Նոր բառգիրք հայկազեան լեզուի
հատոր առաջին

ՆՈՐ

ԲԱՌԳԻՐՔ

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՀԱՏՈՐ ԱՌԱՋԻՆ

Ա—Կ

ՆՈՐ

ԲԱՌԳԻՐՔ

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԻՑ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՑ

ՅԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԵՆԷ ՄԵԾԻՆ ՄԽԻԹԱՐԱՅ ԱԲԲԱՀՕՐ

Հ. ԳԱԲՐԻԷԼԻ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ. Հ. ԽԱՉԱՏՐՈՅ ՍԻՒՐՄԷԼԵԱՆ.

Հ. ՄԿՐՏՉԻ ԱՒԳԵՐԵԱՆ

ՅՊԱՏՐԵԱԼ ՅԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

ՏԵԱՌՆ ՍՈՒՔԻԱՍԱՅ ԱՐՀԻԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՍՈՄԱԼԵԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԱԲԲԱՅԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՈՒԽՏԻՆ

ՀԱՏՈՐ ԱՌԱՋԻՆ

Ա—Կ

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ

ՅԱՄԻՆ 1836 ՌՄՁԵ

ԱՌ ԲԱԶԱԳԱՓԱՅԼ ԻՇԽԱՆ

ՅԱԿՈԲ ԶԵԼԵՊԻ ՏԻԻՔ

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՍ ՈԻԽՏԻ

ՆՈԻԷՐ

Բարբառ վսեմական մերոյ նախահարց այս երկրորդ անգամ վերակենդանեալ 'ի լոյս, առ ո՛ նախ հասուցէ զիւրն շնորհակալիս բոլորապտուղ նուիրմամբ, եթէ ոչ առ Քեզ, ո՛ ազգասիրաց մերոյ աշխարհիս ընտիր Պարագլուխ, որ բազկաց վաստակելոց բազմամեայ տարժանմամբ 'ի սորին անվթար կատարումն գտար հզօր կազդուրիչ՝ Քոյին հմտութեամբդ և կիրթ ճաշակաւ, և երկասիրողացն քաջալեր դրուատեօք անթերի վարձահատոյց.

Հապա 'ի քաղցր ժպիտ և յախորժ հաճութիւն մեծի Իշխանիդ զուարճացի մատեանս, և այնպիսում հանդիպեացի շքեղ պայծառութեան, որպէս զի եթէ և ոսկի սա ումեք թուեսցի չև անխառն զտեալ 'ի հնութեանն ժանգոյ, սակայն 'ի դրոշմած արդարակշիռ և ներողամիտ Քոյին պերճութեան 'ի սորայս ճակատ՝ ըստ ճշգրիտ արժանեացն յարգեալ պատուեսցի. և ոչ միայն վաստակաւորացն 'ի սոյն բերկրեալ զուարթասցին բազմաշխատ ոգիք, այլ և առ յապա եկելոցն խրախուսեսցին աշխոյժք՝ ևս քան զևս արժանի Քումդ անմահական յիշատակի արձան զսա յօրինել.

ՆԱԽԱԴՐՈՒՆՔ

ԾՈՎ է ստուգապէս համատարած տիեզերածաւալ ընդ ոլորտս երկրի՝ յարածուփ երեքա-լեան, որպէս մարդկութիւնս ընդ արեգակամբ յամենայն ազգաց և 'ի լեզուաց յորձանակոհակ կուտա-կեալ, ըստ ասացելումն, Ջուրն՝ զոր տեսեր, ժողովուրդք են և բազմութիւնք և ազգք և լեզուք. սա-պէս ուրեմն ընդհատ է իմանալ զբարբառ նոցա՝ 'ի միաշուրթն լեզուէ Նախամարդոյն բաժանեալ 'ի բազում առուս իբրև 'ի մասունս մասունս մայր ծովու, ովկիանու ասեմ մեծի, ուրոյն սահմա-նօք գաւառագրական ։

Յորոց սակի անշուշտ ընդ գլխաւորս՝ որ Մայր անուանեցան Լեզուք, զառաջինն ունի տեղի Հայ-կական մեր բարբառ, որպէս մեծերիմ և կարևոր ընտանութեամբ յառաջագայեալ 'ի լեզուէ մեծի նահապետին Նոյի յԱրարատեան աշխարհ մեր դադարելոյ աշխարհակեցոյց տապանաւն իւրով հան-գերձ ցվախճան իւր ։ Եւ այն իսկ է պատճառն անժխտելի, զի յամենայն գուցես լեզուս ազգաց և ազանց սփիւռ տարածեալս յետ վաղափուլ աշտարակին մինչև ցօրս ցայս նշմարին հետք հայերէնա-բարբառք ։ Զոր և հարկ համարեցաք հետաքննել մասամբ 'ի զանազան բառս յընթացս գործոյս, լծորդս յոլորջելով իւրեաց զըստ խմբք մերձաւորս հնչմամբ. մինչև յակամայից բերիլ մեզ ուրեք ուրեք և 'ի զննել զբառս այլոց ազգաց համեմատութեամբ մերոցս՝ առ ստուգագէտ իմացուած սո-ցին և նոցին ։

Այլ եթէ դժոխերասան վկայեաց գիր զլեզու մարդկան խառնախօս և դիւրասահ 'ի բարոյից կար-գի, ոչ դիւրամըքելի գտանեմք և զյախուռն ընթացս նորին 'ի կարգաւոր բանից յօրինուածս՝ օրի-նօք ընտիր շարագրաց և քերթածաց ։ Սմին իրի և առ ամփոփել զամենայն զհանգամանս միոյ միոյ 'ի լեզուաց՝ 'ի քիրտն մեծ մտին և մտանեն քաջ լեզուագէտք 'ի դարս դարս. այլ ոչ երբէք ձեռն-հաս գտանին ամբողջ բովանդակել ։ Քաջ խելամուտ լինին այսմ խուզարկուք բառարանաց իւ-րաքանչիւր լեզուի. զոր և վասն հայկականիս 'ի միտ առնու խորամիտ վերծանողն մեր. այլ տացուք և մեք դոյզն ինչ ճաշակս 'ի Նախերգանի աստ ըստ առաջիկայ կարգիս ։

Ա. ՅԻՇԱՏԱԿ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ ՆԱԽԿԻՆ ԲԱՌԱՐԱՆԻՆ ԱՅՆ Է ՄԵԾՆ ՄԽԻԹԱՐ ԱԲԲԱՅՀԱՅՐ ։

Ո՛ առաջին խրատամբք 'ի նախերգանիս ունիցի տեղի՝ գովարժանաւոր՝ առաջին մեծ բառարանի հայկազեան լեզուիս յօրինելոյ յերանաշնորհ Մխիթարայ Աբբահօրէ մերմէ Սեբաստացւոյ՝ գործակցութք ոմանց ոմանց 'ի ձեռասուն և 'ի բանիբուն աշակերտաց իւրոց. յորս բազմավաստակ Ճգնօղ հանգիստացաւ յառաջագ հասակի Հ. Մկրտիչ վարդապետն Անանեան կոստանդնուպօլսեցի։ Արդարժան է աստանօր նշանակել զձեռագրին աստուածն գրոշմեալ 'ի յառաջաբանի անդ մեծի այնր երկասիրութէ նախահօր մերոյ. «Թէ զինչ է կազմել զբառագիրք՝ ոչ ոք գիտէ, բայց միայն նա՝ որ յօրինեալ իցէ երբէք զնոյն։ Եւ այս՝ ևս քան զևս ծանրանայ մարդոյ, եթէ ոչ ունիցի առընթեր զբառարանս ինչ, կամ ոչ ոք իցէ յառաջեալ քան զնա 'ի յօրինել զնոյն ըստ կարգի, այլ ինքնին 'ի բնուստ նորոգ կազմիցէ. որպէս մեզ յայսմ աշխատասիրութեանս դիպեցաւ... Սկսեալ յամի տեառն 1727. հասաք 'ի տառն Ե, և 'ի գլխոյն մեր մեծամեծ զբաղմանց՝ խափանեցաք մինչև ցամն 1742. և ապա վերստին բուռն հարեալ՝ հասուցաք յաւարտ գործակցութք աշակերտաց մերոց, յամի տեառն 1745»։ Եւ ահա յետ այնորիկ մեռ 'ի կատարումն տպագրութեն՝ զկնի պատրաստելոյ և զնիւթ յառաջաբանութեն՝ եհաս 'ի վերայ երջանիկ փոխումն նորա յաշխարհէս յամի տեառն 1749. յապր. 27։ Յիշատակ արդարոյն օրհնութք։

Այս ուրեմն գլուխ գովութեն այդր պանծալի գործոյ մեծի այն է, զի և՛ առաջին էր 'ի Թորգոմեան ազն. և՛ կատարեալ յիւրում կարգի, ճոխութք բառից ըստ տանելոյ ժամանակին, անվթար մեկնութք, կարգաւոր և յստակ ոճով, և յայտարարութք տեղեաց հին մատենագրաց առ ձեռն եղելոց. և պարզաբար՝ այնպիսի հանգամանօք, որ զուգահաւասար պատւ եւրոպեան ընտիր բառարանաց ցայն վայր երևելոց, և իւիք իւիք յաղթօղ՝ քան թէ յաղթեալ։

Յետ հանգիստանալոյ այսր գործոյ՝ որ էր հատոր առաջին, և կոչէր Մեծ կամ Գրաբառ Բառգիրք՝ որպէս տիրապէս աշխատասիրութի մեծին Մխիթարայ, ապա ըստ խոստանալոյ նորա և ըստ յանձնելոյ աշակերտաց իւրոց վաստակակից եղելոց՝ 'ի լոյս ածաւ և 'ի սոցունց հատորն երկրորդ. սկսեալ առ կենդանութք Տեառն Մխիթարայ, և հետզհետէ յառաջ խաղացեալ յաւուրս արժանաժառանգ յաջորդի նորա Ստեփաննոսի Աբբայի Մելքոնեան։ Արդ յերկրորդ հատորի անդ՝ Միայորդաց բառգիրքն է առաւել երկասիրութի Հ. Սիմոն վարդապետի կոստանդնուպօլսեցւոյ. իսկ Յատուկ անուանցն կրկին, մին Ածաշնչի՝ երկ Հ. Զաքարիայ վարդապետի ակնեցւոյ, և միւսն՝ Արտաքին պատմութեց՝ քերան Հ. Իգնատիոս վարդապետի խաչատրեան կոստանդնուպօլսեցւոյ։ Նոցին է գործ միաբան այլովք գործակցօք և 'ի Գրաբառէ յաշխարհաբառն. իսկ յԱշխարհաբառէ 'ի գրաբառն՝ գործ տարժանելի և ճոխ՝ է առաւել աշխատասիրութի նախանշանակեալ Հ. Մկրտչի Անանեան. որում 'ի պատանեկութե ձեռնտու գտաւ և Հ. Ստեփան Ագոնեան՝ զմիւռնացի, քաջն 'ի բազմալեզու հմտութե։ Զբովանդակ զերկրորդ հատորին ևս զյարգ զոյգ ընդ առաջնոյն լնով ծանեաւ ազգն ողջոյն, և որ քան զօր զարգացաւ 'ի հարազատ հայկաբանութե, և յազգի ազգի մակացութիս, որոց նախաշաւիղ առաջնորդ է բառգիրքն։

Բ. ՅՕՐԻՆՈՒԱԾ ՆՈՐ ԲԱՌԱՐԱՆԻՍ

Ոչ անյայտ, այլ յայտնի մարգարէութք նշանակեալ էր 'ի յառաջաբանի Նախկին բառարանին՝ կազմութի երկրորդիս այս այսպէս. «Եթէ տեառն կամք իցեն, զկնի հաստնելոյ և այլոց բազմազան մատենից հայկազանց՝ ընծայեսցի քեզ այլ բառարան ինչ առաւել ճոխ, և ընդհանրական ; և բազմալեզուեան»։ Դիւրաւ և աջողակի գուշակէին զայս հարքն մեր ընդ հօրն հասարակաց. զի 'ի միոյ կողմանէ հաւաստի համարէին՝ թէ ոչ յետ բազում ամաց սպառէ ազգն ծարաւեալ զթիւ տպագրուեն առաջնոյն. և 'ի միւս կողմանէ տեսանէին 'ի փորձոյ, զի ամ ըստ ամէ 'ի վեր երևէին հին մատեանք ազգիս յանկարծելի վայրաց. յորոց ելանէին նորանոր բառք և ոճք նախնեաց արժանիք նորոգ յաւելուածով պերճ և պանծալի ընծայելոյ զազգային բառագիրս։ Նովին յուսով և մեք գեղեցիկ յանդգնութք գուշակեմք վասն մերոց աշակերտաց և աշակերտելոց նոցունց, թէ՝ և նոքա այլ բառարան յօրինեսցեն ըստ ժամանակին տեղամբ՝ ևս ճոխագոյն և կատարելագոյն ։ Քամ է յայժմուս զաշխատասիրողս առաջիկայ նոր բառարանիս յանուանէ նշանակել։

Ըստ անգուլ խրախուսանաց երեցունց անընդհատ յաջորդացաթոռոյ մեծին Մխիթարայ, Ստեփաննոսի ասեմ Մելքոնեան, Ստեփաննոսի Ագոնց, և Սուքիասայ Սոմալեան, բուռն հարին Աստուծով 'ի յառաջատութի նոր բառարանիս՝ երեքին անխոնջ երկասիրօղք, Հ. Գաբրիէլ վարդապետ Աւետիքեան կոստանդնուպօլսի, Հ. Խաչատուր վարդապետ Սիւրմէլեան կոստանդնուպօլսեցի, և Հ. Մկրտիչ վարդապետ Աւգերեան անկիւրացի. սկիզբն արարեալ յամի տեառն իրր 1784, և աւարտակիտեալ 'ի 1834. յընթացս ամբողջ յոբելինի յիսնամեան ժամանակի. մերթ ընդ մերթ ընդհատութք յերեսաց այլևայլ կարևոր գործոց գրաւորաց և բանեղինաց, ևս և բազմավրդով յեղափոխութեանց դարէ 'ի դար ընդ ամենայն տիեզերս. որով և գործս ըզգեցաւ զբազմօրինակ կերպարանափոխութի։

Յերկարէր գործն 'ի սկզբան անդ՝ առ 'ի կարօղ լինելոյ վերծանել և քաղել զբառս կարևորս 'ի նորագիւտ մատենից. և զի 'ի սկզբան անդ լոկ զանուանս և զտեղիս մատենագրաց կամէին նշանագրել ըստ ոճոյ Նախկին բառարանին, ապա 'ի յորդորելոյ բանասիրաց ներքոյ և արտաքոյ՝ լաւ ևս գատեալ եղև վերագիր տանել յանձախութք զբուն իսկ վկայութիս նախնեաց փոխանակ առ 'ի մէնջ երկար բացատրութեց. որով և ընդ կրկին գովելի և ծանր աշխատութե կրկին մեծացաւ բառարանն. և այսպիսի օրինօք կարծեալ եղև՝ որպէս այն թէ յաւարտ հասեալ իցէ նորս բառարան։

Եւ ահա յետ այնորիկ գային հասանէին 'ի ձեռս մեր այլ մատեանք՝ գանձարանք լեզուիս հայոց անակնկալելիք. որպէս Քրոնիկոն Եւսեբի՝ յետ եկեղեցական պատմութեն, Փիլոն եբրայեցի, Դիոնեսիոս արիսպագացի ըստ վաղեմի թարգմանութեն՝ յորմէ կազմակերպեալ էր նորին, և մանաւանդ ոսկեմատեանք Յովհաննու Ոսկեբերանի 'ի մեկնութին Մատթէի, և յորդորակք նորա 'ի թուղթսն պօղոսի՝ հարազատ երկք սոյ թարգմանչաց մերոց. և բնագիր Ճառք Յհ. Մանդակունւոյ, Յհ. Իմաստասիրի, Յհ. Սարկաւագ վարդապետի. որպէս և Ղևոնդ երէց, Թովմա արծրունի, այլովքն հանդերձ։ Թող զի յաւելան զանազան օրինակք գրոց նոյն մատենագրաց արդէն ստացելոց. զորս ըստ կարի պէտք եղեն բաղդատել առ 'ի գիւտ ըստուգագոյն ընթերցուածոյ. և ապա սփռել զայն ամենայն ճոխութե 'ի վերայ նախապատրաստեալ գործոյն. մինչև տիրապէս համարել ասել՝ թէ արդ չսա է, բուռն հարցուք 'ի տպագրութի. զի եղեալ էր դիւրագիր օրինակ մեր երկոտասան հատոր երևելի, որ կիսոյ չափ գոգցես ունէր լինել տիպն 'ի հինգ կամ վեց հատորս 'ի ձև առաջնոյն։ Բայց ո՞ կարէր ծախս տանել այսպիսում գործոյ. զի թէպէտ ոմանք 'ի բարերարաց ազգայնոց յօժարէին ձեռն տալ մասին, բայց բոլորին ուժել իշխէր և ոչ ոք։ Այսպէս այս խորհուրդ յաղթէր առ ժամն. կարծեալ զվկայութիս՝ գրեա թէ առ հասարակ, կամ ծաղկաքաղ սե. թ նշանակել, թօթափել զբազմալեզու կատարելութի, և անդրէն միւսանգամ գրեթէ զոճն պահել նախկին բառարանին։ Եւ յայս ևս փորձ մնեցան աշխատասէրքն ոչ սակաւ ժամանակ՝ իբրև 'ի նոր ձուլումն գործոյն, բայց լքեալ արտև, զի ամենայն աշխատութի իւրեանց յերկիր անկանէր, և ոչինչ երևելի բարգաւաճանք լինէին նախկին բառարանի։ Եւ ահա յետ անսիրտ ուղևորութեանս նորոյ՝ 'ի խոր ծերութե ևս հասեալ երկուց յաշխատողաց, անկան որպէս թէ զձեռնապարհայն, և օրհնաւին 'ի վերայ

հասելոյ՝ երկուքին եւ զուԹանանինիւք անցեալ՝ փոխեցան առ նա։

Ի լինել այսմ այսպէս՝ նորանոր քաղցալերք 'ի վերայ յորդէին երբեմն, որ փոխանակմանիւք ուրեմն էր, յետ և յառաջնորդէն և 'ի համօրէն միաբանից զօրանալ և պատակել զգործն անդադար խնդրեալ 'ի բաղանդակ ազգէս, զիարդ և իցէ օրինակաւ ընդ միջին իմն շաւիղ ուղղորդելով երկայնուԹեան և համառօտուԹեան գործոյն։ Եւ այսպէս յետ կրկին և երեքկին փոխելոյ՝ կարկատելոյ և նորոգելոյ զգործն, որպէս ընդ համառօտած ծոյլ վերատին նաւարկելով եւ 'ի գլուխ երկասիրուԹեան յանգեցան, և ամփոփեցին եղև տպագրուԹեան՝ հանդերձ երբեք երբեք գալ և գազար առնելով. զի ծանր էին ծախքն՝ ոչինչ ընդհատ յաջողուԹեան։

Ցանկացաք այսր յառաջինն նախ քան զմերոյին ըրուածն գործոյս՝ քաղելոյ 'ի սմանէ զեւր յաջողական աշխատուԹեան Հ. Մանուէլ վարդապետին մեր Ջախջախեան. այն է լիակատար բառարանն 'ի հայ խառնակեան։ Այսքան այսքան։

Գ. ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ ԳՈՐԾՈՅՍ

Բազմապատիկ բանից մեզ պէտք էին 'ի խելամտութիւն առնել զհամառօտ ընԹերցմանս նոր բառարանիս, Թէ առ 'ի մէ՞ զայս ինչ այսպէս, և զայն ինչ այնպէս կարգեալ իցէ մեր յընԹացս ողջոյն. այլ քանզի ընդհանրական բանք կարևորք ճառապար ծանուցեալ կան 'ի յառաջաբանի առաջին բառագրքոց, որք 'ի դէպ գան և երկրորդիս, չկրկնեսցուք աստ զբանս մեր. Թող զի բանասէրք հայկելով սեԹ 'ի գործն ինքնին խմբադասիրեն քաղուել ինչ՝ զոր մեզս ունէաք։ Այլ զի մի' անպատճառ առաջադրուԹեանք խորհրդոց և յայս խնդրոց լինիցին առ ոմանս վերծանողս մեր, քանզի մի կապեր ակնկալուԹիւն յանձնելոյ կամեցաւ մեզ, զի համառօտեսցուք զպատճառս բանափիրոց։

Նախատարբ յառաջին եղեալ է գործոյս բովանդակել 'ի ծոց իւր զամենայն մեզ ծանուցեալ պէտուԹիւն հայկաբանական լեզուիս՝ եԹէ նիւԹապէս, եԹէ ասկականապէս, այսինքն ըստ տառից, ըստ փոփոխուԹեանց, ըստ բառից, և ըստ իմաստից։ Ըստ տառից և ըստ վանկից միով նշանակեալք, եԹէ կայցէ խնդիր ինչ նշանաւոր ընդ հին և ընդ նոր գրչուԹիւն. որպէս առաւելապէս 'ի տառսն Բ, Գ, Դ, Ձ, տարբերուԹեր տառիցս Ր, Ն, ևն. որպէս և Ի, Ո, Օ. որպէս և 'ի սկզբն իւրաքանչիւր գրոյ։

Առաւել յամենայն 'ի բառս առանձին զարտուղուԹիւս ըստ պէտուԹեան, կամ համեմատ, կամ ըստ պարագայութեան, ևն. ԹԷ և այլազգ զանազանու՝ քան զոր գուդ զիտեսցէք, կամ ընԹերցեալ էր քո յայլեւայլ տպագիրս և 'ի ձեռագիրս. զի կանոն լեզուի է միաբան միոյութեն նախնեաց, և ոչ այլազգութիւն կարծեացք յետնոց, կամ խանգարումն և փոփոխութեան, որ ակամայ՝ և որ կամաւոր։

Եւս առաւել իմաստ կամ նշանակուԹիւն բառից ճշգրեցաւ 'ի մէնջ ամենայն զգուշուԹեամբ ըստ համեմատուԹեան հարազատ ոճոյ նախնեաց, և ըստ ըստ հին ԹարգմանուԹեանց նոցա։ Քանզի ոչ սակաւ բառք 'ի յետին գալոյ յայլ միտս առեալ լինէին. և մեր խակ զգուշանէին յայլեայլ տեղեաց մեր զնոյն բառ ըստ յետնոց էր 'ի կիր արկեալ. այլ ոչինչ անաԹ համարեցաք նախ ուսանել զուգիղն, և ապա այլոց ուսուցանել յայս գործ. վասն զի իրաւամբք յաղԹեաց և յաղԹեսցէ յաղԹեսցէ և անպէր կանոն առաջնոց։

Ի հատուածուԹիւն կայցէ ոչ յաւելորդս յաճախեալք զմկրտուԹիւնս, և զհամեմատուԹիւն յունական բառից ըստ հմտուԹեան նախնեաց մերոց, և անդրէն ծանուցանելոք զխալալանս հին գրչաց անդամ։ Զայս գոլ խմբագրելիք՝ որ միանգամ 'ի կիրս գնէ բաղդատուԹիւն զհայկական մատեանս պէտքէս ընդ միմեանս, զգրչագիր հին և նոր, տպագիր և ձեռագիր, որպէս և զայլ ամենայն գիրս Թարգմանեալս ընդ յունական բնագիրս։ Մինչև զայն եւ աչօք բացօք առնել. զոր ամենայն բառագիտիցք լինէին խառնակեան, Թէ ոչ ոք քաջիկ իմանայ զխակուԹիւն բնիկ լեզուին իւրոյ, եԹէ չիցէ խելամուտ՝

զէ՛Թ փոքր 'ի շատէ՝ և այլոց լեզուաց, մանաւանդ առինչուԹեան երևելոց, որպիսի են 'ի պէտս մեր պարսկականն և մարն՝ սահմանակիցք յարևելից կողմանէ, ասորիք այլուլքն հանդերձ 'ի հարաւոյ կուսէ. եւ առաւել յունականն յարևմտից կողմանէ. յոր քաջավերԹ նախնիք մեր՝ 'ի փոխ առին անտի զազգի ազգի ոճս բանից և բաղադրուԹեան բառից կամս և 'ի հարկէ. այլ և ոմանք խառնահեղձեցան յիմաստասիրական ձայնս, զորս այլք վայելչական հայկաբանուԹբ յերիուրեցին։ Եւ 'ի սա գիրս անդամ, ուր գեղեցիկ պահի լեզու հայկաբեան քաղցր և համեղ, հանդիպին ուրեք ուրեք այնպիսի բառք և ձևք բանից, զորս այլազգ իմացան հայերէն եԹէ վերծանողք՝ Թէև կարի իմաստունք՝ առանց համեմատուԹեան երբայական և յոյն բնագրին, կամ ԹարգմանուԹեան եօԹանասնից։ Զամենայնի զօրինակս նշմարես 'ի կարգի խուռն և հոծ վկայուԹեանց բառարանիս նորոյ. որով ուղղագրի և ինչ ինչ ակամայ վրիպակ հնոյն։

Բազմապատրաստ է մասամբ իմն՝ բառագիրք մեր այս. ոչ առ 'ի չերջանկուԹեանն անխտիր զձայնս զանազան լեզուաց հանդէպ իւրաքանչիւր բառի, այլ առ 'ի առալ ըստ անկ'ու այն զիմաստս հայկական բառից անփորձ՝ ըստ հետոց հնուԹեան. վասն որոյ բաց յարևելեան գիւղաջհաս բառից՝ յիշեցաք սակաւ և զպարսկականս, զասորականս, զեբրայականս, ևն. և առաւել յաճախեցաք զյունականն՝ համեմատուԹբ լատինականի, ոչ ըստ յետնոցն ոճոյ, այլ ըստ վարժմի ԹարգմանուԹեան նախնեաց մերոց, ցորչափ կարևոր դատեալ եղև, զի ուսցին և յետինք Թարգման լինել հարազատ հայկաբանուԹեամբ։

Զանազանութիւն պէսպէս նշանակուԹեանց և իմաստից մի և նոյն բառի՝ կրկնակի նշանակեցաւ 'ի մէնջ. մի 'ի նոր տողէ սկսանելով զայս և զայն առուՄն՝ մանաւանդ յորժամ տիրապէս որոշեալ բառից յունաց 'ի դէպ գային ըստ ԹարգմանուԹեանց առաջնոց։ Եւ միւս եւ՝ 'ի նախկին ընդարձակ նշանակուԹեան դնելով և զզանազանուԹի բացատրուԹեանց նշանակեալ գլխաւորիւք. ուր է զի նոյնպէս մի բառ էր և այլոց ազգաց ընդարձակ առմամբ, որպէս 'ի մեզ. և կամ այլևայլ բառք էին առ այլս, բայց որպէս փաղանունք՝ որք 'ի նոյն իմաստ հայէին։ Աւելի քան զայս ճապաղել զբացատրուԹիւս պատճառ լինէր կրկին և երեքկին մեծուԹե բառարանիս. զոր չտանէր ժամանակս։

ՊէսպիսուԹի հնագիր մատենից գլխովին, Թող զնորագիրս (յորս ոմանք զուգակշռին ընդ հնագոյնս վաւերական օրինակօք իւրեանց), և կասկած մեր 'ի վերայ ազգէս՝ մանաւանդ Թէ գիտնաւոր կարծեցեալ գրչաց իմաստակաց, հանդերձ զանազանուԹբ հին և նոր տպագրուԹեց՝ որ յայլոց, և որ 'ի մէնջ, ոչինչ զմեզ զարմացոյց. բայց աշխատուԹի յոյժ հատոյց։ Քանզի անդարմանելի է պէսպիսուԹի սխալագիր գրչաց. մինչև յանհնարս մտանել ամենայն իմաստուն մտաց, Թէ զո՞րն ընտրեսցէ. միայն 'ի գլխաւոր գիրս միշտ 'ի կիր արկեալս գիւրին է ընտրել զավարական ընԹերցուածս. զոր օրինակ է սա գիրքն, շարականն ևն, որպէս և 'ի գրեալս 'ի հին և յարԹուն գրչաց։ Վասն որոյ իրաւամբք պատուիրէ Շնորհալին 'ի նախերգանս Հաւատով խոստովանիմին. «Աղաչեմ զքեզ 'ի գիրս՝ ուղիղ գիտողացն տացեն գրել, զի ուղղորդ լինիցի»։

Նախկին գիտումն մեր այն էր, զի զընտիր բառս եԹէ յօդեսցուք 'ի մի մարմին գործոյս, զխորԹսն և զօտարոտի դատեալս հաւաքելով ուրոյն իբրև 'ի յաւելուածս։ Բայց յետոյ հարկեցաք 'ի խնդրոյ այլոց զամենայն բառ դնել յոր և է մասեան՝ պատուասել 'ի կարգիս. միայն այնմ ուշ կալաք, զի մի՛ դիցի բառ ինչ առանց վկայուԹե կամ առանց նշանակելոյ զմատենագիրն. զի ստիպմե ինքնին կշռի յարգ միոյ միոյ 'ի բառից անտի 'ի յարգուԷ կամ յանարգուԷ մատենին, 'ի հնուԹԷ և 'ի նորուԹԷ. զորմէ ճոխագոյն լիցի 'ի մտոյ քան 'ի կարգի մատենից՝ մատենագրքն հանդերձ։ Այսպ ուրեմն ոչ ամենայն բառ եդեալ 'ի մէնջ 'ի բառարանիս ունի զանձն 'ի կիր արկանելոյ ում և իցէ յոր և է բանս, այլ ուղղի 'ի նպատակ իմանալոյ եԹէ։ Այս էր և տեսլն Հ. Մկրտչի Անանեան յառաջաբանին որ յաւարտ յառաջաբանի երկրորդ հատորին. «Ոչ ինչ գրեի վասն կարգի, այլ ինչ գրեի՝ զի է յարգի»։

Դուն գործեցաւ և 'ի բացատրութիւն մեր չվարել զբառս յետին դարուց, այլ անմարթ էր զամենայն ինչ այսպէս խորել. զի իւրաքանչիւր դարք հարկաւորին յուսումնական կարգի զհետ երթալ գաղղիական ոճոյ. վասն որոյ լաւ համարեցաք վարել զառ մեզ ատվորական ձայնս յակամայ կամս. որպիսի են Ածական (ըստ Նախնեաց Մակագրական կամ մակդիր՝ իմն ոճով յունաց), և Գոյական (իբր գոյացական, որ առ Նախնիս՝ խակ ասի). որպէս և Զայնականական կամ կրաւորաձայն (վասն չէզոքական բայից յանգելոց 'ի իմ), են. զի զայսպիսիս հարկ ժամանակին անմեղադիր առնէ :

Ոչ կարացաք, և ոչ իսկ կամեցաք հետեւող լինել սովորութեան ոմանց ոմանց 'ի գրչաց, ոյք կարծեն զտառ ինչ կամ զվանկ, երբ կրկնեալ իցէ 'ի կարգի բանին, անշուշտ տալով իմանալ ընթերցողաց՝ թէ երկարեալ կամ կրկնեալ անդ զձայնն. զոր օրինակ գրեն, "Դնի նոր գերեզմանի : Մատուցանեմ քեզ : Անկանիդ : Ցուցէ, կեցէք : Հովութի, թթութի են. ոյք վերծանելի են, "Դնի 'ի նոր գերեզմանի. մատուցանեմք քեզ. անկան անդ. ցուցցէ, կեցցէք. հովուութի, թթուութի, են : Զայսպիսիս ըստ տեղւոյն ծանուցաք յընթացս գործոյս, կամ փակագծիւ յաւելլաք զպակասեալ տառն. ապա եթէ առաջիկայ բանն չհայէր յայն բառ, զսովորական հնչումն եդաք : Զայլ տեղեկութիւս կարևորս պահեմք նշանակել 'ի կարգի իւրաքանչիւր բառից :

Դ. ՀԱՆՐԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԲՈՒՆ ՀԱՅԿԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

Որ միանգամ չիցէ քաջավարժ 'ի հարազատ բարբառ գրաւոր լեզուի մերոյ, և անխտիր յարգ ընծայեսցէ ամենայն բառից ծովացելոց 'ի բառարանիս, այնպիսին անձամբ զանձն խորատոյզ առնէ յանդունդս յայս. ուսանել ուսանի ինչ ոչ, և մոլորի 'ի շաւիղս յետին ապիրատութեան. վասն որոյ առէպ յուշ արարաք յընթացս բառարանիս, թէ այս բառ է անյայտ կամ անստոյգ. այս ինչ բաղադրութիւն կամ բարդութիւն է պխտակ. այն ոճ է եբրայական, այս հելլենական, միւսն լատինական են : Արդ առ ընդհանուր հմտութիւն ուսումնասիրաց կանխեմք յուշ առնել յայսմ վայրի զքանի մի օրինակս :

Եբրայական ձեք բանից՝ ճարտար իմաստութեամբ այց թարգմանչաց մերոց այնպէս են յեղեալ 'ի հայ բարբառ, որպէս այն թէ հայերէնաբարբառ իցէ նախամարգարէն մովսէս, համարձակախօսն եսայի, այլովքն հանդերձ : Իսկ եթէ դուն ուրեք պահեալ իցեն և բուն եբրայական բառք կամ ոճք, զայդ այդպէս տեսեալ մերոյն և յեօթանասնից թարգմանութենէն յունական, խորհրդով թողեալ է նոցա այնպէս : Թող զի և ինչ ինչ է հետեւողութիւն այլոց ընթերցուածոց, կամ միացուած է կանխագոյն թարգմանութեան յասորի օրինակէ. ո՛ւր թողից զայն՝ զի 'ի գիրս սողոմոնի պէսպէս են և հայերէն ընթերցուածք ըստ պէսպիսութեան յունին և ասորւոյն :

Հայացեալ համարին և յոլով ոճք յունականք, զորս սովորութիւն քաղցրացոյց. չասեմ թէ ոմանց հաճոյ թուեցաւ խրթնաբանութեամբ հելլենաբանել, քան ըստ յատկութեան հարազատ լեզուիս պարզախօս լինել. այլ է թէ 'ի պէտս մթին քերթուածոց ինչ ինչ պատկանեցի ըստ տեղւոյն : Զոր օրինակ. տալ է 'ի բուն հայկաբանութեան՝ առնել, Վ[illegible]ն օղղէլ, Վ[illegible]ն գնալ, Փոխանակ առնել են. զի առ յոյնս չէք դերբայ, կամ հոլովական աներևոյթ բայի. վասն որոյ հարկաւ այսպէս շարագրեն՝ հոլովական յօդիւ հանդերձ. իսկ հայկական ուղղախօսութեան է, Վ[illegible]ն օղղելոյ, փոխանակ առնելոյ են :

Ոճ է և յն. լտ. Դու ղնա, Լինել ղնա, Որպէս ղի լինել, Որպէս Բէ առնել, են. իսկ հայերէնախօսն ասէ, Գուլնա, Լինել ինչ. Որպէս ղի լինիցի, Որպէս Բէ արիցէ են :

Կրկին հայցականն և՛ս ոճ յն. և լտ. դուն ուրեք վարելի. զոր օրինակ. Ո[illegible]յց ղնա ղինաոփուԲէ. Դու ղն առնել ղնէ, են. փոխանակ ասելոյ՝ Ո[illegible]յց նմա ղինաոփուԲէ. Դու որդւոց առնել ղնէ, կմ՞ [illegible] հանձարիս ղանձն[illegible] են :

Չէ պարտ յանձախել և զյունական ընդունելութիւս կամ ըղգերբայս առանց նախադրութեան. զոր օրինակ, Աս[illegible]էլ այսպէս եղելոյ կմ եղելոց կմ լինելոյ. որ ըստ հայումս ասի, Ցեփ այսորիկ, Իբրև այս այսպէս եղև են : կամ Դրանցն փակելոց. Վ[illegible]ն Բ[illegible]ելոյ. որ ըստ լտ. և հյ. ասի, Դրօքն փակելովք. Վ[illegible]ն Բ[illegible]ելով. են : կամ 'իսկ նոցա խլացելոց և կուրացելոց 'ի ճշմարտութենէն՝ նախանձելին. Այսինքն խլացեալ և կուրացեալ : Զայլ ևս խտիրս գացես լիագոյն զննեալ յընթացս գործոյս :

Ե. ԽՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՏԵՆԻՑ ԵՒ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՑ, ՑՈՐՈՑ ՔԱՂԵՑԱՆ ԲԱՌՔ ԲԱՌԱՐԱՆԻՍ

Որպէս են տիրապէս մարմին և հոգի ամենայն բառագրոց, վաւերական առեմ մատենագրութիւնք, անգին աւանդք նախնեաց, գանձարանք հարազատ լեզուախօսութեան 'ի դարս դարս. ամին իրի ամենայն փոյթ մեր և ընթերցասիրաց մերոց ունի 'ի մատեանս ապատան լինել և 'ի մատենագիրս ազգիս, և յաղթօղ լինել մասաց բոլորից լաւութեան մատենին և մատենագրին : Ազգային մատեանք. այսինքն գրչագիր գրեանք, զորս առմիօրէն Ձեռագիրս անուանեմք, է որ մագաղաթեայ, և է որ թղթեայ, իմն անխտիր՝ երկաթագիր, բոլորագիր, նոտրագիր, ընդ մեծ և ընդ փոքր՝ ընդ հին և ընդ նոր՝ ոչ պակաս քան զհազար հաշուին 'ի գրատան մերում. և զի ոմանց 'ի նոցանէ են կրկին և երեքկին օրինակք, վասն որոյ սակաւաթիւ են յոյժ մատենագիրք քան զմատեանս. այսինքն այնչափ՝ որչափ գտանես յանուանէ 'ի կարգիս : Թող զօրինակս տպագրեալս յայլևայլ տեղիս և առ մեզ :

Լաւութեան մատենին ճանաչի 'ի հնութենէ և յանսխալ գրչութենէ և 'ի հաւատարմութենէ գրչաց. զորոց զընտրութիւն առնել նոցա է անկ, որ 'ի գիրս թարթափին միշտ : Իսկ լաւութիւն մատենագրին յառաջինկայս նկատի 'ի մէնջ ըստ ոճոյ հնութեան և ըստ գեղեցիկ հայկաբանութեան. ապա թէ ոչ՝ մարթի և Նա ոք անմասն լինել 'ի կարևոր լեզուագիտութենէ, և անհարթ շարագրածս առնել. թող զի կան և այք անգէտք գայրութեան, և գրագէտք անճիք :

Զայս յայն սակս նշանակեմք՝ թէպէտ զինչ ինչ յայսմին մատենագրաց, զի գտանին միամիտք և տխմարք՝ որք զամենայն գիրս միօրինակ լաւ վարկանին. և զոր և է մատենագիր՝ իմաստուն, և Նա առ զնեն : Իսկ լաւութիւն բառարանիս կախեալ է զհաւաքմանէ հարազատ բառից և բանից ըստ բուն հայկաբանութեան յերիցելոց. այլ թէ մատենագիրն գովելի կամ պարսաւելի ոք իցէ, զայն ինչ ոչ հոգայ առ ժամս : Այլ զգօն և զպարսաւ ոճոյ և ոգւոյ առն առն իմասցիս 'ի գրուածոց միոյ միոյ 'ի նոցանէ : Ապա կարի իմաստութեամբ գրեաց հանճարաւոր մեկնիչն հայկեայ Գէորգ վարդապետ՝ 'ի վերայ բնաբանիս. "Եւ զհանճարեղ ուսկնդիր. Ընտրեք են, ասէ, և այս՝ հոգևորք և ծածատուքք. զի որ ունի զընտրութիւն հոգւոյ, կարէ իմանալ՝ ո՛ ոք հոգւով այ խօսի, և ո՛ բեհեզեբուղաւ. զի յոլով բանք են վարդապետաց բազմաց, որ զբարւոյ ունին զգեստ. այլ անհանճարք և առանց քննութեան յափշտակին, և շատ մեռանին. իսկ իմաստունն լաօղն իբրև հմուտ սեղանաւոր զօգտակարն ընդունի, և զանօգուտն խառնէ իբրև զպիղծ գահեկան, լսելով պօղոսի, թէ զամենայն ինչ փորձեցէք, և զբարին ընկալարուք. և 'ի չարաց 'ի բաց կացէք" :

Ուստի ունի ամենայն ոք 'ի միտ առնուլ, թէ որպէս 'ի բանս հաւատոյ և վարուց ընտրել պարտ է ընդ մատենագիր ողջամիտ և ընդ մոլար, նոյնպէս 'ի լեզուագիտութեան մասին ընտրութեան պէտք են ընդ մատենագիր գրագէտ և ընդ հետեւակ, ընդ բառս և ընդ ոճս առաջնոց և միջնոց և յետնոց :

Ինքնին իսկ յայտնի լինի ասացեալս և 'ի վկայութեանց եդելոց առընթեր իւրաքանչիւր բառից՝ պիտանեաց և անպիտանից. որք առնուն զյարգ իւրեանց 'ի մատենագրաց վարողաց զայն՝ բազմաց կմ սակաւուց յայլևայլ դարս : Յայտնի է և այն, զի թէ յարգի իցէ և եթէ անարգ վկայն, յորժամ մի միայն է վկայութիւն՝ նշան է, թէ

առ այժմ զայն ևեթ վկայութիւն գտանել է մեր. զի թէ գտանէաք այլ ևս, 'ի վերայ բերէաք 'ի ստուգութիւն նոյն բառի պիտանեաց կամ անգիտան կարծեցելոց :

Հանրական հմտութիւն գիտելի է ամենեցուն, զի ընտիր հայկաբանութիւն փայլէ յամի դարու սրբոց թարգմանչաց մերոց, որպէս 'ի շարագրութիւնս նոցա, ըստ նմին և 'ի գիրս թարգմանեալս 'ի նոցանէ : Եւ այս խոկ է առանձին պարգև այս մերումս ազգի, զի և Սբ գիրն է զանչելի թարգմանութիւն նոցա անախտ, քաղցր և առաւել քաղցր. Ցեա այնուհետև, այսինքն 'ի հինգերորդ դարէ մինչև յեր-կոտասանն, եղեն և ոչ սակաւ հայկաբանք, բայց և ոմանք օտարաբանք. իսկ յերեքտասաներորդէ մինչև չուեթուտասներորդն՝ յոյժ սակաւ եղեն ճշգրիտ հայկաբանք, և յոլովք յաւէտ ռամկաբանք, և խանգարիչք լեզուիս. մինչև յետ 'ի լոյս ընծայելոյ առաջին բառարանի սկսաւ կենդանանալ նախկին հայկաբանութիւն. զորոյ ընթարգաւաճանս ակն ունի տեսանել երկրորդս բառարան. միայն թէ Տէք վարինն սովաւ. գիտասցեն ընտրութիւն առնել ըստ նախագրելոցս : Զայս ամենայն լաւ ևս իմասցիս յաջորդ ցուցակաւս :

Զ. ՑՈՒՑԱԿ ՄԱՏԵՆԻՑ ԵՒ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՑ, ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ՝ ԶՈՐ ՎԱՐԵՄՔ ՑԸՆԹԱՑՍ ԳՈՐԾՈՅՍ

Ծծաղունչ նշ գրոց՝ հին և նոր կտակարանաց նշանակս գիւ-րաւ 'ի մէջ առնու ամփոփութիւն ամենայն ոք. զի յայտնի են՝ թէ 'ի գնել մեր Ծն. Ել. Դւ. Ցեղ. ա. Բգ. ևն. կամ Սղ. Առակ. կամ Եւ. Եզեկ ևն. որպէս և Մտթ. Մրկ. Հռ. ևն, զոր մասն նշ գրոց պիտի խնդրել: Ցորամ կարգի երբ գտանես եդեալ, Սիրաք. կամ Սէր. խնձ անխտիր զկրկին օրինակս թարգմանութեանց. յորոց մին է քաղուածոյ և անշուք ոճով բաղադրեալ. զոր կոչեմք նոր՝ թէպէտև 'ի վաղնջուց այնպէս յարմարեալ. և միւսն է՛ հին է՛ ընտիր՝ համեմատ յոյն բնագրի, յետ սպագրութեանն ածաչնչի հասեալ 'ի մեր ձեռս : Ցոյանի տեսանես և զայս իմաստուն ընթերցողդ, զի ուր սակաւ ուրեք գտանի բառ ինչ 'ի նշ գիրս, զբանն ողջոյն եդաք՝ համագեամ նշանակօք գլխոյ և համարոյ. իսկ յորժամ յաճախեալ լիցէ առէք նոյն բառ այլևայլ ոճով, առանց այլոյ ծանօթութեան քաղէմք զայլևայլ բանս գրոց : Մնայ առնել զայլոց մատենից մի առ մի :

Այլոցն ըստ նախաձռնեալ՝ նախապատիւ են 'ի կարգի մատենագրոց 'ի դէտս բառարանի հեղինակք լեզուի հնագոյնք ժամանակաւ. վասն որոյ պէտք էին ստանօր զայնպիսիս նախակարգել, և ապայնեալս զարուք և զատորինս ոճովՙ այլ զի յընթացս գործոյս խառնիշանկելով անուանք նոցա գիւրագիւտ լինիցին խնդրելեաց, յայսմ վայրի շարագրեսցուք զնոսա 'ի կարգ այբուբենի օրինակ զայս :

Աեղ. Ակի : Արարուածոյ մահիկոնէից եպիսկոպոսի յելս Է դարու, պատմութիւն ժողովոյն եփեսոսի պարզ և վայելուչ հայկաբանութը. և հատուած բանից նորին ընդ վաչագանայ աղուանից արքայի :

Աֆօֆ : Այն է Ագաթանգեղոս ատենադպիր սրբոյն տրդատայ 'ի Դ դարու. պատմութիւն վարուց և գործոց նորին, և առաւել սրբոյ հօրն մերոյ գրիգորի լուսաւորչի, քաղցրանօթ աղգիւս համօրէն, Ըմոզ քարոզութեամբ վերաձայնեալ 'ի խորհնոցուոյն և յորոց զկնի : Բովանդակ գրութիւն է վսեմ և հարազատ հայկաբան : Կայ և սրբագրութի գործոյն յայլոց և 'ի մէնջ : Գտանի մեծաւ մասամբ և յանունէն թարգմանեալ յառաջ բերեալ 'ի Մետափրաստէ, և պարզեալ 'ի Բոլլանդեան վարս սրբոց յն. և լտ. Տեսանի 'ի կանոնագիրս հատուած մի բանից յաղագս կոչման յանուն ազաթանգեղոսի՝ ոչինչ օտար յոճոյ նորա : Տե՛ս զկնի և Թղթ. դաւ.

Աթ. ա. բ. գ. ևն : Աճառանական ճառք սրբյն աթանասի՝ աղեքսանդրու հայրապետի 'ի Դ դարու, հին և ընտիր թարգմանութը, որպէս և մասանն է հին և ճարտար գրչութը : Ոչ պակասին յընթացս և յեղենական ոճք :

Աթ. ափ : Վարք սրբյ հօրն մերոյ անտոնի ապաղայի՝ ըստ հին թարգմանութեան՝ համառօտեալ 'ի ճառընտիրս :

Աթ. հկ. եւ. խոս. 'ի օրէէ. ևն : Ճառ 'ի համբարձումն քրի կմ 'ի վերջաւորն և 'ի խաչն, 'ի կոյսն և 'ի սուեփաննոս. թարգմանութի միջինկմ անհարթ, կայ և համդանաւ նշ նոր թարգմանութը 'ի լատինէ :

Հյ. օփ. և կնդղ : Գորգախօս գրուած ինչ 'ի վերայ պէսպէս իրաց՝ հարցմամբ և պատասխանեօք, իբրու ընդ աթանաս և ընդ կիւրեղ եղեալ.

Ախոալ, կամ Ալեսոփ : Անպէտ գրութիւն անպիտան ոճով 'ի վերայ բաժնից և միճակաց ըստ գուշակական աստղահմայութեանց. սոսն բնախօսութեանց, և որոց 'ի նոյին սակի են : Օրինակք այսպիսեացս ոչ երբէք զկնի նման միմեանց՝ համգոյն բանից սուտ վկայից :

Ալէքս. Տ. Գրմ. ալեքս :

Անժ. եփեզ : Անանիայի վարդապետի նարեկացւոյ՝ հօրեղբոր մօր սրբյն գրիգորի նարեկացւոյ. ճառ 'ի վերայ եկեղեցւոյ՝ պերճ և փառաւոր ոճով, համգէրձ անսովոր բարդութը բառից. ուզղեալ ընդգէմ թոնդրակեցւոց :

Անճ. ղղ. կամ ձհ. և 'ի չհ. ձ. և 'ի յաղ. և 'ի պէտք : Անանիայի շիրակացւոյ (շիրակացւոյ կարծեցեալ յոմանց) խրատ առ քահանայս, և վասն խոնարհութեան, և յորդորական բան վասն զղջման և ապաշխարութեան՝ պարզ և վայելուչ ոճով: Եւ անանիայի ուղուցին վարդապետի բանք 'ի յովհաննէս միրաեփ, 'ի պէտորոս առաքեալ, և 'ի յոհանն ևն, լաւ ևս ոճով:

Անան. չիր. Տ. Շիր :

Անան. սանահն. Տ. Սանահն :

Անբեղասր : Անթիպատրոսի բոստրացւոց եպիսկոպոսի քանի մի ճառք թարգմանեալ միջակ ոճով 'ի կարգի ճառընտրաց: Այլ զայսպիսի մատենագիրս յոլովակի նշանակեմք ընդ տառիւքս, Ճ. կմ ՃՃ:

Անյ. կամ Անյաղթ. բոլլ: Սրբյն դաւթի անյաղթ փիլիսոփայի հարքացւոյ կամ ներգինացւոյ, յաշակերտութէ սրբց թարգմանչաց, ճառ պանծալի և վսեմ 'ի նշ խաչն, որոյ սկիզբն է Բարձրացուցէք. ուր կան և հետք հելլենաբանութե : Տե՛ս և Գէօփ :

Անյ. հդ. իմ: Հարցուածով պիտառութի ընտիր և իմաստասիրական՝ ճշգրիտ հայկաբանութբ վսեմագունիւ. որ յաւուրս տպագրութե գործոյս եհաս 'ի ձեռս մեր. վասն որոյ 'ի Խ տառէ և անդր կոչի 'ի վկայութի. յաւելցի զկնի ինչ ինչ և 'ի միացորդս :

Անյ. պորփ. կամ սփորոգ. կամ պերիարմ. կամ վերլծ. արիստ : Լուծմունք հինգ ձայնից պորփիւրի, և ստորոգութեանց, և պերիարմենիասի, և վերլուծական գրոց արիստոտէլի, առաւել հելլենաբանութբ և խրթին ոճով : Ի սոսին վերածին և առածք հինգ վասն սահմանի, և բաժանման, և նկատումն արիստոտէլի : Տե՛ս և Սահմ. և Քեր : Կան և քանի մի գրուածք դաւթի բագրևանդացւոյ. որում մարթ է ընծայել և ինչ ինչ 'ի հատուածոց բանից՝ որք կրեն զանուն դաւթի անյաղթի :

Աշխ. Նշանակս է անծանօթ առ մեզ, զի այսպէս գնի 'ի հատուածս բառարանի սուեփաննոսի լեհացւոյ :

Առաքել պատմ : Վասն քանի մի ևեթ կարևոր թուեցեալ բառից յառաջ բերեալ զկնի գարու պատմագրութի առաքել վարդապետի դավրեժցոյ. զորոյ զշարագրութիւն թէ չէր խանգարեալ ապօղն Ոսկան վարդապետ, առաւել գովելի լինէր :

Առաքին. կամ Մօղ: Եւ յայս գրոցս Առաքինութեանց և մոլութեանց. որ է 'ի լատինէ թարգմանութի յակոբայ ջահկեցւոյ՝ տաներլի ոճով, նշանակեցաք զբառս ինչ ըստ իմիք պիտանիս :

Առ որս. ա. բ. գ. ևն : Գիրք ճառից սրբյն գրիգորի ածաբանի նազիանզացւոյ. ուր քանզի նախկին ճառ գնի 'ի մեզ այն՝ որոյ սկիզբն է, «Առ որս բանիւ են պաճուճեալ՝ բանքս», անուն մատենին կոչի առ հայս՝ Առ որս գիրք ածաբանի: Է թարգմանութի հին՝ կէս մի հայկաբան, և կէս մի հելլենախօս. թող զսկզբանս վիպասա գրչաց, որոց չէր ինչ գիւրըմբռնելի ճարտար ճառաբանութե այնպիսւո Տե՛ս և Ածաբ :

Ասող. ա. յ. կմ բ. և գ : Պատմութի ստեփաննոսի վարդապետի տարօնեցւոյ՝ մականուն Ասողիկ կմ Ասողնիկ 'ի սկիզբն ԺԱ դարու, յերիս բաժանեալ գիրս. միջակ ոճով, ուրեք հարթ, ուրեք անհարթ:

Ածաբ. ծն. պրփ. պատէ. նոր կիր. պէնտէկ. խչ. ծնունդ. կէղր. հուրէփ. ազդ. և ծղ. ևն : Տօնական ճառք և բեմբասացութիւնք գրիգորի ածաբանի, գրեալք ուրոյն, կամ ամփոփեալք 'ի ճառընտիրս. որպէս 'ի ծնունդ և 'ի մկրտութիւն տեառն, 'ի պասեքն կամ 'ի պասքայն, 'ի նոր կիրակէն, 'ի պենտեկոստէն, 'ի խաչն, և 'ի մակաբայեցիս. և 'ի կիպրիանոս. և յաղագս կարկտի, և աղքատսիրութե. որպէս և մեկնութի 'ի ժողովողն, գործ առաջին թարգմանչաց՝ քաջ հայկաբան՝ խառն ընդ հելլենախօսութե :

Ածաղգ. ա. գ. ևն: Երիքասան թուղթք սրբյն իգնատիոսի ածազգեաց հայրապետին անտիոքայ, տպագրեալ 'ի կոստանդնուպօլիս յամի 1783. համեմատութեամբ՝ որպէս ասի՝ հին ձեռագրաց, բայց ուրեք ուրեք այլայլութբ հոլովից և խոնարհմանց ըստ յետնոյն կերպի: Է հին թարգմանութի նախնեաց՝ պարզ և ընտիր, համառակօրէն բառ առ բառ ձայնակից ընտիր օրինակաց յոյն բնագրի :

Ածոփոլ. նաւաչափ. կմ Ղրփ : Ճառ արիստակիսի ուրումն վարդապետի (եթէ չիցէ լաստիվերտցին) 'ի մկրտութիւն տեառն և 'ի

փորձութեն անապատի, կամ յութօրեայ նաւակատիս զկնի յայտնութեն՝ վայելուչ և կարգաւոր ոճով։

Աւետոփ. լուսփ. Տ. Լուսփ։

Աւետոփ. Գրչ. կամ Գրչ. ոբետոփ։ Արհեստ գրչութեն արիստակեայ ուրումն՝ 'ի պէտս ուղղագրութե տառից և բառից, իբրև մասն քերականութեան, յիշատակեալ և յերզնկացւոյն՝ որպէս երիցագոյն քան զինքն ժամանակաւ։

Աւետ. Ե. կամ ատտփ. կամ ոփորոգ. ԵՆ։ Գործք արիստոտէլի փիլիսոփայի ստագիրացւոյ, Թարգմանեալք 'ի գաւԹէ անյայտ Թէ, կամ մասամբ յառաջնոյն քան զնա։ Երկոքին Թուղթքն առ մեծն աղեքսանդր՝ վասն Աշխարհի, և վասն Առաքինութեց, են ըստ բաւականին հայկաբան և ընտիր. իսկ ստորոգութիւնքն, պերիարմենիասն, և որ 'ի սոցին սակի, են անպէտ և անշուք հելլենաբանութեն նիւԹական։

Աւծր. Ե. Բ. ԵՆ։ Թովմայի վարդապետի արծրունւոյ 'ի Ժ դարու, պատմութեն 'ի հինգ գիրս, միջակ և վայելչական ոճով, հանգերձ պատուատութեն խրթին բառից և ձևոց բանից. (Թող զխաւլագրութիս գրչաց։) Վերջին գլուխ չորրորդ գրոցն, և հինգերորդ գիրքն ողջոյն, է երկրորդումն նախագրեալ անցից այլով ոճով. իսկ վերջին գլուխ հինգերորդին է յաւելուած այլոյ ուրուք։

Աւշ. կամ Աւշար։ Գրիգորիսի արշարունեաց կամ աշարունեաց եպիսկոպոսի 'ի Է դարու, մեկնութեն ընթերցուածոց, մանաւանդ Ճրագալուցի ծննդեան, և յարութեն, ընտիր և ճարտարախօս հայկաբանութբ։

Բաբէլ. յհ. Ձ։ Բաբիլոյ աղեքսանդրու հայրապետի ճառ պանծալի 'ի գլխատումն յովհաննու մկրտչի՝ վայելուչ Թարգմանութբ, յաւուրս տպագրութեն գործոյս հասեալ 'ի մեր ձեռս։

Բրս. հց. կամ ճգն. կրօն. կանոն։ Սբյն բարսղի մեծի կեսարացւոյ գիրք հարցողաց, և ճգնողականաց. և սահմանք և կանոնք կրօնաւորականք, Թարգմանութիւն նախնեաց՝ ըստ վայելչութեան գործոցն։

Բրս. պհ։ Ճառ գեղեցիկ 'ի մեծ պահս, ուրոյն յայլոց բանից 'ի վերայ պահոց։

Բրս. աղ. կամ Եղբ. կամ ապաշխ. կամ գոհ. ողորմ. կամ արբեց. վաշխ. նախ. չար. ընչեղ. կամ 'ի գործ. յաղէփ. և ծն. փեստ ընդ առաջ. և այլն։ Այն են մեկնութիք այլևայլ սաղմոսաց. պէսպէս Թուղթք. ճառք ապաշխարութե, գոհութե, ողորմութեան և աղօթից. ճառք ընդդէմ արբեցողաց, վաշխից, նախանձու, չարեաց, ընչեղաց. և 'ի գործս վկայն, և 'ի յուղիտայ, և այլ ճառք 'ի տօնս տէրունականս ըստ ճառընտրաց։

Բրս. հոյեմ. կամ յ'եւԹնակն. փարող. աղ. և այլն։ Ճառ 'ի վերայ բանին մովսեսի, Հայեաց յանձն քո, կամ զգոյշ լեր անձին քում. և 'ի սկիզբն աւետարանին յովհաննու. և գանձք կամ աղօԹք 'ի կարգի հին մաշտոցաց կամ ճաշոցաց։ Այս ամենայն ընդհանրապէս են Թարգմանութիք նախնեաց 'ի Ե դարու. բայց կան և 'ի նոսա ինչ ինչ Թարգմանեալ 'ի Զ և 'ի Է դարս տարապայման հելլենաբանութբ. զոր յայտ առնեն վկայութիքն յառաջ բերեալք ըստ բառից. Տես և Վեցօր։

Բարս. կամ Բրս. Մրկ։ Բարսղի բանիբուն վարդապետի 'ի վանաց մաշկևորի՝ կամ մաշկուորցի, մեկնութեն աւետարանի սբյն մարկոսի, աւարտեալ 'ի Թուին ՉՀԴ. 1325. գործ Թերի՝ պակասաւոր յառաջին գլխոց մինչև 'ի Թ, ուստի սկսանի երկրորդ հատոր գործոյն յերեսին օրինակս մեր։ Ոճն պարզ և ստորին ըստ ԺԴ և ԺԴ դարուց, այլ ուրեք հեռաւոր հնախօսութեն. մանաւանդ ըստ միում օրինակի, յորում կան յաւելուածով ձևք բանից քաղաքավայելուչք։ Ուստի յայտ է Թէ գրչագրաց յուլութին կամ անհաւատարմութեն այլափոխեալ է զգործն։

Բենէկ։ Ազօթամատոյց գիրք Բենիկ անուն վարդապետի 'ի միջին դարս, ստորնագոյն ոճով, այլ խրթնագոյն բառիւք և բարդութբք, իբր հետևողութբ հնութեց, մանաւանդ հատուածոց նարեկի։ Վարդան ծերունին առ ժամանակօք շնորհալւոյն 'ի խրատս իւր բերէ 'ի վկայութեն զբան վարդապետի ուրումն, զոր կոչէ Բենէ։

Բժշկր։ Բժշկարանք պէսպէս գտանին՝ նմանք և աննմանք իրերաց. Թարգմանաբար հաւաքեալք յամենայն ազգաց՝ խառն և ռամկական ոճով։ Առաւել քաջածանօԹ է գործ Ամիրտովլաթայ ամասիացւոյ բժշկապետի հայոց 'ի ԺԵ դարու։ Յայտնի գրուեց ոչ այնչափ վկայութիս առաք բանի, որչափ բառի, որ երբեմն հայկական, Թէ և իցէ ռամկական կամ գաւառական, որպէս պիտանացու յոյժ ըստ տեղւոյն։ Տես և Մխ. բժշ։

Բուզ. Փ. Ը. Դ. Է. Զ։ Փաւստոսի Բիւզանդայ, կամ Փաւստոսի բուզանդացւոյ յունի՝ եպիսկոպոս եղելոյ 'ի վերին հայս նախ քան զկաթողիկոսութեն մեծին սահակայ, պատմութեն հայոց՝ սկսեալ յերրորդ դպրութեն մինչև 'ի վեցերորդ. կրկնաբան և լի անհեթեթ հանգամանօք՝ ոչինչ ընդհատ յառասպելաց. Թշնամանօք հանգերձ և աղգիս. զոր զարմացմամբ իմն յիշէ և փարպեցին։ Թարգմանութեն է քաջ հայկաբան. մինչ զի բառքն են գովելի քան ըղձանն. և աներկբայ աշխատասիրութի է առաջին Թարգմանչաց կարգելոց 'ի սբյն սահակայ և 'ի մեսրոպայ. և ըստ իմաստ բանի՝ երկասիրութի կորեանն. որ և զհատուածս բուզանդայ 'ի կիր արկանէ՝ յարմարելով 'ի վարս սբյն մեսրոպայ զգրեալն 'ի բուզանդայ յաղագս սբյն յակոբայ մծբնացւոյ, որպէս և 'ի բանից ագաթանգեղոսի զգործս ինչ սբ լուսաւորչին։ Կան և 'ի գիրս յունաց՝ մանաւանդ առ պրոկոպիոսի հատուածք ընԹացից բուզանդայ, եւ և յառաջին դպրութեց նորին՝ ընդ անուամբ Պատմութեն հայոց՝ նոյնպէս առասպելայօդ. մինչև 'ի կարծիս անկանել մեզ, Թէ առ նա ակնարկիցէ աւելի խորենացւոյն. Բ. 21. Թէ «Անոճ իմն յաղագս հայկայ և նմանեացն կակազէ». և Թերևս վասն այսորիկ 'ի բաց Թողեալ լքեալ իցեն երեքին առաջին դպրութիք նորա, և միայն յետինքն իցեն Թարգմանեալ՝ որ հային յաւուրս քրիստոնէութե. ուր ժամանակագրութեն առաւել ստոյգ երևի։

Բս. հին. Տ. Հին բս։

Բս. սրբէ. ճհ. Տ. Սրբէ. ճհ։

Գագիկ առ ռոմանոս։ Այն է Թուղթ գագկայ առաջնոյ արքայի արծրունեաց՝ գրեալ առ ռոմանոս կայսր յունաց, ըստ յառաջ բերելոյ մատթէոսի ուռհայեցւոյ։

Գաղիան։ Հաւաքումն բառք բժշկարանին գաղիանոսի կամ գաղենոսի մեծանուն բժշկապետի, 'ի յունականէ հայկական տառադարձութբ գրելոյ՝ Թարգմանեալ և մեկնեալ 'ի հայ բարբառ։ Հին և ընտիր Թարգմանութեն, այլ յանհմտութե գրչաց բազում ուրեք անիմանալի գտանի կամ յն. ձայնն, և կամ հայերէնն. և ամենայն օրինակք անհամաձայնք իրերաց. նմին իրի և Սրբէ. ճհ. յոլովակի այլազգ ընթեռնու, և մեկնէ ըստ կամի։

Գանձրն. կամ Գնձ։ Հաւաքումն եկեղեցական երգոց՝ որ գանձք կամ քարոզք կոչին. յորս պանծալի են յօրինուածք նարեկացւոյն և շնորհալւոյն, և քանի մի վարդապետաց՝ զորս յանուանէ նշանակեմք ըստ տեղւոյն. իսկ մնացեալքն են գործ զանազանից 'ի յետին դարս՝ ցուրտ ոճով և անշուք բառիւք ռամկականօք գլխովին։ Միայն քանի մի ընտիր գանձք կան խաչատուր վարդապետի տարօնացւոյ առաջնորդին հաղարծնի. որոյ է և խորհուրդ խորինն 'ի մուտս պատարագի ամենավայելուչ. իսկ կեչառեցւոյն խաչատրոյ գանձք են անհարթք որպէս զայլոցն։

Գեննադ։ Գեննադայ պատրիարքին յունաց 'ի կոստանդնուպօլիս 'ի հինգերորդ դարու՝ ճառ 'ի նինուէացիս, և այլն, միջակ ոճով և Թարգմանութբ։

Գերմ. Եղբ։ Թուղթ սբյն գերմանոսի պատրիարքին յունաց 'ի կոստանդնուպօլիս 'ի Ը դարու՝ լի իմաստութբ և խաղաղասէր մտօք առ հայս. զոր ասի Թարգմանեալ բերողն ստեփաննոս սիւնեցի, այլ ոչ այնչափ յստակ ոճով՝ խառն ընդ հելլենաբանութեն։

Գէորգ Գրչ։ Արհեստ գրչութեն գէորգեայ վարդապետի՝ զոյգ ընդ գրչութեն արիստակեայ՝ յիշատակեալ և 'ի Քեր. Երզն։ Տես և 'ի յաջորդ անուանն։

Գէ. Ես։ Գէորգեայ բանիբուն և իմաստալից վարդապետի մեկնութեն մարգարէութեն եսայեայ, քաղեալ 'ի բանից ոսկեբերանի, եփրեմի, կիւրղի, և սարգսի, զորս յանուանէ նշանակէ, պատուաստելով ինչ ինչ և յայլոց հարց, գեղեցկայարմար հիւսուածով։ Ճարտար գրչութեն հին մատենին է 'ի Թուին ՉԽԱ. 1292. յաւուրս արքային հայոց հեթմոյ երկրորդի. և այն օրինակեալ յայլմէ ընտիր օրինակէ. որով ժամանակ գէորգեայ անկանի և նա յառաջին լինել. վասն որոյ անգիւտելի մնայ աւելն 'ի վերնագրի. «Հրամանաւ տեառն հայոց հեթմոյ». արդեօք իշխան իցէ կամ Թագաւոր հեթումս այս, և կամ առաջնորդ ոք։ Եւ զի լաւագոյն կարծեցեալ օրինակ ծծաշնչին մերոյ՝ գրեալն 'ի յովհաննէ դրչէ 'ի Թուին ՉԿԶ. ուր գաղափարեալ յընտիր օրինակէ գէորգեայ վարդապետի ուրումն երևելւոյ, մարթ է առել. Թէ մեկնիչն գէորգ է նոյն ընդ նախանշանակեալ գէորգեայ՝ համադունի յարհեստ գրչութեն։ Եւ տեսանեմք իսկ, զի մատեանք մեր ընտիրք գրեալք 'ի ԺԴ դարու առ ժամանակօք երկուց հեթմոց անուն Թագաւորաց՝ են ճարտար գրչութիք բոլորագիր՝ աղօղագիր և գեղեցկագիր։ Այսչափ ինչ առ այժմ շատ լիցի։

Գխտ. Եղբ. առ Վաչէ։ Թուղթ երանելւոյն Գիւտայ (որպէս կարծի՝ յառաջ քան զկաթողիկոսութի յեպիսկոպոսութե իւրում) առ վաչէ աղուանից արքայ հրաժարեալ յաշխարհէ 'ի միայնութի, վայելչապանծ բանիւք և բառիւք շարագրեալ. որ կայ 'ի կարգի պատմութեն մովսէսի կաղանկատուացւոյ. այլ կարօտիմք հին և անսխալ օրինակի։

Կայ և խրթին գիր համառօտ առ գաւիթ անյաղթ՝ որպէս իմն. գիր վասն ճառի սբյ խաչին, և պատասխանի նորին 'ի գաւԹայ. և սոցա ես լաւագոյն օրինակ խնդրելի։

Գր. Եբեց. Տ. Ոտոհ։

Գր. լուս. Տ. Յճխ։

Գր. հր։ Այն է հրահանգք հաւատոյ և բարի վարուց՝ միջակ և

ընտիր ոճով և գեղեցիկ կարգաւորութեամբ. զոր իրաւամբք առանց գտանի 'ի կարգ նորին, և այլք տարտամ թողուն զնմանութիւնն, և ոճիչ անյարմար գտանին գրեթէ ոչ և ապացեալ. մանաւանդ զի յըն- տոխ զանազանութիւն անուանց առաքինութեանց և մոլութեանց յայտ առնէ զնմանողականն թարթափելով և 'ի գիրս այլոց ազգաց: Բայց յարդ անուանն վերոյ՝ առաւել նարեկացւոյն է անկ գործս: գործ էր գտանել, թէ ո՞ իցէ և յորում ժամանակի վարդան գի- տնոգարին, որ եղև խնդրող գեղեցիկ վարդապետութեանս :

Գր. նարէկ. Տ. Նար:

Գր. փղ. Եղբ. ԵՆ: Գրիգորի կաթողիկոսի՝ մականուանեալ Տղայ բոլորովին, եղբօրորդւոյ և յաջորդի Շնորհալւոյն, թուղթք առ կայսր և առ պատրիարգ յունաց ժողովական 'ի Հռոմկլայէ, համ- ձարեղ բանիւք և վայելուչ յօրինուածով: Իսկ թուղթք նորա առ հայրապետս՝ մանաւանդ առ առաքելոյն՝ են ոգւով լի, և ճար- տար ոճով յաղթահարիչ ամենայն մտացն. խնդրելին և սոցա ըն- տիր օրինակք :

Գր. փղ. էֆմ: Ողբանուագ ողբ 'ի վերայ առմանն Երուսաղէմի 'ի Սալահատինայ յաւուրս իւր յամի 1187. ոտնգ. պարզ՝ և ըստ իմիք առակական ոճով, այլ բնական յոյժ, և շարժիչ սրտից :

Գր. մոյլ. Տ. Մովսէս:

Գր. օծխա. Տ. Ակնա:

Գր. օծմն: Ճառք զանազանք սորին գրիգորի սքանչելագործի Նէոկեսարու եպիսկոպոսի յերրորդ դարու, գտեալք 'ի ճառըն- տիրս: Վաւերական է առ ամենայն նախնիս և վարդապետութիւն նորա սխրալի՝ տիրապես ծածկանութեամբ, զոր ուսաւ 'ի սորին յով- հաննէ աւետարանչէ յաջորդ նորին ածածնի 'ի տեսլեան: Հետք նոյն վարդապետութեան կան և 'ի բանս սորա լուսաւորչին մերոյ, և ածծին բարոյի:

Գրլ. օրհնոլ. և Գէ. Տ. Արիստակ. Գրլ. Ն. Գէորգ:

Գործոյ: Սորին յովհաննու գամաղացւոյ՝ հզօր վարդապետի յու- նաց 'ի Է դարու, ցնի հարց առաջնոց, գործ իմաստասիրական և ածաբանական, թարգմանեալ մասամբ 'ի ձեռն սիմէոնի ու- րուածի քահանայի 'ի վրաց լեզուէ 'ի հայ բարբառ, անհարթ ոճով. օրինակն իսկ մեր գրեալ 'ի թուին ՀԾ. ՌՃԾԵ, չարժէ ինչ, բայց առ- ձի գաղափարեալ 'ի հին օրինակէ գրելոյ 'ի թուին ՉԿԶ: Կայ և լի իմաստասիրական մասն գործոյ գամասկացւոյ՝ լաւ ևս թարգ- մանեալ 'ի յունէ 'ի հայ 'ի ձեռն բագարատայ մամիկոնեան. այլ- քաղուածով համառօտեալ: Ցերկոցունց օրինակաց իսկ սակաւ բարք եղին մեզ պիտոյ:

Դասիֆ ածոյք. Տ. Ածյ. և Մահմ. և Քեր:

Դիոն. երթ. կամ էջեղ. կամ ածոյ. և այլն. և Եղբ: Սորին դիո- նեսիոսի արիսպագացւոյ յաթենայ, աշակերտի սուրբ պօղոսի, և ածծին յաւելեալ, ածեղէն գուցես ոգւով վառելոյ 'ի տարփումն հոգւոյ, և մերձելոյ յոտն աթենական, խորհուրդ գիրք յաղագս երկնային քահանայապետութեանց՝ այսինքն դասակարգութեան հրեշ- տակաց, և յաղագս եկեղեցական քահանայապետութեան, այսինքն բոլորակ լրման կարգաց եկեղեցւոյ, և յաղագս ածային ա- նուանց, նմա ստորադրելոց մեզ, և խորհրդական ածաբանութեան՝ ըստ յայտնութեան եղելոյ առ մարգարէս և առ առաքեալս 'ի ձեռն կենաց հոգւոյն նորա. ընդ և թուղթք առ զանազանս: Թարգմանութեան ստեփաննոսի սիւնեցւոյ՝ պահեսմբ հելլէնաբանութեան. յորմէ բա- զում բառս քաղեցաք համեմատութեամբ յոյն բնագրի առ գիտութիւն ընթերցողաց: Իսկ նոր թարգմանութեան ստեփաննոսի լեհացւոյ 'ի լատինէ՝ հետևողութիւն և հին թարգմանութեան ըստ տեղւոյն՝ չեղև ինչ մեզ օգուտ: Այլ թուղթն դիոնեսիոսի առ տիտոս վասն փոխման կուսին՝ որ կայ 'ի ՃՃ. է հնագոյն թարգմանութեան նախ- նեաց. զորս և գտաք 'ի ևիր արկանէ շարական խորենացւոյն յատուկին որ փոխման կուսին, որպէս և թուղթ խորենացւոյն առ սահակ :

Դիոն. երոլ. Տ. Դիոլ. ՓԷր:

Եւէկլ: Եղանելոյն եփրեմ կամ եղնակայ կողբացւոյ՝ գլխա- ւոր 'ի մէջ առաջին թարգմանչաց. գիրք յեղծումն հին աղանդոց հելլենացւոց, և գենի պարսից, և մոլորութեան մանիքեցւոց, բուն և պարզապէս հայկաբանութեամբ. եւեմ ըստ ձեռագիր օրինակի՝ որ և 'ի Սէլ տպագրեցաւ. ուր նախկին տպագրութեան զմիւռոնիայ էր այ- խակ ըստ նոր ոճոյ յետնոց յոյժ սակաւ տեղիս: Ցիշեին և այլ ԵՂ- ՆԱ անուամբ վարդապետք կամ երեցք 'ի յաջորդ դարս :

Եփր. ա. Է=Է: Սորին եփրեմի կամ եփրեմայ ասորւոյ՝ վարդապետի աշա- կերտութեան եկեղեցւոյ՝ մեկնութիւն մեկնութեան պատմագրութեան նահապետ- ութեան սուրբ հարց և զգենլեանց՝ ընտիր և պատմածոյ ոճով, և գիտնաւոր կարգաւորութեամբ քան զամենայն պատ- մութեան մեր, գրեթէ եւեթ պատմաւոր սահմանութեամբ պատմական և պատմական բանից վարելոց 'ի ժամանակին: Բազում օրի- նակ են գործոյս՝ գրչագիր և տպագիր՝ իւիք իւիք տարբերութեամբ. ընթերցուածն և ևս յայտնեցաւ ըստ ժամանակին 'ի հնագիր

մատենից :

Եղէշ. մանչ. կամ իւր: Խրատ միանձանց՝ սքանչելի յօրինուա- ծով և ոգւով: (Տես զնիլ և Եղէշ. երկց:)

Եղէշ. յէս. տփ. Ն. տոտփ. և ծն: Մեկնութիւն յեսուայ և դա- տաւորաց՝ ուրեք ուրեք ըստ բառիցն անգամ համաձայն ընդ եփ- րեմայ. և Ճառ յառաքելայն: Կան և հատուածք մեկնութեան սրա- բանից. այսինքն գրոցն ծննդոց, 'ի գիրս այլոց մատենագրաց. անձ- կալի է զամբողջ գործն տեսանել:

Եղէշ. հայր մեր: Մեկնութիւն տէրունական աղօթից՝ գեղեցիկ և վայելուչ բանիւ:

Եղէշ. հոգ: Ճառ իմաստասիրաբար վասն հոգւոց մարդկան՝ խո- րին մտօք, և գեղեցիկ հայկաբանութեամբ. որ անկաւ 'ի ձեռս մեր յետ թացս տպագրութեան խ գրոյ:

Եղէշ. մարմ. ււր. խաչէլ. Եղմ. և ննջ: Զանազան ճառք ըն- տիրք 'ի խորհուրդ մտանութեան տեառն, և չարչարանաց. և խաչե- լութեան, և թաղման՝ զոյգ ընդ յարութեան. որպէս և 'ի ննջեցեալս: Կան և կանոնք ինչ նորա 'ի կարգի կանոնագրաց. ուստի և հաստա- տի առաւել եպիսկոպոսութիւն սորին. կարծեցեալ նոյն ընդ եղիշէի ամատունեաց եպիսկոպոսի՝ յիշատակելոյ 'ի պատմութեան իւրում:

Եղէշ. Ե: Հատուած մեկնութեան 'ի բան եսայեայ, օտար յոճոյ սորին եղիշէի:

Եղէշ. Էրէց: Համառօտ նկարագրութիւն թաբորական լերին, և միայնակեցաց տեղւոյն՝ իբրև ուխտագնացութեամբ տեղեկացեալ: Օ- րինակն էր անհարթ գրչի. ապա թէ ոչ՝ ոճն չէ շատ հեռի 'ի ճառէ միանձանց. թողից առել և զքանի մի հատուածս իրատականս պար- զախօսութեամբ յանուն եղիշէի քահանայի. որպէս և արծրունին պար- զապէս նա քահանայ կոչէ զնմին եղիշէ պատմագիր:

Եզնկ. Բարօյ. և ող. և Եղմ. յար. ԵՆ: Սորին եպիսկոպոսի կողբա- ցւոյ՝ համառօտեալ թարգմանութիւն գրոյն, որ յաղագս բարոյից կենդանեաց և ականց պատուականաց, պէսպէս այլայլութեամբ 'ի զա- նազան գրչաց. վասն որոյ կարօտիմք լաւագոյն և հնագոյն օրինակի: Կան և հատուածք 'ի մեկնութենէ սաղմոսաց: Կայ և ճառ նորին 'ի սբ խաչն, և 'ի թաղումն տեառն և 'ի յարութիւն նն 'ի ճառընտիրս: Գտանին և յիշատակք բազմապատիկ գործոց նորա առ մատենագիրս մեր. այլ բուն գործքն չհասին դեռ 'ի ձեռս մեր:

Եզնկ. ծն: Մեկնութիւն գրոցն ծննդոց, և աւետարանի մինչև 'ի սկիզբն քարոզութեան քսի. հին և ընտիր թարգմանութիւն, այլ գործ խառն 'ի Ճշմարտութենէ, և յառասպելապատում աւանդից հրէից. թող և զյաւելուածս քանի մի բանից 'ի վերջին գլուխս և յըն- թացս 'ի ձեռն ուրումն 'ի հայոց վարդապետաց յզկնի դարու: Այս մատեան եհաս 'ի մեր ձեռս մօտ յաւարտ տպագրութեան գործոյս:

Եւ. նէկզի. Տ. Նէ:

Երաշտան: Անհեթեթ և յիմարական գործ՝ թարգմանեալ յոճ ռամկական յայլոց ազգաց 'ի ոճա թուին հյ. 'ի ժԶ դարու. ուս- տի հարկեցաք նշանակել զքանի մի բառս:

Երզն. մփթ: Յովհաննու երզնկացւոյ կամ եզնկայեցւոյ, որ և ծործորեցի՝ և պլուզ վարդապետ կոչի, 'ի սկիզբն ժԴ դարու, ըն- թացումն մեկնութեան մատթէոսի սկսելոյ 'ի շնորհալւոյն, պարզ և բա- նիբուն ոճով. հետևողութեամբ ոսկեբերանի, և այլոց հարց:

Երզն. ծ. խորան: Խորհրդաւոր բացատրութիւն նկարու կենդա- նեաց՝ որ կայ 'ի սկիզբն ձեռագիր աւետարանի, որպէս նախադրութիւն եւսեբի և համեմատութեան գլխոց չորից աւետարանչաց: Եւ այս ևս գործ է 'ի համարի մեկնութեան մատթէի:

Երզն. քեր: Մեկնութիւն քերականութեան՝ կրկին. համառօտն՝ որ ոչ շատ զանազանի 'ի բանից նշիւցւոյն. որ թուի հետևող երզնկա- ցւոյն. և ընդարձակն՝ գործ բազմավաստակ, հետևողութեամբ և քա- ղուածով բազում մատենագրաց, մանաւանդ դաւթի անյաղթի, մովսէսի քերթողի, ստեփաննոսի սիւնեցւոյ, համամայ, մագիս- տրոսի, ԵՆ:

Երզն. երկն. Ն. ոփ. երկն: Ճառ բացատրութեան յաղագս երկնային մարմնոց և շարժմանց նոցա: Նոյն և տոմարաւոր ընդարձակ 'ի վե- րայ երկնային զարդուց:

Երզն. լուս: Գովեստ սբ լուսաւորչին, որպէս և որդւոց և թո- ռանց նորա, տպագրեալ ընդ Յաճախապատում գիրս սորին գրի- գորի: Ցայտնի են և շարականք երզնկացւոյն, որպէս և երգ 'ի Ջըր- օրհնէս: Գտանի և 'ի տաղարանի միում տաղ յովհաննու Ճլուզ վարդապետի 'ի սբ գր. լուս:

Երզն. խրատ: Խրատական վարդապետութիւն 'ի պէտս քահանայից և ժողովրդոց՝ հետևողութեամբ ոճոյ վարդան վարդապետի. որպէս և շարականն Այսօր զուարճացեալ՝ պահէ զբազում բառս վարդա- նայ 'ի գովեստ լուսաւորչին: Ցամենայն գործս երզնկացւոյն՝ ընդ պարզութեան կայ և հմտութիւն ամենայն հնութեանց. մինչ զի յետ նորա ոչ ոք գտաւ նման նմա:

Եւագր. ա. Է. ԵՆ: Գիրք եւագրի Պոնտացւոյ պանտացւոյ՝ աշա- կերտելոյ մեծին բարսղի. խորհրդաւոր տածումն տեսական և գործ-

նական կենաց։ Հին Թարգմանութեն՝ յարմար Նիւթոյն։ Ցընթացս գործոյն կան և քանի մի ճառք՝ որք գտանին 'ի յն․ և լտ․ տպագրութե գործոց սբյն Նեղոսի․ այլ զինացեալ բանից Եւագրի ոչ տեսաք զբնագիրս։

Եւթաղ․ Հատուած մի բանից՝ կոչեցեալ Աղերս Եւթաղի, Իմաստուն տեսութբ յաղագս Նբ գրոց։ Սորա իցեն Թերևս և յառաջաբանք Թղթոցն պօղոսի ըստ վկայելոյ Շիրակացւոյն 'ի քրոնիկոնի։

Եւկլիդ․ Եւկլիդեայ կամ Եւկղիտեայ երկրաչափի հռչակաւորի 'ի հնութե յունաց՝ համառօտ գիրք յաղագս Տարերաց երկրաչափութե։ Թարգմանութեն եւեթ լինել գրիգորի Մագիստրոսի՝ ըստ խոստաբանութե Նորա։ Հարթ է ոճն, այլ ուրեք ուրեք և անհարթ տեսանի՝ առաւել յանհմտութե գրչաց։

Եւս․ կմ Եւսեբ․ պտմ․ Եւսեբի պամփիլեայ կեսարացւոյ՝ այսինքն եպիսկոպոսի կեսարիոյ պաղեստինու 'ի դ դարու, հայր եկեղեցական պատմութե և ժամանակագրութե իրաւամբք վերաձայնելոյ, պատմագրութե վիճակի եկեղեցւոյն քսի մինչև յաւուրս իւր․ Թարգմանեալ հրամանաւ սբյն մեսրոպայ յառաջին աշակերտաց Նորին՝ ըստ վկայելոյ խորենացւոյն․ իմն ոչ 'ի յոյն բնագրէ, այլ յասորի օրինակէ առ ձեռն եղելոյ, որպէս յայտ է յոճոյն և 'ի բազում Նշանակաց։ Երկու օրինակք են առ մեզ, այլ ոչ հնագիր, և ոչ ամբողջ, զոր ժամանակն լրացուցէ։

Եւս․ քր․ Քրոնիկոն Նորին Եւսեբի, պանծալի Թարգմանութիւն 'ի յոյն բնագրէ՝ քաջ հայկաբանութբ 'ի ձեռն հելլենագէտ ճարտար անձին 'ի դասէ աշակերտաց սբյն սահակայ և մեսրոպայ՝ կամ յառաջ քան զխորենացին, և կամ 'ի ձեռն Նորա․ զի հետք հայերէն գործոյս կան 'ի գրութիս Նորա։ Զօրինակ քրոնիկոնիս ըստ ա և բ մասանց, յորոց առաջինն է պատմական՝ ամենայն յիշատակօք հնութեց լի, և երկրորդն՝ կանոն ժամանակական աղիւսակօք, առաք յանախեղծ օրինակէ գրելոյ յաւուրս գրիգորի կաթողիկոսի՝ եղբօր, կամ եղբօրորդւոյ շնորհալւոյն․ վասն որոյ եթէ հանդիպեսցի ոք տարբեր օրինակաց կամ հատուածոց գործոյս, մի դիւրաւ հաւատս ընծայեսցէ անհաւատարիմ գրչաց․ զորոց անձամբ զփորձ առաք յոլովակի։ Ի հարազատ քրոնիկոնէս քաղեալ է և գործ սամուէլի երիցու։

Եւս․ առէգար․ Նորին Եւսեբեայ առ կարպիանոս՝ Նախադրութե կամ համաբարբառք չորից աւետարանչաց։

Եփր․ ծն․ ել․ ևն․ մինչև ա և բ․ ծ․ Սբյն աբբայ եփրեմի՝ խորին կամ խուլին այսինքն վերծանողի ասորւոյ 'ի դ դարու՝ աշակերտին սբյն յակոբայ մծբնացւոյ մեկնութե ածաշունչ գրոց, հին Թարգմանութբ, ուր յաճախեալ է ոճ ասորի խառն ընդ հայկաբանութե։

Եփր․ համաբ․ Մեկնութե չորից աւետարանաց միանգամայն՝ յաբագրութբ գլխաւոր բանից չորեցունց, և այն՝ Նովին ոճով Թարգմանութե։

Եփր․ առէգար․ Դարձեալ մեկնութե այլևայլ բանից աւետարանի, զանազան վերնագրովք, որպէս տեսանես 'ի Նոր տպսն մեր յամս յայսոսիկ։

Եփր․ հռ․ կոր․ գաղ․ ևն․ Մեկնութե չորեքտասան Թղթոյն պօղոսի, յորում կայ և գ․ կորն․ ծանուցեալ առ արեւելեայս եւեթ։

Եփր․ 'ի ծն․ փրկ․ և խորհրդ գալստ․ ծննդ․ տյառնընդ․ խչ․ եղծ․ յար․ հոգւս և եղ․ Նինուէ․ յհ․ Դ․ սրբեյ․ ապաշխ․ պհ․ և այլն։ Զանազանեալ ճառք 'ի տօնս տէրունականս, 'ի սբս, և 'ի յորդոր ապաշխարութե և պահոց։ Տես և Մնր։

Եփր․ աղ․ Աղօթք պէսպէս, որ գտանին 'ի գրչագիր և 'ի տպագրեալ օրինակս։ Այս ամենայն հասարակօրէն յասորի լեզուէ են Թարգմանեալ․ բայց քանզի և յոլով գործք սբյն գտանին և յունարէն, գուցէ և ինչ ինչ 'ի հայումս առաւել մօտ իցէ 'ի յունականն։

Եփր․ վ․ օրհնէ․ Հատուած 'ի պատմութէ հալածանաց և արքեղեան վկայից՝ ընտիր ոճով և Թարգմանութբ։

Եօթնագր․ Եօթնագրեանք կամ համարողական արհեստ տառացեալ՝ հատուկ գրուած մասանց և անդամոց 'ի պէտս տօմարաց և իմաստակաց, այլևայլ օրինակաւ կցկցեալ 'ի զանազան գըրչաց․ ուստի յակամայս Նշանակեցաք զքանի մի բառս։

Զքր․ ծործոր․ Զաքարիայի եպիսկոպոսի ծործորեցւոյ 'ի սկիզբն ժդ դարու՝ Թուղթ առ յովհաննէս որբէլեան սիւնեաց եպիսկոպոս՝ պարզ և ճարտար ոճով վասն պէսպէս խնդրոց յուզելոց 'ի ժամանակին 'ի վերայ կրօնից և սովորութեց։

Զքր․ կթ․ Երանելւոյն զաքարիայի հայոց կաթողիկոսի 'ի Թ դարու՝ բազմադիմի ճառք 'ի վերայ տէրունական տօնից, և մեկնողականք Նբ գրոց․ յորս կան խորին հմտութիք հնութեց։ Ոճն է փառացի և բառաշատ, այլ դիւրիմաց։ Բանք սորա գտանին սփիւռ 'ի կարգս այլևայլ ճառընտրաց․ ցանկալի էր առանձին մատեան գտանել [illegible], ուր բովանդակեալ իցէ ամենայն երկասիրութի մեծանուն անձին։ Սորին գահերիցութբ եղև ժողովս շիրակվանայ․ ուր գտանին և Թղթակցութիք ընդ յոյնս։

Զենոբ․ Զենոբայ ասորւոյ Գլակ մականուանելոյ, աշակերտի սբյն գրիգորի լուսաւորչին, և Նախկին առաջնորդի իննակնեան գլակայ վանաց 'ի Նբ կարապետ տարօնոյ, համառօտ պատմութի ժամանակի լուսաւորչին, հայերէն կմ ասորերէն՝ գրութի կմ Թարգմանութի, պարզ ոճով․ որոյ և օրինակք են այլայլախառն․ Նմին իւր հնագոյն մատեան է խնդրելի։ Եւ քանզի 'ի տպսն հին՝ յաւելեալ էր և պատմութի տարօնոյ 'ի յովհաննէ մամիկոնեանէ, վասն որոյ յընթացս բառարանիս է՝ զի Զենոբ անուամբ կոչի բոլորն, և է զի Մամկ․ Նշանակի որոշակի։

Թէոդոր․ խչ․ Թէոդորոսի քռթենաւորի՝ խստակրօն միայնակեցի և քաջ գիտնաւոր փիլիսոփայի՝ վարդապետին յովհաննու իմաստասիրի 'ի է դարու, ճառ 'ի Նբ խաչն՝ վսեմ և հելլենաբան, առաւել խրթնացեալ յանգրագէտ գրչաց։

Թէոդոր․ կոու․ Ներբողեան 'ի Նբ կոյս ածածինն՝ Նովին ոճով, և առաւել բարդութբ բառից, եթէ գրչութեն իցէ սորայ։

Թէոդոր․ մայրագ․ Վսեմական ճառ վայելչապանծ ընդդէմ մոլորութեց յովհաննու մայրագոմեցւոյ և համախոհից Նորա՝ ոճով Նախնի հարց հզօրաց․ այլ ոչ ազատ 'ի սխալանաց գրչաց։

Թէոփիլ․ պհ․ կմ Խ Դ․ Ճառք երկու՝ 'ի վերայ պահոց, և 'ի քառասուն մանկունս սեբաստիոյ, յօրինուածք հին մատենագրի, որ Թէոյ յերկրայս՝ հայազգի իցէ, եթէ յունազգի․ և այն յորում դարու․ զի ոճն է խառն 'ի հայկաբանութէ և 'ի հելլենաբանութէ։ Թող զի և առ յոյնս այլևայլ մատենագիրք յիշին Թէոփիլոս անուամբ․ յորս երևելի է աշակերտն ոսկեբերանի․ և ճարտար հիւսուած բանից Նորա յառաջ բերեալ 'ի հայերէն շղթայն մեկնութե ծննդոց, որ յաւուրս տպագրութե գործոյս եհաս 'ի մեր ձեռս։

Թղթ․ դաշ․ Թուղթն դաշանց ընդ հայս և ընդ հռովմայեցիս՝ յաւուրս Նբ լուսաւորչին և սբյն սեղբեստրոսի, կոստանդիանոսի և տրդատայ, տպագրեալ երբեմն 'ի վերջնոյս ագաթանգեղոսի։ Ունիմք և զգրչագիր օրինակ Նոր․ այլ պիտի գտանել զհնագոյնն․ առայժմ զքանի մի բառս կարօտս մեկնութե քաղեցաք անտի։

Թուղթ․ արծր․ Տ․ Արծր։

Թուղթ․ մեծոփ․ Տ․ Մեծոփ։

Թր․ կամ Թրակ․ քեր․ Յունական հին քերականութի դիոնեսիոսի Թրակացւոյ, Թարգմանեալ՝ որպէս ասի, 'ի դաւթէ անյաղթէ՝ ամենայն սարօք հելլենաբանութե, և գուն ուրեք յարմարեալ հայկական բարբառոյ։ Այս գործ է, յորոյ 'ի մեկնութի դեգերեցան քերականք մեր առաջինք, այլ դրեթէ 'ի զուր․ զի զյատկութիս յունական լեզուի համարեցան կարող լինել յայտնաբանել 'ի լեզու արամեան․ Թող զի յոլովք 'ի միջին դարս առանց հայելոյ 'ի յոյն բնագիրն՝ Նորանոր միտս բացատրեցին 'ի հայումս․ և այլք հնագոյնք՝ որպէս մովսէս քերթող և ստեփաննոս սիւնեցի զքերականութին արարին այլաբանական գործի իմաստասիրութեան, և և ածաբանութե․ որպէս թէ 'ի միում ուսման պարագրել զամենայն մակացութի․ որով զրուն արհեստ քերականութե չաւանդեցին յետնոցս օրինօք։

Ժմ․ Ժամագիրք․ այն է Կարգաւորութե պաշտաման եկեղեցւոյ ըստ սահմանեալ ժամուց․ որ է գեղեցիկ գործ սբյն սահակայ և մեսրոպայ, և աշակերտաց Նոցա երանելեաց՝ գիւտայ և յովհաննու մանդակունւոյ, որպէս և եզրի կաթողիկոսի յարեւագալն՝ ըստ վկայելոյ յովհաննու իմաստասիրի, հուսկ յետոյ զարդարեալ 'ի Ներսիսէ շնորհալւոյն զանազան երգովք։ Յանուն ժամագրոց Նշանակին 'ի մէնջ և հաւաքմունք ամենայն երգոց Նորին, որք ուրոյն գրեալ կան 'ի հին օրինակս, և մանր ուսմունք կոչին 'ի պէտս դըպրաց․ որպէս և զդպրութե գիրս տպագրեալ 'ի վերջին մեծ ժամագրոց՝ Նշանակեմք Նշանակաւս Ժմ․ կամ Դպր։

Ժմ․ յն․ Ժամագիրք և երգարան հայհոռոմոց՝ 'ի վաղուց Թարգմանեալ 'ի հայ, անհեթեթ ոճով, և Նիւթական յունաբանութբ յեղծուածս լեզուիս․ Թող զյետին Թարգմանութիս ոմանց ոմանց առ մեօք և տպագրեալ։ Ի տպագրութէն ոչինչ առաք, այլ միայն 'ի հին գրչութեց քանի մի բառս քաղեցաք, զի կարեն լինել պիտանացու։

Ժղ․ կամ Ժող․ շիրակ․ և հռոմկլ․ Գործք և պատմութիք յաւուրս ժողովոյն շիրակվանու 'ի Թ դարու, և ժողովոյն հռոմկլայու 'ի ժբ դարու։ Իսկ այլ ժողովք անցեալք 'ի կարգս կանոնագրոց՝ Նշանակին 'ի մէնջ անուամբս Կանոն։

Ժողովածու գիրք․ Տ․ Ոսկեփորիկ։

Իգն․ կամ Իգնատ․ Իգնատիոսի հզօր վարդապետի՝ դասակցին սարգսի և Շնորհալւոյ՝ գեղեցիկ մեկնութի սբյ աւետարանին՝ որ ըստ ղուկասու, 'ի հրամանէ գրիգորի կաթողիկոսի պահլաւունւոյ՝ եղբօր շնորհալւոյն, սքանչելի կարգաբանութբ, ընտիր հայկաբանութբ և լակոնական ոճով։ Իցէ թէ և այլ գործք մատենագրիս ծանօթ մեզ լինէին։

Իգնատ․ ածազդ․ Տ․ Անազդ։

Խիթ։ Մեկնութիւն գրոցն յոբայ յիսուսքեան երեցուն երուսաղեմացւոյ՝ ճարտար յօրինուածով․ հին թարգմանութիւնն ընտիր՝ ՚ի չին մատենի․ որում հետեւեալ է ամենայն իրօք և Վանական վարդապետ։

Խրն։ Որ երևի լինել Խրնեցւոյ ումն մատենագիր, զոր ՚ի վկայութիւն կոչեմք ՚ի փոխ առնուլ ՚ի հաւաքածոց բառարանի սանեփաննոսի ըճնեցւոյ։

Լամբր․ կամ Լմբ․ պտրգ։ Սքչին ներսեսի լամբրոնացւոյ՝ որդւոյ օշին մեծի իշխանին հայկազնոյ, մայրենեօք ազգականի շնորհալւոյն, և եպիսկոպոսին տարսոնի՝ հոգւովն սքչին պօղոսի՝ Երկրորդ պօղոս կոչեցելոյ յայլևայլ ազգաց իւրոյ ժամանակի, ընդարձակ մեկնութիւն խորհրդոյ Սբ պատարագի, հանդերձ նախընծայից խորհրդածութեամբ և բացայայտութեամբ եկեղեցական կարգաց․ յոյժ վայելուչ և զօրաւոր։

Լմբ․ ոփ։ Ընտրութիւն նորին ՚ի ժողովն հռոմկլայու (զոր ոմանք տարօնի համարեցան), հզօր և ազդու ոճով, գեղեցիկ շարադրութեամբ, մինչ զի այլ ոմն զԴեմոսթենէս կամ Կիկերոն անուանեցին զնա հայերէնագէտք եւրոպացիք։

Լմբ․ հմբ․ և օրհ։ Երկու ճառք տէրունական տօնից՝ ՚ի համբարձումն տեառն, և ՚ի պենտեկոստէ (որոյ սկիզբն է՝ Սոփայիմ), պերճ ոճով և հոգւով լի։

Լմբ․ ող։ Մեկնութիւն սաղմոսաց դաւթի՝ առաւել ըստ հոգևոր տեսութեան, պարզ ոճով վայելչականաւ, գործ մեծահատոր, ՚ի խնդրոյ փոխեցոյ․ վասն որոյ ՚ի սէր իւր, և յարութեան առաքինի ընդդէմ ամենայն փորձանաց բանսարկուին․ որում անհաշտ թշնամի և չարիչ գլխոյ նորա ցուցանէ զանձն իւր երանելին յամենայն գրուածս իւր։

Լմբ․ առակ․ ժղ․ իմաստ։ Մեկնութիւն երից գրոց սողոմոնի, առակաց, ժողովողի, և իմաստութեան, յատակ բանիւ։

Լմբ․ օծ․ յղէւ ևն․ Մեկնութիւն երկոտասան մարգարէից նովին ոճով։

Լմբ․ հնփ։ Ընտրծին բացատրութիւն հանգանակի կամ հաւատամքի․ գեղեցիկ ոճաբանութեամբ․ որ չէ ՚ի կարգի մեկնութեան պատարագի։

Լմբ․ յայտ։ Մեկնութիւն յայտնութեան յովհաննու՝ թարգմանեալ առաւել՝ քան յօրինեալ։

Լմբ․ եր ընդ եղբ։ Մեկնութիւն հանգստեանն յովհաննու, որ սկսանի, ՙԱրդ ընդ եղբարսն երանելւոյն յովհաննէս՚՚։

Լմբ․ յանառ․ և ՚ի փոխէս։ Ճառք ընտիրք յանառակ որդւոյն, և ՚ի մաքսաւորն ըստ ղուկասու։

Լմբ․ մրդիկ։ Ճառ ՚ի վերափոխումն կուսին՝ յօրինեալ ՚ի պատանեկութեան իւրում տարփին ոճով, այլ ջերմեռանդն ոգւով։

Լմբ․ Շ․ կամ ՚ի Շնորհ։ Ոտանաւոր գովեստ ՚ի վերայ սրբոյն ներսէսի շնորհալւոյ՝ նոյնպէս գործ պատանեկութեան, ոչ այնչափ հարթ ոճով։

Լմբ․ պղւ։ ի ժամ տպագրութեան գործոյս հասաւ ՚ի ձեռս մեր քանի մի ատրք ՚ի սոյն սքչ և ՚ի տէրունականն՝ միջակ ոճով։ Ցայտնի են և գեղեցիկ շարականք նորա։ Նորա է և վերջին բարեխօսութիւն պարզ ոճոյ հարանց վարուց։ Կան նորա և համառօտ լուծմունք ՚ի ծննդոցն․ ևն։

Լմբ․ կր․ գոց․ կամ բենեդ։ Գործ թարգմանութեան ՚ի յունէ կամ ՚ի լատինէ, պատմութեան մեծին գրիգորի պապին, և կանոնք սքչին բենեդիկտոսի․ յորմէ ճառն խոնարհութեան ըստ մասին տպագրեալ է ՚ի հարանց վարս։

Լմբ․ առ լևոն։ Թուղթ առ լևոն արքայ հայոց առաջին ՚ի կիլիկիա, ճարտար ոճով, և հզօր բանիւք, խառն ընդ ռամկական բառս ինչ, զոր խորհրդով վարէ ՚ի քանի մի գործս իւր․ այլ յամենայնի է գեղեցկան։

Լմբ․ առ ուխտ։ Թուղթ առ ուխտն միայնակեաց յանտիւղ՝ զօրաւոր բանիւք։

Լուս․ ս․ ք․ ևն։ Աշխատասիրեալ վարդապետի լուսաւորչեցւոյ կամ լուսաւորեալ ՚ի ժե դարու, ազգային պատմութեան իւրոյ ժամանակի վայելուչ շարադրութ․, այլ մեծաւ մասամբ ռամկական, մանաւանդ վասն առանց ասի քաղաքի ՚ի պարսից։

Լուսաւ․ ընծայ։ Մեկնութիւն ընթերցուածոց՝ նովին հարթ և ընտիր ոճով։ Գուցէ սա է և նշանակեալն ՚ի վեր անդր՝ Առաքել։

Լծ․ ծծաբ․ | Լծ․ եւագր․ | Լծ․ կոչ․ | Լծ․ նար․ | Լծ․ սահմ․ | Լծ․ փիլ․ ևն․ — Համառօտ կամ ընդարձակ լուծմունք Առ․ արս գրոց գր․ ծծաբանի․ եւագրի, կոչման ընծայութեան, նարեկի, գրոց սահմանաց, փիլոնի, ևն․ ՚ի զանազանից յայլևայլ ժամանակս այլևայլ ոճով․ որպէս և երբեմն ՚ի լուծմունս զանազան գրոց․ որք առաւել հօրն ՚ի գալու լամբրոնացւոյն, և երզնկացւոյն․ Թող զոր ՚ի յետին դարս։

Լծ․ արիստ․ կամ ստորոգ․ ևն․ զոր յաւելուն գրիչք յերկ նմանութեանց, երբեմն շփոթ նշանակին և ընդ անուամբ Աւգոստ...։

Խոսր։ Մեծին խոսրովու երանելւոյ՝ անձևացեաց եպիսկոպոսի՝ հօր սքչին գրիգորի նարեկացւոյ՝ մեկնութիւն գրոց ժամակարգութեան, այսինքն քարոզից և աղօթից ժամագրքի, հարթ և վայելուչ հայկաբանութեամբ՝ և լի հոգւով․ որ երևի առաւել ՚ի յորդորակս և ՚ի խրատս։ Իսկ ուր նշանակի ՚ի մէնջ, Ի Գէշ խոսր․ իմա զայլ անուանս պարունակեալս ՚ի նմին մատենի ըստ գրչագրի և ըստ տպագրեալ օրինակաց․ զի մովսէս վարդապետ երզնկացի յաւել ընդմէջ յայս գործ զբազում ինչ, քաղելով ոչ սակաւ բանս և ՚ի յովհաննէ իմաստասիրէ, ՚ի ստեփաննոսէ սիւնեցւոյ, ևն։ Իսկ տպագրողք ՚ի բաց թողին և զքանի հատուածս բուն բանից խոսրովու․ այլ մեք քաղեմք զձեռագիրս։

Խոսր․ պտրգ։ Մեկնութիւն պատարագի նովին գեղեցիկ ոճով և ոգւով։ Ի սովորական օրինակս գտանին և հատուածք այլոց մեկնողաց պատարագի։ Գտեալ և մեր յոսկեփորիկ մատենի միում առընթեր այլոց բանից խոսրովու՝ առանց անուան զերկու յորդորակս ՚ի վերայ խորհրդոյ պատարագի, ՚ի սոցանց ևս բերեմք վկայութիւն յանուն խոսրովու․ որոյ ոգին և ոճն տեսանի ՚ի նոսին յայտնի։

Խոսրովիկ․ որ և սոսի Խոսրով հաւատոր կամ խոսրովիկ թարգմանիչ, իբր մեկնիչ գրաւոր բանից, ՚ի Է դարու։ Սորա է ճառ ՚ի վերայ քառասնորդական պահոց ՚ի Ճ․ Ա։ Եւ դարձեալ ուրոյն խնդիրք վիճողականք ընդդէմ յունաց՝ ոգւով ժամանակակցին իւրոյ ստեփաննոսի սիւնեցւոյ․ գողանայ ինչ ինչ շարագրութեամբ հանդերձ՝ առանց զանունն ինչ տալոյ՝ և յիմաստութեան բանից յովհաննու իմաստասիրի։ Վարէ զամենայն ոճ հարթ և անհարթ․ և բովանդակ գրուածն է խառնակ, եթէ չիցէ ձեռն մխեալ և այլոց իմաստակաց բանսրսակաց։

Խոր․ ա․ 1․ ևն։ Պատմութիւն մովսէսի խորենացւոյ՝ որ և տարօնեցի ասի, բագրևանդայ և աշխարհունեաց եպիսկոպոսի, մականուն քերթողահայր կամ քերթող կոչեցելոյ․ այսինքն քաջ բանաստեղծ․ այն է գլխաւորն յաշակերտս սքչին սահակայ և մեսրոպայ, յերկրորդ կարգի թարգմանչաց, գլուխ երթելոց յաղեքսանդրիա և յաթէնս, բոլորից դերազանց․ կատարեալ ՚ի հայկաբանութեան և ՚ի հելլենաբանութեան։ Ցերիս հատորս պատմութեան սորա յաւելեալ ասի յայլոց և չորրորդն, որ չև ևս երևեցաւ։ Թիւ գլխոցն պահի ՚ի կարգի բառարանիս ըստ հին տպագրութեանց։

Խոր․ Ը։ Համառօտ աշխարհագրութիւն ըստ հին ոճոյ․ ուր տարբերութիւն գրչաց ունի պէտս հնագիր օրինակաց։

Խոր․ առ սրծր։ Թուղթ առ սահակ արծրունի․ ուր է վաւերական պատմութիւն վերափոխման կուսին, և պատկերի նորա եղելոյ ՚ի հոգեաց վանս։

Խոր․ հռիփս․ և գայիան․ հռիփս։ Ներբողեան ՚ի Սբ կոյսն հռիփսիմէ՝ գրեալ ՚ի պատանեկութեան մատենագրին․ և ուրոյն պատմութիւն գալստեան հռիփսիմեանց ՚ի հայս՝ առուգապատութեամբ ճանապարհորդութեան նոցա։

Խոր․ վրդվռ։ Ճառ տօնական յայլակերպութեան քնի՝ բառազարդ յօրինուածով։ Թող զաքանչելի շարականսն։ Տես և Քերթ։ Իցէ թէ և զայլ գործս սքչին տեսանէաք․ կամ իմանայաք, որ այն իցեն թարգմանութիւնք նորա ՚ի ծերութեան առ ՚ի նմանէ նշանակեալք։

Կաղկան։ Մովսէսի կաղկանտուացւոյ, կամ լաւ ևս՝ կաղանկատուացւոյ՝ պատմութիւն Աղուանից հայկազանց մինչև ՚ի Ժ դար՝ միջակ ոճով։ Հատուածքն երբեմն կային ՚ի ձեռս մեր․ այլ ամբողջ գործն եհաս առ մեզ ՚ի սկզբան անդ տպագրութեան բառարանիս, թէպէտ և խառնակ և սխալ գրչութեամբ․ մինչև ժամանակն ՚ի լոյս հանցէ զընտիր օրինակ։

Կամրջ։ Սամուէլի կամրջաձորեցւոյ կամ ՚ի կամրջաձոր վանաց ՚ի Ժ դարու՝ տօնական բանք իբրու մեկնութիւն ընթերցուածոց՝ միջակ և հայկաբան ոճով, այլ հանդերձ ոգւով բանականութեան։

Կանոն։ Գիրք կանոնաց, որ և կանոնգիրք կամ կանոնագիրք, ուր կան հին կանոնագրութիւնք հարց և ժողովոց՝ սկսեալ յառաքելական անուանեալ կանոնաց՝ մինչև ՚ի դարն Է․ յորում ժամանակի նախկին հաւաքօղ գործոյս եղև յովհան իմաստասէր․ որպէս յայտ է ՚ի հին յիշատակարանէ նորա։ Այլ յետ այնորիկ գրիչք դարուց ՚ի դարս արարին յաւելուածս պէսպէս՝ պիտանի և անպիտան։ Որպէս և դաւիթ ումն ալաւկայ որդի անուանեալ՝ յաւել կանոնս խառանաց ՚ի խնդրոյ տեառն երիցու միոյ՝ Արքայութիւն կոչեցելոյ։ Հին կանոնքն բազում մասամբ են թարգմանութիւնք ՚ի յունաց։

Կրպտ․ ոփ․ կամ ՚ի սոփ։ Կորապետ վարդապետի ոտանաւոր ՚ի խրատ մանկանց ՚ի վերայ այբուբենի՝ պարզ ոճով, ՚ի ԺԴ կամ ՚ի ԺԵ դարու․ որոյ է և պատմական բան ՚ի սկիզբն մեկն․ կթղ․ Մարգարէ․ և քաղուած գործոյ նորին ՚ի վերջնոյս մատենին։

Կեչառ․ ողբոց։ Խաչատուրոյ վարդապետի կեչառեցւոյ ՚ի ԺԸ դարու՝ պարզաբանեալ օրինակ պատմութեան աղեքսանդրի մակեդոնացւոյ, և ողբ ալքմանական ՚ի վերայ նորին՝ յաւարտ մատենին։ Իսկ այլ գործք խաչատուրոյ նշանակին ընդ հասարակ անուամբք Գնչ․ և Տաղ։ Այլ է և քաջ երաժիշտն խաչատուր տարօնեցի՝ առաջնորդ

հաղարծնի 'ի ԺԳ դարու:

Կէր. Է. խւ. կամ Կէր. Երզն. խր. և Հ: Կիրակոս վարդապետի երզնկացւոյ կամ արևելցւոյ 'ի ԺԳ և ԺԴ դարու, պարզ ոճով աւետումն ում խորհրդոց մահուչափ մեղաց՝ ըստ ընթացից նեղոսի և եւագրի. որպէս և ուրոյն բացատրութի հարիւրեկաց եւագրի, և այլ ճառս խրատական. և յայսմաւուրքս հայոց՝ իւիք իւիք յաւելուածս, և յաւելուածով: Սորա է և շարականն Առաքելք գերարփին: Տե՛ս և Ցուցմ.:

Կէր. գոփ: Կիրակոս վարդապետի գանձակեցւոյ՝ աշակերտին վանականայ՝ 'ի ԺԳ դարու, պատմութիւն ժամանակի իւրոյ, մանաւանդ վասն ելից թաթարաց՝ ստորին ոճով:

Կիւրիոն. տա ոէր: Թղթակցութիւն 'ի մէջ կիւրիոնի վրաց կաթողիկոսի, և աբրահամու հայոց կաթողիկոսի: Թուի լինել հատուած պատմութեան ուխտանէսի եպիսկոպոսի, որ գործն չև է 'ի վեր եբերեալ:

Կիւրղ. գանձ: Սրբոյն կիւրղի աղեքսանդրացւոյ՝ գիրք Գանձուց՝ զօրաւոր ձեռնարկութիւնք ընդդէմ արիանոսաց, եւնոմեանց, և հոգեմարտից. հին թարգմանութիւն ընտիր, այլ օրինակն էր սխալագիր յոյժ, զոր համեմատութիւ յոյն բնագրի եղև մեզ ստուգել 'ի տեղիս տեղիս:

Կիւրղ. համգ. և Բղբ: Մեկնութիւն նիկիական հանգանակի կամ հաւատամքի իբրու թուղթ առ միայնակեացս. թող զայլ թուղթս նորա առ զանազանս:

Կիւրղ. կուս: Ճառ 'ի վերայ Սրբ կուսի ածածնի:

Կիւրղ. ծն. Եւ. Ան. մինչև Բգ. Ն. Ծ: Մեկնութիւն ածաշունչ Սրբ գրոց, ընտիր թարգմանութիւ նախնեաց:

Կիւրղ. ղկ: Մեկնութիւն աւետարանին՝ որ ըստ ղուկասու. օրինակն էր պակասաւոր: Կան և հատուածք զանազան բանից նորա 'ի ճառընտիրս: Տե՛ս և Պրպմ:

Կիւրղ. եհմ. Բղբ: Թուղթ սրբոյն կիւրղի երուսաղեմացւոյ առ կոստանդ կայսր վասն երևման խաչի: Տե՛ս և Կոչ. և ԱԲ. կիւրղ:

Կլիմա: Ցովհաննու կլիմաքեայ կամ կլիմաքոսի 'ի Է դարու Սրբ ճգնաւորի և աբբայի 'ի սինէական լերին՝ գիրք կրօնաւորական առաքինութեանց՝ ըստ անուանն իւրում Սանդուխք կոչեցեալ: Որպէս ոճն է պարզ, նոյնպէս և թարգմանութիւնն՝ յանյայտ ժամանակի: Ցիշխն և բանք ինչ նորա յընթացս հարանց վարուց:

Կոչ. Ռ. Է. ան: Կոչումն ընծայութեան սրբոյն կիւրղի երուսաղեմացւոյ՝ հին և ընտիր թարգմանութիւ նախնեաց: Ի հին տիպն պակասէր ճառն ԺԵ, և սկիզբն յաջորդին. զոր ընու նոր տիպն վենետկոյ ըստ ձեռագրաց:

Կորիւն: Պատմութիւն վարուց սրբոյն մեսրոպայ, և գիւտի գրոց, 'ի կորիւն անուն աշակերտէ նորա, որ մի էր 'ի գլխաւոր թարգմանչաց առաջնոց, և կարգեալ եպիսկոպոս 'ի սահմանակցութե վրաց և աղուանից, այր սքանչելի կարգացեալ: Ոճն է բուն և հարազատ հայկաբանութի, ուրեք պարզ, և ուրեք վսեմ. այլ համառօտախօսութիւն բերէ զմթութի. որ և առաւել անհմուտ գրչաց էր ընծայելի, եթէ չէր և փարպեցւոյն վկայեալ՝ թէ կրկին և կրկին ընթերցմամբ լինի իմանալ: Թող զի խորհրդով իմն պատուաստեալ է կորեանն այլևայլ հատուածս յագաթանգեղոսէ և 'ի բուզանդայ՝ առ 'ի նմանեցուցանել զիւրն մեսրոպ ընդ սրբոյն գրիգորի և ընդ Սբյն յակոբայ մծբնացւոյ:

Հ. և Հ = Ց. Տ. Ցուցմ:

Համս. առկ. կամ յովէր: Համամայ արևելեան վարդապետի 'ի Թ և Ժ դարու. մեկնութիւն առակացն սողոմոնի՝ յստակ և ընտիր ոճով: Որպէս և յՈ՛վ է դա գլուխն յովբայ: Կան և քերականական խրթին բանք նորա այլաբանութք առեալ յառաջ բերեալք յընդարձակ քերականութե երզնկացւոյն: Գտանի և հատուած շարականի 'ի ձեռագիրս ինչ:

Հարցնափ., կամ ֆառեր: Գործ նախնեաց՝ որպէս համառօտ հարցեր կամ շարականներ, դնեալ 'ի հին գիրս երգոց:

ՀԵԲՍ. պտմ: Հեթմոյ իշխանին կոռիկոսայ յելս ԺԳ դարու, կրօնաւորելոյ յարեւմուտս, համառօտ պատմութիւն թաթարաց իւրոյ ժամանակի ստորին ոճով, կամ տարեգրութիւ 'ի թուոյն հյ. շէ. մինչև 'ի չխէ: Գրեալ է նորա և գաղղիարէն զպատմութի իւրոյ ժամանակի:

ՀԵԲՍ. օտ: Ոտանաւոր արքային հեթմոյ երկրորդի՝ երէ յիշատակարան ածաշնչի գրելոյ յիւր պէտս. ուր ցրի և վէճն ծառայականի:

Հին բռ: Հաւաքումն բառից 'ի գրչագիր համառօտ բառագիրս. գործ ԺԳ և ԺԴ դարուց՝ 'ի գիտնոց և 'ի տգիտաց կցկցեալ, 'ի որպէս օրինակս այլևայլ օրինակաւ:

Հին լծ. Եռագր: Ընդարձակ լուծումն գրոց եւագրի 'ի գրիգորէ սկեւռացւոյ, ուրոյն 'ի համառօտ լուծմանց յեանց:

Հին օէր. Տ. Փէր:

Հյ. աբ. կիւրղ. Տ. ԱԲ:

Ղազար. ֆարպ. Տ. Փարպ:

Ղեւոնդ: Ղեւոնդեայ վարդապետի կամ երիցու 'ի Ը դարու, պատմութիւն ելից տաճկաց, և գործոց նոցա յարևելս մինչև ցթուականն մէր. 788. 'ի խնդրոյ շապհոյ բագրատունւոյ, յստակ և ընտիր հայկաբանութք: Զմասն մի մատենագրութեանս ունէաք կանխաւ. այլ լրացոյն եհաս 'ի մեր ձեռս՝ զկնի ժամանելոյ տպագրութեան բառարանիս 'ի խս առս:

Ճ. Ա, Բ, Գ, ևն մինչև 'ի Ժ. կամ ՃՃ: Ճառընտիրք ազգի ազգի, ընդունարանք հին ճառից՝ բնագրաց և թարգմանելոց 'ի նախնեաց, տօնականաց խմա, և ներբողականաց, ևս և հատուածոց մեկնութեան Սրբ գրոց. յորում սակի են և վարք և վկայաբանութիւնք Սրբ ընդարձակք քան զյայսմաւուրացն՝ համառօտագոյն թարգմանութիւնք երանելւոյն գրիգորի վկայասէրի որդւոյ մագիստրոսի: Երբեմն տասն թուով էին առ մեզ այսպիսի մատեանք. այլ զկնի յաւելան և այլք հետզհետէ. վասն որոյ զոմանս 'ի յետնոցս նշանակեմք ընդ անուամբս Ճ. Ժ. և զոմանս ՃՃ. մանաւանդ յորժամ նոյն գրութիւն հանդիպի յայլևայլ ճառընտիրս: Սակայ գնեմք Ճ. Ա, կամ Բ. յորոց առաջինն բոլորագիր՝ մեծութք գրից և բաւական հնութք է երևելի. բայց սակայն Բ, է հնագոյն, և բազում մասամբ երկաթագիր: Ցաճախ ևս գնեմք Ճ. Գ. որ է նոտր գրով գրեալ յերուսաղեմ. ըի տօնական ճառիւք Սրբ հարց. զորս երբեմն յանուանէ նշանակեալ է մեր, այլ առաւել յանուն ճառընտրիս 'ի մէջ բերեալ: Ցորչափ նոյն ճառք գտանին յառանձին մատեանս՝ են առաւել վաւերական՝ հանդերձ անուամբ մատենագրաց. իսկ եթէ անցեալ իցեն և 'ի կարգ ճառընտրաց՝ ուրեք ըստ բառից, և ուրեք ըստ իմաստից են օրինակեալ: Տե՛ս և Տօնական:

ՃՂ: Ճաշոց, կամ գիրք ճաշոցից. այսինքն ընթերցուածոց պատարագի. ըստ նախնեաց Տօնամակ կոչեցեալ, այսինքն ընդունակ Տօնից Ամին ողջոյն. ուր բաց յընթերցուածոց կան և աղօթք և ճառք տօնականք: Համառօտ էր մատեանս յառաջագոյն. այլ յետոյ ճոխացոյց զայն գրիգոր վկայասէրն հանդերձ գլխաւոր աշակերտաւ իւրով կիրակոսիւ. որպէս տեսանես 'ի յիշատակարանն նորա տպագրեալ 'ի մէջ 'ի վերջկոյս վերջին հատորոյ վարուց Սրբ:

Մագ. Ռ. Է. ևն: Գրիգորի մագիստրոսի փառաւոր իշխանին պահլաւունւոյ՝ հօր գրիգորի վկայասէրի, թուղթք առ զանազանս՝ խրթին հայկաբանութք և հելլենական հնախօսութք՝ հանդերձ անլուր բառիւք, ըի իմաստիւք ճարտարութե: Այլ 'ի ԺԴ թղթին, որոյ սկզբնատառքն յօդեն, Գրիգոր մագիստրոս, ըի են անիմանալի բառք, զորովք զանց արարաք:

Մագ. ոփ: Ոտանաւոր հազար տուն՝ որպէս քաղուած պատմութե հին և նոր կտակարանաց՝ ըստ առաջարկութե մանուչէի ամիրայի, որ սովին գործով լուսաւորեալ՝ ընդունի զՍբ հաւատս: Կայ առընթեր և յիշատակարան կամ պատճառ յօրինուածոյս՝ նշանակեալ 'ի մատենագրէ անտի:

Մագ. խչ: Համառօտ ոտանաւոր 'ի Սբ խաչն՝ ուղղեալ առ պետրոս կաթողիկոս գետադարձ՝ հանդերձ ընծայիւ գաւազանի որ 'ի ձև խաչի:

Մագ. քեր: Մեկնութիւն քերականութե թրակացւոյն՝ ոչ սակաւ հմտութք. զոր քաղէ և երզնկացին բազում մասամբ:

Մահ նրգ. կամ նախադ: Համառօտ պատմութիւն կատարման Սրբ մարգարէից կամ նախահարց, գտեալ 'ի ձեռագիր ածաշունչս և 'ի ճաշոցս:

Մաղաք. աբեղ: Մաղաքիայ աբեղայի յելս ԺԳ դարու, պատմութե ազգին նետողաց, այս գալստեան թաթարաց 'ի հայս. ստորին ոճով:

Մամբր: Երանելւոյն մամբրէի վերծանողի մեծ իմաստ վարդապետի՝ կրտսեր եղբօր խորենացւոյ, գեղեցիկ ճառ 'ի յարութիւն ղազարու՝ որպէս մեկնութիւն աւետարանին յովհաննու՝ ընտիր հայկաբանութք և ճարտար յօրինուածով: Կան և երկու ճառք նորա 'ի գալուստ տեառն յերուսաղեմ յաւուր արմաւենեաց՝ թէպէտ և առաւել բառազարդ, այլ նուազ վսեմութք. թող զայլափոխեալ օրինակս 'ի տօնական մատեանս՝ ըն հաճոյս հաւաքողաց 'ի զանազանից:

Մամկ: Պատմութիւն տարօնոյ իբրու յաւելուած գրոցն զենոբայ 'ի յովհաննէ մամիկոնեան 'ի Է դարու. ստորին և անշուք ոճով, ևս և բազում տարբերութք գրչաց 'ի հին տպագրութե և յիրերաց:

Մանդ. Ռ. Է. ևն: Երանելւոյն յովհաննու մանդակունւոյ՝ աշակերտի Սրբ թարգմանչաց, և կաթողիկոսի 'ի Ե դարու, ճառք խրատականք՝ յստակ և մաքուր ոճով, 'ի կրկին օրինակս՝ այլևայլ գրչախակարգութք. յորոց մին է առաւել հին և ընդարձակ, և միւսն աւելի կարճ և նոր: Այլ յոլովք 'ի ճառից սոսա 'ի Ճ. Գ. և յայլ գիրս գնին յանուն սրբոյն եփրեմի. զոր ժամանակն ստուգեսցէ: Ցայտնի են և սքանչելի քարոզք և աղօթք մանդակունւոյն 'ի ժամագիրս, և 'ի հին մաշտոցս, որպէս և 'ի պատարագամատոյցի: Պանծալի է և համառօտ աստուածախօսութի նորա 'ի վախճան պտմ. փարպ:

Մաշ: Գիրք աղօթից գլխաւորաց՝ գրիգորի իմաստասէր վարդապետի մաշկուորի, 'ի մաշկևոր վանից, պարզ և մաքուր ոճով, և ուրեք ուրեք գեղեցիկ ձևով նկարագրութե. վարէ երբեմն և կցա-

տեւեալ բանից նորին։ Զվախճան սորա յիշէ ուռհայեցին 'ի Թուին հյ. չկէ. 1114. և մեր օրինակս է երեւելի հնութեամբ։

Մոզ։ Մաշտոց գիրք՝ որպէս ծիսարան աշխարհ, հիմնարկեալ 'ի սկզբն մեսրոպայ մաշտոցէ, և յանուն յօրինեալ 'ի յովհաննէ մանդակունւոյ. որոյ անունն է արձանագրեալ 'ի սկիզբն հին և երկաթագիր մաշտոցի։ Թողից աւել զանուանս այլոց գաւառացեաց նորա նշանակեալս յօրինուածոյ մակագրեալ ցուցակի, [illegible] 'ի յուռնէ և յաւագոյ զայլեայ կանոնս մաշտոցի։ Հին մաշտոցի էր հանտառ. որ գտաւ 'ի գաւառ Ճոխացւոց. վասն որոյ անձք 'ի կարծիս եղեն, թէ այս գործ ունիցի զներքին կարգաւորութիւն յերկրորդ Մաշտոցէ կաթողիկոսէ 'ի Թ դարու. մինչդեռ և անն 'ի գրչաց զկարգ սորին Մաշտոցի զբերեալն 'ի սեւասպանութեան սեւանեցւոյ գնացեալ է զինի այսր մասին։ Այլ գլխաւոր լրումն էառ գործս յաւուրս լամբրոնացւոյն, և կիլիկեցւոց. որպէս յայտ է 'ի յաւելուածոց նորին 'ի ձեռագիրս գրեալս 'ի ԺԳ դարու։ Ընդ հաշմանս Մոզ. նշանակեսցի և զերից ձեռնադրութեան։

Մոզ. չոհ։ Մաշտոց լատինացւոց թարգմանեալ յանխիթուաց լուսինեան 'ի ԺԳ դարու, նաւթական և նորահնար թարգմանութեամբ յնորա եղծումն հայկական լեզուիս. յորմէ քանի մի եւեթ բառս գրեմք աւելորդ՝ որպէս եղեն նշանակել ըստ տեղւոյն։ Ո՛չ է պարտ շփոթել զայս գործ ընդ բուն հայկական մաշտոցի. յորում կան գտեալ թարգմանութիւն ինչ ինչ յաւելեալ 'ի կիլիկեցւոց։

Մորոն։ Վարդանայ մարաթացւոյ ծերունւոյ 'ի ԺԳ կամ ԺԴ դարու ազօթամատոյց գիրք 'ի պէտս անօրինակեան տեղեաց երուսաղէմի. պարզ և լիբանանեան հագուածս. ուր ոչ պակասին և հնագոյն հին հայկաբանութիւն։

Մոյեմ։ Այն է ֆրա մարթին՝ Փոքրագոյն պատմիչ կոչեցեալ, որ ծաւալ գիտութեան և զբաղմանց տիրող հռովմայ՝ անհարթ ոճով 'ի լատին բառիւ՝ խառն ընդ անհատական կամ սուտ լուսոյ։ Ոչինչ ընդհատ է և հայ թարգմանութեան ներքսեան պալիւանց ունիթոսի 'ի ԺԴ դարու, որ և յնորմէ եկեալ 'ի նոյն գործ ինչ ինչ 'ի պատմութեց հայոց և այլոց ազգաց։ Մինչև գժուարին լինի երբեմն զատանել յհերոց զանձս մատենագրին և թարգմանչին։

Մոտ. Ի գիծ։ Այն մաքսիմոս տրոյայ կոստանդնուպոլսեցի 'ի Է դարու, քայլ մեկնիչ գրոց նորին դիոնեսիոսի արիսպագացւոյ. թարգմանեալ զոյգ ընդ նորին մատեանն 'ի Ը դարու 'ի ստեփաննոսէ սիւնեցւոյ։

Մոտ. եկեղ։ Նշանակութիւնք կամ խորհրդածութիւնք 'ի վերայ եկեղեցւոյ. թարգմանեալ անհեթեթ և անիմանալի ոճով յանյայտ ժամանակի՝ թերևս 'ի հայհոռմոց. ուստի կարի սակաւ բառս նշանակեմք 'ի գործոյ աստի՝ թէպէտև 'ի հնագրէ։

Մեխ. կամ Մեխ. Թովմայի վարդապետի մեծոփեցւոյ կամ 'ի վանաց մեծոփայ՝ պատմութիւն լանկթամուրայ, և բաժանման կաթողիկոսութեան էջմիածնի 'ի սսոյ, անհարթ և տաղտուկ ոճով 'ի ԺԵ դարու։

Մեբ. ընթեր. Տ. Աւր. Եհ. խմ։ Լուսփ. և Լծ. հօղ։

Մեբ. ծն. Մեկնումն գրոցն ծննդոց՝ որպէս շղթայ հաւաքեալ 'ի բանից նախնեաց։ Օրինակն է անկատար՝ յոլովագոյն ապագրութեամբ գործոյս հատեալ 'ի մեր ձեռս։

Մեբ. եկղ. Տ. Սարգ. և Ղ։

Մեկն. զնդ։ Մեկնումն գրոցն զնառացւոց՝ շղթայ, 'ի յունէ թարգմանեալ 'ի վաղուց՝ անհարթ հայկաբանութեամբ։

Մեկն. վ։ Մեկնութիւն աւետարանին ղուկայ՝ շղթայ հաւաքեալ 'ի ձեռն իմաստուն վարդապետի ուրումն զինի իգնատիոսի՝ 'ի գրոց յունաց և հայոց, և հասեալ 'ի ձեռս մեր յաւուրս ապագրութեան խաւար։

Մեր. եկեղ։ Մեսրոպայ երիցու 'ի Ժ դարու, պատմութիւն մեծին ներսէսի հոր յաղագս բաղդաթայ, այլ անհարթ ոճով։

Նմէ է որ կայ 'ի Ճ. Բ. հարազատ վարք սրբոյն ներսեսի համառօտ և գեղեցիկ որպէս զրուած սրբոյն մեսրոպայ մաշտոցի տառապեալ և. գերդ վախճանի նորին, կայ և աղօթք ինչ յանուն սրբոյն մեսրոպայ յաղօթամատոյց գիրս մելայ ոճով։ Խակ բառագիտակատարն յիշատակք սորին փառացն 'ի վերա և 'ի գործս նորա և յանձինս ամենայն աշակերտացն։

Մխ. ատր։ Մխիթարեան առաքելոյ յերը ԺԳ դարու պատմութիւն և ժամանակագրութիւն տարօրէն ոճով, և այլ ևս հաւաքմունք՝ խառն պատմութեան, թարգմանեալ անշուք ձևով 'ի թուին հայոց ողէ. 1246։

Մխոյ. խչ։ Մխոյեկի եպիսկոպոսի յանյայտ դարու՝ ճառ գովեստ 'ի սբ խաչն՝ վայելուչ հայկաբանութեամբ 'ի Ճ. Գ։

Մխ. այրիվն. Մխիթարայ այրիվանեցւոյ 'ի ԺԳ դարուց գարու պատմական ժամանակագրութիւն կամ գաւազանագիրք թագաւորութեանց և հայրապետական աթոռոց՝ հանդերձ աստեղաբաշխական նշանակօք. և անուանք պատմագրաց մերոց մինչև յաւուրս իւր. և է ղեկ և ինչ ինչ եղեալ 'ի գրչաց. ժամանակին յարմարեցեալ, թէ պահեսցին և 'ի ճառահաբ միթթարեայ կաթողիկոսին անուամբ յիշա-

տակեալն 'ի վարդանայ, կամ այլ ոք 'ի համանունս բանագրաց։

Մխ. ապար։ Մխիթարայ ապարանեցւոյ, կամ ֆրա մխիթարիչ յապարաներ գեղջէ և 'ի վանաց Քահկեցւոց ունիթոռաց 'ի սկիզբն ԺԵ դարու խնքնագիր տրամախօսութիւն կամ վիճաբանութիւն 'ի վերայ հաւատոյ և կրօնից։ Ուր կան յիշատակք պէսպէս հնութեանց. և երկարաբանութեանց եղելոց յաւուրս իւր. ոճն է տարօրէն՝ համբոյն տաթևացւոյն գրիգորի՝ իւրոյ ժամանակակցի և ուսուցչի, երբեմն կարծեցեալ բարեկամի։

Մխ. առակ։ Մխիթարայ վարդապետի գանձակեցւոյ յանուն քաղաքին, կամ գետիկացւոյ յանուն վանաց՝ զոր ինքն շինեաց մօտ 'ի վախճան ԺԲ դարու, մականուն Գոշ կոչեցելոյ առ. առակաւորութիւն գոլոյն, իմաստուն առակք ընտիրք՝ 'ի խրատ առեալք 'ի գործոց արարածոց, մանաւանդ 'ի յատկութեանց բուսոց, անկոց, պտղոց, ծաղկանց, և կենդանեաց, վայելուչ հայկաբանութեամբ, և ճարտար ոճով։

Մխ. դփ։ Դատաստանագիրք նորին՝ գործ երևելի, հաւաքեալ վայելուչ և բարեյարմար կարգաւորութեամբ 'ի սբ գրոց և յայլոց մատենից ազգայնոց կամ թարգմանելոց 'ի յունաց. ուստի եղանին բազում բառք կարևորք։ Ընդ անուամբ այսր գործոյ նշանակեսցի և զյաւելուած նորին, որ է Օրէնք թագաւորաց պարզապէս թարգմանութեամբ 'ի յունէ։

Մխ. երէմ։ Մեկնութիւն նորին 'ի մարգարէութիւն երեմիայ, հետևողութեամբ նախնի հարց՝ յստակ ոճով։

Մխ. աղ։ Աղօթք նորա երկու 'ի ժամ սբ պատարագի՝ ընտիր ոճով։

Մխ. բժշ։ Բժշկարան Մխիթարայ բժշկապետի հայոց՝ հերացւոյ, յաւուրս շնորհալւոյն, և յաջորդի նր Գրիգորի կաթողիկոսին Տղայ կոչեցելոյ. որոյ աղգմամբ գրեաց և զգործ իւր յաշխարհիկ լեզու ժամանակին բազում հմտութեամբ։

Մծբ. ա. բ. են։ Սբյն յակոբայ մծբնայ հայրապետի՝ հօրաքեռորդւոյ լուսաւորչին, ճառք լուսաւորք և հոգելիցք. յասորի բարբառոյ վերածեալք 'ի հոյ, որպէս յայտ է յոճոյն. վասն որոյ և հայերէն ընթերցուածն չէ՛ ախորժելի հայկաբան։ Թող զոր 'ի դրչաց մուծեալ ռամկական յանգս քանի մի բայից և անուանց։ Տարբերութեան ձեռագրաց ուսուցանէ զկամ. բայց գործ է գտանել զհնագոյն օրինակս ամբողջս։

Մովս. երգ։ Մովսեսի վարդապետի երզնկացւոյ յաւելուածք 'ի մեկնումն ժամագրոց՝ որ 'ի խոսրովայ, 'ի ԺԴ թերևս դարու. և այլ գործ ընդարձակ որպէս տոմական՝ ոսկեփորիկ անուանեալ 'ի յօրինողէն։ Զառաջինն նշանակեմք այսպէս. Ի ԳԷր. խոսր. և զերկրորդն ընդ անուամբ Ոսկեփորիկ, զոր տեսցես։

Մովս. խորն. Տ. Կորյնոփ։

Մովս. փեր. Տ. Խոր. Պիտ. Քեր. և Քերբ։

Ցն. ղբն. Տես Տոնար։

Ցճխ. կամ Ցաճախ։ Ցաճախապատում գիրք ամփոփեալ ճառից սբյ հօրն մերոյ գրիգորի լուսաւորչի յաղագս հաւատոց և վարուց, բուն և հարազատ հայկաբանութեամբ. զոր սբ հայրն մեր 'ի պէտս վիճակի իւրոյ 'ի լեզու ազգին շարադրեաց, այլ ըստ սովորութեան ժամանակին յունական կամ ասորի նշանագրովք. մինչև թարգմանիչք մեր վերածեցին 'ի հայերէն մեսրոպեան տառս։ Զնոյն իմա և վասն գրոց ագաթանգեղոսի. ուր կայ այլ ընդարձակ վարդապետութիւն լուսաւորչին 'ի քարոզել անդ ազգին զքրիստոնեան հաւատս, որիշ ամենևին 'ի յաճախապատում մատենէ աստի, այլ նովին հոգւով։

Ցայսմաւ. Հ. կամ Հ=Ց. են։ Յայսմաւուրք հայոց, ուր անխառն կարգեալ կան վարք սրբոց տօնելեաց ըստ տօնացուցի, և սբց լոկ յիշատակելեաց՝ խառն և յանստոյգ կամ յանընդունելի պատմութեանց հետաղհետէ մուծելոց 'ի յետին դարս. որոյ կայ և կրկին տպագրութիւն միօրինակ 'ի կոստանդնուպօլիս։ Այս գործ 'ի ձեռագիր մատեանս ոչ է միօրինակ, այլ բազմօրինակ. որպէս նշանակեալ է մեր 'ի վարս սբց. և զի յետոյ հասին 'ի ձեռս մեր այլ ևս օրինակք, զամենայնսն տամք զայս ընդհանուր տեղեկութիւն։ Հնագոյն յօրինուած գործոյս և թարգմանութիւն 'ի յունէ՝ սկսեալ յեկեղեցական տարեգլխոյ յունաց, որ 'ի սկիզբն սեպտեմբերի. գոյղն յաւելուածովք և 'ի հայկական աւանդից։ Այսր օրինակի ոճ պահեցաւ և յայլ յօրինուածս մերազնեայ աշխատողաց՝ որք յաւելին զամենայն ազգային պատմութիւնս, յարագրութեամբ հայերէն ամսոց զոյգ ընդ հռովմայեցւոց՝ ըստ հաշուի առրեալ վարդապետի, խեղ ըստ անշարժ տումարի՝ որ 'ի գէպ գայ ժամանակի սբց թարգմանչաց, գնելով զառաջագլուխն հայոց զսկիզբն նաւասարդի 'ի ԺԱ օր օգոստոսի. (ուր շարժական տումարն գտանէ 'ի դարս այլազգ համեմատութեան յՄկնքն բերէ)։ Երևելիքն յայսպիսի աշխատասիրողաց՝ յանուանէ ծանուցեալ են Տէր իսրայէլ 'ի սկիզբն ԺԴ դարու, նախ քան զթուականն հայոց՝ չ. և քանի մի ամօք զկնի 'ի նմին դարու կիրակոս վարդապետ արևելցի կմ՞ եղնկացի, 'ի թուին հյ. չժը. որոյ կայ և այլ օրինակ տարբեր՝ նշանակեալ ընդ անուամբ կիրակոս վարդապետի արևելցւոյ, 'ի վանաց գետկցի. Ցետ այլոց ևս անանուն անձանց՝ առ գրիգոր խլաթեցին ծերենց

լինել վերջին լուացուցիչ յայսմաւուրայ 'ի սկիզբն ԺԵ դարու: Այլ է և Հ. ՆԵԱԿ. այն է յայսմաւուրք գրիգորի անաւարզեցւոյ 'ի վախճան ԺԴ դարու: ՈՃ շարագրութե յամենայն է պարզ և սորին, և այն յերերաց օրինակեալ ըստ բառից՝ ետք ետք այլափոխութբ. յապաւմամբ և յաւելմամբ քանի մի պատմութեց կամ տօնական ճառից. առ հասարակ անվան պանծալի ոճոյ վկայաբանիցն՝ որ 'ի ճառընտիրս եւթ տեսանի: Այլ է և հնագոյն գործ գաղկայ վանահօր ուխտի սոյն սուրբ 'ի Թ դարու, որ հանդերձ աշակերտաւ իւրով գրիգոր սարկաւագաւ՝ ետ զյիշատակ մարտիրոսացն միայարեալ 'ի մի գիր, որ Ատոմագիրն կոչեցաւ: Զայս գործ չև է մեր տեսեալ. եթէ չիցէ նոյն ընդ Հ=Յ. որպէս ընդ մայր յայսմաւուրս: Միայն 'ի վերջկոյս հարանց վարուց կայ յիշատակարան նորին գաղկայ՝ վասն Թարգմանելոյ յասորւոց զվարս երկուց արանց ընդ անանուն կոչմամբ որդւոյ Թագաւորի. այն է անհարազատ պատմուն հիւսեալ յումեմնէ ասորւոյ՝ կցկցեալ 'ի լոյս բուն պատմութեց յովհաննու և աղեքսիանոսի: Ի նոյն պատրանս ասորւոց ըմբռնեցան և բոլլանդեանք ըստ իմիք:

Յիշատ: Յիշատակարանք հին մատենից, և արձանագրութիւնք՝ յանուն տուողաց ինչ ինչ 'ի յիշատակ եկեղեցեաց և վանորէից:

Յա որդի. Տ. Ղ:

Յհ. իմ. ափ: Աստուածաբանութիւն ժողովական՝ Յովհաննու իմաստասիրի՝ աշակերտին Թէոդորոսի քռթենաւորի վսեմ և գերապանծ հայկաբանութբ, և հելլենական բանահիւսութեամբ, 'ի սկիզբն Ը դարու հանդերձ կանոնօք առ 'ի նմանէ սահմանելովք 'ի ժողովին անդ:

Յհ. իմ. պաւլ: Ճառ նորա ընդդէմ պաւլիկեանց կամ պաւղիկեան աղանդաւորաց Թշնամեաց եկեղեցւոյ, հզօր և ազդու ոճով:

Յհ. իմ. երև: Ճառ նորա նոյնպէս ընդդէմ երևութականաց՝ անանուն հետևողաց մոլար բանից յուլիանու մայրագոմեցւոյ:

Յհ. իմ. եկեղ: Բացայայտութիւն կարգաց եկեղեցւոյ կամ եկեղեցական պաշտամանց առ հասարակ և մի ըստ միոջէ. որոյ դոյզն հատուածք եւթ գտանին 'ի տպագրեալ մեկնութե ժամագրոց՝ յընթացս բանից խառնեալ: Կան և կրկին ճառք եկեղեցւոյ՝ որք նորին իմաստասիրի գոլ ճանաչին յաճոյն: Ամենայն այս գրուածք սորա գտանին առ մեզ գրչութբ հին դարուց:

Յհ. կթ: Պատմագրութիւն Յովհաննու կաթողիկոսի՝ աշակերտի երկրորդ մաշտոց վարդապետի 'ի Ժ և ԺԱ դարու, բառազարդ և պաճոյճ հայկաբանութբ. որով ցուցանի քաջ հետևող հայերէն գրագիտութե պանծալի վարդապետին իւրոյ, այլ օտար յոգւոյ նորա, որ ցանկայր բառնալ 'ի միջոյ զերկպառակութիւն եկեղեցւոյ. իսկ ինքն խորշէր 'ի յունաց երկչոտութբ. վասն որոյ պակասեալ գտաւ ի բազում կարևոր հմտութեց: Սորա է և ուրոյն շարակարգութ կաթողիկոսաց մինչև ցաւուրս իւր:

Յհ. մանդակ. Տ. Մանդ:

Յհ. երզնկացի. Տ. Երզն:

Յհ. որձիչ: Յովհաննու արճիշեցւոյ՝ Ոսկեբեր կոչեցելոյ՝ յելս ԺԴ դարու, համառօտ մեկնութե պատարագի՝ պարզ ոճով և հետևողութբ առաջնոց:

Յհ. գառն: Գիրք աղօթից Յովհաննու գառնեցւոյ՝ պարզ ոճով 'ի ԺԴ դարու: Կան նորա և պէսպէս խրատական բանք 'ի կարգի ոսկեփորիկ գրոց:

Նխ. կամ նախադր. ծն. ել. ևն: Նախագրութիւնք սրբ գրոց ընտիր յօրինուածով կամ գեղեցիկ ոճով Թարգմանչաց, հետևողութբ յունաց արդեօք. որպիսի են և գլուխք կամ ցանկք բանից գրոց Թուահամարով ըստ գրչագրաց. մեք զամենայն նշանակեմք ընդ անուամբս Նխ. որպէս և երբեմն ուրոյն՝ Յաշխ. կամ Նխ. Եզկ. պօղ. որ է պարզ Թարգմանութիւն՝ Թերևս բանիցն եւթաղեայ:

Նանայ: Մեկնութիւն աւետարանին յովհաննու՝ հետևողութբ ոսկեբերանի. 'ի նանայէ սարկաւագէ ասորւոյ կամ 'ի նանանայ. Թարգմանեալ 'ի նմին Թ դարու. որպէս ճոխագոյն պատմի 'ի յառաջաբանի հնագիր մատենիս:

Նար. տ. ե. ևն: Սրբոյն գրիգորի նարեկացւոյ՝ հռչակիր հեղինակի 'ի Ժ դարու, աղօթամատոյց մատեան հրաշալի, ծանօթ ամենեցուն նարեկ անուամբ: Հայկաբանութիւն է վսեմ և խորիմաց:

Նար. խչ. կուս. առաք. մծբ. այսինքն պատմութիւն և ճառ խաչի, գովեստ կուսի, առաքելոց, յակոբայ մծբնայ հայրապետի, և գանձք կամ քարոզք տօնից, տպագրեալ ընդ նմին մատենի, և ուրոյն. յորս պայծառ փայլէ գովեստն կուսի անհման:

Նար. երգ: Մեկնութիւն երգոց երգոյն՝ պարզ և յստակ ոճով. 'ի խնդրոյ գուրգենայ արքայի արծրունւոյ 'ի նիգ Թուին. 977:

Նար. յոբ: Մեկնութիւն Ո՛վ է դա ընթերցուածոյն յոբայ՝ խորին իմաստիւք. ուր քանի մի տողք բանից 'ի հին մատենի տեսանին. յօտար ձեռանէ կցկցեալ:

Նար. փառ: Տաղք սոյն խելթին բառիւք ճարտար քերթութե. յորոց քանի մի կանխաւ տպեցան 'ի մէնջ. այլ 'ի ժամ տպագրութե խ տասն գործոյս՝ հասին 'ի մեր ձեռս և այլ տաղք իւր նովին ճարտարութբ: Գտաք և 'ի միում հին գանձարանի զգանձ սրբոյ 'ի վերայ առաքելոց և մարգարէից: Ժամանակն յայտնեսցէ և այլ ինչ բազում: Տե՛ս և Գր. նր:

Նար. խր: Հատուածոյ խրատական բանք՝ յանուն սրբոյ պարզ ոճով:

Նեղոս: Խրատք կամ ճառք սրբոյն նեղոսի աբբայի՝ որպէս առածք և սկզբունք հոգևոր կենաց, կէս մի սփռեալք 'ի հարանց վարս, և կէս մի յայլևայլ մատեանս: Որպէս ինքն է 'ի սկիզբն Ե դարու, նոյնպէս և Թարգմանն նախ քան զլրումն այնր դարու. սակս երևի չփոթեալ մի ճառ նորա ընդ գործս Եզնկան: Համդէտ նիւթոյն և հայկաբանութիւն է պարզ և ճարտար, բաց 'ի քանի մի հելլենախոսութեց:

Ներս. աբեղ: Ներսէս աբեղայ կամ կրօնաւոր քահանայ, քեռորդի լամբրոնացւոյն. յորոյ 'ի խնդրոյ արար սկեւռացին զներբող սրբոյն, և ինքն գրեաց զյիշատակ իրացս 'ի սկիզբն և 'ի կատարած ներբողենին: Որպէս և սամուէլ ոմն ծերունի արար զյիշատակարան վարուց սրբոյն յօրինակի անդ սաղմոսամեկնչի նորա. վասն որոյ նշանակեմն 'ի մեզ երբեմն և ընդ ձայնիւս՝ Յիշատ: Թող և զայլ ներսէս աբեղայս 'ի հին և 'ի նոյն դարս:

Ներս. լմբ. Տ. Լմբ:

Ներս. կլ. Տ. Ղ:

Ներս. մոկ: Ներսէս մոկացի՝ նորոգիչ Դիտմն անապատի 'ի սկզբան ԺԷ դարու, որոյ են տաղաչափ ոտք 'ի վերայ երուսաղէմի. և տաղաչափ 'ի վերափոխումն կուսին. պարզ և վայելուչ բանիւ քան զյետնեալ ոճ ժամանակին:

Նիւս. երգ. և երան. կամ 'ի ափէ: Սրբոյն գրիգորի նիւսացւոյ եպիսկոպոսի՝ եղբօր բարսղի կեսարացւոյ՝ մեկնութիւն երգոց երգոյն սողոմոնի. և ուրոյն ինն երանութեց. յորում փակի և ներբող 'ի ստեփաննոս նախավկայն. հին Թարգմանութիւն՝ միջակ ոճով:

Նիւս. 'ի Թէոդոր. և ափան: Պատմական գովեստ 'ի Թէոդորոս զօրավարն, և 'ի գրիգոր սքանչելագործ. նոյնպէս հին Թարգմանութիւն:

Նիւս. բն. և կազմ: Գիրք յաղագս բնութե, և գիրք յաղագս կազմութե մարդոյ՝ որպէս լրումն վեցօրէից բարսղի: Թարգմանութիւն ըստ նիւթոյն՝ սարսեր ոճով հելլենականաւ 'ի ստեփաննոսէ սիւնեցւոյ 'ի սկիզբն Ը դարու:

Նիւս. կուս: Գիրք 'ի գովեստ կուսութե՝ կամ կուսական վիճակի, նովին գոգցես ոճով. եթէ չիցէ առաւել հին Թարգմանութիւն:

Նիւս. Դ. բէէլզ. և Եղս. և 'ի Սկիզ: Ճառք 'ի կատարած մանկանցն բեթղեհեմի. 'ի Թաղումն տեառն, և 'ի մելիտոս հայրապետ:

Նիւս. ամենայն չար: Այն է Ամենայն չար տանջելին՝ գրեալն յընթացս գրոց գաւթի անյաղթի, և մեկնեալն 'ի շնորհալւոյն:

Նոննոս: Նոննոսի յոյն եպիսկոպոսի 'ի հին գարս բացատրուն հելլենական առասպելաց յիշատակելոց յայլևայլ ճառս գրիգորի ածաբանի հեգնութբ և կշտամբութբ: Զյունական բնագիրն ոչ տեսաք. բայց կայ լաւին Թարգմանութիւն 'ի յունէ ընդ յայտնի անուամբ նոննոսի: Հայ Թարգմանութիւնն է հին և ընտիր՝ 'ի հնագիր մատենի:

Նչ. եղէկ: Եսայի վարդապետի կամ վարժապետի նչեցւոյ՝ ժամանակակցի երզնկացւոյն, մեկնութիւն 'ի մարգարէութիւն եզեկիէլի՝ պարզ ոճով:

Նչ. քեր: Մեկնութիւն քերականին ինքնագիր՝ բազում մասամբք նոյն ընդ համառօտ մեկնութե երզնկացւոյն:

Նչ. Եղբ. կամ խր: Թուղթ նորին առ աղգայինս ջահկեցիս կամ առ հետևողս նոցա 'ի դասէ աշակերտաց իւրոց՝ կէս մի խաղաղասէր մտօք, և կէս մի սաստիկ բանիւք: Կան և խրատական բանք նորա առ եկեղեցականս ևն. որոյ հատուած ինչ գտանի տպագրեալ և 'ի գիրս խառնովս:

Ղ. Սրբոյն ներսէսի կլայեցւոյ կաթողիկոսի 'ի հռոմկլայ, Շնորհալի վերաձայնելոյ՝ բազմապատիկ գործք՝ է որ արձակ, և է որ տաղաչափ, ամենայն համեղ և շնորհօք լի՝ վայելուչ և ընտիր հայկաբանութբ հանդերձ, 'ի ԺԲ դարու:

Ղ. ափէն: Աստուածաբանութիւն յաւուր ընտրութե իւրոյ 'ի կաթողիկոսութիւն 'ի վերջին ծերութե եղբօր իւրոյ, թէպէտ և ինքն էր արդէն ծերացեալ:

Ղ. ընդհ: Ընդհանրական Թուղթ նորա առ համօրէն ազգն՝ ըստ իւրաքանչիւր վիճակի՝ հոգեւլից ոճով վսեմութե և օգտակարութե, ընդ նստելն յաթոռ կաթողիկոսութե:

Ղ. Եղբ: Զանազան Թուղթք նորա առ զանազանս, մանաւանդ առ կիռ մանուէլ կայսր յունաց և առ պատրիարգ նոցա 'ի վերայ հաւատոց և կարգաց եկեղեցւոյ. մինչև զարմացուցանել զիմաստունս յունաց: Որպէս և Թուղթ նորա առ Աղէքս փեսայ կայսեր, և առ միջնորդեալ՝ յեպիսկոպոսութե իւրում 'ի դիմաց եղբօր իւրոյ գրիգորի կաթողիկոսի պահլաւունւոյ:

Ղ. մտթ: Մեկնութիւն յաւետարանն մատթէի՝ ըստ հետոց ոսկեբերանի, անկատար մնացեալ. զոր լրացոյց երզնկացին: Կայ և այլ հատուած մեկնութե՝ որոյ մատենագիրն անյայտ:

Ղ. յլ. ա. և Ջ. գ. և այլն: Ըղծայ մեկնութեան եօթանց թղթոց կաթողիկեայց, առեալ 'ի թարգմանութենէ Նախնեաց, և շաղկա_ պեալ և յարմարեալ՝ որպէս երևի, մասամբ 'ի Շնորհալւոյն, և մա_ սամբ 'ի փոյ 'ի յաջորդաց նորա, կամ 'ի Գրիգորէ Ապիրատայ. զի 'ի վերջատես կրկին հին օրինակաց եղելոց 'ի մեր ձեռս կան այլ_ եւլ յիշատակարանք՝ երկլին կարծեաց նշանակք:

Ղ. հասարակ խօսք. 'ի ծն. Աքանչելի աղօթք՝ 'ի ինն տունս, վասն ամենայն հաւատացելոց՝ անցեալ 'ի ժամագիրս, թարգմանեալ 'ի բազում յոյժ լեզուս առ մեզ. կացին և 'ի Նախընթաց դարու Թարգմանութիւնք ինչ 'ի քանի մի բարբառս Եւրոպիոյ. 'ի ձեռա_ գիրս կայ և յառաջաբան սմին:

Ղ. [illegible] լաւ: Մեկնութիւն պատասխանութեան՝ որ սկսանի «Ամենայն չար [illegible]. և կայ 'ի գործս [illegible]ոյն, և անյայտ[illegible]:

Ղ. հրէից. և այլ. հրէից: Արձակ Ներբող Հրեշտակաց՝ քաղուա_ ծով [illegible] և [illegible]. և ոտանաւոր մաղթողական առ [illegible]:

Ղ. բարձր. և այլ. բարձր: Մեկնութիւն Բարձրացուցէք Ճառից դու_ թի անյայտին 'ի [illegible] խաչ, հանդերձ ոտանաւոր յօրինուածով նոյն [illegible]:

Ղ. յո [illegible]: Չափաբերական գիրք ոտանաւորաց՝ մաղթողա_ կան ձևով և գեղեցիկ քաղուածով հին և նոր կտակարանաց, ա_ ռեալ զանուն [illegible] 'ի սկզբնաւորութենէ ասաի, «Յիսուս որ_ դի հօր [illegible]: Յորում բովանդակին հաստատակօրէն ըստ հին [illegible] գրչաց և [illegible] ոտանաւորք:

Ղ. խօսք: Բան հաւատոյ, որ սկսանի. «Խոստովանիմ ած [illegible]»:

Ղ. [illegible]: Այլևայլ ոտանաւորք 'ի վերայ այբուբենից 'ի խրատ [illegible]:

Ղ. [illegible]: Ոտանաւոր յաղագս զարդուց երկնից, սկսեալ 'ի [illegible] նորա, [illegible] գոլով բնութիւն և սկզբնականն:

Ղ. [illegible]: Ոտանաւոր Թուղթ մխիթարութեան առ Մխիթար (որպէս կարծի) վասն վաղամեռիկ զաւակին. և այլ բանք խորհրդաւոր, որոյ սկզբնատառքն են. «Մխիթար բժիշկ ընկալ 'ի Ներսէսէ զայս բանս»:

Ղ. [illegible]: Ոտանաւոր Թուղթ առ Ապիրատ եղբօրորդի իւր, որ և յետոյ [illegible] եղև կաթողիկոս. այն է Գրիգոր Ապի_ րատ:

Ղ. [illegible] կամ [illegible]: Ոտանաւոր յիշատակարան ինքնագիր օրինակի [illegible] սաղմոսի:

Ղ. [illegible]: Ոտանաւոր պատմութիւն առմանն Եդեսիոյ յայլազգեաց՝ 'ի [illegible] Ապիրատայ:

Ղ. [illegible]: Քանի մի գանձք, և բազում տաղք գեղեցիկք. յորոց [illegible] էր մեր, այլ յետոյ յաւելան և այլ ոչ սա_ կաւք նորագիւտ:

Ղ. [illegible]: Ոտանաւոր վիպասանութիւն նախնեաց յօրինեալ 'ի պատանեկութեան:

Ղ. [illegible]: Հանելուկք կամ բախանք զուարճալի իմաստիւք՝ 'ի [illegible] լեզու ժամանակին՝ 'ի հասուն հասակի:

Ղոփ. բարբ: Հատուած 'ի պատմութենէ Ղափհոյ բագրատուն_ [illegible]. այլ բան գործ նորա յիշատակեալ 'ի Ցհ. կդ. չև ևս երևե_ ցու յաշխին:

Ղօր: Ղորախան՝ որ է երգարան սքանչելի, 'ի յոլովից քերթո_ ղաց [illegible] յօրինեալ. որոց անուանք բազում մասամբ են յայտ_ նի. և առեալ նշանաւորք 'ի նոցա Ճանաչին մինչև քերթող [illegible], և ներքս շնորհալի հոգևլից բանաստեղծք:

Ղի: [illegible] վարդապետի շիրակացւոյ կամ շիրակունեայ կոչ[illegible] յԱնի քաղաքէ 'ի Է դարու. գիրք ատենաբանութեան, [illegible] և [illegible], քաղելով և բազում ինչ 'ի [illegible] բառիւք: Չկնի [illegible] կան և քանի մի հատուածք [illegible] մոյք, որ մարթի լինել յաւե_ լուած այլոց [illegible]:

Ղիր. [illegible]: [illegible] թութիւն վասն կշռոց և չա_ փոց [illegible]: Ոչ յայլևայլ օրինակս գտանին և յաւելուածք 'ի [illegible]:

Ղիր. [illegible]: Պատմութիւն զանձնէ վասն [illegible] թեան իւրոյ՝ մանաւանդ 'ի Թուաբանական և յաստե_ ղաբաշխական մասին:

Ղիր. [illegible]: Բան վասն [illegible] յայտնութեան:

Ղիր. [illegible]: Բան վասն [illegible] զատկին՝ տոմարական հետազօտու_ թիւ. [illegible] տոմարական քննութիւն իւր՝ ըստ վկայելոյ իւրոյ՝ ոչ [illegible] կամ չեղաւ 'ի գործ յաւգին:

Ղիր. [illegible]: Քրոնիկոն կամ ժամանակագրութիւն՝ քաղեալ 'ի [illegible], մանաւանդ յեւսեբեայ և 'ի խորենացւոյն և այլն, և [illegible] իւր, եթէ չկայցեն և ինչ ինչ պատուաստեալ [illegible]. զի է գործ խառնակ յոյժ ըստ բազում գլխոց. և խառն

յառասպելաց ասորւոց: Երկքին այս յետին գործք հասին 'ի մեր ձեռս յաւուրս տպագրութեան խ տառի:

Ուխթ[illegible]: Մովսէս անուամբ նշանակեմք զամենայն ժողովածու գրուածս հաւաքեալս 'ի զանազանից՝ մանաւանդ յեա Ժե դարու, պիտանի և անպիտան ոճով իբր ծաղկաքաղ պատմական, մեկնողա_ կան, բանասիրական, իմաստասիրական, իմաստակական, վիճաբա_ նական, վարդապետական, Ճառական և այլն, բնագիր կամ Թարգ_ մանեալ. հանգոյն այնմ՝ որ ըստ յն. ասի [illegible] (ամենա_ ցան), և ըստ լտ. [illegible] (խառնուրդք): Ուկիփորիկ անուա_ նէ և զեւր ոտնական և վարդապետական հաւաքմունս Մովսէսվար_ դապետ եզնկացի. նոյնպէս և ոմանք 'ի գրչաց զայլևայլ հաւաք_ մունս իւրեանց: Տես և Պէտա. և Տօնակ:

Ուկ. Ս. Պ. և այլն. կամ Ս[illegible]: Սքէն յովհաննու Ոսկեբերան հայրապետի և ոսկեբերանին վարդապետի յեւս Ը դարու՝ մեկնու_ թեն յաւետարանագիրն մատթէոս, ոսկեհրաշ յօրինուածով, յե_ ղեալ 'ի հայ բարբառ յետ ոչ բազում ամաց վախճանի սրբոյն 'ի սրբոց Թարգմանչաց մերոց սքանչելի հայկաբանութեամբ:

Ուկ. Ես: Մեկնութիւն եսայեայ՝ նովին հին և գեղեցիկ Թարգ_ մանութեամբ:

Ուկ. Ծն. Եղէկ. կամ հա. նոր. Գաղ. Եփես. Փիլիպ. և այլն: Մասն մեկնութեան գրոցն ծննդոց և այլոց բանից հին կտակարանի, և մեկ_ նութեան թղթոցն պօղոսի, ոսկեբուխ յորդորակօք. ըստ նմին պան_ ծալի ոճոյ հին Թարգմանութեան: Որոյ կայ և քաղուած՝ զոյգ ընդ քանի մի բանից եփրեմի՝ 'ի ձեռն անանիայի վարդապետի, կար_ ծեցեալ սանահնեցւոյ, 'ի հին մատենի. զոր նշանակեմք ընդ ա_ նուամբ Ուկ: Իսկ յաւելն Ուկ. 'ի ծն. խմ զՃառն 'ի ծնունդն քի. որ է անշուք Թարգմանութեան 'ի միջին կմ 'ի յետին դարս:

Ուկ. յհ. Պ. Բ. 1. 2. և այլն: Երկմանեայ և բաղադրեալ Թարգմանութիւն. զի ղայս գործ ըստ Ծ հատորոյ՝ առ չգտանելոյ հին Թարգմանութեան՝ յառորւոց Թարգմանեաց կիրակոս վարդա_ պետ աշակերտ վկայասիրին՝ գործակցութեամբ գէորգեայ մեղրիկ վար_ դապետի, պատուաստելով և զհետս հին օրինակաց. իսկ Բ հա_ տորն է առաւել ըստ հին Թարգմանութեան 'ի յոյն բնագրէ:

Ուկ. Գծ: Մեկնութիւն գործոց առաքելոց, ոչ ընդարձակն՝ զորոյ զհատուածս միայն ունիմք, այլ համառօտն՝ որպէս չկծոյ՝ զոյգ ընդ բանս այլոց վարդապետաց, որ յառաջ և զկնի քան զաւուրս վկայասիրի. զի սա զմի օրինակ եա 'ի լոյս ընծայել Թարգմանութեամբ կիրակոսի յոյն հռետորի հայազգւոյ, և ուղղագրութեամբ աշակերտին իւրոյ կիրակոս վարդապետի. և ապա այլք կէս մի համառօտեցին, և կէս մի յաւելլին 'ի նոյն և ինչ ինչ քաղեալ յայլոց մեկնչաց. այլ յայսր ամենայնի վերայ տեսանի դարձեալ բուն ոգին ոսկեբերանի:

Ուկ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ 'ի [illegible], 'ի [illegible], 'ի [illegible], 'ի յհ. Պ. և 'ի [illegible], ևն. կամ [illegible]. [illegible]. [illegible]. և այլն. Ազգի ազգի Ճառք՝ է որ ընտիր, և է որ միջակ Թարգմանութեամբ, սփռեալ կան յաՃախութեամբ 'ի Ճառընտիրս և յայլ բազում մատեանս:

Ուկ. 'ի Ձէնս: Ներբող 'ի սրբն մելիտոս անտիոքայ հայրապետն, յորոյ 'ի ձեռս կրթեալ էր ինքն ոսկեբերանն: Է 'ի դասէ հին Թարգմանութեանց:

Ուկ. Լս: Ներբող 'ի սրբն Գրիգոր լուսաւորիչն մեր՝ յօրինեալ յաշխարհին հայոց յաւուրս աքսորանաց իւրոց: Թարգմանութեան գործոյս եղև 'ի ձեռն հայերէնագէտ կարծեցեալ յունի անհարթ ոճով. և 'ի ձեռն Շնորհալւոյն հարթեալ ձևացաւ ըստ հայկական մաքուր ոճոյ:

Ուրհ: Պատմութիւն օրպէլեան ցեղին վրաց, յորմէ և ուռպե_ լեան տոհմ հայոց 'ի սիւնիս, խառն և ստորին ոճով քաղեալ յանանուն գրչէ, և տպագրեալ առ մեզ 'ի մատրաս ընդ մակա_ գրով, «Պատմութիւն ծագողաց հայոց և վրաց», զոյգ ընդ պատմա_ գրութեան Մեսրոպայ երիցու:

Ուռհ. և Գր. Երէց: Պատմագրութիւն մատթէոսի երիցու ուռ_ հայեցւոյ, և շարունակութիւն նորա 'ի գրիգորէ երիցուէ, 'ի ԺԲ դարու, պարզ և ստորին ոճով:

Ուռպ. կամ Ուռպէլ: Ստեփաննոսի ուռպելեանց կամ օրբե_ լեանց, եպիսկոպոսի սիւնեաց՝ որդւոյ տարսայիՃ իշխանի 'ի ԺԳ և ԺԴ դարու, պատմութիւն սիւնեաց աշխարհի՝ խառն և ստորին ոճով, հին և կարևոր յիշատակարանօք հանդերձ: Կայ և նորա ձեռնարկ իբրու ժողովական քանի մի վարդապետօք և իշխանօք առ գրիգոր անաւարզեցի՝ խիստ օգտով: Որպէս և անշուք ոտանաւոր՝ ողբ 'ի վերայ էջմիածնի:

Պալեան. Տես 'ի Մարբին:

Պէտր. սիւն: Պետրոսի սիւնեաց եպիսկոպոսի քերթողի յեւս Ե դարու Ներբող 'ի սբ կոյսն: Կան յանուն նորա և հատուածք բա_ նից ընդ վաչագանայ. ևն:

Պէրի[illegible]: Գիրք արիստոտէլի՝ պերիարմենիաս, ըստ յն. [illegible], այսինքն յաղագս Թարգմանութեան, կամ մեկնութեան

քերականական հմտութեանց իմաստասիրաբար. Թարգմանութիւն հին և անհեթեթ՝ նիւթական հելլենախօսութեամբ: Տե՛ս և Անօ․ դէյիտոյ:

Պ․․էտ: Հատուած քերթուածոց գէորգեայ պիսիդեայ յոյն սարկաւագի և քարտուղարի յաւուրս Հերակլի կայսեր՝ 'ի վերայ վեցօրեայ արարչութեան, 'ի նմին է գարու արգեօք յեղեալ 'ի հայ բարբառ արձակ շարագրութ., պահելով քաջ զյունական ոճն զոյգ ընդ հոյակապ հայկաբանութեան: Ի հին մատենի ևեթ միայն ու֊նիմք զայս հատուած ընդ վերնագրով, «Պիսիդեայ է պատա֊ռիկս»: Իցէ՞ թէ ամբողջն 'ի վեր երևէր: Ո՞ գիտէ՝ թէ և համե֊րոս ինքնին ըստ ժամանակին գէթ այսչափ ճաշակ առցէ 'ի մեր հնութիս:

Պիփ: Գիրք պիտոյից մովսեսի քերթողի կամ քերթողահօր, այս֊ինքն (որպէս ասոյգ կարծի՝) խորենացւոյն, խորին հելլենաբանու֊թեա. զոր անմարթ է ոմանք իմանալ առանց գիտելոյ զոճ յու֊նական. բայց ոչ պակասի յընթացս և փսէմ հայկաբանութ. թող զվերջին ճառս՝ որք լոկ հայկական ոճով են շարագրեալ: Ժամա֊նակն յայտնեսցէ՝ եթէ ո՛ է թեոդորոս աշակերտ քերթողին. զի սովիմք յայտնի լինի և առաջնորդն գործոյս:

Պիտառ: Պիտառութիւք ազգի ազգի՝ որպէս ճառք կամ հա֊տուածք բանից 'ի վերայ զանազան իրաց 'ի հին գարս. որպէս թէ ոսկեփորիկն կոչելի իցէ նոր պիտառութիւք, և ընտիր պիտառու֊թիւքն՝ հին ոսկեփորիկ: Այսպիսի գրուածք առաւելապէս անկան 'ի մեր ձեռս յաւուրս տպագրութեան գործոյս:

Պղատ. փիլ. կամ մինոյ. կամ օրէն. ա. բ. և այլն. Եւթիփրոն. և այլք: Պղատոնի մեծահամբաւ յոյն փիլիսոփայի տրամախօսու֊թիւք ընդարձակք, կոչեցեալք օրէնք, կամ մինովսայ օրէնսդրի, և յաղագս օրինաց 'ի ժբ գիրս. և զրոյցք ընդ սոկրատ և եւթիփ֊րոն, և առեղծախօսութիւն կամ պատասխանատուութիւն իբրև 'ի բերանոյ սոկրատայ փիլիսոփայի: Թարգմանութիւն հին՝ պահմամբ հելլենաբանութեան. օրինակն մաքուր, բայց սխալագիր. եհաս առ մեզ 'ի հնգկաց 'ի միջոցի տպագրութեան Աստուածաշնչի: Ցուցանէ գրե֊գոր մագիստրոս՝ թէ և ինքն աշխատասիրեալ իցէ 'ի թարգմա֊նել զտրամաբանութիւն օրինակի, բայց թարգմանութիւն օրինակիս մերոյ երևի և ևս հնագոյն:

Պորփ: Ներածութիւն Պորփիւրի հեթանոս փիլիսոփայի 'ի գ գա֊րու, որ էր ոսոխ անհնարին ընդդէմ քրիստոնէից առ կոստան֊դիանոսիւ, 'ի վերայ հինգ ձայնից կամ տրամաբանութեան արիստո֊տէլի, թարգմանեալ և մեկնեալ 'ի դաւթէ անյաղթէ՝ հելլենա֊բան ոճով, արտաքոյ ընիկ հայկաբանութեան՝ զոր պահէ անյաղթ յայլ գրուածս իւր:

Պտմ. կամ Պտմ. աղէք: Պատմութիւն աղեքսանդրի մակեդոնա֊ցւոյ առասպելախառն, հին թարգմանութ. 'ի յունէ. որոյ և հայե֊րէն հատուածք կան 'ի գիրս խորենացւոյն, փարպեցւոյն. և մա֊նաւանդ՝ արծրունւոյն: Գտանի և գործ նմանաւոր յունարէն, այլ պատուաստեալ և ընդարձակեալ յաւուրս քրիստոնեայ կայ֊սերաց. որպէս և լատիներէն՝ պէսպէս համառօտ ոճով հնութեան ըստ լոկ իմաստից: Տե՛ս և Կեղծ. աղէք:

Պտմ. աղուանից. Տ. Կաղկատ:

Պտմ. Վր: Պատմութիւն հնութեան վրաց 'ի սկզբանէ անտի հեթա֊նոսութեան՝ մինչև ցաւուրս սարկաւագ վարդապետի, ուր միայ օ֊րինակն մեր անկատար: Այս գործ եհաս 'ի ձեռս մեր յաւուրս տպագրութեան խ տառի: Նոյն գործ յիշատակի և առ վիրս և առ արևմտեայս ըստ հաւաքման և թարգմանութեան վախտանգայ ու֊րումն: Իսկ այլևայլ պատմական հատուածք անյայտ գրչաց նշա֊նակին 'ի մէնջ ընդ անուամբք Յիշատ. և Ոսկիփոր:

Պրպմ: Գիրք Պարապմանց (յն. սխօլիօն) սրբոյն կիւրղի աղեքսան֊դրացւոյ, այն է վարդապետութիւն 'ի վերայ մարդեղութեան փրկչին. հանդերձ այլևայլ թղթովք, որք առաւելագոյն թուով գտանին 'ի ձեռագիրս քան 'ի տպագիրն: Տե՛ս և Կիւրղ:

Պտրգ: Պատարագամատոյց ազգիս՝ մասամբ 'ի յունէ թարգմա֊նեալ, և մասամբ 'ի սրբոց թարգմանչաց յօրինեալ, մանաւանդ 'ի ձեռն յովհաննու մանդակունւոյ՝ գերապանծ հայկաբանութեա:

Պտրգ. Աթ. կամ Բրս. կամ Ոսկ: Իւրք իւրք զանազանեալ 'ի մերմէս, և 'ի մի հատոր գրեալ ճարտար գրչութեա առ թագաւո֊րութեա կիլիկեցւոց:

Պրոկղ. կոստ. կամ ոգէց. կամ ղկ. կամ ոսկ. և մկն. գծր. ևն: Սրբոյն պրոկղի եպիսկոպոսին կիւզիկեայ, և ապա պատրիարգին կոս֊տանդինուպօլսոյ 'ի Ե դարու՝ ճառք և ներբողեանք 'ի սբ կոյսն, 'ի ստեփաննոս, 'ի ղուկաս աւետարանիչն, 'ի յհ. ոսկեբերան, և հատուածք մեկնութեան սբ գրոց, և այլն: Որպէս ինքն էր առ սբ թարգմանչօք մերովք, նոյնպէս և գործք նորա երևին յայնժամ թարգմանեալ: Կայ և նորա թուղթ գովութեան առ հայս վասն պէտս ունելոյ դրոց թէոդորոսի մոպսուեստացւոյ և դիոդորի տար֊սոնացւոյ՝ վերծանեալ յունարէն 'ի հինգերորդ սբ ժողովն. այլ հայերէն օրինակն ցարդ ոչ գտաւ:

Պրոկղ. ււհ: Շարականք ածաբանականք՝ պիտակ կոչմամբ ա֊նուանեալ՝ գործ պրոկղի իմաստասիրի դիադոխոսի, թարգմանեալ 'ի ձեռն սիմէոնի քահանայի վրացւոյ, և մեկնեալ յաւելուածով իւիք 'ի սիմէոնէ եպիսկոպոսէ գառնոյ կամ կարնոյ, անպէտ ոճով և շաղփաղփ բանիւք. յորմէ երկու կամ երեք բառս ևեթ պէտք եղեն քաղել:

Սահակայ պարթեւի կանոն. Տ. Կանոն: Իսկ այլ ամենայն վաս֊տակք նորա յայտնի են 'ի թարգմանութէ ածաշնչի, և 'ի յօրի֊նուածոյ պաշտամանց եկեղեցւոյ՝ գործակցութեա պանծալի աշա֊կերտաց իւրոց:

Սհկ. կթ. արմա. և էկեղ: Սահակայ կաթողիկոսի ձորոփորեցւոյ յէլս Է գարու ճառ յօրն արմաւենեաց կամ 'ի ծաղկազարդն. բա֊ռազարդ և վեհ ոճով: Իսկ ճառն եկեղեցւոյ յարմարեալ է 'ի բա֊նից սահակայ պարթևի՝ որ 'ի կանոնագիրս:

Սհկ. մռուտ. Տե՛ս 'ի Փոփ:

Սահմ. ա. բ. և այլն: Սահմանք իմաստասիրութեան կամ գիրք սահ֊մանաց դաւթի անյաղթ փիլիսոփայի, ճարտար հայկաբանութեա և հելլենաբանութեա: Կայ և 'ի ձեռագիր յունարէն մատեանս ընդ կոչմամբս Դաւթի ածասիրի կամ սիրելւոյն այ, հանդերձ վերլու֊ծութեաք բանից արիստոտէլի և պորփիւրի. վասն որոյ կամ յերկո֊սին ևս լեզուս գրեալ է այս ամենայն 'ի նմանէ, և կամ 'ի միոյ 'ի միւսն թարգմանեալ: Այլ է և հաւաքումն յեանց որպէս սահ֊մանք իմաստասիրականք 'ի վերայ ազգի ազգի նիւթոց. անյայտ մեան և Անուածք դաւթի անուանեալք:

Սամ. երէց: Սամուէլ երէց կաթողիկէին անւոյ, որ և Անեցի սա֊մուէլ քահանայ. արար զքրոնիկոն կամ զժամանակագրութիւն պատ֊մական և աղիւսակեալ ըստ ընթացից եւսեբեայ, որպէս համառօ֊տութիւն նորա, և քաղուած պատմութեան հայոց մինչև ցաւուրս իւր, 'ի հրամանէ գրիգորի կաթողիկոսի եղբօր շնորհալւոյն. զոր և լրա֊ցոյց յաւուրս եղբօրորդւոյ նորա գրիգոր տղայի. ոճն է միջակ և պարզ: Թող զյաւելուածս յետնոց յաղիւսակս նորա յօրինակս ինչ նորա:

Սամ. կամրջ. Տ. Կամրջ:

Սանահն: Անանիայի վարդապետի սանահնեցւոյ 'ի ժա գարու՝ գովելի գործ համարեալ է քաղուած ոսկերբերանի 'ի մեկնութէ թղթոցն պօղոսի: Իսկ գրուած նորա վիճաբանական 'ի վերայ մար֊դեղութե և 'ի վերայ սովորութեանց եկեղեցւոյ՝ գործ է հակառակա֊սէր ոգւոյ ընդդէմ յունաց: Ոճն է ուրեք միջակ, և ուրեք առօ֊րին և անշուք:

Սարգ. յկ. կամ պ. յհ. յաւ: Սարգսի հոգելից վարդապետի՝ դասակցի շնորհալւոյն և իգնատիոսի, ճոխ մեկնութիւն եօթանե֊ցունց թղթոց կաթողիկեայց՝ համեղ և յստակ հայկաբանութեա. ուր ընդ երկս ինքնաբուխ տեսութեանց սերտողաբար յեռու ինչ ինչ 'ի բանից ոսկեբերանի և ածաբանի և այլոց 'ի նախնեաց, յո֊րոց յընթերցումն մաշեալ էր զկեանս իւր: Ունի և զհամառօտու֊թիւն գործոյ իւրոյ ուրոյն: Հնագոյն և հարազատ օրինակք կրկին գործոյն ևս կան 'ի գրատան մերում. վասն որոյ ուր գնեմք Սարգ. յիշատ. իմա զխանարհ յիշատակարան համառօտութեան նորա օրինա֊կելոյ փոքր ինչ զկնի մահուան նորա յինքնագիր գաղափարէ՝ հան֊դերձ յիշատակարանաւ և փոխագրողին:

Սարկ. փհ. կամ ող. լս. պոփ. սամ. փոմր. շրծ. ևն: Յով֊հաննու վարդապետի կամ քահանայի 'ի փառախոսոյ՝ մականուամբ Սարկաւագ վարդապետ վերաձայնելոյ 'ի սկիզբն ժբ դարու, հա֊րազատ գործք պանծալիք՝ վայելուչ հայկաբանութեա և առանձին իմն ոճով թերևս վերին հայոց 'ի սահմանակցութէ վրաց և ա֊ղուանից, այս են ճառ քահանայութեան կամ խրատ առ քահանայս զօրաւոր և կարգաւոր իմաստիւք: Աղօթք զանազանք ջերմեռանդն ոգւով, և առանձին առ սբ կոյսն: Ներբող 'ի սբ գրիգոր լուսաւորիչն վայելչական ոճով: Բան յաղագս յարգութե սբ պատկերաց: Խրատ ուսումնասիրութեան՝ վսեմ ոճով (հատուած ևեթ): Տոմարական բանք պարզ և խրթին: Բնախօսութիւն վասն շարժման կամ աստա֊նութեան երկրի: Թող զպանծալի շարականն զևոնդեանց՝ Պայծա֊ռացան այսօր: Կան և ընտիր հատուածք պատմագրութե նորա առ սամուէլի երիցու. որոյ ամբողջն է խնդրելի: Իսկ նշանակեալն 'ի մէնջ Սարկ. հանգ. կամ մորդէղ. այսինքն բացատրութիւն հաւա֊տամքի, որ կոչի և նշանակ հաւատոյ, որպէս և ճառն մարդե֊ղութեան ուղղեալ ընդդէմ նեստորականաց կամ նեստորամիտ կար֊ծեցելոց, է գործ խառնակ. զի ընդ հանճարաւոր բանս խառնեալ է 'ի յետնոց ոճ իմաստակութե և խառնութե խոտորմկայ և սա֊նահնեցւոյն, և այն՝ խռկեալ անհեթեթ բարդութեաք բառից, զո֊րովք զանց արարաք: Խառնակից բանիցս է ևս 'ի համախոհից տուտէորդւոյ. այսչափ առել շատ է:

Սեբեր. ա. բ. ևն: Սեբերիանոսի եպիսկոպոսի եմեսացւոյ, որ և սեւերիանոս գաբաղացի ծննդեամբ՝ ժամանակակից ոսկեբերանի,

երբեմն գործակից նորա, Ճառք վարդապետականք և քարոզա֊
կանք, հին և ընտիր Թարգմանութիւն ։

Սեսեղ ։ Սեսիանոսի հայոց վարդապետի սեբաստացւոյ 'ի ժա կամ ժը դարու, Հարձակ Ճառ պատմական և ներբողական 'ի Տր քառա֊սուն նահատակսն 'ի սեբաստիա, միջակ և բարեյարմար ոճով ։

Սեւ. առ գրբ. անփոփ ։ Թուղթ առ աթանաս ասորի պատրիարգն անտիոքայ, (որ յիշէ և խոսրովիկ,) գրեալ ասորին ոճով և միճա֊րան ոգւով 'ի միջնոյ անտի սեւերեանց աղանդեցւոյ ։

Սեւ. առ փերմ ։ Թուղթ սեւերեանց աղանդեցւոյ միջնոյ 'ի Է դա֊րու 'ի պատասխանի թղթոյ այլոյ գերմանոսի, անշուք ոճով և ո֊գւով հակառակութեան ։ Վկայէ Վանական վարդապետ՝ թէ կէս թղթոյն է բան սեւերեցւոյն, և կէսն յետոյ յաւելեալ 'ի յեանոց ։ Տես և Սոփէ. սեւ ։

Սկեւ. աչ. և յկ. և յոբ. են ։ Գրիգորի սկեւռացւոյ բանիբունն վարդապետի, որ ասի և գրիչ լամբրոնեցի 'ի սկեւռայ վանաց մօտ 'ի լամբրոն գլխովն, 'ի ժը և ժգ դարու, գիրք Ջերմեռանդն աղօ֊թից. որոյ և աղօթք առ Տր կոյսն. և ներբող պատմագրութեան կամ հաւատարմաբար 'ի մեծն ներսէս լամբրոնացի. Ճառ 'ի չարչարանս և 'ի յարութիւն քս, են. վայելուչ ոճով ։ Սորա է և չարականն՝ Արե֊գական արդարութեան. որպէս և հին լուծմունք եւագրի. և լինչ թէ խրատական բանք ։ Տես և Գր. հր ։ .

Սոկ ։ Գամագրութիւն սոկրատայ սքողաստիկոսի յոյն մատենա֊գրի յաղագս անցից եկեղեցւոյ մինչև ցաւուրս իւր 'ի թագաւո֊րութեն փոքուն թէոդոսի, թարգմանեալ 'ի փիլոնէ տիրակացւոյ 'ի վախճան Է դարու, կէս մի հարթ՝ և կէս մի անհարթ ոճով. թող զադախտաւորն սխալանս գրչաց ։

Սոփ. լր ։ Սոփերս սովորաբար կոչեցաւ գրքոյկ ինչ Ճառից որք բազմաց 'ի ժամանակս 'ի զանազան տեղիս կամ ձեռագիրս 'ի վանորէից ժողովեալ են : Խոշորագոյն մասն 'ի հինգ գրքոցն նոյն վասն է. երկաքանչիւրն թարգմանիչ այլևայլ գործոց 'ի լատին լեզուէ 'ի հայ ։ Առաջինոյն ոճ առաւել ընտիր քան վերկրորդին. նորին առաջնոյ է և բառ֊գիրք ընդարձակ և բազմախառնակ՝ չև ելեալ 'ի լոյս. զորոյ զհա֊ւանութն եւթ եղև մեզ առանել, ուստի նշանակեցաք և զբանի մի բառ. և զանց արարաք զայլովք՝ որք քննութեն և ստուգութեան կարէին պէտս ունել ։

Սոփ. սեւ ։ Սեւերիանոսի վարդապետի 'ի սևանայ վանից՝ կամ մեղաց վարդապետի երկրորդի՝ գրեալ 'ի կենդանութեն նորա յամին ոճով ։

Սոփ. սմ ։ Սեւերեանոս սեւերեայ եպիսկոպոսի ոչ մի, այլ բա֊զում 'ի զանազան գարս. և գործ նոցա խառն ընդ իրերաց. այլ ոճ և ոճ ասորիք յոյժ յիրերաց՝ մանաւանդ ցուցանեն զհնութի և զյետ֊նութի փոյ փոյ 'ի նոցանէ. զոր օրինակ՝ առաջնոյն, որ մի էր յա֊չակերտաց այց թարգմանչաց, անկ են գերապատիւ չարականք ա֊ռաջ օրհնութեց ։ Միջնոյն՝ որ էր 'ի Է դարու, յայտնի են թարգ֊մանութիւնք բանի մի գրոց. որպէս Դիոն. Նիւս. և Պրոկ ։ Սմա ընծայէ և ասացեալն չարականն ։ Կան և առաջ այնպէս, է որ վսեմ ոճով, և է՝ որ միջակ կամ ասորին՝ առաջնոյն կամ միջնոյն 'ի դէպ ունելոյ ։ Նոյնպէս խմն և զհասարակոց մեկնութեց սուրբ գրոց, ժամագրոց, են. զորս գրչեացէ և ստուգեացէ ժամանակին 'ի լրա֊ցոյն օրինակաց ։ Թողեալ և զայլ հնմանութն եպիսկոպոսութիւն 'ի գարս մօ վերջին կոչի 'ի մէնջ սեւերեանոս ուղղելեանն ։ Տես Ոսող. Սեռ. և քէր ։

Վակ. աղ. կամ եղբօրբ. և յայտն. յոբ. հաւթ. կամ փփ. եռ. են ։ Վանականի վարդապետի կամ վարհամայ բաբունւոյ՝ արքունի վարդապետի 'ի ժգ դարու, պարզ ոճով ստանաւոր պատմութիւն արքեփեանց՝ իշխանաց և թագաւորաց ։ Եւ վարդապետական Ճառ 'ի վերոյ սուրբ երրորդութեան ։ Եւ տօնական Ճառք 'ի յայտնութե կամ յծննդ. աւետեացն լեառն թբ առ իւրև. և 'ի յարութե քնի, 'ի հոգեգալուստ, երկու մեկնութի բանից գրոցն Դաւաւորաց, և օրինակաց վարդապետի ։ Որք և Ճառ 'ի պենտեկոստէ քաղեալ յՍծա֊ւնէ ։

Վահան. յոբ ։ Յովհաննու վարդապետի Վանական կոչեցելոյ (որ֊պէս ասացին և յետոյ) սատուուչեցւոյ ըստ գաւառին, և գանձեալ՝ յամեն ժաւց, աշակերտին մխիթարայ գօշի 'ի ժգ դարու, մեկնութի գրոցն յոբայ Ճարտար և միջակ ոճով, հետևո֊ղութի խորհրդոց և այլոց 'ի նախնեաց ։

Վահան. հր ։ Հարցմունք և պատասխանիք զայնպէս իրաց 'ի պէտս ուսանողաց ։

Վահան. տարեմ ։ Ճառ տօնական 'ի տարեմուտն. որպէս և այլ ևս մեկնողականք երրև քարոզք՝ գրեալք 'ի տօնական մա֊տեան ։

Վահան. յարութեցիք ։ Առանձին բացատրութի չարականին վար֊դանայ՝ Յարութեանցիր պայծ կուսակց ։ Թող զպատմութի նորա, որ զաւրը գաղղ ։ Խոկ պանծալի բանք նորա յաղագս բղխման հոգ֊ւոյն 'ի պատմութե կիրակոսի աշակերտի նորա. յիշատա֊կին 'ի մեծին վարդանայ գլխաւոր աշակերտն նորա ։

Վասպոյ. կամ Վաֆի ։ Գիրք վաստակոց, այսինքն մշակութե կամ երկրագործութեան՝ ռամկական ոճով թարգմանեալ 'ի յունական հին բնագրէ. ուստի քաղին բազում բառք՝ դէմ գաւառականք ։

Վրդն. պգմ ։ Մեծին վարդանայ վարդապետի՝ աշակերտին վա֊նականի 'ի ժգ դարու պատմութի հայոց 'ի սկզբանէ ցաւուրս իւր, միջակ և Ճարտար ոճով ։

Վրդն. ծն. եւ. ղեւ. Թուոց. օրէն ։ Մեկնութի հինգ գրոցն մով֊սէսի՝ հետևողութե նախնի հարց և վարդապետաց, լի բազում հմտութեամբ ։

Վրդն. աղ. կամ եզկ. կամ դան ։ Մեկնութի սաղմոսի, երգոց երգոյն, և դանիէլի ։

Վրդն. լս ։ Գովեստ Տր լուսաւորչին՝ ընտիր ոճով. յորմէ զերև֊լի մասն փոխանցէ երգնկայլին աշակերտ նորա 'ի չարականն լուսա֊ւորչի։Նորին վարդանայ Ճանաչի և գեղեցիկ չարականն Որ նախնեաց յօրինեալ նախ քան զաւուրս յակոբայ կլայեցւոյ՝ որ արար զներգե֊ցէքն 'ի ծնունդ կուսին ։

Վրդն. յանխառնմ ։ Առանձին բացատրութի չարականի կուսին՝ Անթառամ ծաղիկ ։

Վրդն. առէպար. և փրղ. են ։ Մեկնութի զանազան բանից առա֊կարանի՝ մանաւանդ ըստ յովհաննու՝ 'ի վերայ կանանց իւղաբերից, և այնպէս քարոզք, այլևայլ ոճով ։ Կան և խրատք ռամկական ոճով վարդանայ ուրումն ծերագունի յաւուրս չնորհալւոյ 'ի թէ֊ւին հյ. ոգ ։ Իսկ վախճան մեծին վարդանայ եղև գարու միով զկնի 'ի չի թուին ։

Վրդն. ՟Ծ. և առակ ։ Համառօտ աշխարհագրութի ասորին ո֊Ճով վարդանայ ուրումն անծանօթի՝ որ յիշէ զմին վարդան, և զյովհան երզնկացի ։ Որպէս և առակք՝ նմանաւորք եղեւլոցն յա֊ղուեսագիրս՝ ռամկական ոճով ։

Վրդն. ծարաթ. Տ. Մարաթ ։

Վրթ հյ ։ Հարանց վարք. ուր աւանդին սքանչելի գործք և հա֊գեշարժ խրատք սրբց հարց եգիպտացւոց և սկիւտացւոց, թարգմա֊նաբար առեալք 'ի յունական մատենից, և ինչ ինչ յասորի գրոց կամ 'ի ղփտոց ։ Տպագրեալ օրինակն ոչ սակաւ զանազանի 'ի ձե֊ռագրաց, որ և են կրկին ոճով. վասն որոյ ուր գնեմք Վրթ հց. ՜ խմաջիր երբեմն զհին թարգմանութիւն անյայտ նախ քան զաւուրս լամբրոնացւոյն, և երբեմն զնորոգականն՝ որ համարեալ է հաւա֊քումն 'ի ձեռն լամբրոնացւոյն, և այն՝ է որ լրագոյն, և է՝ որ հա֊մառօտ կամ թերակատար ըստ գրչութե ։

Վրթ ՟ԾԹ. և սւկէբ ։ Ընդարձակ պատմութի վարուց գրիգորի ծծռարանի, և յովհաննու ոսկեբերանի, թարգմանեալ յաւուրս գրիգորի վկայասէրի՝ վերակացութե նորին ։

Վրթ եւագ ։ Վարք եւագրի պոնտացւոյ՝ գտեալ 'ի սովորական օ֊րինակս գրոց նորա ։ Որպէս և Վարք սրբյն դիոնեսիոսի գրեալ 'ի սկիզբն կամ 'ի կատարածի մատենի նորուն, և 'ի Ճառընտիրս ։ Թող զվարս և զվկայաբանութիւս այլոց սրբց, որք նշանակին Ճ. այսինքն ընդ անուամբ Ճառընտրաց ։

Վրթ ոնղբ ։ Պատմութն սրբյն սեղբեստրոսի հռովմայ հայրապետի, և դարձին կոստանդիանոսի և հեղինեայ, հին թարգմանութի ըն֊տիր. որոյ հետք կան և 'ի բանս խորենացւոյն, և 'ի լատինական հնութիս ։ Եւ զի յօրինակս ինչ գրոց սոկրատայ կանխաւ գրոցմ այս պատմութի, ոմանց 'ի յետին գրչաց եղև կարծել զայն որպէս մասն պատմագրութե նորին ։

Վէցօր. ՟Ա. ՟Բ. են ։ Գիրք վեցօրէից կամ վեցօրեայ արարչութեան, գործ մեծին բարսղի կեսարացւոյ. հին թարգմանութիւն քաջ հայկաբանութե, այլ կարի ընդարձակեալ ոճով ըստ խմաստից և թարմարեալ յոյն բնագրին. թող վսխալանս գրչաց, որք կարօտին ուղղագրութե կամ ստուգագրութե հնագիր օրինակի ։

Վքբ. փերբ ։ Վրթանէս քերթող 'ի Է դարու. որոյ է համառօտ պատմութիւն ընտիր ոճով վասն չինութեան վկայարանի հռիփ֊սիմեանց 'ի կոմիտասայ կաթողիկոսէ. և Ճառ ընդդէմ պատկերա֊մարտից ։

Տաղ ։ Հին տաղարան, կամ երգարան եկեղեցական տաղից՝ նախ֊նեաց, միջնոց, և յետնոց. յորոց ոմանք յանուանէ նշանակին, և ոմանք առանց անուանց գտանին՝ի կարգի գանձարանին կամ այլոց մատենից ։ Ի միջոցի տպագրութե խ տաւրին՝ հասին 'ի մեր ձեռս ոչ սակաւ տաղք նորագիւտք 'ի հնութե 'ի վեր երևեալք ։

Տր ԻԷւ. Տ. Յայսմաւ ։

Տօնաց ։ Տօնմարական գրութիւնք հնոց, միջնոց, և յետնոց, աղ֊գի ազգի տեղեկութիւնք թուաբանական, տարեկան, և տօնական իրաց, և համեմատութեց ամաց, ամսոց, շաբաթուց, աւուրց, և ժամուց. բազմօրինակ 'ի բազում մատեանս. ուր կան հետք բա֊նից չերակացւոյն և յառաջագունից քան զնա. և ստ առաւել սար֊կաւագ վարդապետի, մինչև ցյետին աշխատութիս յակոբայ զրի֊մեցւոյ, դուկասու կիղեցւոյ, և կիւրղի գպրի, են ։

Տօնակ ։ Տօնական մատեան, որ և Տօնամանակ, և Պատճառք տօ֊

նից կամ Տօնապատճառք ։ Այն է ճառօրէն մեկնաբանութիւն խորհրդոյ տօնից՝ տէրունականաց կամ սրբոց գլխաւորաց. միանգամայն և քաղուած մեկնութեանց ընթերցուածոց ըստ աւուր պատշաճի, համարեալ մասամբ գործ Գրիգորի կամ յովհաննու գանձակեցւոյ, և յովհաննու տարօնեցւոյ, և այլոց անանուն անձանց, պէսպէս յարմարեալ ըստ կամս գրչաց ցյետին գարս. այլ յամենայնի գտանին և հետք հնութեան յընտիր բառս ինչ ։

Ցծնմն. Տ. Ճղ։

Տօնաշոյց ։ Հին և նոր օրինակք տօնացուցի ազգիս՝ իւիք իւիք այլափոխութբ գրչաց ՚ի գարս գարս ։

Փարպ ։ Ղազարայ փարպեցւոյ՝ ճարտասան կամ հռետոր կոչեցելոյ, աշակերտի աղանայ արծրունւոյ՝ աշակերտի սրբոյն սահակայ պարթևի, պատմութիւն հայոց ցաւուրս յովհաննու մանդակունւոյ, և վահանայ մամիկոնենի՝ եղբօրորդւոյ սրբոյն վարդանայ ։ Ոճն է ընտիր հայկաբանութիւն՝ ճոխ բացատրութբ պարագայից գործոց, այլ առաւել ըստ սովորական և ընտանի զրուցաբանութեան լեզուագէտ արանց իւրոյ ժամանակին, քան եթէ մատենագրական ոճով ։

Փիլ. ըն. Էլ. կամ Թհ. բագն. և Ծ. բան. այլաբ. և Նխ. ա. և բ. ըստ. և Իմաստ. և փեսակն. և փեսիլ. աբր ։ Փիլոնի եբրայեցւոյ՝ հելլենախօս և պղատոնական փիլիսոփայի յաւուրս առաքելոց քնի և աշակերտաց, գիրք խնդրոց և լուծմանց՝ առաւել այլաբանական տեսութբ՝ յաղագս լինելութեան, այսինքն գրոցն ծննդոց, որպէս և ելից, և վասն քահանայից ահարոնեանց, և վասն բագնի՝ այսինքն սեղանոյ զոհից կամ ղևտական գրոց. և վասն տասնբանեան օրինաց, և այլաբանութեան սբ գրոց. և վասն նախախնամութեան. և վասն կենդանեաց առ լիւսիմաքոս. և վարք իմաստնոց՝ այսինքն սբց նահապետաց. և տեսական կենաց եսսեանց, և տեսիլ երից արանց առ աբրահամ ։ Թարգմանութիւն հելլենաբան բոլորովին՝ ըստ կազմութեան, այլ սքանչելի հայկաբան ըստ ճոխութեան հին բառից ։ Այն է երկասիրութիւն երիցագոյն թարգմանչաց՝ նախ քան զգնալ կրտսերագոյն գասակցաց յաթէնս. քանզի հետք բանից և բառից փիլոնի կան յայտնապէս ՚ի գիրս խորենացւոյն, մամբրէի, և եղիշէի՝ առաւել ՚ի բերանոյ սրբոյն զլանդեայ միոյն ՚ի հին թարգմանչաց անտի վկայից. որպէս և յամենայն ՚ի գրուածս նախնեաց մերոց ։ Եդեալ կայ սուրբն և ՚ի հին բռ. հաւաքումն քանի մի խորին բառից փիլոնի. թող զլուծմունս համառօտ՝ առ ժամանակօք թերևս երզնկացւոյն ։

Փոփ. Ռզբ ։ Թուղթ փառայ յունաց պատրիարքի առ աշոտ իշխան, և առ վաքարիս կաթողիկոս հայոց, թարգմանեալ առ նովաւ յաւուրս ժողովոյն շիրակվանայ, թերևս ՚ի ձեռն բերողին հայազգի վահանայ կամ յովհաննու եպիսկոպոսի նիկիոյ ։ Կայ և թուղթ սահակայ որումն Մռուտ կոչեցելոյ՝ առ փոտ ։

Քեր. Բրոն. Տ. Թրոն. և Մոգ. և Երզն. և Համամ.

Քեր. Թէքն. ։ Մովսէսի քերթողի, և առաքինեայ մեկնեցւոյ՝ մեկնութիւն քերականութեան, խառն ընդ բանս դաւթի անյաղթի, պատուասատութբ խորին խնդրոց իմաստասիրութեան և ածաբանութեան ։ Թող զի կան և յայլ մատեանս սորոյն հատուածք քերականութեան յանուն մովսէսի խորենացւոյ, կամ Դաւթի անյաղթի։ Ե՛ն են և այլ բազմապիսի բանք քերականականք անանուն անձանց իմաստնոց և իմաստակաց յայլևայլ գարս, որպէս և համարողական տառապելաբանութիւն սորումն զակատելոյ զհետ եօթնագրենաց. զորս առ հասարակ որպէս անյայտս գուն սուրբ նշանակեմք վեր ՚ի վերոյ ընդ անուամբ անանուն Հին Թէք ։

Քերթ. Եէէղ. և փող ։ Մովսէսի քերթողի անուամբ մակագրեալ՝ հատուած մի բանի ՚ի վերայ ութ ձայնից շարականի՝ ոճով հնախօսութեան. և տաղք կամ մեղեդիք ինչ նորագիւտք յանուն քերթողի՝ խառն ՚ի հին և ՚ի միջակ ոճոյ ։

Օրբէլ. Տ. Որբէլ։

Օրէն+ Բագսառօրաց. Տես ՚ի Մխ. դա ։

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ա.	Ածական.
Աս. կմ Ասոր	Ասորերէն.
Ար. կմ Արաբ	Արաբացի լեզուաւ.
Գ.	Գոյական.
Գաղղ. կմ Գղ	Գաղղիարէն.
Գերմ.	Գերմաներէն.
Դաղմ	Դաղմատերէն, ռուսերէն, են.
Դերան	Դերանուն.
Դիմաղ	Դիմազուրկ բայ.
Եբր	Եբրայեցերէն.
Թ.	Թուրքերէն.
Իտ	Իտալերէն.
Լտ	Լատիներէն.
Խնդ. սեռ. հյց. են	Խնդիր սեռական, հայցական, են.
Կ. կմ Կր	Կրաւորական բայ.
Հ.	Հասարակ բայ.
Հյ	Հայերէն.
Ձ.	Ձայնակրական բայ.
Ձ. կմ ՁՁ	Ձեռագիր; կմ ձեռագիրք։
Մ. կմ Մկ	Մակբայ.
Մջ	Միջարկութիւն.
Յն.	Յունարէն.
Ն.	Ներգործական բայ.
Նխ	Նախադրութիւն.
Նշ. ա. բ, են	Նշանակութիւն բառի՝ առաջին, երկրորդ, են.
Շ. կմ Շղ	Շաղկապ.
Չ.	Չէզոքական բայ.
Պ. կմ Պրս	Պարսկերէն.
Ռմկ	Ռամկօրէն.
Սանս.	Սանսքրիթ, գրաւոր լեզու հնդկաց.
Վ. կմ Վվ	Վերոյգրեալ բառ կմ բառք.
Վր	Վրացերէն.
Տ.	Տես.
Տճկ	Տաճկերէն. գր թուրքերէն՝ խառն ՚ի պրս. և յարաբ։
Տպ	Տպագրեալ օրինակ գրոց.
Քաղդ	Քաղդէարէն։

ՆՈՐ
ԲԱՌԳԻՐՔ
ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

Ա. Առաջին նշանագիր Հայկական ձայնաւոր, անուանեալ՝ Այբ, որ և Այբն. որպէս յայլ բարբառս՝ ա, ալֆա, ալէֆ, էլիֆ, ըլէֆ. Անձնոյն տառից առաջին և հայր Այբն է, և առաջին ձայնաւոր. Եղիշ. ծն. առ Վարդանայ։

Ա. [illegible] առի 'ի բերնթացս և [illegible], զի երբեմն ձգեալ լինի երկար, և երբեմն [illegible] սղ առաւ. և ըստ առաւ[illegible] [illegible]՝ չեղջեալ, այլ միշտ բացայայտ երբեմն [illegible], [illegible] և [illegible] յայտ 'ի մէջ բարբառ։

Ա. Լծորդ է երբեմն ընդ այլ ձայնաւորս, և փոփոխի ընդ նոսա. որպէս՝ առաշիք, երաշիք. երախայ, երեխայ. թերահաւատ, թերեհաւատ. [illegible], [illegible]. եղբայր, եղբարք. [illegible], [illegible]. [illegible], [illegible]. [illegible], [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible]. իւր. ծամ, [illegible]։

Ա. 'Ի վերջս անուանց ոչ փոխի, այլ գերանուանց եւթ, կամ բայի. որպէս՝ սա, դա, նա, զնա, զդա, և այլն։ Մորին վասն 'ի վերջս անուանց և այլ բառից եւս ստա[illegible] [illegible] գիր, դիր, թէ և [illegible] [illegible] [illegible]։

Ա. [illegible] 'ի բարդութիւն և յածանցս բառից. որպէս՝ [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]։ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ոչ [illegible]. որպէս [illegible], [illegible], [illegible]։ [illegible] 'ի բաց [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]։

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] 'ի [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]։ [illegible] և 'ի [illegible] [illegible]՝ [illegible] [illegible]՝ [illegible] ընդ մէջ [illegible]. [illegible] և 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] տառանց ; գրոյ. զոր օրինակ՝ աքայար, գաղոյագ, տայան, և այլն։ Դոյն ուրեք յայտակերպ միջնորդէ հ. որպէս Աբրաամ, կամ Աբրահամ։

Ա. Թուականաւոր. զի նոյն են նօթի, անօթի. նօսր, անօսր. ապարապակա, ապապաբակա. զեկ, զեկակ. ապրեկ, ապրեակ. ցերեկ, ցերեակ. առեմ, առեռամ. մի խընայեր, մի խնայեալ, և այլն. որպէս և աորիք, ըստ այլոց՝ սիրի. որ և սիրելոյ. և սաորին ասորիք, կլէսաւր։

Ա. Նշանակ բացասութեան կամ պակասութեան՝ իբր ան, չ, փ. զոր օրինակ՝ ակամայ, ախմար, որ և անխմար։

Ա. Ըստ գրոց յօրինակ առեալ է ԱՅ. խորհրդ զի առաջին է քան զամենայն, և յառաջ քան զնա ոչ այլ ինչ. *Ես եմ Այբ և Քէ, սկիզբն և կատարած. Յայտն. իբ. 13։ Յարմարագոյն 'ի մերում լեզուի և անուանս Աստուած սկսանի յայբէն, որպէս առաջին գիտելի ամենայն բանականի։

Ա. Իբրև սկիզբն գոյութեան կամ առաջնոյ. *Զգեղջկիս այարիկ ուսման և ոչ զայս մի գիտեմ. Վրք հց. ծզ։

Ա. Նախկին ձև այբուբենից մերոց՝ Մեսրոպեանն՝ կոչի Երկաթագիր։ Յետ ժամանակաց վասն դիւրութեան սուղագրութեան Այբն ձևացաւ կամ ստորագրական ստեղծագիր գրչագիր (ա), որ ասի Բոլոր Գիր, և երբեմն 'ի գրչութեան յետ առանձնորդ գործոյ, որ և հետ զհեռէ առաւ գրչութեանս մանրեալ՝ նօտր կոչեցաւ, (ա)։ Առ ամենայն ձևս խոկ յար. մարի առնուլ զայս եռատառեզն նշանագիրս աւ քերթողի, և առ Ըննոյհալոյն յօրինակ եռանձնեայ և մի ածութեն։ 'Ի համառօտ գրչութիւնս ստորագրական բոլորագրոյն՝ գրելով (ւ), որ առ մի. ուան կոչի. և 'ի մէջ բառից առաւել գտանի՝ այսպէս, անօրինին, անիրաւ. առանձին 'ի գրչագիրս երկաթատառ գտանին 'ի սկիզբն բառից, ոա, ուորէն, եկն

Ա. կամ ա ստորագրեալ է նշան Թուոյ, և ցուցանէ Մի կամ Առաջին. որպէս է և առ Եբրայեցիս և առ Յոյնս՝ խորհրդոյն ալէֆ, ալֆա։ *Այբն է սկիզբն բոլորից Թուոց. Եղիշ. ծն. առ Վարդանայ։

Ա՛. ձյ. Ա՜յ, ոմ. էյ. էա, հա, ապէ. *Ա՛ գու առատուած իմ ես. Ոսկէբեր։ *Ա՛ Թըշուառականս. Ճառընտ։

Ա՛ Ա՛. ձյ. Οἴμοι. Hei mihi ! եբր. աահ։ Ո՛ ո. ոհ ոհ. օօ, այ այ, վայ վայ. *Ա՛ա, տէր տէր, զի տեսի զհրեշտակն տեառն. Դատ. զ. 22։

ԱԲԱՍ, ու. Տ. ԱԲԲԱՅ, ԱԲԲԱՍ։ *Պատմեաց աբասուն։ Ուրախ եղև աբասան. Վրք հց. ծզ։

ԱԲԱՐԲԻ. Տ. ԱՓԱՐՓԻ։

ԱԲԲԱՅ, ի, եց. գ. Ἀ'ββᾶ. Abba, abbas. Բառ քաղդ. և ասոր. աբ, աբբա. և ասոր. էբ, էբբա. այս ինքն Հայր. վասն որոյ և կից ընդ Թարգմանութեանն առի առ Հայրն երկնաւոր՝ Աբբայ Հայր։ Մարկ. ժդ. 36։ Հռովմ. ը. 15։ Գաղ. դ. 6։

ԱԲԲԱՅ առի և Հայր վանաց. վանահայր, միանձն, կրօնաւոր։ *Աբբայ վանից։ Առէ աբբայ անուան ցաբբայ ողիմէն։ Ի վանս աաբայի աբբայի։ Աբբայ, զինչ առարեր. Վրք հց։

ԱԲԲԱՅՀԱՅՐ, կամ ԱԲԲԱՀԱՅՐ, հօր։ Նոյն ընդ վերնոյն. զի առի զԱստուածոյ հօրէ, և զՎանաց հօրէ, այսինքն զառաջնորդէ վանաց։

ԱԲԲԱՍ. Նոյն ընդ Աբբայ, Աբաս. Խորհ Հայր վանից. վանահայր. *Զխոյրգ առաաց աբբասն. Վրք հց. ծէ։

ԱԲԲԱՍՈՒՀԻ, հւոյ, հեաց. գ. Գլուխ կրօնաւորեալ կուսից կամ հաւատաւորաց. մայր վանից. մօրապետներու գլուխ։ Ճառընտ։

ԱԲԵԹ, ի. գ. Լուցկիք. նիւթ վառելի 'ի կայծէ կամ 'ի մեկոյ. բառ. գու. *Կայծառոս հրահանաց աբեթի վառել. Նար. խրատ։ (Իսկ ըստ յն. ամաջօ՝ է լուցանել, վառել։)

ԱԲԵՂԱԹԱՂ, ի. գ. Ցուցակագրութիւն և թաղումն աբեղայի վախճանելոյ։ Մաշտ։

ԱԲԵՂԱՅ, ի, ից. գ. Μονάζων, μοναχός. Monachus, religiosus. Իբր Ասոր՝ աբբայքն. Հայր եղեալ կրօնաւորութեանց, մենաւոր. հրաժարեալ յաշխարհէ ուխտիւք և զգեստուք. միանձն. վանական. հաբեղայ. արաբ. եղիւ. *Աբեղայն Հայր ասի. Տօնակ։ *Խորհուրդ միայնականի կատարմանն, (յաւելու թարգմանիչն,) զի աբեղայից. Դիոն. էկեղ։ *Զաբեղայս, զկուսանս, և զայլ ամենայն աշխարհականս. Կոչ. ժդ։ *Վաղ եղեր աբեղայ։ Գոհանայր զաբեղայէն. Վրք հց. ժ։ *Հանդերձ Սրբանկաւ փառաւորել աբեղայիւ. Ածբ. ժ. 15։ *Երեւեսք նոցա ձեռօք աբեղայք ... խայտ եղար, և ոչ կրօնաւոր։ Լմբ. պտրգ։

ԱԲԵՂԱՅԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական աբեղայից. կրօնաւորական։ *Ընդ այլոց երից վանիցն աբեղայական դասուցն. Մարբէն։

ԱԲԵՂԱՅԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Նման աբեղայի կամ կրօնաւորի՝ զգեստիւ, կամ վարուք։ Ճառընտ։

ԱԲԵՂԱՅՈՒԹԻՒՆ. որ գրի և ԱԲԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Μοναχισμός. Vita monastica. Կարգ կրօնաւորութեան. հրաժարումն յաշխարհէ։ *Այսքան է կարգ աբեղայութեան (կամ աբեղութեն), ոչ առնել պատիւ և ոչ իշխանութիւն։ Կրկին փոփոխումն առեր. որպէս յաբեղայութեն յաշխարհէ, այսպէս և 'ի քահանայութիւն յաբեղայութենէ. Լմբ. պտրգ։ *Յորդորէ զնա լինել աբեղայ, որ ոչ զօրէ կրել զկարգ աբեղայութեանն. Հց. ան. կիւրղ։

ԱԲԵՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱԲԵՂԱՅՈՒԹԻՒՆ։

ԱԲԻՈՆ, որ և } Բառ եբր. աղքատ. յն.
ԱԲԻՈՆԱՑԻ. } ἄπορος, πένης. Աղքատ. Հին բռ։ Տ. ՏՆԱՆԿ։ *Աբիոնն աղքատ կոչի 'ի լեզու հեբրայեցի ... Զնոսա (զԵբիոնիս աղանդաւորս) առաջինքն յերբուլ կոչէին աբիոնացիս, փոխանակ զի աղքատաբար և տկարաբար ունէին նզ զՔս. Եւսեբ. պտմ. գ. 27։

ԱԲՈՆ կամ ԱՐԲՈՆ. Ոսպն. (որպէս թէ առեալ բառ ասոր. և արաբ. ադասա, հայր մեր. կամ լտ. ervum. հյ. աւեանք.) *Հայրն Ովբ ոչ երբէք յառաջէր, և տայր արբոն ուտել։ Եա ինձ աբոն. Վրք հց. ժ։

ԱԲՐԱՀԱՄ. Տե՛ս 'ի բռ. յատկ. անն։

ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ. եանք, եանց. ա. գ. Որ ինչ հայի 'ի նահապետն Աբրահամ. և Սերունդք նորա. ինքն և բարքն։ *Յաբրահամեան ժամանակին, կամ կայենիցն։ Աբրահամեանք և մովսիսեանք. Կիւրղ. ղկ։ Տօնակ։ *Խնդրէ 'ի յովսեփայ թաղել զինքն 'ի գերեզմանին աբրահամեանց. Նխտր. ծն։ *Այսպիսի էին և աբրահամեանքն. օտարք էին յամենայն աշխարհէս, և այլ իմն աշխարհ խնդրէին. Ոսկ. եբր. իդ։

ԱԳԱԹԻՍ. Տ. ԱԿԱՏ։

ԱԳԱՀ, ի, աց. ա. Πλεονέκτης, ἄπληστος. Avarus, avidus. Սաստիկ ցանկացող ընչից 'ի ստանալ կամ 'ի պահել. արծաթասէր. աւելորդաց. ընչաքաղց. աչ կեօզլիւ, թամահքեար։ *Ոչ ագահք ... ոչ յափշտակօղք՝ զարքայութիւն այ ոչ ժառանգեն. Ա. կոր. զ. 10։ *Դժոխք և կորուստ անյագ են, նոյնպէս և աչք ագահ մարդոյ (կամ մարդկան). Առակ. իէ. 20։ *Զարտաստել է մեծատանց ագահաց. Մանդակ։ *Դժոխային ագահ. Նար. ծզ։ *Որքան առաւել ունի, այնքան բաղձայ ագահն. Բրս. առ ընչեղս։ *Եւ է աղքատ՝ միայն ագահաց. Հանգ. առակ։

ԱԳԱՀ. Անյագ. յօժարեալն յոր և է իրս, եւս և յօրինաւորս։ *Այսպիսի ագահացն և ցանկացողացն՝ որ ագահեն 'ի բարեգործութիւնս, ձեռնտու և օգնական է ած. Բրս. մրկ։

ԱԳԱՀ. Ագահական։ *Զագահ աւելաստացուեցն բաղձանս լնուլ փափագումն. Պիտ։

ԱԳԱՀԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ կարի ագահ. ջէք թամահքեար. *Ապա թէ ագահագոյն իցես, մի ցանկանայցես խորամանկաց նորա. Առակ. իգ. 3։

ԱԳԱՀԱԿԱՄՔ. ա. Որոյ կամքն է ագահ. ընչասէր. խէսիս մթըքը ըօքիլ եօքնէ. *Որովայնամոլն և ագահականքն. Լծ. կոչ։

ԱԳԱՀԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական ագահաց և ագահութեն. անյագ. անշափ. *Ագահական խղձք, ասէ. Ոսկեփոր։

ԱԳԱՀԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ԱԳԱՀԵՄ։ *Եթէ (քաղցր քեզ երեւեսցի) ագահանալ, զմտաւ ած՝ թէ Քրիստոս ոչ կամի. Ոսկ. յհ։ *Ագահացեալ յաւելուլն և յաճախելն. Արող. բ։ *Սաստիկ ագահացեալ 'ի պատճառս հաւուցն. Լմբ. առակ։

ԱԳԱՀԵՄ, եցի, եա՛. չ. Πλεονεκτέω, φείδομαι. Aveo, parco. Անկարգաբար յօժարել յինչս կամ յայլ իրս. ագահանալ. *Բառնայ ... զմերձաւորաց խնամութիւն, զոր վասն ագահելոյ ակընհական աղքատութեան առնէին։ Ագահելով 'ի զանձս ստացուածոց և 'ի ժառանգութիւն. Խոր. գ. 20. 24։ *Մի ագահեսցուք անցաւորիս. Մեկն. բ. կոր։ — Սակ և իբր խնայել. *Համառօտ ագահելով. Վրդն. առակ։

Եւս՝ խնայել յինչս. ճշդել. անխնայել. ճշտել. թամահ էթմէք, խասիսլիք էթմէք. *Մի ագահեսցեն աչք ձեր 'ի կահ ձեր. Ծն. խե. 20։ *Ասիցեն, թէ ագահեաց յարծաթն. Ա. Թ. ժգ. 18։

ԱԳԱՀԵԼ ԶԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆ. Զհետ լինել, կամ զհետ անկանել ագահութեան. ոմն զնի 'ի յն. ագահուէ էփլէ ինիմալ. *Ամենայն որ ագահէ զագահութիւն. Երեմ. է. 10։

ԱԳԱՀԵՄ. ն. Կամել յափշտակել զօտարսն. զրկելով առնուլ. ալ փնկել. *Մի թէ ագահեցի ինչ զձեր առաքեալ. Բ. կոր. ժբ. 18։ *Գղծէ զմարմինն, և զայլոց ամուսնութիւնն ագահէ. Մեկն. կոր։ *Ծով զմծիւ դրոյն լնուլ՝ ոչ ագահէ զգամուրս. Ճառընտ. Ա։

ԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Πλεονεξία. Avaritia. Անկարգ բաղձանք ընչից՝ 'ի ստանալ կամ 'ի պահել. արծաթսիրութիւն. ընչասիրութիւն. աւելորդասիրութիւն. թամահ, խասիսլիք. *Սիրտ քո չէ 'ի բարութիւն, այլ յագահութիւն ... և յանիրաւութիւն. Երեմ. իբ. 17։ *Յագահութիւն բանաւորաց նորա պատառեալ ներաց նմա. Իմաստ. ժ. 11։ *Տեսէք և զգոյշ լերուք յամենայն ագահութենէ. Ղկ. ժբ. 15։ *Ըստ ագահութեան խաբոյ մտացն 'ի ցանկութիւն ընչից հարկեալ. Յհ. կբ։ *Ոչ ինչ 'ի բարեացն բնակի անդ՝ ուր իցէ ագահութիւն. Վրք հց. բ։

Եւ Անյագութիւն. անկարգ յօժարութիւն 'ի կերակուրս կամ յայլ հեշտալիս. աչ կեօզլիւլիք. *Ագահութիւն 'ի զանազան իրս առեալ, յինչս, նմանապէս և 'ի փառս և յամոխս, և յաշակերտացն յոլովութիւն, և յայլս այլովքն։ Առ ագահութեանն (չոյն) 'ի փոխ-խածն իւր զառնսդ առնել. Ածգ. բ. պէտ. դ։

Եւ Գոլ մեծ յօժարութիւն և ջան 'ի պատրաստել իրս. հօլքօ, ճէհտ. *Լինացուցանել զագահութիւն իւրոյ ինել ջանացն զուարթութեամբ. Յհ. իմ. առէն։ *Ոչ է պարտ քեզ առաւել ձգնել, որպէս ագահութեն ագագաւ աշխատեցուցանել զանձինս. Վրք հց. բ։

Եւ Կաշառք. իբր յափշտակել, զրկանօք առնել, և կամ խնայութիւն առնել։ *Զագահութիւն արծաթոյ եւ ոչ առեր. Դրփ. է. 19։ *Այնպէս իբրև զօրհնութիւն, և մի իբրև զագահութիւն. Բ. կոր. թ. 5։ *Դարձոյց 'ի կամօրականն ... ոչ իբրև զանիրաւ ագահութիւն հօր իւրոյ արշակայ, այլ որպէս պարգևս ընդ վաստակոց. Խոր. գ. 38։

ԱԳԱՂԱՂ. (լծ. լտ. Gallus. հյ. այգ աղօղոյ.) Տ. ԱՔԱՂԱՂ։ *Ագաղաղք փետրաւորուք. Խոր. Ը. ժ։

ԱԳԱՆ. ա. (որոյ հակառակն է Անագան։) Վաղաժամ. փոյթ. անդանդաղ. չխօթ, ճօգքօյէք.
* Զի սիրելի իցես մարդկան,
Լե՛ր յասանելը մանուկ ագան. Ցող։

ԱԳԱՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց, լեաց. ա. Որ ինչ է 'ի պէտս ագանելոյ՝ զի զգենլոյ. յարմար 'ի զգենուլ. հօգնէլու. կէյէճէք. *Զատուականս առ մեզ զգեստուց՝ և սակաւուց ագանելեաց՝ հասարակաց նոցա է ըզգեստ. Խոր. Բ. 78։

ԱԳԱՆԵԼԻՔ. գ. Զգեստ. ծածկոյթ մարմնոյ, ոտից, և այլն. հօգօոգ, հօգնէլիք. կէյէճէկ. *Ագանելեօք առէ հանդերձից մի պարծեսցիս. Ոսկ. եբր։ *Տուք ագանելիս ուսից զորա. Ճառընտ. Բ։

ԱԳԱՆԻՄ, ագայ, ագիր, ագեալ կամ ագուցեալ. հ. Περιβάλλω, ἐνδιδύσκομαι. Induor. Զգենուլ ինչ առնուլ զանձամբ, յոտս, կամ յայլ մասն մարմնոյ. հօգնիլ, հօգնըլ։ *Երկրի նման որպէս հանդերձ զի ագանի. Սղմ. ճբ. 19։ *Մերկացայ զպատմուճան իմ, զիարդ ագանիցիմ (այլ ձ. զգեցայց) զնա. Երգ. ե. 8։ *Զգեստ փառաց ագցիս զնա. Սիրաք. զ. 32։ *Ագանէր զատմուճանս։ Զգայլենիս ագանէր. Բռող. զ. 2։ *Ագաւ զնա իբրև զբահ. Եղիլ. ժ։ *Ագանել հողաթափս. Մրկ. զ. 9։ *Ագիր կօշիկս յոտս քո. Վրք հց։ *Եւ ինքն զգեստուց ագուցեալ երկաթի. Խոր. ա. 11։ *Հարցէ զԽոլթանձորն, զի համարձակ լիցի գնալ ընդ նոա և ագելոյն. Եզ. ծա. 15։ *Մերկ 'ի մարէ չելել 'ի մէջ ագելոց. Ոսկ. յհ։ *Զմանուել ագելոյ (զկօշիկ) 'ի քահանայութեանն ... զի զնոյն զառաջ կամ զայլ ինչ կոխել անցեալն. Կիւրղ. ել։ *Եթէ կամիս հանդերձս ստանալ, զայն առաջինն՝ որ 'ի վեր 'ի բարձունս ագանիցի. Ոսկ. եբր։

ԱԳԱՆԻՄ, ագայ, ագիր, ագուցեալ. չ. Μένω, αὐλίζομαι. Diversor, pernocto. Ցայգ, կամ մինչև յԱւր օթել. երեկօթս առնել. իջեւանել ուրեք. լուծանիլ. գիշերը փէք մը եղնալ. գոնաք, գօնաք էթմէք. *Ագարակս ասաց զայս գիշեր ... Եւ ագան իշխանքն մոլարու. Թուոց. իբ. 8։ Առ մեզ ագիր, զի ընդ երեկս է. Ղկ. իդ. 29։ *Հրամանաւ յերեց բոլորին յառաջինկայ զերզն ամանել զնա ... և անդ ագուցեալ, և ընդ առաւօտն յառաջին նստանել. Ճառընտ։ *Եթէ աղքատ իցէ այրն, մի ագցի ընդ գրաւաւն իւրով. Օրէն. իդ. 13։

Սակ և զայլոց իրաց՝ որպէս կալ մնալ ուրեք, և յամել մինչև յառաւօտ. կէնալ, ճօալ ինչ աւօտօփ. գալմագ, փարթմագ. *Մի ագանիցի մարմինն նորա 'ի փայտին։ Մի ագցի ճարպ տօնի մինչև յառաւօտ։ Մի ագցին վարձք վարձկանին. և այլն։

ԱԳԱՆՈՎԹ, այ. գ. եբր. ոչխարն. յոգնականն բառին ոչխարն. այն է Անման հեզանիութեան։ Եզ. կբ. 24։ Ցայլ տեղիս գնի թակոյկ, խառնելիք։

ԱԳԱՊ, ի, ալ. գ. Բառ յն. Ἀγάπη, ἀγάπαι. Agapae, charitas. Սէր, սիրելու-

[illegible] Յհ. խն. աբ։

ԱԳԱՀԱՏԵՐ, [illegible] գ. Տէր կամ [illegible] ([illegible]). Կանոն։

ԱԳԱՍ, ի, աց. ա. Որ ըստ [illegible] կամ [illegible]. Ոսկեփոր։

ԱԳԱՐԱԿ, ի, աց. գ. Ἀγρός, ἔπαυλις. Ager, villa. [illegible] Ագարակն է [illegible]. Վրդն. ծն։ [illegible] Յագարակս և 'ի գիւղս։ [illegible] Մխ. դպ։ Ագարակ [illegible]

ԱԳԱՐԱԿ. [illegible] Խոր. Բ. 53. 59։

[illegible] Ղկ. Հ. 34։ Բ. 12։ [illegible] Յհ. կթ։

ԱԳԱՐԱԿ. ա. Իբր Ագարակական. [illegible]

ԱԳԱՐԱԿԱՑԻՆ, [illegible], աց. ա. [illegible] Սահմ. ¯Գ։

ԱԳԱՐԱԿԱՆԱԼ, ացեալ. չ. [illegible] Մաշտ. 'ի ղաք։

ԱԳԱՐԱԿԻԿ. գ. [illegible] Տօնակ։

ԱԳԱՐԽՈՐԵՄ. Իբր Ագարաւորել. Տ. ԱԳԱՐԻԵԼ։

ԱԳԵՍՏԱԿ, կամ ԱԳԻՍՏԱԿ, ի. գ. [illegible]

ԱԳԵՒՈՐ, ի, աց. ա. [illegible] Խոր. Ց։

ԱԳԵՒՈՐ ԱՍՏՂ. [illegible] Տօնաց։

ԱԳԵՒՈՐԵՄ. Իբր Ագևաւորել. Տ. ԱԳԵՒՈՐԵԼ։

ԱԳԻ, ագւոյ, գնա. կամ պոչ. գ. Οὐρά. Cauda. [illegible] Ա յոր անդր

գոյգեն գալարեալ. Մագ. Հ։ *Առիւծ ագուցին գծերեան խաղայ։ Եղիշ. բարոյ։ *Ագեղէն (կիմ ագաւն) զգաւանակսն և զկողն ծեծել. Փիլ. լիւսւ։ *Կալսն զագոյն (զայլոյ). Հ = Յ. Տրփ. Ի։

Եւ Ցուան կամ ծայր առաւն կարծի, օձի, և այլն. *Ունէին ագիս ըստ նմանութեան կարծի, և խայթոց յագիս նոցա։ Ագիք նոցա նմանութիւն օձի. Յայտ. Թ. 10. 19։

ԱԳՈՅՑ, ուցի. մանաւանդ ԱԳՈՅՑՔ, ուցից, ցիւք. գ. Διωστήρ, μοχλός. Vectis. Բառնալիք. ձող կամ լծակ ագուցանելի ընդ օղամանեակս՝ բառնալ ինչ. տըղըգ, ղըղգող, ուխուրձէ. *Ձուլեսցես նմա չորս օղամանեակս ոսկիս ... և ագոյցս՝ բառնալ զնա ագուցիւքն։ Եւ զագոյցս առասպանակին և զսեղանոյն արար յանփուտ փայտից. Ել. Լ. 10։

Եւ Լծակքն, օղամանեակքն, յորս անցանեն բառնալիքն՝ լծակքն կամ նիգքն. օղակ. հալքա. *Եղեն օղամանեակքն ագոյցք լծակացն առ 'ի բառնալոյ զսեղանն։ Եդ 'ի նմա չորս օղամանեակս ... գաւհաւորակի սեղանոյն, ագոյցս նզացն։ Ձուլեաց ... ագոյց լծակացն. Ել. Լ. և Լ։ *Վերին ագոյցք շղթայիցն. Վրդն. սաղմ։

ԱԳՈՆ, ի. գ. Բառ յն. Ἀγών. Certamen. որ Մրցանք. պէսպէս արհեստն խաղք ոլիմպիականք. կիւրէշ կամ կիւլէշ, կիւլմէ, փէօյիւշ. *Ի մրցանակս ագոնին առաւելեալ (արդար) քան զկղեպատրապատրա Հռոմայեցի. Խոր. Բ. 79։ *Վասն ագոնին։ Դիր ագոնին։ Ջագոնն եդ։ Վասն ագոնին գնելոյ, (յաւելու Թարգմանն) որ են մրցութեան հրահանգք. Եւսեբ. քր. ա։ *Մեզ առաւելի կայ մրցումն ագոնի. Սխոլ։

ԱԳՈՆԱՄԱՐՏ, ի, աց. գ. Ἀγωνιζόμενος. Certans in agone. Որ մտանէ զագոն, այն որ հանդիսանայ 'ի մրցմունս. ախոյեան. նախահասակ. բէհլիվան, կիւրէշձի. *Առայսու ժամանակօք ագոնամարտացն արարողուսեաւ, որ է զօշ. Եւսեբ. քր. Ա։

ԱԳՈՆԻՍՏԱՑՔ, ացց. գ. Ἀγωνισταί. Certatores. Մրցօղք, գէմընդդէմ ոտնիւք 'ի խաղս ագոնի. բէհլիվանլար. *Ագոնիստայքն աթլետայք կոչէին. Եւսեբ. քր. ա։

ԱԳՈՐԱՆՔ. գ. Մթերք ագարակաց. Հին բառ։

ԱԳՈՒԳԱՑՔ, գայից, գայիւք. գ. Ἀγωγή, ἀγωγός. Aquaeductus. Ὀχετός. Canalis, rivus. (Ըստ յն. է ածումն, բերումն։) Խողովակ 'ի քարէ կամ 'ի թրծեալ կաւոյ և յայլոց իրաց՝ ընդ որ անցանէ ջուր կամ հեղուկ ինչ. ափուափայ, ֆողըրաք. արղ, օլուք, փինակ. *Ի ձեռն երանեացն որպէս Ը ագուգայս 'ի լեառնն (անցանէ արբումն). Նիւս. բն. ԻԲ։ *Իբրև ընդ ագուգայս իջեալ արբուսն այն 'ի ստորին մարմին. Կանոն։ *Արտասուք ... իբրև ընդ ագուգայս իջանէին յաչաց. Վահրամ։

ԱԳՈՒԽ. գ. Δράξ. Pugillus. Բուռն մարդոյ, այն ափ ձեռին ամփոփեալ. բաւուռ. *Լից զագուստ քո կայծակամբք հրոյ. Եզեկ. Ժ. 2։

ԱԳՈՒԽ. ա. կամ գ. Չնչին, անարգականելի, կամ. կամ որպէս ագի. ակիւս, ագբետ թրծեալ։ *Ագիւս թրծեալ հրով ագուգաւ՝ կայցէ 'ի ջրի լաւ քան զքար. Վրք հց. ծԴ։

ԱԳՈՒՑԱՆԵՄ, գուցի, գոյ. ն. Περιτίθημι, ὑποδέω, εἰσάγω. Circumpono, calceo, induco, induo. Տալ ագանել հանդերձս կամ կօշիկ և այլն. հագցընել. կիյտիրմէ. *Ագուցէք զնա (զպատմուճանն)։ Ագուցէք քեզ զերկնաւորն։ Ձուլենիւան ագոյց 'ի բազուկս նորա։ Ագոյց զմանեակ։ Ագուցին նոցա կօշիկս։ Ագուցեալ զոտս։ Ագուցեր ձիոյ զօրութիւն. Ղկ։ Եղիշ։ Ծն. և այլն։

ԱԳՈՒՑԱՆԵՄ. Անցուցանել. մուծանել զինչ յայլ ինչ, և անդ տեղել. սոքմաք, կէչիրմէ, կիյտիրմէ, սօգմաք. *Ագուցեալ զծակս յօղամանեակս. Եւ. ԻԵ. 14։ *Պատմութիւնն, և մատանի հրամայէ ագուցանել նմա. Յհ. իմ. Է։

ԱԳՈՒՑԱՆԵՄ. ն. Ξενίζω. Hospitio accipio. Տալ ագանիլ՝ որպէս իջևանել. օթեւանս տալ. օթեւանս հիւրընկալել. գոնագ էտէրմէք, գոնագ. *Կոչեաց զնա 'ի ներքս, և առ իւր ագոյց. Գործ. Ժ. 23։ *Ողջագուրեալ զնա՝ ագոյց առ իւր զաւուրս. Վրք հց. Ֆ։

ԱԳՈՒՑԻԿ. ա. Ագուցեալ անդստեղէ յայլ ինչ. խառնմամբ մտեալ. Ներս խոթած՝ մտած. կէչիրմէ. *Ագուցիկ մթերքն խորհուրդք չարութեան. Մծբ. ժԷ։

ԱԳՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ ագուցանէ. զգեցուցիչ. *Լեր նոցա (աղքատաց) կերակրիչ և ագուցիչ. Մանդ։ (այլ ձ. զգեցուցիչ։)

ԱԳՌԱՒ, ու կամ ոյ. ուց կամ աց, ուք կամ օք. գ. Κόραξ. Corvus. Թռչուն սեաւ՝ սրականաց՝ գիշակեր. գարկա. *Ագռաւաց զագռաւն։ Իբրև ագռաւ միայնացեալ։ Ձագուց ագռաւուց. Ծն։ Երեմ։ Սղմ. և այլն։ *Ագռաւուց գնալն. Եզնիկ։ *Տայցեն 'ի ձեռս ագռաւաց ... Ի բերանոյ ագռաւուցն. Մծբ. ժԳ։ *Ագռաւուցն կերակրեաց. Լաստ. ժԳ. 10։ *Մտեալ 'ի բոյնն ագռաւուն, և անտուստ ագռաւ երևեցանէր. հմ։ *Որ ինչ ագռաւ, նա և սեաւ. այլ ոչ որ ինչ սեաւ՝ նա ագռաւ. Անյ. պորփ։

ԱԳՌԱՒ զնի 'ի մէջ և ի բեր Գիշերագռաւ ըստ յն. որ և Բու, և Հաւապատիր։ Օրէն. ԺԴ. 16։ Ա. Թգ. ԻԵ. 26։

Ագռաւ Է սկիզբ Թռչունս համարեալ Ը օրինաց։ Ղևտ. ԺԱ. 15։ Ցառաւպելս հեթանոսաց՝ երբեմն սերկելի աստղանի վասն սպիտականն զոլոյ, այլ յետոյ փոխեալ 'ի սևութիւն. և վասն յամելոյն 'ի բերել ջուր՝ փոխագրեալ յաստեղս 'ի ներքոյ առաւեղաստան Առիւծուն և Կուսին՝ գէթ յԸմիտանակն, առ ստորոք Վիշապին։ Շիր։

ԱԳՌԱՒԱՆԱԼ, ացեալ. չ. Իբրև ագռաւ լինել, նմանել ագռաւու. ագռաւ դառնալ. *Ագռաւացեալ սևութեան մեղաց մերոց, հրով առաջնորդութեան որբեսցուք. Նար. յոխնդայն։ *Ագռաւացեալ հոգւոց անծուժից յերկիր անկեալ. Տօնակ։

ԱԳՑԱՆ. Տ. ԱԳՑԱՆ։

ԱԴԱՄ, այ. Տես 'ի բռ. յատկ. անձ։ Առաջին մարդն, նախաստեղծ. իսկ երկրորդ կամ Նոր ադամ ասի Քս տէրն մեր. ադամ, ատէմ. *Եղև մարդն առաջին ադամ 'ի շունչ կենդանի, երկրորդ ադամ 'ի հոգի կենդանարար. առաջին մարդն յերկրէ՝ հողեղէն, իսկ երկրորդ մարդն՝ տէր յերկնից. Ա. կոր. ԺԵ. 45։ *Երկրորդ ադամ վասն առաջնոյն անձնաշարժ լինելովն։ Իսկ Նոր ադամն 'ի մէջ գարուն այց արարեր կորուսելոյն։ Նոր ադամ հնոյն ադամայ որդեգրեցաւ. Շար։ Շ. Դաշ Եէդ։ *Երկրորդս ադամ առաջնոյն գտաւ նորոգող։ Յառաջինն ադամայ չենեցաւ 'ի կողիցն կին. իսկ յերկրորդն ադամայ կողիցն՝ յորմէ ել արիւն և ջուր, շինեցաւ եկեղեցի. Յհ. իմ. Եբր. և ԷԿԵՂ։

ԱԴԱՄԱԶԳԵՆՑ, ի, եց. ա. Ցադամայ և ըստ ադամայ զգեցեալն. ադամային. ադամայ հագածը՝ անեղածը. *Ցադամազգեցեալ 'ի մարմինս քում ցուցեր նոցա. Ճշ։

ԱԴԱՄԱԾԻՆ, ծնի, ծնաց. ա. գ. Ցադամայ ծնեալ. որդիք ադամայ. ադամորդի. *Ադամածինն աշխարհորդս. Տօնակ: *Մխիթարէ զադամածինսն՝ որ աշխարհիս. Լծ. խոր: *Ադամածնացս քաղցրութիւն լինել երկնաւորաց բանակացն. Ցհ. իմ. էէեզ:

Եւ Ցադամայ կողէն յառաջ եկեալն՝ եւայ: *Ադամածինն կոյս: Ցադամածինն կողէն եւ հուր. Անյաղթ. բարիք: Ճառընտ. թ:

ԱԴԱՄԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծնունդք եւ սերունդք ադամայ. ադամեան ծնունդներ. *Հաղորդեցեալ զազգ ադամածնութեան. Թէոդոր. 'ի խոյսն:

ԱԴԱՄԱԿԱՆ. Տ. ԱԴԱՄԱՅԻՆ: *Եղեր 'ի յորդանան կատարեալ հաւատակ ադամական մարմնովդ. Ճե:

ԱԴԱՄԱՑԱԾԻՆ. Տ. ԱԴԱՄԱԾԻՆ: *Զառաջին օրէնս ոչ պահեցաք ադամածինքս. Լծ. խոր. ժ:

ԱԴԱՄԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. } ա. Ադամայ յատուկ
ԱԴԱՄԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. } ադամեան. ադամեան. ադամինէ. *Ադամային ծնունդք, մարմին. Կիւրղ. ղե: Ճառընտ: *Ադամային զգեցեալ մարմին. Շար:

ԱԴԱՄԱՅԻՆՔ. գ. Տ. ԱԴԱՄԵԱՆՔ. *Ընդ ղազարու կենդանացեալ ամենայն ադամայինքս. Հնձան լի կոխեաց զմեզս ադամայնոցս 'ի խաչին. Տօնակ: Լծ. խոր:

ԱԴԱՄԱՆԴ, կամ ԱԴԱՄԱՆՏ, ի. որ և ԱՆԴԱՄԱՆԴ. գ. (անս 'ի ռամիկ ն. զի և անդրխանոս, համդրին, և այլն, առ՝ որպէս ադրխանոս, ադրխական. և կրճաւ երկու կրունկ. մեքենայ, մենքենայ, և այլն) Ἀ'δάμας, սեռ. ἀδάμαντος. Adamas, սեռ. adamantis. որ անմարելի, անխզելի, անհնարին ձեռելի: Քար պատուական՝ ամենակարծր մեծագին 'ի գոհարս, յոյժ կարծր և գժուար բեկ. էլմաս: Ամովս. է. 7. 8: *Մարմինն էր քան զադամանդ անվթար և անգիւտ: Ըստ կարծրութեան որպէս ադամանդ: Երեւէր նոցա երկու զանգուածք, որ ոչ կարէ ազդել 'ի նմա երկաթ: Որոգայթեաս Ադամանդ հոչեցաւ ըստ յառաջագոյն հաչեալ խանդութեան և մաքրութեան համակերպ. Փիլ. յաճ: Մագ. տէր: Վրդ. առ: Ոսկեփոր:

ԱԴԱՄԱՆԴ. խանդուածանդ, որ է մագնիսական. ծագնիս. *Զօրութեն ադամանդին 'ի վեր քարշէ զերկաթ. Շիր: *Ադամանդ քար. մխնատիս. Բծշկր: *Իբրև զերկաթ յադամանդէ քարշեալ. Ոսկեփոր:

ԱԴԱՄԱՆԴ. ա. Ադամանդեայ. և նման ադամանդի, անխորտակելի: *Ադամանդ անդամանդ. Վրդն. ծն: *Նա խորտակեաց զզրուցս անդամանդ. ժմ:

ԱԴԱՄԱՆԴԱԿԱՆ. Տ. ԱԴԱՄԱՆԴԵԱՅ: *Իբրև զքար հատեալ յադամանդական վէմէ. Տօնակ:

ԱԴԱՄԱՆԴԵԱՅ, դէի, դեայց. որ և ԱՆԴԱՄԱՆԴԵԱՅ. ա. Ἀ'δαμάντινος. Adamantinus. Որ ինչ է յադամանդէ, կամ նման ադամանդի. էլմասէն, էլմաս. *Ադամանդեայ պարիսպ. Ամովս. է. 7: *Վէմ անդամանդեայ. Աւեր. Ի: Լծ. խոր: *Դրունք անդամանդեայ. Ճառընտ. ժ: *Իբրև ըղձեալ ինչ անդամանդեայ. Խոր. գ. 37:

Իբր Մագնիսեայ: *Ադամանդեայ զգօնութեամբ. Շիր:

Փոխաբերութեամբ, իբր Ցոյժ կարծր. կարծրակուռ. կարի խիստ, հաստատուն. դիմացկուն. էլմաս կիբի թէ. *Գրչաւ երկաթեաւ, ադամանդեայ (կամ անդամանդեայ) եղնգամբ. Երեմ. ժէ. 1: *Ցովք՝ որ ադամանդեայն էր, և քան զվէմ եւս հաստատուն: Ամուր վառեալ զինու, և երկաթիւ անդամանդեայս զարհեաց. Ոսկ.

մտթ. ա. 15: և ժ. 8: *Ադամանդեայ սիրտ, մարմին, հաւատք. Նար. ղէ: Սրգ. յհ. ծա: Ճառընտ: *Բաւական էր առաւ և զանձնս անդամանդեայս զարգացուցանել. Ոսկ. յհ: *Ադամանդեայ կարծրութեամբ ապառաժին կեալ. Պիտ: *Եւ եթէ անդամանդեայ էին, կակղել պարտ էր. Մխ. երեմ: *Արժան էր առնուլ զգօնութեան, թէև ադամանդեայ և վիմեղէն ոք ուներ հոգի. Սարկ. հանգ: *Նմա նմանեցուցք՝ արիադութիւն այնմիկ և անդամանդեայ հոգւոյն. Ոսկ. գծ:

ԱԴԱՄԵԱՆ. ա. Ադամական. ադամայինն. այն՝ որ է յադամայ կամ ըստ ադամայ. ադամինէ. *Ադամեան մարմին. Աթան:

ԱԴԱՄԵԱՆՔ, եանց. գ. Որդիք ադամայ. ադամօղլուլարը. *Ադամայ և ադամեանցն օրինակաւ. Կոմիտ: *Ադամեաց զազամեանս 'ի կեանս անմահ. Շար: *Ադամեանքն պատուքն, և եւայեանքն էգքն. և քեռեանքն ոչ արուքն և ոչ էգքն. Վրդն. հայր մեր:

ԱԴԱՐ, այ. գ. Անուն ամսոյ եբրայեցւոց՝ որ փետրվար, և երբեմն որ մարտ. Ի. Եզր. Զ. 11: Եսթ. Ի. 16: Ա. Մ. Կ. 42.

ԱԴԵՆ, կամ ԱԴԻՆ, որ և Եդեմ. Տ. 'ի բա. յատ. ան: Տեղի գրախտին ադամայ: եդր. աթէն, էտէն. այ փառաւորուեն:

ԱԴԵՆԱԲՈՒՂԽ կամ ԱԴԻՆԱԲՈՒԽ. ա. Եդեմաբուխ, բղխեալ յադենայ կամ յեդեմական գրախտէ. ջըննթէն բէխած՝ էլած. *Ադենաբուխ քառավտակ գետոցն. Ման. էէեզ: *Ադենաբուխ աղբեր. Թէոդոր. մայրագ: *Իբր զադենաբուխ զգետան եդ. բարելս. Եւդն. լուս:

ԱԴԵՆԱՅԻՆ. Տ. ԵԴԵՄԱԿԱՆ: *Եդեր 'ի գրախտն ադենայինն. Գր. տղ. ով:

ԱԴՈՎՆԻԱ, և ԱԴՈՎՆԱՅԻ: Բառ եբր. ադոնա. ադոնայի. Տէր. տէր իմ: *Ադոնիա տէր եղանէ առաքմամբ: Այսպէս առէ ադոնիայի տէր, են. 'ի տէ Գիրս: *Զ չորեքգրեանն (Եհուահ) յայլում վայրի գտաք ադոնէ նայի իսկ գրեալ... Ադոնիայի և անհեւ աւանց զայն անունն նշանակեն. Ոսկ. եա. ծա:

ԱԵՐ. Տ. ԱՅԵՐ:

ԱԶԱԶԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ξηρόομαι, λεπτόομαι. Aresco, macresco. Ազազել. աղազուն լինել. չորանալ. ցամաքել. նուազել. չորնալ. գուրումագ. *Այգի անկէ... ամենեցուն ազազացելոց և ազազանացելոց՝ որ յերկրի էին. Փիլ. լին. Ի. 67:

ԱԶԱԶԵՄ, եցի. ն. Ξηρόω, λεπτόω. Arefacio, attenuo. Չորացուցանել. ցամաքեցուցանել. չորցնել. գուրուդմագ. *Ի չորացուցանել և յազազել առաւել փառաց զմարմնոյ պտուղն. Սարգ. յուդ. Ի: *Հալեալ զատոնն կազմուածին, և ազազեալ զճիւղ ուրդոցն. Ճառընտ. Բ:

ԱԶԱԶԻՄ, եցայ. չ. Տ. ԱԶԱԶԱՆԱԼ. *Զորացան ազազեցան բարութիւնք ծաղ. կոցաց նոցա. Եղիշ. Է:

ԱԶԱԶՈՒՆ. ա. Λεπτός, ξηρός. Tenuis, minutus, aridus, siccus. Չոր. ցամաք. սին. վտիտ. մանր. գօս. գուրու, արըգ. կամ նուազ. գոյն. ծաղած. ալ, ղույիք, ուղոգ. *Եօթն հասկք ազազունք, ազազուն և խորշակահարք. Ծն. խա. 23: *Ոսկ ազազուն: Տերև ազազուն: Նշխար հերցն՝ նման նեղացն սակաւաքինութեան սերմն գոյն և ազազուն. Փիլ. լին. Ի: *Երկիր ունելն զնէ սերմանելեաց, ոչ սին և ազազուն մնալ զինու. Լծ. ալո: *Գեղ ազազուն, և առանց չնորհի. Ամ. որ. Է:

ԱԶԱԳ. ա. և ԱԶԱԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոսամ կական բառք յեղին գործեցաւ: Զե անուանեցեալ. և վիճակ անուանութիւն. *Իր ազագ իշխանութեան, և խնդրեր զօրութեան ազատ

ազայ. Գոմ. ինչ: *Բազմաձև կենաց ազատութեան, կայց զու սիրով ազատութեան. Տաղ. ինչ:

ԱԶԱՏ, ի, աց կամ իցա. Ἐλεύθερος. Liber. Εὐγενής. Nobilis, generosus. Նոյն և այլ. ռմկ. ազատ, էզատ, ազատէ: Անկախ զայլեմ, այն որ չէ ընդ այլով իբրև ծառայ. տէր անձին. անձնիշխան. *Մարգն ազատ 'ի սկզբանէ ստեղծաւ, իսկ ծառայ մեղքն արար. Հանմ. առ: *Ազատ թողեալ 'ի կամս անձանց իւրեանց: Անձնիշխան և ազատ ունելով յինքեան կամս. Եղիշ. Ի: Պիտ:

ԱԶԱՏ. գ. Ազնուական. իշխան. ռամկ. պարոն. ազա, թիպար, թիշինպէկ. *Զեք խանք, ոչ ծառայք, և ոչ ազատք: Ամ. ծեր և ամ. ազատս քաղաքին: Որդի ազատի. Գաղ. Դ. 27: Դ. Թագ. իա. 8: Իմ. Ժ. 17: *Ծառայք խմանանոյ ազատք 'ի ազատականցն. Սիր. Ժ. 28: *Ազատաց և ծառայից. Ճառընտ: *Զանէրն ազատ, և զբարութիւն ծառայութեան. Նար. դգ: *Ոչ ազատ փառաւորեցեալքն զգեղեցիկ վայելեսցեալ: Բազմաց ազատաց և չինականաց: Ըստ ազատաց կարգի: Բազում և այլ ազատ մարդիկ, զոր ռամկօրէն անուանեն. Եղիշ: *Համագործ ազատազն ամենայնայ: Զամենայն 'ի պատուականաց ազատաց: Զայլս ևս ազատ կանայս. Ցհ. կթ: *Ո՛վ երանելի տէր վահան ընտրեալ յազատաց. Շար: *Վեհան ազատ... ազատ ազգիս. Ոսկ:

ԱԶԱՏ. ա. Զերծ յուսոյ կապոյ, 'ի հարկաց, 'ի պարտեաց, 'ի բանտէ, են. խելաս. *Ապա ուրեմն ազատ են որդիքն. Մտթ. ժէ. 25: *Ի սուրբ եկեղեցւոյն՝ որ էր ազատ... զու ընդ հարկաւ եղեր: Զեկեղեցի և ըղձանք ազատ գրեցաւ: Ազատք 'ի հարկէ. Եղիշ. Ի: *Ազատ 'ի սատանանի աշխատութեան: Ազատ 'ի մեղաց: Ազատք յամ ախտարկ կրից: Ազատ յամենայն ախտից. Լծ. որբ: Ցծր. ծդ: Սրգ. ա. պ. Է:

ԱԶԱՏ. Ազատական. *Շնորհ և բարեկամութիւն ազատք են. Առակ. ժէ. 10: *Ազատ ուղղութեան յանկարգ արգունն փափկացանդ միացուցանէ. Ցծր. Դ:

ԱԶԱՏ. Արձակ. ընդարձակ. բացարձակ. բացարձ. բոլոր. ալըգ, ակնձվ. *Քաղ առատ է յազատ և ընդարձակ դաշտի կրտսել: Ցազատն 'ի վեր 'ի մասսն. Խոր. Դ. 28: Ի. 58: *Ամել նորա մեծ ձայնիւ, մեծամանկամ ազատական ազատ ձայնիւ, բայց մեղ տէր. Ճառընտ:

ԱԶԱՏ. Զատ. հեռի. մեկուսի. անմասն. անբաժ. դէրէ, էվէն. *Այլ ոչ ազատ 'ի մեղադրանաց բաղդատէ. Սրգ. ա. պ. Է: *Ի ցամաքէ և 'ի ցանկամալոյ 'ի վեր և ազատ է ած. Եղիշ:

ԱԶԱՏ ԱՌՆԵԼ. Ազատել. Թողուլ յազատութիւն. ազատ էթմէք. *Զամենեսեան զձեզ ազատեց ազատ հանդերձ ընտանեօք. Խոր. Դ. 28: *Եւ այնպէս ազատ զինքն իմ առնէ 'ի բոլոր երկիրն կարծեաց. Ցհ. կթ:

ԱԶԱՏ. մ. Տ. ԱԶԱՏԱԲԱՐ. *Ազատ և առանց հարկի սիրել: Ազատ և անխափան մեղանչէին. Լծ. ող: *Ազատ առնէ. Եսա. զգմ. Ի. 28:

ԱԶԱՏ ԳԵՏ. Տես 'ի բա. յատ. ան:

ԱԶԱՏԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. չ. Արձակաբար առնել, ազատաբար խօսել. *Ազատաբանեալ առաց համարձակութեամբ. Թէոդոր. ընդդէմ մայրագ:

ԱԶԱՏԱԲԱՐ. մ. Ἐλευθέρως. Libere. Εὐγενῶς. Nobiliter. Իբրև տէր. իշխանաբար. որպէս վայել է ազատի: *Ազատաբար ոչ ընդ ունել ծառայել. Պիտ: *Ազատաբար 'ի նոյն մարդ, և ոչ թէ ծառայաբար

րաք . Ղկ . ող : *Ո՛չ ազատարարք ազատեցաւ՝ Թողեք զհրապարակեր խշխանութիւն . Խոր. Ֆ. ձ։

Եւ Յօժարաբար, ազատ կամօք. ասլիկեան կամօք իւն . *Ազատարար զնահն ատնուլ և դադ զինքն . Մագ. ՃԷ : *Ազատարար զգա֊ ղին կատարել . Արգ. Ա. յհ. Է :

Եւ Համարձակ . անխափան : *Բազում֊ պես և ազատարար բերելոց 'ի կողմն անուա֊ թիւն բանից . Ընդհ. Բղի : *Ազատարար անտանելս զարեգակն . Բր. Ղւնի :

ԱԶԱՏԱԲԱՐՈՅ, ի, իւ . ա . Εὐγενής . Generosus, nobilis. Ազատ բարուք կամ բարուք . բարեբարոյ . բարեւեր . ազնուա֊ կան. [illegible] . Թանկ[illegible], խօսք հաւա֊ նելոյ . *Փաստեալ զազատաբարոյ միտս Ղր. Ը. Վրկ : *Որ մարտնչի ազատ֊ բար է , բայց ազատ և ազատաբարոյ է կա֊ մօք . Փիլ. [illegible] : *Ազատաբարոյ լռութեան ասած գնացեալ . Նիւս. [illegible] :

Եւ Համարձակ . անարգել . անսանձ . յանդուգն . ափոաեւ, յ֊ այդոլ. *Ազատա֊ բարոյ կամք յանձնոյն մեր միանալ . Ը. Ա. գէտ. ծէ :

ԱԶԱՏԱԲԵՐԱՆ . ա . Որ խօսի ազատ և համարձակ բերանով . *Ազատաբերանն բարբառով յերկ լեզուն գործել . Ոսկ. յհ :

Մ. Ազատ բերանով . անկարկամ համարձա֊ կախոսք . *Ազատաբերան խօսս յայտնապէս աստ. Կղ. ծօ : *Ազատաբերան քարոզեր . Ոսկ. յհ :

ԱԶԱՏԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Բերանոյ յազատն 'ի գերութէ . փրկութիւն . Խէ֊ լու, Փարհերէ . *Զինանորս գտակենն զա֊ զատաբերութն խաղալ (Նշանակեր) . Փարպ :

ԱԶԱՏԱԳՈՅՆ . ա . և մ. Առաւել ա֊ զատ , և կամք ազատաբար . *Զգործոյն ազատագոյն ամենն զնդարելիս . Ճառընտ :

ԱԶԱՏԱԳՈՒՆԴ , գնդի . գ . Գունդ ա֊ զատաց . գունդ ազատորերոյ . ազատ զօրա֊ կան . աւանդիլեան . *Քաղաքաց զամենայն ազատագունդ [illegible] . Բուզ. Ե. ա : *Քաղեալ ա. նա միասան ամենայն ազատագունդն աշխարհիս հայոց . Փարպ : *Անմանն [illegible] յազատագունդն ազա֊ րէս . Մովս. և Լաստ : *Ամենայն ազա֊ տագունդք խոխանացն . Ճառընտ :

ա . Խմբեալն յազատաց կամ յազնուա֊ կան զօրաց . *Ամ ազատագունդ բանակ֊ կան . Ագաթ : *Մեծ ազատագունդն , և այլ ևս ազատագունդ անդր : Կանայք ազա֊ տագունդ . Յհ. կբ :

ԱԶԱՏԱԴԻՄ . մ . Ազատաբարոյ . համարձակ . Տեղեկիւ, յարգոյ . ուղ՛ գ . *Մեր֊ կոյլ ազատագէմ առանց պատճառանս երկրպագութեամբ յաղագս . Ոսկ. յհ :

ԱԶԱՏԱԶԱՐՄ , ի , իւ . ա . Որ է յա֊ զատ տոհմէ , ազատատոհմ . *Ազատազարմ [illegible] . Բուզ. Բ :

ԱԶԱՏԱԶԳԻ , գւոյ , գեաց . ա . Ազատ ազգաւ . 'ի բնէ ազատ . *Որ 'ի ծառայութէ ազատն [illegible] . Մաշ. համբ :

ԱԶԱՏԱԶՆԵԱՑ . ա . Նոյն ընդ վ. *[illegible] այլ ազատազնեայ պատշաճա֊ ւորք . Նար. խա :

ԱԶԱՏԱԶՕՐՔ . գ . Ազատ զօրականք . ազատ ամենայն . *Ազատազօրքն նախարարա֊ ցն հայոց . Բուզ. Գ. 21 :

ԱԶԱՏԱԺՈՂՈՎ . ՏՑ. ԱԶԱՏԱԳՈՒՆԴ

ԱԶԱՏԱԽՕՍՔ . Տ ա . *Ազատաժողով [illegible] . Բուզ. ծԷ : *Բռնանալ զա֊ զատախօսք [illegible] հայոց համ֊ [illegible] . Ղեւոնդ. Ի. ուր և [illegible] . *Կոչէր առ ինքն զհամարձակա֊ խօս ազատախօսք բանակն :

ԱԶԱՏԱԽՕՍ . Տ . ՀԱՄԱՐՁԱԿԱԽՕՍ . *Ոչ ձայնիւ երգոց և քնարաց , այլ ազա֊ տախօս լեզուաւ . Տօնակ : *Զազատախօս բարբառ (եսայեայ) . Ոսկ. Եա :

ԱԶԱՏԱԾԻՆ , ծնի , ծնաց . ա . գ . Ծնունդ ազատի , ազատորդի , ազատա֊ զարմ. *Ազատածնեալքն (հայածեցին) զազա֊ տածին մանկունսն. Ածան. Եկեղ : *Ազատածին ծնունդք ազատամօրն՝ վերնոյն սիոնի : Ազ֊ նուականքն և ազատածինք . Երզն. լու. Ե փէր :

ԱԶԱՏԱԿ , ի , աց . ա . Εὐγενέστατος. Nobilissimus . Ազատ յազատաց . կարի ազ֊ նուական . գլխաւորն՝ իբրև Մինչ առաւածն պարսից . *Մարտ պարսիկք զիւրեանցն՝ ա֊ նեն կանայս, և որք 'ի սոցանէն ծնանին՝ ա֊ զատակս համարին , և Թագաւորութէ ար֊ ժանիս առնեն . Փիլ. Ճ . բան :

ԱԶԱՏԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Ἐλεύθερος, ρή, ρόν . Liber, ra, rum . Սեպհական ազա֊ տի և ազատութէ . և անվեհեր . աներկիւղ . *Ազատականաց և արձակ յարձակմանցք փոխեր զբնակութիւն . Փիլ. Խմաստ :

ԱԶԱՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Ազատն գոլ . ազատութի . *Կորուսեալ զազատակա֊ նութի իւր անազատութե֊ չարութեն . Ճառընտ :

Վիճակ ազատաց . ազնուականութիւն . *Զառն իւր բարուք կարգաւորեր ըստ արժանի ազատականութե իւրոյ . Վրք. ոսկ. Ի :

Ազատ կամք , անձնիշխանութի . ինքնայօ֊ ժարութի . *Որպէս Թէ ոչ ունիցիս ազատա֊ կանութի 'ի շնորհաց հոգւոյն սրբոյ : Զի փոր֊ ձեսցէ զազատականութի կամաց մարդկանե֊ ցին . Վրք հց. Է :

Առատաձեռնութի՝ վայելչական ազատաց . ինքնայօժար բերումն 'ի մեծամեծ և յոգ֊ ատկար ծախս . *Ազատականութի է առա֊ քինութի անձինն՝ գիւրածախ 'ի գեղեցկա֊ գոյնն : Ազատականութե է յօժարարար֊ կանն գոլ յիրս գովելիս . Արիստ. առաք. յորմէ և Լմբ. ող : *Ազատականութե առ նա վարեսցուք . Ը. Ա. յհ. ՀԷ :

ԱԶԱՏԱԿԻՆ . գ . Ἐλευθέρα , այսինքն ազատուհի . Libera . Կին ազատ և ազ֊ նուական . *Ազատակինն ազատութե զար֊ գարեսցի . . . ազատ կինն զանկերձն զարդ֊ ունիցի յանձին . Ոսկ. Եբր. Ի :

ԱԶԱՏԱԿԻՑ , կցի , ցաց . ա . Կցորդ ազատութե կամ ազատաց . որ է 'ի կարգէ ազնուականաց . *Որդիքն բազմապատոյ՝ համ֊ գերձ այլ ևս իւրեանց ազատակիցք . Յհ. կբ :

ԱԶԱՏԱԿՈՅՏ . գ . Կոյտ ազատաց . գունդ ազնուականաց . *Նաև ազատակոյտն՝ խառնիճաղանճ ամբոխիւն հանդերձ զմի֊ մեանս գիզանէր . Ագաթ :

ԱԶԱՏԱՂԱՑ . ա . կամ գ . Որ ազա֊ տութիւն է ազալ ամենեցուն . ազօրէք 'ի պէտս համարակաց կարգեալ . *Ընծեցի զծախագս , և արարի ազատաղացս . Եւագր :

ԱԶԱՏԱՄԱՅՐ , մօր . գ . Ազատ մայր . *Մանկունք ազատածին ծնունդք ազա֊ տամօրն (կամ ազատ մօրն) վերնոյն սիոնի : Երզն. լուս :

ԱԶԱՏԱՄԻՏ . ա . Ազատ միտք . անխափա֊ նելի . ovpoc ֊ [illegible] . *Ազատամիտ լինել յաստելոյ , կամ 'ի նախախնամութէ, ևն. Եւագր. Ղ : Արգ. յհ. Է :

կամ Ազատական . առատաձեռն . *Մե֊ ծահոգութե և ազատամիտ առաքինութե կայ օրինակ զառաքելական սրա . Ոսկ. Գծ :

Ուստի՝ ԱԶԱՏԱՄԻՏ ԼԻՆԵԼ ՅԱՂԱՀՈՒ֊ ԹԵՆԷ , է առատաձեռն լինել : Յճխ. Է :

ԱԶԱՏԱՄՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Ազատամիտն գոլ . անխափանութի . *Պահել ազատ (յանխափան) գոյ֊ ղեկաց զխաղաղութի . զի առանց արքայութե է զանաց ազատամտութեն . Տօնակ :

ԱԶԱՏԱՆԱՄ , ացայ . չ . Ἐλευθερόομαι . Liberor. Ազատ լինել . ելանել 'ի ծառայու֊ Թենէ . ոչ մնալ ընդ ակերութ . *Մինչ ծա֊ ռայքն էիք մեղայն, ազատացեալ էիք յար֊ դարութէն . Հռ. Զ 20 : *Անձնիշխան կա֊ մօքն ազատանալ 'ի բռնաւորաչական հաս֊ կաւորութէ . Պիտ : *Լիցուք ազատացեալք զծչմարտուն ազատութեն . Ոսկ. յհ :

Ազատել . զերծանել . Փորբէւմագ , Խէ֊ լաւ օմագ . *Ազատանալ 'ի գառն պարտեաց գեհենին, կամ յամ զբօսանաց . Յճխ. Ի : Ագաթ : *Ազատացեալ յամ կարեաց . Եղնկ : *Յամ փոփոխմանց ազատացաւ մանուկն . Ոսկ . Մտթ : *Ազատացաք 'ի հարկաց արքունի . Եղիշ. Թանկ :

Ի կարգ ազատաց վերապրել , և ինքնա֊ գլուխ կամ արձակ լինել . *Յառաջագի֊ մութ ազատացեալս (առեն զնոսա) , որպէս ընտանիք Թագաւորաց . Խոր. Բ . Է : *Ո՞ ե֊ Թող զգիւղ ազատացեալ . Յոբ. Լէ . 5 :

ԱԶԱՏԱՆԻ , նւոյ կամ նոյ . գ . յոգն . Εὐγενεῖς . Nobiles, proceres . Ազատք , ա֊ զատորեար . իշխանք . աւագանի . պարոններ . աղալար , բիձալ+իղալ , աղաթէկեան . *Հայոց ազատանւոյն ախոյեանացն . Բուզ. Ե . 5 : Լք֊ ւեալ արքայից պարսից յազատանոյն . Փարպ :

ԱԶԱՏԱՆՄԱՆ . ա . Նման ազատի . անցեալ 'ի կարգ ազնուականն . *Պատե֊ րազմականքն՝ վեհագոյնք և ազատանմանք լինելով . Պիտ :

ԱԶԱՏԱՇԽԱՐՀԻԿ . ա . Εὐπατρίδης . Patricius . Ազատ և ազնուական ըստ աշ֊ խարհի , այսինքն հայրենեօք . պոփաոաօր . *Ազատաշխարհիկ ոք գէպ իցէ . Փիլ. Քհ :

ԱԶԱՏԱՏՈՀՄ , ի . ա . Εὐπατρίδης. Patricius, praenobilis . Ազատ և ազնուա֊ կան ըստ տոհմի . ազատազարմ . ազնուա֊ տոհմ . սօյղոփէ . *Զառուցանել ազատա֊ տոհմ , որք ոչ 'ի հարց, այլ Թէ և ինքեանք նախանձաւորք իցեն նոցայն բարեպաշ֊ տութէ . Փիլ. Լն. Ղ :

գ . Ազատորեար . ազնուականք . ազատա֊ նի . սօյղոփէմէր , աղալար . *Համեն արտաքս զազատատոհմն յարգելանէն . Ղեւոնդ : *Պա֊ տանդս յազատատոհմէ առեալ լինէր . Յհ. կբ : *Զազատատոհմն , և զնոցին նախարա֊ հութիւս . Ուռհ :

ԱԶԱՏԱՏՈՀՄԻԿ . Նոյն ընդ վ . ա . Իբր Ազատական , ազնուական . *Պաշտօն ընդ֊ ունի ոչ յանազատաց միայն , այլ և յազա֊ տատոհմիկ պաուռաց . Փիլ. Ճ . բան : *Քա֊ ղաքացեացն և համայն ազատատոհմիկն զարմիւ . Պիտ :

ԱԶԱՏԱՏՈՀՄՈՒԹԻՒՆ . գ . Պատուա֊ կանութիւն տոհմի . ազնուականութի . սօյ֊ ղոփէլիք . *Հայրենեաց արժանի է ազա֊ տատոհմութե . Փիլ. Լն. Ղ :

ԱԶԱՏԱՐԱՐ , ի , աց . ա . Արարող և պատճառ ազատութէ . ազատեցուցիչ , ազ֊ րեցուցիչ . փրկիչ , և փրկարար . աղաթօղ . Փորբէւրրճը , Խէլաս էթիճի . *Փրկիչն և ազա֊ տարար . Փիլ. Եւ : *Ազատարարն մեր . Արգ. ա. պ. Է : *Զազատարարդ հրամանն : Զա֊ զատարարդ քո բանն . Նար. ծէ. հը : *Յայտ֊ քան չարեաց ձեզ ազատարար : Խնկով ա֊ ղօթիցն անուշահոտից՝ պարտաւորացն ա֊ զատարարութե . Երզն. լուս :

ԱԶԱՏԵՄ , եցի , եա՛ . ն . Ἐλευθερόω . Libero . Ազատ առնել . ապրեցուցանել , զերծուցանել 'ի ծառայութէ , 'ի գերութէ , և յամենայն նեղութէց . Խէլաս էթմէք , Փուր֊ թարմագ . *Ազատեա՛ զայնոսիկ՝ որ կան 'ի ծառայութէ անարգելոց և աղքատաց : Ճշմար֊ տութիւն ազատեսցէ զձեզ : Ազատեալք (կամ ազատացեալք) 'ի մեղաց՝ ծառայեցէք ար֊ դարութեն : Ազատեցին յորինացն մեղաց և

մահու։ Ազատեսցին 'ի ծառայութենէ ապականութեան. և այլն։ * Ազատեաց զնոսա իւր ժողովուրդ սեպհական. ասացի ուխտ ծոյ ազատեալ է 'ի հարկաց անտի Թագաւորաց. Մծբ. Է։ * Ո՛րպէս ազատեցիմ 'ի մեղաց. Վրք հց։

ԱԶԱՏԵԼ. Բառնալ 'ի բաց. փարատել. * Զարչարանքն քո՛ զանանչանքն ազատման նոցա ազատեաց. Ճառընտ. Թ։

ԱԶԱՏԵՐԱՄ. ա. Ուր կցէ երամ ազատաց, կամ ժողով պատուական արանց. * Ի բոլոր ազատերամն երասակց բարեբանեցին. Պիտ։

ԱԶԱՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ազատ կացուցանել. ազատել. Ելևթ Էրվէ, ազատլամագ. * Եթէ որդին զձեզ ազատեցուսցէ, ճշմարիտ ազատք լինիջիք. Յհ. Ը. 36։ * Ազատութեա՛ն՝ որով Քրիստոս զմեզ ազատեցոյց. Գաղ. Ե. 31։ * Զնախաստեղծն 'ի ծառայութենէ մահու ազատեցոյց. Ըար։

ԱԶԱՏԵՑՈՒՑԻՉ. Տ. ԱԶԱՏԻՉ։ * Ազատեցուցիչ յուսոյն ամենեքեան ապաւէնին։ Ապաւէնին ազատեցուցիչ յուսոյ. Ագաթ։ Ըար։ * Ընորհեալք ազատեցուցչիդ. Նար. Կ։

ԱԶԱՏԻՇԽԱՆԱԿԱՆ. Տ. ՏԻՐԱԿԱՆ. * Ազատիշխանական ձայնիւ հրամայէ, եւ որպէս. Տօնակ։

ԱԶԱՏԻՉ, տչի, չաց. ա. Ազատեցուցիչ. ազատարար. փրկիչ, փրկարար. * Ազատիչդ մարդկանց. Նար. ԼԵ։ * Գերեաց ազատիչ. Ըար։ * Զազատիչն ազգամարդն զաւակիս 'ի նորին ծառայութենէ. Սրգ. Ա. Պ. Ա։

Իսկ Եղիշ. Իւ. * Երկիւղի ազատիչ. խնամ փարատիչ։

ԱԶԱՏՈՐԴԻ, դւոյ, ոց. Գ. Որդի ազատի. ազատատոհմ. ազնուական. * Ազատորդեցուցին պազատորդիսն, զի մի ծառայեսցեն 'ի սպրկուհի մարդոյ. Եփր. Բգ։ * Գունդ կազմէր 'ի հայոց մեծաց՝ զազատ և զազատորդի։ Զազատս և զազատորդիս փութով առ մեզ հասուսջիք կազմածովք. Եղիշ. Ա։ Արծր. Գ. 1։

ԱԶԱՏՈՐԵԱՅ, երոյ. Գ. յոգն. Ազատորեար. արք ազատք. ազատանի. իշխանք. * Բազումք են յազատորերոյ։ Ազատորերոյն վասպուրականի. Փարպ։ Արծր. Ե. 11։ -Կրի առ Փարպեցւոյն՝ և * զազատորերարն արձակեալ. գր լինի և զմարդիկ, զմարդիկս։

ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἐλευθερία. Libertas. Ազատն գոլ. ազատականութիւն. ազնուականութիւն. իշխանութիւն. պատիւ. * Ուր հոգի տեառն է, անդ ազատութիւն է։ Սպրդեցին մտանել դիտել զազատութիւնն մեր՝ զոր ունիմք 'ի քս յս։ Զի դուք յազատութիւն կոչեցեալ էք եղբարք, միայն զի ազատութիւն ձեր ոչ լինիցի 'ի պատճառս մարմնոյ. և այլն։ * Որ սեպհական ազատութեանն է պայազատութիւն։ Զաստանն անուանեալ կողմանցն այնոցիկ ազատութե. Խոր. Ա. 29։ * Ոչինչ յիշեցին բնաւ զանուանն փառաւորութե մայրենի ազատութեն. Եղիշ. Ե։ * Հաստատեցին նոմա ազատութիւն։ Ազատութե պսակաւ պսակեալ. Ճ. Դ. Ճի. 26։ Գ. Դ. Գ. 18։

Ինքնիշխանութիւն. ազատ իշխանութե կամաց. ինքնակամութիւն. հաճոյք. Խուրիյէթ, Իրատէ. * Ունէր ազատ ազատութիւն և անձնիշխանական կամս. Ագաթ։ * Ի կամս ազատութե մերոյ գործեցաք զանմարմանս։ Յառաջ՝ որ ոչ 'ի կամս մերոյ ազատութե է. Եղիշ. Է. Է։ * Առնելն և ոչ առնել՝ 'ի կամս ազատութեն իւրաքանչիւր անձին է. Ը. Ընդհանր։

Ընկալութիւն. անպարտութիւն. ապահարկութիւն. Թե. Իրաւունք. ազգապետ. * Իսկ ընդէր բռնաս ազատութիւս իմ դատիցի յայլոյ խղճէ մտաց. Ա. Կոր. Ժ. 29։ * Մերեցի զանէր իմ, և ոչ գտաւ յազատութի. Եւ. Իա. 5։ * Ազատեսցին 'ի ծառայութենէ մեղացն այնուս ազատութեն, որ 'ի վեր է քան զամենայն ազատութիւն. Ագաթ։ * Զազատութի եկեղեցւոյն արկանէր 'ի ծառայութի. Եղիշ. Է։ * Ազատութիւն քահանայական. Մագ. Ծէ։

Համարձակութիւն. աներկիւղութի, և յանդգնութի. Ճէրէտէթ. * Ազատութեա խօսեցի զհաւատոն՝ որ 'ի քս։ Այն որ յայտնապէս խօսէր և ամենայն ազատութեամբ. Ոսկ. յհ։ * Դարձուցեր յետս զաղչս քո, զի մի տեսցես զանյայտութի. զի ազատութի առաքիչ է անձին. Վրք հց. ծէ։

Ազատիլն. զերծումն. փրկութի. ելք 'ի գերուտ, 'ի ծառայութենէ, և յամենայն նեղութեց. ազատլըգ, գուրթուլուշ. * Ազատեսցին 'ի ծառայութենէ ապականութեան յազատութի փառաց որդւոյն այ։ Ազատութեա՛ն՝ որով քս զմեզ ազատեցոյց։ Նոցա ազատութի խոստանան, և ինքեանք ապականութեանն ծառայք են. և այլն։ * Զեկուցանէր համօրէն զփրկութի և զազատութի ազգին. Պիտ։ * Ազատութի յերկուց առաւելոց չնորհեաց. Խոր։ * Քո մխիթարութ ազատութի է. Նար. Խզ։

Առատաձեռնութիւն. ազատականութի. Ճէօմէրթլիք. * Այնպիսի է ազատութի, որ ոչ յանչափս և յանօգուտ ծախեսցէ, և ոչ 'ի հարկաւորսն ժլատեսցի. Նիւս. բնու։ * Ի յորսալն զմեզ 'ի զեղխութի՝ ասէ, թէ այս ազատութի է. Լմբ. ող։

Ազատաբարոյութի. մեծանձնութի. * Զարմացեալ ընդ քաջութին և ընդ ազատութին. Բուզ. Ե. 2։

ԱԶԱՏՔԵՂ. Գ. Πετροσέλινον. Apium agreste. Ուստի ԱԶԱՏՔԵՂՈՅ կամ ԱԶԱՏՔԵՂԻ ՍԵՐՄՆ։ Քեղակարոս. լախուր վայրենի՝ խոշոր յոյժ քան զընտանին. Վայրի քէրէվիզ, տաշլը Բադրա. մաղդանոս. Գաղիան։

ԱԶԱՏՕՐԷՆ. մ. Ըստ օրինի ազատաց. իբրև ազատ և ազնուական. * Կամէր ազատօրէն մեռանել՝ քան անկանել 'ի ձեռս անօրինաց. Բ. Մ. Ժե. 42։

ԱԶԲԱԽՈՒՄԲ. ա. Խմբեալ և խռնեալ իբրև զազբն. կուտակեալ. բազմախումբ. * Կոխել զամենայն անզգայս, և թռչել անցանել 'ի վերայ ազբախումբ զօրութեցս, որ տատէն առ մեզ պատերազմիչքն. Բուզ. Ե. 5։

ԱԶԲՆ, բին, բանց. Գ. Διάσμα. Licium. Ծայր որ լինի սկիզբն կտաւոյ ոստայնանկաց. մասն կտաւոյն կից ընդ ծայրս. ռմկ. նս աղբ, ասղ. ասլը։ Առի ռմկ. և ըստ ռմանց՝ նաև զանազանաձև հիւսից՝ Է որ անցանեն առէջքն. Քէօճիւ, Քիւճիւ. * Եթէ անկցի զեօթանեսին գիսակս գլխոյ իմոյ ընդ ազբին... Իսա. զեօթանեսին գիսակս գլխոյ նորա հանդերձ ազբամբն... Կորզեաց ղշեցան հանդերձ ոստայնիւն և ազբամբն յորմոյ անտի. Դտ. Ժզ։ * Ազբամբք զնոյն յարմարեալ պատմուճան. Լմբ. ող. ծլ։

ԱԶԳ, ի, առ կնմ ով. աց, գք. Գ. Γένος, γενεά, ἔθνος. Genus, generatio, gens. Սեռ կենդանեաց՝ բանականաց, որ է միատեսակ, և անբանից՝ որ են բազմատեսակ. Ճինս. ըստ այսմ ասի. * Ազգ մարդկան։ Ազգ հօղեղինաց։ Ազգ ազգ կենդանեաց անբանից. և այլն։

ԱԶԳ. Ազն. զարմ և զաւակ սերեալ 'ի միոյ 'ի նախնեաց. ծնունդք միոյ նահապետի առաջնոյ. Միլլէթ. ըստ այսմ ասի. * Փխնանել ասորի յազգէ։ Կղզիք ազգաց։ Ազգ եբրայեցւոց։ Ազգ հայոց։ Ազգ յունաց, և այլն։ * Մանեթոն այր եգիպտացի յազգէ. Եւս. քր. Ա։ * Այր մի երէց՝ ազուամն ազգաւ. Կորիւն։

ԱԶԳ. Ցեղ և տոհմ սերեալ 'ի նմին ազգի 'ի մասնաւոր ցեղապետաց. Ճինս, սօյ, ճէֆֆ. * Որդիք յակոբայ ազգք երկոտասան։ Իշխանք զլխաւորաց ազգս իւրեանց. Ծն։ Եւ ևն։ * Յազգէն սեպհեաց. յազգէն արծրունեաց. յազգէն մամիկոնենից. և այլն։ Եղիշ. Է։ * Հզօր է 'ի հօրէ ազգ՝ քան 'ի մօրէ. Մխ. առակ. ծէ։ * Որ 'ի նմանէ ծնեալ ազգ՝ լինել յանուն նորա կոչման բագրատունի։ Զինքն փոխանակ ծնողին սահմանելով ազգ զնա սերէ յանուն հօրն. Խոր. Բ. 3. 87։ * Եւ գուգ գերի ազգով յերեր. Ը. Էջէ։

ԱԶԳ. Տուն, ազգատոհմ. ծնունդք և սերունդք 'ի միոյ հաւէ կամ նախահաւէ. սիւլալէ, աքրապա, սօյ սօփ. * Եղբայր իմ իսկ ես՝ 'ի բարի և յազնուական ազգէ։ Յարմատոյ և յազգէ մեծամեծաց ես, եղբայր։ Ոչ որք է յազգի քում, որոյ կոչի անուամբ յոյժ հանեալ. և այլն։ * Ազգ 'ի բազում բաժանի. յեղբայր և 'ի քոյր, և 'ի քեռի, և կամ որք միանգամ ասին յարենէ քումմէ. Եփր. Բէրէ։ * Հայեր մուրթքէ ընդ սաստիկ ազգիւ. Մծբ. Գ։ * Կնաւ և որդւովք և ազգաւ կորուսանելով. Փարպ։

ԱԶԳ. Յաջորդք նոյն տան. սերունդ որդւոց և թոռանց. դուրփ. * Ի չորրորդում ազգի դարձցին այսրէն։ Եկեալ յոխնէ զորդիս երրորդի մինչև յերրորդ ազգ։ Յաւիտեան մինչև 'ի գաւիթ ազգք չորեքտասան. և այլն։ * Ի յիշատակ թողուլ զայս քեզ, և որ զկնի քոյինքն են զաւակ ազգք. Խոր. Ա. 1։

ԱԶԳ. Փոփոխումն մարդկան հին և նոր ժամանակաց. դար. ժամանակ. ափէն. զէման. * Նոյ այր արդար կատարեալ էր յազգի անդ իւրում։ Ազգ գայ. և ազգ երթայ։ Ազգէ յազգ պատմեսցեն։ Ազգաց յազգս երկնաւորաց իւրոց։ Յետ բազում ազգաց այցելութի եղեւ նդ։ Յաղքուութեան լիցի, տրամեսցի ընդ առաջին ազգաւն. և այլն։ * Յետ քանի և քանի ազգաց։ Յազգս հարցն և 'ի ծնունդս նոցա։ Առ մերով ազգաւս. Եղ. Նկէ։ Նար. Ի։ Ոսկ. մթ։ * Յիսկզբանցն մերոց ազգաց մինչև ցայժմուս. Խոր. Ա. 2։

ԱԶԳ. Ժողովուրդ. ամբոխ. մարդիկ. խալգ, թօփ. * Յամենայն երկրին եգիպտացւոց, յորմէ հետէ եղեալ էր 'ի վերայ նորա ազգ. Ել. Թ. 24։ * Եղջէ և զօրացի 'ի վերայ նորա ամբոխն ազգաւ. Դան. Ժա. 23։

ԱԶԳ. Վիճակ մարդկան. կարգ. դաս. դէօվլէթ, դաղէթ, Փըրգա. * Եկեալ հասանէին համօրէն ամենայն քահանայական ազգաւն։ Վասն Թարգ 'ի յազգս հրաւիրելոց։ Այնպիսի են ամենայն ազգք արդարոց։ Պատուէր տամ և կանանց ազգի։ Ազգ ծառայից, կամ ծառայական։ Ազգ երկրագործաց. Խոր։ Նար։ Սարգ։ Ընորհ. ևն։

ԱԶԳ. Հեթանոսք. օտարազգիք. այլազգիք. բարբարոսք. ազգք և ազինք՝ արտաքոյ իսրայէլեայց. Չիֆութ, Գաֆիրլէր. * Ոչ այնպէս արար ամենայն ազգաց այլոց։ Ցրուել զնոսա Է ազգս։ Ի նախատինս ազգաց։ Զամենայն ազգս՝ զոր արարեր։ Ազգի օտարոտւոյ. և այլն։

ԱԶԳ. Սեռ և տեսակ նմ իրաց. որէշ որէշ պէսպիսութի. դաղէթ, սօյ, Տիւրլիւ, Նէվի. * Այս ազգ (դիւաց) ոչ ելանէ՝ եթէ ոչ աղօթիւք և պահօք։ Ուռկանի արկելոյ 'ի ծով և յամէ ազգաց (ձկանց) ժողովելոյ։

ծնողք ազգ անհաշիւ ... [illegible] ազգի։ կենդանի ըստ ազգի։ Գազանս երկրի ըստ ազգի. Թռչունս Թեւաւորս ըստ ազգի։ Ազգ լեզուաց. և այլն։ * Միոյ միոյ ('ի կենդանեաց) ըստ իւրաքանչիւր ազգաց անուանս յօրինէր. Եղնիկ։ * Ազգատ ... [illegible] կցորդութիւն ընդ միմեանս ... [illegible] և խուզս. Ը. Յուդէ։ * Ո՛ր ազգ մեծ ... [illegible] ... [illegible]։ * Յարժամ ... [illegible] 'ի միջ ... [illegible], յուղ ազգ ... [illegible] իտոց։

ԳՐԵԱ ԱԶԳԱՑ, է Գիրք Դատաւորաց ... [illegible] ... [illegible]. 'Մեկնութիւն գրոց ազգաց։ Ի միջի գրոյն ազգաց. Նէրսէս. ձթ. ... [illegible]։

ԱԶԳ ԱԶԳ, կամ ԱԶԳԻ ԱԶԳԻ. Ա․ յլ և այլ, կամ բազում մասունք. և ... [illegible] ... [illegible]. ոյ ոյ. * Եղիթայ ... [illegible] ազգ ազգ յուրանց. Ողբ. ... [illegible]։ * Որք յառաջնոյն էին ըստ ազգս ազգս իւրեանց ոչ ... [illegible] ա. Ա. Ֆ. 61։ * Կա ... [illegible] ազգս ազգաց ... [illegible]. Ջոբ. ծե. 12։ * Ի ձեռն ... [illegible], որք յազգս ազգս իւրեանց հանեալ եղեն ... [illegible]. Բուզ. Ե. 24։ * ... [illegible] ազգ ազգ ... [illegible]. Ածբ։ * Ազգէ յազգ ... [illegible] ... [illegible] քո։ Ազգաց յազգս. և այլն։ * Ազգէ յազգ ... [illegible] ... [illegible]. Եղիշ։ * Ազգաց ... [illegible] յազգս. Պիտ. * Ընկալեալ ... [illegible] յազգս յազգս իւրեանց. Փարպ։

Կամ Ազգէ ազգի ... [illegible] ... [illegible], զանէն զանէն. * Ջազգ ազգ ... [illegible]։ Ջազգս ազգս ... [illegible] և ... [illegible]. Խոր։ * Ազգք ազգք ... [illegible]. Ոսկ. յհ։ * Ամենայն ազգք ազգք միաբանեալ ... [illegible]. Կղ. ծէ։

Իսկ Հռ. ծթ. 6. 'Ամենայն մեք շնորհս' ... [illegible] որ ... [illegible] ազգս ազգս. ... [illegible] ... [illegible]. ... [illegible]. յն. շնորհս ... [illegible]։

ԱԶԳ. ա. ... [illegible] ... [illegible], ... [illegible], ... [illegible], ... [illegible], ... [illegible], ... [illegible]. ... [illegible] ազգ. ... [illegible] ազգ. այլ և այլ ազգ. ... [illegible] ազգ. ... [illegible], ... [illegible], ... [illegible] ազգի, ... [illegible]. * ... [illegible] 'ի ... [illegible] ազգ ... [illegible]։ Եթէ ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ազգ ... [illegible]. ... [illegible]. * Ջ ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] և այլ ազգ ... [illegible]. ... [illegible]. * ... [illegible] ազգ ... [illegible]. Մ... [illegible]. * Միւսն եթէ այսպէս և ... [illegible] ... [illegible], ... [illegible] ազգ (յն. ... [illegible], կամ ... [illegible]) ... [illegible]։ Ամենեցուն ... [illegible] ազգ ... [illegible]. Ոսկ. ... [illegible]. * Եւ այլ ազգ (զի ազգ ազգս) ... [illegible] ազգ ... [illegible] ... [illegible], ... [illegible] ազգ ... [illegible] ազգ ... [illegible]. Ոսկ. ես։

ԱԶԳԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Γενεαλογέω. Genus recenseo. Ցուցանել զազգն կամ ... [illegible]. ծննդաբանել. ... [illegible], ... [illegible] ... [illegible]. * Ջազգի 'ի հօրէ ծննդա-բանել ... [illegible] ... [illegible]։ ... [illegible] յառաջինութեանց։ ... [illegible] 'ի հաւաց, այլ յառաջինու-թեանց ... [illegible]. Խոր. ա. 1։ Փիլ. ... [illegible]։ Եղիշ. ... [illegible]. * Ազգաբանեաց զանէրն ... [illegible]։ Առատ ... [illegible] բան, բայց ... [illegible]. Անան. ... [illegible]։

ԱԶԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Γενεαλο-γία. Genealogia. Պատմութիւն ազգի՝ ծննդաբանութիւն. ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]. * Ջ... [illegible]թէ միոյ

ազգաբանութեան։ Ըստ ազգաբանութեան ան-ձին։ Որոյ գաւառ հաստատեն եղբարք նորա ըստ հաւատոյ ազգաբանութեան. Խոր. ա. 1։ Ցհ. քե։ Նար. խչ։ * Աւետարանչացն ազգաբա-նութիւն, կամ առաքելոցն վկայութիւն։ Զփրկ-չին միոյ յետ քոյ զնա մարմնոյ ազգաբա-նութիւն գրելով աւետարանիչն. Անան. ժ։ Ածբ. ա. 1։

ԱԶԳԱԳՈՐԾ. Իբր Արարչագործ ազ-գի ազգի իրաց. * Իմաստութիւն առէ, եթէ յարարածոց առաւել իւրաքանչիւր՝ ազգա-գործն երևի. Ոսկ. Եւ։

ԱԶԳԱԹԻՒ. ա. Մատուցն 'ի թիւ և 'ի համար ազգի. ազգակից. ազգախառն. * Ազգաթիւ քարոզարանական 'ի զարմէ ան-մարդի. Նար. ծբ. այս ինքն քեռորդի Անանիայ, կամ հօրաքեռորդի Ղուկասու. որպէս և յեւսեբ. պտմ. գ. 11. Ազգաթիւ գնի որպէս յն. ἀνέψιος, որ է հօրեղբօրոր-դի, մօրաքեռորդի, և այլն։

ԱԶԳԱԹՈՒԵՄ, եցի. ն. Թուել զազգն, ազգահամար առնել. * Ոչ հա-տաւ գալուստն ծննդոցն յազգաթուելն իւրում. Եւս. պտմ. ա. 7։

ԱԶԳԱԽԱՌՆ. ա. Խառն և կցորդ ազգականութեամբ. ազգակից. Խըմբ., ագրողա. * Որք և ազգախառն և արիւն ձեր եղջ. Փարպ։

ԱԶԳԱԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ազգակ-ցութիւն. ազգականութիւն. Խըմբ., ագրողութ. * Ոչ միայն աշակերտք (գրի-գորի), այլև ազգախառնութեամբ եղջ հաղոր-դեալք. Փարպ։ * Ընդ օտարախառն ազգա-խառնութիւն առնէին. Ոսկ. Եւ։

ԱԶԳԱԾԻՆ. գ. Ծնօղ կամ նախահայր ազգի. * Նաւեալ իւրաքանչիւր ոք առանձ-ձինն՝ ազգածինք և ցեղապետք. Խոսրով։

ԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Առաջնորդութիւն ազգի. * Ցազգապետութեան և յազգածութեան միաբանութեալ. Դիոն. երկն. ժհ. ճ։

ԱԶԳԱԿԱՆ, ի, աց. գ. Συγγενής. Cognatus. Մերձաւոր. 'ի նմին ցեղէ և յազ-գատոհմէ. արենակից. արեանառու. Խըմբ. * Հօրեղբօր քո կին՝ ազգական քո է։ Ցազ-գականաց նոցա։ Որդւոցն գեթմանայ ազ-գականացն ղևտացւոց։ Ունիմք մեք հանգ-չել առ հայազունեալ, և նա ինքն ազգա-կան է քո։ Եւ ահա երկնաւորեթ ազգական քո։ Մի կոչեր զազգականս քո և զդրացի-կանս. և այլն։

Ի միոյ ազգէ. ազգակից. * Վասն եղ-բարց իմոց և ազգականաց ըստ մարմնոյ, որ են իսրայելացիք. Հռ. ճ. 3։ Նոյնպէս և Բուռ. Փ. 13։ Եղիշ. ծթ։

Բնութեամբ կից. մարմնակից. * Զի զդեց-ցի զմարմին մարդկեղէն, և ազգականան միաբանեսցէ զմարդիկ առ քեզ. Ագաթ։

Նմանակից. մերձաւոր իւիք բանիւ. * Ազ-գական Ջուրց է հողմ. Կիւրղ. ծն։

Ազգային, իբր հայրենական, և ցեղա-կան. յայտարար ազգի. * Իւրաքանչիւր յազ-գական վաճառսն. Օրին. ծէ. 8։ * Ո՛րքան ծանր և գժուարին են իրքն, յորժամ ազ-գական իցէ մարդն. Ոսկ. գործ։ * Ազ-գական (անուն) է, որ զազգ յայտնէ. որ-պէս, վայրցի. Թրակ. ... [illegible]։

ԱԶԳԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, գունի,ից. ա. Մերձաւորագոյն ազգաւ. և Նմանագոյն, ընտանեգոյն. * Նաև ոչ գուք ազգականա-գոյն իմն էք քան զառաջն եղբարք. Մխ. երէմ։ * Ի վերայ գրոցն յազգականագոյ-նացն հասիք, քանզի ընտանեգոյն է այ կեանք և բարուց յունէսն՝ քան օդ և քար. Մագ. 'ի դիտ։

ԱԶԳԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Συγγένεια. Cognatio. Մերձաւորութիւն ըստ ազգի և ցեղի և ազգատոհմի. ազգակցութիւն. արե-նակցութիւն. * Եղբարս յազգականութէ սպանեալ. Ցոբ. լէ. 2։ * Ազգականութեան անուամբ պատ-րել։ Որ 'ի քում հարազատութեան ազգա-կանութեան տանն յուղայի։ Որք հարազա-տա 'ի յարենեկացն ազգականութէ էին մար-գիկ. Խոր. ա. 71։ Նար. ա. Պէտ։

Իսկ 'ի Թանձրացեալն, Ազգ. ցեղ. տոհմ. * Եւ չորրորդ մեծամեծն որդւոցն իւա-քարու ըստ ազգականութեան իւրեանց։ Այս է ժառանգութիւն ցեղի որդւոցն գադայ ըստ ազգականութեան իւրեանց. Ցես. ծէ։ * Իսա-քայ տառանայ ընդ մերասեր ազգականու-թեանս (զի ազգի մարգկան). Նար. ծբ։

Ազգական. ազգակից. * Հրաժարեալք 'ի կնոջէ, և 'ի մանկանց, և 'ի մարմնական ազգականութէ. Մրգ. գ. յհ.

Բնութեանակից. համագոյ. * Մին ան-պատուեմն ազգականութեց. Նար. հէ։

Իսկ նմանութիւն՝ Որպիսի՛ և է մօտաւորու-թեան. ընտանութիւն, կցորդութիւն։ * Անմահութիւն է ազգականութիւն իմաստութեան. Իմաստ. ը. 18։ * Միութեան՝ առաւելապատուեալ մեկնաւորս ըստ մեզ՝ մերձեցուցեալ ազգականութիւն. Տէր և զօրա-ւոր առաւելագոյն յօրինակն զազգականութիւն առ ծշմարտութիւն. Նար. ղգ։ Ոսկ. յհ։

ԱԶԳԱԿԱՆՈՒՀԻ, հւոյ. գ. Կին ազ-գական. * Հօրն մարգարէութեան առաքեր յազգականուհին. Ճառընտ։

ԱԶԳԱԿԻՑ, կցի, ցաց. գ. ա. Συγγενής, ὁμόφυλος. Cognatus, conjunctus. Համ-ազգային, 'ի նմին ազգէ. ազգային, մեկ ազ-գէ. * Ազգակիցքն զաղտուկ եղանէին աղ-տատուաց կցորդ լինել. Փ. Դ. ա. 10։

Համաստեղ. բնութեանակից. և Մարդ-կային, մարդ. * Զազգակիցս ինքեան մար-դիկ վարէին 'ի գերութիւն։ Առ մարդիկ առ քո բնութիւն ազգակիցս. Պէտ։ Փիլ. Եսգն։ * Ազգակից մարմնոյն որ 'ի մէնջ առեալ զինծութիւն, յարգեցուցք։ Ազգակցաւ մար-մնոյդ առեալ 'ի մէնջ. Ագաթ։ Նար. ղէ։ * Ազգակից բարբառոյն (յոլովանին) լուի-ցուք։ Զի ազգակիցք հաւասարացեն նո-վաւ. Ոսկ. յհ։

Համագոյ. էակից. * Մարմնաւոր առա-ջեալք 'ի վերայ ազգակցին իւրոյ իջեալ։ Ազգակիցն քո՝ որդին։ Փչմամբ ազգակցին առաւելուցեալ յառաջեալ. Ցհ. ծմ. պառ-ւէն։ Նար. լգ. ղթ։

Համանման. համեմատ. նման, յարմար. ողջախոհ, ... [illegible]. * Մօր և մօրուք անուան ազ-գակից են։ Ազգակից է բան առաքելոյն՝ այսր բանի մարգարէութեան։ Անդրան կրթութեն՝ ազգակից և գրոցի է բողջախոհութեան. Փիլ. ծ. եղն։ Մրգ. ա. պ. ... [illegible]։ Պէտ։ * Կախարդու-թիւք, խորամանկութիւք, և որ այսոցիկ են ազգակից ախտք։ Եւ որ ազգակիցք այսո-ցիկ. Բրս. յղ. լոր։ Ճ. Բ։

ԱԶԳԱԿՑԱԲԱՐ. մ. Իբրև ազգակից՝ (ըստ ամենայն առմամբ). * Կարեկցիլ ազ-գակցաբար։ Ընտանեցաւ մեզ ազգակցա-բար. Մանբը։ Կանոն։

ԱԶԳԱԿՑԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ կարի ազգակից, մերձաւորագոյն, ընտա-նեգոյն. * Մարդ ազգակցագոյն է մար-բազոյն բնութեան երկնի։ Այն՝ որ իմաս-տուն ազգակցագոյն մարդն է։ Ազգակցա-գոյն միմեանց քաղցրահամարն (այս ինքն օրհ-նեալն) և սուրբն. Փիլ։

ԱԶԳԱԿՑԱԿԱՆ. ա. Սեպհական ազ-գակցաց և ազգակցութեան. * Ազգակցա-կան արտասուք։ Ազգակցական իմն ընտա-նութիւն. Փիլ։

ԱԶԳԱԿՑԱՊԷՍ. Տ. ԱԶԳԱԿՑԱԲԱՐ։

* Քեւ զանձնանօթն հօր տէրութե ազգակցացելս օրհնաբանեցաք. Նար. խոս: * Վկայք լինելով յարմարութեան միմեանց հանդիտատար և ազգակցացելս: Նմանաբար և ազգակցացելս 'ի ձեղ յարմարի. Յհ. իմ. տփ: Նար. առաք:

ԱԶԳԱԿՑԵՄ, եցի. չ. } Ազգակից
ԱԶԳԱԿՑԻՄ, եցայ. չ. } լինել, և խնամենալ. * Ոչ խնամանօք ինքն ազգակցել. Յհ. կր:

ԱԶԳԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συγγένεια. Cognatio, conjunctio. Ազգակիցն գոլ. ազգականութիւն. արենակցութիւն. և բնութենակցութիւն. և բնութիւն. * Ի նախնեացն յաբենէ որ առին ազգակցութիւնքն: Որ ինչ յազգակցութենէ՝ առ որդիսն ծնօղքն. Փիլ: * Քանզի ազգակցութիւն մի է: Առ մարմնականն ազգակցութեամբս այսպիսի առնակցութիւնս ունիմք: Ոչ հեռի 'ի միմեանց գոլով ժամանակաւ և ազգակցութեամբ. Մխ. տփ: Արգ. չէ. է: Ճառընտ: * Այն է հարազատ քուեր ազգակցութեան: Անպարտակիրն ազգակցութեան երկնից վերատին. Նար. հէ. և կաա: * Որ անկաւ՝ զարձեալ կանգնեցաւ, գալով բանին յազգակցութիւն հողեղինացս. Համմ. առաք: * Հաստատ է 'ի վերայ երկոցունց ազգակցութեանն իրաւունք. Բրս. իղի:

Կցորդութիւն. մերձաւորութիւն. ընտանութիւն. համանմանութիւն. համեմատութիւն. * Ազգակցութիւն մարդկան ընդ վերինս բնութեանն: Եղբայրանէր կրօնաւոր ազգակցութիւն ունի առ Քս: Լուսոյն առ մեզ ունի ազգակցութիւն խոնարհութեանն: Ազգակցութիւն իմն առ նախակինն համանմանութիւնքն ընդունելոյ: Խնդրեալն սրբէր զմանն խնգեղէն. ազգակցութեանն զազգակիցն մխիթարէր: Յհ. իմ. էկեղ: Նեղոս: Ը. բարձր: Անյաղթ. համանգ: Խոխոս:

ԱԶԳԱՀԱՄԱՐ, ի. գ. Γενεαλογία. Recensio generis: Ի համար արկումն ազգի ըստ ծննդաբանութեան. ազգաբանութիւն. գիր համարոյ ցեղի. ծնողագրութիւն. ըէօվ օնօոիւ. * Խնդրեալ գտաւ՝ ոչ գտին ըստ ազգահամարին: Ազգահամար գրոց նոցա: Զգիրսն ազգահամարին. ա. Է. Գ. Եղր: * Ընդէր յովսէփ մտանէ յազգահամարն... Քանզի և անկաւ իսկ ոչ յազգահամարն կոյսն... Արասնքս գայր յառաջ ազգահամարն. Ոսկ. մ. ա. 1:

ԱԶԳԱՀԱՄԱՐԻՄ, եցայ. չ. Մտանել 'ի կարգ ազգահամարի: * Յովսէփ ազգահամարեցաւ (փոխանակ կուսին). Ոսկ. ծն:

ԱԶԳԱՀԱՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱԶԳԱՀԱՄԱՐ. * Զխառնակութիւն ազգահամարութեան գործեն այնպիսիքն. Մխ. տփ: * Ի ղուկասու ազգահամարութեն. Յհ. գաւն:

ԱԶԳԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱԶԳԱՀԱՄԱՐ. * Յովսէփ մտանէ յազգահանութեան փոխանակ մարիամու կնոջ իւրոյ. Արծր. ա. 1:

ԱԶԳԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Սպառումն ազգի. ջնջումն տոհմի. աղգին՝ ջեղջն հատանել. * Վասն ազգահատութեան տոհմին բղխումնեաց. Բուզ. գ. 8:

ԱԶԳԱՀԱՒ, ի. գ. Հաւ կամ առաջին հայր ազգի և ցեղի. նախահայր. * Եղիցես հայր ազանց, և ծնցես ազինս. Թ իւրաքանչիւր ոք քոյին որդւոց՝ ազին լիցի ազգահաւ. Փիլ. լին. գ. 42:

ԱԶԳԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Սեպհական ազգի և ցեղի. ցեղական. հայրենի. իւր ողգինը, հօրէնական. * Ազգային պատերազմօք մի էր երկիր. Խոր: * Անդէն 'ի նմին ազգային զաւառին մնացոյ. Նար. խոս:

ԱԶԳԱՅԻՆ. գ. Ազգականն. մերձաւոր. տոհմակից. իւրոյին ազգ. * Յազգայնոց և 'ի գայլեկաց Թագաւորին: Ազգայինք ընդ ազգայինս ընդվզեցաւ 'ի նախանձ: Յազգայնոյն սպանու առատ: Բնական ազգայնովքն որբացեալք: Սէր՝ որ առ մարդ նաւոր ազգայինս է: Ոչ ոք յազգայինս կամ 'ի կարգաց բարեկամաց հայեցաւ. Պիտ: Յհ. կր: Նար. ղգ. և խոս: Լաստ. իէ:

ԱԶԳԱՇԱՂԱԽ. ա. Որ շաղախէ զազգ և զազգատոհմ. * Ազգաշաղախ պղծութիւն. Ոսկիփոր:

ԱԶԳԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Γενάρχης, ἐθνάρχης. Gentis auctor, princeps. Պետ և նախածնող ազգի մարդկան, և առանձին ազգի. նախահայր. նախահաւ. նահապետ. * Գործակից լինէր ազգապետի մարդկան ամենայն ինչ: Իսահակ այսչափ ազգի ազգապետ. Փիլ. լին. ա. և դ: * Սեներեքեամ արքայ ազգապետ տանս արքունի. Արծր. ա. 1: * Առաջին Թագաւորին իշխանք ազգապետք, կամ նախածինք. Եւս. քր. ա:

Իշխան և առաջնորդ ազգի. հրամանատար ժողովրդոց, ցեղապետ, և կուսակալ. աղգի գլխոյ, կառավար. * Ազգապետ առ երեսս արքայի: Հանդերձ ազգապետօք ազգաց. Է. Կոր. ծա. 32: Օրին. լգ. 21: * Տոհմքն և ազգապետքն պարթևաց: Հրէից ազգապետ զորքեղոյսս կացուցանէ. Ագաթ: Խոր. Է. 25:

ԱԶԳԱՊԵՏԱԲԱՐ. մ. Իբրև ազգապետ. ազգապետութբ. * Մեսարայիւ 'ի քաղաք՝ չինէ զեզիպտոս, և անդ հաստատեալ ազգապետաբար. Արծր. ա. 1:

ԱԶԳԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐθνάρχη. Gentilis principatus. Պետութիւն կամ իշխանութիւն ազգի, ցեղապետութիւն. նախարարութիւն. * Յազգապետութիւն և յազգածութիւն միջամտելով: Յաղագս քահանայապետութեան և ազգապետութեան մեծերին: Եթէ յազգապետութիւն ոք ձեռնարկէր՝ ոչ հրամայեալ նմա 'ի թագաւորէ, իրաւամբք պատուհասէր. Դիոն: * Սակս բարձրագահ ազգապետութեան արծրունեաց. Արծր. ա. 9:

ԱԶԳԱՊԻՍ. մ. Իբրև ազգակից. ընտանեբար. հանդէտ. նմանաբար. * Զոր ազգապէս սորին՝ թելադրեալ բանին ամենունակ հայրենի. Նար. մծէ:

ԱԶԳԱՊԻՂԾ. ա. Որ աղտեղանէ զազգականն. Ոսկիփոր:

ԱԶԳԱՊՂԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Անարժան խառնակութիւն ընդ ազգականին: * Ազգապղծութիւն՝ հանապազ պոռնկութիւն է, և ոչ ամուսնութիւն. Կիւր. Է. խորհ: Կանոն:

ԱԶԳԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրող ազգի, ազգայնոց, և ազգականաց. * Որք ազգասէրք են էին, և համբուրասէրք: Ճոռոմաբանեն ազգասէր ծնկոտքն. Պիտ: Կանոն:

ԱԶԳԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր ազգի, կամ ազգականաց: Ճառընտ. Գ:

ԱԶԳԱՏ ԱՌՆԵԼ. Ջնջել զազգն կամ զտոհմն. ազգոմիմբ կորուսանել. ողջը վերջնել. * Զբազումս կոտորեաց, զբազումս ազգատ արարեալ անձնիշխանաց. Բուզ. ը. 19:

ԱԶԳԱՏՈՀՄ, ի, իւ, կամ աւ, աց, եց, զք կամ ովք. գ. Φυλή. Tribus. Συγγένεια. Cognatio. Առանձին տոհմ ազգի. զարմ, ցեղ. սոյ, սէնսէփ. * Զազգատոհմն իմ խնդրես, թէ վարձաւոր: Եղէն ժառանգութիւնք նոցա յազգատոհմի հօրն իւրեանց. Տոբ. է. 17: Թուոց. լզ. 12: * Եղ- կեղեցին ազգատոհմաց. Եղիշ. չէս: * Ազգատոհմն զուգայ էր յանկարծ քաղաքէ. Եւս. պ. գ. 4:

Ազգականք. մերձաւորք. խըոըմ, օճրաղ. * Զազգատոհմ և զոչխար և զարջառ Թողին յերկրին 'ի գետնում: * Ազգատոհմքն իւրեանց հանդերձ: Լուան որ շուրջ զնովաւ էին, և ազգատոհմ նորա: Ի գաւառի և յազգատոհմի և 'ի տան իւրում. Եփր. * Հանդերձ ամենայն ազգատոհմիւն. Խոր. Է. 24: * Ազգատոհմաւ 'ի յառաջադէմն նկատեալ. Արգ. Է. յհ: * Զաղէս զազգատոհմիցն և զամենայն քաղաքքն. Վ. րգ. հց:

Ազգ մարդկան. * Պատիւ փառաց՝ որ զմերով ազգատոհմովքս պատեաց. Ոսկ. յհ. ա. 10:

ԱԶԳԱՏՈՀՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱԶԳԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. յն. ազգային տոհմակցութի. * Ո՛չ վասն ազգատոհմակցութեան վերաբերեցուցանէ զնոցայն. Ոսկ. յհ. ա. 32:

ԱԶԳԱՏՈՀՄԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Սեպհական ազգականաց համատոհմից. ընտանի. * Միաբան և ազգատոհմային ջերմութիւն (սիրոյ). Պիտ:

ԱԶԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Συγγένεια. Cognatio. Ազգատոհմ. ազգականութի. համազգեղութի. սօյ սօփ. * Նոցա՝ և հայոց թագաւորացն մի ազգաւորութի էր տոհմին. Բուզ. գ. 6: * Տունն և ազգաւորութիւն և գաւառ ոչ էր ընտանի խնամանոյ, բայց առաքինութիւնք: Տոհմքն մեծ իմն են ազգաւորութիւն և բազմամարդիկ. Փիլ. իմաստ. և եւ:

ԱԶԳԻ ԱԶԳԻ, գիք, գեաց. ա. Διάφορος, παντοῖος, παντόδαπος, ποικιλός. Diversus, varius. Զանազան. պէսպէս. այլևայլ. բազմապատիկ. չէրդ չէրդ. սօյ սօյ, տիւրլիւ տիւրլիւ. * Ազգի ազգի խաղալիք կին անուշութք. Է. Թ. ծզ. 14: Գ. Ղ. Է. 11: * Ազգի ազգի զինուք, կամ հնարիւք. Եզնիկ: Եղիշ. Է: * Յազգի ազգի պատմութեանց: Յազգի ազգի ցնծաւ. Խոր: * Անպարշաւանցն ոչ մի են բանք, այլ բազումք և ազգի ազգի. Փիլ. բազգ:

Յոգն. չէշիտ. * Բոյսոք ազգի ազգիք: Տնկեաց ծառս ազգի ազգիս: Զփորձ առնուլ զհեշտութեանց ազգի ազգեաց: Վասն աբտուածոց ազգի ազգեաց: Նար. կը: Եւս. քր. ա: Արիստոտէլ. ծզ: Արգ. ա. գ. ծա:

ԱԶԳԻ ԱԶԳԻ. մ. Պէսպէս օրինակաւ. * Թէպէտ և բիւր և ազգի ազգի տանջիցէք զմեզ: Զանազան հնարիւք, և ազգի ազգի ջանացեալ: Ազգի ազգի պղծի. Ագաթ: Պիտ: Խոր:

ԱԶԳԻԿ. ա. Լաւազգի. ազնուական. տոհմիկ. Թէհ աղէ՝ փնէ. սօյլուպէ. * Ազգիկ և ընչաւէտ կին եմ. Կանոն:

ԱԶԳՈՎԻՄԲ. մ. Բովանդակ ազգաւն, զարմիւ, տոհմիւ, ցեղիւ. ձէփթի իլէ. * Սատակեսցեն զնա ազգովիմբ. Խոր. գ. 15:

ԱԶԴ. գ. որ և Ազդումն, Ազդեցութի. Αἴσθησις. Sensus, sensio, instinctus, monitum. Զգացումն. իմացումն. իմաց. փօրյ, հիս. * Յորժամ զերծանիցին 'ի վշտացն, առնուցուն զազդ բարերարութեն. Ոսկ. մ. Է. 3: * Որովք հանդերձելոց իրիք իրաց ազդ լինիցի նոցա: Որպէս յայս անուանեն ազդ լինի առ ամենեսեան. Եզնիկ: Լաստ. իգ: * Զննելի հուրն մերձեցաւ 'ի մարմինս, և ազդ ինչ հրոյ ոչ եղոյց: Ազդեցութն, ժողովեցան: Ո՞վ էցէ որ ազդ տացէ՝ գուշակ լինիցի անդերց զխոհաւանէ մարդկան. Ոսկ. եւ. զ: Եփր. տփ: Վէցօր. Է:

ԱԶԴ ԱՌՆԵԼ. Ἀναγγέλλω, διαγγέλλω, σημαίνω. Denuntio, indico, si-

[illegible]

ԱԶԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἐνεργός. Efficax. [illegible]

[illegible]

ԱԶԴԱՄԱՆ, ի, աց. գ. [illegible]

ԱԶԴԱՐԱՐ, ի, աց. ա. [illegible]

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ԱԶԴԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. [illegible]

ԱԶԴԵՄ, եցի. ն. և. Ἀναγγέλλω. Ἐνεργέω. Denuncio, moneo. Operor efficaciter. [illegible]

[illegible]

ԱԶԴԻԼ. [illegible]

ԱԶԴՈՂ, ԱԶԴԵՑՈՂ, [illegible]

ԱԶԴՈՒԼ. [illegible]

ԱԶԴԵՐԱՆՔ. գ. [illegible]

ԱԶԴԵՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. [illegible]

թն [illegible] Մագ. [illegible] Երզն. ժեր:

ԱԶԴԵՑԻԿ. Տ. ԱԶԴԱԿԱՆ. [illegible] Ոսկ. Եա. [illegible]

ԱԶԴԵՑՈՂԱԿԱՆ. Տ. ԱԶԴԱԿԱՆ. [illegible] Երզն. ժեր:

ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐνέργεια. Efficacitas. Σημασία. Significatio. Ներգործութիւն. զօրութիւն. [illegible]

[illegible]

ԱԶԴԵՑՈՒՍՄՆ, [illegible]

[illegible]

ԱԶԴԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, [illegible]

[illegible]

ԱԶԴԵՑՈՒՑԻՉ, [illegible] Ἐνεργῶν. Qui operatur. [illegible]

[illegible]

[illegible] ։

ԱԶԴԵԻՈՐ, ի, աց. ա. [illegible] ։

ԱԶԴԻՉ. ա. Ազդող. ներգործօղ. [illegible] ։

ԱԶԴՈՂԱԲԱՐ. մ. Ազդող կամ ազ[illegible] ։

ԱԶԴՈՂԱԲԵՐ. ա. [illegible] ։

ԱԶԴՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. [illegible] ։

[illegible] ։

ԱԶԴՈՂԱԿԻՍ. Ց. ԱԶԴՈՂԱԲԱՐ. [illegible] ։

ԱԶԴՈՂԱՄԱՆ. Ց. ԱԶԴՈՒՄՆ. [illegible] ։

ԱԶԴՈՂՈՒԹԻՒՆ. Ց. ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆ, [illegible] ։

[illegible] ։

ԱԶԴՈՅ. (ո՛ր ա. [illegible] Ազդու.) ա. Καίριος, κυριώτατος. Tempestivus, opportunus. Ազդող, և Ազդու. [illegible] ։

ԱԶԴՈՅ վէրք, [illegible] ։

[illegible] ։

ԱԶԴՈՅՑ, կմ ԵՒԱԶԴՈՅՑ. մ. [illegible] ։

ԱԶԴՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible] ։

ԱԶԴՈՒՄՆ, գման, մանց. գ. Ἐνέργεια. Operatio, actus, instinctus. Ազդեցութիւն. [illegible] ։

[illegible] ։

ԱԶԴՈՒՍՏ. ա. [illegible] ։

ԱԶԴՈՒՍՏ. մ. Ներգործութեամբ. [illegible] ։

ԱԶԴՐ, գ. [illegible] ։

ԱԶԴՐ. Μηρός, μηρίον, σκέλος. Femur, crus, ilium. [illegible] ։

ԱԶԴՐ. [illegible] ։

ԱԶԳ, գի, գինք. [illegible] գ. Γένος, γενεά. Genus, gens. Ἔθνος. Populus. [illegible] 29. [illegible] ։

[illegible] ։

ԱԶԳԱԳԻՐ. [illegible] ։

ԱԶԳԱԳՈՐԾ. գ. ա. [illegible] ։

ԱԶԳԱԲ, [illegible] ։

Εὐγενής, ἀγαθός, καλός. Generosus, nobilis, bonus, probus. Որ է 'ի բուն ազնիւ. [illegible] Ագ. Բ. 9: [illegible] Յաղագս ազ[illegible]. Եր. Դր. Է: Նար. [illegible]: Ը. Թղ: Դիոն:

[illegible] ազնիւ [illegible] Մատթ. ԺԳ: Նար. ԻԳ: Ոսկ. [illegible] [illegible] Ոսկ. Հռ. Ի. [illegible]

Եւ [illegible]. Եզնկ. Եր. Դր. [illegible]:

ԱԶՆԻՒ Հ. Կ. Εὖ, εὖγε. Bene, euge. [illegible] Ազնիւ [illegible] Մտթ. ԻԵ. 21. 29: Ղկ. ԺԹ. 17:

ԱԶՆՈՒԱԲԱՐ. Մ. ա. [illegible] ազնիւ. [illegible] Մաշտ. [illegible]

ԱԶՆՈՒԱԳՈՅՆ, գունի, եց. ա. Βέλτιων. Melior. Լաւագոյն. [illegible] 'Ի [illegible] ազնուագոյնք 'ի [illegible]. Յոբ. ԽԲ. 15: Իմ. Ը. 20: [illegible] (որ ընթեռ և Դ.) Եզնկ: [illegible] Ոսկ. [illegible]. Եր. Դր. Է: Պիտ: [illegible] 'Ազնուագոյն [illegible]. Եր. Դր. [illegible]

ԱԶՆՈՒԱԳՈՐԾ. Տ. ԱԶՆՈՒԱՐԱՐ. ԳԵՂԵՑԿԱՐԱՐ. Καλοποιός. Pulchrificus. [illegible] Դիոն. Ածայ. Ե:

ԱԶՆՈՒԱԳՈՒԹ. ա. Εὔσπλαγχνος. Bona viscera habens, misericors. Բարեգութ. [illegible] Ե. Բ. [illegible]

ԱԶՆՈՒԱԶԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐγένεια. Nobilitas. Ազնուութիւն ազգի. [illegible] 'Իբր թէ ազ[illegible]նուազգութեամբ նազով նուաճեր և փորձեր[illegible] Ոսկ. յհ. Ե. 9:

ԱԶՆՈՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Εὐγενής, εὐπατρίς. Generosus, nobilis, patricius. Որ է յազնիւ զարմէ. ազնիւ և ազատ. քաջատոհմիկ. [illegible] Իբր այն այն ազնուական քան զնոսա [illegible] Այր ոմն ազնուական: Ոչ բազում իմաստունք ըստ մարմնոյ, և ոչ բազում ազնուականք: Ի բարի և յազնուական յազգէ ... Յարմատոյ և յազգէ [illegible] Ել: *Տեսանել զեկեղեան ազնուական ազն. Պիտ:

Եւ Գաւառաձեռայն ազնուատոհմ ազատաց. *Յազնուական պատուոյն զարհեցուցանէին անարգել: Զազնուական բարուցն [illegible] Եղիշ. Է: Պիտ:

Պատուական և ընտիր. ազնիւ. գեղապանծ. գեղեցիկ. լաւ. և սրբազան. Նր. *Հանդերձս ծիրանիս ազնուականս: Մուստ ազնուական յուսոյն: Նա աւանիկ ազնուականք [illegible], զի է [illegible] Ել: *Եթէ զծշմարիտն [illegible] գործ ազնուական գործէ: Ազնուական և նոր օրինօքն: Եւ այս յայտնագոյն է յազնուական գրոց. Եզնկ: Ոսկ. մտթ: Եր. Դր. Ա: *Ազնուական շատ[illegible] (որթ). Ար. Է: *[illegible] Ոսկ. Եբր:

ԱԶՆՈՒԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, գունի, եց. ա. Εὐγενέστερος. Nobilior. Առաւել ազնուական. *Սոքա ազնուականագոյնք (կամ ազնուագոյնք) էին՝ քան որ 'ի Թեսաղոնիկէ էին. Գծ. ԺԷ. 11: *[illegible] և ազնուականագոյն մարդկան. Պիտ:

Եւ Լաւագոյն. պատուականագոյն. *Գտ այլ Ե [illegible] գեղեցիկ և ազնուականագոյն քան զնորայն: Ի մտանել ազնուականագոյն յուսոյն. Եզնկ: Յհ. Իմ. Էկ:

ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐγένεια. Nobilitas, generositas. Պատուականութիւն կամ պայծառութիւն ազգի. քաջատոհմութիւն ազատ. [illegible] *Զազնուականութիւն փառաւորէ, (կամ ընդ ազնուականութեան փառաւոր է). Իմ. Ը. 3: *Որոյ ազնուականութիւնն յամ [illegible] գրոց պատմի: Ոչ ըստ մարմնոյ միայն հաւաքելով նորին ազնուականութեան, այլ և հոգևորապէս. Կոչեմ: Ը. Թղ:

Ազատական առատաձեռնութիւն. մարդասիրութիւն. բարութիւն. [illegible] *[illegible] բարեբար էաւն է նա, ոչ կամեցաւ զազնուականութիւն իւր ծածկել: Ծանուցեալ զազնուականութիւն կնոջն ... եթէ առաջնորդ է զգեստ[illegible]. Եզնկ:

Լաւութիւն յոր և է կարգի. [illegible] *Ձիթենեաց 'ի բոլոր գոյացութենէ ծառոց 'ի [illegible] ազնուականութեամբ. Պիտ: *Ի յատուկ թէ յազնուականութեան փոխեցեալ էր. Ը. Թղ:

ԱԶՆՈՒԱԿԵՐՊ, ի, եց. ա. Εὔμορφος. Formosus. Ազնիւ կերպարանօք. բարեձեւ. գեղեցիկ. [illegible] *Զի և մարմնին՝ թէ որպէս 'ի [illegible] և նոյնպէս կայ [illegible], ազնուակերպ [illegible] Ար. Է:

ԱԶՆՈՒԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ազնիւ և յարգի լինել. [illegible] *Ոսկի ազնուանայ 'ի [illegible] Եզնկ: *Լուսոյն [illegible] և ազնուանայցեն. Ոսկ. [illegible]:

ԱԶՆՈՒԱՊԱՇՏՕՆ ընկեր. Εὐσέβεια. Pietas. Տ. ԲԱՐԵՊԱՇՏԵԼ, ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. *Աստուածպաշտութիւն [illegible] ազնուապաշտօն լինելոյ, և առ [illegible] Եր. Դր. Է:

ԱԶՆՈՒԱՊԷՍ. Մ. որ և Ազնուապար. Ազնիւ: Քաջ. լաւ. բարւոք. [illegible] *Ազնուապէս տեսանել (մարդ): Ազնուապէս քաղաքավարել. Մագ. [illegible]

ԱԶՆՈՒԱՏՈՀՄ, ի, եց. ա. Բարետոհմ. քաջատոհմիկ. [illegible] *Առաքինիք էին, և ազնուատոհմ յազգէ. Ոսկ. յհ. Ի. 16:

ԱԶՆՈՒԱՏՈՒՆՔ. ա. Որոյ տունն է ազնիւ. բարեբոյս. *[illegible], որ ազնուատունք և անուշահոտ օգտին են [illegible] Բրս. [illegible]

ԱԶՆՈՒԱՐԱՐ, ի, աց. որ և Ազնուագործ. Գեղեցկարար. Καλλοποιός. Pulchrificus. Որ ազնիւ առնէ. ազնուացուցիչ. [illegible] *Որքան ինչ են վայելուչք ազնուարարի և գեղեցկագեղոյ գեղեցկութեան [illegible] Դիոն. Ածայ. Ե:

ԱԶՆՈՒԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Ἀγαθύνω. Bonum facio. Տալ ազնուանալ. պատուական և արգոյ ընծայել. [illegible] *Ազնուացուցեր զոր զգութ քո. Հոոմ. Գ. 10:

ԱԶՆՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐγένεια. Nobilitas. Տ. ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Անկանել 'ի ձեռս անօրինաց, և պղծել զանձին ազնուութիւն: Զբարեպաշտութիւն կորուսանէ զնկրա ազնուութեան նորա. Բ. Մ. ԺԴ. 42: Ժղ. Ն. 8: *Առցուք զհամ ազնուութեան, որ յայլ առեալ է մեզ: Թէ յազնուութեան [illegible] վայելել կամիցին. Ոսկ. յհ: —Գտանի յումեմն գրեալ և Ազնուութիւն: *Որոշումն [illegible] գնէ զանձին զազնուութիւն. Ոսկ. Բ. [illegible]

ԱԶՈԽ, ի, եց. գ. Ὄμφαξ. Uva immatura, vel acerba. Բեր որթոյ տհաս և թթու, խակն խաղողոյ. Գոռոգ. *Ազոխ [illegible] է: Բոկանդակեալ [illegible] ծաղկին և ազոխն: Որ ուտիցէ զազոխն, նորին առատմունքն առնցին. Ել. Առակ: Եզեկ: Եղիշ: *[illegible] գործէ. Փիլ. [illegible] *[illegible] Մագ. ԺԳ:

ԱԶՈԽ վայրի որթոյ. Πολύπη. որ և Դդում վայրենի. Cucurbita agrestis, vel Colocynthis sylvestris. *Եգիտ որթ յանդին, և քաղեաց 'ի նմանէ ազոխ լի շալակաւ. Դ. Թգ. Դ. 39:

ԱԶՈԽԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ὀμφακίζω. Uvas acerbas produco. Տհաս և խակ գտանիլ որպէս զազոխ. ազոխ լինել. ազոխ բերել. *Ծաղկեսցէ ծաղիկն ազոխացեալ. Ես. ԺԸ. 5:

Կամ Ազոխ ուտելով թթուիլ կամ առնուլ ատամանց. *Յազոխանալ հարցն՝ ատամնառութիւն պէսպէս բարկութեան՝ որդւոցն պատահեսցի. Վրք. ոսկ:

ԱԶՈԽԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Տալ ազոխանալ. խակ ազոխ կացուցանել. թթուեցուցանել. պատճառել զխիթս երկնից են. *Ազոխացոյց 'ի մեզ զթթութիւն երկնիցն. Լմբ. Սղ. ՃԷ:

ԱԹԱՐԻԿ կամ ԱԹԱՐԵԿ, կամ ԱԹԱՐԱԿ, և ԱԹԱՐԻԿՈՒԹԻՒՆ կամ ԱԹԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ: Բառ Թուրք. [illegible] որ է Հայր ամէր. հայրենական. Թագաւորահայր [illegible] և իշխանութիւն նորին: Գտանի առ յետինս մատենագիրս յետ զօրաւորին Թաթարաց: *Ամենայն [illegible] [illegible] Օրբել:

ԱԹԵՐԱԲԱՆ, կամ ԱԹԵՐԱԲԵՐԱՆ. ա.

Ի բառէս Աթր ։ Այս բառն կամ բերանն է ըն հմնուցն աթուեմայից և մակացուէից, և կմ ըն եւր հանձեղ աթերաւ՝ փոխընդամն խոխուս. *Զի մի ապառաքին եւ չ լերղուս բերիցէ աթերաբան (կմ աթեր բաբերան) որ է ճարտարախօս (կմ ճշմարտախօս)։ Ը. յէ. ւԴ։

ԱԹԵՐ. երկիրաց. } գ. Բառ
ԱԹԵՐԱՅ, ի, եց կմ այց. } յն. Ἀθήρα. Athera, pultis genus. փոխինդ. խիւսկերակուր. զանդուած կմ թան 'ի խմորոյ և յալեւրոյ. խաւաբ, լափա, պուլամաճ, լափա, ղըրմաճ, հեբիսէ, ևն. *Աղացեալ զցորեանն, և աթերայ արարեալ՝ եռացն ընդունեցան... Բաշխոսէն առնել աթերայցն. Գրգ. ալէքս. յորմէ և խոր. գ. 62։ *Տուր նոցա փոքր մի աթերայ... Տեսին զաթերայն. Վրք հց. ժ։

ԱԹԻՆԵԱԼ. Թուի իբր Գծնեալ պաշտճուճեալ. կմ զարդարեալ վերջաւորք, ևն. *Եւ ինքն զաւէննն աթինեալս և զառաջակեալս զծանապարհեալս նարօտք ապանէր. Բուզ. զ. 2։

ԱԹԻՌ. Տ. ԱՅԹԻՌ, և ԱԿՃԻՌ։

ԱԹՂԵՏՍՏԱՅՔ. լաւ ևս՝ ԱԹՂԵՏԱՅՔ։ գ. Բառ յն. Ἀθληταί. Athletae. Մրցանակք. նահատակք. *Յայսթեղեայ մինչև 'ի հանդէս նորին որդւոյ, յորմէ ապախտայքն աթղետայք կոչեցան, այ ոսկորեկք. Եւս. քր. ա։

ԱԹՈՌ, ոյ. ոց. գ. Δίφρος, καθέδρα, θρόνος. Sedes, sella, solium, thronus. Նստարան, յոր լինի հանգչել՝ գնելով զոտս 'ի պատուանդան նորին կմ 'ի գետնի. խօլէմրի, խօթէմէ, թըխտ. *Հեղի քահանայ նստէր աթոռով առ սեմսն տաճարին։ Դիցուք 'ի նմա մահիճս, և սեղան, և աթոռ։ Նստաւ 'ի գետնի, զի չէր աթոռ։ Արկանէր 'ի հրապարակս աթոռ իմ։ Արկցես զաթոռ քո 'ի մէջի նորա։ Աթոռս արկին, խորհուրդ խորհեցան։ Զաթոռս աղաւնեվաճառացն ևն։ *Հիւանդութեն ընթանայ է փոյթ. իսկ կատարումն ուխի աթոռ առնել։ Հիւանդութի է աթոռոյ արարչականն. Սահմ. Ֆ։ —Նոյն բառ է՝ որ գնի 'ի Դատ. Գ. 24. որպէս նստարան 'ի ալէաս կարեաց ընդուն։

Գահ արքունի, և իշխանական, դատաւորական, և վարդապետական. Բաւխ. *Արար արքայ աթոռ փղոսկրեայ. վեց աստիճան աթոռոյն։ Բայց միայն աթոռովս 'ի վերոյ եղէց ես քան զքեզ։ Երկինք աթոռ իմ են։ Առաջի աթոռոյն այ։ Աթոռ փառաց։ Աթոռ յոմմայեցն։ Քակեաց զհզօրս յաթոռոց։ Յաթոռն մովսէսի նստան դպիրք. ևն։ *Աթոռն դատողութե է նշանակ. Լմ. ող։ —Ասացեալ է հօլով, *Ի վերայ աթոռին՝ ուր նստէր. Վրք հց. ի։

Ուստի և իբր Իշխանութի. աստիճան պատուոյ. պետութի. գոյէ, մանսըպ. *Յաթոռն գաւթի նստցի։ Եթէ ցանկայք աթոռոց, պատուեցէք զիմաստութի։ Ընտրեցի զնա քան զիշխանութիս և զաթոռս։ Ուր աթոռն է սատանայի. ևն. *Զաւէ զիշխանէն, այլ՝ զիշխանութէ, այ զաթոռոյն. Լամբ։ *Ի յաթոռս ծերոց բազմեալ. Նատու ճշմութ 'ի յաթոռն իւրական. Նար։ *Որ առ զաթոռն գաւթի. Սեբ. Ղ։ *Որ յանմարմնելոց աթոռ նստիս. Շար։

ԱՐԿԱՆԵԼ ԶԱԹՈՌ, է Դնել առ 'ի նստել։ — Ունել կմ առնուլ զաթոռ՝ է վարել զիշխանութի, կմ յաջորդել։ —Փոխել զաթոռ՝ է Տեղափոխել զկայան իշխանութե։ Տե՛ս 'ի վեր և յայլ գիրս։

ԱԹՈՌ ՔՐՈՎԲԷԱԿԱՆ՝ է Դասքն 'ի պարուն այց, ուր հանգչէր այ, և խօսէր 'ի միջոյ քրովբէից. խորհրդապար կոչին, և խաչն, ևն. *Նստեալդ յաթոռ քերովբէից՝ նիստ գթութե 'ի մեր հոգիս։ Որ յաթոռս քերովբէականս։ Որ 'ի քառակերպեան աթոռ. Շար։ *Բազմեալդ յաթոռ քրովբէից. Նար. խաչ։ *Քերովբէական աթոռ ցուցար այծածին։ Աթոռ քրովբէական երևեալ այսօր մեզ։ Սա է աթոռ անքրունեան. Շար։ *Երկրպագեալ մարմնով երկնայնոյն աթոռ կազմեցար. Նար. խաչ։

ԱԹՈՌՔ. Անուն միոյ 'ի նախկին դասուց կարգէ երկնայինն քահանայապետութեց, ըստ գիոնեսիոսի՝ Ա, սերովբէք. Բ, քերովբէք. Գ, աթոռք. իսկ ըստ Ըներ. և Շար. Ա, աթոռք. Բ, սերովբէք. Գ, քերովբէք. առեալ յառաքելոյն. *Եթէ աթոռք, եթէ տէրութիք ևն. Կող. ա. 16. Երգեսն ևս յեա և յառաջ գնին։ *Անճառ աբէրայնն անարուեստ աթոռք. Շար։ *Աթոռքն հանգիստ այ լեալք և անուանեալք։ Աթոռոցն անուն յայտնէ զամենեսեանն համբառնալն. ևն. Ը. հրէշտ. ըստ Դիոնե։

ԱԹՈՌԱԳՈՐԾ, և ԱԹՈՌԱԳՈՐԾԵԼ։ Շինող զաթոռ. և Աթոռ շինել՝ հիւսնելով. *Է՛ որ աթոռագործ. կմ *Է՛ որ աթոռագործէ. Եւս. և Քէրթ. թէր։

ԱԹՈՌԱԺԱՌԱՆԳ. գ. ա. Ժառանգ կմ ունող աթոռոյ իշխանութե. աթոռակալ. փոխանորդ. *Սի թագաւորին քնեան աթոռաժառանգ առանգապապահի. Գոգինի առ ամ։

ԱԹՈՌԱԿ, ի աց. գ. Աթոռ փոքրիկ. նստարան և ներցուկ ոտից, և անուն կամ պտուտան. *Կանչիւն առնէր աթոռակին. Նար. փող. ... *Պարառեալ զպոռն աթոռակ և զանսիլ շրթանն՝ ցուցանէր ըղձաւորաց սանի. Մագ. հէ։

ԱԹՈՌԱԿԱԼ, ի, աց. գ. Διάδοχος. Successor. Որ կալեալ ունի զաթոռ իշխանութե նախորդին իւրոյ. աթոռաժառանգ. գահակալ. յաջորդ. նոյն ... ... առաւել սեպհական կաթուղիկոսաց. *Խնդրեցին 'ի վանանայ այլ աթոռակալ։ Կայանք աթոռակալացն այց։ Այս աթոռակալ խնդրելի՝ այսմ վեհագունի։ Ժառանգք և աթոռակալք։ Աթոռակալն և արեանառուն մեծի լուսաւորչին. Խոր. գ. 64. Յհ. կթ. Նար. մծբ։ Ը. ... *Ոչ պակասեցին աթոռակալք և գահակալք մինչև ցհերովդէս այլազգի. Տօնակ։ *Լինել աթոռակալ աթոռոյ քաղաքին. Հ = Յ։

ԱԹՈՌԱԿԱԼ, ըստ յետին գործուց առնել, որպէս. փոխանորդ. երկրորդն. տեղակալ. ... *Առէ ցնա աթոռակալ թագաւորին... պատրիկն. Ճ. Ա։

ԱԹՈՌԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն զիշխանութի իրիք աթոռոյ. գահակալութի. և Յաջորդութի, կմ փոխանորդութի. *Յաղագս աթոռակալութեն սահակայ։ Յեօթներորդում ամի աթոռակալութե սորա. Խոր. գ. 32. Յհ. կթ։ *Հանդերձեալ էք զանուանակցութիւն և զաթոռակալութիւն (ճշմարտին Էմմանուէլի) ոչ միայն օրինակաւ կոչել, այլ և արդեամբք և ճշմարտութբ. Ը. ... ։ —Յոգն. Աթոռակալք, գահակալք. *Աթոռակալուեց նախապահից. (այ պատրիարգաց). Նար. Գ։

ԱԹՈՌԱԿԻՑ, կցի. ցաց. ա. և գ. Παρακαθήμενος, συγκαθήμενος, σύνεδρος. Assidens, consedens, una solium obtinens. Առընթեր զգեստարքին նստեալ յաթոռ. բարձակից. հարազատ. ընտանի. համապատուիւ. ... *Որք էին մերձաւորք և աթոռակիցք արքային. Եսթ. ա. 14։ *Աթոռակից լինել քեզ խոստացար։ Աղօթիւք սորա և աթոռակցացս ամենեցունց։ Հանգերձ աթոռակցաւ մերով։ Եղբօր միաբանեալ աթոռակցի. Շար։ Ոսկ. ... Խոր. գ. 19. 57։ *Այսն՝ արութե վարժող է, և աթոռակցաց նորա առաքինութեց։ Առէ առ իւր աթոռակիցսն և խորհրդակիցս խորհուրդ՝ ... Փիլ. ... *Թագաւոր եթէ ոչ ունի զիմաստութիւն աթոռակից իւր։ Ընդ անգեղս կին, ընդ աթոռակից ժառանդ. Եղիշ. Բ։ Սրգ. ... ։

Իբր Գործակից. փոխանորդ. ... *Զիւր աթոռակիցն զեպոտ. Բուզ. Գ. 15։

Իբր Աթոռակալ. յաջորդ. խաչ. *Զոր կեւորեալ կարգեաց նորին (յաջորդ) աթոռակից. Կանոն։

Գտեալն 'ի նմին ժողովս. մերձակայ. առաջինակայ. *Մի հօրքն 'ի նիկիացւոց քաղաքի ժողովեալքն, որոց աթոռակից էր քո։ Աթոռակից նոցա լինել քո էր, որ ասաց, ուր երկու և երեք եղեն ժողովեալ ևն. Կիւրղ։ և Լմ. համգ։

Էակից. փառակից. իշխանակից. *Աթոռակից հօր (որդի), և նմին պատուոյ, 'ի նոյն մեծարանս։ Զաթոռակիցն նորա և զպատուակից բանն։ Աթոռակիցն հօր. Սեբ. Բ։ Կիւրղ. գնձ. ... ։ *(Անմարմնականն) ամենակալ հանգուցէր զինքն, և այ աթոռակից. Լաստ. ծԳ։

ԱԹՈՌԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνέδριον, γέρας. Consessio, honor, munus. Աթոռակիցն գոլ. բարձակցութի. բարձ և պատիւ ... *Արժանի լեալ երկրորդ աթոռակցութե իմոյ համանն. Եսթ. ժԳ. 3։ *Առնես անուանինցն բանաւորացն յոլով աթոռակցութիս։ Առանց բաժանման աթոռակցութե։ Ընդգրկեալ զնոյն որպէս զքեզ աթոռակցութի։ Ընդ պետութեան աթոռակցութեցն վերապատուել. Ար. որ. ... Լմ. ... Մագ։

ԱԹՈՌԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Θρόνιος. Sedilis, solii. Սեպհական երկնային աթոռոց. ունող զնմանութի այծային աթոռոյ. *Ունի և զաթոռայինն առանձնաւորութի զվերաթռուցեալ զանդայինն ... յայտնելով։ Աթոռային առանձնաւորութիս ասէ զվեհական երեւեալ սրբոյն աթոռոց իշխանութե. Դիոն. երկն. ծԳ. Մաքս. 'ի դիոն։

ԱԹՈՌԱՆԱՄ. ւ. Յաթոռ ամբառնալ. գահակալել. *Զնորին իսկ (անձին) զօրացեալ պետական իշխանութեն, որ երբեմն աթոռացեալն հանգչէր... քակեալ. Կիւրղ. ղէ։

ԱԹՈՌԱՆԻ, նւոյ. գ. յոգն. Աթոռք. աթոռներ. *Խնդրեն անդ զերեցդեանքն զգահերեց աթոռանին. Մագ. ... ։

ԱԹՈՌԱՏԵՐ, տեռն, րաց. ա. Տիրող իշխանութե. ցանկացող աթոռոց. *Սոքա հանդերձապաճոյճ և աթոռատէրք. Ոսկ. ... ։

ԱԹՈՌԸՆԿԱԼ. Տ. ԱԹՈՌԱԿԱԼ. *Յաջորդ և աթոռընկալ Ձք առաքելոյն պետրոսի։ Պետրոս, և աթոռընկալ յաջորդն իւր. Մխ. այր։

ԱԹՈՒԹԱՅՔ, յից. գ. իբր Աթ և աթ, աթերք. այ Յօդք և զօդք ոտից և ձեռաց. կապք կմ տարերք փաղառութեց ... կանոնաց ... ։ զի աթ կմ հաղ,

[illegible] Ἄρθρον. Articulus. [illegible]

ԱԹՈՒՐ. [illegible]

ԱԽՈՐ, [illegible]

ԱԽՆ. [illegible] χάραγμα.

ԱԽՆԼ. [illegible]

ԱԽԻՔ. [illegible]

ԱԽԱՌՆԵՍ. [illegible]

ԱԼ, Ի ([illegible]) [illegible]

ԱԼՆԱՆՔ, [illegible]

ԱԼԻՔ ԱՌՆԵԼ. [illegible]

ԱԼԻՔ ՏԱԼ. [illegible]

ԱԼԻՔԵԼ, [illegible]

ԱԼԻՈՒԹ, [illegible] Γῆρα. Senectus. [illegible]

ԱԼԻՈՐ, [illegible] Πολιός. Canus. [illegible]

[illegible] Թէ [illegible] Մտ. Ե. 85 : Ոսկ. Յոբ. և Ճ. փիլ. Արշ. :

ԱԼԵՒՈՐԻՄ, եցայ. Ձ. Πολιοῦμαι. Canesco. Ալեւոր լինել. ծերանալ յոյժ. [illegible] *Ալեւորեալ և [illegible] : Մինչև յալեւորել և 'ի ծերանալ [illegible] Ծն. ԻԷ. 8 : Աղ. Հ. 18 : *Ցոլոմակի, [illegible] : Գործ. և Նիւս. [illegible] : Ոսկ. Գծ :

[illegible] *Հեր [illegible] : Բուզ. Ծ. 56 :

ԱԼԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Πολιότης, πολιά. Canities. Խոր ծերութե ալեւորաց. [illegible] *Տարօքն միջամայր [illegible] ալեւորութե. Մխ. Բծշկ :

[illegible] *Ալեւորութե [illegible] Լմբ. ող :

ԱԼԻԳԵՏ, ոյ. Գ. Ալեաց [illegible] *Որ [illegible] ԱԼԻԳԵՏ, որ ուղիղ եւ է :

ԱԼԻԼՈՒ. կամ ԱԼԻԳՈՒ. Ի, եց. Գ. Ալելուիա [illegible] *Ալելուն [illegible] Եզն. Ժծ. Եէ : *Չի [illegible] Ալելուն [illegible] Ժմ : Նար. Հ : Լմբ. յայտ : *Օրհնաբանեն [illegible] Նիւ. յայտ :

[illegible] *Մի [illegible] Լմբ. ողբ. *Ալելուք [illegible] Ժմ. Տաղ :

ԱԼԻԼՈՒԵՄ, եցի. Ն. Ալելու երգել. օրհնութե [illegible] *Այգեցեր [illegible] Եփր. ալեր :

ԱԼԻԼՈՒԻԱ, կամ ԱԼԻԼՈՒԻԱՑ. որ և ԱԼԻԼՈՒ. Ἀλληλούια. Alleluja. [illegible] Օրհնեցէք զնա, [illegible] *Գլուխ [illegible] Փ. Դ. Ի. 9 : *Օրհնութե [illegible] Ալելուիա. Ալելուիա [illegible] *Ալելուիա, [illegible] Եփր. աղ :

ԱԼԻԽԱՌՆ. Ա. Որ [illegible] *Զեն [illegible] Հ = Ց. ԾԾ. Ոսկէփոր :

ԱԼԻԿՈԾ. Ա. Կոծել ծեծել [illegible] *Մինչև ալեկոծն [illegible] 'ի մեջ [illegible] : Նմանել [illegible] ալեկոծ [illegible] : Անհաստատն [illegible]

[illegible] Յոբ. Բ. 24 : Եղիշ. Բ : Մաշտ. Եփր. յոբ :

ԱԼԻԿՈԾ ԱՌՆԵԼ. Տ. ԱԼԻԿՈԾԵՄ. *[illegible] վիճը. Է :

ԱԼԻԿՈԾ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԱԼԵԿՈԾԻՄ. *[illegible] ([illegible]) [illegible] Փիլ. լին. * [illegible] Եղիշ. Է :

ԱԼԻԿՈԾԱՆՔ, նաց. Տ. ԱԼԻԿՈԾՈՒԹԻՒՆ. և ԾՈՒԾՔ. * [illegible] Մխ. Ժմ :

ԱԼԻԿՈԾԵՄ, եցի. Ն. Κυμαίνω. Fluctuo. Կոծել ալեօք. [illegible] Ալեաց [illegible] : Ալեք յանցա [illegible] Նար : *Ալեկոծեն [illegible] : Որ ալեկոծե [illegible] : Մի [illegible] Ցմբ. ծէ : Լմբ. ող : Նար. ծէ :

ԱԼԻԿՈԾԻՄ, եցայ. եւ Ձ. Ալեկոծ լինել. ծեծիլ. [illegible] * Ալեկոծիլ [illegible] : Ալեկոծի [illegible] Նար : Գրե : * Մի [illegible] Նար. յէ : Եղիշ. Ե : Գրե :

ԱԼԻԿՈԾՈՒԹԻՒՆ. Գ. Κύμανσις. Fluctuatio. Κλύδων, χειμὼν. Tempestas, aestus. Կոծումն ալեաց. [illegible] Ալեկոծութե [illegible] Գրե. Նար. ԼԲ : Ցհ. Ժմ. Եէ : Ը. Յոբ :

ԱԼԻԿՈԾՈՒՄՆ, ծման. Գ. Ալեկոծումն. ալեկոծութի. [illegible] *Զալեկոծումն [illegible] Լմբ. ող :

ԱԼԻՏԱՆՋ. Ա. Ալեաց տանջող, [illegible] *Ի ծովու [illegible] Նար. ծէ : Լմբ. տօն :

ԱԼԻՏԱՆՋ ԼԻՆԵԼ. Ալեաց տանջիլ. ալեկոծիլ. *Ծով [illegible] Լմբ. ող :

ԱԼԻ, ալեաց, կամ ալոյ. Գ. [illegible] Ալիք. [illegible] *Ցեր [illegible] Մտ. Է : Եփր. յն. Գր : Ճ. Ա : Վ. բա. կց : *Իբրև [illegible] Բրս. Բարէ :

Եւ [illegible] Ալիք [illegible] Եղիշ. Ե : * Զե [illegible]

[illegible] Բուլ. Ժ. Ի. 24. [illegible] ԱԼԻ. [illegible] ԱՂԻ։

ԱԼԻՍԱՄԱՍ. [illegible]

ԱԼԻՒՐ, կամ ԱԼԵՒՐ, [illegible] գ. Ἄλευρον. Farina. [illegible]

ԱԼԻՒՐԱԴԻՒԹ, ի, ից. գ. Ἀλευρόμαντις. Qui ex farina divinat. [illegible]

ԱԼԻՔ, [illegible] գ. Κῦμα, κλύδων. Unda, fluctus. [illegible]

ԱԼԻՔ. Πολιά. Canities. Πολιαί, Cani capilli. [illegible]

[illegible]

ԱԼՈՃ, ի, ւոյ. [illegible] գ. Χίμαιρα. Capra, capella. [illegible]

ԱԼՈՑԱԳՈՅՆ. [illegible]

ԱԼՈՒՇ, [illegible] գ. Μυχός. Penetrale. [illegible]

ԱԼՍՈՒՍ. գ. [illegible]

ԱԼՓ կամ ԱՂՓ, [illegible]

ԱԼՓԱՐՍԵՏՔ, կամ ԱՂՓԱՐՍԵՏՔ. [illegible]

ԱԼՓԱՒՏՔ. [illegible]

ԱԼՔ, [illegible] գ. Μυχός, ἄδυτον. Penetrale, intimus locus, recessus, adytum, profundum. [illegible]

[illegible]

ԱԼՔԻՄԻԱ. [illegible] Եզեկ. 243։

ԱԽ, [illegible]

ԱԽԱԶ. գ. [illegible] Mustela alba.

ԱԽԱՏՐՈՑԵ. [illegible]

ԱԽԱՏՐՈՒԶԵԼ. [illegible]

ԱԽԱԽԵՂԱԳԵՍ, [illegible] գ. Γεῖσος. Suggrunda, gisus, epistylium, coronamentum. [illegible]

ԱԽԵԼ. [illegible]

ԱԽԵՐԱԿ. [illegible]

ԱԽԵՐԱՄԱՆ, կամ ԱԽԵՐԿԱՆ. [illegible]

ԱԽՃԻՒՔ, կամ ԱԽՃԻՒՔ. գ. [illegible]

ԱԽՄԱՐ, ի, ից, որ և Յիմար. ... Ἰδιώτης, σκαιός, ἀσύνθετος. Idiota, rudis, imperitus. [illegible]

[illegible]

ԱԽՄԱՐԱԲԱՐ. մ. [illegible]

ԱԽՄԱՐԱԳՈՅՆ. [illegible]

[illegible]

ԱԽՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ԱԽՈՅԵ. ԱՆՕԹԵՐԱԳՈՅՆ. [illegible] Ἀνδράποδον. Mancipium. [illegible]

ԱԽՈՅՆ. ի, [illegible] } գ. Πρόμαχος, μαχητής, ἱππεύς, ἀριστεύς. Antesignanus, propugnator, omnium fortissimus. [illegible]

Գիփ: Եղիշ. Է: Ցհ. կթ: Շար: *Ընդդէմ խրոխտ ախոյեանին (կամ ախոյանին): Ոչ գոյր չափ զօրավարին ախոյեանցն: Յաղթել ախոյանից ... Կործանեն վասն յախոյանէ անտի: Ի փախուստ կոչ... Ախոյանն զաղանաբար ... Խոր. հայ. Բուզ. Է. 4: Եղիշ: Գիփ: Մարկ. փհ: *Մեծացաւ 'ի ձեռն ախոյեանն թշնամեաց. խոսրովին: *Աս. զյաղթութ 'ի վերայ ախոյանին ... Յախոյանն ... Եփր. ծն:

Նմանութ. ասէ: *Զօրեղ ախոյեանս ... Ախոյեանն ... Նար: *Մեռուցանէ յանդգամն իւր զլեզու ախոյեանն: Որպէս անձնապէնս քաջացաւ ... Մարգ: Ախոյեանն ... [illegible] ... Լծ. ող: *Եղիցուք քաջ և ախոյեանք 'ի պարտ ... Վ. րք հց. Ե:

ԱԽՈՅԵԱՆ. Τρόπαιον, τροπαῖον. Tropaeum, monumentum [illegible] ... Ոսկ. յհ. Ա. 39: Ախոյեան ... Շար:

ԱԽՈՅԵԱՆԱԲԱՐ. մ. [illegible] ... Վ. րք հց. Ե:

ԱԽՈՅԵԱՆԱԿԻՑ, ի, աց. ա. Որ ընդ ախոյեանն, [illegible]

ԱԽՈՅԵԱՆԱԳԱՆ ՏԵՂԻ, Σκάμμα, Scamma. [illegible] ... Ոսկ. Եփ. Ա:

ԱԽՈՅԵԱՆԱՑԵԱՄԱԿ կամ ԱԽՈՅԵԱՆԱՑԵԱՄԱԿ. [illegible] ... Ա... [illegible] ... Սեբ: Ս... Ա...

ԱԽՈՅԵԱՆ. Տ. ԱԽՈՅԵԱՆ:

ԱԽՈՅԵԱՆԱՆԱԼ, [illegible] ... Ղևոնդ...

ԱԽՈՆԴԱՆՈՑ. [illegible] ... ὑποχόνδριακός. [illegible] χόνδρος, ὑποχόνδρια, [illegible]

ԱԽՈՆԴԱՆՔ, [illegible]

ԱԽՈՆԴԵԱՆՔ, [illegible] }

ԱԽՈՆԴՔ, [illegible] գ. Θώραξ, στόμαχος. Thorax, stomachus, orificium ventriculi superius. [illegible]

[illegible]

ԱԽՈՌ, ոյ, գ. [illegible] Σταθμός. Stabulum. [illegible] ... Վ. րք հց. Է:

ԱԽՈՌԱԳԱՆ, } ի, ոց. գ. [illegible]
ԱԽՈՌԱԳԵՏ, } [illegible]

ԱԽՈՐԺ. ա. Ἡδύς, ἀρεστός, χρηστός. Suavis, jucundus, placitus. [illegible]

ԱԽՈՐԺ ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՆ. [illegible]

ԱԽՈՐԺԱԿ, [illegible]

ԱԽՈՐԺԱԲԱՐ. մ. Κατὰ βούλησιν. Voluntate sua, ultro. [illegible]

ԱԽՈՐԺԱԳՈՅՆ. [illegible]

ունել ախորժելի. *Որպէս 'ի բաղձանացն արեկ աղտակաց ախորժագունիցս ('ի Թուոց սատոյցն') ծածկեալք են. Փիլ. նխ. Է:

ԱԽՈՐԺԱԼԻՑ. ա. Լի ախորժիւք. կարի ախորժական. *Ախորժալից ձայնիւ. Ճ. Ա.:

ԱԽՈՐԺԱԼՈՒՐ. Տ. ՀԵՇՏԱԼՈՒՐ. *Ընկալեալ 'ի յախորժալուր 'ի սուրբ քարոզն զգիտակ խնդրոյ երկոյ. Փարպ.:

ԱԽՈՐԺԱԿ, ի, աց. ա. Տ. ԱԽՈՐԺ. *Ախորժակ բանիւ: Քաղցր և ախորժակ բարբառ ձայնին. Փարպ.: *Որով զգալոյն գամոյն ճաշակ փոխեսցի մեղ քաղցր և ախորժակ: Կնդրուկ հաշտութեան՝ նախին ախորժակ: Մեղուք և ախորժակ է լուացեալն... Մեղր գեղեցիկ և զախորժակ վարդապետութիւն կոչէ. Ղուր: Նար. խչ. և Երգ: *Ընդ ախորժակացն և հակառակքն... Չիք ինչ յախորժակաց և սիրելեաց՝ առնին (երանութե) արտաքոյ: Ոչինչ կրելով յախորժակացս՝ որ ասա: Ախորժակս յետ ընկերին զայրոյծ հայհոյութեան անարգելով. Լմբ. առ. Ոսկ. յհ. Բ. 41: Յհ. կթ.:

Յօժարական. մտադիր. ԽԲՈՓԷԹԻԿ. *Լուեալ խնդութ և ախորժակ ունկնդրութ: Որ Է լծորդ քնի ախորժակ կամօք մտեալ եղաք: Գուցէ վրիպեսցես յախորժակ խոստմանց քոց որ առ իս. Փարպ.: Նար. երգ: Մաշտ.:

ԱԽՈՐԺԱԿ. մ. Ախորժելով. *Աղօթ մի ընկեր խնամ ախորժակ՝ զանձնացուցիս ախորժ պատժակ. Ը. այժմ:

ԱԽՈՐԺԱԿ. գ. Προαίρεσις, πόθος, ἔγκλισις. Voluntas, desiderium, inclinatio, affectus. Ախորժք. ախորժանք. նախասիրութիւն. կամք. բերումն. հաճոյք. խղճ. փափագ. Քէօնյիւլ, արզու, ուղածը. արզու, հէվէս, մէյիլ. *Որ և սիրելի խնդց իսկ ախորժակացս է: Զախորժակս մտացն յայտնել բանիւք... Մարդկան է ամլութէ զխոստութեանն ախորժակացն՝ հանդիսա կոչել: Ըստ ախորժակի իւր և աչողակ զինուորութեան: Ըստ իւրեանց ախորժակացն զգանս և զխորհուրդս այլոց դատին. Խոր. ա. 1: Խոսր: Յհ. կթ: Վրք հոկ: *Մարմնաւորելով ընդ մարմնոյ՝ հոգւոյն ախորժակօք: Ո՛չ թէ 'ի սկզբունքէ վերլուծանել կատարել զգանս որինացն, այլ կամաւ ինքնիշխան ախորժակացդ. Ը. Բղբ: Լմբ. սղ:

Գործ և պարապմունք ախորժելի զանել սմեք. հեշտալի թուեցեալ արարք բարի կամ չար, արուեստ, մարդիկ, վարքք. աղիղ սիրած բանը գործը. ունկան, իշ կեանք, խօղ. ապեթ, ունէնաճաթ, մաւրիֆեթ. սրտեալս. Ἐπιτήδευμα. Studium; institutum bonum vel malum, quod studiose sectamur. *Այս գաւառ և աշխ և քաղաք՝ չար ախորժակօք վարուց լի լինէր: Զչնաչարեալ յաղօղականութ, և այլ պատմաբանականս ունել ախորժակս. Փիլ. Իմաստ: Խոր. Է. 76: *Զերամանց բոլոր ախորժակք, եթէ զինուորականն, և եթէ մշակականն իցէ, և կամ նաւարկականն անդեկութ: Ցինչ և ձեռնարկեսցէ որ վարժելոցն և հրահանգելոց յանցնիւր ախորժակս: Զկենցաղօգտակարագոյնս ախորժակացն: Քերթողականս ախորժակ: Ընդգէմ անմեղապարի ախորժակի. Եւ: Պիտ:

ԱԽՈՐԺԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Տ. ԱԽՈՐԺ: *Զախորժականն սաստ. զի յախորժականն գիրս մեկնեսցես: Աստուածք ունին զախորժական զձայնն: Ախորժական էր ննջոյ չարչարել վասն քո: Զբարեաց ախորժականաց կենդանեաց: Երեւեցին գա-ժանք են, և անհերիւսթիւն ախորժականք: Ոսկ. մ. Ա: Լմբ. խոչ: Խոսր: Նար. Ծ. և Երգ:

Յօժարական. կամաւոր. կամակար. *Զընչից չքաւորութիւն ուրախութ առնէին, և բաղում ախորժական գիւտութեամբ. Ոսկ. Եւ: *Ո՛չ 'ի հարկէ էր, այլ 'ի զեղծ և յախորժական կամաց: Վասն մարմինաւորութեան և ախորժական ցանկութեան: Զար զոլն՝ ախորժական կենցաղավարութեան (է)... Ոչ զինուորական մահն, այլ զախորժականն. որով մեռեալ գործէ ախտից. Գէ. Եւ: Եղնիկ: Սահմ. Է:

ԱԽՈՐԺԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Կամակից. հաճ և հաւան. *Գտանեմ զորբեանն խորհրդոյս միաբանն, և ախորժակից բարեաց. Ոսկ. հա:

ԱԽՈՐԺԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἡδονή, ἐπιτήδευμα, βουλία, προαίρεσις. Voluptas, jucunditas, electio, studium accuratum. Ախորժք. ախորժանք. զուարճութի. յօժարութի. սէր. հաճոյք. հեշտալիք. քաղցրութի. *Գերագոյնագոյնս անուշահոտութե զմանացելոյս մեր ընդ ածայնով ախորժակութ: Զապականեալն ախորժակութեան իւրեանց սիրոյ: Ախորժակութ բաղձանաց: Ըմբռնողացն ախորժակութեց. Դիոն.: *Մանաւանդ յախորժակութեանէ կամաց. Փիլ. Իմաստ:

ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ. ա. մ. Ախորժ համով. հաճոյ. քաղցրահամ. ադէյ համով. թաթլը, լէզիզ, լէզէթլի. *Հայցեմք 'ի ճաշակողացն յայսմ սեղանոյ՝ յօգնորէն և ախորժահամ համեղեկելոյ. Նար. յիշ:

ԱԽՈՐԺԱՃԱՇԱԿ. ա. Նոյն է վ. Քաղցր խրախ կամ նմանութ. *Ախորժաճաշակ բանապահոյ առակացութ. Նար. խէ:

ԱԽՈՐԺԱՄ, ացի. Տ. ԱԽՈՐԺԵՄ. *Տեսանել այնպէս, որպէս իմ քրիստոնէից կամի և ախորժայ: Որ և անդէն իսկ ախորժայցն (կամ ախորժեսցն) մտանել զինա. Փարպ.: Ոսկ. յհ. Ա. 24:

ԱԽՈՐԺԱՆՔ, նաց. գ. Ախորժք. ախորժակ. ախորժումն. Իշթիհա. *Ախորժանք կերակրոցն երեւեցուցանեն, եթէ որովայնապաշտք են. Ճ. Ժ.:

Եւ Ախորժակ, ախորժելով առնելուլ. Ἐπιτήδευμα. *Ոչ անկեալք 'ի չար և 'ի գծնելոյ ախորժանս վարուց. Փիլ. Իմաստ:

ԱԽՈՐԺԱՆՕՔ. խոր մ. Ἡδέως. Libenter. Յօժարութ. սիրով. ախորժաբար. հիւսնի խըթաթէլէյլէ. *Նա ախորժանօք համբերէ այսմ ամի, և ախորժելով քաղցրանայ, զի գայ կերակրեսցես. Ոսկ. յհ. Ա. 26:

ԱԽՈՐԺԱՊԷՍ. Նոյն ընդ վ: Տ. ԱԽՈՐԺԱԲԱՐ. *Որք ախորժապէս ընթեռնուն: Ախորժապէս վաստակոյ և հանձնարձակութ 'ի քաղաքն մտանէր. Ոսկիփոր: Նիւս. սմբն:

ԱԽՈՐԺԱՐԱՐ. ա. Որ առնէ կամ առնէ զախորժս. ախորժական. հաճոյական. *Ըստ որում են սիրելի, քաղցր, և ախորժարար. Լմբ. պրբ:

ԱԽՈՐԺԵԼԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ յոյժ ախորժելի. *Երկրաւորական լաւք են, և ախորժելագոյնք. Փիլ. լին. Գ:

ԱԽՈՐԺԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Προσηνής. Jucundus, suavis. Ախորժ. ախորժական. հաճելի. հաճոյական. սիրելի. բաղձալի. ցանկալի. քաղցր. խօշ, խօշըլանաճագ, հօշ էօտէճէք, խօշ, մագպուլ, մէգպուլ, լաթիֆ. *Ջուր ցուրտ անձին ծարաւոյ ախորժելի է. Առակ. ԻԵ. 25: *Ճաշակ ախորժելի: Ախորժելի ճաշակումն. Նար: Ցծիս: *Ախորժելի բարիք: Գուշակս ախորժելիս. Պիտ: Յհ. կթ: *Ախորժելի վերընծայ: Բարեբանել կամաց քոց ախորժելիք: Ախորժելի (այ) ընծայարանք: Յառաջս ընծայական և ախորժելի խորհրդոց ցուցանի: Ընդ անակար կարկառեալ՝ և կամեցեալ է ախորժելի: Յոր զկենդանութե ընդերս պահելն է ախորժելի. Նար.:

Իսկ Յօժարաժիտ. պատրաստական. *Ընկալարուք ախորժելի կամօք. Ը. ընդհ.:

ՈՉ ԱԽՈՐԺԵԼԻ. Անախորժ. անհաճոյ. խորշելի. *Ոչ ախորժելի երբ. Պիտ: *Համբերեսցուք յոչ ախորժելեաց այլ: Զոչ ախորժելիս աներգծելին կատարէ. Նար. Իէ. Իզ: *Խնամոց զախորժելին կամ զոչին ախորժելին. Ը. Բղբ:

ԱԽՈՐԺԵՄ, եցի. ն. Αἱρέω, προαιρέω, θέλω, βούλομαι, εὐδοκέω, ἐπιτηδεύω. Praeeligo, volo, probo, placet mihi, studeo. Նախասիրութ կամօք ընտրել. կամել. հաճել. հաւանել. սիրել. խօթլանմաք, խօշլանմագ, հազ էթմէք, հէվէս՝ շահթ էթմէք. *Ախորժեցին զմահ, և ոչ զկեանս: Մինչև ախորժեալ զչարութ՝ ընտրեցէ զբարին: Ոչ ախորժեաց ժողովուրդ այդ զձայն սիրոյս: Ինքեանք ընտրեցին զճանապարհս իւրեանց, և զգարշելիս իւրեանց՝ զոր անձինք իւրեանց ախորժեցին: Ախորժելով արարինք. Եմ: *Արժան էր զառաքինութի ախորժել. Փիլ. Իմաստ: *Սիրելի իմ, զոր ախորժեաց անձն իմ: Նա միայն 'ի մեծամեծաց ախորժեաց զաղքատացն հանգիստ. Ոսկ. մթ. և Եբր: *Եթէ զհաւուց ախորժեսցես միս: Որպէս խաս ախորժեն կամք. Արք: *Ոչ ախորժես չար. Նար: *Է՛ ինչ՝ զոր ախորժեն ունել, և է՛ ինչ զոր ոչ ախորժեն: Խորհրդով որոց զգեստ զողատական շնորհօքն հոգւոյն ախորժեաց, որպէս այլք զերեւելին ախորժեն զգեստ: Եղնիկ: Համամ: *Զյաղթօղն լինել ախորժէ: Ոչ ախորժեալ ասանել զգեղ: Ոչ ախորժել (կամ ախորժելով) լինել զգանս չարութե. Լմբ: Յհ. կթ: Ը. ող: *Զխաղաղ ցուցանէ ախորժօղս: Ախորժողացն զերկնիցն կայանն: Զախորժողաց բանիցն. Պիտ: Նար. խչ. և Երգ:

Լաւ համարել. բարւոք թուել. *Կալցի զոյս որ, որպէս և ախորժէ. Նիւս. Ա. Ձ: *Արդարք, եթէ ախորժէք, նախ զորձեսս ձեր 'ի ձեռս իմ. Լմբ. ափ: *Գլուխն ոչ ախորժէ յանձնել և 'ի մարմինդ գոլ զկենդանութեանն: Արհեստաւորս 'ի միայնոց յարգեալ ախորժէ լինել զմարմինս կենդանեացն. Նիւս. Բն:

ԱԽՈՐԺԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ախորժ ընծայել. հաճեցուցանել. զուարճացուցանել. *Մեռանին ըզ ինքեան նմանող խորժեցուցանէ, և զխորդն ստասակէ՝ ոչ կարացեալ բերել զանուշահոտութիւն. Մագ. 'ի տին:

ԱԽՈՐԺԻՄ, եցայ. հ. ստանալ ախ. Տ. ԱԽՈՐԺԵՄ. *Եթէ ախորժիս, այժմ թողից զայսոսիկ. Մագ. ծա:

ԱԽՈՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Տ. ԱԽՈՐԺԱԿՈՒԹԻՒՆ. *Անմահին ախորժութբ լնուն. Դիոն. *Հաղորդութեանց այնպիսեաց յախորժութէն: Յաւաղշակամ ախորժութիւն չարաժամ. Ոսկ. մթ. և Եփե: *Ախորժութիւն են կարիք, և ոչ բնութբ ինչ 'ի հարկէ. Նիւս.: *Ոչ ըստ մարմնոյ ախորժութե բաղձանաց, այլ առ զուտ սիրոյն քնի. Եղիշ. Եբր: *Դարձցի միտքն առակութեան 'ի սէր ախորժութե: Այս ախորժութի ճաշակաց՝ բարեպատել քո քաղցրութե. Նար. Լե. Կա:

ԱԽՈՐԺՈՒՄՆ. ժման, մանց. գ. Ἡδονή, αἵρεσις, βούλησις, θέλησις. Voluptas, voluntas, optio, electio, illecebrae. Ախորժելն. ախորժանք. ախորժք. հաճոյք.

կամք. ընդունելութիւն. յօժարութիւն. ցանկութիւն. հաճոյք. խոշբոշ, հող էնթոյ, օնճու, ռաղպ. 'ի վերաստերապարն փափաքանաց, եւ ախորժանս աշխարհի՝ պէտ յօդաստ են: Զա-րաձնիկ ախորժմանն ցանկացեալ. Փիլ. 'ի հաճոյականացն ախորժմանց կամ ախոր-ժանց յանձնառեալ գոլով. Դիոն. Եթէ ամ ախորժումն ոչ առանց բանի լինի, փոխանակ ախորժումն յախորժմանն լինի. Կիւրղ. Փիլ. Միրայր՝ մասունք ախորժանաց պէտ ալքն ամ անտառակերպ: Տեսեալ 'ի մեղ զախորժումն մեղաց՝ խորհրդով Նար. խէ: Լփ. եւ ընդ:

ԱԽՈՐՏ. ԱԽՈՒՐ. Տ. ՕԽՈՒՐՏ. ՕԽ-ՀՈՒՐ:

ԱԽՈՒՆԱ, ԽՄԱՂԽՈՒՆԱ կամ ԱՂ-ԿՈՒՆԱ. գ. Ծանօթ իբր յարգափառ: Խոր. Յ:

ԱԽՏ, ի,ից. գ. Πάθος. Passio, affectus. Կիրք մարդոյ՝ ներքին եւ արտաքին. որ ինչ կրէ 'ի մարդն Ա հոգւոյ եւ Բ մարմնոյ. չարժմունք սրտի. բերումն. աղց. կարեկցութիւն. բնական պէտք. հէվայի նէֆս, ...: 'Ախտ համառօտական աստի. քանզի ասի ախտ եւ մարմնական, որպէս հիւանդութիւնք եւ վէրք. ասի ախտ եւ անձնական (զի հոգեկանք), ցանկութիւն եւ սրտմտութիւն. Նիւս. բն: 'Ախտն համառօտ է. այլ է ախտ, եւ այլ խոլութիւն. զի խոլութիւնն յոյժ ախտ է. Ոսկեբ: 'Առ ախտելեն ամենայն (ոչխն) զմնացորդն զախտ: Հոգի՝ ախտ գործոյ կոչել. Փիլ. Խմաստն: 'Ախտ քնոյ 'ի բաց փախուցեալ լինէր 'ի նմանէ. Խոր: 'Քանզի է ախտ՝ անմարդադոշ խաղաղումն 'ի մարմնի զգայութեանց. Վ. Ահր. Նէ... 'Մ'արթն զախտս (ախտից). Համա-գործեցից ընդ: Ախտ իբր պատճառ, իբր խոնարհ միոյ: Զախտ արտասանաց. ... ցաւ... եւ ախտից պատմութիւնն. Նար: * Յոյժ ... Մովս. Ե: 'Ախտ մասամբ ... ԼՓ. ... Բազում ... Սեբեր. Բ: ... եւ ախտից մէջ. Կոչել:

Եւս. Ἀμαρτία, κακία. Vitium. Կա-րեւոր մեղաց. անցանելին կիրք. յօժարութիւն եւ ... 'ի չար ... մոլութիւն. ... Ակ. ... 'Ծանիցէ մարդ զպարտաւորն իւր եւ զախտ իւր (ներքին). Եւ այն ... է, եւ ախտ չար. Յ. Ծ. Է. 29: Ժող. Է. 2: 'Եւ իւրեւ ... պատառել ... 'ի մեծ ... Խոր: 'Գիտական ախտին հոգ. ... Յհ. Մ. ... 'Կայ ընդ ախտիւ ... ցանկութիւն. Կաթ: 'Նոյն է ... եւ մեղաց ախտից: ... հեշտութիւն ախ-տից ... Նար: 'Երդնուլ եւ յիշ-... ախտիւ: Մարդահաճու-... ախտիւ: Եսպէս որ այն է, որ մա-... է յոյժ ախտից: Արուեստին է այդ-... Գոտ. Բնդհանրական լինի ... 'ի ... ախտից. Ընդ. 'Զախտ չար Թշնա-... Քանզի ... Զատուցանել: ... չմեղաց զախտս ... Քնքշութեան ... զախտ. Յհ. Մ. ...:

Եւս. Νόσος, ἀῤῥωστία, ἀσθένεια, μαλακία. Morbus, aegritudo, infirmitas. Ցաւութեան մարմնոյ. հիւանդութիւն. խոթութիւն. ցաւ. արկած. խասթալըգ, իլլէթ, մա-րազ, տէրտ. 'Զամ զախտն' զոր ածի 'ի վը Եգիպտացւոցն հիւանդացուցեալ՝ անկցի ախ-տիւ: Ախտիւ որովայնի հանելոցիս: Զախտս մահու չերանիցէր: Բժշկէր զամ ախտս: Բժշկերոց ազատելով հիւանդս 'ի պէսպէս ախտից. ևն: 'Զուրդակս փափաքելւոյս ամենեցուն, զի մի յայլս փոխեսցի ախտն. Խոր. Գ. 20: 'Երկայն եւ անբոյժ ախտ վատանն ծերութեանն. Փիլ. Իմաստ: 'Անհաւ-յախտս գժնդակս. Եղիշ. Է: 'Ի միոյ ախտէ ոչ ամ մարդ մեռանի, այլ 'ի յոգունց եւ 'ի զանազանից. Ը. Բղխ: 'Զախտս մահացուս 'ի մարդկանէ հալածեցին. Նար:

Նմանութ՝ հիւանդութիւն հոգւոյ. 'Այն-չափ յախտս կամք, եւ չիմանամք զոգւոցն ծիւրութիւն. Ոսկ. Մ. Ա. 4: 'Անկեալ կամ չարեօք 'ի մահաբեր ախտից: Բժշկեա 'ի հիւանդութեանս ախտից: Ախտից եւ մահու յաղթականք. Նար: 'Առ 'ի մերժել զախտս հոգւոյ եւ մարմնոյ. Շար:

ԱԽՏԱԲԱՐ. մ. Ἐμπαθῶς. Ut affectibus obnoxius. Կրիւք. կարեօք. Ը կա-րեաց մարմնոյ. 'Ախտաբար՝ ինձ, ամ ոչ ծնաւ. ամենակալեալ զամէնայն ծնունդն: Կերակրոց եւ ըմպելեաց ախտաբար հաւ-մանց. Նիւս. Բնութ: Ը. Բղխ:

Եւ Ախտաւորաբար. անկարգաբար. մոլեկան յօժարութ. Κακῶς, φαύλως. Vitiose. 'Ոչ է պարտ յաղագս մարց ախ-տաբար ունել. Բրս. կան: 'Եթէ ախտա-բար առացեալ էր զաղաւթեզն. Վրք. հց. Է: 'Մի եւ մի ինչ խառնել ախտաբար 'ի հակառակին կոյս. Ը. ոփ: 'Կամաւ ըն-թանամ ախտաբար զհետ գիւտերամ որո-մանցն. Մարաբ:

ԱԽՏԱԲԵԿ. ա. Ախտիւ բեկք հարեալ. յն. չերմամբ ըմբռնեալ. 'Որդնալից արու-բեալ, ախտաբեկ, ատամբեկ. Ոսկ. ... :

ԱԽՏԱԲԵՐ. ա. Բերող յինքեան զախտ եւ զաղէտ. Ը կարեօք անկեալ. ախտա-լի. եւ ժամանախտական. 'Ծնունդն' որ 'ի մարմնոյ է, գիշերայյին կոչի, եւ ախտաբեր: Ախտաբեր Թշուառութիւնք աղքատաց. Զքր. կթ. 4Ժ: Եղիշ. Է: 'Ախտաբեր ան-հաւատութիւն. Կոչ. Է:

ԱԽՏԱԲԻԾ. ա. Ուր իցէ բիծ եւ արատ ախտից հոգւոյ. անմաքուր. աղտեղի. ... 'Յախտաբիծ ցանկութեանց ար-տաքոյ լինել: Հրեշտակք յամ ախտաբիծ կրից յատուկ են եւ մաքուրք. Ը. Մրբ: Տօնակ:

Յոգն. գ. Ախտաւորբիծ, արատ. աղի. ... 'Զամ ախտաբիծս նոցա մաշեալ աղատեալ 'ի մեղաց իւրոց. Լմբ. աղ:

ԱԽՏԱԲՈՅԺ. ա. Բուժիչ ախտից. ա-պաքինիչ ցաւոց. ... 'Զթարախածութիւն 'ի կենդանեացդ (ըղ-տղուկս) իբրեւ զախտաբոյժս մեծարեալ՝ զնա ամ անուանեցին. Յհ. իմ. պաւլ:

ԱԽՏԱԲՈՅԾ. ա. Որ բուծանէ եւ զար-մանէ զախտս իւր. մեղասէր. ... 'Վաւաշոտք, ախ-տաբոյծք. Մարաբ:

ԱԽՏԱԲՈՐԲՈՔ. ա. Որ ինչ բորբոքէ զախտս. ... 'Ախտաբորբոք նիւթ. Նար. խէ:

ԱԽՏԱԳՈՐԾ. ա. Νοσοποιός. Morbum afferens. Որ ինչ գործէ կամ պատճառէ զախտ. ախտաբեր. 'Յաղագս չար կերա-կրոց, եւ կամ յաղագս օդոյ եւ իցէ ախտա-գործ պատճառն: Յախտագործ անգզեան չնչեցեալ օդ. Բրս. չար:

ԱԽՏԱԺԷՏ կամ ԱԽՏԱԺԵՏ, ի, եւ, ագ. ա. Ἀσθενής, ἄῤῥωστος. Infirmus, aeger, aegrotus. Ախտացեալ. ցաւագար. հի-ւանդ. խոթ. հիւանդոտ, ցաւոտ. խասթա, մերիզ. 'Ի հրապարակս դնէին զախտա-ժէտս: Բժշկել զախտաժէտս: Բազում հիւանդս եւ ախտաժէտս. Մրկ. Զ. 56: Ղկ. Թ. 2: Ա. Կոր. ԺԱ. 30: 'Հեծեմ 'ի վը վտարանդեացն եւ ախտաժէտացն: Ախ-տաժէտացն 'ի վը բերէ զբժշկութիւն գերայ: Ցաւս հալածէ, ախտաժէտս բժշկէ. Մանդ. Դ: Յհ. իմ. պաւլ: Նար. հէ: 'Ոչխար ախ-տաժէտ: Ախտաժէտ մարմին: Ընդ բա-նաւոր ախտաժէտսն զմանկունս ունէի բանի. Ճառընտ: Փիլ: Մխ. դփ:

Վարակեալ 'ի կիրս ախտաւորս. ախ-տաւոր. Ἐμπαθής. Adfectu commotus, vitiosus. 'Զախտաժէտ ցանկութիւն նախա-նձելով. Նիւս. կազմ:

Ուր օդն իցէ վնասակար, անառողջ. 'Ի դաշտային չամբուռս ախտաժէտ վայրս. Գեղ:

ԱԽՏԱԺԷՏՈՒԹԻՒՆ, կամ ԱԽՏԱԺԵ-ՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Μαλακία, ἀῤῥώστημα. Infirmitas, languor, morbus, aegritudo. Խոթութիւն. հիւանդութիւն. ախտ. ցաւ. ցաւա-գարութիւն. խասթէլըգ. 'Ի մարմնական զամ հիւանդութիւնս եւ ախտաժէտութիւնս եղեալ: Իբրեւ ախտաժէտութիւնք իմն հասարակաց: Ցաւս անբժշկելիս, եւ պէսպէս ախտաժէ-տութիւնս: Խորշակաւոր պաղովք մատու-ցանեն ախտաժէտութիւն ձաշակողացն... Բերեն ախտաժէտութիւնս: Զախտաժէտու-թիւնս հոգւոյ եւ մարմնոյ: Կչռով բաժանէ իւրաքանչիւրումն զօգտակարն, զառողջու-թիւն եւ զախտաժէտութիւն. Անյաղթ. ժգ: Անյաղ. աղէտ: Մանդ. Իա: Գիւ: Ը. Բղխ:

ԱԽՏԱԼԻ. ա. Լի ախտիւք. ախտաւոր. ախտաբիծ. 'Կամ խորհեսցիս զախտալի զա-զիր եւ զաղիղծ գործս. Վրք. հց. Է:

ԱԽՏԱԼԻՑ. ա. Լցեալ ախտիւք մե-ղաց: Նոյն ընդ վ: 'Յախտալից որոց ա-ղօթքն խոտան երեւին. Նար. խբ:

Լցեալ ախտիւք մարմնոյ եւ հոգւոյ. լի կարեօք եւ կրիւք. ցաւալից. վշտալից. 'Ախտալից կեանք: Զանձրացեալ իցէ ե-լանել յախտալից մարմնոյս: Առ ախտա-լից մարմնոյս մաքրութիւն: Մի երկարս ինձ զվէր մեղացս 'ի յախտալից մարմնիս ծած-կեսցես. Խոր: Եղիշ. Է: Նար. Ա. Խէ:

ԱԽՏԱԽՈՆԱՒԱԾԻՆ. ա. Ծնեալն 'ի հիւթոց խոնաւութե. (կամ աւելի ախտից խոնաւութե.) 'Ի՛ ինչ 'ի շնչաւորաց ախտա-խոնաւածին. այն լուղակք են. Քէրթ. Ն Մագ. ...:

ԱԽՏԱԾԻՔ, ծից. գ. Բերմունք եւ հե-տեւանք ախտից. ախտաբիծք. 'Յանհնա-րին կարիս ողջառութե անկեալ, եւ ախտա-ծիւք մեղացն բրդեդեալ. Արիստ:

ԱԽՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Παθητικός, ἐμπαθής. Patibilis, passioni subjectus. Ենթակայ ախտից՝ կրից եւ կարեաց. մարմ-նաւոր. կրական. 'Ոչ ամ շարժութիւն ախ-տականին՝ ախտ կոչի: Ըստ որում շար-ժումնք են 'ի նոյնունս յախտականացն ան-ձին, ներգործութիւնք իմն են: Զախտական եւ զարտաւոր կիրս. Նիւս. կազմ: 'Ծնունդն եթէ էր մարմնաւոր, ախտական էր. ան-ախտ է անմարմինն: Եւ մեք մարդիկ եմք ախտականք իբրեւ զձեզ: Ի վերայ փոյթին ախտական աւերութիւն: Արգականացս եւ ախտականք են երկրաւորք. Առ որս. Գ: Ոսկ. յհ. Բ. 18: Թէոդոր. Խչ: Տօնակ:

Եւ Ախտաւոր. շարժիչ ախտից մո-լեկանաց. 'Յուցեալ զերդս ախտականս առ 'ի կատարել զաղծութիւն ախտից. Խոր. առ Ահէ որդ:

ԱԽՑԱԿԵՐ. ա. Գազանական չար ախտից.

գործօնեայ մոլութեանց. չարագործ. մոլի. *Փրկեաց զնա 'ի գաւառն աւազակաց ախտաւորաց և մեղաւորաց գիւղորայս. Մաշտ.:

ԱԽՏԱԿԻԾ. ա. և ն. Ախտիւ մեղաց կծեալ, զգածեալ, վառեալ. *Մեղայ՝ մեղկ և ախտակիծ խոկալով. Մաշտ.:

ԱԽՏԱԿԻՐ, կրի, րաց. ա. Ἐμπαθής. Passionibus aut morbis obnoxius. Ենթակայ ախտից ցաւոց. ախտաժէտ. ցաւոտ. հիւանդ. *Ախտակիր մեր մարմինն՝ առաւելութեամբ և պակասութեամբ վնասմանց: Որքան և զայլսն զախտակիրս խորասէ: Աղաղակեաց ընդ ախտակրին. Բրս. հց: Ոսկ. յհ. ա. 37: Ցն. որբէ:

Եւ Ախտաւոր. մոլեկան. *Աղտոտեալ ախտակիր խորհրդոց մարմնոյ. Վրք հց. խա:

Եւ Ախտականն. կրական. չարչարելի. *Անախտանալի բանին, և ախտակիր մարդոյ. Սարկ. Հոգւ: *Նոյն ախտակիրն ամենայն մարմնոյն ախտակրելով. Ոսկեբ.:

ԱԽՏԱԿԻՐ ԼԻՆԵԼ. Կամաւ կրել զկիրս մարդկայինս. կարեկից և կարեկից գտանել. *Ախտակիր եղեր հոգեղէն բնութեանս. Զչարչարանս յանձն առեր, ախտակիր հոգեղինացս եղեր. Շար.:

Մերձ Ընթանալ յախտաւոր կիրս. *Զոր կինքն զատուցանելով, ախտակիր եղեալ խաչամուտ. Զգը. կէ:

ԱԽՏԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συμπάσχων, συμπαθής. Compatiens, qui pariter movetur. Կրակից՝ հանդերձ կարեկցութեամբ. չարչարակից. վշտակից. ցաւակից. *Ախտակիցն եմ, և հաղորդ վշտաց: Ախտակից է բոլորն կենդանին ... *Առ խոնարհեալսն ախտակից լերուք. Ճմ:

Եւ Գործակից ախտից մեղաց. *Զհարաւունսն ախտակիցս, և հարց ախտակիցս: Տեառն զնա ... ախտակիցս՝ յանձնեալ ծառայն: Ախտակից լինել խնձ կոչել բարեաց և անէծից. Լմբ. ժա: Լմբ. ող: Սիս. ող:

ԱԽՏԱԿՐԱԿԱՆ. ա. Որ իցէ ախտակրութեան կամ զօրութ. և Ախտակիր. կրական. *Կամօք եթէ նոյն ծրարոմն լինելոյ ախտակրական. Կանոն: *Զատողոսն ասել զԸՆ ախտակիր ոչ մասնաւոր խնամողք, և ոչ զՕծոնս ախտակրական կարծելոց. Խոսրովիկ:

ԱԽՏԱԿՐԵՄ, եցի. ե. ն. Πάσχω. Patior.

ԱԽՏԱԿՐԻՄ, եցայ. ն. Ախտակիր լինել. կրել զմարդկային կիրս և զչարչարանս. տուժել, տառապել. չարչարել, վշտանալ. *Ախտակրեալ 'ի մի բանաւոր խորհրդն: Ի չարչարանս և 'ի մահու զմարմ նոյն ախտակրեր: Եւ 'ի բարձրանաս, ոչ ևս զմարմնոյ ախտակրելով. Շար: Սրփ. ա. դ. է: Ամ. հանդ.:

Եւ Կարեկից լինել. վշտանալ. ցաւակցել. տառապել. *Զոր 'ի յայսաց բանեին զա կերպարան առ որ մերձն 'ի յեւրն ախտակրեաց. Նար. խէ:

Եւ Ցաւագնել. խոժոռել. կրել զախտ մարմնոյ կամ հոգւոյ. ... *Ի բժշկութ ախտակրելոց. Ցհ. կը: *Ախտակրեալն մանաւանդ 'ի բարերին: Սքպ զգայնեաց ախտակրեալս ... ընդ հեշտութեանն. Եւսեբ. գր: *Անձրահայացումե ընդ վշտեալ թախս, և մի այսորիկ ախտակիրել պահել ոչ ... Ցհ. կը:

ԱԽՏԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πάθος. Passio, ut morbus animi; aegritudo. Կիրք ախտից հոգւոյ և մարմնոյ. ախտաւորութիւն. խոցոտ. *Զաստուածային ախտակրութ: Հոգւոյ և մարմնոյ, կամ առանց ախտակրութ: Ի մեր է (ած) զ զօր ախտակրութեան ... Հոգւոյ մերն հետև են յայտ ... ախտակրութեանց: Մտածութիւն մեռոց ախտակրութ է. Մագ. ա: Ը. Եղծ: Սրփ. յէ. ե. է. ... Եւ Հեշտախտութիւն. *Միրեալ բնութ ... , և մոլեալ յախտակրութ: Զայնպես քաղցրութ 'ի բազում ախտակրութեան ... Լմբ. ող: Վրք հց. դ:

Կամ Ախտակցութիւն. ցաւակցութիւն. *Ախտակրութ եղբայրական. Խոսր.:

Եւ Կիրք մարմնոյ. չարչարանք. *Անախտակրին ախտակրութ 'ի մարմնի: Զնա ախտակրութս մերոյ բնութեան յանձն առեր առանց մեղաց. Գաղիլ առ ամե. Գանձ:

ԱԽՏԱԿՑԱԲԱՐ. մ. Συμπαθῶς. Cum commiseratione. Ախտակից լինելով. կարեկցութեամբ. ... *Ախտակցաբար պաշտամանցս ... Ախտակցաբար ... Շար:

ԱԽՏԱԿՑԱԳՈՅՆ. ա. Περιπαθέστερος, συμπαθέστατος. Vehementiori passione adfectus. Յոյժ կարեկից. կարի զգածեալ. *Ախտակցագոյնք պաշտօնէին զանձնակալն ... Եղբայրն որ է զօր մարդկան ախտակցագոյն էր: Ցեղակիցք ... Սոփ. ե. Փիլ. ...:

ԱԽՏԱԿՑԵՄ, եցի. ն. Συμπάσχω.

ԱԽՏԱԿՑԻՄ, եցայ. ն. Simul patior, una adficior. Ախտակից լինել. կարեկցել. վշտակցել. ցաւակից լինել. *Ո՞վ մեզ օգնեսցէ ախտակցելով ... Ախտակցեցաւ հեծութեանն ... Խոր. գ. 68: Լմբ. ող:

Կրել զնոյն կիրս ցաւոց. *Ամ ... բժշկել որոց ախտակցին. Լմբ. պղ:

ԱԽՏԱՆԱԼ. ... *Ախտակցեալ հոգի և ոչ միոյ խորհրդական ... Ախտացեալ:

ԱԽՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμπάθεια, τὸ συμπαθές. Commiseratio, humanitas, eadem pati. Կարեկցութ. վշտակցութիւն. չարչարակցութ. ցաւակցութ. *Ախտակցութեան ... Մարդ առ 'ի նմանութեան ախտակցութեամբ: Զանձնարարութեան ... Սեբ ... Ը. Նոն: *Ա ... ախտակցութ: Ողորմութիւն է ախտակցութ, ... Սրփ. յէ. է: Լմբ. ... *Խաղաղութեան փառ խաղ 'ի լոյս, զախտակցութեան ... 'ի մեր ... ախտակցութ. Վ անձ. յոբ:

Եւ Բերմունք ախտաւոր. ... Προσπάθεια. Addictio, cupiditas. *Մարդոց և ... ախտակցութ: Անձնական ախտակցութիւն ... 'ի բազմ ... մարմնոյ և ... ախտակցութեան. Նիւս.:

խոս: *Անկեզելոյն աստուածային, և ... 'ի զգայական ախտակցութեանս. Սրփ. ա. դ. ա:

ԱԽՏԱՀԱԼԱԾ. ա. Հալածիչ և փարատիչ ախտից ցաւոց. բժշկարար. ... *Ախտահալած բժշկութեամբ ... : Տէրք զնորա ... ախտահալած ... Ագաթ. Տօնակ: Ցհ. ... փարպ.:

ԱԽՏԱՀԱՆԱԿ, կամ ԱԽՏԱՀԱՆԱԳ. ա. Մերժօղ և ... ախտից. ... խոհեմութիւն. *Հողը ախտահանակ (կամ ախտահանագք.) Խոր. գ. 68:

ԱԽՏԱՄԱՏ. ա. Որ մերձենայ ընդդէմ ախտից. վանիչ մոլութ. *Զօրակերպ 'ի ձեռն ախտամարտ յաղթութեան. Թէոփ. խ. դ:

ԱԽՏԱՄՈԼ, ի, աց. և ԱԽՏԱՄՈԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Մոլեալ ... ախտիւ. զեխացեալ զհետ զանկութեանց մարմնոյ. *Մեղաւն ամենայն ապարել էր ախտամոլաց 'ի պատրանս, ... Մխ. եր. *Ախտամոլն ... Մագ. ծէ:

ԱԽՏԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Մոլութիւն ախտից. զանկութիւն. հեշտախտութիւն. *Ո՞չ է ... , այլ ախտամոլութ. Կանոն:

ԱԽՏԱՑԻՆ, յնոյ, ոց. Տ. ԱԽՏԱԿԱՆ. և ԱԽՏԱԻՈՐ. *Բայց զի որպէս առ որդին, ոչ մարդկան և ախտային. Ը. խոսր: *Նմանութիւն ախտայինն մարմնական ըղ գայական. Փիլ. Եւ. ա. 8: *Ծնանելոց զոյն զինչ բնութեանց ախտաւորելու և ախտային ... Ցեղց և քնոյ ձայն ախտայինն, փոխումն եղանակի նմանութեանն. Ցն. որբէ:

ԱԽՏԱՆԱՄ, ացայ. ն. Νοσέω, ἀλγέω, ἀσθενέω, μονέω, πάσχω. Morbo laboro, doleo, aegroto, patior. Ներգել ախտիւք ցաւոց. խոժոռել. ցաւագնել. ... տկարանալ. հիւանդանալ. ... *Որք խոստովանեալին հաւատոյ ... ախտացեալ ... Մարմինք նորա ախտացան: Ախտացան ... Տայց ախտս, և ախտացեալ 'ի ներքին. Խմ. ծէ. 8: Ցոբ. ծր. 22: Է. Ճ. Ը. 12: Երեմ. Ը. 21: *Հիւանդութ յերկար ախտանայ: Ախտանալ յանձն և 'ի մարմինն. Եղիշ. Դր. Նար. ծր: Բժիշ ... Ախտանալ և մեռանիլ, որպէս և կամիք. բայց հոգւով եթէ կամիք, ոչ ախտանալ և ոչ մեռանիլ. Ը. Եղծ.:

Կամ Վնաս ինչ կրել. խանգարիլ. ... *Ախտացան արմատք ... Ովս. Է. 16: *Անզգայքն ախտանան, և ոչ խոժոռին. Նիւս. բն:

Կամ Վշտանալ. սիրել. և զայրանալ, զլլել, ... *Ախտանայր հոգւով, զի և ... ոչ եղև ողջակիզելով. Ճ. Ա: *Ախտանան առ ... Դատաւոր ... 'ի ... Ա. Ոսկ. յհ. Ը. 4: Մագ. ... :

Ցաւել յերկ ինչ ախտաւոր կրիւք և ... *Եթէ ... ախտանայց 'ի ... Ի ... ախտաւորեալ ... Ը. Եղծ. ... Սրփ. ա. դ. 12: *Հինգ բանիւ ... որով ախտացան. Արշար. ... :

Կրել զհիւանդութ հոգւոյ. զառա.

[illegible]

ԱԽՏԱՆՎԵԼ, ... Ἐνεργούμενος. Energumenus. [illegible]

ԱԽՏԱՆՇԵԼ, [illegible]

ԱԽՏԱԼԱՐԺ, [illegible]

ԱԽՏԱՄԱԺՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ԱԽՏԱԳԱՂԱՄ. [illegible]

ԱԽՏԱՍԷՐ, ... Φιλοπαθής. Indulgens affectibus, amans voluptatis. [illegible]

ԱԽՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Φιλοπαθές. Amor affectuum. [illegible]

ԱԽՏԱՍՊԱՆ, [illegible]

ԱԽՏԱԲԱՆ, ... Φυσικός. Physicus. [illegible]

[illegible] բնութեան. ... Φύσις. Natura. [illegible]

ՑԱԽՏԱԲԱՆԱՑ. [illegible]

ԱԽՏԱԲԱՐ, [illegible]

ԱԽՏԱԲԱՆԱԾ, [illegible]

ԱԽՏԱՄՈԼ ... և ԱԽՏԱՄՈՂ. գ. [illegible]

ԱԽՏԱԳԷՏ, բաց. գ. գրի և ԱՂԹԱԳԷՏ. ... Ὡροσκόποι. Qui natalem horam observant. Γενεθλιαλόγοι. qui praedictiones è natali die faciunt. [illegible]

ԱԽՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ... Νοσίζω. Aegrotum facio. [illegible]

ԱԽՏԱԻՈՐ, [illegible]

ԱԽՏԱԻՈՐԱԲԱՐ. մ. Ἐμπαθῶς. Cum affectu vel passionibus. [illegible]

Իսկ ԱԽՏԱԻՈՐԱԲԱՐ ՆԵՐԳՈՐԾԵԱԼՆ՝ է Ախտահար. Ἐμπαθῶς ἐνεργούμενος. [illegible]

ԱԽՏԱԻՈՐԱԳՈՅՆ, ... Ἐμπαθέστερος. Vitiosissimus. [illegible]

ԱԽՏԱԻՈՐԱԿԱՆ, ... Παθητικός. [illegible]

ԱԽՏԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πάθος, προσπάθεια. Passio, adfectio. [illegible]

ԱԽՏՈՒՆԱԿ, [illegible]

ԱԽՐԻՁԱՆ, [illegible]

ԱԽՑԻՓԽԻՑ. [illegible]

ԱԾ. [illegible] Ἄγε, εἶα, φέρε. Age, agedum, eja. [illegible]

դէ, փէշինփի. *Մատենագրականութիւն (մեկնչաց). աղէ, թող, ած, եկ, բեր. Թր. քեր։

ԱԾ. մանաւանդ ԱԾՔ. գ. արմատ Ածել բայիս. ոսկ յն. աղօթք. Ἀγωγή. Productio. Ածումն՝ իբր Ընծայել. բաղադրեալս և ԳՑՈՒԿ. Քէփան, Քէլմէն ճէօշ, տչ. *Ածս որթոյ զատանել կենդանատնկելոյ. Փիլ. լին. ՟Բ. 67։ *Պատուաստս, և ածս, և արմատս արտաւեալս հանել անկեան մարդիկ։ Սերմանել կուտս, կորիզս, արմատս, և ածս, որ սերմանականն զօրութեան ունին ակէամկէտս։ Իբրև ածս ստաց ծառոց, և կամ մատունս որթոյ. Վրդն. ծն։

ԱԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Եղականն. զգալի. ոչ միայն լինելութեամբ այլ և ծննդեամբ 'ի լոյս ածեալ. մարմնաւոր. հողեղէն. փոփոխական. *Ի նմանէ են յառաջացեալք ածականքս, և մերձընթացն գառք. Մագ. ՟Է։

ԱԾԱԿԱՆ՝ ըստ քերականաց յետին գաւառաց, հանգչեցեալ գոյական անուան՝ յոր յենու. հ. ք. Տես ՄԱԿԱԴՐԱԿԱՆ, կամ ՄԱԿԴԻՐ. Ἐπίθετον. (այսինքն մակադրական). Adjectivum. (այսինքն յաւելուածական, յարադրական): Ըստ այսմ գրի 'ի Հին բռ. ի՞նչ *Դրական, ածական դ. այսինքն զրուցեալ յաւելեալ ոտի մակդիր յ'իսկն, այսինքն 'ի գոյականն։

ԱԾԱՆԻՄ, ածայ. հ. Περιζώννυμι. Cingor. Ընդ մէջ ածել. սփածանել. մէջքը կապել. գուշանմագ. *Զգեցաւ իբր զօրութիւն, ՟Է մէջ իւր ածաւ. Սղ. ՟ՂԲ. 1։ Շար։ *Ընդ մէջ իւր ածաւ... ած ՟Է մէջ իւր, զի՞ր զօրութիւն. զանկարութիւն. Լմբ. պտրգ։

ԱԾԱՆՑ, ի. մնացոր } ա. գ. Παράγωγον. Derivativum.
ԱԾԱՆՑՔ, ցից. } Բառ ըստ քերականաց՝ ածեալ և անցուցեալ այլ ինչն վերածեալ 'ի նախաւոր գոլոյ յայլ ձեւակ յաւելուածով անշուշան մասնիկան, որ առայ զմանաւոր նշանակութիւն. *Տեսակք են ածանցացն եօթն. հայրանունական, ստացական, բաղդատական. ևն. Թր. քեր։ *Տեսակք ածանցացն յորժ անհուն և անպաւեն. Երզն. քեր։ Ոսկ և 'ի գերանունս. *Դէմք նախադաղափարացն, ես, դու, նա. և ածանցացն, իմ, քո, նորա. (իմն, իմոյին, քոյին, նորային կամ նորայն). Թր. և Երզն. քեր։ Գտանի գրեալ և Ածանցի, ածանցից։

ԱԾԱՆՑԱԲԱՐ. մ. Ածանցմամբ կամ փոխաբերութեամբ. վերածաբար. յարմարաբար. *Այլի այլի առ նոյն գաղափարք գործոցն և բանիցն՝ այնպէս ածանցաբար անուանին. Սարկ. քհ։

ԱԾԱՆՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Παράγωγος. Derivativus, deductus. Ըստ քերականաց՝ նոյն ՟Է ածանցս. այսինքն բառ ծագեալ 'ի նախադաղափարէ, յոր յարեալ է մասնիկ ինչ անշուշտ՝ փոփոխելով յայլ ձեւակ, ոսկ և նոյն իսկ մասնիկն պատճառ այլափոխութե. ծուղմոք. *Տեսակք են երկու. նախադաղափար, և ածանցական. հիմար, երկիր. և ածանցական, որ յայլմէ զսեռունն (այսինքն զծագումն) ընկալեալ. որպիսի, երկրային. Թր. քեր. *Ածանցական է, որ յէէն (այսինքն 'ի նախեղակ բառէ) ունի զգոյութիւն. որպէս 'ի մարդոյ՝ մարդկայինն, 'ի ծովէ՝ ծովայինն. Երզն. քեր. Իսկ 'ի բայս՝ ՟Է յն. և լտ. չիք անցողական, ոսկ 'ի հյ. և 'ի աձկ. փոփոխիլ, փոխանցանել, ևն. այլ կայ ածանցական, այսինքն բայ՝ որ կարէ միջամտեալ թարմատար մասնկամբ իւիք բաղդատել, որ ոչ այնչափ փոխէ զնշանակութիւն, որչափ աշխատ... *Նախադաղափար է, որգն՝ ոռոգեմ. և ածանցական է՝ ոռոգանեմ. (ἄρδω, ἀρδεύω; rigo, irrigo.) Թր. քեր։

ԱԾԱՆՑԱԿԱՆ. Որ ինչ ՟Է ածիլն և ընդերկնիլն՝ իսկ և իսկ անցանէ. վաղանցուկ. վայրկենական. Բէզ կէլիճի. *Ոչ քեթթել մի ական, ոչ խուռն մի առաւել ածանցական. Նար. կէ։

ԱԾԱՆՑԱԿԱՆ. Յառաջ ածեալ 'ի չգոյէ 'ի գոյ. եղական և զգալի։ Տես և ԱԾԱԿԱՆ. *Որք արհեստից են մասնացու, յածանցականացն մարմնաւորութեան և վճիռս ՟Է խորաքանչիւր կերպարանի իսկան յարմարել։ Մերոցն և մերականացն ածանցական բաղկացուլ. Մագ. ա. ՟ԺԸ։

ԱԾԱՆՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Յառաջ ածումն. արտադրութիւն. որ և Ածանցութիւն. հօրըլուք. *Թէպէտև հիւթանիւթ հողոյ ընծիւղեալ (փայտախաչին) ածանցականութեամբ. Թէոդոր. խչ։

ԱԾԱՆՑԻՄ, եցայ. յ. Παράγομαι. Producor, deducor, derivor. Յառաջ ածիլ. գոյացուցիլ. հօրըլ օլմագ. *Որ 'ի հողոյս ածանցին կենդանական սերմանք, 'ի հաստարակաց երկրէ ածանցեալոց կենդանեաց. Պիտ։

Ըստ քերականաց՝ Յառաջ գալ կամ ծագիլ ածանցաց 'ի նախադաղափարաց, և բաղադրելոց 'ի պարզից. *Ածանցականք են, զի նախադաղափարին խառնեալ է նախորինակ ինչ, յորմէ ածանցին, իբրև յերկրէ բոյսք և կենդանիքն. իսկ սա սոսկակի 'ի վր ձայնի միոյ վանկիւ ածանցեալ. Երզն. քեր։ *Ածանցականք գերանուան ածանցին այսպէս. Թր. քեր։ *Թրէակէլն ածանցեալ է 'ի գխոսկերկելոյն. Նանաս. (Թուի յն. θρησκεύω, 'ի բայէն θέρω, θεραπεύω.)

ԱԾԱՆՑՈՑԻՄ, ոցեալ. նոյն ընդ վ.։ *Ամենայնքս առ 'ի նմանէ (յայս) ածանցեալք. Յհ. իմ. ներբ։ *Բայածական է, որ յմիբայէ (այսինքն 'ի բայէ) ածանցուցեալ է. Թր. քեր։

ԱԾԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Παραγωγή. Productio, deductio, derivatio. Յառաջածումն. ածանցականութիւն. գոյաւորութիւն. եղանումն. *Գոյութիւն 'ի գոլոյն առի. իսկ գոլն՝ ածանցումն իւիք մտածումն ենթադրէ. Մագ. 'ի տխն։ Յորմէ և Մագիստր. և. ՟ԺԷ. *Յորմէ և գոյքս ածանցումն իւիք մտածութեան ենթադրէ։ Գոլն՝ ածանցութիւն իւիք ենթադասութիւն նշանակէ։

ԱԾԱՆՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Παράγω. Produco, deduco, transfero. Ածել անցուցանել յոչ գոլոյ 'ի գոլ. ոսկ և 'ի ձեւակէ 'ի ձեւակ փոխադրել. *Որ զնոյն ինչ ածանցոյց 'ի գոյանալ. Նիւս. կազմ. ծե։ *Յորս գոլն և ոչն գոլ ածանցուցեալ է. Անյ. պերիարմ։

ԱԾԱՆՑՔ. Տես 'ի վեր՝ ԱԾԱՆՑ։

ԱԾԵՁԱԶԻ. Տ. ՅԱԾԵՁԱԶԻ։

ԱԾԵԼԵՄ, եցի. ն. Սափրել. որ և ասի Ածել զհերս. ածիլել. թրաշ էթմէք. *Զհերս գլխոյ նոցա ածելեցին կաշուիւ. Հ=Յ. հոկտ. ծբ։

ԱԾԵԼԻ. լոյ, լեաւ կամ լով. լեաց, լեօք. գ. Ξυρόν, σίδηρος. Novacula, ferrum. Զմելին կամ երկաթ, որով լինի սափրել և գերծուլ զհերս. ածիլ. ուստուրայ. *Ածցի ածելի 'ի վր նմ մարմնոյ նց։ Ածելի ոչ ելցէ 'ի գլուխ իմ. Թուոց. ՟Զ. 7։ Դտ. ՟ԺԳ. 17։ *Ոսկ զածելի սուր արկցին զնենգութեան. Յհ. կթ։ *Ածելի սուր զանհնարին բարկութիւն կոչէ. Ոսկ. եփ. ՟Է։

ԱԾԵԼԵԱԼ կամ ԱԾԵԼԻՈՂ, ԱԾԵԼ. Տես ԱԾԵԼԵՄ։

ԱԾԵԼԻ. ա. իբր Ածող. բերող. *Մատնեսցի ինքն, և ածելիքն իւր. Դան. ծա. 5։

ԱԾԵՄ, ածի. ած. ն. Ἄγω, ἀνάγω, ἐπάγω, προάγω. Duco, adduco. Բերել. մերձ կամ առաջի զնել, կացուցանել. կէթիրմէք. *Ած զնոսա առ ադամ... ած զնա առ ադամ։ Ա՛ծ զնա առ իս... առեալ զնա՝ ած առ առաքելսն։ Լուծէք ածէք ինձ։ Ածի դրա առաջի քո. ևն։ *Ա... ինչս զայրն այս ածել։ Զհիւանդս կապեալ ածէին առաջի նորա։ Զոր ինչ ինչ էր կալեալ և ածեալ աւարառութիւն. Յհ. կթ։ *Ոչ յանձանց, այլ յայլ տատանեալ գաղտնաբերեալ ածայք։ Զօրէն չարագործի բանտարար ածեալ լինի. Լմբ. սփ։ Պիտ։

Փոխադրել առ ուրուք 'ի տեղի. խաղացուցանել. վարել. առաջնորդել. կէթիւրմէք, էլթմէք, հիւաջէթ կէթմէք. *Յիշեսցես զամ ճանապարհն՝ զոր ած զքեզ տր ՟Է անապատն։ Տէր միայն ածէր զնս։ Ա... և ած զնոսա յերամին։ Ածել արտաքս, կամ 'ի ներքս. ևն։ *Ածել յառաջ կամ 'ի գերութիւն. ևն։ *Զօրէն թագաւորի իշխան և առաջնորդ լինել, ածել առաւել՝ քան ամենել. Փիլ։

Ձգել. շարժել. հանուցանել. վերածել. *Ածել 'ի բարկութիւն, 'ի զղջումն։ Ած զնա յայն՝ առնել զոր ոչն կամէր. Պիտ։ Յհ. կթ։ Եղիշ։ *Զհնազանդութիւն յանձին բերեալ՝ ածայ յայս. Յհ. կթ։ *Ածել 'ի պատիւ. Եղիշ։ *Ածել 'ի հաւանութիւն, կամ 'ի հաւատս, կամ 'ի կամս իւր. Եղիշ։ Ոսկ. մտթ։ Յճխ։ *Ի հաշտութիւն ածել. Խոր։ Պիտ։ *Ածեալ զմանաւորութիւն 'ի գերեզմանի։ Բաղում արդիւնս 'ի փառս ածել. Իմ. ծդ. 19։ Եփր. ՟Բ. 10։ *Ի ծայրս խնամոց ածել. կամ 'ի վերջին թշուառութիւն, կամ յանտառակ ցանկութիւն. Պիտ։ *Զօշաքաղութիւն ածեալ. Կանոն։ *Ի գլուխ, կամ 'ի կատարումն ածել. Պիտ։ Շ։ Լմբ։ *Ի կերպարանս ածել։ Ի հաստատումն, կամ 'ի գոյ ածել. Եղիշ։ *Այսոց՝ թէ արտացուք, ցայն՝ որ զամ ինչ ածէր զօրութեամբ բանին իւրոյ. Վեցօր. ՟Ա։ *Իւած զապակեալս և զանգոյն վայրս 'ի քաղցրութիւն. Պիտ։

Յածեցուցանել. յեղյեղել. *Զամ պղծութիւն ՟Է բերան ածեն։ Ի՛նչ՝ զոր ցերեկ ՟Է բերան ածիցէ մարդն։ Ի գիշեր և 'ի տիւ զայն ՟Է լեզու ածեալք. Ոսկ։ Եղիշ։ Լմբ։ *Ի բանս ածել խօսքս և սիրտս զայնս՝ որք պղծեն զլսելիս. Ոսկ. յհ։ *Աչս ածէին փախչելոյ. Փարպ։ *Մինչդեռ զաչս իւր այսր և անդր ածէր. Վրք. հց. իա։

Պատել. բոլորել. կապել. գուշանմագ, գուշանմագ. *Ած զգօտի քո։ Գօտի ածեալ պաշտամունս զիւ։ Սուսեր ածել ընդ մէջ։ Ածի ՟Է մէջ քո զգեհեղ։ Ածցես նմ ապառաժաշուր։ Ած զորմովք մահուան պատուական։ Ածիցը զգեստ պատանեկ։ Ած շուրջ զինուոր ցանկոց. ևն։ *Համարձակութիւն առայ նմա վարդապետել ածել։ Թաշկինակաւն՝ զոր ՟Է գլխովն էր ածեալ, հանեալ պատմէր. Խոր. ա. 12։ Բուզ. ՟Ե. 2։ *Զուարթութիւն մէջ զանձեակ բաղկատն ածեալ. Լմբ. պտրգ։ *Ածին փոս զպանդանձան. Բուզ. ՟Է. 4։

Արկանել. հեղուլ. լնուլ. կաթեցուցանել. փօգլամագ. *Ածցէ 'ի սուրբ իւղոյն յաւուրն։ Թուացք զմասն իւր 'ի ջուր, և ածցէ զչորթամբք իմովք. Մագ։ Ոսկ. ղէ։

Հարկանել. ուրմագ, դորդ էթմէք. *Ած ապտակ յիր. Յհ. ծգ. 22։ *Ած սուսեր։ Ածել ուժգին սուսերս։ Ածեալ ՟Է մականաւն՝ սպան, ծանրեր զգէղ. Խոր. ՟Բ. 31. 82։ ՟Գ. 55։

Ի վերայ բերել. խառնարկել. 'ի գործ, կամ 'ի վեր արկանել. վարել. *Ած կառավարութեան [illegible] բարեկամութեան հօրդ : Ածել զարդարանս : Որ ածէ 'ի վեր զաղա[illegible] : Ածցէ նոր 'ի վեր [illegible] : *Պա[illegible] ածեն [illegible] : Եւ ոչ [illegible] հաղածեսցէ [illegible] . Պիտ : Ցհ. կթ : *Զպատուհասն 'ի վեր ածելով. Եզնկ : *Ածեր պատուհաս 'ի ծով նոցին . Ցո [illegible] : *Ի չարն ածել. Ոսկ. Եփես :

Ցածուցանել. յարել. գնել 'ի վեր. *Որ [illegible] և ածէ [illegible] թէ [illegible] : Եւ [illegible] ածէ : Ածէ [illegible], եթէ հայր [illegible]. Եզնկ : Մեկն : *Ածել 'ի վեր : Ի վերածս : Ած թագաւորաց [illegible], և ած : Ած թագաւորաց [illegible]. Ոսկ. յհ : *Ած [illegible]. Վրք. հց. խա :

Ըմբռնել. ունել. [illegible] · *Զձեռս ոչ կարող ածել զայն. Բ. Թ. ձբ. 31 : *Զձեռս [illegible] ածել. Լմ. ող : *Որ [illegible] ածելոյն խոկ է ըմբռնել. Ցօբ. Գ. 8 : *Զձեռն [illegible] ածեալ [illegible]. Նար. ղ. և խէ :

Ցանկուցանել. չարել զոք. *Ցնկոյն ածեր յանձանձէր : [illegible] ածեր. Ցհ. կթ : *Եթէ [illegible], [illegible] ածել [illegible] : [illegible] ածել [illegible] : Զհրեշտակ [illegible] ածիցէ : [illegible]. Ոսկ :

ԱԾԵԼ Ի ՑԱՑՑ, Ի ՄԷՋ, կամ ԸՆԴ ՄԷՋ ԶՄՏԱՒ, ՑՈՒՐՑ, ԶԳՐՈՒՆՍ, եւ. Տ. ՑԱՑՑ, ՄԷՋ, ՄԻՏ, ՈՒՐՑ, ԳՐՈՒՆ. եւ :

ԱԾԵԼ ԶՀԵՐՍ. Տ. ԱԾԵԼԵԼ. *Ածին [illegible] : Զհեր [illegible] ածելեաւ ածին : Զհերս գլխոյն ածելով (կամ ածելեաւ) ածին. Վրդն. ող : Տեր [illegible] :

ԱԾԵԼ ԶՊՐՈՑԱՆ. Անցուցանել ընդ բաց. [illegible]. Օրին. ծէ. 10 : [illegible]. 38 :

ԱԾԵԼ. ԾՆՈՒՆԴ ԱԾԵԼ. ԾՂՋԻՒՐ ԱԾԵԼ. ՄՏՐՈՒՐԱԾ ԱԾԵԼ. Տ. ԱՆՆ. ԾՈՒՆԴ. ԾՂՋԻՒՐ. ՄՏՐՈՒՐԱԾ :

ԸՆԴ ԲԱՆՍ ԱԾԵԼ. Ցառաջել յայլ և յայլ բանս և 'ի խորհուրդս. *Առանց Է [illegible] ածելոյ. Գծ. ճ. 29. յն. [illegible] :

ԱԾԵԱԼ ԼԻՆԵԼ. ն. Ածել. լինել ածել. *Միածնոյն ածեալ լինէր քո (կամ ածէիր) [illegible] : Ի [illegible] ածեալ լինէր (կամ ածէր). Ցհ. կթ :

[illegible] ԱԾԱԻ, [illegible]. Տ. ԱԾԱՆԻՄ, ածոյ :

ԱԾԽԱԿԻԶԱՆԵԼ. Հրկէզ առնել. յածուխ և յոխն դարձուցանել. *Ի [illegible] ... և զհուր [illegible] ածխակէզ առնել [illegible]. Առակ. Ք. 1 :

ԱԾԽԱՄ, ոյ. ն. Ցածուխ կամ յոխն [illegible] [illegible] (կամ [illegible]) [illegible] : Փիլ. յոբ :

ԱԾՈՂ կամ ԱԾՕՂ. ա. Որ ածէ. *Ա[illegible] 'ի [illegible] հաղորդութեան. Նար. [illegible] :

ԱԾՈՂԸԳԱՑՆ. ա. Ուժգին ածող. [illegible]. *[illegible] 'ի նոցանէ ([illegible]) [illegible] է, և բանի քար[illegible] ածելով. Փիլ. չին :

ԱԾՈՂԵՄ, եց. ն. Ըմբռնել ածել. վերածել. տառաչարչարել. *Ի տարամել [illegible] ... բանիւք ածողեալ զինն. Մագ. նէր :

ԱԾՈՒ. ոյ, ոց. գ. Մասն արօտոյ կամ պարտիզի. ուր լինին ածք կամ բոյսք ընտանի բանջարոց. ածոու, արծուա կամ արծուան. Յարլու, օճաք. *Արտաքսեց զածուն. Սեր. իբ. 41 : *Ի յարտաքսեցից գարիք զածն 'ի հունձս, և 'ի յածուաց բոյսք և բանջարք. Ոսկիփոր :

Նմանութիւն՝ Աղգ ածկուսութիւն. փողքր ծ. *Թէպէտ և ձեզ ածու փոքր, և թըլ թուեալ յոյժ Է փոքու առհամանել. Խոր. ա. 2 :

ԱԾՈՒԱՑԵԱԼ. ա. Հատեալ և որոշեալ ածու ածու. Յարլու յարլու դեօլինլիւ. *Գաղաչուկաղոյն չափով և ուղղակի կշռութեան ածուատեալ միջոցն՝ յաղագս քաղաքաղպալոյն զարդացմանն բանջարոցն ... և ծաղկաց. Պիտ :

ԱԾՈՒԽ, ածխոյ. գ. Ἄνθραξ. Carbo. ἀσβόλη ; fuligo. Ըստ կրկին թարգմանութեանցս յայլ լեզուս՝ ուղիղ գրի 'ի Հին Բա. *Ածուխ. գործելի, կամ մուր ։։ Եւ Է յետ նոյա (անձի. խօ.) է բանն. Ողբ. դ. 8. *Թըլխացան քան զածուխ երեսք իւրեանց ։։ Այլ Է նախկին նշանակութեան է փայտ կամ խանձողեալ և փոխեալ 'ի նիւթ սեւ յոյժ 'ի պէտս առկութն կրակի. գործէլէ. ֆէօմիւր. *Ածուխ՝ սեւ է քան զատուեր և որ այլ ինչ սեւութիւն իցէն : Իբրև զածուխ սեւացեալ ... Իբրև զածուխ սեւացուցեալ զնոսա. Ցճի. Է : Ագաթ : Գրի և ԱԾՈՒՂ :

ԱԾՈՒՄՆ, ածման. գ. Բերումն. ածելն, ածիլն : Իսկ Ի ՎԵՐԱՑ ԱԾՈՒՄՆ՝ է Ցամբառնումն. *Հնարի, զի նոքա սայթեսցին 'ի ձեռն այսր 'ի վերայ ածմանս. Ոսկ. յհ :

ԱԾՔ. Տ. ԱԾ, ԱԾՔ :

ԱԿԱՀ. ա. պրս. ակէահ, ակէհ. Գիտակ. տեղեակ. հասու. վագըֆ. *Չիցեմ ակահ (յն. ոչ գիտեմ), ամպարշտութեան ժամանակ եկն եկաւ 'ի վր : Այժմ չէք ինչ ակահ, քանզի չէիք մօտ : Խորհրդոց անտեղեակութեան չէին ակահ. Ոսկ. մ. Բ. 17 : Եւ գող : Եւ Էս : *Ե՛ւ այլ զօրութեանցն ակահ լինիցին, և իւրեանց իմանալոյն՝ որ առ 'ի նմանէ. (յն. ուսցին, կամ 'ի միտ առցեն). Մեկնր. Բ : *Խորհրդոց խաչին և յարութեան ոչ եղև ակահ. Եղիշ. մաթ : *Ակահ այն որ չեղև, նըկահ եկաց իւրըն բանին. Մագ. ոփ :

ԱԿԱՂՁԵԱԼ. } ա. գրի և ԱԿԸՂՁԵԱԼ.
ԱԿԱՂՁՈՒՆ. } ըի (բեռնակիր). լցեալ. խուղեալ. խճողեալ. լիուլի. մէֆ մէջուն. փօֆփօլու : Ըստ Հին Բա. գիզեալ կամ լցեալ : *Ի խաղաղ նաւահանգիստն հասանիցեմք բազում բեռամբք ակաղձելովք. Ոսկ. մ. ա. 23. (յն. լոկ, բեռամբք) : *Ծառայք բարձրածայնք պաղովք ակաղձեալք : Զերկիր ակըղձեալ բոլորովին լրուք. Գրմ. ողէփ : Պիտ : *Թերևս իբրև զձագ մի աղաւնոյ ականիցես 'ի հեռուստ զնաւն ակաղձոսն : Տեսանեն կապեալ կծկեալ զնաւն ակաղձուն. Վեցօր. Է. Է :

ԱԿԱՄԱՑ, ի, եւ կամ այց. ա. Ἀκούσιος, ἀβούλητος. Involuntarius. Ոչ կամեցեալն. անկամաւոր. բռնական. պատահական. [illegible], [illegible]. *Թողցի նոցա, զի ակամայ է : Վն մեղաց ... ակամայիցն իւրեանց : Իբրև յակամայ կամս. Թուոց. ծէ. 25. 26 : ժղ. ճ. 8 : *Ցակամայ ապաշխարութե մեղաց : Ակամայ անդրդուելի գործեաց ... Ակամայ խառնակութե : Զակամայ աստնձիցն բռնադատութի : Ընկալարուք զակամայութն կամաւոր : Զակամայիցն Է կամաւորացն. Ագաթ : Պիտ. Ցհ. խմ. ոփ : Ցհ. կթ : Նար. խմ : *Զկամայ և զակամայ. ժմ : *Ամ ինչ՝ որ ակամայ է, ոչ է մեղադրելի : Ակամայիցն բռնադատելոց՝ ոչ է կատարել ակր. Սրգ. յէ. Է : Նար. իէ : *Վն ակամայից և մեծամեծ ենթադրութեանց : Հասելոց չարեաց՝ կամ յուսացելոցս, կամ պատահականացս ակամայից. Փիլ :

ԱԿԱՄԱՅ. ՅԱԿԱՄԱՅ. ՅԱԿԱՄԱՅԻ. ՅԱԿԱՄԱՅՍ. ՅԱԿԱՄԱՅՑ. ԱԿԱՄԱՅ ԿԱՄՕՔ. ՅԱԿԱՄԱՅ ԿԱՄՍ. մ. Ἀκουσίως, ἄκως, ἀβουλήτως. Involuntarie, non sponte, invitus, nolens. Ակամայաբար. ակամայութբ. չկամելով. ընդդէմ կամաց, առ հարկի. լուռ [illegible]. Ճ[illegible]. [illegible], [illegible], [illegible]. *Հարկանիցէ կամ մեղիցէ ակամայ : Թէ ակամայ ինչ յանցեայ : Եթէ կամաւ զայն առնեմ, և եթէ ակամայ. եւ : *Ակամայ մեկնի հոգի 'ի մարմնոյ : Որ կամաւ, և որ ակամայ : Ցայտնեաց ակամայ : Ակամայ բռնադբօսելով զմեզ : Ոչ ինչքն հեռանիցեր կրիցն ակամայ՝ ոտն մեք. Ոսկ : Ագաթ : Եղիշ : Ղ. Բղթ : *Լինի 'ի գինեսայ յակամայ գալ յետս սխալանաց : Ցակամայ զօր գումարէ ... Յակամայ հարկեցաւ գառնալ յետս կոյս : Զմարմնամ յակամայ մոլեսափ պատժեաց ամ : Կամաւ, և ոչ յակամայ չարչարի. Պիտ : Ցհ. կթ : Ոսկ. մթ. և եփես : *Արտաքին զխս եղն յակամայի. Վրք հց. խզ : *Ոչ յակամայս պարտաւորեալ. Նար. ծբ : *Բռնութեամբ յակամայց 'ի վր յարձակեալ (մահն) : Ցորժամ յակամայցն ինչ 'ի վր հասանիցէ. Փիլ : *Ցետ ակամայ կամաւ նաւարկութէն նոյն : Ակամայ կամօք մուծանէին : Ակամայ կամօք 'ի մարտ պատրաստեցան. Ցհ. կթ : *Իբրև յակամայ կամս (կամ ակամայ կմն). ժղ. ճ. 5 :

ԱԿԱՄԱՑԱԲԱՐ. մ. Նոյն Է վ : *Ակամայաբար 'ի բաց պարտաւին յայսմ կենցաղոյս : Ակամայաբար արկանեն շուրջ զինքեամբք բիւր չարիս : Ակամայաբար խոստովանել. Դիոն : Ոսկ : Պորփ :

ԱԿԱՄԱՑԱՆԱԼ, կամ } չ. Ἀκουσιάζομαι.
ԱԿԱՄԱՑԻԼ. } Involuntarie ago. Ակամայ սխալել. յակամայս բերիլ 'ի յանցանս ինչ. *Քաւեսցէ քահանայն 'ի վր անձին ակամայացելոյ (կամ ակամայեցելոյ). Թուոց. ծէ. 28 :

ԱԿԱՄԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Չկամութիւն. բռնադատութիւն. անյօժարութիւն. հարկ ինչ, կամ առ հարկի եղեալն. *Զառաւել մասնն ակամայութեն ունելով : Ի բաց պարուրեցէք զակամայութիւն, զգօշաքաղութին : Ակամայութի աախ, որ ամենևին հեռի իսկ է ('ի մեղաց). Ը. Բ. պ. խէ : Սրգ. ա. պ. ծա : կանոն : *Եթէ ակամայութբ իցէ զոհելն, և ոչ կամօք : Զնմ բարեկենդանութեն իբրու զաղխ խոցուածոց 'ի խառնելոյն ակամայութբ եկեալ. կանոն : Մաշկ :

ԱԿԱՆ, յական. գ. Διόρυγμα. Fossa, perfossio. Փոս կամ ծակ իբրև ակն՝ փորեալ Է երկրաւ կամ յորմս առ գողութե և յայլ պէտս, որ և վէհ. նկուղ. ալ ձէնփի, փէլիք, խէնտէգ, լաղըմ. *Եթէ յական գտանիցի գող, և խոցեալ մեռցի, չէ այն նմա 'ի սպանութիւն. Ել. իբ. 2 :

ԱԿԱՆ ՀԱՏԱՆԵԼ. Διορύττω, կամ διορύσσω. Perfodio. Հատանել զորմ. փորել. ծակել. ծակ կամ փոս բանալ. փէլմէք, գաղմաք, լաղըմ ալմաք. *Ուր գողք ական հատանեն, և գողանան : Ական հատանել զտան իւրոյ, կամ 'ի տան իւրում. Մտթ. Ձ. 19. 20 : ԻԴ. 43 : Ղկ. ԺԲ. 39 : *Որ ոք ական հատանիցէ զտուն վն գողութեն, մահապարտ է յօրինացն. Մխ. դտ : *Յոր-

ձեռս տանին ոչ ական հատանել. Ոսկ. մտթ.:

Նմանութեամբ՝ Հնարել գաղտնաբար զպարկեշտութիւն կամ զանմեղութիւն այլոց. ապականել. գաղել. *Զգաստութիւն (զզգաստութիւն) երբեք գող ական հատանելս: Մի՛ գուցէ ական հատանիցի առ անմտութեանն. Ոսկ. մտթ.: Սրգ. ա. գ. է:

ԱԿՆԱԳՈՅՆ. ա. Գոյն ական՝ իբր գոհարի. *Զծանագոյն ականագոյնն երկնից. Ոսկ. եփ. ծա:

ԱԿՆԱԽԻՏ. կամ } ա. Խիտ առ խիտ
ԱԿՆԱԽՏԻՏ. } յեռեալ պատուական ականցք. կամ խառնալից աչաց. ճէվհէր. կամ կէօզ գամաշըրան. *Ոչ ՚ի լերանանէ փայլուն նոքա, կամ հանդերձս ականախիտս. Նանայ:

ԱԿՆԱԿԱՊ. ա. Λιθοκόλλητος, λιθόστρωτος. Gemmis distinctus, lapidibus stratus. Կապեալ ականք. յեռեալ պատուական քարամբք. ականակուռ. գոհարով բանած. ճէվահիրլի. *Գահոյքն ականակապք. Փիլ. նխ. բ. և Եղիշ. ը: *Զմէջ նշ ականակապ. Երգ. գ. 10: *Կամարս ականակապս ՚ի հանգանակ ոսկւոյ: Ականակապ պսակ. Յհ. կբ: Նար. խոս.:

Իսկ իբր գ. *Գործել զոսկին և զարծաթ ... և զականակապն ՚ի լրումն գործոյն. Ել. լա. 5. իմա՛ ըստ յն. գործ ականագործաց. Զարդ ականքն յօրինել. *Հրամայեաց զականակապս մերկացուցանել ՚ի նոցանէ. Հ=Յ. հոկտ. է: Որպ Տէ ր ֆէլէ կեր. գնեն. *Հրամայեաց մերկացուցանել ՚ի պատուոյն, և զականակապ ոսկի մանեակն հանեն ՚ի պարանոցէ նորա ":

ԱԿՆԱԿԵՏՂ. Բառ անյայտ և վերլուծական, իբր Գայծառ, կամ Աւարկայ տեսութեան: *Արար երևելին տեսիլ ականակետղ աչաց տեսանելի. Վեցօր. բ:

ԱԿՆԱԿԵՐՊ. ա. Որ է ՚ի կերպ ականց. նման քարանց պատուականաց. ճէվհէր գիպի. *Նկարեալ և զպատուանդան ոսկւոյն կապուտակագոյն ականակերպ. Ագաթ:

ԱԿՆԱԿԻՏ. ա. Վճիտ և մաքուր՝ փայլուն իբրև զական. կամ պայծառ իբր յաղբերականց կիտեալ. յստակ. անխառն. զուլալ, ճայլըան. շէֆֆաֆ, ճօպլագ. ըստ յն. լուսանշոյլ կամ յստակափայլ. Διαυγής, διαυγέστατος; pellucidus, limpidus, limpidissimus. *Ջուր ականակիտ: Ականակիտ և վճիտ մարք. Փիլ. փեսայան. և յլն: *Ականակիտ բղխեալ աղբիւրք: Հոսանք ականակիտ աղբերաց: Բղխէ աղբիւրն՝ ականակիտ պարզուածիւ. Խոր. ա. 11: Պիտ: Յհ. կբ: *Զհրաշալի ամփոփականիւ ականակիտ (մարգարիտ): Վճիտ և ականակիտ չափաբերական մանուածոց. Մագ. ծ. ծ: *Սրտիւք մաքրափայլք և ականակիտք: Առ Տչմարիտ և ականակիտ լուսոյն հայեցան. Սհկ. կբ: Երզն. մտթ: *Մի խառնեսցի աղտոյ ուսուցմն ընդ յստակ և ականակիտ վարդապետութեան գրիգորի. Փարպ:

ԱԿՆԱԿՈՒՌ. ա. Կռեալ և խոկեալ ականք. ականակապ. *Ականակուռ ասկի կամար: Պաղպաջունք ականակուռք և մարգարտայեռք. Յհ. կբ: Տօնակ:

ԱԿՆԱՀԱՆԳԻՏ. ա. Հանգէտ ականց. ականակերպ. *Ականահանգէտ աւազիմն զարդարել. Գր. հռետոր:

ԱԿՆԱՀԱՏ. ի, աց. ա. Որ ական հատանէ զտուն. ծակ բացօղ, պօգ ծակօղ. *Գողոց ականահատաց. Մխ. դփ:

Գերեզմանակրկիտ. Τυμβωρύχος. Effossor sepulcri, busta eruens. Գող՝ գերեզման բացօղ. *Այս հանդերձք և ոչ յա-

կանահատաց զաղտագեալ լինին. Ոսկ. յհ. բ. 39:

ԱԿՆԱՄՈՄ. և իբր ռմկ. ԱԿՆՄՈՄ, ոյ. գ. Πρόπολις. Propolis, cera sacra. Սեւութիւն ինչ իբր ասացեալ՝ գեղջն խառն ը՛ կանաչ՝ անուշահոտ ծանր, և գառնահամ, որով մեղուք ծեփեն զբոյն խորշաւորս փեթակին և զերդերս բշշից, և նովիմբ մածուցանեն զբնակութիւն իւրեանց զմուտս կերպս ը՛ փեթակի. վերյ ըստ յն. նախաքաղաք ա. սի. և ՚ի մեջ իբր ական մամոյ կամ մոմ ական. որ և իբրև գեղ գնի ՚ի վէր ուռուցեալ աչաց են. բիբոողոլիս, կիբոողոլիս. *Մեղուաց զգուշու մեղուանոցացն՝ յառաջ ը զպուրոն՝ ականամոմով խնլոյ. Եզնիկ: *Պրոպոլոնն, ակնմոմ. Գաղիան. և Բժշկրն:

ԱԿՆԱՍ. և իբր ռմկ. ԱԿՆԱՍ. ի, աց կամ ից. գ. Որոգայթ մի ընթանդեւոյ ըղձմունս և զայլ կենդանիս. գափան, փաղագ. *Ձգեաց զականաս, զի կալցէ զնա: Այր մի հողագործ չնելեաց ականասս բաղումս ... խարեցից զպաղուռս կաքաւս, և ածից յականաս քո: Կեցցես ոչ զայլ ծեծեալն ՚ի յականասէ. Եփր. ՚ի յհ. Ղ: Ոսկիերոր. ոփէղ: Վրք հց. իէ:

ԱԿՆԱՏԵՍ, ի. աց կամ ից. ա. Αὐτόπτης, ἐπόπτης. Suis oculis videns, inspector, testis oculatus. Ինքնին աչօք իւրովք տեսող. ինքնատես. իւր ակըօլէ փէսնող. քէնտի կէօզիլէ իյի կէօրէն. *Որք ականատեսք և պաշտօնեայք եղեն բանին: Մեզէն եղեալ ականատեսք նորա մեծութեան: Ականատես և ականջալուր արդարն բնակեալ ՚ի մէջ նց. Պէ. ա. 2: բ. պ. ա. 16: բ. 8: *Վկային անուանեալ հաւատոյ և զորգիսն որոտման ՚ի մերձաւոր ականատեսացն իւրոց. Յհ. իմ. էկեղ: *Զուարճացեալ լինէին յականատեսն գոլ հաւատոյ. Պիտ:

Ուստի ԱԿՆԱՏԵՍ ԼԻՆԵԼ. Αὐτοπτέω. Ipse meis oculis cerno. *Քահանայք անմահանան, և կանայք ականատես լինին (յարուցելոյն). Կոչ. ծբ: *Ինքնին թագաւորն ականատես լինէր իրացն յանդիմանութեան. Եղիշ. բ: *Որ ՚ի բերանոյն լսէր, և հերպարանացն ականատես լինէր. Ագաթ:

Իսկ ա. Յհ. ա. 1. *Զորմէ լուաքն, որ լուաքն, որում ականատեսն իսկ եղեաք ". յն. զոր տեսաք աչօք մերովք: Եւ Ոսկ. յհ. ա. 17. *Ոչ ձայնիւ միայն վկայեաց զնմանէ, այլ և ականատես եղեալ ". յն. այլև աչօք:

ԱԿՆԱՏԵՍ. մ. Իբր՝ Ականատես գոլով. աչօք տեսանելով. կամ առ ՚ի տեսանել աչօք. կէօզ կէօրէ. *Ականատես իսկ փայլեցուցանէ զնորոգեալ բարձրութիւն: Զամենայն եւս բան, և աւընթեր բոլորեցունց ականատես եցոյց մատամբ. Ագաթ: Պիտ:

ԱԿՆԱՏԵՍ. Ὀφθαλμοφανής. Oculis conspicuus. Երևելի ինչ՝ տեսանելի աչօք. ընդ տեսութեամբ ական անկեալ. ակներև. աչօք փէնիւըէլըու. կէօզէ կէօրինիւր. *Աներևութն՝ եղև ՚ի միաւորութենէ անտի ականատես մարդկան. Խոսրովիկ: *Չէ ականջալուր և ականատես՝ սիրողացն զմեծ պատուրաստեալ փառքն: Բանիւ լսելեացն ականատես առնէ: Ականատես մեր ունելով զմեծութիւն իւրեանց. Երզն. քեր: Անյ. բարձր: Լմբ. պտրգ: *Ականատես ինչ Տչմարտութիւն: Մտա առ մեզ տէրն, ականատեսաբ (յն. ակներև) տուր զնշանն. Եւս. քր. ա: Կոչ. ծբ:

ԱԿՆԱՏԵՍԱԿ. ա. Կամ նոյն է ընդ մերինոյն, և կամ է Ականակերպ. (բառ անյայտ). *Մեծամեծ իրք՝ որ ՚ի բացուստ

ականատեսակ երևեին, իբրև ատեսակն ինչ երևեին. Վեցօր. է:

ԱԿՆԱՏԵՍԻ՛. Ոմ բառ՝ Աչօք կամ աչաց տեսանելի. կամ ոչ անուն՝ Աչօք տեսանելի. (զի և ականատեսն գրի երբեմն ականատեսի). *Ուր խաչն ականատեսի գծէ խոնջին, զնորա ոչ յանդիմանակոյ անդ խաչելութիւն հատուցանէ. Անյ. բարձր:

ԱԿՆԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Տեսութիւն կամ հայեցուած աչաց. յն. հայեացք. Βλέμμα. Intuitus. *Բազում ասնէր ընդ նախախնամութեան աչակերպացն, ՚ի ձեռն ականատեսութեան իւրոյ յարուցանելով զանկեալն. Ոսկ. յհ. բ. 37:

ԱԿՆԱՏՈՒՐ, ի, աց. ա. Երևելի յաչս բոլորից. նշանաւոր. անուանի. հռչակաւոր. հոյակապ. փառաւոր. մէշհուր, նամտար. *Զգաւառն այրարատու զհռչակաւորն և զականաւորն: Եւ զայլ ականաւոր և քաջ այրս: Ականաւորք ՚ի խոր. հրրգի. Փարպ: *Քաղաքք ականաւոր ՚ի մէջ Ծաց: Որ հոյակապ և ականաւոր էր ամ Ծաց. Լաստ: *Կործանումն յականաւոր ունեք, ամենեցուն՝ որք ՚ի նա հային, է անծօթ. Լմբ. ող: *Հոյակապ և ականաւոր քաղաքամայրութ. Արծր. բ. 1:

ԱԿՆԵԼ. ն. որ և ԾԱԿԱՆԵԼ. Դիտել. փէնեն ալըլ. կէօզէ-ճէք, կէօրճէք. *Ակնեսցէ ՚ի հեռաստանէ զպէտս ականելոյ. (յն. տեսելոյ). Եզնիկ: Տ. և ԱԿԱՆՈՂ:

Կամ Ակնարկել. ցըշըլ. *Որ ականէ զբահանայն յետս. Վրդն. ող:

ԱԿՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Βλέπων. Videns, oculis praeditus. Ունող աչաց. առողջ տեսանելեօք. ակ ունեցօղ. կէօրիւր, կէօրէն, կէօրիւր. *Ո՞վ արար զհամրն, զխուլ, զականին և զկոյր. Ել. դ. 11: *Ձգեալ երեսթ կոյրն ՚ի ծածուկ զականին՝ որ կուրացուցանէ էին ՚ի ներքոյ. Եփր. համաբ:

ԱԿՆՈՂ, ի, աց. } գ. Ὀφθαλ-
ԱԿՆՈՂԻՔ, ղեաց. } μοί. Oculi.

Աչք՝ հայեցօղ և տեսօղ. ակն. տեսանելիք. կէօզ. *Կախեցէք զդա, և քերեցէք յականողաց մինչև ՚ի ծնօտս. Ճ. Ա: *Ո՞ր են կապուտակ ականողք. Առակ. իգ. 29:

ԱԿՆՈՑ. գ. Բառ անյայտ՝ որպէս Ակն կամ ծակ գնտոյ անուոյ, և կամ կուռք՝ գլխով. *Հեծան և գանգաւն, կունդք և ականոցք ", որպէս փաղանանն. Երզն. քեր:

ԱԿՆՋ, ի. իւ կամ ով. այլ առաւել յոգն. ԱԿՆՋՔ, ջաց, ջօք կամ ջովք. գործի յսելեաց և ականջաց. գ. Οὖς, ωτός. Aures. Ունկն. որ և ὠτίον; auricula. Լսելիք. գործարան լսելեաց. անկաճ. գուլագ, խուլ, քուլ. *Եթէ զայր արկ գանեսն ականջ: Զականջն ատամամբքն ՚ի բաց կտրէ: Եհատ ասուերբ զականջն ա-

ջոյ. Եղիշ. ը: Խոր. բ. 18: Շար: *Որ ոչ իցէ հատեալ ականջիւ: Ընդունելի և գրոշմ յականջն իւրում: Քերթեցին զձականջն յականջէ յականջ. Վրք. հց. ծա: Եփր. էլ: Հ=Յ. մոյ. ծգ: *Զգայի ականջ: Զականջ մարմնոյն: Զոր ականջօքն լուաւ. Լմբ. եր ընդ: Նարեկ: *Եւ երեք և զականջ մանկանն ձգելով, և է զի ատանջելով. Փիլ. նխ. ա: *Այժմ որ լսիցէ զայդ հնչեցելն երկոքեան ականջքն իւր: Ականջօք մերովք լուաք: Ի լուր ականջաց լսէի զքէն: Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ. ևն: *Արեգակն և լուսինն առաւնց ականջաց լուան: Հրամայեաց զերկոցունց ականջսն մօտ կտրել: Անպիտանս առնէր յաչաց և յականջաց: Խլացեալ ականջօք: Թէ զականջացս գրոսն խցցես. Եղիշ. է. զ: Յհ. կբ: Պիտ: Նար. ծբ:

[illegible]

ԱԿԱՆԱԼԱՅԻՐ [illegible]

ԱԿԱՆԱՀԱՏ [illegible]

ԱԿԱՆԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ [illegible]

ԱԿԱՆԱՀԱՐ [illegible]

ԱԿԱՆԱՀԱՐԵՑ [illegible]

ԱԿԱՆԱՀԱՏ. Auribus truncatus. [illegible] Ղևտ. ԻԲ. 23:

ԱԿԱՆԱՏԵՍ [illegible]

ԱԿԱՆԱՏԻԼ [illegible]

ԱԿԱՆԱՔԹՈՌ. գ. Բշտեալ ունկամբ. *Զականջքթռան և զքներն օծնէ որ 'ի քրմս լինի. Մխ. Բծ:

ԱԿԱՆԱՔԱՐԿԻՑ, կամ. գ. Գործի կրկնելոյ և մաքրելոյ զականջն. հիլու. *Երկաթ կամ կեռ՝ յականջկրկա կերպ. Վստ. Ծգ:

ԱԿԱՌՈՒԱՆՔ, անց. գ. Բնակիչք յակաան. բերդականք. ամրականք. [illegible] οἱ τῆς ἄκρας. *Տիրէր 'ի մէջ կողմանցն գաղղիոնայ և բեւեռակայ և ակառանց: [illegible] Ա. Դ. ԺԴ. 7: Բ. Դ. ԺԵ. 31:

ԱԿԱՌՆ. գ. Բառ յն. Ἄκρα. Arx, summitas. Բերդ. ամրոց. [illegible] 'ի բարձու. Գոյն, հետ. *Ամբարձուցին զքարաքաղն բերդարոյ, և զակառն: [illegible] Ա. Մ. 52. 53: Ժ. 6:

ԱԿԱՍՏԱՆ, յակառանի. գ. Ամրութիւն. [illegible]

[illegible] Առակ. Ռս. 17: Ճ. Թ: [illegible]

ԱԿԱՏ, ի. գ. ռմկ յն. Ἀκάτιον, կամ ἄκατος. Navicula, cymba. Փոքրիկ նաւ. [illegible] Նոր. ԼԹ:

ԱԿԱՏ. գ. որ և ԱԳԱԹԻՍ. որպէս յն. Ἀχάτης. Achates. [illegible] Ելք. ԻԸ. 19: Եզեկ. ԻԶ. 13: [illegible] Տաճար: (Տես և 'ի Ծանօթ. Թեոդարոսի):

ԱԿԱՐ. գ. ռմկ յն. Ἄκαρι. Acari. [illegible] Տ. ԱԳԱԼԱՐ, և ԲՈՇԽ:

ԱԿԵՂՏԱՄԱՑ. գ. Բառ եբր. [illegible] Ծնն. 19: [illegible] Վ. րդ. հց. Կ. որ և ըղկնի կոչի Լուսաւոր Հայոց:

ԱԿԸՂՁԵԱԼ. Տ. ԱԿԱՂՁԵԱԼ:

ԱԿԻՌ, ակռի, ըոց. գ. Գործի երկաթի [illegible] Վստ. ՅԺԵ. ԹԼ. ՂԻԿ. [illegible]

ԱԿՂԹԵԼ. Կրթել. [illegible]

ԱԿՃԻՌ. յակճիռս. որ և ԱԳՌԻՌ, ԱԳԹԻՌ. Վաւր Ը բայս՝ կալ, լինել ևն. գրի և ՑԱԿՃԻՌՍ, կմ ՑԱԿՃԻՌ. [illegible] Ἀκροβατέω. Summis pedibus incedo, և ἀκροάομαι, audio discendi causa; կամ προσέχω, attendo. [illegible] Փիլ. Ժ. [illegible] Ք. 65 [illegible] Ածբ. Գ. 5:

ԱԿՄԲԱՀՈՅԵԼ. ա. [illegible]

ԱԿՄԲԻՄ. եցայ. յ. [illegible]

ԱԿՆ, ական, ականք. գ. [illegible] Ὀφθαλμός. Oculus. *Ակն ընդ ական: [illegible] Ծն. ԻԲ. 8: [illegible]

[illegible]

ԱԿՆ ներքին. որպէս Տեառն խնամողի. *Իւր մարգարէական ականք հայեցեալ: Հոգւոյ ականքն նայի... Ոչ յառեցի զակն ողորմութեան 'ի գլխաւորն իմ կենաց քո: Սուղ ինչ զմտաց ակն 'ի ներքս հայեցուցանելով. Խոր: Նար: Գէոր: *Միտք ակն է հոգւոյ. Երզն. մթ:

ԱԿՆ. որպէս Ակնկալութիւն. յոյս. կարծիք. կասկած. Խմբ. *Ուստի ակն չկայ՝ զող բաղում անգամ ական հասանէ. Նոյնպէս և 'ի չարիսն՝ որում ակն չկայցէ՝ այնու կորնչիմք: Զի՞նչ ինչ այնուհետև կայր ակն յուսոյ փրկութե... Որում ոչն կայր ակն՝ զգեցաւ պսակ... Զանյոյսս՝ որոց ոչ ակն ինչ կայր, արար վարդապետս, առն զպօղոսն. Ոսկ. ա. Եէս. Ժ ես: Տե՛ս և ԱԿՆՈՒՆԻՄ:

ԱԿՆ կրաց, որպէս Ծակ՝ խուռոց՝ խորշ նմանն աչաց. գօվ..., փէնճ..., էօտրա. *Ակն ուռկանի գծուռ ոչ արգելու. Ոսկ. Ես. ծա: *Զփայտն արկեալ 'ի ջուրսն՝ մտեալ յակն ատապարին՝ հանէր զերկաթն. Եղիշ. Խչ: *Մինչև 'ի գերեզմանին յաղարկեմք ակն. Գէոր:

ԱԿՆ խաչի. Միջին վայր թևոցն. *Տեառնագրէ առուր Խաչոյն նախ զակն խաչին. Մաշտ:

ԱԿՆ ԱՐԵՒՈՒ. Արեգակն. արևակն. ... որպէս և արար. այն, է ակն և արեգակն. *Անապարար ականն արևու: Ի մտից լուսոյ ականն արևու: Ակն արևու 'ի մէջ Ծի. Նար. յի... Ճ... Խ Խչ:

ԱԿՆ, ակներ. Տե՛ս ԱԿՆՈՒՌ. որ Ակն ուռոց որթոյ: Վստ. ոփեղ:

ՅԱԿԱՆԷ. Տ. 'ի բառն ԱՆՈՒՆ, ՅԱԿԱՆԷ ՅԱՆՈՒԱՆԷ. *Մինչև կոչէին զնա յականէ 'ի անուանն թագաւորին. Եսթ. Է. 14: Զնանն 'ի յականէ ճանաչէ. Փարպ:

ԱՌ ԱԿԱՆԷ. մ. Հաճելով զաչս այլոց. առ աչս. առ երեսս. ակնառութի. ... *Մի առ ականէ ծառայել իբրև մարդահաճոյք: Մի առ ականէ ծառայութ իբրև մարդահաճոյք. Եփես. Զ. 6: Կող. Գ. 22. յն. ակնածառայութի. ὀφθαλμοδουλεία, ad oculos servire.

Կամ Ակն ածելով ցուրչափ լինի երևել յաչս այլոց. *Իսկ նա առ նորա ականէ գնայ ընդ նմ. բայց ապա յետոյ վաստեալ էն. Բուզ. Է. 43:

Կամ Յանդիման աչաց. *Առ յականէ տեսողացն զանեսիլ իւր էն. Եփր. համաբ:

ԱԿՆ Ի ԽՈՆԱՐՀ. Ակնկորեալ. ... *Գլխակորեալք և ակն 'ի խոնարհ՝ երկրպագեալք կան առաջի. Մանդ. Գ:

ԱԿՆ Ի ՃԱՆԱՊԱՐՀ. Դէտակն կալեալ սպասելով. ... *Զսպասաւորն յուղի առաքելով նեղիմ յոյժ՝ ակն 'ի ճանապարհ. Վրք հց. Յ:

ՅԱԿԱՆ ԹՕԹԱՓԵԼ, Ի ՔԹԹԵԼ ԱԿԱՆ. Տ. ԹՕԹԱՓԵԼ. ՔԹԹԵԼ:

ՅԱԿՆ ԱՆԿԱՆԻԼ. Երևիլ աչաց այլոց. ... *Եւ ոչ պահապանացն յակն անկեալ (յարուցեալն): Ի մտանել թագաւորի՝ պատուհասարան չիշխէ յակն անկանիլ: Կերպարանք զազանաց յակն անկանելով: Բոցից են պաճուճանք, որք յակն նեթ կամին անկանել. անդր յերկինս զարդարեալ. անդր անկիր յակն. Եղիշ. Բղմ: Սեբեր. Է՛ Նիս: Սոկ. մթ. *Մի կա յաւելլեա զու անկանել յակն իմ. Եփր. Ես:

ՅԱԿՆ ԱՐԿԱՆԵԼ. Բերել յանդիման աչաց այլոց. ... *Զերեսս նդ ինձ յակն մի արկանեք. ա. Դ. Է. 3:

Կամ Յաչս իւր մերձեցուցանել. անտանել. ... *Աղաչեմ զանեն՝ որ զգիրքս յակն արկանիցէք. Է. Դ. Զ. 12:

ԶԱԿՆ ԱՐԿԱՆԵԼ. Ὑπερόπτομαι. Despicio. Զաչս 'ի բաց դարձուցանել. անտես առնել. ... *Յընտանեաց զաւակի քո զակն մի արկանիցես. Ես. ԾԸ. 7: *Կորացեալ արկաներ զակն իւր (առնեւծն) յանկարծ անտի, զի մի երկեցուսցէ. Եփր. Բգ:

ՅԱԿՆ ԱՌՆՈՒԼ. Լաւ աչօք նայել. հաճիլ. սիրել. սիրով ընդունել. խնամ տանել. ... *Մեծապէս արքայ շապուհ յակն առեալ սիրէր զնա. Բուզ. Դ. 16: *Տանջէ զնմ որդի, զոր յակն առնու: Գանալից առնէ զորդի՝ զոր յակն առնու. Վրք հց. Յ: Ագաթ: Խ Սեբեր: Խ Խոր...: *Յակն առեալքդ և սիրեցեալքդ իմ. Ագաթ. որ է կր. ... :

ԱԿՆ ԱԾԵՄ, ածի. } չ. Εὐλαβέομαι.
ԱԿՆԱԾԵՄ, եցի. } Revereor, vereor.

Պատկառել. զգուշանալ. խորշել. խիթալ. զանգիտել. ակն առնուլ. ... *Սատուրն ակն ածէր յերկտասանցն: Եւ յաւել ևս ակն ածել 'ի դատթէ. ա. Բգ. ԺԵ. 15. 29: *Որք ոչ ակն ածէին 'ի ծերոյն. Բուզ. Դ. 16: Իսկ Ղևո. Է. 4. *Այսպէս թէ ակնածելով ակնածեացեն բնակիչք երկրին աչօք իւրեանց յառանէն յայնմանէ ››. խնմ, խնայեսցեն չապանանել զնա. կմ անտես արասցեն զնովաւ: *Միայն ակն ածէին 'ի մուրացանէն արքամայ, զի այր քաջ էր: Ակն ածէր ոչ արքայն 'ի թշնամւոյ: Ի ծերութէ հօրն ակն ածելով. Խոր: *Եւ ոչ 'ի վեհաժինգիրս վայրէ պատկառեալ ակնածեաց. Գէոր: *Մի՛ 'ի թշնամեացն ակնածեսցուք: Զարհուրեսցուք 'ի գատատանէն, ակնածեսցուք 'ի պատասխանւոյն. Սրգ: *Ոչ ողոքանացն ակն ածէր: Առ այն ակն ածել: Ակն ածել ես՝ թէ գուցէ ոչ լինուցու զաւակ հարկացն. Ճ. Բ: Ոսկ. մթ: Յհ. կբ:

Եւ խնամ ածել. հոգ տանել. յակն առնուլ. ... *Ա՛ռ զդա, և ակն ած 'ի վր դորա... Ե՛կ, և ածից 'ի վերայ քո ակն. Երեմ. Լթ. 12: Խ. 4: *Զի խնդրեմ 'ի վր չգոյացելոյն ած ակն ածիցէ. Իսիս: *Տեսից զնա, և ակնածեցից 'ի վր նորա. Կիւրղ. Ծն:

ԱԿՆ ԱԾԵԼ. Յածել զաչս. ակնարկել. ... *Գառն անմեղ 'ի մէջ գայլոց տարապարտուսեալ՝ ակն ածէ յայսկոյս և յայնկոյս, և ոչ գտանէ հովիւ: Պաշարեալ կայ 'ի մէջ սպանողացն, ակն ածէ ապրուստալից առ նա. Մնոր. Եր:

ԱԿՆ ԱՌՆԵԼ. իբր Ակն առնուլ. *Ոչ ակն առնես թագաւորական յանիցն. Երզն. մթ:

ԱԿՆ ԱՌՆՈՒԼ. Πρόσωπον λαμβάνω, ἐπιγινώσκω, θαυμάζω, ἀρετίζω, ὑποστέλλω. Personam accipio, submitto, miror, in gratiam suscipio. Աչառել. հաճել. որ և աչս խորշել յերեսաց, և Ակնածել. ... *Ակն առեր երեսաց ոմանց: Կմ թէ առնուցու քեզ ակն: Ակն առնուք մեղաւորաց: Մի առնուցու ակն 'ի դատաստանի: Ոչ առնու ակն Աստուած: Ակն աղքատի մի առնուցուս: Ակն առնուլ անպարշտի՝ չէ բարւոք: Ցե՛ս զի ակն առի երեսաց քոց: Եթէ չէր առեալ ակն յովսափատայ արքային. են: *Մի ակն առնուցուք որդւոյ՝ հօր պատուոյ. Եղիշ. Գ: *Ոչ առնու ած ակն բազմութէ: Ոչ 'ի բազմութէ, այլ յառաքինութենէ ակն առնու. Գէ. Ես: *Ակն առեալ 'ի նմէ իբրև 'ի պատուականէ ումեքէ: Ո՛չ 'ի թիւրս ակն առնու, և ոչ 'ի բանաւորէ. Սրգ. յհ. Զ. Ծ: *Ակն առնուլ աղօթից, կամ յանցանաց. Եփր. Եւ. Խ ձևփ: *Ա՞յ թշրական պերճութեան ձեր ակն ոչ առնում, զի գոյքն ինձ այգոքին. Վանակ. յոբ:

ԱԿՆ ԴՆԵԼ. Աչս արձակել և հաստատել 'ի վերայ իրիք՝ ակնահաւութ, ցանկութ. ... *Ոչ որք իցէ՝ որ ակն դնիցէ երկրին քում: Զի իւր ակն եդեալ էր առերութեն նր: Ակն եդ նդ հայեցուածովք աչաց. Ես. Լ. 24: ա. Դ. ԺԱ. 11: Եզեկ. ԻԳ. 16: *Այլում ումեք ակն դնելով կենցաղական առարկայից: Որում ակն եդեալ կորզէին զժառանգութին: Մի անմնելին յայլոց ինչ (իրս) ակն դնել. Յհ. Իմ. ... Մեկն. Բգ: Բուզ. Դ. 14:

ԱԿՆ ԿԱՌՈՒՑԱՆԵԼ. իբր Աչս տնկելուեալ զանեստի. *Ի ծնէ կուրին ակն կառուցանել. Ջեր. կթ: Տ. և ԱԿՆԱԿԱՌՈՅՑ ԼԻՆԵԼ:

ԱԿՆ ՈՒՆԻՄ, կալայ. Տե՛ս զկնի ԱԿՆՈՒՆԻՄ:

ԶԱԿՆ ՊԱՀԵԼ ՅԻՄԻՔ. Ակնարկել յիրս. հայել ուշով. *Զի 'ի նմա պահելով զակն՝ անմոռաց ընդ բնաւն անցանեմք. Խոր. Գ. 1:

ԶԱԿՆ ՏԱԼ. կմ ՏԱԼ ԱԿՆ. Նայել. նկատել. գիտել ակրապէս. ակնկառոյց լինել. այց առնել. ... *Յորժամ զակն ագուոց 'ի քնի մարմինն տան: Որով աղա ակն տուեալ 'ի խաչն՝ խոցոտէր զնիրան. Լմբ. առ: Բրս. մրկ: *Տալ ակն 'ի միրելիս. Տող: *Սէն ներքս չըջէր և ակն տայր ամ եկեղեցեաց. Ոսկեփոր: *Տո՛ւք ակն բանդարգելոց, և գնացէք 'ի տես հիւանդաց. Եղիշ. յեւ:

ՅԱԿՆ ԳԱԼ. Անկանիլ ընդ ականջ. երևել աչաց. ... *Որ յակն գայցէ, առնէր առ ինքն. Բուզ. Դ. 58:

ԸՆԴ ԱԿՆ ԽՈՑԵԼ. Վիրաւորել զմիրս, ոչ զաչս հանելով. *Զապահոս չկամիմ առնել, գուցէ ընդ ոմանց՝ որ առաւ իսկ կայցեն՝ ընդ ակն խոցիցեմք. Ոսկ. Եփես:

ԸՆԴ ԱԿՆ ԱՆԿԱՆԻԼ. Հազիւ երևել. ծածկիլ յաչաց. ... *Նայէր թագաւորն և տեսանէր, զի ըստ ակն անկանէին, մինչ զի ոչ երևէին նշանքն մաւչեղի. Բուզ. Է. 4:

ԶԱԿԱՄԲ ԳԱԼ. Գալ իջանել 'ի վր աչաց. պատել զդէմսն. մթագնել զտեսութի. ... *Ոչ բնաւ զականք եկեալ՝ ոչ թողացուցանէ տեսանել զպատաշաճն: Ճարպոյ եկեալ զականք՝ յայլայլութիւն մաւրքերէին: Յորժամ արբեցաւ, և զինին եկն զականք նր. Ցծն: Ագաթ. և Արծր. Դ. 12: Բուզ. Է. 7:

ՅԱԿԱՆ ՏԵՍԱՆԵԼ. Հայել յերեսս. աչօք տեսանել. *Տարագիր առնէ, չտեսանէ յական ››. ռմկ. ... Սրգ. Ժ. յհ. Ժ:

ԱՌ ԱԿԱՆ ԴԻՊԻԼ. Պատահել աչաց. տեսանել ըստ գիպաց. ... *Ցամ ինչ առարկայէն՝ որ առ ական գիպեցան. Ագաթ:

ԸՆԴ ԱԿԱՄԲ ՀԱՑԵԼ. Խեթիւ կամ

[illegible] հայել. ծուռ աչօք խուզել [illegible] · խոր՝ կէսի դարձեալ, փէմ նայող [illegible]. Ὑποβλέπομαι. Torve aspicio, subdole observo. *Ընդ ակամբ հայելով ('ի գաղտնի) յորժամ յարձակեսցէ և առ յափշտակել [illegible] ակամբ հայեսցի 'ի միւս: Ընդ [illegible] խորհիւք [illegible] ակամբ նայեցին 'ի քեզ. [illegible] 9 : [illegible] 25 : Սիր. [illegible] 8 : *Ընդ ակամբ հայելով 'ի նոսա՝ խորհելով չարիս. [illegible] 38. և Յհ. [illegible] Զենոբ. *Ձեզ [illegible] ակամբ նայէր, [illegible] կամ [illegible]:

ԱԿՆ, ական, ականք, ականց. գոհարք և ականակիտ. Λίθος. Lapis pretiosus, gemma. [illegible] պատուական՝ [illegible]. գոհար. [illegible]. *Ական [illegible]: Ականս [illegible], և ականս [illegible]: Ականց պատուականաց: [illegible] ականք: [illegible] ականս: Յա[illegible] ական [illegible]: Զամ ականս պատուականս. [illegible] ականս [illegible]. Բրս. [illegible]: *Ականս պատուական [illegible]: Ի ծովէ մեծէ ական [illegible]. Նար. [illegible]. *Ականքն պատուականք: [illegible] պատուական [illegible]. Մծբ. [illegible]: Ըստ: 'Պատուականս ա[illegible]: [illegible]. Ը. [illegible]: Յծ. [illegible]. Վրք հց. [illegible]: Տօնակ: *Բացեալ պատուհանս [illegible] 'ի [illegible], [illegible] ակամբ [illegible] պատուհանքն. Վրդն. գղն:

ԱԿՆ ԼԱՆԻ, կամ ԲԱԶՄԱԳՈՅՆԻ. Տ. ԼԱՆԻ. ԲԱԶՄԱԳՈՅՆ, գոհարք:

ԱԿՆ, ական, յականէ, ակունք, զականս, յականս կամ յականս. Ὀπή, ἔξοδος, διέξοδος. Foramen, exitus, origo, scaturigo, [illegible]. [illegible] և [illegible] [illegible]. [illegible], և որ ինչ նման է նմա. [illegible]. [illegible]. *Մինչ [illegible] 'ի [illegible] ականէն [illegible] և [illegible]: [illegible] ական [illegible]: [illegible] յականս [illegible]: Հա[illegible]: *Ծով է ակն [illegible] ջրոց: Ակն ջուրց: Եղա[illegible] յականս ջուրցն. Վեցօր. [illegible]: '[illegible] ականքն' [illegible] և [illegible]. Յօ[illegible]: 'Յականէ [illegible] է ջուր [illegible]. Եզն: 'Յականս [illegible]: Ի յականս [illegible]. Ագաթ: Ըստ: 'Յականս [illegible]: Զականսն Գե[illegible]. խոր: 'Զաւ հոսեալ յականէ: Ի [illegible] յականէ [illegible]. Արգ: Լաստ:

ԱԿՆ [illegible], կամ ՏՈՒՐՆՋԵՆԱՆ. Առա[illegible] [illegible] և աչք [illegible]. *Աղբերքն [illegible] 'ի նոյն [illegible] ականէն առ նորին [illegible]: Զոր [illegible], և զհոգւոյն նորին [illegible] ականն. Ագաթ: Տե՛ս և ԱՂԲԻՒՐ [illegible]: 'Զամն [illegible] գործելով [illegible]: [illegible] ակն [illegible]: Տեսանէր զամն [illegible]՝ ունել [illegible], [illegible], և [illegible]. Աճառ. [illegible]. Մաշ. [illegible] և [illegible]: *Զնոյն [illegible] ական [illegible]. Վեցօր. [illegible] [illegible]. [illegible] և ակն [illegible]. ([illegible] առ հասարակ 'ի գետս [illegible]) Եզն. [illegible]:

ԱԿՆ, ականք. գ. Պինայ՝ [illegible]. [illegible]. Πίνα. Pinna. *Եւ 'ի ծովէ

լայր (յն. ծաղկունք), կամ խորհրդոյնք, կամ ականք՝ առաւել քան թէ զոհարաց լոյր. Բրս. ընէեց:

ԱԿՆԱԲԵՐ ԼԻՆԵԼ. Յածել զաչս. ականն և շրջահայեաց լինել. չորս դին նայիլ, ուշադիր ըլլալ. *Լաւ է ականաբեր լինել երբեք, և պատահիլ 'ի առաջ հասանելի զխոստմն բարւոյն և չարին. Փիլ. լին:

ԱԿՆԱԳՈՐԾ, ի, աց. գ. Λιθουργικός. Lapidarius, gemmarius. Արուեստաւոր բարեաց պատուականաց՝ քանդակելով. յայլ և այլ ձևս փոխելով, ընդելուզանելով. ճէվահիրճի, մուլայիմի, հէքքեագ. *Արգեւս երկուս ականս զմրուխտս, և դրոշմեսցես 'ի նոս զանուանս որդւոցն իէլի... գործ ճարտարութեան ականագործաց. Ել. իէ. 9=11: *Զմրուխտն՝ է որ ներոնեսա ասի, 'ի ներոնէ ականագործէ գտեալ. Տօնակ:

ԱԿՆԱԽՏԻՂ. } ա. զոր և ԱԿՆԱԽԻՑ.
ԱԿՆԱԽՏԻՏ. } Որ խառնէ կամ խթէ զաչս. կէօզ գամաշտըրըճը. *Բազմապատճառ զարդարանօք աղճատել զինքն՝ ականախտիղ կազմեաց որոգայթ: Փթթեալ յարդարեալ ամենանուրբ ականախտիղ գեղապայծառութեամբ. Պիտ. ճ. Է: *Կատարեալ զեկեղեցին՝ ականախտիղ ահաւորաց. Ոսող. խա: *Ընկալեալ զյոգնական պարգևս զականախտիտ և երկնային. ՃՃ: *Տնկախիտ պատուականք, ականախիտս վայելչութեան. Արծր. ա. 11:

ԱԿՆԱԾԵՄ, եցի. Տե՛ս 'ի վեր՝ ԱԿՆ ԱԾԵԼ:

ԱԿՆԱԾԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ ակն ածել, պատկառեցուցանել. *Ամ չհաւանեցուցանիցէ զքեզ հայր. չակնածեցուցանիցե՞ն պատգամք մարգարէիցն. ՍՆբեր. Է:

ԱԿՆԱԾՈՒ, ի, աց. ա. գ. Ἔφορος, ἐπίτροπος. Inspector, moderator, procurator. Ակնածող՝ տեսչութիւ և խնամակալութիւ. տեսուչ. ոստիկան. խնամածու. յանձնանձիչ. պարոն. վերակացու. նաղըր. *Այն՝ որ ամ նեղելոցն է ակնածու: Ի բարերեցուցնոյն ակնածուէ ճողոպրել ոչ կարեմ: Հասանել ակնածուին և ատենին ամէն: Զոր տեսեալ ակնածուն. քանզի միայն պատրաստ և արժան է այդ զոգի տեսանել: Վերակացուին և ակնածուին մարդկային գնացից: Ոչ կարծեն վերակացու և ակնածու գոլ մարդկային իրաց. Փիլ: *Խաչն՝ ակնածու արքայից: Ոչ ինչ թաքուն յամենահայեաց աչաց ակնածուին մերոյ քնի: Հաւանական կամօք ակնածու ամա ընդունողացն լինելով. Անյ. Բարսղ: Սարկ. գհ: Պիտ:

Ի ՎԵՐԱՅ ԱԿՆԱԾՈՒ՝ [illegible] նոյն է մ[illegible] (յն. բարդութն), կամ վերատեսուչ, [illegible] 'ի վերայ ակնածուացն իշխանութե առ զանկեղեկմանացիս. Փիլ. նխ. Է:

ԱԿՆԱԾՈՒ. ա. Ակնածող յերեսաց այլոց առ ահի կամ ամօթոյ. ուստի՝ Ո՛Չ ԱԿՆԱԾՈՒ՝ է անամօթ. անխածող աղաչանաց. *Ո՛չ վերագ անհնարին, ո՛չ 'ի մերձաւորէս ակնածու, և ո՛չ 'ի հզօրէն առաջաց. Պիտ:

ԱԿՆԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Αἰδώς. Reverentia, verecundia. Պատկառանք. ամօթխածութն. զգուշութն. հիճապ, հէարմէթ, րիայէթ. *Խորտու ակնածութն խնդոյ լուսոյ: Կանոնք... ակնածութե և զգաստութե զարդարել զանձինս. Յոբ. Է. 3: ա. փնժ. Է. 9: *Որ ոչն էր փոյթն ինչ մերոյ և ակնածութե: Գործադրութե շրջելով ակնածուե 'ի մարդկանէ. Ոսկ. յհ. Է. 24: Մանդ. ծԷ:

ԱԿՆԱԾՈՒԹԻՒՆ. Επιφροσύνη. Providentia, prudentia, instinctus, suggestio. Գործ և ներգործութի ակնածուի. տեսչութի. նախախնամութի. թելադրութի. ազդեցութիւն. նազար, մուգայէրէթ. *Նախախնամութն ակնածուէ: Որ (ինչ) առանց ածային ակնածութեն է՝ անօգուտ է: Ոչ առանց ածային ակնածութեն և օգնականութե մծարեցաւ. Փիլ. օրէգ:

ԱԿՆԱԿԱԳ. Տ. ԱԿԱՆԱԿԱԳ: *Ակնակապ մականիւ: Թագ յերկնից ակնակապ զարդարեալ. Սիւն. ծմ: գնչ:

ԱԿՆԱԿԱՊԻՃԳ, պնճոց. գ. որ և ԱԿՆԿԱՊԻՃԳ. Ὀφθαλμός. Oculus. (Πυελίς, σφενδόνη. Pala.) Կապիճք աչաց. գօգ ական. բիբ. (ծակ՝ ուր ընդունարան մատանւոյ). աչքին տանը՝ ծոյը՝ չեշըը. չէշմխանէ, կէօզ խանէսի, պէպէկ. (Էէպմի գօղը.) *Թէ յորդանման գիմեսցէ 'ի վերայ նորա, յակնակապիճս իւր ընկալցի զնա. Յոբ. խ. 19: *Բիբն ակնակապիճքն է. որք արտասուացն միշտ և անյապաղ պարունակեն զաչսն. Լմբ. ող:

ԱԿՆԱԿԱՌՈՅՑ, որ և ԱԿՆԿԱՌՈՅՑ. ա. Հայեցող անշարժ աչօք կամ աչք. փէգգամ իւէ պագան. *Ներածքէքն ակնակառոյց: Ակնակառոյց աչօքն. Յհ. խմ. էկեղ: Արծր. ա. 3:

ԱԿՆԱԿԱՌՈՅՑ ԼԻՆԵԼ. Կառուցանել կամ ուղղել զաչս 'ի վր իրիք. անթարթափ նայել. գէտակն ունել. և Ակն ունել. աչքը փնկած նայիլ, յոյս դնել, սպասել. գամը փէգգամ իւէ պագմագ. *Յոր ակնակառոյց լեալ քաղաքացն հայոց, և յարձակեալ՝ ոչ կարէին վնասել: Աստ ինն ակնակառոյց լեալ արքայիրան և կաթողին շամիրամ. Խոր. Գ. 9: ա. 15: *Բայց ես ակնակառոյց իմն 'ի գալուստ թագաւորին գաղկայ լինէի: Ի մերս աւուրս լինէաք 'ի թագաւորս և յիշխանս ակնակառոյց: Ակնակառոյց առ ած լեալք. Յհ. կթ:

ԱԿՆԱԿՈՐԻՄ. Տ. ԱԿՆԿՈՐԻՄ:

ԱԿՆԱԿՈՒՐ ԼԻՆԵԼ. Կուրիլ յաչս այլոց. տեսանիլ. աչք դալըլ. կէօզէ իլիշմէք. *Յորժամ ոք 'ի նա (ա՛ 'ի մէջ քրըմուհեաց) ակնակուրիւ լինիցի յանցաւորաց ձանապարհին. Թղթ. Բարսղ:

ԱԿՆԱՀԱՃՈՅ. ա. Հաճոյ աչաց. և խնդրող զհաճոյս աչաց. *Զգեղ երեսաց ցուցանէին առաջի ակնահաճոյ կանանց թագաւորին. Ագաթ:

ԱԿՆԱՀԱՐԻՄ, որ և ԱԿՆԱՆԱՀԱՐԻՄ, կամ ԱԿՆՀԱՐԻՄ, եցայ. չ. Հարկանիլ 'ի չարական անձանց. նազար ալմագ, կէօզ դէյմէք, նազարտան վուրուլմագ. *Աղաչեմ քեզ պահանորդս, զի մի ակնահարեսցիս (կամ ականահարիս, կամ ակնհարեսցիս) յամէքէ. Վրք հց. Ճոչ Հ=Յ. Խ Կիր. յաղց իա:

ԱԿՆԱՂԲԻՒՐ. Տե՛ս ԱՂԲԻՒՐԱԿՆ: Ագաթ:

ԱԿՆԱՑԱՅՐԱՏ. ա. Ուր իցէ յայտարարութիւն աչաց. *Ակնայայրատ (կամ ակնայարատ) աչօքն. Նար. խէ:

ԱԿՆԱՊԱՐԱՐ. ա. Պարարիչ և զուարճացուցիչ աչաց. աչք փէյնօղ՝ հէյլպացնող: *Ակնապարար ականն արևու. Նար. յեղ:

ԱԿՆԱՌԵՄ, եցի. չ. Աչառել. ակն առնուլ. ակնածել. *Ոչ յուսայքէ ակնառեաց. Վրք. հց. յ:

ԱԿՆԱՌՈՒ, ի, աց. ա. Προσωπολήπτης. Qui personas accipit. Աչառօղ. խաթըր սայըճը. *Ճանիցես՝ թէ ած ակնառու չէ: Չէ (կամ ոչ է) ակնառու ած. Բոլ. ա. Բէ. Խ էօ: Գէ. էօ: *Զծերքն և զակնառուն: Դատաւոր ակնառու: Ոչ ակնա-

առ կաշառաց. Ես. Ճ. 15: Նոր. Ծէ: Եփր. խոստ:

ԱԿՆԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Προσωποληψία. Personarum acceptio. Աչառանք. աչառութիւն. երեսպաշտութիւն. խոտոր կշռելու ասացուածք. *Եթէ առնից ինչ 'ի ձէնջ ակնառութիւն: Ո՛չ է ակնառութիւն առաջի այ: Ակնառութիւն ոչ գոյ առաջի նր: Չիք ակնառութիւն առաջի այ. Մող. Է. 9: Հռ. Բ. 11: Եփես. Զ. 9: Կող. Գ. 25: ուղ և Գծ. Ժ. 34. (ուր յն. ոչ է ակնառու ած:) *Մի ոք կարծեսցէ ակնառութեամբ բաշխել զշնորհս: Եւ ոչ առ մի ոք երբեք ակնառութեամբ գնայ: Որում ոչ կարեն օգնել ակնառութիւնք կաշառաց. Ցձխ. ԽԷ: Պիտ: Ցհ. ԽՏ. առ:

Մերթ իբր Ակնածութիւն. յարգութիւն. Αἰδώς. Reverentia. *Ակնառութիւն պահեր առ քեզ, զի ոչ վասնաթարեաց զառաջեալն 'ի նմանէ. Ոսկ. յհ. Է. 23:

ԱԿՆԱԼԱՑԵԼ. ա. Վայելչական և զուարճացուցիչ աչաց. *Անգ էր այնուհետև սրտալիր ուրախութիւն, և ակնավայել տեսիլ հայեցելոցն. Ագաթ. Ի. Կորիւն:

ԱԿՆԱԼԱԾԻՏ. ա. Որոյ ապաքինական է վէճս. յառաքելութեան. *Ըստ նմանութեան երկուց ակնավէճս ապերց: ...

ԱԿՆԱՍ. Տե՛ս ԱԿՆՈՒՍ:

ԱԿՆԱՐԿԵՄ. եցի. լ. Νεύω, ἐννεύω, κατανεύω. Innuo, annuo, nutu significo. ...

ԱԿՆԱՐԿԵԼ. ...

ԱԿՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Νεῦμα. Nutus. ...

ԱԿՆԱՐԿԻ ԱՌՆԵԼ. ... Διανεύω. Annuo, nicto. ...

ԱԿՆԱՐԿՈՒՄՆ. ...

ԱԿՆԲԱՑԵԼ, կամ ԱԿՆԲԵՑԵԼ. ...

ԱԿՆԵՐԵՒ. ա. ...

ԱԿՆԹԱՐԹ. գ. ...

ԱԿՆԿԱԼԵՄ, եցի. ԱԿՆԿԱԼԻՄ, կալայ. կամ ԱԿՆ ԿԱԼՈՒՄ, կալայ. ... Προσδοκάομαι. Expector. ... Προσδοκώμενος. Expectabilis. ...

ԱԿՆԿԱԼԻ կամ ԱԿՆԿԱԼ. Տե՛ս 'ի բառս ԱԿՆԿԱԼԵՄ:

ԱԿՆԿԱԼՈՒ, ի, աց. ա. ...

ԱԿՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Προσδοκία, ἀποκαραδοκία. Expectatio, exspectatio. ... σκοπός; scopus. ...

Թի. խնամք. ուշը վրան բռնելը. նայւոր, նայւելի. ՚Այրագին կատարածացըն աչաց մարդոյ ակնկալութիւն. Ճ. Ա։

ԱԿՆԿԱԳԻՃՔ. Տ. ԱԿՆԱԿԱԳԻՃՔ. ՚Ի [illegible] և յաճախական [illegible] Փիլ. ըն. Գ. 5։

ԱԿՆԿԱՌՈՑՑ. Տ. ԱԿՆԱԿԱՌՈՑՑ։ ՚Մեծապէս զարմանալով՝ ակնկառոյց [illegible] Բուզ. Է. 8։

ԱԿՆԿԱՌՈՒԹԻՒՆ. և ԱԿՆԿԱՌՈՒՑՈՒԹԻՒՆ. } գ. կառու֊ ցանելն զա֊ կան. հայեցուած. [illegible]. ՚Ըստ [illegible] [illegible] ակնկառութեան [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible]։ Ըստ [illegible] [illegible] [illegible], ևն. Փիլ. լն. Դ. 2։

ԱԿՆԿԵՐ ԱՌՆԵԼ. Տ. ԱԿՆԱՐԿԻ ԱՌ֊ ՆԵԼ։

ԱԿՆԿՈՐ. ա. կորացեալ աչօք. զգլխա֊ կոր. [illegible]. վար նայող, երեսը վար խոնարհ, ամչկոտ. [illegible]. ՚Զ[illegible] [illegible] և [illegible] և [illegible] [illegible]։ Ա֊ ՚ի [illegible] [illegible] ակնկորս և [illegible] [illegible]։ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Հասանող֊ [illegible] [illegible]. Ոսկ. [illegible]։

ԱԿՆԿՈՐԵՄ, եցի. ւ. } Κατανύσσο- ԱԿՆԿՈՐԻՄ, եցայ. յ. } μαι. Compungor, sileo, confundor. Կորացուցա֊ նել զաչս. զերեսն նսեմացել. ամօթապարտ գտանել. [illegible]. [illegible]. վար նայիլ, երեսը խոնարհել. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ՚[illegible] [illegible] ակնկորելոց յե֊ րեսաց [illegible] ոչ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Դ. Թգ. ԻԱ. 29։ ՚[illegible] ակնկորեցեր, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ոսկ. Մ. Ա. 22։ ՚[illegible] ակնկորին. Ոսկ. Ա. Ի[illegible]։ ՚Զ[illegible] ակնկորել. Ոսկ. Եա։

ԱԿՆԿՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամօթապարտու֊ թիւն. [illegible]. ՚Զակնկորութիւն մեր ան֊ [illegible] [illegible]։ [illegible] յա֊ [illegible]. [illegible]։ Եփր. [illegible]։

ԱԿՆՀԱՃՈՅ. Տ. ԱԿՆԱՀԱՃՈՅ։

ԱԿՆՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. փոխանակ [illegible] ԱԿԱՆՀԱՏՈՒԹԻՒՆ, կամ ԱԿԱՆԱ֊ ՀԱՏՈՒԹԻՒՆ։ Գողութիւն. գաւառնանութիւն. [illegible]. ՚Ոչ Է [illegible] [illegible] ըղ֊ [illegible] [illegible] [illegible] ակնհատութիւն. Ոսկ. Ա. Իե։

ԱԿՆՀԱՐ. ա. Հարեալ [illegible] ՚ի [illegible] աչաց. [illegible]. նազար [illegible]. *Ա֊ [illegible] է, [illegible], [illegible]. Ոսկ. [illegible]. Է։

ԱԿՆՀԱՐ կամ ԸՌԱԿՆՀԱՐ. գ. Προβάσκανιον. Praefiscina, amuletum. Խըլա֊ [illegible] ՚ի [illegible] կամ յաչաղութեն [illegible] ըղը [illegible]. գօրգօ[illegible], [illegible]. ՚Զոր [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] ակնհար է կանգնեալ. [illegible] և [illegible]. Բուզ. [illegible]։

ԱԿՆՀԱՐԻՄ. Տ. ԱԿՆԱՀԱՐԻՄ։

ԱԿՆՄՈՄ. Տ. ԱԿՆԱՄՈՄ։

ԱԿՆՑԱՅՏՆԻ. մ. նխ. Յայտնապէս. [illegible] աչաց. [illegible] յանդիմանան. ակներ֊ [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]. ՚Ակնյայտնի [illegible] [illegible] [illegible]. Ճ. Գ. ՚Զ[illegible] [illegible] ակնյայտնի [illegible]։ [illegible] ակնյայտնի [illegible]։ Ակն֊ յայտնի [illegible] [illegible] [illegible]. Արգ. Ա. Գ. Բ. Բ. Գ. Է. [illegible]. Բ։

ԱԿՆՑԱՆԴԻՄԱՆ. նխ. Նոյն ընդ վ. Ἐξ ἐναντίας. Coram, in conspectu. *Ակն֊ յանդիմանն [illegible] [illegible]. Աղ. ԻԲ. 5։ [illegible] [illegible]. ՚Ակնյանդիմանն առասցէ ». խմն, յանդիմա֊ նել. կշտամբել. ἐλέγχω. arguo. ուր ա֊ ռէ Լաւնոր. *Յանդիմանեսցեն ակներն ՚ի միասին։

ԱԿՆՈՒՆԻՄ, ակնկալայ. հ. Προσδέχομαι, προσδοκάω, ἐνδέχομαι, ἀναμένω, προσμένω. Expecto, exspecto. Ուղղել զաչս յուսով ակնկալութեամբ և ընդունելութեան բարւոյ. ապասել մնալ՝ բարւոյ կամ չա֊ րի. յուսալ, սպասել. խումք էնմէք, գաւլան֊ մագ, պէքլէմէք, ինթիւ էնմէք, գօրգմագ. *Ակն ունէի այժ՝ որ փրկէր զիս։ Ամ ուստի կե֊ րակրոց ոչ կարասցէ ակնունել։ Պատժի ոչ ունին ակն։ Ակնունել կործանման ըս֊ րեանց։ Այս այն օր է՝ որում ակն ունէաք։ Ակնկալցուք ողորմութեան։ Յուսոյն ակնու֊ նեսցէ միասանգամ ծննդեանն յարութեան մե֊ րոյ։ Զի եթէ յարութեան ակն ոչ ունէր, ևն։ *Ակն ունել զնոյն ՚ի տեսանել գլաղ֊ թութեան և զխիղճարութեան։ Հաւատարիմք սի֊ րով ակնկալցին նմա։ Մի ակնկալցի մարդն այն առնուլ ինչ յայ։ Ակն ունէին Չքոցն յուզելոյ։ Ակն ունիմ նմա եղբարքք հան֊ գերձ։ Ակն ունէին նմա այսոնելոյ. շատ ա֊ կնկալեալ. ևն։ *Ակնկալ և դու քում փրր֊ կութեանդ։ Ինքեանք յարութեան ակն զխարդ ունիցին։ Առ նա ակնկալցին փոխարինին. Կոչ։ Եղնիկ։ Լմբ. պպրգ։ *Եթէ զինուոր տեսանեմ, մահու ակն ունիմ։ Մինչ ակն ունի սատակման մահու. Նար։ *Ակնկալ այնմ՝ որ ՚ի վերին Նուաբ, և այժմիկ սատ Է մեզ է. Կոչ։

Իսկ Ակնակալ ոյց լինել դէտակն ունել և առաջինել. ուշը դնել. կէօզ դիքմէք. *Ակն կալաւ անձամ ՚ի վր սատուրայ. Մա֊ ճիկ։ *Ակն յած ունելով, և ՚ի ձեր սրբութ աղօթս. Ճ. Զ։ Վրք հց։

Համարել. կարծել. խիթալ. սեպել. սայմագ, սանմագ, զանն էթմէք. *Եւ զայս ոչ եթէ ես ինչ ակն ունիմ ՚ի հասուցման վարձուցն վասնետալ զսանիլ։ Մի այդպէս ակն ունիցիք, թէ մեք շնորհեմք ինչ ՚ի վե֊ կայել անդր. Ոսկ. յհ։ *Ցեսու ակն ունէր, եթէ ՚ի Թշնամեաց նոցա իցէ. Մծբ. Գ։

ԱԿՆՈՒՌ, ի, կմ ոյ. գ. Ուռ նորըն֊ ձիւղ յորթոյ և յայլոց տնկոց. ակն ուռ֊ կոց. ալք. կէօզ։ Վստկ. ոսէզ։

ԱԿՆՎԱՆԻ. Տ. ՎԱՆԻ։

ԱԿՈՆԻՏՈՆ կմ ԱՆԿՈՆԻՏՈՎՆ. Ἀκόνιτον. Aconitum. Խոտ Թունաւոր. Տես ԸՆԾԱԽՈՅ. գօֆլան օթու. *Ա՛յլ արմատք, որ անուանեալ կոչին եղերբորս, և ան֊ կոնիտոնիւ. Վեցօր. Է։

ԱԿՈՒԹ. գ. Կրակերող. ուր պահի կրակ մնանաւոր յերկել ինչ. օճագ, ոթեղ֊ ըան. *Մատնելով ՚ի Թոնիր, ՚ի Թուայ, յակութ՝ որ ասի ՚ի հայս։ Թէ ՚ի Թան֊ դրուք, կամ մերձ առ ակութ գտանիցի. Վրդն. Եւ։ Կանոն։

ԱԿՈՒՄԲ, ակըմբի, իւ. գ. Խումք հանդիսական. ժողով ուրախութե կմ սգոյ. բազմութիւն բոլորեալ. պար. բազմական. ոխուծ օրսաան ծողովուրդ. ոխում փէնկի հան֊ դէս. մէճլիս, ճէմիյէթ. *Բոլորեցաւ ա֊ կումբ բազմականին, և Հաղորդեցան մեծքն ՚ի կերակուրն. Եղիշ. Է։ *Պէսպէս զաւաք պաշտօնէիցն յակումբ հանդիսին շուրջ ըղ֊ նովաւ դասակցեալ։ Քերովբէքն ակումբ կային. Ըռ. ա. յհ. իզ։ և Եղեա։ *Բազ֊ մեալ իմ ՚ի գլուխս սպարու ակմբից զատուռ՝ այնր երախանեաց։ Մատուցին ընծայեցին շուրջ զնովաւ ակումբ զբուրութեն խնկոց ջահիւք վառեալք. Նար. իէ. և խշ։

ԱԿՈՒՄԲ ԱՌՆՈՒԼ. Բոլորել. պար առ֊ նուլ. բոլորաիլ. փէնկ՝ մէկէկ դուրծմագ. *Հրեշտակք ակումբ առեալ եղանակեին։ Ակումբ առեալ շուրջ զտով։ Ակումբ ա֊ ռեալ ՚ի սպասու կան։ Զերդս օրհնութեն եղանակեալ զաղջ ձայնիւ, ակումբ ա֊ ռեալ. Լմբ. հմբ։ Մատն. Ն դրան։ Ոսկե֊ փոր։ Շար։

ԱԿՈՒՄԲ. գ. Սեղան. բազմական. *Ընդ նմա և ՚ի նորա ակըմբի զարմանեսին բազ֊ մեալք. Բուզ. Դ. 4։

ԱԿՈՒՄԲ ՄԱՀԿԵԱՑ. Κώδιον. Pellis villosa. Մաշկեղէն օթոց կմ սփռոց բազ֊ մելոյ, և ՚ի այէտս սեղանոյ. ֆօսփ, ֆէօսթե֊ գի, սէդճադէ. *Արկ նմա բազմական ՚ի գեանի զակումբն մաշկեայ. Յուդթ. ԺԲ. 15։

ԱԿՈՒՄԲԱՀՈՑԼ. Տ. ԱԿՄԲԱՀՈՑԼ։

ԱԿՈՒՄԻՏ, կմ ԱԿԻՒՄԻՏ. ա. գ. բառ. յն. Ἀκοίμητος. Անքուն. արթուն. աննինջ. հսկող. որ և Անհանգստից վանք. այն էր կարգ միանձանց անդադար աղօթականաց զցայգ և զցերեկ փոխանակ պաշտօնամանք. ուր էր և վարժարան իմաստութե, ուստի ելանէին մեծանուն րաբունիք կամ մեծի֊ մաստ վարդապետք. յորոց սակի զրեցին յոյնք և զմերս ըստ մեսրոպ մաշտոց. ոմք և եկեղեցականաց անուանեցին, որ է ժա֊ ռանգ, ևն. *Հրաման ելանէր (՚ի Թէոդոսի կայսերէ փոքուէ) վայելուչ մեծարա֊ նօք զԱրն ակումիտ անուն կոչելոյ. Կորիւն։ կամ Ը խոր. Գ. 57. *Յառաջին վարդապե֊ տեանն գրեցաք զնա»։ *Հանդիպեցաւ նմա միայնակեաց մի անհանգստից վանացն, որ կոչի ակիւմիտ. Վրք հց. ծդ։

ԱԿՈՒՆԴ. Տ. ՅԱԿԻՆԹ. էագութ. *Լի֊ նի ակն ակունդ սպիտակ. լինի կապոյտ, լինի գեղին, լինի կարմիր. Ոսկեփոր։

ԱԿՐԿԱՐՀԱՑ. գ. արաբ. էօգըրգահը. Անուն խոտոյ. Πύρεθρον. Pyrethrum. Նօղըլը օթու, փաղըըփէօի։ Մխ. բժշկ։

ԱԿՔԱՆ. որ և ԵԿՔԱՆ, և ՈՔՈՁ. գ. Ἄκαν, ἀκχούχ. եբր. խօխ. Carduus, spina. Թուփ փշալից. Թերևս կէվէն կամ փէվէն Թիքէնի։ Դ. Թգ. ԺԴ. 9։ *Ակքանն բանջար ինչ է, և կմ Թուփ փոքրիկ՝ նման մորի կմ կաղանչիանն. Կիւրղ. Թգ։

ԱԿՕՍ, ի, իւ, իւ կմ ոց. գ. Αὖλαξ. Sulcus. Առու և ածու հերկոյ. հերուք արօրոյ բացեալ խոփով. էվլէք. *Զակօս նորա արբեցուցեր։ Ակօսք նորա լցցին առհարկ։ Զգեցէ ակօս ՚ի դաշտի քում. Աղ. ԺԲ. 11։ Յոբ. ԼԱ. 38։ ԼԹ. 10։ *Զախրար իւր տայցէ ՚ի ձգել ակօս. Սիր. ԼԸ. 27։ *Անհնար է ումեք միով եզամբ ակօս ՚ի դաշտի ձգել. Արգ. յի. Է։ *Առաքեալքն քաղցր լծոյն քնի եզին ակօս ՚ի բնութիւ՝ ՚ի դաշտս մարդկեղէնս. Համամ. առկ։ (Յարս Ակօս ձգել ասի և արշաւան և արօ֊ րադիր հողագործն։)

Նմանութեամբ ասի. *Հերկեսցէ զանդաստան մտաց՝ սրբութեամբ ակօսիւ։ Ի նոսա յեցեալ՝ զչարիք ակօսի աղօթիցս կատարէ. Լմբ. սղ։

ԱԿՕՍ ԳԾԱԳՐԵԼ, կամ ԿՈՏՈՐԵԼ, ՀԱ֊ ՏԱՆԵԼ. Ակօս բանալ կամ ձգել. ակօսա֊ բեկ առնել. ակօսել. արօրադրել. հերկել. Αὐλακας τέμνω, ἀνατέμνω. Sulcos duco. էվլէք աչմագ, չիֆթ սիւրմէք. *Երկրագործ եզն՝ ակօս պատառելով ՚ի ժամանակի սերմանահանութե։ Եւ ոչ զցելսփին ոք ե֊ տես ակօս պատառեալ. Փիլ. ծ. բան։ Ա֊ րիս. ԺԲ։ *Ոչ զերկիր գործէր, և ոչ ակօս կոտորէր. Ոսկ. Մ. Ա. 10։ *Ի խորս մտաց ձերոց հատէք ակօսս. Ոսկ. ըսա։

ԱԿՕՍԱԲԵԿ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Ո՛չ մանչ՝ ՚ի ձեռն առնուլ, և ակօսա֊ բեկ առնել. Ոսկ. խլ։ *Ամ լեառն ակօ֊ սաբեկ լիցի. Եւ. Է. 25։

ԱԿՕՍԱՀԱՏ. ա. Հատանող զակօս, և հատանելն յակօսս. հերկօղ, և հերկեալ. *Բուսանէին յակօսահատ բազկէ բոյսք ազգի ազգի. Ոսկ. լուս։ *Ցամաքին լծեալք ծովուն ակօսահատ՝ ընդունող սերմանց ՚ի բարի երկիր. Թէոփ. ՚ի Ղ։

ԱԿՕՍԱՁԵՒ. ա. Ունող զձև ակօսի, որպէս են փողոցք քաղաքի. *Քաղաքս ակօսաձևս հրապարակօքն և փողոցօք. Վեցօր. Է։

ԱԿՕՍԱՁԻԳ. ա. Ձգօղ զակօս. և Ձգելով զակօս. կմ հերկօղ. և հերկեալ. *Ջեզն անուոյ՝ զգործաւնեայ և զակօսաձիգ. ԺԴ։ *Աւաքեցան ՚ի տեառնէ երկու երկու ոյք անուրք ակօսաձիգք առ ՚ի հերկել զանդաստան մերոյ անդաստանի. Տօնակ։ *Մշակութեին հերձեալս ակօսաձիգս պատառեալ զերկիրն. Ագաթ։

ԱԿՕՍԱՏԱՐ. ա. Ձգելով զակօս՝ յառաջ տարօղ ցանհամանեալ վայր. *Անուքս կենաց հաւատոց, ակօսատարք խոհեմք ՚ի նաւահանգիստն վերին. Նար. ծբ։

ԱԿՕՍԵՄ, եցի. ն. չ. Ակօս պատառել. արօրադրել. վարել. հէրքէլ. չիֆթ սիւրմէք. *Օրինակէ երկրի սերմանց զսերմ ածապաշտութե, և յիշէ զակօսելն. Խոսր. ծմ։

ԱՀ, ի, իւ, եց, իւք. գ. Φόβος. Timor, metus. Երկիւղ՝ մանաւանդ սաստիկ. սոսկումն. սարսումն. Վախ. գօրգու, խօֆ, դահ, վէհմ. *Ցանկէ նր խռովեցան։ Ահիւ և խնդութբ բազմաւ։ Անկաւ ահ ՚ի վր նր։ Եղև ահ ՚ի վր ամենեցուն՝ որ լսէին զայս։ Ահ եղև ահիւ։ Ահ կալաւ զամենեսին։ Ահ պատեաց զնա։ Ահիւ մեծաւ տագնապէին։ Աշակերտքն յահի ՚ի ծածուկ վն ահին հրէից։ Ահ և երկիւղ և սոսկումն մարմնոյ։ Ցած և յերկիւղ և ՚ի դողումն. ԼՆ։ *Երկիւղս և ահս մատուցանեն։ Տրտմութք, ահիւք։ Ահիւք և պարգևօք. Փիլ։ *Առ սիրով և ահիւ գիտն։ Եւ ձեզ ահ լիցի այս, և երկիւղ ՚ի մահուանէ։ Որ կացեալ են յահի քում. Ագաթ։ *Ահք ներքնոց։ Անտարակ ահիւք. Եղիշ։ Պիտ։ *Ահ երկիւղի։ Ահա պակուցանօղս ՚ի վերայ նր հեղուին. Յհ. կթ։ *Յահագին ահիցն յայն մկնածելով։ Յորոց յահիցն ապրեալ. Արծ. էլէզ։ *Ահիւ զահն արտաքս հանէր. Ոսկ. յհ։ *Յորժամ ահիւ անկեալ է բնութին մարմնոյ։ Զահ և զերկիւղ մարդոյն արկեալ է արտաքին ՚ի վր գազանաց. Եղիշ. Բ։ Եզնիկ։

Դողումն. Τρόμος. Tremor. դօղ. թիթրէյիշ, թիթրէմէ. *Տալ զահ և զերկիւղ ձեր առաջի ամ ազգաց։ Զահի հարեալ էին. Օր. Բ. 25։ Մրկ. ԺԶ. 8։

Պակուցումն. հիացումն. ապշումն. արհաւիրք. Ἔκστασις. Exstasis, terror, stupor. հէյրան, սէրսէմլիք, ապշօղութ. *Անկաւ ահ մն ՚ի վր ամ ժողովրդեանն... Եղև ահ ՚ի տեառնէ։ Եղիցի ահ մեծ ՚ի տունէ ՚ի վր նց։ Ահ մեծ անկաւ ՚ի վր նց. Ա. Թգ։ Զքր։ Դան։

Երկիւղալի ինչ. ահաւորութի. սպառնալիք. չարիք. *Ցերեկն խլրում արդարոցն՝ զահ իւր յինքն ամփոփէր. Ագաթ։ *Յանհերեութեից ուանց՝ ահից զօրութն յանաստուածոց մարդկան։ Գործեցին նմա ահս ապիրատս, և Ճաւեր կործանումն. Յհ. կթ։ *Ցոր ոչ ինչ երկրաւոր ահք ազդել կարասցեն. Խոսր։

ԱՀ ԱՐԿԱՆԵԼ. Ἐκφοβέω. Exterreo. Երկեցուցանել. զարհուրեցուցանել. Վախցնել. գօրգութմագ. *Ահ ինչ արկանել ձեզ թղթովքս. Բ. Կոր. Ժ. 9։ որ յԵզեկ. ԼԲ. 26. գնի. *Եսուն զահ իւրեանց ՚ի վր երկրին կենդանեաց ։ *Ահ արկանել ոճիցն; կամ ամ քրիստոնէութե. Եղիշ. Է։ *Ահա պակուցանօղս զմիմեանս արկանէին. Խոր. Գ. 10։

ԱՀ ԱՌՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Ահ առնելոյ իսկ էր. ԺԴ. Բ։

ԶԱՀԻ ՀԱՐԿԱՆԻՄ. Տես ՚ի տառն Զ։

ԱՌ ԱՀԻ. իբր մ. Առ երկիւղի. յերկիւղէ. ղէյն. վախէն, վախնալէն. գօրգուտան, գօրգուսունտան. *Առ ահին ապաղակեցին. Մթ. ԻԸ. 26։ *Առ յոյժ ահին ոչ կարէին ընթեռնուլ զիւրեանցն և զտառապանսն. Պիտ։ *Առ ահի սրտին առէ՝ զայն գործեցի. Յհ. կթ։

ԱՀԻՒ. իբր մ. Φρικτῶς. Horribiliter. Ահաւորութբ. արհաւրօք. *Ահիւ և տագնապաւ հասցէ ՚ի վերայ ձեր. Իմ. Զ. 5։

ԱՀ ԸՆԴ ԱՀ. մ. Ὑφειμένως. Submisse. Զանգիտելով. զգուշաւ. մեղմով. Վախ վախելով. քօրքարագ, չէքինէրէք. *Եւ ոչ այնուհետև ահ ընդ ահ խօսէր. Ոսկ. յհ. Բ. 12։

ԱՀԱ. մ. Ἰδού, ἤδη. Ecce, en. Ձայն նշանակ ցուցման առաջիկայ կամ մերձաւորաց իրաց և գործոց, ոչ և անցելոց իբր ներկայ առաջի եղելոց. Նայէ, փէս, մէյ-մալ նայիս որ. իշթէ, էօյլէ, հա, անէք, իշ-նէք. *Ահա փեսայ գայ։ Կին գու, ահա որդի քո։ Ահա մայր քո։ Եւ ահա եղիցիս համր։ Եւ ահա յղասցիս։ Ահա հրեշտակ տն երևեցաւ նմա։ Ահա կոյս յղասցի։ Գիտաց յն, եթէ ահա ամ ինչ կատարեալ է։ Ահա հուր, և ահա փայտ, ևն։ *Ահա անկաւ... Ահա դատաստան, ահա յանդիմանութի. Նար։ *Ո՞չ ահա մի-անգամայն զանձանցն և զհարցն տացեն. Եղիշ։ *Լռով ահա և անկարօտ վայելեն։ Յորոց մին զմշակին ահա ամբաստանէ ձե-ռաց. Պիտ։ *Ահա բառդ՝ ստուգութե և մտանցոյց առնելոյ է։ Ահա առելն՝ սպառնականն իմն է բարբառ. Գէ. Եւ։ Երզն. քեր։ *Ահա առելն՝ յանկարծուն նշանակ է։ Ահա ձայնդ առ այնոսիկ պատշաճի՝ որք ակն ունին և սպասեն տեսանել զոք. Գէ. Եւ։ Թող զի բազում անգամ իբր թարմատար վարի և ՚ի զարդ։

ԱՀԱ. Εἶδη, ἤδη. Jam, modo, nunc, mox. Արդէն. արդ. այժմ. կանխաւ, կմ փոքր մի յառաջ. այն ինչ. իսկ և իսկ. համայն. հէմէն. *Որք ունէին անհնարինու-թն յահա տեսցելոյս։ Ահա առելի է։ Յորժամ ահա բաւական է մեկնիչ գոլ ամենայնականաց անուանց և բայից։ Քանզի ահա որ երդնու, յանհաւանութե կարծիս տայ. Փիլ։ *Բազում անմանկօք ահա ընդու-նորեալ. Արիստ. որակ։ *Ի մտանել յահայ եղելոց տանցն. Պղտ. տղէտ։ *Զահա հա-սեալսն ՚ի չարի խրատէ. Նիւ. ծղ։

ԱՀԱ ԱՒԱՍԻԿ, ԱՀԱ ԱՒԱԴԻԿ. ԱՀԱ ԱՒԱՆԻԿ. Նոյն ընդ Ահա. ահաւա-սիկ. աւասիկ. աւադիկ. աւանիկ. Ոսկ. Եւ։ Եփր. համ. և ա. կոր. ևն։

ԱՀԱԲԵԿ. ա. Որ բեկանէ ահիւ ըզ-սիրտ այլոց. ահացուցիչ. ահաւոր. սոս-կալի. Վախ ձգօղ, վախնալու. գօրգունլու, հէյպէթլի. *Ահաբեկ իշխանութբ սաստեալ։ Ոսկ. փող։ *Յահաբեկ լուսոյ ծագմանն քո տէր։ Յահաբեկ գալստեան որդւոյն քո. Շար։ Տօնակ։

ԱՀԱԲԵԿ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Տ. ԱՀԱԲԵ-ԿԵԼ. *Ահաբեկ արար զնոս զօրն Ճենն. Եղիշ. Ա։ *Պահապանքն պակուցեալ ա-հաբեկ լինէին. Շար։

ԱՀԱԲԵԿԵԼԻ. ա. Այն ինչ յորմէ պարտ է ահաբեկ լինել. *Դնէր և զայն ահաբեկելին և զարհուրելին. Ոսկ. յհ. Ա. 40։

ԱՀԱԲԵԿԵՄ, եցի. ն. Ահաբեկ առ-նել. զարհուրեցուցանել. գողացուցա-նել. գողդալ. ահ արկանել. Վախ տալ. գօր-գութմագ. *Ահաբեկէր զբօզոսն... կա-մէին ահաբեկել զկոյսն, այլ ոչ կարացին։ Ահաբեկեաց զնա սաստկելովքս. Ոսկ. յհ. Ա. 46։ *Ահաբեկեալ զամենայն ամբոխն. Ագաթ։

Կր. Զարհուրել. ահաբեկ լինել. *Ա-հաբեկեին ամ ազգք հաւատացելոց քին. Ոսկ։ *Յանկարծ յերկրորդն ահաբեկեր։ Ահաբեկեալք լինէին ՚ի ժամանակին, զի նախամարգեալ էր. Ոսկ. մթ. և յհ։ *Ոչ եր-կեաւ ամբարիշտն, և ոչ ահաբեկեցաւ. ԺԴ։ *Ահաբեկեալ յահէ անտի զօրութց արարչութ։ Բազումք ահաբեկեալ՝ սկսան զղջանալ ապաշխարել։ Ցուժգնութ կենդա-նեաց ահաբեկեալք. Ագաթ։ Եղիշ. Բ։ Յհ. իմ. պատ։

ԱՀԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ահիւ տագ-նապումն. զարհուրանք. Մեծ վախ, սըս-փէ դող. *Հաշեալք ահաբեկութբ՝ գանձին ՚ի մէջ կիսամահ տագնապի։ Երկիւղալից ահաբեկութբ զարհուրեալք. Պիտ։

ԱՀԱԳԻՆ, գնի, ից. ա. Φοβερός, ἀπηνής. Terribilis, immanis, saevus. Ա-հաւոր յոյժ. ահարկու. զարհուրելի. սոսկալի. դժնդակ. ահռելի. գօրգուլու, էօրքիւնճ, հէյպէթլի. *Շրջեցաք ընդ ամ անապատն ընդ մեծ և ընդ ահագին։ Այն-պէս ահագին էր տեսիլն։ Ահագին գա-զանաց. ԼՆ։ *Յահագին մահուանէն։ Ա-հագին պատառմամբքն. Ագաթ։ *Ահագինք երևեցին. Եղիշ։ *Ահագինք էին ՚ի տե-սանել։ Զթագաւորն հզօրս և ահագինս. Պիտ։ *Ահագին է օրն դատաստանին։ Զի՞նչ պինին ասացուք յաւուրն (կմ յօրն) ա-հագին. Շար։ Վրք հց. Բ։ *Շարժմանց ահագնից եղելոց ՚ի բնութեան. Խոր. Գ. 52։ *Լուաւ նա զահագին խրախճանն. Պղտ. տղէտ։

Իբր Մեծ և երևելի, ծանր, և սաստիկ. բազում. անհնարին. շատ մեծ, չափէ դուրս. ահայլըղ, հէյպէթլի, մէգիւէթ. *Կոր-ծանումն ահագին։ Պատկեր մի մեծ, և երեսք նր և տեսիլ նորա ահագին յոյժ. Յոբ. ԺԲ. 12։ Դան. Բ. 31։ *Ահագին ծո-վուն։ Յահագին սրոյ. Ագաթ։ Եղիշ։ *Ա-հագինս չինելոց աշտարակս. Խոր։ *Քանզի զի՞ բանաւոր երանութիւն և մեծութիւն այն չիցէ ահագին. Սրգ։ *Ահագին ինչ են բանքս, և այնք չիցեն ահագինս, յորժամ են. Ոսկ. ա. Բեւ։ *Ահագին քաջութբ նահա-տակեալ. Խոր. Բ. 84։ *Հողմ ահագին։ Ահագին իմն գլխանար։ Ահագին իմն շարժմանց եղելոց։ Ահագին մարտն. Յհ. կթ։ *Մարզանեալ եղ՝ ահագին զգուշութե (մեզ) նշանակ է։ Ահագին զգուշութբ յուշ արարեալ. Ագաթ։ *Հիանալով, և ահագինն գրաւելով տարակուսիւք. Պիտ։ *Յաղթ և ահագին ջուրց բազմութիւն. Վեցօր. Գ։

ԱՀԱԳԻՆ. մ. Ահարկու օրինակաւ. ան-հնարին սաստկութբ. ահաւորութբ. *Հրա-մանօք և սաստիւք ահագին կայր ՚ի վերայ գիւղացն. Ոսկ. յհ. Ա. 1։ *Ահագին իմն վրդովեալ. Յհ. կթ։ *Ահագինս ՚ի գիւղն հարկանէին, կմ հայել. կմ կործանել զառա-մունս, կմ բարբառել. Ագաթ։ Խոր։ Յհ. կթ։ Եղիշ։ *Ի կերպս մշտակի... եկն անց ընդ մէջ ամբոխին, և ընչեայ ահագին. Պղտ. աղ։

ԱՀԱԳՆԱԳԻՆ. մ. Կարի ահագինս. ա-հագնագոյնս. *Իջ առ նա ամ որ հագին... փայլատակեալ յոյժ ահագնագին. Գնձ։

ԱՀԱԳՆԱԳՈՅՆ. գունի, ից. ա. Կարի կամ առաւել ահագին. *Ահեղաց չորից գազանաց ահագնագունից. Գնձին։

ԱՀԱԳՆԱԳՈՅՆՍ. մ. կարի ահագին, ահագին. *Փոխանակ ամպաշունչ ահեղագին պաշտաւն ահագնաւն, ամ որոտմանց ահագնագունս. Ագաթ։

ԱՀԱԳՆԱԼՈՅՐ. ա. Ահագին ի լոյս. որոյ լոյսն է ահարկու. զարհուրելի. ահանշակ. ահագին, սոսկալի, սարսափելի. *Ձայն ահագնալոյր, ոչ գիտեմ զինչ։ Ահագնալոյր ստորոտաւորեալ, կամ հրամանաւ. Յօհնէփոր։ Ը. ճառ. Յովհ. ը։ *Ջերեկըս հնամենից ահագնալոյրս մերձենայ։ Զորս մեծ ահագին և ահագնալոյր. Բենիկ։

ԱՀԱԳՆԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Ահագին կերպարանս ունօղ. *Ահագնակերպ նշոյլ, կամ կերպարանաւ. Ճշ։ Բենիկ։

ԱՀԱԳՆԱԿԻ. մ. Ահագին օրինակաւ. ահաւ մեծաւ. յի երկիւղիւ. լիշոպաստանօք. *Յորժ ահագնակի Թեփլէոսք յերկինս կոչէր ծանեալն. Ճշ։

ԱՀԱԳՆԱԿՈՐԿՈՃ. ա. մ. Ահագինս խոչընդոտ կամ խոչընդոտաւ. և կամ Ահագին խոչընդոտաւք. *Անօրինական յոժ ապառութեամբ ահագնախոչանաւ 'ի չարաչարմանս հասանել. Նոր. փող։

ԱՀԱԳՆԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Ահագին հայեցող և ահաւոր տեսլեան. սոսկալի. *Ահագնահայեաց այր։ Յարուց ահագնահայեաց զինչ բանաւորին նշանին. Ա. Թ. էջ։ Ը. ա. գ. ծդ։ *Յահագնահայեաց սէր խորագոյն զահանգիժեալ։ Ահագնահայեաց խնամօղին լերբինս բարձրոյն։ Զահագնահայեացն զայն զաւրատափելին զօրինաց. Լծ. Եսայր։ Տօնակ։ Անան. Եզեկ։

ԱՀԱԳՆԱՊԱՐԻՍՊ. ա. Որոյ պարիսպն է բարձր և ահագին մեծութեամբ. *Ահագնապարիսպ քաղաքաւ, զաւրագոյն կռուասանոցնաւորք. Նոր. խչ։

ԱՀԱԳՆԱՊԷՍ. մ. ա. Ահագնաձևի. և Ահագին. *Զաւակէ զիւրոյ գիշերականնն մերձաւորեալ, և զահագնաձայնս շնաւէն. Վրդ. հչ. էջ։

ԱՀԱԳՆԱՍԱՍՏՕՐԷՆ. մ. ա. Ահագին սաստիւ և սաստկութեամբ. *Ո՛վ ահագնասաստիկն օրհնանս (առ. Ջրհեղեղաւն). Աստ. ե. 1։

ԱՀԱԳՆԱՏԵՍԻԼ. ա. Ահագին տեսլեամբ. ահագնատեսլեան. *Անեղ լուսաւորն ահագնատեսիլ։ Զահագնատեսիլ կերպարանաւ նորա. Նոր. Ղ։ Լմբ. ող։

ԱՀԱԳՆԱՑԱՅՑ. ա. Ահագնասեռ ցոյցանօղ. չարագոյշ. սոսկալի. *Դողալով յահագնացայց անշէջ արտասուքն։ Ահան. [illegible]։

ԱՀԱԳՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Հրաշագործ փոփոխումն. սքանչանաց հրաշալի. *Երեւեալ զահագնափոխութեան երևութ 'ի մահկանացու բնութեան ամենայնիւ. Փարպ։

ԱՀԱԳՆԵՐԱՆԳ. ա. Որոյ ահագին է երանգն. ահագին երանգաւ. *Թերևս զահագներ[illegible]ն սփռածանել յորժ ահագնագոյն [illegible] ահագնութեամբ հոգեւորականաւ. [illegible]։

ԱՀԱԳՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ահագինն գոլ՝ [illegible]. ահաւորութիւն. ահեղութիւն. [illegible]. *Սոսկման 'ի նոյն բնեղն յա[illegible] շնորհելոյն պարգևէ. Փիլ. սամփս։ [illegible] ահագնութեան. Ագաթ։ [illegible] առնելով զդողն։ Սրբոցն [illegible] յահագնութեան. Յհ. գումար։ [illegible]։ Ահ[illegible] և ահագնութեան նմանեցու[illegible]

ցանէ. Նոր. խչ. և յոլէր։ Խաչ Նոր. յթ.
*Ահագնութեան խորագարանաց, հարուածից գիտացը. գրի և ԱՀԱՆԿՈՒԹԻՒՆ, իբր ահարկութեն, կամ ահացուցիչ։

ԱՀԱԴԻՏԱԿ. ա. Որոյ ահեղ է գիտակն, կերպարանն։ Ըիր։

ԱՀԱԿՈՏՈՐ. Տե՛ս ԱՀԱԲԵԿ։ *Զբազուած ամենր որոտաձայն և ահակոտոր. Գոմ. ող։

ԱՀԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ահիւ ըմբռնիլ. զարհուրիլ. *Եւ ահացեալք անկան 'ի վերայ երեսաց. ՃՃ։

ԱՀԱՆԳ, ի, ից. գ. պրս. ահէնկ. Յարմարութիւն ձայնից և իրաց. համեղէս. *Դրօշս կանգնեցին ընդդէմ ահանգիցն պարսից. Մեսր. եր։

ԱՀԱՆԻ. գ. յոգն. որպ Ահք, արհաւիրք. *Ահնի, թէ ահանի. 'ի յառնել գետոց և 'ի թաւալնալ ձեռան՝ ահ է անեն մարդոյ ամ ուրեք. Վանակ. փարէմ։

ԱՀԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. 'ի վերջ բառից ԱՀԱԳՆՈՒԹԻՒՆ։

ԱՀԱ՛ՊԱ. Ձ. Տ. ՀԱՊԱ. *Ահա՛պա առաքինիք, եհաս ժամ կատարման մերոյ. Եղիշ. Է. (այլ ձ. հա՛պա)։

ԱՀԱՊԱՐԱՆՈՑ. գրի և ԱՀԻՊԱՐՈՆՈՑ. ա. Ահաւոր պարանոցաւ. Վիշապ. փինձ. կերպան Գրան. կերփէնէկէշ. *Երիվարս ահապարանոցս պատրաստեալ։ Եկեսն յերիվարս ահապարանոցս։ Երիվարս սրավարս և ահապարանոցս. Յհ. կր։

ԱՀԱՐԿԵԼԻ. Տ. ԱՀԱՐԿՈՒ. *Ի խորհրդոցն զօրաւոր, և ահարկելի առ հզօրսն։ Ահարկելի և անշուք ցուցանի տեսողացն. Սփէֆ. սեան։ Լաստ. ծէ։

ԱՀԱՐԿԵՄ, եցի. ն. Ահ արկանել. զարհուրեցուցանել. *Եղեալք ահարկեալ զնս. Ագաթ։ *Ոչինչ պխտոյեցան զգեստուց ահարկողաց. Յհ. կբ։ *Դէք զարհուրին՝ ահարկեալ 'ի անխն զօրութէ. Ը. բարձր։

ԱՀԱՐԿՈՒ, ի, աց. ա. Որ ահ արկանէ. ահաւոր. ահընկէց. պատկառելի. ահիւ լի. գօրգալի. *Այր համեմարեղ, և ահարկու տեսողացն զնա։ Ահարկու ըզգեստուք. Յհ. կբ։ *Ահարկու գիւաց և ամ չար պատահարաց։ Ահարկու ախոյեանք, կամ գէսք, հրամանն, վկայ։ Ահարկու նուիրեալ փայտիւս։ Ահարկու պատարագութիւն. Նոր։

ԱՀԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ահ արկանելն. ահարկել առնելն. ձախ յգէն. գօրգալէմ։ *Առ 'ի յահարկութէ բազմաց։ Առ 'ի սոսափլ և յահարկութէ բազմաց։ Մի ահարկութ առ փոքրս։ Ի յահարկութէ աստուած բիւջն. Յհ. կբ։ Նոր. ծէ։ Ըոր։

Եւ Ահարկու գոլն. ահաւորութիւն. ահեղութիւն. *Ահարկութէ գիւաց պատկերին։ Ի յերջանակ ահարկութէ վերադարձեալցգ. Նոր. իդ. կէ։ *Զծոմու ահարկութիւն։ Լմբ. ող։ *Զաստն վայելչութէ եզգեստուցն պայծառակերպութեն, որով ահարկութեն նոցա (մեծամեծաց) պատրաստի։ Եւ որ այլ ահարկութիւք և պատմութիւք նորա թագաւորութեն արժանաւորք. Ը. ա. յհ. խդ։ Արշար. իէ։

ԱՀԱՑՈՅՑ. ա. Որ ահ ինչ ցուցանէ այլոց. ահարկու. ահաւոր. հիանալի. *Նոքին ահացոյց նշանօքն յաղել սնգել 'ի նեխուէ մեղացն. Ագաթ։

ԱՀԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Երկեցուցանել. զարհուրեցուցանել. ճախճնել. գօրգալեմ. *Արկին 'ի բանտ, թերևս ահացուցեալ զնս։ Ոչ միշտ բանիւ ըզգեցուցանել խոր՝ յահացուցանել զմեզ. ՃՃ։

ԱՀԱՒԱԴԻԿ. } Տ. ԱՀԱ. Ἰδού, ἤδη.
ԱՀԱՒԱՍԻԿ. } Ecce, en. Խօսք ցու-
ԱՀԱՒԱՍԻԿ. } ցա՛ ն, ցանգա՛ ուսափա՛ մեզ. եմ. *Ահաւադիկ եւսու ձեզ զամ խաղ։ Ահաւանիկ 'ի խորանն անդ է. Ահաւասիկ աստ է քոն. եմ։ *Ահաւասիկն գյանակարծահասն աւէ և զանակնունելին. Տծակ։ *Ահաւասիկ եմ. (թէ ահաւ եմ պատրաստ կամ)։ Ահաւասիկ կամ ծոր և ամ, Աւասիկ եմ. եմ. հերմէ, ինչ հեհրամէս. պրոյրմ, իշանէմ։

ԱՀԱՒԵՂԱԳԷՍ. Տ. ԱՒԱՐԵՂԱԳԷՍ։

ԱՀԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Φοβερός. Formidabilis. Ահարկու. զարհուրելի. ահագին. պատկառելի. ակնածելի. հիանալի. ահեղ. չքեղ. փառաւոր. մեծ. ահանլի, վախնալու, սոսկալի. գօրգալու, քօրգլու, հեյպեթլի. *Այ մեծ և հզօր և ահաւոր։ Զգեցեալ էր զպատմուճան փառացն իւրոց. և էր ահաւոր յոյժ։ Ընդդէմ գարձաւ Թագաւորաց ահաւորաց. եմ։ *Ահաւոր ես Թագաւոր։ Յահաւոր քո գալստեանդ. Ըոր։ *Աւուրն ահաւորի։ Զահաւորդ երկնի և երկրի։ Զքնաւորութիւք անբիծք ահաւորքն։ Ի ատեն ահաւորին ըմբռնեցելոց։ Եւ զոր ահաւորն է ատէ՝ կարգեմ ատեանօր. Նոր։ *Միջակտուր յայնակիսի ահաւոր բազկէ լեալ. Խոր. Բ. 82։ *Ահաւոր Թնդիւն. Ագաթ։ *Զեզ ինչ ահաւոր՝ ուր սէր հօր է. Յհ. կբ։ *Ահաւոր փառք, կամ իշխանութի։ Ահաւոր պակուցումն։ Ահաւոր կրձիմն 'ի մէջ անկեալ։ Ահաւոր ծանրութե վայրաբերեալ զինուցս. Պիփ։ *Վերջին և ահաւոր ատեանն, և իրաւացի տաւեալ քան եթէ որքան ահաւոր. Աճառ. խորհփ։

ԱՀԱՒՈՐԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Φοβερώτερος. Formidabilior. Առաւել կամ յոյժ ահաւոր. *Յաղագս նորին է ահաւորագոյն ատեանն, վասն զի իրաւացի է. Աճառ. խորհփ։ *Ահաւորագոյն նշանագործութ. կամ սքանչելագոյն և ահաւորագոյն ազդեցութ. Ագաթ։ *Ահաւորագոյն միայն ձայնիւ հալածական առնէ. Պիփ։

ԱՀԱՒՈՐԱԳՈՉ. ա. Որ առնէ ահաւոր գոչիւն. ահեղագոչ. մեծաձայն. *Ահաւորագոչ փողովք եոտուր պատգամս. Ճշ։

ԱՀԱՒՈՐԱԼՈՅՐ. Տ. ԱՀԱԳՆԱԼՈՅՐ. *Զահաւորալոյր ամբուն զինուն ցելեալ վեր 'ի վայր. Փարպ։

ԱՀԱՒՈՐԱՀԱՅԵԱՑ. Տ. ԱՀԱԳՆԱՀԱՅԵԱՑ. *Կապէլ ահաւորահայեացն լեալ ծառք յանանց. Արշար։

ԱՀԱՒՈՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ահաւոր և ահարկու լինել. *Ահաւորացաւ 'ի վերայ գիւական զօրացն. Նոր. յոկտ։

ԱՀԱՒՈՐԱՊԷՍ. մ. ա. Ահաւոր օրինակաւ. և Ահագին. ահեղ կերպով, սոսկալի. *Տիրեալ համայնից ահաւորապէս։ Ահաւորապէս բնակէ յայնոսիկ՝ որ շուրջ են զնովաւ. Նոր. իե։ Ը. ա. յհ. հե։ *Կնքել զմեզ ահաւորապէս երգմամբ զնեաւետարան ուխտին. Փարպ։

ԱՀԱՒՈՐԱՏԵՍ. ա. Ահեղ տեսլեամբ. մեծագործ. զարմանալի. սքանչելի. հեյպէթլի, հէյպէթլի. *Դնէ զգուշս ահաւորատես համատարածեղցս. Արծր. Է. դ։

ԱՀԱՒՈՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ահաւոր երևեցուցանել. ահեղ կացուցանել. *Այսպիսի խորհրդով ահաւորացուցեալ զմեզ։ Եւ այնպէս ահաւորացուցեալ զբանակն։ Ահաւորացուցեալ (զառաքեալսն) իշխանութ 'ի մէջ գիւաց. Արշար։

ԱՀԱԻՈՐԱՓԱՅԼ. ա. Ահաւոր փայլմամբ. ահեղ եւ պայծառ. *Տեսանել՝ 'ի հեռաւոր զհանդերձեալ հանդէսն ահաւորափայլ. Նար. ՟Է:

ԱՀԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ահաւորն գոլն. ահեղութիւն, եւ ահարկութիւն. *Քաղցր աչացն ահաւորութեան առ Թիւրս. Խոր. ՟Գ. 68: *Ի խորութիւն ահաւորութեան սորա զահի հարկանել. Արչ.: *Միաւանդամ զայրութեան ահաւորութիւնս. Կանոն.: *Զայնպիսի կամ զատուցանսն ահաւորութեան: Ամաչեցելոյս յերեսաց մեծին ահաւորութեան. Նար.: Ուր եւ *Փող ահաւորութեան. փառք կամ հնչիւն կամ խորհուրդ ահաւորութեան». իբր ահաւոր:

Ե՛ւ Ահաւոր զօրութիւն ինչ. մեծվայելչութիւն. *Ահաւորութեան նշանաց յարութեան: Ահաւորութեան ատեանին երեւելոյ: Ահաւորութի զօրութեան փառացն քոց. Ագաթ.: *Մինն յերջանկափառ համազօր ահաւորութենէ: Այնքան ունի ահաւորութիւն անունս օծութեան. Նար.: *Ուրախութի կայ առաջի ահաւորութեանդ ձերոյ. Փարպ.:

Պատկառանք. երկիւղ. խիֆ, ղօֆ, ահ-թուղ. հէճապ, փօրգօ. *Ամ տարերքս ահաւորութիւ կան 'ի սպասու (արարչին). Շիր.: *Ահաւորութի օրհնեցին: Ահաւորութի դողան 'ի կիզանող հրոյ ածութեան. Նար. յաղէտ:

ԱՀԱՓԵՏ. ա. Ահիւ փետող՝ տապանապօղ, եւ տապանայեալ. ահարեկ. *Ահափետ օրհասք մահու հատուցանէին. Յհ. կթ.:

ԱՀԱՓԵՏՔ. գ. Արհաւիրք. *Սասանութի, եւ ահափետք մահուց. Յհ. կթ.:

ԱՀԱՓԵՏ ԱՌՆԵԼ. Տ. ԱՀԱԲԵԿԵԼ: *Ահափետ արարեալ՝ զօրհասն գուշակեն: Ահափետ արարեալ գաղափարեցուցանէ ըղ-խրախառնեցեալն 'ի մի եկեղեցւոյ. Ագաթ.: Արծր. ՟Է. 2:

ԱՀԱՔՐՏՆԻԼ. չ. Քրտնել յահէն եւ 'ի տագնապէն. ուրքիւէրմէք թէրլէմէք. *Զահաքրտնիլն (քրտ 'ի պարտակէ) ոչ յիշատակեաց. Թէոդոր. Մայրագ.:

ԱՀԱՔՐՏՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Քրտնելն առ տագնապի. *Զահաքրտնութիւն պատմեն աւետարանիչք բանիւն. Թէոդոր. Մայրագ.:

ԱՀԵԱԿ, եկի, կաց կամ կից. ա. եւ գ. Ἀριστερός, ἀριστερόν, εὐώνυμος. Sinister, tra, rum. Ձախ. ձախոյ՝ ձեռն կամ կողմն. սօլ էլ՝ թարաֆ, եան. *Յուսոյ տանն յաջմէ մինչեւ յուս ահեկի կողմանն: Յահեկէ կողմանէ: Աջեղակ յաջոյ եւ յահեկաց. ՟Գ. Թգ. ԺԳ. 10: Եզեկ. ԽԱ. 27: ՟Բ. Թգ. ԺԷ. 2: *Ահեակ անկիւնն. Ագաթ.: *Յահեակ կողմն. Եղիշ.: *Նիզակն արկ 'ի ձեռն իւրում աջոյ, եւ յահեկումն վահան: Ահեակ ձեռամբն: Որ յաջ եւ յահեակ Թեւս էին. Խոր.: *Յուսոյ յահեկում ընդերելով ձեռամբն: Ի ձեռն առնուին յահեակն զվահան. Պիտ.: *Աջովն մատուցանէր, եւ ահեակ կողմամբն առնէր. Նար.: *Մերձանալով զօրութեան երկրորդին ձեռօք, եւ հեռի աջովք եւ ահեկաւք. Եփր.: *Ի հակառակ զինուցն աջեկաց եւ յահեկաց. Ցծադ.:

ՅԱՀԵԱԿ. Ընդ ահեակ կողմն. դէպ 'ի ձախ. սօլա փէրէ. *Յաջ եւ յահեակ Թղթուցէր: խոտորել կամ խոտորիլ յաջ կամ յահեակ: Մի յաջ եւ մի յահեակ: Ո՛չ յաջ եւ ո՛չ յահեակ: Կամ Թէ յաջ կամ Թէ յահեակ. եւն.:

ՅԱՀԵԿԷ. } Յահեակ կողմանէ կամ
ԸՆԴ ԱՀԵԿԷ. } կողմանն. յախ թէն. սօլտան. *Մերձ կայր նա յաջմէ եւ յահեկէ: Եւ յահեկէ իւրմէ փառք եւ մեծութիւն: Յանձանց սրեաց յաջմէ եւ յահեկէ: Ընդ աջմէ եւ ընդ ահեկէ աղաղակէ: Մի ՟Է աջմէ գնդերն լուցեալ, եւ մի ՟Է ահեկէ: Ընդ աջմէ եւ ՟Է ահեկէ աշտանակքն: Նստցին մի ՟Է աջմէ քումմէ, եւ մի ՟Է ահեկէ: Որ ՟Է աջմէն եւ ՟Է ահեկէն է. եւն.:

ԱՀԵԱԿ. Նմանութի, որպէս Թիւր, յուռի, չար, անարգ. վատթար. միասակար, կամ մնաստ. *Որ (տղայք) ոչ ծանեան զաջ եւ զահեակ իւրեանց. Յովն. ՟Դ. 11: *Խառնութիւն է որովայնամոլութեան յահեակն: Կարծելով ՟Է ահեակն միջին՝ յաջն գթեցի: Զահեակն հեթանոսաց՝ աջ ձեռնադրեցին. Խոսր.: Նար. ԾԷ. Ղ. ատով:

ԱՀԵԿԱԿՈՂՄՆ, մանց. գ. եւ ա. Ձախակողմն, եւ Ձախակողմեան. Թիւր. մոլար. *Յահեկակողմանն գանգատէ խոտորեալ ճանապարհի. Յհ. կմ. ատ:

ԱՀԵԿԱՆ, ի, աց. ա. իբր Ահեկեան, որ Ձախակողմեան. եւ մոլորեալ. վատթար. *Ահեկանաց կայից ուժգնութեան տալով յաղթեցի (աջոյս): Այլք յահեկանացն (հերեսիովտաց): Մի յիշեր զնա 'ի համագէս կորուսելոցն ահեկանաց. Նար. ՟Ի: Յհ. կմ. էրի: Բէնիկ:

ԱՀԵԿԱՆ, ի. կամ ԱՀԵԿԱՆԻ. որ եւ ԱՀԿԻ (անհօլով). գ. Անուն ամսոյ հայոց, որ ՟Է անշարժ տումարի համեմատ ապրիլի եւ մայիսի. որպէս եւ Քսանթիկոսն յունաց. *Մինչեւ յերեսուն ահեկանի ամսեանն: Յամսեանն ահեկանի. ՟Բ. Մկ. ԺԱ. 30. 33:

ԱՀԵԿԵԱՑ, եայք, եայց } ա. գ. Ձախակողմեան.
ԱՀԵԿԻՆ, ինք.
ԱՀԵԿԻՔ, կեաց.
ահեկան. յախնը. սօլտաքի. Εὐώνυμος, μα. Sinister, tra; laevus. *Զոր միանգամ կարծես աջոյ կողման, զայսոսիկ նա կարծէ ահեկեայս: Զոր արդեօք կող. զահեկեան, Թէ զաջոյն: Զահեկեայ զարմանեանսն 'ի գուբս կորզել. Փիլ.: *Տեսանել առս ընտիրս ՟Է նման աջինս եւ ահեկինս: Այս ընտիրս՝ աջինս եւ ահեկինս կարգեցին. Խոր. ՟Բ. 10: Յհ. կթ.: *Աջեայն եւ ահեկեայն հակառակօքն միաբանեալք. Եղիշ. Դփ.: *Որով ընդ աջեայն եւ ՟Է ահեկեայն առի 'ի բաց սրաշութիւն. Անյ. Բարձր.:

ԱՀԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձախողութիւն. ձախողակք. յախորդութիւն. մուախլէթ. *Վասն աղքատութեան եւ անպատուութեան, եւ յահեկութեան կենցաղոյս խոտորեցաք 'ի ճշմարտութեան ճանապարհէն. Մխ. այրպ.:

ԱՀԵՂ, ի, եց. Տ. ԱՀԱԻՈՐ. Φοβερός. Formidabilis. *Ահեղ լինի է անեղիս այս: Գաղանն չորրորդ՝ ահեղ եւ զարմանալի: Զգազանսն վառեալ պատրաստէր յահեղ պատերազմունս. եւն.: *Զահեղ հրամանն: Յահեղ մրրկէն: Զանունն ահեղ... Ճառագայթիւք ահեղ բարձրութեանն. Եղիշ.: Յհ. կթ.: Նար.: *Յայնժամ առուր ահեղին: Ահեղոցն նմանեալ հրեղինաց զաւուցն. Շար.:

ԱՀԵՂ. մ. Տ. ԱՀԱԳԻՆ. *Այն՝ որ առաջոյ նման օձին, ահեղ գոչէ ՟Է տախծելն. Յճ. որդի:

ԱՀԵՂԱԳԻՆ. ա. Ահեղ յոյժ. կարի ահագին. *Ի բերան նորին կշտամբանաց անձինն էր ահեղագին. Գնձր.:

ԱՀԵՂԱԳՈՅՆ. Տ. ԱՀԱԻՈՐԱԳՈՅՆ. Φοβερώτερος. Terribilior. *Դարձեալ դատաստան եղեալ վճիռ ահեղագոյն քան զառաջինն: Ահեղագոյն Թագաւորութեան աղեքսանդրի. Փիլ. յոփ.: Գրմ. ող.:

ԱՀԵՂԱԳՈՉ. Տ. ԱՀԱԻՈՐԱԳՈՉ. *Ահեղագոչ առատիկ հնչմամբ. Շար.:

ԱՀԵՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ահեղ. ահաւոր. ահագին. *Գայ լինելոց մեծ Թագաւորն ահեղականն. Շ. իմ Եղոյ: *Նշանն կատարէ եւ զգանչելիս ահեղականս: Ահեղականն օր. ՃՃ:

ԱՀԵՂԱԿԵՐՊ, ի, եց. ա. Ահեղ կերպարանօք կամ տեսլեամբ. ահաւոր. մեծավայելուչ. հրաշափառ. ահէյլի, ֆաղրաւոր, ռոխլու. *Զահեղակերպ զաստուածութիւն քո ցուցեր 'ի լերին քո ընտրելոց. Գնձ.: *Որ յահեղակերպ աԹոռ նստես: Որ յահեղակերպ հայրենի կաս: Ահեղակերպ փայլմամբ. Շար.: *Կամաւք հրեղինացն, եւ անճառ բնութիւ ահեղակերպիցն. Բէնիկ: *Զկնի երեքն գաղանաց տեսանել չորրորդ ահեղակերպ եւ զարմանալի. Հանոս. առն: *Պարգեւեալ է հրաշակերտ՝ ահեղակերպ՝ բարձրագահ. Արծր. ՟Է. 7:

ԱՀԵՂԱՀՐԱՇ. ա. Ահեղ հրաշիւք. ահաւոր եւ հրաշալի. սքանչելի. *Ահեղահրաշ ճառագայթիւք գոլանայ յերկնից: Յահեղահրաշ փայլատակման փառաց քոց: Ահեղահրաշ ատեանք ցուցանիլը. Շար.: Բէնիկ: Մռան. եկեղ.:

ԱՀԵՂԱՀՐԱՇՈՒԹԻՒՆ. գ. Ահաւոր եւ սքանչելի մեծութիւն. մեծվայելչութիւն. հիասքանչութիւն. *Քակտեալ լուծանելի յահեղահրաշութենէ փառաց քոց. Բէնիկ:

ԱՀԵՂԱՇՈՒՔ. ա. Ահեղ շքով. մեծափառ. պանծալի. ֆախուր. *Ահեղաշուք եւ երկնաւոր արծուեին. Նար. յաղէտ:

ԱՀԵՂԱՍՊԱՍ. ա. Որ ունի ահեղ սպասս կամ զօրականս. ուր իցեն ընտիր ընտիր սպառազէնք, կամ սպասաւորք 'ի սպաս. *Ահեղասպաս զնդիս երկիւք եռանկեան Թեւօքն պարածածկութեան. Յիշ. ոսկ. յհ:

ԱՀԵՂԱՏԵՍ. Տ. ԱՀԵՂԱԿԵՐՊ. *Յարուցանէ յարեւելից կողմանէ Թագաւոր ահեղատես եւ զարմանալի. Մեօր. եր:

ԱՀԵՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՀԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ. *Զահեղութիւն 'ի բաց Թողոյր. Ճ. Ա:

ԱՀԵՄ, եցի. ն. գրի եւ ՅԱՀԵԼ. Տ. ԱՀԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Φοβέω. Terreo. *Խորհրդակից եղէ, ահեցի, սաստեցի. Ոսկ. ՟Բ. կոր.: *Ոչ ահեցաք զնա առ զարհուր կախիւն: Զերեղ ահեալ ոչ պակասեցանեն. Գրմ. ող.: *Հարուածեալք էին, եւ ահեալք: Հրեշտակք 'ի սեղանէ փառաց նորա միշտ յահեալք են. Ագաթ.: Խոսր.:

ԱՀ ԸՆԴ ԱՀ. Տես 'ի բառն ԱՀ:

ԱՀԸՆԿԷՑ. ա. Որ ահ ընկենու յայլս. ահարկու. վախ ձգօղ. քօրգիւթու, փօրքուսուզ. *Վէպք, բարկացօղք, ահընկէցք. Ճ. Գ: *Ահընկէց երազ տեսանէ. Ոսկ. Ֆոր.:

ԱՀԻԱՀ. գ. եբր. Եհովահ, Եհւահ. իբր Էեւէ, չորեքգրեան անուն Այ. Որ էն. ՏՐ. *Զչորեքգրեանն գնէ Ահիահ. զի չորեքգրեանն եւ աղօթեալ եւ ահիահ զայս անուանն նշանակեն եբրայեցերէն. Ոսկ. ես. ծա. որ ՟Է Կիւրղ. եւ. ԱՀՅԱՀ:

ԱՀԻՄԱՄՐՍԱՓ. ա. մ. Ահիւ տարտափեալ. տոռկացեալ. լի դողութ. դողդողուն սահմըռկած. *Ուր հրեշտակք եւ հրեշտակապետք ահիմամրսափ կան առաջի սաստկալի ատենին. Շ. Բոլոր:

ԱՀԻԳԱՐԱՆՈՑ. Տ. ԱՀԱԳԱՐԱՆՈՑ. *Յերիվարս ահիպարանոցս աշտանակեալ. Յհ. կթ.:

ԱՀԿԻ. գ. Նոյն ՟Է ամսոյն ԱՀԵԿԱՆԻ. *Այս ամ եղեւ ահկի ամսոյ՝ որ տասն էր: Յամսեանն ահկի՝ որ օր եօթնևտասն էր. Յհ. կթ.: *Ահկի, որ ահանի, 'ի յաւել

գեալ է 'ի Թուղթանն մեծին, առ ի ա- ձեռն մարդոյ մեծ զգեղեք. Վրդան. փառէնք.

ԱՀՈԿ. գ. Վնաս. վէրան. յանցանք. առգեխս. անօրէն, չքն. վիան, զարբաք, անու փուծ, զեհանէ. *Մեղթ զեղոց ահոկ զինչ, և մեղթ պատահերացն և նեղութեանց. Վրդ. մեկբ. *Յապարանս զուղանեալ, և ա- առաջանէ՝ թէ ոչ է ահոկ, և ոչ վնասն այդր պատահը. Լմբ. ող. *Բառոգանելում (նման) չեռ ահոկ է և զէնն. Մխ. Բժշ. 'ի մեջ եղանաց ահոկ մի խոտեր՝ որ չանցեալս թելեւոր. (Լեզուս բառն մերազաքական կամ առաջատնեալ է) Որպէս և Վրդ. Ճռ. Ճշգ. (Լուր Լյռե).

ԱՀՈԿԵՄ. եցի. ն. ւ. Վնասել. վէրան բերել. 'Գիտեմ՝ որ բառանահիսն ահոկեաց, և զեռ ահոկն յուղանէ առ. Հիւ- անդն. Մխ. Բժշ: 'Լղոն լուանկարգին ահոկէ խորոշ վայրաքն: Ծառաց չահոկէ գետոցն, այլ՝ օգուտ է. Վրդ. Խր:

ԱՀՈԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՀՈԿ. 'Գառա- նան յանկըն ընդոն որ եղեն՝ ահոկութեան առ- նէ անձին և բերին. Վրդ. հջ:

ԱՀՈՒՐ. Տ. ՅԱՀՈՒՐ. որ և ՅԱԽՈՒՐ, ՅԱԽՈՒՐՆ:

ԱՂ, ի, իւ. գ. Ἅλας, ἅλς. Sal. Նիւթ աղեհամ՝ ծովային և լեռնաքարային՝ զուարճահամ, և համեմիչ, և պահպանիչ 'ի նեխութ. գաղ. Թհլ, Նեգի. *Ամ ազա- տաքար ըմպէր մեծաւ աղիւ ծովն յաղեացն: Եղ յանկանս ջրոյն, և ասէ անդ աղ: Ու- տիցի՞ հաց առանց աղի: Դուք էք աղ եր- կրի: Բարւոք է աղ. և եթէ աղն անհամ- ասցի, բև համեմեսցի: Ունիջիք աղիւ հա- մեմեալ ընդ. ևն: 'Աղ եղեն նոա անհամեմե- լոյ: Մածն է աղ՝ հրոյ, ամանդուածոյն և 'ի ջուր մածելով... Ոմանք ասեն ընտրել և զհրոյ ջերմունն. Եղիշ. Է. ն. յէս: *Աղա անհամա- կու, այլ ոչ համեղութեամբ. Նար. ճԼ: *Աղ 'ի ջրոյ գոյանայ. խոկ եթէ մերձեսցի 'ի ջուր, հալի և խաղեցի: Մատուցանէ որդւոցն է աղ, և մերձող մահահամութիւն. Վրք հց. Ի. Փ: 'Աղն՝ մաքրութիւն է օրինակ. Ը. Բղբ:

Եւ Է զոսմ օրինակի խաղացող՝ աղի. 'Զոյնեղ եղերոց յաղն երկնաւորաց: Դիկ. մեղի 'ի մեծ իրքեւ խոշոնքը աղը յաղն երկն. ճառ. ՃՃ: Եղիշ. Փ: 'Ա.յլ մեր հօռ հոգւոցականի՝ յաղն երկնայլին զգրոհ այլի. Ը. Իբե:

ԱՂ ԱՐԻՍՏԻ. ԱՐԻՍՏ ԱՂԻ. ԱՂ ԿՆՔԵԱԼ. Նշանակ հաստատուն բարեկամութեան և ան- քակտելի. Մի պակասեցուցանիցէք զաղ ուխտին: Ուխտ աղի է յաւիտեան: Եա զթագաւորութիւն եհեղ զաւիթ և որդւոց նորա ուխտ աղի. Ղևտ. Բ. 13: Թուոց. ԺԸ. 19: Բ. Մ. ԺԳ. 5: *Տր եւս զթագաւորութիւն զաւիթ և որդւոց նորա խորհեալ աղ ուխտի, զի ուխտին ծշմարտութեան սիրոյ. Եփր. Մ: 'Որպէս նոքա հաստատութեամբ յայտ զգող, և ցեղանց աղիւ [illegible] հաւատարմութեան երդմանց: Եա ընթերեալ [illegible] օրինացն հաստատեալ երդմանց թագաւորութեանն նորա, աղ ցրել [illegible] նախատակելոյ մեա- ամնաւ. Արծր. Բ. 3: Բուզ. Դ. 53:

ԱՂ ԲԱՆՈՒԼ. ԱՂ ԵՒ ՀԱՑ ՈՒՏԵԼ. ԱՂ ԵՒ ՀԱՑ, ի. Սեղանակից լի- նել. հաղորդել սեղանոյ. հաս- տատել զսէր, որպէս նշանակ անքակտելի սիրոյ. գաղ. Եթմէ Եքմէջէ օլմագ. *Ա.ստ- ուծոյ յարմար է մեծանալ աղ աանեալ, մեծամեծ զգաստ. Որք. Մ. Բ. 7: 'Ի զի աղ և հաց կերեալ է յՏէրն մե- րում, զաւթ և սէր ունիմ առ Տն. Ե- ղիշ. Է: 'Աղ և հաց սեղանոյ զաւազակս

'ի հաստատութեան սեղանոյ ՀԵրեմ Թշնամեաց: Սատանաքն զխաղն պահել զգաստելոց աղ և հացի: Աղի և հացի և սեղանոյ կցորդ- եղաք. Ոսկ. Եփես. Իւ. Մ. Ի. 23: յհ. Ա. 13:

Խակ Եղիշ. ԽԷ. 11. 'Մի որպէսցին, այլ յաղ մտանելոցին ՚՚. յն. յաղս. լա. յաղի վայրս:

ԱՂԱԲԱՂՈՎՆ. ԱՂԱԲԱՆՈՍ. ԱՂԱԲՈՂՈՆ. } ի, աւ, գք. որ և ՍՆԱՓԱՂ. և ՂԱ- ԲՈՂՈՆ. գ. Բառն յն. Ἀναβολή, ἀναβόλαιον, ἐξωμίς. Abolla, amictus, tunica brevis, superhumeralis. Վերարկու. Թիկնոց. մեկնոց. երիճազ. փիլոն. Էաղմուբլուգ, Էաֆթան. կամ փէշան գափթանը, ֆինթան. *Որ- նէր աղաբաղոնս, և փոքր մախաղ. Վրք հց. յ: *Պճնուածն համադերձից՝ իշխանաց է, աղաբանոսաց՝ վարդապետաց, և կրկնո- ցաց՝ քաղաքացեաց. Մագ: *Ճարտարա- խօսք և փիլիսոփայք, որ քան զաղաբողոնն (կամ զաղաբողոն) այլ ինչ ոչ արկանէին զանձամբ. Ոսկ. Եօ: *Ծածկոյթ զգեստուցն 'ի միջոյն և 'ի վայր ափածելոյ ու- նէին, և գոյզն 'ի վերայ զԹիկամբք աղա- բողոնս. Պիտ: *Ամ իւ ջանամք արտաքին իմաստասիրացն նմանել, որ աղաբողոնք զարդ էին. Սրգ. յհ. Է: *Արեներն և նոքա համադերձս անպաճուճս. արկանեն և ա- ղաբողոնս մեկնաւորս: Եւ իմ յարուցեալ մերկացոյ յինէր զաղաբաղոնն՝ զոր զգե- ցեալ ունէր. Եղիշ. Խր: Վրք հց. Խա: *Մեղոյ՝ առանց աղաբողոնի և ուրարի և բակոսն 'ի բեմբ ելանել, և խուանկ ծխել անզանոյն. Մաշ:

ԱՂԱԳ, գի, գաւ, աղագս, յաղագս. գ. (ըծ. ածկ. ըլած, իլած.) Համեմատութ եղանակ, կերպ. օրինակ. հնար. ճարակ. գերդ և գալանն. Τρόπος. Modus. ու- սուլ, Էօլ, Ճոլլ, սուրէթ. *Սեա եռանկի- ւնի. Ա միոյ աղագի՝ 'ի ծննդենէ, Բ այլ աղագի՝ 'ի աեղւոյ. Գ երրորդ աղագի սեւ ասի, որ 'ի սեւսակս բաժանի. Դամաս: *Յորժամ պարտ էր զայրանալ՝ մինչ պատուհասեալք էին, ոչ այնպիսի աղագաւ վարէին առ նա: Մարմնականն՝ հոգեորականն աղագաւն հոգեորական լի- նիցի: Ըստ էական բնութեան աղագաւ: Ոսկ. յհ. Ա: *Նմին իրի՝ աղագաւ մեծա- ջանեան զիմաստնագոյնն գտանել հնա- րիւք. Պիտ: *Ոչ գիտեմ՝ որպիսի աղագաւ համեմատեաց զարծուի ծիծառան. Մագ. Ն Եղն. Փեր: *Կերպարանական սիրով աղագս ելից հնարել խոկայնն: Խնդրէր 'ի նմանէ զխորհուրդս աղագս ելից: Եղի կամ հետի աղագս գտանել. Արծր. Գ. 12: Է. 3: Յհ. կբ. ափէց:

ԱՂԱԳ. Λόγος. Ratio. Պատճառ. սէ- պէպ, Ճէհէ, անուն, վէոնիւ. *Որով աղագաւ և անցեալ հայցէր պատասխանիս. Պիտ: *Այսու աղագաւ անխորատս և ան- հրահանգս մնան. Ը. ընդհ: *Յայն ա- ղագս զմեզ զօրս գտանք. Եղիշ. Է: *Վասն այնր աղագաւ յոյժ աշխատի. Վրք հց. Բ: *Որպէս, կամ ասիս ո՞ր ա- ղագաւ. ՃՃ: *Վասն ո՞յր աղագաւ ինքն ոչ մերժէր: Ո՛չ վասն աշակերտաց գրաւե- լոյ աղագաւ. Ոսկ. յհ. Ի Գդ:

ԱՂԱԳԱՒ. Իբր Նխ. յեսադաս քան զխնդրելին. 'ի հյ. և յն. Περί. Causâ, gratiâ. Ἕνεκα. Propter, ob, de. Ի պատ- ճառս. 'ի սակս. վասն. յաղագս. պատ- ճառով, համար. իչին, էօթիւրիւ, օէղէղի իչէ. *Կարգի իմն աղագաւ յարեաց զնա յառաջին. Ոսկ. Մ. Բ. 22: *Քաղդէացւոց իմաստութեան աղագաւ այսպիսի ինչ. Եու. Փր. Ա: *Բարուոյ աղագաւ ետ նմ: Վախճանի, ոմն՝ որոյ աղագաւ. Դիոն. Ածդոյ: *Պատրանաց աղագաւ: Կոչեցաւ Նիկա- նովր այնորիկ աղագաւ. Խոր. Ա. Ն Բ: *Նորին աղագաւ: Որոյ աղագաւ: Սո- րին վարկեալ աղագաւ: Դուզնաքեայ ինչ հեքացելոցն աղագաւ համադերձիցն. Պիտ: *Արբեցութեան գինւոյն աղագաւ ասէ: Կատակաշատս կոչելով անրուշնեանն աղա- գաւ Նշանապաշտութեան. Յհ. կմ. պատ: *Ոչ եւսուն զփոքրն, այնր աղագաւ ոչ առ- նուն զմեծն. Սրգ. յհ. Գ: *Ձեր աղագաւ տանջեցայ. Ձեր աղագաւ 'ի վերայ փայ- տին քացախ արբի. Վրք հց. յ: *Լուեալ իմացան զհերքմնկալութեան աղագաւն. Վրք հց:

ՅԱՂԱԳՍ. Տես 'ի տառն Յ. *Մի ինչ պատճառս տալ հակառակորդին 'ի հայ- հոյութե աղագս (կամ հայհոյութե աղագաւ). Ա. Տիմ. Ե. 14:

ԱՂԱԹԱԹԱՒ. ա. Իբր Թաթաւեալ յաղս: Ա յայսպէս գրի յօրինակ ինչ Ա- գաթ. փոխանակ բառիս ՄԵՂՍԱԹԱԹԱՒ:

ԱՂԱԼԵՋՈՒ կամ ԱՂԱՒԱԼԵՋՈՒ. ի, աց. ա. Աղու, և աղուաշ լեզուաւ. քաղ- ցրախօս, և շաղակրատութ, ստախօս. *Ամ ցոփացեալ և աղալեզուացն չէ խօսք 'ի սրտին՝ երգուածն 'ի լեզուն կայ պատ- րաստ: Ցոփացեալ և աղաւալեզուացն՝ Թէպէտև բիւր անգամ երդնուն, ոչ ինչ հաւատայ. Մանդ. ԺԷ:

ԱՂԱԽԱՐՇԱՆՔ, նաց. գ. Աղեաց խարշումն. այրուցք արտի. խաշխաշ. *Ջարաչար կսկիծք և աղախարշանք. Մանդ. ԺԸ: *Անշէջ հրոյն աղախար- շանքն. Ոսկ. Եբր. Ա:

ԱՂԱԽԱՐՇԵԱԼ. ա. Խարշեալ համ- գերձ աղիւ 'ի ջուր, կամ խարշատեալ. *Ճականդեղ աղախարշեալ. Վրք հց. Ժ:

ԱՂԱԽԱՐՇՈՒՄՆ. գ. Խարշումն աղեաց 'ի գԹոյ. կարեկցութ. արտասուու- Թի. Եօկէծ. *Աղախարշումն բարեկա- մաց. Ճ. Ա:

ԱՂԱԽԻՆ, խնոյ, ով կամ աւ. Նայք, նայց կամ նայ, կամ նանց, նօվք. և նէայք, եայց, եօք. գ. Δούλη, θεράπαινα, παιδίσκη, οἰκέτις. Ancilla, serva, famula. Նաժիշտ. աղջիկ կամ կին սպասաւոր 'ի տան՝ արծաթագին կամ վարձաւոր. հալայէֆ, խալայիֆ, պէալէճ, ճարիյէ. *Ա- գար՝ աղախին սարայի: Եղեն նորա ծա- ռայք և աղախնայք: Վաճառիցէք 'ի ծա- ռայս և յաղախնայս: Մինչև ցանդրանիկ աղախնոյն: Ի վերայ աղախնաց(կամ աղախ- նանց)իմոց: Ծառայից և աղախնայց: Հո- լանեցաւ առաջի աղախնանց. ևն: *Ջծա- ռայս և զաղախնեայս արքունի. Եղիշ: *Ծառայիւք և աղախնեօք. Փարպ: *Թէ յաղախնեաց (կամ յաղախնաց) ոք. Նար: *Սիրելի աղախնաւդ իմով. ՃՃ: *Որ- պէս աղախնաց յայլատացելոց ամբոխիւք՝ լուսութեն լինի, տիկնոջ ուրուք ողջախոհի մերձ գոլով. Բրս. հոյէամ: *Որդիք ա- ղախնեացն: Անազատութեն աղախնեացն. Եփր. Ծն:

Ի յարգանս մեծի ուրուք՝ տիկինն կամ կին ազատ կոչէ զանձն Աղախին, կամ այլ ոք զգուսար իւր և կամ զկին, և զմայր. *Խօսեցի աղախին քո յականջս քո. և լուիցես բանից աղախնոյ քո: Աչհաւա- նին կամ աղախին տն: Կեցո՛ զորդի աղախ- նոյ քո. ևն: *Աղախին քո՝ գուստրն իմ. Վրք հց. ԽԶ:

ԱՂԱԽՆԱՑԻՆ. ա. Ծնեալն յա- ղախնոյ. ծնունդ աղախնոյ, որ և ԱՂԱԽ-

ՆՈՐԴԻ. *Աղախնածին որդիքն հագարու. Երգ. ԻԷ: *Զի մի ժառանգեսցէ աղախնածինն Է ազատին. ՃՃ: *Աղախնածինքն զազատածին մանկունս (հալածեցին): Աղախնածին ան (որ յազատաց)· Անան. Եկ: Սիւն. ըմ:

ԱՂԱԽՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական աղախնոյ, կամ վիճակի նորա. *Աղախնական պաշտամունք: Իբրև աղախնական աշխարհ. Անան. Եկ: *Ազգն որ ծառայքն էին բնական, ծնունդ որդիքն աղախնական. Շ. Երգ:

ԱՂԱԽՆԱՑԵՄ, եցի. Տ. ԱՂԱԽՆԵԼ: *Խոնարհութ աղախնայէր աղախնոց, և աղատաւորէր սպասաւորաց. Ճ. Ա:

ԱՂԱԽՆԱՆՈՒՆ. ա. Աղախին անուանեալ կամ անուանելի իրօք. *Աղախնանունն հագարու՝ առակածինն սինայի. Նար. Խե:

ԱՂԱԽՆԱՊԷՍ. մ. Որպէս աղախին. *Հաւաչել աղախնապէս. ՃՃ:

ԱՂԱԽՆԵՄ, եցի. ե. որ և ԱՂԱԽՆԱՑԵԼ. Ծառայել աղախնապէս. աղախնութ առնել. հալայըք կիզի խըզմէթ էթմէք. *Մի ասէր 'ի սրտի քում, 'ի տանէ Թագաւորաց եմ, աղախնել պարտին ինձ, և ոչ ես նոցա: Զինչ մեղաւ քեզ եպերաքսէս, որ կամիս աղախնէս առոյգ աղախնոյդ. Ճ. Ա:

ԱՂԱԽՆՈՐԴԻ, գւոյ. գ. Որդի աղախնոյ. աղախնածին զաւակ. *Որ յառաջն ասրկութքն աղախնորդի էր: Ոչ խակ Թերևս 'ի տնէ ասուաւ աղախնորդւոյ Է որդւոյ ազատին լինել ժառանգորդ. Կոչ. Ժ: Ցհ. կր:

ԱՂԱԽՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Δουλία. Servitus. Վիճակ և գործ աղախնոյ. խալայըքլըք. *Երկուցեալք՝ որպէս թէ յաղախնութ լինիցի անկանել: Յաղախնութ կացցէ. Եւս. Փր. Ժ: Կանոն: *Եթէ վաճառեսցէ ոք զդուստր իւր յաղախնութ». յն. յաղախին. Ել. ԻԱ. 7:

ԱՂԱԾՐԻ. ա. գտանի գրեալ և ԱՂԱՐԾԻ. Բառ անյայտ՝ իբր. Երախայ, մատաղ. կամ համախումբ որպէս խաշն գիմեալ յաղ. *Անկեալ աղաչէին աւասիկ մեք աղածրի երամ երամ բազմութիւն տղայոց». յն. մեք կամ համօրէն բազմութ տղայոց. Գ. Մ. Ժ. 12:

ԱՂԱԿԱՏԱՆՔ, նաց. գ. (ըծ. Աղ, ճառանք. Աղ, և կատակ.) Զեղխութիւն. ցոփութի. շուայլութի. կէրխամ, հոգանիւթիւն. ...: *Զազնուականի ուրուք զորդի յաղակատանս համեալ տեսանիցէ ոք, և ասիցէ, թէ կորուսանելոց է զինչս հայրենիս. Եզնիկ:

ԱՂԱՀՈՒՄ. ա. Աղի և հում ինչ. կամ կարի հում, անեփ. *Ոմանք առ սաստիկ կարօտութեն զցորեանն՝ իբրև չէր աղացեալ կամ թրեալ, ուտէին. և այլք 'ի կրակարանաց զաղահումն յափշտակեալ ուտէին. Ցհ. կր:

ԱՂԱՁԱՅՆ առնել կամ ԱՂԻ ՁԱՅՆ առնել. Ձայնել աղ աղ՝ առ խաշինս, որք վասն սիրելոյ զաղն՝ խուռն ընթանան յառնել զայն. *Աղաձայն (կամ աղի ձայն) արար խաշինն, զի դուռն (կամ դուռթ) տայցեն, և դրդեսցին զկնի տանելոցն. Ճ. Ա. և Բ:

ԱՂԱՂ. գ. Աղիւ յաղելն. ...: ուստի ԱՂԱՂ ԴՆԵԼ՝ է Աղաղել. տ աղել զմորթ յարգիւ կամ Թեփով առ 'ի կակղել. ...: *Հանիցեն զմորթն, և յաղ աման յաղաղ դիցեն. Կանոն:

ԱՂԱՂԱԿ, ի, աւ. գ. յորմէ յն. Ἀλαλαγμός. Jubilatio, vociferatio. Κραυγή, βοή, ἦχος; clamor, sonus, sonitus. Գոչիւն. ձայն մեծապարգաւ՝ յոր և է դէպս. ...: *Լուիցէ գոյժ Է առաւօտու, և աղաղակ 'ի միջօրեայ ժամանակի: Աղաղակ խոյոյն մաքեաց: Աղաղակեաց ամ ժողովուրդն առ հասարակ մեծ և ուժգին աղաղակաւ: Ամբոխ յոյժ և լալականս, և աղաղակ յոյժ: Աղաղակ աղաւաղեալ ց և գոմորայ ցեալ յաճախեաց: Եւ եղև աղաղակ մեծ: Սրտմտութի, և աղաղակ, և հայհոյութիւն: Ոչ աղաղակ, և ոչ աղաղակ: Տր լուր աղօթից իմոց, և աղաղակ իմ առ քեզ եկեսցէ: Լուաւ աղաղակի իմում: Եւ ել աղաղակ նոցա առաջի Տն 'ի գործոյ անտի: Զի՞նչ է ձայն աղաղակին այնորիկ: Աղաղակ 'ի բանակին այլազգեաց: Լցցին տունք նոցա աղաղակաւ. ևն: *Աղաղակն ցնծութեն է ծնունդ. Լմբ. պտրգ: *Նիւթ բարկութեն աղաղակն է: Աղաղակ՝ զանխրատ ցասումն և զանհանճար կռիւսն ասէ. Ոսկ. յհ: Գէ. Եօ: *Պատիւ մեռելոյն ոչ են լալիք և աղաղակք. Ոսկ. յհ:

Որպէս Հնչիւն անկենդանն, որ ժամա հարի, լերանց, ևն. *Սոյն իսկքն աղաղակ բարձրութեն գոչմանն: Ի մեծ աղդմանէ այսր աղաղակի. Նար. ղբ: *Ցերկոցունց աղաղակէ գոչմանն (խարայէլի և լերանց). Գ. Դ. Ը. 13:

ԱՂԱՂԱԿ ԲԱՌՆԱԼ, կամ ԴՆԵԼ, ԱՌՆԵԼ, ՀԱՐԿԱՆԵԼ, ՏԱԼ. Տ. ԱՂԱՂԱԿԵԼ. Κράζω, βοάω. Clamo. *Գուժեա, և 'ի բաստն տաճերի զձայն քո, աղաղակ բարձ յայնկոյս ծովուն, զաղաղակ բարձէք. գոչէք: Զաղաղակ բարձեալ կարդային առ շման. Զաղաղակ բարձին: Կացի 'ի մէջ եկեղեցւոյ աղաղակ բարձեալ: Աղաղակ արասցէ վասն նոցա յաւուր յայնմիկ իբրև զձայն ծովու ամբոխելոյ ալեօք: Փող հարկանէին, զաղաղակ դնէին. ևն: *Փողք եղեալք՝ զկռուչաձայնն զաղաղակ բարձեալ: Որոյ և աղաղակ իսկ եղեալ՝ ասէր: Մեծաւ գոչմամբ զաղաղակ հարեալ: Ո՞վ իցէ 'ի մարդկանէ, որ 'ի տագնապել հոգւոյն՝ զաղաղակ տացէ. Ագաթ: *Առ սաստիկ ճեպ տագնապին զաղաղակ եղեալ՝ զօգնականն խնդրէին. Գէ. Եօ: *Առ հասարակ զաղաղակ հարեալք յորդաւոյն գոչմամբ. Պիտ:

ԱՂԱՂԱԿԵՄ, եցի. ե. Աղաղակ բառնալ. գոչել. կարդալ. Ἀλαλάζω, κράζω, βοάω, φωνέω. Clamo, vociferor, vocem edo, jubilo, invoco, ևն. ...: *Աղաղակեաց ժողովուրդն, և հարին քահանայքն զփողսն: Այլազգիքն աղաղակեցին, և ընթացան ընդդէմ նր: Աղաղակեսցի առ Տծ բարձրեալ: Աղաղակեցուք առ Տծ փրկիչ մեր: Սաղմոսիւք աղաղակեսցուք առ նա: Աղաղակեսջէք առ Տր ամ երկիր: Առ փայտն աղաղակէ: Աղաղակեսցեն 'ի վր քո: Աղաղակեաց ամ ժողովուրդն, և յաղաղակելն նց կործանեսցին ճիգքնին պարսպաց: Աղաղակեաց ամ իէլ մեծաձայն: Ի ձայն բարձր աղաղակել: Աղաղակեաց յականջս իմ մեծաձայն: Աղաղակեաց մովսէս առ Տր: Աղաղակեցի 'ի ձայն բարձր: Մեծաբարբառ աղաղակեցի: Որ աղաղակէն առ նա 'ի տուէ և 'ի գիշերի: Գոչեա և աղաղակեա: Ամբոխն աղաղակէր, թէ ով բարբառ է: Վն որոյ յանցանս այնպէս աղաղակէին զնմանէ: Աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ առ հրեշտակն. ևն: *Բարբառն ծիծառ... գի. լեռնան աղաղակէ: Աղաղակել հրամայեցելոց ցնծացուցելոցս. Լմբ. պտրգ: *Ոչ ձեռքն գիտեն, ոչ ասքն աղաղակեն. Ագաթ: *Աղաղակեցին բերկրալից բարբառով: Անձայն աղաղակեն: Սոյն գիր խմոռ ձ այնխ իբրև գիր Է իմ աղաղակեցէ. Նար:

Ն. և ե. հյց. խնդրով. *Այլք այլ ինչ աղաղակէին (գնմանէ) յամբոխին. Գծ. ԺԲ. 32: *Որում աղաղակեն տղաքն գինձ ձայնիւ զմեղին գերերգեմնական ձայնն. Արշ: *Աղաղակեմ առ քեզ փրկիչ քանանացւոյն զձայն. Շար: *Որք մեծաբարբառ միշտ աղաղակեն պյաղթանակ բարեաց քումդ հանդիսի. Նար. ծէ:

ԱՂԱՂԵՄ, եցի. ն. Աղելով աղել. յաղաղ դնել. յաղել զմորթ յարգիւ կամ Թեփով առ 'ի կակղել. ...: *Թոյլ ասացեն, զի նա. վլն ...եղի (մորթն). Կանոն:

ԱՂԱՂՄԱՂԱԿԵՄ, եցի. խառն կամ ընթերցիր Աղմկել. զի յն. է Θορυβόομαι. Tumultuor. *Այլք արբեցան և բարբաջեն, և այլք աղաղմաղակեն. Ոսկ. Եփ:

ԱՂԱՂՈՑ, ի. գ. Աման յորում աղաղեն զմորթն. *Եթէ յաղաղոց անկանիցին, ամանքն խորտակեսցին. Կանոն: (Աղաղոց ասի ա.մկ. և Հանդերձանքն աղի և յարգի:)

ԱՂԱՄ, աղացի, աղա. ն. Ἀλέω, ἀλήθω. Molo. Մանրել զցորեան, և յալեւր դարձուցանել՝ յաղօրիս կամ յերկանս. ընսուլ. ...: *Աղ երկան, աղա ալեւր: Աղայր 'ի տան բանտին: Եթէ երկու աղայցեն 'ի մի երկանս: Եթէ եղիցին երկու՝ աղալ 'ի միասին. Ես. ԽԷ. 2: Դտ. ԺԶ. 21: Մտթ. ԻԴ. 41: Ղկ. ԺԷ. 35: *Զցորեանն՝ իբրև չէր աղացեալ, ուտէին. Ցհ. կր:

Մանրել և զայլ իրս իբրև զփոշի. ընսուլ. Συγκόπτω. Concido, contero. ծեծել, մանրել. ...: *Առ զու քեզ խունկս անուշունս, և աղայցես 'ի նմանէ մանր: Խնկով հանդերձանաց մանր աղացելով. Ել. Լ. 34. 36: Ղեւտ. ԺԶ. 12: *Ոսկի մանր խարտիւ աղացեալ. Ցհ. կր: *Աղացեալ աղ ցանեցին 'ի վերայ վիրաւորեալ մարմնոյն. Հ. ԿԻԱԿ: *Մոխիր ջրաքն աղացեալ որթուն առ սիրտ նր. Եփր. Եւ:

Նմանութ՝ Ծասքել, որոճել. ...: և Գիշատել. ...: *Աղացն որոճայ ըղ կերակուրն՝ 'ի վերայ այալով և ծամելով. Փիլ. Լն: *Զկենդանատեր մարդիկ՝ ժանեօք մանրեալ աղացեալ՝ ուտէին. Ցհ. կր:

ԱՂԱՄԱՑՈՒԿ ԱՌՆԵԼ. Աղամող առնել. այլայլել. խառնակել. շփոթել. յեղաշրջել. ...: *Ապա եթէ զամօթն 'ի սկզբանն իբրև զգլխագիր գըլխոյն մերկանայցէ, զբնութն եղծանէ, յամի վր աղամասունկ ածիցէ. Ոսկ. Եփես. Է:

ԱՂԱՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անմարութի կամ տխմարութի առաքինութեն՝ յառաջ եկեալ 'ի պղերգութէ. անհոգութէ. թուլութե. ...: *Ցայտնի է Թագաւորացն մերոց և այլոցն առաջնոց առ 'ի յիմաստն աղամարութի. Խոր. Ա. 2:

ԱՂԱՄՈՂ. ա. Իբր Այլամայլ, այլ և այլ. Ποικίλος. Varius, variegatus. Պէսպէս. բազմազանութի. ...: *Բազմամեան և շաղապատ, և աղամող բազմապատիկ, որ օձին շարժումն, այնպէս և հեշտ ցանկութեն. Փիլ. ...: *Բազմազանութի.

աղանդ՝ ը ամբռնելոյ. Նչ. Եղիկ։ ([illegible] 'ի [illegible] բառս ու [illegible], որ և կա [illegible], մինչեւ գիտելթիւք, կամ [illegible] փոփոխակի գրելոյ՝ գիւրաւորագոյն։)

ԸՂԱՄՈՂԻՄ, եցայ. յ. կամ } Իբր Ποικίλλομαι.
ԸՂԱՄՈՂԵՄ, եցի. ն. }
Varingor. Այլայլիլ. այլափոխիլ. այլազանիլ. ծածանիլ. խառնակիլ. *Երկուցին [illegible] յաղամողեալ լուսոյն. Ըկ։ *Զերծանել 'ի բազմաձեւուն և յաղամողեալ չարեաց [illegible] Տեառնն. Սոփ. փհ։

Եւ Խոտորիլ. մոլորիլ. տատանիլ. ցնդիլ. Πλάζομαι, τρέπομαι. Erro, vertor. [illegible] *Զաղմողութ [illegible], և չաղամողեցեն [illegible]: Մի որ [illegible] լեալ յորդ, և մի այսր անդր աղամողեալ [illegible]: Աչք նոցա աղամողեն [illegible], և 'ի [illegible] աղամողեալ. Ոսկ. մ. ա. 6. 11. 13։ *Բազում [illegible] են աղամողեալք [illegible]. Վկայք. Է։

Իսկ Ցհ. ժմ. Եբր. *Աղամողիս 'ի բանս [illegible], և յայլն ու այլ փոխեալ [illegible] [illegible]. [illegible] 'ի կրկին նշանակութիւն, իբր տատանիլ։

ԱՂԱՄՈՂՈՒՄՆ, ղման. գ. Աղամողիլն՝ ը կրկին ուժով. իբր ծածանումն, տատանումն. *Ցոլացեալ ծիր, ամենայն կարծեն զոյլ լուսոյ աղամողումն, զոր [illegible] փայլակեն. Փիլ. Նխ. Է։

ԱՂԱՆԱԶԳԻ, և ԱՂԱՆԱԴՐՈՍ. Բառք անյայտք՝ յանուանէ արդեօք Ալանաց բանից, կամ Աղուանից, կամ 'ի նմանութէ աղուեսուց. *Աղանազգիք, աղանադրոսք, արծուէնշանք. Բուզ. Դ. 2։ Տե՛ս և ԱՂԵՂՆԱԴՐՈՍ։

ԱՂԱՆԴ, ոյ, ով, և ից կամ աց. գ. Αἵρεσις, ἀγωγή, δόγμα, Θρησκεία. Secta, religio, haeresis, dogma, doctrina. Այլ է այլոյ կրօնք, մոլար հաւատք, կամ վարդապետութի. հերձուածութի, հերձուած, վարդապետութի, ուսումն, գեն. Տոլորումն, [illegible] ([illegible] յն. ա՛ւէ, [illegible], և [illegible] [illegible], խուլոփ, է՛ խուսք, [illegible], [illegible], մոլորութի.) *Ոչ [illegible] [illegible] 'ի [illegible], այլ յաղանդոյ [illegible] [illegible] և [illegible]. Մաբ. ծշ. 12։ 'Զոր աղանդ կոչեն. և չէ աղանդ, այլ՝ [illegible]. Սեբեր. Ձ։ *Յանդ. և [illegible] աղանդ [illegible] ([illegible]). Կիւրղ. Դ. [illegible]։ *Ցանհանճար աղանդքն [illegible] [illegible]. ՃՃ։ *Յաղանդից հերձուածողաց. Մծբ. ա։ *Զգիտեն ոչ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] աղանդքն։ 'Ի մոլար աղանդէն. Ագաթ։ *Մոլորեցին [illegible] նոյնաւորեցաւ աղանդքն. Եղիշ. Է։ 'Ի [illegible] աղանդքն. Եղնիկ։ 'Ի [illegible] աղանդոյ կործանմնին [illegible]. Ցհ. կթ. օփ։ *Զմոլար աղանդաւորսն [illegible] [illegible] [illegible]. Նար. խլ։ *Նոքին [illegible] աղանդաւորն [illegible]. Լաստ. ԻԳ։

Եւ Դաս զաս կամ զաղանդ աղանդոց և աղանդաւորաց. Փէրգա, գէօղիա. *Ամենայն որ ընդ նմա, և աղանդ [illegible]. Գծ. Ե. 17։ *Դէմք երկու [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] նոցա [illegible] [illegible]. Ագաթ։ *'Ի նոյն [illegible] [illegible] և աղանդոցն։ Ուսուցն և աղանդաւորացն [illegible] 'ի նոյն [illegible]. Զհանճարոյն [illegible] ([illegible]) աղանդս։ Ոռ[illegible] [illegible]. Եղիշ։

[illegible] ԱՂԱՆԴ [illegible] և [illegible]

վարդապետութիւն. որ յն. δόγμα. (*Ժողովուրդ յարութեն՝) մարդկային խորհրդածք յեղծումն աղանդիս ընկրեալ յարձակին. Նիւս. կազմ. ԻԷ։ *Աղանդ վայելչութեան նուագերգութե. Բրս. ող։

ԱՂԱՆԴ, ԱՂԱՆԴՔ. իբր Աղանդիք, աղանդքին. կախարդանք. գիւթական հնարք. բժժանք. *Խայտառակէին կախարդաց, գըտնիչ աղանդից. Նար. ղԳ։ *Կախարդ է սա, և ընթեռնու զաղանդ ինչ, և ոչ չփոթի։ Աղանդիւք և գիւթութք. Վրք հց. Է։ *Ողջացոյց աղանդքք. ՃՃ։

ԱՂԱՆԴԱԲԵՐ, ի, աց. ա. Բերող աղանդոյ յինքեան. աղանդաւոր. աղանդակից. *Առաջեն մեզ աղանդաբերքն. Թէոդոր. Քռթ։

ԱՂԱՆԴԱԳԼՈՒԽ. գ. Գլուխ աղանդոյ. գլխաւորն աղանդաւորաց. աղանդապետ. *Զաղանդագլուխն հրով այրեաց. Օսկ. ՃԺ։

ԱՂԱՆԴԱԳՈՐԾ. ա. Ἀλάστωρ. որ և Աղաջգիր. և Աղանդահնար. եղեռնագործ. չարեաց պատճառ. ժանտաժուտ. և չարահնար ոք կամ ինչ. Scelestus, nequissimus. *Իբրև յաղանդագործ և 'ի մեռասակար գիտաց փախչիցին. Ոսկ. մ. Բ. 8։ *Զգոյշ լերուք 'ի նոցա աղանդագործ պղծութենէ. Ոսկիփոր։

ԱՂԱՆԴԱԴԻՐ, դրի, րաց. ա. Դնող կամ հիմնադիր աղանդոյ իրիք. հերձուածող առաջնորդ. *Եկեղեցի նզովէ զաղանդադիրն զծածուցն զնմանոր. Մխ. այրր։

ԱՂԱՆԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Αἱρετικός, κή, κόν. Haereticus, ca, cum. Մոլորական. հերձուածական. *Առ քակտումն աղանդական ամբարշտութե այսպիսին յառաջնորդնեալ է բանն. Նիւս. կազմ. ԾԷ։

ԱՂԱՆԴԱԿԻՑ, կցի, կցաց. ա. Որ է 'ի նմին աղանդոյ. մոլորութե ընկեր. *Լեալ էին միմեանց ուսումնակիցք և աղանդակիցք. Առեալ զպաղղումն յաղանդակցաց իւրոց. Վրդն. պտմ։ ՃՃ։

ԱՂԱՆԴԱՀՆԱՐ. ա. Չարահնար ոք կամ ինչ. Տ. ԱՂԱՆԴԱԳՈՐԾ. *Այս որոտմնաթիւն՝ աղանդահնար բանսարկուին էր գործ. Լմ. ող։ *Աղանդահնար պատրանօք չարաչար խորամանկեսցէ. Նար. ԼԷ։

ԱՂԱՆԴԱՄԱՐՏ ԼԻՆԵԼ. Մարտնչել 'ի վր աղանդոց կամ մոլար կարծեաց. *Ոչ էս հակառակեալք՝ նմանելով այնոցիկ, որ աղանդամարտն գիտեն լինել. Փիլ. Նխ. Է։

ԱՂԱՆԴԱՄԻՏ, մտի. մտաց. ա. Մոլորեալ միտք. աղանդաւոր. *Զերկեւլի ՅՍ ած համարեցան, որք աղանդամիտք գիտեն (լինել) 'ի փիլիսոփայից. Եղնիկ։

ԱՂԱՆԴԱՊԱՇՏ, ի,ից. ա. Պաշտօնեայ աղանդոյ իրիք. մոլորահաւատ. *Աղանդապաշտ ոք. Կանոն։ Ոսկիփոր։

ԱՂԱՆԴԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Պետ աղանդոյ. գլխաւոր. հերձուածապետ։ Յոհան։

ԱՂԱՆԴԱՊԵՏԱԿԱՆ. ա. Աղանդապետական աղանդապետութ. *Յաղանդապետական կարգեալ պատուոյ՝ մեծարեն. Ցհ. կմ. պատ։

ԱՂԱՆԴԱՍԱՐ. Տ. ԱՂԱՆԴԱՊԱՇՏ, և ԿԱԽԱՐԴԱՍԱՐ. *Աղանդասարքն խրատուածք պատուահանեսցին. Եղշ. Ժղ։

ԱՂԱՆԴԱՏՆՕՑՑ. ա. Ուսուցիչ աղանդոյ. և Մնեալ յաղանդ ինչ. *Տղայք աղանդատնօյցք էք, և ծերք գիւտագարմանք. Ոսկիփոր։

ԱՂԱՆԴԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Ունող և հետեւող աղանդոյ իրիք. մոլորահաւատ. այլադաւան. հերձուածող. Եհլի պիտաթ. *Զի մի մոլորեսցին զինի ուսեալ կործանեալ աղանդ.

ղաւորաց. Ցհ. Ի։ *Հայեցեալ մարդաբնութեն 'ի աստուածային հայրութեն աղանդաւորացն. Եղնիկ։

Զբանսարկուէն ասի որպ Չարահնար. աղանդահնար. աղանդագործ. *Ցամաքեսցի եղեռնն աղանդաւորին. Նար. Ղ։

Կախարդական. աղանդական. *Աղանդաւոր գիւթութեն, կամ գործք. Մագ. ա։ Ոսկ. յհ. Բ. 12։

ԱՂԱՆԴԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՂԱՆԴՈՒԹԻՒՆ, ԱՂԱՆԴ. Մոլորումն. խաբէութի. և կախարդութի. գործ գիւթական. Փուճիւլիք, պիւյիւ. *Ցամ գիւտական աղանդաւորութե 'ի բաց կալ։ Աղանդաւորութեն և կախարդութե սաստ զգուշանալին։ Ցածախեն պոռնկութիք, չնութիք, աղանդաւորութիք. ՃՃ։

ԱՂԱՆԴԵՄ, եցի. ն. Կախարդել. և մոլորեցուցանել. պատրել իբր կախարդանօք. Խոխուրտէ պիս որուն, այլ խաբել. ուհլէլէ, պաղլամաք, այարլմաք. *Մի կախարդանօք զձերդ աղանդեալ որսայցէ ըզգայարանս. Պիտ։ *Ըրջաբերական թըղթովք աղանդէր զախտզեւրս. Կանոն։ *Անոք մարմնոց աղանդեն զհոգին. Վրք հց. Զ։ *Որ աղանդեալ էին 'ի կուոցն մոլորութեն. ՃՃ։

ԱՂԱՆԴԵՐ. գ. Աղնիւ համադամք յետ սովորական կերակրոց. մէյէղ, նէֆօլխօ. *Եւ 'ի ժամ աղանդեր մատուցանելոյ եգին առաջի նորա միրգ, խնձոր և վարունգ և ամիճ, զի կերիցէ. Բուզ. Է. 7։

ԱՂԱՆԴԻՆՔ. գ. որ և ասի ԱՂԱՆԴՔ, ԱՂԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. ՟Ի Կախարդութեն. գիւթութեն. հմայք. պիւյիւճիւլիւք, պիւյիւ, ֆալ, ուհլէ. *Ի մեհեան գիւթութեիս և աղանդինս մատուցանեն։ Դիւթք 'ի ներքս 'ի մեհեանն առնէին զաղանդինսն։ Եւ սկսան առնել զաղանդինսն (կամ զաղանդսն) 'ի հասարակ գիշերին. ՃՃ։ *Ոչ աղանդինս գիտեմք, և ոչ կախարդութեիս. Հ=Ց. Յոբ. ԻԷ։

ԱՂԱՆԴԻՔ, գեաց. գ. Կախարդական գրուած. *Ունի զաղանդիս 'ի գօտի իւր. Վրք հց. Է։

ԱՂԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. իբր Կախարդութե, կխաուտեն. Γοητεία. Praestigiae, incantamentum. *Զխարդ երաց զաչս քո, զի է՝ միթէ աղանդութեամբ ինչք. Ոսկ. յհ. Բ. 2։

Եւ իբր Մոլորութե. հերձուած. *Աղանդութեն արիանոսաց. Բուզ. Դ. 5։

ԱՂԱՆԴՈՒՍՈՑՑ. ա. Ուսուցիչ նոր աղանդոյ. Տոլորումէ վարդեփ. *Զստոս թողուս, և զուսն աղանդուսոյց և աղանդապաշտ առն ուսեալ զնես. Կանոն։ Ոսկիփոր։

ԱՂԱՆՁ. գ. (ըծ. խանձեալն.) Եգիպ. մարդ. խարակեալ ցորեան։ Յոհան։

ԱՂԱՆՁԵՄ, կամ ԱՂԱՆՁՆԵՄ. եցի. և ածի. Աղանձել, աղընծել. ն. Καίω. Uro. Καταφρύγω կամ καταφρίσσω, καταφρίττω. Torreo, cremo, exsugo. խարակել. խարուկել. խանձողել. որպէս և Ցնդել զլոյծս. Քոհրէն, խարկէլ, խանձել, կէբել, տէկել. փաուրմաք. *Ա՛ռ այրիւկ հող. և աղանձէ 'ի կրակին։ Աղընծէ զինքս։ Աղանձած (կամ աղընծած) աղ, չամիչ, կարեակ, են. Վարք։ Մխ. Բժշ։ *Այրիմ և աղանձիմ. Ոսկ. Եբր. ԻԳ։ *Ոչ խնկաւոյն աղանձեցելոյ առաւելութեն ջերմութե, և ոչ ջերմին չորացելոյ յաղթութե խնկաւորին. Նիւս. կազմ. ԼԷ։

ԱՂԱՆՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Աղանձելն, և աղանձիլն. Ոսկիփոր։

ԱՂԱՉԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Ընկերել յա-

ղաչանս. աղօթակից լինել. Դէկփէր աղաչել. *Հրամայեսջիր աղաչակիցս ինձ լինել. Լմբ. պտրգ։

ԱՂԱՉԱՆՔ, նաց. գ. Ἀξίωμα. Precatio, preces. խնդրուած. աղերս. աղօթք. պաղատանք, մաղթանք. Էռիճոր, փիլէթ, Նիյազ. *Աղաչանք իմ և խնդրուածք իմ այս են։ Բան աղաչանաց իմոց յառաջ քեզ լիցի։ Զինչ են աղաչանքդ քո. Եսթ. Ե. Է. ԺԷ։ *Աղաչանք, որ Թախանձանք և գթարկութիւն առաջի անձնաւորի ընտանեաց. զի այս է աղաչանաց զօրութիւն և առհմեան, զիւր կարօտութիւնն ցուցանել, և 'ի նմանէ զխնդիրս պահանջել. Լմբ. առ։ *Բազում անգամ առաջի աչաց ուրուք աղաչանս արարեալ անտի, անս զաղաչանս. Խոսր։ *Ըղձալի են քեզ բարերար՝ աղաչանք մեղաւորաց քան զխնդրուածս արդարոց. Նար. ծի։

ԱՂԱՉԱՆՍ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԱՂԱՉԵԼ. Յհ. կա։ Ճմ. կՆ։

ՆԱՄԱԿ ԱՂԱՉԱՆԱՑ. Գիր աղերսանաց. արզուհալ։ Յհ. կա։

ԱՂԱՉԱԻՈՐ, ի, աց. ա. Աղաչօղ. աղօթական. աղօթօղ. *Աղաչաւոր կուսաստանեալ (սողոմոն)։ Աղաչաւորս բազմապատկեա. Նար. խշ. ն։

ԱՂԱՉԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. որ Աղաչօղ. աղաչաւոր. Ἱκετεύων. Supplicans. *Ամ ուրեք կամաց աղաչելեացն ուշ ունէր. Ոսկ. մ. բ. 1։

ԱՂԱՉԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՂԱՉԱՆՔ։ *Ցղեաց գեղապանս՝ աղաչել 'ի խաղաղութիւն. և ոչ լուան աղաչելութեան նր։ Դարձաւ 'ի գանձիշն կոյս պատճառաւ աղաչելութեան. Արծր. գ. 4. 7։

ԱՂԱՉԵՄ, եցի. ն. չ. Աղերսել. պաղատել. մաղթել. աղօթել. աղաչանս մատուցանել. Էռիճորմագ, Նիյազ փոսօ էթմէք. Δέομαι, ἱκετεύω, παρακαλέω, ἀξιόω, εὔχομαι. Rogo, peto, deprecor, oro. *Արհամարհեցաք, յորժամ աղաչէրն ըզմեզ։ Աղաչեցի զանէր քո։ Աղաչեցէք առտր քո ձեր։ Զերեսս տն չէր աղաչեալ։ Աղաչեաց զերեսս տն այ քո։ Աղաչեաց առաջի տն այ։ Ճողոպրեալքն համբերձ աղաչէին զնծ։ Աղաչեմ զձեզ յիշել ձեզ զերախտիսն։ Աղաչեացէ զքեզ եղբայր քո։ Աղաչեաց զերեսս արքային մովաբայ։ Անկեալ աղաչէիք զկուռսն ձեր։ Աղաչէ, և ոչ ամաչէ։ Վասն կենաց զմեռեալն աղաչէ։ Մնամ, և աղաչեմ զարքայ։ Մի աղաչեր վասն դորա։ Աղաչել սկսան նոքա զնա, զի գնասցէ անտի։ Աղաչէին ձեռն տալ նոցա։ Յաղաչել քում առ նա՝ լուիցէ քեզ։ Յաղաչել իւրում առ տր՝ ընդունելի եղիցի նմա։ Աղաչել 'ի խաղաղութեան, ևն։ *Աղաչելն քան զխնդրելն առաւել ունի զկամացն բաղձանս։ Աղաչեցաւք ասէ. որ 'ի պատճառս պաղատանաց. խոսր։ *Զայս միայն աղաչեցաք զնծ, զի համբերել կարասցուք. Եղիշ։ *Զայս աղաչէին նոքա զնծ. ՃՃ։ *Զհանգուցելոց զերեսս աղաչեմ։ Զորոյ զխորհրդարանս և զխիզատակս անուանցն աղաչել՝ առ իսկ վարդապետաց։ Առ աւհարսն ոչ գոյր աղաչել։ Աղաչեաց մովսէս առաջի տն այ. Նար։ *Միայնոյ քեզ վարդապետի աղաչեմ. Շար։ *Աղաչէին ինձ գնալ. Յհ. կա։ *Աղաչեալ զգործոյթս. Ագաթ։ *Սրբովք աղաչեցեալ զնծ՝ ողորմածութեան գառանէր. Եղնկ։

Կր. գոյն ուրեք. *Ոմն աղաչէ, և ոմն աղաչի. Մանդր։ *Ոչ նա ինչ աղաչեցաւ և առաւ, այլ ինքն յանձնէ կարգելոց զնմ։

Աղաչէին և աղերսին, և զերախտիսն սերմելոյն ոչ յիշէին. Ոսկ. մտթ. ա. հէրոդ։ *Աղաչեցեալ 'ի նախարարացն՝ ոչ առնոյր յանձն. Յհ. կա։ *Յաղաչեցելոյն զնոյն կատարեալ. Լմբ. առ։ *Անխափելի կամեք աղաչեալ (զծ) 'ի մեղս. Նար. Գ։

Իսկ Խոսր. *Զայսն և 'ի պօղոսէ աղաչեալ՝ գթութեամբ այ պատարանել. ուղ է յն. թ զայսն աղաչէ մեզ պօղոս, կմ մն առբեն աղաչէ զմեզ։

ԱՂԱՉՕՂ կմ ԱՂԱՉՕՂ, ողի, ղաց. ա. Որ աղաչէ։ Տ. ԱՂԱՉԵԼԻ, ԱՂԱՉԱՒՈՐ. *Աղաչօղ մն քո ուխտաւորացս. Շար։ *Քո աղաչողիս։ Աղաչողացն աղերս։ Աղաչողաց մատանց. Նար։ *Գաստիարակեցի յաղաչողէն. Սրգ։

ԱՂԱՉՕՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՂԱՉԱՆՔ. *Երկրորդ ձայն զխոնարհական աղաչողութիւն ունի. երրորդ ձայն զհզօրական աղաչողութիւն. Մոյս. քերթ. Էկեղ։

ԱՂԱԳԱՏԱՆՔ, նաց. գ. իբր Աղեգք գթոյ և սիրոյ պատառումն. ընտանութական քերումն. սէր և կարեկցութիւն. Συμπάθεια. Consensus in adfectibus. *Զայն որ ըստ երկնայնոց առ երկրայինս աղաղատանք. Փիլ. Խմաստ։

ԱՂԱԳԻՏ կամ ԱՂԳԻՏ, ի, աւ. գ. Գէտք աղի և կարեւոր ուտելեաց. պարէն. ողեպահ կերակուր. նաֆագա. *Հիւանդաց հարկ առնեն՝ որչափ ունիցին շունչ, կերակրել գոյզն ինչ աղապետաւ (աղ. աղպէտաւ). Խոսր։ *Փոխեն (բժիշկք) զդեղն և զաղապէտն. Լծ. Նար։ *Դարմանելով և կերակուր և աղպէտ մատուցանելով. ՃՃ։ և Բծշկր։

ԱՂԱՋՈՒՐ. գ. Ἅλμη. Salsugo, salsilago. որ և ԱՂՋՈՒՐ. Աղի կամ աղեալ ջուր. աղտապատուկք. Թուզլու սու. *Դարձոյց զջուրս յաղաջուրս. Սիր. լթ. 29։

ԱՂԱՋՈՒՐ. ա. Ժանտ. անզգամ. պիղծ. էարամզ, ահմագ. Ἀλάστωρ, μιαρός. Scelestus, exsecrandus, flagitiosus. *Դուքան ասէ, ով աղաջուր դու։ Առա ինձ ով աղաջուր դու։ Չարխմաց հոգւով, և աղաջուր բարուք. ՃՃ։ *Զինչ խօսիս ով աղաջուրդ, և ամենեքին աղաջուրդ։ Զոր բազում աղաջուրք 'ի փիլիսոփայիցն ասեն որ ծաղրն եղեն և ծանակ կան. Ոսկ. մթ. և ես։ *Թքեալ 'ի նա՝ ասաց. մի բարի լիցի քեզ՝ պատանեակ աղաջուր. Գրմ. աղէքս։

ԱՂԱՐԻԿՈՆ. գ. Ἀγαρικόν. Agaricum. Սունկ ինչ ծառոյ. ղարիգոն, աղարիգոն. *Սպիտակ աղարիկոն։ Աղարիկոն և սինամոքի. Մխ. բժշ։

ԱՂԱՐԾԻ. Տ. ԱՂԱԾՐԻ։

ԱՂԱՐՁԱՆ. գ. Արձան աղի կմ յաղէ. *Կին մի առաւելոյ քան զպատիս բուսոյ ծննդեան՝ աղարձան (կմ աղ արձան. յն. աղ) լինէր Կոչ. ծղ։

ԱՂԱՐՑ ՎԱՐԵԼ. Զյն. Աղ սերմանել, կամ ցանել աղս. Տես ԱՂԱՐՏԵԼ. *Զքաղաքն կործանեցին, և աղարս վարեցին. Դատ. թ. 45։ *Ցերեւեալ մեր բարի՝ 'ի հակառակացն սիրեաց աղարս վարել ձեռանէ. Գէփ։

ԱՂԱՐՏԱՆՔ, նաց. գ. որ և ԱՂԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Ընդ վայր հարումն (որպէս զանպիտան արար աղի, կամ ոնք աղաջուր.) Թշնամանք. նախատինք. անարգանք. եպերանք. *Զաղարտանան և զհեգնութեան, որք կարի հակծեցուցանեն զմիտս մեր. Ոսկ. Եբր. ԻԸ։* Չարաչարյն թուելով առաւել քան թշնամանօք լի, և աղարտանս անձինս. Գէփ։

ԱՂԱՐՏԵՄ, եցի. ն. Ընդ վայր հարկանել (ոնք զանպիտան արար աղի). յոչինչ կամ ախիղծ և անհարազատ համարել. առոտն հարկանել. թշնամանել. բամբասել. անարգել. անգոսնել. Ἐξουδενέω, ἐπισκόπτω, διαβάλλω, καταβάλλω, κακίζω, νοθεύω, βδελύσσομαι. Probro do, nihili facio, contemno, vitupero, objurgo. Հոր ղորնել, ոտքի փոխ տանել, փանակրել. խօրլամագ. *Ոչ առանիկ այն զոր է՝ զոր գուն աղարտեիր։ Զաղարտեալն յաղգաց. Դփ. Ը. 38։ Եռ. խը. 7։ *Սերմն ժանտ. ոչ զզնութիւն աղարտէ, այլ ցուցանէ յառաջին հասակէն բուռն հարեալ զչարեաց։ Մանկութիւնք և սկսար կանայք աղարտեն զմեհ։ Զամ իսկ զհրէականսն աղարտեա և զգոհան։ Զգործն չաղարտէին, և զնշանագործն բամբասէին։ Աղարտել զզգանչելիսն, կամ զքրիստոնէութիւն։ Նա քաղաքումն եւ աղարտէին, 'ի նաղարթէ է ասէին. Ոսկ. Եփ. և մթ. և յհ. և եբր։ *Աղարտել զայն՝ որ ամ շնորհելութե արժանի է. Փիլ։ *Ոչ իբրու ստապացուցանել և աղարտել զնոքա չանեն. Տիմ. կույն։ *Ո՞վ որ ոչ զինն աղարտեսցէ յանդգնութիւն. Նանայ։ *Ինքն իսկ կանխքն չարութե աղարտեալ լինի (յանհեղ ասէնի) յուսողացն զնա յառաջ։ Այնչափ աղարտէր, և համբերէր նմի. Տօնակ։ Ոսկ. եբր։ *Որքան ինչ անարգ են և աղարտեալ։ Նշանակօք աղարտելովք. Դիոն. երկն։ Նար. Է։

Եւ Աղաւաղել. ղծաւել. անպիտանացուցանել. 'ի բաց ընկենուլ. եղծանել. խանգարել. նկուն առնել. աւրել, ջնջաջնջել, Հոր ջգել. պօղմագ. Βλάπτω, ἐκβάλλω. Officio, deludo, abjicio. *Այն ոչ եթէ զծշմարտութե պատմութեցն աղարտէ։ Զյիշողութիւն ոչ կարէր աղարտել, կմ մոռանալ։ Ցաղթեաց նդ, և աղարտեաց զնոսա (կոյրն բացեալ). Ոսկ. մթ. և յհ։ *Զնիգս դժոխոցն աղարտեալ հզօրեղապէս. Գործ։ *Աղարտել զծշմարտութեն զարգացումն. Գէփ։ *Ցօրինակ նմանութե աղարտեալ նաւի. Նար. իէ։

ԱՂԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Տես ԱՂԱՐՏԱՆՔ. *Ոչ եթէ անց զմեզ բաղձանացն աղարտութե. Սեբեր. Ը։

ԱՂԱՑԻԿ. ա. Աղացեալ. լեռեալ. աղացած, լոսած, խանփրած. *Զխուղն անուշունս, զխունկեան աղացիկս. Ոսկ. ա. փիլ. Է։

ԱՂԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Ἀλησμός. Contritio. Աղալն և աղացեալ լինելն. լեռումն. փշրումն. *Գաղանք, և գրումն ոսկերաց, և հատումն անդամոց, և աղացումն ամ մարմնոյ. Անաղգ. Է։ *Ոչ զցորեան արկանել յաղացումն. Լմբ. առ։ *Քան յամ բուրումն անուշից, և քան 'ի խառնեալն երբեմն աղացմանք. Նար. ծա։

ԱՂԱԽԱԼԵԶՈՒ. Տ. ԱՂԱԼԵԶՈՒ։

ԱՂԱԽԱՂ, ի, աց. ա. Աղաման և աղարտեալ. այլայլեալ. խանգարեալ. աղկաղկ. անկար. փուտ. խարխուլ. աւրած, անօգտակար, ֆսփած, Հոփած. գոստէքսիզ, չուրուք. Σαθρός. Imbecillus, imbecillis. *Բնութե ամ բան աղաւաղ և դիւրաշարժ. Ա. որս. ծէ։ *Աստուածոցն (զգայութիւնք) արեալ էին ամ իրաց. մեք աղաւաղաց հասարք, ոնք և մարմնոյս կազմածի փտանաքոյ. Փիլ. լին. ա. 32։

ԱՂԱԽԱՂԵՄ, եցի. ն. Այլայլել, աղարտել, և աւերել, անկարացուցանել. անպիտան կմ խոտան կացուցանել. ապականել. եղծանել. խանգարել. անշքացուցանել. աւրել, ջնջոցնել. պօզմագ, պէրպատ էթմէք. *Եկն արբունական ածապաշ

...ռանի, և աղաւնակերպ զոյն (զմեծութիւն ...): Եւս. ... : *Զի զերեկոյեան ... աղաւնակերպ ... [illegible]

Եւ Աղաւնիկն, որպէս Սիրունիկ, ... [illegible]

[illegible]

ԱՂԱՒՆԱԶԳԻ ... [illegible]

ԱՂԱՒՆԱՁԵՒ ... [illegible]

ԱՂԱՒՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Βραδύ. ... [illegible]

ԱՂԱՒԱԶ. Տ. ԱՂԱՒԱԶ :

ԱՂԱՒՆԱՏԵՐ. ... [illegible]

ԱՂԱՒՆԱՏԵՐԻ, ... [illegible]

ԱՂԱՒՆԱԽՆԱՄ, ... [illegible]

ԱՂԱՒՆԱՊԱՀ. գ. ... [illegible]

ԱՂԱՒՆԱՆԱՄ, ... [illegible]

ԱՂԱՒՆԱՍՄԱՆ. ... [illegible]

ԱՂԱՒՆԱՎԱԶԱՐ. Տ. ԱՂԱՒՆԵՎԱԶԱՐ. *Զաղաւնավաճառսն, որ նշանակէր զվաճառողս շնորհաց հոգւոյն, քշէ տաճարէն. Զքր. ծործոր :

ԱՂԱՒՆԱՐՈՍ, կամ ԱՂՈՒԵՆԱՐՈՍ. (զոր Սարգիս. լոհ. կամի ընթեռնուլ ընդ ամի. ԱՂԱՒՆԻԿ.) խոտ՝ որ լինի առատ յիմ ձարակ աղաւնեաց. Ա. յն. Աղաւնախոտն. Περιστερέων. Peristereon, verbenaca, verbeneca. իտ. Erba colombina. ... օթը, տայընհամամ: Գաղիոն: Բժշկրն:

ԱՂԱՒՆԵԱԿ, նեկի, կաց. գ. Աղաւնի անոյշ, կամ ձագ աղաւնոյ. *Ե՛կ զուաղաւնեակ իմ ընդ հովանեաւ վիմիդ. Երգ. Բ. 14 :

ԱՂԱՒՆԵՎԱՃԱՌ, }ի, աց. ա. որ գրի

ԱՂԱՒՆԻՎԱՃԱՌ, } և ԱՂԱՒՆԱՎԱՃԱՌ: Վաճառող աղաւնեաց, որք գնին 'ի յն. աղաւնի ծախող. *Կործանեաց և զաթոռս աղաւնեվաճառացն: Զաթոռս աղաւնեվաճառացն կործանեաց. Մտթ. իա. 12: Մրկ. ժա. 15: *Զհասարակաւորսն կործանելով, և զնիստ հեշտասէր աղաւնեվաճառ ցանկութեանց. Տօնակ:

ԱՂԱՒՆԻՏՈՒՆ. գ. Տուն և տեղի աղաւնեաց. աղաւնոց. ... Վարք. ... :

ԱՂԱՒՆԻ, նւոյ կամ նոյ, նեաց. գ. Περιστερά. Columba. Հաւ թռչուն ընտանի ... [illegible] ... *Արձակեաց զաղաւնին: Դարձաւ առ նա աղաւնին: Եւ եկն միւս անգամ աղաւնին ... Ծն. Ը. 14. Է. 1. *Ահա դու աղաւնիք ... Երգ. ... [illegible]

ԱՂԱՓԱՐԻՄ, եցայ. ձ. կամ է Շաղաղանիլ, և կամ Մթանալ ... [illegible]

ԱՂԲ, ոյ, ոց. և ի, եց. գ. Κοπρία, κόπρος, βόλβιτον. Stercus, fimus. ... [illegible] ... Եւ աղբ ... [illegible]

ԸՆԴ ԱՂԲ ԳԲԼ. ... [illegible]

*Ընդարկեալ ևս ընդ աղբ գալ 'ի տան այ ... քան զբնականալ 'ի յարկս մեղաւորաց. Սղ. ՁԳ. 11 :

ԱՂԲԱԲՈՑՆ ՈՐՈՎԱՑՆ. Աղբ և քարք ... ընդունարան աւելորդաց. ... Բղխէմոյն. *Որդւոյն ... [illegible] ... Մանդ. ծՂ:

ԱՂԲԱԽՈՒՂԲ. գ. Φορυτός. Quisquiliae, scrobs, coenum. Կոյտ աղտեղութեանց. աւելորդք, տիղմ և խաւխ, որ ժողովի 'ի տանց, և արտաքս կայ. ... *Աւել ածելով զաղբախուղբն 'ի բաց տանէն ... Փիլ. ... ծԲ:

ԱՂԲԱԿԵՐ, ի, աց. ա. որ և ԱՂԲԱՃԱՇԱԿ. Կերող աղտեղութեանց. ... *Խոզ աղբակեր և աղմակեր. Տօնակ: Ոսկեփոր:

ԱՂԲԱԿՈՅՏ, կուտի, ից. ա. գ. Տեղի՝ ուր աղբք կուտեսցին. աղբիւք. ... *Զպատուական զլուխն թաղեցին յաղբակոյտ աւազկս քաղաքին. Հ = Յ. հոկտ. ծՂ:

ԱՂԲԱՂԲՈՒԿ. Տ. ԱՂԲՂԲՈՒԿ :

ԱՂԲԱՂԲՈՒՏ. Տ. ԱՂԲՈՒՏ. *Որպէս երկիր ... [illegible]

ԱՂԲԱՃԱՇԱԿ. Տե՛ս ԱՂԲԱԿԵՐ. *Զխոզ ... Մագ. ԿԲ :

ԱՂԲԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Տեղի աղբոյ և աղտեղութեանց. ... ԱՐՈՒ ՇՂԲԱՆՈՑԱՑ. Ἀμαρά, կամ ὀχετὸς ἀμάρας. Cloaca. *Զգետնանն և զայս և զաւ ... Ռուլ. Ժ. Գ. 4 :

ԱՂԲԱՊՏՈՒՐ. ա. ... [illegible]

ԱՂԲԱՍԵՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրող աղբոյ, և աղտեղութեանց. *Աղբասէր ... [illegible]

ԱՂԲԱՍՆՈՒՆԴ. ա. Սնեալ յաղբս, կամ յաղտեղութեանց է բաղ. ... [illegible]

ԱՂԲԱՏԵՍԻԼ. ա. ... [illegible]

ԱՂԲԵՂԷՆ, զինի, նաց. ա. գ. Κόπριος, κόπριον. Stercoreus, stercus. Որ ինչ յաղբոյ, կամ յաղտեղութեանց է բաղկացեալ. և Աղբ. աղտեղութիւն. *Փառք նորա աղբեղէնք են. Ա. Մ. Բ. 62 :

ԱՂԲԵՄ, եցի. ն. Աղբ արկանել 'ի գետ. ... [illegible]

ԱՂԲԵՐԱԲԱՐ. Տ. ԱՂԲԵՐԱԲԱՐ. *Որդւոյ ... [illegible]

ԱՂԲԵՐԱԲՈՒՂԽ. Տե՛ս ԱՂԲԵՐԱԲ ... *Խորանէ ... Երգ. ... :

ԱՂԲԵՐԱԳՈՑՆ, գոյնի, ից. ա. *Աղա ... [illegible]

ԱՂԲԵՐԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Πηγαῖος. Fontanus. որ և ԱՂԲԻՒՐԱՑԻՆ. Սեպհական աղբեր. բղխեալն յաղբերէ. չէշմէ՛ ֆունար (սույու.) *Հրոյ աղբերքն՝ ընդ երկրաւ գալով մերձ ջուրց աղբերականաց՝ զայնս առնեն ջերմնացուցանեն. Աւետ. աշխարհ։

ԱՂԲԵՐԱԿՆ, կան, կունք կամ կանք, կանց. գ. գրի և ԱՂԲԵՒՐԱԿՆ կամ ԱՂԲԻՒՐԱԿՆ. Ակն աղբեր. և աղբիւր. որ և ԱԿՆԱՂԲԵՒՐ, կամ ԱԿՆԱՂԲԻՒՐ. Ջրի ակն, աչքար. կէօզ. չէշմէ. ֆունար պաշը, ռէյն. բաշ յն. աղբիւր ջրոյ. *Ո դարձոյց ըզվէմն 'ի վտակս ջուրց, և զապառաժն յաղբերականս։ Ընդ աղբերականս ածցէ զնոսա. Սղ. ճծգ. 8։ Ես. խը. 10։ *Ընդ ցամաքել աղբերականն. Եզր. Բգ։ *Առ ցուրտ աղբերականաւն խոյսաւն. Լաստ. ծէ։ *Եղեցի երկիրն ծարաւուտ յաղբերականս. Ոսկ. Ես։ *Իբրև յաղբերականաց հոսէին. Եղիշ. Փ։ *Ջերկիրս գետովք և աղբերականօք վայելչացոյց. Արգ։ *Ցամաքեցուցեալ զակնաղբերսն նր. Ագաթ։

ԱՂԲԵՐԱՀՈՍ կամ ԱՂԲԻՒՐԱՀՈՍ. ա. Հոսեալ յորդութբ իբր աղբիւր կամ յաղբերէ, կամ զաղբիւր. *Աղբերահոս կողիւ մաքրեաց զաղտեղութե աշխ մարդկան. Շար։ *Աղբիւրահոս արիւն. ճճ։ *Աղբիւրահոս միտք. Ոսկ. ա։ *Մորենի անկէզ, և վէմ աղբիւրահոս. Շ. գնչ։

ԱՂԲԵՐԱՑԻՆ. Տ. ԱՂԲԵՐԱԿԱՆ, և ԱՂԲԻՒՐԱՑԻՆ։

ԱՂԲԵՐԱՆԱՄ. Տ. ԱՂԲԻՒՐԱՆԱՄ. Πηγάζω. Scateo, scaturio. *Ի կարծր վիմէն աղբերանայր յանապատն կամաւն տյ. Դամասկ։ *Որոյ և չարչարանքն աղբերացան սքանչելապէս. Խոր. գ. 31։ *Ցորմէ և կեանքն աղբերացեալ. Շ. Հրով։

ԱՂԲԵՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ԱՂԲԻՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Πηγάζω. Scatere facio, vel effundo in modum fontis. *Աղբերացուցեր 'ի մեզ զշնորհս քո զողորմութե. Շար։ *Աղբերացոյց մեզ զանապական և զնոր վտակս կողից իւրոց։ Ջվէմն եհար և աղբերացոյց փայտն. Դամասկ։

ԱՂԲԵՐԱՑՈՒՑԻՉ. Տ. ԱՂԲԻՒՐԱՑՈՒՑԻՉ. *Անուն խաչին՝ մահացուցիչ մահու, և կենաց աղբերացուցիչ. Անան. դէպ։

ԱՂԲԵՒԱՑՈՅՑ. ա. Ցուցիչ աղբևաց. աղբաստան. *Ջի էր փոխեալ նա 'ի կերպարանս աղբևայոյզն խոզաց. Ագաթ։

ԱՂԲԵՒԻՐ. որ հնչի ԱՂԲԻՒՐ. տես անդ։

ԱՂԲԵՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԱՂԲԻՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ։

ԱՂԲԵՒՔ, ևւաց. գ. որ և ԱՂԲԻՒՍՔ, և ԱՂԲԻՍ կամ ԱՂԲԵՒՍ. Κοπρία. Sterquilinium, fimetum, stercus. Աղբկուտոց. կոյտ աղբոյ, կամ կուտոց յաւելուածոց տանց. տեղի հաւաքման իրաց՝ որք աւել անելով 'ի դուրս ձգին. աղտեղութիւք. մոխրոց. չէօփլիւք, չիրքէֆ, կիւղէլիք, [illegible], [illegible]. *Ցարուցանէ զաղքատն, կամ բարձր առնէ զատառասպեալս՝ յաղբևաց։ Գիրկս արկեալ աղբևաց. ա. Բգ. Բ. 8։ Սղ. ճժբ. 7։ Ողբ. դ. 5։ *Նստէր յաղբիւս (կամ յաղբեւս) արտաքոյ քաղաքին. Յոբ. Բ. 8։ *Ցիրաւի նստաւ յոյժ 'ի վերայ աղբևացն, զի աղբեւքն վաղվաղակի երթիցեն առ աղբևան, զի մարմինն աղբևք եւս էին. Իսիտ։ *Ձեթս հեղեալ 'ի գուբս աղբևաց. Նար. կէ։ *Սորուլ արտաքս որովայնի լինելով զաղբիս (կամ զաղբևս կամ զաղբևսս) մեծացուցանէր. Խոր. Բ. 21։ *Ուտելեաց և ըմպելեաց պարապեալ զաղբևս մեծացուցանէր. Լաստ. ծէ։ *Ողորմեցաւ մեզ բժիշկն երկնաւոր, և յարոյց յաղբևացն. Լծ. կուլ։

ԱՂԲԻՆ. Տ. ԱՂԲՈՒՑ. *Դագաղ և անզաղբին զաղէկ գերանին սիրտն. Վարք. Թէ։

ԱՂԲԻՍ, յաղբիս. } Տես ԱՂԲԵՒՔ.
ԱՂԲԻՒՍՔ, սաց. } *Ցանթառոյ թագաւորութե իշխոց, և յաղբիսն նստոյց։ Որդեանցն եղեալ՝ յաղբիս անկեալ կայցէ. Սրգ. յն. գ. դ։ *Տկարացեալ գնէր յաղբիսն. ճ. ժ։ *Ցաղբիս տմ չարեաց օթագանեցաք. Լծ. կուլ։ *Որ յաղբիսաց էառ զխս. Վրդն. և Ոսկեփոր։ *Իբր զըղթաքաղս յաղբիսաց։ Ժողովեալ յաղբևացն 'ի փողոցաց զանկեալ հնոտիսն. Ոսկ. կէ։ Վրդ. հց. է։

ԱՂԲԻՒՐ, աղբեր, երբ կամ երաւ. բևրք կամ բերք, բևրաց կամ բերաց կամ բերց. բերբք, կամ բերօք. գ. Գրի անխտիր նաևն հնչմամբ ԱՂԲԵՒՐ, ԱՂԲԵՒՐՔ. Թող զի ոմանք 'ի գրչաց 'ի բաց թողուն զուառ. և, և գրեն ԱՂԲԵՐ, ՋԱՂԲԵՐ, իբր Աղբիւր, զաղբիւր։ Πηγή. Fons. աչքար. ֆունար, ռէյն, չէշմէ. Տեղի ուստի ջուր բղխէ, այն աղբերակն. կամ հատանք կենդանի ջրոյ՝ արտաքուստ 'ի մի վայր յօրինեալ. *Աղբիւր ելանէր յերկրէ, և ոռոգանէր զամ երեսս երկրի։ Պատառեցան ամ աղբիւրք անդնդոց բազմաց։ Բաց յաղբերաց ջրոց և 'ի ջրհորոց և 'ի ջրակուտաց։ Հատեալ կամ 'ի վերայ աղբեր ջրոյս։ Առ աղբերն։ Շրջեցաք առ ամ աղբերբք ջրոց։ Ջամ աղբերս ջրոց խցէք։ Աղբիւր կնքեալ. եւ։ *Ոչ ջուր և բղխումն յաղբիւրէ։ Ի կենաց աղբիւրէն. Ցճի։ *Ի միջէ աղբերէ. Եղնիկ։ *Աղբերօք հանդերձ. Արշ. Փ։ *Ցաւէտս խաղացն աղբերաց. Պիտ։ *Ջաղբերց հեղեղեալ միտահոսութի. Նար. ղգ։ *Ջուր յաղբերէ մինչ ոչ գոյ, տաւն դատարկ և ընդունայն է. Կլիմաք։

Նմանութբ ասի. *Սրբեացէ զնա յաղբերէ արեան նորա. Ղևտ. ծէ. 7։ *Խառնեալ հեծութի աղբերցս արտասուաց։ Աղբերացս երկուց (թ աչաց)։ Արտասուր աղբերց երգողին. Նար. ծէ. կէ. կա։ *Աղբիւրքն իմաստութե. Ագաթ։ *Աղբիւր գիտութե։ Աղբիւր կենաց տծ։ Ցաղբերացն խարայէլի. Շար։ *Աղբիւրս շնորհաց ցողեցին. Նար. խ։ *Ամենայն բնութեց աղբիւր են կամքն տյ. Ցճի։ *Կենդանի է, և աղբիւր կենդանութե. Եղնիկ։ *Թողեալ զաղբերսն եկեղեցւոյ (զաւազանսն). Խոր. գ. 57։

ԱՂԲԻՒՐԱԲԱՐ. մ. որ և ԱՂԲԵՐԱԲԱՐ, ԱՂԲԻՒՐՕՐԷՆ. Իբրև զաղբիւր. յորդութբ. առատութբ. աչքարի գիպ. չէշմէ կիպի. *Որ աղբիւրաբար բաշխեաց զշնորհս յարարածս. Ցճի. Է։ *Աղբիւրաբար (կամ աղբերաբար) բղխեաց. Փիլ։ *Աղբիւրաբար հոսել կամ բերել յինքեան. Պիտ։ *Բանին ճշմարտութե բղխեալն 'ի հօրէ աղբերաբար. Յհ. իմ. էկ։ *Աղբերաբար հեղէր յանձինս նոցա. Շար։

ԱՂԲԻՒՐԱԲՈՒՂԽ. ա. Բղխեալ յորդեալ աղբիւրաբար. *Ի ձեռն անսպառելի աղբիւրաբուղխ արտասուացն զհնութն մեղացն լուանալ. Բրս. ապաշխ։

ԱՂԲԻՒՐԱԿ, ի, աց. գ. որ և ԱՂԲԻՒՐԻԿ. Աղբիւր փոքրիկ կամ գեղեցիկ. ֆունարճըգ. *Աղբիւրակն՝ որ բղխեաց 'ի կողից նորա, կանգնեաց զեկեղեցի նոր փառաւոր. Լծ. կուլ։

ԱՂԲԻՒՐԱԿՆ, կան. Տ. ԱՂԲԵՐԱԿՆ. *Ի լեռս և 'ի ծովս և յաղբիւրակունս. Վրդն. ող։

ԱՂԲԻՒՐԱՀՈՍ. Տ. ԱՂԲԵՐԱՀՈՍ, և ԱՂԲԻՒՐԱԲՈՒՂԽ. *Ի քեզ բեկանի հացն անմահութե, և բաշխի աղբիւրահոս արիւնն. Գնձ։

ԱՂԲԻՒՐԱՑԻՆ, ծնոյ, ոց. Տ. ԱՂԲԵՐԱԿԱՆ. *Արկանէր ջուր աղբիւրայինն 'ի լականն. Գոմ. աշխ։

ԱՂԲԻՒՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. որ և գրի ԱՂԲԵՒՐԱՆԱԼ, ԱՂԲԵՐԱՆԱԼ. Բղխել և յորդել իբրև զաղբիւր. աչքարի գիպ ագըփ չըգմագ. ճօշը օլմագ, ճիքըան էթմէք. *Ի միոյ խոցուածէ տիգին՝ 'ի ներքոյ ջուր աղբիւրանայր, և 'ի վերոյ արիւն. Ոսկեփոր։ *Շնորհքն աղբիւրացուցին. Նեղոս։ *Ընդ կենդանւոյ ջրոյն՝ որ 'ի տանէ տն աղբիւրանայր. Լաստ. իբ։ *Որ յառաջ խորհրդով աղբիւրանալովն 'ի բարեգործութիւնս. Յճի. ծէ։ *Աղբիւրացաւ 'ի մեզ 'ի նա մարմնոյն զանազան վտակք հոգևոյն շնորհաց. Լմբ. ող։ *Ջաւարճանայ միտս իմ, աղբիւրանան միտք իմ. այլ սուղ է լեզուս. Բրս. ծն։ *Քաղցրութե աղբիւրացեալ նք տծամայր. Նար. կուս. (իբր զեղեալ 'ի լնութէ)։ *Ուրախութի 'ի ներքս՝ փոխանակ անիծիցն՝ աղբիւրանալոց (է). Կիւրղ. ղէ։ *Գերադոյն պարգևք աղբիւրացեալ ճառագայթին (տծայնոյ). Դիոն. երկն. Ճ։ (յն. աղբերական, կամ աղբիւրեղէն)։

ԱՂԲԻՒՐԱՐԱՐ. ա. իբր Աղբիւրացուցիչ. (կամ կրկին բառ, ԱՂԲԻՒՐ ԱՐԱՐ.) *Եւ ճաշակեալ զեղեն յօժար՝ զկեանսս մարդկան աղբիւրարար. Շ. ոփ. քաղ։

ԱՂԲԻՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. որ և ԱՂԲԵՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, ԱՂԲԵՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Πηγάζω. Բղխել և հոսել յիւրմէ. աչքարի գիպ քիւսէլ կէօղէրմէք. ագըթմագ. *Որք զբազմապատիկ աղբիւրացուցանեն զշնորհս. Կիւրղ. կոչ։ *Մահուամբն զանմահութիւն 'ի մեզ աղբիւրացուցանել շնորհ. Յհ. իմ. էրև։

Կամ Ջեղուլ. լնուլ. չէքմէկ. փօյրազ. *Ջորս և աղբերացոյց օրհնութիւն. Արշ. Է։ *Ջկեանս 'ի մարդիկ աղբերացոյց. Ան. քաղ։ *Աղբիւրացուցեալ զնա քաւութբ և մեծ ողորմութբ. Գնձ։ *Միշտ աղբիւրացուցանէ զանմահութե. Խոսր։

Եւ Աղբիւր կացուցանել. առնել որպէս զաղբիւր. *Փրկիչն զիւր կողն աղբիւրացոյց. Արշ։ *Ջվէմն աղբերացոյց. Լմբ. ող։

ԱՂԲԻՒՐԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Որ բղխէ աղբիւրաբար. յն. աղբիւրեղէն. Πηγαῖος. *Ջնոյն յն ընծայրէ մեզ (միութն) աղբիւրացուցիչ գոլ տծայնապէս անուշահոտութեցն պաշտպանութե. Դիոն. եկեղ. դ։

ԱՂԲԻՒՐԵՂԷՆ, կամ ԱՂԲԵՒՐԵՂԷՆ. ա. Աղբերական. նման աղբեր. որպէս աղբերակն առատաբուղխ. Πηγαῖος. Fontalis, scaturiens. *Ջաղբիւրեղէն՝ և զաննխանգն պատճառ, և բաշխումն բարեվայելուչ պարգևաց։ Վասն զի է աղբիւրեղէն տծութե հայր. եւ. Դիոն. տծայ. Ճ։ *Ի միջի և 'ի սրտի տեղւոջ է խմանալ զնն, և անդ զքևեռ աղբիւրեղէն սերմանեալ. Մագս. Դ դիոն։

ԱՂԲԻՒՐԻԿ, րկան. Տ. ԱՂԲԻՒՐԱԿ. *Ջոքայ 'ի բարեհամ աղբերակին. Յհ. կը։

ԱՂԲԻՒՐՕՐԷՆ. Տ. ԱՂԲԻՒՐԱԲԱՐ. *Ուստի բղխման առին հրաման, ուաղբիւրօրէն բաժանեցան. Հին տէր. բնչ։

ԱՂԲԿՈՒՏՈՑ, ի, աց. գ. Աղբակոյտ տեղի. աղբեք. չէօփլիւք. *Անկաւ յաղբկուտոց, և չարաչար սատակեցաւ. Հ=Յ. ապր. ա։ *Տարեալ թաղեցին յաղբկուտոցի քաղաքին։ Ցուցանէ նմա և զտեղի

աղբիւրացն. Ցեր. [illegible]:

ԱՂԲԱԲՈՒԽ, կամ ԱՂԲԱՂԲՈՒԽ. գ. [illegible] ... ԱՂԲԸՂԲԸԿԻ ՀՈՒՆԴ. [illegible]:

ԱՂԲԱՑ. ա. [illegible]. Ըստ [illegible]. Ոսկեփոր:

ԱՂԲԱՑ, ի, աց. գ. [illegible]. ՃՃ:

ԱՂԲԱՒՏ. ա. որ և ԱՂԲԱՂԲՈՒՏ. Որ [illegible] 'ի պարարտութիւն. [illegible]. Մագ. Գ:

ԱՂԲԵՐԱՑ կամ ԱՂԲԵՐԱՆՑ ԱՐԻՒՆ. [illegible] ԵՂԲԱՐՑ ԱՐԻՒՆ. Թ. [illegible], որ է [illegible]. Sanguis draconis. [illegible]: Մխ. [illegible]:

Իսկ [illegible] ԱՂԲԵՐԱՑ ԱՐԻՒՆ՝ է [illegible]:

ԱՂԵԱՑ. ա. Որ է [illegible]. 'Աղեայ [illegible]. Ը. Կիւ: Տե՛ս և ԸԱՌԱ ԸՒՂ ԱՂԻ, և ԱՂԱՒԾԱՒ:

ԱՂԵԲԱՆՔ կամ ԱՂԻԲԱՆՔ. գ. [illegible]. 'Զոր 'ի [illegible]. Ցհ. ևբ:

ԱՂԵԲԵԿ. Տ. ԱՂԻԲԵԿ:

ԱՂԵԿԱՑ. Տ. ԱՂԻԿԱՑ:

ԱՂԵԿԱՄԾ. ա. [illegible] Ալլակարծ. [illegible]. Եփր. համա: Տե՛ս և ԱՂԻԿԱՐԾ և ԱՂԱԿԱՐԾ:

ԱՂԵԿԵՐ, ի, աց. ա. Σπλαγχνοφάγος. Viscerum comestor. Կերող աղեաց [illegible]. Իր. [illegible]. 5:

ԱՂԵԿԻԶ. ԱՂԵԿԻԶԻՄ. Տ. ԱՂԻԿԻԶ. [illegible]:

ԱՂԵՀԱՄ կամ ԱՂԻՀԱՄ. ա. Ոլ[illegible]. 'Զաղեհամ [illegible]. Մեծ [illegible]. Աղեհամ կամ [illegible]. Վրդ:

ԱՂԵՂՆ, եղան, ղունք, ղանց. գ. Τόξευμα, τόξον. Arcus. Գործի նետաձգութեան, որ է փայտ կամ ոսկր [illegible] [illegible] 'ի [illegible]. աղեղ. եայ, թևնան, գօտ[illegible]. 'Ա[illegible] [illegible]: Փշրեցան զօրութեան [illegible]: [illegible]. Ցհ. կբ: [illegible]. Եղիշ. Է: 'Լարեալ աղեղն թիւր [illegible] 'ի ձգել զնետս: [illegible]. Ցհ. կբ: [illegible] նետս աղեղան, որ թէ [illegible] 'ի Թագաւոր յետ Թիւ[illegible]. Լծ. ող:

[illegible] ԱՂԵՂԱՆՑ. Քաջ աղեղնաւորք. [illegible]. 23:

ՄՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԱՂԵՂՆ ձեռաց իւրոց. Լարել և քարշել զաղեղն. Դ. Թգ. ծԳ. 16:

ԱՂԵՂՆ ԱՍՏՈՒԾՈՑ կամ ԵՐԿՆԻՑ. Ծիածան. Ծիրանի գօտի. Ղէման, [illegible]. 'Զաղեղն իմ եդից յամպս: Իբրև զտեսիլ աղեղանց՝ որ ձգի յամպս յաւուրս անձրևաց. Ծն. Թ. 13: Եզեկ. Ա. 28: Եւ և Յոբ. Եւ. ևն:

ԱՂԵՂՆ ասի և Երկայն աղեղնաձև գործի գզողացն [illegible]. աղեղ, անեղ. հալ[illegible]. ԱՂԵՂՆԱՆ ասի բանալիքն բրդագզելոյ: Վրդ:

ԱՂԵՂՆԱԲԱՆԵՄ, եցի. չ. Դիմախօսել առ չարաբանելոյ զանձն. ձգել ընդ բանս իւր Թիւրելով աղեղամբ. [illegible]: 'Աղեղնաբանէք, և զկորամարգն ցուցանէք». զի 'ի չքմեղս լինէք ազատ՝ պատճառելով զեւայ. Թէոդոր. մայրագ: Եւ գնչ:

ԱՂԵՂՆԱԴՐՕՇ, ի, ից. ա. գ. Դրօշ զի գունդ աղեղնաւոր զօրաց. նետաձիգ, (Թերևս Ալանք): 'Ցաւչոռք 'ի մարտի՝ աղեղնադրօշք: Ազգի և տոհմի աղեղնադրօշ զօրացն: Աչողամենայն աղեղնադրօշք՝ բերբերաւոր բիւրոց զօրք. Մեսր. Եր: Այսպէս երևի պարզել առ զգուշ բուռ[illegible] ԱՂԱՆԱԴՐՕՇ:

ԱՂԵՂՆԱԿԱՊԱՐՃ, արձք. գ. Կապարճ աղեղան, որ լինի և անօթ նետից. պատեանդարան 'ի գնել զաղեղն. Գըլըղուն, Նիյմլինյ, Բերթեղ: Բայց Թուի նշանակել և զզարդ ինչ զինուորական որպէս վառ[illegible] կամ գրօշ կամ գրօշակ կախեալ 'ի վերնակողմն նիզակի. որպէս յն. Φάρος. Pallium, palla. 'Զբնիցն գեղարդեանցն զաղեղնակապարճս կախիցեն, պղնձապատ զգլուխս առնիցեն, զբահապատս չողայցեն. Յոյ. Մ. Գ. 16:

կամ Աղեղնաձև կամար զինուորաց. որ և լինի պատկան գարուն 'ի գնել պէսպէս իրս. 'Պատանի մի հեծեալ 'ի ձի, սուսեր Է մէջ, Թուր զգօտւոյ, աղեղնակապարճ զմիջովն, վարատկալ եգեալ 'ի գլուխ իւր, և օգեկ արկեալ զուսովք իւր. Բուզ. Ղ. 8:

ԱՂԵՂՆԱՑԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Սեպհական աղեղան և աղեղնաւորութե, (որպէս ձայն խրախուսելոյ 'ի ժամ նետաձգութե.) 'Ուր ոմանք զհետ ցասուցն և այծեմանցն արշաւելով զխոզախական և զաղեղնայինն ևեթ բարբառեսցին. Փարպ:

ԱՂԵՂՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Τοξότης, τοξεύων, ἐκτείνων. Sagittarius, jaculator. Որ գիտէ վարել և լարել զաղեղն. նետաձիգ. նետող. պատերազմական, և որսորդ. աղեղ բանեցող, նէփ յգող. օգձի, թէմանթեչ, Բէրէնփող, գօլլու. 'Աշխեաց, և եղև աղեղնաւոր: Գունդն զնա աղեղնաւորք աղեղամբք: Ցուցացան 'ի կորովս աղեղնաւորացն և պարսաւորացն: Նետաձիգ եղէն աղեղնաւորքն 'ի ծառայս քո 'ի վերուստ 'ի պարսպէ անտի: Հարին աղեղնաւորքն զարքայ յովսիա: Նետողք և աղեղնաւորք մտանիցեն անդր: Պատուէր տուք ամ աղեղնաւորաց. ևն: 'Զայս ի մացեալ աղեղնաւորին հայկայ. Խոր. Ա. 10: 'Որ մերկ առանց զինու աղեղնաւորքն էին. Եղիշ. Գ: 'Աղեղնաւորք կորովեաց, և տիգաւորք նիզակաց: Սրիկայս պատերազմէր աղեղնաւորս. Ցհ. կբ: 'Աղեղնաւորք ուշի մեօք նկատեն ձգել ընդ նետսն. Շ. Բարձր: 'Զնպատակն խառնաբայլին աղեղնաւորքն 'ի յետս ընկճեցեր. Նար. ղէ: 'Վիրաւորեալ սիրով եմ ես. ասէր է որդի ա, աղեղնաւոր է հայր, և զմիածինն իւր իբրև զնետ առաքեաց 'ի մարդկային բնութիւն. Նիւս. Եր:

ԱՂԵՂՆԱՒՈՐ. Միջն յերկոտասան կենդանակերպից, ընդ որ անցանէ արեգակն 'ի կիս օրէ նոյեմբ. մինչև 'ի կիս դեկտ. թէ. ման, դիւրըճի գօլլըս. 'Աշնայնոյ լուծ (որ և կշիռ), կարիճ, աղեղնաւոր. Փիլ. Եւ: 'Զաղեղնաւորին ասեն (առեալ զտուշակք), թէ որ 'ի նմա ծնանի՝ կորովի և աշխարհատուաւորաց և բաշխեաց լինի. Ըիր:

ԱՂԵՂՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հմտութիւն քաջ արհեստի աղեղնաւորութեան. հրահանգք ճարտար նետաձգութե. թէման. թեչլիք: Ցայս անուն կոչեցաւ և այն զաւթի 'ի վերայ առաւելոյ և յաճախութեան քաջ աղեղնաւորաց. 'Եւ առաց զաւիթ ուսուցանել որդւոց յուդայ աղեղնաւորութե». յն. աղեղն. Բ. Թգ. Ա. 18: 'Զարտեմիս ասեն որսոյ և աղեղնաւորութե վերակացու գոլ. Նոննոս: 'Փորձք կորովակի աղեղնաւորութե: Ուսեալ զաղեղնաւորութեցն (զի զաղեղանց) և զնիզակաց և ընդ[illegible] և զտիգացն պատրաստութե. Պիտ: 'Աղեղնաւորութիւք՝ վառատարսացն և անարեաց առանձինն նահատակութի է. Փիլ. Լին:

ԱՂԵՄ, եցի. Տ. ԱՂԱՂԵԼ. [illegible]. 'Ի ձեռ [illegible] ամենահամուն [illegible]: Եւ ոչ աղեալն է անհամեմն. Եղիշ. յեւ: Մծբ. ծբ: Իսկ Վրդն. ող. [illegible]. 'Հողմով հիւսիսոյ փչելով 'ի գեջ ամպ, և աղեալ՝ առնէ կարկուտ». ընթերցիր կմ խմեալ, պաղեալ, և պնդեալ իբրև զաղ:

ԱՂԵՆԱԼ. Տ. ԱՂԻՆԱԼ:

ԱՂԵՏԱԲԵՐ. Տ. ԱՂԷՏԱԲԵՐ:

ԱՂԵՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Աղետաւոր. գործական. 'Աղետական սիրով փութայր ածել զնա 'ի կամս իւր. ՃՃ:

ԱՂԵՏԱԿՈԾ. ա. Որ կցէ աղէտ և կոծ. ցաւագին. ողբալի. 'Սկսանի ասել պյսպիսի ինչ տաղս գործելի, և երգս աղետակոծս. Պղմ. ող: 'Ասաց անզերծ և վտանգալի աղետակոծ տարակուսանաց. Կեղտ:

ԱՂԵՏԱՆԱԼ. Տ. ԱՂԷՏԱՆԱԼ:

ԱՂԵՏԱՒՈՐ. Տ. ԱՂԷՏԱՒՈՐ:

ԱՂԵՐՍ, ի կմ ոյ, ից. գ. Աղաչանք, պաղատանք, մաղթանք, ողոք, զաղէտ սրտին յայտնելով, կամ զաղիս գթոյ թափելով. Խնդիր. [illegible]. ըիճա, նիյազ, եալվարմագ. 'Ընկալեալ աղերս 'ի յիմայս ձայնէ: Բառնալք 'ի քէն աղերսիւ բանի, որ ես քաղցրալուր գրաւ Ձի: Աղերս հառաչման: Ցառաջուե աղերսին խաղաղ պղտորեալ: Որոց աղերսիւքն յարգմամբ ընկալ զիս նորոգ. Նար: 'Ցաղերսս և յողոքանացն չգաղարէր. Յոհ. Եւ: 'Աղերսիւ խնդրէ զնա իւր 'ի շնորհս. Լաստ. Իգ: 'Անցանել Է խառնմունք երկիւղին՝ աղերսիւ՝ և ողորմք. Լծ. ող:

ՑԱՂԵՐՍ ԱՆԿԱՆԻԼ կամ ՄԱՑՁԵԼ. և ԱՂԵՐՍ ԼԻՆԵԼ. Աղաչել կրկին և կրկին. պաղատիլ. Προσδέομαι. Insuper rogo, supplex sum. Եալվար եագար օլմագ, ըիճա իւնիյազ էթմէք. 'Աղաքաւն զրկեցաւ, և նոյն յաղերս անկցի. Սիր. ծԳ. 4: 'Եւ պաղպաջ յաղերս աղաչանաց անկեալ, զի մի մեռցի. Խոր. Գ. 39: 'Ցաղերս մատուցեալ՝ հայցէր. Ցհ. կբ: 'Աղերս լինել ոք երբորդութեն. Գնչ:

ԱՂԵՐՍ ԱՐԿԱՆԵԼ. Նոյն Է վ. 'Եւ առաւելն աղերս արկանէ, յարքայութեն յիշել աղաչէ. Գնչ:

ՑԱՂԵՐՍ ԱԾԵԼ կամ ԽՈՆԱՐՀԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ի գութ ածել աղաչելով. ողոքել. ամոքել. 'Չէ ոք՝ որ ածէ յաղերս ... Եթ զանձն առաջի, ած յաղերս զնա:

Արտասուեցին աչքերն, և ածին յաղերս զնա. Սեբեր. Է. Ը: *Զգայր յաղերս աղաղականացն ... Զկամախոհութիւն հայրն չխոնարհեցուցանէ յաղերս և յաղօթս. Նոյն. Ը:

Եւ Բարեխօս 'ի մէջ առնուլ. Միջնորդ բանիլ. ըրճաձի դուրմագ. *Յաղերս ածեալ զաւան իմ անձին՝ զարդարութեան գործոց նորին: Յաղերս բանիւ քեզ ընդ բազմին՝ ընծայարար ածեալ զերգիւսն. Յա. որդի:

ԱՂԵՐՍ. որ և ԱՂԵՐՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. ԱՊԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ, կամ ԱՂԵՐՍ ԱՊԱԲԱ- ՆՈՒԹԵԱՆ. Պատասխանատուութիւն առ 'ի զանձն արդարացուցանելոյ. Ջատագովութիւն անձին. առաջարկութիւն իրաւանց՝ խոնարհ և ողոք բանիւք. խրատուք. փաստ. չքմեղութիւն. Ἀπολόγημα, ἀπολογία. Apologia, causae defensio. Էօզիւր, օրզ. *Արդար ես դու, և մատուցից առաջի քո աղերս: Տեսից առ 'ի քէն զվրէժխնդրութիւն 'ի վերայ նց, զի առ քեզ յայտնեցի զաղերս իմ. Երեմ. ԺԲ. 1: Ի. 12: *Դատաւոր այսուհետև յաղերս: Գրեթէ աղերսիւ իմն իրաւունս ցուցանէ: Աղերսիւ ասէ. զայլս ուսուցանես, և զանձն քո ոչ ուսուցանես. Ոսկ. Եռ. Ն մրբ. Ն Է. Կոր: *Յառաջացեալ յաղերս ապաքանութեան յերկարեցեր: Ի նոյն աղերս ապաքանութեան անգիտութեան ապաստանել. Փիլ: *Ի գնելս իմ ընդ քեզ դատ խառնեալ աղերսիւ. Նար. Ա:

ԱՂԵՐՍ. իբր Ուղերձ. ընծայ. տուրք. պարգև. ձիրք. շնորհք. հէտիէ, արմաղան, հէտիյէ. *Կուտել առ ինքն զզօրս աղերսիւք և տրովք. Խոր. Բ. 41: *Որպէս ոք առ իշխան մատուցեալ՝ նախ զաղերս իւր նուիրէ, և ապա համարձակեալ նոցա՝ զխնդրուածս հայցէ. Երզն. մրբ: *Առեալ կինն աղերս՝ տարաւ առ Թագաւորն. Յհ. կԲ: *Զաղքատս յուղարկեաւ աղերսիւք. Ճռ: *Աղերս առաջի մատուցանեմ ձեզ զախտաւորութիւն զայս բանից. Յհ. կԲ: *Կրկնեալ զլաւսայդ անապատաբարեաւ, քոյին աղերսիւ առ քեզ մաղթեցից: Ահա զքոյդ յատուկ աղերս՝ 'ի քոյոց ստացի պարգևեալ շնորհեաւ. Նար. ԾԳ. ՀԴ:

ԱՂԵՐՍ. Ունելութիւն. յարաբերութիւն. ամ- լաֆա, ինիսպա. և Հաստատութիւն յուսոյ կամ յարմարութիւն. մունասեպէթ, մունասիպէթ: Σχέσις, ὑπόστασις. Habitudo, relatio, substantia, subsistentia, certa persuasio. *Աղերս 'ի մէջի կայ ընդ ծառայն և ընդ տէրն. Ոսկ. Եբր. ԻԴ: *Եթէ ասիցեմ, թէ կայցէ ինչ ինձ աղերս, և լինիցիմ առն աշխարհականացեալ. Հռովմ. Ա. 12: *Յորժամ ասեմք, շնորհաւորել եմք, յայտ առնեմք, թէ ուստի չունիմք աղերս՝ պարգև տուաւ. Խոսր:

ԱՂԵՐՍ. ա. Աղերսական. ողոք. մեղմ. ոէրք աղաւոր, եալվար, ամեւս. մուլայիմ, խօշ, խատր էտէ ալմագ. *Սկսաւ քաղցր և աղերս բանիւ խօսել ընդ ամենեսեան. Եղիշ. Գ: *Քաղցր բարբառով և աղերս բանիւք: Աղերս բանիւք զնոսա նորա համոզեցի. Եփր. Եւ: Ոսկ. Կողոս: *Դուք մաղթեցէք աղերս հայցմամբ. Ճառ: *Որս հանդիսին քեզ աղերս լիցի, և ընդունելի. Գնձ:

ԱՂԵՐՍԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Παράσιτος, κόλαξ. Parasitus, adulator. Քաղցրաբան. մարդահաճոյ. շողոմարար մեծատանց առ 'ի վայելել 'ի սեղանոյ նց. խօշամէտ, մուֆթա- խօր. *Ունէր սեղան ամենապատիւ, (բաւ- ծանէր) աղերսաբանս, շողոմողս. Ոսկ. Գն:

ԱՂԵՐՍԱԲԱՆԵՄ, եցի. Տ. ԱՂԵՐ- ՍԵԼ. *Համայնից ունողս զվիճելից աղեր- սաբանեալ զմեռելոցն՝ քեզ կենդանեաց. Նար. ՃԴ:

ԱՂԵՐՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπολογία. Apologia. Բան աղերսանաց. մատեանագ. Աղերս ապաքանութեան. պատասխանատուութիւն ընդ իրաւանց. ըրճա, խաղիշ. և հուզ, էօզի- ւըր. *Արձակեցին զնա հրեշտակութեամբ յա- ղերսապաքանութիւն 'ի հնազանդ հայթայթանաց: Եղիշ. Գ: *Առանց փրկանաց և աղերսա- բանութեան հաստուցանելոց են զկորուսանեն պարտս. Սրկ. ԺՀ: *Աշխարհի չափաւորու- թեան զորութեան առաջնորդ խոտորեալ՝ համ- զերձ աղերսաբանութեամբ. Մխ. Դփ: *Վայե- լուչ աղերսաբանութիւնքս զուարճացուցա- նել զտրտմեալս. ձեր բարեպաշտութեան. Պարզագծ. ԼԸ:

ԱՂԵՐՍԱԼԻ. } ա. Աղերսական. և ԱՂԵՐՍԱԼԻՑ. } լի աղերսանօք. Թա- խանձագին. *Անդ աղօթք աղերսալիք, և խնդրուածք հաշտեցուցիչք. Կորիւն: *Ա- ղերսալի հառաչանօք և մաղթանօք զնոյն հաշտեցուցանէին. Եփր. պհ: *Աղերսալի պաղատանօք 'ի քէն հայցեր: Յաղերսա- լի գոհութիւն ծախէր: Աղերսալի և հեշտա- լի բանս առաջի գնէին. Յհ. կԲ: *Գաղա- տանս աղերսալից անդր առ նա մատու- ցանէին: Մեղմով և աղերսալից բարբա- ռով ասէր ցյանցուցեալն. Յհ. կԲ. Եղնիկ:

ԱՂԵՐՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Մաղթողա- կան. խնդրողական, աղերսալի. աղերս. *Զայս ձայն աղերսականն. Նար. ՅԷ: *Զաղեր- սական բանս նորին: Աղերսական բանիւ. Յա. որբէ: Մագ. Դ: *Աղօթս աղերսականս դիցուք մաղթանօք առաջի նորա. Ճ. Ժ: *Ոչ բանս ինչ ողոքս, և ոչ բարբառս ինչ աղերսականս լուաւ. Ոսկ. Եռ: *Աղերսա- կան պաղատանօք. Յհ. փոր:

Իբր Հայցական (հոլով) ըստ քերակա- նաց. *Աղերսական. զիս, զքեզ, զնա. Երզն. քեր:

Ջատագովական. Ἀπολογητικός. Apo- logeticus. *Կիւրղի (բան) աղերսական՝ գրեալ առ Թէոդոս. Պարզագծ. ԼԸ:

Եւ Աղաչաւոր. աղերսող. աղօթական. և Թախանձանօք խօսող կամ մեխթարիչ. մուՊէղէր. *Տեսանել զԹագաւոր Թողուլ արտասուեն, և պարգևս աղերսականացն ըն- կալցին. Փիլ. յովհ: *Աղերսականաց և վշտա- ցելոցն հոյլք (զքե 'ի մերձենալ մա- հուդ), սիրելիք և գրաստք, ողբումն 'ի վե- րայ քո առնելով. և ոչինչ օգնելով. Բրս. աղաղխ:

ԱՂԵՐՍԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Աղօ- Թակից. աղաչակից. *Աղերսակիցք են մեզ սուրբ առ Հայրն պաղատանաց. Լմբ. պտրգ:

ԱՂԵՐՍԱՀԱՅՑ. ա. Աղերսիւ հայցո- ղական. աղերսական. *Աղերսահայց մաղ- Թանօք անկեալ առաջի աղաչեմք. Անան. Եկեղ:

ԱՂԵՐՍԱՀԱՅՑ ԼԻՆԵԼ. Աղերսանօք հայ- ցել. *Գաղիէ արծրունի աղերսահայց յար- քայէ ամենատայ լեալ՝ առ ինքն զքաղաքն նախնեաց խոստայր դարձուցանել. Յհ. կԲ:

ԱՂԵՐՍԱՆՔ, նաց. գ. Աղերս. ա- ղաչանք. աղօթք. ըրճա, նիյազ, փաստ. *Մի- առաւել որդին աղերսանօք աղաչէր զքեզ. Ճառ: *Զաղի և զողոր և զաղերսանաց բանս խօսեցի. Ոսկ. մ. Ե. 8: *Զձեռն շարժեաց 'ի պատմառս աղերսանաց. Յհ. կԲ: *Զաղերսանս ընձիւղս յերկինս առա- քեմ: Այս աղօթանք յուսոյ աղեր- սանք. Նար. ԺԳ. ԽԷ: *Հայեցցիս յա- ղերսանս բանիս. Լմբ. պտրգ: *Եթէ 'ի Թուչման աղերսանացն կատեցին, աղօթմու- Թեն զօրութիւն զնա Թեթևացուցէ. Բրս. աղօթ:

ԱՂԵՐՍԱՐԿՈՒ, ի, աց. ա. Անձն կամ բան նորա՝ որ աղերս արկանէ. աղերսա- կան. *Երկրպագեսցք աղերսարկու մաղԹա- նօք. Գնձ:

ԱՂԵՐՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Աղերս ար- կանելն. աղերսանք. աղօթք. և բարե- խօսութիւն. *Երջանկացն փառաւորական ա- ղերսարկութիւն: Աղօթանուէր աղերսար- կուԹի: Մաղթողական աղերսարկութեամբ մե- ծին 'ի ծնունդս կանանց. Նար:

ԱՂԵՐՍԱԽՈՐ. Տ. ԱՂԵՐՍԱԿԱՆ. *Ցնծա- ցուք այժմ զամենակալ անունն՝ յաղեր- սաւոր բանից սլքյն երեւմանցն. Լծ. Կոչ:

ԱՂԵՐՍԵՄ, եցի. Ն. Չ. Աղերս մա- տուցանել. աղաչել. մաղթել. պաղատիլ. եալվարմագ, ըրճա՝ նիյազ էթմէք. Ἱκετεύω, δέομαι. Supplico, rogo. *Բերան իմ աղա- չէր, և աղերսէի զնին իմ: Աղաչեցէ զքեզ Թշնամին քո, և 'ի ձայն բարձր աղերսիցէ: Աղերսեսցէ առաջի նորա. Յոբ. ԺԲ. 17: Առակ. ԻԸ. 28: Սիր. ԺԵ. 22: *Աղերսէր 'ի սէր զարտասուէս. Խոր. Բ. 7: *Ի ձեռն սիրոյն մանրամասնաբար աղերսեցէր. Նանայ: *Աղերսեսցէք զխառնառուրեալ արարչութիւն: Ոչ կամեցայ առ այս զոք աղերսել. Նար. ԼԳ: Մխ. Դփ: *Պիղատոսի աղերսէր: Գե- րեալն աղերսէ զերողին ... Աղերսեն ա- ռա. Ճառ: Լմբ. ող: *Ընդ նմին վասն նո- րին աղերսել առ քեզ: Զառաւածն զա- տաւորին Թողեալ՝ խառնակութեանցն աղեր- սեալ. Նար. ԽԸ. ՀԱ:

Հայցել. խնդրել. փիճէթ. *Բժշկութ հոգւոյս աղերսեմ: Գրեթէ զոյն աղեր- սեալ խնդրեր. Նար. ԾԸ. ԿԳ: *Եւ ոչ յայլմէ աղերսել. Վրք հց. ԽԴ:

Որպէս Աղերսաբանել. Ջատագովել. 'ի չքմեղս լինել. Ἀπολογοῦμαι. Excuso. Էօ- ղիւր փիճէթ. *Եթէ յողոք անկեալ ինչ ձեզ աղերսիցեմք. Բ. Կոր. ԺԲ. 19:

Գրի և ԱՂԵՐՍԻՄ. *Ոչ հոգւոյ զուարթս և ոչ աղերսի զամաց. ՄԾբ. ԺԸ:

ԱՂԵԻԱՂԵԼ. Ն. Աղաւաղել, իբր ընկենուլ, ցնդել. յանհոգս ցրուել. *Զա- ղեւաղել հնձողացն՝ զարդարել մանգա- ղին՝ ասպս ածեալ ժողովէր. Ոսկ. հերոդ. (յն. զի բաց անկեալս. Եօթնեօթէ. փէօ- քինափի:)

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՑԻՔ, ցւոց. գ. Բնա- կիչք քաղաքին Աղեքսանդրիոյ. և Զօրք աղեքսանդրի. *Աղեքսանդրացիքն մզէին զդարեհացիսն. Գրծ. աղ:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԵԱՆՔ, եանց. գ. Յա- ջորդք և զօրք Աղեքսանդրի մակեդոնացւոյ. *Արշակ ... արհեալեան կողմանց տիրեալ, զԱղեքսանդրեանսն փախուցեալ. Ճ. Վրդ:

ԱՂԷ՛. մկ. Δή, ἀλλά, γαρ, πλήν, εἶα. Nunc ergo, enim, eja. Ἄγε, φέρε. Age, agedum. հէյտէ, դէ, դէյմիդ, էյ. Համա- ռօտ. բայց արդ. են. ահ. բեր. *Մատեան- մանոյն (մակբայ). աղէ, Թող, ահ, են, բեր. Բր. դէր: *Աղէ հարց զնոծ: Աղէ պատմեա ինձ: Աղէ հարց զազգն առա- ջին: Աղէ ածէք զնոսա: Բայց արդ աղէ դուք եկայք: Բայց աղէ զարժանն խօսէ, ասաց ողորմութե: Բայց աղէ դու, քեզ ա- սեմ. Դատ. ԺԸ. 5: Յոբ. ութեց: Եբր. ԺԲ. 3: Ղկ. ԺԱ. 41: Գ. Թ. Ա. 9: *Արդ աղէ ընդ մեզ հարկանելով 'ի ձեզ ինքեանս գիտասցէք: Բայց աղէ զվաղնջունցն յիշե- ցէք: Այլ ով, աղէ, դարձեալ պաշտա- րեալ Թշուառականս ես հեծեծելի և եզ

կեղ. Փիլ. *Աղէ գուք, մի եկայք, 'ի վեր յոլովս եկեալ մնացուք. Ոսկ. յհ. ա. 1:

ԱՂԻԲԵԿ, կամ ԱՂԵԲԵԿ. ա. Երր աղբիւր. Աղբերական. որք 'ի մերումս կամ 'ի հեր անկեալ. Միջամէջ ընկած. Գրոց. *Աղեբեկ ծառքս հերաց' երաւանդեալս աղբերց. Խոր. ա. 23: *Զաղբերեկ ծառղեաց մերում աղիքեփումն կոտրեալ. Ցհ. կբ:

ԱՂԻԲՈՂՋՆ. Տ. ԱՂԱԲՈՂՋՆ:

ԱՂԻԳԻՏ. ա. Գիտակ 'ի հարկանել զաղիս կամ զլար նուագարանի. *Ըստ աղիգիտաց պատանեաց մեղեդիացն զաւթեան երգոցն. Աթան:

ԱՂԻԽԱՐԸ. ա. խորշիչ և խարշատիչ աղեաց, կամ որոյ. աղշաղիչ. կեղկեղեցիչ. և խարշատեալ որոյն. մորմոքեալ. գարշելի. *Աղեխարշ հառաչ անկեալ. Բրս. հի: *Մաւանդ առնելով զմեծամեղ որոց' աղեխարշ գործոյն տարաժամեալ գեա: Աղեխարշ գժեալ կորուսել հրամանի. Լմ. գորգ:

ԱՂԻԽԱՐՇ ԼԻՆԻՄ. } խարշել աղեաց.

ԱՂԻԽԱՐՇԻՄ, եցայ. յ. } զեղջք խարշել որոց գործեալք դժոյ. գաղարել աղեաց. կարեկցել. որ և ԱՂԻԿԱՐԾԻԼ. տէրփը ենէնեւոքս խնդրեն. *Աղեխարշ լինէր Ճ հարուստ աղքատաց. Ճճ: *Մտաբերեսցէ գՃթամն աղեխարշեալ. Աճառ. մեծ: և Վրք. ունցէ: և Լաւ. ծ: (*Աղեկ մերն 'ի նոցին) մերձափեալ հրով գործոյն աղեխարշեալ. Նիւս. խոս. ծէ: *Աղեխարշեալ լինէր 'ի վերայ որբոց և այրեաց. Վրք. հոկ:

Իւ Ջերիլ. աղշաղել արտի ապրշալոքը, տեղոց խոյր հովիւ նօսե. *Բոցաւերեալք ջարեացն, աղեխարշեր անհրենութեք. Սրգ. ե. դ. ֆ:

ԱՂԻԿԱՏ, կամ ԱՂԵԿԱՏ. գրել և ԱՂԻԿԱՆԻ. ի. Ἄτρακτος, ἠλακάτη. Fusus, colus. որ և Մաքինենի. մանուլէք, հաղուեն գործի կամ մեքենայ մանուելոյ՝ համեմատ գեծեալ յոր պատուածոյ վլույն կեր այծեայն մանելի. ըստ. էօրէօրէ. (ամէ ա և ԻԼ, կիլ. ԻԼԻԿ.) *Թելքն' որ գործեալ և պատրաստեալ, զանգետ աղն նշանակէ. որ գերանեալ լինի' զինելեայս. և որ տանկաւէն յաղեկան է, պատրաստեալ. Աւետ. աղխարն:

ԱՂԻԿԱՐԾ. Տ. ԱՂԵԿԱՐԾ, և ՑԵՂԱԿԱՐԾ: *Ցանկեաս աղեկարծեալ ժամանակի. Փիլ: *Նշանակ աստուր է համեմատել ըմբռնեալ' ամենայն և աղեկարծեալ զօրան. Փիլ. եւ:

ԱՂԻԿԵՐ. Տ. ԱՂԵԿԵՐ:

ԱՂԻԿԻՉ կամ ԱՂԵԿԻՉ. ա. Կիծիչ աղեաց. աղշաղիչ սրտի. աղեխարշ. *Չի՞ է աղեկէց սաւլջում ձեռամ' 'ի խորս ցամաքեալ բազում' երկեկցուցեալ Թշնամի. Լմ. գորգ:

ԱՂԻԿԻՋԻՄ կմ ԱՂԵԿԻԶԻՄ. Տ. ԱՂԻԽԱՐՇԻՄ. *Յետանեկէ զիմա այդր Թագաւոր, և աղեկիզեալ պղորմեցաւ նոցա: Աղեկիզէր 'ի ցաւս և'ի խորհս ընկերացն: Աղեկիզեալ մտօք 'ի վերայ Թշնամաւորաց. Սրգ. յլ. ֆ. և ա. պ. ե. ծա:

ԱՂԻԿԻԶՈՒԹԻՒՆ կամ ԱՂԵԿԻԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Սրտցաւութիւն. մորմոքումն. կարեկցութիւն. գորով. գութ. խղճիծ. *Գորովել և աղեկիզութեամբ խորհել. Լմ. գորգ: *Իբրև այն' աղեկիզութեամբ յանդգնաբարեալ. Բրս. յած:

ԱՂԻԿՈՏՈՐ. ա. Որ ինչ լինի կոտորելով աղեաց. աղեխարշ. գորովական. աղէկտուր. տէրք կէրբէռ կամ կէրբէռէ. *Աստ գիտելով նմա զԵրդուեան տառապանս ըստ կեղ յոյժ աղեկոտոր խնամանս: Ոչ յոլովեցան նորա աղեկոտոր խնամքն ծնողականաց. Ցհ. կբ:

ԱՂԻԿՈՏՈՐ ԼԻՆԵԼ. Աղեխարշել. մորմոքել. կսկծալ, խղճալ. Ճնշէլ բարշանմոք. *Թէև կարի յոյժ սիրելին, աղեկկոտոր խոկ լինելին. Ը. Եղեւ:

ԱՂԻՀԱՄ. Տ. ԱՂԵՀԱՄ:

ԱՂԻՑԱՄՄԱՄ կամ ԱՂԵՑԱՄՄԱՄ. ա. Աղեօք կամ լարիւք յարմարեալ յօրինեալ. Էլէկլէյէ, Էլուցլի, Ատլէ. *Մեծահասակաց Նախախնամութեան աղեյարմար ջութակաց. Նար. ղէ:

ԱՂԻՆԱԼ կմ ԱՂԵՆԱԼ. չ. Աղի լինել. մղզմղալ. տգեղանալ. *Ծովն նուազեալ էր, և աղենայր առ 'ի չմտանել ջուրցն քաղցրականաց. Ոսկ. հերոտ:

ԱՂԻՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ներգործութիւն կամ գործ զօրութեան աղեաց, այս լարից աղեղանց. նուագումն. տելիշ գովուելի, Ելայ գուրգը. *Առնլով զյաղթանակ աղիներգործութեանց, 'ի վայր ընկենլով զամբաւս յերգոցն. Գրիգ:

ԱՂԻՊՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Փակումն և ձկտումն աղեաց, այս լարից նուագարանաց. փոուն. *Խորհրդով իմն իմաստութեամբ արարեալ է քնարն' յաղէպնդութեան և 'ի ձեռն բոլորակութեան. Փիլ. լխու: *Ըստ քնարիցն արուեստ, և աղեպնդութեանց պատրանք. Ճճ:

ԱՂԻՏ, էած կմ եաւ, կմ իած, եց. իւք կմ օք. գ. Աղեաց գալարումն. գորով. գութ. ցաւակցութիւն. սրտցաւութիւն. ուրփէ ցաւ, կսկիծ. տեր, էլէմ. *Ոչ ունին աղիտ յաղխս իւրեանց. Վրք հց. ֆ: *Մանուկն տանջէր բերօք, և մայրն տառապեալ աղիտօք գորովոյն. Թէոփ. խ Դ: *Աւելորդ աղիտ աղքատութեան: Ծանեցուք զգութ աղիտից քոց. Ոսկիփոր: *Ճմլեցուցանէն զաղէտս կարեացն սրտին. Նար. խղ:

ԱՂԻՏ. Ցաւ սրտի յանձին. կեղք և գառանումն ցաւոց. վիշտ. տառապանք. Նեղումն և անձկութիւն ոգւոյ՝ համեղերձ արտասուօք կմ առանց. ցաւ, ուրփէնզիուն. տէր, միհնէթ, հալ. *Այնչափ աղետ տարածեալ էր 'ի վերայ վշտացն: Անհնարին վերջին աղետքն (յն. առակութիւն) քան զառաջինն ասէր. գ. Դ. դ. 4: ե. ըգ. ծգ. 15: *Աղէտ վշտաց. Երկունք աղետից: Ճնշեալ հեղձամղձուկ նեղութք աղետից. Գիր: *Տղայք աղետիւք հրաժարեցին 'ի ծնողաց. Ցհ. կբ: *Ոչ բան ունէի, որով և զցաւոցն աղետ պատմէի: Վիշտք աղետից, խեթք մտաց. Նար:

ԱՂԻՏՍ ՎԱՐԵԼ. որպէս կրել աղետս ինչ, վշտանալ. տխրել. *Աղետս վարեալ աղեքսանդրի' թէ զինչ իցէ նշանակս, յղեալ կոչէաց նշանակագէտս. Գործ. աղ:

ԱՂԻՏ. Ցաւալի անցք, արկածք, պատահարք. Թշուառութիւն. ֆելաքէթ, ֆալա, դէրդ. փէլէք, դէրտ. *Զգաստն մնահումն ճաշակեն աղետս: Իբրև 'ի մահաբեր ինչ աղետէ սրտագեալ: Անտանելի աղետիւք կրեն հեծութիւն: Սոսկալի գործոյն աղետից անտանք. Գիր: *Գառանէ զանկիւ կրից մարգոյն 'ի ձեռն յորդոյ աղետիցն: Կործել զանկիւ անհնարին աղետիցն. Աէր. ծէ: Ցհ. կբ: *Ի համբերել աղետիցն' ամենայն նեղութեամբն. Խոր. բ. 77:

ԱՂԻՏ. Անհնարին չարիք, վնաս. ժամբը. աղքատութիւն. պէն, չարուիւն. ցուրուր, փելաքէթ. *Օտարացեալ մի եկեալ յայլոյ ուրուն' զայնչափ մեծամեծ աղետս գործեաց 'ի նմա. Եղիշ: *Անհնարին աղետիւք տառապեցուցանէ զանձինս բնակչացն: Բազմապատիկ աղետիցն սաստ և ժխտականութեանց: Զառոգինչ կարեաց 'ի յանդգնութեանցն բառնալ ա

ղետից. Գիր: *Իմ խսկ լռելով է զայրագին աղետս առնելով. Խոր. գ. 61: Ըստ յն. ասի, նախերգութիւն. τραγῳδία, tragoedia. *Ոչ առակս ինչ աղետս յայտնեաց 'ի բաժնեալ մեջ և յետոյ առաջնոյն նորա հարեսն. Ոսկ. մ. ա. 9: *Որոյ ընդդէմ կալով հրեշից' մեծամեծաց աղետիւ. Նիւ. գ. Դ:

Իսկ Եւսբ. քեր. *Աղետն 'ի քեն եւր չարեաց». գնի խսկ մեղու. ահ աղետիցս:

ԱՂԻՏ. ա. Տ. ԱՂԻՏԱՒՈՐ. *Աղէտ տարակոյս տառապանաց. Եփր. եւ:

ԱՂԻՏԱԲԵՐ, ի, աց. ա. որ և ԱՂԵՏԱԲԵՐ. Որ բերէ աղետս այլոց, կմ յանձին կրէ. պատճառ աղետից. ցաւալի. *Մատնեալ առնել զայսպէս աղետաբերս համբաւուց ցոյցս. Արծր. գ. 2: *Զեւայ գործեալ ապաստան 'ի տանջանաց և յաղետաբեր երկանցն. Զքր. կբ:

ԱՂԻՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Աղետս կրել. ցաւակցիլ. յողողել և 'ի գութ շարժիլ. խեղճը գալ, խղճալ. ամբրնով. *Ողորմութիւն ասէ ըզ մեզ 'ի սրտի, 'ի նեղութեան, 'ի վիշտս, և 'ի վարդանս ուրուք աղետանալ. Խոսր:

ԱՂԻՏԱՒՈՐ կամ ԱՂԵՏԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ցաւալի. ցաւագին. *Զաղետաւոր և զողորմագին չարեացն չեմ բաւական ընդ գրով արկանել. Լաստ. ծէ: *Զոր յիշեցոյց արդար գատաւորին աղետաւոր պատահմամբն. Վրդն. աղ:

ԱՂԹԱՄԱՆ. գ. Ըստ հին բռ. Աղասբանեան:

ԱՂԹԱՐՔ. Տ. ԱԽՏԱՐՔ:

ԱՂԻ, աղւոյ. գ. եղանակն բառիս ԱՂԻՔ. որք Մասն անասնոց կամ մարդկանց. աղիք. պաղարսուք. և Լար քնարի' կազմեալ յաղեաց. տէլիշ. Σπλάγχνον, να. Viscus, viscera. Χορδή. Chorda. *Որ 'ի սրտին շունչն է, 'ի ձեռն մերձաւորին մտանէ աղւոյն, որ կոչի Թոքք: Ղարծէ զաղին' ձգելով առիքն զաղին. Նիւս. կազմ. ւբ: Իսկ Սիրաք. ւզ. 24. *Քուն առողջութեան 'ի վերայ չափաւոր աղւոյ». իմա, որոյ աղիքն կամ փորն չիցէ ծանրացեալ կերակրովք: *Օրհնեցէք զնա օրհնութեամբ, և քնարաւ, և աղեաւ». որ և տաւմնտանի. Սեբեր Ֆ: *Աս 'ի լինել անյարմարութիւն' բաւական է և մի աղի փոփոխել. Սահմ: *Զաղակաւսէլ նոյն զաղի' 'ի համաձայնել աղեայն. Մագ: *Զոր կամեցար քաղաքանաղեաւ նորոգել. և արդ մի աղի պակասեաց. Թէոփ. խ Դ:

Իսկ Նար. կուս. *Ի քրովբէից աղի հանե գուցար», կամ է Աղք ներքինք, կամ մանաւանդ Հոյլ, Ջոկ. գի և ամի. Աղի' է գառ, երամ. և այր. և յն. աղիսս, աղէկն, է փարախ, և հօտ:

ԱՂԻ, աղւոյ. ա. Ἀλυκός. Salsus. Որ իցէ աղ շատ, կամ համ նր. գառն. աղի, մեղի. Բուզլու, տէր. *Ի մտանէ աղի ծովուն: Ծովն աղի: Ի ձորն աղի, որ է ծով աղտից: Մինչև յեզր ծովուն աղւոյ. Թուոց: Ծն: Ցեռ: *Համանէ յեզր ծովակն միոյ, որոյ աղի են ջուրքն. Խոր. ա. 10: *Ջուրս այս էր յայտնեալ քաղցր, և այժմ աղի. Վրք հց. ֆ:

Նմանութեամբ իմն ասի. *Աղի արտասուօք: Աղի ցօղով արտասուաց. Նար. կե. կղ: *Աղի ողբով զաղետան նուագէին. Ոսկ. եւ: *Ելաց աղի ողբովք. Լմ. առակ: *Զաղի աղետս ողբացն. Աեան. նին:

ԱՂԻԱՑ, ի. գ. Իմն կամ ընթերցիր, ԱՂԻՒՍ. Πλίνθος. Later. կէրփիճ, Բուղլու, ախիւր. *Ոչ առնել զսուտն խմանելով և յօդելով 'ի հողոյ և 'ի ջրոյ, այլ 'ի յաղեայս և փայտս. Դամաս:

ԱՂԻ ԵՒ ՈՂՈՐՄ. Տ. ԱՂԻՈՂՈՐՄ:

*Ցորժամ կեն՝ զաղն և զողորմ և զաղերսանաց բանս խօսեցի։ Ի ձայն աղի և ողորմ աշխարանաց աշխարեցին. Ոսկ. Ճ. Ե. 8։ Եբր. ԻԳ։

ԱՂԻԿ. գ. Դողդն ինչ աղ. աղ լակ. Թուզծըղաղ. *Ի չորրորդի աւուրն մատչին. ամն հացիկ և աղիկ, և ոմանք իւղիկ ևս յաւելուն. Ոսկ. ա. փլմ. ծդ։

ԱՂԻԿԱՄԻ. կք, իս. ա. որ և ինքնորէն. ազատ իշխանութեամբ ըստ կամի վարող զիւր օրէնս. Αὐτόνομος. Sui juris, liber, ad libitum. ազատ, մուխթար, ... *Զմակեդոնացիս հռովմայեցիք ինքնօրէնս աղիկամիս թողին։ Աւերալ կարգաց յանօրինաց՝ ինքնօրէն աղիկամի զբաղաքն թողուլ. Եւս. ժբ. ա։

ԱՂԻԿԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Αὐτονομία. Libertas. Ազատութիւն ըստ կամի ինքնօրէն աղիկամի գոլոյ. *ինքնօրէն աղիկամութեան ամք ժԹ։ Աւսին 'ի հռովմայեցւոց զինքնօրէն աղիկամութիւն։ Զ՝ամն ինքնօրէն աղիկամութեան. Եւս. ժբ. ա։

ԱՂԻՃ, աղճի. գ. Աղջիկ աղճատեալ. (յորմէ և ԱՂՃԿՈՐՏ.) բոզ. կին պոռնիկ. Ἑταίρα, ἑταίρη. Amica, meretrix. ... *Առ որովք զեկեռն աղիճ նոցին բանակատեալ զիւրոց զաշնաւորացն զաւշակել իւրովի զնիր լինելոյ կորնեաց. Եւս. ժբ. *Աղիճ, կին ե. տարաղիճ. բոզ. ՀԷն Բա։

ԱՂԻՃ, կամ ԵՂԻՃ. Տ. ԵՂԻՆՋ կամ ԵՂԻՆՃ։

ԱՂԻՄԱ. յն. անխոն։ Տես 'ի բառն ԽԱՐԵԱՓՈՒՆ։

ԱՂԻՈՂՈՐՄ. որ և ԱՂԻ ԵՒ ՈՂՈՐՄ. ա. Որ ինչ յողորմ շարժէ զաղիս. ցաւալի յոյժ. աղէտաւոր. ողբալի. ցաւալին. ... *Ախտալի աղիողորմ սեպել. Մանր։ *Աղիողորմ հեծեծանաց։ Ընդ աղիողորմ թշուառութեան կոկածանաց ձայնի. Նար. ծէ. ծդ։ *Ի ձայն աղիողորմ հառաչեն. Սրգ. Ե. զ. Գ։ *Ձայն աղիողորմ՝ ուժգին գոչմանց յերկինս բարձրացուցանէր. Վրք հց. Ծթ։ *Աղիողորմ աղաղակաւ լալին. Մաշտ։

Ճ. Ցաւալիս. ողորմալին. *Ցաւալի առոյ լայց աղիողորմ. Վրք հց. ծդ։

ԱՂԻՈՂՈՐՄԱԳԻՆ. ա. Կարի աղիողորմ. յոյժ ցաւալին. *Խնդարկեա յաղիողորմադին արտասուաց բայոց ընտրելոց. Ճ. Զ։

ԱՂԻՏԱԲԵՐ. Տ. ԱՂԵՏԱԲԵՐ. *Անհնարին անձամբ 'ի մտածմունս և յաղիտաբերս լինել գծնդակութիւն. Պիտ։

ԱՂԻՏԱԳՈՅՆ, գունի, կց. ա. Առաւել աղէտաւոր. անբերելի. *Անդր ևս աղիտագոյն գեր զմինչև վատնեալ բերբեալ ցուցանէ. Պիտ։

ԱՂԻՏԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Որ գործէ կամ պատճառէ զաղէտս. աղիտաբեր. աղէտաբեր. *Աղիտագործ սարսափիւ լցեալ անկանի. Պիտ։

ԱՂԻՏԱԼԱՐԺ. ա. Շարժօղ աղէտից. *Աղիտալարժ ժամ. Վրդն. ծառ։

ԱՂԻՏԱՄԱՐ. ի, աց. ա. Որ ածէ զգործ աղէտից. զաւակ և զառանցութիւն. *Իւր ազգն մանուկ, այնուհետև մատերեն, որ զայն աղէտաւոր ակր ունիցի։ Յայնց մնացին աղիտաւոր անտր եկն, և զառան զուհեցէք. Ոսկ. Ճ. Ե. 15։ և փիլիպ. Ե։

ԱՂԻՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Տ. ԱՂԷՏ. *Ո՛վ անհնարին աղիտաւորութեան, առաւելք պատահեն. Պիտ։

ԱՂԻՍ, ոյ, ոց. գ. Զանգուած կաւոյ քառակուսի 'ի պէտս որմոյ, է որ չորացեալ յարեգակն և չորացուցեալ յարևու. այս. անխուն և է որ անկարդ՝ թրծեալ հրով, կամ ազիւս. այս. ածուր, ... Πλίνθος. (ըն. բլիթ). Later. (Թրծեալն, ὀπτή, coctum, իբր եփուն.) տէրէիէ, թուղլա, տէրէհիտ, որ և կղմինտր. *Եկայք արկցուք աղիւս, և Թրծեսցուք զայն հրով. և եղև նց աղիւսն 'ի տեղի քարի։ Ընդէր ոչ բռնանայցուք զուարդ աղիւսոյն մերոյ. Ցայտ ոչ տան ծառայից քոց, և զաղիւսն հրամայեն գործել։ Մնա 'ի կաւ, և կոխեա ընդ յարդի, և սպերեա քան զաղիւս։ Իբրև զգործած աղիւսոյ շափիւղայ. Ել։ Խոկ. գ. ԲԳ. Ե. 10. *Եթէ բաւեսցէ հող ասմաւրոյ աղիւսածք (կամ աղիւսաց) հատազելոց ... . ուր ... ընդ ... ըն ... ինչ։ *Կաւահեն ածէ մեռ, ամն քար, ամն աղիւս. Ագաթ։ *Ցաղիւսոյ և 'ի վերայն կազմեալ։ Զարքան փակեալ աղիւսովք. Ցհ. ԻԹ։ *Ի Թրծումն աղիւսոյ և 'ի նասեխայ կազմեալ. Եւս. ժբ. ա։

ԱՂԻՒՍԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Πλινθουργία. Տ. ԱՂԻՒՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. *Կատաղին աղիւսագործութեան. Ցհ. ԻԲ. *Զաղանեցերք զինք վշտագարութիւնն սաստիկ 'ի մեղաց աղիւսագործութեան. Լմբ. աղ. *Դառնանալ յերկիպտոս, իբր 'ի խառարուածս աղիւսագործութեան խեւանալ վշտաբանին. Վ. Ւ. ԿԳ. Գ։

ԱՂԻՒՍԱԴՈՒՌՆ, դրան. գ. Բառ յն. նախադուռն. Πρόθυρον. Vestibulum. Դուռն շինեալ յաղիւսոյ, որք է արտաքին դուռն տան կամ ապարանից. *Թանզեան զնի յաղիւսագործոն Թագաւորին 'ի մնաս ապարանեցն փարաւոնի. Եզեկ. ԽԳ. 9։

ԱՂԻՒՍԱԹԻՒ, Թուոյ. գ. Թիւ աղիւսոյ. կամ սահմանեալ աղիւսագործութեան. յն. աղիւսարկութիւն. πλινθεία. *Ոչ զբ Թողուք մեզ զաւի հանապազորդ աղիւսաթեւին. Ել. Ե. 19։

ԱՂԻՒՍԱԿ, ի, աց. գ. Πλινθίς. Laterculus. Աղիւս փոքր. Թուղլաճըք. և Աղիւսաձև խորան կամ շարք գրուածոց, և Թուղթ Ե. ... *Գուանել զգրեալ աղաանակսն 'ի խեցեղէն աղիւսակս. Եւս. ... Տաճար. ... Ե։ *Շարժիլ յ՝ յանինէն՝ որ աղիւսակէն. Գնչ. *Քառակուսին և հինգն՝ թ՝ աղաահանն Թիւ է՛ բաժնեալ յաղիւսակս երկքինեացն. և է աղիւսակն, Գ. Թ. ծբ. ծը. չարաանակութիւն խէ։ Զմաք երկին ընդ ... գուլ եւն. և ... և գոյին՝ չափերոյն ... աղիւսոյ Թուոց՝ բանիւ և ... Փիլ. ... 27։ ել. Ե. 37։

ԱՂԻՒՍԱՁԵՒ. ա. գ. Որ ինչ է 'ի ձև աղիւսոյ. որպէս և զիրք քառակուսի իմն կազմեալ. *Աղձանցիս 'ի վերայ աղիւսաձև սուխերին. Մտք. *Արարեալ աղիւսաձև երկուս. Եզն. ...

ԱՂԻՒՍԱՑՔ կամ ԱՂԻՒՍԵԱՑՔ. գ. Շինուածք կամ կազմածք բաղեալ յաղիւսոյ. տէրէիէ թուղլա իշի. *Արկանելն խոնեկս յաղիւսոյս իւրեանց (կամ յաղիւսեայս). Ես. ԺԵ. 3. (յն. յաղիւսոյ)

Տես և ԱՂԻՒՍԵԱՅ։

ԱՂԻՒՍԱՆՄԱՆ. ա. Նման աղիւսոյ. աղիւսաձև. *Փառատանքեան անկեալ աղիւսանմանն. Եղբեալ աղիւսանմանն ... ... 'ի ձև խաչին. Ագաթ։ Շար։

(ըստ Եւէթ. Իը. 10։)

ԱՂԻՒՍԱՐԿ. ա. Որ ինչ հարկ յաղիւսարկութեանն. *Ի խնամ ծառայութեան եգիպտացւոց, և յաղիւսարկ կառուցանց. Նար. յախէ։

ԱՂԻՒՍԱՐԿ, արկի. } գ. Πλινθεία, πλινθουργία.
ԱՂԻՒՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. } Laterum confectio, laterificium. Աղիւսարկութիւն. աղիւս արկանելն. տէրէհիճիլիք, Թուղլաճըլըք. *Ի գործ խիստ կաւոյ և աղիւսարկի։ Զատեալ աղիւսարկին. Եւ. ա. 14։ Ե. 8։ *Ոչ 'ի կաւագործին և յաղիւսարկին կալեալ կային ... և այժմ սաստկայ հրամայեն յաղիւսարկի աշխատել. Ոսկ. Ճ. Ե. 14։ *Մի ևս յաւելուցուք տալ յարդ ժողովրդեանն յաղիւսարկութեան. Եւ. Ե. 7։ *Արկցեալ 'ի մտածմունս աղիւսարկութեանցն. Նար. ԿԷ։

ԱՂԻՒՍԵԱՅ. ա. Յաղիւսոյ շինեալ. կառուցեալ. *Ցաղիւսեայ տունս բնակեալ ենք։ Մարմինքն և յաղիւսոյս (կամ յաղիւսեայս) տունս եկեալ. Ոսկ. Եփս. Ժ. և Եբր. ԻԵ։

ԱՂԻՓ. գ. Բառ անյայտ (մերև ԱՂԱՓ. որ է Աւար. Թալան.) *Կատարածն մեղերան մեզ անգրեայ և կողոպտեցին զխոստ իւր, զի մի անկեալ զօրացեալ, և զանիփ առցէ. Մծբ. Ժե։

ԱՂԻՔ. աղեաց. (զորոյ զեզականն ասեն 'ի վեր՝ ԱՂԻ, աղւոյ.) Σπλάγχνα, ἔντερον. Viscera, intestinum. Ընդերք, մանրելեն խողովակ երկայն ոլորեալ 'ի փոր կենդանեաց՝ ընդունարան ջաշեալ կերակրոց՝ կից Ը քարթեն. գաղըն եա, պաղըր, պաղըրսագ. *Առ 'ի պէրեա իւր զաղիւն արտաքին հանէին։ Աղիք անկարաւ առաջն ես։ Գալարեին առ զնա բերում 'ի վեր եղբօրն բերոյ. Բ. Ա. ծդ. 46։ Աշոլ. ծդ. 10։ Ծն. ԽԳ. 40։ *Գարճեա վարելեցին ընդ գուրս նորա, և 'ի վայր Թափեցին զաղիս նորա. Ագաթ։ *Ի պատուած աղեացս։ Աղիք անհանգչին. Նար. ԻԷ. ԽԵ։ *Աղեաց գալարեին 'ի գութ խանդաղատանաց. Եղիշ. ...

Գնմանութեամբ՝ Գութ. ողորմութիւն. Οἰκτειρμός. Commiseratio, miseratio. σπλάγχνον, affectus maternus. ... *Եւ գոց զաղիս իւր. Գոց. Գ. 30։ *Աղեաց լական աղեացն են բանքս. Ոսկ. ... *Հայրենին աղեաց առաջնացեալ. Առ. ... *Ընդ ջերմ կոմեթանն ձերն իցէ՛ բազում զթով և ... լաւանն աղեացն. Կոչ. Եւ։

ԱՂԻՔ, կամ ՈՐԴԻ ԱՂԵԱՑ. Սիրելի զաւակ. գթով սիրելի. հան ծիէրէ։ Σπλάγχνον. Viscera. *Եւ զսա զգա ընկալջիր, իբր է զիմ աղիս։ Հանգո զաղեաց իմ 'ի քս. Փիլիմ. 12. 20։ *Եղբայր սակ, և որդի աղեաց։ Զիննեաս ծնողաց աղեացն ըդ. ծնանող 'ի քս. Ոսկ. փիլիպ։ *Աղեաց սպառնալեաց 'ի գամեթայ, իբրու որդի աղեաց էր նորա. Եղբ. եւ. *Ոխ հայր 'ի վերայ աղեաց խառքի. Վրք հց. ծդ։ *Զաղիս որովայնի իւրոյ (զորդի զգաւակս) դնէր առաջի նոցա։ Աղեք իմ էք, և իբրև յորդոց վերայ գԹալ 'ի ձեզ. Սրգ. Ե. զ. Գ։ և ա. յհ. Գ։

ԱՂԻՔ. Լար կամ Թել քնարի կազմեալ յաղեաց զաառից և ոչխարաց. Χορδά. Chorda. ... *Առ 'ի լինել յարմարեալ քնարի պարար է զնա աղեաց բարեյարմարութեան գուլ. Սահմ. Գ։ *Աղեաց (կամ աղիք) տաւղին. Վ. Ւ. հղ. *Զաղեաց պարացուցանեալ ... Մագ. Ը։ *Փանդնոյ ... ...

զայս քնարի. Անան. Փ: Տես և ԱՂԻ՝ [illegible]:

ԱՂԽ կամ ԱԽ, ի, ից. գ. Κλεῖθρον, σήμλεισμα, πτύξις, κάτοχος. Claustrum, clausura, repagulum, plicatura. Փակ. փականք. փականակ. կապ. ըմբ. [illegible] [illegible]. *Ամենք երկնից սառ[illegible] 'ի [illegible]: [illegible]: Ընդ աղխս [illegible]: Որոյ [illegible] ... Յոբ. ԼԸ. 13: Ծ. ԽԴ. ԺԷ. 17: Յոբ. ԽԱ. 4: Յոբ. Է. 7: *Եւ ոչ զամ[illegible] [illegible]: Երկաթի [illegible]. Նար. ԽԲ. ԺԷ: [illegible]. և ոչ [illegible]. ՃՃ:

Եւ որպէս ընդ ընդ [illegible]. հալխոյ, [illegible]. Օղ. [illegible]. օղակ, կոճակ. Κρίκος. Annulus. *Արասցես [illegible] [illegible], և [illegible] ընդ[illegible]: Եւ [illegible] զաղխս [illegible] 'ի վերայ [illegible]: Յե՛ր վերայ [illegible] գոյս. Ել. ԻԶ. 6: ԻԷ. 27: Յոբ. ԼԶ. 6:

ԱՂԽ ՉՈՒՈՑ, կմ ՏՈՆ. կամ կազմած. [illegible]. [illegible]. Բեռ. վաճառք. [illegible]. [illegible]. Եւ և Աճառ կմ [illegible]. [illegible], [illegible], [illegible]. Ἀπαρτία. Sarcina. Ἀποσκευή. Apparatus, supellex. *Զաւեչքն ամենայն աղխիւք իւ[illegible]: Զամենայն աղխս [illegible] քեզ յա[illegible]: Եւ այլ աղխք [illegible]: [illegible]. Թող զայլ աղխս: [illegible], և զաղխն նոցա, և [illegible]: [illegible], և [illegible] 'ի քաղաքս: [illegible] զամենայն [illegible] աղխից: Զամենայն [illegible]. ԽԶ: *Զու [illegible] աղխս: Ամենայն աղխիւ [illegible]. Խոր. Ա. 9: Բ. 18: *Ընտա[illegible], և աղխիւ. Յհ. ԿԲ: *Զաւերքն և [illegible]. Ղեւ. ԻԱ: Իսկ Եղէ. ԻԲ. 18. *[illegible] 'ի բացում աղխս (կմ աղխի, և կամ [illegible]), և 'ի բացում զօրութեան [illegible]. [illegible] 'ի [illegible], կամ 'ի [illegible] ամենայն զօրութիւն քո:

ԱՂԽԱՉՈՒՐ. ա. Անջուր. խառնուակ. [illegible]. որ ինչ է [illegible]. [illegible]. *[illegible], աղխաջուր ... [illegible]. Խոր. Գ. 54:

ԱՂԽԱՂԽԵՄ, եցի. ն. Զօդել և յա[illegible] 'ի մի [illegible] ինչ իրս. կուտել. [illegible]. խառնել. լնուլ. յօրինել. [illegible]. [illegible]. Συντίθημι, ἐμπλέω. ևն. Compono, conjungo, repleo, instruo ևն. *Զհետևակն և [illegible] աղխաղխեալ [illegible]. Բ. Մ. ԺԱ. 4: *Զհամաստարած [illegible] աղխաղխեաց երկիր (մամանայ) [illegible]: Բազում [illegible] [illegible]. Նեռն վաճառական[illegible] աղխաղխեցէ: Թէպէտ և զամենայն [illegible] աղխաղխեցին, աղքատանան: Զփի[illegible] [illegible] աղխաղխեալ [illegible]. Ոսկ. յոգն և Մրգ. յաւ. Բ: [illegible] (նաւն) աղխաղխեալ [illegible] վաճառօք. Վեցօր. *Զայլ ամենայն աղխաղխելով զկա[illegible]: Զաղխաղխեալ 'ի [illegible]

զծանուցս ինչ բերանոյ ձգել զգինի. Պիտ: *Ուղխիւք գետոց՝ վայրս և քարինք, և ամենայն որ ինչ գինային՝ աղխաղխեալ լով հո[illegible] բերենն. Նիւս. խոս.:

ԱՂԽԱՄԱՂԽ, ի. } գ. ա. Σύμμικτος, α. τα, գ.

ԱՂԽԱՄԱՂԽԵԱՑ. } Commistus; miscellanea. Խառնիխուռն աղխք վաճառաց. բազմութիւն ընչից. սառ[illegible] ցուածք. և խառնեալ խռնեալ (գոյք). [illegible], [illegible] [illegible]. *Վաճառք քո բազմացեալք յաղխամաղխէ քումմէ: Ի յաճախութենէ աղխամաղխի քո: Յաղխամաղխէ վաճառաց քոց մեծա[illegible] ցուցեր զամենայն թագաւորս երկրի. Եզեկ. ԻԷ. 16. 25. 33. ուր 'ի 17. *Ուե[illegible] [illegible] զաղխամաղխեալ վաճառաց քոց ”:

ԱՂԽԱՏՐՈՑՉ կամ ԱԽԱՏՐՈՑՉ. ա. գ. Խառնշարար, խռովայոյզ ամբոխ, և ամբոխեալ. խառնակ. *Անդ առաւ ըզ[illegible] նուաճեալն առ ինքեանն զաղխատրոյզն բանիւք համոզեալ: Ոչ սակաւ ինչ ձայն ամբոխի աղխատրոյզ չափուէից 'ի վերայ անկեալ. Յհ. ԿԲ:

Եւ որպէս Աղխազուր. *Յարդ եւ բան [illegible] խաբէանց աղխատրոյզ բառին պատուի. Յհ. ԿԲ: (Իսկ Հին բռ. *Ախատրոյժ. ձայն ամբոխի ”)

ԱՂԽԱՓԱԿԵԱԼ. ա. Փակեալ իբր աղխիւ. որոյ խցեալ է մուտ. գոցած. *Ի մէջ աղխափակեալ դղեակին. Թէո[illegible] դոր. խէ:

ԱՂԽԵՄ կամ ԱԽԵՄ, եցի. ն. Աղխիւք փակել. ամրափակել. խնուլ. ամ[illegible] բարնդել. Σφηνόω. Obstruo. կղպել, գոցել. [illegible], [illegible]. *Փակեաց զդուռս մեհենանն ընդդէմ նորա, և աղխեաց. Դփ. Փ. 26. *Զդրունս քաղաքին աղխեալ էր. Ագաթ: *Հրամայեաց աղխել ընդդէմ շաւղին. Խոր. Գ. 26: *Զվեր[illegible] ելիցն դուռն աղխեցեր. Նար. ԽԶ: *Անջրպետեաց ջուրն 'ի մէջ երկնի և երկրի, և աղխեաց զլոյսն 'ի վերուստ. Տօնակ: *Վահանօք հոգւոյն աղխէր զզգայարանսն իւր. ՃՃ: *Բացեր զաղխեալ դրունսն ադենայ: Զաղխեցելոյն կարել փեռե[illegible] կել մածուածս ... Ընկալցի աղխեալ դրունքս: Աղխեալ աղդարան (բերան). Եղիշ. Է. Պիտ: Նար. ԽԳ: *Ոյք քո ոչ աղխեցան 'ի շղթայս. Բ. Բգ. Գ. 34. Փ [illegible] ոչ [illegible]:

ԱՂԽՆԹՈՐԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, որ և ՑԱԽՆԹՈՐԱԳՈՅՆ. ա. Կարի ծառայական կմ աղախնական. անարգ. Ἀνδραποδωδέστατος. Maxime servilis. *Իբրև զմի միայն ունելով զգայութէ զաղխնթորականագոյն ճաշակաւորութէ. Փիլ. փեռնխ. (այլ ձ. զաղխնթորականագոյնն:)

ԱՂԽՈՒՄՆ, խման. գ. Աղխելն, իլն. և աղխիչ. *Աղխումն գիւղոց, և բացող դրանն հեթանոսաց. Եղիէ. ԽՆ:

ԱՂԾԱԳԻՂԾ, պղծի, ից. ա. Եղծ և աւերեղծ, զեղծ. անմաքրասէր. գարշ, և աղտեղի, կմ սոդոմական. (Է որ գրէ ԵՂԾԱԳԻՂԾ, կմ ԳՂԾԱԳԻՂԾ.) *Յաղծա[illegible] զործից անուն կուռքն կանգնեալ լի[illegible] նէին. Յհ. ԻՏ. պատ: *Մի լիցի զմտաւ ածել զաղծագիղծ կրօնս նց. Ոսկէփոր: Կանոն:

ԱՂԾԱԳՂԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գարշ [illegible] գործ աղտեղի և անարժան. *Աղտեղագոյն աղէտք աղծագղծութէ: Համօրէն իսկ աղծագղծութիւն տարր[illegible] ցեալ ... Գարշական աղտեղութէ, և ամենայն աղծագղծութէ. Յհ. ԿԲ: Պիտ:

ԱՂԾԵԱԼ. ա. Յաղեալ. կամ աղխա[illegible]

աղճատեալ. աղկեր կմ աղկեր. աղած. *Աղցի աղցի աղցս ձկանց՝ իբրև աղծեալ աղխատեալ. Եռս. Դր. Ա:

ԱՂԿԱՂԿ, ի, աց. ա. Πένης, πτώχος. Inops, pauper, egens. Աղքատ. անանկ. չքաւոր. կարօտ. ցակածեալ. անկած. տառապեալ. [illegible], [illegible], [illegible]. *Յաղագս թշուառութե աղքատին, և հեծութեց աղկաղկին այժմ յարիցից ասէ Տր: Յաղագս զրկեցելոցն և աղկաղկաց. Անան. աղօթոփոր: *Եթէ լուէ աղքատ, գիտէ զինքն աղկաղկ, և ամենայնի կարօտ. Բրս. աղ: *Ոչ որ մեռեալ է աղքատն և անանկն և աղկաղկն. Խոսր: *Իբրև զանանկ և զաղկաղկ՝ որբոց և տառապելոց ձայն արձակէր. Մրգ. Ա. դ.Ա:

Յեանեալ. անման. անբաժ. [illegible]. [illegible], [illegible]. *Առաքինութ հոգւոյ է այնպիսին աղկաղկ 'ի խոնարհութէ և յարութէ. Ոսկ. Գծ:

Տկար. անարգ. չնչին. [illegible], անպիտան. [illegible], [illegible]. *Դառնայ և առ հեթանոսացն աղկաղկ յօդուածս առասպելեաց. Լծ. Ածաբ: *Նկուն ձիրանք աղկաղկաց մնոցն մտրմնչողաց՝ զիս կեղեքեցին. Նար. ԿԸ:

ԱՂԿԱՂԿԵՄ կամ ԱՂԿԱՂԿԻՄ, եցայ. Ὀλιγωρέω. Parum curo. Անփոյթ առնել. լքանել. յեանել. [illegible] [illegible]. *Որ յուղիղ հաւատն ունելոյ են աղկաղկեալք՝ յանուսումնութէ. Կիւրղ. հանգ:

ԱՂԿԱՂԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Աղքատութի. յեանութի. տկարութի. [illegible], [illegible]. [illegible], [illegible]. *Ղամ ղիւր աղկաղկութին խոստովանէ՝ ասելով ոչ կարել ամենեւին 'ի բաց կալ 'ի քաղաքէ. Փիլ. [illegible]: *Ցիշել և զիմ աղկաղկութիւս արտասուա[illegible] բուղխ մաղթանօք. Մրգ. յաւ. [illegible]. ևն:

ԱՂԿԵՐ. գ. Աղծեալ ձուկն. որպէս ռմկ. [illegible]. ըստ յն. սարդինական կամ սարդոնական տառեխացեալ. Σάρδιος τεταριχευμένος. Եղիէ. յղ. [illegible]:

ԱՂԿԻՈՆ, ի. գ. բառ յն. Ἀλκυών, ἀλκυδών. Alcedo, halcyion. Թռչուն ծովային, (որպէս ձկնկուլ. ծոված հաւ, կմ ձայն ծովու. [illegible]:) *Աղկիոնն թռչուն առ ծովեզերբ բնակէ: Դագարէ ծովն 'ի խռովութէ, մինչ ածար թռչունն աղկիոն թխէ զձուս զեօթն օր: Նաւորդքն զաւուրսն զայնոսիկ յանուն աղկիոն թռչնոյ անուանեն, և այսպէս կոչեն. Աղկիոնի աւուրք՝ աւուրք. Վեցօր. Է:

ԱՂԿՐ. աղկրեր. գ. Թուփ որպէս ռմկ. Թաղար. [illegible], [illegible]. *Ընէ մեծ աղկրեր. ծեփէ զաղկրերն 'ի ներքուստ և 'ի դրուստ: Եւ թէ որպէս յառաջ գրեցաք, աղկր առնես. Վստկ. Ջա. Ձզ:

ԱՂՀԱՑՔ. Տ. ԱՂՈՒՀԱՑՔ:

ԱՂՃԱՏԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. չ. Աղճատանս բարբառել. աղճատել. *Զմիաւորութեն ասէին, թէպէտև բատ շնորհի և բատ արժանաւորութէ աղճատաբանէին. Մրգ. հանգ:

ԱՂՃԱՏԱՆՔ, նաց. գ. Λῆρος, λήρημα. Delirium, nugae. Ἀηδία. Taedium, molestia. (որ թարգմանի և ԱՂՄՈՒԿ.) Ցնորք մտաց և բանից. զառանցանք. բանդագուշանք. շաղփաղփութի. անմիտ և անհամ զրոյցք և իրք. յիմարութիւն. [illegible], [illegible]. [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. *Զյաճախութիւն աղճատանացն՝ որք յաղագս ածոցն: Զգո[illegible] [illegible] զաղճատանսն: Ընդ մանկիկեցուց աղճատանաց: Շատախօսութ

և աղճաւանք ։ Ոչ ինչ այսպիսի խոր֊հուրդ ածեն հեթանոսք, որոց՝ աղճա֊ւանք են ինձ ամենայն նուէրքն և խոր֊հուրդքն. Անան ։ *Ըստ նոցա աղճաւա֊նացն. Կիւրղ. գնդ ։ *Ի մանկլեկացն հայի աղճաւանս. Յհ. կմ. Երուսաղ ։ *Աղճա֊ւանք պառաւանց. Ը. կմ եղով ։ *Ոչ տօ֊նի աղճաւանք՝ զհեշտութեամբ պսակելով զբաւսս. Խոր. Գ. 62 ։ *Զնոյնինն զան֊շահ աղճաւանսն, զվայրապար քերթուածսն. Նար. խէ ։ *Արգելլոյր զհեթանոսական սո֊վորութին աղճաւանացն. Վրք ոսկ. 'ի ճ. Բ ։

Իբր Անարգական բան. նախատինք. *Մեք և ոչ աղճաւանաց բանի համբե֊րեմք վասն նորա. Վրք հց. Ի ։ *Նման պա֊տահին անարգանք. ամբաւանք. զանք. և յամենեցունց աղճաւանք. Կլիմաք ։

ԱՂՃԱՏԵՄ, եցի. ն. Συντρίβω. Contero. Ջախջախել. փշրել. տապալանել. աւերել. եղծանել. տանջել. լլկել. մա֊շել. *Եղէ իբրև զայր մի աղճատեալ ››. ռմկ. ծեծկռտած ջարդուած. Երեմ. ԻԳ. 9 ։ *Զերուսաղէմն ... զայն աղճատեալ յազգաց շարին. Գր. տղ. յէմ ։ *Զման֊կունս չերմինս և խստապարանոցս աղճա֊տել մի խնայեսցես. Կլիմաք ։

ԱՂՃԱՏԻՄ, եցայ. չ. Զառամիլ. ցնորիլ. զառանցել. ցնդիլ. յիմարիլ. մոլիլ. և աղճատաբանել. ռմկ. բու֊նամաք, սայըգլամաք, չըլդըրմաք. *Մար֊դոյ աղճատելոյ ››. յն. զառանցելոյ, կամ յետին ծերոյ. Սիր. խա. 4 ։ *Աղճա֊տեալ չարիմաց խորհրդով ապահովութե. Յհ. կթ ։ *Աղճատիս. յորում ևեթ ծաղու արժանի. ճճ ։ *Ի վերջինն հասանիցէ ծերութե, և սկիզբն առնէ աղճատելոյ և բարբանջելոյ ։ Մի խառան վարկանել զնա դողդոջ և աղճատեալ հասակին ։ Աղճա֊տեալ ալևոր, մինչև ցերր ընդ քեզ լինիմ.. Աղճատեալ ծեր. Սահմ. Ի ։ Սրգ. տ. գ. ծա ։ Վրք հց ։ *Ցիմարաց են այդպիսի կարծիք, որպէս և ոչ վասն լուսնոյ խա֊ւարմանն աղճատին, 'ի սանոյ մեջավայրին դատարկաբանելով ։ Զի մի անզգուշութի 'ի զուգումն երևեցուցանել աղճատեցիմք. Սարկ. շարծ ։ *Մերկացաւ, և սկսաւ լուա֊նալ. զոր տեսեալ սպասաւորին՝ ասէ, աղճատեցաւ ծերն. Վրք հց. Ժ ։

ԱՂՃԱՏԻՉ. ա. իբր Նախատիչ. Թըշ֊նամանիչ. դարանիչ. *Արդ՝ կոչեն լեզուք մի աղճատիչք, այլ ցուցակիցք. Լմբ. ատ ։

ԱՂՃԿԱՄԱՐԴ. Տ. ԱՂՋԿԱՄԱՐԴ ։

ԱՂՃԿՈՒՏԱԿ. Տ. ԱՂՋԿՏԱԿ ։

ԱՂՄԿԱՐԱՐ, ի, աց. գ. Որ առնէ կամ յարուցանէ աղմուկս. աղմկիչ. խռով֊արար. փոխնովլրոյ ընող. *Կամելով յան֊դիմանել որպէս զխռովեցուցիչ և զաղ֊մկարար. Ոսկ. յհ. Ա. 37 ։

ԱՂՄԿԵՄ, եցի. ն. } Ταράσσω, θο-
ԱՂՄԿԻՄ, եցայ. չ. } ρυβέω, κυκάω, ἐκκρούω, συμφύρομαι. Turbo, conturbo, confundo, misceo. Լնուլ աղմկաւ. վըր֊դովել. խառնակել. շփոթել. խառնել. խռովիլ, վրդովիլ. փոխնովլրոյ ընել ըլ֊լալ. ալթէօստ էթմէք՝ օլմաք. *Աղմկել զեր֊րուածս. Ցոց. ա. 10 ։ *Աղմկեր զեր֊կիրն. Խոր. Ի. 81 ։ *Աղմկել զմիտս նոցա։ Աղմկէին զամենայն՝ 'ի վեր և 'ի վայր յեղյեղելով ։ Երկիւղիւ և խռովութեամբ բազմաց ընդունելութ աղմկէին ։ Մի աղմ֊կեսցիս, քանզի զինչ նման էր եղեալ իրքն. Ոսկ. յհ ։ *Մի աղմկել (ցիլ) առ խնդիրսն Ցրոմեալք աղմկէին։ Գունդն հայասպարացն աղմկեալ՝ յետս կոյս հարան. Յհ. իգ ։ փարպ ։ Յհ. կթ ։ *Աղմկեալ 'ի ցնորից իմի

խելագարաց. Խոր. Ի. 58 ։ *Ժողովուրդք աղմկին 'ի վերայ մեր. Ջքր. կթ ։ *Ծով թքանէ զփրփուրն արտաքս, և աղմկի առ֊աւին ծփանօք. Պիտ ։

ԱՂՄԿԻՉ. Տ. ԱՂՄԿԱՐԱՐ. *Իբրև զաղմկիչ զոք բամբասէին զնա. Ոսկ. Ի. փիլ. ա ։

ԱՂՄԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Θόρυβος կամ τάραχος. Turba, turbatio. Աղմկելն, ըլն. աղմուկ. *Ամենայն ինչ խառն 'ի խուռն ... աղմկութի բարեաց, երախ֊տեաց անյիշատակութի. Իմ. ծդ. 25 ։

ԱՂՄՈՒԿ, մկի, աւ, աց կամ կց. և ոյ. ով. գ. Σύγχυσις, θόρυβος, σύστασις, ἀηδία. Confusio, tumultus, turbatio, seditio, molestia. Խառնակութի. շփո֊թութի. ամբոխութի. խռովութի. տագնա֊պութիւն. վրդովումն իբր ալեօք և աղաղակաւ. Իրար անցած. գօրպուլթէօ, ալթէօստ, իւրիւլտիւ. *Եղև տուր առն 'ի վերայ ըն֊կերի իւրոյ, և աղմուկ մեծ յոյժ ։ Մեր֊ձեցաւ օր, և ոչ աղմկաւ, և ոչ երկամբք ։ Զայն աղմուկ և զաղաղակ 'ի վերայ քաղա֊քին հասուցանէին (զօրքն). Ա. Թգ. ծդ. 20 ։ Եղէկ. Է. 7 ։ Բ. Ղ. Ծ. 36 ։ *Նաև զմեր կեանս աղմկով և խռովութեամբ լնումք. Բրս. հց ։ *Տեսանեմ զատեանն լի աղմկաւ ։ Սուրբ են յարկք նց յայնպիսի յաղմկոյ (յն. յաղ֊մկաց). Ոսկ. յհ. Ա. փիլ ։ *Աղմկաւ և խռո֊վութբ ։ Աղմուկ շփոթից. Խոր ։ *Պատ֊ճառք յուզմանց շփոթից և աղմկից ։ Գոյժ աղմկի աղաղակին ընդ ոլորտս սփռէր. Յհ. կթ ։ *Զերկեաց ինչ աղմուկ 'ի բքոյ կարկեաց մարմնոյ. Սեբեր. Ի ։ *Ոչ դիմեսմ զաղմուկս՝ յորում ըմբռնեցայց. Բուզ. Է. 9 ։

ԱՂՄՈՒԿ ԱՌՆԵԼ, ԳՐԳՌԵԼ, ևն. Ցա֊րուցանել զխռովութի. *Ո՛չ, որպէս նո֊քա կարծէին, աղմուկ առնելով. Ոսկ. յհ. Բ. 37 ։ *Ռամիկ խռովեցան եւ 'ի հանդիսի անցեալ՝ գրգռէին զաղմուկ. Յհ. կթ ։

ԶԱՂՄԿԱՒ ԼԻՆԵԼ. Θορυβέω. Turbor, tumultuor. Աղմկիլ. խռովիլ. զայրանալ յաղմուկս շփոթից. *Առնել զեր֊ծաւ 'ի սիրոյ, մինչ նոքա զաղմկաւն էին. Դփ. Գ. 26 ։ *Մինչդեռ հոռոմք զԹագաւորացն աղմկաւն էին. Լաստ. իա ։

ԱՂՄՈՒԿ. ա. իբր Աղմկական. խռովա֊կան, խառնակ. *Պահեսցին յաշխարհի առ յամենայն աղմուկ զբօսանաց. Մծբ. ծԻ ։

ԱՂՆԹՈՐԱԿԱԳՈՑՆ. Տ. ԱՂԽՆԹՈ֊ՐԱԿԱՆԱԳՈՑՆ ։

ԱՂՆՁԵԼ. Տ. ԱՂԱՆՁԵԼ ։

ԱՂՇԿՈՐԵՄ, եցի. ն. Սախալել. բանադատել. ռմկ. էքշիթ. *Նեղէն նա֊խատանօք, և զարմ առնել անզգրէն աղշկո֊րեն. Եւագր. Ծ ։ Որպէս և Հին բռ. *Աղշկորել, կամ Աղզկորել, սախալել ›› ։ (Կայ բայ յն. ալէտուզօ, որ է խիտ տալով կռուել, և էլէօ, քարշել ։)

ԱՂՈՑ. գ. իբր Թրջոց աղիւ. տառս ՑԱՂՈՑ ԴՆԵԼ, տե՛ս ԱՂԱՂՆԵԼ. *Առեալ մտադործացն զկաշին՝ եդին յաղոց. Ոսկ. կեթոր ։

ԱՂՈՒ. ա. իբր Աղւոյ համեմեալ. համեղ. քաղցր. անոյշ. հօշ, լէզզէթլի. *Ցա֊նուն քաղցրութե բարուց՝ աղու ձայնէին զնա. Խոր. Ի. 7 ։ *Ցաղագս յոլովագին հրահանգելոյ զնէ՝ աղու ցուցանէր խա֊ռնամանկութեան. Պիտ ։ *Աղու աղաւնիս. Նար. Ի. ոտ ԼԾ. *Ալոտն քաղցր սափ. որպէս և է աղանին քաղցր 'ի տես ›› ։

Եւ Ձևացեալն կամ կերծաւորեալն քաղցր բարուք. իբրք՝ Ժանտ, նենգաւոր, աղուեսաբարոյ. (որպէս և ասի. աղուէս՝ է Թոյն. և աղուեղ՝ Թունաւոր.) *Եղեւ զնա պատիր, աղու, և դաղ բանիւք ։ Վաստակարն չարաբարոյ՝ զժախաբարոյ, ա֊ղու, նենգաւոր ։ Աղու խմաստութի է լի, ոչինչ առողջ խորհեալ. Փիլ. տոմ. Ն. ԼԷն ։ *Որ յոյժ դժոխաբերն՝ աղու և դաղ բանիւքն վարէր ։ Զոր 'ի վաղնջուցն ա֊ղուն որսացեալ խորամանկութբ. Պիտ ։ *Դաղ և աղու բանիւքն պատրանօք զնոյ ուխտաւորին զամբիծսն. Սարկ. հանգ ։ *Խայթիցես իբրև զկարիճ, և աղու լի֊նիցիս իբրև զիժ (յն. նենգաւոր իբրև զաղուէս. Ոսկ. Մ. Ա. 4 ։

ԱՂՈՒԱԼԵԶՈՒ. Տ. ԱՂԱԼԵԶՈՒ ։

ԱՂՈՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ քաղցր և հեշտալի երևի. պատիր, և ցանկական. *Խանծմունս աղուականս ։ Զհրաշին ջերմութի աղուական աւտոյն (յն հեշտախառն). Նար. կը. ղա ։ *Աղուա֊կանն՝ քաղցր առէ. և ախտիցն ցանկակա֊նին խանծումն քաղցր թուի. Լծ. նար ։

ԱՂՈՒԱՄԱԶ ՄԱԶ. Θρίξ. Capillus, pilus. Բարակ մազ. որ յարմարու բուսոց Մազմզուկ ասի. Գրչ, Բիոյ. *Եւ 'ի նման մազ աղուամազ խարտեաշեցեալ. Ղևտ. ԺԳ. 30 ։

ԱՂՈՒԱՆԱՄ, ացայ. չ. Կերծաւորիլ իբր աղու, կմ աղուէսաբարոյ լինել. նեն֊գել. խորդախել. չարանալ. *Եթէ 'ի նմին հեստութե յետ սպառնալեացն նո֊ցա չէր աղուացեալ, ոչ մատնէր զնոսա 'ի ձեռն Թշնամեացն. Եղնիկ ։

ԱՂՈՒԱՇ, որ և ԱՂԱՒԱՇ. ա. (գրի և ԱՂՎԱՇ, ԱՂԱՇ, ԱՒԱՂԱՇ.) աղի և սալոն. այն է ըստ յն. Σάλος. Ցիմար (ձևացեալն). բախած. բօնաջ, խէնտաջ. ահմագ, օղլօղ, խօյղեր. *Ամենեքին ա֊ռնէին, եթէ աղուաշ է ։ Աղուաշ արեղայ մի ։ Որպէս զաղուաշ խաղ առնէին զնա. ճճ ։ *Դու ես աղուաշ. Հ=Ց ։ *Արտ աղօթս առ Տծ ամ աղուաշ ։ Աղուաշ մարդ ։ Աղուաշի մահն. Վրք հց ։ *Նման ես դու կարուակի աղուաշի, որ երբեմն կայրէ, և երբեմն պատառէ. Մխ ։ (Իսկ Մանդ. Ի. *Ցոփացեալք և աղուաշ լե֊զուաց ››. գրեալ է ըստ այլ ձ. աղաղազուաց, կամ աղուալեզուաց ։)

ԱՂՈՒԵՆԱՐՈՍ. Տ. ԱՂԱՒՆԱՐՈՍ ։

ԱՂՈՒԵՍԱԴՐՈՇՄ, կմ ԱՂՈՒԷՍԱ֊ԴՐՈՇՄ. գ. ա. Խարան՝ որպէս Դրոշմ կամ կնիք 'ի ճակատ և կմ յերեսս յան֊ցաւորաց և աղանդաւորաց՝ քանդակեալ նմանութե նենգաւոր աղուեսու. Բուսի փանդառ. *Աղուեսադրոշմ 'ի ճակատն գիցեն ։ Աղուէսադրոշմ կերպարանօք խա֊րան յերեսս նց եդեալ. Կանոն ։ Լաստ. ԻԷ ։

ԱՂՈՒԵՍԱԿԵՐՊ ԴՐՈՇՄ. Նոյն ընդ վ. *Ի կնքումն գիրից, և 'ի դրոշմ աղուե֊սակերպ, իբրև աղուէսս գողս և սատանայ֊նիշս այցելեաց. Մաշ. տռ ։

ԱՂՈՒԵՍԱՅԱՐ, ի. գ. Յառ՝ որ առայ Թափիլ մազոյ կմ հերաց. տուզֆէլի. *Թէ 'ի վերայ աղուեսայարի ծածկես սոխ ընդ քացախի, զմազն բերէ. Վստկ. Ճկբ ։

ԱՂՈՒԵՍԱՔՈՒՆ. գ. Թեթև քուն իբրև աղուեսու հսկողի վասն որսոյ. կեղ֊ծեալ ինն և հարկանիցի նիրհ. մրափ. *Բա֊զում երկիւղն ոչ չտայ 'ի խոր 'ի քուն ընկղմել մտացն, այլ ծանծաղագոյնս յաղուեսաքունս միայն զքաղցր ցանկութի քնոյն ևեթ կատարեն ››. յն. վեր 'ի վե֊րոյ ննջելով. Ոսկ. տ. փիլ. ծդ ։

ԱՂՈՒԵՍԵՆԻ, նւոյ, նեաց. գ. Մորթ աղուեսու Թաւ 'ի պէտս մաշկեկաց

Բերելով փեշովն՝ փեղփելով, նովին. *Աղուեսաւ-նօք զմանուկ սպանեալ նմանէին. Բառղ. Հ. 2:

ԱՂՈՒԷՍ, եսու կմ ոյ, ուց. գ. (յն. ալօբէքս. լտ. վուլբէս. եբր. շուալ.) Ἀλώπηξ. Vulpes. Գազան գծնդակ՝ խորամանկ և գող, որ աղու հաւից ձեռացեալ, 'ի յայտ դուրս շուն, թաւ ձագով. Բիւրթ. *Կալան երբեմն աղուէսս: Կալարուք մեզ աղուեսունս (կմ աղուէսս): Ո՞չ եղանէին այժմ աղուէսք, և թակեն զքարինս որջացոց նորա: Բաժինք աղուեսուց եղիցին: Աղուէսք մնա են եւ անձինք 'ի որջս նորա: Աղուեսուց որջք գոն. ևն:

Ըստ խորամանկութեան ասի. *Երթայք ասացէք աղուեսուն այնմիկ. Ղկ. ժգ. 32: *Աղուեսուն փորու: Ըստ բազմադիմութեան նենգութեան բարուց գաւով աղուեսուց: Ի ժամնաց աղուեսուն ... Յարոյ աղուեսայն աղաւաղ. Նար. ծա. կբ. և երգ: Տես և 'ի Մխիթ. առակ. ղէ. Ճ:

ԱՂՈՒԷՍ ՆՈՐԱՆ. Տ. ԱՂՈՒԵՍԱԳՐԱՑ. 'Աղուէս խորամանկ գգէնու նոցա գրոշմել. զի հուր քար գաղան հալածական լիցին. Լաստ. ԺԳ:

ԱՂՈՒԵՍՈՒ ՁՈՒ. Բոյս կամ գեղ ինչ, որ 'ի Բժշկարանն բազմադի այսպէս. *Կարկառակ. կարկատակ, խաւաթըլայմլապար:

ԱՂՈՒԵՍՈՒ ՍՈՒՍԵՐ, կամ ԱՂՈՒԷՍՈՒՍԵՐ. Ընդ խոտոյ' առ Գաղիանոսի, ազդ յն. երիսի. Թերևս Ἐρύσιμον. Erysimum, որ է խոտ յանձախեալ 'ի քարուտ տեղիս:

ԱՂՈՒԵՍՈՒԿ. գ. Աղուէս փոքր. ձագ աղուեսու. և ձագ աղուէսու. Բիւրթ. *Ո՛վ գեղի աղուեսուկ: Լաւն գու պարշելի աղուեսուկ. Ոսկեփոր:

ԱՂՈՒԹ. Տ. ԾԱԿՈՒԹ. *Զբերանութ խոնոյեալ, ապուշ խաւարաչեալ. Գնձ:

ԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Կծուութիւն և համ աղի. զաղնութիւն. աղիութիւն. դառնութիւն. դառնաղութիւն. մազաղի. աղուշբ. Ἀλμυρότης. Salsedo. Ἄλμη. Salsugo. *Աղ՝ եթէ աղութիւն ոչ ունիցի, ոչ ինչ է պիտանացուցանել. Ղ. Տօթ: 'Նորահաւաքելոց կոչեցեալք որպիսութիւնք են քաղցրութիւն, և դառնութիւն, աղութիւն. Նիւս. բն. ժ: 'Զաղտակեալ ջուրցն աղութեամբ. Վեցօր. Է: 'Ծովուլ ջուրս համով բարձրաց ընդելոյ զաղնաւորելի աղուութեան 'ի խորոց երկրայնի. Գիրք:

ԱՂՈՒՀԱՑ, ի. գ. Հաց Աղ և հաց, աղախազան երդմանը. *Որ զեսբար աղուհացն ուտէ: Աղուհաց ոչ ունին. Ոսկեփոր:

ԱՂՈՒՀԱՑՔ, ցից. գ. որ և ԱՂՀԱՑՔ, ԱՂԲՔ. Ճաշակումն աղ և հաց եւեթ ճաշակելոյ. քառասնորդականն պահք. Քծ պահ, պահք. գիշերոյ որոնն. *Յաղուհացից ընթերցուածս. Ուղ. Բ: Ճշ: Տօնաց. Վ Այն դէպ խորտիկ 'ի ճաշն քառասնորդաց. *Սմերձ յանկերայն կերակուրս բայց յաղ և 'ի հաց՝ ըստ նորին անտունակուշութեանն: Խոկ 'ի ճաշոց. գիրք եւ, *Ի զաւակիւն աղհացայ:

ԱՂՈՒՃԱԿ, ի, աց. գ. Աղ մանրեալ աղախառնակ. համեմ և շաղախեալ աղի յամենայն. քաղցր բաղ քաղցրեալ, աղանձ բաղա. 'Բերանոյն ասէ, երբև զաղ ձգեն. զհանդերձն ակնանագոյնն երկնից զաղխառնեն նմանեցուցանէ կերակրարանաց. Ոսկ. եռ. ծա:

ԱՂՈՒՆ. գ. որ և ԱՂՕՆ. Դիւէթ աղոյ յաղբիւր. *Որ զենալցն չինէ, նա խորոց է զաղտեն առաքելական. Ոսկեփոր:

ԱՂՈՒՆՔ, անց. գ. Երիկամունք. և Աղէտս. 'Ջիգր զանձնութեանց և զուլաց ամբարտանի զոմնիք զաղէտս. որոց բարակքամնչեար զ'ի ագանէ աղեաց գործակ է. Փիլ. լին:

Է. 69: *Համակ այնքանեաց եղեալ աղուոյց: Ոչ մանաւանդ ինչ գործելով աղուոյն: Ցիշեցէք զչորս աղուոյն, զկայքամխօսանս ընչիցն, ևն: Զգործեցեալ 'ի զանանէ աղուոյն յանդիմանն կացուցանել: Զանվայելուչն կատարելով աղուոյն՝ աւանելով զծնողսն. Պիտ: Խոկ 'ի Հին բռ. գրի. *Աղունք, չարիք: Աղուոնք՝ աղետից և թշուառութեան անուն է ":

ԱՂՈՒՈՐ. ա. Բառ ամկ. ըս Գեղեցիկ. *Կոյս մի կայր աղուոր աչեր. Ղ. տաղի:

ԱՂՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Աղու կմ աղալեղուր գոլն. քաղցրաբանութիւն. շատախօսութիւն. շաղակրատութիւն աղուաշունչ. *Ամօք 'ի մնոացն համատատութիւն և յանագիտութիւն հայրի, և ոչ ընդ վայրած լեզուին աղուոյն. Մանդ. ժէ. (այլ ձ. լեզուին շաղակրատութիւնքն:)

ԱՂՈՒՐԱՑ. յոգն. աղուրայնի.
ԱՂՈՒՐԻ, րւք, րեաց. գ. } Ուղէշ. Շառաւիղ. բարունակ որթոյ. շահ, ողկոյզ. փուլփըլփա. *Վ Ա աղուրայնոյ, որ զհին այգին նորէս: Քարշէ աղուրայ: Ցար զաղուրայնիգ: Աղուրայ տար: Զաղուրայդ գտայք են. Վ. օփի: *Որթն զարդարեալ զանեցն 'ի վայելչութիւն երկայն ձգմամբ աղուրեաց' պատատմամբ գնդակաց՝ տարածեալ ուր եռվքն. Փիլ. Լին:

ԱՂՈՒՓՈԽ. ա. Որ փոխէ զգաշն ուխտի աղի. կամ ապերախտ հացի և աղի բարերարաց. *Իբրև զխոաբերայ թուլիցիմ, և իբրու աղուփոխս համարիցիմ եւ նոցա. Եփր. Եւ:

ԱՂՊԱՄ. գ. Աղգ ծարրոյ. որ և Թութիա, կամ Թութի աչաց. եւ և Համմեմ: Ἀμμώνιον. Collyrii genus ex Tutia carmanica ևն. Բժշկր:

ԱՂՊԷՏ. Տ. ԱՂԱՊԷՏ. *Զայն գիւփին ջրախառնեն, և խմեն հետ աղպէտին. Վ. օփի. Է:

ԱՂՋԱՂՋ, ի. գ. Նոյն ընդ ԱՂՋԱՄՈՒՂՋ (որ է խոր աղջումաղջ, կմ աղտամաղտ.) և ԱՂՏԱՄՈՒՂՏ: որպէս ամկ. ֆասուսմաս, մռնչող, մոսմոսոց ևն. Մէգ. մառախուղ. Ζόφος. Caligo. *Ոսկ զձախս յինքեանս ձգեն, որք յաղջաղջ լէ մոլորեալք 'ի խորս ծովուն նաւեն (յն. 'ի միգի, կմ 'ի մառախուղի.) Նիւս. ոփանչ:

ԱՂՋԱՄՂՋԵԱԼ. ա. Մթագնեալ. միգապատ արարեալ, և եղեալ նման. աղօտ. *Խաւարեն զորմավոյն, և աղջամղջեալ թմբրեցուցանեն բազում անմտութեամբ զանձինս իւրեանց. Ոսկ. ապաշխ: *Թխապատանիկ չարերգք զկեանս մարմնոյն աղջամղջեալ ապականէ. Երզն. մտթ:* Երեկոյին ամանակն ոչ բացափայլ ունի զնշոյլսն, և ոչ աղջամղջեալ է: Բան անարգին և վատթարին՝ մթագոյն. զի թէպէտ և մեծապէս հասցէ (յունկն), աղջամղջեալ է. Փիլ:

ԱՂՋԱՄՂՋԻՆ. ա. Ζοφερός, γνοφερός. Caliginosus, tenebrosus. Աղջամղջապատեալ. մառախլապատ. մթին. խաւարային. *Մթին և աղջամղջին. Յոբ. ծ. 21: *Յաղջամղջին տեղի կացեալ. Սահմ. ծԷ: *Աղջամղջինն միայն ժամանակ: Աղջամղջին կարգունս խաւար. Պիտ: *Զաղջամղջին գունոյն անուն փոխել 'ի ձեան պայծառութիւն. Նար. ծԲ: *Փարատեսցի յանձանց մերոց զաղջամղջին և զխաւարայնոյն խորհուրդս. ժմ: Խոկ Անձն. Է. 20. *Որ տես ... աղջամղջին ". յն. աղջամուղջ. Γνόφος. Caligo.

ԱՂՋԱՄՂՋՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՂՋՈՒԹԻՒՆ:

ԱՂՋԱՄՂՋՈՒՑ. ա. Աղջամղջեալ. խաւարչուտ. մթնագոյն. մռնչող. գորշունչ. փաղանչուկ. *Վ կայ՝ որ 'ի վերոյ մեր է երկինս աղջամղջուտ, և սիրելի երկիրս. Փիլ. յոբ:

ԱՂՋԱՄՈՒՂՋ, մղջի, իւ կամ աւ, մուղջք. գ. որ և ԱՂՏԱՄՈՒՂՏ. Թանձր մէգ. մառախուղ. խաւար. բալ. մութն. մթութիւն. Σκότος, ζόφος, γνόφος, ἀχλύς. Tenebrae, caligo, nebulo. Տաճ. գարանլըգ, դումէն, թոմ, փամաճ. *Ընդ աղջամուղջս աստուածային եկին արքն արտաքս. Յես. Է. տես և ԱՐՇԱԼՈՒՇ: *Որոց աղջամուղջք խաւարին (ըս խաւարի) յաւիտեան պահեալ կայ. Է. պետ. Է. 17: *Աղջամղջաւ խուսափութեան զինքն ծածկելով. Աս. որս. ծԳ: *Նորա եդեալ արեգական՝ զաղջամուղջ զխաւար (յն. մի բառ, ζόφος) զօգոյն լի արար լուսով: Աղջամղջիւ լի են անձինքն. Փիլ. այլաբ. և լիօս: *Միգապատեալ կաս 'ի հուր հնոցին, և աղջամղջիւ յանհնարին գեհենին. Մանդ. ա. և Եփր. խոսփոխ: *Զխմանակ նոցա աչս 'ի բաց մերժել յանգիտութեան աղջամղջէն. որ շուրջ զնոքօք կայ. Դիոն. ածոյ. Ժ: *Ցորժամ անձէ մի կողմն լուսանի, միւս կողմն զնշանակ աղջամղջի ցուցանէ. Շիր: *Զանհնար աղջամուղջ գիշերոյն. Պիտ: *Անլոյս աղջամղջիւ: Աղջամղջաւն անօրէնութեան. Սրգ: *Աղջամուղջն միայն ինչ լուսոյ ունելով ընդ խաւարի (որպէս արշալոյս). Ի Գիրս խոսք:

ԱՂՋԱՄՈՒՂՋ. ա. խոր Աղջամղջին. *Աղջամուղջ խաւարաւ նմանեցաւ. Սրգ. ա. յհ. Է:

ԱՂՋԻԿ, ջրկան կամ ջկան, անց կամ աւ, կունք, կանց. գ. Κοράσιον, νεᾶνις, ἡ παῖς, παιδίσκη. Puella, virgo. Օրիորդ. կոյս. էգ զաւակ. ախճիկ. Գըր. *Եթէ եղիցի աղջիկ կոյս՝ խօսեցեալ առն: Ոչ եթէ մեռեալ է աղջիկդ: Աղջիկ գու քեզ առեալ արի. ևն: *Համդերձ աղջկան. ԺԱ:

Մանկամարդ կին. *Տարաւ զնա 'ի ներքս աներն իւր՝ հայր աղջկանն. Դտ. ժէ. 4=9:

Նաժիշտ. աղախին. խալայըգ. *Էր նորա աղջիկ մի եգիպտացի: Եկն երկու աղջկամբք ... աւէ ցաղջկունսն: Աղջիկն՝ որ դռնապանն էր. ևն: *Ի յաղջկանէ միմին չարժեալ. Ղուշ:

ԱՂՋԿԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական աղջկանց. որպէս և կոչուսի փաղաքշական, գորովական. Κοριχός, κορίχιος. Puellaris, virginalis. *Փաղաքշական է աղջկական (ըստ յունաց). և զի ոչ առացաւ 'ի մերումս վասն պատշաճաւորաց. Մագ. և Երզն. քեր:

ԱՂՋԿԱՄԱՐԴ կմ ԱՂՃԿԱՄԱՐԴ. ոյ. գէկ, գկաց կամ դաց. գ. ա. Մանկամարդ. կին մանկահասակ կամ ծաղկահասակ. կէնճ գարը. *Աղճկամարդ մի ունէր 'ի կնութեան. Վրք հց. Յ: *Որ աղճկամարդ այրիքն են, 'ի նոցանէ 'ի բաց մերժեսցես: Ուսուցանել և խրատել զաղջկամարդսն. Եփր. Ա. Թեմ. և թէս: *Ամբաստանէ զաղջկամարդաց այրեացն. Ոսկ. Ա. Թեմ: *Անտի է պատուականն յայրութեան, և աղջկամարդացն գիշերութեան. Մանդ. ծԷ:

Կնամարդի. այր կանացի բարուք. Թօքէննէս. (Ըստ ասացեալ առ շաղաղուհ ասէ.) *Աղջկամարդ, 'ի բաց լեր յառաջադատակէ տաղերգ... սիրս, և այր կանացի զքեզ ծանիր. Արծր. Ա. 15:

ԱՂՋԿՈՐԴԻ, գւոյ. գ. յն. որդի աղջկանց. Դստերորդի. յաղիճ մօրէ ծնեալ. քիզ. *Աղջկորդի անձկանման. Խ. Բգ. Է. 30:

ԱՂՋԿՏԱԿ. գ. գրի և ԱՂՃԿՈՒՏԱԿ, կամ ԱՂՋԿՈՒՏԱԿ. Մոլոշ. եղէն ջէօմէճի,

մուղաղխան, ղուպաղաղի. ըստ ոմանց փոխ գործածոյ։ Մխ. Բժշ։ Բժշկր. ուրասիի և ԾՆԾԸՂԿԱԲԼԻԹ։ Տես և ԵՂԻԾ, ԵՂԾԿԻ ՏԱԿ։

ԱՂՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Մթութ. խաւար. *Ոմն, և աղջուկք իւր. Նար. Ղ. (յայլ օրինակս, աղջամղջութիւնք, կամ աղջամուղջք։)

ԱՂՋՈՒՐ, ջրոյ. գ. Ջուր յոր արկեալ իցէ աղ. աղ և ջուր. աղաջուր. տուզլու սու. *Թանայր զհացն յաղջուր. չկարացի (ասէ) կլանել զապառառահացն աղիւ, այլ արկի ջուր և աղ 'ի սփսակ և թացի. Վրք հց. ձ։ *Արամ աղջուր. և թէ ծովու ջուր գտանես, լաւն այն է։ Խառնեն զյօտի մոխիրն 'ի յաղջուրն։ Ըմպէ աղջուր։ Մոխրաջրով և աղջրով լուանալ. Վստկ. ծլէ. ծղէ։

ԱՂՏ, ի,ից. գ. ա. Աղային կամ աղի գարան, վայր, տեղի. որպէս թէ իցէ՝ Աղուտ, աղուտ։ Ըստ յն. Աղ, և Աղի. Ἅλς. Sal. տուզ. *Գումարեցան 'ի ձորն աղի, որ է ծով աղտից։ Քաղաքք աղտիցն։ Գնաց 'ի հովիտս աղտիցն։ Բաժ աղտից, կամ տարապ պատկաց։ Հարկանէր յամար զձորն աղտից. Ծն. ժդ. 3։ Եւս. ծէ. 62։ Բ. Թ. իէ. 11։ Ա. Դ. ժա. 35։ Աղ. ծը. Վերնագր։ կամ Ἁλικός. Salsus. տուզլու, և տուզլը. *Ճակատեցան 'ի ձորն աղտից։ Եւ 'ի ձորն աղտից՝ ջրհորք, ջրհորք նաւթի. Ծն. ժդ. 8. 10։ Իսկ Յհ. կթ. *Ընկալեալ պարգևս զերիր մասն գեղջաքաղաքին կողբայ, և զաղտս նորին բովանդակապար ... կամ է Հանք աղի, և կամ Հալք, կամ Ըրջակայ վայրք և գիւղք իբր ուժէթ. կամ Վիլայէթ։

ԱՂՏ, ոյ. ոց. և ի,ից. գ. Ῥύπος. Sordes. Σπίλος. Macula. Ἰλύς. Limus, lutum, faex. Անմաքրութիւն ինչ շաղախիչ այլոց, և հետք նորա երևեալ 'ի շաղախեալն. կեղտ. արատ. բիծ. քիր, քիրլիք, լէքէ, մէլէ. և Գայլ. ցեխ. տիղմ. մրուր. չէխ. թըն, չամուր, պուլանըգ. *Սատակեցեալ աղտով ենեբրի զխս։ Լուացէ ըր զաղտն ուստերաց և դստերաց սիոնի։ Ոչ զմարմնոյ աղտն 'ի բաց ընկենլով. Յոբ. Ի. 31։ Ծդ. 4։ Եզ. Դ. 4։ Ա. Պ. Գ. 21. *Արտաքս վտարի 'ի ձեռան ակամնջացն աղտն որ 'ի նմանէ. Նիւս. բն. իէ։ *Ո՞ւր են՝ որք 'ի աղմին թաւալին, և գուզնաքեայ աղտով մերով զուարճանան. Ատ. որս. ծդ։ *Լի են աղտով (աղմոյ), և 'ի ջնջել աղտոյն են. Ոսկ. յհ. Ա. 23։ *Թաւթաւեալ և թաղեալ աղտովք. Եղիշ։ *Նախատինս աւելորդ աղտոյ իւրեանց զկրակն ատնէին. Փարպ։ *Ջրոս լուացի 'ի հնոյ աղտից. Շար։ *Ծածկեալ փոշւով և աղտիւ. Վրք հց. ծդ։

Իբր Աղտ հոգւոյ, կամ ախտ. մեղք. *Ի բաց թօթափեսցիք զամ աղտ չարեաց. Ագաթ։ *Որ զօգտեսցի մաքրեաց զերեսս յաղտոյ մեղացն. Գէփ։ *Անարականութի աղտոց մեղանաց. Նար. ղգ։ *Յորժամ յաղահութէ և յամ աղտոց սուրբ իցեն. Իսիդ։ *Մեղքն այնչափ աղտ և կեղտ կուտեն. Ոսկ. մ. Բ. 12։

ԱՂՏ. Աւելորդ մասունք հրահալեալ երկաթոյ. ժանկ. մրուր. կղկղանք. տէրփ. փօրթա, ֆոս, Թիւֆիւլ. *Արծիծի աղտ ած 'ի տակսն. Վստկ. մռ։ Բժշկր. *Նախ ընտրեսցէ իւրև արծաթ, զի աղտն այրեսցի. Ագաթ։ *Գոյ աղտ յակին քո՝ որով պարծիս. Վանակ. յոբ։

ԱՂՏ. գ. Χόριον, կամ χόριον. Secundina, secundae. Թաղանթ սաղմի կենդանեաց յարգանդի մօր, որպէս շապիկ կամ քօղք բնութեան. փըլէ ըշէր, փղայ. փաճալգ, ջէլաջէթ. *Ջաղտն ելեալ 'ի միջոյ իւրմէ, և զծնունդս զոր ծնանիցի. կերիցէ. Օրին. իէ. 57։ *Ի ծնունդսն (քուակի ձիոյ) զաղտքն մի քարշէր. Վստկ. յծ։

ԱՂՏԱԽԻՆՔ. գ. Կեղտ. արատ. աղտոտութիւն. մէլէ. քիւլք, քիր. *Ջանասանն իւրեանց զաղտախինս յանդգնեցան կախել զայնոցանէ, որ զերկնից բարութեանցն բաւան հարեալ ունիցին. Յհ. կմ. պատ։

ԱՂՏԱՀԱՆՔ. գ. (ըստ այլ ձ. Աղտախանք.) Անցք աղտոյ արգանդի, և կամ յետանկողմն, արտաքին. նստոյք. օթուրաք, փըսդիլըք. *Մի որ Ը աղտահանս (կամ աղտախանս) արգանդի մարմնոյ խառնեալ կեցցի ըստ առօրեակ հեթանոսաց. կանոն։

ԱՂՏԱՂՏ. ա. } Ἀλυκός. Salsus. Որ.

ԱՂՏԱՂՏԻՆ. } նոյն զաղտ՝ Ը որում աղ. աղի. աղէհամ. աղի. մէղի. չօր, տուզլը, աճը. *Ցերևեալ խաղողոյ յորթոյ՝ ջուր թթու և աղտաղտ ունի. Վեցօր. է։ *Ոչ եւ քաղցուն ջուր ըմպելի՝ աւելի քան զաղտաղտն գտանել անմխիթարեան. Գէփ։ *Եղեն աղտաղտ կերակուր գեհեղց. Վրդն. ող. Ի. Երգ. ուր գրի ԱՂՏԱՂՏԱՆ։ *Եւ ոչ աղտաղտին տեղւոյ ջուր քաղցր առնել. Յկ. Գ. 12։ *Ջարահոտութեամբ աղտաղտին ջրոց թմբրեցուցանէ. Գէփ։ *Ջուրս աղտաղտին՝ անխափանելի ծառայեաց արքային. Նար. մը։

ԱՂՏԱՂՏՈՒԿ, տկոյ, կամ տկի, ով. ա. Նոյն Ը վ. Ἀλμυρός. Salsus. աղի. չօր, տուզլու. *Բնակեսցէ յերկիր աղտաղտուկ. Երեմ. ժէ. 6։ *Ցաղտաղտուկն առապելս ծով. Մագ. ծզ։ *Աղտաղտուկ ջուր։ Աղտաղտուկ՝ ծովայինն։ Աղտաղտուկ խառնեալ ըմպելին։ Կինն փոխեալ լինէր յաղի բնութիւն. քանզի հրաւէզ եղելոյ գաւառին՝ աղտաղտուկն ոչինչ նուազ (քան զայն) անպտուղ է. Փիլ։

Նմանութբ ասի. *Ցաղտաղտուկ կորստական ջուրցն մեղաց. Իգն։ *Ցաղտաղտուկ անհաւատութէն 'ի վեր ամբարձան. Աֆրհ. նոր կեր։ *Աղտաղտուկ կենցաղ. Լմբ. ող։

ԱՂՏԱՂՏՈՒԿ, ուկք. գ. Աղի և ծովային վայր. երկիր աղի և խոնաւ. չօրաքէղ. չօրէսթան, չօրագ եէր, չօրագլըգ. Ἅλυμα, ἅλμη, ἁλμυρίς. Salsugo, salsilago, marina vel salsa loca. *Բնակեսցէ յաղտաղտուկս անապատի։ Բնակութիւնս նորա զաղտաղտուկս։ Արար զերկիրն պտղաբեր յաղտաղտուկս. Երեմ. ժէ. 6. Յոբ. լթ. 6։ Աղ. ճզ. 34։ *Գողաբերութե գաւառին դարձաւ յաղտաղտուկ. Խոր. Գ. 7։ *Որ յաղտաղտուկ Ծի մնեալ եւ. Մաշ։

ԱՂՏԱՄՈՒՂՏ. Ց. ԱՂՋԱՄՈՒՂՋ (որ ասի ծագի, իբր աղտ և մուղտ. կամ մութն.) *Իբրև օրն տարաժամեցաւ, և աղտամուղտ եղեն, գաղտուկ մուծին զնա աշակերտքն 'ի քաղաքն. Ոսկ. գծ։

ԱՂՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Տ. ԱՂՏԵՂԱՆԱՄ։ *Երկուցեալ եմ, զի աւեղծ համարիս զաղտացեալս և զմարմնաւորս. Եփր. յուրէփար։

ԱՂՏԵՂԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Խօսք աղտեղի. թշնամանք. և բամբասանք. բան վասն անարժան գործոց. չիրքին սէօզ. *Կուտեալ իշխանացն հայոց բազում աղտեղաբանութիւնս 'ի վերայ թագաւորին իւրեանց. Փարպ։

ԱՂՏԵՂԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ῥυπαρώτερος. Sordidior. Առաւել կամ յոյժ աղտեղի. փիծ. ամէնէ աղտոտ. գոյէլք քիրլի, քիր. *Ձեռք ինչ քան զմեզս աղտեղագոյն. Ոսկ. յհ. Բ. 6։ *Աղտեղագոյն նիւթ. Նիւս. Երգ։ *Որ քան զամենայն աղբ աղտեղագոյն է. Սրգ. ա. գ. զ։ *Աղտեղագոյն աղէտք աղծապղծութե. Յհ. կթ։

ԱՂՏԵՂԱԳՈՐԾ. Տ. ՋԱԶՐԱԳՈՐԾ. *Սուտք, անպիտանք, աղտեղագործք. Փարպ։

ԱՂՏԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՋԱԶՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. *Փոխեալ աղտեղագործութեանք. ՃՃ։

ԱՂՏԵՂԱԾՈՒՓ. ա. Ծփեալ յաղտեղութիս. շաղեալ կամ պղծեալ յաղտեղի իրս. *Որք բարձրացուցանեն զանձինս իւրեանց 'ի գետնաքարշ և յաղտեղածուփ կենցաղոյս. Զքր. կթ։

ԱՂՏԵՂԱՀԱՆԴԵՐՁ. ա. մ. Աղտեղի հանդերձիւ. որպէս և գնէ 'ի յն. μετὰ ῥυπαρᾶς ἐσθῆτος. Sordida veste. աղտոտ լաթով. *Ոչ աղտեղահանդերձ մտանել 'ի տեղան այսր. Ոսկ. յհ։

ԱՂՏԵՂԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ῥυπάω, ῥυπῶ, καταῤῥυπόομαι. Sordeo, sordidor, conspurior, contaminor. Շաղախիլ աղտեղութեամբ. պղծիլ. աղտօտիլ, փօտիլ, ապականիլ. քիրլէնմէք. *Որ աղտեղանալոցն է, աղտեղասցի. Յայտ. իբ. 11։ *Ձեռացն և երեսացն և այլոց անդամոցն աղտեղացեալ 'ի կայծականց հրոյն. Նիւս. օծան։ *Հարսինք ոչ աղտեղացան. Խոր. Գ. 68։ *Ի գարշ ցանկութեանց ոչ աղտեղացան. Սրգ. յն. Է։

ԱՂՏԵՂԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրող աղտեղութեան. անմաքրասէր. գարշասէր. ցանկասէր. գարշելի. *Իշխանք աղտեղասէրք. Խոր. Գ. 68։ *Ձեր աղտեղասէր օրինացդ. Փարպ։ *Ի տեղի՝ ուր չիք իշխանութի աղտեղասիրաց. Մծբ. ծէ։ *Աղտեղասէր պղծութբք. Աւծբ. Ա. 15։

ԱՂՏԵՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ աղտեղանալ. աղտեղի առնել. աղտեղել. զազրացուցանել. շաղախել. պղծել. աղտօտել, կեղտօտել, փօտել. քիրլէթմէք, պէրպատ էթմէք. Μολύνω, ῥυπαίνω. Polluo, inquino, sordido, maculo, conspurco, contamino. *Լուացի զոտս իմ, զիարդ աղտեղացուցից զնոսա։ Որք ոչ աղտեղացուցին զհանդերձս իւրեանց. Երգ. Է. 3։ Յայտ. Գ. 4։ *Զերթան բանիւ աղծեսցի, և զերդու իմ գառագի բանիւք աղտեղացուցի. Եփր. խոստ։ *Ամենայն մեղք աղտեղացուցանեն զհոգին. Ոսկ. յհ։

Եւ Ապականել. արատել. անպատուել. խանգարել. աւրել, պղծել, եգել. պօզմագ. Διαλυμαίνω, λυμαίνομαι. Violo, vitio, corrumpo, labefacio. *Քակելով զճշմարտութիւն, և աղտեղացուցանելով զամօթխածութիւն. Բրս. ծն։ *Ջառաջին մարդասիրութիւն աղտեղացուցաք. Վրք հց. Դ։ *Թագաւոր ոչ աղտեղացուցանէ զինքն, որ ոչ անմիջականապէս խօսի ընդ ամենից. Սահմ. ժա։

ԱՂՏԵՂԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Որ աղտեղացուցանէ. *Սրբութեան աղտեղացուցիչ. ՃՃ։

ԱՂՏԵՂԵՄ, եցի. Տ. ԱՂՏԵՂԱՑՈՒՑԱՆԵԼ՝ ըստ ամենայն առմանց։ Իսկ կրաւորն. Տ. ԱՂՏԵՂԱՆԱԼ։ Μολύνω, ἐμμολύνω, σπιλόω, ևն. *Ոչ է իմ աղտեղեալ զանուն իմ և զանուն հօր իմոյ։ Եւ զպատմուճանն որ 'ի մարմնոյն իցէ աղտեղեալ. Տօբ. Գ. 17։ Յուդ. 23։ *Տեսին զորդութիւնսն աւերեալ, և զանուանն աղտեղեալ. Ա. Դ. Դ. 38։ *Զգիրս հայհոյեցին, և զճշմարիտն ոչ

[illegible] Ա. Թագ. ԺԵ. [illegible]

ԱՂՏԵՂԻ, ղւոյ, ղեաց. ա. Ῥυπαρός. Sordidus. [illegible] Զաք. Գ. 3. Յէ. Ճ. 2. [illegible]

Եւ [illegible] Αἰσχρός. Turpis, foedus. [illegible]

ԱՂՏԵՂԵԼ ԱԲԱՆԱԼ. [illegible] Ἐμμολύνω. Inquino, polluo. [illegible]

ԱՂՏԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ῥυπαρία, ῥύπος, ἀκαθαρσία. Sordes, immunditia, impuritas. ἀσχημοσύνη, turpitudo. [illegible]

[illegible]

ԱՂՏԻՒՐ, ԿՄ ԱՂՏԻՒՐ. Տ. ԵՂՏԻՒՐ. [illegible]

[illegible] Թ. [illegible]

ԱՂՑՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ԱՂՑԱԻՈՐ, ի, աց. ա. [illegible] Ἐνδεής. Indigens. [illegible]

Հարկաւոր. [illegible] Ἀναγκαῖος. Necessarius. [illegible]

[illegible]

ԱՂՑԱԻՈՐԱԳՈՅՆ, գոյնի, ից. ա. [illegible] Փիլ. լին. Գ. 172.

ԱՂՑԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible] Ղ. յլ. Ժ.

ԱՂՑՄԻ. [illegible]

ԱՂՑՔ, ցից. գ. Ἀνάγκη. Necessitas. [illegible]

ԱՂՓ. ԱՂՓԱԲԵՏՔ. Տ. ԱԼՓ. ԱԼՓԱԲԵՏՔ.

ԱՂՓՈՒՆ. ա. [illegible]

ԱՂՓՈՒՑԱՆԵԼ, կմ՝ } [illegible]
ԱՂՓՈՒՑԱՆԵԼ. [illegible]

[illegible]

ԱՂՔԱՏ. ի, աց. և ոյ, ով. ա. և գ. Πτωχός, πένης, πενιχρός. Pauper, inops, mendicus. [illegible]

[illegible]

ԱՂՔԱՏԱԲԱՐ. մ. Πενιχρῶς. Pauperum more, per inopiam. [illegible] Փ. 27.

ԱՂՔԱՏԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. [illegible]

ԱՂՔԱՏԱՁԳԵՍՏԵԱԼ. ա. [illegible]

ԱՂՔԱՏԱԿԱՆ, կանք. ա. Տ. ԱՂՔԱՏԻՆ. [illegible]

ԱՂՔԱՏԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible] Փ. 14.

ԱՂՔԱՏԱԿԵՐՊ. ա. [illegible]

որ և ԱՂՔԱՏԱՑԱԶԵՆ. տճկրէն ֆէրտ ֆէթօղ. *Դատէին աղքատակերպ գիտնական. Սոփ. Է. 7:

ԱՂՔԱՏԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Կցորդ աղքատութեան կամ աղքատաց. Συμπένης. Paupertatis vel inopiae socius. *Այր եղբարք և աղքատակիցք. քանզի աղքատք (եմք) ամենեքեան, և ամենայնի շնորհին կարօտեալք. Անան. առ. : *Դարձուցանելով զնոյնս 'ի զրկեալսն, կամ 'ի նոցին աղքատակիցսն. Աղքատակիցքն քո զրկէին 'ի շնորհացն. Լմբ. փնփ. և պտրգ:

ԱՂՔԱՏԱՁԵՒ. ա. Ունօղ զձև և զկերպարանս աղքատի. աղքատակերպ. կամաւոր աղքատ. տճ. դէօ. *Այնպէս աղքատաձև եղեալ առ մեզ բնակեցար. Վրք հց. ծգ:

ԱՂՔԱՏԱՄԻՏ. ա. Տկարամիտ. սակաւամիտ. խէլքը նօք. *Այնպէս աղքատամիտ եմ, և զառաջս խնդրեմ: Լմբ. պտրգ:

ԱՂՔԱՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Πτωχεύω, πένομαι. Pauper sum, mendico. Աղքատ լինել. անանկանալ. և կրել կամ յանձն առնուլ զաղքատութիւն. տճ. ֆագիր օլմագ՝ գուլմագ. *Եթէ աղքատասցի եղբայրքո: Մի երկնչիցիս որդեակ, զի աղքատացաք յոյժ: Վասն ձեր աղքատացաւ, որ մեծատունն էր. ևն. *Որք զի ունեւորացն հօգւով կամաւ աղքատացան. Յճխ. ծ: *Մեծ է աղքատանալն վասն քո՛ քան ստանալ ինչս և տալ աղքատաց. Ղ. ընդ. հանր: *Աղքատանայ զմերձին աղքատու թիւն. Հանմ. առ:

Յետնել. նուազել. պակասել. սպառնալ. *Աղքատացաւ 'ի սպառուէ զօրութիւն իմ. Սղ. Լ. 10: *Աղքատացան լապտերք մեր. Ջքր. կբ: *Որ աղքատացեալն է յիւրմէ կերպարանէն. Նիւս. կազմ. ծդ: *Որքան է գործակալիր, աղքատանաս տալ օրինակ. Խոսր:

Ընտրելի է առեալն Մագ. Նչ. էկեղ. *Որ չարութեամբ աղքատացեալ է (կամ աղքատեալ է) ». Իբրու թէ՛ ազատ է 'ի չարութէ:

ԱՂՔԱՏԱՆԻ, նւոյ. գ. յոգ. Աղքատք. *Զինչ իւր հայրենեացն եւ յաղքատանին. Գնձրն:

ԱՂՔԱՏԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Բնակարան վասն աղքատաց. անանկանոց. և հիւանդանոց վն աղքատաց. հօգէտուն. Ֆագիրխանէ. *Շինել աղքատանոցս. Խոր. Գ. 20: Յհ. կթ:

Գանձանակ աղքատաց. *Այրին զոր ինչ ունէր՝ զայն էարկ 'ի յաղքատանոցն, և ժառանգեաց զարքայութիւն. Ոսկ. ապաշխ:

ԱՂՔԱՏԱՆՔ, նաց. գ. Աղքատութիւն. աղքատին վիճակ կամ իրք. *Աղքատանաց և տառապանաց և անշքութեան էր կենցաղն յոր. Սկեռ. յեսայ: *Կերակրեսցես յիմում բարձին՝ յաղքատանաց և 'ի շնչին: Ընկալարուք զնա 'ի տնանկաց՝ զընծայս բանի աղքատանաց. Ղ. յո. որդի. և հրեշտ:

ԱՂՔԱՏԱՊԷՍ. մ. Որպէս աղքատ ոք. աղքատաբար. տճ. դէօ, ֆէղիրանէ. ֆագիր՝ միսքին կիպի. *Աղքատապէս երկեցաւ (Տրդն մեր). Լմբ. ող: *Եղեալ 'ի մեջ աղքատապէս. Եփր. ծն:

ԱՂՔԱՏԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φιλόπτωχος. Pauperum amans. Սիրող և խնամող աղքատաց. տճ. ֆէր՝ գուռէ սէվէօղ. *Որք միանգամ քնեալք և աղքատասէրք էք. Անան. առ: *Առ յոյժ աղքատասէր եւ, և զաղքատս յամ առեալս կարգեցի. Ջքր. կբ: *Աղքատասէր պաշտաման. Նոր. Գ: *Առն աղքատասիրի. Վրք հց. ծդ:

ԱՂՔԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՂՔԱՏՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. *Առ յոյժ աղքատասիրութեանն: Աղքատասիրութիւն և առատաձեռն բաշխմամբ. Բուղ. Գ. 4: Մագ. ԽԳ:

ԱՂՔԱՏԱՄՆՈՑ, նուցի, ցաց. ա. Մնուցիչ և սնուցիչ գարմանիչ աղքատաց. *Աղքատամնոյց հայրապետս. Բրս. պղոր:

ԱՂՔԱՏԱՄՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Մնուցանելն զաղքատս. խնամք աղքատաց. տճ. ֆէղիր բէսլէ. *Նախ յաղքատամնութիւն քան զբազում յառաջադէմ ցուցանէր. Լաստ. ԽԳ:

ԱՂՔԱՏԱՏԵԱՑ. ա. Μισόπτωχος. Odio habens, vel fugiens pauperes. Ատեցօղ աղքատաց. տճ. ֆէղիր դուշման. *Աղքատատեացք, մեծք և հպարտք. Մծբ. ծԸ:

ԱՂՔԱՏԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ատելն զաղքատս. անգթութիւն առ աղքատս. տճ. դէմ ֆէղիրսիզ. *Ցանկիշտութիւն, աղքատատեցութիւն. Բուղ. Գ. 12:

ԱՂՔԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Πτωχίζω, πτωχεύω. Pauperem vel mendicum facio. Աղքատ կացուցանել, անանկացուցանել. տճ. ֆէղիր էթմէք. *Տէր աղքատացուցանէ, և մեծացուցանէ: Թէ աղքատացուցանէ՞լ (յն. աղքատանալ) կոչեցեր զմեզ այսր. Ա. Թգ. Բ. 7: Դտ. ԺԴ. 15: *Թէ աղքատացուցանէ զմեզ, փարձէ՝ թէ եմք ժուժկալք. Իգն: *Աղքատացուցին 'ի սատացուածոցն առաքինութեան. Լմբ. ող:

Նուաստացուցանել. ցածուցանել. *Նա զփառսն իւր աղքատացոյց, զու զմեզ զնեցնան քո նուաղեցո. Ոսկ. Բ. խոր:

ԱՂՔԱՏԻԿ. ա. Յետին կամ առաւել աղքատ՝ արժանի գթալոյ. խեղճ աղքատ, տճ. ֆէղիր. *Աղքատիկն այն՝ զոր 'ի դրանէն հալածէիր: Զինչ արարեր ով աղքատիկ. Վրք հց. ծդ: *Այն աղքատիկն՝ որ զաղքատ կոչեցաւ. Գնձ:

ԱՂՔԱՏԻՄԱՍՏ. } ա. Տկար և փամակի

ԱՂՔԱՏԻՄԱՑ. } իմաստիւք կամ իմացուածովք. անճարակ խելօք. *Աղքատիմաստ բնութիւնք մարդկայնոցս. Ար. խլ: *Աղքատիմաստ խելօց խոնարհանաց շարժումն: Խելօք աղքատիմաստ բանզիտութ. Արծր: *Փոքր 'ի շատէ օրինակեալ աղքատիմաստ և աղօտ գիտութեա. Ջքր. կբ: *Ըստ իմում աղքատիմաստ մտացս. Սեան. ղղջ: *Տուաւ փոքր 'ի շատէ յաղքատիմաստ և 'ի տկար իմաստից մերոց: Աղքատիմաստ մերով բանիւս. Ղ. Բղխ: *Զիմ զաղքատիմաստ և զպուզմեալս ընկալցիս բանս. Նիւս. սփէ: *Աղքատիմաստ բարեաց զցանկս յիշատակիս գրեցի. Սոփ. Ս: *Զայս չնչին և աղքատիմաստ բանս. Սկեռ. եւ:

ԱՂՔԱՏԻՆ. ա. Աղքատական. յանկարծ աղքատ վիճակի. անարժանոյն. տճ. դէօլէ, պոյաղը. *Անկեալս անօթեաց քո՝ տառապեալք և աղքատիկք եղեցին. Վրք հց. Ն:

ԱՂՔԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Πτωχεία, πενία. Paupertas, mendicitas. Վիճակ աղքատաց. չքաւորութիւն. անընչութիւն. անանկութիւն. տճ. ֆագիրլիք, էօխսուզլուգ. *Ոչ աղքատութիւ կերիցես զհաց քո: Ես ըստ աղքատութեան իմում պատրաստեցի: Զաղքատութիւն և զնեղութիւն մեր: Աղքատութիւն զայր խոնարհ առնէ (կամ անանկութիւն խոնարհեցուցանէ): Բեկումն տննանկաց, աղքատութիւն: Զաղքատութիւն և զանարգանս 'ի բաց բառնայ խրատ. ևն: *Մեծութիւն և

աղքատութիւն պատահարք. Եղիշ: *Աղքատութիւք կարօտութեանց. Եղիշ: *Վասն աղքատութեան ընչից. Գիտ: *Հանեալք 'ի խոր աղքատութենէ. Յհ. կթ: *Զմերձին աղքատութիւն առաջի դնէ. Մրգ:

Պակասութիւն որ և է իրաց. և յետնութիւն. տճ. էհթիյաճ. *Ունէի և զաղքատութիւն մատենից, յորոց զխելթս հաւաքել 'ի դէպ էր. Մխ. դդ: *Վերջին աղքատութիւ մնաց վարժեալ. Մրգ. յաղէ:

Առաքինութիւն կամաւոր աղքատութեան. *Կամաւոր աղքատութիւ առաջնորդէ երկինից ընդ նմին լինելոց արժանի: Աղքատութիւն ուսուցանէ զմարդոյ զճշմարտութիւն. Շար. Վրք հց:

ԱՂՔԱՏՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՂՔԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. Φιλοπτωχία. Pauperum amor. Սէր աղքատաց. գութ և խնամ առ աղքատս. *Յաղագս աղքատսիրութեան: Ընկալցի՛ք յաղագս աղքատսիրութեան զբանս. Անան. առ: *Արասցո՛ւք զաղքատսիրութիւն բոլորով սրտիւ. Մանդ. Է: *Առաւել եւ պատուական է ամուսնութեան աղքատսիրութիւն յամ բարեգործութիւն. Փարպ: *Զարդարեալ նախ զոր յինքն պատկեր՝ աղքատսիրութ. Ղ. Բղխ: *Բարեգործ ողորմածութ. և աղքատսիրութ. Մաղ:

ԱՂՔԱՏՕՐԷՆ. մ. ա. Աղքատաբար. ըստ օրինի աղքատաց. աղքատին. *Աղքատօրէն ձեռամբ շրջէին. Եղն. մդբ:

ԱՂՕԹԱՐԱՐՈՒՂԻ. ա. Որ բղխէ 'ի սրտէ զանդադար աղօթս. մշտամռունչ յաղօթս. *Խառնեալք յաղօթարարուղիս 'ի զօրս քննակեցոյց գնդին. Ագաթ:

ԱՂՕԹԱԼԻ կամ ԱՂՕԹԱԼԻՑ աղատուք. Ճառընտ. Բ. Գ. ընթերցիր ըստ Ա. *Արտասուալի աղօթք »:

ԱՂՕԹԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՂՕԹԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. Յաղօթս կալն. աղօթելն. *Որ յաղօթակայութեան զանհաքրրանութիւն պատմեն. Թէոդոր. մայրագ:

ԱՂՕԹԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Δεητικός. Precatorius. Սեպհական աղօթից. որ ինչ հայի յաղօթս. մաղթողական. *Պատրաստէ աղօթական բանիցն զմիտս մահուան. Փիլ. յոբ: *Աղօթական է բանս, և յուսոյ. Լմբ. սաղմ: *Աղօթական զբանն՝ նոցա առաջի դնէ. Մրգ. յոբ. Ա: *Ճոխացուցանէ պայծառապէս զիմ աղօթական ժամանակս. Յհ. կթ: Իսկ Բրս. Խ Ձ. *Զայս աղօթականս միմեանց առաջին »: յն. παρακλητικός, որ է՝ մխիթարական՝ միանգամայն և աղաչողական:

ԱՂՕԹԱԿԱՆ. ա. գ. Εὐχόμενος, ἱκέτης. Orans, supplex. որ և ԱՂՕԹԱՐԱՐ, ԱՂՕԹԱՒՈՐ. Այն՝ որ յաղօթս կայ. աղօթօղ. պարապեալն յաղօթս և 'ի խնդրուածս, և ուխտաւոր. տճ. ըսօղ. դուա էտէն, դուաճը. *Ձեռն իսկ է լեզու աղօթականաց, և նովաւ բուռն հարկանէ զտանցն այն: Ո՛չ զաղօթականաց զգեցեալ զկերպարանս. Ոսկ. մթ. յորդէ և Մանդ. Է: *Աղօթականքն անդադար լինէին յաղօթս իւրեանց. Եղիշ. Գ: *Պէտք են աղօթականին՝ աներկմիտ հաւատով զաղօթսն այս նուիրել: Յօրինակ աղօթականաց. Խոսր: *Աղօթական անխարդախայս. Նար. ծՂ: *Ի ձեռն աղօթական եղբարցդ ուխտաւորաց. Ղ. Բղխ: *Հոգին աղօթականն ունէր և սանաւ մարդասիրութեան. Լմբ. հանգ: *Դրդուեաց զաղօթականն զինաւհակ առ 'ի գրհել զեաւ ո՛չ ողորմ, այլ կարծիք ապաշխարութեան առ լալն. քանզի եւեա զնա՝ զի լայր. Փիլ. լին:

ԱՂՕԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աղօթա-

կանն գոլ. ուխտաւորութի. *Ի պորտս ա-ղօթականութեան եկեալ հասայ յեկեղ. Մագաղ.

ԱՂՕԹԱԿԵՐ. } Տ. ԱՂՕԹԿԵՐ. *Ա-
ԱՂՕԹԱԿԻՐ. } ղօթակերս արձակեալ 'ի հոգւոյն խաղաղութե. Բուզ. Գ. 21: *Աղօթակերն քան զայն զոր աղաչէաց՝ խնդրեցաւ յն է. ՍԵԲ. Բ:

ԱՂՕԹԱԿԻՑ. կցի. ցաց. ա. Կցորդ և ընկեր աղօթից. աղօթող ընդ այլս, և միասին ընդ այլս. Συνευχόμενος, εὐχόμενος. *Ասա է մեզ և ընդ աղօթակիցս մեր առաւօտեան զօրութեանն. Պորփ: *Եւ 'ի վերայ միաբանութեանն՝ աղօթակից մարդասիրութեան. Ցն. օրհն: *Որ յայլ պաշտամանս ընտրելին, բարձեալ նախանձաւորս անձինն. և որ յայս պաշտ. ծառայութեան, առաջի աղօթակիցս (յն. ընկեր աղօթող). Ոսկ. մ. բ. 27:

ԱՂՕԹԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. ի միասին կամ միաբան ընդ այլս, և ընդ այլոց աղօթել. Συνεύχομαι. Simul oro. Տէյնէդ աղօթ ընել. *Հրեշտակք անտեսաբար զհետ քո՝ աղօթակից քեզ լինին. Վրք հց. ի՟: *Իսկ նա և ոչ աղօթակից հասանէր նմա լինել. Վրք ոսկ: *Աղօթակիցք լերուք՝ և մեզ առաւօտեան զայս մեզ մատակարարել. Աճառ. ոսկ: *Ցանկացեալ գիտելիս 'ի յաղօթելն աղօթակից լինել. Պտ. Արք և բանք. ածայ. *Վասն այս խորհուրդ, և մեզ ընդ այն զայս աղօթակից լինիմ մանեկի կեանս և փրկանաց ››. Աւ խնդրեմ աղօթից. Աճառ. ձյա:

ԱՂՕԹԱԿՑԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Մինչ առ հայր ջանս է նոցին աղօթակցեալ. Ցհ. կբ:

ԱՂՕԹԱՀԱՑԵ. ա. Որ կերպ հայցուած աղօթից. աղօթական. մաղթողական. *Աղօթահայց աղաչանաց դանցն: Աղօթահայց պատարագաց առ ած. Ցհ. կբ:

ԱՂՕԹԱՁԻԳ. ա. Որ յերկարաձգէ զաղօթս. անձանձիր յաղօթս. *Կայր զժամանակն ձմեռնային աղօթաձիգ և անհեռանալու. ճճ:

ԱՂՕԹԱՄՏՈՅՑ, ուցի. ա. գ. Մատուցող աղօթից. քահանայ աղօթատուաց. աղօթ ընող. *Տոյ և տանն զիստ պաղումն՝ աղօթատուեցն, և ոչ կա նշան. Խոսր:

Գիրք աղօթից. ժամագիրք. *Մաղթանաց, կամ աղօթամատոյց ընթեռնուլ. 'ի նիւթ խոր: *Աղօթամատոյց գիրս. Ցիշատ:

ԱՂՕԹԱՆՈՑ, ի, աց. գ. որ և ԱՂՕ-ԹԱՏՈՒՆ, ԱՂՕԹԱՐԱՆ. Εὐκτήριον. Oratorium. Տուն և տեղի աղօթից. եկեղեցի. մատուռն. աղօթ ընելու տեղ, խուց, զոր երեք. նամազգեահ, խաղոփենոց. *Զի իբրև եղեն զինամ երեկոր պաշտեաց, և ամենայն (կամ տեղի) աղօթանոց եղև. Ոսկ. խ: *Տեսանէ մտեալ աղօթից տանն, որ է տունն հայրենի, և հարց աղօթանոց հանգչել. Ոսկ: *Կացցէ առ գուրս աղօթանոցին. հան: *Ցանկ անկցի երեկոյեանն և աղօթանոց մերձակայանալ. Վրք հց. ասայ:

ԱՂՕԹԱՆՈՒԷՐ. ա. Որ իցէ նուէր աղօթից, կամ աղօթք նուիրական. նուիրող աղօթից, և նուիրեալ աղօթիւք. *Եւ ես աղօթանուէր եմ ծփ: Ի աղօթանուէր լուսաւորն կենաց. Նար. Գ: *Աղօթանուէր թեզեն հայածեաց զգալով զորաց: Աղօթանուէր նշանաց: Աղօթանուէր հայցմանց: Աղօթանուէր պաղատանք. Ցծր: 'Ի մէջ աղօթանուէր ասացուածոց՝ և պատուիրան խոստնել. Լմ. աղ:

ԱՂՕԹԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Աղօթասէր կերպականն աղօթական. ջերմեռանդ. Սիրելի. *Մի աղօթասէր անձինք.

Փարպ: *Որպէս զի երևեցին առաւել մարդկանն, թէ աղօթասէրք իցեն. Եղիշ. ձբ:

ԱՂՕԹԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր աղօթից. ջերմեռանդութիւն. *Զաղօթասիրութեան աեսանելով. ճ. ձ:

ԱՂՕԹԱՏԵՍԱՑ. ա. Առաջնորդ աղօթից. ծայր յաղօթս. աղօթ ընող, աղօթի պաշ. *Ծայրք, և աղօթատեսացք. Սրգ. ա. դ. է:

ԱՂՕԹԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Առաջին զաղօթս. խորհուրդ յաղօթից. աղօթքին պաշտօն. *Մեզ այս աղօթատեսութեան. Մաղ:

ԱՂՕԹԱՏՈՒՆ, տան. Տ. ԱՂՕԹԱՆՈՑ. *Անօթ սրբազանարանն (ցուլ պղնձի) եղև նոցա աղօթատուն. Ճ. Բ: *Զաղօթատուն նոցա կլեալ արամեք՝ այրել հրամայէր. Վրդն. պտմ:

ԱՂՕԹԱՐԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՂՕԹԱՆՈՑ. *Աղօթարանք կոչին, և սրբարանք. Մհյ. կբ: *Դատապարտեալ ելանեն յաղօթարանէն. Խոսր: *Եկեղեցին յաղօթարանն առ քահանայսն. Շ. Բղբ: *Կրօնաւորաց աղօթարան է. Լմբ. պտրգ:

Իբր ա. *Ցաղօթարանն վայրի ընդ պատուիրանս այսոր կենդանութեան Ս. Հոգւոյն ահեղ աղօթարանն. Նար. Է:

ԱՂՕԹԱՐԱՆ սուր ռմկ. և Արևելք. կողմն աղօթելոյ սովորական:

ԱՂՕԹԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Որ առնէ աղօթս. աղօթական. աղօթամատոյց. աղօթաւոր, և ուխտաւոր. աղօթ ընօղ. փառուծը. *Եհաս առ նուաստս աղօթարար իմ թագաւորութեդ: Խոնարհ և աղօթարար: Աղօթարար և ածազարդ քահանայիցդ. Շ. Բղբ: Ոսկիփոր: *Հիւրք և աղքատք և աղօթարարք՝ որք գնան 'ի վանքն, հանգիստ. Կանոն. և Երզն. խր: *Աղօթարար առաքինի. Գնձրն:

ԱՂՕԹԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. *Ծերք ոմանք, որք աղօթաւորք կոչէին. Վրք հց. ծգ: *Ոմանք յողջ հասին հայրմէ, որք առին հաճի, աղօթաւորի կերպիւ լեալ՝ մտանէին 'ի նորա տունն, և ապաւանէին զնա. Ոտն. ճհէ:

ԱՂՕԹԵՄ, եցի. ն. չ. Աղօթս առնել կամ մատուցանել առ ած. յաղօթս կալ. աղաչել, պաղատել. խնդրուածս մատուցանել. աղօթ ընել. փառ քեղդ, նամազ գըլմագ. Εὔχομαι, προσεύχομαι. Oro, precor. *Առ զրունս եկէք և աղօթեցէք. Պորփ: *Եւ վասն այլոց 'ի մարդկանէ աղօթեցէք գտանել առ ած. Աճառ. Գ: *Ցաղօթելն առ քեզ կեցուցեր. Նար. Գ: *Աղօթէիր 'ի վր քո քարաձիգ ժողովոյն: Անսահման ժամանակաւ աղօթել մինչ առ ած հոգւով և մտօք: Աղօթելով զայս առաքեր, հայր անցն յինէն զբաժակս. Շար: *Աղօթելով մինչ ի այ, և արտասուելով. Սրգ. յէ. Գ: *Ի գեհեն հոգւոյն ոչ զայս աղօթեցի: Զոր 'ի կարգէ ասողնուսս է աղօթել. Նար. կթ. է: *Դնէին ուխտ, և աղօթէին աղօթս. Պէպ:

ԱՂՕԹԵԼ. սր. խնդրով. իբր Վասն, 'ի պէտս. *Թէ թշնամւոյն չաղօթես՝ որպէս քեզ, ապա լաւ է չաղօթել. Եղնկ. խր: *Փրկութեան նոցա աղօթէ. Ոսկ. Բ. կոր: *Այլոց աղօթելով զայլոց աղօթս մեզ շահեցաք. Խոսր: *Փրկութեան մեր աղօթեն (հրեշտակք): Համապատարագեան համեն աղօթեմ: Եւ ոչ առաքեալսն ինքեան աղօթեաց: Որում աղաչեմք, և յոր աղօթեմք. Նար: *Ժողովրդականն որոց պէտս պէտս աղօթեմք. Լմբ. պտրգ:

ԱՂՕԹԵԼ. հյց. խնդ. իբր հայցել, խնդրել աղօթիւք յայ. ողորմել, փէշ-րակ. *Զոր և այլքն անձնեքեան ողորմանս

Հայրենին աղօթելոյն. Արշ. ԻԷ: *Փրկութեն 'ի թշուառութեանց բազմաց աղօթեաց. Նար. ծբ: *Աղօթել զփրկութի, կամ զլուսաւորութիւն. Արշ. ԻԸ: Նար. ծբ: *Աղօթէ այ զխործանուն, կամ զազատութիւն թշնամեաց. Լմբ. աղ. և Բղբ:

ԱՂՕԹԸՆԿԱԼ. ա. Ընդունող աղօթից. *Ոչ հայելով 'ի գործս մարդկան, այլ յաղօթընկալն միայն յած. Երզն. մթ:

ԱՂՕԹԿԵՄ. գ. որ և ԱՂՕԹԿԵՐ, ԱՂՕԹԱԿԵՐ. Աղօթարար. աղաչաւոր. բարեխօս. պատգամաւոր. (զի քէօր, քէր-փէն, այս. է գործ, արարք, գործել, առնել. կերտել.) Իղափէթէօր, փուօճը, էլչի.) Πρεσβευτής. Orator, nuntius, legatus. *Աղօթկեսս արձակեր՝ առաքել նմա. թէկութս օգնականութե. Եսս. Իր. Ա:

ԱՂՕԹԿԵՐ, ի, աց. ա. գ. Նոյն ընդ վ. Աղօթարար. աղաչաւոր, ևն. *Ընկալեալ զամօթ պատկառանաց զաղօթկերին (արքահամն և սաւայի): Գտանէին իւր անկելոց՝ աղօթկերաց և հաւանողաց. Փիլ. լէ: *Զաղօթկերացն բազմութե սուսերաւ մահու խողխողեալ. Նար. ծա: *Բազում աղօթկերօք աղաչէր թագաւորին. Բուզ. Ը. 13:

ԱՂՕԹԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Աղօթակացութի. աղօթք. *Կէսոսն զերանն երաց յեւս աղօթկերուէ, և զերզոնն փոխ տաեալ 'ի բանից բարբառոյ. Փիլ. յոհ:

ԱՂՕԹԻՒՈՐ, ի, աց. գ. ռմկ. իբր Աղօթաւոր: Գնձրն. սփեռ:

ԱՂՕԹՔ, թից. գ. Աղաչանք առ ած. (որպէս լինի և յամաչելոյ՝ ամօթ. 'ի ճանաչելոյ՝ ծանօթ. յարածելոյ արօտ.) մաղթանք. խնդրուածք. պաղատանք. խօսք ընդ այ. և ուխտ արար առ ած. ուխ և յն. եւխի, է աղօթք, և ուխտ. Εὐχή, προσευχή, δέησις, ἱκετεία. Preces, precatio, oratio, petitio, supplicatio. պատ, փէլէք, նամազ, իղափէթ. *Աղօթք՝ ընդ այ խօսք, ցանկալեացն խնդիր, տեսուչն իմանալեացն. Ոսկ. հա: *Աղօթքն՝ խօսք ընդ այ թարգմանի, կամ սուրբ գաղափարանի. Վրդն. յոբ: Տօնակ: *Աղօթք՝ հայցուածք բարեաց առ 'ի յայ. Ոսկիփոր: *Աղօթքն խօսք է ընդ այ, և յամօթ իւր պիտանեացն: Աղօթքն՝ խնդրուածք բարեաց են 'ի նմանէ. Սրգ. ա. դ. է: *Աղօթքն՝ յաղագս յուսացելոցն մաղթանք և պաղատանք. Լմբ. աղ: *Դատ լուար աղօթից իմոց: Տաց քեզ զաղօթս իմ օր ըստ օրէ: Ուղիղ եղիցին աղօթք իմ: Աղօթիւք և պահօք: Ցարուցեալ յաղօթիցն՝ եկն առ աշակերտսն: Էին համապատրաստեալ միաբան յաղօթս: Իմ կամք սրտի, և աղօթք առ ած՝ վասն նոցա են 'ի փրկութի. ևն: Իսկ Բ. Դ. Գ. 20. *Աղօթից բարբառոյ. յն. լիտանիա. λιτανεία, supplicatio.

ԱՂՕԹՍ ԱՌՆԵԼ, ՑԱՂՕԹՍ ԿԱԼ, ԿԱՆ-ԽԵԼ ՑԱՂՕԹՍ. Այսպէս դնի մինչ 'ի սբ գիրս՝ փոխանակ բայից ԱՂՕԹԵԼ. Εὔχομαι, προσεύχομαι. Oro. *Աղօթս առնեմ: Աղօթս արարէք: Գնայր է յամ ժամ յաղօթս կալ: Ցորժամ կայցէք յաղօթս: Կացից յաղօթս հոգւով, կացից յաղօթս և մտօք: Կանխեսցեն մեք յաղօթս մեր վս ձեր. ևն:

Կամ ուղիղ, *Կալ առ քեզ յաղօթս զաղօթս զայսոսիկ: Զի զոր կամքն յաղօթս, որպէս արժանն իցէ, ոչ գիտեմք: Զգոյշ կալ և աղօթս առնելով վասն ձեր յամ ժամ: Ցոր և աղօթս առնեմք վասն ձեր. ևն: *Եւ մեզ աղօթս արասջիք: Խաչահանութեանն աղօթս առնէի. Ագաթ: Վրք հց. ԻԷ: *Որ զմեծ աղօթսն յաղօթս եկաց. Փիլ. այլաբ:

ԱՂՕԹՍ ԱՌՆՈՒԼ. Աւանդել զօրհնութիւն և զպարտաւորութիւն աղօթական. *Եւ այնպէս աղօթս առեալ 'ի նմանէ՝ գնացաք. Վրք հց. Ժ:

ՑԱՂՕԹՍ կամ ՑԱՂՕԹ ԱՆԿԱՆԻԼ. Ցաղերս անկանել. աղաչել. ողոքել. *Ցաղօթս անկեալ՝ նոքա ուրանեան զգոյն (որ զուգենլն ինչ 'ի տալ). Ոսկ. հեբր:

Եղանակաւ ԱՂՕԹ, է անսովոր. բայց նշմարի ուրեք 'ի բանս Ոսկ. և Ցհ. կմ. և Սարկ. և 'ի Գնձ. ոփէղ:

ԱՂՕԹՔ. որպէս Ուխտ կամ խղճ պատի. փափաքանք. աղերս. տրտմ. *Զի և այս իսկ էին աղօթք նորա, զի յաղթահարեսցի 'ի գերեայ նորա. Եփր. Բգ: *Աղագաւ եւ տանել առ նմա թուղթ աղօթից. Եւս. պտմ. Ա. 12:

ԱՂՕՆ, ի, իցս. գ. որ և ԱՂՈՒՆ. Նիւթ աղալոյ. աղանիք աղալի, և աղացեալ կամ զատեալ 'ի թեփոյ. *Աղաս թէ պատճառաքն (վնասուն) 'ի գիշերութէ աղօնին իցէ, անպարտք լիցին. Մխ. դտ. մր:

ԱՂՕՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Աղօրեպան կամ աղացօղ. Չողոցղան, Չողչըրղան. փէյիրճինձի, տախյաղան. *Ցաղացս 'ի ջաղացս աղօնաւորաց. Մխ. դտ:

ԱՂՕՏ, ի, ից կամ աց. ա. Ἀμυδρός, μικρός. Hebes, subobscurus, parvus, tenuis, exiguus. Նսեմ. մեղմ. բութ. նուազ. գոյզն. սակաւ. թոյլ. ճշուղ, մինչող, բոող. փարանըլը, ճողլօք, ձիդ'ի. *Որպէս մեծի յուսոյ աղօտ նշոյլք. Առ որս. Է: *Օրինակք լուսաւորագոյնք՝ աղօտից. Փիլ: *Աղօտիւք պատկերօք ճշմարտութեն. Դիոն. էկեղ. Ղ: *Աղօտ է խառնեալ երկեզաստութն. Եփր. աւետար: *Որչափ 'ի բացեայ է ձայնողն, աղօտ է (ձայնն, կամ լսողութն). Ղ. ծփթ: *Աղօտ աղօտ կերպարան տալոց. Փիլ:

ԱՂՕՏ. Ըստ քերականաց՝ Սուղ վանկ կամ ձայնաւոր, որ և կարճ. Βραχύς. Brevis. *Սուղ փաղառուն լինի, յորժամ ունիցի եղ ինչ 'ի բնէ աղօտիցն: Աղօտի և աղօտացելոյ ձայնաւորի: Ցաղօտէ և ն'երկայնէ. ն'երկուց աղօտաց. ն'աղօտէ և ն'երկայնէ. ն'երից աղօտաց. Թր. քեր: *Ոմնիցի զմի ինչ 'ի բնէ աղօտիցն, զի 'ի բնակաւոր նուաղիցն, կամ բնաւթեամբ նուաղիցն. Երզն. Ն. Նւ. քեր:

ԱՂՕՏ, ԱՂՕՏՍ, ԸՆԴ ԱՂՕՏ. մ. Տ. ԱՂՕՏԱԲԱՐ. Ἀμυδρῶς, λανθανόντως, ἀδρανές. Obscure, subobscure, remisse. *Մարք միայն նկարագրեալ, և այսոքիկ յոյժ աղօտ և չափաւորապէս. Անյաղթ. Ծն: *Մեղմով ընդ աղօտ յայտնէ զանձն բժիշկ: Ընդ աղօտ առակաւն զանձն մեղմով ակնարկէ, թէ ինքն է որ պարգևացն. Ոսկ. մ. Բ. 5. 7: *Ճառել զամենայն և զպարգևացութիւն, և այն՝ աղօտ և չափաւորապէս Ղ. հրէշտ: *Ոչ թէ աղօտ տուեալ հոգւոյն շնորհ եկեղեցւոյ: Ոմն զշուեալն յերկինս աղօտ ակնարկեալ. Լմբ. պղ. Ն հմբ: *Խօսեսցիս նուաղս և աղօտս: Խօսիս նուաղս և աղօտս, և լռող ոչ ոք. Բրս. Ձկբ: Մաշկ: Իսկ Ա. Պ. Ա. 12. *Զոր ցանկային տեսանել գոնեա ընդ աղօտ հրեշտակք». յն. παρακύπτω, prospicio. Փ յաւելուլ, կամ կարկառեալ հայել: *Գոնեա ընդ աղօտ աղօտ մերձենալ. Ոսկ. յհ. Ա. 1:

ԸՆԴ ԱՂՕՏ. անխտիր իբր Ձ. և ածոյ. *Ուսուցս աչօք ընդ աղօտ տեսանելով (որ բութ տեսուն): *Յորժամ 'ի վերայ հասցէ տեսութեան, ընդ աղօտ երեւք (որ աչօք նուաղատես) լինին, և ականջք գժուարալուրք: Ընդ աղօտ աղօտ անյայտ է. Փիլ: *Նկաց լոյս շողապէս ընդ աղօտ՝ նշան խաչի. Խոր. Գ. 67: *Ըստ կարգի ընդ աղօտ տեսանես. Պիտ: *Ընդ աղօտ ակնարկութբ նկատել. Լմբ. սղմ: *Թէպէտ և ընդ աղօտ է միտքս. ՃՃ: *Աղբիւրանման միտք իմ, այլ սուղ է լեզուս, և ընդ աղօտ բանս. Բրս. Ծն:

ԱՂՕՏԱԲԱՐ. մ. և ա. Ընդ աղօտ. աղօտս. նսեմաբար. մեղմով. նուաղաբար. թերապէս. գոյզն ինչ. մինչող կերպով, թիւ մը. Λανθανόντως, ἀμυδρῶς. Obscure, subobscure. *Համառօտաբար և արդէն իսկ լուծաք, և ոչ աղօտաբար: Աղօտաբար տեսանես զարեգակն. Առ որս. Է. Ն ծԷ: *Հաւասարեմ զաղօտաբար թուեցեալ առասցեալսն. Պրպմ. ԼԲ: *Աղօտաբար իմն համբաւ մեզ առեալ. Բրս. Գորդ: *Որ լսէն ծայրիւք լսելեաց, կարէ աղօտաբար իմն առնել զառասցելոցն ըմբռնելոյն. Փիլ. էլ: *Աղօտաբար սուղ ինչ առ այս միտս մատուցանէ զտեսանորութին: Աղօտաբար զլոյսն ձգէ. Եղիշ. Ձրբ: Լմբ. պտրգ: *Աղօտաբար զմեր գիտողի գարունն. Ղ. Բղբ: *Զաղօտաբարն նուագէին զհնչումն. Ցհ. կմ. ոփ: *Ընդօտուցեալ յաղօտաբար ինչ ձայնից. Պիտ: *Ծխոյ նմանութիւն ունել տասոյ՝ ըստ աղօտաբար ակնարկութեն տեսութեն. Պիտակ:

ԱՂՕՏԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ յոյժ աղօտ. նսեմագոյն. մթագոյն. նուաղագոյն. Ἀμυδρότερος, ἀμαυρότερος. Obscurior. *Աղօտագոյն ունի զպաշխողականն երևումն: Լուսափայլութիւնք՝ ոմանց յայտնագոյն, և ոմանց աղօտագոյն բաշխին. Դիոն: Մաթ: *Լուսոյ յաւելուած առնելով զլոյս, աղօտագունիս զատաւկագոյնն: Ցոյցք ասացելոցն առուգապէս ոչ երևէին նոցա յայտնի, այլ աղօտագոյն. Ոսկ. յհ: *Աղօտագոյն նորից չարժմանց ոչ հմտանան. Ղ. իմ Եղոյ: *Ոչ եթէ աղօտագոյն գաստապարտութեն արժանի իցէ. Բրս. Բարի:

ԱՂՕՏԱԾԱԳ. ա. Աղօտ ծագմամբ. նսեմ նշուլիւք. *Եւ ամ իսկ մարգարէքն աղօտածագ լուսոյ երևութիւք տեսանէին զԱծայայտնութիւն. Ցծնոյ:

ԱՂՕՏԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՂՕՏ. *Նշուղիցն աղօտականաց: Զփայլումն աղօտականին առա պայծառութեն. Նար. ԾԲ. Ն խլ:

ԱՂՕՏԱՁԱՅՆ, ի, ից. ա. Նուաղաձայն. նրբաձայն. Ἰσχνόφωνος. Voce gracili. *Մովսէս աղօտաձայն առելով զինքն և յամրալեզու. Բրս. Երրորդ:

ԱՂՕՏԱՃԱՃԱՆՉ. ա. Նուաղ ճաճանչօղ. աղօտածագ. *Ի խաւարի և աղօտաճաճանչն է պատուեալ լոյս: Զերկրորդն՝ որ աղօտաճաճանչն է՝ 'ի ներքս ածելով լոյս. Ցհ. կմ. ոփ:

ԱՂՕՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ἀμαυροῦμαι, ἀμυδροῦμαι. Obscuror, obfuscor, oblitteror, hebetor. Նսեմանալ. մթագնիլ. մեղմանալ. նուաղիլ. տկարանալ. մինչող ըլլալ, մինննալ, գօշնալ, պոխոլիլ. *Անպարծապարծելի է աղօտանալն: Զխորհ աղօտացուցանել փայլեցեալն. Նար. Է. ԽԷ: *Ի ծագել լուսնի՝ պարտեցան (աստեղք) և աստղն. այսպէս 'ի սմանէ աղօտացաք. զինչ և յարեգական ծագելն լիցուք. Մխ. առակ. Է: *Ոգիքն ճնշիւն ('ի գինւոյ), զգայութեց աղօտացելոց, և մարմին ծանրանայ. Փիլ. քհ: *Ոչ աղօտանայ խորհուրդն. Կոչ: *Ձայն, որչափ հեռի են մարդիկ, աղօտանայ առ նոսա. Լմբ. պտրգ: *Փոքր ինչ չարեն աղօտացեալ, հայոց աշխ և չունչ առեալ. Ղ. Աէդ:

Ըստ քերականաց՝ Սղել, կարճել վանկի. *Յորժամ աղօտի և աղօտացելոյ ձայնաւորի վերաբերեցին երկու ձայնորդք. Թր. քեր:

ԱՂՕՏԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աղօտ նմանութիւն. նուաղ ձայնակցութիւն. Ἀμυδρὸν ἀπήχημα. *Հաղորդ է բարւոյ ըստ նորին միաւորելոյն և սիրոյ աղօտանմանութեն. Դիոն. ածոյ. Ա:

ԱՂՕՏԱՆՈՒԱՂ. ա. Աղօտ և նուաղեալ. նսեմ. *Աղօտանուաղ և անծագելի տուերաւ ծածկեալ մթանան. Նար. Խլ:

ԱՂՕՏԱՊԷՍ. Տ. ԱՂՕՏԱԲԱՐ. *Այս թէպէտ առ մարգարէիւքն էր աղօտապէս, քանզի ոչ արեգակն զՅս լուսաւորեաց... Ճանապարհորդեցին աղօտապէս, մինչև ծագեցաւ արեգակն: Աղօտապէս ձգտիմք յանձնառ խորոցն քննութիւն: Կամեցաւ զկարգ երկնաւորացն և յերկրի աղօտապէս գրել. Լմբ. տօնակ. Ն պտրգ. Ն եւ ընդ եղբ:

ԱՂՕՏԱՋԱՀ. ա. իբր Աղօտաճաճանչ. գ. Աղօտ ջահ. Ἀμυδρὰ λάμπας. Ո՛, որ զաղօտաջահն լուսնի յարեգական հրափայլութէ կենդանախառնուեալ. Պիտ:

ԱՂՕՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Տալ աղօտանալ. նսեմացուցանել. նուաղեցուցանել. քօղարկել. ընդ աղօտ ցուցանել. մինչընէլ, պոխոլընէլ, գօյէլ. *Ստուերք հակառակասկիզբութեն աղօտացոյց զնմանալի լոյս մտաց մեր. Լմբ. պտրգ: *Ոչ զզօրութեն նորա ոգւոյն աղօտացոյց. Նիւս. կազմ: *Զմի մի տօն երկրպագութեամբ հանդերձ կատարէ, և զմիւսն 'ի միաւորութեն աղօտացուցանէ. Արշ. Է:

ԱՂՕՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Նսեմութիւն. մթութիւն. նուաղութիւն. *Ըստ յետին աղօտութեն հնչման քանականաբար զգալի. Մաքս. 'ի դիոն:

ԱՂՕՐԻ, բւոյ, րիք, րեաց. գ. Μύλων. Molatrina, mola. Մեքենայ և գործի աղալոյ զարմտիս. Չողոցք. փէյիրմէն, տախյաղ. *Եա զնա 'ի տուն աղօրեաց. Երեմ. ԾԲ. 11: *Ցաղօրիս համակեալ (սամփսոն) յայսպէս և խաղ եղև նոց. Եղիշ. դփ: *Որ հատ 'ի բաղում հատից աղօրեօք (կամ աղօրիւք) մալեալ, և հրով փորձեալ. Տօնակ:

Եւ Աղօն. աղացօղ՝ այր և կին. որ և Երկանաքարն. և նմանութբ Ատամունք, որք փշրեն զուտելիս. Ἀληθοῦσα. Molitrix, moles. *Դատարկացան աղօրիք, զի նուազեցան: Ի տկարութէ ձայնի աղօրւոյն. Ժղ. ԺԲ. 3. 4: (ուղղ. աղօտ, աղօտ. ըծ. Ը աղօրի:) աղ փէյլէքի. *Որ տաս պատասխանեաց աղօրիս ըմբռնեխնելիս. Նար. ԿԳ: Զաղացօղն երևի ցուցանել ատեւն Եփր. Երաշտ. մն յովսեփայ, *Աղօրի կարծեին զատամունսն, և մուրացիկ կարծէին զկերակրիչն »:

ԱՂՕՐՀՆԷՔ. գ. Աղօթք օրհնութեն աղի: Մաշտ:

ԱՃ, աճք. գ. արմատ Աճելոյ, որպէս Աճումն. (որ և 'ի յն. լտ. ատգ. ատկ. կամ ատճ. վէճ.) *Վարս անաստուածական, աճ հրեշտակական, ոչ ցաւ ախտական. Գնձրն:

Առաւել ևս Աճեցեալ մասն, կամ աչք բուսոց և անկոց, և յաւելուած իրաց. բեղք. ծնունդք. աճածը, աճըլ. Քիլիզ դիլլիմ, Նաւրաֆֆա. *Թէ ակներևս տարածակ լինի որթոյն, տես զընձորթն և զատուցէն, և անտի թող զանձն, մի աճ, և երկու: Մի թողուր՝ որ ծառն շատ բազմացաւ. ղայլ աճն 'ի լայնքն տուր. Վստկ. կԳ.

ձէ։ Եթէ առատութեան քերելով էր, զգալութիւն ստացի. և զանձն յերկուս բաժանեալ նոցին՝ յուսոյ աշխատելոյ 'ի պտուղս. Մխ. դտ։ *Տունկք Է ազգ. պտղաբերականն Է առեւտրականք. կամ ըստ ազգի՝ յաճախութիւնք լինել. Ոսկեփոր։

ԱՃԱԿԱՆ. ի. ազ. ա. Αὐξητικός. Vegetabilis, crescens. Որ ինչ աճման ընդունակ. տնկական. բուսական. աճեցական. գիծէրէ, նաղիթ. *Կենդանեաց և աճականաց. Սարկ. հանգ։ *Կենդանաբարոյ կերպով աճական մարմնոյն։ Աճականք և անաճք... Զաճականն և զանաճս... Աճականաց և անաճից. Մագ. քեր. և թէր։ *Էական ծնելապատճառ զանձնական, զգայական, և զբանական. Մխ. այր։

Եւ իբր Աճեցուցիչ. Αὐξητικός. Augmentum efficiens, auctificus. *Տեսանեմս, զիարդ աճական է սերմն. Ոսկ. յհ. Բ. 32։

ԱՃԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συναύξομαι. Cresco cum aliis. Կցորդ լինել աճմանն. աճել միանգամայն ընդ այլում. *Տնկակից եղև, և աճակից, և կատարելակից. Ած. ա։

ԱՃԱՊԱՐԵՄ, եցի. ն. ('ի բառէն ճեպ. շուտ. լօթով, ալէլէ.) Ταχύνω, φθάνω, προφθάνω, προκαταλαμβάνω, σπεύδω. Accelero, anteverto, praevenio, festino, propero. Ճեպել. փութալ. յառաջել. կանխել. փութացուցանել. արագել. շտապամտանել. աջափաղ. էճէլէ, ճեպ ալապատել. *Աճապարեաց զաւակն, և ընթացաւ 'ի Կապադովկիա։ Աճապարեաց առ նա, եւ ընդառաջ եղեւ։ Աճապարեաց երանել 'ի կառս իւր, և փախչել։ Աճապարեցի փախչել 'ի Թարշիշ։ Աճապարեաց զաղաղակն, մինչ 'ի վերայ երկրաց։ Եթէ ոչ եղեւ աճապարելոյ, ևս մեծ ամենայն ինչ զոր ազգս գործեցեն։ Աճապարեսցուք զինել ընդ նմա աւուր. Եզ. *Աճապարեսցին համբել յաւուր 'ի խօսել կարգեալս. Ա. թագ. Եթէ ոչ աճապարեսցուք, ամենայն որ 'ի ճգնութեանն աճապարեալ հանգեալ. Խոր. Բ. 23. 83։ Նախատաս 'ի բարւոյս աճապարել. Մագ. խա։ *Մի աճապարեսցէ որ փախչի յանցանութեան մեռուցանել զնեղ. Ցհ. կթ։

ԱՃԱՌ, ի, ազ. և ոյ, ոց. գ. Σμῆγμα, ατος, τό. Smegma, pigmentum, herba. որ Օճառ, որ ըստ ՕՃԱՌ. Սապոն. օշնան. բորակ, և զանազան խոտ գործածեալ 'ի լուացման կամ 'ի սպիտակ լուանալոյ. ասպոն, լըզռն. *Տալ նոցա իւղ և աճառ (կամ օճառ)։ Թերևս իւղ իւղ և աճառ։ Եթէ լուասցես բորակաւ, և յաճախեսցես քեզ աճառ։ Իբրև զաճառ լուացողաց. Եր. Բ. 3։ Դան. ծգ. 17։ Եզեկ. Բ. 27։ Մաղ. Գ. 2։ *Լուացմունք բարեաց աճառի բերելով զօրինաց և զգայութեանց. Եփր. ա։ *Ոչ վերջնականօք աճառովք հերձեալ. Նար. ծե։ *Լուացողական աճառք (կամ օճառք). Լմ. պրպգ։ *Ոչ լուացեալ իրօք, և ոչ մաքրեալ աճառով. Սրգ. ա. գ. Է։ *Մի զմարմինս և զաճառս կարծիցես զլուացումն. Մխ. երեմ։ *Աճառ. լուանալ. կամ ճրագու, կամ սապոն. Հին բառ։

ԱՃԱՌ. ոսկր ակն. կճեպ, ոսկր. Մարմին կամ մասունք գերակայք յօդից ատամանց. *Առատատագ կապել գործով զղարմութեան և 'ի մէջ աճառս արկանել՝ որ է հաստաբերութիւն. Հց. ոբ. կիւրղ։ *Աճառ. աստատագ, ատեր, ոսկրք. Լծ. նար։

ԱՃԱՌ. նորա կերակրեալ ղարդ ձկաց. Տես և ՕՃԱՌ, և ՕՃԱՆ. *Զի վարեցէ ոսկեւորք զինուք, և ականակապ աճառօք երկնաւորօք. Ոսկ. եփբ. ա։

ԱՃԱՌԱՊԱՏ. ա. որ և ՆԵՐԴԱՊԱՏ. Պատեալ աճառովք՝ ներարգիւք և ջլօք. Νευρώδης. Nerveus, nervosus. տե՛ս Ջլաւոր, երբ յի. Ջլային. *Մատ 'ի մէտ շատացեալ իմն աճառապատ խառնելով ուռի. Նիւս. կազմ. ծզ։ Կամ Ὑμενοειδής. Membranaceus. տե՛ս Թաղանթի նման. մաշկային. *Նմանեցուցանէ իմն զի ձևոյն փողոցն եղեալ ձայնին՝ աճառապատ արտաքնութեան զամենայն շուրջ զիւրեւա հնչեցեալ. անդ. ծ։ Կամ Τετάμενος. Extentus. տե՛ս Ձգեալ. արկեալ. *Խորտակեսցէս զբազուկս նորա հզօրս՝ ներքնապատ և զաճառապատս. Եզեկ. Լ. 22։ *Յաճառապատ փողն՝ որ պարանոցաւն՝ ընդ խոշորութիւն շնչափողին երխաբեցելոյ հաղորդին ձեռնով. Եռն. փէր։

ԱՃԱՌԱՊԻՆԴ. ա. Ոստ զաճառն ներդրից պնդեալ՝ կամ պնդիչ. *Աճառապինդ գործեացն բանութ։ Աճառապինդ շղթայիւք կապեալն. Պիտ։

ԱՃԵԼԱԿԱՆ. Տ. ԱՃԱԿԱՆ. *Աճելականք են՝ բոյսք և տունկք և սերմանք. Խոսրով։ *Բաժանի 'ի ծննդականն, 'ի սննդականն, յաճելականն։ Աճելական ծանուցանելով զզենուն. Խոսրովիկ։

ԱՃԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՃՈՒՄՆ. Αὔξησις. Accretio, augmentum. *Է ներհական աճելութեան՝ նուազութիւն. Արիստ. ստոր։ *Ի զարգացումն աճելութեան հասանել։ Աճելութիւն ծննդոց երկրի. Ցհ. կբ։ *Եւ ոչ ըստ անգադար խառնիցն զպակասութիւն աճելութեան. Պիտ։ *Առանձնականք 'ի ծննդոց աճելութեան։ Աճապակաս աճելութիւն լուսնի թերութեան։ Զայական աճելութեան յարմարական գրութեամբ ակերպեալ շնորհել. Նար. Ղ. և խոսս. և ջէղ։

ԱՃԵՄ, եցի. չ. Αὐξάνομαι. Cresco, augeor. Զարգանալ. մեծանալ և առաւելուլ իրաց իրաց, տնկոց և կենդանեաց՝ քանակաւ կամ հասակաւ. աճիլ, քենծնալ, էրճէնալ. պէօյիւմէք, ուրմաք, աշմաք, իւ-րիւմէկ պօլմաք. *Սերմանիքն բուսանիցին և աճիցեն։ Յորժամ աճիցէ, մեծ է քան զամ բանջարս։ Աճեաց մանկունքն։ Աճեցին մանկունքն։ Մինչև աճեսցեն մօրուք ձեր. ևն։ *Ծառք յարմարոց աճեն, և փառք 'ի հեղումէ. Եղիշ. էջ։ *Թէ չէր 'ի քէն աճեալ ուղէշն երկնային. Նար. խօս։ *Աճեցելոյ բոլորին՝ և մասունքն աճեն. Սհկ. յաւէտ։ *Աճէ և զարգանայ հասակաւ. Ագաթ։ *Յաճել լինել մանկան. Ոսկ. եփ։ *Մայրեացն աճելոց. Ագաթ։ *Զ'ի խոր աճեցեալ արմատս։ Քոյովք զօղովք յոգի աճեցեալ. Նար։ *Որդն յառաւել աճելն՝ թռուցեալ վերանայ 'ի բարձունս. Կլիմաք։ *Աճել պատուոյ 'ի բերանն. Կանոն։

Թուով առաւելուլ. բազմանալ. անիլ. չօղալմագ, չօղալմագ, ճէօխ օլմագ. *Աճեցէք և բազմացարուք։ Եւ որդւոցն իսրայէլի աճեցին, զի բազմացուցանէր զնա երկիրն։ Աճեաց ժողովուրդն. ևն։ *Ի բազմութեան աճեցելոց (երկրի) լցին զամենայն. Խոր. Բ. 38։ *Ոչ վասն զանցումն առաւել քան

թէ ըստ ևծայրին ձայնին զաճեցէքն կատարելով. Պիտ։ *Ընդարձակեալ, աճէ, և աճեցի. Գէ. էս։

Ուռճանալ. զարգանալ. յառաջադէմ լինել. յորդել. Թէօրէմէք, ալտեստիւմէք. *Աճեցէք շնորհօք և գիտութեամբ. Բ. պտ. Գ. 18։ *Որ 'ի նոյն աճելոց էին առաւելութեամբ. Խոր. Բ. 7։ *Յորժամ աւելորդեցին սիրելութեան աճել բարիք։ Խոնարհութեամբ աճեն հնազանդութիւնք։ Ամ ինչ ընական առաջնումն կրթութեամբ աճէ։ Խոնարհելովն աճեալ գիտութեամբ. Պիտ։ *Մեծն իմաստուն պաշտօն 'ի հաւատոյ յարձակմունս բարութեան... աճել բազմացաւ. Բառս. Գ. 3։ *Որդեակ աճեցեալ յօժարի, որդեակ աճեցեալ նախանձելոյն. Ծն. խի. 22։

Դրամ ուրեք՝ իբր Աճեցուցանել. *Որհնել՝ աճել և բազմացուցանել զզաւակ նոցա. Ագաթ։

ԱՃԵՑԱԿԱՆ. Տ. ԱՃԱԿԱՆ. Որ կարէ աճել կամ աճեցուցանել. Αὐξητικός. *Ամ ինչ՝ որ աճեցական է, չէ կատարեալ. Արիստ. ա. դտ. Է։ *Աճեցական, և կերակրական։ Աճեցական զօրութիւն զգայականն առ նմին բնաւ. Նիւս. կազմ. Բ։ *Հասարակ անգղի՝ է բան աճեցական կէց բարեաց կամ չարեաց. Պիտ։

ԱՃԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. } Տ. ԱՃՈՒՄՆ. ԱՃԵՑՈՒԹԻՒՆ. } τὸ Αὐξεντικόν. ԱՃԵՑՈՒՄՆ, ցման. } (աճեցականն զօրութիւն. իբր աճեցուցիչ, և աճական.) αὔξησις, augendi virtus, accretio. *Աճեցողութիւն հոգեւորական գոյ 'ի նա. Ղ. հրէշտ. առեալ 'ի Դիոն. Երկն. ծէ։ *Ծնչուն, և կենդանաբարոյն, և աճեցողութիւն ։։ ուր վերջին բառս. կայ և 'ի յն. այլ 'ի մեր օրինակի պակասի։ *Եւ ոչ թուոյ աճեցողութիւնք. Արիստ. յաղ. Գ։ *Ըստ աճեցման չարեացն. Նիւս. կազմ. ծէ։ *Շառաւիղաց ընդունելով աճեցմանն։ Զանազան բուսոց աճեցմունս։ Լուղական աճեցմանք. Պիտ։ *Նոյին աճեցմամբ՝ առաւելութեամբ քո ողորմութեան առատարանեացն. Նար. ճէ։ Խակ 'ի ղգ. Ւք միւսոյն կոչէ Աճեցումն ողոյոց, իբր աճեցուցիչ։

ԱՃԵՑՈՒՆ. ա. Αὐξανόμενος, ηὐξημένος. Crescens, vegetus. որ և ԱՃՈՒՆ. Ունող զաճեցումն. աճեցեալ. ուռճացեալ. զարգացեալ. յառաջադէմ. ծլած ծաղկած, պէօյիւմիշ, պէօյիւմիշ, պէօյիւմիշ. փրաք ըէքէն, նաղիթ. *Պտղաբերք և աճեցունք գիտութեամբ այ. Կող. Ա. 10։ *Ծաղկոտեալքն և հոտոտեալքն աճեցունք. Ագաթ։ *Աճեցուն հասակաւ։ Աճեցունս օրըստօրէ գործելով զառաքինութեանց իշխանութիւն. Պիտ։ *Աճեցուն արարն զզաւակն բերելարայ։ Զամ առ իւրն վերաբերեալ (խոնարհ) աճեցուն առնէ։ Զի բազմացաւ առաւել աճեցուն եղեալ յաճախ առաչութիւն անհամեմատելի քոյդ պայծառութեան. Նար։

ԱՃԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Αὐξάνω, ἄυξω. Crescere facio, incrementum do, augeo, amplifico, cumulo. Πολυωρέω. Multiplico. Τρέφω. Nutrio, alo. Տալ աճել՝ ըստ ամ առման. զարգացուցանել աճմամբ. ուռճացուցանել. և ճոխացուցանել. բազմացուցանել. որ և աւելի՝ մեծ առնել, բազում առնել. աճեցնել, պէօյիւմէկ. պիւյիւթմէկ, արթըրմագ, իւրիւմէք մէքսէլմէք. *Իբրև զերկիր՝ որ աճեցուցանէ զծաղիկս իւր։ Ես տնկեցի, ապողոս ջրեաց, այլ այծ աճեցոյց։ Աճեցուցից զքեզ յոյժ։ Օրհնեցից զնա, և աճեցուցից զնա, և բազմացուցից զնա յոյժ։ Յաւուր յորժամ աճեցուցանէր զվերայ տաճարին անուանն

ազգին ։ Եւ առէր աճեցոյց զլոյս։ Աճեցուսցէ զքեզ տէր եւ քո յամ գործս ձեռաց քոց՝ ծննդովք որովայնի քոյ. և արդեամբք երկրի քոյ, և ծննդովք անասնոց քոց ։ Աճեցուցեալ զվարս. եւն ։ *Եւ աճեցո՛ յես վերլուծին՝ զանապականն սերմըն բանին. Յհ՟ ոսկ ։ *Աճեցուցանել զապահման. զցանկ պարտիզին . զեւղոյն և զալերն նուազութ. կմ զվատասակս արդարութ . զհոգւոյն իմաստութ. Յհ. խժ ։ Վրք հց ։ Պիտ ։ Յճխ ։ Յհ. կը ։*Այսպիսի բանիւք զբանս դրոշմեաց նոցա աճեցուցանէ. Նախերգ. ...։

ԱՃԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Որ աճեցուցանէ. *Ոչ'ի խրատչաց ձեռաց է, այլ յայն որ աճեցուցիչն է. Եփր. ա. կոր ։

ԱՃԻՄ, եցայ. առաւել ումէ. Տ. ԱՃԵՄ. *Գոլով յորդեաց ասեն յաճեղթի, որ 'ի Հայկայ սերեալ աճի. Գնձր ։

ԱՃԻՒՆ, ի, կմ ոյ, և աճեան կմ ձենի, եանք. գ. Σποδός, τέφρα, αἰθάλη. Cinis, fuligo, favilla, pulvis. Մոխիր. յաւելուած կրակի կմ այրեցելոց՝ մոխրեալ կամ կայծախառն. գաղաղ. մուր. փոշի. ...։ *Ուր հուրն արթուն կայր, և աճիւնն ։ Զքաղաքս սոդոմայեցւոց և գոմորացւոց դարձուցեալ յաճիւն՝ դատեցաւ. Բ. Պ. ծԳ. 8 ։ Բ. Պ. Բ. 6 ։ *Ի հնոցին աճիւնէ, զոր ցանէ մովսէս յերկինս. Աճաք. կաշէ ։ *Լըցեալ լինին պարունակքն (ուղղոյ՝) աճեանքն, զոր գինին 'ի վեր գոլորշացեալ բերէ. Բժշ. ...։ *Ծածկեալ 'ի փոշոյ աճենի (կմ աճիւնոյ) բերանն. Վրք հց. Դ ։ *Զաճիւն հնոցի միայն զանձամբ արկեալ. Յհ. կը ։ *Վառարան իւղոյն աճիւնանն հնոցի լցեալ. Նար. ...։

Փոշի հողացեալ մարմնոյ. *Զհանգըստեանն աճիւն՝ փրկութե առանց մթեւնաց. Նար. ...։ *Յանկամ տեսանել զաճիւն մարմնոյ արդարոյն . . . զաճիւն ոսկերաց, բերանոյ, աչից. Սրգ. ...։ *Աճիւնի ոսկերաց երկիւղածացն քո՝ Լմբ. ող ։

ՅԱՃԻՒՆ ԴԱՐՁՈՒՑԱՆԵԼ, կմ ՎԱՌՃԱՆԵԼ. Ի մոխիր դարձուցանել, կամ դառնալ. Τεφρόω. Բ. Պ. Բ. 6 ։ *Այլ հրոյ կերակուր լինէր, և յաճիւն վախճանէր. Ոսկ. յհ. ա. 12 ։

ԶԱՃԻՒՆ ԼԻԶԵԼ. Մոխիր ուտել. *Քեզ դարձրուցի անձառ գովեստից, և ինձ զաճիւն լիզելոյ պատիժ. Նար. Է ։

ԱՃԻՒՆԱԽԱՌՆ կրակ. որ և ԱՃԻՒՆ. իբր Գաղաղ. ... Τέφρα. Cinis. (մոխիր.) Տօբ. Զ. 18 ։ Է. 2 ։

ԱՃԻՒՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Τεφρόομαι, ἀποτεφροῦμαι. In cinerem redigor. Յաճիւն կմ 'ի մոխիր դառնալ. ... որ և ՄՈԽՐԻԼ. *Ոչ հուր բորբոքի, և ոչ եղեգն աճիւնանայ։ Մոխրեալ դառնես, և աճիւնացեալ. Ոսկ. ... ։ *Երկիր 'ի հրոյ աճիւնացեալ. Ճ. Գ ։ *Արքունաչէն սրահք աճիւնացեալք. Լաստ. ...։

ԱՃԻՒՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Τεφρόω. In cinerem redigo. Յաճիւն դարձուցանել. ... *Զաստուծոյ պաշտաման նոցա աճիւնացուցեալ՝ հողաբլուր կացոյց. Սրգ. ա. դ. ...։ Ճ. Ա ։

ԱՃՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Աճական. աճօղ, աճեցուն, և ուռճացեալ. բեղնաւոր՝ առոյգ. ըն յն. նաև աճեցուցանօղ. Αὐξητικός, ἐπακμάζων, γόνιμος. Crescens, vigens, vegetus, faecundus, augens, auctrix. *Տունկն ունի սննդական և աճողական զօրութի. Դաւթ ։ *Ունի զօրութիս, զաճողականն, զսննդականն ։ Զաճողականաց նոցա զօրութեց. Աա. ...։ *Զզարգացլին և զերիտասարդականն հասակ (հրեշտակաց՝ իմա) զմեզս աճողականին կենդանական զօրութին ։ Իսկ զգօտիսն՝ զաճողականացն նոցա զօրութեց պահպանութին ։ Հուր՝ զանխլաբար աճողական իւր՝ առ ընդունօղսն նիւթսն յայտնելով զիւր մեծութին. Դիոն. երկն. ծէ ։ յորմէ և Շ. հրեշտ ։

ԱՃՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. } Աճողական
ԱՃՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. } գոլն. աճումն. զօրութի և ներգործութի աճելոյ. առոգութի. Αὔξησις, τὸ ἀκμαῖον. Augmentum, vigor. *Յայտնել վարկանելի է՝ ոչ կանայս, զմանկականութիւն և զաճողականութիւն. Դիոն. երկն. ծէ ։ *Կանայսն՝ զաճողութիւնն միշտ 'ի բարիս. Շ. հրեշտ ։

ԱՃՈՒԿ. գ. Բառ ռամկական, որպէս աճկ. ... որ և ասի ԵՐԱՆՔ, ՑԱՅԼՔ ։ Մորթին ։

ԱՃՈՒՄՆ, ճման. գ. որ և ԱՃԵՑՈՒՄՆ. ԱՃԵԼՈՒԹԻՒՆ. Աճելն՝ ըստ ամ առման. առաւելուլ, և յաւելուած՝ բուսոց, հասակի, սերնդոց, պտտուղոյ եւն. Αὔξησις. Incrementum, augmentum. ... *Յաճումն և 'ի փառս տերունոյն ։ Այս մարմինն աճէ զաճումն քո ։ Զաճումն մարմնոյ գործէ. Բ. Պ. Ե. 16 ։ Կող. Բ. 19 ։ Եփես. Դ. 16 ։ *Երրորդ եօթնեբեկու յանդումն է աճման. քանզի մինչև 'ի մի և 'ի քսան ամացն աճէ 'ի մեծութ մարդն ։ Լուսին յաճման անգ և 'ի կատելն յաճմանէն յեղյեղմունս գործէ. Փիլ. այլաբ. ... Բ ։ *Յորժամ յաճմունսն իցէ (լուսինն). Եղնիկ ։ *Նովաւ օրհնեն աղայք նոցա յաճումն. Եղիշ ։ *Սերմանք աճման ։ Ի հասակ աճման հասեալ. Նար ։ *Յաճմանէ յաճումն փոխեցաւ. Լմբ. ող ։ *Գան յաճումն ամուսնութե. Եղնիկ ։ *Բազմորդութեն աճմամբ ։ Զաճումն ազգիս գործէ. Պիտ ։ *Աճումն երկիւղին քո՝ սկիզբն սիրոյն է. Կլիմաք ։ *Զիս յարմարեալ առէր Է նուսին՝ առնուլ աճումն Ը բոլորին. Յհ՟ ոսկ ։

ԱՃՈՒՄՆԱԶԻԳ կմ ԱՃՈՒՆԱԶԻԳ. ա. Զգեալ յաճումն, տարածեալ աճմամբ. *Աճումնաձիգ (կամ աճունաձիգ) ուռք վարսաւորք. Նար. առաք ։

ԱՃՈՒՆ. Տ. ԱՃԵՑՈՒՆ. *Բոյսք աճունք. Ագաթ ։ *Յանկարծակի եղև աճուն և պտղաբեր. Գէ. Ես ։ *Սափորն և սրուակն աճեցուցին՝ որ ինչ արկեալ էր 'ի նոսա. և եղեն արմատք (նոցա) զնայունք և աճունք. Եփր. Թգ ։

ԱՃՈՒՆԱՃԻՒՂ. ա. Որոյ ճիւղքն են աճուն կամ ուռճացեալ. աճումնաձիգ. ... *Ծառս աճունաճիւղս. Նար. խչ ։

ԱՃՊԱՐԱՐ. ա. Բառ ռմկ. և անառոյգ. ոչ Աճայէտ իրաց արարօղ, կամ զաչս պարարօղ շուլթափող ձեռնածութբ. ... *Ոչ աճպարարքն առ աչօք իրք ձևացուցանեն. Լծ. ...։ *Աղանդաւորաց և աճպարարաց ... Աճպարարն՝ որ ոչ խաղայ, սուտաբրուց մարդ է. Ոսկ. ...։

ԱՃՈՒԵԼ կմ ԱՃԸՌԵԼ. Բայ ռմկ. ոչ ճմլել. մալել. ափով. ('ի բառս Աղուէ). *Աղ ցանէ ('ի վր ձիթապտղոյ), և աճռէ, որ միաւորի Ը (իւղն. Վստ. ...։

ԱՄ. ի, աց. գ. Տարի. ժամանակ ժԲ ամսոց արեգական. ... Ἔτος, ἐνιαυτός. Annus. *Եկաց ապաւմ ամս ... և եղեն ամ աւուրք աշխարհի՝ ամք ինն հարիւր և երեսուն։ Եղիցին աւուրք դոցա՝ ամք հարիւր քսան ։ Նոյ էր ամաց վեց հարիւրոց։ Զերկոտասան ամ 'ի ծառայութե կացեալ էին, և յերեքտասաներորդում ամին ապստամբեցին ։ Ծերութի պատուական ոչ բազմաժամանակեայն է, և ոչ որ թուով ամացն չափիցի. եւն։ *Այն ընթերցուածք չափեցաւ Շըջանակիս զժամանակս ամաց ։ Ականն արեւ որ հոլովէ կուտէ ամաց յոլովութի. Նար ։ *Յակզբան ամին նորոյ (Ը հայոց) 'ի մուտ նաւասարդի. Խոր. Բ. 63 ։ Տօմր ։ *Ի՛գալ միւս ամին. Ագաթ ։

Հասակ կենաց մարդոյ. Եզն. *Ժամանակ ամաց մերոց եօթանասուն ամ ։ Օրհնեաց զամս արդարոց ։ Բայց արդ ծերացայ, և գուցէ հերիք էք յամս իմ. եւն ։ *Եթէ հասից յամս ծերութե ։ Զպակասութիւն ամաց՝ մաղթանացն հայցմամբ կրկնեաց. Նար ։ *Զմտաւ ածեն յամս ամաց յերկարատարդութե հասակին մնալ. Երզն. Մտթ ։ *Ես եղբարք վաթսուն և հինգ ամի եմ 'ի տէր մեր ։ Անցեալ խորհրդովք զամօք (կմ զամեօք) իւրովք զնայութ... Ը հասուն խորհրդովք քան զհասակն վարէր. Եսա. Պ. Բ. 24 ։ Զ. 3 ։

Չափ ժամանակի երեւելի իրաց. Բարսեղ. *Յամին վեցհարիւրորդի կենացն նոյի ։ Յամին ութսուտասներորդի նաբուքոդոնոսորայ ։ Ի հինգետասաներորդի ամի տէրութեն տիբերեայ. եւն ։ *Սկիզբն արարեալ յամացն արշակայ մինչև յամն վեցերորդ արտաշիսի. Եղիշ ։

ԵՑՍ ԱՄ. իբր Յայսմ ամի. *Կերիցես այս ամ զսերմանեալսն. Ես. ԼԷ. 30 ։ Այսպէս և ԱՅՆ ԱՄ. ԶԱՅՆ ԱՄ. ԶԱՄՆ ՈՂՋՈՅՆ. եւն, իբր Յամի ։

ՅԱՄԻ ԵՒՍ. իբր Յեւս ամուրս միոյ. յերկրորդ ամի. ... *Յամէ եւ կերիցես զմնացորդսն ։ Յամէ եւ (ըն. յառաջագոյն) հասցես զդա. Ես. ԼԷ. 30 ։ Դ. Թ. ծԳ. 9 ։

ԱՄ ՅԱՄ ԱՌՆԵԼ. Տարւոյէ 'ի տարի յերկարաձգել կամ յամեցուցանել. ... *Այսպիսի են պատարանք Թշնամւոյն, ամ յամ առնելով և ժամ 'ի ժամ սահմանելով գործել զբարին. Մանդ. ա ։

ԱՄ ՅԱՄԷ. ԱՄ ԸՍՏ ԱՄԷ. ԱՄ ԶԱՄԻ ԶԿՆԻ. ԱՄԻ ԱՄԻ. մ. Հետզհետէ յիւրաքանչիւր ամի. ... Ἔτος ἐξ ἔτους. Annus ex anno, annualia. Κατ' ἔτους. Per omnes annos. կմ Ἐνιαυτὸς κατ' ἐνιαυτόν, ἐπέτειον, ἐνιαυτός ὁ ἐχόμενος ἐνιαυτοῦ. Annis jugiter. *Կարգեցին ամ յամէ զօրն զայն՝ տօն տարեկանաց. ա. Դ. Ե. 49 ։ *Ամ յամէ 'ի նմին տեղւոջ ժողովել ամենին ։ Այսպէս ամ յամէ առնէրութե կարգեաց. Ագաթ ։ Եղիշ ։ *Տասանորդեսցես ամ Ը ամէ. Օր. ԺԴ. 22 ։ *Եւ եղև ամ զերիս ամս՝ ամ զամի զկնի ։ Եւ այնպէս առնէր ամի ամի ։ Ամի ամի ծառայեաց քեզ. Բ. ... Օր. ԺԵ. 18 ։ ... *Զարեգակն ծագէ, և զամ ըստ ամէն զցօղն արարանէ. Ոսկ. Մ. ա. 18 . ըն. զտարեկան ։

ԱՄ. Մասնիկ բաղադրական. ոչ Ան, և Համ. Տ. ԱՄԲԻԾ, ԱՄԲԱՐԻՇՏ, և ԱՄԲԱՌՆԱԼ, եւն ։

ԱՄԱԶՈՆՔ, կամ ԱՄՈԶԻՆՔ. գ.

'Αμαζόνες. Amazones. Տ. ՄԻԱՍՏՆԻՔ. և 'ի բա. յամ. ամ: Եղս. փր. ա. Ը: գրի և ՀԱՐԱՋՈՒՆՔ. *Ցեկեւթիւս կոչմն հիւսիսոյ է մինչև 'ի գետրանն, և 'ի Համամազոնս, որ կոչի կանանց աշխարհ. Տծնակ:

ԱՄԱՒԱՆԴ կամ ԱՄԱԺԱՆՏ, ի, եցւ. գ. 'Αμάρευμα. Sordes per cloacam defluens. Աղտեղութիւն ժանտ 'ի գուբս ա_ ղբեալ. յամեկեալ արտաքնոց. աւելորդք. ... *Պարձոյց զզայութեանն ... զի մի ... 'ի մաքրուն ... զամա_ ժանդն ... երեսան' ... խնամածութիւն ոչ ... աղտեղութեան ... այլ ամա_ ժանգս (կամ ամաւանդս) ընդ այնմ քարո_ զեալ. Փիլ. Լն. Բ. 6: Գ. 24: *Ամա_ ժանգ. ժողով գարշուն կամ աղտեղութի. ... :

ԱՄԱՀԱՄԱՄ. ա. ն. Համահարեալ ... 'ի համար արկանելով ընդ_ ... *Ամահամահար ... զանձնագողոյս ... ջոզ. յիշ:

ԱՄԱՂԹԵՂՋԻՒՐ. գ. գրի կարծելով և ԱՄԱՂԹԵՂՋԻՒՐ. Անուն միոյ 'ի դստերաց յոբայ: Յոբ. ԽԲ. 14: Այլ ըստ քեր_ թողաց՝ Եղջիւր Ամաղթեան, որպէս թէ Եղջիւր ամաղթեայ՝ այծոյ կաթնատուի ... դայեկոյ ... կամ Ձո_ ... Եղջիւր ծաղկոյ՝ ... 'Αμαλθαίας κέρας, 'Αμάλθεια. Amaltheae cornu, Amalthea. *Ամաղթեղջիւր. առասպել հե_ թանոսական ... զամաղթեայ պատու_ մեն, որ այծ էր՝ ամեն. որոյ մի եղջերին ... 'ի խոր անեղուոյն զա_ ... Նիոն. Երգ: *Ամաղթեղ_ ջիւր անեղույն (կամ գեղջ) ... և այլք՝ պտղոցն քաղցա_ ... եղջիւր ամաղթեան այծուն ա_ ... :

ԱՄԱՄ, ացի, ա. ն. որ և ԱՄԱՆԱԼ. (առ Թէ Ցամանն 'ի ներքս կամ յամանոյ 'ի բաց ամանել.) Ἐμβάλλω, πατάσσω. Injicio, percutio. Ընկենուլ. Թափել. Թաթախել. ընուլ. Վռբել, մցնել. փոշ_ փոխել. *Առ զմարտին, և ամաց 'ի ծովն մանզամի: Ջհօղն 'ի ծովն ամացէ: Ամացէ 'ի ծով զգութեն իւր. Եւ. Ծ. 19: Եղծէ. ԽԲ. 12: Ջօս. Ը. 4: Ցորժամ զամանապակն 'ի ներքս ամացին, կատաղին. Փիլ: ... Եղծ. Ֆ. 30. *Ամացեր ծագիր ... ի. ամանել. որ և ասի ԴԵՂ ... :

ԱՄԱՐՀՋՔ. գ. Միջոց ... գրի գոլ Եսլ ... Ցորեակ ... և էր զի ա_ ... Ագաթ:

ԱՄԱՏ. Տ. ԱՄԱՅԻ. *Ցերկիր յամայ ... ա. 28: *Զի Թուղի որ ... յորժամ ամայ զայգեաց ... ղ. յիշ:

ԱՄԱՅԱՆԱԿ, ի, ացւ. ա. Բնակեալ ... յածեալ ընդ վայրս. Էէ_ ... աւծողական զհօրանս ... Նար. Խչ:

ԱՄԱՅԱՆ, ի, աց. ա. Վայրենի. ... *Ձիթենիս ամայա_ ... Նար. ԻԲ:

ԱՄԱՅԱՄ, ացայ. չ. Ἐρημόομαι. Desolor. Անապատանալ. ամայի և աւե_ րակ մնալ. Թափուր մնալ. ... Վերան օլճոգ. *Աշխարհս ... աւերեալ ... Խոր. Գ. 56: *Որքան սուրբ մարդարէքն զամայանալն եէձմի: Հայրա_ պետական աթոռն ամայացեալ 'ի բնա_ կողէն: Ամայացաւ 'ի բնակչացն երկիրս տամ. Լաստ. Ծ. ԾԷ:

Նմանութ՝ իբր հեռանալ, հեռի գտա_ նիլ. *Որք մի մեղաց ամայանան 'ի սուրբ հոգւոյն. Խոսր: *Ամայացեալ է և ոչ ոք յիմանաւէ. Փիլ. Լիւս: *Երիտասարդն 'ի գառացեալն ամայացեալ՝ սառահակէ. Լմբ. տաղ:

Մխայնանալ յանապատ. առանձնա_ նալ. *Ելեալ 'ի լերինս ամայանայր: Ամայացեալ միայնակեացք. Գր. տղ. 'ի լուս. Ճ. Ա:

Խափանիլ. 'ի մոռացօնս լինել. պար_ տուղ գոլով. *Զբազմամեայ ամայացեալ բանս բերի քեզ 'ի տեսուի. Մագ. ԻԶ:

Եւ փոխանակ գրելոյ ԱՄԱՆԱԼ. իբր թօթափիլ. (որպէս թէ և ամայանալն իցէ թափել իբր յամանոյ.) *Զմանկահեղ_ ձոյցն չարեաց տայլին տոկոսիս՝ յանդրն_ դապատոյտ խորան ամայանալով. Սկևռ. աղ:

ԱՄԱՅԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ա_ նապատ ամայի և թափուր կացուցանել. դատարկացուցանել. *Եզեկիաս բարե_ պարիշտ՝ ամայացոյց 'ի կախարդացն զերկիր. Ոսկ. Խ. Գէ. Ես:

ԱՄԱՅԵՄ, եցի. ն. Տ. ԱՄԱՆԱԼ. *Զի մի երբեմն և զնոսա.. 'ի ծով ամայեսցէ. Երզն. Մտթ. Է. 35:

ԱՄԱՅԻ, յւոյ, յեաց. ա. Ἔρημος. Desertus, a, um. Թափուր կամ լծօթա_ փեալ 'ի բնակչաց. անշէն. անապատ. ա_ ւերակ. անկոխ. խոպան, Վերան, Եղօեղ. *Որոց գաղաւրք՝ անապատք և ամայիք (այսինքն ամայի վայրք). Խոր. Գ. 20: *Ամայի ան_ դաստանաց: Ամայի ծանուցեալ և Թա_ փուր 'ի մարդկանէ: Զաշխարհ իսկ ամայի 'ի վիճակեալն կացուցանէր բնակչացն: Ա_ մայի վայր. Պիտ: *Ճանապարհացն ամայի լինել 'ի չգոյէ մարդկան. Նար. ԾԶ:

Զրկեալ. Թօթափեալ յիւրոցն, և յայլ եւս իրաց. Թողեալ լքեալ. անա_ րունչ, Թափուր, անբաժ. Երեւոյ Վրայ ձգած, զուրկ. Բէր+ օլանձառղ, Ջէպրաւ+, մահրում. *Ցառնէն և յորդւոցն ամայի և անապատ է. Փիլ. ԺՀ: *Որք ամայիք 'ի բարեկամացն գոն և Թափուրք: Ամայի զաւակն 'ի որդ_ ւոցն Թողեալ: Ամայի յինչիցն առնել: Ցամ կենդանողութեան զօրգոց ապալեր և ամայի է. Պիտ: *Ամայի 'ի զգուշութէ պա_ հողացն: Ցողորմութենդ ամայի մնացեալ. Նար. Գ. ՅԷ: *Ի հօրէ և 'ի մօրէ ամայի մնացեալ մանկանց. Արգ. ՅԻ. Է: *Ամայիք եղեն յօգնականութէ նր. Գէ. Ես: *Ողոր_ մեր աղքատաց, զերեաց ամայեաց. Բուզ. Է. 44: *Առ պտղոյն բերումն ա_ մայի. Նար. ԾԲ: *Վասն ապաշխարու_ թեանն՝ մեղաւորն ամայի՝ զաւանեցի ներքե_ լի 'ի քէն. Կլիմաք:

ԱՄԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Ερημία. Desolatio, solitudo. Անմարդութի. աւերակ և անապատ մնալն. անշքութի. լքումն. խո_ պանութ, Բէր+. *Անմարդուի և ամայուի քաղաքաց. Փիլ. փէսոյ: *Տգիտուի և ա_ մայութիւն յաշխարհի տարածի. Խոսր: *Զբազում աւանցն ամայուի: Զամայուի տանն. Պիտ: *Ի տարակուսանս և յա_ մայութիւն. Ոսկ. յհ. Է. 33:

Միայնուի. առանձնուի. մեկուսութի յաշխարհէ կամ յամբոխէ. Բէնհալըգ. *Բարիոք է ամայուի և լռութի. Անձոք. աղ: *Ցարամարագոյն է առ խմտոասի_ րել ամայուեն. Ոսկ. յհ. ա: *Սիրեցեալ զլերինս և զամայուի. Խոր. Ը. 88:

ԱՄԱՆ, ոյ, ոց. և ի, աց. գ. 'Αγγεῖον, ἄγγος, σκεῦος. Vas, receptaculum, instrumentum. Անօթ. ընդունարան. գոր_ ծած 'ի պէտս ամանոյ ինչ. տարաայր և նիւթոյ՝ որ տանի ինչ յինքեան. գաւ, ղուրճ, փան, աքէն. *Լնուլ զամանս նոցա ցորենով: Ցամանն մի ամանեսցես: Զեթափեալ ամանն յամանոյ: Զկահկեն և զա_ մանոյնս: Խեցեղէն ամանս: Ցամանս խեցեղէնս: Աման ինչ՝ լի քացախով: Գինեւր զեւր աման (զմարթին) առեալ սրբուծ_ են: *Նռկին ամանօք: Զհնացեալն մերժել յամանոյ անտի. Ցհ. խմ. ափ: *Ցաման մաշկեղէն: Ցաման ինչ մորթոյ արկեալ: Ի ակար ամանս այս նիւթոյ հոգեկրի (յի 'ի փայտ ժամահարի). Նար: *Իւղ անոյշ ամանիւ ամփոփի: Իւղ՝ որ թափեալ է յամանէ, միայն ամանիւն ծանուցի. Նար. Երգ: *Գտաւ անդ փոքր ամանաւ ինչ գե_ նի: Ցաղագս վաճառոյ ամանոց. Վրք հց. Է: Մխ. դտ: *Ի ծովէ ջուր բառնալով ամանօք, լնուլ ամանացն, և ծովուն ոչ նուազանալ. Խոսրովիկ:

ԱՄԱՆ. ոտ յն. 'Αποθήκη. Repositorium. Դարան, շտեմարան, համբար. մթերանոց. և տափր. *Զամենայն զտա_ ւելորդն (մանանայի) թողուցուք յա_ մանս մինչև ցառաւօտ: Լցէք լի չափով զմանանայդ յաման մի, և պահեցէք յազգս ձեր. Ել. ԺԶ. 23. 32:

Նմանութ՝ ընդունարան և գործարան բնական, կամ գործի փոխաբերական. *Ցոյց 'ի նորա լուսոյն՝ 'ի լուսնի ամանն լոյս ծա_ գէ. Եզնիկ: *Սոխք՝ կաթինն աման են. Նար. Երգ: *Աման ուղղոյն. Նար. ՂԷ: *Բա_ նեցէք զաման լալոյն արտասուաց: Ար_ տասուացն ամանոց բախմունք. Ագաթ: Սարկ. լա: *Խողովակ զաման ցանկութեն. Եզնիկ: *Ծակոտէր զպազմամեթեր աման խորհրդոյն (զմիտս կամ զսիրտ.) Եղիշ. Ե: *Զարին աման գտեալ զթագաւորն՝ ոտք 'ի դրախտի անդ զօձն: Եղև աման չարին, և ելից զնա սատանայ ամ խորամանկու_ թբ. Ագաթ: Եղիշ. Ա: *Մինչ 'ի մարմին և 'ի զգայական ամանսն (որովայնի): Զկե_ րակրոյն ամանսն ներքնատուն առնելով: Թափուր եղելոց ամանոցն՝ հարկաւոր էր քաղցնուլ: Ընչաբերականք՝ չնչոյն ամանք... Երկու են ամանք՝ երակք և շնչափողք. Փիլ: *Աղքատ ամանով մնացս մնացուք 'ի լայնատարած խորհուրդ աւուրս. Տօնակ:

ՈՏԻՑ ԱՄԱՆ. Ռամկական է, իբր Ագա_ նելիք ոտից. *Ցանդիմանելի է զարդ յո_ տից ամանսն. Ոսկիփոր:

ԱՄԱՆԱԿ. Տ. ԺԱՄԱՆԱԿ. Χρόνος. Tempus. Վէմաև. *Զաւուրս և զգիշերս, զամիս և զտարիս, և միանգամայն առ_ հասարակ ամանակ՝ ո՞ արդեօք եցոյց: Ասա_ ցեալքն ը մասանցն ամանակի բաղադրու_ թիւք: Բայց ժամանակ ոչ է ամանակի (այսինքն միջոցի տեւողուե) լոկ անուն, (այլ՝) հան_ դերձ վճարելոյ. զի ամանակ է վճարելոյ ուղղութե ժամանակ. Փիլ: *Ի բազում ա_ մանակի: Ամանակաց Թիւ: Երկարագոյն ամանակօք. Պիտ: *Անցելոցն առաջի դնէր ամանակաց. Ցհ. խմ. ափ: *Ի հարուստ աւուրս, և յերկայն ամանակս. Նար. Խչ:

Ըստ քերականաց. *Բայ է ընդունա_ կան ամանակաց: Ամանակք երեք. ներ_ կայ, անցեալ, և ապառնի: Ամանակի են յայանիչք (մակբայք), այժմ, յայնժամ: Ամանակն (յառոգանութե) երկու. եր_ կար, առւղ. Թր. ժէր:

ԱՄԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. իբր Ամա_ նակական. (կամ ասի՝ Ներհական, իբր

ներհակական.) ժամանակական. Χρονικός. Temporalis, temporis. *Ամանականն տեսանի զատեալ (ըստ բաժանման). Նիւս. կազմ. ԻԷ։

ԱՄԱՆԱԿԵԱՆ. Տ. ԺԱՄԱՆԱԿԵԱՆ. ա. գ. *Եւ յետ ժամուց, ոչ ամանակեանց, և անչափաբերութեանց յերկարութեան տանել՝ քան զասոսւ յարմարութե. Փիլ. լին. դ. 12։ *Ոչ յաւէտախաղացն առ ամանակեանս ունի, այսպէս և հակառակն հարկաւորին առ այլսն. Անյ. պերիարմ։

ԱՄԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ, կմ ՀԻՆԳԱՄԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամանակ. ժամանակ. տարի. (որպէս և յն. χρόνος է ժամանակ, և տարի.) *Մինչև ցհինգ ամանակութե արբեցականայինն ձեռնադրութեանց գիտակացն առ 'ի յուղեկցութե. Շիր։

ԱՄԱՆԱՄ, ացայ. հ. Տ. ԱՄԱՄ, ացի. ըծ. և Ամանել. իբր յաման 'ի ներքս լնուլ. և խճողել. ճէշմէլ. քոնել. փխել. Ἐμβάλλω, ἐμφορέομαι. Injicio, repleo, infercio. *Յամանն մի ամանացցես. Օր. ԻԳ. 25։ *Ամանալով ամանց լից գինւ. Եփր. համաբ։ *Առեալ խոյ մի յօշեալ՝ ամանայր 'ի սան. և զառ 'ի ներքոյն բորբոքէր հուր. Գիւտ։ *Առեալ զգործեան՝ 'ի գուբ ամանայցէ։ Զաղքատացն յորովայն ամանան. Ոսկ. մ. ա. 9. և ես. Գ։ *(Անասունն) զբոլոր օրն անյագ կերակրովք ամանայ (կմ ամանայ զինքն). Փիլ. իմաստն։

ԱՄԱՆԵՄ, եցի. ն. Յաման արկանել, լնուլ. որ և Ամանալ. ամալ. հեղուլ. տօքէլ. ճէշմէլ. գօդ իչինէ փօչալօրմագ. *Առեալ հող՝ յայն ամանեաց զարիւնն։ Զենեալ յօշմամբ՝ 'ի սան ամանեալ՝ եգին 'ի վր հեփեստեայ (ըստ կրակի). Մագ. ՅԷ։ *Որ փափկանայ, 'ի ծակ կարաս ամանէ. Բրս. մրկ։ *Աւելի կերակուրս ձեռայինն ամանել յորովայնս. Վէցօր. Ը։ *Զի ամփոփեալ ցեն ամանեացեն զպտուղ նորա 'ի մարմինս իւրեանց. Եփր. համաբ։ *Յաման ջրոյ առաւկէ զկինն, զի զոր ամանէ 'ի նաւայրն՝ ջուր 'ի դէպ ժամանակի ըմպէ զծնեալ մանկանցն գթոցն վայելս. Լմբ. առակ։

ԱՄԱՆՈՐԱԲԵՐ. ա. Բերօղ զնոր տարի և զպտուղ երախայրիս. *Ի ժամանակի գիցն ամանորաբեր նոր պտղոց տօնին հիւրընկալ գիցն (արամազդայ) վանատրի. Ագաթ։ (ուր յն. 'ի ժամանակաց նորոցն յերախայրիս պտղոց։)

ԱՄԱՉԵՄ, եցի. չ. Αἰσχύνομαι, καταισχύνομαι, ἐντρέπομαι. Pudesio, erubesco, perturbor. Ամօթ կրել. զամօթի հարկանել. պատկառել. շառագունել. խռովել. ամչնալ, խոճիլ, կարմրիլ. ութանմագ, ուտանմագ, գըզարմագ. *Էին երկոքեան մերկ, և ոչ ամաչէին։ Յեգիպտոսէ ամաչեսցես, որպէս ամաչեցեր յասորեստանեայն։ Կացին միացին ամաչեցեալք։ Որպէս խորշեցի զոր ամաչեցեալ։ Թէպէտ և նախատել վասն, ոչ ամաչէ։ Ամաչեսցեն և յամօթ լիցին։ Ամաչեսցեն անօրէնք յանօրէնութե իւրեանց։ Մի ամաչեսցեն վասն իմ՝ որ համբերեն քեզ։ Դարձցին առժամայն ամաչեցեալ. ևն։ *Յիւրեանց բանիցն իսկ ոչ ամաչիցեն. Եղիշ։ *Ամաչէր ընդ նոյնն, և պատմէր. Գր. տղ. Բղբ։ *Ամաչեմ ընդ քո, թագաւոր։ Ամաչեմ 'ի վր անըզգամութե ձերոյ. ՃՃ։ *Ամաչեսցէ սատանայ 'ի գործս չարեաց։ Ո՞վ ոք զազրացաւ, և ոչ ամաչեաց։ Ամաչեցելոց դիմաց. Նար։ *Ե՛ս եմ այն, ոչ ամաչեալ յառաջագոյն կուրութէն. Ոսկ. յհ. Ա. 11։ *Յոյժ ամաչեալ եղև ընդ այնոսիկ եղբայրսն. Վրք հց։ *Ամաչելի գործ՝ անխրատութեամբ ունելով առ մարդկայինս. Բրս. գոհ։

Նմանութե և ոճով ասի. *Կարի յոյժ ամաչեաց նովաւ շուայտութե. Եղիշ. Է։ *Յայնժամ շտեմարանք զեղեալք, իսկ այժմ զատարկացեալք և ամաչեցեալք. Ցհ. ԿԲ։

ԱՄԱՉԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Καταισχύνω. Pudefacio, pudore afficio. Տալ ամաչել. յամօթ առնել. պատկառեցուցանել. ամչցնել, խոճեցնել. ութանտըրմագ. *Յոյս ոչ երբէք ամաչեցուցանէ. Հռ. Է. 5։ *Մի ամաչեցուցաներ զպատկառեալս։ Զնա սատանայպէս ամաչեցուցէ։ Իսկ ամաչեցոյց՝ որով պատկառեաց. Նար։ *Եսու անարգեաց զմայր իւր. և ամաչեցոյց զհայրն. Հանմ. առակ։

Ոճով ասի. *Զարծաթսիրութե աղքատութե ամաչեցուցանէ. Սրգ. ա. պ. Ժ։ *Զազատեղի խորհրդոցն արուեստն ամաչեցուցանել. Կլիմաք։

ԱՄԱՉԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Որ ամաչեցուցանէ. ամչցնօղ. *Քնի ամաչեցուցիչ. Լմբ. պղրգ։

ԱՄԱՉԿՈՏ. ա. առաւել ամչկ. իբր Ամչկօտ, խռովկոտ. Ուտեկօր։ Տ. ԱՄՕԹԽԱԾ։

ԱՄԱՌՆ, առն կամ րան, րունք. գ. Θέρος. Aestas. Մին 'ի չորից եղանակաց տարւոյ՝ ջերմ և ցամաքին. 'ի խիտ յունիսի ցիբ. սեպտ. ամառ. էօղ, էայ. յազ. տողիսիան. (հյ. տաւպ.) *Ամառն և գարունն զանիւ և զցիւիշեր մի գաղարեսցեն։ Զամառն և զգարունն նոյնպէս եդիցի (ըստ յամառան և 'ի գարնան)։ Անցին հունձք, անց ամառն։ Զգարունն և զամառն դու ստեղծեր։ Մերձ է ամառն. ևն։ *Ամառն ոչ միայն ջեռուցանէ, այլ և խորշակահար առնէ. Ցծխ. Դ։ *Յամարան ժամանակի իցէ. Կոչ. ԺԴ։ *Զբոսանալով յամարան աւուրսն 'ի վերայ նորա. Մծբ։ *Ամարունս և ձմերունս կատարելով. Փիլ. նխ. Բ։ Այլ զհոլովսն համարակօրէն 'ի փոխ առնու 'ի բառէդ ԱՄԱՌԱՅՆԻ։

ԱՄԱՌՆԱՄՈՒՏ, մտի. գ. Մուտ կմ սկիզբն ամարայնոյ, 'ի մտանել արեգական 'ի խեցգետին, 'ի յունիսի իա. կամ ըստ հին տումարի 'ի Թ. ամըռանմուտք։ Սարկ. փոմ։

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ, նոյ. ա. Θερινός. Aestivus. Որ ինչ հայի յամառն. սեպհական ամարայնոյ. ամըռան. էաղլըգ, էօղլը. *Ժամանակ ամառնայինն էր։ Որ է ամառնայինն եղանակ. Խոր. Ա. 25։ *Յամառնային ջերմութէ. Ցհ. ԿԲ։ *Յեղմունք ամառնային և ձմեռնային։ Ամառնայնոյ յեղանակին, ձմեռնայնոյն, և զուգօրէին. Փիլ. լին. Գ. 3։ *Յամառնային պտուղսն. Կլիմաք։

Գ. Յօդիւ՝ իբր Ամառնային եղանակ. *Զոր ոչ ամառնայինն, և ոչ այլ ոք յերկուցն տարաւ ձմեռուն. Պիտ։ *Մինչև ամառնայինն յաջորդն յեղանակեալ յեղափոխէր. Ցհ. ԿԲ։ *Սա յամառնայինս 'ի խաղաղն իւր 'ի կողմանս հիւսիսոյ. Խոր. Ա. 16։ *Ողջ յամառնայինսն տաքմամբ աւագին ժուիցն վէտացուցանեն. Պիտ։

ԱՄԱՌՆԱՆԱՅ. չէմ. Ամառն լինի. տօթ լինի. *Աշխարհն հնդկաց ամառնանայ 'ի պաղահատութե. Տօմ։

ԱՄԱՍԱՐԱԿՈՎԹ. գ. Բառ եբր. համճըղըօթ. յն. Μασμαρώθ. Pelvis, vel phiala. Մի յանօթոց տաճարին՝ որպէս Տաշտ, կամ Սկաւառակ. *Էառ և զասփոփն և զամասարակովթն. Երեմ. ԾԲ. 19։

ԱՄԱՏՑԱՐԱ. գ. Բառ եբր. որ և արտաքսհմն. Նպատակ. նշանակ. նշան. որպէս և մեկնի 'ի Հին բռ։ և ա. Թգ. Ի. 20, յն. Ἀματταρά ըլ լտ. գնի Signum. *Ամատտարայն կմ տունկ է, կմ ատեղի (խմմ կարգեալ որպէս նպատակ նետի). և նոյնպէս երբայեցերէն մեկնեալ է բանն. Կիւրղ. Թգ։

ԱՄԱՐ. գ. Անյայտ բառ՝ զոր ընթեռնուն 'ի Մագ. ԺԵր. Սանէի. լեհ. և մեկնէ՝ հաւ ջրային գորշագոյն՝ փոքր ինչ մեծ քան զագռաւուն. (որպէս ճայ ծովու. մարթի.) այլ ինքն գնէ 'ի լտ. Fulica, lorus; որոց առաւշինն կոչի յոմանց ուկի. կէրկէր. ըլ Մենինսքեայ, ինձիթ. *Որպէս ոչ եղելոյ լուղակացն՝ զամար հաւն կոչեն ամառն ։։

ԱՄԱՐԱՅԻՆ, յնոյ. ա. Տ. ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ. Θερινός. Aestivus. *Իբրև զփոշի կալոյ ամարայնոյ. Դան. Բ. 35։

ԱՄԱՐԱՅՆԻ, նւոյ կմ նոյ. գ. Ամառնային եղանակ. ամառ. էաղ. որ ըստ եբր. Ամառն գնի. իսկ ըստ յն. Հունձ. Ἄμητος, θερισμός. Messis. (զի և երբ. քայղ է ամառն. և քաղիր, հունձ.) *Զտօն ամարայնոյ՝ առաջնոյ արմտեաց քոց։ Իբրև զամպ ցօղացին յաւուրս ամարայնոյ։ Իբրև զարգիւնս ամարայնոյ ամփոփեցայ. Ել. ԻԳ. 16։ Ես. ԺԸ. 4։ ԻԳ. 3։ *Գտուցք ամարայնոյ (կամ ամառանւոյ)։ Ծաղկէ և պտղաբեր լինի գարնայնոյն և ամարայնոյն. Փիլ. լին. Ա. ԻԼ։ *Բազդատութի գարնայնոյ և ամարայնոյ։ Զամարայնոյն ցուցանէ կատարելագոյն ծնունդս. Պիտ։ *Ի գալ ամարայնոյն առաքէ 'ի Թագաւորէն զատաւոր. Լաստ. ԻԳ։ *Զտաւլ ամարայնւոյ։ Ամարայնոյ ժամանակ. Մագ. ԻԴ։ Ոսկ. մ. Բ. 17։ *Արեւակէզ յամարայնի. Ցհ. ԿԲ։ *Իբր այն թէ հասեալ իցէ ձմեռն յամարայնի. Նար. ԻԷ։

ԱՄԱՐԱՅՆԻ. մ. Ἐν ἀμητῷ, θέρους. Aestate. ամառ ատենը. էաղըն, էաղըա. իբր Յամարայնի. ամարանի. յն. 'ի հունձս, կմ յամառն. *Որպէս ձիւնաբեր ամարայնի՝ ցօթացելոյ օգնական է։ Որպէս ցօղ ամարայնի, և անձրև 'ի հունձս. Առակ. ԻԵ. 19։ ԽԶ. 1։ *Ամարայնի՝ եօ յետ հրկեզ լինիմ. Շիր։ *Ամարայնի և ձմերայնի, 'ի տուէ և 'ի գիշերի զէն զգենուլ։ Ձմերայնի ջեռնուլ, և ամարայնի զովանալ (ըստ դիցից տանց). Փիլ. Ժ. բան. Ա նխ. Բ։

ԱՄԱՐԱՅՆՈՅ. մ. Նոյն ընդ վ. Θέρους. Aestate. ամըռուըն. էաղըն. *Մրջիւն պատրաստէ ամարայնոյ (ըստ յամարայնոյ) զկերակուր իւր. Առակ. Զ. 25։

ԱՄԱՐԱՆԻ. նւոյ. գ. Նոյն ընդ Ամարայնի. Θερεία. Aestas. Հասանէին 'ի ծովեզրն յընդմիջել ամարանւոյն. Եւս. քր. Ա։ *Յամարանի և 'ի ձմերայնի միշտ ատաղարթացեալ լինի. Նոննոս։ *Ժամանակք ամարանւոյ և ձմերանւոյ. Եփր. ԾԵր։

ԱՄԱՐԱՆԻ, ԱՄԱՐԱՆԻՑ. մ. որպէս ԱՄԱՐԱՅՆԻ. ըստ յամարանի. յն. յամարան, կամ 'ի հունձս. Θέρους, ἐν ἀμητῷ. Aestate. ամառը, ամըռուընէ. էաղըն. *Մրջիւն, պատրաստէ ամարանի (կամ ամարայնոյ) զկերակուր։ Խորշակահար լինի ամարանի՝ որդի անօրէն։ Որ առնու ցորեան փոխ ամարանի. Առակ. Զ. 8։ Ժ. 5։ Ի. 4։ *Օգնելով և յենլով ամարանի՝ ջերմամբ. Ցծխ. Դ։ *Կողոպս (զգենուն) ամարանի. Եղիշ. Իր։ *Չիցէ տեսեալ մեր ամարանի. Վէցօր. Գ։ *Ոչ ամարանից օրհնութիս ժամանակին

ընծայելն ըղբաւալ, այլ 'ի սարսափմանէ. Նհբ. խօսք։

ԱՄԱՌԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Տուն և աւտ. ղի ամառնային. ամառնոցի փէղ. եաղ եէլի. եայլէգ, եալը. *Ամառանոցաց պարհակս. Խոր. բ. 7։ *Զապարանսն ձեռան ամառ. բանոցս. Յհ. կբ։ և Արաղ. ա. 6։ Իսկ Դոր. փ. 20. *Հանդէպ ամառանոցի 'ի կիրառանն ««. այլ ձ. յամառային 'ի կէրկ. նառանն. որպէս և յն. 'ի կիրառանն ամառնային. Θερινός. Aestivus. եայլէգ փէօշքի։

ԱՄԱՌԱՆՑԻՆՔ. փոխանակ գրելոյ Աղուանիցն կմ Աղուանիցայ, որպէս առնի յն. *Աղուանիցն ամառնային բնակչեայ, և լուալն' ամառնային. Գրգ. աղ։

ԱՄԱՌԱՅԻՆ. ա. Մեծապէս և առնչ. ջեալ յամառային. 'ի ժամանակ գարո. նային հանեալ' սաստկութիւնք, ամառ. նայինք. Եփր։

ԱՄԱՌԱՏԵՂ. ի. Տ. ԱՄԱՌԱՆՈՑ. 'Ի խաղաղն իւր 'ի կողմանս հիւսիսոյ 'ի քաղաքն ամարանոցին. Խոր. ա. 16։

ԱՄԱՌԱՏՈՒՆ. գ. Նոյն ընդ ԱՄԱ. ՌԱՆՈՑ. *Լուսաւորէ զնա Նորոգափողոցս և զամառանոցն. Վէցօր. է։ որ առ Շէր. գեղ, *Զամ Նուրբ փողոցս, և զամառա. տունս (կմ զամառանոցս)»». և 'ի հին բռ. Ընդարձակ, կամ տուն ընդարձակ և բարձրաբերձ։

Իսկ ա. որպէս Ամառնային. Θερινός. Aestivus. *Խորամանկեցից զապարանսն Թեատ. րոն 'ի մէջ ամառնային պալատանիցն. Ամոս. գ. 15։

ԱՄԱՌՈՒ. գ. Ըստ հին բռ. մեկնի, Որոշ կամ ոչխար։ Այն է բառ ասորւոց ի՛մր, այսինքն գառն, որոջ։

ԱՄԱՅՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԱՄԱՅԵԼ. (որպէս Թէ առնել զի ամայեալ լիցի.) *Զարշարելով զերկիրս, և ամայացուցանել զնոսա 'ի բնոց. Սեբեր. աղ։

ԱՄԲ. Տ. ԱՄԳ, համադէրձ բարդութեամբ ԽԱՌՆԵԱԼ. զի Բ զինի Մ առաւել' մեղմ ձայն որպէս ՄԲ։ Իսկ ԱՄԲԱԿ. Նոր. էըգ. Տ. ՀԱՄԲԱԿ։

ԱՄԲԱՌՆԱԼԻՔ, լեաց. գ. Բառնա. լիք. ձող. Սերտ եղեալ կամ վէր բառնող փայտ, եէբ. չէլիք, սոփ. *Մանրեացն ամբառ. նալեաց գրոցեալ։ Լծակօք ամբառնալեաց նոր սատարանացն. Նոր. զ. զէ։

ԱՄԲԱՌՆԱՄ, բարձի, բարձ. ն. կմ ն. Նոյն է համբառնալ. 'ի վեր բառնալ. բարձրացուցանել. 'ի վեր առնուլ կամ ամբառնալ. Αἴρω, ἐπαίρω. Tollo, extollo, elevo. Վէր ալմագ. եօգարը գալտըրմագ. *Ամբառնալ զձեռս, կամ զգլուխ, զաչս, զձայն, եւն։ Ամբարձ զձեռն իւր։ Ամբար. ձին ժողովուրդքն զձայնս իւրեանց, և լա. ցին։ Ամբարձցէ անէր զերեսս իւր 'ի քէզ. և տացէ քեզ խաղաղութի։ Ամբարձին զգե. տակքն զՁեռս իւրեանց։ Եւ ամբարձան փայտն ձեռանց 'ի մէջոյ քաղաքին։ Զոտսս իւր ամբարձեալ յակոբայ գնալ. եւն։ *Ոչ խնդրէ ամբառնալ իւրոյ ամբառնալոյ 'ի վերայ ամենայն երկրի. Յհ. կբ։ *Ամբառնա. նայր ուրեմն ձեռամբն զօրհնական գաւա. ղանն։ Ցերեկին փոխանակ աչացն զերեր. ժարայս համբարձեալ։ Ի խորհրդաւոր ակ. նարկեալ ամբառնալ զձեռս իւրեանց։ Ամբառնալ զձեռս անդ յանկարծ գործոյն. Գիւ։ *Լուսով ամբարձեալ 'ի յերկնաւո. րացն. Նոր. Ա։ *Ցերեկին ամբառնայր. Մագ. Ա՝ Եւ հողքն 'ի յերկրէ վեր 'ի յօդս ամ. բառնին (կմ վերամբառնին). Տաղ։

ԱՄԲԱՌՆԱԼ ԶԳԼՈՒԽ, ԶԻՆՔՆ, եւն. որպէս Բարձրամտել, ընդվզել. Գլուխ վեր. ցնել. պաշգալդըրմագ. և Զօրանալ. համար. ձակիլ. ոտք առնել. գալգմագ, սէր. դէօպմէք. *Ոչ ևս յաւելլին ամբառնալ զգլուխս իւրեանց. Դտ. է. 28։ *Խրոխ. տացաւ 'ի վեր զինքն ամբարձեալ. Յհ. կբ։ *Զօրէն գոռոզոյ գլուխ ամբառնայ։ Զաւակաւ աշխարհի Թագին' յանուն քո քո գլուխ ամբառնայ. Նար. հէ. զգ։ *Ըստ ամբառնալոյն զձեռն' միաբանել 'ի վերայ սկայիցն. Խոր. ա. 9։ *Մի ամբառնայր եղ. ջիւր 'ի բարձունս. Նար. կդ։

ԱՄԲԱՌՆԱԼ ԵՒՆԵՐ, կմ յայլ ինչ. Ըստ. անձնել. բառնալ 'ի վերայ. դնել, հա. նել. *Զայսոսիկ յանձնեաւն իւր քա. ղաքաւն ամբարձեալ բերէ։ Ազգայօրէն Տոհմութը յինքեան ամբարձեալ. Նար. խէ։ *Ամբառնայ 'ի նոսս անձինս այս եօ. Թանասուն. Յհ. կբ։

ԱՄԲԱՌՆԱՄ, բարձայ. ձեր. չ. Αἴρομαι, ἐξαίρομαι, ἀναβαίνω, προσαναβαίνω. Elevor, ascendo. Ի վեր ելանել. վերանալ. վէր եալու, վէրնալ. եօգարը չըգմագ, գալգ. մագ. *Ընդ ամբառնալ բոցոյն' ամբարձաւ հրեշտակն։ Ելէք ընդ անապատն, և ամ. բարձայք 'ի լեառնն։ Ամբարձան մինչև յառաւօտ։ Մտեալ 'ի նաւ' ամբարձաք յասոսէ. եւն։ *Ընդ ամբառնալն՝ և այարէն բերիմ. Նար. հա։

Կամ Ի վեր կոյս տարածիլ՝ հասանել. Եալ կանել. չըգմագ, եէթիշմէք. *Որդւոցն յովնանայ սահմանք ամբառնան յերկրո. մէ 'ի լեռնակողմն։ Եւ ամբարձցին սահ. մանքն 'ի հարաւոյ երիքովի ընդ հիւսիւս. Յես. ժդ. ժէ։

Վերանալ 'ի պատուի. զօրանալ. և ձեռներէց լինել մեծանալ. ամբարտաւա. նել. փքանալ. *Ի գերազանցեալն ամբար. ձաւ առաւելութեամբ։ Բարձրագոյն քան զմեծ. կցեալն ամենայնն ամբարձեալ. Պիտ։ *Ի հասակ առնման ամբառնալ. Նար։ *Պարտ է նախ 'ի բնականէն յաւելմունա. կանն ամբառնալ. Մագ։ *Ազնիւս ամբառ. նայր, ասէ, ես Թագաւորեցից. Գ. Թգ. ա. 5։ *Զի մի յորժամ լսիցեմք' պատուիր այ, ամբառնայցեմք, և անկանիցիմք 'ի վայր ամբառնալոյն' 'ի վիհս կորստեան. Ցրն։ *Սուրբքն յորժամ մեծի շնորհաց արժա. նացեալք լինէին, ոչ ամբառնային իբրև զարժանաւորս շնորհին. Իգն։ *Ի վեր ամբարձայ մոխիրս մերժելի։ Ամբարձեալն հպարտութեամբ։ Հպարտից ամբարձելոց. Նար։

Վերակացնել. յառնել. փիրիշմէք. *Ամ. բարձեալ 'ի կործանմանէ հոգեորական մահուն. Նար. կզ։

Վերաբերել. յանդել. պատկանել. դն. տաալ օլմագ. *Առ քո ամբառնայ շնորհ բժշկութեան. Լմբ. ոփ։

ԱՄԲԱՍՏԱՆ, ի, աց. ա. Κατήγορος. Accusator. Դատախազ, համայն' հրաւա. ցի կամ անիրաւ փաստ բերելով յատենի ընդդէմ այլոյ. չարախօս. ոսոխ. փուշձը, շիքէայէթճի, շէքվաճը, խասըմ, գօդլայըճը, զամմազ. *Վասն որոյ մատուցեալ ամբաս. տանքն' և ոչ մի ինչ վնաս (կմ վկայս) չա. րութե 'ի մէջ բերէին. Գծ. իէ. 18։ *Զի Թէ չէր զամբաստանն ոսպանեալ, նաև յայտ. նէր իսկ ոչ այնչափ յանդգնութե. Ոսկ. մ. Է. 23։ *Մի զամբաստանի կամ զդա. տախազի միայն լուիցէ զբան։ Սովորութե կալեալ ամբաստանաց և դատախազաց 'ի վար. ձու խօսել նոցա։ Ամբաստանաց և դա. տախազաց և անէր իսկ խրատ տայ. Մխ. դփ։ *Զարիւն մեծին այ ամբաստան իմն

խոսեցալ առաջի իմ տարածանէն. Նար. կէ։ Եւ իբր Ամբաստանութիւն. *Մատու. ցանէր ևս (Վահան) ամբաստան զդաւա. Թիւն զօրքայէն հայոց աշխարհի. Բուզ. դ. 50։

ԱՄԲԱՍՏԱՆՔ, ՏԱՆԱՑ. գ. Տ. ԱՄԲԱՍՏԱ. ՆՈՒԹԻՒՆ. Κατηγορία. Accusatio. *Զխնդրս առաջի նա մեզ դատախազ կայ ամբաս. տանի. Ոսկ. եա. խ։ *Եդաք վասն այնո. ցիկ' որ ակրին զամբաստանս. Եղա. դ. Ղ. 34։ *Հնարէին՝ Թէ գուցէ յայսմիկ տեղի գտցուք ամբաստանաց. Ոսկ. Է. կոր։ *Ցածուցանել զնա բարկութի և զխստա. կար շարժմանս, որ ամբաստանոցք լի է. Ցրն. ճ։

ԱՄԲԱՍՏԱ՛Ն ԵՄ, ԼԻՆԻՄ. Տ. ԱՄԲԱՍ. ՏԱՆԵՄ. չ. ն. Ἐντυγχάνω, κατηγορέω, κακολογέω. Accuso, maledico. *Եթէ զքէն ամբաստան լիցին գոզա, դատաստան յերաւի կալցուք։ Մի ոք իշխեսցէ ամբաս. տան լինել վասն դորա։ Թէպէտ և բա. զումք էին յանօրինաց անտի ամբաստան զնմանէ։ Վասն սորա եմ ժողովք հրէից ամբաստան եղեն ինձ յեէմ։ Ամբաստան լինի այդ զիւրայէլէ։ Ամբաստան եղեն զժո. ղովրդեանն։ Ամբաստան լինէին զնմա. նէ ընկերքն իւր առ անտիոքոս։ Զորոց սոքա ամբաստան լինին զինէն. եւն։ *Ամ. բաստան առ արքայի լինի. Յհ. կբ։ *Ան. ողորմածութե նորա ամբաստան լինիցի. ճճ։

Կամ հյց. խնդրով. *Արդ նոքա զայս պատճառս մահապարտ առնելոյ ամբաս. տան եղեն. Իգն։ *Զոր և յովհաննէս ամբաստան լինի. Գէ. եա։ *Ամբաստան լինել զաւիթ երկայն կենացս. Խէ.։ *Եթէ ամբաստան լինիս զմեզս քո, ունիս միխիթարութի. Ոսկ. ա. կոր։

ԱՄԲԱՍՏԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ 'ի մէջ բերէ զամբաստանութի. *Ամ. բաստանականն քո բան' որ զնոցանէն. Յհ. խմ. էըն։ *Յամբաստանական ձայնն նախագրեալ յոյ. Նար. տատ։

ԱՄԲԱՍՏԱՆԵՄ, եցի. չ. ն. Ամբաս. տան լինել. դատախազել. յանդիմանել կամ բողոքել յատենի. չարախօսել. մեղ դնել. մեղաւոր առնել. շիքէայէթ էթմէք, գօդլամագ, կէշմէք, այըբլամագ, զամմէթմէք. Κατηγορέω, ἐγκαλέω, καταμαρτυρέω. Accuso, incuso, contra testor. *Ամենայնի հասու լինել զորոց մեքս ամբաստանեմք զդմանէ։ Կամե. ցայ գիտել զպատճառն' վասն որոյ ամբաս. տանէին զդմանէ. Զոր գոն ամբաս. տանել վասն խնդրոյ իրեք իւրեանց օրի. նաց։ Մինչև ամբաստանեալն յանդիման ունիցի զդատախազսն։ Վասն որոյ յաս. սոյ ամբաստանիմ արքայ 'ի հրէից։ Զատս ինչ պատասխանի' զինչ գոզա ամբաստա. նեն զքէն, կամ Տես քանի ամբաստանեն զքէն. (յն. հակառակ վկայեն.) և այլն։ *Զմշակին ամբաստանէ ձեռաց. Պիտ։ *Մի իբր ամբաստանել իմն ամբաստանէր. Նար։ *Իբրև զամբաստանօղ' պատճառս ստգտանաց 'ի վերայ դնէ. Փիլ։

Կմ հյց. խնդրով. *Ոչ երբէք չարութե ամբաստանէր զայլսն։ Ասեմք, անհնարին է այլ մեղս ինչ գործել, ոչ տկարութեան ինչ նմա զայս ամբաստանեմք։ Նոքին ին. քեանք զանձինս իւրեանց ամբաստանեն։ Ամբաստանէ զանժուժկալութի նոցա. Ոսկ. յհ. ա. կոր։ *Ամբաստանեցաք զառա. ջին նախնեացն մերոց զանխնամութեան բա. րուց ուսուցչաց։ Վասն անառակ ինչ վարուց, զոր նոքա ամբաստանեն. Խոր.

ա. 20 ։ Ղ. 64 ։ *Տկար ամբաստանէիր զաշպանդանորին. ԾԾ ։

Հելլենաբանութիւն է ասելն. Բրս. հց. ծդ. *Նա և եւսս ընդ մեծամեծ չարեացն զանձուձկալութիւն ամբաստանեալ եղև ». ըս որպէս զմեծամեծ չարեաց՝ վասն անժուժկալութեանն ։

ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամբաստանելն, իլն. Κατηγορία, ἔγκλημα. Accusatio, incusatio. չէ+չա, չի+էայէթ, գօղլայըշ, ղամզ. Տես և ՉԱՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. ՍՏԳՏԱՆՔ, ՄԵՂԱԴՐԱՆՔ, ՑԱՆԴԻՄԱՆՈՒԹԻՒՆ ։ *Որդեակս ունիցի հաւատացեալս, և ոչ յամբաստանութիւն անառակութեան ։ Ամբաստանեալն տեղի պատասխանւոյ առնուցու վասն ամբաստանութեանն ։ Վն ամ ամբաստանութեան հրէից զինէն. Են ։ *Ըստ մարգարէին որ զիսրայէլէ ամբաստանու. Նար ։ *Զամ ամբաստանութիւն արկանէին զանօրէնն վասակաւ. Եղիշ ։ *Զի մեծապէս յամբաստանութէ ինքեան զխափաքելին մատուցանիցէ երկիր ։ Ցամ կողմանց հաւաքելով զամբաստանութեցն բան ։ Իսռ զինքեամբ զյանդիմանական ամբաստանութե պարսաւանս. Պիտ ։

Անպէտ թարգմանութի է դնել ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆ իբր Ստորոգութի՝ ըն համաձայնութե յն. Κατηγορία. Categoria, praedicamentum. *Այն՝ որ 'ի բնութեն առին ամբաստանութիւք, տասն միայն սեռն գոլ. նիւթ (ըս գոյացութի), որպիսութի, քանիութի, առինչ, ևն. Փիլ. ծ. բան ։

ԱՄԲԱՐ, ոյ, ոց. գ. որ և ՀԱՄԲԱՐ. (թ. արաբ. պ. անպար, էնպար, ինպար, որոց եզականն է, նիպր). մախզէն, խաղինէ. Ἀποθήκη. Horreum, repositorium. Համբարանոց. շտեմարան. մթերանոց պարենից. *Ցամբարս տանն տեառն. Ա. Ճն. ԽԷ. 12 ։ *Թէ քո շարայի որկորն է, մեր շիրակայ ամբարքն չեն. Խոր. Ա. 11 ։

Կամ Մթերք. իրք ամբարեալք. ղախիրէ, ղահրէ. *Զամբար ցորենոյ իւրոյ յերկիր սփռէ. Լմբ. Սղ ։ *Բազմութեանկ ծոցոյ անթիւ ամբարոյ. Նար. Խւ ։

ԱՄԲԱՐԱԲԵՐ, ի, եց կմ աց. ա. Որ բարձեալ բերէ ամբարս, մթերս, պարէնս, (գրաստ). *Ճանապահորդք 'ի պէտս, ամբարաբերք. Արշ. Դ ։

ԱՄԲԱՐԱԿԱՊԵՏ. Տ. ԱՄԲԱՐԱՊԵՏ. *Հրամայեաց ամբարակապետին, որում անուն էր գենշապուհ. Եղիշ. Է ։ *Եկք ամբարակապետին 'ի շահրստանն. Փարպ ։

ԱՄԲԱՐԱՆՈՑ, ի, աց. Տ. ՀԱՄԲԱՐԱՆՈՑ ըստ Ա. Նշ. *Ամբարանոցք խոտի և օրանի. Առակ. Ղ. 29 ։

Լայնաբար՝ Դարան արքունի իրաց. գանձարան. Θησαυρός. Thesaurus, repositorium. խազինէ. *Ցամբարանոցս մատենից թագաւորացն այսպէս արդեօք գրեալ. Խոր. Ա. 5 ։

ԱՄԲԱՐԱՊԵՏ, ի, աց. գ. որ և ԱՄԲԱՐԱԿԱՊԵՏ. ՀԱՄԲԱՐԱԿԱՊԵՏ. Վերակացու համբարոց և մթերից արքունեաց. էմպարպաշը, ղախիրէ էմինի, գալէսն նայիպի, քիլէրճի պաշը. (որ է մեծ մատակարար). *Հրաման տայր վեհդենշապհոյ ամբարապետի ։ Հաստանէին յանկարծակի բազմութիւք դաճճացն յամբարապետէն. Փարպ. օփէպ ։

ԱՄԲԱՐԵՄ, եցի. ն. որ և ՀԱՄԲԱՐԵՄ. Ἀποτίθημι. Depono, repono. Մթերել յամբարս, ժողովել, դնել 'ի պահեստի. շտեմարանել. ամփոփել. գանձել. տիւշիւն ալահէլ. պէէլիչիրմէ+, էըրմէք. *Զինչ ամբարեցից (կմ համբարեցից) 'ի Նն. Ցովէլ. Ա. 18 ։ *Ամբարեսջիք զասա 'ի շտեմարանս մասաց ձերոց ։ Որ 'ի ներքս յորովայնի ունի աղբիւր ամբարեալ, ոչ ծարաւեսցի երբէք ։ Որպէս պարտականս հաւատացանեն, և ոչ երախտիս ամբարեն առ բարեգործօղն. Ոսկ. յհ ։ *Զօգտակարան 'ի մեզ ամբարեն. Ցճխ ։ *Ամբարեսջուք պաշար այնր ճանապարհին. Սրգ ։ *Զվերջին թշուառութեցն ամբարեն կորուստ. Պիտ ։ *Մի ամբարեր զկորստեանցն. Նար ։ *Ի յայնցանէ մի ամբարեսցէ կերակուր տան իւր ։ Զանձին իւրոյ աշխատութի ոչ հաստակաց եկեղեցւոյն, այլ իւր միայն ամբարիցէ ։ Ի մարմնոցդ աշխատութէ հոգւոցդ ամբարել գանձ. Շ. Բղբ. և ընդհ ։ *Ցիւր լսելիսն զախտն հայհոյութեան ամբարեալ. Ցհ. կբ ։ *Ամբարեալ կան. Արշ. ծբ ։ *Ամբարեալ պահի. Զքր. կբ ։ *Տիեզերք երկրի ամբարեալ 'ի նոսա գոյիւքն. Լմբ. Սղ ։

Կր. որպէս փոխադրիլ. Μετατίθημαι. Transferor, migro. *Ի ցնծալի կայանն օդագնաց լինելով ամբարեցաւ (եղիա). Պէփ ։ *Սրով գլուխն հատեալ, այսպէս առ քս ամբարի. Անձոք. Դ Նոյ ։ *Այսպէս ամբարեցաւ երանելի մայրն, և հանգեաւ 'ի քս. Ճ. Ա ։ *Ցորժամ 'ի կատարեալ հասակն ամբարեցաւ. Ճ. Բ ։

ԱՄԲԱՐԻՇՏ կմ ԱՄՊԱՐԻՇՏ, րշտի, տաց. ա. Լմբ. Սղ. ԻԷ. և ա. հայերէն ստուգաբանէ՝ որպէս Անբարի. *Մի համարիր ընդ ամբարշտս զանձն իմ. անբարի նա է՝ որ գիտէ զբարին, և ոչ առնէ ։ Ամբարիշտ է՝ որ անմասն է 'ի բարւոյ, 'ի հաւատս և 'ի գործս պիղծ ». Բայց որպէս Բարեպաշտն է բարեպաշտ, նոյնպէս և ամբարիշտն կմ ամպարիշտն է իբր անպաշտ, ըն կազմութե պրս. ձայնիւ պէրէսթ. զի և յն. Ἀσεβής, և լտ. Impius, զայն հաւասեն. ըս իբր Անկրօն, անօրէն և անհաւատ. ստարացեալ յաստուածպաշտութենէ. տինսիզ, +էափիր, զալիմ, միւնաֆըգ, մուլհիտ. և զայս ևս ստուգէ Լմբ. տղ. *Ամբարիշտ է, որ զէութիւն այ անհաւատութբ 'ի կարծիս ձգէ, և զգաստելն զչարս, և զպատկելն զարդարս ». ամկ. անած և անդամ մարդ, հատապ+ օրէնի+ չիքմէղ, անիրաւ, չար, չարագործ, անօրէն, մեղաւոր. *Մինչ կորուսանիցեն զարդարն ընդ ամպարշտին ։ Երանեալ է այր՝ որ ոչ գնաց 'ի խորհուրդս ամպարշտաց ։ Ուսուցից անօրինաց զճանապարհս քո, և ամբարիշտք առ քեզ դարձցին ։ Տեղի դատաստանի, և անդ ամպարիշտ ։ Դատապարտէ արդար հանգուցեալ զամբարիշտս կենդանիս ։ Ի կորստական ամբարշտացն փախուցեալ ։ Ամպարիշտք, որք զայ մերոյ շնորհսն փարձուցին յանկարգութի. ևն ։ *Ցարգարութե՝ ամբարիշտ ։ Արդար դաւանեցայ՝ ամենայն իրօք ամբարիշտս. Նար. ԽԴ. ՀԲ ։

ԱՄԲԱՐԻՇՏ. իբր Ամբարշտական. *Ժամանակաւ ձգեալ ամբարիշտ սովորութին. Իմ. ԺԴ. 16 ։ *Զօրինացն բառնալ զամբարիշտ սովորութի. Պիտ ։ *Ըստ ամբարիշտ հրամանի նորա ։ Զամբարիշտ հայհոյութին մակեդոնի. Ցհ. կբ ։ *Ամբարիշտ մտածութեամբ ։ Ամբարիշտ բարբառի (բանի) բերանն այն. Մագ ։

ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃ, կմ ԱՄՊԱՐՀԱՒԱՃ, ի, ից, ա. Բարձրամիտ, որ ամբարձեալ միտք՝ հաւան և հաճ է ընդ ինքն. ամբարտաւան և փառասէր, փքացեալ. անձնահաճ. անձնացոյց. սէգ. սնափառ. և գեղապանծ, ըս պանծացեալ ընդ գեղ իւր. քէնտի իւզէնէ հաւասօղ, ախլէ. փեսամահ, ճէթէլեաղիր, մաղրուր, հաւփիւնիւ դիւնէյէն. Ὡρα. Venustas, իբր jactans de venustate. τετυφωμένος, inflatus. σοβαρός (լծ. սոպա. և լտ. severus), իբր fastosus, magnificus. ὑπερφίαλος, superbus, arrogans, insolens. *Ընդէր զանէր մեծացան ամբարհաւանչք. Յոբ. ԻԴ. 1 ։ *Մտանիցէք, յանդգնութք, ամբարհաւաճք. Ե. Փիլ. Ղ. 4 ։ *Ի կեկղոպայց յերկիրն յամպարհաւաճից, յանօրինաց, յանդգնոց հասարք. Փիլ. Նխ. Բ. 'ի հոմերոսէ ։ *Զի ամբարհաւաճ, միանգամայն և անարի ։ Ոչ հասարակացն է առաջացուած, այլ մանաւանդ ամբարհաւաճիցն. Պիտ ։ *Մի իբր ամբարհաւաճի ուժգնին մանչեսցես. Նար. ԿԳ ։ Իսկ 'ի Փարպ. գրի, *Զանբարհաւաճ բարքն » ։

Իբր Ամբարհաւաճական. *Սիրամարգն երևեցուցանէ զգեղեցկութին փափագաղացն՝ հանդերձ ամբարհաւաճ գնացիւք. Առ որս. Է ։ *Ցորտաալն միայն ունելով զկերպարանս վարդապետութե, յամբարհաւաճ բանս խօսելն. Սրգ. յոտ. Բ ։

ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃԱԲԱՐ. մ. Ամբարհաւաճութբ. յանձնապաստանութեամբ. յանդգնութբ. ղուրուրը՝ տաքիրը իլէ. *Ամբարհաւաճաբար գոչէին՝ աղաղակաւ ընդլուսղին զարհուրեցուցանել խորհելով. Ոսկ. Գծ ։

ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃԵՄ, կմ ԱՄՊԱՐՀԱՒԱՃԵՄ, եցի. չ. որ և ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃԻՄ. Περπερεύομαι. Effero me, jacto, vanae ostentationi deditus sum. Ամբարհաւաճ լինել. փքանալ. բարձրամտիլ. մնապարծիլ. սոֆէնալ. խօրօղլանմաղ, պէօպիւրլէնմէ+, գուռուրնագ. *Սէր ոչ ամբարհաւաճէ. Ա. Կոր. ԺԳ. 4 ։ *Այնչափ ամբարհաւաճեցին, մինչև խորհեցան հակառակել ընդ երկնային այծոցն. Նոննոս ։ *Վն ամբարհաւաճելոյն յոփարու 'ի վերայ դաւթի. Եփր. Բգ ։ Իսկ Ագաթ. գրի, *Անբարհաւաճեալ մոլեգնութին » ։

ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ ամբարհաւաճիլ. փքացուցանել. սոֆէշնէլ. գուռուրլանմագ, մաղրուրլանմագ. *Զթագաւորն հպարտացուցեալ ամբարհաւաճեցուցանէր որոգայթագիր թշնամին. Ագաթ ։ *Զկամս մտացն ամպարհաւաճեցուցանէր. Կիւրղ. ծն ։ *Զխորհուրդն ամբարհաւաճեցուցանեն (գէք). Կլիմաք ։

ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃԻՄ, եցայ. չ. Տ. ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃԵՄ ։ *Զխորդ ամբարհաւաճեցաւ ընդդորն. Նար. ԽԷ ։ *Ցատուկ է փոքրոգութե փոքր ինչ բարեբախտեալ ամբարհաւաճիլն. Արիստ. առաքք ։ *Հանդերձ ամբարհաւաճեալ գոռոզութ. Պիտ. *Ամպարհաւաճեցայ կասս ձայնաւոր. Նար. Է ։ *Ամպարհաւաճեալ, որպէս կարծէր. Ցճխ. Բ ։

ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃՈՒԹԻՒՆ, կմ ԱՄՊԱՐՀԱՒԱՃՈՒԹԻՒՆ. գ. (գրի փոփոխակաւ և ԱՄՊԱՀԱՒԱՃՈՒԹԻՒՆ.) Ἀλαζονία, τῦφος, ὑπερηφανία, ὑπεροψία. Fastus, ostentatio, jactantia, arrogantia, superbia, despectus. Անձնահաճութի. փքացումն. յանձնապաստանութի. բարձրամտութիւն. սնապարծութիւն. սիգութիւն. քիպրլանմագլըգ, թէքէպպիւր, +իպր, մաղրուրլուգ, ֆօդուրլուգ, տաքիր. *Անկանէին 'ի խորհուրդս ամբարհաւաճութե. Իմ. ԺԲ. 7 ։ *Հեռանեալ լինի անիրաւութե ... ամպարհաւաճութի. Արիստ. առաքք ։ *Տրուպքն 'ի վեհագոյնան ոչ կարեն անցանել՝ վասն և ոչ պարտ իսկ գոլոյ նոցա յայտնախաղ անպարհաւաճութի

մեծամտել. Դիոն. եէ. Է: *Չ բարձրաւ֊ փողութիւն առեալ և զամբարհաւաճութիւն (փափկացայն). Ոսկ: *Ամբարհաւաճութի, զի որ մեծ իւր բարուցն համարի, և ոչ կամի յառաջ քան զնոյն կմ՝ հաւասար լինել. Կիւ. Երզն: *Դասող ամբարհաւաճութի: Ամբարհաւաճութի և բազում այլոց չարեաց գործիչ է: Մի բարձրացուցի փառք յամբարհաւաճութենէ: Մի գայցէ Թագաւոր որ զբերելոյ արհամարհելոյ՝ լինել ամբարտաւանութբ և ամբարհաւաճութբ. Փիլ: *Կամիմ առնել զամբարհաւաճութի մեռոյ ազգիս. Խոր. Բ. 89: *Խրոխտ ամբարհաւաճութի (ձիոյ): Մեծամեծ պարծանօք ամբարհաւաճութե: Ամբարհաւաճութբ 'ի բանսն. Վեր: *Փառաւոր ամբարհաւաճաւ: Խրոխտութի և ամբարհաւաճութի. Ցհ. կբ: *Վասնզի զհայրական ամբարհաւաճութի: Փշրեսցին ամբարհաւաճութիք հպարտացելոցն: Խոնարհութի յամբարհաւաճութե. Նար:

ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃՈՒՄՆ, ման. գ. Φρόνημα. Elatio, vel impetus animi, fastus. Ամբարհաւաճելն. ամբարհաւաճութիւն. *Քանզի ոչ ընդդէմ էր ամբարհաւաճումն (հակոյից առ աշտարակաւն). Կոչ. ծէ:

ԱՄԲԱՐՁԱԹԻՉ. ա. Թռչող կամ Թռչողական 'ի բարձունս: Գանձ:

ԱՄԲԱՐՁԱՁԻԳ. ա. Ամբարձեալ ձգեալ. 'ի բարձունս ձգեալ. զոր. *Ձեռս բարձրացեալ և վերաձգեալ ամբարձաձիգ ձգմամբ. Նար. խչ:

ԱՄԲԱՐՁԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐՁՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. *Առաքեալ մանկանն զառ ծուցանէր զոգւոց նոցա ամբարձամտութի. Սրբ. ժհ:

ԱՄԲԱՐՁԱՑԻՆ, ձնոյ, ոց. ա. Μετάρσιος. Celsus, sublimis. Վերամբարձ. օդական, կմ՝ երկնային. *Մտցէն 'ի պահպանութի (զի 'ի գնեալ) ամբարձայինացն պարապելոյ. Բրս. ծն:

ԱՄԲԱՐՁԱՍԱՑ. ա. Ամբարձեալ ասող՝ կմ՝ ասացեալ. մեծաբանս. աւ֊ ... *Ամբարձաասաա ատարձն (խաչ), և գաւազան երկնաշէն. Գնյ:

ԱՄԲԱՐՁՈՒՂԻՂ. ա. Որոյ ուղէշք ... են ամբարձեալ 'ի բարձունս. Բարձր ճղերով. *Ծառ ամբարձուղէշ. Նար. Ճ. և խչ. և ...:

ԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Ամբառնալն, և ամբառնիլն. վերացումն. Վեր ... *Ամբարձմանս բազկացս: Ցամբարձումն գլխոյ՝ ընկճի: Հանդէպ առ ... ամբարձման: Ի կէտ ամբարձման ... Որպէս 'ի վէհէ ամբարձմանց հանեալ զհամբուրութի մարգարէ. Նար:

Կամեցուցումն. յղացումն. ... *Ամբարձումն սրտին, որ 'ի պատուասիրութենէ լինի, փոյթ զնեղացեալ նմանն. Խոր. Բ. 7:

Բարձրութիւն. բարձր գիրք. ... *Ցամբարձմանէ բարձրութե գերագոյնից կայից աստուածացեալ: Կայծն ամբարձման 'ի կոյսից իւրոց խլեցաւ: Ի ... ամբարձման գլխոյն կառավարայ: Ըստ ամբարձման կամարի. Նար:

ԱՄԲԱՐՇՏԱԲԱՐ. կմ ԱՄԳԱՐՇՏԱԲԱՐ. մ. 'Ασεβῶς, δυσσεβῶς. Impie. Իբրև ամբարիշտ. ամպարշտութբ. ... *Մի թէ զնէր հաւանեցուցէ ամպարշտաբար ... Փիլ. Նխ. Է: *Մի ... ամբարշտաբար առնէ զծիցն ո֊ մանք. Կիւրղ. Գնձ: *Առաջին այսպէս ամպարշտաբար. Առակ. Գ. 21: *Ոչ եթէ ամբարշտաբար զնոյն մտածցայ. Լմբ. ող:

ԱՄԲԱՐՇՏԱԳՈՅՆ, կմ ԱՄԳԱՐՇՏԱԳՈՅՆ. ա. 'Ασεβέστερος, δυσσεβέστερος, ἀσεβέστατος. Magis impius, impiissimus, um. Առաւել ամբարիշտ, և ամբարշտական. ... *Ամպարիշտ է, որ ... ամպարշտագոյն քան զիշխանս, որ ... Եփ. Ցոբ. ԺԹ. 18: *Ամբարշտագոյն քան զամենայն հերձուածողս. Շ. Բղբ: *Առ ուծան ամպարշտագոյն կոչելով (զվկային). Նիւս. Բնութ: *Այլ միւսն ևս՝ զոր ասեն, ամբարշտագոյն է քան զամենայն. Եղնիկ: *Զի՞նչ ինչ քան զայն բարբառ ամբարշտագոյն՝ օրէնս դնել դատաւորին. Ոսկ. Եփ: *Ամպարշտագոյն անարժանագործութի: Քան զամենայն ամպարշտագոյն է. Փիլ. Ծ. Բան. Ե Նխ. Է: *Ամպարշտագոյն գեր զատացեալսն՝ այս էր. Ցհ. Իմ. պատ:

ԱՄԲԱՐՇՏԱՆԱԼ, ացեալ. Տ. ԱՄԲԱՐՇՏԻԼ. *Ցորժամ զատանայ ամբարշտացեալ ատեանիցեն. Եղնիկ:

ԱՄԲԱՐՇՏԱՆՔ, նաց. Տ. ԱՄԲԱՐՇՏՈՒԹԻՒՆ. *Գէճ և աղտեղի ամպարշտանք. Փիլ. Նխ. Է:

ԱՄԲԱՐՇՏԵՄ, կմ ԱՄԳԱՐՇՏԵՄ, եցի. և. ԱՄԲԱՐՇՏԻՄ, կմ ԱՄԳԱՐՇՏԻՄ, եցայ. չ. Վարել որպէս ամբարիշտ. անօրինել. անիրաւել առ Ած և առ այլս. 'Ασεβέω. Impie ago, impius sum. ... *Որ յետ մեղանչեն, ամբարշտեն յանձինս իւրեանց: Սակայն բերան իմ ամպարշտեսցէ: Զի եթէ ամպարշտեցի յանձն իմ, ոչ գիտեմ: Ամպարշտեն յօրէնս: Մի ևս ամպարշտեսցի: Մարգարէն եթէ ամպարշտեսցի խօսել յանուն իմ: Ոչ ամպարշտեցայց յինէ: Ամպարշտեցաք, և ստեցաք Տն: Ամպարշտեցար, և պատնեցար: Հովիւքն ամպարշտեցան յիս: Ամենեքեան գուք ամպարշտեցայք: Ի Տր Ած քո ամպարշտեցար. Եմ: *Զիարդ ամբարշտեցաւ բարեպաշտն: Ցանցեալ ամբարշտեցայ: Մուտք յուսոյ ամբարշտելոյ: Ամբարշտեալս ընդունաւ գովել. Նար:

Եւ Ամպարշտաբար խօսել. հայհոյել. Թշնամանել. Δυσφημέω. Probra et convitia jacto. ... *Մինչև ցայսօր ամպարշտել սակս հօգւոյն խորհեցան. Առ. ժէ: *Ուստից չարաչար ամբարշտել՝ ոչ գոլ զորդի հաւասար հօր. Խոր. Է. 86: *Բայց թէ զայն ևս իշխեցեն ամբարշտել. Եղնիկ:

ԱՄԲԱՐՇՏՈՒԹԻՒՆ կմ ԱՄԳԱՐՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Չարութի ամբարշտաց. անօրէնութի. Ածընդդէմ մոլորութի բանից և գործոց. 'Ασέβεια, δυσσέβημα. Impietas. ... *Առհասարակ ատելի են Այ ամբարշտեալն, և ամբարշտութիւն իւր: Վասն ամպարշտութեան նոցա Ած 'ի վերայ նոցա զԹագաւորսն քաղդէացւոց. Եմ: *Ամպարշտութի տիրապէս ասի յԱծ մեղք. Բրս. ող. Է: *Ամբարշտութի է՝ առ Ածն և առ ծնողսն և առ հայրենիսն ապ֊ սալանս. Արիստ. առաք: *Ցղացեալ իսկ էին յամբարշտութիս կռապաշտութեան. Ագաթ: *Անարգել 'ի բաց զկուամոլ ամբարշտութիւն. Ցհ. կբ: *Այլազգիսն խորհին ամպարշտութի կործեալ. Շ. Բղբ: *Լինին յամբարշտութենէն բարեպաշտ. Լմբ. ող:

ԱՄԲԱՐՈՒՄՆ, րման. գ. Ամբարելն, ... և Ամբար. մԹերք. հաւաքումն.

*Գաղղոյն քաղցրապատումնից առ բարւոյն ծառայոյ ամբարումն. Շ. Բղբ: *Քաղաքահաւագոյն վայելչանաց ամբարումն. Գիր:

Ըստ համաձայնութե յունին գնի և որպէս Համաձայնութի. հաւանութի. Συγκατάθεσις. Adstipulatio, assensus, consensus. *Ոչ ընդունի զհաւատոյն զամբարումն. Ոսկ. յհ. Է. 29:

ԱՄԲԱՐՏԱԿ, ի, աց. գ. որ և ՀԱՄԲԱՐՏԱԿ. Շինուած ամբարձեալ յերկիրէ յերկինս բարձրութի. որպէս Բուրգն. աշտարակն բաբելոնի. գուլլէ, ... Πύργος. Turris. *Ի ժամանակէ անկարգ ամբարտակին շինուածոյ. Խոր. Է. 2: *Գործեալ զբարձրաբերձ ամբարտակին շինուածս. Ցհ. կբ:

Որպէս Պատուար. պատնէշ. Թումբ. հողաբլուր. քարկոԹող. Եմ. ... Χῶμα. Agger, Եմ. *Զամբարտակ գետոյն մեծամեծ վիմօք շինել՝ անբաւ լայնութբ և բարձրութբ: Ընդ բազում ատապարէզս անցուցեալ զամբարտակս. Խոր. Է. 15: *Քարինս կոփել չորեքկուսի, և չորեքկուսի 'ի վերայ յարուցանել ամբարտակս՝ սակաւ ինչ բարձրագոյն յերկրէ. Խոր. Բ. 53:

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆ, ի,ից. ա. Ὑπερήφανος, ἀλαζών, μετέωρος. Superbus, jactabundus, inflatus, sublimis. Ամբարձեալն ինքնահաւանութեամբ կմ՝ տունկաւ մեծաւ. հպարտ. բարձրամիտ. մեծամիտ. բարձրայօն. փառասէր. անափառ. խրոխտ. սէգ. փքացեալ. ... *Ի կորնչել սկայից ամբարտաւանից: Որ ամբարտաւան էր աշխարհ: Կարծօղն և արհամարհօղն այր ամբարտաւան է: Ցրուեաց զամբարտաւանս մտօք սրտից իւրեանց. Եմ:

Իսկ Ամբարտաւանական.*Ծնունդ չար ամբարտաւան այս ունի: Աչք ամբարտաւանի խանարհեսցին: Սկսաւ բերկանել 'ի հպարտ և յամբարտաւան խօսութէ ան֊ ... Առակ. Ը. 13: Եա. Է. 15: Բ. Պ. Ը. 11: *Հնազանդեցուցանէր զամբարտաւան և զպիրտ ապստամբութի նոցա: Զամբարտաւան կամս կամեցուցեալ իւր. Ցհ. կբ: *Ամբարտաւան ախտ. Լմբ. ող: *Հըպարտութեամբ շինեալ քաղաքաց՝ ամ֊ բարտաւան ամբարտակին. Ցո. սրբի: *Գրեցեր ինձ Թուղթ ամբարտաւան: Գեղեցկութի ամբարտաւան տացեալ ունէր. Գրմ. աղ:

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆ. Սեպհականեալ անուն Սատանայի, իբր առաջելի. *Որ առ 'ի քէն մարմնովն ընկէց զամբարտաւանն յաԹոռոյ. Շար: Որպէս և զայլոց առի. *Նմանեալ ամբարտաւանին առաջնոյ. Եմ:

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆՍ. գ. և մ. Բանս կամ խորհուրդս ամբարտաւանութե. և Ամբարտաւանութբ. Ὑπεροχή, ὑπέρογκα. Superbia, և superba, praetumida. *Մի խօսիք զամբարտաւանս: Ի վերայ Այն առատուծոց խօսեսցի ամբարտաւանս. Ա. Բգ. Բ. 3: Դան. ԺԱ. 36: *Բերանք նոցա զամբարտաւանս բարբառեսցին. Յուդ. 16: *Մի ամբարտաւանս ինչ խորհեսցուք. Ոսկ. Եբր: *Ամբարտաւանս և բարձրայօնս վիճաբանելով. Ցհ. կբ:

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆԱԿԱՆ. ա. Ուր կայ֊ ցէ ամբարտաւանութի, կմ՝ նշան հպարտութե: *Ոչ այնպիսի ինչ զնծ բարկացուցանէ, որպէս և ամբարտաւանականն միտք. Ոսկ. Եփ: Ի Ճ. Ա:

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆՆԱՄ, ացայ. Տ. ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆԻՄ: *Արբեցաւ, ամբարտաւա֊

ւանանաս, և սաստ սուրբ լինել. Ոսկ. ա. ֆոր։ *Մինչ ամբարտաւանացն (փառակաց) առն մեր. Ճ. Բ. (կմ ամբարտաւանեցաւ. Ճ. Ա։)

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆԱՏԵԱՑ. ա. Μισύβρις. Odio habens superbiam, alienus ab insolentia. Ատեցող ամբարտաւանութեան և ամբարտաւանից. հաղարփուրէ պալօած. *Ամբարտաւանատեաց, բարեսէր, ողորմած. Փ. Դ. Է. 8։

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆԵՄ, եցի. չ. } Հըպարտանալ.
ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆԻՄ, եցայ. յ. } փքանալ. գոռոզանալ. ամբառնալ. մաղրուրլանմագ, խօրօզլանմագ. Ὑπερηφανεύομαι, ὑψηλὰ φρονέω. Superbio, arroganter ago, alta sapio. *Խոնարհեցուցեր զանձն քո, և ասացեր, թէ ամբարտաւանեցի։ Մի ամբարտաւանեք, այլ Է խոնարհս զինչանիցիք։ Բարձրացաւ սիրտ նորա, և ոգի նորա զօրացաւ յամբարտաւանել։ Կամեցան հպարտանալ, ամբարտաւանել։ Յամբարտաւանիլ (կմ նել) ամբարշտին՝ այրի աղքատն. Սղ։ *Ի բաց առուցեալ՝ վայրենաբէս ամբարտաւանէ։ Ի սակաւուն տրուչունն գոյզն փառաւորիլ ոչ ամբարտաւանիս։ Ամբարտաւանեցայ փոխիս ընչաւոր. Նար։

Գտանի և ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Ամբարտաւանեցուցանել ջանան յինէն զժողովուրդս. Ճ. Բ. որ ՚ի Ճ. Ա. գրի ԱԳՍՏԱՄԲԵԼ։

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπερηφανία, ὕβρις, ἔπαρσις, ἀλαζονεία. Superbia, fastus, elevatio, tumor, arrogantia, insolentia, jactantia, gloriatio. Հըպարտութիւն. անկարգ բաղձանք գերազանցելոյ զայլովք. սէր բանաւորկութին, և արմատ ամենայն մեղաց. որոյ ծնունդք են ամբարհաւաճութիւն, փքացումն, ինքնահաւանութիւն, և արհամարհութիւն այլոց, փառասիրութիւն, մեծապարծութիւն, անհնազանդութիւն. Սն. մաղրուրլուգ, ֆօֆաղլուգ, գիպր, քէպէրլիկ, ղուրուր, տաֆրա։ *Յամբարտաւանութենէ կորուստ և խռովութիւն յոյժ։ Ամբարտաւանութեան տանելեաց քոց վերացցի հանապազ։ Զինչ շահ եղև մեզ հպարտութիւն. և զինչ մեծութիւն ամբարտաւանութեան իցէ մեզ նպաստաւոր։ Սկիզբն մեղաց ամբարտաւանութիւն։ Ատելի է առաջի տն և մարդկան ամբարտաւանութիւն. (ըստ հյն սիրտ․․․)։ Ամբարտաւանութիւն զայր նկուն առնէ, իսկ զխոնարհս փառաւոր առնէ տր։ Բարձրացեալքն ամբարտաւանութեամբ խորտակեսցին։ Պարծիք յամբարտաւանութեան ձերում։ Ամբարտաւանութիւն աստի կենացս. Սղ։ *Խոնարհութեամբ կափեսցին զամբարտաւանութեան. Եղիշ. Է։ *Ամբարտաւանութիւն կործանող։ Ախտ ամբարտաւանութեան միշտ զանձն արդար համարի. Լմբ. ափ. և ող։

ԱՄԲԱՒ, և ԱՄԲԱՒՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԲԱՒ, ԱՆԲԱՒՈՒԹԻՒՆ. *Որ զամբաւութիւս թուոց պարագրէ. Նար. հը։

ԱՄԲԵՂԷՆ. Տ. ԱՄԳԵՂԷՆ։

ԱՄԲԵՐՏ, ի. գ. Բառ անստոյգ. զի կամ է յն. էմպրիօն, Ἔμβριον, որ է Սաղմն. և կմ թերևս Խլուրդ. *Որ յորովայնի մեռանի, Է այն համարէ, թէ զամբերտն ոք սպանանիցէ. քանզի ամբերտն կոյր է, և ոչ գիտէ որպէս սպանանի. Կիւրղ. օրն։

ԱՄԲԻԾ, բծի, ծաց կմ ծից. ա. Իբր Անբիծ. Ἄμωμος, ἄκακος. Immaculatus, sine labe, innocens, expers malitiae. Անարատ. մաքուր. անմեղ. սուրբ. անխարդախ. տըսդ մը՝ պաքլուրն մը լաքէյզօզ. Ի-թէպիզ, ․․․, լէգէ. *Ընդ առն ամբծի՝ ամբիծ եղիցիս։ Ճանաչէ զաւուրս ամբըծից։ Ամբիծք և ուղիղք կցորդ եղեն ինձ։ Երանելի են անբիծք (կմ ամբիծք)՚ի ճանապարհի։ Ճանապարհ անբիծ (կմ ամբիծ)։ Հեղին զարիւն ամբիծ. Սղ։ *Ժողովեցան վասն պատրաստութեան առն ամբծի և անարատի. Վրք հոկ։ *Յամբծացն ճանապարհ հանէ զաշակերտն։ Ամբծացն ՚ի ճանապարհն. Լմբ. ող։ *Զամբիծ հաւատս՝ առողջ դաւանանմամբ. Նար. ծԷ։ *Ամբիծ այցելութեամբ ուշ եդեալ ածային գրոց. Յհ. կը։

ԱՄԲԻԿՈՒՆ կամ ՅԱՄԲԻԿՈՆ կամ ԱՄԳԻԿՈՒՆ. Բառ յն. Ἰάμβος, ἰαμβικός, όν. Տաղաչափութիւն, որոյ ոտք բաղկացեալ իցեն ՚ի սուղ և յերկար փաղառութեանց. *Գրեաց ամբիկունս երգականս և չորրորդաոտեայս. Հ = Յ. յնՀր. ԻԷ։ Ճ. Բ։

ԱՄԲԻՈՆ. Տ. ԱՄԲՈՆ. *Ի սուրբ ստփի ՚ի յամբիոնն նստէր Է ամենայն վարդապետան հռոմոց (գաղղիկ աշտանան, և աթառական, և գր. մասլիատ). Ոսկհ։ *Իմաստասէրն յամբիոնն ելանէր. Վանակ. հց։

ԱՄԲԾԱԲԱՐ. մ. Անարատաբար. ամբիծ մտօք և սրտիւ. սրբութեմբ. *Ուրախութեն և խնդութեն ՚ի դէպ էր լինել այնմ, որ մաքրապէս և ամբծաբար զէնոյր. Փիլ. լին. 63։

ԱՄԲԾԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կմ ամենևին ամբիծ. մաքրագոյն. սրբագոյն. *Ամբծագոյնք իցեն զաստաքեալս. Նար. Կ։

ԱՄԲԾԱԽՕՍ. ա. որ և ԱՆԲԾԱԽՕՍ. Արդարախօս. ճշմարտախօս. *Ասաց ամբծախօսն գէտ։ Աղաչէր զանբծախօսն մարգարէանալ. Գրմ. ող։

ԱՄԲԾԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ամբիծ լինել. մաքրիլ. սրբիլ. արդարանալ. *Սիրտն ամբծանայ։ Հաւանեցան մարդիկ, և արբեալ ամբծացան։ Արեամբ ամբիծ և անարատ գառինն ամբծացան. Լմբ. ող։

ԱՄԲԾԱԳԷՍ. Տ. ԱՆԲԾԱԳԷՍ։

ԱՄԲԾՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՆԲԾՈՒԹԻՒՆ. Ἀκακία, ὁσιότης. Innocentia, probitas, sanitas. Անարատութիւն. անմեղութիւն. սրբութիւն. անկեղծութիւն. պարզութիւն. սաֆլըգ, սաֆըլըգ, ․․․. *Ըստ ամբծութեն (կմ անբծութեն) իմում՝ որ յիս. Սղ. Է. 9. որպէս և ԻԷ. 1. 11։ ՃԵ. 37։ Խ. 13։ ՅԳ. 13։ Ճ. 3։ *Ոչ վասն ամբծութեն սրտի քո մտանես ժառանգել զերկիր նոցա. Օրին. Թ. 5։ *Զամբծութեն աշակերտացն։ Անաղտ ամբծութբ։ Ուղիղ ամբծութբ։ Ի հաւատս ուղիղ և անխոտորնակ ամբծութեն. Նար։

ԱՄԲՈԽ, ի կմ ոյ, ից. գ. Ὄχλος, δῆμος. Turba, populus. Համօրէն խումբ ռամկին. ժողով խառնիճաղանջից. բազմութիւն մարդկան կմ զօրաց. ժողովուրդ. խալգ, պայաղը խալգ, ճէմայէթ, ճիւմհիւր. ալ. էնգալ. *Ամբոխն սաստեաց նոցա։ Եւ ամբոխն ՚ի բաց։ Ոչ կարէին մերձենալ առ նա յամբոխէ անտի։ Կամեցաւ մտանել յամբոխն։ Յամբոխին բազմաց։ Եւ եղամ ընդդէմ նոցա ծանր ամբոխիւ. Սղ։ *Ամբոխիւ հեծելոց զօրաց։ Ամբոխայն բեկեայ։ Սասանեսցին զքաղաքն ամբոխիւն. Խոր. Ա. 10. 12։ *Խառնիճաղանջ ամբոխին հանդերձ. Ագաթ։ *Ամբոխս մարդկան և հոյլս հինից պատրաստել. Յհ. կը։

ԱՄԲՈԽ. Θορυβός, στάσις. Tumultus, seditio, perturbatio. Περίστασις. Turba circumfusa, calamitas. Աղմուկ. խռովութիւն. շֆոթուլիք, խառնաշփոթ, իրար անցում. ղալմաղալ, ֆիթնէ, Ճիւսուք, գաւղա, պէլագէթ, ֆէլաքէթ. *Նոքա զխոստումն, և ամբոխ յոյժ։ Յեռանէ ամբոխ յոյժ և լալականս։ Յետ դադարելոյ ամբոխին։ Ոչ կարաց գիտել զստոյգն վասն ամբոխին։ Ոչ բազմօք, և ոչ ամբոխիւ։ Ի բազմանալ ամբոխին՝ երկուցեալ հապարտութեան. Սղ։ *Ամբոխ աղաղակին. Եղիշ։ *Շփոթ խռով ամբոխից լեալ. Խոր։ *Խռովութիւնս ամբոխից. Նար։ *Լի ամբոխիւ զինեալ յարուցանէ ալիս. Պիտ։ *Աղատեալք յամբոխից և ՚ի խռովութեանց. Յճխ։ *Զի ՚ի ձեռն խաղաղական ողջունիս այսորիկ ՚ի բաց հանիցէ զամբոխն ՚ի միջոց նոցա. Ոսկ. հա։ *Ո՞րքան ամբոխիւք ելից զսիրտ ձեր սատանայ. ՃՃ։ *Սկիզբն ամենայն չարեաց ամբոխ և շփոթ է. Վրք հց. Փ։ *Ողորմելիք գտանիցին ոչ յաղագս ամբոխիցն։ Ոչ բերելով զզժուարագոյնս խրոցն զամբոխ. Բրս. գոհ. և չար։

Իսկ ԱՄԲՈԽ ԱՌՆԵԼ. ὀχλοποιέω. խալգը դէրլէմէք. գալապալըգ էթմէք. *Ամբոխ արարեալ՝ խռովեցին զքաղաքն. Գծ. ԺԷ. 5։

ԱՄԲՈԽ. ա. Իբր Ամբոխական. *Մինչև երկիրն շարժէր յամբոխ աղաղակէ անտի ոյ. յն. ՚ի ձայնէ բանակաց. Ա. Դ. Թ. 13։ *Ամբոխ հեծելական. Խոր. Բ. 41։

ԱՄԲՈԽԱԲԵՐ, ի. գ. Բառ կոչմնալ Թ յունական բարգաւէ. Δεωφόρος. Via publica. Արահետ, առքունի ճանապարհ, կամ պողոտայ. աշխարհապողոտայ, Է որ ամբոխն բերեալ լինի. հասարակաց ճանբայ. սուլթան եօլ, իւլէք եօլ, փիւկօն եօլու. *Զմիջեանսն բերելով զնմանութիւն առառ նոր բերող ամբոխաբերիցն, ոմանց ելանելով, և ոմանց անդի առալով եկեղոցն. Նիւս. բնութ։

ԱՄԲՈԽԱԺՈՂՈՎ, ոյ. գ. Ամբոխ ժողովեալ. *Եւ ոչ ամբոխաժողովոյն զինքն երևեցուցանել կամէր. Ոսկ. յհ. Բ. 11։

ԱՄԲՈԽԱԺՈՂՈՎ ԼԻՆԵԼ. Ժողովել զամբոխ. ամբոխ առնել. Ὀχλαγωγέω. Populum congrego, concito. *Դատեցին (զի խիթացին), զի մի թողեալ՝ ամբոխաժողով լիցի. Ոսկ. յհ. Բ. 38։

ԱՄԲՈԽԱԼԻՑ. ա. Լցեալ ամբոխանօք խռովեալ. փափրու․․․. ալթիւալ. *Ի յուզմանէ ամբոխալից մրրկելոց ալեացն. Պիտ։

ԱՄԲՈԽԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ὀχλικός. Popularis. Ταραχώδης. Turbulentus. Սեպհական ամբոխի. ռամկական. *Վերացուցեալ զմիտս նոցա յամբոխական աղաղակէ. Շ. յհ. ըա։

Եւ Խռովական. աղմկեալ. *Զժողովուրդս ամբոխական բարոյն (զի բարոյիւք) ոչ ՚ի վեր ելանել. Փիլ. Եւ։ *Զանկայուն զայստսիկ՝ զախտաւորս և զամբոխական զկեանս՝ ջուրս և խորս ծովու և պատշաճ կոչէ. Նիւս. Խոս։ *Ամբոխական երկիւղիւն սասանկապէս տատանեալ զճգնութեան մարմնական առաքինութեանցն. Լմբ. ող։

ԱՄԲՈԽԱՍԱՍՏ. ա. Որ իցէ սաստիչ բազմութեան, կմ ահեղ սաստիւք. *Ամբոխասաստ զօրու գայ յերկիրս հայոց. Արդ. Բ. 2։

ԱՄԲՈԽԱՐԱՐ. ա. Ὀχληρός. Turbulentus, molestiam adferens. Որ ամբոխ առնէ. խռովիչ. խռովարար, աղմկարար. փաշնալըգ է ֆէթ. ֆիթնէ գօբարըճը. *Հրեշտակ ամբոխարար. Մծբ. ԺԹ։ *Զբարբառայն զայր մի ամբոխարար և սպանող. Վանակ. յոբ։ *Ոչ երբէք զամբոխարար զմարմնոյն սխտանկցութիս ընդունէր. Բրս. գոհ։ *Զամենայն ամբոխարարսն իւր զմարմնական ցանկութիս ՚ի բաց հալածեսցէ. Ոսկ. յհ։

ԱՄԲՈԽԵՄ, եցի. ն. Θορυβέω, ταράσσω, ταράχω. Turbo, conturbo, perverto, confundo. Խառնակցուցանել. աղմկել. վրդովել. շփոթել. խառնակել, փոխնորդ ընել. գօրպըլըգ, ալթիւսթ էթ. *Մի ամբոխեսցէ զխաղաղ սրտի՝ առնելով խիռ առ 'ի հօրէ զկեսանն. Կիւրղ. գծ. *Ցուցանելով զենթադրեալ զղջումն՝ ամբոխէ. Ամբոխէ զամենայն ընթերցօղս՝ փութանակի շարժումն. Նիւս. կուս. Ն. բ. *Ցուցանել զենթադրեալ զդառնութիւն 'ի խռովականէ յամբոխել. Ագաթ. *Ամբոխեալ զընդդիմամարտս. Նար. ԻԷ. *Համբերութեամբ ամբոխեալ զհեղ 'ի խառնակութեան կարծիս. Գր. տղ. ԻԵ.

ԱՄԲՈԽԻՄ, եցայ. ի. յ. Ταράσσομαι. Turbor. Κυμαίνομαι. Fluctuo, aestuo. Խառնակիլ. վրդովիլ. աղմկիլ. ծփիլ. յուզիլ. խառնակիլ, փոթորկեալ ըլլալ. գօրպըլմագ, ալթիւսթ օլմագ. *Տեսլ ջուրս հողմոց բազմաց ընդդեմ ամբոխեալ ալեօք. Վեցօր. *Իբրև ըզ ծով ամբոխեալ ալեօք. Ես. Է. 30. *Ալեօք խաղաղութեան ամբոխեալ է և ամբոխի. Լմ. ող. *'Ի խաղաղութեան իմոյ ամբոխիմ. Նար. ԿԵ. *Մի առ քեզ և մի առ մարդիկ ամբոխեալ լինիս. Խոսր. *Ոչ ամբոխեցան (երկնայինք) 'ի միասին. Ոսկ. յհ. *Զի փոքր ինչ մի պատճառ լինիցի ամբոխման՝ այնչափ կարողացեալ 'ի միասին. Նանայ.

ԱՄԲՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. որպէս Ամբոխումն. Ταραχή, στάσις. Perturbatio, seditio, factio. Խառնակութիւն. աղմուկ. շփոթ. *'Ի հակառակութեանց և ամբոխութեանց ընդդիմամարտ գոլով. Դիոն. էլ. *Զի թէ ինչ ամբոխումն և երկպառակութիւն. Կիւրղ. ՃԺ. *Ամենայն յարուցեալ է ամբոխութիւն, և զխոռովութիւն հակառակութեան. Նար. Ա.

Որպէս Ամբոխ. բազմութիւն. *Ոչ լսէին ամբոխութեանց. Միաբանեալ ամբոխութիւն կայսերականաց. Խոր. Բ. 57. 62. *Դիմեալ ամբոխութիւնք 'ի նենգաւոր փութանակի. Սարգ. յա.

ԱՄԲՈԽՈՒՄՆ. խման. գ. Σύγχυσις. Confusio, perturbatio. Խառնակութիւն. շփոթութիւն. պղտորումն. *Բնութեան ամբոխման. Նիւս. կուս. *Բողոքումն տեսանելի, որ է ամբոխումն. Վրք. հց. Բ. *Ամբոխումն ինչ աշխարհական. Նար. ՁԴ. *Ամբոխումն ծովու. Իգն.

ԱՄԲՈԿ, կամ ԱՄԲՈՎԿ, կամ ԱՆԲՈԿ (գործոյ). գ. Ամբողջ լրումն՝ կամ փոյթ և ճեպում 'ի կատարումն գործոյ գիտելոյ՝ կամ դիտելոյ ժամանակելոյ. գլխաւորութիւն. ամբողջ. կէս, էնձամ, մերամ, նիհայէթ, օխր, խիթամ. *Զինչ ժամանակս հասանել յամբոկ գործոյն. Ագաթ. *Հարկ ասէր թէ եկեալ յամբոկ գործոյն. Ամբողջեալ զայդ յամբոկ գործոյն. Ժամանակեալ ամբոխեալ զինքեանն յամբոկ գործոյն. Կոչել և զերկբայս խորհուրդ յամբոկ գործոյն. Ցուցանէ առ 'ի յերկրորդ թագաւոր հայոց յամբոկ գործոյն. Յհ. յբ.

ԱՄԲՈՂՋ. ի. ից. ա. Ὁλόκληρος. Integer. Համօրէն ողջ. կամ անթերի մասամբ, բովանդակ. կատարեալ. դիւրին, թէմամ, թէմիզ, սէահիհ. *Հիւանդաց, ողջից. յարուցելոց, ամբողջից. Փիլ. այլաբ. *Ամբողջ և պատուական. Պատճառ ամբողջ ամբողջութե առողջութեան. Ամբողջ յաղթութեան կատարումն. Պիտ. *Ոչ 'ի հրեշտակն ընդ հրեշտակս՝ ամբողջ պահեցին. Ան

աղեկաւ 'ի լրութեան ամբողջ նոյնութեան. Նար. ԺԳ. ԿԷ.

Եւ Ամբողջ, (իբր անբողջ, անողջ.) անդրատ. անձեռն. անեղծ. անարատական. անփորձ. ցանց, անթերի, պարզ, սուրբ, թէմիզ, պիր, բէքեար. *Ամբողջ պահելով զհոգի և զմարմին մեր. Ճմ. *Ամբողջ 'ի յարատեւն նոյնութիւն պահպանիցի մնացեալ. Պիտ. *Եւ զնա պահեսցէ մինչև ցվախճան ամբողջ 'ի մոլորութեանց քոց. Վրք. հց. ԾԷ. *Զփառս ամուսնութեան զօրէն ամբողջ և հաստատուն պահեսցէ. Պահել զպարկեշտութեան ամբողջ. Պիտ.

Եւ իբր մ. Ցամաքահողք. ողջանդամ. անվնաս. *Որ խաղաղականն եհան զնա ամբողջ 'ի ցամաքն. Հ=Ց. դեկտ. Է. *Անկեալ Ը այն և ամբողջ ելեալ գտաւ. Պիտ.

ԱՄԲՈՂՋԱԽՈՀ. ա. Ողջ Ողջախոհ. սուրբ

ԱՄԲՈՂՋԱԽՈՀԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ կարի ողջախոհ. *Եւ ոչ ամբողջ ողջախոհագոյն ցուցից զանամբողջախոհն. Փիլ. սամփ.

ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ. Տ. ԱՄԲՈՂՋ ըստ Բ. նշ. *Ի միմեանց երկիւղէ հնարին մնալ ամբողջական. Մագ. Ծ.

ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ. մ. իբր Ամբողջապէս. ԲԷՄԱՄԷՆ. *Ամբողջն առնելով (քան կերակուր լինելով) 'ի ժամու՝ մերկանալ զաշտոնն. (աստ ընկուզի). Մխ. առակ. ԾԷ.

ԱՄԲՈՂՋԱՆԱՄ, ացայ. չ. Լինել ամբողջ, իբր լնացեալ, և առողջ. *Հայրենի աստուածասէրն ամբողջանալով բազմանան օր ըստ օրէ. Պիտ. *Ամբողջացեալ է և հզօր. Նիւս. կազմ.

ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ. մ. Բովանդակապէս. կատարելապէս. անթերի. ըստն. դիւրին, բէքեամ. *Ոչ բաժանաբար, այլ ամբողջապէս. Նար. կուս.

ԱՄԲՈՆ, ի. գ. որ և ԱՄԲԻՈՆ. ռմկ. ամպիոն. Բառ յն. Ἄμβων. (իբր վերելք, ուստի.) Pulpitum, suggestus. կազմած 'ի բարձրաւանդակ վայրի տաճարի, որպէս բեմ քարոզութեան. գիտանոց ատենախօսութեան, և ընթերցուածոյ. բուհն, մինպէր. Վրք. ոսկ. սկեւ. ուր այլ ձ. և տպ. ԱՄԲԻՈՆ. *Ելեալ յամբոնն՝ կարդաց զաւետարանն. Ճճ. *Ել յամբոնն. իջոյց զնա յամբոնէն. Հ=Ց. յուլ. ԽԱ. *Ո՛չ 'ի յամբոն ելանեն, և ոչ 'ի բեմն մտանեն. Մխ. դփ.

ԱՄԲՈՎԿ. Տ. ԱՄԲՈԿ.

ԱՄԲՈՎՏ, ի, ից. գ. Բառ յն. Ἀμπωτις, ἄμπωσις. (որպէս թէ տասն ջուր ընդդէմ ծովու). Ջերմութեան ծովու. մակընթացութիւն. հոսանք. շրջանք. յորձանք. *Ամփոփումն ջրոյն 'ի փորոցս երկրի՝ ասի ամբովտ. Նոննոս. *Բազում ամբովտք (փոխ. պատկառ գրեալ ամբովտք) առաքեալ լինին, և կոհակաց բարձրութիւնք ընդ լուսնին միշտ շրջաբերին. Արիստ. Ղ.

Իսկ 'ի բառս Գաղիանոսի իբր Ցովազդնի ԱՄԲՈՑՑ կամ ԱՄԲՈՑԲ, ԱՄԳՈՑՑ են. որ յա. մանց կարծի որպէս յն. Ὄρυξ, ըստ Մեհենեայ՝ օրյօճ. որպէս այծ միեղջերուի.

ԱՄԲՈՒՌՔ, ռից. գ. որ և ԱՄԲՈՒՌՈՑՔ, քն Ուռկինք ամպոց. ամպրոպ. խառնակութիւն օդոց. մրրիկ. փոթորիկ. գասըրղա, կիրտիպատ. Τυφών. որ և ՏԻՓՈՆ. Typho, vortex, ventus acrior. *Ընդդէմ հողմոց և ամբռուից (այլ ձ. ամբոխութեանց), և որոտմունք, և փայլատակունք. Արիստ. Ղ.

ԱՄԲՐԱՅ, և } գ. Ոսամկականն բառ
ԱՄԲՐԱՅՕՂԻ. } ռից ԱՐՄԱՅ, ԱՐՄԱՅՕՂԻ. *Սնուցին զնա ամբրայով և բանի

Հարուստ. Վրք. հց. ԽԵ. *Ցքի, որ յամբրատոյն առանէին, և 'ի այեա դինեաց փոխեին, զայն կոչէ. Ոսկ. Եա. *Գինին և ջուրն ոչ ընդէին, զի գինին և ամբրատօղին մի են. Կանոն.

ԱՄԵԹ. ա. Թուրք որպէս երբ. ամէն, էմէն. Ճշմարիտ. ուղիղ. անփոփոխ. հաստատուն. զօրաւոր. գոհ, ամէն. և Բարդաւաճ. բերրի. պէրէքէթլի, մէմըլի. *Մինչ այս՝ ամէթ և զեանդ պահեսցի կարգ, ամենազան բարեփառութիւն յաղախարհս յորդեալ զեղցի. Պիտ. Ջ. 1. *Պատարագացուցանէր ամէթ քարոզութիւ զամենեսին. Ագաթ.

ԱՄԵԹԱԳՈՅՆ. ա. Հաստատագոյն. զօրագոյն. և Առաւել արդիւնական. *Արդիւնքն քան զբանսն ճարտարագոյն են, որպէս վաստակքն ամէթագոյն են. Եղիշ. ԺԸ.

ԱՄԵԹԱՆԱԼ, ացեալ. չ. Զօրանալ. ուժանալ. բարգաւաճել. *Մինչ 'ի գարուն հողով ծածկեալ, ամէթացեալ պտղաբերեն. Շ. Եղե. *Զբարձրացեալ ամէթացեալ և առողջացեալ աճեցուցք զարդ ոճոյ. Ոսկ. յհ. Ա. 1.

ԱՄԵԹՈՎՍ, կամ } գ. Բառ յն. Ἀμέθυστος. Amethystus. (իբր ոչ արբեցող.) որ թարգմանի 'ի
ԱՄԵԹԻՒՍՏՈՍ. }
մեզ նաև ՄԵՂԵՍԻԿ, ՍՈՒՏԱԿ. Անուն պատուական ծիրանագոյն՝ որ և 'ի գոյն գինւոյ և մանուշակի հարկանի. Ե. ըստ ոմանց՝ Լէալ, Լէալ. ըստ Մեհենեայ՝ Ճէզէլէ-գան, Գըզըլ էլմաս. *Ցակինթ ... ամեթոսն. Ցայտ. ԽԷ. 20. *Ցերրորդ կարգն՝ լիգկիրոն, ակատ, ամեթիստոս. Ամեթիստոսն՝ և սա ըստ խւրումն ունի շրջապատեալ բացագոյն թանձրութիւն, բայց նշոյլ ոսկիական 'ի միջին գինեաւետ երևի. Տօնակ.

ԱՄԵՀԱՐԱՄ. մ. Իբրև ամեհի, անհնազանդ, համարձակ, անսանձ գնացիւք. կատաղաբար. *Իբրև զգաղան ամեհաբար խառնեալ լինի. Ամեհաբար մոլեգնեալ լինէր. Եփր. համաբ. *Ամենեքին անսանձաբար տոլք եղեալ, և ամեհաբար յերկրի շրջիցեք. Մանդ. ԺԷ. *Զառաջ թողլ մարմնոյն ամեհաբար բերել. Արգ. յէ.

ԱՄԵՀԱՄՈՒՂ. ա. Որ զամեհին մղէ, կամ ամեհաբար կաշկանդէ. *Եւ թէպէտ և այսպիսի ամեհամուղ սանձք 'ի բերան կայցեն, սակայն բազում անգամ անսաստեցին. Ոսկ. մ. Բ. 18.

ԱՄԵՀԵՄ, եցի, եալ. ն. Անհնազանդ և անվեհեր կացուցանել. ամեհեցուցանել. ամեհեցեալ սաստկանալ. կր. Համարձակիլ. յանդգնիլ. անսաստել. *Որ վախեալ է, և երկիւղ առնի, ամեհէ, և աներկիւղացօ. Մխ. բժշկ. *Մի 'ի սկզբան միանգամայն զամենայն ծանրաբեռ և գժուարակիր բեռինս վարուց 'ի վերայ ամեհելոցն հասուցեն. Մանդ. Է.

ԱՄԵՀԻ, հւոյ, հեաց. ա. Ἀδάμαστος, ἄγριος. Indomitus, agrestis. Անհաս և անվեհեր 'ի բնէ. անհնազանդ. վայրենի. կատաղի, և կորդ. անզուսպ, հօշ. վահշի, եապան, ազգի, ազգին, ընդ կենդանեաց, և զազրելոց, և զախտից. *Որպէս ձի ամեհի միշտ 'ի վարժոցս կայցէ. Սանձք ձիոց 'ի բերան դիցեն, ոչ յամեհոյ, այլ 'ի զարդու և 'ի կերպարանաց վասն. Քան զամենայն ամեհի երիվարացն. Ոսկ. ա. թես. ն. յհ. *Կարկ զնա պհաւէր ջորիքս ամեհիքս. Ջենոբ. *Սատակառնելով ընդ ամեհեացն կեցա ընկեցի. Սիրաք. ող. *Ընդ ամեհի աշխարհ կամեցի ճանապարհորդել. Խմ. ԾԳ. 1. *Խնամ և ամեհի է մանկութիւն, և բազում վարդապետութեանց

կարօտ. Յոբ. ՟Ի. ՟Ժ: *Ամեհեաց առնա- մոլութեցն. Մագ. ՟Է: *Երկրագործ 'ի բա- ղում ժամանակս աշխատի ընդ ամեհի եր- կիրն: Մաքեր. զոր այսպէս փոխէ Տօնակ. *Երկրագործ տակաւ աշխատի ընդ ամեհի երկիրն, և բազում պտղոց ակն ունի»:

ԱՄԵՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամեհի բնութիւն կամ բարք. անհանդարտութիւն. վայրենութիւն. կատաղութիւն. ղուդուրկ, սէրթլիք, վահշիլիք. *Զբոլոր չարեցութիւն ամեհութե. մեր 'ի բաց մերժել. Մագ. ՟Ժ: *Զամեհութեան անբանութե. մարդկան ցածուցին. Արգ. ՟Ա. ՟Դ. ՟Ը: *Զամ սխոյ 'ի վատասեղ առաքինութե, որով յաղթի միտքն, և փուշ ամեհութեան խլի. Լմբ. Ժղ:

ԱՄԵ՛Ն. Արմատ բարդութեան հետագայ բառից. Տ. ԱՄԷՆ, ենի. և ԱՄԵՆԱՅՆ, ՀԱՄԱՅՆ. որ. և այլս. ամմէ, խոմ, հէմէ. լա. օմնէ. յն. բան. բամ: *Պա՛րտ է պահնել զբանս 'ի գործոյն. վասն զի ամենին (կամ ամէն) առանց գործելոյ անկատար և կաղ է. Փիլ. Եւ. ՟Ը. 110:

ԱՄԵՆԱԲԱԶՄԻՒՄ. ա. Παμπληθής, πάνδημος. Permultus, universus, publicus. Ամենայնիւ բազում. կարի շատ. բազմամբոխ. և հանդիսական, հասարակաց. չօգ չօգ, նիչէ. ճիւմլէ. *Ամենաբազում աւուրս ներքողեաց: Ամենաբազում ա- ռիւք են: Ոչնի և այլ առաքինութիւնս (կամ զօրութիւնս) ամենաբազումս: Կամաւոր օրէնս ունի ամենաբազումս: Տեսանելով ամենա- բազում ինչ. Փիլ: *Զամենաբազում ձրջ մարդոյ սերոյն նուազուն . . . Զի՞ք ամենա- բազումք աղգաբանեալք 'ի հարց իբրև ըղ- մարդիկ: Զամենաբազում չարութիս հրա- պարակաց տանջանօք ած ոչխարհացու- ցանէ. Բրս. ընչէղ. Ի չար. (որ են առհա- սարակ հելլենաբանութիւնք:)

ԱՄԵՆԱԲԱԽՏ. ա. Ամենայնիւ բարե- բախտ, երանեալ, երանելի. առաւել սէպ- հական այ. *Նմանութիւն կամ բաղդատութիւն կամ առաւել ոչ ընդունի երջանիկն այն և ամենաբախտ. Փիլ. լխ: *Ամենայնին ա- մենակատար և ամենաբախտ բնութե, որ և երանելի. Սարկ. հանգ: *Ամենաբախտ ած հոգին: Ամենաբախտն և ամենօրհնեալն 'ի կանայս սրբուհի աստուածածին մարիամ. Տօ- նակ: *Ո՛ բարեբար և ամենաբախտ ժամա- նակին. Վրդն. ըղ:

ԱՄԵՆԱԲԱՂՁ. ա. Բաղձալի յոյժ յոյժ. համայն ցանկալի. *Ամենաբաղձ դաշտն այրարատոյ. Փարպ: *Մոլութ ա- մենաբաղձ կերակրոյ. Նար. ՟ՃԳ:

ԱՄԵՆԱԲԱՆԴ կմ ԱՄԵՆԱԲԱՆՏ. գ. Բանտ դժնդակ քան զամենայն. որ- գեղան ամենայն արդարոց, կամ մեղաւո- րաց. և գերեզման հասարակաց. *Որ 'ի բանտէն հերոդիայ յամենաբանդն դժո- խոց անկեալ կայր. ՃՃ:

ԱՄԵՆԱԲԱՇԽ. ա. Որ բաշխէ ամե- նայնի զամենայն. ամենապարգև. *Ամե- նաբաշխ աջ. Նար. ՟Գ. ՟ԽԴ: *Ցամենաբաշխ (աջոյն) բարձրութե բանի ժամանեալ. Վրդն. յհ: *Եկեղեցի մեղաքաւիչ մար- մնոյն քոյ և արեան ամենաբաշխ աջ. Ա- ծան. Եէ:

ԱՄԵՆԱԲԱՐԵՁԵՒ. ա. Ամենեւին բարեձև. բարեչուք. մեծավայելուչ. *Տա- ճար՝ ամենաբարեձև կարգաւորութ զար- դարեալ. Թէոդոր. խոսս:

ԱՄԵՆԱԲԱՐԵՊԱՇՏ, և ԱՄԵՆԱԲԱՐԵՊԱՇՏԻԿ. } ա. Կատա- րեալ բա- րեպաշտութ. և յոյժ բարեպաշտ. *Իսկ դու քև, ամենաբարեպաշտ թագաւոր: Քրիստոնէից կարգ է ամենաբարեպաշտիկ. Կիւրղ. Ենձ, առ խոսս:

ԱՄԵՆԱԲԱՐԻ, րւոյ, րեաց. ա. Ողջ ծայրագոյն բարի, մի միայն բարի քան զա- մենայն ինչ. (սեպհականեալ այ և ածայ- նոց.) Βέλτιστος. Optimus. էն էյիսի, էյու, էնյու. մէյու. *Ամենաբարի թագաւոր. Պիտ: *Ոչ յածոյոստ ամենաբարի գանձուցդ չարիս. Նար: *Կամք ամենաբարի: Կամք այ ամենաբարիք են: Ամենաբարին յա. Արգ:

Լաւ ինչ 'ի լաւաց. ամենալաւ. Πάγκαλος. Omnino bonus, pulcherrimus. ողլիսն ոյլէր. էէյ էյիսի. *Ամենաբարի առնել. կամ իր, իրաւորդութիւն, սխորժակ. երա- նութիւն. Պիտ: *Սերմն ամենաբարի. ՃՃ: *Ամենաբարի էին միտք, ամենաբարի բար- բառք: Ո՛վ ամենաբարւոյ և ածավայե- լուչ կարգի: Զկարգն իբրև զամենաբարի և զգօնելի ընդունի: Սքանչելեացն և ա- մենաբարեաց ընծայից. Փիլ:

Մ. Որպէս Ամենաբարւոք. կարի քաջ. խիտ ողէյ. էէյ էյի. Παγκάλως, βέλτιστως, ἄριστα. Optime, perpulchre. *Ա- մենաբարի, ոչ զբերելան, այլ որք մա- տուցանէին զպատարագսն, յառաջ քան զպատարագելին՝ ստանալ ասէ զած. Փիլ. լխ. ՟Ա. 61:

ԱՄԵՆԱԲԱՐԻՈՔ. Տ. ԱՄԵՆԱԲԱՐ- ՒՈՔ. ա. մ. *Եղիցի ամենաբարիոք և սքան- չելագոյն միաբանութի: Եւ ամենաբարիոք այս յաւելլու 'ի վերայ, թէ զքեզ սեսի արդար առաջի իմ. Փիլ. լխ:

ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ. ա. Ամենայնիւ և քան զամենայն բարձր. առաւել քան զառաւել բարձրացեալ. *Ամենաբարձր և ամենա- բախտն ած հոգին. Տօնակ:

ԱՄԵՆԱԲԱՐՒՈՔ. որ և ԱՄԵՆԱԲԱ- ՐԻՈՔ. որպէս ա. և մ. Ամենաբարի, և յոյժ բարւոք. *Յաղագս ամենաբարւոքն վարել օրինօք. Պիտ: *Ընծայեցոյց 'ի միտս ընդու- նողացն իբրև զամենաբարւոքս և զպիտա- նիս. Արգ. ՟Ժ. ՟Բ: *Քաջ և ամենաբար- ւոք սասցեալ է: Ամենաբարւոք՝ փոքր և ոչ փոքր զքաղաքս զայս աերունեան հրամանքն հաստատեն: Ամենաբարւոք և ածավայելուչ 'ի հրոյն ձայնն ասի 'ի դուրս գալ. Փիլ: *Ամենաբարւոք և վայելչական, ուսանի պարտ էր տալ զաւետիսն՝ անուն սկանի. Իգն:

ԱՄԵՆԱԲԱՒ. ա. որպէս Ամենաբա- ւական, և Անբաւ. *Ած ամենաբաւ ընդ- արձակ զօրութ առնէր. Յոհ. յհ. ՟Ա. 41:

ԱՄԵՆԱԲԱՒԱԿԱՆ, ի. ա. որ և ասի ԲԱՒԱԿԱՆՆ. Մի 'ի ստորոգելեաց այ, որ- պէս ամենատես և ամենաբաշխ՝ լցուցիչ ամենայնի. ըստ եբր. սատտայ, որպէս յուռթի կաթամբք ամենայն ստեանց. *Ա- մենաբաւականն աջ, ձեռն, կամ ձեռք այ: Ամենաբաւական ողորմութի, կամ ողորմութե չնորհ. կամ Զօրութե ամենաբաւականի. Պիտ: Խոսր: Լմբ. առ. Ի իմ. Ի սպեղ: Շար: ԺՄ: Համան. առակ:

ԱՄԵՆԱԲԵՐ. ա. Բերող զամենայն բերս. բերրի և պտղաբեր ամենայնիւ. որ և ԱՄԵՆԱԲՈՅՍ. *Տնկեցի 'ի նմա փայտս ամենաբերս». յն. զամենայն փայտս պտղոյ. Ծն. ՟Բ. 5: *Ցամենաբեր երկրէ 'ի վեր բու- սեալ. Փիլ. լխ: *Եւ է կիլիկիա ամենա- բեր: Աշխարհս այս ամենաբեր. Խոր. աշ- խարհ:

Նմանութեամբ, իբր Բազմաստղիկ, կամ Կրող յինքեան զամենայն դժուարութի ան- բերելի. *Թափել զնա՝ միանգամայն և զնս յամենաբեր վշտէ առաջինկայ չարչարա- նացն. Պիտ:

ԱՄԵՆԱԲԵՐԿՐԵԱԼ. ա. Ամենեին բերկրեալ, և ուրախ բարի աւետեաց. *Ած և ամենաբերկրեալ աւետարանն գոչէ, ուրախութի է 'ի վերայ միոյ մեղաւորի՝ որ ապաշխարէ. Մաշկ:

ԱՄԵՆԱԲԺԻՇԿ, բժշկի. ա. գ. Ամե- նեցուն բժիշկ. գերագոյն բժշկապետ՝ բուժիչ յամենայն ցաւոց, քս տէրն մեր. զի և ՅՍ անունն է փրկիչ՝ ըստ եբր. բը- ժիշկ՝ ըստ յն. և յոյն՝ ըստ հյ. *Ամե- նաբժշկին խրատեաց դեղ: Ցամենաբժշկչ- կէն հոգւոց. Ագաթ: Ը. Բղթ:

ԱՄԵՆԱԲԻԾ. ա. Ամենայն բծիւք և արատովք կամ պղծութեամբ լի. *Մի արա- տեացէ զծառայս քո ամենաբիծ հարսա- նութը». (դուցէ որպէս խորշակաւ). Ճ. Ա:

ԱՄԵՆԱԲՈԼՈՐ. ա. մ. Ամենայնիւ բոլորեալ. կատարեալ. ծայրագոյն. և բո- լորովին. *Զխորդ երանեցից զամենաբո- լոր փառսն. ՃՃ: *Ամենաբոլոր սխոա- ցեալ հոգիս. Նար. ՟ԾԷ:

ԱՄԵՆԱԲՈՅԾ. ա. Որ զամենեսին բուծանէ՝ դարմանէ՝ կերակրէ. *Հօրն մե- րում լինիցիք փառաւորիչք, և ամենաբոյծ մատակարարին. Վեցօր. ՟Գ:

Եւ Բուծիչ ամենայն լուսոյ ցանկու- թեաց, կամ բուծեալ 'ի նոցունց. *Արխա- ցեալ ամենայն զօրութբ իւրով ընդդէմ ամենաբոյծ չարժմանց. Մաշտ. ստէմ: (դու- ցէ գրելի էր՝ ԱՄԵՆԱԲԻԾ:)

Եւ Ամենայնիւ բուծեալ 'ի սեղանոյ մեծատանց. պորտաբոյծ. Παράσιτος. փա- րաղաթ. *Մեծատունն այն ունէր սեղան, ամենաբոյծս, և ողողիչս. Ոսկ. ղկ. ուր և դրի դարձեալ, *Սեղան ամենաբոյծ» (թե- րևս փոխանակ գրելոյ՝ ՍԵՂԱՆԱԲՈՅԾ:)

ԱՄԵՆԱԲՈՅՍ. ա. Տ. ԱՄԵՆԱԲԵՐ. *Գաւառ ամենաբոյս. Փարպ: *Ամենա- բոյս փչածին բնութեա. Նար. ՟ԾԷ:

ԱՄԵՆԱԲՈՒԺ. ա. Բուժիչ ամե- նայնի յամենայն ախտից. ամմէն ցաւը ըղծողաւ. *Ամենաբուժ հնար անձառու- թե. Նար. ՟ԽԳ:

ԱՄԵՆԱԲՈՒՂԽ. ա. Որ բղխէ յիւր- մէ զամենայն բարիս. կամ ուստի բղխեն ամենայն բերք. որ և ԱՄԵՆԱԲՈՅՍ, ԱՄԵ- ՆԱԲԵՐ. *Գաւառ ամենաբուղխ. Փարպ:

ԱՄԵՆԱԲՈՒՐԵԱՆ. ա. Բուրիչ զա- մենայն անուշահոտութի, կամ ընդ ամե- նայն կողմն. խիտ անուշահոտ. *Ամենա- բուրեան աղնիւ կնդրկաւ. Նար. ՟ՂԳ:

ԱՄԵՆԱԳԱՐՇ. ա. Παμμίαρος. Omnino execrandus. Ամենեին գարշելի. ա- մենապիղծ. խիտ գանէլու. մէլուն. *Ո՛վ պիղծք, և ամենագարշք. Ոսկ. յհ. ՟Բ. 12:

ԱՄԵՆԱԳԵՂ, և ԱՄԵՆԱԳԵՂԵՑԻԿ. } ա. Πάγκαλος. Pulcherrimus. Ամենեին գեղեցիկ. չքնաղ. վայելչագեղ. գովելի. ցանկալի. խիտ աղուոր, չօգ ա- ղէկ, շիրին. էէյ կիւզէլ. *Ամենագեղ զար- դուքն: Զարդս ամենագեղս. Ցծն. ՟Ի: Կ,որ- յիւ: *Ամենագեղ ազգ. Մծբ. ՟ԺԱ: *Տե- սութի առաքինութե ամենագեղեցիկ է: Իբրև նկար ամենագեղեցիկ: Ամենագեղե- ցիկ գործ: Սիրամարգ՝ ամենագեղեցիկ տեսիլ ցուցանէ. Փիլ: *Ամենագեղեցիկ յօրինեալ պարս: Ամենագեղեցիկ պատ- ճառ, կամ սխորժակ, կենդանագրութի, բարեբախտութի, վայր. Պիտ: *Զպար- կեշտս զայս և զամենագեղեցիկ վկայսդ ասպարէզ. Բրս. Գորդ: *Դնել ամենա- գեղեցիկ մարմնոյս զգլուխն կատարման քս. Վրդն. ծրղ: *Ամենագեղեցիկ գաւա- նութի. Խոսրովիկ:

ԱՄԵՆԱԳԵՐԱԳՈՅՆ. ա. Գերագոյն և գերազանց քան զամենայն. ամենէն վեր

ծոցակոյն. *Ամենագերագոյն և անճառելի. Մաշ. Է: *Զամենագերագոյն Թագաւորն: Ամենագերագոյն ասսուածութիւն. Լմբ. աղ. և գործ:

ԱՄԵՆԱԳԷՏ, գիտող. ա. Ἐποπτὴς, ὁ πάντα ποπτεύων. Inspector, omnia praevidens, &c. Ամենայնի գիտակ, ճանաչօղ. տեսող. ամենատես՝ անպակասաբար այ. ամենայն բանի վերայ. տեսուչ. հեքիմ. *Զեւ ինչ ամենագետ յամենագէտն (յն. 'ի վերատեսուչ) ստաստուածոյն այ. Է. Գ. Ե. 35: *Ամենագէտն է ամենայնի (յն. նախագէտն է ևեցն). Կոչ. Ը: *Ոչ զի ուսանիցն ամենագէտն (յն. զամենայն նախատեսողն.) Սեբեր. Է: և Յոհ. Ժ. Ք. 6. 14: *Զամենագէտն ամ՝ անգէտ համարեցաւ: Թէ. այէտ և նա ամենագէտ է, զու ամ յառաջագէտ խառնափնդել նմա զմեզան. Եփր. ղհ. և խոր: *Ամենագիտին չէր 'ի ծածուկ: Ընդունել զամենագէտ երեսացն (որ զամենատես աչացն) անհնար է: Ամենագէտն հոգւոյն. Ագաթ: *Տեսանել ամենագիտութիւն զանազան աշխատութիւն. խոր: *Ամենագիտին հայեցեալ 'ի գործս իմ. Փարպ: *Խառնակեալ ամենագիտութ. Նար: *Բանաւորական անի յինքեան զամենագէտ գիտութիւն. Եզնկ: *Միթէ չունիցի զամենագէտ գիտութի, որով զամենայն գործս խորհ 'ի գլի գիտել նմա. Ոսկ. Եփ:

Զանազան ամ՝ իբր խնամութ ամենայնի. բազմահնար. ճկոն. *Ամենագէտն յանցուար (ապականն). Նար. ԽԷ: *Զոր ամենայն է ձեռնամբ երկրորդել ամենագէտն ձեռաց. Գր. տղ. երդ:

ԱՄԵՆԱԳԹԱԾ, ի. ա. Ամենեւին գթած. ամենագութ. ամենողորմ. *Ողջախոհաց ամենայն զի հանդերձ ամենագթածն բժիշկ. Փարպ: Նոյն ինքն ամենագթածն ած. Լմբ. հանգ:

ԱՄԵՆԱԳԻՇԵՐ. ա. Παννύχιος. Pernox. Որ անէ ընդ ամենայն գիշեր մինչև յառաւօտ. *Լապտերաց երկնային իբրև ամենագիշեր լուսաւորութի. Նիւս. Բնութ: *Ամենագիշեր աղօթութբ. Յհ. կթ: *Հսկումն ամենագիշեր. Կղեմ: *Ամենագիշեր փոխութբ հսկեցին. Ոսկ. գծ: *Ամենագիշեր սաղմոսերգութի. Մագ. ԽԳ:

ԱՄԵՆԱԳԻՏԱԿ. } Տ. ԱՄԵՆԱԳԷՏ:
ԱՄԵՆԱԳԻՏՈՂ, ի. } *Անմիտաց կատարեալ յամենայնի և յամենագիտակ հոգւոյն որոյ ասացելոյն. Խոսրովիկ: *Քեզ ամենագիտողիդ յանձն առնեմ զպահպանութի հոգւոյ իմոյ: Հոգւոյն որոյ ամենագիտողի. ԾԾ:

ԱՄԵՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամենագէտն գոլ. գիտութի ամենայնի ամենայնի. *Ծածկեալ զանօրէնութիւնս իմ յամենագիտութենէ քումմէ. Վրք. հց. յ:

ԱՄԵՆԱԳԻՐ. ա. Գրող զամենայն իրաց. ամենագրող. ամենայն բանին ճարտարագիր. *Ամենագիր ասէր (է ած): Ամենագիր ձեռն զգած երկնեցաւ: Ամենագիր ամենայնի խրատ: Ամենագիր հանճարեղ: Զանուն անել ղ՛կարա զամենագիր. Յծ:

Որ ամենայն ինչ գրեալ. լի ամենայն գրովք. *Աչքարդ ամենագիր. Խոր. Ծ: *Գրեան ամենագիր. Փարպ: *Ամենագիր գանձ. Մծբ. ծԷ:

ԱՄԵՆԱԳԼՈՒԽ. ա. Գլուխ կամ գլխաւոր և նախկինն յամենայն, (լայս). *Ի ընտրութեան աշխարհի անփրկն և ամենագլուխ. Շնր:

ԱՄԵՆԱԳՈՀԱՐ. ա. գ. Ամենայն յանձն գոհար. փայլուն և գեղեցիկ քան զամենայն գոհարս. *Ամենագոհար ազնիւ. Խոր. Ծ:

ԱՄԵՆԱԳՈՅ. ա. Ցորում գոյ ամենայն ինչ կարկառ. ամենազան. բովանդակ. *Ամենագոյ աղբերակ լցեալ. Նար. ճծբ:

ԱՄԵՆԱԳՈՅՆ. ա. Բազմագունի. գեղեցկանկար. *Ամենագոյն և վայելչագոյն ամառուան 'ի վերայ գերեզմանին քոյ չէ. նեցաւ. Հ. կէմէ:

ԱՄԵՆԱԳՈՎ, և } ա. Ամենայնիւ
ԱՄԵՆԱԳՈՎԵԼԻ. } գովելի. ամենայն գովութե արժանաւոր. ամէն կերպով գովելի. բէթ միտօհ. *Կարկառեալ անխօսք զօրէք ամենագով: Նշան ամենագով: Ամենագով և բազմերջանիկ մարգարէն գուլին. Նար: *Ամենագով հայրդ բարձրելի: Ամենագով տէրն: Ամենագով այր ցանկալի՝ մայրդ ընդ որդւոյդ նահատակի: Յամենագովին՝ յանկերծն 'ի Թշնամեաց 'ի կատարանգինտագոյն. Գնձ: Ոսկեբեր: ԾԾ: *Կոչեցն՝ ասա 'ի քաջութե գերութս զօրավարեալ ամենագովելի. Նար. ղԷ: *Ամենագովելի, և քան զերկինս բարձրագոյն. Շար: *Զվարս և զգաստացելս զամենագովելի և զերից երանեալ մարգարէսն: Ամենագովելի թագաւորն մեր քրիստոնեայք են. Վրք. ռոլ:

ԱՄԵՆԱԳՈՎԵՍՏ. ա. Գովութեան կող յինքեան զամենայն գովեստ. *Ամենագովեստ երգ. Մաշ:

ԱՄԵՆԱԳՈՐԾ. ա. Πανουργικός, παντουργός. Omnium opifex, omnipotens. Ամենայնի ճարտարապետ. կարող գործել զամենայն, և արդեանց արարող. ամենահնար. *Զամենագործն բնութեց մարգարէներն մօք բանդաւոր. Ոսկ. Եփ: *Ամենազօրին ած, և ձեռնն ամենագործ. Փարպ. Ծ: *Զոր ամենատէրն ամենագործ արարչին առնէեան եղեց. Վէցօր. Է: *Կոչէ և ձեռն փառս ներգոյին 'ի նմա ամենագործ զօրութ: Սանձեալ ամենագործ զօրութ. Կիւրղ. գնձ:

ամենագործ. բառ յն. ռամ՝ Զարահնար, չարարուեստ. *Եւ այլք բերելին զզէնս բազում ամենագործ խորամանկ. Գոհ. աղ:

ամենագործ խարդախութիւն. և ամենագործութիւն. և ամենագործք. բառ յն. Զարահնար խարդախութի. չարարուեստութի. խորամանկութի. տարանտ, վերդէփորդիոն լոր, ամէն փոքր լոր. Πανούργημα, πανουργία. Calliditas, vafritia, vafrum factum. *Զգնոցն զամենագործ խարդախութն յանդիմանեցից: Ամենագործ խարդախութբ և աներկրորդ իմաստութբ վարել: Անիրաւութբք, ամենագործ խարդախութբք: Խարդախութեն և ամենագործութեն (կամ ամենագործ չարութ) ժամանակեալ հասանէ յամբարշտութ. Փիլ: *Քան զամենայն ախտս չար ասանելի, որ զամենագործս ծածկեալ նոցա առնիցէ. Ոսկ. Եբր:

ԱՄԵՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ այ. Առնելն այ զամենայն արարածս ամենայն խնամութբ. *Ցայ ամենագործութենն երկրաւոր պատուականք հաստատեցան 'ի բարերարէն. Ագաթ: Տես և 'ի վեր 'ի բառ ամենագործ:

ԱՄԵՆԱԳՈՐՈՎ. ա. Ունօղ զամենայն գործով արդեամբ. զգործածութ. ազէ. տարալեալ. *Ամենագործով Թախանձանօք երկնին վայելցար. Նար. Ժ:

ԱՄԵՆԱԳՈՒԹ. ա. Նոյն ընդ վ. Տես և ամենագթած. *Ի փրկութեն իմ, և 'ի փառս քո՝ ամենագթութ. Նար. ՂԲ: *Ամենագթութ հզօր խնամոց ամենագթութ արարչապետ գթառատ. Նար. Է:

ԱՄԵՆԱԳՐԱՒ. ա. Որ զամենայն ինչ յինքեան գրաւէ, կամ բովանդէ զամենեսեան. զամենայն իւր մէջ կամ իւր փոխը բռնօղ. *Ի վեր յամենագրաւ ուղին առաքեալ: Կարեք անժելիք, պատահարք ամենագրաւ: Ամենագրաւ տարածութեամբ. Նար. Է. ծե. Է:

ԱՄԵՆԱԴԱԺԱՆ. ա. Ամենեւին դաժան. դժնեայ յոյժ. ժանտաժուտ. *Ո՛վ ամենադաժանք, ով ախտք և մարդասպանք. Ոսկ. բծ:

ԱՄԵՆԱԴԱՒ. ա. Դաւող ամենից կամ ամենայնի. օգնականութ. պատիր և վնասակար. *Զաստանութեն և զդաւողութեն, և զայլ ամենադաւ չարեաց. Պիտ:

ԱՄԵՆԱԴԻՏ. ա. Ամենայնի դիտող. ամենահայեաց. ամենատես. *Ամենագէտն ականջն երկայնամիտ է. Պիտ:

ԱՄԵՆԱԴԺՆԴԱԿ. և } ա. Ամե-
ԱՄԵՆԱԴԺՆԵԱՑ, նէի. } նադաժան և Աներերելի. *Ամենադժնդակ, և լի չարեօք այր: Խորան զայս ամենադժնեայ. Պիտ: *Առ օծեալն ամենադժնէին՝ զօրութի քո. Նար. Է: *Ամենադժնեայ մեքենայք. Ճ. Ա: *Դաւող և վնասակար, և ամենադժնեայ իրք է ցանկութի. Տօնակ:

ԱՄԵՆԱԴԺՈՒԽ. } ա. Παγχάλεπος. Perdifficilis, gravissimus.
ԱՄԵՆԱԴԺՈՒԱՐ. } Դժուարին յոյժ յոյժ. դժուարին և ծանր ամենայն իրօք. անբերելի. անտանելի, չար դժար. բէք կիրճ, Բէհամմիւլ օլանմաղ. *Դժնեայ է. այլ այն ամենադժոխ է: Ամենադժոխ է և մանկանց երկրպագութին ('ի չնացեալ մորէ). Փիլ. Ծ. բան: *Ոչ եթէ մահ դժնեայ է, այլ որք լինին 'ի վերայ հիւանդութիք, և ամենադժուար հիւանդութիք. Փիլ. Նխ. Է:

ԱՄԵՆԱԴԺՊԱՏԵՀ. Նոյն ընդ վ. *Ամենադժպատեհ պատահիւք լի է կեա (նաւարկութե). Պիտ:

ԱՄԵՆԱԴԻՐ. ա. Ամենայն իրօք 'ի դէպ եդեալ, պատրաստական. յարմար, կամ դիմակաց. *Առ գիմակայն՝ ամենադիր. Նար. Ծբ:

ԱՄԵՆԱԶԱԶԻՐ. ա. Ամենեւին զազիր. ամենապիղծ. ամենաաղտեղ. *Զայս բանս լսելով ամենազազիր արքայն՝ հրամայեաց նմ. Հ=Ց. հոկտ. Է: *Սիրոյ բազում անգամ ամենազազիրն (ախտ հայհոյութե) զմիտ ժողովն (արդեաց). Կլմնտ:

ԱՄԵՆԱԶԱՆ. ա. Ամենատեսակ. ամենապատիկ. ամենազգի. ամէն ջէշ. հէր դիւրլիւ, մուխթելիֆ. Παντοῖος, παντοδαπός, παμποίκιλος. Omnigenus, omnimodus, varius. *Ամենազան պտղովք առալցեալ. Խոր: *Ամենազան ծառոց պտղաբերաց. Ածաբ: *Ամենազան պտղոց քաղցրացեալ. Փիլ: *Ամենազան անկացն զանազանութիք. Նիւս: *Ամենազան ծաղկօք և երանգօք. Ցօնակ: *Ամենազան ձկունք շննորհաց. Սարկ. հանգ: *Ամենազան առաքինութեց գեղեցկութի. Սարկ. հանգ: *Ամենազան գունովք. Վրք հց. յ: *Ամենազան չարեօք լցեալ: Ընդ ամենազան ախտիւք անկեալ: Ընդ ամենազան անցանկաց: Ի ձեռն ամենազան չարեաց և նանրազոց: Բազմաձև և ամենազանս սասաց գոյնոց բանիւ՝ ածայինն գիրն. Փիլ:

ԱՄԵՆԱԶԱՐԴ. ա. Ամենայնիւ զարդարեալ. ամենագեղեցիկ. վայելչապանծ. *Ամենազարդ պտուղ, կամ բարձրութի, կամ պայծառութի. Ցծխ. Է: Նար. ՀԷ. Սրող. Փ. Ց: *Գեղեցիկ այս մարդ.. ամենազարդ. Ոսկ. Եփ:

ԱՄԵՆԱԶԳԱՍՏ. ա. Ամենեքին զգաստ. Բոլորովին խիստ զգոյշ. *Ամենազգաստ արթնութիւն. Նար. ճէ։

ԱՄԵՆԱԶԳԻ. Տ. ԱՄԵՆԱԶԳԻՆ. *Ոչ յեղուլ ամենազգի շփոթմամբ. Գիւտ։

ԱՄԵՆԱԶԴԵՑԻԿ. ա. Ամենեցուն ամենայնիւ ազդեցող. որ ամենուն կը մտնէ. *Ամենազդեցիկ փառք մեծութեան. Նար. հէ։

ԱՄԵՆԱԶԵՂՈՒՆ. ա. Ամենայնիւ զեղեալ. ամենալի. ամենառատ. խիստ լեցուն. իմաստ տուղծ. *Լի և ամենազեղուն բարութեամբ. Նար. ղփ։

ԱՄԵՆԱԶՈՒԱՐՃ. ա. Լի ամենայն զուարճութեամբ. բերկրալից. սիրով ձիւթեցող. *Ամենազուարճ խնդութեամբ գոհանալ, կամ տօնել. Խոսր։ Գնձ։

ԱՄԵՆԱԶՕՐ, ի, աց. ա. Παντοδύναμος, πανσθενής, πάντα ἰσχύων. Omne superans, omnipotens. Որ յամենայնի և ամենայնի զօրէ, իշխէ. ամենակարող. որ ամէն բան կրնայ ընել, ամէն բանի տէր հասնող. հեր ըլլէ գօրեր. *Ամենազօր, ամենայն իրաց բաւական։ Ամենազօր ձեռն քո, կամ բան քո. Իմ. Է. 23։ ժա. 18։ ժէ. 15։ *Բանն քո՛ ամենազօրն աղ։ Որդի լոյս բնութեան՝ ամենազօրին էր. Գրիգ. լփ. ճա։ *Ինքնիշխան, ինքնազօր, ամենազօր. Աթան։ և Շար։ *Կարկառեաւ զամենազօր աջդ յօգնականութիւն. Եղիշ։ *Զօրութեամբ կամացն ամենազօրաց. Ագաթ։ *Անգեղ բանիւք ամենազօրաւ. Նար։ *Ամենազօրին էր. Յհ. կբ։ *Որոց հզօրանի լինէր ամենազօրն. Հ. Յաւ. ապ։

Իսկ Ամենայնագոյթ. և ամենայնիւ զօրաւոր. *Ամենազօր նշան։ Յամենազօր քո բարեխօսութեամբ մեզ ապաւինեալ. Նար. խշ. և յայլ։

Մեծամեծաւր. անվանելի. և կարող ըստ կարի առ ամենայն գործ. *Քաղաք էր ամենազօր մարդն էր առաջին լեալ և յարմարեալ. Հ. Յաւ. ապ։ *Ձեռքս ամենազօր՝ առաջիկարեալ. Բենիկ։

ԱՄԵՆԱԶՕՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Πανσθενές. Omnipotentia. Ամենազօրն գոլ. ամենակարողութիւն. *Ամենազօրութեամբ ամենայն կենդանեաւ. Դիոն. ածայ։ *Իմաստս ունի զամենազօրութիւն. Գրիգ. լփ։ *Յայտնեաւ զամենազօրութիւն քո. Ճ. Ա։

ԱՄԵՆԱԹԱԳԱՒՈՐ, ի. գ. Թագաւոր ամենեցուն. Թագաւոր թագաւորաց և տէր տերանց. ամենիշխան. Παμβασιλεύς. Omnium rex, summus rex. *Ճանաչել զամենաթագաւորն քո 'ի համարոյականին խորհուրդ սրբուով. Աթ. Է։ *Անզերտութիւն կոչէ ամենայն ազգք զամենաթագաւոր երրորդութիւն. Մագ. 'ի դիպ։ *Այ ամենաթագաւորի վկայելը ջանկալի համառօտս գոհութիւնս։ Ամենաթագաւորն քո՝ որ ամենայն բարութեանց է առիթ. Կիւրղ. ԷէԹ. Բղբ։ *Եթէ հրաշագործեցես ամենաթագաւոր ես. Նար. հզ։ *Ամենաթագաւորն քո. Արծր. Է. 2։ *Իսկ զքաղ նախամամարտիկ, ամենաթագաւորին քոյ զինուորելով. Սրգ. յլ. ժա։ *Ամենաթագաւորն յա. Մագ. իթ։ *Ամենաթագաւորն ոչ գառածի զմեզ մեծակել. Դ֊ժթ. ձղ։ *Արծաթոյ վաճառ ամենաթագաւորն քո. Գնձ։ *Զամենաթագաւորն զքո և զառաւօղ բարութեանց ամենայն գործք օրհնեցէք. Հարցմունք։

ԱՄԵՆԱԹԱՓՈՒՐ. ա. Թափուր ամենեքին. բոլորովին պարապ. դատարկ, դատ, պարապ. *Գտանել զիւրն ամենաթափուր զայլն 'ի խնամոց մարդասիրին. Փարպ։

ԱՄԵՆԱԹՇՈՒԱՌ, ի. ա. Πανάθλιος, ταλαιπώτερος. Miserrimus, valde miser ac aerumnosus. Ամենայն իրօք թշուառ և ողորմելի. հիւծեալ. չուառական. խեղճին խեղճը. քէ՛ ուէփիլ, պէտպախտ, ֆագիր, զառնցի. *Զամենաթշուառ ծերունի ծնողացն. Գիփ։ *Ամենաթշուառ չարագործս։ Ամենաթշուառ աղքատիս։ Վասն ամենաթշուառիս հեծութեան. Նար։ *Ի բանեիս արգելուլ զամենաթշուառ անձն. Լաստ։ *Ոչ ապաւինել ամենաթշուառն 'ի ծանրութեան արաքին. Լմբ։

Եւ Ամենադժնի. չարաչար. ողորմ. յետին. անհնարին. *Ամենաթշուառ կորուստ. Վրք հց. ժա։ *Ամենաթշուառ հիւթութեանցն եղանի պատճառ. Գիփ։ *Ամենաթշուառ չիրիմ, կամ ախտաւորութեան, կի՛ տարակուսանք. Նար։

ԱՄԵՆԱԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Յետին թշուառութիւն, կամ վատթարութիւն. *Յոյժ առաւել բարեպաշտիցն, որոց միանգամ ամենաթշուառութիւն եղև քաղցրանաշ? նոյթ. Գիփ։

ԱՄԵՆԱԺԱՄ. ա. Իսր Յայտնիչ ամենայն ժամու և ժամանակի, ցորն լուսոյն. *Յամենաժամ յառաջս այս. Շիր։

ԱՄԵՆԱԺԱՄԱՆ. ա. Որ առ ամենեսին կամ ամենայն փութով ժամանէ յօգնութիւն. ամենահաս, արագահաս. *Մեծիդ այդ գթութիւն ամենաժամանն կանուխ աղգեցաւ. Նար. լփ։

ԱՄԵՆԱԺԱՆՏ, կամ ԱՄԵՆԱԺԱՆԴ, ի. գ. Παμμίαρος. Scelestissimus. Ամենեքին ժանտ. ժանտաժանտ. յն. ամենաարիւծ. *Ո՛չ առաց ժանտոյ և ամենաժանտոյ, այլ 'ի քաղաքին անուանէ կոչէ, թէ յուդա սկարիովտացի. Ոսկ. մ. Բ. 7։ *Ոչ առաց՝ ժանտն, և ամենաժանտ թշուառականն. Եղն. ադ։

ԱՄԵՆԱԺՈՂՈՎ. ա. Որ իցէ ժողով ամենայն բազմութեան. աշխարհախումբ. տես և ԱՄԵՆԱԽՈՒՄԲ, ԱՄԵՆԱՀԱՆԴԷՍ. Բոլոր ժողովրդեան. ռամկի, ընդհանուր. Πάνδημος. Publicus, plebejus, universus. *Զենումն (պատարագի) ամենաժողով. Փիլ. ժ. բան։ *Ամենաժողով է հանդէս ապաշխարողաց։ Ամենաժողով լինելոյ ժողովոց ապաշխարողաց. Կամրջ։ *Ամենաժողով բարեկենդանութեան մահն իմ լինելոյ է հասարակաց. Եղն. մբ։

ԱՄԵՆԱԺՈՂՈՎ ՏՕՆ, կամ ՀԱՆԴԻՍԱՆՈՒԹ. Πανήγυρις. (յորմէ ռմկ. քէնայիր, ֆանայըր, իբր փանաիր.) Panegyris, coetus publicus, celebritas publica, nundinae, pompa. Տօն մեծահանդէս. ուխտ, պէնէյիր. և Տօնավաճառ. *Զենլի պատարագօք, և ամենաժողով տօնիւք։ Փութամ պատկել զբարգաւաճ պատկն, զոր և ոչ մի ամենաժողով տօնք մարդկան տանել կարացին. Փիլ. ժ. բան. և այլուր։ *Յամենաժողով տօնին. Իգն։ *Տօն ամենաժողով վասն գիշերի ... Հ. Յաւ։ *Յայնմ աւուրս սրբութեան պահոց՝ ամենաժողով տնամածողով շահավաճառք մարդկանն լուսոյ և առկանցն պատուականաց. Եփր. 'ի խաչն։

ԱՄԵՆԱԺՈՒԺԿԱԼ. ա. Ամենայնիւ ժուժկալ. Իսկ Սիրաք. իզ. 19. *Ո՛չ է կերա ամենաժուժկալ անձին նորա »։ ընթերցիր ըստ յն. *Ո՛չ է կերա ամենայն՝ արժանի ժուժկալ անձին »։

ԱՄԵՆԱԼԱՒ. ա. Լաւն 'ի լաւաց. ամենագովելի. աղէկին աղէկը. *Ամենալաւ քաջ ահալուհն մանկանց վասակ. Փարպ։

ԱՄԵՆԱԼԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Լաւութիւն ծայրագոյն քան զամենայն. *Որոշումն ամենալաւութեան զնէ զանձին զազնուութեան (կամ զազնուութիւն). Ոսկ. Բ. կոր։

ԱՄԵՆԱԼԻ. ա. Ամենայն իրօք լի. բարելից. առատ և անպակաս. որ և ԱՄԵՆԱԼԻՐ, ԱՄԵՆԱԼԻՑ. լէք լեցուն. փօք փօլու, տոլգըն. *Եթէ պարգևես, ամենալի ես։ Ընձեռեալ միշտ ձեռան ամենալի. Նար. հզ. ղբ։ *Ի նա ոչինչ յաւելու ամենալին, այլ 'ի միշտ յորժ մեծութիւն և շնորհս տեղեն. Եղիշ. ծն. առ մն. ապար։ *Սեղան ամենալի. Յճ. որդի։ *Ամենալի բաւականն. Ճ Ճ։ *Իսկ զծառ մեծ, և ամենալի բազմանեկար պատկեր է բոլոր նիստ երկնից և երկրի. Ոսկիփոր։ *Հնձել որայս ամենալիս. Յէշոփ. 'ի ըէ։

ԱՄԵՆԱԼԻՐ. ա. ի, եց. Նոյն ընդ վ. *Կատարեցեր զառեցեալն ընդ ամենալիր ածութեանց. Նար. յէ։ *Ամենալիր բարութեամբ. Ագաթ։

ԱՄԵՆԱԼԻՐԲ. ա. Ամենեքին լիրբ. անամօթ։ Իսկ Հ. Յաւ. ապ. *Սատանայ է շուն լիրբ. և ամենալիրբք զիմանէ բուռն հարկանելն ». լաւ ևս է ընթեռնուլ, և ամենայն լիրբք։

ԱՄԵՆԱԼԻՑ. ա. Ամենայն բարեօք լցեալ, և լցուցիչ. բազմածախ և առատ. ճէն. ὁ Πλήθων, ἡ πλήθουσα, πολυτελής. Repletus, refertus, omnino plenus, & lautus, sumtuosus, և ն. և ևս ըստ յն. ամենալեառ. կատարեալ. բարեբեր. և ն. *Սեղան ամենալից՝ խորտիկօք։ Երկիր է սեղան ամենալից, և հանդերձ և կերակուր։ Վայրք ինչ բազում, և ամենալիցք։ Զքաղաք մի մեծ և ամենալից։ Երկինք են անոթ, և երկնից առագաստքն ամենալիցք. Ոսկ։ *Անդաստան ամենալից. Եղիշ. դփ։ *Իբրև զդրախտ ամենալից. ՃՃ։ *Հաղորդական յամենալից անդուոջէ (դրախտին). Գիփ։ *Կերակուրս ամենալիցս. Իգն։ *Զնմաննուն խաչին ամենալից բերէ (խոյն առասպելոյ). Եփր. Եբրայ։ *Յարդարատեանց յամենալից գաւառին։ Յարդարատեան գաւառն և յամենալից աշխարհն, որ նման է դրախտին այ ամենալից տնկարովք. Մեսր. եր։ *Յօրինէ 'ի նմա փողոցս վաճառաց ամենալիցս և բաւականս. Արծր. ա. 11։ *Ամենալից պարգևօք խորովք. Յճխ։ *Ամենալից բարութիւն. Գիփ։ *Զամենալից շնորհս. Նար։

ԱՄԵՆԱԼՈՅՍ. }
ԱՄԵՆԱԼՈՒՍԱՍՓԻՒՌ. } ա. Ամենայնիւ լուսաւոր, լուսապայծառ, ամենապայծառ, լուսաճաճանչ. լուսածաւալ. հրաշափայլ. Բոլորովին լուսաւոր՝ պայծառ. գայեն նուրանի՝ րուշէն, չէօհլէփար. *Ամենալոյս լուսոյն. Յճխ։ *Ամենալոյս արարչութեանդ. Նար։ *Զամենալոյս փայլակն յերկնից փայլեցուցեր։ Փարելով շուրջ զամենալոյս և զկուսական անձամբն. ՃՃ։ *Ամենալուսասփիւռ առաքելոցն ճառագայթ. Մագ. էէ։ *Լուսաձևքն՝ ամենալուսասորք իցեն. Փիլ. լն։

ԱՄԵՆԱԼՈՒՐ. ա. Որ զամենայն լսէ, և ունկն դնէ բոլորից. *Ամենախնամ, ամենալուր, ամենատարածև. Մանդ. 'ի ծն. քրիստ։ *Լսել նախ զոր առաջեալքն մեզէն, և ապա յամենալուր ականջսն այ արկանել. Խոսր։ *Ամենալուր ականջաց մեծիդ այդ ընծայեցուցի. Նար. ճա։

Եւ Ամենեցուն՝ ընդ նմ՝ տեղիս՝ լսելի. աշխարհալուր. տիեզերալուր. *Զմասն ածելով զամենալուր գձայն փողոյն։ Զա֊

[illegible] Մեսր. Եր. գե:

ԱՄԵՆԱՄՐՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ԱՄԵՆԱՅՏՈՑ. ա. [illegible]

ԱՄԵՆԱԽԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Πανδαισία. Convivium opiparum ac lautum, mensa sumtuosa. [illegible]

ԱՄԵՆԱԽԱՂԱՂ. ա. [illegible]

ԱՄԵՆԱԽԱՅՏ, ԱՄԵՆԱԽԱՅՏ. ա. [illegible]

ԱՄԵՆԱԽԱՌՆԱՄ. Παμμιγής. Nimis confusе. [illegible]

ԱՄԵՆԱԽԻՂՃ, եաց. ա. [illegible]

ԱՄԵՆԱԽԱՄ, ի. ա. [illegible]

ԱՄԵՆԱԽՆԱՄՈՐ. ա. [illegible]

ԱՄԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. [illegible]

ԱՄԵՆԱԽՈՐ. ա. [illegible]

ԱՄԵՆԱԺՈՂՈՎ. ա. Πάνδημος. Publicus. [illegible]

ԱՄԵՆԱԺՈՂՈՎ ՄԱՐՏ. Παγκράτιον. Certamen omnium virium. [illegible]

ԱՄԵՆԱԾԱԽ. ա. [illegible]

[illegible] Նոր. ի. խլ:

ԱՄԵՆԱԾԱԽ. Ամենայն ծախիւք եղեալ. [illegible] Παντοδαπός, կամ πής. ('ի δαπανή, ծախք. և δάπενον, գեանի.) Sumtuosus pretiosus, omnigenus. [illegible] Ոսկեփոր:

ԱՄԵՆԱԾԱՂԻԿ. ա. Լի ամենայն ծաղկօք, ամենեւին ծաղկեալ. և Ամենախայծ. [illegible] Սեբեր. Գ: Վրդն. երգ: [illegible] Եղիշ. բարոյ:

ԱՄԵՆԱԾԱՂՐ ԱՌՆԵԼԻ. Παγγέλοιον. Valde ridiculus. [illegible]

ԱՄԵՆԱԾԱՅՐ. ա. [illegible]

ԱՄԵՆԱԾԱՅՐԱԳՈՅՆ. ա. [illegible]

ԱՄԵՆԱԾԻՆ. ա. [illegible]

ԱՄԵՆԱԾՆՈՂ, ի. ա. [illegible]

ԱՄԵՆԱԿԱԶՄ. ա. [illegible] Նոր. ա. [illegible]

ԱՄԵՆԱԿԱԼ, ի. աւ. ա. Παντοκράτωρ. Omnitenens. ([illegible] omnipotens.) [illegible] Դիոն. ա:

[illegible] Ամենակալ [illegible]

ԱՄԵՆԱԿԱԼ, ի. ա. [illegible] Παγκρατής. [illegible] Praepotens. [illegible]

ԱՄԵՆԱԿԱԼ, ի, ած. [illegible]

[illegible]

ԱՄԵՆԱԿԱԼԱԿԱՆ, ի. աւ. ա. Παντοκρατορικός, παγκρατορικός. Cuncta continens, omnipotens. [illegible]

ԱՄԵՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Παντο-

κρατορία, τὸ παντοδύναμον. Omnipotentia, summa potentia. Ամենակալն գոլ. ամենակալ տէրութիւն. ամենազօր իշխանութիւն. ամենակարողութիւն. *Դու պսակ փառաց խնոյ ամենակալութեան. Պրոկղ. յոյժն: *Այդ վայել է մարդասիրութեանն և ամենակալութեանն. Կիւր. ղ: *Ամենակալութիւն 'ի հայր և յորդի և 'ի հոգի նոր ճանաչի. Սեբեր. ե: *Զամենակալութիւն նորա և զաստուածական զխնամակալութիւն. Խոսր: *Պատմէ զխաղաղութիւն քոյ, և զամենակալութիւն 'ի ծագաց մինչև 'ի ծագս երկրի. Կոմրղ: *Եւ ես և հայր իմ մի եմք՝ վասն ամենակալութեան, ևն. Զորդւոյ ամենակալութիւն առաքեալն քարոզէ. իսկ զհոգւոյն ամենակալութիւն մարգարէն ցուցանէ. Լծ. խոլ:

ԱՄԵՆԱԿԱՏԱՐ, ի. իւ. ա. Παντέλειος, παντελής. Perfectissimus, plenus, integer, universalis. Ամենևին կատարեալ. ունօղ ամենայն կատարելութեան. անթերի ամենայն իրօք. ծայրագոյն. անպակասելի. ամենիազ. ապենիազ. ամէն կէրպով կոտարեալ, անկարօփ. հէր տարաֆըննտան թէքմիլ. տամամ, ... *Ըստ իւրում բնութեան ամենակատար գոլ ասէ մք զաս 'ի յոյժ բանն, ոչ յառաջադիմութեան կարօտ: Որդի ամենակատարին հօր. Կիւրղ. պրղմ. և գնչ: *Ոչ զի ինքն յաւելուած կամ փառս առցէ, որ ամենակատարն է. Խոսր: *Ամենակատար խաղաղութիւն ասէ զամենակատարն ած. Մաքս. 'ի դիոն: *Ամենակատար բնութիւն, կամ լաւութիւն, լրութիւն, փրկութիւն կամ փրկիչ, ողորմութիւն: Ամենակատարիւքն բարերարութեամբ ... Յամենակատարեալն կամ 'ի մասնաւորաց նախախնամութեանց. Յճխ: Պէփ: Նար: Ա. որս: Ոսկ: Համամ: Դիոն:

Որպէս Լրացեալ իւրովք մասամբք. ամբողջ. կատարեալ. լի և բովանդակ. թամամ, թէքմիլ. *Ամենակատար և ամբողջ լինել քահանայից հրամայէ: Ի թուի զաւակաց տասներկուց յամենակատարի: Տասներկու ամենակատարիւ յանգեցելոց. Փիլ: *Ամենակատար բժշկութիւն չարին. յորժամ չարին ցամաքեալ լինէր. Փիլ: *Ամենակատարիւք մաքրութեամբք նշանակեալ. Դիոն: *Վայ քեզ անձն իմ, զի ոչ զներքին մարդդ յամենակատար առաքինութիւն համեմեցեր. Մաշկ:

Կարի յոյժ առատիկ. անհնարին. խոր. *Խաւար լինի ամենակատար. Ղ. յոյժ. է:

Կարի բազմածախ. մեծածախ. ամենածախ. և մեծահանդէս. մեծաշուք. Πολυτελέστατος. Sumtuosissimus. *Եւ զայս ամենակատարս կանգնեալ տաճարս քոյ. Պրղմ. լ: *Ցայսմիկ յամենակատար և 'ի փրկական տօնիս. Ճղ:

Որ զամենայն ինչ կատարէ. հէր շէյի թէմամ իտիճի. *Ամենակատար կամաց հօրդ էմմանուէլի: Բառնաս զկարիս մեզոց ամենակատարդ բանիւ. Նար. կը. խը:

ԱՄԵՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Παντέλεια. Summa perfectio, integritas, ingens sumtus. Որպէս ծայրագոյն կատարելութիւն. *Տեսանես զամենակատարութիւն հոգւոյն. Լմբ. ող:

Ամբողջութիւն. անպակասութիւն. և լրամն կատարելութիւն յիւրում կարգի. թիմամ, թէքմիլլիք. *Ամենակատարութիւն տասներկին թուոյն: Կատարեցելութիւն ամենակատարութիւն ընծայեցուցանէ նա սերունդեան բանին: Ամենակատարութիւն հրամայէ 'ի մարմին գոլ և 'ի հոգիս. Փիլ. լի. և փհ:

Բազմածախութիւն. մեծագնութիւն. *Մի պատուիրեսցէ զանձինս խելոյն զամենակալութիւն. Աղջ. 'ի ծն:

ԱՄԵՆԱԿԱՐ, ի. ա. Տ. ԱՄԵՆԱԿԱՐՈՂ. որ և ԱՄԵՆԱՀՆԱՐ. *Փրկութիւն զիւրաւ տնօրինի յամենակարէն այս: Ալացեալ ամենակարն զօրութեամբ. Լմբ. ող. և օփէտ: *Վասն ամենակար զօրութեանն: Ի մէջ անցուցեալ զամենակար բժշկարանն. Ագաթ: *Ամենակար հնարաւորութեամբ: Որչափ զօրեսցէ առաւել բան քո ամենակար: Ձեռն քո ամենակար. Նար: *Նմանապէս և առ ամենակարս միոյ բնոյ համեմատութ է անմատչելի. Մաքս. 'ի դիոն:

ԱՄԵՆԱԿԱՐԾ. ա. Ամենևին ընդ կարծեօք երկբայութեան կամ երկիւղի անկեալ. յոյժ կասկածելի. կարի խիթալի. *Արդ լինի զամենակարծն գայթագղութիւն մեծ վտանգ. Նար. յէ:

ԱՄԵՆԱԿԱՐՈՂ. ա. Παντοδύναμος. Omnipotens. Որ ամենայնի և յամենայնի է կարօղ. որ և ԱՄԵՆԱԿԱՐ. ամենազօր. ամենահնար. գատիրի մուտլագ, հէր շէյէ գատիր. *Ամենակարող զօրութիւն. Յճխ: *Ամենակարող զօրութեամբ միշտ թագաւոր յաւիտենից: Ամենակալ՝ ամենակարող: Ամենակարող աջովդ քո. Շար: *Զամենակարող անունն այս կարդասջիք 'ի վերայ. Յհ. խմ. էկ: *Խզեսցես ամենակարող սուսերաւ բանիւդ. Նար. ծե:

ԱՄԵՆԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. իբր Ամենակարողութիւն. ամենազօրութիւն. գուտրէթի մուտլագա. *Մարդկեղէն որժ նմանատ լինէր այս ամենակարութեան. Լմբ. ող: *Մի առհամարհեր 'ի վերայ իմ զանսահման ածութեանդ ամենակարութիւնդ. Բենիկ:

ԱՄԵՆԱԿԱՐՈՍ. ա. Կորուսեալ ամենայնիւ. 'ի յետին կարիս անկեալ. խիստ չարօփ. *Բուծանես զամենակարօտ քաղցելոց ունձինս. Թէոդոր. խլ:

ԱՄԵՆԱԿԵՐ, ի. ա. Παμφάγος. Omnia devorans. Որ զամենայն ինչ ուտէ՝ լափէ. ամենակալ. ամենածախ. ամէն բանը կերօղ լափօղ՝ կուլ տուօղ. *Խզեալ զամենակեր որովայնն գժոխոց. Ոսկ. նոր կէր: *Ցամենակեր որովայնէ նորա խմով չարաչարանօք հանեալ կորզեցից. ՃՃ: *Ամենակեր հուր. Ճ. Ա:

ԱՄԵՆԱԿԵՐԱԿՐԻՉ. ա. Παντοτρόφος, παντρόφος. Omnium nutritor, altor. Որ զամենեսին կերակրէ. բոլորեցուն սնուցիչ, տածիչ. ամէնուն կերակրօղ. *Ամենակերակրիչ պարգևօք քում լինէր ըստ պատուոր. Իմ. ծէ. 25: *Զարեգակն, զամենակերակրիչն հուր. Պիոտ:

ԱՄԵՆԱԿԵՐՏ. ա. Կերտօղ և յօրինիչ բոլորից. կամ ամենագործ, որ զամենայն հնարս հնարի. *Գերէ զմիտս նորա յամենակերտ զգայութիւն իւր. Մծբ. ծի:

Եւ Ամենայն ճարտարութեամբ կերտեալ՝ յօրինեալ. *Տաղաւարն՝ աման զարդուց, և ամենակերտ հանդերձից. Տօնակ:

ԱՄԵՆԱԿԵՑՈՅՑ. ա. Կեցուցիչ ամենից. փրկիչ և պահպանիչ բոլորից. *Ամենափրկիչ, ամենակեցոյց, որ ակնարկելովն գործածէ զամենայն արարածս. Մանդ. ի ծն: *Ամենակեցոյց թագաւոր. Նար. հը: *Զկնի ամենակեցոյց խաչելոյն: Ամենակեցոյց նշանի: Բացցէ զամենակեցոյց ճշմարտութեան վարդապետութեան. Ագաթ: *Ամենակեցոյց գալստեամբդ. Շար: *Ամենակեցոյց յարութեամբ. ծմ:

ԱՄԵՆԱԿԻՐ. ա. Կրօղ յինքեան զամ, որպէս ընդունարան. *Առ տապանն (նոյի) ամենակիր. Նար. ճզ:

Բարձօղ կամ կրօղ 'ի բանին զամ. ամենակալ. ամենափառ. *Ձեռն ամենակիր. Վրդն. լ:

Կրից մարմնոյ և չարչարանաց ամենայնի ընդունակ. *Մարդասիրաբար ընդունելոց նահատակութեամբ, որք ամենակիրն անդրանիկ պատուեցան. Նար. յը:

Եւ Ամենայն կրից ախտից ներքոյ անկեալ. ախտաւոր յոյժ. կամ աղգի աղգի կրիւք վարակեալ. *Ամենակիր բազմածուփ խորհրդոց. Նար. է:

ԱՄԵՆԱԿՈՐԾԱՆ. ա. Որ զամենայն կործանէ, կամ ամենայնիւ աւերէ. համայնականջնջ. իսպառ կործանիչ. բոլորը աւրօղ. բոլորովին կոր իտօղ. *Ի ջրահեղձոյց ամենակործանն դարու: Հայեցայց առ՝ յամենակործան վտանգ ներգեւյս: Ամենակործան գլորման. Նար. յէ. ջ. ղգ:

ԱՄԵՆԱԿՈՒԼ. ա. Որ զամենեսեան կլանէ. ամենակեր. ամէնքը կուլ տուօղ. *Ի վերայ ամենակուլ մահուան կենօք երևեալ. Կոչիւն:

ԱՄԵՆԱԿՈՒՌ. ա. Ըստ ամենայնի կուրացեալ. ողջակուրացեալ. խիստ անմտ. *Ամենակուրաց զէնօղ. այլ ձ. ամենակուրաց. Մաշտ:

ԱՄԵՆԱԿՐՈՂ, ի. ա. Ամենայնի կրօղ կամ իշխեցօղ. ամենակիր. *Եթէ ոչ նորին հրոյ ամենակրողի կրեալ հայէին. Անյաղթ. Բարսղ:

ԱՄԵՆԱՀԱՃԵԼԻ. Տ. ԱՄԵՆԱՀԱՃՈՅ. *Ամենահաճելի կատարելութեամբ. Պէփ:

ԱՄԵՆԱՀԱՃՈՅ. ա. Πανάριστος. Omnino placens, optimus. Ամ իրօք հաճոյ, հաճոյական, հաճելի այս և մարդկան. ընդունելի. ցանկալի. գովելի. քաջ. ամենալաւ. *Ահա ամենեքին ամենահաճոյքն և խնամատուքն մեր հօրը՝ ածածին անուանեն զսուրբ կոյսն: Ամենահաճոյն (կամ ամենահաճելին) յոյժ: Ամենահաճոյն այն և սուրբն եղեկիա: Ամենահաճոյն պետրոս: Ամենահաճոյն պօղոս. Պարզատ: *Զամենահաճոյ և զհրաշալի զօդրգանութիւն. Պէփ:

ԱՄԵՆԱՀԱՄ. ա. Որ ունի զամ համ կամ զհամեղութիւն. շատ համով, անուշ անուշ. *Ամենահամ կերակուր. Վրք հց. է: *Ամենահամ առաքինութիւն. Նար. խէ:

ԱՄԵՆԱՀԱՄԲԱՒ. ա. Ամենայնիւ համբաւեալ. մեծահռչակ. ամէն տեղ անուն էլած. *Ամենահամբաւ առաքելոյ. Լմբ. յոյժ:

ԱՄԵՆԱՀԱՄՈՒՌ. ա. Ամենայն միահամուռ. համօրէն. համօրէն. բոլոր միանգամայն. բովանդակ. *Պէտք լինին մի ըստ միոջէ նուաստեացն առ 'ի խնամ, և առ յամենահամուռ նուաստութեան զարգու. Փիլ. էլ. է. 44:

ԱՄԵՆԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Πανεπίσκοπος. Omnia intuens, omniscius, perspicacissimus. Որ ակնարկէ յամենեսին ած յատակութ. ամենատես. ամենատեսուչ. *Հոգի ամենահայեաց. Իմ. է. 23: *Տեսողին զամ իւրովք ամենահայեաց տեսութեամբ. Դիոն. էկ. փ: *Ամենահայեաց աստուծ. Նար. ծթ: *Ոչ ինչ թաքնու յամենահայեաց աչաց. Սարկ. փհ: *Ամենահայեաց ակն հոգւոյն. Վանակ: *Ըստ ամենահայեաց գիտութեան. Լմբ. պորտ: *Ոչ զերեսաց զիւրական արարածս յամենահայեաց ճառագայթից. Տօնակ:

ԱՄԵՆԱՀԱՅՐ, հօր. գ. Ամենեցուն հայր հասարակաց՝ ած. մանաւանդ հայր ած. *Մի ածութիւն, ամենահայր, ամենաւէր, ամենազօր: Ա յանսկիզբն գթով խնայեալ յիս ած իմ, ամենահայր բարի. Մանդ. ծն: Մարգր: *Զհնազանդութիւն զհա

[illegible] առ ամենահայրն․ [illegible]։ 'Որդի է գաւթի, և ամենահօրն բնութիւն․ [illegible]։ 'Բարերութեան ամենահօրն զիջման․ Լմ․ Հմ։

ԱՄԵՆԱՀԱՆԴԻՍ․ Տ․ ԱՄԵՆԱԺՈՂՈՎ․ [illegible] ամենահանդէս․ [illegible]։

ԱՄԵՆԱՀԱՅԱՑ․ ա․ Մեծահայեաց․ ... հայեցող․ տեսանող․ 'Լոյս խորհրդոց ամենահայեաց Հոգւոյդ․ Նար․ ղա։

ԱՄԵՆԱՀԱՍ․ ա․ Որ առ ամենայն և առ ամենայնի հասանէ․ 'Ամենահաս, ամենատեսող․ Մագ․ ծն։ 'Ամենահաս Բանդ [illegible]․ Նար․ ի՞ւ։ 'Ամենահաս ձեռամբ [illegible] անձն զենլոյ․ Լմ․ ող։

Եւ Ամենայնի հասու․ ամենագիտող․ ամենատես․ (որպէս [illegible])։ 'Աչք և ականջք [illegible] ամենահաս զօրութիւն գիտեմք։ Ամենահաս բնութի․ Լմ․ ող։ '(Աստուած) ամենահաս գիտութեամբ մարգարէանայ․ Ագաթ։

ԱՄԵՆԱՀԱՍԱՐԱԿ․ ա․ Որ հասարակաց է ամենեցուն և [illegible]՝ առ ամենայն [illegible]․ 'Ո՛վ պանծալի [illegible] ամենահասարակ տրուեալ․ Փիլ․ նխ․ ե․ 'ի գիտութեան։

ԱՄԵՆԱՀԱՍՏԻՉ, ող․ ա․ Ամենից հաստիչ․ արարիչ ամենայնի․ ամենեցուն ստեղծող․ ծն․ 'Ուստի և յամենահաստողէ առ [illegible]․ Ագաթ։ 'Զամենեցուն [illegible] ամենահաստիչ․ [illegible]․ եկ։

ԱՄԵՆԱՀԱՏ․ ա․ Հատու ամենեւին․ խիստ սուր, կտրող․ 'Եւ ոչ ամենահատ [illegible] թեւք առ 'ի վանումն թշնամեաց․ Պիտ։

ԱՄԵՆԱՀԱՐԹ․ ա․ Ամենայնիւ հարթ և ճահար․ տափ, հոլ․ փոխ փոխ․ 'Զմիշտ գոհութիւն յառաջագոյն ամենահարթ գոյիւ պատրաստեսցուք․ Նար․ խը։

ԱՄԵՆԱՀԱՐՈՒԱԾ․ ա․ Ի հարուածս [illegible]․ ամէն ցաւոց ղօրհնեալ․ 'Ի բժշկութ ամենահարուած վիրաւորեալ [illegible]․ Սեբ․ ող։

ԱՄԵՆԱՀԱՐՈՒՍՏ․ ա․ Հարուստ և [illegible]․ լի մեծութ և առատութ․ խիստ հարուստ․ ճեպ մեծատուն․ 'Թողլ մեզ զաւակ ամենահարուստ․ Խոր․ ե․ ւց։ 'Ամենահարուստ և բազմահանդոյր Թագաւոր․ Յհ․ կբ։ 'Զամենահարուստ անուն 'ի առատութեանց [illegible]։ Ամենահարուստ մեծութ յաւէտ պատկան։ Ամենահարուստ բարութ՝ ամենեքին անուն 'ի չարէ․ Նար․ ծա․ ճը․ հէ։

ԱՄԵՆԱՀԱՒԱՔ․ ա․ Որ ամենեքին [illegible], կամ որ զամենեսին յինքն հաւաքէ․ ամենաժողով․ ամենախմբիչ․ 'Հրաշափառ ամենահաւաք զեկեղեցի է [illegible]․ [illegible]․ [illegible]։ Եւ Վրդն․ ող։

ԱՄԵՆԱՀԵԶ․ ա․ Հեզ ամենեքին կամ քան զամենեսին․ յոյժ քաղցր․ [illegible], [illegible]։ 'Զամենահեզ ծնողին Թիւ [illegible] զատուցանէ․ Պիտ։ 'Տերունական խոր [illegible], ամենահեզ ձայնիւն․ Լմ․ ող։

ԱՄԵՆԱՀԵՇՏ․ ա․ Կարի հեշտալի և [illegible]․ ախորժելի․ քաղցր յոյժ․ [illegible], [illegible]։ 'Հեշտացուցեալ ընդ ամենա[illegible], որ Թէթև է առաջինութեանց․ [illegible]։ Ագաթ․ ԾԾ․ 'Ամենահեշտ բարեկամին [illegible]․ Պիտ․ 'Ամենահեշտ բար[illegible]․ ծւ։

ԱՄԵՆԱՀԶՕՐ․ ա․ Παναλκής. Robustissimus, omnino valens, potens. Հզօրագոյն քան զամենայնն․ ամենազօր․ 'Ամենահզօր է [illegible], և 'ի վեր քան զամէն․ Պրպմ․ Լե․ 'Օրհնեսցուք զամենահզօրն Աստ․ Բենիկ․ 'Հասցէ 'ի լուսին խոր չնորհք Հօր-Թանց ամենահզօրիդ․ Բենիկ։

ԱՄԵՆԱՀՆԱՐ, ի․ ա․ Գտանող ամ հնարից յամ գործառութիս․ ամենաձեռնաւոր, և ամենակար․ ամենարուեստ․ ըստ յն․ քաջահնար․ քաջարուեստ․ Εὐμήχανος, ἀριστοτέχνης. Industrius, ingeniosus, artificiosus. ամէն բանին ճարը գտնող, խիստ ճարպիկ․ ֆէն հիւներլի, մարիֆէթլի, ուստա․ 'Ամենահնար ամենագէտ է։ Եւ 'ի փոքունս ամենահնար ճարտարապետ է․ Ոսկ․ մթ։ 'Ո՛րչափ ես ամենահնարն 'ի գէպ ժամանակի առնէ․ Եղնկ։ 'Փառս մատուցանէին ամենահնարին․ Փարպ։ 'Ամենահնար արուեստաւորիդ․ Նար․ կմ։ 'Աներկչելի վիրօք առ ամենահնարդ մաղ-Թեմ բժշկել․ Մեսր․ եր։ 'Ամենահնար իմաստութե, կա գիտութե, կա զօրութե․ Եղնկ։ Պիտ։ Նար․ ծա։

Եւ Մեքենաւոր․ բազմահնար․ ամենադաւիր․ չարարուեստ․ 'Ցաղթել ամենահնար չարին (կամ չարեաց) սատանայի․ ԾԾ։ 'Ամենահնար պատերազմի սատանայի․ Մագ․ Ե։

ԱՄԵՆԱՀՆԱՐԱԳԻՏ․ ա․ Որպէս ամենահնար ճարտարապետ․ ամենայն արուեստից իմաստութբ․ 'Ի վերայ ծովու հիմունս եարկ ամենահնարապէս և կարողապար․ Սարկ․ շարծ։

ԱՄԵՆԱՀՆԱՐՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ամենահնար ճարտարութի․ ամենակարութի․ 'Տէրատանօր ղեկոյ ամենահնարութեն այ յայտնեալ․ Ոսկ․ գծ։

ԱՄԵՆԱՀՌՉԱԿ․ և } ա․ Πανεύφημος, διαβόητος. Omnino celebrandus, omni laude dignus, celebratissimus.
ԱՄԵՆԱՀՌՉԱԿԵԼԻ․ }
Ամենայն հռչակաւ բարեհամբաւ, գովելի, և գովեալ․ 'Զպաշտօնելի և զգերահռչակ և զամենահռչակ ածայնութենն․ Դիոն․ երկ․ Ճ։ 'Արքահամին այն ամենահռչակն։ Երանելոյն և ամենահռչակելի (կամ ամենահռչակին) հօրն մերոյ աթոռանոյ։ Ամենահռչակքն հարք․ Կիւրղ․ պրպմ․ և հանգ։ 'Աթանասիոս աղէքսանդրի հայրապետին՝ ամենահռչակն և սուրբ։ Նազելի յոյժ քան զանուանին յաշխարհի և ամենահռչակ ըստ ճշմարտութեն է․ Սարկ․ հանգ․ և փհ։

ԱՄԵՆԱՀՐԱՇ․ և } ա․ Ամենայն
ԱՄԵՆԱՀՐԱՇԱՓԱՌ․ } նաեւ 'ի վեր քան զհրաշս կամ զկարծիս մարդկան․ իբր յն․ Παραδοξότατος. Qui est praeter omnium opinionem, admirabilis, incredibilis. խէյլէ ալէ, խիստ արմանալու, անհաւատալի․ [illegible], ֆէվ [illegible]․ 'Անունն իսկ ամենահրաշ պանծալի․ Պիտ։ 'Պատուար ամենահրաշ ըստ եղեկինելի․ Նար․ կաա։ 'Ո՛վ ամենահրաշափառ զօրութի ածընկալ նշանիս․ Նանաս։

ԱՄԵՆԱՁԱՅՆ․ ա․ Մեծաձայն յոյժ․ լսելի ընդ ամենայն աշխարհ․ 'Զամենաձայն գոյժ նոցա և մարգարէական հոգւոյն 'ի հեռաւոր լսէր․ Հ․ Ներսէս։

ԱՄԵՆԱՁԵՒ․ ա․ Πάνσχημος. Omnis figurae. Ունող զամենայն ձեւ կամ զկերպարանս նմանութեն․ 'Ամենայն համանգամայն 'ի նա ստորոգի, և ոչինչ է յամենայնէ․ ամենաձեւ, ամենատեսակ, անկերպ, անգեղեցիկ․ Դիոն․ ածայ․ Ե։

ԱՄԵՆԱՃԱՌԱԳԱՅԹ․ ա․ Παμφαίνων. Totus lucens, collucens, splendidissimus. Ամենայնիւ ճառագայթեալ կամ լուսաւորիչ․ որպիսի է միջօրեայն, և լուսինն 'ի լման․ 'Զմերձեցուցեալ ժամուն՝ յանտառուր և յամենաճառագայթ ժամուն․ Ոսկ․ գծ։ 'Քաւն և չորք՝ աւուր և գիշերոյ չափ․ հնգետասան (լուսնի՝) ամենաճառագայթ․ երկոտասան՝ կենդանակերպ․ Փիլ․ լին․ ա․ ցւ։ 'Արարին զկեանս մեր ամենաճառագայթ, որպէս լուսին զչորեքտասան գիշերն իւր․ Վրդն․ ւս։

ԱՄԵՆԱՃՇՄԱՐԻՏ․ ա․ Ամենեքին ճշմարիտ․ Ոսկ․ չհ։

ԱՄԵՆԱՄԱՐՏԻԿ․ ա․ Որ յամենայն մարտս քաջ հանդիսանայ․ մրցօղ հաստ և ուժեղ․ 'Պատերազմաբար ածէ, որ ամենամարտիկն է, զմարմնոյն զառողութեն և զզօրութեն․ Մաշկ։

ԱՄԵՆԱՄԱՔՈՒՐ․ ա․ Մաքուր և անարատ ամենեքին․ ամենասուրբ․ ամենայնիւ ուղղափառ․ Πανάγνος. Purissimus, castissimus. Παναγής, πανάγιος. Sanctissimus. 'Զկարօտն առ 'ի լինել ամենամաքուր՝ կատարելապէս մաքրեն․ Դիոն․ եկ․ Ղ։ 'Զձեզ սրբազանդ և զամենամաքուրդ նորա հարսունս․ Պրպմ․ լը։ 'Հոգեղէնքն ամենամաքուրք․ Նար․ յե։ 'Ամենամաքուր գլխոյն․ Սրկ․ յկ․ ծա։ 'Որ ամենամաքուրն է բնութք․ Իգն։ 'Ցամենամաքուրն մատուցանեն սեղան։ Առագաստ ամենամաքուր փեսային․ Սարկ․ հանգ։ 'Գեղեցիկ ըս ամենամաքուր մարդկութեն պատմուճանաւ, որ ոչ արար մեղս [illegible]․ [illegible]։ 'Վասն ամենամաքուր մարմնոյ և հրաշափառագոյն գրկաց սրբուհւոյն, յորում զգենեցար․ Բենիկ։ 'Ամենամաքուրն հոգւ․ Կլիմաք։

ԱՄԵՆԱՄԵԾ, ի․ ա․ Παμμέγιστος, μέγιστος. Maximus. Մեծ քան զամենայն․ գերագոյն՝ և կարի մեծ․ 'Ընկալ ամենակալ ամենամեծդ աճ․ Ժմ։ 'Ամենամեծ իմն և յոյժ գերազանցեալ յասացեալս կան խմաստք․ Նիւս․ երգ։

ԱՄԵՆԱՄԵՂ, ի․ ա․ Ամենայն մեղօք լի․ ամենայն մեղաց պարտական․ բազմամեղ․ խիստ մեղաւոր, ամէն յանցանք քէր․ 'Ամենամեղս հոգւոյ։ Կենագործեա զիս զամենամեղս․ Նար․ խ․ յա։ 'Ամենամեղ անձն իմ․ Շար։ 'Զամենաչարան և զամենամեղս․ Ոսկիփոր։

ԱՄԵՆԱՄԵՐՁ․ ա․ որ և ԱՄԵՆԱՄՕՏ․ Մերձ առ ամենեսին․ անընդմիջելի մերձաւոր, հպաւոր․ ամենեկինելի․ բոլորովին մօտիկ․ ֆէք եաքըն․ 'Կարկառեա 'ի վերայ իմ զամենամերձ աջ քո։ Մատն ամենամերձ․ Նար․ ճա․ խբ։ 'Ցամենամերձն զօրութէ․ Լմ․ պղրգ։

ԱՄԵՆԱՄՊԱՐԻՇՏ․ ա․ Լի ամենայն ամբարշտութբ․ հայհոյիչ․ 'Խիթ զամենամպարիշտ բերան քո․ Ճ․ Ա։

ԱՄԵՆԱՄՕՏ․ Տ․ ԱՄԵՆԱՄԵՐՁ․ 'Ամենամօտ գոլ, և զամենայն ինչ տեսանել անքուն աչօք․ Փիլ․ բարն։

ԱՄԵՆԱՅԱՂԹ․ ա․ որ և ԱՄԵՆԱՅԱՂԹՈՂ․ Յաղթօղ ամենայնի և յամենայնի․ ամենազօր, և քաջայաղթ․ Εὔνικος, καλλίνικος. Victor egregius, invictissimus. որ ամէնուն կյաղթէ․ 'Ի փառս ամենայաղթ եկեղեցւոյ․ Եղիշ․ ա․ 'Ամենայաղթ տէրութի, կամ զօրութի, կամ խաչ․ Պիտ․ Շար։ 'Հայցէին յամենայաղթն քոյ՝ յաղթել մեծի պատերազմին։ Ամենայաղթ նահատակն քո․ Արծր։ 'Ամենայաղթ մարտիրոսօք, և ամենայն սրբովք․ Թէոդոր․ խոու։ 'Երկիւղ ամենայաղթ․ Վրդ հց․ ԻՂ։

Եւ Կարի յաղթ․ մեծ յոյժ․ [illegible]․ անհնարին․ Παμμεγέθης. Maximus, vastissimus, immanis. 'Ամենայաղթ ջուրքն՝ որ են 'ի վերայ երկնից․ Ճ․ Թ։ 'Երկնի

ամենայաղթ զնացիցն չարժութեանց. Դիոն. Ածայ. Դ։

ԱՄԵՆԱՅԱՂԹՈՂ. ա. Նոյն ընդ վ. ը ա նչ. *Ամենայաղթող տէր փառք քեզ, ամենազօր փրկիչ փառք քեզ. Գնձ։ *Արաա ամենայաղթող։ Ախոյեանս ամենայաղթողս. Նար. ղգ. Ա. Է։

ԱՄԵՆԱՅԱՅՏ. ա. Որ յայտ է ամենեցուն. քաջայայտ. հրապարակեալ. [illegible]. *Ամենայայտ պատնիկ. ՃՃ։ *Զայն ասէ ամենայայտ պատնկուն. Սրգ. յոգ. ա։

ԱՄԵՆԱՅԱՋՈՂԱԿ. ա. Ամենայնիւ յաջողեալ, յաջողակի վճարեալ. անխափան և բարեյաջող. որ և ԱՄԵՆԱՋՈՂԱԿ. *Գոհանալը զայ ամենայաջողակ բարեացն. ՃՃ։

ԱՄԵՆԱՅԱՐԴԱՐ. ա. Որ իցէ ամենայնիւ բարեկարգ յարդարուն. բարեձև. կարգաւոր. [illegible]. *Ամենեքին ամենայարդար իմաստութեամբ արարչին կան յիւրաքանչիւր սահմանի. Վեցօր. Է։ *Ախորժակաց հոգւոյն զհետ երթայ ամենայարդար պատրաստութեամբ. Սրգ. յկ. Է։ *Ժողովեալ ազգ ազգ յընտրելոց զօրաւորաց ամենայարդար պատրաստութեամբ։ Յաջողեցաւ թագաւորութեանն արտաշէսի ամենայարդար պատրաստութեամբ. Արծր. ա. 5. 11։

ԱՄԵՆԱՅԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարեզարդութեան և բարեկարգութեան ամենայն իրաց, և ամենավայելչութեան. *Զայն հաստատութեան քաղաքին և զամենայարդարութեան ոչ ոք կարէ բաւանդակել. Մագ։

ԱՄԵՆԱՅԱՐՄԱՐ. ա. մ. Παναρμόνιος. Concinnissimus. Ամենայնիւ յարմարեալ համգոյն ընտիր ներդաշնակութ. կարի յոյժ համեմատ. բարեչափ. վայելչական, գեղեցիկ. [illegible]. *Ամենայարմար, և արդարև երկնային երաժշտականութ. Փիլ. լին։ *Ամենայարմար աշխատեալ զերգսն. Աճառ. ծղ։ *Ամենայարմար ստուգեալ։ Ամենայարմար իմաստութեամբ ուսուցանելոց. Ոսկ. հա։ *Ամենայարմար պատկանաւորութեան, կամ պատրաստութեան, կամ խորատ. Սխոլ. ող։ ՃՃ։ Երզն. մթ։ *Ամենայարմար հաւասարա. Մագ. ծդ։ *Ամենայարմար սրահի իմաստութեան սողոմոնի. Նար. խչ։

ԱՄԵՆԱՅԱՐՄԱՐԱԳՈՅՆ. Նոյն ը վ. իբր ամենայնիւ համեմատ քան զայլս. *Զորրեակդ՝ թուոց է ամենայարմարագոյն, իբր կատարելագոյն։ Ամենակատարութեան տասնեկի թուոցն ամենայարմարագոյն է, և չափ անբաւութեան թուոց. Փիլ. լին։

ԱՄԵՆԱՅՆ, ի, իւ. ամենայնք, այնց կամ այնից, նիւք. ա. Ամէն. համայն. համօրէն. համօրէն. հանուր. բնաւ. [illegible]. (որպէս և լտ. [illegible].) Πᾶς, πᾶσα, πᾶν. Omnis, omne. Σύμπας. Omnis simul. *Արար տէր զամենայն [illegible] կենդանեաց, և զամենայն թռչունս։ Իշխեսցեն ամենայն երկրի, և ամենայն սողնոց։ Եղաւ ձեզ զամենայն խոտ սերմանելի. և ամենայն փայտ՝ որ ունիցի յինքեան պտուղ։ Երկինք և երկիր, և ամենայն զարդ նոցա։ Զամենայն զգործս իւր։ Յամենայն գործոց իւրոց։ Մայր ամենայն կենդանեաց։ Ամենայն աւուրք ադամայ։ Ամենայն ոք. ամենայն մարդ. ամենայն բան. ամենայն ինչ, զամենայն ինչ. ը ամենայն ... ը ամենայն երկիր. ամենայն խորհուրդք կամ բանք, կամ գործք. ամենայն ազգն մեր. ամենայն հեթանոսք. եւ։ *Յամենայնիցն կարեւոր է մեզ փախչել յախտից. Ոսկ. յհ. Բ. 2։ *Յամենայնցն դադարել չարեաց։ Ընդ ամենայնսն էր անցեալ թիւրութիւնս։ Ամենայնից լինել մարդկան. Պիտ։

Բոլոր, բովանդակ. ողջոյն. Ὅλος. Totus. [illegible]. *Ած տէր հօրմ հարաւոյ յերկիր զախան ամենայն, և զգեհեռն ամենայն։ Սիրեսցես զտէր ած քո յամենայն սրտէ քումմէ, և յամենայն անձնէ քումմէ, և յամենայն զօրութենէ քումմէ։ Այս ամենայն եղև, զի լցցի։ Շրջէր յս ը ամենայն կողմն գալիլեացւոց. եւ։ *Եթէ զամենայն զէծ յամենայն 'ի հիւղն լինել ասիցեն։ Ընդունել զամենայն զնա. Եղնկ։

ԱՄԵՆԱՅՆ, յեղակի հոլովմ յարեալ ը յոքնական դոյականս. *Զօրացն ամենայնի. Բ. Ձ. Ժ. 9։ *Ղեւտականացն ամենայնիւ. Խոր. Բ. 47։ *Զայլոց իրաց ամենայնի։ Այլովքն ամենայնիւ վարեն աւրուեսօք. Պիտ։ *Պատճառ բարեաց ամենայնի։ Եղև զնա ամենայնից պատճառ չարեաց։ Մարմինք ամենայն. Նար. ՅԲ. ՀԲ։ *Արարածք ամենայն։ Զօրացեալս ամենայն. Շար։ *Այլոցին ամենայնի. կամրջ։

ԱՄԵՆԱՅՆ, ամենայնք. գ. Որպէս Ամենայն ոք, ամենեքեան. և Ամենայն ինչ. Πάντες, πάντα. Omnes, omnia. [illegible]. *Ամենայն՝ որ ապանանէ։ Ամենայն որ լսէ զբանս իմ։ Յամենայնէ՝ որ լսէ զբանն առաքելութեան. Ընդ ամենայնի ամենայն եղէ։ Որ յաղթէ զամենայն յամենայնի։ Որ մատակարարէ ամենայնի զամենայն։ Դու տէր ամենայնի, անխիղճ յամենայնէ, լի ամենայնիւ։ Սահեալ 'ի ներքոյ երկնից, և շրջեցեալ ընդ ամենայն. եւ։ *Ինքն պատեալ զամենայնիւ, 'ի ներքոյ ամենայնի, 'ի վերոյ ամենայնի, արտաքոյ ամենայնի, և ամենայն 'ի նմանէ, և ամենայն 'ի նա, և ամենայն 'ի փառս նորա։ Ամենայնի նա է հաստուցանօղ։ Զինքն արարեալ օրինակ ամենայնի. Ագաթ։ *Տայ ամենայնի կենդանութի. Եղնկ։ *Տիրէ ամենայնի։ Սկիզբն ամենայնի, և յամենայնի. Նար։ *Զկայանան չորրորդ 'ի նոյն ամենայնք 'ի ժամանակագրացն գրեն. Խոր. ա. 4։ *Որ ամենայնից ես արարիչ. Շար։ *Յօժանէ տրար զամենայնս. Յճխ. Դ։ *Զամենայնիցն վճարել յինքենէ զգործառնութիս. Պիտ։ *Հնարաւոր են քեզ ամենայնք. Նար։ *Ընդ իւր ածելով զկամմար ամենայնիւքն. Խոր։ *Ի ձեռն ամենայնիցն (այլ. ամենիցն) ուսուցանէ զնա խոնարհամիտ լինել. Ոսկ. յհ։ *Յայնժամ ամենայնքն լռեալ դադարեն. Շ. [illegible]։ *Իբր թէ անհնար է այ յամենայնսս լինել. Յհ. իմ. [illegible]։

Եւ հելլենաբանութբ, որպէս Տիեզերք. աշխարհ համօրէն. Πᾶν, πάντα. Universum, orbis, mundus. [illegible]. *Որպէս արգելք գոյացոյ ամենայն. Աճառ. [illegible]։ *Բաւիլոս ('ի գիրս վեցօրէից) զբարձր զամենայնիս զարդարանս գիտրաւ ընթանելի բազմաց արար. Նիւս. կազմ. ա։ *Որ ամենայնի մասն է, և գիտէ նախախնամութիւն ամենայնի, հարկ է յամենայնէ ունել զնախախնամականն. Փիլ. նխ. ա. [illegible]։

ԱՄԵՆԱՅՆ ԻՐՕՔ, ԱՄԵՆԱՅՆ ԻՒԻՔ, ԱՄԵՆԱՅՆԻՒ, ՅԱՄԵՆԱՅՆԻ. մ. Παντῶς, πάντη. Omnino. Ամենևին. ըստ ամենայնի. բոլորովին. ամենայն օրինակաւ կամ հանգամանօք. արդարև, անշուշտ. ամենայն մասամբ. յամենայն իրս և 'ի տեղիս և 'ի ժամանակս. [illegible]. *Անշարժք ամենայն իրօք ամենևին. Արիստ. [illegible]։ և Գործ։ և Ար. [illegible]։ *Անկար ամենայն իրօք։ Քաջայայտ ամենայն իրօք է. Պիտ։ *Ամենայն իրօք զհետ երթայ։ Հարկեցաւ ամենայն իրօք բերել. Յհ. ԻԲ։ *Ամենայն իրօք նախատեալը, կամ անպատիւ. Նար։ *Ամենայն իւիք ըստ ըղձիցն յարմարի գործ. Պիտ։ *Ամենայնիւ ինքեամբ աստուծ է, տէր ո՞ նման է քեզ. Խոր. Բ. 89։ *Կարի յոյժ ամենայնիւ բարեբանեալն վայրս։ Բոլորհամարաբար ամենայնիւ. Պիտ։ *Ած՝ որ ամենայնիւ լոյս է, ամենայնիւ լուր է, ամենայնիւ աչս է, ամենայնիւ բան է։ Երկինք ամենայնիւ և ոտնքերը ամենայնիւ 'ի վեր ունել ոչ բաւեն. Ագաթ։ *Հաւասար քո ամենայնիւ։ Ամենայնիւ հաստուցից զպատիժ պարտուցս։ Զամենայնիւ նորոգութիւն. Նար։ *Արդար ես յամենայնի։ Յամենայնի արդար. Շար։ *Յամենայնի օրհնեալ ես տէր. Գործ։ *Զքեզ յամենայնի բովանդակեալս հրաշագործեցեր։ Յամենայնի ամէրձ բարերար։ Յամենայնի տարրեմեծ։ Կարող ես յամենայնի թողուլ զմեղս. Նար։

Ոճով կրկնութիւն նոյն բառից. *Ամենայնիւ յամենայնի քաջապէս համբերեալ։ Ամենայնիւ յամենայնի չինութե պարապեցուցեալ։ Յամենայնի ամենայնիւ առ հասարակ զամենեսեան խրատել։ Ամենայնիւ յամենայնի յարմարէր նմա. Յհ. ԻԲ։ *Մեղայ ամենայնիւ յամենայնի։ Զի յայսմ ամենայնի յամենայնի ծանեայ։ Այս է ամենայնիւ ամենայն իրօք՝ մեղանչել։ Զամենայնիւ յամենայնի ամենայն իրօք վնասակարս. Նար։

ԸՆԴ ԱՄԵՆԱՅՆ. մ. Τὰ πάντα, πάντας, ὅλως, ὁμοῦ. Omnia, omnes, simul, summa, universim. Բոլորն 'ի միասին. միանգամայն. միահամուռ. [illegible]. *Ընդ ամենայն՝ թէ քաջ իցեն քանքարք արծաթոյն չորեքհարիւր։ Ընդ ամենայն՝ ոգիք չորք հազարք. Բ. Ձ. Գ. 11։ Եզեկ. ԺԲ. 30։ *Ընդ ամենայն՝ ամք յազգաց (ցջրհեղեղին)... Եւ ընդ ամենայն՝ ամք.. ևն. Եւս. քր. ա։ *Զորք են ընդ ամենայն՝ երեկոյին առօթից սաղմոսք. Յհ. իմ. [illegible]։

Իսկ Բոլոր. Դ. 5. *Սատակեցաւ մանուկն որդի կնոջն. և ընդ ամենայն այն ժամանակ գաւակէր նմա ». իմա՛ ոչ ոք այլ բայց միայն այն. [illegible].

ԱՄԵՆԱՅՆ ՈՒՍՏԵՔ. Տ. ՈՒՍՏԵՔ. Πανταχόθεν. Undique.

ԱՄԵՆԱՅՆ ՈՒՐԵՔ. Տ. ՈՒՐԵՔ. Πανταχῆ. Ubique.

ԱՄԵՆԱՅՈՐԴՈՐ. ա. Ամենայնիւ յորդորեալ՝ յորդաւաստ սիրով. փութաջան. յօժարամիտ. [illegible]. *Ամենայորդոր էին 'ի բարեպաշտութե ընթացս. Ճ. Ա. *Ուրախացեր ամենայորդոր բերկրանօք 'ի փառս փեսայացեալ բանին. Անան. եկ։ *Ամենայորդոր արթնութբ. Յհ. գաղ։ *Ամենայորդոր փութով փառաւորել, կամ երկրպագել, կամ գալ զհետ անծային սիրոյ քո. Գործ։ և Աբ. հմ։ և Եփր. ող։

ԱՄԵՆԱՅՕԺԱՐ. ա. Նոյն ընդ վ. *Ա-

մենազօրութեան զօրութեան տրտմութեանց. փոյթ:

ԱՄԵՆԱՆԱՀԱՏԱԿ, ի. ա. Քաջն ՚ի նահատակս. խորհրդեան նորին. Իւիք զօր, զօրաւոր. *Ամենանահատակն յաղթօղ, եթէ ոչ եղէ կարող, և աչք նորա. Ոսկ. եփ:

ԱՄԵՆԱՆԶՈՎ. ա. Նզովեալ և նզովելի ամենայն իրօք. նզովածին նզովածոց. անիծեալ. *Ո՞ր ազգին և ամենանզովն ձեռն. Նար. խէ:

ԱՄԵՆԱՆԿԱՏ. ա. Որ զամենայն նկատէ. ամենահայեաց. ամենատես. *Ըստ էական ամենանկատ տեսութեան աչացն. Նար. խւ:

ԱՄԵՆԱՆՁՈՒԿ. ա. Կարի անձուկ և նեղ. նեղեալ. փոյթ տա՝ խեղդեալ. *Ամենանձուկ ձանձրութենէն փախչել նորոգութեան. Նար. խւ:

ԱՄԵՆԱՆՈՒԱԶ. ա. Ցոյժ նուազ. զօրաւոր. տկար. յետին. խեղճ. թէև նուաստ. ՚ի մեր ամենանուաղ զանցուածոյս. Խոսր: *Ամենանուաղ անձկութեան լռեալ հրեշտակեն. Նար. ծզ:

ԱՄԵՆԱՆՈՒԱՍՏ. ա. Նուաստ ամենեցուն. տրուպ. յետնեալ. ցած, խոնարհ. աղքատ, հեզ. *Ամենանուաստ աշակերտս. Թղթ. հայր. ստ գր:

ԱՄԵՆԱՇԱՀ. ա. Ամենայնիւ շահաւոր. շահեկան իրօք օգտակար. քեզ փոխեալ՝ շահեցելի. *Ամենաշահ գիտութիւն էր և է: Ամենաշահ խրատք: Ամենաշահ գործոց. Ցծն. ղ. է:

ԱՄԵՆԱՇԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամենաշահ լինել բարեաց. *Զի արժանաւորք լիցուք պատկաց և փառաց յաւիտենից ամենաշահութեանցն. Ցծն. ո:

ԱՄԵՆԱՇԱՏ. տ. ԱՄԵՆԱԼԻՑ. Πολυτελής, εὐθαλής. Opiparus, floridus. Մեղան ամենարարն ամենաշատ: Այն պէս ծաղկեալ և ամենաշատ վայելչէն էին. Ոսկ. մ. և ա. բեռ:

ԱՄԵՆԱՇԻՋ. ա. Բոլորովին շիջեալ. ծուխ մուխ մնացեալ. *Ամենաշէջ ճրագա պատ. Նար. մբ:

ԱՄԵՆԱՇԻՆՈՑ. ա. Զամենայն իրս կամ զամենայնիւ շինօղ. ամենաշինող. ամենայն կամ խորհրդի շինօղ. *Ցամենաշինողին շնորհին առնել նորոգեալ հոգւոյն. Իմ. ծգ. 17:

ԱՄԵՆԱՇԽԱՐՀԻԿ. ա. Համօրէն աշխարհի: Ոսկեփոր:

ԱՄԵՆԱՇՆՈՐՀ, ի. ա. Որպէս Տէր ամենայն շնորհաց, և շնորհատու ամենայն բարեաց. Որում և պարգևէր խաղ մի ... Ագաթ:

Որպէս Ամենայն շնորհօք լի. շնորհաձիր. շնորհաւոր. Նաշելի և գովելի. Զայր և զմեծամեծ կուսին ամենաշնորհ պատիւ. Մաշ. ջահ. զոր մայրն է ի մանուկ և հրաշագործ՝ հեր միջնորդ այսօր ... ՚ի յոյժ հանդէսի, և ամենաշնորհ երկնից (մարութեան), և հանգոյ էր և մայրն. Ճ. Ա: *Որպէս Թագուհի ամենաշնորհ (զուարթ տեսլեան), ... է կարծեցաւ. Տօնակ: Ոսկեփոր: *Ամենաշնորհ Թգլթմն անարդ ... Ճ. Ա: *Ո՞վ գեղեցկ ... ամենաշնորհ հայցուածոյս. Լմբ. ...:

ԱՄԵՆԱՇՆՈՐՀՈՂ, ի. ա. Նոյն ընդ ... Որում պարգևէր խաղ մի ... յամենաշնորհողէն իւր. Կորիւն:

ԱՄԵՆԱՉԱՐ, ի. ա. Παμπόνηρος, ...ς, παγχάλεπος. Pessimus, omnino malus, plane improbus, malignus, molestus. Կարի չար (ոք կամ ինչ). լի չարութեամբ, և առաւել ամենայն չարեաց. մոլեգնաբար. դաժան. դժնդակ. Գէշին գէշ. Գոյէթ քէօթիւ, քէօ քէնա՝ զալըմ, քէհ րէ. *Ղազարոս՝ արդար, իսկ մեծատունն՝ մեղաւոր և ամենաչար. Ոսկ. գհ: *Ամենաչար գիշեր. Ցհ. իմ. դաւ: *Տես զամենաչարն՝ թէ զինչ առնէ. Լմբ. տօէն: *Զամենաչար դայլն՝ որ առնոր էր ընկենուլ զմոլորեալ ոչխարն. Ոսկեփոր: *Զկատարելս անապականական և ամենաչար ռւսուցանեն. Եղնիկ: *Վարք ամենաչար: Ամենաչար խորամանկութիւն. Ցծն: *Ամենաչար արծաթսիրութիւն, կամ խորհուրդք, կամ ատաժանմունք. Կիւրղ. կոստ: Ածաբ. ծղ: *Ամենաչար խարդախանք, կամ վտանգաւորութիւն, ունակութիւնք, աղէտք, անձք. Պիտ: *Ամենաչար խափանումն. Նար:

ԱՄԵՆԱՉԱՐՉԱՐՈՂ, ի. ա. Ամենայն իրօք կամ զամենեսեան չարչարող (վարուոյն). *Ամենաչարչարողին համօրէն վանումն. Պիտ:

ԱՄԵՆԱՊԱՀ. ա. Պահօղ և պահապան ամենայնի, և յամենայն չարէ. ամենախնամ. ամենեքեան պահօղ՝ հոգացօղ. *Ամենապահ ձեռամբն փակեալ զաապանն: Ամենապահ շնորհացն. Ագաթ: *Ընդ ամենապահ աջովն քո ամփոփեալ. Խոսր:

ԱՄԵՆԱՊԱՅԾԱՌ. ա. Παμφαής, περιφανής. Totus lucens, splendidissimus, undique conspicuus. Ամենայնիւ պայծառ. լուսապայծառ. ամենաճառագայթ. երևելի ամենայն իրօք. չքնաղ. փառաւոր. վայելչապանծ. անարատ և յստակ. Իւիք պայծառ՝ ... Գոյէթ նուրանի՝ բոլզէն, ... *Ամենապայծառ լոյս, կամ հուր. Դիոն: *Ամենապայծառ է քաղաքն: Ի նմա կանգնեցաւ նշան խաչին քո՝ երևելին և ամենապայծառ: Նստօ ՚ի կառս բարձունս և յամենապայծառս. Ոսկ. մթ: *Ամենապայծառ ծագմամբք. Շար: *Ամենապայծառ դանձուցք. Նար: *Ցամենապայծառ անանց բարութեանց. Մանդ: *Մատնել յամենապայծառ անսարան: Ցարկեալք ամենապայծառն վայելչութեամբք. Պիտ: *Ցիւր մարմինն առ ընդ ամենապայծառ անմեղութեան. Լմբ: *Դրախտ ամենապայծառ և լուսազեղ: Ո՛վ ամենապայծառ (յն. երանութեա) դրախտ. Ոսկեփոր: Ոսկ. ծն:

ԱՄԵՆԱՊԱՆԾԱԼԻ. ա. Ամենայնիւ կամ ամենեցուն պանծալի. գերապանծ. *Դու ամենապանծալի փառօք ... Զքր. կր. խւ:

ԱՄԵՆԱՊԱՏԱՂ. ա. Ցամենայն իրս պատատեալ՝ ցնդեալ. զբաղեալ յոյժ յոյժ. բոլորովին փաթաթեալ՝ ծածկեալ. *Նայեալ ՚ի բնութեան ամենապատատ խափ. ութիւն. Նար. ծէ:

ԱՄԵՆԱՊԱՏԱՐ. ա. Ամենևին պատառումն և ... առաւելեալ. *Ի ձեռն ամենապատառումն չարութեց զչարեացն ... զպատմիժս. Պիտ:

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻԺ. ա. Ամենայն պատժոյ արժանի. *Վրիպեալ ես յաւէտ ամենապատիժ. Նար. խռ:

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻԿ, ակի, կաց. ա. Παμποίκιλος, παντοίος, παντοδαπός. Omnigenus, omnis generis, multiplex. Ամենազան. ազգի ազգի. բիւրազգի. բիւրապատիկ. բազմապատիկ. և մեծաչուք կամ բազմադիմութիւնի. անձին հերդ, չափ հերդ. հեր ռօյ, հեր ... *Որ ինչ միանգամ կազմիցի են հեշտ ցանկութեան՝ ամենապատիկք: Ծաղկանց յամենապատիկ երանգոց: Դրախտն՝ ամենապատիկ ծառովք լի: Ըստ ամենապատիկ փոփոխմանց. Փիլ: *Ի տունս պայծառս քարանց ամենապատիկ ծաղկեալս. Ածաբ. թղ: *Մեծութն ամենապատիկ յարքունիսն համբարեցաւ: Ամենապատիկ իրաւունք քաղաքութեան, կամ մրգօք ալեաց. Նխս. կոմ. Գ. Ն. Եր: *Ամենապատիկ պարգևք, կամ երանութիւնք, բարութիւն, կամ չարութիւն, վայելչութիւն. Պիտ: Ար: Լմբ: *Ամենապատիկ ներբողիւ: Ի բազմակերպ ամենապատիկս. Նար:

Իսկ Խոր. Բ. 85. *Այլ կոստանդիանոսի ամենապատիկ յարգարեալ (զբեղանդիոն՝) անուանեաց նոր Հռոմ. ... իբր Դ. ամենապատկապէս, կամ ամենայն վայելչութեամբ:

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՐ. ա. Պատիր կամ պատրողական ամենայնիւ. Իւիք խաբէբայ, խաբօղ. *Ամենապատիր մոլորակ: Ամենապատիր խաբէութին. Ցծն: *Ամենապատիրն խաբէութեամբ. Նար. հէ:

Եւ Ամենևին պատրեալ. բոլորովին ՚ի պատրանս անկեալ. Իւիք խաբուած. *Այրս մահացու ամենապատիր. Նար. ծռ:

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ. ա. Πάντιμος. Honoratissimus. Ամենայնիւ պատուելի. ամենայն պատուոյ արժանի. մեծապատիւ, պատուաւոր. *Ամենապատիւ մեծ վայելչութիւն. Պորփ: *Ամենապատիւ իշխան. Վրք հց. Է: *Զամենապատիւ և զերանելի առաքինութիւն յիշեմ. Կլիմաք:

ԱՄԵՆԱՊԱՏԿԱԳԷՍ. մ. Ամենապատիկ օրինակաւ. ամենայն յեղանակաւ. բազմօրինակաբար. *Մարմնով լինէր պատկեալ ամենապատկապէս. Սարկ. քհ:

ԱՄԵՆԱՊԱՏԿԱՌ. ա. Լի պատկառանօք ամօթոյ. ամօթալից. Իւիք ... *Ո՛վ անձն իմ թշուառ ամենապատկառ. Նար. բ:

Կամ Լի պատկառանօք յարգանաց, և մեծարանաց. *Այնքան ամենապատկառ պատուասիրութեամբ խորայել տանէր. Նար. խւ:

ԱՄԵՆԱՊԱՏՃԱՌ, ի. ա. Παναίτιος. Omnium causa, effector, vel effectrix. Այն՝ որ պատճառ կամ պատճառօղ է ամենայնի. *Ի գերագոյն և յամենապատճառ ծնութենէն: Զօրութիւն ամենապատճառին քո: Ամենապատճառ նախախնամութեան: Ցամենապատճառն է և աղբիւր... բարերարութեն. Դիոն:

ԱՄԵՆԱՊԱՏՇԱՃ. ա. Ամենայն իրօք պատշաճեալ. բարեյարմար. *Կազմէ ամենապատշաճ յարմարութեամբ. Սարկ. քհ:

ԱՄԵՆԱՊԱՏՐԱՍՏ. ա. Ամենայն իրօք պատրաստեալ. ամենայարմար. ամենակազմ. և Ամենակարող. անձն հերդով պատրաստ. ... *Ժառանգաւոր իւր ամենապատրաստ թագաւորութեն. Խոսր: *Երկայն յուսոյ ամենապատրաստ տեսութիւն: Ամենապատրաստ հանդերձեալ՝ ամենևին անվտանգելի: Ամենապատրաստ շրջահայեցութեամբ պաշտպանեալ: Ամենապատրաստ ընդունելութեամբ միշտ արժանացայց. Նար. ծբ. կբ. ղզ:

ԱՄԵՆԱՊԱՐ, ի, կամ ու. գ. Պարգև կամ պարգևութիւն կատարեալ ամենայն մասանց. *Բարիոք ասացեալ է, ոչինչ մեկնեալ, որպէս յամենապարգևական յամենապարի, և ամենեցուն ձայնակցութիւն. Փիլ. Եւ. Է. 38:

ԱՄԵՆԱՊԱՐԳԵՒ, ի. ա. Պարգևատու ամենեցուն կամ ամենայն բարեաց. ամենապարգևօղ. ամենաշնորհ. *Ամե-

նախնեամ, ամենապարգև. Մանդ. ծն: *Ցամենապարգևեն այ. Ագաթ: *Զամենապարգևք արգահատեցից: Ամենապարգև ձեռն. Նար. ծէ. ղէ:

Եւ Ամենեցուն կամ հասարակաց պարգևեալ. *Առ մեզ զամենապարգև խաղաղութիւն նորա բերէ. Խոր: *Իբրև խոկ վարդապետեալ զամենապարգև կարգս եկեղեցւոյ. Նար. ձէ:

ԱՄԵՆԱՊԱՐԳԵՒՈՂ, ի. Նոյն ընդ վ. ըստ ա. նշ. *Մխիթարութիւն ընկալան յամենապարգևողէն այ: Զնոյն ցօղ օրհնութեան յամենապարգևողէն քնէ խնդրէին. Կոչ. Արծր. գ. 5:

ԱՄԵՆԱՊԱՐԾ. ա. Ցոր օրէն է պարծիլ ամենեցուն. ամենապանծալի. *Ամենապարծ խաչիւն ծանուցեալք. Ագաթ: և Կոչ.: *Բերկրիք ամենապարծ փառօք. Պիտ:

ԱՄԵՆԱՊԱՐԿԵՇՏ. ա. Πάναγνος. Pudicissimus, castissimus. և Πάνσεμνος. Valde venerandus, magnificus. Ամենեքին պարկեշտ. համեստ. անխիթ. և և՝ նազելի և պատկառելի. ամենայն մեծարանաց արժանի. ամենամաքուր. մեծավայելուչ. թէֆ հէճառլը, հէճաշ էփիճէֆ, հիւրմէթլի. *Ամենապարկեշտ աղջիկն. Ճ. Ա: *Զամենապարկեշտ որբաղնագործութիւն իւրոյն կուսութեան. Դիոն. եկ. դ: *Ի հեզութեան վարդապետութիւնն մեր յամենապարկեշտ. Սարկ. պպ:

ԱՄԵՆԱՊԱՐՏ. ա. Ամենայնիւ պարտաւոր, կամ պարտական պատժոց. *Զամենապարտ ոգխս ընկալայց: Ամենապարտս մահու: Առ ամենապարտս եւ ներող. Նար. ծը. ի. ծը:

ԱՄԵՆԱՊԵՏ, ի. գ. Πάνταρχος. Omnibus imperans. Պետ և իշխան բազմութեան. ընդհանուր հրամանատար յարքունիս, և 'ի պատերազմի. հազարապետ ման, և սպարապետ. պաշ բեահէտ. և սէրասքէր. *Կարգէր զնա սենեկապետ, և ամենապետ հաւատարիմ 'ի վերայ ամենայն կենաց թագաւորին. Մեսր. եր: *Այր ձոխ 'ի դրան արքունի, և սպարապետ, այսինքն ամենապետ. Ճ. Բ:

ԱՄԵՆԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Παντάρχία. Imperium in omnes. Ամենիշխանութիւն 'ի վերայ ամենեցուն. *Զամենապետութիւն իւր ցուցանէ. Վրք հց. իը:

ԱՄԵՆԱՊԷՍ. մ. Παντοδαπῶς. Omnifariam. Ամենայն օրինակաւ. ամենայն իրօք. ամէն չէշիտ. հէր վէճհ իլէ. *Օդն կրական գոլով զօրութեամբ, և ամենապէս այլայլական. Արիստ. ...: *Ամենապէս յամենայն իշխանութեան միաբան արժան է պահել: Ամենապէս այս յայտ լիցի. Կանոն: *Այնպիսեացն ամենապէս խոկ և ամենեքին պատականեալ են խորհուրդք և միտք. Խոսրովիկ:

ԱՄԵՆԱՊԻՂԾ. ա. Μιαρός, παμμίαρος. Impurus, scelestissimus. Ամենեքին պիղծ. ամենագարշ. ամենազազիր. քէֆ մուրտար, նաճիս, մէլուն. *Ամենապիղծ գեհն. Ոսկ. մտթ: *Ո՜վ պիղծդ և ամենապիղծդ. Սրփ. յհ. ի: *Ո՜վ ամենապիղծք, միթէ մարգարէքն չէին մարգարէք, զի ոչ սպրեցուցին զանձինս. Տօնակ: *Զայս աշխատես գործելով ամենապիղծդ անձն. Պիտ: *Ամենապիղծ չարութի. Նար. յղէր:

ԱՄԵՆԱՊՈՌՆԻԿ. ա. Լի պոռնկութեամբ. անամօթ բոզ. *Ամենապոռնիկ, ընդէր թողեր զայրն քո. Վրք հց. իը:

ԱՄԵՆԱՊՏՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Παγκαρπία. Omnis generis fructus, fertilitas. Առատ պտղաբերութիւն. բերք ամենայն պտղոց. առատութիւն. *Նուէրնիքն զամենապտղութիւս ոմանս ծառոցն բուսուցանեն: Ամենապտղութեան իմն փափկութիւն յամենայն ազգէ ծառոցն պտղոց նուէն լինի: Ամաղթեայ մի եղջերն իւղելոյ՝ 'ի բաց բղխել 'ի խոր ծերելոյն զամենապտղութիւնն՝ առատապէսն պարար. Նիւս. երգ:

ԱՄԵՆԱՊՏՈՒՂ. ա. Πάγκαρπος, παγκάρπιος. Fructus omnis generis habens. Ունող կամ բերող զամենայն ազգ պտղոց. պտղալից. ամէն պտուղ պաւօղ. *Զամենապտուղն վայն զդրախտն: Պարտէզ ամենապտուղ. Ցհ. խմ. երև: Վրդն. երգ:

ԱՄԵՆԱՋՈՂԱԿ. Տ. ԱՄԵՆԱՑԱՋՈՂԱԿ. *Սկսաւ պայծառանալ որ ըստ օրէ յաթոռ հօր իւրոյ ամենաջողակ փառաւորութեամբ. Արծր. է. 2:

ԱՄԵՆԱՌԱՏ. ա. որ և ԱՄԷՆԱՌԱՏ. Լի ամենայն առատութեամբ, և առատապարգև. *Ազատական յանձանց պարտեացս ամենառատ. Բենիկ: *Ածային ամենառատ գանձուցն հաւատարիմ և իմաստուն անտես. Ոսկէփոր:

ԱՄԵՆԱՌԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամենառատ գոլն այ, և անբաւելի բեղնաւորութիւն ներքին՝ աստուածական ծագմանց. *Մի ած՝ յաղագս նոյնութեան բնութենն, և անձինք երեք՝ վասն ամենառատութենն. Սարկ. հանգ:

ԱՄԵՆԱՌԱՔԻՆԱՍԷՐ. ա. Ցոյժ առաքինասէր. բարեկրօն. երկիւղած և բարեպաշտ, ջէրմէտանտ. *Ամենառաքինասէր մայր քո. Մագ. ծդ:

ԱՄԵՆԱՌԱՔԻՆԻ. ա. Ամենայնիւ առաքինի, ամենայն առաքինութեամբ զարդարեալ. որպէս յն. Πανάρετος. Omni virtutum genere ornatus. Իսկ յանելն. *Ընդ ածային այնոցիկ վաստակոց ամենառաքինիս այս շաբաթ ». Իմն, որ սրբութեան և ամենայն վաստակոց առաքինութեան. Ոսկ. յոհան:

ԱՄԵՆԱՍԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Πανωλεθρία. Internecio, integrum excidium. Իսպառ սատակումն. ջնջումն, կործանումն, կորուստ. *Ուստի ամենասատակութիւնք քաղաքաց. Բրս. չոր:

ԱՄԵՆԱՍԵՊՀԱԿԱՆ. ա. Բնիկ և սեպհական. կամ նշանաւոր. երևելի. *Ցամենասեփհական տաճար սրբոյն ժողովելին: Ամենասեպհական տաճար. Ճ. Ա:

ԱՄԵՆԱՍԷՐ. ա. Ամենեցուն սիրող. *Ամենասէր, ամենագութ, ամենախնամ. Մանդ. ծն:

ԱՄԵՆԱՍԽԱԼ. ա. Ցամենայնի սխալական. բազմամոլորեալ. որ չօք կէօխլուէ, սխալանքով լըցուն. *Առ որս միջոց է վրիպութի և ամենասխալ տարակուսութի. Նար. խգ:

ԱՄԵՆԱՍՈՒՐԲ, սրբոյ. ա. Ամենեքին սուրբ. որպէս Աղբիւր ամենայն սրբութեան, սրբն սրբոց. (այ և ածային սեպհական.) Πανάγιος, ια, ιον: παναγιώτατος, παναγέστατος. Sanctissimus, a, um; sacrosanctus. *Սրբ սրբ սրբ, սրբ ես Ճշմարտապէս, և ամենասուրբ. Պրզ: *Ամենասուրբ երրորդութեան: Ամենասուրբ երրորդութեանդ վայելէ փառք. Ճառ. ձն: *Հաճոյք ամենասուրբ հօր՝ հոգւոյն սրբոյ: Ամենասուրբն յն: Զամենասուրբն ածարանութեանն. Դիոն: *Ամենասուրբ անուն. Ագաթ: *Ցամենասուրբ ձեռացն այ. Ցհ. կթ: *Ամենասուրբ մեծութիւն. Նար:

*Մարմինն քո ամենասուրբ. Ոսկ. յոհան: *Ամենասուրբն 'ի մեզաց: Ամենասուրբ Թեքղէ երբարձ զկուսութեան հոգւոց և մարմնոց մեծ րոց. Եղիշ. Ճառ. և 'ի լուսաւորն: *Որք սրբութեան ամենասրբոյն սպասաւորեն լինել հաղորդ. Գր. հր:

Իսկ - Ամենամաքուր. ամենեքին յստակ և ջինջ. անարատ և ողջախոհ ամենայնիւ. սրբազան. նուիրական. մուգարէկ, էղդէմ, մուգադդէս. Πανάγιος, πάναγνος, πανίερος. Sanctissimus, castissimus, sacratissimus. *Ամենասուրբ անդրանկին քո զօրութիւնք.. Ամենասուրբ աչօք մաքուր վերամբարձեալ: Ամենասուրբք են և անմարմինք իմացութիւնք.. Ամենասուրբք են և անարատք, և ոչ է նոցա պէտք մաքրութեան. Դիոն: Մագ: *Զիօթներորդն (որ) ամենասուրբ իմն կարծեցեալք. Փիլ. փոխան: *Զամենասուրբ սեղանն ուղղէին: Ցամենասուրբ գանձն ածային նուիրաց. Եղիշ. դ. և յէտ: *Ցամենասուրբն զրութեան աստուածայնական պատմաբանութեանն. Նար. առաք:

ԱՄԵՆԱՍՊԱՌ. ա. Որ զամենայն ինչ սպառէ. վատնիչ և ծախիչ հասարակաց. ... *Համաշխարհէ ամենասպառ ջրհեղեղ. Ոսկ. ա. փիլ. ծէ: *Գերազանցէ քան զհեղեղին ամենասպառ ծովուն յորդութի. Նար. ծէ:

մ. Բոլորովին, իսպառ կորուսանելով. *Ոչ 'ի հանդուրժելին գբերբ կորուսեալ համայնապինջ և ամենասպառ զաւերումն ծննդոցն կրճատեցեր. Նար. ա:

ԱՄԵՆԱՍՏԱՑԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Παγκτησία. Completa possessio omnium. Ամենայնիւ ամենայնի ստացողութիւն. 'ի բնէ ունողութի ամենայն լաւութեան. ծայրագոյն բարութի և իշխանութիւն. (անհարթ թարգմանութիւն 'ի յունէ.) *Տիրութի (այ է) ոչ միայն քան զվատթարն գերութանակութի, այլ և ամենայն ազնուացն և բարեաց ամենակատար ամենաստացկութի: Ամենակատարն և ամենայն ազնուացն ամենաստացկուն. Դիոն. ածայ. ծէ:

ԱՄԵՆԱՍՏԵՂԾ, ի. ա. Ստեղծօղ բոլորից. ամենայնն և ամէն բանի սպեղծօղ. հէքօրիւնի ճիք հէր չէյի էարադան. *Որպէս աղորմած և ամենաստեղծ՝ սատացիր վերստին: Կապանք ամենաստեղծին զնա արձակեացէ: Կեցուցիչ կամաց ամենաստեղծիդ. Նար. ծէ: *Առաջի անհասութենդ ամենաստեղծիդ. Բենիկ:

ԱՄԵՆԱՍՏԵՂԾԻՉ, ծչի. Նոյն ընդ վ. *Ամենաստեղծիչ միածին. Կանոն: *Խնդրել 'ի նմանէ զածն ամենաստեղծիչ. ՃՃ:

ԱՄԵՆԱՍՐԲԱԶԱՆ, ի,ից. ա. Πανίερος. Sacratissimus. Սրբազան ամենայնիւ. նուիրական. ածային. ածարեալ. սրբ. *Օրհնաբանութի ամենասրբազանիցն: Ածայնոց ամենասրբազանից գրոց ընթերցմանց. Դիոն. եկ. գ: *Այր մի 'ի մերոցն ամենասրբազան. Լմբ. 'ի Գր. պապ:

ԱՄԵՆԱՍՐԲԱՊԷՍ. մ. Πανάγιως. Purissime, castissime. Որպէս ամենասուրբ. ամենայն սրբութեամբ, ամենայն անարատութեամբ և մաքրութեամբ. *Առ ինքն քո նմանութեան զածային կատարել և բաշխել ամենասրբապէս. Դիոն. եկ. գ: *Եւ այս ամենասրբազանապէս զնոսա 'ի հաղորդութի մարմնոյ և արեան իւր կոչեաց. Լմբ. պարզ:

ԱՄԵՆԱՍՐԲՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Πανάγιον. Omnem habere puritatem. Ա_

մենից գերութեան. կատարելով մաքրութեամբ անարատութեան. *Ամբիծք են (հրեշտակք) ամենեքին, և զամենասրբութեանն գերազանցեալ ունին. Դիոն. եկ. Է։

ԱՄԵՆԱՍՈՒՐԲՈՒՀԻ, հւոյ. ա. Ամենասուրբ կոյս. (մեծարանական մակդիր աստուածածնի). Παναγία. Sanctissima. *Աստուածածնին ամենասրբուհւոյ. Ճառ։ *Հոգին սրբոյ հրեշտակաց զամենասրբուհին մարմին 'ի մայրութիւն անմահ Թագաւորին. Վրդն. եբ։ *Եղեւ ամենասրբուհին կոյսն զգեստ յանձին անպատմելի խորհրդոյն մեծութեան. Սիմ. յար։ *Ամենասրբուհւոյ ծածկեալ զգեստիւն. Հ = Յ. յաւ. Է։

ԱՄԵՆԱՍՓԻՒՌ. } ա. որ և ԱՄԵՆԱՍՓԻՒՌ.
ԱՄԵՆԱՍՓԻՒՌ. } Ամենայն ուրեք սփռեալ. համատարած. համայնատարած. բոլոր ընդ բոլոր փռեալ. *Զերկնահատակին զամենասփիւռ բացարձակութիւն։ Ամենասփիւռ (կամ ամենասփիւռ) ծառայութեան. Նոր. խէ. հը։ *Հասարակ համահասարակ, ամենասփիւռ, և բոլորից բաշխողական. Տօնակ։

ԱՄԵՆԱՍՔԱՆՉ. ա. Ամենայնիւ սքանչելի. ամենահրաշ. զարմանագործ. *Ամենասքանչ ելովք բնութեամբ. Փիլ։ *Ուրախացան զամենասքանչ նշանաւ. Կիւրղ. ղյ։ *Ամենասքանչ գործութեան. Լմ։ *Ամենասքանչ խորագործութեան. Եղծ։

ԱՄԵՆԱՍՔԱՆՉԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. *Ամենասքանչելի յարութեանն կայ և մնայ ամենայն մեր. Սարգ. յկ. Գ։

ԱՄԵՆԱՎԱՃԱՌ, ի. գ. Παντοπώλης. Seplasiarius. Վաճառող ամենայն իրաց մանրուց. փերեզակ. նալպանտ, էնիլո ալըճըն, աղտար, պագալ. *Քան այնչափ 'ի կարութեան անձն՝ լաւ էր ամենավաճառ կամ բանջարավաճառ լինել. Ոսկ. կող։

ԱՄԵՆԱՎԱՅԵԼՈՒՉ. ա. Ամենայնիւ վայելուչ. կարի վայելչական. քաղցրաբան. գեղեցիկ. ղէք եօղլըն, էրիւնլէ. *Բարիոք և ամենավայելուչ կարգեալ... Ամենավայելուչ կարգաւորութեան։ Այս բանքս ամենավայելուչ, և ցանկալի օրէնք. Լմ. պտրգ. և սր։ *Ամենավայելուչ և մեծագոյն պատուով նազարեան։ Ամենավայելուչ խելամտութեան անճառ գեղեցկութեանն։ Յամենավայելուչն քերթողացն պարապ։ Ամենավայելուչ գեղեցկութեան պայծառացեալ. Պիտ։

Եւ Ամենից ցանկալի և զուարճալի 'ի վայելել ամենեցուն. *Ամենավայելուչ բարեբարութեամբ, կամ արգասաւորք։ Զամենավայելուչ կենդանութեանն։ Այցելութեան ամենավայելուչ. Պիտ։ *Զայսպիսի յանձնէ հաղորդէ, զի մեք յայն ամենավայելուչ հաղորդութեանն առաւելցուք. Լմ. ատ։

ԱՄԵՆԱՎԱՅԵԼՉԱՆԱԼ. չ. (եթէ առաւել իցէ գրութիւն.) իբր Վայելչանալ ամենայնիւ. պայծառանալ գեղեցկութեամբ. 'ի լոյս ամենավայելչացեալ (այլ ձ. ամենայն վայելչացեալ) բնութեանս. Խոր. Հռեղ։

ԱՄԵՆԱՎԱՅԵԼՉԱԳԵՍ. մ. Կարի վայելչագեղ. ամենայն ճոխութեամբ և իմաստիւ. *Հրաման պողոտայից ամենավայելչագեղ արժան է. Լմ. պտրգ։

ԱՄԵՆԱՎԱՅՐ. ա. Որ յամենայն տեղի ունի կամ զգայնի. *Օրհնաբանեալ անանցութիւն ամենավայր ձեռնհասութեան. Նոր. ղգ։

ԱՄԵՆԱՎԱՍՏԱԿ. ա. Ամենեքին վաստակեալ. յամենայն վաստակս աշխատեալ. գոր յոգնած. *Ամենավաստակ սուրբ խոստովանողին. Եղիշ. Է։

ԱՄԵՆԱՎԱՐ. ա. Որ զամենայն վարէ տէրութեամբ. ամենատէրունչ. *Ցայնպիսի փոքրկութիւն խոնարհի ած՝ ամենավար տնօրինութեամբն. Վեցօր. Է։

ԱՄԵՆԱՎԱՐԻՉ. ա. Վարանեալն ամենայն իրօք, և վարանեցուցիչ. լի ամենայն հոգւով և տառապանօք. ցնդեալ և ցնդիչ բոլորովին. անհնարին. խիստ փարփըլած, շուարած, կամ փարփըլող. *Յօդնապատճառեան ամենավարան (մեղաւորին)։ Ամենավարան տարակուսանաց։ Գոտասխանատուութիւն ամենավարանս։ Զամենավարան ձայն կոչկոճանաց սրտիս։ Եղիցի խաղաղութիւն հրամանաւ մերով՝ ամենավարան բերոյս տառապանաց. Նոր. Շ. ա. Է. ա. հա։

ԱՄԵՆԱՎԵՐ. ա. Որ ինչ առաւել զբաղում վերա, կամ Որ լին է վերոք. *Բժշկեան զամենավեր խայթոցս չարին. Բէնէն։

ԱՄԵՆԱՎԻՇՏ. ա. Որ իցէ վիշտ բազում. *Յանխնայ վանեն զմարմինս ամենավիշտ ալիւքս. Պիտ։

ԱՄԵՆԱՎՆԱՍ. ա. Որ մեծապէս վնասէ. յոյժ վնասակար. *Զգժնդակ վարուն՝ զամենաչարն և զամենավնասն՝ սանձել. Ցմն. Է։

ԱՄԵՆԱՎՍԱՄ. } ա. Վսեմ ամենայնիւ կամ քան զամենայն. գերյարգոյ. ամենապարկեշտ. սք. ամենասուրբ. *Դասք առաքելոցն սրբոց փառօք շուրջ զամենավսեմ կուսական մարմնովն. Դիոն. Բղթ. ծա։ *Այժմեանն ամենավսեմ գրոցն վերծանութիւնք. Մագ. էկ։
ԱՄԵՆԱՎՍԵՄ. }

ԱՄԵՆԱՎՍՏԱՀ. ա. Ամենայնիւ վստահելի. անկասկած. հաւատարիմ. և համարձակ. բացարձակ. *Խնամող ողեկից ամենավստահ։ Ամենավստահ կառավարութեամբ (ընդ օդս)։ Ղառաւելս ամենավստահս 'ի խոնարհս առաքեալ. Նոր. գանձ էհեղ. Ն հոգ. Ն խչ։

ԱՄԵՆԱՎՐԴՈՎ. ա. Որ ամենայն իրօք կամ զամենեսեան վրդովէ. յոյժ վրդովեալ. *Յամենավրդով 'ի վշտալից հեշտութեանս ղերծեալ 'ի նեղ և 'ի դժուար ճանապարհս նոր ընթացուք. Վրք հց. ա։

ԱՄԵՆԱՎՐԷՊ. Տ. ԱՄԵՆԱՍԽԱԼ. *Մարդք երկրածինք և ամենավրէպք. Նոր. հղ։

ԱՄԵՆԱՏԱՃԱՐ, ի. ա. Տաճար մեծ յոյժ և ընդհանուր. *Աշխարհս սորա ամենատաճար յառաջ քան զտաճարին սք. Փիլ. եւ. Բ. 85։

ԱՄԵՆԱՏԱՐ. ա. Տարող յինքեան զամենայն. ընդունարան ամենայնի. *Որպէս զանօթ ամենատար, և իբրև զքաղաք տանող ամենեցուն. Ոսկիփոր։

ԱՄԵՆԱՏԱՐԱԾ. Տ. ԱՄԵՆԱՍՓԻՒՌ. *Ի բազումս աղգեալ (հոռ) համատարած ամենատարած։ Ամենատարած օգոյս պայծառութիւ. Նոր. կգ. կէ։

ԱՄԵՆԱՏԵՂԱՑ. ա. Տեղացեալ յամենայն տեղիս որպէս զանձրեւ. իջեալ որպէս ցօղ յամենայն վայրս առատապէս. *Ամենատեղաց գետ (ած). Նոր. գ։

ԱՄԵՆԱՏԵՂԻ. ա. Ցինքն գրաւող զամենայն տեղի. ամենավայր. անպարագիր. *Ամենատեղի ընդարձակութիւն. Նոր. հգ։

ԱՄԵՆԱՏԵՆՉ. ա. Ամենայն իրօք անյագելի, ցանկալի. *Թողուլ զանձկալի և զամենատենչ վայրս։ Յամենատենչ և ա-

նուշահոտ ընթրիքն քո. Փարպ։

Կարի անյագ. փափագող. *Եւ զինչ արդեօք մարգարէին հոգւոր ըղձականութեան ամենատենչ բաղձանացն իցէ խմանալ. Նոր. ղգ։

ԱՄԵՆԱՏԵՍ, ի. ա. Տեսող ամենայնի. ամենահայեաց. ամենատեսող. ամենագէտ. և Ամենատեսուչ. ամենախողնան. *Ո՛չ յամենատես ականէն խուսեցաւ. Փիլ. յոգ։ *Որ ոչ ծածկի յամենատես ականէն այ. Խոր. գ. 24։ *Ոչ զարհուրեցաք յամենատես ականէն. Մխ. երէմ։ *Յամենատես աչաց. Պիտ։ *Ամենատես արարչութեն. Նոր. իդ։ *Ծածուկք մարդկան յայտնի են քեզ ամենատեսդ այ. Տօնակ։ *Զամենատես անտեսութեն մեծազօր զօրութեն. Ոսկ. մ. ա. 1։ *Որ ամենատես ակնարկութբ առորեցեալ 'ի խնդիր կորուսելոցն. Արծր. ա. 1։ *Ամենատես նախախնամութե։ Հաւատոյ գիտութբ ամենատեսին. Պիտ։

Ամենայնիւ տեսանելի. կարի գեղեցիկ, և երևելի յոյժ. *Հիացեալ զարմանայ 'ի տեսիլն ամենատես. Մծբ. ծը։ *Բազմութիւնք արհամարհէք էին, բայց իշխանք որք էին ամենատեսք. Ոսկ. յհ. Բ. 11։

ԱՄԵՆԱՏԵՍԱԿ. ա. Παντοδαπός. Omnis generis. Ամենապատիկ. բազմատեսակ յոյժ. բիւրապատիկ. բազմապատիկ. պէսպէս. ամէն ջէշ. հէր տիւրլիւ, հէր նէվ, հէր ճինս. *Ամենատեսակ անկոցն սաղարթք։ Ամենատեսակ կենդանիք. Արիստ. ծ։ *Ծաղկեցեալ ամենատեսակ առաքինութբ. Սարկ. հանգ։ *Ամենատեսակ անօթ. ՃՃ։

Եւ որպէս Πανείδεος. Omnis formae. Փակող յինքեան զամենայն տեսիլ և զկերպարան գեղոյ գերազանցապէս. *Ամենաձև, ամենատեսակ, անկերպ, անգեղեցիկ. Դիոն. ածայ. Է։

ԱՄԵՆԱՏԵՍՈՒՉ. ա. Ամենայնի տեսուչ, տեսող և խնամող. *Զամենատեսուչն ած ծանուցեալ. ՃՃ։ *Զամենատեսուչ նախախնամութի. Դիոն. ածայ. ծէ։

ԱՄԵՆԱՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ. ա. Ամենախնամ տեսչուն ածեղէն. նախախնամութե. *Հայել յամենատեսչութեն այ. Վեցօր. Է։

ԱՄԵՆԱՏԻՐ, տեառն. գ. Տր ամենեցուն և ամենայնի ամենայնիւ. *Եթէ հօգոս ընդ մեր, ամենատէր ես. Նոր. հդ։ *Որդին ամենատէրն. Սեբեր. ծա։ *Զօրութի ամենատեառն քնի։ Յայտնի է ամենատեառն տէրութեն. Ագաթ։ *Գեղեցիկ օրհնութեա ամենատեառն մատուցանէր. Ան. ոփ։ *Գովութեա ամենատեառն մատուցանէր. Խոր։

ԱՄԵՆԱՏԽՈՒՐ. ա. Տխուր ամենայնիւ. կարի տրտում կամ տրտմագին. *Տեսից երբեք զամենատխուր կերպարան հոգւոյս իմոյ ժպտեցեալ։ Ամենատխուր վարանեցելոյս. Նոր. իէ. ծը։

ԱՄԵՆԱՏՈՒՆԿ. ա. Որ իցէ ամենայն ազգ անկոց. *Դրախտ անթառամ և ամենատունկ. Հ. կւեկ։

ԱՄԵՆԱՏՈՒՐ. ա. Ամենայնիւ առատատուր, կամ ամենեցուն տուեալ առատութբ. *Ընդ ամենատուր պարգևացն առատ։ Երախտեաց բարձրելոյն ամենատուր լիականութեն. Նոր. խը. հէ։

ԱՄԵՆԱՏՐՏՈՒՄ. ա. Տրտմեալ յոյժ յոյժ. կամ ամենեցուն տրտմեցուցիչ. ամենադժնեայ. *Փրկութեն հայցելով առ 'ի յամենատրտում թշնամւոյն. ՃՃ։

ԱՄԵՆԱՏՕՆ, ի. գ. ա. Πανεόρτος.

Omnis festivitatis, festus maximus. Ամենայնիւ արժանի տօնելոյ, եւ մեծն 'ի տօնս. *Զեօթներորդն (օր) ամենատօնութ իմն, եւ ամենատօն զօր կարծեցեալք, առանձինն իմն պատուոյ արժանի տանեն. Փիլ. փեռակ:

ԱՄԵՆԱՐԱՐ. ա. Ամենայնի արարիչ. ամենաստեղծ. *Ամենարարն արկ մեծազօր բանիւ իւրով. Վեցօր. Բ: *Օրհնեալ սէ եւ ամենարար երրորդութիւն. Ոսկեփոր: *Ամենարարն հրաման զերկինս նորակերտէր. Պիտ:

ԱՄԵՆԱՐԱՐՈՂ. ի. Նոյն ընդ վ: Մագ:

ԱՄԵՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Արարչագործութիւն ամենայնի. *Յայս ամենարարութեան. Ագաթ:

ԱՄԵՆԱՐԻ. ա. Ամենայնիւ արի, զօրաւոր, տոկուն. *Անշարժ միմիգ, եւ ամենարի. Մագ. Է:

ԱՄԵՆԱՐՈՒԵՍՏ. ա. Πάντεχνος. Plane artificiosus, omnimodas artes sciens. Πανάρετος. Omnis virtutis, vel artis; omni virtutum genere ornatissimus. Քաջարուեստ. ամենաճարտար. ամենահնար. ամենառաքինի. չօք հիւնէրլի. հէր սանաթ, հիւնէրլի, գաբիլիյէթլի, մարիֆէթլի, հէզարֆէննի. առի զայ եւ զիմաստութէ կմ զզօրութենէ նորա. մանաւանդ առանձինն եւ զսոյնմանէ եւ զերեւելոյ սիրելոյ, եւ զիմաստութէ գրոց նոցա. եւ զամենայն առաքինի անձանց եւ գործոց: *Կարող ես ամենարուեստ: Ամենարուեստ բժիշկ. Նար. ԻԲ. ՂԲ: *Ամենարուեստն առէ, եթէ ոչ զուարճանայ իր ընդ կարուստ կենդանեաց. Ոսկ. Ես: *Վկայեսցէ ամենարուեստ իմաստունն. Եղնիկ: *Սպասաւոր (իբր տնտես) ամենարուեստ. Մագ: *Յեսու սիրելեաց, որ զկոչեցեալ ամենարուեստ իմաստութիւն կարգեաց. Եւս. քր. Բ: *Արար եւ զատոյց ամենարուեստն իմաստութբ. Եղնիկ: *Ամենարուեստ զօրութի. Անան. եկ: *Ամենասուրբ երրորդութեն՝ որ լին է ամենարուեստ բարեօք: Ամենարուեստ երախտեօք: Ամենարուեստ քաջութբն նախատակեալ: Ամենարուեստ պահոց, ևն. Ցձի. օպէգ:

Մերթ՝ Չարարուեստ. նենգաւոր. ամենապատիր. ֆէնտպազ, հիլէպազ. *Ամենարուեստ նենգաւոր. Մծբ. ԺԲ: *Պարտէ զնա ամենարուեստ հնարիւք. Սիւն. առ:

ԱՄԵՆԱՓԱՅԼ. Տ. ԱՄԵՆԱՃԱՌԱԳԱՅԹ. Παμφαής. Totus lucens, splendidissimus. *Ամենափայլ արեգակն. Արիստ. Ե: *Ամենափայլ ճառագայթ. Նար. Գ:

ԱՄԵՆԱՓԱՌ. ա. Πάγκλητος. Celeberrimus. փառաւոր եւ մեծանուն. մեծաշուք. *Ամենափառ վկայ. Ճ. Ա: *Ծայրագոյն, իբր համատարած եւ ամենափառ շնորհիւս լրացայ. Լծ. Նար:

ԱՄԵՆԱՓԱՐԹԱՄ. ա. Լի ամենայն փարթամութբ, եւ ճոխ յոր եւ է կարգի. առատ. հարուստ մեծութբ եւ պէսպէս ձիրիւք. *Ած ոչ իմիք կարօտեալ է, այլ ամենափարթամ եւ մեծ. Փիլ. լին. Դ. 8: *Բուրաստան իմանալի՝ ամենափարթամ պտղով վայելչացեալ. Ոսկեփոր: *Զայսպիսի գեղեցիկ եւ ամենափարթամ շնորհեաց պարգեւ. Պիտ: *Ամենափարթամն (իմաստիւք) գործոթէոս. ՃՃ:

ԱՄԵՆԱՓԱՓԱՔԵԼԻ. Տ. ԱՄԵՆԱՑԱՆԿԱԼԻ. *Ամենափափաքելի ած. Լմբ. առ:

ԱՄԵՆԱՓԹԻԹ. ա. Բոլորովին փթթեալ, իբրեւ զծաղիկ բացեալ. ծաղկաւէտեալ. *Զաւալայսատանի թանձրութի գետնոյս յարգարեաց ամենափթիթ գեղեցկութբ. Մագ:

ԱՄԵՆԱՓՈՅԹ. ա. Ամենայնիւ փոյթ. ամենայօժար. ճէօք ճանտայէշ, գայրէթլի. *Ամենափոյթ առ 'ի գթութի. Նար. ՂԳ: *Տօն յիշատակի տանեն ամենափոյթ պատուով. Փարպ:

ԱՄԵՆԱՓՈՐՁ. ա. Որ փորձէ եւ տուչէ զամենայն. *Հայրն աչեղ եւ ամենափորձ, որ այրէ զխոտածան, եւ զոսկին լուսաւորէ. Ցձի. ԻԴ: Ի Նար. ՅԴ. ՂԲ:

Որ փորձ է ամենայնիւ եւ ճարտար. *Ամենափորձ հնարաւորութբ պատճառակենաց. Նար. ԽԴ:

Անցեալ ընդ փորձ բազում տանջանաց. բազմաչարչար փորձանօք. ա. Ն Տ: *Վկայք ճշմարիտք ամենափորձն մահու (անձանց, կամ քոյ). Նար. ՅԲ: *Սա եղեւ տանջեալ ամենափորձ 'ի զանազան գլխաց. Վրք ճառգր:

ԱՄԵՆԱՓՐԿԻՉ, կչի. ա. գ. Փրկիչ բոլորից. ամենակեցոյց. *Ամենափրկիչ, ամենակեցոյց. Մանդ. ԺՆ: *Ամենափրկիչն քո. Կոչմ: *Տեղեկացեալ իսկ էին յամենափրկչէն քոյ: Ամենափրկիչն իսկ նշանակեաց. Ագաթ: *Որպէս լինքն ամենափրկիչն զուշակեաց. Զքր. ԿԲ:

ԱՄԵՆԱՔԱՋ. ա. Քաջ եւ արի ամենայնիւ. անվեհեր, եւ արիական. *Ըստ ամենաքաջն խրոխտանաց երթեալ ժամանէ. Պիտ:

ԱՄԵՆԱՔՆԻՆ, եւ ԱՄԵՆԱՔՆՆՈՂ. } ա. Որ քննէ զամենայն. քննիչ ամենեցուն. *Հոգին սբ ամենաքննին բնակեալ էր 'ի նոսա. Ոսկ. Գծ: *Ամենաքննին զօրութն իւրով. Ոսկ: *Ամենաքննող եւ ճշմարիտ աչեղ դատաւորին. Մանդ. ԺԷ: *Ամենաքննող ածութի. Նար. յովէտ:

ԱՄԵՆԵՐԱԺՇՏԵԱՆ. ա. Ամենայարմար. բարեյարմար՝ ըստ անվրէպ երաժշտութեան, իբր յն. Παναρμόνιος. *Բարեօք առացեալ է, ոչինչ մեկնեալ, որպէս յամեներաժշտեան յամենապարի. Փիլ. եւ. Բ. 38:

ԱՄԵՆԵՐԵԻ. ա. Ամենեցուն երեւելի՝ յայտնի. ակներեւ. քաջայայտ. խէփ յայփնի. ճէմ ալիքէար. *Ամներեւ նշանին իրք յայտնապէս երեւեսցի. Նանայ:

ԱՄԵՆԵՐՋԱՆԻԿ. Տ. ԱՄԵՆԵՐՋԱՆԻԿ:

ԱՄԵՆԵԻԻՄԲ. Տ. ԱՄԵՆԵԻԻՆ. (գտանի գրեալ եւ ԱՄԵՆԵՒԻՄ. որպէս Սէբէր. Է:) *Ամենեւիմբ զիւր անուն հաստատէ: Որով ամենեւիմբ զատուցին 'ի յունաց. խոր. Բ. 74: Գ. 55: *Ամենեւիմբ ընդ մահու կորուսեամբ դրուեալ. Ցհ. ԽԾ. եկ: *Յայտնէ զամենեւիմբ համբառնալն. Շ. հրէշ:

ԱՄԵՆԵԻԻՆ. մ. որ եւ ԱՄԵՆԵՒԻՄԲ. (որպէս թէ Ամենիւ.) իբր Ամենայնիւ. ամենայն իրօք. բոլորովին. բոլորովիմբ. իսպառ. բնաւ. Σὺν πάντι, πάντη, πάντα, ἅπαν, παντελές, παντελῶς, παντάπασιν, καθόλου, ὅλως. Omnino, prorsus, totaliter. բօփ ամենայնի, ամենայն բանով, ամենայն կերպով, ամբողջ. հէր վեճհ իլէ, պիլ-պիւն պիլիւնէ, պիր թամամ, ֆիւլլիյէն, քիւլ. *Յորժամ արձակեսցէ զձեզ, ամենեւին հանցէ զձեզ աստի: Օրէն յաւիտենականն ատեան ամենեւին կատարեսցի: Ոչ կարէր ամենեւին 'ի վեր հայել: Ամենեւին մի երդնուլ: Եւ արդ ամենեւին իսկ վատթարութի է 'ի ձեզ: Որպէս եւ ես ամենեւին ամենեցուն հաճոյ լինիմ: Ամենայնի հաւատայ, ամենեւին (յն. զամենայն) յուսայ: Պատուիրեցին ամենեւին մի խօսել: Մոլախոտէ ամենեւին: Ոչ մերձենայր ամենեւին հուրն 'ի նոսա. ևն: *Ամենեւին իսկ անմտանելի: Ամենեւին իսկ օտար. Պիտ: *Ամենեւին անբաժանելութի. Նար. ԾԸ: *Ո՛չ, ամենեւին ոչ. Լմբ. պօրք: Յորս բացատականքն՝ ռամկօրէն բացարին, բնաւ, իսկի. հէչ, հիւ պիր վէճհ իլէ. իբր ընաւին ոչ:

ԱՄԵՆԵԻԻՆ. Ցարի եւ յանուանս, մանաւանդ յածականս՝ պահանջմամբ նշանակութե մակբայի, կամ որպէս Համայն. ողջոյն. ամենաչափ, կարի յոյժ. բօլ, ամենքին կերպ. պիւս պիլիւն, հէր ճիւրլիւ. Παντοδαπός. Omnigenus. ὅλος, totus. *Խառնակութիւք, եւ ամենեւին բնութեա անխոնութի. Նիւս. կազմ. Բ: *Հաւագոյն ամենեւին. Ծն. ԻԷ. 25: *Ամենեւին պատշաճագոյն: Նորագագոյն ամենեւին: Ամենեւին վատթարագոյն: Ամենեւին ողորմելի, կմ ընտիր, կմ ախտանացու. Պիտ: *Ընդ ամենեւին անարգիւ: Ամենեւին բարեբարութի. Նար. ԾԷ. Ճ:

ԱՄԵՆԵԻԻՆ. իբր Ա. յն. եւ կարի իսկ քաջ. ղօհիր, էնղէլիւք. *Ուրեմն զայն ասեն (այս.) Ամենեւին իսկ. Բրս. ընդ սողող:

ԱՄԵՆԵՔԵԱՆ, } Նեցուն կմ ցուցը
ԱՄԵՆԵՔԻՆ, } նեանն կմ ներսին,
յամենեցունց, ամենեքումբք. գ. գրի եւ ԱՄԵՆԻՔԵԱՆ, ԱՄԵՆԻՔԻՆ, զամենիսեանն կամ զամենիսին. Πάντες. Omnes. Ամենայն որք. ամենայն անձինք՝ զորոց ինչ բանն՝ առեալ միանգամայն. ամենքն ալ. հէփսի, պիւթիւն ալէմ. ավր. հէփսինիւն, հէփսիյի, հէփսինդէն. *Էին ամենեքեան միաբան 'ի միասին: Լցան ամենեքեան հոգւով սրբով: Ամենեքին տեղա: Ամենեքին զյովհաննէս իբրեւ զմարգարէ ունէին: Յանդիմանի յամենեցունց, եւ քննի յամենեցունց: Ամենեցուն՝ որոց էք 'ի հռովմ: Վասն ձեր ամենեցուն: Ամենեքումբք հանգերձ՝ որք կարգան, ևն: *Խառաղութի ամենեցուն, կամ ընդ ամենեսեան, կամ ընդ ամենեսին: Զամենեսեան օրհնեա, զամենեսեան իմաստնացո... եւ ամենեցուն պարգեւեա. ժմ: *Սէր կալցես առ ամենեսեան, բայց մեկնեալ մեկնեցիս յամենեցունց. Վրք հց. ԻԷ: *Ի ձէնջ ամենեցուն (իբր յամենեցունց). Եփր. Բ. կոր:

Եւ ա. Ամենայն եւ իւրաքանչիւր. համայն. առհասարակ. ամենն, բոլորդ. պիւթիւն, հէր. *Հարքն մեր ամենեքին: Սրբովքդ ամենեքումբք. ևն: *Մարգարէիւքն ամենեքումբք: Ամենեցուն առաքածոց ցուցանէր. Ագաթ: *Առ ամենեքումբք մրգաբերօքն: Զայլոցն ամենեցուն խնամոցն: Ամենիքեան օրինակք: Ի ցանկալիսն յամենիսեան. Պիտ: *Զերծո զիս յամենեցունց ընդդիմացողաց: Յամենեցունց մասանց: Զամենեսին զօրացն պարս. Նար:

ԸՆԴ ԱՄԵՆԵՍԵԱՆ. ա. իբր մ. Ամենեքին 'ի միասին. միանգամայն. բօլօր մէփէղ. ֆիւլլիյէն. *Որչափ բազմութիւն առաջեաց են յերկինս, եւ ընդ ամենեսեան ոչ են բաւական լուսաւորել զախտ զարմութի գիշերոյն. Վեցօր. Է: Ն Շիր:

ՅԱՄԵՆԵՑՈՒՆՑ. որպէս Յամենայն մարդկանէ, է անուն հանրական. իսկ իբր Յամենայն կողմանց կամ յամենայն իրաց, լինի իբր մ. Ամենայնիւ. բոլորովին. *Տարակուսեալ յամենեցունց՝ յղէր առ մեծն ներսէս բազում անգամ աղաչե-

ըով. Խոր. Գ. 29։

Ըստ առաջնոյն նշանակութեան է ասելն Ա․ րիստոտելեայ գրչի. *Ամենեքեան զբօսլոյն նշանակեն (իմա ընդհանուր՝ ամենայնքն). Իսկ Ամենեքին՝ մասնաւոր. (որ ամենեքին առ, գրեթէ, նոքա) ։։

ԱՄԵՆԸՆԴԱՄՁԱԿ. ա. Կարի յոյժ ընդարձակ. ասպարէզ. ամենատարած. *Կամք ամենընդարձակ. Նար. ԼԷ։

ԱՄԵՆԻՄԱՍՏ. Տ. ԱՄԷՆԻՄԱՍՏ։

ԱՄԵՆԻՇԽԱՆ, կամ ԱՄԷՆԻՇԽՕՂ. Տ. ԱՄԷՆԻՇԽԱՆ. ԵՆ։

ԱՄԵՆԻՐԱՒ. ա. Կարի իրաւացի, յոյժ արդարացի. *Դատել զնա նոքօք ամենիրաւ հատուցմամբք. Նար. ՀԷ։

ԱՄԵՆՈՂՈՐՄ. Տ. ԱՄԷՆՈՂՈՐՄ։

ԱՄԵՆՈՒՆԱԿ. Տ. ԱՄԷՆՈՒՆԱԿ։

ԱՄԵՆՈՒՍՏ. ՅԱՄԵՆՈՒՍՏ. մ. Πάντοθεν. Undique. Ամենայն ուստեք. յամենայն կողմանց, և ամենայն իրօք. բոլորովին. ամէն տեղ, ամէն կերպով. հէր երեսէ, հէր տարաֆտան. *Որոց խորատու. թիւնքն հարցանէր և ուսումնասէր է, ամենայն ինչ ամենուստ և երիցագոյն է. Փիլ. ԼԲ։ *Գարագխեցան զինեալ ամենուստ ապաստանաւ փակոց։ Յամենուստ պարարել, և խորտ լցեալ։ Ի յամենուստ պարփակեալ կցորդութիւն հրեշտա. կացդ. Նար։ *Յամենուստ անպարագրելի մտօք։ Յուցանել 'ի յամենուստ իբրու զնծ. Փիլ։

Եւ ա. իբր յԱմենայնի կամ յամենից. *Զամենուստ զոյից զբարեհաւաքեալ ա. նունդ։ Յամենուստ մասանց (որ կողմանց)։ Անմահն յամենուստ բարեկարգանաց։ Ի յամենուստ ծառայութէ. Նար։

Իսկ ԱՄԵՆՈՎԴ կամ ԱՄԵՆՈՎՏ, բառ. ռամկական. մ. իբր Ամենայնիւ. ամենեքեան։ Մխ. բժշ. օրէն։

ԱՄԵՆՈՒՐԱԽԱՐԱՐ. ա. Ամենայնիւ ուրախարար ամենեցուն. Խիք. գլն. *Ա. մենուրախարար անզան. Լմբ. պտրգ։

ԱՄԷՆ. մ. Որպէս բառ. եբր. արար. եւ. ոյն, ոյն. 'Αμήν. Amen. Ի վերջին բանից՝ նշանակէ, Այո այդպէս է, և այդպէս ե. ղիցի. ամէն. հէյմէն՝ ճշտ, հայ հայ, ինչէս, եւէ. որ և առեալ Թարգմանիչ՝ Եղիցի. և երկնութէ 'ի վերջոյ, Եղիցի եղիցի։ *Օրհ. նեալ տէր ած իսրայէլի յաւիտենից մինչև յաւիտեան. և ասասցէ ամենայն ժողո. վուրդն. ամէն. ա. մ. ճզ. 36։ Նեեմ. Է. 13։ Է. 6։ *Նա փառք յաւիտեանս, ամէն։ Որ է օրհնեալ յաւիտեանս, ամէն։ Անե. րել, ամէն։ Յաւիտեանս յաւիտենից, ա. մէն։ Անեղ, ամէն, ալէլուիա. Մքե։ Հռ։ Յայտ. ԵՆ։ *Զխորդ առնիցէ 'ի քումդ գոհութե զԱմէնն. քանզի զոր ասեսն՝ նա ոչ գիտէ։ Վասն որոյ և նովին Ամէնն մեք 'ի փառս ած. ա. Կոր. ժգ. 16։ Բ. Կոր. ա. 20։ *Այո, ամէն, ալէլուիա. Նար. գԲ։

Ի սկիզբն բանից նշանակէ, Ստոյգ, ստոյգ. թիւն. ճշմարտութ. արդարև. Ճշմար. տապէս. այո այդպէս է, և այսպէս լինի. լի. իրաւցնէ, ըուրր, հագզաք. եահէիգ, եահիէմէ. *Ամէն ասեմ ձեզ, կամ Ամէն ամէն ասեմ. Մտթ։ Մրկ։ Ղկ։ կամ *Ամէն ամէն ասեմ. Յհ. օրէն։ *Ամէն ամէն ասեմ. ստոյգ, ճշմարտութիւ և առաւելութ. Ոսկ. յ. ա. 43։ *Ամէն ամէն ասեմ քեզ. որ ճշմարտապէս և ճշմարիտ, զոր գիտեմ, որ է. ճշմարտ ասեմ, կամ յաւելեալ ասեմ. Ոսկ։ *Զամէնն ասէին՝ եղիցի թարգմա. նեն, և կէսք՝ այո, և այլք՝ ճշմարիտ. Միխիթ։ *Ի ամէնն եղբայրացն բարբառով,

այո, և արդարև. Խոսր։ *Յաւել եւ զԱ. մէնն առերն վասն առաւել հաստատութեն. Մանդ. ա։ *Իբրաւամբք ուխտի երդմնա. կանաւ Ամէնիւն աղդեալ զանփոփոխութե բարեացն. Նար. ԻԲ։

ԱՄԷՆՆ. որպէս Անուն ճշմարտութե ած. ὁ Ἀμήν. *Այսպէս ասէ ամէնն, վկայն հաւատարիմ և ճշմարիտ. Յայտ. Գ. 14։

ԱՄԷՆ, ամենի, ից. ա. Նոյն ընդ Համայն, և Ամենայն, որ յերկուց անուանց բաղադրեալ ծանուցանէ. Πᾶς, πᾶσα, πᾶν. Omnis, quivis, universus. Ὅλος, ὁλόκληρος. Totus. ամէն. բոլոր. հէր, ճէմլէ, ջիւմլէ, գամու, հէպի, ամէ. *Ամէն ամենազան բարեօք վայելչացուցեալ. Պիտ։ *Զամէն մնացեալսն յանձն առնէր չնորհացն ած. Կորիւն։ *Այր կերակրէ զաշխարհս ամէն. Ճ. Խոսր։ *Ամէնորեաշ անզամք։ Եւս զարբոցն ամենի նոյ. ւերն. Լմբ. պտրգ։ *Զաւուրն զյերեկուէ ամենի. Ոսկ. յհ. ա. 8։ *Զփոյթն զայն՝ զամենայն բարեացն պատուհանական, որոյ անուն է ամէնն (τὸ πᾶν, որ ամենայն ինչ). Նխ. ժող. խա։ *Զպատճառսն խնդրեսցուք զամենից. Եփր. աւետ։ *Ամենից գոյից, կամ հաստատածոց, եղանակաց, բանութեց։ Ամենից հոգւոց։ Ամենից կուսից. Նար։

ԱՄԷՆ. գ. Ամենայն ոք, և ամենայն իրք. ամէնքը, ամէն բան. հէր քէս, հէր շէյ. Πάντες, πάντα. Omnes, omnia. *Դիտել ածային նկարեալ 'ի գէմս ամենի. Զքր. կբ։ *Ամէն, և յամենայնսում. Նար. ղԳ։ *Ամենումն 'ի միջոյ էանց։ Յամենումս (որ յամենայնի). Պիտ։ *Ամէն նման հնազանդեացին։ Եթէ ուրուք կայր ինչ 'ի թագաւորան, զամէնն հաներալ. Լաստ. ծա. ծէ։ *Զատեղծօղդ ամենից։ Կենացն ամենից։ Ի գէմս ամենից. Շար։ *Ամենից տիրող։ Փրկչին ամենից. Նար։ *Ո՛վ, որ ամենից ես գիտելի, և դժուարագիւտ մնացեալ. և ամենից ունելի, և ըմբռնիլ ոչ կամեցեալ. Պիտոդ։

ԱՄԷՆ, կամ ԱՄԷՆԱ. Սկիզբն բարդութեց, նոյն է ընդ ԱՄԵՆ, կամ ԱՄԵՆԱ. Նմին իրի զնոյն բառ ոմանք 'ի դրչաց՝ է տառիւ գրեն, և այլք Ե. եւ և նոյն գրիչ՝ երբեմն Ե, և երբեմն Է. վասն որոյ և զառաջիկայդ վերածեմ յառաջինն՝ դիտելով և զայն, զի առաւել առ եդաք զայն բարդուճս՝ որոց յաջորդ բառն բնիկ ձայնաւորաւ սկսանի, թէպէտև ըստ լինելեան ուղիղ եւ է ամէն, քան ամէն, որ է առաւել ռամկական. թող զի և հոլով սորա է ամենի, ից։

ԱՄԵՆԱԴԻՒՑ կամ ԱՄԵՆԱԴԻՒՑ ՄԵՀԵԱՆ. Πάνθεον, Πάνθειον. Pantheum, templum omnium deorum. Իտալ. Rotonda. Մեհեան երեելի 'ի հռովմ միով բացադրլովս գմբէթաւ կառուցեալ 'ի մարկոսէ ագրիպպայ 'ի պատիւ ամենայն չաստուծոց. որ այժմ է տաճար Սբ ածածնի՝ թագուհւոյ ամենայն Սրց. *Պանթէոնն՝ որ է ամենադիւց մեհեան, 'ի փայլատակունց սասանեցաւ. Եւս. քր. Բ։

ԱՄԷՆԱԽՏԱԼԻՑ. ա. Ամենայն ախտիւք լի. *Յամենախտալից առեան մասնու. ցանել զիմ հիւանդացեալ հոգւով որդի. Փարպ։

ԱՄԷՆԱՃԵՑՈՒՆ. ա. Ամենայնիւ աճեցուն, կարի բարգաւաճ. լիապատար. *Ամենաճեցուն առաւելութք. Նար. յա։

ԱՄԷՆԱՄԲԻԾ, կմ ԱՄԵՆԱՆԲԻԾ. ա. Ամենայնիւ անբիծ անարատ և անշաղախ. Πάντῃ ἄχραντος. Omnino immaculus. *Սրբութե է յամենայն պղծութե ազատ, և ամենակատար և ամենանբիծ մաքրութե. Դիոն. տծայ. ծԲ։

ԱՄԷՆԱՑՑԵԼՈՒ. Տ. ԱՄԵՆԱԴԷՏ. Παντεπίσκοπος. Omnia lustrans. *Հոգին որ՝ ամենազօր ամենայցելու. Ածա. տր. Է։ յորմէ և Լծ. խոլ։

ԱՄԷՆԱԳԻԿԱՐ, կամ ԱՄԵՆԸԳԻԿԱՐ. ա. Ամենեւին ապիկար, տկար, անկար. *Բաւականացեալ ամենապիկար կարիւ. Նար. ԻԷ։

ԱՄԷՆԱՌՈՒՍՏ, կամ ԱՄԵՆԱՌՈՒՍՏ. ա. Առատաձեռն յոյժ յոյժ. առատապարգև տուօղ. և տուեալն ամենայն առատութբ. լի և ճոխ. անսպառ. *Որ յամենառատն ած պարգևեցաւ. Պիտ։ *Մեծդ միայն, և ամենառատ։ Ամենառատ կամօք մատուսցես. Նար։ *Զրկեցան յամենառատ բարերարութեանցն. Յճխ. Դ։ *Զամենառատ շնորհաց նորին. Խոսր։ *Վերջացեալքս յամենառատ քո շնորհէ. Շար։ *Ամենառատ քաղցրութբ, կամ պարգևօք, կամ լրմամբ. Նար։

ԱՄԷՆԱՌԻԻԾ. գ. իբր Առիւծ հզօր. *Պանդալէոն (կամ պանդալևոն), որ թարգմանի ամենառիւծ. Հ. և Ճ։

ԱՄԷՆԱՐԱՐ. Տ. ԱՄԵՆԱՐԱՐ. *Ասել զամենարար (կամ զամենարար) զօրութի նորա. Յճխ. Դ։

ԱՄԷՆԱՐԺԵԱՅ. ա. Որ զամենայն ինչ արժէ. անգին. անհամեմատ. *Խոստովանելոյն յայսպիսի ամենարժեայ տիրական սիրոյ. Խոսր։

ԱՄԷՆԱՐՄԱՏ. գ. Արմատ և պատճառ կամ առիթ ամենայնի. *Զամենարմատն բարեաց զՔս կոյսն մեծացուսցուք. ՃՃ։

ա. Հաստատարմատ. անյեղլի. *Ամենարմատ փառք. ՃՃ։

ԱՄԷՆԱՐՈՒԵՍՏ. Տ. ԱՄԵՆԱՐՈՒԵՍՏ։

ԱՄԷՆԱՐՓԻ. ա. Լուսափայլ քան զարփի. ամենափայլ. երկնային և ամենապայծառ. *Ամենարփի ճառագայթ (ած). Սէբ. ալ։

ԱՄԷՆԵՐԱՆԵԱՆ. Տ. ԱՄԷՆԵՐՋԱՆԻԿ։ Պրպմ։

ԱՄԷՆԵՐՆԻԵԼԻ. Տ. ԱՄԵՆԵՐԵՒ. *Ամեներևելին և հռչակեալն սիոն. Գէ. Եւ։

ԱՄԷՆԵՐԿՉՈՏ. ա. Ամենևին երկչոտ. վեհերոտ յոյժ. Խէյլի Հօրխաք՝ Խօրխաք. *Քանդեալ վերացաւ դրանդն ամեներկչոտ խեներչութե կարճամտին. Նար. ղԲ։

ԱՄԷՆԵՐՋԱՆԻԿ, նկի, կաց. Ὀλβιότατος, πάμμακαρ. Felicissimus, beatissimus, fortunatissimus. Ամենայնիւ երջանիկ, երանելի, և բարեբախտ, ճոխ և աջողակ. *Ամեներջանիկն մարիամ։ Ամեներջանիկն 'ի կանայս. Զքր. կԲ։ *Ամեներջանիկ կոյս. Գր. հր։ *Ամեներջանիկն գրիգորի. Ասող. Գ. 21։

Երանաւէտ, մեծահարուստ և յորդառատ. Πανόλβιος. Beatissimus, և luculentissimus, abundantissimus. *Հուր ամեներջանիկօքն իւրովք զամենեսեան հաղորդութբք (որ հաղորդելով) անծախ մնացեալ. Դիոն. Երկ. ծէ։ *Ամեներջանիկ լուսովն զքեզ պայծառացոյց. Տօնակ։

ԱՄԷՆԵՐՋԱՆԿԱԲԱՐ. } մ. Πανόλβιως. Beatissime, և luculenter, abundantissime.
ԱՄԷՆԵՐՋԱՆԿԱՊԷՍ. }

Ամեներջանիկ օրինակաւ. ճոխաբար. լիուլի. *Ամեներջանկաբար պարգևեցելոյ առ 'ի յածապետականէն անբաւագէտ խնամատարութե։ Ամեներջանկապէս սրբազան ճառագայթիւ լցեալ ըստ ամենայնի.

Դիոն. եղկ. ծջ. և ջ։

ԱՄԵՆԸՄԲՌՆՈՂ. Տ. ԱՄԵՆԱԿԱԼ. *Կորզեալ զնա կարողք և ամենըմբռնող տէր։ Մի՛ թողուր 'ի ձեռացդ ամենըմբռնողդ. Բենիկ։

ԱՄԵՆԸՆԴԵԼ. ա. Կարի ընդել. յոյժ ընդելացեալ՝ սովորեալ՝ վարժեալ. *Ամենընդել նմա կրթութբ սովորաբար մատուցեալ լինէր. Նար. ղջ։

ԱՄԵՆԸՆԹԱՑ. ա. Որ ընդ ամենայն կողմն անխափան և արագ ընթանայ. *Զննեամ նմա գարձեալ զամենընթաց տարածմունս ելից արեանս։ Որ ունիս զթևոց ամենընթաց իշխանականս. Նար. հը. ղ։

ԱՄԵՆԸՆԿԱԼ. ա. Πανδεχής. Omnicapax. Որ յինքն ընդունի զամենայն. ընդունարան կամ ընդունակ ամենայնի. *Ամենընկալ է (միտք մեր), և նմանեցաւ մոմոյ՝ զամենայն գաղափարս և տիպս զգեղեցիկս և զամօթալիս ընդունելով. Փիլ. այլաբ։ *Աւանդելով 'ի պանդոկի ամենընկալ կաթողիկէ մեր եկեղեցւոյ. Ճշ։ (զի և յն. πανδοχεῖον, որ է պանդոկ, ստուգաբանի Ամենընկալ։)

ԱՄԵՆԻՄԱՍՏ, կամ ԱՄԵՆԻՄԱՍՏ, ի. ա. Πάνσοφος. Omniplenus sapientia, sapientissimus. Լի ամենայն իմաստութբ. իմաստուն ամենայնիւ յամենայնի. ամենագէտ. ասի պարզապէս զայ և զածայնոց. ամէն իմաստուն անեցող. *Ամենիմաստ ամենից հայր. Շար։ *Ամենիմաստն այ։ Ամենիմաստ կամօք. Ցծն։ *Քում ամենիմաստ էութեդ. Նար։ *Յամենիմաստէն այ յերևաց սարսուցեալ. Գնձ։ *Ամենիմաստն ածաբանուն (նբ գիրք). Դիոն. եղկ. ջ։

Բազմիմաստ և հանճարեղ. կարի իմաստուն որ 'ի մարդկանէ. խիստ խելացի. ճէտ ագըլլը, ուլիմ. *Ամենիմաստի է զարուեստն (այ յարուեստի՝) յառաջ քան սկսանել զիմէքէ կազմածէ՝ զբաւականն գիտել նիւթ։ Ամենայն տուննն արքահամու ամենիմաստին։ Առ մովսէսի ամենիմաստին. Փիլ։ *Ամենիմաստ թագաւորն սողոմոն. Պիտ։ *Ամենիմաստն պօղոս։ Ամենիմաստին պօղոսի. Սարգ. հանգ։ *Ծանեաւ ամենիմաստն (առաջնորդ վանից). Վրք հց։

Որ ինչ ունի յինքեան զնշանակս բազում իմաստութե և հանճարոյ. *Պատուասիրել նմա ամենիմաստ արուեստիւս. Խոր. գ. 68։ *Ամենիմաստ հանճարով առ ցեալ. Ճ. Ա։ *Ամենիմաստ խրատ, կամ գիտութի, իշխողուն, երջանկուն, գոյութն. Պիտ։

ԱՄԵՆԻՄԱՍՏԱԲԱՐ. } մ. Πανσόφως. Sapientissime. Ամենայն իմաստութբ, և մեծաւ խորհրդով. ղաւ բարուէ խելիշով. ճէտ ագըլմանէ, ագըլլանէ. *Ամենիմաստաբար որոշեաց, կամ աւացեալ է. Փիլ. լին. ա. և գ։ *Ընդէ՞ր սիրէր. ամենիմաստապէս է. քանզի առաքինին ոչ վասն այլոյ իրիք ինչ սիրէ. Փիլ. լին. ջ։ *Զայս արարեալ, և առնէ ամենիմաստապէս ամենեցուն տէրն. Լաստ. ծ։

ԱՄԵՆԻՄԱՍՏԱԳԻՍ. } φως. Sapientissime.

ԱՄԵՆԻՄԱՍՏՈՒՆ. Տ. ԱՄԵՆԻՄԱՍՏ. *Զոր և տան ամենիմաստութն արտաբերեաց բանիւ. Պիտ։

ԱՄԵՆԻՄԱՑ. ա. Ամենայնի իմացող և գիտակ. ամենիմաստ. յոյժ Παννοητικός. Omnia vel omnino intelligens. *Ամենիմացն այ զործ տեսչութե կատարէր. Սեբեր. է։ *Որ անսկիզբն է, և ամենիմաց. Ցծն. ծբ։

ԱՄԵՆԻՄԱՑԱԿԱՆ. ա. Παννόητος. Omnino intelligibilis. Ամենայնիւ իմանալի, գիտելու ճանաչելի. *Անբարբառելին, բազմաձայնն. անգիտութիւն (այ անգիտելին), ամենիմացականն։ Իսկ ամենիմացական զարձեալ այ, 'ի պարզևաւէր նախախնամութեացն իմացեալ, թէ է, և փրկիչ է. Դիոն. ածայ. բ։ Մատթ. անգ։

ԱՄԵՆԻՇԽԱՆ, ի. ա. որ և ԱՄԵՆԻՇԽԱՆ. Πάνταρχος, παντάρχης, կամ χος. Omnibus imperans, omnium dominus. Տէր և իշխան բոլորից այ. և մարդ կարգեալ յայ իշխան 'ի վերայ բազմաց. ամենապետ. *Ամենիշխան թագաւոր երկնի. Նար. գնձ հոգ։ *Ամենիշխանին այ ծանօթս առնելով. Կոչումն։ *Ընդէ՞ր զամենիշխանս մուրացիկ արարեր, ընդէ՞ր զթագաւորս աշխարհի ծառայ կացուցեր. Ոսկ. ծն։

Որ իշխէ բաւէ առնել զամենայն զոր կամի. ամենազօր. *Եթէ մխիթարես, ամենիշխան ես։ Յամենիշխան հրամանաց։ Ձեռն ամենիշխան։ Յամենիշխան շնորհաց կամ բերանոյ. Նար։ *Ամենիշխան զօրութեն զսա կեցոյց. Լմբ. ող։ *Առաջ ըստ ամենիշխան ածութեն. Սեբեր. բ։

ԱՄԵՆԻՇԽՈՂ, կամ ԱՄԵՆԻՇԽՕՂ, ի. ա. Զօրաւոր իշխանութեամբ. կարող յոյժ. *Բայց իշխանքն որք էին ամենիշխողք. Ոսկ. յհ. բ. 11։

ԱՄԵՆՈՂՈՐՄ, կամ ԱՄԵՆՈՂՈՐՄ, ի. ա. Παντελεήμων. Omnino misericors. Ամենայնիւ ողորմած. ամենագթած. որ ամենեցուն ողորմի. Ճէրհամէթլի, չէքթէթլի, երհամ էրրահիմին. *Ամենողորմ և կեցուցիչ։ Ամենողորմ տէր, ողորմեաւ. Շար։ Ժմ։ *Գտից մասն և ողորմութի յամենողորմէդ։ Ի միոյ ամենողորմիդ. Բենիկ։ *Ոչ ևս անուանեացիս պանդալեոն, այլ պանդէլէիմոն, որ թարգմանի ամենողորմ. Հ. և Ճ։

ԱՄԵՆՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Անբաւ ողորմութի, և գթութի այային. *Ցայսպիսի մաղթանս խոնարհեցուցանէք զամենողորմութիւն այ. Ոսկ. լուս։

ԱՄԵՆՈՍԿԻ. ա. Ամենայն իրօք ոսկեղէն կամ պատեալ ոսկւով. *Ամենոսկին այն շարեպաշտութե սեղանն. Նիւս. եբգ։

ԱՄԵՆՈՒՆԱԿ, կամ ԱՄԵՆՈՒՆԱԿ. ա. Παγκρατής. Omnicapax. Որ զամենայն ինչ ունի յինքեան, որպէս այ և այայինք. և պարունակող կամ պարփակող զբազում ինչ. ամենընկալ. ամենալից. *Բանն ամենունակ հայրենի. Նար. մծբ։ *Հոգին ամենունակ. Վարդ. եբր։ *Շարժեաց զմեզ և ածցէ առ ամենունակ այ. Տօնակ։ *Ամենայնի հիմն ամենունակ. Դիոն. ածայ. ծ։ *Նկարեր և կերպարանէր ամենունակ զօրութեն անբաւութե։ Ընծայել ամենունակ ծոցոյ մօրն որովայնի հողածին զարմի։ Անգա ամենունականս. Նար. հե. տաղ. խչ։ *Գանձ առատ, և ամենունակ շտեմարան. Տօնակ։ *Ամենունակ քո գանձարանիս. Մաշտ։ *Ծոց եկեղեցւոյ ամենունակ է 'ի խորհրդական անհատ գանձուցն։ Քաղաք ամենունակ։ Սեղան ամենունակ. Վրդն. եբգ. և ող։

ԱՄԵՆՈՒՍՈՅՑ. ա. Որ զամենայն ինչ ուսուցանէ ամենեցուն. *Ամենուսոյց շնորհք հոգւոյն. Ագաթ։

ԱՄԵՆՍՓԻՒՌ, կամ ԱՄԵՆՍՓԻՒՌ. Տ. ԱՄԵՆԱՍՓԻՒՌ. *Ամենափիւռ փարգապետութբ սերմանէր. Ագաթ. և Կոչումն։

ԱՄԵՆՕՐԻՆԱԿ. ա. Παντοῖος. Omnigenus. Ամենազան. ամենապատիկ. ազգի ազգի. պէսպէս. ամէն կերպ. հէր տիւրլիւ. *Լսելեացն ամենօրինակս ընդունելով ձայնս. Նիւս. կազմ. ծա։ *Թշնամեացն ամենօրինակ չարեացն. Ղևոնդ. ճ։

ԱՄԵՆՕՐՀՆԵԱԼ, կամ ԱՄԵՆՕՐՀՆԵԱԼ, ելոյ. ա. Ամենայնիւ և յամենայնի օրհնեալ. ամենայն օրհնութե և բարեբանութե արժանի. ամէն կերպով օրհնած, ու օրհնելու. մուպարէք, մուբէրէքբիւ. *Ամենօրհնեալդ հոգւոյ։ Ամենօրհնեալ թագաւոր։ Զամենօրհնեալ անուն քո. Նար։ *Օրհնեցան յամենօրհնեալ աջոյն. Լմբ. հմբ։ *Օրհնեալ ես ամենօրհնեալդ 'ի կանայս։ Օրհնէին զամենօրհնեալ որդւոյն. Շար։

ԱՄԵՆՕՐՀՆԵԱԼ. } ա. Ἀοίδιμος. ԱՄԵՆՕՐՀՆԵԱՆ. } Decantatus, celeber. Ներբողելի և գովելի ամենեցուն կամ ամենայն իրօք, մեծահռչակ. պատուական. *Որք 'ի հնդկացն ակունք (կմ ակումբ) զամենօրհնեալդ ձեր պայծառացուցանելն զգլուխս։ Զոր 'ի քո սերոյն պսակ գնել, որ ամենօրհնեան գըլխոյդ ձերոց է պատշաճ. Գրգմ. յժ. և ղ. բոփ յ։

ԱՄԻ ԱՄԻ. ԱՄ ՑԱՄԷ. ԱՄ ԸՍՏ ԱՄԷ. Տ. ԱՄ։

ԱՄԻԿ, ամկի կամ ամկան. գ. Ուլ առու. արու այծ փոքր կամ միոյ ամի. տարեոր. ըստ յն. այծ, կամ գառն՝ որ ամի անձն. Χίμαιρος. Caper, haedulus. Ἀμνός, Agnus. չէփիչ, օղլագ, ողլագ, թէքէճիք. *Ամիկս վասն մեղաց ամենայն ժողովրդեանն։ Ամիկս յողջակէզս։ Ամիկս վասն մեղաց երկոտասան. Թ. Եզր. Է. 8։ Ը. Եզր. Ը. 9։ Է. 35։ (Հին բռ. *Ամիկ. քօշ կմ նոխազ։ Ամիկ. անմուղ ձիաքուռակ ։։)

ԱՄԻՃ, ամճոյ, ոց. գ. (որպէս թէ ամիկ եփեալ, կամ համեղ կերակուր.) Խորտիկ 'ի մսոյ կամ յորսոյ. ծուծ կենդանեաց. (լծ. թ. էմճէք, ծծելի ինչ.) *Մնեալ էին ուղղորդք զուարակաց, և ամճովք երէոց. Եղիշ. է։ *Եդին առաջի նորա միրգ, խնձոր, վարունգ, և ամիճ. Բուզ. Ե. 7։ Տես և զբառն ԱՄՃԱՔԵՐ։

ԱՄԻՍ, ամսոյ, ոց. և ամսեան, յամսեան. գ. Μήν. Mensis. Որպէս թէ Ամ փոքրիկ, այ ամ լուսնի, որ է ամբողջ շրջան մի նորա 'ի իմ, կմ 'ի Լ աւուրս. և երկոտասաներորդ մասն տարւոյ կամ շրջանի արեգական. վասն որոյ ասի. այ, է անխափրլուսին, և ամիս. մահ, ըէհր. *Յամսեանն առաջնում, որ օր մի էր ամսոյն։ Ցեա ամսոյ միոյ աւուրց։ Ցեա երից ամսոց։ Մէն մի ամիս 'ի տարւոջ։ Սկսանեցի ամսոց անուանեաց։ Ըստ միոյ միոյ ամսոյ տայլին զպտուղս իւրեանց։ Ամիսս այս եղիցի ձեզ սկիզբն ամսոց, առաջին եղիցի ձեզ յամիսս տարւոյ։ Ի տասներորդում (աւուր) ամսեանս այսորիկ. ևն։ *Արարեր երկուս լուսաւորս առ 'ի պէտս շրջնանց տարեաց, ամսոց, և ժամանակաց (այ եղանակաց)։ Ի հանդերձեալ աշխարհին ոչ աւուրք, և ոչ ամիսք. Ագաթ։ *Զի ինչ է ամիս. տեսանելով ուրուն յառաջնոցն զլուսինն լցեալ և նուազեալ՝ խմացաւ զանցաւորութի կենաց իւրոց, ասաց, թէ իմ են (օրինակ). Ցոմար։ Վանակ. փարէմփ։ Ցէ. ղր։

Ըստ շարժական տոմարի ազգիս՝ յայլևայլ տարիս ամիսք հայոց 'ի դէպ գան այլևայլ ամսոց հռոմայեցւոց. իսկ ըստ յայսմաւուրաց՝ որ յարմարեալ է ըստ ժամանակի թարգմանչաց կամ ըստ թարգմանութե ածաշնչին, և կոչի անխափան կամ անշարժ տոմար Սարկաւագ վարդապետի, միշտ նաւասարդի ա. կապեալ է ընդ ժա.

օգտակար: *Ամսոց առաջաւորացն յարգա-նաց ընդ երկուս այսպէս ղուգէն. Նաւա-սարդի, ազատօտի Ժ (կամ ժամ). Հռ-ոմ, մեղանիշերի Թ (կմ Ժ.) եւն. Տօմար:

Անգամն ազգաց ազգաց վասն ամսոց Հայոց. Զորս յանուն Հայկայ ազգս Հայ անուանեմք, այսպէս և ամիսքս 'ի զաւակաց անուանց նորա զանուանս ընկալան. և են այսոքիկ. Նաւասարդի, Հոռի, Սահմի, Մեհեկի, Արեգի, և Հրոտից. որքան որդւոց էին: Արաց, Մարերի, Տրէ, և Քաղոց, որքան զաւակաց էին: Իսկ Մարգաց, և Համարտոցն՝ որ է Ահեկի, զորս 'ի գործոց առաքին զանուանս. իսկ ընդ այն ժամանակս առնուանսն էին այսպէս. Յի. ...:

ԱՄԻՍ ՅԱՄՍՈՅ, ԱՄՍՈՅ ԱՄՍՈՅ. կամ ըստ՝ ՅԱՄԻՍՍ. Յերկուշաբթի ամենայն. ամիս առ ամիս. ամսէ ամիս. հէր այ, այսպէս այս, այսօր այր, զեւեր հան. *Այս օրէնք են ցեն ամիս յամսոյ: Արկանէր միճակ օր յօրէ, և ամիս յամսոյ: Եղիցի ամիս յամսոյ՝ և շաբաթ 'ի շաբաթէ, երկիրպագէ ինձ. Թագ. իէ. 14: Եսթ. Գ. 7: Ես. կէ. 23: *Ամսոյ ամսոյ՝ յամենայն ամիս առաջնոյն: Զոր զամսէ զամսոյ ամսոյ 'ի մէջ քա-ղաքացն. Ա. Ն. ժէ. 1: Ա. Դ. Ա. 61: *Զլուսին, որ ամսոյ ամսոյ հիւծանի: Յերկրորդումն և յերրորդումն, և այլ եւս ամսոյ ամսոյ. Եզնիկ: Եփր. համառ: *Յա-մսոյ մինչև առամիսն ղորացոյ. Աթ. հիւղ:

ԱՄԻՐԱՅ, ի, այք, այից, և այիւք, այեաց կամ այոց. գ. որ և ԱՄԻՐ. Բառ արաբ. էմիր, միր, միրէ միրան, էմիլ, էմին. (ի ռ՛ւ. ե՛կ, հրամանն.) Իշխան հրամա-նատար. բդեշխ. կուսակալ. նախարար. զօրավար. ամիր. ազա, իշխէլ, պէյ, խան, եւն. *Ամիրային (ամիրէն) անոց զնացց յառաջըր զօրավարին: Իսկ ամիրային թողլով երկուս առաջնորդ 'ի վանս. Արծր: *Ամիրային զօրա-վարայ և զանձակալայ. Ուռհ: *Ապա ապաշար ամենայն մեծամեծք ամիրայեացն. Ուռհ: *Բերին և թողին երկաթս զլխուլյանէին, և զխոշտանս ամիրայից նորա. Երզն. քեր: Ցի և զթողեն Մագ. առ ասպետաց ա-միրայ: *Օգնութբ ամիր քրդին. Ցիշատ:

ԱՄԻՐ ՍՊԱՍԱԼԱՐ, կամ ԱՄԻՐ ՍՊԱ-ՍԱԼԱՐՈՒԹԻՒՆ. Մեծ զօրապետութիւն, սպա-սալարութիւն. Յիշատ:

ԱՄԻՐԱՅԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Իշխանա-կան. նախարարական. *Ո՛վ մակաւնունդ ամիրայական ազգի սպրդահամ. Մագ. Է:

ԱՄԻՐԱՅԱԳԵՏԵՄ, եցի. չ. Ունել զիշխանութիւն. ամիրել իբրև զօրութ. *Նման Թէօփ. անէր ամիրայութենէ ա-մենայն Հայոց. Արծր. Դ. 4:

ԱՄԻՐԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Իշխանութիւն ամիրայական. բդեշխութիւն. զօրութիւն. պէյլիք, խանութիւն, ազալութիւն. *Եւ առ զամիրայութիւն կայսր երկրորդն վասն ... Վ. րդն. զգծ:

ԱՄԻՐԱԳԵՏ, ի, աց. գ. Գլուխ ամի-րայից. առաջնորդն հրամանատարաց՝ որպէս ամիրապ մեծ. խալիֆա. *Մեծ ամի-րապետն առաքէ առափիկոն 'ի Հայս. Ուռհ:

ԱՄԻՐԱՅՈՒԹԵԱՆԵԼ. չ. Ամիրայ կա-ցուցանել՝ կարգել՝ զնել. *Ամիրայացուցան-էլ զնա. Ասող. Գ. 29:

ԱՄԻՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՄԻՐԱՅՈՒԹԻՒՆ. *Առ զամիրութիւն կրտսեր եղբայրն փոխա-նակ եղբօրն. Վ. րդն. զգծ: *Յամիրու-թեան քրդի ... օգնութբ ամիր քրդին. Ցիշ:

ԱՄԼԱԾԻՆ, ծնի. ա. Ծնեալն յա-մուլ մօրէ. ամլորդի. որպէս Սամուէլ, Յովհաննէս. *Ամլածին որդւոյն. Նար. նաա: *Ուշ եղեալ առ նախընթացն ամլածին. Մագ. ծշ:

ԱՄԼԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծնանելն ամլոյ, և ծնանիլն յամլոյ. *Ի նորքին առ-տիճանէ ամլածնութեան բարձրացուք 'ի վերին աստիճան կուսական ծննդեանն. Հ. նւմն:

ԱՄԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական ամլոյ կամ ամլութեան. *Զի թէպէտ և ա-ռի ծնունդ, և ծնունդ, այլ մինն կուսա-կան, իսկ միւսն ամլական. Եղիշ. 'ի Ծնդ. Փրկ: *Կցորդութ որդւոյն ամլական (այս ամ-լորդւոյն յովհաննու). Գնձ:

ԱՄԼԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ամուլ մնալ. ստերջանալ. և նմանութբ՝ Աներեր կամ անգործ լինել. յեանիլ. Գ՛ուբր օւմագ՝ գալ-մագ, հաղըլըղ օլմագ. *Յայն սահմանի (կե-նաց) ամլանալ տիրէ. Կանոն: *Ամլացեալ լինի իւր առաջին բոյսքն (անկոյ խորշելոյ յայլմէ անկոյ). Փիլ. լիւս: *Ամլացան յածայլին բարեգործութիւն. Ճ. Թ: *Ամ-լացելոցն 'ի բարեաց. Երզն. մթ: *Եղեն չըթուիք նորա ամլացեալ 'ի բանից. Եփր. համաբ:

ԱՄԼՈՐԴԻ, գւոյ. ա. գ. Սեպհակա-նեալ անուն ՅՀ. մկրտչի, որ եղև որդի ամուլ պառաւոյն եղիսաբեթի 'ի ծերա-ցեալ հօրէ զաքարիայ. ամլածին. *Մկըր-տեցաւ 'ի նա ամլորդւոյն յովհաննէ. Ե-ղիշ. Բ: *Չորեքկերպեան կենդանեացն զխորհուրդ քարոզեաց ամլորդին: Որ յամ-լորդւոյն վկայեցար զառն այ. Շար:

ԱՄԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամուլն գոլ. ստեր-ջութիւն. անբերութիւն զաւակի. և անպտղու-թիւն. Գ՛ուբրլուգ, հաղըլըղլըգ. յոյն Στείρω-σις. Sterilitas. (որ են ըծ. ընդ ստերջութիւն.) *Այս ամլութիւն (եղիսաբեթի) ոչ պատաս-խանք ինչ էր. Իգն: *Առ ամլութբ յղա-ցեալն զքեզ յորովայնի. Շար: *Տեսանէ եկեղեցի յամլութեան անհնարին զամլութիւն իւր. Կոմըլ: *Բառնալի է զբնաւորական ամլութիւն. Մխ. տփ: *Զամլութիւն 'ի միտ ոչ ածելով. Փիլ. ծ. բան: *Արձակիլ 'ի կապանաց ամլութեան մօրաց. Կիւր. Է. խհ:

ԱՄՂԱՆ, ի. գ. Զգեստ. հանդերձ. պատմուճան. վերարկու. եբր. տոփէրէթ. Στολή. Stola, կամ toga. *Տեսի յաւարին ամղան մի նկարէն. Յես. Է. 21. ուր Ե-ղիշ. բացատրէ՝ ասրեղէն հանդերձ:(Սահմ. լեհ. ընթեռնու՝ Ամազան, որպէս թէ ըծորդ իցէ ընդ յն. Խմա՛դիոն. որ է զգեստ, հանդերձ:)

ԱՄՃԱՐԵՐ, ի, աց. ա. Որ եփէ և բերէ ամիճս. խոհակեր խորտկաց և հա-մադամաց. Ὀψοποιός. Opsonia apparans, pulmentarius. *Ո՛րչափ կատարուածք 'ի բարեկեցութեան անհշանայն գործին, որ-չափ յամճարերացն և խոհակերացն. Ոսկ. մ. Գ. 17:

ԱՄՈԼ, ըստ կմ ըն կմ ամլոյ. մնանաւանդ

ԱՄՈԼՔ, ամոլաց, կամ լից, կամ լեաց. ա. գ. ('ի համ. և ուղն.) Լծորդ, ըծակից. զոյգ արջառոց՝ որք ուլամբք զեւոյն լուծ ձգեն, կամ զոյգ ձիոց՝ որ ըծին 'ի մի կառս. և նմանութբ՝ երկու անձինք գոր-ծակիցք իրերաց, որպէս պետրոս և պօ-ղոս, լուսաւորիչն և Յակոբ մծբ. անտոն և կրօնիգէս, եւն. ամոլ, չոխփակ, ճիֆտ. էիֆթ, պէր էիֆթ. Ξυνωρίς, συνωρίς, συνωρίδες. Bijuga, bijuges, par, biga. *Եզն ամոլին. Նար. տաղ: *Բարձ պօղոս վերօք զլուծ նորա, զոր ձգէր եզն ամոլոյն (կամ ամլոյն, պետրոս կամ առաքելոյն). Ա-գաթ. ն Ճ. Ա: *Առեալ հերակլեայ զոյն յամլոց երամոց՝ եզին և ձաշակերաց. Նանոս: *Բարեաց ըծակից ամոլքն (յն. մի եւթ բառ.) պետրոս և պօղոս. Կոչ. ծշ: *Ամոլք հաւատոյ այսօր փայլեն. Շար: *Լուծն քնի բարուք ուղղեցաւ 'ի ձեռն ամոլիցդ. *Սեանցն եկեղեցւոյ՝ ամո-լոցն հաւատոյ: Ածաք եզն ամոլեաց. Կոչ. Է: Շար: ԺԺ. 'ի դէպ. ն ղեւ: *Ա-մոլքն (առաքեալք) որ խօսեցան զամե-նայն լեզուս. Ագաթ: *Ամոլք ուղղաձիգք և համադարատաքայլք ... Գատարագեալ ա-մոլք զառանց: Ամոլք կենաց հաւատոյ. Նար. առաք. ն ծբ: *Ամոլք հաւատոյ, և պարծանք եկեղեցւոյ, և հովիւ քաջըն-թաց. Շար: *Երկրպեան ամոլքն ատտ ե-կեալք. Զենոբ: *Միաբանեցին երկու եր-կու (տիկնայք) իբրև ամոլք հաւանք և հաւատարք՝ ուղիղ տանելով զակօսն. Ե-ղիշ. Է:

ԱՄՈԼՔ ՁԼԱՅ. Տ. ԱՄՈԼԱՁԻԼ. *Ջըր-ղացն ամոլեաց միասնակարութի. Մագ. Ի:

ԱՄՈԼՔ ԿՑՈՐԴՈՒԹԵԱՆ. Երևելի մա-սունք 'ի նաւի կցեալք ընդ իրեարս. *Լուծք սասուալք ամոլիցն կցորդութե բա-ժանեցան. Նար. ԻԷ:

ԱՄՈԼՔ Ի ՏԱՌՍ. Տառք ըծորդք ընդ միմեանս վասն համանմանութե ձայնից. այս մ, պ, բ, փ, որք երբեմն փոխանա-կեն զտեղի իրերաց՝ ընդ նովին ըծով մտեալ, մանաւանդ 'ի ըծորդութիւս բայից յունաց. *Բենն 'ի միջակացն, և զմենն և զպէն իբր ամոլք 'ի լերկիցն, իսկ զփիւրն (յն. φ.) 'ի թաւացն շարայարելով 'ի մի ըծակցութի. Երզն. քեր. 'ի համառօ:

ԱՄՈԼԱՁԻԼ, ջլի. գ. Զոյգ կամ հաստատձիգ ջիլ՝ որ 'ի զխառն կամ 'ի յետոյն կողմն բարձից կենդանւոյ. (ռմկ. ըստ ամանց՝ մամուջեղ.) ըստ եբր. թագ, իբր ա-լոյք. յն. է զի դնէ πλάτος, այս լայնութի, կամ տափատակ (զլխոյ). և է զի νεῦρον. որպէս և լտ. nervus, այս ջիղ. *Բուռն ե-հար զամոլաջլէ զլխոյ նորա, և ընդարմա-ցոյց զամոլաջիլ զլխոյն յակոբայ ... Զա-մոլաջիլն՝ զոր ընդարմացոյց, որ է 'ի վե-րայ տափատակի զլխոյն. զի բուռն եհար զտափատակէ զլխոյն յակոբայ, և ընդար-մացոյց զամոլաջիլ նորա. Ծն. ԼԲ. 25. 32:

ԱՄՈԽԱԽ, կամ ԱՄՈՂԽԱԽ. գ. (իբր ամոլք 'ի խաղս, և 'ի սնունդս. կամ համախառն, խաղակից.) Սննդակից. և որ ինչ հայի 'ի համասնունդս. ընտանի. ըն-դել. Σύντροφος. Simul nutritus, educatus; և assuefactus, familiaris. τρόφιμος, alumnus. եւն. *Զսուս և զնոսա իբրև զամոխախս 'ի նոյն յանձանձիչ գոգս առ-նի զամենեսեան: Յառաջին իսկ հասակէ ընդ օրինօքն սնեալք, զամոխախս մըն-դեանն զառաքինութիւնն թողեալ՝ փա-խեաք անկաք 'ի հաւատոյն քնի: Զչա-րեացն (կամ զկարեացն) ասացեալ իսկ է միրովք ամոխախս անուանեսս. հուր է՝ ասէ՝ անդ, և խաւար, և կապանք, և որդն անվախճան. Ոսկ. մ. Ա. 16: ն գաղ. ն եբր:

ԱՄՈՒԼ, ամլոյ, ոց. ա. Στεῖρα. Sterilis. (Լծ. թ. համիլէ օւմայան.հյ. անյղի.) Ստերջ կին, կամ արգանդ անկար 'ի յղա-նալ. անծնունդ. անզաւակ. ամոյլ, փղայ, ււԷէրօղ. Գ՛ուբր, ա՛գիմ. *Եւ էր սարա ա-մուլ, և ոչ ծնանէր: Մի եղիցի անսերմ (այր), և ամուլ (կին) յերկրի քում: Ա-մուլն ծնաւ եօթն: Զի ամլոյն բարի ոչ առնար: Բնակեցուցանէ զամուլն 'ի տան ուրախամիտ՝ որպէս մայր որդւովք բերկ-րեալ: Երանելի է ամուլն անարատ: Երա-նի ամլոց եւն: *Ամլոյ արգանդին բանալով.

խօսք։ *Զբազմածին յամաց գործել. Ճ. Գ։ *Ցորովայնէ ամլոյն երկրպագելով։ Ցամուլ մօրէ զմայրն քո պարգևեցեր. Շար։ *Զամուլն արգանդ սառայի. Նար. ճա։ *Ցամուլ արգանդէ խնդրել որդի. Մանդ. Ը։

Որպէս Այր անստերջ. *Ցաղագս զաւակատանաց ամլոց, արանց՝ և կանանց. Մխ. դփ։

Նմանութիւն՝ Անպտուղ, անորդի. հասըլ, պէհասըլ, չօճըգ մահրում. *Զամուլ վէմն զարմացեր 'ի ծննդականութիւն ջրոց։ Ոչ եթէ այնպիսիք իցեն սերմանիքն ամուլք. Ագաթ։ *Ցամուլ վիմէն գետս գընացուցանէր. Յհ. կմ. պաղ։ *Ամուլ որթն զօսացեալ պտուղ առցէ. ՃՃ։ *Հօգի ամուլ բարեաց գործոց. Յճ. ոգղ։

ԱՄՈՒՍԻՆ. անի կամ նոյ, նաց կամ նէից. գ. ա. (որպէս թէ համասին, 'ի միասին. ըծ. և յն. ղումէտէ, ղումէտէ). Γαμέτης, ἡ γαμετὴ, γαμέτις. Maritus (այրն). Uxor (կինն). ὁ, καὶ ἡ Σύζυγη, σύζυγεῖς, εἶσα. Conjugatus, conjux. Κοινωνός, σύνων. Particeps, conversans, qui sunt simul. Այր կանամբի, և կին արամբի. ըծակից. փեսայ և հարսն. էրիք ճէրի, էրիլը՝ եավ ճէրիլը, հարստութեան, պուդուղ եավ նշանած, խարզօռած. էհլ, ճօլպաշ, էշ, պիրէր, հէմսէր. *Որդի (խաչակ) յամուսնէ լինի իմաստոտոյն՝ հարազատ և սիրելի և միայն. Փիլ. Իմաստ։ *Նոցին ամուսինքն առն ընդ անձն փոխանակ երիտասարդութեան ցնծութեանն։ Նա էր ամուսին և կին ուխտի քո. Գ. Դ. Բ. 7։ Մաղ. Բ. 14։ *Որպէս անդոսնէ կին զամուսին իւր. Եր. Գ. 20։ Իսկ Յովէլ. Ա. 8. *Ողբա առ իս լքրև զհարսն քրձազգած 'ի վերայ առն իւր ամուսնոյ »։ յն. կուսականի, կամ կուսի. լտ. յարբունս հասակի. (որպէս նոր փեսայ, կամ խօսնայր։) Նոյնպէս և Եղիշ. Գ. *Կին կառուցեալ ընդ առն ամուսնոյ իւրոյ »։ Իսկ 'ի գիրս Պիտոյից առաւել գնի վասն կանանց. *Անցնիւր այր զիւրոյ ամուսնին զաշն պահեսցէ։ Հանդերձ ամուսնաւ։ Ցորդորմամբ ամուսնին։ Նմանապէս և զամուսնացն։ Ի հարազատն ամուսնաց. Են։ *Հեռանայլին յընդանեաց և յեղբարց, և յամուսնէից, և յորդւոց. Մեսր. Եր. (որ կամ է անտանելոր հոլով լեր յամուսնից, կամ յամուսնաց. և կամ յայտ առնէ զխօսեցեալ կինն։) Տես և ԼԾԱԿԻՑ, ԿՈՂԱԿԻՑ, ԶՈՒԳԱԿԻՑ։

Այլաբանութիւն՝ որպէս Հարսն Քրիստոսի. *Այլ և ամուսին արութեան բանին ոյ ասի եկեղեցի նք, և այր նորա քն բարձրացեալ 'ի պարծանս խաչին. Համամ. առկ։

Անստվոր ոճով իբր Զուգահասակ ընկերակից, հասակակից, ժամանակակից. պօյտաշ. Ἰσῆλαξ. Aetate par, aequalis. *(Մխոք, զգայութիւն, և յանկութիւն) համահասակ զանազանք առ յիմանալ միայն, իսկ ժամանակաւ ամուսինք և զուգահասակք (յն. մի բառ)։ Ցառաջնումն գոյացուցանելն ամենայնի՝ յորում և զաշխարհս արար, համառօտէ զամենայն ընդ նմին լի իւրեանց պտղովք ամուսին խորհրդոցն. Փիլ. այլաբ. Ա. եւ. Ա. 1։

ԱՄՈՒՍՆԱԲԱՐ. մ. Իբրև ամուսին. ըստ օրինաց ամուսնութեան, օրինօք ըծակցութեան յառաջաւոր. Γαμικῶς. Nuptialiter, consuetudine conjugii. *Գալ առաջամայ 'ի գիտել ամուսնաբար զզուգակիցն իւր. Նիւս. կազմ. ծէ։

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Γαμικός, γάμιος, Nuptialis. Սեպհական ամուսնութեան կամ ամուսնաց. քարգուածնէրէա ըէրաքէրէսալ. պէտէայա կիրէնլէրէ տուգունի. *Կին համարեալ, թէպէտև զամուսնական մերձաւորութիւն ոչ ունէր. Բրս. ծն։ *Զամուսնական ողջախոհ պարկեշտութեանն։ Ամուսնական կարգաւորութիւն՝ որ ըստ բարւոյն կամաց. Պիտ։ *Սէր ամուսնական։ Մաքրել զմիտս և զխորհուրդս յամենայն մարմնաւոր ամուսնական մտածութեանց. Նար. երգ։

ԱՄՈՒՍՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. Տ. ԱՄՈՒՍԻՆ. *Այ մարդոյ բաւական լիցի ամուսնակից իւր (յն. իւր կինն)։ Բազումք և յորդոր ամուսնակցէ պահեն զանձինս իւրեանց. Ոսկ. յհ. Բ. 17։

ԱՄՈՒՍՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Կապիլ ամուսնութեամբ. պսակիլ. փեսայանալ և հարսնանալ. քարգուածիլ, պատլանմաք. ըէվլէնմէք, պինեալ կիրմէք, նիքեահլանմաք. Γαμέω, ἐπιγαμβρεύω, συνοικέω. Nubeo, affinitatem ineo, cohabito. *Լաւ է չամուսնանալ։ Ապա թէ՝ ոչ ունիցին ժոյժ, ամուսնասցին։ Ամուսնասցիս ընդ նմա, և յարուսցես զաւակ եղբօր քում. Ել։ *Եւ ոչ միում ումեք կամէր ամուսնանալ. Նանաս։ *Որ օրինօքն ամուսնացեալ իցէ. Եղիշ։ *Ամուսնանան և զինաւորին. Պիտ։ *Ընդ ամենայն մօտաւոր ընտանիսն ամուսնանալոյն աներկիւղութիւն. Մեսր. եր։

Եւ Գալ առ միմեանս ամուսնաբար. մերձաւորիլ. զուգիլ. գիտել. գիտենալ. մտանել. Իւրօգօ գօլ. ըէֆբըլէնմէք. *Եթէ առնուցու ոք կին, և ամուսնասցի ընդ նմա, և ատեսցէ զնա. Օր. ԻԲ. 13։ *Կին՝ որ յղի իցէ, մի ամուսնասցի, մինչև ծնցի մանուկն. Կանոն։ *Ո՞ ամուսնասցի ընդ երկիր կոյս, որ ծնաւ զադամ. ՃՃ։ *Ո՞ւր իշխիցեն չշնջել, թէ հրեշտակք ընդ կանայս ամուսնացան. զի նոքա հրեղէնք կոչին, և մարդիկ կաւեղէնք։ Չէ մարթ անմարմնոցն ընդ կանայս մարմնաւորս ամուսնանալ. Եղիշ։

Ցունական ոճով առի. Եսթ. Ծ. 6. *Եսթեր է դեան, զոր ամուսնացաւ թագաւորն »։ Ց զոր ընդ իւր ամուսնացոյց, կամ ընդ որում ամուսնացաւ։

Անստվոր է և ասելն Երզն. մթ. *Ըստ օրինացն՝ մեծ թշնամանք էին որդւոց, եթէ մարք 'ի տագերաց ամուսնանայցեն »։ Ց առցին 'ի կնութիւն տագերաց։

ԱՄՈՒՍՆԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրող զամուսինն կամ զզուգակիցն. ընկէրըէ սէվէր. Էհլինի սէվէն. *Տատրակն ամուսնասէր երևեալ. Ագաթ։ *Ըստ նմանութեան ամուսնասէր տատրակի. Արծր. Ե. 1։

ԱՄՈՒՍՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ յամուսնութիւն զդուստր կամ զդուստր. Γαμίζω. Nuptum do. Ἐκγαμίζω, ἐκγαμίσκω. Nuptui colloco, a domo eloco. որ և ըստ յն. ոճոյ, է ամուսնացուցանել զինքն. առն լինել. քարգէն. էվլէնտիրմէք, վէրմէք, պէհկէհի-լէհտիրմէք. և քարգուածիլ. էվլէնմէք։ Ըստ վերջնոյս այսմ իմա զասելն. *Որ ամուսնացուցանէ զկոյս իւր, բարւոք առնէ. և որ ոչ ամուսնացուցանէ, լաւ ևս առնէ. Ա. Կոր. Է. 38։ Այլ ըստ առաջնոյն ասի. *Դաւիթ ոչն ամուսնացուցանէ զնա 'ի դուստր իւր մարխամ։ Ամուսնացուցանել զորբս ընդ միմեանս. Վրդն. ղփմ։ Մագ. ծդ։

Նմանութիւն ասի, *Ամուսնացուցանք զորդոնութիւն մեր ընդ դէն բարկութեան. Լմբ. ոփ։

ԱՄՈՒՍՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Γεγαμημένος, νη. Nuptus, ta. Ամուսնացեալ՝ այր կամ կին. քարգուած, աչխոռէ մրած. էհլի, մուբեհհէլ, մուբեհհէլէ. *Ո՞յք էին ամուսնաւորք յառաքելոցն։ Ցովհաննէս և յակոբոս եղբայր իւր և թովմաս կոյսք էին, և այլք ամուսնաւորք. Վրդն. յառէփ։ *Ամուսնաւորաց և մահկանացուաց ազգ է առհամ մտօց նոցա. Եղիշ։ *Ամուսնաւոր քահանայ. Կանոն։ *Լեալ էր ամուսնաւոր յաշխարհականաց կենսն. Բուզ. Դ. 3։ *Զոր ամուսնաւոր կանանցն չհրամայէ պօղոս՝ պատճառնել. Ոսկ. մ. Ե. 24։ *Պսակ փառաց ամուսնաւորաց. ՃՃ։

ԱՄՈՒՍՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Տ. ԱՄՈՒՍՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Ամուսնաւորեալ (զորխորդն) ընդ ինքեան վասն չքնաղագեղ կերպարանին. Խոր. Բ. 75։

ԱՄՈՒՍՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. *Զօրէնս և զկարգ ամուսնաւորութեան. Յհ. կմ. ափ։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Γάμος. Nuptiae, matrimonium, conjugium. Պսակ. օրինաւոր ըծակցութիւն ընդ այր և ընդ կին 'ի մի մարմին՝ անմեկնելի մինչ 'ի մահ. քարգուածիլը. նիքեահ. *Վասն ամուսնութեան, և որդւոց, և ստացուածոց։ Եւ ոչ զամուսնութիւն նք առակաւքն պահեն։ Պատուական է ամուսնութիւն. Իմ. ծԳ. 17։ ծԴ. 24։ Եբր. ծԳ. 14։ *Արդ յաղագս ամուսնութեանց այսպէս ճշգրտագոյն առաջեալ է քահանայապետին, մինչ զի և ոչ զայլոց թողութիւն տալ նմա յամուսնութեան. Փիլ. ՔՀ. Ա։ *Որք յամուսնութիւն անդր գային, յարժանաւոր անդրին զնոսա պսակեսցեն. Յհ. կմ. ափ։ *Ցողջախոհն ամուսնութէ։ Ոյք զամուսնութեանցն պահեսցին զհարազատութիւն։ Ընդ որում բազմաժամանակեայն զուգեալ իցէ ամուսնութիւն. Պիտ։ *Տես թէ որպէս 'ի հինն և 'ի նորս նքքն և հաճոյքն ոյ ընտրեցան յամուսնութէ առաւել. Վրք հց. ծդ։

Եւ Գալն ըծակցաց առ միմեանս ամուսնաբար. մերձաւորութիւն. խառնումն. Γάμος. Connubium. Συνουσία, ὁμιλία. Congressus, consuetudo, concubitus. *Ոչ յամուսնութիւն, այլ ընդ քեզ անդրէն 'ի տուն բնակել։ Նսոց՝ եթէ 'ի հոգւոյն է, և առանց ամուսնութեան. Ոսկ. մ. Ա. 4։ *Յաղագս ամուսնութեան հրաման ետուն. վասն անյարմար և անարժան որդւոցն ընդ մարմնամ ամուսնութեան (առ պարսիկս). Փիլ. Ծ. Բան։ *Հրոյ ընդ խոտոյ ոչ ամուսնութիւն լինի, այլ ծախումն։ Մինչ յետ մարթ եղև 'ի կուսէ ծնանել առանց ամուսնութեան. Եղիշ։ *Հնար էր կուսի առանց ամուսնութեան ծնանել. Կոչ. ծէ։ *Ո՛չ յամուսնութենէ եւառ յանձն զայն, այլ 'ի պարկեշտ կուսէ և յանփորձ ամուսնութենէ. Պրպմ. ԼԲ։ *Ցօր ժամանակս ծնաւ արգանդ ամուսնութեան. Կոչ. ծէ։ Վէցօր։ Ճ ՃՃ։ *Ցարմարական կարգիս դասու գան յամուսնութեան. Պիտ։

Պէսպէս նմանութիւն ասի. *Ցամուսնութիւն ջուրցն՝ բղխելոց էր ամենայն ինչ. Եւր. ծն։ *Բնաւորելով գիտջին խոնաւ և հեղթական (լուսինն), միաւորեալ յամուսնութիւն կիզողական (արեգականն). յարոց խառնից գոլ համայնից ծննդական՝ բուսոց անկոց և ըզգայնոց որք չնչական. Շ. Իմ եղոյ։ *Ցայլքան չարիս շաղախեալ՝ ամուսնութիւն աստուածոց օրինաց՝ պատճառեցան յայս։ Սոսեցին նոքա ամուսնութեան ոյն իւրեանց՝ պաշտել զկուսան բաժնարկու, և առնէր երկիրն նոցա՝ ամուսնութիւն իւրեանց, և հնապանդի թշնամեացն. Լմբ. ոլո։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. իբր Ամուսին. ըծակից. *Որ արդ եւ նորոգ ամուսնութեանց 'ի

[illegible] ... Ὀχυρός կամ ἔχυρος. Munitus, firmus, tutus. ἐπικαίριος. commodus. ἰσχυρός. fortis, validus. ἀσφαλής, cautus. ἀχείρωτος, insuperabilis, qui sub manu redigi non potest. [illegible]

[illegible] ... Ὀχύρωμα, περιοχή, φρούριον, φυλακτήριον, βάρις, ἄκρα, ἀσφάλεια. Munitio, munimentum, praesidium, propugnaculum, confugium, refugium, arx, turris, cautio. [illegible]

[illegible] ... ἕλος, palus. [illegible]

ԱՄՈՒՐԻ, [illegible] ὁ καὶ ἡ Ἄγαμος. Caelebs, et Innupta. [illegible] ... γύναιον [illegible] ... muliercula. [illegible] ἀγύναιος, [illegible] qui uxore caret. [illegible]

ԱՄՈՔ. [illegible]

ԱՄՈՔԱԽԱՌՆ. [illegible]

ԱՄՈՔԱՆՔ. [illegible] Παραρτύσις, ἥδυσμα. Conditura, condimentum. [illegible]

ԱՄՈՔԱՐԱՐ, [illegible] Ὀφαρτυτής. Cupediarius. [illegible]

ԱՄՈՔԵՄ, [illegible] Εὐδοκέω, παραρτύω, συγκεράννυμι. Placo, complacere facio, commisceo, tempero, apparo, condo. [illegible]

ԱՄՈՔԵԼ. [illegible] Ἕψω, πέπτω, συνπέπτω, կամ πέττω, πέσσω. Coquo, concoquo, digero. [illegible]

[illegible]

ԱՄՈՔՈՒՍՆ, [illegible]

[illegible] Πέψις. Concoctio, digestio. [illegible]

ԱՄՊ, [illegible] Νεφέλη, νέφος. Nubes. [illegible]

ԱՄՊԱԲԵՐ կամ **ԱՄԲԱԲԵՐ**. [illegible] Νεφεληγερέτης. Nubes excitans, cogens. [illegible]

ԱՄՊԱԳՈՅՆ. [illegible] Ἐπινεφής. Nubilus, nubibus tectus, subductus. [illegible] Νεφελοειδής. Nubis specimen habens.)

ԱՄՊԱԳՈՐԾ, կամ **ԱՄԲԱԳՈՐԾ**. [illegible]

ԱՄՊԱԽԱՂԱՑ. [illegible]

ԱՄՊԱԽԱՌՆ. [illegible]

ԱՄՊԱԾԻՆ. [illegible]

գութ ։ (Իսկ ներ Յունաց ծնեալ՝ ըստ յն. ասի νεφελογένης, որպէս մակդիր յուշկապարիկաց կամ կենտաւրոսաց ։)

ԱՄՊԱՀԱՐԻՄ, եցայ. չ. Հարուածել յամպոց. շանթահարիլ. կայծակէ զարհուրիլ. *Յանկարծօրէն ամպահարեալ՝ անփառաւորեալ ապերախտայք. Սիա. ըէ ։

ԱՄՊԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ, կամ ԱՄԲԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Κεραυνός. Fulmen. Տես և ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ։ Հարուած եկեալ յամպոց. շանթահարութիւն. շանթ. կայծակն. կայծակ. եշաբէր. *Ամպահարութիւն անեալ հսկայիցն (որ ՚ի վերայ հսկայիցն) ։ Որոտմունք և փայլատակմունք և գլորմունք ամպահարութեանց ։ Կիզմունք և ամպահարութիւնք ։ Փայլեալն հուր բանաւթեամբ ամպահարութեանն որ մինչև յերկիր հեղու, կիւանոս (յն. գէռաւնօս) լինի կոչեցեալ ։ Յայսմիկ ամպահարութեանցս, որ մարդասպանակ փոշի բերեն, փուլայց անուանին ։ Արկանելով յերկիր զի՝ յերկնից ամպահարութիւն. Արիստ. Ե ։

ԱՄՊԱՁԵՒ. Տ. ԱՄՊԱՏԵՍԻԼ. *Ամպաձև անառղացն ցուցանի. Լաստ. ծէ ։

ԱՄՊԱՑԵԱԼ. ա. Ամպով յարկեալ, կամ ծածկեալ ՚ի վերուստ, հովանացեալ. որում ծածկէ ամպ է, ամպոյ պատած. *Ի սենեկական լերինն ամպոյ յարկ խորանն հանգեալ. Ագաթ ։ *Զոր եսես յամպացեալ խորանինն. Սրգ. Ժ. դ. Ժ ։ *Ի սենսն ամպացեալ ծածկեալ ծածկեալ. ծածուցանէ մեծին մով. Ճ. Ժ ։

ԱՄՊԱՅԱՄԱՐ. ա. Ամպոյ կամ իբրև զամպ յարմարեալ. Ճշ ։

ԱՄՊԱՑԻՆ, ինոյ, ոց. ա. Ἐκνεφίος, ἐκνέφελος. E nube proveniens, prorumpens. Սեռական ամպոյ. յամպոց յառաջ եկեալ. *Հողմք, որ ՚ի պատահմանէ ամպոյ՝ ՚ի վերլուծութենէ թանձրութեան ցնդեալ յաւելուծ, ամպայինս լինին կոչեցեալ. Արիստ. Ե ։

ԱՄՊԱՆԱԼ, ացեալ. չ. Ամպ լինել. լինել որպէս զամպ. ամպ դառնալ. պղտորանալ. *Զի եւս է թանձրացեալ և ամպացեալ օդն. Եզն ։

ԱՄՊԱՆՄԱՆ. ա. Նման ամպոյ. ամպի նման, ամպի պէս. *Ամպանմանն խորանն. Սիւն. ծմ ։ Ճ. Թ ։ *Որոտման ամպանմանն. Սիա. աշ ։

ԱՄՊԱՇՈՂ. ա. Որ ընդունի շող արեւու յամպոց. ամպի շողէն փոփոխէ. *Ի ժամանակ գարնայնոյն հասեալ (առնելք), ամպաշողք, որոտագինարք, անձրեւաբերք (լինին). Ագաթ ։

ԱՄՊԱՇՈՒՔ. ա. չ. Եղեալ շփման ամպոց ընդ միմեանս. *Փառաւոր ամպաշուքի որոտալոյն ահագնութեան նոր որոտաց առ ձեզ. Ագաթ ։

ԱՄՊԱՉՈՒ. ա. Որ չուէ ընդ ամպս. ամպախուսալոց. *Ամպաչու Յուհեայ. Նար. ել ։ *Ամպաչու թեւք պայծառ ՚ի վերին սեւս. Յհ. կե ։

Եւ Ընդ որ լինի չուել ամպոյն. *Ամպաչու ճանապարհաց զեղս քո յերկինս սուրբ արարեցեր. Գնձ ։ *Ամպաչու ճանապարհին (ըստ ընդ երկինս). Տօնակ ։

ԱՄՊԱՉՈՒԵՄ, եցի. չ. Չուել ընդ ամպս, կամ ՚ի վերանալ ամպովք. ամպերով թռչիլ ձափե ընդ՝ վեր ելնել. *Հրաշատեսակար զգեստ մեր գարձուցանեալ ՚ի հրաշափայլ ամպս ամպաչուեսցէ. Լծ. եօրք ։ *Լուսատարազգեստ սպասն զամպաչուելոյն նորին. Ագաթ ։ *Սորին զօրութիւն ամպաչուեալ վերացուց ընդ առաջ քո. Մաշ ։

ԱՄՊԱՎԱՐ, ի, աց. ա. Որ վարէ և շարժէ զամպս. ամպեր քշող. *Ի շնչել հողմոց ամպավարաց. Վեցօր. Դ ։

ԱՄՊԱՏԵՍԻԼ. ա. որ և ԱՄՊԱՁԵՒ. Ամպատեսիլ. ամպանման. Νεφελοειδής. Nubis specimen habens, nubilus. Որպէս գունաւոր ամպոյ. *Օրհնեալ ես փայլ որ ամպատեսիլ սեան. Խոյ. Եբըէ ։ *Ամպատեսիլ սիւնն պահեալ զուրբ փարթն. Մագ. ծգ ։

ԱՄՊԱՐ. գ. որպէս Ամբար, Համբար. *Յամպարս շտեմարանաց. Լծ. սծղ ։

ԱՄՊԱՐ. գ. ըստ Բժշկարանաց՝ ՅԱՄՊԱՐ, ՅԱՆՊԱՐ. Ռոյս, և ծաղիկ նորա անուշահոտ յոյժ. ամպեր, անպեր, եպեր. Ambra, ambarum. Իսկ ՅԱՄՊԱՐ ՊՈՒ, կամ ՅԱՄՊԵՐ ՊՈՒՅ, (յարմէն ամպ. ամպեր պոյ ծաղիկ), է բուրումն ամպարի, կամ անոյշ զհոտ նորա ։ (Իսկ շահոյց, որ է այլ ծաղիկ, ըստ Միխիթարայ ի նառ ամպերն.)

ԱՄՊԱՐԻՇՏ. Տ. ԱՄԲԱՐԻՇՏ. (անխոհեր ծագեալ ՚ի Հ). անպարտ կամ անպարտելի. և ՚ի այս բերեւթ. որպէս ամպոտ, անեծագլուշու.)

ԱՄՊԱՐՀԱՒԱՃ. ձել, ձուն. Տ. ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃ, եէ ։

ԱՄՊԱՐՇՏԵԼ. ացի. Տ. ԱՄԲԱՐՇՏԵԼ. եէ ։

ԱՄՊԱՐՏ. Տ. ԱՆՊԱՐՏ. *Այսպէս ամպարտ է նա ՚ի գատաստանի խւրեան. Եփր. հռ ։

ԱՄՊԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Ն. Տալ ամպանալ. պարձուցանել իբր յամպ շրջալ և շրջաբեր. *Ի վերայ երկրի զկէտն ամպացուցանէր զկարծիսն. Վրդն. ոզ ։

ԱՄՊԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ԱՄՊԱՑԵԱԼ. *Որոտք ամպաւորք, և երգ զօրաւոր. Գնձ ։

ԱՄՊԱՓԱՅԼ. ա. չ. Իբրև զամպ փայլեալ, և փայլեցուցիչ ամպոց. *Անն աղօտ ծիրանածագ և ոսկեճաճանչ լուսոյն, ամպափայլ լուսաւորելով զանձինս յոգղողդոյ. Ոսկեփ ։

ԱՄՊԵԱՑ. ԱՄՊԵՂԷՆ. Յամպոց կամ ամպով կազմեալ. ամպային. ամպէ. պատածեալ. *Թանձրաշող մի ամպելոյ ։ Թանձրաշողին ամպեղեայ, զի ամպով վերաւնան արգասիքն ընդ առաջ քոյ. Ա գաթ ։ Տծալ ։ *Սիւնք ամպեղէն. Ագաթ ։ *Կամարն ամպեղէն. Շար ։ *Ջամպեղէն և զլուսաւորն կամարն երկնի ցուցանէր. Եփ. ի. ել ։ *Լոյս ամպեղէն. Խոր. ածեալ ։ *Յամպեղէն կառաւքն նամակ ելեալ ։ Որ յամպեղէն կառան նստեալ կեցին. Կղզ. ծէ ։

ԱՄՊԵՄ, եցի. չ. Գամամբիլ երկին զամպս. պատրաստ երևել ՚ի տեղուջ. ամպանալ. *Մի լիցի նմա ամպել, և ոչ անձրևել. Նար. Բ ։

ԱՄՊԻՈՆ. Ըստ հինաւուրց բանից ԱՄԲՈՆ, զոր տեսցես. որ գրի և ԱՄԲԻՈՆ. *Եւ սարկաւագն յամպիոնին՝ ընթեռնուլ զաւետարանն ։ Ելեալ յամպիոնն. Վրդ. կց. ծը. եէ ։

ԱՄՊՈՐՏՍ. ա. Որ եցէ շատ որոտումն ամպոց. (կամ ընկերեցեր որպէս ամպ. ԱՄՊՈՏՍ.) *Յատակք երկրաց, բայց յեռանդ ամպորոտ և ջրալի. Շէլ ։

ԱՄՊՈՒՌՔ. Տ. ԱՄԲՈՒՌՔ, և ԱՄԲՈՎՍ.

ԱՄՊՐՈՊ, ի, աց. գ. Թուխ ամպասար, ամպամած. կամ բռնիկ՝ ծր արկած՝ ամպոց. որոփումն ամպոց. մրրկումն օդոյ. մրրիկ. փոթորիկ. և ամենայն խառնակութիւն, վրդով, յոյզք. խռովութիւն. Κυδοιμός. Tumultus, turba. ըստ մեզ նաև turbo, procella. Վայ, Վշտութիւն, Վառոտանք, Վարեզէ, Իծոբտուոռ, Խաբէտը. Ընդ նոսա. կեն նշանակութիւն կարծիս ընկեր. *Ո՞ պատերազմաց զինուորացն ամպրոպաց առ ղեալ յերկինս. Յոբ. լԸ. 25 ։ *Զպնդութիւն օդոյն փոխէ ՚ի ջրեղինս, և անգուստ ՚ի մէջ ամպրոպաց. Վրփ ։ *Ոչ որ հնեսցէ, ենթէ ոչ յամպրոպաց (կամ յամպրոպս) ապրեսցի. ԾԾ ։ *Ոհ, և ամպրոպք եւր. Նար. Դ ։ *Ամպրոպ խառնմութեն և վրդովմանն անուն է, որպէս յամպոց է ան ասնել. յորժամ որոտմունք լինին և կայծակունք. Լծ. Նար ։

Ըստ երկրորդին՝ ներ նմանութեամբ ասի. *Տեղաց ՚ի մեզ զամպրոպ զառանձնէ ։ Ամպրոպ չարութեան զերծեալ շուրջ զեկեղեցեաւն ։ Արեանն, և ամենայն չար ամպրոպաց ։ Մեծազգոյն խոն ամպրոպ ՚ի վերայ խորախոսուրբ հաւատոցն ։ Արժանի այնմիկ չար ամպրոպի զինուորեան վարկեալք. ՅՀ. կթ ։ *Արգելցին ամպրոպք յանդգնելոցն. Նար. Ղ ։

ԱՄՊՐՈՊ. ա. Իբր Ամպրոպային. խառնակ. յուզեալ. *Ամպրոպ խռովութեն և գոռն սուր հասեալ ։ Զի և ամպրոպ խռովութեն զարգեցի. Ճ. Ա. յերեք ակըսւ. Իսկ Ճ. Բ. ՚ի միւսոմ ուխի, Ամպրոպ խռովութեանս ։

ԱՄՊՐՈՊԱՑԻՆ. ա. որպէս Ամպրոպեր, կամ ըստ յն. Ամպագոյնից, մեկղեր ամրոպաց. որ և ասի զեւս՝ շանթձգող Νεφεληγερέτης Ζεύς. Nubes excitans Juppiter. որ և Fulgurator, fulminans, tonans, altitonans. *Կործանեաց զամպրոպային պատկերն պատմագրացյ. Խոր. Բ. 83 ։

ԱՄՍԱԳԼՈՒԽ, գլխոյ, ոց. գ. Νεομηνία, νουμηνία. Novilunium. Գլուխ ամսոյ. սկիզբն կամ առաջին օր ամսոյ, և կամ լուսնի. ամսամուտ. և Հայերէն այժմ աւուր. ամսա կամ լուսնի առաջի օրը. ամս ամսէ. *Յամսագլուխս ձեր հարկանիցէք ըղփողս ։ Մատուցանէին այլ եւ ողջակէզս յամսագլուխս ։ Յաւուրս ամսագլխոյն բացցի. Թուոց. Ժ. 10 ։ Ի. Եզր. Գ. 5 ։ Եզ. ձէ. խր. 1 ։ *Զամսագլուխս ձեր և զտօնս ձեր ատեաց անձն իմ ։ Զտօնս քո և զամսագլուխս քո գարձուցից ՚ի քէն. Եփ. ա. 14 ։ Եզեկ. ԽԴ. 34 ։

Իսկ Կող. ԲԷ. Իբր ոձով. ասի ՚ի հյ. *Աղատեաց զմեզ ՚ի շաբաթացայնն կրօնից, յամսագլխոյն լուսնոց ։ այլ յն. է մի բառ՝ որպէս նորոգմունքն, կամ նորալուսին ։

ԱՄՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Μηνιαῖος, ἐπιμήνιος. Menstruus. Սեռական ամսոյ. ամսային. ամսաւոր. ամսօրեայ ժամանակ. ամսական. ամս մի, ամսէ ամիս. *Դադարէ անդ ամսական աւուրքն ։ Ամսականօք աւուրք եկաց ՚ի վերայ քաղաքին. Լաստ. Գ. ծէ ։ *Ամսականօք թագաւորեաց (աւուրբք). Խոր. Բ. 73 ։

ԱՄՍԱԿԱՆ. առաւել ասի. որպէս Օրէնք կանանց. դաշտանն, և դաշտանական. աեռաստանոն. Ἔμμηνος, τὰ ἔμμηνα. Menstrualis, mestruum. այլեւ. *Կանանց՝ որ ըստ ամսական ասհմանաց լինին ըստ առապականածաց. Կանոն ։

ԱՄՍԱԿԻՍ. ա. գ. Կէս ամսոյ. կէս ամսոյ. ամսոյ կէսն. *Վեց ամսակէսք. Զոր. կթ. ՚Ի էշէն ։

ԱՄՍԱՄՈՒՏ. նոյ, ից. Տ. ԱՄՍԱԳԼՈՒԽ. Νεομηνία, νουμηνία. Novilunium. *Յամսամուտ ամսոյն. Զողջակէզսն ամսամտից ։ Մատուցէք ամսոց կամ ամսամտիւք. Եզ. Ե. 2 ։ Թուոց. ԻԸ. 6 ։ Կող. Բ. 16 ։ *Շաբաթս և ամսամուտս պահել.

Ոսկ. ֆէ: *Վիճք և յայնք խաբէութեանց ամսածնունդք ոչ վարին. այլ զհետ երթեան այլոց. Վրդ. փարէս։

ԱՄՍԱՅԻՆ. յնոյ, ոց. ա. Տ. ԱՄՍԵԱՅՆ. ամսական. *Երեսունն՝ ամսայինն է (յաւ կամ թիւ), անշրջելի միկնութեան քանի շրջանակք. Փիլ. լին. դ. 27։

ԱՄՍԱՆՐՀԱՆԱՉ. ի. գ. Նոյնանշան կամ յետ միոյն ամսոյ այսր ազգի քան զայնքս ազգի, և յառաջին միոյն քան զմիւսոյն. *Զինչ է՝ որ ասէ. է ոմն 'ի վերայ հասարակածին, ամսանրհանաչ է. Զի զերեքտասանն ամիսն՝ քան կատարելոյ (այլ հաշիւ), որ է մարդ ամիս. որ է հոռոմին հասարակածն. Մագ. թղ։ (Աա միօք ամսանրհանաչն ընդ հին և ընդ նոր տոմարս՝ յանցեալ գործ ծն, և յաւելմունս ժը աւուրց միջոցաց յամին։)

ԱՄՍԱԳԼԱԳԱ. ա. Գաղտատաղին ամսով ինչ քան զամէրակն շարին. ամսով զօրէն, քն անոչ լինէոյծ. *Զինչ է, լուսին աւուրք ծնանել զնա. խմանօրհյն ծնունդն ոչ է ամսագլխաւ, և ոչ օրազգլխաւ, այլ լոյս և կատարել. Փիլ. լին. դ. 158։

ԱՄՍԱՏՕՆ. ի. եց. գ. Տօն՝ յամսագլխի. կաղանդ ամսոյ. *Լաւել զամենայն ամ երկոցին ծախս եկեղեցին ամսատօնացն, թէ խոյս հանդերձ արկանել և աղանդութեան յամենայն կատարին. Մագ. պատ։

ԱՄՍԵԱՅ. ի. ոց. ա. Տ. ԱՄՍԱԿԵԱՆ. և ԱՄՍՕՐԵԱՅ. Μηνιαῖος. ամսական. *Ամք լուսափայլք, թի ամսաւորք. Եզն. գր. ա: *Ամենայն ամսեայ արու մանկունս յամսական յոր ամիս ծննդեան թագաւորին. Բ. Մ. Է. Դ. յն. յամս ամսոյ թագաւորին ծննդեան յոր: *Յամսօրեայն մինչև ցհինգետասն. Ղևտ. իէ. 6. (այլ ձ. յամսօրէն, կամ յամսօրէից)։

ԱՄՍՕՐԵԱՅ, րէի, եց. ա. Μηνιαῖος. Menstruus, unius mensis. Ունող զաւուրս միոյ ամսոյ. երեսնօրեայ՝ բառ համակի. Թէ՛ ամսեան, ամսեան մը. որ ըստ այլ եղև, նաև. *Յամսօրէից 'ի վեր ամենեքեան հանդերձ. Ամենայն արու յամսօրէից և 'ի վեր. Թուոց. գ. 15. 22. 28. ծը. 16. իը. 6։ Եւ Ղևտ. իէ. 6. *Յամսօրէէն (կամ յամսօրէից) մինչև ցհինգետասնամեան ոչ այլ ձ. յամսօրէն (որ ասաւել 'ի գեղ գայ յառնախնին)։

Կամ Միոյ ամսոյ միջոց. ամսական. ա. գ. յն. ամիս աւուրց, կամ աւուրս ամսոյ. *Եւ էր ընդ նմա ամսօրեայ մի ժամանակ: Եթէ ամսօրեայ ժամանակ յառնիցեն անդր: Զամսօրեայ աւուրս առնիցէք: Կերիցեն ամսօրեայ ժամանակաւ: Թագաւորելոց մնացած ամսօրեայ մի աւուրց. Ծն. իթ. 14։ Թուոց. ԺԱ. 22։ Ծա. 20. 21։ դ. Թգ. ժէ. 13։

ԱՄՐԱԲԼՐՁ. ա. որ և ԲԱՐՁՐԱՄՈՒՐ. Ամուր և բարձր. բարձրութեամբ ամրացեալ. անմատոյց. անառիկ. ապահով. *Իբր ըղձանմեկեա ամրաբերձ. Նար. ղէ։

ԱՄՐԱԳԱՅՆ, ի. աց. ա. և ձ. Բնակել յամուրս, կամ յամուր վայրս. և անդուլ ապաստանել. ապահով թեղ նստած. օգանել. իմն. *Եւ այլ ամրագայնեալ ապստաբերոյն պարկաւ և պատսպառ օրհնութեան երկեր. Աւծր. դ. 4: *Որոց միաբանեալ պատշաճ հանդերձեալին լինել, զնոսին և ամրագայնեալ մերձեալոց պաշտեն հովանաւոր.

ԱՄՐԱԳԱՑՆ. գունի, եց. ա. Ամասել կամ կարի ամուր. ամրաց անմատոյց. ապահովաբար. և ամրաբերձ. անխորմ. *Որպէս զի ամրագոյն լինել իշխանութեան նորա. Ոսկ. յհ. ա. 30: *Ամրագունեսցէք պատուէրս. Խոր. ա. 15: *Իւրն ամրագունեսցէ պատուէրս պահպանեսցի. Խոսրովիկ: *Ամրագունին են առ ագարակ եկեղեցւոյ 'ի խնդիր: Ամրագոյն տեղի մի գտանել. Փարպ: *Ամրագոյն քաղաքաց. Ը. Բղբ:

Գեղապաշտ. կարի զգուշաւոր. *Մակաբանիցես խրատականն, լեր ամրագոյն զգուշացուցանն. Ը. աա աղէրսս։

ԱՄՐԱԳՈՅՆ Տ. Հաստատագոյն. անյողդողդ. *Եկեղեցի (հիմնեալ)... յանշարժ վիմին վերայ ամրագոյն. Գնդ։

ԱՄՐԱԳՈՐԾ. ա. Ամուր և ամրաբերձ շինեալ. *Պարիսպ ամրագործ. Մծբ. ծբ։

ԱՄՐԱԽԻՏ ԱՌՆԵԼ. Տալ թաքչել յամուր տեղիս. խիտ առ խիտ լնուլ 'ի խորշս լեռնականն. ծածկածածուկ փախչել. յն. գնել 'ի ծածուկ վայրս, կամ 'ի փապարս են. *Աղբերին ամրախիտ զխորայիւ յամենայն տեղիս ամրութեան աշտանակաց նոցա. Ա. Թ. ա. 56։

ԱՄՐԱԾԱԾՈՒԿ. ա. Ծածկող յամրութեան. անփոյթ և յապահովս պահող ընդ հովանեաւ խորով. *Ամրածածուկ աշխարհ. Ըստ: *Ամրածածուկ ձեռացն ոյ. Ճ. Ա: *Պահպանեալ ընդ ամրածածուկ զօրութեամբ. Ը. Բարդ։

Եւ Ծածկեալ պատսպարեալ ամրութեամբ. ամփոփ. թաքուն յապահովի. գաղտնածածուկ. տաքին, եկին, կիզել. *Յամրածածուկ հաւալոցեն գեղապանս առաքէր. Եղիշ. Գ: *Պահպանեալ յամրածածուկ անձնեական. Գիր: *Ամրածածուկ շտեմարան. Վեցօր. Է: *Զխորհուրդն՝ որ ծածկեալն էր. չասաց վայրապար ծածկեալ, այլ ամրածածուկ (զի յն. է բացածածկեալ ἀποκεκρυμμένος.) Ոսկ. եղով: Որպէս և Գ. Ա. Դ. 6. *Ամրածածուկ քողածիք ծնկաւէր հարսանեաց. յն. ասաորածածկեալք յառագաստի։

Կամ բեր Տ. Յապահովագոյն. անփոյթ ամրութեամբ. յն. զգուշագոյն. ἀσφαλέστερον. *Օրէնքն՝ են ամրածածուկ քան զպարիսպն պահեն զնոսա. Ոսկ. Ես: *Եւ զիս պահեա 'ի հեղեղէ... քո տապանաւ որ խորհրդին՝ ամրածածուկ ընդ հովանեաւ. Տաղար։

ԱՄՐԱԾԱԾՈՒԿ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Բարւոք պահել, ծածկել, և պահիլ. ծածկիլ. Καλύπτω, ομαι. Obtego, or. են. *Ամրածածուկ 'ի մատուցակարանցն յարձակմանց զպարտուղան առնելով. Գիր: *Ամփոփեալ յորջն՝ ամրածածուկ լինի. Վեցօր. Բ: *Ամրածածուկք եղեն ամենայն հոգւոյն ոյց. Վրք ոծաց։

ԱՄՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որպէս Ամուր. ա. անփոյթ. անվտանգ. ամրականոյց. անմատչելի, անառիկ. ապահով. եմն, ճնշող. ծանր. *Երկրին նմանեցուցանէ, զի զամրական զանառիկ (յն. մի բառ. ἀκαταγώνιστος, inexpugnabilis) միանգամ յայտ առնիցէ. Ոսկ. Ես: *Ի մէջ ամրական վայրացն. Եղիշ. Ե: *Ամրական և պահպանական պարիսպ: Զմեծամեծն վիմացրան՝ ամրական զօրութեամբ նորոգեալ վայելչացուցին. Նար. կուս. Ա ին: *Որ ննջեցաւ զատակից անձին ամրական խաղաղ, կենաց ամրական նորա: Բառնալ 'ի յայս վայր ամրական. Ը. ընդհանր. և աա աղէրսս: *Ամրական բերդաքաղաք: Յամրական քարանձաւի. Աւծր. Ա. 14: Դ. 11:

ԱՄՐԱԿԱՆ. գ. Որպէս Տեղի ամուր. ամրութիւն. ամրոց. դղեակ. բերդ. կոչի, եսի էէր. *Զաւանին ամրականաւն հանգերձ 'ի ծառայութիւն եկեղեցւոյ նորարէին. Ագաթ: *Յամենայն ամրականաց՝ զոր աւերեալ էր զինգին հանեաց. Եղիշ. Է: *Որոյ առ մեզ եկեալ հասեալ, և զամրականնոյն պաշարեալ. Ը. Վրդ։

ԱՄՐԱԿԱՆՔ. ա. գ. Բնակելոյն յամրի կամ յամրոցի. ամրամանք. ԲԷՐԴԸ կը ապահով տեղ ապաստան. *Մասունքեցան յամրականացն (յն. յորոց յամուրսն). Ա. Դ. ծա. 18: *Քաջութեամբ եղեալ յարձակեցին օգնականութեամբ ամրականացն: Գերի առնուլ կամեցին զամրականսն աշխարհին. Եղիշ. Է:

ԱՄՐԱԿԱՌՈՅՑ. ա. Ամրութեամբ կառուցեալ. հաստատակառոյց. անկործան, ամրաշէն. Պերդէմ եափքընք. *Պատուար ամրակառոյց. Նար. կուս։

ԱՄՐԱԿՈՂՄՆ, մանց. գ. Կողմն ամրոցի կամ ամրութեան քաղաքի. յն. ակրան, քաղաք գաւ թի, են. Ἄκρα. Arx, munitio. *Ը ինեցին զամրակողմն զգլուխ քաղաքին: Ամրակողմն գլուխ քաղաքին բնակութեան եղև հեթանոսաց: Փախստեայ զնայրին յամրակողմն 'ի նուիրեալ տեղին մեհենին 'ի կառանոյն. Ա. Մ. Ա. 35: Գ. 45: Ը. 43։

ԱՄՐԱԿԱԹԻՌ. ա. Կալեալ ամրութեամբ. անմատչելի. անդրծելի. *Ամրակալ զէն. Աղերսք: *Ընդ ամրակալ աստուածայինս մեր առնու 'ի հանդէս մտանէր. Լմբ. սղ։

ԱՄՐԱՁԵՒ. ա. Նման ամրի կամ ամրոցի. ամրական. անառիկ. *Նաւէր յաստանիս բաշտանեաց յամրաձև բերդին. Աւծր. Գ. 12։

ԱՄՐԱՆԱՄ. ացայ. չ. Ὀχυρόομαι, περιφράσσομαι, Munior, firmor, circumsepior, circumvallor. Ամուր լինել. ամրութեամբ զգենուլ. շինիլ. պնդիլ. զգուշանալ. պատիլ. յապահովիլ. ամրնալ, պարսպապատիլ. Քօլայլանմագ, Թահքեմ եթմէք օլմագ, գապանմագ. *Երկիւղ պատեալ և ամրացեալ էր յերեսաց որդւոցն Իսրայէլի: Զքաղաք մի ամրացեալ պարսպօք: Զամրացեալ քաղաքն. Յես. Զ. Ա: Բ. Մ. ծբ. 13. 16: *Այսպիսի առաքինութեան խրատու ամրանայցես. Ոսկ. Մ. Ա. 24: *Ամրանան երկաքին կողմանքն բոլորովին առաւօտ... Զկնի ամրանալոյ կողմանցն երկոցունց. Խոր. Բ. 4: *Ամրացեալք 'ի գաղտնիսն. Մծ. բարձր: *Ամրանալ զօրաց. Ոսկ. Ես: Եւ Ոսկ. Մ. Ա. 23. *Յամենայն ձեռաց ամրացեալ. յն. ամենեցուն անձեռնարկելի։

ԱՄՐԱՆԱԼ. Ապաստան լինել յամուր տեղիս. յապահովի նստել. ապաւինիլ. որջանալ. բունել. պատսպարիլ. Καταφεύγω, συμφεύγω. Perfugio, confugio. ἐννοσσεύω. nidifico. ապահովցեղ թագարբլ նստիլ. սըղընմագ, գորար՝ խանախանամ պուսմագ, խիւխանա եթմէք. *Ամրանայցէք 'ի քաղաքս ձեր: Ի մեհեանն գաղտնեայ ամրանալ անկանէին: Զմեհեանն ամրացեալքն հանդերձ այլքն: Բնակեալք 'ի լերինս, ամրացեալք 'ի մէջ մայրից. Ղևտ. իզ. 25: Ա. Դ. Ծ. 84: Երեմ. իբ. 23. *Խորհէր 'ի միջոցի ամրոցին ամրանալ. Խոր. Ա. 10: *Ամրանալ հանդեպալ յանխռով հանգստարանին. Գիր: *Վասն 'ի լերինս բարձունս ամրանալոյն: Ի հովիտս խորագոյնս ամրացեալ լինէին. Յհ. կթ: *Այսօր լուսոյն փոխփոխադարձ ձերոց յերկինս երկնից կառուցեալ ամրացաւ. Լմբ. հմբ: *Ի հովանի թևոց ձերոց ամրացեալ. Յհ. կթ: *Ամրանալ է յաղթականն նոցին քաջութեանն. Գիր: *Աա նա ամրանայ եկեղեցի. Լմբ. պտրգ: *Ամրանալի զգեստ. Ոսկ. ա. (առ. ամենայնոց)։

ԱՄՐԱՇԷՆ. Տ. ԱՄՐԱԿԱՌՈՅՑ. *Ամ

նովին քաղաք ամրաշէն. Ոսկ. ես: Ե Եփր. յես: *Ամրանայրին 'ի քարանձաւս ամրաշէն բերդից. Արծր. Ե. 1:

ԱՄՐԱՊԱՀ. ա. Որ անքոյթ պահէ. աներկեան. որ և ԱՄՐԱՊԱՀԵՍՏ. *Ցանձնէ զանուշահոտ հոգլին իւր յամրապահ ձեռն տեառն. Տօնակ:

ԱՄՐԱՊԱՀ. գ. Պահապան ամրոցի. բերդապահ. կմ՛ խումբ արանց պահելոց և ամրացելոց 'ի բերդի. *Նա ածել զամրապահ միջնաբերդին զակատանց ՚՚ յն. զորս յականէն. [illegible] ԺԷ. 31:

ԱՄՐԱՊԱՀԵՍՏ. ա. Որպէս Ամրապահ ըստ Ա. նշ. *Նաւորդայն ամրապահեստ. Մագ. խլ: *Հովանի ամրապահեստ. Արծր. Ե. 11: *Ամրապահեստ խնամք. Սիսիան:

Կմ՛ Անքոյթ պահեալ. *Ամրապահեստ ներպահական հայրենի. Մագ. ծՔ:

ԱՄՐԱՊԱՀԵՍՏ ԱՌՆԵԼ, ՄՆԱԼ, ԼԻՆԵԼ. Անքոյթ և անվտանգ պահել, պահիլ. ամրացուցանել, ամրանալ. *Եւ ևս զնոսա զգուշարար իւն ամրապահեստ առնէին: Ի նմա ամրապահեստ առնէր զընտանիս տան իւրոյ: Ամրապահեստ զնոսա առնելով 'ի խորաձորս. Ցհ. կթ: *Ցաղագս ամրապահեստ 'ի թշնամեացն մնալոյ. Մագ. Է: *Ամրապահեստ լինէր 'ի հովանի թևոցն ոյ. Ցհ. կթ:

ԱՄՐԱՊԱՀԻՄ, եցայ. ի. Անքոյթ պահիլ. *Գաղտնի ակամն ոչ հատանելին, այլ զգուշութեամբ ամրապահին. Ցս. որդ:

ԱՄՐԱՊԱՏ. ա. Որ քաջ պատէ և ամրացուցանէ. կմ՛ քաջ պատեալ և ամրացեալ. *Ամրապատ վահան. Ճ. Ա: *Ամրապատ պարսպօք. Մագ. խէ:

ԱՄՐԱՊԱՏԵՄ, եցի. ն. Քաջ պատել. շրջափակել. և ամրածածուկ առնել, լինել. *Անդ ամրապատեալ զախիծ միշտայն իւրով ապատամբ զօրութեամբ. Ճհ: *Ծածկել զխորհուրդ ամրապատեալ, որ յայտնեցաւ մեզ իւրոց. Ոսկիփոր:

ԱՄՐԱՊԱՐԻՍՊ. ա. Որոյ պարիսպն է ամուր. մուհքէմ հիսարլը՝ փիւլտըլը. *Եւ ոչ յերուս ամրապարիսպ կարես մտանել: Քաղաքք ամրաշէնք ամրապարիսպք անյաղթք. Եփր. Բգ. Ե յես:

ԱՄՐԱՎԵՐԱՐԿՈՒ. ա. Ամրութեամբ վերարկոզ. պատող. [illegible]. *Պատսպարութեամբ աւետարանական ամրավերարկու օգնել կոչկաց. Նար. խէ:

ԱՄՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. 'Οχυρόω, προσοχυρόω, κατισχύω, περιφράσσω, στερεόω, διαφυλάττω, κατακρύπτω. Munio, fortifico, firmo, roboro, circumsepio, custodio, abscondo. Տալ ամրանալ. ամրութեամբ պնդել՝ զօրացուցանել, պատել, շրջափակել. ծածկել, պահել, պահպանել, յապահովել, պատսպարել. [illegible] *Ամրացուցէ զբարձրութիւն զօրութեան իւրոյ: Ամրացոյց զնոսա պարսպօք: Ամրացոյց ևս զնա: Ամրացոյց զփառսն տաճարին: Զամուրսն որ ամրացուցեր: Խորամանկաբար կատարեին, և ամրացուցին զնա: Զճանապարհս երկիւղածաց իւրոց ամրացուցէ: Ամրացուցես զնոսա 'ի ծածկոյթ երեսաց քոց: Ամրացուցեր զպարսպեսն նորա, և զնետքեն տան նորա. ևն: *Զմիջնաբերդն ամրացուցանէր բարձր պարսպօք. Խոր. Բ. 36: *Ամրացուցանէր իւրն զքաղաքն մի ամուր. Եղիշ. Է: *Բազում առնէր զամրոցն ամրացուցեալ. Ցհ. կթ:

կամ Ամառել, ազատ պահել. անքոյթ կացուցանել. *Ի հաստեալ բարկութենէ ամրացոյ. Ղուկ: *Ի յոձին թիւնից միշտ ամրացուցես: Ցորոց պահեսցես և ամրացուցես. Նար. խէ: *Զիս ամրացոյ 'ի սրոյ նոցին ... Ամրացուցես աջով քոյին 'ի գաղտնաձիգ նետից նոցին. Յս. որդ:

Նորոգել զամրութիւն. հաստատել. արդարացուցանել. *Ամրացոյ հաստատուն հաւատով յանձինս մեր՝ զյոյս, զսէր և զհաւատ մինչև յաւիտեան. Ղուկ: *Զմեծամեծ գաղն զօրութեան ամրացուցանել. Պիտ: *Ազգաբանական մեր բանիւն ամրացուցանել զաւանդն. Ցհ. իմ. ատ:

Եւ Ցամուր տեղիս գնել 'ի զգուշութեան անքոյթ. սաքլամաք. *Ամրացուցեալ զնոսա 'ի ծործորս լերանցն. Ցհ. կթ:

ԱՄՐԱՓԱԿ. ա. մ. Քաջ փակեալ՝ պնդեալ՝ պարսպեալ. հաստատուն. [illegible]. *Ամրափակ խցմամբ համբարացոյց արգել հողմ բանաւորկութիւն: Բերանոյ սեռնեալ՝ ամրափակ ուղերձմամբ. Նար. ծէ. Ե խլ: *Ի մեծն ամրափակ ընդ եռամեան խորհրդոց չարաց՝ միտքն ևս առաւել լուսաւորի. Լմբ. ատ: *Զգաղտնին՝ ամրափակ 'ի ներքոյ փաթաթին պարապել. Տօնակ:

Եւ իբր Ամրապահ, քաջ պատսպարող. *Ամրափակ վահանք. Ճճ:

ԱՄՐԱՓԱԿ, ի, ով, աց, օք. գ. Ամուր փականք, և փականակալք, [illegible]. *Փակեր նա զդրունն տաճարին ամրափակով. Ճճ: *Կրունք գժոխոց կրկին ամրափակօք անեալ լինէին. Շ. Բարձր:

ԱՄՐԱՓԱԿԵՄ, եցի. ն. Քաջ փակել. ամրացուցանել. [illegible]. *Ամրափակեսցէ զդրունս. Լմբ. պտրգ: *Ամրափակեալ էր տուն կուսին յամենայն կողմանց. Վրք հց. Ի:

Պատսպարել. պաշտպանել. ամրապահեստ առնել. [illegible]. *Ընդհովանեաւ խորանոյն իւրեանց ամրափակեն զնոսա 'ի ժանեաց որսողացն գիւաց: Ամրափակէ զնուաստութիւն մեր յամենայն կործանմանէ: Մարմնական նոցա իշխանութիւն ամրափակեալ հոգևորաւն՝ մնայ 'ի հաստատութեան. Լմբ. առակ. Ե սղ. Ե պտրգ:

Շուրջ ցանկել՝ պատել. Περιφράττω. Circumvallo. *Տնկագործն զծառն յամենայն կողմանց ամրափակէ քարամբք և փշօք, զի մի յումեքէ վնասեսցի. Ոսկ. Գծ:

Ապաստան առնել իբր յամուր վայր. յանձն առնել պնդապահոյն. *Ի քեզ ամրափակեմ զնոսա զամենեսեան. Լմբ. սղմ:

ԱՄՐԱՓԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամրութիւն շուրջանակի. պատսպարութիւն. զգուշութիւն. *Ընեաց պարսպաւոր ամրափակութեամբ զլերն. Արծր. Գ. 11: *Ամենայն լիոք կարօտ եմք ամրափակութեան, զի թշնամիքն ընդ խաւար խոցոտեն. Լմբ. առակ:

ԱՄՐՈՍՏԵԱՆ. ա. Ունող ոստս ամրացոյ, կամ ձիւղս (մասանց) զօրաւորս. *Ճարտարարուեստ ամրոստեան մասանցն զինուք. Նար. խլ:

ԱՄՐՈՑ, ի, աց. գ. Նոյն ընդ ԱՄՈՒՐ, գ. Ամրութիւն. տեղի ամրանալոյ. վայր ամրափակեալ. և մարտկոց. որպէս 'Οχύρωμα, περιοχή. Munitio, munimentum, propugnaculum. [illegible]. *Մինչև ցքաղաքս ամրոցին սուրացւոց: Եկին յամրոց տանն բեթէղբերիթայ. այրեցին 'ի վերայ նոցա զամրոցն հրով: Եւ առ դաւիթ՝ զսիոն, և զամրոց նը: Նստաւ դաւիթ յամրոցին, և կոչեցաւ այն՝ քաղաք դաւթի: Ցո՞ դուք յուսացեալ նստիք յամրոցդ երէմի. ևն: Խոս ա. Ղ. Ժ. 80. *Պաշարեցին զամրոց գարանակալացն ռռ. յն. զբանակ. παρεμβολή, castra. *Ցանձնաւախաք ամրոցս մայրեացն: Ցամրոցս քարանձաւին. Ցհ. կթ: *Քանդեսցին ամրոցք ապառաժաղեացն: Կոչէ ձեռամբ յամրոցն անմատոյց՝ փախուցելոցն պատապարան. Նար: *Պահպանեսցին ընդ մեզ որոց ամրոցս ողջախոհութեան: Երանի թէ յայն ('ի լեառն Թաբոր) եղեալ էր ամրոց գժուարապատմելի խորամանութեսս. Պիտ:

ԱՄՐՈՑ. Դղեակ. բերդ. միջնաբերդ. ակառն. [illegible]. որպէս 'Ακρα. Arx. *Պահեալ զգանձն ամրոցաւն հանգերձ. Խոր. Բ. 79: *Սուտ երդմամբ խաբէր և իշխանէր յամրոցաց անտի. Եղիշ. Է: *Մարտ ընդ բոլորից իւր ամրոցաց հայոց գնէր: Բնակեալ կայրին յամրոցի անդ: Պատեցաւ շուրջանակի զամրոցաւն. Ցհ. կթ:

ԱՄՐՈՑ. Լայնաբար՝ որպէս Ամրութիւն պահպանութեան. պահպանութք. պահակ. պահականոց. զօրական. [illegible]. Φρουρά, φρούριον. Custodiae, praesidium. *Եդ դաւիթ ամրոց յասորիս. [illegible] 6:

Եւ Ամրութեան պատուականութեան պարուձիոյ. [illegible]. *Քաջայինդ զօրուն ձիոյն՝ զիւրն պատերազմական ձիազէնս, և զամրոցս, և զպատուականութիւնս զինուորին բառնալ զինքեամբ կարգադրեալ. Պիտ:

ԱՄՐՈՑ. ա. Որպէս Ամուր, ա. (կամ սեռ. յոգն. գ.) Ամրական. անմատչելի. անմատոյց. կմ՛ Ամրութեանց. *Զայս ոմանս արգելեալ 'ի տեղի ինչ ամրոց. Փարպ: *Ղօղէր յամրոց վայրս. Ցհ. կթ:

ԱՄՐՈՑԱԳՈՅՆ. ա. Խմն, կամ ընթերցիր Ամրագոյն. *Երկեայ չինէ զերկիւղ ամրոցագոյն մեքենայիւք եօթնապարսպեան. Տօնակ:

ԱՄՐՈՑԱՆԻ. գ. յոգն. ՚ի Ամրոցք. *Եւ անառիկ ամրոցանին. Գր. տղ. յէէմ:

ԱՄՐՈՑԻԿ. գ. Ամրոց փոքրիկ. բերդակ. [illegible]. *Ջոգաք մինչև 'ի ձեռակերտ ամրոցիկն իմ բերդական. Ցհ. կթ:

ԱՄՐՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Οχύρωμα, ἐρυμνότης, κρημνότης. Munitio, munimentum, firmitas. Ամուր և անքոյթ գոլն. յապահովութիւն. պատսպարութիւն. հաստատութիւն, ներութիւն. պնդութիւն. տոկունութիւն. անսասանութիւն. [illegible]. *Ամրութիւն մեր՝ երկիւղ տն: Ցամրութիւնս քաղաքին յուսացեալ էին: Ի պարսպացն ամրութի. Առակ. Ժ. 29: Բ. Ղ. Ժ. 34: ԾԷ. 14: *Լեառն զեկեղեցի կոչէ, և ընդ կրօնիցն ամրութիւն: Զհաստատութիւնն եկեղեցւոյ զամրութիւնն. Ոսկ. Եւ. (յն. անմատչելին գոլ. անձեռնարկելի լինելն:) *Վասն տեղացն ամրութեան անդր ժողովեալ էին. Լաստ. ծՂ: *Պարիսպ ամրութեան (այս ամուր). Ղուկ: Ե Պիտ: *Դարպասն կմ՛ նշան ամրութեան (այս ամրանալոյ): Անկեղակարծ յուսոյ ամրութիւն: Գօտևորեալ միջամտիւնք ամրութեամբ. Նար. յԳ: *Զգեցեալ յանձինս իւրեանց զհաւատս և զսէր իբրև զզրահս ամրութեամբ. Ագաթ: *Ամրութիւն քաղաքին՝ ոչ քարինքն են, այլ՝ բնակչացն առաքինութիւն. ապա ուրեմն ամրութիւն քաղաքի՝ բարեպաշտութիւն միայն է. Մխ. երէմ: *Պահեալ ամրութեամբ զհովանաւորեան: Հնձո-

[illegible] ծաղկեցելոյն քաւմ [illegible] ամփոփութե. Նար։

Եւ կամ Թանձրացեալ, Տեղի ամփոփման կամ զաւսպանութե. վայր անձուկ. բարձրաւանդակ, գագաթ, պարսպաւոր. պատսպարան. փակմանք գաղտնութե. ապաստանեալ. թույլ, հիսար, էտն էեր. *Նստեցից ամփոփութե (յն. յամփոփարանին կմ՝ 'ի բարձրաւանդակի) մերձ։ Զբարձրագոյն ամփոփութ՟ն հանդերձ 'ի ձեռն (յն. ըստ ձեռնատուին) ամենայնի. Յոբ. ԺԷ. 24։ Բ. Ղ. ԾԲ. 28։ *Եւ ինքն զնոյն ապաստանեալ 'ի կողմանս ամփոփութեն մարդոյ։ Զի քանդեալ աւերակեցին զամփոփութիւն ամենայն քաղաքաց. Խոր. Բ. 60։ Գ. 35։ *Բայց երկրորդ զարգացեալ [illegible] ամփոփութե։ Բռնաբարութեան [illegible] պարսպապատ [illegible] ամփոփութե 'ի խոր և խոնդաղ [illegible] փշոյ. Փիլ։ *Ամփոփութե գանձուց, կամ սենեկաց, կամ որմնոց. Նար։ *Ոչ պետք են մեզ զգանց և նշանաց, և ոչ այլ ինչ ամփոփութեց. Ոսկ. յհ. Բ. 13։ *Ընդ հանդերձեալն [illegible] և զխորհրդանոցն յամփոփութի [illegible] (ափանի). Լմբ. սղ։

ԱՄՓՈՓ. ա. մ. գրի և ԱՆՓՈՓ. (ըծ. յն. ամփի, շուրջանակի, յամենայն կողմանց. և ամփօ. ըստ. ամփօ, երկոքեան.) ժողովեալ 'ի մի 'ի շուրջ կողմանց կամ երկոքեանց, կամ երկուստեք ամփոփ. համառօտեալ. ղանդ. ամփոփ. պարփակեալ. թօփլանմիշ. ճէմ. բիրիքմիշ. *Իբր ժողովեալ ամենայն ամփոփ միաբանութե. Մծբ. ԺԵ։ *Ուստի յինքեան զամփոփ զկարգ [illegible] ։ Հաստատեալք յարարչէն՝ աւել ամփոփ ընդ ինքեանս զամենայն որ 'ի միջի նոցա է. Եղնիկ։ *Լոյսն՝ որ յառաջ քան զարեգակն, ոչ էր ամփոփ և ժողովեալ. Եփր. ծն։ *Ամփոփ կալ զմիտս քո 'ի քեզ։ Ամփոփ (յաճախեալ, կմ՝ յաղօթս. յն. 'ի կամս) [illegible] 'ի լռել զանձկացեալն. Կոչ. Ի. ԺԳ։ *Որոց և ամփոփ իցէ [illegible]։ Զգաստութեամբ և զգուշութեամբ, զամփոփ հանդերձիւքն. Ոսկ. Փիլ. Ե. ա. փիմ։ *Մի առ զարդարել, այլ առ ամփոփ զգենուլ. Կոչ. Ը։ *Ամփոփ վարուք՝ ժողովեալ կարգիւք յարդարեալ կայանան. Յճ. ԻԲ։ *Որոց [illegible] կոչեցան, զի ամփոփ էին [illegible] նոցա. Եփր. ծն։

ԱՄՓՈՓ. Անձուկ. նեղ. չափաւոր. փոքր. [illegible]. Ὀλίγος. Parvus, angustus. *Յամփոփ գետնի կայ՝ [illegible] լինի. Կոչ. Է։

ԱՄՓՈՓ. Ընծան. պատկառեալ. [illegible]. *Ես՝ որ [illegible] ամփոփ. Ղ. [illegible]։

ԱՄՓՈՓԵՄ, կամ ԱՆՓՈՓԵՄ, եցի. ն. Συνάγω, ἐπισυνάγω, συστέλλω, περιστέλλω, παραλαμβάνω, κομίζω. Congrego, colligo, contraho, assumo, apporto, circumtego. Ժողովել 'ի մի. հաւաքել. [illegible] կամ առնուլ. կարճել. [illegible] և Թաքչել. [illegible]. *Զորս արմանեաց ամփոփելոյ։ Մի առ հասարակ զնշխարս հնձոց ամփոփեսցես։ Ամփոփեսցէ զկալ քո։ Ա[illegible] զաւելս, և ամփոփեսցես զնոսա 'ի տուն քո։ Ամփոփեսցէ զձեռն անդրէն։ Ընդէ՞ր է այդ, ամփոփեալ զձեռն քո։ Ընդ[illegible] ամփոփեսցես մօտաւոր զգաստ։ Ամփոփ[illegible], և [illegible] Թագեցին։ Եղթի[illegible] ամփոփեսցես զձեռ[illegible]։ Ամփոփել [illegible] 'ի պատերազմի. ևն։ *[illegible] ամփոփէ զմեղսաւորութեանն [illegible]։ Յորժամ մտանիցէ և յանկեալ[illegible]

գրութենն վայելեմք, ամփոփեմք. Իբրև արտաքս ելանեմք, դարձեալ այլք ընդ այլոց լինիմք. Ոսկ։ *Զմեծութի էութեանդ անհաս գերագոյն ութե ամփոփեցեր. Պէտ։ *Ի մի վայր ամփոփել. Գործ։ *Երկամանակք սաքն, վասն զի երբեմն ձգաւեն, և երբեմն ամփոփին. Թր. քեր։ *Զահ իւր յինքն ամփոփէր։ Զմիտսն ամփոփեն 'ի համբոյն իւյ. Ագաթ։ *Պարզեէ, ամփոփեսցուք. Յճխ։ *Կարկառեմ, և անդրէն ամփոփեմ։ Թէ զկենդանի Ճաշակ 'ի քեզ ինքն ամփոփեսցես... Ամփոփեսցես զխառնարդ բացեալ զտուր։ Ամփոփեաց արդարութ՟ զտուրն 'ի տեղի իւր. Եղիշ. մրթ։ Նար։ *Ամփոփել զմիտս 'ի հայեցուածոց աշխարհիս. Լմբ։ *Ամփոփեսցուք զնշխարս սոցա. Ագաթ։ *Թուանաւորացն օձից ընդ Թիւնոն ամփոփեալ. Ղ. փող։

ԱՄՓՈՓԵԼ. իբր Ամփոփ կմ՝ ձեռամբ շօշափել. և Փայփայել. ափոփել. մեղմել. քոխէլ. և շոյէլ. իբր յն. Ἅπτομαι. Tango. *Զատամեղս երկնից ամփոփել համարէր. Բ. Մ. Ը. 10։

Կամ Καταστέλλω. Sedo, mitigo. *Իսկ ձեռաւքս զհիւանդացեալ հեղութ՟ (կմ՝ հեղիկ) իւրեանց մերձաւորութե՟ն ամփոփեն. Բրս. յուղիփ։

ԱՄՓՈՓԻԼ. Բովանդակիլ. պարագրիլ. *Ամփոփեցար անսահման. Նար։ *Անփոփեցաւ 'ի մարմին. Ագաթ։ *Ինքն յո՞ մարմթ էր ամփոփել, զի չէր ուրեք մարմթ ամփոփելոյ։ Քանզի չգոյր ուրեք տեղի ամփոփելոյ. Եղնիկ։

Կամ Ծածկիլ. Թաքչել. պատսպարիլ. գումարիլ. Նուաճիլ. պահուլ, կծկուլ, [illegible], [illegible]. [illegible]. *Ի սենեակս զօղեալ ամփոփիցիմ։ Ի քո սպառնալեաց ամփոփին քերոբէք։ Ամենայն չարին երեսյթք մերժին խափանին, և բնաւքին ամփոփին։ Իբր զհերքեալ առ իս ինքն ամփոփեցայ. Նար։ *Թէ և Թաքուն իմն ամփոփեալ, յաւմիկ աղանց միջի ծածկեալ. Ղ. Վրդ։ *Ամփոփեսցին, և մացեն երկնաւորք ընդ այլ հնազանդութ՟։ Առ ամփոփելոյ ընդ երկնաւորս սրբոցն. Եղնիկ։ *Արջն ամփոփեալ յորջան. Վէցօր. Ի։

Կամ Դարձ առնել. յետս դառնալ. դառնալ. Ἀνακάμπτω. Revertor, deflecto. *Սուրն սաւուղայ ոչ ամփոփեցաւ պատարկացեալ. Բ. Թգ. Ա. 22։ *Որք անփոփեցան 'ի սպնդութե պահոց. Յճխ։ *Անդրէն 'ի նոյն ուղղափառ մաքրութիւն ամփոփեալ. Պիտ։ *Գ[illegible] որոտման յետ հանելոյ զանձրև կենաց՝ ամփոփեալ յերկինս առ առաջնոյն անդրէն գարձան. Ղ. փող։

Կամ Փակիլ. խցանիլ. դադարիլ. Գոցուիլ, քափանուիլ. *Ի բանալ բերանոյ իմոյ ոչ ևս ամփոփեցաւ անդրէն. Եզեկ. ԼԳ. 22։ *Լուաւ արտասուաց քո անփոփելեացն. Ճ. Ա։

Կամ Ընձկանալ. պակասիլ. *Լոյսն անկնկալութեն ամենևին խաղաղ ամփոփեաւ։ Ո՞չ 'ի լման է ամփոփեալ։ Յաւէտ անձկութ՟ ամփոփին 'ի բերումն բովանդակութեն արարչականն բանին հանդերձ անուն. Նար։

ԱՄՓՈՓԻՉ. ա. Որ ամփոփէ. հաւաքիչ. բովանդակիչ. *Զափով ամփոփիչ ամենից հոգւոց։ Ամփոփիչ խորհրդոց. Նար. ԼԳ. Գ։ *Ծանեաւ զնոսա (զգեւն)՝ վարպետ անձին իւրոյ, և զքեզ՝ ամփոփիչ. Լմբ. սղ։

ԱՄՓՈՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύμμετρον. Իբր Չափաւորութի, կամ չափակցութի. *Վասն լսելեացն ամփոփութե զլսմարութին կարծեցուք. Կոչ. ԺԷ։

ԱՄՓՈՓՈՒՄՆ. փման. գ. Ամփոփելն, ըստ ամենայն նշ. *Գովք ամփոփման ծոցոյն։ Ի լաւարանի մեռոցս ամփոփման. Նար. ԽԷ. ՂԳ։ *Զամփոփումն (կամ զանփոփումն) ոտից ուսկերացն որոց. Եղիշ. Է։ *Գոտիք ամփոփումն (կմ՝ անփոփումն, կմ՝ զապումն) երևեցուցանենն և ժողովմ՝ ցանկուեց և այլոց ախտից. Փիլ. էլ. Ա. 19։

ԱՄՕԹ. ոյ, ով, ամօթս, զամօթս. գ. Αἰσχύνη, ἐντροπή. Pudor, verecundia. Կնիք ամաչելոյ. (որպէս յաղաչելոյ՝ աղօթք, յարածելոյ՝ արօտ.) շառագունութի գինոյ. պատկառանք՝ հանդերձ նշաւակութ՟ անձին, կամ ընդ նախատինս իւր. խայտառակութիւն. խիզ, խըճիլ. խաղճուլը. ամ, հիճապ, այպ, ուտանմագլըգ, այղ, րէզալէթ. *Է ամօթ՝ որ ածէ 'ի վերայ զմեղս, և է ամօթ՝ որ ածէ զփառս և զշնորհս. Սիրաք. ԽԳ. 11։ *Ամօթն՝ բանականն հոգւոյ է կնիք։ Ամօթն մեծ է քան զերկիւղն. Լմբ. սղ։ *Ամօթն է երկիւղ 'ի վատթար ինչ գործոյ. և այսու տարբերի խորշումն յամօթոյ. քանզի սոյն ամաչեաց՝ յորոց ինչ գործեացն, իսկ սոյն խորշեալ երկնչի՝ զի մի անկցի յանփառութի ինչ. Նիւս. բն. Բ։ *Բորբոքեցին ամօթով իւրեանց։ Ամօթ կրեսցեն յուսացեալքն 'ի քաղաքս և յինչս։ Թշնամիք նոցա զգեցցին զամօթ։ Կրեսցեն զամօթ։ Ամօթ երեսաց իմոց ծածկեաց զիս։ Հեղեր զնովաւ զամօթ։ Արկցեն որպէս կրկնոց զամօթ իւրեանց զիւրեանս։ Թշնամեաց նորա զգեցուցից զամօթ։ Ամօթ հօր որդի անմիտ։ Խայտառակեալ զամօթ եղբարացուցոյն։ Եղիցի ձեզ Թիկունք փարաւոն յամօթ։ Զերեսս անանկաց լի արարէք ամօթով։ Պոռնկութիւն քո յամօթ լինիցի քեզ։ Ամաչեցէք զամօթ մեծ։ Գնասցեն ամօթով։ Զերեսս իմ ոչ դարձուցի յամօթոյ ընդ երեսս թքանելոյ։ Առ ամօթոյ ձերոյ ասեմ. ևն։ *Առանց ամօթոյ և պատկառանաց կալ առաջի մեծութե քո. Ագաթ։ *Ինձ ամօթ և պատկառանս. Նար։ *Առ բազումս քան զերկիւղն էր առաւել զօրէ ընկերականցացն ամօթոյ երկիւղ. Ղ. ընդհ։ *Ամօթ յանձին ունել. Ոսկ. Եփես։ *Ամօթով քով մեծաւ լի եմ. Կղէմ։ *Մեռանելոց զի՞նչ փոյթ է վասն ամօթոյ. Վրք հց։

Անաւոր է հոլովս. *Առ ամօթի և ակամայ կամօք առ Ճաշակեաց. Ճ. Ա։ *Դարձան մեղաւորք առ ամօթի (կմ՝ յամօթ) Թլփատելոցն. Եփր. համաբ։ *Յամօթի եղեալ խոստովանելին ակամայ, Թէ մատն այս է. Սանահն։

ԱՄՕԹ. Որպէս Գործ ամօթոյ և խայտառակութե. ամօթալի և զզուելի ինչ. գարշութի. րուսվայլըգ. Ἀσχημοσύνη. Turpitudo. *Յայտնեսցի ամօթ պոռնըկութե քո. Եզեկ. ԺԶ. 36։ *Մարգարէք ամօթոյ (ապատարութեան գարշելեաց)։ Յայտնեսցի ամօթ քո. Գ. Թգ. ԺԵ. 25։ Ես. ԽԷ. 3։ *Ո՞րպէս հնար է գործել զամօթս առաջի դոցա. Վրք. հց. ԺԱ։ *Ոչ գոյ առանց ամօթոյ յամօթոյ զերծանել. Կլիմք։

ԱՄՕԹ. Նախատինք. Թշնամանք. *Ամօթ արարին ժողովրդեանն գաւթին։ Յանձն առ զխաչն, արհամարհեալ զամօթ. Բ. Թգ. Ժ. 6։ Եբր. ԺԲ. 2։ *Համբերեացէ ամենայն ամօթոյ և պատկառանաց։ Եւ ոչ փոքր ինչ նախատինս և ամօթս կրեմք վասն նորա. Վրք հց։

ԱՄՕԹ. Ամաչելի լերութի անամօթից. *Աքանչանամ, որո՞վ ամօթով դու առաջի Թագաւորին շաղփաղփիս. Ճ. Ա։

ԱՄՕԹ, ԱՄՕԹՔ, ոց. որ և ԱՄՕԹՈՑՔ. Ἀιδοῖον, αἰδοῖα. Pudenda. Ամօթալի անդամք. առականք, և երասաան. առաջնոց, երկուց. այրոց, էնթամ. *Ղենջեակ է, որ յամօթոյն ծածկոյթ. Փիլ. ՃՀ. Ա: *Ծածկեցին զամօթս իւրեանց. Ագաթ: *Զխեղ անդամ ամօթոյն անականծելի ցուցանէ (աղքատն). Մանդ: *Բանտալ զզրունս, զի յայտնեսցի ամօթ նորա: Ի կապել զանձեռս թզենեայն, որով ծածկել կարծէին զամօթս իւրեանց. Արշ. ԻԷ: *Ցերասանուն ... յամօթս մարմնոց իւրեանց առ ափն զհարուածսն (այլազգիք). Լմբ. ող:

ԱՄՕԹ ՀԱՄԱՐԵԼ. Իբրև ամօթալի ինչ անձին՝ կամ անարգ համարել. ամօթ սեպել, խղճելով՝ ցած բան սեպել. *Որ ոք ամօթ համարեսցի զիս և զբանս իմ: Ապա թէ ոք ամօթ համարեսցի զբանն կուսական իւրոյ. Մրկ. Ը. 38: Ա. Կոր. Է. 56:

ՅԱՄՕԹ ԱՌՆԵԼ. ԱՄՕԹՈՎ ԱՌՆԵԼ. ԸՆԴ ԱՄՕԹ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Αἰσχύνω, καταισχύνω. Pudefacio, pudore afficio. Ամաչեցուցանել. խայտառակել. ամչցնել, խղճեցնել, խայտ ընել. ութանփըրմագ, ըեզիլ էթմէք: Առակ. ԻԲ. 15: Ա. Թգ. ԾԳ. 4: Յովէլ. Ա. 12: Սղ. ԾԳ. ԽԳ. ՃԾԸ: Ա. Կոր. Ա. ԻԷ. ԵՆ: *Ամօթով առնէ զերրորդն, և արտաքս. Վրք հց: *Եւ զնիւսն ընդ ամօթ հարեալ կորացուցանէ. Վեցօր. Է:

ՅԱՄՕԹ կամ ՅԱՄՕԹԻ ԼԻՆԵԼ. ԶԱՄՕԹԻ կամ ՅԱՄՕԹԻ ՀԱՐԿԱՆԻԼ. ԱՄՕԹՈՎ ԼԻՆԵԼ, ԿԱԼ. Καταισχύνομαι. Pudefio, erubesco, pudore afficior. Ամաչել. պատկառել. զգենուլ զամօթ. ամօթ կրել. խայտառակիլ. խղճել, խայտ ըլլալ. ութանմագ, ըեզիլ օլմագ: Սղ. ԻԹ. Ա. ԾԲ: Երեմ. Է. Ծ. ԾԵ. 17: Ղկ. ԾԳ. 17. ԵՆ: *Յամօթի եղեալ՝ խոստովանին ակամայ, թէ մատն այ է. Սոկրտ: *Զահի զամօթի հարեալ՝ անկաւ 'ի վերայ երեսաց իւրոց. Եղիշ. Է. 8: *Յամօթի հարան և զարհուրեցան: Եւ յամօթ հարայ, վասն որոյ թագերայ. Գնձ: *Զի մի լիցի ամօթով առ բնաւորականն ոէրն. Լմբ. ող: *Թէպէտ և թագաւորին թողութեն պատժոց առնիցէ, առակայն ցանգ ամօթով կայցէ. Ոսկ. Եփես:

ՅԱՄՕԹԻ ԱՌՆԵԼ. Տ. ՅԱՄՕԹ ԱՌՆԵԼ. *Ընդէր արարէք զիս յամօթի. Վրդն. յոբ:

ԱՄՕԹԱԳԵՂ. Տ. ԱՄՕԹԽԱԾ. *Առաքինութեան լուսաւորեալ է, և բնութեան պատկառոտ ամօթագեղ. Փիլ. լին. Բ. 35: *Ամօթագեղ ամուսնացելոցն. Գէոր:

ԱՄՕԹԱԶԳԵԱՑ. ա. Զգեցեալ կամ կրող զամօթ. ամօթալից. նշաւակեալ. խայտ խայտառակ. *Դարձուցանէ զնոսին ամօթազգեաց և պատկառեալս. Լմբ. ող:

ԱՄՕԹԱԼԻ, լոյ, լեաց. ա. գ. Αἰσχρός, τὸ αἰσχρόν. Turpis, deformis, inhonestus, probrosus. Որ ինչ բերէ զամօթ. ամաչելի. արժանի ամաչելոյ, անվայել. անարժան. յոռի. զազիր. աղտեղ. անպատկեշտ. գարշ, և Գարշելի կամ անարգ ինչ. խղճելու բան. այբը՝ ութանանճագ չէյ. *Ո՛չ է արժան բարբառել ինչ ամօթալի: Ծածկել զամօթալին արժան է, քան թէ 'ի մէջ բերել. Փիլ. Ծ. բան. Նխ. Բ: *Ամօթալի ինչ իցէ յանձն առնուլ կրել, կամ գործել: Որք զամօթալիսն կամ գժընդակս ինչ կրեն. Նիւս. բն. ԻԲ: *Ամօթալի անասնոց զաղխապարծ էր: Նախատեաց զնոսա ասելով ամօթալի բանիւք. Խոր. Գ. 38. 25: *Ամօթալի գործք (անարգք): Ընդ փառաց զգեցեալ են ամօթալի ձաղկութիւն. Գէոր: *Ո՛վ ոք յամօթալեացն գործեաց, և ոչ զխուցն մարմնին ձաղեաց. Նար. ԻԲ:

ԱՄՕԹԱԼԻ. ա. և մ. Ամօթովալի. խայտ խառնէր. ճառիս. *Մերկանալ զամօթալի զգեստ տգիտութեանն. Ցհ. կԲ: *Մերկ և ամօթալի ելանելոց եմ յերկրէ. Վրք հց. Բ: *Ախտահեռե հանդերձեալ եւ ամօթալի ժուժկալել. Կլիմաք: *Ամօթալի են կեանք հրէից 'ի մէջ պատկերշահեթանոսաց. Տծաւ:

ԱՄՕԹԱԼԻ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Յամօթ առնել, լինել. *Ամօթալիս առնէ զքորսն յաչս օտարաց. Վրք հց. Ի: *Զի մի անյօժարաբար ամօթալիք լիցուք. Նիւս. բն. ԻԴ:

ԱՄՕԹԱԼԻՔ. գ. Գործք ամօթոյ. գարշութիւք. անառակութիւք. և Անդամք ամօթոյ. առականք. *Իմ իսկ լուեալ է զայգագխախ աղէտս ամօթալեաց. Խոր. Գ. 63: *Զամօթալեացն զգեստ մերկացուցի. Նար. ԿԷ: *Սպաս տարաւ ամօթալեացն իւրև չարաչար անկնող. Արգ. յէ. Գ:

ԱՄՕԹԱԼԻՑ. ա. Αἰσχύνης γέμος, αἰσχυντηλός, κατησχήμμενος. Pudoris ac ignominiae plenus. Լի կամ լցեալ ամօթով. խայտառակ. նշաւակեալ. ամօթապարտ. խայտ խայտառակ. ըեզիլ ճառիս. *Քան զայս չարչարանս ոչ ինչ այլ ինչ է ամօթալից, անարգ, և անօրէն: Քեզէն առնես զայսպ ամօթալիցս: Զամօթալից բարսն յանձին ունել. Ոսկ: *Լինի նա մերկ և ամօթալից և խայտառակեալ. Մծբ. Է: *Կողոպտեալ և ամօթալից թողոյր: Ամօթալից առնել զերեսս իւրեանց. Ագաթ: *Ո՞ զամօթալից զխծան լուացէ մեզ առ 'ի լուացմանէ և զեղեցկի ընդոտնելոյն գրոյ. Արշ. ՃՀ: *Տրտմեալք և ամօթալիցք. Ցհ. կԲ: *Ամօթալից խաբէութի. Եփր. Բ. կոր: *Արձակ ունելով զխորհուրդս ձեռ՝ շրջին յամօթալիցսն. ՃՃ:

Կամ Ցոյժ ամօթխած. ամչկոտ, խղճկոտ. *Խրատեցես զամօթալից բարսն յանձին ունել. Ոսկ. Եփես:

ԱՄՕԹԱԼԻՑ. մ. Լի ամօթով. խայտառակարար. *Ամօթալից կորիցեն (յն. ամաչեսցեն, և կորիցեն): Ամօթալից ննջեցին անթլփատք. Սղ. ՀԲ. 18: Եզեկ. ԼԲ. 32: *Դնաց, կամ գնայ, կի՞ շրջի ամօթալից. Բրս. Ծս Ձ: Խոստ: Թղթ. Բարսղ: *Որ վերադարձուցանէին նոցա՝ ամօթալից տրամեցան. Եւս. պտմ. Բ. 16:

ԱՄՕԹԱԾՈՒ. ա. Որ ածէ զամօթ. ամօթալի. *Զի առակեսցին 'ի ցանկութիւնս ամօթածուս. Ճ. Բ:

ԱՄՕԹԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ամաչելի, և ամաչեցուցիչ. ամօթալի. *Փարատեա՛ անմտապարտ և զամօթական տխրութիւնս. Նար. ԾԲ: *Ապա և ամօթականն. արդ կամիք, զի արձակեսցիք ձեզ զարքայն հրէիցս. յն. յամօթ առնելոյ օրինակաւ. Ոսկ. յհ. Բ. 58:

ԱՄՕԹԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Կցորդ ամօթոյ. *Փութայիր խաղաղել և ծածկել (զչարիս եղբօրդ), զի և զքեզ նմին ամօթոյ ամօթակից համարէիր. Ոսկ. մ. Գ. 6:

ԱՄՕԹԱՀԱՐԻՄ, եցայ, եալ. չ. Զամօթի հարկանիլ. ամաչել. *Ցերեկեալ անսակէ պատկառեալ և ամօթահարեալ. Փիլ. լին. Գ. 41:

ԱՄՕԹԱՂԷԾՈՒԹԻՒՆ. և ԱՄՕԹԱՂԷԱԾ. փոխանակ գրելոյ ԱՄՕԹԽԱԾ. ԱՄՕԹԽԱԾՈՒԹԻՒՆ. Մէխ. պղ. օրէն:

ԱՄՕԹԱՆՔ, նաց. գ. Ամօթ, և իրք ամօթոյ. ամօթալիք. գարշելիք. ծանակութիւնք. առականք. անվայելչութիւն. խայտառակութիւն. խղճելիք. այբը, ըեզվաքլըգ. բուռճվայլըգ. Ἀσχημοσύνη. Turpitudo. αἰσχύνη, pudor, ignominia, dedecus. τὸ αἰσχρόν, turpe, probrosum. *Զի մի մերկ շրջեսցին, և երևեսցին ամօթանք իւրեանց. Յայտ. ԺԶ. 15: *Մինչ մերկ են միայն յինքեանլոյն, և զգայութիւն 'ի զգալիս, ոչ ինչ ունին ամօթանս. իսկ յարժամ սկսցին համանել և զգալ, յամօթանս և 'ի թշնամանս լինին: Որ ըստ ամօթանացն է: Ոչինչ այսպէս ամօթանս վարկանիմ. Փիլ. այլաբ: *Ոչ ամօթանաց ինչ էր գործն, զոր գործէր: Զաոաց, թէ ամօթանք է նոցա պահել, և սոցա ոչ պահել: Զամենայն առնել 'ի փառս, և վճարել յամենայն ամօթանաց: Ամօթանաց ինչ իցեն արդարոց կապանք. Ոսկ: *Զամօթանացն յայտներեալ զխոռութին անսերելիս արար էր առնել. Գէոր: *Զվերջինն համբուրեցի ամօթանս անպարտութեան: Ամօթանաց ցոյցք. Նար. ԻԴ. ԽԸ:

ԱՄՕԹԱՊԱՐՏ, ի. ից. } ա. Պարտաւոր ամօթոյ,
ԱՄՕԹԱՊԱՐՏԵԱԼ. }
կամ ամօթով պարտեալ. ամօթահարեալ. *Ամօթապարտ դղջացեալ (աղաղմոն). Նար. ԽԸ: *Ամօթապարտեալս համբերձ թագաւորաւն կացուցանէր. Բուզ. Դ. 8:

ԱՄՕԹԵՐԵՍ. ա. մ. Որոյ երեսք ծածկեալ են ամօթով. լի. ամօթով. ամօթապարտեալ. ուէրէս, խախ ու խոսէր. բուռվայ. *Ամօթերես արձակել զթշնամին. Ոսկ. յհ. Ա. 3: *Ամօթերես կորացեալ կային. Հանմ. առ:

ԱՄՕԹԽԱԾ, } ի, ից. ա. Αἰσχυντηρός, σεμνότατα, ἁγνός. Verecundus, pudicus, pudens, honestissimus.
ԱՄՕԹՂԱԾ. }
Գրի և ԱՄՕԹՂԵԱԾ, ԱՄՕԹԼԵԱԾ. որ և ԱՄՕԹԱԳԵՂ. Գեղեցիկ ամօթով խածեալ կամ խայծեալ. առ գեղեցկութե և պարկեշտութե շինեալ. պատկառոտ. պարկեշտ. ամչկոտ. խղճկոտ. ութանկան, առուր. ըռզէհլի, էտէպլի, էհլի հեճայ, մուէտտէպ. *Շնորհք 'ի վերայ շնորհաց՝ կին ամօթղած: Նախ քան զամօթխածն ծաղեսցին շնորհք. կամ Յառաջ քան զամօթղածն նախ շնորհքն եկեսցեն. Սիրաք. ԻԶ. 19: Ոսկ. Եփես. և մտ. 'ի սէրտաց: *Ողջոյն տամ ամօթխած այրեաց. Անան. Է:

Իսկ Եփր. համա. *Արուեստագիտութե (տեսատեսին) բժշկութե գիտեցաւ ամօթղեած տանջանացն ». իմա՛ իբր Ամօթածու. պատկառելի:

ԱՄՕԹԽԱԾՈՒԹԻՒՆ. } գ. Σωφροσύνη, σεμνότης, ἁγνεία. Temperantia, honestas, pudicitia.
ԱՄՕԹՂԱԾՈՒԹԻՒՆ. }
Ամօթխածն լինել. պարկեշտութիւն. զգաստութի. պատկառանք. խիղճ. խղճկոտութի. ութանղանլըգ, հեճայ, էտէպ. *Կայցէք ամենայն մաքրութեամբ և ամօթխածութբ 'ի քում մարմնով և հոգւով. Ածաղգ. Գ: *Կանայք՝ որ յուսացեալ էին յԱծ, ամօթխածութբ զարդարէին զանձինս. Արգ. Ա. Դ. Է: *Յայսկոյս յայնկոյս ընթանայիք ամօթխածութբ. Լմբ. ՀՄԲ: *Անհամարձակելի յաղօթս դովելի ամօթղածութբն կացցէ. Կլիմաք:

ԱՄՕԹՈՑ, և } Սեռականն բառիս Ամօթ. որպէս ա. և գ.
ԱՄՕԹՈՑՔ. }
Ամօթալի. ամաչելի. և Ամօթալիք. ամօթանք. առականք. որ և ԱՄՕԹ ասի. խղճելու բան կամ փէյլ, ամօթ. այպը, այբըը, ուռփ. Ἀσχήμων, τὰ ἀσχήμονα, εὐσχήμονα, τὰ τῆς ἀσχημοσύνης. Quae sunt pu-

doris, turpia, indecora, pudenda. *Որ զազրելի և ամօթոյ են։ Զի ամօթոյ են. Յոբ. լը. ա. 17։ Եփես. փիփ։ *Ի բանիցն զինին գայթի ամօթալք և անզգեցնութիւնք. Վրք հց. ի։ *Զամօթոյ մարմնոյն 'ի պատր... թաքուցեալ պահէ. Կոչ. ա։ *Այնքան մնայն, մինչև զամօթոյն ծածկել անգամ. Պիտ։ *Ամօթոյն մեր տալ և ապերջանութիւն ... ա. կոր. ժբ. 13։ *Ձեռք՝ որ ըստ բնականի ցանկութեանց 'ի յամօթոյն շարատանեալ. Ցմ. ի։

Ա՛Յ. Դ. Ա՛. ա. ակ. ակ գու. Էյ, հոյ, զէլ, եա, վէյ. 'Ω, կամ ὦ. O! oi, io. *Ա՛յ ազգ մեղաւոր։ Ա՛յ թշուառ։ Ա՛յ ... զարմանալի ... Ե. Գ. ե. 9։ Փ. Գ. ե. 21։ Դան. ծԳ. 52։ *Ա՛յ ... Ա՛յ ... հրէայ (կամ հրէայք), ... Կոչ. ե. ժԵ։ *Ա՛յ թերահաւատք։ Ա՛յ գիտ... քեզ ... Յոհ. ա. 16. 22։ *Ա՛յ ... և չարագործ. Եզնկ։ *Ա՛յ ... և երկր և յերկին։ Ա՛յ թշուառականս։ Քեզ ... ԾԾ։ *Ա՛յ Վեգէն՝ ... Վրդն. պտմ։

Ա՛Յ. Սաստկանին եղեալ, որպէս Ո՛վ, ակ գու, ակ գույք. *Ա՛յ, մի լինիք ... Բուզ. ե. 37։

Ա՛Յ, որպէս Է՛. ... ἤ, յարադրեալ ընդ Մովսէս. Եւ Եղէ. ... *Ցորժամ ... ա՛յ ... ա՛յ գուք, իցաքան է »։

ԱՅ ԲԷ. Ոտանաւորք ... հող Հա՛յ ԹԷ. ... ԹԷ։ Ոսկեփոր։

ԱՅԲ, ի, իւ. գ. Անուն նախկին տառի մերոյ Ա. զոր ասեն ... և Ա՛ՂՓ կամ ԱԼՓԱ, որպէս ալֆա, ալէֆ, էլիֆ, ... «Ես եմ Այբ, և ես եմ Քէ »։ ... Յայտ. ա. 8։ *Գիր է երկան և լէց՝ յայբէ մինչև ցքէ. Թր. ... 'ի α, մինչև 'ի ω։ *Կոչիւր ..., յետոյ ... Փիլ. ... 43։ *Զայբն միայն ... Ոսկ. ... *Այբն՝ ... գիծ, ... 'ի մի բնութ միաւորեալ։ Այբն ... հանէ ... Շ. ...։

ԱՅԲԲԵՆ, բենք, } իզ, կամ աց, գ.
ԱՅԲ ԵՒ ԲԵՆ, } Հայկական Նշանագիրք ողջոյն.
ԱՅԲՈՒԲԵՆՔ, }
Ալփաբետ. էլիֆբա, էլիֆբէ. *Ալփաբետ ... որ այբբենիքն են գրեալ։ ... Այբենիքն ... Մովս. Խոր. ... Վրդն. պտմ։ ... Լմբ. ... *Մեկնեաց ... 'ի վերայ այբբենից ... Մաշտ. ...։

ԱՅԲԵՆԱՒՈՐ կամ ԱՅԲԲԵՆԱՒՈՐ. ... Այբենական, կամ քերական,

և ... ալաց գալրոցի. Էլիֆբէ, հեճէ. *Որպէս գիրն այբենական յա...ուամն գալրութեան. Արշ. ...։

ԱՅԳ, ոյ կամ ու, ուէ, ուց. գ. Կատարած գիշերոյ և սկիզբն առաւօտու. ... լոյս առաւօտու ընդ արշալուսոյն նախ քան զարեգակն. լուսանալն վաղուեան առաւօտ. և Լոյս. առաւօտ. արեգ. օր. (լծ. յն. աւգէ, αὐγή, splendor, lux, jubar, lumen. շոխք, չէֆոք.) Ἕως. Aurora, oriens. ... Diluculum. Էրթէն. *Այգն առաւօտ օրինակ է զգալի լուսոյ։ Առաջինութեան ... յոգւոյ (արեգակնաբար) զայգն ... Այգ ... է, զայլսն ոչ կարի քաջ տեսանել կարացեալ։ Առեգակն յորժամ եղիցի առ այգն (յի մօտ 'ի ծագել յարևելից ընդ այգն) և կամ առ միջօրեայն (հարաւակողմն), ցրտացուցանելով երկայն հեռաւորութեամբ ... Փիլ. ... *Իբրև այգն զառաւօտն ... Ընդ այգոյն առաւօտանալն։ Ընդ այգուն առաւօտուն լուսանալոյ. Ագաթ։ *Դարձուցանես յայգ զառաւօտ ... Այգ ... Նար. ... *Կերլին և գնացին, զի յայգ էր գեռ օրն. Վրք հց. ե։ *Շնորհել նմա այգ մի ժամանակ կենաց. Վրք հց. ի։

Կամ Կանուխ ժամ առաւօտին. առաւօտ. վաղորդայն. որ վաղուէ ... Պρωΐ, πρωΐα. Mane, hora matutina. *Իբրև այգ եղև։ Ըղձանայն այգուն լինելոյ։ Ցայգուէ մինչև ցերեկոյ։ Ոչ թողուցուք 'ի նմանէ յայգ։ Որ ինչ մնասցէ 'ի նմանէ յայգ. Մծբ. ԺԷ. 1։ Ծհ. ԺԲ. 4։ Գծ. ԺԷ. 29։ ԻԸ. 23։ Եւ. ծԲ. 10. և Թուոց. Թ. 12։ *Այգուն եղելոյ՝ զապարանեալն թողել հրամայեաց. Խոր. Բ. 45։ *Որ և ոչ այգուն կացցեն մնասցեն. Նանայ։ *Ցայգուէ մինչև յերեկոյ. Պիտ։

ԸՆԴ ԱՅԳՆ. ԸՆԴ ԱՅԳՍ ԱՅԳՈՅՆ. մ. Ընդ առաւօտն. Πρωΐ. Mane. ... *Ընդ այգն ընդ առաւօտն յարուցեալ. Մրկ. Ա. 35։ *Ընդ այգն ընդ առաւօտն հրամայեաց. Ագաթ։ *Ընդ այգս այգոյն ելին հասին. Բուզ. Դ. 10։

ՑԱՅԳՈՒԷ. մ. Πρωΐθεν. ... *Ցայգուէ խնկ ելանէր ամբոխս. Է. Լ.Գ. Ե. 27։ *Երեկ առեսանալ զնա՝ զի 'ի տանս է, բայց յայգուէ ոչ եւ. Վրք հց. ԻԴ։ *Ցայգուէ և երեկոյն այնպէս շատ փորձ փորձեաց զնա. Բուզ Դ. 54։

ԱՅԳՈՅ կամ ԱՅԳՈՅՆ. ԱՅԳՈՅ ԱՅԳՈՅ. Ընդ առաւօտն. ընդ առաւօտս առաւօտս. ... *Այգոյն ձերբակալ արարեալ ածին 'ի բանակն. Փարպ։ *Այգոյ այգոյ գնել քահանայից. Ոսկեփոր։

ԶԱՅԳՈՅ. Տես 'ի տառն Զ։

ԱՅԳՈՒՆ, և ԱՅԳՈՒՑ, կամ ՑԱՅԳՈՒՑ. Տես զկնի 'ի կարգին։

ՑԱՅԳ. ԶՑԱՅԳ. որ է գիշերն ողջոյն մինչև ցառաւօտն. Տես 'ի տառն Ց։

ԱՅԳ ԿԻՒՐԱԿԷ. Գիշերն կիւրակամուտ, կամ շաբաթու՝ որում լուսանայ կիւրակէ. *Արժան է գիշերապահութեան առնել յայգ կիւրակէ. Ծհ. ի. ... խնմ մինչև յայգն կիւրակէի։

ԱՅԳԱԼԱՑ, ի. գ. Լալք կամ պաշտօն և կանոն 'ի վերայ ննջեցելոյն՝ ընդ այգն, 'ի վաղուէի օրն ննջման. ... *Ցերեկորդումն աւուրն՝ յորժամ յայգալ

լացն ժողովին. Մաշտ. ուր և 'ի խորագիրս գնի՝ «Այգալաց »։

ԱՅԳԱԾԱՂԻԿ կամ ԱՅԳՈՅ ԾԱՂԻԿ. գ. Ծաղիկ ինչ։ Վստկ. ... ։

ԱՅԳԱՆԱԼ. չ. Այգ լինել. լուսանալ. ... *Ընդ այգանալ առաւօտուն. Խոր. Բ. 39։ *Մինչև ցառաւօտն այգանալոյ ... Վրք հց. ...։

ԱՅԳԱՍՏՂ, ատղ, ատղք. գ. Φωσφόρος, Ἀφροδίτη. Lucifer, Venus, Stella matutina. Աստղ առաւօտեան. արուսեակ. լուսաբեր. ... *Լուսաբերն՝ այգաստղ, ... Շիր։ *Ոմանք 'ի մոլորականացն՝ որ բարի համարեցանեն 'ի մեզ, որպէս լուսնթագն, և այգաստղ։ Այգաստեղքն է լուսաւոր և պայծառ քան զամենայն մոլորական, վասն այն լուսաբեր անուանի. Տոմար։

ԱՅԳԱՒԷՏ, ւէտի, տաց. ա. որ և ԱՅԳԵՒԷՏ. Ուր լցեն յաւէտ այգիք. ... որպէս գնի 'ի յն. երկիր այգեաց. ... *Երկիր ցորենոյ և գինւոյ, հացաւէտ և այգաւէտ. Ես. ԼԶ. 17։ (յորինակս ինչ՝ մերժեալ է գրի, գինաւէտ։)

ԱՅԳԱՒՈՐԵԼ. Տ. ԱՅԳՈՐԵԼ։

ԱՅԳԵԳՈՐԾ, ի. աց. գ. գրի և ԱՅԳԵԳՈՐԾ. Ἀμπελουργός. Vinitor. Գործօղ այգեաց. այգորդ. մշակ և պահապան այգւոյ. ... *Թողեն մի էր ուրումն տնկեալ յայգւոջ իւրում... առէ ցայգեգործն։ Մշակակք և այգեգործք քո։ Ցաղքատաց երկրին եթող զահճապետն յայգեգործս և յարգիւնարարս։ Այգեգործք 'ի լերինն. Ղկ. ԾԳ. 7։ Ես. ԿԱ. 5։ Դ. Թգ. ԻԵ. 12։ և Երեմ. ԾԲ. 16։ Բ. Մն. ԻԶ. 10։ *Պտուղ նեխեալ անօգուտ է այգեգործի. Նեղոս։ Այգեգործս լինելով. Շ. ընդհ։ *Յաղագս այգեգործաց. Մխ. դտ։

ԱՅԳԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ կամ ԱՅԳԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործելն զայգի. մշակումն այգեաց. ... Ἀμπελουργία, ἀμπελούργημα. Vineae cultura. *Ոմն զվաճառականութիւն սիրէ, և ոմն զայգեգործութիւն։ Բաժանեցաք յայգեգործութիւն։ Որոց եղաք պատճառք այգեգործութեան մերով. Սրգ. յհ։ *Զայգեգործութեան հնարս վարժելն անհմուտքն 'ի հմտագունիցն. Շ. ընդհ։ *Զվաստակոյ և զանողութիւն յածային այգեգործութեան. Փարպ։ *Որք վարձկանեցան յայգեգործութեան եկեղեցւոյ. Լմբ։

ԱՅԳԵԿԻԹՔ, որ և ԱՅԳԵԿՈՒԹՔ, կթոց. գ. Կութք կամ կթումն այգեաց. ժամանակ խաղող քաղելոյ կամ կթելոյ զայգիս. ... *Զերկրորդ այգեկիթքն առնել։ Զերկրորդ այգեկիթքն արասցես։ Եւ աստի խմանալի զմեր այգեկթոց խաղաղն. Վստկ. ԾԳ. ԾԴ։

ԱՅԳԵԿՈՒԹ, կթի, թաց. ա. Որ կթէ զայգին. ... *Այգեկթաց և հնձողաց. Ոսկ. Ես։

ԱՅԳԵՄԻՋՔ. գ. Միջին վայրք այգեաց. սահմանք և ճանապարհք ընդմէջ այգեաց. *Ցրուեալ զնոսա ընդ այգեմէջսն. Զենոբ։

ԱՅԳԵՆԱԼ. Տ. ԱՅԳԱՆԱԼ. *Ցառաւօտուն ժամուն այգենալոյն պաշտամանն. Բուզ. Գ. 7։

ԱՅԳԵՍՏԱՆ, ի. աց. } գ. Ἀμπελών. Vinea.
ԱՅԳԵՍՏԱՆԵԱՑՔ, եայց. }
ԱՅԳԵՍՏԱՆԻ, նայ, նեաց. }
Էգէստան, էգիներ. պաղ, պաղչար, փիփի,

դէբր. *Խոստովանեցաւ սամփսոն յայգեստանին։ Դարանամուտ լերուք յայգեստանին։ Եւ ջնջեք յայգեստանեացն։ Մինչև ցյարկէզ այգեստանեացն։ Անդաստանս և այգեստանս։ Յայգեստանի քում։ Եգին զնա պահապան այգեստանի։ Ի մէջ այգեստանեաց ենգադդայ. Դտ. ԺԵ. 5։ ԻԱ. 20. 21։ ԺԱ. 33։ Ա. Թգ. ԻԲ. 7։ Եւ. ԺԶ. 10։ Երգ. Ա. 5. 13։ *Յառուամէջս այգեստանւոյն։ Ի հնձանայարկս այգեստանւոյն. Ագաթ։ *Բազմութիւն այգեստանւոյ. Խոր. Բ. 39։ *Ի փողոցս այգեստանւոյն անկեալ։ Այգեստանք և բուրաստանք անկաց։ Յայգեստանս ոստան զօրութեանց։ Ի կողմս այգեստանեայց. Յհ. կբ։

ԱՅԳՆԻԿԷՏ. Տ. ԱՅԳԱԻԿԷՏ. *(Գտանի բաշտոնեաց) այգեկէտ բազմութիւք յորժ վայելչացեալ զարդարի. Արծր. Է. 6։

ԱՅԳԵՒՈՐԵԼ. Տ. ԱՅԳՈՐԵԼ։

ԱՅԳԷԴՈՐԾ. ԱՅԳԷԿՈՒԹ. ԵՆ. Տ. ԱՅԳԵԳՈՐԾ. ԵՆ։

ԱՅԳԻ, գւոյ, գեաց. Գ. որ և ԱՅԳԵՍՏԱՆ. Ἀμπελών. Vinea. Պարտէզ՝ ուր խիտ առ խիտ տնկեալ իցեն որթք խաղողոյ, և և թզենիք ևն. էգի, պաղ, փէհէ. *Թզենի մի էր տնկեալ յայգւոջ իւրում։ Ե՛րթ գործեա՛ յայգւոջ։ Այգի եղև սիրելւոյն. ցանգով փակեցի, տնկեցի որթ սորեկ. ձեռաց՝ զի բերցէ խաղող, և եբեր փուշ.. զատ արարէք ընդ իս և ընդ այգի իմ.. զի՞նչ ինչ առնել էր այգւոյ իմում, և ես ոչ արարի նմա։ Նոյ տնկեաց այգի։ Տնկեցին զայգիս։ Տնկեցի ինձ այգիս։ Զանդ կամ զայգի։ Զընտիր այգւոյ իւրոյ տուժեոցի։ Անդոց և այգեաց։ Յառուամէջս այգեացն։ Զայգին իմ ոչ պահեցի. Ագուեստս ապականիչս այգեաց։ Այգի եղև սողոմնի։ Եա զայգին իւր ցպահապանս. ևն։ *Այգւոյ, որ ոչ գոյ պարիսպ, գազանք ապականիչք և խոզք մտանեն ՚ի նա. Մանդ. Ա։ *Յամենայն կողմանց ցանկով ամրացուցանել զայգի. Արգ. ԺԷ. Բ։ *Որքան ցանկն շուրջ է զայգւովն, անդրժելի է ՚ի Թշնամեացն պտուղն. Լմբ. ող։

ԱՅԳԻ. Որթ այգւոյ. ուռն. ըստ հոմանձայնութեն յն. Ἄμπελος. Vitis. *Զվեց ամ յատցես զայգի քո. յամին եօթներորդի զայգի քո ո՛չ յատցես։ Ո՛չ ռեխեսցիք, և ո՛չ այգիք, և ոչ նռնենիք։ Երկիր ցորենոյ և գարւոյ և գինւոյ, այգեաց, նռնենեաց։ Նստէին ընդ այգւով իւրեանց և ընդ թզենեաւ. Ա. Դ. ԺԴ. 12. ևն։ *Յայգեացդ ասոս հատեալ։ Ո՞ւր են ողկոյզք ՚ի յայգւոյ. Կոչ. ԺԷ։ *Զխաղող ծակոտեալ դրոշմեալ են զարմանալի ուռեալքն այգիք. Վեցօր. Է։

ԱՅԳԿԻՐԱԿԷ. Տես ՚ի վերջնոյս բառին ԱՅԳ։

ԱՅԳՈՑ. ԶԱՅԳՈՑ. Տես ՚ի բառն ԱՅԳ, և ՚ի տառն Զ։

ԱՅԳՈՐԴ, ի, աց. Տ. ԱՅԳԵԳՈՐԾ։ *Կոչեաց առ ինքն զայգործն. Բուզ. Գ. 9։ *Ոմանք յայգործայն գլաջարդ առնէին զմականս երիվարացն. Զենոբ։

ԱՅԳՈՐԵԼԻ. Տես ՚ի բայն ԱՅԳՈՐԵՄ։

ԱՅԳՈՐԵՄ, եցի. Չ. որ և ԱՅԳԱՒՈՐԵԼ. գրի և ՅԱՅԳՈՐԵԼ. ԱԳԵՒՈՐԵԼ. Որպէս թէ Այգորեալ բուշնւոյ եղիլ. (լծ. լտ. ռոփնաւոր. բարեմաղթել) կամ ընդ այգն առաւօտն յանգիման լինել մեծի ումեք, և ողջունել. գալ յառաջան հրամայօրանաւ. կոչել և մտանել ՚ի հրապարակ արքունի. հրաման առնուլ կամ տալ. պուլուաշմագ, հուզուրա կէլմէք. Ուստի և ԱՅԳՈՐԵԼԻ ՏԵՂԻ՝ է Դիւանխանէ. դէհլիզ, փէշխանէ, փէշմ-նէ ֆափէլահի. *Մարդիկ հանապազօր յայգորել եկեալ մտանէին. Բուզ. Է. 22։ ԺԱՄ ԱՅԳՈՐԵԼԻ՝ է ժամանակ ատենի. *Իբրև եղև ժամ այգորելի Թագաւորին պարսից, և ամենայն Թագաւորք և իշխանք իւր և մեծամեծք իւր այգորեալ կային արքային պարսից, յամեաց (արշակ) գալ յայգորել Թագաւորին պարսից շապհոյ. Բուզ. Դ. 20։ *Ընդ ջեռնուլն արեգականն՝ մինչ այգորեալքն մտանէին առաջի ամիրային։ Ի ժամու՝ մինչև այգորեալքն կամէին մտանել զառաջեաւ. Արծր. Դ. 2։ *(Թագաւորին) նստեալ ՚ի տեղւոջ ՚յայգորելին. յն. ՚ի հրամանատեղի. χρηματιστήριον. Ա. Եզր. Գ. 15։

ԱՅԳՈՒՆ. ա. Առաւօտին. առաւօտեան. Πρωϊνός. Matutinus. Ուստի ԶԱՅԳՈՒՆՆ՝ τὸ πρωϊνόν, ըստ ոմանց է (իբր անուն), Զառաւօտու որսն. և ըստ ոմանց (իբր մ), ընդ առաւօտն. *Զայգունն դեռևս ուտիցէ, և առ երեկս բաշխեսցէ կերակուրս. Ծն. ԽԹ. 27։

ԱՅԳՈՒՆ. մ. Πρωΐ. Mane. Ընդ այգն. ընդ առաւօտն. ՚ի վաղիւ անդր. որ և ԱՅԳՈՅՆ, ԱՅԳՈՒՑ. առաւօտուց. սապահլէյին, սապահտան, ճուղը սապահ. սապահլայըն, սապահըն. էրթէսի սապահ, էրթէսի կէճէ. *Մատուցանիցեն զկէս նորա այգուն։ Եւ եդիցի այգունն՝ եթէ ևն։ Հայեցայ ընդ նա այգունն. Ղևտ. Զ. 20։ Հասաք. Գ. 13։ Դ. Թգ. Գ. 21։ *Իբրև խոտ որ այգուն ծաղկի, և երեկոյն չորանայ. Ճ. Ա։ *Եւ ապա այգունն՝ ՚ի խնդիր լինէր խեղդամահ ժամանին. Յհ. կբ։ *Ոչ գոյ մարթ այսօր բանական խմանել զկենդանի, այգունն՝ անբան. Անյ. պորփ։

ԱՅԳՈՒՆ ԱՅԳՈՒՆ. մ. Πρωΐ πρωΐ. Mane mane, per singulos dies. Ընդ առաւօտս առաւօտս. ամէն սապահ, սապահները. հէր սապահ, սապահլարը. *Քաղէին այգուն այգուն իւրաքանչիւր ըստ բաւականի իւրում. Ել. ԺԶ. 21։ *Այսպէս ծիրիս այգուն այգուն. Է. Թգ. ԺԴ. 4։ *Սովոր էին երկրպագել այգուն այգուն. Խոր. Բ. 83։

ԱՅԳՈՒՑ. ՅԱՅԳՈՒՑ. մ. Πρωΐ, πρωΐα, ἄυριον. Mane. Առաւօտուց. այգուն. յայգուէ. յառաւօտուց. ընդ առաւօտն, ՚ի վաղիւ անդր. սապահտան, էգսօյ. յէգսօյ, գո՛ւն տօղօ, ճէֆըլ-տօղուն. սապահլայըն, էրթէսի՝ էրթէսի սապահ. *Յարեաւ այգուց, և անձն նորա ընդ նմա։ Եւ էր այգուց։ Այգուցն իբրև դարձաւ անդրէն ՚ի քաղաքն։ Մինչդեռ այգուցն առ նովաւ անցանէին. Սէրափ. ԻԴ. 24։ Յհ. ԺԷ. 28։ Մթ. ԻԱ. 18։ Մրկ. ԺԱ. 20։ *Մարթ է այսօր ինչ եթէ գէտ լինի գիտել ումեք, և այգուցն մեռանել. ՍհՄ. Ճ։ *Յերկրորդումն աւուր այգուցն երթան ՚ի գերեզմանն, ևն. Մուշ։ *Որ երէկ ակռմանեցան, յայգուցն ապականեալ՝ պատառատեցան (ընդ բուսոյն յերկինս). Թէոփ. խ. Դ։ *Արասցես յայսմ գիշերի հսկումն, և կոչեսցես յայգուցն զերդպարան։ Կացեալ այսօր վասն մերոյ Ռոյ, և յայգուցն գնասցես։ Խորհեցաւ ընդ երեկս՝ մերկանալ ՚ի յայգուցն զգեստ։ Զի զգեցցի յայգուց։ Յայգուց (առ. այգուց) գիտակելոյ է մեզ վախճան. Վրք. հց։

ԱՅԴ, այդր կամ այդորիկ, այդմ, յայդմանէ կամ յայդմ, այդու կամ այդուիկ. այդք կամ այդոքիկ, այդց կամ այդոցիկ. յայդցանէ կամ յայդոցիկ կամ յայդց, այդոքիւք. Դէր. օղօ. ա. Միջինն ընդ այս մօտաւոր, և ընդ այն հեռաւոր. ու. օփ, օփի, օփիկոկ. շու, շուլ. Ի յն. և լտ. չիք այս որոշումն, այլ գնի՝ Այս. Οὗτος, αὕτη, τοῦτο. Hic, haec, hoc. *Վասն այդր բանի։ Վասն այդորիկ։ Յետ այդց բանից։ Ուկէրբեգ այդոքիւք. ուկէրոգ այդոցիկ. ցուկերոգ ցայդոսիկ։ Յաբանցդ յայդցանէ։ Ի մասինդ յայդմիկ։ Ի կարգի այդց պարծանաց. ևն։

Յայլ լեզուս բացատրի երբեմն որժ գերանունս՝ իբր Այդպիսի, կամ այդչափ. ափանի, ափլով մէնծ. չէօյլէ, շու-գէրտար. *Ոչ ոք կարէ զայդ նշանս առնել։ Մինչև ցե՞րբ խօսիցիս զայդ։ Զի՞նչ է չարութիւդ այդ։ Զբարիոգ զայդոսիկ. ևն։

Հոլովք ինչ գուն ուրեք գտեալք. *Եւ արդ այդիւ ժառանգիցէք զերկիրն. Եզեկ. ԼԳ. 20։ *Ոչ այդիւ պղծի մարդ։ Եթէ այդիւ աղաւթիմ. ՃԾ։ *Այդիւ աբարցես եօթներեակ. Սարկ. փոխ։ *Այդու. այդըւ՞ այանդրեսն այդու կամ այդիւ. Եւր. Բ. կոր։ (գտանի և Այդով. իբր ռմկ. օրով։) *Յաղագս այդոց (ռմկ. օրոնց) գոհացիր. Բրս. յուղիղ։ Բայց չէ անսովոր՝ առնել. *Յանօգուտ երթիցդ յայդոցիկ. Փարպ. (որպէս լինի և Յայդոցիկ երթիցդ)։

ԴՈՅՆ ԱՅԴ. Տես ԴՈՅՆ։

Յունական է ոճ. *Այլ դուք զրկէք և նեղէք. և այդ՝ զեղբարս ձեր. Ա. Կոր. Զ. 8. յն. καὶ ταῦτα. et hoc, կամ haec. տի ու. ծով. զի որ առաւել անբերելի կամ անհամբերելին է։ Այլ հայկաբան է առելն. *Այդ՝ զի անսերդ զնա, և հաստատեցեր. Յհ. Բ. 29. յն. լով, Զի. զի Չէ ինչ մեծ այդ, իբր զի... ևն։

ԱՅԴԱՆՕՐ. մ. Այդր. յայդմ տեղւոջ. օփ փէզրէ, հօփ. շուրափա, շունտա. *Այդանօր լուր զիմս հառաչանս յերկնից. Քեզ նուիրեմ այդանօր. Լմբ. պտրգ. և ող։

ԱՅԴԱՊԷՍ. Տ. ԱՅԴՊԷՍ. փարպ։

ԱՅԴԳՈՒՆԱԿ. Տ. ԱՅԴՊԻՍԻ. *Զձերումդ գեղեցիկ գատաւորութեանց յայդգունակ առնուլ մարդկանէ (մ. յայդպիսի մարդկանէ առնուլ) հատուցման վրէժ. Պիտ. Դ. 3։

ԱՅԴԻ. Տ. ԱՅՏԻ. (որոյ արմատն է ԱՅԴ։)

Ա՛ՅԴՉԱՓ. ա. մ. Τοσοῦτος, τοσούτῳ. Tantus, tanto. Այդքան. այդու չափով կամ առատութեամբ. այդպիսի, և այդպէս. օփլոց. շու-գտար, հէմէնօ, չիտան. *Այլ այն զի՞նչ է առ այդչափ մարդիկդ. Յհ. Զ. 9. *Պատմեսջիր զայդչափ մեծութի զօրութեանց իմ առ ամենեսին ՚՚. յն. լով, զմեծամեծս իմ. Բ. Դ. Գ. 34։ *Այդչափ (յն. այսպէս) անմիտ էք. Գղ. Գ. 3։ *Ես այդչափ ինչ կարող էի ՚՚. յն. այս կար էր իմ. Բ. Դ. ԺԷ. 39։

Ա՛ՅԴՊԷՍ. մ. Այդու օրինակաւ. ըստ այդմ օրինակի. ափանկ. չէօյլէ, պէօյլէ, էօյլէ, չէօյլէճէ. Οὕτως. Ita, sic. *Ա՞յդպէս պատասխանի տաս քահանայապետին։ Թէ արդարև այդ ա՞յդպէս իցէ։ Միթաբանեցին և հրէայքն, ասեն, այդ այդպէս է։ Ո՛չ այդպէս, այլ ծիծաղեցար. ևն։ *Մեր այդպէս հասեալ է ՚ի վերայ բնութեանդ դորա։ Եւ ամենայն որ ոչ այդպէս է, ՚ի նա չարին արարած խառնեալ է. Եղն. Ե. Բ։ Այդպէս առակաւն ընդ միմեանս դատէին. Յհ. կբ։ *Ընդէ՞ր այդպէս գատարակես. Պիտ։ *Ա՞յդպէս ուսար ՚ի տեառնէն քումմէ, այդպէս վարդապետեաց. Լմբ. առ։

Ա՛ՅԴՊԷՍ Է. Որպէս ՚ի մեզ՝ նոյնպէս և

յոյլ լեզուս, բացաւոր երբեմն երրորդ Այս, և երբեմն երրորդ Այդպիսի. յայտ է յեւելոց զինականց։

ԱՅԴՊԻՍԻ, ւոյ, ւեաց. ա. Τοιοῦτος. Talis, ejusmodi. Որ դէ կամ որ ինչ է այդպէս. այդ նման. գոյնպիսի. ... *Այդպիսեաց է արքայութիւն երկնից, կամ եղ։ Բարձ յերկրէ զայդպիսին, զի չէ պարտ այդպիսւոյդ կեալ։ Թողուլ զայդպիսի կին։ Լուայ այդպիսի ինչ բազում. եւն։ *Ընդէ՞ր այդպիսեաւ վարես զքո քերթութիւն. Խոր. գ. 34։ *Այդպիսեաւ հանդիպեցան ա. նուանց. Անյ. ... 'ի բաց լերուք յայդպիսեաց ... գայլոց. Շ. Բղխ։ *Եղեալ այդպիսիք (զի որդիք եղ) մարդ յաղագս մերոյ փրկութեան. Պրպ։

Մերթ իբր մ. Այդպէս. *Մարդկային բնութեան՝ այդպիսի գիտէ քամահել զանձնական. Եղիշ. է։ *Եթէ այդպիսի իցէ՝ աւն, փորձելոյ վասն հաստատելոյ է զնա ... Եղիշ։

ՈՎ ԱՅԴՊԻՍԴ, ՈՎ ԱՅԴՊԻՍԻՔԴ. Ըստ յն. ով այդ, ով այդքիկ. իբր Ով դու, ով դուք. ... Ω͂ οὗτος, ὦ οὗτοι. Vir bone! o viri, boni viri! *Զինչ գործես, ով այդպիսիդ. խլուցա. նես 'ի յերկիր գլուխ մեր։ Ուստի՞ գուք, ով այդպիսիքդ, և մեծին և փոքուն զքա. նակն 'ի վերայ բերէք։ Ասացէք մեզ ով այդպիսիքդ։ Ասա ինձ, ով այդպիսիդ. ... *Ո՛չ ամենեցուն, ով այդպիսիքդ, է յաղագս ... խնամարկել. Ա. ...

ԱՅԴՐ. մ. Αὐτοῦ, ἐνταῦθα, κἀνταῦθα. Hic, ibi, huc. Այդանօր. 'ի դմին տեղւոջ. յայդ վայր. ... *Նստարուք դուք այդր։ Տեսանէ՞ս, զինչ ծերք տանդ խաբայելի գործեն այդր։ Մի մնասցէ այդր քար 'ի քարի վերայ։ Նստարուք այդր ... տեսցես, թէ ոչ է. եւն։ *Ոչ ինչ պիտոյ է այդր մեկնութեան, այլ ... զտեսցեալս. Կոչ. ծէ։

ԱՅԴՐ. ա. Որպէս Այդ. գ. *Ի գրախտ այդր։ Գրեցի ձեզ 'ի թղթի այդր։ ... գ. 1։ ա. խոր. է. 9։

ԱՅԴՐԷՆ. մ. ա. Առ 'ի զօրութիւն կամ բացատրութիւն վարի բառս՝ նշանակ իրիք կրկնութիւն. (զի յայլ լեզուս չգտանի ինչ.) որպէս Այդրէն. անդրէն. վերստին. ... կամ Այդր. 'ի դմին տեղի, 'ի դոյն իսկ. 'ի դոյն իրքն. ... *Այդրէն 'ի քեզ (յն. 'ի քեզ իրքն) խորտակեսցին ... Այդրէն 'ի դոյն թաթաւել։ Այդրէն 'ի ձեզ մեծանալոյ. Յոբ. ... 11։ ... 26։ ... 15։ *Այդրէն յաշխարհիդ ձերում զտանելին ... Եղիշ. բ։ *Առ քեզ այդրէն ... Շ. Բղխ։

ԱՅԴՐԷՆԱԾԻՆ. ա. գ. Այդր 'ի բուն և 'ի նոյն երկրի կամ 'ի քաղաքի ծնեալ. բնիկ. Αὐτόχθων. Indigena. ... *Եկացն և պանդխտաց, որ ... ձեզ իբրև այդրէնածինք. Եզեկ. իէ. 22։

ԱՅԴՔԱՆ. ... ԱՅԴՉԱՓ, և ԱՅՍ... *Զայդքան բազմութիւն հաւատացելոց ... Շ. Բղխ։ *Ոչ գիտեմ այդչափ ... ոչ տամ այդքանեաց պա_

կաս. Ոսկ. տողաշխ։ *Զի՞ է զի ես՝ նուաղ միշտ, և դու այդքան աստուար։ Ընդէ՞ր այդքան զանգիտող ես. Մխ. առկ։

ԱՅԵՐ, ի. գ. որ և գրի ԱԵՐ, և ԱՅԵՐԱ. Բառ յն. Ἀήρ, Ἥρα. Aër, Juno. Օդ. և ընդարձակութիւն կամ վիճակ օդոց. և Հերա՝ չաստուածուհի օդոց. *Օդոյ այերի։ Եղանելին և իշխանելին ընդ այերս օդեղէնս. Մծբ. ծդ. ծէ. ծը։ *Դեմետեր՝ երկրի 'ի թիկունս լիցէ, և պոսիդոնին՝ ծովու, և այերա՝ օդոց. Ոսկ. եփ. է։

ԱՅԹՈՒՌ. ԵԱՅԹՈՒՌ, կամ ԵԱՅԹՈՒՌՍ ԿԱԼ. գրի և ԵԱԹՈՒՌՍ ԿԱԼ. Նոյն ընդ ԵԱԿՃՈՒՌՍ ԿԱԼ. պատրաստիլ իբր 'ի թըռչել յօդս, կամ վերանալ վզաւ և կարկառիլ առ 'ի լսել. *Պատերազմողին պիտոյ է վարկպարազի ինչ գլխոյ դադար ունել, զի իբրև յաւուրս և յայլթիւ և 'ի թռիչս կայցէ 'ի բնակութեան ... յն. իբրև հանդերձեալ վաղվաղակի 'ի վեր յառնել. Ոսկ. մ. գ. 16։ *Ցաթիւս և յակճիւս կան ընկճեալ. Վեցօր. դ։

ԱՅԺՄ. մ. (իբր այս ժամ.) Ցայս ժամ. յառաջիկայս. 'ի ներկայումս. արդ. Νῦν, νυνὶ, τέως, ἄρτι. Nunc, modo, interim. ... *Այժմ՝ զառ ձեռն ժամանակն ասէ. Խոսր։ *Այժմ գիտացի, թէ երկիւղած ես դու յայյ։ Ցուցից նմա, և ոչ այժմ։ Այժմ յայսմ ժամանակի։ Թո՛յլ տուր այժմ։ Հաստատեսցէ այժմ այսր։ Ա՞յժմ հաւատայք. եւն։ *Երբեմն էի վերնայլն, և այժմ անդընդայլն։ Նախ արար, և այժմ գործէ. Նար։ *Այժմ շնորհս բաշխէ, այժմ ըզվէրս թողու. Սրգ։ *Որ այժմ դեռ ևս կայ պահի. Յհ. կը։ *Այժմ մաքրեսցուք բանիւն. Ածաբ. յայտն։ *Զի դեռ այժմ է՝ այժմ 'ի կային, թէ և շարժի ըստ եղեգնին. Գր. տղ. յեէմ։

Ցօդիւ վայելուչ ասի. *Այլ որ այժմս կեամ մարմնով։ Բարձցի՝ որ այժմդ ունի. Գղ. բ. 20։ բ. Բես. բ. 7։ *Որ այժմս բանապանծոյճ. Նար. հգ։

Եւս և նախդրիւ. *Եւ զպատմուճանին զառաջին պայծառացո՛ զայժմ աղտեղին. Յհ. որդի։ *Անոռքիկ որ յառաջ քան զայժմ 'ի պատիւ թագաւորութեան կցորդ նորա էին. Եւս. պ. ը. 11։

ԵՒ ԱՅԺՄ. իբր ուղ. Եւ արդ. ... *Եւ այժմ՝ դարձ արարէք ընդ իս և ընդ այգի իմ. Եւ. է. 3։ Այլ հասարակօրէն՝ ուր ըստ յն. 'ի մէջ գիրս է, ԵՒ ԱՅԺՄ, 'ի մեզ գնի ԵՒ ԱՐԴ. *Եւ այժմ նորոգ հաստատեա։ Եւ այժմ աղաչեմք զքեզ. եւն. Նար։ ժմ։ Մաշտ։

ԱՅԺՄ. իբր Արտ. յառաջիկայ բանսդ. *Տաճար այժմ զերկինս ասէ. Կիւրղ. ըգ։

ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՅԺՄ. } Մինչև ցայս ժամ. ՑԱՅԺՄ. մ. } ցարդ. ... Ἕως τοῦ νῦν, ἕως ἄρτι. Usque modo կամ nunc. *Ի սկզբանէ արարածոց աշխարհի մինչև ցայժմ։ Ցաւուրցն յովհաննու մկրտչի մինչև ցայժմ։ Մինչև ցայժմ ոչինչ խնդրեցէք. եւն։ *Մինչև ցայժմ, ես և յանբաւ յաւիտեանս. Պէտ։ *Որ ցայժմ կենդանի կայ։ Որում ցայժմ զոհս մատուցանեն. Եղիշ։ *Ցայժմ վասն ձերոյ ճշմարիտ հաւատոյն՝ և 'ի մեզ փոքր 'ի շատէ խնայէին։ Ցայժմ իբրև զմարդ չարախօսէիր. Եղիշ. գ. է։

ԱՌ ԱՅԺՄ. մ. Առ ժամս. հնձաղոյ հնձա. ... Τέως. Interim. *Դու առ այժմ երթ. Գծ. իդ. 25։ *Առ այժմ փոքր ինչ զեկուցանելով. Պէտ։

*Ոչ առ այժմ միայն ապառնայ զայս, այլ առ հանդերձեալն առաջին երկիւղ. Արշ. ծէ։ *Առ այժմ աստ հանգուսցուք ըզբանս. Ոսկ. մ. ա. 1։ ...

ԱՅԺՄԱԾԻՆ. ա. Նորածին. այսօրուածին, այժմ և 'ի ժամանակի յայսմիկ ծնեալ անժամանակն. *Այժմածին մանուկ։ Այժմածին թագաւոր. Զքր. կը։

ԱՅԺՄԵԱՆ. ա. Այժմու. հնձաղոյն. *Զարշարանք այժմեան ժամանակիս. Սրգ. յէ. է։

ԱՅԺՄԷՆ. մ. Ցայսմ ժամանակէ. 'ի ժամէ աստի. արդէն, կամ արդ նորոգ. այժմ. յայժմուս. ... *Այժմէն գուշակեալ շարժմունս յաղմանց։ Դատակնիքն այժմէն գտեալ։ Զապառնեացն զփորձ այժմէն իսկ գտի. Նար. ա. դ. կէ։ *Ո՛չ այժմէն, կամ նորոգ տուաւ այս խորհուրդ։ Ո՛չ եթէ այժմէն ես բաց ունելով (աչերն զվէրսն). Շ. Բարձր։

ԱՅԺՄԻԿ. մ. Այժմ 'ի ժամուս յայսմիկ. արդ. ... Νῦν. *Այս այժմիկ ոսկր յոսկերաց իմոց։ Ցորում այժմիկ պաշարեալ կամ. Ծն. բ. 23։ ա. Թ. ը. 11։ *Այժմիկ սկսեալ է կոչել զձեզ յիւր փառսն. Ագաթ։ *Զորս ոչ է ինձ ասել այժմիկ մի ըստ միոջէ. Յհ. կը։ *Որպէս նկարեմս այժմիկ. Պէտ։

ԱՌ ԱՅԺՄԻԿ. Տ. ԱՌ ԱՅԺՄ. *Առ այժմիկ առէք դուք շնորհս՝ որչափ կարէք ընդունել. Կոչ. ծէ։

ԱՅԺՄՈՒ, կամ յոգնակի ԱՅԺՄՈՒՍ. այժմուք, ուց. ա. գ. ὁ, ἡ, τὸ Νῦν. Qui, quae, quod nunc est. παρών, praesens. Այժմեան. արդի. առաջիկայ. ներկայ. որ ինչ այժմ 'ի ժամուս յայսմիկ, կամ առ մեօք, կամ յաշխարհիս յայսմիկ կայ. ... *Ցայժմու ժամանակիս. բ. կոր. ը. 14։ *Ցայժմու յաւիտենիս. Լմբ. պտրգ։ *Այժմու փրկութեան. Նար. ղբ։ *Առ 'ի յայժմու ճառս նպաստ լեալ։ Ոչ իսկ պիտոյ է այժմու ճառիս. Յհ. կը։ *Մի զայժմու կերպարանս, այլ զառաջու գործեցեալն նկատեալ յիշեցէք. Պէտ։ *Այժմու աթոռդ զոր ունիս։ Այլ աղաւտիլ յայժմուս ախտից. Շ. Բղխ։ *Զայժմու մի ամիս՝ յայնժամ նոքա (եգիպտացիք) առաջի կոչէին. Եւս. քր. ա։ *Միայն զայժմուս տեսանեմք առաջարկութիւն. Լմբ. ապ։ *Մինչև յայժմուս՝ և որք լինին. Յհ. որդի։ *Իսկագոյն ասացեալն է 'ի վերայ այժմուցս եղելոցս. Փիլ. լին։ *Արհամարհել զայժմուս։ Որք վասն պատուիրանի նորա թողին զինչ և իցէ յայժմուցս. Բրս. հց։ *Այժմուքս իսկ նախ 'ի նմանէ նկատեցան։ Այժմուքս ո՛չ այլ ինչ՝ բայց կերպարանք ցեցոյ։ Վայելչագոյն քան զայժմուս. Ոսկ։ *Ցխսկզբանցս մերոց ազգաց մինչև ցայժմուս. Խոր. ա. 2։ *Որ են ծածկեալ յայժմուցս։ Նշանն ահաւոր՝ այժմուցս յանդիման եղեալ. Նար. հբ։ Իսկ Շ. Բղխ. *Եւ ո՛ւր ցանկալի յանախատականն բնութիւն. ըստ այժմուս՝ և ո՛չ երբէք »։ իմա՛, ըստ այժմու վիճակի կամ ցանկութեան։

ԱՅԺՄՈՒՍ. ԵԱՅԺՄՈՒՍ. ՁԱՅԺՄՈՒՍ. ԱՌ ԱՅԺՄՈՒՍ. մ. Այժմ. յայժմու ժամանակի. 'ի ներկայումս. և առ այժմ. հնձաղ, հնձաղոյ հնձա. ... Ταὐνῦν, ἐν τῷ παρόντι. Nunc, impraesentiarum. *Ցուցից արդ այժմուս զհնոյն յիսատեակ. Նար. ղբ։ *Այժմուս ոչ ոք է

-ռակէտ յանդուգնութէ բարւոյն։ Ցառաջ քան զամենայն յաւիտեանս էր, և այժմ ևս է. Ղ. ընդհ։ *Այժմուս զայն լուծէ. Լմբ. սղ։ *Սակաւ ինչ առաջին յայժմուս։ Յայժմուս՝ ակամայ բանադրելով։ Արգելեալ յայժմուս այսու պատճառաւ։ Ցանցեալն՝ յայժմուս՝ յապագայն, և յանըմբռնելի յաւիտեանսն. Ղ. Երզ. ՚ի յու. օրէն։ *Ի յայժմուս և ՚ի հանդերձելումն. Ոսկեփոր։ *Զայժմուս պատուիրէ և խրատ տայ. Փիլ. այլաբ։ *Դուզնաքեայ ինչ բան բաւականացի առ այժմուս. Ղ. Երզ։

Դուն ուրեք աւանդի անցեալ ԱՅԺՄՈՒ՝ իբր մակբայ, բայց և այն միանգամայն իբր ածական. *Զայժմու և ըմբռնելոյն. Յհ. կթ։ *Ի յայժմու երգեցելոյ օրհնաբանութեանս. Նար. ղզ։

Ա՛ՅԻ՛. Ձ. որպէս Այո. կամ Ա՛յ, ոմ գու. Նա ասէ. այի, չիք ինչ հնար. թէ կամիք, և թէ ոչ, բայց թէ մտանեմ. Գ. Թ. ա. 9։ (յն. այլազգ է։)

ԱՅԼ, ոյ, ում, յայլմէ, լով, լոց, լովք. ա. Նոյն ձայն է և յն. լտ. ռձկ. ալլօս, ալիուս, էլ, էլ. Ἄλλος, λη, λο. Alius, ia, iud. λοιπός, ἐπίλοιπος. reliquus. Որ որոշեալ կամ զանազանեալ է ՚ի միւսմէ կամ յայլոց, որպէս ոմն կամ իմն. *Այլք ասեն, որք չեն նորին էութե, այլ զանազանեն ՚ի միմեանց ըստ իւրաքանչիւր առանձնութե. Անյաղթ. ստոր։ Բայց Ա՛յլ ասի և Թուով առանձնականն. ռմկ. էօղկէ, պաշկա, զայրի, գայրը, ամիր, ախէր, տիկէր. *Այլ է՝ որ սերմանէ, և այլ է՝ որ հնձէ։ Այլ ևս եօթն երինջք.. արածէին առ այլ երինջովքն։ Զգեցցի այլ պատմուճան։ Ե՛կ ընդ իս յայլ տեղի։ Տարայց զքեզ յայլ տեղի։ Ընդ այլ ճանապարհ։ Այլ առակ։ Այլ ծառայս։ Այլոց մշակաց։ Եղիցի աւն այլում։ Այգի այլում։ Զայլս ապրեցոյց, զանձն ոչ կարէ ապրեցուցանել։ Եւ այլ բազում կանայք։ Կէսքն ասէին.. այլք ասէին։ Այլք այլ ինչ աղաղակէին։ Այլ ոք, այլ ումն, այլք ոմանք։ Յայլմէ ազգէ։ Յայլոց Թագաւորաց և յայլոց քաղաքաց։ Ցայր յայլ. յազգ յայլ. ևն։ *Այլովք պատերազմական գործեօք։ Այլով կազմածովքն. Պիտ։ *Զայլոց մարդկանն։ Զբազումս յայլոց ՚ի պէսպէս զբօսանաց կոչեալ. Ագաթ։

Անհոլով միայն երբեմն՝ զօրութբ հոլովելի գոյականի. *Այլով օրինակաւ խօսել ընդ մանուկն, և այլ ընդ ծերոն. այլ ընդ յանցաւորն, և այլ ընդ բարեգործն. Լմբ. պտրգ. և ող. յէ. ղբ։ *Ա՛յլ օրինակաւ բժշկի պտուղիկն, և այլ մահապարտն, և այլ կախարդն. Վրք հց. ա։

Երբեմն հոլովի ՅԱՅԼՈՅ, ԶԱՅԼՈՅ, իբր Յայլմէ, զայլմէ. այլ անսովոր ևս է ասել, ՅԱՅԼՄԱՆԷ, իբր Յայլմէ կամ յայլոց։ Ոսկ. յհ։ Վրք հց։ Իսկ ԶԱՅԼՄԷՅ, որպէս Զայլոց, է անպէտ։ Անյ. արիս։

ԱՅԼ. որպէս Օտար. Ἀλλότριος. Alienus. Եաբանջի, պէգեանէ, եապանճը, ետէնի. *Մեք երանեմք այլոց։ Քանզի նա զայլոյն տապականէր։ Զի մի իբրև յայլոյ հիման վերայ շինիցեմ. Մտթ. Գ. 15։ Առակ. ԻԷ. 13։ Հռ. ԺԵ. 20։ *Ընդ այլով նուաճեալ Թագաւորութբ. Խոր։ *Ոչ պճնեցայց այլով պայծառութբ. Նար։

կամ Տարբեր. որիշ. միւս. Ἕτερος. Alter. ռմկ. ախէր, գայրը, ալղը, օտէր. *Ցաւոյց ինձ ած զաւակ այլ փոխանակ հաբիլի։ Փորեաց այլ ջրհոր։ Զեօթն ամ ևս այլ։ Ի Թագաւորութենէ ՚ի Թագաւորութիւն յայլ։ Զայցելութե նորա զայն այլ առցէ։ Այլով կերպարանաւ. ևն։ *Ուժգնագոյն քան զայլ աւուրցն. Եղիշ. յէս։ *Ի յայլոց անկոց. Պիտ։ *Զամն աժան, և զայլն պատուականացն. Նար։ *Որ յայժմ ամի օր ծննդեանն, ՚ի միւս այլն ոչ համագիտի լինել օր ծննդեանն. Լմբ. սղ։

կամ Մնացեալն. Λοιπός, ἐπίλοιπος. Reliquus, residuus, caeteri. ռմկ. գալան, գալանլար. *Ցեռոյ զան և այլ կուսանքն։ Ձեզ տուեալ է գիտել. բայց այլոցն առակօք։ Որպէս և յայլ հեթանոսս։ Եւ այլոցն լուեալ՝ զահի հարկանէին. ևն։ *Նոքօք և զայլան խմաստասիրեսցեք. Նար. ղէ։

ԸՆԴ ԱՅԼ. մ. Ἀλλαχόθεν. Aliunde. Յայլուստ. ռմկ. պաշգա եէրտէն, գայրը տարաֆտան, ախէրտէն. *Որ ոչ մտանէ ընդ դուռն ՚ի գաւիթ ոչխարացն, այլ՝ ընդ այլ ելանէ, նա գող է. Յհ. Ժ. 1։

ՅԱՅԼՈՒՍ. մ. Ἀλλαχῆ, ἄλλοθι, ἐν ἑτέροις. Alibi. Այլուր. յայլում վայրի կամ նուագի. Գայրը եէրտէ. *Ցաղագս որոյ յայլում ասացաք։ Յայլում ասացեալ է. Փիլ։

ԱՅԼՔ ԵՒ ՀԱՆԴԵՐՁ. ԵՒ ԱՅԼՆ. իբր մ. որ և ասի ԵՒ ԱՅԼՆ՝ ՈՐ ԶԿՆԻ. ԵՒ ՈՐ Ի ԿԱՐԳԻՆ. կամ Թողում ասել, Թող զայլսն. ռմկ. վէսսայիր, պաշգաներ, վէսսայիրէ դաահա գաչ եայէ, պաշգայը դալըպ թէքմէ օլմասը. Ἑξῆς, καὶ τὰ λοιπά. Et quae sequuntur, et caetera. Կոչ. ընծ։ Յհ. իմ. և յայլ գիրս սակաւ։ *Զամենայն ՚ի նոցանէ կարեւորս առնելով, և զայլս այլովք հանդերձ. Պիտ։ *Սամոսացի զքեզ գրելովն, և այլն ևս. Ղ. Երզ։

ԱՅԼ ԱՅԼ. իբր Այլ և այլ. զանազան. *Ցայլոցն յայլոցն հարազատ ազգացն. Յհ. կթ։

ԱՅԼԱՅԼ. Տե՛ս զկնի ՚ի կարգին։

ԱՅԼ ՅԱՅԼՄԷ ԼԻՆԵԼ. Ἄλλος ἐξ ἄλλου γίνομαι. Alius ex alio efficior. Այլայլիլ. յայր այլ փոխիլ. այլափոխ իմն լինել. զգածիլ յոյժ ուրախութբ կամ երկիւղիւ. ռմկ. հալը դաահիր, տէյիշմէք, ճօշմաք. Պաշգա օլմագ, պիր տուրլու օլմագ. *Այլ յայլմէ եղև (զարքն), փոխանակ մարդասիրի նախանձաւոր, փոխանակ անհաւատի հաւատացեալ. Ոսկ. գաղ։ *Փոխակերպեալք քնիւ առ այլ ՚ի յայլմէ. Նար. ծբ։ *Ի հեշտութէս փոքր ինչ այլ յայլմէ լինիմ. Սարգ. յէ։

կամ Ն. Այլայլել. փոփոխել. *Զամենայն մարդկային բնութին այլ յայլմէ յարդարեցին. Արգ. Է. Երզ։

Իսկ *Այլ ՚ի յայլմէ երևմունք. ՃՃ. իբր Այլ ընդ այլոյ։

ԱՅԼ ԱՅԼՈՑ, ԱՅԼ ԱՅԼՈՒՄ, ԱՅԼ ԱՌ ԱՅԼՈՎ. ևն. ռձ յն. իբր Միմեանց, իրերաց. պիրպիրինի, պիրպիրի. պիրի պիրինէ. Ἄλλος ἄλλον. Alius alium, unus alterum. *Մի այլ այլում չաւայլութբ յաղթել փութացուք. Ածաբ. ծն։ *Իւրաքանչիւր ոք ՚ի նոցանէն այլ առ այլով ՚ի մէջ միմեանց մնեալ (ժամանակ Թագաւորելոյն). Եւս. քր. ա։ *Եւ այսպէս այլ այլոյ ՚ի միմեանց միջնորդութե հորդեր ճանապարհ. Ոսկ. մթ։ *Այլ ոք առ այլ ասէն. Ոսկ. գծ։

ԱՅԼ ԸՆԴ ԱՅԼ. մ. ա. Այլ առ անդր. և Տարտամ. խառն. այլ ընդ այլոյ. *Ի բազում խորհուրդս միտք պատառեալ այլ ընդ այլ սկարացեալ բաժանին. Ոսկ. յհ. ա. 1։ *Լինել զնա այլ ընդ այլ մտածութեամբք. Վրք հց. Ը։ *Ցուցանելով նոցա այլ ընդ այլ (կամ այլ ընդ այլոյ) առաւելութբ. Եղիշ. Դ։ *Ցերկուցն փախիցէ (խոր-հրդոց), և յիւրաքանչիւր ժամանակի այլ ընդ այլ ընթացի. Կլիմաք։

ԱՅԼ ԸՆԴ ԱՅԼՈՅ. Գ. Այլ ոք փոխանակ այլոյ, և Այլ ինչ փոխանակ այլոյ իրիք. ռմկ. մը, ռմկ. բան մը. *Նախ հոգին իջանէր, և ապա ձայնն հօր գայր ՚ի վերուստ, զի մի ա՛յլ ընդ այլոյ կարծիցեն. Ղ. Տփխ։ *Թերևս առ աչօք ինչ հանդարտէին, կամ ա՛յլ ընդ այլոյ յարուցեալ և երևեալ. Ոսկ. յհ. Բ. 17։ *Ցանուն չմտանել զայլ ընդ այլոյ առնել ածես. Եփր. Թգ. *Զսերմն զոր սերմանես, ոչ ա՛յլ ընդ այլոյ գայ. Եզնիկ։ *Երդնուն՝ ա՛յլ ընդ այլոյ ասացեալք. Յհ. իմ. պօղ։ *Իբրև սրտաբեկ ելանեմք, գարձեալ այլք ընդ այլոց լինիմք». ցի փոփոխիմք. ռմկ. մուրտ կէօտէնեք. Ոսկ. մթ։

ԱՅԼ ԸՆԴ ԱՅԼՈՅ. ա. Խառն. շփոթ. անհաւասար. Թիւր. սուտ. *Բնաւ այլ ընդ այլոյ լինի խմաստն ամենայն. Փարպ։ *Ի պատմութիւնն՝ այլ ընդ այլոյ կայ. Եղիշ. դփ։ *Զոր ասեմք ՚ի ձերոց այլ ընդ այլոյ կարծեօք ծանուցին ձեզ. Ղ. Երզ։

ԱՅԼ ԸՆԴ ԱՅԼՈՅ. մ. Խառնիխուռն. այլազգաբար. շփոթաբար. ընդ հակառակն. ձախողակի. Թիւրութբ. սուտաբար. Ἕτερα ἀνθ' ἑτέρων. Aliud pro alio. և ἀπεναντίας, contra, ex adverso. ռմկ. խառնու, ծառայատյուր, ներհակ. Գայրըլըգ, էյրի պիւզրիւ, պէր աքս. *Ակն պղտորեալ՝ այլ ընդ այլոյ տեսանէ։ Ո՛չ զայն գիր գտանեմ, այլ՝ այլ ընդ այլոյ՝ խանգարս և կամակորս։ Մոլորեցուցիչքն այլ ընդ այլոյ իմն բանդագուշեն.. Այլ ընդ այլոյ իրքն երևէին. Ոսկ. գղ. և մթ։ *Բազումք բազում ինչ այլ ընդ այլոյ պատմեն. Խոր. Ա. 6։ *Ոչ այլ ընդ այլոյ տեսանէր, այլ ՚ի նոցունց յանձանց ևն. Եղիշ. Է։ *Այլ ընդ այլոյ առայք զպատասխանին. Եղիշ. Բղմ։ *Սովորութիք այլ ընդ այլոյ յեղանակեցան. Նար. խլ։ *Անտային իսկ ոչ, և այլ ընդ այլոյ մեկնելոց էին։ Ոչ գայթակղեցան՝ այլ ընդ այլոյ բանին կատարելոյ։ Ոչ ածին զմտաւ՝ թէ այլ ընդ այլոյ բանն կատարեցաւ (որպէս թէ՝ առեցաւ). Ոսկ. մ. Բ. 16։ յհ. Բ. 16։ *Որպէս դուք այլ ընդ այլոյ կարծեա՝ թէ արեգակն ած է։ Ըստ կամաց իւրոց զամենայնին այլ ընդ այլոյ երթեալ պատմէր սուտութբ. Եղիշ. Բ. Է։ *Այլ ընդ այլոյ՝ մեկնել. ՃՃ։ *Թերևս այլ ընդ այլոյ իմն լինել իրացն կատակածէին. Ղ. Տփխ։

Եւ իբր Այր և անդր. այլուր և այլուր. առ դիս ան դին. չօրբայա դօրբայա, էօթէ պէրի. *Այլ ընդ այլոյ ՚ի միմեանց մոլորեալք՝ այր յեղբօրէ իւրմէ անջատելով ցրուեցան. Ագաթ։ *Մի՛ մեկնեք զատ ըստ անմանոյ, մի հայեսջիս այլ ընդ այլոյ. Կրպկ։

ԱՅԼ ԻՄՆ. ԱՅԼ ԻՆՉ. ԱՅԼ ՈՄՆ. ԱՅԼ ՈՔ. Տ. ԱՅԼ, ԻՄՆ, ԻՆՉ. ՈՄՆ, ՈՔ։

ԱՅԼ. մ. որպէս ռմկ. ալ, մէյմալ. դահա, արթըգ, պիր դահա. Ἔτι. Adhuc, amplius. Ե՛ւս. և ևս. այլ ևս. առաւելին. այսուհետև. Նշանակ կրկնութեան, և առաւելութեան. *Եթէ և այլ տեսանեմ զանօրէնութիւնդ զայդ, առամ հրաման ևն։ Ոչ ևս այլ շատ խօսեցայց ընդ ձեզ։ Ի կորուստ մատնեցայց, և այլ ոչ ևս իցես յաւիտեան. Ննեմ. ԺԳ. 21։ Յհ. ԺԴ. 30։ Եզեկ. ԻԵ. 36։ *Փառաւոր արարի, և այլ փառաւոր արարից. Ագաթ։ *Մի անկանիցի ՚ի սիրտս նոցա ասել այլ զայդ. Արշ։ *Մաքրիմ, և այլ մրճոտիմ. Նար. հա։ *Եւ այլ ՚ի քաղաք անդր ոչ մտից։ Եւ ոչ

կի բանս ամենայն ընդ քեզ այլ. Վրք հց: *Գտեալ են ոչ այլ գտեալ առ մեզ. Ը. Բղխ: *Մի այլ լեալ ընդ զբօսանօք լինիցի թագաւորի. Լմ. ստ: *Ցանկ զքեզ ողորմեա ինձ, և այլ ընդ իս և ընդ քեզ խաղաղութիւն. Լաստ. Ծ: *Զմեղ բանիւք այլ փոքր կարգեալք: Մի այլ վասն այսպիսի իրաց հոգացանիցէք զմեզ. Եղիշ. Բ. Ե: *Ո՛չ նմանեսցէ այլ: Ո՛չ կարեն այլ զլալոյ.. բարձեալ այլ զառաքելութիւն: Ի ընտել հօրն մեր այլ խոնարհին յաջողութեան: Աներևոյթ հանճարեցար այլ աշխարհ առնելոյ... իսկ զառ այլ ասացել խնդիր քան զքեզին 'ի քեզ խառնեալս. Լմ. Կմ. դպրթ. ող. արիզ. ստ: *Եւ այլ յանկեցից: Եւ այլ կենդանեցից. Նար. Ի:

Կամ որպէս հակ. եւ. ոչ. հէմ, փէ, փաքի. *Ոչ հանճարեցան զինքեանս այլ ընդ քաղաքացիսն. Լաստ. ԻԾ: *Եւ նոքա այլ հասին անօրէնք 'ի վերայ թշուառականաց. Լմ. ող:

ԱՅԼ, կամ ԱՅ'Լ. շ. որպէս յն. ա՛լլ, ալլ՛. Ἀλλά, ἀλλ'. և տաճ. էմմա. Sed. Սաստկութիւն որ ունի 'ի բացասականացն Ո՛չ, մի. իբրու՝ Այլ որպէս յաւէտ. մանաւանդ առաւել է. հաղա. էօ, անձակ. *Ո՛չ գրեալ, այլ՝ հրաւէր: Մի իրրև անօրէնս, այլ՝ կամաւ: Ոչ հագեւ միայն կեցցէ մարդ, այլ՝ ամենայն բանիւ, որ ելանէ 'ի բերանոյ Աստուծոյ: Ո՛չ եկի լուծանել, այլ՝ լնուլ: Մի կալ հանդարտ լռելն, այլ՝ եթէ ենք: Մի յաղթեր 'ի չարէն, այլ յաղթեա բարեաւն չարին. ևն:

Որպէս որոշիչ առաջի գրութեան, յետնութեան խնդրեալ բացատրելոյ բառախաւ թէպէտ և, կամ թէ և, զորութ կամ ներգործակ. վասն որոյ նոյն լինի ընդ Բայց, սակայն. այսու ամենայնիւ. անման, էմմա, լաքին, միլ լաքին, էմմէ. Δὲ, ἀλλ'. Sed tamen, autem, vero. *Թէպէտ և բաժինք ընդերկեայ են, այլ աւր նոյն է: Թէպէտ յոյժ մարդկան աստիճանեցան, այլ յոյժ նոցա քիչ է անժառանգութիւն: Մասնաւոր և յարգարան երբեմն փոքր մանկան, այլ ոչ ընդերկրայ կոչել. ևն: *Թէև զաւակին յիշա առաջինութիւնք, այլ ոչ հայհոյութիւնք. Նար: *Կենդանիս եմ մարմնով, այլ սակայն երկնաքաղաքք. Ը. Բղխ:

Կամ որպէս Բայց միայն. եթէ ոչ. միայն թէ. ֆաքաթ, անձակ. *Զինչ չաշխարհի յաղթահարականաց, այլ կամ զմիշտ, և կամ զինանկուսն մարտիկաց. Վրք հց. Ե: *Ոչ հալածեցայ, այլ 'ի խոնարհն և 'ի հեղն. Բոլ. Հոթ:

ԱՅԼ. իբր Այլև. այլ զկնականն խակ, անձամ. հէմ, ող. հէմ, դէյլ, փէ. որպէս և 'ի լտ. փոխանակ առելոյ Sed etiam, առ ընդոծ մասնականաց երբեմն դնի լոկ Sed. *Մի զանձանց ևեթ զխնդրել, այլ (յն. այլ և) խորհրդածեսջիք զ ընկերացն. Փիլիպ. Բ. Դ: *Ոչ թագաւորք և ո՛չ յեղանակաց ոք, այլ մանր ոչ իրէն. փարպ: *Ոչ միայն առաքեալ կոչեմ, այլ առ երկնիր: Ո՛չ ձեռնարկեալ միայն ձգտեալ, այլ 'ի բազում գովել. Նար. ծէ: *Ոչ միայն քահանայից, այլ աշխարհականաց. Լաստ. ԻԳ: *Ո՛չ յերդիւմնանց միայն, այլ յերանաւոր մինչև 'ի վերին. Լմ. ստ: *Ո՛չ միայն յոլովել (զաղանդութիւն) այլ առնել յաղջութիւն. Մի. եջեմ:

ԱՅԼ. իբր Արդ. և արդ. իսկ, և. յորս եկր և զորութիւն ձայնիւ Բայց. Ἀλλά, δὲ. Autem, verum, vero. *Այլ ես ասեմ ձեզ: Այլ ես վկայ կոչեմ զԱծ անձին իմոյ: Այլ եկեսցեն աւուրք: Այլ երեկ ցուցանէ. ևն: *Այլ ես ոչ երբեք կամեցայ զգառն. Ն. Այլ ահա ձեռն ասեմ. Նար: *Այլ զու եթէ մնես, աղօթեա. Ը. Բղխ: *Այլ ինձ ո՛վ տայր հաստատել: Այլ ասեմ: Այլ զու նայեսցես յիս. Լմ: *Զմնացորդս աղքի խաղաղ կեցուցես զու. այլ ես և եղբարք իմ հրաժարեսցուք 'ի քէն. Աթան: *Այլ 'ի վախճանին վաղվաղակի թագաւորէ անօրէնն վաղվաղ. Յհ. կբ:

Կրկնի և 'ի տարազուցանել զբանն. *Եւ զու այնպիսիք ոմանք էիք, այլ լուացարուք, այլ սրբեցարուք, այլ արդարացարուք. Ա. Կոր. Զ. 11: *Այլ աղօթիւք յանդուգն, այլ գթեալ 'ի կաղապարեալսն, այլ զգեցուցանելով զմերկացեալսն, այլ կենդանացուցանելով զմեռեալսն. Սրգ. Բ. դ. Է:

ԱՅԼՆԱ. Տ. ՆԱ:

ԱՅԼԱԲԱՆ, ի, ից. ա. գ. Օտար բանիւ խօսօղ, և ասացեալ, և ասացուած. մալլր. խառնակ. *Զմիոյ այլանդակի և այլաբանի զհետ երթալ. Ճ. Ը: *Զմիաբարբառ լեզու մարդկութեան չփոթեաց յայլաբան խուլաբարբառս. Արծր. Ա. 2: *Անհնար է ասել, եթէ այլաբանք ինչ և ոչ ստուգութիւն պատմելին ասացեալք 'ի ձէնջ. Փարպ:

ԱՅԼԱԲԱՆԱԲԱՐ. մ. Այլովք բանիւք. առաբեր և աննման կամ օտար բանիւ. Իսթիւարէ իւղէ. *Ոմանք այլաբանաբար զայլս մատենիցս ասացին. Խոր. Ա. 5: յորմէ և Յհ. կբ. "Այլաբանաբար զբուրգաց վէմս առնէ":

Կամ Այլաբանութեամբ. նմանաբանութեամբ. առակաբանութեամբ. Մեծաղիր. Ἀλληγορικῶς. Allegorice. *Զարտաշիսէ և զորդւոց նորա յիշելով (երգողաց) այլաբանաբար: Որք զձշմարտութիւն իրացն այլաբանաբար յենքեանս ունին թարգմանեալ. Խոր. Ա. 29. 31: *Այլաբանաբար, և ո՛չ որպէս են, ասացեալ լինին այսուհետև (զայս՝ աչք, ձեռք, են). Ը. Բղխ: *Բանք գրոց՝ են որք առ 'ի մեռս միայն են, և են՝ որք այլաբանաբար միայն, և այլք հոգևոր... Նկատեսցուք և զայլաբանաբարն... Յետ այլաբանաբար լուծմանս տեսցուք և զհոգևորն. Վանր. յոր:

ԱՅԼԱԲԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀλληγορικός. Allegoricus. Առակաւոր. խորհրդական. նշանակաւ ասացեալ. Մեծաղի, Մէթէզալ. *Ըստ այլաբանական տեսակի (զի տեսութեան) էջ և յառանձակ է հոգւոյ և մարմնոյ. Երզն. մպբ:

ԱՅԼԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Ἀλληγορέω. Aliud verbis aliud sensu ostendo, allegorice expono, interpretor. Նմանութեամբ և առակաւ խօսել կամ նշանակել, և յառաւականօր միտս մեկնել, թարգմանել. Բէճոխւ խէ անղլամագ. *Զերկինս և զերկիր փոխադրաբար կոչեաց՝ այլաբանելով զմիտս: Զհայրենիս օրինագրութեանն այլաբանելով: Այլև այսորիկ բնականաբար այլաբանեսցի: Քամբի զզայութիւնք և կիրք՝ հոգւոյ են օգնականք: Զեկուցեալ է 'ի ձեռն այլաբանելոցն յայլում տեղիս. Փիլ: *Ոչ ինչ եկեալ այսր, այլ զհրաման նորա և զզօրս այլաբանելով. Խոր. Բ. 51: *Դարձեալ այլաբանեսցես. Նար. ԻԲ: *Գեղեցկապէս այլաբանեաց զմարմնաւորացս անմարմնոցն հաղորդիլ: Որ վերլուծեալ այլաբանին՝ անմահ մնալ բանից նորին. Ը. Բարձր. Ն. յա օրդի: *Որպէս այլաբանեն նովաւ զօրացեալք. Եղիշ. Դփ: *Ի գէմս օրինացն այլաբանեն զայս իրքս ծերացելոյ. Իգն: *Ամենայն իրք այլաբանելի է զասացեալս: Այլաբանելի է ամենայն իրք, և ոչ ըղձանս ըստ պարզ տեսութեանն խմանալի. Լմ. ող:

Կամ Յօտար միտս մեկնել. խառնակ բարբառել. ստաբանիս և այլ ընդ այլոյ խօսել. Παρερμηνεύω. Male et perverse interpretor. ևն. թէնայէ անղլամագ, էանլըշ թեէվիլ էթմէ. *Զայս ամենայն այլադգ այլաբանեն. Բրս. տղոցն: *Զանուանս նահապետացն կեղակարծութեամբ այլաբանել (քաղդէացւոց). Արծր. Ա. 2: *Ուրուք անկարեալ գիտողս, այլաբանեալ ի՞մաստից. փարպ: *Մի այլաբանիր՝ զքեզ խաբելով. Ճ. Ա:

Կամ Յայլ ոճ դարձուցանել զխորհուրդ բանին. *Զգիր ընթացից պատմութեան բանիս աստուածոտ կնքեսցուք, և փոխադրեալ այլաբանեսցուք 'ի զանազան բարեբաստութիւնս ներբողականս. Նար. խւ:

ԱՅԼԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀλληγορία, ἀλληγόρημα. Allegoria, figura, interpretatio allegorica. Նմանաբանութիւն. առակ. ձև. նշանակ. բան խորհրդաւոր կամ գաղտնի իմաստիւք. և իմաստ խորին, և մեկնութիւն նորին. Բէձոխւ, Բէֆօւր, Մեծաղ, ձանայի ձախֆի. *Երևելի է ոչ միայն յայնմանէ, որ յայլաբանութեան տեսութիւն է, այլ և 'ի ձառէ գրոյն: Ըստ մտածութեան այլաբանութիւն: Փիլոնի (գիրք) ածայիւն օրինացն այլաբանութեան. Փիլ: *Գողացեալ զառ 'ի յածոյն հուր, և շնորհեալ մարդկան. որ է այլաբանութիւն: Զայլաբանութիւն (երգոց) ծշմարտեսցուք. Խոր. Ա. 6: Բ. 46: *Այլաբանութիւն ունի բանս. Եղիշ. դփ: *Զոր և պօղոս ըստ այլաբանութեան առակախօսեալ՝ ասաց, հագար լեառն սինայ է. Փարպ: *Գիտել զգէմս մարգարէութեան, ըստ նմին և զայլաբանութիւն նորա. Ը. Բարձր: Իսկ Ածաբ. Դրփ. *Գիտեմ հուր մաքրական՝ զոր քն եկն արկանել յերկիր. հուր և ինքն այլաբանութիւն կոչի ». յն. վերածութեան բանիւ. ἀναγωγῆς λόγος. anagoge. որ է համեմատութիւն:

ԱՅԼԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Διαφωνία. Dissonantia. Այլայլութիւն և օտարութիւն բանի, կամ այլ և այլութիւն խօսից և մտաց. երկբանութիւն. անհամաբանութիւն. փարոյձայութիւն. թէթէֆօգուլուգ. *Որք գողացեալ զմիտսն 'ի մէնջ, այլաբանութիւն յառաջ բերեալ իբր իւրեանց ստահականն. Յհ. կբ: *Բազմութիւնք աղանդոց այլաբանութեանց 'ի մի բերիւր միաձայնութիւն. Գնձ: *Պօղոս վասն այլաբանութեան և չմիաբանութեան ասացելոցն առաց այլ աւետարանի, այլ ոչ վասն թուոցն. Ոսկ. գղ: *Երկուցունց մարգարէութեանցն մի և նոյն գիտաւորութիւն է, և չէք ինչ այլաբանութիւն 'ի միջի. Եղնիկ:

Կամ Այլ ընդ այլոյ և երկդիմի բան. անյարմար խօսք. ղէհօփէ՝ մուխալէֆէթ սէօզ. *Եւ խուժիկն պատճառաւորելով խօսէր ընդ նմա այլաբանութիւն, առ 'ի պատճառս և գիտողս. Փարպ: *Եթէ ոչ թուեսցի ումեք՝ արտաքոյ տեղւոյ այլաբանութիւն. Կամրջ:

ԱՅԼԱԲԱՐ. մ. Ἄλλως. Aliter. Ἀλλέπως. Alio quodam modo. Այլով օրինակաւ. այլազգ. աւրէն կէրչօլ. պաշգա դիւրլու, գայրը էէուզտէն. *Այլաբար է առ 'ի յայն բարին, և այլ առ 'ի մարդոյ... Այլաբար է գիտնականն առ յայս, և այլաբար առ 'ի մարդոյ: Այլաբար պզգատոն տարբերամանէ զանասականն, և այլաբար արիստոտէլ. Սահմ. Ձ. ձղ: *Ընդ այն զուգան եմուտ քն յաշխարհս, որպէս և մեք, թէ-

պէս և այլաբար (ըստ 'ի կուսէ), սակայն ծնունդ ասեմք. Սահմն.։

Իսկ ԱՅԼԱԲԱՐ ԸՍՏ ՆՇԱՆԱԿԻ, է Այլաբանաբար, նշանակաւ. *Ըստ նշանակի այլաբար (անկապուրծ) անուանի վերակացուն վարդապետս. Սրք. ՃՀ։

ԱՅԼԱԲԱՄԲԱՒ. ա. Որ բարբառն է անսովոր և օտար. այլաբան. *Ընդ ծանօթական բանսն խառնեալ անկանէ ըզբանսն, զի մի ամենայն ուրեք օտարաձայն այլաբարբառ կարծիցի. Ոսկ. մ. ա. 15. յն. օտարաձայնել. Ξενοφωνῖσθαι.

ԱՅԼԱԲՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἑτεροφυὲς. Differentia naturarum. Այլաբնութիւն գոլ. 'ի բնէ զանազանութիւն ըստ էութեան, կամ ըստ խակութեան բնութեան. *Միոյք ասասնեն զայլաբնութիւն միաւորեցելոցն ('ի քն՛ աստուածութեան և մարդկութեան). Գրգմ. խ։ (մի ձ. և սպ. միաւորեցելոյն. ըստ քնի ունողի զայլ և այլ բնութիւս)։

ԱՅԼԱԲՈՒՆ. ի, ից. ա. Ἑτεροφυής. Alienae vel diversae naturae. Որոյ բունն կամ բնութիւն այլ է. աննման խակութբ. օտարաբուն. [illegible] *Այլասերիցն և այլաբունիցն զնոյն ներգործութիւն ունել ոչ ոք ներեսցէ յուշախոհիցն. քանզի և ոչ ջուր և հուր զնոյն ներգործեսցեն։ Ո՞ր բան ունի այլաբուն և արարած կարծել զաւ 'ի հօրէ յայտնեալն (յն. բնաւորեալն) ածն բան... Որ ծնողին էութեան պատուղ ճշմարիտ, զի՞նչ օրինակաւ գոցի այլաբուն։ Այլաբուն է մարմինն առ հոգին, սակայն մի յերկոցունցն մարդն կատարի։ Օտարաբնեակ, ըստ այլաբուն քան զնոսա. Կիւրղ. գնչ. և գրգմ։ Սորին հականակն ասի ՀԱՄԱԲՈՒՆ։

ԱՅԼԱԳՈՅ. ի, ից. ա. Ἑτερούσιος. Alienae essentiae, diversae substantiae. Հականակն ձայնիս Համագոյ՝ որպէս Օտարագոյ, հնարեալ յարիանոսաց. ըստ Որոյ գոյացութիւն կամ էութիւն և գոյութիւն իցէ այլ. ոչ նոյնագոյ. ոչ էակից. այլաբուն. *Ասեն՝ այլագոյ գոլ դաւթի, այլագոյ գոլով նմա. Աթ. Բ։ *Եթէ այլագոյ է որդի 'ի հօրէ, զիարդ հայր 'ի նմա երևի, և որդի 'ի հայր։ Թէ 'ի հաւասարութեան հօր է, զիարդ եղիցի առ նա այլագոյ։ Մատն 'ի ձեռին համաբուն գոլով նմա, և ձեռն գարձեալ 'ի մարմինն ոչ այլագոյ. Կիւրղ. գնչ։

ԱՅԼԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. գ. Որպէս Ունող զայլ գոյն, կամ աժգոյն. և Օտար գոյն. [illegible] *Ըլագոյն իցէ արածն, և յայլագոյն չիցէ փոխեալ 'ի մորթն. Ղևտ. ժգ. 6։ *Իբրև զածուխ սևացուցեալ զնոսա՝ յայլագոյնս դարձուցանէ. Ագաթ.։ *Սրբեցաւ 'ի մեղաց բորոտութենն և յայլագոյն մահկանացութեն (կամ թենեն). Կոճրղ։ Իսկ Կոչ. ծբ. *Զինչ բնութիւն է մարդոյ փոփոխել 'ի միում ժամանակի յայլագոյն անդամոց, և դարձեալ 'ի նոյն գոյն հաստատել... իմա ըստ յն. ձեռին մարդոյ փոփոխել 'ի միում ժամու յայլ գոյն (կամ տեսակ)։

ԱՅԼԱԳՈՅՆ. Այլակերպ. այլազգ. տարբեր. որ և ԱՅԼԱԳՈՒՆԱԿ. [illegible] *Թէպէտ և այլագոյնս իմն բանիս ճառէ, սակայն մեքտ զնոյն. Ոսկ. Եփ։ *Ի բայսս են այլագոյնք և հոտովք և համովք. Յճխ. Դ։ *Են նոյնք 'ի նորին բնութէ, որ այլագոյնք են. Ագաթ.։ *Այլակերպ քան զամենայն գազանսն՝ վասն այլագունից կարգաց խլխանութեցն. Լծ. կոչ։ *Այլագոյնս կեղծաւորեալ դիմակս. Պիտ։

ԱՅԼԱԳՈՅՆ. մ. Այլով օրինակաւ. այլազգաբար. *Այլագոյն մեկնեն. Շ. Բարձր։ *Այլագոյն իմն (կամ այլազգագոյնս) վարէ զազգահասարն. Ոսկ. մտթ. 'ի Ճ։

ԱՅԼԱԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Հականակն Համագոյութե, Այլագոյ գոլն իւրն. օտարագոյութիւն. Ἑτερουσιότης. Alienae essentiae vel substantiae esse. *Որպէս հարկաւորաբար ունողաց առ միմեանս զայլագոյութիւն. Կիւրղ. գնչ։

ԱՅԼԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Որ գործէ կամ գործեալ իցէ զայլանդակս և զանարժանս. յայտնի չարագործ. *Մի ոք կարգեսցէ զչնացեալն և զայլագործն յերիցութիւն. Կանոն։

ԱՅԼԱԳՈՒՆԱԿ, ի, աց. ա. Որ և ԱՅԼԱԳՈՒՆԱԿ. Այլագոյն՝ ըստ բ. նշ. Διάφορος. Differens, diversus. ἐναντίος, contrarius. Տարբեր. այլազգ. այլայլան. նորօրինակ. աննման. օտար. հակառակ. պէսպէս. [illegible] *Նշանագիրք երրայեցւոց այլազգ առ հրէայս գտանին և այլագունակ առ շամրտացիս. Եւս. Քր. Ա։ *Ի ժամանակին հայել և 'ի դէմսն այլագունակս։ Մի կամք էին երկոցունցն (յոր և յհ. մկրտչի), թէպէտ և վարքն այլագունակք։ Ո՛չ կռուոյ ինչ են բանք, այլ այլագունակ պատմութե. Ոսկ. մտթ։ *Վասն այլագունակ կրօնիցն. Խոր։ *Ծածկէ յայլագունակ էկամոնից. Նար. ղգ։ *Տես զայլագունակ կերպարանս որդւոցն քո. Սրգ. ա. յհ. Դ։ *Վերստին սկիզբն առնէ դարձեալ այլագունակ արարչութե. Լաստ. [illegible]։ *Վասն այլագունակ կերպարանացն՝ զոր ցուցանէր. Լծ. կոչ։

ԱՅԼԱԳՈՒՆԱԿ. մ. Տ. ԱՅԼԱԲԱՐ. Ἑτέρως. Aliter. διαφόρως, cum differentia, diverse. *Ա՛յլազգ ձեզ, և այլագունակ նոցա քարոզէ։ Զմի մի ինչ այլագունակս պատմեցին. Ոսկ. Գղ. և մտթ։ *Այլագունակ ունել զհաւատսն. Նանայ։ *Ընդ այլագունակ (գրէ), և ոչ այսպիսի կատարեալ իբրու զայս. Սրգ. ա. յհ. Գ։

ԱՅԼԱԳՈՒՆԵՄ, եցի. ն. Այլագոյն առնել. յայլ գոյն կամ 'ի կերպարան շրջել, և այլազգ կացուցանել. այլայլել, փոխել. յեղաշրջել. այլակերպել. Ἀλλοιόω. Muto, diversum reddo, vario. Μεταβάλλω. Transmuto, permuto. [illegible] *Սիրտ մարդոյ այլագունէ զերեսս մարդոյ։ Ոչ այժմ զերեսս այլագունեսցէ իսրայէլ։ Այլագունեաց զերեսս իւր առաջի աբիմելէքայ. Սիր. ժգ. 31։ Եա. ԻԲ. 22։ Սղ. լգ. 1։ *Մի ոք այլագունեսցէ զգոյն երեսաց իւրոց օտար գեղովք. Շ. ընդհ։ *Այլագունեաց զերեսս իւր որպէս զաւրիւծ մանչոյ. Ճ. Ա։

ԱՅԼԱԳՈՒՆԻՄ, եցի. ն. } Այլագոյն
ԱՅԼԱԳՈՒՆԻՄ, եցայ. յ. } լինել. յայլ գոյն կամ 'ի կերպարան փոխիլ. այլակերպիլ. այլայլիլ. փոփոխիլ. յեղաշրջիլ. [illegible] Ἀλλοιόομαι, μεταπίπτω. Mutor, immutor, degenero. *Մարմին իմ այլագունեաց յիւղոյ։ Այլագունեաց արծաթն սպիտակ։ Այլագունեալ իցէ նշանն 'ի մորթն. Սղ. ճը. 24։ Ողբ. Դ. 1։ Ղևտ. ժգ. 7։ *Աստեղք նուաղեցան, օրն այլագունեաց. Ոսկ. հմբ։ *Երիկամունք իմ այլագունեցան։ Վարսք նոցա ոչ այլագունեցան. Սղ. հբ. 21։ Դան. Գ. 94։ *Մարդն մահկանացութբ այլագունեցաւ. Կոճրղ։ *Ոչ թէ լինքն 'ի կերպարանս ինչ այլագունեալ անձրևն՝ յերկնից բաժանեալ իջանէ. Կոչ. ծբ։

Եւ Զևանալ. կերպարանիլ. *Այլագունեալ առաջի նորա (դաւիթ), որպէս թէ 'ի ստուղոյ պատրաստաւոր է առաքեալ. Լմբ. պղջ. (հայր 'ի ող. լգ. ուր և Վրդն. *Այլագունեաց զդանս իւր»)։

ԱՅԼԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Այլագունելն. այլագոյն կամ աժգոյն գոլն. *Իծոց աւազանին սրբեցաւ 'ի բորոտութէ մեղաց և այլագունութէ. Լծ. կոչ։

ԱՅԼԱԴԵՄ. Տ. ԱՅԼԱԿԴԵՆ։

ԱՅԼԱԴԷՄ. ա. Օտար և այլանդակ դիմօք. գծնդակ երեսօք. [illegible] *Յարուցանէ յարեւելից կողմանէ թագաւոր այլադէմ. Մեսր. Եր։ *Ծնաւ 'ի սոցանէ ծնունդ այլադէմ։ Այլադէմ և գազանաբարոյ ազգս այս (թաթարաց). Մաղաք. աբ։ Իսկ Ոսկ. յհ. Բ. 40. *Այլադէմ իմն բարբառելս». ըստ սպ. և մի ձեռ. այլազգ է բանն յայլ ձեռ. և 'ի յն։

ԱՅԼԱԶԱՆ, ի, ից. ա. Ա՛յլ ըստ ազգի կամ տեսակի. աննման. տարբեր. այլագունակ. [illegible] Ἑτεροῖος. Diversus a reliquis, dissimilis. *Անխառն և այլազան (են 'ի բնէ տարերքն). Արիստ. Ե։ *Այլազան զարմի։ Այլազան զարմից. Նար. ստ. և Ճթ։ *Յայլազանս բարբառսին լեզուս։ Որ յայլազան սեռից յարաբերեալ ժողովի 'ի մի գոյութի. Անան. եկ։

ԱՅԼԱԶԳ, կմ Ա՛ՅԼԱԶԳ. ա. Նոյն ընդ ԱՅԼԱԶԱՆ. Ա՛յլ. Ἕτερος, ἄλλος, ἄλλο. Aliud, diversus, alius. *Ոչ ոք 'ի թագաւորաց այլազգ ինչ սկիզբն կալաւ լինելոյ։ Ոչ այլազգ ինչ խորհիցիք. Իմ. Է. 5։ Գղ. Է. 10։ *Հրով և ջրով, և կամ այլազգ ինչ չարեաւ. Յճխ. Է։ *Յայտ է թէ այլազգ իմն իրք լինին. Եզնիկ։ *Նշանագիրք եբրայեցւոց այլազգ առ հրէայս գտանին, և այլագունակ առ շամրտացիս. Եւս. Քր. Ա։

Առաւել մ. Իբր Այլաբար. Ἄλλως, ἑτέρως. Aliter. *Ոչ այլազգ ժուժկալ լինիցիմ։ Եւ որ այլազգ են ինչ իցեն, թաքչել ոչ կարեն. Իմ. Ը. 21։ Ա. տիմ. Է. 25։ *Եթէ այլազգ ինչ խորհիցիք. Փիլիպ. Գ. 15։ Իսկ Ա. տիմ. Ա. 3. *Այլազգ ինչ ուսուցանիցէ». յն. մի բառ. ἑτεροδιδασκαλεῖ. *Եւ այլազգ դարձեալ. Դարձեալ՝ և այլազգ ևս. Փիլ. իմաստ։ Եզնիկ։ Պորփ. ևն։ *Ո՛չ մի ազգ երևէր առմենեցուն, այլ այլազգ հրէից երևեցաւ, և այլազգ առաքելոցն, և այլազգ մարգարէիցն։ Ոչ ինչ այլազգ արար հայր, և այլազգ ես. Ոսկ. Եփ. և յհ։ *Առ հայր իմ և առ հայր ձեր. այս ինքն այլազգ՝ իմ, բնութբ. և այլազգ՝ ձեր, պատուասէրն. Կոչ. ծա։ *Այլք այլազգ կարծեցին. Եզնիկ։

Նոյն է և յընդմիջել այլոյ բառի, որպէս և 'ի գնիլ լոկ Ա՛յլ՝ փոխանակ կրկնելոյ զբառն ամբողջ Այլազգ. *Մի համարիր այլ ինչ ազգ (յն. այլաբար) արարեալ առ քեզ յայտնութի. Յոբ. Խ. 3։ *Եթէ այլ ոք ինչ ազգ յոք վնաս լինիցի. Ոսկ. մտթ։ *Յովհաննէս այլազգ ինչ ասէ զկոչումն նոցա, և մատթէոս՝ այլ. Շ. մտթ։ *Մեծին այլ ազգ ծառայութեամբ, և փոքուն այլ. Սրգ. Բ. ղ. Դ։

ԱՅԼԱԶԳԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. [illegible] Ἄλλως, ἑτέρως. Aliter, alio modo. *Այլազգաբար զոյգս մատանց տային. Խոր. ա. 5։ *Առ այլս այլազգաբար պատմի. 34. Կբ։ *Ոչ զոք կարծեմ

ազգութեանց մասին. Ալլոցեղ որպէս այլազգի. Այլազգագոյն ...

ԱՅԼԱԶԳԱԲԱՐ. Իբր այլազգի. ...

ԱՅԼԱԶԳԱԲԱՐ. Ըստ յն. ձեռ. իբր Այլապէս. Ἄλλως. Alioqui, alias. ...

ԱՅԼԱԶԳԱԲԱՐՈՅ. ... Ἑτέρως, καὶ ἐναντίως. ...

ԱՅԼԱԶԳԱԿԻՑ. Տ. ԱՅԼԱԲԱՐ. ...

ԱՅԼԱԶԳԻ, գւոյ, գեաց. ա. գ. ... Ἀλλογενής, ἀλλόφυλος, ἀλλότριος, βάρβαρος. Alienigena, alienus, extraneus, barbarus. ...

Իբր Այլայլ. այլակերպ. այլափոխեալ. ... Ἐξηλλαγμένος. Immutatus, diversus. ...

Եւ Այլազան. ... Ἔκφυλος. ...

ԱՅԼԱԶԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀλλοφυλισμός. Alienigenarum secta, ritus. Հեթանոսութիւն. գէն և օրէնք այլազգեաց. ...

ԱՅԼԱԶԳՈՒԹԻՒՆ. Պէսպիսութիւն. Ποικιλία. Varietas. ...

ԱՅԼԱԶԱՆ, զին, զինք. ա. գ. Այլազգի. և Այլայլ. տարբեր. անհամեմատ. ...

ԱՅԼԱԶՆՆԱՅ. ա. Իբր Այլանդակ. այլազան. ...

ԱՅԼԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԶԱՅԼԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Զրկելն զայլս. ... (6 ...)

ԱՅԼԱԹԻՒ, Թւոց. ա. Որ կարէ Թուել իբրև զայլ Թիւս. ...

ԱՅԼԱԼԵԶՈՒ, ի, աց. ա. Ἀλλόγλωσσος, ἀλλόφωνος. Aliena lingua, vel alia voce utens. Որոյ այլ է լեզուն կամ բարբառն, և ազգն գլխովին. այլաբարբառ. ...

ԱՅԼԱԼԵԶՈՒ, ուոյ կամ ի, եաց. գ. Օտար լեզու. այլ բարբառ. ...

ԱՅԼԱԽՈՀԻՄ, եցայ, եալ. ն. Յայլ խոհս լինել. ...

ԱՅԼԱԾԻՆ, ծնի, նաց. ա. Այլով օրինակաւ կամ յայլմէ ծնեալ. այլածին. ... Փիլ. ել. բ. 46 ...

Նիւս. խոյ. ծա. ծէ:

ԱՅԼԱԿԱՐԱՆԵԼ. Տ. ԱՅԼԱԲԱՆԵԼ. Այլակարանի իւրաքանչիւր որ 'ի վերայ ... Փիլ. ել. բ. 13:

ԱՅԼԱԿԱՄՔ. գ. Այլ և այլ յօժարութիւն կամաց. ... Փիլ. Լիւս:

ԱՅԼԱԿԱՐԾԻՔ, ծեաց. ա. Որ է յօտար կարծիս. այլախոհ: ... Փիլ. Լին. բ. 217:

Իսկ ԵԱՅԼԱԿԱՐԾՈՒԹ, որպէս Եւրակարծուց, տես 'ի տառն Ե:

ԱՅԼԱԿԻՏԵՆ, ի, եց. որ գտանի գրեալ և ԱՅԼԱԿԻՏԵՆ. ա. ... Եղիշ. Է:

ԱՅԼԱԿԵՐՊ, ի, եց կամ աց. ա. և գ. ... Ἑτερόμορφος, ἕτερος, διαφέρων, διάφορος, παρηλλαγμένος, ἐξηλλαγμένος. Qui formae diversae est, alienus, diversus, differens. Ունօղ զայլ կերպ և զկերպարան. այլազան. այլափոխեալ. օտար. տարբեր. ... Փիլ: ... Դտ. ե. 29: Դան. է. 3. 7. 19: ... Եւս. եւ. ա: ... Լմբ. ...

ԱՅԼԱԿԵՐՊ ԲԱՐՁՐԱՌՈՒԹ. Իբր Այլաբանութիւն. փոխաբերութիւն. Μεταφορά. Metaphora. ...

ԱՅԼԱԿԵՐՊԵԱՅ ՓՈՓՈԽՈՒՄՆ. Իբր Այլափոխութիւն. այլայլութիւն. ...

ԱՅԼԱԿԵՐՊ կամ ԵԱՅԼԱԿԵՐՊ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԱՅԼԱԿԵՐՊԻՄ. Μεταμορφοῦμαι. ... Մրկ. ժ. 1: ... Բուզ. է. 43:

ԱՅԼԱԿԵՐՊԱՐԱՆ. Տ. ԱՅԼԱԿԵՐՊ. ...

ԱՅԼԱԿԵՐՊԵՄ, եցի. ն. Ἀλλοιόω, μεταβάλλω, ἐξαλλάττω. Muto, vario, permuto, transmuto. Այլակերպ առնել. այլայլել. այլազանել. ...

նորա զերեսս իւր. ա. Թգ. ԻԱ. 13: *Այլակերպէր զնոքն ձեռամբ ապաքաւութեան. Ճ. Ա: *Զիւրն անձնային այլակերպէր: Ո՛չ զանձնային ինչ այլակերպելով, և ոչ զանձնային հաստատուն եղեալ.. Յորժամ կամի՝ այլակերպէ (զնմանս արեգական). Ոսկ. մտթ. և եւ: *Զողջոյն առ արժմնլէք՝ այլակերպելով զպատճառն. Վրդն. ող:

ԱՅԼԱԿԵՐՊԻՄ, եցայ. չ. Μεταμόρφουμαι. Transformior. որ և ՅԱՅԼԱԿԵՐՊ ԼԻՆԵԼ. Յայլ կերպարան փոխիլ, կամ մտանել. Իր նէրտէքինը՝ նէրէր տօնել. Թէպտիլ օլմագ, գայրը սուրէթէ կիրմէք. *Այլակերպեցաւ առաջի նոցա, և լուսաւորեցան երեսք նորա. Մտթ. ԺԷ. 2: *Արի, և այլակերպեաց, և մի գիտասցեն՝ թէ դու կին յերոբովամայ իցես. Գ. Թգ. ԺԴ. 2: *Կերպարանօք աշխարհիս վարիմք, և այլ և այլ այլակերպիմք. Բրս. հց:

Ծածկել. ընդ օտար կերպարանաւ ծածկիլ. Συγκαλύπτομαι. Cooperior. Վէրա գըլըխը տէպտիլ գիյիմ ծածկիլ. Թէպտիլ գըյաֆէթլէ կիրմէք. *Այլակերպեցայց, և մտից 'ի պատերազմ... Եւ այլակերպեցաւ արքայն Իսրայէլի. Գ. Թգ. ԻԲ. 30: *Վասն խղճին մարգարէութեան (եղիսէի՝) այլակերպի (արքայն Իսրայէլի). Եփր. Թգ:

Օտարանալ 'ի նմանութենէ. այլայլիլ. տարբերիլ. *Ոչ 'ի մարդկան հաղորդութենէ այլակերպեցաւ, զի մի խառնեցուցանիցէ ինչ. Ոսկ. եւ: *Կնիքս այլակերպեալ, նմանութիւն փոխեալ. Նար. կէ:

ԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Այլակերպելն տն 'ի թաբոր. որ և ՊԱՅԾԱՌԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. ասացի և տօնն Վարդավառի. Μεταμόρφωσις. Transfiguratio, transformatio. *Փայլուն ճաճանչիւք ճառագայթեալ 'ի մեզ, որպէս յաշակերտսն յայնմ տօնային աւուր այլակերպութեան. Դիոն. ածայ. ա: *Ի լերինն տեսանելով զայլակերպութիւն փառացն տն. Գէղ: *Սոսկալի հիացմամբ զայլակերպութիւն քո տրեն. Շար:

Մերթ Ծպտութիւն. կերպարանափոխութիւն. Թէպտիլ սուրէթ, Թէճտիլի. *Թուեցաւ արքայարու, եթէ այլակերպութիւնն արտեցուցանէ զնա 'ի գատավճռէն. Եփր. Թգ:

Կամ Այլայլութիւն. փոփոխութիւն. Թէղէյյիւր. *Ոչ այլակերպութիւն ինչ 'ի բնութեան մուծանելով. Սեբեր. Բ. (որ մարթի հայել և 'ի յաջորդ նշ:)

Մանաւանդ՝ Տարբերութիւն. պէսպիսութիւն. զանազանութիւն. Ֆարգ. Διαφορά. Differentia. *Գիտել զայլակերպութիւնս անկոց, և զզօրութիւնս արմատոց. Իմ. Է. 20: *Զգոյր ինչ 'ի միջի նոցա այլակերպութիւն մինչև 'ի նշանագրացն փոփոխումն: Խելամուտ լինել այլակերպութեան իւրաքանչիւր գուշակաւոր պատմութեցն. Եւս. քր. ա: *Զինչ այլակերպութիւն կարծիցեն 'ի միջի ընդ նովաւն և 'ի նմանէ. ցոյց զայլակերպութիւնն՝ որ 'ի միջի կայցէ. Սեբեր. դ: *Ահաւասիկ կարի մեծ այլակերպութիւն. զի նոքա արարածք են, և սա արարիչ: Յորժամ տեսանիցես բարուք զերկոցունցն այլակերպութիւն. Ոսկ. Եբր. և մտթ: *Առաւել այլակերպութեամբ մի քան զմի գերապա-հրաշապէս փայլեն (չինուածք). Ածբ. Է. 7: Իսկ Նար. ԽԷ. *Զնմանեացն այլակերպութիւն ››. կարծի հայել 'ի ը նշ:

ԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒՄՆ, ական. գ. Նոյն ընդ վ. բառ ա նշ. *Զայլակերպութիւն 'ի լերինն. Ոսկ. յհ. ա. 16. և 42:

ԱՅԼԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Տարբերութիւն. պէսպիսութիւն, կամ այլայլութիւն. *Ի նմանութեան և յանձնմանութեան, 'ի նոյնութեան և յայլակութեան. Փիլ. եւ. Բ. 33: *Զի մի այլակութիւն յաւելեր փառաւորութիւնն խառնեսցի. Եղիշ. իր:

ԱՅԼԱԿՐՕՆ, } ի, ից. ա. Որ է յօ-
ԱՅԼԱՀԱՒԱՏ, } տար կրօնից կամ 'ի հաւատոյ. այլազգենք. այլակերպեն. այլադաւան. ուրիշ հաւատլի կամ դաւանութի տէր. դաշգա մէզհէպլի. *Զկայրենաբարոյ ազգս և զայլակրօնս նշանակէ. Երզն. մտթ: *Զոր կապեցես յերկրի զանսուրբս և զանհիշս, և զայլահաւատս. Յճխ. ԺԷ: *Այլահաւատք միապէս պահեն. Խոսրով: *Աղաչէին զանն դոյ այլահաւատքն. Վրք հնց: *Այլահաւատքն կալան զարիփոն. Հ = Յ. ծեր. ա:

ԱՅԼԱՁԱՅՆ. ա. մ. Տարաձայն. օտարաձայն. և այլաբարբառ. *Իսկ պատուղն այսորիկ քաղաքումն էր, այլաձայն մոլորեալք այր յեղբօրէ. Ագաթ:

ԱՅԼԱՁԱՅՆԻՄ, եցայ. չ. Տարաձայնել. տարբերիլ. անմիաբան գտանիլ. *Մի աւետարանիչն՝ զկնի ութ աւուր ասէ, և միւսն՝ վեց աւուր. և այլաձայնիցն առ միմեանս, եթէ ոք ոչ բարւոք քննեսցէ. իսկ ստուգողին ոչ այլաձայնեն. Դամասկ:

ԱՅԼԱՁԵՒ, ի, ից. ա. մ. Παραλλάγμενος. Discrepans, inusitatus, prodigiosus. Այլակերպ. նորաձև. անսովոր, և անակնկալ. նորահրաշ. *Սկսանել նորոգագոյնի և այլաձևի իրաց. Փիլ. իմաստ: *Բազմաշաշաւիղք եղեալք յանչափաբար և զանազան և այլաձևեան առնելոյ. Յհ. իմ. ապ:

ԱՅԼԱՁԵՒԱԳԷՍ. մ. Այլաձև օրինակաւ. անմիման յեղանակաւ. տարբեր կերպիւ. *Այլաձևապէս 'ի վերայ բերել հրամայէ: Այլաձևապէս միմեանց՝ ընդ երկոսեանն անցանէին խորհուրդս. Յհ. իմ. ապ:

ԱՅԼԱՁԵՒԵՄ, եցի. ն. Այլևայլ օրինակաւ ձևացուցանել՝ յարմարել. յօդել. և Այլակերպել. այլանդակել. *Ըստ իւրաքանչիւր լեզուաց այլաձևելով զնորա զանութն. Յհ. իմ. պաւղ: *Այլակերպելն կերպարանք նորա, այլաձևեն աչք նորա. Նար. իբ:

ԱՅԼԱՂԱՆԴ, ի, ից կամ ազ կամ ոց. Տ. ԱՅԼԱԿՐՕՆ. *Իմաստունն ոչ միայն զհամազգիս մարդիկ և զքաղաքս, այլ և զայլազգիս և զայլադանդս ատեցուցանէ. Փիլ. լին. Գ: *Անաչեմ 'ի հեթանոսաց և 'ի հրէից և յայլադանդոց, կամ յայլադանդիցն. Ոսկ. Եբր. և Մանդ. ԻԳ: *Մի մոլորիլ 'ի մնոտիապատիր բանս այլադանդացն: Զգուշացոյց յայլադանդիցն պատրանաց. Սրգ. Բ. պ. Է. Ղ: *Զգինի իմաստից հելլենացւոց, կամ հրէից, կամ այլադանդացն՝ մի առանց խորհելոյ և քննելոյ ընդունել և աշակերտիլ. Լմբ. առակ: *Որ առաքելական աւանդից և հետևողաց նոցին հետևող, իբր այլադանդ թշնամանէին. Սիւն. ըմբ:

ԱՅԼԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Օտար մտօք, կամ ներհակամիտ. և Օտարացեալ կամ այլայլեալ 'ի մտաց. Ուրիշ ֆիքիրլի. Վերա- և խէլքը բաշուած. *Ցուցանէր այլամիտ խորհուրդս առնել (յն. օտարս խորհել) նմա ընդ օրէնսն արքունի. Բ. Մկ. ԺԴ. 26: *Անձնեւին մոլեկան և այլամիտս կացուցանէ. Ճ. Բ:

ԱՅԼԱՄՏԵՄ. եցի. ն. Այլամիտ կացուցանել. յիմարեցուցանել. Խէյփը պողուլ, խէնտէյշէկ. տէլիրլէթմէք. *Այլև թուլաւոր ճճիք կարեն անզգայացուցանել և այլամտել. Յճխ. ԺԳ:

ԱՅԼԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Նենգամտութիւն. խարդախութիւն. *Անբծութեան յայլամտութեան. Նար. լա:

ԱՅԼԱՅԼ. ԱՅԼԱՅԼՍ. ա. մ. Այլևայլ, կամ այլ ընդ այլոյ. խառն. օտար. անհեթեթ. *Եւ ոչ մտացն այլայլ աղաչանօք առաջի արկեալ. Նար. ղԲ: *Զգո՛յշ լեր, գուցէ այլայլս ինչ խօսիցիմք: Բազմազեղեմք, զայլայլս խօսիմք. Սեբեր. Գ: Ոսկ. եբր: *Յորժ հայհոյեր նա զազգն հրէից, և ասէր այլայլս. Եւս. պտմ. Բ. 5:

Իսկ ԱՅԼ ԱՅԼՈՅ. ԱՅԼ ԸՆԴ ԱՅԼՈՅ. տե՛ս 'ի վերջ կոյս բառից ԱՅԼ:

ԱՅԼԱՅԼԱԳՈՅՆ. ա. Ἀλλοιότερος. Alteratus. Կարի այլազգ՝ եղեալ. այլափոխեալ. Բօլօր ֆօխոսանծ. դէգա դէպտիլ թէպտիլ օլմուշ. *Աճեաց, բայց այլայլագոյն և ոչինչ եղև. Ածխոփ. շարծ: *Զկերպարանն տեսանելով այլայլագոյն. Ոսկ. յհ. Բ. 41:

ԱՅԼԱՅԼԱԽԱՌՆ. ա. մ. Խառն յայլևայլ իրաց կամ 'ի նիւթոց. *Մի զգենուցուս այլայլախառն՝ զասր և զկտաւ 'ի միասին. Օր. ԻԲ. 11:

ԱՅԼԱՅԼԱԿ. ա. Պէսպէս. որպէս զանազան, և ո՛չ միօրինակ. *Այլայլակ գունովք երանգոց. Նար. խւ: *Այլայլակ և շփոթեալ լինէր 'ի բազմաց շարժմանն, և ոչ կարգաւորաբար. Ածբ. ա. 1:

ԱՅԼԱՅԼԱԿ. Ըստ բնախօս արամարանից՝ է Պատահաբար տարբեր յայլմէ, և ոչ գոյացութեամբ. զի մարդ և ձի՝ են տարբերապէս այլ. իսկ առողջն և հիւանդն՝ են ըստ պատահման այլ՝ իբրև այլայլակ, այսինքն ըստ ինքն այլևայլ, կամ այլայլեալ եղեալ. Ἀλλοῖος, ἑτεροῖος. Diversus, alteratus, dissimilis. Բիր ձը ֆարգլը. պիրաց պաշգա. *Ընդհանուր՝ անձնային տարբերութիւն այլայլակ առնէ. Հասարակաբար և յատկապէսն՝ այլայլակ առնեն, իսկ յատկագոյն այլ: Որք ըստ ինքեանն առլինին, 'ի գոյացութե առեալ լինին բանին, և առնեն այլ. իսկ ըստ պատահմանքն չառնեն այլ. այլ այլայլակ. Պորփ:

ԱՅԼԱՅԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որպէս Այլայլօղ. կարօղ այլայլել. Ἀλλοιωτικός. Alterandi vim obtinens. *Այլայլական (է հուր), հաղորդեցուցիչ իւր զանձնականն, որք զինչ և է օրինակաւ հալին 'ի նա. Դիոն. երկն. ԺԵ: *Անփոխումն ինչ այլայլական. Նար. ԿԴ:

Որպէս Այլայլելի. դիւրափոփոխ. դիւփարար. Ἀλλοιούμενος. Alterabilis, variabilis, mutabilis. *Ողն՝ կրական գոլով զօրութեամբ, և անձնապէս այլայլական. Ածխոփ. ՃԳ: *Ոչ զանկոց այլայլականաց առ օտար բերումն պատրոց է խնամով. Նար. ՁԲ:

Որպէս Այլայլակ. այլևայլ. պէսպէս. գունագոյն. *Ի փոփոխացի քարանց այլև այլականաց. Նար. խւ:

ԱՅԼԱՅԼԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συναλλοιοῦμαι. Simul immutor. Զոյգ ընդ այլում այլայլիլ. Պիրլէ տէպտիլ օլմագ. *Ոչ ախտակից եղեալ, ոչ առաջականակից և այլայլակից. Նիւս. բն. Գ:

ԱՅԼԱՅԼԱՆԱՄ, ացայ. չ. Որ և ԱՅԼԱՆԱԼ. Ἀλλοίουμαι. Commutor, varior. Այլայլիլ. փոփոխիլ. պէսպիսանալ. *Որ փոփոխմամբն այլայլանայ: Ի յարութեան այլայլանան՝ առ անապականութիւն փոխեցեալ: Որպէս զխորդ ինչ մերձեցի՝ ըստ այնմ և այլայլանալ. Նիւս. Բն: *Որպիսի հարկաւորն էր՝ այլայլեցաւն լինել. Փիլ. լին. Ի. 7: *Եւ ոչ 'ի միջէ

ամենայն Թագաւորացն գլուխ 'ի վերայ ամենեցուն այլայլանաւ. Բրս. յուդիթ:

ԱՅԼԱՅԼԱԳԷՍ. ն. Այլադէմ. առանձնակի. Ἐξηλλαγμένον. Diversum, segregatum. տարբեր. գարիպ. *Ոչ ունիս հայր զմիանման, և ոչ քաղաքս, այլ զանազանս այլայլագէս ունիս. Ոսկ. յհ. ա. 20:

ԱՅԼԱՅԼԱՏԵՍ. ա. Պէսպէս. զանազան տեսակ. տիւրլիւ տիւրլիւ, բօյ բօյ. *Այլայլատեսս տարազոց վերայ. Նար. խչ:

ԱՅԼԱՅԼԵԼԻ. լոյ, լեաց. ա. որ և ԱՅԼԱՅԼՈՒԿ. Որ կարէ այլայլել. փոփոխելի. ենթակայ ընդ այլայլութիւն. ֆոփոխունքան. դէյիշիր. Ἀλλοιούμενος. Qui alteratur, mutatur. *Այլայլելի կամ փոփոխելի. Հանգ.:*Ոչ սարսեմ յայլայլելեացն և 'ի փոփոխելեացն է, այլ նման հօր անփոփոխելի և անայլայլելի գոլով. Կիւրղ. գնձ:*Տալ այլայլելեացս զնոյնութիւն. Դիոն. ածայ. Է:

ԱՅԼԱՅԼԵՄ. եցի. ն. փոխել. փոփոխել. այլազանել. և խանգարել. այլադարձել. վեր 'ի վայր առնել. եար. Ἀλλοιόω, ἑτερόω. Muto, altero. Բեդդիլ' տէպտիլ էթմէք. *Այլայլեցին զհանդերձանս իւրեանց: Զպատկեր դիմացն այլայլեաց. Նար. Է. ԽԷ: *'Ի ծծմբակն այլայլէին զդէմս. Ը. բժշ: *Զլոյսն իմ այլայլէ. Լմբ. ող: *Ազգականին զնոյն, և այլայլէին զմիտսն. Վրք հց. Բ:

ԱՅԼԱՅԼԵՄ, եցի. ւ. եար Այլայլիմ. փոխիլ. *Եւ այն առնչմանն անդադար զգածմամբ այլայլեաց. ԾԾ: *Ի վերայ այլայլ և զերծեալ փոփոխման բնութեանն: Այլայլել 'ի բազումն 'ի չարին. Լմբ. ող. ծԲ:

ԱՅԼԱՅԼԻՄ. եցայ. կ. և յ. որպէս փոփոխիլ. այլափոխիլ. Բեդդիլ' Բեդդիլ' Բեղէօլէօր օլմաք. 'Ոչ այլայլի 'ի գծութեան: *Այլայլին երկինք յանկարծ փոփոխմամբ. Նար. ԿԼ. ԿԷ: 'Այսօր այլայլեցաւ սովորութիւն հողոց հրեշտակաց. Լմբ. հմբ: *Ոչ բնաւորեցաւ խմացականն' ըստ էութեան այլայլել. Նիւս. բն: *Եւ ոչ այլայլ և անփոփոխական բնութիւն այլայլեցաւ յիւրմէ յաւէտ արդարութենէ. Ը. բժշ: *Հրեղէն երկինքն չայրէ զայլ ամս, և ոչ այլայլէր. և երկիր այլայլի, և ոչ չայրէ զայլ. Վանակ. փարէֆ:

ԱՅԼԱՅԼԻՄ. Որպէս խանդակալել. տառապել. դողդողել. *Բարկացողին այլայլի միտք. Ոսկ. յհ: *Կերպարանքն այլայլեալ արտաքնոյս ձև. Յհ. իմ. պարզ. *Մի այլայլեսցի յեկեղեցւոյդ լուսաւորչաձայն: Արհամարհանօք ոչ է այլայլել յօրինաւորին. Նար. ԽԷ. Հ:

Որպէս Անհանգել. ծփել. ալեկոծել. բարկանալ. վեր 'ի վայր լինել. տակն'ի վերայ լինել. *Մի պղտորեալ, և մի այլայլեր. Ոսկ. յհ. *Այլայլի միտք իմ յանկարծ. Մխիթար: *Ոչ այլայլեալ իբր 'ի յանձանձէ: Իբրև յառաջ նախանձի այլայլեալ մտաց. Նար. ԽԳ. ԼԵ: *Եթէ տեսանեմք (զդէմս), այլայլիմք. Կլիմաք:

ԱՅԼԱՅԼՄԱՆՑ. ա. Այլ ընդ այլոյ խօսող. այլաբանելիք. այլասացութիւն. այլաբանութեան. Ἑτερόφρων. Aliter vel contra sententiam. *Երեսս պղտոր խմանեան այլայլեալ (խմասաբանութեամբ). Պղատ. խչ:

ԱՅԼԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Այլայլելն. Որպէս իմն լինելն իւրոց օրինակաց. փոփոխումն. յեղյեղումն. այլումն. այլայլումն. բարեփոխութիւն'. փոփոխումն որակի. Ἀλλοίωσις. Mutatio. ֆոփոխունք. Բեդդիլ' Բեդդեղէօլշ. 'Ի Թագաւորական այլայլութիւն: Այլայլութիւն (խմանադրական տարի այլ.

և ոչ խմանուածն). Փիլ. այլաբ: *Ի յառաջ այլայլումն' առ 'ի բարին փոխարկութեան: Դիմաց այլայլութեան: Յայլայլութեան նորոգեալ եղանակեցան. Նար. կԳ. հԳ. խղ: *Ոչ փոփոխումն կամ այլայլութեանն ունելով 'ի միաւորութեան. Ը. Բժշ: Այլայլութիւն միաձայնելով. Լմբ. ող:

Այլայլելն. Նորոգումն, և փոփոխելիս գոլն. Բեդդեփիլ. *Փոխակերպեալ ըստ այլայլութեան աղեղ բարձրելոյն, զնոյն առնել զհոգեղէնն' հոգեղէն. Գր. տպ. 'Ի տբէր: *Ցեղանակիչ անրջոց, այլայլութեան տեսութեանց. Նար. յԴ:

Տարբերութիւն. պէսպէսութիւն. զանազանութիւն. այլևայլ գոլն. ֆարգ, էխթիլաֆ. Διαφορά. Differentia. *Զայլայլութիւնն (ընդ հրեայս և ընդ սամարացիս) 'ի նեղքս ժողովէ. Ոսկ. յհ. ա. 32: *Օտարացեալ իմն են 'ի միմեանց այլայլութիւնք նմանութեանցն: Զանազան ծաղկանց բազմագունեան այլայլութիւն. Նար. Ժ. ղԳ: *Զորս ինչ ըստ աշխարհի զանազանութիւնք էին և այլայլութիւնք, զամենայն 'ի մի միաբանութիւն ածէին. Կամրջ:

Անթօթութիւն. պղտորութիւն. այլանմանութիւն. Խղճիբաղ. *Եսուս զնա այլայլեալ, և ծանեաւ զնման այլայլութեան զօրինակն: Ճարպոյ եկեալ զականն' յայլայլութիւն մտաբերելոյ, անգիտացեալք յիմարեցան. Վրք հց. Է: Ագաթ:

ԱՅԼԱՅԼՈՒԿ. Տ. ԱՅԼԱՅԼԵԼԻ. Ἀλλοιωτός. Mutabilis, variabilis. *Այլայլուկ ամենայն իրօք եղականքս. Պղատ. լէ:

ԱՅԼԱՅԼՈՒՄՆ. լման. Տ. ԱՅԼԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. Ἀλλοίωσις. Mutatio. *Մի այլ այլումն ինչ անփոփոխելւոյն նոյնութեան կարծեսցուք. Դիոն. ածայ. Թ: *Ըստ այլայլման իրաց և ժամանակաց. Փարպ: *Առանց այլայլման կացցին անքաժելին. Նար. խւ: *Ոչ այլայլումն ընկալաւ յայնմանէ որ էրն. Պղատ. խղ: *Ի վերայ մարմնոյ միաւորութեան այլայլումն գործէ. Նիւս. բն. Գ: *Ամենայն լոյս փոփոխի, և այլայլումն կրէ. Ի Գիրս Խոսր: *Այլայլմամբ ամբոխեն զմիմեանս. Եղիշ. ժթ: *Օգոյ ցնդումն և այլայլումն. Կլիմաք:

ԱՅԼԱՆԱԼ. Նոյն ընդ ԱՅԼԱՅԼԱՆԱԼ. ԱՅԼԱՅԼԻԼ. *Մարմին միշտ հոսելով զօրէն գետոյ' ըստ հասակաց, և ըստ հասանելոյ 'ի վերայ նորա հիւանդութեանց' այլանալ բնաւորեցաւ. Փիլ. Եւ. Բ. 55:

ԱՅԼԱՆԴԱԿ, ի, աց. ա. Գտանի գրելով և ԱՅԼԸՆԴԱԿ. Ἀλλόκοτος. Alienus, inusitatus, absurdus, monstruosus. Անընդել. անհեթեթ. արտօրէն. անկարգ. անվայել. յօւզուններ. պէտ, մնասիպեթսիզ, եագըշըմսըզ, եօլսուզ, աճէպ ամայիպ. *Այլանդակ իրացն չամանգաղ: Այլանդակացն 'ի նեղքս անկելոց ցանկութեանց. Փիլ: *Այլանդակ վարուք. Յճխ: *Առաջնորդ յիմարութեան այլանդակ մտացն. Ագաթ: *Յայլանդակ միտս զնա փոխարկեր. Յհ. կԲ: *Որկորամոլ այլանդակաց. Պիտ: *Ընդէր խորհուրդք այլանդակ ելանեն'ի սիրտս ձեր. Մխիթ. յոր: *Սրբեաց զայլընդակ լեռլիս նոցա. Եղիշ. դփ:

ԱՅԼԱՆԴԱԿ. Ցանդուգն. խրոխտ. սէգ. ամբարտաւան. մեծամիտ. ամբարհաւաճ. մեծաբան. եագըշըմսըզ. փէխիվան. Ἀλαζών. Arrogans, superbus. *Ամբարտաւանից և այլանդակաց յանդգնութիւն է բանս, որք իբրև ոչինչ գիտեն, զամենայն ինչ գիտել խոստովանին. Փիլ: *Ցանդգնեալն զայլանդակ նորուն ամուսնին (յեղանելոյ) չարաբարոյ կամակորութիւն. Պիտ:

ԱՅԼԱՆԴԱԿ. Օտար. օտարոտի. խորթաբարոյ. անկիրթ. անհարթ. գեղջուկ. անշնորհ. օփարախան, վայրենի, եապան. անշնորհք. եատանճի, ղարիպ, խօրէապ. եօղուձ, հանտալ. *Գօզոս իբրև տեսուցանէր, վայրապարկակաբոս այլանդակ կոչէին զնա. ՄԾԲ. ծԲ: *Ոչ իբրև զպարկարորաս այլանդակս: Յայլանդակ բարս դժնեայս. Յհ. կԲ: *Այլանդակ յամենայն կարգաց և կրօնից: Կրկեաց յիւրոցն և յայլանդակացն: Դրացեաց և այլանդակաց: Ոչ միայն մերոյս նահանգի, այլ և այլ ազանց և այլանդակաց. Մագ: *Մի վասն այնորիկ սակս ճշմարտութեան այլանդակս պատմեսցեն (կամ մեկնեսցեն). ԱԲ. ծԲ: *Ոչ արտաքոյ ճշմարտութեան տեսուցանէին ինչ, և ոչ այլանդակս բարբառէին. Սրգ. ա. յհ. Դ: *Զոր յառաջագոյն ումանց ասել, և այլանդակս բարբառել. Ը. Վրդ: *Այլանդակ իմն (օրինակաւ) պատմեն զլինելութիւն երկնի և երկրի. Մագ. Է:

ԱՅԼԱՆԴԱԿԱԲԱՆ. ն. Այլանդակ իմն օրինակաւ. անշնորհք խէրզոն. *Տէրութեանն (ազգն) այլանդակաբար յածին. Պիտ:

ԱՅԼԱՆԴԱԿԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Կարի այլանդակ. *Մեկնեալ այլանդակագունիւ 'ի սնուցողագոյնն վայրաց. Պիտ:

ԱՅԼԱՆԴԱԿԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական այլանդակաց. այլանդակ և անընդել գլխոցն. *Զայլանդակականն օտար տեսութեան' ընտանի զօրութեամբ ադին համեմէ. Նար. խւ:

ԱՅԼԱՆԴԱԿԱՏԵՍԻԼ. ա. Այլանդակ տեսլեամբ. նորատեսիլ. հիացուցիչ. յի. մեծահամբաւ. Παλίμφημος. Famosus. *Արուեստք (այսինքն հրէշք ծնանելին) օտարակերպք այլանդակատեսիլք: Մի ինչ ծնցի կին ծնուցէ այլանդակատեսիլ ինչ. Փիլ. ծ. բան:

ԱՅԼԱՆԴԱԿԱՓԱՌ, ի, աց. ա. Այլափառ. օտարափառ. չարափառ. *Զթըշնամիս ասեմ, ոչ միայն որ և զպատերազմացն գործ գործեն, այլ զայլանդակափառսն. Փիլ. Եւ. Բ. 22:

ԱՅԼԱՆԴԱԿԻՄ. եցայ. յ. Այլանդակ գտանիլ ըստ ամենայն ինչ. *Դու փոխարկեալ այլանդակիս ամբարտաւանութեամբ. Ճ. Բ: *Եւ էր այնուհետև տեսանել զաշխարհս մեր ոչ որպէս զըմպարտաւանս այլանդակեալս. Խոր. Գ. 20:

ԱՅԼԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Որ և ԱՅԼԸՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. Այլընդակն գոլ ըստ ամենայն ասման. Որպէս Անհեթեթ և անվայել ընթացք և գործք. եօլսուզլուգ. *Խաբէութիւն և այլանդակութիւն: Սատանայութիւն և այլանդակութիւն. Թղթ. բաց: *Ախութիւնք և այլանդակութիւնք: Այլանդակութիւն մտացն, և չուայտութիւն զգայութեանց. Յճխ. Է. Թ: *Բազում ունի այլընդակութիւն բարուց. Եղիշ. դփ: *Գաղանաբարոյ կամ օտար այլանդակութիւն. Պիտ:

Որպէս Ցանդգնութիւն, ամբարտաւանութիւն. մեղըրուրլուգ, փէհլիվանլըգ. Ἀλαζονεία. Arrogantia, insolentia. *Ամբարհաւաճութիւն գործակ է այլանդակութեան, հպարտութեան: Ի հպարտութենէ և յամբարհաւաճութենէ և յայլանդակութենէ. Փիլ. Ժ. բան. Ա. Էլ:

ԱՅԼԱՆՄԱՆ. ա. Օտար 'ի նմանութենէ. աննման. այլազան. այլատարազ. օտար. այլազգ. տարբեր. պաշգա տուրլու, պէնզէմէզ. *Ընդէր այլանման լինին (իրքդ) յաչս ձեր իբրև օտարք. Եփր. հռ: *Ոչ օտար ինչ, կամ այլանման, կամ հակառակ խօսիմ. Ոսկ. յհ: *Իբրև այլանման իմն

Թուին աղդահամարութիւնք նոցա ։ Բայց այլանմանք 'ի սոցանէ, և յոյժ վայելուչք ․ Ը․ Տիմ․ Ի․ Ի.։

Տ․ Այլով նմանութեամբ․ այլով օրինակաւ․ *Դարձեալ յայտնի այլանդման՝ առ ծովակին տիբերիական․ Ը․ Խոսք ։ *Այլանման զանուանեան կոչէ․ Սամ․ Երկ ։

ԱՅԼԱՆՇԱՆ․ ա․ Օտար նշանաւ՝ ձևով․ *Այլակերպք, այլանշանք․ Վէջ․ օր․ Է ։

ԱՅԼԱՇԱՐԺ, ի, ից․ ա․ Ἑτεροκίνητος. Ab alio vel aliunde motus. Յայլմէ շարժեալ․ ոչ ինքնաշարժ և ոչ անձնիշխան․ օտարաշարժ․ *Անմիտքն ասեն, թէ պարտ էր տալ ինքնաշարժիցն զայլաշարժն հարկաւորութիւ, և այլայլելացս՝ զնոյնութիւն․ Դիոն․ ածայ․ Է ։ *Ցինքնաշարժս և յայլաշարժս․ Սէեա․ ալ ։

ԱՅԼԱՇԱՐԺՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Յայլմէ շարժիլն․ և շարժումն օտար կամ արտաքին․ *Ի այլաշարժութիւ բազում, այսինքն (կամ զոր օրինակ) պէսպէս պատճառք․ Կանոն ։

ԱՅԼԱՇԽԱՐՀԵԱՅ․ եայք, եայց․ ա․ Որ է յօտար աշխարհէ․ ՏՐՈԷՋԻ․ ԷՈՂԱՆՃԸ, ԷՃՆԷՂԻ․ *Աստուածքն օտարաց նմանեալ այլաշխարհեայց՝ անգիտութ շրջէին․ Փիլ․ 'ի հոմերոսէ ։

ԱՅԼԱՇՈՒՆ, շնոյ․ ա․ Իբր Օտար, անհարազատ․ Խորք․ *Ա՛յլ ինն այլաշնոյ կարգս 'ի մէջ բերեալ՝ Թիւրէին զուղիղ կարգս․ Կանոն ։

ԱՅԼԱՇՈՒՐԹՆ, շրթունք․ ա․ Օտարաշուրթն․ Ոյր այլ է բերանն, և այլ է սիրտն․ երկխօս․ երկլեզու․ *Այր երկխօս՝ սայ բան խորհրդակցին սիրոյ, և երևի բացակայ 'ի նմանէ այլաշրթունք․ Լմբ․ առկ ։

ԱՅԼԱՇՐՋԵՄ, եցի․ ն․ Շրջել՝ դարձուցանել, փոփոխել այսր և անդր կամ յայլ կերպ․ *Զուշն այլաշրջէ, զերեսն այլագունէ․ Մանդ․ ծգ ։

ԱՅԼԱՇՐՋԻԿ ՑՈՐՁՈՐՁՈՒՄՆ․ Իբր Փոխաբերութ․ Μεταφορά. Ո․ Եռ ։ Տ․ ԱՅԼԱՍԱՅԻԿ, և ԱՅԼԱՓՈԽ․ և ԱՅԼԱԿԵՐՊ ։

ԱՅԼԱՉԱՓ․ ա․ Չափով այլոց իրաց․ *Չափոյն և թուոյն են ոմանք, որ ինքնաչափք և ինքնաթիւք են, և նոյնք այլաթիւք և այլաչափք են․ Սահմ․ Գ ։

ԱՅԼԱՊԷՍ․ մ․ Ἄλλως. Aliter, alio modo. Այլաբար․ այլազգ․ *Ո՛չ օտար, կամ այլապէս քան զհօրն ։ Եւ ես ոչ այլապէս գտանիմ, բայց եթէ որպէս հայր ։ Զոր ինչ և մարգարէացաւ, ոչ այլապէս էառ զկատարումն, այլ՝ որպէս և ասաց իսկ․ Ոսկ․ յհ ։ *Այլապէս 'ի միմեանց վարեմք․ Յհ․ խմ․ առ ։ *Այլապէս զինքն կերպարանեալ ։ Այլապէս 'ի մեզ ինքեան ցուցաք զօրինակ պատկերի նմանութեանն տն․ Յհ․ կբ ։ *Թէ և այլապէս կարծէք․ Ը․ Բղբ ։

Կամ իբր Այլազգ․ ա․ *Այլապէս կարգաց անիջրակաւոր 'ի միմեանց․ Լմբ․ պտրգ ։

ԱՅԼԱՊԱՀՄԱՆ․ ա․ Որ ինչ սահմանէ զայլ իրս․ (զորօրինակ սահմանն տրամաբանական․) *Այլասահման, վասն զի նոյն զայլս սահմանէ․ Սահմ․ Գ ։

ԱՅԼԱՍԱՑԻԿ, իկք․ ա․ և գ․ Որ և ԱՅԼԱՓՈԽ, ԱՅԼԱՇՐՋԻԿ․ փոխաբերական․ այլաբանական․ առակաւ և օրինակաւ կամ նշանակաւ ասացեալ․ ուսմի յարակից դոյականաւ վարի որպէս Այլաբանութ, փոխաբերութէ, այլասացութիւն․ Μεταφορά, կամ Ἀλληγορία. Metaphora, Allegoria. *Շրջէ զբանն յայլասացին յորջորջումն ։ Յորժամ գիրք այլասացին բարբառով իրս ինչ ձևացուցեն, անդէն վաղվաղակի զմեկնութիւն այլասացին յորջորջմանն 'ի մէջ բերեն ։ Վայրապար է ցանկութի այնոցիկ, որ զայլասացիկսն հաստատել կամին․ Ոսկ․ Ես ։ *Ցամէ յայլասացիկ յորջորջմանն ։ Ոմանք և յայլասացիկ ինչ իրս շրջեն (յն․ այլաբանեն) ։ Ըստ պիտակութե զօրինակն այլասացիկ առակ կոչէ․ Ոսկ․ Տփ․ և Գղ ։ *Մեկնէ զայլասացիկ բանին զդէտս․ Գէ․ Եռ ։ *Են ոմանք՝ որք յայլասացիկ իրս շրջեն զասացեալս․ Երզն․ Տփ ։

ԱՅԼԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ․ գոյականն վերնոյն․ Այլաբանութի․ փոխաբերութի․ առակ․ ԲԷՍՈԻԼ, ՄԷՃԱՂ․ *Կայ և այլասացութի ինչ 'ի տեղւոջս յայսմիկ ։ Այլասացութի ասի, յորժամ զայլ ինչ ասիցէ, և զայլ ինչ նշանակէ ։ Տես, զի չէ այս այլասացութի, այլ՝ օրինակք (պատմական)․ Ոսկ․ փիփ ։

ԱՅԼԱՍԵՌ, ի, ից․ ա․ գ․ Որ է յայլմէ սեռէ առ մարդիկ․ օտարազգի, և այլազգի հեթանոս․ իբր Ἀλλογενής. Alienigena, ex alia gente oriundus. ԷՃՆԷՂԻ․ *Ի տունս բարեկամաց սիրով ընթանամք այլասեռքս քրիստոնեայք․ Լմբ․ ոփ ։ *Երէքհարիւր զօրականաւ (հարեր)՝ զբիւրս բիւրուց այլասեռին (մադիանացւոց) ։ Յայլասեռից զումբն հարեալ ։ Ընդ հարկաւ և երկիւղիւ այլասեռից ։ Հաւատացեալքն սովաւ պարծին 'ի միջի այլասեռիցն․ Ը․ յո ողոր․ և կիղ․ և ոփ․ և բուրյը ։

Եւ Որ ինչ է յայլմէ սեռէ կամ 'ի տեսակէ իրաց․ ԷՃՆԱՍԻ ՃՈՒԽԲԷԼԻՖԷՓԷՆ․ Ἑτερογενής. Heterogena. *Հուր՝ արոհէ 'ի միմեանց զհամասեռսն և զայլասեռսն․ որգոն՝ զժանգն յարծաթոյ ։ Զայլասեռսն, որպէս յորժամ արոհեմք զասան թիւ 'ի քերականութենէ (կամ զթուաբանութի 'ի քերականութէ)․ Սահմ․ Բ ։ *Այլասեռ նիւթոցն հալուած ։ Լեզուաց այլասեռ ձայնից․ Նար․ խչ․ և առաք ։

ԱՅԼԱՍԵՐ, ի, ից․ ա․ Նոյն ընդ վ․ մանաւանդ ըստ բ․ նշ․ Ἑτερογενής. Alterius, vel diversi generis. *Անխառն գոլ ախորժեն օրէնքն զայլասերսն․ Մեկն․ ղևտ ։ *Միոյ առ բազումս այլասերս․ որպիսի, գաւիթ արտուորագոյն քան զգեթացին․ Թր․ Ճեր ։ *Զայլասերսն ոչ ոք համեմատեսցէ ։ Այլասեր ուրեմն է նմանութիւն մեծն․ Կիւրղ․ գնձ ։ *Զայլասերսն 'ի Թեոլն․ Նանա ։ *Զայլասերսն լծես և անմանս․ Սարկ․ հանգ ։

ԱՅԼԱՍԵՐԵՄ, եցի․ ն․ Յայլ ազգ կամ 'ի կերպարան փոխել․ այլայլել․ խարդախել․ յն․ տարանշանել, օտարաբար դրոշմել․ Παρασημαίνω. Perperam signo, adultero. *Այլասերեն ոմանք զճշմարտութեն գեղեցկութի, որպէս ըղձահեկան ինչ փոխեալ յայլ գիծ․ Պրպմ․ Լ ։

ԱՅԼԱՏՈՐԱԿԱՑ, ի, ից․ ա․ Մակ․ դիր պատահման, որ յայլում ենթակայանայ, այսինքն յինքնատորակայ գոյացութե․ *Ինքնատորակայքն բաղկացուցանեն զայլատորակայսն․ իսկ ըստ պորփիւրի՝ այլատորակայքն բաղկացուցանեն զինքնատորակայսն․ Անյ․ պորփ ։

ԱՅԼԱՏԱՐԱԶ, ի, ից․ ա․ Ἕτερος, ἑτεροῖος. Alius, diversus, varius. Ունօղ զայլ տարազ․ օտար տեսակաւ․ այլազան․ և տարբեր․ այլևայլ․ ՈՒԲՐԻՇ ՃԷՐՂ․ ԴՈՒՐԼՈՒ ԴՈՒՐԼՈՒ․ *Նոյնպէս և ասա այլատարազ բանիւ զնոյն միտս ասէ․ Ոսկ․ Եռ ։ *Յայլատարազից ձևոց և կերպից բացմանէ․ Դիոն ։ *Բազմանշան և այլատարազ տեսութեք ։ Այլատարազ առաքինութեք․ Տօնակ ։ *Երկիւղ տն արմատանայ 'ի միտս քո այլատարազ հաւատով որքան յառաջ էր․․ Կոչէ այլատարազ պարգևք 'ի խորանս ։ Են և այլատարազք հրեշտակք կենդանեաց 'ի ծովու ։ Զպարգևս շնորհի այլատարազ լեզուախօսութե ։ Սկսան յայլատարազ խօսս զեղզեռն շարժել․․ Այլատարազս խօսելով․ Լմբ․ առկ․ և ալ․ և ոփող ։

ԱՅԼԱՏԵՍԱԿ, ի, աց․ ա․ Ἑτεροειδής. Alterius vel diversae speciei. Տեսակաւ այլ․ զանազանեալ ըստ տեսակի․ այլաբուն․ և այլատարազ․ ՈՒԲՐԻՇ ՃԷՐՂ․ ԷՆՎԱՅԻ ՄՈՒԽԹԷԼԻՖԷՓԷՆ․ *Այլատեսակք են այսոքիկ (հոգի և մարմին), և միմեանց ոչ համագոյք․ Պրպմ․ և Ը․ Բղբ ։ *Այլատեսակքն ոչ ուրեք երբէք երևեցին ։ Յուղղոցն և յայլատեսակացն շարակացեալ ։ Պրպմ․ ղԱ ։ *Թէպէտ և յայլատեսակաց իցէ նիւթն․ Յհ․ խմ․ պող ։ *Պատմուճանաւ փայլուն այլատեսակ․ ՃՃ ։

ԱՅԼԱՏՈՀՄԻԿ․ ա․ Որ է յայլմէ տոհմէ՝ զարմէ․ *Միոյ այլատոհմիկ ազգին գնելոյ, զհեռաւորագոյնս յազգականցուէ տատակեալ՝ զմերձաւորագոյնսն զարգարեաց․ Փիլ․ սամփ ։

ԱՅԼ ԱՐԴ․ Տ․ ԱՐԴ ։

ԱՅԼԱՑԵՂ, ի, ից․ ա․ Ἀλλόφυλος, ἔκφυλος. Qui non est ejusdem tribus, alienus, nullius tribus. Որ է յայլմէ կամ յօտար ցեղէ․ օտարազգի, և անազգի․ օտարոտի․ օտար․ ԷՃՆԷՂԻ․ *Օտար ամենևին և այլացեղ․ Առ․ Բ ։ *Ոչ սահել յայլացեղ շորորդութե․ Պիոնդ ։ *Ոչ այլացեղք ոմանք ածք լինէին մերականցուք․ Դիոն ։ *Այլացեղ ցանկութիք․ Մանդ ։ *Այլացեղ ինչ և օտար յատկութի․ Կիւրղ․ գնձ ։

ԱՅԼԱՓԱՌ, ի, աց կամ ից․ ա․ Ἑτερόδοξος. Heterodoxus, aliter sentiens. Այլադաւան, այլահաւատ․ իբր Ուղղափառ օտար փառս այսինքն զկարծ մտաց, զկարծիս 'ի հաւատս․ մոլորեալ միտք․ ՀԷՐՁՈՒԱԾՈՂ․ ՄԷԶՀԷՊԻ ՓԷՐԻՔ․ ՊԱԹԷՐԻ ՏԻՆ, ՀԷՐԷՏԻՔ․ ԲԱՋՔԷՐԷ․ *Հաստատուն մտացանեն այլափառաց․ Փիլ․ Եւ ։ *Արիանոսացն այլափառաց․ ՃՃ ։ *Այլափառից բան ։ Զայլափառիցն զծայր․ Պրպմ․ ԼԷ ։ *Ոչ 'ի հայկէ այլափառաց ըղձոյր կալ ուսուցանել, այլ՝ յաղանդոյ․ Երզն․ Տփ ։

Եւ իբր Այլափառական․ մոլար․ օտար․ *Զամենայն զայլափառ բարեպաշտութեն խորհրդոցս հալեալ ապականէ․ Փիլ․ Եւ ։ *Որ այլափառս խօսին, և այլ աւետարան աւետարանեն․ Սրգ․ ա․ յհ․ դ ։

ԱՅԼԱՓԱՌԵՄ, եցի․ ն․ }
ԱՅԼԱՓԱՌԻՄ․ եցայ․ յ․ } Այլափառ լինել․ մոլորել․ օտարանալ կամ անկանել յուղղափառութէ․ ՀԷՐԷՏԻՔ ԴՈՒՇՄԷՔ․ իբր Ἑτεροδοξέω. Orthodoxis non adsentior. *Այլափառեալ՝ թողլով զուղղափառ դաւանութի․․ Այլափառեաց ընդ սիմոնի մոգի․ ՃՃ ։ *Ի բաց կացեալ 'ի նմանէ՝ այլափառեալ․ Սրգ․ ա․ յհ․ դ ։ *Այլափառէր, և զառաքել ճշմարտութեն իւր մոլորութեն շաղախեալ առնէր․ Լմբ․ առկ ։ *Որք այլափառեցան 'ի հաւատոցն․ Ը․ ա․ յհ ։

ԱՅԼԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ἀλλοδοξία, ἑτεροδοξία. Heterodoxia, error. Մոլորութի ընդդէմ ուղղափառ հաւատոյ․ օտարութի 'ի ճշմարտութէ․ մոլար կարծիք․ ՐԷՖԷՐԷՆՔ, ՐԷՖԻԶ․ *Վասն նոցա այլափառ-

ռութիւն և աստուածայնական յանդգնութեան 'ի ձեռն ամբարշտաց գրեցի զխորհուրդ. Լմբ. յէ: *Ոչ գտցէ առ նոսին զանհաստատ բնութիւն այլափոխութեան. Լմբ. սղ: *Յորժամ հանդէպ զանձն իւր յանձնեալ գտանիցի զոր և իցէ պատահմանց այլափոխութիւն. Ղ. Գ. յհ: *Յայլափոխաւորն և յատուր կրօնս սպասեսցէ. Երզն. մտթ:

ԱՅԼԱՓՈԽ. ա. Յայլ ինչ փոխեալ. այլայլեալ. այլազան. այլագունեալ. տարբեր. *Այլափոխ այլանդամ մարմին լինել. Ագաթ: *Անունն այլափոխ է, և արարածն այլայլի. Վեցօր. Գ: *Այլափոխ կերպարանս ձեւացուցանէ. Նանա: *Թէպէտ և այլափոխ են բանքն, այլ ոչ այլանդամ ինչ և միտքն. Կիւրղ. եփ: *Այլափոխս միտս 'ի վերայ առաջնոյ ցուցանել: Այլափոխիք են 'ի փոխանակ խորհրդոց՝ զոր ածէ 'ի վերայ առաքելոյն. Գէ. եւ:

Եւ իբր Այլաբանելի. այլաբանական. *Եւ այսու այլափոխ բանիւ զառաւօտեանն պարգեւաց յայտ առնէ. Ոսկ. մ. ա. 11. յն. μεταφορά.

Եւ Ցնդական, կամ խառնեալ. *Ցերբեկակ և յայլափոխ շարագրութեան ասացեալ. Ոսկիփոր:

ԱՅԼԱՓՈԽ. մ. Այլազգ. դէմ ընդդէմ, կամ փոփոխմամբ. *Այլափոխս վարեցին. Վրք հց: *Այլափոխս առնեն. Եղիշ. ԺԲ. ա: *Այլափոխս երկնելով և մեռանելով. Նիւս. խոսմ. լբ:

ԱՅԼԱՓՈԽԵՄ, եցի. ն. փոխել յայլ. փոխարկել. այլայլել. փէտիւիրմէք, ... *Եւ ոչ զանձն այլափոխեաց. Եփր. ժ. 27. յն. այլազգ վարել: *Զնաւապետութեան այլափոխելոյ: Զհեթանոսաց այլափոխեսցին զկերպարանս և զվայելչութիւնս. Փիլ. լի: *Այլափոխեցին (զտեսանն) 'ի զեղխ կերպարանութիւն. Լմբ. պղծ: *Զայսպիսի զի յերկնից լուսաւորեալ այլափոխեաց. Եփր. մտթ:

Իբր Այլակերպել. կերպարանափոխ առնել. *Այլափոխեցաւ կերպն 'ի տեսանելին վերայ. Փիլ. լի: *Այլափոխեալ զկերպն 'ի ձեռն ծառայից. Վրք հց. ծդ:

Եւ Սփոփել. փոխարկել. *Մի այլափոխեր զանձն քո. զի ես ասացի զքեզ. Մեղ. եւ:

ԱՅԼԱՓՈԽԻԿ. ա. Որ այլեւայլս փոփոխի. *Երկնաքն այլափոխիկ է արծաթն. ծծ:

ԱՅԼԱՓՈԽԻՄ, եցայ. յ. Տ. ԱՅԼԱՅԼԻՄ. *Ոչ շարժեալ այլափոխեսցի կատարելութիւն փառացն նորա. Զքր. կթ: *Ոչ յօժարութիւն այլափոխիցի. Ղ. խոսք: *Զայլափոխեալ ժողովրդեանն յերկիր և 'ի գոյանն. Լմբ. պղծ:

Եւ Զգայլել. զանազանիլ. փառաւոր. գերազանցել. *Հանդերձ ոսկեղէն զօր այլափոխեալ տաճարի թէ սրբոյ: Որոյ զանազանեալ է ըստ մարմնոյ ծնունդն և այլափոխեալ. (այլ ինչ առնէ յայս 'ի կուսէ). Ար. գս. Է:

ԱՅԼԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ, ԹԵ. } գ. Այլափոխումն, փոփոխմունք, և փէ. այլայլութիւն որ և է օրինակ. ... *Փոփոխանք և այլափոխութիւն անուանեցան: ... այլափոխութիւն. Փիլ. լի. և ... *Եւ Թուաբ ոչ փոքր ինչ հեռանալ 'ի վերայ անուանցս այլափոխութեան. Անյ. ... *Վասն այլափոխութեան կերպարանաց. Գէ. եւ: *Եթէ ասեմք 'ի ձեռն 'ի վերայ երկրաւոր հասանէ յայլափոխութեանց յոյզանէ. Վրք հց. Է: *Վասն պարանոցին

ԱՅԼԱՓՈԽՈՒՄՆ, խման.

այլափոխմանն առնէին՝ թէ արքեպիսկոպոսն է. ցեն. Լմբ. ափոփ:

ԱՅԼԱՓՈՓԽՈՒՄՆ, խմանց. Նոյն ընդ վ. *Կենդանեաց ամանց այլափոփոխմունք մեծամեծք՝ լցելոց Թափելոց, որպէս խեցեմորթայք բան ունի. Փիլ. Նխ. Է:

ԱՅԼԱՓՈՓՈԽՍ. մ. Διαφόρως. Varie. Պէսպէս. այլեւայլ օրինակաւ. կէրզ կէրզ. *Սեւաստրանիչքն այլափոփոխս եասան մեզ զծնունդն քնի. Եւս. պտմ. ա. 6:

ԱՅԼԳՈՅՆԱԿ. Տ. ԱՅԼԱԳՈՅՆԱԿ. ա. մ. *Նոքին մարմնովս յարեայ 'ի գերեզմանէն, և ոչ այլգունակ մարմնով. Տօնակ: *Եւ որ այլգունակ ձեռաց մնայք. Խոսր: *Այլապէս այլում թուի, և այլգունակ այլում: Լինի և այլգունակ ըստ ընտրութեան: Այլազգ ձեւ, և այլգունակ այլոյ քարոզէ. Ոսկ. մթ. ն յհ. ն գղ: *Զի ոչ այլգունակ ինչ խանգեալ լինէր ըղծնունդն: Դարձեալ այլգունակ զնոսա յորդորէ 'ի սիրոյ հաստատութեան. Նանայ:

ԱՅԼ ԵՐԲԵՄՆ. } մ. Յայլում նուագի. *Միւսանգամ երբեմն, այլոց տեղի. գայլ փէգ. *Մի խաբէն այլ երբեմն այլպէս խօսել, և հաստատութիւն ոչ առնու. Փիլ. ել: *Այլ երբեմն 'ի մարմնական խօսքն. Խոր. Գ. 55: *Այլ երբեմն զարձեալ ասէ: Երբեմն 'ի գուշակութեան ընտանեացն պատմութիւն, այլ երբեմն 'ի կորուսանելոյ գողոյն. Սրգ. յէ: *Զայս և այլ երբեմն ասէին. Երզն. մթ: *Եւ այլ երբեք այլպէս զանազանութիւն այլայլել. Փիլ. Նխ. ա:

ԱՅԼ ԵՐԲԻՔ. } գմ.

ԱՅԼԵՒ կամ ԱՅԼ ԵՒ. է կրկին շ. Այլ և ևս. այլ նաև. և. նաև. միանգամայն ևս. նոյնպէս և. հէմ տի, հադա տի հէմ, հէմտէ, էօ, մ՛ իւէ, փաքի. Ἀλλὰ καὶ. Sed etiam, verum etiam. *Խնդամ, այլ և ուրախ եմ եղէց: Ոչ միայն թղթով ուսուցէք, այլ թէպէտ և լերինք ասիցէք: Ոչ միայն լուծանէր զշաբաթս, այլ և Հայր իւր կոչէր զԱծ: Այլ և ոչ հերձուածոց: Այլ և արդ զխնդամ: Եթէ անկանելից եղեւութ նմանութեան մահու նորա, այլ և յարութեան նորա լինիցիմք. Են:

ԱՅԼ, ԵՒ ԱՅԼ. ա. գ. Որպէս կրկին բառ՝ է Այլ ոմն, և այլ ոմն. կամ Այլ ինչ, և այլ ինչ. (զորոց զգանազանութիւն քաջ պարտ է գիտել հաւանաւթութ յանձին.) Ἄλλος, καὶ ἄλλος. ἄλλο, καὶ ἄλλο. Alius, et alius; aliud, et aliud. ուրիշ ուրիշ. պաշքա պաշքա. *Զի գիտասցուք զմի աստուած, ոչ այլ և այլ, իբրև թէ ոմն բարի, և ոմն չար. Եղիշ. Է: *Այլ և այլ (ինչ), յորոց փոխկեցն, և ոչ այլ ոք և այլ (անձն), քանզի լեցի: Այնամ այլ և այլ ընդդէմ նմին յերբարդութեան ունի. քանզի անդ այլ ոմն է և այլ. ոչ այլ և այլ (ինչ). Ար. որս. Թ: *Հայր և որդի՝ ոչ են այլ և այլ (ինչ), այլ՝ մի և նոյն բնութեամբ. Ղ. ընդհ:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ. ա. Որպէս մի բառ հոլովական, Զանազան. պէսպէս. տարբեր. կէրզ կէրզ. տիւրլիւ տիւրլիւ, մուխթէլիֆ. Ἕτερος, διαφέρων, διάφορος. Differens, diversus, varius. *Հոգեւոր առնելոց այլ և այլ զօրօք պիտոյից՝ այլ և այլ ունելն և զբաշխմունս. Վրք հց. Է: *Սկսան խօսել յայլ և այլ լեզուս (կամ յայլ և յայլ, կամ յայլ լեզուս). Գծ. Է. 4: *Խօսեցան յայլ և յայլ լեզուս. Ճշ: *Յայլ և այլ գործոցն: Այլ և այլ զանազանեալ կերպարանօք. Պիտ: *Ծառայեցան այլ և այլ և պէսպէս գանձուք. Նար. եփ: *Հոգի և մարմին մարդոյ են այլ և այլ բնութիւնք: Ըստ այլ և այլ ժամանակի. Ղ. խոսք:

*Ցրեաց փայտ հողւոյ զկատն, և զմիտս առեալ զարթնուց 'ի նմա. զի յայլեւայլոյ ուսանց հարկանելն զնա՝ մի զգացուցցէ. Կլիմաք: *Ոմանք կամ յայլում և յայլում ժամանակս, և կամ այլովք պատահմամբք տանջեալք եղեն. Փիլ. Նխ. Է: *Այլեւայլք և որիշ են նմանութեամբ 'ի միմեանց. Ագաթ: *Յայլ և յայլ տեղիս և ժամանակս գրեցին. Սկեւռ. յոր: *Այլեւայլս քան զարծաթոյն գէպ եղև կրել վարուց հետեւմունս. Պիտ: Տես և 'ի բառն ԱԶԳ՝ ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ԱԶԳ, այսինքն պէսպէս:

Կամ իբր մ. Պէսպէս օրինակաւ. զանազան կերպիւ. և կրկին կամ խառն. *Զայս հաղորդմամբ ժամանակս վարդապետեալ այլ և այլ առնելն: Այլ և այլ զառ նա հայելն ուսուցիչ առնել. Լմբ. յսղփ. ն օփ: *Մթացոյց զմիտսն, և այլ և այլ եա խմանալ. Կիւրղ. բգ: *Զայգի քո մի վարեսցես այլ և այլ. Ղևտ. ժԹ. 19: Օր. ԻԲ. 9: նոյնպէս է և յն. διάφορον, diverse. կամ δίφορον, իբր կրկին բերս քաղել, կամ երկիցս սերմանել:

ԱՅԼ ԵՒՍ. ա. Եւ այլ. մնացեալ. ուրիշ ալ. փաքա, ղայրի. *Յայլ ևս ամսն: Զայլ ևս ժամանակն. Ղևտ. ԻԵ. 18: ա. պետ. Դ. 2: *Ասացուք և զայլ ևս պատճառն. Եղիշէ: *Եւ որ այլ ևս 'ի կողմանց կողմանց. Եղիշ:

Կամ մ. շ. Տակաւին. ևս. դեռ. և ևս. տւ. փաքի, փաքա. Ἔτι. Adhuc. *Եւ այլ ևս եօթն օր, և ածից ես անձրև: Վասն առ կեսցես ինձ զեօթն ամ ևս այլ: Այլ ևս երեք աւուրք. Են:

ԱՅԼ ԵՒՍ. ՄԻ՛ ԵՒՍ ԱՅԼ. ՈՉ ԵՒՍ ԱՅԼ. Այլ անգամ. միւսանգամ. դարձեալ. աւելի ևս. և ևս. այսուհետև. կամ Մի ևս. ոչ ևս. (յորս Այլ, և Ե՛ւս, զնոյն նշանակեն. իբր ուրիշ. տւ, մէյմալ. փաքա, ղէյր փաքա.) Տես և Ա՛ՅԼ. մ: *Նա այլ ևս զօրաւորագոյն սկսանի մարտնչել. Ոսկ: *Նախ զի .. Եւ այլ ևս.. Եղիշ: *Մի անաչառ վարդապետութեան այլ ևս լիցի աշխատանք մարդկան պատարագելեալ. Լմբ. սփ: *Եւ 'ի գամնէ, և այլ ևս մի մատնիցես 'ի դա. Մրկ. Բ. 24: *Ո՛չ ևս այլ շատ խօսեցայց ընդ ձեզ. Յհ. ԺԴ. 30: *Եւ այլ ոչ ևս իցես, կամ իցէ. Եղիշ. ԻԷ. 36: Ղար:

ԵՒ ԱՅԼ ԵՒՍ. Եւ այլն. այլովքն հանդերձ: Եփր. համաբ. ափէղ:

ԱՅԼ ԶԻ. շ. Է կրկին բառ, իբր Այլ քանզի. այլ որպէս զի. բայց զի. բայց եթէ. *Այլ զի սիրեաց զմարդիկ, վասն այնորիկ եղև իբրև զմեզ: Ոչ եթէ 'ի խնդրել ապաշաւանս. այլ զի լուսցեն արարածք. Ագաթ: *Մի դիցէ արքայ 'ի սրտի, թէ ամենայն որդիք արքային մեռան, այլ զի ամնոն միայն մեռաւ. Է. Թգ. ԺԳ. 33:

ԱՅԼ ԸՆԴ ԱՅԼՈՅ. Տես 'ի վերջէ բառից ԱՅԼ:

ԱՅԼԸՆԿԱԼ. ա. Այլուստ կամ յայլս մէ ընկալեալ. նկանմուտ. *Որք հեշտութեան վարէին՝ հանդերձ այլընկալ և օտար փարթունք. Ճճ:

ԱՅԼ ԹԷ, կամ } շ. Կրկին բառ, իբր՝

ԱՅԼ ԵԹԷ. } Իսկ եթէ. և Այլ զի. *Այլ եթէ քաղցեալ է թշնամին քո, են: Ոչ առաց նմա յայտ, թէ ոչ մեռանիցիս, այլ թէ կամիմ՝ եա՛ թէ կացցէ. Են: *Զի մի կարծեսցեն, եթէ 'ի կուսէն մա սկիզբն. այլ՝ թէ յառաջ քան զյաւիտեանս 'ի Հօրէ. Ղ. եղբ:

ԱՅԼԻՄԱՍՏ. ա. Որոյ իմաստն կամ հանճարն է այլազգ. *Եւ թէ քան զնա այլիմաստս ոք յառնէ, և ասէ՝ թէ զիտա

[illegible]

ԱՅԼ ԻՄՆ. ԱՅԼՈՄՆ. Տ. ԻՄՆ. ՈՄՆ:

ԱՅԼՈՐԴ, *ի. ա.* [illegible]

ԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. *գ.* Ἑτερότης. Diversitas, alteritas. [illegible]

ԱՅԼՈՒՍՈՒՄՆ, [illegible] Տ. ՕՏՍՐ ՈՒՍՈՒՄՆ: [illegible]

ԱՅԼՈՒՍՏ. ՅԱՅԼՈՒՍՏ. [illegible] Ἀλλαχόθεν. Aliunde. [illegible]

ԱՅԼՈՒՍՏԵՔ, ՅԱՅԼՈՒՍՏԵՔ, ԱՅԼՈՒՍՏ ՈՒՍՏԵՔ. [illegible]

ԱՅԼՈՒՐ. *մ.* Ἀλλαχῆ, ἀλλαχοῦ, ἄλλο. Alias, alio. [illegible]

ԱՅԼՈՒՐԵՄՆ. [illegible]

ԱՅԼ ՈՒՐԵՄՆ. *շ.* Տ. ՈՒՐԵՄՆ, ԱՅԼ ՈՒՐ ԵՄՆ:

ԱՅԼՈՒՐԵՔ. [illegible]

ԱՅԼ ՈՔ. Տ. ՈՔ:

ԱՅԼՊԷՍ. *մ.* Տ. ԱՅԼԱՊԷՍ. ԱՅԼԱԶԳ. Ἄλλοίος, ἀλλοίον. Aliter, dissimiliter. [illegible]

ԱՅԼ ՍԱՀՄԱՆ. Տ. ՍԱՀՄԱՆ:

ԱՅԼՏԱՐԱԶԱՐԱՄ. [illegible]

ԱՅԼՕՐԻՆԱԿ. [illegible]

ԱՅԼՕՐԻՆԱԿԱՐԱՄ. [illegible]

ԱՅԾ, *ի,ից. գ.* [illegible] Αἴξ, αἰγός. Capra *և* Caper. [illegible] ἄγω, ἀΐσσω. [illegible]

ԱՅԾԱՀԵԾՈՒԿ. [illegible]

ԱՅԾԱՄԱՐԴ, *ոյ. գ.* [illegible] Σάτυρος. Satyrus. [illegible]

ԱՅԾԱՏԵՍԱԿ, [illegible]

ԱՅԾԱՄ *կամ* ԱՅԾԱՌ. [illegible]

ԱՅԾԱՄԱՆ, [illegible]

ԱՅԾԱՔԱՂ. Տ. [illegible]

ԱՅԾԵԱՄՆ, [illegible] Δορκάς, δόρκων. Caprea, dorcas. *և* Capreolus, parva capra. [illegible]

[illegible]

ԱՅԾԵԱՄՆԱԶԵՒ. Տ. [illegible]

ԱՅԾԵԱՅ, [illegible] Αἴγειος, αἰγέη. Caprinus, caprina pellis. Τρίχενος. Qui e pilis est, cilicinus. [illegible] Ց. 12: [illegible]

ԱՅԾԵՂՋԻՒՐ, [illegible] Αἰγόκερως. *գ.* Capricornus. [illegible]

ԱՅԾԵՄՆԱԶԵՒ ՆՄԱՆ. [illegible] Δόρκυναυς. [illegible]

ԱՅԾԵՄՆԻԿ. *գ.* [illegible] Δορκάς. Caprea. [illegible] δορκάδιον. capreola. [illegible] 36. 39: [illegible]

ԱՅԾԵՆԱԳՈՐԾ, [illegible]

ԱՅԾԵՆԱԿԱՃ. [illegible]

ԱՅԾԵՆԻ, [illegible] Αἴγειος. Caprinus. [illegible]

ԱՅԾԵՐԱՄԱԿ, [illegible] Αἰπόλιον. Grex caprarum. [illegible]

ԱՅԾԻՔ, [illegible]

որ այծեաց զենլոյր. Արփ. յէ. ծա: *Հանդերձ նոքա այծեաւ խոշորս, և վերարկուս այծեաց. Ծ. Բ: *Մինն ՚ի նոցանէ այծեաւ զգեցեալ. Վրք. հց. յ:

ԱՅԾԻ, ծայ. մ՛ենգ. } Տ. ԱՅԾ,
ԱՅԾԻՔ, այծեաց. } այծք.

Ἀίξ, ἔριφος. *Զի՞նչ օգուտ է, կամ զի՞նչ այծին. Կոչ. ծէ: *Մի որ՝ օգի ասպնականոցեալ, և մի որ՝ այծի սեաւթայր. Մանդ. ի՛է: *Ոչխար կատարեալ՝ յոգեաց և յայծեաց առնուցուք: Եթէ յայծեաց իցէ պատարագն: Զամենայն զճապաղաւ այծեաց մի ուտիցէք: Նոխազ յայծեաց: Առ մի յայծեաց: Իբրև վտոյ այծեաց համերձերձ: Մեկնեսցէ զոչխ յայծեաց. Զայծիսն ՚ի ձախմէ. Ան: *Ո՛չ յոգեաց ասէ, այլ յայծեաց ցուցանէ. Յհ. իլ:

ԱՅԾԵԱՑ. իբր Այծենի, կամ այծէք. *Մազ այծեաց. Ղևտ. Փ. 12. (յն. այծենի մազք:) Նախնին զգեստու այծեաց. Աւ: *Զգեստ բեհեզեայ ընդ ասուեայ և այծեաց. Ը. ընդհ:

ԱՅԾՈՏՆ, ած. ա. Ունող զոտս նման այծեաց. *Այլ յաւելին այծոտք էին. Հ = Յ. դէկփ. ա:

ԱՅԾՔԱՂ, ի. գ. որ և ԱՅԾԱՔԱՂ. Այր այծեան. (որպէս Թէ քաղն այծի, առաւ այծ.) նման է և խոյրոսսոյ, այս ինքն եղջերուի. որիքս. Ὄρυξ. Oryx. ...Տե՛ս և ԱՅՄՈՅՐ. *Զայծեամն, և զվայրենիս և զայծքաղ և զկամոլոյն. Օր. ծդ. 5. (որ բառ յն. փոխանակ երկուց նմանեաց զի՛ն մի կամ երկու բառս. ὄρυξ, կամ τραγέλαφος.

ԱՅՆ. այնր, այնմ, յայնմ, այնու, այնք, այնց. կամ այնորիկ, այնմիկ, յայնմանէ, այնուիկ, այնորիկ, այնոցիկ, յայնցանէ, այնոքիւք. դէր. ցուց. ա. Որ ինչ հեռագոյն է քան զայս և զայդ. Ἐκεῖνος, η, ο. Ille, illa, illud. ան, անի, նի. ... *Մարդն այն. արքն այնորիկ. արքն այն: Յաւուր յայնմիկ. յաւուրսն յայնոսիկ: Ընդ այն ժամանակաւ: Ընդ ամենայն երկիրն ընդ այն: Յայնմ գետ կամ յորէ յայնմանէ և առ յայսմ: Ի ժամու: Դատաւորն այնորիկ: Մշակացն այնոցիկ: Յայնց ժամանակաց: Այն՝ որ ինչ վասն նմանողութեան իրացն խօսք են, ... Այս այն այր է: Ո՞չ այս այն մեծ քաղաքն է. Ան: *Զայս ճշմարտ իրեւ զայն ճշմարտ ... Հաւաքարձեալ ՚ի կոզմանցն յայնցանէ. Ափոտ: *Առ օրբ այն յաւուր: Զայն տեղեաց վճարեր. Մանդ: ... Ը. ընդհ: *Զայն ես ասեմ. Յհ. իլ: *Եթէ այնք ոչ էին լեալ յաշխարհք: Զոր ինչ յայնցանէ ... Փիլ: *՚Ի հերձուածոց և այնոցիկ ... Ը. հրեշտ: *Յայնմ մարդէ: Զայնմ ամենայն: Զայնմ բնութեանն. Յհ. իլ: Եղիշ: Ը. Եղբ:

Իսկ ոմանք իմացմամբ բառ որիշակի ... *Գողութեան առնել ՚ի Թագաւորաց իցեն. Խոր. ա: *Զի ընդ այնոսիկ զգաստանցեալ փոխանակեսցէ. Յհ. իլ: *Չեք այն մարգ ՚ի մարգմանէ: Այն որք ոչ էր ՚ի մարգկանէ. Ոսկ. յհ:

Հասցէ ինչ ոչ այնչափ յաճախեալք, և զգուշանալ. *Յաւուրսն յայնս. Խոր: *Զինչ մեծ առաջին այնմ: Յարմնելեն յայնմիկ կոչեցելոյ. Յհ. իլ: *Ոչ համառ այնր. Նար: *Զրկեալ յայնցանէ: Այնու. այնով. զայնով. յայնցանէ: Իմաստնոց այնոքիւք. Խոր: ԱԾ: Եւր. Է. Նոր: *Նախնիք այնուք ...

կուկոք. Գրծ. առ: *Արհամարհեալ զայնիւք՝ որ առ ՚ի սատանայ ընչիցն փութան. Ոսկէ_
փոր: *Վասն այնու խորհրդոյ. Վրք հց: *Վասն այնու. Լմբ: *Զայնմն զամենեսեան. Ոսկ. մթ:

ԱՅՆ. Գէտպէս ուժով վարեալ վայել չապէս. իբր Այնպիսի, նա, նոյն, այն որ, Ան. *Բազմահանդէպ այն և յանձնական: Վասն այն և առափոս. Յհ. իբ: *Հերքեաց զարևմտայինն զայն՝ արևելայինն. Նար. խ: *Իբրև զարիւն զայն: Որպէս և մեծատունն այն: Զինչ ով և յաղագս մեծին այնմ ասիցէ. Ը. Եղբ. Ան: *Յերկատասնորդաց մինչև յայն՝ որ բնաւ զաղջ և զձախ ոչ գիտէր: Հրեշտակքն այն են՝ որ սպասաւորքն են նորա մեծութեան. Ագաթ: *Սա այն է՝ որում զխաչն մեքենայեցեր. Լմբ. հմբ: *Եւ այնք բազումք էին՝ որ առանձին յիմարութեան ընդ իւրեանց զէնս ելանէին: Ըստ եա այն են, որ և նմնշեցեալք իսկ իցեն. Է. Ղ. ծէ. 22: ա. կոր. ծա. 50: *Ի ուրեք զի .. և բաղում այն է, որ յաղթող գտանել եմք, և ոչ յաղթեալք. Եղիշ. Է: *Յօղն՝ որ ՚ի քէն ցօղէ՝ այն բժշկութիւն է նոցա. Ագաթ: *Չէ ինչ կարի չար, եթէ մահն՝ որում պարտապան եմք, այն մեզ վերժապար համանիցէ. Յհ. իբ: *Մարմնի արքն՝ որ մնացին, այն զհետ փախստականին չոգան. Լաստ. իա: *Անմնազօր բնութիւն, այն՝ որ արար: Տացուք ՚ի ձեռս հեզ և խոնարհ քնին, այնմ՝ որ տառապեալն առ գուրս. Ը. Եղբ: *Լուսայք ձայնի տէն տէ ձերոյ, այնմ՝ որ ժողովեաց զձեզ. Լմբ. ատ: *Էմմանուէլին, այն՝ որ արար խաղաղութիւն: Զարարչէն ամենայնի, այն՝ որոյ բանիւ երկինք հաստատեցան: Դատաստանին տէ, այն՝ որ չափով և կշռով բաժանէ: Զարիւնին կրեն հերձուած, այն՝ որ չարչարելի առաց զձածութեան բանին: Զաստուածայնական յանցանս, այն՝ որ հակառակ եկաց տէ. Ը. Եղբ: *Ճառել, և այն չափաւորապէս: Սակաւք եղիցին, և այն հանդարտութեամբ: Փոխել, և այն՝ Ճշմարիտ վկայիւք. Ը. Եղբ: *Եզ բայր ընդ եղբօր գտանի, և զայն (յն. և այս) ՚ի մէջ անհաւատից. ա. կոր: Զ. 6: *Ոչ միայն զբաղումս, այլ զմին, և զայն ՚ի փոքունս. Ը. հրեշտ:

ԱՅՆ. իբր Հանգերձեալ. միւս. մէկալ. օ տիր. *Որ արժանի լինիցին այնմ աշխարհի հասանել: Մտանել յայն հանգիստ: Զոր հատուցէ ինձ յաւուրն յայնմիկ. Ան: *Եւ յայսմ աշխարհի, և յայնմ. Ոսկ. յհ: *Եւ այս առկաւ ժամանակօք, և այն յաւէտ անվախճան. Ը. ոյժաժ:

Իսկ Առաջիկայ գործ կամ իրք ինչ. *Մինչ գեռ նոքա յայնմ էին. Խոր. Փ. 45: *Հրամայեաց գանձ բաղում արկանել ցրել, զի զայնու (կամ զայնով) անկցին. ԾԾ:

Իսկ Դառնառ կա՛մ բան, և տէկոյք. գէպք. ժ վէճհ. *Եւ յայնմանէ սկզբաս խնդէր արձակել զնա. Յհ. ծի. 12: *Առացին ոչ ունել (պղաունոյ) զեղի, և յայնմանէ ապա օտար գտանելն ՚ի գտանութէ. Պիտ: *Եթէ առկցէ, չեմ ՚ի մարմնոյ անտի, ոչ այնու չիցէ ՚ի մարմնոյ անտի. ա. կոր. ծէ. 15: *Եթէ այլք ոչ ունիցին առվորութ, մի որ այնու զմեզ առգատանիցէ. Ը. Եղբ: *Զոր առնորդեցայ, և այնու ծածկեցի. Վրք հց. Է: *Առաց և տուաւ մի նոցա՝ առ այն, Թէ պարտ է յամենայն ժամ կալ նոցա յաղօթս, և մի ձանձրանալ. Ղկ. ծէ. 1: *Զայս առեր ծերոյն առ այն, զի Ան. Վրք հց. Է: *Ընդէր եկաք. յայն ինչ,

զի ... Թէ յայն ինչ, զի Ան. անդ. Է:

ՅԱՅՆՄՀԵՏԷ. Տե՛ս ՚ի տառն Յ:

ՅԱՅՆԺԱՄ. ՅԱՅՆ ՎԱՅՐ. Ան. Տե՛ս ՚ի տառն Յ:

ԱՅՆ ԶԻ. ԱՅՆ Է. ԱՅՆՈՒ ԶԻ. Ան. Տե՛ս զկնի ՚ի կարգին:

ԸՆԴ ԱՅՍ ԸՆԴ ԱՅՆ. մ. Յայսկոյս յայնկոյս. *Փախեան ընդ այս ընդ այն գնացին. Բուզ. Դ. 58:

ԱՅՆԴՈՅՆ, գունի, իւ. ա. Այնպիսի. անանկ. անանկ բաներ. օ դուրդ, օ կէժէ. *Այնգունիքն վայելչացեալ յաշխարհի յօրանան. Պիտ:

ԱՅՆԳՈՒՆԱԿ. ա. Այնգոյն. այնպիսի. անանկը, այնչափ. էօյլէօի, օ Գըրարը. *Ըստ այնգունակ ամենայնին խորհրդոց: Այնգունակ փոփոխմամբ կեանց ՚ի վեր ելեալ: Այնգունակ բաղմապատիկ երկչոտութեան ընդոստուցեալ. Պիտ: *Յայնգունակ ոխս. Ոսկ. մթ:

կամ մ. Այնպէս. անանկ. էօյլէ, օ կէօնէ. *Այնգունակ դիտաւորել, կամ կոչել, կամ երթեալ հասանել: Եւ այնգունակ՝ էր ինչ, զոր ծերունին մեկնէր հայր, և էր ինչ որում ես, Ան. Պիտ:

ԱՅՆ՝ ԶԻ. Որպէս երկու բառ. դէր. և շ. Այն՝ Թէ. այն՝ որ. ան որ. ժ տէ. ալըս. ան տէ. *Այն՝ զի հնչեաց երկիր. զձայն հեռագնդութեան ծառայութեան (իւրոյ առ տէր) բարբառեցաւ. Ագաթ: *Իսկ այն՝ զի զգուշացան ասեն ոչ ընդունելի, սուտ են: Եւ այն՝ զի ոչ կարացեր առանց տէ առնել զշահն մեզ. վկայի ՚ի ձայնէն: Ի բանից իմաստնոյն ուսանիմք, այն՝ զի ասէ (այսինքն ՚ի բանից անտի՝ զի ասէ). Ը. Եղբ: *Այն՝ զի (այսինքն առ այն՝ կա՞մ այնու զի) տէ եմ, և որդի տէ, ոչինչ վկայութեան ինձ պիտոյ է յումեքէ. Ոսկ. յհ. ա. դ:

ԱՅՆ ԶԻ. ԵՒ ԱՅՆ ԶԻ. Որպէս մի բառ. շ. *Վասն զի. քանզի. այնու զի. և Թող զի. մանաւանդ զի. ռէրա, չիւնքի, իւլա քի. *Նա ո՛չ ծնգօղքն վարեցան, այն զի անյարիր էր: Այն զի ծով է ինձ ծփանաց՝ կենցաղոյս բերմունք. Նար. ծդ. կէ: *Ցանցանիք՝ որում չեք ներունին Թողուլ, այն զի անզեղջ է ՚ի չարիսն: Չեք այլ խնամ և նուէրք ձանապարհ քան զեղջուին պահպանութիւն, այն զի դիւրաշարժ է ... Ե՞ր վասն գնէ զնոսա հզօրս, այն զի նոքա անմարմինք են, և մեք մարմնաւորք: Այն զի վերջացուք ՚ի սահեցմանէ իրաց կենցաղոյս նայել ՚ի սքանչելի փառս այսր աւուր. Լմբ. ատ. և օղ. և հմբ: *Զմարթուր կուսութեան պահեաց առանդութեամբ. և այն զի կեցեալ ՚ի տան Թագաւորին հանդերձ փափկութեամբ. Պիտ: *Յօժարութեամբ զԹագն ընկալաւ. և այն զի ՚ի փչոց. Մագ. ա: *Եւ այն զի ո՛չ Թէ այլ բնութիւն է նոցա, և այլ ձեր, այլ ՚ի միոյ կաւոյ. Ը. ընդհ: *Եւ այն զի հրաման ընկալաք՝ ոչ քրիստոնէից եղբարց, այլ և հեթանոսաց ցուցանել զայս. Լմբ. ատ:

ԱՅՆ Է, կամ } Իբր շ. Այսինքն.
ԱՅՆԻՆՔՆ Է. } իմա. որ է. եանի.
ԱՅՆ ԻՍԿ Է. } յն. որ և, այս է,

այսինքն է. Ան. *Որդի մարդկայ ընդօծնի իմոյ, այն է եղբայր գաւառակցի: Ի ձանապարհին երթալով, այն իսկ է բեթղահէմ: Եղանց պատերազմ ընդ Թագաւորին բաղակայ, այնինքն է սեգոմա. Ան:

ԱՅՆ ԻՆՉ. ա. և գ. Այն. իրն այն. *Զայն ինչ ձեթ: Զայն ինչ բանս. Ը. Եղբ: *Զայն ինչ ՚ի վեր ոչ հանեէր. Ագաթ: *Հաստատեալ յայն ինչ՝ զոր գտանէ վկայեցեր. Նար. հէ: *Թէ պարտաւէ

ոք և գտանի յայն ինչ, որ 'ի մտացս խղճէ ոչ գտանիմ, ոչ փոյթ ինչ առնեմ. Ը. Թղթ:

ԱՅՆ ԻՆՉ. մ. Դեռ նորոգ. Προσφάτως. Recenter, nuper. նօր նոր. փաւհա էէնի, հէնիւզ. *Այն ինչ եկեալ յԻտալիոյ. Գծ. ԺԸ. 2: *Այն ինչ կորիւն առիւծու մատաղ յասուրց. Եղիշ. Դ: *Այն ինչ զարթուցեալ. Նար. ԽԲ: *Դեռ ևս զայն ինչ մոխրամանեցելոյ վէհ. Պիտ: *Ամէր առ այն ինչ ծնեալ մանուկն. Սրգ. Ա. Գ. Ա:

Կամ Իսկ և իսկ. անդէն և անդ. շուտ մը, իսկոյն, ճէկէնիճէկ. հէմէն, պիրտէն, ծ՛ ատահւ, ֆիլ հալ. *Ո՛չ է պարտ յամենեսին նխաթականացն այն ինչ յամենեսին առ. նխաթականն մատչել. Սահմ. ԺԲ: *Որք յաղջամղջին աղօթսս եղեալ այն ինչ յաբեղականն հայել ձեռնարկեն. Մագ. ԺԵ:

Կամ Արդէն. արդ. ևս. Ἤδη. Jam. *Տեսին, զի այն ինչ մեռեալ էր. Յհ. ԺԹ. 33:

Կամ Մինչդեռ. 'ի լինել անդ իրացս. զոյգ ընդ. էրէօր տէօ. փաւհա ...իօէն. յն. և լա. պէսպէս. *Եւ իբրև այն ինչ մերձ եղև: Այն ինչ լինէր նոցա հասանել: Այն ինչ նորա բանքն 'ի բերան էին: Այն ինչ դեռ թուղթքն 'ի ձեռին էին. ևն: *Այն ինչ գիշերոյն ժամս ունելով սակաւս. Խոր. Ա. 25: *Այն ինչ լինէր նոցա 'ի պաշտամանէն հանգչել. Եղիշ. Է: *Այն ինչ դեռ ակն մարտուցն բուսանէր. Փարպ:

ԱՅՆ ՈՐ. Իբր յարաբերական Որ՝ յա. մենայն հոլովս. *Մինչև ցաբրահամ, այն որ պարծին նմա երբայեցիք: Էր ընդ պօղոսի աշխատակցաւ, այն՝ որ վասն այա. րինկ կոչէ զնա գերեկից իւր: Դիոնեսիոսն այն որ առէ վասն նորա 'ի գործս առա. քելոցն. Եւսեբ. պտմ. ոփէմ: *Խորհուրդքն փենեհեսզի, այն՝ որ զայս գիտաց նախան. ձաւ հեարեալ գտանել. Եփր. Թաղ: Տե՛ս և ԱՅՆ բառ Բ. նշ:

ԱՅՆՈՒԳՈՒՆԱԿ. Տ. ԱՅՆԳՈՒՆԱԿ. մ. *Եւ իբրև այնուգունակ առաւելեալն անձ. նադամծ լինել. Պիտ:

ԱՅՆՈՒ ՉԻ. իբր շ. Վասն այնորիկ՝ զի. այնուիկ՝ իբր զի. որովհետև. լինէօքի, ուշէրտէրէն թի. *Ինքն է պատճառ չա. րեացն՝ այնու զի ոչ եղծ զչարին: Այնու՝ զի ընդ չարեաց գործոցն վրէժս պահանջէ, յայտ է՝ եթէ ոչ առնուր զչարիսն. Եզ. նիկ: *Անգիտանաք գտանելին՝ այնու զի ո՛չ 'ի մեծ առանեսցն վարին հանդէս, և ոչ յայլ ինչ: Իմաստնագոյն ցուցանէ քան զամենեսեան, այնու՝ զի զամենեցունցն կարացին ծածկել գիտութե. Պիտ: *Ո՛չ այնու՝ զի առեն գիրք անուանս անգամոց և զգայարանաց նմա, բաւ մարգոյս ձևոյ և նմանութէ պարտ է իմանալ զնա. Ը. Թղթ:

ԱՅՆՈՒՀԵՏԵՒ. մ. շ. Զհետ այնո. րիկ. ապա. այլ ևս. և Արդէն իսկ. արդ. անկից ետը, անանկ ըլլալն ետը, ու. ար. Բըգ, փայտը. Ἔτι. Ultra. Ἤδη. Jam. *Ոչ ևսիք աղգեւք այնուհետև: Այնու. հետև ոչ ևս պիտոյ է վասն մեղաց պատա. րագ: Հայեցաւ 'ի մարմին իւր այնուհետև իբրև 'ի մեռեալ: Գիտացի եթէ բազում ժամանակք են այնուհետև: Փախստեայ գնացին այնուհետև բնակիչքն յերուսաղե. մէ. ևն: *Այնուհետև եկեալ մեռեալ էին: Անդ այնուհետև 'ի նմին ժամանակի լցեալ կատարի առացեալն բանն. Ագաթ: *Ի հար. կէ յաւելին այնուհետև վարին կարգաւո. րութե. Պիտ: *Ապա այնուհետև հասաս. ւէին. Յհ. ԿԱ: *Սկսաւ այնուհետև խոր. հուրդ յաւելուլ. Եղիշ. Ա: *Տարապալէր այնուհետև զմիութե եկեղեցւոյ. Լմբ. սղ:

ԱՅՆՉԱՓ. ա. Որ ինչ է այնու չափով. նոյնչափ. այնքան, և այնպիսի՝ մեծ կամ փոքր, շատ կամ սակաւ. անչափ. օ՛լ գը. տար, ըէտան. Τοσοῦτος. Tot, & tantus. τηλικοῦτος. *Յայնչափ քաղցութեանն սրտի: Զայնչափ տարապարտուց բանութիւն: Այնչափ հաց, մինչև յագեցուցանել զայսչափ ժողովուրդ: Այնչափ նշանս ա. րարեալ էր առաջի նոցա: Այնչափ ինչ կայր, և ոչ պատուեցաւ գործին: Ա՞յն. չափ գնոց զչարոցն վաճառեցէք. և նա ասէ, այո՛ այնչափ: Այնչափ ամք ծառայեցի ես յաշխարհի: Այնչափ անգք անցին: Յետ այնչափ ժամանակաց: Այնչափ լա. ւագոյն ուխտի. ևն:

ԱՅՆՉԱՓ. մ. Նովին չափով. նովին համեմատութբ կամ հաւասարութեամբ. յայնմ աստիճանի. ծ՛ գըտար, օլ գէրէճէ. դէ, օլ մէրթէպէտէ. Τοσοῦτῳ, τοσοῦτον. Tanto, adeo. *Այնչափ առաւել եղեալ քան զհրեշտակս՝ որչափ լաւ ևս ևն: Եւ այնչափ ևս առաւել, որչափ տեսանիցէք: Որչափ փառաւորեաց զինքն, այնչափ հատուցէք զմա սուգ: Ոչ այնչափ միայն, որչափ և յառաջնում նուագին: Այն. չափ ոչ տային քնոյ զանձինս, որչափ զգիշերին ամենայն զմաս ածէին մնջե. նայել: Թէ այնչափ կարացին գիտել. ևն: *Ոչ այնչափ 'ի հալածել, քան որ. չափ 'ի նուաճել: Այլ այս այնչափ առա. յինէն ուսցի, զի ոչ տայցէ կարգի բա. նին ևն. Յհ. ԿԱ: *Ոչ կարեն մտաս ինչ պահել 'ի նոցանէ, և ո՛չ այնչափ՝ թէ լու մի հանել 'ի տանէ. Ագաթ:

Եւ Յայնչափ ժամանակս. ցայն վայր. *Այնչափ էր փակեալ դուռնն, մինչ ոչ բախէաք. Լմբ. սղ:

Իսկ Ոսկ. յհ. Ե. 13. *Ոչ եթէ 'ի չքա. ւորէն այսչափ կամ այն՝ տաղանդս պա. հանջեմք ոչ. իմն, կամ այնչափ:

ԱՅՆՉԱՓԻՔ, փեաց. ա. գ. յոքն. վերնոյն. որպէս թէ եզականն լինէր և ԱՅՆՉԱՓԻ. Տ. և ՈՐՉԱՓԻՔ, ԱՅՍՔԱՆԻՔ, ԱՅՆՔԱՆԻՔ. Τοσοῦτοι, τοσούτων. Tot et tantorum, a tantis, ևն. *Զայնչափեացն գոնէ զերկրորդ մասն տացուք ինձ: Կա. պեալ և ածեալ յայնչափեաց. Ոսկ. յհ. Բ. 33. 37. (աս. զայնչափիցն. յայնչա. փից:)

ԱՅՆՊԷՍ. մ. Οὕτω, οὕτως. Ita, sic, tam. Որպէս զայն. այնու օրինակաւ. այնպիսաբար. նոյնպէս. և այնչափ առա. ւել կամ նուազ. յայնմ աստիճանի. անպէս, անոր պէս, անանկ. էօյլէ, օլ դէ. րէճէտէ. *Այնպէս լուսաւորեսցէ լոյս ձեր, որպէս զի: Եւ այնպէս ուսուսցէ զմարդիկ: Ած այնպէս զգեցուցանէ: Այնպէս սիրեաց ած զաշխարհ, մինչև... Այնպէս՝ որպէս անշունչքն ձայն տայ. ցեն: Մինթէ որպէս նայն եհար, սա այն. պէս վիրաւորեսցի: Գիտասջիք զայն. պիսիսն, որ այնպէսն գնայցեն. ևն: Կամ *Ոչ գրեցի զայս, զի ինձ այնպէս ինչ լինիցի (յն. այնպէս լինիցի): Չի այն. պէս ճշմարիտ մեծ զօրութի նորա անդ. ևն:

Կամ *Իշուցեալ զառագաստն՝ այն. պէս երթային և գային: Եւ այնպէս յան. ցուցեալ յեղբայրս՝ 'ի քն մեղանչէ. ևն:

Կամ *Յաճախեցեր 'ի պոռնկութիւն քո, սակայն և այնպէս ոչ յագեցար: Սակայն և այնպէս ոչ կամէր 'ի հաղորդել առաջն. ևն. (ռմկ. բայց անանկ ալ, այսու ամենայնիւ:)

*Իբրև այն այնպէս իմն նոցա 'ի դիմի հար. կանէին. Ագաթ: *Այնպէս իմն արտաքս. ւոր գտեալ, մինչ զի, ևն. Պիտ: *Որ պար. գևեացն զայնպէս բարերարական պայծա. ռութիւն. Պիտ: *Ո՛մն այնպէս կարծեաց, և ո՛մն՝ այն (այսինքն այնպէս). Լմբ. էր ըն. և Ը. Թղթ: *Այնպէս աներկիւղս առնէ զմարդիկ՝ իբրև զանմարմինս զօրս հրեշտա. կաց. Եղիշ. Է:

ԱՅՆՊԻՍԱԲԱՐ. Նոյն ընդ վ. *Այն. պիսաբար յամենեցունցն առաջելով պա. րատրութի: Այնպիսաբար միահամուռ երաժշտական ձայնիւք երգէին. Պիտ: *Զայնպիսաբար երևեալն աշխարհի. Յհ. իմ. պաւլ:

ԱՅՆՊԻՍԻ, սւոյ, սեաց. ա. Τοιοῦτος, τηλικοῦτος. Talis, tantus. Այնմ նման. նոյնպիսի. և Այնպէս մեծ կամ փոքր, լաւ կամ վատթար. անանկ, անանկը. օ դուրլու, էօյլէօ, օնձօւլայըն. *Յառաջ քան զայն ոչ եղև այնպիսի մարախ, և յետ այ նորիկ ոչ եղև այնպիսի: Որ յայնպիսի մահուանէ փրկեաց զմեզ: Լաւ է այն. պիսւոյն պատուհասն այն: Հարկ էր օրի. նաւորացն այնպիսեօքն սրբել: Յամենայ. նէ յայնպիսեաց անտի: Եւ դուք այնպի. սիք ոմանք էիք: Ընդ այնպիսումն և հաց մի ուտել. ևն: *Այնպիսեացն պատու. հասից: Յայնպիսում կապանաց. Ագաթ: *Այնպիսւոյ չարաչունք առն ողորմեցար. Նար. ԾԶ: *Ոչ կարացեալ տանել այնպի. սում վատթարութե: Այնպիսում առաղա. պաստեմբ մտօք յեգիպտոս. Խոր. Գ. 25. 62: *Արժանի գտայ այնպիսւոյ իմն ծանր աղէտի. Պիտ: *Յայնպիսում չարեացն միջի. Սրգ. Ա. Դ. Է:

ԱՅՆՊԻՍԻ. իբր մ. Այնպէս. *Այնու. հետև այնպիսի զգաստացաւ, և այնպիսի ողորմած եղև, որ և 'ի մարմինն իւր ոչ խնայէր. Վրք. հց. ԺՏ: *Ո՞ր հայր գթած, կամ որ մայր ողորմած այնպիսի աղէկէզին 'ի վերայ թշուառութե որդւոց. Սրգ. Ա. Դ. ԺԱ: *Որ այնպիսի խոնարհի մտօք. Խոսր: *Որ այնպիսի իմն զօրաւորագոյն գտաւ խորհրդով, մինչ զի... Այնպիսի իմն բառ նոցա քաղցրութեանցն զուգա. հաւասար և զհեշտանցն ցուցին իմաստու. թի. Պիտ:

ԱՅՆՊԻՍԻԱԲԱՐ. Տ. ԱՅՆՊԻՍԱԲԱՐ. *Այնպիսիաբար թանց զուգակցի էր կա. տարութի ծնանել. Խոսրովիկ:

ԱՅՆՔԱՆ, ոյ. կամ ԱՅՆՔԱՆԻ, նւոյ, նիք, նեաց. ա. Ունօղ զայն՝ զնոյն քա. նակ. նոյնքան. այնչափ. այնպէս մեծ կամ փոքր. անքան, անչափ. օլքատար. *Այնքան բարեացն: Զերծուցէ յայնքան չարասուց. Յճխ. Գ. ԺԹ: *Յայնքան բար. կութի չարժեալ. Պիտ: *Առաջի այնքա. նոյ թագաւորի. Խոր. Գ. 65: *Որքան վե. րացն հարուածք անբժշկականք, այնքա. նեօք չափովք կրկին առ. ամին և խնամք արուեստից բարձրեալ բժշկիք. Նար. Բ:

ԱՅՆՔԱՆ. մ. Այնու քանակաւ կամ հաւասարութե կամ համեմատութեամբ. այնչափ. օ՛ գատար, օլ գէրէճէտէ. *Ո՛չ 'ի պարգևան ես այնքան հաշակեալ, որքան յողորմութենն. Նար. ԽԳ: *Չի եղեց այն. քան ած, որքան նա մարդ. Ը. Թղթ: *Որքան ոք յաւելու 'ի մեծութին, յա. ւելու այնքան 'ի ցաւս անձին իւրոյ. Սրք. ԺԲ. Ե: *Գիշեր ոչ այնքան զժամանակն, որքան թէ զերէական զանհնաւանութիւն ունելով. Յհ. ԽՄ. աւ: *Զբոլորսեքն գերազանցեաց բերթուածովք՝ այնքան, մինչ զի.. Պիտ: *Այնքան ծարաւեւ իմաստ.

գիտութիւն, մինչ զի . . . Նար. ճա: *Այնքան յուլացեալ զգուշութեան զառաջնորդացն, որպէս զի զայնպիսին խոլ զգեցութիւն լինէր. Լմբ. սղ: *Այլ որչափ անձինք, այնքան կանգնեցան, մեծացեալք մասը. գնչ:

ԱՅԳԱՅԳՆ. ձ. Նոյն ընդ վ. եւ և՝ Մինչև յերեկոյ ժամանակ. *Յայգըն հրեշտակ, մինչ միայնակ կայր բոլ՝ Թադէոսարացն երանելոյ: Յայգըն, որ զի և զինչըն խորհուրդ երեւեցաւ: Զիսրայելն հանեալ զաղտաւոր ժողովս՝ յայգըն, մինչ 'ի սպասաւոր յուսոյն: Զլուծն եփեւ յայգըն ոչ համեէին խօսիւն, մինչև.. Գիր:

ԱՅՆ ՕՐ, այսինքն Զայն օր, կամ յայնմ աւուր. Տ. ՕՐ:

ԱՅՈ՛. մ. Այո որպէս է. և կարծիքն բոլ քան. արդարև. ճշմարիտ. անշուշտ. առնելն առիմ. հա, հրամեբես. հէ, պէտք, էլպէ, (ըծ. հյ. յանէս.) Ναί, νή, ή μήν. Nae, etiam, certe, ita. *Մակբայ բաղդատութեան. այո՛, հայո՛, և խոստովանութեան, հա. Թր. ԺԷր: *Եղիցի ձեր բան, այոն՝ այո՛, և ոչն՝ ո՛չ. զի աւելին քան զայն 'ի չարէն է. Մտթ. Է. 37. եւ ե Յկ. Ե. 12: Բ. Կոր. Ա. 17: *Այո՛, օրհնեալ օրհնեցից զքեզ: Այսէ խորհրդածինս ոչ յերդմամբ խոր. այո՛, քանզի 'ի մեր եւս. Ա. ուր ասէ Եբրեւ. *Այո այո, արդ յիշեցուք, զի համաձին մեզ այն մեզ կարկառն եղբայրն մերոյ »: *Այո՞ք է արժանութիւն. և նա ասէ, այո՛ այո է: Բառս քաս, Թերևս յանդգնութիւն' անխոստ. և առէ, այո՛ խոր, յանդգնութիւն անխոստ զաւակ. Եփր: *Այո՛ առ անձնաւորին անձնաւորիւ անձնաւորի կարող էս. Նար. ԽԷ: *Այո՛ մարդ հողի յերկրա մարդոյն, ահա 'ի սրբութա. Մտթ. ծԷ: *Տէրն 'ի չարէն առաջ ընդդէ քան զայն և զանձն. Սրգ. յկ. ծա:

ԱՅՈ՛ ԱՅՈ՛. կրկնութիւն վերջնոյն առ առաւել հաստատութիւն. *Այո՛ այո՛, և եւս մի եմ 'ի նոցանէ. Նար. ղԲ:

Կամ եւր վաշ վաշ. Εὖγε εὖγε. Euge euge! *Եւ ասացին, այո՛ այո՛, անէացին աչք մեր. Սղ. ԽԴ. 21:

ԱՅԳԱՆ, ի, ոց. Տ. ԱՅԳԱՆՈՒԹԻՒՆ. Նա ըղձանակաութեան ընթեռնլի առասպելաւոր կարի վասն այպանելոյ. Յա. ոգդի:

ԱՅԳԱՆԱԼԻՑ. ա. Լի այպանօք. այպանելի. *Այլ ո՛չ այպանալից ծաղու. Փիլ. ձ. ա. 9:

ԱՅԳԱՆԵՄ. եցի. ն. (ըծ. թ. այբլամաք.) Παίζω, ἐμπαίζω, καταπαίζω, καταγελάω, μυκτηρίζω, χλευάζω, γελάω. Illudo, derideo, irrideo, subsanno. Այպն առնել. խաղ առնել. ծաղր առնել. անէծս առնել. կատակել. ձաղել. երգիծել. ըարծել. յանդուգն առնել. անարգել. արհամարհել. Յանախօսել՝ խոբէնպալ ԷԲՔԷ. ևսկն' մոքէաֆյէ ալքէտ; ալէֆէյլէն. գէ. Լիկլէպէս, խըլըմագ. *Այպանեսցեն զքեզ: Այպանել հոգեկանն 'ի խաղ համարել: Խորհրդոց զբարեկամն խեղ այպանեն: Ծաղրեաց զքեզ և այպանեսցին: Զօր ամենայն հանի 'ի գլուխ այպանեսցին: Այպանեցին, այպանեցան: Ոչ նմանողսն այպանեցաւ: Այպանեցաց զնոսա երես թէպարցի, և ասէ. Մեծամեծեցին կարդացէք, զի ած է, եթէ ոչ այպանեսցէք զանձինս խոտեալ. ևն: *Մի զնմա այպանեսցես. խոր: *Ի մեծաց խորանդ այպանել զնա. Եղիշ: *Որ այպանէ, երգիծանէ: Մի այպանեսցէ հալածանացն 'ի վասնգեալսն անհնազանդութիւն. Լմբ. Բղբ. ե ոփ: *Ան ոչ այպանա

նի. Մալ: *Երդ այպանելի և ծաղրական. Գէտ: *Այպանեցէք զնա օրհնօքն. Եփր. Բէ: *Այպանօղք զզարդուց. Մծբ. ծԲ:

ԱՅԳԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Այպանելն, իլն. որ և Այպն. ծաղր. խաղ. կատականք. անարգանք. Թշնամանք. մախանանք, խոպէնչա, ձերէ. Παιγνία. Lusus, ludibrium. *Այպանութիւն քո արար քեզ զայդ. Երեմ. ԽԶ. 16: *Այպանութեան բաժակ, քացախ ընդ լեղւոյ. Ագաթ: *Ընթերցեալ զգիր այպանութեանն. Ասող. Բ. 4: *Զապականաց և այպանութիւն համբերեալ. Վրք. սեղբ:

ԱՅԳԱՆՈՒՄՆ, նման. Նոյն ընդ վ. *Եւ ոչ անօրինաց մատնել 'ի ծաղր և յայպանումն. Խոր. Գ. 63: *Եթէ ձաղանօք այպանմանն զնա կատակեցաք: Ծաղրական այպանմանցն հեծեծեաց: Ի խաղս այպանման ծաղու. Նար:

ԱՅԳԵՐԱՆՔ. Տ. ԵԳԵՐԱՆՔ (որ առաւել ծանօթ է). *Կրեաց նախատինս և այպերանս. Տօնակ:

ԱՅԳՆ. գ. Որպէս անձն. ձյոյ, այբէոյ. Անարգ. անարգանաց պարտաւորութիւն. ամօթ այպանութիւն. խայտառակ ինչ. խայտառակութիւն. ըէզվայէ. Αἰσχρόν, αἶσχος. Probrum, probrosum, turpitudo, dedecus, pudor. *Զինչ է այդ այպն կատականաց՝ թողուլ մեզ զայրացեալ կին. Յուդթ. ԺԲ. 11: *Եթէ լինի վէրս անիծն, և ոչ դատանի այպն 'ի ծառայն, յետ այնր ոչ դարձուսցանէ. Մխ. դպ:

ԱՅԳՆ. Որպէս Այպանութիւն. այպանումն. և նշաւակ այպանութեան. Ἐπίχαρμα. որպէս և այս. ձերաւ խնդութեր, փեզալ. խոպէնձա. χλεύασμα, μυκτηρισμός, ἐμπαιγμός. Ludibrium, insultatio, subsannatio, irrisio, derisio. *Զի մի մատնեսցէ 'ի նախատինս և յայպն հեթանոսաց: Արարեր զմեզ նախատինս, ծաղր և այպն կատականաց թշնամեաց մերոց: Եդուք մեզ այպն կատականաց: Եղաւ զքեզ յայպն ամենայն աշխարհաց. Յովէլ. Բ. 19: Սղ. ԽԳ. 15: Հգ. 4: Եզեկ. ԻԲ. 4: *Զի մի ոք այպն լինիցի արտաքնոց անաւդղաց. Շ. ընդհ:

ԱՅԳՆ ԱՌՆԵԼ. Տ. ԱՅԳԱՆԵԼ. Ἐμπαίζω, γελάω, ἐπιγελάω. Illudo, rideo, derideo, irrideo. *Այպն առնէին զնա, և ոչ գիտէին: Այնպէս այպն առնիցեն զձեզ: Տառապեցուցանէին, և այպն առնէին: Այպն առնէին զնովաւ, և հարկանէին: Այպն արարեալ էն: Մերձաւորքն իմ այպն առնէին, և ասէին. արդ ոչ եւս երկնչի մեռանել: Զիս այպն առնէին՝ որ ըմպէին գինի: Դատաւորութիւն բանից իմոց արարից այպն զարհամարհութիւնն. ևն: *Այպն առնէ զսէրաստանական բանիւս. Շ. ձրբ: *Զայպնարարութեան մանկունս. Մագ. ճա:

ԸՆԴ ԱՅԳՆ. նմա ձ. Ընդ խաղս. ընդ կատակս. շագայըա, լատիֆէիէ. *Ոչ եւս ընդ այպն կամ ընդ խաղ խօսիմ ընդ ձեզ. Հ = Յ. ազբ. ծԷ:

ԱՅԳՆԱԿԱՏԱԿ ԳՈՒՍԱՆ. Մխմաս. Μῖμος. Mimus. մագլուլէւ. *Երթեալ նախակարաց այպնակատակն զուսանացն լակեր. Ոսկ. յհ. ա. 1:

ԱՅԳՆ ԵՒ ԿԱՏԱԿ ԱՌՆԵԼ. Κωμῳδέω. Sicut in comoediis irrideo. Այպն առնել ըստ միմոսաց և ծաղրածու խաղալեաց. մասխարա՝ խոբէնղա էբէլէ. *Եկեր նախատել զնա, այպն և կատակ առնել. Ոսկ. յհ. ա. 36:

ԱՅԳՆԿԱՏԱԿ ԼԻՆԵԼ. Այպն առնել. այպանել. Թշնամանս ձգել. *Որ 'ի

նոցունց անդ էին, այպնկատակ լինէին եղբայրեցուցն. Բ. Պ. Ժ. 34:

ԱՅԳՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Այպն առնելն. այպանութիւն. *Այպնարարութիւն արհամարհանաց բանից. Լմբ. առակս:

ԱՅԳՆԵԼ. Տ. ԱՅԳԱՆԵԼ. *Քանզի զայպնելն զոք և զարհամարհելն. Եփր. ռ. եփ:

ԱՅԳՈՒՔ ՊԱՅԹՈՒՔ. Անյայտ իմն իմաստիւք՝ զայդ ընդ բառիցս ՆՐԳ ԱՐԲԵՑՈՒԹԻՒՆՔ, գնի իբր յն. Τραγῳδία. Tragoedia, որ է Եղերերգութիւն. *Ե՛ւս չար անցք քան ընդ Հրէայսն՝ ընդ մեզ անցանէին համառօտ այպուք պայթուք երգ արբեցութիւնք. Ոսկ. Եփես. Ղ:

ԱՅՍ, ոյ կամ ու, ոց. գ. (ըծ. անձն. էս, էսմէ, էսիշ.) Շնչիւն, փչումն կամ շնչիւն հողմոյ. հողմ. սիք. հով, յել. էէն, բուզէէր. Πνεῦμα. Ventus, spiritus. *Այս մրրիկ. Սղ. Ծ. 7. ուր Վրբն. *Այս՝ որ է հողմ »: Նոյն առումն է առ սարբս, զի գրէ Եղնիկ. *Գիտեմք՝ եթէ այսն հողմ է. քանզի յործամ մեք ասեմք, թէ սիք շնչէ, ասորինեայք ասեն, այս շնչէ »:

Առաւել նմանութեամբ վարի 'ի մեզ՝ որպէս Ոգի, խմա չար կամ պիղծ, այն է դև. որ իբրև զհողմ մրրկեալ յածի և յուզէ զանձինս. ծին, ջին, ճէրի. պրս. տայէ. (ուստի ռմկ. տայալը, տարալը. պրս. տայէփար, այսահար.) Πνεῦμα. Spiritus. *Աչաուաց 'ի նա այս: Այսով պոռնկութեան մոլորեցան: Այս գիւղ պղծոյ: Այս հարցուկ: Այսք պիղծք: Այսոց չարաց: Ըստ իշխանին իշխանութեան օդոյս, այսոյ՝ որ այժմս ընդդիմակալ է. ևն: *Ասի և դև՝ ոգի, այլ ոգի չար. զոր թէպէտ և 'ի մեր լեզու այս չար ասեմք, որպէս 'ի խորանաց հարցն մերոց առաջնոց ըստ սովորութեան 'ի մեզ կարգելոյ, այլ գիտեմք՝ եթէ այսն հողմ է. Եղնիկ: *Այսոցն օդայնոց: Դասիմ 'ի պարս հեզոց, և ընդ այսս կաքաւեմ. Նար. Է. հա: *Այս մոլորեցուցիչ գերիչքն են. Մխ. Երեմ. ուր զկրկին նշանակութիւնս 'ի մի յօդէ ըստ համաձայնութեան բանիս Երեմ. Բ. 11. *Այս մոլորութեան յանապատի ». որ 'ի 12. գնի Ոգի:

ԱՅՍ, այսր, այսմ, յայսմ, այսու, այսք, այսց. կամ այսորիկ, այսմիկ, յայսմանէ, այսուիկ, այսոքիկ, այսոցիկ, յայսցանէ, այսոքիւք. դէր. ցուց. ա. Իբր Մերձաւորաքան զայդ և զայն. ըստ կարգի յօդիցս ս, դ, ն. անձն և ՍՈՅՆ. ՍՈՅՆ ԱՅՍ. ա՛ն. պն՛ն, Բշդու. Οὗτος, αὕτη, τοῦτο. Hic, haec, hoc, is, iste, ևն. *Այս այր: Այսու այս: Զայսս զայս: Վասն այսր բանի, կամ բանիս այսորիկ: Քարինքս այսոքիկ: Ի քարանցս յայսցանէ: Որ ոչ յայսց արտաքոյ: Զանձեռ զայսմանէ: Յայսմ գործոյ է չաւ մեզ: Պողոս այս: Բանիւքս այսոքիւք. ևն: կամ *Այս է գործն իմ: Այս է մարմին իմ: Այս ամենայն եղև: Զայս ասաց: Յայսմ է բանն ճշմարիտ. ևն: *Այսք, և որ սոցին նման. Յհ. ԽԺ: *Այսց թղթոց: Մինչդեռ նոքա յայսմ էին. Խոր: *Նեղութեանս այսոցիկ. Յճխ: *Համեալով զնս յայսմ կենացս. Ագաթ: *Այս է խոստմնական ձեռնարկութ, այս է մոլորութիւն. Լմբ. ռփ: *Ա՛յս պտուղք որդոց հնութեան. այս արդասիք կենաց, այս նշոյլք լուսոյ: Այս նախահանդակ յաղթեց, այս սպառազէն արի. Նար. հդ. և. մեբ:

Եղ. իբր յոփն. *Պատշաճեցան բանքս այս: Արդարքս այս ցանկացան. Ագաթ: *Այնպէս խառնեալ էին տարերքս այս. Եղիշ: *Ցեղաւորքս այսուիկ: Զայսու առուրքս. Խոր: *Զայսմ դառնութեանց.

Ոսկ. մտթ.։ *Յայսմանէ երանութեանց. Յհ. կր.։

ԱՅՍՈՒ (առաւել ռմկ.) իբր Այսր կամ այսորիկ, և այսոցիկ. *Վասն այսու ժամու հոգայցէք։ Զկնի այսու ամարանոյս։ Սակս այսու պատճառի։ Վասն սակաւիկ այսու արհամարհանաց. ևն. Վրք հց. օրէգ։

ԱՅՍՈՔԻՒՄԲՔ. իբր Այսոքիւք. Եփր. ծ. նոր։ և Սրգ։

Հոլովք պէսպէս անսովոր գոյանունն՝ կամ ըստ ինքեան, կամ ընդ միմեանս փոխանակութեամբ. զորօրինակ *Այսիւ, կամ այսով (ռմկ. սովին). այսովք. ճճ. որպէս և յօրինակս ինչ. Լմբ. պտրգ. *Եւ մեք ոչ այնիւ, և ոչ այսիւ պատկառեմք». ՚ի այսու, կամ այսուիկ։ *Զվասս տանս այս. Շար։ *Զանուն ոչ գիտես զատնս զայսմիկ. Եղիշ. խւ։ *Բռնաւ հար զայսոքիկ խրատուց. Յճխ։ *Այսմ խորհրդով բազումք վարին. Յհ. իմ։ *Կենցաղականաւս այսր (գուցէ իբր աստանօր) յաւիտենիւ։ Ընդ այսմ սահմանաւ։ Այսմ փրկանօք. Նար։ *Որպէս միով այս է տեսանել։ Ի վերայ այսմ ապականացու բնութեան. Շ. Եղբ։ *Առանց այսմ չէ հնար։ Ոչ նմանապէս այսորիկ կարծէի. Պիտ։ *Լսել այսս աղօթից. Արշ։ *Կազմել զայսս. Փիլ։ *Այսու եղբօր բեռն ծանր բարձեր. Յայսց անմնայնէ ոչինչ մերձենայ ՚ի խանարհն. Վրք հց։ *Ի ներքոյ այսմ գառապատրութեան։ Ոսկի և զօտորականն նորա այս խորհուրդ տեսանեմք. Լմբ. ստ։ *Առաջեն զօձն ոչ օձ մարմնաւոր, այս՝ զոր այժմս տեսանեմք. Շ. Եղբ։

ԱՅՍ. ԵՒ ԱՅՍ. Զօրութբ ունելով զնախադիր կամ զբայ՝ յայլ և այլ միտս բերին. *Այս ամանք՝ այս որակ երկվարքք նմանակ տանին. Արծր. ա. 1։ *Ոսկի և ծնաք ՚ի նոցանէ, այս ընդերկար ժամանակ, զոխակութեն առ եղբարս։ Զար վկայէք լինել ՚ի բարւոյ արարչէն. և այս ոչ գնիւթ միայն, այլ զմարդ. Լմբ. ստ։ *Եւ այս, զի քաջալաւութիւն վեհագունից երևեցին. Շիր։ *Եւ այս յայնմ ժամու, եթէ առանց այնմ գործոյ կալ անհնար իցէ. Վրք հց։

ՄԻՆՉԴԵՌ ՅԱՅՍ ԷԻՆ. իբր Յայնմ վայրի. մինչ այս՝ մինչ այն։ Ոսկիփոր։

ՅԱՅՍՄԱՆԷ. իբր Ի բանէ աստի. վասն այսր պատճառի. սոյիդ, սոոր համար. *Յայսմանէ՝ բազումք յաշակերտաց նորա չոգան յետս. Յհ. զ. 67։ *Մի յայսմանէ համարիցիք, թէ ես մեծ եմ քան զնա. Ոսկ. յհ. ա. 12։

ԱՌ ԱՅՍ. Որպէս՝ Ի դէպ այսմ. ՚ի սոյն պէտս. և վասն այսորիկ. և ևս. *Զինչ օրինակ առ այս՝ քեզ նմանագոյն աստանօր եգից։ Եւ առ այս զգաւթեան սաղմոսին զբանն ՚ի յերգ ինձ առի. Նար։ *Այսքան առ այս. Վրք հց. ա։ *Առ այս տագես ինձ և զմը միւռոնն. իսկ չար առ այս՝ և յանձնաւորուի բաժանել. Լմբ։ *Եւ առ այս՝ որ ոչ պտոյ մազք առնուցուն և տայցեն ըզխաղաղութեն, Թափուր մնասցեն. Խոսր։ *Բայց ունիմք առ այս և զհակառակադրացն զբանս. Իգն։

ԱՌ ԱՅՍՈՔԻՒՔ. Որպէս՝ Եւ ևս. (համանգոյն յն. լտ. Πρός τούτοις. Ad haec, praeterea.) *Տեսանեմք առ այսոքիւք և զայս ևս։ Առ այսոքիւք՝ են ոմանք գարձեալ. Յհ. իմ. ստ։ *Եւ ես յղութիւս առ այսոքիւք. Շ. հրէշտ։

ՑԱՅՍ. իբր Ցայս վայր. ցայս ժամանակ. *Աւելի քան զհարիւր և եօթանասուն ամ մինչև ցայս. Մոզ։

ԸՍՏ ԱՅՍՄ, ԸՍՏ ԱՅՍՄԻԿ. Տ. ԸՍՏ։

ԱՅՍ Է. Ն. Տ. ԱՅՍԻՆՔՆ. *Սլացեալ ՚ի յառաջագէմն, այս է՝ ՚ի լեառն այ ՚ի քորեբ. Պիտ։ *Սաղարթօք վարսից, այս է՝ արտաքին գիտքք։ Որ է հաստատուն, այս է անփոփոխ. Նար. ի. և մծբ։ *Յամաքեցաւ խոտն, այս է՝ մեռաւ. Գէ. էս։ *Յայնմ ժամանակի ասէ, այս իսկ է՝ թէ յամն կչռելոյ. Եսա. պտմ. բ. 9։

Իսկ Յովբ. ծդ. 12. *Համբերութն ոգւոյ աստ է, այս՝ որք պահեն զպատուիրանս նորա ». յն. աստ է, աստ՝ որք են։

ԱՅՍԱԲԵԿ. ա. Իբր Այսահար. Տես ՚ի բառն ԱՅՍԱԿԻՐ։

ԱՅՍԱԲՆԱԿ. Տ. ԱՅՍԱԿԻՐ։ Երզն. մտթ.։

ԱՅՍԱԽԱՌՆ. ա. Խառն յաղդեցութեն այսոյն չարի. դիւական. *Հերքեալ առ ՚ի մէնջ զայսախառն հեծեծութեան. Նար. ղէ։

ԱՅՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական այսոյն պղծոյ. դիւական. ճիւաղնի. *Այսական գժնեայ հնարաւորութեն. Նար. ղ։ Տես և ՚ի բառն ԱՅՍԱՆԱԿ։

ԱՅՍԱԿԱՆՔ. գ. Արգասնեակք սատանայի. այսք պիղծք. ճիւղէր, ճիւղան, փէլվէր, ֆէրիլէր. *Անուանդ յոյն հայհոյի ՚ի մէջ այսականաց։ Պնդին ՚ի մեստաս ահեղ հրամանիդ այսականացն գումարք. Նար. կա. ղա։

ԱՅՍԱԿԻՐ, կրի, րաց. ա. Πνευματοφόρος, δαιμόνων. Spiritu (malo) ductus, afflatus, a daemone actus. Որ կրէ յանձին զայսն պիղծ. այսահար. ճիւղի, սոյառը. կամ Բնակարան դիւաց. փէլէրպաղը. փէրլոգոտ. *Իբրև զայր մի այսակիր։ Մարգարէք նորա այսակիրք։ Այսակիր (կամ այսաբեկ) եղև. Ովս. թ. 7։ Սոփ. գ. 4։ Երեմ. թ. 24։ *Առ սպանողն և այսակիրն և կատաղեալն. Ոսկ. յհ. բ. 12։ *Ընդ այսակիր անզգայելոցն։ Մոլագուամն առնէ այսակիր բարձանցն կռամոլութեն. Նար. ծը. հէ։

ԱՅՍԱԿՐԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Այսակրեալք անխօսք դիւական. ՚ի Գիրս խոսր։

ԱՅՍԱՀԱԼԱԾ. ա. Հալածիչ այսոց պղծոց. դիւահալած. սարսափ հանօղ՝ ժողով. *Ի խորին չարութէ կռապաշտութեն ճշմարիտ բարի և այսահալած. Սարկ. լս։ *Որ այսահալածն էր, և ահարկու դիւաց. Սրգ. ա. պ. ծբ։ *Եւ կամ գաւթեանն սաղմոսի՝ այսահալած մարգարէի. Յօրդի։

ԱՅՍԱՀԱՐ, ի, աց կամ իցս. ա. Δαιμονιζόμενος, δαιμονισθείς, ἐνεργούμενος. Daemonium habens, daemoniacus, energumenus. Հարեալ յայսոյ պղծոյ. դիւահար. որ և ասի ԱՆՄԱՔՈՒՐ. և ԱԽՏԱՑԵԱԼ. տե. ռահէյօղ. ճիւղի, ջիճնան, փէրիփար, ֆէրիխօյ. *Զինչ եղև այսահարին, և զինչ վասն խոզիցն. Մրկ. ե. 16։ *Է՞ ինչ պատկառ ՚ի մոլեգին այսահարաց անտի. Ոսկ. յհ. ա. 5։ *Տես, զի ընդ այսահարիցն գասէ՝ զորս ՚ի մարմնաւոր հեշտութիս են քարշեալք. Մագ. ՚ի տիմ։

Եւ Մոլեգնեալ իբրև զդիւահար. վերնոտ. սոյոսը, ըլըղր, տօօթուրգուլը. Ἐπίληπτος. Furens, furiosus, insanus. *Ահա տեսէք զայրն այսահար։ Միթէ կարօտ ինչ իցեմ ես այսահարաց. ա. թգ. իա. 14. 15։

ԱՅՍԱՀԱՐԻՄ, եցայ. ձ. Δαιμονίζομαι. A daemonio vexor. πνευματιφοροῦμαι. spiritu (malo) ducor. ἐπιληπτεύομαι. furo insanio. Հարկանիլ յայսոյ. ըլկիլ ՚ի դիւէ. ջիճնամ օլմագ. և Մոլեգնիլ. մոլիլ. յիմարիլ. գուտուրմագ, չըլդըրմագ. *Դուստր իմ չարաչար այսահարի։ Ածէք զնա այսահարել առաջի իմ. Մտթ. ծե. 22։ ա. թգ. իա. 15։ *Այսահարեալք ամենեքեան. Ագաթ։ *Այսահարեցար որ գեակ. Վրք հց. ծէ։ *Այսահարէր յարքայութեն արտաքոյ քան զարժանն. Եսա. պ. է. 11։

ԱՅՍԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Այսահարելն. այսահարն գալ. տիւահարութ. *Նեղեալք յախտից կամ յայսահարութէ. Շ. Բարձր։ *Այսահարութիւն անարժանելի է, և այլ ձեռնինն կարօտ. Երզն. մտթ։ *Եթէ զը անարժանութբ յօրէնս մտաց, հանդիպի նոցա այսահարութին. Կանոն։ *Այսահարութեն յանսաստանս գտեալ՝ ոչ ինքեանց լինի աղաղակ. Մխ. դփ։

ԱՅՍԱՄՈՒՏ. } ա. Յոր մտեալ իցէ
ԱՅՍԱՄՏԵԱԼ. } այս պիղծ. այսակիր. դիւահար. ջիճնան, փէրլոգոտ. *Այր մի անօրէն և այսամուտ. Բուզ. դ. 18։ *Այսամտեալ բազմութեն. Ոսկ. լս։

ԱՅՍԱՅԱՐԱՆ. գ. Θέατρον. Theatrum, spectaculum. Թէատրոն, որ է տեսարան կամ տեսլարան, առեալ ՚ի Թարգմանչէ որպէս Դիւական կամ դիւց հանդիսարան. *Խորտաքոյզ եղեալ (նեստր) չարեօքն, և Թէատրոն իբր այսայարան՝ ողբերգութեան ամենայն ախտեղերաց. Կիւրղ. ՚ի կոյսն։

ԱՅՍԱՆԱԿ. ա. մ. Այսպիսի. այսգունակ. այսպէս. *Վերբերական է, որ և նմանական. որգոն, այսանակ, այսպիսի. այսչափ, այսքան. Թր. քեր. (ուր օրինակք ինչ վրիպական գրեն ԱՅՍԱԿԱՆ։) *Կարասւոն Թշնամեացն այսանակ ձաղանօք գնացեալ մոլին ՚ի գուսին քաղաք. Յհ. կբ։ *Այսանակ ճախարագունիցն վերջոյ և առաջոյ պատուաւորացն յաճախեն ըղձմամբ։ Այսանակ և դու հրապուրողական ընդ քո բանիւք ծովացուցեր. Յհ. իմ. ստ. և էրև։

ԱՅՍ ԱՆԳԱՄ. մ. Յայս նուագ. առ անգամ. պու տէֆա. Τὸ ἅπαξ τοῦτο. Hac vice. *Ոչ է բարւոք խորհուրդն՝ զոր խորհեցաւ աքիտոփէլ այս անգամ. բ. թգ. ժէ. 7։

ԱՅՍ ԱՆՈՒՆ. Տես ՚ի բառն ԱՆՈՒՆ. որ և ԱՅՍ ԻՆՉ. ԱՅՍ ՆԻՐ. Փիլոն. *Իմով զօրութբ առի զայս անուն և զայս անուն աշխարհ. Ոսկ. էս։

ԱՅՍՊԲԱՐ. մ. Տ. ԱՅՍՊԷՍ. որ և ԱՅՍՊԻՍԱԲԱՐ. *Այսպար անօրինեալ յաշխարհ ծովացուցանէին. Պիտ։ *Այսպար յարմարեալ արբուցանէ։ Այսպար խնամէ և զմեզ։ Այսպար և խնամատարաց անձինք. Մոզ։

ԱՅՍԳՈՅՆ, գունի, եց. ա. Տ. ԱՅՍՊԻՍԻ. պու կէօնէ, պու տուրլը. *Այսգունիս բերեալ ցանկութբ. Յհ. իմ. ստ։ *Ըստ այսգունի պատմութեն. Սամ. եր։ *Ընդ ձեռն այսգունի անճառ միաւորութեն. Խոսրովիկ։

ԱՅՍԳՈՒՆԱԿ. ա. Այսգոյն. այսպիսի. *Այսգունակ բարութեք։ Այսգունակ կարգօք։ Այսգունակ յաջողեալ բարեբաստութբ. Պիտ։ *Որոց պայծառութեն ունի զայսգունակ ձև օրինակի. Եսա. փր. ա։

Կամ մ. Այսպէս. *Եթէ այս այսգունակ հաւատարմացաւ։ Որ այսգունակ ՚ի սկզբանէ մինչև ՚ի ծայր սուրբ է զանգեալ. Պիտ։

ԱՅՍ ԻՆՉ. Տես ՚ի բառն ԻՆՉ։

ԱՅՍ ԻՆՔՆ. Որպէս գերանուն երկին. Սոյն ինքն. սոյն այս. սոյն սա. *Այս

ինչն է պատմութիւն վարդապետական, այս ինքն է զանխ լոյս։ Այս ինքն օրէն է հասարակաց վարդապետաց. Ոսկ. յհ։ *Այս ինքն է ճանաչել զնա անեղական։ Որք ասեն զմիմեանս խաբեալք, այս ինքն են մեծամեծք. Ագաթ։ *Զի այս ինքն են (յն. ասքեն են) երկու հաւատարմաց. Գղ. դ. 24։

ԱՅՍԻՆՔՆ. շ.} Այս է. որ է. յայտ է՝
ԱՅՍԻՆՔՆ Է.} Թէ. իմա. ասել. Եւ այլն. Τουτέστι, τοῦτ᾽ ἔστι, δῆλον, δηλονότι, δηλαδή. Id est, hoc est, scilicet, videlicet. Նշանակեալ, այսինքն՝ ... ։ ... որ է՝ ամ իմ ամ իմ։ Խաչանկ ... որ է ... Աստուածային, որ է ... ։ *Զ[illegible] ... որ է ... Լմբ. առ։ *Մեռայ՝ որ է ... Նար. ղէ։ *Զանձ ... 'ի վերայ ... այս ինքն ... Եփր. ... *Հալածեալ ... այսինքն է՝ որ յամենայն ... Ցհ. իմ. եէ։

կամ ԱՅՍԻՆՔՆ ԶԻ. Իբր զի. վասն զի. 'Եւ զինչ այս. այս՝ զի որպէս 'ի ... ։ Եւ կա ... ։ այս՝ զի յամենայն ... Ընդէր ... որ ... էր ... ։ Բայց էր վասն ... այս՝ զի ... էր մեղ են. Լմբ. առ. Եւ այլ։

ԱՅՍ ԿԵՐՊ. Իբր մ. Այսու կերպիւ. այսպէս. այնպէս. 'Այս կերպ և բարձրին եղբար (առէ). Լաստ. ճ։

ՅԱՅՍՄ ՀԵՏԷ. Տես 'ի տառն Յ. և 'ի բառն ՀԵՏ։

ԱՅՍ ՆԻՀ. Տ. ՆԻՀ։

ԱՅՍՈՏ, ի, աց. Տ. ԱՅՍԱՀԱՐ. ծինլի. 'Վասն ... այսոտացն, յայս ... 'ի ներքս ... ։ Խոր. գործ։

ԱՅՍՈՒՀԵՏԵՒ. մ. Յայսմ հետէ և առ յապա. հետևաբար յայժմու ժամանակէ կամ յայսմ օրէ և անդր. առնէր էտ, ... դ. ... Ἀπὸ τοῦ νῦν, λοιπόν. A nunc, իբր ab hoc tempore, dehinc, deinceps, in posterum, de caetero. *Մեռայց այսուհետև, ... քո։ Ոչ ևս յա... այսուհետև ... ։ Նշկեցէք այսուհետև, և ... ։ ժամանակս կարճեալ է այսուհետև։ Այսուհետև ... ։ ... հասարակաց կացէք. Եմ։

Մանաւանդ. շ. Եւ արդ. արդ. և այժմ ... ։ և զի այս այսպէս, ... Τοίνυν, ὥστε, τοιγαροῦν, ἄγε νῦν. Itaque, nunc ergo, igitur, unde, agedum, reliquum est. ... ։ Այսուհետև ... ։ Այսուհետև ... ։ Այսուհետև՝ որ ... ։ Այսուհետև և մեք՝ որ այսչափ շուրջ ... եմ։ *Արդ այսուհետև ... այսուհետև ... ։ Արգ. ռէ. ճ։

ԱՅՍՉԱՓ, ի, իւ կամ ոց. ես և մեք. Τοσοῦτος, τηλικοῦτος. Tot, et tantus. Որ ինչ է այսու չափով. այսքան. ... այսպէս մեծ կամ փոքր, շատ. ... ։ 'Այսչափ ... այսչափ զանձն համբել։

Այսչափ ժամանակս ընդ ձեզ եմ։ Այնչափ հաց, մինչև յագեցուցանել զայսչափ ժողովուրդ։ Այսչափ բազմութիւն վկայից։ Այսչափ մեծութիւն քո. Եմ։ *Ի վերայ այսչափ առաքինեաց։ Զայսչափ օգտութեցն պատճառ. Պիտ։ *Ի՞ւ կեցցուք այսչափ այնչափ զօրաց բազմութիւք. ՃՃ։ *Այնքան և այսչափիւք (մեզ) բարերարութեան. Բրս. հց։ *Առ այսչափեաց մատակարարութեան բազում ժամանակ լինի 'ի վերայ։ Արդ այսքանեաց և այսչափեաց արկածից չարեաց 'ի վերայ արկելոց եմ. Փիլ. լին. բ. դ. ն. խմատփն։

ԱՅՍՉԱՓ. իբր մ. Այսու չափով. ցայսչափ. *Եւ ոչ այսչափ միայն (յն. և ոչ միայն), այլ և մեք իսկ՝ որ զպտուղ հոգւոյն ունիմք եմ. Հռ. ը. 23։ *Այսչափ եւեթ գիտել. Ագաթ։ *Այսչափ ասել բաւական է. Լմբ. առ։

ԱՅՍՊԷՍ. մ. Οὕτω, οὕτως. Sic. Այսմ կամ սմին համգոյն. ըստ այսմ. այսու օրինակաւ. աստի, աստէս. դէօյլէ, պունհլուխէ. *Իբրև այս իրք այսպէս հաստատեալ կային։ Այսպէս եղիցի ամենայն ատն՝ զոր արքայ փառաւորէ։ Կարծեալ այսպէս էր, եթէ, եմ։ Ցնի քնի ծնունդն էր այսպէս։ Այսպէս գրեալ է։ Այսպէս վայել է։ Այսպէս և այսպէս խօսեցաւ. եմ։ Իսկ *Այսպէս ասէ տէր». 'ի գիրս մարգարէից հասարակօրէն դնի ըստ յն. և լտ. Զայսոսիկ, կամ արդ զայս ասէ տէր. τάδε. haec. *Այսպէս ասէ, որ ըստ այսմ օրինակի վարդապետութեան. Արգ։ *Այսպէս իմա աղքատաղեան զմեզ, և այսպէս քեզ հաւատարմացին. Ցհ. կբ։ *Եւ զի այս այսպէս է։ Եւ արդարև այս այսպէս. Լմբ։ *Եւ այսպէս ամ յամէ սովորութեան կարգեալ։ Որպէս ոչ խառնեցաւ 'ի կարգ ոք ամուսնութեան աշխարհիս, այսպէս չեմուտ ընդ մարմնաւոր պիտոյիւք. Եղիշ։ *Այսպէս արարեցին ինձ ազգն, և այսպէս յաւելցեն, եթէ ոչ վաղիւ եղից զանձն քո իբրև զմի 'ի ապանելոցն. Ոսկ. դէփ. ն. եղ. որ է բացատրութեան երգմանս Οὐ ΕἸ Οὐ։

Մերթ իբր ա. Այսգոյն. այսպիսի. *Այսպէսն մանկավարժ։ Այսպէս բարեկարգութի։ Ոչ այսպէսն ընդ պատճառաւ է. Պիտ։ *Ունայն համարել զայսպէս առասցուցիս. Վեհր. յոյփ։ *Զայսպէս երևման կիրս. Խորհնի։

ԱՅՍՊԷՍՕՐԷՆ. Տ. ԱՅՍՊԻՍՕՐԷՆ։ *Այսպէսօրէն պատկերօք կաց՝ պատիւս եառն ամենայն անշնչից. Փիլ. ժ. բան։

ԱՅՍՊԻՍԱԲԱՐ. մ. Այսպէս. աստի. դէօյլէ, դէօյլէձէսինէ. *Զիմաստուն հեշտալի պտուղ ձիթենւոյս կանգնեալ բարձրացուցանէ այսպիսաբար։ Իւ՝ որ այսպիսաբար յամենայն կողմանց վայելչանայ. Պիտ։ *Այսպիսաբար՝ նախրականն մարք թագ կապեալ ապարապետին. Ցհ. կբ։

կամ ա. որ Այսպիսի. Τοιουτότροπος. Hujuscemodi, id genus. աստի. դէօ դուրլի, պունձօլայըն. *Խորշակս և թօնս, և որ ինչ միանգամ այսպիսաբար է. Փիլ. ։ *Այսպիսաբար վերաբերութի, կամ կրթութի։ Այսպիսաբար իմն վայելչիւք. Պիտ։ *Այսպիսաբար յինքեան ունելով զեկուցանէ մեզ միտս. Ցհ. իմ. առ։

ԱՅՍՊԻՍԱՀԱՅ. ա. Այսպիսի օրինակաւ հայեալ՝ որ միձակեալ, տուեալ. *Ցայսպիսահայս կերպարանս ամենայնէ ոչ մեղք գոն, և ոչ արդարութի. Մծբ. ծգ։

ԱՅՍՊԻՍԻ, ւոյ կամ ոյ, եաց կամ ւոց. ա. Τοιοῦτος. Hujusmodi, talis. Այսմ նման. այսգոյն. աստիլը. դէօյլէօք, պունձօլայըն. *Այսպիսի ինչ երբէք ոչ եղաք։ *Մանուկ մի այսպիսի։ Զօրութիւք այսպիսիք 'ի ձեռաց սորա լինին։ Լինել այսպիսի՝ որպէս և եսս եմ։ Ցոյս մի այսպիսի ունիմք։ Զայսպիսեաց աստի օրէնքն չեն հաւանեալ։ Ամենայն ինչ այսպիսի պարծանք՝ չարութեն են. Եմ։ կամ *Ո՞ւր եղև այսպիսի չարութի (յն. այսչափ մեծ)։ Այսպիսի իսկ և վայել էր մեզ քահանայապետ, սբ, անմեղ. Եմ։ *Պարապեալքն այսպիսում ճգնութեց։ Կոչմամբ այսպիսեաւ. Խոր։ *Ցամենայնէ այսպիսեաց անրապաշտս եղեալ։ Այսպիսեօք դարմանօք. Պիտ։ *Ցայսպիսի իմն պատճառաւ նաց։ Վասն այսպիսւոյ իրիք բոհմանց. Ցհ. կթ։ *Ցայսպիսեաց բանից։ Այսպիսեաւ իմն յարմարութեբ. Նար։ *Այսպիսում ծիծաղական աւանդից։ Գողանալով կամ ապանանելով, կամ որ յայսպիսեաց իցեն. Ղ. Բղբ։ *Այսպիսեաւ անտակաւ բանից վարեցաւ. Բրս. գորդ։ *Այսպիսի ահաւոր խորհրդոյ. Գործ։ *Ցետ այսպիսւոյ գեղեցկայարմար կարգաց։ Զայսպիսի չար աղէտս. Ցհ. կբ։ *Այսպիսի հոչակելի գործեալ իրք։ Զի մի զանխլացեալ այսպիսոյս լիցի գժնդակութի. Պիտ։ *Եւ այլոց այսպիսեաց. Մագ. խդ։

Ցն. ոճով ասի. *Զոր ասէս, այսպիսի ինչ է։ Եւ զոր ասեմս, այսպիսի ինչ է. Ոսկ։ Ածաբ։ Արգ. եմ. ռմկ. Դփ բանին ձևն է. բնէն խօսքն։

ԱՅՍՊԻՍԻ. մ. իբր Այսպէս. *Ոչ բաւեմք այսպիսի պատերազմել և չինել միանգամայն. Նեեմ. դ. 10։ *Այսպիսի մեծացաւ, զի չանեմարանս արար նա ոսկւոյն և արծաթոյ. Եփր. ծ։ *Որ այսպիսի կործանի յոր և իցէ մեղս, մեռեալ է. Լմբ. ող։ *Այնքան և այսպիսի տառապիմք։ Զորօրինակ տուող բարեացն անձառելի է, այսպիսի և երկնաւոր բարիքն. Արգ. ռ. պ։ *Այսպիսի իմն եկեալ հասեալ էր վախճան ավուրցն. Եղիշ. ռ։ *Այսպիսի իմն զկատարելագոյնն բերէ շահս, մինչ զի ... ժամ է վարկանել զի բաց 'ի կենցաղոյս խուզումն՝ այսպիսի ինչ. Պիտ։

ԱՅՍՊԻՍԻԱԲԱՐ. } Տես ԱՅՍՊԻՍԱ-
ԱՅՍՊԻՍԻՕՐԷՆ. } ԲԱՐ. մ. և ա. *Զայսպիսիաբար բաժանեալն ... Այսպիսիաբար գաւանութի. Խորհնի։ *Մոլորեցոյց զմարգիկ խորհել զայսպիսիօրէն խորհուրդս. Վեցօր. բ։

ԱՅՍՊԻՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Այսպիսի գոլն. դրական բան. *Ոչ ասին այսպիսութի, այլ միայն բացորոշականաւ, ան-մամբ, անակիզքն. Վահր. երրորդ։

ԱՅՍՊԻՍՕՐԷՆ. Տ. ԱՅՍՊԻՍԱԲԱՐ. մ. ա. *Այսպիսօրէն գործով. Լաստ. ծռ. ծէ։

ԱՅՍՐ. մ. Αὐτοῦ, ἐνταῦθα, ἐνθάδε, ὧδε. Huc, hic. Յայս վայր, առ մեզս եմք. 'ի տեղիս յայս. հաս. պուրայա. *Զայնեւմ առ իս զամենայն այր յուդայ, և գու այսր եկեսցես։ Գտջիք զնա անտի այսր գանալից։ Եթէ գայցէ՞ այսր այրն։ Մատուցանել այսր։ Մատուցէք այսր զամենայն ազգս իշխանս։ Ե՛կ այսր։ Սոքա և այսր հասին։ Մի մերձենար այսր։ Ո՞ւ ած զքեզ այսր։ Եկեսջիք առ իս այսր. Եմ։

ԱՅՍՐ ԱՆԴՐ. կամ ԱՅՍՐ ԵՒ ԱՆԴՐ. իբր Յայս և յայն (տեղի, կամ ինչ). Յայսկոյս յայնկոյս. ὧδε κἀκεῖσε. huc illuc. Եմ. առ դէօ անդէն, պէյդէն պէյօւլ դէն, հաս հան. օրայա պուրայա, էօնէ պէրի. *Այսր անդր վարեալք ընթանային։ Ցիւրեանս այսր անդր խուճապեցան. բ. Մ. է. 26։ ծդ.

44։ *Այսր անդր տարաբերիմ. Նար. Է։ *Հարժեալ գեղգեղացուցանեն՝ այսր և անդր երերեալք յաւիտեան. Փիլ. Ժ. բան։ *Այսր և անդր հարկանել զմիտս. Ոսկ. Մ. ա. 1. և 8։ *Ի միոջ խուրեանց այսր և անդր կոծեալ լինէին. Եղիշ. Դ։ *Այսր և անդր լինել (թափառելով). Շէր։

ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՅՍՐ. իբր Մինչև ցայս վայր կամ ժամանակ. Ἕως ὧδε. Usque huc. *Սակաւեալ 'ի գալիլէէ մինչև ցայսր. Ղկ. ԻԳ. 5։ *Անդուստ մինչև ցայսր հնչեալ պատմի. Պիտ։

ԱՅՍՐ ԿՈՂՄ. նխ. Առաւել յայս կողմն. մօտագոյն տեղւոյ կամ ժամանակաւ. յետոյ. ու աստին. փանօ պէրի. *Ծովեզերեայք, և այսր ևս քան զնոսա. Խոր. Բ. 50։ *Այսր քան զժամանակն նոցա։ Զկնի ուրեմն այսր քան զժամանակն բևկարի. Սարկ. քհ. և հանգ։

ԵՒ ԱՅՍՐ. մ. կամ նխ. Ի մեր կոյս. դէպ այսր. և 'ի վայր. յետոյ. դէպ 'ի հոս, անկից վեր. պէրիյէ, պէրիդէ, օլալը. Καὶ ὧδε. Citra, intra. *Ի քէն և այսր է փչինն. Ա. Թգ. Ի. 21։ *Ի միջոյն և այսր՝ բարձրացեալ կատակէ. Պիտ։

Կամ Հետէ. անտի և յառաջ, թէ յետ այնորիկ կարգաւ՝ մինչև ցայս վայր, ցարդ. անկից ետև՝ յաջորդաբար. մէտան պէրի. Καθεξῆς. Ordine, deinceps. *Ամենայն մարգարէք՝ որ 'ի Սամուելէ և այսր. Գծ. Գ. 24։ *Անդստին և այսր յառաջաբերելոց։ Ի նախնեացն և այսր բերեալ. Նար. ՂԳ։ *Ի նմանէ և այսր եղև այս ամենայն։ Որ 'ի յԱբրահամէն և այսր խոստացեալ էր նոցա. Եփր. ծն. և յես։

ԱՅՍՐ. ա. Այս. ս (յոգ.). Ὁ, ἡ, τὸ. Hic, haec, hoc. ըս. պու. *Եթէ ոչ գայցէ 'ի տուն այսր. Յհ. ԺԱ. 56։ *Եւ ոչ 'ի տար աշխարհ այսր զհետ նոցա գնայցեք. Եղիշ. Է։

ԱՅՍՐԱՆԴՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բառ անպէտ՝ իբր Այսր անդր բերումն. տատանումն. *Դեգերումն այսրանդրաբերութեան. Նիւս. կազմ. ԺԳ։

ԱՅՍՐԷՆ. մ. Վերստին այսր. անդրէն այսր կամ յետս, և միաւանգամ. նորանց հոս, նորէն. Բէօրոր, էէնիտէն, խէրի, պէրի՝ դօորայ. Ἐνταῦθα. կամ բառ բաղադրեալ 'ի ἀνα ... Huc, retrorsum, re... ևն. *Փողովուրդ իմ դարձցին այսրէն։ Էր՚ը, և էլ այսրէն։ Իբրև մտանէր մօվսէս, մերկանայր զպատմուճանն, մինչև այսրէն ելանելոյ։ Այսրէն վաղվաղակի տագնապաւ դառնային։ Հասեալ այսրէն՝ ունէին զծախատուն տեղի. ևն։ *Մինչև 'ի դարձ դառնալեան իմոյ այսրէն. Ագաթ։ *Եւ ինքն ողջանդամ այսրէն դառնայր. Եղիշ։ *Այսրէն դարձեալք՝ ուսանին ելին։ Ոչինչ օգտեալ մինչ յայսրէն դարձուցանելն (յետս դառնալն). Շ. Բղթ։ *Այսրէն 'ի մեզ նորոգեալ տեսաւ թագաւորութիւն. Յհ. ԿԲ։ *Այսրէն 'ի հող լուծումն. Պիտ։ *Առի ինձ այսրէն։ Որով շարժով շարժեցից զանձինս ատգաանկ, 'ի քոյդ անմնուող գթութեանց այսրէն շարժեցայց. Նար։

ԱՅՍՐԷՆ. որպէս Աստէն. աստ. հոս. դուրբա, դանբա. Ἐνταῦθα. Hic. *Այսրէն այլք վտանգին, և այլք հանգչին. Իսկ անդէն խաղաղանչէր որք վտանգեալ են լերոց տկարացն. Ոսկ. յհ. Բ. 19։ *Աղաչեմ զքեզ, կաց այսրէն առ ուրս երկու. Վրք հց. ԻԷ։ *Այսրէն հանգիցէ։ Այսրէն հատուցանէ. Նար. ԺԷ. 4Է։ *Այսրէն 'ի սկզբանս. Լմբ. ող։

ԱՅՍՔԱՆ, այսքանոյ կամ նի, նից.}
ԱՅՍՔԱՆՔ, նեայ կինոյ, նիք, նեաց.} ա. Որ ինչ է այսու քանակաւ՝ մեծութեամբ՝ հաւասարութեամբ՝ համեմատութեամբ. Տես և ԱՅՍՉԱՓ. ասչափ. պուգատար. Τοσοῦτος, τηλικοῦτος. Tantus, tot կամ talis et tantus. *Այսքան բան խրատու։ Այսքան անուանք. Յհ. ԿԲ։ *Այսքան առ այս. Վրք հց. Ա. ԽԷ։ *Յայսքան բարիս։ Այսքան տարակուսանաց։ Յայսքանեաւ 'ի սոյն պլխալս. Նար։ *Այսքանիք և այսչափիք. Յհ. ԻՄ։ *Այսքան երկար ժամանակաւ. Լմբ։ *Այսքան բազմաժամանակեայ քառասուն աւուրքք. Պիտ։ *Յետ այսքան շնորհաց. Սրգ։ *Այսքանի ամք են, զի ծառայեմ քեզ». յն. ահա զայսքան ամս. Ղկ. ԺԵ. 29. (ուր սովորութիւն եղև ընթեռնուլ 'ի մեզ, «Այս քանի ամք են»)։ *Այսքանի ժամանակք են՝ որ առ մեզ բնակեալ է, և ոչ գիտէիք զնա։ Ագաթ. (յն. ևս, այսքան կամ բազում ժամանակք են։) *Որքան իցեն ամօթ և պատկառանք մեզ, ովք այսքանի ամք զգեցաք զուսանս զայս և զկարգ, և գոյցուք մերկ. Վրք հց. Է։ *Այսքանեոյ շնորհի. Նիւս։ *Այսքանուամ վայելուչ կարգի. Պիտ։ *Քանոյ վաճառեցէր զայդ. և նա ասէ, այսքանոյ. Վրք հց. ԺԳ։ *Այսքանեաց և այսչափոց արկածից. Փիլ։ *Այսքանից 'ի ձեռն երանութեան. Բրս. հց։ *Եւ այսքանիք (կամ այսքաննեայք) ոչ շարժեցին. Ծն. որդ։ *Այսքանեաւ պիտոյիւք կարգաց. Շ. Բղթ։ *Այսքանիւք և այսքանեօք ժողովրդովք բազմացեալ. Խոր. Բ. 88։ *Ըստ այսքանեաց տառապանաց պարգևաց. Պիտ։ *Այսքաննեայ և այսչափնեաց ազանց. Յհ. ԿԲ։ *Ընդ այսքանեաց բարեաց։ Զայսքանեաց խնամոց յանձանձելոյ։ Ի վերայ այսքանեաց յուսահատութեանց։ Այսքանեօք բանիւք. Նար։ *Այսքանեաց պարգևաց հարց. Շ. տփ։

ԱՅՍՔԱՆ. մ. Այսու չափով. այսչափ. ասչափ. *Այսքան վտանգ եղէ 'ի քուրձ և 'ի մոխիր. Վրդն. ող։ *Այսքան տառապեալ։ Այսքան արձանացեալ էր հաւատոյն։ Եւ այս վասն սորին այսքան շատացի. Պիտ։ Լմբ. սփ։ Շ. Բղթ։

ԱՅՍՕՐ. մ. որպէս թէ Ա՛յս օր. կամ Յայսմ աւուր. Σήμερον, τήμερον. Hodie, իբր hoc die. ան օր, աս օրս. պուկիւն, պէօյլեա. *Ո՞չ է այսօր իբրև զերէկն և զեռանդն։ Այսօր է, և 'ի վաղիւ այլ ոչ գտանի։ Այսօր եղև փրկութիւն տանս այսմիկ։ Յս քս՝ երէկ և այսօր, նոյն և յաւիտեանս. ևն։ *Այսօր մնացուք հոգեկիր, և վաղիւ մեզ խելագար. Նար. ՀԱ։

Իսկ յասելն՝ *Ա՛յս օր է՝ զոր արար տէր. այս օր է որ նեղութեան». է կրկին բառ. Տես 'ի բառն ՕՐ։

ԱՅՍՕՐ. իբր Յաւուր յայսմիկ. այժմ. առ մեզ. ըս օրեր, մեր օրերը. *Ա՛յս է խոստովանք ճանապարհ և մոլար, ընդ որ այսօր հետևիմք։ Իսկ այսօր բարձաւ պատկառանքն։ Ո՞րքան չարիք գործին այսօր յարբեալս. Լմբ. ափ. և պտրգ։

Առնու երբեմն զյօդ կամ զհոլով պատհեալ զանիլ նշանակութիւն. *Մինչև առ այսօրդ առաջի կայ։ Դարձեալ զայլ օր սահմանէ զայսօրն 'ի դաւիթ. Եբր. Գ. 13։ Դ. 7։ *Ամենայն կերանք մարդոյ այսպէս կատարին՝ յայսօրն և 'ի վաղիւն. զի ամենայն որ այսօր է, և զվաղիւն ծնանի. Սրգ. յէ. Ժ։ *Տուր ինձ զայսօր, և առ քեզ զվաղիւն. Ոսկ. մթ։

ՋԱՅՍ ՕՐ. իբր Այսօր. յայսմ աւուր. *Ընդէ՞ր զորհատաւ անցեալ հրէայքն, և զայսօր կեցեալ զտաճիկն։ Զայսօր քնոյ շնորհ կալցին նոքա. Գ. Դ. Է. 9. 10։

ՑԱՅՍՕՐ. որ և ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՅՍՕՐ. ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՅՍՕՐ ԺԱՄԱՆԱԿԻ. իբր մ. Մինչև ցօրս ցայս. մինչև ցայժմ. ինչուան աս օրս. պուկիւնէտէկ, պէօյլէնէ տէյին. *Զի առեալ ցայսօր։ Ի մանկութենէ մինչև ցայսօր ժամանակի. Ծն. ԽԸ. 14։ Ը. Դ. ԺԶ. 2։ *Որ ցայսօր պնդեալ են. Եղնիկ։ Տես և 'ի տառն Ց։

ԱՅՍՕՐԱԾԻՆ. ա. Այսօր ծնեալ. նորածին. նոր ծնած, աս օրուան. *Որք աշակերտելոց իցեն այսօրածին թագաւորին. Կիւրղ. ղկ։ *Այսօրածին մանուկ. Ագաթ։ *Ի կուսէն այդ խանձարրապատ տղայանայ այսօրածին. Զքր. կթ։ *Ի կուսէն այսօրածինն որդի. Կամրջ։ *Այսօրածին տղայ եղեալ 'ի մօրէ վասն մեր առանց հօր. Յհ. փոր։ *Մեք այսօրածին, և նա (տատանեայ) չարեօք ծերացեալ. Լմբ. ող։

ԱՅՍՕՐԵԱՅ. } ա. Որ ինչ է այսր ա-
ԱՅՍՕՐԵԱՆ. } ւուր. ներկեան, և առօրեայ. առաջիկայ. Ἐνέστος. Instans. *Զգիւրախտամուր խաւան, որ այսօրեայ ունի զկեալն. Եղն. մղբ։ *Անելանացութի՝ որ աւելի քան զայսօրեան օրն հարկին է և փութալ ինչ վասն իւր. Բրս. հց։ *Թելադրութի այսօրեան տնտեսութեան է լինելն ևս մարդ. ԾԾ

ԱՅՏ. ի. մ՚նունդ } Որպէս թէ Ա-
ԱՅՏՔ, տից. } ռուցեալ կամ 'ի յայտ եկեալ մասն երեսաց. որ և ԹՈՒՇՏ. որպէս և Երեսս՝ իբրև երևեալ. Փափուկ մասն ծնօտից զիմաց՝ 'ի գոյն խնձորոյ կամ դեղձի, որոյ ներքինն կողմն ասի Թուշ. Էրէս, Բառս. Էանագ, աճուրդ. Μῆλον, (որ և խնձոր). παρειά. Mala, gena, maxilla. *Իբրև զկեղև նռան են այտք քո. Երգ. Դ. 3։ Զ. 6։ *Երկուցունց կողմանց շուրջ զշրթամբքն այտս պռոշելով. Նիւս. կազմ. ԺԳ։ *Զանդոյրն 'ի յայտսն ծեփելոյ. Ոսկ. մ. Բ. 5։ *Ջախջախեալ մանրեցաւ ոսկերք այտիցն. Ճ. Ա։ *Ծաղր առնէ՝ ո՛չ այտիւքն անկեալ հնչմամբ եռանդեալ արտեանն, այլ զանազան զուարթութեամբ. Բրս. գոհ։ *Իբրև զնկար գեղեցկայարմար զայտսն զարդարէին. Լաստ. ԾԴ։ *Պայծառանոյ գէմքն գունոյն, ակնանն մարտան 'ի վերայ այտիցն բողբոջել. Լմբ. ող։ *Երկաւ կենդանագ փոյթն ձևացեալ 'ի պատկեր այտիս։ Որ յայտս մնացուրս՝ հերս ընծայես. Նար. ԿԵ. ԿԶ։ *Ոչ զայտս ցանել. Մանդ. Է։ *Ո՛չ առաց վայր զմինն, և զայտս ոչ պատուակաց. Վրդն. յոբ։

ԱՅՏԻ. որ և գրի ԱՅԴԻ. մ. Ἐκεῖθεν, ἐντεῦθεν. Istinc, illinc. Ի տեղւոջէդ յայդմանէ. և Յայդց իրաց. ատկից, հատկից. շուտթան, շուրաթան, օրաթան. *Եւ ոչ այտի ոք առ մեզ անցանել։ Ե՛լ այտի. և անկ յոխպ, չելանեմ. Ղկ. ԺԶ. 26։ Գ. ԹԳ. Ը. 30։ *Ոչ վերցեացի այտի բանն, մինչև կատարեսցի ամենայն. Փարպ։

Եւ ևս իբր Այդր. անդր. հոս, տէդէ, հան. օրդա. Ἐκεῖ. Illic, ibi. *Յանդ կայ դու այտի. Յկ. Բ. 3։

ԱՅՑԻ. իբր ա. Յայդմանէ. յայդ գ (յոգ). Ὁ, ἡ, τό. Hic, haec, hoc. *Ե՛լ 'ի տաճարէ այտի։ Բարգաւաճք 'ի մանկանց այտի. Ծն. Է. 16։ Ը. Դ. Է. 20։ *Ի պատուհասէ այտի։ Ի յանձնկայնոց այտի. Ագաթ։ *Ի բարեկարգաէ այտի ձերմէ։ Դարձ 'ի բարկութէ այտի. Յհ. ԿԲ։ *Ի մեծամեծ այտի քսունք գթութեանց։ Ի քոյոյ

այտն ուռուցեալ ընդերձեալ. Նար: *Ձի մի ոք 'ի մարդոյ այտն լինելով այտուցեալ թանձ. Մ. Ը. Բոյն:

ԱՅՏՆՈՒՄ, ուեայ, ուռուցեալ. չ. որ և ԱՅՏՆԻՄ. Οἰδέω. Tumeo. Ուռուցեալ. ուռ- ոյել, ուռելով. շիշել, փողարճակ. *Եւ նոքա ազատանաչքն նոքա այտնիցին, կամ ամեւ- հանելոյ, և յանկարծակի մեռանելոյ. Գծ. իը. 6:

ԱՅՏՈՑՑ, ուցի. կամ ԱՅՏՈՑ, ի. փ. Ուռուցեալ. ուռեցաւ. շիշ, փողարճել. Φλεγμαίνειν. (ուռանալ). Tumere, turgere. *Յորժամ ոչ այտոյց եղէ, և ոչ ներքը ցանկալ, զինչ իմ այնպ տառապանութե զայրա- կայցէ. Որ. ֆին. ծբ: 'Այտոյց ատամաւ երկանի: Ի յերկան այտոց անկանիլ: Ի յառա- ներքն այտոյց ընկնի. Մխ. բծ:

ԱՅՏՈՒՄՆ, ման, մանունք, մանց. փ. Այտուցք, և այտոյց. որպէս խաղաղ- ութ, ուռոյց. հետք զանկոց 'ի մորթ մարմնոյն. ուռեցք. շիշ, փողարճել. Οἴδημα, φύσημα, ὄγκος. Tumor. *Այտուցմն. ուռեցեալ (յն. օֆիկմ, կամ խոխոմ). Գողխած: 'Այտուցմն 'ի մարմնի ուռեցք: Զերմաքայտումն, և զայտումնա և զպղպջակս մահու մարմնոյ. Որ. մ. ա. 23: Նա առաջանի. ե: 'Ցեանելով զայտուցմն զայրացեալ ախո- րժն. Վրք հց. իզ: 'Այտուցմն թոնոնից. Լմբ. ող՝ խոխ Եւ. ա. 6. *Ոչ վէրք, ոչ այտումն, ոչ հարուածք խոցոտմութեալք յյ. յն. μώλωψ, vibex. հետք զանկոց:

կամ Ուռուցն այլով օրինակաւ. և ֆրագումն. ասիլ, փնտիլ. փողարճակ. 'Իսկ փաղն' մինչ եղինիար ինչ զոլշկցէ: Թանձր որով փոզիցն այտումնք. Անզոբ: 'Այտուցմն խորխորոց ասպարտուան. Ցհ. ի՞ : 'Ի յաղաքն ատաղուտանելոյն այտումնն. Միւս. ող: 'Զայտուցմն հաղարտուն. Վրք ոմ: 'Զանտարաստատանութեանն այտուցմն. Մորի. գոի:

ԱՅՏՈՒՄՆ ասի առ Գաղխանոսի և որ ինչ 'ի վէր երկի յայտա կամ յերկաս մարմ- նոյ. որպէս գեղարդեա հետք մորուոյ, կամ մազ աղուամազ. և քինծք կամ արիւ- տակ ծաղկած. Բիւղ, չէլ. Ἴουλος. Lanugo primipili, villus, et faciei lentigo.

ԱՅՏՈՒՍՏ, կամ ԱՅՏՈՒՍՏ. մ. Տես ԱՅՏ. 'Եւ այլք ազատանացու այտուցաւ ի- մացեալ. Բրս. հոգ:

ԱՅՏՈՒՑԱՆԵՄ, ացի, ացեալ. ն. Տալ այտնուլ. ուռուցանել. ուռեցնել. շիշեցնել, փողարճակ. *Դու 'ի բժշկելն փութա, և ոչ յայտուցանելն. Ջոր. բոյթ:

ԱՅՏՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. Տ. ԱՅՏՈՒՄՆ. 'Զերդարդոյն նեխմիցն այտուցմանն զմահաբեր տառապանացն. Նար. ծը:

ԱՅՏՃԻՄ. Տ. ԱՅՏՆՈՒՄ. *Ձեռքն և բարձքն յոյժ այտուցի. Մխ. բծյ:

ԱՅՐ, առն, յառնէ, արամբ. արք, արանց, արամբք. փ. Արու մարդ. չափահաս կամ կատարեալ. յարբունս հասեալ, երիտասարդ. և մի ամուսին. էրիկ մարդ. էր. էրիկ, հէրիֆ. Վրդ. (լծ. և յն. լատ. էր. Ἀνήρ. Vir.) և ἄνθρωπος, homo, այսինքն մարդ. և βροτός, մահկանացու. mortalis homo. 'Այր մի 'ի հաւաքմանց զանի, որ կին ամենեւին ոչ: Բարձրէ զայր հզօր, և զկին զօրաւոր: Յորժամ եղէ այր, զտղա- յութիւն 'ի բաց խափանեցի: Արք և կա- նայք. արանց և կանանց. ևն: *Տացէս ա- րանց քում զաւակ առն. ա. բգ. ա. Ա. մանուկ խնամու՝ զաւակ արու. խակ երկր. և յն. զաւակ կամ սերմն արանց. այսինքն ամուսնութե որդեծնունդ: 'Եկն առ իս

մանուկ այր մի յյ. այսինքն երիտասարդ. Վրք հց: *Ի քաղաքն և ուլթ անձն զազրալից աճնութիւն մերուածոյն, և անտեղնի այր. Լմբ. ող: *Եւ այրն յաւուրս աւուրդայ ծերացեալ, և հասեալ յարս. ա. բգ. ծէ. 12. յն. հա- սեալ անցք յարսն, 'ի մէջ արանց, քան զայլ արս. յն. ἐν ἀνθρώποις, in viris. *Ծա- խեցան աւուրք բաղդումք, և ոչ հասեր յարս. Մովս: *Մարմնով անձեր և զարգա- նայր, որով մանկունք հասանեն յայր. Ցհ. որդի:

ԱՅՐ. որպէս Ամուսնացեալ ընդ կնոջ. Vir, ut maritus. էրիկ. գոճա, էր, պէկ. *Այր է գլուխ կնոջ: Կին երկնչիցի յառն- նէ իւրմէ: Արք սիրեցէք զկանայս ձեր: Սոյնպէս և կանայք հնազանդ լինել արանց իւրեանց. ևն: *Մէ ամենայնիւ ծնխացի այր քան զկին. Սրգ. ա. գ. է: *Այրն առաքաքոյն պարտի լինել բան ժամանակի քան զկինն. Ը. ընդհ:

ԱՌՆ ՏԱԼ, և ԱՌՆ կամ ԱՐԱՆՑ ԼԻՆԵԼ. Ամուսնացուցանել զաղջիկ. և Ամուսնա- նալ. կոսքէն, կոսքօսիլ. էվէրմէք, էվլէնմէք, փոճայա վէրմէք, ղօջամագ. Δοῦναι. Dare. և ἐκγαμίζω, կամ ἰσχω, ἐκγαμίζομαι կամ ἰσχομαι. Nuptui colloco, or; nubeor. *Լաւ իցէ քեզ տալ զնա՝ քան տալ զնա առն օտարի: Որ առն չիցէ տուեալ. ևն: *Դուստր առն քահանայի եթէ լինիցի առն այլազ- գւոյ: Կանայս առնէին, և արանց լինէին: Ի յարութեն ոչ կանայս առնեն և ոչ ա- րանց լինին. ևն:

ՁԱՐԱՄԲ ԳԱԼ. Սիրել զայր իւր կամ զօտար. *Իբրև կին՝ որ զայլ արամբ գայցէ. Վրդն. ող:

ԱՅՐ. որպէս Արի. քաջ, երևելի. լաւ. կոռիճ, մարդ ըոէլոա մարդ, ձեն մարդ. իյիթ. էրէէլ, ղիւյիւթ րիճլի. *Քաջալերեցարուք. լերուք արք ո այլազգիք. ա. բգ. դ. 9: *Այլ զու անօրէն. վասն արանց. բ. Ռ. է. 34: *Այր՝ արանց կացեալ գլուխ: Արք գխոյեալ արանց՝ ոչ ոք զայրարութեն յանձն առնոյր: Արգ այժմ անցից 'ի թիւ մերոց արանց, մանաւանդ թէ թագաւո- րաց. Խոր. ա. 21. 23: գ. 29:

ՔԱՋ ԱՐԱՆՑ ասի կայսրն. Տ. ՔԱՋ:

ԱՅՐ ՄԱՐԴ. Տ. ՄԱՐԴ:

ԱՅՐ ԱՍՏՈՒԾՈՅ, կամ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ, ԶՕՐՈՒԹԵԱՆ, ԳԱՏՆՐԱԶՄԻ ևն. ասէ 'ի ոք գիրս և յայլ մատենանս, որպէս Ածա- րեալ, խաղաղարար, զօրաւոր, քաջ մար- տիկ, ևն:

ԱՌ ԱՅՐ. իբր Իւրաքանչիւր ումեք. Տ. ԱՌ:

ԱՅՐ ԱՅՐ, ԱՅՐ ԱՌ ԱՅՐ. ԱՅՐ ԶԸՆ- ԿԵՐ. ԱՅՐ ԸՆԴ ԸՆԿԵՐԻ. ԱՅՐ ԸՍՏ ԱՌ- ՆԷ, ԱՅՐ ԶԱՐԱՄԲ. իբր Իւրաքանչիւր, մի մի. և միմեանց. խուռն խառնաժամ. Ἕκαστος, καθ' ἑαυτόν, ἕτερος τοῦ ἑτέρου. ևն. Singuli. ամէն մէկը, մէկմէկու, իրար. հէր պիրի. պիրի պիրինէ, խարշը. *Զայր այր յիւ- րաքանչիւր գաւ հրամայէր մտուցանել. գ. Ռ. է. 3: *Զառն առն քաղաքէ պատ- մեր նոցա. Եղիշ. բ: *Այր առ այր, և մարդ առ մարդ կուտակել. Ցհ. կը: *Այր զընկեր կամ վարանեալ ադատանէ: Ի նա- նիր խօսեցաւ այր ընդ ընկերի իւրում. Իմ. ծդ. 24: Սղ. ծա. 3: *Այր զընկերի փա- խուստ չգիտէր. Եղիշ. է: *Այնպէս առ հասարակ նոքա տառացեալ այր զընկեր. Ցհ. կը: Տ. և Եւ. ծդ. 15: Թուոց. ծգ. 4: Ես. ծգ. 8: Ըստ. ևն: *Այր ըստ առնէ 'ի մի- բոյ գործոց իւրեանց: Այր ըստ առնէ մոլորեցան. Թուոց. դ. 49: Եզ. խէ. 15: Տես և ԸՍՏ: *Այր զարամբ եղանէին ամ-

բել աշխարհին. Խոր. ա. 30: *Տրամա- գոյն երեսօք այր զարամբ զինքն 'ի մէջոյ անտի 'ի բաց մերժէր. գ. Ռ. է. 19:

ԱՐԱՆՑ ԾԱՂԻԿ. Տ. ԼՕՇ: Գաղիան:

ԱՅՐ, այրի, րից. գ. յորմէ և ՔԱՐԱՅՐ. Անձաւ, քարանձաւ (մեծ կամ փոքր). փապար. ծերպ. որպէս և աւերակ՝ ուր իցեն գազանք կամ ամէղէք թագստեան: այր. ղար. թ. մաղարա. եպր. մէարա. Σπήλαιον. Spelunca. *Նստէր 'ի լերինն, և բնակեաց յայրի անդ: Ցոյց ինձ զայրն կրկին (որ էր այր 'ի մէջ այրի): Ագա- րակն, և այրն՝ որ 'ի նմա: Որ է առ կրկնով այրիւն: Ի կրկնաւոր այրի ագարակին: Թաքեան 'ի յայրին: Ի բերան այրին: Փոխն 'ի լերինս՝ յայրս և յամուրս: Թա- քեաւ ժողովուրդն յայրս: Սաւուղ յա- րեաւ յայրէ անտի: Թաքուցեն յայրս և 'ի ծերպս վիմաց: Ցայրս և 'ի քարածերպս Այրս ամուրս: Նստաւ յամուրս այրեցն. Եղիցին աւանք քո այրք յաւիտենից. ևն: *Եղև զարմանալի եղեռն՝ 'ի մաշկէկէն, և յայրեցն և 'ի լերանցն. Ոսկ. մթ:

Անստվոր է հոլովք՝ այրոյ. *Եմոյծ ընդ գուռն այրոյս յ. յն. այրիս. Վրք հց. իզ:

ԱՅՐԱԲԱՐ. մ. որ և ԱՅՐԱԳԷՍ. Իբրև այր մարդ. որպէս մարդ կատարեալ. մէրտ պէս ճըմըրէք մարդ. խնան հիմի. Ἀνδρικῶς. Humaniter, ut homo. *Զայրաբար նորա գոյանալ յյ. յն. զմարդանալն քոյ. Դիոն. ածայ. բ:

Եւ Արիաբար. առաքինաբար. առնա- պէս. Ἀνδρικῶς. Viriliter, generose, strenuo animo. կոռճի պէս. իյիթճէ, մէրտանէ. *Զամենայն զմարան և զփորձութիւն այրա- բար և առաքինապէս տարաւ մերժեաց. Աճառ. կիւր:

ԱՅՐԱԹՈՂ, ի, աց. ա. գ. Կին՝ որ թողու զայր իւր. էրիկը թողած. գոճասընը պէրագ էտէն. *Զայրաթողաց կարգս կրեա- ցեն. Կանոն: *Մի այրաթողաց կանանց առանց կանոնական հրամանին գիցէ ոք պսակ. Ը. ընդհ:

ԱՅՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական առն մարդոյ. և Մարդկային. մարդկեղէն. Ἀνδρικός, κή, κόν. Virilis, humanus. էրիկ մարդու, մարդու. *Այրականին յոր ած- գործութեն: Զայրականն յոր ածագոր- ծուելու. Դիոն: *Աստուծոյ այրական՝ յայտ- նելով թէ կատարեալ մարդ եղև. և ածա- գործութեն, թէ ած է և մարդ՝ նոյն ինքն զածայինն նշանագործեալ. Մաքս:

կամ Արիական. և առաքինի. *Առ ա- մենայն այրական զօրութիւն վասնթարա- գոյն. Սրգ. ա. գ. է: *Հեռացեալ բոլորն այրական արութեն. Մագ. ա: *(Մկրտ- ութեան՝ ասպետական զգեստու), վասն զի այրա- կանին և ածատեսական առաքինութե 'ի հակառակեցն՝ անպարտ զօրագարի. Դիոն. էկ. բ:

ԱՅՐԱԿԵՐՊ. ա. մ. Որ է 'ի կերպա- րանս առն. իբրև այր ձևացեալ. մարդա- կերպ. մարդու կերպարանքով. խնան թիմթի- լինտէ. *Այրակերպ երևեալ նախածա- նօթ զանիէլի. Վրդն. դան:

ԱՅՐԱԿԻՆ. ա. գ. Այն՝ որ իցէ հա- մանգամայն այր և կին. որ և ԱՐՈՒԷԳ ա- սի. եա և կամաւոր ներքինացեալ. կամ Իգացեալ. կնամարդի. Ἀνδρόγυνος, ἀνδρογύνης. Androgynus, semimas semifemina. և Semivir, castratus, և effeminatus. *Յաղագս գինիխեալ այրակին գոլոյն, ա- սեն՝ թէ զարանց իրս գործէր, և զկանանց կրէր. Նանն: *Ոչ գինեխեաւ, և ած այ- րակին, և պար արբեցելոց. Աճառ. յայտ.

*Զայրականն՝ որ զընտելութեն օրէնս 'ի բաց հատանեալ. և ոչ մի ժամ ծնալ տալ կեաց. (որ և զնին տաս՝ երեսացեալ.) Փիլ. Ճ. Բան։

ԱՅՐԱԿՈՐՈՅՍ. ա. Աւերիչ կորուսանող այր զայրն իւր, կամ պատճառ մեռանելոյ նորա. *Ոմնինջ արասցը բազում և 'ի վերայ այրակորոյս նախանձոյն գլորեցան. Դիոն։

ԱՅՐԱՁԵՒ. գ. որ և ԱՅՐԱՊԱՏԿԵՐ. Անդրի. Ἀνδριάς. Statua. *Որպէս այրաձև, 'ի նիւթոյ 'ի պղնձոյ, և 'ի տուպակէ 'ի ձևոյ. Զայրաձևն պղնձի. Պորփ. Եւ Անյաղթ. *Համանման մարդ կենդանի, և այրաձևն. որպէս եթէ մինչ այրաձևն հարկանիցի, զայրն սակայն ոք զինքն լինելութեան. Սոփ. հանգ.

ԱՅՐԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. չ. Այր լինել, ի՛ յարբունս հասանել, չափահաս. Ἀνδρόομαι. Vir fio, aetatem virilem attingo. *Մանկանն եղելոյ, և այրացեալոյ. Մանկան եղեալ այրանալ. Պորփ. Եւ Անյաղթ։

ԱՅՐԱՆԱԼ. որպէս Այրանամ. Տ. ԱՅՐԵՄ. *Երբեմն քեզ հարսնացեալս, և այժմ 'ի քեն այրացեալս (կամ այրեցեալս). Շ. յերգ.

Կամ Մարդանալ բանին եւ. *Յաղագս այրացեալոյ ծնութեան. Խիկ. *Վասն մեր այրացեալ (բանն). Լմբ. յայտ. որպէս. Homo factus.

ԱՅՐԱՆՄԱՆ. ա. ձ. նման առն մարդոյ. *Տայր երեւեցուցանել կուռեքս ծառոց լինելոյ այրանմանս. Փարպ.

ԱՅՐԱՊԱՏԿԵՐ. Տ. ԱՅՐԱՁԵՒ. և ԱՅՐԱՁԵՒ. Ἀνδριάς. *Պարծել այրապատկեր սահմանք. Նիւս. կազմ. ԼԵ։

ԱՅՐԱՊԻՍ. Տ. ԱՅՐԱԿԱՆ. *Զի ուսցի այրապէս, և ոչ տղայաբար խօսել. Ճ Ճ։

ԱՅՐԱՍԷՐ, սիրելի, բայց. ա. Որ սիրէ զայր իւր. Φίλανδρος. Amans viri. *Այրասէրս լինել. Տիտ. Բ. 4։ *Խմաստուն և այրասէր և պարկեշտ. Մեկն. եւ.

ԱՅՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλανδρία. Amor mariti. *Այրասիրութեն սահմանութիւն ('ի սառա): Զարմացեալ ընդ կնոջն այրասիրութիւնն. Փիլ. լին. Ե. Ի. Նաւթ. *Ոմնին ասել խրատս զայրասիրութե, որդեսիրութե. Որմ. պետ. *Զեզ բայրսիրութե, զայրասիրութե, զկուսու թե. Ա. որ. *Ոսանել զծնսիրութեն և զայրասիրութեանն երկիւղ. Սրբ. ա. դ. Է։

ԱՅՐԱՍԻՐՏ. ա. Ունող զսիրտ և զարիութի առն մարդոյ. քաջասիրտ. (որպէս կին ժրագլուխ, և այր քաջ.) *Այրասիրտն այն չամիրամ. Խոր. ա. 15։ *Յացէ ինձ ամ յորդւոց ինոց այրասիրտ նման հօր իւրոյ. Անծ. դ. 12։

ԱՅՐԱՍՊԱՆ, ի, աց կամ եց. ա. գ. որ և ԱՌՆԱՍՊԱՆ. Սպանող առն կամ մարդոյ. մարդասպան. Ἀνδροφόνος. Virum occidens, homicida. *Զի թէ այրասպանն 'ի մի ոք յեռաներոյ անձն խրատելեաց ընձեռնեալ. Փիլ. *Շանց և այրասպանաց (կամ այրասպանից) խել թոյլ տալ. ՃՃ. *Անհերեկի պատուէ պատուահաւից այրասպանացն. Ի վերայ այրասպանաց և մանկաց. Փիլ. լին. Ե. Ի.

Եւս և Սպանող զայր կնոջ որպէս. *Զայրասպան գձն (զՄեդեա.) յեղեն առն 'ի բաց պատուիրեալ. Ոսկ.

ԱՅՐԱՍՊԱՆԵԼ. Խեր Այրասպան լինել. յանձնական բարքութե. Ἀνδροφονεῖν. *Երկրորդ պատուիրան (յերկրորդ տախտակի) ոչ այրասպանանել... ոչ այրասպան լինել. Փիլ. Ճ. Բան։

ԱՅՐԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄԱՐԴԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ἀνδροφονία. Homicidium. *Կայէն անէծքն եղեւ այրասպանութե. Փիլ. լին. ա. 77։

ԱՅՐԱՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνδροπλασία. Viri formam affingere. Սանդ ծուլի կամ ձևացուցանելն ըստ գրոց զնծ մարդակերպ 'ի ձև առն. *Այրատեղծու թեն եւ (այրաբաններ), և գաղանաց և այլոց կենդանեաց, և անկոց և ակամց բաղ. մանկերպութես ստեղծանի. Դիոն. Եղծ. Է։

ԱՅՐԱՑ. ԱՅՐԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՅՐ. ԱՅՐՈՒԹԻՒՆ. ևն։

ԱՅՐԱՑԱՒԵՐ ԱՌՆԵԼ. Այրել աւերել. եւեւ աւրել. եսգենգ եղգենգ. *Այրացաւեր առնէին սահմանակս երկրին պարսից: Այրացաւեր զերկիրն հայոց առնէին. Բուզ. Դ. 21. 23։ Տես և ԱՅՐԵՑԱՒ։

ԱՅՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀνδρόω. Virilem reddo. Տալ այրանալ. յայր կատարեալ հասուցանել. այր քաջ կացուցանել. արիացուցանել. *Պաշտ զանձինան մտացն, պահէ զնա այրացուցին. Բրս. պկ. ա։

ԱՅՐԵԱՑ. յայրեաց. գ. Այրումն. ահարկանք. եւեւ. եւեւ. Καῦσις. Combustio. *Զաննի մի 'ի հնգանց յայրեաց տաւեալ է. Կոչ. Բ. *Յայրեաց և յաւեր գործոցացանելեն. Բուզ. Գ. 20։

ԱՅՐԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. գ. Որպէս Այրող. այրեցող. եւեւ. *Այրեցաւ մեծ հրամանն, և ոչ զանուն անգամ այրելեացն կամեցան յայտնել. Ոսկ. Եփես.

Եւ Որ ինչ ունի այրել, կամ այրի. և Նիւթ հրոյ. և Հուր գլխովին. *Մի ակնկալ արկաներ 'ի ձեզ, և մի փոյթ այրելի. Աթան. իսկ Եղիշ. կե. 9. *Զի էր մարդկան այրելի... յն. յայրումն. 'ի պէտս այրելոյ: Ուր և կի. 9. *Այրեցին խարտեանց այրելիս եւ ևն. յն. հուր, կամ կրակ։

ԱՅՐԵՄ. եցի. ն. Հրով կիզուլ ուտել և ծախել. եւեւ. եսգենգ. որպէս Καίω, ἐκκαίω, κατακαίω. Uro, exuro, comburo. *Ուխերս մարդկան այրեսցէ 'ի վերայ քո: Հուր բորբոքեալ այրեսցէ մինչև 'ի դժոխս ներքինս: Այրեսցէ 'ի վերայ նորա քաջանոյն փայտ: Հուր այրեսցէ զաստեն կոչաաաւուց: Այրեցից ծխով զաջղզունն քո: Այրեսցեն զզենս, զասպարս 'ի կրակի: Հանէք զնա (զլանջացարն) արտաքս, և այրեսցի: Մորեննին վառեալ էր հրով, և ոչ այրէր մորենին: Զի՞ է՝ զի ոչ այրի մորենին: Որ ինչ մնասցէ 'ի նմանէ յայգ, հրով այրեսջիք: Այրեցին զդասարակն, զորոգինակ այրեսցին զաւարն. ևն։

Կամ որպէս Հրձիգ առնել. հրդեհել. Ἐμπυρίζω. Incendo. *Այրեաց յեռուս զքաղաքն հրով: Գնացէ այրեցէք զերկ և զտունն հօր քո: Այրեաց զորմնն: Այրեցաւ եր քաղաքն: Այրեցին 'ի հուր զպատուեր քո. ևն։

Կամ որպէս Փաղաղել. լափել հրոյ. Διαφλέγω, καταφλέγω. Exuro. *Որպէս հուր որ այրէ զանտառ: Ընտանեհնաւոր բոցն, որ մի այրեսցէ զորձակեալ զաղանն: Զնուան այրեցին. ևն։

ԱՅՐԵԼ. որպէս Լուցանել. վառել եղ. կրակ կամ զճրագ. բորբոքել. եւեւ. եսգենգ. Καίω. Accendo. եր. ardeo. *Ի վերայ սեղանոյն այրեսցէ զճրագաւանս ասաց ՃՃ: Այրեցի ճրագ. հանապազորդ. արտաքոյ վարագուրին 'ի խորանին վկայութե: Հուրն՝ որ այրեսցի 'ի վերայ սեղանոյն. ևն: *Հուր ասէ այրեսցի 'ի վերայ բազնին անշէջ: Այրել բազմնակս 'ի վերայ սեղանեանն աշտանակին. Փիլ. Բնգ: *Զոր ունեին 'ի նիւթ ճրագի յայրել. Վ. ր. կզ. Է։ *Խմաստնոց (լապտերք) այրեին, և այլոց ոչ այրեին. ՃՃ. *Այրել անսպառ 'ի մեծախորհուրդ սրբում սեղանս. Նար. յմ։

ԱՅՐԵԼ. որպէս Կիզուլ սրտի, ոսկեր, և գինու, ևն. տապացուցանել. եր. սապնել. տոչորել. Συγκαίω. Comburo. *Զայրեկ այրեալ լինէի 'ի տօթոյ, և ցրոյ 'ի ցրոյ. Ծն. լա. 40։ *Յոմանտնոյին ճեր մանեն տօչորմամբ կերեալ այրեին. Յհ. կր. *Գինին խակ անդէն զնաեն այրե. Եսա. Է. 11։ *Այս ցօղով արտասուացս այրեմ. Նար. կէ։

ԱՅՐԵԼ. որպէս Մորմոքեցուցանել կամ ձմերել և վառել զսիրտ: եր. մորմոքել. տապել. նեղել. բորբոքել. Παραθερμαίνω. Calefacio. ἐμπυρίζω, incendo. προσεκκαίω, inflammo. ζέω, ardeo. *Զի մի մնեցուցի մերձաւոր արտանն զեն սպանողքն, մինչ գեռ այրեսցի սիրտ նորա: Յամբարատաւ նեղ անդարձի այրի ազգատն. Օր. ԺԹ. 6: Սղ. Բ. 29: *Դու խեցեր այրեցեր զեւ. Բուզ. Է. 4: *Յոգւոց հանեալ աւեն. այրեն զսեզ և խորովեն: Այրին և խորովին առ սեր ընչեցն. Սրգ. յհ. Ճ: *Զայրութե աւե սիրտս, և այրիւ ընդ մեջին մանա. Ոսկ. յհ. ա. 3: *Զի մրցես, զի այրեսցեն. Եղիշ. ա: *Այրեցին զնա կարծիք ներհակաւոր մեծանձնոյն. Եփր. Ծն: *Այրեցին ցասմամբ: Այնչափ այրեցեալք 'ի ցասմա նեն. Ոսկ. Տեթ: *Մի մախանաք այրել. Վ. ռկ. յայտ: *Զարծոյց և այրեաց զնորհուրդս նոյա. Եսա. ղ. Բ. 16։

ԱՅՐԵՆՈՑ, ի, աց. գ. Բնակարան այրեաց. փուռ օրալուր. *Աւերել զայրենցն և զորմանոցն. Բուզ. Է. 31։

ԱՅՐԵՑԱԾ, ի, իւ. կամ ոյ, ով. գ. Այրեցուածք. այրումն. որպէս Այրուած. Մնացորդ իրին այրեցելոյ, և հետք այրման. սալի, խարան. խանձող. մոխիր, ածխոխ. ևն. երսոտ. եսգենգ. Κατάκαυμα. Adustio. *Եւ մարմինոյ եթէ լինիցի 'ի մորթ նորա այրեցած հրոյ, և եղիցի ողջացեալ մորթ նորա յայրեցածէ անտի, և լինիցի տեղի այրեցածին փայլուն: Այրած բորոտութե է ընդ այրեցածին բորբոքեալ: Այս այրեցածոյն է. Դրոշմ այրեցածոյն է. Ղեւ. ԺԳ. 24=28: *Այրեցան զերկինն և տացէ քաջանոյն փայտ եղեններ և զզալ և կարմիր, և արկցեն 'ի մեջ այրեցածի երինջուն. Թուոց. ԺԹ. 5: *Որ ունեին զորինակ յայտնութե զմերկութե այրեցածին. Աթան: *Յորինել չինել զանհնոյն զգերութես յաւերածոյն և այրեցածոյ. Բուզ. դ. 24։

Կամ Մաշ. խ. Πρόσκαυμα. Adustio. *Ամենայն գեղջ, կամ երկաց անհնգենեն խերև զայրեցած պատուան. Ցեմե. Բ. 6: Նաւ. Բ. 10: *Տուեալն այրեցածոյն եղեալ մնացեալ զնդքոյ. Աթան. (որք հային և 'ի ա. հր)։

ԱՅՐԵՑԱԾ, ի. կամ գ. ած. Այրեցած գօտի. կամ և ԱՅՐԵՑԵԱԼ կամ ԱՅՐԵՑԱԿԱՆ ԳՕՏԻ. Տաղտկագին գօտի երկնից ընդ հասարակածիւ. Καυμά (ζώνη). Torrida (zona). ... *Զաւագնեցին յայրեցածէն մինչև ցցրտացեալ: Ի վերայ այրեցածին ... յօդ. ա. 29. և Ց: *Ի վերայ այրեցածին ... Շիր:

Իսկ ԱՅՐԵՑԱԾ. ա. է Այրեցեալ. էրած. խանձեալ. *Զմարմինն այրեցած. Նոննոս:

ԱՅՐԵՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Իբր Այրել կամ այրող. *Խնկեանք բազմակողմին 'ի մեջ ... զգանգից, և յայրեցականն (կամ յայրեցան) փողն. Հ.ոմ. ... :

ԱՅՐԵՑԱԿԱՆ ԳՕՏԻ. Տ. ԱՅՐԵՑԱԾ ըստ ... նշ: Յօդ. Ց: Շիր:

ԱՅՐԵՑԵԱԼ, եղոյ, աց. ա. Այրեալ, էր. էրած: Ա. Պ. Դ. 38: Ես. Հ. 16: Իսկ Սղ. Ե. 14. *Զեմ ... այրեցեալք է զարթեալ ". յն. καιόμενος, ardens. Իբր բորբոքեալ, շանթացեալ. կամ ըստ ... յայրումն, 'ի տաշտումն: Իսկ Լմ. ըստ ... որպէս մեկնէ. *Զալոցս ... 'ի ... կարկեմէր խոցեալ՝ ... և ... է ... . այս է այրեցեալքն, ... աւն ... ": Եւ Վրդն. ... *Այրեալք ... են, փայտ, խոտ, եղեգն. հոգեկան և մարմնական ... ... նորա ":

ԱՅՐԵՑԵԱԼ ԳՕՏԻ. Տ. ԱՅՐԵՑԱԾ. *Իսկ յայրեցեալ գօտին 'ի հասարակածին կողմանն ... : Իսկ ... գօտին ... . Շիր:

ԱՅՐԵՑԵԱԼ. Իբր Այրեալ, ն. այրեցեալ. էրէլ. *Նախ 'ի նա ձեռն արկեալ քաղեալ այրեցեալ քարանձաւին. Ագթ:

ԱՅՐԵՑՈՂ, ի, աց. ա. Այրող. էրող. *Զայրեցող բնութիւն (հրոյ) անկիզական ... . Շար: *Այրեցող ջերմն. Մխ. Բժշ. ... :

ԱՅՐԵՑՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ունող զօրութիւն և ներգործութիւն այրելոյ. այրիչ. բորբոքիչ. լուցիչ. *Առացեալքն բաց ... այլ ... ոչ այրեցողականք են, այլ ... . Մագ. 'Ի ... : *Այրեցողական զօրութիւն. Շ. Բարձր: *Ա... 'ի վեր ... ... այրեցողական ներգործութեամբ. Յհ. Կթ:

ԱՅՐԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Զօրութիւն և ներգործութիւն այրելոյ. էրող ըլլալը. էրելը. *Բարձեալ զայրեցողութիւն 'ի լուսոյ. Վրդն. ... :

ԱՅՐԵՑՈՒԱԾ, ոյ. Տ. ԱՅՐՈՒՄՆ, որպէս Այրել. *Ի ... այրեցուա... ծոյն ... Թիւ... . Վեցօր. Է:

ԱՅՐԵՑՈՒՄՆ, ցման. Տ. ԱՅՐՈՒՄՆ, Իբր Այրելն, և այլն. *Զ... լուցեալ ... զայրեցումն ... : ... և ... այրեցմանց. ՃՃ: *Այրեցմն 'ի հուրն բաղդեալ ... . Առ. ... : *Յայրեցմանէ ... . *Անդանոր այրեցման ... . այրեցմունքն: Մարմնապէս այրեցման ... . Մագ. Բ. Կլ:

ԱՅՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ԱՅ... *Զ... այրեցուցանէ. Ագթ: Ուստի

ԱՅՐԵՑՈՒՑԱՆՕՂՔ, կամ ... կիզելիք. ... այրելոյ և ... կիզելոյ:

ԱՅՐԵՒՁԻ, աւն և ձիոյ. Տ. ԱՅՐՈՒՁԻ. *Զօր հասանէր, այրեձի աւնէր իբրև վեց հազար. Ա. Պ. Դ. 28: *Ի թիկունս հասանէին մեծաւ բազմութբ ձիոյ և քաջ աւնեձիոյ: Լինէր առաջնորդ աւնեձիոյ յունաց. Ագաթ: *Սատակութի աւնեձիոյ. Փարպ:

ԱՅՐԸՆՏԻՐ. ա. գ. Որ իցէ այր կամ արք ընտրանաւ, քաջք. ընտիր ընտիր մարտիկք. ընտրած կորովիներ. *Գունդ կազմէր այրընտիր բազմութբ 'ի պարսից և 'ի յունաց: Բազում այրընտիր գնդաւ յարձակէին: Այրընտիր զօրօք դիմեալ. Փարպ: *Զայրընտիր ժողովել. Կոչ. Ա:

ԱՅՐԸՆՏԻՐ ԼԻՆԵԼ. Ժողովել արս կամ զօրս ընտրանաւ. *Այրընտիր եղեալ՝ նըստի յարձէշ. Առակ. Բ. 3:

ԱՅՐԻ, րւոյ, րեաց. ա. գ. Χήρα. Vidua. Կին՝ որոյ այր մեռեալ իցէ. որբևարի. փուլ, դուլ. *Այրիք կոչին միայնացեալքն յաւնէ. Շ. Բարձր: *Նիստ այրի 'ի տան հօր: Եղիցի կին նորա այրի: Եղիցին կանայք ձեր այրիք: Կին մի այրի եմ ես, մեռաւ այր իմ: Որդի կնոջ այրւոյ: Որբոց և այրեաց: Առանձինք այրեաց: Զայրիս պատուեա, որ ստոյգ այրիքն իցեն (նախիրեալք ոյ յետ մեռանելոյ առն). այլ 'ի մանկամարդաց այրեացն հրաժարեաւ. եւ: *Զինչ ողորմելի քան զայրի յաւնէ մնացեալ. Սրգ. յհ. Է:

Նմանութբ ասի. *Այլ անմահ ոք փեսայից այրի հոգի իմ պաղատի: Զայրի եղեալ 'ի քէն հոգիս մեղօք. Շար: *Այրի եկեղեցի", թ անառաջնորդ. Լմբ. պտրգ: *Ոչ եղև այրի խորայէլ և յուդա յիւյ իւրեանց. Երեմ. ծա. 5:

ԱՅՐԻ ասի և Այր անկին մնացեալ՝ յետ մեռանելոյ ամուսնոյն. Χῆρος. Viduus. փուլ էր, էրմէլ. *Ամուսնեաց անկանոյցդ, թ որ այրիք լեալ են արք և կանայք. Եփր. Ա. կոր:

ԱՅՐԻԿ. Տ. ԱՅՐՈՒԿ. *Փաղաքշական է, որ զնուաղութի նախադասական բաղդատականին յայտնէ. որդան, այրիկ, քարուկ, խոզքորակ. Թր. քեր:

ԱՅՐԻՄ, եցայ, ցեալ. չ. Որպէս Այրի լինել՝ մնալ. կրել Այրիանալ. Χηρεύω. Vidua sum, viduam ago. փուլ գալմագ. *Անուանին տարա էր հաղորդութի սեառութեան ոյ, յորմէ հեռացեալ այրեցաւ, և յայս աշխարհս պանդխտեցաւ. Լմբ. ող: *Երբեմնի քեզ հարսնացեալս, և այժմ 'ի քէն այրեցեալս (կամ այրացեալս). Շ. յերգերգ:

ԱՅՐԻՄ. կր. բայիս Այրել. Տ. ԱՅՐԵՄ:

ԱՅՐԻՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՅՐՈՒԹԻՒՆ ըստ Ա նշ. *Այրիութիւն առանձին ըստ ինքեան՝ ստորին նեղութի է. Սրգ. յհ. Է:

ԱՅՐԻՉ. ա. Որ այրէ. այրող, այրեցող. էրող. էրօղ, էրօղ, էրիճի. *Զայրիչ հրոյն չարութի: Այրիչ նշողիւքն առասպելեսցեն: Այրիչ վառեաքն: Այրիչ և զանազանեցուցիչ է: Ճրագ (անուն յհ. մկ.) յայրոյ աւնէ այրիչ (գոլ) բերանոյն իւրոյ (որպէս զեղխս). Եփր. համաբ: *Դարձոյց 'ի նմանէ զայրիչ զօրութիւն. Վեցօր. Ե:

ԱՅՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Այր գոլ. և Մարդկութիւն. մարդեղութիւն. *Ոմանք 'ի մանկութեն, կէսք 'ի կատարեալ այրութեն. Եղն. Եզն: *Իբրու թէ զուր ... աշխարհին նորա բոլորն ածեալ են այրութեն յետ. Մագ. ծդ:

ԱՅՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս Այրի գոլն. այրիութիւն. միջնակ այրեաց. որբևարիութիւն. փուլլուգ. Χηρία, χήρευσις. Viduitas, vita vidua. *Եհան զհանդերձս այրութէ իւրոյ: Զգեցաւ զհանդերձն այրութեն իւրոյ: Էր արկեալ զհերսն հանդերձս այրութէ, և պահէր նա զամենայն աւուրս այրութեն իւրոյ: Այրութի և անզաւակութի: Նախատինք այրութե: Նստաւ այրութբ. Ծն: Յուդթ: Ես: Է. Բգ. Ժդ. 20: *Առանց մարդկային օգնականութեան է այրութին: Քան զամենայն կանանց և աղջկանց տարածեալ համբաւ յայրութի: Զնմն յայրուն, զի զփեսայն ընկալաւ. Ոսկ: *Մնաց մայրն այրութե 'ի մեռեալ հասակի: Զմեռն այրութե 'ի վերայ կոյր. Վրք ոսկ: *Այրութիւնք և որբութիւնք և անզաւակութիւնք. Մանդ. իդ: *Իբր այրութբ իմն անփոփոխ մնացեալ. Յհ. կթ:

ԱՅՐՈՒԿ. գ. որ և ԱՅՐԻԿ. Այր ոք փոքրիկ, կարճիկ. մարդուկ. ափամարդ, մէրտիկ. Ἀνδρίον, ἀνδράριον. Parvus vir, homuncio. *Եւ այլ ոմն ընդ նմա փոքրիկ այրուկ մի: Տեսանէր 'ի հովաց միում փոքրահասակ այրուկ մի. ՃՃ:

ԱՅՐՈՒՁԻ, այրուձիոյ կամ աւնուձիոյ. գ. որ և ԱՅՐԵՒՁԻ, աւնեձիոյ. Արք հեծեալք 'ի ձի. գունդ ձիաւորաց. հեծելագունդ. հեծելազօր. ἡ ἵππος, ἱππεῖς, ἱππασία. Equitatus, equites. ձիաւոր զօրք. աթլը ասքէր, սիփահ. որ և սպայ. *Մեծաւ զօրութբ և այրուձիով: Զայլ այրուձին յաջ և յահեակ թևս գնդին կազմեցին: Այդչափ այրուձիոյ: Ձեր ինքնին լուեալ իցէ վասն աւնուձիոյ Ճանապարհին. Բ. Եզր. Դ. 23: Ա. Պ. Ը. 38: Ծ. 73: Գ. Պ. Գ. 9: *Արգելոյր զբազմութի այրուձիոյն հայոց. Եղիշ. Բ:

ԱՅՐՈՒՄՆ, րման. գ. որ և ԱՅՐԵՑՈՒՄՆ. Այրելն և այրիլն՝ ըստ ամենայն նշ. Καῦσις. Ustio, combustio. *Մարմին նորա առաւ յայրումն հրոյ: Հոգւով դատաստանաց, և հոգւով այրման: Լիբանան չէ բաւական յայրումն: Մերձ է յանէծս, և վախճան նորա յայրումն. Դան. Է. 11: Ես. Դ. 4: Ի. 16: Եբր. Զ. 8: *Փրկութին ապրեսցիք յայրմանէն՝ որ գալոցն է: Արբուցին նոցին և զհամ հրաբորբոք գինւոյ այրման նոցին. Ագաթ: *Եւ զհրաբորբոք դառնութէ այրմանն ընկալեալ ստգտեմ 'ի յաւուրն ատենի. Շար: *Եւ ոչ այնչափ այրումն կիզելի ոգոյ անկանէր 'ի նոսա. Ոսկ. յհ. Բ. 16:

ԱՅՐՈՒՔ. գ. Որպէս ած. էրած. Տ. ԱՅՐԵՑԱԾ, իբր Մնացորդ իրաց այրելոց, որպէս աճիւն յաւեալ ուռոց որթոյ են. *Թէ այրեաւ զհօտն, և զայրուքն 'ի վերայ խայթածին (կարճի) դնեն, օգտէ. նոյնպէս և ամենայն հօտի մոխիր օգտէ. Նաև զմարդոյ ատամն ծխեն 'ի ծակն, և զայրուքն ընդ ծակն 'ի վայր ածեն, փախչին մրջմունքն. Վստկ. Է. ՃԷ:

ԱՅՑ. գ. (լծ. հայեցայք. այս, այն. և հայց). Դիտաւորութիւն և խուզարկութիւն լուսոյ և վասնթարաց, լաւութիւն կամ կարօտութեան, և յանցաւորաց. տեսչութիւն, խնամ. և Վրէժխնդրութիւն: Տես և ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ, և ՀԱՆԴԻՍ: *Ոչ կայր նոցա (յանցաւորաց) այց և խնդիր. Խոր. Գ. 27: *Վասն որոյ և ձեզ այց և խնդիր եղեալ հայաստան աշխարհիս. Ագաթ:

ԱՅՑ ԱՌՆԵԼ. Ἐπισκοπέω, ἐπισκέπτομαι. Inspicio, observo, visito. Դիտել. զննել. հայել. նայել. աչքէ մը նայիլ, այցի անցնել. քըզգաւը իչը գաւմագ՝ նաղար էթմէք, կէօրմէք, կէօրմէք կէլմէք. *Այց առնէ և անձն 'ի տեսիլս պատահմանութեանց գրոց յեշատակարանաց: Այց առար՝ խնդրելով և եղիտ

'ի տունս Թագաւորաց։ Կայցեն 'ի վերայ գործոյն, և վերակացուքն նոցա զևտացին՝ այցուանել։ Ես ինքնին խնդրեցից զխաշինս իմ, և այց արարից զոցա։ Եւ անդ այց արարից ընծայից ձերոց. ևն։ Որպէս և Ղկ. ա. 48. *Հայեցաւ 'ի խոնարհութիւն աղախնոյ». յն. վերահայեցաւ. 'ի ժմ. ասի. *Այց արար 'ի վերայ խոնարհութեան»։ *Որոց (բանից) եթէ ոք խնամով այց արասցէ, գտցէ բազմապատիկ. Սրգ. յհ. ա։

Կամ Հայել 'ի կարօտութիւն և 'ի պէտս, և խնամարկել. *Այցելութիւ այց արասցէ ձեզ աչ, և հանցէ զձեզ յերկրէս յայսմանէ։ Ցայցելութեն՝ յորում այց արասցէ ձեզ աչ, հանջիք և զիմ ոսկերս։ Ուրախ եղև, զի արար աչ այց որդւոյն խարայէլի։ Եւ այց արար տէր աննայի, և յղացաւ։ Ո՞վ է որդի մարդոյ, թէ այց ինչ արասցես դու նմա։ Այց արա այգւոյս այսմիկ, և զարմանն տար սմա։ Այց արա մեզ 'ի փրկութեն քում։ Այց արար աչ ժողովրդեան իւրում 'ի բարութեն. ևն։

Կամ Ի տես երթալ. տեսանել և յանձանձել. ἐπισκέπτεσθαι. *Այց արար սամփսոն կնոջ իւրում. Դատ. ժե. 1։ Ի սոյն և 'ի նախընթաց աւուրս անխափ հայի առ ոսկն. *Ես ինքնին խնդրեցից զխաշինս իմ, և այց արարից զոցա։ Որով այց արասցէ մեզ (ժմ. երևեցաւ) արեգակն 'ի բարձանց. ևն։ *Կենդանի մաղթանք նորա այց ինձ արասցէ։ Ոչ ձեռն կարկառի առ կիրս վանդաւորին՝ այց առնել նմին. Նար. ծա. ծշ։ *Այց արարեր կորուսելոյն։ Այց արա փրկիչ յուսացելոցս 'ի քեզ. Շար։

Կամ Վրէժ խնդրել. քննութբ պատուհասել 'ի հատուցումն. *Ցաւուր՝ յորում այց արարից, ածից 'ի վերայ նոցա զմեղս իւրեանց։ Այց արարից մեղաց նոցա։ Եւ այց արարից 'ի վերայ նոցա՝ որ նստէին յերկրին եգիպտացւոց, որպէս արարի այց երուսաղէմի, սրով և սովու։ Այց արարից անօրէնութեն մանկութե քո. ևն։

ԱՅՑ ԵԼԱՆԵԼ. նոյն ընդ վ. բայս պէս պէս նախինկին առմանց. *Եւ տէր յայց ել սառայի, որպէս և ասաց։ Զի ելեալ է նոցա յայց տէր աչ իւրեանց։ Ցայց ել, և ծանեաւ աչ զեւրոն։ Օրհնեալ տէր աչ խարայէլի, զի յայց ել մեզ. ևն։ *Զի աչ գթած է և մարդասէր, յայց ել ձեզ, և եստես. Ագաթ։ *Ո՛րչափ դու ինձ անհա յայց ելեալ առաւել ողորմեցիս։ Փոխանակ զի ես ոչ խնդրեցի հետևել լուսոյդ, դու ելես ինձ յայց. Նար. ճէ. ծե. հշ։

ԱՅՑԵԼԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տես ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ. *Ածային իսկ այցելականութն 'ի բաց տարեալ մղեալ վարատեր զբոլոր ուխտ չարութե. Ցհ. կբ։

ԱՅՑԵԼԵՄ, եցի. չ. Ցայց ելանել. և յանձանձել. *Ի սէր միաբանութե ընդ իւր կապակցեալ՝ այնպէս նմա այցելէր։ Զի թէ աչ զերդնէ, և ոչ այցելէ, զիս ընդ չարագործսն տռոշեցէք. Ցհ. կբ։ *Այցելես միշտ յարարածս քո. կամ Այցելուես միշտ արարածոց քոց. ժմ։

ԱՅՑԵԼԻ՛ Է. Տես 'ի բայն ԱՅՑԵՄ։

ԱՅՑԵԼՈՒ, ի, աց. գ. Որ յայց ելանէ. այցելող. այցող։ Ἐπίσκοπος, ἐπόπτος. Inspector. Որպէս Տեսուչ. վերատեսուչ. դիտող. վերակացու. ստրատեգ. վերակացու. Ներքին. Ձրէապէտ. *Եւ այս ստացուած ըն զից նորա յայցելուէն։ Ցաց զայցելուս քո յարգաւորեցի։ Այցելու և վերակացու 'ի վերայ նոցա. Ցթ. Ի. 29։ Եւ. Ժ. 17։ Ներ. Ծա. 9։ *Այցելու և օգնական է նմա (աչ). Բ. Կ. Գ. 39։ *Այցելուք ուղղագառք. Նար. ատա։

Եւ Խնամող. յանձանձիչ. պէտ ընօղ, ուփը հէրան. ենօղէրէն, գոյըրան. *ԵԹէ կորզես 'ի մեղաց, այցելու ես։ Այցելուն ապաշխարողացս. Նար. հշ. և ճբ։

Եւ Եպիսկոպոս. գիտապետ. վերադիտող. զի այս է և յն. էբիսգօբօս. Ἐπίσκοπος. Episcopus. *Ներանձնայեալք այցելու։ Զայցելուն զարմանն ընտրութեան. Նար։

ԱՅՑԵԼՈՒ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԱՅՑ ԱՌՆԵԼ. Ἐπισκέπτομαι. *Այցելու լինել որբոց և այրեաց։ Այցելու լինել օրինացն, վրէժխնդիր լինել 'ի ձեռացն հեթանոսաց. Ցկ. ա. 27։ ա. Ղ. Բ. 48։ *Այցելու մեր լեր և փրկիչ. Շար։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπισκοπή, ἐπίσκεψις. Inspectio, visitatio. Այց. այց առնելն. յայց ելանելն. որպէս Դիտողուն. տեսութիւն. զննութիւն. քննութիւն. հանդէս. մատագրութիւն. հետազօտութիւն. դադէըը, եօըլամա, ղօգլամա, թէֆթիշ. *ԵԹէ այցելութեն (արասցէ), զինչ պատասխանի արարից։ Փառաւոր առնիցեն զաչ յաւուրն այցելութեն։ ՄիԹէ 'ի վերայ այսր ամենայնիւ ո՞չ առնիցեմ այցելութիւն։ Ի տեղիս՝ ուր ոչ լինի այցելութիւն յաւիտենից. ևն։ *Որ այցելութբ տեսցէ զայսոսիկ։ Իւիցն այցելութիւն առնել։ Դիտէ այցելութեամբ։ Ցոլովք՝ որ այցելութբ քննեցին. Նիւս. խոս։ *Ամփոփ այցելութբ ուշ եդեալ ածային գրոց. Ցհ. կբ։ *Դրութիւն է այցելութիւն տեսութե իրի. որպիսի ինչ. պարապելի իցէ. առաւնոր յառաջ իրիս է այցելութիւն. Պիտ։ *Ի հաշուոյն այցելութե բանադատեալ, ուր ուրեմն ասէ, առ ըղձոյք. Եւագր. Ծոփ։

Նախախնամութիւն. տեսչութիւն. խնամ. հոգ. զարման. նազարէթ, ճօղադէրէթ. *Այցելութիւն քո պահեաց զոգի իմ։ Ոչ ծանեար զժամանակ այցելութե քո։ Այցելութբ այց արասցէ ձեզ աչ. ևն։ *Այցելութիւն՝ խնամակալութիւն կոչի. Խոսր։ *Երկնային այցելութիւն. Ցհ. կբ։ *Խնդրել զայցելութիւն հոգևորաց և մարմնաւորաց. Ցճխ։ *Առ կործանելոյս այցելութիւն՝ աշ քո։ Հնարաւորեալ կարևոր կործանմանս բարի այցելութիւս. Նար։ *Ցայտ նմանութին 'ի վեր ելանել այցելութբ որբոց և այրեաց. Սրգ. յհ. Ե։ *Ի մեր գիւղախառն պարթևաց հասցէ այցելութիւն. Ագաթ։ *Մեծաւ այցելութբ զամ պէտս բժշկութե պատրաստել. Պիտ։

Երթ 'ի տեսութիւն. զիյարէթ, թէւրիֆ. *Ցորժամ հոգւովն էջ յայցելութիւն (մեռելոց, կամ նախահարց). Նար. խէ։ Ըստ այսմ ասի, *Այցելութիւն կուսին առ եղիսաբէթ. Տօնակ։ Տօնաց։ Իսկ Եղէկ. Է. 22. *Զոր արարէք ձեզ ինքեանց պէսպէս զարդս, և պղծեսցեն զնոսա, և պղծեսցեն զայցելութիւս իմ, և մտցեն 'ի նոսա անխտիր». իմա՛ զտաճարն՝ ուր գային յայցելութիւն, և զընծայս՝ զոր տային յայցելութե անդ։

Վրէժխնդրութիւն բստ անաչառ քննութե. հատուցումն բստ յանցանաց. պատուհաս. ճէզա. *Եւ 'ի կուռս հեթանոսաց այցելութիւն եղիցի։ Եղիցի 'ի սաբաւովթ տնէ այցելութիւն չարժամմբ և որոտմամբ։ Սրով և սովով և մահուամբ սրարից այցելութեն 'ի վերայ աշխին այնորիկ։ Անից չարիս 'ի վերայ բնակչացն անաթովթայ յամի այցելութեն նոցա։ Անից 'ի վերայ նոցա չարիս յամի այցելութեան իւրեանց. ևն։

Եպիսկոպոսութիւն. գիտապետութիւն. զի այդ իսկ է յն. էբիսգօբի. Ἐπισκοπή. Episcopatus. *Եւ զայցելութիւն նորա զայն այլ առցէ. Սղ. ճը. 8. (որ և թարգմանի). *Եւ զիշխանութիւն նորա առցէ այլ. Գծ. ա. 20։ *Այցելութեց բարեզգեստից գիտաղութեց։ Ընծայեալ մատուցաւ միձականին այցելութեն, 'ի պարկեշտ պատիւ եպիսկոպոսութե. Նար. Գ. և խւ։

ԱՅՑԵՄ, եցի. ն. չ. Տ. ԱՅՑ ԱՌՆԵԼ. *Մէ խնդրեսցէ զնա, յայտ է թէ մի այցեսցէ։ Նախատեղծին այցող փրկիչ. Իգն։ Շար։ *Զէ հնար այցելոյ. Որձ. Մ. Բ. 27։

ԱՅՑԵԼԻ Է. դիմաղարի (որ բստ յն. մակբայ ասի). Արժան է տեսանել կամ պէտք էն այց առնել, դիտել, նկատել, խուզել, խնդրել, հոգալ. աղէկ մը նայելու է. պէր էյի պագմալը, մուլահազա էթմելի. Ἐπισκεπτέον. Oportet inspici, visendum est, respiciendum, dispiciendum. *Մարմին քանանային այցելի է, զի մի ինչ վնասութիւն լինասցի։ Ճառս այս նշանակ խմանալեաց է, իսկ առ 'ի միոյ՝ այլաբանութե քննողք այցելի է։ Այցելի է և խուզելի ամենայն առաւելութբ՝ բանից զեւրաքանչիւր ոք. Փիլ. ԻՆ. և բան. և ծ. բան։ *Բայց հաւասար աներկմիտս յա ասաց առնել, այցելի է. Եւագ. մպն։

ԱՆ. Մասնիկ բաղադրութե 'ի սկիզբն բառից՝ հասարակօրէն է նշանակ բացասութե կամ պակասութե, որպէս 'ի մեզ Ամ. յն. ա, ան, աբօ, նի. պրս. նա, պէ. թ. ('ի վերջէ) սըզ. զորօրինակ տեսցի յայսմհետէ յանձախութբ։ Սովին մասնկամբ բաղադրեալ դառնին առ յետինս և քանի մի այլազգական բառք. զորօրինակ ԱՆԽԱԼԱՅ, կամ ԱՆՂԱԼԱՅ. ց Անխիալ։ ԱՆՆՈՊԱՅ, նէօղէթօիդ. ց Անկարգաւոր. ԱՆՓԱԼԱՆ, ֆալանըզ, ց Անհամեստ, և այլք։

ԱՆ. Ցոչ սակաւ բառս և է նշանակ ստորասականի, բստ որում նոյնանայ ընդ նախդիր ԸՆ, ընդ. և ընդ մասնիկդ համ, որպէս համ. համա. պրս. հէմ. որպէս յն. և լտ. ἐν, ἐμ. in, im. συν, συλλ. con, coll. ևն. Տես զբառսդ ԱՆՁԱՅՆԵԼ, ԱՆՁՐԴԵՅ, ԱՆՈՅԺ, ԱՆԳԱՄ, ԱՆՏԱՌ, ևն։

ԱՆԱԲՈՂ, ի. գ. որ գրի վրիպակաւ և ԱՆԱՓԱՂ, ԱՂԱԲՈՂՈՆ ևն. Բառ յն. ա. նապօլի, անապօլէօն. ց Վերարկու. Ἀναβολή, ἀναβόλαιον. Amictus, amiculum. *Առնուն տարազ միայնակեցի, և զգենուն զհանդերձ անաբողին 'ի վերայ։ Լուծին զանաբողն (կմ զանափաղն) առաջի իմ և զգօտին, և կողմնեցան. Վրք հց. յ։

ԱՆԱԳ, ի, կամ ոյ, աց. գ. արար. է. նիգ. Κασσίτερος. Stannum. Հրահալելի սպիտակ փայլուն՝ անարգ քան զարծաթ, և ազնիւ քան զկապար. գըալայ. գալայ, էրզիր. երբ. պէդիւ. (իսկ անուն՝ երբ. և ձիւն՝ սատր. է կապար.) *Բաց յոսկւոյ և յարծաթոյ, 'ի կապարոյ և յանագէ։ Անագ և կապար և արծաթ։ Զանագ և զկապար. Թուոց. լա. 22։ Եզէկ. իբ. 18։ իէ. 12։ *Իբրև զանագ 'ի մէջ հրոյ ծախեալ ապառեցաւ. Աթան։ *Հուրն անագանն զարծաթն յագուոյն մաքրէ. Լմբ. ող. *Ծիրանագոյն իբրև զանագ (երփն երփն երևեալ)։ Զմիմեանմբ հոլովեալ զորէն անագի. Մագ. Ծք. Է. *Գայի արծաթոյ և անագոյ տեսեալ 'ի բազում նմանին. Կշռ. *Աւան, եթէ հալեսցի 'ի պղնձոյ և յանագոյ լինի. Եւր. յաւելոց.

ԱՆԱԳԱԿ. ա. Որ ինչ անագէ. անար.

ծածկեալ․ առաւել․ և որ չէ անյագ․ այլ չափաւոր․ *Այր անագան, և պատերազմող, և զօրաւոր․ Վրդն․ դփմ։ *Անագան քաջ ունել․ Վանր․ յոյժ։ *Զի ծանիցես զանագան պարզութեան զինուց [illegible] քեզ երևեալ․ Արշ․ ծա։ *Անագան լինել 'ի քաղաք, և անագան․ Գրմ․ ող։

ԱՆԱԳԱՆ, ի․ ա․ գ․ 'Όψιμος. Serotinus. Ոչ վաղուց, ոչ ընդ այգն․ ոչ կանուխ․ յամր․ յետին․ [illegible] *Ցորեանն և հաճար ոչ հարան, զի անագան էին։ Տացէ զանձրև զվաղնջական և զանագան։ Իբրև զանագան անագան․ և այլն։ *Ցուցանել զհնազանդութեան 'ի կանուխս և յանագանս․ Յճխ․ ղ։ *Գիտացեալ զվաղ և զանագան [illegible] Փարպ։ *Զկանուխն ոչ կարացեր պատուել, և զանագանն ոչ ժամանեցեր։ Ի կանուխն ժամանակէն, և յանագանն յարաձգութիւն (ապաշխարութեան)․ Նար․ կէ․ և խւ։ *Յանագանելն 'ի գոյն [illegible] լինելով․ Գէր․ [illegible] յանագան պատահարէ, կամ վասն անագան [illegible]։

Տարաժամ, երեկոյ․ մօտ 'ի ժամ ագանելոյ ընդ երեկս․ [illegible] *Անագանն 'ի վերայ հասանէր, կամեցաւ անդ ագանել գիշերն․ Ճճ։ *Վասն անագան ժամուն [illegible] Փ․ Գ, Է․ 11։ *Թողում վասն անագան ժամուս․ Կոչ․ ձգ։

ԱՆԱԳԱՆ․ ԱՆԱԳԱՆ ՈՒՐԵՄՆ․ մ․ 'Οψέ. Sero. βραδέως, tarde. Ցետ անցանելոյ ժամանակին․ յետոյ ուրեմն․ Տես զկնի և ԱՆԱԳԱՆԻ՝ [illegible] որպէս Ընդ երեկս․ [illegible] *Եթէ վաղ, և եթէ անագան, [illegible] մարմնոյն․ [illegible] *Ոչ կարէ վաղ առնիցէ և ոչ յոյժ անագան․ Եղիշ։ *Որ անագան 'ի ձեռս [illegible] Գէփ։ *Կանխաւ նկատեալ զոյնս՝ և ոչ անագան ապաշխարեցի․ Նար․ [illegible] *Գանձս անագան և մեք զնոյն խոստովանիմք։ Սորվեցիր գոնէ անագան 'ի չարեաց․ Լմբ․ [illegible] *Գէթ անագան երբեք զմտեսցուք առ լոյսն մեր [illegible] Դարձցուք գոնէ անագան [illegible] ապաշխարութեամբ․ Խոսր․ ձմ․ և գործ։ *Անագան ուրեմն խոստովանեալ [illegible] Գէփ։ *Ցետ կամաց մեր [illegible] անագան ուրեմն և ըստ մարմնոյ․ Լմբ․ [illegible]։

ԱՆԱԳԱՆԱԳՈՅՆ․ ա․ մ․ Առաւել կամ կարի անագան․ յերկարաձգելով․ *Անագանագոյն [illegible] Փարպ։

ԱՆԱԳԱՆԱ[illegible]․ ա․ 'Οψίσπορος. Qui sero seu tarde seritur. Անագան սերմանեալ․ [illegible] *Ցորեանն և հաճարն ոչ հարան, զի ոչ էր բուսեալ․ քանզի անագանաբոյսք էին։ Հաճար և ցորեան չհարան, քանզի անագանաբոյսք էին․ Ելք․ Թ։ Կիւրղ․ Ել։

ԱՆԱԳԱՆԱՑԵԱԼ․ Իբր Անագանեալ․ [illegible] անագան․ որ 'ի յետին [illegible] անագանեցեալ [illegible] Համամ․ առակ։

ԱՆԱԳԱՆԵՂ․ ա․ Անագան եղեալ կամ ծնեալ․ յետ ժամանակի գոյացեալ․ և ոչ [illegible] կամ յառաջադրական․ 'Οψιγενής. Sero genitus, factus; tarde natus. [illegible] (որպէս երկրորդ [illegible]) [illegible] Անագանեղ [illegible] գնա,

որ անգրին է քան զամենայն յաւիտեանս և ժամանակս։ Թէև է անագանեղ՝ ըստ որում մարդ է, այլ էր նախ քան զյաւիտեանս որպէս ած․ Պրպմ․ ճ․ ճ։

ԱՆԱԳԱՆԵՄ, եցի․ Տ․ ԱՆԱԳԱՆԻՄ, եցայ։

ԱՆԱԳԱՆԻ․ մ․ Անագան, իբր 'ի տարաժամել աւուրն․ ընդ երեկս․ յերեկոյի․ Ἑσπέρας, ἐν ἑσπέρᾳ. Vespere. Երեկոյեան, ուշ, տարաժամայն․ *Այր մի ծեր եմուտ 'ի գործոյ յանդոյ անագանի։ Եւ եկ անագանին ննջեաց յանկողնի իւրում․ Դտ․ ժԹ․ 16։ Բ․ Թգ․ ԺԱ․ 13։ *Անագանի ածել առ նա զհեւանդս իւրեանց․ Ոսկ․ մ․ Բ․ 2։

Եւ իբր Անագան ուրեմն․ *Եւ ոչ գէթ անագանի զգաստանայր դառնալ յերկիւղն եդ․ Արգ․ Ա․ Պ․ Դ։

'ԱՆԱԳԱՆԻՄ, եցայ․ Յ․ որ և ԱՆԱԳԱՆԵՄ, եցի․ Ն․ Χρονίζω. Tardo, moror. Յամենալ․ յապաղել․ դանդաղել․ քան զժամանակն յետոյ մնալ՝ ժամավաճառ լինելով․ ուշանալ․ [illegible] *Գայ, և ոչ անագանեսցի։ Որ գալոցն է, եկեսցէ և ոչ անագանեսցի․ Եր․ ԺԳ․ 1։ Ամբ․ Բ․ 3։ *Որոտքը անագանեալք, որք զխորս գետոցն ոչ ժամանեն որոտալ․ Արշ։ *Զկոյսք անագանեալք 'ի ցանկալի՝ մտանելն․ Ամբ․ անփ։ *Զի մի առաւել ծուլութբ անագանեսցուք․ Խոսր։ *Մեղմագնաց գնացիւքն յամեն և անագանեն․ Վեցօր․ Գ։

Եւ Ցանագան ժամու՝ ընդ երեկս գալ․ 'Οψίζω. Vesperi venio. *Կանխեալ, և անագանեալ՝ արձանանայր․ Ա․ Թգ․ ԺԷ․ 16։

ԱՆԱԳԱՆՈՍ, ի, աց․ գ․ Բառ յն․ անագնօստէս․ այսինքն վերծանող․ 'Αναγνώστης. Lector. Ընթերցող յեկեղեցւոջ որպէս դպիր․ *Ութերորդ դաս եկեղեցւոյ անագանոսք, որ թարգմանի ընթերցողք․ և գործ է սոցա ընթեռնուլ զմարգարէս և զքնագիրս և զվարդապետականս․ Լմբ․ պտրգ։ *Երիցանց, և սարկաւագաց, կամ անագանոսաց․ Ագաթ։ *Յորժամ առեալ զեսային ընթերցար, զկարդ անագանոսացն ուսուցեր․ Լծ․ նար։

ԱՆԱԳԱՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Անագան գոլն․ անագանելն․ յետին ժամանակ․ ուշանալն․ [illegible] *Կանուխքն ('ի բուսոց) ըստ կանխութե, և անագանքն ըստ անագանութե․ Վեցօր․ Բ։

ԱՆԱԳԱՆՈՒՍՈՒՄՆ․ ա․ 'Οψιμαθής. Sero discens, vel doctus. Անագան ուսանող․ 'ի հասուն հասակի կրթեալ յուսումն․ [illegible] *Ցորս թէպէտև այնքան անագանուսումն էր, յոյժ սաստկութբ քան զնախաժամանեալսն զօրանայր․ Աճաբ․ կիղր։ *Այսպիսեօք հրաշեալ (լինէր), վասն զի անագանուսումն էր․ Ճ․ Բ․ 'ի կիւրղ․ ԵԷԳ։

ԱՆԱԳԱՆ ՈՒՐԵՄՆ․ Տ․ ԱՆԱԳԱՆ։

ԱՆԱԳԵԱՑ․ ա․ Κασσιτέρινος. Stanneus. Ցանագէ կազմեալ․ նման անագի․ [illegible] *Տեսին զվէմն անագեայ 'ի ձեռին զօրաբաբելի․ Զքր․ Դ․ 10։

ԱՆԱԳՈՐՈՅՆ․ ա․ գրի և ԱՆԱԳՈՐՈՆ․ ԱՆԱԳՈՐՈՒՆ․ ԱՆԱԳՈՐՈՎՆ․ Իբր Անգորով․ անգութ, անկարեկից․ խստասիրտ․ 'Αστοργος. Naturalis amoris expers. ἀσυμπαθής, adfectu carens. ὠμός, crudelis. [illegible] *Անմիտք, ուխտազրուժք, անագորոյնք․ Հռ․ Ա․ 31․ ուր ՄԷՊ․ *Անագորոյնք, այսինքն անգորովք և անգութք։ Անագորոյն, անյագ գառնութբ․ Արիստոտէլ․ Գրչ։ *Ցանագորոյն թշնամեացն եղծանէին կարգք և օրէնք։ Անագորոյնս համարիս զայնոսիկ, որք ոչ ընդ քեզ ագայցեն։ Զանց առնես անագորոյն մօրք․ Ոսկ․ Եւ․ և ԷԲր․ և Մփբ։ *Զեմ անագորոյն իբրև զձեզ․ զի անձանց առեալ էք, և այլոց թշնամի։ Այսպիսի անագորոյն ապականչի պատահել։ Անագորոյն բարուք․ Պէփ։ *Անագորոյն է վաշխն, այն և անողորմ առնէ․ Մանդ։

Իբր Անմիտ․ անխմաստ․ անբան․ անզգամ․ անտեղի․ [illegible] 'Ασυνετῶν, εὐήθης, ἀνόητος, ἄλογος. Insipiens, stultus, stolidus, absurdus. *Հայէի յանագորոյնս, և մաչէի․ Սղ․ ՃԺԷ․ 158․ ուր Լմբ․ *Որք յանմտութէ զունկն ոգւոց խաւարեցուցին"։ *Եւ այս անագորոյն մնաց է․ Բ․ Պ․ Բ․ 33։ *Յիմարք էցէ, և անագորոյն։ Ցանագորոյն կարծեաց անտի երկնչէր։ Ի բաց բառնալ զանագորոյն կամսն։ Անագորոյն ախտիցն։ Ոչ գոյ ինչ անմտագոյն քան զնոսա, և անագորոյն․ Ոսկ․ յհ։

Եւ Անամոքելի․ անզեղջ․ *Անգարձք 'ի մեղաց, և անագորոյնք 'ի չարեաց․ Եղիշ․ Երեց։

ԱՆԱԳՈՐՈՅՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ որ և ԱՆԱԳՈՐՈՆՈՒԹԻՒՆ․ ԱՆԱԳՈՐՈՒՆՈՒԹԻՒՆ․ 'Ωμότης. Crudelitas. Անգթութի․ անողորմութի․ որ ըստ յն․ հմութիւն կամ խակութի ասի․ *Նոքա անագորոյնութե են, և սոքա մարդասիրութե։ Ցափշտակելն և ագահել ոչ մարդկան զգօնութէ է, այլ՝ գազանաց անագորոյնութե։ Մի՛ այսուհետև յանագորունութեն կործանիցիմք։ Զնոցա անագորոյնութեան ցուցանէ․ Ոսկ․ Մփբ։ *Անագորոյնութե գթով առողջանայ․ Խոսր։ *Զեն՝ մարդոյ, և անագորոնութեն որպէս չար դիւի․ Մանդ։

Եւ իբր Անբանութի․ 'Αλογία. Brutalitas. *Մտանէր զինքն 'ի ձեռն ամբոխին, որք լի էին անագորոնութբ (կամ անագորոյնութբ)․ Ոսկ․ յհ։

ԱՆԱԳՈՐՈՆ․
ԱՆԱԳՈՐՈՎՆ․ } Տ․ ԱՆԱԳՈՐՈՅՆ։
ԱՆԱԳՈՐՈՒՆ․

ԱՆԱԳՈՐՈՒՆԱԳՈՅՆ․ ա․ Առաւել կամ կարի անագորոյն․ *Քան զամենայն մարդիկ անմտագոյնք և անագորունագոյնք․ Կոչ․ ծէ։

ԱՆԱԶԱՏ, ի կամ ոյ, աց․ ա․ 'Ανελεύθερος. Illiberalis. Δυσγενής. Ignobilis. 'Αγνωστος. Ignotus. Որ չէ ազատազգի և ազատաբարոյ․ նուաստատոհմ․ ռամկական․ անտոհմ․ և ծառայական․ [illegible] *Ազատն և անազատն․ Յհ․ կբ։ *Բազմութեն զօրացն՝ ազատացն և անազատացն․ Փարպ։ *Ծառայք արտաքսեալք 'ի տանէն ըստ անարժանութե անազատոյ․ Սարկ․ քհ։ *Արդի մեծատունքս քան զամենայն աղքատս են անազատք։ Ինձ՝ որ 'ի պատուի փառացն են, անազատս երևին, եթէ ծառայամիտք իցեն։ Չիք ինչ՝ որ այնպէս անազատս առնէ, որպէս զմեծագայլութեն․ Ոսկ․ Մփբ․ և զլ․ և Ա․ փիմ։ *Առն անազատի զաւ տաաիկ ոչ կարացէք առնել․ Պփմ․ ող։

ԱՆԱԶԱՏ․ Անմարդի․ ամարդի․ խօրէաբ․ և ժլատ․ [illegible] *Ոչ հատուցանելով զայլոցն՝ անազատ լինէր, և ապախտաւոր․ Փիլ․ [illegible] *Զի մի կարծիցի անազատս ինչ առնել, կամ անազատս ինչ խօսեսցի․ Ոսկ․ Մփբ։ *Անազատն մօրք և փոքրահոգին․․ փոքրահոգին և անազատ միտքն։ Անազատ ուշութի․ Լմբ․ առկ․ և [illegible]։

ԱՆԱԶԱՏ․ Իբր Հարկատորեալ 'ի մար-

գահաւանձել. աչառօղ. և բանական. ակամայ. *Առ 'ի բազմաց փառաւորութիւն անազատս գործէ. Ոսկ. մտթ.: *Խնդրուածք և աղաչանք անազատս. Պտմ. աղ:

ԱՆԱԶԱՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. որպէս Ծառայական. անշուք. *Ծառայից վայելուչ հանդերձք անազատականք. Արիստ. առաք.:

ԱՆԱԶԱՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνελευθερία. Illiberalitas. Տմարդի ագահութիւն. ժլատութիւն. ռչգութիւն. նէքէսլիք, խասիսլիք. *Անազատականութիւն է չարութիւն անձին՝ ըստ որում շահի ըղձացեալք լինին յամենայն կողմանէ. Արիստ. առաք.: *Ռամկութիւն, և անազատականութիւն. Լմբ. ող:

ԱՆԱԶԱՏԵԼԻ. ա. Ուստի չէ մարթ ազատիլ. քուրթուլմազ. *Զարաչար մեքք յանազատելի ծառայութիւնն. Եղիշ. Գ:

ԱՆԱԶԱՏԻԿ. ա. Անազատական. անարգ. ցած. ալչագ. *Իշխան, 'ի գլուխ և 'ի վախճանս անազատիկս ծնեալ. Ոսկ. մ. ա. 20:

ԱՆԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութիւն ազատութեան. ծառայութիւն. և Ապատահմութիւն. ալչագլըգ, հագարէթ. *Անազատութիւն և տարագրութիւն քանանու. Փիլ. լին.: *Խոնարհեցին ազատքն յանազատութիւն աղախնեացն. Եփր. ծն.: *Անազատութիւն հրէական օրինացն. Փարպ.: *Ամուրին չհամարի այլ ինչ կարի անազատութիւն, քան՝ զկինն չունել. Ոսկ. Ե. փիլ.: *Կորուսեալ զազատականութիւն իւր անազատութիւն չարութեանն. Ճ. Գ.: *Թէև մեծատուն է ընչիւք, բայց միայն անազատութե կարօտ է. Լմբ. առկ:

Եւ Անազատականութիւն. ռչգութիւն. խասիսլիք. *Անազատութիւն տեսակք երեքեն, չարաչահութիւն, ժլատութիւն, և անհաղորդութիւն. և է յատուկ անազատութեանն՝ յոյժ փոյթ ունել ընչիցն, և ոչինչ նախատինս համարել յայնոցիկ՝ որ շահու առիթ լիցին. Արիստ. առաք.:

Եւ Գռեհկութիւն. գործ ոճնլքոր մարդկան. յանդուգն ձեռներիցութիւն. լիքնագլխութիւն. խօրէօթլըգ. (որպէս թէ դրեալ լինէր ըստ յն. Ապազատութիւն). Ἀπελευθέρωσις. *Անազատութիւն գործելով 'ի կամակորութէ ինքնահաճ միջա վիճելին հոմիւք. Փիլ. իմաց.:

ԱՆԱԶԱՐՄԱԲԱՐ. ա. մ. } Գրի և Ան-
ԱՆԱԶԱՐՄԱՊԷՍ. մ. } զարմաբար. Անզարմապէս. որպէս թ. ղորղուլ, ղորղ իլէ. Ῥαγδαῖος, ῥαγδαίως. Impetuosus, impetuose, abrupte, magna vi. Բռնաւ, և բռնի. ուժգին. անագորոյն. անխնայ. անգութ, սաստիկ. զօրով, խէյմէթ. *Մի լինիք զօրագլուխք անազարմաբարք (կամ անզարմաբարք) և անագորոյնք. Եղիշ. Ը: *Անազարմաբար սաստկելով. կամ ի բերան արոյ անզարմաբար արկեալ. Սոփ: *Դատաստանաւ, և ոչ անազարմաբար (կամ անզարմաբար) դատէ. Վրդն. ողբ.: *Հարկեալ զգուշաբար, և ոչ անազարմապէս ('ի լս. ուժգնագոյն, ալենգ), սաստ. քանզի անդիմադրաց, թէ 'ի հանդարտ հարկանելոյն մեռանիցի, Նիւս. բն. է: *Մի անազարմապէս առ միմեանս լինել, այլ կարողաց՝ ողորմութե առ անկարսն խոնարհիլ. Մխ. դտ. ա. 5:

ԱՆԱԶԳԱԲԱՐ. մ. Իբրև անազգի. անարի վատութե. կէնլէքսիզլիք. Ἀγεννῶς. Ignave, non generose. *Զի զարհուրիս 'ի հանդերձելոյն, որ ոչ անազգաբար և զան-
ցեալս յուղարկեցեր. Բրս. ձրգ:

ԱՆԱԶԳԱԿԱՆ, ի, աց. Տե՛ս ԱՆԱԶԳԱՑԻՆ. *Մեկնեցէք ինձ քահանայք, անհայր անմայր անազգականի. Գնձ.:

ԱՆԱԶԳԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Օտարութիւն յազգակցութէ. անհարազատութիւն. *Արկանէր առ նոսա զանազգակցութիւնս. այսինքն ցուցանէր զնոսա չլինել որդիս աբրահամու. Ոսկ. յհ.:

ԱՆԱԶԳԱՑԻՆ, ծնոյ, ոց. ա. Ոչ համարեալ յազգահամարի. անծանօթ ըստ ազգի. անազգական. *Անհայր անմայր անազգային, և քահանայ մծային. Ցր. ու:

ԱՆԱԶԳԻ, գւոյ, գեաց. ա. Ἀγεννής. Ignobilis. Աննշան ազգաւ. ապատոհմ. 'ի նուաստ զարմէ. ալչագ, հագիր, ասըլ դէյիլ. *Անազգիքն փառաւորեցան, և արհամարհեալքն պատուեցան: Նուաստից, բարձրագունից. բարետոհմից, անազգեաց. Ածաբ. նորէփ. ն. ճգն: *Ճոխից և անազգեաց, աղքատաց և փարթամաց. Արծր. Դ. 11: *Որք միանգամ անազգիք էին 'ի վաշտս. և անձամբ երևելիք. Խոր. Բ. 61: *Անազգի ատաց. ընդ այս ուրախանալ պարտ էր քեզ. Սարգ. յհ. Դ:

Եւ Օտարազգի, կամ վատատոհմիկ. դրօփ կամ ցած ազգէ. *Զանազգիսն 'ի բաց լքեալ հերքեալ, և զհարազատութիւն ազգի իւրոյ նորոգեալ. Ցհ. կբ: *Ոչ կամեցեալ խառն կարգօք և անազգի մարդկամբ վարել զթագաւորութիւն իւր. Ուռհ:

ԱՆԱԶԴ. ա. Ἀκήρυκτος. Non denunciatus. Որ ինչ լինի առանց ազդելոյ. յեղակարծ. նաղէհան, նագէհանտ. *Անհաշտ թշնամի է, և անազդ և անզգալ պատերազմ կոչեցաւ ընդ մեզ. Ոսկ. մ. ա. 13:

ԱՆԱԶԴԱԿ, ի, աց. ա. Որում ոչ ազդի ինչ խրատ կամ հնարք. տռահակ. անզգայ. անզգամ. ապիրատ. անհնարին ինչ կամ չար. փէնիօիզ, խուլահ կէլմէզ, չարէօիզ. *Իսկ չարն կարի յոյժ յոռի այլ անազդակ է յաղագս նախախնամութեան. Փիլ. նխ. ա: *Անազդակ, խեռ. Հին բռ: *Գործք անարժանք, և կործանումն անազդակ: Վասն ապիրատ և անազդակ չար գործոց: Զձախող և զանազդակ իրաց բուռն հարեալ. Ցհ. կբ:

ԱՆԱԶԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀνενέργητος. Որում կամ որ չազդէ ինչ ումեք. աններգործելի. *Հնար է և ցանկութեան մեռանել, և անազդական մնալ: Կարեն անազդական առնել զմարմինս 'ի թունոց չար գազանաց. Ոսկ. մտթ. ն. եօ:

ԱՆԱԶԴԱԿԵԼ. չ. Անզգամել. անսաստել. տռահակել. դժկամակել. զայրանալ. *Սովոր ճնշել պարտ վարկաւ [illegible] անազդակելոյն. Ոսկ. եօ: *Տեսանէ զխստութիւն կացի անազդակելոյ 'ի քաղաքի. Պիտ: *Ոչ կարէին աղաչել զքաղանչելիսն յայտնապէս անազդակելով. Եղիշ. մտթ: *Անազդակել, և դառնալ 'ի բամբասանս: Անազդակել և դառնալ. Փիլ: *Անազդակել. խեռել, կամ ընդդիմանալ. Հին բռ:

ԱՆԱԶԴԵԱԼ, եւոյ, ոց. ա. Անազդ. ոչ ազդեալ կանխաւ. անծանօթ. նամալիւմ. *Անազդելոյն և անհամբաւելոյն (չհաւատալին). Ագաթ:

ԱՆԱԶԴԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Անզգալի. անըմբռնելի ազդմամբ կամ զգայութեամբ. փօռյօւըմաց, ղայբ մայուս. *Ըստ անազդելի և անստահմանելի մեծութեան այս. Վեցօր. ա: *Բարբառով իմն անազդելեաւ ծածկեալ զայն պատասխանել. Նար. խը:

Եւ իբր Անազդական. աններգործելի. *Ցամենայն չար ցանկութեանց անազդելիք եղիցին. Խոսր.: *Անազդելի պատրանաց չարին. Նար. ղէ:

ԱՆԱԶԴՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. ըստ ա կամ բ նշ. *Վախճանին զանազդողական զմահն. Խոսր.:

ԱՆԱԶՆՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀγένεια. Vilitas. Պակասութիւն ազնուական բարուց. տմարդութիւն. կօդօռլըգ. խօրէօթլըգ, էդնէօրլըգ. *Հեռանի անազատականութե... յոյժ ցածութիւն, անազնուականութիւն, մարդատեացութիւն. Արիստ. առաք.:

ԱՆԱԹԵՄԱՅ, կամ ԱՆԱԹԵՄԱ. գ. Բառ յն. Ἀνάθεμα. որ է մերժումն, որպէս Բանադրանք, նզովք. աֆօրօս, էլէնճ, լանէթ: Մաշտ: Կանոն:

ԱՆԱԹԵՄԱՅԵՄ, եցի. ն. Ἀναθεματίζω. Exsecror, diris devoveo. Նզովել. անիծանել. բանադրել. լանէթ օգունմագ. *Անէծ և անաթեմայեաց զնա. Ճ. Գ.:

ԱՆԱԹՈՌՔ. գ. Որպէս Սերովբէք և քերովբէք զանազանեալք 'ի դասուց Աթոռոյն: Եղիշ. բողմ:

ԱՆԱԼԱՆԱԼ, ացայ. չ. Անալի լինել. անհամանալ. անլի օլմագ. *Եւ վասն զի անալացան միտք իմ, շնորհեա քո աղաչմամբ տուն համեմեսցէ զախտ իմ. Վրք հց. Ի:

ԱՆԱԼԵԿՈԾ. ա. Ոչ ալեկոծեալ. խաղաղ. հանդարտ. անխռով. իւրինսուզ. *Հասից յանալեկոծ և յապահով նաւահանգիստ. Փարպ: *Անալեկոծ յամենայն հողմոց չարութէ. Սրգ: *Խաղաղութիւն ունել յինքեան անալեկոծ հանդարտութե. Նիւս. եր: *Անալեկոծ վէմ, կամ կեանք. Գր. աւ. Ոսկէփոր:

մ. Առանց ալեկոծութե. խաղաղութե. *Որ բանելով զթևս՝ անալեկոծ անցուցէ զքեզ. Կլիմաք:

ԱՆԱԼԻ. ա. Անաղ. անհամ. անլի. դուզսուզ. յն. անալօս, Ἄναλος. *Ցաղ է յանալի ջրերոյն լինի լեղ. Ոսկիփոր:

ԱՆԱԼՈՑԱԳՈՅՆ. ա. Որ չէ ալոցագոյն. ոչ ննդարար, և ոչ պտղածին. իսկ կարի անալացեալ և աներեր. անհամ, անպէտ և մնացական. *Դեղձաթ անալոցագոյն է... արմատն ալոցագոյն. Փիլ. լին: *Զյորձանուտն բաժանէ ընդհարմամբ զանալոցագոյն բերմունս կենդանեաց. Սկեւռ. 'ի լմ: ('ի Հին բռ. ինչ յամսեան գրի. *Անալոց. անհամ կամ անաղի):

ԱՆԱԼՈՒԹ, որ և ՃԱՆԱԼՈՒԹ. Տ. ԸՆՁՈՒՂՏ. Καμηλοπάρδαλις. զիւրաֆա, զիւրաֆէ: Օրէն. Ժտ. 5: Գաղիան: Խոր. Յ: ուր ասէ՝ գտանիլ 'ի գուզարս, որպէս և յեթէովպիա և 'ի հնդիկս:

ԱՆԱԽՈՐԺ. ա. որ և ԱՆԱԽՈՐԺԵԼԻ. Ἀηδής, ἀβούλιτος. Injucundus. Որ ինչ ոչ է ախորժելի. անհաճոյ. անհոտ. փօսուղ, նախօշ, նա մագպուլ. *Անախորժ ճաշակ. Խոսր: *Անախորժ դառնութե պտղոյ. Նար. Ե: *Խնդրէ զանախորժան ախորժակս. Մագ. ԻԵ:

Եւ Զախորժող. դժկամակ. էրէօ դօրճինօղ, հազ էթմէյէն. *Սիրտ բնաւ անմարմին, և անախորժք չարի. Լմբ. ող:

Կամ Որ անախորժանաց, որ հեռացեալ է յախորժից. *Անախորժ լիցի կոկորդն որ ծկլայ. և դարձեալ այլ ընթեսցէ, և փախնէ. Ար. Կիւրղ:

ԱՆԱԽՈՐԺԱԲԱՐ. մ. Ἀβουλήτως, ἀβούλως. Involuntarie, inconsulte. Առանց ախորժանաց կամ հաճութե. դժկամակութե. ակամայ. անխորհրդաբար. իսթէմէյէրէք. *Անհաւատալի է, զոր ինչ քակեցինն ուղղակի, չինել անախորժա-

...րոյ՝ Ղուկաս զասէ, թէ եւ և հայր իմ ... մի եւ, անհաւան լինին անախորժաբար։ Ոչ զգայուն՝ անախորժաբար առնուլ կամ անախորժաբար ծնանել զորդի. Կիւրղ. ղուկ. և ծննդ։

ԱՆԱԽՈՐԺԱԿ, ի, աց. Տ. ԱՆԱԽՈՐԺ բաժ ինչ. *Յանախորժակացն առնորժից հրաժարել. Մագ. ԽԵ։

ԱՆԱԽՈՐԺԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. *Կայթից անախորժականաց կառնեալ հրոջ. Նար. ՃԸ։ *Զանձկալիս նոյն անգրն անախորժականի. Ոսկ. մ. Գ. 14։

ԱՆԱԽՈՐԺԱՆԱՅ. որ ինքն. Հաստատ. ... յախորժից. ... *Որ 'ի հոգեւորս է, անախորժ. ժամանակ յանձնեալ ախորժակաց իւրոց. Ոսկիփոր։ Նար. խր։

ԱՆԱԽՈՐԺԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Անախորժ. անհաճոյ. նողկալի, նանրագոյն. *Կերակուրս անախորժելիս, զի գլխոցս ա... Հաւատ. առ։ *Անախորժելի յանդիմանութեան. Յհ. ԽՄ. ԷԼ։ *Բանք անախորժելիք. Սրգ։ *Ջուր անախորժելի։ Անախորժելիս համարեցին։ Զանախորժելիսն քո. Նար։ *Եթէ հաւանականք ձեզ, այլ զոհութեան. այլա թէ անախորժելիս, և այնպէս գոհութիւն. Ը. Բղխ։ *Իսկ Թէոփիլոս անախորժելի թուեցին գիտացն յունականս. Վրք. ...

ԱՆԱԽՈՐԺԵԼՈՒԹԻՒՆ. } գ. 'Αβουλησία. Nolle.
ԱՆԱԽՈՐԺՈՒԹԻՒՆ.
ԱՆԱԽՈՐԺՈՒՄՆ, ժման.

Չկամութիւն. զզուանութիւն. փախստեան. 'Ի վերայ այսց արտաքսեալ կային են, ախորժումն և անախորժութիւն լինի։ Եւ ոչ ... անախորժմամբ սիրելոց ... անախորժելութեամբ։ Անախորժելութեամբ, կամ անախորժութեամբ ծնանել զնա։ Որ 'ի բնութեան են յառաջ եկեալ, ոչ ախորժելով են, և ոչ անախորժութեամբ ընդ... Կիւրղ. գնչ։

ԱՆԱԽՏ, ի,ից. ա. 'Απαθής. Illaesus. Առանց ախտից ցաւոց կամ կրից. *Անախտ յանձնայն չարչարեալ մնալ։ Ոչ կարէ ... (ընդ մահ ախտելոյ), և ոչ անախտ կալ մնալ. Փիլ. Իմաստ։ *Անախտ և անփորձ բնութեան կենաց. Պիտ։ *Մեղքք ... անախտ կենանք. Նար. Է։

... կամ Անապակական. *Եթէ իցեմք զանազանել անախտ կերակրոց. Եղիշ. Է։ ... անախտ սրբութեան։ Ցարդ ... ծնունդս անախտս. Նար։

ԱՆԱԽՏ. մ. Տ. ԱՆԱԽՏԱԲԱՐ. *Որ ... և ծնաւ անախտ, ... 'ի ծնունդս (կամ զախտի ծնունդս). Շար։

ԱՆԱԽՏԱԲԱՐ. մ. 'Απαθῶς. Sine passione, sine affectu. Առանց ախտից ցաւոց կամ կրից. և Անապականաբար. *Անմեղ, ... 'ի ... առաքինութեանց, և ծնաւ անախտաբար. Ոսկ. 'ի յոհան։ *Անախտաբար ծնանելով 'ի քէն. Շար։ *Զերկնային ... անախտաբար ... Պիտ։ *Մինչ ծնող և յառաջ... անախտաբար և անժա... և անփոփոխապէս. Աթ. որս. Գ։ *Յորդ ... անախտաբար ծնանելին ընդ... Վեցղ. Յ։ *Աճէ և բանն, քանզի անախտաբար է ծնանելն։ Անախտաբար ... և ... Ը. Բղխ. և հրէից։

ԱՆԱԽՏԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ա... կամ առաւել անախտ. *Ա՛յլ է ... և այլ է քան զանախտ ... Կլիմաք։

ԱՆԱԽՏԱԾԻՆ. ա. Անախտաբար ծնեալ. *Անախտածին Նիւթ (լոյսն)։ Ցանկենդանեաց անախտածինն. Քեր. քերթ։

ԱՆԱԽՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անախտ. անարատ. մաքուր. մաքրական. *Կենացն անախտականաց։ Բժշկեալք անախտականիւք։ Օծեալ զգլուխս անախտական իւղովք. Նար։ *Հարսանիքն անախտական. Նիւս. Էրգ։ *Անախտական մաքուր դրկին. Ցն որդի։ *Անախտական սիրարկու. Նար. ՂԷ։ *Վասն բարեզարդութեան անախտականաց (հրեշտակաց). Նար. ՅԾ։ *Տալ քահանայից վարս անախտական, արկաւագաց ոգի զգաստութեան. Գնձ։

ԱՆԱԽՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. *Հրեշտակացն անախտականութեան. Նար. ԿԶ։

ԱՆԱԽՏԱԿԻՐ, կրի. ա. Ոչ կրող զախտ ցաւոց և կրից մարմնոյ. անչարչարելի. անայլայլելի. *Անախտակրին ախտակրութեան 'ի մարմնի. Գագիկ առ ...։ *Ցանախտակիր բնութեն ոչ մերձէր. Սարգ. ա. պետ. Է։

Եւ Ազատ յախտաւոր կրից հոգւոյ. *Իբր անախտակիր աղականութեց որ 'ի մեզ չարժմանց։ Հաշտեալ անախտակիր. Նար. Ժ. ՀԷ։ *Անախտակիր կերպարան. Նար. ԾԲ։ *Բազմանալ 'ի միմեանց անախտակիր (այսինքն առանց ցանկութեան). Զքր. ԽԲ։

Եւ իբր Անկարեկից. *Որ զմեզս ամենից ինքեան ոչ համարեցի... որպէս անախտակիր գոլ բնութիւս. (որ հայի և 'ի նախընթաց նշ)։ Բաշխող ժլատ, ոգի անախտակիր, բարք առեցող. Նար. Ծ. ԾՉ։

ԱՆԱԽՏԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. 'Ασυμπαθής. Qui miseratione alieni mali non tangitur. Անկարեկից. որ ոչն վշտակից լինի այլում. ... *Մի կարծէք անգութ և անախտակից զնա. Ճ. Ժ. և Բրս. գոհ։

ԱՆԱԽՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Ασυμπαθές. Անկարեկցութիւն. չախտակցելն. անգթութիւն. *Զանախտակցութիւնն իւրև զգայականայն լինի արտաքս խոստովանեցոյց. Բրս. գոհ։

ԱՆԱԽՏԱՆԱԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ոչ անկեալ 'ի ներքոյ ախտից մարմնոյ և հոգւոյ. *Անախտանալի բանն Աստ. Սարգ. ...։ *Կայ և մնայ անախտանալի. Վրդն. ող։ *Ո՛չ լոռ բնութեն, որ անախտանալին է։ Ոչ հիւանդացաւ անախտանալին. Եղն. Ժբ։

ԱՆԱԽՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Անախտ գտանիլ. ազատանալ յախտից հոգւոյ կամ մարմնոյ. *Իբր թէ անախտացաւ, արհամարհեաց զժուժկալութիւն։ Արքին ... ական ... անախտացան. Լմբ. ող։ *Դու, և որք ընդ քեզ յաղագս ... անախտացան։ Մեծ իցէ՛ որ ախտիւ (կամ յախտէ ազատել՝) անախտանայ, և մնայ. Կլիմաք։ *Կամիս ամբիծս և անախտացեալս. Մագ. ԽԷ։ *Մինչ զանախտացեալ և զհեռացեալ յաշխարհէ զոգին 'ի սիրոյն այ առաքումն. Լմբ. առ։

ԱՆԱԽՏԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԱԽՏԱԲԱՐ. 'Απαθῶς. *Հոգին սէր է մի և նոյն՝ զանազանաբար և անախտապէս յամենեսին նեռ գործեալ։ Անբաժանաբար և անախտապէս. Կիւրղ. գանձ։ *Որով ուրախանայի անախտապէս յանդորրութեան բերկրութե. Պիտ։

ԱՆԱԽՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. *Լեալք մեր առաջնոցն զանախտաւորութիւն երկնաւոր. Եղիշ. Է։

ԱՆԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Απάθεια. Adfectuum vacuitas, sanitas, integritas. Անախտ վիճակ. ազատութիւն յախտից հոգւոյ կամ մարմնոյ. առողջութիւն. անարատութիւն. որ և ԱՆԱԽՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ԱՆԱԽՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. անփոփոխելի ... *Զանախտութիւնն զգեցեցին համբարձեալ ընկալցի. քանզի եթէ անախտութիւն ընդունեցաւ զանձն, կատարելապէս բարեբախտին լինիցի։ Որ առաքինութեամբն է ցանկացեալ, ոգիքն նորա միշտ յանախտութե կան մնան. Փիլ. այլաբ. և նխ. Ա։ *Զինչ օգուտ 'ի բաղում անախտութեցն, 'ի միոյ ախտէ ապականեալ մարմինն. Բրս. Եկեղ։ *Զէ և չէ օգուտ 'ի բազում անախտութեց հոգւոյն՝ երբ միով ախտիւ արատաւոր լինիցի. Սարգ. յկ. Է։ *Այց միշտ յանախտութե անցեալ մնացին գոյացութիւնքն. Պիտ։ *Պատահեալ վիճակի անմահութե և անախտութե. Ը. տպէն։ *Փոխանակ անախտութե խոստացեալ յաջս նոցա գառաքել. Լմբ. պտրգ։ *Որք առանան զայն առաքինութիւն, գիւրաւ առանան զանախտութիւն. Վրք հց. Գ։ *Փոխադրութե էաք կարող ընդ ախտից, զի զայսոսին յանախտութե փոխեալ կացուցէ. Աթ. Գ։

ԱՆԱԾԵԼԻ. } ա. 'Ακαμπής. Inflexibilis, rigidus. Զոր
ԱՆԱԾՈՒ. } չէ մարթ ածել յինքն կամ թեքել. անկորանալի. կարծր. որ և ... *Եսաւ է կաղնին անածելին և անխոնարհեցուցանելին, և թաւ. Փիլ. լին։ *Գարանոց ձեռք, առէ, մի խեստ լիցի, այլ լինքն է՝ մի անխոնարհ և անկորանալի և անածու լիցի միտքն. Փիլ. Եպն. (յն. մի բառ փոխանակ երից 'ի հյ։)

ԱՆԱԿՆԱԾԱԲԱՐ. } մ. Առանց ակնածելոյ. անխտիր.
ԱՆԱԿՆԱԾԱՊԷՍ. }

... *Զապականեալ կերակրոց և ըմպելեաց անակնածաբար 'ի ներքս ընդունելովն։ Պատմեն բանս առանց երկիւղի և պատկառանաց անակնածապէս. Սարկ. հանգ. և փհ։

ԱՆԱԿՆԱԾԵԼԻ. մ. Նոյն ընդ վ. *Յամենայն 'ի ցանկութիւս վայելեմք անհոգաբար, և համարձակ անակնածելի։ Զծերս և զաղայս առ հասարակ սատակել անողորմ և անակնածելի։ Անակնածելի ասելն զանձինս ոտնակաց. Մանդ։ *Անակնածելի տայ արհամարհել զմեծամեծ պատուիրանն այ. ԺԺ։ *Անակնածելի իմն ճաշակեն 'ի փափուկ կերակրոց. Եփր. ղհ։

ԱՆԱԿՆԱԾԵԼԻ. } ա. Որ ոչն ակնածէ յումեքէ. անխիղճ. աներկիւղ. անպատկառ. յանդուգն. ... *Անկասկած 'ի բանսարկուաց, և անակնածելի յամենայն զրպարտողաց. Մանդ։ *Տէ՛ս զանակնածելի թշնամանս. Նանայ։ *Լեզուագարութիւնք անակնածելի. Վրք հց։ *Բարկացողն՝ վայրենաբարոյ, անամօթ, և անակնածող. Մանդ. ԾԳ։
ԱՆԱԿՆԱԾՈՂ. }

Իսկ յասելն Ճ. Ա. *Ցուցանել զարութիւնն և յանակնածելի խնդութեանէն ծնօղք նորա անկան անմտութեանց ... իմա կամ ընթերցիր՝ անկարծելի, անակնկալելի։

ԱՆԱԿՆԱՌՈՒ. ա. մ. Տ. ԱՆԱԶՆԻՒ. *Անակնառու է Աստ. Վրդն. ող։ *Անակնառու դատողութեամբ յանցաւորացն հրամայէր. Սհկ. արձ։ *Արդարև նախախնամն անակնառու. Ը. հրէից։

ԱՆԱԿՆԱՌՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԱԶՆՈՒԹԻՒՆ. *Ո՞ր արդարութիւն իցէ. մեր անակնառութե. Ոսկ. Ա. Եփս։ *Տե՛ս և զանակ...

տարանջլին անակնառութիւն, որ ոչ խորշեցաւ 'ի պատմելոյն. Նանայ։ *Դատ տանել իրաւամբք՝ անակնառութ՟. Նար. էըգ։ *Մի՛ դք գործիցէ ինչ առանց օրինաց և իրաւանց. այլ՝ արդարութ՟ և անակնառութ՟. Մխ. դտ։

ԱՆԱԿՆԱՐԿԵԼԻ. ա. Յոր ոչ լինի համարձակ ակնարկել. անտեսանելի. անհըպելի. *Եւ ոչ հրեղինաց հոգւոցն նկատեն զանակնարկելի կամս ծածկութեան քո։ Անակնարկելի կայանք։ Անակնարկելի 'ի տեսակէ մեղաց. Ճճ։

ԱՆԱԿՆԱՐԿՈՒՄՆ. գ. Անտես առնելն. չհայելն. չբէնեէլու ղօրնէլը։ *Անակնարկումն 'ի կարիս եղբօրն. Խոսր։

ԱՆԱԿՆԿԱԼ.. ա. Ἀπροσδόκητος. Inexpectatus. որ և ԱՆԱԿՆՈՒՆԵԼԻ. Անյուսալի, անկարծելի. 'ի վեր քան զյոյս և զկարծիս՝ 'ի բարւոյ և 'ի չարի մասին. նամի-բէէլօգգը. *Զանակնկալն բարի՝ չարիս 'ի յուսահատութեան առաւր շնորհեսջես։ Արտաքոյ սիրոյ զանակնկալն գիւտ մեղաւորաց նշանակեցեր։ Յանակնկալն դայէ ատեղն խնկոյ։ Յանակնկալն հանդիպումն. Նար։ *Անակնկալ ալեաց հանդիպեցաւ անձն իմ. Պիտ։

Կամ Չունող զյոյս. յուսահատ. անյոյս. յուսահատելի. Խ-մ-փ օմայ, մեէյուս. *Հեռի է 'ի թողութենէ մեղաց, անակնկալ յարութեան, և անյոյս փրկութեան. Մանդ. իէ։ *Յանակնկալս կենաց՝ վհէ։ Յանակնկալս կենաց՝ յուսահատութեան։ Յանակնկալ ժամուն յուսահատութեան. Նար։

ԱՆԱԿՆԿԱԼԻ կմ. } ա. Նոյն ընդ վ.
ԱՆԱԿՆԿԱԼԼԻ. } որպէս անակնկալելի կամ անակնունելի. Ἀπροσδόκητος. *Անակնկալիքն, որպէս գերեզման փարելով՝ զանձ գտանել. Նիւս. բն։ *Ողբալով 'ի վերայ անակնկալի չարեացն. Վրք ոսկ. յ։ *Յորժամ յանակնկալին սիրոյն խոկայ, յայնժամ ձմերատայէս 'ի ծուլութենէն ազատի. Կլիմ. ։ *Յանակնկալելի աղբերացն արբուցանէր. Պրպմ. ։

ԱՆԱԿՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ ակնունելն. չկարծելն. *Կենաց մարդկան անյայտ է վախճանն, և անակնկալութեամբ կործանումն. Խոսրվ։ *Ծուլութի է յորինակ հաւատոյ ակնկալութ՟ անակնկալութեան. Կլիմ։

ԱՆԱԿՆՈՒՆԵԼԻ. Տ. ԱՆԱԿՆԿԱԼ. Ἀπροσδόκητος. Inexpectatus. *Անակնունելի դիպուած, ժամանակ, լուրթի. Խոր. ա. 10։ Վրք հց. է։ Արգ. ա. դ. ղ։ *Մի անակնունելի (գոլով) գայցէ մահն։ Կարի օտար էր բանն, և անկարծելի և անակնունելի ասացեալքն. Ոսկ. յհ։ *Եւ նոյնպէս զանակնունելին լինեին կատարեցի. Ճճ։

ԱՆԱՀ. ա. մ. Տ. ԱՆԵՐԿԻՒՂ. անվախ. *Անահ աներկիւղ համարձակութ՟ հայհոյեր. Եղիշ. է։ *Որում և գիտիմ քրիստոնէութիւն, ուրախ եմ և անահ. Փարպ։ *Անահ յամենայն երկիւղական վտանգից. Ճշ։ *Տարէք զիս անահ, և մի՛ վհատիք. Վրք հց. յ։ *Քարոզել անահ և անամօթ առաջի աշխարհի զխաչն քո. Մաշթ։ *Առաջի զօրացն գիւաց ինձ երկրպագեցէր անահ. Ոսկիփոր։

ԱՆԱՀԻՏ. հտայ. Ἄρτεμις. Diana. Տե՛ս 'ի բռ. յակ. ան։

ԱՆԱՀՈԿ. ա. Ուր չիցայցէ աշխոկ ինչ. անհոգս. անվշտար. *Մի՛ ուսանել լռով զարութեան աստղաբաշխութեան, այլ ասկաւմի 'ի բազմաց՝ մաքուրս և անահոկս. Շիր։ *Անվշտար, անահոկ. Հին բռ։

ԱՆԱՀՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Պատկանեալն անահտայ դիցուհւոյ. *Յանահտական մեհենին. Ագաթ։ Իսկ ԱՆԱՀՏԱԿԱՆ ԴԻՒՔ է Անահիտն, կամ պատկեր նորին. *Աւերել անդ զպատկերն անահտական դիցն. Ագաթ։

ԱՆԱՂ. ա. որ և ԱՆԱՂԻ. Ուր պակասի աղ՝ իբրք կամ նմանութ՟. անհամ. անախորժ. անլի. փանրըզ, թաղսըզ. *Բանք ձեր ոչ լինիցին անհամ և անաղ՝ որպէս զռամկաց անմտաց. Ղ. ընդհ։

ԱՆԱՂԱԾ ԾԱՄՈՑՐ. Որպէս Թուլթիա աչաց։ Բժշկրն։

ԱՆԱՂԱՂ. ա. Ոչ աղաղեալ. չաղեալ առ 'ի կակղել. տէրպիէնմեմիշ. *Եթէ զեռևս անաղաղ իցէ մորթն. Կանոն։

ԱՆԱՂԱՄՈՂ. ա. Ոչ աղամողեալ. չխառնգարեալ. անաղօտ. ուստի 'ի հին բառգրի. «Անաղամօղ. անատուեր»։

ԱՆԱՂԱՆԴ. ա. Ուր չիցայցէ աղանդ ինչ. անմոլոր. անխոտոր. ուղիղ. *Անաղանդ արուեստ բարձրութեան. Նար. ղէ։ *Փոքր ինչ 'ի ներքս և յանաղանդ հաւատոյ՝ բաղում հրաշս կարէ գործել. Եղշ. մթ։

ԱՆԱՂԱՉԱԽՈՐ. ի, աց. ա. Որ ոչն աղաչէ, կամ անկարող առ աղաչել. որ և ԱՆԱՂԵՐՍԱԼԻ. *Անաղաչաւորաց լեզուաց կարողապէս բանս ողորմել. Նար. կգ։

ԱՆԱՂԱՊԷՏ. ա. Չունող աղապէտ. անուռճիկ։ Հին բռ։

ԱՆԱՂԱՐՏԵԼԻ. ա. Ἀνιβδήλευτος. Non adulteratus. Ἀνεπίληκτος. Irreprehensibilis. Որ ոչն աղարտի. աներծանելի. անայլայլելի. անխարդախ. անբասրգիւ և անպարսաւ. օէօղ էօք, խիլաֆ էօք. *Պատկեր մաքուր և անաղարտելի. Նար. ճհա։ *Հաւատոյս զճշմարտութիւն և անաղարտելի վասն քո բան։ Սրբազանից աւանդութեանց անաղարտելի գիտութիւն. Պրպմ. ծ։ *Եղև մեզ օրինակ, յորժամ և անաղարտելին էր մարդկութեան չափուք վարել նմա. Պրպմ. շղ։

ԱՆԱՂԱՓ. Տ. ԱՂԱՐՈՂՈՆ. *Զանաղափս (ընկալեա) 'ի նմանութի խաչին զարդարել. Մաշթ. օփէմ։

ԱՆԱՂԵԼԻ. ա. Որ չէ յաղեալ ընդ ծնանելին. լաղուծ. հօփած. *Համբաւս անլուայ և անօղելի. Նար. ծդ։

ԱՆԱՂԵՐՍ. ա. մ. Ուր չիցայցէ աղերս և ողոք բան. յախուռն. սաստիկ. *Յանդգնութ՟ անաղերս խօսիցի. Մխ. դտ։

ԱՆԱՂԵՐՍԱԼԻ. Տ. ԱՆԱՂԱՉԱԽՈՐ. *Անաղերսալի պաղատել. Նար. իա։

ԱՆԱՂԵՐՍԵԼԻ. ա. Ἀκολάκευτος. Nullis flexibilis blanditiis. Չընդունող աղերսից. անողոքելի. *Զհամարահասանին զժամանակ, և զանաղերսելի զդատաւորն. Ոսկ. 'ի ծ յօս։

ԱՆԱՂԻ. Տ. ԱՆԱՂ. *Անհամ և անաղի համարեցան (զբանսն). Վեցօր. ա։

ԱՆԱՂՋԱՄՈՒՂՋ. ա. Որ չունի զաղջամուղջ ինչ. անաղօտ. պայծառ. *Անաղջամուղջ լոյս. Ղ. ա. յա. ղա։

ԱՆԱՂՏ, ի, ից. ա. Ἀκηλίδωτος. Immaculatus. Մաքուր յաղտոյ. անարատ. անբիծ. լէքէսիզ, պաքլէսիզ, մունէզզէհ. *Գայ 'ի մկրտութիւն անաղտն 'ի մեղաց. Եղիշ. Ձրք։ *Անաղտ ծնունդն, և հարսանիքն անախտական. Նիւս. էրգ։ *Հայելիս անաղտս. Դիոն. էրն. գ։ *Անաղտ էր լերև զուլ. Լմբ. յանուանս։ *Ընդ անաղտ մաքրութեանն և անբիծ բարի։ Զատեալ 'ի խղճէ անաղտ ամբծութեան. Նար. յ. ղա։

ԱՆԱՂՏԱԿԱՆ. } Նոյն ընդ վ. *Զուլ
ԱՆԱՂՏԵՂԻ. } լեզբեր զոգիս մարդկան՝ իբրև զուկի անաղտական. Գ. յ։ *Դու եւառ զոա (զընութիւն մեր) անաղտեղիս, հայլըն իմ ազատ բաղում աղտով ակարացոյց զոա. Եփր. 'ի ծորգորիս։

ԱՆԱՂՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Մաքրութիւն. անարատութիւն. (լատ յն. նաև անաղտ գոլն.) Ἄσπιλον. Immaculatum esse. լէքէսիզլիք, պաքլըք. *Եթէ միով իւիք աղտեղեսցի, ոչ ևս կարէ ունել զյատուկ զանաղտութիւն. Նիւս. խոսս։ *Ի հոգւոյն ունի զմաքրութիւն և զանաղտութիւնն. Արգ. ա. դ. բ։ *Մնայ յանաղտութեան ծնանպարհն. Լմբ. ող։

ԱՆԱՂՕԹՔ. ա. Յեռանեալ յաղօթից. ծոյլ յաղօթս. *Անաղօթս և անպահս առնէ. Կանոն։

ԱՆԱՂՕՏ. ա. մ. Ոչ աղօտացեալ. պայծառ. յիտփակ. բոշին, այրընլը, նուրլու. և Անաղօտաբար. առանց մթութեան. *Անաղօտ ծագումն։ *Արփիլ անաղօտ. Նար։ *Անաղօտ վառեալ լապտերք հաւատոյ. Շար։

Իսկ Աներեւ. անթերի. յայտնի. անմոռաց. ... *Յայտնի և անաղօտ ունին զհետս քո պողոտային։ Անաղօտ միշտ պահել զմահու նորա յիշատակ։ Զհեղումն արեանն կամեցաւ նշանակօքն մարմնականօք անաղօտ արձանացուցանել 'ի սիրտս մեր։ Յորժամ յիշատակ նորա սիրոյն և երախտեացն անաղօտ լինի 'ի մտաց մերոց։ Եւ զոր 'ի իր ցնծութիւն՝ անաղօտ կալան. Լմբ։

ԱՆԱՂՕՏԱԲՈՐԲՈՔ. ա. Անաղօտ բորբոքեալ. պայծառ և անշէջ. *Անաղօտաբորբոք ճառագայթք. Խոր. հոխ։

ԱՆԱՂՕՏԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԱՂՕՏ. ա. *Անաղօտական ծագմամբ. Նար. խը։

ԱՆԱՂՕՏԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԱՂՕՏ. մ. *Անաղօտապէս ծագել 'ի սորտս. Նար. ...։

ԱՆԱՂՕՏԵԼԻ. Տ. ԱՆԱՂՕՏ. ա. Ἀμείωτος. որ է Աննուազելի. *Հոգին սր (որպէս զարեգակն) ամենեցուն զուռ 'ի յինքենէ շնորհն ընձեռելով՝ անաղօտելի մնայ և անբաժանելի. Բրս. էըըըդ։ *Անաղօտելի լոյս. Ճճ։ *Այս նիւթ անաղօտելի։ Յարակայ վառմամբ անաղօտելի տարածանեցեր. Նար. ղգ։

ԱՆԱՃ, ի, ից. ա. Որ ոչն աճէ. անաճական. չունող զզօրութիւն աճելոյ. ոչ բուսական. ոչ ծնկական. *Ելով աճական մարմինն՝ այժմ անաճից հաւանի տարրական. Որպէս անաճ մարմին, քար և երկաթ... Եղեալ անուանակոչութիւն անմարմնոց և մարմնոց, աճականաց և անաճից. Մագ. ծա. և փէր։

Կամ Տկար բուռ աճման. աղաղուն. ճողած. տըրէ. *Եւ ոչ դուզիազերայ ինչ անաճ երեւցուցեալ բողբոջս. Պիտ։

Կամ Անյաւելուած. ոչ աւելեալ և ոչ նուազեալ. տըրնմաղ. *Գուրն ոչ բղխէ զջուր, այլ միայն զժողովեալն պահէ անաճ. Գէ. եօ։

ԱՆԱՃԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. ըստ ամենայն առման. *Ոչ միայն բոյսք, այլ և անաճական մարմինք. Մագ. ծբ։ *Մի անճեցուցաներ զկատարեալ և զանաճականութիւն. Սարկ. հանգ։

ԱՆԱՃԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Նոյն ընդ վ. Ἀναυξής. Non crescens, nullum accipiens incrementum. *Կատարեալ գործեալ առնի որպէս անաճելի, և միշտ կատարեալ։ Անաճելի և աներկծանելի՝ միշտ կա-

ապէտք. Դիոն. ճծայ. ծջ. յորմէ և Եւսեբ. կթ։

ԱՆԱՄՁՆԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Զամձնլն. նուազութի. ըեչագիտութ. *Անամձնլութիւն մեղանաց. Խոր. գ. 68։

ԱՆԱՄԱՆԱԿ. Տ. ԱՆԺԱՄԱՆԱԿ. *Անաւանդ արդասեաց ծանուցող ծննդեան. Նար. խաւ։

ԱՆԱՄԱՆԱԿԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԺԱՄԱՆԱԿԱԲԱՐ. *Եւ ոչ նախանձաւ ներգործութեան նոցա ընդունի զէութի, այլ անամանակաբար. Անյ. գեէրարհ։

ԱՆԱՄԱՉ. ա. մ. Տ. ԱՆԱՄՕԹ. Ἀναίσχυντος, ἀναισχύντως. Impudens, impudenter. *Զանամաչ զաւակն նոցա առ փախստեան. Զանամաչ բերանս հրէիցն այպանեցուցէ. Ոսկ. յհ։ *Անազգամ են և անամաչ. Ոսկիփոր։ *Անամաչ մեռաց. ԺԺ։ *Մատնէ անամաչ և աներկիւղ. Ոսկ. *Անամաչ մեռանիս 'ի գարշելեաց. Մաշ. *Անամաչ կացցես առաջի քո (այլ ինչ պարգևես). Վրք հց. իէ։

ԱՆԱՄԱՉԵԼԻ. նոյն ընդ վ. Ἀναίσχυντος. *Անամաչելի չարութեան խեթառ և [illegible]. Ոսկ. յհ. ի. ց։ (այլ. վերծանականս, Անմաչելի)։

ԱՆԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀτυφία. Vacuitas a fastu, modestia. Զանձն ամբարհաւաճութի. անհպարտութի. *Յեղանակութի և յանհաւաճարհաւաճութի խոնարհ. Անհպարտ անամբարհաւաճութի. Փիլ. ծ. բան։

ԱՆԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆ. ա. Հեռի յամբարտաւանէ. ցածուն. հեզ. մոտեվոռ. *Որ փոյթ եւ բարեբար և անամբարտաւան. էր ընդ եղբ։ *Հոգի անամբարտաւան հնազանդ և խոնարհ. Ոսկ. յհ։ *Անամբարտաւան միտ. Նար. իէ։

ԱՆԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհպարտութիւն. ցածութի. խոնարհութի. Բեհզուն, ալչագ կեօնիւլլիւլիւք. *Յեղակի միտս խոնարհութի առնել, անամբարտաւանութի միայ. Կլիմաք։

ԱՆԱՄԲՈԽ. ա. Ἄνοχλος, ἀστασίαστος. Turba et seditione carens. Հեռի յամբոխէ և յամբոխութենէ. անխռով. անփոյթ. հանդարտ. սաքին, ղալաբալըխսըզ. *Յանամբոխ տեղւոջ եղանէ կալով 'ի լռութի. Արեոպ. *Անամբոխ լռութի. Վրք. ու։ *Զանամբոխ և զանխռով կեանս նշանակէ. Ոսկ. յհ։ *Բանէր միր հոգւոյ անդորր և զանամբոխ (զոր). Աս. որ. ծջ. *Անխռով և անամբոխ լինել. Փիլ. *Խաղաղութի հոգւոյն 'ի բարկանաց պարզէ և անամբոխն. Համամ առակ։ *Զձի հոգւոյն անխռով և անամբոխ և զգայութեանց. Թէոդոր. խաղ։

ԱՆԱՄԲՈԽԵԼԻ. ա. Ἀστασίαστος. Անխռով, կամ անխռովելի. *Անխռովութեան և անամբոխելի. Դիոն. ծջ։

ԱՆԱՄԲՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Անխռովութի. անխռովութի. հանդարտութեան. հանգստութեան, դոճաք. *Անամբոխութե առ ամենայն. Մագ. ի դիոն։ *Առ այն լերինս զխաղաղութի, զանդորր զանամբոխութի և զանխռովութի. Տօնակ։

ԱՆԱՄԲՈՂՋԱԽՈՀ, ի. ա. Անողջախոհ. անխոհեմ. *Եւ ոչ զարձեալ զի անամբողջախոհ զգաստութեան զանամբոխութեան. Փիլ. ի աստ։

ԱՆԱՄԵՆԱԳՈՐԾ. ա. (յն. ոճով.) Հնարաց. փէսալ. Ἀπάνουργος. Simplex. Ալ անհնար խաղ սպառնալեաց է. քանզի անամենագործ հաստատ խաղ. Փիլ. լի. ը. 188։

ԱՆԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ. } ա. Իբր Անհարսնացեալ,
ԱՆԱՄՈՒՍՆԱՑԵԱԼ. }
ըստ որում Անմերձ յառնէ. անապականն. *Կոյս անամուսնականն։ Կոյս անամուսնացեալ ծնօղ աքանչելեաց որդի. ԺԺ։

ԱՆԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀγαμία. Innuptum vel innuptam esse, caelibatus. Ոչ գոլն ամուսնացեալ. կուսակրօն կեանք. տաղաքութի. էրէքէնլիք, գըզլըգ. *Ի սկսանելն զօրութի. յանամուսնութե գերզեցկորդութի. Ա. որ. ծջ։ *Որք անուանիր չափ զանամուսնութե հրաժարեցին, ոչ ինչ զանազանեալք են 'ի հասարակաց մարդոց. Նիւս. խոս։ *Օրինաւոր ամուսնութեանն և անամուսնութեանն. Ոսկ. ա. կոր։ *Լաւ է ամուսնութիւն, այլ լաւագոյն է անամուսնութի, և առաւել լաւագոյն եւս կուսութի. Զքր. ծործոր։

Եւ Պահպանութե կուսութե յետ այրութեան. անմերձն գոլ յառնէ. մինչ կուսութե Տէրամբ. *Մարմնեանն քո՛ անամուսնութեք և առանց մեղաց էր։ Մարմինն քո յանամուսնութեք և առանց մեղաց էր. Առող. գ. 21։ Ը. Եղբ։

ԱՆԱՄՈՔԵԼԻ. լւոյ, լեաց. ա. Որ ոչն ամոքի. անմեղմելի. ըստ յն. անեփ, անմարսելի. Ἄπεπτος. Crudus. *Ծով ջրոյս հոսանաց բազմաց ընկալով զանամոքելի աղուէն 'ի խորոց գգայոյն. Պիտ։

ԱՆԱՄՊ. ա. Ἀνέφελος. Non nubilus, serenus. Առանց ամպոյ. պարզ. բաց, յըլդըզ. *Անամպ և հանապազ ջինջ գոլով օդոյն. Սահմ. ճէ։

ԱՆԱՄՓՈՓԵԼԻ. ա. Որ ոչն ամփոփի. անպարփակ, և անթաքչելի. *Անամփոփելի առաւելութե բացարձակութե։ Զպատժաւորս անամփոփելի 'ի քոց աւուրց. Նար. ծէ. յգ։

ԱՆԱՄՕԹ, ի, ից. ա. որ և ԱՆԱՄԱՉ. Ἀναίσχυντος. Impudens. Որ ոչն գիտէ զամօթ. որ ոչն ամաչէ. անպատկառ. լիրբ. աներես. ուրանդող, տոտըղ, ուլանդող, ֆիւսուզ. *Ի բերան անամօթին քաղցրասցի մեղք. Սիր. ի. 32։ *Առնիցեն յամօթ զանամօթսն. Զկարի անամօթիցն խնուցում զգերանս։ Յանամօթից և 'ի լրբաց։ Անամօթ հրէիցն ոչ թողոյր տեղի։ Ամենայն բերան խցցի, այսինքն նոյն անամօթիցն. Ոսկ. եա. և մթ. և յհ. և հա։ *Յանցաւորն թէ անամօթ միայ, յետ խորհրդոյ չարեաց անկանի. Լմբ. ող։ *Դէմք անամօթ։ Անամօթ լրբութի. Նար. ծը։ *Անամօթ յափշտակութիւնք. Փիլ։

ԱՆԱՄՕԹ. Պարզերես. աներկիւղ. ա. չալրուղջ. համարձակ. անխոյ, ձախօրբ բաշ. սէրդէսթ. *Անամօթ քարոզ խաչին. Ը. Բարսղ։ *Անամօթ զզջմամբ զերծանել 'ի յախտէն. Բրս. հց. խա. յն. ἀνεπαίσχυντος. որ 'ի բ. տիմ. բ. 15. ճշակ առանց ամօթոյ։ *Առաքինեացն՝ անամօթ լինել, և յանցաւորին՝ ամաչել։ Ի սուրբն և յանամօթն լինել փութան աղաչաւորութե. Լմբ. ող. և պտրգ։

ԱՆԱՄՕԹ. Ոչ ամաչելի. որ ինչ չբերէ զամօթ, այլ զփառս. *Համբերութե զհանգէս, և նա զանամօթ յոյսն։ Յոյսն անամօթ միայ, և սիրովն զոհանայ 'ի քո. Լմբ. ոտոյ. և ժմաց։ *Անամօթ փառաւորեն զգեցեալ հրեշ հանդերձիւ 'ի գլուխն. Ա. գոբ։

ԱՆԱՄՕԹ. մ. Անամօթաբար. անպատկառաբար. լրբաբար. ֆիւսուզանէ. Ἀναιδῶς, ἀναιδές. Impudenter. ըերդիէլիւն. ուզանձոփան. *Պահողի՝ պարկեշտ գոյն, ոչ շառադրանեալ անամօթ ծաղկելով. Բրս. գհ։ *Դատապարտիլ անամօթ. Վրք հց։ *Յանամօթս ժպրհելով. Նեղոս։

Մանաւանդ՝ Համարձակ. աչալրջութեամբ խպնելով՝ ֆաղոելով. սէրդէսթ, ըէֆինձեյէրէք. Ἀνεπαισχύντως. Sine verecundia. *Քարոզեսցէ անամօթ զխաչեալն քո։ Անամօթ ձգնին։ Անամօթ կոչեսցէ զնոսա եղբարս իւր։ Անամօթ յանդիմանել. Լմբ։ *Կոյս զամենայն խմասութե, որով անամօթ արշաւեսցէ թափծեալ արտաքս առ երկնային թագաւորն անամօթ վերադադարեսցէ։ Պարտ է՝ անամօթ զողորմութեան այ թախանձել. Կլիմաք։

ԱՆԱՄՕԹԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. ըստ կրկին առմանն. Ἀναιδῶς, ἀνεπαισχύντως. *Անամօթաբար հրաժարեալք 'ի փրկական խորհրդապաշտութենէ. Դիոն։ *Մեծապէս անամօթաբար առնէին զչարախօսութիւնն. Ոսկ։ *Խորտակէին անամօթաբար զխաչն. Լաստ։ *Գիտեն գալ ընդդէմ ամբծից անամօթաբար. Վրք հց։ *Անամօթաբար համարձակին. Նեղոս։ *Որքան անամօթաբար յարձակի, մի թողացուցաներ. Կլիմաք։

Կամ *Ուսանել անամօթաբար, և ուսուցանել աննախանձաբար։ Անամօթաբար պատմեսցէ զծածկեալս ամօթոյն, և ոտս իւր լինիցի. Բրս. Եղբ. և հց։ *Առաջնոյն՝ որք անամօթաբարն հայէին առ ձշմարտութեան. Ոսկ. յհ։

ԱՆԱՄՕԹԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ յոյժ անամօթ. տէլի աներես. *Ո՞վ իցէ քան զնա անամօթագոյն. Մանդ. ե։ *Քան զնոսա մեք անամօթագոյնք (եմք). Ոսկ. մտթ։

ԱՆԱՄՕԹԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԱՄՕԹ. Ἀναίσχυντος. *Նշաւակեցաւ 'ի ձանձոյն անամօթական եգիպտացւոցն լրբութիւն. Ոսկ. եա։

ԱՆԱՄՕԹԱՆԱՄ, ացայ. չ. Տ. ԱՆԱՄՕԹԻՄ. *Ակն յայտնի տեսանգացն անամօթանան. Սարգ. յուդ. գ։ *Հակառակս խօսել հոգւոյն սրբոյ անամօթանան. Սարգ. հանգ։ *Մայրն անամօթացաւ 'ի գործս իւր. Լմբ. ովս։ *Մոլար ախտիւն (վաշխառուք) անամօթացեալք. Մանդ. գ։

ԱՆԱՄՕԹԱՓԱՌ. ա. (եթէ չիցէ գրելի ԱՄՕԹԱՓԱՌ.) Որում անամօթաբար 'ի փառս համարեալ է ամօթ իւր. ըստ Փիլիպ. գ. 19։ *Ածապորտք, անամօթափառք. Մծբ. ծբ։

ԱՆԱՄՕԹԻՄ, եցայ. ի. որ և ԱՆԱՄՕԹԱՆԱԼ. Ἀναισχυντέω, ἀπαναισχυντέω. Impudenter vel inverecunde ago. Անամօթ լինել. անամօթի գործ գործել. և լրբել. յանդգնել. աներեսութե ընէլ. եօզսիւզ էթմէք, տասըղլանմաք. *Երեկք կնոջ պոռնկի եղեն քեզ, անամօթեցար առ ամենեսեան. Երեմ. գ. 3։ *Ոմանք ընդ կանայս անամօթէին։ Անամօթել 'ի կին մարդ. Վրք հց. իէ։ ԺԺ։ *Անամօթիս եւ առնել, եթէ ասեմ մին, և երկուս առնում. Մանդ. ւ։ *Առ նոյն իրքն վեհագոյն բնութեանն անամօթեցար զհայհոյութեամբ քո ձգել բանս։ Պախարակել զմեզ անամօթին. Յհ. իմ. երե. և ղուկ։ *Եթէ քօղով լռութեան խաւարականի մտանել ընդ այս անամօթեսցի. Նար. իէ։ *Այլ անամօթեալ... յաւել առնուլ զկին նորա. Խոր. գ. 24։ *Անամօթել յայնպիսի իրս։ Յէր վերայ այնչափ անամօթեալ ժխտեցիս. Ոսկ. մթ. և եբր։ *Ամենայն ուսմունք անամօթեալք երկրին քննամարտքն. Կիւրղ. գնձ։

ԱՆԱՄՕԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναισχυντία. Impudentia, inverecundia. Զամաչելն.

բարձումն ամօթոյ. անպատկառութիւն. լրբութիւն. լպրշութիւն. յանդգնութիւն. աներեսութիւն. ուտանմազլըգ, էտէպսիզլիք. *Անամօթութիւն առանձինն ուրոյն վատթարին է: Անամօթութեան յարացոյցք՝ ամենայն խայտառականք են. Փիլ: *Սատանայ յայնժամ եմուտ 'ի նա յանամօթութենէն. Ոսկ. յհ: *Ընդ վայր ծաղր, անամօթուն. Մանդ: *Լրբի անամօթութեամբ արտաքս գալ առ մեզ յողջոյն. Փարպ: *Խստութեամբ բանիւքն և յանդիմանութեամբ բազում անգամ 'ի լրբութենէ ածէ զմեղուցեալն և յանամօթութենէ. Սրգ. ա. պ. ե:

Եւ ժտութիւն. համարձակ թախանձանք. *Թերևս ըստ բազում անամօթութեան մերոյ բացցէ մեզ. Վրք. հց:

ԱՆԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ լինելն այլակերպ. նոյնութիւն. համանմանութիւն. *Այսու զանայլակերպութիւն յայտ առնէ. Ոսկ. եփ:

ԱՆԱՅԼԱՅԼ. ա. Չայլայլեալ. անայլայլակ. անփոփոխ. *Անայլայլ մնալով յիւրում ձևոջ: Հնար է աճել և նուազել՝ անայլայլ մնալով. Անյ. ստորոգ:

ԱՆԱՅԼԱՅԼԱԲԱՐ. մ. Ἀναλλοιώτως. Sine immutatione. Առանց այլայլման. անփոփոխապէս. և անշարժ. *Ըստ մեզ մարդանալոյն՝ առ շարադրութեան անայլայլաբար եկն. Դիոն. էկ. գ: *Հայել մաքրապէս 'ի քեզ պշուցեալ անայլայլաբար. Նար. ղբ:

ԱՆԱՅԼԱՅԼԱԾ. ա. Նոյն ընդ վվ. *Զի թէ առքս են սրբած, և միանան անայլայլած. Ղ. խոսք:

ԱՆԱՅԼԱՅԼԱԿ. ա. Նոյն ընդ վվ. *Անայլայլակ նոյնութեամբ: Անայլայլակ խորհրդով: Օրինակ ուղղութեան անայլայլակ մխիթարութեան (այսինքն յերեւաց վկայութեան). Նար:

ԱՆԱՅԼԱՅԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վվ. *Երկուց միութեան անայլայլականի: Արդարացար վերին իմաստուն անայլայլական հօրդ հանճարոյ. Նար:

ԱՆԱՅԼԱՅԼԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԱՅԼԱՅԼԱԲԱՐ. *Անայլայլապէս և անշփոթաբար կցորդ եղև մեզ. Դիոն. ածայ. է: *Անխառնակաբար և անայլայլապէս. Ոսկէփ:

ԱՆԱՅԼԱՅԼԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἀναλλοίωτος, ἀνετερείωτος. Immutabilis, alterationis expers. Որ ոչն այլայլի. անփոփոխելի. անյեղլի. անշարժ. անվրէպ. անտօտօխ. տէյիշմէզ, բէղալօլմազ. *Ամենեցուն գոյացուցիչ, և նոյն անլոյծ յարակայութեամբ անայլայլելի հաստատութիւն: Հուր ընտրողական անայլայլելի. Դիոն. եբն: *Զանփոփոխելի և զանայլայլելի համագոյութիւնն. Աթ. ֆ: *Ոչ այլ ինչ նշանակել կամի հաստատութիւն, բայց զճշմարիտ և անայլայլելի. Կիւրղ. գնձ: *Իմացականքն անայլայլելիք են ըստ էութեան. Նիւս. բն: *Մինչ անփոփոխելի և անայլայլելի և անախտ. Արէոփ. ծ: *Ընդ այլմէ իմոյս փրկութեան կանխեալ ներումն անայլայլելի: Անխախտ և անայլայլելի պահեսցի. Նար. իբ. խղ:

Եւ Ո՛չ այլեայլ. միեղէն. նոյն. զուգափառ. Ἀπαράλλακτος. Non differens, par, equalis. *Միաբան և անայլայլելի զօրութիւն. Ոսկ. յհ. ա. 37:

մ. Առանց այլայլութեան. անվրէպ. *Անայլայլելի զերծանելի և ղհամառօտ ճանապարհն ընթացեալ. Կլիմաք:

ԱՆԱՅԼԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Անփոփոխութիւն. τὸ Ἀναλλοίωτον. Immutabilitas. *Անմահութիւն և անայլայլութիւն. Աթ. որս. գ: *Համանգերձ անփոփոխութեամբ և անայլայլութեամբ. Պրոմ. ծգ: *Միութիւն յանայլայլութեան, և անայլայլութիւն 'ի միութեան խոստովանելով. Յհ. իմ. երև: *Անայլայլութիւն գերաբուն շնորհքին. Աստղ. գ. 2:

Եւ Զուգահաւասարութիւն. τὸ Ἀπαράλλακτον. Paritas, equitas. *Զհաւասարութիւն և զանփոփոխ զանայլայլութիւն (ընդ հօր): Տեսանես զանփոփոխելի անայլայլութիւն. Ոսկ. յհ. ա. 37. 38:

ԱՆԱՅԼԱՅԼՈՒԿ. Տ. ԱՆՅԵՂՅԵՂՈՒԿ:

ԱՆԱՅԼԱՓՈԽ. ա. Ἀπαράλλακτος. Անայլայլելի. անփոփոխ. զուգահաւասար. *Ամբողջ պահելոյ նմանութեան անայլափոխ նկարագրութեամբ. Կիւրղ. գնձ:

ԱՆԱՅՐ. ա. Զուգող այր. ամուրի. չև ամուսնացեալ, կամ բաժանեալ յառնէ. առանց էրկան. էրսիզ. ἡ Ἄγαμος. Innupta. *Ապա եթէ մեկնեսցի, անայր մնասցէ. ա. կոր. է. 11:

Եւ իբր Անհարսնացեալ. անփորձ յառնէ. միշտ կոյս. որ և ասի ԱՆԱՐԱՆՑ, այսինքն անմերձ յամենայն արանց. *Մայր ծնեալ, և կոյս մնացեալ. ծնող անայր, և որդի անհայր. Գր. սքանչ: *Յղացեալ կուսին յանարանց յանապական արգանդին զորդին էոյ. Ագաթ: *Զանարանց անապականն կոյս գոլ ասաց. Վանակ. յարախօսիքն: *Որ զանարանց հարսին ունիս զձև անախտ. Թէոդոր. խոսք:

ԱՆԱՅՐ. Ուր չիք այր կամ որդի մարդոյ. անմարդի. անբնակ 'ի մարդկանէ. ինսիզ. *Անայր արարից զամենայն առանձնակաց. Ճ. Ա:

ԱՆԱՅՐԵԼԻ, լւոյ. ա. Որ ոչ այրի. որ չէ այրելի. եանմազ. *Անայրելի 'ի հրոյ. Պղծ. աղ:

ԱՆԱՅՐԵՑՈՂ, ի, աց. ա. Որ ոչն այրէ. որ չէ այրեցող. եագմազ. *Ի հրոյն է մասն այրեցող... և անայրեցող. Եզնկ. ա:

Իսկ ԱՆԱՅՐԵՑ ԾԾՈՒՄ ասի. որպէս Անայրեցեալ, ծծումբ բնական: Մխ. բժշ:

Որպէս և ԱՆԱՅՐԵԱՑ, (որ ըստ այլ օրինակի, ԱՆԱՐԵԱՑ) իբր սեռականն բառիս ԱՆԱՅՐԻ, կամ յայտ առնէ զչև այրի մնացեալ կանայս, և կամ նշանակէ զարս պակասեալս յայրական բանէ: *Յաղագս գաստատանաց անայրեաց. Եթէ այր ոք ոչ լինիցի 'ի գործ արութեան, և կինն ելանէ 'ի նմանէ. եթէ ոք զկինն զայն կին առնիցէ, ևն. Մխ. դտ:

ԱՆԱՅՑԵԼՈՒ, ի, աց. ա. Ἀνεπίσκεπτος. Neglectus. Որ չիք ոք այցելու. առանց այցելութեան. անվերակացու. անխնամ. անտէրունչ. մէրտ չուանեցօղ, էրէսէ յիփան. Բէքէս օլմանմաղ. *Անայցելու էր. Նար: *Անկեալ կայցէ՝ անայցելու, անմխիթար. Սարգ: *Ոչ անայցելու թողու զծ զպիկեալսն. Գէ. ես:

Որ ոչն լինի այցելու այլում. *Մի անայցելու խոցելոցն միրատորաց լինիցիք. Երզն. լուս:

Որ ոչն այցելու լինի քննութեան իրաց. *Մինչ զի 'ի ձեռն այսոցիկ երևելի լինել այնոցիկ, որք ոչ անայցելու են. Նիւս. կազմ. լա:

Որում ոչ լինի այցելութիւն վրէժխնդրութեան. ըստ կամի գործող՝ անողորմ. *Անկեալ 'ի ձեռս անօրէն և անյագ և անայցելու գահճացն. Բենիկ:

ԱՆԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Անայցելու և անօգնական գտանիլն. *Տարակուսեալքն մինչ 'ի սպառ անայցելութեան. Փիլ. Լիւս:

ԱՆԱՆԱՊԱՏ. ա. Ոչ անապատացեալ, ոչ զատուցանեալ յերկրաւորաց. *Յանանապատ անձն ոչ գնայ բանն էոյ. Ղ. Սփթ:

ԱՆԱՆԳՈՍՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἀδιάβλητος, ἀνεπίπληκτος. Irreprehensibilis. Որ չէ անգոսնելի. անպախարակելի. անպարսաւ. անմեղադրելի. այըպլանմազ, գուսուր բուլունմազ. *Անանգոսնելի պահեալ զիւրն սահման ամբողջ: Ցանձն առնուլ և զգուշն, և խռովել և տրտմել, և զայլսն զմարդկայինսս անանգոսնելի (կամ անանկոսնելի) կիրս: Անանգոսնելի համարիմ զամենայն. Պարապմ: *Զանանգոսնելի կիրսն կրել ըստ մարմնոյ. Ղ. Բղթ: *Ունի և զմերս, և զկիրս սոցա զանանգոսնելեան՝ առանց մեղաց ամենեւին... Գեր 'ի վերոյ բնութիւն իւրոյ կրեց անանգոսնելեաց. Տօնակ: *Փրկեցաւ ըստ ամենայնի մերոյս անանգոսնելի կրիւք. Լծ. ածաբ: *Որք անանգոսնելի ունին զկեանս. Մեկն. ղեւ:

ԱՆԱՆԴՈՐՐ. ա. Անհանդիստ. րահաթսըզ, դինջօլմազ. *Սակս անպարապ գոլոյ, և անանդորր 'ի տեղւոյ. Երզն. քեր:

ԱՆԱՆԽԱՅԵԼԻ. ա. Որ ոչն անխայէ. անխնայ. անաչառ. խիստ. ... *Մինն գոյզն ողորմանօք, և միւսն անանխայելի բարկութեամբ: Անաչառ կշտամբիչ, անանխայելի գործիչ. Նար. ղ. ձէ:

ԱՆԱՆԿԱՆԵԼԻ. ա. Իբր Անհիւանդելի: Ճ. Գ:

Կամ Անկործան. *Համբերողն մշակ է անանկանելի. և եթէ անկանի, յաղթէ. Կլիմաք:

ԱՆԱՆԿՈՂԻՆ. ա. Որ չիք անկողին. գետնախշտի. ... *Անվերարկուք, և անանկողինք. Եղիշ. է:

ԱՆԱՆՁՆ, ձին, ձինք կամ ձունք, ձանց կամ ձնից. ա. Ἄψυχος. Inanimis, inanimatus. ('Ի բառէս Անձն, ոչ ըստ որում դէմք, այլ ըստ որում Հոգի կամ շունչ բանական. որպէս և Անձնաւոր ասի հոգեւորն, շնչաւորն. Տես 'ի կարգին.) Անհոգի. անշունչ. ... *Անանձանց և անձնաւորաց, անասնոց և անանց... այսպէս և յոգւոյն՝ և անանձունքն և անկատարքն և հիւանդոտքն. Փիլ. այլաբ: *Մարմին եթէ արտաքուստ շարժի, անանձն է. իսկ եթէ 'ի ներքուստ, անձնաւոր. Նիւս. բն: *Բանն էած ոչ միայն բան ինչ անանձն, այլ և բան անձնական, և մարդ կատարեալ. Ոսկ. ես: *Մարմին անանձն և անմիտ ոչ ընդունի յինքն տրամութիւն: Յորժամ եղև մարդ միածինն, ոչ անանձն և անմիտ մարմին առեալ, այլ շնչաւոր յաւէտ: Ընդ անձնաւոր մարմնոյ, և ոչ անանձին զինքն անճառաբար միացուցեալ: Որք ապողինարի կարծեօքն պատրեալք, առնլով անանձն և անմիտ գոլ զմիաւորեալն ընդ բանին մարմինն. Պարապմ. ոփէղ: *Ոչ եթէ ըստ ապողինարի անանձն մարմին ընդ ինքեան միաւորեաց բանն, այլ մարմին բանական անձն ունող. Սարկ. հանգ:

ԱՆԱՆՁՆ. իբր Անկենդան. անկերպարան. պատահական, կամ անդոյ. *Իշխանելն՝ զանձնաւոր իրաց նշանակէ, և ոչ զանանձնից: Անանձն Թուին իրքն՝ որ յատուկ են. և հասարակն անձն շնորհեն նոցա. Սարգ. յկ. դ. և ա. յհ. է:

ԱՆԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Չլինել անձնաւոր. չենթադրել զանձինն ևեթ. *Անընչութիւն, անկեղծաւորութիւն, անանձնասիրութիւն. Մանդ. ծ:

ԱՆԱՁՆԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Զատնօղ զանձն. զոյգիցն զգեմ առանձին. (այլ է և ԱՆԱՁՆ.) *Եւ և հայր իմ մի եմք. մի փառք անջատութեան առն, և զերեքն՝ զի մի ոչ անձնաւոր զերկուս համարեցցի. Սեբեր. բ. (գրեալ էր վրիպակաւ՝ անձնաւոր:)

ԱՆԱՁՆԳՈՎ. ա. Որ ոչ գովէ զանձն, կամ չէ անպարծ. (յն. անձնասիրաբար.) *Անհպարտ, և անանձնագովս ուսուցանէ մեզ լինել. Ոսկ. ծ. ա. 25:

ԱՆԱՁՆՑԱՒԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Չյօժարել զանձն իւր. անխոստովանութիւն. *Զի անպարծութեան և անանձնյարգութեան ուսուցեն. Եղիշ. հրթ:

ԱՆԱՁՈԻԿ. ա. Ոչ անձուկ. ոչ նեղ. լայն. ընդարձակ. յանդորրական. Ներիւ. *Անանձուկ ճանապարհ. Նար. խը:

ԱՆԱՁՈԻԿ. իբր Ոչ անձկալի. կամ Յօժարել ոչ լինի անձկալ ինք. *Յիշատակէ զանանձուկ և զանձուկ ժամանակին գեհեն. Ոսկ. [illegible]:

ԱՆԱՁՐԵԻ. ի, աց. ա. Որ չիք անձրև. անջրդի. ցամաք. չոր. *Երկիր անանձրև. խոր. ծ: 'Ի վերայ երաշտութ, եթէ անանձրև իցէ. Մագ: *Անդաւար բուսոյք 'ի լերինս, և անանձրևօք զվայրսն տանէ. Եղիշ. գէր:

ԱՆԱՆՈԻԽ. նխոյ. գ. Ἡδύοσμον. Mentha, menta. Բանջար անուշահոտ և համեղ, այլ ջերմ և չորմ. որոյ վայրենին կոչի Դաղձ. անանուխ, անանուխ. Նանէ. *Տապակեալ զանանուխ. Մխ. բժ. 23: Գյ. [illegible]. (կայ և ԴՐԻ ՆԱՆԷ. [illegible]. և ՀՈՌՄԻ ՆԱՆԷ. [illegible]):

ԱՆԱՆՈՒԱՆԵԼԻ, լւոյ. ա. Մակդիր այ, որում չկարէ ոք դնել անուն իսկական. զի է անանուանելի. Ἀκατονόμαστος. Qui nullo nomine exprimi potest. *Էութիւն անանուանելի է. Աթ. որս. է: *Անճառելի և անանուանելի. Ճ. ա. [illegible]:

ԱՆԱՆՈՒՆ, անուն. ա. Որպէս նոյն ընդ [illegible] այ. Ἀνώνυμος. Nomine carens. ἀκατονόμαστος, qui nominari non potest. *Վասն առնելոյ սիրոյն իւրոյ՝ անանուն յանուն գայ. Ցձխ. բ: *Գերազանց քան զամենայն անուն՝ էն անանուն: [illegible] անանուն օրհնաբանութեան զնա՝ և յամենայն անուանէ: Անծանօթ [illegible] և անանուանն էութեան բա[illegible] բարեբանութեանս. Դիոն. [illegible]: Ինքն անանուն է, և անճառ՝ [illegible] անհասանելի. այլ ըստ գոյութեան [illegible]. Փիլ:

Կամ [illegible] է [illegible]. [illegible]. [illegible] անանուն չնորհք հոգւոյ. [illegible]:

ԱՆԱՆՈՒՆ. [illegible] Այն՝ որոյ անուն չէ [illegible] կամ չէ ծանուցեալ 'ի պատմութ[illegible]. *Անանուն որդի առաքարու. Խոր. [illegible]: Ճ. Ա[illegible]: *Զկինն անանուն. Եղիշ. [illegible]:

Կամ Արանց անուան թողեալ. *Անա[illegible] և ծածուկ ասպնջակք (գծոխոց). Վրք. [illegible]: *Վարդապետ է անանուն բնաւ [illegible] գնաց. Փիլ. լին:

Կամ Անյայտ. ոչ անուանի. և վ[illegible]. *Որում անուն էր Վրթէ, անանուն [illegible], և անփորձ իրի՝ որդի առն ա[illegible]: Գտցէ անանուն և անփորձ [illegible] [illegible] 'ի կենցաղոյս. Փարպ:

ԱՆԱՆՈՒՆ. գ. Բացասութիւն անուան ի[illegible] Ոչ մարդ. *Եւ է այս՝ ա-

նուն, կամ անանուն ... քանզի ոչ մարդ՝ անուն ոչ առեալ, այլ աներեւելի անուն. քանզի ոչ մի իմն նշանակէ ... Զինչ ա-նուն, և զինչ անանուն. յառաջագոյն ա-ասցեալ է. Պերիարմ. ծգ:

ԱՆԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անանուն կամ անանուանելի գոլն այ. Ἀνωνυμία, τὸ ἀνωνυμόν. Nomine carere. *Մինս անին-ճանալի, և անանունութիւն, և ոչ ըստ միոյ իմիք յէից գոլով ... որում նա գիրն և զանանունութիւն պատկանէ, և զամենայն էից անուանս. Դիոն. ածայ. ա:

ԱՆԱՆՋԱՏ, ի, եց. ա. Ἀχώριστος. Inseparabilis, inseparatus. Որ չունի զա-տանիլ անջատիլ. անբաժանելի. անբա-ժան. անմեկնելի. այրալնող, նաւրփրուգ. *Զ'ի քէն մարմինն՝ անանջատ 'ի բանէն՝ համապատիւ հօր փառաւորէ. Նար. կա:

ԱՆԱՆՋԱՏ ըստ փիլիսոփայից ասի այն ինչ, որում անհնար է բաժանիլ յէութենէ իւրմէ կամ ենթակայէն. որպէս բանակա-նութիւն 'ի մարդոյ, կամ սեւութիւն յեթով-պացւոյ. *Անանջատքն ամենայն եւրոյ ըստ իմ-քեանց, և ոմանց ըստ պատահման. Պորփ: *Պատահմանց անջատից և անանջատից. Յհ. կթ: *Որպիսութեանց անանջատ ախտ. Մագ. հէ:

ԱՆԱՆՋԱՏ. մ. իբր Անանջատաբար. ա-ռանց 'ի բաց մեկնելոյ. *Բազմաձև փոխա-նակ միոյ տեսոյս և ակնայս առաքեալ 'ի ներքս 'ի քեզ որջացեալս, որ զքո զոգիդ անանջատ և անմեկնելի ընչեն. Փիլ. լին:

ԱՆԱՆՋԱՏԱԲԱՐ. մ. Ἀδιαιρέτως, ἀμερίστως. Sine divisione. Առանց անջա-տելոյ. անբաժանաբար. *Զանանջատա-բար լծակցութիւն նոցա նշանակելով. Դիոն: *Յաւէտ անանջատաբար. Սարկ: *Միաւո-րեալ անանջատաբար կցորդութիւն. Մագ: *Անախտաբար և անանջատաբար. Կիւրղ. գնց:

Կամ Անմեկնելի օրինակաւ. Ἀχωρίστως. Inseparabiliter. *Սեաւն անանջա-տաբար ագռաւու և եթեովպացւոյ պա-տահեալ. Պորփ:

ԱՆԱՆՋԱՏԱԿԱՆ, ի, աց կամ եց. Տ. ԱՆԱՆՋԱՏ. Ἀχώριστος, ἀδιαίρετος. *Ան-անջատականքն են որ ըստ ինքեանց են: Ոմանց եւրոյ անանջատականաց. Պորփ: *Պատահումն անանջատական՝ առ-նէ զյատկապէսն: Յայտնէ զերկակին գոլ և անանջատականին պատահման. Անյաղթ: *Յատուկ տարբերութիւն է անանջատական պատահումն. Դաւթ: *Զայս միաւորեալ և անանջատական կեանս խաղաղութեան. Դիոն. էէ. գ:

ԱՆԱՆՋԱՏԱԿԻ. } մ. Տ. ԱՆԱՆՋԱՏԱ-
ԱՆԱՆՋԱՏԱԳԷՍ } ԲԱՐ. *Անանջատա-կի կացեալ միացեալ միաւորութեամբն. Խոսր. Կթ: *Խաղաղացայ անանջատապէս: Մամբր: *Անանջատապէս զառ 'ի նմայն պարածանելով. Անյաղթ. էէ:

ԱՆԱՆՋԱՏԵԼԻ, լւոյ, լեաց. Տ. ԱՆ-ԱՆՋԱՏ. *Անանջատելի պատահումն՝ բաժանելութիւն: Ի տարբերութեանց են ո-մանք անջատականք, և ոմանք անանջատե-լիք. Պորփ: *Սակս անանջատելի բնութեան. Սարգ. ա. գ. է: *Հօր համագոյն որդի, և անանջատելի: Անանջատելի գոլով բանն 'ի հօրէ ըստ ածային բնութեան. Աթ. դ:

ԱՆԱՆՋՐԴԵՏ. ա. Ուր չիք անջրպետ, կամ խորոց բաժանման՝ ըստ անեղուոյ կամ ըստ բնութեան. անբաժան. անանջատ. ան-մեկնելի. այրալնող. նաւրփրուգ. *Անանջրպ-ետեան 'ի հօրէ և յորդւոյ: Անանջրպետաց 'ի քէն փառօքդ. Ճառ: *Բնակարան ան-

անջրպետ նմին. Ցն որդի: *Անանջրպետ միականութեան: Անանջրպետ կամօք: Անան-ջրպետ հոգեստոհմութեամբ, կամ գասատխա-րակութեամբ. Նար: *Անանջրպետ միջոցաւ (այսինքն անընդհատ և միշտ) խաղաղա-նալ. Անան. էիէղ:

ԱՆԱՆՑ, ի. ա. Ἄβατος, ἀνέκβατος. Invius. Ընդ որ ոչ լինի անցանել. ան-գնալի. անհուն. անկոխ. չանցնելու. ներքև. ձեղ. *Զանանց և զանկոխ հրապարակն 'ի խոնարհագն և 'ի սալոցն. Խոր. բ. 24: *Ցա-նոց անապատ երթան. Փիլ. [illegible]: *Ցարևելից յարևմուտս անանց լինի Ճա-նապարհ. Եղիշ. բ: *Որ ինչ ինձ անանց է, քեզ հպատր է. Նար. ծէ: *Զանանց և զանկոխ անապատ հորդեաց՝ արար ար-քունի պողոտայ. Ոսկ. էո: *Անանց անմ-նեցուն և անտեսանելի՝ բայց 'ի քահանայա-պետէն միայնոյ: Մաքուր մարմին և ոգի և ամբիծ՝ անանց եղեալ յամենայն մեղաց. Ոսկ. ծն:

ԱՆԱՆՑ. Որ ինչ չանցանէ ժամանա-կաւ. անփոխանն. յաւիտենական. յա-ւէժական. մշտնջենաւոր. Ἄπειρος. Infinitus. չանցնող. վերջ չունեցող. ներքեւ, ե-ղեփի. *Գուշակէ անցականն զանանցեգ: Անանց Թագաւորութիւն, լոյս, ուրախութիւն, դատաստանք. Ագաթ: *Անխափան կացցէ ընդ ածային անանց ատենին. Եղիշ. գ: *Գնել ընդ անցաւորիս զանանցն: Անանց բոցոյն: Անուն բարի յերկիր և անանց յաջգաց ազգս. Փարպ. ուր և հաւախօսն Անանց կոչի, իբր հաստատուն և ընդարձակ:

ԱՆԱՆՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. *Անպատեին և անանցականին միայն հակելով. Խոր. բ. 87: *Հաստուցանելոց ես զանանցական վրէժս ամենայն. Ե-ղիշ. բ: *Հուր անանցական. Փարպ: *Բա-ժանեցին զնա մեղք իմ յանանցական աշ-խարհէդ. Վրք հց. ժ: *Զգենուն հողա-ցեալքն զանանցական մարմինն: Ցանան-ցական յաւիտեանսն: Անձկացեալ կենաց անանցականաց. Ոսկ:

ԱՆԱՆՑԱՆԵԼԻ, լւոյ. Տ. ԱՆԱՆՑ ըստ ա. նշ. *Հրեղէն են գետքն, անանցանելի են վտակքն. Նար. է:

Եւ ըստ բ. նշ. *Փառք, կամ գիտուն. կամ պատուհաս անանցանելի. Ցձխ. ծ: Լմբ. փնփէո: Ոսկ. յհ:

Ցերկրորդն նշանակութիւն հակ բերի առեւն. *Զանանցանելին՝ անսկիզբն անուանեաց. Ածաբ. ծն:

ԱՆԱՆՑԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ԱՆԱՆՑ ըստ ա նշ. *Զի այս բանն անանցաւոր է 'ի նմա. Լմբ. պղրգ:

Եւ ըստ բ. նշ. ըստ յն. Ἀνέκβατος. այլ 'ի հյ. նոյնանուն ընդ ա. (իբր Ան-հուն.) *Շահել զանձն հոգևորս, և մե-ծութիւն անանցաւորս. Ոսկ. ֆիլփ. ծ:

ԱՆԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Մշտնջենաւո-րութիւն. անեղծութիւն. *Տամ նոցա զուարճ-խութիւն անպատ և զանանցութիւն. Ոսկ. 'ի նեռն: *Աղն՝ անանցութեան խորհուրդ. Ե-ղիշ. յեո: *Կայ յանանցութիւն, և պահէ զնոսա. Վրքն. ող:

ԱՆԱՆՓՈՓ. Տ. ԱՆԱՄՓՈՓԵԼԻ. *Ան-թիւ և անանփոփ ... Անանփոփ՝ խորհրդոց. Ագաթ:

ԱՆԱՆՔԱՏ. ա. Ἀνενδεής. Non indigus. Ոչ անքատ. անկարօտ. *Անանքատ՝ անկարօտ և ալէնիհալ է ածութիւն. Ոսկ. յհ. ա. 9:

ԱՆԱՇԽԱՏ. ի, եց. ա. Ἀκάματος. Indefessus, infatigabilis. Անխոնջ. անվաստակ. չյոգնող. եօրալնող. չաղմէ չեօմեզ.

*Անաշխատ և կենսաբեր բնութիւն. Արիստ. Է: *Անաշխատ զօրութիւն, կամ հրամանն. Ագաթ: Տօնակ: *Նորա անաշխատ, և մեք միշտ վաստակեալ: Ի վաստակս առաքինութե անաշխատ լինել. Լմբ. առ: *Պատմեսցուք անաշխատ լեզուաւ, և անհանգիստ բարբառով. Ագաթ: *Աղաչէր հանգչել անաշխատելիցն, որպէս աշխատելոցն. Մարկ. հանգ:

ԱՆԱՇԽԱՏ. Անման յաշխատութեանց. կամ 'ի տառապանաց. անվիշտ. հեշտալի. հանգիստ. ռահաթլը. *Կեանս անցուցանել անաշխատս. Ագաթ: *Անաշխատ հանգըստեանն. Յհ. իմ. ափ: *Անաշխատ երկիր պարգևաց. Արշ: *Աշխատութիւն անաշխատ ունի, որ և զարտասուս հոգևորս ստացեալ ունի. Կլիմաք: *Կայր առաջի իմ անաշխատ սեղան. Սոկր: *Բեռն իմ անաշխատ է: Անաշխատ կայր 'ի խորհրդոյն. Վրք հց:

ԱՆԱՇԽԱՏ. մ. / ԱՆԱՇԽԱՏԱԲԱՐ. / ԱՆԱՇԽԱՏԱԳԷՍ. } Առանց աշխատութեան և տաժանման. դիւրաւ. հեշտաւ. ձրի. ...; 'Ακόπως, ἀκινδύνως, ἀμογητί. Sine labore, indefesse, nullo negotio. *Անաշխատ և երագ չինեալ: Հարկքն անաշխատ առ քեզ ոչ եկեսցեն. Խոր: *Անաշխատ կատարել, կերակրել, հնչել, ընդունել. Պիտ: Արշ: Լմբ: Լծ. կոչ: *Անաշխատ ընկալաք զպատկերին արժանաւորութի. Լծ. կոչ: *Ոչ անաշխատ փրկեցաք. Տօնակ: *Անաշխատաբար կարող գոլով առնել. Պրպմ: *Ոչխար առանց դրոշմի անաշխատաբար գրժի: Մըտաց շարժմունք անաշխատաբար կատարին. Բրս. Ձրփ. և հոյեմ: *Որ կարօղն են անաշխատաբար (կամ անաշխատապէս) առնել զմեզ 'ի դուռն երկնից. Ոսկ. համբէր: *Անաշխատաբար գտցէ խնդրօղն. Յհ. իմ. ափ: *Առժամայն ուսեալք անաշխատաբար. Մագ: *Դիւրաւ և անաշխատաբար գործեսցէ. Վրք հց. Բ: *Պատկաւորս գործեաց զբազումս անաշխատաբար. ՃՃ:

ԱՆԱՇԽԱՏԵԼԻ. լւոյ. ա. 'Απονώτερος. (որ է անաշխատագոյն.) Տես ԱՆԱՇԽԱՏ ըստ կրկին առման 'ի հ. և յն. *Ոչինչ էր բարձրագոյն քան զմեզ, և ոչ՝ անաշխատելի, եթէ առելն՝ գործոյ կատարումն լինէր: Դժնդակ է փոխանակ անաշխատելի բժշկութեան զաշխատելին գործել. Ածաբ առ որս. Բ. և Ձրփ: *Անյագ ցանկութիւն ունիմ, և անաշխատելի ընթացս. Նար. երգ: *Անաշխատելի զօրութեան հանգիստ անուանեցաւ (շաբաթն). Եղիշ. ըփ: *Հանգիստքըն կամաց անաշխատելոյն. Ը. հրէշտ:

ԱՆԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Απονία. Պակասութիւն աշխատութե. իբր Անգործութիւն, և Դիւրութիւն. *Հրաժեշտ լինի զանգիտութեան՝ անարիութե, անաշխատութե. Արիստ. առաք: *Եւ ամենայն դիւրաւ վճարի և անաշխատութբ. Փարպ:

ԱՆԱՇԽԱՐՀ. գ. Որչէ այս աշխարհ, այլ՝ վերին հանդերձեալն. ուխրէթ. *Ամենայն ինչ ձեր է. եթէ աշխարհ, եթէ անաշխարհ. Յճխ. Է. (այսինքն այս աշխարհ, և այն աշխարհ):

ԱՆԱՇԽԱՐՀԻԿ. ա. Որ չէ 'ի նոյն աշխարհէ կամ գաւառէ. օտարաշխարհիկ. օտարական. նժդեհ. պանդուխտ. ...: *Այր մի օտարական և անաշխարհիկ եկեր յարեցար 'ի մեզ. Ագաթ: *Անաշխարհիկ գոլով կարգեցաւ 'ի դասս զինուորաց. Վրք ասէ: *Անաշխարհիկս կոչեաց զնոսա՝ առնելով, զի դուք չէք յաշխարհէ աստի ըստ իս. Ոսկէփ:

Հանեալն 'ի քաղաքակցութենէ. գերի վարեալ յօտար աշխարհ. վտարանդի. ըստրուկ. 'Ανδράποδον. Mancipium. *Իբրև զգերի մի զանաշխարհիկ. Եղիշ. Է: *Զօրս և կապեալս ես ածին բազում ըմբութբ և չարչարանօք իբրև զանաշխարհիկս. Փ. Ձ. Է. 3: Իսկ Ա. Ձ. Փ. 4. *Գալ գտնել զորդիսն Իսրայէլացւոց յանաշխարհիկս իւրեանց»: այժմու յն. 'ի կորուստ. ἀπώλεια. այլ ըստ մեզ՝ ἀπολίτης. qui civis esse desiit. *Կին և որդիք այնպիսւոյն անաշխարհիկք եղեալ՝ յարքունիս երթիցեն: Ոսկերք և գանձք իւրեանց յանաշխարհիկս գրեցան. Եղիշ. Փ. Զ:

Հրաժարեալն յաշխարհէ. միայնակեաց. *Մի ապականեսցեն զնոյն խորհուրդս չարք՝ առնելով աշխարհականս զանաշխարհիկսն. Կլիմաք:

ԱՆԱՉԱՌ. ա. 'Απροσωπολήπτης, ἀδέκαστος. Non accipiens personam vel munus. ἀπότομος, severus. Որ ոչն աչառէ. անակնառու. որ չառնու ակն. անկաշառ. արդարադատ. անխտիր. անխըղճ. ...: Հատու. խիստ. ...: *Դատաւորն անաչառ. Իմ. Զ. 5: *Անաչառ կշռաւորիչ: Անաչառ ատեան. Նար: *Անաչառ բեմ, բան, միտք. Պիտ: Ոսկ: Լմբ: *Անաչառ անողորմ ձեռն պատերազմի. Բ. Ձ. Ծ. 29: *Անաչառ սուր. Պիտ: *Անաչառք և խիստ կամաւք երջանկացն. Նար. ձա: *Անաչառ հրաման. Իմ. ԺԸ. 16: *Անաչառ վարդապետութիւն, քննութիւն. Լմբ: *Այսու բանիւք առանց կարծեաց արար զանձն իւր, և զվկայութիւն՝ անաչառ. Ոսկ. յհ: *Անաչառ պաշտպանութի, բաշխումն. Նար:

ԱՆԱՉԱՌ. Չակնածող. անպատկառ. ...: *Անաչառ խայտառականօք վերապատմեցից. Նար. ԽԲ: *Լիրբ և անաչառ պոռնիկ. Եփր. որմն:

ԱՆԱՉԱՌ. / ԱՆԱՉԱՌԱԲԱՐ. } մ. Առանց աչառանաց. առանց ակնառութե. անխտիր. անխնայ. սաստիկ. որ և ԱՆԱՉԱՌՈՒԹԵԱՄԲ. ...: *Իրաւունք արարչին անաչառ վարելով առ ամենեսեան. Յհ. կթ: *Անաչառ տանջել, ծառայեցուցանել. ՃՃ: Սարգ: *Անաչառաբար կշտամբել. Նար. լա:

ԱՆԱՉԱՌԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԱՉԱՌ. *Սպառնալով անաչառական դատաստանին որդւոյն այ. Բուզ. Դ. 4:

ԱՆԱՉԱՌԱԳԷՍ. Տ. ԱՆԱՉԱՌԱԲԱՐ. *Անձրևս երկաքանչիւրոցն անաչառապէս: Մի անաչառապէս (վարեսցիս) առ ստեղծուածս. Նար. կդ. ԾԷ: *Անաչառապէս ճարակի յայրել և յապականել. Յհ. կթ:

ԱՆԱՉԱՌԱՏԵՍ. ա. Որ անաչառ տեսանէ՝ դիտէ՝ զննէ. *Անաչառատես ակն. Նար. Գ:

ԱՆԱՉԱՌԱՍՓԻՌ. ա. գրի և ԱՆԱՉԱՌԱՍՓԻՒՌ. Անաչառ սփռօղ. անխտիր բաշխօղ զձիրս իւր. *(Ած) արեգակն անաչառասփիռ (կմ անաչառասփիւռ). Նար. ղԳ:

ԱՆԱՉԱՌԵԼԻ. / ԱՆԱՉԱՌՈՒ. } Տ. ԱՆԱՉԱՌ. 'Αδέκαστος. *Տեառնե՞ս զանաչառելի դատաստան կնոջն, զի յեղելոցն ընտրէր զնախահօրն և զքենին. Ոսկ. յհ. Ա. 31: *Արդարադատ և անաչառու: Հրամայեմք անաչառու լսել. Մագ. ծդ. ծԲ:

ԱՆԱՉԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ աչառելն. չառնուլն ակն մարդոյ. անխտրութիւն. անվրէպ արդարադատութիւն. *Անաչառութբ տիրել զմեծամեծս և զփոքունս. Եղիշ. Ը: *Տես ամենեցուն առատապէս անաչառութբ: Հաւասարապէս անաչառութբ ընկալցին 'ի քեն մնան երանութեն. Նար. ծէ. ղ: *Բուռն հարեալ զանաչառութեն դատաւորին. Լմբ. ափ:

Կամ խստութիւն 'ի դատելն. չխնայելն. ...: *Վրէժ առնուլ անաչառութբ. Եղիշ. Է: *Որ ներէ երկայնմտութբ, և հատուցանէ անաչառութբ. Փարպ: *Ահաւորին անաչառութեն. Նար. հ: *Մի խստութբ և անաչառութբ, այլ մեղմով 'ի կարգ ածել. Կանոն: *Կամեցաւ զմեծատունն երկեցուցանել՝ մի անաչառութբ խրոու զակարս վարկանել զաղքատսն. Արգ. յէ. ծ: *Ըարժեն 'ի բարկութի, անաչառութի զնոյն առնելով. Լմբ. ող:

ԱՆԱՉԵԱՑ. ա. 'Ανόμματος. Exoculatus, oculis captus. Որ չիք աչք մարմնեղէն. որ ոչն ունանէ մարմնոյ աչօք. *Դու հաւատամ, զանաչեայն յեղեալ սչացուն հարցանէր տէրն, յորդի այ. Խոսրով: *Անձն ամենատես եղեալ՝ յանմատոյց լուսոյն ճառագայթս ձեռնարկէ անաչեայ ձեռնարկութբ. Դիոն. ածայ: *Անաչեայ մաքրութի մտաց: Գերագոյն արարեալ զանաչէայն խնացութեամբ. Մագ. Դ:

ԱՆԱՉՔ, անաչս. ա. Նոյն ընդ վ. Իբր Կոյր ըստ մարմնոյ. ...: *Տեսանէ՞ք զայդ՝ որ անաչս է, 'ի մեծ չարի է. Վրք հց. ծԲ:

ԱՆԱՊԱԿ, ի, աց. ա. գ. 'Ακρατος, ον. Merus, um. Որպէս արբ. նոյն, ...: Անջուր. գինի անխառն. ...: *Բաժակ քո որպէս անապակ արբեցոյց զիս: Բաժակ 'ի ձեռին տն՝ գինի լի անապակ արկեալ: Ա՛ռ զբաժակ գինւոյս անապակի այսորիկ: Ցանապակէ բարկութե բաժակին: Դադանացուցեալս անապակաւ. Սղ. ԽԲ. 5: Հբ. 9: Երեմ. ԻԵ. 15: Յայտ. ԺԴ. 10: Փ. Ձ. Է. 1: *Գինի անապակ՝ մեծ արամբելոյս: Անապակ գինեաւ սիրոյդ. Նար. ԽԲ. ղԳ: *Ի սատանիկ անապակաց զմրելալ. Մանդր: *Սպրդեալ անապակին 'ի վերին արուակայնին վայրս. Պիտ: *Անապակ զմարմնոյ զօրութիւն թուլացուցանէ. Փիլ. ԻՀ. Զ:

Նմանութբ՝ Որպիսի և իցէ անխառն կամ անմնան 'ի հակառակէ իմիքէ. զուտ. սակ. մաքուր (բարի կամ չար, լոյս ազնիւ, կամ կարի յոռի.) *Անապակ (կամ անապականն) օրէնք. Բ. Ձ. ԾԲ. 38: *Սանչան սեռն և անապակ այ առ մարդիկ սիրոյն. Անյ. Բարձր: *Ծարաւեալ անապակ սիրոյ քո հեղցի: Զանապակ ծորմանն. Նար. ԻԷ. ԼԷ: *Անապակ բարիք, կամ չարիք: Անապակ չարութի կամ վայրագութի: Անապակ ահիւք. Պիտ: *Աշակերտել զայլ ևս զաւառս վասն յանապակ լեզուէն. Խոր. Բ. 83: *Այն օր՝ անապակ է յողորմութէ արդար իրաւանցն այ. Լմբ. աղ. ճԲ:

ԱՆԱՊԱԿԱՆ, ի, ից. ա. 'Αφθαρτος, ἀδιάφθαρτος, ἀδιάφθορος. Incorruptibilis, incorruptus, integer, inviolatus. Որ ոչն ապականի. աններծ. անվթար. անաւրատ. անմահ. անփուտ. մաքուր. անմեղ. ...: *Անեղն և անապականն և մշտնջենաւորն այծ: Անապականն յանապական ատան միշտ կայ մնայ: Կենդանութ-

ծնողք անապականին։ Անապականն է, և ոչ մահկանացու։ Գրաւական կենդանութեան անապական է. Նար։ *Յանապականն ծնեալն անապական. Խոսր։ *Յանապականութեան անդրոյ հանդերձեալ էր [illegible] անապական. Ը. Եղբ։ *Ոչ որք տանջեալ անապական. հակառակք ուրեմն ոչ են անապականք։ [illegible] որ ոչ տանջի, անապական է բնութ.։ Անապականն [illegible] ոչ [illegible] ապականեսցէ [illegible], և ոչ [illegible] ընդ ապականութեան [illegible]. Անյ. Ն. Ը. յոգնոց [illegible]։

ԱՆԱՊԱԿԱՆ. որպէս Անշաղախ. Ἀχραντος. Inviolabilis. Անապական ճաճանչ. Գիրք։ *Անապական կոյս, արգանդ, սանդ, [illegible], [illegible]. Շար. ևն։

Լոյսաբեր և անմեղ [illegible]. *Անապական [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]. Ագաթ։ Պիտ։ Եղիշ։ Նար։ Շար։ *Որ զարդարեալ քո զերկրաւոր [illegible] անապականս պահեսցես 'ի հրաշս. Շար։ *Հաւատք անապականն, կամ անապական [illegible]։ Ներգործութեամբ անապականս. Նար։ *Անքերբաց անապական. Շար. ևն։

ԱՆԱՊԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ ասի [illegible] 'ի [illegible] [illegible] և [illegible], որ է այժմ 'ի [illegible] [illegible]. իսկ ըստ [illegible] [illegible] [illegible] որպէս անփոփոխ 'ի գերբնական, որպէս անախտ, կամ հեռի յախտանաց կամ 'ի [illegible] կրից. [illegible] կրեաց։ *Մարմին քո անապական լեալ [illegible] 'ի կեանս. Պարգ։ *Եւ զմարմին [illegible] [illegible]՝ զանապական և [illegible]։ Զանապական զծնեալ [illegible] մարմինն. Շար. ևն։

ԱՆԱՊԱԿԱՆ. մ. [illegible] Անապականութեամբ. և [illegible]. *Մեռեալն եկին [illegible] անապական. Շար։ *Զմարմինս զոյս անապական [illegible], և անապական կենդանարար [illegible]. Վրք հց. ծե։ *Մի [illegible] այժմ անապական նորայն [illegible] [illegible]. Պիտ։

ԱՆԱՊԱԿԱՆԱԲԱՐ. մ. Առանց ապականութեան. և [illegible]. *Անապականաբար [illegible] [illegible] 'ի [illegible]։ Ի յորդանէ անապականաբար [illegible]։ Յորդանէ քում անապականաբար [illegible]. Շար։ *Յղացար անապականաբար (կմ. անապականաբար). Կիւրղ. 'ի [illegible]։

ԱՆԱՊԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել քան զամենայն անապական. անարատ. *[illegible] [illegible] անապականա[illegible] [illegible] և [illegible]. Մագ. Է։

ԱՆԱՊԱԿԱՆԱԳՈՐԾ. ա. Որ գործէ [illegible] 'ի մեզ զանապականութիւն. *Առ անապականագործ [illegible] քո [illegible] [illegible]. Գանձ։

ԱՆԱՊԱԿԱՆԱՑՈՒ, ի, աց. Տ. ԱՆԱՊԱԿԱՆ. Ἄφθαρτος. *Ծնեալք վերստին ոչ յապականութենէ սերմանեաց, այլ յանապականացուէ. ա. Պ. ա. 23։ *Արժան է հաւատալ [illegible] անապականացուաց յառաջ քան զմահ [illegible]։ Յանձնայնոյն և յանապականացուէ. Փիլ։ *Ճաշակեցաք զանապականացուաց [illegible]. Սարգ։ *Սակայն [illegible] 'ի [illegible] կենդանի և անապականացու. Բուզ. Է. 28։ *Մեռեալք որ 'ի քո [illegible] անապականացուք. Եղիշ։

ԱՆԱՊԱԿԱՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. Տ. ԱՆԱՊԱԿԱՆ. *Անթարգին հրոյ և ջրոյ անապականելի են. Անյ. պորփ։ *Անկեղծ հոգւով, և անապականելի մարմնով. Ը. Եղբ։ *Աղախնացուս՝ զանապականելի կեանսն. Փարպ։

ԱՆԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ա. Ἀφθαρσία. Incorruptibilitas. Վիճակ անապականն. անեղծութիւն, անմահութիւն. անախտութիւն. անարատութիւն. Իմաստ օրինակաւ. *Եւ ոչ ապականութիւն զանապականութիւն ժառանգէ. ա. Կոր. ժե. 50=54։ *Զապականացու մարմինս մեր խառնեաց յանապականութիւն ածութեան. Ագաթ։ *Ընկալաւ ընդ հրաշալի անապականութեանն՝ այարէն 'ի հող զլուծութեան. Պիտ։ *Յանապականութենէ յապականութիւն ածեալ լինի վասն թարին. Փիլ։ *Մանանայն, և անապականութիւն իւր. Նար. լէ։ *Անուշահոտ կենդրկի անապականութեան. Լմբ. սղմ։ *Անապականութեան ազգիւր, և 'ի մահու կեանք. Շար։

ԱՆԱՊԱՇԽ. ա. Ἀμετανόητος. Quem non poenitet. Որ ոչն ապաշաւէ. անզեղջ. անապաշխար. յամառ. Իէօղէօխ. *Անապաշաւս թշնամութ․։ Անապաշաւ կամօք. Լմբ. առ. Ն. ող։ *Յանապաշաւ բարս մնալով. Հանձ. առ։ *Անապաշաւ սիրտ կալան. Կոչ. Է։ *Ըստ խստութեան քում անապաշաւ բարուց սրտի. Լծ. կող։ *Գոզումն մահու է յանապաշաւ յանցանաց եկեալ. Կիմ։

Մ. Առանց զղջման. *Անապաշաւ մեռանել. Վրդն. ող։

ԱՆԱՊԱՇԱՒ. Որ ինչ ոչ բերէ զապաշաւ. անարատամ. կամաւոր. *Անապաշաւ ցնծութիւն. Լմբ. պորփ։ *Անապաշաւ և գործովագոյն խանդաղատանօք 'ի ասածեալն պատարագականք. Պիտ։

ԱՆԱՊԱՇԽԱՐ, ի, ից. ա. Չապաշխարող. անզեղջ. անապաշաւ. անգարձ. ծրդեալ մեղօք. Իէօղէօխ. *Որ գալոցն են 'ի վերայ անապաշխարիցն (այլ. անապաշխարողաց). Յհն. ժի։ *Բարկութիւն եկեալ 'ի վերայ անապաշխարիցն։ Անապաշխար՝ մեղօք լինելն. Ը. Մրբ. Ն. յն ոդդ։ *Նոքա յաղթականք եղեն քան ապաշխարօղն քան զանապաշխարն. Նար. ղ։ *Երկու վայ առեալ հոգւոյն և մնաց և մարմնոյն անապաշխար անձանց. Լծ. կող։

Մ. Առանց ապաշխարելոյ կամ զղջանալոյ. խստասրտութ․. *Զի մի կորիցուք անապաշխար զյաւիտենական կորուստն. Ժմ։ *Որք չար խորհրդով յղացան անապաշխար. Ճ. Թ։

ԱՆԱՊԱՇԽԱՐ. Այն ինչ՝ ընդ որ ոք չապաշխարէ. անթողլի. աններելի. *Բազում և անապաշխար չար գործեալ էր. Փարպ։ *Այն իսկ է անապաշխար մեղքն, որ ոչ գայ 'ի խոստովանութիւն. Եփր. թղ։

Կամ Որ չիք անդի ապաշխարութե․. *Տանջանքն անվախճան, և ժամանակն անապաշխար. Վրք հց. իղ։

ԱՆԱՊԱՇԽԱՐԵԼԻ. ա. Նոյն ընդ վ. իբր Անզղջանալի. աններելի. Ἀμετανόητος. *Այն՝ որ ոչն հաւատայ, անապաշխարելի ունի զդատապարտութիւն. Ոսկ. յհ. ա. 27։

ԱՆԱՊԱՇԽԱՐՈՂ, ի, աց. Տ. ԱՆԱՊԱՇԽԱՐ, իբր Անզեղջ. *Վասն անապաշխարողաց արդամեցայց. Ոսկ. Բ. կոր։ *Մի ոք յանապաշխարողաց մերձեսցի. Նանայ։

ԱՆԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Չապաշխարելն. անզղջութիւն. յամառութիւն 'ի մեղս. *Ոչ կամիս ած զոք յանապաշխարութիւն. Մանդ. ծէ։ *Զի մի անապաշխարութ․ նոցա առաւ ածցէ. Ոսկ. Բ. կոր։ *Ընդդէմ երկիրոգիքին՝ անապաշխարութեան. Երզն. Մրբ։

ԱՆԱՊԱՍՏԱՆ. ա. Որ չիք ապաստան. կամ ուր չիք տեղի ամրութեան. ապաստանական. *Անապաստանն կորուսեալս։ Զանապաստանն զերիս. Բենիկ։ *Այսոքիկ են անապաստան հարցմունք. Վանակ. Երրորդ։

ԱՆԱՊԱՏ, ի, աց կամ ից. ա. գ. (ապա. նապատ, այսինքն անշէն. յն. ա՛վատօս, այսինքն անկոխ, անգնալի). Ἄβατος. Invius. Իռոիղ, Վիրան. *Անապատ երկիր։ Անապատ է 'ի մարդոյ և յանասնոյ։ Եղեն յաւեր և յանապատ։ Մոլորեցոյց զնոսա յանապատի և ոչ 'ի ճանապարհի. Երեմ. ող. ևն։ *Յայնմ ծովէն՝ զոր ոչ կոխեցին նաւք, յանապատի ծովուն և 'ի ներքին կղզիսն. Խառնել նաւ յանապատ նորա. Վեցօր. Է։

Այլ առաւել՝ Ἔρημος, ἐρημία, ἐρήμωσις. Desertus. Ամայի. վայրի. անբնակ. աւերակ. դաշտ առապար. ջօլ, ջօլլիւք, պէրիյէ. խորան. *Գնաց յանապատ տեղի առանձինն։ Տեղիս անապատ է։ Յանապատ եղիցի երկիրն։ Եղիջիք յանապատ։ Պատկեր աղծութեան անապատի։ Անջրդի երկիր զանապատ։ Յանապատ անմարդի. ևն։ *Ի գիւղս, յանապատս, և 'ի պատս։ Ո՛չ ընդ պատն յանապատ յեղափոխել. Մագ. խէ. ծ։ *Յանապատ լերինս, կամ տեղիս. Ագաթ։ *Ի կղզի ինչ անապատ. Խոր։ *Անապատ տեղեաց. Լաստ։ *Լերանց և անապատից պարապէին. Յհ. կը։

Իսկ ԳԱԶԱՆ ԱՆԱՊԱՏԻ, ըստ յն. Վայրի. Ἀγρου. Է. Բգ։ Ե. Բգ։ Յոբ։ Եօ։ Ովս։

ԱՆԱՊԱՏ. ա. (հանդերձ խնդրով). Ἔρημος. Desertus, destitutus. Լքեալ թողեալ. յետնեալ. զուրկ. անմասն. ամայի. թափուր. ազատ. Իէրէ օրանման, Ֆէրիւք, մահրում. *Փախեաւ յայ. զոր վայր անապատ յայ գտանելոց էիր։ Անապատ մնացեալք 'ի կառավարէն։ Որքն յօգնականութենէ են անապատ։ Յիմանալոյ անապատ ամայի (յն. մի բառ)։ Իմաստութեամբ՝ որ է 'ի մեծամեծացն անապատ 'ի չարեաց, յանուսումնութենէ և յանխրատութենէ. Փիլ։ *Անապատ 'ի սիրելոյ, ամայի յօգնականաց. Բրս. ընչ։ *Անապատ է 'ի սիրելեաց, հեռի յօգնականաց. Մանդ։ *Անապատ 'ի ցնորից և 'ի կենցաղական պատրանաց. Մագ։ *Անապատ է յաշխարհական զբաղմանց։ Ի տեղեացն և 'ի պարզոցն անապատք. Ը. Մրբ. Ն. կը։ *Անապատ առնէ 'ի կենաց. Վրդն. ող։ *Անապատս 'ի պաշտամանէ արարեր զդիս. ՃՃ։ *Անապատ 'ի չար արկածիցն. Լմբ. ող։ *Անապատ լեալ յաւ 'ի նմանէ փրկութեէն. Արիստ. առաք։

ԱՆԱՊԱՏ ասին և Վանք միաբանից՝ փոքր մի հեռի 'ի քաղաքէ։ Ցիշտ. Վրք հց. և այլն։

ԱՆԱՊԱՏԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնակ. ճայն առանձնութեան անապատի. *Յաղագս երկչոտութեան և անապատաբնակաւն մեծ զերծուցանէ զայս. Վրդն. ող։

ԱՆԱՊԱՏԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. *Բնակիչ անապատի. անապատ կեցող. *Ջերմիւ անապատաբնակ. Երզն. Մրբ։

ԱՆԱՊԱՏԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնակելն յանապատի. կեանք անապատական. *Գիտակ են նորին ճգնութեան և անապատաբնակութեան. Վրք հց. իղ։

ԱՆԱՊԱՏԱԳՈՅՆ. ա. Ἐρημότερος. Desertior. Առաւել անապատ քան զամենայն. խոպան աւերակ. հեռագոյն. *Քան զամենայն անապատ անապատագոյն է այժմ։

Բան զամենեսեան անապատագոյն (այլ. անպիտանագոյն) և մերկ երկ. Ոսկ. ա. թես. ջ: Եւ յհ. ե. 32: *Առաւել մի յայսմանէ եզև. ուր եղջերուք զեղջիւրս ընկենուն, որդւարեն վայր անապատագոյն է: Տեղացեալ լինի և յերկրիս (վայրք) անապատագոյնքն և անպտղագոյնքն. Փիլ. Լիւս. և Նխ. ե:

ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Ἐρημίτης, ἐρημικός. Solitarius, eremita. Գտեալ կամ մնեալ յանապատի, և յանշէն վայրս. վայրենի. և որ ինչ անկ է անապատի. էէզանի, սահրանիշին. *Ցայ անապատականի: Անապատական աշխատութեացն գործաւոր. Յոբ. ծա. 12: իմ. ծէ. 16: *Զկապիկս անապատականս. Եզնիկ: *Ընդ ցիռս անապատականս. Նար. խէ: *Անապատական տատրակն (յհ. մկ). ԺԺ: *Են՝ որ լեռնականքն՝ անապատական բարոյս. Վեցօր. է:

Առանձնակեաց յանապատի ճգնաւոր. որ և ԱՆԱՊԱՏԱՒՈՐ, ԱՆԱՊԱՏԱԿԵԱՑ. ազգաւ, զահէտ, րահպան. *Զանապատական առաքինեաց զվարս տպաւորեալ. Փարպ: *Անապատականաց առաջնորդ. Վրք հց. խէ. ևն:

Եւ Միանձնական. ճգնաւորական. *Անապատական կրօնք, վարք, լռութի. Փարպ: Վրք հց: և Լմբ: Ոսկ. լուս:

ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անապատական վիճակ. միակեցական կարգ. ինզիվա, զահիտլիք. *Զի մի պահանջեսցէ քո կամքդ յինէն անապատականութի, և ես լինիմ քաղաքացի. Լմբ. ող:

ԱՆԱՊԱՏԱԿԵԱՑ, եցի, ցաց. ա. գ. Ἀναχωρήτης. Anachoreta. Միայնակեաց յանապատի. *Մենակեաց անապատակեաց լեռնականն. Բսող. գ. 6:

ԱՆԱՊԱՏԱՀՈՍ. ա. Ցանապատի և ընդ անապատ հոսեալ բխմամբ. *Անապատահոս աղբիւր. ԺԺ:

ԱՆԱՊԱՏԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. Տ. ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆ. *Ցովհաննու անապատայնոյն. Աճառ. գաւէ:

ԱՆԱՊԱՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Իբրև անապատ աւերակ և ամայի լինել. յաւեր դառնալ. վիրան՝ խարապ օլմագ. *Անապատանալ քաղաքայն իսրայէլի. Նար. ծե: *Պարարեցաւ սրտից երկիրս մնեղէն՝ անապատացեալ մարդկան. Ագաթ:

Եւ Անապատաբնակ լինել. առանձնանալ. *Ընդ եղիայի 'ի կարմեղոս լերինն անապատացեալ. Արշ:

Զրկել. որբանալ. հեռի գտանիլ. ամայանալ. տարաբանալ. ազատանալ. մահրում գալմագ, պէրք օլունմագ, խալի գալմագ. Ἐρημόομαι. Deseror, orbor. *Որք անապատացեալն են 'ի ծնողաց: Անապատացեալ 'ի գործոց բարեաց. Բրս. հց. և իրծ: *Անապատանայ յօգնութենէն: Անապատացուք յամենայնէ. Ոսկ. յհ: *Անապատանայ հոգին. Վրք հց: *Ի բնական նախախնամութեէց անապատացեալ էր. ԺԺ: *Հանցեն զիս 'ի լեռանն նա և 'ի յարկս քո զանապատացեալս 'ի գերական բնութէն 'ի տարրին նուաստութիւնս. Յհ. իմ. էլ: *Անապատացեալ 'ի զբաղանաց աշխարհիս. Լմբ. ող: *Անապատացեալք յախտից. Փիլ. այլոց:

ԱՆԱՊԱՏԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φιλέρημος. Solitudinis amans. Որ սիրէ զանապատ կամ զառանձնութի. *Անապատասէր, որ յախտից և 'ի չարութեց 'ի բաց խուսէ, (այլ ձ. անապատ սաէ): Զանապատսէրն, քանզի անապատասէր է կենդանիք. Փիլ. լին: *Բնակութի չայլամանց, զի անապատասէր է թռչունք: Անապատասէր թռչնոց լինել դադար. Մխ. երէմ: *Ընդ անապատասէր ցիռսն. Նար. յոէր: *Ցովհաննէս անապատասէր, և ոչ մարդասէրաց. Կոչ. գ: և Մագ. ծ:

Կամ Սիրող անապատաւորաց. *Անապատասէր և կրօնաւորասէր. Մագ. ծզ:

Կամ Առանձնասէր. *Ըստ ցանկութե անձին անապատասէր կենացն զվայրսն գտեալ. Առաք. գ. 32:

ԱՆԱՊԱՏԱՄՆՈՒՆԴ. } ա. Ցանապատի սնեալ որ և
ԱՆԱՊԱՏԱՍՈՒՆ. } է օրինակաւ. *Անապատասնունդ ծառոյն. Թէոփ. զհ: *Սոքա այսպիսիք՝ նախնիք և անապատասունք. Վրք հց. խզ:

ԱՆԱՊԱՏԱՑԻ, ցւոյ, ցեաց. Տ. ԱՆԱՊԱՏԱԿԵԱՑ. *Անապատացիքն՝ բազումք խստաճարակք են, և այլք չարաթխս ձգեն անսուաղ. Հց. ոբ. կէոր:

ԱՆԱՊԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἐξερημόω. Desertum facio. Առնել անապատ կամ յանապատ. աւերակ և ամայի կացուցանել. խարապ էթմէ. *Անապատացուցանել կամելով զաշխարհս հայոց. Ագաթ. գ. 7: *Աւէ սոփոնիա. անապատացուցից զճանապարհս նոցա՝ ամենևին ոչ գնալ. Ա— որս. ծա. (Իսկ Սոփ. գ. 6, աւերեցից): *Անապատացուցանել զերուսաղէմ. Բրս. չար:

ԱՆԱՊԱՏԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆ. *Ցաշխարհի գոլով՝ և իբրև զանապատաւորս ընդ կարգս աշխարհի անցանէր. Յհ. կբ:

ԱՆԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐρημία. Solitudo. Անապատ լինել. և անապատաբնակութի. ամայութի. առանձնութի. բէնհալըգ. *Լինել օգնական անապատն անապատութեն իւրով, ծարաւն նեղութե իւրով. Եփր. էլ: *Որպէս թէ ոչինչ անապատութեն օգտեցայք. Բրս. բղբ: *Կրատէս ... սեսեալ որդի մեծատան, զի պատեալ էին շոգմոգք բազումք (սուտ բարեկամք), աւէ, պատանի, ողորմիմ քոյոյդ անապատութեդ. Ոսկեփոր: Իսկ Ոսկ. ղն. *Մեծատուն կորուսեալ զազգականութի իւր անապատութե չարութեն իւրովը. այլ ձ. լաւ ևս, անազատութե. յն. անազգութե չարութեն:

ԱՆԱՊԱՒԷՆ. ա. Որ կամ ուր չէք ապաւէն. անօգնական և անապաստան. *Տեսանելով զանձինս անապաւէնս. Արշ: *Անապաւէն տանջեալ: Անապաւէն մոլար. Նար. խզ: *Փախնու արշաւէ յանապաւէն տահման, և անգէն նահանջի. Նար. ծզբ:

ԱՆԱՊՇԵԼԻ. ա. Որ չէք ապշութի. անխռով. անշփոթ. *Տեսանողութի պայծառ և անապշելի. Նար. հա:

ԱՆԱՊՈՒՐ. ա. ըստ յն. ածոյ. Ἄσωτος. Անառակ. կորստական. որ չկարէ կամ չէ արժանի ապրել, կամ չպահէ զինչս. վատնիչ. շռայլ. զեղխ. *Որպէս զանապուր որդին ոչ անեաս տանեն ծնողքն: Անապուր և շռայլեալ կեանք կենցաղոյս՝ ամենեցուն գաւառ թշնամի է. Փիլ. նխ. ե. և փեսայն: *Անապուր գոլով որդիք՝ խնամք և չարաբարոյք. Վրդն. ող:

Կամ Դժուարաւ պահելի. Δυσφύλακτος. *Զերագութե գալստեանն, զանապուրն լինել (յերեսաց ճանճի). Ոսկ. եւ:

ԱՆԱՊՐԻՐ. մ. Առանց ապրելոյ, անձազորելի. *Անապուր ատեակեալ 'ի կործեալ անգորրութէ. Ոսկ. ա. թես:

ԱՆԱՊՏԱԿ. ա. Ոչ ապտակեալ. *Այս առաջնոյն ցոլեցաւ անապտակին (ծնօտ) ընդ ապտակին. Եփր. համաբ:

ԱՆԱՌ. Տ. ԱՆԱՌԻԿ. *Անառ ամրոցան: Մատնէ յանառն անձն: Անառ մեղս մանկական. Լաստ: *Պաշարեալ զանառն Դարեհու. Արծր. ե. 3. 8: *Զանառ քաղաքն անձի. Ոսկ: *Վասն անառ ամրութե զղեկին. Վրդն. պտմ:

ԱՆԱՌԱԳԱՍՏ. ա. Ոչ առագաստեալ ծածկութ. անպատսպարութ. յայտնի. *Անառագաստ փողեալ ձառեաց բան. Սհ. կբ. որսա:

ԱՆԱՌԱԿ, ի, աց. ա. ('ի հյ. առակ. և թ. ար, բըղ). Անամօթ. անպատկառ. անարգել. վատնիչ ընչից. զեղխ և շռայլ. ... Ἀκόλαστος. Luxuriosus. *Անառակ է (այսինքն պատճառ անառակութե) գինի. Առակ. ի. 1: *Անառակ կեանք կոչեցան, այսինքն ոչ ողջախոհ. Սահմ. է: *Զանառակ որդին մերժեցայց 'ի հայրենի ժառանգութենէն. Նար: *Ընդ անառակին որդւոյ գուշեմ առ հայրդ գթած. Շար: *Անառակ է, պոռնիկ է, այլ քրիստոնեայ է. Խոր. գ. 63: *Ցանառակ կանանց. կամ յարանց. Շ. բդհ: *Զառան հայրենի անցուցեալ (էր) անառակ ստացամբ. Ոսկեփոր:

Եւ Անօրէն. անկարգ. խառնակ. Ἄθεσμος, ἄτακτος. Lege carens, ordinis expers. ... *Անառակ մոլորութե զզուածեալք. Բ. պ. գ. 17: *Ծամ ծփմամբ և անառակ բախմամբ հողմոց մոլեալ վայրենաբար. Պտ: *Վասն անառակ վարուց. Խոր: *Անառակ որովայնամոլութի. Պիտ: *Անառակ անօրէնութի. Փարպ: *Անառակ խօսք, և բամբասանք. Խոր: *Անառակ ընթացք. Նար: *Անառակ և անկարգ գնացիւք. Շ. բդհ: *Ոմանք շամբուշք և փառամոլեալք յանառակ չդիւագնացութէն. Պիտ: Իսկ յաւել անգ. *Զայս մի ըստ միոջէ թուել զանառակն կորուստ (պատուոյ, իշխանութեան, և ընտանեաց) ոչ է հարկաւոր. մարթ է իմանալ որպէս Անօրինակ, մեծ յոյժ:

ԱՆԱՌԱԿԱԲԱՐ. մ. Անամօթ լրբութբ. անառակութբ. անկարգաբար. *Կեալ, կամ հայիլ անառակաբար. ԺԺ. Վրք հց:

Եւ Ցանգգնաբար. *Սատակել անառակաբար. Պրպմ. ճէ:

ԱՆԱՌԱԿԵԼ. Տ. ԱՆԱՌԿԵԼ.

ԱՆԱՌԱԿԻՄ, եցայ. չ. Անամօթիլ. ... *Ընդ անառակեալսն և զբօսեալս. Նար. ճե: *Իբր զմանուկ մը վերացուցեալ 'ի հանգոյն, և յանառակելն զարկուցանէ զգետնի. Վրդն. ող:

Եւ Զեղխիլ. *Ոչ անառակել 'ի կերակուրս և յըմպելիս. Եփր. թղ:

ԱՆԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσωτία. Luxuria. Κῶμος. Comessatio. Անառակ ընթացք. անկարգութի. և զեղխութի. շռայլութի. ... *Կեայր անառակութբ: Եւ ոչ յանդգնութեան անառակութեէ: Մի անառակութեք, արբեցութեք: Արբեցութեք, անառակութեք: Գինեհարութեք, անառակութեք: Զմոլեգին յայլոց կրօնից անառակութեամբ բերել: Անուանութեց անառակութեն (յն. ἀταξία, անկարգութի). Ղկ: Տիտ: Հռ: Գաղ: ա. պետ: իմ. ծզ. 23. 26: *Նոցին նմանեալք՝ զնոյն անառակութեամբ անխտիր գործեցին. Եզնիկ:

*բազում անառակութեամբ վարէր զԹագա_ւորութիւն. փարպ։ *Զերեկելիս կարծէաց ապարել, և գործեաց զամենայն անառա_կութի. Եղիշ. Է։

ԱՆԱՌԱՋՆՈՐԴ, ի, աց. ա. Առանց առաջնորդի մնացեալ. անգլուխ. անառա_ջնորդ. *Յետ մահուն յուսկայ անառաջ_նորդ մնէր երկիրս հայոց։ Անառաջնորդք եղեալ իբրև զխաշինս մոլորեցան. Բուզ. Գ. 3. *Չեմ լսէր զեն իբրև անառաջնորդ. Ճ. Գ. *Սպասաւորեալ 'ի չորս՝ մնացին ան_առաջնորդք. Լմբ. սղ։ *Առաքէ յաշ_խարհս հայոց՝ իբր անառաջնորդ զասա վարե_լոյ։ Դժուարին վարկացուցեալ զան_առաջնորդն լինել. խոր. Գ. 10. 48։

ԱՆԱՌԱՋՆՈՐԴ. մ. Առանց առաջնոր_դի. Ո՛չ խաղխաղեալ, և ոչ անառաջ_նորդ այս լինէր. խոր. Ա. 31։

ԱՆԱՌԱՋՆՈՐԴ. գ. բառ յն. ածոյ, իբր Անղեկավարն. τὸ Ἀκυβέρνητον. *Վասն անղեկավարութեան և անառաջնորդի. Ա_ռաք.։

ԱՆԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναρχία, δημοκρατικόν. Anarchia, democratia. Անիշխանութիւն. ամբոխավարութիւն. ինք_նագլխութիւն. *Մի խուզէք վասն հրամա_նատարացն, քանզի պայման ռամկութեան՝ խորհրդոց և չեաւոր անառաջնորդութե_թե լինի։ Մի 'ի մեկուսանալ առաջնոր_դի՝ անառաջնորդութեան ձև առցէ զեղցեալ. Բրս. մկն. և կց։ *Այս ամենայն խռովութիւն լինի և յանառաջնոր_դութէ, որ հաճիք գնաց ոչ հոգան. խոր. *Յետ չորից ամաց անառաջնորդու_թեն. Լմբ. դորֆ։ *Յաւուրցն անառաջ_նորդութեն, որպէս գրեալ է 'ի գիրս դա_տաւորաց. Հ. յիւնի։

ԱՆԱՌԻԵԼ. ա. Ոչ առաւելեալ քան զայլն. հաւասար և չափաւոր. *Սանկա_րութի, գիտութի, և անառաւելութ_ութի (աշխատութի). Փիլ. Եւ. *Երեք սուրբքն՝ անառաւել միութիւք դասելով. Տեսիլ. ... 'ի Ճ. (բառ փարպ. ...ակել)։

ԱՆԱՌԻՈՏ. ա. Որ չունի զառաւօտ ... անլոյս. *Գիշեր անառաւօտ, ... Ոսկէփ։

ԱՆԱՌԿԻՆԱԲԱՐ. մ. Առանց ա_... անխոնարհաբար. անխոնարհըր_... Ո՛չ անառաջինաբար յակոբեա ... Եփր. առէգոր։

ԱՆԱՌՔՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Ոչ առնարի. անհարգ. փաղփուկեփ ... Յանառաքինի կանանցն՝ որք 'ի ... խոր. առ ահկ. արծր։

ԱՆԱՌԻԿ. ա. որ և ԱՆԱՌ. Ἀκαταγώνιστος. Inexpugnabilis. Զոր չէ մարթ առ_նուլ պատերազմաւ. անմատչելի. ան_յաղթելի. անկործանելի. անյաղթահարելի. ... *Անխափան անառ_իկ. Ոսկ. Ես։ *Յանառիկ ամրոցն ... իբր էր նոա 'ի մարդկանէ. ... իւր չերկիւ յայտ անառ_իկ։ *Աստուծոյ և առաքելականին ան_առիկ. Արշ։ *Անառիկ ամ_րոցն պաշտութէն։ Ի մէջ անառիկ ... Գիր։ *Իբրև աշ_խարհ, կամ ամրոց անառիկ է որ_... Լբ. կող։ *Որոյ քաղաքք իւր հոյ_... և անառիկ բաղձանց. Հա_...

ԱՆԱՌԿԵՄ, կամ ԱՆԸՌԿԵՄ, եցի. Ἀκτημονέω. Rudeo. խանչել. զռալ. ... *Իշքն անառակեն, և ... Ոսկ. յհ. Բ. 30։

(գրեալ էր վրիպակաւ, անառակեն. իսկ այլք. անառակ են)։

ԱՆԱՌՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Զոր չէ մարթ առնել. որպէս Անառար. անառնելի. անեղ. *Իբրև մի՝ անառնելի ած. Յհ. իմ. Երեսս.։

Որպէս Անլինելի. անհնարին. չլլալու. օլմայաձագ. *Այս կարի յանառնելեացն գոլ՝ ինքեամբ զինքեան յայտնել Թշնա_մանս. Գէթ։

ԱՆԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Գակասու_թի առողջութեն. խօթութեն. ակարութեն անբուժելի. *Ախտացեալ էք յախտաւո_րութեն անառողջութեն. Եղիշ. Է։

ԱՆԱՍԱՑ. տ. ԱՆԱՍԵԼԻ. *Ընծայիցն՝ անասաց և անճառելի մեաց. Ճ. Իր։

ԱՆԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Անխօ_սութեն. պապանձումն. *Յորժամ կամէր ասել, ընդ անասացութեն փակեցաւ։ Զի մի իբրև զանբանս երևեսցուք անասացու_թեա. Ճ. Յուլիս։

ԱՆԱՍԵԼԻ, լւոյ. լեաց. ա. Զոր չէ մարթ ասել. անպատում. անճառ. փէ_նիմեզ, վասֆ օլունմազ. *Վայելէ 'ի շնորհս հոգւոյն, զոր անասելի է. Յճխ. Ժ։ *Ան_հասանելի և անասելի. Եղիշ. հայր մեր։ *Անասելի բարերկենդանութի. իգն։ *Անա_սելի բարիք. Ագաթ։ *Ընկալեալ անասե_լի սիրով։ Զանճառ և զանասելի շնորհս մարդասէր։ Անասելի է սիրոյն հանգա_մանք. Յհնկան։

ԱՆԱՍԵԼԻ. Զոր չէ օրէն ասել. անվայ_ելուչ. անպատշաճ. անարժան. անըլ_ձաղ, անըլյըմազ սէօյլէ. *Բորբոքեցան ցան_կութք իւրեանց յանասելի աղտեղութիւս. Յճխ. Է։ *Այն՝ որ գործէ զաղտեղութի, զանասելին մարդոյ լեզուին. Ճ. Նոյեմ։ *Ղումս արբեցաւ, և զանասելի գործան գործեաց. Կիւր. Է. խհ։

ԱՆԱՍՆԱԲԱՐ. մ. որ և ԱՆԱՍՆԱԳԷՍ. Նման անասնոյ. բառ անբանից. հայվան կի_պի. *Որ ինչ միանգամ առ 'ի կերակուրս անասնաբար է, և յղփելիս։ Անասնաբար ընդ անասունս հաւասարել. Փիլ։ *Յոր_ժամ ուտէ, մեղմութբ (կերիցէ,) և մի անասնաբար. Վրք հց. Բ։ *Անասնաբար սահեցմամբ ընդ երկիր մածալք. Նար. յղ։ *Մի յառօրեայս անասնաբար՝ գնէք ըղձոյս իբր անհանճար. Ճ. Ետէ։ *Անասնաբար գաղանամտութեն. Բուզ. Գ. 10։

ԱՆԱՍՆԱԲԱՐՈՅ, ի, ից. ա. Κτηνώδης, δες. Belluinus, um; pecudi similis, brutus. Նմանեալն բարոյից անասնոց. ու_նող զբարս անբանից. և անբանական. հայ_վանի. *Առաւել անասնաբարոյք են քան զգազանս չարս. Ոսկ. յհ։ *Ի ձեռս բժըշ_կացն (կեթ) զլոյսն ունել. և 'ի նոցանէ զառողջութի՝ անասնաբարոյ է. Բրս. հց։ *Անասնաբարոյ աշխարհաբնակքն. Ագաթ։ *Անասնաբարոյ աշխարհն. Կոչւմն։ *Անաս_նաբարոյք լինելով գատարկութեամբն. Գէթ։ *Անասնաբարոյ մարք։ Յանասնաբարոյ ըն_թացիցն. Լմբ. ող. և առա։

ԱՆԱՍՆԱԲՈՅԾ, բուծի, ից. ա. Ζωοτρόφων, ος. Animalia nutriens, pecuarius. Որ բուծանէ զանասունս. հայվան պէսլէյէն. *Գաճառականք և անասնաբոյծք են քան զայլս. Փիլ. ժհ։

ԱՆԱՍՆԱԳԷՏ, գիտի, տաց. ա. *Որ խառնակի ընդ անասնոյ. անասնամոլ. ան_ասնապղծ, անասնապիղծ. հայվանըլա փա_լչան. *Ապաշխարութի անասնագիտին 'ի վերայ եղեցի. Կանոն։ *Հաւասար անաս_նագիտաց. Մանդ. Ժ։ *Անասնագիտաց մարդոց. Մխ. դպ։

ԱՆԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Խառ_նակութի մարդոյ ընդ անասնոյ՝ ընդդէմ բը_նութեն. անասնամոլութի. անասնապղծ_ութի. *Արուամոլութի և անասնագի_տութի. Կիւր. Է. խհ։ *Յորժամ զառն ըղ_ձար գիտասցէ զանասնագիտութեան. Մխ. դպ։

ԱՆԱՍՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ἀλογώτερος. Irrationabilior. Անբանագոյն քան զանասուն, կամ վատթարագոյն. *Քան զգազանսն անասնագոյն... Ե՛ս անասնա_գոյնք քան զանասունս եղեն... Զիարդ ոչ իցէ անասնագոյն քան զամենայն ան_ասուն։ Գոյ մեւս ևս պատճառք անաս_նագոյն և անմտագոյն. Ոսկ. մտթ. և յհ։ *Անասնագոյն էր քան զամենայն անա_սունս. (յն. լոկ, անասուն էր). Կոչ. Բ. 13։ *Զմարդ՝ որ անասնագոյն հանդիպի քան զէշն. Խոսր։ *Դուք անասնագոյն ևս էք. Վրք հց. Ի։ *Զանձինս իւրեանց ան_ասնագոյնս և գազանայինս առնեն. Ոսկ. 4ծ։

ԱՆԱՍՆԱԴԷՄ. ա. Նման դիմաց ան_ասնոց. հայվան սուրաթլը. *Ծնանիցեն կանայք անասնադէմս և այլակերպս. Մեսր. եր։

ԱՆԱՍՆԱԶԱՆՑ, ի, ից. Նոյն ընդ ԱՆԱՍՆԱԳԷՏ. *Կցորդ է անասնազանցի. Կանոն։

ԱՆԱՍՆԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Նոյն ընդ ԱՆԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. *Զմեղս պոռնը_կութե... և անասնազանցութե. Սարգ. ա. պ. Բ։

ԱՆԱՍՆԱԶԵՆՈՒԹԻՒՆ. } գ. Զենու_
ԱՆԱՍՆԱԶՈՀՈՒԹԻՒՆ. } մն անաս_նոց 'ի զոհ. զոհ անբանից. գուրպան. *Ան_ասնազենութեամբն կարծէին զած հաշտե_ցուցանել. Լմբ. սղ։ *Անասնազոհութեն առ ոտն կոխեցաւ. Եպիփ. իւ։

ԱՆԱՍՆԱԽԱՌՆ. ա. Խառն ընդ ան_բանութի, և ընդ ցոփ զբօսցս. *Որք զան_ասնախառն բանսն 'ի բերան ունիցին, և չըԹամբիք իւրեանց պղծին. Կանոն։

ԱՆԱՍՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἄλογος. Brutalis, irrationalis. որ և ԱՆԱՍՆԱՅԻՆ, ԱՆԱՍՆԵՂԷՆ. Անբանական. հանդէտ իրաց անասնոց անբանից. հայվանի, վահշի. *Բա_նական, և անասնական։ Անասնական զգայ_ութիւք. Փիլ։ *Անասնական անարգելու_թիւն, կամ խառնակութիւն, յարձա_կումն, ախտք. Գէթ։ *Անասնական մա_սունք. Եղիշ. դփ։ *Կիրք անասնականք. Ճ. Հրեշտ։ *Բանականս անասնական. Նար. իԲ։

Սեպհականն անասնոց, և որ ինչ անկ է նոցա. *Վաճառէին զանասնական մե_ծութին (այսինքն զանասունս). Արշ։ *Յան_ասնական ստուից. Գէթ։ *Ոչ բառ անաս_նական գոտին որ յերգիղածն երբեմն էր պատարագել. Կիւր. ղէ։ *Յանաս_նական կենդանեաց։ Անասնական սպանդ. Նար. ծբ. և ծգ։ *Անասնական երկիր. Ճ. Յուլիս։ *Ես եղէ պատարագ վասն քո, և աղատեցի զքեզ յանասնական պատա_րագէն՝ որ ոչ ունէր զփրկութի. Եփր. թղ։

ԱՆԱՍՆԱԿԵՆՑԱՂ. ա. Որ իբր ան_ասուն կենցաղավարի. անասնաբարոյ. *Սոդոմնակք անասնակենցաղս։ Հոգեղէն՝ մարմնաւորք՝ անասնակենցաղ. Նար. ծա. և ծբ։

ԱՆԱՍՆԱԿԵՐՊ. } ա. Նման անասնոյ.
ԱՆԱՍՆԱՁԵՒ. } *Անասնակերպս և այլանդակ ծնցին. Ճ. Ճ։ *Անասնաձև մար_դիկ. Վրք. ող։

ԱՆԱՍՆԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Գրաս_

տամիտ . թանձրամիտ . անմիտ . դէմ , հայ֊վան . *Անասնամիտ մարդիկ . Լմբ . ող :

ԱՆԱՍՆԱՄՈԼ . ի , աց . Տ . ԱՆԱՍՆԱ֊ԴԷՏ . *Վասն անասնամոլաց : Անասնամո֊լացն պղծուէք : Զայնպիսի մոլեգնութեան զօր (այսինքն որով) անասնամոլքն պղ֊ծին . Մանդ . ծի :

ԱՆԱՍՆԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԱՆԱՍ֊ՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . *Գտանէք են անասնամո֊լութեան և այլոց չարեաց . Վրդն . ող : *Ար֊տաքոյ բնութեան է անասնամոլութիւն . Կիւր . Է . խհ :

ԱՆԱՍՆԱՅԻՆ , յնոյ , ոց . Տ . ԱՆԱՍ֊ՆԱԿԱՆ . *Անասնայինն լծակցութբ . Նար . հէ : *Մարմնովս այսու անասնայինս . Յօ֊րդէ : *Որ յանասնայինսն և 'ի գազանայ֊ինսն խոտորին զաղբագործութիւս . Գր . հր : *Հաւասարեաց անասնային անմտութ . Տօնակ :

ԱՆԱՍՆԱՆԱՄ , ացայ . չ . 'Αποκτήνομαι . Obbrutesco . Նմանել կամ հաւասա֊րիլ անասնոց անբանից . հայվանա դէօնմէք . *Դիէպ լինի՝ զի և բանս անասնանայ 'ի ձեռն սոր անասունն միաւորելոյ . Նիւս . չափ . Ի : *Ոչ միայն փափկասիրութբն ան֊ասնացան , այլև անմտութբն . Լմբ . ող : *Ոչ եւ խոտով կերակրեցուցանէ , որ է ան֊ասնացեալ մարդոց կերակուր . Նար . երգ : *Մի անասնանալ ախտիւք : Ծովահեղձ արար զանասնացեալ և զգազանացեալ ազգս մարդկան : Խաչիւ և եկեղեցեաւ փրկեաց զանասնացեալ և զգազանամիտ ազգս մարդկան . Տօնակ :

ԱՆԱՍՆԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ . Գ . Պաշ֊տելն զանասունս կենդանիս , կամ պաշ֊տօն անասնեղէն կռոց . *Եւս առէ անմի֊տութիւն՝ քան զխայտ պաշտել , և զկաւ ('ի ձև մարդոյ) է անասնապաշտութիւն . Լմբ . խմ :

ԱՆԱՍՆԱՊԷՍ . Տ . ԱՆԱՍՆԱԲԱՐ . *Թէ գայ յօրանջն անասնապէս , անդէն զշեր֊թունսդ մարդկապէս . Կրդփ :

ԱՆԱՍՆԱՊԻՂԾ , պղծի , ծաց . Տ . ԱՆ֊ԱՍՆԱԳԷՏ . *Այլք 'ի դատաւորաց ար֊ժան վարկան հատանել զառականս անաս֊նապղծի : Յաղագս դատապարտանաց անաս֊նապղծաց . Մխ . դփ :

ԱՆԱՍՆԱՊՂԾՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԱՆԱՍ֊ՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . *Անասնապղծութիւն , ա֊րուամոլութիւն . Ոսկփ :

ԱՆԱՍՆԱՍՆՈՅՑ . ա . Κτηνότροφος . Որ ինչ քաջ սնուցանէ զանասունս . խո֊տաւէտ և պարարտ (վայր) . անասնարոյծ , խաշնադարման . *Երկիր անասնասնոյց է . Թուոց . լբ . 4 . (յօրինակս ինչ վրիպա֊կաւ , անասնոց է :)

ԱՆԱՍՆԱՎԱՅԵԼ . ա . Որ ինչ անաս֊նոց վայել է , հայվանա ճայիզ , *Անասնա֊վայել կենցաղ . Ճճ :

ԱՆԱՍՆԵՂԻՆ , ղինի , նաց . Տ . ԱՆԱՍ֊ՆԱԿԱՆ . *Ցանասնեղէն 'ի բնութէն նորա֊ստեղծեալ . Ղոշ : *Անասնեղէն է ընթացքն , և ոչ հոգեպէս . Լմբ . ող :

ԱՆԱՍՆԻԿ . Գ . Անասուն փոքրիկ կամ տառապեալ՝ տառացուած աղքատի ուրուք . հայվանճըգ . *Զխարեանց անասնիկն սա֊նուցին 'ի նոցանէ . Ոսկ . մփ : *Զխայծք այն֊պէս գիւրաւ թոյլ ետուն լուծանել զխե֊լեանց անասնիկն . Տօնակ : *Զգօնացոյց և զանասնիկն՝ մեղմաբար սպասաւորել նմա . Երզն . մփ :

ԱՆԱՍՆՈՒԹԻՒՆ . Գ . 'Αλογία . Rationis privatio , brutalitas . Անասնային բնութի կամ բարք . անբանութիւն . գազանութիւն . հայվանլըգ . *Դու քաջ 'ի բաց քան զնո֊ցա անասնութիւնն գնաս գնացս . Ոսկ . մ . ա . 4 :

ԱՆԱՍՆՈՒՏ . ա . որպէս յն . Κτηνώδης . Անասնաբերոյ . անասնական . *Որպէս զի անասնուտ մարդկան պարգևեսցէ զհո֊գեղէն կերակրոյն հաղորդութիւն . Ճճ :

ԱՆԱՍՆՕՐԷՆ . Տ . ԱՆԱՍՆԱԲԱՐ . *Ան֊ասնօրէն գիմեցուցին : Անասնօրէն առե֊լուս . Նար . խէ . ծղ : *Մերժեալ եհան յազգէն դրախտէն՝ մերկ խայտառակ անաս֊նօրէն . Գնձ :

ԱՆԱՍՈՒՆ , սնոյ , ոց . Գ . Κτῆνος , ζῶον . Jumentum , armentum , animal . Կենդանի չորքոտանի՝ ընտանի և վայրի . արջառ , ոչխար . գրաստ . դուար . երէ . անբան կենդանի . հայվան , հայվանաթ , դէհէ֊վէ , ճանավէր , ճանավար . *Զգազանս , և զան֊ասունս : Ամենայն անասնոց , և ամենայն թռչնոց երկնից , և ամենայն գազանաց վայրի : Մեծատուն յոյժ՝ անասնովք և ար֊ծաթով : Արդարն ողորմի անասնոյ իւրում : Որոց անասնոց մաւաչէր արիւնն : Իբրև զան֊խօս անասունս . ևն : կամ *Եղև նորա ան֊ասուն ոչխարի և արջառոյ : Մարդ և ան֊ասուն , խաշն և արջառ . ևն : կամ *Հա֊ւասարեաց անասնոց անբանից . Սղ . խէ . 13 : *Բեռնակիր անասնովք . Պիտ : *Ըն֊տանի անասնոց և վայրենեաց . Սրգ : *Ո՞ 'ի վեր լիցէ , մարդն՝ որ անասնոյն տիրէ , թէ անասունն՝ որ մարդոյն 'ի հարկի կայ . Եղնիկ : *Ի բանականութեն ընդ անասունս դասակարգեալ . Նար . իգ : *Իբրև զանբան անասունս 'ի գերութի վարէին : Իբրև ան֊բան անասուն՝ ժանեօք մանրեալ ուտէին . Յհ . կթ :

ԱՆԱՍՈՒՆ . ա . և Գ . Անբան . որ չէ ա֊սուն . որ չէք բան , այսինքն բանականու֊թիւն , ապ և խօսք . "Αλογος . Irrationalis , brutus . ղո՜յրի նուտըգ . *Զխօսունն և զանա֊սունն , զծերն և զողջոյն . Ագաթ : *Ամե֊նայն եղեալք խօսնոց և անասնոց . Փարպ : *Ունայնացեալ 'ի բոլոր տառացուածոց՝ սա֊նոց և անասնոց . Յհ . կթ : *Ի տեսիլ նման֊նութե անասուն խոտակեր կենդանեաց : Իշխան անասուն կենդանեաց : Անասուն կենդանիքն . Ագաթ : Սահմ : Պիտ . ևն :

ԱՆԱՍՈՒՆ . իբր Անասնական . անբա֊նական . անխօս , անբարբառ . *Ի բանա֊ւորականէն և յանասուն մասնէն 'ի մի գոյ֊ացեալք : Որպէս խոտ անասնոյ կերա֊կուր է , այսպէս զգալին՝ անասուն մասին հոգւոյն վիճակ հատեալ է : Կին՝ զոր ոչ յաղագս անասուն ցանկութե ածես , այլ զօրէն բնութե ընդ հարկաւոր . Փիլ : *Գոյ և 'ի մեզ անասուն մասն՝ բոլոր հոգեղէն բնութե մարմնոյս . Եղիշ . դփ : *Անասուն մասամբք ձեռաց 'ի ձեռն հնչման գոր֊ծւոյն՝ բանին կցորդեսցէ յածօրհնութիւն . Վրդն . ող :

ԱՆԱՍՏԱՌ . ա . (հին բառ ռմկ .) Ա֊ռանց աստառի կամ պաստառի , մաշկի , թաղանթի . *Նկանն լինէր այսպէս . սալ ջեռուցանէին , յորոյ վերայ զճաշոյն թա֊ցեալ անաստառ անդ դնէին , և ապա մաղ֊մաղ 'ի վերայ արկանէին . Կիւրղ . Բգ :

ԱՆԱՍՏՂ ԵՐԿԻՆ կամ ԳՕՏԻ . "Αναστρος σφαῖρα . Վերին երկինք անդր քան զաստեղս . Սահմ . յաջբ : *Գօտի մի պարզ շրջագայութենն՝ որ է անաստղ . Ոսկփոր :

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾ , ի , ից . ա . "Αθεος . Atheus . Որ չընդունի ած զոք . և ուրացող ճշմարտին այ . պաշտօնեայ սուտ ածոց և ազանգոց . անդարբիչս . նախփատ , փինոփղ , ձահնիփ , ձէրհէմոփղ , ֆաթհէլերէտ . *Անածք էէք յաշխարհի . Եփես . Բ . 12 : *Որք ան֊ածք էն , հոգւով մեռեալ : Անած ոմն էս : Առ անածիւք (այսինքն անած զօ֊րով) և աւերես զերդումն : Անածի կար֊ծիք էն ոչն կարծել զածային ակնին զամե֊նայն տեսանել . Փիլ : *Որ անած հեր֊ձուածոցն խլխանիք էն . Կոչ . ծէ : *Պարսից անածից : Յանածիցն պարսից . Խոր . Գ . 5 . 19 : *Մի երկնչիցուք յանած ազգէն հե֊թանոսաց . Եղիշ . Է :

Իբր Անածական . հեթանոսական . օ֊տար յայ . *Անած ածածանօթութի . Յհ . կբ : *Անած մատամունք : Մոլեգնու ան֊ած . Նար : *Զանած բարս , կամ զմոլ֊գիրս : Անած ժամանակ (երիտասարդաց) . Սրգ : *Անած ցուցք (մոլորութե) . Վրդ հց : *Անած զոհք , կամ գիր . Ճճ : *Դիւանա֊տիս , պաշտամունս անածս . Կոչ . ծէ :

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՐ . մ . 'Αθέως . Sicut atheus . Իբրև անած . հեթանոսաբար . *Կեալ չարաչար և անածաբար . Ածաք . ծն : *Անածաբար ձօնեալ մոլէին . Նար . խէ : *Անածաբար սուտ վկայութե տան . Երզն . խրատ :

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՅՆ . ա . 'Αθεότερος . Magis atheus . Առաւել քն խապա անած . առաւել հեռի յածպաշտութե . *Ան֊ածագոյն ազգի կիկլոպեաց : Քան զոր (կարծիս) զինչ ոք կարծեսցէ անածագոյն . Փիլ . Նխ . Բ : *Միթէ շամարիրոք (սամա֊րացիքն) անածագոյն ևս իցեն քան զնոսա . Կոչ . Ը :

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍ . ա . Որ խօսի իբր անած , կամ զածընդդէմ բանս . *Զըր֊պարտեցաւ յանածախօս լեզուաց նոցա . Սեբեր . Է :

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐ , ու , ուց . ա . Որ ոչ գիտէ պարել զածային պար . պա֊րող ըստ պարուց անածից . *Ոմանք յան֊երաժշտաց և յանպարուց , ոմնս յա֊ռաւել անխորհրդից և յանածապարաց . Փիլ . լին . Գ . 42 :

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾԱՐ , ի , եց . ա . Ոչ ած֊արեալ . ոչ ածխնամ . *Ծածկեալ յան֊փորձից և յանածարից . Փիլ . լին . Դ . 143 :

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ . Գ . 'Αθεότης , ἀθεΐα . Atheismus , impietas in Deum . Ուրանալն զած՝ գանէ գործովք հեթանո֊սութե . օտարութի յայ . ամպարշտութի . փինոփղլըգ , ինքար , ծէմոփլըգ . *Աղբիւր ամենայն անիրաւութեց անածութի է . Փիլ . ծ . բան : *Մարկիոն անածութե բե֊րանն . Կոչ . Է : *Մի դարձեալ զպարեմուու֊թիւնս մեր՝ անածութեղ առնիցես ակրզին . Առ որս . Է : *Անածութե խաւարին մութի պատէր . Խոր . հոփփա : *Զարեացն՝ ան֊ածութին և անձնասիրութին է կառավար . Յճխ . Է : *Ընդէր ախրէք զանօրէնութի և զանածութի . Խոր . Բ . 89 : *Կարծել կա֊մելով զնոցա անածութեն յանդգնութի . Սրգ . Բ . պ . Գ :

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ . Գ . Նոյն ընդ Անածութի՝ լայնաբար առեալ . կռապաշտութի . ամպարշտութի . ֆաթհէ֊րէսլըգ , փինոփղլըգ , ծէմոփլըգ . *Առ֊ուսան զանածպաշտութես նոցա . Ագաթ : *Անածապաշտութին պատարիչ . Սրգ . Ա . պ . Է : *Ի ձեռն ուղղութե ամօթանացելոցն ընդ հեթանոսական ազգին՝ ուսան զանածապաշ֊տութիս նոցա . Կոչոն :

ԱՆԱՏԱԿ . ա . Որ չէ ատակ կամ չա֊տակէ . անկար . տկար . չափիօղ , Լի իշօղ֊ Գոփէթէրէ , ձահիլ . *Մինչև հասանել զինքն անզօր և անատակ առ 'ի պահել զսրբութին . Վրդ հց . Է :

ԱՆԱՐԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Ոչ արական .

[illegible] · իգացեալ · անառակ · շուայ_ [illegible] · Տաղղէ, անուանն իգացե_ [illegible] ացն, և անարատական աղծիցն · [illegible] Եղծ · ժէր ·

ԱՆԱՐԱՏԱՄ, ացայ · չ · Անարատ լինել · [illegible] · "Որ ուշաւորիկ ան_ [illegible] կատարել · Գրմ · ող ·

ԱՆԱՐԱՏԱՑ · Տե՛ս 'ի բառն ԱՆԱՏԵՐ ·

ԱՆԱՐԱՏ, ի, ից, կամ ոց · ա · Ἄμωμος. Immaculatus, sine labe. [illegible] · Աղաւ յարատոյ ըստ մարմնոյ · [illegible] անարատ · Գառն անարատս · Ոչ_ [illegible] կամ խոյ անարատ · Արու կամ էգ [illegible] անարատ · Ընծայել 'ի մէջ անարատին և ա_ [illegible] · Մաքրեսցես անարատս զերգե_ [illegible] երկոց · Ես ·

Կամ Մաքուր · անշաղախ · անապականն · Ἀμίαντος. Impollutus. [illegible] · "Երանելի է ա_ [illegible] անարատ, որ ոչ զկնոսց զանկողինս [illegible] · Եկի 'ի մարմին անարատ · Իմ · [illegible] · 20 · "Ցանկաց և յանարատ և [illegible] ժառանգութիւն · Գահերոյց [illegible] · ա · դեպ · ա · 4 · [illegible] · 34 · "Անարատ կոյս · Հարսն անա_ [illegible] Մայր անարատ · Շար · "Յանարատէ [illegible] · Նար · առակ · (որ հայի և 'ի [illegible])

Կամ Արատ 'ի մեղաց · անբիծ հոգւով, [illegible] բարեպաշտութիւն · անախտ · ան_ [illegible] · անմեղ · անապակ · Ἀ-μεμπτος, ἄμεμπτος. Inculpatus, irreprehensibilis, innocens, insons. [illegible] · "Հանձոյ լեր առաջի իմ, [illegible] անարատ առաջի իմ · Ո՞ որ իցէ [illegible] եղէ անարատ · Այր անա_ [illegible] անարատ · Գնայցին յանձ_ [illegible] և չկարասցես ա՛ն ան_ [illegible] · Ըստ արդարութեան օրինացն լեալ [illegible] · Հաստատել զսիրտս ձեր անա_ [illegible] · Զի եթէ առաջինն ան_ [illegible] երկրորդին տեղի ոչ խնդ_ [illegible] զի անարատ զնա ոչ թողու_ [illegible] անարատ ոչ արա_ [illegible] Անարատ արար զնա 'ի հալածչաց [illegible] · "Անարատ կոչեսցէ · Անարատ [illegible] · Շար · ժմ · Են · "Անարատ [illegible] նշանակէ · Անբիծ և անա_ [illegible] է, որ և ոչ միոյ ուրուք 'ի կա_ [illegible] · Սրգ · յէ · Է · և Ե · [illegible] Անարատ առնելոյն, յարատոյ՝ որ [illegible] և մարմնոյ իցեն, մաքուր լի_ [illegible] · Ը · "Ի մաքրոց և ան_ [illegible] ... Անարատութիւն · Փիլ ·

[illegible] · "Անա_ [illegible] · խորհուրդ · Են ·

[illegible] · Շար ·

[illegible] · անապական · առանց ըստ [illegible] կամ ըստ հոգւոյ · ողջամտութեամբ, և [illegible] · Ἀνεπί-λη... · "Արդ է եպիսկոպոսին անարատ [illegible] · Զոր պատուիրեմ, զի անարատ [illegible] զեղ զպատուիրանն անբիծ [illegible] · Են · Տե՛ս և ԱՂԱԶ ԱՆԱՐԱՏ ·

[illegible] · անշփոթ · առանց [illegible] · աներկիւղ · [illegible] · "Անարատ կալ զնոսա քո, զի մար_ [illegible] · Կոչ · Է · "Հաւատոյ, զի 'ի [illegible] ոչ որ թագաւորեսցէ · [illegible] կալ զանարատութիւն քո · Վրք հց ·

[illegible] · Գ · Որպէս Թարգմանութիւն [illegible] · Ἀμίαντον · (զոր [illegible] · Ἀμίαντος) · Քար՝ [illegible] նիւթ նման բամբակի կամ

վէղ՝ անարատ կալով և 'ի մէջ հրոյ · "Է բնութիւն մարմնոյ՝ զոր կոչեն Անարատ · որ 'ի բոց անկեալ կալով կայծանալ թուի · արտաքս առեալ 'ի հրոյն՝ որպէս ջրով փայլեալ՝ մաքրագոյն լինի · Բրս · պհ · ա ·

ԱՆԱՐԱՏԱԲԱՐ · } Մ · Ἀμωμήτως, ἀ-
ԱՆԱՐԱՏԱՊԷՍ · } χράντως, ἀμέμπτως. Immaculate, impollute, inculpate. Անարատութեամբ · մաքրապէս · սրբա_ բար · անապական · [illegible] · "Ցղացար անարատաբար · Շար · "Անարա_ տաբար մնալ · Դիոն · "Մնուցին անարա_ տաբար · Վրք հց · "Զինքն ուղղակի վարէ, այսինքն անարատաբար կեայ · Պրպմ · լբ · "Մատուցաւ անարատապէս կամաց բարձ_ րեալոյն · Անարատապէս առ քեզ հետեւել · Նար · ծբ · "Անարատապէս քաղաքավա_ րիլ 'ի մարմնի · Արիստ · "Անարատապէս ունել միտս · Մեկն · ղկպ ·

ԱՆԱՐԱՏՈՒԹԻՒՆ · Գ · Անարատն գոլ ըստ ամենայն առմամբ · ամբծութիւն · ամ_ բողջութիւն · մաքրութիւն · կատարելութիւն · սրբութիւն · անեղծութիւն · [illegible] · "Անարատութ և սրբութ մեկնեցաւ յաշխարհէ · Անեղծ անարատութիւն · Բ · Դ · Է · 40 · Բ · 26 · "Սկզբնարար կուսից անարատութե · Յան_ արատութիւն զիս պատրաստեսցես · Վնա_ սեալ է հաստատեալոցն անարատութե · Նար · "Յամենայն Ճանապարհս ձեր ածի զձեզ պահելու անարատութբ · Ագաթ · "Զամե_ նայն մաստանս առաքինութեցն անարա_ տութբ 'ի կատարումն հաստատեսցէ · Սրգ · յէ · Բ ·

ԱՆԱՐԱՏՈՒՀԻ · ա · Կոյս անարատ · "Ամենասուրբ ածածին կոյս անարատու_ հի · Թէոդոր · խոս ·

ԱՆԱՐԱՐ, ի, ից · ա · Ἄκτιστος. Increatus. Ոչ արարեալ · անստեղծ · անեղ · ինք_ նագոյ · [illegible] · "Անարար բնութեան այ · Անարար բնութիւն էականին այ · Սե_ բեր · Է · և Տօնակ · Ագաթ · "Որ անեղն է, նոյն և անարար է · Շիր · "Եթէ արար (զհամն), զհամը իցէ՝ զի անարար իցէ · Քո արարիչն անարար է, և դու արարած · Ոսկ · եա · "Երկուց անարարաց 'ի միասին չէ մարթ լինել · Ուստի լեալ իսկ երևի (այսինքն առանձին) հիւլն, և ոչ անարար · Եզնիկ · "Անարար ասեն (մոլորեալք) զերևելի ա_ րարածս, և ոչ յայլմէ եղեալ · Սրգ · Բ · Դ · Է · "Անարարին գոյանայ (այսինքն ան_ եղն եղանի) · Զքր · ծհ ·

Որպէս Ἀποίητος. Non factus arte. Անկազմ · անկերպարան · անպատրաստ, անշուք · [illegible] · "Զերկիր ... զան_ գունգս համատարածս ... անկազմս, ան_ արարս · Ագաթ · "Ի սկզբանէ իսկ ունէր զակին, այլ յանձնեալ եկն 'ի ձև, և յան_ արարէ արարեալ · ԾԾ ·

Որպէս Ἄποιος. Qualitate carens. Անորակ, առանց որակութեան · (ուր թարգ_ մանեալ Անարար՝ որպէս և Անարարող, Անարարուած, է վրիպական · տե՛ս և 'ի բառն ԱՐԱՐՈՒԱԾ, և ՔԵՐԹՈՒԹԻՒՆ · որք 'ի թարգմանութիւն չփոթեն ընդ ՈՐԱԿՈՒ_ ԹԵԱՆ ·) "Ոչ կարէ ներգործութ գոլ մար_ մին նախ քան ընդունել զանսակն, զի նիւթ է անարար (այսինքն անորակ), և ոչ մարմին · Ըստ այսոցիկ որակութեանց և ջուրն անարար ('ի լս · անորակ) առի · Նիւս · բն · Բ · և Է ·

ԱՆԱՐԱՐԱԾ · ա · Զև եւ արարեալ · չեղեալ · անգոյ · "Յամենայնի է և յամե_ նեսեան, 'ի ներքս և յանտեղիս, յարա_ րածս և յանարարածս · Վանակ · հօփ ·

ԱՆԱՐԱՐԱԿԱՆ · Տե՛ս ԱՆԵՂԱԿԱՆ · "Սկիզբն քահանայութեան այծ է · այս է ա_ ռաջին և անարարական և 'ի բնէ քահա_ նայութիւն · Մեխ · տառ ·

ԱՆԱՐԱՐԻՉ · ա · Որ չիցէ ոք արարող կամ հնարիչ · "Ոչ ոք կարէ անարարիչ և անձնաւոր զշարն ցուցանել · Եզնիկ ·

ԱՆԱՐԱՐՈՂ · ա · Որպէս Անարար՝ ըստ Բ · նշ · վրիպակ թարգմանութեան · այսինքն Անորակ · և անհամ · անախորժ · Ἄποιος · "Անարարող նոցա ջրի գինին, թէպէտ և անապակ է · Բրս · արբեց ·

ԱՆԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ · Գ · Զառնելն · չներգործելն · "Ի ձեռն անարարողութեան գոցա՝ անարժան սահման տալ · Խոստովան ·

ԱՆԱՐԱՐՈՒԱԾ · ա · Իբր Անորակ · Ἄποιος · "Անորակ և անարարուած (յն · մի բառ) է այծ · Պարզ և արժան համա_ րել զնա անորակ և անարարուած ինչ · Փիլ · այլաբ ·

ԱՆԱՐԲ · ա · Ոչ արբեալ · չըմպող · հրաժարական ըմպելեաց գինւոյ · [illegible] · "Սերմանեն 'ի նա խոր_ հուրդս անկերպս և անարբս և անքունս · Վրք հց · Բ ·

ԱՆԱՐԳ, ի, աց, կամ ից · ա · Ἄτιμος. Inhonoratus. Ոչ արգոյ · ո՛չ յարգի · ան_ պատիւ · անշուք · նուաստ · արհամարհ · անաւագ · տրուպ · ստորին · ցած, [illegible] · "Ընդհարցի մանուկն ընդ ծերոյն, և անարգն ընդ պատուականին · Տեսիլ նորա անարգ՝ նուաղեալ քան զա_ մենայն որդւոց մարդկան · Ածս համարեալ զորս և յանասուն թշնամեացն (կամ թըշ_ նամանացն) անարգք էին · Զիք մարգարէ անարգ, եթէ ոչ յիւրում գաւառի և յիւրում տան · Դուք փառաւորեալք, և մեք անարգք · Են · "Եթէ հանցես զպա_ տուականն յանարգէ (յն · յանարժանէ, կամ յոչ արժողէ), իբրև զբերան իմ ե_ ղիցես · Երեմ · ծԷ · 19 · "Հուսկ յետոյ քան զամենեսին իբրև անարգի միոջ (յն · վիժածի) երևեցաւ և ինձ · ա · Կոր · ծԷ · 8 · "Անարգ եղիցին նոքա որպէս ջուր զի հեղու (յն · անարգեսցին, կամ յոչինչ գրեսցին) · Սղ · ծԷ · 8 · "Դիւրին է այծ՝ ան_ արգաց զմեծամեծ իրս կատարել · Եղիշ · "Եթէ կարի յանարգաց ոք իցէ, և կամ 'ի պատուականաց · Ագաթ · "Յանարգ և յանզգայ նիւթոյ · Պիտ · "Ի փոքուէ սար_ րէ անարգէ · Անարգ ձայն, կամ մու_ խիր · Քարինս անարգս · Յանգամոցս ան_ արգացս · Նար · "Ի գեղս անարգս ծնեալ և սնեալ · Վրք հց · Է · "Յորժամ բազմա_ նայ ինչ, և անարգ լինի · Ոսկ · յհ · ա · Ց ·

ԱՆԱՐԳԱԲԱՐ · Մ · Իբրև անարգ · ան_ արգութբ · անարգանօք · Ἀτίμως. Ignominiose. "Անարգաբար թագաւորեալ շա_ պուհ · Խոր · Գ · 5 · "Անարգաբար խաչե_ ցաւ տէրն · Շար ·

Կամ Ամչաբար · նուաստութբ · հոգէ_ բանէ · Εὐτελῶς. Viliori modo. "Ընդ ամե_ նայնսն անարգաբար անցանելով ընդ կե_ րակուրս, ընդ հանդերձս, ընդ տունս · Ոսկ · յհ · Բ · 38 ·

ԱՆԱՐԳԱԳՈՅՆ, գունի, ից · ա · Ἀτιμότερος. Inhonorabilior. εὐτελέστερος, vilior. Առաւել անարգ · նուաստագոյն · խոտան · չնչին · "Քան զկուսն անարգագոյն՝ կեանք նորա · Որք թուէին՝ թէ անարգագոյնք իցեն մարմնոյն · Իմ · ծԷ · 10 · ա · Կոր · ծԲ · 23 · "Ամենայն ինչ՝ որ վասն երից եղեալ

է, անարգադոյն ամենայն իրօք է, վասն որոյ լինելն. Նիւս. կազմ. Ը: *Զի՞նչ քան զծաղիկ դաշտի անարգագոյն լինիցի երբէք. Ոսկ. յհ. ա. 41: *Անարգագոյն իշխն. Եղիշ. յես: *Մժղուկքն անարգագոյնք. Նար. կէ: *Պղինձ կամ այլ ինչ անարգագոյն նիւթ. Շ. Բղբ: *Անարգագոյն յարգանք: Զմի 'ի ծառայից իւրոց անարգագունից. Ցհ. կբ:

ԱՆԱՐԳԱԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Անարգագոյութիւն. կամ լաւոյն. Անգոյութիւն անարգաբար. զի ասի զանկեալ լինելն, *Յանարգագոյութի անկանէր, և 'ի կորուստեան վասնգ. Դիոն. էկ. գ:

ԱՆԱՐԳԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Δυσμορφία. Deformitas. Անարգ կերպարան. անչքութի. *Յորդորել զվերաբերութի հոգւոյս՝ ընխոթեալ անարգակերպութք շաբաղրութեցն. Դիոն. երկն. բ:

ԱՆԱՐԳԱՀԱՏԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Զոր չէ մարթ արգահատել. անողորմելի. անխնայ. խօսք չէկող, անգում. գալցի ֆէք, մէրհամէթսիզ. *Այսպիսի անագորոյն ապականչի պատահել նմանապէս անարգահատելի ձևով արութի է. Պիտ:

ԱՆԱՐԳԱՄԱՀ. ա. մ. Անարգ և նախատական մահուամբ. *Զոր քահանայքն և դատաւորքն անարգամահ սպանին. ՃԺ:

ԱՆԱՐԳԱՄԵԾԱՐ. ա. Որ մեծարէ և զանարգս և զնուաստս. խեղճերուն ալ պատիւ ու աէր ողող. *Անարգամեծար տէր է. Ցծն: Ե Ագաթ: Ե Սարգ: *Անարգամեծարն քո. Կորիւն: *Անարգամեծար խոնարհութք արժանի համարեցար զերանութի մարդկան ընդունել. Հ. ներէլ:

Եւ որպէս Անմեծարգի. խոնարհ. *Զի մի ումեք ասիցեն թէ նա է քոն. նախ զանարգամեծար բարս իւր ուսուցանէր աշակերտացն. Երզն. մթ:

ԱՆԱՐԳԱՄԵԾԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Մեծարելն զանարգս գլխովին. ... *Զհարկ խնդրոյ ձերոյ ընկալեալ, և զանարգամեծարութիդ. Սխոփն:

ԱՆԱՐԳԱՄԻՏ. ա. Անարգ միօք, յետսամիտ. գետնաքարշ խորհրդով. *Որովայնամոլք ոմանք դոլով, և անարգամիտ. Շ. յորդ. Դ:

ԱՆԱՐԳԱՆԱՄ, ացայ. չ. Անարգ և արհամարհ գտանիլ. *Իշխանքն անարգացան: Հովիւքս անարգացաք գործովք մերովք. Լմբ. ող:

ԱՆԱՐԳԱՆՔ, նաց. գ. որ և ԱՆԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. 'Ατιμία, άτιμασμός. Ignominia. Անպատուութի. արհամարհութի. վատանուանութիւն. նշաւակութիւն. ամօթ. ... *Լի եմ անարգանօք: Լից զերեսս նոցա անարգանօք: Փառք նոցա լցան անարգանօք: Առաքեսցէ 'ի պատիւ քո անարգանս: Զանարգանս իւրեանց ոչ առին 'ի միտ: Ընկալցին զանարգանս իւրեանց: Ցաւս և անարգանս կրէ: Որ խրատէ զչարս, առնէ անձին իւրում անարգանս: Առնել անօթ, զոմն 'ի պատիւ, և զոմն յանարգանս: Այր եթէ գիսաւոր է, անարգանք են նմա. ևն: *Ընկալ զմեծարանս, և արհամարհեսս զանարգանս. Եղիշ: *Անարգանս ածելով 'ի վերայ խորհրդոյ իւրն. Ցհ. իմ:

Իսր Նախատինք. Թշնամանք. ... *Ոչ Թողցեք զանարգանս դիւին, զոր Թշնամանեցեր զնոսա. Ագաթ: *Մի 'ի վիճելն՝ Թշնամանաց և անարգանաց բանս բարբառել. Շ. ընդհ: *Անարգանս, լաս որում զհեշտութս անձանց պատրաստելով այլոց նախատինս հասուցանեն. Ալիփ. տոպք:

Կամ խայտառակութի. առականք. ամօթանք. 'Ασχημοσύνη. Turpitudo. *Մերկացից զյետուստ քո, և երևեսցին անարգանք քո: Կոր 'ի գլուխ առնէին զնա, զի տեսին զանարգանս նորա. Եբեմ. ծգ. 26: Ողբ. ա. 8:

Եւ Անարգունն նուաստութե. խոնարհութի. անչքութի. ... *Այն մեր՝ որ վասն մեր խոնարհեցաւ յանարգութիւն, ոչ Թողցէ զմեզ յանարգանս. Ագաթ: *Իսկ եթէ բազում անարգանօք ասէ զայս, ոչինչ է սքանչելի. զի զինչ ման էին Ճառեալքն. Ոսկ. յհ. բ. 34:

ԱՆԱՐԳԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԱՐԳԱԲԱՐ. *Եւ սուս անարգապէս եղև, զոր պարտ էր մեծ սեպհ հեզութ գգուել. Վրդն. ող: *Կիւրոս 'ի կնոջէ անարգապէս սպանաւ. Փիլ. նխ. ա:

ԱՆԱՐԳԱՍԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Անմասն յարգասեաց և յարգեանց գործոց. անարգիւն. անպտուղ. անգործ. անզօր և անկերպարան. 'Αδρανής. Infirmus. *Յանարգասաւորէն ձեռօք՝ զարգասաւորութիւն խնդրէ. Իմ. ծգ. 19: *Հիւղն՝ զոր ասեն անարգասաւոր և անկերպարան: Անարգասաւոր է հիւղն. և եծ ած զնա յարգասիս: Անարգասաւորն զխարդ կարէր յայլս արդիւնս ծնուցանել. Եզնէկ:

ԱՆԱՐԳԱՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Իսր Տձևութի անկերպարան. անհարթութի. յեանութի. *Զանարգասաւորութե մարմնոյն պարսաւանս՝ ըստ նկնաձև հասակին, և այլոց մասանցն տգեղութե. Պիտ:

ԱՆԱՐԳԱՍԻ. ա. Անձև. անհարթ. որպէս յն. անէրգաստօս. ... 'Ανέργαστος. Incultus, rudis. *Եւ Թերևս մարմնոյս անարգասի տխեղծութե փոքրադոյն է ասել. Պիտ:

ԱՆԱՐԳԵԼ, ի, ից. ա. Չունօղ արգելս. զոր չէ մարթ արգելուլ. անխափան. ազատ. համարձակ. արձակ. 'Ακώλυτος, ἄσχετος. Impedimenti expers, expeditus. ... *Անվրէպ, բարեսէր, երագ, անարգել, բարերար: Անարգել տէրութի, և հաստատուն իրաւունք. Իմ. է. 23. գ. Ա. Դ. 19: *Եւ (գետոց) զընթացսն անարգելս. Ամ. որ. Է: *Անարգել և անխափան. Ոսկ. յհ: *Արդ է հրաժարումն առ բազմագին ստացուածն անարգել պատճառ: Ծաղր արձակ և անարգել ունել՝ պղծութե է նշանակ. Բրս. հց: *Բազում բերս անարգել բազմութք յորդեալ: Անարգել յարձակումն: Յորժամ խրատու անբաժ է, բերեալ լինի զօրէն իմն յորձանաց անարգելից. Փիլ: *Անարգել լեզուաւ խօսեսցիս: Անարգել դիտմամբն: Անարգել Ճայթմամբ իմն. Նար: *Չիք ինչ յերկրաւորացս՝ որ ձերում անարգել տէրութեդ ընդդէմ դառնայցէ. Եղիշ: *Անարգել հրաման, կամ յօժարութի, կամ սիրտ. Անան: Պիտ: Նար:

Կամ 'Ακόλαστος. Անժուժկալ. անսանձ. ... որ ասի ըստ յն. և ԱՆԽԱՌՆ. 'Ακρατής. Intemperans. *Զհեշտանդամագործ նիւթն, զոր չար կերպակրովք յինքեանս անարգելք մԹերեցին. Բրս. ող: *Անարգել վաւաշոտ: Անարգելն և Ճակաճանն: Գէջք և անարգել պիղծք: Իսր անյագ պաճարի և անարգել մոլւոյ և պղծի: Անարգել ցանկութի. Փիլ: *Քան զանասունս անարգել են յախտս: Ո՛վ չարեացն և անարգել ախտին. Ցծն. Է: *Անարգել տարփաւոր. Խոր. Բ. 60: *Անարգել մեղկութի. Պիտ: *Անարգել բարք, կամ մոլորութի, կամ պղծութիք. Ցհ. կբ: *Նահանջման անարգել ձեռացն, որ ձգտեցաւ 'ի փայտին պտուղ. Նար. խն:

ԱՆԱՐԳԵԼ. մ. } 'Ακωλύτως. Expedite, libere. Առանց արգելման կամ խափանաց.

ԱՆԱՐԳԵԼԱԲԱՐ. }

*Անարգել շնորհքն ՚ի յամենեսեան տարածեցան. ՃԺ: *Որչափ խնդրէ ոք յանուն քո, անարգել տանու 'ի քէն. Ճշ: *Աննախանձ տան, անարգել դարձուցանեն: Ոստուցանէին անարգել և անխափան. Ագաթ: *Կացցես յօրինաւոր խօսս անարգել: Անարգել պտտեցեաց զանձն իւր. Վրք. հց: *Մաքուր և անմարմին բնութեն տարեալ լինի անարգելաբար ընդ ամենայն. Նիւս. բն: *Թանձրամասն մարմնով անարգելաբար մտանէ ընդ փակեալ դրունս. Սարկ. մորթէ: *Անարգելաբար երթեալ շնայցէ ընդ նմա. Գր. հր: *Անարգելաբար բերայ յամենայն կամս հակառակին. Սկևռ. ող:

ԱՆԱՐԳԵԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ է անարգել. ազատ. *Զարադուն զօրացն, զյօժարութիւն, զանարգելական մտադրութիւն նշանակէ. Ոսկ. եօ:

ԱՆԱՐԳԵԼԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԱՐԳԵԼԱԲԱՐ. *Քո դուռն անարգելապէս բացցի ժողովրդեան քո. Խոր: *Տարեալ լինի անարգելապէս. Մագ. 'ի դէմ:

ԱՆԱՐԳԵԼԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հակառակն արգելաւորութե. անժուժկալութի. *Արգելաւորութի ծածկոյթ զգեցցի զանարգելաւորութի և զՃակաճանութի: Ի բաց գնացեալ արգելական կրօնաւորութե 'ի ներքս անկանի անարգելաւորութե. Փիլ. լին. դ:

ԱՆԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Անարգել և անխափան գոլն. և յարձակումն բնութե բուռն գիմեցումն. որպէս 'Ακώλυτον. Non impeditum esse. ὁρμή, impetus. *Անկարելի գոլ յաղագս յորձանիցս անարգելութե. Պիտ: *Ի վեր քան զմտաց անարգելութի յարաձգեալ ամենայն ուրեք. Նար. հէ: *Այլա եթէ զիւր անարգելութեանն զհետ երթայցէ, և զհաՃոյան իւր արասցէ, մեծ քան զուղղութիւն են յանցանքն. Բրս. ճգն: Ե Մագ. հբն: *Անարգելութք յաստուածայինն բարեկրութս վերաբերեալ. Դիոն. երկն. Է:

Իսր Անարգելաւորութի. անժուժկալի. անառակութի. որ և Անխառնութի. 'Ακρασία, τὸ ἀκρατές. Incontinentia, impotentia, lascivia. ... *Դժուար առ 'ի բժշկութի՝ չար մարմնոց և ոգւոց՝ անարգելութի: Մանկաբարոյ անարգելութք լի. Փիլ: *Ողջախոհութին 'ի բաց ... եալ էր, և անարգելութին ռռոգանայր. Ոսկ: *Անբանից անարգելուե նմանեցան. Մխ. երէմ: *Իջանելով յանասնականն անարգելութի. Պիտ: *Անիծից անարգելութի, և առ հեշտութին անչափութի. Նիւս. կուս: *Փայտումն հանդարտագոյն, զանարգելութի ծաղու ողջախոհացուցանելով. Ամ. որ. ծգ:

ԱՆԱՐԳԵՄ, եցի. ն. Զյարգել. անպատուել. արհամարհել. յոչինչ համարել. խոտել. մերժել. աղախտ առնել. 'Ατιμάζω, ἀτιμόω, ἀθετέω, ἐξουδενέω, ἀποδοκιμάζω, φαυλίζω. Ignominia afficio, dehonesto, despicio, contemno, vilipendo, praevaricor, reprobo. ... *Որ անարգէ զանանկն, մեղանչէ: Անարգէ զհայր, և մերժէ զմայր:

Որ խանձարուրն 'ի ճանապարհս իւր, անար- գեցի։ խոնարհեցի մարդ, և անարգեցի զնա։ Անարգեցին փառքն մովաբու։ Գան հարքն, անարգեցին։ Պատուեմ զհայր իմ, և դուք անարգէք զիս։ Որ արհամարհէն զիս, անարգեսցի։ Իբրև տեսին անարգեալ զինքն յոյժ։ Իւ ես անարգեցի զնա՝ չթագաւորել։ Անարգեսցէ զայրն, և ընդարձեսցէ զգայորին։ Մարդկ ոչ էր փարհաւորս ժողովրդոց։ Զգաստներս նոցա անարգեսցես։ Եւ դուք այսօր անարգեցէք զմեզ։ Անարգեսն զհրա- մանն թագաւորի։ Անարգեաց զերդումն, և անց զուխտիւն։ Զմեզ՝ զոր անարգեցին չե- նոցին։ Զքեզ տեսեալ անարգեցին։ Ան- արգեաց եւս զանդրանկութիւն։ Անար- գել զմարմինս իւրեանց յանձինս իւրեանց են։ Ըղձէ ծառայէ՝ որ անարգեալն զքեզ, մի իշխեսցես. Սրբ։ Զգաւշամբքն որի- նաց անցին, որպէս եղև անարգելով զա- րամբն. Մխ. եըեմ։ Զխարդ անարգեցաւ փառաւորն. Նար։ Ոչ պատուել կարեն զարարչական իւրեանց, և ոչ անարգել։ Անարգեցին զսէրուն պարթևաց. Ագաթ։ Անարգել զփափկութիւն. Փարպ։

Իբր Գարշիլ. Βδελύσσομαι. Abominor. Զորշանաւոր զգանս իմ անարգեցին։ Որ անարգէք զերանութեան. Սղ. ծէ. 6։ Մխ. ֆ. 9։

Եւ որպէս Անիծանել. նախատել. Թըշ- նամանել. Κακολογέω. Maledico. որ և Չա- րախօսել. Զհայր և զմայր անարգէին 'ի քեզ. Եզեկ. իբ. 7։

ԱՆԱՐԳԻԿ. ա. Անարգ յոյժ. չնչին. Զհաւն անարգիկ. Վեցօր. է։

ԱՆԱՐԳԻՉ. ա. Որ անարգէ. անար- գօղ. անարգու. անգոսնիչ. Թշնամանիչ. Մի անարգիր զանարգիչն քո. Վրք հց. ը։ Անարգիչք բաժանմանն եղեն, և լի- նին. Լմբ. ատ։

ԱՆԱՐԳՈՂԱՑԻՐ. Տ. ԹՇՆԱՄԱՆԱ- ՍԻՐ. Անարգողասէր, և կատակերգասէր. Սեբեր. առաք։

ԱՆԱՐԳՈՒ. Տ. ԱՆԱՐԳԻՉ. Զծնողս անարգուք. Հռ. ա. 30։

Մերթ իբր Անարգեալ. Այնու՝ որով անարգէին զնա, ոչ էր անարգու. Ոսկ. յհ. բ. 12. յն. նա ոչ անարգիւր։ Այլ զուգէ Թարգմանն խնայեալ է, ոչ անար- գէր զայլս. վասն որոյ և եդեալ, ոչ էր անարգու, այսինքն անարգիչ։

ԱՆԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Անարգ վաճառ- նաւորու. հօփարէք. Զի մեծացուցէ զարարածս իւր՝ խորով յանարգութիւն իշխա- նելոյն. Ագաթ։ Ցիշեա զքո մեծութիւնդ. աէր, հայեցեալ 'ի յիմ անարգութիւն. Նար. յգ։

Մանաւանդ՝ Անարգանք. անպատուու- թիւն. արհամարհութիւն. խայտառակութիւն. ամօթ. նախատինք. իբր Ἀτιμία. Ignominia, &c. րոսվոյլէֆ, րեզոլէթ, պէփնոմլէֆ. Հեղու անարգութիւն 'ի վերայ իշխանաց։ Արուցէ փառս քո զգեղեցիկս յանար- գութիւն։ Զփառս նոցա յանարգութիւն հա- ուցից։ Մանաւանդ զնտսա տեն 'ի կարիս անարգութեան։ փառօք, և անարգութեամբ։ Են որ 'ի պատիւ են, և են՝ որ յանար- գութիւն. եւ։ խոկ Եբր. ի. 26. Ցանար- գութի մտաց իւրով ապականարարաց՝ յայտ- նեալ էր. խնչ մերժումն, եղծումն. խուկ Օծ. իդ. 1. և իէ. 3. Եղիցո 'ի նախա- տինս անարգութեան (այսինքն խայտառակութեան)։ Անարգութի լինի եւ զզօրն քում առաջի քո". այսինքն խայտառակութեան։

ԱՆԱՐԴ, ոյ կամ ի. ա. Որոյ չիցայցէ արդ. այսինքն զարդ կամ յօրինուած. անյարմար. անշուք. անհարթ. անհե- թեթ. անձև. աձև. անպարտ, փգեղ, անշը- նորհք. տօոլուսդուսուղ, չիրգիշ, նամաղ. Ἀσχήμων. Figura carens, deformis, turpis. Հարկ է այնմ ընդ անպիտոյն և ընդ ան- գեղեցկին ձևանալ. Նիւս. կազմ. ծթ։ Եր- կրաքարշ և անարդ (տունկ որթոյ). Պիտ. ֆ։ Էր երբեք հիւղն անզարդ և անարդ։ Անզարդ և անարդ և չար էր։ Ցանզարդս և յանարդս էր. Եղնիկ։

ԱՆԱՐԴԱԿ. ա. Որում չիք զուգական յօրինուածով. անհամեմատ. աննման. գե- րազանց. պէնտալ, պէնազիր. Զանհամե- մատ հարթութեան, և զանարդակ թևա- կոխումն բոլորն մակացումն ծայր 'ի քումդ խոկման։ Զի ըստ կրից իւրն անարդակ ա- ռաքինումն զմեզ հաղորդս արասցէ (տրն). Մագ. հզ. յա։

ԱՆԱՐԴԱՐ, ոյ, ոց. ա. Անիրաւ կամ հեռի յարդարութենէ. անիրաւ. անօրէն. Ἄδικος. Injustus, iniquus. տաալէմ, հաքսըզ. Մեռաւ արդարն 'ի վերայ ան- արդարոց. ա. պետ. գ. 18։

ԱՆԱՐԴԱՐԱԴԱՏ. ա. Որ ոչ առ- նէ դատաստան արդար և անաչառ. Կոչէին զնա անհնարու և անարդարադատ. Մանդ. ժ։

ԱՆԱՐԴԱՐԱԿ. ա. Անարդ. անհարթ. անյարմար, կամ անհաւասար. Անօգուտ համարել արժան է զանարդարակ շարա- դրութիս զայս. Պիտ. գ. 2։

ԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութիւն յարդարութենէ. անիրաւութիւն. հաքսըզ- լըգ. Կամացս բաղձանքն ասէ՝ արդարու- թիւնն, բայց նոքա պատրանօք յանարդա- րութիւն մոլորեցուցանեն. Լմբ. ող։ Խուկ Կող. ծթ. 49. Անարդարութի, կամ ա- նուն արդարութեան" ըստ յն. է հոմանու- նութի։

ԱՆԱՐԴԻ. ա. Անարդ. անհեթեթ. իբր տարադէպ. գժպատեհ. անվայել. անշնորհք, ամօթ բան. այլոց. իբր Ἀσχήμων. Turpe. Ո՞վ երիցս երանելւոյ ոգւոյ, յո- րում ամ ոչ անարդի համարեցաւ ընդա- կել չոքել. Փիլ. լին. դ. 8։

ԱՆԱՐԴԻԼ. Նոյն ընդ վ. Անհեթեթ, իբր Անճոռնի. վիթխարի, անարի մեծութ. հանտալ, պէյմոխէզ, փըլէմ, գլոնլամ. Ἀσχήμων. Indecorus, immoderatus, procerus, gigas. Դաւիթ արխացեալ՝ զանար- դիլն յոյժ զօրութբ գողիադ կործանէր։ Ոչ իբրև զանարդիլսն է անհեդեդ։ Ան- կեալ կայ 'ի ներքոյ տոկից խմոց մեծս և ան- արդիլ կերպարանս. Պիտ. ա. 4։ է. 5։ է. 3։ Անարի և անարդիլ մարմին զեկու- ցանէ՝ հանդերձ բուռն զօրութբ. Փիլ. լին. դ։ Զմարմինս (հսկայից) անճոռ- նիս և անարդիլս. Վրդն. երգ։

ԱՆԱՐԴԻՒՆ. ա. Անիրաւ յարդեանց. անարգասաւոր. անպտուղ. և անգործ. պէհասըլ. Անդաստան անարդիւն. Խոսր։ Անարդիւն անպտղութի. Ցհ. կբ։ Առ- անձինն խորհուրդք և յանձնառութիւնք՝ անգործք և անարդիւնք են յինքեանց, ե- թէ ոչ շարժեսցին 'ի մտացն առ անգանիս- րեանց արդիւնս և ներգործութիս. Փիլ. լին. դ. 56։

ԱՆԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Անարդ գոլն. ձևոյն. աձևութի. անկազմութի. տգեղութի. իբր Ἀσχημοσύνη. Deformitas. Ցանար- դութէն և յանհեթեթութէն գարշոյց 'ի զարդ. Եղնիկ։

ԱՆԱՐԵԳԱԿՆ. ա. Մակդիր նախա- տեղծ լուսոյ, որ էր առանց մարմնոյ ա- րեգական. աֆէգամ նիզամ, արե լօանէզամ. Անմարմին և անարեգակն (լոյս). Անան. նոր կէր. և Սարկ. փոխ։ Երից աւուրց ա- րարչութեանն լոյս՝ զերրորդութեն լոյս նշանակէ ... աննիւթ և անարեգակն. կամրջ. և Ցհ. փարոս։ Աւուրք անարե- գակնի. Տօնակ։

ԱՆԱՐԵՒ. ա. Ուր չիցայցէ արև. ան- լոյս. խաւարին. արև լօանէզօղ, մամթ. Ան- արև միգով յամենայն մասանց պարփա- կեալ։ Ցոյժ անարև և անվերարկու 'ի տար- տարոսի. Նար. իգ. իը։

ԱՆԱՐԺԱՆ, ի, ից, և աց. ա. Ἀνάξιος. Indignus. Որ ոչն է համարեալ արժանի ինչ բարւոյ. նալայըգ, լայըգօլը. Երանի որ ոչ ծառայեաց անարժանի իւրում. Սիր. իէ. 21։ Անարժանութն գործելոն զօրութն՝ շնորհքն. Ոսկ. եբր։ Արժանիքն լիցեն նո- րա որդիք, և ոչ անարժանքն. Ագաթ։ Ցո- րոց և իմ անարժանիս եղեալ 'ի կարգ ե- պիսկոպոսութե. Կորյւն։ Անարժանիւ ումամբ սուտանուն քահանայիւ. Խոր։ Անարժանս կարծեցեալ զանձինս գիւտի երկնաւոր գանձուցն. Փարպ։ Անարժան նորա բարերարութեն լինելով. Պիտ։ Ան- արժանիս ինձ անձին։ Ո՞վ անարժանդ 'ի փրկութեց։ Զանարժանս կենաց. Նար։ Ցարժանաւորս և յանարժանս տարածա- նի. Լմբ։ Զի և անարժանից տայցեմք։ Լինիցին 'ի հեռ և 'ի նախանձ յանարժա- նայն. Ճճ։

ԱՆԱՐԺԱՆ. Որ չէր արժան. անարդար. անիրաւ. անօրէն. նամուսուզ, նահագ. իբր Ἀπάξιος. Indignus. ἄδικος, injustus, iniquus, &c. Այրել յանօրէն յանար- ժան ձեռացն նիկանորայ. բ. մկ. ը. 14։ Անարժան վարկանիմ. Առ որս. ա։ Լի ամենայն անարժան յանդգնութբ. Պիտ։ Մի անարժան հարկօք նեղել քան ըղ- ձափն. Բուզ. դ. 4։ Տենչայր այրել յան- արժանիցն. Խոր. հռետ։

Կամ Անվայել. անպատեհ. անտեղի. անպատշաճ. անշնորհք. պէթ, եարաշմայան. μὴ καθῆκον. non conveniens. ἄτοπος, absurdus. Գործել զանարժանս։ Տեսեալ զան- արժանս ոչ առնէ անտես. Հռ. ա. 28։ Ցոբ. ծա. 11։ Անարժան ողջակիզի. Պիտ։ Անարժան իւր գնէ զընդ նոսա կործա- նիլն. Լմբ. ող։ Անարժան է այնքան ե- րանութեն՝ յանարգսն և 'ի վրդովմունս իշխա- նել. Նիւս. բն։ Այնպիսւոյ առն որդի էր, որ կարի խուկ անարժան էր նմա. Ոսկ. մթ։ Ըստ անարժան անմտութե և ոչ պա- տասխանի առնելոյ արժանի են. Եղնիկ։ Անարժան ուսմունք, կամ հարուածք. Եղիշ. բ։ Անարժան գործք, կարգ, բանք։ Ոչ զոք հարցանէր 'ի մարդկանէ զարժանն և զանարժանն. Փարպ։ Անարժանս իմն համարեալ բանի պատմութե. Ցհ. կբ։

Կամ Անսուրբ. պիղծ. չար. վատթար. չարաչար. Ἀνόσιος. Impurus, nefarius. նաջաս. Թարգմանի սոդոմ՝ կուրութի կամ ամլութի. քանզի կոյր է և ամուլ յա- ռաքինութէ ամենայն անարժան. Փիլ. լին։ Ցանարժան պղծութէն. Ագաթ։ Զան- արժան խառնիցն։ Անարժան լուրս (պշր- նութէն). Պիտ։ Վասն անարժան պա- տապագաց. Մանդ. ա։ Մեռանի յիւրոցն ընկերաց անարժան մահուամբ. Փարպ։

ԱՆԱՐԺԱՆ. Անպարտ. անպարտական. Անարժանն անիծից՝ վասն մեր զանիծից մահ մեռաւ. Լմբ. ող։

ԱՆԱՐԺԱՆ. մ. իբր Անարժանաբար. ըստ ոչ արժանեաց. ոչ իրաւամբք. նահագ ելէրփէ. Անարժան գոռոզացեալ (այս- ինքն իշխող). Փարպ։ Անարժան մեծա- րեալ. Լմբ. ող։ Ոյք անարժան հաւոր-

դին ։ Ոչ միայն անարժանս չվայելեցին յայնս, այլ և կարի իսկ յիրաւի. Ոսկ. յհ. Ն. ճռ ։

Կամ Իբրև զանարժան և զանօրէն. անարդանօք. *Անարժան կորակոր յանձանց 'ի բաց մերժէին. Յ. Դ. Ի. 1 ։

ԱՆԱՐԺԱՆԱԲԱՐ. մ. Առանց արժանաւորութեան. անարժանութեամբ. անարժանն. *Եկաց յաթոռ ... անարժանաբար ամբարիշտն Նեստոր. Խոր. Գ. 61 ։

ԱՆԱՐԺԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Կարի անարժան, անպատեհ, և անսուրբ. Ἀνοσιώτατος. *Վկայ կոչել 'ի վերայ սուտ զաստուած՝ անարժանագոյն պղծութիւն է. Փիլ. ժ. բան ։

ԱՆԱՐԺԱՆԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Որ գործէ զանարժանս, զպղծութիւնս, զչարիս. Ἀνοσιουργός. Nefarius. *Անարժանագործացն ոգիք զմահկանացու զհետ երթան մարմնոցն՝ ապականեալք (մեղօք)։ Ամենեցուն անարժանագործացն 'ի բաց գնալ. Փիլ. լին. Ն. Նխ. Ե ։

ԱՆԱՐԺԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործ անարժան. ապիրատութիւն. եղեռն. պղծութիւն. Ἀνοσιούργημα. Nefarium. *Ուսուցանելն և ուսանելն խաղագլխեալս՝ ոչ փոքր պիղծ անարժանագործութիւն է ։ Ամպարշտագոյն անարժանագործութիւն ։ Նահատակ անարժանագործութիւն (դիոնեսիոս բռնաւոր). Փիլ. բագն ։ ժ. բան ։ Նխ. Ե ։

ԱՆԱՐԺԱՆԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԱՐԺԱՆԱԲԱՐ. և և Յանիրաւի. անպատճառ. *Զարահաւատքն անարժանապէս 'ի ճշմարտութենէ յուսոյն անկանին. ՃՃ ։

ԱՆԱՐԺԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ԱՆԱՐԺԱՆ. *Սովոր են միշտ բարութիւքն ծուլացուցանել զմեզ, և անարժանաւորս առնել 'ի պարգևացն. Ոսկ. Եփ ։

ԱՆԱՐԺԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Անարժանութիւն. և Անպատեհութիւն. *Պատճառաւ անարժանաւորութեան խորշիմք. Լմբ. պտրգ ։ *Մի գուցէ սիրոյն անարժանաւորութեամբ կոչեցեալ 'ի չարի ուրուք հաղորդութիւն ընկալցի. Նիւս. կուս ։

ԱՆԱՐԺԱՆԻ, նւոյ, նեաց. Տ. ԱՆԱՐԺԱՆ՝ ըստ ամենայն առման. *Համարելով զինքեանս անարժանիս ընդ տիկնոջն կեալ ։ Անխորհրդից և անարժանեաց 'ի վեր համել զխորհուրդս. Փիլ. լին ։ *Անարժանիք եղեալ գրոց և յիշատակական պատուոյ ։ Եթէ ոք յանարժանեացն իցէ բարձրութեամբ այսորիկ, ամենևին մի հպեսցի. Առ որս. Է ։ *Զամենայն խորհուրդս՝ հոգևորական վարդապետութեան անարժանիս. ՃՃ ։ *Ոչ ինչ 'ի չարեաց և յանարժանեաց գործեսցի. Եղիշ. յոր. Ժա ։

ՅԱՆԱՐԺԱՆՍ. մ. Յանիրաւի. նահագ էէրէ. *Յարժանի և յանարժանի բռնաբար ունէին. Եզր. Բգ ։ *Մի տանհար լիցիս ումեք 'ի նեղութեան ժամու, յարժանի կամ յանարժանի. Վանակ. յոբ ։

ԱՆԱՐԺԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνάξιον, ἀπαξία. Indignitas. Անարժան գտանիլն. անարժանաւորութիւն. ոչն արժանի լինել կամ երևիլ. և Ցեռնութիւն. ցածութիւն. Նուաստութիւն. լայըգ օլմամագ, նալայըգլըգ. *Որ զանց արարեր զմերով անարժանութեամբ ։ Մի հայիր յանարժանութիւնս մեր. Պտրգ ։ *Որ արժանի արարեր զանարժանութիւնս իմ քոյոյ պարգևին. Աղօթ ։ *Աղօթս արարէք 'ի վերայ անարժանութեանս իմոյ. Եղիշ. Է ։ *Ցաւալ կոչելով զմերս անարժանութիւն. Շ. ոտն ։

ԱՆԱՐԺԱՆՈՒԹԵԱՄԲ. իբր Մ. Ἀναξίως. Indigne. անարժանաբար. կամ παρὰ τὴν ἀξίαν. praeter dignitatem. ըստ ոչ արժանեաց. յանիրաւի. *Որ ուտէ և ըմպէ անարժանութեամբ. Ա. Կոր. ԺԱ. 29 ։ *Մի ոք 'ի ձէնջ անարժանութեամբ անձայնին խորհրդոյն պատասարկեսցէ. Շ. ընդհ ։ *Իբրև թէ անարժանութեամբ թշնամանեցայ. Բրս. բբկ ։ *Վճարիլ 'ի բարերար լուսոյն, զոր անարժանութեամբ և ոչ իրաւացի առեալ նէք. Փարպ ։ Այլ Եսթ. ԺԴ. 7. *Որք անարժանութեամբն զօրացեալ էին ժամանութեամբ իւրեանց ». (յայլ ձեռ. վրիպակաւ գնի, արժանաւորութեամբն. իսկ յն. անարժան ժամանութեամբ) ։

ԱՆԱՐԺԱՆՈՒԹԻՒՆ. իբր Անպատեհութիւն. անտեղութիւն. անկարգութիւն, զոր չէ արժան առնել. այըպ նալայըգ շէյ. *Կատարեցին զգործն անարժանութեան. Ագաթ ։ *Աղգի աղգի խօսս անարժանութեան. Փարպ ։ *Անարժանութիւն իմն կարծէին նմա 'ի ծառայէն մկրտիլ. Ոսկ. մտթ ։ *Անարժանութիւն ասեն զիրն գոլ։ Զմերձենալ 'ի մեղաւորս անարժան է մարդասիրութեան նորա. Եղիշ. մտթ ։

ԱՆԱՐԻ, րւոյ, րեաց, և րից. ա. Ἄνανδρος. Non virilis, ignavus. Ոչ արի, անման յարիութեան. երկչոտ. վատասիրտ. վատ. ղօրխօփ, անտիրփ. ճանուղ, խարէթսիզ, հէնէլէք, գօրգագ, նամէրտ. *Ցաւալ կոչել զանարիս 'ի քաջ արանց. Եղիշ. Ե ։ *Արգար կամ արի, անզգամ կամ անարի. Փիլ ։ *Ամբարհաւաճ միանգամայն և անարի ։ Անարեացն վերաբերիցին թշուառութիւնք. Պիտ ։ *Անարիս առ կարիս պիտանեացն և օգտակարացն. Նար. Է ։ *Իմաստնոյն և արիացելոյն վաստակն անկանի 'ի ձեռս անարւոյն և անիմաստին. Լմբ. ժղ ։ *Զարիսն և զառաքինասէրսն ... Անարիցն և ծուլիցն. Մագ. ժդ ։

Կամ Ոչ արական. *Անարի վաստուք, կամ առողջութիւնք, կամ խենէշութեան, կամ վատութեան. Պիտ ։

ԱՆԱՐԻ. Օտարազգի արտաքոյ պարսից՝ որ կոչէին Արիք. խուժադուժ. այլազգի. դըրէճի. էճնէպի. *Անարի բարբարոսս քան զտիկինն հարաւային. Նար. Ե ։ *Որ 'ի բարբարոսաց և յունաց, յարեաց և յանարեաց. Եոս. փր. Ե ։ (ըստ պրս. երան և տաներան ։)

ԱՆԱՐԻ, րւոյ, րեաց. ա. (որպէս լծ. թ. Իրի, Իրի էօրէ. հաճ Իրի). Անարգիլ. վիթխարի. անճոռնի. անհեթեթ. իգըրամ պէօյիւք, փըլըման. *Զկուռս անարիս ծովականս. Եղնիկ ։ *Զվիշապս անարի սանձեալ ։ Անարի ոմն սկայ. Խոր. Ա. 25 ։ Գ. 9 ։ *Զայնչափ այրն անհեթեթ զանարի. Բուզ. Ե. 37 ։ *Նման են մեծութեամբ անձանց անարեաց. Վեցօր. Է ։ *Անարի արձան. Շ. Հյ ։ *Որչ վիշապի անարւոյ. ՃՃ ։ *Սպառազինեալ անարի նիզակօք. Մագ. ժէ ։

ԱՆԱՐԻԱԲԱՐ. մ. Առանց արիութեան. վատութեամբ. Ἀνάνδρως, ἀδρανῶς. Non viriliter, ignaviter. հէնէքմէնլիք. *Անարիաբար զարհուրեալ ։ Անարիաբար ախտանալ ։ Անարիաբար տկարութեամբ ընդունել. Դիոն. Էկ. Ն Երբ. յորմէ և Շ ։

ԱՆԱՐԻԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ἀδρανέστερος. Vilior. Առաւել կամ յոյժ անարի. տկարագոյն. աղկաղկ. խիտփ ղօխփ, անճրկած, փէօր. *Առ ստայնս սարդից, և ստուերս և երազս, և առ անարիագոյնս քան զայսոսիկ վարելով. Ոսկ. յհ. Ե. 25 ։ *Անարիագոյնս քան զնոսա մի երևեսցուք. Սրգ. Ա. պ. Ժ ։ *Մի ինչ անարիագոյն ախտանար ով նահատակ իմ. ՃՃ ։

ԱՆԱՐԻԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Տ. ԱՆԱՐԻ. Ἄνανδρος. Imbecillis. *Երկչոտ և անարիական առնէ զանձն անուսումնութիւն. Ոսկ. յհ. Ե. 30 ։

ԱՆԱՐԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνανδρία. Invirilitas. որ և ԱՆԱՐՈՒԹԻՒՆ. Պակասութիւն արիութեան. վատասրտութիւն. ղօրխօփութիւն, անճրկածութիւն. գօրգագլըգ, նամէրտլիք. *Հեռացեալ լինի զանգիտութեան՝ անարիութիւն. Արէոփ. տռտփ ։ *Ո՛վ անարիութեան և ընդվայր երկիւղին. Ոսկ. յհ. Ե. 38 ։ *Մի անկանիցիս 'ի կործանումն անարիութեան ։ Արիութեան զվատս զգեցցիր. Վրք հց. Ժ ։

ԱՆԱՐԻՒՆ, րեան, եանց. ա. Ἄναιμος. Sanguine carens. Որ կամ ուր չիք արիւն. գանսըզ. գանսըզ. *Բազումք են անարիւնք, բայց շնչաւորք ։ Արիւնաւորացն կենդանեաց, և անարեանց. Նիւս. բն. Ե ։ *Անարիւն ճիպռտացն նմանեցին. Եղիշ. Ե ։ *Սովորութիւն է մեղուաց՝ քաղցր և անարիւն կերակուր մատուցանել. Մագ. ծէ ։

Եւ Աննիւթ, հոգեղէն, անմարմին. զի ուր չիք միս, և ոչ արիւն գտանի. *Անմարմին և անարիւն պատուոյն անմարմին և անարիւն կերակուր աղօթք և պաշտօն. Նար. յովբ ։ *Անմարմնոց և անարեանց. Առ որս. Է ։ Եւ Եղիշ. լս ։ *Զհետս անարեանց համարձակ կոխէ. Լմբ. հմբ ։

ԱՆԱՐԻՒՆ. Որ ինչ լինի առանց հեղման արեան. *Իբրու զանարիւն զենումն կատարելով. Փիլ. Էլ ։ *Անարիւն զենմամբ ընդքահանայութիւն ուանդեցեր մեզ. Պտրգ ։ *Բաշխումն անարեան զենմանն. Խոր. ... ։ *Հաստատեցաւ յայս նուէր բանի անարիւն զոհի. Նար. ՅԷ ։

ԱՆԱՐԾԱԹ, ի, աց կամ ից. ա. Զուրկ կամ չունող զարծաթ. և Որ ինչ լինի առանց արծաթոյ. Ἀνάργυρος. Argento carens, և argento non comparatus. *Անարծաթ բժշկացն կոզմայի և դամիանոսի. ՃՃ ։ Հ։ Ն Տօնաց ։ *Զօգ ղամենայն ուրեք սահեալն և մածեալն, զանարծաթն տուր. Պիտ ։

ԱՆԱՐԾԱԹԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Ἀφιλάργυρος. Ոչ սիրող արծաթոյ և մեծութեան. անընչասէր. բօփուլի ղըրոյ ալը չօնէյօղ. *Բարք անարծաթասէրք լինիցին. Եբր. ԺԳ. 5 ։ *Յոյժ անարծաթասէր էր. Վրք ոսկ ։ *Ոչ արարն անարծաթասէրն 'ի տուգանսն անկեալ. Նեղոս ։

ԱՆԱՐԾԱԹՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ սիրելն զարծաթ. ոչ խնդրելն զմեծութիւն. անընչասիրութիւն. *Անարծաթսիրութիւն՝ այնպէս կամել զստանալն՝ որպէս ոք կամի զունելն. Ոսկիփոր ։

ԱՆԱՐԾԱՐԾԵԼԻ. ա. Այն՝ զոր դըժուարին է կամ անհնարին արծարծանել, վառել, նորոգել զվառումն, կամ զթըրծումն, և զօր և է պակասութիւն. *Անարծարծելի է աղօտանալն ։ Անարծարծելի է չիջուցեալն. Նար. Է. կա ։ *Որպէս զթըրծեալ աման խեցեղէն փշրեցայ անարծարծելի. (զոր ոչ լինի նորոգ զանգանել և թրծել). Նար. Ի ։

ԱՆԱՐՀԵՍՏ. Տ. ԱՆԱՐՈՒԵՍՏ՝ ըստ ամենայն առման. *Անարհեստ ձեռն. Սոփ. էրէջ ։ *Անկոփ և անարհեստ էին շաւիղքն. Ոսկ. Եփ ։ *Ցանհոտս ոչ է պարտ առնել զբաժանումն, զի անարհեստ և անմակացական է. Անյ. պորփ ։

ԱՆԱՐՁԱԿ. ա. Այն՝ զոր դժուարին է կամ անհնարին արձակել, քակել. անլոյծ. Ἄλυτος. Insolubilis. չէօզիւլմէզ. *Շղթայք անարձակք. ՃՃ ։ *Սիրով անարձակ կապովք յարմարեալք ։ Սոքօք ըմբռնեալ ունի զմիմեանս ամենայն ինչ ան-

...արժանի խոտել. Փիլ. ել. և էլ: *Խոստովանեաց յեր բնութիւն անարժանի կապակցութի յարմարեցելոյ. Անան. ՚Ի պէտս: և ցնոյ:

ԱՆԱՐԺԱՆԵԼԻ. ա. Որ չէ արժանակելի երբեք. անըմբռնելի. *Առնուլ զկինն անարժանելի. Մխ. դտ:

Եւ Անպատշաճ. *Զանարժանակելին խորհել յերկրաւոր տղայք. ՃՃ:

ԱՆԱՐՄԱՏ. ա. Որ չունի արմատ. *Ἄρριζος*. Radice carens. *Անարմատ եղէց յերկրի. Յոբ. լա. 8: *Մի վէմ [illegible] անարմատ [illegible] զբարեպաշտ բանին լրութի. Նիւս. [illegible]: *Ոչ ինչ փոյթ արմատ առնել, և զանարմատ արմատացուցանել. Ոսկ. [illegible]: *Գոյք [illegible] յանարմատ [illegible] (՚ի [illegible]). Վրդն. [illegible]:

ԱՆԱՐՄԱՏ. Որ ոչ լինի արմատ, կամ ամուլ. անբոյս. անպտուղ. *Զի անարմատ [illegible] փոյթ էր. Բուզ. դ. 6:

ԱՆԱՐՄԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Անարմատ կացուցանել. [illegible] [illegible]. [illegible]. *Անարմատ [illegible] զխոնարհութի պղծութեան. Ճ. Ա:

ԱՆԱՐՈՒԵՍՏ, ի, ից. ա. *Ἄτεχνος*. Arte carens, imperitus. Որպէս Անգէտ արուեստի. անհմուտ. անվարժ. և ոչ ճարտար դ. [illegible]. *Բժիշկ անարուեստ. Եփր. [illegible]: *Անարուեստ գրչաց: [illegible] անարուեստ ցուցանէ. Եղիշ. [illegible]: *Անարուեստ գոլով զարուեստաւորին [illegible] զնշանակն: Անարուեստ են [illegible]. ՃՃ: *Արուեստաւորաց և անարուեստից. Խոր: *Անարուեստից գործաւորաց, և ընտրելոց յամենայն արուեստաւոր գործաւորաց. Խոր. ա. 15. և բ. [illegible]: *Անարուեստ և գիւղաշխարհ յիմաստութիւն տաղփնութիւն. Մագ:

Որպէս Անարուեստական. օտար յարուեստէ. անխնամ. անգէտ. [illegible]. *ἄτεχνον*, ab arte alienum. *Անարուեստ և անօրէն աշակերտ. Մանդ. [illegible]: *Զանարուեստ և զանգրուսն լեզուն [illegible]. Պղտ. [illegible]: *Յանարուեստ գոլութեց. Վէցօր. է: *Յանկարծակի [illegible] (ըղձագինիս հասանող) անարուեստ է. Ա. օրս. [illegible]: *Անարուեստ [illegible] ՚ի յառել. ՃՃ: *Ոչ անձայն և անարուեստ. Լաստ. [illegible]: *Ոչ փոքր [illegible] անարուեստ և անհնարաւոր. Նիւս. [illegible]:

Կամ Անպաճոյճ. անզարդ. անշուք. [illegible]. *Պարզամտութի և [illegible] անարուեստ (կայիւն ՚ի գրոխ). Ածոց. [illegible]. Եղիշ. [illegible]: *Ուղղութի էցէ անարուեստ [illegible] բան. Կլիմաս:

ԱՆԱՐՈՒԵՍՏ. Ա. Եղեալ մարդկային արհեստի. անձեռագործ. անխնամ. *Որ յանարուեստ ամենայն [illegible]: Անձանձ [illegible] անարուեստ ամենայն. Հար: *Զանարուեստ [illegible] մարդկային գլխոյ [illegible]. Ճ. Բ:

ԱՆԱՐՈՒԵՍՏ. Տ. } *Ἀτέχνως*. Si-
ԱՆԱՐՈՒԵՍՏԱԲԱՐ. } ne arte, imperite. Առանց արուեստի. առանց ճարտարութի. անհմտաբար. անխորհրդաբար. [illegible]. *Ոմն [illegible], ոչ անարուեստ, (որպէս) [illegible]. Ա. օրս. է. *Անարուեստաբար [illegible] զանխորհրդացուցանէ: Որպէս այժմ [illegible] անարուեստաբար. Եղիշ. ժէ: *Ոչ անարուեստաբար գրեաց օրինադիրն. Եփր. աւետար:

ԱՆԱՐՈՒԵՍՏԱՇԷՆ. ա. Ոչ շինեալ մարդկային արուեստիւ. որ և ԱՆԱՐՈՒԵՍՏ ա. *Անարուեստաշէն քաղաք. Զքր. կը:

ԱՆԱՐՈՒԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. *Ἀτεχνία*. Nulla ars, imperitia. Անհմտութի արուեստի. արհեստ չգիտելը. ձարէգէնութիւն, անճիւն. *Եւ ոչ անարուեստութե յարհեստ ուսման. Դիոն. ծծայ. դ: *Վասն անկարութեն և անարուեստութեն. ՃՃ: *՚Ի միջասահմանի կալով (մարդոյն) արուեստից միանգամայն և անարուեստութեց. Պիտ: *Խոհականքն՝ որ զանգամսն ոչ ուղիղ յօշեցէ, անարուեստութբն ՚ի բազմաց եպերանս կրէ. Երզն. քեր:

ԱՆԱՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԱՐԻՈՒԹԻՒՆ. *Ἀνανδρία*. *Ցանկականին (չարուն) վատասրտութին և անարութի, յորմէ լինի անձինն անիրաւութի. Վահր. յոր: *Խենեշութի և անարութի: Անարութե և իգութե առաջնորդ: Փոխեցին միաք մեր յերկիւղէ և յանարութէ յարութի և ՚ի քաջալերութի: Անարութի եղջերուաց. Փիլ: *Գաւառք քանդեալք ոչ յաղագս անարութե նախամարտկաց, այլ վասն մերոյ չարութե. Ա. օրս. ծէ: *Անարութե գործ: Իւրով անարութեն լքուցանէր ըզձեռս մարտիկ նահատակացն: Արութե և ոչ անարութե են ցոյցք. Պիտ: *Զարութիս և զանարութիս. Յհ. կը:

ԱՆԱՐՏԱԲԵՐԵԼԻ. ա. Զոր չէ մարթ հանել և արտաքս բերել. *Աներեւակի նետիւք խոցոտեալ, անարտաբերելի մշտակիր բեւեռեալ. Նար. իգ:

ԱՆԱՐՏԱՃԱՆԱՊԱՐՀ. ա. Բառ անպէտ, իբր Անել. *Ἀδιέξοδος*. Բրս. տղաշխ:

ԱՆԱՐՏԱՔՍԲԵՐԵԼԻ. ա. Բառ անպէտ, իբր Անհերքելի. *Ἀνεξέλεγκτος*. Դիոն. եղբ:

ԱՆԱՐՏՕՍՐ. ա. Զուրկ արտօսր. առանց արտասուաց. արցունք չունեցող. *Ոչ մնաց անարտօսր. ՃՃ:

ԱՆԱՐՕՐ. ա. Ոչ արօրագրեալ. ոչ հերկեալ. անգործ. *Ἀνέργαστος*. Incultus. Չհերկուած, չի բանեցուցած. [illegible], [illegible]. կամ Ոչ մշակեալ. և անսերմն. *Ցեախն անմտութի է սերմանել սերմանիս յանգործ և յանարօր երկիր. Ոսկ. յհ: *Մեղր՝ պտուղ քաղցր և անարօր: Զքաղցունսն գործեալ պար մեղուացն՝ մատուցեն տափողացն անարօր. Ածաբ. Նոր կէր: Մագ. կէ: *Ի կոյս և յանարօր արգանդէ բան բեղմնաւորեցեր. Նար. կաա:

ԱՆԱՐՕՐԱԴԻՐ. ա. Նոյն ընդ վ. և Ինքնաբոյս. *Ունի անարօրադիր բոյսս բխ֊բուսեալ. Նար. ծբ:

ԱՆԱՒԱԳ, ի, ից կամ աց. ա. *Ταπεινός, ἀσθενής*. Humilis, imbecillis. Որ չէ աւագ ոք, այլ կրտսեր և խոնարհ. անզօր. տկար. խեղճ. Փոքր, հոգիր, [illegible]. *Կոփէք զանաւագն: Դատեցայց ՚ի մէջ հարուստ և անաւագ ոչխարաց: Տեսչիք զԺողովուրդն՝ որ նստի ՚ի Նեմ, եթէ զօրաւորագոյն իցէ, թէ անաւագ. Եզ. ծէ. 4: Եղէկ. լա. 20: Թագաւ. ծգ. 19: *Զանաւագն հարուստ արար, և զհարուստն անաւագ. Ոսկ. ես: *Որ բանաւորաց յանաւագէն հանիցէ, չարութե գործէ. Եղնկ: *Մատաղ մանկութոյ, և ծերոց անաւագից. Յհ. կը:

ԱՆԱՒԱԳԱԿԵՐ. ա. Կերող զանաւագս. կեղեքիչ տնառապելոց. *Զայս պարտի ամենայն զխնամ ազահն անաւագակեր. Վէցօր. է:

ԱՆԱՒԱԳԻՄ, եցայ. չ. Տկարանալ. [illegible]. *Ցանհնարին ճգնական վաստուց յոյժ անաւագեալ: Սովով և ծարաւով ծնգեալ և անաւագեալ. Յհ. կը:

ԱՆԱՒԱԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցեանութի. տկարութի. խեղճութի. [illegible], [illegible]. *Զօրացուցանէ զտկարութի մեր, և մոռանամք մեք զանաւագութի մեր. Եփր. աւետար:

ԱՆԱՒԱՐՏ, ի, ից. ա. *Ἄπειρος*. Infinitus, sine termino. Որյ չիք ծայր և աւարտ. անսահման, անհուն, անվախճան. անզրաւ. [illegible]. *Ած զամենայն աւարտէ (այսինքն բովանդակէ), և ոչ ինչ է յէակացս անաւարտ. Արիոփ. աշխարհ: *Ի սահման անաւարտ և անտառուեր յափշտակնեցին. Նար. խլ:

Ոչ աւարտեալ. անկատար. Թերի. որ ոչն եզրակացուցանէ տիրապէս. [illegible]. *Որ աւարտուն, և որ անաւարտ: Աւարտնոց և անաւարտից: Աւարտեալն և անաւարտն՝ ստորոգականացն միայն գոյ հաւաքաբանութեց: Այսպէսի ամենեքեան անաւարտք են հաւաքաբանութիւնք. Անյ. ՚Ի ծդ. Գւ. արիոփ: Իսկ անդ. *Կոչեցին անաւարտունք ». իմա անաւարտք, ոչ աւարտունք:

ԱՆԱՒԵԼԱՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Հեռի լինելն յաւելաստացութէ. չափաւորութի. անկաւատիրութի. [illegible]. *Ցատացուածոյն հարկաւորացն՝ անաւելաստացութբ. Բրս. կանոն: *Զանաւելաստացութի ուսուցանէր. Լծ. ոծաբ:

ԱՆԱՒԵԼԻ. ա. Որ չունի աւելի ինչ և յաւելուած. անշուք. պարզ. պայծառ, [illegible], [illegible]. *Անպաճոյճ կերակուր (է՝) անաւելի հաց, և ըմպելի՝ ջուր. Փիլ. Եւ. բ. 18:

ԱՆԱՒԵԼՈՐԴ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Զանաւելորդն գնէր կերակուր. Սկեւռ. լմ: *Մեռանել ուսար, այլ՝ ախտից, և ոչ՝ անաւելորդ և հարկաւոր կերակրոց. Սարգ. հանգ: *Անաւելորդ և Թեթեւագին լինել (հողաթափին). Բրս. հց: *Ոչինչ ուտէր ՚ի պիտոյական կերակրոց անաւելորդաց. Վրք հց. ի: *ԱնԹերի մնալ և անաւելորդ. Ղ. Եղբ:

ԱՆԱՒԵՐ. ա. Որ չէ աւերակ կամ աւմայի. ապահով. անքոյթ. *Տեսի զոմանս յանաւեր ուղիս յոյ ոչ երկուցեալս. իսկ ՚ի հաշէլ շան՝ յետս ընկրկեցան երագեալք. Կլիմաք:

ԱՆԱՓԱՂ. Տ. ԱՆԱԲՈՂ. և ԱՂԱԲՈՂՈՆ. *Լուծին զանափաղն առաջի իմ և զգօտիսն, և կողմնեցան. Վրք հց. չ:

ԱՆԲԱԳՁԱՁԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ոչն բագձաձի կամ չամփոփի. անբովանդակելի. *Ἀπερίληπτος*. Incircumscriptus, incomprehensibilis. *Որ յօդող բաղկացեալ են բնութիւք, անճառելիք են տեսակքն, և անբագձաձականք բանիւ. Փիլ. Խմաստ:

ԱՆԲԱԶՄԱՑՈՒՑԱՆԵԼԻ. ա. *Ἀπληθύς*. Առանց բազմացուցանելոյ. անյաւելուած. *Զորս անգն կան (՚ի Սբ գիրս՝) պահպանել անբազմացուցանելիս և անծախելիս և անփոփոխելիս փառաւորացուցք. Դիոն. ծծայ. բ:

ԱՆԲԱԺ. ա. *Ἀμέτοχος, ἄμοιρος*. Non particeps, expers, carens. Զուրկ զմասն և զբաժին. անմասն. անկցորդ. անուանակ. հեռի. օտար. զուրկ, հեռու, [illegible]. [illegible].

ըրդ. պէրէ, նաքըս, պիննաւիդ. *Անմասն և անբաժ է սա 'ի բարւոյն բնութէ։ Երկնայինն 'ի հողեղէն գոյացութենէն անբաժ է։ Անբաժ 'ի բարի յուսոյ։ Անապակ ահք՝ բարի յուսոյն անբաժք։ Զայնի անբաժ է յօգնաւորի անասունդ. Փիլ։ *Մոլորեալք ոմանք՝ 'ի ճշմարիտ իմաստութենէն անբաժք. Կիւրղ. գնձ։ *Ծով անբաժ 'ի վիմաց։ Անբաժ 'ի բուրաստանաց, կամ 'ի հակառակին հաղորդութենէ, կամ յիմաստութեան մասնէ, կամ 'ի զգալոյ։ Ոչ անբաժս 'ի քննող համանէ. Պիտ։ *Անբաժ 'ի պտղոյն, կամ 'ի պտղոյն արդասաւորութենէ. Սրգ։ *Զի և նոքա յայսպիսեաց սատի անբաժ ոչ են. Իգն։ *Անբաժ բարւոյ. Պիտ։ *Անբաժ զօրութեան, տարակուսանաց, ախտի. Անյ. յորէտ։ *Անբաժք բեաց, և աչացուք. Մագ. Լ։

ԱՆԲԱԺ. իբր Անբաժան. անանջատ. անզատելի. չէօծիւլիւծ. այրըլմազ, նաժիզ. բուդ. *Զպարզն և զանբաժն։ Ըստ միոյ պարզ և անբաժ հաւատոյ. Մագ. Ն. Խէ։ *Անբաժ և անորիշ գոլով 'ի մարմնոյն ածութենէն... Հուրն անքակ և անբաժ միայ յոսկին և յարծաթն. Զքր. Բղ։ *Խոնարհեալ 'ի սորինս, որ էրն իսկ 'ի բնէ անբաժ 'ի նեղքնոցս. Նար. Ճ։ *Ոգւով բեեռեալ ընդ սրբութե սիրոյդ անբաժ հիւսմամբ. Տաղ։

ԱՆԲԱԺԱՆ. ա. Անբաժանելի. *Անբաժան ն̄ք երրորդութի. Փարպ։

Անսովոր է վարել իբր Անմասն. զուրկ. ըստ յն. Ἄμοιρος, և ἀμοιρέω. *Մեռեալ լինի մասն՝ ինքնակամ շնչոյն անբաժան եղեալ. Նիւս. խոս. ԼԲ։

ԱՆԲԱԺԱՆԱԲԱՐ. մ. Ἀμερίστως. Indivisibiliter, sine divisione. Առանց բաժանման. անանջատաբար. առանց բաժնելու, կամ բաժնըւելու. այըրմայարագ, այըրըլմադան. *Հայր ծնառագայթեաց յինքենէ զորդի անբաժանաբար և անմեկնելի... անբաժանաբար և անմեկուսաբար. Կիւրղ. գնձ։ *Բաժանի անբաժանաբար, և միաւորի որոշմամբ. Ոսկ. ա. կոր։ *Բաժանեմք անբաժանաբար. Ղ. Եղբ։ *Անորիշ և անբաժանաբար սահման ունելով. Զքր. ծն։ *Անբաժանաբար միացեալ յարժանիսն։ Բեեռել ընդ բանս ին̄ անբաժանաբար. Անան. Նին. Ն. պէտր։

Եւ Առանց որոշելոյ. անխտիր. *Վասն որոյ այլուր անբաժանաբար դնէ զանունսն. Իգնատ։

ԱՆԲԱԺԱՆԱԿԱՆ. ա. մ. Անբաժանելի. և Անբաժան օրինակաւ. Ἀμέριστος, ἀμερίστως. *Բաժանեալ անբաժանականին. Սեբեր. ա։ *Զինքն գիտելով ածային իմաստութի՝ գիտացէ զամենայն, աննիւթաբար զնիւթեղէնս, և անբաժանականն զբաժանականս, և զբազումս միեղինակէս. Դիոն. ածայ. Է։

ԱՆԲԱԺԱՆԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԲԱԺԱՆԱԲԱՐ. Ἀμερίστως. *Ծնանի (զբանն) անախտաբար և անբաժանապէս անմարմնին. Կիւրղ. գնձ։

ԱՆԲԱԺԱՆԵԼԻ, լւոյ. ա. Ἀδιαίρετος, ἀχώριστος. Indivisibilis, inseparabilis. Որ չէ բաժանելի. անանջատ. անմեկնելի. անզատելի. անհատանելի 'ի մասունս. այըրըլմազ. Բաղորդ օլունմազ, լա խունքէտ. *Ցաւագս անբաժանելի և ն̄ք երրորդութենն։ Բնութիւն մշտնջենաւոր և անբաժանելի։ Բաժանելով զանբաժանելին՝ ուրացան, եթէ բանն մարմին եղև։ Անբաժանելի է մարմինն 'ի բանէն։ Հոգի է ած, նոյն ինքն անբաժանելի, ոչ ունելով տեղի՝ ուր ոչ է. Ան։ *Անբաժանելի և միանականն ն̄ք երրորդութի. Նար. Ն. ժմ։ *Ածութի̄ն անբաժանելեաւ։ Անբաժանելի բլխումն. Նար. խը̄. հէ։ *Վասն այնր թագաւորութե, որ կայ և միայ յաւիտեան, և անբաժանելի է յառողէն. Ոսկ. յհ. ա. 38։ *Բազում և անբաժանելի էր լեալ սուգն. Ոսկ. 'ի Ղւկ։ *Ելուզմունք բարունակացն ընդ գերակայ ծայրս ծառոցն չարամանեալք, ոյց գրեթէ անորիշ յիրերաց և անբաժանելի թուէր յանկուն. Պիտ։ *Սեռն որպէս սեռ՝ անբաժանելի գոլով, ոչ ունի զանազանութի. Անյ. պորփ։

մ. Իբր Անբաժանաբար. *Ի քեզ միանալ անբաժանելի։ Ցածծ միացեալք անբաժանելի. Նար. իդ. յա։

ԱՆԲԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀμέρεια, τὸ ἀχώριστον. Indivisibilitas, inseparabilitas. Անբաժանելի գոլն՝ պէսպէս օրինակաւ. Բաղորդ օլունմաղլըգ. *Գերազանցեալ անբաժանութի բոլոր ածականին միութե։ Վասն պարզութեէն և միութե գերաբուն անբաժանութեէն. Դիոն. ածայ։ *Քանակութի̄ առեալն բաժանի. իսկ անբաժանութին աներևոյթ է մարմնոյ. Մագ. անդ։ *Ոչ ոք է 'ի մարդկանէ, որ ոչ որոշեացգլինքն յածայնոյն կամաց ըստ մասին ինչ իրի կամ ժամանակի. բայց միայն քո̄ւ անբաժանութի կամացն պահեցաւ. Ան. Գ։

ԱՆԲԱԺԱՆՕՐԷՆ. Տ. ԱՆԲԱԺԱՆԱԲԱՐ. *Անբաժանօրէն ընդ նիւթական մարմնոյն՝ վկաացեալ։ Ընդ քեզ անբաժանօրէն կապաւ միացեալ 'ի մի. Նար. հէ. ղ։

ԱՆԲԱԺԱՑԵԱԼ. Անբաժ և անմասն գտեալ. պակասեալ. զրկեալ. Ἄμοιρος. Expers, privatus. *Ի զգայութէ անբաժացեալ. Նիւս. խաղ։ Ն Ղ. բարէր։ *Ի մօրէ և յեգ. զաւակէ անբաժացեալ. Փիլ. լին։ *Անբաժացեալ յարդարութենն կատարմանէ. Պիտ։

ԱՆԲԱԺԻՆ. ա. Առանց բաժնի մնացեալ. որ չառնու ինքեան բաժին կամ ժառանգութի. Տէրսիզ հէսիսիզ. *Ելանէ դուստր 'ի տանէ հօր բաժնիւ. և որ տակաւին 'ի տան է, անբաժին ևս է... Լիցի անբաժին առնուլ (զկոյս բռնաբարեալ). Մխ. դտ։ *Տարագիր առնէ (զորդին յանցաւոր), և անբաժին հանէ զնա. Սրգ. Ֆ. յհ. Ֆ։

կամ Անբաժ. անմասն. զուրկ. լագոււրդ, պինաւիդ. *Ոչ կամեցան զժողովեալսն անբաժին 'ի ժողովրդենէն առնել։ Անբաժին գնալ. Լմբ. պարգ։

ԱՆԲԱԺԻՆ. իբր Անբաժան. անբաժանելի. անքակ. անմեկնելի. Ἀδιαίρετος, ἀμέριστος, ἀδιάζευκτος. Բաղորդ օլունմազ, այըրըլմազ. *Անքակ անբաժին ինքնութի. Ագաթ։ Նար. իը։ *Սուրբ երրորդութեին և երանելի միաստականութին՝ անբաժին և միաւորեալ է յինքեան։ Անբաժին է, և 'ի նմին ինքեան. Ան. ծՖ։ *Զանբաժին բընութին, և զանքակ թագաւորութին. Սեբեր. Է։ *Թէպէտև յերկուց իրաց երեի (այսինքն իմանի), այլ 'ի միութի յանբաժին միացեալ. Պրպ. խՏ։ *Ածային բընութին՝ անբաժին միացեալ առ մարմինն և առ հոգին. Զքր. Բղ։ *Ծածկեալ յարգանդ սրբոյ կուսին, և 'ի ծոցոյ հօր անբաժին. Ղ. խոստ։ *Ցառաջագոյն սահմանեցաւ յանբաժին նորա և հօր նորին խորհրդոց. Ան. Ժ։ *Որպէս զեղջբարս հարազատ անբաժինս։ Անքակ սէր արասցուք ընդ արշակայ, զի մինչև յաւիտեան անբաժին լիցի նա 'ի մէնջ. Բուզ. Գ. 16. 20։ *Անբաժին դանձ. (այսինքն անշորթելի, անկապուտ). ՃՃ։ *Այսպէս և 'ի հօրէ ածութին՝ անհաս և անբաժին հանգիտի. Ան. Ը։

կամ Միաձոյլ. անհատ. *Եղիկուրեանքն ասեն, անհատ և անբաժին էին մարմինքն զառաջինն։ Մարմինք անհատք և անբաժինք էին. Եզնիկ։

ԱՆԲԱԽ. ա. Որ ոչ բախի. անդրդուելի. անվանելի. *Զհիմունս նորա անբախս և անշարժելի և հաստատուն պահեա. Մաշտ։

ԱՆԲԱԽՏ կամ } ա. Իբր Դժբախտ.
ԱՆԲԱԽՏԵԼԻ. } հէգ. պահթսըզ, Բախտսըզ. *Անբախտի եւտերպայի արշիմանդրիտին. Ոսկէփոր։ Իսկ Ոսկ. ող. լէ. *Որ 'ի բարեբախտութեն անբախտելի. յն. անբերելի. ἀφόρητος.

ԱՆԲԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀτυχία. Infortunium. Անյաջողութի բախտի. վիճակ ձախող. տծբախտութի, յախուրդութի. պախթըզլըգ, պէլա. *Ցատուկ է փոքրահոգութե՝ ոչ բարեբախտութի, ոչ անբախտութի կարել բերել. Աբեղ. ա. տաղ։ *Զանբախտութի քո թագն, զի մի զթշնամին քո ուրախ արասցես. Ոսկէտ։

ԱՆԲԱՂԱԲԱՐ. մ. և ա. Ոչ բաղեալ. առանց կցկցուածոյ. իբր Անբաղադրելի. անխառն. պարզաբար. *Ի բաղկացուցիչն զօրութէ անբաղաբարն բարւոյ (ին̄). Մագ. ը։

Եւ իբր Անպատճառ. անբաղբաղայ. անատգիտ, և աներկբայ. *Դուցես 'ի մէնջ անբաղաբար զհայցուածս։ Անբաղաբար մխտածութի. Մագ. ծՖ. ծՌ։

ԱՆԲԱՂԱԴՐԵԼԻ. ա. Ոչ բաղադրելի, իբր Պարզ, կամ անզուգական. *Որդի անբաղադրելի. ՃՃ։

ԱՆԲԱՂԱՅ. ա. մ. որ և ԱՆԲԱՂԲԱՂԱՅ. Որ չկայցեն պատճառանք կցկցելիք. անպատճառ, և անմեղադրելի. անատգիտ. անպարտ. որպէս յն. Ἀνυπαίτιος. սէպէպսիզ, մահանասըզ. *Որ ոչ 'ի մեղ է, անբաղայ է։ Անշնորհակալութիւնս անբաղայս նախախնամութե մատուցանել. Փիլ. լին. ա. 68։ Ն Նխ. ա։ *Անբաղայ ազատուք 'ի բաց զհոգս ընկենլով աշխարհականս։ Իբաւունքդ ոչ տան թոյլ (գողոյն) ատուստ անբաղայս անցանել գնալ։ Զի երթեալ անբաղայ զիւր ինքեան մահու տարցի վճիռ. Պիտ։

Եւ որպէս Ոչ բաղադրեալ. պարզ. *Բացատրոհէ 'ի միմեանց զանբաղայն և զբաղադրեալսն. Տօնակ։

ԱՆԲԱՂԱՅԱՊԷՍ. մ. Առանց կարելոյ պատճառել ինչ. աներկբայ. անշուշտ. շիւպհէսիզ. *Տրամակիմացն անբաղայապէս համբիակեսցի. Ցհ. ԽՄ. աՓ։

կամ Առանց ստգտանելոյ. անպարսաւ. *Զաչս արձակեալ յարտադրութի բանիս մաքրական մտօք անբաղայապէս. Ցհ. կբ։

ԱՆԲԱՂԱՊԷՍ. Նոյն ընդ վ. կամ ԱՆԲԱՂԱԲԱՐ. *Հոգի մարդկային զիւրոց մասանցն անբաղապէս ընդունի զկիրս. Խոսրովիկ։

ԱՆԲԱՂԲԱՂԱՅ. Տ. ԱՆԲԱՂԱՅ. Ἀνυπαίτιος. այսինքն անպատճառ. անմեղ, անատգիտ. Irreprehensibilis, insons. *Տարցի զպատուղս վասն անբաղբաղայ ազատութենն։ Պատճառեն և բաղբաղեն զանպատճառն և զանբաղբաղայն (զզործ ին̄)։ Անբաղբաղայ կինն՝ մաքուր գոլ վարուք և կեալ պարտ է. Փիլ։

ԱՆԲԱՂԲԱՂԵԼԻ. ա. Նոյն՝ իբր Անըստգտանելի, անպարսաւ. *Արեգական և լուսնի անբաղբաղելի ընթացն. Փիլ. Նխ. ա։

ԱՆԲԱՂԴԱՏ. ա. Անհամեմատ՝ ի գոփութիւն ուրուք. անբաղդատելի. աննման. անզուգական. Ἀσύγκριτος. Incomparandus. զբօսնլ, զիմօսլ. *Ցոյժ անբաղդատ ընծայեալ առ այլոց մարդկանս. Նիւս. Բնութ։ *Ունէր մարմնով կայս անախտ, ընդմիա. ծին անբաղդատ. Գնձ։

Եւ ՚ի գործառնութեան մասին, Անչափաբար. *Անբաղդատ չարադրութեամբ. Եղիշ. ԺԷր։

ԱՆԲԱՂԴԱՏԱԲԱՐ. մ. Անհամեմատ զիջմամբ. Ἀσυγκρίτως. Sine comparatione. զիմոնեանիւ. *Եւս առաւել ՚ի վերայ բանին այս յաւէտ անբաղդատաբար, և ըստ չափաւորութեան անմարմնոյն (՚ի բնէ). Նիւս. Բ. յարմ. և Ը. եղծ։

ԱՆԲԱՂԴԱՏԱԿԱՆ, ի. աց. Տ. ԱՆԲԱՂԴԱՏ, բառ իմ. Ἀσύγκριτος. *Փաղաքշական է, որ ընտրական նախադասութեան անբաղդատականին (յն. անբաղդատականք. ἀσυγκρίτως) յայտնէ. Թր. ՔԵր։ *Յաղագս առ մեզ գթութեան անբաղդատականի։ Ո՛վ անբաղդատականի սիրոյն առ մեզանչականսն. Սարգ. փհ։ *Այսօր ըզնեալն յառաջ գաւաղան՝ (՚ի Թաբոր) ծաղկեալ գաւառ անբաղդատականն. Գնձ։

ԱՆԲԱՂԴԱՏԵԼԻ. Տ. ԱՆԲԱՂԴԱՏ. Ἀσύγκριτος. Incomparabilis. *Խնդալ ՚ի վերայ (ընկերին) աղքատութեան, որոց չահն անբաղդատելի. Բրս. հց։ *Անբաղդատելի ներբողաբանութիւն, կամ պարսաւանք. Պիտ։ *Վայելչութիւն անբաղդատելի. Լմբ. ող։ *Անբաղդատելի գոլով համայնից. Սիւն. լթ։ *Անբաղդատելի են առ մինեանս՝ յանցանք մեր որ յանծ, և ընկերացն որ առ մեզ. Գր. հր։

ԱՆԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անբաղդատելի գոլն. անհամեմատութիւն. *Առաւել համեմատական յոյժ նուազանայ անբաղդատութեան. (այսինքն անբաղդատաբար.) Սիւն. ող։

ԱՆԲԱՂԿԱՑԵԼԻ. ա. Որում անմարթ է բաղկանալ ընդ այլում. անզօդելի. Ներհակն. այսինքն, ԲԻՒԻՂԱԾԷԲՌՂԵՆ. *Զընդդիմական անբաղկացելիս՝ զբանականսն և զանբանսն, զանհետևողութիւն և զանմահսն։ Եւ անբաղկացելիք, և մին բաղկացելի. Սհ. գրծ։ *Բաղկացելիք և անբաղկացելիք. Տօնակ։

ԱՆԲԱՂՁԱԼԻ. ա. Ոչ բաղձալի. անտենչալի. *Տգիտութիւն այժմ անբաղձալի. Սիւն. ող։

ԱՆԲԱՂՑՕՂ. ա. գրի և ԱՆԲԱՂՕՂ. Ἀσύναρθρος. Ըստ յունաց՝ այն բառ, որ ոչ երբեք կցորդ առնու զյօդս ό, ή, τό. ա. գ. ն. *Ի գերանուանցս են որ անբաղյօդք են, և են որ բաղյօդք. որգոն, Ես, (εγω) և բաղյօդք, որզան, Իմն (ό ἐμός). Թր. ք՛եր. (այլ ՚ի հյ. լինի և Ես, Իմն)։

Իսկ ըստ հյ. ձայնին, Մագ. և Եղիշ. ք՛եր. ՚ի գերանուանս անդրանկանն առնէ. *Անբաղյօդք է պարզ բառ. իսկ բաղյօդք յաւելուածով ՚ի պարզն »։ Այլ անդէպ է գրեալն ՚ի ՀԲ բռ. ք՛եր. *Բաղյօդք, պատճառք։ Անբաղյօդք, անպատճառք »։

ԱՆԲԱՄԲԱՍ. ա. Ἀκατηγόρητος, ἀνεπίληπτος. Accusationi non obnoxius, irreprehensus. Որ ոչն բամբասի. անարատ ՚ի բամբասելի իրաց. անարատաւոր. անմեղադրելի. անպարսաւ. այս օրինակ, անէրա. ... *Հարցափորձեալ լինի, եթէ անբամբաս է. Փիլ։ *Եղիցի վերակացուն անբամբաս յամենայնի. Ցձ։ *Սրբեալ սիրութիւն անբամբաս. Եղիշ. *Անբամբասն առաւել է քան զանբամբասն. Սոփ. խոսո. *Պէտ՝ պատուիրէ կալ անբամբաս ՚ի յայս չարեաց՝ յորում թէ կաս. Ը. այբոսք։

Եւ Որոշն բամբասել զայլս. *Լինել անոխակալ, անբամբաս. Սհկս. ող։

ԱՆԲԱՄԲԱՍԱԲԱՐ. մ. Ἀκατηγορήτως. Sine contradictione. Անբամբաս՝ անստգտանելի և անդիմախօսելի օրինակաւ. *Ած յաւէտ՝ անբամբասաբար յամենայն արարածոցս երկրպագեալ. Կիւրղ. գնձ։

ԱՆԲԱՄԲԱՍԵԼԻ, լոյ, լեաց. Տես ԱՆԲԱՄԲԱՍ. յն. անլուտալի. Ἀλοιδόρητος. Conviciis non obnoxius. որ և Անհանգոսնելի. *Ցորոց ՚ի մարմնոյն անբամբասելեաց կրից և բանից. Կիւրղ. գնձ։

ԱՆԲԱՆ, ի, ից. ա. գ. Որոյ չիք բան, այսինքն բանականութիւն, և խօսք. անասուն. հայլուն, ղօյրի նուտըգ. Ἄλογος. Irrationalis, carens ratione et verbo. *կենդանիք՝ ոմանք բանականք, և ոմանք անբանք գոն։ Ասելոյն բանական՝ որոշեաց յանբանից։ Կենդանի բանաւոր, և կենդանի անբան։ Զանբանիցն և զբանաւորաց զընութիւնս։ Ոչ երբեք բանականն յանբանութիւն անցանէ, և ոչ անբանն ՚ի բանականութիւն. Սահմ։ *Անբանին զմտաւորս զգաստացուցանես։ Անբանից գազանաց գատուք. Նար. կԳ. հԶ։ *Ճարակել անբանիւքն զանդուոյն բարութեան։ Զայս և յանբան կենդանեաց գոյ իմանալ. Պիտ։ *Եթէ էր երբեմն՝ որ ոչ ունէր բան, նա ուրեմն յայնժամ անբան էր. Մագ. Է։ *Նախախնամութիւն անբա՛ն է, եթէ բանական. բանական. Փիլ. նխ. Ա։ *Ոչ ոք ասիցէ յուղղափառից՝ անբան գոլ երբեք զմիածին. քանզի ոչ երբեք եղիցի միտք, թէ ոչ ունիցի բան. Կիւրղ. գանձ։

ԱՆԲԱՆ. Որպէս Անբանական. օտար ՚ի բանէ. անպատճառ. անխորհուրդ. անմտական. անկարգ. անիրաւ. ադէտ. անխէֆ. աքըլսըզ. *Սրտմտութիւն անբան. Դիոն. ածոյ. Է։ *Զի մի անբան և անպատճառ եղիցի. Սահմ. ԺԲ։ *Անլուր ճշմարտութեան սիրէ լինել անբան յամառութիւն. Ցհ. ԽՄ. ապ։ *Անբան և անիրաւ փափագութիւն. Ը. ամենայն չար։ *Բանիւն առաջնորդելով մի ինչ անբանս գործեսցեն. ՃԺ։ *Մի անբանս ինչ և անկարգս բամբասիցէք. Ոսկ. մթ. *Ցալագս անբանից արանց. Խոր. Ա. 2։

Եւ որպէս Բնական, զգայական, նիւթական, արտաքին, առանց բանաւոր միտադրութեան եղեալ. *Անբան մասունքն հակառակին կործանիլ ՚ի մեզան, և բանականն ընդգէմ գործեալ՝ ոչ տայ թոյլ. Լմբ. ող։ *Անբան առաքինութիւնք .. անբանք կոչին վասն ոչ գիտելոյ զպատճառն, թէ զիարդ պարտ է ողջախոհ լինել. զի և յանբան կենդանեաց բնաւորեցաւ այսպիսի առաքինութիւն տեսանել։ Անբան արհեստք, են. Սահմ։ *Ի հովուական ցպոյ և ՚ի մաճակալութեան գործոյ, և յայլոց անբան արհեստից. Լմբ. պտրգ։ *Անբան կրթութեան վարին. Պիտ։ *Առանց խորհրդոյ գործ առաքինութեան անբան և անպտուղ անուանի։ Մարմինն ապաքաղէ զանբան աղօթս. Լմբ. ող։

ԱՆԲԱՆ. որպէս Անխօս. անբարբառ. անշունչ. անձայն. *Անբանն (սաճառ) ՚ի բանաւորէն կառուցեալ. Նար. հԷ։ *Մարդն տաճար է նոյ, և բանական աշխարհ ՚ի մէջ անբան աշխարհի. Ոսկիփոր։ *Անբանն նիւթք. Լմբ. եր ընդ։ *Բերանակապ և անբան եւս եղեալ յառաջ քան զպապանանելն. Աթան։ *Ի բարբառ ձայնի անբան քերանոյ. Նար. խչ։ *Անբան և անլեզու ամն ... Ոչ անբան ոք, այլ՝ հռետոր և բանաւոր յոյժ էր նա. Վրք հց. ծէ։

Կամ Պապանձեալ. կարկեալ. համր. *Անբանս զբեթէ ՚ի կաճառս ատենից. Պիտ։ *Զնոսա (զփարիսեցիս) անբանս արար. Իգն։ *Եսեւս զգեւան, զի կային տրտմութեամբ և անբանս. Վրք հց. ծԲ։ *Զլեզուն համարձակ և անձայնս ՚ի բաց տանել և անբանս. Աճառ. կիպր։

Կամ Որ ինչ լինի առանց խօսից. *Ինքն մեռաւ անբան, և ոչ ասաց ինչ. Վրք հց. Է։ *Զանազանութիւն բանական պաշտամանն, և անբանի. Բրս. հց։ *Դոյ և անբան պաշտօն. որպէս և է սէրն, և ողորմութիւն, հեզութիւն. այս ամենայն և սոյնպիսիքն անբան պաշտօն կոչին. Ի Գէրխոր։

ԱՆԲԱՆԱԲԱՐ. մ. Ἀλόγως, ἀλογίστως. Sine ratione, inconsulte. Իբրև զանբան. անխորհրդաբար. անպատճառ. հայվան կիպի, ԲԷՀՏԷՔԷԼԻ. *Ոչ եթէ անբանաբար, այլ իմաստութեամբ նախախնամէ. Սահմ. Ա։ *Ոչ վայրապար կամ անբանաբար՝ առանց գիտելոյ զորպէսն. Գր. ծղ. Բղբ։ *Ոչ ուղղապէս, այլ և ոչ ամենևին անբանաբար. Աճառ. կիպր։ *Անբանաբար ապօթելով լիբր զանչուշս. Խոր։ *Բանականաւն բաղբաղայս ՚ի վերայ դնէ, եթէ անբանաբար. Փիլ. նխ. Ա։ *Ոչ անբանաբար ՚ի սոյնս շարժիմ. Լմբ. պտրգ։ *Են՝ որք աղաչխարել ոչ կամին, և զմահն անբանաբար խնդրեն. Կլիմք։

Եւ Անբարբառ կալով, առանց խօսելոյ. *Լռեալ կայր ամենևիմբ անբանաբար. Վրք հց. Գ։

Իսկ Մագ. ՚ի տնտ. *Նախախնամականօք յառաջճանապարհօք բազմապատկացեալ՝ մնալ անբանաբար մի ›› խմս, առանց ընդ բանս ինչ ածելոյ, կամ անճառաբար։

ԱՆԲԱՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ἀλογώτερος, ἀτοπώτερος. Rationis magis expers, absurdior. Առաւել անբան կամ անբանական, և անտեղի. *Մի երբեք երևեսցուք անբանագոյնք քան զմանկունս։ Քան զերկիկուրեայսն զխմարութեան (կամ զանհասան) անբանագոյն և պառաւական եղիցի. Բրս. հց։ *Անբանագոյնք ՚ի բանս։ Ցանասնականն անբանագոյն զառածանէ չարութիւն. Պիտ։

ԱՆԲԱՆԱԼԻ. ա. Զոր ոչ լինի բանալ. փակեալ. Նոյ, գոց. ալըլմաղ. Ἀπαράνοικτος. *Քանզի իւղ ոչ ունէին, դուռն անբանալի զփականս արքայութեան երկնից. Ոսկ. ծ. խոստ։

ԱՆԲԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἄλογος. Irrationalis. Սեպհական անբանից կամ անբանութեան. զգայական. *Ա՛յլ օրէնք են անբանականին (մասին՝) հակառակ զինել մտաց. Մագ. ՚ի տնտ։ *Անբանական բարոյից է՝ թմբրութիւն մտաց ՚ի յարօտս մահու ճարակել։ Անբանական վրնջողութիւն. Նար. կ. խչ։ *Անբանական բունութիւն. Շար։

Իբր Անբան. *Մարմինն եղեալք՝ և անմարմինն, անբանականք՝ հանդերձ բանիւն. Ցհ. որդի։

ԱՆԲԱՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Իբրև անբան լինել. արտաքոյ ելանել բանի. անմտանալ. Ἀλογοῦμαι. Ratione destituor. Իսկ ἀλογέω, յոչինչ գրել. արհամարհել. *Ի գիճութեան և յապականութեան անբանացեալ կենդանին բանաւոր. Սարգ. ըա։ *Ի տուեցելոյն Նոցա պատուիրանէ անբանացեալք՝

լինէին ապստամբ յայ. Պղատ. ԼԷ:

ԱՆԲԱՆԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԲԱՆԱԲԱՐ. *Զի մի թուեսցուք անբանապէս հաւատալ առասացելոցս. Նիւս. բն: *Անբանապէս կապեալ ախտիւն. Իգն: *Անբանապէս հայել: Անբանապէս կենդանիք. Դիոն. էկ. և երկն: *Արեգակն անբանապէս տայ լոյս. Ոսկէ: *Ոչ անբանապէս, այլ ամենայն հանճարեղք. Կլէմ:

ԱՆԲԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ոչ բանաւոր, այլ՝ անբան. *Զբանաւորս և զանբանաւորս: Անբանաւորացն անասնոցն. Եղնկ:

ԱՆԲԱՆԱՒՈՐԱՊԷՍ. մ. Անբանաբար. և Առանց բանաւոր պատճառի. *Մի անբանաւորապէս կարծես. Լմբ. ող: *Ոչինչ վայրապար, և ոչ անբանաւորապէս հրամայեցաւ. Աճառ. պատէ:

ԱՆԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Խակումն և յատկութիւն անբանի. պակասումն մտաց և բանի նորա. և Անմտութիւն. Ἀλογία. Irrationalitas. *Սրամտութիւն անասնոց՝ ամենայն անբանութեամբ է լի. Դիոն. երկն: *Զմարմնաւոր պէտսն անբանութ՟ հարկանել. Խոր: *Տղայն մերձ է յանբանութիւն սակս անկատար հասակին. Սրգ. ա. յհ. ե: *Անբանութիւն է՝ ոչ 'ի զօրութիւն գիտմանն հայել, այլ 'ի բառսն. Դիոն. ածայ: Ուր և *Անբանութիւն և անիմացումն՝ ասին իբր 'ի վեր քան զեղական բանաւորութիւն և ըղձմիտս: *Յաւակնի կապել զհայր 'ի յիւրմէ բանէն, և անբանութեան բամբասանօք պատուել վարկանի զվեհին մեծութիւն. Նար. ԼԵ:

կամ Անմտութիւն. անպիտանութիւն. *Զանբանութիւն բազմաց 'ի մարդկանէ նշանակէ. Լմբ. ող: *Յանտեղիսն ճարտարագոյնք, և հանճարեղք յանբանութիւն. Սարկ. պօկ: *Զգայթագղեալ մարդն անբանութ՟. Նար. ԽԷ:

Եւ իբր Անխօսութիւն. անզգայութիւն. լռութիւն. *Մի յանդգնաբար խօսելով անբանութեան մատնեցայց: Դժոխական անբանութիւն ('ի գերեզմանի). Նար. ԼԵ. ՂԲ: *Չէ իսկ արժան զայնքան առաքինութիւն այնպիսւոյ առն՝ անբանութեան տալ». այսինքն լռել, զանց առնել իբր ոչինչ. յն. ἀλογέω. *Քերականութիւն է հմտութիւն ... թուեցաւ ոմանց յանբանութիւն ածել փոխանակ առաւել գիտութեան. Երզն. քեր. իբր տալ լռել 'ի խօսելոյ՝ առ չգիտելոյ զկանոնս քերականութեան:

կամ Անհեթեթ զրոյցք. *Մի արդեօք յունական պերճ և ողորկ առասպելքն իցեն հանդերձ պատճառաւ. այլ ասես մեզ՝ պատճառս տալ անբանութեան նոցա. Խոր. ա. 31:

ԱՆԲԱՇԽԵԼԻ. ա. Որ չէ բաշխելի. Ἀδιάδοτος. *Անհաղորդելի և անբաշխելի. Դիոն. երկն. Բ:

ԱՆԲԱՌԱՉ. ա. Որ ոչ բառաչէ. անմռունչ. յոյն ըս հանօղ, ձայնը չելող. *Անբառաչ զուարակն, որ զվրէժ անձին իւրոյ ոչ կարէր խնդրել. Եփր. ել:

ԱՆԲԱՌՆԱԼԻ. ա. մ. Որ ոչն բառնի. զոր չէ մարթ 'ի բաց առնուլ. անկողոպտելի. *Ընտրեա զբարիոք բաժինն զանբառնալին. Խոսր. պտրգ: *Զզօրութիւն այն՝ որ միացաւ 'ի մեզ, նշանակէ անբառնալի գոլ. Ղ. բարձր: *Զոր ունիմ՝ ինձ ունիմ, զբանս և զիմաստութիւնս, և ունեցայց անբառնալի. Ոսկէոր:

ԱՆԲԱՍԻՐ. ա. Ազատ 'ի բասրանաց. անպարսաւ. անստգիւտ. անբասիր. անարատ. անմեղադրելի. ...

*Ի միտս անբասիրս սովաւ զձեզ հրաւիրեալ. Յհ. կբ: *Անբասիր պրութ՟. Վրք հց. ծջ: *Անբասիր կրօնաւորութ՟ք: Արդար է տէր 'ի բանս իւր, և անբասիր 'ի յաղթութեան իւրում. Լմբ. պտրգ. և հանգ:

ԱՆԲԱՍԻՐ. մ. Առանց բասրանաց. ամբըծութ՟. անբաղայապէս. *Տուր ինձ, զճանապարհս իմ որ առ քեզ՝ անբասիր վճարել. Իր ըստ եղէ:

ԱՆԲԱՐԲԱՌ. ա. Ἄφθογγος, ἄφθεγκτος. Voce carens, mutus. Որոյ, կամ ուր չիք բարբառ կամ ձայն յօդական, 'ի ընէ կամ իւիք օրինակաւ. ... *Անմռունչ անբարբառ՝ պակասեալ յամենայն յուսոյ փրկութեան. Բ. Կ. Փ. 29: *Նոցուն ձկանց զանբարբառ բանսն ուսեալ լինէր մնդաակիցն նոցա. Ոսկ. յհ. ա. 1: *Զանբարբառ բոլորակ լուսնին: Առ պատասխանիս բանից անբարբառ: (Մեռեալն) պատկեր անբարբառ. Նար: *Անբարբառ մեռելութ՟ն. Աֆամ: *Անբարբառ բարեխօս. Շար. և Անյ. բարձր: *Մարտիրոսք՝ անբարբառ բարեխօսք են չարչարանօքն. Ղ. բարձր: *Անբարբառ աղաղակ. Լմբ. ող:

մ. Առանց բարբառելոյ. *Զանբարբառ 'ի սպանդ ածիլն. Սիւն. ե:

ԱՆԲԱՐԲԱՌԱԲԱՐ. մ. Ἀφθέγκτως. Ineffabiliter. Տ. ԱՆՃԱՌԱԲԱՐ. *Յանբարբառելին և անծանօթս անբարբառաբար և անծանօթապէս հալեսցուք. Դիոն. ածայ:

Եւ Առանց բարբառելոյ. *Բարեխօսեա առ տէր անգադար ... կցորդ քեզ խաչն անբարբառաբար. Գնձ:

ԱՆԲԱՐԲԱՌԵԼԻ, լւոյ. ա. Իբր Անճառելի. անասելի. անանուանելի. Ἀφθέγμων, ἄφθεγκτος. Ineffabilis. *Անբարբառելին, բազմաձայնն: Թագնութիւն անբարբառելւոյ ծնութեանն: Յանբարբառելին և անծանօթս. Դիոն: *Անբարբառելի խորհուրդ: Անբարբառելի (իբր անբարբառ) փափագումն. Լմբ. ող. և էր ըստ եղէ:

ԱՆԲԱՐԲԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀφθεγξία, ἀφωνία. Insonantia, defectus vocis. Անբարբառն գոլ. անձայնութիւն. լռութիւն. *Ածայնոյն խաղաղութեան և լռութեան, զոր սրբազանն յուսոյ անբարբառութիւն կոչէ: Անբարբառութիւն և անշարժութիւն առնումնելով զխաղաղութիւն այ. Դիոն. և Մաքս: *Եւ է խօսիւն՝ տրտմութիւն, անբարբառութեան արարող. Նիւս. բն: *Անբարբառութ՟ լցեալ զնոսա. Լծ. կու: *Եկաց առաջի ամբարիշտ պիղատոսի և հերովդի անբարբառութ՟. Հաւատ. առկ:

ԱՆԲԱՐԳԱՒԱԾ. ա. Անշուք. անփառաւոր. անարգ. ուստի *Անբարգաւած անարգութիւն», որպէս յն. անփառութիւն. ἀδοξία, ignominia. Փիլ. իմաստ:

ԱՆԲԱՐԳԱՒԱՃԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել անշուք. նուաստագոյն. *Զանբարգաւաճագոյնսն 'ի վերայ ածէր հանապազ հանդերձ պատկառանօք. Պիտ:

ԱՆԲԱՐԴ. որ և } ա. Որ չէ բարդեալ,
ԱՆԲԱՐԴԵԼԻ. } կամ չէ բարդելի. անամփոփելի. ցիր և ցան, և անպարփակելի. *Որթն՝ անբարդ զօրէն սեղխենւոյ զերեսօք երկրի տարածեալ 'ի կոխումն. Պիտ: *Թուականութիւն՝ մտաց անբարդելիս. Նար. ԻԷ:

ԱՆԲԱՐԵԳԹՈՒԹԻՒՆ. ա. Պակասութիւն գթոյ. անգթութիւն. *Կործանին վասն նորա անբարեգթութիւնք. ՃՃ:

ԱՆԲԱՐԵԽՕՍ. ա. մ. Որ չունի բարեխօս զօրք. անտէրունչ. անօգնական. ... *Անբարեխօս կապեալ 'ի պահեստ զառն արդարեանն. Նար. ԻՂ: *Անյիշատակ և անբարեխօս յամենայն սրբոց նոցին մոռացար. Մաշ:

ԱՆԲԱՐԵԿԱՄ. ա. Ոյր չիք բարեկամ. ... *Վասն որոյ և անբարեկամ և անսիրելի են յաշխարհի. Պիտ:

ԱՆԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ. ա. Եթէ պահին պահք առանց նախընթաց բարեկենդանի. ... *Անբարեկենդան աւուրք պահոց. Կանոն:

ԱՆԲԱՐԵՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Տ. ԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. *Ո՞ր աղաղակ եմուտ այսպիսի անբարեձեւութիւն 'ի մէջ մեր. Լմբ. պտրգ:

ԱՆԲԱՐԵՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Կեղծաւորութիւն. նենգութիւն. չարամտութիւն. *Անբարեմտութիւն. անձնահաճութիւն. Մանդ. Ի:

ԱՆԲԱՐԵՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Ἀφιλάγαθος. Minime amans bonorum vel boni. Ոչ սիրող բարւոյ. ատեցող բարեաց. չարասէր. *Վէսք, անբարեսէրք. Բ. Տիմ. Գ. 3: *Անբարեսէր մարդիկ, կամ մարմին, միտք. Սրգ. յուդ. Գ: ՃՃ: *Կապարճք անբարեսէր իշխանին խաւարի. Բենիկ:

ԱՆԲԱՐԵՓԱՌԱՊԷՍ. մ. Չարափառ մտօք. ոչ ողջմտութ՟. ... *Նեստոր զմիաւորութեան բան անբարեփառապէս թերաբանէր. Խոսրովիկ:

ԱՆԲԱՐԵՓՈՐՁ. ա. Ἀπειρόκαλος. Որ ոչն գիտէ փորձել և ընտրել զբարին և զչարն. միամիտ. պարզ. և Անմիտ. տարապատեհ. *Անբարեփորձ մտածութիւնք 'ի հնազանդութիւն. Յճխ. Գ. (տպ. անփորձ:) *Համբուշ մտաց է, և անբարեփորձ խորհրդոց. Սարկ. հանգ: *Չարագործութ՟ բանից անբարեփորձ մտածութեանց. Բրս. ծն:

ԱՆԲԱՐԵՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπειροκαλία. Անփորձն գոլ բարւոյ. անընտրողութիւն. անյարմարութիւն. միամտութիւն, և անմտութիւն. *Յոյցք հացտուաց՝ փառացն մեծութեան (գործ համարեալ) ... բայց որպէս ունի ճշմարտութիւն, անբարեփորձութեան. Փիլ. փեսաին:

ԱՆԲԱՐԵՔԱՒԱՅԵԼՈՒՉ. ա. Անմասն 'ի բարւոք վայելչութենէ. անշուք. անշուք, անշնորհ. *Ամենուստ տգնապաս վշտաց ըմբռշխնեցայ զանբարեքաւայելուչ պատիւ. Պիտ:

ԱՆԲԱՐԺ. Տ. ԱՆԲԱԺ, ըստ որում Անբաժան. *Մերս բան՝ առ լսօղսն գոլով, անորիշ և անբարժ միայ առ միան: Զանբարժ միութիւն յայտ առնէ. Նանայ:

ԱՆԲԱՐԺԱՆԱԲԱՐ. } Տ. ԱՆԲԱԺԱՆԱԲԱՐ. Ἀδιαιρέτως.
ԱՆԲԱՐԺԱՆԱՊԷՍ. }
*Բարժանի անբարժանաբար. Աճառ. յոյփն: *Ասի որ երրորդութիւն բարժանիլ անբարժանապէս, և միաւորիլ որոշմամբ. արդ բարժանի ըստ դիմաց, և միաւորի ըստ բնութեան. Խոսրովիկ:

ԱՆԲԱՐԺԱՆԵԼԻ. Տ. ԱՆԲԱԺԱՆԵԼԻ. *Անբարժանելի բարժանեալ որ երրորդութիւն. Լմբ. յոյփ: *Դաւանութիւն նոցա անբարժանելի միայն. Սխոլ:

ԱՆԲԱՐԺԻՆ. Տ. ԱՆԲԱԺԻՆ, որպէս Անբաժան. *Անբարժին, և բնաւին անբաժակաց: Զպարզն և զանբարժին. Մագ. եկ:

ԱՆԲԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԲԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Միով բանիւ 'ի նեղքս ածելով զանբարժութեան և զանբաւկութեան զկարգս:

Անբարեաց ... մանաւանդ անհաւատութեամբն. Նանա:

ԱՆԲԱՐԻ, բաց, բարց. ա. Οὐχ καλ μὴ ἀγαθός, μὴ τ'ἀγαθόν, οὐ καλός, οὐ. Non bonus, non. Որ չէ բարի. ... Ցանկի զնոսա 'ի ... Գծ. 29. Եզեկ. Ի. 25: ... Բարւոյ անբարւոյ ... Գծ. Պիտ:

ԱՆԲԱՐԻՐՑ. Տ. ԱՄԲԱՐԻՐՑ:

ԱՆԲԱՐԿԱՑԱՆ. ա. Իբր Անբարկացող. ... Գծ:

ԱՆԲԱՐԿԱՑԱՒ, լաց. ա. Ἀόργητος. Ira carens, qui non irascitur, aut irasci non solet. Որ ոչ 'ի կարեաց բարկութեան (ան). և (մասն) անբարկացող. Հեզ. ... Անբարկանալի է ... Մտ. եզեկ. ... Զանբարկացնելի ... Ագ. ... Սարգ:

ԱՆԲԱՐԿԱՑՈՂ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. ... Ἀόργητος. ... Անբարկացող ... Վրդ. հց. ... Վրդ. հց. Բ:

ԱՆԲԱՐԿԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. } գ. Ἀοργησία. ԱՆԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. } Ira carere, moderatio. Անբարկացողն լի. ... Անբարկանալն ... Բոլ. ... Զոզանցմամբ 'ի ... Լծ. ... Ադմ: Անբարկութիւն ... Կլիմաք:

ԱՆԲԱՐՀԱՒԱՆ. Տ. ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՆ:

ԱՆԲԱՐՁ. ա. Զանազ զգլխոյ. ... Նար. Եր:

ԱՆԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Զանասնութիւն ... Լծ. ... :

ԱՆԲԱՐՈՆԱԿ, ի, աց. ա. ... Շար:

ԱՆԲԱՐՏԱՒԱՆ. Տ. ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆ:

ԱՆԲԱՑ. ա. Որ չբացեալ. անբանալի. ... 'Անբաց' ... Պատկեր ... Կլ. ... Կամ անբացք. ... Ἄγιος (որ ...). 'Անբացք (Ճշ. ...) ... պատուհասն. Ի. 16:

ԱՆԲԱՑԱՅԱՅՏ. ա. Որ ոչն կայ 'ի բաց. անանջրպետ. *Բնութիւն անբացայայտ. Մագ. նշ. Եկ:

ԱՆԲԱՒ, ի, եց. ա. ('ի բառէս Բաւ. հասարակ, հուն, չափ). Ἄπειρος, ἀπέραντος. Infinitus, termino carens. ἄμετρος, immensus. եւ. *Անհուն. անանցանելի. անհաս. անսահման. անեզր. անչափ. հափփէն պուլրու, հափուըը, նիհայեթսիզ, էօլչիւսիզ. *Ցանապատին՝ յանբաւ և յանկոխ երկրին. Երեմ. Բ. 6: *Որոյ անհուն և անբաւ է բազմութիւն: Անչափից և անբաւից բազմութիւն. Փիլ: *Անբաւ ամբարշտութիւն. Կիւրղ. գնդ: *Զարդ անբաւ և անասանելի. Ար. որս. Ա: *Անչափ է, անբաւ է, անհաս է (յն. մի բառ, անըմբռնելի). Կոչ. Ժ: *Երկից անբաւիցն՝ անբաւ ընակչութիւն. Անձոբ. Դիոն: Գրի յամանց և ԱՄԲԱՒ:

ԱՆԲԱՒ. ('ի Բա. բայ, բառ, բան). Ἀμύθητος, ἄφατος. Ineffabilis, inenarrabilis. Անպատմել. անճառ. անասելի և անթուելի, անհամար. ճաֆ օլունմազ, փէք ճօքքէ հէսէպէզ, թագրիր օլունմազ, հիսապսըզ. *Ի վերայ անբաւ մարգկան: Լինիցին առաջինքն քո սակաւք, և վերջինքն քո անբաւք. Յոբ. Ը. 28: Է. 7: *Անճառ և անբաւ: Անբաւ արկածիւք: Անբաւ չարեօք: Զարիք անբաւք. Փիլ: *Զանճառ պարգևան յայտ առնէր, և զանբաւ զազգողութիւն. Բոլ. յհ. Բ. 5: *Զանբաւ մեծամասն. Բոլ. մ. Ա. 21:

Ի նախագրեալ կրկին առմանս յանբաւականս անբաւէր բերին և հայկական վկայութիւնք. զոր օրինակ զայս ասի. *Ամենեցուն կեանք է և կեցուցիչ, և յամենայնէ անբաւ. Ցծ: *Այն՝ որ անբաւն էր և անհաս. Ագաթ: *Մնաս յայտնիկ անբաւ և անձեռաղօտելի. Նար: *Երից անբաւից 'ի միում ակրութեան. Սարգ: Եւ զայլոց անբաւ. *Հեզմունս արեան առնելով անբաւ: Սովք անբաւք. Խոր: *Անբաւ աշխարհ, կամ գործնք: Անբաւք յերկրցն. Պիտ: *Սատանի և անբաւ չփոթմանց: Զանբաւ վարուցն. Փարպ: *Սոցին անբաւից. Արլ: *Ցերկիւղէն մեծէ, և յամենայն անբաւէ. Խոսր: *Նուազք յանբաւից: Ի յաճախումն անբաւիցն: Անբաւից ծնեալ մարգկան: Անբաւից հրաշից: Բարերայ անբաւից. Նար: *Ժամանակաք անբաւիւք. Խոր: *Անբաւիւք ծայրիւք. Անան: *Անբաւ թանձրութեան, կամ խորութեան. Նար: *Անբաւ հեռաւորութեան. Սրգ:

ԱՆԲԱՒ. Իբր Անբաւական. այսինքն Անհնարին, որ և ԱՆՀՆԱՐ ասի. Անարտենոս, կամ անհնար, իբր ոչ վերահասու. *Անբաւ է մարդոյ աւետանել, ամ գոյիւ իւրով. Ագոբ: *Անբաւ յարմարութեան (առընթերաս). Ար. որս. Է: *Զանբաւն 'ի ձեռն երեւելեացն ուշէ նշանակէ պրուսն հանգիւյցուցանէ. Նիւս. կազմ. Լէ:

ԱՆԲԱՒ. մ. Յոյժ. շատ. և անհաշիւ. Անբաւ 'ի պատմութեան չարեաց. ԾԾ: *Հեծուկ (է) յեւչափորթէն անբաւ. ... անբաւ: Կլիմաք: *Անբաւ 'ի հաստատաչին ... մինչ անբաւ. Նար. ԻԵ. Ղ:

ԱՆԲԱՒ. գ. Եւք վերջին, ըստ որ ոչ գոյ այլ անցանել. կատար. կատարած. որ և ԱՄԲՈՎԿ, կամ ԱՆԲՈՎԿ. ԱՄԲՈԿ. նիհայեթ, էնճամ. *Իբրև ոչինչ ժամանակաց յանբաւ գործոյ պատերազմին. Փարպ: *Անժամանակ յանբաւ գործոյն: Հասանել ժամանակ յանբաւ գործոյն. Յհ. ԻԲ:

ԱՆԲԱՒԱԲԱՆՁ. ա. Որ յանբաւս և անսպառ բաշխի կամ բաշխէ. *Անբաւաբաշխ բարիք. Վրդն. Երրորդ: *Վստահացեալ յանբաւաբաշխ շնորհս հոգւոյն. Ոսկէ:

ԱՆԲԱՒԱԲԱՐ. մ. Անհաս և անհավարկ օրինակաւ. *Նա անբաւաբար անըմբռնելի է. Նիւս. Եր:

ԱՆԲԱՒԱԳԷՏ, գիտի. ա. Անբաւից գիտակ. ամենիմաստ. Ἀπειρόγνωστος. Infinitorum conscius. *Զարգեւալ առ 'ի յամծապետականէն անբաւագէտ իմաստագործութեան. Դիոն. Երն: *Գիտելի միայն առ 'ի յամծայն անբաւագէտ իմաստութենէ. Շ. հրեշ:

ԱՆԲԱՒԱԳՈՅՆ. ա. Կարի շատ. բազմապատիկ. *Ոմանք զիմաստասիրութիւնն ունելով, և այլք ճարտասանութեան, և մինչ ըստ մինչէ անբաւագոյն՝ զըստ իւրաքանչիւրն ցանկութեանց. Պիտ:

ԱՆԲԱՒԱԶՕՐ, ի. ա. Անբաւ կամ անբաւելի զօրութեամբ. ամենազօր. յամենայնի կարող. Ἀπειροδύναμος. Infinitae virtutis vel potentiae. *Ամենայնի պատճառ գոլով, և որպէս անբաւազօր՝ ոչ միայն զամենայն զօրութեան յառաջ ածելոյ, եւ: Օրհնութեան զանբաւազօր բարերարութիւն: Անբաւազօրս այս բաշխումն յամենայն էսս տարեալ լինի. Դիոն: *Հակառակ անբաւազօր կարողութեան այս կանգնեին զամբարտաւանութեան ամբարտակն. Վրդն. յայտ: *Չկարեմք ըստ արժանւոյն վճարել զանբաւազօր խնամն այս. Ցձոկ:

ԱՆԲԱՒԱԾԱՒԱԼ. ա. Ցանբաւս ծաւալեալ. համատարած 'ի ծագաց մինչև 'ի ծագս. համատիեզերս. *Անբաւածաւալ ծով. Սիւն. ա: *Ցանբաւածաւալ ճառագայթից արեգական արփարութեան. Բոլ:

ԱՆԲԱՒԱԿԱՆ, ի. ա. (գլուծի գրեալ և ԱՆԲՈՎԱԿԱՆ). Որ չէ բաւական անձամբ անձին. անձեռնհաս. անկարօղ. գուսուրլու. *Անբաւականքն այլովք խնամեցին. Մխ. տպ:

Եւ Որ ինչ չէ բաւական. որ հէրէս լի. եէթմէզ. *Անբաւական (համարի) զճառանսն առ 'ի կարգի պատմելոյ: Գուցէ անբաւական եղանի (ձէթն) երկաքանչիւրոցս. Զբր. ծթ:

Ու չլաւայեալ. անյագ. գճգոհ, չէյլյու, փոյմազ, գանաատ գլմէզ. *Անբաւական ագահութիւ արծաթոյ և փառաց. Լծ. ագրգ. (որ հայի և 'ի յանշրցն)։

ԱՆԲԱՒԱԿԱՆ. Իբր Անբաւ. անբաւելի. անչափ. *Վասն անբաւական սիրոյն՝ որ սիրեաց զմարգիկ. Ագաթ: *Բնակեցուս յարգանդի քում անբաւական բանին: Մասնաւոր աւետումն շնորհեցող այսց նոցա փիրոց փառացն անբաւական անեղին. ԾԾ: *Բարձր անբաւականն՝ զ... անբաւական. Գնձ:

Կամ Անհամեմատելի. *Դ... անբաւական 'ի սաստութեան այսց. Արծր. Ա:

ԱՆԲԱՒԱԿԱՆԵԼԻ, լոյ. ա. Իբր Անբաւելի. *Եւ ես բաւական եղէ անբաւականելոյն. Նար. Եր:

ԱՆԲԱՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անձեռնհասան գոլ. տկարութիւն. յետնումն. նուաստութիւն. անկարութիւն. *Մատուցանել (յայտ առնէ) զայլոց անբաւականութեան ստութիւն: Կամիցուս 'ի ձեռն իմոյ անբաւականութեանս յայտնել զճարս իւր. ԾԾ: *Առձեռն էր պատճառն սպառութիւն մարգոյ, և անբաւականութիւն բանին. Երզն. մեր:

ԱՆԲԱՒԱԿԻ. մ. Ἀπειράκις. Infinite.

Անբաւ անգամ. յանբաւս. անհնարէս. *Անբաւակի անբաւս գոյից զօրութեանց այլ ածել յառաջ. Դիոն. ածայ. է:

ԱՆԲԱՒԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Յոր ոչ բաւէ հայել տեսութիւն. [illegible]. *Ծով անզննդական խորոց, անձաւք անբաւահայեացք (առ միտութիւն). Տօնակ:

ԱՆԲԱՒԱՀՐԱՇ. ա. Յանբաւս հրաշալի. գերահրաշ. *Սա կոյսն՝ բարձր քան զերկինս, և անբաւահրաշ քան զծով և զանդունդս. Տօնակ:

ԱՆԲԱՒԱՅՕԴ. ա. Յանբաւս խրաց յօդեալ. [illegible]. *Տեսցուք զերկիր, որ է անբաւայօդ. Վեցօր. դ:

ԱՆԲԱՒԱՆԱՄ, ացայ. չ. Չլինել բաւական. ոչ բաւել, չզօրել, անկարանալ. *Ասել անբաւանամ. Պիտ:

Իսկ Անբաւ բազմութեամբ լինել. անհամար գտանիլ. *Անբաւանան գաւիւք սորայս փիճագործ աղխուկք: Հանդերձ անբաւացեալ զօրու. Պիտ:

ԱՆԲԱՒԱՆԴԱԿԵԼԻ. Տ. ԱՆԲՈՎԱՆԴԱԿԵԼԻ. գրի և ԱՆԲԱՒԸՆԴԱԿԵԼԻ. որ և ԱՆՊԱՐԱԳՐԵԼԻ. Ἀπερίγραπτος. Incircumscriptus. ἄπειρος, infinitus. *Բովանդակելի մարմնով, անբաւանդակելի աստուածութեամբ: Անբաւանդակելոյն եղեր բնակարան՝ ածամայր և կոյս. Ա. որս. թ: *Որ թէ ողջոյն երկինք և երկիր, չեն բաւական իմ անբաւանդակելի կորստեանս. Բենիկ: *Անհասքն անբաւանդակելիք են մեզ. իսկ անբաւանդակելիքն մեզ՝ անգիտելիք մեզ. Նիւս. բն:

ԱՆԲԱՒԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀπερίγραπτον. Անբովանդակելին գոլ. անպարագրութիւն. *Յորմէ յայտ է անբաւանդակութիւն (հոգւոյն մեր). Ա. որս. ղ: յորմէ և Սահակն:

ԱՆԲԱՒԱՊԱՏԻԿ, տկի. ա. Ἀπειροπλάσιος. Յանբաւս բազմապատիկ կամ առաւելագոյն. [illegible]. *Յետ մեղացն առաւելի՝ 'ի լոյս կեցցուք ըստ անբաւապատկին, իբրու առ չարութեան չափս՝ բարեացն բնութեան առաւելի գտելոյ. Նիւս. կազմ: *Անբաւապատիկ մարդասիրութեան առաջնորդեաց մերումս ստեղծուածի: Եւ ահա թշնամութեան զհետ երթայ՝ յորս անբաւապատիկն է սէր և խաղաղութիւն. Խոսրովիկ:

ԱՆԲԱՒԱՊԱՐԳԵՒ, ի. ա. Ἀπειρόδωρος. Յանբաւս առատապարգև. և Յանչափս առատաձեռնեալ. *Որք յաւէտն հաղորդին միոյ և անբաւապարգևին այս, յաւէտ են մերձ առ նա. Ըստ անբաւապարգև հեղմանն՝ անծախելիք են ամենեքին. Դիոն. ածայ:

ԱՆԲԱՒԱՊԷՍ. մ. Յանբաւս. անբաւութեամբ. անչափ. *Գետս անբաւապէս բղխմամբ հոսք բորբոքեալ. Դիոն. երկ: յորմէ և Ղ. հռետոր: *Անբաւապէս կրեացէ մահու պատուհաս. Պիտ:

ԱՆԲԱՒԵԼԻ, լւոյ. ա. Անչափ. անբովանդակելի. անպարագրելի. և Անճառելի. Ἄρρητος. *Յաղագս անբաւելի ինքեան և հօր իւրոյ՝ մարդասիրութեանն. Աթ. է: *Անբաւելի բնութիւն: Անբաւելին երկնից և երկրի. Ղուլ: *Իսկութիւն անբաւելի: Անբաւելի քաղցրութիւն: Անբաւելի արեան վտակ. Նար:

ԱՆԲԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπειρία, τὸ ἄπειρον. Infinitas, immensitas. Անբաւն գոլ. անչափութիւն. անսահմանութիւն այս. [illegible]. *Ամենայն էից սկիզբն և վախճան՝ Նախէն, բովանդակութեան ամենայնի, և անբաւութեան ամենայն անբաւութեան և բովանդակութեան գերունակագոյնս. Դիոն. ածայ: *Երկոքեան անբաւութեան տեսանի՝ ըստ սկզբանն և կատարածի: Զանբաւութիւն և զանանցանելին՝ անսկիզբն անուանեաց. Աթան. ծն: *Կայ 'ի լնութեան իւրում և յանբաւութեան. Յճխ: *Որ է փոքր առաւել մեծութեան քանակութեան անբաւութեան: Զանբաւութի մեծին պաշտչացոյց. Նար: *Անբաւութեան մարդասիրութեան. Արշ:

Զարարածոց ասի՝ իբր Անթիւ և անհամար բազմութիւն. և Մեծութիւն կամ ընդարձակութիւն յոյժ յոյժ. *Անբաւութի մարդկան. Խոսր: *Անբաւութեան ձկանց, յամենայն. կամ գանձուց. կամ բիւրաւորաց հրամանիւթեց. Խոր: Պիտ: Արշ: *Անբաւութի լայնատարած խորոց ծովու. Պիտ: *Զջուրսն՝ որ իբրև զկատարս լերանց յայս կոյս և յայնկոյս բաժանեալ կային անբաւութիւքն. Ագաթ: *Անբաւութիւնք ծովուց: Ջուրքն անբաւութեան: Զանդունդս՝ և որ 'ի նմա են անբաւութիւնք: Զոր չէ մարթ 'ի թիւ արկանել վասն անբաւութեան. Նար: *Այսու յանբաւութեան հանէ զբանն. Լմբ: *Անբաւութի ծովուն ". իբր ծով համատարած. պեղագոս. πέλαγος, pelagus. Ոսկ. յհ. բ. 31:

ԱՆԲԵԿԱՆԵԼԻ. լւոյ. ա. որ և ԱՆԲԵԿԵԼԻ. Անխորտակելի. անփշրելի. անեղծ. *Վէմ անբեկանելի. Եղիշ: *Ոչ կարաց լուծանել զանբեկանելի կնիքն տէրունական. Եղիշ. ննջ:

ԱՆԲԵԿԱՐ. ա. մ. Ազատ 'ի վճարելոյ զբեկար. առանց տալոյ զարքունի սակ տրոց. *Զկէս չնորհէին կալցի անհարկ և անբեկար. Մխ. դտ:

ԱՆԲԵԿԵԼԻ. և } Տ. ԱՆԲԵԿԱՆԵԼԻ.
ԱՆԲԵԿՉԵԼԻ. } *Որք բոլորովին հաստատուն և անբեկչելի պահեցին զհաւատսն հանդերձ բարի գործովք. Վրք. հց. հին յետ. (իսկ Նոր Հ. և այլ. անբեկելի):

ԱՆԲԵՂՆԱՒՈՐ. Տ. ԱՆԲԵՂՈՒՆ. *Անբեղնաւոր (կամ անբեղմնաւոր) կատարութիւն. Պիտ:

ԱՆԲԵՂՈՒՆ. ա. Ἄγονος. Infaecundus. Անբաժ 'ի բեղնոյ և 'ի բեղնաւորութենէ. անբեր. անպտուղ. ամուլ. անծին. [illegible]. *Զեղջերուաց սեռղանոյն բուռն հարկանել, որ է անդամ մարմնոյն անբեղուն ըստ բնութեան. Փարպ: *Պատահարք կարկտի անբեղուն 'ի պտղոց առնէ զայգի և զանդաստանս. Լծ. ածաբ: *Ի խոր անապատ յապահովեալ և անբեղուն ոչ միայն 'ի պտղոց, այլև յըմպելի ջրոց. Փիլ. ծ. բան:

ԱՆԲԵՐ. ա. Ἄφορος. Non frugifer, sterilis. Որ չունի բերս. անարդիւն. անպտուղ. անբեղուն. ամուլ. [illegible]. *Անբեր անդաստան. Նար. կդ: *Շնորհեաց փոխել անբերս անձին՝ ըստ պտղաբեր քոյոյ անկին. Յհ. որդ:

ԱՆԲԵՐԱՆ. ա. Որ չունի զբերան խօսելոյ. անխօս. անբարբառ. *Մանկունքն լռեալ վասն քո վկայեցան, քանզի ոչ էին անբերան քան զմկրտիչն. Եփր. երգ:

ԱՆԲԵՐԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Զոր չէ մարթ բերել՝ կրել՝ տանել յինքեան. անտանելի. անբաւելի. *Բարձ յինէն զողորմած զանբերելի ծանրութիւս: Զերդորդութիւն անզննելի զգայութեանց, անբերելի եղելոց. Նար. հէ:

Մանաւանդ՝ Անտանելի, որպէս Անհանդուրժելի. անհամբերելի. սաստիկ յոյժ. [illegible]. *Անբերելի աղէտք. Խոսր: *Անբերելի ցանկութ. Իգն: *Անբերելի բողոքս աղաղակի: Անբերելեացն տոյժ: Զանբերելին յեչտառակել. Նար. խա. խֆ. խշ:

ԱՆԲԵՐՈՂ. ա. Որպէս Անունակ. անմասն. անբաժ. *Յոտս անբերողս բնութեան բարձէք: Անբերող պարտեաց՝ չարէին յանցանաց. Նար. խւ:

ԱՆԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀφορία. Infertilitas. Չունելն զբերս. անպտղութիւն. պակասութիւն արդեանց. [illegible]. *Ըստ խաղաղութեան կամ ըստ պատերազմի, և կամ բերոց, և անբերութեանց: Գողոց անբերութեան: Անբերութեանք բարեաց, և չարեաց բերք. Փիլ. իմաստ: *Առընթեր կայ երկրագործութեան անբերութի. Բրս. մրց: *Երկրի անբերութեան պտղոց. Խոր. գ. 68: *Նովին գարնանավքն՝ որովք խնամէր, ստանջէ և խրատէ անբերութեամբն. Յճխ. ե: *Ընդ երկրագործութեան լծակցի երաշտ և չարաչար վտանգ անբերութեան: Անբերութեան գուժկադոյն հարուած: Անգատանի անբերութի. Պիտ: *Անբերութեան բարեաց. Ճճ:

ԱՆԲԵՐՈՒՆԱԿ. Տ. ԱՆԲԵՐ. *Անբերունակ որթ. Ճճ: և Բենիկ:

ԱՆԲԵՐՐԻ. ա. Որ չէ բերրի. անարգաւանդ. անբեղուն. [illegible]. *Սերմանող անբերրի երկրի. Նար. Բ:

ԱՆԲԹԱՑԵԱԼ. Տ. ԱՆԲԹԵԼԻ. *Իշխանաց՝ զէն զօրաւոր, 'ի պատերազմ՝ անբթացեալ. Մագ. խւ:

ԱՆԲԹԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Որ ոչ բթի. որ չէ բութ. հատու. սուր. աղգոյ. որ [illegible]. *Անբթելի սուր 'ի ձեռին կալեալ. Նանայ: *Զքաջութեան զանբթելի զսրեալ արեանց որդւոյն այն զնչանն: Անեղին արեան սրեալ անբթելի. Զտր. կբ. խւ: *Զէն անբթելի միշտ ընդդէմ դիւաց գնդին. Ի Գիրս խոստ: և Գանձ:

Իսկ Ամբողջ. անարատ. *Անբթելի պահել զմարմինս իմ. Ոսկ. լս:

ԱՆԲԺՇԿԱԲԱՐ. մ. Ἀνιάτως. Insanabiliter. Առանց բժշկութեան. անուղղայ մնալով. *Անբժշկաբար կաղով նորա, անդամոյն հաղորդ արար (զյուդա). Ոսկ. յհ. բ. 25:

ԱՆԲԺՇԿԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀνίατος. Insanabilis, irremediabilis. Անբոյժ. անբժշկելի. անդարմանելի. [illegible]. *Յանբժշկական ցաւս արտաքս: Համգոյն փայտի անբժշկականի. Երեմ. է. 18: Յոբ. իդ. 2: *Յաւովք և ծանրութեամբ անբժշկականօք. Փիլ. իմաստ: *Ողջալ զանբժշկական ցաւս ախտացելոց: Մանկանց զանբժշկականն ախտացելոց.. Զանբժշկական ախտն ընդրանէին. Ոսկ. եփ. և մթ: *Զբովանդակ թոյնս անբժշկականս իժից և քարբից եհեղ 'ի վերայ քրիստոնէից. Արծր. ա. 14: *Անբժշկական վէրս յոգիս և 'ի մարմինս ստեանէր. Եղիշ. բ: *Անբժշկականս հարուածոց. Պիտ: *Խոցեալս անբժշկական: Տոչորման անբժշկականի: Մեղանաց անբժշկականաց: Որ ինձ անբժշկական է, քեզ անվտանգելի է. Նար. իբ. խէ. ծա. ծէ:

ԱՆԲԺՇԿԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԲԺՇԿԱԲԱՐ. *Ի մահիճս յանցանաց անկեալ գնի անբժշկապէս. Մանդ. ծէ:

ԱՆԲԺՇԿԵԼԻ, լւոյ, լեաց. Տ. ԱՆԲԺՇԿԱԿԱՆ. *Անբժշկելի հիւանդութի, կամ չարութեան. Ոսկ. յհ: Փիլ: *Անբժշկե_

կը լսելիք, կամ հետզհետէ. Պիտ. ՚Մեղօք [illegible] լինել անբժշկելեաւոյն։ Ծանուցեալ զանբժշկելի ցաւս հեթանոսացն. Ցհ. ժբ. ՚Զանբժշկելեացն հատանել. Իգն. ՚Արտաքնոյն յանբժշկելեացն ՚ի բաց հատանի. Ցծն. ժգ. ՚Որպէս զանբժշկելի [illegible] տառապանացն անբժշկելի. Նար. ֆ. կթ. ՚Զինչ տառապար. անբժշկելի անձին ՚ի բաց հատանեմ. Անյաղթ. յաղթ. ՚Անխտանսն ոչ այնքան չար է, որքան անբժշկելին մնալ. Ոսկ. եփ.

ԱՆԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Անբժշկելին գոլ. անբժշկական ցաւ կամ ախտ. անյուսութիւն առողջութեան. ՚Եհար նա զերկիր եգիպտացւոց հարուածովք անբժշկութեան. Ցուցլ. ժ. 11։ ՚Մի զուցէ եւ [illegible] ՚ի ներքս ածիցես զանբժշկութիւն. Անյաղթ. յաղթ. ՚Չէ առողջութիւն, այլ ամենեւին անբժշկութիւն։ Զառողջութիւն անբժշկութիւն։ Զանբժշկութիւն հարուածոց ածին։ Զանբժշկութիւն [illegible] ՚ի յանհնարին անբժշկութիւն. Նար. ՚Վասն անբժշկութեան [illegible]. Մխ. երեմ. ՚Անդամ [illegible] եւ [illegible] զանբժշկան ոչ կարէ պահել զյօգուտ [illegible]. Սկեւ. յոբ.

ԱՆԲԻԾ. Տ. ԱՄԲԻԾ, եւ ԱՆԱՐԱՏ. Ἄμωμος. Immaculatus. եւ ἄσπιλος. (կծ. անարատ). ա. թմ. զ. 14։ ա. պ. ա. 19։ բ. պ. գ. 14։ Եւ ἄδικος, Իբր Անմեղ. անպարտ. [illegible]. Ու. ծ. 8։ ծէ. 26։ ղգ. 23։ ձէ. 38։ ՚Անբիծ է, այսինքն անարատ. Խոսր. ՚Կենաց անբիծս. Աթան. ՚Անբիծ բնութիւն։ Անբիծ յանձնառութիւն շաղախմանէ. Պիտ. ՚Անբծոց ընդութեան ՚ի նորաստեղծն [illegible] անբծոց։ Զանբիծ հաւատս։ Անբիծ քաւութիւն։ Անմեղս եւ անբիծս ընդ հովանեաւ [illegible]. Նար.

ԱՆԲԾԱԲԱՐ. Տ. ԱՄԲԾԱԳԷՍ. ՚Ընդ ամենայնն [illegible] անբծաբար. ՃՃ.

ԱՆԲԾԱԽՕՍ. Տ. ԱՄԲԾԱԽՕՍ.

ԱՆԲԾԱԳԷՍ. Տ. ԱՄԲԾԱԳԷՍ. ՚Կատարեալ [illegible] անբծագէս գոլով. Մեկ. ղևտ. ՚Զգեցեալ [illegible] անբծապէս [illegible], եւ անխարձ ՚ի չարէ. Մագ.

ԱՆԲԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՄԲԾՈՒԹԻՒՆ. ՚Զանբծութիւն ՚ի բաց գնէ, եւ բոլոր օգտոյն [illegible] գնէ [illegible]. Խոսր. ՚Պաակ անբծութեան։ Անմեղ անբծութեան։ Զի մի յանբծութեան [illegible]. Նար. ՚Անբծութիւն [illegible]. Սրգ.

ԱՆԲՆԱԲԱՐ. մ. Παρὰ φύσιν. Praeter naturam. Արտաքոյ բնութեան. ՚ի վեր քան զբնութիւն. ՚Գուշակեալն [illegible] վասն [illegible] անբնաբար ծագեցաւ. Ոսկ. ՚ի յոհ. ՚Զայն ՚ի յետնոցս [illegible] անբնաբար [illegible]. ՃՃ.

ԱՆԲՆԱԿ. ի, աց. ա. գ. Ուր չիցէ բնակիչ. անմարդի. ամայի. աւերակ. ղռյրէ [illegible]. ՚Հնդամենաց երկիր հողն [illegible], եւ անբնակ [illegible] երկրի. Փիլ. նխ. ՚Զբնակ [illegible] անբնակ երկիր ելից [illegible]։ Զանբնակ [illegible]. Խոր. ա. 13. 14։ ՚Անբնակից [illegible]. Ճէր.

ԱՆԲՆԱԿ. Որ չունի զբնակարան. անտուն. [illegible]. Ἀνέστιος, παρεπίδημος. Tecto carens, peregrinus. ՚Անճանապարհ [illegible] ոչ [illegible] անտուն լինել եւ անբնակ։ Օտար [illegible] անտուն. [illegible] այնպիսի՝ որ

վասն քո տառապիցաւ. Անյաղ. Դրփ. ՚Անբնակ էի, եւ հաւաքեցէք զիս. Զ+ր. Մթ. ՚Եւ մեք անբնակ իմն վայրագացեալ. Ցհ. կթ. ՚Պակասեալք եւ անբնակք ՚ի դալար վայրէ. Երգ. լա. ՚Անբնակն վաչկատուն զօրութիւնք. Բուղ. գ. 7.

ԱՆԲՆԱԿ. իբր Անբնական. ՚Ցուցմամբ լուսոյն զանբնակ գործոյդ լուր. Թէոդոր. մայրագ.

ԱՆԲՆԱԿԱԿԱՆ. ա. Իբր Անբնակ, կամ անբնական. ՚Վտարանդի բացամերժութեամբ յանբնակական (կամ յանբնակ) վայրի վարանեալ. Նար. ծէ.

ԱՆԲՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Օտար ՚ի բնութենէ. հակառակ բնութեան. անվայել. անտեղի. բնութեան դուրս, բնութեան դէմ. դաղեաթինին խարիծ, տեղեթինին դողըր. ՚Անբնական յինքն ունելով զվայելչութիւն։ Զանբնական իրս՝ բնականս կացուցանէ։ Ցանբնական իրաց է՝ ցամաքայինն ընդ ծով ճանապարհորդել. Պիտ. ՚Ես զբնականացն ասեմ, դու զանբնականսն ՚ի ներքս մղես. Ցհ. խմ. էրս. ՚Անբնական մահ հոգւոյ (մեղքն)։ Ցանբնականացն ախտից բժշկել. Ճ. ամենայն լոր. եւ ընդհ. ՚Ամենայն բնական եւ անբնական մեղօք լցեալ. Խոսր. պտրգ. ՚Ի մարմնական հեշտութիւն՝ որ բնական եւ անբնական՝ շաղախեալ էր. Կիւրղ. ՚Անբնական հեշտախտութիւն. Լմբ. անտառ. ՚Խոտորեցան յանբնականս (՚ի պաշտամունս կռոց), եւ յանբնական խառնակութիւն. Սկեւ. եւ. ՚Ցանբնականացն զմեղ ծառայեցուցչաց. Լմբ. հանգ.

ԱՆԲՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Յոյժ անբնական. ընդդէմ բնութեան. ՚Զբնականագոյն զպէտսն յանբնականագոյնսն յեղափոխեալք. Մագ. գ.

ԱՆԲՆԱԿԱՆԱՊԷՍ. մ. Անբնական օրինակաւ. ընդդէմ բնութեան. ՚Զհուր ցանկութեան անբնականապէս բորբոքեցին յինքեանս. Սկեւ. աղ.

ԱՆԲՆԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ԱՆԲՆԱԿԱՆ. ՚Ընդ բնականսն անբնաւորքն միշտ խառնեն. Սկեւ. աղ.

ԱՆԲՆԱՒՈՐԱՊԷՍ. մ. Անսովոր օրինակաւ. արտաքոյ բնութեան. ՚Վասն անսեռութեան անբնաւորապէս ՚ի կերակուր խոնարհել կամեցաւ (անմարմինն). Սարկ. հանգ.

ԱՆԲՆԻԿ. ա. Ոչ բնիկ տէր. անհարազատ. օտար. ՚Հաւանէր մտանել ընդ լծով ծառայութեան անբնիկ գուրգենայ. Ցհ. կթ.

ԱՆԲՈԿ. Տ. ԱՄԲՈԿ. ԱՆԲԱԻ, գ.

ԱՆԲՈՂԲՈՋ. ա. Որ ոչ բողբոջէ ինչ յիւրմէ, անբոյս. ՚Անպտուղ ծառաւ, անբողբոջ գալարութեան. (որ զդալարիս ոչ բուսուցանէ). Ածան. էկ.

ԱՆԲՈՅԺ, բուժի, ից. ա. Անբուժելի. անբժշկելի. անբժշկական. անդարմանելի. անփարատելի. որում չիք ապաքինումն եւ դեղ. դէղ չըլլալու, ճար չըլլալու. իլաճըզ, չարէսիզ. Ἀνίατος, ἀθεράπευτος, ἀνήκεστος. Insanabilis, irremediabilis. ՚Անբոյժ հիւանդութիւն։ Անբոյժ ախտ։ Անբոյժ մոլութիւն (այսինքն մոլեգնութիւն)։ Վէրս տանջանս եւ ախտս անբոյժս։ Անբոյժ թշնամութիւն. Փիլ. ՚Տրտմութիւն անբոյժ. Պիտ. ՚Գիտելով զանբոյժ չարութիւն. Նար. ծէ. ՚Ցաւս անբոյժս. Ճ. էդէ.

ԱՆԲՈՅՍ. ա. Որպէս Անբողբոջ. ոչ բուսուցանող ինչ. ուր ոչ լինի բոյս ինչ. անբեր. չիպիթմէզ. ղուրու ձմռ [illegible]. ՚Անպտուղ անբոյս. Եղիշ. Է. ՚Քարինք՝ որ անբոյսք են ՚ի խոտոց։ Անբոյս էին յամենայն բարեպաշտութենէն. Մամբր. ՚Նման ա-

ւազոյ բազմացան անբոյս չարիք նոցա. Մխ. երեմ. ՚Մի զրուցեցուցէ զերկիր, եւ լինիցի անբոյս եւ անպտուղ. Վեցօր. ը.

ԱՆԲՈՑՍ. Ոչ բուսեալ. չիբուսած, որ չիբուսնիր. պիթմէզ. ՚Ընդարմացեալ կայծն ընդ հողով անբոյսք. Մամբր. ՚Արտաքս հանեալ զսերմն յանդաստանէն՝ անբոյս առնէ. կանոն.

ԱՆԲՈՎ. Տես ԱՆԲԱԻ. ՚Զնեղութիւնս անբով յանձին ունելով. Գնձ.

ԱՆԲՈՎԱՆԴԱԿ, ի, ից.
ԱՆԲՈՎԱՆԴԱԿԱԿԱՆ. ա. Անբաւ. անհուն. անբաւելի. անբովանդակելի. Ἄπειρος. ՚Ասացին անբովանդակից ամենեցունց, եւ չարաց՝ ակիզբն եւ վախճան եղիցի բարին. Դիոն. ածայ. ը. ՚Անհաս եւ անբաւ անբովանդակ է. Աթան. ՚Անփակն եւ անբովանդակն երկնի եւ երկրի. Թէոդոր. խաչ. ՚Անբովանդակ բնութիւն. Խոսր. ՚Անբովանդակ, որ զամենայնն բովանդակէ, եւ ինքն յումեքէ ոչ բովանդակի. ՃՃ. ՚Չիք չափ ինչ հանդոյն անբովանդակական ձեռինն... Զարարչական նորա ուսար, եւ զիմաստնականն, եւ զանբովանդակականն (զօրութիւն). Ոսկ. եփ. յորմէ եւ Գէ. եփ.

ԱՆԲՈՎԱՆԴԱԿԵԼԻ, լւոյ. ա. որ դրի եւ ԱՆԲԱՒԱՆԴԱԿԵԼԻ. Ἄπειρος, ἄπλετος. Infinitus, immensus. Զոր ոչ լինի բովանդակել՝ պարագրել կամ լնուլ. անբաւ. անեզրական. անչափ. անսահման. անհուն, եւ անհաս. անճառ. անխմանելի. որ չափուիր, դէղ կամ խելքով. հէւ պիր եէրէ՝ սփըլա սըղմազ, ֆէհմ օլունմազ. Ամ զօր եւ զանծայնոց. ՚Անպետականին լուսոյ անբովանդակելի եւ առաւ անդունդքն։ Անբովանդակելի լուսոյն (հաղորդութիւն) համեմատաբար լցեալ. Դիոն. ՚Որ յարարածոց են անբովանդակելի. Ճոր. ՚Յամենեցունց անբովանդակելի. Մագ. ՚Որպէս անբովանդակելին բովանդակեցաւ. Սրգ. ՚Անբովանդակելոյն՝ եւ բարերարելին է անճառելի. Նար.

Լայնաբար եւ զայլոց իրաց. ՚Անբովանդակելի է լոկ մասինն տարբերութիւն (անհատից)։ Անբովանդակելի է ուրեմն եւ պատշաճ նախախնամութեան նոցա բան. իսկ եթէ անբովանդակելի, (ապա) եւ անդիտելի մեզ. Նիւս. բն. ՚Քո են այս ամենայն բարութիւնք անբովանդակելիք. Նար. ճ. ՚Ո՛վ անբովանդակելի տրամութեան, եւ զղջանայ անզղջանալի բնութիւն. Սրգ. ե. պ. է. ՚Նոքա՝ որ արդարքն էին, անբովանդակելիք էին յուսով եւ հաւատով. Վրդն. դան.

ԱՆԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Անպարագրութիւն. անչափութիւն. անսահմանութիւն. լոկ յն. անհնութիւն կամ անբաւութիւն կամ անեզրականութիւն. Ἀπειρία. Infinitas. ՚Բովանդակութիւն հակակայ անբովանդակութեան... իսկ նա զամենայնիւք գերազանցեալ է. քանզի ՚ի նա բովանդակ ամենայն, եւ անբովանդակութիւն է յամենեցունց անբովանդակելի. Մագ. ՚ի դիոն. ՚Յամենեսեան ընկալեալ լինի... յորմէ յայտ է անբովանդակութիւն. Ա. որս. ը.

ԱՆԲՈՐԲՈՍ. եւ
ԱՆԲՈՐԲՈՍԱՑԻՆ. ա. Ազգ ջերմանց կամ տենդի, որում հակադրի բորբոսայինն. Մխ. բժշ. 31. 43. 58. 113.

ԱՆԲՈՐԲՈՔ. ա. Ուր չիք բորբոք եւ վառումն. անարծարծելի. ՚Արտեւս անբորբոք չէջուցին. Նար. յա.

ԱՆԲՈՑ. ա. մ. Ուր չիք բոց. առանց բոցոյ. ալէվսիզ. ՚Ատամանն կիզեալ անբոց այրեցայց. Նար. հը. ՚Զհուր եթէ թա-

քուցանէ ոք 'ի յարդի, կամ մնայ 'ի մէջ յարդին անբոց. Սարգ. յհ. ձ:

ԱՆԲՈՑԱԿԻԶ. ա. Ոչ կիզեալ, կամ անծախ 'ի բոցոյ. ապէհ իւլմիւք էանմազ. *Անբոցակէզ մորենի. Շար: Տօնակ:

ԱՆԲՈՒԺ, ի, իւ. } Տ. ԱՆԲՈՑԺ. որ և
ԱՆԲՈՒԺԱԿԱՆ. } ԱՆԲԺՇԿԱԿԱՆ, ԱՆ_
ԱՆԲՈՒԺԵԼԻ. } ԲԺՇԿԵԼԻ. *Զանբուժ տրամութեան կրեցէ. Ոսկ. գծ: *Անբանաբար յարձակմանց անբուժ. Լմբ. հանգ: *Զանբուժականն մարմնեղէն ախտին 'ի մարդկեղէն գեղարանաց. Սհկ. գալըսփ: *Անբուժելի վտանգ, բեկումն, գատաստան, կատաղութիւն. Գիփ: Նար. է: Կոմբղ: Արծր: *Ձի մի ինչ անբուժելի կրեսցեն. Փիլ. լիւս: *Ձի մի հարցեք յօձէն չարաթոյն և անբուժելի. Երզն. լ:

ԱՆԲՈՒԺՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ոչ կարէ բուժել կամ օգնել. անձեռնհաս. *Ցանբուժողական կծողացն հայելով յանօգնականութիւն ('ի ժամ մահու). Բրս. ապաշխ:

ԱՆԲՈՒԽ. ա. Որ ոչ բխէ ինչ. անբեր. *Առաւել անբուխ և անպտուղ գոլով. Անան. եկ. (եթէ չկայցէ սխալ ինչ գրչի):

ԱՆԲՈՒՆ. ա. Որ չէ ըստ բունն. անբնական. օտար բնութեան. Παρὰ φύσιν. թապիէթինէն տըշըր. *Ցանբուն 'ի բարի ձիթենւոյն պատուաստեցար. Հռ. ժա. 24: *Քեզ (եսսեալ) անընտանի և անհաւատալ և անբուն տարացեալ է առաքինութիւն. Փիլ. լին:

ԱՆԲՈՒՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ոյք չիք զօրութիւն բուսական՝ անկական՝ աճական. *Զմարմինն բաժանէ 'ի ներբուսականն և յանբուսականն. Սահմ. ի:

ԱՆԲՈՒՔ. ա. որ և ԱՆԲՔԱԼԻ. Աղտ 'ի բքոց ձմերայնոյ. *Զփարթ անբուք անձմեռն յաշխարհական ձմերանիս և արգար կայ մնայ. Փիլ. յոգ:

ԱՆԲՌՆԱԲԱՐ. մ. Առանց բռնութեան: ՃՃ:

ԱՆԲՌՆԱԴԱՏ. ա. մ. Ազատ 'ի բռնադատութենէ. առանց բռնադատութեան. զօրաւորէպօրդ, ձէպր էթմէյէրէք, ճէպրսըզ օլ. մայարագ. *Անբռնադատ կիրք, կամ եկաւորութիւն. Նար. յգ. և գնյ էկ: *Անբռնադատք 'ի մեղաց և 'ի մահուանէ. Տօնակ: *Որ անբռնադատ հնազանդեցուցանես լըծոյն քաղցրութեան. Նար. խժ:

ԱՆԲՌՆԱԴԱՏԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. *Անբռնադատաբար և գթութաբար ապաշխարեալ զամենայն գրեալսն. Վրք հց. ի:

ԱՆԲՌՆԱԴԱՏԵԼԻ. Տ. ԱՆԲՌՆԱԴԱՏ. *Անբռնադատելի է սաէ՝ իմ գալուստս. Լմբ. յայտ:

ԱՆԲՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ազատութիւն 'ի բռնութենէ կամ 'ի բռնաւորութենէ. τὸ Ἀτυράννευτον. *Ո'չ աստեղծն մահու, ոչ բռնութեան բանաւորիւն... բայց առաւելութեան բազում ըստ անմահութեան, ըստ ազատութեան, և անբռնութեան. Ածբ. ի:

ԱՆԲՐԴԱԲԵՐ. ա. Որ ոչ բերէ յիւրմէ զբուրդ. էիսն վէրմէզ, եափաղըբըդ. *Ոչխարք անբրդաբերք. Վրդն. ծն:

ԱՆԲՔԱԼԻ. Տ. ԱՆԲՈՒՔ. *Անխռովութիւն... անախտութեան բարուց զանդրքալին (վիճակ) ունելով. Փիլ. նխ. ա:

ԱՆԳ, ի, իւ. Տ. ԱՆԿ, իբր ա. Անկաւոր. յանկաւոր. պատեհ. պատշաճ. ճայիզ, փայլէր, պէնտաիտ. Ἐπιτήδειος. Conveniens. Եւ իբր գ. Ցանգ. յանգումն. նըհայեթ. եմ:

ԱՆԳԱՆ. Տ. ԱՆԿԱՆ:

ԱՆԳԱՂԱՓԱՐ, ի, աց կամ իւ. ա. Ἀτύπωτος. Typo non signatus. Ոյր չիք զգալի գաղափար. անաւիւ. անատպաւոր. անօրինակ. հոգեղէն. *Անեռատեսելիք են զգալեաց և տպաւորականաց պարզքն և անգաղափարք: Անգաղափարիցն և պարզիցն և անմարմնոց. Դիոն. տծայ: Մագս. անդ:

ԱՆԳԱՄ. մ. Որպէս թէ Այն գամ. յայն ինչ և յայնչափ ինչ նուագի. հէղ, փարղա. փէճա, քէրրէ. Տ. ԲԱԶՈՒՄ ԱՆԳԱՄ. ՄԻ ԱՆԳԱՄ. ՄԻՒՍ ԱՆԳԱՄ. ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ ևն:

ԱՅՆ ԱՆԳԱՄ. Ցայնմ նուագի. ան անգամին. օ փէճա. *Այն անգամ եւս ոչ կարէին 'ի բուռն արկանել զմերուժանն. Բուզ. դ. 35:

ԱՅՍ ԱՆԳԱՄ. Ցայսմ նուագի. աս հէղսօս. պու քէրրէ, պու փէճա. *Ո'չ է բարուոք խորհուրդն, զոր խորհեցաւ աքիտոփէլ այս անգամ. Բ. Թգ. ժէ. 7:

ԱՆԳԱՄ ՄԻ. որ է իբր ամի. այսինքն Մի անգամ, կամ երբեմն: Երզն. մթ. է. 20:

Կամ իբր Առ անգամ մի. Ջէյ մը. *Ձի անգամ մի 'ի նեղութեան զանձինս ապրեցուցեն. Եղիշ. ի. (այլ ձ. առ անգամ մի):

Անսովոր է ասել, *Ցերրորդումն անգամ. Նէղոս:

ԱՌ ԱՆԳԱՄ ՄԻ. Τέως. Interim, interea. Առ մի նուագ առայժմիկայ. առ ժամս, առ ժամն. առ ժամայս. առ երեկ. հիմակոյս հիմա, ան ատեն, ճէյմը. շիմտիլիք, պիր փէճա, պիր էօլ, օ հալտէ, օլ էսնատէ. *Իւրաքանչիւր պատուատանէն հանդերձիւն պատէր զմին առ անգամ մի. Ագաթ: *Եւ այս չէր փոքր՝ առ անգամ մի հաւատացուցանել զնոսա... Առ անգամ մի անդրէն արձակէր զնոսա, զի այնչափ առ անգամ մի հաճեսցէ զնոսա: Առ անգամ մի զայն ուղղեսցէ. Ոսկ. յհ. և մթ: *Ո'չ առ անգամ մի ունել զհաւատսն, և արդարեւս 'ի բաց ուրանալ. Նանայ: *Առ անգամ մի հանգիցուք 'ի հոգոց. Խոր: *Տեսէ՞ր առ անգամ մի զհամբերութիւն և զհամարձակութիւն կնոջն. Ոսկ. յհ. ի. 16: *Աղէ դու առ անգամ հրովարտակ տուր. Եղիշ. գ:

ԱՆԳԱՄ. շ. Եւս. և. իսկ. գլխովին. այլ. աւ. դէհ, փախի, փա, փէ. Δὲ, καί. (և բացասաբար, οὐδὲ, μηδὲ). Quoque, etiam, et quidem; (neque). *Մինչև բանտարս անգամ խոնարհեցաւ: Եւ հաց անգամ չժամանէին ուտել: Ձի և թաղելոյ անգամ չէին բաւական կենդանիքն. Գաղ. ի. 13: Մրկ. գ. 31: Իմ. ծէ. 12: *Եւ ոչ սակաւուց անգամ հաստանելի: Զոր և արժան անգամ ո'չ է ընդ միտ ածել. Փիլ: *Ձի և մազ մի անգամ ոչ չարժեալ լինէր: Մինչև 'ի բազումս անգամ. Ագաթ: *Մինչև զկերանս անգամ արհամարհել. Եղիշ: *Եւ ոչ 'ի միտս մեր անգամ. Եղիշ. գ: *Բանիւք անգամ լսել ոչ կարեմք. Փարպ: *Եւ ոչ գերեզման անգամ զնա ընկալաւ. Ցհ. կբ: *Զայն և յերբարս անգամ չասասնես. Ոսկ. մթ:

Գտանի և անսովոր կարծեցեալ չարադասութեամբ. *Մինչ զի անգամ և աղօթիւք զմահուն հայցեն հանդիստ: Բոլորովին իսկ անգամ և բանիւ երբեք չէ օրէն: Եւ անգամ զանուանս լսելոյ զզարհին: Եւ առ հասարակ իսկ անգամ և զազդականցս վարէին 'ի գերութիւն. Գիփ: *Զոր անգամ և ոչ երբեք յիշեսցէ երբեք զմեղս. Փարպ: *Որ անգամ և հետք մի երևեսցին. Աղք. ա. դ. ջ: *Որ անգամ զհրեշտակս զար_ մացոյց. ՃՃ: *Անգամ և ոչ զգեստանդ կարեցեա բանալ. Ոսկ. յհ. բ. 12: *Անգամ խուրեանց ունիք ոչ ողորմեցին: Մինչ անգամ և զէգան կոտորեցին: Մինչ անգամ վասն կաշոյ միոյ. Բուզ. ե. 59: գ. 18. 20:

ԱՆԳԱՄԱԳԻՏ. } ա. Ուր չիցէ մարթ
ԱՆԳԱՄԱԳԻՒՏ. } գամագիւտ լինել, կամ կաւիւ ոտից գտանել. անըմբռնելի. անձեռնհաս. *Տուեալ պատուիրաց ընդ քաղաքին զտարի մի, անգամագիւտ լինելով գտանոյ. Արծր. դ. 1: *Նաև ոտքրականն գրոշմն, զի անգամագիւտ լիցի գողոց. Լծ. տծաբ: *Անգամագիւտ էր յոյժ 'ի չարեն խնամոցն այդ. Տօնակ: *Անգամագիւտ պատառող նորա ժանեաց 'ի բնաւիցն կացեր արկածից. Սէխա. աղ:

ԱՆԳԱՅ. ա. Որ ոչ գայ 'ի խոնարհ. անխոնարհելի. ոչ էնմէյէր. էկիլմէզ. *Անխոնարհ և վզան և անգայ, նմանեալ կաղնւոյ՝ որ բեկցի յառաջ քան զխոնարհելն և զգալ. Փիլ. լին. դ. 161:

ԱՆԳԱՅԹ, ի, իւ. ա. Որ ոչ գայթէ. որ ոչ գլթէ. անկործան, անչարժ. ստոյս. որ չիտահէր, հօոփափ. գօյմազ, փիւրլէզ. հարէքէթսիզ. Ἄπταιστος. *Անգայթ գնացիւք վարի. Փիլ. իմաստ: *Անգայթ հաւատք. ՃՃ: *Զմնալն հոգւոյն անգայթ յառաջիմի գործս. Լմբ. ող: *Հաստատունցն գեռեւս և անգայթիցն. Փարպ: *Անգայթ, անվրէպ, և անսխալ յառաջերութիւն. Երզն. քեր:

ԱՆԳԱՅԹԱԿՂ. ա. մ. որ գրի և ԱՆԳԱՅԹԱԿՂ. Նոյն ընդ վ. Ἄπταιστος, ἄπτωτος. Non impingens, qui non labitur, firmus. *Ի սուրբութեան, որ անթիւրն է և անգայթագղ. Խոր: *Տես զանգայթագղ ընթացքն: Անգայթագղ մնայ 'ի մեծութեան: Անգայթակղ է լեռնուան. Լմբ. ող: *Հաստատեցին և անգայթագղ. Վրդն. քրզ: *Վերծանութիւն է՝ գրոցն անգայթակղ յառաջբերութիւն. Մագ. քեր: *Անգայթակղ գնայ: Անգայթակղ ուսանել. Լմբ. ող. և պրգ: *Ըստ այսմ ելից առաքինանաց կատարման և մեք անգայթակղ գնասցուք 'ի սմա. Կլիմաք:

ԱՆԳԱՅԹԱԿՂԵԼԻ. ա. մ. Նոյն ընդ վվ. գրի և ԱՆԳԱՅԹԱԿՂԵԼԻ. *Անգայթագղելի է 'ի մեզ երրորդութիւն և անշարժ. Ածբ. ծգ: *Անգայթագղելի լիցի առ յապա խոստմանն ակնունք. Շ. ա. յհ. հդ: *Վերոյ նոցա մնայ անգայթագղելի. Լմբ. ող: *Ուստից գործարարք խորախուսւալք և անգայթակղելիք: Քև պաշտպանիւ անգայթագղելի: Անգայթագղելի ելք, կամ ժառանգութիւն. Նար: *Զկատարեալ ուէրն հարցն մեր անգայթակղելի հրամայեցին. Կլիմաք:

Մերթ՝ Առանց տալոյ զգայթակղութիւն. *Անգայթագղելի լինել հրէից և հեթանոսաց և ամենայն հաւատացելոց. Ոսկ. ա. կոր:

ԱՆԳԱՅԹՈՒԱԳԵՂ. Տ. ԱՆԳԱՅԹԱԳԵՂ:

ԱՆԳԱՅՏ, ի, իւ. ա. Իբր Անխիտ. անօսր. նօսր. ոչ հոծ. նօսր, ճօսրէկ, ջամջամ. սէյրէկ, իւնձէ. Μανός, ἀραιός. Rarus, tenuis. *Անգայտ և թոյլ իմն է: Զխիտն, և զանգայտն. Նիւս. կազմ. և բն: *Անգայտ, և հոծ որակութեան զանազանութիւն. Սարկ. քհ: *Անգայտ մարմնոյ զգործոյն գրոցն յօրինէ (մեղուն). Վեցօր. է: *Որք զպատառակն յանգայտս յանգսն. Մագ. Լ: *Հոծն՝ վասն մասնկանց չափաւորեան գոլ առ միմեանս, և անգայտն վասն առաւելոյ հեռւոյն 'ի միմեանց. Արիստ. որոտ:

կամ Անօր, որպէս նուրբ, Թեթեւ. նօրոյն, բնդ, նոսքին. Μανώτατος. *Զանգարս անդր զմ'երկանն. Աս. որ. Ա։

(Խմ․ Խմ․ Տ. Ը. Գ. *Ան յառի, անգամ, երեքոր, ըն. τραχύς, խռնաս)։

Ըստ բերթողաց ԱՆԳԱՑ առ թուա. երկոց ըստ վանկացերոյ յերկուց ամբաս և առք (երկ նուրբ) ձայնաւորաց. որպէս ըն. Πυρρίχιος. Pyrrhichius. *Անգայածն երկուց ամբաց երկանձանէ. Հերդեւ. Բնր. Զանգաճան և զՆոստոսն գործել՝ ըն երկանն. Թր. եւ։

ԱՆԳԱՑԱՆԱՆ, ի, ող. Նոյն ընդ վ. որպէս Թեթեւ. նօրօյն նօր. *Անգայածան արտաժանումն. Թոփ. Ժ։

ԱՆԳԱՑԱԱՄ, ոյս. ւ. Անօրըն. յանյանն. օնքանին. Ἀραιοῦμαι. Raresco. Կոտացեալ 'ի չատուԹեն 'ի գէրող 'ի յոչ հեղուլ, այլ անգայացեալ. ըն. և ոչ անգայացեալ. εἶναι ἀραιούμενος. nec rarefactus. Ա. Բրո. Ծ։

ԱՆԳԱՑԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Անօրացուցանել. օնքանին. Ἀραιόω. Rarefacio. Զօրէն անգէ անգայացուցանել, զի ոչ բռունս ընդունելով ընդ նուս Թեփեցուն Հանդերձայն յոյենցու. Փիլ. Լու։

ԱՆԳԱՑՈՒԹԻՒՆ. Գ. Անգայութն գոլ. անօրութի. նօրուԹի. զանցառուԹի. օնքան. Μανότης, ἀραιότης. Raritas, laxitas. 'Ունել կոյ' որով, անգայութեն, բարքաձի. երկոյ' ըն ունեն, խառուԹեն, խոր։ Արաուչութե, ըստ որում չոգեր յիւ բազում 'ի ձեռն անգայութեն մոր. Թոյն Թանձանգին գիտն. Նիւս. Բն. *Կարկոսս գիր ըստ ձևանկերին' զառանձնոլ 'ի Թանձունե անգայութենն 'ի տերտունե. Ենթ. Այժ. *Յեղարտ Հոծութեն, և անգայութե. Անյ. որոյ։ *Ընդ անգայութե յան և զեր Հողոյն երկրի խառնեալ. Շէբ։ *Որպէս անգայութեն օդոյ յանժեոյն ածուեալ Հեզով, և ոչ Հեռաւ․ Ոսկ. Փի.

ԱՆԳԱՆԵՄ. Ց. ԱՆԿԱՆԵՄ։

ԱՆԳԱՆԻՄ. Ց. ԱՆԿԱՆԻՄ։

ԱՆԳԱՆՈՒՆԳԵՂ. ա. որ և ԱՆԳԱՑՈՒՆԳԵՂ. Ոչ ժանեալ 'ի գառադրէ. առձանկ որայօնջ կոմեզնի. փոքինուն. *Զգոանցեալ յանգայալակոյ գայցանէն։ Ան. գառադիչ գայցանեց։ Իսրոյ զանգարառ. գեղեցեան, կամ առաւծ. Եղ. Կի։

ԱՆԳԱՄ. ի. Գ. Ἡμικρανία. Dolor circa medium caput, hemicrania. Ցաւ գլխոյ կիսոյ ձառանգն, կամ 'ի կէան գլխոյ. Կէ գլխոյ. զուպուլու. յեփեփէ. *Այր ան անկեր այսու ցաւոց, զոր անգատր կոչեն, այրնկի. որ է 'ի կէս գլխոյն. Վյս ով. (ով Նոյ Հ. անկայր. տայ. այլ. գոյ. որ են կէսգլխ)։

Խոյ Եռի. 'Ինէ յոյն ցեատ ուխատոս. երե իէն, որոց և խունուԹեն չէր յանդգա. որ խասուԹեն. խեն, 'ի Համեարթ. (այլ ա այլ Ասյ անուոյն ըստ. խոյ Հեն ասդ Ասյ)։

ԱՆԳԱՐՆ. ա. Որ ոչն գարոյ. ըն Գա. նոյ. ծոյի. էեփ. Ἀτλος, անգայուր։ Ըղ. գետումարս անգաւորոյ կամ դանելով գնիհա. Լֆ. ու. *Անգեր ընս, գի անգայուր ծիոն գոյ և անգայուր գալց զեղարնդ Նորա. Նհ. եւս։

ԱՆԳՐԸ. Որ չէ գարգեէն. յեփանելու. երոյ պետնե. *Բանականն անգայուր աս. զանոց՝ Յովելն 'ի սեղանն, համար չարաւեստելով. Ցուլ. Կորդ. Գոյ։

ԱՆԳԱՍՏԱՆ. ա. 'Ανέστιος. Domo et sede propria carens, sine lare. Ի գառաւառէ և 'ի տանէ խօրմէ օտարացեալ. անաշխարհիկ. *Անգաստանք և անվայրք, Թշնամիք Հայրենի գառառաքին. Փիլ. փոխան։

ԱՆԳԱՒՈՐ. Ց. ԱՆԿԱՒՈՐ։

ԱՆԳԵՂ. կամ ԱՆԳՂ, եղք. Գ. Ունելն կամ ունելուխ աստնոց. Ճապամանգ. անէշ, Ճանէ. գուայ, չէնիէւ. *Սպիտակիք ունէր, և գնէր զանգեղս նորա։ Զունիմ անգեղս սպիտակեցեն խմոց։ Գնաց եհան յեւրոց սպիտակեցեն զանգեղան, և մասագց եղբօր խաղա. Վրք հց. Յ։ (Ի Գիրս Վասպականց գրի ԱՆԿՂ)։

ԱՆԳԵՂ. ա. }
ԱՆԳԵՂԱՂԻՐ. } Ցեանեալ 'ի գեղոյ. տգեղ. անշուք. անհրեէն.
ԱՆԳԵՂԵԱՑ. } *Վատոմակ է նուԹ խոր ածոց (կամն), և անգեղ. Ղկ. խմ։ *Դոյլն և անգեղանկէշ է. Փիլ. Լի. Ի. 47։ *Վասն առաւել ժահամարկանունն ձայնեկին անգեղեղեայ. Խոր. Ի. 7։

ԱՆԳԵՂԵՑԻԿ, ցկի, կաց. ա. Նոյն ընդ վ. Ἀχαλλής. Deformis. *Անգեղեցիկ և անպար։ Սուաանանուն ածոցն անգեղեցիկ բազմութեն։ Խոյս սան որպէս յանգեղցիկ 'ի յանգիման առաեւրոյն. Մեծ. Ղուկ. *Զփառք է անգեղեցիկ' աղանդ նորա. Պղատ. Լի։ *Ընդ անադրոյն և անգեղեցիկն ձեւանալ. Նիւս. կազմ. Ժի։

Իսր 'ի վեր քան զամենայն գեղեցկութ. *Ամենասուրբ, անեղբ, անգեղեցիկ։ Անգեղեցիկ առն, որպէս գեղեցկութե 'ի նմանէ եղելոյ. խոյ ինքն 'ի վեր քան զգեղեցկութ է. Դիոն. Ածոյ. Մատթ. ան։

Խոյ ԱՆԳԵՂԵՑԻԿՆ. ըստ յն. ան' է Անգեղեցկութ, և անհրեղութ. τὸ Ἀχαλλές. *Շառնեալ յանգեղեցիկն։ Ցեղ. ցեալ յանգեղեցիկս. Պղատ. Ա. Լ։

ԱՆԳԵՂԵՑԿԱՓՈՐՁԱԲԱՐ. Տ. Անփորձարար և անզարքառ կամ անհամեստէլ օրինակաւ. Ἀπειροχάλως. Inepte. *Զի մի Թուեսցուք ոմանց անգեղեցկափորձաբար նկարագրել զմարդն. Նիւս. Բն. Ա։

ԱՆԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆ. Գ. τὸ Ἀχαλλές. Պակասութե գեղեցկութե. տգեղութ. անհրեղութե. անհնանե. *Զառաքիլիծն անգեղեցկութեն ընծայեցի ամենայն խոյ առ նախաստեղծն։ Զբարձրոյն յոյժ զանձագան զանգեղեցկութե. Պղատ.

ԱՆԳԵՄ. Իբր Անգել, Ցանկել. *Զկերպն և զկատարումն 'ի նա անգել (կամ անկել, կամ յանգել). Սահմ. Ժգ. *Ուր անգի կատարումն. Լմ. պրդ։

ԱՆԳԵՐԱՆ. ա. Որ ոչ ունի զգերան. փիւեգեղ, հատեալըու. *Անխերն անգերան (երկոցեն). Շ. առակ։

ԱՆԳԵՐԵԼԻ. ա. Որ ոչն գերի. ազատ. *Մտացանէ միոց անգերելի գործեալ (ի չար խորհրդոց). Կիւր։

ԱՆԳԵՕՂ. որ և ԱՆԳԵՒՂ, ԱՆԳԻՒՂ. ա. Տ. Զունօղ կամ չունելով զգեւղ անաղ. հական. *Անգեօղք և անքաղաք ընդ ամենայն աշխարհս շրջին. Ոսկ. Ես։

ԱՆԳԻԾ. ա. Ուր չերեւի կամ չերեւիցէ լինել գիծ, այսինքն նիշ արատոյ կամ խարանաց. անխիծ և անծելի. անարատ. անիծ. անաղտ. վճիտ. սեան և սերտ. փէշեինչ. Ἀχάρακτος. Carens notis, signis. *Որ փափուկքն են և գիւրաստիպք և արդիք, և անգիծք, և ոչ ընդդիմակայք և խեղոք. Դիոն. Ածոյ. Ի։ *Զկարծր և զմշին կոչեաւ քանս զանգեղ և անգծական. Մագ. Ի։ *Լուսինն ոչ անգիծ ունի զլուսաւորութն։ Ակնգաւեւն անգեղ և անգծելի. Շէբ։

ԱՆԳԻՍ. ա. Ուր չէր գէս. Հոգ շրթ. յոզ. գեղեցն, Ծիւրօնի. *Լերկ և անգէս է մորթ փղաց. ՃՃ։

ԱՆԳԻՏ. գիտի, տայ կամ ոտց. ա. Ἀγνοῶν. Nesciens, nescius, ignorans. Ոչ գիտող. տգէտ. անտեղեակ. անհմուտ. անուսումն. անփորձ. մէկող. դնեն, անհնաց, ցենաւեկ, նառահ, խոնի. *Զաղգ մի զանգէտ և զապրով կորուսանե նեցեն։ Զանգէտան Ճարտարին Համարձակեալ առարատ արուեստոգեուն. Ծն. Ի. 4. ոտք. 18։ *Թէ զայս ոչ գիտես. գի եԹէ անգէտ ես, անծն ոմն ես. Փիլ. Ծ. Բան. *Գիտութե պարգեւ ամենայն անգետաց. Եռին. *Քամեկեր ոմանց անգիտից խնամոց նախադասեալ մեծարեցեն. Սարգ. հաւ. *Անգէտ մարդկան. Կոր. *Անգէտս Հրամանի Թագաւորին, կամ քո նենգաւոր գործոյ. Փարպ. *Թարբանալիս զամենայն չարութեն իւր առաջի ձեռոյ անգէտ աէրութեն. Եղիշ. Է։ *Ոչ անգէտ յայտնանէ է յոյժ. Խոր. *Անգէտք էին մեռնել արուեստաւ։ Ոչ անգէտ եմ, զի ասն պատահառ. Խոր. Գ. 61։ *Եւ ոչ իսր անգէտ եղեալ (այսինքն անգիտանալով) զոմանց երկբայութեն. Անյ. որոգ։

ՑԱՆԳԻՏՍ. Տ. Անգիտութեամբ. անգեղանալ. Κατ' ἄγνοιαν, ἀγνοοῦντες, ἐλαθόν. Ignoranter, ignorantes. Ակամայ, ցիեմեէ. *Ցանգէտս կեցի յէ զադրութեանս։ Զի մի յանգէտս կործանիցին։ Ցամենայն յանգէտս յանցաւոր քաւել. Ղեւ. Իէ. 14։ Խմ. Ծի. 19։ Եզեկ. Ի. 20։ *Ցանգէտս ընկալան զերիշտակս. (Եբր. ԺԳ. 2։ *Բարբարոյն յանգէտս (լինել զինքն) պատճառեալ՝ նախ ոստամայն առն. Ագաթ։

ԱՆԳԻՏ. Ոչ գիտելի. անյայտ. անծանօթ. անբրօգ. զնելեղ, մեմեւմ, նամայեմ. Ἄγνωστος. Ignotus. *Ոչ եԹէ զանգէտն ուսեբէ զայ' որ չէր ուսեր ծանուցեալ, առն զայս։ Զանգիտելոյ Ճառս 'ի մէջ բերեալ (յանԹէնս). Ոսկ. Տմբ. Ն. *Անգիտոյն չարեաց չարութեն գործոց. Նոր. Ի. *Անգէտ Ճանապարհ. Կաղ. Ի. *Անգէտ չարիք. ՃՃ։ *Անգէտ մեղ խոստովանութեն նոցա. Անյ. որոգ։ *Բժշկականն (արուեստ) յառաջագոյն անգէտ լեալ. Նիւս. կազմ։ *Բայց այս նոցա անգէտ չեղեալ, որ զգերծողին առն վերծանեալ. Շ. Լմ. *Քեզ միայն անգէտ է գործեն անուն. Պղ. ար. *Անճառելի բարեացն յայտնուն, զոր աւ զոսի անգէտք էին. Արիստ. *Ի մասանցն յանգէտս լոյս հուսե է. Փիլ. Լի. Գ. 18։ *Ցանարարի յանգէտս առ ի փա բուն ըսնէ․ Եռն. ապ. Ը. 9։

ԱՆԳԻՏԱԲԱՐ. Տ. Ըստ անգիտութե. առանց իմանալու. զաֆլէնը. *Անգիտաբար Հրամայեցէ գործել. Մխ. Դ. *Անգիտաբար արձակեցից. Մագ. Ի. *Անգիտաբար յարձակեին յերեսս եղբ. գողայք. Գե. Ես։

ԱՆԳԻՏԱԼԻ. ա. Անծանօթ գիտելոյ. յնայի. *Որոշեաց, և անգիտալի ձայն արձակեալ ասէր, ես ոգի պտանեկուԹե կոչիմ. Ա. առ։

ԱՆԳԻՏԱԿԱՆ, ի, ող. ա. Ուր իցէ անգիտութի. անմնայ. *Ազգք անգիտականք։ Անգիտական սատանայութե. Նար. Ծէ. Նէ։

ԱՆԳԻՏԱՍԷՐ. ա. Ἀφιλόστοργος. Անմեան 'ի գիտութերն. անգոնք. խնյանն. *Ոչ էին անգիտասէրք ոմանք, այլ յանգէտ

ծածանելը։ Նոքա եղեն խիստք և անգթաւէրք. Պրղմ. ԼԵ։

ԱՆԳԹԵԼԻ. Տ. ԱՆԳԹԱԳԻՆ. *Անվթար և անգթելի. Փիլ. լին։ *Սաստիկ և անգըթելի աւանդապահ. Պիտ։ *Անգթելի վահան. Ը. յէ. ճ։

ԱՆԳԹՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Αποτομία. Crudelitas, acerbitas. Պակասութիւն գթոյ. անողորմութիւն. անագորոյնութիւն. անխընայութիւն. մէրհամէթսիզլիք. *Եղև ազօրմած քահանայապետ, ոչ ըստ օրինականացն անգթութեանց իշխել հրամայեալ. Պրղմ. Է։ *Խլելով զանգթութեան արմատ. Խոր. Գ. 20։ *Ընդ մեծատանն անգթութեան. Ըոր։ *Որ գթած է բնութեամբ, անգըթութեան երբէք առ մեզ ոչ ցուցանէ. Սրգ. ա. պ. ծա։ *Ողորմութիւն յանգթութեան։ Զանգթութեան իմ չարիս կրկնէ։ Եւ այլ ուրեք անգթութեամբ. Նար. լա. կա. յէ։

ԱՆԳԺԱՏ, ի. գ. որ գրի և ԱՆԳՕԺԱՏ, ԱՆԿՈՒԺԱՏ. պրս. էնկիւճէր. Տ. ՔԱՂԲԱՆ։ Ի բառս գող։ *Այն գեղն է, որ անկժատ ունի։ Զանգժատի մածունն տուր. Մխ. բժշ. ոփէղ։ *Անգօժատ արտօրէ 'ի թուխ գինին. Վոփ. յէէ։

ԱՆԳԻԾ. ա. Որ ոչ գծէ երկաթ. կարծր յոյժ. անգծելի. *Մարմինն էր քան զանգամանդ անվթար և անգիծ. Փիլ. ոսմէ։ *Անգիծ և լպրծոտ լակոնացի վիմաց. Մագ. Է։

Եւ Որ չունի զարտաքին նշանս երևելիս. լուիկ. անբարբառ. *Հուր ծախիչ է եղեգան, և անգիծ արտասուք՝ ամ երևելի և իմանալի մեղաց և աղտոյ. Կլիմաք։

ԱՆԳԻՆ. ա. Որոյ չիք գին. պատուական. մեծագին. պահալը, գըյմէթլի. *Անգին գանձ. Նար. խւ։ *Անգին մարգարիտ. Սրգ. ա. յհ. Է։

ԱՆԳԻՆ. մ. Առանց գնոց. ձրի. ճապա. *Զանգին և զձրի զաւետարանն քարոզել. Ոսկ. Բ. կոր։ *Ձրի և անգին տուեալ 'ի ժառանգութիւն. Եբր. լա։

ԱՆԳԻՏԱԲԱՐ. մ. Առանց գիտելոյ իւր կամ այլոց. յանգէտս. պիլմէյէրէք, պիլմէտէնճէ. *Անգիտաբար և ակամայ մեղուցելոց. Փիլ. լին։ *Ի մէջ պատերազմի մարտիկացն անգիտաբար մեռեալ։ Անգիտաբար իմն թաղեալ 'ի հովուաց. Յհ. կթ։ *Մարմնոցն հիւանդութիւնքն բժշկէ անգիտաբար զհոգւոյն հիւանդութիւնս. Ը. Բղբ։

Եւ Տգիտաբար. անհմտութեամբ. *Զոր ոմանք անգիտաբար տաւիղ կարծեն. Պյտ. ող։

Եւ Անգէտ ձևանալով. իբր անգէտ ոք. *Ցաղամ և ցկայէն անգիտաբար հարցանէր. Յհ. իմ. Երե։

Եւ Անգիտելի օրինակաւ. անճառաբար. *Ի յանմարմնոյ և 'ի մարմնոյ՝ անգիտաբար գոլ միացած. Ը. խոսրով։

ԱՆԳԻՏԱԿ, ի, աց. ա. Ոչ գիտակ. Տ. ԱՆԳԷՏ. *Ո՛չ որպէս անգիտակ համդերձելոց նմա պատահմանց, այլ և յոյժ խակ ճանաչէր. Ա՛. Է։ *Ցանգիտակաց ոմանց ած կարծեցաւ. Ցծնոյ։ *Ոչ եթէ անգիտակ եղև բանից նոցա. Վեցօր. Ի։ *Միթէ անգիտակն ես զխարդախութեան և զչար հնարս սատանայի. Վրք հց. ծէ։

Իսկ Թէոդոր. Մայրագ. *Անգիտակ զմի արգելքն կարծեցին ". իբրու բան անգէտ եղելոյ։

ԱՆԳԻՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ուր կայցէ անգիտութիւն, կամ ագիտութիւն, կամ անյայտութիւն. *Անգիտական խորհրդովք. Փարպ։ *Անգիտական մեղօք. ՃՃ։

Որ ոչ գիտէ զայր. անփորձ յառնէ. *Զիա՞րդ ինձ այդ լինի՝ անգիտական մարմնականին. Մաշ. ձեռն։

ԱՆԳԻՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Անգիտութիւն. անտեղեկութիւն. *Ցանդգնութեան նա իցէ անգիտակութեամբ 'ի փորձ գալ, և ոչ արտաքոյ վտանգիցն կայ ". յն. անգիտելեաց. Նիւս. կուս։

ԱՆԳԻՏԱՆԱՄ, ացայ. ն. 'Αγνοέω. Ignoro. Անգէտ լինել. չճանաչել. ագիտանալ. յանգէտս առնել ինչ. և Չկամել գիտել. չգիտնալ. պիլմէմէք, խաղէրի օլմամագ, բէճահիլ էյլէմէք. *Անգիտանայցէ ակամայ։ Քաւեսցէ վասն նորա քահանայն՝ վասն անգիտութեանն, զոր անգիտացաւ։ Մի ածեր 'ի վերայ մեր մեղս, զի անգիտացաք։ Ոչ անգիտացեալ, թէ չար է արար նոցա. Ղևտ. Դ. 13։ Ե. 18։ Թուոց. ԺԵ. 10։ Իմ. ԺԵ. 10։ *Պա՛րտ է ոչ զայն անգիտանալ. Փիլ. Ճ. բան։ *Մի յաճախագոյն անգիտացուք զանձինս. Առ որս. Ա։ *Ո՞րպէս արդեօք զայլ ինչ ուսցի՝ որ զինքն անգիտանայ. Նիւս. Երգ։ *Թէ զհայր գիտէ, զյետինն օրն զիա՞րդ անգիտանայ. Ա՛. Ա։ *Անգիտանիան զպատճառս։ Ոչ անգիտանալ և զբնութի կենդանեաց. Սահմ. ոփէղ։ *Անգիտանաս զոր կրես. Ը. Բղբ։ *Ոչ անգիտանայ ամենայն երրորդամիտ լսող զզօրութիւն առակիս. Սրգ։ *Հուրն անգիտանայր զբնութիւն իւր, և անթառամ պահէր զմանկունսն. Հարցնափառ։ *Գիտելով որպէս անգիտանալով հարցանէր։ Ոչ գիտել ասէ զժամն զայն, և ոչ ճշմարտութեամբ անգիտանայ։ Գիտէ զամենայն որդի, թէև անօրինաբար անգիտանալ ինչ ասէ. Կիւրղ. գնձ։

Կր. *Տակաւին ևս անգիտանայիւն առ 'ի մէնջ. Անյ. պորփ։ Այլ անստոր է ասելն անգ. *Տակաւին ևս անգիտանիւր 'ի մէնջ "։

Չէզ. իբր Անտեղեակ լինել. *Այնմ արուեստի անգիտանալ. Կորիւն։ *Եղելոյ առ նա մարդասիրութեանն ոչ անգիտանայր. ՃՃ։ *Անգիտանաս, ո՛վ դու, իմոց բիւրաւոր և զանազան ախտից։ Անգիտանալոյ վասն անօրինական մարդասիրին խորհրդոյ. Ը. Բղբ. և հրէշտ։ *Ոչ անգիտանայր ինչ հայր առ հայցուածսն. Նանայ։ *Անգիտանաս առ ածային իմաստութիւն. ՃՃ։

ԱՆԳԻՏԱՆԱՄ. ն. ն. Չգիտել՝ թէ զինչ առնիցէ. վարանիլ. և Անակնկալ իրաց հանդիպել. և իբր Ցայլս խելս լինել. [illegible]. *Եւ զի այսօրինակ այսպէս, անգիտանամ յերկաքանչիւրոցն ընտրութենէ։ Վասն որոյ անգիտանամ, թէ զինչ գործեցից... Եւ թէ զինչ արարից, անգիտանամ զելս վտանգիս եղելոյ. Ը. ոփ. և ընդհ։ *Իբրու հասանելով յանգիտացեալ [illegible] սատրճան. Պիտ։ *Զայս ամենայն տեսի առ նոսա, և լուայ, և սակաւիկ մի զանձն իմ անգիտանալ եղէ. Վրք հց. Ք։

ԱՆԳԻՏԵԼ, ական. ն. Նոյն ընդ ԱՆԳԻՏԱՆԱԼ. *Ասէ, ո՛վ ես ազամ, ոչ անգիտելով. Սանահն։ *Ոյք գիտեն, գործեն զանգիտողացն. Ոսկ. յհ. Բ. 16։ *Զի և ձեզ անգիտելոց՝ զանցուցելոց լիցի թողութիւն. Ագաթ։ *Զառ 'ի նոցանէն զանգիտելեան ընկալաւ. ՃՃ։

ԱՆԳԻՏԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Ἄγνωστος, ἀγνοούμενος. Ignotus, quod ignoramus. Որ չէ գիտելի. անծանօթ. ոչ ծանուցեալ. անյայտ. անիմանալի. անհաս. պիլինմէմիշ, խէչ պիլինմէզ. պիլինմէզ, ագըլ էրմէզ, ֆէհմ օլունմազ. *Ածայինն անգիտելի է բառ ինքեան. Սահմ. Ա։ *Անգիտելի է ած, ո՛չ վասն զանազան մտածութեանց անգիտացեալ մեզ, այլ միեղէն իմն անըմբռնելեաց գիտութեան. Մագս. 'ի դիոն։ *Անգիտելիք են 'ի մարդկանէ, կամ մարդկան մտաց. Ը. Բարսլ։ *Միշտ 'ի գիտութիւն նորա վայելէ, և հանապազ անգիտելի զնա համարի. Լմբ. ող։ *Բաղդատեմ ինչ յառ 'ի մէնջ անգիտելեացն՝ ուժին պատճառս ածավայելուչս. Դիոն. Էկ։

Եւ յայլ իմս. *Զի թէ հրեշտակք անգիտելի են մեզ, ո՛րչափ ևս առաւել ած. Մագս. 'ի դիոն։ *Անյայտ է որն, և անգիտելի ժամն. Սրգ. յէ. Ճ։ *Ցանգիտելի տեղւոյ գայցէ. Ոսկ. յհ. Բ. 4։ *Կամեցաւ և այլոց յայտնել զհանդերձեալ արքայութիւն, զի 'ի մարդկանէ անգիտելի էր. ՃՃ։ *Անգիտելի էր մեզ գիրն, և գրողն. Ը. Բղբ։

մ. Առանց գիտելոյ (մեր). *Որպէս և կապեցաւ անգիտելի 'ի մէնջ. Սրգ. Բ. պ. Բ։

ԱՆԳԻՏԵԼԻ. Որ ինչ չանկանի ընդ գիտութեամբ. զորմէ չիք գիտութիւն. *Թէպէտև տամք զէն 'ի համառօտութեան գոլ, այլ ոչ եթէ այսուհետև ինչ անգիտելի է։ Եթէ ընդ սահմանաւ և ընդ ստորագրութեամբ արկանեմք, յայտ է թէ ո՛չ է էն անգիտելի. Սահմ. Ա։

ԱՆԳԻՏԵԼԻ. Ոչ գիտելի առն. կոյս անփորձ յառնէ. *Որպէս զակեղան յանգործ քարանց, և զմայրն՝ նոր և անգիտելի առն ընտրեաց. Բրս. մրկ։

ԱՆԳԻՏԵՆԱՄ. Տ. ԱՆԳԻՏԱՆԱԼ. 'Αγνοέω. *Գիտէ ոմն՝ եթէ նուաղումն լինելոց է լուսնի, բայց անգիտենայ, թէ զիա՞րդ և զինչ օրինակաւ լինիցի. Կիւրղ. գնձ։ *Զնմին եղելն, և զանգիտենալն, զզարհուրելն, և զաղօթելն. Սարկ. հանգ։

ԱՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἄγνοια, ἀγνόημα, ἀγνωσία. Ignorantia. Պակասութիւն գիտութեան. չգիտելն. անգիտանալն. անհմտութիւն. ագիտութիւն. և մեղք ագիտութեան. պիլմէմէք, նատանլըգ, խաթա. *Ածէիր 'ի վերայ մեր անգիտութիւն։ Քաւեսցէ վասն անգիտութեանն՝ զոր անգիտացաւ։ Զմեղս մանկութեան իմոյ և զանգիտութեան իմոյ մի յիշեր։ Զվասն մեղացն և զվասն անգիտութեանն։ Ցորս էր այս անգիտութիւն։ Ծանուցանէ անգիտութեանք զբանս։ Պատմանձեցուցանել զանզգամ մարդոց զանգիտութիւն։ Գիտեմ զի անգիտութեամբ արարէք. ևն։ *Զանգիտութիւն 'ի բաց մերժէ գիտութեամբ. Դիոն. Եբր։ *Խաւարեալք անգիտութեամբ՝ ագիտանան 'ի բարւոյն ծանօթութենէ։ Երկուց այսոցիկ անգիտութեանց առեր զբև եպերանս. Պիտ։ *Գրոց ամփոփութիւն է միշտ խաւար զանգիտութիւն անուանել. Լմբ. ող։ *Ցանգիտութեան 'ի ճշմարիտ ածգիտութիւն առաջնորդեաց։ Զիա՞րդ զճշմարիտ օրէնսն գրեցուք առ ձեր անգիտութեանդ. Փարպ։ Իսկ Եղիշ. Է. *Անգիտութեամբն զխոյ (նուէր) զուղղութիւնն 'ի ձեռն հնոցն ճարտար նաւավարեալքն ". իմա, յանգէտս, առանց գիտելոյ։

Իբր Անգիտելի գոլն. անյայտութիւն. *Զանսկզբնութիւնն այս զանգիտութիւնն 'ի յէից՝ ցուցանէ. Ը. հրէշտ։ *Կամեցաւ գիտութեամբ ծայրիցն յայտնել զանգիտութն միջոցին. Անյ. պորփ։ *Սպառեաց արթնութեամբ տեսանն զաւլատեանն, իբր զանգիտութիւն լուսոյ ժամուն. Սկևռ. լմբ։

ԱՆԳԻՐ. ա. Ἄγραφος, ον. Non scri-

pius, om. Որ ինչ չէ գրեալ 'ի սուրբ գիրս կամ յաւանդսն. չանցեալ 'ի գիր. աւանդաբար ասացեալ. 'ի բանէ յայտնի. ... *Որքան անգիրս: Անգիր օրինադրութիւն: Աստուծոյ ոչ գրովք ուսեալ, այլ անգիր բնութիւն ձեռնեալ, որչափ ինչ հարկ էր, և անգիր գիրս. Փիլ. ... բան. ... *Որ զբոյն չէր ինչ գիտելով, անգիր ... ընդ նոսա. Կոչ. ծէ: *Անգիր հին ... Խոր. ա. 5: *Անգիր ... Ագաթ: *Որ ... անգիրս. Եփր. ... *Բէ այնպէս իցէ, յանգիր (կամ. յն. յանգիրս) ... որ այժմ ... Ոսկ. ա. ...:

ԱՆԳԻՐ. մ. Առանց գրոյ. Ἀγράφως. Sine scripto. *Գրով և անգիր' ասեմ և ... Առ որ. բ: *Գրով և անգիր քարոզել. ... *Զ... անգիր. Կոչ. ... *... գրով և անգիր. Լծ. որ:

ԱՆԳՐՈՎՔ. Որպէս նոյն ընդ վ. *Գրովք և անգրովք քարոզէ նոցա. ՃՃ:

ԱՆԳԻՐ. Որ չիցէ ինչ գրեալ. ոչ ... ոչ դրոշմեալ. Ἄσιμος. Non signatus. *Քարտէս է անգիր' մնալ մեր. Վրք հց. ... *Զ... անգիր. Յոբ. իէ. 11:

Կամ իբր Անգրելի. ոչ դրոշմելի ... Ἀγράμματος. Qui scribi non potest. *... անգիր ... Պերիարմ:

ԱՆԳԻՐ. Անգէտ գրոց կամ գրագիտութեան. *Ցոյցն զնոյն գիր ցոյց մի անգիր. Գէ. ... անգիր ... Ոսկ. ... *Նորին անգիր և ... Վրք հց. ա:

ԱՆԳԻՐԳ. ա. Որ ոչ գրգի. անհամոզելի. *Սաստիկ և անգիրգ. Վրք հց. յ:

ԱՆԳԻՒՂ. Տ. ԱՆԳԽՕՂ:

ԱՆԳԻՒՆ. Տ. ԱՆԳՈՅՆ, և զածանցս նոյա:

ԱՆԳԻՒՏ. ա. Որ ոչն գտանի, կամ չէ գտեալ, և անգտանելի. անդարձանելի. ... *Զ... անգիւտ ... Կոչ. ... *Զձեռ ... անգիւտ ... Բուզ. դ. 14: *Յանգիւտ կորուսանէ ... *գտանել ... փարպ:

ԱՆԳԻՒՏ. ... անգիւտ ... *Անգիւտ բարի, կամ բարիք. Սարգ. ա. գ. բ: Ը. ... *Ոչ հասանեն յանձն ... 'ի բարի և յանգիւտ. ՃՃ:

Եւ Որ ոչ գտանի օգուտ ինչ. անօգուտ. ... *Անգիւտ աշխատութիւն' ... Ագաթ:

ԱՆԳԻՒՏ. իբր Ի վայր անգտանելի, կամ 'ի կորուստ անգիւտ. *Զի մի յանգիւտ ... Յհ. որդի:

ԱՆԳԻՒՏՍ. իբր Յոչ գտանելիս. ... 'ի ... *... 'ի ծածուկ յանգիւտս ... (...). Ոսկ. ... :

ԱՆԳԼԽԱԻՈՐ. ա. մ. Առանց գլխաւորի. *Եւ անառաջնորդ և անգլխաւոր

այս լինէր. Խոր. ա. 31:

ԱՆԳԼԽՈՒՄ, եցայ. յ. Գլխատել գլխոյ գրածոց. մի լուծ բուն ընչից. *Զի մի որ ... է եղխակաղութիւն, անգլխեսցի. կանոն:

ԱՆԳԼՈՐ. ա. Որ ոչ գլորի. անգայթ. անկործան. *Լեր անգլոր անձն 'ի մէջ առաքինութեանց. Կլիմաք:

ԱՆԳԼՈՒԽ. ա. Ἀκέφαλος. Capite carens. Որոյ չիք գլուխ' իրական կամ նմանական. պոչուրը. *Գազան անգլուխ. Խոր. Ց: *Ոմանք 'ի նոցանէ առանց ոտից են, և ոմանք անգլուխք. Նիւս. բն: *Եւ զի գլուխ պատուիրանին սէր է, անգլուխ առնելով զպատուիրանն' մեռեալ առնեմք զնոսա 'ի մեզ. Խոսր: *Առին զանգլուխ մոլորութիւն (հայրութեան) զմերձեցելն 'ի յիմար սիրոս. Կլիմաք: *Եղէ այրի և անտէրունչ և անգլուխ. Վրք հց. ծէ: *Անգլուխ իմն և անկատար այնպիսին յանդգնեալ լինի բան. Նիւս. կազմ: *Գլուխն բարձեալ ... անգլուխ (ած) առացեալ (յակորոս զերեգեալ). Գնձ:

ԱՆԳԾԱԳԻՐ. և ԱՆԳԾԱԳՐԵԼԻ. } ա. Զոր անմարթ է գծագրել, կամ պատկերել. անսահմանելի. *Անչափ' անգծագիր, ժամանակաւ համարողին. Մագ. մանուկ: *Անգծագրելի կերպարան լուսոյ. Նար. ղբ:

ԱՆԳԾԱԿԱՆ. ա. Իբր Անգիծ. անգծելի. *Անգծական զհոյծ խոշոր կերպացուցանեմք. Մագ. Ժ:

ԱՆԳԾԵԼԻ, լւոյ, լեաց. Տ. ԱՆԳԻԾ. *Վէմ անգծելի. Տօնակ: *Ցանգծելի միմն. Անան. պէտր: *Անգծելի երկաթոյ' վիմօք. Երզն. մթ: *Անգծելի կազմութիւն կարծր պահպանակաւ: Անգծելի կարծրութիւն. Նար. ղգ. և տաղ: *Անգծելի շաղկապութիւն. Մագ. Ը:

ԱՆԳՂ, գեղ, եղք, և եղաց. ռմբ. գ. գրի և ԱՆԿՂ. Γῦψ. Vultur. ագռաւ. Թռչուն մեծ' գազանային' կորակտուց' շաղղակեր, որոյ այլ և այլ են տեսակք, բազմադիմի օրինակաւ նշանակեալ առ մատենագիրս. կայ և նմանն արծուոյ, որպէս և ոսկրկուլն. *Արծուի, և պասկուճ, և գետարծուի, և անգղ, և ցին. Ղեւտ. ժա. 14: Օրին. ժդ. 13: *Կարգեալ է 'ի կերակուր անգեղաց: Ոչ գիտաց զնա անգեղ: Բազէ, արծուի, անկղ. Յոբ. ծէ. 23: իը. 7: լի. 27: *Ըստ նմանութեան անգեղոց 'ի վերայ մեռեալ գործոց անկանիս. Խոսր: *Բազք անգեղոց. Վէցօր. Է: *Անգեղք աշխարհաց. Յհ. կմ. պատ: *Արծիւ սաս, որպէս 'ի վեցօրեայն ցուցանէ սքն բարսեղ, զանգղն ասէ. Լմբ. ող. ծբ: *Լցաւ տաճարն սեաւ անկեղօք. Հ = Յ. յուլ. ծէ:

ԱՆԳՂ կամ ԱՆԿՂ. որպէս Ռանկն կոչեն. (լտ. ունկուլա). Տ. ԱՆԳԾՂԻ:

ԱՆԳՆԱԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἄβατος. Invius. Անկոխ. ընդ որ դժուարին է գնալ. ... *Զայս ճանապարհ, որ անհոգ և չարութեանց է անգնալի. Փիլ. նխմոփն: *Ընդ անգնալի ճանապարհս ընթանամք. Ոսկ. յհ. ա. 38: *Ամենեցուն զանգնալի ընթացս պատրաստեաց. ՃՃ: *Անգնալի խորութիւն. Պիտ:

Եւ Որ գնալ հասանել անմարթ է. անմատչելի. ... *Այն տեղի' ամենայն չարեաց անմերձենալի է և անգնալի. Ոսկ. յհ. բ. 13: *Անգնալի միշտ չարութեան. ՃՃ:

Իսկ Գէ. եա. *Նախ քան զգալն քնի

անգնալիք էին առաքինութիւնք, հայր 'ի երկինն նշ:

ԱՆԳՆԱԼԻ. Որ խրոչի և ոչ երթայ յառաջ. *Զորքոտանին վաճառեալ' մի գողոնն իցէ, և մի անգնալի 'ի կառքն, և մի հարկանող. Մխ. դտ:

ԱՆԳՆԱՑ. ա. Նոյն ընդ վ. ըստ ...: *Ցեղի անգնաց. Գրձ. ող: *Անգնաց ճանապարհ. Գէ. եա: *Ընդ անգնաց տեղիս առանց ճանապարհին իւրեանց. Վրք ... ռոկ. յ: *Ընդ անկոխն ընդ անգնաց հարդեցէք նմա ճանապարհ. Ոսկ. եա:

ԱՆԳՈԳ. ա. Որ չունի զգոգ կամ զծոցն ուղիղ. ողորկ. *Անխորչ անգոգ է սանձ ծոմն այն. Վէցօր. Է: *Երկին' մարմին անգոգ. Շիր:

ԱՆԳՈԼ. ա. Որ չունի զգոյութ. չգոյ. անգոյ. *Ի գոլս և յանգոլս. Երզն. քեր:

ԱՆԳՈՀ. ա. Որ չէ գոհ. անգոհացօղ և դժկամակ. գանգատական. ... *Անձինք անգոհք և անշնորհակալութք: Այսէ անգոհ ձայնիւ, ... Վրք հց. Բ. ծէ:

ԱՆԳՈՀԱՑՈՂ, ի, աց. ա. Ἀχάριστος. Ingratus. Որ ոչն գոհանայ. անշնորհակալ. ապաշնորհ. ... *Անուանդ իսկ մեծիդ զընտանութիւն առաքելոց անգոհացողաց. Նար. ծգ: *Անգոհացողք մնացին առ անսպառ շնորհն: Քաղցր է 'ի վերայ անգոհացողաց. Դիոն. եկ. և բղբ:

ԱՆԳՈՀԱՑՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական անգոհացողաց. ապերախտական. *Անկցի յօրինաւոր ժառանգութենէն վասն անգոհացողական կամացն. Մխ. դտ:

ԱՆԳՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. } Ἀλήστευτος.
ԱՆԳՈՂԱՆԱԼԻ, լւոյ, եաց. }
Զոր կամ ուստի չկարէ ոք գողանալ. ... *Յանգողական տեղւոջն եդիր. Ոսկ. մ. Բ. 6: *Մնասցէ անգողանալի. Վրդն. դան: *Զմիտս ունել անգողանալի. Կլիմաք:

ԱՆԳՈՂԻՆ. Տ. ԱՆԿՈՂԻՆ:

ԱՆԳՈՅ, ի,ից. ա. գ. Որ ոչ գոյ. չգոյ. չև եղեալ. ոչինչ. որ չէ. ... *Անգոյք են, որպէս եղջերուաքաղն և աբաղեղն: Ի վերայ անգոյից զեթէ էր խնդրել պարտ է. Սահմ. ա: *Անգոյ է առաւել քան զեղջերուաքաղն անուանել. Ը. Բղբ: *Յանգոյից առեղծագործել. Նար. խն: *Էիցս էակ 'ի յանգոյից. Շար: *Ի յանգոյից գոյք էացեալ. Ը. Վկ: *Յամենայն գոյս և յանգոյս. Նանայ: *Խաւարն անգոյ և սկզբնածին. Շար: *Անգոյիցն նախադասող. Նար. ծէ: *Տէր և ստեղծիչ գոլ յանգոյից. (որ է հոլով քերթողական.) Ը. Խոսփ:

Ոչինչ համարեալն կամ համարելին. ունայն. անկերպարան. ... *Ոչ եթէ անգոյ, և թանց բնութ զմերն ընկալաւ 'ի կնոջէ. Յհ. իմ. երա: *Ի նիւթ անգոյ բարեգործեալ զփափկութեն զգրախտն. Գնձ: *Յայսմ յանգոյ և յանտարբերական նմանութեն. Նար. հզ: *Իմաստունք գիտեն, եթէ գեղեցկութիւն անգոյ է. Մխ. առակ: *Ընդ անգոյս անցանելով յաւիտենիս. Խոր. հռիփս: *Մանկունք բաղում անգամ' անկատար լեզուաւ, պարզ և անգոյ բանիւք զհայրն իւրեանց' որ յերկինսն' հաշտող և պարգևատու առարին. Կլիմաք. Ռուսաց

ՅԱՆԳՈՅՍ. մ. Ընդունայն. 'ի զուր. *Նա ասանէր յանգոյս մարտնչէր. Երզն. մթ:

ԱՆԳՈՅ. իբր Անյայտ. և Անյուսալի.

պէւււխօխւ. օւմոյռձագ. *Առանց անուան ամենայն ինչ անգոյ է. Իգն. *Թագաւորն գագիկ մաքուր խորհրդով զանգոյսն 'ի գոյ ածէր. Ցհ. կը։

ԱՆԳՈՅԱԿԱՆ. ա. Իբր Անգոյ, կամ պակասական. *Ինքն ըստ ինքեան անգոյական է ապականութի. Սահակ։

ԱՆԳՈՅԱՑԵԱԼ. Չքացեալ. անհետ եղեալ. ոտարացեալ. *Անգոյացեալ էր 'ի բնութէ մերմէ շնորհք հոգւոյն սրբոյ յորժամ յանցեաւ ադամ. Լամբ. ընթերցմ։

ԱՆԳՈՅՆ. ա. գ. Պակասեալ 'ի գունոյ. աժգոյն. և Տժգունութի. բէնիօխւ, պօլօփկլօփ. *Անգոյն ասացեալ 'ի (սուտ) գեղոյ. Վրդն. ող։ *Ցաւք հասանիցեն, և յանգոյն հանիցեն և զգոյն. Ոսկ. եէբ։

ԱՆԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. ա. Ἀνυπαρξία. Չգոյութի. չգոյութիւն. և անհետ լինել. *Եւ ոչ թողուցուք եղիցին յորդւոց անգոյութէ. Իսիւփ։ *Մեռելութեամբ և անգոյութեամբ. Դիոն։ *Մահ է 'ի վերայ մեր ոչ էութենս անգոյութե, այլ միաւորութեցն անջատմունք. Մագս։ *Գոգցես թէ յանգոյութէ զգոյն խնդրէ ներածել. Յհ. իմ. էրե։ *Անգոյութե գոյացուցիչ. Բէնիկ։ *Ցանգոյութի ոչ անկանի, այլ փոխի նորոգմամբ. Վանակ. փարէմփ։ *Ցանկայսին յանգոյութի անկանել. Վրդն. ող։

ԱՆԳՈՌՈՋԱԲԱՐ. մ. Առանց գոռոզութե, բռնակալութե, և ամբարտաւանութե. ցածութբ. խոնարհ կերպով. տափրաւըր. *Եցոյց զանգոռոզաբար կեալն իւր՝ 'ի վերայ իշոյ նստելովն. Նար. էրգ։

ԱՆԳՈՌՈՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Անիշխանասիրութի. անհպարտութի. τὸ Ἀκόμπαστον. Alienum esse a fastu. *Գիտեմ զանհպարտութի նորա և զանգոռոզութի. (յն. մի բառ.) Ոսկ. յհ. բ. 26։

ԱՆԳՈՄՆԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Որ սիրէ անգոսնել և ընդ վայր հարկանել զայլս. *Մի անգոսնասէր, մի բամբասօղ. Եւագր. ծէ։

ԱՆԳՈՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր և յօժարութի անգոսնելոյ. արհամարհութե. *Մեղայ անգոսնասիրութբ. Մաշտ։

ԱՆԳՈՄՆԵՄ, եցի. ն. գրի և ԱՆԿՈՍՆԵԼ, ԱՆԳՈՒՇՆԵԼ, ԱՆԿՈՒՇՆԵԼ. Μυκτηρίζω, ἐκμυκτηρίζω, ἐξουδενέω, ἀθετέω, φαυλίζω, περιφρονέω. Contemno, vilipendo, praevaricor. Անարգել. արհամարհել. ունչս առնել. կմ կշտով գրթցել. առունգանել ('ի պրս. կիւղ, ունկն.) առ ոչինչ համարել. ընդ վայր կամ առ ոտն հարկանել. պախարակել. պարսաւել. նշկահել. ապախտ առնել. Բօթմէլ, չէրնէւ էյմէք, պըյըգ դուդմագ, սայմամագ, խօրլամագ, Քահգիր էթմէք, բէգգ էթմէք. *Անզգամն անգոսնէ զխրատ հօր։ Անգոսնէ զբանս անօրէն։ Արհամարհեաց անգոսնեաց զնա։ քանզի արծաթասէրք էին, անկոսնէին զնա։ Անգոսնէին զնա իշխանքն։ Անգոսնէ կին զամուսին իւր։ Անգոսնեցին ծառայքն։ Անգոսնէին զվաստակս նորա. ևն։ *Զգիտն անկոսնել. Եւս. քր. ա։ *Անկոսնել և անարգել զհրաման թագաւորաց. Ագաթ։ *Դու զնա, և ոչ թէ նա զքեզ անգոսնեաց. Լմբ. ափ։ *Մեծամեծս ծաղու անգոսնեցին զբանիւքն։ Ըստ պղքասէր մերոց օրինաց արժանի է և անգոսնելոյ. Փարպ։ *Բըղնագաւորս 'ի մարգարէութե, և ոչ անգոսնիս։ Ոչ անգոսնիս յերկայնմտութենէդ. Նար։ *Բարեկամք են ազգի մարդկան, և ոչ եթէ անգոսնօղ. Վրք հց. ծա։ *Նզովելով զանգոսնօղսն, որք զձեզ խռովեցուցին. Յհ. կբ։ *Իյանգոսնելի կենդանութս. Պիտ։

*Զանգոսնելի գարշութիս. Նար։ *Զինչ քան զծորումն ապականութե անգոսնելի է 'ի մեզ. Շ. ենթ։ *Բոլորովին աղտոյ յամենայն անկոսնելի կրից մերոց. Տօնակ։

ԱՆԳՈՄՆՈՒԹԻՒՆ, թե. } գ. Անգոսնելն,
ԱՆԳՈՄՆՈՒՄՆ, նման. } և անգոսնիլն. Λοιδορία. (հյ. լուտանք.) Contumelia. (թշնամանք.) *Ապա եթէ նորա անգոսնելոյն նոյնպէս անգոսնութի զարկանես, զհուրն բորբոքեցեր. Ոսկ. յհ. բ. 2։ *Մարմնական մխիթարութե հանապազորդ անգոսնութիւն. Վրք հց. գ։

ԱՆԳՈՎ. և } ա. որ և ԱՆԳԱԳՈՎ. Ոչ
ԱՆԳՈՎԵԼԻ. } գովելի. պարսաւելի. *Ցանգուգն և անգով են առ 'ի մեզ խորհուրդք, թէպէտև արգարք իցեն. Փիլ. նխ. ա։ *Անգովելի առնէ զարդարն երկրաւոր իրքս, և յանգուգն. Լծ. եէւ։

ԱՆԳՈՐԾ, ի, ից. ա. Ἀργός, (յոր- մէ՝ արգոյ օր.) ἀργότερος, ἄπρακτος. Otiosus, inefficax. Որ ոչն գործէ կամ ներգործէ. գործառնեաց. դատարկապորտ. պղերգ. անգործունեայ. ծոյլ, ըհքանօղ. իշխեղ կիւձիւղ, օղաւր. *Անգործն 'ի բարեաց աղքատանայ զմերձին աղքատուէն. Համամ. առ։ *Անգործ միայնակեաց լաւ ծանէ զյօժարութի եղբարցն։ Անգործ մեղու լաւ է քան զժիր պիծակ. Նէղոս։ *Թշնամանէ զձեզ զանգործսդ և զպղերգսդ. Աճառ. Դրփ։ *Անգործ և առանց իրս ինչ վճարելոյ է ինքն յինքենէ։ Ցորժամ միտքն ըմբռնեալ իշխեսցեն, ըղձայութիւն անգործ տեսանի. Փիլ։ *Ցերկնել լուսոյ անգործ միայ խաւարն. Անան. յհ. դ։ *Հրամայէր անգործ լինել 'ի չարութունն. Սկեւռ. յար։ *Ցերկաքանչիւրսն անգործ կան, 'ի բարիսն միանգամայն և 'ի չարիսն. Սրգ. ա. պ. ծբ։ *Անգործ զբանգութիւն. Ոսկ. յհ. ա։ *Անգործ խնձնչուէ. Պիտ։ *Պարկեշտութբ առ 'ի չարն անգործ լեալ. Նիւս. խոստ։

ԱՆԳՈՐԾ. Ἀκατέργαστος, ἀνενέργητος, ἀργός. Non missus in opere. Չեգեալ 'ի գործ. չև գործեցեալ. ոչ գործելի. ոչ մշակեալ. անխնամ. ըէղած, ըհքանած, որ չի բանիր. օյմամըշ, իշլէնմէմիշ, իշլէնմէզ. *Զանգործսիմ տեսին աչք քո։ Ապառաժ և անգործ քարամբք չինեցաւ. Սղ. ճլը. 16։ գ. Բգ. է. 7։ *Այս յայանի է անգործք մարդոյն. Եղիշ. ե։ *Անգործքն ևս հրապարակեալ երևին առաջի քո. Բենիկ։ *Տեսօղ բնաւից՝ գործոց և անգործից. Լմբ. պփրգ։ *Անմատանելի էր յետ արեգական մտանելոյ բաղանիքն, և անգործ. Նիւս. ոփանչ։ *Երկիր անգործ. Խոր։ *Այգի անգործ. Խոսր։ *Անգործ փոկ. Ոսկ. հէրոդ։ *Անգործ բոյս կմ հաց. Նիւս. էրգ։ *Ծառք անգործք և առապարինք. Վէցօր. է։ *Սեղանն՝ արհամարհեալ և անգործ մնացէ. Ցհ. իմ. ոփ։ *Մինչև յանարգ զեռունս ոչ մնայ անգործ 'ի խնամոցն այս։ Եւ եւ թողեալ զհին անգործ՝ օգնեցի նմա։ Մատծել զանգործ բանս. Վրք հց։ *Ցանգործ մնացեալս (այսինքն չև մեկնեալս) վաստակել. Վրդն. ող։

կամ Աններգործելի. անգործունեայ. Ἄπρακτος. Inefficax. *Անգործ եղեալ զառնութիւնս այսոցիկ։ Անգործ առնելք զզօրաւորական զատաւորին 'ի վերայ մեր. Սրգ։ *Անգործ զմեքենայս թշնամեայն առնէին. Լմբ. ափ։ *Գայլախազն անգործ մնայ 'ի ձագարաց. Կոմբղ։ *Ոչ խափան և անգործ. Շ. Բղխ։ *Իբր զմանկունս՝ յորս անգործ է ամբարշտութեանն. Տօնակ։

Եւ Ուր կամ երբ չլինի գործել. *Որք 'ի գիշերին անգործ վերջին՝ ժամ արծաթով ոչ վաճառեին. Ցհ. որբ։ *Անգործ աւուրսն, վասն զի չգոյ անդ գործել, և ոչ վաստակել. Բրս. մրկ։

ԱՆԳՈՐԾ. մ. Առանց գործելոյ. անաշխատ. դատարկութբ. *Անգործ ուտել. Ոսկ. Բէս։ Բրս. կան։

կամ Ունայնամտեան. դատարկ. բան մը չբռնած. Ἄπρακτος. *Համբերելս անգործ առաքել զաղքատն. Բրս. ըմկղ։

ԱՆԳՈՐԾՍ. Վայրապար. 'ի զուր. Ἄπρακτος. *Ունայնս և անգործս բարբառել։ Անգործս լացցես 'ի վերայ խորհրդոց քոց։ Թող զնոսա անգործս 'ի քեզ հաշել, և 'ի յինքեանս երդիծանելն. Բրս. յաղէփ. և քարզ։

ԱՆԳՈՐԾԱԳՈՅՆ. ա. Ἀπρακτότερος. Առաւել անգործ. անբան 'ի գործոյ. *Քան զմեռեալսն անգործագոյն կայ. Նիւս. խոստ։

ԱՆԳՈՐԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անգործ. գործառնեաց. *Ցնեւս անգործական. Նար. իէ։

ԱՆԳՈՐԾԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Անգործ, որպէս Չգործօղ, և որպէս Աններգործելի. *Եթէ այնպէս էր, անշարժ և անգործելի կայր մնայր. Նիւս. կազմ։ *Վէմ անգործելի աղօթական օգնականութ օծին. Անան. պէտր։

ԱՆԳՈՐԾԻՄ, եցայ. չ. Անգործ մնալ. անպիտան գտանիլ. *Ուր իցէ լոյս, անդ անգործեսցի խաւար. Սահակ. և Առաք. 'ի կիւրղէ։ *Լուսաւորք ընկղմին և անգործին և նուաղին 'ի ծագմանէ խաչին լուսոյ. Տօնակ։

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπραξία, τὸ ἀνενέργητον. Otium, cessatio, ineptio. Անգործն կալ մնալ. գաղարումն 'ի գործոյ. դատարկութի. հեղգութի. իշխիլիք, օղուրէլիք. *Զբուն քնոյն անգործութիւն (աչաց) ոչ է 'ի մէջ առնելու։ Դատարկութե և անգործութե է այսպիսիս. Փիլ։ *Պահէ չարեացն անգործութիւն զչարաթն, և զբարեացն անգործութե ոչ ընդունի. Նիւս. էրգ։ *Գիշեր կոչէ զհանգերձեալն վասն անգործութե. քանզի բարի կամ մեղք անդ այլ ոչ գործին. Ոսկ. յհ. բ. 10։ *Ընդ անգործութեան խառնել և զքնոյն խորութի. Ցհ. իմ. ափ։ *Ցանգործութե մշակաց մոլախոտք. Սրգ. յլ. գ։ *Իբրաքանչիւր չարի յորինել զներհակն. անգործութեանն՝ զգործառնութիւն. Ցղբ. իգ։ *Անատանարարութբ լինելով դատարկութբ և անգործութբ. Պիտ։ *Աղքատացն մերկութեն է (պատճառ) անգործութիւնն. Համամ. առ։

Եւ Անգործ թողեալ լինելն. չարկանելն 'ի գործ. չքանէցնէլը, բանի չբերելը. *Ցանգործութե էին կատարածք մեր։ Որ լայր զիւր անգործութիւն. Առղ. իէ. կը։ *Ոչ ծրագրեալ անգործութեամբ. Սկեռ. լմ։

ԱՆԳՈՐՈՎ. ա. մ. Ἄσπλαγχνος. Visceribus carens. Անբամ 'ի գորովոյ. անգորովոյն. անգութ. պղնձասիրտ. անկարեկիր. անխնայ. փաշ չանէցօղ. ածըմաղ. Մէրհամէթսիզ, խէյամէթ. *Զաւրուցիկն արտաքս վարէին անգորով և անագորոյն կանանք. Լծ. ածափ։ *Անդառնեալք և անգորով կանայք. Լմբ. հանգ։ *Կարի վատթարութիւն է՝ քան զանբան անասունսն և զթռչունսն՝ անգորովս և երախտամոռացս գտանել առ ծնօղսն. Վրդն. ծն։ *Մի անգութ և անգորով առ խաշնարածն լինիցիք. Եղիշ. ը։

*Եղիցի անգութ և անգորով առաւելագոյն գէս. Կոչ. ալ:

ԱՆԳՈՐՈՎՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Ασπλαγχνία. Duritios cordis, crudelitas. Անապարանութիւն. անգթութիւն. խիստսրտութիւն. 'Եղբարն մերձաւոր գրաւոյն լինել այսքան փոյթ՝ ընդ անգորովութեան մեծասաստն նշանակէ: Անգորովութիւն իմն գտանել. Կիւրղ. ղ. ե Դ կոյս: 'Ոչ էր բանական քեզ անգորովութիւն, այլ կատարեալութիւն յանձն առնուլ. Եփր. Եբրայ:

ԱՆԳՈՒ. ա. Իբր Անհատը. յանկարծ. արժանաւոր. 'Աւետարանիչն սիրոյն, ծնունդն անգու, առնել զպատիւ նախնեաց քաղցրութիւն. Ագաթ:

ԱՆԳՈՒԹ, գթի, թից կամ թաց. ա. Անման 'ի գթոյ. անգորով. անողորմ. Ἀσπλαγχνος, ἀνηλεής. 'Անգութ աչօք, և անողորմ սրտիւ: Անգութք աննուէրք. Բ. Տ. Գ. 26: Բ. Թմ. Գ. 3: *Անգութք ա. փոխեցեալք. Գէ. եօ: *Անգթին և անօրէնին որդւոցն. Ոսկ. Յ. փ. Ս: *Անհնարինից, անգթից. Սիսա. ալ:

ԱՆԳՈՒԺԱԶ. որ և ԱՆԳԺԱԶ, ԱՆԿՈՒԺԱԶ. Տ. ԳԱՂՐԱՆ: Մխ. բժ:

ԱՆԳՈՒՄԱՆ. ա. Բառ. ռմկ. ('ի սպառ. կիսամահ. կարծիք.) Անկարծ. անկարծելի. և մ. Ցանկարծ. 'Ցանգամանս (կամ յանգամանս) և յանպատրաստս(ից) զօրն անգոյից 'ի ներքս գիտեցին. Ուռհ. Ա:

ԱՆԳՈՒՄՆ, գման. Տ. ՑԱՆԿՈՒՄՆ. 'Ընթացեալ ոչ անգման ունի զօրութիւն. Եփր. Եկ:

ԱՆԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անգոյն գոլն. անգունութիւն. *Բազմաց հրով բժշկին զանգունութիւն. Նիւս. Եր:

ԱՆԳՈՒՐԱԿ. ա. մ. Առանց գուշակ գոլոյ կամ ազգելոյ ուրուք. անկարծ. անյայտ. 'Տեսեալ զզօրականսն՝ կարծեալ մէջ անգուշակս զարհուրեցաւ. ԾԾ:

ԱՆԳՈՒՐՇԵՄ. Տ. ԱՆԿՈՒՐՇԵՄ. *Անգուշեալ բազում երիվարք հեծելոց. Ագաթ: 'Անգուշեցեր (կամ անկուշեցեր) զերեսացն. Լմ. գղրգ:

ԱՆԳՈՒՐԴ. գ. Իբր Ցանկուրդ. յանկարծ. 'Անգուրդ, կատարելութեան. Հբ. իա:

ԱՆԳՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ՑԱՆԿՈՒՑԱՆԵՄ: ԾԾ:

ԱՆԳՏԱԿԱՆ, ի, աց. } Տ. ԱՆԳԻՒՏ.
ԱՆԳՏԱՆԵԼԻ, լոյ, լեաց. }
'Իմն չորս անգտական. Նար. իէ: *Անգտանելի հեռ: Արուեստք անգտանելիք. Նար. Գ. ծդ: 'Թէպէտև գժուարագիւտ է, այլ ոչ աննենին անգտանելի. քանզի անգտանելոյն աղքատից է կորուստ, իսկ գտանելոյն՝ փրկութիւն. Փիլ. Լին. Գ. 27: 'Ընկենուն զարգասիս, մանաւանդ եթէ զանձինս 'ի կորուսեան անգտանելի գուբ. Սարկ. ա:

ԱՆԳՐԱԳԷՏ, գիտի, տաց. ա. 'Αγράμματος. Illiteratus. Անգէտ գրոց. անգիր կամ տառից գրչութեան. խամն, ռամիկ. 'Տգէտք, անուսումնք, և անգրագէտք. Ոսկ. Մ. Բ. 8:

ԱՆԳՐԱՒՏ. ա. Որ չունի գրաւատ. ... *Եւ մեք եւ անգրաւտ եմք, զինչ տուաւ ... Վրք հց. ծա:

ԱՆԳՐԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆ... 'Αγραφος. *Զանուանական օրէնսն ... Ածաբ. ... :

ԱՆԳՐԵԱԼ, եւոյ, ոց. ա. Ոչ գրեալ. ... *Բանաւորականն ... գրեալսն, և անգրելոցն ոչ կարօտութեամբ. Շ. Եդ: *Գումարեցաւ 'ի գրելոց և յանգրելոց. Ոսկ. Եբր: Ա Ճ. Գ: *Զանգրելոց վկայութեան (խոստովանեալ) իբր ընկալեալ աւանդին. Նար. խէ:

ԱՆԳՐԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Որ չէ գրելի. անյիշատակելի. և անարժան 'ի գրել. *Իբր զվիժեալ անգրելի կոչման. կանխեցի կերպին անգրելին խայտառակութեան. Նար. Ձ. խէ:

ԱՆԳՐԻԺԵՄ. Տ. ՀԱՆԳՐԻԺԵՄ. 'Ամալքն առաջի բանին եղեալ անգրիժելին զխոնաւալից ասորսս իւրեանց. Եփր. Բգ:

ԱՆԳՕՍԱՑԵԱԼ. ա. Ոչ գօսացեալ. ... *Անգօսացեալ անդամոց. Մագ. խղ:

ԱՆԳՕՏԻ. ա. մ. Զունոզ զգօտի. առանց գօտւոյ. ... *Հոլանի, և անգօտի. Լմ. ... : Ե Մխ. ... :

ԱՆԴ, ոյ, ոց. և ի, եց. գ. 'Αγρος. Ager. γεώργιον, arvum. որ և Անդաստան. ագարակ. արտ. արտորայք. ... *Իբրև զհոտ անդոյ լիոյ: Ի քաղաքի և յանդի: Վիճակ անդի՝ լի ոսպամբ: Թաղեցին զնոսա ընդ անդիւն: Որ գայր յանդէ: Ետուն անդս առհմականս: Իբրև անդ մի, և իբրև այգի: Տեսանէ զանդ գեղեցիկ. ևն: *Հաւատալ էր յանդս նոցա որոմն. Ագաթ: *Խլեցի յանդէ քումմէ զփուշ անիծից. Խոր. հռետ: (Գրի և յԱՆԴԻՈՅ, շփոթելով ընդ ԱՆԴԻ, գւոյ. զոր տեսցես: Որպէս գրի և ԱՆԴ, իբր Անթ, կամ Անութ:)

ԱՆԴԻ ՄԵՀԵՆԻՑ. Թուի Տեղի անդրեացն, յն. տուն կռոց. 'Ειδωλεῖον. Delubrum. *Նուիրեալ սեղանս կազմել, երևեցուցանել անդս մեհենից. Ճ. Դ. Ճ. 50:

ԱՆԴ. մ. որ և ԱՆԴԱՆՕՐ. Որպէս թ. անդէ. ... Ἐκεῖ, αὐτοῦ, αὐτόθι. Ibi, ibidem, illic. Ցայնմ տեղւոջ. 'ի նմին վայրի. ... *Անդ՝ ուր ոսկին է: Ոմանք յայնցանէ՝ որ անդն կային: Զնոսա եթող անդ: Եւ անդ լինէր: Արարեալ օթևանս անդ. ևն: *Ուր խաչ, անդ և խաչելեալն. Անյ. ... *Անդ եռալ հոգւով, անդ աղօթք ազերսալիք. Կոչ... *Ո՞ւր անդ սրբութիւն, ո՞ւր անդ բարկութիւն. Վրք հց. Գ: *Կենագործեալ զանդ խոստովանեալսն. Նար. խէ: *Անդ ուրեմն 'ի ծայրս աշխարհի վարուել. Խոր. Ճ. 12: *Որպէս անդ ուրեմն 'ի վերն. Անյ. ... :

Կամ Ցայնժամ. երբեմն. ... *Որպէս անդն ասաց, թէ արասցուք մարդ, նոյնօրինակ և աստ. Ագաթ: *Ոչ ըստ այնմ օրինակի՝ որ անդն գործեցան. Կոչ... *Անդ լերինք զյնծութիւն զգեցեալք, իսկ արդ անզարդացեալ. Ցհ. կբ: *Որպէս անդ առհմին յուզայի: Անդ և ողորմելին խնկարկես, յորում հատուս անկեալուէն վասատակոցն. Նար. ... *Անդ ուրեմն 'ի հինան աթենացիքն. Խոր. Բ. 89: *Անդ ուրեմն երբեմն 'ի հարուածս եգովմայեցւոց. Նար. Ճ:

Կամ Ի հանդերձեալն. անդէն. ... *Աստ զարդեալ, և անդ կշտամբեալ: Աստ հեծութեան, և անդ հատուցանք. Նար: *Լալեան վայից և աստ և անդ: Ցուցանէ աստ, և պարգևօքն անդ զուարճանաս. ... *Տանջիլն՝ աստ, և անդ. Ը. ... *Որ աստ արձակի, և անդ. և որ աստ ... , և անդ. Լմ. ալ:

ԱՆԴ. մ. իբր Անդր. յայն տեղի. յայն վայր. օրայս. *Ցամենայն կողմանց անդ փութան: Հաւաքել գեսպանսն անդ. փարք: *Անդ փոխելով զաթոռ հայրապետութեան. Ցհ. կբ: *Գնացի և ես անդ: Մատնել ինձ անդ. Վրք հց. Գ: *Աստ անդ ցրուել զանձինս կարասցեն. Փարպ:

ԱՆԴ. իբր յոդ ն. կամ Ցայնմ. յայն. *Աշխատանք 'ի խորանի անդ է: Ի ժամանակին թևի անդ: Ի տաճարի անդ: Ի պարտիզի անդ. ևն: *Ցակզբան անդ: Ցիւրակզբան նուագի անդ: Ի ձեռնադրութեան անդ: Ցառաջնորդութեան անդ իւրում. Ցհ. կբ: *Ի վեր անդ ուսայք. Սահմ. ծբ: *Որ 'ի վեր անդ եղաւ. Ոսկ. յհ. Ճ. 3: *Ծանուցեալ 'ի կարգ անդ բանին: Ի յուշ անդ եկեալ: Նար. ղԳ. իԳ: *Ի յետին ժամ անդ հասեալ. Ոսկ. յհ. Ճ. 3:

Այլ է նախադաս եղեալն, ուր պահի բուն նշանակութիւն մակբայի, և յարակից անուանն կարծի իբր բացայայտիչ նորա. *Անդ 'ի վեր 'ի սինէական լերինն: Անդ յարքայութեան. Ագաթ: *Անդ 'ի կողմանն քաղին վասակայ. Փարպ:

ԱՆԴ. ա. ὁ, ἡ, τὸ Ἐκεῖθεν. Quod est ibi. Որ անդ է. հանդերձեալ. վերին. անդանօր. ... *Եթէ ոք յերկինս նայի, և զանդ գեղեցկութիւն 'ի միտ առցէ. Ոսկ. յհ. Բ. 2: *Անդ երանութեան: Զանդ երանութեան. Ածաբ: *Զանդ երանութեան տալով փառս. Խոր. Կրթ: *Գահակարգեալ յանդ երանութեան. Ցհ. կբ: *Ցանդ ուրախութեան փափաքեն. Մանդ: *Զանդ ուրախութեան նշանակէ. Ցհ. իմ: *Որ աստ իրքս են, ընդդէմ են անդ իրացն (կամ անդն իրաց). Փիլ. Լին. Բ. 82: *Թողուլ աստ զանդ իրաւունսն. Ածաբ. ... *Վաճառէր յեգիպտոս, և զանդն ուսուցանէր 'ի ծառայութեան և 'ի բանտի անցուցանէր. Սարկ. ... *Եւ ձայնք զանդ էիցն աստուած ընթերցանուն՝ ածութեան ... հետապան. Նար. ... :

ԱՆԴԱԴԱՐ. ա. Որ չունի կամ չառնու դադար. անընդհատ. անհանգիստ. ... Ἀκατάπαυστος, ἀδιάλειπτος. Incessabilis, continuus. *Անցին անձինք մեր ընդ ուղխս անդադարս: Այս ունին ... անդադարս 'ի մեղաց. Ա Պետ. Բ. 14: Իսկ Ատոմ. ... 28. 'Բերան անդադար՝ առնէ (կամ գործէ) խռովութիւն ... անյարկ. ἄστεγος. non tectus, sine tecto. *Արտասուս անդադարս. Կոչ... Անդադարբերանով: Անդադար փառաբանութիւն. Ագաթ: *Անդադար երկով. ... *Անդադար երգոց. Նար: *Անդադար ձայնիւ. Շար: *Ցայտ էր յոստոտելոյն և յանդադար լինելոյն. Փիլ. ... *Եղաք անյագ և անդադար՝ երթալ զհետ ձանձոց. ... *Անդադար լինէր 'ի չարչարել զնոսա. Եղիշ. ... *Որ եղեր դու անդադար վարդապետ մեր. Փարպ:

ԱՆԴԱԴԱՐ. մ. Առանց դադարելոյ. հետզհետէ. անպակաս. հանապազ. ... Ἀδιαλείπτως. Indesinenter, incessanter. *Ցիշատակ առնել յաղօթս մեր անդադար: Անդադար աղօթս արարէք. Ա. Թես. Ե. 2: Ե. 16: *Ալեացն անդադար կուտակելոցն. Ագաթ: *Անդադար զենքն վարժէր: Անդադար բերէ 'ի վշտալիցն. ... *Անդադար 'ի թարգմանութեան պարապեալ. Ցհ. կբ: *Տօնեալ անդադար յանվախճան փառաբանողաց. Նար. ... :

ԱՆԴԱԴԱՐԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. *Հարժումն ունին անդադարաբար. Բր.,

հայեաց։

ԱՆԴԱԴԱՐԱԴՈՅՆ. ն. Նոյն ընդ վ. *Եւ այս գործառնութեն անդադարագոյն ունէր իմն պտուղ. Բրս. Ճղբ։

ԱՆԴԱԴԱՐԱԳԷՍ. ն. Նոյն ընդ վ. *Երկնի յաճախաբար և անդադարապէս յաւէտ շուրջ հիւր գալով. Փիլ. ծ. քան։ *Բոլորեալ ընդ նմին պարակեցք լինին ամենայն այսրքեկ տարերքս անդադարապէս. Արիոփ. Ե։

ԱՆԴԱԴԱՐԵԼԻ. ա. ն. Տ. ԱՆԴԱԴԱՐ։ *Դարձեալ գնացին անդադարելիքն այնոքիկ. Վրք հց. Է։ *Հեղուլին յաչաց նորա արտասուս անդադարելի. անդ. ծԴ։ *Կան միշտ 'ի վերայ դրան պատին անդադարելի։ Ընտանի մնաց է անդադարելի գոլ. Կլիմաք։

ԱՆԴԱԼԱՐ. ա. Ոչ գալար. չորացեալ. ցամաքեալ. ըրցած. գուրու. *Անդալար բոյս. Եզն. ֆեր։

ԱՆԴԱՃԵԼ. որ և իբր ռմկ. ԱՆԴԻՃԵԼ, ԱՆՏԻՃԵԼ. 'ի պրս. էնտիշէյտէն. Մտածել, քննել, յուզել վարանօք. ողջոյն ընել. *Սկսաւ անդաճել և քննել զամենայն ուսմունս. Եղիշ. Գ։

ԱՆԴԱՃՈՒՄՆ, ճմունք. գ. պրս. էնտիշէ. Մտածութիւն վարանական. անդոհական խորհուրդ. *Հոգս հալողականս, անդաճմունս անհնարաւորս. Նար. ԽԷ։ որ և ռմկ. ԱՆԴԷՃՔ. *Անդաճմունս. անդէճք անհնարինք, որ ընդ միտս անցանեն։ Արկածից, անդիճից. Լծ. Նար։

ԱՆԴԱՄ. ոյ, ոց, օք կամ ովք. գ. պրս. էնտամ. Μέλος. Membrum. Մասն մարմնոյ կենդանեաց՝ որոշեալ կամ որոշելի յայլմէ մասանէ. խուլ, եղա, ազա. *Մի յանդամոց քոց։ Անդամս բազումս ունիմք։ Անդամք բազումք են, և մարմին մի։ Լեզու փոքր ինչ անդամ է. եւն։ կամ նմանութեամբ. *Միմեանց անդամք եմք։ Մարմինք ձեր անդամք են քրիստոսի. եւն։ *Յօդապատ անդամօք զանգեալ 'ի հողոյ. Ագաթ։ *Անդամօք կանգնի հասակ. Յճխ։ *Ամենայն անդամովք. Լմբ. ող։ *Փառաւորութիւն միոյ անդամոյն բոլոր անդամոցն բերէ զխնդութիւն. Խոսր։ *Գարշ է 'ի վերայ մեղուցեալ անդամոցն խնդրել զողորմութիւն. Փարպ։ *Զտիրագոյն անդամոցն գլուխ. Պիտ։ *Անպիտանս 'ի ձեռաց և յոտից առնէին, և 'ի բոլոր անդամոց. Յհ. կբ։ *Գլխաւոր թիւք անդամոց մարմնոյ երկոտասան. Նար. խը։ Գտանի և *Անդամունք. զանդամունս. Թէոփ. Խ Դ։ Վրք հց։

Խակ Նեղու, *Եւայլ եւս անդամք չարեաց զմիմեանց կապեալ կան ». խմե. մասունք հանդէս անդամոց։

ԱՆԴԱՄՔ. իբր Բոլոր մարմինն անդամօք, կամ մասունք՝ զորս պատէ զգեստն. կէօվտէ. *Գասատեցին զհանդերձս նոցա յանդամոց նոցա։ Կայտառային օձք զանդամօք իմովք։ Ընդ անդամս ամերացն բուսեալ էր խոզանասուն. Ագաթ։ *Մերկութեան անդամոցս այս է զգեստ. Յհ. կբ։ *Մինչև 'ի ներքին խակ չապիկն՝ որ յանդամն զգեցեալ էր. Վրք հց. Ղ։

ԱՆԴԱՄՔ ԱՄՕԹՈՅ կամ ԾԱԾՈՒԿՔ. Ամօթոյք, առականք. *Ամօթոյ անդամք առաւել եւս պարկեշտութի ունիցին. Յճխ. Է։ *Յանդամս ծածուկս՝ չարչարանս հատուցանէին. Յհ. կբ։

ԱՆԴԱՄ ԱՆԴԱՄ. ն. Ըստ իւրաքանչիւր անդամոց. յօշ յօշ. *Զխոյն յօշեսցես անդամ անդամ. Ել. ԻԹ. 17։ Ղեւտ. Ա. 6. 12։ Ը. 13։ *Մինչև զամենայն մարմինդ անդամ անդամ լուծեալ է. Է. Դ. Է. 7։ *Անդամ անդամ յօշեալ. Փիլ. Ի. ծնոփ։

ԱՆԴԱՄԱԲԵԿ. ա. Բեկեալ անդամօք ինչ. խեղ. սախաթ. ագագ. *Անդամաբեկ կոչի հեփեստոս, քանզի կաղ էր. Նոննոս։

կամ Բեկանող անդամոց. *Ի խաղսն անդամաբեկեան պատարեալ ուրեմն ամաչէր. Մագ. ծԸ։

ԱՆԴԱՄԱԲԻՒՐ, թուի. գ. Անդամք յօշեալք և ուրոյն 'ի թիւ անկեալք. մարմին յօշեալ. յօշուած. Διχοτόμημα, σῶμα. Segmentum, pars; corpus, vel cadaver. *Ի վերայ յօշելոյ անդամաբիւրութեանն։ Դիցես 'ի գլուխ զանդամաբիւրս զամենայն։ Ծն. ԺԵ. 11։ և Ղեւտ. Ա. 8։ Է. 20։ Եզեկ. ԻԴ. 4։ *Ոչ ձեռնձեր ինչ ընդ անդամաբիւրս մտոյն ծախի. Նար. ՂԳ։

ԱՆԴԱՄԱԲԻՒՐ. ն. Ըստ թուոյ անդամոց. անդամ անդամ. յօշ յօշ. *Եթէ և անդամաբիւրս զյօգս կոտորեսցես, ոչ առնեմ զանօրէնութիւն զայդ. Վրք հց. Գ։

ԱՆԴԱՄԱԼՈՅԾ, լուծի, աց կամ ից. ա. գ. Παραλυτικός, παραλυόμενος. Paralyticus. Լուծեալ անդամօք. որոյ ջիլք և անդամք լուծեալ են. ֆէօլճլիւ, ճէօլ. *Անկեալ գնէր, կամ գնի անդամալոյծ։ Բերէին անդամալոյծ մի բարձեալ 'ի չորից։ Զլուսնոտս և զանդամալոյծս. եւն։ *Ողորմել անդամալուծացն. Մանդ։ *Ածէիք օրինակ անդամալուծաց. *Անդամալուծաց առողջութիւն. Մագ. Է։ *Եւ զայս 'ի յերկուց անդամալուծից է ուսանել. Ը. Ճղբ։ *Անդամալուծին զթափեալ ողորմեցար. Նար. ԼԷ։ *Ախտի ինչ ախտացեալ և առ անդամալուծութեան. Իգն։

ԱՆԴԱՄԱԼՈՒԾԻՄ. եցայ. չ. Անդամալոյծ լինել. ֆէօլճլիւ օլմագ. *Հայրն զուանկինոս անդամալուծեցաւ 'ի բազում ցաւոց. Վրք հց. Է։ *Նեղեալ լինէր յայսոսն պղծոյ և անդամալուծեալ. ՃՃ։

ԱՆԴԱՄԱԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Πάρεσις, παράλυσις. Remissio, nervorum resolutio, paralysis. Լուծումն անդամոց, թուլութիւն ջղաց, և անկարութիւն շարժման. ֆէօլճլիւլիւք, ֆէլճ. *Ի մեղաց անտի եղև անդամալուծութիւն նորա. Իգն։ *Գաճառք երևումնութեամբս անդամալուծութեան. Ը. Ճղբ։ *Ձեռաց խեղութիւնք, անդամալուծութիւնք. Ոսկ. յհ. Ա. 21։

ԱՆԴԱՄԱԽԵՂ, ի, ից. ա. Խեղ անդամօք, թոյլ և ցաւագար. անդամալոյծ. սաղաթ, ագագ. *Կայր որդի կեդրոնի անդամախեղ 'ի ծնէ. Ճ. Բ. Հր ...։

ԱՆԴԱՄԱԽԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Βλακεία. Mollities. Խեղութիւն անդամոց, թուլութիւն, անպիտանութիւն. չօլ տիւն ... *Անդամախեղութիւնք, ախտամարք, պղերգութիւնք, տկարութիւնք. Ոսկ. յհ. Ա. 21։

ԱՆԴԱՄԱԿԻՑ, կցի, ցաց. գ. Անդամ կցորդ անդամոյ, որ 'ի նմին մարմնոյ իցէ. ... *Գահս որովայնին՝ ուսուցանէ և զանդամակիցս իւր լինել գործակից։ Առնել հաղորդ նուազութեան անդամակցին. Թէոփ. ղհ։ *Զի շնորհք գլխոյն՝ և անդամակցացն ածուեսցի. Վրդն. ող։

ԱՆԴԱՄԱԿՈՏՈՐ ԱՌՆԵԼ. Անդամ անդամ կոտորել, յօշատել, գլխատել. *Իբրև զգայլ յափշտակող անդամակոտոր առնելով զնա. ՃՃ։

ԱՆԴԱՄԱՀԱՏ. ա. Որոյ անդամ ինչ հատեալ իցէ. պակաս անդամով. *Եթէ պատահեսցի լինել մխտական և կամ անդամահատ ինչ. Վրք հց. ծԱ։ *Ոչ եք անդամահատ ձեռնադրեսցի. Մաշտ. ջահկ։

ԱՆԴԱՄԱՄԱՇ. ա. Մաշիչ անդամոց քերանօք, կամ խածատիչ և խախտիչ մարմնոյ. ... *Անդամամաշ կախաղան. Ոսկ. ըս։

ԱՆԴԱՄԱՑԱՂԹ. Տ. ՑԱՂԹԱՆԴԱՄ. *Ծառայք անդամայաղթք, առաջս։ Յոր. ժամ տեսանիցես և գլխաւորս քաղաքաց մարմնապետք՝ անդամայաղթս. Ոսկ. Ես։

ԱՆԴԱՄԱՆԴ. Տ. ԱԴԱՄԱՆԴ։

ԱՆԴԱՄԱՆԴԵԱՅ. Տ. ԱԴԱՄԱՆԴԵԱՅ։

ԱՆԴԱՄԱՊԱՏ. ա. Պատեալ անդամօք։ Ը. Իմ։

ԱՆԴԱՄՆԱԽՈՐԻՄ, եցայ. չ. Ձեռնել անդամովք, յարբունս հասանել. *Ձեր չարագոյն թշնամի քան զմեզ. որ երբ զօրանայ՝ անդամնաւորի և մարգանայ, և ստամբակ լինի. Վրդն. ծն։

ԱՆԴԱՆԴԱՂ. ա. Ἄοκνος. Impiger. Որ ոչն գանդաղի. ժիր. արագաշարժ. անձանձրոյթ. ... *Թէ անդանդաղ լինիցիս, եկեսցէ երկ զանգիւր աժեան քո. Առակ. Զ. 11։ *Անդանդաղ մշակ։ Անդանդաղ աչխատութեամբ, կամ յօժարամտութեամբ. Պիտ։ *Անդանդաղ ընթացիւք. Ագաթ։ *Անդանդաղ ճեպով, կամ ձայնիւ. Նար։ *Անդանդաղ է 'ի մարտնչելն. Լմբ. ող։

ԱՆԴԱՆԴԱՂ. ն. Առանց գանդաղելոյ. անյապաղ. անխոնջ. ... Ἀοκνότατα. (անյապաղս ամենայնիւ). Diligenter. *Յառաջել անդանդաղ 'ի վաստակս. Պիտ։ *Անդանդաղ կատարել զբանն. Լմբ. ող։ *Անդանդաղ 'ի նոյն կանխէր. Սկևռ. 'ի լմբ։ *Անդանդաղս հաւատաւ զճշմարիտն վասն քրիստոսի բան. Գրգ. ԼԵ։ *Անդանդաղս և առանց զանգիտելոյ. Սարկ. քհ։

ԱՆԴԱՆԴԱՂԱԲԱՐ. Նոյն ընդ վ. Ἀοκνότατα. *Անդանդաղաբար եկն յոր արժանին էր. Գրգ. ԼԵ։

ԱՆԴԱՆԴԱՂԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԴԱՆԴԱՂ. *Զանդանդաղական քնութիւնն զնոյ ասեմ. Սեբեր. Ը։

ԱՆԴԱՆԴԱՂԵԼԻ. Տ. ԱՆԴԱՆԴԱՂ. Ἄοκνον. *Զի փութք չարչարեցելոյն մեծացեալ, անդանդաղելի լեալ այլոցն չարչարել. Նիւս. բն։

ԱՆԴԱՆԴԱՂԵՄ, եցի. ն. Ոչ գանդաղել. փութալ. յօժարել. ... *Միշտ անդանդաղեցից զկնծայս բարօրութեան առաքել. Յհ. կբ։

ԱՆԴԱՆԴԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Անգանդաղ գոլ. ժրութիւն. փոյթ. ... τὸ Ἄοκνον. Diligentia. *Ըռահել անդանդաղութեան զհնութեան, ապերքն զօրացումն. Ածոֆ. Դրոր։

ԱՆԴ ԱՆՃԱՌԻՔ, ռից. Կրկին բառ է. թէև կից գրեսցի. Տե՛ս ԱՆԴ, ա. Որ ինչ անդ 'ի հին օրէնս անճառք կամ գաղտնիք խորհրդաւորք կային. *Սրբութեցն անդ անճառից գերազանցեալ նոր սրբութի. Նար. ՀԷ։

ԱՆԴԱՆՕՐ. ն. Անդ. յայնմ տեղւոջ, յայնմ վայրի կամ 'ի ժամանակի. անդէն. գրի և ԱՆՏԱՆՕՐ. հռմ, նոյն փէղը. *Առ. տուս աղաչեալ, և անդանօր լքեալ։ Հանգչիլ և անդանօր ընծայի բանից. Նար. ԻԷ. և յայլս։ *Թէպէտև ոչ անդանօր ('ի գրախտին ընդ ճաշակելն) մեռաւ ըստ մարմնոյ, այլ զկնի բազում ժամանակաց.

նանոյ: 'Անդամոր է բժշկութիւն ամենայնի քոյ մարմնոյ, յորժամ բնաւ անդամոցն ամենայն կենդանութիւն: Թագաւորութիւն ոչ էր գտեալ անդամոր ('ի հիւանդ) եթէ ոչ եկեղեցւոյ նոցին օծութիւն միանգամ գրեալ. Նար. կ՟. զ՟:

ԱՆԴԱԸՆ. ա. ն. Մերժող կամ մերժեալ զդաշն. անհաշտ. Ἀσπονδεῖ. (որպէս և ἀσπονδέω, չառնուլ յանձն զդաշն.) 'Անդաշն' առանց խաղաղութեան, և անհաշտութեան (յն. մի բառ). Փիլ. ծ. բան:

ԱՆԴԱԳԱՀ, ի, աց. ա. Գահաւորեալ անգոյ. անտուն. աղքատ. *Ամենն էր աղքատ մի, յորում էր այր մի անդագահ (կամ անտապահ). ճ. Ա:

ԱՆԴԱՄՆԱԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Անդամալ. որ ոչ են որ ինչ ոչ դառնայ յետս. անդարձ. և անփոփոխ. հաստատուն և անհրաժեշտ. փէօքմէզ. *Անց և անդամանալիք 'ի յուսոյ. Վրք հց. խա: *Ծածուկ բանաւորին զանդամանալի միտս և զանիրաւութեան հաստատեալ. Արծր. գ. 2: *Կարգէ 'ի նոյն կոյս և զՄիանդամանն անդամանալի, և 'ի անձնէ մտանդամանելիք. Խոր. բ. 7: (որ լինի և Ագոյ:) 'Գիտէր զանդամանալի միտս նոցա 'ի չարեացն. Սրգ. ա. պ. է: *Տեսանող արտաքին զանդամանալի միտս աղդեաց: Ոչ այնքան ընդ խոտորեալ միջոցաւ էին, որքան ընդ անդամանալի միտսն. Մեսր. երէց: Մխ. երէմ: 'Անդամանալի հրամանն, կամ պարտուն, կամ պատուէր. Ոսկիփ. աղ: Մխ. դբ: Գէ. ես: 'Անդամանալի զնացին: Յանդամանալի կարուած. Լաստ. բ: Անան. եմ: (որք հայեն և 'ի յանձորդ նշ:)

Ուստի ոչ լինի դառնալ յետս. Ետր փէմիքն. 'Անդամանալի ուղւոյն յետ դառնալ: փախուստ անդամանալիս. Նար. ծգ. կգ: 'Ճանապարհս' որ գնալոց է, անդամանալի է. Ոսկեփ:

ԱՆԴԱՄՆԱԼԻ. ն. Առանց յետս դառնալոյ. անդարձաբար. տալ փէօմէյէրէք. 'Անդամանալի հային 'ի դրունս երկնից. Նար. եգ: 'Անդամանալի գնային 'ի կամս անձանց. Յհ. յբ:

ԱՆԴԱՄ. ա. Որ չէք դասաւորութիւն ինչ. անկարգ. Ἄτακτος. 'Անկարգ և անդասաւոր. (յն. մի բառ.) Փիլ. լի. ա. 55:

ԱՆԴԱՄԱԲԱՐ. ն. Առանց դասաւորութեան. անկարգաբար. խառնիխուռն. ἀτάκτως. 'Անկարգաբար և անդասաւորաբար շարժեցեալ նիւթոյ. Փիլ. նխ. ա:

ԱՆԴԱՄԱԿԻՑ. ա. Որ չէ դասակից կամ 'ի նմին կարգի. անկցորդ. ἀσύντακτος. 'Ծնեալ, և ոչ արարեալ. անդասակից էակէս արարածոցս. Կիւրղ. հանգ: 'Մի անհաղորդ և անդասակից դատապարտեալք զմեզ 'ի նոցին քեզ. Վրք ազ:

ԱՆԴԱՄԵԼԻ, լոյ. ա. Որ չեցէ դասելի 'ի կարգ իմն լուսութեան. չդիտէ. խառնուած. 'Որպէս և հոգին եթէ ոչ 'ի պատմանէն նշանակեսցի, աղաղչութիւն թուականաւ իր քանչ ինչ անդասելի. Նար. ա:

ԱՆԴԱՄՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. Ἀταξία. 'Զանդասաւութիւն և զանկարգութիւն նիւթոյն 'ի կարգ դասաւորելով. Փիլ:

ԱՆԴԱՄՏԱԿ, ի, աց. գ. Գաւիթ, (որ 'ի չափ անդոյ տիոյ). Նախադռնեակ. առաջին դուռն. Προπύλαιον, πρόθυρον. Vestibulum. օվլու, հավալի. 'Այժմ զեւ առաջի դրացն կայր մեծ յանդաստակի: Զմի անդաստակս չանցանել, եթէ ոչ երկիր պագանել մերձիցն: Ե՞րբ ժամանեսցէ գէթ զառաջադէմն անդաստակս

պատուելեացն կոխել. Ոսկ. մ. ա. 2. 7. 15:

ԱՆԴԱՄՏԱԿԱՆՔ, նաց. գ. Ἐπιτήμισις. Correptio. Իբր Սաստիկ խրատ ընտանեաց և ծառայից. յանդիմանութիւն. սաստ: *Անդաստականք տան, և նախատինք փոխատուի. Սիր. իթ. 35. (Նոր Թարգ. պախարակեաց:)

ԱՆԴԱՄՏԱՆ, ի, աց. գ. Անդք. անդի անդոց. ագարակ. արտ. վայր. Ἄγρος. Ager. էօիւ էէրի, չիֆթլիք, թարլա. *Արգեաւմբք անդաստանաց: Ելին յանդաստանն և կթեցին զայգիս իւրեանց: Դարանամուտ լեր յանդաստանին: Ցանդաստանին այլազգեաց: Անդաստանք պտղոց: Յուժգնուէս անդաստանի: Երթային յանդաստան. եւ: *Բեղմնաւորութի անդաստանացն և բուրաստանացն: Գեղեցիկ անդաստանօք ուրախանայի: Բաղդատութի անդաստանի և նաւահանգստի. Պէփ:

Նմանութ. աստ. *Անդաստան ընծայեալ էմ. Անձ. կէոզ: *Հովուեա զմեզ յանդաստանի կամաց քոց. Պրք: *Մայր բազում բխբռուց, և անդաստան ժողովրդոց. Սրգ. ա. պ. է: *Յանդաստան կենաց խնամոց քոց կամացդ: Զամուլն արդանդատուայի' անդաստան պտղաբերին: Ի յանդաստանէ մորն իմոյ սնեալ: Ի սահման անդաստանի գորովոյ գրկի: Ըստ առաւելոցք հաստատեցելովք 'ի յանդաստանի անօրէն մարմնոյս. Նար:

ԱՆԴԱՍՏԱՆ. Օրհնութիւն անդաստանաց կամ արտորէից, որ երբեմն լինէր 'ի բացի, իսկ այժմ առաւել յեկեղեցւոջ: Տօնաց:

ԱՆԴԱՄՏԻԱՐԱԿ. ա. Ἀπαίδευτος. Imperitus, indisciplinatus. Ոչ դաստիարակեալ. անկիրթ. անհրահանգ. և Անպայման. Բէրպէէօրդ. *Չի մի բարեգործեն անդաստիարակ իցէ: Զերմութիւն անդաստիարակ. Առ որս. ծա. ծբ:

ԱՆԴԱՏ, ի,ից. ա. Ἀδίκαστος. Non judicatus, indemnatus. Ոչ դատեալ, և ոչ դատելի. զերծ 'ի դատաստանէ. անպարտ. անմեղ. հէօքմ օլունմամըշ' օլունմայանդ. *Դատաւորն անդատ որպէս դատապարտեալ 'ի դատաւորաց. ՃՃ: *Որ կամիցի անդատ և անդատապարտ մնալ, մի դատապարտեսցէ զեղբայրն իւր. Յհ. գաւ: և Ոսկէփոր: *Եթէ արտաքոյ քան զքաղաքն պատուհասի սպանցէ զնա, անդատ լիցի. Եփր. եւ: *Այս թէ աստ անդատ կայցեմք մնայցեմք 'ի գործել զմեղսն, զիարդ ոչ է պարտ երկնչել. Ոսկ. յհ. ա. 3:

Կամ Ոչ քննեալ. անծանօթ. անյայտ. *Զի մի և երևելիդ նիւթականութի քումդ էութեան մնասցէ փոխման անդատ եղեցի. Նար. խը: (Ի նոյն միտս մարթի բերել և որ 'ի կա:)

ԱՆԴԱՏ. Ոչ քննօղ և ոչ դատօղ ըստ օրինի. անիրաւ. ադալէթսիզ, դէֆատէր. Ἀθέμιστος. Injustus. *Ի կիկղոպայց երկիրն' յանօրինաց, յանդատից հասաք. Փիլ. նխ. բ: *Դատաւորն անդատ զդատաւորաց դատաւորն 'ի գերեզմանի թողու. ՃՃ: *Զանդատ առեյլութիւնն: Զանդատ քո ոգի մեծացուցանես, թէ փորձեա զիս աէր. Նար. խէ. կա:

ԱՆԴԱՏԱՊԱՐՏ, ի, ից. ա. Ἀκατάκριτος. Indemnis, irreprehensibilis. Զոր չէ օրէն դատապարտել. անպարտ. անմեղ. և անբասիր. անպարսաւ. անարատ. հէօքմ օլունմաղ, թաղիր օլունմաղ, աղլըոադ. *Զանդատապարտ խրոկ զդատապարտ վարեալք. Յհ. կբ: *Եւ զմեզ անդատապարտ պահեա' 'ի քահանայագործութեան. Պրք: *Անդատապարտ մնաց 'ի կանոնական հրամանաց. Վրք հց. բ: *Իբրև զքո անդատապարտ գաղափար: Նար. խէ: *Ա՛յլ դատապարտելոցն, և այլ անդատապարտից վայելէ ժուժկալութի. Կլիմաք:

Ուր չիք դատապարտութի. ազատ. պարզերես. *Անդատապարտ երանութիւն: Անդատապարտ համարձակութի. Նար. ծա. և կասս:

ԱՆԴԱՏԱՊԱՐՏԱԲԱՐ. ն. Ἀκατακρίτως. Sine damnatione. *Բաշխեա ինձ առ 'ի միջնոյն կարգ անդատապարտաբար ներդործեցելոց. Դիոն. եկ. է:

ԱՆԴԱՏԱՊԱՐՏԱԿԱՆ. ԱՆԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԼ. ԱՆԴԱՏԱՊԱՐՏԵԼԻ. } Տ. ԱՆԴԱՏԱՊԱՐՏ. *Անդատապարտական մարմին. Աստղ. գ. 21: *Ոմանք 'ի դատապարտելոցն այնոցիկ անդատապարտելոյն (կամ իբր անդատապարտելւոյն, լեալ) Վրք հց. գ: *Գնեաց 'ի ծառայութէ մեղաց յանդատապարտելի ազատութի. Խոր. հռիփս: *Առանց կշտամբանաց և անդատապարտելիք լեալ. Խոսր:

ԱՆԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անդատապարտ և անպարտ վիճակ. արդարութի. *Եղիցի սա ամենեցուն մեզ մերձեցելոցս յանդատապարտութի. Պրգ:

ԱՆԴԱՏԱՍՏԱՆ. ա. ն. Անիրաւ' ինչ կամ որ. և Առանց իրաւանց դատաստանի. յանիրաւի. նահագ. *Անդատաստան է իշխանաց հարկել (այնպէս) զհաւատացեալս: Անդատաստան է փոխել (զլաւն). Մխ. դփ: *Եթէ անդատաստան է, զերկիրն աւերէ. Ոսկէփոր: *Անդատաստան ոչ մերժեաց. Վրդն. ող:

ԱՆԴԱՐՁ, ի, ից. ա. Ἀμετανόητος. Animum mutare nescius, impoenitens. որ և ԱՆԴԱՌՆԱԼԻ. Անզեղջ. յամառ. անփոփոխ 'ի չարեաց. դէօքէ չէհօղ. փէօնմէզ, փէօնմէյէն, թէօվպէօրդ. *Վասն չզղջելոցն և անդարձից պաղատեսցի: Զկիրս աստ և զանդարձիցն անդ պահանջէ վրէժս մորդաւէր ած առ ապաշխարողս, և բարկանայ անդարձից. Ոսկ. մրբ. ե. էօ: *Ի կշտամբանս չարագործաց և անդարձիցն առ ած. Եփր. խոսք: *Անդարձք 'ի մեղաց. Համամ. առկ: *Անդարձիցն 'ի մեղաց. Գր. երէց: *Ի խստասրտուէ անդարձիցն. Սարկ. քհ: *Անդարձ խաչօղքն և յուդա. Տօնակ: *Խրատէ բարկութբն զանդարձսն. Յճխ. բ: *Գովեցաւ անառակ որդին առ անդարձիս ուխտադրնցուն. Նար. գ: *Անդարձ ամբարշտութի. Եղիշ. դ: *Անդարձ խոստովանութի մեղաց. Յհ. իմ: *Զանդարձսն (մնացեալս) 'ի չարիս. Երզն. մթե:

ԱՆԴԱՐՁ. ա. ն. Ուստի չիք դառնալ. և Առանց յետս դառնալոյ. կէրի փէօնմէլէդ, փէօնմէյէրէք. *Ընդ ճանապարհ անդարձ գնացից (յն. յորմէ ոչ դարձայց). Յոբ. ժզ. 21: *Անդարձ ստարութի, կամ ուղևորութի, որոշումն. Եղիշ. բ: Լաստ. ժ: Նար. զ: *Անդարձ տարագրեալ: Անդարձս վտարեցայ. Նար: *Ստարութիւն է' թողուլն անդարձ զորս 'ի հայրենիսն. Կլիմաք: *Տարեալ ուրեք յերկիր օտար և անդարձ անցուցէք զնոսա. Փարպ:

Կամ Անփոփոխ. *Անդարձ վճռավ: Գիր առնեն անդարձ. Ղ. առ մ: Մխ. դփ:

ԱՆԴԱՐՁ. գ. որ և ԱՆԴԱՐՁԱԳԻՐ. պրս. էնփէրդ, էնփէրէդ. Διαθήκη. Testamentum. կտակ. գիր կտակի. վասիյէթ նամէ. *Սահակ կաթողիկոս գրեալ զկերբերեան բանից իւրոց յանդարձի առ զօ-

բազմարն խամայէլի . Ղեւոնդ . Է : *Վասն անդարձ առնելոյ : Անդարձ առնէ . և քահանայն գրէ 'ի թղթին զքան անդարձի նորա . Կանոն : Ն Երզն . խր : *Անդարձ է ասեն, և հաստատուն զինի մահու է կապն : Փոխեցաւ խաստովանութիւն, և անդարձիւ ըստ արժանւոյն : Եւ անդարձն անկրկնելի կոչի ստուգաբանութեամբ . Վրդն . պղմ : *Զայս անդարձ արարեալ էր նորա 'ի ժամ մահուանն . Ոսկի :

ԱՆԴԱՐՁԱԲԱՐ . մ . 'Ανεπιστρόφως . Առանց յետս դառնալոյ . *Անիւք յառաջ կոյս անդարձաբար և անխոտորապէս գնալով : Անդարձաբար անշարժ կալեալ . Դիոն . յորմէ և Ը . հրեշտ :

ԱՆԴԱՐՁԱԳԻՐ, գրոյ . գ . Անդարձ . կտակ . գիր կտակի . *Տայ անդարձագրով զհայրենիսն իւր 'ի վանսն . Վրդն . պղմ :

ԱՆԴԱՐՁԱԿԱՆ . Տ . ԱՆԴԱՐՁ . ա . և գ . *Նա գրեաց կտակ մահու . և տէր մեր գրեաց բանս խրատու և անդարձական 'ի պատուէր աշակերտացն . Կեչառ . յաղէփ :

ԱՆԴԱՐՁԱՆԻ, նւոյ . գ . Անդարձք, այսինքն կտակք . *Անդ առէ (յո) աշակերտացն՝ ըղձրաշալի անդարձանին . Մագ . ճանաչ :

ԱՆԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ . գ . 'Αμετανοήσις . Impoenitentia . Անդարձն գոլ . անզղջութիւն . խստասրտութիւն . պնդութիւն . Բէօղէօխրղլմփ . *Զկնի կախարդութեան մոլորեալ են անդարձութեամբ . Եղիշ : *Գնացին անդարձութեամբ 'ի խաւարն արտաքին . Փարպ : *Մի տրտմեցուցանէր զարարիչս անդարձութեամբ . Սրգ : *Ոչ եթէ անգիտանալով զնոցա անդարձութիւն : Ցուցանէ զյանդգնութիւն նորա անդարձութեան . Նանայ : *Տեսեալ յանդարձութեան զաւրս մարդկան . Սարկ . լուծ : *Ագռաւացեալ հոգւոց անժուժկալ, դիակամբք յղփացեալ անդարձութեամբ . Տօնակ :

ԱՆԴԱՐՄԱՆ . ա . Որ չէ դարմանեալ . յետնեալ 'ի դարմանոյ . անխնամ . ոչ մշակեալ . *Խնամք արարչին ոչ թողլին անդարման զարարածս իւր . Ցձր . Բ : *Մի անդարման լիցի տագնապեալն . Նար . ՅԷ : *Եթող զայգին՝ անգործ և անդարման . Մծբ . ԺԷ : *Իջանէր յանկարգ և յանդարման տեղիս գողթան . Կորիւն :

ԱՆԴԱՒԱՃԱՆ . ա . Ոչ դաւաճանեալ . անպատիր . հիլէսիզ . *Անդաւաճան մնաց 'ի նորա պատրանացն . Լմբ . ող :

ԱՆԴԱՒԱՃԱՆԵԼԻ . ա . Զոր չէ մարթ դաւաճանել և կապտել . անկապտելի . *Մի մերժեսցի 'ի յոգւոյս անդաւաճանելիդ փրկութի . Նար . ԿԷ : *Անդաւաճանելի գանձարան . ՃԺ :

ԱՆԴԱՒԱՃԱՆՈՂ, ի, աց . ա . Որ ոչ գիտէ դաւաճանել . անխարդախ . անկեղծ . 'Ακαπήλλευτος . Sincerus . *Անդաւաճանող բարուք հեռազօտեն խուզեն զնա որպէս զգանձ ինչ երկնաւոր . Կիւրղ . գանձ :

ԱՆԴԵԱՅ, գէոյ, ոց կամ եց . ԱՆԴԵԱՅՔ, եայց . կամ (ԱՆԴԻ), դւոյ, ւոց . և դիոյ, ոց . } գ . Βοῦς. Bos, armentum. Գաճառ . արջառ . նախիր . ջոկ զուարակաց և երինջոց . (իբր այն՝ որ ճարակի կամ պահի 'ի վայրս անդոց .) Եղ՝ նօվ, տաւար . օղըր, փաղօր . եբր . պաքար . *Յանդեայ ընթացաւ աբրահամ : Եղէն նորա խաշինք, անդեայք, և էշք : Օրհնեսցէ զանդեայս արջառոց քոց, և զհօտս ոչխարաց քոց, ԵՆ : *Զերամակս ձիոց, և զդաստակս անդէոց, և զհօտս ոչխարաց . Ցհ . կԲ : *Լուաւ զձայն բարբառոյ խաշանց և անդեայց . Մծբ . ծփ : *Հօտք անդէից արօտականաց . Լաստ . ծէ : *Զուարակ մի յանդէոյ : Դասակք անդէոց կամ անդեոց . ԵՆ . 'ի մէ գիրս, և առ այլ մատենագիրս : Գրիչք և զհօլովս ԱՆԴ բառից շփոթեն ընդ ԱՆԴԵԱՅՆ . զոր օրինակ *'ի փշազգեստին անդւոց (այսինքն անդաց) սահման գալարոյ : Ժողովեսցին 'ի պարարտութէ անդիոց : Անդւոց պտղաբերութիւ : Զանդւոցն բարութի . ԵՆ :

ԱՆԴԵԱՐՈՐԴ . Տ . ԱՆԴԻՈՐԴ . Βούκολος . *Անդեարօրդք և հովիւք . Նխա . ԲՆ :

ԱՆԴԵԴԵՒ . և ԱՆԴԵԴԵՒՈՒՆ . } ա . 'Ακράδαντος . Inconcussus, immotus. Որ ոչն դեդևի . անդրդուելի . անշարժ . հաստատուն . Թէփրէնմէզ, հօրէքէթսիզ . *Յօծ փութալով հաստատուն և անդեդև ճանապարհ ուղիղ վարեն . Փիլ . Իմաստ : *Անդեդև մնան որպէս վէմ յերկիր ծովու . Երզն . մթ : *Յանդեդևուն մնաց առեալ մեք կայեցուք ԵՆ . Ցհ . խմ . պօղլ :

ԱՆԴԵՂԱՅ, ի . եց, կամ այց . ԱՆԴԵՂԵԱՅ, եայց կամ զաց . } գ . 'Αντίδοτον, կամ ος . Antidotum, remedium veneni. Դեղթափ . դեղ ընդդէմ թունից կամ ցաւոց . թանզէհիր, թանզէհր, Բիրէտ . *Զթոյնս մեղացն միշտ անդեղայ քոն մահուն բժշկէ : Անդեղայ՝ մահարար դեղոց, կամ մահու : Խղճի մնաց մերոց անդեղայ . Լմբ . ող . և պտրգ : *Ի թիւնաւոր գազանաց և իժից քարբից անդեղայք տեղծան յօգուտ և 'ի փրկութիւն մարդկան . Կոչ . Բ . 19 : *Անդեղայս ողջացուցիչս հոգւոյ . Սրգ . յովհ . Փ : *Իբրև զանդեղեայ սատակիչ մաղձոյ . Սեբեր . Ի : *Իբրև զանդեղեայ եւ զաւազանն . Ոսկ . ծիմփ : *Անդեղեայ 'ի ղուր հարկելոցս . Լմբ . ող : *Մատուցանէին նմա թիւրակէս և անդեղեայս վասն ապրելոյ . Բուզ . Է . 26 : *Ի ձեռն բազում անդեղեաց միաւորելոց առնուլ նկրգործեն զբժշկութի քան միով . Մխ . այար :

ԱՆԴԵՄ, եցի . ն . Մշակել զանդ, կամ զերկիր . *Ունէր սակաւ բանջարս, և զայն ես խլեաց և ցնդեաց . . . այլ թէ համբերել ոչ կարիցէ, այլ անդիցէ (կամ անդէ) ևս կրկին . Վրք հց . Է :

ԱՆԴԵՐՁԱԳԵՏ, ի, աց . գ . Պաշտօն և հրամանատարութիւն ինչ 'ի դդրան պարսից՝ մանաւանդ 'ի կարգի մոգուց . մոգպետ . *Զմոգաց անդերձապետն . Բուզ . Դ . 45 . 47 : *Մոզան անդերձապետ . Եղիշ . Է : և փարպ :

ԱՆԴԵՒ . ա . Ազատ 'ի դիւէ . ոչ դիւահարեալ . դէւ լաանէյօղ . ճինսիզ . *Ո՞ դք 'ի կախարդաց անցաւ և անդև և անմահ իցէ . Եղնիկ :

ԱՆԴԻՄ . ա . Որ ոչ ցուցանէ զորոշեալ դէմ ըստ քերականաց . *Անդէմ և անտեղի է անուն . Երզն . քեր :

ԱՆԴԷՆ . մ . Անդ . 'ի նմին վայրի . 'ի յիշատակեալ տեղւոջ . հէն փէղը, նոյն փէղը . անտէ, օրադա, օրանջըխդա . 'Αυτοῦ . Ibi, ibidem . կամ լոկ յօդիւ, ἐν τῷ ԵՆ . *Համբոյ թուեցաւ չիղայի մնալ անդէն : Նստէր անդէն 'ի տան : Այլ էր անդէն 'ի տեղւոջն ԵՆ . (յն . լոկ, 'ի տանն, 'ի տեղւոջն) : *Անդէն 'ի քաղաքին արգելուլ : Անդէն շուրջ զքաղաքաւն էին . Ագաթ : *Էին անդէն 'ի կարաւանին . Եղիշ . Բ : *Անդէն զայն տեղեաց . Փարպ : *Որ սատէն անդասնեալ եմ, և անդէն ('ի համդերձեալն) խայտառակեալ . Նար . ԿԲ :

ԱՆԴԷՆ, ԱՆԴԷՆ ԻՍԿ . ԱՆԴԷՆ ԵՒ ԱՆԴ, ԱՆԴԷՆ ԱՌ ՆՄԻՆ, ԱՆԴԷՆ ՎԱՂՎԱՂԱԿԻ . մ . ԵՆ . 'Εξαῦτης, εὐθύς, αὐτίκα. Statim, illico, mox, continuo. Նոյն հետայն, վաղվաղակի . նոյն ժամայն . իսկ և իսկ . անյապաղ . զոյգ ընդ . համայն . խօլոյն, նոյն աթէն . հէմէն, Փիլհալ, օլ վագ, հէմանդէմ . *Եւ ահա անդէն երեք արք եկին : Անդէն առեալ զօրականս՝ գնացեալ . Գծ . ԺԱ . 11 : ԺԲ . 32 : *Անդէն գիշերայն ընթացեալ : Անդէն 'ի նմին գիշերի եկին հասին . Ագաթ : *Թէ սխալեսցի, անդէն մեռանի : Խաճապեալք՝ անդէն 'ի փախուստ դառնային . Պիտ : *Բարկանի, և անդէն սաստիս . Նար . ՀԱ : *Աղգի ևս յերկրէ 'ի վեր բուսեալ՝ և անդէն առ կատարեալ գեղեցկութիւն հասեալ . Նխա . կաղմ : *Անդէն իսկ 'ի ծնանելն : Անդէն իսկ սկսանին . Պիտ : *Անդէն իսկ վաղվաղակի թողուն զհայրն իւրեանց : Ո՛չ անդէն և անդ յանկարծակի . Ագաթ : *Անդէն և անդ ծանեան . Փարպ : *Անդէն և անդ իսկ վտանգեալ : Անդէն և անդ վաղվաղակի սատակեալ լինէր . Պիտ : *Եւ այս ամենայն անդէն և անդ առ նորուն ծնընդեամբն : Անդէն և անդ իբրև եւ 'ի տաճարն մտանէ, բժշկեաց զնոյն . Ոսկ . յհ : *Հարազատ և սիրելի որդի ստացեալ զսա միայն, անդէն առ նմին ունէր և զխօս զորովանացն . Փիլ . իմաստ : *Անդէն վաղվաղակի պատուհաս 'ի մերոյ հասանէր . Ագաթ : *Անդէն առանց միոյ վաղվաղակի երկրայնուն պատահեսցէ . Պիտ : *Անդէն յանկարծակի պարտաւորեալ մոռանիցես . Ագաթ : *Անդէն առձեռն պատրաստ՝ 'ի գործն յաջորդի . Պիտ : *Անդէն խնկոյն՝ այսր անդր տարաբերի . Նար . ԿԲ :

Կամ իբր Անդստին . 'ի սկզբանէ . 'ի բնէ, կանխաւ . *Որ և անդէն իսկ 'ի նախնումն . Պորփ : *Անդէն 'ի սկզբանն ընծայեցոյց՝ զոր յետ անցելոյ յաւիտենից կատարեաց : Անդէն իսկ անթուելի, անդէն ժառանգն, և ոչ եկամուտ որդ . Ագաթ :

Կամ 'ի սկզբան անդ . արդէն . առաջնոց . հէման ովէրվէն . ἐκ Προοιμίων. Initio. *Ոչ կամի անդէն սատակուն 'ի գիմ հարկանել, այլ առ սակաւ սակաւ անձնցեալ լեռնանայ . Ոսկ . Բ . կոր :

Կամ իբր Անդրէն . վերստին . էյնէ, Բէքրար . *Դառնալոյ իսկ մեզ անդէն անվտանգ եմ . Փարպ : *Ճաշակեաց վիճաւորութի, և արգել անդէն տարակուսանօք : Արշաւէ, և անդէն նահանջի . Մխ . մեանց պատահին, և անդէն զրկի . Նար . ՀԷ . և Ծբ : Իսկ Փիլ . *Անդէն և անդ զգանիւք եկեալ երևէր », յն . նոյնաբանութի էր, կամ կրկնութի բանի . Ταυτολογία. Repetitio dictorum.

ԱՆԴԻՈՐԴ . ի, աց . գ . գրի և ԱՆԴԵԱՐԴ, ԱՆԴԻՈՐԴ, ԱՆԴԻՈՐԴ . Βούκολος. Bubulcus . Հովիւ և պահապան անդեայց . եղնարած . նախիր սրծօղ . օղըր չօպանը . *Հովիւ և անդէորդ յարմարեցուցանեն փողս . Ածաբ . նոր կիր : *Ի հովուաց և յանդէորդաց : Զորդի հովուաց և զանդէորդաց . Խոր . Բ . 34 . 35 : *Անդէորդաց է տարաժամ ճաշակել . Երզն . մթ :

ԱՆԴԻՈՐԴՈՒԹԻՒՆ . գ . Հովուութի անդէոց . օղըր չօպանլըղը . *Ամենայն յանդէորդութեան ընդ ցլու զգօրէր . Ե... փր . Ա :

ԱՆԴԻԳ . ա . Որ չէ 'ի դէպ . տարադէպ . անյարմար . անտեղի . անպատշաճ . անվայելուչ . տարաժամ . անհոգի , ան-

քօրեւ. ֆնաօխդէնօէդ, պէէ. 'Ακαιρος, ἀσύμφορος, ἀσύμβατος, եւն. Intempestivus, inconveniens. եւն. *Դու ես պատճառ նորա կորստեանն 'ի ձեռն անպարտ ժամ և անդէպ սատանութեան.. Ցորժամ անդէպ, և յորժամ զդէպն ինչ խնդրեսցեն.. Ո՛չ եթէ բարկանալն ինչ անօրէնութիւն իցէ, այլ յանդէպն ժամանակի: Զանդէպ մեծութիւն 'ի բաց կացուցեալ. Ոսկ. եփե. Ա. յն: *Այսպէս բազկացուցանես զանդէպ բնութիւնն. Պիտ: *Դէպ ժամանակ այժմու կեանքս, և անդէպ՝ հանդերձեալքն. Խոսր: *Զանդէպ քաջութիւն. Նար. խէ: *Ոչ անդէպս ցուցանէր. Լաստ. ժէ: *Հասարակ անդէպ բանին: Լուծ անդէպ բանից. Ոսկիփոր: *Լուծեալ մի առ 'ի դիպէպն ախորժելով ընթեր' են 'ի ցաւս: Անդէպ խորհրդոց. Մանդ. ծէ: և է: *Աւելի (է) ձեռն և անդէպ' այլ մարդկան կոչմանց. փարպ:

ԱՆԴԷՊ. ՅԱՆԴԷՊՍ. մ. Ո՛չ 'ի դէպ. առանդէպ գիշերոյ. առանդէպ կարգի. բառ յն. առի, առանդէպ նպատակի կամ բանի կամ գործի. առարժամ, եւն. *Ո՛չ վայրապար և անդէպ գովեալ. Փիլ. Ի-նքոփ: *Նա յանձնելով տառապեալս, և զու անդէպն առնելով. Ոսկ. մ. ա. 20: *Պատշաճ են ցանուցանել և զնախելոյն յանդէպ ընթեր. Եփր. գն: *Ցանդէպն առնել ընթեր. Խոս. փր. ա: *Անդէպ կերակուր. Մի. աւոխ: *Պահելն վարել, յանդէպ վարել խածելով: Անդէպս ինչ պաշտելոյ. Ոսկ. մտ: *Երեալ շրջէր (զառիթ) 'ի վերայ ամենայն, յանդէպ ատեանէր. Կոչ. Ժ:

ԱՆԴԷՔ, ելց. գ. Կրկին բառ, որպէս Ընդ եղեալքն, հանդերձեալքն. ամ ԱՆԴ, ա: 'Իւ ծնաք զանդ էիցն աստուածաբանութեան. Նար. ծբ:

ԱՆԴԺՆԴԻԿ, ի, աց. ա. Ոչ այնչափ դժնդակ. ոչ կարի չար. *Դժնդակք այսպէս, թէպէտև յանդժնդակացն. Աձան. խօսք. (Թարգմանեն մեր ընթեռնուլ, Καίπερ ἀδεινῶν. իսկ այլք ընթեռնուն, καὶ παρὰ δεινῶν, և առնուլ զան զդժնդակս):

ԱՆԴԺՈՒԱՐԱՆԱԼԻ. ա. Ոչ այնչափ դժուարելի. անձանձրանալի. 'Ανεπαχθέστερος. Minus odiosus. *Անդժուարանալի առնէր (լուծոյ) զծանրութիւնն. Ոսկ. յհ. ա. 38:

ԱՆԴԺՈՒԱՐԻՆ. ա. Նոյն ընդ վ. իբր Ընդժխեմ. անձանձրալի. 'Ανεπαχθής. Non molestus. *Իւ զու գիտեմ ինձ առանդ զանդժուարին իմաստութեան առ-առաքելոյն. Ոսկ. յհ. ա. 28:

ԱՆԴԺՐԵԼԻ. Տ. ԱՆԴՐԺԵԼԻ.

ԱՆԴԻ, գաղ կամ գիւղ, ոց. Տ. ԱՆԴՆԱՑ, և ԱՆԴ,

ԱՆԴԻ. մ. ա. Տ. ԱՆՑԻ:

ԱՆԴԻԼԻՓՍ. գ. Բառ յն. 'Αντίληψις. Առնուլ, և առնել. ձեռնտու. օգնականութիւն. *Մոյծ առաջի հօր, և անդիլիփսիս ('ի լատին) և վճռօղ լեզի. Լմբ. պտրգ:

ԱՆԴԻՄԱՏԱՐԶ. ա. Որ ոչն գիտնաւ գործել. անհնարաւոր. դէմ չիկեցող. *Անգիտացեալ իբր առաջնոյն. Ցտ որդի: *Ընդդիմութեան անդիմադարձ. Փիլ. աստ. (որ հօգի է 'ի յոլովոցն):

ԱՆԴԻՄԱՀԱՐ. ա. Որում չէ մարդ 'ի դէմ հարկանել. բռնան. անժխեմալի. որոյն դէմ չի դրոսնիր. Գօրլէ գօնմօղ. *Հզօր զանդիմահարսն. Լամբ. ժը:

ԱՆԴԻՄԱՀԱՐԵԼԻ. ա. որ և ԱՆԴԻ-ԴԻՄԱՃԱՌԵԼԻ. Որում չէ մարթ ընդդէմ ինչ առնել. որոյն դէմ չիխօսուիր. Գօրլէ օէօյլէնմէզ. *Առաքելացուցանն է հասարակութեան, և անդիմաճառելի (կամ անընդդիմաճառելի). Անյ. պորփ:

ԱՆԴԻՈՐԴ. որ գրի և ԱՆԴԻՈՐԴ, ԱՆԴԻԻՈՐԴ. Տ. ԱՆԴԷՈՐԴ. *Հովուաց և անդիորդաց. Զքր. կթ. ծն: *Մանուկ էր մնեալ 'ի լերին յոմանց յանդիորդաց. Եւս. քր. ա: *Ոչ վայրապար և այն առի, թէ անդիորդաց ունէին միայն խորհրդոյ՝ արքայութեան դասակք, և հօրանք՝ այծարածաց, և հօտքն՝ հովուաց: Յառաջախոհ լինի մարդ՝ որդւոց, և անդւորդ՝ խաշանց. Փիլ. ւնա: և Ներ. ա:

ԱՆԴԻՊԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԴԷՊ. մ. *Ոչ վասն փառացն քնի, այլ յոլովակի անդիպաբար ընդդէմ նորա գանդաչողին. Պրպմ. ւէ. (մի ձ. անդէպաբար. յն. անօրբաբար):

ԱՆԴԻՏԵԼ. Տ. ԱՆՏԵՍ ԱՌՆԵԼ. *Զանց առնել, անդիտել ակամբ. Վրք հց. ծէ:

ԱՆԴԻՒՐ. ա. որ և } ա. Որ չէ դիւրին,

ԱՆԴԻՒՐԱԿԱՆ. } այլ՝ նեղիչ. չուռուքնօղ, ոմր որ հանգիստ չկայ. *Քացախ վիրի անօգուտ է. քացախ անուանէ զանդիւր և զհեին վարս Թշնամւոյն. Համամ. առակ: *Օդ գառնաչունչ ... յանդիւրական վայրին. Ղ. փող:

ԱՆԴԻՔՐԻՍՏՈՍ. գ. Բառ յն. Տ. ՆԵՌՆ. *Անգիքրիստոս, ներուն. Հին բռ:

ԱՆԴԼԱԿԻ. Տ. ԱՆԴՈՒԼ. մ. *Անդլակի փառաւորեն զէականն ած. Թէոդոր. մայրգ: *Անդլակի յարակացոյց 'ի քարոզ ճշմարտութեան՝ բան տեառնացն. Յհ. ոսկ. յհ:

ԱՆԴԼԱՆԴԱԿԱՆ. ա. որ և ԱԴԼԱՆԴԱԿԱՆ, ԱՏՂԱՍԱԿԱՆ. Տ. 'ի բռ. յակ. ան. ԱՏՂԱՍ: 'Ατλαντικός. Atlanticus. *Անդլանդական անուանեալ ծովն շրջահոսեալ: Կոչեալ զայս ինչ տնէզերս առ այն ծով անդլանդական: Ծով այն, որ արտաքոյ բնակութեան, անդլանդական լինի կոչեալ, և այս՝ որ շուրջ զմեօք հոսեալ, ովկիանոս. Արիստ. ծ:

ԱՆԴԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Անդուլ և անդադարելի գոլն. անհանդարտութիւն. անհամբերութիւն. դադար չլինելն. տադըրսըզ-լըգ. *Զանդլութիւն կանանց ոչ դք զօրէր ցածուցանել. Փարպ:

ԱՆԴՂՈՐԴԵԼԻ. } ա. Որ ոչ դղորդի.

ԱՆԴՂՐԴԵԼԻ. } անդրդուելի. անսասան. անխախտելի. անշարժ. անսոր. գոյն, տէբրէնմէզ. *Անդղորդելի (մնասցէ) հաւատս: Անդղրդելի սիւն. Ճճ: *Տաննեն նշանակք վիմադրական՝ անդղրդելի: Ի նոյն ինքն յեցեալ կայ կանգուն անդղրդելի. Նար. ծբ:

ԱՆԴՆԴԱԲԱԺԻՆ. ա. Բաժանող անդնդոց, այսինքն խորոց ջուրց. *Ծովահերձ անդնդաբաժին ճանապարհն. Ցծակ:

ԱՆԴՆԴԱԲՆԱԿ. ա. Բնակեալ յանդունդս կամ 'ի խորս աներևոյթս. *Որ հալածեալ վանեաց զանդնդաբնակ խաւարն. Զքր. կթ:

ԱՆԴՆԴԱԼԻՐ. ա. մ. Լիր արկեալ մինչև յանդունդս. 'ի խորս յոյժ արկանելով. խիստ խորունկ գնելով. *Անդնդալիր հաստատեաց զհիմունս պատուարին. Խոր. գ. 59:

ԱՆԴՆԴԱԼԻՑ. ա. Որ ինչ լցեալ է զանդունդս կամ զխորս: Իսկ ԱՆԴՆԴԱԼԻՑ ԾՈՎ՝ է համատարած ծով. ովկիանոս. Πέλαγος. Pelagus. *Անդնդալից ալեծուփ ջովլ լի: Փոփոխումն յանհուն անդնդալից ծովէն 'ի նաւահանգիստ: Հասարակ անդնդային ծովուն զլայնութիւն. Ոսկ. չն. ի եօ:

ԱՆԴՆԴԱԽՈՐ. ա. Խոր իբրև զանդունդս. յոյժ խորին. ձէհ փէրին. *Անդընդախոր ձոր. Ղար: Վրդն. լգ:

ԱՆԴՆԴԱԽՈՐՔ. գ. Անդնդային խորք. կամ Բնակիչք անդնդոց. *Ցանդնդունդս անցուցանէր ազգս, զի զանդնդախորոց մոլորութիւն 'ի վեր բերել մարթասցէ. Ոսկ. բ. կոր:

ԱՆԴՆԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. որ և ԱՆԴՆԴԱՑԻՆ. Βύθιος, ἄβυσσος. Profundus; fundo carens. Սեպհական անդնդոց. խորին յոյժ. անյատակ. համատարած, և գաղտնի. և Դժոխային. փէրին տէ փիպոիղ. *Իջեալ 'ի բարձանց 'ի խորութիւն անդնդական ծովուցն. Ագաթ: *Զայն ծովն զանդընդականն, որ շուրջ պատեալ է զերկրաւ. (այսպէս գրի յոմանց և յԱրիստ. ծ. փոխանակ գրելոյ Անդլանդական). Լմբ. ող. ծգ: *Անդնդական գթութեամբ բանալ զխորհուրդ առուրս. Վանակ. փարէմփ: *Անկեալ 'ի վիհս գայթութեան մեղաց՝ անդնդականաց ապականութեանց: Զանդնդականաց գործոց խաստովանեալ իցէ 'ի յականջս իմ արդար ժամանակաց. Նար. իէ. խէ:

ԱՆԴՆԴԱԿՈՒԼ. ա. Կլանօղ իբրև զանդունդս. կամ կլեալ իբր յանդունդս. *Վերացո յանդնդակուլ վհէ խորոցս: Անդնդակուլ կենցաղոյս: Զխաւարին անդընդակուլ չօշափեցի. Բէնիկ:

ԱՆԴՆԴԱՀԵՐՁ. ա. Որ հերձանէ զանդունդս, կամ պատառէ զխորս, և ընդ իւրն. *Անդնդահերձ հեղեղ. Սկևռ. ող:

ԱՆԴՆԴԱՀՈԾ. ա. Հոծեալ իբրև զանդունդս. ծովացեալ. *Մի արծարծեր զգառնութիւն գեհեննին իմով անդնդահոծ չարաւուս (մեղաց՝ իբր նաւթիւ). Բէնիկ:

ԱՆԴՆԴԱՁԻԳ. ա. Մինչև յանդունդս ձգեալ, կամ յանդնդոց 'ի վեր ձգեալ. *Զհեղեղածուփ անդնդաձիգ սահանացն. Արծր. Դ. 11:

ԱՆԴՆԴԱՂՈՒՂԱԿ. ա. Որ լուղէ յանդունդս. ծովային. *Ցանդնդաղուղակ կայտառին կեռեաց կորզեալ զատերին. Արծր. Է. 3:

ԱՆԴՆԴԱՄԱԾ. ա. Մածեալ զանդընդովք. պատեալ զխորովք ծովու. *Դիմեցի առ անդնդամած խաւարն. Բէնիկ:

ԱՆԴՆԴԱՑԵՂՑ. ա. Անդնդական. անդնդային. խորին յոյժ. անբաւ. *Նաև ծով անդնդայեղց խորութեամբ բազմազան կերակրելն լուղակացն անձնցմամբ. Պիտ:

ԱՆԴՆԴԱՑԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Անդընդական. որ է 'ի խորս ջուրց. ծովային. խորին. և Դժոխային. Βύθιος. *Կործորդելոյն անդնդային. Փիլ. նխ. Բ: *Զվիշապն անդնդային. Ղար: *Զանդնդային խորսն պատառեցեր. Ճղ: *Անդնդային մղեգին ալեացն. Ագաթ: *Անդնդային ծփանացն. Պիտ: *Ոչ յանդնդային գնացսն (ծովու) յաւում ընչելոյն առաքեն. Նիւս. եբգ: *Անդնդային տանջանքն 'ի վերայերեն. Ղար: *Ցանհնարին գրի անդնդային. Ագաթ: *Ի խորս մեղաց անդնդային: Զանկեալս 'ի մեղս անդնդային. Ցտ որդի: *Երկնային էի վերինային, և այժմ անդընդային: Ցաղթեաց անդնդոց և անդնդայնոց. Նար. կէ. և առաք:

ԱՆԴՆԴԱՇԱՐԺ. ա. Որ շարժէ զանդունդս, և զխորս երկրի. *Անդնդաշարժ վիզափոխանք ներքնագոյն խորոցն ('ի սասանութեան երկրի). Արծր. Դ. 4: *Անդընդ-

դաշտաց գոչումն (յերկին) փողոյն. Եփր. խոստ.:

ԱՆԴՆԴԱՁՈՒ. ա. Ծովաչու. և Որ ինչ լինի չուելով ընդ խորս. *Ծովամուխ անդնդաչու ձանապարհով չարչարեալք. Վրդն. եբգ.:

ԱՆԴՆԴԱՊԵՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական պետի անդնդոց կամ ծովու, որպիսի է լեւիաթան, և սատանայ. *Խաղալ անդնդապետականաւն ծովականաց սատանայ ընդ մերասեր աղգականութեան. Նար. ծբ.:

ԱՆԴՆԴԱՊՏՈՅՏ. ա. Պտուտեալ յանդունդս ծովու. անդնդային. *Անդնդապտոյտ ալեաց, կամ կուտակմանց. Ագաթ.: և Արծր.: *Յանդնդապտոյտ յորձանս ծովու. ՃՃ.: *Անդնդապտոյտ կորստեամբ սատակիւր. Անան. էկ.: *Անդնդապտոյտ լինելոյ բոլոր շնչականաց. Յհ. կբ.: *Ի մէջ անդնդապտոյտ ջրեղէն լերանց: Անդրնդապտոյտ խորոցն հերձիչ. Տօնակ.: *Նաւաւութեն անդնդապտոյտ կենցաղոյս. Բէնէկ.:

ԱՆԴՆԴԱՍՈՅԶ. ա. Սուզեալ յանդունդս. ծովահեղձ. *Եգիպտացին անդնդասոյզ լինէր. Նիսս. կոււ.: *Հոյլք խաւարային անդնդասոյզ այսոցն. Անան. էկ.: *Անդնդասոյզ կորստեամբ բառնալ. Պիտ.: *Անդնդասոյզ կործանին. Շար.:

ԱՆԴՆԴԱՎԻԺԱԿ. ա. Վիժեալ կամ վիժմամբ յանդունդս. *Անդնդավիժակ ընկղմելութբ. ՃՃ.:

ԱՆԴՆԴԱՓԱԿ. ա. Շուրջ փակեալ անդնդովք. խոր և անհուն. *Ի ձեռն նշանի խաչին ծովն անդնդափակ բաժանէր. Ամ. խլ.:

ԱՆԴՆԴԱՓՈՍ. ա. Որ ունի զփոս կամ զվիրամ խորին, և զանդունդս ծովու. *Հատանէր 'ի բուն բնակութե անդնդափոս քաղաքին' կոստանդնուպօլսի. Նար. խլ.:

ԱՆԴՆԴԱՔԱԿ. ա. Քակիչ անդնդոց. բացող խորոց. և Քակեալ բացեալ իբրև զանդունդս. *Ի սահմանաբաց և յանդրնդաքակ վրդովմանցն: Իբրև զալիս ծովու ուժգին գոչելով անդրնդաքակ յուղմամբ: Դունակ կորխային բանակին յանդնդաքակ սուրսան զգնակութեան արարին. Արծր. ա. 1: Ե. 5: Դ. 4:

ԱՆԴՆԴԵՀԱՊԵՏ. գ. Իբր Անդնդապետ. գեհապետ անդնդոց գժոխոց: Երդն. փէր: Յովհ. Դևք:

ԱՆԴՆԵԼԻ. մ. Ոչ 'ի բաց դնելի. առանց 'ի բաց դնելոյ. *Իւրաքանչիւր' սուտեր... անդնելի յաղդերն հաստատեալ է. Նար. եբգ.:

ԱՆԴՈՀ. գ. պրս. էնտիւհ. հոգ. վարանք. տխրութ. Թասա. յորմէ ԱՆԴՈՀԱԿԱՆ, ԱՆԴՈՀԻՄ: Իսկ Ոսկ. յհ. Ե. 10. *Յայսմ քաղաքի' մեծ և հոյակապ, և անդոհ, և թագաւորական ", թէպէտև մարթ էր իմանալ' բազմահոգ, այլ առաւել երևի ընթեռնուլ ԱՆԴ' ՈՒՐ. զի և յն. է' էնթա. 'Ενθα. այսինքն ասա, անդ, ուր:

ԱՆԴՈՀԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Վարանական. տառապանելի. վրդովիչ. տխրական. Տրտմութ էէրօղ, ղուի յգօղ. փէօփէօէէլի, Թասալը. *Նրաւք այնպիսեացն' անդոհականք և զարհուրեցուցիչք. Սարգ.: *Զարհուրի տեսանելով ձևս անդոհականս. Մագ.:

ԱՆԴՈՀԻՄ. եցայ. յ. Վարանիլ. տագնապիլ. նեղիլ. դողալ. տխրիլ, տէրտլընէփէլ. գասավէլի էլմէք, տըլի խաթ օլմագ. *Յորժամ երագ տեսանես, և անդոհիս. Ախտարք: *Ա'ռ առկաւ մի ըմպելի կամ շաքար, որ լեարդդ չանդոհի (կամ չանհատի). Ոսկիփոր:

ԱՆԴՈՂԴՈՋ, ի, ից. ա. 'Ατρεμής. Intremulus. Որ ոչն դողդոջէ. անսասան. անշարժ. անխռով. անդորրական. անփոփոխ. տուր տէփրէնմէզ' Բէղլայիւր պօւլմազ. *Աննիւթիւք և անդողդոջիւք աչօք 'ի նմանէ ընկալեալ. Դիոն. երկն.: *Յաւիտեան աստեմք զանդողդոջն զայն և համանդամայն զկեանան և զանբառն. Մագ. անդ.:

ԱՆԴՈՂԴՈՋ. մ. Առանց դողդոջելոյ. անշարժաբար. հանդարտիկ. *Անդողդոջ խաղաղացեալ 'ի մարմնի զգայութեանց: Քուն է ասա' անդողդոջ խաղաղանալ 'ի մարմնի զգայութեանց. Նիսս. կազմ.: Վահր. երրորդ:

ԱՆԴՈՅԼ. Տ. ԱՆԴՈՒԼ. *Յանդոյլ և անդադար վիճաբանաց. Հց. աբ. կերդ.: Նոյնպէս և Մանդ. կոմ Եփր. աղք. (այլ 'ի լաւ օրինակս, անդուլ):

ԱՆԴՈՅՐՐ, կամ ԱՆԴՈՅՐ. Տ. ԱՆԴՈՐՐ, իբր Ընդարձակ, և ընդարձակութի. *Երկնչիմ, մի գուցէ զանդոյր ձանապարհ գնայցես. Սեբեր. Ծ.: *Ճանապարհ անդոյրր. Յճխ. Դ.: *Ծով մեծ և անդոյրր: Արար անդոյրր նեղութենն. Լմբ. սղ.:

Իսկ Ոսկ. մ. Ա. 15. *Ամենայն գիւրաւ քակել անկանի 'ի վայր, և յանդոյր վախճան կործանի ". իբր անգիւր, դժուարին. որպէս ունի յն.:

ԱՆԴՈՅՐՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԴՈՐՐՈՒԹԻՒՆ. *Ոչ յանդոյրրութեն գոհանալ մարթէին զմայ, և ոչ 'ի նեղութե պաղատել առ նա. Եղիշ. դփ.:

ԱՆԴՈՐՐ. յանդորր, յանդորրու. գ. Տ. ԱՆԴՈՐՐՈՒԹԻՒՆ. և ԴՒՐՈՒԹԻՒՆ. Πλατυσμός, εὐρυχωρία. Dilatatio, latitudo. կենիշլիք. *Ի նեղութե ինձ անդորր արարեր: Անդորր արար առաջի իմոյ: Եհան զիս յանդորր: Լուաւ ինձ յանդորր: Դրանայի ես յանդորրու. Սղ.: *Ի նեղութե և յանդորրու. Յճխ. Ա.: *Յանդորր հանել. Եղիշ. Ե.: *Յայսմ նեղութե գայ վաղըն ջուցն անդորր. Պիտ.: *Արա ինձ անդորր 'ի մեղացս աշխատութեց. Նար. Ձ.: *Չիք անդորր 'ի բերկրեն ընդ երկիր: Անդորր և մխիթարութե եղև: Անդորր և հանգիստ են մեզ ամենայն նեղութիքն: Չէ յանդորր, այլ 'ի մահուն երկիւղէ խռովեալ. Լմբ. սղ.: *Ամենայն ուրեք շարամանեալ լինէին իրողութիքն 'ի նեղութէ և յանդորրու (այսինքն յանդորրէ, յանդորրութենէ). Ոսկ. գծ.:

Կամ որպէս Ընդարձակ. յընդարձակի. յարձակ. 'Ευρύχωρον. Spaciosum, amplum. *Կացուցեր յանդորրու զոտս իմ: Արածեսցէ զնոսա տէր իբրև զգառն յանդորրու: Ի անդորր պարարտութե և յանդորրու. Սղ. Լ. 9: Ովս. Դ. 16: Եզ. Լ. 23: Իսկ Ոսկ. աղաչի. *Յորժամ կառավարն արթուն է, կառացն անդորր է ". յն. կառքն բարւոք վարի:

ԱՆԴՈՐՐ. ա. Πλατύς, εὐρύχωρος. Latus, spaciosus, amplus. Լայն և արձակ. ընդարձակ. գիւր և հանգիստ. կէնիշ, պօլ, ղօլայը. *Այս ծով մեծ և անդորր: Յայժ անդորր են ինձ պատուիրանք քո. Սղ. ՃԴ. 25: ՃԺԸ. 96: *Ի մեծն և յանդորր ծովուն. Վէցօր. Է: *Անդորր եղիցի ինձ բանան բարկութե. Նար. կէ: *Անդորր լինել միայն 'ի զբաղմանց. Լմբ. սղ.: *Անդորր դադար, կամ հանգիստ. Վրք հց: Նար: Լմբ:

ԱՆԴՈՐՐԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԴՈՐՐԱԳԷՍ. *Զի հասուսցես անդորրաբար' յանկոյթ տեղին խաղաղաբար. Շ. այբուբ:

ԱՆԴՈՐՐԱՄԻՏ. ա. Անդորր մտօք. անխռով. *Սէր' անդորրամիտ. Մծբ. ծբ.:

ԱՆԴՈՐՐԱՆԱՄ. ացայ. չ. Ընդարձակիլ տեղւոյ, և ոգւոյ. կէնիշլէնմէք. *Երբեմն բառ նեղ գնայցես 'ի պարտանցս' դարձեալ անդորրացեալ լայնութբ. Արիստ. Ծ: *Անդորրանայր և հանդարտէր. Վրք հց. իդ:

ԱՆԴՈՐՐԱԳԷՍ. մ. որ և ԱՆԴՈՐՐԱԲԱՐ. Ընդարձակապէս. յընդարձակի. յանդորրու. հանդարտեամբ. խաղաղուԹ. 'ի գիւրութե. պօլճա, րահաթճա. *Զոր աչ խարհս ոչ տանի, սա անդորրապէս բառնայ. Գրիգ. 'ի տօնէ: *Անդորրապէս յուսով հանդարտեան զամենեսեան զբգեալ պարարտս. Նար. խլ: *Զի որ հանդերձեալն է գալ երկնաւոր թագաւորն, գնասցէ ընդ ձեզ անդորրապէս. Շ. մթ.:

ԱՆԴՈՐՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Անդորր առնել զոք կամ ուրուք. գիւրել. *Զխորգ ուսուցանես ինձ, Թէ անդորրացոյ աղքատաց. Մծբ. ծբ.:

ԱՆԴՈՐՐԵՄ, եցի. ն. Նոյն ընդ վ. *Զտարակուսեալսն փրկեցէք, և նեղելոց անդորրեցէք. Շ. ոփ. հրէշտ:

Կր. և յ. իբր Անդորրանալ. *Ծովքն ընդարձակեցան անդորրեցան, զի բաւական իցեն ընդունել զայլ ջուրս. Եփր. ծն.: *Զի անդորրեսցի կատարեալ նեղութեանն տարակուսանք. Պիտ.: *Թագաւորութիւս մեր անդորրեսցի յամենայն վրդովմանց: Փափագանօք յուսոյ անդորրեցարուք (կամ անդորրացարուք). ՃՃ: *Զրկեալ 'ի փղշտացւոյն, և ապա անդորրեալ. Նխ. ծն.: *Ամենեցուն բնակչաց աշխարհիս անդորրեալ' յանհոգս և յապահովս լինել. Արծր. Դ. 11.

ԱՆԴՈՐՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Նոյն ընդ վվ. *Ճգնութբ իւրով անդորրեցոյց զմեզ. Մծբ. ծբ.:

ԱՆԴՈՐՐԻՉ. ա. գ. Որ անդորր առնէ. ընդարձակիչ. գիւրիչ. *Եթէ լայնես նեղութեանս, անդորրիչ ես. Նար. հգ: *Նեղութիւնք նորա անդորրիչք են մեր. Եփր. համաբ.: *Անդորրիչ վտանգելոց. Յճխ.: *Աշխատելոց անդորրիչ. Ղևոնդ.: *Անդորրիչ խռովելոց. Նար. ւե:

ԱՆԴՈՐՐՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՆԴՈՐՐ, գ. (լծ. հյ. համայն գիւր. կամ Թ. փոր. ուղղ, փորուլգուղ). 'Ευρυχωρία. Dilatatio. և 'Ευδία. Tranquillitas. Ընդարձակութի տեղւոյ, և ոգւոյ. գիւրութի սրտի. հանգարտութի. խաղաղութի. կէնիշլիք, ռահաթլըք, կէօնիւլ խօշլուղու, րահաթլըգ. *Կոչեաց զանուն նորա անդորրութի. ասէ, զի այժմ ընդարձակեաց մեզ տէր. Ծն. իզ. 22: *Ի նեղութե մեծ անդորրութե մեզ ընդարձակեաց. Նար. ծբ: *Վասն անդորրութե օդոցն' որ եղև նոցա, և հասին 'ի նաւահանգիստ. Անյաղթ. ա: *Բնակեցուցանէ յանդորրութե ազատածին փղածին մեծի լերինն. Խոր. ա. 24: *Մի փոխեսցեն զխաղաղութեն և զանդորրութեն 'ի գառնութե: Անցցուք ընդ անդորրութեն ամենայն, որ կայ և պահէ պահողացն. Յճխ. Է. Ժ: *Անդորրութե կենաց հանգըստեան: Առ վտանգն' անդորրութիւն: Անձինն անդորրութի. Նար.: *Եւ նոցա ընդ հոգևոր խաղաղութեանն և զմտածմանց անդորրութի: Այս անդորրութիւն արար վկայիցն շնորհն և զարդուն խաղաղիկ. Լմբ. սղ. ոզ:

ԱՆԴՈՒԼ. ա. մ. Որ ոչ դուլ. չունող դուլ և դադար. անխոնջ. անհանգստաբար զեղչ 'ի չարժման. և Անդադար. համապազորդ. տատար չանեշօղ. փարմաղ փարմա. *Թուչունք անդուլք. Ասւ. Դ:

*Անդուլ ջնջարկութեամբ անհանգիստ ձեռա_ լով: Անդուլ լինելով զգոյշ և զգերբեկ. Առակ. ի. 7: Գ. 12: *Զանդուլ հոգւոյն զգուշանալ. Խոր. ա. 1: *Զանդուլ հեծեծ ողբոցն: Անդուլ միաձայնութեան ծառայութեան. Յհ. կբ: *Անդուլ խոկալն. խոր: *Անդուլ և անդադար զզբօսանս ... ի վերայ յանձանձել. Յհ. կբ: *Փութով առ ... անդուլ. Ը. այբ ...: *Անդուլ դասիչ: Անդուլ գոչմանց պատա_ մանց: Անդուլ պաշտամունքս. Նար:

ԱՆԴՈՒԼՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՆ_ ԴԼՈՒԹԻՒՆ. Անդուլ գոլ. անհանգստութիւն. ... *Թանձրացոյց անդուլութիւն ... զգօնութեան իւրոյ. Եղիշ. ա:

ԱՆԴՈՒՂԵԿՑՈՒԹԻՒՆ. Կրկին բառ. Անդր կամ վերին ուղեկցութիւն. Տ. ԱՆԴ, ա. Տեսութիւն անդրազգոյն յարաժամութեան, և ... ի վեր ամենայն անդ ուղեկցութիւն. Նոր. ծ:

ԱՆԴՈՒՆԴՔ, դնդոց. գոյն ... ուրեք եղանի ԱՆԴՈՒՆԴ. Ἄβυσσος, βυθός. Abyssus, fundus, profunditas. Խորք. վիհ. իբր անյատակ խորութիւն. ալիք. խորին վայրք. գծակք. որպէս խորք ծովու կամ ջուրց. ծով. փէրէօ փէրինլէյի. *Խաւար 'ի վերայ անդնդոց: Աղբիւրք անդնդոց: Ընկլան յանդունդս իբրև զվէմս: Դողիցեալք 'ի հանգիստ անդնդոց: Յանդունդս ստո_ րերկրեայ: Անդունդք խորոց, ևն: *Եւ զինչ իցէ միջնոր անդնդոցն, այլ ջուրցն բաղադրեալ ծովացեալք. Վեցօր. ա: *Յասա_ նէ և անդր անդընդոց զխելամտութեան անհաս_ ութիւն. Նիւս. բ: *Նշանեալ կայսրն անդ_ գունդ է, և նշանն շարժումն. Գիւտ: *Հա_ նել յատակս անդնդոց. Նար. իէ:

Որպէս խորք երկրի, կամ որ և է իրաց. փէլ. փէլինլի. *Ընդ անդունդս և ընդ բարձունս: Վերին բարձանց, և ստորին անդնդոց. Ագաթ: *Յերկնային ուղղոյն' անդնդոց մանաւանդ. Նար. ծէ: *Վաղեմ_ ... յերկնուստ ... ձեռնոց (զաղաղանզ ...). և առէ անդունդս. զի վայելել իսկ էր ... որ անդունդ չարեաց, յանդնդոց ... սկիզբն առնել. Կոչ. ժ: *Ան_ ... անդունդս անորէնութեան, և անհնարա_ ... խորհրդոցն ... յաւիտենից. Թէոդ:

Որպէս Դժոխք. ձէհէննէմ փիղի. *Ան_ դնդոց ... հրեշտակք ստորին: Յաղ_ թեաց անդնդոց. Նար:

Որպէս Գեհենն. *Լուր 'ի խորոց ան_ դնդոց ... գեհենին. Նար:

ԱՆԴՈՒՌՆ. ա. Ἀπύλωτος, ἀθύρατος. Porta carens, patens, effrenis. Որ չունի դրունս' իբր կամ նմանութեամբ. անփակ. ... յանդուռն. *Անդուռն ... դրօց, և դրունք ուռեն ... դրօց. Առակ. հգ. 3: *Ոչ ամե_ նեցուն առնել անդուռն բերան ... խոր. բ. 79: *Զարտաքոյ բաղձանօք և անդուռն բերանով: Անդուռն ... Ը. ընդհ: Լմբ. սղ: *Զ... և անդուռն լեզուն կապ_ ... Զանխրատ և զանդուռն ... Պղատ. լէ: ... *Անդուռն բերան ու. յն. բարբառել ... ἀθυροστομία.

ԱՆԴՈՒՍՏ. մ. որ և ԱՆՍՏՈՒՍՏ. Ἐκεῖθεν. Inde. Անտի. յայնմ տեղւոջէ, վայ_ րէ. ... անկէ, անդիէն. օրադան, ... *Այլ ոչ անդուստ ... բարբառեցաւ: Անդուստ ... յարգա. Փ. Գ. ա. 9:

Փ. 38: *Անդուստ յուղարկեցին: Ան_ դուստ 'ի հաւատացելոց աշխարհէն: Ան_ դուստ յերուսաղէմէ. Ագաթ: *Ոյք ան_ դուստն եկեալ 'ի խորս նաւէին. Գիտ: *Ան_ դուստ և այսր լսելի լինէր բարբառն. Ոսկ. յհ. ա. 11: *Աստուստ և անդուստ մխա_ նեալ. Նար. իբ:

Կամ Անդստին. 'ի սկզբանէ անտի. յայնմ հետէ. ... *Անդուստ մինչև ցայժմ 'ի նոյնութեան միշտ զաշխարհս պահելով: Անդուստ մինչև ցայսր հնչեալ պատմի. Գիւ: *Անդուստ գուշակմամբ: Անդուստ իսկ 'ի լինել նախակործան բըր_ գանն. Նար: *Սկսեալ անդուստ ստոր սկիզբն արարածոց պատմել: Անդուստ 'ի վերուստ իսկ մարգարէքն գոչէին. Ագաթ: *Մարգարէիւն անդուստ 'ի վերուստ խոս_ տմանայր. Սարգ:

Կամ Որ ինչ անդ. *Զբարութեանցն' որ անդուստ ('ի հանդերձեալն). Ոսկ. յհ. բ. 33: *Իբրև եհաս 'ի մէջ գետոյն, զանդ_ գուստն (որ կայր յայնկոյս) յափշտակեաց աւիւծն. ՃՃ:

Կամ Յայնմանէ, յայնցանէ. *Զբնութի օգտոցն փոխէ 'ի ջերինս, և անդուստ 'ի վերաս ամպրոպաց: Բարեխառնել օդս, և անդուստ զառողջագործ յամենեսեան զեղուցանել խնամ. Գիւ: *Ամենեքեան անդուստ վայելեալք: Խնդրէ անդուստ իբր 'ի ծանր ինչ բեռանց զերծանել. Յհ. իմ. ափ:

ԱՆԴ ՈՒՐԵՄՆ. Տ. ԱՆԴ, մ. Տես և ՅԱՆՏՈՒՍՏ, ԸՆԴՈՒՍՏ. Οἴκοθεν, (իբր 'ի տանէ, յինքնանեաց):

ԱՆԴԳԻՐ. ա. Չունող զգալիք կամ զզգայութիւն. անտեսանելի. աղէտ. *Զերկ_ կանայս, և զանզգալիս. Կանոն. Ներս:

ԱՆԴԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀμαθία. Ignorantia. Անուսումնութիւն. անգիտութիւն դպրութեան. *Անդպրութիւնք, և ամենայն այսպիսիք ախտք. Ոսկ. յհ. ա. 21:

ԱՆԴՍՏԻՆ. մ. Ἄνωθεν, ἔτι, ἐξ αὐτοῦ. A principio, adhuc, jam, ex ipso. Ան_ դուստ 'ի սկզբանէ. 'ի բնէ անտի. հետէ. արդէն, 'ի նմին իսկ իրէ. յինքենէ. բօն ... անկից, իրմէն. բու, փէ օրափան, ... *Անդստին յորովայնէ: Անդըս_ տին 'ի կուսոյ առեալ: Դնդակ 'ի ներ_ քոյ երկուց առեղանցն անդստին 'ի նմանէ: Քերովբէ 'ի վերայ գլխոյ քաւութեան ան_ դըստին 'ի քաւութէ անտի: Անդստին 'ի մեքենայութեան ... իւր: Խորշք նորա անդստին 'ի նմանէ. ևն: *Անդստին յորի_ նացն: Անդստին 'ի նոյին բանիցն. Եղիշ: *Անդստին 'ի տղայական հասակէն: Ան_ դըստին 'ի սկզբանց: Ի մանկութն իսկ ան_ դըստին սա ... Գիւ: *Անդստին և այսր յառաջաբերեալ: Անդստին յինքեան ու_ նի. Նար: *Անդստին իսկ 'ի տղայականն ... Գիւ:

ԱՆԴՍՏԻՆ. ա. Բնէն. մօլու. *Ըստ ան_ դըստին բարեբարոյ մտաց իւրոց. Յհ. կբ: *Զխմաստութիւն ... զանդստինն. Կոչ. Փ:

ԱՆԴՍՏԻՆ. մ. իբր Անդրէն' վերստին. Նորանոց. Բէյրէ, Եէնիտէն. *Ի զառամա_ նողն պարարեալոյ' անդստին այսպիսեաց զարմանալ բարեկրել գրգռել. Գիւ: *Ան_ դըստին յոճն առաջին մանկայ. Նար:

Կամ Անդէն և անդ. հէմանդէմ. *Ան_ դըստին ընդ յառնելն' փոխել զգենու_ ցուն: Անդէն և անդստին 'ի գործ արկեալ ... վարդապետութիւնն. Ագաթ: *Մռաւցիր զԹխսս չարեացն, և անդստին համարձակեցայց: Մտաւ մտօք այցելութ, և անդստին իսկ կատարեցայց. Նար:

ԱՆԴՐ. մ. Ἐκεῖσε. Illuc. Են. Յայն տե_ ղի. յայն ինչ վայր. հոն, դէպ 'ի հոն. օրայա. *Փոխեցայց աստ անդր: Անդր մուծին: Եւ անդր մտանես: Երթիցուք մինչև ցանդր. Են: *Ցղէին անդր նախարարք զոմն. Ագաթ: *Անդր 'ի վեր զմեր միտս ձգէ. Ոսկ. յհ: *Ի քէն և յայլոց սկսեալ' անդր 'ի վեր հա_ նիցեմ 'ի սկիզբն. Խոր. ա. 2:

ԱՆԴՐ. ա. Այն. ն. ὁ, ἡ, τό (յոգ). *Ի դաշտ անդր: Ի տապան անդր. Են: *Դարձեալ առ ծնութեան անդր. Ագաթ: *Պաղատանս անդր առ նծ մատուցանէին: Զայսպիսի 'ի ... անդր թողացուցեալ. Յհ. կբ:

Կամ Թարմատար, իբր 'ի մի կողմն. 'ի բաց. ձէկտի. փէ, հայդէ. *Թողէք անդր զառաջին յանցանս ձեր: Անդր 'ի բաց թողէք զհաւատարային խորհուրդս մոլորե_ լոցն: Թող անդր 'ի բաց զքրիստոնէութիւն. Եղիշ: *Դուք անդր թողէք զի վերոյ քան զձեզ. Յհ. կբ: Տես և Օ՛Ն ԱՆԴՐ:

ԱՆԴՐ. իբր Անդ. անդանօր. մ. ... հոն փէյդը, հոն էյլոծը. օրադա, օրադադէ. *Անդր գոյր տապա առանձնել զխարայէլեան աղն. Գիտ: *Մի յապաղել անդր ընդ գին_ արքու աշխարհականացն մանկունս. Ը. ընդհ: *Ելեր յերկինս, և անդր գտացեր. Լմբ. դորգ: *Անա գիրք և հանդերձք քո անդր ուրեմն է. Վրք հց. բ: *Փոխեցար (կամ փոխեցիր) աստ յանդր երանու_ թիւն. Ար. որս. է: *Զանդր փառացն լսել, և խմատացուցանել. Լմբ. եր ընդ:

ԱՆԴՐ. և ԱՆԴՐ ՔԱՆ. } Ἐπέκεινα. Ultra, et superans. Աւելի. և նա անդր. յառաջ քան. 'ի վեր քան. գեր քան. Էօտէ, օտէսի անդրէն. ... խա_ րիճ, օղըրը, էքմէլ. *Անդր և ծայրագոյն ստորակայեայ ստորաբանութեան. Գիտ: *Որքան անդր և 'ի վեր կամարն յարկի անդրան_ կացն կայից. Նար. մծբ: *Փոխեցից զձեզ անդր քան զԴամասկոս: Յարգ տուր և 'ի չար, զի ոչ ևս ոք իցէ քան զնա անդր. Ամովս. ե. 27: Եր. ծէ. 2: *Ո՛չ պարզաբար 'ի հեռի, այլ ևս 'ի հեռագոյնն, որ ոչինչ ևս է քան զնա անդր. Սահմ. ժ: *Ի վեր քան զերկին, և անդր քան զծով. Նար. մծբ: *Որ անդր է քան զամենայն ժամա_ նակս և յաւիտեանս: Որ անդր է քան զա_ մենայն միտս: Զարչարեալ' որ անդրն է քան զամենայն չարչարանս: Ած գոլով բնութեամբ' անդր խմացի քան զչարչարանսն. Գրիգ: *Զէ ոք ևս անդր քան զնա, որ ան_ տի և այսր անուանիցէ. Ագաթ: *Անդր քան զպայման սահմանի խմանալեացն յա_ ւիտենից. Նար. բ: *Անդր քան զԹողու_ թիւ. Ոսկ. եբր: *Խորհուրդն, որ քան զա_ մենայն խորհուրդս ևս անդր է. ՃՃ: *Ան_ մարմին 'ի մարմնի, և անդր ևս քան զան_ մարմինն. Համամ. առ: *Եւ ևս աւելի քան զառաւեցեալս անդր: Քան զառաւելլոցս և անդր ևս: Անդր ևս քան զանիրաւութեան տեսակս. Գիւ: *Զոր մեծութիւնն չնչէր վիճակ անդր քան զհնարաւոր. Խոր. հռիփս: *Անդր քան զհրամանն' զհանդէս առաքի_ նութեան ցցին. Յհ. կբ: *Անդր քան զմա_ նութիւն, զորինակն, զորքանութիւն, զԹիւ, ևն. Նար:

ԵՒ ԱՆԴՐ. նխ. բյա. խնդրով. Ἐπέκεινα. Trans, ultra. Առաւել ևս յայն կողմն. ... անդին. փահօ էօնէսի. *Ի քէն և անդր է փքինն: Բաղդում է 'ի քէն և անդր ... ա. բգ. ի. 22: Գ. բգ. ծի. 7: *Ի նմանէ և անդր չինեաց աշտարակս. Խոր. գ. 59:

Կամ Հետէ. յետ. յետոյ. էօնէ. դէ_

ըէ, սօնրա. *Յօրէն ութերորդէ և անդր ընդունելի լիցի։ Եւ եղև յօրէ յայնմանէ և անդր։ Կարգեցէք զսիրտս ձեր յօրէ յայսմանէ և անդր. Ղևտ. իբ. 27։ ա. Թգ. ըլ. 25։ Անգ. ի. 19։ *Ի սկզբանցն և անդր քարոզէին. Սրգ. ա. յհ. ը։ *Ամենայն սպանօղ՝ որ 'ի քէն և անդր լինի. Եփր. ծն։

Այլ անսովոր է ասել. *Այնուհետև և անդր։ Յետ նորա և անդր. Ոսկ. յհ. ա. 2։ Արծր. ա. 1։

ԱՆԴՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Παραφορά. Անդր քան զկայս բերումն. գանդաչումն այսր անդր. *Զգեղեւումն անդրաբերութեան ». յն. մի բառ. Նիւս. խոզ։

ԱՆԴՐԱԳԻՐ. ա. Իբր Անդրիագիր. փորագրեալ՝ քանդակեալ որպէս զանդրի. և Արձանագրեալ. *Ձեռնաձուլեցին սապարատաչ արագործ անդրագիր արձան պատմաբանական. Նար. խչ։

ԱՆԴՐԱԳՈՅՆ. ա. Առաւելագոյն. անդր ևս քան. *Անդրագոյնք ևս քան զնոսա (զչինականս) յանձն առին զհամբերութիւն. Եղիշ. ը։

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ, ի. գ. Անդրէն դարձ ըստ տեղւոյ. երթևեկ. և փոխադարձ գործոց. և Պատասխանի թղթոյ. *Յորոց միջի վէհ անհնարին, և անդրադարձ ըղձնային չէք. Ղ. Եղեռ։ *Եւ ակն ունիմ անդրադարձին՝ ըստ աւետեաց ամովսածնին. Գր. տղ. յէէմ։ *Ընդ լուսակայլ առաձանին, յերկրէ յերկինս անդրադարձին. Ցն. որթ։ *Եւ անդրադարձ փոխարինի՝ բազում երկանցն պատուզանի։ Որում զերթալն ոչ յանձն առեալ. բայց անդրադարձ թղթին յղեալ. Ղ. Սիս։

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁԵՄ, եցի. ն. Անդրէն դարձուցանել. երկրորդել զպատասխանի. ըէտտի ձէվապ էրմէք. *Սեր քամահեր զընկուզն՝ մեծ ծառ, և փոքր պտուղ. որում անդրադարձեաց. զի եթէ.. ևն. Մխ. առակ. ծէ։

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁԻ, ձին, ձիւ, ձեաւ. տի. ճող. Յետս դառնալ անդրէն. դարձ առնել 'ի նոյն վիճակ. *Որով երիքով առաքելն, և յորդանան անդրադարձի։ Գետն յորդանանի՝ յետս անդրադարձի. Մագ. ճառ։ և Գնչ։ *Ի բաց կացեալ 'ի հայրենատուր հաւատոցն, և այժմ անդրադարձեալ՝ պաշտէ զնոյն աշն զխաչեալն. ՃՃ։ *Հողով գոյացելոյս 'ի նոյն անդրադարձիլ երկիր. Պիտ։ *Ի հողոյ ստեղծեալ մարդոյն անդրադարձիլ հրամայեցաւ. Ցօնակ։

Եւ Փոխադարձիլ. հակադարձիլ. շրջջումն դարձուածով ասիլ. Ἀναστρέφεται, ἀντιστρέφεται. Revertitur, controvertitur. *Ոչ անդրադարձի բանս. քանզի ո՛չ եթէ ամենայն՝ որ և եղիազայս, նոյն և աւարեան կարէ կոչիլ. Թր. քեր։ *Կատարեալ սահման այն է, որ անդրադարձի առ սահմանելին.. Յատուկն անդրադարձի առ այն՝ որոյ է յատուկ։ Անդրադարձելով մարդ, գրամ. Անյ. սահմ. և պորփ։

Կամ ի հակառակն փոխիլ. *Եւ այսպէս անդրադարձեալ եղև մեզ աներևութական բանն, զի մեք վաստակեցաք, և այլք 'ի վաստակս մեր մտին. Յհ. կը։

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Յետս դարձումն. էթ տառնոց. կէրի փէճիւշ, ու. փէրի. *Անդրադարձութիւն խնդրեցին յեգիպտոս. ՃՃ։ *Որ զյորդանանու ջրոյն պաշտած վայրեկութիւն՝ հրաշալոր անդրադարձութիւ 'ի թիկունս առաքեցեր։ Ոչ թիկանց շրջումն, և ոչ երեսաց անդրադարձութեան. Նար. կդ. կէ։

Փոխադարձութիւն բանի. կրկնումն. *Զի անդրադարձութիւ սկզբանցն և վերջաւորացն բառիւք եղից. մեղայ մեծիգ բարեբարութեան, անարգս մեղայ։ Յամենայն ժամ յաւիտեան, անդրադարձութիւ բանին միջնորդեալ զկրկին հաստատութիւն, թէ՝ և յաւիտեանս յաւիտենից. Նար. իէ. կդ։

Կամ Պատասխանի. ճէվապ. *Դրեաց նոցա անդրադարձութիւն՝ օրինակ զայս. Պտմ. աղ։

Եւ Փոխարէն հատուցումն. *Անդրադարձութիւ պարտ է զպատշաճն հատուցանել զփոխատրութիւն. ՃՃ։ *Զնոյն լինելութեան երախտիսն՝ անդրադարձութիւն 'ի նոսա, պատուհասէ զնոսա. Լծ. խօլ։

Եւ Անդրէն առնցումն. նորոգութիւն. *Զփառաց նախնւոյն առաւէր զանդրադարձութիւն. Նար. ղգ։ *Փութացարուք անդրադարձութիւ ('ի խաւարէ մեղաց) լինել որդիս լուսոյ և աւուրընջեան. Անան. դէպր։

Եւ Հակադարձութիւն բառից կամ առուից. շրջումն առումն. Ἀντιστροφή. *Գուցէ դարձեալ 'ի վերայ հօր զհաւատոյ անդրադարձութիւն. (զորօրինակ՝ լոյս է հայր. որպէս և որդին ասէ, ես եմ լոյս աշխարհի). Կիւրղ. գանձ։ *Ոչ ունելով առ հայր և որդի զանդրադարձութիւնն, որպէս առ իբերս. (զի հայր ո՛չ է որդի, և ոչ որդի՝ հայր). Վահր. երրորդ։ *Եւ է ճշմարիտն՝ բարի, և բարին՝ ճշմարիտ, անդրադարձութիւ. Վրդն. ող։ *Դրամն է մարդ՝ առաւելքն՝ անդրադարձութիւ. Մխ. դտ։ *Մարդն՝ անդրադարձութիւ գրամ է. Տօնակ։ *Այսպէս ըստ անդրադարձութեան. Նիւս. խոզ. այսինքն ընդ հակառակն, փոխանակաւ. աքսինէ, տէր աքս. որ առ յետինս՝ ԵՒ ԱՆԴՐԱԴԱՐՁԵԱԼ՝ ասի. Մխ. առակ։

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁՈՒՄՆ, ձման. Նոյն ընդ վ. *Մոգուցն ևս ազգէին զանդրադարձումն ճանապարհին յիւրեանցն երկիր. Տօնակ։ *Պարտ է ինձ կրել զգեղեցիկ անդրադարձումն. Աճառ. ծն։

ԱՆԴՐԱԿ. Տ. ԱՆՐԱԿ. Κλεῖς. (լծ. թ. քիլիտլամէ. *Յառաջ կոյս՝ կուրծքն, և անդրակին խառնուածք առաջոյ արկեալ է. Նիւս. կազմ։ *Աջոյ անդրակ նորա... լուծեալ էր յանդրակէ անտի. Ճ. Ա. և Գողթան։

ԱՆԴՐԱՆԱԼ. չ. Կրկին և կրկին անդր դառնալ. համապատորդել. *Գիշերի անքունք, որք կանխեն յաղօթս 'ի գիշերին. այլ յոյժ դժնդակագոյնք և աքնեցելոյն յանդրանալն. (յն. վերադարձնելոց). Բրս. Ճգն։ *Ոչ որպէս զոմանս 'ի ծառոց, առ որս անդրանալով յանկարծ զգարմանան մատուցանելոյ. Պիտ։

Եւ Ի բաց դառնալ. *Յորմէ անդրանալն, և ամենեւին արացման արժանի. Պիտ։

ԱՆԴՐԱՆԻԿ, նկան, կամ նկի, կաց. գ. ա. (լծ. լտ. անդէրիօր. ռմկ. առաջինէկ). Πρωτότοκος. Primogenitus. Նախածին և երիցագոյն զաւակ. առաջին ծնունդ կենդանեաց. Իւթ էվլատ, իւթ էվլէտ փուլուշ. *Ռուբէն անդրանիկ իմ, սկիզբն որդւոց իմոց։ Զանուանն անդրանկանն։ Անդրանկին իւրում։ Փոխանակ ամենայն անդրանկաց։ Ես եմ որդին քո անդրանիկ։ Անդրանկաց եղին քո։ Յանդրանկէ անտի փարաւոնի՝ մինչև ցանդրանիկ աղախնոյ, և մինչև ցանդրանիկ ամենայն անասնոց։ Յանդրանկանէ անտի փարաւոնի. ևն։ *Որ ըստ մարդկութեան անդրանիկս է՝ և այլ եղբարս ունի. Կոչ. ծա։ *Յօրէնսն՝ անդրանկանն առաւ երիցուն պատուիսն. Մխ. դփ։ *Արու անդրանիկ։ Յովակիմայ բողբոջն անդրանիկ. Նար։ *Անդրանիկ եղբայրն առ. բուն. Յհ. կը։

ԱՆԴՐԱՆԻԿ. Միածին, որոյ ոչ գոյ այլ եղբայր կամ քոյր. միաւոր. վէհ հօպին. պիր տանէճի. *Անսկիզբն որդի՝ անդրանիկ, և ընդ հօր յաւիտեան. Շար։ *Միածին անդրանիկ բնութեամբ հօր։ Միածինն հօր՝ և քեզ (կուսիդ) անդրանիկ։ Միածին անդրանիկ ամենայն արարածի կամսին. Նար։ *Զորդիութեան պատիւ, զոր անդրանիկն հօր՝ անդրանիկ մօր լինելովն մեզ ներպահականեաց. Սկեւռ. էս։

ԱՆԴՐԱՆԻԿ. Նմանութեամբ յիմիք կարգի՝ պէսպէս առումամբ. Առաջին. սկիզբն. առաջինը. իւթ, պաշ, իլք. *Եղև անդրանիկ թագաւորացն խորայէլի. Եղիշ. ե։ *Անդրանիկ ըստ սաղմոսացին՝ քան զամենայն թագաւորս երկրի։ Անդրանիկ նիւթոյս այս հողոյ։ Սէյն ասէփաննայի, որ է որդի անդրանիկ փրկագործ կրից երկրորդն ադամայ. Նար. ա. յշ. և գանձ խչ։ *Անդրանիկ արքանեակն և համազունչ հօրն ամենայն չարեաց. Լաստ. իբ։ *Առել անդրանիկ մեռելոց (այսինքն նախկին մեռեալն). Եփր. փնչտ։ *Անդրանիկ 'ի մեռելոց (այսինքն քն նախկին յարուցեալն 'ի մեռելոց յանմահ կեանս. և յարուցիչ մեր). Կող. ա. 18։ Իսկ անդ. 16. ասի *Անդրանիկ ամենայն արարածոց» քն ըստ մարդկութեան նախկին դիտեալ որպէս նմանակ և վախճան ամենայնի. իսկ ըստ ածութեան՝ արարիչ ամենայն արարածոց՝ նախայաւիտեան բանն հօր։

ԱՆԴՐԱՆԿԱԳՈՅՆ, գունի, կց. ա. Երիցագոյն. աւագագոյն. գերագոյն. Πρεσβύτερος, πρεσβύτατος. *Բնութիւն անդրանկագոյն և երիցագոյն է ըստ իւրաքանչիւր առաքինութեանց ներգործութեան. Փիլ. լին. դ. 172։ *Ի վերնոցն և անդրանկագունիցն էութեանց մինչև ցյետինսն թափանցիկ է։ Զի թէ ոչ համեմատութիւն էր հպեալ առ իւրաքանչիւր ոք բարին, էր արդեօք ածայնագունիցն և անդրանկագունից ընդ յետնոցն ունել կարգ. Դիոն. եծայ. դ։

ԱՆԴՐԱՆԿԱԾԱԽ. ա. Ծախիչ կատարիչ անդրանկացն եգիպտացւոց. *Անդրանկածախ սատակումն. Զքր. կբ։ և Շար։

ԱՆԴՐԱՆԿԱԾԻՆ, ծնի, նաց. ա. Πρωτοτοκοῦσα. Primo parturiens. Ծնօղ անդրանկի (մայր). առաջինէկը ծնօղ. *Ձայն իբրև զերկանց անդրանկածնի լուայ։ Եւ որինչ անդրանկածինս. Երեմ. դ. 31։ ա. Թգ. ը. 7։ *Զձայն անդրանկածնի. զի առնուել դժնդակ է անդրանկածնին երկն. Մխ. երեմ։

ԱՆԴՐԱՆԿԱԾՆՈՒՆԴ. ա. Նախկին ծնեալն. անդրանիկ. *Սերումն յօրհնեալ երից որդւոցն նոյի մինչև ցանդրանկածնունդն աբրահամ. Նախերգ. ֆէն։

ԱՆԴՐԱՆԿԱՄԱՏՈՅՑ. ա. Որ մատուցանէ կամ մատուցանի իբրև յանդրանիկ անասնոց. *Զանդրանկամատոյց պատարագն աբելի՝ հրով ընկալեալ. Տօնակ։

ԱՆԴՐԱՆԿԱՆԱԼ, ացեալ. չ. Անդրանիկ զաւակ գտանիլ. առաջինէկը օլմագ. *Արամանեակ անդրանկացեալ (անդրանիկն հայկայ). Ղ. Սիս։

ԱՆԴՐԱՆԿԱՐԱՐ. ա. Որ անդրանիկս առնէ՝ կացուցանէ զոք. որպէս օրհնութիւն իսահակայ առ յակոբ՝ ասի *Անդրանկարար ձեռնադրութիւն. Նար. խէ։

ԱՆԴՐԱՆԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն.

Πρωτοτοκέω. Primogenitum facio. Անդրանիկ առնել՝ խոստացանել՝ զերիցագոյն. Մի կարասցէ անդրանկացուցանել զորդի սիրելւոյն. Օրին. ԻԱ. 16: Մի կամի զդոյն նախնական զնա անդրանկացուցանել. Մխ. դտ: Ընդ Յակոբայ և զԵփրեմ անդրանկացուցեալ, և այլ հօր ընծայ Նուէր բեալ. Տօն:

ԱՆԴՐԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Անդրանիկն լինել. առաջին և իրաւունք անդրանկին. Πρωτοτοκεία, κια, κα. Jus primogeniturae. Վաճառեաց զինքն այսօր զանդրանկութիւնս քո: Նա զինչ իցեն այդ անդրանկութիւնք: Նա է սկիզբն որդւոց նորա, և նմա անկ է անդրանկութիւն. Ծն. ԻԵ. 32. 33: Օրին. ԻԱ. 17: 'ի նոյնմէ պտղաբերութենէ բարձաւ անդրանկութիւն, փոխանակ զի 'ի խառն հասարակ անդրանկութիւն. Եփր. ծն:

Կամ Երիցութիւն. առաջութիւն և առաջնութիւն. Πρεσβεῖον. Primas. Զանդրանկութեան գաղղն բառնալ զԵրհասարակութեանն էութեան. Դիոն. արփ. Է: Յանդրանկութիւն երկնային քաղաքականութեան կոչեցան. Յհ. ԽՄ. ԽԱ:

ԱՆԴՐԱՏՅԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ. ա. Անդրադարձութիւն առաջակայք. հակադարձութիւն. Այսպէս հասանէ անդրադարձին, և անդրադարձութիւնք ասին. Դամասկ:

ԱՆԴՐԱՎԱՐ. Տ. ԱՆԴՐՈՒՎԱՐ:

ԱՆԴՐԱՎԱՐՏԻՔ, անաց. գ. τὸ Περισκελές. Foemorale, vestis crura ambiens. Վարտիք նմանք կամ սրունքին. ('ի Անդր. կամ սրն. էնթէր, նէրքին). ծածկոյթ մարմնոյ 'ի միջոյ և 'ի վայր. ԻՒ. փշտօ, փշլավ, փէլչէ, լուլէր. Արասցես նոցա անդրավարտիս կտաւիս ծածկել զամօթ մարմնոյ նոցա միջովք չափ և բարձիք չափ: Անդրավարտիս կտաւիս զգեցցի 'ի վերայ մարմնոյ իւրոյ: Անդրավարտիս կտաւիս ածցէ յանդամս իւր: Ունիցին անդրավարտիս կտաւիս յերանս իւրեանց. Ելից. ԻԸ. 42: ԼԹ. 27: Ղեւտ. Զ. 10. ԺԶ. 4: Եզեկ. ԽԴ. 18:

ԱՆԴՐԱՔԱՇԵԼ. չ. Քաշել յառաջ. և վարել. անցանել յայնկոյս. Անդրաքաշեալ զերեսն զզբօսանս մտաց: Սատանայի կոտորս բնութեան անտանելին, զի մտքին (միանալ) անդրաքաշեսցէ զմարդն. Գրիգ. աղ: Ճ. Թ: Որ ընդ երկրաւ անդրաքաշեալ, և զաւազանաւն բաղանւով. Շ. Աղ:

ԱՆԴՐԴՈՒԵԼԻ. ա. մ. Որ ոչ դղրդի. անխախտելի. անշարժ. հաստատուն. և Անդրդուելոյ. ՏԷՐՏԷՆՄԷԶ. հաբէնիք. Ցուցանէք յուսոյն մերոյ անդրդուելի. Ծփ. Ժա: Անդրդուելի պարկեշտ կամ զգաստութեամբ. Պիտ: Իբր քաջ անդրդուելի արուեստաւորաց. Նար. Խչ: Անդրդուելի անշարժ. Ոսկ. Գէոր. Իշ: Կենաց խնամողն է քո յաղագս անդրդուելի զօրութեան. Շ. Տոբ: Դիպեսցին քեզ անդրդուելի. Վրք Հց. ԻԷ:

ԱՆԴՐԴՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. որ գրի և ԱՆԴՐԴՈՒԹԻՒՆ. Անդրդուելի հաստատութիւն. Անշարժութիւն ամենայնի, և անդրդուելութիւն 'ի հաստատութենէ. Կլիմաք:

ԱՆԴՐ ԵԽՍ. Տ. ԱՆԴՐ:

ԱՆԴՐԷՆ. մ. Վերստին. դարձեալ. և Յետս. ընդ կրունկն. Նորէն, եփ. Բէյրար, իէի. առաջ ԱՆԴՐԷՆ ԴԱՌՆԱԼ ասի՝ իբր վերադառնալ. Ἀνατρέφω. Revertor. Եւ անդրէն ոչ դարձաւ: Եւ այր խորդեցեալ դարձաւ անդրէն: Դարձիր անդրէն, և ննջեաց. և դարձաւ անդրէն, և ննջեաց: Եւ Եր՛րթ, դարձիր անդրէն: Դառնայցէ անդրէն 'ի մեղս իւր: Եւ եկեալ ոգին անդրէն ոչ դառնայ. ևն: Դարձեալ դարձուցից անդրէն յոյլս զլանն իմ. Յհ. ԿԹ: Գլորեալք անդրէն կանգնեցան: Վերստին անդրէն միաւորեցաւ. Նար: Անդրէն դարձեալ 'ի նոյն բնութիւն խոստովանեցաւ: Որ պարգևեցաւ, նոյն անդրէն և 'ի բաց հանել կարող է. Պիտ:

Կամ փոխանակաւ. անոր փէրը. գօրըլէզ. Ոչ փոխադրել անդրէն չարի չար. Նար: Զբարութ ծերատածուին անդրէն փոխանորդեալ ծնողացն: Անդրէն պատասխանուին զաւանեցի առաջակայս. Պիտ:

ԱՆԴՐԷՆ. կամ Անդր. անդ. նոյն փէրը. օրայա. Ἐκεῖ. Ibi, illuc. Եւ դարձեալ երթաս անդրէն. Յհ. ԺԶ. 8: Զանխիս 'ի քաղաք տանել, և զքաղաքիս անդրէն ածել. Պիտ:

Կամ Անդէն. անդէն վաղվաղակի. հէման. Εὐθέως. Statim. Մտեալ անդրէն փութանակի առ Թագաւորն. Մրկ. Զ. 25: Կարեցին զկեզոսն անդրէն 'ի նմին ժամու. ՃՃ: Անդրէն իսկ կատարի կամեցեալ. Պիտ: Ղեկացն կառուցմունք անդրէն առ զան. Նար:

ԱՆԴՐԷՆԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. } գ. Իբր
ԱՆԴՐԷՆԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. } Անդրադարձութիւն բանի. Ἀντιστροφή. Inversio. Պարտ է երկիր պատգամել ոչ մարդոյ ծնազգեստ, այլ այլ մարմնազգեստ, որ պայծառութիւն իմն ունի պաճուճանաց առարգումն անդրէնադարձուն. Աթ. որդ. Ճ:

Եւ Յետս դարձումն. Իսկ սոքա, ոչ որպէս նոքա, (յանկրկնութեան ասելն) անդրէնդարձութիւն խնդրեցին. Ճ. Գ:

ԱՆԴՐԺԱԿԱՆ. } ա. մ. Անկողոպտե.
ԱՆԴՐԺԵԼԻ. } լի. անմիւսա. Գանձ աղքատաց անդրժական. Շ. Բարձր: Գանձ անդրժելի. Իգն: Գանձել յերկինս՝ որ անդրժելին (կամ անդժրելին) է գողոց. Գր. հր: Անդրժելի է 'ի թշնամեացն պատուղն... Անդրժելի 'ի կեզման էք արեգական: Պահել անդրժելի զնոյն. Լմբ. ող. Խ պտրգ: Զարու ազգն անդրժելի թողուլ. Փիլ:

ԱՆԴՐԻ, բւոյ, րեաց. գ. որ և ԱՆԴՐՒԱՆԴ ասի. Բառ յն. անդրիաս, իբր այրակերպ. որպէս և անդրիս, քաջութիւն. Ἀνδριάς, սեռ. ἀδριάντος. Statua. Առնապատկեր. արձան 'ի ձև մարդոյ կանգնեալ, եթէ քարեղէն, և եթէ կռոյ (որ յայնժամ ասի և դրօշեալ). Փուճէօրմ սուրէթ. Պատկեր այլ մարդ, զանդրին առէ զամենապարդ (որպէս զքաղութիւն իմ) զգործս ձեռաց իմոց՝ ոչ տաց գիւղոյ: Յանդրիս անդ, այն՝ որ ոսկին է, և կաւեղէնն, սակայն անդրի կոչի. Ոսկ. Եփ. Խ յհ: Ի Փենիկեայ առաքեցէք զոսկրունեան անդրին կանգնեալ, և բժշկեալն (առաստեալ) բուռն հարեալ ունի զդրօշակէ տոն. և ընդ նորին անդրեաւն բուսեալ արմատ, որ մասնաւորապէս զբժշկութիւն ախտացելոց. Եւսեբ. Ժողով. Բն: Զինքն անդրի ընդդէմ նորա հաստատել: Զինքն անդրի 'ի միջին նորա հաստատեաց. Խոր. Ա. 31: Բ. 33: Յետ մահուցն՝ մեծապէս գովութեանց առնոյ յիշատակ անդրեօքն. Պիտ: Թէատրոնն յերանքն. որ է ատեանն շինեալ 'ի վերայ անդրւոյ միոյ, այսինքն պատկերի, որ ընդունի զինքն առս քան զհազարս. Տօնակ: Զորոյ և զպատկերն անդրի արարեալ 'ի պղնձոյ, և ծեծեալ ոսկւով. Մագ. ԼԷ:

Քարկեղէն անդրեաց. ՃՃ: Անդրիս հաստատէ արեգական և լուսնի և իւրոց նախնեաց. Խոր. Բ. 7: Զկուապաշտութեան ընդ ձեռն երկելի անդրեացն առ ինքն ձգեալ ընդունէր զկռապաշտութիւն. Յհ. ԽՄ. պատ:

ԱՆԴՐԻԱԳՈՐԾ, ի, աց. գ. ա. Որպէս Շինող զանդրիս. Տես ԱՆԴՐԻԱՆՏԱԳՈՐԾ:

Կամ Շինեալ որպէս զանդրի. արձան կէս շինած. Զուլեալ 'ի ձև կերպագրեալ՝ պատկերաց ցլուց՝ անդրիագործս և արհեստակիտութեամբ. Նար. առակ: Յանդրիագործ պատկերաց առաջին մարդկանն հրապուրեցան գործել զայն. Ագաթ:

ԱՆԴՐԻԱՆԴ, ի, աց. գ. Նոյն ընդ Անդրի. որպէս հոլովական յայն բառին, անդրիաս, սեռ. անդրիանտոս. գրի և ԱՆԴՐԻԱՆՏ, միապաղաղ և ԱՆԴՐԻԱՏ. Կոչի անդրիանդ. արդ 'ի նման պղնձեձն նիւթ է, իսկ անդրիանդին (կամ անդրիանդաց) ձեռն՝ ռեսակ. Դամասկ: Զանդրիանդս՝ որ 'ի գեղջին էր. ասէ՝ թէ մեծագոյն է անդրիանդն. Նոննոս: Տախտակք և անդրիանդք, բազմութիւն պատկերաց. Սարկ. հանգ: Անդրիասք և պատկերք: Պատկերք և անդրիասք. Եւս. քր. Բ: Գրեաց զանդրիանդաց գիրս (յհ. ոսկ. վասն կործանման կայսերական արձանաց). Հ. Ժ Ա Ի: (զորս յետոյնք ԱՆԴՐԻԱՆԴԵԱՑՍ կոչեցին):

ԱՆԴՐԻԱՆՏԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. որ և ԱՆԴՐԻԱԳՈՐԾ. Ἀνδριαντοποιός. Statuarius. Արհեստաւոր՝ որ գործէ անդրիանդս. արձան շինող. օյմաճը. Քան զամենայն նկարիչ, և քան զբնաւ անդրիանտագործ պատկերակուռ. Ոսկ. մ. Գ. 6:

ԱՆԴՐԻԱՍՏԵՂԾ, ի, ից. Նոյն ընդ վ. Πλαστής. Fictor, fingens. Հիւսունք և նկարագրողք և անդրիաստեղծք. Նիւս. բն:

ԱՆԴՐԻՏԱԿ. գ. Մեկնեալ 'ի Բժշկարանի՝ Կարդամոնա. որպէս վայրի չաման:

ԱՆԴՐՈՄԻԴԷՍ. Ցառուկ անուն՝ կարգեալ յաստեղատունս: Շիր:

ԱՆԴՐՈՅԹՔ. գ. Անդրանալն, կամ անդր 'ի վեր բերումն ստամոքաց. զզուանումն. ործ. անմարսութիւն. օրփի տէր փուշը. որ և ԱՆԴՐՈՑԹՔ ԳԱՐՇՈՒԹԵԱՆ. իբր Տաղտկալի նողկանք. Ἀηδία. Այն՝ որ թուլին ծմլել զատ արտիւն մասն, ոչ արտին, այլ բերանոյն է որովայնին անդրոյթք գարշութեն. Նիւս. կազմ. ծԳ:

ԱՆԴՐՈՇՄ, ի, աց. ա. Ἀσήμαντος. Minime signatus. Որ չունի դրոշմ. անկնիք. աննշան. և Անկնունք. Նիշանսըզ, թամղասըզ. մըհիւրսիւզ, չմհրուած. Ոչխար դրոշմեալ ոչ գիւրաւ գտանանի. բայց անդրոշմն՝ գողոց դիւրըմբռնելի է. Անճառ. Ճրփ: Ոչխար անդրոշմ առանց պատժի (գողոյն) է, եթէ նենգի: Յորժամ անասնէ (առասանայ) զհաւատացեալսն, թէ կուռս չըջէ. յորժամ տեսանէ զոք յանդրոշմից, համարձակապէս յառաջ պատահէ. ՍԵԲԵր. Ճ: Առաջի անդրոշմն յաղթեցաւ, և քակեալ արոտեցաւ բարբանեալեալն և անբարբանեալեալն (հոգւով և մարմնով). Եղիշ. ՆԿ:

ԱՆԴՐՈՒԱՏ. ա. Ոչ դրուատեալ, կամ ոչ գովելի. Անդրուատ բարբ. Մագ. Ի:

ԱՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գոլն անդր քան զամենայն. գերազանցութիւն. ծայրագոյն կատարելութիւն այլ. Գերագոյն բարերարութեամբ բարին, անդրն քան զամենայն՝ անդրութեան քան զամենայն բոլոր յատկութեան նոյնութիւն. Դիոն. աճյ. Բ:

ԱՆԴՐՈՒՎԱՐ, ի, աց. գ. Գրի և ԱՆ_

ԴՐՈՒԱՐ, ԱՆԴՐՎԱՐ, ԱՆԴՐԱՎԱՐ. *վրիպա-կաւ՝ և* ԱՆԴՈՒԱՐ. *Զոյգք զրաստուց վա-րողաց զկառս. երիվար, գրաստ, ձորի, մանաւանդ ձգող զկառս գահաւորակի. և որ ինչ նման է սոցա. 'ի յն. է զի զոյգք ձորւոց առի, է զի կառք, եմ.* *Լծեալ յերիվարս գեղեցիկս, յանդրուարս ազ-նիւս: Ո՛չ երիվարս, և ոչ անդրուվարս: Ա. կառօքն կամ առ. անդրվարօք. Ոսկ. Ես: Մ. ա. 6: Ե. 12: *Խնդրէր վաղվաղա-կի անդրուվար՝ երթալ 'ի տունն իւր. Փարպ: *Որպէս 'ի գրաստ անդ զօձն անդրուվար արարեալ առ. 'ի զպատուհասն մատանա-լոյ. Ագաթ: *Արա 'ի ներքոյ լծոյ զորմուղ վիզս, և լեր անդրուար քոյ. Սեբեր. Ծ: *Ո՛չ վարիչք, ո՛չ անդրավարք 'ի սպառ, և ոչ ձորիք 'ի կառս լծեալ. Ոսկ. Ես: *Նմա-նեցայք անդրավարին հօրն ձերոյ (օձին ա-ռաշնոյ). Եղիշ. Բղմ:

Խակ Երզն. Քեր. ԱՆԴՐԱՎԱՐ, որպէս աղգ ինչ ձիոյ:

ԱՆԴՐ ՈՒՐԵՄՆ. } Տես 'ի կարգի բառ
ԱՆԴՐ ՔԱՆ. } ռիգ ԱՆԴՐ:

ԱՆԴՒՒՈՐԴ. Տ. ԱՆԴԻԵՈՐԴ:

ԱՆԵԶՐ, զերք. ա. Ἄπειρος. Infinitus. ἀπέραστος, qui transiri nequit. Ո,ր չիք եզր, ալրս, հուն. անհուն. անոլորտ. անսահման. անչափ. անվախճան. անբաւ. անթիւ. ծոր ծոփ լոանեցող. Նիհայեթսիզ. *Երեւեալք այսպէս են արդեօք անեզերք, եթէ ոլորտացեալք. Փիլ. Իմաստ: *Խոնա-նայքն անեզր է և անսահման. Սրգ. ա. գ. ա: *Անեզր զսէրն քո առ մեզ ստացանէ. Լմբ. ող: *Զանեզր շնորհացն զեկուցանէ: Փառօք հօր գայցէ, անեզր զօրութեամբ հրեշ-տակաց՝ անհամար գնդիւք: Ի բազմութեան անեզր տարածեալ լինէր իբրք հաւատացե-լոցն. Ոսկ. յհ. և մթ. և գծ:

ԱՆԵԶՐԱԿԱՆ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Անեզրական իմաստութեան, կամ թագա-ւորութեան. գթութ, խնամք, չարիք. տան-ջանք. տառապանք. Կիւրղ: Ոսկ: Սարգ: Մագ: *Անեզրական ունի զկերպարանգու-թեն: Անեզրական ճանապարհ, ուղեւորու-թեն, զօրք. Շ. Բուզնդ: Տաղ: ճճ: *Անեղբ՝ անսահման, և անեզրական. Գնձ: *Արա-քինութբ ծայրացեալ անեզրական վարուք. Մագ. Գ: Խակ Աթ. Է. *Ընկալեալն զանեզ-րական նորա զպատկեր »». բառ հյ. յն. էր ἀπέραστος, իսկ այլ յն. ἐπέραστος, այսինքն տարփալի:

ԱՆԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. Գ. Պակա-սութիւն եզրակացութեան. բան՝ ուր չիք հե-տեւանք. *Պարապեցեալ ակզբանցն առաջ-արկութեան, անեզրակացութեամբ իմն բազ-բաղմունս 'ի քեզ ձգելով. Մագ. ԽԲ:

ԱՆԵԶՐԱՊԷՍ. մ. Անսահմանաբար. յաւէժաբար. *Անեզրապէս միանչենաւոր ճոխութբ. Վ. րդն. ող:

ԱՆԵԶՐԱՑԵԱԼ. ա. Անեզր գոլով. անծայրացեալ. *Թող ինձ զանհուն և զան-եզրացեալ անօրէնութեան բեռինս երկնա-կատարս. Բենիկ:

ԱՆԵԶՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Անեզր գոլն. անսահմանութիւն. և անչափ տարածութիւն. *Զմերինոյն անհասութեան զանեզրութեն բա-նիւ առաջի արկանեմք 'ի քննութիւն. Կմ-նաս: *Անբաւ հրեղինաց բանակք տարա-ծեալ կային զանիմանալի երանաւէտ աշ-խարհացդ զանեզրութիւն. Բենիկ:

ԱՆԵԼ. ա. որ և ԱՆԵԼԱՆԵԼԻ. Ἀνέξο-δος. Nullum habens exitum. Որոյ չիք ելք. ուստի ոչ լինի ելանել. անզերծա-նելի. ճխմ... [illegible]. *Փա-կեաց յանել զառապելոյն. և յիրաւի սատա-ցի անել և անմուտ, քանզի չիք անդ անկի փախստի: Անել արգելան. Եղիշ. Ը: և Նար. Է: *Ի բանս անել գժուարացին. Յա-ոգդի:

ԱՆԵԼ. Որ չկարէ ելանել. և Անճիճելի. *Ըռւնքըն զինեւ պատեալ էին, անել ասան-մաւս զիս սանէին. Շ. Եդես: *Անել գոյն. Գանձ: *Ներկեալ ընդ միտս անել գուշով. Շ. խոստ:

ԱՆԵԼ. Ուր չկարէ ոք ելանել. ան-կոխ. անհաքելի. Ἄβατος. *Անուանգ սինա՛ առի անմատոյց. արդ անել և անմերձե-նալի արգարև է ծածկին վայրն: Յանել և յանմատոյց և ոչ անդ ներքին անկցի. Փիլ. Եւ. և փհ:

ԱՆԵԼԱՆԵԼԻ. Տ. ԱՆԵԼ բառ ա. նշ. *Անելանելի բանս, կամ բանութեն, կամ խաւար. Սարգ: Անան. Նխ:

Ըստ բ. *Որպէս զներկուած արգամ՝ 'ի գոյն կայուրութեն անելանելի. Գր. հր: *Կիրք երկանց անճարակ ձմերոյ 'ի պա-տուած ապերացս անելանելի. Նար. Իդ:

Ըստ գ. *Ածական զօրութե և մեծութեն բարձրացեալ, լեռնական, սեպացեալ, ան-ելանելի սարպած ական բնուն. Լծ. կուլ. Յ. (հին առ. անատանելի): *Զլեառնն անե-լանելի և անմատոյց եղզել ժողովրդեանն. Փիլ. Եւ:

ԱՆԵԿԱՄՏԱԲԱՐ. մ. Ոչ իբր եկա-մուտ, այլ՝ անդառնին 'ի ներքուսա, 'ի բնէ. Լինքնին. *Ի ջահէ անաւի զօրութբ անեկա-մուտաբար վիճակացուցեալ (իսկն). Նար. Դբ:

ԱՆԵՂ. ի, ից կամ աց. ա. Գ. Որ չէ եղական, այլ՝ ինքնագոյ, որ էն. Ած, և այլքն. Ἀγένητος. որ գրի և ἀγέννητος (որ է անծին). Non factus, increatus. Եարա-դըլմամըշ, զայրի մախլուգ. *Անեղն և միշտն-չենաւորն Ած: Արդեօք երեւեալքս այսպ-քին են անե՞ղք, եթէ լինելութեան սկզբն. Փիլ. Ծ. Բան. և Իմաստ: *Արժա-կապէս անեղ և միշտ գոյ և ինքնակատար: Արժանաբար անեղ ասի Ած. վասն զի ոչ ոք է նորա պատճառ. Դիոն. և Մագ: *Ան-եղ, և էից էակ: Անեղն՝ 'ի հօրէ ծնեալ որդի: Հոգին անեղ և համագոյ. Շար: *Յայ Ած, և 'ի լուսոյ լոյս. և յանեղէն անեղ.. և աստուածս այսուհետեւ ոչինչ, միոյ գոլով անեղին հօր՝ անեղ գոլ և զաւ 'ի նմանէն բանն. Կիւրղ. Գնձ: *Մի կարծել զէակն անեղ, կամ յանեղէն այլ եղեալ. այլ սանմիջին, աղականին, և յայտնի սան զսլերքն, թէ ոչ են անեղք, այլ՝ եղականք. Ան. աձնոյն չար:

ԱՆԵՂ. Չեղեալն, չգոյ. այլ՝ լինելոցն կամ ապագայն, և կարելին. *Անեղ, ոչ որպէս չէ եւ եղեալ, կամ անկատար, կամ յայս ուժէքէ, և կամ յայս ինչ ոչ եղեալ. Դիոն. ածայ. Ե: *Մինչեւ էր արարեալ, ոչ խառնիխուան ճանաչէր զանեղսն, այլ՝ կարգեալ. Եղիշ. Ե: *Ամենուլթի է մար-գարէից՝ զանեղն որպէս եղեալ գնել. Լմբ. ող: և Շ. ա. պէտ. եմ: *Յանեղիցն յօգնից, (կամ յանեղացն). Երզն. Քեր:

ԱՆԵՂ. Անլինելի. որ ոչն է, և չէ լինե-լոց. անգոյ. ոչինչ. զոր զոյդ ընդ առա-ջինան այսպէս յիշատակէ Վահր. Երրորդ. *Է անեղ, որ չէ եղեալ, և ոչ կայ. որպէս եղջերուաքաղն, և այլ անգոյք. և է ան-եղ, որ ոչ է եղեալ ներգործութբ, այլ զօրութբ կայ. որպէս 'ի կաւն՝ կարաս, և 'ի պղնձան անգրի. և 'ի փայտն արկղ. և է անեղ, որ կայ և է, սակայն եղեալ ո՛չ է, որպէս՝ Ած »»:

ԱՆԵՂ. Որ ոչ լինի, այսինքն չծնանի, չյառանի. անծին. և կոյս (Թիւ, այն է եւթն). *Զանեղն 'ի նմա (յեգիպտոս՝) գիւրաւ ծնել գեաոյն բերքեք. Խոր. Գ. 62: *Յաւուրն եօթներորդի, որ նա ինքն է ան-եղ և անապական. Եղիշ. յես:

ԱՆԵՂԱԲԱՐ. մ. Անեղ օրինակաւ. ոչ գոլով արարած. *Զորդւոյ ծնունդն ան-եղաբար. Շ. այբուբ:

ԱՆԵՂԱԳՈՅՆ. գունի. ա. Բուն և 'ի բնէ անեղ, անծին, անել, աղգիւր եւ մայր յանծայլինս. անպատճառս պատճա-ռող. անպատճառական յարըշարըժուն իւրութեն, և անձին հօր. սա որդի և հոգի որ անեղ ա-ռին և են՝ իբրև ծնունդ և ելումն. *Յանե-ղագոյն էութենէն (յածութենէ) հայր կամ որդի կամ հոգի սահմանեալ յի-շեալ գէմ առաւ: Ինձն անեղ (որդի) յանեղագոյնութենէն իջեալ հօրէ՝ մարմին առա-ցական յարգանդէ կուսին գզեցաւ. Ցհ. Իմ. Երև:

ԱՆԵՂԱԾԻՆ. ա. Յանեղ հօրէ ծնեալ անեղ որդին միածին. *Ինքն իսկ անեղա-ծինն սաէր, եւ եմ որթն ճշմարիտ. Գեւր. Ոսն. Խոսս: *Բարունք երկնային, հօր անեղածին՝ որդիք միածին. Գնձ:

ԱՆԵՂԱԿԱՆ, ի. Տ. ԱՆԵՂ՝ բառ ա նշ. *Բանն անեղական. Շար: *Յանեղական-ներն լուսոյ լուսաւորեալք: Առ անեղական բնութիւն իւր. Շ. հրեշտ. և ամենայն չար:

Իսկ Ոչ ծնեալ բառ համարակ կերպի, կամ անմեռան և անգիւտ. *Անեղական պարսկական հաւն. Մագ. ԾԷ:

ԱՆԵՂԱԿԵՐՏ. ի, ից կամ աց. ա. Կերտեալ յանեղէն. ածակերտ. իւ յինք-ծը. *Խաչ անեղակերտ. Նար. Խաչ:

ԱՆԵՂԱԿԻՑ, կցի. ա. Կցորդ անեղ գոլոյ. էակից. համագոյ. *Անեղակից բանդ հօր: Անեղակից որ հոգի. Շար:

ԱՆԵՂԱՆԵԼԻ, լւոյ. Տ. ԱՆԵՂ՝ բառ ա. նշ. Ἀγένητος. գրի և ἀγέννητος. *Անե-ղանելի բնութիւն. Շար: Ոսկ: Փիլ. Լն: *Անեղանելին, և եղականն, ած՝ և որդին մարդոյ. Աճառգ. Գ: *Այն Բանի բնութ անեղանելի, և 'ի հօրէ. իսկ մարմնոյ նո-րին գոյացութիւն 'ի կուսէ, և արարածա-կան. Յհ. Իմ. Երև:

Եւ բառ բ. նշ. *Այլ եւ երեք սեռք մանհկանացուք պակաս գոն մեզ՝ անեղանե-լիք. որոց ոչ եղելոյ՝ երկին անկատար: Անեղանելիք, այսինքն տակաւին ոչ եւ ե-ղեալք. Սահմ. ա. 'Ի պղտորմանէ: և Լծ. կյ: և Մագ. Է:

ԱՆԵՂԱՇԷՆ. ա. Յանեղէն իւր շի-նեալ. ածաշէն. սքրաշէն. անեղակերտ. տառապ․․․ շինած. *Անեղաշէն զգեստ, կամ հարսնարան. Շար: Խոր. հարիւ:

ԱՆԵՂԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԵՂԱԲԱՐ. (այլ է և ԱՆՑԵՂԱՊԷՍ). *Անեղապէս գոլով ծնեալ. Շ. Ոգ: *Այլապէս է հայր իւր. և այլ նոցա. զի իւր հայր բնութբ է՝ 'ի նորին էութենէն անեղապէս ծնեալ, իսկ նոցա՝ շնորհօք. Սիւն. յոբ:

ԱՆԵՂԲԱՅՐ, բօր. ա. Որ չունցէ եղբայր: սիպայր լաանեցող: Լծ. որբ:

ԱՆԵՂԵԱԼ, եղոյ. Տ. ԱՆԵՂ՝ բառ ա նշ. Ἀγένητος, կամ ἀγέννητος. *Անեղե-լոյն և մշտնջենաւորին, և բոլորեցուն պատ-ճառին: Զլինելին (այսինքն զեղականն) աներկելուն, և զմահկանացուն անմահին 'ի միասին առնել փութայ. Փիլ. Ծ. Բան: Լին. Գ. 188:

Ըստ բ. նշ. *Եւ էր ընդ այս ոչ կարի ուելի քան զչափն գժուարիլ իբրև 'ի վե-րայ նորոգաձեւի և անեղելեալ աղետի Թշուառութեան. Փիլ. Իմաստ: *Զյաւե-լուլ զանեղելեալն յանգուննոյն ամենաւ բա.

կց. ձայնակցութեամբ զերգեալսն. Փարպ.։

ԱՆԵՂԾԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Անեղծութիւն. անեղծ լինել. Խափանութիւն եղծման, եղծմա_ նելոյ անեղծութիւն անպատճառ յա_ պականութիւն. Բենի.։

ԱՆԵՂԾ. ի, ից. ա. Ἄφθαρτος, (ըն. անփթար). Incorruptus, incorruptibilis. Որ ոչ եղծանի. անեղծանելի. անեղծա_ նելի. անապական. և Մշտնջենաւոր. ան_ վախճան. անմահ. անփոփոխ. որ չառնի. պօ_ զուզ, խաչ, տաղ, ինչ ոչ թանձր. ՙԱնեղծ հոգւոյ քո է յամենայնի։ Զմիտս անեղծին տայ։ Թագաւորին յաւիտենից՝ անեղծի։ Անեղծ ժառանգութիւն. Իմ. ծբ. ա։ Հռ. ա. 23։ Ա. պետ. ա. 17։ Ա. դ. ա. 4։ ՙԱնեղծ լոյս, կամ Թագաւորութիւն, յարութիւն։ Որ աստուածայինս անեղծ գեալ՝ անեղծս առնէ։ Հրեշտակացն անեղծից։ Անեղծք ՚ի անեղծանելն. Նար.։ ՙԶա՛ որոյ բանքն անեղծ է քան զերկիր. Լծ. ող։ ՙԱնեղծ խաչելն. Խոր. հովիւ։

ԱՆԵՂԾԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. Ἄφθαρτος. ՙԱնեղծական՝ ամուսնութիւն նախնոյն. Ագաթ.։ ՙԹէ զանեղծականսն խնդրեսցէք, եղծականքս յորդառատ պատ_ ցին մեզ. Ոսկ. եփես.։ ՙԱնեղծական քո նկարագիր։ Ցեղասպա անեղծականս։ Անեղծականս ճանել զանեղծականսն։ Իսր յանեղծական (այսինքն միշտ կեն_ դանի)մարմնի. Նար.։

ԱՆԵՂԾԱՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. Նոյն ընդ վ. ա. մ. ՙԱրժան անեղծանելւոյ։ Ի նորոգումն անեղծանելւոյ։ Նկարեալ ՚ի մեզ անեղծանելւոյ. Նար.։ ՙՔննութիւն իցէ խղճմտ_ անութիւն անեղծանելւոյ. Կղեմ.։

ԱՆԵՂԾԱՊԷՍ. մ. Անեղծութեամբ. ա_ ռանց եղծման. անապականաբար. ՙՈր և յետ փոխմանն զգեստ անեղծապէս նորո_ գել. Նար. ծա։

ԱՆԵՂԾԵԱԼ. ա. Անեղծ. եղծ Անապա_ կան. անպարտ. ՙԱնեղծեալ և անխառն_ գարութեամբ. Փիլ.։

ԱՆԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀφθαρσία, ἀδιαφθορία. Status incorruptus. Անեղծն գոլ. անեղծ մնալն. անապականութիւն. մշտնջենաւորութիւն. անմահութիւն. անփո_ փոխութիւն. և Անապառութիւն. անսկեղծութիւն. Կենաց ողջմտութեան. ՙԱն հաստատութեամբ ըղձ_ մտիցն յանեղծութիւն։ Անեղծութիւն մար_ մնոյ լինել տանէ մեզ։ Զանեղծութիւն խնդրեն, զկեանսն յաւիտենից։ Սերմն զոր մեր ոչ զի անեղծութիւն։ Զկեանս և զանեղծութիւն։ Վայրապարտութիւն զանեղ_ ծութիւն առնել, զդրութիւն։ Անեղծութիւն՝ կենդանութիւն. Խմ։ Հռ։ Եփես։ Բ. տիմ։ Տիտ։ Ա. պետ։ ՙԸնկալուլ ՚ի քեզէ զպարգեւսն անեղ_ ծութեան. Բն. Յի. ՙՀոգւոյն, և անեղծութեան իւր. Նար. ւը։

ԱՆԵՂԱՆԵԼԻ. գ. Անեղելն գոլ՝ ըստ անեղանելւոյ ամեն. τὸ Ἀγένητον. (որ Թարգ_ մանի և Անեղն, և և Անծնելութիւն՝ իբր ἀγέννητον.) ՙԵնութիւն՝ որ զանեղութեան ա_ ռակ մնալն, որ է յատուկ մեզ, անմահ և անապականն է. Շ. ահեղայն շար։ ՙՈր միայն անեղ զանեղութիւն և զանմահութիւն. Շար։ ՙԹաղուհ անեղութեան, և լինելութեան։ Բա_ նն իւր ծնանելեալ առնել լինելի անեղ_ ութիւն։ Անեղութիւն է՝ որ չէ եւս եղեալ. զի Տեարաւոր լինել, և գրաւել անեղութեան, որ ոչ եղեալ երբեք, և ոչ լինել_ լոց է. այլ զարմանալ անեղ, որ էն և եղ, անեղոյ ոչ եղեալ յառաջ. (այն է անեղ՝ անծ). առաջս ասելն ետեղծ ա_ մենայն իրաց անեղութեան՝ անեղութիւն ասպա_ կեր (այսինքն անեղին՝ անեղ պատճառ).

Կիւրղ. գձյ. ա։ ՙԱնեղութեան բան՝ հաստա_ տուն զաւակեացն, որպէս հօր և որդւոյ, նմանապէս և հոգւոյն սրբոյ. Լծ. համփ։ ՙԸնծայանութեան զանեղութիւն գնէ սկիզբն՝ առեալ, Աձ էր միշտ, և է. Լծ. ածաբ։

ԱՆԵՊԵՐ. ա. մ. Որ չունի ինչ արժա_ նի եպերանաց. անպարսաւ. անբամբաս. ուստի և Աներաս. անբիծ. պախարակ մը լանէշօղ, անձեռ. ըէ+էօ+էղ, ղարարըղ. ՙԿա_ նոնել հաստատութեամբ աներէր ՚ի կամս մեծ. Դիւրող ստութեամբ ապատիլ ՚ի վտանգէ, որ է աներէր (եթէ իցէ համաձայնութիւն յայտ_ նի). Մխ. դտ. ա. առակ։ ՙԶկեալ զամե_ նաւանս ՚ի մանհաբեր որոշայնէ վերջացեալ աներէր սարքեցուցից։ Կանգնեալ ՚ի մէջ հնոցին անբիծ մարմինովք աներէր և ա_ ռանց ամենայն վնասու. Ճա։

ԱՆԵՊԵՐԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. ՙԱնե_ պերելի ունել զկենցաղավարութիւն. Հ. նյա։

ԱՆԵՊԻՍԿՈՊՈՍ. ասնք. ա. Չունօղ կամ չունեցող զեպիսկոպոս. առանց ե_ պիսկոպոսի. անառաջնորդ. ՙԱնեպիսկո_ պոսութիւն և անքահանայս շրջէին. Մագ. ա։

ԱՆԵՌԱԿԻ ՏԱՐՈՐՈՇ. Որպէս Թէ Չու_ նօղ զերիս չափմունս, զերկայնութիւն, զլայ_ նութիւն և զխորութիւն. անքանակ. ՙԱնձն ըստ ինքեան աներակի տարորոշ է. Նիւս. բն. ա։ յորմէ և Մարչ. ծարդեղ։ (Այլ սխալ գրչութիւն է. զի գրելի էր ըստ յն. ἀδιάστατος, Ըստ ինքեան անտարորոշ. ուր վրիպակաւ մնեալ է բառդ Եռակի, որ առեալ կրկին յայլ բան)։

ԱՆԵՐ, ոյ կամ ի. գ. Հայր հարսին՝ աներ կոչի փեսային. գայնան. եբր. խօթէն. արա. քէյեր ազն. Πένθερος. Socer. (եւ և Γαμβρός, որ և փեսայ, որպէս եբր. խաթան. Gener.) ՙԳողացաւ յակոբ զսիրտ լաբանու աներոյ իւրոյ։ Մովսէս արածէր զխաշինս յոթորայ աներոյ իւրոյ։ Դար_ ձաւ առ յոթոր աներ իւր։ Աներ իւր՝ հայր աղջկանն։ Ըստ ցնա աներն իւր։ Աս_ աննա՝ որ էր աներ կայիափայի. ևն։ ՙԱն_ կանէր առ յայել, որ էր կին աներին մու_ սիսի. Ը. բարճր։

Մերձ իբր Որդի աներոյ, այսինքն եղ_ բայր հարսին. անէրջագ. գայն. ՙԱներոյ նորա եւթադեայ։ Աներոյն իւրոյ արտա_ սուագդայ. Խոր. բ. 77. 79։ Եւս և ամե_ նայն տունն հարսին կոչին ՙԱներք փե_ սային. Բուզ. գ. 5։ ՙՔարերայ կինեցոյ, որ էր յաներացն մովսէսի. Վահր. յոբ։

ԱՆԵՐ ԼԻԲԱՆԱՆՈՒ. որ և ԼԻԲԱՆԱՆԵՐ. ԵՐԿՐՈՐԴ ԼԻԲԱՆԱՆ. Ἀντιλίβανος. եբր. մխղանծ, այսինքն Լիբանան. Օրէն. ա. 7։ ծա. 24. անունն է տեղւոյ. ուստի առեալ՝ ՚ի զաւր գնի ՚ի Հին բա. ՙԱներ. անապատ. կամ անմարդաբնակ ։։

ԱՆԵՐԱԺԻՇՏ, ի, աց. ա. Անվարժ յերաժշտական արուեստէ, ադէտ, և ան_ յարմար. Ἄμουσος. Musicae imperitus. և Rudis, insulsus. ՙԶմիտս այնոցիկ որք ոչ յայժ աներաժիշտն են, առնոր են ուրախ առնել։ Ցանխորտ և յաներաժիշտ բա_ րուց։ Ծաղր մատուցանեն աներաժշտաց և անյարմարից բարոյիւք. Փիլ.։

ԱՆԵՐԱԺՇՏԱԳՈՅՆ. ա. կարի ան_ երաժիշտ. չինակաւորագոյն. անյարմարա_ գոյն առն խմաստնոյ. ՙՈչինչ աներաժշտա_ գոյն է՝ քան որովայնի պարարել. Փիլ.։

ԱՆԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ԱՆԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ. } գ. Գա_ կառութիւն երաժշտական արուեստի. անյարմա_ րութիւն. ադիտութիւն. ՙԼինի երաժշտականն յաներաժշտականութենէ. Անյ. պերիարմ.։

ՙԱրտասուաց ձայն ունելով երգել ձեռն_ արկիցէ. կրկին աներաժշտութիւն ցուցա_ նելով առնել, զայն՝ որ ՚ի գործին, և կա_ րի յառաջագոյն զայն որ ՚ի բառին է. Փիլ. Նխ. ա։

ԱՆԵՐԱԽՏԻ, կք. ա. մ. Զրկեալ յե_ րախտաց, կամ յերախտագիտութենէ. ա_ ռանց շնորհակալութեան. ՙԳագիկ աներ_ րախտի միայն առ Թագաւորն (որ էառ զծառայութիւն նորա). զշնորհակալին և զորկեաց առաւն կաթողիկոսին հասուցին. Լաստ. ծ։ ՙԸնորհս ոչ ունի պարգեւին, այլ առ ցածուն մտաց իւրոյ՝ աներախտի ընդ_ ունի. Կանոն։ ՙԲերդին ծառայութեան ա_ րարէք, և զիմ հօրս կերակուր աներախտս. Մովի։

ԱՆԵՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Աներ լինել. ՙԵւ զի մի շնորհս արկանիցէ նմա զարման՝ առկս աներանալ զարմանայ փառն նորա. Եփր. ծն։

ԱՆԵՐԱՍԱՆ, ի, աց. ա. Ἀχάλινος. Infrenis, effrenis. Արձակ յերասանակէ. անսանձ. լիրբ. Եսալարուզ, կեմսիզ, ղայթ_ ուըզ. ՙՈւսափառակ անկարգ և աներասան ՚ի վերայ մեզ զեղուն լուծեալ։ Ըստ նոցա աներասան յանդգնութեն. Պրպմ. կ։ ՙԱն_ երասան յանդգուգն. Նար. ծդ։

ԱՆԵՐԱՍԱՆԱԲԱՐ. մ. Ἀχαλίνως. Infrene. Առանց երասանակի. իբրև ան_ սանձ. յանդգնաբար. ՙՈր և զեղեալն էր աներասանաբար (ալ. աներասանակաբար) յապստամբութեն. Պրպմ. կգ։

ԱՆԵՐԱՍԱՆԱԿ. Տե՛ս ԱՆԵՐԱՍԱՆ. ՙԱներասանակ կառքն լինիցին. Նար. յոհ. էդ։ ՙԵրիվար որմուզ աներասանակ էր պօղոս. Սեբեր. ծա։ ՙԱներասանակ բեր_ րան. Թէոդոր. մայրագ։

ԱՆԵՐԲ, ի. ա. Որոյ չիք երբ. անժա_ մանակ. յաւիտենական. ապէնի փոյ չըն_ կած. ՙԱներբ յաներբէ (որդի ՚ի հօրէ). Զքր. կթ. ծն։ ՙԱնեղ աներբ խակականին. Յհ. օձն։

ԱՆԵՐԲԱԲԱՐ. մ. Առանց երբի. ան_ ժամանակաբար. ՙԱնսկիզբն զհայր խմա_ ցեալ, և աներբաբար զծնունդ անճառելի հանդունակից միածնին իւրոյ. Տօնակ։

ԱՆԵՐԴՈՒՄՆ. ա. գ. Որ չերդնու. ճեռի յերդմանէ. և Չերդնուլն. τὸ Ἀνώμοτον. Non jurare. ՙՈւսուցանէ ամենեւին աներդումն լինել. Տօնակ։ ՙԳեղեցիկ և յարմարելի բանական բնութն՝ աներդմունն. Փիլ. ծ. բան։ ՙԱներդումն՝ լաւ է քան զողորմութիւն և զպատարագս. Մանդ. ժ։

ԱՆԵՐԵԱԿ, } ի. ա. Որ չունի զերե_
ԱՆԵՐԵԿ, } կոյ. ուր չիք գիշեր, այլ միշտ տիւ. Եէրէիմէ լամնեշօղ. ՙԱներեկ միաւանդամ զալուստն քո. Ճ. թ։ ե. Տօնակ։ ՙԻ յաներեկի և ՚ի մեծի աւուրն. Գնձ։ ՙԶօր յաւուրն աներեկի՝ լուսաւո_ րեա լուսով քոյին. Շար։ ՙՕրն այն մեծ և ահագին՝ երևելի և աներեկ. Ոսկ. յն։ ՙԶի մի օրն այն՝ է աներեկ և անվախճան. Շ. իմ եղանակ։ ՙԱռ աներեկ լցյան ճանապար_ հորդեցին. Ոսկիփոր։

ԱՆԵՐԵԿՈՅ, ի. Նոյն ընդ վ. ՙԼոյս աներեկոյ. Ճճ։ ՙԳատակեր աւուրն աներ_ եկոյի. Գնձ։

ԱՆԵՐԵՄԱՆԱԿ. Տե՛ս ԱՆԵՐԱՍԱՆ. ՙԶոր դու աներեմանակ արձակ բերանով հայհոյես. Եղիշ. է։

ԱՆԵՐԵՒԱԿ, ի. ա. Աներևոյթ. ան_ տես. անյայտ. աղօտ. մթին. և Աննշան. Ἀφανής. Obscurus. ἄσημος, ignobilis. ՙՀաստատութեամբ ղօտեղ, մինչդեռ աներևակք են, ընդ երևելիս. Նիւս. Բնգոր։ ՙԸզ

ներքին մարդս աներևակ. Նար. ղֆ: *Աներևակ նորայն բանք. Մագ. ԻԲ: *Նա աներևակ էր ... իսկ աա յայտ երևելի էր: Ո՛չ միայն զերևելիսն և զիշխանսն, այլ և զաներևակ պաշտաման. Ոսկ. յհ:

ԱՆԵՐԵՒԱԿ. մ. Ἀφάνως. Invisibiliter, obscure. Աներևութաբար. անյայտաբար. *Շարժեալ լինէին երբեմն աներևակ, և երբեմն երևելապէս. Արիստ. ԺԳ: *Յորժամ ոչինչ զօրանայ երևելապէս, պատերազմի աներևակս. Աճառ. Դրք:

ԱՆԵՐԵՒԱԿԻ. Նոյն ընդ վ. ա. *Որ զաներևակի զօրութիւն Թափանցանց լուսով իւրով ելանէ. Ագաթ: *Աներևակի ներածիւք խոցոտեալ: Որոգայթն գաղտնի, և հնարագիւտն աներևակի. Նար. ԽԳ. ԾԷ:

ԱՆԵՐԵՒԱԿԻ. ՅԱՆԵՐԵՒԱԿԻ. Նոյն ընդ ԱՆԵՐԵՒԱԿ. մ. *Այնպէս աներևակի էր ընդ նոսա ըստ խոստմանն իւրում. Լմբ. հանգ: *Ոչ համբերեմք տանջանացս, զոր կրեմք յաներևակի. ՃՃ:

ԱՆԵՐԵՒԱՆ. ա. Նոյն ընդ վվ. Ἀόρατος, ἀφανής. Invisibilis, non apparens. *Արտաքոյ պարսպին յաներևան տեղիս. Մամբ: *Ամենեցուն իշխան իսկ՝ և ծնօղն (նծ) աներևան գոլով այլոց՝ բայց 'ի միոյն: Ի նոստասցն՝ այն որ յաներևան բոլորէն լինի բերեալ (այսինքն 'ի հարաւային բևեռէ շնչէ): Ի ձեռն ամենայն աներևան ա-բարչագործութեան. (այսինքն ճարտարութեան փիլիսոփայի). Արիստ. Ծ: *Նախատեալ յուսմնէ՝ եթէ 'ի հարանց աներևան իցես, ասէ. յինէն սկսանի ազգ իմ. Ոսկեփոր:

ԱՆԵՐԵՒԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἀόρατος. Invisibilis. Աներևոյթ. աներևակ. անտես. կէօրիւնմէզ. *Աներևելեաց մեծավայելչութիւն: Հանիր առ պատուողս քոյոյս յիշատակի աներևելի բարեկամ. Նիւս. Բնութ: *Ի ձեռն աներևելեացն երևելեօքս իմացեալ լինին: Զաներևելոյ նծութեանն: Մանկանցս մարդ ըստ երևելոյն, իսկ ըստ աներևելոյն անմահ. Մագ. Նչ. ԷԼ: *Պատկեր աներևելի հօրն. Սհկ. ԿԲ: *Աներևելի սիրոյն այ երևելի ցուցցէ զարմանիս բարուցն. Յհ. Է: *Աներևելիս պարտ էր առնել, և ոչ հրապարակագոյժ ինքեանց զիւրն 'ի մէջ ածել կորանս. Պիտ:

Եւ Աննշան. *Աներևելի և յաներևելեաց. Բրս. Բարձ: *Անփառք և աներևելիք գոլով. Անյ. պորփ: *Ի ծնողաց աներևելեաց: Նուաստ և աներևելի ծնողաց. Պիտ: *Ո՛չ այր աներևելի. ՃՃ:

ԱՆԵՐԵՒԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Իբր Աներևոյթ առնել. աղօտել. տղօտացուցանել. *Որոգայթ է դիւացն՝ 'ի ձեռն խաւարութեան 'ի լուսեղէնցն զաղօթան աներևեցուցանել. Կլիմաք:

ԱՆԵՐԵՒՈՅԹ, ութի, ից. ա. Որ ոչն երևի. անտես աչաց. աներևակ. աներևան. ուէր մէրնցօղ. կէօղէ կէօրիւնմէզ. մախֆի. նամէլում. Ἀόρατος, ἀθεώρατος, ἀφανής. Invisibilis, invisus, non apparens. ԾՆ. *Երկիր էր աներևոյթ: Աներևոյթ ընթացք, կամ տեսիլ, հարուածք, կամ աւանդք: Եւ նա եղև 'ի նոցանէ աներևոյթ: Հետախաղաղ ծածկէին, զի ամենայն (կամ ամենևին) տեղին աներևոյթ լինիցի: Աներևոյթք նորա 'ի սկզբանէ աշխարհի՝ արարածովքս իմացեալ տեսանին: Յաներևութից զերևելիս եղեալ: Զաներևոյթսն իւրն զանեսեալ համբերութեամբ համարեցաք: Որ է պատկեր աներևութին այ. ԵՆ: *Արարիչն ամենեցուն աներևոյթ է 'ի մարմնաւոր աչաց, այլ մնաց իմանի զօրութեամբ նորա. Եղիշ. Է: *Աներևոյթ 'ի տեսլենէ: Ի մէջ աներևութիցն արարեալ աներևոյթ փառաւորիչս՝ զօրս հրեշտակաց: Զանդունդս աներևոյթս. Ագաթ:

Եւ Անծանօթ. գաղտնի. ծածուկ. կիզլի. *Համբարս ընդ աներևոյթ կողմանս 'ի ներքս մատուցանէր. Բ. Մ. ԺԳ. 20: *Աներևոյթ որոգայթ, տեղի. Պիտ: *Աներևոյթ մթերք, մտածութիք. Նար: *Յայտնի են առաջի քո ամենայն աներևոյթք խորհրդոց. Եղիշ. Բ:

Կամ Անյայտ. անյայտ. ղէյպօլ. *Աներևոյթք են ելքս յաշխարհէս. Մանդ: *Յաներևոյթս եդեալ է ամենեցուն վախճանն: Յաներևոյթն մի յուսար. ՃՃ: *Բանքն քո աներևոյթք են և անմեկնելիք. Սրգ. յկ. Է:

Կամ Աննշան. *Զի մի գուցէ Թագաւոր ոք զաներևոյթ գեղջուկ արհամարհեսցէ: Սարգ՝ աներևոյթ և անպիտան Թուի գոլ կենդանի՝ կատարելագոյն յատայնանկութիւն: Աներևոյթք, անփառք, նուաստք: Զանհնազանդելոցն և զաներևութիւք. Փիլ:

Իսկ զԱՆԵՐԵՒՈՅԹ ԲԱՅ ասացեալն առ մեզ՝ տե՛ս 'ի բառն ԱՆՈՐԻՇ. *Սահմանական, իմանամ. աներևոյթ, իմանալ: Աներևութին ներգործական, լինել. կրաւորական, լինելի. Սհմն ջող: (Ըստ յն. ասի. ἀπέμφατον. այլ է և ἀόριστον. իսկ լտ. Infinitum).

ԱՆԵՐԵՒՈՅԹ. կամ ՅԱՆԵՐԵՒՈՅԹՍ. և ԱՆԵՐԵՒՈՒԹԱԲԱՐ. } մ. Աներևոյթ օրինակաւ, (ըստ ամենայն առման). անտեսաբար. անյայտաբար. յանծանօթս. ծածկապէս. լռիկ. խորհրդաբար. Ἀοράτως, ἀδήλως. ԵՆ. կէօրիւնմէյէրէք, ղէյպօլէն, կիզլիձէ, օղրէն. *Զամս երեսուն լուռ և աներևոյթ շրջեալ 'ի մէջ մարդկան. Ագաթ: *Ըստ աներևոյթ սադրելոյ նոցա 'ի վերուստ. Փարպ: *Բարբառեսցես ընդ այլոց ինչ աներևոյթ. Սեբեր. Ժ: *Ընթանամ, ոչ որպէս յաներևոյթս (յն. անյայտաբար). Ա. Կոր. Թ. 26: *Առաւ և զկիս ուղղութեան ձոռէ, այլ յաներևոյթս. Ոսկ. Ա. Թեսս: *Առաջի աչաց մերոց կայլակնացեալ հրաշիւք յաներևոյթս. Անյ. բարձր: *Աներևութաբար՝ այ իմացելոյ, և գոյի ճշմարտապէս. իսկ աներևութապէս՝ մարդոյ շօշափելոյ, և գոյի ճշմարտապէս. Ան. Դ: *Նախախնամութիւն արարչին աներևութաբար ներգործէ. Յհ. Դ: *Ի Մանեայ այրս կեցեալ աներևութաբար ամս բազում. Խոր: *Աներևութաբար գողանալ, կամ մտանել, հասանել, կամ շարժիլ հողմոյ. Եփր: Վրք հոց: Շ. մրգ. ԵՆ: *Աներևութաբար առաքին Թշնամիքն. Կլիմաք: *Երբեմն աներևութաբար հեղձուցիկան տալ առնել զմանկունսն, և երբեմն յայտնապէս. Պիտ:

ԱՆԵՐԵՒՈՒԹԱԿԱՆ, ի, աց. Տե՛ս ԱՆԵՐԵՒՈՅԹ. *Ի խնամոց և 'ի զգուշացուցիչ աներևութականացն (ոգւոց) պահպանեալ. Արծր. Դ. 3:

ԱՆԵՐԵՒՈՒԹԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ἀφανίζομαι. Evanesco. Աներևոյթ լինել. անհետանալ. ղէյպ օլմագ, կէօրիւնմէզ օլմագ, նապէտիտ օլմագ. *Ո՛չ Թէ աներևութանան ըստ նախատային, այլ զնշմարանս նորա պայծառացուցանէն. Շ. յկ. ԻԷ: *Զի մի, որպէս առ կղէոպեանն, աներևութասցի փափագելին 'ի միջոյ. Լմբ. հմբ: *Որպէս անգոյ աներևութացաւ. Վրք հց. Դ: *Հալեալ աներևութանայ: Աներևութացեալ չարեն: Աներևութացեալ այնուհետև ամենայն գոլ քան զայս և ոչ ինչ. Պիտ:

ԱՆԵՐԵՒՈՒԹԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԵՐԵՒՈՒԹԱԲԱՐ. *Հաւր առ ամենեսեան մերձ աներևութապէս. Դիոն: Ն. Շ. հրեշտ: *Քի զանհաղորդելուսն էր այդ ժողովոյն աներևութապէս. Կիւրղ. հանգ: *Ներգործէ 'ի մեզ աներևութապէս. Լմբ. ող: *Ամենայն զօրք երկնից 'ի յերկիր ծառայէին աներևութապէս. ՃՂ:

ԱՆԵՐԵՒՈՒԹԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀφανίζω. Ab adspectu removeo. Աներևոյթ առնել՝ կորուսանել. անհետ առնել. ծածկել. նապէտիտ էթմէք, ղէյպ էթմէք. *Զատուծոյ ոչ աներևութացուցանէ խաւար, այլ յայտնապէս 'ի գիշերի երևի. Փիլ. Եւ: *Գետ հրեղէն զծով աներևութացուցանէ. ՃՃ: *Յարուցման աներևութացուցանելով յինքեանս յաւէտախաղացն աղբերաց. Պիտ: *Մտաւ՝ մինչ աներևութացուցանել զապաւորութիւնն. Մագ. Նչ. Էն: *Ընտանութիւն է պահոց աներևութացուցանող, մատնութեան գրաւիչ. Կլիմաք: Ուր և ասի, *Սատութիւն է՝ սիրոյ աներևութացուցիչ ոն:

ԱՆԵՐԵՒՈՒԹԵՐԱԿ, ի. ագ. ա. Որոյ երակք կամ անցք են աներևոյթ և գաղտնի. *Աներևութերակ վիմացն առահետ դարշութեան մեզուցս չքացուցեալ ոգւոյս կերպարան. Նար. ԾԷ:

ԱՆԵՐԵՒՈՒԹԻՄ, եցայ. չ. Տ. ԱՆԵՐԵՒՈՒԹԱՆԱՄ. *Հզօրացեալն 'ի վերայ մարդկային բնութեան մահ՝ յարութեամբ տեառն աներևութեցաւ. Բրս. ծն:

ԱՆԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. և ԱՆԵՐԵՒՈՒԹՈՒԹԻՒՆ. } գ. Աներևոյթ լինել. անտեսութիւն. ծածկութիւն. անյայտութիւն. *Անտեսութիւն ինչ և աներևութիւն արարեալ առ եկեղեցւոյն, իբր Թէ անտեսանելի ինչ ոչ լինել. Նանա: *Զանխլացեալ լինի բանն յաներևութէ. Եփր. ԹԷ: *Զինչ իցէն պատճառք աներևութե երկրին. Վեցօր. Բ: *Երկնայնոցն զարդուց աներևութութեն խանդարհագոյնքն գտանան առ գերակայսն. Մագ. Դ թղթ:

ԱՆԵՐԵՒՈՒԹՈՒՍ, կամ ՅԱՆԵՐԵՒՈՒԹՈՒՍ. մ. Յաներևութից. յանկարծ. յերեւցած. ան ուշադրութեան, կէօրիւնմէզտէն. *Զխաւարացք յաներևութուստ ոչ յառաջագոյն տեսեալք՝ 'ի վերայ Թրջչին. Փիլ. Եւ:

ԱՆԵՐԿ, ոյ, ոց. ա. Որոյ չիցեն երկք. անաշխատ. զահմէթսիզ. *Եօթներորդ աւր ինքնեակ բարեաց է յիշատակ՝ աներկոց. Փիլ. Լն:

ԱՆԵՐԿԱԹ. ա. Ἀσίδηρος. Carens ferro. Որոյ չիցէ երկաթ կամ շղթայ. դէմիրսիզ, զինճիրսիզ. *Յաներկաթ բանտի արգելեալ ('ի խաւարի). Իմ. ԺԷ. 15:

ԱՆԵՐԿԱՏ. ա. Որ չիցէ հատեալ և բաժանեալ յերկուս. *Որպէս միակ աներկատ. Մագ. ՅԴ:

ԱՆԵՐԿԲԱՅ. ա. Որոյ չիցէ երկբայութիւն ինչ յանձին՝ և զերկսն. անկասկած. անվեհեր. անտարակոյս. աներկմիտ. աներկբայելի. *Աներկբայ մտօք, կամ յուսով. Յհ. ԿԲ: *Ի խորհուրդ յուսոյ աներկբայ գիտանան. Նար. Խը: *Աներկբայ բարեացն՝ յուսով տեսելոցն. Նար: *Աներկբայ խոստումն, կամ հաստատութիւն, կամ ստուգութիւն. Պիտ:

ԱՆԵՐԿԲԱՅ. մ. և ԱՆԵՐԿԲԱՅԱԲԱՐ. } Առանց երկբայելոյ կամ երկբայութեան. անշուշտ. հաւաստեաւ. և Անվեհեր. անտարակոյս, անվախ. շիւպհէսիզ,

գոգցեալ. *Այսպէս աներկիւղաբար ամենե- առ պաշտօնէիցն յանդգնութեան բանին. Պիտ ։ *Ի սոյն համարձակ յաներկիւղաբար. Եղիշ. Է։ *Որոց աներկիւղաբար ամենայն զգուշու- թեան. Սեբ. ա։ *Զինք եկեալ զառաքելոյն աներկիւղաբար թագաւորին յիշատակէ։ Ի համարձակութեան աներկիւղաբար խոստովա- նելոյ լինելոց. Պիտ ։ *Վարդապետքն աներկ- իւղաբար քննողքն առնել. Յհ. կը ։ *Աներկիւղաբար կատարեցաւ զաղաւնակ- րօն էր. Սրգ. յէ. Գ ։ *Զնոյն ինքն նախ- ապէս աներկիւղաբար բանալ զդրունս ։ Աղօթականք և աներկիւղաբար բանալով զդուռն համարձակ քաղաքին. Պիտ ։

ԱՆԵՐԿԲԱՅԱԳԷՍ. նոյն ընդ վ. *Ան- երկիւղաբար մեռց եղէ որդին տէր. Սարգ. հանդ ։

ԱՆԵՐԿԲԱՅԵԼԻ. Տ. ԱՆԵՐԿԲԱՅ. ա. ն. *Աներկբայելի առնել մեծարել. Յհ. խմ. գործ։ *Որով ծանուցեալ լինիս, թէ իցէ աներկբայելի ։ Անմնացորդ աներկ- բայելի. Նար. կԳ. ղ ։ *Կացցէ 'ի նմին ան- շարժ, հաստատուն, աներկբայելի. Սրգ. ա. յէ. Ք ։

ԱՆԵՐԿԲԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Չունելն զերկբայութիւն, և աներկբայ գոլն. անշար- ժութիւն մտաց, և հաստատութիւն. Անտա- րակոյս. *Այլ ամ հաւատ հաստատութեան աներկբայութեան. Ագաթ. Ժ ։ *Իբրև հաստատեալ զաներկբայութիւն հաւատոյն, և զաներկիւղ պատասխանատուն. Արծր. Գ. 2 ։ *Վէմ (կոչէ) զհաւատոյն հաստատութիւն, և զյուսոյն աներկբայութիւն. Երզն. մտթ ։

ԱՆԵՐԿԵՂ. Տ. ԱՆԵՐԿԻՒՂ, և զա- ծանցս նորին ։

ԱՆԵՐԿԵՒԱՆ. ա. ն. Անմասն յերկուսա- նաց և յերկիւղէ. աներկբայ և անկասկած. անխիղճ. անկեղծ. զուարթագին. աչալուրջ. *Գոյնել զնեզ անարատս և անբիծս հաստատ- ուն առնել առաջի իւրոյ փառաց աներկեւան՝ յծնութիւն. Յուդ. 24. (յն. պահել ան- երկիւղս... կացուցանել անարատս 'ի ցնծու- թեան)։ *Աներկեւան պահեսցուք զհա- ւատն. Սկ. կը. եչ ։ *Աւգեն 'ի ատեանն անդ զարդն զաներկեւանն պաշտօնոյ. Ա- գաթ. *Աներկեւան սիրով պաշտպանեսցէ. Յհ. կը ։ *Զիւրեանց միտս և զգործս ան- շուք և աներկեւան առ մեծամեծս համբաւ- ութիւն. Փարպ ։ *Աներկեւան անուանէ ։ Աներկեւան մտաց անուանէ ։ Վասն աներկ- եւան նորոգմանն ։ Զարդարեալ և զաներկ- եւան առաքելոյ խաղաղութեան պատմեսցուք. Նար ։ 'Ի ատեանէն առնէ զիրանցն յաներկ- եւան քարոզեալ զծշմարտութիւն. Սիւնե- ցւոյ ։

ԱՆԵՐԿԵՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աներկբ- այութիւն. և Անկեղծութիւն. զուարթութիւն. *Զի աներկեւանութեան խոստովանելոյն 'ի միտս ունիցիցն ծանուցեալ հաւատացելոց. Նար. ձէ. *Զմացն աներկեւանութեան՝ մարմնոյն խոնարհութեամբ հաստատէր. Երզն. մտթ ։

ԱՆԵՐԿԻՒՂ, ի,ից կամ աց. ա. գրի և ԱՆԵՐԿԵՒՂ, ԱՆԵՐԿԵՂ. ʼΑφοβος, ά- [illegible]. Metu carens, intrepidus. Որ չու- նի զերկիւղ. անահ. անվախ, ֆօրգօրսըզ, ֆօր- գօրմազ, գորգուսուզ. *Եթէ նստիցիս, ան- երկիւղ լիցես ։ Փախիցեն աներկեւղք ։ Բնակեսցէ աներկիւղ 'ի մէջ խորոց ։ [illegible] *Աստուած և աներկիւղ՝ այլ բնութիւն է. [illegible] *Աներկիւղք են երդն զան- [illegible]։ Աներկիւղ էր 'ի մարդկան հարուա- ծոց. Եղիշ. Ե ։ *Ի յանդիմանել զայրայ՝ [illegible] առաքեալ էր, և աներկիւղ. Խոր. [illegible] *Աներկիւղ լեցիս 'ի մահապարտ նե- րդ աստուածայոյն. Նեղոս ։ *Ի պատերազմէ դիւացն զօրքս մարդկան աներկիւղս պա- հեսցէն. Ագաթ ։

Կամ Որ չէայցէ երկիւղ ինչ և կաս- կած. *Աներկիւղ խնդութիւն. Շար ։ *Ան- երկիւղ ազատութիւն, քաղաքաւորութիւն, կամ դրկախառնութիւն, համարձակութիւն, ըն- թացք, փրկութիւն, գաւառ. Փարպ ։ Պիտ ։ Նար ։ Լմբ ։ Եփր ։ *Զի աներկիւղս արասցէ զպարշապատս ամենափարանցսն. Արշ ։ *Ան- երկիւղ և քաղաքայինս, կամ խորախ մնոջ. Փարպ ։ և Լաստ ։

ԱՆԵՐԿԻՒՂ. որպէս Աներկիւղած. ու- ղղական փօրգօրսըզ. *Ի յոյժ աներկեւղին, 'ի մարդկանէ անխափանութեան ։ Բազմաց աներկիւ- ղից պատճառ կորստեան լինի հոգւոյ. Ճ. յա. օրըն. և ընդհ ։ *Տղայոց և աներկե- ղաց. Ոսկեփոր ։ *Ի վաճառականն զնեղ աներ- կիւղ եմք. Լմբ. պորդ ։ *Աներկիւղ կամա- կարութիւն. Փարպ ։ *Յայդպիսի աներկիւղ սովորութեանց. Ճ. ընդհ ։ *Ով աներկիւղ երկիւղածութեանդ. Ածոք. Դրոց ։

ԱՆԵՐԿԻՒՂ, կիւղս.) մ. ʼΑφόβως, ά-
ԱՆԵՐԿԻՒՂԱԲԱՐ. } δεῶς. Impavide, absque metu, tuto. Հեռի յերկիւղէ. յա- պահով. անքոյթ. համարձակ. փօրգօր- սուզ. *Դագարեսցէ աներկիւղ յամենայն չարութենէ ։ Եւ ոչ՝ որ ունէր զնոսա մուծն, աներկեւղս պահեաց ։ Տեսցէք զնոյն աներկիւղ լինելոյն առ ձեզ ։ Աներ- կիւղ զանձինս ծարակեն. Առակ. ա. 37 ։ Իմ. ծէ. 4 ։ ա. կոր. ծզ. 10 ։ Յուդ. 12 ։ *Ուստի սակաւ մի կասկածէր, անտի ան- երկիւղ հաստատէր. Եղիշ. ա ։ *Յա- նուացուք աներկիւղ զնորդիրն ։ Կեալ խա- ղաղութի աներկիւղ յամենայն թշնամեաց. Փարպ ։ *Աներկիւղ գնալ, կամ ապրեցու- ցանել. Պիտ ։ *Գնաց ինքն 'ի բաց անհո- գութեր և աներկիւղս ։ Յաներկիւղս յար- ձակեալ. Փարպ ։ *Յաներկիւղս հարցանէր. Ագաթ ։ *Յաներկիւղս իշխանեն յամուրս աշխարհին. Եղիշ. Է ։ *Յաներկիւղս մա- տեան նոքա 'ի մարմինն քոյ. Եփր. ա. կոր ։ Իսկ Սէրոբ. Ե. 5. *Մի յաներկիւղս լինիր՝ յաւելուլ մեղս 'ի վերայ մեղաց յ. յն. աներկիւղ ։ *Աներկիւղաբար ժառան- գել. Խոր. Գ. 51 ։ *Աներկիւղաբար տի- րել. Պիտ ։ *Յառաջ մատուցեալ, աներ- կիւղաբար սկսաւ խօսել. Փարպ ։ *Աներ- կիւղաբար գնացից ։ Աներկիւղաբար առ- նէր պատասխանի. Յհ. կը ։ *Աներկիւղա- բար շրջել, բարբառել, յանդգնիլ, ընջել. Փիլ. նխ. Բ ։ Ա. Է ։ Յհ. իմ. եր ։ *Ո- րով ամրացեալք՝ աներկեղաբար կոխեսցեն զօձս և զկարիճս. Նանայ ։

ԱՆԵՐԿԻՒՂԱԾ, ի, աց. ա. Աներ- կիւղ յոյժ, կամ 'ի մարդկանէ. անխիղճ. և Արիական. *Ոմանք 'ի պակասամտաց և յաներկիւղածաց են. Մանդ ։ *Աղաչեալ ընդ աներկիւղած ոգին. Փարպ ։

ԱՆԵՐԿԻՒՂԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Աներ- կիւղն գոլ յոյժ, կամ 'ի մարդոյ. *Լաւ է փոքր բաժին երկիւղիւ տն՝ քան զգանձս մեծամեծս աներկիւղածութի. Առակ. ծէ. 16 ։ *Երդմանց սովորութիւնք յաներ- կեղածութենէ է. Մանդ. ծէ ։ *Ծառայել իւրեանց որովայնին և աներկեւղածութեան. Լմբ. պորդ ։ *Ընդ համարձակութեան աներ- կեղածութեան արանցն զարմացեալ. Փարպ ։

ԱՆԵՐԿԻՒՂԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆԵՐ- ԿԻՒՂ. *Աներկիւղական բնութեն. Թէո- դոր. Խոյրապ ։

ԱՆԵՐԿԻՒՂԱԳԷՍ. Տ. ԱՆԵՐԿԻՒՂԱ- ԲԱՐ. *Աներկիւղագէս տալ զանձն յարշ- ավանս վտանգաց ։ Կային աներկիւղագէս 'ի մէջ անուանեալ իշխանացն ։ Լուսեալ Թա- գաւորն զամենայն աներկիւղագէս խօսե- ցեալսն Գիւտայ. Փարպ ։

ԱՆԵՐԿԻՒՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Քաջալերել. փարատել զարհաւիրս ուրուք. *Որ վախեալ է, և երկիւղ ունի, աներկիւղացո. Մխ. բժշ ։

ԱՆԵՐԿԻՒՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Գոլ առանց երկիւղի. յապահովութիւն. համարձակու- թիւն. ազատութիւն. և Աներկիւղածութի. ʼΑδεια. Securitas, libertas, licentia. *Ըն- տանեցեալ է ազատնին յաներկիւղութէ ։ Աներկիւղութի տուեալ ամենեցուն՝ քրս առնել կամաց. Փիլ ։ *Կացցեն աներկիւ- ղութեր յիւրաքանչիւր ուսմունս. Եղիշ. Գ ։ *Եկայք չիններորեք աներկիւղութեր, և մի ինչ զարհուրիք. Փարպ ։ *Զմեղաւորս աներկեղութեն լքուցանէ. Յճխ. իա ։ *Զա- ւազակաց աներկեղութե. Պիտ ։ *Աներկե- ղութեր և որհամարհանօք զպատուիրանն առ ոտն կոխել. Սրգ. Բ. դ. 4 ։ *Զաներ- կիւղութիւն, զանսաստութիւն. Նար. խէ ։ *Աներկիւղութեր վարին 'ի կերակուրս և յըմպելիս. Ճ. ընդհ ։ *Վարդապետ ձեռօք առնուլն (զնո գիրս) նշան է աներկիւղութե. Ոսկ. յհ. Բ. 7 ։

Կամ Անվեհերութիւն. արիութիւն. քա- ջարութիւն. առ ոտն հարկանելն զերկիւղ մարմնաւոր. փօրգօրսուզլուգ, ճիրէթ. *Մեծ և այս եւս շնորհ արդարոյ է այն, որ յաղագս մահու աներկիւղութեան է. Փիլ ։ *Ընդ համարձակութեան աներկեղութեան զար- մանային ։ Աներկեղութեր առ ոչինչ հա- մարեցան զհրամանս արքունի. Եղիշ. Բ. Գ ։ *Այնքան սակաւուք դէմ յանդիման կռուել աներկիւղութեր. Փարպ ։

ԱՆԵՐԿԻՒՂՈՒՏ. Տես ԱՆԵՐԿԻՒՂ, ըստ Բ նշ. *Աներկիւղուտս ունիցի զճա- նապարհս. Փիլ. լին ։

ԱՆԵՐԿՀԱՒԱՏ. ա. մ. Տ. ԱՆԵՐԿՄԻՏ. *Խոստովանէր զնա տր յմ որդի այ՝ աներկ- հաւատ անթերահաւատ. Եղիշ. 'Ի խչ ։

ԱՆԵՐԿՄԻՏ. ա. մ. Որ ոչ երկմիտի. ուր չիք երկմտութի. աներկբայ. շիւպհէ- սիզ, իթիքատլը. *Աներկմիտ պաշտօն առ այ ։ Աներկմիտ յուսով հաւատամ. Նար. ծ. ծէ ։ *Աներկմիտ խնդրողացն զամենայն հայցուածսն կատարէ այ. Փարպ ։

ԱՆԵՐԿՄՏԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. Տես և ԱՆԵՐԿԲԱՅԵԼԻ. *Զհոգւոյն զօրութի սո- վիմք և 'ի սոյն համարիմք ունել ամենայ- նիւ աներկմտելի ։ Ի մեզ հաստատեալ ան- երկմտելի. Նար. ղԳ ։ *Հաւատ է կացուածս հոգւոյ աներկմտելի. Կլիմաք ։

ԱՆԵՐԿՈՒԱՆԱԼԻ. Տ. ԱՆՑԵՐԿՈՒԱ- ՆԱԼԻ ։

ԱՆԵՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Չլինելն երկու- միութե. դիրլիք. գրի և ԱՆԵՐԿԵՒՈՒԹԻՒՆ, իբր աներկուութի, կամ աներկաւութի. *Զկամսն, կամ զգնութե (ածայնոյ) ան- երկութի զիւրն և զհօր ամենայն ուսուք ցուցանէ, կամ հաստատէ. Նանայ ։

ԱՆԵՐԿՉՈՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԵՐԿԻՒ- ՂՈՒԹԻՒՆ. *Զքաջ վստահութին, զան- երկչոտութին. Նիւս. երգ ։

ԱՆԵՐԿՐԱԳՈՐԾԵԼԻ. ա. Ոչ մշա- կեալ, և կորդ. չէքիլմէզ ու իշլէ հող. *Ան- գաստան աներկրագործելի. Ճճ ։

ԱՆԵՐԿՐԱՉԱՓ. և } ա. Անգէտ
ԱՆԵՐԿՐԱՉԱՓԱԿԱՆ. } երկրաչա- փութե, կամ երկրաչափականին (արուես- տի). ʼΑγεωμέτρητος. Գրեալ գրեաց 'ի վերայ դրան դպրոցի իւրոյ. *Աներկրա- չափ ոք մի նեբեամեսցէ. կամ Աներկրա- չափին մի ներքսամտեսցէ. Սահմ. ա. ծզ ։

ւ Մագ. ծԷ. որ և ԽԷ, դրև. *Աներկրպաշտափոխական ոք ո՞վ:

ԱՆԵՐԿՐՊԱԳԵԼԻ. ա. 'Απροσκύνητος. Որ չէ երկրպագելի. որում ոչ լինի երկիրպագանել. *Որպէս գծաւոր, որպէս ընդունայն (ոք) աներկրպագելի. Ահ. Է:

ԱՆԵՐԿՐՊԱԳՈՒ, ի, աց. ա. Ոչ երկրպագող. որ ոչն երկիրպագանէ. 'Ου προσκυνων. *Աներկրպագուացն քեզ (սէ՞յ խաչիդ) զյարակեզն հնազանդեցուցանելով զհուրն. Ան. Բարձր: *Ուրացողացն և աներկրպագուացն գիւացն (կամ նմանեացն գիւաց). Կիւրղ. Ղկ:

ԱՆԵՐՋԱՆԻԿ, նկի, կաց. ա. Անբաժ յերջանկութենէ. Թշուառ. Հիքացեալ. խեղճ. դալխալ, աէֆիլ, գարիպ. *Զկնի մահուանն աներջանիկ իշխանին (սատանայէ յատաւրոց). Արծր. Է. 1:

ԱՆՁԱՅՐ. ա. Որ ոչ զայրանայ. անբարկացող. անդժկամակ. քօրքմէզ, կիւճէնմէզ. *Անխռով և անզայր միտս կալ. Վրք հց. Յ:

ԱՆՁԱՆԱԶԱՆ, ի, ից. ա. 'Αποικιλτος. Invariatus. Որ ոչ այլափոխանայ. անայլայլակ. *Միով անզանազան և միաւորիչ միութեամբ ածալետականին վայելմամբ (այսինքն վայելման): Անյեղյեղուկ անզանազան. Փիլ:

Մանաւանդ՝ 'Αδιάφορος. Indifferens. Անտարբեր. անորոշ. միջասահման. անխտիր և անընտրող. ֆէրգ, ֆէրգին. օրթա զատէթ, մուհայիր, մուպահ. *Բարի, և չար, և անզանազան: Իբրև բարիս, կամ իբրև անզանազանս, կամ իբրև չարս: Անզանազանք՝ որք երկրորդ բարի կոչին: Միջասահման արդարոյն և անիրաւի անզանազան: Զանազանութեան յանզանազանիցն. Փիլ: *Միաւոն (մնացուցողք ստար հրոյ՝) անզանազան զառաղուքն զայլթաղերալք. Եփր. առէքար:

ԱՆՁԱՆԱԶԱՆԱԲԱՐ.} մ. Անբաժանաբար. անյեղապէս. և անխտիր. *Անզանազանաբար ունել. Փիլ. մն. ՟Ը. 65. (այլ ձ. զանազանաբար): *Մնաց երրորդուն պարզ և անզանազանապէս (յիակութեան ածուն). Առաք. ՟Գ. 21:
ԱՆՁԱՆԱԶԱՆԱՊԷՍ.}

ԱՆԶԱՆԱԶԱՆԵԱԼ. Տ. ԱՆԶԱՆԱԶԱՆ. *Գոյք կոչին առաքինութիւնք. իսկ անզանազանեալքն՝ տուրք. Փիլ. մն. ՟Ը. 148:

ԱՆԶԱՆԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անզանազան կամ անտարբեր գոլն. *Ոչ իբր բարի, այլ իբրու յանէլուածք, ըստ անզանազանութեան խառնակք և օտարք. Փիլ. մն. ՟Ը. 147: *Մի ինչ մնասեսցէ զճըշմարտութեան՝ բառին անզանազանութիւնն (այսինքն անխտիր առումն). Կիւրղ. Գնդ:

ԱՆԶԱՆԳԻՏԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԵՐԿԻՒՂԱԲԱՐ: Վրք հց. Յ:

ԱՆԶԱՆԳԻՏԵԼԻ. ա. Իբր Աներկիւղ. *Անզանգիտելի պահել համարձակագոյնս: Անզանգիտելի նահատակութեն: Անզանգիտելի քաջութեամբ վառեալք. Պիտ:

ԱՆԶԱՆԿ. ա. որ և ԱՆԶԱՆԳ. Ոչ զանգեալ ընդ այլում. անզանգելի. անզօդելի. 'Ασύγκλειτος. Non connexus. *Եթէ զանխառնն և զանզանկն 'ի մի վայր ածցես. Փիլ. այլաբ:

ԱՆԶԱՏ, ի, ից. ա. 'Αδιάστατος. Dimensione carens, indivisibilis. Որ ոչն զատանի. անհատ 'ի միմեանս. անբաժանելի (կէտ). պէօլիւնմէզ, ֆաֆալդ օլմայան, լա եաղելի. *Ամենելով յինքեան զանզատն բնութեան և զզատականին: Քանզի անզատն

կարգեալ զատի ըստ նշանի միայն. իսկ զատականն ըստ երկից տեսակաց: Թիւք են (համեմատ), անզատ նշանին՝ մի, և գծին՝ երկուն, և վեր 'ի վերոյ երեսմանն (մակերեւութին) երեք, և հաստատնոյն՝ չորք. Փիլ. ծ. բան: *Զանմարմնն այնր ամանակի և զանզատ վախճանն: Գործել յանզատէն զզատականն բնութեն. Նիւս. կազմ:

Կամ Անբաժան. անանջատ. այրըլմազ. *Անզատ խառնութը միաւորել. Յհ. ոսկ. յհ:

Կամ Ոչ զատուցեալ. ոչ հեռի. *Անզատ 'ի մարդկանէ զկայանս բնակութեան առարկեալ. Պիտ:

ԱՆՁԱՏԱԲԱՐ. մ. Անզատ կալով. միաբան. պէր պուտէղ. այրըլմայարագ. 'Αδιασπάστως. Nunquam separando. *Տես զպետրոս և զյովհաննէս՝ անզատաբար ունելով զմիմեանս 'ի յելանելն 'ի տաճարէն. Ոսկ. յհ. Ը. 26:

ԱՆՁԱՏԱԿԱՆ.} Տ. ԱՆԶԱՏ. *Ն'ըս քան զայս՝ անզատական. Մագէր: *Որդի անզատելի. ՃՃ: Իսկ Դիոն. ածայ. ՟Ը. *Անզատելի է բաղմութեն միեղինութեի յածայնոյն առափման մէջ. յն. 'Αχώριτον. Նշանակէ և Անմատնելի, անընթանելի:
ԱՆՁԱՏԵԼԻ.}

ԱՆՁԱՐԳԱՑԵԱԼ. ա. Չև զարգացեալ. ոչ հասեալ յարբունս. փարէտէ չատ. պուլեկ. էէլիմ. *Առ 'ի հասատուն անզարգացեալ որդւոցն. Մխ. դփ:

ԱՆՁԱՐԴ, ի, ից. ա. ''Ακοσμος. Ornatu carens. Մերկ 'ի զարդուց. անարդ. անշուք. *Անզարդն զարդարի ('ի միդրութեան). Դիոն. էկ. Է: *Զարդարել զանզարդն. Խոր. ՟Ա. 31: *Անզարդ 'ի գեղեցկութեն մասին: Անզարդ յարդարական զարդարանաց. Պիտ: *Անզարդ ոգւոց զարդ է նախախնամութի՝ յառաքինութի հրաւիրելով. Փիլ. նխ. ՟Ա:

ԱՆՁԱՐԴԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Զմառունս հոգւոյ ունայն թողի անզարդական. Երզն. էրդն:

ԱՆՁԱՐԴԱՆԱՄ, ացայ. չ. որ և ԱՆԶԱՐԴԻՄ. 'Αποκοσμέομαι. Ornatu privor. Մերկանալ 'ի զարդուց. անշքանալ. *Անզարդացեալ առ 'ի չգոյէ արուեստականաց. Յհ. կթ:

ԱՆՁԱՐԴԱՑՈՒՑԱՆԵՄ,} ցուցի, ցո. ն. Անզարդ կացուցանել, մերկացուցանել 'ի զարդուց. անշքացուցանել. *Ընդէր և ընդմէրս կամի անզարդացուցանել զեկեղեցիս: Անզարդացուցէ զնա զեկեղեցիս քո. Վրք ոսկ: *Անզարդեցաւ, և անզարդեցոյց. Վրք ոսկ. 'ի Ճ:
ԱՆՁԱՐԴԵՑՈՒՑԱՆԵՄ,}

ԱՆՁԱՐԴԻՄ, եցայ. Տ. ԱՆԶԱՐԴԱՆԱՄ. *Անզարդեցաւ, և անզարդեցոյց. ՃՃ: *Զարդարեն զեկեղեցի, որ 'ի ագոյ անզարդեցաւ, հանդերձիւ. Տծնկ: *Ի բաց անզարդեցաւ և անպատուեցաւ. Ածաբ. կուսի: *Ընծուածոյն շուք անզարդեցաւ. Նար. ԽԷ:

ԱՆՁԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Ακοσμία, τὸ ἄκοσμον. Dedecus, ornatûs defectus. Պակասութի զարդուց. անշքութի. աձեւութի. *Ի բաց ընկեցուք զայնպիսի զարդս, մանաւանդ թէ զանզարդութիւն իսկ. Ոսկ. մ. Է. 5: *Գտանի անզարդութեն (կամ անզարդութեք) զարդ. Առ որս. ծԳ: *Զխարդ 'ի վաղընջուց նիւթ, այն՝ որ ոչ բնաւ ամենեւին յաշխարհի և անզարդութեք եղեալ. Փիլ. նխ. ՟Ա: *Ի խուռն վայրկենի կազմեցեր, պատրաստ կացուցեր զանզարդութի ամենից եզանակաց: Ընդ անզարդութե երկաթոյս՝ պղինձ պճնելի. Նար. ԿԳ. Է: *Դարձեալ

յառաջինն անզարդութին. Լաստ. ծԷ: *Ունել առակականութեն, և անզարդութե երկրի ծննդոց. Արշ. ԽԱ:

Մերթ ըստ համանձայնութեն յանունն՝ Անկարգութեն. խառնակութեն. *Նա՝ օրինակ անտառականութեն և անզարդութեն. Փիլ. լն: *Անզարդութի և անկարգութի ածայնոյն կրօնից և սահմանաց է լուծումն. Դիոն. Բղմ: *Անկարգութեն և անզարդութեան 'ի յոգւոց (տանէ) զշանթիս. Առ որս. ծԲ:

ԱՆՁԱՐՀՈՒՐԵԼԻ. ա. 'Ακατάληπτος. Imperterritus. Ազատ 'ի զարհուրանաց. աներկեր. աներկիւղ. *Հաստատուն զեմօք և անզարհուրելի կամօք զպատասխանին վերադարձեր. Նիւս. Բկոսոր: *Անզարհուրելի զեռեղմամբ. Նար. ծԲ:

ԱՆՁԱՐՄ. ա. Պակասեալ 'ի զարմէ. անզաւակ. զուռէթ չունեցող. սօյսըզ. նեսեպսիզ. *Զի բնաւին անզարմ և անձեռաթողցէ. Մագ. ՟Հ:

ԱՆՁԱՐՄԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԶԱՐՄԱԲԱՐ:

ԱՆՁԱՐՄԱՆԱԼԻ. ա. 'Αθάυμαστος, ον. Non admirandus, non mirum. Որ չեղէ արժանի զարմանալոյ. չարմընալու. ամայէղ տէյիլ: Իսկ՝ ՈՉ ԱՆԶԱՐՄԱՆԱԼԻ, խիստ, Յոյժ զարմանալի. *Ի վեր գոլով քան ըզհրաշս, և ոչ ամենք յեկեղ անզարմանալի: Որ ողորմելին է բնաւորեալ, և ոչ անզարմանալի ունի յայս զգիտումն. Պղատ. կն. ԼԵ:

ԱՆՁԱՐՄԱՊԷՍ. Տես ԱՆԶԱՐՄԱՊԷՍ:

ԱՆՁԱՒԱԿ, ի, աց. ա. մ. ''Ατεκνος. Carens liberis, orbus. Պակասեալ 'ի զաւակէ (որ չէ ծնեալ, կամ մեռեալ է). անորդի. անժառանգ. էվլատսըզ. *Անզաւակ և այրի էի: Ոչ եւս լինիցիք անզաւակ 'ի նոցանէն: Անզաւակ յաղագս քումդ եղէր: Զաղջիկ քո անզաւակ ոչ եւ արարցես: Զուարքս չար, և երկիրս անզաւակ. Ծն. ԽԱ. 2: Եզեկ. ԼԶ. 12=14: Դ. Թգ. Բ. 19: *Առնուլ զկին եղբօր իւրոյ վախճանելոյ և անզաւակի. Երզն. մթ: *Օրհնեցան անզաւակ որովայնք նոցա. Եփր. ծն: *Անզաւակ էանց յաշխարհէ: Կէաք անզաւակ իսկ ելանեն յաշխարհէս. Մագէր: Մանդ: Իսկ ՃԶ. *Անզաւակ լուր ո՞վ. իբր անպէտ կամ մնասակար 'ի ծնունդ զաւակաց:

ԱՆՁԱՒԱԿԱՆԱՄ, ացայ. չ. Տ. ԱՆԶԱՒԱԿԻՄ. *Ըստ նմանութեն մօր անզաւակացաւ յորդւոց: Անժառանգացեալ և անզաւակացեալ՝ խոտանեցեալ. Յհ. կթ:

ԱՆՁԱՒԱԿԵՄ, եցի.} ն. 'Ατεκνόω. Liberis orbo. Անզաւակ կացուցանել. անորդի կամ որդեկոտոր առնել. զուրիէ սիլէն փողոց ձգրտէլ. էվլատսըզ պրագմագ. *Արարուստ անզաւակեսցէ զնոսա սուր: Անզաւակեցից զզաւակեալս որովայնից նոցա. Օրին. ԼԲ. 25: Ովս. Թ. 16: *Արով քո անզաւակեցեր. Սիսոն. ող: *Անզաւակեցոյց զմարս որդւոցն բեթղեհեմի. Շ. Տաղ:
ԱՆՁԱՒԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ.}

ԱՆՁԱՒԱԿԻՄ, եցայ. կր. յ. որ և ԱՆԶԱՒԱԿԱՆԱԼ. 'Ατεκνόομαι, ἀποκτείνομαι. Liberis orbor. Անզաւակ մնալ. անորդի լինել. էվլատսըզ գալմագ. *Գուցէ անզաւակեցայց յերկոցունց 'ի ձեռն 'ի միում աւուր: Բայց եւ որպէս անզաւակեցայ, անզաւակեցայ: Ի զգուշեա ժողովրդեան խնոյ անզաւակեսցին: Բազմեսցեն մեռուցեն զորդիս իւրեանց, անզաւակեսցին 'ի մարդկանէ: Այգի քո ոչ եւ անզաւակեսցի. Ծն. ԽԷ. 45: ԽԳ. 14: Երեմ. ԺԷ. 7: Ովս. Թ. 12: Եզեկ. ԼԶ. 15: *Ե-

[illegible] Յհ. ժբ: [illegible]

ԱՆՁԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀτεκνία, ἀγονία. Carentia liberorum, orbitas, sterilitas. [illegible] Եզ. ժ: [illegible]

ԱՆՁԱՒԱԿՈՒՆՔ, նաց, նեաց. ա. [illegible]

ԱՆՁԲԱՂ. ա. Ἀμετεώριστος. Constans, intentus. [illegible]

ԱՆՁԲԱՂԲԱՄ. Տ. ԱՆՁԲԱՂԱԲԱՐ. [illegible]

ԱՆՁԲԱՂԱԿԱՆ, ի. աց. Տ. ԱՆՁԲԱՂ. [illegible]

ԱՆՁԲԱՂԱՊԷՍ. մ. որ և ԱՆՁԲԱՂԱԲԱՐ, ԱՆՁԲԱՂ. Ἀμετεωρίστως, ἀπερισπάστως. Sine ulla distractione, cura; constanter. [illegible]

ԱՆՁԲԱՂԱՒՈՐ, ա. [illegible]

ԱՆՁԲԱՂԵԱԼ, եալ, աց. Տ. ԱՆՁԲԱՂ. [illegible]

ԱՆՁԲԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՆՁԲԱՂՈՒԹԻՒՆ. [illegible]

ԱՆՁԲՕՍ. ա. Նոյն է ընդ. ԱՆՁԲԱՂ. [illegible] Ἀπερίσπαστος, ἀμετεώριστος. Non distractus. [illegible]

ԱՆՁԲՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՁԲԱՂՈՒԹԻՒՆ. [illegible]

ԱՆՁԳԱԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. [illegible]

ԱՆՁԳԱՄ, ի. ից. ա. [illegible] Մաթ. ԻԵ. 4: [illegible]

ԱՆՁԳԱՄ, ի. աց, եա և՛ ից. ա. [illegible] Փիլ. Ք. 39. [illegible] Ἄφρων, παράφρων, πονηρός, φαῦλος. Insipiens, amens, stultus, malus, malignus, pravus, insanus, եւ. [illegible]

ԱՆՁԳԱՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ԱՆՁԳԱՄԱԲԱՐ. մ. [illegible]

ԱՆՁԳԱՄԱԳՈՅՆ. ա. [illegible]

ԱՆՁԳԱՄԵՄ. եցի. ն. [illegible]

ԱՆՁԳԱՄԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Φαῦλον ποιέω. Pravum facio. [illegible]

ԱՆՁԳԱՄԻՄ, եցայ. չ. Πονηρεύομαι. Malignor, male facio. [illegible]

Մերժ՝ [illegible] Ἀγανακτέω. Indignor, stomachor. [illegible]

ԱՆՁԳԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀφροσύνη. Insipientia. Πονηρία, φαυλότης. Malitia, pravitas. [illegible]

ԱՆՁԳԱՑ, ի, ից. ա. Ἀναίσθητος. Sensu carens, insensatus. [illegible]

զգայ թմբրութ. Պիտ. *Անզգայ առաքինութեան վարուց. Ղ. Ժող. *Յանզգայ նիւթոյ. Պիտ. *Անզգայ արարածք. Ագաթ. *Արուեստին անզգայ էութիւն. Ընդ անզգայիցն և չարժողականք. Նար. *Անզգայիւքն կցցուածք զզգայուն բնակիչսն զարթուցանէ. Գէ. Ես:

Եւ Անմիտ. անխմաստ. անբան. անբանական. տաղուշ. բիրտ. *Իբրև զանզգայ պատճառս. Նար. Է: *Զեսպ այնքան անզգայք, թէ ոչ կարեմք խառնել զձեզ. Փարպ: *Անզգայ յարձակմամբ յաւարի առնուլ փութայիւ. Եղիշ. Ը: *Սթափեցիր յանզգայ մոլորութեդ, և ե՛կ 'ի քեզ. Մանդ. Ա:

ԱՆԶԳԱՑ, ՅԱՆԶԳԱՑ, ՅԱՆԶԳԱՅՍ. մ. Իբրև անզգայ և անմիտ. և Անզգալի օրինակաւ. առանց զգալոյ՝ իմանալոյ՝ գիտելոյ. անզգայաբար. անզգայութբ. յանզգաստից. անբանաբար. ըգֆուլով, առանց իմալու, անխեպերճեննով. տէրսէմլիքլէ, աքըլսըզլըղըլա, փույսամաք. *Անկարգ և անզգայ՝ ձեռքն այսր և անդր կարկառիցեն. Ոսկ. յհ. ա. 3: *Զի մի անզգայ ծախեսցէ ընդ վայր. Վրք հց. ծդ: *Ղուն՝ անզգայ առեալ զհացն՝ վաղվաղակի փախեաւ հեռանայ. Կլիմաք: *Անկեալ յանզգայ թմբրեալ: Բարձեալ բերէին յանզգայ. Բ. Մ. Գ. 27. 28: *Մըտանել յանզգայ. Մծբ. ծէ: *Յանզգայ ելանիցեն շունչքն 'ի մարմնոց. Եղնիկ: *Որ ոչ յանզգայ և արտաքոյ մտաց իւրեանց իցեն. Ոսկ. յհ. ա. 3: *Յանզգայս փոխեն զանարան. Վեցօր. Է: *Որոյ յուսալն յանզգայս՝ ոչինչ շնորհ ունի պաշտօնէիւն: Եւ ինքն յանզգայս զմեզ գտանելով նենգեալ. Փարպ: *Ըստ նմանութեան քառոտանեաց պաճարելինաց յանզգայս եղեալ. Նար. ծ:

ԱՆԶԳԱՅԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. 'Αναισθήτως, ἀφρόνως. Sine sensu, stupide, stolide. *Անզգայաբար ունին զանձինս. Նիւս. կազմ: *Անչնչապէս և անզգայաբար. Մագ. 'ի տխն: *Եւ յայս աշխարհէս, յոր անզգայաբար կեայր: Ուտէ և ըմպէ անզգայաբար. Ցձն. ծբ. ծն: *Որ ձայնի միայն չշնչիւն իցէ անզգայաբար, և ոչ այլ ինչ իմանի. Խոսր: *Մանկանցն անզգայաբար է մահն. Մխ. երեմ: *Անզգամն բացեալ զբերան՝ սկսանի անզգայաբար ցուցանել զիւր անմտութիւն. Առակ. ծզ: *Լսողացն զանզգայաբար հարցմամբն ծիծաղելով. Փարպ: *Բազում անզգայաբար մտաց. Ոսկ. Ժող: *Որպէս հիւանդք յախտան անզգայաբար լեալ. Ոսկ. եբր:

ԱՆԶԳԱՅԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել անզգայ. և Անմտագոյն. որ բուլաշըֆօր՝ չի հասկընար, խիստ անխելք. 'Αναισθητότερος. *Յայտ արարեալ, թէ քան զանզգայսն ևս անզգայագոյն են բանականքըն. Ոսկ. Ես: *Չարութեամբ անզգայագոյն ևս են քան զնա. Եղիշ. Է: *Որ քան զքարինս ևս անզգայագոյն գտանիմք.. Ո՞րպէս չեցեք քան զքարինս անզգայագոյնք: Զի՞նչ լինիցի քան զձեզ անզգայագոյն: Որք կարի անզգայագոյնք էին. Ոսկ. Ժող. և հռ. և յհ:

ԱՆԶԳԱՅԱԿԱՆ. ի, աց. Տ. ԱՆԶԳԱՑ ըստ ամենայն առման. *Լուարուք ինձ կոյսք. հրաւիրէ իբրև նշան ինչ զանզգայականսն զգայնոցն. Ոսկ. Ես: *Պատկերաց անզգայականաց. *Անզգայական տաւղաց: Վարան անզգայական է. Նար. խչ. և երգ: *Անզգայական անբանութեն. Հանձ. առաք: *Յանզգայական արս. Մագ. կդ: Իսկ Ոսկ. պաղաշխ. *Ծովն և ձուկնն, որ է անզգայական բնութիւնք, լսէին և անսային ». իմա ըստ յն. արտաքոյ բնութեն:

ԱՆԶԳԱՅԱՆԱՄ, ացայ. չ. որ և ԱՆԶԳԱՑԻՄ. Իբրև անզգայ լինել. չզգալ ինչ. և Անմտանալ. յայլոց խելս լինել. փույսամաղ օլմագ, տէրսէմլէնմէք. *Որ առ անպատուութիւնն կատարի, 'ի բազում ցանկութեանց անզգայանայ. Կլիմաք: *Ոչ այնքան անզգայանայր: Անզգայացեալ գոլով. Ոսկ. յհ: *Անզգայացաւ 'ի սրտի իւրում. Եղիշ. Ժող: *Առ ահի ծծառաք բարկութեն անզգայացեալք՝ զմիմեանս սատակէին. Պիտ: *Իբրու թմբրութբ լինի անզգայացեալ՝ գնէ դաշինս ընդ գժողոց. Ցհ. կբ: *Մեռեալ և անզգայացեալ էաք յանձայն գիտութենէն. Լաստ. ընծէրց:

ԱՆԶԳԱՅԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԶԳԱՅԱԲԱՐ. *Միայն անզգայապէս և անշնչաբար ունի շարժութիւն, որպէս առնենք ամենայն և բոյսք. Մագ. 'ի տխն: *Համբերեալ ժուժելով ո՛չ անզգայապէս. քանզի ո՛չ վարձք անզգայութեան. Բրս. յողբ: *Սխալեալ անկայ 'ի հաղբս մահու անզգայապէս. Նար. ծէ: *Իբրև շունք կատաղեալք՝ անզգայապէս 'ի չար կրոնսն յորդորէին. Ճ. Ա: *Վերացն առ տէր զընութեանց տկարութի, և առցես շնորհս իմաստութեան անզգայապէս: Հեզութի իցէ 'ի խռովութ ընկերին անզգայապէս գեղեցիկ աղօթս վասն նորին առնել. Կլիմաք:

ԱՆԶԳԱՅԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Անզգայ առնել. թմբրեցուցանել. հանել 'ի մտաց. տէրսէմլէթմէք. *Թուլացոյց ձձիքն, և գաժանութիւք արմատոց և բուսոց կարեն զմեզ անզգայացուցանել. Ցձն. ծդ:

ԱՆԶԳԱՅԻՄ, եցայ. յ. Տ. ԱՆԶԳԱՅԱՆԱՄ. *Խոհեմութիւն իցէ, որ ոչ մինչև 'ի շարժումն քնոյ յանձին հաստատութէ անզգայի. Կլիմաք: *Եթէ բոլորովին անգամօքն անզգայիցի. Ոսկ. ա: *Յերկոցունցն անզգայէր փոքր մի. ՃՃ: *Զայն յանզգայելոյ 'ի գինւոյ լսեմ ես. Եւ. ԼԲ. 18: *Անզգայեալ է 'ի մեղացն արբեցութէ. Սրգ: *Մոլորութբն անզգայեալք: Անզգայեալք իբր 'ի գինւոյ. Ոսկ. Ժող. և յհ: *Անզգայեալք յայսոյն հայհոյութէ. Ցհ. իմ. պաշ: *Զի՞նչ վայելչութիւն իցէ կերակրոյն եթէ անզգայեալ ցաւովք ուտիցէ. Նար. կբ: *Անզգայեալ՝ ոչ ճանաչէ. Լմբ. պտրգ: *Որ չիցէ անզգայեալ, կա՞մ ուրկոս. Մխ. տպ:

ԱՆԶԳԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Αναισθησία. Sensu carere. Պակասութի կամ բարձումն զգայութեանց. չզգալն. իբր անզգայ լինելն կամ վարելն. ապշութի մտաց. փույսամագլըգ. *Տնկական անզգայութբ. Մագ. 'ի տխն: *Յանզգայութի լծեալ են 'ի գործս հարկաւորութբ. Եղիշ. Բ: *Որք մեռեալ են հոգւով, և յանզգայութե են մեղացն չարչարանաց. Ղ. ամենայն չար: *Յանզգայութէ ցաւոցն՝ 'ի զգայութի եկն նմին. Լմբ. ող: *Զգարշանս մանկանցն թողեալ, և այնպէս անզգայութեամբ են. Գ. Մ. ա. 11: *Անհնարին անզգայութբ մերկ զանձն ընդ գաշտալն կոծելով. Ագաթ: *Զարմացմամբ որպէս յանզգայութէ ըմբռնէին: Առ անզգայութե սրտին ոչ իմանայր. Փարպ: *Անզգայութբ պատուողացն (յն. պատուոցն) բարեգործն թշնամանեալ. Բրս. հց: *Բայց է, որքան էր անզգայութիւն. Ոսկ. յհ: *Իբրև յանզգայութենէ խօսեցար. Վրք հց. իդ:

Եւ իբր Անմտութի. անխոհեմութիւն. անբանութի. որ ասի և ԱՆԶԳԱՄՈՒԹԻՒՆ. 'Ἀφροσύνη. Amentia, imprudentia, desipientia. անխելքութիւն, խենթութի. ահմագլըգ, տէրսէմլիք. *Ղաւխօսութեն հոգւոյ իբրև յաղբիւրէ գիմեն յանզգայութենէն. Առակ. ծզ: *Անապակ՝ մտաց մտան, մթանգամայն և անզգայութե պատճառ լինի. Փիլ: *Հողի հեզութե անզգայութեամբ խելոյ պարգևելով. ՃՃ: *Մի ևս մի ըստ միոջէ հարկաւորեցիմք առել կամ թուել զանզգայութիւնս ձեր. Փարպ:

ԱՆԶԳԱՅՈՒՆ, յնոյ. ոց. ա. 'Ἀναίσθητος. Insensitivus. Որ չունի զգայութի. անզգայ. անզգայական. փույսամազ. *Պատկեր կանգնեաց 'ի փայտէ և յանզգայուն կերպարանաց: Անզգայուն նիւթոցն. Ոսկ. մ. ա. 4. և 9: *Զգայնոյն և անզգայնոյն. Գործ: *Պարունակող եմ անզգայնոց՝ և զգայականաց. Ղ. խմ. եղով: *Քան անզգայուն, քան մշանջենաւոր: Արթնութիւք նոցա անզգայունք. Բրս. հց. և արբեց:

ԱՆԶԳԱՍՏ, ի, ից. ա. Որ չէ զգաստ կամ զգաստացեալ. անզգոյշ. անխորհ. անհամբոյր. *Խաժամուժ և անզգաստից՝ առեցողացն զզարտս 'ի գինի հարեալ. Ցհ. կբ:

Եւ Որ ոչն է զգաստացեալ կամ արգելեալ. չծանուցեալ. անկարծ. յն. չպարտեալ, չհրամանարկեալ. *Անհաշտ թշնամի է, և անարգ և անզգաստ պատերազմ կայսու ընդ մեզ. Ոսկ. մ. ա. 13:

ՅԱՆԶԳԱՍՏ, ՅԱՆԶԳԱՍՏԻՑ, ՅԱՆԶԳԱՍՏՈՒՑ. մ. Առանց զգուշանալոյ, և զգալոյ. յանպատրաստից. յանկարծ. փույսամաք, ղաֆիլ. *Յանկարծակի և յանզգաստ հասանէ օրն մահու. Տօնակ: *Յորոց վերայ անկեալ յանզգաստս. Փարպ: Իսկ Վեցօր. ը. յանզգաստս, իբր յանզգայս: *Յանզգաստից եկեալ հասանէին 'ի վերայ նոցա Գաղղ բնաւ յանզգաստուց զարհուրեալ գնամք. Փարպ:

ԱՆԶԳԱՍՏԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԶԳԱՅԱԲԱՐ. 'Ἀνεπαισθήτως. Sine sensu. *Երկիւղիւ փոփոխմամբ՝ անզգաստաբար ունի զմերձաւորայն վայելչութիւն. Նիւս. կազմ:

ԱՆԶԳԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութի զգաստութեան. անզգուշութի. անհոգութի. օէրսէմլիք. Զայս խմաստ երևի աղ'ի հյ. առեալ: *Առ փոքր մի նիզակակցացն յանզգաստութէ 'ի պարտութի մատնեալ. Բ. Մ. ծԳ. 17: Իսկ յն. առայ և զայս միտս, ի գիմամարտից յանկարծ գալաւեալ:

ԱՆԶԳԵՍՏ, ի, ից. ա. Պակասեալ 'ի զգեստուց. անհանդերձ. անմերկութ. մերկ. չըխլաք. չը գեյօը. էօրթիւսիւզ. *Անզգեստ և անբնակ. Զքր. կբ. Ժող:

ԱՆԶԳԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութի զգեստու. մերկութիւն. *Արգելոյս զնա գալ առ նա. զորոյ հարցեալ զպատճառն, առաջի դնէր զանզգեստութիւն. ՃՃ:

ԱՆԶԳՈՅՇ, ուշի. ից. ա. 'Ἄφυλακτος. Incautus. Որ չէ զգոյշ. ոչ անձնապահ. անզգաստ. *Զար ոչ նախատեսեալ անզգուշից լինելոյն: Մի լինիք գէտք անզգոյշք. Բրս. մախան: Երգն. լա: *Ղատ ինչ բարի առնէ հոգւով. ահ և երկիւղ անզգուշից, և մնունդ բուսոց և անկոց. Վրդն. ող:

Կամ իբր Անզգուշական. անկարծ. ուր չիք զգուշութիւն. *Յանզգոյշ ժամուն տուռնեկն պատերազմողին եկն ընդ անձին. Նար. Իբ:

ԱՆԶԳՈՅՇ. մ. / ԱՆԶԳՈՒՇԱԲԱՐ. } 'Ἀφυλάκτως. Առանց զգուշութեն. անզգուշութբ. անպահպանաբար. յանզգաստից. յանկարծ. *Անզգոյշ ոչ գնացից զճանապարհս նորա. Վրք հց. ծԲ. (այլ յ. անզգուշութբ:) *Ոչ 'ի մի ինչ ուղղութիւս հայել, և 'ի հակառակն անզգուշաբար կալ մնալ. Նիւս. կազմ: *Մե առանի անդ անզգուշաբար 'ի յառաջնոյն 'ի

զինուորածոյն · Արծր · ՟Ժ · 11 ։ *Մի՞ ով ... անդրդուելապար · Ոսկ · Եբր ։ *Անըդդուելապարութեամբ ... ճանապարհա- ... Սրկ · Ժ · Գ · Է ։ *Անդրդուելապար ... Վրք հց · Ե ։ *Ո՛չ հեղգութեան և անդրդուելապար ... Խոր · Բ · 72 ։ *Անդրդուելապար 'ի վերայ հաստել · Ցհ · ԿԲ ։

ԱՆԶԳՈՒՇԱԳՈՅՆ · ա · Իբր Անխոհեմ ... *Առ ... անզգուշագոյն է ... ընթացուածս · Ա... · Դ ... ։

ԱՆԶԳՈՒՇԱԼԻ · ա · Անզգոյշ · որ ոչն զգուշանայ · 'Ընդէ՞ր ... անզգուշալի եղև · Ճ · Ա ։

Մանաւանդ՝ Անզգոյշ Թողեալ · ուր չէ եղեալ զգուշութի · որ զգուշալին էր · ... 'Այսպիսի անզգուշալի եր... Ցհ · ԿԲ ։ *Ով ... Նեղոս ։ 'Անզգուշալին բան ոչ գոլ ծանուցանէ հաս... Ղ · Բղբ ։

ԱՆԶԳՈՒՇԱԿԱՆ, ի, աց · Տե՛ս ԱՆԶԳՈՅՇ · 'Անլուր ... գործ է անզգայական ..., և անզգուշական ... Հանմ · առկ ։

ԱՆԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ · գ · Պակասութի զգուշութե, կամ արթնութե · *Եւ գուն անզգուշութե ... Լմբ · գործ ։ 'Անզգուշութ ոչ գնացից · Վրք հց · Յ ։

ԱՆԶԳՕՆ, ի, եց · ա · Որ չէ զգօն · խորհրդածող · անխոհեմ · անզգամ · *Անըզգօնն և անհանճար ... Հանմ · առկ ։

ԱՆԶԵԽԵԼԻ կամ ԱՆԶԵՂԽԵԼԻ · ա · Հեռի՛ 'ի զեղխանէ · ... ժուժկալ · ... 'ի յանգէն զգաստութե վարս հաստատուն պահելով · Պիտ ։

ԱՆԶԵԿՈՒՑԱՆԵԼԻ · ա · Իբր Անպատմելի, կամ անբաւ · 'Առաւել են անզեկուցանելի և անճառ · Փիլ · Ժ · բան ։

ԱՆԶԵՂՋ, ղջի, ից · ա · զոր և ԱՆԶԻՂՋ · Ἀμετανόητος. Որ չունի զեղջ · որ ոչն զղջանայ ... Բեսողեոնը · 'Ըստ անզեղջ սրտի քո գանձես անձին քում բարկութի · Հռ · Բ · 5 ։ *Խստասիրտ ..., և միայ անզեղջ ։ Անզեղջ է 'ի չարիսն ։ Ո՛ր ես անզեղջդ 'ի չարիս բանսարկուս ։ Անզեղջ յանդգնութեն, կամ 'ի ստախօսութի, կամ 'ի նենգութեն ։ Ի վերայ կամակորացն և անզղջիցն · Լմբ ։ *Մեղաւորաց անզղջից ։ Անզղջիցն գատապարտեան արքեան ։ Անզղջիցն մահ պատրաստեսցի · Մխ · տփ ։

Մերթ Այն ինչ յորոյ վերայ չէ եղեալ զղջումն և դառն ... 'Մահ անզեղջ մեղքն է · Լմբ · ող · Ղ ։

ԱՆԶԵՂՋ · Անդարձանալի · ընդ որ ոչ լինի զղջալ · ... բարի կամ անբարի · ... Ἀμεταμέλητος. 'Անզեղջ են շնորհք և կոչումն այ · Հռ · ԺԱ · 29 ։ 'Անզեղջ խմտութեն ։ Անզեղջ ... Ցձե · Գ · ծԳ ։ *Անզեղջ ... Նար · ԿԸ ։ *Անզեղջ ... Լմբ · ող · և պտրգ ։ 'ի ... անզեղջ ... 'ի վերայ ... Զքր · ԿԲ ։

ԱՆԶԵՂՋ · մ · Առանց զղջանալոյ · *Ու... անզեղջ ։ Երգուաւ անզեղջ · Լմբ · ող ։

ԱՆԶԷՆ · ա · մ · Ոչ զինեալ · ոչ զրահեալ · ... առանց զինման · ... *Որ զի... ոչ ..., անզէն ... է, քան թէ ... Փիլ · Եւ · Բ · 50 ։ *Մարմին ..., և ... անզէն · Մխ · առկ · Ճէա ։

ԱՆԶԵՆԼԻ, ըւոյ, լեաց · ա · Իբր Անպատարագելի · որ ոչ մատչի 'ի զոհ · Ἄθυτος. Sacrificio inutilis. *Ցանուանելեացն և յանզենլեացն · Աճոք · ծն ։

ԱՆԶԵՏԵՂԵԱԼ · ա · Ոչ քաջ զետեղեալ · ... · *Անզետեղեալք են և անհաստատք՝ մեր կամքս · Փիլ · ԼԻՆ · 54 ։

ԱՆԶԵՐԾ · ա · Ուստի ոչ լինի զերծանել · անձողոպրելի · ... *Անզերծ պատուհաս · Ցձի · Ծ ։ *Անզերծ վճիռ մահու · Սարկ · +հ ։ *Անզերծ տառապանք, կամ վտանգք, տագնապ · Նար ։

Կամ Որով ոչ լինի զերծանել · *Անզերծ ընթացք, կամ փախուստ · Նար ։

Եւ Անլուծանելի · *Անզերծ հանգուցիւ · Նար ։

ԱՆԶԵՐԾԱՆԵԼԻ · Նոյն ընդ վ · *Անզերծանելի լինելով 'ի վերբերութէ աղետից ։ Ցոյժ անզերծանելիք մնալով ։ Անզերծանելի հիքութի · Պիտ ։ *Անզերծանելի ծուղակ · Արծր · Է · 11 ։ *Մահն ընթերակայ՝ երկիւղ անզերծանելի բնաւիցն · Լմբ · ող ։ *Զոմն սպան, զոմն եղ 'ի բանտի անզերծանելի · (իբր մ ·) Մաղաք ։

ԱՆԶԵՐԾՈՒԹԻՒՆ · գ · Հեռլենաբանութիւ ասի որպէս Անկապտելի գոլն · յապահովութի · որպէս քաղաք ապաստանի · Ἀσυλία. Asylum, incolumitas. *Անզերծութի գագաթման՝ խաղաղութեան ։ Ոչ անզերծութի՝ որ զանիրաւութին գործեն, տուեալ · Փիլ · +հ · և ծ · բան ։

ԱՆԶԶՈՒԵԼԻ · ա · Իբր Այն՝ զոր ոչ ոք կարէ զզուել, խուել, նեղել · *Անզզուելի պահեցեր, մինչև յարկն լուսոյ ածեր · Նար · ծՔ ։

ԱՆԶԷՆ · ա · մ · Ἄοπλος. Inermis. Որոյ չիք զէն կամ սպառազինութի · և Առանց զինուց · ... *Անզէն մարդիկդ այսպէս բանիցան · Եղիշ · Գ ։ *Առիւծ յագեալ յորսոյ՝ ոչինչ փոյթ առնիցէ զանզէն երէոց · Արծր · Է · 3 ։ *Անզէն սպառազինութի խաղացեալք (գեղէոնեանք) · Պիտ ։ *Զօրագլուխք մարտի քո անզէնք 'ի գիտութէն օրինաց · Երզն · լս ։ *Անզէնք և անկազմք աներկիւղաբար շրջեսցին · Փիլ · Նխ · Բ ։ *Մերկացուցանէ զմեզ 'ի շնորհէն, զի ընկենեսցէ զիւրաւ անզէն և առանց պահպանութե · Աճոք · Դրք ։ *Ոչ ոք մերկ և անզէն իշխեսցէ 'ի ներքս մտանել · Ոսկ · Ես ։ *Անզէն ասմին յաղթեաց · Եղիշ · Դփ ։

ԱՆԶԸՆԿԵՆԼԻ · ա · Ἀνυπέρθετος. Զոր ոչ լինի զընկենուլ և յետկարաձգել · ... *Լցեալ 'ի հոգին խնդութ՝ փութայր և ձեպէր առ անզընկենլին և անյապաղելին ընդունելութե · Փիլ · Խմոփն ։

ԱՆԶԻՂՋ · Տ · ԱՆԶԵՂՋ ։

ԱՆԶԻՆԱՀԱՐ · ա · Եղեալն առանց հարուածոյ զինու · *Թորումն անզինահարութեան (քրտանց) · Թէոդոր · Խոյրոփ ։

ԱՆԶԻՐԿ · ա · (որ և ԱՆԶՈՒՐԿ ·) Ոչ զրկեալ · ոչ անկցորդ, ոչ անհաղորդ · ... *Ի հանգստեանն միխիթարուէ անզիրկ մնասցուք · Խոսր ։ *Ցամենայնի անզիրկ պահէ զնոսա յիշխանութէն · Ո... ։

ԱՆԶՂՋԱԲԱՐ · մ · Առանց զղջանալոյ 'ի մեղաց, անզղջութ · կամ Առանց սորգջանալոյ ընդ բարին · ... *Հոգւոյ կենդանութ է խիղճն, և ընտրութի բարւոյ և չարին · իսկ մահ՝ անզղջաբար մեղանչելն · Լմբ · ող ։ *Զերախայրիս երիցանց մատուցեն անզղջաբար մոգք · Կանոն ։

ԱՆԶՂՋԱԿԱՆ, ի, աց · Տ · ԱՆԶԵՂՋ ըստ ա՛ն · *Անզղջական զառածեալ ։ Ցանզղջական հոգւոյն · Նար · հա · և Ճբ ։

Եւ ըստ բ · Ἀμεταμέλητος. *Եդացեալ հոգւոյն՝ անզղջական խմանալեաւն նահատակեր · Ոսկ · ղէ ։ *Ած անզղջական բարերարութ խրով կոչելոց ։ Գոհացաք զանզղջական փառացն քոց ։ Ընդ անզղջական վարդապետութին · Ագաթ ։ *Որ ըստ այ արտմութին է, անզղջականին հանդերձեալ փրկութէ · Ցհ · ԲՄ · Եբրայեց ։ *Անզղջական տուր ։ Զշնորհ պարգևացն անզղջականաց · Նար · Գ · և խե ։ *Ցոր ուրախ լինէր անզղջական խնդութին ։ Զուարճանայ զառ 'ի տէր անզղջական խնդութեն ։ Ընտրող մտացն հեռաւի ուրախ լինելն անզղջական բարերջանկութն · Լմբ · ող · և առկ ։

ԱՆԶՂՋԱԿԱՆԱԲԱՐ · } մ · Անզեղջ
ԱՆԶՂՋԱԿԱՆԱՊԷՍ · } մնալով 'ի չարիս · անզղջութք · խստասրտութք · *Անզղջականաբար ըմբռնէ 'ի մեղս · Լմբ · ող ։ *Մինչև ցե՞րբ յաջակողմեանն գթեմք անզղջականապէս ։ Ցաճախողին 'ի մեղս անզղջականապէս · Լմբ · ափ · և ող ։

ԱՆԶՂՋԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ · Տ · ԱՆԶՂՋՈՒԹԻՒՆ · *Զղջումն, և անզղջականութին ․․ Անզղջականութք մեղանչելն ․․ Ցանզղջականութէն 'ի զղջման ժամանակաց ։ Անզղջականութք ատելի մնացին ․․ Այս ամօթ է մեղաց, և անզղջականութե ատիթ · Լմբ · ող · և առկ ։

ԱՆԶՂՋԱՆԱԼԻ, ըւոյ, լեաց · ա · Իբր Անընդունակ զղջման և սորգջանաց · *Ո՛վ անտանելի ձայնիս · Ած զղջանայ անզղջանալի բնութին · Սրգ · Բ · դ · Է ։

Իբր Այն ինչ՝ ընդ որ ոչ լինի զղջալ կամ սորգջանալ · անտրտմական, և անհրաժեշտ · անյեղլի · *Ուրախութի՝ որ անզղջանալին է · Լմբ · եր ըտ ։ *Ի տանջանսն անզղջանալի, 'ի յաւիտենական կորուստն · Գանձ ։ ՃՃ · և Մէոր · եր ։

Որպէս Անզեղջ · անապաշխար · ա · մ · *Անզղջանալի չարութին (յուլիանոսի) · ՃՃ ։ *Անզղջանալի եղև 'ի չարեացն · Ղ · ամենայն չար ։ *Անզղջանալի և առանց խոստովանութե ելին յաշխարհէ · Ղ · բարչր ։ *Ի նոյն միտս ամբարտաւանութե կացեալ անզղջանալի · ՃՃ ։ *Ի նոյնուէ կացեալք անզղջանալի · Վրք առկ ։ *Ի խստուէ մտաւն, և անզղջանալի են սրտիւք · Կլմոփ ։

ԱՆԶՂՋԱՊԷՍ · Տ · ԱՆԶՂՋԱԿԱՆԱՊԷՍ · *Կամակորեալք անզղջապէս 'ի վատթար հեշտութիւն · Ղ · Թ · դ · կա ։

ԱՆԶՂՋՈՒԹԻՒՆ · գ · որ և ԱՆԶՂՋԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ · Անզեղջ մնալն 'ի չարիս · անդարձութի 'ի մեղաց · խստասրտութե մեղաւորի · Բեսողեոնըւի · *Անզղջութեն զղջումն արտասուաց · Ցձի · ծԲ ։ *Որ զանզղջութեան սատն հալէ · Նար · եր ։ *Որ յանզղջութե լինիցին մինչև 'ի մահ · Ղ · ըտհ ։

ԱՆԶՄՏԱԾԱԾԵԼԻ · ա · Զոր չէ մարթ բովանդակել մտօք · անհշելի · անպարփակելի · *Ուսուցանէ զամենայն բնութին ամենեքին անհասանելի գոլ և անզմտածելի · Նիւս · եր ։

ԱՆԶՆԻՆ · ա · Որ վերջակաւ գրի առէց և ԱՆԶՆՆԻՆ · արմատն է ԶՆԻՆ, յորմէ ԶՆՆԵԼ · Որ չանկանի ընդ զննութ մտաց, կամ աչաց և ձեռաց · անխմանալի · անհաս · *Ցերկնի անճառ, և յերկրի անզնին ։ Անզնին զօրութեամբ ։ Ի խառնուր անզնին ծածկեալ իմանի ։ Անզնին արարչող · Նար ։ *Ունիմք զարձեալ զխոստումն և զխմաստումն զօրին անզնին և անկերպարան · Վերջոր · Է ։

ԱՆՁՆՆԱԿԱՆ, ի, աց. } ա. Նոյն
ԱՆՁՆՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. } ընդ վ.
*Անծանուցիք ած անզննականն 'ի հրեշտակաց. Ճառ: *Անզննելի զգայութեանց: Զօրութիւն անզննելի: Պատկեր անփոփոխ, պարզ. անզննելի. Նար:

ԱՆԶՈՀ. ա. Ἄθυτον. Insacrificabile. Անպէտ 'ի զոհ. անսուրբ. *Եթէ ուտելով ուտիցի յաւուրն երրորդի, անզոհ է. մի ընկալցի. Ղեւտ. ԺԹ. 7:

Մ. Առանց զոհելոյ. *Անզոհ կատարայր (գաւիթ) 'ի հալածմանն իւր. Վրդն. ող:

ԱՆԶՈՅԳ, զուգի, ից. ա. Որ չէ զոյգ, կամ՝ չունի իւր զոյգ. անհաւասար ըստ քանակի, կամ ըստ այլոյ բանի. անհանգէտ. անհամեմատ. անմիաբան. և կոճատ. Ἄνισος. Impar, inaequalis. Չուխտ չէօրէ, անանման, անյարմար. Էշսիզ, ույղունսուզ, ձենէնփի օլմայան, Թեք, թենգսիզ. *Քանզի յայն մանաւանդ երգիցի ուրոյն յատուկ՝ զոյգ. և անզոյգ ասել. Արիստ. փառք: *Ես՝ ասէ, և հայր իմ մի եմք. և արդ ո՞ւր իցէ անզոյգն (անհաւասարութիւն). ՍԵԲԵր. Է: *Որ բախտիւք (մեծութեամբ) անզոյգ են, և զոյգ և նման ազգականութեամբ վարին: Զոյգս տալով անզուգից, ոչ 'ի պատիւ նուաստից, այլ 'ի քաղաքումն լաւին: Որ զպատիւսն աննմանից տայ, անզոյգ և անկշիռ է. իսկ անզոյգն (այսինքն անզուգութիւն) աղբիւր է չարեաց: Անզոյգ և անիրաւ և անհամբոյր չարութիւն. Փիլ: *Որ զանզոյգս և ըզբացորոշեալս զուգակցես միաւորութեամբ. Մաշտ:

Մ. Անմիաբան և անհանգարտ կամ դըժկամակ արտիւ. (որ է հեղլենաբանութիւն). *Նա զմարմինն զոհութեամբ և զոյգ եա. գումի հալցիդ ոժգոհ և անզոյգ տանիր. Ոսկ. Ե. խոր: և Տօնակ:

ԱՆԶՈՎԱՆԱԼԻ. ա. Որ ոչն զովանայ. որ չէփսաչէր. սօվուձմազ. *Կրեմ եղկելիս զանզովանալի զկիզումն: Բորբոքմամբ մեծաւ անզովանալի. Նար. ԺԲ. ԽՁ:

ԱՆԶՈՒԳԱԲԱՐ. Մ. Ἀνίσως. Inaequaliter. Անհաւասարապէս. ոչ նովին չափով. *Անզուգաբար միշտ բաժանելով (զայ) զկենցաղս. Բրս. պաղտ:

ԱՆԶՈՒԳԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Կարի անզոյգ և անհաւասար. անհանգիտագոյն. *Նմանն ուրումն նման ասի, և անզուգագոյնն՝ ուրումն անզուգագոյն. Արիստ. ստորոգ. յորմէ և Սրկ. հանգ:

ԱՆԶՈՒԳԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Իբր Անզոյգ. անհաւասար. անհամեմատ, այսինքն անյարմար, անբաղդատ, անկշռելի. անզուգելի. ույմազ, նաէնձէր. Ἄνισος, ἀνώμαλος. *Զանզուգական անուն գնեա նմա. ՃՃ: *Որ յոյժ անհամեմատ և անզուգական է իմոյ նշանացս. Նանայ: *Եւ էր մարան անզուգական. զի նորա բաղումք և անհամարք, և սորա սակաւաւորք. Ոսկ. Ես: *Թէև կարի զանզուգականացն իցէ օրինակս. Իգն:

Դարձեալ՝ Անհամեմատ, աննման. որպէս՝ գերազանց. յոյժ առաւելեալ. ո-րում չիք զուգական. Ձենէնփի Եօք. *Գեղեցիկ ոչ զկերպարանացն ասէ, այլ զանզուգական փառացն. Ագաթ: *Անզուգական գութ, կամ բերկրութիւն: Ի սէր սըրբոց անզուգականք: Ցանզուգական յաւիտեանս. Նար: *Ցանզուգական բարձրութիւնն որ առ քեզ. Սրգ. յկ. Ե:

ԱՆԶՈՒԳԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհաւասարութիւն. և Անհամեմատ մեծութիւն. գերազանցութիւն. *Որ և այնքան ունի զանզուգականութիւն, որ և ոչ զխորագս կօչեաց նորա եւս արժանաւոր լուծանել. Կիւրղ. ղչ: *Այնու զայլոյ անհամեմատութեանն և զանզուգականութեանն յայտ առնէ. Նանայ: *Ցանպատումն վերացեալ անզուգականութեան արքայութեան երկնից. Ագաթ: *Ծանիցէ քո անզուգականութեանդ. ՃՃ:

ԱՆԶՈՒԳԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Չզուգելն պսակելոց օրինօք. անխառն մնալն յառնէ. մինչ կուսութեան տիրանօր.* Ճշգըրտաբանէ զկուսանն զյղութեան յանզուգակցութենէ. Մամբր:

ԱՆԶՈՒԳԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԶՈՒԳԱԲԱՐ. *Ի սպառ սփռեաց զանէրն, և սփռեցաւ անզուգապէս. Ը. փող:

ԱՆԶՈՒԳԵԼԻ. Նոյն ընդ Անզուգական՝ լ̈ ա նչ. այսինքն Անկշռելի. *Ած միայն է սուրբ՝ անզուգելի ընդ ամենայն արարածս. Վրք հց. յ: *Անզուգելի են աշխարհի՝ սուրբք. Վրդն. տան:

ԱՆԶՈՒԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνισότης. Inaequalitas. Անզոյգ գտանիլն. անհաւասարութիւն. անհանգիտութիւն. աննմանութիւն, և անմիաբանութիւն. *Ի հանգիտութենէ և յանզուգութենէ բոլորն բաղկացաւ: Բանիւքն զուգութիւն՝ զայն որ 'ի ձեռն գործոյն անզուգութիւն՝ ծնցի. Փիլ. լի. և քհ: *Անզուգութիւն ծնող չարեաց. Եղիշ. ա: *Արտաքոյ է անզուգութեան՝ արքայոյն ժողով. Լմբ. յայտ: *Անչափ ջերմութեամբ զանկշիռ անզուգութեանցն տանիլն պարտաւանս. Գիւ:

Ըստ յն. ոճոյ, նաև Անարդարութիւն, անիրաւութիւն. խտրութիւն. *Օտար է 'ի բնութենէն այ չարութիւն և անզուգութիւն. Լմբ. ող:

Մերթ որպէս Անզուգակցութիւն. *Ճառ ան զծնունդն յանզուգութենէ կուսին. Տօնակ:

ԱՆԶՋԱՐԵԼԻ. ա. Մ. Առանց զջարելոյ. առանց դժկամակութեան. մտադիւր. *Համարձակելով եկայք 'ի մաղթանս քո՝ անզջարելի առաջել ամենեցուն միշ թուլթ մի. Բրս. Բղբ:

ԱՆԶՐԱՒ. ա. Ἀνήνυτος. Infinitus. Որ չիք զրաւ. անսահման. անեզր. անվախճան. անվճար. անպայա. անբաւ. Նիհայեթսիզ, Թիւաէնձէզ. *Եւ այլոց եւս սխալից և չարութեանց անզրաւ և անվճար բաղմութիւն. Փիլ. փեսաւան: *Անզրաւ սէր, կամ ուրախութիւն. Սհկ. կԲ: Զքր. կԲ: *Անզրաւ կապակցութիւն ուխտի: Մեծաւ ցասմամբ և անզրաւ հաշտմամբ. Արծր: *Անզրաւ խնդրուածովք. Փարպ: *Ցանզրաւ թախծանաց: Ցանզրաւ հեշտութիւն. Նար:

ԱՆԶՐԱՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. *Անզրաւական կեանք. Ագաթ: *Զանզրաւականացն ցուցանելով կեանս. Ը. Եփրեմ: *Անզրաւական ուրախութք. Լաստ. ընԹէրց: *Ցուրախութիւս անզրաւական. Ճառ: *Անզրաւական պատժապարտութիւն. Մագ. լա:

ԱՆԶՐԱՒԱՊԷՍ. Մ. Առանց զրաւելոյ. անընդհատ. յաւիտեան. անսպառութեամբ. *Անզրաւապէս չարժեալ միայն զնով, և յանգումն ոչ ունի չարժմանն. Մագ. ԽԵ: *Այսու ամենայնիւ՝ և սոյնպիսեօք անզրաւապէս վայելչանայ թագաւորութիւն նորա. Տօնակ:

ԱՆԶՐԱՒԵԼԻ. Տ. ԱՆԶՐԱՒ. *Անզրաւելի ուրախութիւն. Ամ. 'ի օփէ:

*ԱՆԶՐԿՈՂ. ա. Չզրկող. իրաւարար. անաչառ. ղոշլ Էթմէյէն. *Անզրկող միոյ զիւրաքանչիւր մարդոյ զարժանն հատուցէք. Փարպ:

ԱՆԶՕՐ, ի, աց. ա. Ἄνισχυς, ἀδρανής. Infirmus. Որ ոչ զօրէ. յետնեալ 'ի զօրութէ. տկար, տղայ, անկարող. անզօր. լաւ-խօղ, ոսկ չալիշօղ. Գուձսուզ, գուվվէթսիզ, զայիֆ. *Ընտիրք՝ անզօրք եղիցին: Ցամենայն կողմանց անզօր. Եզ. Խ. 30: Բ. Դ. Ե. 4: *Անզօր լեզու. Կիւրղ. գնդ: *Առնիցեն անզօր 'ի զօրութենէ. Ոսկ. Ես: *Եւսեա զինքն Թշնամին անզօր առ անտանիլ. Ամ. անփ: *Անզօր է առ սուրբս: Անզօր եղեալ 'ի նորա զօրութենէն. Ցհն. ԺԴ. Ե: *Առուն զօրաւոր ասի, և կին անզօր. Լծ. ոծոբ: *Կանայք կնաւտ և անզօր լինելու-թեան. Գիփ: *Ըմբռնէ զնա Իւրն զանզօր աղայ. Արծր. Ե. 3: *Ե՛րԹ ղօրաւորդ առ անզօրն մրցիցէ. Համամ. առակ: *Զօրացուցանէ զանզօրս մեծազօր զօրութբ. Եղիշ: *Տկարացս զմեծամեծացն առնես հարցա-նսն, և անզօրացս հարկես. Արշոր: *Առնէ զդիւացն մարտ՝ անզօր ՚նեաք հրեղէնք՝ լուսաւորելոցն մեզ անզօրք են. Խոսր: *Անզօր սահմանի. իբր անհաստատ. Եղիշ: *Կերակուր մեր անզօր. իբր անչափ. Լաստ. յէղ: *Անզօր 'ի զաւարութեանէ. իբր անզօրեալ. Ը. Եփրեմ:

ԱՆԶՕՐԱԳՈՅՆ. ա. Կարի տկար. *Եւ ոչ մարմին ունիցի անզօրագոյն կամ տկարացեալ. Բրս. հց:

ԱՆԶՕՐԱԿԱՆ. ա. Անզօր. անկար. *Վասն ձեր ասէ հայհոյիմ, եթէ տկար և անզօրական ինչ իցէ, կամ անարգ և անաղօրոյն. Ոսկ. Ես:

ԱՆԶՕՐԱՆԱԼ. չ. Տկարանալ. *Նուաղանալ և անզօրանալ. Կանոն:

ԱՆԶՕՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տըկարացուցանել. *Անզօրացոյց զհզօրս. Մծբ. ԺԸ:

ԱՆԶՕՐԵԼԻ. ա. Որում ոչ զօրէ ինչ. անպարտելի. *Անզօրելի գեղոց՝ չերմութիւն. Նար. ԽԷ. այսինքն դեղոյ ճար բուլմազ:

ԱՆԶՕՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀδυναμία. Impotentia. Պակասութիւն զօրութեան. անկարութիւն. տկարութիւն. գուվվէթսիզլիք. *Ո՛չ զօրութիւնք են, այլ՝ անզօրութիւն և տկարութիւն. Դիոն. ածայ: *Զձեր ապօթս օգնական ունել խնդրեմ անզօրութեանս: Կարծելով զայս իւրեանց անզօրութեանն. Սիսիան:

ԱՆԷ, էք, էից. ա. գ. Անգոյ. չգոյ. ոչինչ. որ և ԱՆԷՈՒԹԻՒՆ. Ἀνύπαρκτος. Quod non est, nullum. Եօգ, հիչ. *Սմա զհետ երթայ անէն և անգոյ. Նիւս. կազմ: *Ոչ է անէ և անգոյ. Փիլ: *Էքս՝ էութք են, և ստեղծ. ոչ էն՝ անստեղծ եղիցի և անէ, բանի միայն ստեղծելի. Մագ. 'ի տիրն: *Ոչ թէ անէ երկիր էր. Տօնակ: *Զէ-լին անգիտացեալ պատուազրութիւն անէից զայն մատուցանէին. Սարգ. հանգ: *Ցանէան ունի (այսինքն յոչինչ զգէ) զբնականն պատիւ. Գիւ: *Որ յանէից ստեղծէր. Ճառ: *Ցանէից փոփոխեալք՝ առ ի՛ն զէութիւն. Ը. ոմ չոր: *Սատացողին իմոյ յանէից: Ցօրինեցեր կարող տիրապէս զգոյականս բնութիւս ամենայն էից յանէից. Նար. ծա. լա: Իսկ առ. ծէ. *Ցարդ ժամանակիս յանէից. այսինքն 'ի համար ոչինչ, անգաւոր:

ԱՆԷԱԿ. Նոյն ընդ վ. *Առաքինութիւն լուծումն էակին յանէակն: Լուծիչ էակին յանէակն. Սահակ:

ԱՆԷԱԿԻՑ, կիցք. ա. Ἀσυνύπαρκτος. Vix coexistens. Որ չէ էակից այլում. որք չկարեն 'ի միասին գոլ կամ կալ. *Ողջութիւն և հիւանդութիւն 'ի նոյն անպատեհականք են և անէակիցք. Կիւրղ. գնդ:

ԱՆԷԾՔ, անիծից. գ. Κατάρα, ἀρά. Maledictio, execratio. որ և ՆԶՈՎՔ. Հա-

խաւարն օրհնութեան. չարչարանաց մեղութեան. չարարանութիւն առ 'ի վերայ և 'ի աջակոյս. առաջադրութեան յօրհնութեան. ակըփօրոս, չաւէրն, չերն. 'Անէծցեն 'ի վերայ իմ անէծս, և ոչ օրհնութիւն: Ցեղն վերայ անէծքն այն: 'ի նմին բերանոյ ելանէին օրհնութիւնք և անէծք: Եթէ առցէ 'ի վերայ Նորա առնեն՝ անիծանել զնա: Անէծք և առաւօթն և ապաւինութիւն: Անէծք զօրք՝ ուստիք ոչ ելանէն: Որոց բերանք անիծիւք և դառնութեամբ լի են: Մերձ է յանէծս. և այլն: 'Որկոյգեր օրհնութեան՝ ընդ պարզոյս անիծից: փախեալ առ 'ի քէն զանիծիցն դժընդակ բղխեցն չարաչարք ձայն. Նար: 'Ընդ աղքատացն անիծից՝ և ոյ անէծք մասանցեն 'ի ատեան զրկողացն. Ը. Ընդհ: 'Անիծիւքն. զի յոյն առաւ է խաղն, զի որոշեցաւ զնէր յոյ. քանզի անէծքն՝ որոշումն է. Լծ. ող: 'փախեալ ընդ անիծիւք. Ագաթ: 'Եղն ընդ անիծիւք. Նար: 'Զաշխարհս ընդ անիծիւք (կամ անիծեալք) արարեր. Ճճ: 'Զընդ անիծիւքն ընդ օրհնութեամբ արարեր. Վանոյ. յօէ: 'Անէծս հանել (այսինքն տալ). Լծ. ող: 'Անէծք այնպիսի կծծի բանից. Ոսկ. Եփես:

Գտանի և եղանի՝ ԱՆԷԾ. 'Զի մի ընկալցին բազում զանէծ. Եփր. օրէն:

ԱՆԷՈՒԹԻՒՆ. գ. Անգոյութիւն. ոչ էինչ. չգոլն. անէք. անգոյք. 'Որ յանէութենէ գոյս 'ի յայտնութիւն ածեալ գոյացուցեր. Դիոն: 'Ցորժամ յանէութենէ եւ ոգիական ձեռաքն կենդանատուեալ լինէր. Գիր: 'Երկաւէ (երազոյ) է անէութիւն սուտութիւն. Կլիմաք:

ԱՆԷՋ. ա. Ἄπτωτος. Non ruens. Որ չիջանէ. անկործան. ձոր ընկնող, չընկնող. Եփր. 'Որ 'ի ծարուն ջուրց բազմանայ (կամ բնութէ) անսպառ անհատ և անէջ (յն. մի բառ) զեղմամբ հոսանուտեաց. Կոչ. Ի:

ԱՆԷՖ. Տ. ԱՆԷ:

ԱՆԸՂՁԱՆԱԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. որ գրի և ԱՆԸՂՁԱԼԻ. Ἀνόρεκτος, ἀπευκταῖος. Որ չէ ըղձանալի կամ բաղձալի կամ ցանկալի. 'Ըղձանոյ զանըղձանալիսն (յետ զցանկալին) զծարաւ և զքաղց. Փիլ. Թէ. 'Անըղձահութեան յատուկ է՝ անըղձանալի (կամ անըղձալի) համարել զամենայն զդորելի հեշտութեան զվայելչութիւնս. Արիստ. սահմ. յարմ. և Լծ. ող:

ԱՆԸՄԲԿԼԻ. Տ. ԱՆԸՄՊԵԼԻ:

ԱՆԸՄԲԵՐ. ա. Իբր Անհամբեր. տաղտկալի. 'Որ զանհամբերս ապականեաց ապականութեան համբերութեամբ. Ճճ: 'Էին ոմանք՝ որք անըմբեր երեւեալ՝ զգեղեցկան յանդիմանութեան բանիցն. Սամ:

Եւ իբր Անըմբերելի. անտանելի. ոստր ջանդող, ծանր. յն. անհանդուրժելի. 'Ա-... 'Այնչ է բան զայնպիսի միայնակ բարին չար և անըմբեր. Ոսկ. յհ. Բ. 32:

ԱՆԸՄԲԵՐԱԳՈՅՆ. ա. Կարի անհանդուրժ. 'Անըմբերագոյն գժուարութեամբ զզօրն. Գիր:

ԱՆԸՄԲԵՐԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. որ և ԱՆԲԵՐԵԼԻ. Ἀφόρητος. Intolerabilis. Որում չիցէ որ ըմբերել՝ համբերել. անհանդուրժելի. անտանելի. ... 'Որպէս անըմբերելի է տանջանացն ահեղ. Բրս. Խ Դ: 'Ի զօրութեան անըմբերելի էր. Փիլ. ... 'Ցաւք անըմբերելի. Յճխ. ծԻ: 'Անըմբերելի կիրք, կամ ... , ծառայութիւն, ահ, կոծ, տանջանք. Գէր: Արշ: Ածան. էկ: Խոսր: Բենիկ: 'Անըմբերելեաց պատուհասից. Նար. Է:

Եւս և Անհամբեր. ... 'Անըմբերելի փոք. Ճ. Ա:

ԱՆԸՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՀԱՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. 'Զանձրուն (կապեալ է) զանըմբերութէ. անըմբերութեան զպանկութէ. Նեղոս:

ԱՆԸՄԲՌՆ. ա. Որ չէ ըմբռն. անպատահ. անպատշաճ. անգէտ. Եօթներորդ, Եօթնեւետասներորդ. 'Անըմբռն արամախոհութեան. Մագ. ծԷ: 'Անըմբռն վարկանելին միայն գոլ զանբաւն (բանականսն): Անըմբռն վարկանել անքանակ բնութեանն քանականաւ. Սարգ. հանգ. և մարտեղ: 'Ո՛չ անըմբռն կարծեմ երբեմն և զոգւոյ գնել զատատանն: Թէպէտ անըմբռն աստուածային կարծի. Մխ. տր. և այլ:

ԱՆԸՄԲՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անպատեհութիւն. անպատշաճութեան. 'Ոչինչ անըմբռնութէ գտանել (իլ) 'ի նոսա. Եղ. փր. Ի:

ԱՆԸՄԲՌՆԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԸՄԲՌՆԱԳԷՍ. 'Հուր ընտանեբար յանկարծօրէն երեւեալ, և գարձեալ անըմբռնաբար 'ի բաց փախուցեալ: Ցառաջնոցն մինչև յետինս երկրի ըմբռնելոյ ամենեցունց անըմբռնաբար, այսինքն ոչ մարմնապէս ունելով, այլ նախախնամութեամբ գերազօյապէս. Դիոն. Երկ: Մագ. անդ:

ԱՆԸՄԲՌՆԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԸՄԲՌՆԵԼԻ. 'Ի մարդկան նենգութեանց անըմբռնական (կամ անըմբռնողական) եղև. Ոսկ. Եօ:

ԱՆԸՄԲՌՆԱԳԷՍ. մ. որ և ԱՆԸՄԲՌՆԱԲԱՐ. Ἀκαταλήπτως, ἀσχέτως. Անըմբռնելի գոլով, վասն արագութեան կամ ազատութեան կամ անհասութեան յերկուց եղականաց. Յետոյ չբռնուելով, չըմբռնուելով. 'Աճեցեալ զօրութեան յամենեսեան եկեալ սարեալ լինի, և ընդ ամենեսեան անըմբռնապէս թափանցիկ լինի: Անըմբռնապէս 'ի բաց փախուցեալ. Դիոն. Երկ: յորմէ և Ը. հրէշտ:

ԱՆԸՄԲՌՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ոչ ըմբռնելի ձեռաց. անորսալի. ազատ. անյաղթելի. անսասանելի. անշօշափելի. Չբռնուող. Ἀνάλωτος, ἄσχετος, ἀκράτητος. Qui non capitur, qui teneri non potest. 'Այծեամն անըմբռնելի է 'ի հողմոց՝ արութեամբ ոտանելեաց. Բրս. հայեաց: 'Անըմբռնելիք լինիցուք 'ի սատանայէ. Պրպ. Ծ: 'Անըմբռնելի լինել ընդդիմամարտին. Կամբջ: 'Անըմբռնելի՝ ձեռաց ներհակին. Նար. ղԶ: 'Թռչունք անըմբռնելիք յորս գայթակղիք որոգայթաց. Գիր: 'Զըմբռնումն անըմբռնելոյն. Եղիշ. Է: 'Կարծեցեալ ընդ նոսա ըմբռնել զանըմբռնելին. Ոսկ. հմֆ: 'Անինչ կրօնաւոր՝ ձգնաւոր անըմբռնելի (այսինքն ըմբիշ՝ որ ոչ զմիջոյ ըմբռնի). Վրք. հց. Յ: 'Անըմբռնելի ահա գիւն կառք վերացաւ. Եղիշ. Է: 'Թանձրացեալ բանից անըմբռնելի. Շար: 'Մնաց անըմբռնելի յայապիսեաց կրից. Իգն: 'Ըստ բնութեան անծառայ գոլով հոգւոյն, և անըմբռնելի. Դիոն. Երկ: 'Հոգին անըմբռնելի եղեալ՝ թողու զմարմինն, և գնայ 'ի տեղի իւր. Աբ. Ը: 'Անըմբռնելի և անորզելի ալեացմամբ 'ի բաց սատուցեալ. Նար. ՅԳ:

Իբր 'Ի վեր քան զըմբռնումն մտաց. անիմանալի. անբովանդակելի. անհաս. անպարագիր. Ագլո ուըմբռել, Ագըլ երմել. Ἄληπτος. Omnem captum superans. 'Ամենեցունց պարունական. իսկ ինքն յամենեցունց բոլորովին անըմբռնելի է. Դիոն. ածայ: 'Անըմբռնելի՝ մտաց արարածոց: Անըմբռնելի իմաստից. Նար. ԷԷ. ՀԷ: 'Աստուածային զանըմբռնելի անսարգանաց և զծախանաց (փրկչին). Սկևռ. Եօ:

ԱՆԸՄԲՌՆԻԼ. Յ. Չըմբռնիլ. չանկանիլ ընդ իւիք. 'Կատարեալ առաջնութեան զամենեսին մաքրելն յախտից, և զանըմբռնելին գարձեալ 'ի նոյն տեսակս վերջատաց. Խոսր:

ԱՆԸՄԲՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. որ գրի և ԱՆԸՄԲՌՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. Իբր Անըմբռնելի գոլն. 'Զմերկն և զզօրս (լինել հրեշտակաց՝ իմն) զարձակութեան և անըմբռնութեան և մաքրութեան զանանց յաւելուածոյն: Մերկ տեսանելոյն (իլն) կամ բոլ՝ զանըմբռնողութիւն և զմաքրութիւնն նշանակէ. Դիոն. Երկ: Ը. հրէշտ:

ԱՆԸՄՊԵԼԻ. ա. որ գրի և ԱՆԸՄԲԿԼԻ. Որ չէ ըմպելի. անախորժ յումպ. Չխմուող. Խմելու. որպէս ջուր ծովու: Վրդն. Երգ.

ԱՆԸՆԴԴԻՄԱԲԱՆԵԼԻ. ա. Ἀναντίρρητος. Cui nequit contra dici. Որում չէ մարթ զիմախօսել, կամ ընդդէմ ինչ ասել. 'Անընդդիմաբանելի զչարաբարոյութեան նոցա գնէր ցուցումն. Ոսկ. յհ. ա. 40:

ԱՆԸՆԴԴԻՄԱԴՐԵԼԻ. ա. Որում չէ մարթ ընդդէմ գնել. անհակառակելի. 'Անընդդիմադրելի բան. Քեր. Թէր: 'Անընդդիմադրելի պատասխանեօք յեղլով զնորայսն կարծիս. Մագ. 'ի Տիմ:

ԱՆԸՆԴԴԻՄԱԿ, ի, աց. ա. Երբեմն նոյն ընդ վերնոյն. 'Անընդդիմակ զօրուէ, կամ հրամանն. Ոսկ. յհ. ա. 1: Փարպ:

Եւ երբեմն՝ Անհակառակ. միաբան. 'Ցուցցէ զերկուսն անընդդիմակ. Ը. խոսոփ:

ԱՆԸՆԴԴԻՄԱԿԱԼ. ա. Զորոյ չէ մարթ զդէմ ունել. 'Բնութեան իրք անընդդիմակալ են, և յամենայնի բուռն. Ոսկ. Եբր:

ԱՆԸՆԴԴԻՄԱԿԱՑ.
ԱՆԸՆԴԴԻՄԱԿԱՅ. } ա. Որում չիք ոք՝ որ ընդդէմ կայցէ բանիւ կամ գործով. որում անհնար է հակառակ կալ. անհերքելի. անվանելի. Դէմ չի կեցուիր. Գարշը փարքաւ մաղ'գօնմաղ. 'Զանընդդիմակայ պքանչելիս: Ցիշէր զանընդդիմակայ զօրութիւն. Փարպ: 'Անընդդիմակաց 'ի հակառակորդաց. Ագաթ: 'Ցիշել զանընդդիմակաց զնահատակութիւնս: Առեալ զանընդդիմակաց հրամանն. Կորիւն: 'Անընդդիմակաց՝ ընդդէմ նոցա՝ զէն և ախոյեան. Ածան. էկ: 'Իշխանութիւն անընդդիմակաց. Ոսկ. յհ. Բ. 15:

Մերթ՝ Այն որ չկարէ ընդդէմ կալ. անկարող յընդդիմանալ. Գարշը փարքամաղ՝ գօյամաղ. 'Թէպէտև զանընդդիմակայ չափաւորութեան իւրեանց գիտէին. Փարպ:

ԱՆԸՆԴԴԻՄԱՀԱՐ. ա. Որում չէ մարթ 'ի դիմի հարկանել, անվանելի. 'Անընդդիմահար զօրութիւն. Խոսրովիկ: և Լծ. ող:

Եւ Անարգել. անխափան. աջող. 'Ցուլարկելոցն ըմբռշխնել անընդդիմահար գիտութեամբ զատացուածոյն առաւելութեան. Գիր: (Նոյն առաւել նշանակէ և Թափանցիկ:)

ԱՆԸՆԴԴԻՄԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Չլինելն դիմահար. թափանցիկն գոլ. 'Ունողն ընդդիմահարական բնութեան (մարմինն կամ վէմն) զգեցեալ լինէր և զանծական անընդդիմահարութեան կնքելոյ գերեզմանին. Խոսրովիկ:

ԱՆԸՆԴԴԻՄԱՀԱԻՍԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բառ տրամաբանական, իբր Հաւասարութիւն 'ի բաց բարձմամբ եղելոյ ընդդիմութեան, և ընդդիմութեան բարձումն մի հաւասարութեան ընդ այլոյ բանի. այն է այնպէս համեմատութիւն և զանազանութիւն ընդ մէջ սեռի և տեսակի. 'Է և այլ ևս երկուս զանազանութիւնս սեռի և տեսակի. զմին յանընդ-

գլխաւորութեան, և որ ի նմին յանընդդիմագրութեան բացատրեալ. Անդ. պարգ : (Իւր զի սեռն ունի զտարբերութիւն բաժանականս. իսկ տեսակն ոչ զայնս, այլ զներգործականս. և որպէս սեռն չունի զբաղկացական տարբերութիւնս, այլ միայն բաժանականս, նոյնպէս ընդ հակառակն՝ տեսակն չունի զբաժանականս, այլ ունի բաղկացականս:)

ԱՆԸՆԴԴԻՄԱՃԱՌԵԼԻ. Տ. ԱՆԸՆԴԴԻՄԱԲԱՆԵԼԻ. *Ցընդհանրէն զմասնաւորն առնել հաւաստարիմ, որ է հաստատ և անընդդիմաճառելի. Ուկէֆոռ :

ԱՆԸՆԴԴԻՄԱՐԳԵԼ. ա. ն. Որում չէք դիմարգել և խափան. անարգել. անխափան. *Հրեշտակք՝ նուրբք. զի անընդդիմարգելք են, և յամենայն տեղիս ժամանեն : Նրբութիւն անընդդիմարգել անցանէ ընդ բնաւսն. Լմբ. խն :

ԱՆԸՆԴԵԼ, կամ ԱՆԸՆՏԵԼ, ի, եց. ա. Ἀτίθασσος. Inconsuetus. Ոչ ընդել. ոչ ընտելացեալ. անծանօթ, անփորձ, անտեղեակ ոք, օտար. ալըշմամըշ, աճամի. *Անընդել կամեցաւ լինել 'ի ավորութեանց մանկանց. Ամ. անփ : *Փափուկք, և չարեաց անընդելք. Ա. որս. ծգ : *Անընդել գոլով կանանց. Վրք հց. ծի : *Անընդելն շաւղաց 'ի գիշերի ընթացեալ մոլորի : Ցաղագս անփորձ և անընտել լինելով. Լմբ. եւ բնտ. և ող : *Անընտել գոլով տեսութե բարձրալի վայրից : Զանընտել օտարականն. Նար. խւ : *Օտար և անընդել էր գաւլիթ ցանկութեանց, և վերապակաւ յանդգնեցաւ. Կիւրղ. բգ :

Եւ Անսովոր ինչ. որ ինչ չէ ընտելեալ կամ ծանօթացեալ մեզ. նոր. անյայտ և անծանօթ. Ἀσυνήθης. Insolens, insuetus. ալըշընմամըշ, պիլինմէզ օլմայան. *Անընդել աշխատութե տառապանօք. Գ. Դ. Է. 6 : *Որ զձեզ անընտել երկիւղիւ յիմարեցոյց. Կոչ. ծգ : *Անընդել գիպուած : Անընտել ձանապարհ. Նար : *Անհաս է 'ի մէնջ, և անընդել. Լմբ : *Մնդակից մարդկան կենդանին շուն, յորժամ յումեքէ յանընդել երեսաց բաղխեսցի, մոլի և կատաղի. Փիլ. լիոն :

Իբր Անձեռնընդել. անընտանի. վայրենի. գազան և գազանաբարոյ ոք. դըժնեայ. անհագորոյն. անգութ. Ἀτίθασσος, ἀνήμερος, ἀπηνής. Immansuetus, immanis, atrox, intractabilis, crudelis. եապանի, ղուդուր, գարիպ զալիմ օլմաեան. *Զ ինէլ չար և անընդել (կամ անընտել) ազգացն առ 'ի յուղղութե մատնեալ : Ընդ անընդել գիւաց. Դիոն : *Անընդել և անընտանի գազանաց. Փիլ : *Ո՞ւմ նմանեսցէ գազանի, քան զոր յանընդելեացն ոչ տառելեալ վայրենութբ. Բրս. մխ : *Խակ և անընդել լինել յորդորէ և անողորմ. Ոսկ. յհ : *Փախուցանելովն զանընդել կենդանիս. Պիտ : *Իբր զանընդել գազան. Նար : *Անընդել բարս ցուցանես. Սրգ : *Խաժամ և անընդել գինիք վարեն. Իգնատ :

ԱՆԸՆԴԵԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անսովոր. նոր իմն. *Ոչ անդէն և անդ զնորընծայսն յանընդելական մեծամեծս ձըկնեցուցանեն. Ագաթ : *Ո՛չ մեծութե խոստանայ, այլ զանընտելական իրս. Շ. մթ : *Անընդելական իմն բուրեալ անուշից հոտ. Ճ. Գ :

ԱՆԸՆԴԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Անընդելն գոլ ընդ ամենայն առանձին. *Յուղիղ պողոտայէն անընդելութեանց մոլորեալ. Լմբ. պտրգ : *Վասն անընդելութեանն՝ անտեսել կամ ը-
ելոյ՝ պախարակէ. Երզն. մտթ : *Որք զանընդելութե (վայրենի՝) առաքինութե վարկանին. Նիւս. բնու :

ԱՆԸՆԴԵՐԿՈՒԱՆԱԼԻ. Տ. ԱՆԵՐԿՈՒԱՆԱԼԻ. *Անընդերկուանալի էր վկայութիւն. Ոսկ. գծ :

ԱՆԸՆԴԻՐ. Տ. ԱՆԸՆՏԻՐ :

ԱՆԸՆԴՀԱՏ. ա. Ἀδιάστατος. Non interruptus, continuus. Ոչ ընդհատեալ. շարունակ. անդուլ. անդադար. չինջահափոծ. արալըղ, վէֆիէսիզ. *Այն շնորհքն յաւէտախաղաց են, և անսպառս, և անընդհատ : Ի խաղաղութեան անընդհատ պատերազմ : Այսպէս ներգործութիւնք՝ շարունակք և անընդհատք են. Փիլ : *Անընդհատ հրահանգիւք կրթութբ : Անընդհատ շրջագայութբ, կմ յերկարութբ. Պիտ : *Յարատեւու անընդհատ. Սկեւռ. լմբ : *Անընդհատ խնամոցն նոյ առ ժողովուրդ. Սարկ. քհ :

Կամ Ոչ զատեալ. անանջատ. այրըլմազ. և Ոչ ինչ ընդհատ կմ անմիման. անխտիր. *Միշտ անընդհատ և անորիշ էր յինէն. Ճ. Ճ : *Ուղղոյն ձայնի ելեալ 'ի տուողէն՝ երթայ առ լսողն, և անընդհատ է առ լսողն. Երզն. մտթ : *Ընդ շատ յամեցոյն խուրեանց՝ անընդհատ ամենեցուն առին զհատուցումն. Բրս. մրկ :

ԱՆԸՆԴՀԱՏ. մ. Առանց ընդհատելոյ. անդադար. միշտ և հանապազ. յաւէժ. ղարարսըզ. տըրմա օլմայարագ, պիր փիրճիւյէ, փայիմ. *Ի վերայ ամենայնի՝ որք յայս եղեալ են, անընդհատ խնդամ միշտ : Երթայ զհետ պարգև բնութեն անընդհատ 'ի մանկութէ 'ի ծերութի. Փիլ : *Անընդհատ 'ի քուն կալ. Մագիր : *Անընդհատ խոկալ. Պիտ : *Անընդհատ յորդութե սակի գոլով 'ի ծառայութեն բերեր. Ցհ. կբ : *Անընդհատ առերէր 'ի վերայ նորա արգար խրատուքն. Լմբ. պտրգ : *Կամ 'ի յաստի կեանքս անընդհատ, կամ 'ի վերջին օրն հատանես. Շ. այբուբ :

ԱՆԸՆԴՀԱՏԱԲԱՐ. Նոյն ընդ վ. *Անընդհատաբար առ նծ յերկինս 'ի վեր առաքել զփառաբանութեն. Ցհ. խմ. ապ :

ԱՆԸՆԴՀԱՐ. ա. Որ ոչ հարկանի կմ մերձի և յարի առ այլ. անմիաբան. անկցորդ. ույմազ. Ἀσύμβατος. *Անընդհարք և անխառնք և անհամբոյրք. Փիլ. խմաստն :

ԱՆԸՆԴՄԻՋԱԲԱՐ. ա. Որ և ԱՆՄԻՋԱԲԱՐ. Ἀμέσως. Immediate. Առանց ընդ մէջ մտանելոյ այլոյ իրի կամ միջոցի. անդէն մերձ կալով. հուպ առ նմին. փուզէն. օրթա եօղսէ, ճաֆիլէրին, հէման. *Անընդմիջաբար եղեն առ միմեանս երեւմունք : Նախ քան զայլսն անընդմիջաբար միաւորել : Առ նծ անընդմիջաբար հաստատեալ. Փիլ : *Մերձաւորապէս առի յորժամ անընդմիջաբար 'ի նոյնն 'ի նոցանէ ինչ լինի. Նիւս. բն : *Անընդմիջաբար առնուն յայ զհեղումն շնորհաց. Խոսր : *Զ միշտ մերձաւորութեան անընդմիջաբար նոյ. Շ. հրէշտ : *Անընդմիջաբար խօսել. Իգն : և Լմբ : *Առժամայն իսկ անընդմիջաբար եհան զնոսա 'ի բեթանիա. Իգն :

Կամ Անընդհատ. *Մեծ քաղաքն հռովմ անընդմիջաբար ունի զնա պահան յելս պահոց զատկին. Խոսրովիկ : *Անընդմիջաբար սիրելութբ 'ի բաց առնել զմախանս թունաւորս. Նանայ. յառաջաբ :

ԱՆԸՆԴՄԻՋԵԼԻ. ա. Որ մերձ է առանց իրիք միջոցի. անորոշելի. անանջրպետ. անբաժան. արալըգսըզ, էն եագըն. *Անընդմիջելի մերձաւոր : Աձուռթեանն անընդմիջելի 'ի մերասին մասինս. Նար.
ծգ. հէ : *Անընդմիջելի հպաւորութբ. Լմբ. պտրգ :

Եւս և Հեռաւոր առանց իրիք միջնորդի. այրը, իրագ. *Անընդմիջելի անհասհմանն միջոցաւ անջրպետեալ բաժանեցար. Անան. եկ :

մ. Որպէս Անընդմիջաբար. և Անընդհատ. *Հոգւոյդ առաջնորդութբ մտանել 'ի քեզ անընդմիջելի. Նար. ղէ : *Այլ թէ հիւանդ խօսաբերկէ անընդմիջելի, մի տացեն հաղորդ. Կանոն :

ԱՆԸՆԴՈՍՏ. ա. մ. որ և ԱՆՈՍՏ. Որ ոչ ընդոստնու. անշարժ. հանդարտ. անխռով. և Գիշերդ. խաղաղիկ. գըմըլփանմազ. *Մնաց իբրև զգալ գաղթնոց անընդոստ. Լմբ. ծղ : *Ծանրագոյն զգայութիւնք անընդոստ կան, մինչև յոգոյս բախեալ ընդոստնուցեն. Փիլ. ծ. բան : *Անընդոստ, անշարժ. Ոսկ. յհ. բ. ցա : *Անընդոստ և խորին խաղաղութբ : Ցանընդոստ յապահովութե. Պիտ : *Հայեաց առեն 'ի մեզ անընդոստ մտօք. Փարպ : *Զանընդոստն կակղացուցեալ զարթնուլ և զգաստ լինել. Նար. ղէ : *Մի անընդոստ կայցես 'ի գերակայ բարիսն. Սրգ. ա. գ. է :

ԱՆԸՆԴՈՒՆԱԿ. ա. Ἄδεκτος, ἀμέτοχος. Incapax, expers. Որ չէ ընդունակ. անկցորդ. անբաժ. անտեղի տալի. փէզիր չօլոօղ, անյարմար. գապուլ էթմեզ, կէօթիւրմեզ. գաբիլիյէթսիզ, խոթիփօփօրը. *Հրեշտակք անկցորդք են և անընդունակ ամենայն ախտի. Փիլ : *Անընդունակ են ամենեքին մերոյս ախտաւոր խնդութե : Նիւթականաց ինչ ցնորից անընդունակ եղեալք. Դիոն : *Արեգակն անընդունակ ասի լինել խաւարի. Սահմ. ծ : *Ոչ ոք է անընդունակ նոյ շնորհացն. Բրս. հց : *Կատարեալ է նծութին, և անընդունակ նուազութե. Ամ. է : *Որպէս բնութին անխառն և անընդունակ է վարձուր կրից, նմանապէս և արդարութե նորա անընդունակ է չարաչար կրից : Անընդունակ չարաչար զանձուց բանաւորութին. Սրգ. յն. ը : և ա. դ. ծէ : *Անընդունակ յանցման մեղաց, կամ ապականութե. Նար : *Անզ թեթև լուսաւոր՝ անընդունակ խաւարութեան. Շար : *Ոչ խիստ և անընդունակ առ իրաց. Թղթ. յն : *Անարժանս բարեաց, անընդունակս սիրոյ. Նար. կէ :

Կամ Չընդունող, և չունող. *Ոչ եթէ զամենեսեան անընդունակս ասէ լինել նորա վկայութեցն. Նանայ : *Անընդունակք լինէիք՝ որ 'ի մէնջ առաքեցելոյն գային առ ձեզ. Արծր. ա. 5 : *Ասեն՝ թէ անընդունակ է (այդր հաղուածոյ՝) առաջին թարգմանութեն աւետարանին. Թէոդոր. մայրագ :

ԱՆԸՆԴՈՒՆԱԿ. իբր Անընդունելի. չընկալեալ. անընկալ. գապուլ օլունմազ. *Առանց ուղիղ հաւատոյ և առաքինութե անընդունակ է պաշտօնն. Խոսր : *Քանահեացեն զնա, և անընդունակ զվարդապետութիւն ցուցցեն. Նանայ : *Գնաց 'ի կողմանս մարաց և եգիպտացւոց, և անընդունակ եղեալ 'ի նոցանէ՝ ոչ կարաց կատարել անդ զօրութիւն. Ճ. Ճ :

Կամ Անտանելի. անբովանդակելի. *Անընդունակ բնութի. Ա. որս. է : *Զանընդունակն լայնատարած գիտաց երկրին առ իւր պարփակել. Նար. խւ :

ԱՆԸՆԴՈՒՆԱԿԱՆ, ի, աց. Ἀμέτοχος. Տ. ԱՆԸՆԴՈՒՆԱԿ բառ ա նշ. *Ած յայսմ ամենայնէ անընդունական է : Տղայ մանկանն անձն անկցորդ և անընդունական է երկաքանչիւրոյ, 'ի բարւոյ և 'ի չարէ.

Փիլ. ՆՓ. Ֆ. և այլուր: *Անընդունական ե֊ լով չափոցին. Աղ. հոգւոց: *Անընդունելի նախանձ են ամենեքին մերայս ախտաւոր խնդութեն. Ը. հրէշ. ըստ Դիոն:

ԱՆԸՆԴՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Չընդունելն. անհաւանութեն. որ և ԱՆ֊ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. *Զի մի ինքն լիցի պատճառ, այլ հրէից անընդունակութիւն. Նար. խբ:

ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Չընդունելի. անհաճոյ. փաղաքուշ օտարոտի, ... *Բայց զի 'ի բնութիւն ոչ գտանի, ... անընդունելի է. Արծ. ծն: *Անընդունելիք են պատարագք նոցա. Մծբ. Ժ: *Զաղօթս անպարտ և անընդունելի առ֊ նել. Սրգ. յհ. ծ: *Զի կարասցեն զայլոյն անընդունելի առնել թագաւորին. Սեբ: 'խոտից անընդունելեացն այլ. Սեբ. օրան: *Անընդունելի մինչ հոգւոյն չերաշխա֊ ւորութիւնքն. Հ= Ց. նոյ. ԺԲ:

Իբր Անընդունակ. անկցորդ. *Աճումն անընդունելի է ամենայն չարութեն. Փիլ. լխ: *Անընդունելի է 'ի բարւոյն բնակութե՝ չարութիւն իւրք ընդունելով հոգին. Նիւս. խոս:

Եւ Այն ինչ զոր չկարէ ընդունել կամ տանել որ. *Անընդունելիք են խակութեն եւ Թե նոցա ալիւրաքրքն. Ոսկ. յհ. ա. 37:

ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Չըն֊ դունելն. որ և ԱՆԸՆԴՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. *Սեր֊ մանեաց առանց առ ոմանս 'ի սակաւ ժողովրդոց մերոց զօրավիգրաց աչըց զան֊ ընդունելութե. որ և 'ի մէնջ զարմիին այն֊ պիսիքն. Ը. Բղբ: *Զանընդունելութիւն ազ֊ գին զնակի պատճառել. Մխ. դփ:

ԱՆԸՆԴՈՒՆՈՂ. ա. Չընդունող. *Դուս֊ փոյն անընդունող եղեր, և առնեցեր զմեզ. Ճ. Բ. (Ճ. Ա. անընդունակ):

ԱՆԸՆԴՐԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԸՆՏՐԱԲԱՐ:

ԱՆԸՆԹԱՑ. ա. Որ չկարէ ընթանալ իրս. որ ոչն քայլէ. *Անընթաց ոտիւքն թռուցեալ (նաւն) 'ի վերայ ծովուն. Ափոթ:

ԱՆԸՆԹԵՌՆԼԻ. ա. Զոր չէ մարթ ընթեռնուլ. անվերծանելի. աներրորդ, փոշի. օգտամեաց. *Տումար անընթեռնլի. Գիր. օրն: և Ցանոյ:

ԱՆԸՆԹԵՌՆՈՒԼ. Իբր Չհոգալ ըն֊ թեռնուլ և պատարագել 'ի սուրբ զպատաս֊ խանի. *Հնազանդութի է ... անընթեռնուլ այլ պատասխանատուութեն, աներկիւղ 'ի ձեռնածն. Կլմ:

ԱՆԸՆԹԵՐՑՈՒԱԾ. ա. Ուր չկայ ըն֊ թերցեալ բան առաւել պատշաճի. *Զինչ խորհուրդ (ունի) անընթերցուած առա֊ ջնորդ պահքն: Զառաջնոր պահոն բա ինքն նախապահեացն անընթերցուած, որ առանց գրենոց հաւատովք արգարա֊ ցան. Արշ. Է. ծէ:

ԱՆԸՆԹՐԻՍ. մ. Առանց ընթրեաց. ... հաց լուծելով. *Անընթրիս բա֊ զում անգամ ննջէր. Վրք հց. ծէ:

ԱՆԸՆԾԱՅ. ա. Չընծայեալ. ոչ նուէ֊ րեալ. 'ի սաճարն ընծայեալքն այսպէս են, իսկ անընծայքն՝ անխորհուրդք. Մի. դր:

ԱՆԸՆԿԱԼ. ա. (որ գրի և ԱՆԸՆԳԱԼ). Չընկալեալ. անընդունելի. *Զի մի յան֊ կարծ երեխայ՝ անծանօթ անընկալ լիցի: Ընկալեալ եղև ('ի մարգարէն)․ Ագաթ: *Ա֊ պաշխարութեն նոցա անընկալ լիցի: Ան֊ ընկալ ... Կոստ:

Իբր Անընդունակ. անկցորդ. *Քաղ֊ ցրու և ծարաւեցուս՝ անընկալ 'ի հաշտ֊ նոյ, և ծարաւ 'ի մեղաց. Թէոդոր. Խաչը:

մ. Առանց ընդունելոյ կամ տանելոյ ինչ. *Մեծամեծ պարգևօք պատուել. փառն ո֊ րոյ հաւանեցուցեալ զարքունիան՝ անըն֊ կալ Թողոյր (մարտս). Կորիւն:

ԱՆԸՆԿԵՐ. ա. (գրի և ԱՆԸՆԳԵՐ). Չունող զընկեր, կամ զհաւասար. անզու֊ գական. միակ. առանձին. Եւսեբ. *Զի մի անընկեր մնասցէ, խառնէ զնա ընդ եր֊ կուսն և. Ոսկ. գծ: *Խառնեալ ընկենուք զմիոյ անընկեր իրաց հանդէս. Արծր. Գ. 5: *Զգնել անընկեր գիր 'ի վերջս տողին կամ յառաջս. Նչ. քեր: *Մի է ած հայր, անընգեր ('ի հայրութե), և առանց պատ֊ ճառանաց (ծագման). ՃՃ:

ԱՆԸՆԿԵՐԱՍԷՐ. ա. Իբր Առանձնա֊ սէր, առանձնութե սիրող. Ἀφιλέταιρος. *Անքաղաք, անտուն, անինչ, անընկերա֊ սէր. Բրս. Բղբ:

ԱՆԸՆԿԵՐԵԼԻ. Տ. ԱՆԸՆԿԵՐ. *Ան֊ օգնական մարմին, անընկերելի անձն. Գիփ:

ԱՆԸՆԿԷՑ. ա. Ոչ 'ի բաց ընկեցեալ. ոչ հեռացեալ. չընկած. *Ի կերպարանս ծառայի, և անընկէց 'ի տէրութէ անտի. Լմբ. հանգ:

ԱՆԸՆԿՂՄԵԼԻ. ա. մ. Ἀβάπτιστον. *Ուղիղ և անընկղմելի զանձն պահեցուցա֊ նես. Բրս. յողիփ:

ԱՆԸՆԿՃԵԼԻ. ա. Որ ոչն ընկճի. չի֊ ընկճւած, փոխ չեղած. ամբ օլմալ. *Անընկ֊ ճելիք լինելով 'ի վայրաբեր խորհրդոց. Գիփ:

ԱՆԸՆՉԱՆԱՄ, ացայ. չ. Անինչ լի֊ նել. աղքատանալ. բոպիլ եփակ մնալ, աղքատանալ. *Հարկ է սիրողին անընչանալ, զի սէր և ինչք 'ի միում անձին ոչ բնակին: Ողորմութեք անընչանայցէ, և նշանս մե֊ ծամեծս առնիցէ. Մանդ. ծ:

ԱՆԸՆՉԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Որ չու֊ նի սէր ընչից. սիրող անընչութե. ... *Վասն անընչասէր լինելոյ: Համ֊ գարտ և անընչասէր, որպէս վայել է սըց. Ոսկ. Բ. կոր. և ա. փիլ: *Լեր աղօ֊ թական, անընչասէր, հեզ, մարդասէր. Անան. ժհ: *Անընչասէրն ոչ ցանկայ ժո֊ ղովել, և ագահել. Կիւր. Է. խհ: *Ոչ ետես 'ի հողեղէնս կապեաց զանընչասէրն. Վրք հց. Յ:

ԱՆԸՆՉԱՍԻՐԱԲԱՐ. մ. Իբրև անընչա֊ սէր. հեռի յարծաթսիրութէ. *Ցոյժ ան֊ ընչասիրաբար ցուցանէր զիւր անխորժական. Խոր. Գ. 38:

ԱՆԸՆՉԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀφιλο֊ χρηματία, ἀκτησία. Contemptus divitia- rum, inopia. Չունելն զսէր ընչից. ար֊ համարհութի ընչից. անստացուածութի. *Անընչասիրութի նոցա յոյժ զարմանալի էր. Վրք ծփ. *Եթէ զանընչասիրութին կամիցիս ասել. Եղիշ. Է: *Անընչասիրու֊ թեամբն մեռելագոյն, առատաձեռնութեն կենդանագոյն. Արծր. Գ. 8: *Եղբայրսի֊ րութի, անընչասիրութի. Նար. երգ: *Յոր֊ ժամ սերմանես յագահն զանընչասիրու֊ թիւնն, որքան առաւելի ընդ աղքատու֊ թիւնն. Լմբ. աղ:

ԱՆԸՆՉԱՍՏԱՑԻՉ. Տ. ԱՆԻՆՉ. Ἀ- κτήμων. որ և ԱՆՍՏԱՑՈՒԱԾ. *Այր անինչ անընչաստացիչ. Կոչ. Գ:

ԱՆԸՆՉԱՒԷՏ. Տ. ԱՆԻՆՉ. *Անընչա֊ ւէտ լինել ամենեքին. Կիւրղ. գնյ:

ԱՆԸՆՉԵՂՈՒԹԻՒՆ. } գ. Ոչ գոլն
ԱՆԸՆՉՈՒԹԻՒՆ. } ընչեղ. անինչ և անստացուած կեանք. աղքատութի մա֊ նաւանդ կամաւոր. *Վասն անընչեղութեն 'ի բազում խաղաղութեն և յանհոգութե են կեանք աղքատին: Անընչեղութի, ա֊ ղորմութի. անընչութի. Մանդ: *Զողոր֊ մածութի և զանընչութի: Անընչութիւ զկեանս իւր անօրինել. Սրգ: *Զինչ օգուտ է ինձ անընչութիւն, յորժամ սէր խեղ֊ կատակութեն ծառայ զիս ունի գրաւեալ. Լմբ. ող: *Եթէ կամիս զանընչութի, ա֊ տեա զարծաթսիրութի: Գանձարան մեծ է կրօնաւորի կամաւոր անընչութի. Վրք հց. Բ. Է:

ԱՆԸՆՏԱՆԵԲԱՐ. } մ. Ո՛չ ընտանե֊
ԱՆԸՆՏԱՆԵՊԷՍ. } բար. օտարաբար. որպէս վայրենի. *Ոչ յոյժ անընտանեբար առ նա լինէին առկայացեալ. Ոսկ. գծ: *Անընտանեպէս և վայրենաբար (գոչել). Փիլ. լին:

ԱՆԸՆՏԱՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Ἀνοί- κιος. Alienus. Ոչ ընտանի. օտար. ան֊ կցորդ. *Մի ինչ տանել ըստ գրգռուէ. իբր զի անընտանի է քրիստոնէին. Բրս. հց: *Անընտանի են չարիք 'ի բնութէ նո֊ րա. Եղիչ: *Անընտանի ամենայն էիցս է. Գիփ: *Քեզ անընտանի ատացուած է ա֊ ռաքինութիւն. Փիլ: *Անընտանի մտօք. Յհ. կբ:

Իբր Անընդել. վայրենի. Ἀνήμερος, ἀ- τίθασσος. Immansuctus. *Վայրենի և ան֊ ընտանի իշխանութեն գործ գործէ: Զան֊ ընտանիսն և անձեռնընդելս: Զանցու֊ ցանելով և զանընտանեացն զվայրենագու֊ նօքն. Փիլ:

ԱՆԸՆՏԵԼ. Տ. ԱՆԸՆԴԵԼ:

ԱՆԸՆՏԻՐ. ա. (գրի և ԱՆԸՆԴԻՐ.) Ոչ ընտիր. անպիտան. (Թերևս և Անըն֊ դել). *Անընտիրք եղեալք 'ի հպարտու֊ թե խոտեցան. Բուզ. Գ. 3: *Զանընդիրսն մատուցանէր պատարագս. ՃՃ: *Անըն֊ տիր գտեալ կրթութե վայելման լուսոյ իբր զնիւթ մտոյ սպառեցայց. Նար. Բ:

Եւ Իբր Անընտրող. անփորձ. *Բաց 'ի ձեռնադրութեն վաղվաղուկ և անընտիր սխալանօք հաղորդելոյն մեղաց օտարաց. Վրք հց. Ի: *Արտաքս կալով խորանին՝ անընդիր էին զանազանութե գաստ և կայա֊ նի. Լմբ. պտրգ:

ԱՆԸՆՏՐԱԲԱՐ. մ. Անընտրողաբար. առանց ընտրելոյ կամ ընտրութե առնե֊ լոյ. անխտիր. անխորհրդաբար. Բեմփեւ֊ ւէ. *Զի մի անընտրաբար նուիրանն խայ֊ տառակեսցի: Վխրաւորել՝ քան թէ բժըշ֊ կել՝ անընտրաբար զկարծիս մտաց. Նար. հէ. ղԳ: *Անընդրաբար մոլորիս. ՃՃ:

ԱՆԸՆՏՐՈՂ, ի, աց. ա. Որ չառնէ ընտրութի. որոյ չիք ընտրողութի. անխոր֊ հուրդ. ագէտ, ագիտական. անընտրողա֊ կան. ... *Տգէտ և անընտրող առաջնորդ 'ի բժըշ֊ կելն խոցէ. Նէղոս: *Դատաւորք անընտրողք իրաւանց. Մխ. դփ: *Անընտրող մտօք ու֊ նելով զծառայս, չընտրել զլաւն 'ի վատ֊ թարէն. Փարպ: *Երդմանց սովորութեք՝ յանընտրող յիմարութե. Մանդ. ծէ:

ԱՆԸՆՏՐՈՂԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԸՆՏՐԱԲԱՐ. *Առ 'ի չփչանել անընտրողաբար յան֊ ձեռնհաւան բարձրութե. Նար. կէ: *Մի ոք անընտրողաբար զամենայն հաւասար հա֊ մարեսցի. Ը. ընդհ: *Անընտրողաբար առնել. Վրք հց. Ի:

ԱՆԸՆՏՐՈՂԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԸՆՏՐՈՂ. *Մի ոք աղայական բարուք, և անընտրո֊ ղական ինչ մտօք ժպրհեսցի 'ի վերակա֊ ցութի բանին այս. Մանդ. Է:

ԱՆԸՆՏՐՈՂԱՊԷՍ. մ. Իբր Անընտրա֊ բար. անխորհրդաբար. անխտիրաբար. *Յոր և բերել անընտրողապէս. Սկեւ. աղ:

Եւ Իբր Անխտիր. առանց խտրելոյ. Բեգ.

Նիփոփ. *Ցեառ միաւորութեան՝ անընտրողաբար պէս ածութեան և մարդկութեան զնեն գիրք զանուանեալ. Ը. Բղխ։

ԱՆԸՆՏՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութիւն ընտրողութեան՝ քննութեան և ուղիղ դատաստանի. անխոհեմութիւն, տգիտութիւն. անխէլ փութիկոն. *Ցամենայն ինչ անընտրողութեամբ մերձենան. Մանդ. ծէ։ *Եւ առ միջ ընտրողութեան 'ի կամս. Լմբ. սղ։ *Նուաստացեալ լինել դատաւոր անընտրողութեամբ. Պիտ։

ԱՆԸՍՏԳԻՒՏ. } ա. Ըստ յն. անըստգիւտելի. 'Ακατάγνωστος. Irreprehensibilis, qui damnari nequit. Ուր չիցէ ստգիւտ կամ ինչ մի ըստգտանելի. անպարսաւ. անպարտ. անթերի. կատարեալ. ստոյգ. անկասկած. *Ոչ մի ինչ պակասութիւն 'ի բոլորն անդամոց, յամենայնէ տպաւորեալս անըստգիւտ երեւալ. Պիտ։ *Անըստգիւտ հաւատով։ Անըստգիւտ սրտիւ վստահ։ Անստգիւտ ուրախութիւն, կամ հաստատութիւն. Լմբ։ *Անստգիւտ բարդաւաճանօք. Պիտ։ *Անըստգիւտ գանձ. Նար. իէ։

ԱՆՍՏԳԻՒՏ. Եւ Ոչ ստգտեալ 'ի խղճէ անձին. անխիղճ. (որ և վերածի 'ի նախադրեալս). *Զմեղացն մահ որպէս զկեանս սիրով և անըստգիւտ մտօք ողջունեն։ Անստգիւտ մտօք ըերլին ընդ նոյնն (ընդ մեզ). Լմբ։ *Իրք՝ ստգտանօք մնաց գտապարտիլք, նորա է, և անստգիւտն՝ մեր. Լմբ. եր ըն։

ԱՆԸՍՏԳՏԱՆԵԼԻ. } ա. Անստգիւտ.
ԱՆՍՏԳՏԱՆԵԼԻ. } որ ինչ ոչ ստգտանի յայլոց կամ 'ի խղճէ անձին. *Զայս հարցեալ փորձեալ աղէքսանդրու, և գտեալ անըստգտանելի զբժիշկն փիլիպպոս. Պտմ. աղ։ *Ամուսնութիւն անըստգտանելի, որ ոչ հեշտ ցանկութ ունիցին կատարած, այլ հարազատ մանկանց զաւակ (սերունդ)։ Եւ զի՞նչ իցէ 'ի մեզ՝ անստգտանելի և անպարսաւելի ծնունդք, եթէ ոչ խորհուրդք բարիք և քաջք. Փիլ. լն։ *Կեանք դդատք և անստգտանելիք. Նար. հա։ *Զչար խորհուրդն թողեալ՝ որոյ վասն 'ի պատէգ ըստգտանիս, զանըստգտանելին խնդրեսցես և կատարեսցես. Լմբ. պտրգ։ *Ունել զվարս անստգտանելի ճանապարհաց։ Գործ անստգտանելի ժրուն։ Անստգտանելի բարեպաշտութ։ Պաշտպանեալ բարձրացոյց անըստգտանելի օրինակաւ։ Տանել գրով ամբաստանութ անըստգտանելեացն (անմեղաց). Պիտ։

ԱՆԸՍՏԵՐԻՒՐ. } ա. Ոչ ստերիւրեալ.
ԱՆՍՏԵՐԻՒՐ. } ոչ թիւրեալ. անխոտոր. անվրէպ. անսխալ. անթերի. *Միայն մոլորութն մնաց հեռանալ 'ի նըմանէ. իսկ որ անըստերիւր ունէր զնա, ունէր թէ զինչ աղաղակէր. Լմբ. պտրգ։ *Բաղձիցիմք ըստ անստուած խոստման, և վայելիցեմք ընդ քեզ անըստերիւր յուսոյն մերոյ. Յհ. իմ. էկ։ *Անստերիւր և սրբակցորդն առացուածոց քոց նշանին. Նար. խէ։ *Անստերիւր ունել զհոտս։ Ցեառ մահու անըստերիւր զթիւան ունել ալերսէ. Լմբ. պտրգ։ *Անըստերիւր հոգեւորական վարուք. Շար։

ԱՆԸՍՏԵՐԻՒՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Ցերկասին նմանապէս անստերիւրական սովորեցաք գնալ ճանապարհաւ. Խոսրովիկ։

ԱՆԸՍՏԵՐԻՒՐՈՂ, կամ ԱՆՍՏԵՐԻՒՐՈՂ. Նոյն ընդ վվ. *Անըստերիւրող ճանապարհաւ բերեցին։ Անստերիւրող խորհրդով առ հեռութեան իւրեան վերաձգեալ ածցես. Յհ. իմ. ափ. և էրն։

ԱՆԹ. Տ. ԱՆՈՒԹ. *Ձեռքն և բազուկն յորժամ զարկք առնու, ուսենայ'ի յանթ -քըն (կամ յանդքն). Մխ. բժշ։

ԱՆԹԱԳԱՒՈՐ. 'Αβασίλευτος. Առանց թագաւորի մնացեալ. և մնալ կամեցող. *Ո՞վ յանգուգն մեկնիչ գոյ, և յորժ անթագաւոր. Ար. որս. է։ *Անթագաւոր և անիշխան. Լաստ. յէ։ *Զանթագաւորքըս պարսաւեալ. Ը. Վէր։ *Կացեալ ամթոռ թագաւորութեան անթագաւոր զամ մի. Ուռհ։

ԱՆԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ 'Αβασίλευτον. Չունելն թագաւոր զոք 'ի վերայ իւր. *Անեզութիւն և անթագաւորութիւն։ Ո՞չ ուրեմն է նոյն էութեն աներկութեն և անթագաւորութեն. Կիւրղ. գնյ։

ԱՆԹԱԳՈՒՍՏ. Տ. ԱՆԹԱԳՈՒՍՏ։

ԱՆԹԱԽԱՆՁ. ա. Ազատ 'ի թախանձանաց այլոց. *Զայլ ստացուածն եւս 'ի քաղաքին մատակարարումն՝ վասն անթախանձ լինելոյ նոցա 'ի հարկէ զինուորական պահանջմանէն. Վրք ոսկ։

ԱՆԹԱԽԱՆՁԵԼԻ. ա. Իբր Անթախծելի. անտրտում. *Անթախանձելի առողջութեն. Մանդ. է։

ԱՆԹԱՂ. ա. մ. Ἄταφος. Insepultus. Ոչ թաղեալ. առանց թաղման կամ գերեզմանի. ըմազսըզ. կէօմիւլմէմիշ. *Եւ ոչ գերեզմանի արժանի առնել, անթաղ բառնալ ընկենուլ. Փիլ. Նխ. բ։ *Զգիականս նոցա քարշել ընկենուլ անթաղ. Խոր. գ. 32։ *Անթաղ իսկ ընդ վայր ընկեաց. Եւս. քր. ա։ *Գտաւ անթաղ ընկեցեալ. Սահմ. է։ *Կայցէ անթաղ. Լմբ. յայտ։ *Մերկս՝ անզէնս՝ անթաղս տեսանէին. Ոսկ. եւ։

ԱՆԹԱՂՈՒՄՆ. Նոյն ընդ վ. *Նման եղիցին անասնոց և անթաղումն մեռելոյ. Վրք հց. գ։

ԱՆԹԱՆԱԼԻ. ա. Զոր ոչ մինի թանալ. անթաց. անջրդի. բուլանմազ. *Գեղմն լուսակիզն անթանալի. Թէոդոր. խոսք։ *Անկոխ և անջուր և անթանալի յերկնայ -ին իջմանէ ցողոյն քաղցրութեն. Հանմ. ոռք։

ԱՆԹԱՆԻ. գ. որ և Թշրին՝ ամիս եբրայեցւոց. *Յամսեանն անթանի, այն է ամիսն եօթներորդ. Գ. Թգ. Ը. 2։

ԱՆԹԱՆՈՑ. գ. Նոյն ընդ Մեհեանդ, ըստ հին բռ։ Ըստ ուսւոյ կամ լանջազերդ կամար՝ արկեալ 'ի միոյ ուսոյ ընդ միւս անթով։ Տես և ԸՆԹԱՆՈՑ, որ է զենջակ։

ԱՆԹԱՆՈՑԻԿ. գ. 'Αγκαλίς. Manipulus, fasciculus ulnis gestatus. Խուրձ ցորենոյ, զոր ժողովեալ աղքատաց՝ կրեն ընդ անթով. ցուրէնէ կուգոյ՝ խօլթուխը զարկած. *Զանթանոցիկ որբոյն յափշտակեցին. Յոբ. իդ. 19։

ԱՆԹԱՌԱՄ. ա. 'Αμάραντος, ἀμαράντινος, ἀμίαντος. Non marcescens, immarcidus. Որ ոչն թառամի. անթարշամ. միշտ դալար. անեղծ. անապական. մշտաբեակ. անփոփոխ. որ չիթօշնիր՝ չիթառմիր. սօլմազ. *Լուսաւոր և անթառամ է իմաստութի։ Անթառամ նախհատակութեանցն պատերազմի յաղթեալ։ Ցանթառամ ժառանգութի։ Ընդունիցիք զանթառամ փառացն պսակ. Իմ. դ. 13։ ա. պ. ա. 4։ է. 4։ *Անթառամ ծաղիկ. Շար։ *Զանթառամն և զերկնայինն ծաղկեցար ծաղիկ. Անյ. բուրվառ։ *Անթառամ զվարդ իմոյ կուսութեան պահելով. Խոր. հռիփս։ *Որ անթառամ փառօք պսակէ զսեաս իւր. Շար։ *Անթառամ ատելութիւն՝ զմիշտ պայծառութիւն նշանակէ, և զնոյնպէս ունելն։ Անթառամն առնելով զնոյնօրինակ ունելն ստակէ. Սարգ։

մ. Առանց թառամելոյ. աներծութեամբ. *Որք անթառամ պսակեցան յանվախճան յափշտակս. Շար։ *Անթառամ պայծառանալ. Մագ. խէ։

ԱՆԹԱՌԱՄԱԿԱՆ. ի, աց.} Տ. ԱՆ
ԱՆԹԱՌԱՄԵԼԻ. ւոյ, եաց.} ԹԱՌԱՄ. *Անթառամական պսակըն պսակեսցի։ Զճշմարիտ ուրախութիւն զանթառամականն. Ոսկ. եփ։ *Ծաղիկք անթառամելիք կենացն. Խոր. հռիփս։ *Բոլորեալ անթառամելի ակերիզք. Զքր. կթ. խղ։ *Պարգեւեսցես զանթառամելի զպսակս. Նար. յգ։ *Անթառամելի առաւելութեամբ բարեւ -ցեալ շառաւիղս. Պիտ։

ԱՆԹԱՌԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Անթառամ մնալն. չթառամիլն. միշտ դալարութի. չթօշնիլը. սօլմամագ. *Զգայնին առնուն սակս անթառամութեան, և կանաչութեան, և հաստոյն. քանզի սա միշտ անթառամ կայ. Մագ. և Երզն. ծէր։

ԱՆԹԱՐԳՄԱՆ. ա. մ. Առանց թարգմանելոյ կամ մեկնելոյ. թէրճիւմէսիզ. *Զալէլուն՝ անթարգման եթող. Վրդն. սղ. իբր ἀνερμήνευτον.

ԱՆԹԱՐԳՄԱՆԱԲԱՐ. մ. 'Ανερμηνεύτως. Անթարգմանելի օրինակաւ. անճառաբար. *Զոր ամենայն արարածք ահիւ և դողութեամբ օրհնեն, սա միայն անթարգմանաբար առագաստեցոյց. Ոսկ. յոհ։ *Որ 'ի հօրէ անժամանակապէս, և 'ի մօրէ անթարգմանաբար. Շար։

ԱՆԹԱՐԳՄԱՆԵԼԻ. լւոյ, լեաց. ա. 'Ανερμήνευτος. Inexplicabilis, inscrutabilis. Զոր անմարթ է թարգմանել կամ մեկնել. անճառելի. Թէֆսիրի օլունմազ, վաֆը կէլմէզ. *Անթարգմանելի է քո անօրէնութիւնդ քան ամծ. Դնյ։ *Անթարգմանելի անօրէնութ. Շար։ *Խորհրդով անթարգմանելեաւ։ Օրհնութեամբ անթարգմանելեաւ։ Անուամբք անթարգմանելւոյդ։ Մնայ յոլովից անթարգմանելի. Նար։ *Անթարգմանելի գոյութեն. Մագ. նչ. էկ։ *Անթարգմանելի հանգիստն. Սրգ. ա. պ. բ։

ԱՆԹԱՐԹ. ա. Անառակ. իբր Անթարթափ. *Ցն 'ի խաւարին անթարթ աչօք 'ի մայրն հայէր. Ոսկիփոր։

ԱՆԹԱՐԹԱՓ. ա. մ. Չունօղ զթարթափումն՝ կամ զթօթափումն. անքթիթ. անթարթելի. անշարժ. առանց թարթելու. աչը օյնամազ, փէք փէք. *Անթարթափ բացում աչաց։ Զանթարթափ անշունչ աչօք. Նար. յէ։ Լմբ. հմբ։

Կամ Որ ոչ թարթափի յայլ իրս. անդադար. անսայթաք. *Ըստ կարգադրութեն իւսոյ անթարթափ լեզուոյ յորժ պատկանաւոր. Նար. խղ։ Ի կերպն միաւ հայի առեալն. *Անթարթափ 'ի նոյն վերաբերեալ 'ի յայն և յահեակ. Նար. յէ։

ԱՆԹԱՐԹԵԼԻ. ա. Նոյն ընդ Անթարթափ. անթարթ. անքթիթ. *Անթարթելի ականարկութեամբ նկատես յայնոսիկ, որք հաւատով հայեին 'ի քեզ. Բենիկ։

ԱՆԹԱՐՇԱՄ. ա. } Անթառամ. և
ԱՆԹԱՐՇԱՄԵԼԻ. } և՝ Որ չէ խորշամեալ. չըթօշնած. սօլմազ, ֆէօրօնմէմիշ. *Հուրն 'ի մէջ դալարոյն կանաչոյ մորենոյն երեւեալ՝ պահեաց զնա անթարշամ. Աթան։ *Որպէս ծառ որ տնկեալ է 'ի գնացս ջուրց՝ անթարշամ է, նոյնպէս և որ զպատուիրանս նոյ քննէ, անթարշամ մնայ։ Անթարշամ խնձորքն։ Անթարշամ փառօք կրկին պսակեցաւ։ Թագ անթարշամ. Նար. Երգ. և խոսք. և խչ։

*Հանգիստ մատուցանելով և անթարշամ 'ի մարդ երկնից հասանելն. Ցհ. ԽՄ. ...: *Անթառամելի զուարճացուցանէ անդրանիկն. Գիր. 'Անթառամելի երկոս. Զ+ր. ԿԲ. Եղ. խօս:

ԱՆԹԱՑ. ա. Ἄβροχος, ἄνικμος. Immadidus, humoris expers. Առանց թացանալոյ. անթանալի. անխոնաւ. չորեալ. ըմբռնեալ. *Անթաց ոտիւք գնայր 'ի վերայ խոնաւուտ և անհաստատուն բնութեան. Գրիգ. ... Է: *Զմկրտութեան հերձանելով ծով անթաց ոտիւք. Խոր. ... *Ընդ գետ անցանել անթաց ոտիւք. Լմբ. ... *Անդ ընդ գետս այս երկոցունց, անթաց յոտից գարշապարացն. Ցօ. ... *Ամենայն յանձրևեցոյց, զի եր առատ ծովն չոր և անթաց. Նիւս. ... *Երաշտութիւն անթաց յանձրևաց. ՃՃ:

ԱՆԹԱԻԱԼ. ա. Ἄτρεπτος, ἀκλινής. Immotus, non vacillans. Որ ոչ թաւալի. անփոփոխ. անխախտ. անշարժ. անխոնարհ. անդրդուելի. *Անշարժ և անթաւալ լինել: Անփոփոխ և անթաւալ երկոց միտաց: Կամ մտացն անշարժ և անթաւալ և հաստատուն լինելոյ. Փիլ:

ԱՆԹԱՓ. ա. Ἄγναφος, ἄγναπτος. A fullone nondum purgatus, rudis. Փոլեմիստոնիկոն. Ոչ թափեալ 'ի բնկէ խազոյ. չև լուացեալ 'ի թափչաց. նոր. անմաշ. *Ոչ ոք արկանէ կապերտ անթափ 'ի վերայ հնացեալ ձորձոյ. Մտթ. Թ. 16: Մրկ. Բ. 21: *Անթափ, այս է՝ ոչ լուացեալ. Եղն. Մթ:

Եւ Ոչ 'ի բաց թափեալ, կամ քակեալ. և Անհաւաք. *Տայ զգուշութիւն մտանել անթափ ստերով. Վ. րք հց. Ձ: *Անթափ 'ի ձեռաց յիշողութեան զեղջերուին ծառայն կենաց. Լմբ:

ԱՆԹԱՓԵԼԻ. ա. Որ ոչ թափի 'ի ձեռաց, կամ ձեռաց այլոց. անզերծանելի, և Անհնարելի. *Կրկնապատ, և անթափելի. Նոր. ԻԳ: *Բաժանել բերկրութեան, և անթափելի ցնծութեան. Վանհ. յաչ. որ ...թ և 'ի յոլովս. ... *Անթափելի և անշարժելի պահեցաւ յափշտակութեան կարողութեան խաղաղութեամբ. Հ. ԻԷԹ:

Եւ Անթօթափելի. անփոփոխելի. անշարժելի. անձանց. *Զնոյն մեկնելով յանթափելի ապրեցուցանել զհայրենիս Հօգաւոր. Հ. ...: *Մնալցելի յանթափելի քո փառս. ... Բրս. պարք:

ԱՆԹԱՓՈՒՐ. ա. Ոչ թափուր, այլ լի. *Լի և հոծ և անթափուր բնութիւն. Փիլ. ԼՄ. Դ. 30:

ԱՆԹԱՔՆԱՊԱՐ. Ն. Անթաքչելի օտարաց, յայտնապէս. *Ցուցանէ զանթաքնապար նշանակելին. Մէթ. շնոր:

ԱՆԹԱՔՈՒՆ. ա. Որ չէ թաքուն կամ գաղտնի, այլ յայտնի. *Որ է յայտնի և անթաքուն. Շ. հեշտ:

ԱՆԹԱՔՈՒՑ, կամ ԱՆԹԱԳՈՒՑ. Նոյն ընդ Անթաքուն, և Անթաքչելի. որ ոչ թաքչել կամ փախչել. *Զի անթաքուստ 'ի վեհափառութեանն անտի. ... *Գործք երբեմն խաւարանչեայք անթաքուստ տեսանեն. Ասէ: *Անթաքուստ տեսութեան (այսինքն յերկուաց տեսութիւնը) ամենեքեան պայծառացեալ լինէին վայրքն: Անթաքուստ յայտնագոյն եղեալ 'ի վեր՝ վասն. ... Փիլ:

ԱՆԹԱՔՉԵԼԻ. ա. Որ ոչ թաքչի կամ գաղտնի. անթաքուն. *Անթաքչելի բան. Վ. րքն. Եր:

ԱՆԹԱՔՉԵԼԻ. ա. Որ չկարէ թաք-

չել. անթաքուստ. *Զոր հրեշտակն ծածկեալ զանթաքչելին (կամ զանթաքչելի) զգանձն. Լոր:

ԱՆԹԵՂ, ի. գ. Գաղափար. կամ կերպ ծածկեալ 'ի գաղափարի. ոճիր. մասիկր. +էօղ, +ի~ղ. *Միայեն 'ի կրակն, և յանթեղ զայլս խորհրդոց արկանեն. Փարպ: *Նման են կրակի, որ ծածկեալ կայ յանթեղի. Վէգօր. Է:

ԱՆԹԵՂ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Առնուլ պահել մխիթարականս զմնացորդ կրակին. որ և ԱՆԹԵՂԵԼ, կամ ԱՆՑՂԵԼ ասի ռմկ. *Ի խառնութեան այլ խառն պահէ՝ զայլ հայոց խառնել. որպէս 'ի կրակէ անթեղ հարկանելք. և թէպէտ կենդանի իցէ (կրակն), սակայն անյայտ է. Կիւրղ. Եւ:

ԱՆԹԵՂԱՑ. Տ. ԱՆԴԵՂԱՑ (որ է ուղիղ դրչութիւն):

ԱՆԹԵՄ, ի. գ. Բառ յն. Ἀνθέμιον. Anthemium. Անուն բանջարոյ, և ծաղկի նորա. թուի լսա Մենինգեայ քոքորիս ...ու, որ է Երկցուկն. *Անթեմն այս երևելի բանջար է. շուրջ զիւրև ունի բուսեալ ճառագայթաձև զտերևունս. Կոչ. ծէ. յարմէ և ՃՃ. Տոմ:

ԱՆԹԵՄ, եցի. Ն. Ցանուցանել. Թարգմանեալ ընդ անթռիք. գոլնալ ճարմանգ. *Ասա և անգ զոր ինչ ըմբռնեցեն, անթեն. Կանոն:

ԱՆԹԵՐԱՀԱՒԱՏ, ի,ից. ա. Մ. Որ ոչն թերահաւատէ. և Առանց թերահաւատելոյ. *Ես միամիտ և անթերահաւատ խնդրողացն: Անթերահաւատ յուսով. Փարպ: *Խոստովանեսցէ զնա տէր՝ անթերահաւատ. Եղիշ. խոսէ:

ԱՆԹԵՐԱՆԱԼԻ. ա. Մ. Որ ոչն թերանայ. անպակաս. անթերի. անսպառ. և Անսպառ. և Անընդհատ. *Անթերանալի գանձ. ՃՃ: *Լի և անթերանալի. Սիսիան: *Ի մէջ ջրոյ Հրապէս լուցեալ անթերանալի ձիթով. Թէոփ. Խ Դ: *Լուսան՝ որ է կուսական արգանդն, անապակ մնաց և անթերանալի. Համամ. առակ: *Աղօթք 'ի լսելիս քո եկանեն, եթէ միայն անթերանալի կարգացեն առ նա. Մանդ. Դ:

ԱՆԹԵՐԻ. ա. Մ. Ուր չիք թերութի. կատարեալ. ամբողջ. անպակաս. և Անթերակ... Եւոփոփ. Փրթ... *Անթերի բնութի: Լրութի անթերի: Անթերի մարդկութեամբ. Նար: *Ցորմէ ոչ անթերի մնալ. Խոր: *Զվարդապետութիւն իւր անթերի առնէր 'ի լսելեաց նոցա. Վրք հց. ԻԳ: *Լցան ամենեքեան անթերի՝ շնորհօք նորա. ՃՂ:

ԱՆԹԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամբողջութի. անեղծութի. *Ի պատկեր իւր և հոգի՝ յանթերութի հաստատեալ. Եռագր. Խ:

ԱՆԹԵՒ, ի, ից. ա. Ἄπτερος. Non alatus. Որոյ ոչ գոն թևք. գանգուր. *Կէսք թևաւորք, և կէսք անթևք. Վէգօր. Է: *Ոչ ոք զմարդոյ բնութի սահմանելով ասասցէ, անթև, ոչ չորքոտանի. Կիւրղ. գնյ: *Թևաւորին և անթևին հասարակ ունէր զհրաման: Առաքեալքն անթևք. Եղիշ. յեւ. Ն տր:

ԱՆԹԻՀԻՒՊԱՏՈՍ, կմ } գ. Բառ յն.

ԱՆԹԻՊԱՏՈՍ, ի, աց. } Ἀνθύπατος. Proconsul. Փոխանակ դատաւորի կամ հիւպատոսի հռովմայեցւոց. գենտէրլ ...: *Ցասուցս գրագրատուեալ անթիհիւպատոսին ամբաւոյ. Եւս. Պ. Է. 16: Ն ՃՃ:

ԱՆԹԻՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνθυπατεία. Proconsulatus. Պաշտօն և իշխանութիւն փոխանակի դատաւորին. *Ցամի չորրորդի անթիպատութեան ղաւոդիկեայ. ՃՃ:

ԱՆԹԻՒ, թուոյ, ոց. ա. Ἀναρίθμητος. Innumerus, innumerabilis. Որոյ ոչ գոյ թիւ. անթուելի. անհամար. բազում յոյժ յոյժ. համբանք չաներօղ. սայըսըզ, հայսըզ հեսապըզ. *Անթիւ են որպէս ցեալք 'ի նմանէ: Անթիւ մեծութիւնք: Անթիւ են մեղք քո: Անթիւ լեցի 'ի բազմութի: Մատուցաւ զխոզարերս անթիւս Բաղաամ և անթիւս ոստարացոյ. և այլն: *Եղեն 'ի վերայ անթուոց եղի զձեռս իմ. Ցոբ. ԼԶ. 25: *Ազգաց անթուոց. Վրդն. ող: *Դորա յանթիւ ճակատ մտեալ էր: Անթիւ բազում սպառազէնս կոտորեաց. Բուզ. Է. 36. 43:

Կամ Ոչ անկեալ ընդ թուով, որպէս մի, և յաւիտենականն կամ անյաջորդն. Հի. սողս եւեւչ. *Ած՝ հոգի կենդանի է, ...ու կիրեալ, անթիւ. Ագաթ: *Ցանթիւ աւուրն ընդարձութեան. Նոյնն: *Ցանկէւ և յանթիւ աւուրն յետնում, որ ոչ ունի վախճան. Խոր: *Ութերորդի անթիւ դարուն՝ որ յաւիտեան, որում ոչ ամք՝ և ոչ ամիսք են թուականն. Ը. ԽՄ. Եղով:

ԱՆԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԹՈՑՆ:

ԱՆԹԻՒՐ. և } ա. Որ չէ թիւր. զոր

ԱՆԹԻՒՐԵԼԻ. } չէ մարթ թիւրել. ուղիղ. անվրէպ. և Անկաշառ. *Ի ստուգութի, որ անթիւրն է. Խոր: *Բնաւորապէս յանթիւրելին փութացեալ. Նիւս. Բն: *Անթիւրելի հաւատ. Խոր. Հրտէ: *Անթիւրելի դատաստան. Մխ. դտ:

ԱՆԹԼՓԱՏ, ի, ից. ա. *Ոչ թլփատեալ. և Ամենայն այլազգի՝ առ համեմատութիւն եբրայեցւոց թլփատելոց. ...նեբ ...: Ἀπερίτμητος, ἀκρόβυστος. Incircumcisus, praeputiatus. *Արուն անթլփատ սատակեսցի: Ամենայն անթլփատ մի կերիցէ 'ի նմանէ: Տալ առն անթլփատի: Ցայլազգեաց անթլփատից: Անկանիցիմ 'ի ձեռս անթլփատից: Թողուլ զորդիս նոցա անթլփատս. և այլն:

Նմանութիւ՝ իբր Անհաւան. անհաւատ. անհնազանդ. *Ամաչեսցէ սիրտ նոցա անթլփատ: Անթլփատ են ականջք նոցա: Ամենայն ազգք անթլփատք են մարմնով, և ամենայն տունն իսրայէլի անթլփատք սրտիւք. Ղևտ. ԻԶ. 41: Երեմ. Զ. 10: Թ. 26: *Ցաղագս իսրայէլի՝ խառին և անթլփատի սրտիւ. Աճառ. Հայտ:

ԱՆԹԼՓԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκροβυστία. Praeputium. Չունելն զթլփատութիւն. հեթանոսութի. հեթանոսք. *Զինչ համարեցան. մինչդեռ 'ի թլփատութեա՞ն էր, եթէ յանթլփատութե. ո՛չ 'ի թլփատութեն, այլ յանթլփատութե: Հաստատեցին իւրեանց օրէնս անթլփատութեան. և այլն: Կամ. *Հեթանոսք էիք մարմնով որ կոչեցեալն է անթլփատութի: Համատեցեալ է ինձ աւետարանն անթլփատութե, որպէս պետրոսին՝ թլփատութեան. Դատեցի՝ որ 'ի բնէ անթլփատութիւնն, զօրէնսն կատարելով, դքեզ՝ որ գրովն և թլփատութեամբն յանցաւոր օրինացն իցես. և այլն:

Եւ իբր Անգամ անթլփատ. *Թլփատեսջիք զմարմին անթլփատութեան ձերոյ: Թլփատեաց զմարմին անթլփատութեան նոցա, կամ իւրոյ, կամ որդւոյն իւրոյ: Ոչ կամի ազգայ վարձանս, այլ հարկս անթլփատութիւնս այլազգեաց: Երեր զանթլփատութիւնս նոցա. և այլն:

Նմանութիւ՝ Անհաւանութի. խստասրտութի. *Թլփատեսջիք զանթլփատութի սրտից ձերոց. Երեմ. Դ. 4:

ԱՆԹՐՆԱՄԱՆԵԼԻ. ա. Այսա 'ի

թշնամանաց, կամ 'ի լուտանաց. Ἀλοιδόρητος. անպարսաւ. անաղարտելի. *Որ զանթշնամանելին թշնամանէ, մխիթարութեան ոչ կարէ գտանել ախտին. Բր. Ճորէ: *Իւ այսպէս եղիցի անթշնամանելի. Գտմ. ող:

ԱՆԹՈՂ. ա. Իբր Անթողլի. *Զանթող մեղսն մեղիցէ. ՃՃ:

ԱՆԹՈՂԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Որում չէ օրէն թողութիւն տալ. աններելի. նէքաս բաղըշլանմազ. աֆֆ օլունմայաճագ. *Անթողլի է ամբարշտութիւնդ ձեր. Եղիշ. Է: *Անթողլի մեղք այն է, որ ոք գործիցէ և պարծիցի. Ոսկ. ճիւղ: *Թողից առել զանթողլին յանցանս. Շ. ընդհ: *Քրէական մեղօք վաստակողի լինել անթողլուքն. Ցհ. կը:

ԱՆԹՈՂՈՒԹԻՒՆ, թեանց. գ. Խոտութիւն առանց ներողութեան. և Անթողլի յանցանք. *Ոչ 'ի քարեղէն սալս գրեալ անթողութիւնք օրինացն. Փարպ: *Շաղախել 'ի նիւթականս և յօժարականս անթողութիւնս. Նիւս. բն: *Ցետ գործոյն (սադրելոյ 'ի գիւէն') անթողութեան գտցես զնոյն անուանեալ. Կլիմաք:

ԱՆԹՈՅԼ. ա. Ἀνένδοτος. Non remissus, constans. որ և ԱՆԹՈՒԼԱՆԱԼԻ. Ո՛չ թոյլ և ոչ թուլացեալ. անձանձիր, և սերտ. պինդ. անդադոյն. և Անկորանալի. կէվշէմէզ, գավի. *Զգուշացող և անթոյլ և անխոտոր մշտաշարժութեամբն: Ցարաձգականին և անթոյլ հետևմամբ. Դիոն: *Բարձրպարծանոց՝ խիստ և անթոյլ, և ոչ հեզ և մարդասէր. Կլիմաք:

ԱՆԹՈՅՆ, թունի, ից. ա. որ և ԱՆԹՈՒՆ. Որ չունի զթոյն. զեհիրսիզ. *Ի ձեռն անթոյն օձին բժշկեցաք: Ի դրախտին թիւնաւորն զանթոյնն եհար: Օձի նմանեցոյց զինքն, ոչ խածանողին և հարկանողին, այլ՝ անթիւնին և բժշկողին. Եղիշ. խաչ:

ԱՆԹՈՇԱԿ, ի, աց. ա. մ. Անման 'ի թոշակէ՝ որ մարմնաւոր կամ որ հոգևոր. անկերակուր. և Անհաղորդ. ճամբա պաշարսըզ. զահիրէսիզ, ազըգսըզ. *Անապատն տանջեալ՝ անթոշակ կամ ողորմելի: Անթոշակ ապաձեռնութեամբ ընդ անկատար ուղին հետևել. Նար. խէ. յԷ: *Անթոշակ և անման յանձեղէն աւանդութեէն. Մագ. ծը: *Եթէ անթոշակ ոք մեռանի. Մաշտ:

ԱՆԹՈՇԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Չունելն զթոշակ կամ զպաշար ճանապարհի. *Երկայն ուղևորութեան ապաձեռն անթոշակութեամբ. Նար. իէ:

ԱՆԹՈՌՆ, առունք. ա. Ոյր չիք թոռն. թօռունսըզ. թօրունսուզ. *Անորդի և անթոռունս. Մխ. դպ:

ԱՆԹՈՐԵԼԻ. ա. Որ ոչ թորի. որ ծորմամբ չպատառի. անսպառ. անպակասելի. *Վսեմական նիւթ՝ պատառուն տայ անթորելի յիւրմէն: Անթառամելի և անթորելի երբէք. Մագ. Ի, խԷ:

ԱՆԹՈՒԱԿԱՆ, ի, աց. } Տ. ԱՆԹԻՒ.
ԱՆԹՈՒԵԼԻ, լւոյ, լեաց. } *Ցաչըս մարդկան են յոքնակի՝ և անթուականք. Շ. իմ եղ: *Զանթուական լուսեղինացն դասս նշանակէ. Վրդն. դան: Իսկ Գնձ. *Անհունն անթուական, կամ Անուր անթուական», խմ, ոչ անկեալ ընդ թուով ժամանակի, անժամանակ: Եւ դարձեալ իբր Անթիւ առի անդ, *Հոգիք բանական, անհամարական, անհունն և անթուական: *Խմաստուն գտանել մի միայն՝ գիրծ է, իսկ վատթարացն բազմութիւն՝ անթուելի. Փիլ. այլաբ: *Զայլ ես անթուելիսն: Անթուելի վարեցեալ չարեօք. Պիտ: *Կարիք անթուելիք. Նար: և Սրփ: *Ցանթուելի գիտականացն վտակն ներկաներ արեամբ. Լաստ. իէ: *Կացոյց իւր հանգիստականս իւր անթուելիս և անհամարս: Փոխանակ մեծամեծացն և անթուելեաց բարութեանց. Սարգ. ահ. և հանգ: *Եւ որ 'ի սոյնս յարմարին անթուելեաց ախտից զանազանութիւնք. Սկեւռ. ես:

ԱՆԹՈՒԼԱԲԱՐ. մ. Առանց թուլանալոյ. պնդապէս. յամառութեամբ. *Դժընդակագոյն քան զայս է անթուլաբար չարչարելն (կամ մեռանելն 'ի կարծիսն). Նիւս. բն. (Նոր Ճ. անթողաբար:)

ԱՆԹՈՒԼԱՆԱԼԻ. ա. մ. Դրի և ԱՆԹՈՒՂԱՆԱԼԻ. Տ. ԱՆԹՈՅԼ. Ἀνένδοτος, ἀνενδότως. *Որ զխիստն ծածկէ, այսինքն է զհաստատունն և զանթուլանալին. Խոսրով: *Ի պահս՝ անթուլանալի. Սկեւռ. ող: *Ժուժկալ և անթուղանալի: Խառնութեան պատճառք, և առ միմեանս անթուղանալի ունել. Բր. հց: *Խոկումն յանցանաց անթուլանալի. Կլիմաք:

ԱՆԹՈՒԼՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀνένδοτον. Constantia. Անմեղկութիւն. պնդութիւն. հաստատութիւն. *Անախտութեան և անթուլութեան, և այլոցն բժշկել երևեցի այնպիսեացն կրից. Դիոն. էլ:

ԱՆԹՈՒՆԴ. ա. Որ ոչ թնդայ. անդրդուելի, և անշարժ. *Անթունդ և անշարժ մնայ 'ի յանձրևաց և 'ի շնչմանց հողմոց. Մաշկ: *Որպէս թէ անթունդ մեռեալս էր հառաչեալ առ քեզ. Լծ. նար:

ԱՆԹՈՒՐԾ. ա. Ոչ թրծեալ. չիբիշմիշ. *Իբրև զանթուրծ աման անպիտան եղեալ խորտակեցաւ: Անթուրծ սափոր 'ի ջուր թրջի. Եղիշ. դփ:

ԱՆԹՐԻՋ. ա. Ոչ թրջեալ. անթաց. յն. անլուալ. Ἄνιπτος. Illotus. *Ոչ անթրիջ ոտիւք յօժարեցուցանել ըստ պարկեշտութեան 'ի վերայ ելանել զվարդապետութիւն. Բր. հց. ծ. (գրեալ էր՝ Անթախչ:)

ԱՆԹՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ գոլն թրծեալ. անթուրծն լինել. *Մեր անթրծութիւն անդ թրծի. Եղիշ. դփ:

ԱՆԹՐՈՒՆԴ, գս. ա. մ. Ἀψοφητί. Sine strepitu. Առանց թրնդիւն հանելոյ. անշշուկ. լռիկ. անձայն. սէսսիզ, գուրուլտուսուզ. *Ած մինչ յանդունդս և 'ի ներքին ալս ոգւոց 'ի ներքս մտեալ անթրունդս. Փիլ. նխ. Է: *Անթրունդ. անզգայ կամ անյայտ. Լծ. քիւ:

ԱՆԺԱՄ. ա. մ. Παρὰ καιρὸν. Praeter tempus. Ἄκαιρος. Inopportunus. Որ ինչ լինի արտաքոյ գիպող ժամու. առարժամ. յառաջ քան զժամանակն կամ անագան. տարադէպ. վագթսըզ, մունասիպսիզ. *Է՛ ինչ՝ որ բարի է. իսկ յորժամ եղէ անժամ, ոչ ևս հաճոյ է այլ. Բր. հց: *Անժամ ծաղք. Վրք հց. Է: և Ոսկ. մ. գ. 8: *Անժամ բարկութիւն. Տօնակ: *Անժամ հարսանիք (պատանեկաց). Կանոն: *Եպերէր զանժամ խնամսն. Սեբեր. Է: *Անժամ կոչումն մեծարանաց. Առակ: *Ոչ ըստ իրաց ինչ կարգի, այլ ըստ նոցա անժամ հակառակութեանն էին իրքն. Ոսկ. գող: *Անմտաբանէ զանժամ պահս նոցա: Ցանժամ ժամանակի խսկ եկն. Ոսկ. ծն. և մբ: *Եւ ոչ պատշաճաւոր ընդունիր, քանզի անժամ է ժամանակն. Մանդ: և Եփր: *Ընդդէմ անժամ աղաչողին՝ մի պատճառեր ըղձիցանց փոխելն. Ցն. որբ: *Անժամ ծախեալ զինչսն՝ 'ի ժամու ոչ ունելն տալ: Ընժամ եկն. Մխ. առակ: *Մի անժամ և տարաժամ զգերանդն ածել. Նեղոս: *Զննեա զերեղ, զի մի անժամ մեռցիս. ՃՃ: *Անժամ ելանիցէ 'ի կենցաղոյս տասի. Ոսկիփ: *Մերձեցաւ 'ի կերակուրսն անժամ. Բր. հց:

ԱՆԺԱՄ. Անցեալն զաւուրբք. և խոտորն յանդէպ ժամու. *Եթէ անցանէ ընդ սահմանեալ կէտն, ոչ է կենդանի, այլ որպէս զանժամ ոք ցաւոք և հեծութեամբ. Լմբ. ող: *Զի թէ արտաքոյ արգելով տանիս զզօրն այ սաստութեանս ձգեցի, անզգանեցէք որպէս զանժամ և չասախոս. Ար. հմբ:

ԱՆԺԱՄԱՆ. ա. Որ ոչն ժամանէ. և Անձեռնհաս. չի հասնօղ, ուշ գալօղ, լափիսօղ. էէթիշմէզ. *Սուրհանդակ անժամանն. Նար. ծդ: *Հոգւոյն վասն իմ, այլ անժամանք էին 'ի նեղութեանն. Ոսկ. փիլ: *Ապաժամանն առէ զանժամանն. Եզնկ. փեր:

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿ, ի. ա. որ և ԱՆԺԱՄԱՆ. Ἄχρονος. Tempore carens. Անսկիզբն և յաւիտենական, որ 'ի վեր է քան զամենայն ժամանակս. զէվէնսիզ. *Անժամանակ ած. Շար: *Անժամանակն սկսանի. Աճառ. ծն: *Անժամանակ յանժամանակէ. Զքր. կը. ծն: *Անժամանակն ըստ աւուրց: Անժամանակ աէրութեամբ: Զգեստ ձեր գրել չնորհօք որդիք էութեն, թէպէտև ոչ անժամանակք. Նար: *Արաց (ներքուստ) զինքն հնազանդիցն լինել անժամանակ բէլ (բանհող չած). այլ անժամանակն բէլ ծախսի ժամանակաւ 'ի հայրս. Արծր. ա. 2:

Ըստ քերականաց՝ Ոչ յայտնող ինչ զժամանակ ինչ, որ ներգոյակ է բայի: Հին. ժէր:

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿ. մ. Որպէս Անժամանակաբար. *Մինն ծնող և յառաջագոյն անուն, անախտաբար և անժամանակ, և անմարմնապէս. Առ որս. Գ: *Անժամանակ 'ի հօրէ ծնեալ. Շար: *Հանապազ և անժամանակ 'ի հայրականն ծոց է որդի. Ոսկ. յհ:

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿ. Որպէս Անժամ. ա. մ. *Անձրևք անժամանակք և անպիտանք. Խոր. Գ. 68: *Հոտ քաղցն անժամանակ խմն նախապատրաստական պատահեաց մեզ. Մագ. ճը: *Անկանել 'ի պղերգութիւն, և անժամանակ զուարճանալ. Գրգմ. կը: *Անժամանակ ձեռնամուխ լինին, ոչ գիտելով թէ ամենայնի ժամանակ է. Մխ. առակ: *Նշանակէ քարինք զաղօթքն, որ անժամանակք էին (այսինքն գեռահասակ). Ոսկեփոր:

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿԱԲԱՐ. մ. Ἀχρόνως. Sine tempore. Առանց ժամանակի, նախ քան զամենայն յաւիտեանս. *Անժամանակաբար ծնօղն ած: Որդի համագոյ հօր՝ 'ի նմանէ յառաջ եղեալ անժամանակաբար. Կիւրղ. գնձ: *Որդի և հոգի 'ի պատճառէ անժամանակաբար: Ծնեալն 'ի հօրէ անմարմնապէս և անժամանակաբար. Շ. թղթ. և Ճորյր:

Եւ Առանց անցանելոյ ժամանակի. 'ի վայրկենի. *Շարժութիւնք և ձայնք սուրբ են. և գրեթէ անժամանակաբար հնազանդին կամաց խորհրդոյն. Նիւս. բն: *Ի վերայ անմարմնոցն և խմացականացն անժամանակաբար և առանց հեղգութեան կատարելագործին. Մագ. 'ի դէմ: *Անժամանակաբար շաղի. Իգն:

Եւ Անժամ. մ. *Ի պատուղ ծառոյն

անժամանակապար մերձեցաւ. Ը. Եղիշ։ *Անժամանակապար նետղէր զնա. Ոսկ. յհ. Բ. 3ց։

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆԺԱՄԱՆԱԿ. *Անժամանակականին գիտութիւն [illegible]. *Մի ժամանակ անժամանականական [illegible] հաղորդեսցես. Սեբեր. Է։ *Անժամանականն է էրն. Սրգ. Ա. յհ. Ա։

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿԱԳԻՒՍ. Տ. ԱՆԺԱՄԱՆԱԿԱՐԱՐ՝ ըստ ամենայն առմանս. *Որ 'ի հարկ անժամանակապէս. Ըսր։ *Հոգևորական [illegible] անուանելն զգութիւն նոցա ցուցանէ, և յամենայն դրութէ անժամանակապէս զնորագրեալ [illegible]. Դիոն. Երբ։

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿԱԻՈՐ, ի, աց. } Տ. ԱՆԺԱՄԱՆԱԿԱՐԱՆ, ձև է ԱՆԺԱՄԱՆԱԿԱԿԱՆ.
ԱՆԺԱՄԱՆԱԿԵԱՑ, կեի, կց.
ԱՆԺԱՄԱՆԱԿԵԱՆ. ա. Ճ.

*Անժամանակապար և յարաժամական միշտ Թա[illegible]. Սեբեր. Է։ *Անժամանակեայ ըստ ըստ ժամանակեա խառնէր. Անյաղ. [illegible]։ *Անժամանակեայ գոլով անկիզբն։ Ո՛չ ժամանակաւ է անժամանակէիցն սկսանել. Վրդ. Երրորդ։ *Ժամանակեան վերայ զանժամանակեան երանութիւնն ժառանգեսցուք։ Անժամանակեան ամէրն խորհրդոյն. Եղիշ. Է. Ի խաչէն։

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. Գ. Իբր Յաւիտենականութիւն. մշտնջենաւորութիւն. *Գաւազրոգոյ ծիծեան զերեալն անժամանակութիւն. Վրդ. պղմ։

ԱՆԺԱՄԵԼ, կամ ՅԱՆԺԱՄԻԼ, եալ. ու. Անժամ լինել. չժամանել. 'ի դէպ ժամու չհասանել. ուշանալ կամ ուշանալ չհասանել. *Զի մի կարի խանձեսցուք անժամանալով ու [illegible] մնասցուք. Ոսկ. յհ. ա. 21 (այլ. անժամանեսցուք. ձձ. յամենայնժամ. 'ի յն. լով՝ խանձեսցուք։)

ԱՆԺԱՄՈՒԹԻՒՆ. Գ. 'Αχαιρία. Importunitas. Անժամ գոլն. առարտգ[illegible]թի. 'Ոչ Թշնամութեն, և ոչ անժամանութեն, և ոչ այլ ինչ կարէսցէ լինել արգել. Ոսկ. Մ. Ա. 32։

ԱՆԺԱՆԿ. ա. որ և ԱՆԺԱՆԳ. Անժանգ 'ի ժանգոյ. մաքուր. յստակ. պայծառ. փայլ. *Անժանգ և անախտ, և անեղծ և [illegible]. Տօնակ։ *Անժանգ զգայութիւն. Վրդ. պաւ։

ԱՆԺԱՌԱՆԳ, ի, աց. ա. գրի և ԱՆԺԱՌԱՆԳ. Որ չունիցի առաւ զաւակ՝ ժառանգ զինի իւր. անզաւակ. անորդի. 'Άκληρος. [illegible]. *Յորդւոց մնալեալ անժառանգ [illegible]. Եզն. Բր. Ա։ *Եւ որ ինքն անժառանգ եմ, բայց միայն 'ի դրդ[illegible]. Արծր. Է. 1։ *Անժառանգ ազն[illegible] 'ի նախահարցն. Ղևոնդ. Ի։ Զանժառանգն [illegible]։ Վարդան. Անժառանգ. Մի. գե։ *Անժառանգ գոլով. Վրդ. պղմ. *Անժառանգք, անդէն, անոչ. Ոսկ. Ես։

Եւ Հանեալ 'ի ժառանգութենէ. Աւտարեալ՝ հայրենական բաժնէն. *Տէրն մեր արտաքին իբրև զորբոց զչքնաղին անժառանգս. Ը. Բուզբ։

ԱՆԺԱՌԱՆԳԵԼ, եցի. ն. Անժառանգ՝ առնել կացուցանել. զրկել ժառանգութենէ. *Անժառանգել զանձն իւր խորհրդեան յորդւոց 'ի մարդկանէ. Սղ. Ծ. 13։ (Յ. անժառանգութեն։)

ԱՆԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԺԱՌԱՆԳԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ. *Եթէ յաղագս անժառանգութեան ժառանգութեան [illegible] զայրն [illegible]. Մի. պօ։

ԱՆԺՈՂՈՎ. ա. Որ չիք միաբանութիւն և կարգ ժողովոյ. յն. անկարգ, կամ խառնակ. 'Ασύντακτος. *Անչափ ինչ և անժողով 'ի շարժման աւերացն հնչեցէ բամբիւն. Նիւս. կազմ։

ԱՆԺՈՅԺ, ժուժի, ից. ա. 'Ακρατής, ἀκατάσχετος. Intemperans, incontinens. Որ չունի ժոյժ. անհամբեր. անժուժկալ. անարգել. անյաղթ. անկարգ. ցած. Ի՛ՆԻՓԱՄԷՆՈՒ, ԱՊԱՐՐՈՒՆ. *Անժոյժք, վէգք, անպարկեշտք. Բ. տիմ. Գ. 3։ *Սրտմտութեն անժոյժ բարկութե. Յոբ. Ծ. 11։ *Անժոյժ որկորամոլութե, կամ ագահութե։ Մի լիցուք որպէս զորդեանս հեզեայ անժոյժք. Յճխ. *Զաւազակենեացն և զանժուժկալ փորձն. Արծր. Ա. 1։ *Այսպէս էր անժուժկալ համբէս. Սիսիան։ *Քան զորկորայն անժոյժ և վաւաշոտ գտանէի. Սրգ։ *Անժոյժ որովայնիւ. Մանդ։ *Անժոյժ մեր բնութե. Լմբ։

Եւ Որ չկարէ տոկալ, տևել. փայլական. *Զի մի անժոյժ եղեալ կերպին առաւածք. Ագաթ։ *Տկար և անժոյժ (կամ Թերևս՝ անսոյժ) են չարչարանքդ քո. Ճ. Ա։

Եւ Անժուժելի, կամ անպիտան. 'Ασύμφορον. *փոփոխելն ինչեամբ ('ի գործոյ 'ի գործ) անժոյժ է. Բրս. հց։

ԱՆԺՈՒԺԱԲԱՐ. մ. Անժուժութք. անժուժկալաբար. *Անժուժաբար և ատելորդաբար վարեալ ամս երիս. Խոր. Գ. 64։

ԱՆԺՈՒԺԱԼԻ. Տ. ԱՆԺՈՒԺԵԼԻ. *Անժուժալի զօրութե. Անյաղ. պաշտ։ *Անժուժալի չարիք. Գէ. Ես։ *Ոչ է Թարգել 'ի յանժուժալի գատաստանն. Գանձ։

ԱՆԺՈՒԺԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԺՈՅԺ. *Ինքն քաղցեաւ և ժուժկալեաց համբերական, զանժուժ Ադամայն բժշկեաց զանժուժական. Երզն. Երգ։

ԱՆԺՈՒԺԱՆԱՄ, ացայ. չ. Անժոյժ լինել. չհանդուրժել. ՉՀԱՄԲԵՐԵԼ, ԱՆՀԱՄԲԵՐ ԸԼԼԱԼ ՉԴԻՄԱՆԱԼ. ՏԱՊԱԼԱՊԻԼ ՕՂՄԱԿ, ԱՆՀԱՄԲԵՐԵԼ. *Անժուժացեալ նոր Ճշմարտութք. Պիտ։ *Զինքն 'ի յանժուժացելոյն (այլ ձ. անժուժկալելոյն) ամեղին կարգեաց. Բրս. Խ Ա։

ԱՆԺՈՒԺԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. որ և ԱՆԺՈՒԺԱԼԻ. Անհանդուրժելի. անհամբերելի. ՉԴԻՄԱՑՈՒԱԾ. ԱՆՏԱՆԵԼԻ, ՓԱՅԼԱԿԱՆ. *Իբանաւորագոյն և յանժուժելի գիտութեամբ. Պիտ։ *Անասնելի և անժուժելի՝ խաղաղութեաց. Մագ. ԻԷ։ *Անժուժելի որ երկնային քեզ. Երզն. Երգ։ *Անժուժելի էր սէր մարդկանց՝ զոր ունէր առ մեզ. Ոսկիփոր։

ԱՆԺՈՒԺԻՄ, եցայ. Յ. Տ. ԱՆԺՈՒԺԱՆԱՄ. *Առ անզգամս ունելիցիք զխա, վասն զի անժուժեցայ եւ պարծել. Եփր. Բ. Կոր։

ԱՆԺՈՒԺԿԱԼ, ի, ից. ա. Որ ոչն ժուժկալէ. նոյն ընդ Անժոյժ. չհամբերող, [illegible] չբռնող. ԱՊԱՐՐՈՒԹ, ՓՈՒՓԿԱՅԿ ՓԱՅԼԱԿՈՂ, Ի՛ՆԻՓԱՄԷՆՈՒ. *Զանժուժկալան լեզուաւ խորտակէ. Բրս. հց։ *Մարմնով փորձ[illegible], և անժուժկալ լեզուաւ. Վրդ. հց. ծէ։ Ի Կղեմ. *Որ անժուժկալք են, չարք են. Փիլ. լին։ *Ի վերայ ժուժկալին և անժուժկալին։ Յաղթեալ ժուժկալիցն, և պարտեալ անժուժկալիցն. Նիւս. Բն։ *Զորովկանք անժուժկալք. Խոր. Գ. 68։ *Զանժուժկալիցն զկորուստ. Արշ. ԻԷ։ *Բարք անժուժկալք։ Սպասաւորէն անժուժկալ։ Ցանկութեն անժուժկալ դիւէին (որ դրդէ անժուժկալ լինել). Նար. ծէ. ծղ. Ի ԽԷ։

*Երևէր առկաւորն 'ի դէղ անձինս անժուժկալից. Տօնակ։

ԱՆԺՈՒԺԿԱԼԱԲԱՐ. մ. Անժուժկալ լինելով. անարգելութք. ցոփութեամբ. *Եթէ ոք անժուժկալաբար լցէ զինքն. Կանոն։

ԱՆԺՈՒԺԿԱԼԵԱԼ. Տես 'ի բառն ԱՆԺՈՒԺԱՆԱԼ։

ԱՆԺՈՒԺԿԱԼԻ. ա. Իբր Անժուժկալելի. այսինքն Անժուժալի. անժուժելի. *Անժուժկալի վտանգս. Պիտ։ *Անժուժկալի կսկծիւ կարկամեցին. Թէոփ. Խ Ա։

ԱՆԺՈՒԺԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Գ. որ և ԱՆԺՈՒԺՈՒԹԻՒՆ. Չունելն զժուժկալութի. անհամբերութի. կարճմտութիւն՝ որպէս աղայոց և կանանց. ԱՊԱՐՐՈՒԹՈՒՆ. *Զաղայս հրահանգէ՝ յանօգուտն ոչ ընդ[illegible] բաղնուլ անժուժկալութք. Յճխ. Ի։ *Զձեռս և զանժուժկալութի կանանցն. Փարպ։ *Վտանգեալ առաւել անժուժկալութք. Պիտ։ *Զանժուժկալութիւնս 'ի համբերութե ածեն և 'ի ժուժկալութի. Կոչ. *Ոչ հաւանեաց անժուժկալութք ապստամբել յայլոց. Վրդ. հց. ԻԷ։

Եւ Անարգելութի 'ի կերակուրս և 'ի ցանկութիս, ընդդէմ բարեխառնութե. Ի՛ՆԻՓԱՄԷՆՈՒԹԻՒՆ. ըստ յն. անխառնութի. 'Ακρασία. Intemperantia, incontinentia. *Առաջին անհնազանդութի վասն անժուժկալութե եմուտ 'ի մարդ։ Եւաւ ընդ մեծամեծ չարեացն զանժուժկալութեն առբաստանեալ եղև. Բրս. հց։ *Անժուժկալութեն էած և 'ի սոդոմ զհրացան բարկութեն. Ոսկ. Մ. Ա. 13։ *Եդան պահք խափանիչ անժուժկալութեն ամենայն մեղաց։ Անժուժկալութք մթերեալ 'ի հոգի և 'ի մարմին զախտս. Յճխ. Ի։ *Ի ձեռն պահոցն զանժուժկալութեն ադամայ յանդիմանէ. Արիստոկ։ *Ի կերակրէ զայլ ինչ կերէք յաղագս անժուժկալութե ձերոյ։ Եւ Թէ ոք անժուժկալութեամբ սխալէ, բեռն ապաշխարութե 'ի վերայ դնեմք. Ը. Եղիշ։

Եւ Անկարութի 'ի հանդուրժել. անբերելի նեղութի. *Անժուժկալութի առաւել ցաւոյն ոգնէր զամենայն դիմերն. Վրդ. հց. Յ։ *Յետ ընդարձակութեանն՝ վիշտք և ցաւք անժուժկալութե (այսինքն անժուժելիք). Ոսկ. ղէ։

ԱՆԺՈՒԺՈՒԹԻՒՆ. Նոյն, ընդ վ. ըստ ամենայն առմանս. *Որպէս անժուժութին ագահից և եւայի անէծս 'ի վերայ էած և մահ, նոյնպէս և ծնելոցս 'ի նոցանէ՝ որ զնոյն անժուժութին ունին. Յճխ. Ի։ *Ըստ առկորական անժուժութեան մերոյ աղքիս՝ ցրուեցան 'ի տանէ հայրաքանչիւր. Խոր. Գ. 15։ *Յանժուժութէ կսկծեցուցիչ գեղոյն բաժանեալ. Վրդ. հց. ԻԷ։

ԱՆԺՊԻՏ. ա. գրի և իբր ածի. ԱՆԺՄԻՏ. 'Αμειδής. Tristis, tetricus. Որ չունի զժպիտ. անծաղր, խոժոռ. տխուր. ՍՏՐՈՒՄ, ՍԵՒԵՐԵՍ. *Տնօրք անժպիտք խոժոռագինացն երևէին. Իմ. ծէ. 4։ *Անժպիտ. խոժոռ, կամ անծաղր. Հին բռ։

ԱՆԻ. Տ. ԱՆԻՐ։

ԱՆԻԱՄ. Գ. Անուն երեք ծաղկանց. *Երիցն երից ծաղկանցն. վարդն, յասմիկն, անխոռն. Ագաթ։

ԱՆ 'Ի ԲԱՑ ԲԱՌՆԱԼԻ. ա. Զոր ոչ իցէ 'ի բաց բառնալ. և Անխափանելի. *Զան 'ի բաց բառնալի և աՀաւոր կրճիմն. Պիտ։ *Նոյն պատուհասն է ան 'ի բաց բառնալի, և նոյն տառապանք. Լծ. ՃԾաք։ *Որոյ առաջացեալ կայ մեայ անդադարելի և ան_

'ի բաց բառնալի. Նիւս. Երգ։

ԱՆ'Ի ԲԱՑ ԴՆԵԼԻ. ա. Որ ոչ 'ի բաց դնի. անփոփոխ. *Ուխտակութիւն ծածածուսակօք և ան'ի բաց դնելի հաստիւք. Դիոն. Եկղ։ և Ոսկեփոր։

ԱՆ'Ի ԴՈՒՐՍ ԵԼԱՆԵԼԻ. ա. Որ չիք հնար ելից և անցից. անանց. անհուն. *Անվճար և ան'ի դուրս ելանելին. Փիլ. ձ. բան։

ԱՆԻԾ, անծոյ. գ. Մանրիկ սերմն ոջլոյ և նմանեացն. օնէծէ. *Անիծք անկերպարանք. Նար. կԹ։ *Զարչարել լուով, ոջլով, անծով, կծով։ Փոքր տարր զանիծն ասէ։ Անիծք ծնանին անկերպք, զի ոչ ճանաչի մերջք կամ առաջք, գլուխ կամ ոտք. Լծ. Նար։

ԱՆԻԾԱԲԵՐ, ի, աց կամ ից. ա. Որ բերէ զանէծս. պատճառ անիծից. *Զմեզս անիծաբերս և մահածինս. Ագաթ։ *Ի մնասակար և յանիծաբեր անձին ախտից. Ղ. Եղբ։ *Ըստ նմանութեան անիծաբեր օձին. Երզն. մտթ։

Կամ Բերող յանձին զանէծս. կրող անիծից. և բերեալ կամ պատճառեալ յանիծից. *Անիծաբեր երկիր, կամ մարդիկ, կամ կեանք, մահկանացութիւն, կամ փուշք. Անան. Նխ։ Լծ. տծօք։ Սարգ. յէ. ՟Է։ Մագ. յԷ։ Նար. յԳ։

ԱՆԻԾԱԴՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Քաղցրացուցեր մեզ զանիծադրական անկոյն դառնութիւն. Զքր. կԲ. խւ։

ԱՆԻԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Դրութիւն և դատակնիք անիծից. անէծք. *Որ եբարձ զփշաբեր անիծադրութիւն բուսաբերին։ Բարձեր զփշաբեր անիծադրութիւն. Շար։

ԱՆԻԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ցորում են անէծք. 'ի ձև անիծից. *Բանքս անիծականք են. Վանակ. յոբ։

Եւ Անկեալ ընդ անիծիւք. անիծեալ. անիծած. լանէթլի. *Երկիր անիծական. Ղ. Եղէս։

ԱՆԻԾԱԿՈՒՐ ԱՌՆԵԼ. Տալ անէծս իբր 'ի կուր կամ կերակուր. անիծանել չարաչար. *Վասն այնպիսի չար անզգամութեան անիծակուր զարքայն արարեալ. Ցհ. կԲ։

ԱՆԻԾԱՀՐԱՒԻՐԱԿ. ա. Որ զանէծս կամ յանէծս հրաւիրէ. անիծաբեր. *Բացաբարձումն արարեալ անիծահրաւիրակ պաշտամանն. Անան. Եկ։

ԱՆԻԾԱՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Իբր Անիծանօղ. անէծօղ. *Զօրութիւն իմ պակասեաց յանիծանելեաց իմոց. Երեմ. ծԵ. 10։

ԱՆԻԾԱՆԵՄ, ծի, անէծ. ն. Καταράομαι, ἀράομαι. Maledico, execror. որ և ՆԶՈՎԵԼ. Անէծս հանել. ընդ անիծիւք արկանել. հակառակն օրհնելոյ. անիծել. լանէթ օգուտ, պէտտաշ էթմէք, իւքնէթ. *Ցերկրէ՝ զոր անէծ Տէր Աստուած։ Ոչ ևս յաւելից անիծանել զերկիր։ Ե'կ և անէծ ինձ զԺողովուրդս զայս։ Անիծանելով անիծէք զբնակիչս նորա (կատարելապէս)։ Անէծ զօրն իւր։ Անիծից զօրհնութիւնս ձեր։ Անիծեալ լիցի, կամ լիցիք։ Անիծեալ քանան։ Անիծեալ արտմտութիւն նորա. ևն։ *Թէ չար է անէծս առնուլ յուրուք, առաւել անձամբ զանձն անիծանել՝ կրկին չարաչար. Նար. Է։ *Օրհնեացէ զպատուղ որդւոյ քո, որ աղաւաղեաց անիծանօք. Աւգ. կԵ։

Տրական խնդրով. *Մի անիծանիր Տեառն։ Ի մտի քում մի անիծաներ Թագաւորի. Ժող. Ժ. 23։ Ժ. 20։ *Անիծանէ Թշնամեացն։ Անիծանէ զիւացն առաւելի ոյ. Լմբ. աղ։

ԱՆԻԾԱԳԱՐՏ, ի, ից. ա. Պարտաւոր անիծից. պատճառ և ընդունակ անիծից. *Վճռեցելոյ անիծապարտ մարմնոյ ազատէին քաւութեամբ. Նար. կաա։

ԱՆԻԾԵՄ, եցի. Տ. ԱՆԻԾԱՆԵՄ. *Զինչ անիծեցից, զոր ոչ անիծանէ Աստուած. Թուոց. ԻԳ. 8։ *Եւ ոչ զօրն իւր անիծեաց. Նար. ԻԸ։ *Ընդէ՞ր զԹզենին անիծեցեր. ԾԾ։ *Ցայնցանէ էիք՝ զորս անիծէիք։ Անիծեացէ Տէր յիս։ Անիծեցին և արտաքսեցին. Մագ։ *Մի անէծք ընդ անիծողսն. Վրք հց. Է։

ԱՆԻԾԻՉ, ծչի, չաց. ա. Որ անիծանէ. անիծանօղ. անէծօղ. *Զանիծիչս քո անիծից. Ծն. ԺԲ. 3։ *Ընդէ՞ր խառնես զօրհնիչսդ ընդ անիծիչսն. Մանդ. Ե։ *Ոչ ես անիծիչ, այլ՝ օրհնիչ. Նար. յԲ։ *Եղև նա 'ի կողմ անիծչացն. զի մի ընկալցին բաղումք զանէծ. Եփր. օրին։

ԱՆ'Ի ԿԱՑ ԳԱԼԻ. ա. Որ ոչ գայ 'ի կաց. անպօղելի. անկասելի. *Անհնարին և ան'ի կաց գալի իրաց եղեն հնարք. և անյուսալի իրաց կատարումն եղև. Սանահն։

ԱՆԻՂՁ. ա. Որ ոչ ըղձայ. որ չունի իղձ առ ինչ. անյօժար. Ἀνόρεκτος. Non appetens. *Ողջախոհութիւն է առաքինութիւն ցանկականին, ըստ որում անիղձք լիցեն առ զիւրութիւնս. Արիստ. առաք։ *Անիղձ գոլ առ զիւրութիւնս. Լծ. աղ։

ԱՆԻՄԱՑ, ի, ից. ա. Μὴ νοοῦν, ἀνόητος. Non intelligens, insanus. Որ չիմանայ և չառնու 'ի միտ. անմիտ. անմար. ահմագ, օկօղ աչնանող. *Ասեն. թէ անիմայիցն վայրապար աւանդեն զարբաղանան աւանդութիւնս. Դիոն. Եկ։ *Անիմայք էին ամենեքին, և ոչ ունէին գնէին առասցելոցն. Ոսկ. յհ. ՟Ա. 22։ *Ճշմարտութեան անիմայք. Թէոդոր. մայրագ։ *Եղեն անիմայք և ապերախտք. Ոսկ. Գծ։ *Ո'վ կոյրք և անիմայք. Հ=Ց։ *Զխնդրողան յայս խելս բարիս, և զինքեանս անխրատս գոլ, անիմայ սաեմ. Ոսկէփոր։

ԱՆԻՄԱՑ. մ. Առանց իմանալոյ. անբանաբար. *Անիմայ զօրէն տղայոց 'ի մէջ ուսմանցս դանդաչէք. Երզն. մտթ։

ԱՆԻՄԱՆԱԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἀνόητος. Qui intelligi non potest, inintelligibilis. Ἀπερινόητος. Qui mente comprehendi nequit, incomprehensibilis. Զայս աս որպէս Անըմբռնելի, անբաւանդակելի. անհասանելի. ֆէհմ օլունմազ, լաէ-ֆէհմ. *Որ անիմանալիդ ես յէութեամբ։ Որ դատուց երկնաւորաց անիմանալի. Շար։ *Անըմբռնելի, անիմանալի, անճառելի. Նար. ևն։

Զայլոց իմանալեաց փոքր 'ի շատէ, այլ ոչ արդարպէս ծանուցելոց. անզննելի. գծուարիմաց. խորին. խէյլ ճանէլու, խէլէ էնր. անդլուզլմաղ, օգըլ էրմէզ. *Անիմանալի պարգև. Խոսր։ *Հնարք անիմանալիք։ Ընտրութեամբ անիմանալեաւ. Նար։ *Հնար իմանալոյ զանիմանալին ոչ այլ ինչ է, բայց հաւատալ առասցելոցն 'ի գիրս սուրբ. Ղ. ընդհ։

Իբր Անծանօթ. անյայտ. գէյպրօիդ. *Ցանիմանալի անդլոյ գայցէ. Ոսկ. յհ. ՟Բ. 4։

Իսկ Նար. Երգ. *Զոր լսեալ մարդկան՝ անիմանալեօք մտօք՝ յայլ և այլ իրս իմանային ։։, կամ է Անիմայ, չիմացօղ. և կամ Մթին և անյայտ մտօք։

ԱՆԻՄԱՍՏ, ի, ից, կամ աց. ա. Ἄσοφος, παράφρων. Insipiens, demens. Հեռի յիմաստութենէ. անմիտ. անխոհեմ. տգէտ, իբր անբան. անխէյ. ագըլլը ճիհիլ, էպիհ. *Մի իբրև անիմաստք, այլ իբրև իմաստունք. Եփես. Ե. 15։ *Զիարդ ոչ են յոյժ ամբարիշտք և անիմաստք, որք արարած ասեն զորդի. Կիւրղ. գծ։ *Անիմաստից այրից վաճառքն. Ագաթ։ *Անիմաստից անձինք։ Ի ձեռս անիմաստից. Մագ. Է։ *Միշնորդ անիմաստ։ Անիմաստին յառաքինութեան՝ պատահէ հպարտանալ. Լծ. աք. և ող։

Իբր Անբան. անզգայ. անիմաց. Ἄλογος. Ratione carens. *Այնպիսի իսկ են մեշտ անիմաստասացն ոգիք. Ոսկ. մ. ՟Բ. 23։ *Առնել զբանաւոր արարածն 'ի մէջ անբան անխօս՝ անիմաստ արարածոց. Ագաթ։ *Արեգական աստղ է անիմաստ. Լծ. աղ։ *Երգեսցեն մի անիմաստ լեզուաւ միայն, այլ 'ի միտս քո. Վրք հց. ՟Բ։

Եւ Ցիմարական. ախմարական. անխորհուրդ. *Զանիմաստ պատուհաս մահու յանձինս կրեաց. Փ. Գ. Ձ. 12։ *Զյիմար և զանիմաստ յարձակմունս ընկրկեա։ Ո՛չ անիմաստ է գիտութիւն. և եթէ ոչ անիմաստ է, իմաստական է. Փիլ. լին. և նխ. ՟Ա։ *Անիմաստ կարծեաց. Ոսկ. յհ. ՟Բ. 4։ *Անիմաստ պատճառաս յօգնեն ընդդէմ ճշմարտութեան. Սրգ. ՟Ա. պ. 4։

ԱՆԻՄԱՍՏ. իբր Անիմանալի. 'ի վեր քան զմիտս. *Ի ճշմարտութեան հաւատացեալք, զի անհաս է և անիմաստ (Թերևս՝ անիմաց). Եւագր. ծԷ։

ԵԱՆԻՄԱՍՏ. մ. Առանց իմանալոյ. յանգգայս. *Ինքեանք յանիմաստս առխարխափս եկեին ածին 'ի գուբս սպանն. Բուզ. ՟Դ. 11։

ԱՆԻՄԱՍՏԱԲԱՐ. մ. Ἀσόφως. Insipienter. Իբրև անիմաստ. անմտաբար. տգիտաբար. անխորհրդաբար. անխէյքար. ագըլսըզճա, ահմագճասընա. *Գիտաց և չնորհօք, և մի վայրապար անիմաստաբար. Ոսկ. ֆիլիմ։ *Անիմաստաբար զայրացեալ ժամանակս ընակիմ յանապատի. Վրք հց. ԻԱ։ *Որպէս Թուի անիմաստաբար իմաստնոցն. Աճառ. կարիփ։ *Ունել անիմաստաբար հակառակութիւն ձեռ առ միմեանս. Ղ. Բղբ։ *Անիմաստաբար վարժմամբ իբրև զիմաստունս գոլ կարծէք զձեզ. Մագ. ԻԱ։

ԱՆԻՄԱՍՏԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել անիմաստ. կարի տգէտ, և տգիտական. յիմարական. *Զիա՞րդ դուք յիմաստուն անիմաստագոյն եղեալ. ԾԾ։ *Ցաւալինում ասեն յոյժ անիմաստագոյն եմք։ Զիք և չիք ինչ անիմաստագոյն քան զընչիցն ծառայ. Ոսկ. մ. ՟Ա. 10։ ՟Բ. 21։

ԱՆԻՄԱՍՏԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Ἀφιλόσοφος. Օտար յիմաստասիրութենէ՝ անձն կամ գործ. ֆէլսէֆէ չիլիրօղ, ֆէլսէֆէտէրս. *Սակս ոչ խնդրողացն զսա անիմաստասիրաց անձանց. Մագ. Է։ *Զանիմաստասէր բարս առաջնոցն մերոց. Խոր. ՟Ա. 2։ *Անիմաստասէր բարուցն անխորհրդութիւն. Արծր. ՟Ա. 15։ *Զևաղնորեայ զանիմաստասէր հեշտութիւնս. Ա. որբ. ՟Ա։ *Անիմաստասէրքն՝ հոտոտեսցեք և ճաշակեցէք, յաղագս կեցոյն միայն եղեալք։ Ծանր է և անիմաստասէր իմն հրամանդ. Փիլ. լին. և չիւս։

ԱՆԻՄԱՍՏԱՍԻՐԵԼԻ. ա. Նոյն ընդ վ. Իբր Ոչ սիրօղ իմաստութեան. *Զանիմաստասիրելին լի. արար ընդգաստամբ քաջին պինդարոս. Փիլ. նխ. ՟Բ։

ԱՆԻՄԱՍՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութիւն և օտարութիւն յիմաստասիրութենէ.

'Զառաջինն բաղձանս կերպարանացն յանխրա_
տութիւն հաստեալ, և յանխմաստասիրական_
րութիւն. Փիլ. լին. Բ. 7:

ԱՆԻՄԱՍՏՆԱԲԱՐ. փոխանակ գըր_
ելոյ ԱՆԻՄԱՍՏԱԲԱՐ. Արծր. Ա. 15:

ԱՆԻՄԱՍՏՆԱՆԱԼ. Տ. ԱՆՄՏԱՆԱԼ.
'Անիմաստանեալ ամ գու, ոչ վերահաս_
եալ 'ի վերայ արդարոց. Ճ. Թ:

ԱՆԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Պակասու_
թիւն իմաստութեան, և անիմաստ գոլ.
անմտութիւն. տգիտութիւն. անխոհեմութիւն.
ἀφροσύνη, ἀσυνεσία. *Եւ
այս ոչ նախանձու վասն և ժողովրդեան է,
այլ յաղագս անիմաստութեան. Ոսկ. յհ:
'Անիմաստութեան հասարակ ցուցումն.
Կիւրղ. գծ: 'Ոչ անիմաստութիւն վարդա_
պետ. Փիլ: *Չէր 'ի նոսա անիմաստութիւն
և նենգութիւն. Եղիշ. Է: *Գիտացեալ և խո
զանիմաստութիւն անձին իւրոյ. Փարպ: *Յո_
րոց անիմաստութենէ գրեանք աշխարհիս
'ի գործոց աղբերցն. Մեզ մեղսապարտինքն
վասն անիմաստութեանն: Եւ մեք վասն ան_
իմաստութեանս հատանիմք և կործանիմք.
Լմ. ած. և ող: *Փոփոխումն 'ի անեղծաց
կամ 'ի անկանդ՝ ոչ գիտելը ուսուցանէ, և
ոչ զանիմաստութիւն բանիւոյ. Ոսկիփոր:

ԱՆԻՄԱՑՈՂՆ. Տ. ԱՆԻՄԱՑ. *Որ_
մեք ոգւոց չէն. զի անչունչք են՝ անիմ_
մանալիք. Ագաթ:

ԱՆԻՄԱՑ. ա. Չիմացող. անիմանալ.
անխելամ. 'Անիմաց եղեալ՝ հասարակ
անձանց գառն. Խոր: *Բերել ընդ աշ_
խարհական զգայականս խորհուրդ՝ անիմաց
'ի լուսոյն այ. Լմ. ծղ:

ԱՆԻՄԱՑ. Անիմանալի. որ 'ի վեր է քան
զմիտ. 'Անիմաց է յամենայն արարա_
ծոց. Ագաթ: 'Անիմաց յամենայն իմա_
ցականաց մնացեալ. Աստղ: 'Հրեշտա_
կաց անիմաց է. Խոր: *Զանտեսանելն աչաց,
և զանլուր ականջաց, և զանիմացն սրտից.
Տօնակ:

ԱՆԻՄԱՑԱԲԱՐ. մ. Իբր Անգիտա_
բար. առանց գիտելոյ. ըստ կերպն. *Որք
ընդ աստուածայնոյ անձանց հաւատով արա_
րին, անիմացաբար եւ ներգինւոյ բարեգոր_
ծել փորձին. Կլիմաք:

ԱՆԻՄԱՑԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Նոյն ընդ
ԱՆԻՄԱՑ ըստ Բ նշ. 'Ո՞վ իցէ որ այնչափ
մարմնոյ և անիմացական միտս ածանիցէ.
Մանդ. ԺԴ:

Եւ ըստ Ա նշ. 'Անիմացական և անձնա_
ւոր անհաղորդութիւն. Դիոն. Երկն. Բ.
Դ. 'Ανόητος, որ է երկդիմի որպէս զՀյ.
վասն որոյ դրէ անդ Մագս. 'Անիմացական
ասէ ոչ զչիմանալն, այլ զոչ իմանալուն
յամենայն:

ԱՆԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Գոլն 'ի վեր
քան զամենայն իմացումն. և Մնալն
անիմանալի. անհասումն. 'Ανοησία. *Միտս
անիմանալի, անիմացութիւն, և անանունու_
թիւն. Դիոն. Ածայ. Ա: *Ոչ կարէ խորհրդոց
զանիմանալի ծածկել, զի մի անիմա_
ցութիւն անյայտաբար գիտելով ուսանելն
խոստովանեցուցէ. Նար. Եշ:

Միտք կամ Անգիտութիւն: Կղեմ. Հարց. Բ:

ԱՆ'Ի ՄԻ ԿՈՂՄՆ ԹԱՒԱԼ. Բացարձակ
թէ է բանի՝ ըստ բառին. Իբր Ոչ Թաւալ_
ել 'ի մի կողմն. Հաստատուն կացեալ
անշարժ. 'Անեղ, ան'ի մի կողմ թաւալ,
անփոփոխելի, հաստատուն, խաղաղական.
Փիլ. լին. Գ. 136:

ԱՆԻՉ, անիչի, իցց. ա. Որ ոչ
ունի իչ՝ գոյք՝ մեծութիւն. չքաւոր. աղ_
քատ. անստացական. բան ըստ Յոյնս.
ծոյա, քաղցեալ, եօթեալ. 'Ακτήμων,
ἄπορος. Inops, pauper. *Եթէ չկարի_
ցես անինչ և առանց կարասւոյ լինել,
առաջնորդ աղքատաց յինչիցն զոր ունիցիս.
Ոսկ. Մ. Բ. 20: *Միայնակեաց անինչ՝
ընծայ է մեծի. Նեղոս: *Անինչ կրօնա_
ւոր՝ տէր է տիեզերաց. Կլիմաք: *Անինչ
վասն այն պարտ է լինել, որպէս զի փա_
փագս աղանդոցն յաղթահարեսցէ, և 'ի վեր
յառնեսցէ. աղքատ է որ անինչ է, և անգր
ոչ փափագէ. նաև ... աշխատի. Լմ. ող:
*Ո՞ւր է պարկեշտութիւն անընչիցն և աղքա_
տաց. Մանդ. Ե: *Անընչիցն ոչ հաճեսցա_
կել ընդ փափկութեանն. Գիտ:

ԱՆԻՆՉ. մ. Առանց ընչից. *Ի ձեռն_
կութեան հերքէ անինչ և միայն ընթանալ.
Վրդ. հց. Է:

ԱՆԻՆՉ. գ. Որ չէ ինչ. ոչինչ. անգոյ.
*Սովոր ես զանինչսն յինչ ածել, և
յոչնչէ 'ի լինելութիւն արարածոցս. Ագաթ:

ԱՆԻՇԽԱՆ. ա. Որ չիք իշխան և տէր.
անիշխան, ինքնատէր. որ է անկայծական
այ. *Ած իշխէ 'ի վերայ բնաւից, ինքն
անիշխան գոլով. Գր. հր: *Իշխէ ամե_
նայնին, և ոչ իշխի յումեքէ. զի բայց
յայ ոչ ոք է անիշխան. ՃՃ:

Եւ Զրկեալն 'ի տէրունական իշխանէ
իբրև. անտերունչ. անթագաւոր. ան_
առաջնորդ, առօրեալ. անգլուխ. զուրկ,
տայէ. *Անթագաւոր և անիշխան. Լաստ.
յիշ: *Անիշխանն (է) յառաջնորդէ զրկեալ.
Գէ. եւ: *Ոմանք անիշխան առացին զաշ_
խարհս. Ճ. Թ:

ԱՆԻՇԽԱՆ. Չիշխօղ. որ չունի իշխա_
նութիւն ինչ. մերկեալ յիշխանութենէ.
ոչ ազատ. ոչ ինքնիշխան, անզօր. *Այն՝
որ անիշխան եղև ընչիցն, լաւ էր նմա՝ թէ
չէր զարգացեալ. Լմ. ծղ: *Դու տէր
տարրեաց և երկնից, և ես անիշխան ընչիցս
և ոգւոյս. Նար. 3Գ: *Անիշխան կենաց
էի. Սկեւռ. ող: *Մի անիշխան առնել
զմեզ 'ի մերում մխիթարկես. Խոր. Գ. 57:
*Անիշխան արարեր զիս, և նախ քան զիմ
գաւառին գաւառացս. Լմ. ող: *Զի անիշ_
խան արասցէ զմեղուցն համարձակութիւն.
Եփր. առէքսը:

ԱՆԻՇԽԱՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Անիշ_
խան կամ անթագաւոր մնալ. յանիլ
յիշխանութենէ. *Անիշխանացաւ երկիրս
հայոց. Յհ. կԲ: *Անիշխանանայ երկիրն
պարսից. Արծր. Ե. 5:

ԱՆԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Αναρχία,
τὸ ἄναρχον. Anarchia. Պակասութիւն կամ
բարձումն իշխանի և թագաւորի, և թա_
գաւորութեան. անիշխան մնալն. չունելն
զոք գլուխ. ἀπρόσωπος?, անգլուխ... գոլ.
*Զկնի մահուն խոստո_
վանութեան 'ի ժամանակս անիշխանութեան: Յան_
իշխանութեան մնացեալք՝ յարեան ազգ
յաղագս վերայ. Խոր. Բ. 72: Գ. 2: *Զա_
ռաջին ամն անիշխանութեան էր 'ի թեսա_
ղիա. Եւս. քր. Ա: *Անիշխանութիւն անյար_
մարական է (այ): Եւ եղև անիշխանութիւն
բազմիշխանութիւն. Առ որս. Գ. ծԲ: *Յան_
իշխանութենէն իբր 'ի բազմիշխանութեանն
(մեղուք) յորդորդեալք քակեալք: Դրժ_
նեալ է անզգամացն՝ անիշխանութիւն:
Դժնդակագոյն է՝ քան զամենայն անիշխա_
նութիւն. Փիլ. լիւս. և լին: *Չար է ան_
իշխանութիւն, և բազում վնասուց պատճառք.
Ոսկ. եԲր: Իսկ ՃՃ. *Ոգրոյն զանիշխա_
նութիւն իբր 'ի աւերումն». իմա զխռովութիւն
յիշխանութեան տէրութեան:

ԱՆԻՇԽԵԼԻ. ա. Իբր Անհնազանդ.
անմատոյց. որում ոչ կարէ ոք իշխել.
*Եղև անիշխելի զաղանաց. Ոսկ. յս:

ԱՆԻՍԿ, ի, ից. ա. Ոչ իսկական կամ
էական և գոյացական, այլ պատահա_
կան. պատահումն. *Բաժանման իսկիցն,
և անիսկիցն ... ըստ էութեան և ըստ են_
քեան, և կամ ըստ պատահման. Սահմ. ժԷ:

ԱՆԻՍՈՆ, ի. գ. 'Ανισον. Anisum.
Սերմն սամիթի, կամ ունդ ռազէնեկի՝ ա_
նուշահոտ և համեմիչ. Ենիսոն, Էանիսոն,
ռազիան, համեմի բուրեանի համեմ: Բժշկ.
կարան:

ԱՆԻՐ, ի. ա. մ. Որ չիցէ իր ինչ և
ոչ գործօղ գեպ. անգործ. ունայն. և
Առանց ներգործութեան. 'Απράγμων. Ne-
gotiis vacuus, iners. որ բան մը չէ, որ բան
մը չըներ. Եոսֆ, պօշ, ապիկ. *Ո՛չ է արժան
կարծել զնախախնամութիւն անիր և
անխորհ գոլ. Փիլ. նխ. Ա: *Մարդիկ կա_
չի՝ ոչ անիր և վայրապար. Սարկ. քհ:
*Ունայն ասի անիր, անիմացուած, ան_
բան և աններգործեալ: Ի գոյէ և յիրէ՝
անգոյ և անիր ասի: Բանականին գծածք՝
ձայնից են նշանակք, և ձայնք՝ իմացմանց,
իսկ իմացուածն՝ իրին, և իրն՝ անիրին.
Տօնակ:

Իսկ Վէցօր. Ա. *Ցանյաւ և յանիքննա_
թեան անկանիմք ». իմա կամ ընթերցիր
անիր:

ԱՆԻՐԱՁԵԿ. ա. 'Απράγμονος. Որ չէ
իրազեկ. ոչ հետաքրքիր. և Անտեղեակ.
*Առաքինին անիրազեկ՝ նախանձաւոր վա_
րուց եղեալ խորշի (յամբոխէ). Փիլ. ի_
մաստ: *Պահէին զանձս և զկիրս. և նոքա
անիրազեկ էին բանին. Ոսող:

ԱՆԻՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ չունի իրս
ինչ, և զպէտս իսկ կարևորս. անինչ. հրա_
ժարեալ յամենայնէ. յն. "Αβιος, իբր
անկենցաղ. *Վարս անիրականս. Բրս. Խղճ:

ԱՆԻՐԱՆ, ի, նունք, նանց. ա. Որ
ոչ գոյ իրան՝ վասն անմարմին գոլոյն.
անձև, անկերպարան. *Անմարմնոցն և ան_
իրանանց ոգւոց ոչ ինչ ծանր ընդ տա_
նելեալ է և խափան եղեալ տեսանել և
իմանալ զգինութեան. Փիլ. լին. Ա. 90.
յորում հին բա. *Անիրանութք. անմար_
մինք, կամ անզգայութիւնք ». *Ցայնժամ նիւ_
թոյ պարտ է կարծել (ասեն) զչարիս, որ
անիրան և անկերպարան էր. Եղնիկ:

ԱՆԻՐԱՒ, ի, աց կամ ից. ա. "Αδικος.
Injustus, iniquus. Հակառակն իրաւանց.
օտար յիրաւանց արդարութեան. անարդար.
անօրէն. սուտ. ոչ իրաւացի (անձն կամ
իր). նէհագ, չէրիւիզ, տօղրուզ. *Մի
հաւանիցես ընդ անիրաւի՝ լինել վկայ ան_
իրաւ: Ցասնէ անիրաւէ փրկեցէր զիս:
Ցանիրաւէ փրկեսցէ զիս տէր: Զշրթունս
անիրաւս մերժեա 'ի քէն: Լեզու անի_
րաւ: Լեզու անիրաւի: Ո՛չ է արդարոյ և
ո՛չ մի ինչ անիրաւ: Որ շշնջէին զանիրաւս:
Խորտակեսցէ զկզակս անիրաւաց. ևն: *Ան_
իրաւիցն է յաղթել. Լմ: *Սատացուա_
ծոց 'ի բաց բառնալով, կամ անիրաւիցս մա_
հուց 'ի վերայ եկելոց. Փիլ: *Անիրաւ
հրաման, կամ դատաստան. Խոր: Գիտ:
*Սակս այս հայրապետին զանիրաւս խոր_
հէր. Յհ. կԲ: *Անիրաւ է պարծել յի_
մաստս մարմնոյ. Նար. Խէ: *Բայց միայն
առ այս մի ինչ անիրաւ առնէք », այսինքն
անիրաւութի. Փիլ. լին:

ԱՆԻՐԱՒ, ՑԱՆԻՐԱՒԻ, ՑԱՆԻՐԱՒՍ. մ.
Ընդդէմ իրաւանց. անիրաւութեամբ. և 'ի
զուր. անպատճառ. 'Αδίκως. Injuste,
inique. նէհագ եէրէ, նաֆիւէ. *Դատա_
ւորքն բազում անգամ անիրաւ դատա_
պարտեն. Լմ. ող: *Թէ բարուք ինչ մեղք
առնիցէ ոք վասն յանիրաւի: Մի զոք

զաստուածութիւն յանիրաւէ. Ա. պետ. Բ. 19: Սրփ. յէ. Ը: *Զի ցուցցէ՝ թէ յանիրաւս չար. չարի. Եղն. ձգբ:

ԱՆԻՐԱՒԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. *Անիրաւաբար գործեցին զոր 'ի նոյն և 'ի նմանոյն. Յոհ. յհ. Բ. 31: *Զարին անիրաւաբար առաջ անեղի, խոկ բարւոյն երանեացի. Ը. ամենայն չար: *Ըստ եկեղեցւոյ անիրաւաբար մերժանիչէ. Լմբ. ող: *Անիրաւաբար յանդգնութիւն. Պիտ: *Անիրաւաբար 'ի բաց բառնալ անզեղծելնեաս զընդհանրականն. Անյ. պորփ:

ԱՆԻՐԱՒԱԳԻՐ. ա. Անիրաւութեամբ գրեալ. *Բազում մասնաւորս անիրաւագիրս պատմեաց. Ագաթ:

ԱՆԻՐԱՒԱԳՈՅՆ. գունի, ից. ա. մ. Ἀδικώτερος. Injustior. Առաւել անիրաւ. աւորագոյ իրաւանց. *Ողորմելի է (առաւել) և թշուառական, որ անիրաւեալն՝ անիրաւագոյն. Նիւս. Բնութ: *Որ այսր 'ի խնդիր արկանիցի, անիրաւագոյնս և անպարտագոյնս խնդրիցէ. Յոհ. յհ. Ա. 3:

ԱՆԻՐԱՒԱԽՈՀ, } ի. ից. ա. Ոչ իրաւախոհ. չարախորհ.
ԱՆԻՐԱՒԱԽՈՐՀ, } *Անիրաւախոհ միտք. Լմբ. առակ: *Զի՞նչ պատասխանի տամ անիրաւախորհս. ՃՃ:

ԱՆԻՐԱՒԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συναδικέω. Կցորդ լինել անիրաւի կամ անիրաւութեան. *Ոչ մեղանչել միայն, այլև անիրաւակից լինել եւս ուսուցանէ. Փիլ. ժ. բան:

ԱՆԻՐԱՒԱՆԱԼ, ացեալ. Տ. ԱՆԻՐԱՒԻԼ. *Եւ յետ բազում ժամանակի՝ անիրաւացեալ ոչ զանխլացի. Ածաբ. ծղ:

ԱՆԻՐԱՒԱՆՔ, նաց. Տ. ԱՆԻՐԱՒՈՒԹԻՒՆ. *Մեծ անիրաւանք գոլ այս ձեռնարկանք. Փիլ. նխ. Ա:

ԱՆԻՐԱՒԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԻՐԱՒԱԲԱՐ. *Անիրաւապէս մեռաւ (այսինքն սպանաւ). Լաստ. Ը:

ԱՆԻՐԱՒԱՏԵԱՑ. ա. Ատեցող անիրաւութեան կամ անիրաւաց. *Խաղաղարար, անիրաւատեաց. ՃՃ:

ԱՆԻՐԱՒԱՑԻ. ա. մ. Ոչ իրաւացի. անպատեհ. և Ոչ իրաւամբք. *Անիրաւացի պատճառ: Եւ ո՞չ այս է անիրաւացի: Ո՞չ անիրաւացի է և 'ի մեր գէմս յեղաշրջել. Լմբ. Բղբ. Ա. ող: *Ո՞չ անիրաւացի խորհեալ. Լմբ. պորփ:

ԱՆԻՐԱՒԵՄ, եցի. Ն. Ἀδικέω. Injuria afficio. Ցանիրաւի զրկել. վնասել. յանցանել կամ մեղանչել ումեք. չարաբար և վնասակար լինել. ղըզըմ՝ յանցանք էթմէք, ֆէնա փուլ. ղօրօր՝ թէփէր վէրմէք, ղօօըր կէօրմէք. *Որք ասեմն զչարն՝ զխոռեանց խոկ անձինս անիրաւեն և զրկեն մեծագոյնս: Զհրեշտակն ոչ ինչ անիրաւեսցի, որպէս գուշ քաղ գիտես. Յոհ. յհ. Խ. 4ժ: *Անիրաւել զխորհրդականն. Դիոն: *Անիրաւեցաք նախ զանձինս, և յետ այնորիկ զօրէնս ած և զարդար խրատն նորին: Որքան թշնամին զիս անիրաւէ: Անիրաւեն զմարդիկ 'ի գայթակղութիւնս մեղաց: Մի՛ անիրաւէք զերկիր (հարուածովք): Ոչ կարէ անիրաւել զարդար դատաստան իւր, և ընդ մեզ հաշտել: Անիրաւեաց զքեզ, և կամեցաւ յանցեան ընդ օրէնս նորա: Ցանիրաւողացն զերծանել. Լմբ:

ԱՆԻՐԱՒԻՄ. էր. Զրկել, վնասել. կրել զանիրաւս. ղըյնանք թօղէւ. ղօրօր՝ ղօօըրմ չէքմէք. *Զրպարտեցան, և նեղեցին. անիրաւեցան, և ոչ համբերեցին. Յոհ. յհ. Բ. 6: *Եթէ անիրաւեցայք եւս 'ի նոցանէ. Սրփ. Ա. պ. Ը: *Որ անիրաւի 'ի գիւղոյն. Լմբ. ող:

ԱՆԻՐԱՒԻՄ, եցայ. Ն. Ἀνομέω. Injuste ago. Անիրաւ և անօրէն գտանիլ. անօրինիլ. գործել զանպատեհս. տօղրուսուզ իշլէմէք. *Որ 'ի տարապարտուց անիրաւեցան յիս. Սղ. ճժը. 78: *Ոչինչ անիրաւեցից հայրք մեր. Լմբ. առ: Խսկ Դան. Ը. 5. *Մեղաք, անօրինեցաք, անիրաւեցաք ». յն. ἀδικέω. (որպէս վնասել այլոց:)

ԱՆԻՐԱՒԻՉ. Այն որ անիրաւէ. զրկիչ. վնասակար. *Այս երկոքեան են անիրաւիչ մարդկան. Լմբ. ող:

ԱՆԻՐԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀδικία, ἀδίκημα, ἄδικον. Injustitia, iniquitas, injuria. Պակասութիւն իրաւանց և արդարութեան. անիրաւ գոլն. և Անիրաւ ինչ, զրկանք. չարիք. անօրէնութիւն. տօղրուսըզլըգ, զուլմ, ձէվր. *Լցաւ երկիր անիրաւութեամբ: Կատարեցին զանիրաւութիւն 'ի կամաց իւրեանց: Բառնայ զանօրէնութիւնս և զանիրաւութիւնս և զմեղս: Ածէ զանիրաւութիւնս հարց որդւոց՝ և յորդիս որդւոց: Ոչ գոյ 'ի դատաստանի նորա անիրաւութիւն: Ոչ գտաւ յիս անիրաւութիւն: Զանիրաւութիւն խորհեցաւ 'ի լերդում իւրում: Երկնիցէ ա՛ն առատոյ զանիրաւութիւն: Ի բաց կացէք յինէն ամենայն մշակք անիրաւութեան: Անիրաւութիւն, կամ խարդախութիւն չարեաց: Զի՞նչ գտին յիս անիրաւութիւն: Անիրաւութիւն է այդ: Խօսին զարդարոյ զանիրաւութիւն. եւն: *Ասացին են բանք չարադործաց՝ զիրաւունսն անիրաւութիւն առնել. Եղիշ: *Իրաւանցն կշիռ պակասեալ, և անիրաւութիւնն խաղաղն զօրացեալ. Նար: *Ամենայն չարեաց և բանիւ և գործով անիրաւութիւն է անուն. Ը. Ճոթ: *Խոստովանիմ 'ի յարդարութեանն ուղեղ շաւղաց մարդկան՝ զոր գտին գործի անիրաւութեան. Պիտ: *Ո՞չ ըստ իրաւանց և ո՞չ ըստ անիրաւութեանց պարտ է զինչ 'ի բաց բառնալ ումեք ». այսինքն ոչ պատճառաւ և ոչ անպատճառս անձնասպան լինել. Սահմ. Ը:

ԱՆԻՐԱՒՈՒԹԵԱՄԲ. մ. Ἀδίκως. Injuste. Ցանիրաւի. անիրաւաբար. *Խոստովանիք զսխալ արդարոյն անիրաւութեամբ. Եզնկ. ծգ. 22: Խսկ Հռ. Ա. 18. *Որք զճշմարտութիւն ած անիրաւութ՟ ունին ». յն. յանիրաւութեան: *Ոչ եթէ անիրաւութ՟ ինչ յաղթել ջանամք, այլ իրաւամբք զճշմարիտն ուսանել. Եղիշ: *Եւ ոչ անիրաւութ՟ արդարանալ՝ որպէս վիճաբանն. Ը. Բղբ:

ԱՆԻՒ. անուոյ, ոց. կամ անուի, ուաց. գ. Τροχός. (լծ. հյ. գրուգն, անիւ բրոսնի.) Rota. Կազմած բոլորակ՝ որ շրջի 'ի վերայ լիսեռն իւրոյ, առաւել 'ի ձգել զկառս և զսայլս. թէքէրլէք. որպէս և ճախարակ. չարխ. և նմանաձև գործի ատաղձանոց կամ խաղուց. փօլաղ. *Տեսանէի անիւ. և կերպարանք անուոցն, որպէս թէ շրջիցի անիւ 'ի մէջ անուոյ: Յորք անիւք պղնձիք. և գործ անուացն իբրև զգործած անուոց կառաց: Անիւք կառաց նոցա իբրև զփոթորիկ: Ի շառաչելոյ անուոց նորա: Իբրև զփոշի անուոյ 'ի փոթորիկէ մրրկեալ: 'Ի ձայնէ որոտալոյ քոյ անուի: Արամ գնասցէ որպէս զանիւ, որպէս զեղեգն առաջի հողմոյ: Անիւ կամնասայլի: Իբրև զանիւս կամնասայլից: Արկանէ գնդակ անիւ ('ի կոխանս և 'ի ջարդումն): Ընկրկեալ անուին 'ի գուբն ('ի յետոյն հողմածմն կենաց): Վաղէ հրով զանիւ ծննդեան (զշրջան կենաց). եւն: Խսկ Եւ. ծՇ. 25. *Կազմեաց զանիւս կառաց նոցա ». յն. զանուն. ἄξων. axis, orbita. Ա. Մ Բ. Ղ. Է. 3. *Տապանիս, և կառապս, և անիւս ». որպէս գործի ատաղձանոց, չիք 'ի յն: *Անուին դիզեալ հողմոյ, և մերձին կողմին նորքին լինի. Լմբ. ող: *Անիւ 'ի մէջ անուոյ. Մխ. տփ: *Բոլորակ անուիւն. Կիւրղ. յէ: *Անկցուք յանիւս ժուժկալութեան՝ յանուանս ժամանակս իբր յանիւս. Սարգ. Ա. պ. Ժ:

ԱՆԻՒ. Որպէս խաղալիք մանկանց. *Մանկտանցն և փոքրանցն առ նստուստ և անօրգ իբրս հողմն, առ զանգ և անիւս, և յայլ բազում խաղալիկս. Յոհ. յհ. Բ. 25:

ԱՆԻՒ. Գունդ ըստ աստղաբաշխաց հողմբերից. *Ճառագայթք արեգականն զանուանն կախեալ կան: Որպէս արեգականն մի է, և բազում. զի միանիւ է, և բազում ճառագայթք. Եղիշ: *Որք ընդ արեգականն մերձ չխաղիցեն հայել, նայելն ընդ լուսին, և զամենայն խոկ զանիւսն աստեղեն. Սեբեր. Գ: *Կարեն առաջնել զանիւսն լուսնի. Վեցօր. Ղ:

ԱՆԻՒ. Որպէս անձ. ընթան արարածոց. այն է Հաստատնագեալ և շարադրեալ մարմին կարգին և նմանն փոխոց. ան. ըստ անձնց՝ ատայանի չուրխի ֆէլէք. *Արամ գնասցէ որպէս զանիւ.. շրջանակեալ գնասցէ առաջ յինքեան և 'ի չարչեսս խաբեաց. ամենայն առեն, անիւ կոչի փոփոխն՝ որ 'ի ծայրս կամացն 'ի շարժանալն անկանի. Վրդն. ող.

ԱՆԼԱՅՆ. և } ա. Որոյ չիք լայնութիւն կամ ընդ.
ԱՆԼԱՅՆԱԿԱՆ. } արձակութիւն. նեղ. անձուկ. էնսիզ, փանա. Ἀπλατής. Latitudine carens. *Անլայն իբրեւ նշանակէ առարկերութիւն: Քանզի այսպիսի անլայն են խաղնաւածով: Անլայնական գծով ըստ խառնուածոյ՝ ոչ ընդունի զաւանելն և զնուազն. Անյ. պորփ:

ԱՆԼԱՒ. ի. ից կամ աց. ա. Որ ոչն է լաւ. անբարի. յոռի. վատթար. ֆէնա. պէօթէօ, ֆէնա. *Ինքն գիտասցէ զնորա լաւ և զանլաւ. Փարպ: *Անլաւք և թուլամիտք, որ ոչ ծանեան զճշմարիտն բարին. Համամ. առակ: *Ի գէմս լաւին և անլաւին: Ցաղագս անլաւացն կոչեցելոց. Եղն. ծէր:

ԱՆԼԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Անլաւն լինել, յոռութիւն. պէօթէօլիւք. *Հեռացաւ հոգի ան 'ի սաստկագոյն վասն անլաւութեան. Տօնակ:

ԱՆԼԵԶՈՒ. ի, աց. ա. Որ չիք լեզու և բարբառ. լեզու չամեցող. տիլսիզ, տիլի օլմայան. *Անբան և անլեզու ան առաքեցեր. Վրք հց. ծն: *Անլեզուն 'ի յերկիրն բարբառէր. Ճ. Թ:

ԱՆԼԸԼՈՒԿ. Տ. ԱՆԼԼՈՒԿ:

ԱՆԼԻՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Որ չէ լինելի կամ լինելոց. անկարելի. օլմազ, օլմայաճագ. *Սուտ խոստմունքս զանլինելի յոյժն առաջի դնէր. Եղիշ. Բ: *Զանկարելի իրս և զանլինելի. Նար. երգ: *Այսպէսի այնքան բարձրագոյն և անլինելիք թուեցան, մինչ զի գայթակղեալք խոկ էք. Նանայ:

Եւ Չեղելալ. անեղ. և Ոչ ծնեալ յայլմէ. անծին. (ըստ համաձայնութեան յանինն.) Ἀγένητος, ἀγέννητος. Non factus, ingenitus. *Եթէ անլինելի է (աշխարհ), ո՞չ եւս ըստ նախախնամութեան. Փիլ. նխ. Բ: *Նախ հերձուածողքն, եթէ լինելին և անլինելին ո՞չ են նոյնք, արդ ասեր զերկուց զանազանութիւն. ապաւաղ լինելի է և անլինելի. լինելի է՝ ըստ որում եղեն, և անլինելի՝ ըստ որում ոչ ծնաւ. եղև և աստեղծաւ, այլ ո՛չ ծնաւ. խոկ կինն ոչ ծնաւ և ոչ աստեղծաւ, այլ՝ չլինեցաւ. Յոհ. յարամ:

ԱՆԼԻՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Անգոյութիւն. *Ցանէութեն, յանլինելութեն. Խոսր. պարք:

Իւ Անլրութիւն այ. որ և Անծնութիւն՝ յանձին իւր. *Ոչ յանկատա առարկայ հաւանեալ զայն՝ որք 'ի ծննդեանն են՝ առ լի. նելութիւն, անկենդանութիւն արգելեալ. Փիլ. նխ. ա:

ԱՆԼԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ գոլն լի. չուն. նելն լրումն. Թերութիւն. անկատարութիւն. Թերակատարութիւն. և Անլրութիւն. [illegible] *Յանլիութիւն առաւել հոգեւոր [illegible] նոյն. խոր. գ. 3: 'Ի [illegible] [illegible] թիւն է՝ [illegible] [illegible]. Սահմ. գ. և ժ:

ԱՆԼԻՐ. ա. Ἄπληστος, ἄπλητος. Inexplebilis. Զոր ոչ լինի լնուլ. անյագ. որ չի լնուիւր, [illegible]. փոքու, փոյծոր. *Անլիր է դժոխ. Նխ. ժէ: Անլիր է մարդկային [illegible], և ա. 'ի յայլոց [illegible] լինել. Անթ. ժէ: Անլիր և անյագ [illegible] թիւն (առ. ած): Անլիր և անյագ առ [illegible] [illegible] յարձակմանք. Փիլ. լի: Անծնոյն չուայտութիւն և անլիր [illegible]. Սարկ. հանգ: *Քան զանյագեան, և [illegible], որ անլիր, և ծովք են. Լծ. ած:

ԱՆԼԼՈՒԿ. ա. որ և գրի ԱՆԼԼԼՈՒԿ. Այլոր 'ի լինելոյ, 'ի հարստահարութենէ կամ 'ի [illegible]. *Աղքատն անլլուկ է 'ի նոցանէ. Մանդ. է: *Անլլուկ [illegible] [illegible] [illegible]. Խոսր:

ԱՆԼԾՈՐԴ. ա. Որոյ չիք լծորդ, կամ լծակից. կոյս. *Զուգաւորութեանցն և ա. թենոյ [illegible] անլծորդ եօթնեկիւն. Ան. եք:

ԱՆԼՈՅԾ. լուծի, եց. ա. որ և ԱՆԼՈՒԾԱՆԵԼԻ. Ἄλυτος, ἀδιάλυτος. Insolubilis, indissolubilis. Որ ոչն լուծանի ա. ղախութիւն, և ոչ քակի. անեղծ, և ան. քակ. [illegible]. հաստատուն. մշտնջենաւոր. անփոփոխ, և անթարգմանելի. [illegible] [illegible]. *Հոգւոյն անլոյծ ունել [illegible] արգելեալ 'ի մարմնոյն. Անթ. ա: *Անլոյծ կենդանութիւն: Անլոյծ և [illegible] է առաջին. Իգն: *Վասն կե. նաց անլուծից. Արիստ: *Հաղորդ կե. նաց անլուծից. ՃՃ: *Ելից անլոյծ յա. րակայութիւն անպայմանել հաստատութիւն. Դիոն. եբի: *Ի գերագոյականն երրորդութիւն ունի զհոյեցուցանս անլոյծ զաղն. գութիւն. Ցհ. իմ. եէ: *Ըմբռնել յան. լոյծ (յն. անէրկաթ) առագաստ հաստա. նեք. իմ. ժէ. 16: *Ցանլոյծ առաստաղա. ւոր [illegible]. Պիտ: *Անլոյծ կապ, կամ կապանք, շղթայք, միաւորութիւն [illegible]. Փիլ: Փարպ: Նար. ղա: Արծր. բ. ժ: *Այլ և մարդոյ անլոյծ միաւորութիւնն: *Թուագրական ծննդեանք, և անլոյծ միաւորութիւն. Ըն. գ:

Կամ իբր մ. *Անլոյծ մնաց. Նիւս. բն: *Ի [illegible] անլոյծ կապելեաց: Անլոյծ [illegible]. (այսինքն ոչ ես լուծանիցեմ մա. [illegible]). Ըոք:

Մեկն՝ Ոչ լուծեալ զպատճառ. անմեկն. [illegible]. *Զայն քնամասսւն՝ անլոյծ թե. ղով զորհրդեաց. Խոսրովիկ:

ԱՆԼՈՅՍ. լուսի, եց. ա. Ἀφώτιστος. Lucis vel luminis expers. Ուր չերեւի [illegible]. [illegible]. *Անդայծառ [illegible], և 'ի [illegible] ան. [illegible]: [illegible] և անլոյս, [illegible]. Ա. [illegible]: *Խաւարա. [illegible], և անլոյս 'ի գեհեն. Եղիշ. *Անլոյս [illegible]. Արգ: *Ծրագա. [illegible]. Նար. ղմ: *Աղջամղջաց ան. լուսից. Եփր: և Կորիւն: *Ցայգալոյս խա. լոյս նուագ. Մանդ. ծէ: *Անլոյս ներքին կողմն կարկանն, իբրև լուսոյ միոյ լնեալ. Իսկ. ԺՊ. Խոր. Մագ.

աստ. Մանդ. ծէ: *Անլոյս ներքին կողմն կարկանն, իբրև լուսոյ միոյ լնեալ. Իսկ. ԺՊ. Խոր. Մագ.

ԱՆԼՈՅՍ. ա. *Անլոյս անկուն. (միժամծն). Դիոն: *Բաղդական կան մնացեալ անլոյսք և անկենդանք (յն. մի բառ). Ոսկ. յհ. ա. 6:

ԱՆԼՈՒ. ի, ից. ա. Նոյն ընդ ԱՆԼՈՒՐ, իբր Անլուող. որ ոչ լսէ. և Ոչ հլու. ան. ունկնդիր. անհնազանդ. Ἀνήκοος. Non audiens, inobediens. *Ամենեքին անլուամ՝ և ոչ ունկն է. և որ բոլորովին ոչ տեսանէ՝ և ոչ աչքն է. Դիոն. ածայ. է: *Այսմ գու. շակութեան՝ հրեշտակն անլուաց. Կոչ. ծգ:

ԱՆԼՈՒԱՑ. ի, եց. ա. որ և ԱՆԼՈՒԱՑ. Ἄνιπτος. Illotus. Ոչ լուացեալ. անմաքուր. չլուացած. Եստփածնէր. *Անլուաց ձեռօք հաց ուտել. Մաթ. ժէ: *Խստա. նակ ձեռօք, այսինքն է անլուաց՝ ուտէին հաց. Մրկ. է. 2: որ և 5. *Թէ ատամանն զմեզ անլուաց ուտելով. Վրդ հց. բ: *Անլուաց ձեռօքն աղօթել ոչինչ ունի խորոց. բայց անլուաց խորհրդոցն այն է ամենայն յետնութեան չարեացն: Եթէ աւետարան հատանիցէ 'ի ձեռաց տանուլ, անլուաց ձեռօք չկամիս հաւս լինել. Ոսկ. յհ. բ. 27: Տ. ա. 2:

ԱՆԼՈՒԱՑ. իբր Անթաթ (հանդերձ). *Զսփածանելին ընդ ջուր ոչ եռաւ ան. ցանել, զի մի կարծիցի հին լեալ և լուա. ցեալ. զի առաւ են մարդիկ զնորին անլուաց առնել. Մխ. երեմ:

ԱՆԼՈՒԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ գոլն լուացեալ, մնալն անլուաց 'ի նշանակ սգոյ. [illegible]. *Փոխանակ անլուայութեան ձերոյ անթատամ պատկօքն զարդարեսցէ զձեզ: Փոխանակ անլուայութեան ձերոյ լուասցէ զձեզ քո յաղտոյ մեղաց. Ճշ:

ԱՆԼՈՒԱՆԱԼԻ. ա. Զոր անմարթ է կամ դժուարին լուանալ և մաքրել. Եռո. գանըլմող. Ἄπλυτος. Lautu difficilis, illotus. *Զինչ այնպէս անլուանալի, որպէս զկարմիր (որդան). զի եթէ իցեն մեղք ձեր իբրև զանլուանալի գոյնք, եթէ լուասջիք, փոխի 'ի մաքրութիւն ձեան. Բրս. աղ. կամ ապաշխ: *Եթէ իցեն մեղքն քան զձանձա. խարիթ անլուանալի սաստիւք. Գր. հր: *Զանլուանալի սաստիւն զմեղացն աղտ 'ի ձեան փոխարկեալ գործեցանես 'ի սպի. տակութիւն. Անան. եկ: *Անարգաղացն զգարե. գործն ած՝ անլուանալիքեն մեղք. Գէ. եռ:

ԱՆԼՈՒԱՆԱԼ. Ոչ լուանալ (զձեռս կամ զայլ ինչ). [illegible], [illegible]. *Ոչ լուանալոյ, և ոչ անլուանալոյ օրէնս ան. ձանց գնէին. Երզն. մտթ:

ԱՆԼՈՒԱՑ. Տ. ԱՆԼՈՒԱՑ. *Ոչ թէ ըստ առակին է անլուաց ոտիւք մտանել յատեանս տաճարին այ: Այս՝ որ ասէս, անլուաց ոտիւք, արժան է ստգտանել. Փիլ. ել. և լէն: *Համբակս անլուացս ('ի ծննդեան). Նար. ծդ: (Այլ է և ԱՆԼՈՒ, ի, ուաց. տես 'ի վեր):

ԱՆԼՈՒԱՑԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԼՈՒԱՆԱԼԻ. *Տղմաթաւալ անլուացականն. Սկեռ. աղ:

ԱՆԼՈՒԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԼՈՒԱՑՈՒԹԻՒՆ. *Ի յաղտէ կամ յանլուացմէ. Մխ. բծղ:

ԱՆԼՈՒԾ. ա. Ἄζυγος, πέρα ζυγοῦ. Extra jugum. Որ չէ ընդ լծով. ազատ. *Որպէս է բնութիւն և ճշմարտութիւն, անլուծն, և 'ի վեր քան զարարածս. Պղատ. մն:

ԱՆԼՈՒԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Տ. ԱՆԼՈՅԾ. *Ի վախճանն հասանել մեղացն, և անլուծականին կենդանութեան լինել ակիզբն. Ցհ. իմ. եբ: *Արամ ունիս յանլուծական հաստատութիւն: Որ աստուածային է և անլուծական, նմա հետևել. Սկեռ. աղ. և լմ:

ԱՆԼՈՒԾԱՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. Տես ԱՆԼՈՅԾ. Ἄλυτος. *Զանլուծանելի զժախտ եղեալ. Ար. է: *Զանլուծանելի կապանս մահու լուծեր. Ճշ: *Կապեալք էին 'ի կապանս անլուծանելի հանդեր. ցիւք. Եղիշ. ա: *Ի կապանաց անլուծանե. լեաց. Վրդն. աղ: *Անլուծանելի ու. նելով զխորագն կոչման. Լամբ. ծա: *Անլուծանելի բանիւ. Ճ. Ա: *Գուշակէր զծնունդ բանին 'ի կուսական և յանլու. ծանելի կուսութենէն. Կիւրղ. ղչ: *Անլուծանելի կուսութիւն. Տօնակ: *Հարսնարան անլուծանելի. Նար. խաս: *Դուռն աղ. խեալ, և առաւել անլուծանելի. Ը. Գանձ: *Անլուծանելի կեանք. Կիւրղ. ղչ: և Մամբր: և Անան: *Անլուծանելի է բանն՝ զոր ասաց. Արգ. ա. գ. գ: *Անլուծանելի ունիցին զվէժս. Իգն: *Զ յաւիտենականն զանլուծանելի ուրախութիւն. Կիւրղ. ղչ:

Եւ զպահոց ասի. *Զուրբաթ և զչորեքշաբաթ անլուծանելի՝ չոր հացիւ և աղիւ և ջրով ընդ երեկոյս զպահսն վճարէք. Սոկր:

ԱՆԼՈՒԾԻՉ. ա. Որ չունի ինչ լուծիչ մահուամբ, կամ ոչ է ինքն լուծիչ. անմահական. անլոյծ. *Ցաղագս անկե. լոյն յանլուծիչ կենաց. Ըոր: *Դու ես քահանայ յաւիտեան՝ ըստ զօրութեան կե. նացն անլուծիչ. (գուցէ՝ անլուծից). Անան. 'Ի յհ. Դ:

ԱՆԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Անլոյծ գոլն. սերտ միաւորութիւն. աներծութիւն. *Ան. լուծութիւն եւք ընդ այ, որում չէ հնար քակել. Եղիշ. բ: *Հաստատուն անլու. ծութիւն. Նիւս. կազմ:

ԱՆԼՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Անլու կամ ան. լսելի գոլն. անլսողութիւն. անհլութիւն. *Զմարդն առաջին գանեցաւ սակս ան. լուութեան պատուիրանացն. Սարգ. յկ. ի:

ԱՆԼՍԻՐ. ա. Որ ոչ լուր կայ, կամ ոչ լսէ. [illegible] փոքրմող. *Որք անլսելի [illegible] բաղդք բարձեալ յանգիտանէին. Փարպ: *Զանլսելի [illegible] բազմախօսին. Ցս. ոսկ: *Աշակերտքն անլսելի լեզուաքն քարոզեցին. Համամ. առակ:

ԱՆԼՈՒՍԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ԱՆԼՈՅՍ. Ἀφώτιστος. Luminis expers. *Եթէ կոյր (ես) և անլուսաւոր, լուսաւորեա զաչս քո. Աճառ. Դրվ: *Որպէս զի ծնէ կոյրն անլուսաւոր՝ չտեսանէր արեգական. Նար. ծը: *Զի թէ անլուսաւորքն լուսաւորին, լու. սաւորքն զիւրեանցն զիարդ կորուսանեն. Գէ. եռ: *Որպէս զհուր եթէ թագուցանէ ոք 'ի յորդի, կայ մնայ անլուսաւոր. Արգ. յէ. ծ:

ԱՆԼՈՒՍԻՆ. ա. Ἀσέληνος. Illunis. Զուրկ 'ի լուսնոյ, այսինքն 'ի լուսոյ լուս. նի. լուսնկայ չեղած. մահիթսըզ. *Որ յան. լուսին գիշերի յուզի երթալ՝ գողան. Ոսկ. յհ. ա. 6: *Գիշեր խաւ անլուսին առ. ձեռն պատրաստ ունելով. Պիտ: *Աման. նակն՝ գիշեր, և նա անլուսին. Տօնակ:

ԱՆԼՈՒՐ. ա. Ἀνήκοος. Non audiens, inobediens, incredulus. Անլու. որ ոչ լսէ. խուլ. և Անհլու. անունկնդիր. ան. հաւան. լսող, մտիկ չընող. Իշիթմէզ, դինլ. մէզ. *Ոչ հաճեն գիրք զանլուր հրէայսն. Կոչ. ծդ: *Ընդ դղայսպաշտս իբրև ընդ պա. տուհանս տեսանեմք և լսեմք. և յորժամ տղայս փակեն, անտես մնամք և անլուր.

Ը. Բղբ. : *Չեղև զք անլուր քարոզութե աւետարանին. Սրգ. ա. յհ. Է : *Աչք կուրաց բացցին, և անլուրքն լուիցեն. Տօնակ : *Վայ քեզ սիրտ իմ, քար անլուր. Մագ. : *Ըստ անլուր խստութեն արժանապէս մերժեցեր. Գանձ : *Միշտ լսէք, և հանապազ անլուր մնայք. Ոսկ. յհ. ա. 31 : *Որք ոչ կամիցին լսել, անլուրք են. Ը. Բղբ. : *Անլուր ականջք. Նար. : *Անլուր Ճշմարտութեն ազբէ լինել. Ցհ. ԺՄ. : *Ցորժամ անլուր խրատու լինիցիմք. Լաստ. : *Ոչ եղև անլուր ձայնի ախտացեալոյն. ՃՃ. : *Բազում անգամ 'ի լուր ականջաց խօսիմք, ասեմք, մի անլուր լինիլ, այլ մտօք առ իս զականջս. Խոսր. :

ԱՆԼՈՒՐ. Իբր Անլսելի. անիմանալի. այն՝ զոր ոչ հասկանայ ոք. *Որք և անլուրք լինելոց միմեանց՝ զբաժանումն ընկալան բարբառական միաբանութեն. Աթան. ԷԷ : *Ոնոյց զանլուր միմեանց ձայնիւցն չըփոթութիւ. Ագաթ. : *Անլուր բարբառս իւրաքանչիւր ումեք բաշխեալ. Խոր. ա. 8 : *Անլուր իրի պատասխանեալն՝ գործ է ունկնդրական անբանութե. Հաւաք. առակ :

ԱՆԼՈՒՐ. Ոչ լսելի եղեալ կանխաւ. նոր և անկարծ. անհնարին. լըսածը. Իշիտիլմէմիշ. Ἀνήκουστος. Inauditus. *Գործեաց և զանլուր չարիս. Խոր. գ. 24 : *Հարկեցաւ գալ յայս անլուր չարութեն. Պիտ. : *Որ ոչ տեսին զնոր և զանլուր գատապարտութիւն. Ցհ. կբ :

ԱՆԼՌԱԲԱՐ. մ. Առանց լռելոյ. անլռելի ձայնիւ. անդադար. անընդհատ. Ἀσιγήτως. Incessanter. *Անլռաբար աղաղակել, կամ վերօրհնել. Դիոն. ԷԷ : Մաքս. նչ. ԷԷ :

ԱՆԼՌԱԿԱՆ. Իբր Անդադար. ա. մ. *Արդարապէս շարժմամբ շրջին անլռականն. Երզն. օփ. Էրն :

ԱՆԼՌԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἀσίγητος. Non silens, non tacens, incessabilis. Որ ոչ լռէ. անլռելի. անդադար. *Անլռելեօք բերանովք գոչել. Դիոն. ԷԷ : *Անլռելի հնչմամբ. Ըստ : *Քեզ բարեբանութեն անլռելի : Գովեստս անձառս և անլռելիս. Նար. Է. ծա :

Կամ Զոր չէ արժան լռել. *Անձայն լռութեն փոխադրել կարծեցին զանլռելի իմաստութիւ. Հաւաք. առակ :

ԱՆԼՌԵԼԻ. մ. Տ. ԱՆԼՌԱԲԱՐ. *Ջնակեցգ հօր զորդի փառաւորեմք անլռելի. Ըստ :

ԱՆԼՍԵԼԻ. ա. Իբր Այն՝ զոր չէ մարթ լսել ունկամբ. անլուր. Իշիտիլմէզ. *Անլսելի՝ ունկան. Սրգ. ա. գ. Է : *Վայելէ 'ի չնորհս հոգւոյն, զոր անտեսելի է և անլսելի. Ցճխ. Է :

Եւ Որ ոչն լինի լսելի, իբր անընդունելի. Գուլագ ագլմաղ, գէնիլմէզ. *Ոչ իմիք անլսելի լինիցիք՝ զոր հայցէք 'ի նմանէ : Բազում համարձակութե ունի առ Թագաւորն, և ոչինչ են անլսելի բանք նորա առաջի նորա. Վրք. ած :

Մերթ՝ Անլսող. անհաւան. անլուր. Ըկօզ գէնիլմէզ. *Թէ անլսելի եղեալ յամառէ մեղուցեալն. Կանոն :

ԱՆԼՍԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Չլսելն. և Չանսալն. և Ոչ լինելն լսելի կամ ընդունելի. *Բազում պատճառաց գոն 'ի միջի լսելութե և անլսելութե. Երզն. մթ :

ԱՆԼՍՈՂ, ի, աց. ա. Որ ոչ լսէ, կամ չանսայ. անհնազանդ. *Որք անլսող եղեալ՝ ապստամբեալ գնացին առ չապուհ. Խոր. գ. 29 : *Ալղ մի եա, տուաքեր զիս, զի մի անլսող եղէց քեզ. Վրք հց. ծէ :

ԱՆԼՍՈՂՈՒԹԻՒՆ.} Չանսալն. ան-
ԱՆԼՍՈՒԹԻՒՆ. գ.} հնազանդութի. Ըմըտէնլէ. *Անլսողութե ունէք, և անպարտասանութի. Փարպ. : *Մի թէ ոք 'ի մէնջ արտաքսցի զնա անլսողութք իւրք : Ի պատճառս բանսարկուին, որ է անհնազանդութեն և անլսողութեն. Վրք հց. գ. ծէ : *Վասն անլսողութե բազումք կորեան. Ճ. Ա. : *Ի հակառակասէր բարուց ումանց, կամ անլսութեց. Երզն. խրատ :

ԱՆԼՍՈՒՐԴ. ա. Իբր Անլսող. Ոսկեփոր :

ԱՆԼՐԱՐԿԵԱԼ. Իբր Անլիանալի. խոր և լայնածաւալ. *Որպէս աւետարեր լուս ին անլրարկելոյ : Անլրարկեալ արտափայլութի սիրոյ. Բենէ :

ԱՆԼՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անլիր գոլն. անյագութի. Ըչօսուզ կէօզլիւլիւք. փոլ ճող փօյլող օլմագ. Ἀπληστία. *Զանյագութե և զանլրութե զհեռ երթան հիւանդութիք. Փիլ. լիւս : *Ցաղագս իշխանասիրութե զամենեսեան կլանել (կանոնսի) անլրութք. Ար. որս. Է. և Սահմ. Է :

ԱՆԼՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անլուր գոլն. անլսողութի. Παρακοή. որ և ԱՏՈՒՆԳՈՒԱՆՈՒՄՆ ասի 'ի մեզ. *Անհնազանդութին ոչ 'ի զանազանութե մեղանացն, այլ յանլրութե զդաստանալեան ունի. Բրս. հց : *Ցանկեայց հերամբ զսըրոյ ականջն նորա. զի եղիցի նմա նշանակ անլրութե օրինացն. Երզն. մթ :

Եւ Անհասկանալի գոլն, կամ անգիտելի լսողաց. *Ցորմէ ոչինչ էին կարող լսել և օգտել ժողովուրդքն յանլրութե լեզուին ասորոյ. Փարպ :

ԱՆԼՐՈՒՄՆ. ա. Իբր Անյագելի. միշտ անհնչալի. *Տունք որովայնին կերակուրս, որով դադարէ. զի 'ի ձեռն լրմանն զանլրումն գիտութին 'ի մեզ կացուցէ. Կլիմաք :

ԱՆԼՑՈՒՑԱՆԵԼԻ. Տ. ԱՆԼԻՐ. *Ո՛չ որպէս զոմանս 'ի պաքեցելոցն և յանլցուցանելի բնութէ ծառոց. Պիտ :

ԱՆԼՔԱՆԵԼԻ. ա. մ. Առանց 'ի բաց լքանելոյ. էրէօէ ըլմաղսըզ. և Առանց լքման սրտի. սրտակոտր ըէւսէսէ. *Ցորում հանդուցեալ անլքանելի բնակեցցես. Նար. հը :

ԱՆԽԱԲ. ա. Իբր Անխաբելի. անպատրելի. ալդանմազ. ալդատմազ. *Անխաբ մնացին անմեղ ցուցաւ. Լմբ. պրգ : *Անպատրելիք և անխաբք. Փիլ : *Անմոլարք և անխաբ 'ի չարէն. Խոսր :

ԱՆԽԱԲ. Իբր Անառիկ. անքոյթ. էմին. *Վասն մեծապատիւ անխաբ տաճարին. Բ. Մ. գ. 12 : *Ոչ կարէք աւերել դուք զանխաբ տաճարս իմ : Ունէին զանխաբ տեղիս բազում լերանց. Եղիշ. Բ. Է :

ԱՆԽԱԲ. Ուր չիք խաբէութի և նենգութի. ոչ խաբօղ և ոչ խաբելի. պարզ. անպատրուակ. անվրէպ. անաչառ. *Որք առ վարդապետս յուսումն եկեսցեն, անխաբ միամտութք տան զանձինս իւրեանց. Կլիմաք : *Այս է ճշմարիտ և անխաբ լոյսն. Խոսր : *Ոչ երկնչելով յանխաբ դատաստանացն : Ցանխաբ տանէնին. Սրգ. յհ. Է. և յաղ. Բ : *Զարհուրիմ յանխաբ և յանկաշառ ատենէն. Երզն. խրատ :

ԱՆԽԱԲԵԲԱՅ. Նոյն ընդ վ. *Անպատրելի, անխաբեբայ. Փիլ. բանգն :

ԱՆԽԱԲԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. մ. Անխաբ. անպատրելի. և Աննենգ. հաւատարիմ. անշուշտ. *Անքուն և անխաբելի հոգւոյն կաց մնաց. Նիւս. Էրգ : *Արդար դատաւորն և անխաբելին. Ոսկ. մրգր : *Անկաշառ և անխաբելի դատաւորն. Նար. հէ : *Անխաբելի կամօք աղաչեալ : Զպատմաւորս՝ անխաբելի 'ի յուղիղ կչռուեց. Նար. գ. յգ : *Այս է ճշմարիտ և անխաբելի կերպարանն բանին. Նար. ծգ : *Անխաբելի՝ տեսանել զմանուկն 'ի ծոց քո. Ճ. Ա :

ԱՆԽԱԼԱՄ. ա. Ուր չիցէ եղեալ խալամ, այսինքն նշանակ գլխոյ կենդանեաց. Իբր Անառաղաստ. *Ի վերայ նոցա անխալամ գէսք՝ նշանք արձակեալք իբր ըլաստարթ ինչ հովանաւոր ծառոց. Խոր. գ. 37 :

ԱՆԽԱԽՈՒՏ. ա. մ. Ἄρρηκτος. Infractus, immotus. Ἄθραυστος. Inconcussus, firmus. Որ չէ խախուտ կամ խախտեալ. որ և ԱՆԽԱԽՏԵԼԻ. անքակտելի. անդըրդուելի. անշարժ. անփորձ. ըլքաքրմազ, պոզուլմազ մը ըոզուլմազ, սաքր. գայիմ. մուհքէմ. *Աշխարհս այս իբրև զտուն մի անխախուտ ցուցցի. Պիտ : *Անխախուտ մնացեալ լինելութին. Ագաթ : *Ողջ անարատ անխախուտ մնասջիք. Ցհ. կբ : *Անարատ և անխախուտ պահէ զեկեղեցին. Եզնիկ : *Պահեա զհօտս քո անխախուտ : Չկտանկան արգանդն անխախուտ պահեաց. ՃՃ :

ԱՆԽԱԽՏ. ա. Նոյն ընդ վ. իբր ամրակական նորուն. *Կուսութի անխախտ : Անխախտ վէմ. Վրդն. յանդ. : *Անխախտ պայմանաւ : Անխախտ վճռով. Ոսկ. : *Անխախտ մնալով կնքոյն. Մի. : *Անշարժք են և անխախտք : Նոյնպէս առանձինք անխախտք. Ոսկեփոր :

Իսկ Ցհ. ԻՄ. Էրեւոփ. *Ըստ ամենայն բնութեն անխախտ և անկարօտ. Թերևս գրելի էր՝ անտախտ :

ԱՆԽԱԽՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. } Տ. ԱՆԽԱԽՈՒՏ.
ԱՆԽԱԽՏԵԼԻ, լւոյ, լեաց. }
*Սէր անխախտականն (կամ անտախտականն) պահեցէք առ հայրն ձեր ած. Բրս. : *Անխախտելի պարտ է ունել զհրահանգս (մտաց). Պրպմ. : *Անպարտ և անխախտելի կուսութի. Ըստ : *Սպառազինութե անխախտելի. Վրք հց : *Գորովաբեր և խաղաղացոյց զաս (զեկեղեցի) անխախտելի հաստատութք. Բրս. : *Անխախտելի ամրութք անդրեալ հաստատեաց. Լմբ. : *Կոյսք կայունք և անխախտելիք. Նար. : *Զմիշտ... ութեանն կայ յանձին անխախտելի պահէր. Կլիմաք :

ԱՆԽԱԾ. ա. Ոչ խածեալ. ոչ խայթեալ. ըլմամըշ. *Անխած գարշապարք գնալ զերանութե Ճանապարհն. Խոր. հարց :

ԱՆԽԱԿ. ա. Ոչ խակ, և ոչ տհաս. ընդել. *Անխակ քաղցրութք բերել (ձիոյ) զպտուղն. Պիտ :

ԱՆԽԱՂԱՂԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Որ ոչն սիրէ զխաղաղութի. խռովասէր. անհանդարտ. *Նեղէր տագնապէր անխաղաղասէր կենօք. քանզի յոյժ սիրելի էր նմա խռովութի. Եղիշ. ա :

ԱՆԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութե խաղաղութե. խառնակութի. խռովութի. վրդով. *Ի ժամանակի անիշխանութե և անխաղաղութե. Խոր. գ. 4 :

ԱՆԽԱՂԱՑ. ա. Ἀκίνητος. Immobilis. Որ ոչ խաղայ 'ի տեղւոջէն, կամ յառաջ. անշարժ. անփոփոխ. *Անշունչք են, անխաղացք, անշարժք. Ագաթ : *Անխաղացք 'ի տեղւոջէն. Բառն. գ. 3 : *Կապուտն անխաղաց անուաց նոցա կառացն

ժամանակս. Պիտ. "Տայցեն անխնայողաց ռամկութեան և զօրականն ազգաց երկրի զանայնութիւնս և տանջս. Եփր. Բգ. "Ամենայն ասացեալ, անխնայողքս, և չարժամունքս. Փիլ. Եւս. "Բամբ և խործիկքն անշարժք և անխնայողացք խոր ձանձ. Ածխոփ. տօղրոփ. "Անխնայողաց յախտանս, կամ մեծութիւն. Քեր. ՓԷրբ. Կիւրղ. Խւ.

Ըստ առակաբանութեան առաք. "Ըստ անխնայողաց առնաց, կամ հաշուի, կամ առանձին, իբր. որ և Անշարժ կոչին. Տօնար.

ԱՆԽԱՂԱՑ. Ըստ քերականաց՝ ասի Անհողով և անխոնարհելի. Ἄκλιτος. "Մակբայ է մասն բանի անխոնարհ. Թր. ՓԷր.

ԱՆԽԱՄՐ. ա. } Ոչ խամրելով. ոչ
ԱՆԽԱՄՐԵԼԻ. } խամրելի. անթառամ. (ունէր լինել և ԱՆԽԱՄՈՒՐ). "Ծառքն հաշտութեամբ ոսկեայն զանթառամն և զանխամքն փայլեցուցանել. Մագ. Է. "Ծաղիկ անխամրելի. Գնձ.

ԱՆԽԱՅԵԱՄ. Նոյն ընդ ԱՆԽԱՅԵՄ. (որպէս առաք և առնեմ, կամ առնում.) "կանխեաւ, և մի անխնայէր. Եղ. ծԴ. 2. "Մեր՝ որ անխնայեաց յորդեկերս իւր. Անխնայեաց 'ի վերայ նոցա. Գորովն և զգացուածն է ձեզ անխնայել 'ի վերայ այնպիսւոյն. Եփր. ծն. և Բգ. և խոր.

ԱՆԽԱՅԵՄ. եցի. ն. չ. Φείδομαι. Parco. խնայել. գթալ. տրտմել. զղջալ. պատել. ան ամէն. խղճալ. Գըզնահ, գըյնահ, եղիրենճէ, աճըմագ. "Անխնայեցէք նոր յորդերամն և 'ի աղէտին. Զորդերամն առնեմ, այլ անխնայեմ, գորովս որ հանդերձեալ են. Քանզի, և ոչ անխնայեցից. խոստացեալ, և ոչ անխնայեցիր. կարօղէր, և ոչ անխնայեցեր. Քանզի լինէր անխնայել աղաչաւորս յանձինս իւր. Ոչ անխնայեց 'ի մեղաւորաց զանձինս նոցա. Մշ. ա. 13. Բ. խոր. ծԲ. 6. ՈղԲ. Բ. 17. 21. Բ. 43. Ա. Ձ. ծԴ. 5. Մշ. ԿԵ. 50. "Ոչ անխնայեսցէ աչքն 'ի վերայ այնպիսւոյ. Յոբ. Բ. 6.

Այնպէս և յայլ գիրս՝ երբեմն որպէս չէ. "Ոչինչ անխնայեաց թագաւորին 'ի մեծ զօրաց նորա. Եղիշ. Է. "Անխնայեա յիս զօրութեամբ. Զանխնայեցէն 'ի կործանմանէ. Նար. "Ոչ անխնայեալ ինձ 'ի տանջանս, և ոչ 'ի ժողովրդականս. Անխնայեալ 'ի վերայ նոցա. Լմբ. առ. ա. "Ոչինչ անփոյթ յանհամբերելոյն հաւատամս. Ը. Բղ. "Անխնայեցէք (այսինքն ներեցէք) եղբարց, զի են այր ձեր. Կլեմ.

Եւ երբեմն որպէս ներէ. "Որում ոչ անխնայեցէր զմեղուցեալ հրեշտակս. Եւ անխնայէր զեղջերուութիւն. Նար. ծէ. "Որ զանձն եւս փրկութեան մերոյ, զիմաստ մեղաց ոչ անխնայէ խնդրողացս. Ոչ անխնայէ նոցա ամենայն զինուորացն. Լմբ. "Անխնայեաց ընդ յայտնեանս. Իգն. "'ի չարչարանաց մի անխնայեցէք զմարմնոյ. Եփր. ծն. "Անխնայեաց զանձն իւր յաչս. Անխնայել զձեզ յերկնաւորս, կամ զիւր 'ի ցանկութեան. Անխնայեաւ զմեզ 'ի յաւիտենից. Անխնայեալ անձին յերկրի 'ի զառամութեան. Եփր. Իւ. և հա. և խոր. սրեղ. "Ամենայն մարդ 'ի սուրբ անխնայեալ լինի 'ի գայթակղութեան. Լմբ. ա.

ԱՆԽԱՅԵՑԵԼ. Մերթ իբր Անխնայել. ոչ խնայել. Գըյմազ. "Յանձն իւր անխնայէր 'ի մեռանել. Բառ. Ե. 20.

ԱՆԽԱՅԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. ... ել, կամ ... ել, անխնայել. "Անխնայեցուցանեմ զհրեշտակս, զի մի մեղանչեցին ... Եփր. ծն. "Վասն զի անխնայեցոյց ընդ 'ի կործանոց մահուն բա-

ժանմանցն այլոց. Եւս. պտմ. Դ. 24.

ԱՆԽԱՅՈՒԹԻՒՆ, ԹԵ. } Գ. Անխնայելն, խնայելն, գթալն. Իսկ Կոչում. Բ. 23. "Անխնայութեամբ մարմնոյ". բստ յն. անխնայութեամբ. "Գոռոզութեան (աղաղակաւ) անխնայութեամբ մարմնոյ. Խոսր. "Զնք որ անխնայութեամբ 'ի վերայ կամակեր հեշտութեան մեղուցելոց. Ը. յաղ. Ը. "Յործեալ անզեղջ մնայցէ, ոչ ունիցի անխնայութիւն. Երզն. մթ.
ԱՆԽԱՅՈՒՄՆ. մանց.

ԱՆԽԱՅՏԱՌԱԿԵԼԻ. ա. Ոչ խայտառակելի. առանց ամօթոյ. պարզերես. խաղս չեղած, ճէրմակիւզլիւ. "Անխայտառակելի պահելով 'ի ամենայն խաւարականն յանդիմանութենէն. Նար. յԴ.

ԱՆԽԱՅՐԻ. ա. Իբր Անպատուաւ. անպարտ. "Անխայրի ոտնամն հրէից. Սարկ. փոխ.

ԱՆԽԱՆԳԱՐ. ա. Ոչ խանգարեալ. անեղծ. չխանգրած, չաւրած. "Առնել առատեալ անխանգար բարոյք և անեղծել, առնց գնով. Փիլ. լին. Գ. 129.

ԱՆԽԱՆՁ. ա. Ոչ խանձեալ. ոչ խանձատեալ. չխանձած, խօծ չեղած. ափէլ փօֆանմանը. "Ի փայլատակմանց կայծականց՝ սուսեր տեսայք 'ի պատանեանն հալեալ, և պատեանքն անխանձ մնացեալ. Լմբ. խմ. ծԲ. 20.

ԱՆԽԱՌՆ. ի, ունք, կամ ունք, նից. ա. Ἀμιγής, ἄμικτος, ἄκρατος. Immixtus. Ոչ խառնեալ. չունող զխառնուրդ. յստակ. պարզ. անապակ. սեռն. անբաւ. անմասն. զուտ, սաֆ, սաֆի. (սեռ. խուն. բառ. յն. ոճոյ. և բըզ. բառ հյ). "Անխառն արամութեան խնդութիւն. Լոյս անխառն խաւարի. Որ անխառն է 'ի չարութենէ և 'ի չարէ, կատարեալ բարիք են. Անխառն 'ի արամութենէ յաւիտենական առաջեալ ունիցի խնդութիւն. Փիլ. "Ոչինչ չար գոյ՝ անխառն զոլով 'ի բարւոյ. Դիոն. ածայ. "Անխառն խնդութեան արամութեամբ. Անխառն գոլութեան ամենի զպարաւանս. Ունայնացեալն և անխառն 'ի բարւոյն. Պիտ. "Որ գործովն է, անխառն է խաբէութեան. Անխառն սորինայնոց իրացս. Անխառն ամենայն վասաթար կրից. Սրգ. "Անխառնին յամենայն չարութեանց. Նիւս. կազմ. "Զարդարութեամբ և անխառնի. Սեռին և անխառնի. Անխառն և Որ. կերպարան 'ի սկզբնաւորէ, կամ խառնուած յանխառնէն. Փիլ. "Զանխառն զանապակ օրէնսն. Բ. Ձ. ծԳ. 38. "Անխառն կերպարան սիրոյ. Անխառն երրեակ. Նար. "Անխառն և անապակ բաժակաւն զմայլեալք. Անան. Եկ. "Նախ քան զյաւիտենական անխառն (այսինքն առանց) մարմնոյ, և որքան ինչ մարմնոյն է. Ը. Բղ. "Բնութեամբ անխառնիցն. Նիւս. խոսս.

ԱՆԽԱՌՆ. իբր Անխառնակելի. անշփոթ. "Զմեր հողեղէն բնութիւս զգեցաւ, և խառնեցաւ յանխառն ածութիւն. Ագաթ. "Զի խառնակեաց զանխառնն. Ոսկ. յհ. Ա. Բ. "Մինչ զանխառնս ինչ խառնիցէ. Սեբեր. Ե. "Եւ սպա խառնեցան անխառնունքն. Կիւրղ. Գնձ.

ԱՆԽԱՌՆ. որպէս Անպարկեշտ. անժուժկալ. անարգել ցանկալեր. "Այն պոռնկութեան 'ի մարմինս անխառնից. Եզնիկ. ծԳ.

ԱՆԽԱՌՆԱԲԱՐ. մ. Ἀμιγῶς. Sine immixtione, pure. Առանց խառնման, պարզաբար. և անշփոթ. "Ցամենայն նըպատակս ութեան անխառնաբար բարձրագոյնք. Հուր ընդ ամենայն անխառնաբար անցա-

նէ. Դիոն. Երբ. յորմէ և Ը. հրեշտ. "Ցերբեմն անձկեա անորոշաբար բաժանեալ, և անխառնաբար միաւորեալ. Տօնակ.

ԱՆԽԱՌՆԱԲՆԴՈՐ. ա. մ. Ἀσύγχυτον. Առանց խառնակութեան. անշփոթ. "Զառաւելութիւն հաւատոյ և անխառնաբնդոր յաղագս սորա զմեկնութեան փոխձեւնք առնել. Բրս. չար.

ԱՆԽԱՌՆԱԿ, ի, աց. ա. Ոչ խառնակեալ. անշփոթ. "Անխառնակ և անշփոթ կայ միայ. Նիւս. կազմ.

Կամ Անժուժկալ. անարգել. "Զմտաւորս ժամանակ գազազեալ յասաղկանցանկութեանց, զանխառնակացն զհետ եղ թալ. Փիլ. լիւս.

ԱՆԽԱՌՆԱԿԱԲԱՐ. մ. Առանց խառնակութեան. անշփոթաբար. "Ածութիւնն անքակ էր 'ի մարմնոյ՝ 'ի խաչին, և յոգւոյն՝ 'ի գժոխս. անշփոթ 'ի հոգին, և անխառնակաբար և անայլայլապէս 'ի մարմինն. Ոսկիփոր.

ԱՆԽԱՌՆԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԽԱՌՆ. "Որպէս զոյս պայծառ ծագել արեգական, 'ի գարշահոտ ակզիս միալով անխառնական. Երզն. ոփ. Եբն.

ԱՆԽԱՌՆԱԿԵԼԻ. ա. Անխառնակ. անշփոթ. "Եմք յերկուց ('ի հոգւոյ և 'ի մարմնոյ) մի, անխառնակելիք և անորոշելիք. Սրգ. Բ. զ. Բ. "Որդի անխառնակելի. ԾԾ.

ԱՆԽԱՌՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Չխառնակիլն. անշաղախ միալն. չմերձենալն 'ի կին օտար. "Ոչ հայեցաւ 'ի նա. Ճառ. սրբութիւն ցուցանէ և անխառնակութիւն. Փիլ. լին. Գ. 63.

Եւ Անշփոթութիւն. "Առ 'ի յայտնութիւն անխառնակութեան երկաքանչիւրոցն՝ մարմնոյ և բանի. Ոսկիփոր.

ԱՆԽԱՌՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἄμικτος. A mixtione alienus. Որ ոչն է խառնելի. 'ի բնէ անխառն. "Դիւացն և նմա զոյգ տապաստարելին, և այնպէս մոլորեալ՝ զանխառնելիսն խառնէին. Ոսկ. յհ. Ա. 32.

Եւ Անխառնակելի. անշփոթ. "Զանխառնելի երկուց բնութեանց հրաշափառապէս խառնումն. Գրիգ. ներբ. զկ. "Զանխառնելի ածութիւն քո՝ նոր խառնմամբ խառնեցեր 'ի մեր բնութիւն. ՃՂ. "Զանխառնելեան խառնէ. Աճառ. Ապր. յորմէ և Սարգ. Բ. զ. Գ.

ԱՆԽԱՌՆՈՒԱԾ. Տ. ԱՆԽԱՌՆ. "Խղճմտութիւն ընդ սրբութեան հոգւոյն, որ անխառնուածն է 'ի պղծութենէ. Եւագր. ԽԲ.

ԱՆԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἄκρατον. Puritas. Անխառն գոլն. պարզութիւն. մաքրութիւն. "Անխառնութիւն բաժակին. Աթոռ. Գ. 21.

Եւ Չխառնիլն 'ի մէջ մարդկան. առանձնութիւն. հրաժեշտ. τὸ Ἄμικτον. Solitudo. "Հաստատութեամբ զանհաստատութիւն պահէ (կատարեալ միանձն), և անխառնութեամբն զերջանիկութիւն. Ար. որս. ծԳ. "Ամենայն սնափառութիւն և կենցաղական խորհրդութեան անխառնութիւն. Նիւս. երգ.

Եւ Չխառնակիլն կենդանեաց ընդ օտար տեսակի. "Անհաս է խորագանչելի բնութիւն, և 'ի միմեանս անխառն, բստ անխառնութեան ձիոյն յաւաղակաց տեսակ. Մագ. Ի. Երզն. ՓԷր.

ԱՆԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. Ըստ յն. ոճոյ. Ἀκρασία. Intemperantia, incontinentia. Անպարկեշտութիւն. անժուժկալութիւն. անարգել բերումն 'ի ցանկութիւնս. "Ի ներքոյ լի են յափշտակութեամբ և անխառնութեամբ. Զի մի փորձեսցէ զձեզ սատանայ

վասն անխառնութեան ձերոյ. Մաթ. ԻԳ. 25: Տ. յոր. Ե. 5: *Ընկալցին յանխառնութեան խորս. Ոսկ. Ես: Իսկ Եւսեբ. Ծոփ. կամելով հայկաբանութեամբ մեկնել, իբր Անհաղորդականութիւն, գրէ. *Անխառնութիւն կամ զայն ասէ, որ յայլոց առնու զկեռութեամբ, և ինքն բնաւորին ումեք ոչ հաղորդի. կամ անխառն՝ պարկեշտ անուանէ զխառնակին և զախորժն ասէ, զի ոչ ով խառնի 'ի նա վասն աղտեղութեանն ։։:

ԱՆԽԱՐԴԱԽ. ա. ն. Ἄδολος. Doli expers, sincerus, non adulteratus. Հեռի 'ի խարդախութէ. ոչ խարդախող, և ոչ խարդախեալ. անենգ. բարեմիտ. միամիտ. հարազատ. մաքուր. անարատ. հա. Գըգէհիւ, սաֆ. փիւ, փօղրու. *Անխարդախ կաթին փափաքեցէք. Ա. պետ. Բ. 2: *Անխարդախ մարդկան: Անխարդախ շահավաճառութիւն: Անխարդախ իրաւամբք վարել. Պիտ: *Անխարդախ ընթացք. Նար. Գ: *Ամենայն հոգևոր խրատուց անխարդախ կալ. Ցճխ. ԻԳ: *Զի զիշխանութիւն անխարդախ փիլիսոփայ պահեսցէ. Եւս. քր. Ա: *Անխարդախ արտասուօք (յերեսաց գիտաց) զքո շնորհեալ շունչ մարմնոյս: Վերաբերել 'ի փառս՝ անխարդախ ծնունդս և անեղծ ժառանգս. Նար. ԺԷ. և այլն: *Զի անխիղճ զհետևանքն և անխարդախ փորձեսցին անցուցանել ժամանակ. Պիտ:

ԱՆԽԱՐԴԱԽԱԲԱՐ. ն. Իբր Մակբայութեամբ, կամ Անվրէպ. հաւատաւոր. *Որք և հասին անխարդախաբար 'ի վերայ զորութեան քեր. Լմ. ող:

ԱՆԽԱՐԻՍԽ. ա. Որ չունի զխարիսխ, կամ չէ խարսխեալ 'ի վերայ հաստատուն գետնոյ. և բառ այսմ նման ասէ *Անխարիսխ յարկ. Նար. խէ:

ԱՆԽԱՐԽԱՐ. ա. Ոչ խարխարեալ. ոչ խարխուլ. անխախտ. հաստատուն, անշարժ. *Ունի զամենայն կարողութիւն առնելոյ, և անխախտ պահելոյ. Եղիշ:

ԱՆԽԱՐՇ. ա. Ոչ խարշեալ. չխաշած. հում. *Ձկնկիթ անխարշ. Վրք հց. Ե:

ԱՆԽԱՒԱՐ. ա. Որ չգոյ խաւար. միշտ լուսաւոր. անաղօտ. *Անխաւար լոյս. Ագաթ: *Անխաւար լոյս. Եղիշ. խաչ:

ԱՆԽԱՓԱՆ. ա. Ἀνεμπόδιστος, ἀκώλυτος. Non impeditus. Որ չկայցէ խափան ինչ կամ արգելք. անարգել. աներկիւղ. *Անխափան գործովք կայր անդադար: Ճանապարհս անխափան: Ուսուցանէր վասն առաւել քան զքէն անխափան ամենայն համարձակութեամբ. Իս. ԺԵ. 29: ԺԲ. 7: Գծ. ԻԸ. 31: *Երկնաւորութիւն ներգործութեան է անխափան բառ բնութեան ունել. Սիսն. Ի: *Անխափան զհետեւութ. Նար. Գ: *Անխափան լոյս. Ագաթ: *Անխափան յաջողեսցէ, կամ պարապութեան, կամ կամակարութեան. Պիտ: *Պարզեւին զեւան, զի անխափան լիցի առ ամենայն սուրբ ասացեալ. Կոչ. ԺԳ:

ն. Առանց իրիք խափանելոյ. անյապաղ. փութով. խնամով. *Անխափան մատուցանել: Անխափան տացես. կամ առաքես նմա: Անխափան ունել զպարտսն. Ա. եզր: *Անխափան պատուիրեալք: Անխափան ամենեքեան խառնեսցին յայն գունդ. Ագաթ: *Անխափան վաղվաղակի պարտաձի գումարեցէք. Եղիշ. Ա: *Անխափան 'ի զաւուն երեկոյն: Անխափան առնել փարթ:

ԱՆԽԱՓԱՆԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Զպատարագ անխափանականն. Նար. ՂԲ:

ԱՆԽԵԹԿԵԼԻ. ա. Ոչ խեթեկալ. ոչ հարեալ խղճիւք. *Անխեթելի և առանց թեռնելից թշնամեայն. Վրդն. ա:

ԱՆԽԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Զարկասութիւն կամ խանգարումն խելաց. անհնարութիւն. անզեղջութիւն. *Հանճարն զիւրեաւ փոխարկեր 'ի խելաց յանխելութիւն. Դամասկ:

ԱՆԽԵՂԿԵԱԼ. Ոչ խեղեալ. չխեղդած. *Անխեղդեալ անգամոց. Մագ. ԻԷ. ԽԷ:

ԱՆԽԵՂՃ. Տ. ԱՆԽԻՂՃ:

ԱՆԽԵԽՈ. ա. Որ ոչ է խեռ, կամ է անխառն. հանդարտ. *Անխեռ և անխառն և անպատերազմ: Այլքն անխեղայն կացին մնացին անխեռք և առանց խռովութեան: Ցանխեռս և յանհաշտութեան կեալս. Փիլ. Խ. Տաւն: (յն լոկ՝ անխռով, ἀστασίαστος.)

ԱՆԽԵՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ գոլն խեռ. անապահովութիւն. հլութիւն. *Ճգնելով, և լի անխեռութեամբ առ մարդկան հաստատեր 'ի նինուէ. Փիլ. յոփ:

ԱՆԽԶԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Որ ոչ խզի. անքակտելի. անքակ. անլոյծ. և Անխզանելի. Ἄρρηκτος, ἀρραγής. Indissolubilis, infractus. օր սէրըլմէզ սէգօթ. Նաւիր. ագըրւմաղ ոեօթ-ուլմէզ. Գըրըլմաղ. *Անխզելի կապ, կամ հանգոյցք, լարք. Նար: *Բնաւորականաւ իւրք և անխզելեաւ կապով. Կիւրղ. Գնդ: *Զայն պահեա հաստատուն և անխզելի. Ոսկ. յհ. Ա. 14: *Անապան երեքեղի անխզելի. Ցձաւ: *Անխզելի պահել զմիաբանութիւն եղբայրութեան. Ցճխ. ԻԳ: *Վասն զիարդ սիրոյ զհըոզաւելոյն անխզելի պահելոյ. Խոր. Բ. 6: *Անխզելի ունելն զկարգ սիրոյ միաւորութե. Շ. Ծոփ: *Ի չարութէ անխզելի մնալ: Անխզելի բը մնալ 'ի չարութեանն պահանակել. Ցձ. ԻԲ: *Անխզելի աշտարակ. ՃԱ:

կամ Ցար և կից. սերտութեամբ. անմեկնելի. անխախտ, և անսխալապէս. ա. ն. Ἀραρότως. Apte, firmiter. *Նա քո անխզելի ապա զօրութեան այ է: Արդ անխզելի խնամութեան է ամեն բան: Անխզելի ահաւ 'ի բարի խորհրդոյն խոստովանեալ է չարադրութեան. Ածլ. Է:

ԱՆԽԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Անխառ գոլն. չխզելն և չքեցելն զանձն. անարգելութի. անառակութի. Ἀκολασία. Intemperantia. *Հեշտութեան բաղձացեալ զանկալ անխզութեն, պակշոտեալ, ամբարտաւանութեամբ լինել: Թէ ընկալաւ զանկութեն, կայր զանկացող. Թէ անխզութեն, անխառն. Փիլ. լն. և այլք:

ԱՆԽԻԹ. ա. ն. Որ չէ խիթ, զի խոց և խութ. անխափան. և Առանց խիթալոյ կամ խիթելոյ սրտին. անխիղճ. անկասկած. անվեհեր. համարձակ. Ἀκώλυτος, ἀκωλύτως. Sine obice. և ἀναλγήτως, sine dolore, impune. *Այնպէս զերբերգաւ և հալածեաց, զի բազումք անխիթ և աներկիւղ զգենան ընդ այնպիսի ճանապարհ: Զայլն ամենայն անխիթ 'ի վերայ գնիցէ (հասարակութեան հիման) չճիօղն: Անխիթ և աներկիւղ կեան զհնազանդել: Թէ այլսյսի մերոյս անխիթ և անհաւասակ կամք: Ամենեցուն զերբերգ անխիղճ անխիթ և անխափան զվարդապետութիւն համարձակեալ. Ոսկ. Ես. և Տոփ. Ա. 13. 17: Բ. 1: Ես յհ. Ա. 7: *Անխիթ հասարակ յազդեցելոյ խորհրդականութեանն. Ցճխ. ԻԲ: *Անխիթ զամահրանն պատուիրանացն հնազանդել: Նա ձեզ անխիթ 'ի նոյն պարտս է յառնել վերջ փակելոց. Ագաթ: *Զօրութեամբ անխիթ կոխեաց զաւիծն և զվիշապն. Լծ. Ա:

ԱՆԽԻՂՃ, որ գրի և ԱՆԽԵՂՃ, խղճի, եալ. ա. Որ չէք խիղճ առասանաց, կամ խիղճ որ ասէ զմեղս. անխղճապէս. անխնայ. անպարտ. *Անխղճ եմ. խղճի. ձայնի. յԱռօսմոն. Ἀπρόσκοπος. Inoffensus. ἀνυπόκριτος, non simulatus. ἀδιάκριτος, non dijudicatus. Մն. իւր: Ընտանի. ծաֆօր. *Անխիղճ միտս ունել առ Աձ: Զանխիղճ հասարակն: Անխիղճ, առանց եկեղեցական. Գծ. ԻԳ. 76. Բ. փլպ. ա. 5: Ցե. Գ. 7: *Անխիղճ մնայ զայն Ճանապարհն երթայցէ. Ոսկ. Ես: *Անխիղճ մնացին ուրախութեան. Մագ. ԲԵ: *Անհասանելի յանդիմանիցէ, և անխիղճ յանձն է. Մաշ: *Անխիղճ և անպատճառ եղեն առ հեռաւորս և առ մերձաւորս. Ցճխ. ԺԵ: *Անխիղճ են յամենայն եկեղեցիս ալ (չորք ամբարտաւանն). Եւս. պատ: *Անխիղճ ձեռօք մկրտեսցին 'ի մարմինն քո. Կիւրղ:

ն. Առանց ամենայն խղճի. յն. բառի խղճիւ. *Անխիղճ և բառի կամիս հասարակապէս. Բրս. ձբ: *Նասանի ժողովրդապետաց անխիղճ, մինչ զի ծեծելեան. Եփր:

ԱՆԽԻՂՃ. Իբր Անխղճի. *Նոցին մարմինն անխիղճ (կամ անխեղճ), անաշտ. Նար. Իգ: *Մարդ քո որ ծնաւ մարմինն անխիղճ: Մարմին անխիղճ: Անխիղճ էր մնացին անարատ. Վրդն. Իգ:

ԱՆԽԻՂՃ. որպէս Ոչ խղճելի. խղճմտանք ընելով. *Այնոցիկ անխիղճ են իրք. Կանոն: *Ի հարցման խղճի և անխղճի. Մխ. Գր:

ԱՆԽԻՂՃ. Որ չէք խիղճ մնայ. որ ոչ խղճէ. արհամարհող. անզգայ. անգամ. խղճմտանք չունեցող. Խստասիրտ. *Այսէն ապա զխղճմտին անխիղճ և անդամ արտիւ. Եփր. Խր: *Անխասառանութեան անխիղճի (ընդդէմ կարգելոյ) խոստովանութ խղճիւ մնացն. Ցճխ. ԲԷ: *Զաղանձրական գուցանել անխիղճս և յխոնարհմամբ. Ոսկ. Ա. յոր:

ԱՆԽԼԱՐԱՐ. Տ. ԶԱՆԽԼԱՐԱՐ. Նահ այս խորհրդոց անխլաբար Թողաւ 'ի մարգարէից. Լմ. Խմ:

ԱՆԽԼԱՆԱԼ. Տ. ԶԱՆԽԼԱՆԱԼ. Λανθάνω. Lateo. *Անխլանալ ունելոցն զզոյ լոյս և գոյից գիտութեան բառ այ անգիտութեան. Դիոն. Բղթ. Իսկ Կիւրղ. Գնդ. մեկնելով գրէ ԱՆԽԼԱՆԱԼ. (որպէս է Անխուզ, Զանխուզ:)

ԱՆԽԼԻՐՏ. ա. Որ ոչ խլէ, կամ խլող 'ի խլեսոյն՝ նաև 'ի պատուհասից. նէնձի էւէ. *Շուրջ զնովաւ ա. մենայն ուսումը յառաջ անխլիր արդի. Փիլ. Նր. Բ:

Նաև Զն ձեռնելով կամ վարելով (երկիր). սէբմեմեյեթմէ, յայս հող. փորումնելովն: Ա. գամ յանխլելոյն հողոյ ասկզբաւ. Եփր. Ծն:

ԱՆԽՂՃԱԲԱՐ. ն. Առանց խղճելոյ. խղճմտանս չունենալով, նէ չերեւիլ. խնչի. ուսէն, Բէլանգէն. *Զհնչուն անխղճաբար կարգեա. Կանոն: *Զգործեալն եղբայրն չարչարեն անխղճաբար. Մխ. Գր: *Անք են, և ուտեն զնոր անխղճաբար: Զպատիժ որ յայլոցն բաց անխղճաբար. Շ. Եփր:

ԱՆԽՂՃԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԽԻՂՃ բառ Ա. Ել. *Անխղճական միտք. Եւ բառ Ե. Ել. *Որպէս անխիղճ էր մարմնն անարատ, նոյնպէս անիրաւք և անարատ ընկալեալ զմարմինն անխղճական. Վրդն. Իգ:

ԱՆԽՂՃՄՏԱՆՔ. ա. Բառ ամենայն, կամ, իբր բառ գրոց Անխիղճ, այս ինքն աստն 'ի խղճէ. *Անխղճմտանք գործ. Վրդն. ող:

ԱՆԽՂՃՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Թուլութեան խղճի մնայ. անխղճմտութեան. *Անխղճմտ.

ատեթեանէ զպղծեցութեն անուանութեն կեանց։ Միջանկութեն է յիսնից խմորատ աւկր. կյմոյ։

ԱՆԽՄՈՐ, ի, իւ. ա. գ. Ἄζυμος, μα. Infermentatus, ta; azymus. Անխմոր 'ի խմորոյ. բաղարջ. խմորապատ, ճաշակող։ *Եւ եփեր զայն զանազանաւ, որպէս էջք անխմորոյ։ Մի 'ի խմորն չարութեան և անզգամութեան, այլ յանխմոր ազատութեան։ Արարբին զատոն անխմորոյն գեօթն օր. ա. կոր. Է. 7. 8. Է. Ճ. Ճ. 17։ Ընդ բաղարջին՝ հաց անխմոր. Ղուկ։ Զհացս խմորեալս ոչ կարացցին խմորել, այլ անխմորս բաղձին։ Ոչ եթէ զանխմորն իւրն զինուոյ համարիմեք.. Եւ խմորուն և անխմորն է առաջադրելի. Լմ. ող. Ի ազ։

ԱՆԽՄՈՐ, ՅԱՆԽՄՈՐ. մ. Առանց խմորոյ. բաղարջ հացիւ. Արժան է և զհացն անխմոր հանել 'ի նմա ուրզան. Յհ. Իմ. ազ։ *Զաստուածոյն յանխմոր, և ոչ խմորելով ուսանելի յաւազանին։ Խմորուն հացիւ և կամ յանխմոր կատարել զմիածայնն խորհրդոյն. Ղ. Իղե։

ԱՆԽՆԱՄ. ա. Ցեանելով 'ի խնամոց. պէտ յանպիտոյ. Իէրե ողածնող. *Զորոց անփոյթ առնելով սուտ խոկողն՝ թողութեամն անխը. նամանս։ Իւրք զանհնարինս անխնամանս. Պետ։ *Ի ծով կամաց և յանխնամ խորհրդոց բռունելին ծակս ծառայեալք. Սրա. յն. Դ։

Եւ Ոչ խնամօղ. անփոյթ. անզգոյշ. անխնայ. գէտ լնօղ. հածանեալ. իհմաւքը. *Մի անխնամ՝ խոցելոցն վիրաւորաց լինիցիք. Երէշ. ը։ Բազում անխնամս և ստրաննայ առեալ ունէր. Ճ. Ա։ *Զի մի խորհեցի անդուլթ և անխնամ։ Թէ և կարի խսկ անդուլթ և անխնամ և գաղանամմիտ էի. Բոն. Է. փմ. ա։

ԱՆԽՆԱՄ, ԱՆԽՆԱՄՍ. մ. Առանց խնամոց. առանց ընդունելոյ զխնամս. *Ի մէջ ստորոյ կորեաւ. անտուղ՝ անխնամ. Է. Դ. Է. Յ։ 'Ի հիւանդութեան անստած և անխնամ անկեալ աստանեին. Պետ։

Եւ Յանխնայս. անխնամաբար. Գրյոգ. ծա. Եւ զյուզինն անխնամ առանջ ելով չարչարանին զնա քերելով։ Որ քարաձիգ 'ի նա լինէին, և անխղճմտաբար քարկածէին. Գ.Նյ։

ԱՆԽՆԱՄԱԲԱՐ. մ. Իբր Անխնայաբար. յանխնայս. *Անխնամաբար խողխողեին. Գր. դղ. յէէմ։ *Կատարեաց անխնամաբար 'ի սուր սուսերի. Սամ։ *Եւ ոչ անխնամաբար ոհաւորութ զատարաւաբեալ հացիւ զարհուրեցուցէր. Նար. ղԷ։

ԱՆԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒ. ա. Որ չէր խնամակալ. անայցելու. անօգնական. հօ. ֆորղ կ լանեղ. *Անհոգիւ, և անխնամակալու. Սրփ. ա. գ. Է։

ԱՆԽՆԱՄԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԽՆԱՄ. *Խոյզիւ անխնամական. Նար. ԻԷ։ *Մինչև մի ողկէլոյ կամք, այլ և առեղին մեր անխնամական է. ՃՃ։

ԱՆԽՆԱՄԱԿԵԼԻ. ա. Իբր Անդարման և անբուժելի. լոբէողղ. *Վէրս պատիարս անխնամակալելիս։ Ցաւս անխնամական, ապիտելիս. Նար. ԻԳ. ԻՔ։

ԱՆԽՆԱՄԵՄ. եցի. ն. Ἀμελέω, κατaμελέω. Coram non gero, negligo. Անխնամ թողուլ անտես առնել. չհոգալ. պէտ մէկ. ֆոյմանագ. Եօղէնընէղէ, Ըէլէ էն. Գ. *Մի յաղագս այսր (կենաց) փութոյ զհարկաւոր քո կեանսդ. անխնամեսցես։ Հակեալ իմ անմիտ, և մի ինչ՝ որ 'ի բժշկութեան՝ անխնամեալ. Բրս. հաշէից։ Զի վիրական կեանք նոցա համարակաց է անխնամեսցի. Յհ. կԲ։ *Ո՛չ է անտես առնել, և ոչ անխնամելի զանհեկեալն 'ի հասարակաց տկարութեն. Ամբ. պղծուբէ։

ԱՆԽՆԱՄԵԼԻ. Մերժ՝ որպէս Անխնայ. անտաշտ. *Անխնամելի հայցմամբ դատաստանն յինէն պահանջի։ Անխնամելիւ յայտնիւ. Նար. ԽԶ. ՁԷ։

ԱՆԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Անխնամ թողուլն, կամ մնալն. և իբր Պակասութիւն նախախնամութեան. *Ոչ զգայ զխնամս օծման, և ոչ զանխնամութիւն. Վրդն. Եւգ։ *Անխնամութեան կարուածութեան յոյժ բարի զարուեստն մակացոյց. Անյ. պէրիարմ։ *Խնամ՝ անխնամութեան ընդդէմ է. Բայց ոչ. ապա եթէ այդպէս է, ապերեսցէ նախախնամութեան զանխնամութիւն. Փիլ. Նխ. ա։

ԱՆԽՆԱՅ. ա. Որ ոչն խնայէ. ուր չէք խնայութիւն, 'ի չարի մասին՝ որպէս անողորմ, և անխիղճ. դոլըմ, գըյաֆ, խնաֆըըղ. *Անխնայ ապականութեամբ վարելով առ նոսա. Պիտ։ *Անխնայ անողորմ արոյ նոցա. Յհ. կԲ։ *Որ անխնայ են 'ի չարութեան։ Անխնայ չարութիւք. Յծն։

Իսկ 'ի բարւոյ մասին, որպէս Ոչ ճշգեալ. լիուլի. պօլ պօլ. *Անխնայ առատութեամբ շնորհեաց. Պիտ։ *Նըմա զիմաստըն չափով տայ, զհօրն իւր ամէն ինքն անխնայ. Ղ. 'Ի սողոմ։

ԱՆԽՆԱՅ. որպէս Անխնամ. *Հայոց ցեղի չակ, եթէ ոք յընտանի և 'ի պաղաւեր անխնայ լինի տունկս. Փիլ. յոԼ։ *Անտերունչք և անխնայ և անխնամք լիջիք. Բուղ. Գ. 14։ Ցայս արդեօք բերի և աւելն. *Անխընայ խաւար. յն. խաւար անտեսութեան (կամ կուրութե). Կոչ. Ի։

ԱՆԽՆԱՅ, ՅԱՆԽՆԱՅ. մ. Ἀφειδῶς, ἀποτόμως. Non parcendo, իբր severe, և munifice. Առանց խնայելոյ՝ 'ի չարի կամ 'ի բարւոյ մասին. չխնայելով. Գըյոգճա, պօլ պօլ, իֆրաթ իլէ. *Գեսքք ողողեսցեն անխնայ։ Անխնայ տայր զգինին ըմպել ամենեցուն. իմ. Է. 23։ ՂԷԷմ. Ն. 18։ *Անխնայ զհերն առագուածս առաջի արկանէր. Յհ. կԲ։ *Ցանխնայ անկեալ զործէր մեծամեծ կոտորածս։ Ցանխնայ կոտորեցին. Է. Դ. Է. 6. 12։ *Զբազում հիւանդաց հոյլս յանխնայ զբաւելով։ Անխնայ առարօղայ չար. Պիտ։ *Զի կապեցին յանխնայ. Յհ. կԲ։ *Անմտութեմբ գնայր 'ի սպանութիւնս յանխնայ. Բուղ. Ի. 19։ *Տալ յանխնայ զհերեանց անասնոյն. Եղիշ. մփբ։

ԱՆԽՆԱՅԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. *Կոտորուածս 'ի վերայ նորա հասուսցեն անխնայաբար. Յհ. կԲ։ *Հարի անխնայաբար. Սէն. աղ։ *Նոցա անխնայաբար հալեցելոց 'ի նոյն ըստ իւրեանց անողորմութեան. Դիոն. Եկեղ։ *Տուր անխնայաբար. Ածոք. ծղ։ *Տայր անխնայաբար։ Տայցեն անխնայաբար. Վրք հց. ծղ։ Կլիմաք։ *Անխնայաբար զարգարեցի զեկեղեցին. Ոսող։

ԱՆԽՆԱՅԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԽՆԱՅ. ա. *Սուր անխնայական. Սէն. աղ։

ԱՆԽՆԱՅԱԳԷՍ. Տ. ԱՆԽՆԱՅԱԲԱՐ. *Անխնայապէս խողխողել. Ղ. Եդէս։

ԱՆԽՆԱՅԵԼԻ. իբր մ. Առանց խնայելոյ. *Խղճեմ ըղձերս անխնայելի. Ղ. Եդէս։

ԱՆԽՆԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Չխնայելն՝ 'ի ծախս, 'ի մարմինն. և Անողորմութի. *Փափուկն անմիտ յարձակմամբ յանխնայութէ 'ի խնայութէ, և 'ի փափուկ կենաց 'ի խըստամբերութեան. Փիլ. Եւ։ *Տեսանել այժ զահագին ծգնութեան, և զանխնայութեն որ մարմնոյն. ՃՃ։ *Անխնայութբ գառակին զօտարս և զընտանիս իւրեանց. Բուղ. Ի. 59։

ԱՆԽՆԴԻՐ. ա. Ἀζήτιτος. Qui exquiri nequit. Ոչ խնդրելի. անքննելի. *Զի խընդրելս զանխնդիրս, զի քննես զանքննելիս. Ռուկ. յհ. ա. 5։

Կամ Ոչ խնդրեալ. անայցելու. *Մարդն 'ի կորստեան իւրում անխնդիր ոչ մնաց, այլ խնդրեցաւ. Գ. կորն։

ԱՆԽՆԴՐՈՂ. ա. Ոչ խնդրող. լաղօղ, լաղալօղ. *Անխնդրող պարգևի. Նար. ԽԲ։

ԱՆԽՈԿ, } ի, իւ. ա. Ἄφρων, ἀλόγιստος.
ԱՆԽՈՀ, } Որ ոչ խոկայ. անխորհուրդ՝ ոք կամ ինչ. ըմֆմադօղ, անիէյի. *Զառաջեամ կոչէ զհականական և զանխոկս. Եղիշ. Իէր։ *Թէ անխոհ երբեք հաւատան լինել զհայր, ապա հարցցեն, թէ խորհելով ծնաւ զորդի։ Զայս ամբարիշտ է և անխոհ՝ ասել. Կիւրղ. Գնչ։

ԱՆԽՈՀԱԳՈՅՆ. ա. Իբր Անմտագոյն. *Ցորոց ոմանք անխոհագոյնքն ասացին. Մոտս 'ի դէմ։

ԱՆԽՈՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութիւն խոհականութե. անխոհեմութիւն. *Երիցագոյն է զգայութիւն, խոհականութեն, քան զանզգայութիւն և զանխոհականութիւն. Փիլ. ԼԻ։

ԱՆԽՈՀԵՄ, ի, աց կամ իւ. ա. Անմտան 'ի խոհեմութէ. անընտրող. անմիտ. և անմտական. անխորհուրդ. բարան ըմֆածօղ, անիէյի. ահըլըղ, ըէդպիրաիղ, ըէէլէ+եալ. *Անմաքուր կենդանի է ուղտ, և անխոհեմ. Գէ. Եո։ *Գնայք անխոհեմ. Նար. ԾԶ։ *Անխոհեմ ձայն. Եղիշ. Իէր։

ԱՆԽՈՀԵՄՈՒԹԻՒՆ. } գ. Ἀβουλία,
ԱՆԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. } παραφορά. Imprudentia, consilii inopia, amentia. Անխոհականութիւն. անխորհրդութիւն. անմտութիւն. անիէյութի. ահըլըղլըղ, նաատանլըգ, ըէդպիրլըղ. *Ապշութիւն և անխոհեմութի (կոչէին) զհեզութիւն. Նէսս. Բեօ. Իոր։ *Զմասն ածցեն քննադատքն զհերեանց անխոհութեան մեծութեն։ Երագն յանխոհութի (եւնոմիաս)։ Ըստ հերձուածողացն անխոհութեն. Կիւրղ. Գնչ։

ԱՆԽՈՅԶ. ա. Ոչ խուզօղ. չքննօղ. անհոգ. *Ո՛չ է արժան անարժան խորհրդով կարծել զնախախնամութեն՝ անիր և անխոյզ գոլ։ Անխոյզ իրազեկութեն և անհոգութի. Փիլ. Նխ. ա։

Եւ իբր Անխուզ, անխզելի, կամ անխուզարկելի. *Անխոյզ և անլուծանելի կապանօք միաւորեաց. Սհկ. ԿԲ. ութնա։

ԱՆԽՈՆԱՐՀ. ա. Իբր Աննուաստ. և Անխոնարհելի. *Այսօր անխոնարհն իւրում ծառայն զգլուխն խոնարհեցուցանէ. ՃՃ։ *Պարանոց ձեր մի լիցի անխոնարհ և անկորանալի. Փիլ. Բոգն։

ԱՆԽՈՆԱՐՀԵԼԻ. ա. Որ ոչ խոնարհի 'ի բարձրութենէ. վերացեալ. *Ամբարձ զձեռս յերկինս՝ անխոնարհելի պահելով 'ի խնդրուածս. Խոր. Գ. 37։ *Ուներ աւ կաւլին զսուր բարկութեան անխոնարհելի։ Առ անխոնարհելի բարձրութիւն։ Կրօնք բարձունք և անխոնարհելիք. Նար. ԽԲ. Ծ. հա։ *Զհաւատոցն առաքաստն պարզ և անխոնարհելի ունել. Լծ. կող։ *Անխոնարհելիք խորհրդոցն միտք. Նիսս. Եւգ։

Եւ Անընկճելի. անմեղկելի. անխոնարհելի. որ չծըլիր. Ἀκαμπτος. Inflexibilis. *Իսկ վկայն անխոնարհելի և անհնազանդելի. Բրս. Գորդ։ *Զկամս անխոնարհելի պահել. Լծ. ող։ *Ցաղագս ցոփութեն և անխոնարհելի մնաց. Լաստ. ԽԳ։

ԱՆԽՈՆԱՐՀԵՑՈՒՑԱՆԵԼԻ. ա. Զոր չէ մարթ խոնարհեցուցանել. անթեքելի. *Եաւ է կաղնին անխոնարհեցուցանելին և Թաւ. Փիլ. ԼԻ։

ԱՆԽՈՆԱՐՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Չխոնարհիլն. չկորանալն. ուղղաբերձ անդութեն.

*Իբրև զախն ընձեռէ զանխոնարհութիւն. Նիւս. Էրգ:

ԱՆԽՈՆԱՒ. ա. Անբաժ 'ի խոնաւու-
թէ. անջրդի. ցամաք. չոր. Բացադէ լոանէչօղ.
*Անխոնաւ երաշտ. Ղ. Եդէս: *Երկիր ծա-
րաւուտ զանխոնաւն 'ի մարմնոյ ախտից
նշանակէ. ՃՃ: Ւ Կանոն:

ԱՆԽՈՆՋ. ա. Որ ոչ խոնջի. անաշ-
խատ. անձանձրոյթ. Նէ յօգնօղ. Էօրուլմազ.
*Անխոնջ պահելով զմշակացն մանկունս.
Պիտ: *Ձեռն անխոնջ (կմ անաշխատ) 'ի
գործ. Երզն. լուս: *Անաշխատ և անխոնջ
է սառեղացն պարաբերութիւն. Փիլ. Նխ.
Ե: *Անխոնջ հոգաբարձութ. Վրք հց. Իէ:

ԱՆԽՈՆՋԱԿԱՆ, ի, աց. Նոյն ընդ վ.
*Անխոնջական փառաբանութ. Ղ. Հրէշտ:

ԱՆԽՈՇՏԱՆԿ. ա. } 'Ανέγκλητος. In-
ԱՆԽՈՇՏԱՆԿԵԼԻ. } culpatus. Ա-
զատ 'ի խոշտանգանաց' սաստից և գանից.
անպարսաւ. *Անխոշտանկ և անպատու-
հաս լինել քեզ 'ի նմանէ: Ջի դու ան-
պատճառ և անխոշտանկելի լիցես. Պրկ. աղ:

ԱՆԽՈՉ. ա. Որ չգուցէ խոչ և խութ.
Էնկէլսիզ. *Անխոչ լինիցին շաւիղք իմ.
Ոսկ. Եա:

ԱՆԽՈՌ. ա. Ո՛չ խռու. ամբողջ. անա-
րատ. չփառած. *Որ աներծ և անխռու ու-
նի զպատկեր սկզբնատպին. Սրգ. Ծ. Դ. Է:

ԱՆԽՈՍՏՈՎԱՆ. ա. մ. Որ ոչ խոստո-
վանի, անզեղջ. և Անզղջութ. Բէզոդէօնց.
*Վճարեալ զօգին՝ սատակէր անխոստո-
վան. Փարպ:

ԱՆԽՈՍՏՈՎԱՆՈՂ. Նոյն ընդ վ. և
Զդառանօղ զՃշմարտութիւն. անհաւատ.
*Որք սուեն 'ի մտի, ո՛չ գոյ ած, և անխոս-
տովանողք. Վրք հց. Ծէ:

ԱՆԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Չխոստո-
վանելն. անզղջութի. խոստովանմաք ըլըմըը.
*Անխոստովանութեանն անզղջի (ընդդէմ
բերել) խոստովանութե խղճիւ մնացն.
Ցճխ. ժԷ:

ԱՆԽՈՍՏԱՆ, ի, ից. ա. } Որ չէ խո-
ԱՆԽՈՍՏԵԼԻ, լւոյ, լեաց. } տան, և
ոչ խոստելի. լռիկ. պատուական. ընդ-
ունելի. անխարդախ. ազնիւ. Ἄδολος.
(աննենգ). *Խոհականութիւն, զոր նմա-
նեցոյց աննենգ և անխոտան ոսկւոյ: Պատէ
սուրբ ոսկւով զոհելով և անխոտանիւ առ
'ի սրբութիւն էութե. Փիլ. տյլոթ. Ւ Էլ:
*Անխոտան կատարելութեն գլխաւորելոյ:
Ամենևին անխոտանն և զօրավիգն կենդաղ-
օգուտ պիտոյից: Բարեացն լրմամբ միշտ
անխոտան ցուցաւ. Պիտ: *Արատաւորքն
մարդկան' անխոտելի են ժառանգք: Թէ-
պէտև սասցեալդ անխոտելի է. Մխ. դտ:
*Հանդերձիւք լոդալ. ո՛չ անխոտելի է».
այսինքն զգուշալի է. Կլիմա:

ԱՆԽՈՏՈՐ. ա. 'Ακλινής, ἀδιάστροφος.
և այլն. Inflexus, rectus. Ոչ խոտորեալ.
ոչ շեղեալ. ուղիղ. անվրէպ. անմոլար. Նէ
ծառած, Նէ Նիփալ. դօքմաղ, փօս փօղրուս.
*Անխոտոր տեսութե, Ճանապարհ, շար-
ժումն. Դիոն: Փիլ: *Կամուրջ անխոտոր:
Անխոտոր միտք. Նար: *Սառուգութե ան-
խոտոր. Խոսր:

ԱՆԽՈՏՈՐ. մ. } 'Ακλινῶς. Non de-
ԱՆԽՈՏՈՐԱԲԱՐ. } clinando, con-
ԱՆԽՈՏՈՐԱՊԷՍ. } stanter. Առանց
խոտորելոյ. դէպուղիղ. ուղղակի. Նիփալ.
փօղրուսնա, բաքմաքսն. *Առ նախատիպ ինչ
տեսակ անխոտո՛ր հայի գրօղն (պատկերի).
Դիոն. Էրքն: *Տեսանելեացն զօրութիւք ան-
խոտոր հայեցողք. Ղ. Հրէշտ: *Անխոտոր
ընդ այն գնասցուք. Խոսր: *Առ նորա
ածային վայելչութե հայելով անխոտորա-
բար: Որք ածայնովքն սասցելովք անխո-
տորաբար (սուրբ գրովք) են մեծալք.
Դիոն: *Գնալ, կմ քննել ուղղակի և ան-
խոտորաբար. Մէկն. շնփ: Ւ Կիւրղ. հանգ:
*Անլիք անխոտորապէս գնալով. Դիոն:

ԱՆԽՈՏՈՐԵԼԻ. ա. մ. Որ ոչ խոտորի.
և Առանց խոտորելոյ. անվրէպ. *Ընտրեալքն,
այսինքն անխոտորելիք, հաստատունք.
Ոսկ. Ծ. Կոր: *Միշտ տեսցէ զած 'ի մտի
անխոտորելի. Վրք հց. Իէ:

ԱՆԽՈՏՈՐՆԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԽՈՏՈՐԱ-
ԲԱՐ. 'Απροσκλινῶς. Non deflectendo. *Ընդ-
Ճանապարհ հարցն խոստովանութե ան-
խոտորնաբար գնալով. Կիւրղ. հանգ: Ւ
Սկեւռ. ըմբ:

ԱՆԽՈՏՈՐՆԱԿ. ա. Տ. ԱՆԽՈՏՈՐ. ա.
*Կամուրջ անխոտորնակ: Անխոտորնակ 'ի
'ի չարն. Նար. ՂԵ. Ւ Էրգ: *Անխոտորնակ
հաւատս. Սրգ. յորդ. Գ: *Նախ զհաւատս
անխոտորնակս նմա ընծայեսցուք. Տօ-
նակ:

ԱՆԽՈՏՈՐՆԱԿ. մ. } Տ. ԱՆԽՈՏՈՐԱ-
ԱՆԽՈՏՈՐՆԱԿԻ. } ԲԱՐ. *Կատա-
րեսցուք' անխոտորնակ զարքունականն
ընթանալ պողոտայ. Տօնակ: *Անխոտոր-
նակի գնալով. Ղ. Հրէշտ: Իսկ Կիւրղ. Գնդ.
*Ըճ յաւէտ անբաւմբասաբար և անխոտոր-
նակի յետ արարածոցս երկրպագեալ».
Հյ. Թրգ. ընթեռնոյր ἀνεγκλίτως. այլք
ընթեռնուն, ἀνεγκλήτως, անստգիւտ:

ԱՆԽՈՏՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀκλινὲς.
Inflexibilitas. Անխոտոր գոլն. անվրէպ
ուղղութի. *Զուղղական (շարժումն ածայ-
նին') զանխոտորութիւն է իմանալ. Դիոն.
ածայ:

ԱՆԽՈՐ. ա. Որ չէ խոր. չունօղ զխո-
րութիւն. փաթաղ. Էաաը. *Անխոր տաշտ.
Վրդն. Էրգ:

ԱՆԽՈՐԱՄԱՆԿ. ա. Որ չունի զխորա-
մանկութե. աննենգ. անկեղծ. անխար-
դախ. յն. անչար. Ἀπόνηρος. *Են և 'ի մար-
դիկ անչարք և անխորամանկք. Կիւրղ. Գնդ:
*Միամիտ հաւատք' անխարդախ և անխո-
րամանգ: Ուսուցանէր զխաղաղութե ան-
խորամանգ. Սեբէր. Է:

ԱՆԽՈՐԱՄԱՆԿԱԲԱՐ. մ. ա. Առանց
խորամանկութե. պարզ մտօք. *Անխորա-
մանկաբար կամօք ունել միաբանութի. Պիտ:

ԱՆԽՈՐՀԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἀβού-
λητος. Invitus, temerarius. Որ ինչ լինի
առանց քաջ խորհելոյ' կամ անխորհրդա-
բար. վայրապար. ակամայ. *Մի՛ գործս
(այսինքն միթէ 'ի գործս) ձեռացդ գոր-
ծեցաւ ինչ անխորհելեացն. Բրս. հայէւոյ:
(Նիւթական թարգմանութե է անհարթ:)

ԱՆԽՈՐՀՈՒՐԴ, հրդի, ից կմ ոց. ա.
Ἀμύητος, ἄμυστος. Non initiatus, imperi-
tus, rudis. Անտեղեակ խորհրդաւոր ի-
րաց. անխորհրդազգած. անխմաստ. ան-
խոհեմ. Բօրալ Բանի Խէսէը Լհասնօղ. Գապա,
աԳըլսըզ, նադան, պէհօսգօաֆ. *Յնախուսու-
թե անխորհուրդն և անկցորդն: Անխոր-
հրդից և անարժանեաց 'ի վեր հանել զխոր-
հուրդս: Ծածկեալ յանխորհրդոյն և
յանփորձից: Անխորհրդոց սովորութե է՝
ո՛չ արժան և ո՛չ յիշատակարան թողլ տալ
մնալ բարեացն. Փիլ: *Զորս ընձեռեմք
անխորհրդիցն. Առ որս. Ծ: *Ցաղագս յա-
ւէտ անխորհրդիցն. Դիոն. ածաբ: *Ան-
խորհուրդ և թեթևամիտ մարդոց. Փարպ:
*Անխորհուրդ, և տաստաւուր. Ըխր:
*Այսպիսի եդ բանս, որով զնոսա անխոր-
հուրդս արար. Իգն:

Որ ինչ լինի առանց խորհրդոյ. անմտա-
կան. վայրապար. չմտածած, անխաՀէմախն.
ԲԷՋէՔԷԼԻ. փիւշիմանլըգլն. *Ոչ անխոր-
հուրդ դիպմունք. Փարպ: *Անխորհուրդ
մտածութիւն. Կիւրղ. Գնդ: *Մի ոք զայս
վայրապար և անխորհուրդ վարկանել.
Արշ: *Անբանս իմն արարեալ անխորհու-
րդս. Խոր. Ծ. 18: *Անխորհուրդ երկիւ-
ղիւ զգածեալ. Յհ. Կե: *Ոչ նորոգ եղև
սկիզբն ձերոյ փրկութե իբրև փոքու ինչ
և անխորհուրդ իրի. Սրգ. Ծ. Դ. Ե: *Մի
զերկրպագութիւն (իբր) անխորհուրդ լցցես.
Նար. ՀԷ:

Կամ Ոչ խորհրդաւոր. անարգաղան. *Մի
ոք վայրապար և անխորհուրդ համարեսցի
զքահանայական զգեստ. Ղ. Ընդհ: *Ան-
խորհուրդ օր. Կամրջ: *Ընծայեալքն այս-
պէս են, իսկ անընծայքն' անխորհուրդ:
Իսկ 'ի խորհուրդ եկեալքն մի լիցին ընդ
անխորհուրդս. Մխ. դփ:

Կամ 'ի վեր քան զխորհուրդս մտաց.
Մօրէ Լանցած, Խէսէ Վէր. *Որք զդրախտին
զանՃառս և զանխորհուրդս գիտացին.
Նիւս. կուսն:

ԱՆԽՈՐՀՈՒՐԴ. մ. Տ. ԱՆԽՈՐՀՐԴԱ-
ԲԱՐ. *Ոչ իբրև զանգէտս գործեցաք ան-
խորհուրդ զայնպիսի մեծ և ահաւոր խոր-
հուրդ. Փարպ:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԲԱՐ. մ. 'Απροβουλεύτως.
Inconsulte, to. Առանց խորհրդոյ, կամ
կանխաւ խորհելոյ. անմտաբար. ան-
զգայաբար. վարկպարազի. վայրապար. ան-
պատճառ. ԲԷՋէՔԷԼԻ, հէՃէն լուՔը Նիդ.
*Անխորհրդաբար և առանց յառաջագոյն
ինչ իմանալոյ գործել. Փիլ. Նխ. Ծ: *Ան-
խորհրդաբար գարձեալ յաւարն' թողա-
ցան 'ի հեծեալս նոցա. Ղևոնդ: *Անխորհրդա-
բար յառնեալ յոչ իւր պաշտաՃագոյնն
յանդգնեսցի: Անխորհրդաբար զայդ ասե-
լով. Պիտ: *Անխորհրդաբար արկանէ յան-
ձուկ և 'ի նեղուց վայրս. Յհ. Կբ: *Ան-
խորհրդաբար խիզախեն (ալեք). Նար. ծէ:
*Զինչ հարկ այսպ զերիան 'ի միասին տո-
նել անխորհրդաբար. Ղ. Բղբ:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾ, ի, ից. ա. 'Α-
μύητος. Mysterii expers. Ոչ ոչն է խոր-
հրդազգած եղեալ. անկցորդ կամ ոչ ընդ-
լամուտ սուրբ խորհրդոց. ըրՔաղն Բանի
Մաճանիյց Լէչած, կամ անփէղէաղ. *Երախայքն
անհաղորդք են և անխորհրդազգածք ամե-
նայն քահանայապետական կատարողու-
թե: Բոլորովիմբ անխորհրդազգած է յա-
մենայն սրբազանն կատարմանէ: Մի ոք
յանխորհրդազգածից լուիցէ ինչ յայտա-
նէ. Դիոն. Էրկն. Ւ ածաբ:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԶԳԵԱՑ. Նոյն ընդ վ.
կմ Անխորհուրդ. *Տես զգուշութե, և մի
իբրև զայսոսիկ' որ անխորհրդազգեացք
են. Մագ. Է:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Չխոր-
հելն. անխորհրդութե. անմտածութե.
*Եւ այս անխորհրդածութիւն ծնունդ է
կոյր մտաց, որ միայն զառժամայն իմա-
նայ, և զառաջակայսն ոչ տեսանէ. Եղիշ.
խաչէլ:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ. ա. Իբր Անխորհա-
զան. հասարակ. ռամկական. *Զապաշխարհե-
լի խորհուրդն անխորհրդական զգեստուք
կատարեն. Ղ. Ընդհ:

Եւ Անմտական. վայրապար. *Անխոր-
հրդական իմն վարկուցեալ զանուանակա-
նութեանն և անպարմանական. Կիւրղ. Ա:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր
Անխորհրդութե. անխոհեմութե. *Յան-
խորհրդականութենէն գործոցն վերկին է.
լից. ՃՃ. *Այսպիսի անխորհրդականու-
թեան ընտրութիւնք և բանք. Սարկ. հաւա:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԳԻՒՍ. Տ. ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԲԱՐ. 'Ի չ վարկպարագի և անխորհրդաբար: Բերձենայր յերկրաւորն ոչ անխորհրդաբար. Ը. հռետ. և Ճառ. *Անխորհրդաբար 'ի բաց մերկացեալ զլուսեղէն զգեստն. Ճչ: *Այսպիսիս մտաւորական անխորհրդաբար ընդդիմադրութիւն բանից. Սոկ. հանգ:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱՄԻՏ. ա. Անհեթեթ միտս. անհնարին. 'Որ այնքան անյագաբար յածի անխորհրդամտաբար այն. Մագ. խԳ:

ԱՆԽՈՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութիւն խորհրդոյ. անխոհութիւն. անխոհեմութիւն. Ἀβουλία. Imprudentia. անմտութիւն, անխելութիւն. 'Ոչ լաւ քան զայս իմաստութիւն է մեր անխորհրդութիւն. Նիւս. խոստ: 'Ոչ անխորհրդութեամբ ինչ շնորհել. Ոսկ. խոստ: 'Ոչ անխորհրդութեամբ և ոչ ըստ պատահման անարժանից զստացուածս դնեն. Փիլ. նխ. ա: 'Ըստ անխորհրդութեան, անմտութեան, և մեծ ժամանակաւ. Համամ. ամ: *Անխմտաւորք բարուցն անխորհրդութեան. Եւսեբ. ա. 15: *Մեռաւ անխորհրդութեամբ իւրով. Մխ. Երեմ: *Անկման անխորհրդութեան: Անխորհրդութեամբ մերով և ծուլութեամբ ոչ վայելեցաք 'ի վայելչութեան գրոցն. Յետ խմանալոյ զհեր անխորհրդութեան յարեր իւրում եղանել. Վրդն. ող. և երգ:

ԱՆԽՈՐՀ. ա. Որոյ չիք խորշ, կամ գոգ, կամ ծակ, կամ պատ. հայթ. հաւասար. 'Անխորշ ծով. Վեցօր. Է: *Մարմին անխորշ (է երկինք). Շիր: *Զմեղ գաւթի յառաջոյն անխորշ պնդութեամբ պաշտպան պարտեալ. Նար. խր:

ԱՆԽՈՐՇ. ա. Ճ. Որ չխորշի. և Առանց խորշելոյ, համարձակ. անպատկառ. չխորշ. 'Անխորշ' ամենահրաման պատուիրանացն հնազանդել. Ածաբ: *Մի անխորշք և առանց երկիւղի առ այս մատիցուք. խոր: 'Անպատկառ և անխորշ կայցի յերեսաց այ. Բենիկ:

ԱՆԽՈՐՇԱԲԱՐ. նոյն ընդ վ. Ճ. Անպատկառ. առանց խորշելոյ խորհելոյ. ... 'Պատմեմ ինձ անխորշաբար զերկու. Վրք հց. յ:

ԱՆԽՈՐՇԵԼԻ. նոյն ընդ վ. ա. Անպատկառ. ... 'Եւ զանխնամելի թշնամանան, և զանխորշելի չարութեան. Նանայ:

ԱՆԽՈՐՏԱԿԵԼԻ. ա. Որ ոչն խորտակի. անփշրելի. ... 'Իբրև զվէմ անվանելի և անխորտակելի. Ը. հռետ: 'Տախտակ անխորտակելի: Պահպանութեան անխորտակելի նորայս սիւն. Նար. խոյ ... և ղէ:

ԱՆԽՈՑ. ա. Ճ. } Անվէր. և Առանց
ԱՆԽՈՑՈՏԵԼԻ. } խոցոտելոյ. ... 'Եթէ զանդ պրասցես առ նովաւ պարտականաց, անցէր անխոց. Փիլ. ամէ: 'Ցոլացեալ փայլս անխոցոտելի մնալ: Անմարթ է անխոցոտելի մնալ գարշապարացն. Սրգ. յի. Ե: 'Ամենայն 'ի վերայ եկեղեց ... անխոցոտելի. Բրս. գործ:

ԱՆԽՈՒԶ. ի, ից. ա. որ և ԱՆԽՈՅԶ. Երբեմն որպէս Անխուզելի. անհետազօտելի. անքնին. Ἀνήνυτος. Infinitus. *Ընկեց 'ի ծով յաղթահանութեան գործոցն, և յանխուզ խորս անդնդոց. Փիլ. այլաբ:

Կամ Որ խոյզ և խնդիր չառնէ. անփոյթ. ... իբր Ἀδιάφορος. Indifferens. կամ Ἀδιάκριτος. Indiscretus. 'Նման ... անխուզ և յիմար

անմիտ արանց. Ոսկէփոր: որպէս և Հին բռ. *Անխուզ, անխտիր ,,: *Պատրաստ եմ յանխուզ պարսաւողաց զբամբասանս ժողովել. Մխ. դփ:

Նաև երբեմն որպէս Անխզելի. ոչ խուզեալ. անտաշ. ոչ հատեալ. Ἄτμητος. Non sectus. *Այ բազին' ոգիք կառուցեալք 'ի կատարեալ առաքինութեան յանխուզ և յանհատից. Փիլ. բագն:

Մանաւանդ' Անխտիր 'ի ցանկութիւնս, կամ անխզելի յախտաւոր ցանկութեանց. անարգել. անառակ. գէճ. ճակաճան. Ἀκόλαστος. Intemperans, lascivus. *Զօրէն խոզի' գէջ և անխուզ պաճարին: Անխուզ վաւաշոտ: Անխուզ պակշոտեալ: Անօրէն խառնակութեամբ' անխուզ և անարգել: Անխուզ պղծութեան. Փիլ: *Այլ են անխուզ գիջին' երազք, և այլ համեստ պարկեշտին. Նիւս. խոստ: *Անխուզ պագշոտելա այր: Զայս անխուզ վաւաշոտութիւնն ցուցանէր. Պիտ:

ԱՆԽՈՒԶԱԲԱՐ. Ճ. Ἀβασανίστως. Re non examinata. Առանց խուզելոյ, կամ 'ի խոյզ և 'ի խնդիր արկանելոյ. *Մի՛ ոք ծառը ապասցէ զբանս իմ, որպէս թէ անխուզաբար 'ի հաւանութեան զլսօղսն ածել. Բրս. ող: *Օրէնք եդան յայ, որպէս զի անխուզաբար կատարեսցես զնա. Սրգ. ոյ. Ը:

Կամ Ἀδιαφόρως. Indifferenter, citra delectum. Անխտիր. անընտրողաբար. *Թողուլ անխուզաբար անշնորհակալաց ընտանեացն զհարիանց ինչսն. Բրս. հջ:

ԱՆԽՈՒԶԵԼԻ, լւոյ. լեաց. ա. Ἀνεξερεύνητος, ἀπολυπραγμόνητος, ἀνεξέταστος, ἀπαράβλητος. Զոր չէ մարթ խուզել. անհետազօտելի. անքնին. ընդունելի առանց ցուցման. անկշռելի. անզուգական. *Անեղութիւն և անհասանելի, անխուզելի և անքննելի. Դիոն. ածոյ: *Անխուզելի է բանին, որ ինչ խորհրդոցն է: Հարկաւոր է իւրաքանչիւր ուրուք անխուզելիս լինել զակնածութեան սրբոյն. Բրս. ծն. և ող: *Անհամեմատելի է ածութիւնն, և անխուզելի. Կիւրղ. գնդ:

ԱՆԽՈՒԻԼ. ա. որ և ԶԱՆԽՈՒԻԼ. Որպէս թէ նմանութ խուլ բոլորովին. անլուր. հեռի յաղմկէ. առանձին. անյայտ. ծածուկ. գաղտնի. անմարդաձայն. ... ըստ յն. նեղ, անգործ. *Եթէ արջ 'ի գառագղացն զերծանիցի, զոտանց գրունս փակեսջիք, և ընդ անխուլ տեղիս 'ի ներքս աճապարեսջիք: Զանխուլ և զանհոգ կեանս խնդրեսցէ. Ոսկ. մտթ. և Եփես: *Յանխուլ տեղւոջ: Յանխուլ տեղիս. Ճճ: *Յանխուլ և յանամբոխ անապատ եղանէ. Արիստակէս:

ՅԱՆԽՈՒԼՍ. Ճ. Զանխլաբար. առանց իմանալոյ. ըստ գիւղից. *Վիճակն յանդէտս և յանխուլս եղանէ. Ոսկ. Եփես:

ԱՆԽՈՒՃԱՊ. ա. Ճ. Ոչ խուճապեալ. անվրդով. անխռով. հանդարտ. խաղաղ, և խաղաղութեամբ. աշալրջութեամբ. (ըծ. և թ. հեծապոշ. առանց ակնածութեան.) *Անխուճապ գեմս ցուցանել: Անխուճապ արտիւ' օրհնաբանող քոյ գոլ. Լմբ. ող: *Գիշերին' անխուճապ աղօթից է ժամանակ. Տօնակ: *Անխուճապ առնեմ քեզ պատասխանի. Ճ. Ա:

ԱՆԽՈՒՄ. ա. Ոչ սիրող զխումն կամ զըմպելի արբեցուցիչ. հրաժարեալ 'ի գինւոյ. *Պահօք և աղօթիւք, անկեր, անխում, պարկեշտ. Տօնակ:

ԱՆԽՌՈՎ, ի, ից. ա. Ազատ 'ի խռովութենէ. անշփոթ. անվրդով. խաղաղ. հանդարտ. հայրենօրէն. օրէնօրէն. *Զանխռովն ած 'ի խռովութիւն է շարժեալ. Մանդ. ծէ: *Անեղանելի բնութեն և անխռովի. Փիլ. լին: *Վասն անխռով առնելոյ զքեզ' հալածեցի զնա յաշխարհէ. Խոր. է. 78: *Անխռով յապահովութեամբ: Յանխռով հանգստարանի. Պիտ: *Կերակուր անխռով. Ճճ: *Պահեսցէ զմեզ անխռովս 'ի տուէ և գիշերի. Ժմ. որ լինի և Ճ:

ԱՆԽՌՈՎ. Ճ. } Ἀταράχως. Sine
ԱՆԽՌՈՎԱԲԱՐ. } perturbatione.
Առանց խռովութեան. յանդորրու. խաղաղիկ. հանդարտիկ. ... *Սիրով և անխռով զամենեսեան յուղարկել. Յճխ. իգ: *Ի կապանացն արձակեցաւ, և անխռով 'ի տունն իւր դարձաւ. Լմբ. գր. պաղ: *Բաժանեցէք ձեզ անխռովս. Վրք հց. ծդ: *Զի նմչեսցուք անխռովաբար. Ժմ: *Անխռովաբար մնացեալ. Վրք հց. ծէ: *Անխռովաբար' որ զամենայն գիտէր, զայս այսպէս և տեսէր և առնէր: Գոլով 'ի խաչին' զամենայն գործէր անխռովաբար. Ոսկ. յհ. ը. 37. 39:

ԱՆԽՌՈՎԱԿԱՆ. ա. Ճ. Տ. ԱՆԽՌՈՎ. *Ածութեան առա վասաց անխռովական. Երզն. ոփ. եր:

ԱՆԽՌՈՎԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Որ ոչ սիրէ զխռովութիւն. խաղաղասէր. *Անխռովասէր միտք. Գր. տղ. Բղբ:

ԱՆԽՌՈՎԵԼԻ. Տ. ԱՆԽՌՈՎ. *Թողլին զունայնութեան խռովութիւնս, և գնացին յանխռովելի տեղին. Ոսկէփոր: *Անսասանելիք և անխռովելիք մնային. Սեբեր:

ԱՆԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆ. գ. Խաղաղութի. հանդարտութիւն. անդորրութիւն. *Առաքինի այրն յանխռովութեան է միշտ. Փիլ. նխ. ա: *Հրեշտակական անխռովութիւն. Մագ. 'ի Տէր: *Յանխռովութեան անձանց զկեանս մեր անցուցանել. Բրս. պհ: *Տեսանեմ զանխռովութի սրտի նորա. Ոսկ. յհ. ա. 36: *Յորում 'ի խաղաղութեան անխռովութեան հոգին ամբոխի. Լմբ. ող: *Զանխռովութեան միտս ստասցուք. Երզն. մթ:

ԱՆԽՏԻՐ, տրի, ից կամ աց. ա. Ἀδιάφορος. Indifferens. Որ ոչն խտրէ զխտրելիս. անընտրող. անխիղճ. աներկիւղած. անզգոյշ. համարձակ 'ի չարիս. ... Ուստի ԱՆԽՏԻՐ ԼԻՆԵԼ' ըստ յն. առ, Զպահել զանձն կամ չզգուշանալ. չորոշել. *Զտէր թողին' անխտիր լինել 'ի 'ի պատնկութի: Անխտիր եղև ամենայն ազգ որդւոցն իսրայէլի, խառնակեցան ընդ հեթանոսս. Ոճ. ը. 10: ա. Եզր. 69: *Անխտիրն համանգամայն զոգւոյն գեղ ապականեաց: Մեղանք երկիւղածին, և անխտիրն. Բրս. հջ: *Առ անխտիրսն 'ի չարիս: Անխտիր անօրէնութեան. Յճխ. Է: *Որպէս զանփորձ անխտիր' գատապարտիմ: Անխտիր եղեալ 'ի մեղս: Անխտիր համարձակութեամբ. Լմբ. պփրգ. և ող:

Եւ Ոչ խտրելի խտրանօք, ոչ խղճելի. և անզանազան. անփոյթ. *Կերիցեն անխտիր, և մի խտրեսցեն, որպէս և ծնեալքն յանասնոց անտի անխտիր են. Մխ. դփ:

Կամ ըստ յն. Պէսպէս. տարբեր. *Մի նոյն է' անխտիր անուամբ անուանել: Մի վասն անխտիր անուանցդ են. Կոչ. ծէ:

ԱՆԽՏԻՐ. } Ճ. Ἀδιαφόρως. Indif-
ԱՆԽՏԻՐՍ. } ferenter. ἀφυλάκτως,
ԱՆԽՏՐԱԲԱՐ. } sine custodia. Ա-
ԱՆԽՏՐԱԳԻՍ. } ռանց խտրելոյ, կամ խղճելոյ. անխնայաբար. համարձակ. աներկիւղ. յանզգոյշս. *Մտցեն 'ի նոսա անխտիր, և պղծեսցեն զնոսա: Յամենայն տեղիս պաշտամանց անխտիր համարձակ մտա-

նեմ. Եզեկ. Է. 22: Փ. Դ. Ժ. 9: *Զէշս և զձիս մեռելոտիս առ տակոյն վտանգի անխտիր ուտէին. Եղիշ. Գ: *Կերիցեն անխտիր. Մխ. Դպ: *Անխտիր առնեն զանձինս որկորստուն. Ը. ընդհ: *Յանխտիրս հայեցաւ, յանդէպս տեսանէր. Կոչ. Ը: *Զմատնչաց և զխաչահանուաց գործ գործեն կա՛մ ագիտաբար կա՛մ անխտրաբար. Խոսր. պտրգ: *Զանասնօրէն գիմեցումն անխտրաբար. Նար. ԽԵ: *Ամենեցուն անխտրաբար ընդ մեզ բերելն. Լմբ. պտրգ: *Ապականագործ ախտիւ պատնեցան ընդ նմա անխտրապէս. Լաստ. ԻԳ: *Յորժամ խոհականն անխտրապէս 'ի շատախօսութիւն հեղու. Լմբ. ող:

Կամ Անզանազանաբար. առանց խտրանաց. ոչ որոշելով զայս կամ զայն. անաչառ. անտագիտ. [illegible]. *Ընկալեալ զսերմն բարի յանխտիր սերմանողէն: Անխտիր սփռօղ. Սիսա. ԻԲ: *Ի մի բերէ զամենայն ազգս 'ի քո անխտրաբար. Ոսկ. ԳԾ: *Անխտրաբար առաձարուցանէ այ. Յհ. Իմ. ԷԿ: *Անխտրաբար երկնային էութիւն կամ երկնային զօրութիւն կոչեմք. Դիոն. Երկն: *Անխտրաբար կոչէ զամենայն մարդկային բնութիւնս. Մաշտ: *Երբեմն լեզուաւ տային զողջոյնն, և երբեմն գրով անխտրաբար. Արգ. յէ. Ժ: *Անխտրաբար օրհնէ ընդ մեզ: Անխտրաբար եղեալ ածայնոյն գրոյ՝ զբառեցն ձայն ընդունելով. Պրպմ. ՆԲ: *Անխտրաբար վարեն գիրք անուամբքս. Սարկ. Հոգևոր: *Անխտրաբար առնու զանուն 'ի վերայ երկոցունցն. Լմբ. ող: *Զոր անխտրապէս առեալ մեր՝ կապեցաք զայն նշան ընդ ամենայն նիւթս. Յհ. Իմ. պաւղ: *Ի վերայ բոլոր ածպետութեանն բոլորման է առնլի և անխտրապէս. Դիոն. ածպաւ:

ԱՆԽՏՐԵԼԻ. ա. Ոչ խտրելի. անզննելի. ոչ զգուշալի. [illegible]. *Թէ 'ի միւս կողմանէ մի պատահի, անխտրելի է. Մխ. Դպ:

Մ. Անխտիր. միօրինակ. *Ած 'ի յերկրի, մարդիկ 'ի յերկինս են՝ անխտրելի. Գնձ:

ԱՆԽՏՐՈՅ. ա. Մ. Ուր չիք խտրոց կամ միջոց կամ անջրպետ. անարգել. անխափան. ընդարձակ. *Սփիւռ տարածանէր լիասահման և անխտրոց: Անխտրոց՝ ընդ քեզ գոյք փառաւորեալք. Նար. յիշ. և տաղ:

ԱՆԽՏՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἀδιαφορία. Indifferentia. Անխտիր գոլն՝ 'ի չարի կամ 'ի բարւոյ մասին առեալ. մանաւանդ իբր Անզգուշութիւն. անխիղճ համարձակութիւն, բերումն. *Զագահութիւն, զանխտրութիւն ('ի ցանկութիւնս, կամ յորկոր). Յհ. Իմ. ծժ: *Կործանեցին յանխտրութեան մեղաց: Անխտրութեամբ ախտիցն. Լմբ. ող: *Առ 'ի ըմբերանել զայնոսիկ՝ որ անխտրութեամբ վարին յայսոսիկ. Արգ. յէ. Է: *Յամենայն ինչ անխտրութեամբ մերձենան. Մանդ. ԺԲ: *Որք յանխտրութենէ առ ճշգրիտ վարս ածգիտութեան յօժարեալք. Բրս. Հզ: *Դադարեցին զորք թագաւորին խառնամուխ լինել յամ տեղիս անխտրութեամբ. Եղիշ. Է: *Մաշուածն բոցոյ՝ հասարակաց և անխտրութեամբ ճարակեալ զամենեսեան. Լմբ. ող:

Կամ իբր Անզանազանութիւն. չլինել խտրանաց կամ խափանաց. *Զամենայն զայսոսիկ անխտրութեամբ բոլորովինն ամենայն ածութեան վերադրել. Դիոն. ածպաւ: Իսկ Պետ. *Ի տրամականացն առեալ, սահմանեցեր զընտրութիւն սորա յածայնոյն անխտրութենէ». Թուի՝ Անման լինել 'ի տրամականսն. վասն որոյ գրելի է, Անտրամաբանութենէ: Որպէս և Սեբեր. Է. *Եւն և հայրապետ՝ զանխտրութիւն անուանցն յայտարար». ընթերցէք ըստ յն. զխտրութիւն. τὸ διάφορον.

ԱՆԽՐԱԽՈՅՍ. ա. } Որում չիք խրախոյս կամ քաջալեր. անվտանգ. սրտաբեկ. լքեալ. [illegible].
ԱՆԽՐԱԽՈՒՍԵԼԻ. } *Աղօթականն անխրախոյս. Նար. ծը: *Փակուցեալս անխրախուսելի 'ի բոլորեցունց: Փակուցումն անխրախուսելի. Նար. ԽԺ. ՀԲ:

ԱՆԽՐԱՄ. ա. Որ չգուցէ խրամ կամ խրամատութիւն ինչ. [illegible]. *Ուրի ցանկ անխրամ, ուր ոչ կարասցէ սողել մտանել չարն. Եղիշ. ՆՂ:

ԱՆԽՐԱՄԱՏԵԼԻ. ա. Զոր չէ մարթ խրամատել կամ պատառել ճեղքել, և անցանել. *Իբրև զպարիսպ ողնձի՝ անխրամատելի 'ի թշնամեաց. Արծր. Է. 2: *Զքովանդակն արգելուլին վայր՝ անխրամատելիս գործելով. Պիտ: *Անխրամատելի երեքկին շրջապատել զնոսա. Յհ. Իմ. ՈՓ: *Զհաւատս անխրամատելի հիմնադրեցի 'ի վերայ իմանալի վիմին. Ճ. Ա:

ԱՆԽՐԱՏ, ի, ից. ա. Ἀπαίδευτος. ἀκόλαστος. Ineruditus, indisciplinatus. Որ չէ խրատեալ բանիւ կամ գանիւ. անխիստ. անհրահանգ. անկիրթ և սահանկխեռ. անսաստ. [illegible]. *Անխրատք դիք 'ի սիրտս ձեր: Ոչ սիրէ անխրատն զյանդիմանիչ իւր: Բերան անխրատից տեղեկանայ չարեաց: Ոչ ուրախ լինի հայր 'ի վերայ որդւոյ անխրատի: Անխրատից պատահէ մահ: Անձինք անխրատք մոլորեցան: Աչք անխրատք: Պատուհասն անխրատից տանջանք: Ի տուժել անխրատի են: *Ընդ անխրատ հրէիցն լռեցուք առ 'ի նմանէ. Կիւրղ. Գնձ: *Յաղագս անխրատիցն և ծուլիցն. Ը. ընդհ: *Յանխրատիցն պատուհասէ. Լմբ. ող: *Ի բարի ուսմանէ անխրատ է. Երզն. Իր: *Վարդապետ անխրատ՝ կորուստ է աշակերտաց. Նեղոս: *Կռուել ընդ այնպիսւոյն անխրատս ոչ է պարտ. Եփր. Ը. Փիմ: *Ոչ անխրատ երկկամութեամբ. Նար. ՄԹ:

Իբր Տխմարական. յիմարական. *Յանխրատ խնդրոց հրաժարեա. Ը. Փիմ. Ը. 23: *Սեպելի յիմար և անխրատ խնդիրս 'ի մոլորութեան բազմաց. Աձ. Ը: *Հեռանալ յանխրատ անօրէնութենէ. Յհ. Իմ. Է:

Կամ Ոչ ուսուցեալ յայլմէ. ինքնին խրատեալ. *Օտարութիւն է՝ անխրատ իմաստութեան. Կլիմաք:

ԱՆԽՐԱՏԱԲԱՐ. մ. Ἀπαιδεύτως. Imperite. Տխմարաբար. անմտաբար. իբրև անխրատ. *Անխրատաբար արարեալ զհարցումն: Անխրատաբար զանմնանն բերէք 'ի ներքս. Կիւրղ. Գնձ: *Ամաչելի գործ անխրատաբար ունելով առ 'ի մարդկայինսն. Բրս. Գոհ: *Անխրատաբար է այսպէս իմանալ. Պրպմ. ԽԱ: *Լաւ է ընդունել 'ի քէն խրատ և պատուհաս՝ քան եթէ 'ի բաց կալ 'ի քէն անխրատաբար. Լաստ. ՅԻԳ: *Թէ անխրատ գոլով լռես, բարւոք է. ապա թէ խրատեալ իցես, անխրատաբար լռես. Ոսկիփոր:

ԱՆԽՐԱՏԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԽՐԱՏ. *Մանուկս անխրատականս. Նար. ԻԲ:

ԱՆԽՐԱՏԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԽՐԱՏԱԲԱՐ. *Չարաչար և անխրատապէս զորս մարմնոյ իւր են, 'ի վերայ անմարմնոյ էութեան հայեցուցանեն ոմանք. Կիւրղ. Գնձ:

ԱՆԽՐԱՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἀπαιδευσία. Imperitia. Անխրատն գոլ. անհմտութիւն. անմտութիւն. անկրթութիւն. խեռութիւն. սաստհակութիւն. [illegible]. *Վասն անխրատութեան խստութեան լեզուի կերպեանց: Մեռանիցի նա ընդ անխրատս վասն անխրատութեան. Առակ. Ե. 16: Առակ. Է. 23: *Անուսումնութիւն և անխրատութիւն. Փիլ. Լին: *Ո՛վ անխրատութենէն, ո՛վ յիմարութիւն. Ածաբ. առջ: *Անխրատութիւն է այս: Բաղդատել և այսուիկ, ո՛վ ածամարտք, զանխրատութիւն ունել զատանիցէք. Կիւրղ. Գնձ: *Անխրատութեան՝ ամենայն սկզբն մայր է. Եւագր. Ը: *Կործանեցեալ անխրատութեամբ սիրտ քո՝ խստացեալ. Լմբ. ող: *Մարգարէքն զանխրատութիւն մարդկան խրատեցին. Հ. Աւետ:

ԱՆԽՕԹԱՑԵԱԼ. ա. Ազատ 'ի խօթութէ. առողջ. *Անգամն անխօթացեալը. Մագ. ԼԷ:

ԱՆԽՕՍ, ի, ից. ա. Ἄλογος. Irrationalis, ratione et loquela carens. Որ չէ խօսք կամ բարբառ. անբան. անասուն. և անշունչ. [illegible]. *Իբրև զանխօս անասունս. Բ. Պետ. Բ. 12: Յուդ. 10: *Ընդէ՞ր առանձինն ծառայ ըղխօսութեան ազգք, անխօս նիւթոյն՝ հօրն ամենայն չարեաց. Ոսկ. Մ. Ա. 9: *Անխօս առ երգս երկիր պագանելով. Եղիշ. Ը: *Արգասիս և լուսին, որք անխօսքն և անմռունչ են. Եզնիկ: *Անխօս արձան: Անխօս առատաղաց. Նար: *Թռչնոց անխօսից: Անասնոց անխօսից. Կոչ. ԺԲ: ԾԾ: *Գտան խօսունն հարցանէր վասն գառինն անխօսի. Եփր. Նխն:

Եւ Լռեալ 'ի խօսելոյ. որ և ըստ յն. անգործ լեզու. *Եղև անխօս որպէս զորոշ առաջի կարչի. Ը. Բղխ: *Կացեալ ժամանակս ինչ անխօս. Փարպ: *Այլքն 'ի միմեանց որոշեալք՝ որքան լեզու շատախօս յանխօսէն. Առ որս. ծԷ:

Կամ մ. Առանց խօսելոյ. լռութ. *Զանց առնել զնովին անխօս. Վրք հց. ԻԷ:

Եւ Անճառելի. անասելի. *Անխօս՝ լեզուաց (այսինքն 'ի լեզուաց՝ ած). Ածաբ: *Անխօս մարգարիտ. անխօս ըստ այսմ ասէ, զի ոչ կարէ խօսք կամ պատմութիւն բանի առ նա ձգտել. Լմբ. եր ընդ:

Եւ Կոյս՝ չև խօսեցեալ առն. *Որ զանխօս կանայս բռնադատեն. Կանոն:

ԱՆԽՕՍԱԳՈՅՆ. Տ. ԱՆԲԱՆԱԳՈՅՆ. Ἀλογότερος. *Հեթանոսք՝ որ քան զանասունս ևս անխօսագոյնք էին, 'ի գլխաւոր առաքինութեան հասին: Գիտեմք զբազումս՝ որ քան զանասունս ևս անխօսագոյնք իցեն. Ոսկ. Եփ:

ԱՆԽՕՍԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. ըստ Ա և Բ. նշ: *Դու վարդապետ մեզ ուսուցիչ անխօսականն. Երզն. օփ էրբն:

ԱՆԽՕՍԵԼԻ. ա. Անասելի. անպատմելի. *Անխօսելի փառք. ԾԾ:

ԱՆԽՕՍՆԱԳՈՅՆ. ա. Իբր Անխօսագոյն. անբանագոյն. *Յորժամ խօսող իցէ, և անասնագոյն և անխօսնագոյն քան զնոսա իցէ. Ոսկ. Յհ:

ԱՆԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Մի շուանչ յանհասութեան ամենայն, որ ունի զմի նշանակ անխօսութեան: Զթերութիւն անխօսութեանն՝ զոր ունին, լնուլ զգայութիւն բարոյից նոցա ելից. Վեցօր. Բ: *Նոքա բնութեամբ ունին զանխօսութիւն. և սա քա ինքեանք զանձինս արարին անասունս. Ոսկ. Եփ:

ԱՆԽՕՍՈՒՆ, անոյ, ոց. Տ. ԱՆԽՕՍ. Ἄλογος, ἀλόγιστως, ἄφωνος. *Արձակեցեր 'ի վերայ նոցա զբազմութիւն անխօսուն անասնոց: Իբրև անխօսուն մանկանց գաստատան ընդ խաղ արձակեցեր: Զէշն անխօսուն. Իմ. ԺԱ. 16: ԺԲ. 25: Բ. Պետ. Բ. 16: *Զխօսունս և զանխօսունս. Եզնիկ:

ԱՆԾԱԳԵԼԻ. ա. Որ չիք ծագումն [illegible]. [illegible] կի՛ անփարատելի. Ծնբ. *Անծագիլ [illegible]: Անծագելի [illegible]. Նոր. կէ. ն ի՛:

ԱՆԾԱԼ. ա. Ոչ ծալեալ. չէծալած. փրփրեսին. *Ծալեալ կատու՝ անտառ է, [illegible] երկոց նորա. իսկ անծալն, [illegible] ընկեցեալն, ո՛չ կատար[illegible] յայտնի՝ որպէս զարգարեալն. Սիմ. յոր:

ԱՆԾԱԽ. ա. 'Ανάλωτος. Inconsumptus, inexpugnabilis. μὴ δαπανόμενον, quod non absumitur. ἀμείωτος, imminutus. Որ ոչ ծախի. անվատնելի. անսպառելի. [illegible]. [illegible]. անպակասելի. ան[illegible]. ոչ չի [illegible]. [illegible]. Անծախ լինելոց են գանձք նոցա: Զայն անծախութիւն խնդրեսցուք, և զանծախ ընչաւէտութիւն. Ոսկ. Ծ. ա. 20: Ի. 33: Անծախապահ [illegible] և անծախ պարգևոյ առեալ լինել. Ածոր. Փ. 2: *Քաղցր 'ի բանին [illegible]՝ անծախ և [illegible]. Փիլ. յոբ: *Անծախ բա[illegible]. խոր: *Անծախ գանձուց. Նոր. յԳ: *Առաքելոյն զգանձս հոգւոյն, որ է անծախ 'ի պարգևսն. Ցօ. օրբի: *Անծախ լինել կերակուր. Լճ. գորգ: *Ող[illegible] անծախ. Նոր. ա: *Զայն միայն (մանաւանդ 'ի զինուորսն) ճոխութեան անծախ, որ ինչ 'ի նմա անաղի կարևոր[illegible]. Նիսս. երփ:

ԱՆԾԱԽ. որ և ԱՆԾԱԽ. անծախիւ. Առանց ծախուց ընչից եղեալն. խոպանոյ, մաքրանոց. 'Αδάπανος. Sine impensa. *Զամենայն անծախ երկիւղածութիւն ցուցանելով. Բրս. ընէլ: *Զանծախ առաքինութիւն լինել կատարեն, և գանձել զի աղքատին ոչ [illegible]. Որ. յի. ղ: *Առ անինչ և անծախ լինել յաւելորդս. Ոսկ. յաղթ:

Ի կրկին [illegible], *Չհայց մեր զանծախն և զհամառօտագոյն առնել մեզ. Լճ. գորգ:

ԱՆԾԱԽԱԲԱՐ. մ. Առանց ծախելոյ լինելոյ. որ և ԱՆԾԱԽԱԳԻՍ. անվատնելի [illegible]. անսպառ, և առատապէս. *[illegible] անծախաբար յանդ հանապազ [illegible]. Բենիկ: *Աղբիւր զիտութեան 'ի [illegible] բղխէր անծախաբար. Ցյն. ծա: *Անծախաբար բաշխէ զպարգևս շնորհի իւրոյ. Նանայ: *Զպէտս պաշտօնէիցն անծախաբար մատակարարէր. Ճ. Ա:

ԱՆԾԱԽԱԿԱՆ. Ց. ԱՆԾԱԽ բառ [illegible]: Ոչ ժամանակ մաշէն, ոչ հող փտէ, [illegible] միշտ անծախականն. Ոսկ. եօ: 'Ի [illegible] և նոքա անծախական հրոյն. [illegible]. Ի: *Անծախական պատարագ. Գէ. եօ:

ԱՆԾԱԽԱԳԻՍ. Ց. ԱՆԾԱԽԱԲԱՐ. 'Ի [illegible] 'ի մեզ անծախապէս. Լոր: 'Ի անծախապէս միշտ պատ[illegible]. Նոր. յն: *Բաշխի 'ի միջի մեր [illegible] անծախապէս. Գորգ:

ԱՆԾԱԽԵԼԻ. Ց. ԱՆԾԱԽ. *Անծախելի պարգևք. կամ շնորհք. բարերարու[illegible], [illegible]. Դիոն: Բրս: Ածոր: Նոր: [illegible] անմնացուցանէ յանծախելի ծովէն. Տօնակ: *Անծախելի իցէ ('ի) բարերարել բոցոյն. Գէ. եօ: *Անծախելի պատարագ. Զոր. կԲ:

ԱՆԾԱԽՈՂ. ա. Որ չառնէ չառ ծախս [illegible]. [illegible]. [illegible], [illegible]. *Ընչիւք 'ի [illegible] անծախողք լինին. Աւետ. [illegible]:

ԱՆԾԱԽՈՅ. Ց. ԱՆՁԽՈՅ, կամ ըն[illegible]:

ԱՆԾԱԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Զծախելն: Իսկ

ԱՆԾԱԽՈՒԹԵԱՄԲ, իբր մ. Անծախաբար. *Կենդանարար գաւանդ անմահական զեն[illegible] մատակարարել՝ անծախութեամբ բաշխեցար. փարպ:

ԱՆԾԱԽՈՒՄՆ. ա. Ոչ ծախեալ (հըրով 'ի վերրուսա). *Խորովեալ հրով, որ է անպատճառ և անծախութեան երկնաւոր հրոյն. Ճ. Թ:

ԱՆԾԱԾԿԱԲԱՐ. } մ. 'Απερικαλύπτως.
ԱՆԾԱԾԿԱԳԷՍ. } Non occulto, palam. Ոչ 'ի ծածուկ. յայտնապէս. *Անծածկաբար բարբառել: Անծածկաբար գիտասցուք. Դիոն: *Խոստովանութիւն առաջի ամբոխին անծածկաբար մատուցանելով. Սհկ. որմա: *Խոստովանեսցի անծածկապէս. Գր. հր:

ԱՆԾԱԾԿԵԼԻ. Տ. ԱՆԾԱԾՈՒԿ. 'Απερικάλυπτος. Apertus. *Զիմանալի աչս մեր անծածկելի լուսով լցո. Դիոն: *Անծածկելի է նշանդ յականչս. Ճ. Բ:

ԱՆԾԱԾԿԵՄ, եցի. ն. Բանալ 'ի բաց բառնալով զծածկոյթ. *Անծածկեա զաչս իմ. Վրդն. ող:

ԱՆԾԱԾԿՈՅԹ. ա. Որ չիք ծածկոյթ. մերկ. բաց. էօրթիւսիւզ, աչըգ. *Անյարկ, անծածկոյթ. Ոսկ. ա: *Անծածկոյթ (կամ անծածուկ) գլխով. ՃՃ: *Զանծածկոյթեան զարդարէ, և կաղմութեամբ իւրք առ պատել զնոսա. Դիոն. երկն: յն. ἀσκεπής, անհովանի, այսինքն հոլանի:

ԱՆԾԱԾՈՒԿ. ա. որ և ԱՆԾԱԾԿԵԼԻ. 'Απερικάλυπτος. Abscondi nescius, apertus. Ոչ ծածուկ, և ոչ ծածկեալ. անթաքչելի. բացերև. յայտնի. բաց. աչըգ, աշըքեարէ. *Մերովքէք զանծածուկ և զանշէջ ունելով լուսատեսակ և լուսաւորիչ առանձնաւորութեն: Հուր լուսաւորական՝ անծածուկ լուսափայլութեամբ. Դիոն. երկն: *Անծածուկ երևութիւ յայտնեալ ճանաչին: Անծածուկ յայտնութեամբ. Պիտ: *Յայտնի և անծածուկ են. փարպ: *Ամենայն որ ինչ 'ի մեզ է՝ անծածուկ է նմա և յայտնի. Վրդն. խր:

Կամ իբր մ. *Եցոյց վերին զօրութիւնն յայտնապէս անծածուկ. փարպ:

Եւ իբր Անծածկոյթ. հոլանի. ոչ ունող զգլխաշուք. գըմիբաց. էօրթիւսիւզ. 'Ακατακάλυπτος, ἀσκεπής. *Կինն անծածուկ գլխով 'ի մէջ անցցէ. Փիլ. ծ. բան: *Անծածուկ գլխովս. ՃՃ: *Կանայքն անծածուկ և մերկ գլխով մարգարէանային: Ո՛չ է հարկ առն միշտ անծածուկ գլխով լինել: Անծածուկ ունելն՝ նոյնպէս ճշնամանք է. Ոսկ. ա. խոր:

ԱՆԾԱԿ. ա. Որոյ չիք ծակ. ոչ ծակեալ. չէծախած. փէլինսիզ. *Անծակ մարգարիտ. Գոմ. ող:

ԱՆԾԱՂԻԿ. ա. Անմասն 'ի ծաղկէ. որ ոչ բերէ ծաղիկս. չիչէքսիզ. *Ի ծառոց կէպքն ծաղկաբերք, և կէպքն անծաղիկք. Վէցօր. Է: *Զմերանի՝ անծաղիկն և թառամեալն գոլ. Նիւս. երգ: *Որ 'ի մեզ զուացն անծաղիկս ձմերայնի հայցէ մեզը. Մագ. ծէ:

ԱՆԾԱՂՐԱԾՈՒ. ա. Ոչ ծաղրածու. ո՛չ խեղկատակ կամ այպանող. *Խոնարհեցուցէ կրօնաւորն զինքն՝ անծաղրածու լինել. Վրք հց. ծէ:

ԱՆԾԱՂՐԱՑԵԱԼ. ա. Որ չիք ծաղր կի՛ ծիծաղ. անծաղիւ. անխուր. օրուն էրէոր ծիծաղը. էէյլէ կիւլմէզ. *Իջեալքն 'ի գիւթարանն յայն՝ անծաղրացեալք ելանեն և գեղնեալք համապաղ. Նաննա:

ԱՆԾԱՄ. ա. 'Αμάσητος. Non mansus, non mandibilis. Ոչ ծամեալ. անծամելի.

որ չի ծամուիր, չծամուած. չիյնէնմէզ. չիյնէնմէզ. *Իբր զխիճ ինչ զանծամ. Յոբ Ի. 18:

ԱՆԾԱՄԱԾՈՒՌ. ա. 'Αδιάστροφος. Non distortus. Ոչ ծամածուռ. ոչ խեղաթիւրեալ. անվթար. անյեղլի. *Բնութ քաղցրասնան միձակի (հասնալք՝) ցանկ ամ բողջ պահեցին զնա, անծամածուռ, և անապականելի. Փիլ. խնամ:

ԱՆԾԱՅՐ, ի, եց. ա. Որոյ չիք կամ չերևի ծայր. անեզր. անսահման. անվախճան. ծայր ծօթ չըուներօղ, անհայթամ. ուճ սուզ, նիհայէթսիզ. *Անծայր անդունդք անօրէնութեն: Անծայր անդունդք մրրկաց անօրէնութե. Բենիկ: *Մի գեռ քն ելեալ յերգեմայ՝ յանծայր ծովէ ծագեալ հայրական փառօք ուղղել զդրախտս եկեղեցւոյ. Լծ. կող: Ն կամբջ: *Անծայր ծայրութե անբաւութե Եր Երրորդութեն: Անծայր ծայրիւք ծայրացեալ. Անան. էկ: Իսկ Ոսկ. յհ. Բ. 16. *Զանծայր բարիսն այնպէս եգեալ են յերկրպագութե»․ խմա ըստ յն. գըլխաւոր, կամ ծայրագոյն: *Անծա՛յր ցաւք ծնողի, անպակաս ցաւք ծնանելեաց. Համ. առկ:

ԱՆԾԱՅՐԱԳՈՅՆ. } Նոյն ընդ վ. իբր
ԱՆԾԱՅՐԱՑԵԱԼ. } առաւականն. *Մի երևեացի մրուր մթութե չարահոտ մեղացս 'ի սահման անծայրագոյն (կամ ծայրագոյն) լուսոյդ: Անծայրացեալ անդունդք. Բենիկ:

ԱՆԾԱՆ, ի, եց. ա. Իբր Անճանաչելի. անծանօթ. անյայտ. անգիտելի. անիմանալի. բանըլմազ, պիլինմէզ, ազնա օլըմազ. *Անծան է օրն և ժամն գատողական. Զքր. կԲ. մփբ: *Զանծան՝ իմանալեացն, և զանգիտելին բոլոր սեռի բանականաց. Ոսկ. յհ. յէչ: *Հաւատովք ընկալցուք զանծան զխմաց քառակ. Սանահն: *Զաներևելյն և զանծանի զմեծաձայնութե ածուծ լռութե. Մագ. Նշ. էկ:

ԱՆԾԱՆԱԲԱՐ. մ. Անիմանալի օրինակաւ. *Անճառապէս և անծանօթաբար զինքն նորակերտեալ. Մագ. Նշ. էկ:

ԱՆԾԱՆԱԿ. ա. Անբաժ 'ի ծանակաց կամ 'ի ծանակելի իրաց. անարատ. անշաղախ. *Առ անծանակ կոյսն գայ: Կոյսն անծանակ. ՃՃ: Իսկ Տօնակ. *Անծանակն յաղագս մեր աղաչաբար բարձեալ գրկօք»․ Թուի գրելի գոլ՝ Անժամանակն, կամ իմանալի՝ Անծանն:

ԱՆԾԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Անարատութիւն. մաքրութի. *Անծանակութեան հայր. ՃՃ:

ԱՆԾԱՆՐ. ա. Չունող զծանրութիւն. թեթև. խաֆիֆ. *Զայն ինչ՝ որ ամենայնիւ անծանր եղև բնականին (բնախօսութե) առել՝ ըստ առ ծանր հակառակագրութե. Փիլ. նխ. Բ:

ԱՆԾԱՆՐԱԳՈՅՆ. ա. մ. Կարի թեթև. յոյժ թեթևաբար. *Վարկանէի անկողոպտելի և անծանրագոյն ըստանձնել քան զամենայն ինչ. Մագ. Է:

ԱՆԾԱՆՐԱԳԷՍ. մ. 'Αβαρῶς. Sine gravitate. Առանց ծանրութե կի՛ ծանրելոյ. թեթևապէս. խաֆիֆճէ. *Թևոցն թեթևութե (յայս առնէ՝) անծանրապէս 'ի բարձրն կոյս եղեալ. Դիոն. երկն: Ն Ղ. հրէշտ:

ԱՆԾԱՆՕԹ, ի, եց. ա. 'Αγνοῶν. Ignorans. Ոչ ճանաչող. չէնս ծանօթ. անգէտ. անտեղեակ. չճանաչօղ. բանըլմազ: Ուստի ԱՆԾԱՆՕԹ ԼԻՆԵԼ, Անգիտանալ. 'Αγνοέω. Ignoro. *Սամուէլ նախ անծանօթ էր այս: Իշխանք նոցա անծանօթ եղեն 'ի նմանէ,

Իբրև անծանօթք, և ծանուցեալք. ա. Բգ. Զ. 7: Գծ. ԺԶ. 27: Բ. Կոր. Է. 9: *Զամենայն տեսողսն առ նա դարձուցանէր՝ զանգէտսն (կամ զգիտակս) և զանծանօթսն. Յոբ. ԼԴ. Բ. 11: *Անծանօթս առնէ 'ի ճշմարտութենէն. Ցձմ. Դ: *Անծանօթ խնամոցն այ: Զխորդ ոչ պահելոյն զպատուիրանն՝ անծանօթ է 'ի նմանէ (այսինքն ոչ ճանաչէ զած.) Սրգ. ԼԹ. Բ. և ա. ԼԴ. Բ: *Ոչ զերկարագոյնսն յարդարեցից մատեան իբրու անծանօթի. Մագ. ԼԱ:

ՅԱՆԾԱՆՕԹՍ. մ. Ոչ ճանաչելով. յանգէտս. *Զոր դուք յանծանօթս պաշտէք: Յանծանօթս էի երեսօք՝ եկեղեցեացն. Գծ. ԺԷ. 29: Գաղ. ա. 22:

ԱՆԾԱՆՕԹ. որ և ԱՆԾԱՆ. Ἄγνωστος. Ignotus. ἀγνοούμενος, non notus. Ոչ ծանուցեալ. օտար. անգիտելի. անյայտ. թաքուն. աննշան. և Անիմանալի. անհաս. [illegible]. Բանըլմազ, նամալիւմ. *Անծանօթի այ: Անծանօթ ճանապարհ, կամ տեղի. Գծ. ԺԷ. 23: Իմ. ԺԶ. 3: Բ. Կ. ա. 19: Է. 7: Իսկ Իմ. ԺԲ. 13. *Ոմանք զանծանօթս եկեալս չընդունէին ». յն. զանծանօթս. լտ. զանծանուցեալս: *Ես ծանուցեալ եմ ինձ, և ոչ անծանօթ յինէն. Ը. Բղբ: *Բազում ազգս անծանօթս 'ի մեծանց. Ագաթ: *Անուանք անգամ անծանօթ. Պիտ: *Յերկրի անծանօթում. Խոր. ա. 25: *Պատկառեալ է դէմք իմ, և անծանօթ (պահեալ) 'ի պարտապանաց. Վրք հց. ԺԴ: *Առանցյօդի, այր եկն, որպէս յաղագս անծանօթ իրի առնեմք. իսկ այրն եկն, զյառաջածանօթ իրս նշանակէ. Սահմ. Է: *Անարժանք և անծանօթք յազգէ տոհմիկաց. Փարպ: *Ակայութիւն այ 'ի միջի ճանաչելին (մեր՝) ըստ խելութեան չափոյն անծանօթ մնայ. Լմբ. ող: *Անծանօթ 'ի հրեշտակաց. Զքր. կթ: *Հայրենի անծանօթ ծոցոյն: Զանծանօթն հօր էութեան. Նար. խչ. և կուս: *Մյր կարգաւոր 'ի ձանձրանալոյ անծանօթ է ». այսինքն օտար է, կամ ոչ գիտէ. Կլիմաք:

ՅԱՆԾԱՆՕԹՍ ԼԻՆԵԼ. Օտարանալ. ծածկել զանձն՝ ծպտելով. Ἀποξενόομαι. Externum me simulo. *Եւ ինքն յանծանօթս լինէր: Ընդէր իցէ այդ՝ զի յանծանօթս լինիս. Գ. Թգ. ԺԴ. 6: *Յանծանօթս եղեալ համբեր խոնարհութեա. Ագաթ:

ԱՆԾԱՆՕԹԱԲԱՐ. մ. Իբրև անծանօթ. օտարաբար. անյայտաբար. *Անծանօթաբար առ բարեհաստոյցսն եկն վարեցաւ. Պիտ: *Անծանօթաբար երևումն. Նոննոս:

ԱՆԾԱՆՕԹԱՆԱՄ, ացայ. չ. Անծանօթ մնալ կամ ձևանալ. անգիտելի լինել, և օտարանալ. Բանըլմամագ. *Անծանօթանալոյն և դժուարալուր լուտանացն բանի. Պիտ: *Անծանօթացան 'ի բարեկամաց. Ոսկեփոր: *Միթէ անծանօթացեալ է առ իս փրկութեն. ՃՃ: *Որպէս ընդ ճանաչելն զճշմարտութեն՝ և անծանօթացաք. Լմբ. հմբ:

Կամ Ն. Չճանաչել. մոռանալ. և Չըկամիլ ճանաչել. Ἀπογινώσκω. *Զբնութեն անծանօթացաւ, և զգութ փակեաց 'ի նմանէ. Սկեւ. ող: *Մի անծանօթանալ մեզ ողւոյն (բժշկութեն 'ի մեղաց): Ամենիքեան անծանօթանային միմեանց 'ի բանասարկութեն չխաստանութեն. Բրս. հց. և 'ի Գործ: *Զբարկութեն ածել 'ի վերայ հեթանոսաց, և որ բնաւին անծանօթանան քեզ. Մխ. երեմ:

ԱՆԾԱՆՕԹԱՊԷՍ. Տ. ՅԱՆԾԱՆՕԹՍ. ԲԱՐ. Ἀγνώστως. Modo incognito. *Յանբարբառելին և յանծանօթս անպարբերաբար և անծանօթապէս հպեցուք. Դիոն. ածայ:

ԱՆԾԱՆՕԹԻՄ, եցայ. չ. Չճանաչել. անծանօթանալ. *Ոչ անծանօթի 'ի համագոյակցացն. Ը. ա. ԼԴ. խԲ:

ԱՆԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἄγνοια. Ignorantia. Չճանաչելն. անգիտութիւն. պիլմէմէզլիք. *Այ անծանօթութի մահ է անձին. Բրս. Պրփ: *Եւ այս՝ ոչ յինքեանց միայն է անծանօթութիս, այլ 'ի խորհրդականցութէ թշնամւոյն. Լմբ. ող: *Ոչ գիտել զձեզ, ոչ է անծանօթութե, այլ ատելութե և 'ի բաց գառնալոյ. Ոսկ. Գծ: *Անծանօթութի ստոր սիրոյ, մեռելութի յաշխարհէ. Կլիմաք:

Եւ Ἀγνωσία, τὸ ἄγνωστον. Ignoratio. Չճանաչիլն. անծանօթն գտանիլ ումեք. թաքնութի. *Ոչ սակաւ շահ է կալ մնալ յանծանօթութե 'ի նոցանէ. Ոսկ. մ. ա. 23: *Մխիթարեսցի 'ի նեղութէ անծանօթութեն. Վրք հց. ԺԴ: *Գերագոյնե նորա անծանօթութի. Դիոն. ածայ. և Երկն:

ԱՆԾԱՌԱՅ, ի, ից. ա. Ἀδούλωτος. Non servus, liber. Որ չէ ծառայ այլոց, այլ ազատ. Գոռլ օլմայան. *Ըստ բնութե անծառայ գոլոյ հոգւոյն, և անըմբռնելի: Անծառայ իմն, և յամենայն նուաստութէ ազատ. Դիոն. Երկն:

Կամ Որ չիք ոք ծառայ. Խըղմէթքեար-սըզ. *Զանհրացուցանէին բազմածառայքն զանծառայիցն զտունս, խնդրելով համապազ զմիս այլևայլ որսոց. Փարպ:

ԱՆԾԱՌԱՅԱԲԱՐ. մ. ա. Ոչ իբրև ծառայ. ազատաբար. *Զի մի զանծառայաբարսն համարձակեսցիմք զընդդէմսն. Մագ. Դ:

ԱՆԾԱՌԱՅԱԿԱՆ, ի, աց. } Տ. ԱՆ-
ԱՆԾԱՌԱՅԵԼԻ, լւոյ, լեաց. } ԾԱՌԱՅ՝ ըստ ա նշ. Ἀδούλωτος. *Զեսպեսպ զազատախոս բարբառ, և զանծառայական միտսն: Կացին մնացին հաստատուն յանծառայական միտսն ազատաբար. Ոսկ. Եա: *Անծառայական անձամբն 'ի մեղաց (կամ մեղացն՝) սպան զզօրացեալ մահն. Ագաթ: *Զանծառայականն տէր 'ի ծառայի կերպարանս ակրն խոնարհեցոյց. Տօնակ: *Ըզխոնարհիլն անծառայականին 'ի մեր նըւաստութիւն. Ը. Բարձր: *Զմիտս ազատս և անծառայելիս. Փիլ. լին: *Անծառայելի 'ի չարէն պահէ զխոհականութեն. Նիւս. կազմ:

ԱՆԾԱՍՔԵԼԻ. Տ. ԱՆԾԱՍ. *Զանծասքելին ժանեացն ճճճեաց զշնորհս հոգւոյն ծածկոյթ՝ որք սառուցեալքն են՝ զգեցուցանէր. Սկեւ. լմբ:

ԱՆԾԱՐԱԻ. ա. կամ ըստ այլ ձ. ԱՆԾԱՐԱՒԱՊԷՍ. մ. Որ չունի զծարաւ. կամ Առանց ծարաւելոյ. *Ոչ միայն անծարաւ, (կամ անծարաւապէս), այլ և անտրտում և անտաղնապ. Ոսկէփ:

ԱՆԾԱՐԱՒ. և } ա. Որ չտայ միւսանգամ ծարաւիլ.
ԱՆԾԱՐԱՒԵԼԻ. } զովացուցիչ յաւիտեան. *Զրհօր կենդանի անծարաւ ջրոյն. Թէոդոր. կուս: *Զանծարաւելի ըմպելիսն արբցուք. Ճ. Գ:

ԱՆԾԵՂ, կամ ԱՆՁԵՂ, ի, աց. գ. Թռչուն նման կկուի, կամ կաչաղակի, 'ի չափ աղաւնոյ, պլխտակափետուր սևախառն, երկայն տտամբ. սոփուըղղան, կամ խոխողէկ գուշուն: Գուղիան: Մխ. առակ. ճլԲ: իսկ Կոչ. ծԴ: և Եփր. խր. գրի ԱՆԾԵՂԻ՝ որպէս Անգեղք կմ անկեղք. γῦψ, vultur.

ԱՆԾԵՐ, ա. } Տ. ԱՆԾԵՐԱՆԱԼԻ.
ԱՆԾԵՐԱԿԱՆ. } *Զանծեր և զանթառամ կեանս տեսանել: Կեանք անծերք և անմահագոյն. Փիլ. լին: *Պատկն յանծերականս և յանմահս և յանապականս են. Ոսկ. մ. Գ. 18:

ԱՆԾԵՐԱՆԱԼԻ. ա. Ἀγήρως, ἀγήραος. Insenescibilis, senii expers. Որ ոչն ծերանայ և ոչ հնանայ. յաւերժական. միշտնորոգեալ. անփոփոխ. աներծ. անանց. յաւիտենական. *Որպէս զհին աւուրց, որպէս զանծերանալի, որպէս զանպայթելի: Անծերանալի և երանականն կատարումն. Դիոն: *Յանծերանալին և յանմահն կեանս: Սակաւ մի աշխատիս, և անծերանալի է ուրախութիւնն. Ոսկ. ա. ԼԴ: *Ի կեանսն յաւիտենից, և յանծերանալի համբնակութիւնն. Թէոդոր. կուս: *Առ ած յոյսն անծերանալի էր 'ի նոսա. Առ որս. Դ: *Պայծառութե պանծալի, զօրութե անծերանալի և անապական. Արիստ. Ե: *Անծերանալի կալ մնալ. Պրմ. ող:

ԱՆԾԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Վիճակ անծերանալի. *Եդիտ զանծերութեն և զանկուտութիւն զարդարեալ և միշտ ծաղկեալ. Փիլ. լին:

ԱՆԾԻՆ, ծնի. ա. Ἄγονος. Sine faetu. Անծնունդ. անծննդական. անզաւակ. ամուլ. ստերջ. անբեր. ղուռալ կամ քեթիր լոննէզօղ. փօղրորմաղ, հաօրըրըղ. *Ամենայն անպտուղ՝ բնաւ անծին. Ոսկ. ա. Բէօ: *Ոչ եթող զբարին անծին մնալ. Դիոն: *Ցըրտութիւնն անծին է, իսկ չափաւորապէս ջերմն ծննդաւործ. Մագ: *Վէմ անծին և ապառաժ՝ տեսանեմք վտակաց ջուրց արբուցանէ զծարաւիս. Սարկ. ող: *Վէմն անծին և անպտուղ: Զի և գուքն անծին է: Արգանդ անծին. Գէ. Եօ: *Որ փոխէ մի յառաջ այրի, արդ հարսնացեալ. և որ անծին, արդ բազմածին. Սկեւ. Եօ: *Զանծին բարեաց ծնող բանիցս՝ մի մոռանայք տոնողք վեհիցս. Ը. ոփ. հրեշ:

Իսկ 'ի Գնչ. չերամ որդն կոչի *Անծին կենդանի »:

ԱՆԾԻՆ. Ἀγέννητος. Ingenitus, non natus. Ո՛չ ծնեալ կամ եղեալ յայլմէ ումեք. սեպհական առանձնաւորութի հօր երկնաւորի. *Անծին հանգիստ հայր. Կիւրղ. Գնչ: *Խոստովանիմք զհօր յատկութի առանձնաւորութեն՝ անծին և անսկիզբն: Ոմն անծին է, և ոմն ծնունդ. Ը. Բղբ: *Անծնին ծնունդ. ՍԷԲէր. ա: *Որդի անծնին 'ի կուսութէ քումմէ ծնանի. ՃՃ: *Իսկութի անծին. Ցձմ. ա: *Մի երկուս ածս անծինս կարծիցես. այլ զի որդին միանգամայն ընդ ծնանելն՝ ամենեցուն տէր էր: Զի մի իբրև լուիցես՝ թէ 'ի սկզբանէ, և անծին եւս համարիցիս զնա. Ոսկ. մ. Բ. 13. և ԼԴ. ա. 2:

Մերթ՝ Չծնեալն յարաբանս կատարելապէս, այլ վիժեալ անկատար. *Որպէս ազգ և վիժած զանծինսն և անկենդանս և անլոյս անկումն ամնի յերկիր. Դիոն. ԷԿ. Ց: (Թող զի և ազամ և եւայ՝ Անծին կմ Անեղ ասին, իբր ոչ հասարակ ծննդեամբ գոյացեալք:)

ԱՆԾԻՆ. իբր Անեղ և անսկիզբն կմ անժամանակ, հասարակ երեցունց ածային անձանց. մանաւանդ ըստ համաձայնութէ յունին Ἀγένητος, Non factus, increatus. որ գրի նաև Ἀγέννητος, Non natus. *Զհայր և զարարիչ զանեղանելին զանծինն ած. Փիլ. լին: *Բարեպաշտաբար ասեմք անծին զէութեն այ. Ար. Ե: *Ած մի է, անծին, միայն անձնիշխան. Կոչ. Դ:

ԱՆԾԿԱԳՈՅՆ. ԱՆԾԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՁԿԱԳՈՅՆ, ԵՆ:

ԱՆԾՄԱԿ. ա. Ἄσκιος. Umbra ca-

reas, inopacus. Ո՛չ ծանօթային, ո՛չ մթին. անստուեր. անազօտ. *Անծանօթ և անստուեր ճառագայթիւք: Իբրու յանծանօթ յանստուեր լոյս մերձ կեալ. Փիլ. Լին. և ձ. բան: *Բարձրանալ յերկրաւոր հովանոյ յանծանօթ լոյս երկնային: Յորում ժամանակի անծանօթ լոյս ընդ բնաւ ոլորտս ծագէ. Եւսեբ. ժողով:

ԱՆԾՆԱՆԵԼԻ. ա. Անծնունդ. անծնանելի. որ՝ կամ որոյ ծնունդն ոչ է կենդանի, այլ միայն եւեթ. *Ի դէպ էր յանծնանելի նիւթոյ զնորա պաշտամանն ընդգետ պաշտամանել. Լծ. պտրգ:

ԱՆԾՆԵԱԼ. Ոչ ծնեալ. անծին. *Զերկարանջիւրան անեղն և անծնեալ ասեն. Ը. յոգ. բ:

ԱՆԾՆԵԼԱԲԱՐ. մ. Առանց ծնանելոյ. իբրու ոչ ծնեալ, անծին. *Զհայր ծնեալ գոլ ասել, և զորդի անծնելաբար, և չգոլոյ ասենոյ. Կիւրղ. գնձ: (Հայ. թրգ. ընթեռնոյս ἀγεννήτως. այլք ընթեռնուն ἀγέννητος.)

ԱՆԾՆԵԼԱՍԷՐ. ա. Φιλαγέννητος. Ingeniti amans, vel studiosus. Սիրող անծնելոյ կամ անծին ասել. այն է աղանդն Եւնոմեանց, որք զէակութիւն այ գնէին ՚ի գոլն անծին. որպէս զի հայր եւեթ իցէ ասելոյ, և ոչ որդին կամ հոգին. *Թէպէտ և յոյժ էր անծնելասէր: Հարցից և ես զքեզ ով յոյժ անծնելասէրդ. Ածաբ. Ն. բ. ծգ:

ԱՆԾՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀγεννησία. Ingenitum esse, ingenitura. Անծնեալ կամ անծին գոլն. որ է յատկութիւն այ հօր, որպէս ծնելութիւն յատկութիւն է որդւոյ. և զի Եւնոմեան աղանդաւորք զէակութիւն այ գնէին յանծնելութե, նովին ուրանային զծնութիւն որդւոյ ծնելոյ, և հոգւոյն բղխելոյ. *Ո՛չ հայր ՚ի բաց կացեալ է յանծնելութենէն, վասն զի ծնաւ. և ո՛չ որդի ՚ի ծնանելոյն, քանզի յոչ ծնիցելոյն է. (իսկ Եւնոմեանք) զանծնելութիւնն և զծնելութիւն բնութիւն աստուածոյ գնեն: Եթէ անծնելութիւնն բնութիւն է այ, ծնելութիւն ոչ բնութի: Այսպէս գոլ զանծնելութիւն հօր, և ես զծնելութիւնն որդւոյ փոփոխեցից քեզ. եւ. Ածաբ. Ճռք. և աս որս. գ. ղ: *Ոչ է անծնելութի, և ոչ ծնունդ. Կիւրղ. գնձ: *Ուղիղ դաւանութի է՝ զծնելութի և զանծնելութի ո՛չ բնութի ասել, այլ ՚ի մի բնութենէն յատկութիւնս աստուածաւորութեցն. Վրդր. Եր. բրդ: *Զանծնելութի ասեմ (հօր), և ծնելութի (որդւոյ), և ելզութի (հոգւոյն). Ածաբ.

ԱՆԾՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. իբր Անեղութի՝ համարեալ երկոց անձանց էծութեն. տուաւեալ կամ համանգամութեն յանծին, որ անեղականն երկրեան, τὸ ἀγένητον, non factum esse, կամ τὸ ἀγέννητον, non natum esse. վասն որոյ և երկին թարգմանութեք ասի, Կիւրղ. գնձ. ո. *Յաղագս անծնելութեն և ծնելութի, անեղութեն և եղելութեն »: կամ որպէս Անծնելութի թարգմանի փոխանակ Անեղութեան, յասելն Կիւրղ. գնձ. բ. *Անծնելն՝ որ ինչ յանծնելութէն ծնանի, անծնելութի է. և զի ծնաւ որդի յանծնելութենէ հօր (այս ինքն յանեղ հօր), անծնելութի ասլեւին է և նա, և ծնողին փոխանակութեանց. Անծնելութի է եւ. հօր. անծնելութի ասլեւին է և ՚ի նմանէ յառաջ եկեալն »: (Տես և ՚ի բառսն ԱՆԾՆԵԼՈՒԹԻՒՆ, ԱՐԱՐՉՈՒԹ, և ԾԸ՟ՆԵՐՈՒԹ. ուր անխտրաբար առնին վասն առաւ ելութեան Մադեկան. գի ՚ի յն. գրի Γένεσις, կամ γέννησις. և լտ. Genesis, իբր Creatio, և Generatio. վասն որոյ բազում արթնութք պիտոյ ախնարկել ՚ի բանս հարց, և ՚ի թարգմանութիւն՝ համեմատութք ընագրաց:)

ԱՆԾՆՆԴԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ἄγονος. Non generans, sterilis. որ և ԱՆԾՆՈՒՆԴ, և ԱՆԾԻՆ ասի, իբր Անզաւակ, ամուլ, և անբեր. որ ծնանող չունի, բերք մը չունեցող. փօշորմող, հառնելու. *Զանծննդական զամուլ հոգիս. Յճ. ործբ: *Որք ունի ամիւք լեալ յորովայնին, բստ յոլով իրաց անպտղութիւք և անծննդականք. Փիլ. այլաբ: *Քարինս անծննդականս. ՃՃ: *Զանծննդականն անդաստան՝ որայից յանկարծակի ցուցանէ մայր. Ոսկ. յոհ: *Մասախուղ է խռնեալ գոլոշի՝ անծննդական ջրոյ (այս ինքն ոչ բերող զանձրև). Արիստ. Ճ: Իսկ Նիւսս. Երգ. *Ոչ անծննդական (գտանին), և երկորեք լինին ». յն. ոչ անծննդանան:

ԱՆԾՆՆԴՈՒԹԻՒՆ. իբր Անծնունդն գոլ. ամլութի. անբերութի. Ἀγονία. Sterilitas, infertilitas. *Յանծննդութէն ընդգացեալ ամուլս զնոսա: Սոդոմ ծծմբով և հրով ապականեալ լինէր, իսկ կինն (ղովտայ) փոխեալ լինէր յաղի բնութի. անծննդութի և անպտղութի ամենեքին առքա զեկուցանեն. Փիլ. ձ. բան. և Լին:

Եւ Անծին գոլն. անծնելութի. ոչ լինելն ծնեալ յայլմէ. τὸ Ἀγέννητον. Ingenitum esse. *Որ ծնաւն զորդի, անծննդութի իցէ. քանզի անծին համդիպի հայր. Կիւրղ. գնձ:

ԱՆԾՆՆՈՒԹԻՒՆ. նոյն ընդ վ. և երբեմն՝ որպէս Մին և ունայն ծնունդ ապականեալ. ըստ յն. հողմային. Ἀνεμαῖος. *Զձուս քարբից փշրելով, նեխութիւն և անծնունն յանդիմանիցեմք. Ածաբ. որս. ծդ:

ԱՆԾՆՈՒՆԴ. ա. Որպէս Անծննդական, անծին. անզաւակ, և անբեր. Ἄγονος. *Մի լիցի ՚ի քեզ ամուլ և անծնունդ: Ի կարօտուն և ՚ի սովի անծնունդ. Օրին. է. 14: Յոբ. ժ. 3: Իսկ Երգ. զ. 5. անծնունդ. այլ ձ. անորդի: *Կոյսք, և անծնունդք իմաստութեան բարք. Փիլ. Լին: *Անծնունդ ոչ գոլ յանասունս նոցա. Սրգ. ա. դ. բ: *Քարինք բնութք անծնունդք են. ՃՃ: *Զանծնունդ բնութի արծաթոյն ծննդական առնել. Գր. հր: *Երկիր՝ անծնունդ առ ՚ի յարութէ պտուղ. Խոսր: *Անծնունդք ՚ի բարի պտղոյն. Վրդն. ող: *Անծնունդ գաւազանն մերձեցեալ ՚ի վէմն անծնունդ՝ ջուր բղխեաց. Ճ. ժ: *Եօթն ՚ի ներքոյ տասնեկին անծնունդ է (այլոյ թուոյ), և անծին (յայլմէ թուոյ). Վանակ. տարէմփ: և Արւ. ա:

Մերթ իբր Ոչ ծնեալ. անծին. *Յայնմ՝ որ անեղ և անծնունդն է. Նիւս. խոստ:

ԱՆԾՈՂ, ի, աց. ՚Ի Հին բռ. մեկնի, Անսովոր, ազեղ. այլ առաւել թուի նշանակել՝ Արբանեակ չարութե, որպէս անիծ կամ ասիթ մեղաց. ըստ յն. προσαγωγός (առածող), իբր կաւատ. որպէս յայտ է ՚ի յաջորդ բառէդ:

ԱՆԾՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Προσαγωγία. Perductio (mulierum), lenocinium. Արբանեկութի մեղաց. կաւատութի. *Արբանեկաւ վարէր գիւացն՝ մարմնասիրաց և հեշտասիրաց. և վարձ անծողութեն (կամ անծողութեանն) զոհք, նուէրք. Ածաբ. ներբ: *Դաւանեաց և պղծասպանութե, որ է յոյժ անծողութի, և նզովեալ գործ, հոգատար. Փիլ. Լին. ա. 70:

ԱՆԾՈՅԼ, ծուլի, ից. ա. Որ չէ ծոյլ. անհեղգ. ժիր. փոյթ. ճնշիւղոր, համարձ. *Վասն ցանգ անծոյլս յօժնելոյ զնոսա զօրավարքն հայոց. Փարպ:

ԱՆԾՈՐԵԼԻ. ա. Որ ոչ ծորի. ոչ թափելի. անթառամելի. ակափիւնեէ. ոչնազ. *Անծորելի պտղով, և անթառամ սաղարթիւք. Վրդն. պօմ: *Ծողովեցից անծորելի ծառլեկս ՚ի ծոցս բանիս. Երգն. ա: *Ծառք անխամրելի, պտուղն անծորելի. Գնձ:

ԱՆԾՈՒԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Անպղերգութիւն. անձանձրոյթն լինել. համարձակ. *Անծուլութի յաղօթս. Նար. երգ:

ԱՆԾՈՒԿ. Տ. ԱՆՁՈՒԿ:

ԱՆԾՈՒՓ. ա. Ἀχύμαντος. Անալեկոծ. անքոյթ ՚ի ծփանաց. փալկոյր, գունատ. *Յանծուփ նաւահանգստի նստիցեմք. Ոսկ. մ. ա. 11:

ԱՆԿ. ի. ից. ա. որ և գրի ԱՆԳ. Անկաւոր. յանկաւոր. պարտուպատշաճ. դիպող. ինչ որ պէտք լինին, յարմար. ողաջէր, ճոյեղ, ընտանի, ընտանի. Ἐπιβάλλον, κατάλληλον, καθῆκον, δέον. Conveniens, congruus. *Համեմատութեամբ անկից իւրաքանչիւր ումեք: Կամեցեալ ինչ խմանալ յարժանաւորացն և յանկից: Գործեսցէ զանկսն իւր: Իւրաքանչիւր ուրուք զըստ անգիցն ՚ի կիր առնել: Շարժեսցին ՚ի մտացն առ անգան իւրեանց: Զգոյգն և զիւր անգն: Զանգ և զդէպ անուանն գաւառականաց՝ ոչ յապաղեաց կոչել քոյր. Փիլ: *Ճանաչել իւրաքանչիւր ումեք զիւր ինքեան անկ: Զուգորդածացն անկս. Պիտ: *Ընտրել զանկսն. Բրս. գոհ: *Անձանց իւրեանց անկս և պատկանաւորս: Յանկսն իւր հայեսցի. Սարկ. հանգ. և քհ:

ԱՆԿ է. դիմող. Պատկանի. պատշաճ է. ՚ի դէպ է. լինինայ. ողաջէր, ճոյեղ էր. Καθήκει. Convenit, pertinet. *Նա է ըստ կիզմն որդւոց նորա, և նմա անկ է անդրանկութին: Մինչև եկեսցէ՝ որում անկն է: Վասն զի տարիայ անկ իսկ էր ժառանգել զնա: Քեզ անկ է առնուլ զմանուկն իմ. Օրին. իա. 17: Եզեկ. իա. 27: Տոբ. գ. 25: է. 9: *Որպէս անկ և յարմար էր և վայել էր ամուսնի, յանձն առնոյր. Փիլ: *Ինձ անկ է իշխանութին, ինձ պատշաճ է. Եւս. քր. ա: *Այս պարգևք ո՛չ ամենեցուն անկ. Եղիշ. է: *Մանաւոր կրիւք՝ որ փրկչին անկ. Արշ. իգ: *Գրեսցուք՝ եթէ բժշկեալքն էին ինչ նմա անկ. Նա ոչ թագաւորութենն ինչ անգ էր. Եղիշէ: *Մինչ ՚ի նա ինչ անկ իցէ վկայութեդ. Սեբեր. բ:

ԱՆԿ, յանկ, կամ յանգ. գ. Իբր Վախճան. լրումն. անկումն ՚ի նպատակ. Տես ՚ի տառն Յ, ՅԱՆԳ. և ՅԱՆԿ ԵԼԱՆԵԼ. ՀԱՆԵԼ. են:

ԱՆԿ. ա. Անկած. անկեալ յուչից և ՚ի պատուոյ. որ և ՏՆԱՆԿ. ընկած. փուշկիւն. *Յարդար վաստակոց զանկն և զոնանկն և զհիւանդն կերակրեսն. Մանդ. գ. (որ ՚ի Ճ. Դ. գրի իբր պարզելով. *Զանկեալն և զհիւանդն »):

ԱՆԿԱԶԴԵՑՈՒՐԱԿԱՆ. } ա. մ. Որ չունի կազդուրիլ. անկանգնելի. անդարմանելի. անկար. անճարակ. չարէուիղ. *Գլորեցայ անկազդուրական. Սկեւ. աղ: *Անկազդուրելի խորտակեալս. Նար. կա:
ԱՆԿԱԶԴՈՒՐԵԼԻ. }

ԱՆԿԱԶՄ. ա. Ἀπαράσκευος, ἀκατέργαστος. Imparatus, incompositus, rudis. պատրաստ չեղած. Ո՛չ կազմ. անպատրաստ. անկազմ. և ո՛չ կազմեալ օրինօք. չյարդարեալ. անզարդ. անհարթ. անկարգ. անշնորհ. հաւասարող, բեթարեբուիղ, փուղհնածող. *Անզէնք և անկազմք ՚ի մայրիս անտեղեկութեան ղօղաւոր հիւծեցաք. Փիլ. Նխ. Ե: *Անկազմ

տակաւուքն զայնչափ բազմութիւն զօրացն ցրուեաց. Փարպ: *Տղայոց մատուցանէ ըղձացն՝ ոչ խիստ և անկազմ. Նիւս. կազմ: *Մնանի անկազմ բուսոցն պատրաստութք. Պիտ: *Անկազմ ազգն. Նեղոս: *Անեղութիւն և անկազմին ծածկեալ ունէր որպէս խաւար զերկիր. Ցծն. Է: *Զանդունդս անկազմս. Ագաթ: *Նախ անկազմ եղեալ, և ապա զզարդն առեալ. Կիւրղ. ծն: *Զանկազմն դրժեալ գործեաց իր. Ցհ. ԿԲ:

ԱՆԿԱԶՄԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ կարի անկազմ. *Տեսեալ զեռեւս անկազմագոյն զպատրաստութի զօրուն իւրեանց. Փարպ:

ԱՆԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Անպատրաստութիւն. անզարդութիւն. *Գտանէ յանհնարին վտանգս եկեալ զհիւղն քան զառաջին անկազմութիւն. Եղնիկ:

ԱՆԿԱԼԼԻ. ա. Զոր ոչ լինի կալուլ. անըմբռնելի. ազատ. Ἀκατάσχετος. *Որպէս արձակ և անկալլի 'ի նուաստից 'ի յիւրն իշխանութիւն դառնայ. Դիոն. էկ:

ԱՆԿԱԽԱՂԱՆ. ա. Որ չունի զկախաղան. ոչ կախեալ զիմիքէ. *Նոյնպէս երկիրս առ միջոցի յարամնիան, անափուն ներքուստ՝ և 'ի վերուստ անկախաղան. Երզն. ոփ. էրկն:

ԱՆԿԱԾ, ի, ից. ա. Անկեալ. ընկեցիկ. կործանեալ. և Ցեռնեալ յիմիք կարգի. աննշան. նուաստ. ակար. Ἐκπεπτωκός, ἀπερρίμενος. Qui exciderit, vel ceciderat. Εὐτελής. Ignobilis. *Զանկածն տառապեալ ցուցին: Ոչինչ է մարթ՝ եթէ անկած լինիցի բանն այ. Ցոբ. ԻԴ. 9: Հռ. Ը. 6: *Զկարի անկածան հրամայէ ընդունել. Ոսկ. մ. Բ. 10: *Զէ իբրև զմարգարէ ոք անկած, թէ նախ առնուցու, և ապա տացէ. Ոսկ. ես: *Անկած հարս և հաւս ունէին. Ոսկ. մ. Գ. 5: *Անկածք 'ի պատուէ. Վէցօր. Գ: *Ցիշխանութէ պատուոյ անկած էր: Թէ և կարի 'ի մտաց անկած էր. Լաստ. Գ. ԻԲ: *Անկածն մեղօք: Փոքունց և անկածից: Հզօրն յանկածէ (կամ յանկարծէ) պատկառէ. Նար. ՅԲ. ԿԸ. և ՃԾԲ: *Արիաբար հատատեէին զինուք յանկածըն պարսպին. Ղ. ԵՂԵ:

ԱՆԿԱԾ. գ. Ասալ անկեալ. կապուստ կողոպուտ անկելոցն. *Բազում ինչ յանկածէ պատերազմին պարգեւեաց. Խոր. Ա. 11: և Բ. 22:

ԱՆԿԱԾ. Ըստ յարմարութէ յն. և լտ. ձայնից՝ Դի անկեալ. գէշ. լէշ. Πτῶμα. Cadaver. *Ուր անկած է, անդ են և արծուիք. Ոսկ. խչ: *Ուր անկածն է, անդր և արծուիք ժողովեսցին: Անկած կոչէ զմարմինն յաղագս մահուն. վասն զի թէ ոչ էր անկեալ, մեք ոչ կանգնէաք. Մէկն. Ա. կոր: *Զմարմին իւր անուանէ գէշ և անկած. Երզն. մթ: *Ինքն տէրն զմարմինն 'ի գէշ առակեաց վասն չարչարանաց խաչին, և 'ի գերեզմանի դնելոյն. այլ և անկած ասի ըստ այլոց, զի անկաւ նա 'ի բնութենս մեր խոնարհագունիւքն. Տօնակ: *Ուր անկած թագաւորական է, անդ և զօրք գումարին. Ոսկիփոր:

ԱՆԿԱԾ. որպէս Անկուած, հիւսուած. անկուածոյ ինչ և ընդելուզեալ. և առայն. Ὕφασμα. Textura. *Անկած լանջաւորակին և 'ի վերայ պատմուճանին՝ նշանակ երկնի: Մարգ իբրև կառուցեալ զանկածան, ըստ միջոցի ասեղնագործ իբր 'ի կիւսի գործանաւորուած լինի. Փիլ. ԺԿ. և Լիւս:

ԱՆԿԱԾ ԱՐԾԻՒ. ամ. ընկած արծիւ. Աստեղատուն արծուոյ՝ աներեւութացեալ եօթնեակ մի 'ի կարի մերձաւորութէ արեւու, և անդրէն 'ի հեռանալն փոքր մի 'ի վեր երեւեալ. *Ի դեկտ. ԺԳ. օրն ելնէ այն աստղ, որ թարգմանի ընկած արծիւ: Ցեօթն օրն ընկնի անկած արծիւն. Վրդ. ԾԳ: Տես և ԱՆԿԱՍՏԵՂ:

ԱՆԿԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Վիճակ անկածի, յեռնեալ, կամ աննշան, նուաստ և արհամարհ. անատհմութիւն. ակարութիւն. յեռնութիւն. Εὐτέλεια. Ignobilitas. *Զանկածութիւն ազգին կամէին 'ի բաց քերել յանձանց: Ո՛չ զվարդապետութիւնն պարսաւէին, այլ զազգին անկածութիւնն արհամարհէին: Անկած հարս և հաւս ունէին: Որք առ անկածութի հարցն հպարտանային. Ոսկ. մթ: *Մի անկածութիւն զանտեսութիւն համարել: Քնի՝ որ թագաւոր է ամց, անկածութէ բանս պատշաճիս. Սեբեր. Ա. Ը: *Ցանկածութեն յաղթեցին. Եղնիկ: *Դեք զանկածութի և զթշնամանս 'ի վերայ խոնարհաց բերեն. Եւագր. Ծ: *Զանկածութիւնս 'ի լեզուն յեղլով անարգել զոք. Ղ. ԸԴՀ:

ԱՆԿԱԿՂԱՆԱԼԻ. ա. Որ ոչն կակղանայ. սերտ. անմեղկելի. անողոքելի. Ἀμείλικτος. Asper, implacabilis. *Կենդանի վէմ բնութիւն նա միայն է, որ անկակղանալին է յամենայն ախտից. Սարգ. Ա. Դ. Գ: *Անամօթ դէմս ունէր, և անկակղանալի: Ախորժեմս ուսանել, զիարդ է նա անամօթ և անկակղանալի. Ոսկ. խչ:

ԱՆԿԱՂ. ա. մ. Որ ոչն կաղայ. առանց կաղալոյ. ո՛չ գայթ 'ի գայթ. անսայթաք. *Անկաղ և առանց ծանրութե իրիք խօսէր 'ի յոյն լեզու (եփրեմ). ՃՃ:

ԱՆԿԱՄԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ գոլն կամակ. անյօժարութի. գժկամակութի. և Անգործութի. դատարկութի. անզբաղ կեանք. Ἀπραγμοσύνη. *Զաման ուղղոյն անկամակութք չար թնդեցուցեալ. Նար. ՂԲ: *Զանհոգն վարեն կեանս, անկամակութքն զամենայն զպարապուտին անցուցանելով. Ոսկ. յհ. Բ. 36:

ԱՆԿԱՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Չլինելն կամակից. անհաւանութիւն. հակառակութիւն. Ἀγνωμοσύνη. Improbitas. *Առաւել վերամբարձութիւն ուրուք՝ մեզ անկամակցութե սկիզբն առնելով. Բր. հց:

ԱՆԿԱՄԱՒՈՐ. Տ. ԱԿԱՄԱՅ. *Այս է նորա անկամաւոր հիւանդալոյն պատճառ. Նիւս. կազմ:

ԱՆԿԱՄՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԿԱՄԱԿՈՒԹԻՒՆ. *Անհնար է անշնչութե և անկամութե զամենայնսեւ համարել. Փիլ. նխ. Ա:

ԱՆԿԱՄՔ. ա. Չունօղ զկամս և զյօժարութիւն. անկամակ. գժկամակ. *Կամակար մեռոյց զանձն իւր՝ որպէս զանբան ոմն, և անկամս. Կիւրղ: *Ուխտըք առ այս, և անկամք, և անհաւանք. Լմբ. առակ:

ՅԱՆԿԱՄՍ. մ. Յոչ կամաց. ակամայ. Οὐ βουλομένου. Nolente, invitus. *Ոչ իմ կամաւ եղեն իրքն, յանդէտս յանկամս եմուտ տարագողն. և ինձ ո՞ր վարձք լինիցին: Նաև յավերաց յանդէտս յանկամս իրքն գործէին. Ոսկ. Ա. Բեռ:

ԱՆԿԱՅ, ի, ից. ա. Որ չառնու զկայ. և Անկայուն. Ἄστατος. Qui non stat, inconstans. *Ո՛չ զանկայն զանհաստատն, և ոչ զայլայլելին. Նիւս. կազմ: *Զկարճն և զանկայ ժամանակին որ բայր (դաւիթ). Ոսկ. մ. Ա. 2: *Զօրէն անհիմն տան անկայ աստանանմանք տատանէ: Ցանկայ և յարածուփ գարշութե երեւոյց. Պիտ: *Անկայիւ շարժմամբ հատատեալ. Ան. էկ: *Օրինակաց յաւէտ անկայից: Կատակի անկայի. Նար. ՀԳ. և ՃԾԲ: *Դադարեաց էութեն հողմոյ անկայ ունակութեամբ. Բենիկ:

ԱՆԿԱՅԱԿԱՆ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Ի շարժմանէդ մշտափաղաց անկայական, վանշարժելիք՝ շարժօղ բնաւից՝ որ այժմ կան. Երզն. ոփ: *Մնոտի և շարժուն և անկայական զերկրելիս ցուցանել. Լծ. ածաբ: *Ոչինչ հաստատուն յանկայականսն ցուցանի բնութէ. Նիւս. Երգ: *Մնացական է առաքինութին, և չարիք նախն հակառակ՝ անկայական և անհաստատական. Ոսկ. ես:

ԱՆԿԱՅԱՆ. ա. Որոյ չիք կայան հաստատուն. կամ Անկայուն. *Անկայան պատապարին գիւտիւքն մերովք. Վէցօր. Ա:

ԱՆԿԱՅՈՒՆ. ա. Ἄστατος. Instabilis, inconstans, caducus. Որ չունի զկայս՝ կամ չառնու զկայ. անկայ. անկայական. անհաստատ. շարժուն. անօտական. փոփոխական. անցաւոր. *Անկայուն բնութիւն ջրոյ. Պիտ. և Սրգ: *Անկայուն 'ի հաստատութէց: Իբր զանկայուն հասեալ ստանալ. Նար. ԿԱ. ՅԷ: *Զանկայունս զայսափոխ զկեանս՝ ջուրս և խորս ծովու կոչէ. Նիւս. կազմ: *Անկայուն, և ոչ հաստատուն. Ագաթ. Դ: *Տէր մեր էջ յերկնից 'ի հաստատուն և յանկայուն յայս մեր բնութիւն (որպէս յոյժ 'ի ծով). Անան. նին: *Անկայուն զանազանութէ զմեծութեին. Սրգ. յլ. Ծ: *Անկայուն գոյիւ զբաղեալք: Անկայուն երկիր: Ի միտս անկայունս. Նար. Է. ԽԸ. և ԽԸ:

ԱՆԿԱՆ, ի. գ. որ և ԱՆԳԱՆ. Անօթ գոգաւոր՝ յորում մանրեն փշրելիս. Θυεία. Mortarium. *Լեսուլին յանկանի (կամ յանգանի). Թուոց. ԺԱ. 8:

ԱՆԿԱՆԱԲՈԹ. գ. Փոխանակ գրելոյ ՈՒՆԿԱՆԱԲՈԹ կամ ԱԿԱՆՋԱԲՈԹ. իբր բլիթ ունկան. *Քորեին զանկանաբոթս իւրեանց. Կոչ. ԺԷ:

ԱՆԿԱՆԳՆԱԿԱՆ. } ա. մ. Ուստի ոչ
ԱՆԿԱՆԳՆԵԼԻ. } լինի կանգնել. կամ Որ չկարէ կանգնիլ. անկարօղ 'ի յառնել. *Խոցեալս անկանգնականս. Նար. ԻԲ: *Ի կործանիչ և յանկանգնելի չարեաց. Մանդ. ԺԷ: *Ցիւր անկանգնելի կործանումն. Արծր. Ա. 14: *Զհաստուցանն անկանգնելի կործանմանն. Արշ. ԻԷ: *Եղ կոչեին (սերոբ և յուլիանէ) 'ի ձեռն իւրեանց զանկանգնելին գլորեցան զգլորումն: *Կործանեցաւ անկանգնելի. Ղար:

ԱՆԿԱՆԵՄ, անկի, անկ. ն. որ գրի և ԱՆԳԱՆԵՄ, գի. Ὑφαίνω, ὑφάω, συνυφαίνω. Texo, detexo, contexo. Հիւսել. նիւթել. յօրինել. յարմարել. *Թիթեղսն ոսկիս՝ թելս թելս անկանել ընդ կապուտակին են: Զխառնուածան անկեալ անդրանիկն 'ի նմանէ: Անկանէր ընդ նմին անկուած ակնատակաց: Անկանել գործել զամենայն գործ ճարտարութէ: Եթէ անկցես զեօթն անեալսն զխոպոպս գլխոյ իմոյ ընդ ազբին: Զոստայնս սարդից անկանեն. Ես: *Ցերկինս անկանեին այն հանդերձք. Ոսկ. մ. Ա. 23: *Որպէս ոչինչ յանկելոց առ

մեղ գդ՝ կամ պայծառութեն. Փիլ. փհ: *Ի չարեացն նեղութեցս երանգոցս այսոցիկ նեղութեցն և անգերն զայրատմուաձանն. Սե՛բեր. Է: *Զանազան երանելիք անկեալ (կամ անգեալ). Պիտ: *Անկանելոս անձնառարութեան հաղորդութեն մեզ և առաւ... Նար. կփ: *Երկրաւորք կողմանեք (նեղութե և անզորութե) անկանել զա... ...ութեան արդարոց. Ոսկ. մ. ա. 8: *Ընծայս բան է՝ իբրև հանդերձ ինչ գձուած յոլովս մտացս մերոց ոչ առանց երկրոց անկեալ. Նիւս. կազմ: *Ընդ ամս անկանելոյ հարկաւոր է զայն հրամանս. Փիլ. ծ. բան:

ԱՆԿԱՆԻՄ. կաց. կեր. յ. գրի և ԱՆԳԱՆԻՄ, գայ, գեր. Πίπτω, ἀποπίπτω, ἐμπίπτω, եւ. Cado, excido, incido, եւ. Վայրաբերել առաւութե, իբր կր. բայ. կցէ ԸՆԿԵՆՈՒԼ, ԸՐԿԱՆԵԼ. Հոսել. առ... ...ել. խորտակել. իջանել. խոնարհիլ. ընթել. թիթոլ, իյնալ. փլչիլ. *Որ հատանի ...հասարակաւ կոյլ, զոր ըստ գուցէ անկանիցի: Զերդ անկաւ յերկնից առաւ... Անդ անկցին անմեղքեան: Անկցի հարուածն մարդկան: Այսպիսանք անկցին: Անկաւ արքայն չուրջանակի: Յառաջ վերայ անկաւ ոչ... Անկցի 'ի վերայ նորա կորիւսն: Իբրև զխոզ անկեալ 'ի տունէ: բարձր, և անկեր 'ի ծով: Անկաւ 'ի վերայ երեսաց իւրոց: Անկաւ ...: Անկեալ երկնքը պարզանեք... նմա: Անկաւ 'ի վերայ պարանոցին: Անկաւ ...ն նորա: Յորժամ անկաւ յուզեալ գետ 'ի տեղի իւր: Անկցին 'ի ...ց փափկութէց իւրեանց: Անկաւ անկ... ...: որ ...: Անկաւ 'ի ...ց ձեռաց պատճ փոխառ ձեռաց: Անկցի 'ի գուբ ապականեց: Անկցի 'ի հնոց հրոյն. յորդայթ, եւ:

Կամ Ի կայ կայել. *Խոնարհեցան անկան երեսք իւր: Գռանկեցան, անկան առիք իւրեանց, կամ կուռութեն. եւ:

ԱՆԿԱՆԻՄ. Զգել. գիտել. ... ...ել. յարել. *Ի քեզ անկաւ ես յարգանդէ: Յիմարքն բանութեք հողմոց անկանք: Անկան ընդ կողմն զրանն 'ի ներքս: Ահա քաղաքս այս մերձ է՝ անկանել 'ի նա: Մինչև անկանիցիս անդր: Անկցի 'ի մի 'ի քաղաքաց: Անկեալ էր և չիմէր 'ի նմանէ: Զանկեալն՝ որք անկան 'ի նա, խառնա... ...ուրդ: Յարեաւ Թեւգաս, յոր անկան այլք, եւ: *Փոխեալ անկեր յա... ...ութեն այ: Անկեր առ ոտս Քերովբէա... Վրք հց:

Կամ Վրիպելի. անկ լինել. յարմարել. *Անկցի երկիրն այն ձեռ 'ի միջնակ ժառանգութե: Տեսք ինձ բաժինն՝ որ անկանի ինձ: Ուր որ ինչ անկանէ իրն՝ նա կրէր. եւ: *Ի նախարարս հայոց անկանէր թագաւորութե. Եղիշ. ա: *Որ ինչ անկանի, իբր ասանկն պատշէ. Սրգ. ա. յհ. ե: *Եթէ անկանի 'ի քեզ (տակք): Զոր ինչ և անկանէր նմա ոչէր յառաջին. Վրք հց: *Յորժամ անկանէր յանձն՝ ռամկին և ընդկէն անցուցանել. և յորժամ ոչ անկանէր՝ ժամկոյք էին. Կիր. պտմ: Իսկ Բառղ. Ե. 43. *Եկին անկան այր յայր ... [illegible]:

Կամ Մտանել. պաշարել. վարել. թե... *Յարգայթ 'ի նոյն անկցին: Անկեալ 'ի մեղս, 'ի ծառայութե. եւ: *Անկանել 'ի զորութե ծառայութե. Եղիշ: *Ոչ միայն անկեալք 'ի բաժին՝ զանուան ... կեսցէ: Յանիրաւութեան անկանել ... անկանել. Փարպ: *Անկեալ 'ի բանս հրապուրանաց: Ի նոյն լինելին 'ի

գործ անկեալք. Խոր: *Զանիրաւ՝ որ ոչ անկան յապաշխարութեն. Յճխ: *Որ ոչ զխատտովանութեն անկանելն. Կանոն:

ԱՆԿԱՆԻՄ. Մեռանիլ. մեռանելով 'ի պատերազմի կամ հարուածովք. *Անկցի տխուր: Անկեալ մեռեալ, և ոչ ևս իցէ: Գուցէ անկանիցին բազումք 'ի նոցանէ: Անկանէին 'ի հեծելոցն անտի երեք հազար վառեալք. եւ: *Յաղագս անկանելոյ 'ի պատերազմին մեծի զօրավարին. Բուզ: *Անկեալ էր զօրավարն հայոց 'ի մեծ պատերազմին: Կողմանցն երկոցունց անկելոց: Իսկ 'ի կողմանէ ուրացելոցն անկանէր յայնմ աւուր.. եւ. Եղիշ: *Ի կենաց ևս մերձ էր անկանել. Ոսկ. մ. ա. 3: Որպէս և ԱՆԿԱՆԻԼ ՅԱՐԵՒԷ, տես 'ի բառն ԱՐԵՒ:

Կամ Լքանիլ. Թուլանալ. պակասել. գողանալ. նուաղել. զլկել. վրիպել. կասել. *Մի անկցի սիրտ տն իմոյ 'ի վերայ իւր. ա. Թգ. ժէ. 32: *Թեկուզ անկաւ զօրութեն ուժոյ իւրոյ. Եղիշ: *Յոգնեալ անկանին յուժոյ. Պիտ: *Եթէ առնու զմիանգն, անզամն 'ի առաւն լինելոյ. Սահմ: *Ի գնոյն անկցի լուր արժանւոյն. Մխ. դտ: *Անկեալք յաղօթից, և ծնկեալք 'ի պահոց. Կանոն: *Անմոռաց 'ի մտաց չանկանի. Ագաթ: *Անկանէր առուն առաջնոյն 'ի նմանէ. Վրք հց: *Զանկանելն իւրեանց 'ի տէրութէն. Ագաթ: *Անկեալք 'ի միջոցէ Ճշմարտէն՝ 'ի բազում ամբաստեցին. Եղիշ: *Անկանել նմա 'ի պատուոյն. Յհ. կթ: *Որք զերկրաւոր առաւել պատուեցին քան զերկնաւորն, յերկնցունց անկցին. Վրք հց: *Ի սիրոյն, կամ յերեսացն այ անկանել. Սարգ: *Թէ ոչ այս պահի, անկանիցէք 'ի ժամանակէն՝ յորում կրեսցն քմ ,,. այսինքն խոստովանիք. Գրգմ. ԽԸ: *Ի առացուածոց ոչ անկանիցէք. Սարգ: *Յառաջին արարոցն (գոյից) անկանիցեք. Ոսկ. Եփ: *Որչափ առաւելք անկան մեզ 'ի գնալն ,,. այսինքն ծախեցան, անցին. Օրին. Ե. 14: *Ի յաւաց անախտութէ անկեալ. Վրք հց: *Անկեալ հիւանդութեք յանձնէ և յաչացն. ՃՃ:

ԱՆԿԱՆԻՄ. Դեգերիլ. զբաղել. պարապել. *Մի զբաղում բանիւք անկանիր. Ցերկարաւոյն նուագք զբանիւք անկանէին. Յոբ. ծա. 3: Փ. Ղ. Է. 9: *Մի ըղքնով անկանիցիմք. ա. Թես. Է. 6: *Իբրև անկան երկրքեան զխօսիւք. Վրք հց. ծտ: *Ի խնդիր, կամ 'ի քնին անկանել. Սահմ. Ե: ԼՄԵ. ող: *Ի պատրաստ անկանէին. Ե. Ձ. Ճ. 20: *Ընդ բանաւոր ինչ վաճառս անկանել. Ոսկ. յհ. ա. 1: *Հրամայեաց զանձ բազում արկանել ցիլս, զի զայնով անկցին. Ճ. Գ: *Առանց ընդ բանս ինչ անկանել. Իգն: *Մի անկանել 'ի բազմախօսս խնդիրս. Յճխ. Ղ: *Տղայ իմ զոյլով, և յանդգան խորհուրդս պատահել. ինձ անկանել. Կլիմաք:

ԱՆԿԱՆԻՄ. Յարձակիլ 'ի վերայ հասանել. պատել. *Եկին և անկան զբանակաւն այլազգեաց: Անկաւ արև զգլխովն յովնանու: Անկաւ զնովաւ հողմ ուսումնակի. եւ: *Անկանէր զբանակաւն վաչականաց. Բուզ: *Զձեռք այլազգեաց առնէ մեծացն անկաւ. Փարպ: *Հրոյ փայլատակունք զերբաննեն անկանէին. Լաստ: *Ահ արութեն նորա անկեալ էր զհետ աւուրքք և զմեծամեծաց. Եղիշ: *Ոչ անկաւ զնովաւ ուրացութեն որ զմերոցն քնի. Յհ. կթ: *Վասն որոյ նոյն է ասել. *Անկաւ ահ 'ի վերայ նորա, կամ Ահ պատեաց զնա. եւ: *Անկաւ նմա քուն ծանր թմբրութեան. Բուզ. Ղ. 8: *Անկաւ 'ի վերայ իմ մութ. Պիտ: *Աճեք ծովու անկարգաբար բերին. յանկանել 'ի նա բանութն հողմոյ. Սարգ: *Յարձակէին անկանէին 'ի վերայ նոցա: Ելանէին անկանէին 'ի վերայ բնակչացն. Յուդթ. ժէ. 6. 7: *Յարուցեալք անկան 'ի վերայ մանկանցն աղայոց, մէն մի յանթի հարեալք՝ 'ի գալուստ գնացին. Բուզ. Փ. 18:

ԱՆԿԱՆԻՄ. Գթել. մեղանչել. յանցանել. և հնչել ընդ կնոջ օտարի. *Եթէ եօթն անգամ անկցի արդարն: Ի յանցանաց իւր՝ յոր անկաւ: Անկան ընդ յանցանօք. Առակ: Եղիշ. եւ: *Դիւաց միայն է անկանիլ, և ոչ յառնել. Կլիմաք: *Լաւագոյն է անկանիլ 'ի բարձրութէ 'ի խոնարհ՝ քան լեզուաւ. Նոյնն: *Դարձեալ անկանէր: Անկաւ և յայնմ գիշերի. եւ. Վրք հց: *Եկն առ դա պատանի, և անկաւ ընդ դմա. Դտն. ժԳ. 37: *Հնարիւք սատանայի անկաւ 'ի կին նորա. Վրք հց. Ղ: *Ընդ քեռն անկանէր, և լուսին ծնանէր. Եղիշ: *Միհր ած (արև) 'ի կնոջէ ծնաւ, եթէ ոք ընդ իւրում ծնողին անկցի. Եղիշ. Ե:

Ըւ Կառուլ. հակառակիլ. բախիլ. համեմատիլ. *Անկցի ժողովուրդն այր ընդ այր, և այր ընդ ընկերի իւրում. Ես. Փ. 5: *Գուլաւակալք անկանէին ընդ միմեանս. Բուզ. Ղ. 5: *Ոչ ինչքն դրգեաց զնոսա անկանել ընդ միմեանս. Եղիշ: *Ազգաց ընդ միմեանս անկանել. Իգն: *Կերպից (այսինքն կերպարանաց) մարդկան փոփոխումն յայնչափ բնաւս, և ոչ ուրեք անկանել 'ի միմեանս (նմանութք). Նիւս. բն:

ԱՆԿԱՆԻՄ. Արկանիլ. դնիլ. դիպել. *Փրկանք անկանիցին 'ի վերայ նորա: Մի անկցին 'ի վերայ նորա և մի ինչ իր: Յորժ յայգեմանէ՝ յորում անկաւ հիմն տաճարին: Աթոռք անկանէին, և հինաւուրցն նստէր. եւ: *Զանկաւ օշնան 'ի ձեռս փափկասուն կանանց: Ոչ անկան բաժակակալք յարախութեն. Եղիշ. Է: *Ի կողմանէ նորա անկանի սատակերն: Ի կողմանն տարերցն՝ որ կան ընդդէմ, անկանի (լուսաւորն): Յայնմ ձայնէ՝ որ միշտ անկանի 'ի լսելիս նոցա. Վէցօր:

ԱՆԿԱՆԻԼ ՅԵՐԵՍՍ. Երկեել առաջի. *Վնասակար ծառայք չիշխեն յերեսս անկանել թագաւորաց. Վանակ. յոբ:

ԱՆԿԱՆԻԼ Ի ՄՏԱՑ. Ցիմարել. խելք թողնել. չլսրըլմոգ: Եղիշ: Լաստ. Ի: Ը. Բղխ:

ԱՆԿԱՆԻԼ Ի ՄԻՏՍ, ԻՄԻՐՏ, կմ ԶՄՏՕՔ. Ցիշել. յօժարել. կամել. Ագաթ: Եղիշ: Գծ. Է. 23: ՃՃ:

ԱՆԿԱՆԻԼ Ի ՃԱՆԱՊԱՐՀ, ՑՈՒՂԻ, Ի ՋՈՒ. Ելանել՝ ճանապարհորդել, երթալ: Գծ. Ծ. 9: Պիտ: Խոր:

ՑԱԿՆ ԱՆԿԱՆԵԼ. Ի ԳԻՐՍ ԱՆԿԵԱԼ. եւ. Տես 'ի բառս ԱԿՆ, ԳԻՐՔ. եւ:

Ի ԳԵՑԻՆ կամ ՑԵՐԿԻՐ ԱՆԿԱՆԻԼ. ԱՆԿԵԱԼ ԴՆԻԼ, եւ. Տես 'ի յարակից բառսն:

ԱՆԿԱՆՈՆ. ա. Օտար 'ի կանոնաց. անկարգ. անօրէն. *Դատաւոր անկանոն կրօնից: Մի անկանոն կրօնիւք ամբարձցիք 'ի տուն նոյնութեն. Յհ. կթ:

ԱՆԿԱՆՈՆԱԿԱՆ (գիրք). ա. Այն՝ որ չէ անցեալ 'ի կանոն ընդունելի սրբոց գրոց: Կանոն:

ԱՆԿԱՆՈՒՐԴ. Տ. ԱՆԿԱՐՈՒՐԴ:

ԱՆԿԱՇԱՌ. ա. մ. Ἀδέκαστος, ον. Incorruptus, um. Որ չառնու զկաշառ. և ուր չիք հնարք կաշառաց. անաշառ. ըէլ...

վէթ ալմաղ, բիւլլէնտօնլ. *Այծ, որոյ ա-տեանն անկաշառ է և անպատրելի, միայն լի է ճշմարտութեամբ. Փիլ. *Անկաշառ դա-տաւոր, կամ ռամիկան, կամ կառավարիչ. Նար. *Ցանկաշառ ատենին քո. Եղիշ. Է. *Ցանկաշառ և յարդարադատ դատաստա-նէն. Լաստ. ԻԾ. *Անկաշառ է գթութիւն քո. Վրդն. սղ. *Դատաւոր կացոյց 'ի վե-րայ մեր զխիղճ միաց մերոց, որ և անկա-շառ դատի զմեզ. *Անկաշառ քարոզել. Ոսկ. յհ. ա. 13. և Բ. ՀՐ.

ԱՆԿԱՇԱՌԱՌՈՒ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. 'Αδωροδόχητος. Munera non capiens, immunis. *Զորս՝ զի չարք են, դատեցաւ անկաշառառուն և անաչառ հայրն. Ո-րոց բնութիւնն յանկաշառառու ատենին դատապարտեաց մահու. Փիլ. լին. և նխ. Բ.

ԱՆԿԱՊ, ի, ից. ա. Արձակ 'ի կապոյ. արձակ. 'Ανένδετος. Non colligatus. և Ան-ժոյժ. անարգել. անսանձ. 'Ακρατής. Incontinens. պաղ չօզիլմէյօղ, անզապտ. պաղ-ըղ, ղօբլուղ. *Մերկն և անկապն ընդ-մարմնի միջոցն բազումն ունի զօրութիւնս. Փիլ. այլաբ. *Անկապ անսասան. Խոսր. *Անկապ արձակումն. Նար. ԽԷ. *Կապեաց անէ զանկապն ըղլուս՝ 'ի չորրորդին յանհօթ նիւթոյս. Շ. այբուբ. *Բռնաւոր՝ անկապ և աներասան 'ի վերայ քո զեղուն լու-ծեալ. Պրպմ. ԼԷ. *Մեղք անբանից ան-կապք են 'ի ցանկութիւնս. Սրգ. յուդ. Բ.

ԱՆԿԱՊԵԼԻ. ա. Որում անհնար է կապել. որ չկապուիր. պաղլանմազ. *Որ և կապեցար անկապելիդ. Ո՞վ, կամաւ՝ զան-կապելին, կապեալ ըղձեռս արձակա-ղին. Շար.

ԱՆԿԱՊՈՒՏ. ա. } Որ ոչն կապտի.
ԱՆԿԱՊՏԵԼԻ. } անկողոպուտ. ան-կողոպտելի. անեղծ. անկորուստ. որ չի թալանիր, չի գողցուիր. գափըլմազ. *Գանձ անկապուտ. Ցճխ. ԺԱ. *Կուսութեան նորա անկապուտ մնալով. Զքր. կթ. ննջ. *Զգեստ կամ զարդ անկապուտ: Անկապուտ ձո-խութեան կամ իշխանութեան, կամ կեանք. Նար. *Անկապուտ ուխտ հաստատեալ. Շ. Լմ. *Անկապուտ զնորայն պահելով զեղանակ շարժման. Մագ. Ի. *Անկապ-տելի գանձ. Անյ. բարեխ. *Առ պատկին ան-կապտելի: Անկապտելի անուամբ. Նար.

Մ. Առանց կապտեալ լինելոյ. անվնաս. անքոյթ. *Փրկեսցէ անկապուտ զանձն քո. Առակ. ԻԲ. 23. *Կուռ փառեալ, անկա-պուտ պնդեալ. Նար. ՁԲ.

ԱՆԿԱՌՈՒՑԱԿԱՆ. } ա. Որ ոչ կառ-
ԱՆԿԱՌՉԵԼԻ. } չի, կամ չառ-նու զկայ. և Ուր չիք կառուան տեղի. ինճի-մէզ. ինճինմէզ. *Անկառուցական վազից: Ընհատանելի և անկառչելի ղորկոտ գը-նացից. Մագ. ԺՂ. ԻԲ.

ԱՆԿԱՍ. ա. Զոր ոչ լինի կասել կամ ծածկել առաժամեք. անծամ. չինխնէզ. *Կերան զբարոյն զխիսան և զանկասն. Ճ. Թ. և Տօնակ.

ԱՆԿԱՍԵԼԻ. ա. մ. Որ ոչ յետս կա-սի. առանց յետս կասելոյ. կերի փօրմազ, ճող կէչմէզ. *Ընթացք արիականք և անկա-սելիք: Զակատեցայ անկասելի 'ի պատ-կառելեացն գործոց. Նար. ՀԱ. և Ղ.

ԱՆԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր և փոյթ անկուածոյ, հիւսելոյ, գործելոյ. ըստ յն. արուեստասիրութիւն. Φιλοτεχνία. *Իբ-րև զմեղուս հաւաքել զպիտանացուն 'ի միոյ խորտիկս անկասիրութեան և քաղցրութ. Աճառ. ծաղկ.

ԱՆԿԱՍԿԱԾ, ի, ից. ա. 'Ανύποπτος, ἀνυπονόητος. Non suspicans, incuriosus. Որ չունի զկասկած. որ ոչն խորհի. ան-երկիւղ. յապահովացեալ, և անպա-տրաստ. խաւսած չօնէյօղ. իշթիմէղ, շիւփ-հէսիզ, ղաֆիլ օլմայան. *Ցաշտ արա-րեալ վերադունին՝ անկասկած լինիցի. Եղիշ. *Զի անկասկած լիցի 'ի մանանեն առ նա և յեկեղեն. Յհ. կբ. *Անկասկածք յապակականողէ. Անյ. բարեխ. *Ոչ ինչ խո-թացեալ զգուշաւ անկասկած լինէր. Բուզ. Գ. 20. *Վաղվաղակի եկն եհաս 'ի վերայ նորա անկասկածից. Ոսկ. եփ.

Կամ Ուր չիք ինչ կասկած. անվտանգ. անքոյթ. ապահով. էմին, ... 'Ανενδοίαστος, ἀνυπόπτευτος. Non dubitatus, non suspectus. *Զ'ի տանէն անկասկած և ան-յերկուանալի զաղութ բնակութիւնն. Փիլ. իմաստ. *Ցանկասկած տեղի հեռա-ցուցեալ. Փարպ. *Զանկասկած կենաց օգնութիւն: Ցանկասկած յապահովութեն. Պիտ.

ԱՆԿԱՍԿԱԾ. ՅԱՆԿԱՍԿԱԾԻ. ՅԱՆԿԱՍ-ԿԱԾՍ. մ. 'Ανυπόπτως, μετὰ ἀσφαλείας. Sine suspicione, tuto. Առանց կասկածե-լոյ կամ կասկածանաց. աներկիւղաբար. յապահովս. առանց վախի. ... *Ընդ համատարածն անցանիցէ անկաս-կած. Ոսկ. մ. ա. 7. *Անկասկած 'ի գուրս ելեալ 'ի քաղաքէն. Լաստ. ԺԲ. *Ցան-կասկածի եղեալ առանձին 'ի բազմութեէ՝ զհեր չարութեան ցուցանէ. Նեղոս. *Ցան-հոգս և յանկասկածի կեսն. Լաստ. ԺԵ. *Հարթել պարզաբար և յանկասկածս եր-թալր զհետ եղբայրասպանին. Դիոն. ... *Որպէս 'ի հուռմ տան անկեալ պնդեալ յանկասկածս. Փարպ.

ԱՆԿԱՍԿԱԾԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. *Հրամայէ նմա զայն իշխանութիւն անկաս-կածաբար ունել. Խոր. ա. 12. *Անկաս-կածաբար կայր. Յհ. կբ. *Դուք անկաս-կածաբար երթայք 'ի տուն յայն. Նանայ.

ԱՆԿԱՍԿԱԾԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ յոյժ անկասկած. *Զապաքինականն անկասկածագոյնս եցոյց իսկ, եթէ նորա առաւելագոյնս շահին փառս և օգուտ. Ոսկ. մ. Բ. 7.

ԱՆԿԱՍԿԱԾԱՒՈՐ. } Տ. ԱՆԿԱՍԿԱԾ.
ԱՆԿԱՍԿԱԾԵԼԻ. } *Ցանկասկա-ծաւորն վայրի. Նար. ԿԴ. *Զանկասկա-ծելի զԹղթականն (ամուր). Եղիշ. Դ. *Ա-պաւէն անկասկածելի. Նար. Ղ. *Անկաս-կածելի մնալ նոցա 'ի նոցանէ. Ճ. Ա.

ԱՆԿԱՍԿԱԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅԱԳԱՀՈ-ՎՈՒԹԻՒՆ. *Առ 'ի հաւատարմութեն ան-կասկածութեն յաւելու և զայս. Գէ. Եւ.

ԱՆԿԱՍՏԵՂ. գ. Անկումն աստեղ, այսինքն ծածկումն լուսափայլ աստեղն՝ մեծ չուն կոչեցելոյ 'ի վայր քան զասաե-ղատունն հայկայ, աներևութանալով 'ի մերձենալ արեգական, և անդէն 'ի հե-ռանալ նորին 'ի վեր երևելով. որ յայն-ժամ ԵԼԱՍՏԵՂ ասի. *Ցանկաստեղն ձիւն գայ. Շիր. *Ելաստեղ մայիս. ԻԳ. անկ-աստեղ, օգոստ. ԺԴ. իսկ զի ասէ, թէ 'ի վերայ բեր նահանջի, և տուր մարերի՝ 'ի գիտել զանկաստեղն, գիտեա, զի յառա-ջին ամի թուականին՝ անկաստեղն 'ի մա-րերի յինն էր. Տօմար. (Մանեփ. ըեհ. ԱՆԿ-ԱՍՏԵՂ կոչէ զբոյլս բազմաստեղս 'ի վեր քան զհայկ).

ԱՆԿԱՏԱՐ, ի, ից. ա. 'Ατελὴς, ἀτέλεστος. Imperfectus. Որ չէ կատարեալ. ոչ լրացեալ. Թերի. Թերակատար. պա-կասաւոր. ոհաս. ... *Անկատար ժամանակք ոսունկ մրգաբերլք. Իմ. Դ. 7. *Ըստ մա-սինն՝ անկատար ելոք ոչ է ամենայն: Ծնա-նի՝ ոչ կատարեալ գործ, այլ անկատար, իբր թէ մինուկ: Ուր ոչ է մերձ ձեռ, ան-կատար է այն ամենայն. Փիլ. *Որ յաւե-լուածոց տակաւին կարօտ է, անկատար է. Կիւրղ. ԳՆՅ. *Որպէս յանկատարից 'ի բաց ընդարէ զկատարելագոյն. Դիոն. Եկ. *Զան-կատարն մոօք և մարմնով. Ցճխ. Ա. *Ի-մաստասէրքն խնամ տանին անկատար ա-ռնց: Մեոյ մասին պակաս ելոյ՝ հարկ է զբոլորն անկատար գոլ. Սահմ. Է. ԺԱ. *Անկատար հասակք. Պիտ. *Ոչ անկատար վարժմամբ յանդգնեալ. Խոր. Գ. Ե2. *Մա-կունք՝ անկատար լեզուաւ զհայրն պար-գևատու արարին. Կլիմաք. *Անկատար բան. Նիւս. կազմ. *Կատարեալ, և անկա-տար Թիւ. Սահմ. Է.

Եւ Անգործ. որ չէ եդեալ 'ի գործ. չելեալ 'ի գլուխ. և ոչ կատարելի. *Ան-ստս և անկատար թողուլ զհրամանն. Պիտ. *Ամենայն զգեստք կատարեցին 'ի հանդերձեալն. զի յոլովագոյնք (գեռ) են անկատարք. Շ. բարեխ. *Երդնուլ զեր-դումն անկատար. Գ. Դ. Ե. 23.

Կամ Չկատարօղ. *Ոչ ձեզ անլուր լի-նել, և անկատար հրամանացն. Ոսկ. յհ. Բ. 41.

Եւ Անկատարած. անվերջ. և Անել. նիհայէթսիզ, սընըրսըզ. *Որք զերկինս և զեր-կիր անսկիզբն և անկատար ասացին. Վեց. ա. և Շիր. *Ընդ անկատար ուղին հետևել. Նար. ՅԲ.

ԱՆԿԱՏԱՐԱԳՈՐԾ. ա. Որոյ գործն է անկատար, կամ չունօղ զգործ կատա-րեալ. *Եւ ո՛չ որպէս զկեռակաւնն կարա-պետայինն անկատարագործ. Նար. ԺԶ.

ԱՆԿԱՏԱՐԱԾ, ի. գ. Որոյ չիք կա-տարած. անվախճան. նիհայէթսիզ. *Փա-ռին անկատարած. Վրք հց. Զ. *Ցանկա-տարած յաւիտենին. Ոսկեփոր. *Ծածկել ոտից՝ զանկատարածին նշանակէ. Շ. հրեշտ.

ԱՆԿԱՏԱՐԵԼԱԲԱՐ. մ. որ և ԱՆԿԱ-ՏԱՐԵԼԱՊԷՍ. 'Ατελῶς. Imperfecte. Ան-կատար օրինակաւ. իբրև անկատար և թե-րի. անխափար կերպով. *Կատարելապէս, այլ ոչ անկատարելաբար. Աճառ. պտեց. *Տեսանեմս, զերկրորդ անկատարելաբար ու-նէին. Ոսկ. յհ. Բ. 39. *Երկրորդ առհման անկատարելաբար ունի. Անյ. պորփ.

ԱՆԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՅՆ. ա. 'Ατελέστερος. Imperfectior. Առաւել յետնեալ 'ի կատարեալ գոլոյ. կարի անկատար. *Կա-տարեալ ոգւոցն ծնունդ կատարեալ են, բանք և գործք. իսկ երկրորդիցն՝ անկա-տարելագոյնք. Փիլ. լին. *Վասն չև ևս գիտելոյն նոցա, և անկատարելագոյնս գոլ. Ոսկ. յհ. Բ. 32. *Ի կատարելագոյն իշխանել (յառաջագոյն ոք), և 'ի վեր ելա-նել անկատարելագոյն. որպէս թէ 'ի կեն-դանութիւնն մկրտել, և մեռանել [illegible]. Ա. որս. Է.

ԱՆԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾ. ա. Անկատար օրինակաւ գործեալ. Տես և ԱՆԿԱՏԱՐԱ-ԳՈՐԾ. *Տիեզերս և անկատարելագործ հար-սանիս (առանց օրհնութեան). Ցհ. իմ. [illegible]

ԱՆԿԱՏԱՐԵԼԱԿԻՑ. ա. 'Ασυντελής. Կցորդ անկատարութեան. և Անձեռնհաս. *Ոչ ոք անկատարելակից, ոչ ոք անշնոր-հակալու. Բրս. ծն. (վրիպակաւ գրի Անկարելակից).

ԱՆԿԱՏԱՐԵԼԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԿԱՏԱՐԵ-ԼԱԲԱՐ. *Անկատարելապէս յառաջիկնու-թեամբ մտօքն. Նիւս. երգ.

ԱՆԿԱՏԱՐԵԼԻ. Տ. ԱՆԿԱՏԱՐ. *Ո՛չ է պարտ Թողուլ զօրինակ և զկերպ եւս անդ ընդ անկատարելի. Կլիմաք։

ԱՆԿԱՏԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆ. } Ἀτέλεια,
ԱՆԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. } τὸ ἀτελές. Imperfectio. Պակասութիւն կատարելութեան. թերութիւն. պակասումն. էքսիքլիք, նագսլըք. *Յանկատարելութենէ հաղորդ լինել կատարելական համբարոյ։ Կերպակուր կատարելագործ է կերպոցն՝ զանկատարելութիւն նոցա և զպարտութիւն լնուլ. Դիոն.։ *Ի կատարելութեան եղանել յանկատարելութեան. Կիւրղ. գնդ.։ *Փոփոխումն յանկատարելութենէն 'ի կատարումն. Ղ. ա. յհ. ծդ.։ *Ի գործոց՝ բաղումն անկատարելութիւն յանդիմանի՝ ոչ է պիտանացու. Բրս. հջ։ *Անկատարելութիւն բանի. Մագս. նշ. էհ։ *Անկատարութիւն ազգային բանականի. Խոր. ա. 3։ *Իսկ առ ոտ՝ ոչ մարմնին. և անձնումն նորին, և ոչ անկատարութիւն. Լմբ. պտրգ։

ԱՆԿԱՐ. գ. Տ. ԱՆԳԱՐ։

ԱՆԿԱՐ. ա. իբր Առանց կարոյ. ոչ կարեալ, այլ հիւսեալ. կամ փորձանկեալ. և անձեռագործ. ընոտի, չհասու. փէ. փէշսիզ, էօրմէ. *Մերկացուցին զանկար պատմուճանն նորա, և զնշանագրականն։ Արկին զինքն 'ի վերայ անկար պատմուճանին. զայս պատմուճան տեառն քոց. Տօնակ։ *Ո՛չ զոր անկար խորանն խորհրդոյ առաւելին հոգին հաւատոյ. Գնձ։

ԱՆԿԱՐ, ի,ից կամ աց. ա. Ἀδύνατος. Impotens, impos. Զուրկ զօր զօրութեան. անկարող. տկար. հիւանդ, կամ անձեռնհաս, անբաւական. գօփէրըզ, գուվվէթսիզ. քօփրէքիսիզ. *Զկոյրս՝ որ ոչ տեսանէին և ձեռօք կարէին մարթէր, անկարս անշարժանելիս. Փիլ. բագն։ *Յորդոր փառաւորաց զանկար և զհիւանդս կերակրէին. Եփր. գ։ *Անկարքն ընծայ բերել յարգաւոր վաստակոցն. Խոր։ *Հիւանդ է անկար 'ի պատահել պատճառի որոյ Թագաւորացուցանէին պատմութիւն. Տօնակ։ *Ոչ եղեւ զայլ բոլորս անկարս, այլ կարող ամենայն զօրութեան. Պիտ։ *Անկար գոլ ձիավարել. Խոր. գ. 13։ *Որքան անկար է մարդ քան զԱծ, այնքան անկար է մարդկան գիտութիւն քան զԱյն. Խոր։ *Անկար եմ՝ արժանապէս որպէս պարտ է՝ խնամել. Լմբ. պտրգ։

ԱՆԿԱՐ. Ἀδύνατον. Impossibile. Անկարելի. անհնարին. մումքին. օլմայաճագ, իմքեանսըզ, գուտրէթսիզ. *Առ 'ի մարդկանէ այդ անկար է. Մտթ. ժթ. 26։ *Իրս ինչ առաւել եղեւ իւր անկարս։ Այլա և եթէ անկար իցէ, որպէս անկար է, կայ մնայ առնել՝ որպէս գոլ հոգւ այցելութեան. Փիլ։ *Որ առաւելն են համարելոյն անկար գոլ, կարելի առնէ. Ոսկ. յհ. բ. 27։ *Օրէնք են ոտ մարդկան զկարելին բնութեան, և ոչ զանկարն. Լմբ. ող։ *Մի անկար պարտ զանձին պարտանց իմ կանգնել 'ի վեր. Բենիկ։

ԱՆԿԱՐ է. դիմոր. Չկարէ լինել. անհնար է. անմարթ է. մումքին. օլմազ, օլամազ. փօսիպ տեյիլ. *Առանց սոցա անկար է լինել։ Անկար իսկ զպատմութիւնն է ձեռնել. Փիլ. *Ի հասանել գետոյ 'ի նոյն ջուր անկար է երկիցս Թանալ զոտն. Սահմ. ա։ *Լոյսքականացն անկար է ուղիղ ընթանալ ...ս լինելոյ. Լմբ. բենէտ։

կամ ԱՆԿԱՐԱՑՆ է. յն. ոճով. կամ ԱՆԿԱՐԱՑՆ է, հյ. ոճով. τῶν ἀδυνάτων ἐστί. որ է առ ՅԱՆՀՆԱՐԻՑՆ է. այսինքն մի ինչ յանկարելեաց. nequit fieri. *Անկարացն է՝ ինքն իւրեան գոլ ինչ ներհակ։ Ցոյժ դժուարացն կամ յանկարացն էր լուծանել. Արիստ. տմնոյ. և առլնչ։

ԱՆԿԱՐԱԲԱՐ. մ. Անկարելի օրինակաւ. անհնարապէս. ուր չէ մարթ լինել. *Ամենայն մարդկային իմաստութեան անկարաբար ունի զուգել հաւասարութեամբ պարզագոյն ածային ստամանցն կերակրոց. Նիւս. էրգ։

ԱՆԿԱՐԱԾԱԾԿԵԼԻ. ա. Որում անհնար է ծածկել. անթաքչելի. կիզլէնմէզ, կիզլէմէզ. *Հատացն անկարածածկելիք են բուրմունքն. Յհ. իմ. պտւղ։

ԱՆԿԱՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ἀδύναμαι. Non possum, nequeo. Չկարել. անկարող և անբաւական գտանել. տկարանալ. յետ նել. *Լողացն միոյ զհետ երԹալ անկարացեալ. Փիլ. փէռոկան։ *Անկարացեալ ընդդիմանալ. Խոր. գ. 50։ *Անկարանայ պատմել լեզու. Խոր։ *Ըստ արժանեացն անկարանամք հատուցանել. Ղ. բուրջր։ *Անկարանայ բան յարժանաւորն խօսել(ոյ). Երզն. լս։ *Անկարանայր զելան (առնել) յարևելս. Գրձ. ծղ։ *Անկարացեալ 'ի տոռայն լինիմ համաց (ազի Ջրոյ ծովուն). Պիտ։

ԱՆԿԱՐԳ. ա. Օտար 'ի կարգէ և 'ի կանոնէ. անտեղի. անխրատ. խառնակ. անպատշաճ. (յն. և լտ. պէսպէս լինի). էօլչուսուզ, նիզամսըզ. *Զլեզու մարդկան՝ զչարն և զանկարգն. Յկ. գ. 8։ *Յանկարգ գիջութենէ գնացից. Ե. պետ. Ե. 7։ *Ոչ ինչ անկարգ և անօրէն գնացիք։ Համարեցիս զմեզ անկարգս ինչ առնել. Ե. Դ. ծդ. 23։ Յոբ. ա. 12։ *Անկարգ ցանկութիւն, ամբարտակ, հրաւէրք. տեղիք, ձեռնածուք. պաշտօնեայք. Ագաթ. խոր. կորիւն. ճճ. Լմբ։ *Մի պհանդղ ողջունիս անկարգ ինչ վարկանիցիս. Նար. հէ։

Եւ Առանց կարգի կամ բնութեան. անսովոր. օրանսըզ. տէրթիպսիզ խուրըճ. *Անուղ էր սառա, և ծնաւ որդի յանկարգ ժամանակի։ Արդ ամլոյն ծնանել (որպէս և պառաւոյ) անկարգ էր. Կոչ. ծե։ *Յանկարգ գդմնուոյդ (յուղանու) փորձեալ և ձաշակեալ, Թէ զինչ համ է գԹութեանն այս. ճճ։

ԱՆԿԱՐԳ. ՅԱՆԿԱՐԳ. մ. Տ. ԱՆԿԱՐԳԱԲԱՐ. *Եւ եԹէ այս անկարգ և արտաքոյ յարմարականին տուացեալ եղև. Պիտ։ *Եր բեմն անկարգ գնան. Վրք հց. ծա։ *Մի յանկարգ իրրև հեԹանոս կոծ կամ աշխարանս ոք անյուսութեան գնիցէ ինձ. Բուզ. է. 44։

ԱՆԿԱՐԳԱԲԱՐ. } մ. Առանց կամ
ԱՆԿԱՐԳԱՊԷՍ. } ընդդէմ կարգի. խառնիխուռն. յանդգնաբար. *Ոչ կարգիւ, այլ խառն և անկարգաբար։ Անկարգաբար յարուցեալ ընդդէմ։ Անկարգաբարն վարել հրամանաւ. Պիտ։ *Զզանազանութիւն ընտրելեացն չփոԹեն անկարգաբար. Սարկ. պտկ։ *Ի սատանայութէ ածհրեալ անկարգաբար հեղեղք յառնեն.. և անկարգաբար բերմամբ նորա ոչ ոք ընդդիմանայ. Սարգ. յկ. է։ *Որք եկեալ՝ անկարգապէս բանակեցան. Խոր. գ. 67։ *Ուտէին անկարգապէս և որկորաբար. Մեկն. ղեւ։

ԱՆԿԱՐԳԱՒՈՐ. Տ. ԱՆԿԱՐԳ. *Անկարգաւոր սայԹաքութիւն. Վրք հց. Ե։

ԱՆԿԱՐԳԱՒՈՐԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԿԱՐԳԱԲԱՐ. *Անկարգաւորաբար պատմելոյն. Գր. հր։

ԱՆԿԱՐԳԵՄ, եցի. ն. Յանկարգութիւն դարձուցանել. խանգարել. *Հան զժանգն յառանձնէ, զի մի ազդեցեալ խառնիցուացն և անկարգեսցէ զկրաւորութիւն։ Ցեաանէ անկարգեալ զհօգեկան մասունս. Լմբ. առակ. և ող։

ԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Անկարգ ինչ. և խոտորումն 'ի կարգէ. անտեղութիւն. խառնակութիւն. ցոփութիւն. (յն. պէսպէս). էօլչուսուզլուգ, օրանսըզլըգ. *Զանկարգութիւն տեսանել տէր ոչ կամի։ Ի նոյն անկարգութիւն զեղխութեան։ Որ զայդ մերոյ չնորհաց դարձուցին յանկարգութիւն. Յուդ. ա. 13. ա. պետ. դ. 4։ Յոբ. 4։ *Հեռանել լինել զեղխութեան անկարգութեան, անպատկառութեան. Արիստ. առաք։ *Յանդգնել առ բանն՝ անկարգութեան նշանակ. Բրս. հց։ *Ի միասին կայալ կարգ, և լուծանէ յանկարգութիւն. Առ որս. ծե։ *Պարտ էր կարգ ինչ ցուցանել, և ոչ անկարգութիւն։ Որ անհաւասար է, և լի անկարգութեամբ. Եզնիկ։ *Ի ծանր իրս անկարգութիւն բաղմացեալ. Յհ. իմ. ապ։ *Մինչև անկարգութեամբ ամենայն կարգաւորեցաք նորա անգամանեացն. Ղ. ընդհ։ *Մրրկաց անկարգութիւն. Ճ. Թ։

ԱՆԿԱՐԵԼԱԳՈՅՆ. ա. Ἀδυνατώτερον. Multo minus possibile. Առաւել կամ կարի անկարելի. *Ճանել զայն անկարելի է. իսկ՝ խմանալ՝ և անկարելագոյն ևս. Առ որս. Ե։

ԱՆԿԱՐԵԼԻ. լոյ, լեաց. ա. որ և ԱՆԿԱՐ ասի. Ἀδύνατον. Impossibile. Ոչ կարելի. և անհնարին. մումքինսիզ, գուդրէթսիզ. *Ի հաւատ, որ անկարելեացն կարողութիւն հաւատոյ. Ամբ. գ։ *Զանկարելեաց կախի և աներևութից յուսոյ. Դիոն. էհ։ *ԵԹէ զայս ցուցանես, որ է անկարելի (յն. անտանելի). Ամբ. ը։ *Անկարելի իր. Սահմ. ծ։ *Զերդծումն գործել, երբոր՝ անկարելեաւ։ Զանկարելիսն կարելիս կացուցանէ։ Զվտանգ անկարելի ասել. Պիտ։ *Որ ինձ անկարելին է, քեզ կատարեալ է. Նար. ծէ։

ԱՆԿԱՐԵԼԻ է. իբր դիմոր. Անհնար է. անմարթ է. օլամազ, օլմազ. *Անկարելի է մեզ գիտել զերկնայնոցն իմացութենէ խորհուրդս. Դիոն. երկն։ *Նոյնն նմին նմանապէս մեծ և հաւասար գոլ անկարելի է։ Անկարելի է անցանել ընդ իւր սառուերն՝ և յոյժ փութացելոյն. Առ որս. է. է։ *Անկարելի է առանց խոնարհութեան ժառանգել զարքայն անկելոց։ Որպէս չարչարել առանց մարմնոյ անկարելի է, նոյնպէս և խռովել առանց հոգւոյ անհնար է. Զքր. կթ։

ԱՆԿԱՐԵԼԻ. իբր Անկարող. անզօր. *Զանկարելի ակարութիւն նոցա տեսանելոց եմք առ 'ի փրկչէն մերմէ. Վրք հց. ղ։

ԱՆԿԱՐԵԿԱՆ. ա. Որ չունի զկարիս կրից. անկիր. անկրական. անախտ. անախտական. Ἀπαθής. Passionis expers. *Ի սկզբանէ էր ասէ՝ բանն, զի զանկարեկանն ուսանիցիս..Զանկարեկան ծննդեանն մեկնէ։ Ասեա. ծնեալ արդեօք անկարեկանն. բնաւ և ծնանիցի. Սեբեր. դ. և է։

ԱՆԿԱՐԵԿԻՐ. } ա. Որ ոչն կրէ յինքեան կամ չգգայ ըղ-
ԱՆԿԱՐԵԿԻՑ. } կարիս ընկերին, և ոչ լինի նմին կարեկից. անգութ. գամբ լանեցօղ. մերհամեթսիզ. *Քարեղէն և անկարեկիր միտս էր ստացեալ. Յհ. կբ։ *Անկարեկից բնութիւն ցուցանելով զձեզ առ նոսա օգնող գահճաց. Ղ. ընդհ։

Եւ Զաւնող կամ չունելով զկարեկից. էշէօք յգած. *Ի մահուն անկարեկից մեռանին իւր 'ի մէջ Թշնամեաց. Պիտ։

ԱՆԿԱՐԵԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ կարեկ-

ցեղն. անգթութիւն։ Ի Գիրս խոսք։

ԱՆԿԱՐԵՒՈՐ, ի, աց. ա. Ոչ հարկաւոր. աւելորդ. ղէֆս մէղած. լուզըմ օլմայան, իհթիյաճսըզ. *Անկարեւոր և անպատեհ ինչ համարելով. ՃՃ։

ԱՆԿԱՐԻՔ, րեաց. ա. Զուրկ զկարիս մարմնոյ. անախտ. և անկարօտ. *Հրեշտակք անախտք և անկարիք։ Մարդոյ զանախտից և զանկարեացն բերեալ զնմանութիւն. Նար. երգ։ *Այս կերպարանք արքայութեան ունէր զօրինակ՝ վասն անկարիք լինելոյն. Ղ. Տաթ։ *Անկարիք մարմին. Լմբ. սղ։ *Զեամ որպէս հրեշտակ անկարիք կերակրոյ. Զքր. ծործոր։ *Անկարիքն և անկարօտ ած բազում անգամ հանէր զդեւերն 'ի գլխոյ յաղօթս. Յհ. գառն։ *Որ 'ի տապանին՝ անկարիք էին կրից անդասնելին. Գնձ։

ԱՆԿԱՐԾ. ա. Ἀδόκητος. Inopinatus. Ոչ կարծեցեալ. անկարծելի. անակնկալ. յեղակարծ. չի խօրծած. գաֆիլ, ասմադ. *Արհաւիրք անկարծք 'ի վերայ հասանէին. Իմ. ԺԷ. 17։ *Յանկարծ վտանգէն երկնչէին. Ոսկ. յհ. Ա. 4։ *Անկարծ յուսով աւետաւք զանձինս (զերծ յալեկոծութենէ). Փիլ. յոբ։ *Թուանելն զանկարծն և զարմացն նշանակէ. Խոսր։

կամ Անկասկած. աներկբայ. շիւպհէսիզ. *Անկարծ հաւատով գնա 'ի խոստացեալ ժառանգութիւն. Լմբ. սղ։

կամ Անպատրաստ. անզգոյշ. *Զադէտս և զանկարծս իրաց խափել. Սեբեր. Դ։

կամ Աննշան. որ չէ 'ի համարի. չնէ֊ գալած. սայըլմազ. *Ուստի ծնանիցին իրքս այս, բայց եթէ յանկարծ 'ի վտանգար անձանց. Ոսկ. յհ. Ա. 2։ *Հզօրն յանկարծէ (կամ յանկածէ) պատկառէ. Նար. մծբ։

ԱՆԿԱՐԾ. ն. Տ. ՅԱՆԿԱՐԾ. են։ ԱՆԿԱՐԾ կամ ՅԱՆԿԱՐԾ, երբեմն գրին՝ որպէս նոյն։

ՅԱՆԿԱՐԾՍ. ն. Առանց կասկածանաց. իշիւպհէսիզ. *Բնակեալ էր յանհոգս յանկարծս և աններդ խաղաղութեամբ. Բուզ. Է. 38։

ԱՆԿԱՐԾԱԿԱՆ. ա. Ἀπροσδόκητος. Improvisus. Յանկարծական. անակնկալ. *Լինի տաճար ամ, յորժամ ոչ անկարծական ախտից միտքն խռովեսցին. Բրս. առ ամ։

ն. Ոչ կարծեօք, այլ՝ ճշմարտապէս. աներկբայ. *Յոր ճշմարիտ մեք հաւատամք անկարծական. Ղ. օփ. Բարձր։

ԱՆԿԱՐԾԱՀԱՍ. Տ. ՅԱՆԿԱՐԾԱՀԱՍ. Ուստի յաւելն Ագաթ. *Զանկարծահաս զմուտ հոգւոյն ։։ առ գիւրութեան հնչման չզգի տալով ։։

ԱՆԿԱՐԾԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Որ չէր կարծելի. անկարծ. արտաքոյ կարծեաց. անակնունելի. յանկարծական. և Նորահրաշ. հրաշափառ. նոր իմն. որպէս յն. Ἀδόκητος, παράδοξος, եւ. Inopinatus, inexpectabilis, եւ. *Անկարծելի ձգտմամբն դարձուցանէն զձիս. Ար. որս. Է։ *Զմեռն անկարծելի. Փիլ. Քհ։ *Անկարծելի տառապանս. Գէ. Եռ։ *Կարի ստար էր բանն և անկարծելի. Ոսկ. յհ. Ա. 22։ *Անկարծելի գործոյս։ Անկարծելի աւետաւորութեան. Փարպ։ *Անկարծելի ժամանակ, անդի. Վրք. հց։ *Գտին անկարծելի փրկութիւն. Փիլ. Նխ. Է։ *Զգաղտնելի և զանկարծելի ծննդեան կուսական. Ոսկ. յհ. Ա. 45։ *Եւ մի անկարծելի երեւեցի տեսանելս. Բրս. սղ։

Եւ Անկասկածելի. Ἀνύποπτος. Non suspectus. շիւպհէսիզ. *Անկարծելի էր վկայութեան այն. Ոսկ. յհ. Ա. 28։

ԱՆԿԱՐԾԻՍ. ԱՆԿԱՐԾԻՔ. ա. ն. Անկասկած. աներկբայ. շիւպհէսիզ, իշիւպհէսիզ. *Վստահութեամբ անկարծիս միաւորութեամբ իրրեւ անզգամք մարմնոյ. Յճխ. ԺԴ. 3։ *Վարկայ զայս անկարծիս. Մագ. ԿԴ։ *Թէ անկարծիս 'ի բեկմանէ իցէ ամենն։ Եւ այնպէս անկարծիս գտանեցեն. Մխ. դփ։ *Աչաց տեսութեամբ ծանուցեալ՝ հաստատեցի անկարծիս. Ղ. Է. դէփ. Ը։ *Միայն զայն գաւանեսցէ անկարծիս, զոր ասացաք. Լմբ. Գր. պտղ։ *Հաւատալ յայտ այն է, անկարծիս խմանալ զէութիւն նորա։ Հարց զԹշնամիսն, և վկայեն, որով անկարծիս լիցիս 'ի լսելն։ Որպէս փկուսութեամբ ծնանելն եւս ճշմարիտ, յուսայք անկարծիս և զԹագաւորելն։ Յանկարծիս գալոց է գայթակղութիւն։ Իսկ թէ յանդգնես և յանկարծիս. Բրս. մրկ։

ԱՆԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Անկասկածութիւն. τὸ Ἀνύποπτον. *Առ անկարծութիւն խաւնտանաց նախանձու, եթէ կամիս, զիմ զնածիչտս տար արա (քեզ կին). Փիլ. Իմաստ։

ԱՆԿԱՐԿԱՏ. ա. } Որ ոչն կարկատի.
ԱՆԿԱՐԿԱՏԵԼԻ. } լայն պատառուածով. հին և պատառատուն. պարտուած֊ թը ռնձ, իօրէքան չէխոզ. գաքանմազ, եամա գուբմազ. *Խորամանեցին անձանց իւրեանց յանգս անկարկատս. Ագաթ։ *Առագած անկարկատելի։ Յանկարկատելի ծուէնս պատառեցաւ. Նար. Ի. ԻԷ։

ԱՆԿԱՐՈՂ, ի, աց. ա. որ և ԱՆԿԱՐ. Որ չէ կարող. տկար. անձեռնհաս. չի֊ կըրօղ. գատըր օլմայան, գուտրէթսիզ. *Անկարողք լինէին հանդուրժել. Արիստ. առաք։ *Տեսանել անկարող եմք. Լմբ. սղ։ *Սահման ժամանակին առաւել քան զանկարողացն լիցի. Մխ. դփ։ *Մինչ յառաջանալ 'ի բնութի անհասից անկարող գոն. Բրս. ծն։ *Տկար խմաստիւք, և անկարող մտանել և ելանել 'ի խորս համատարած ծովուս. Տօնակ։ *Ըստաւմաւն ոչ եթէ առ 'ի խօսել կարող է, այլ առ 'ի լսել անկարող. Ոսկիփոր։

Մերթ՝ որպէս Յեղին չքաւոր. կարող֊ ղուբէ չանէյօղ. եօխսուլ. *Եթէ ոչ ջուր խսկ տացեալ իցես, վասն զի յանկարողաց ես. ՃՃ։

ԱՆԿԱՐՈՂԱՆԱԼ. Տ. ԱՆԿԱՐԱՆԱԼ. *Անկարողացեալ զտեսութիւն բերել. Մամբր։ *Որով անկարողանայր իսկ, ապէս տեսանել 'ի լոյսն վերին. Նար. ՂԳ։

ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. } Անկարողն գոլ.
ԱՆԿԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. } անզօրն լինել. տկարութիւն. չկարելն. Ἀδυναμία, οὐχ ἰσχεῖν. Impotentia, non posse. չիրէմէ, չափիկէլի. գատըր օլմամաք, գուտրէթսիզլիք, ղայիֆլիք. *Ոչ բնութեան անկարողութիւն դնեմք իբր յանբան կենդանիսն. Ղ. Ա. յհ. ԽԲ։ *Կամեցք հոլածի յանկարողութեանդ քո. Ճ. Ա։ *Զիք քո անկարութիւն, այլ ամենեւին զօրութիւն. Նար. ԿԳ։ *Եթէ անկարութիւն էր աղօթքն, ոչ անզօր միայն էր, այլ և անպէտ. Ոսկ. յհ. Ա. 18։ *Եւ թէ անկարութիւն է, ապա չէք մեղադրութեան. Ղ. յհ. ԽԴ։ *Եւ ոչ խոսն ինչ ընդ մէջ անկարութեանցն ձեզ երեւի անկեալ տարակոյս. Պիտ։

Իբր յն. Ἀδύνατον. Impossibile. Անկարելի. անհնար. անհնարին. *Եթէ անկարողութիւն է անցանել բաժակին. ՃՃ։ *Աճութեան ոչինչ անկարութիւն է։ Բնաւն հարկանել անկարութիւն է. Փիլ. լին. Ն. այլաբ։ *Զած խմանալ դժուարին է, բայց ճառել՝ անկարութիւն. Ար. որս. Է։ *Անկարութիւն է (ամ) ընդունակ լինել չարին։ Ոչ ինչ 'ի պատշաճիցն անկարութիւն (է) առ 'ի յամ. Սահմ. Ժ։

ԱՆԿԱՐՈՒՐԴՔ. գ. τὰ Κοῖλα. բառ յն. խորք. խորշք. ուստի Յես. Թ. 5. *Անկարուրդք կօշկաց նոցա, և հողաթափք խուրձեանց հնացեալք ։։ կամ է տարբն կողմն, կամ վերին բերանն կօշկաց. իբրու թէ քակեալ իցեն կարկեալ մասունքն, կամ մաշեալ անկար մասունքն, որպէս և խրացքն։ (Կայ և ձ. ԱՆԿԱՆՈՒՐԴՔ. ոմանք 'ի յն. և 'ի լտ. ընթեռնուն պարզապէս՝ կօշիկք)։

ԱՆԿԱՐՕՏ, ի,ից. ա. Ἀπροσδεής. Non indigus, non egens. Որ չէ կարօտ իմիք. չունող զկարիս ինչ. ունող զամենայն պէտս կարեւորս առատութեամբ. ճոխ. աննուազ. ապէնիազ. բանի մը պախսուքը կամ կարօտութը չունեցող, ամէնօր. էհթիյաճ մուհթաճ օլմայան, իհթիյաճը եօգ, վարլը. *Անկարօտ է այլոյ իրիք, և ինքնաբաւ անձին. Փիլ։ *Պարունակման՝ անպարունակ, անկարօտ այլոց. Դիոն։ *Անկարօտ բնութ. Պիտ։ *Եթէ նախ քան 'ի մէնջ խնդրելն գու կարկառեսցես, անկարօտ ես. Նար. ԽԴ։ *Անկարօտ 'ի վտանգացն ռազմանէ. Պիտ։ *Որ 'ի կերակրոց անկարօտ է. Լմբ. սղ։ *Որովայն անկարօտ թշնամանէ զառաջնորդականն. Մաքս։ *Անկարօտ զոհօք։ Անկարօտից հանդուրձանաւր (իբր անկարիք). Նար. ԽԸ. և մծբ։ *Փարթամաց անկարօտից. Մխ. դփ։ *Ընդ անկարօտից կոչնոց զինչ շահեսցիս. Մանդ. Ը։

Իբր Անկարօտական. անպակաս. լի. առատ. ուր չիք ինչ կարօտութիւն. *Անկարօտ լիութիւն, կամ արքայութիւն, գանձ, քաղաք. Յճխ. Ագաթ. *Անկարօտ բեղմնաւորութիւն, կամ բերկրանք, կեանք. Պիտ։ *Յղմպելիս անկարօտս. Եղիշ. Իր։

Մերթ՝ Ոչ կարօտեալ. ոչ հեռացեալ. *Խոնարհեալ 'ի վերուստ, անկարօտ մնալով փառացն աթոռոյ, և անկարօտ դիմացն ծնողին իւրոյ. Նար. ՂԷ։

ԱՆԿԱՐՕՏ. ն. } Ἀνενδεῶς. Largi-
ԱՆԿԱՐՕՏԱԲԱՐ. } ter, ut nihil desit. Առանց կարօտութեան իրիք. առատապէս. լիապէս. պօլ պօլ. *Լիով ածեա և անկարօտ վայելեն։ Անկարօտ բարեբաստանալ 'ի կենդանութեան։ Փութացան անկարօտ պատրաստել. Պիտ։ *Անկարօտաբար ընդունեսցեն լցուցեալ. Բրս. առ ամփ։ *Նշանակէ անկարօտաբար զբոլորն, զոր և կարեոր են մեզ. Երզն. քեր։

ԱՆԿԱՐՕՏԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆԿԱՐՕՏ. *Անկարօտական է ած, և ոչ 'ի մարդկանէ բարձրանայ, այլ ինքն զնոսա բարձրացուցանէ։ Այնպէս ած զարդարի՝ որ անկարօտականն է՝ մերով ամացն. Ոսկ. Եռ։

ԱՆԿԱՐՕՏԱՃԵՄ. ա. Անկարօտ 'ի ճենմ կամ ճենմելոյ յերկրէ. խաղացեալ իբր 'ի Թռչս Թեւոց. որպէս չորքերպեան կենդանիք, և անխուք եղեւէլի. *Զուգակշիռ հեռաւեալք, անկարօտաճեմ ճախրանօք. Նար. ԽՂ։

ԱՆԿԱՐՕՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անկարօտն գոլ. լիութիւն. բաւականութիւն. *Ինձ անկարօտութիւն շահեմարանիւր. Պիտ։ *Ուսցի 'ի նմանէ զանկարօտութիւն. Եղիշ. Ը։ *Եւ հարկաւոր ախտոյից անկարօտութեան. Սարկ. ...։ *Հաղորդ առնելով ածային անկարօտութեան. Խոսրովիկ։

ԱՆԿԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գրի և ԱՆԿԱՒԻՐ. Անկ. յանկաւոր. դիպող. պատշաճեալ. արժանաւոր. փիւլէր, ճայիզ, ...

չէ, փոխանց. Դիմս անկասար (կամ ան_գասար) է փառաւոր լինել. Խոսր: *Այն կերպ՝ որ անկասար անուանեն է, հասարա_կաց է. Սրկ. ա. գ. ա: *Զասուն հօր՝ կըր_ասր որպիսի սակոր են տալ. բայց անասելի անկասքին լինել: Ամենայն շնորհն իսկ բանկաքունի յանկասարան երկելոց է: Զի չը_փոխելէ զմէ եկեղեցւոյ ժառանգութին յանկասարացն հեռացուցանել. բայց եթէ անկասարացն կամասարութեր. Մխ. տփ:

ԱՆԿԵԱՆՔ.) ա. որ և ԱՆԿԵՆՑԱՂ. Ան_
ԱՆԿԵԱՑ. } մասն 'ի լուսուէ կենաց. անյոյս 'ի կենաց. խեղդ մեռեալ 'ի կեն_ցաղումս հէգ. թշուառ. ողորմելի. ցաւա_գին. խեղճ, արատ կեանք կեանք չէ. *Զայծն անմեկնացուն անուանել կարծեցեալ (մա_նավէ՛) անկեանս կեանս իւր կարծէր. Փիլ. ասէ: 'Մեղ կեանք՝ անկեանք են (յերկաց թշնամեաց). Ոսկեփոր: *Ան_կեաց կեանս 'ի վերայ հասուցանեն. Փ. կ. ք. 15:

ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Տուն և անձն, ուր անկեալ գնին և գարշանին տկարք ձգի. հիւանդանոց. հասարակար, աքս_ձոխանէ. 'Եւ եր չինեալ նորա անկելա_նոց աղքատաց և հիւանդաց. Վրք հց. ծա:

ԱՆԿԵՂ. ա. Աղտ 'ի կեղոյ և 'ի կե_ղեքեալ գոլոյ իւք. գէշէօրն. *Անմաշ և անկեղ (յն. փ բան) 'ի կարծրութէ ոս_նէր զան. Նիւս. խալ:

ԱՆԿԵՂԱԿԱՐԾ. ա. մ.) Անկասկած.
ԱՆԿԵՂԱԿԱՐԾԵԼԻ. } աներկբայ. ելի. աներկբայ. հաւաստի. չփոփոխե_լի, ոփըք. չիշիպհէօրն. *Անկեղա_կարծ յուսոյ ակնութն. Նար. յփ: *Զի անկեղակարծ լիցի և 'ի բանսդ. Ըշ. յէ. ա: 'Մահ ծշմարիտ և անկեղակարծելի: Անկեղակարծելի առնէք. Անան. էհ: *Ան_կեղակարծելի խոստովանեացն յամենե_ցունց՝ զգուսարագոյն ունելով բնութի. Գիր: 'Անկեղակարծելեացն և անձկաւորացն. Փիլ. եւ:

ԱՆԿԵՂԵԻ. ա. 'Αφλοιος. Decorticatus. Մերկեալ 'ի կեղևոյ. կեղևեալ. կեղե_ւեալ, կեղևած. փոսու-փոսուկ. *(Գաւա_զանն ահարոնի) անկեղևն և անցամաքն բուսոյ. Կոչ. ծէ:

ԱՆԿԵՂԾ, ի, եց. } ա. 'Ανυπόκριτος. Non simulatus, minime fictus.
ԱՆԿԵՂԾԱԿԱՆ, ի, աց.
ԱՆԿԵՂԾԱՒՈՐ, ի, աց.
որ և ԱՆԿԵՂԾԻԿ. Անմասն 'ի կեղծեաց և 'ի կեղծաւորութէ. անխարդախ. դորդ. ուղիղ. հաւատարիմ: ան_պատրանք. փողոս, հաքըչեքթիլ, ոսփըք. *Զհոգի անկեղծ և ճշմարիտ կարծի սէր. Ըշ. ժէ: խոկ Հռոմ. ասէ. *Զպատուամուձանն ձեր և զսէր բնութէ անշաղախ և ան_կեղծ պահեսջիք. լինի խմանալ և ան_կեղ, կամ անկեղծ: *Սէր անկեղծական. Նար. մթ: 'Յանկեղծաւոր հաւատոց. ա. տիմ. ա. 5. (այսր սակայ գնի՝ առանց կեղծաւորութե): *Սիրով՝ անկեղծաւոր. Կող. փ. 6: 'Քարոզ անկեղծաւոր. Ա_ր. ծփ: 'Անկեղծաւոր մարգարէ. Խոխ: 'Անկեղծաւոր բարք, կամ բնութի. Փիլ: 'Անկեղծաւոր խոստովանութի. Սրկ. փէ:

ԱՆԿԵՂԾԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆ_ԿԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. *Առ ընկերակիցս սէր, և հաւատարիմ անկեղծաւորութի. Ճ. 'Ըստ միոյն միաւորեալ և կապեալ է հաւատութի, անկեղծաւորութի, անմահ_ութի. Մխթ. ծ:

ԱՆԿԵՂԾԻԿ. Տ. ԱՆԿԵՂԾ. *Ընդ անկեղծիկ հաւատոց զայրացեալ իւր գնեա_

չէք. Ոսկ. ա. փիմ:

ԱՆԿԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՆԿԵՂ_ԾԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Անկեղծն գոլ և հեռի 'ի կեղծաւորութէ. պարզութի. յստա_կութի. *Ցորս չէք ինչ նշմարանք և կամ գիտաք խաւարի, այլ ամենեքին անկեղծու_թիւն. Նար. հա:

ԱՆԿԵՆԴԱՆ. ա. որ և ԱՆԿԵՆԴԱՆԻ. Որ ոչ կեայ, որոյ չիք կենդանութի. անշունչ. անզգայ. ճանսըղ, դիւլ հըսս. *Ի կենդանիս և յանկենդանիս. Անյ. բարյէր: և Նար. յոհ էտ: *Ի կենցաղումս ծփեալ իբրև զանկեն_դան կեամ. Մագ. ծա: *Եւ անկենդանք՝ որ ոչ շարժին. Ցհ որտի: *Տունկն պտղա_կորոյս անկենդան: Անկենդան ցուպ: Արեգակնս այս անկենդան. Նար. ձ. կզ. յզ:

Կամ իբր Անկենդանական. *Պարտա_կանս անկենդան մահու. Նար. խէ: *Այս է մեռելութի անկենդան, որ զկենդանութի խնդրել հրաժարէ. Լմբ. ապ:

ԱՆԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ չունի կենդանանալ. ուստի չիք մարթ ող_ջանալ. *Ցարեայց յանկենդանականս կո_րըստենէ. Նար. ծ:

Կամ Որոյ անյայտ է կենդանութի. իբր անկենդան. սոփեծի դէօ. *Ընդ թունա_ւորն թրթուր, և ընդ անկենդանական ե_րևելն. Նար. կէ. 3:

ԱՆԿԵՆԴԱՆԱԿԻՑ. ա. 'Ασυζωος. Անկցորդ կենդանութե և կենաց կենդա_նեաց. *Ախտիւք մեռեալք, անպտուղանք և անկենդանակիցք առ ծծայինս անդամս և առողջս. Դիոն. էկ:

ԱՆԿԵՆԴԱՆԱՒՈՐ. ա. Անկենդանա_կան, իբր մեռելական, անզգայական. *Զմահաբեկոյց տապանին աղդուածն ան_կենդանաւորն թնդման. Նար. կզ:

ԱՆԿԵՆԴԱՆԻ, նւոյ, նեաց. Տ. ԱՆ_ԿԵՆԴԱՆ. 'Αζωος, μὴ ζῶον. Inanimatus; non animal. *Անկենդանիքն ամենայն ըղ_գոլն (այսինքն ըստ պարզ գոլոյ եւեթ) են նման հաղորդք. Դիոն. էրկ: *Կենդանւոյ առ կենդանի է նմանութի, և անկենդա_նոյ առ անկենդանի. Կիւրղ. գնյ. *Զա_տոյց զնա յայնց՝ որք ոչ են կենդանի, այս_ինքն յանկենդանեացն. Սահմ. ա: *Ամե_նայն բնութիք կենդանեաց և անկենդա_նեաց հնազանդեցան նմա. Տօնակ: *Ան_կենդանիք են քարինք, և այլ նմանք նո_ցին. Ըշ. բարյէր: *Որպէս զկենդանի թուեա_ցի տեսողացն անկենդանին. Լմբ. ապ: *Անշարժ և անգործ և անկենդանի գոլով. Նանայ:

Կամ Ուր չիք բնակութի կենդանեաց. անմարդի. *Անբնակաց և անկենդանեաց տոյ արեգակն զլոյս: Հիւսիսայինն (երկիր) 'ի սառնամանեացն է անկենդանի. Ըիր:

ԱՆԿԵՆՑԱՂ. ա. Նոյն ընդ ԱՆԿԵԱՆՔ. ԱՆԿԵԱՑ. Անբաժ 'ի վայելից կենցաղոյս. ձանձրալի. անպիտան. 'Αβίωτος (βίος.) Non vitalis, vita misera. *Կենցաղս ան_կենցաղ եղև վասն ընչասիրութե. Ոսկ. եղ: *Ի բաց անջատեալ յանկենցաղ կե_նացն. Փիլ. լի: *Ի գառն և յանկենցաղ կեանս մատնեալ: Ցանկենցաղ և 'ի մնոտի կենցաղումս. Մագ. խզ. խ:

Կամ որպէս Օտարական, անաշխարհիկ. այլ պահմամբ նախիկին նշանակէ. *Գրէ եթէ 'ի կենցաղումս իբրու անկենցաղ, և յոյժ տկարացեալ: Իբրու զանկենցաղս վարեալ ըստ մեղաց խնդ: Իբրու զանկեն_ցաղս վարիմք. Մագ. խէ. և ծա. խէ: Իսկ Փիլ. լի. *Ըստ խմանալի և անկենցաղ կե_նաց իրաց ». յայլ և այլ միտս ձգի:

ԱՆԿԵՐ. ա. մ. } Որ չունի զկեր և զկե_
ԱՆԿԵՐԱԿՈՒՐ. } րակուր. չուտօղ՝ 'ի բնէ կամ 'ի հարկէ, կամ կամաւ. ան_սուաղ. բան ըչերօղ, և առանց ոտերլոո էէմէդ, էէմէգօնդ. *Անկեր, անխուալ, պարկեշտ. Տօնակ: *Սերմանեն 'ի նա խորհուրդս անկերս և անարբս և ան_քունս. Վրք հց. է: *Լիցի անկերա_կուր կրակ իբրև զարեգակն: Զանկերա_կուր իմն հրեշտակաց բերէր զնմանութի. Եղիշ. է: *Կայր անկերակուր. Ճ.Ճ: *Ոչ միայն յոյամ, և անկերակուր, այլ և ըռու_թեամբ կեայր. Վրքհ. պփմ: *Եկեալ յան_ապատէ՝ անկերակուր, խարազն զգես_տիւ. Իգն: *Անկերակուրք և քաղցեալք գտին կերակուր զշնորհսն այ. Հանմ. առէ: *Զոմանս անկերակուր և անվարժ ծառայեցուցանելով. Սրգ. յէ. ծ. (այս_ինքն առանց տալոյ զկերակուր): Իսկ Փիլ. տյլոբ. *Անկերակուր և ախտաակար իրք է օծումս հեշտ ցանկութի ». յն. ἄτροφος, անսնունդ. իբր ոչ սնուցիչ, և կմ անյագ:

Մերթ՝ Ուր ոչ գոյ կերակուր. *Ցան_ապատ տեղւոջ կալով յանկերակուր և յանջուր առապարի. Տօնակ:

ԱՆԿԵՐԱԿՐԵԼԻ. ա. Անուտելի. ան_ծամելի. անծախելի. անպարտելի. *Ե_րկեան ամենախոհութե անկերակրելի պատմութի. Առ որս. ա: *Վասն անմե_ղութեն՝ ապականութեն անկերակրելի մնացեալ՝ յարեաւ: Հոգեկան առաքի_նութեքն արար զնա մարմնական վատնգից անկերակրելի. Լմբ. պտրգ. և ոչ:

Եւ որպէս Անկերակուր. անկարօտ կե_րակրոյ. *Զանկերակրելի անմարմնոց նը_մանեալ կեանսն. Ոսկ. լա:

ԱՆԿԵՐԱԿՐՈՂԱԿԱՆ. ա. Անյարմար 'ի կերակրել և 'ի սնուցանել. անուտելի. *Մի ծառ է մարդկային բնութիս, և ա_մենեքին խիստ և անկերակրողական. Սրգ. յէ. ա:

ԱՆԿԵՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Ατροφία. Inedia, et tabes. Ոչ կերակրելն. անսնուա_ղութի. և Կորուստ ախորժակի կերակրոց. յորմէ և Մաշարայական ախտ. *Հալել զմիտս անկերակրութե. Ճ.Ճ: *Ցանկե_րակրութէ մեռանին. Վրփ. յա: *Ի հող_մոց՝ ոմանք դիւթացեալ առնեն զհալեալսն, և այլք անկերակրութի տան, և այլք ա_մենևին սպանանեն. Արիստ. ա:

ԱՆԿԵՐՊ, ի, եց. ա. 'Αμορφος. Informis, formâ carens. որ և ԱՆԿԵՐՊԱՐԱՆ. Տակաւին չունօղ զկերպ և զկերպարան ո_րոշեալ. անկազմ. անհարթ. անձև. ան_հեթեթ. անկարգ. պիչիմսիզ. *Անկերպ նիւթ: Անկերպ և անորակ: Զփայտեայ պատկերսն և զքարեղէնսն պաշտեն, որ յառաջ անկերպ էին. Փիլ: *Զնիւթն, զակիզըն, զտեսակ յանկերպ գոյին. Սարկ. լա: *Անկերպ և անհեթեթ. Գ.է. եռ: *Դա_տարկ բանիցն համարք, և անկերպ մնացին հաստուցմունք. Մանդ. ի:

Եւ Ի վեր քան զամենայն կերպ. տար 'ի մարմնեղէն կերպարանաց. անմարմին. 'Αμορφος, ἀμορφωτος, ἀσχημάτιστος. Qui figurari nequit. *Զանկերպ էութն. Փիլ: *Ամենաձև, ամենատեսակ, անկերպ. Դիոն: *Անկերպ, և աննիւթ. Ոսկ. յհ. ա. 14: *Զհասանելիս մեզ կերպարանս առաջի գնեն զանկերպիցն և գերաբնից տե_սութեանց: Որպէս 'ի կերպս զանկերպիցն նմանութի. Դիոն:

ԱՆԿԵՐՊԱԳՐԵԼԻ.) ա. մ. Զոր
ԱՆԿԵՐՊԱԳՐԵԼԻ.} ոչ լինի գրել.

կամ նկարել, կամ գծել ըստ խելք կերպիւ. *Զանկերպագրելին չյիշատակելի: Գուշ. մամբ անկերպագրելեաւ (լաւ եւ՝ անկերպագրելեաւ). Նար. խչ. ղէ:

ԱՆԿԵՐՊԱՐԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆԿԵՐՊ. ըստ ա՛ նշ. Ἄμορφος, ἀειδείς. Forma, vel specie carens. *Հաստատեաց զաշխարհ յանկերպարան նիւթոյ. Իմ. ժա. 18: *Նա և աւելի անկերպարան՝ զկերպարանացն յայտ առնէ (չև կատարելոց). Եղնիկ: *Անկերպարան ամենայն իրք՝ և անձև է. Նիւս. կազմ: *Ուրախ լիցին անկերպարան տռասպելքն. Մխիթ:

ԱՆԿԵՐՊԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. *Զի մի կարծիցի, թէ յանկերպարանութէ այսպիսի իրք գործիցին. Ոսկ. ես:

ԱՆԿԵՐՊԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ Անկերպարան. անկերպ. *Ի բառաչ ձայնի բարբառոյ, որ անկերպաւոր՝ աննշանական: Անիւք անկերպաւորք. Նար. ծէ. կը:

ԱՆԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Անկերպ և անկերպարան գոլն. տձևութիւն. անշքութիւն. տգեղութիւն. ղիւլիսիղլիք, չիրքինլիք. Ἀμορφία. Deformitas. *Անհարկելով առ անկերպութիւն առաջինկայիցն (գիականց) ամենայն տաղտկութ լցեալ. Նիւս. Բնութ: *Իբաց բառնալով յաշխարհէ զզարդն՝ ընդունել ասասել զայն՝ որ էրն բնական իւր անկերպութիւն: Գեղեցկութիւնք 'ի բաց բարձեալ են, տխուր անկերպութիւն ամենայն ինչ զգածաւ. Փիլ. նխ. ա: *Ցրնդեալքն 'ի հող, և յանկերպութիւն նիւթոյ տարածեալք՝ յարուցեալ կանգնեսցին. Երզն. մթ:

Եւ Աճային աննմանութիւն եղական կերպից. *Ի կերպ անկերպութեան իւրոյ իշխանական կերպիւն զմերս զարդարեաց տեսակ. Առաք. գ. 1:

ԱՆԿԻԶ. ա. մ. որ և ԱՆԿԻԶԵԼԻ, ԱՆԲՈՑԱԿԻԶ. Ոչ կիզեալ. առանց կիզման. չէրած, առանց էրէլու. եանմազ. գուրնուշմագան. *Զնոյն հուր ընկալեալ պահեցար անկէզ. Անյ. բարձր: *Անկէզ մորենի: Ի տոչորմանէ հրոյն զերիս մանկունսն անկէզ պահեալ. Շար:

ԱՆԿԻՏ. ա. Որոյ չիք կէտ աւարտման կամ սահման. անեզր. անվախճան. և Անակիզքն. անժամանակ. կամ Անչափ. անքաւելի. վէրջ չունեցօղ, յուխփէնսիան. նիհայէթսիզ, էղէփի. *Ցանկէտ աւուրն: Ցանկէտ յաքքայութեան: Զանկէտ յաւիտեանն. Ագաթ: *Անկէտ երանութեան, կամ լալումն: Անկէտն խոստմանց: Տեսին զանկէտն ակնեալ: Ի որբառնեալ միջոց քո տեւանց զանկէտն 'ի տաշխին ծրար թաքուցեր. Նար: *Ի վեր քան զերկինս, և քան զանկէտ և զանսահման բնութեն տարբեղէն արարածոց. Ագաթ:

ԱՆԿԸՉԲԵԼԻ. Տ. ԱՆԿՔԵԼԻ:

ԱՆԿԺԱՏ. Տ. ԱՆԳՈՒԺԱՏ:

ԱՆԿԻԶԱԲԱՐ. մ. Առանց կիզման, կամ այրեցեալ լինելոյ. առանց էրուելու. գուրնուշմայարագ. *Ոչ զհօւրն ածութեան անկիզաբար ունիս. Ճճ:

ԱՆԿԻԶԱԿԱՆ. } ա. մ. Անկէզ. և Անկիզանող.
ԱՆԿԻԶԱՑԻՆ. } *Այլ որ զանկիզականն ցուցեր երբեմն 'ի հնոցին, ցօղեալ և յիս տէր զողորմութէ քո շնորհ մաքրագասեր. Հարցնտփառ: *Իսկ դու ցամաք փայտամարմնական, տարար ըղնոյն (զբոցն) նակիզական. Շ. ոփ. բարձր: *Հուր անկիզային՝ լոյս թափանցային. Գնձ:

ԱՆԿԻԶԱՆՈՂ. ա. Ոչ կիզանող. չայրող. չէրօղ. եաքմազ. *Զայրեցօղ բնութեն անկիզանող առնէր. Շար: *Հուր անկիզանող. Վրդն. սղ:

ԱՆԿԻԶԵԼԻ. ա. մ. Ἀκαταφλεκτος, ἀκαταφλέκτως. Incombustus, sine combustione. Անկէզ. անկիզական. և Անկիզաբար, առանց այրեցեալ գոլոյ. և Առանց այրելոյ. *Աթոռ քոյ կիզու 'ի շըրջափայլութէ ճառագայթիցդ, և զքեզ կարող գոյ տանել անկիզելի՝ կոյսն. Ոսկ. յաւէտիս: *Մորենի անկիզելի: Հրագէննեաց անկիզելի զաշակերտսն: Մկրտեաց զզգաստ առաքելոցն 'ի հուրն անկիզելի. Շար:

ԱՆԿԻԶԵՄ, եալ. ն. Ոչ կիզուլ. անկէզ թողուլ. *Զոր երկնային հուրն անկիզեալ. Մագ. ոփ. խլ:

ԱՆԿԻՆ, կնոջ, անկանայք, նանց կամ նայց. ա. ὁ Ἄγαμος. Caelebs, և viduus. Զունող զկին. ոչ կապեալ 'ի կին. չև ամուսնացեալ, կամ հրաժարեալ կամ զըրկեալ 'ի կնոջէ. ամուրի. անամուսին. կնիկ չունեցօղ, ալաղ. էրկէն, էրձէլ. *Որ անկինն է, հոգայ զտն. ա. կոր. է. 32: *Զի՞նչ արասցուք և վասն այլոց անկանանցն. Դփ. իա. 16: *Զմանկունս թողուլ անթլփատս, յործամ լինիցին, քանզի անկին էին. Խոր. բ. 8: *Ամուրեացդ անկանայցդ, այսինքն որ այրեք լեալ են արք և կանայք. Եփր. ա. կոր:

ԱՆԿԻՉ, կչի, չաց. ա. Ὑφάντης. Textor. Որ գիտէ անկանել. ոստայնանկ. նկարակերտ հիւսիչ. բան բանօղ, ջուլհակ. փօգնածօ. *Զգեստք յոչխարաց՝ են ծառլիկք՝ ըստ արարչական արուեստին՝ անկչաց գովութե. Փիլ. նխ. բ:

ԱՆԿԻՍԱԿ. ա. մ. Առանց հաշուելոյ զտուամարական կիսակն. *Տրունեան լրումն օր մի աւելի առնու քան զայլ լրմունս տարւոյն, և վասն այնորիկ անկիսակ տայ երթալ զվերադիրն. Սարկ. փոմ:

ԱՆԿԻՐ. ա. Որոյ ոչ գոն զգալի կիրք. որ չկրէ ինչ. անկարեկք. անախտ. անչարչարելի. *Ոչ եւս աւելի է անկիրս զայնպիսին գոլ ամենևին. Անյ. հակաճ: *Անկիրն կարեաց վշտաց յանցանաց. Նար. խլ: *Անկիր գոլով և ոչ ձեռօք ըմբռնելի: Զիմբրդ անկիրն կիրս ընդունի. Ճճ:

Եւ իբր Անկրելի. անտանելի. անքավանդակելի. *Անկիրն բարձրութե երկնի. Նար. խլ:

ԱՆԿԻՐԸՆԴՈՒՆԱԿ. ա. Անընդունակ կրից. անկարեկք. *Բնութեն անկիրընդունակ, և առանց կարեաց. Խոսրովիկ:

ԱՆԿԻՐԹ. ա. Որ չէ կիրթ. ոչ կրթեալ. անվարժ. անհմուտ. անփորձ. անմուն. չօրզլած. բաղլմչօնիղ, ալըշմամըշ, աձամի, ղէխրածէր. *Անկիրթ մարդոյն. Եղիշ. է: *Անկիրթ մտօք համոզել. Ցհ. կը: *Զանկիրթն վարժից. Նար. խլ: *Որք անկիրթ են իմաստից. Լմբ. պտրգ: *Բարիք՝ անկիրթք չարեաց (հրեշտակք). Նար. յա: *Անկիրթ մարմնական կրից (ած). Լմբ. սղ:

Կամ Անտովոր. օտար. նոր իմն. անճայրղ. *Անկիրթ պատահումն. Նար. կը: *Ի տան հօր ասելն՝ վասն գալոյն կարծել՝ անկիրթ ոչ է. Իգն:

ԱՆԿԻՑ. ա. Ոչ կցեալ. ոչ միացեալ. չփակած, չկըղած, չգօցուած. *Անկից վերացն խոցով հարցաքննեցաւ. Նար. կաա:

ԱՆԿԻՒՂ. գ. որ և գրի ԱՆԱԿԻՒՂ. Թուի բառ յն. Ἀγκύλος, որ է ոլորեալ, կոր, ճարմանդաւոր. Այդ ինչ հանդերձից կամ պարեգօտի. *Եհաւ կին մի գայեակն նորին, ագաւ նա պարեգօտ մի՝ զոր անկիւղս կոչէին. Բուզ. դ. 59:

ԱՆԿԻՒՆ, կեան կամ կիւնի, կեանց. գ. գրի և ԱՆԳԻՒՆ. (ըծ. լա. անկուլուս. յն. ղօնիա, ղօնիօս. պ. խիւնջ, քիւնճ. ռմկ. փուճջ.) քէօշէ, պուճագ, պուճխայէ. Γωνία. Angulus. Տեղի՝ յոր յանդգին անձկութք երկոցին կողմանք չինուածոց. և ըստ երկրաչափից՝ խոտորնակ թերումն կամ անկումն երկուց գծից 'ի մի կէտ աւարտման: Լայնաբար՝ կողմն ինչ տանձին. գոգ. խորշ. ծայր. ծագ. յամենայն լեզուս պէսպէս առմամբ. *Երկու սիւնս արարցես յանկիւնս խորանին: Արար և զերզինս նորա 'ի վերայ չորեցունց անկեանց իւրոց: Ցանկիւնէն մինչև 'ի դուռն: Եղև գլուխ անկեան: Ցանկիւնս տան քոյ: Առ անկեամբ գնացից տան նորա: Առ ամենայն անկեան դարանակալ լինի: Ցանկիւնս հրապարակաց: Ոչ եթէ յանկեան ուրեք գործեալ իցէ այս. Ան: *Զինչ իցեն անկիւնք սեղանոյն, եթէ ոչ զխաչն նշանակէ, որ և անկիւնս ցուցանէ չորս. բուն, անկիւնն՝ կատարն 'ի վեր ուղղեալ. աջ անկիւնն, ահեակ անկիւնն. Ագաթ: *Հաւաք ընդ ձախակողմ անկիւնին. Զենոբ: *Զահաւորեալ 'ի չորս անկիւնս աշխարհի. Անյ. բարձր: *Չորք անկիւնք (այսինքն աշխարհս ամենայն) լուան զփրկութի. Եփր. եւ: *Կապէ իբրև անգիւն երկուց որմոց զարուն և զէգն. Ասր:

Իբր գլուխ անկեան, նմանութք Գլխաւորութի. *Գահերիցութիք վերադիտողաց (եպիսկոպոսաց), ունողք անկեան անքածացն պարու. Նար. փանջ էկեղ:

Իբր Արմունկն կամ թև աթոռոյ. Ἀγκών. *Անկիւնք աստի և անտի յաթոռն նստելոյ. է. թ. ի. 18:

ՎԷՄ ԱՆԿԵԱՆ. ըստ յն. անկիւնական. Γωνιαῖος. Angularis. *Ո՞վ է որ արկ զվէմն անկեան 'ի գլխս. Ցոբ. լէ. 16:

ԱՆԿԻՒՆ ՀԱՏԱՆԵԼ. Տ. ԱԿԱՆ ՀԱՏԱՆԵԼ. յն. զորմն հատանել. *Անկիւն հատեր, այլ զգանձս իմ ոչ կարացեր գերել. Ճ. ժ: *Եհատ անկիւն գողն, եմուտ 'ի սենեակ. Ոսկ. ա. բեռ:

ԱՆԿԻՒՆԱԳԻԾ, գծի. Տ. ՏՐԱՄԱԳԻԾ. *Երկնի և երկրի՝ յանգիւնագծէն (լա. չափաբերաւէս) առ միմեանս բաժանեցելոցն. Նիւս. կազմ: *Աշխարհի միջոցն և հիմունք հաստատեցան, 'ի յերկուս՝ անկիւնագիծս տակայացան. Երզն. ոփ. էրկն:

ԱՆԿԻՒՆԱԿԱԼ. ա. Որ ունի զանկիւնս երկուց որմոց. որպիսի է վէմն անկեան. ըստ յն. անկիւնական. Γωνιαῖος. Angularis (lapis). *Զանկիւնակալ քարին առաւել ընտրութե արժանի վարկանին: Ի հիմունսն վէմ, և յանկիւնն անկիւնակալ քար՝ զերկուս որմն 'ի միասին կապել. Սարգ. ա. պ. դ: *Այս է գործ անկիւնակալ վիմաց. Գէ. եօ:

ԱՆԿԻՒՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական անկեան. քէօշէյէ մընսուպ. *Ցաղագս երկուց արամագծից անկիւնականն. Երզն. ոփ. էրկն:

ԱՆԿԻՒՆԱՀԱՏ, ի, աց. ա. Որ անկիւն կամ ակամն հատանէ. որմածակ. պատը ծակօղ բացօղ. *Գողաբար մտանէին առ նոսա իբրև զորմածակոս անգիւնահատս. Ոսկ. գղ:

ԱՆԿԻՒՆԱՏԵՍԱԿ, ի, աց. ա. Ունող զտեսակ և զձև անկեան, կամ անկիւնաւոր. *Հրոյ՝ ոչ լինել բոլորակ, կամ անկիւնատեսակ, որ է յերկրայինս (այսինքն 'ի հողայինս), կամ կրել զոր ինչ օգոյ են. Մագ. 'Ն դիրն:

ԱՆԿԻՒՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ունօղ զանկիւն՝ խոկան, կամ նմանական, ըստ երկրաչափաց և ըստ Թուաբանից. փէօշէլի. *Անկիւնաւոր խորանանման՝ տախտակաձև քիւթան անկեալ գահոյք զգօտանուց. Եղիշ. Է. դ: *Ամենայն անկիւնաւորաց ձևոց՝ մայրն է. Լծ. ստհմ: *Ի նմանէ (յերկակ Թուոյ) յառաջ խաղացեալք բոլոր անկիւնաւորաց. Մագ. Է: *Որք զշրջանակն [illegible] զերկրաչափական շարագրեն՝ Թիւք անկիւնաւորք՝ են ասքա. ա, գ, Ե, Է, Թ, ժա, ժգ, ևն. իսկ որ զայլ երկրաչափական շարագրեն անկիւնաւորք՝ են այսպիսի. Բ, Դ, Զ, Ը ևն. Փիլ. լն. Է. 5: *Ցուցանէ քառանկիւնի (Սարկաւագ վարդապետ) ապարեալ զանկիւնաւոր Թիւսդ ՚ի փոխարկութեան յերկրաչափական Թևոց (իբր եռանկիւնի, հնգանկիւնի, քառանկիւնի ևն). անկիւնաւորաց Թուոցդ վախճան մինչև յառաջն է. բայց այլք (եղասն) վասն կցմանէ մանկանց. Սարկ. փոմ:

ԱՆԿԻՒՆԱՔԱՐ. գ. Վէմ անկեան. քար անկիւնական. *Որպէս վէմ յանկանութեան չինողաց լեռս ձգեալ՝ յետոյ անկիւնաքար լինի. Եղն. մթբ:

ԱՆԿԼԱՆԵԼԻ. ա. Զոր անհնարին է կլանել. որ [illegible] չէ. [illegible]. *Իբրև գետսա [illegible] զանծամ և զանկլանելի. խոխ.:

ԱՆԿՂ. Տ. ՍՆԳՂ, և ՍՆԳԵՂՔ:

ԱՆԿՂԻՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. (ըծ. յն. [illegible], ἐγκλίνω. լտ. [illegible]. inclino. խոտորիլ. հակիլ). Ցարիլ. զակատիլ. մոլիլ. [illegible]. *Կերակրոց անհնչանք. և [illegible] բաղձանք, և փառամոլութիւնք, որովք անկղտանամք ՚ի տրփանաց: Ցայտուն անկղտանամք մեք կրօնաւորքս: Մի երբէք յանկութիւնք մարմնոյ անկղիտանալ. ևն. Սարգ. ափեղ: Իսկ ՚ի Հին բառ. գրի. ՚Անկղտանալ. յիմարիլ ՚ի տեսլեանս, կամ աղտաւլ։։

ԱՆԿՆԴՐՈՒԿ. ա. Որ չունի կամ ոչ [illegible] կնդրուկս. աննուէր, ուռնայ [illegible]. ՚Քահանայ անկնդրուկ. Նար. ծը:

ԱՆԿՆԻՔ, կնքի, կց. ա. Ἀσφράγιστος. Non obsignatus. Որ չէ կնքեալ, չունող [illegible] կամ գրքույլ և զնշան. [illegible]. *Անկնիք տակի գիւղ [illegible] է գոլոց. Բրս. Ձրփ: *Զնիքելով տակք [illegible] անցանէր, և յանկնիքեան [illegible], և կատարէր զանձ [illegible]. ՍԷԷԷր. Ճ:

Ոչ կնքեալ. որ չունի զկնիքն քրիստոնէութեան. ոչ լուսաւորեալ մկրտութեամբ Որ [illegible]. *Իբրև զանկնիքս. Աշոտ. կար: *Ընկենակեալ (սուրբ բազէզէն) յորժամ ատեցէ զոք յանկնքեցն, ՚ի բէրան պառածէ. Բրս. Ձրփ: *Բաղդուամբ կան Աստուծոյ անկնիքք. Ուռ. յհ. ա. 6: *Իսկ մեք ընդ անկնիքսն խառնակիմք. ԾԾ: *Լեալ մեռեալ որպէս զանկնիքս. Կամրջ: *Կամ անկնիք մեռանելոյ մանկանն. Կամ: *Լուսաւորեն զանկնիքս մկրտութեամբ [illegible]. Սարգ. ժհ:

ԱՆԿՆՈՒԻՆՔ. } Նոյն ընդ վ. իբր առանց կակաւն. զի և կնիքն ԱՆԿՆՈՒՔ. }
մկրտութեան՝ երբեմն առի որպէս ամկ. [illegible]. *Ընդ անօրէնսն և ընդ անկնիքեան խառնակիմք. Մանդ. Ժ. (որ ՚ի Ճ. Դ. ընդ անկնիքեան:) *Եթէ ՚ի ծուռն անկնիք ոք մեռանի. Կամրջ: Մաշտ:

ԱՆԿՇԻՌ. ա. Որ չէք կշիռ. անչափ. ընդ որում կշռել ոչ լինէր. անզուգական, [illegible]. [illegible] [illegible], ռըլ [illegible] զօրէն. Ոչ խառնակ անկշիռ ասարելուց ձեռն զօրութեան, որովհետև և անչափ և անկշիռ է. Ուռ. յհ. ա. 11: *Անկշիռ կենացն. Ցմն. Բ: *Անկշիռ սահման, կամ իշխանութիւն, խոնարհութիւն: Անկշիռ և անհամեմատ գովեստիւք: Ի սպաս մարտիրոսաց անկշիռք և անզուգականք. Նար.:

Եւ Արտաքոյ քան զկշիռ արդար. անչափաւոր. չոր չէ պտնօղ. ճէղէրուրչ. օբանուրչ. *Ի մարմինս մեր ՚ի յանձախութենէ լինին անկշիռ խառնուածք. Ուռ. Մ. ա. 10: *Անչափ ջերմութեամբ զանկշիռ անզուգականութեացն տանին պարսաւանս. Պիտ:

Մ. Առանց կշռելոյ. *Անկշիռ (կամ անկշեալ) վաճառեալ, և կամ կշռաւ. Մխ. դտ:

ԱՆԿՇՌԵԼԻ, լւոյ, լեաց. Նոյն ընդ վ. *Որքանութեան անկշռելի: Անկշռելի բերկրանիք: Անկշռելիս ուխտազանցութիւնս: Որ լինէ անկշռելին է, քումդ անձառութեան չափեալ է. Նար: *Զի մի զանկշռելի չարեան ընդունիցիմք. Ուռ. հա: *Անկշռելի երախտիք. Լմբ. հմբ: *Անկշռելի սեն ՚ի գասս քաղաքավարացն ամենեքին ոք գոցի. Պիտ: Իսկ Ագաթ. *Անկշռելի ակսն տեսանելեաց։։ իմա՝ անըմբռնելի, կամ ուր չհասանէ կշռութիւն՝ այսինքն ձկտումն աչաց:

ԱՆԿՇՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Չկշռելն. չհամարելն ինչ. բան չիռէղէճ. *Զփոքունցն (մեղաց) զանկշռութիւն. Նար. իէ:

ԱՆԿՇՏԱՄԲԵԼԻ. ա. Ազատ ՚ի կշտամբանաց. (անմեղադրելի.) *Անկշտամբելի ՚ի բամբասանաց սաղմոսին. Նար. կՔ:

ԱՆԿՈԽ, ի, ից. } ա. գ. Ἄβατος, ἀν-
ԱՆԿՈԽԵԼԻ, } επίβατος, ἀτριβής. Invius, non tritus. Ոչ կոխեալ. ոչ կոխոտեալ. գձուարակոխ անապատ. [illegible] ըէկոխած. պասըլմամըշ, իւղէն, գըը, էէզան. *Ցերկիր անկոխ: Ցանկոխ երկրին: Անապատ անկոխ: Անկոխ ճանապարհ: Ցանկոխս (այսինքն յանկոխ վայրս) հարին զխորանս: Թողլոյ զնա յանապատ, և տայէ նոխազն յինքն զանօրէնութիւնս նոցա յանկոխն: Ցաղեցուցանել զանկոխն և զանշէնն. ևն: *Ընդ խիստ և ընդ քարուտ և ընդ անկոխ հետևել և ընդ անճանապարհ. Փիլ. բագն: *Սերմանել և ՚ի վիհս անկոխս, Թէ հնար ինչ իցէ. Սոհմ. Բ: *Լեռնաձև անկոխ կուտակմանց. Անան. էկեղ: *Ընդ անկոխ ընԹացաւ սահման յատակի (այսինքն ծովու). Նար. տաղ: *Անկոխ գրախտին ճանապարհ բացաւ. Ուռ. էա: *Զանկոխն օձի զարքունի գնալ ճանապարհ. Անան. դէղ: *Անգառատն ընծայեալ քո՝ անկոխ. Աշոտ. կիւր. յորմէ և խոր. հավէս: *Նեղ է ճանապարհս, սակայն գայլոցն անկոխելի. Արօր. Է: *Վայր անմխիԹար, և տմ մարդկային գնացից անկոխելի. Կլմ:

Կամ Ուր ոչ լինի կոխել. անմատոյց. *Բարուաք գտեալ ՚ի գրուՆս անկոխից։։ այսինքն անմատոյց սրբութեց. որպէս յն. Ἄδυτον. Դիոն. էէ: *Անկոխ աԹոռ. Ուռ. մզԲ: *Ի յանկոխին մարդկային մտաց սրբութեն. Ը. ա. յհ. ա: *Անփոփոխ, և բոլորից անկոխ ունի զգոյութիւն. Մագ. նշ. էէէղ: *Գերազանց քան զընակութեն անկոխելին սրբութեց: Ո՛չ քաղանայութեն ՚ի յանկոխելին տեղի ձեռնարկէր: Իմաստասիրութեն վերնական և անկոխելի. Նար:

ԱՆԿՈՂԻՆ, ղնի, նաց կամ նից, և ղնոյ, ոց. (որպէս Թէ ԸՆԿՈՂԻՆ, ընկողմանելի՝ հանգիստ կողին. կամ ուր անկեալ գնի ոք.) Κοίτη. Cubile. στρωμνή, στρῶμα, Stragulum, stratum, lectus. Խշտեք մարդոյ. մասն մահճաց՝ մաղեղէն, բրդեղէն, խոտեղէն, յորոյ վերայ լինի ննջել կամ ընկողմանիլ. փէօշէք, էօԹագ. *Ածուցումն զանկողինս, որ ընդ կողիւք քովք կայցեն: Կշտամբեաց զնա հիւանդութեամբ անկողնի: Ցարեաւ գտեալ յանկողնէ իւրմէ: Ի սենեակս անկողնացն: Ցանկողնի իւրում: Արտասուօք խոնկս զանկողինս իմ Թացի. ևն: *Ոչ էր հանգուցեալ ՚ի վերայ անկողնոյ. Փարպ: *Գեղապատուած անկողինք, կամ անկողնոց. Կորիւն: *Զծածկարան անկողնոյս: Մահճացս անկողնի. Նար: *Դիշերայինն անկողնացն պատրաստութեամբ հանգչել. Ցհ. իմ. ափ: *Փոխանակ Թագաւորական անկողնացն. Խոր: *Լալով Թանայր զմահիճս անկողնի. Գնձ:

Լայնաբար, Սպասք անկողնոյ կամ մահճաց, բարձ, ևն. փէօշէմէ, օէփէր, օէզնի, էաԹէգ, ՃէրէՃէԹ. *Անկողինս ծիրանի՝ ոսկեհուռ անկեալս. Փիլ. փէտաքան: *Անկողնի կարասիք. Արիստ. Ծ: *Անկողինն՝ որ կայր ՚ի ներքոյ գլխոյ նորա. Եւս. պ. Դ. 15:

ԱՆԿՈՂԻՆ, կամ ՍՆԿՈՂԻՆՔ. Առագաստ ամուսնացելոց. ամուսնութիւն. մերձաւորութիւն. *Պատուական է ամուսնութիւն, և սրբ անկողինք: Մի խառն անկողնովք: Զաւակ անօրէն անկողնոց: Եւ լեր յանկողինս հօր քո: Ցայնժամ պղծեցեր զանկողինս՝ յոր ելեր. ևն: *Պղծել զնուիրեալ սրբ անկողինս ընկերի իւրոյ: Չարազատ ամուսնութեան պարկեշտ անկողինքն պահին: Պատուական անկողնեացն միաւորութիւն. Պիտ: *Ի սրբ անկողնոյ ծնեալ. Ուղիէ:

ԱՆԿՈՂՄԱՆՈՒՄՆ. գ. Իբր ընկողմանումն. և Բարձ անկողնոյ. *Ոսկեղէն անկողմանումն, յորոյ վերայ զգլուխն իւր հանգուցանէ մեռայն. Նիւս. էրգ:

ԱՆԿՈՂՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. գ. Ամուսին. այր և կին. ὁ καὶ ἡ Σύγκοιτος. Concubitor, trix. էրիէ ֆիէէ. էօչրաշ. *Յանկողնակցէ քումմէ զգո՛յշ լեր պատմել ինչ նմա. Միք. Է. 5: *Այլազգեացն ՚ի ձեռս մատնէր զիւր այրն և զանկողնակիցն. Ուռ. հէրոդ: *Նեղապատեալ յանկողնակցէն՝ խնդրէ զառաւօտն, զի փախստական լիցի. Լմբ. առվ: *Արգելու զիւրան յօտար անկողնակցաց. Պիտ:

ԱՆԿՈՂՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Անկողնակից գոլ. մերձաւորութիւն առն և կնոջ. *Ի հասանելն նոցա ՚ի միաբանութիւն անկողնակցութեան. Մխ. դփ: *Զգնումն է անկողնակցութեան (ընդ օտարի) հետևումն, և արամութիւն. Լմբ. իմաստ:

ԱՆԿՈՂՆԱՄԿ ԼԻՆԵԼ. Արկանել կամ յարդարել զանկողին. փէօշէք դըրգմագ, փէօշէյի էաէմագ. *Ոչ ումեք ոք անկողնարկ լինէր. Եղիշ. Է:

ԱՆԿՈՂՈՊՈՒՏ. ա. } Ἄσυλος. In-
ԱՆԿՈՂՈՊՏԵԼԻ, } spoliatus, intemeratus, tutissimus. Զոր չէ մարԹ կողոպտել. անկապտելի. անքոյԹ. անձեռնարկելի. անապական, որ չի Թալըէէրնօյուրմազ, չալընմազ, էմին. *Ցանկողոպուտ գանձս աղքատութեան հանձարեցես: Սատանայ անզամ չկարէ կողոպտել. այլ յանկողոպուտ գանձին պահեսցի. Ուռ. Մ. ա. 15: Բ. 25: *Անկողոպուտ մեծութե. Լմբ. ող: *Պահեաց զկուսութիւն անկողոպուտ. ԾԾ: *Առաւ անդր մատուսցուք յանկողոպտելի գանձանակին ՚ի ձեռն աղքատաց: Զամենայն ինչ անդր ժողովեսցուք յանկողոպտելի գանձարանն. Ուռ.

Digitized by Google

յհ. ա. 24. 28: *Գտանէ կամ զգեստ անկողոպտելի. Ղուկ: *Հարան քինի հարաշատ, նուէր անկողոպտելի. Ածաբ. կիւրղ: *Անկողոպտելի մաքրութի. Խոր. հռիփս: *Անկողոպտելի ուրախութի. Զքր. ծն:

ԱՆԿՈՅՉ. Տ. ԸՆԿՈՅՉ. *Գաւազանն ծաղկեցաւ, և անկոյզ պտղաբերեաց. Ճ. ժ: *Որպէս զանկոյզ պտոյտ հարեալ 'ի տապեղ. Ըէբ:

ԱՆԿՈՆԻՏՈՎՆ. Տ. ԱԿՈՆԻՏՈՆ:

ԱՆԿՈՉ, ի, ից. ա. ն. Մերթ՝ Ոչ կոչեցեալ, առանց հրաւիրման. Μὴ καλούμενος. Non vocatus, vel invitatus. *Անկոչ ինքնակամ յօժարէր երթալ 'ի տունն. Ոսկ. ն. բ. 9: *Փոյթ սիրելի յուրախութենէն կոչեցեալ (այսինքն 'ի կոչելն նեթ) պարտ է մերձակայիլ. իսկ 'ի փորձութենէն (բարեկամին') անկոչ. Ոսկէփ: *Ընթացուք առ տէր, և անկոչ եկեսցէ առ մեզ. Կլէմաւ:

Մերթ՝ Անանուն. անյորջորջելի յատուկ կոչմամբ. Ἄκλητος. Nomine carens, appellatione potior. *Անկոչն, և գերագոյն քան զանուն երևեցելոյ գերագոյի էութեան: Օրհնել զանկոչին և անանուան էութեան բազմանունութիւ. Դիոն. ածայ:

ԱՆԿՈՉ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ասի, որպէս Անթեմ, առանց անուան աթոռական վիճակի. *Անկոչ եպիսկոպոսք, որք արտաքոյ կարգաւորութեն են. Կանոն:

ԱՆԿՈՄՆԵՄ. Տ. ԱՆԳՈՍՆԵՄ: Սիր. ի. 26: Ցճկ. է. 3: և յայլ գիրս:

ԱՆԿՈՏՈՐ. ա. Որ ոչ կոտորի, կամ ոչ մանրի 'ի կոտորս. կարծր. որ չէ խորտակելի. Գէրբլ. *Իբրև զխիստ ինչ և զանկոտոր. Յոբ. ե. 18:

ԱՆԿՈՐԱՆԱԼԻ. ա. Որ ոչ կորանայ. անխոնարհելի. որ չի ծռիր. ծռմիր, էյիլմէզ. Ἀκαμπής. Inflexibilis. *Պարանոց ձեր առէ մի խիստ լիցի, այսինքն է՝ մի անխոնարհ և անկորանալի լիցի միտքն. Փիլ. բագն: *Երկինք՝ մարմին անկորանալի. Ըէր: *Ուսուցանէր զճգնութեն անկորանալի. Ոսկ. ղկ:

ԱՆԿՈՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. իբր Այն՝ զոր չէ մարթ կորացուցանել. *Հաւատ հաստատուն՝ զանկորացուցանելի կազմութեն՝ սորա գեղեցկութեն ընձեռէ դլուխ. Պիփ:

ԱՆԿՈՐԾԱՆ. ա. } Որ ոչ կործանի,
ԱՆԿՈՐԾԱՆԵԼԻ. } կամ չանկանի. անսասան. հաստատուն. չոր ընկնօղ, ամուր կեցող. Եըգըլմազ, փըգըլմազ, մահմուր. *Քաղաք անկործան: Արձան հաստատեալ միշտ անկործան: Կայ կանգուն՝ անկործան: Սիւն անկործանելի. Նար: *Անկործանելի մնալ 'ի դլրգուողացն. Լմբ. ող: *Հաւատ անկործանելի զարգանայ խորհրդով ընդ խոկումն մահու. Կլմաւ:

ԱՆԿՈՐՆՉԵԼԻ. Տ. ԱՆԿՈՐՈՒՍՏ. Դու միայն մնաս անկորնչելի. Նար. կգ:

ԱՆԿՈՐՈՎՈՒԹԻՒՆ. գ. Նուազութեն կորովութեն. տկարութեն. *Անփորձ և վհատած բանից անկորովութեք. Սարկ. հանգ:

ԱՆԿՈՐՈՒՍԱՆԵԼԻ. Տ. ԱՆԿՈՐՈՒՍՏ. *Անկորուսանելի և անապականելի յինքեանս պահէ. Վանր. Եբբոբգ:

ԱՆԿՈՐՈՒՍՏ. ա. ն. Ուր չիք կորուստ. որում անմարթ է կորնչել. անապականելի. անվանելի. որ չիյորըլըմազ, Գայըպ՝ ոլմազ. *Զի անկորուստ լիցի արդարութեն. Ագաթ: *Զի անկորուստ պահեսցի ածային կամացն հաճոյութի. Ցճկ. է: *Կեանք անկորուստ: Ցաւանոյ անկորուստ. Նար. իգ. իէ: *Զի զիս զանապատանս՝ անկորուստ

և անփոխանելի ընդ փրկեցելոցն հաղորդեսցես. Նար. լէ:

ԱՆԿՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. որ և ԱՆԳՈՒԱԾ. Ὕφασμα, συνυφή. Textura, contextura. Ոստայնանկութի. և հիւսուած. ընդելուզումն. գործած. բանուածք, փօգասյաղ, եօրմէ. և գործն անկեալ՝ հիւսեալ. բանած բան. Ֆըչընթը փօգասնմազ չէյ. *Անկանէր ընդ նմին անկուած ականակապ: Ըստ վերնոյ խառնուածոյն անկուածոյ վակասին: Հիւսեալս ընդ միմեանս յանկուած վակասին. Ել. լը. 10. 18. 19: *Խոյր բեհեզեայ՝ անկուածով ոսկւոյ. Խոր. բ. 31: *Ոսկեթել անկուածովքն. Լմբ. ող: *Երկդիմի անկուածս (լանջանոցին). Փիլ. լհ: *Զնկար անկուածոյ ճառիս գրուածոյ. Նար. ատափ: *Մթերս գունից և անկուածոց. Խոր. ա. 23:

ԱՆԿՈՒԱԾ. Դուն ուրեք՝ որպէս Անկումն, այսինքն անկանիլն. Ինչիշ, փէլչէշ. Σύμπτωσις. *Զի մի երբեք կակղացեալք ախտիցն՝ 'ի նեղքս անկուածովքն հովանայցեմք. Նիւս. Եըզ:

ԱՆԿՈՒԱԾՈՅ, ի, ից. ա. Ոստայնանկեալ. հիւսեալ. հիւսկէն. ընդելուզեալ. բանած, հօսած. փօգասնմաղ, եօրմէ. Ὑφαντός. Textus, textilis. *Անկուածոյ հիւսկէն: Գործ անկուածոյ. Ել. իը. իէ. լե. լը. օրէց. ուր յն. երբեմն է՝ հիւսածոյ, և երբեմն՝ հիւսողի:

ԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցանկաւորութի. յարմարութեն, յարաբերութի. ըստ յն. ունելութի. Σχέσις. Mutua affectio. *Ոչ ինչ նուազ գովելիք առ իրեարս անկութեն, քան եթէ ըստ իւրաքանչիւր ուրուք տեսեալքն. Առ որս. է:

ԱՆԿՈՒՄՆ, կման, անց. գ. Անկանիլն, ըստ ամենայն նշ. իբր կործանումն. վայրաբերումն. զրկումն, վրիպումն, մահ. պատահումն են. *Ցարուցին 'ի գլորմանէ զանկումն ամենայն երկրի. Ագաթ: *Ահա անկումն անհնարին. Պիփ: *Զանկմունսն երիքովի պարսպացն. Փարպ: *Առաջին անկմամբ. Յհ. կբ: *Անկումն կաթողիկոսին (յաթոռոյ): Սուգ առեալ վասն անկման փեսային. Յհ. կբ: *Բազմաց անկումն մեծամեծաց ('ի ճակատու). Խոր. բ. 82: *Հիւանդութեանց 'ի վերայ անկումն. Յհ. իմ. ափ: *Ի ճշմարտութեն 'ի բանն անկումն. Բրս. ծն: *Արտաքս անկումն ». իբր 'ի դուրս բերումն, յաւելուած. Արշ. ծգ:

ԱՆԿՈՒՄՆ կամ ԱՆԳՈՒՄՆ. որպէս Անկիւն, ըստ յն. *Ղարժին ըստ անւր անդմանցն: Ներքուստ 'ի վերբերեն ըստ անւր անդմանցն. Արիստ. ծ:

ՅԱՆԿՈՒՄՆ, կամ ՅԱՆԳՈՒՄՆ, յանդման. որպէս 'Ի յանդուսն, ցկատարած, 'ի վախճանի. յաւարտ. *Ի սկզբանցն մինչև յանկումն գալ կենցաղոյս. Պիփ: *Ցանգումն բերեալ՝ տեսանէ զամենայն 'ի բարիս աւարտեալ. Մագ. է: *Աստանօր յանգման գրոցս կարգեալ զյաղագս ունելոյն բանս. Անյ. սփորգ:

ԱՆԿՈՒՄՆ. որպէս Անկուած. գործած. *Բաբելոնացւոց անկմամբ ոսկեղէն թել ճեղանակ. Պղծ. ող:

ԱՆԿՈՒՐԸԵՄ, } եցի. ն. և չ. որ և
ԱՆԿՈՒՐՀՆԵՄ, } ԱՆԳՈՒՐՀԵԼ, ԱՆԳՈՒՐՀՆԵԼ. (լծ. ընդ Անգոսնել, անկոսնել, անկասնել. մերձի և 'ի հյ. կուշտ. և 'ի պրս. կիւշիփէն, ունելն զնել.) Աքացել. կիցս ընկենուլ. որպէս թէ տալ անկանիլ յոտից. Ἀπολακτίζω. Recalcitro, Ուէ+նէ չոբմադ, չիֆթէ ատմադ. *Ցագեցաւ, յօրացաւ, և անկուրհեաց զսիրելին. Օր. լբ. 15: *Անգոսնեաց սիրելոյն. Լմբ. ող: *Վաղս առեալ փանդալով, անկուշեալ՝ յետս կոյս զլիշխանն ընդոստուցեալ ընկենոյր: Ի պարապտութէ պորտոյն անկուշեալ. Յհ. կբ: *Զի յետ դարձին և դուք դարձեալ անկուշեցէք. Ոսկ. եւ: *Նդեօք գիրանայ և անկուշէ. Եփր. հա:

Եւ իբր Անգոսնել. տուընգանել. անտեսանել. կամ Առ ոտն հարկանել. ընդ վայր հարկանել. ընդվզել. Բոքլէկ, չըփլէ. *Զի մի կիրթ բանից անկուշնեսցեն (կամ անկոշնեսցեն) լսօղքն. Ոսկ. հա: *Մի հեթանոսաբար անկուշներ 'ի պատուիրանացն այ. Մանդ. ը: *Անգոսնեացն և անգոսնեաց՝ մի բառ է. Ղայն՝ ատորի, և Սէ՝ հայեցի. Երզն. քեր: Տես և ԱՆԿՈՒՍՆԵԼ:

ԱՆԿՈՒՐՇ. ա. Բառ ռամկական, իբր Անյագ. *Որովայնամոլ և արբեցող մարդոյ, որ անկուշտ լինի. Ոսկէփոր:

ԱՆԿՈՒՌ. ա. Որ չէ կուռ (պողպատ). ոչ կռեալ. անկոփ. չար ծարր չիխմած. Ἄτριπτος. Non tritus. *Անկուռ է առաքինութեանն ճանապարհ. քանզի սակաւք են՝ որ գնան ընդ նա. և կուռ և կոխ՝ չարութեն: (Անփորձան) 'ի յանկուռ ճանապարհաց ոչ խոտորեալ և խորշեալ. Փիլ. այլաբ. և լխ: *Չէ անկուռ ճանապարհ, ընդ որ ընթանալ եմք հանդերձեալ. Լմբ. ող: *Եւ ոչ մեկ հարցն է անկուռ ճանապարհ. Գէրմ. բդբ:

ԱՆԿՈՒՍՆԵՄ. եցի. ն. Ἀθετέω, διαπτύω. Sperno, respuo. որ և ԱՆԿՈՒՐՀՆԵԼ, ԱՆԳՈՍՆԵԼ. Արհամարհել. անարգել. *Որ անկուսնելոցն է, անկուսնէ. և որ անօրինելոցն է, անօրինէ: Մի ընդ ամենայն առաջնումն զարմանայցուք, և մի զախտն անկուսնեսցուք. Ածաբ. կուրկ. և այլ: *Անկուսնեաց նախատանօք զկուռս: Անկուսնէր զանուննն քնի. Հ=Ց. տէկ. ծը:

ԱՆԿՈՓ, ի, ից. ա. Ոչ կոփեալ. անտաշ. և Դժուարին 'ի կոփել. չըղուած, չըխւած, չէտօ չիւդօղած. անբօղչ. գիւթիւն՝ կիւմփայլը. *Ամենայն 'ի քարանց պատուականաց, չափով յանկոփից (յն. այլազգ է): Առնեն վէմս անկոփս ըստ օրինացն (յն. ամբողջ). Գ. թգ. է. 9: ա. Դ. ի. 47: *Ի գլխոյ լեռնէն առեալ վէմս անկոփս՝ յաղթս. Ագաթ: *Զկարծրութեն անկոփ վիմացն՝ սիրալի կոփեալ. Մագ. ծգ: Իսկ Մագ. ծե. *Անկոփ բան կառականն ». իբր անհարթ. անշուք:

ԱՆԿՈՒՆՉ. ա. Որ ոչ կանչէ կամ չկարէ ճիչ հանել. անբարբառ. յանը կէբած. սեսսիզ. *Ոչ ձայն պաշտամանց զինի արձակեալ, քանզի անկունչ էր. Նար. ծբ:

ԱՆԿՌՈՒԻ. ա. Ոչ կռուօղ. և Զուխով զկռուի. հեռի, կամ ազատ 'ի կռուոյ. Ἄμαχος. Qui non pugnat, pugna carens. *Անկռուի լինել. Տիմ. գ. 3. (այլուր՝ մի կռուօղ): *Որոց (հրեշտակաց) ոչինչ այնպէս առ անձինն՝ իբրև զանկռուին և զանամբոխն (գոլ). Առ որս. ծգ: *Ի նոցա (գիտաց) բառնալն, և զմեզ մնաւանդ՝ մեք անկռուիւք լինիցուք. Լմբ. ող:

Եւս և ըստ յն. ոճոյ իբր Անկռուելի. աննուաճ. *Եսանս նա զերկինս յուսացեալ բերդիւք և անկռուի ամրոցօք. Եփր. ծն:

ԱՆԿՌՈՒԵԼԻ լւոյ, լեաց. ա. Ἄμαχος. Inexpugnabilis. Անմարտնչելի. անաւաղ. անպարտելի. ճէնկ իլէ ալընմազ, փարըչ գէլմազ. *Այդ զօրութեանն՝ որ անկռուելին է: Անչարժ հիմանն, անկռուելի նա-

ատենաքաղաքն. Ոսկ. ա. խոր. և եղ։ *Ան-
կանելի է յամենայն կողմ ամբարշտութիւնն.
Նիւս. խոս։ *Զգոռ խոնարհեցուցանէ, և զան-
կանելի (կործանել) Թիւրութիւնս
ծանեաք։ Զինչ իցէ 'ի մեծագունացն նո-
ցա և անկանելեաց. Առ որս. Փ. Է։
*Նկրտեալ ընդ զօրացուցի՛ ապստամբս և
անկանելիս. Նար. խա։ *Եգիպտոս՝ զօրա-
ցեալ աւերէ եւ անկանելի. Իգն։

Կամ Անզեղանելի. անմերձ. որ չիք
կալ ձեռին կամ կամաւ առնել. որպէս
… փոփոխելի. փոփոխական.
*Ծնունդ անկանելի 'ի ձեռաց Թշնամ-
եացն. Վրդն. ող։ *փառաւոր զօրաղութիւն
ապրել, որպէս զի անկանելի օգնականա-
ցացն զօրաւորութիւն ապահեացն. Պիտ։

ԱՆԿՏԱԿ. ա. մ. Որ չունէ զկտակ.
առանց կտակի. … *Յարժամ հայրն մեռանի անկտակ. Մխ. դտ։

ԱՆԿՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անկիր. ան-
կարեկան. ոչ կրող կիրս ինչ յինքեան կամ
յայլմէ. անվշտանալի. անտխուր. անսասա-
նելի. *Անխռովական, և անկրքական.
… *Ցանկրական հրոյ և լուսոյ
երկին բարձեալ. Տօնակ։ *Հրգեհեան
անկրական հրով անհատից։ Անկրական
և անտանջելի սիրոյ քո։ Մի առաքեալ
ասէ ... զանկրա-
կան լինելութե քո. Բենիկ։

ԱՆԿՐԵԼԻ. ա. Իբր Անբերելի. *Ո՞վ
որ (յիշեաց) զանկրելիսն էութեն, և ոչ
Թափեցաւ. Նար. իբ։

Եւ Իբր Անկրական. անչարչարելի.
*Ը՞ս անկրելի մայր 'ի կոյս մարմնոյ. Սա-
կառ։

ԱՆԿՐԹԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆԿԻՐԹ.
*Յօժարանս անկրթական. Նար. իէ։

ԱՆԿՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Անկիրթն գոլ.
անվարժութի. …
*Զի մի քանցեացի ընդդացն
փափկութի և անկրթութե. Նիւս. կազմ։
*Մարդկ (է) մարմնոյն վասն անկրթութեն.
Երզն. մտթ։

ԱՆԿՐԻՃԵԼ. Տ. ԱՆԳՐԻՃԵԼ. *Անձայն
անկրիճեսն զբնաւորաց սատարաւ ...
ըանց, և ոչ եկեալ էին՝ զառանձինն.
Եփ. իգ։

ԱՆԿՐԿՆԵԼԻ. ա. մ. Զոր ոչ լինի կրկ-
նել. անդառնալի. անհրաժեշտ. և Անընկ-
ճելի. … *Ἀκαμπτος. Inflexibilis. *Անդարձն (կամակ՝)
անկրկնելի կողն առաւելութե. Վրդն.
… *Ոչ որպէս քեզ ողորմելի, այլ ան-
կրկնելի և անհաշտ. Բրս. … *Երկ-
լոցն անկրկնելի գնալն. Տօնակ։

ԱՆԿՐՕՆ, ի, ից. ա. Օտար 'ի ճշմարիտ
կրօնից. անհաւատ, մոլար. …
*Մոլար դարձեալ է, և անկրօն։ Այն
անկրօնն. … *Անկրօն կրօնք. Սամ. էբ։
*Զերս կրօնն անկրօնս. Կոչ. շ։

ԱՆԿՑԵԼԻ. ա. Անկից, և անկարկա-
ռելի. … *Անկցելի ձօրձով ախտա-
լեալ առաջ քո. Նար. իբ։

ԱՆԿՑՈՐԴ, ի, ից. ա. Որ չէ կցորդ
կամ հաղորդ. անմասն. անբաժ. Իւհոք
… Ἀμέτοχος. Non
particeps, expers. *Ամենայն ախտի ան-
կցորդ՝ այս բնութե է։ Անկցորդ է և 'ի վեր
քան զամենայն ախտս։ Ամենայն ունայն՝
անկցորդ 'ի ճշմարտութենէ խրոց. Փիլ.
*Անկցորդ մնացեր 'ի մասնէ հաղորդելոցս
… Անկցորդ ամենայնութեանց, կամ
… *Առ որքնս երկրի
անկցորդ. Նար։ *Մի հաղորդեսցի խոր-
հրդոյ. … անկցորդ.

ամէն լինիցի. Լմբ. պտրգ։ *Կենդանի առ-
ծամն (անգիրկ) յամենայն աղտոյ մարմնոյ
անկցորդ. Կլիմաք։

ԱՆԿՑՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Անկցորդն
լինել. 'ի բաց որոշումն. զատումն. … τὸ Ἀκοινώτον. Incommunicabile esse. *Յարժամ ասիցեմք՝
ածային ննջումն գոլ՝ զարտաքս անջատումն
այ և զանկցորդութիւն 'ի նախախնամեցելոցս
(նշանակեմք). Դիոն. Երկ։ *Զհանճարե-
ղեցն, և զկարծեմնոցն զանկցորդութիւն.
Արծր. յոզք։

ԱՆԿՔԵԼԻ, կամ ԱՆԿԸՔԵԼԻ. ա.
Որ ոչն կքի. անկորանալի. անընկճելի.
… *Անկքելի
նահատակք, կամ նահատակութիւնք։ Ան-
կըքելի արութիւն, կամ քանութիւն. Պիտ։

ԱՆՀԱԳԱԳ. ա. Որ չզուցէ հագագ.
անշունչ. անշշունջ. անձայն. *Անհագագ
ունի, և անկենդան, և առ ամենայն հրա-
մանն նուաղեալ. Նար. ճա։

ԱՆՀԱԼ. ա. մ. Ոչ հալեալ. առանց
հալելոյ կամ եղծման. չհալած, չալած.
… *Զմենանդրի զպատ-
կերն անհալ Թողեալ 'ի ձաղանս յանպա-
տեհ տեղւոջ. Մոկր։ *Զոր պահեաց ան-
հալ՝ նկարելով 'ի նմա պատկեր արքունի.
Երզն. մտթ։

Կամ Որ ինչ գժուարաւ հալի 'ի ստա-
մոքսն. գժուարաւ մարսելի. անմարս.
… *Ի ծանր և անհալ կերակ-
րոց. Մխ. բժշ։

ԱՆՀԱԼԱԾԵԱԼ. Որ չէ հալածեալ.
ազատ 'ի հալածանաց. անվրէպ. *Առ ամ-
բարտաւանս և առ անհալածեալ ընչա-
ւէտսն. Ոսկ. ա. խոր։

ԱՆՀԱԿԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Չառնելն
ինչ հակառակ. և Բացասութիւն. չհաստա-
տելն զասացեալս. *Բոլոր հակաճառու-
թեց և անհակաճառութեց անցանելով
գերազանց. Մաքս. նչ. էկեղ։

ԱՆՀԱԿԱՄԻՏԱԲԱՐ. մ. Առանց հա-
կամիտելոյ. առանց միտելոյ 'ի հակառակն.
անխոտոր. *Զոր աղաչեմ անհակամիտա-
բար ուղղել զքեզ յայսպիսի Թեւակոխու-
Թեանց. Մագ. ծը։

ԱՆՀԱԿԱՄԻՏՈՂ. ա. Ոչն խոտորեալ.
անփոփոխ. *Ցանեղծն և յանհակամիտողն
ամենայն լրութ՟ի. Մագ. ձ։

ԱՆՀԱԿԱՌԱԿ, ի, աց. ա. Որ ոչն կայ
հակառակ. անդիմադարձ. հաւան. պէտ
… *Զսէր եղբարցն յանհակա-
ռակ կամսն հանգուցէ. Լմբ. առակ։ *Ան-
հառակ միաբանութե օրինակ. Ոսկ. գղ։
*Թէ և լըցի զկամս նորին՝ անհակառակ
գոլով նմին. Ցս. որդ։

մ. Առանց հակառակելոյ. *Ընկալցուք
անհակառակաբար. Ը. Եղբ։

ԱՆՀԱԿԱՌԱԿ. Ոչ հակառակելի. ընդ-
ունելի. *Ընդունել ամա և զանհակառակ
գովաբանութեանցն հատուցումն. Պիտ։ *Թիւ
Թէպէտ սաստեսցէ 'ի վեր, և կամ 'ի վե-
րուստ 'ի խոնարհ ակացէ, անհակառակ է.
Երզն. քեր։

Կամ Անջողակ. անխափան. անարգել.
*Անիզքն անհակառակ աջողութեամբ առաջ-
նորդութեան. Պիտ։

ԱՆՀԱԿԱՌԱԿԱԲԱՆ. ա. Ἀναντίῤῥητος. Cui nequit contradici. Որում ոչ
լինի գիմախօսել, կամ հակառակ կալ բա-
նիւ. *Այլ ցուցմունս առաջի առաւելակս
և անհակառակաբանս. Ոսկ. յհ. ա. 39։

ԱՆՀԱԿԱՌԱԿԱԲԱՐ. մ. Առանց հա-
կառակութե կամ հակառակելոյ. միաբան.
*Անհակառակաբար հնազանդութ՟ գլխաւո-
րաց յերկիր յորդեալք. Պիտ։ *Եր-
կուց լինել անհակառակաբար՝ ածային
և մարդկայինն։ Յորում առաւել և ոչինչ ոք
անհակառակաբար, հաճոյ է այ. Ը. Եղբ։

ԱՆՀԱԿԱՌԱԿԱԳՈՅՆ. ա. Ἀφιλονεικότατος. Որ առաւել հեռի է 'ի հակառ-
ակ կալոյ, կամ 'ի յաղթահարութե. ան-
կռիւ. *Անխռով, անհակառակագոյն, և
խաղաղականագոյն. Փիլ. խմաստ։

ԱՆՀԱԿԱՌԱԿԱՄԱՐՏ. ա. Որ չունի
զհակառակամարտ, կամ զհակառակորդ
դէմ. և անհամեմատ. Ἀνανταγώνιστος.
*Խմաստից այլոց, որք զառաքինութեան
անհակառակամարտ ընկալան. Փիլ. խմաստ։

ԱՆՀԱԿԱՌԱԿԵԼԻ. ա. Որում չէ
մարթ հակառակ կալ՝ խօսք կամ մտօք.
անժխտելի. յն. անյերկուանալի. *Այս
է ճշմարտութեն անհակառակելի արգասիք.
յորժամ զԹշնամիս ոք կոչիցէ վկայս. Փիլ.
խմաստ։

ԱՆՀԱԿԱՌԱԿՈՂ. Տ. ԱՆՀԱԿԱՌԱԿ
ըստ ա. նշ. *Անհակառակող հաւանութ՟
հեզահայեաց առ միմեանս սիրոյ յորդոր-
մամբ. Արծր. ը. 11։

ԱՆՀԱԿԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Չհա-
կառակիլն. խաղաղասիրութի. յն. ան-
յաղթասիրութի. *Եւ գու անս զանհա-
կառակութեն. Ոսկ. մ. բ. 17։

ԱՆՀԱՂՈՐԴ, ի,ից. ա. Ἀμέτοχος, ἀμέθεκτος. Non particeps, expers. Որ
չէ հաղորդ իմիք. անկցորդ. անմասն. ան-
բաժ. … *Ոչինչ յէից՝ անհաղորդ 'ի բա-
րւոյ, կամ անհաղորդ միոյ. Դիոն. ածայ։
*Անհաղորդ կամաց հօր երկրաւորի։ Զա-
ւակք անհաղորդք չարեացն առգամայ. Նար.
կէ. … *Խնամակալութե անհա-
ղորդ լեալ 'ի քէն. Գէ. ես։ *Անհաղորդք
են յեանինքն բոլորից գերագունից ա-
ռանձնաւորութեց. Դիոն. երկ։

ԱՆՀԱՂՈՐԴ. ա. մ. Չհաղորդեալ խոր-
հրդոյ սուրբ հաղորդութե. և Հասարակն
'ի սուրբ խորհրդոյ անտի կամ 'ի հաղորդակ-
ցութե եկեղեցւոյ. … *Անհաղորդ-
եմ յանապականն օրինացն. Վրք հց. իզ։
*Հաղորդելոցն առաց լինել 'ի Թողութե
մեղաց, և ոչ անհաղորդելոցն. Գր. հր։ *Ան-
հաղորդ կացցեն ամս երիս։ ԵԹէ անհա-
ղորդ մեռցի. Կանոն։ *Մի անհաղորդ և
անդատակից դատապարտեր զմեզ 'ի հանէն
քոյ »․ որ հայի և 'ի ա. նշ. Վրք …։

ԱՆՀԱՂՈՐԴ. Ἀμέθεκτος, ἀκοινώνητος. Incommunicabilis, non communis. Ան-
հաղորդական. անհաղորդելի. որում ոչ
լինի հաղորդ լինել ըստ ամենայն բանի.
*Յայս անհաղորդ էէն յառաջ եկեալ ա-
ռատ հեղմամբ (գոյք ամենայն)»: այս-
ինքն յայս՝ որ ըստ ածութենն է անհաղոր-
դելի. Դիոն. ածայ։

Կամ Որ չկամի հաղորդակից լինել մարդ-
կան, որպէս և որ չկամի հաղորդել այլոց
զիւր բարիս. … *Որք 'ի լերինս և 'ի
ծերպս վիմաց միայն՝ անհաղորդք 'ի մարդ-
կանէ. Լմբ. պտրգ։ *Անհաղորդ կեանք
ապահովագոյնք. Ոսկ. յհ. բ. 4։

ԱՆՀԱՂՈՐԴԱԲԱՐ. մ. Ἀμεθέκτως. Imparticipate. Առանց հաղորդելոյ ըստ
բոլորին. *Ի հաղորդիցն և 'ի հաղորդեցե-
լոցն օրհնաբանեն անհաղորդաբար հաղոր-
դեալքն. Դիոն. ածայ։

ԱՆՀԱՂՈՐԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. որ և
ԱՆՀԱՂՈՐԴ ասի, ըստ որում Անհաղորդե-
լի. անմասնական. ոչ հասարակ. Ἀκοινώνητος.

*Զանհաղորդական անուանն (այս) քարանց և փայտից եդին. Իմ. ծը. 21։

ԱՆՀԱՂՈՐԴԵԼԻ. ա. Իբր նոյն ընդ վ. Ἀμέθεκτος. *Կամ ամենևին անհաղորդելի առնէ և անբաշխելի, և կամ զհաղորդութիւն առնէ զանազանս. Դիոն. Երկն։ *Հաղորդելի է ած ըստ պարգևասէր հաղորդեցուցանելոյն իւրոյ զամենեսեան. իսկ անհաղորդելի՝ ըստ պատճառի գոլոյն ած. Մագ. 'ի Դիոն։

Կամ Անմիաբան. կամ Անկցորդ. անհաղորդ. *Որով մոգք յարմարեցեն զբնութիւն տարրոյին և անհաղորդելին. Նիւս. Բնութ։ *Անհաղորդելի մնացի 'ի ճաշակմանէն. Պիտ։

ԱՆՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհաղորդ գոլն, ըստ որում է 'ի բնէ անհաղորդելի. Ἀμεθεξία, τὸ ἀμέθεκτον. Imparticipalitas. *Գերագոյն կայ ամենապատճառի ածութեանն անհաղորդութիւն։ Այս եղիցի պատճառ անհաղորդութեանն. Դիոն. ծծայ։

Եւ ըստ որում Ոչգութիւն. *Տկարութիւն, և անհաղորդութիւն. Արիոփ. տառք։ (Սահմանք բառիցս յետ և յառաջ գտանին 'ի հյ. քան 'ի յն։)

ԱՆՀԱՃԵԼԻ. } ա. Ո՛չ հաճելի. ոչ
ԱՆՀԱՃՈՅ. } հաճոյական. անախորժ. հող օլըանմոյաձագ, նախօշ. *Անհաճելի տեսութիւն՝ 'ի մէջ հաւուց աղուէս, և նա առաւել անհաճելի՝ առաջնորդի արտմըտութիւն գոլ. Կլիմաք։ *Հաճելի, և անհաճելի. Երզն. քեր։ *Անհաճոյս լսողաց բանս կարգէր. Փարպ։

ԱՆՀԱՃՈՅԱՆԱԼ. չ. Անհաճոյ գըտանիլ. ըէրօլու. մէմնուն. *Զանձայ հաճոյանալ նմա, երկնչի անհաճոյանալոյ 'ի նմանէ. Վրք հց. ա։

ԱՆՀԱՄ. ի, իւ. ա. Ἄναλος. Insulsus. և Μωρός. Insipidus. որ և մորոս, և անհամեստ. Անբաւժ 'ի համոյ. անհամեմ. անախորժ. անալի. անլի. թաթսըզ. նէզնէ-սիզ. *Անոյչ, և անհամ. Յճխ։ *Անհամ ըստ ճաշակոյ. Փարպ։ *Անհամ է պտուղ կաղնոյն. ՃՃ։

Նմանութը. ասի. *Բանք ձեր ոչ լինիցին անհամ. Ը. ընդհ։ *Անհամ պատասխանի. Մծբ. ծէ։ *Երկրորդել զանհամ պատմութիւնս նոցա. Վեցօր. զ։ *Զանհամ սովորութիւն երարձ. Վրք հց. ծե։ *Ո՛վ անմտութի և անհամ մորոսութի. Եղնիկ։ *Անհամ ձև. Երզն. քեր։ *Անհամ խօսելով. ՃՃ։ *Զի եթէ յայտնեալ էր՝ թէ երբ գայ նա, անհամ լինէր գալուստ նորա. Եփր. համաբ։ և Ոսկ. գծ։ և Երզն. մտթ։ *Ոչ եղէ աղ անհամից. Մաշկ։ *Լինիջիր համեմիչ անհամից. Ոսկ. մ. ա. 18։ *Լացցուք, մի անառակս և անհամս. Ոսկ. եփ. լիպ։ (այսինքն անհամեստս կամ անշնորհս օրինակաւ։)

ԱՆՀԱՄԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Անհամ, և պատճառ անհամութե. *Զի զներխականն և զանհամականն պարզեսցէ. Ագաթ։

ԱՆՀԱՄԱՆԱՄ. ացայ. չ. Անհամ լինել. կորուսանել զհամ՝ իրական կամ նմանական. անհամիլ. թաթսըզլանմագ. *Անհամացաւ աղն ծիծաղութե. Մծբ. ժը։ *Նորին աղագաւ անհամացաք, և կուրան ոչ միայն մարդկան եղաք, այլ և զանազան ախտից. Սարգ. յհ. է։

ԱՆՀԱՄԱՆԻՒԹ. ոյ, ոց կամ իւ. ա. Որոյ նիւթն աննման է նիւթոյ այլոց. զանազանեալ ըստ նիւթոյ. *Մարմնոյն հարկ է 'ի համանիւթոյ մարմնոյ, կամ յանհամանիւթոյ՝ բաժանեալ գոլ. Անյ. առած։

ԱՆՀԱՄԱՐԱՒՈՍ. ա. մ. } Ոչ համառօ-
ԱՆՀԱՄԱՐԱՒՈՏԵԼԻ. } տեալ. երկար. մշտատև. հաստատուն. *Անհամառօտ յոյս (ած)։ Կատարեսցէր զյուսոյն յերկարաձգութե, որ առ քեզ պահեալ անհամառօտելի. Նար. ձ. ծը։

ԱՆՀԱՄԱՐ. ա. Ἀναρίθμητος. Innumerabilis. Որոյ չիք համար կամ թիւ. անթիւ. անթուելի. անհաշիւ. համրանք չունեցող. հէսապսըզ, հատսըզ. սայըսըզ. *Զենուբն արջառս և ոչխարս անհամարս և անթիւս (յն. մի բառ) 'ի բազմութէ։ Մեռեալս անհամարս։ Անհամար մնացեալ են արտաքոյ այդր գրոյ. Գ. Թգ. ը. 5։ Իմ. ծը. 12։ Գ. Մ. զ. 14։ *Անհամար տեսիլս. Ագաթ։ *Գունդ կազմեր անհամար բազմութը. Եղիշ. ա։ *Անհամար բիւրուց. Նար. ծէ։

Կամ Ἄλογος. Որոց համարն ոչ է առեալ. ոչ հաշուելի. գժուարին 'ի համրել. սայըլմազ. *Աւուրքն առաջինք անհամարք լիցին, զի պղծեցաւ գլուխ ուխտի նորա. Թուոց. զ. 12։ *Ինձ են անհամար խորոյս անձին բիծք. Նար. հզ։

ԱՆՀԱՄԱՐ. մ. Առանց համարոյ. անչափ. *Անհամար բազմապատկելով. Ոսկ. յհ. ա. 21։ *Ի պահս և յաղօթս անհամար էր. ՃՃ։

ԱՆՀԱՄԱՐ. ա. մ. Առանց համար պահանջելոյ, կամ քննելոյ. անպատասխանատու. *Զիարդ զայայանի զմեղս անհամար թողուցու. Մանդ. ծզ։

ԱՆՀԱՄԱՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Անհամարական աստեղք կառուցան։ Հոգեկք բանական, անհամարական. Գնձ։

ԱՆՀԱՄԱՐՁԱԿ. ա. Ἀπαῤῥασίαστος. Destitutus fiducià, vel libertate. Որ չէ համարձակ կամ պարզերես. որ չունի զհամարձակութի. անվստահ. միւրթ յոմ էրէս լուռեցօղ. ակրգեսթ օլմայան, չէքինէն, ճէսարէթսիզ. *Յանձանց՝ անհամարձակք և տկարք եմք. Խոսր։ *Առ անհամարձակ լեզուիս շարժութի։ Ընդ նկուն և անհամարձակս. Նար. ծբ. լբ։ *Վասն այսորիկ անհամարձակ եմք. և զի անհամարձակ եմք, աղաչեմք։ Կորագլուխ եմ, և անհամարձակ ընդ ած խօսելոյ. Լմբ. ող. և պրգ։ *Անհամարձակ կորագլուխ լինել. Ոսկ. յհ. բ. 21։

ԱՆՀԱՄԱՐՁԱԿԵԼԻ. լւոյ, լեաց. ա. մ. Որ չկարէ համարձակիլ. անհամարձակ. *Անարժան եմք՝ ըմբռնեալ մեղօք, և անհամարձակելի. Լմբ. պրգ։ *Պատկառանս անհամարձակելիս. Նար. իզ։ *Անհամարձակելի յաղօթս գովելի ամօթխածութը կայցէ. Կլիմաք։

ԱՆՀԱՄԱՐՁԱԿԵԼԻ. Ուր չէ օրէն համարձակիլ. հրաժարելի. յն. արգելեալ. *Ո՛չ ումեք ոչ առնել ինչ յանհամարձակելեացն, և ոչ պակասեցուցանել 'ի հրամանացն. Բրս. հց։

ԱՆՀԱՄԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀπαῤῥασίαστον. *Հայեաց յաղքատութիւն իմ և 'ի պատկառանս անհամարձակութե իմոյ. Վրք հց. յ։ *Այլ զի զանհամարձակութի ցուցանիցէ... Վիշտ չըթութս իւր առնէ՝ վասն անհամարձակութեանն կոչէ։ Կեալն 'ի ձեռն անհամարձակութեն, և այլքն վասն իշխանաւորութեն. Ոսկ. եփ. և յհ։ *Ոչ աղքատութիւն, և ոչ վարուցն անհամարձակութիւն կարաց արգելուլ զնոսա. Երզն. մթ։ *Օտարութի է՝ անհամարձակութե սովորութի. Կլիմաք։

ԱՆՀԱՄԲԱՐ. ա. մ. Ոչ համբարեալ. առանց մթերելոյ անձին կամ թաքուցանելոյ. *Ի նախասանձէ և յաշխարհմանէ 'ի բացեայ է բարի. անհամբար և առանց պահելոյ յանձնելով (ընկերաց՝) զօր համարոյն տեսիլքն են. Փիլ. լին. զ. 107։

ԱՆՀԱՄԲԱՒԵԱԼ. եւոյ, ոց. ա. Չև համբաւեալ, կամ Չև ևս առեալ զլուր համբաւոյն. խաղեր օլմաքան, խաղերի օլմայան. *Եթէ յայնչափ ժամանակաց (յետ ազգ առնելոյ) եկեալ առ իւր արարածն՝ անզինեալ եղև, մրչափ անապաշխարելոցն և անհամբաւելոցն. Ագաթ։

ԱՆՀԱՄԲԵՐ. ի, իւ. ա. Որ ոչ համբերէ. անհամբերող. սապըրսըզ, թէհամմիւլսիզ. *Զանհամբեր բարս մեզ ուսուցանեն. Խոսր։ *Ե՛ս անհամբեր, և բնութի թերահասարան. Նար. ծէ։

ԱՆՀԱՄԲԵՐ. Անըմբերելի. անհանդուրժելի. անտանելի. չէքիլմազ. տայաղ օլունմազ, թայամմիւլմազ. *Անհամբեր նեղութի. Առակ. ա. 4։ *Անհամբեր արտմութի. Վրք հց. զ։

ԱՆՀԱՄԲԵՐԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. *Անհամբերելի վիշտ. Վրք հց. է։

Իսկ *Անհամբերելի սէր է եկեղեցւոյ արդոյ ընդ ած. Նար. Երգ. Իբր անհամբեր, կամ անկար 'ի համբերել. անժուժալի։

ԱՆՀԱՄԲԵՐՈՂ. Տես ԱՆՀԱՄԲԵՐ. *Համարեա՛ զքեզ իբրև զանզօր և զանհամբերող ոք. Վրք հց. ծզ։

ԱՆՀԱՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութի համբերութե. սապըրսըզլըգ. *Իւրաքանչիւր չարի յօրինել զներհակն, անհամբերութեանն՝ համբերութի. Յճխ. իգ։

ԱՆՀԱՄԲՈՅՐ. բուրի, իւ. ա. Ոչ համբոյր. անընդել. վայրենի. կատաղի. գժնդակ. անհաշտ. անողորմելի. որ ոչ համբուրէ զպարի ինչ, կամ ոչ է համբուրելի առ գժնէութեն. անճահ. անգէթ. Ἀνήμερος, ἄγριος, μαινόμενος, ἀμείλικτος, ἄσπονδος. Immanis, furiosus, implacabilis. *Անդընդել գազան և անհամբոյր։ Մեղքն՝ գժնդակ, և անհամբոյր գազանն։ Այլք անհամբոյրք. Ոսկ։ *Թշնամիք անհամբոյրք։ Աննուէր և անհամբոյր թշնամեաց գործ է. Փիլ։ *Անհաշտ և անհամբոյր նախանձ. Բրս. Բղբ։ *Անհամբոյր բարուոյ. Խոր. ա. 89։ *Յանհամբոյրից բարուոյ խորդաւանեալ. Յհ. կբ։ *Զանհամբոյր բարս անհաւանս. Յճխ։ *Անհամբոյր վայրագին գալ առայոյն 'ի գեհ. ցուցմն։ Անհամբոյր չարութի. Պիտ։ *Յովնանս անհամբոյր։ Անհամբուրիցն հեռաւորաց։ Անհամբոյր ծանակիչ. Նար։ *Անհամբոյր գրաստ. Սրգ։ *Փորուած քարի անհամբոյր առ 'ի բնակել անդ քարաժեռ խոժոռութեն. Յհ. կբ։ *Գայն անհամբոյր։ Անհամբոյր չըթանց գրութի պապանձեալ. Նար։ *Յանհամբոյր նեխ ձեռնարկեաց զգօնութեցն զհեռանամ. Պիտ։

ԱՆՀԱՄԲՈՒՐԵԼԻ. Նոյն է վ. *Զեռնարկեաց ակզբնաւոր անհամբուրելի գառազանցն զքեզ 'ի խաչին. Նար. ծէ։

ԱՆՀԱՄԵՄԱՏ. ի, իւ. ա. Ἀσύγκριτος. Incomparabilis. որ և ԱՆՀԱՄԵՄԱՏԵԼԻ. Անբաղդատ. աննման. անչափ. անկշիռ. չունող զհամեմատ ինքեան, կամ ըղհամեմատութի ընդ այլում. մինէնտի մենանց, ղինդղիր, ղինմուս. *Անհամեմատ առաւելութիւնք գերակայ։ Անհամեմատաբար գերազանցութիւնք. Պրդմ։ *Զանփոխ անբաւութիւնք և անհամեմատաբար նուազեալ. Դիոն։ *Անհամեմատ կենացն. Յճխ։ *Զանհամեմատն բարձրութե. Ագաթ։ *Անհամեմատ բերկրանօքն, կի զովեսոխ։ Յան-

համեմատ Թխոս. Նար: *Անհամեմատաց ՚ի խաւարս ՚ի մարմնի վերայ առաջեալ անհամեմատ մարմնաւորաց. Ղար: *Եթէ կարելի լինի ինչ համեմատել. անհամեմատ զայն է. Արգ. ԺԹ. Գ:

ԱՆՀԱՄԵՄԱՏ. Տարբերելով. առաւել. անհամեմատ, գերազանց, ապակ. *Զմերս զառաջ ... եւ անհամեմատ աւելի ընծայս քննել. Լմբ. պտրգ: *Իսկ եւ անհամեմատ յաւելեալ. Ղ. ապ: *Զանհամեմատն մեծութ ... ՚ի համարակալ ծնողս ՚ի յերկրէ երկնից յառաջ եկեալք սերունք կենդանեաց. Գէս:

ԱՆՀԱՄԵՄԱՏԱԲԱՐ. մ. ᾿Ασυγκρίτως. Incomparabiliter. Անհամեմատ եւ անզուգ... զառ զգեստեալ. առանց համեմատութեան. յանհունս. ... *Անճառելի բանին եւ մարդ ՚ի նմանութիւն նորա անհամեմատ ... ՚ի վերայ մնացեալ. Դիոն: *Անհամեմատաբար վերագոյն է. Վեհագոյն է անհամեմատաբար. Գրգմ:

ԱՆՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ. } Տ. ԱՆՀԱՄԵ-
ԱՆՀԱՄԵՄԱՏԵԼԻ. } ՄԱՏ. ᾿Ασύγκριτος. *Անհամեմատական զօրութիւն նոյ: Գոլ միայն եւ անհամեմատական, որ ոչ ունի ընդ քեզ զոյգ կամ ընկերակից. Ոսկ. ես: *Անհամեմատելի է առաքինութիւն ... Կիւրղ. հանգ: *Անհամեմատելի սուրբ. Պիտ: *Մի միայն ... անհամեմատելի ... Տեառն զանհամեմատելի գործն. Լմբ. ող:

ԱՆՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհամեմատն գոլ. անբաղդատ առաւելութիւն. անհամութիւն. *Զփառացն եւ զմեծութեան անհամեմատութիւն կամեցաւ ցուցանել. Լմբ. յսյփ: *Տեսանել զանհամեմատութիւն խնամակալութեան ... Նիկեղայ. ծ. գ:

ԱՆՀԱՄԵՄԵԼ. Որ չիցէ համեմատեալ ... Ոչ են անհամեմատք ... այլ յաղագս կարգի ... անուանն. Մեկն. ղեւ:

ԱՆՀԱՄԵՍՏ, ի, ից. ա. Որ չէ համեստ. անամօթ. անպարկեշտ. խենէշ. ... անհամ բարուք. ... *Ամբ խնդրոց անհամեստից. Մանդ. Ի:

ԱՆՀԱՄԻՄ, եցայ. չ. Նոյն ընդ Անհամանալ. անհամիլ. ... Μωραίνομαι. որ է մարմնանալ. յիմարիլ. եւ անհամեալ լինել. ըստ լատինաբար ասի Evanesco, ... եւ infatuor, stulte ago, ... *Ապա թէ աղն անհամի (կամ անհամեսցի), քեւ յաղիցի. (կամ համեմեսցի). Մտթ. Ե. 13: Մրկ. Թ. 49: Ղկ. ԺԴ. 34: *Զխափանեցուցիչ բնութիւն աղին ՚ի բաց եհան, եւ անհամեցաւ. Արծ. յհ. Ե: *Մի պարապութիւն անհամեալ. Նար. ղէ: *Զայս յորժամ գիր ՚ի պատիւ քոյում, եւ ... անհամ Թոյնք ... ՚ի միասին. Վրդ ել. Ե: *Թխանք հին միշտ ... անհամեցան. Եղիշ. դր: *Անհամեալ էր ... բնութիւն մարդկան... Ապա անհամելոյ մարմնոյ ձեռք գալ ՚ի համեմատ, եւ գաւ ծծմբով, եւ անհամ, ... եւ խոլանեալ. Ոսկ. մտթ. Ա ԺԷ:

ԱՆՀԱՄՈՁԵԼԻ. Տ. ԱՆԱՄՈՔԵԼԻ. *Իբր ... անփոփոխելի անհամոզ ... (յանդիման ...): Անհամոզելի ... (անհրաժեշտ). Նար. Ե. ծղ:

ԱՆՀԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Գոլ անհամ ... *Զի համեմատ զամ ... զամօթութեան ... ճշմար-

ութեան: Զծուխն՝ առաւել անհամութեան. Ա- գաթ: *Զանհամութիւն կերակրոյն համեմ- ելոյ. Ը. Տմբ: *Այն եթէ ոչ զինուորութիւն եւ զանհամութիւն բառնայ (յն. եթէ ոչ յաղէ, կամ համեմէ), ոչ է աղ. Ոսկ. յհ. Է. Ն:

Նմանութեամբ, կամ ըստ հոմանշա- նութեան յունին, Մորոսութիւն. անխոհե- նութիւն. անհամեստութիւն. անամօթութիւն. էփէգօրիգիէ. Μωρότης, կամ μώροσις, ἀ- κρασία, ἀναίδεια. Fatuitas, intemperantia, ineptia, impudentia. *Պատճառք խոկ չա- րեաց՝ լեզուոյն անհամութիւնն է: Այն ա- մենայն անհամութիւն է, եւ անհեթեթ կեր- պարանք. Ոսկ. Ես. Ե Ա. փիլ: *Զորոյ ան- համութիւն ՚ի գէշ ժամանակի յանդիմա- նեսցուք. Եղիշ: *Ծերոց անհամութիւն, երիտասարդաց վաւաշոտութիւն, պատա- ւանեաց յաղթութիւն. Մանդ. ԺԷ, կմ Ը:

ԱՆՀԱՄՈՔԵՍԵՄ, եցի. ն. Անհամ եւ անամօք կացուցանել. խանգարել զհամն. անհաճոյ գտնել, անհամ առնել. *Եթէ առ- նես ջերմ, անհամօքեսցէս առնուլ մի, առե- լով եթէ այլք արժանիք եւ հաց ոչ ու- տեն. Վրք հց. Յ:

ԱՆՀԱՅՀՈՅԱԲԱՐ. մ. Առանց հայ- հոյելոյ, առանց Թշնամանագրութեան. ᾿Α- δυσφημίτως. Citra blasphemiam. *Եղև մարդ. յորոյ վերայ, Սանդուղն գիտ (ա- սել գրոց), անհայհոյաբար կացցէ, ըստ որում մարդ է. Կիւրղ. գնդ:

ԱՆՀԱՅՐ, անհօր. ա. ῎Απατωρ. Patris expers. Որոյ չիք հայր. հայր չունեցող. ա- նհօրութ, պապազուրկ. Զմելքիսեդեկէ ասի, ըստ որում չիք հայր նորա նշանակեալ ՚ի նը գիրս. *Անհայր, անմայր, չհամարեալ յազգս (այս ինքն յազգահամարի). Եբր. Է. 5:

Առաւել զՔՆէ, որ ըստ մարմնոյ ծնաւ ՚ի կուսէ մօրէ առանց մարմնաւոր հօր. *Ան- մայրն անհայր լինի. Անմայր յառաջնումն, եւ անհայր յերկրորդումն: Անհայր աստի, այլ եւ անմայր անտի. Աֆոբ. ծն. Ն ա- որս. Գ: *Անմայր ՚ի հօրէ անսկզբնաբար՝ լինել անհայր ՚ի մէջ կուսէն: Անհայր ծը- նունդ. Ղար: *Զանհայրն մանուկ՝ մայրդ որդեակ գերագգուեսցէր. Նար. խոս: *Ո՞ պատմեսցէ զազգատոհմն անհօրն (ըստ մար- մնոյ), եւ անմօր (ըստ Աստուծութեան). Սարկ. հանգ:

ԱՆՀԱՅՐ. որպէս Որբ կամ անխնամ մնացեալ ՚ի հօրէ. *Հարցցուք ընդ հարս մեր. եւ սրտ զլխո՞րդ ոք մեզ պատմեսցէ. անհայր գոլով, սակս քո. Մագ. Ի:

ԱՆՀԱՅՐ. Անառաջնորդ. ուր չիք հայր վանաց. *Հայր ոչ եթէ անհայր (կամ ան- հօր) վանիցն լինել. Լմբ. պտրգ:

ԱՆՀԱՅՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Զունելն ու- րուք զհայրութիւն. ղօւիտ փէր ըէլըլըէ. *Յոր- ժամ ոչ էր հայր, այլ խին էր. եւ յորժամ եղև հայր. յայլ իրս փոխեցաւ. միանգա- մայն եւ ընդգէմ ներհակ ինքն ինքեան գտաւ անհայրութիւն՝ հայրութեան. Վանր. Երրորդ:

ԱՆՀԱՆԳԱՆԱԿ. ա. Ոչ հանգանակե- լի. անբաշխելի. անհաղորդական, որպէս մանաւոր ինչ. *Ումեմն մակացական (ուսմունք) եւ անհանգանակ, եւ ուրումն ընտրապէս եւ սեռական ՚ի միում առանձին. Մագ. ԻԷ:

ԱՆՀԱՆԳԷՏ, գիտի, տաց. ա. ᾿Ασύμβα- τος. Non conveniens, non cohaerens. Ոչ հանգէտ. ոչ յանդիման. աննման. անյար- մար. անպէտ. այլանդակ, ... Զինարգ հանգի- տեցելոյն անհանգէտից. Առ որս. Ե: *Թէ- պէտ անհանգէտ էր, բարբառել միայն. ա- կայն բնութիւն հանգիստազարծ էր մարդ- կան. Երզն. Ժողովի: *Անհանգէտ գոլով քումդ արժանաւորութեան. ԺԺ:

Կամ Անհաւասար. անզոյգ. անհամե- մատ. ῎Ανισος. Inaequalis. դիֆ օլմօյան, էշէ փէյիլ, նաձէձլօր. *Որոյն յատուկ մանա- ւանդ բանոյն (կամ բանականին) զհանգէտն եւ զանհանգէտն ասել. որզան, մարմին եւ հանգէտ եւ անհանգէտ ասի. Արիստ. ստո- րոգ: *Բաղկացաւ (այս ինքն Թիւ) ՚ի հան- գիտէն եւ յանհանգիտէն. Փիլ. լին. Գ. 91:

ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ, գստի, ից. ա. Որ ոչ հանգչի. չունող զհանգիստ եւ զդոյ՝ յե- րեւաց անդադար աշխատութեանց, կամ տա- ռապանաց, եւ չարժամն. ուր ոչ գոյ հան- գիստ. րահաթսըզ, արամըզ, դինձսըզ: *Ան- հանգիստ եղեալք. Գ. Կոր. Զ. 11: *Ան- քուն եւ անհանգիստք լինէին: Անհանգիստ առնիցեն զմեզ պատերազմաւ. Փարպ: *Անհանգիստ աղօթիցն: Անհանգստից վանք (որ եւ Ակումիտաց). Վրք հց: *Ան- հանգիստ բարբառով. Ղար: *Անհանգիստ օրհնութիւնք. Յճխ: *Անհանգիստ հալա- ծանօք. Պիտ: *Անհանգիստ պատերազմօք. Լաստ: *Անհանգիստն Հազարաւուխտ (որ չտայր գոլ եւ դադար). Փարպ: *Ըղջեալ ՚ի վերայ անհանգիստ ալեացն: Յանհան- գիստ երերմունս: Անհանգիստ լեզուաւ. Ագաթ: *Խռովէին զաշխարհս, եւ անհան- գիստ պահէին. Խոր. Գ. 24: *Անկա- նին յուժոյ իւր զանհանգիստ անխնամս. Պիտ: *Զանհանգիստն ընդունի զպատիժս. Յճխ. Ծ:

ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ. մ. Առանց հանգչելոյ. անդադար. *Խորամանկութեամբ անհանգիստ ջանացեալ. Ե. Դ. Զ. 6: *Զաւիւ եւ զգի- շեր անհանգիստ նմա ժամ աղօթից էր: Անհանգիստ ՚ի նոյն խորհուրդս ձեռնեցու- ցանէր: Աղաղակէին առ միմեանս անհան- գիստ. Փարպ:

ԱՆՀԱՆԳԻՍՏԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել անհանգէտ. կարի անհաւասար. ῎Ανισος. *Հանգիտագոյն եւ անհանգիտագոյն՝ յա- ւէտ եւ նուազ ասի. Արիստ. առ ինչ:

ԱՆՀԱՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհաւա- սարութիւն. անզուգութիւն. աննմանութիւն. *Վաթսուն եւ չորքն հանգիտութիւն է, յի- սուն եւ վեցն անհանգիտութիւն: Զեն օրէնքն՝ անհանգիտութեան պատմիչ. Փիլ. լին. Գ. 91. 216:

ԱՆՀԱՆԳՈՅԺ. Տ. ԱՆՀԱՆԴՈՅԺ:

ԱՆՀԱՆԳՉԵԼԻ. ա. Նոյն ընդ Անհան- գիստ. *Անհանգչելի նուագ. Նար: *Ան- հանգչելի ձայնիւք. Մաշտ:

ԱՆՀԱՆԳՍՏԵՄ, եցի. ն. (առաւել ածի). Անհանգիստ առնել. դինձսըզ րահաթսըզ էթմէք. *Անհանգստեա զնա, եւ ներգեա: Կին մի լեզուանի հանապազ ան- հանգստէր զայր իւր. Ոսկեփոր:

ԱՆՀԱՆԳՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Զառնուլն կամ չառնուլն զհանգիստ. րահաթսըզլըգ. *Զոր եւ ՚ի վերայ գործեաց երաժշտականք զգու- շութք պահեն՝ զջիլսն Թուլացուցանելով, զի մի պրկմամբ անհանգստութք պախուցա- ծացէ. Փիլ. լին: *Հանապազ տեղեաց ՚ի տեղիս փոխին, զի անհանգիստ են, եւ զի- շահոտ յանհանգստութենէն. Ոսկեփոր:

ԱՆՀԱՆԴԱՐՏ, ի, ից. ա. Որ ոչ կայ հանդարտ. խռովայոյզ. *Անհանդարտք, հպարտք. չարք. ԺԺ:

ԱՆՀԱՆԴԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Աղմուկ. խռովութիւն. յոյզք. *Յաշխարհի նեղեալ մեծ եղեւ, Թագաւորաց անհանդարտու- թեան. Վրք հց. Ի:

ԱՆՀԱՆԴԵՐՁ. ա. Զրկեալ ՚ի հանդերձից. անվերարկու. եւ Մերկ. առանց պատմուճանոյ. Ἀνείμων. Non vestitus, male vestitus, եւ Nudus. եւ Ἄταφος. insepultus. *Անհանդերձք, միայն պատմուճանաւք։ Ոչ միայն անհանդերձ, այլ եւ առհասարակ մերկ. Փիլ. ԺՀ. ա։ Նխ. Է։ *Ի մէջ ոսկերաց կորեան՝ անտուգ, անխնամ, անհանդերձ (յն. անթաղ). Է. Դ. Ξ. 10։

ԱՆՀԱՆԴԵՐՁ. ա. Առանց հանդերձանաց կազմեալ. պարզ. անշուք. պայծառ. *Ոչխարք ոչ ինչ ցանկան այնպէս խորակաց, այլ զլոկն զանհանդերձ ճարակն ճարակին. Ոսկ. Եւ։

ԱՆՀԱՆԴԵՐՁԵԼԻ. ա. Անկազմ. անպատրաստ. անյարմար. անկար. անճարակ. *Զանհանդերձելի երկիր որովայնին (ամլոյ) բարգաւաճեցոյց։ Գալստեանն մն՝ մնացի անպատրաստ եւ անհանդերձելի։ Անհանդերձելի կործանեալս. Նար. ԼՌ. ԼԲ. ԿՌ։

ԱՆՀԱՆԴԷԳ. Տ. ԱՆԴԷԳ. *Հեռացոյ զանհանդէգ մտածութիւն ՚ի զգայութեանց ծառայիս. Նար. ԴՌ։ *Անհանդէգ ոլորակաց՝ խորհրդոյ իւրոյ հաւատութեան յայլ խորհրդոյ դէմս հակառակ նմին դիմադրի. Երզն. քեր։

ԱՆՀԱՆԴԻՍ. ա. Ἀδόκιμος. Improbatus. Չընտրեալ ՚ի հանդիսի. անփորձ. յոռի. *Անպարկեշտ եւ անհանդէս յաղագս հաւատոցն. Փիլ։

ԱՆՀԱՆԴԻՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀτευξία. Deviatio, frustratio. Չհանդիպելն խնդրոյն. ՚ի դերեւ ելանելն. եւ խոտորումն. *Զարանման անհանդիպութիւ։ Անհանդիպութիւ ըմբռնողացն տխրականութիւ ամբոխեալս. Դիոն. ածայ։

ԱՆՀԱՆԴՈՅԺ, կամ ըստ այլ ձ. ԱՆՀԱՆԳՈՅԺ. ա. Լքեալ յուժոյ կամ ՚ի ժուժոյ. խոնջ եւ վաստակ. *Ոչ խուճապաւ ոգւոցն զեկուցեալ զզօրսն (պատասխան առնելու), եւ ոչ անհանդոյժ մարմնով զաշխատութիւն տանեալ. Փիլ. ատծ։

ԱՆՀԱՆԴՈՒՐԺԱԿԱՆ. } ա. Որում
ԱՆՀԱՆԴՈՒՐԺԵԼԻ. } անհնար է կամ դժուարին է հանդուրժել. անժուժալի. անդիմբերելի. անբերելի. անտանելի. ահաւոր եւ սաստիկ յոյժ. որ փաղէլոս՝ դիմանալոս՝ փարւէլոս բան է. փայանպլմաղ, ըէ+իլմէղ, կէօթ+արիլմէղ. Ἀφόρητος. Intolerabilis. *Անհանդուրժական երկուցն դառնութիւն. Վրք հց. Ձ։ *Աճ անհանդուրժական. Սեբեր. Ա։ *Ուսանելեացն զնոյ զանհանդուրժական արձակեալ բարկութիւնն։ Անհանդուրժականն հպարտութիւն. Ոսկ. Եւ։ *Զանհանդուրժական (մեղ) բնութիւն հրեշտակին յայտնելով. Վրդն. Ծն։ *Գեհենին հրոյ, եւ տանջանացն անհանդուրժականք. Տօնակ։ *Աճ երեւեալ զօրութիւ անհանդուրժելի. Վրք հց. Ղ։ *Ասացեալ զայրացեալ անհանդուրժելի բարկութիւ. ԾԾ։ *Ողջք անհանդուրժելիք. ՑՀ. ԿԲ։ *Անհանդուրժելի ստուգեսցին. Խոսր։ *Անհանդուրժելի մնայ երկիւղ պատուհասն մեղ. Տօնակ։ *Անհանդուրժելի երկիղ. Լմբ. պտրգ։ *Անհանդուրժելի պատիժ զծախից իւր առնէր յայտնութիւն ընդէր. Պիտ։ *Եղէ բարոյ յոյժ անհանդուրժելի. Վրք հց. Է։ *Անհանդուրժելի ճառագայթից տրամախն. ԾԾ։

ԱՆՀԱՆԴՈՒՐԺԵԼԻ ԼԻՆԵԼ. Իբր Չկարել տանել. դժուարանալ յոյժ. *Անհանդուրժելի եղեալ լռելեաս այսմ յանդգնութեան. Մխ. ատ։

ԱՆՀԱՆՃԱՐ. ի, ից, կամ աց. ա. Ἀσύνετος, ἀφρονέστατος, ἀλογώτερος, եւն. Insensatus, insipiens, եւն. Անբան ՚ի հանճարոյ. անիմաստ. անխորհուրդ. անմիտ. անբանական. անխելք. ափըլըղ, լաղգբ. *Անհանճար քան զամենեսեան զինքն անուանէ։ Առ իմաստունին անհանճարք. Աճառ։ *Տեսի անհանճարս, եւ մաշէի. Բրս։ *Անհանճարիցն եւ խառնակապարտանոցաց մարմնաւոր իմն առաջիկայն վայելչէին։ Ոմանք յանհանճարիցն ասեն։ Անհանճարացն ոչ այնպէս պատուհասքն ծանունք թուին, որպէս տանջանքն ահագինք։ Զանհանճարացն ճառել. Բսլ։ *Ի նաւաստապետացն՝ ըստ անհանճարից ՚ի յերկնայնոյն մարմնոյ. Գոր. մծ։ *Խանդարումն անհանճարից. Ցծխ։ *Ո՛վ անհանճարդ յիմարանոց. Նար։ *Անհանճար հոգիք ոչ տեսանեն զտեր ժեն առնուլ դեղ. Ը. մքը։ *Անհանճար խնդրողն յամենայնէ վրիպի. Սրգ։

Իբր Անհանճարական. անարուեստ. անմտական. անբանական. Ἀνεπιδήμονος, ἀπαίδευτος, ἄλογος, եւն. Imperitus, irrationalis, եւն. *Վրիպեսցէ ՚ի ձեռն խնքեան յանհանճար խնդրոյն. Դիոն։ *Յանհանճար աղանդոցն մաքրէր. Աճառ։ *Չէ անհանճար ազոյ այնպիսի արուեստ, այլ՝ դեթոյ եւ խնամոյ, եւ միայն անհանճար ազոյ է։ Տրամութիւն անհանճար։ Կամելն ինչ ոչ անհանճար ինչ է։ Զինչ քան զայն անհանճարոյ կայցէ. Ոսկ։ *Զինչ այնպէս անմիտ եւ անհանճար բանից. Խոր. ա. 31։ *Քննէր զվրիպումն անհանճար գործոյն. Եղիշ. Է։ *Զխորհ անհանճարս բարբառոյ. Գէ. Եւ։

ԱՆՀԱՆՃԱՐԱԲԱՐ. մ. Ἀσυνέτως, ἀνοήτως, ἀσόφως. Imperite, stulte, եւն. Առանց հանճարոյ. անմտաբար. անիմաստաբար. անխէլսըզճա, շաշքընճա, փէլիճէ. *Անհանճարաբար առնել, զխորհ հնար է այսմիկ լինել։ Ո՛չ թողուլ անհանճարաբար, զոր ինչ գործելն էր պարտ. Գրգն։ *Ոչ անհանճարաբար զանմտութիւն նոցա շահէր։ Ընթեռնումք հաստատութեամբ եւ անհանճարաբար. Աթ. ոտ։ *Անհանճարաբար ՚ի բոց մերկացեալ զլուսեղէն զարդարանն. ՃՂ։ *Զձեռն եւ զոտսն անհանճարաբար ՚ի հարուածս շարժէ. Գր. հր։ *Անհանճարաբար շաղակրատանք. Ը. Բղբ։

ԱՆՀԱՆՃԱՐԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. որ եւ ԱՆՀԱՆՃԱՐԵՂԱԳՈՅՆ. Ἀσυνετώτερος, ἀφρονέστατος. Magis insipiens, stultissimus. Առաւել անհանճար. անիմաստագոյն. ահմագ՝ անխելք՝ խէնդ. *Անհանճարագոյն քան զամենայն մարդ։ Են քան զանհանճարսն անհանճարագոյնք. Արս. Է. Ճ։

ԱՆՀԱՆՃԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՀԱՆՃԱՐ ըստ Ա նշ. *Մի, վասն զի շնորհաց է փրկութիւն, անհանճարականս ինչ համարիցիս։ Մի, յորժամ ցասումն լսիցես, կարծիս ինչ անհանճարականս կարծիցես զնոյ. Ոսկ. Եւ։

ԱՆՀԱՆՃԱՐԵՂԱԳՈՅՆ. Տ. ԱՆՀԱՆՃԱՐԱԳՈՅՆ. *Անհանճարեղագունին հաստկին տուեալ զզօրութիւն խոհականութեան. ՑՀ. ԽՍ. ափ։

ԱՆՀԱՆՃԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσυνεσία, ἀπαιδευσία, ἀλογία. Imperitia, inscitia. Անհանճարն գոլ. անմտութիւն. տգիտութիւն. անխելքութիւն. ահմագլըգ. *Բարեկ անհանճարութեան. Գրգն։ *Են անհանճարութեամբ խմտուցանք՝ քան եթէ յաղագս խմտուութեան անհանճարութեան. Աճառ. աղծ։ *Զինչ քան զայն անհանճարութիւն տգեղագոյն կայցէ։ Յայնպիսի անհանճարութիւն (յն. յանդգնութիւն) հասանէ, մինչ եւ յանձնիշխանութեան չառնել. Ոսկ. մտթ։ *Զթոյլ լիակատարն անհանճարութեան. Ածբ. Գ. 11։ *Անհանճարութիւն՝ կարծիք կատարեալ ընդ տուութեան. Լմբ. ող։

ԱՆՀԱՇԻՒ. ա. Որ չանկանի ՚ի հաշիւ. անհամար. անթիւ. հէսապսըզ. *Անհաշիւ բազմութիւն. Գէ. Եւ։ *Շարժեցան յանհաշիւ կախս. Գնձ. ող։

ԱՆՀԱՇՏ. ա. Ἀκατάλλακτος, ἄσπονδος, ἀσύμβατος. Implacabilis, pacificatione alienus, irreconciliabilis. Որ ոչ հաշտի. անհաշտելի. անողոքելի. եւ Որ չէ նշան հաշտութեան. պարըշմազ, պարըշմըյաճագ, խուսումէթ օլունմաղ. *Ի մէջ երկուց անհաշտ թշնամեացն. Եղիշ. Փ։ *Զօրէն անհաշտ հակառակորդաց. Պիտ։ *Անհաշտ եւ անհամբոյր թշնամութիւ. Փիլ. ծ. բան։ *Անհաշտ պատերազմ գոլոյն ընդ հրէայսն. Ոսկ. Գղ։ *Ընդ որում անհաշտ թշնամութեան պարտ էր ունել. Եղիշ։ *Անհաշտ խաղաղութիւ. ՑՀ. ԿԲ։ *Գուցէ հաշտեցի որդին ընդ հօր իւրում, եւ նոքա անհաշտ (այս ինքն անաւրէն) լիցին մեքենայիւք. Կիւրղ. Բգ։

ԱՆՀԱՇՏԱԿԱՆ, ի, աց. } ա. Նոյն
ԱՆՀԱՇՏԵՑԵԱԼ, ցելոյ, ոց } ընդ վ.
ԱՆՀԱՇՏԵԼԻ, լւոյ, լեաց. } *Անհաշտական բաժանեալ. Նար. ծՂ։ *Զանհաշտականն յինքեանս արծարծելով ընքէն. Փիլ. իմաստ։ *Անհաշտեցելոց ծնահամբոյլ (յն. անհաշտ ատեցելոց ծառայից). Ոսկ. յոհ։ *Հարազատաց գաւածանութիւն անհաշտելի. Նար. ԽԳ։ *Ի հակառակս անհաշտելիս. Ճղ։

ԱՆՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ հաշտելն. անհաշտ թշնամութիւն. *Մի զբարկութիւն յոր հաստատեսցես անհամբոյր անհաշտութեամբ, եւ առանց խաղաղութեան. Փիլ. լծ։ *Թէ ոչ են երբեք հաշտելոց եւ ընդ հօրն քում... առաջի նոցա զանհաշտութիւն ցուցանիցես. Կիւրղ. Բգ։

ԱՆՀԱՍ, ի, ից. ա. Ἀνέφικτος. Inaccessus, non assequendus. Յոր չէ մարթ հասանել. անմատոյց. եւ անհնար ՚ի ձեռս բերել կամ առնուլ. երիշիլմէզ, էլէ կէչմէզ. *Անմատոյց միոյ՝ անհասից ցանկալով հանապազ յերկնչեմ է. Փիլ. այլաբ։ *Ցանկացեալ անհասից՝ պատարանաց բանաւորիցն. Անան։ *Ոչ անձնչայ անհասիցն. Սահմ. Ծ։ *Հնարաւոր անհասից. Նար. Ճ։ *Անհաս ՚ի բարձրութեան. Շար։ *Իբր անհաս ոչ ըմբռնական։ Յընթացս թեւոց թեթեւոց հողմոց անհաս երագամամբ։ Փախեաւ որպէս անհաս։ Գտաւ անհաս եւ անհաս մատուցման դժնեայ դժրագոյն. Նար։ *Զանյուսալին մեզ անհասից ընձայեսցէ. Մագ. ԾԷ։

Կամ Անհասանելի. անըմբռնելի. անիմանալի. անբովանդակելի. Ἀκατάληπτος. uco Imprehensus, incomprehensibilis. *Զմեծութիւն էութեանդ՝ անհաս գերբնութեամբ անփոփոխելիցեր. Գիւտ։ *Ոչ եթէ զանհասն բնութեան կարծիցէ ոք ճառել։ Զանհասան զինչ ոք կարիցէ քննել։ Անհաս ՚ի քննողաց. Անհաս մնայ եւ խորհրդոց. Ածբ։ *Անհաս է քան զմիտս. Ցի։ *Անհաս իմաստից Թեանց. Փիլոս անհաս ընդ հօր անհասի։ Զանհասն հրեշտակաց. Նար։ *Անհասն անհաս. Պրծ։ *Ցոր

ծով խնդրած գնա, յայնժամ ճանաչեսցեն՝ թէ անհաս է. Լմբ. սղ։

Կամ Թաքուն. գաղտնի. խորհին. գը-ծածկեալ. Ἀπόκρυφος. Absconditus. *Զգանձս անհաս քննեսցէ (կամ՝ 'ի գաղտանիս իւր ծածկութս հ եղիցի). Սիր. ԼԸ. 10։ *Անհաս մեզ գտանել։ Յայտնի է գտանել, և ... անհաս։ Վասն ... գիտեն և գտանեն՝ ... զանհաս Թուղթն յաւէտ ... Լմբ. սղ։

Եւ իբր Անըմբռնելի, կամ անհասանելի. 'Իբր իբր պատմեսցեն և հասկացեալ անհասս գիտելեաց. Մագիթ։

Կամ իբր Դժուարին և անհասանելի. և Մատուցանի. Անհաս արհեստ (նմանութեան). Փիլ. Զանհաս պատմութիւն ... ծանեան յանհասանելի մասանց. Վեցօր. Է։

ԱՆՀԱՍ. Տհաս. խակ. խամ. *Պտղոց զանհաս և զխակ ընդ ... ապականել. Ճ. Բ. *Յերկրային անհաս աղաչանաց ... ճանապարհ ... զանհաս զգոյշ ... Փր։

ԱՆՀԱՍ. Ոչ հասու. ոչ ըմբռնել խելամուտ. անգէտ. անտեղեակ. Ἀγνόων. Ignorans, minime comprehendens. ագիտեա, դիւրատ, գիտնագոյն. *Անհասք մնացեալ գոյս եղեալք՝ մոլորեցեալ յապաշխարութեան. Ա. ԾԷ։ *Անհասք գոյս եղեալ մեր։ Անհաս եղեալ մտածութեամբ՝ լինի. Խոր. Ջ։ *Անհաս լինել յաստուածային պատիւ իմաստութեան. Արչ։ *Այսպէս երկնաւոր զօրութեանցն անհաս են անդր փառացն. Յճխ. Գ։ *Անհաս եղեալ, և ոչ կարացի հետամտել խորհրդոցն այն. Նար. Երգ։ *Թշնամին անհաս գոլով նորին մարդասիրութեան խորհրդոյ. Լմբ. ժողով։

ԱՆՀԱՍԱԿ. ա. Որ չէ հասեալ հասակի և ձև թէ զերդ. անկատարագործ. *Արդեօք 'ի յարկեալ մտաց, անձե է և անհասակ. յայժմ ընդ պատուհասն կամ ընդ երկու 'ի ներքս մտանէ, հասակ առաւ. Խոսր. Է։

ԱՆՀԱՍԱԿԱՑ. ա. Որ անհաս կայ յիւրեան. 'Ած անդր' անհասակայ (կամ անհասական). Ը. այբուբ։

ԱՆՀԱՍԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՀԱՍ ըստ Բ նշ. Ἀκατάληπτος. *Մշտնջենաւորն և անհասական ծնեալն ծննդեան սրբոյ ... Ա. Է։ *Ցուցանել անհասական հրաշքն։ Անհասական պարգևաւն։ Զբարձր և զանհասական զօրութեան. Ա. Է։ *Անհասական խորհրդոց։ Անհասական ... Նար. *Անհասական ... Որձ. Եռ։

Եւ իբր Ἀνέφικτος. Անհաս ըստ ա նշ. 'Ըստիս յունարէն ... անհասական. Ը. Մ նշ։

ԱՆՀԱՍԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՀԱՍՈՒԹԻՒՆ. 'Ի մէջ խնայական է զանհասական. Լմբ. սղ։

ԱՆՀԱՍԱՆԵԼ. չ. Ոչ հասանել. և Անհասկանալ. երկնէք, ենէնէք. *Մխոց ... անհասանել ... Յհն. Եհեղ։

ԱՆՀԱՍԱՆԵԼԻ, լոյ, լեաց. Տ. ԱՆՀԱՍ ըստ ա նշ. Ἀνέφικτος, ἄληπτος. Quo perveniri nequit, non assequandus. *Զանհասանելի ... Յհ. Մ. Եհ։ *Անհասանելիք են ... Փր. 'Ի ... անհասանելի խորհրդոցն. Դիոն. *Անհասանելի ... Անհասանելի հետևանք. Նար. *Ոչ անհնար անհասանելի. Բսլ. Ջ։ *Անհասանելեաց հնարք.

Նար. ՅԷ։ *Զհասրն ծաղկաց նոյն խոյն և նոյն անհասանելեա՛ աւսաւոր յայտնեալ. Խոր. Ա. 31։ *Անհասանելին անհասանելին՝ անըմբռնելի է և անմեկնաբանելի. Անհատ. ծն։

Եւ Անհաս՝ ըստ Բ նշ. Ἀκατάληπτος, ἀπερίληπτος. Incomprehensibilis, captum fugiens. *Գիտել և հասու լինել յաւէտ կամեցեալ զմեծամեծն և անհասանելին. Ա. Է։ *Աներևոյթ և անհասանելի. Դիոն. Ի Անհատ. *Անհասանելիք են. Շար. *Մեծութիւնք անհասանելեայն. Խորհուրդ անհասանելի։ Զանհասանելին երկնաւորական խնայմանն. Նար. *Անհասանելի երանութեան բարիք։ Յանհասանելիս գալով զարմանցուցանէ. Գիր։

ԱՆՀԱՍԱԳԷՍ. մ. Անհաս և անձեռագործական. *Յօրինէչ ընդ հօր և ընդ որդւոյ անհասագէս. Ճ. Բ։

ԱՆՀԱՍԱՐԱԿ. ա. } Որ չէ հասարակ, կամ հասարակաց. անհաղորդելի. սեպհական. յատուկ. առանձնական. դիբէնէ ժախուտ. Ἀκοινώνητος. Non communis, incommunicabilis. *Վասն զի խմանալի են կոչ, և անմարմին են միայն, անհասարակ ընկալաւ
ԱՆՀԱՍԱՐԱԿԵԼԻ. }
չէարհ, և անխառն. Նիւս. կազմ։ *Անխառնակից լինել և առանցանէ չնորհութեանն, յանհասարակ իրս հասարակութեան եղեալ։ Յանկատարութեան 'ի գիտութիւն հասարակութեան կոչեցող զանհասարակելին. Փիլ. Ծ. բան։

ԱՆՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ գոլն հասարակ կամ հասարակաց. մասնաւորութիւն. առանձնութիւն. τὸ Ἄκοινον. Non commune esse. *(Կատարեալ միանձն) հասարակութեամբ զանհասարակութիւն պահէ, անխառնութեամբն՝ զերզբայրսիրութիւն. Ա. որս. ԾԳ։

ԱՆՀԱՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՀԱՍՈՒԹԻՒՆ. *Իբրև իւր թափել է ածութեան անուան, և գիտութեան 'ի մարդկանէ անհասողութիւն, նա և 'ի կատարեալ սրբոց. Նար. Երգ։

ԱՆՀԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀκατάληπτον, τὸ ἄληπτον. Capi non posse. Անհաս կամ անհասանելի գոլն 'ի մտաց. անպարագրութիւն. անքննելի և անըմբռնելի լինելի. *Զանփոփոխութիւն, զանհասութիւն. Ա. Է։ *Անհասութեան պաշտելի երեկ. Անհատ. ծն։ *Յաւանալ քան պյուշխոսն մշտնջենաւորութեան և անհասութեանն (յանհասարար) 'ի հօրէ ծնեալ. Կոչ. Ւ։ *Զմերձնայն անհասութիւն անեղութիւն. Կիւր. Յոհ. *Անուն անհասութիւն (այսինքն անհասական)։ Անհասութեան մերձեալ կանոնաւ և զանուանն ամենայն անքննին. Նար. *Հիմնացեալ ընդ պատուհասին անհասութիւն. Արչ։ Անհասութիւն խորհրդոյս. Սրգ. *Որքան 'ի տեսութիւն այդ որք մերձենայ, այնքան և եւս յանհասութիւն բարձրանայ. Լմբ. սղ։

Եւ Անհաս գոլն երբեք կամ խորհին ի-րաց. *Անհասութիւն ընթացիցն. Գիր. *Անհասանելի անհասութիւն. Նար։

Կամ Չհասանելն երբեք միչև առ մեզ. չանհասանելին 'ի ձեռս. *Անհասութիւն ծնընդեանցն զրուցաց. Յհ. կբ։

ԱՆՀԱՍՈՒԹԻՒՆ. Չհասանելն առ երբեք հասանել իմիք. անձեռնհաս գոլն. անկարութիւն. *Գունդք զօրաւորացն պարտէին զկնի նորա երթալին անհասութեամբ. Փարպ։ *Աներ հարկացն անհասութեամբ. Յհ. կբ։

Եւ Ոչ լինելն հասու մտօք. չիմանալն. չգիտանալն անպրսպեալ. *Զմերոյ բնութեան հաւատ բան ցուցանելոց անդրիկութիւն մասին մերոյ անհասութեան. Ագաթ. *Յանհասութեան կեր և անհասութեան. Նար. Երգ։ *Բաղդատեմ ինչ է՝ որ միայն խմանայ զինչ, և բանին տեսանել, և ոչ արտաքս ընդ անհասութիւն. Սրգ. Ա. յհ. Ա. *Զգանջելացուսն ընդ անհասութիւն խանենեալ։ Անհասութիւն հասարակ. Լմբ. եր բնա. ... սղ։

ԱՆՀԱՍՈՒԹԻՒՆ. Տհասութիւն. խակութիւն. խամիր. *Եւ նմա պիտակութեան գանհասութիւն. Ագաթ. *Անհասութիւն խակութեան լինել տարաբարձ. Խոր. Բ. 1։

ԱՆՀԱՍՏ, ի. ա. Ἄκτιστος. Increatus. Ոչ հաստեալ. անստեղծ. անեղ. որ էն. *Զզանազանութիւն գտանեմք, որ յանհաստ և 'ի հաստատելութեան աստուածք. վասն զի մին նոյնպէս է միշտ, և միւսն 'ի ձեռն հաստատման եղեալ՝ յայլայլելով գոլ սկսաւ. Նիւս. կազմ։

ԱՆՀԱՍՏԱՏ, ի, ից. ա. Ἄστατος, ἀστήρικτος, ἀβέβαιος. Inconstans, fluxus, incertus, invalidus. Որ չունի զհաստատութիւն, անկայուն. շարժուն. գլորասփոփոխ. այլայլեալ. անհիմն. անհաւաստի. Բէնէլ, էյրէնլի, որիգորոր. *Անթաց ոտիւք գնայր 'ի վերայ խոնաւուտ և անհաստատ բնութեան. Դիոն. *Ի վերայ անհաստատ հիման հաստատել. Գիւտ. *Այնմանայն այսպիսիքս (երևոյթք յօդս) անհաստատ են. Արիստ. Ճ. *Մի հաւատասցուք անհաստատ հրամանի նորա. Եղիշ. *Ըստ անհաստատ բնութեան կանանց. Փարպ. *Անհաստատ հողմ, հեղք. Նար. *Անհաստատ խորհուրդ, կամ երևումն երազոց. Յհ. կբ. *Անհաստատ առուերք. Լմբ. սփ։ *Անհաստատ ճանապարհք օդոց. Ագաթ։

Կամ Որ չէ հաստատուն յառաքինութեան. յողդողդ միտք և կամք. անպարտիր. թուլամիտ. անկար. *Մոլորեցուցանել զանհաստատս. Ա. Ք։ *Անհաստատից ոգիք. Փիլ. ւն։ *Գլորումն է անհաստատ. Վրք հց. ԻԸ. *Զանհաստատն (մանուկ) խնամել. Գիր։

Եւս և Անվաւեր. անընդունելի. անզօր. *Գործն այն անհաստատ է, և լուծանելի. Ը. ընդհ. *Անհաստատ լիցի՝ որ 'ի նմանէ արարեալ գտանիցի. Կանոն։

ԱՆՀԱՍՏԱՏԱԳՈՅՆ. ա. Ἀδρανέστερος, ἀβεβαιότατος. Inconstantior, fragilior, infirmissimus. Առաւել կամ յոյժ անհաստատ. *Որպէս երազ ամենայն և ըստ ուրեք անհաստատագոյնք. Բրս. Գորը։ *Լըպրծուն են այսպիսիք. և քան զամենայն ինչ անհաստատագոյնք. Փիլ. Իմաստն. *Կայր կեղծաւորութեամբ անհաստատագոյն և անօգուտ հնարիմացութեամբ. Արծր. Ա. 15։

ԱՆՀԱՍՏԱՏԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՀԱՍՏԱՏ. *Չարիք (կենցաղոյս) անկայական և անհաստատական. Որձ. Եռ։

ԱՆՀԱՍՏԱՏԱԳԷՍ. մ. Անհաստատ գոլով. ոչ մնալով հաստատուն. *Ո՛չ անհաստատագէս զտեղի փոխէ. Նար. ղԳ։

ԱՆՀԱՍՏԱՏԵԼԻ. ա. Որ ոչ լինի հաստատել ինչ, կամ չիք կռուան տալոյ. *Զորէն միմի լայնածոց՝ ատեաց անհաստատելի. Մագ. ԻԶ։

ԱՆՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀστασία, τὸ ἀσύστατον. Inconstantia. Անհաստատն գոլ. յողդողդութիւն. անկարութիւն. անտեւողութիւն. ընդդիմութիւն. *Հեթանոսական ուսմանցն անհաստատութիւն. Նիւս. բնակ։ *Քաղաքղութեան անհաստատութիւն. Փիլ. յովս։ *Զանհաստատութիւն մտացն անցեալ 'ի հաստատութիւն յուսոյն. Յճխ. Է։ *Ի խորհրդոցն անհաստատութեան ապաշխարութեան լինէին. Յհ. կբ։ *Անհաստատ-

տութեան բարուց է նշանակ. Ը. ընդհ։

ԱՆՀԱՍՏԱՏՈՒՆ, անոյ, ոց. Տ. ԱՆՀԱՍՏԱՏ. Ἄστατος, ἀνυπόστατος. Inconstans, instabilis, եւն. *Ընդ ջուրս անհաստատունս անցանէ... Զի մի անհաստատունովքն ընթանիցեմք 'ի մշտակայունն առաջնորդեալ։ Անհաստատունք ոչ քննողացն ասացեալքն թուեսցին. Նիւս. խոս. և էրգ։ *Մարդկային անհաստատութեան կարգաւս։ Անհաստատունովքս զհանդերձեալսն գնեսցուք. Ածաբ. աղ. և առ որս. ծա։ *Զծիծաղելի զմեզ իբրև զանհաստատունս. Խոր. Գ. 68։ *Զանհաստատութիւն յուսով։ Զանհաստատութիւն և զանյոյսքն 'ի քրիստոսէ. Արշ։ և Լծ. խոշ։ *Նաւ անհաստատուն. Նեղոս։ *Ի վերայ անհաստատուն հիման. Ոսկեփ։ *Որ ինչ նմանեղէն, անհաստատուն եղեալ, եւն»։ այսինքն անզօր. Կանոն։

ԱՆՀԱՏ, ի, ից. ա. գ. Ἄτμητος. Non sectus, indivisibilis. Ἄτομος. Atomus, individuus, insecabilis. Στιγμή. Punctum. Ոչ հատեալն, և ոչ հատանելին. անբաժանելի. որ ոչ մասնատի, կամ չունի մասն. և Հիւղէ. կէտ. վայրկեան. դէօլիւն. մէդ, չախ, շան. *Անհատ և առանց մասանց է. Եզնիկ։ *Ոչ հատանի, զի անհատ բնութ է. Սարգ։ *Պատկանեսցուք 'ի նա ըստ նորին անհատի և ծածկոյն կենդանութե. Դիոն։ *Անհատ ասի, որ ոչ հատանի, և ոչ բաժանի. որպէս գիծ և կէտ. Դաւթ։ *Լինի անհատ ըստ մանրութեանն, որպէս հիւղէ 'ի շող. Մագ. քեր։ *Օդ՝ անհնարին պարզ երևի, և զանազան, անհատ հատիւք, և անչափութ հոսիւք. Պիտ։ *Կործանեա ինձ զեպիկուրեայ զանմտութիւն, և զանհատսն (այսինքն զհիւլէսն). Ար որս. ծա։ *Ամենեքեան փոխեսցուք յանհատին ('ի վայրկենի) 'ի թարթափել ական։ Անհատ անուանեալ՝ և թարթափումն ական՝ զանմասն այնր ամանակի վախճան. Նիւս. խոշ։

Կամ Եզականն տեսակի, որ ոչ բաժանի յիւրմէ. *Անհատ ասի և առ իմաստասէրս, որ յայտնէ զանձնաւորութիւնս. Դաւթ։ *Անհատք կոչին, վասն զի բաժանելով ոչ կարեն պահել զառաջին տեսակն. Անյ. պորփ։ *Անհատք ասին, զի 'ի յատկութեանց բաղկացեալ իւրաքանչիւրն, որոց հաւաքումն ոչ 'ի վերայ այլոյ ուրուք եղիցի ըստ մասնաւորաց. Պորփ։ *Ո՞չ է կարողութի զբանիմնութիւն անհատից գիտել, այլ զբնութի։ Ի տեսակէ յանհատս, որպէս զհանուր մարդ բաժանեմք 'ի սոկրատէս, 'ի պղատոն, յալկիպիադ, և յիւրաքանչիւր յանհատս. Սահմ. Է. ծե. եւն։

ԱՆՀԱՏ. ա. Ոչ կարեալ կամ հատեալ 'ի բաց. անխզելի. անքակ. ամբողջ անպառ. Ἄτμητος, ἀρραγής, ἀλώβητος. Non decisus, non fractus, illaesus, եւն. քեօփիւ մէմիւշ, քէօքիւմիւշ. *(Ըստ հերաց գլխոյ՝) բազմութեան անհատ լինել՝ իբրև մի մարմին. և եթէ հատցին գխակքն՝ բազմացն զօրութիւքն անկցին։ Պնդեալ զնա կարի քաջ անհատ ջլօք. Փիլ։ *Անհատ կապանօք սիրոյ։ Անհատ միութեանն յօգիս. Պիտ։ *Առ նա նմանութե սրբազանին անմեղութե՝ յածեղէն և անհատ ուսմանն ընթանալ. Դիոն։ *Փշրեալ, և բաշխի 'ի մասունս անհատս։ Նուիրեալ, և 'ի մասունս անհատս բաշխեալ. (զի յիւրաքանչիւր մասին սուրբ հաղորդութե է նոյնքն ամբողջ.) Նար. խէ. ծգ։

Եւ Անընդհատ. շարունակ. անդադար. յարամնացեալ. Ἐκτενής. Extensus, assiduus. *Աղօթք և պաղատանք անհատք. Ոսկ. մատ. Գ։ *Հրեղէն բերանովք զանհատ սուրբ սուրբ սուրբն ասելով։ Զայնք պաշտմանէից 'ի տուէ և 'ի գիշերի անհատ էին... Անհատ աղօթիւք. Եղիշ. խչ. և պփմ։ *Անհատ բարբառով. Նար. իէ։ *Զանհատ վերատապեն 'ի բարձունս զփառաբանութե. Անան. էկ։ *Տեր անհատ ընթացիւք (կեանքն). Արիստակ։

Կամ Անպակաս. անսպառ. անյագ. անվերջ. անբաւ. անհատնում. թիւքէնմէզ. *Եւ քո յայտնիկ անհատ ցանկութե։ Հենք եկեալ անհատք. Խոր. ա. 1։ Գ. 68։ *Անհատ կամք, կամ առատանք։ Անհատ մշտնջենաւորութիւն, կամ լուսաւորութի։ Կուտակէ զանհատ ջուրց պարարութե. Պիտ։ *Դարձեալ առ յաւիտեան՝ որ 'ի գաւառնեսէն քրիստոսի՝ անհատն և անսպառն. Խոսր։ *Որդւոց անհատ յորդութե։ Ցանհատ և յանհատմանս թիւս. Նար. լա. և տաղ։ *Այսպէս յանհատն վարին, եթէ մանրամասնաբար թեականեսցես. Մագ. ծէ։ *Անսպառ աղբիւր, և անհատ անդունդք գթութե. Վրդն. էրգ։

Կամ Անհամեմատ. աննման. եզական. *Նոքօք փայլէր նա իբրու անհատ գեղով. Եփր. համաբ։ Տե՛ս և 'ի բառն ԱՆՀԱՄ՝ ամենայն մօք, որ թերևս ԱՆՀԱՏ է գրելի. որպէս և 'ի Նար. ծճբ. *Զանհատս հեշտակամացն». տպ. զանհատս։

ԱՆՀԱՏ. մ. որպէս Անպակաս. անդադար, կամ անսպառ. յաւէժաբար. 'ի սպառ. շարունակ. *Անհատ գրեթէ զամենայն բարեփառութեցն վայելեցին կենաց։ Որ և հանդերձ բազմապատիկ կենդանեացն յարատեւութե՝ անհատ եւս զբանաւորիս ունի զկենդանութիւն. Պիտ։ *Ասէ 'ի սպառ՝ բայց ոչ ծախէ, անհատ պահէ մինչ 'ի յերեր. Ը. երէ։ *Վա՜յ քեզ անձն իմ, զի անհատ և անվճար շաղախեցար աղտեղութե աշխարհիս. Մաշ։ Իսկ Դիոն. էկ. Գ. *Զքահանայականն փչումն անհատ կարդալով». իբր անընդհատ. ἄρραγον. այժմու յն. ἄρωγον. օգնական։

ԱՆՀԱՏԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. իբր Անպակասաբար. անընդհատ. յաւէժաբար. և Անբաժանաբար. Ἀδιαλείπτως. Assidue. Συνεχῶς. Continuo. միւտամէմէն խուրէ. *Անհատաբար ձեռպիլ յայս գործ. Պրպմ. իէ։ *Որ առիթող պարկեշտութեան է, զյաղագս յոլովեփայ պատմութիւն անհատաբար ընարեսցէ (որոշեսցէ). Բրս. Բղմ։ *Լալ աչաց, և կրձել ատամանց անհատաբար. Զքր. կբ. մփբ։ *Զապաղն և զանբարժին անհատաբար մասնաւորեալ. Մագ. նշ. էկեղ։ *Ածութիւն անհատաբար էր 'ի մարմինն և յանձն. Զքր. կբ. բղմ։ *Ծննդեան անձառ ընկղզմանալին՝ անհատաբար քում ծննդին. Ցն. որդ։ *Որ 'ի հարաշարժ 'ի յաղբերէն յառաջ բղխեալ անհատաբար 'ի յորդւոյ. Շար։ և Քեր. քերթ։ *Անհատաբար հոսեալ. Մագ. լ։ Իսկ Ար. Գ. *Ծնեալ անձառապէս և անհատաբար». յն. անհատաբար կամ անպարփակելի. ἀπερινοήτως.

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ Անհատ. որպէս Անբաժանելի. և Ոչ հատեալ. *Զէ մարթ հատանել անհատականին. Սեբեր. Գ։ *Երկինք՝ մարմին անհատական. Եզն. Եբն։ *Հերք գլխոյն բոլորեալ՝ զանհատական զերկնաւոր պարուցն զմիաբանութե բերելով. Ոսկեփ։

Իբր Անսպառ. աննուազ. անհատնում. և Անընդհատ. շարունակ. *Ո՛վ անծախելի բարերարութե, մեծ անհատական բարերարութե. Արծր. Ա. 1։ *Ոչ նուազանայր անհատական շնորհք մարգարէութե ('ի մովսէսէ). Լմբ. հանգ։ *Անհատական ձայնիւ գովեն. Սրգ. Ա. դ. Ի։

Իսկ Նար. ԻԷ. *Անհատական թիւ խորհրդական երկնակ տանեկին», 'ի պէսպէս մասս ձգի. Տե՛ս 'ի Լծ։

ԱՆՀԱՏԱՀՈՍ. ա. Անհատաբար հոսեալ. մշտնջենաբուղխ. *Ի հարաշարժ աղբերէն անհատահոսանց վտակ. Շար։

ԱՆՀԱՏԱՆԱԼ. չ. Իբր Անհատ լինել. առանձնանալ. *Անհատանալ և վերանալ և թեւատարիլ 'ի կաճառս անհասն բացեղէն զօրաց. Զքր. Բղմ։

ԱՆՀԱՏԱՆԵԼԻ. Տ. ԱՆՀԱՏ՝ իբր Անբաժանելի եւն. և Անմեկնելի. Ἄτμητος, ἀδιάτμητος, ἀμέριστος. *Զանհատանելի և զանբաժանելի և զանկեալ բոլորովին զպատամունձանն հատանէր չարն. Ար որս. ծգ։ *Ժողովելի է յաւէտ անհատանելի միաւորութիւն. Պրպմ. լէ։ *Ոչ հատանեմ զքեզ անհատանելիդ։ Ուսուցանէր զերրորդութե անհատանելի. Յով. նաք. կէր. և ղէ։ *Միանձնութի է անհատանելի կալ առաջի Տր, և աղօթաւորել նմա. Կլիմաք։ *Ոչխարք հնազանդութե և անհատանելի հետևեսցին հովուին. Նոյն։

Եւ իբր Անսպառ, կամ անծախելի. *Կայ 'ի հուրն անհատանելի. Վրդն. ող։

ԱՆՀԱՏԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՀԱՏԱԲԱՐ. *Ընդ սրբասաց զօրսն անհատապէս աղաղակեն. Նար. յոպէտ։

ԱՆՀԱՏԵՄ, եցի. ն. Անհատ կացուցանել՝ ըստ իմաստասիրաց. որոշել յեզականն. զատուցանել. *Ցուցեալ և այլ զանազանութիւն առ 'ի անհատել զհանուր մարդն։ Եւ այսպէս 'ի ձեռն յոլովից զանազանութեց անհատի ընդհանուր մարդն։ Կերպարանիք անհատեն զնիւթն։ Անհատեսցես զնա 'ի բազմաց։ Յորժամ անհատեսցես զմի յատուկն. Անյ. պորփ։

ԱՆՀԱՏՈՒԱԾԵԼԻ. ա. մ. Անբաժանելի. և Առանց բաժանման. *Անհատուածելի խնկութեց։ Անվախճան կենացդ առաւել հաղորդիմք անհատուածելի. Նար. հէ. ղգ։

ԱՆՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհատ գոլն. եզականութի ըստ իմաստասիրաց. *Անձնաւորութիւն զանհատութե նշանակէ, և ըղ. բաժանական դէմ. Դաւթ։

Եւ Անսպառ յորդութի. աննուազութի. *Մշտնջենահոսութե գետոց զանհատութիւն բնութեան ցուցանեն։ Զգետոցն անհատութե բերելով զօրինակ. Նանայ։

ԱՆՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ. ա. Որոյ չիք հատուցումն կամ վճար. իբր անփոխարինելի. *Անհատուցումն սիրոյն (տյ) լինիմք հատուցանողք. Վեցօր. Ի։

ԱՆՀԱՐԱԶԱՏ. ա. Ո՛չ հարազատ ազգակից. օտար. հեռաւոր. եապանճը. *Ճշմարտութե անհարազատ. Խոր. Բ. 89։

ԱՆՀԱՐԱԶԱՏ. Որոյ չիք այլ հարազատ, կամ եղբայր. միածին. միամօր. [illegible]. *Որ 'ի կուսէ մարմնացաւ անհայրանին և անհարազատ. Նար. տաղ։

ԱՆՀԱՐԹ, ի, ից. ա. Ἀνώμαλος, ἀνωμαλής. Non planus, inaequalis. Ո՛չ հարթ. ո՛չ յարդարեալ. ո՛չ ուղիղ կամ կոկ. անհաւասար. անկանոն. անկարգ. խօշ. թօռլուղ, լէօքիւմ. անըհոար. պիւլիւմ. էօլմազ, ասրէ. *Մարդկային անհաստատութեան կարգաւս և անհարթիւք. Ածաբ. աղ։ *Ցանհարթ առաջինս։ Ցանհարթ խաչորսութէն. Պիտ։ *Կենցաղոյս անհարթ

ընթացք, կամ բերմունք։ Կարգի անհարթ [illegible]. Լմբ. ող. [illegible]։ *Անհարթ կենցաղավարութեան. Մխ. [illegible]։ *Անհարթ յաջողուածս. ἀνωμαλία. Փիլ. Նխ. [illegible]։

Կամ Անհարթ. չէ յարմարեալ ընդ այլս [illegible] (խառն թիւնաւոր). *Յայսմանէ [illegible] անհարթ՝ ոչ [illegible] հայելոյ՝ [illegible] թէ չար ինչ ընտրութեան իցէ. Եզնիկ։

ԱՆՀԱՐԹԱԴԻՑԱԿ. ա. Ἄσχημος. Անհարթ դիտակաւ կամ [illegible]. [illegible] *Թէ պակաս յանդգնութեամբ գոյցի, անկերպարան և անհարթադիտակ գուցանի. Ա. [illegible]։

ԱՆՀԱՐԹԱՐԱՐ. ա. Որ ոչ հարթ առնէ. [illegible]. անհարթ. *Վերակացուք անհարթարարք՝ [illegible]. Խոր. ? 68։

ԱՆՀԱՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνωμαλία, τὸ ἀνώμαλον. Inaequalitas. τὸ ἄστατον, inconstantia. Անհարթ գոլն. անհաւասարութիւն. անկարգութիւն. [illegible]. [illegible]. *Ո՛չ ընդունելին կենցաղ [illegible] անհարթութեամբ։ Վասն անհարթութեան [illegible]. Փիլ. [illegible]։ *Անհարթութեան [illegible]. Վրդ. [illegible]։ *Անհարթութեան օգոյ. Ոսկ. մ. ա. 15։ Լմբ. ող. *Ընչեղութիւնք և աղքատութիւնք, և [illegible] կենաց անհարթութիւնք։ [illegible] խառնութեան և անհարթութեանց [illegible]. Նիւս. [illegible]։ *Յաղագս անհարթութեան երկրի [illegible]. Ա. որս. ծա։ *'ի կենցաղս անհարթութեան. Լմբ. ող.։ *Տես, որչափ ինչ անհարթութիւնք են։ Մի [illegible] անհարթութեան. Ոսկ. [illegible]։ *Որպէս [illegible] անհարթութեան։ Անհարթութեան [illegible]. Բրս. հայեաց. [illegible]։ *Զանհարթութիւն 'ի [illegible] [illegible] հանդերձ հաւասար. Նար. խէ։ *Անհարթութիւնք 'ի [illegible] (ըստ [illegible]) գործեցին։ Որ զայն [illegible] անհարթութեան [illegible] գործել. Պիտ։ *Անհարթութեան [illegible] ժամանակին [illegible] հաստատեսցէ [illegible]. [illegible]։ *Զի յայտնի [illegible] և զանհարթութեան [illegible] [illegible]. Անյ. [illegible]։

ԱՆՀԱՐԹԶԵԼԻ. ա. Որ ոչ հարթիցի, [illegible]. [illegible]. [illegible]. *Ընդդիմամարտից [illegible] անհարթելի։ Զ[illegible] [illegible] 'ի ժառանգութիւն անհարթելի. Ճշ.։

ԱՆՀԱՐԿ. ա. Ἀφορολόγητος. Liber a tributo. Ազատ 'ի հարկաց [illegible]. [illegible]. *[illegible] զոր [illegible], անհարկ և [illegible]. [illegible]։ *Անհարկ և [illegible]. Մխ. [illegible]։ *Անհարկ [illegible] ընդ հարկաւ. [illegible]։ *[illegible] հարկս՝ [illegible] ազատ և անհարկ [illegible]. ՃՃ։

ԱՆՀԱՐԿ. Ոչ հարկաւոր. [illegible]. *Զի թէ էր որ 'ի նոցանէ [illegible] [illegible], անհարկ էր [illegible]. Լմբ. ող.։

ԱՆՀԱՐԿ. Անկեալ 'ի հարկէ [illegible]. *Զանհարկսն՝ [illegible] [illegible]. Մխ. [illegible]։

ԱՆՀԱՐԿԱՒՈՐ. ա. որ և ԱՆՀԱՐԿԵԼԻ. Անբռնադատ. ազատ. ոչ անկեալ ընդ հարկաւորութեամբ. *Ազատէիք զիշխանութիւն նոյ, և զանհարկաւոր կամսն 'ի միում ատացուք. Նիւս. բն.։

ԱՆՀԱՐԿԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. *Հարկեցուցանէր զանհարկելի բնութիւն օրհնելոյ քո հօր. Բ. Ն. [illegible]։

ԱՆՀԱՐՈՒԱԾ. ա. } Ազատ 'ի հա-
ԱՆՀԱՐՈՒԱԾԵԼԻ. } րուածոյ կամ 'ի գանից. անվէր. անխոցանելի. անմխոցելի. *Ո՞ր լաւ էր. ուսանե՞լն և ասկաւ հարուածովն զմեծ օգուտն շահել, թէ անհարուած մնալ և անուսումն։ Զխմանալի հօտին անհարուած պահեցեր 'ի գազանաբանացն. Լմբ. պտրգ. [illegible]։ *Իբրև զմարմն յաւիտենական անհարուածելի է 'ի գիմամարտից. Նար. հէ։

ԱՆՀԱՐՄՆ. և ԱՆՀԱՐՄՆԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՀԱՐՍՆԱՑԵԱԼ. *Անհարսն 'ի յերկրի, հարսնացեալ երկնի... անարատ կուսի. Գնձ։ *Մայր անհարսնական. կոյս անարատական. Անդ։

ԱՆՀԱՐՄՆԱՑԵԱԼ, ցելոյ. ա. Ἀνύμφευτος, ἀπειρόγαμος. Innupta, nuptiarum expers, intacta. Կոյս անարատական. ոչ մերձեալ յառաջագոյն հարսնութեան. պահեալ որպէս հարսն ընդ փեսայի, այլ առանց մերձաւորութեան. անփորձ յառնէ. անշաղախ. միշտ կոյս, կոյս և մայր, մայր և կոյս. *Կոյս անհարսնացեալ։ Անհարսնացեալ մայր։ Ածածին անհարսնացեալ. ևն. Շար։ Ժմ։ Գանձ։ Տաղ։ ՃՃ։ *Յանհարսնացեալ կուսէն. Դիոն։ Այլ և *Անհարսնացեալ ծնունդ (մկրտին) ,,. այս ինքն առանց գործակցութեան առն. ՃՃ։

ԱՆՀԱՐՑ. ա. մ. Ոչ հարցեալ զոք, կամ յումեքէ. առանց հարցման. ինքնին, և լռիկ. [illegible]. *Հարցանէր ցյն. և ոչ անհարց և անհրաժեշտ (յն. և ոչ խորհրդի) երթայր. Ոսկ. մ. բ. 2։ *Անհարց անցրէն ընդ կրունկն գառնայցեն. Վեցօր. է։ *Ի մահուն անկարեկից և անհարց մեռանին, կա՛մ 'ի մէջ թշնամեաց. Պիտ։ *Որոց են՝ անհարց զոք՝ նորա (պերողի) իմաստիցն, ևն. Փարպ։

ԱՆՀԱՐՑԱՓՈՐՁ. ա. Ἀπεριέργαστος. Curiosa indagine alienus. Որ չառնէ հարց և փորձ. ո՛չ վայրապար հետաքննօղ. միամիտ. *Խոր է խորհուրդս այս, անհարցափորձ հաւատով պատուեալ. Պրպմ. ւէ։

ԱՆՀԱՑ. ա. մ. Ἄσιτος. Impastus. Անճաշակ. առանց հացի. անկերակուր. անսուաղ. [illegible]. *Տկարք զայդիս անպարշտաց անհաց և անփորձ գործեցին. Յոբ. իդ. 6։ *Երեք մանկունքն ունէին միայն ուտելին անհաց. Լծ. [illegible]։ *Քաղն և ատելի ասուրս անհաց պահէր. Գէ. եա։ *Զերիս յիսնական անհաց և անջուր կատարէր. Վրդն. ողբ։ *Հրամայեաց գնել 'ի բանտի զերիս օր անհաց և անջուր. Մաշտ։

ԱՆՀԱՒԱՆ, ի, ից. ա. և ընդ բայի. Ἀπειθής. Inobediens, contumax. Ἀπειθέω. Non obedio. Որ ոչ հաւանի՝ մանաւանդ հրամանաց. անհնազանդ. հեստ. անսաստ. չանսացօղ. անլուր. չլսօղ. [illegible]. *Ոչ եղէ անհաւան երկնաւոր տեսլեանն։ Լուարուք ինձ անհաւանք։ Ժողովուրդ անհաւան է։ Մնոյ անհնազանդ և անհաւան։ Լուիցես նմա, և մի անհաւան լինիցիս։ Զգեցցի զձեռն իմ առ ժողովուրդն անհաւան և հակառակօղ. ևն։ *Անհաւան բարք, կամ բնութ. Փարպ։ *Ամենայն բարկութեան զանհաւանիցն օգնեաց կոչէ. Սեբեր. Փ։ *Այս թեթև լեցի առն՝ առ անհաւանիցն գաւառաւ. Երզն. մտթ։ *Անհաւան լինելն աստեղեացն. Լմբ. ող։ *Կամէր անհաւան միջնորդութեան զհարազատ սիրոյն ցուցանել օրինակ ,,. այս ինքն կամաւոր դիմադրութեամբ. Պիտ։

Եւ Ոչ անսացող որ և է բանից. *Ընդ կամս անշարժս և անհաւանս 'ի յորդորմունս խօսից նոցա. Փարպ։ *Անհաւան միտս նոցա յայնմիկ ցուցեալ. Յհ. կբ։ *Անհաւան եղեալ նոցա ասիցն՝ յաշակերտան գարձուցանէ. Երզն. մտթ։

ԱՆՀԱՒԱՆ. իբր Անհաւանելի. գժուարալուր. *Մեզ անհաւան է, և զբոսացելոցս 'ի վարս մարմնոյ՝ անհաւան 'ի հաւատալ։ Գիտելն զամծ՝ անձառ բանի, և անհաւան ունկան։ Կարծեմ ոչ ումեք թուի աստացեալս անհաւան. Լմբ. ող։ *Ոչ անհաւան են. Պիտ։

ԱՆՀԱՒԱՆԱԿԱՆ. ա. Իբր Անհաւանելի. *Երկրորդ՝ անհաւանականաւ (եղծումն լինի). Պիտ։

Եւ իբր Անհաւան. անսաստ. *Զխորդատարի և անհաւանական նախնեացն եղեալ՝ պատժառաւք պատժաւս. Մագ. խա։ *Զանհաւանական մարմինն զարդարեցին. ՃՃ։

ԱՆՀԱՒԱՆԵԼԻ. ա. Ἀπείθανον. Improbabile, non persuabile. Ոչ հաւանելի, անընդունելի. անհաւատալի. անհաճոյ. նմանօր. *Անկար է և անվայելուչ և անհաւանելի. Նիւս. բն։ *Ո՞չ թուի քեզ անհաւանելի իրք։ Լուսնոյ նմանեցուցանել ոչ է անհաւանելի զմովսիսի օրէնս. Պրպմ. իէ. ւմ։ *Այլև անհաւանելի ևս առաջիկայս։ Այլև անհաւանելի էր՝ և կուսին լռութեամբ խաղաղանալ. Պիտ։

ԱՆՀԱՒԱՆԻՄ, եցայ. չ. Ἀπειθέω. Անհաւան լինել. որ և Չհաւանել (Երեմ. ծգ. 25.) չհնազանդել. և անսաստել. ըմբոստանալ. *Անհաւանեացի չարին, և ընտրեացէ զբարին. Ոսկ. ես։ *Անհաւանեցաւ չարին։ Եթէ ըստ քմի յառնելոց եմք, ո՞ որ անհաւանեսցի. ՃՃ։ *Յանհաւանելն քո՝ կորուստ երեցունց աշխարհացն լինի. Փարպ։ *Անհաւանելն օրինացն և իշխանացն (գործ է անիրաւութեան). Արիստ. առաք։ *Լռել զխրատել անհաւանեալն. Ա. որս. ծա։ *Մինչ ոչ էր անհաւանեալ այ ատամանայ և մարդն. Յճխ. ը։

ԱՆՀԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπείθεια. Inobedientia, contumacia. Չհաւանելն հրամանաց. հեստութիւն. անհնազանդութիւն. անսաստութիւն. չանսալն. չլսելը. [illegible]. *Անհաւանութեան որդի՝ որ առնէ զանհաւանութիւն՝ լինի։ Այսպէս նոյն ինքն և անհաւանութեան բանադրուի. Բրս. հց։ *Խռովութիւն հօր առ որդի, և որդւոց անհաւանութիւն. Յճխ. է։ *Անհաւանութիւն խորհրդոյն. Փարպ։ *Իբր զմտաց անհաւանութիւն. Նար. կգ։ *Անհաւանութեան յերկուց իրաց գոյանայ. կամ 'ի տգիտութենէ, կամ 'ի վէս և յանձնապաշտութեան բարուց. Երզն. մտթ։

Կամ Անհաւատութիւն. դժուարահաւատ լինել. չհաւատալն, և անհաւատալի կամ անհաւանելի գոլն. որպէս յն. Ἀπιστία. Incredulitas. և Incredibilitas. *Զայն յանդգնութեան և յանհաւանութեան գործէի. ա. տիմ. ա. 13։ *Որ երդնուն, յանհաւանութեան կարծիս տայ. Փիլ. ժ. բան։ *Երկրորդս առաւել անհաւանութեանցն ունի առարկութիւն։ Այս և ոչ մի ինչ յայտնեաց զոր ցուցանելով առաջիկայ անհաւանութեան. Պիտ։

ԱՆՀԱՒԱՍԱՐ, ի, ից, կամ աց. ա. Ἄνισος. Inaequalis. Որ չէ հաւասար ընդ այլում, այլ առաւելեալ կամ նուազեալ յոր և է կարգի. աննման. անհամեմատ. անմիաբան. անհամաչափ. անպայման. հաւասար չէղօղ. ույմազ, պէրապէր օլմայան, նահէմվար. *Թէ յաւելլու 'ի վերայ անհաւասարին հաւասար, լինին ամենեքեան անհաւասար. և թէ պակասէ յանհաւասարէն հաւասար, որ մնայն՝ անհաւասար է. Եւկլիտէս։ *Երրորդումն ոչ իրաց անհաւասարից թիւն. Առ որս. ծբ։ *Ոչ առ անհաւասարսն (վերնագոյնս), այլ առ կրտսերագոյնսն։ Զանհաւասարսն 'ի փեսայոցն (ըստ գաւնոյ). Պիտ։ *Անհամեմատ և անհաւասար էին ճառագայթից արեգականն (փառք այլակերպութեան քնի.) Մարգ. ե. գ. ե։ *Աննմանք և անհաւասարք ('ի կրօնս)։ Առ օրէնս երկրի անկցորդ, և առ հասարակաց իր՝ անհաւասար. Նար. խչ. և մծբ։ *Անհաւասարացն հաւասարեաց (հաղորդելով ընդ նզովեալս). Կանոն։ *Անհաւասար եղբայր՝ անկողմ աղեղ է. Նեղոս։ *Անհաւասար համարձակութի, կամ առաւելութի, կամ հանդիպումն. Նար։ *Մաճառին երանին փոփոխական և անհաւասար լինի. Մխ. բծղ։

ԱՆՀԱՒԱՍԱՐ. ա. մ. Ἄδικος. Անիրաւ. և Աչառանօք. *Մի՛ արդեօք անհաւասա՞ր եմ անզուգաբար մեզ բաժանելով զկենցաղոյս. Բրս. ապաշխ։ *Մի՛ հեղգասցի 'ի գործ, կամ 'ի բաշխելն անհաւասար. Ցճխ. իգ։ *Անհաւասար բաշխել. Նխս. բի։

ԱՆՀԱՒԱՍԱՐԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. իբր Առանց պահելոյ զհաւասարութիւն։ Մէկն. ղեւ։

ԱՆՀԱՒԱՍԱՐԱԲՈՅՆ. ա. Ἀνισοφυής. Inaequalis vel diversae naturae. Անհաւասար բնութբ կամ 'ի ընէ. այլաբուն. օտարաբուն. գաթը ույմազ. *Ի ներքս մնանէ 'ի նմ և 'ի համագոյ երրորդութեն՝ անհաւասարաբունն նմա։ Զի երկեակ (յն. երկուութիւն) որդւոյ անհաւասարաբուն ցուցանի մեզ. Պրպմ. լը։

ԱՆՀԱՒԱՍԱՐԱԿԱՆ. ա. Անհաւասար, իբր Անհաղորդական. Ἀχοινώνητος *Ոչ անդ (յառեննին քնի) յափշտակողն բամբասի, այլ անհաւասարականն դատապարտի. Բրս. ապաշխ։

ԱՆՀԱՒԱՍԱՐԵԼԻ. ա. Իբր Անհամեմատ. *Քոյ իւղոցդ հոտ անհաւասարելի ունի զշնորհն առ այս խունկս՝ որ 'ի մենջ ճանաչի. Նխս. երգ.

ԱՆՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνισότης. Inaequalitas. Պակասութի հաւասարութե. առաւելութի կամ նուազութի. անզուգութի. աննմանութի. անմիաբանութիւն. խտիր. ույմազլըգ, նահէմվարլըգ. *Զամենայն անհաւասարութի և օտարագործութի 'ի բոլորիցս 'ի բաց արտաքսել։ Զանհաւասարութի թէ ոք յառաջ ածցէ զբոլորիւ՝ բոլորից առ բոլորսն զանազանութիւս, և այսպիսի արդարութենն է պատճառականն. Դիոն. տծայ։ *Այս զօրդ անհաւասարութի ունի յաղագս ամենեցուն փոփոխմանն. Առ որս. ծա։ *Որպէս է 'ի միջի մերում անհաւասարութիւն ինչ. Շ. Բղթ. խաղ Ոսկ. յհ. ա. 6. *Անհաւասարութի կարգ յ. յն. անհամեմատ բնութիւն։

ԱՆՀԱՒԱՍՏԱԲԱՐ. մ. Անհաւաստի օրինակաւ. կարծեօք. *Ոչ հաստատապէս, այլ անհաւաստաբար. Նննս։

ԱՆՀԱՒԱՍՏԻ, տւոյ, տեաց. ա. Ἀσαφής. Incertus. Ոչ հաւաստի. անստոյգ. երկբայելի. անյայտ. և Անստուգաբան. շէւհէլի, շիւպհէլի. *Զերկակի պէտպէտ նացուն ցուցանէ ըստ հաւաստոյն և անհաւաստոյն. Անյ. պորֆ։ *Որ ինչ յանհաւաստին հայեր բանին և մտածութի։ Ասելն ամանց անհաւաստի մակրդոց ըստ յօժարութե, և ոչ ըստ ճշմարտութեան. Խոր. ա. 61։ և ա. 21։

ԱՆՀԱՒԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀσαφόν. Անստուգութի. անյայտութի իրաց կամ բանից. շէւհէլիլիք. *Այս եղիցի պատճառ անհաւաստութեն. Դիոն. տծայ։ *Զանհաւաստութեն 'ի ներքս ածել ակնարկէ կարծիս. Խոր. ա. 61։ *Եւ որով հետև զանհաւաստութիւն յեչեցաք. բեր այսուհետև ասասցուք, թէ ըստ քանի՞ յեղանակաց լինի անհաւաստութի. արդ լինի անհաւաստութի կամ 'ի բառիցն, կամ 'ի ասութեցն (մասանց բանին). Անյ. պորֆ։

ԱՆՀԱՒԱՏ, ի, ից. ա. գ. Ἄπιστος. Infidelis, infidus, perfidus. Որ չունի զճշմարիտ և զուղղ հաւատս. այլակրօն. հեթանոս. կռապաշտ. այլազգի. ոչ խոստովանօղ զքն տծ. հեռի յած պաշտութե. անհաւատարիմ առ ած. անկրօն. անզգամ. փինսիզ, իմանսըզ. *Ազգ անհաւատ։ Ընդ անհաւատս դիցէ։ Մի՛ լինիր անհաւատ, այլ հաւատացեալ։ Անհաւատ արամբն։ Անհաւատ կնաւն։ Լեզուք՝ նշանակի վասն են, ոչ հաւատացելոց, այլ անհաւատից։ Զի՞նչ բաժին կայ հաւատացելոյն ընդ անհաւատին. ևն։ Որպէս և Եւ. ծէ. 10. *Տուեալ անհաւատ, և ստրին անհաւատ ". այսինքն անհաւատարիմ, կամ անպատուղ 'ի հաւատոյ և 'ի գործոց։ Նոյնն նմանութբ ասի՝ "Անհաւատ շանմարդի ". այսինքն թափուր. Բրս. պհ։

Եւ Որ ոչ հաւատայ բանիցն ած, կամ արժանահաւատ բանի. թերահաւատ. երկմիտ. չհաւատացօղ. ինանմայան, իթիքատսըզ. Ἀπιστῶν. իգ. ἀπιστοῦσα. Non credens, incredulus, diffidens. կմ բայիւ, Non credo, diffido. որ և Անհաւատանալ. *Անհաւատ ոգւոյն յիշատակ հաստատեալ զարձանն աղի. Իմ. ժ. 7։ *Վասն առաւելութեն պարգևացն՝ անհաւատք լինիցիմք յերախտաւորէն. Բրս. ծն։ *Թէ այսմ անհաւատ լինիցիս, երթ 'ի սոդոմ. Ցճխ. է։ *Ի կենդանեացս փրկանացն անհաւատ եղեալ. Լմբ. ող։ *Անհաւատք եղեն 'ի նմանէ. Գէ. ե։ *Մովսէսի անհաւատ գտայք մանաւանդ՝ քան թէ ինձ. Ոսկ. յհ. ա. 40։ *Նորին ուխտին անհաւատք գտան։ Առ մեծ զօրութեն նր անհաւատ գտան. Լմբ. ող։

ՑԱՆՀԱՒԱՏՍ ԼԻՆԵԼ. իբր կեղծել չհաւատալ։ Ոսկիփոր։

Եւ Անհաւան. անսաստ. անհնազանդ. յամառ. ուէօղ անլըմօղ՝ ուէօղ, մինիլմէզ, իտաաթսըզ. Ἀπιστῶν, ἀπειθής, ἀγνώμων. Inobediens, contumax, improbus. *Սպառնացի անհաւատիցն. Եզ. իէ. 14։ *Ոչ կամել, և ոչ մարտակից լինել ընդ անհաւատսն վայել է մեզ. Բրս. հղ։

Եւ Որ ոչ դիւրաւ հաւատայ ամենայն բանի. որ չընծայէ հաւատս ընչին իրաց. *Որ ամենեին անհաւատն է երազոց, իմաստունն է. Կլիմաք։

ԱՆՀԱՒԱՏ. իբր Անհաւատալի. անհնարին. զարմանալի, երկբայելի. ոչ արժանահաւատ. Ἄπιστον. Incredibile. ինանըլմազ. *Զի՞նչ անհաւատ թուի ձեզ, եթէ ած զմեռեալս յարուցանէ. Գծ. իզ. 8։ *Անհաւատ էր ապաքէն մարդկութես, թէ 'ի մեռելոցս ոք յառնիցէ, իբրև՝ որպէս զի թէ անհաւատ իցէ 'ի մարմնոցն մեռելոց որդեծնութի լինել։ Անհաւատ են գործք, եթէ ած որդի զայս համբերել հաւանեսցի։ Եթէ այն անհաւատ է, և այս անհաւատ է. այլ ինձ երկոքեին հաւատարիմ են. Կոչ. է. ծգ. ծբ։ *Անհաւատ պատմութիւնք։ Այլազգի անհաւատ և զանազանեալ բանից. Եղնիկ։

ԱՆՀԱՒԱՏ. իբր Անհաւատարիմ. *Որ 'ի սակաւն անհաւատ, և 'ի բազմին անհաւատ. Կլիմաք։

ԱՆՀԱՒԱՏԱԳՈՅՆ. Առաւել կամ յոյժ անհաւատ. Ἀπιστότερος. Magis incredulus. *Ո՛վ, և քան զհրէայսն անհաւատագոյն գոլ. Ածաբ. ծն։ *Անհաւատագոյն քան զհնդկացեալն եղբայրակցութիւն. Նար. կր։

Կամ Առաւել անհաւատալի. *Եւ մին այն և՝ որ քան զամենայն անհաւատագոյնն է. Եղնիկ։

ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. որ աւելի և ԱՆՀԱՒԱՏ (ըստ ե նշ). Դժուարաւ հաւատալի. կամ անպէտ թուեցեալ 'ի հաւատալ. և Ի վեր քան զմիտս կամ ըզկարծիս. չհաւատալու. ինանմաճագ չէյ փէյիւ, զօրփէ կէլմէզ. Ἄπιστος, ἀπιστότατος, ἀπίθανος, ον. Incredibilis, le. *Թուէր իսկ (գործ) անհաւատալեաց իրաց և պատմելեաց՝ կիպրիանոս ընդ քրիստոնէայս թըլուել երբեք. Ածաբ. կրպր։ *Կարի անհաւատալի գործ նախախնամութե՝ վասն մեր մարմնաւորութե ած. Նխս. բի։ *Անհաւատալի է ամենեցուն. Պրպմ. խբ։ *Անհաւատալի ամենեցուն խնդիր, կամ առակս բանք։ Անհաւատալի խորհուրդ տնօրինութեն կարծեցեալ. Փարպ։ *Այս մեզ անհաւատալի է. Խոր. բ. 84։ *Մեզ կարի անհաւատալի բանք. Եղիշ. բ։ *Անհաւատալի ճառ. Պիտ։ *Անհաւատալի էր մարդկան յայս պատիւ վերանալ. Լմբ. պորֆ։

ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԼԻՆԵԼ. երբեմն որպէս Անհաւատանալ. *Առ անյագ փափագման սրբոցն՝ անհաւատալի լինիցին համբաւ փառացն ած. Նար. երգ։

ԱՆՀԱՒԱՏԵԱՄ, տեցի. ն. և չ.) որ և
ԱՆՀԱՒԱՏԱՆԱՄ, տացայ. չ.) ԱՆՀԱՒԱՏԵԼ, ԱՆՀԱՒԱՏ ԼԻՆԵԼ. այսինքն Չհաւատալ. թերահաւատել. դժուարել 'ի հաւատալ. չհաւատալ. ինանմամագ, ինանմամագ. Ἀπιστέω, διαπιστέω, οὐ πιστεύω. Non credo, incredulus sum. *Եւ ես անհաւատեսցի նմա. Տոբ. բ. 22։ *Անհաւատանալ դիւաց լիցի, որ մշտնջութե անփորձ է։ Եւ ոչ յաղագս այլոցն անհաւատացէ ոք. Նխս. կաղմ։ *Մի՛ անհաւատասցուք մերում յարութե։ Անհաւատացեն, և կորիցեն. Իգն։ *Զոր ինչ լսէք զնորա պատմութիս, մի՛ անհաւատայք (կամ մի՛ անհաւատանայք), այլ սակաւ քան զարժանն լուեալ համարեցարուք. Աթ. անտ։ *Անհաւատալն (կամ յանհաւատալն, յն. ոչ հաւատացեալ) ղեկաւարն կարգեաց (ձայնն բարբառոյ), և յերկեալն՝ առոյ հօրն զաղտնութիւն. Առ որս. ծգ։ *Ոչ ոք անհաւատանայ նմա, (կամ անհաւատանայր)։ Ի դէպ էր անհաւատանալ։ Թէ ոք հանդերձելոցն անհաւատանայ։ Մի՛ վասն զի ոչ տեսանես, անհաւատանաս. Ոսկ. յհ։ *Յորժամ տեսցես, մի՛ անհաւատասցիս. Ածաբ. պասեք։ *Մի՛ ոք անհաւատասցի, քանզի մեղէն իսկ ականատես եղաք. Խոր. բ. 9։ *Որպէս յաւուրս նոյի անհաւատացելոցն ջրհեղեղին. Արշ. իէ։

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐԻՄ. ա. Իբր Ոչ հաւա_

ապէս. է առաւել անհ. 'ի յետնումն գտանի. զոր երկու ԱՆՀԱՒԱՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. որ ըստ նախնեաց ասին ԱՆՀԱՒԱՏ, եւ ԱՆՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. Ἄπιστος, ἀπιστία. Infidelis, infidelitas. ... *Որ ոչ հաւատայ յԱծ, ոչ լինի հաճոյ նմա. Նախ զանհաւատարմութիւն. երկրորդ՝ զնոյն անդաստութեան, երրորդ՝ զնոյն անհաւատարմութեանն. քանզի որ կացուցեալ է 'ի վերայ իշխանութեան իւիք՝ պարտի ճանաչել զայն յորմէ կացուցանի, զի մի լիցի անհաւատարիմ ծառայ. այս ինքն զի մի գողով արասցէ՝ յանպատկառելութեան յիշխեն զանկարգութիւն. եծ. Առակ. ծռ.։

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐԻՄ. Ոչ արժանաւոր. ոչ անկեղծ. 'Զանձն անհաւատարիմ է, որ 'ի սան կայ. Ոսկ. յհ. ի. 23։

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԱՌՆԵԼ՝ է Անհաւատարիմ կացուցանել. չառնել հաւատացեալ. *Անխոտոր զի եւ մարմնեղէն՝ անհաւատարիմ առնէ զմարդն կայ անձամբ զերեւելութիւն զգայութեան (գոլ). Նիւս. կազմ։

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐՄԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել անհաւատարիմ կամ անհաւատալի, անհաստ. 'Լաւագոյն անհաւատարմագոյնն են առ բազմաւք գտեալ. Եղիշ. վեր։

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐՄԱՆԱԼ, ացայ. չ. Անհաւատարիմ գտանել. անպիտանելի լինել. 'Ոչ կարէ ինչ անհաւատարմանալոյ (բանիս). Ոսկիփոր։

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Տես 'ի բառն ԱՆՀԱՒԱՏԱՐԻՄ։

ԱՆՀԱՒԱՏԵՄ, եցի. ն. չ. } Նոյն ընդ.
ԱՆՀԱՒԱՏԻՄ, եցայ. յ. } Անհաւատալ. Անհաւատանալ. չընծայել հաւատս. Ἀπιστέω. 'Այն՝ որ նոցայն հաւատայ, անհաւատէ այլ. իսկ որ անհաւատէ, հաւատայ այլ. Փիլ. խնդ. *Ես կենդանեաց առաջին անհաւատեալք. Նար. ՂԷ. *Մինչեւ խաղաղութեան առաջեալքս լինէին, որպէս անհաւատեցեր յերկրաւորական. Կիւրղ. ղկ. 'Որ անհաւատէին անհաւատէ, ուղղոյ է խնամութիւն. Լմբ. Գր. պաշտ. *Մի երկմտեր 'ի սրտի քում, եւ մի անհաւատար այլ. Վրք հց. ծա։

ԱՆՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհաւատութիւն. պակասութիւն հաւատոյ. Թերահաւատութիւն. եւ Ոչ լինելն հաւատարիմ ... Ἀπιστία. Incredulitas, diffidentia, perfidia. *Գողութիւն, նենգութիւն, ապականութիւն, անհաւատութիւն։ Ոչ արար անդ զօրութիւնս բազումս վասն անհաւատութեան նոցա։ Հաւատամ տէր, օգնեա անհաւատութեանս իմոյ։ Միթէ անհաւատութիւն նոցա զհաւատս Աստուծոյ խափանիցէ։ Յաւետարանացն այլ ոչ երկմտեցան անհաւատութեամբ։ Անհաւատութեան գերեալ, եւ զաւ հաւատովք հաստատեցայ. Ա. 'Հաւատով ծածկեալ կամ հերձուածով՝ ոչ է հնար յանհաւատութենէ։ Ծածկեալ հաւատոյ՝ փոքր մի եւ հաւատոյ է անհաւատութիւն. Ղ. Եղբ.։

ԱՆՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. Գործաւոր 'ի հաւատարմութենէ առ մարդիկ. անհաւատարմութիւն. անզգուշութիւն. խոյզ. 'Իշխանութիւն անհաւատ է առ թագաւորն՝ եթէ յառաջ կոչեալ առնել՝ զնա 'ի պատերազմ եւ 'ի զինուորութիւն կարգէ. Լմբ. պարզ։

ԱՆՀԵԴԵԴ. } ա. Որ չէր հեթեթանք, կամ հայթայթանք. Անշուք. անկազմ. անձեւ. այլանդակ. խոտոր. անճոռնի. անհնարին. ... անձեւոյ. գծերուն. ... ըստ. (գինու) Ἀτακτέω. Incomposĭtus. Ἀσχήμων. Indecorus, turpis, եծ.
ԱՆՀԵԹԵԹ.

*Անհեդեդ կերպարանք. Ոսկ. ա. փիլ. *Մարմին այլանդակ եւ անհեթեթ. ՃՃ. *Անդ ակայից անհեդեդք. Խոր. ա. 8. *Ոչ իւրեւ զանազանութիւն է անհեդեդ. Անհեդեդ տաւ ... Պիտ. *Անհեդեդ մեծութիւն. Գէ. Եւ. *Ըղձայն սուտակազոյնս եւ անհեդեդս. փարպ. *Անհեդեդքն եւ անզարդքն 'ի նմա էին. Եղնիկ. *Անհեթեթ գոչել բանս. Նեղոս. *Յանհեդեդ մտաց. Ոսկ. Եփես. *Անհեդեդ առակութ. Պիտ. *Էր համեմատ անհեդեդ մեծութիւն. Բուղ. Է. 6։

ԱՆՀԵԴԵԴ. ԱՆՀԵԴԵԴՍ. մ. Անվայել օրինակաւ. անկարգաբար. *Իբրեւ զուղտս 'ի զարդարեալ յարուցեալս անհեդեդ. Անհեդեդս իմն ապաղակեն. Ոսկ. խոր. ա. մ. ա. 19. *Իբրեւ ընչունս առ կերակրին՝ որք անհեդեդս բարբառին. Յհ. որդի. *Անհեդեդս շարժին բոլոր գործականքն մասունքն. Պիտ.։

ԱՆՀԵԴԵԴՈՒԹԻՒՆ. } գ. Անշքութիւն. անձեւութիւն. այլանդակութիւն. ... *Յանդարգութիւն եւ յանհեդեդութիւն գարձոյց 'ի զարդու եւ 'ի կերպարանս. Եղնիկ.
ԱՆՀԵԹԵԹՈՒԹԻՒՆ.

ԱՆՀԵՂԳ. ա. Հեռի 'ի հեղգութենէ. անպղերգ. փոյթ. անդանդաղ. անձանձիր. ... *Բուռն հարին զանանց կենացն միանգամ արտեւ, եւ անհեղգ մտօք. Յճխ. ծա. *Խրատէին զէշն անհեղգ լինել. Մխ. առակ. *Ուսուցիչն յառաջ եւ անհեղգ վարդապետութ. փարպ.։

ԱՆՀԵՂԳԱԲԱՐ. մ. Առանց հեղգութեան կամ հեղգանելոյ. անպղերգաբար. անդանդաղ. ... Οὐκ ἀργῶς. Non oscitanter. *Երկնային իսկ շարժմանց ընդգերք էին, եւ ոչինչ անհեղգաբար առատանէին. Բրս. ծն. *Ի բնաւս անհեղգաբար յառաջանան. Պիտ. *Եղանէր անհեղգաբար, եւ յառաջեալ ողջունէր զեղբարսն. ՃՃ. *Հլու հնազանդութ. անհեղգաբար. Մագ. Ք.։

ԱՆՀԵՂԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Անծուլութ. անդանդաղութիւն. փոյթ անդութ. ... *Անհեղգութիւն 'ի պահս. Նար. Երգ. *Օգնեն մանկան միայնակեցի՝ ողջնութիւն, անհեղգութիւն, լռողութ. Վրք հց. Է. յ. (այլ. անհեղգութիւն լռողութեան։)

ԱՆՀԵՇՏԱԿԻ. ա. Իբր Անհեշտալի. անախորժ. անհամ. *Անհեշտական համեմ զգաւանդակ կերակուրն ապականէ. Եփր. ...։

ԱՆՀԵՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարձումն հեշտութեան եւ գիրութեան. նեղութիւն. միշտ. *Ցիշաչարութիւն իցէ անհեշտութեան զգայութեանց. Կլիմ.։

ԱՆՀԵՌ. ա. Որ չցուցէ հեռ եւ հակառակութիւն. խաղաղ. *Անհեռ եւ անխափան բարք. Բրս. ... *Ընդ անհեռն անկեալ սպասաւորութիւն՝ միաբանութեամբ կատարեն. Պիտ.։

ԱՆՀԵՌԱՆԱԼԻ. ա. Որ ոչ հեռանայ. եւ սեռաբ չհեռանայ ըստ. անմեկնելի. միշտ մերձ. *Աճեղէն զօրութիւն անհեռանալի է 'ի մեզնէ. Ը. Բուլ. *Անհեռանալի 'ի նմանէ հրամայէ լինել. Նիւս. երգ. *Յօժարէ առնել 'ի նմին զանհեռանալի բնակութիւն. Պիտ.։

ԱՆՀԵՏ. ա. մ. Ἀνίχνιαστος. Vestigio carens, impervestigabilis. *Ի ծովու ճանապարհորդեալ, անհետ ընթացիւք. Ճառ. *Անհետ փախուստ. Նար. ... *Անցեր ընդ ծով կենդանեաց անհետ. Ճառ. *Յանկարծակի անհետ յաչաց կորնչէր. Եփր. ... *Փախուցեալ անհետ կորնչէին. Յհ. կթ.։

ԱՆՀԵՏ. ա. Ուր չէր հետք մարդոյ. անկոխ. Ἄβατος. Invius. Խուժդ. *Ցանհետ եւ յանշէն անապատի. Ոսկ. մ. ա. 3. *Անհետ անապատ. Վրք հց. ծԲ. *Անհետ ճանապարհս. Գէ. Եւ. *Անխափանք անանցք եւ անհետք. Ոսկ. Եւ.։

ԱՆՀԵՏ. մ. որպէս Աներեւութ. առանց թողլոյ հետս մինչեւ ... անդարձ. զորօրինակ, Իբրու եւ... *Որ կսեն զմիմեանց զկնի անհետ 'ի վերայ գայցէն. Խոր. ա. 2. *Գնալ անհետ պղպջակս փոխարկութեան (կամ պղպջակ փոխանորդութեան) կենաց. Պիտ.։

ԱՆՀԵՏ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Ἀφανίζω, ομαι. E conspectu removeo, or. Աներեւոյթ առնել, լինել. որ եւ ասի Աղ'ահանել. եղծանել. Խղճին թողալը գալրել. ... *Յառաջինն իսկ օրէ անհետ առնիցիք զխմոր 'ի տանց ձերոց. Ել. ժԲ. 15. *Անհետք առնիցիք զամենայն խմոր 'ի տանց ձերոց. Եփր. ել. *Զամենայն բարութիւն վայելչութ մատնեսն անհետ առնել. Պիտ. *Անհետ եղեն ոսկերք նոցա. Ագաթ. *Կորեան, եւ անհետ եղեալ չերեւէին ուրեք. փարպ. *Եղիցին գերեզմանք մեր անհետ 'ի ներքոյ ոտից նոցա. Լաստ. *Ընդ գաշտ ընթացեալ՝ անհետ լինէր. Վրք հց. Իէ. *Իբրեւ եկին բարբառն, նոքա (մովսէս եւ եղիա) անհետ լինէին. Ոսկ. Մթ.։

ԱՆՀԵՏԱԶՕՏ. ա. Տ. ԱՆՀԵՏԱԶՕՏԵԼԻ. *Անհետազօտ բարերարութիւն. Անհետազօտ արար զծննդեանն զօրութիւն. ՃՃ.։

ԱՆՀԵՏԱԶՕՏԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Ἀνεξιχνίαστος, ἀνεπίβατος. Impervestigabilis, impervius, inaccessus. Այն՝ զորոյ զհետս ոչ լինի խնդրել եւ գտանել. անզննին. անքննին. *Անհետազօտելի խնամութիւն արարչին, կամ փառք, կամ գատաստանք նորա. Բրս. հայեաց. ՃՃ. Լմբ. առակ. *Անհետազօտելի է մարդկայնոց խորհրդոց. Նիւս. սփանչ. *Սահմանն, կամ շաւիղ անհետազօտելի. Նար. լա. Ե խչ. *Զանհետազօտելի բնութիւն այս նկարագրել. Սրգ. յհ. Ք. *Առ խուզմունս խնամոցն խորոց, որ անհետազօտելիք ասացան 'ի վերամբարձ գերահրաշիցն. Նանայ. յոհ. *Փառաւորեսցի ընդ անհետազօտելի առաքինութեանց նորա. Մագ.։

Կամ Անգիւտ. նորահնար. աննման. *Անհետազօտելի բոլորումն կոչմանն խորհրդոց կարգաց. Զանհետազօտելին ունիմք՝ գոյն է ընձեռել մեզ դատաստան. Պիտ. *Անհետազօտելի գովեստակս տոնելով. Նար. գանձ խչ.։

Կամ Առանց քննութեան եւ ընդդրութեան եղելոյ. անխորհրդապէս. անզգոյշ՝ ըստ յն. *Ոչ ըստ անհետազօտելի միծանկի եղև սմա 'ի բարձունս ընթացքն. Նիւս. էրգ.։

ԱՆՀԵՏԱԶՕՏԵԼԻ. Մերթ՝ Անհետ. աներեւոյթ. անգտանելի։ *Այսպէս անգր հարթութեանն անհետազօտելիք լինէին (երկիք) ոչ ուրեք երեւեալ. Պիտ.։

ԱՆՀԵՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. որ եւ ԱՆՀԵՏԻՄ. Անհետ՝ աներեւոյթ լինել. *Անհետանայր 'ի սեռութենէ. Ճ. Ա. *Ցանկալի, կորնչի, անհետանայ. Վրք հց. ծա.։

ԱՆՀԵՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Անհետ առնել. ջնջել. փարատել. *Օրէնք են կենաց, ուր մերձեցի, անհետացուցանել զմահ. Ղ. Եղբ.։

ԱՆՀԵՏԵՒԵԼԻ. } ա. Որ ինչ ոչ հե-
ԱՆՀԵՏԵՒՈՂ. } տևի ինչք ըստ բնութեան, ըստ ոճոյ տրամաբանից. բացատական, և ոչ գրական ինչ. *Վասն առոյգութեանց զվարդապետութիւն բայց՝ 'ի հետևողաց և յանհետևողաց զնա բացատրէ: Վասն որոյ ասէ, բայց է բառ անհաղով. և այս՝ յանհետևելեացն. իսկ 'ի հետևելեացն բացադրէ զնա՝ ասելով, ընդունակ առանակաց. Մագ. ե. Երզն. ճէր:

ԱՆՀԵՏԵՒՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Չհետևելն նմին կարգի բանին. խտտորումն. չշարունակելը. սոփեստ. *Փոփոխելով ըզկարգն՝ անհետևողութիւն տայր վարդապետութեանն. Անյ. պորփ:

ԱՆՀԵՏԵՒՈՒՄՆ. ա. Որում ոչ լինի հետևել և ժամանել. անհասանելի. անըմբռնելի. *Անհաս են խորհուրդք քո, և անհետևումն ողորմութիւն քո. Բենիկ:

ԱՆՀԵՏԻՄ. եցայ. չ. Տ. ԱՆՀԵՏԱՆԱԼ. *Խորասոյզ լեալ անհետի. Խոր. բ. 58: և Արոս. ա. 6:

ԱՆՀԵՐՔԵԼԻ. ա. Զոր անհնար է հերքել. անվանելի. դէմ չի դրուիր. գործով փճոց. *Զօրութիւն անհերքելի իշխանութեան քո. Եփր. աղ: *Բուռն և անհերքելի սատարութիւն օգոյ. Պիտ: *Անհերքելի բան: Անհերքելի ջատագովք են ծածկութեն. Նար. իէ. կը:

ԱՆՀԶՕՐ. ա. Անզօր. անարի. տկար. ոչ հզօր. *Ճագարք ազգ՝ անհզօր. Առակ. լ. 26:

ԱՆՀԻՄՆ. ա. Որ չունի հիմն հաստատուն. խախուտ. անհաստատ. պէմէլսիզ, ասըլ եօք. *Զօրէն անհիմն տան. Պիտ: *Յանհիմն խորհրդոց խօսել. Ոսկ. յհ. ա. 1:

ԱՆՀԻՆ. ա. Ոչ հին. ոչ հնացեալ. նոր. *Անհին խմոր. Մծբ. ծը:

ԱՆՀԻՒԱՆԴ, ի, ից. ա. Որ չէ երբէք հիւանդացեալ. միշտ կամ կատարեալ առողջ. *Երևեցաւ առաքինին՝ մարդկանն կեանք, ոչ անհիւանդացն 'ի սկզբանէ մինչ 'ի կատարած, այլ այնոցիկ՝ որք 'ի հիւանդութեանց արծարծին յառողջութիւն. Փիլ. լին. դ. 40:

ԱՆՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Չունելն զհիւանդութիւն. ոչ հիւանդանալն. առողջութիւն. *Պահապանքն յայտ էին զարմացեալ ընդ անհիւանդութիւն առողջութեան (կամ ընդ առողջութիւն անհիւանդութեան) նոցա: Նախախնամութիւն հոգւոյ՝ անհիւանդութիւն (առ 'ի պահել 'ի հիւանդութենէ) թլփատել կամ եղև. Փիլ. լին. դ. 48:

ԱՆՀԻՒԹ, ի, ից. ա. Ուր պակասի հիւթ. անխոնաւ. անջրդի. չոր ցամաք. գուրու. *Յանհիւթ ապառաժ անջին. Ագաթ: *Զհիւթեղ բերրին, և զապականէր անհիւթն. Պիտ:

Նմանութեամբ ասի. *Մորք անապատ էր, և մարմնով 'ի հիւթից սպառեալ անհիւթ. Լմբ. եր ընծ նշ:

ԱՆՀԻՒԹ. Տ. և ԱՆՀԻՒԹԱԿԱՆ. *Անհիւթ հոգի. Ճճ:

ԱՆՀԻՒԹԱԿԱՆ. ա. Իբր Աննիւթ. աննիւթական. անմարմին. հոգեղէն. 'Ἄϋλος. Immaterialis. *Զանմարմնական բնութիւն և զանհիւթական. Ոսկ. խչ: *Ած է անհիւթական. Ագաթ: *Անհիւթականն հաղորդեալ գոլով: Բացեր զգաւնըդ անհիւթական: Անհիւթական ջուր. Շար:

ԱՆՀԻՒԹԱԿԻՐ. ա. Նոյն ընդ վ. *Յաղագս անհիւթականին այլ. Նար. գան. խչ:

ԱՆՀԻՒՔԱԲԱՐ. մ. Իբր Անհեղգաբար. ոչ դանդաղելով որ պէս զհեք որք և անձաբար. *Հարկեցեր անհեղգաբար հաւատացել քեզ. Մագ. իէ:

ԱՆՀԼՈՒ. ա. Անլսող. անհնազանդ. անհաւան. համանայն խօսել կամեցող. *Ապերախտքն անհլուք. Երզն. ճէր: *Եթէ խօսել իցես և հանդէս, անհլու և անխրատ. Լծ. ճծաբ:

ԱՆՀԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. *Տարագրէ զմարդկան զանհլութին՝ առաքինութեան հլութեամբ զարդարել յայս. Փիլ. նխ. ա: *Անհլութեամբ պատուիրանին հաւատարեաց անմահութեան անմահութեն. Տօնակ:

ԱՆՀՄՈՒՏ. ա. Որ չէ հմուտ կամ հմտացեալ. տխմար. ոչ խելամուտ. անտեղեակ. անընդել. լուրջած. պիլմէզ. աճեմի. 'Ἄπειρος. Imperitus. *Առանց գրարութեն՝ և գրոց անհմուտ. Ոսկ. յհ. ա. 3: *Բժիշկք կեանց քոց անհմուտք 'ի հանճարոյ. Երզն. լս: *Ճշմարիտ լուսոյն անհմուտք. Խոսր: *Անհմուտ քերթողի ուսեալ գնէր. Ոսկիփոր:

ԱՆՀՄՏԱԲԱՐ. մ. Իբրև անհմուտ. տխմարաբար. անգէտ մոք. *Բազումք անհմտաբար զամենայն ինչ ունայնութիւ ծախեն. Լծ. կոչ: *Որք բաժանմամբ անհամտաբար գոն. Մագ. խէ:

ԱՆՀՄՏԱՆԱՄ. ացայ. չ. Անհմուտ գտանիլ. յետնիլ 'ի հմտութենէ. անքէֆ օլմագ. *Յամենայնէ անհմտանալ ոչ է պարտ. բայց սակայն զպիտանիսն ժողովել յիշքեան. Ոսկիփոր:

Եւ Անգիտանալ մնալ. ծածկել իրքն 'ի խորհրդեան. *Ի հրեշտակաց անհմտացեալ, 'ի սատանայեն անհաս եղեալ. Ճ. Վիք:

ԱՆՀՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Απειρία. Imperitia. Անհմուտն գոլ. տգիտութիւն. տխմարութիւն. անճեճիւ. *Հեռանալ լինելն անըղգամութեն՝ անուսումնութեն, անհմտութեն. Արիստ. ստոր: *Այլ և զառակս մեկնեցից, որպէս զի մի վնասեսցին գրեցելոյն՝ անհմտութեամբ. Ածաբ. Ղիպ: *Ոչ վասն խարոյ անհմտութեն ինչ, այլ վասն նոցա ակարութեան. Ոսկ. ա. յոր: *Անհմտութեամբ գերեցուցանէ. Պիտ: *Որպէս վէմ յանհամտութեն չինողաց յեւս ձգեալ. Երզն. մտթ:

ԱՆՀՆԱԶԱՆԴ, ի, ից. ա. 'Ἀνήκοος, ἀπειθής. Inobediens, immoriger, contumax. Որ չէ հնազանդ. կամ չհնազանդի. անհլու. անլսող. անլուր. անհաւան. ըստունգանող. Ֆէրման՝ օլմայան, իտաաթսըզ. սէրթէշ, ասի, խաֆաճը. *Նշանակ որդւոցն անհնազանդից: Որդի անհնազանդ 'ի կորուստ եղիցի: Ամենեքեան անհնազանդք գտան կամակորութեամբ: Միրտ անհնազանդ և անհաւան: Զմիտս խրատուց կարգեցին անհնազանդս: Այր որ անհնազանդ լիցի քեզ. և ոչ լուիցէ բանից քոց, ևն: *Անհնազանդիցն արբուցին զկործանումն. Ագաթ: *Յանհնազանդից ճշմարտութեն. Յհ. կը:

Կամ Որ ոչ է հպատակ. ոչ ներքոյ անկեալ տէրութեն. 'Ἀνυπότακτος. Non subjectus, non subditus. *Ի վերայ անօրինաց և անհնազանդից: Ոչ յամբաստանութիւն անառակութեն, կամ անհնազանդք: Բազումք են անհնազանդք: Ոչինչ եթող անհնազանդ 'ի նմանէ. ևն: *Թագաւորութիւն մի այսպիսի, որ դողացուցանէ զհնազանդս և զանհնազանդս. Փարպ: *Որ անմարմին է, ազատ է, և անհնազանդ մարմնական կրից. Սրգ. ա. յհ. ա:

ԱՆՀՆԱԶԱՆԴԵԼԻ. ա. 'Αδάμαστος. Indomitus. Աննուաճելի. անընկճելի. *Զաւակ անհնազանդելի. Պղմ. ապ: *Իսկ միայն անխոնարհելի և անհնազանդելի. Բրս. գորդ:

ԱՆՀՆԱԶԱՆԴԻՄ, եցայ. չ. 'Απειθέω. Non pareo, inobediens sum. παρακούω, non audio. Անհնազանդ լինել. չհնազանդիլ. ստամբանել. անհաւան լինել. հեստել. անհաւանիլ. ֆէրման՝ օլմամագ, իտաաթ էթմէմէք. *Որք անհնազանդեցան պատուիրանացն այլ. Ցեղ. ե. 6: *Ոչ որք անհնազանդի եթէ ոչ նախ արհամարհէ. Բրս. հց: *Տէրանենս, որչափ զօրաւոր է որ այլ հնազանդի. և որչափ տկար, որ այլ անհնազանդի: *Որ անհնազանդ լինի նոցա, առաքչին նոցա անհնազանդի... Ոչ մեծ ինչ կարծէին զանհնազանդելն քեզ... Նոյն ինքն այլ անհնազանդին, որք քեզ անհնազանդին. Ոսկ. եփ. եւ յհ. ա. 29: *Ոչ հանդարտեցան, և ոչ անհնազանդեցան ծերոյն. Վրք հց. ծէ: *Ոչ հնազանդիս, զի եղիցիս 'ի կորուստ անհնազանդեալ որդւոց հարանց. Յհ. խմ. երև: *Պազանդեցեալ անհնազանդի. Մանդ: *Անհնազանդեցեալ: Անհնազանդելոյ. Մանդ:

ԱՆՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Παρακοή, ἀθεσία, ἀπείθεια. Inobedientia, praevaricatio, contumacia. Չհնազանդելն. չանսալն. անլսողութիւն. անհաւանութիւն. պատուիրանազանցութիւն. ստամբակութիւն. հեստութիւն. իտաաթսըզլըգ, խոռ. *Անհնազանդութեամբ միոյ մարդոյ մեղաւորք բազումք եղեն: Խնդրել զվրէժ ամենայն անհնազանդութեան: Ցրուեցեր զնոսա անդր վասն անհնազանդութեան իւրեանց. Հռ. ե. 19: բ. կոր. ժ. 6: Դան. թ. 7: *Որդի անհնազանդութեան՝ նոյն է և որդի բարկութեան. Բրս. հց: *Ի հնազանդութենէ միոյն շահի զօգուտն, և յանհնազանդութենէ զվնաս. Եզնիկ: *Յուշ առնէ զանհնազանդութիւ մարդոյն առ պատուիրանն. Արշ: *Կոխեցից զանհնազանդութիւնս հլու հաւանութեք: Ապստամբացն անհնազանդութիւն. Պիտ: *Ամենայն չարեաց սկիզբն և արմատ անհնազանդութիւն պատուիրանին է. Սկեւռայ: *Անհնազանդութիւն հօր, և անփոյթառնութիւն պատուիրանին. Կլիմաք:

Կամ Չհպատակելն, չլինելն ընդ իշխանութեամբ. τὸ Ἀνυπότακτον. Non subjectio. *Զիմ անհնազանդութիւն՝ իւր առնէ իբրև գլուխ ամենայն մարմնոյ. Արոս. է:

ԱՆՀՆԱՆԱԼԻ. ա. Որ ոչ հնանայ. անեղծ. մշտնջենաւոր. անծերանալի. առանց հնանալոյ. էսկիմէզ, չիւրիւմէզ. *Անհնանալի քահանայապետ: Անհնանալի և առանց ապականութեան. Լմբ. պտրգ. և ող: *Սրահք անհնանալիք. Ճ. Թ:

ԱՆՀՆԱՐ, ի, ից. ա. որ և ԱՆՀՆԱՐԻՆ. 'Αδύνατος, ον. Impotens; impossibilis, le. Որում չիք հնար. անկար. անկարելի. ուժ... և ԱՆՀՆԱՐ է. գինմագ. Անմարթ է. [illegible]. *Անհնար համարեցաւ կամ համարեցան օգուտ մատուցանել, կամ առնել գիր: Անհնար է խաղաղութիւն առնուլ: Զորս անհնար է ինձ իմանալ: Անհնար է միանգամ միջամտելոյն: Անհնար իցէ առնել այս: Առանց հաւատոյ անհնար է հաճոյ լինել այս. ևն: *Անհնար լիցի նմա զքահանայապետութիւնն ունել. Խոր. բ. 18:

Կամ Անլինելի. անհնարաւոր. անդարմանելի. կարի դժուարին. ճարը չիլօյ, [illegible]. 'Ἄπορος. Valde difficilis, non pervius. *Ամենայն անհնարից հնարաւոր. Ագաթ: *Անհնարից

Հաղած. Նար. ԻԷ: *Զանհնարին բաժանելեաց. Թղ. յհ. Ի. 12: *Բարերարութիւն դժուարապատմելի սիրոյ, ասելոյն ոչ անհնար. Եզն. եղծ: *Ի վերայ այլոց անհնարից՝ [illegible] Ագաթ. խոր. Ա. 31: *Ի բաց դնելով զանհնարին մտածութիւն. Ցհ. ԻՏ. առ: *Գործն սակս՝ այսմ մարդոյս, և անհնար, պատրաստելոյ. այսինքն անվկանելի, ան_ հնարելի. Լծ. առ: *Վրիժուց անհնարից. իբր ասացեալ և անպերպելի. Ցհ. ԿԲ: *Ան_ հնար լինելոյ. իբր անհնարին. Փիլ: Վ․ոփէ:

ՅԱՆՀՆԱՐԻՑ. Որ ինչ է 'ի կարգէ ան_ հնարից. անհնար. Ἄπορος. *Զանձնամատնութիւն և հանդարտութիւն յանհնարից. Փիլ. Իմաստն: *Յանհնարիցն է այսմ [illegible] Ը. ընդդ:

ՅԱՆՀՆԱՐԻ ՄՏԱՆԵԼ. որ և ՅԱՆՀՆԱՐԱ_ ՆԱԼ, ՅԱՆՀՆԱՐԻԼ. Ἀπορέω. Haesito, nequeo, nescio quo me vertam. Յանհնարս [illegible] Գծ. ԻԵ. 20: *Յանհնարս [illegible] Փիլ. Իմաստն. [illegible] Փիլ. լին:

ԱՆՀՆԱՐԱԳՈՅՆ. ա. Ἀδυνατώτερον, χαλεπώτερος. Magis impossibile, difficilior, durior. Առաւել անհնարին. դժուարագոյն. [illegible] Բրս. հց: [illegible] Սարկ. պտմ: [illegible] Ոսկ. խաչ:

ԱՆՀՆԱՐԱԿԱՆ. Ց. ԱՆՀՆԱՐ. *Թուեցեալ և յայտ անհնարականն՝ [illegible] Ը. Եղեռ:

ԱՆՀՆԱՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ἀπορέω. Haesito. Յանհնարս մտանել. վարանել. երկբայել. (բառ յն. ἄπορος, գուցէ և բառ հյ. Անհնան, իբր անանց, նոյն է ընդ անհնար. Տե՛ս և ՀՆԱՐ.) *Ցերեկն որ [illegible] Փիլ. Ժ. բան. Ն Նխ. Բ:

Եւ Անհնար լինել. անկարելի գտանել. Ἀδυνατέω. Impotens sum, impossibile est. *Միթէ անհնարանա՞յ [illegible] ՃՃ:

ԱՆՀՆԱՐԱՒՈՐ, ի, աց. Ց. ԱՆՀՆԱՐ, և ԱՆՀՆԱՐԻՆ. *Զանհնարաւորսն ինձ [illegible] Նար. [illegible] *Յանհնարաւոր [illegible] Գիր: [illegible] խոր. Գ. 68:

ԱՆՀՆԱՐԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անհնար. անկարելի. *Զեկ քո իբր անհնարաւորական. Նար. ԺԳ:

ԱՆՀՆԱՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ց. ԱՆՀՆԱՐՈՒԹԻՒՆ. *Զեկ ինչ անհնարաւորութեան 'ի [illegible] Ագաթ:

ԱՆՀՆԱՐԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Իբր անհնարին. Ἀδύνατον. Impossibile. [illegible] Ը. Եղեռ:

ԱՆՀՆԱՐԵԼԻ. Որ ոչն անկարելի ընդ հնար_ [illegible] ըմբռնել զայս. անհնարին. անպարագրելի. անճառելի. անբաւելի. անյաղթելի, անքննելի. անհասանելի. Ἀμήχανος, ἄπορος. *Եւ թշնամեացն անհնարելի պատրաստուեցես զվրէժ_ խնդրութիւն: Բարութեն ցանկալի, գերագանցութեն անհնարելի: Անհնարելի նման խորհուրդք, անզննելի հոգք. Բրս. Եօթն. Ն Եէր. Ն տաղիւն: *Անհնարելի ակրութիւն. ՃՃ: *Անհնարինք 'ի մարդկանէ՝ հնարելիք են քո անհնարելի ածութեամբ. Բենէն:

ԱՆՀՆԱՐԻՄ, եցայ. չ. Ց. ԱՆՀՆԱՐԱ_ ՆԱԼ. *Անհնարեալ տարակուսեսցէ. Փիլ. սամփ:

ԱՆՀՆԱՐԻՆ. ա. Ἀδύνατον. Impossibile. Անհնար. անկարելի. անլինելի. անզօրա_ նալի. Գաղիմիղ, ձըրեօիղ, մէմքինտեօղ. *Ա 'ի մարդկանէ այդ անհնարին է, այլ ոչ առ 'ի յԱյ: Անհնարինք 'ի մարդ_ կանէ՝ հնարաւորք են յԱյ: Որ անհնա_ րինն էր օրինացն. Մրկ. Ժ. 27: Ղկ. ԺԸ. 27: Հռ. Է. 3: *Յանհնարինսն ձեռ_ նարկէին. Ոսկ. յհ. Ա. 28: *Որով անմտայն գժուարինքն դիւրինք են, և անհնարինքն հնարաւոր. Ագաթ: *Որ ինձ անհնարին է, քեզ դիւրին է. Նար. ԺԷ: *Թէպէտ և սուրբն յականէ յանհնարինս ասաց զայս, սակայն առ մեզ եղև. Լաստ. ԻԲ: Իսկ Բ. Պ. ԺԱ. 13: ԺԲ. 21. *Անհնարինսն առ յաղթութեան սակս զերբայեցին: Անմարթ անհնարին էր առ պաշարել՝՝. յն. անյաղթելիս. և դժուարա_ պաշար: Որոգես և Եփ. ԺԳ. 9: ԺԴ. 6. *Անհնարին լի բարկութ. Անհնարին հա_ րուածովք՝՝. յն. անբժշկականն: *Ան_ հնարին առ 'ի բժշկութ. Լաստ. ԻԳ: Այլ Իմ. ԺԶ. 14. *Սատանեն զանհնարին զգե_ չերծն՝՝ յն. անկարելի, խմն զօրութ՝ 'ի փա_ րատել:

ԱՆՀՆԱՐԻՆ. որպէս յն. Անմերձենալի. Ἀμήχανος, և անկաւելի. Ἄμαχος. Իբր Ան_ պարտելի՝ խիստ կամ մեծ. դժուարին. անհամար, ևն. *Որքան մեծագոյն յան_ հնարին և յանպատճառս իրք կան առ մարդկան: Անհնարին ինն աղաւնեաց բազ_ մութիւն անցին. Փիլ. Իմաստն. Ն Նխ. Բ: *Ան_ հնարին հաստատութեն, և անընդդիմակ զօրութեն. Ոսկ. յհ. Ա. 1: *Անհնարին ա_ մուրն երկնքակայ՝ անտանելն 'ի հնարից մարդ_ կան՝ չինելոյ անհնարին ամրութ. Ոսող:

ԱՆՀՆԱՐԻՆ. Անպերելի. անպայման և ան_ պատուեալ, 'ի չարի կամ 'ի բարւոյ մասին. Δεινός. Dirus, gravis, և magnus, validus, vehemens, ևն. կմ Ἐξαίσιος. Inauspicatus, ingens, immensus, immanis, eximius, ևն. դժնդակ. չարաչար. ծանր. սաստիկ. մեծ. բազում. անչափ. Եօլեօղ, տղըր, պէօյիւք, ճիւղալիւյէ, չօք, իֆրատ, աղիր, գաթը, գէո. կին. *Մութն անհնարին: Անհնարին հա_ րուածք, կամ ապտակք, ցաւք: Անհնարին երկիւղիւ: Անհնարին գազանօք: Ցնորք անհնարին երազոց: Անհնարին բարկութեն գազանաց: Անհնարին մահու կորիցեն: Թեկնածու անհնարին: Գաղտագողի անհնա_ րին: Անհնարին մեղք, կամ մոլորութիւն, անօրէնութիւն. Թշնամանութ, գազանու_ թի, զայրումն: Անզգայութք անհնարինք. ևն: *Անհնարին թշնամանք, կամ պատուհասք, ողբք, վշտանք: Վ իրաւ անհնարին: Ան_ հնարին ապերջանք, խայտառակութիւնք, արտասու_ թի. կամ կորուստ, գաւառութի, աղաղա_ նակք, ևն. Ագաթ: Գիր: Փարպ: Ցհ. կԱ. *Հայեցաք եթէ անհնարինք և անպատմելիք (առ ընթերցողս). Փիլ. Իմաստն: *Գործն անհնարին է կալ 'ի ծառայութեան, ևն. (ցս անտանելի). Ոսկ. յհ. Ա. 2: *Վիրաւոր՝ որ անհնարին էր խորութ: Յանհնարին 'ի խոր վիրաւորն: Աշտարակ ինն բարձր ան_

հնարին: Անհնարին չարութեանք. Ագաթ: *Անհնարին ծանրութեն բեռանցն. Ցհ. ԿԲ: *Անհնարին երկրութեանք և ընդարձակութեանք բա_ նիցն. Ոսկ. յհ: *Անհնարին հատուածք անձա_ ռելք. Վրք հց. Ի: *Որոյ (երկնաւորաց) դէմքն անհնարին է. Ոսկ: *Զանհնարին փառաց_ լունն ձեռաւորութեանցն արգել. Լաստ: *Գի_ տացեալ զանհնարին ուրախութեանն. Փարպ: *Ո՛վ անհնարին անհասութեան մեծութեանս և ար_ եանն քո. Ոսկէփոր:

ՅԱՆՀՆԱՐԻՆ ՀՆԱՐՍ ՄՏԱՆԵԼ. Ἀπορέω Յանհնարս մտանել. վարանել. անճրկել. *Ցխմարեսցիս, զարմանասցես, և յանհնա_ րին հնարս մտանիցես. Ոսկ. յհ. Ա. 7:

ԱՆՀՆԱՐԻՆՑ. Անմահ հոլով, իբր Ան_ հնարին իրաց. *Անհնարինցն (կմ յան_ հնարինցն) և դժուարացն վասն հա սպար_ ամս լինել. Ոսկ. Մ. Բ. 14:

ՅԱՆՀՆԱՐԻՆՍ ԿՐԹԻԼ. Անհնար լինել առ դժուարութե. անհնարանալ. *Իբրև այն_ պիսի իրքն յանհնարինս կրթեցաւ. Վրք հոց:

ԱՆՀՆԱՐԻՆ. ԱՆՀՆԱՐԻՆՍ. մ. կարի յոյժ. մեծապէս. ծանունս. չարաչար. Δεινῶς, χαλεπῶς. Graviter, vehementer, aegre. Չօք, գաթը, ղիաթէթ իլէ. *Անհնարինս թշ_ նամանեալք և խոշտանգեալք. Իմ. ԺԷ. 3: *Անհնարին ապականեցոյց զնա (գոյժն). Փիլ. Իմաստն: *Անհնարին չարչարեցաւ 'ի մեծ պատերազմացն. Եղիշ. Է: *Կոտորէ անհնա_ րին զզօրս հայոց. Խոր. Բ. 22: *Ի գլուխն անհնարին հարկանելով. Ագաթ: *Անհնա_ րին դժնդակ լինի երկրաշարժացն զգուշա_ նալ. Գիրք:

ԱՆՀՆԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀδυναμία. Impossibilitas. ἀπορία, inopia consilii, difficultas. ἀμηχανία, haesitatio. τὰ δεινά, mala. Անհնար, կմ անհնարին գոլն. անհնա_ րաւորութի, անկարութի. դժուարութի. չգտա_ նելն ելից իրաց. վարանք. և դժնդակու_ թիւն. *Մերձ գոլով ձեռնհաս էր՝ ոչ գոյ անհնարութի: Եւ նա փակեալ է ընդ կա_ րեօք հաստարակաց անհնարութե. Նար. ԿԲ. 4: *Որ անհնարութեց եւ հնար քո ամ, փառք քեզ. Գանձ: *Տարակուսեալ վարանէր առ անհնարութե անցելոցն. Խոր. Գ. 45: *Յաղ_ թեալ անհնարութեց իրացն և տարակուսա_ նաց. Փիլ. լին: *Ի վերայ այլայլութեան ունի ինն անհնարութիւն. Արիստ. չարծ: *Զբաղեալ անհնարութեց բանիւ խօսիւ. քանզի որ ասէն՝ թէ զկա՛րգ կարէ, տա_ րակուսանք է: Ցնորէր, և յանհնարութե էր. Ոսկ. յհ. Ա. 23: *Ամօք անհնարութեա. Բրս. աղաւթ: *Յանհնարութիւն անկեալ խորհեցան խորհուրդ չար վասն նորա: Ի ցաւոցն անհնարութեանէ այրեալ առա_ մանս. ՃՃ:

ԱՆՀՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհին, և անհնա_ նալի գոլն. միշտ նոր և նոյն մնալն. *Յար_ ժամ ամփոփակ (երկնի), զանհնութիւն (գնա_ ցանէ). Ոսկ. Եբր:

ԱՆՀՈԳ. ի, աց. ա. Ազատ 'ի հոգոց. անզբաղ, անզբաղ. անկասկած. անքոյթ. յապահովացեալ. անտրտմեալ. անխռով. հանդարտ. Ἀμέριμνος. Curis vacuus, securus. Ասուտէ, գայղըսըզ, եմին, տէրտսըզ. *Որ արտին վասն նորա, վերջ վերակացուն անհոգ լինի: Հանդարտեալ, զգուշաւոր, անհոգ: Մեք հանգչեցուք զնա և զձեզ ան_ հոգս արասցուք: Կամիմ զձեզ անհոգս լինել. Իմ. Ժ. 15: Ե. 23. Մթթ. ԻԵ. 14: Ա. Կոր. Է. 32: *Կամիմ զձեզ, զի անհոգս իցէք: Ի մարդկանէ կարէք ասել զինելոյ, 'ի յերկնայն և 'ի մահանէ և 'ի յանձնանէ, և յայլոց այնպիսեաց անհոգացոյց: Անհոգ_

եւ մ յերկնայէ… ի Թշնամեաց անհոգ լինի-ցիմք. Ոսկ. մտթ. ա. եւ: *Ո՞չ է քեզ մեծ, զի անհոգ ես 'ի գիշերի, եւ անհոգ 'ի տուընջեան, անհոգ 'ի տան, եւ անհոգ 'ի հրապարակի. Մանդ. ժբ: *Անհոգս մեան յամենայն չարեաց արկածից. Խոսր: *Անհոգ էր 'ի համա-նէ. Լմբ. սղ: *Անհոգ արար 'ի պատուանաց. Սրգ. յհ. է: *Գիշերայինն անհոգ հանգիստ. Պիտ: *Ողջունիւ ուրախութեան եւ անհոգ խաղաղութեան. Փարպ:

ԱՆՀՈԳ. Որ ոչ ունի հոգս զկարեւորաց. անգործ. գործատեաց. անփոյթ. հաճամբ-օղլ, ալչար, իհմալճը, գամուրղ. Ἀπράγμων. A negotiis abhorrens, otiosus, iners. ἀνάλγητος, expers doloris vel sollicitudinis, negligens. *Անձնդիւրն եւ անհոգն 'ի կարո-տութեան եղիցի. Առակ. ծդ. 23 ու *Զանհոգն կեանս վարս. Ոսկ. յհ. բ. 36: *Մի անհոգ լի-ցին ժողովրդեան ուխտին: Ո՛չ անհոգ լի-նել 'ի խոստովանութեան եւ յուղղութեան. Յճխ. իգ: *Մի լռել, կամ անհոգ լինել, այլ՝ երասանաց ուշ ունել. Յհ. կբ:

ԱՆՀՈԳ, ՅԱՆՀՈԳ, ԱՆՀՈԳՍ, ՅԱՆՀՈԳՍ. մ. Առանց հոգոց, եւ անփոյթ լինելով. անհոգութբ. յանհոգութե, յապահովս. աներկիւղ. անքոյթ. էմնիյէթ իւղրէ, գամ-ուրղ գայտըղսըզ, իհմալլըղլա. *Հանդչի անհոգ. Յճխ. ծէ: *Անհոգ յիւրաքան-չիւր տունս գնայցեն: Երթայր այնու-հետեւ անհոգս. Փարպ: *Ոչ թէ անհոգ զամ զճանապարհս օրինաց քոց. Լմբ. սղ: իսկ Ոսկ. եփես. դնի եւ *Յանհոգս: *Ահա էր բանակն յանհոգս: Նաւին բնակութբ յանհոգս. Դտ. ը. 11: ա. Պ. ի. 58: *Իբրեւ յանհոգս եղեն, արարեալ կազմեցին զոսկերս երանելեացն. Եղիշ. է: *Երթայի յանհոգս: Յանհոգս որպէս 'ի հանգստեան անկեալ. Փարպ: *Առանց երկիւղի յանհոգս կեին. Նար. յէ:

ԱՆՀՈԳԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. *Զամե-նայն ինչ անհոգաբար կատարեմք: Նաւա-պետք անկեալ կան անհոգաբար. Մանդ: *Շրջին միշտ անհոգաբար. Վրք հց. ղ: *Թէ անհոգաբար է արարեալ, ապաշխարեսցէ. Կանոն:

ԱՆՀՈԳԱԲԱՐՁ. ա. Որ չունի զհոգա-բարձու. անխնամ. էրէսիզ կըրայ Բողած. *Անհոգաբարձ եղեալ հօտին քո 'ի հո-վուաց. Մագ. խէ:

ԱՆՀՈԳԱԼԻ. լւոյ. լեաց. ա. Որ չէ ինչ հոգալի. անպիտան. չնչին. աննշան. իբր աներեւոյթ ինչ. *Անհանդէտ անիրաւութեց է՝ նազելի պարկեշտութի արկանել պան-հոգալեացն եւ զանձրեւութիւք. Փիլ. լիւս:

ԱՆՀՈԳԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՀՈԳ. Ἀμέριμνος. *Զինչ արդեօք յառաջ լուցից. զանհո-գականն զկեանսն ('ի դրախտին), եթէ զանհասն զփառսն. Ոսկ. ծն:

ԱՆՀՈԳԱՆԱԼ. ացայ. չ. Ազատ լինել 'ի հոգոց, յապահովիլ. անկասկած, կամ անփոյթ, եւ կամ անտես մնալ. էմին օլմագ, գայտը օլմամագ, իհմալ էթմէք. *Յա-մենայն այգալիւր կասկածանաց անհո-գացեալ լինիք Թագաւորութեան մեր: Յան-կարծ անդի հեռացուցեալ՝ լինէր ան-հոգացեալ. Փարպ: *Ես ոչ գիտէի՝ անհո-գացեալ, զինաւնալի չարին մեքենայս. Պիտ: *Իբրեւ կատարեաց զամենայն, յայնժամ անհոգացեալ 'ի գործոց իւրոց եւ 'ի բար-ձրութեն խաչին. Լաստ. ընթերց: *Անհո-գանալ աղքատին լեալ. Շ. Վեր: *Անհո-գացաւ՝ որպէս մարդ աշխատեալ. Նար. երգ: *Մի ինչ ընկեցիկ եղելոց, եւ կամ անհոգացեալոցն, թէ այսպէս գիտասցի՝ թերատեսել. Բրս. կանոն:

ԱՆՀՈԳԱՑՈՂ. Տ. ԱՆՀՈԳԱԳՈՂ. *Եղե-զերծի քեզ անխնամ եւ անհոգացող մնա-ցեալ. Յհ. կբ:

ԱՆՀՈԳԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. (տառածել ուղղ.) իբր Անհոգ կացուցանել. քաջալե-րել. *Որ հոգս ունի, փարատէ զհոգսն, եւ անհոգացո. Մխ. բժշ:

ԱՆՀՈԳԻ. ա. Որ չունիցի հոգի եւա-կան, եւ հոգի բանական, կամ ոգի զօրու-թե, կամ զհոգի շնորհաց. բանասող, ձանօղղ. *Զի թէ մարդ բան ունի եւ հոգի, եւ անբան եւ անհոգի զիմարդ իցէ. Ոսկիփոր: *Ոչ անհոգի եւ անբան խառնու-ածոյն զմարդն. Ար. որս. ծ: *Որպէս առանցն ատողինար, թէ անհոգի իբր 'ի բազին՝ բնակեաց եւ բանն 'ի մարմին. Շ. խոստ: *Անհոգի եղեալ հեռանոց զաւառն. Տօնակ: *Ոչ լսին ձայնք նոցա իբրեւ զարփառանելին ձռոմ եւ անհոգի. Վրդն. ող:

ԱՆՀՈԳՈՂ. ա. Որ չունի իւր հոգող. անհոգացող, եւ անհոգացեալ. անտերունչ. անխնամ. *Բայց անհոգող զու այրու-թիդ, եւ եղկելիք մեք. Խոր. գ. 68:

ԱՆՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσφάλεια. Securitas. Անհոգն գտանիլ, որպէս Յապահո-վութի. աներկեան միձակ. անդորրութի. անգրաւ հանդարտութի. էմնիյէթ, րահաթ-լըգ. *Բնակեսջիք անհոգութբ յերկրիս ձերում. Ղեւ. իզ. 5: *Այս հանդար-տութե պատճառ, այս անհոգութի. Ոսկ. յհ. բ. 32: *Յապահովս եւ յանհոգութե կայր. Եղիշ: *Երկիւղն՝ անհոգութե ցան-կայ, եւ անհոգութին՝ երկիւղի կարօտի. Յճխ. է: *Պարառ,լեն աներկիւղ յանհո-գութե զհայրենեացն կողմն ապրեցուցանել. Պիտ: *Տուք խաղութեց խաղաղութի, եւ յերկիւղից անհոգութի. Շ. ոտ. հրեշ: *Յանհոգութի կրթէ զմիտս մարդոյն 'ի մարմնականն զբաղմանց. Սրգ. ա. պ. ծա: *Աշխարհականին ուսուցանէ զկրօնաւո-րութենն անհոգութի. Լմբ. սղ:

ԱՆՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. որպէս Անփութութի. պղերգութի. Ῥαθυμία. Desidia, negligentia. հաճամբօղլըգ, բէմղէլլիք, իհմալլըգ. *Էր անդ յանհոգութե եւ յուրախութե. Յուդթ. ա. 16: *Անհոգութբ զկեանս մեր անցուցանեմք. Սրգ. ա. յհ. է: *Յորժամ կացցէ ոք յանհոգութե հոգեւորացն. Շ. հրեշ:

ԱՆՀՈԼՈՎ, ի, ից. ա. Ἄπτωτος. Casu carens. Ըստ քերականաց՝ Այն մասն բանի որ չունի զհոլով բառ անուան. *Բայց է բառ անհոլով: Անհոլովք որոշի յանուա-նէ. Թրակ. եւ Երզն. քեր:

ԱՆՀՈԼՈՎ. Որ չհոլովի. չթաւալի, ոչ համակամետ յիւր ինչ. որ եւ ԱՆՀՈԼՈՎԵԼԻ. *Անհոլով 'ի հեշտութիւն միանելոյ՝ յամրա-նայր. Պիտ:

ԱՆՀՈԼՈՎԱԿԱՆ. ա. Նոյն ընդ ԱՆՀՈ-ԼՈՎ՝ ըստ քերականաց. *Անհոլովական ասաց զբայն. Մագ. եւ Երզն. քեր:

ԱՆՀՈԼՈՎԵԼԻ. ա. որ եւ Անհոլով ասի, իբր Անփոփոխ. անայլայլելի. ան-կործան. անմոլար. *Զանմոռացն ուսո-ղութի զհաւատարմագոյն միաբանութեան եւ զանհոլովելին: Ըստ անհոլովելի յուսոյ Ճշմարիտ մերոյ հաւատոյ. Մագ. նշ. էլ: *Իբրեւ անսասանելին զանհոլովելի նորա վարս, ամենեքեան գային առ նա լսել զհաւատոյ վարդապետութի նորա. Վրք ոսկ:

ԱՆՀՈԾ. ա. որ գրի եւ ԱՆՀՈՅԾ. Ո՛չ հած. ոչ խոտ. անգայթ. թոյլ, եւ խոշոր, անհարթ. կոշտ՝ իրք կամ նմանութբ. օխշէր, խէշին, գապա, սէրթ, տարլագ. *Որք զպատառաեալն անհօծս եւ անգայթս յանգէին. Մագ. լ: *Անհօծն եւ անհարթն զիւրաւ արդեւ լինի ուղղորդ առաւելութե. Մագ. եւ Երզն. քեր: *Անհօծ բանիւք առաջա-կացուցանել զխօսս: Անհայծ արամանա-հութե. Մագ. ծդ. ծբ: *Անդայթ եւ ան-հօծ պճնապատկերութեբ. Գնձ:

ԱՆՀՈՂՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Νηνεμία (իբր ἀνανεμία. Ventis vacua tempestas, tranquillitas aëris. Առանց հողմոյ հանդար-տութիւն օդոց. օխոս ռւզգեալլըգ, Վելլիս. *Անհողմութի, եւ հողմոց: Դարձք, ան-հողմութի, ամպք: Անհողմութիւ եւ չունելս բանաւորս. Փիլ. նխ. բ. եւ ից:

ԱՆՀՈՄԱՑԵՂ. ա. Որ չէ համացեղ կամ ազգակից. օտար. *Յանհամացեղ ազ-գաց տարապարտեալ զարմացանեն զե-րեալ քո. Բրս. ապաշխ:

ԱՆՀՈՅԾ. Տ. ԱՆՀՈԾ:

ԱՆՀՈՍ. ա. մ. Որ չիք հոսումն կամ ցնդումն. առանց հոսման. Ἀρρεύστως. Sine fluxione. փէօսիւղեն, այըրըլմաղ. *Որպէս ոչ է ապակիւր գետն, եւ ոչ գետն ապ-ակիւր, եւ երկոքեան մի եւ նոյն ջուր են, որ յապակերէ գետն հոսեալ, այսպէս եւ 'ի հօրէ ած ուծիւնն անհոս եւ անբաժին հանդիպի. Աթ. ղ:

ԱՆՀՈՍԵԼԻ. ա. Որ ոչ հոսի 'ի կոր-ծանումն. հաստատուն. անփոփոխ եւ անապ-ական. *Պահեա զառ անհոսելի 'ի զար-հուրեց կապարշութեց. Ճճ:

ԱՆՀՈՎԻՒ. ա. Ἀποίμαντος. Carens pastore, et pascuis. Որոյ ոչ իցէ հովիւ. անառաջնորդ, անտերունչ. անձարակ. չօպանսըզ. *Հօտ անհովիւ. Մագ. իդ: *Աշ-խարհ ամենայն անհովիւ. Լմբ. պրգ: *Ան-հովիւս եւ անխնամակալս. Սրգ. ա. պ. ղ:

ԱՆՀՈՎՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀποίμαντον. Pastoris inopia. Անհովիւ մնալն. ան-առաջնորդութի. անգլխաւորութի. չօպանսըզ-լըգ. *Յաղագս անտերի կարձեմութե, կամ վասն անհովուութե. Ար. որս. ի:

ԱՆՀՈՏ. ա. Որ ինչ չունի հոտ զգալի, կամ չէ հոտելի. հօփ չունէյօղ, չհոտած. գօգուսող. *Անհոտ եւ անհամ մնալ 'ի մեղաց. Վրդն. տաղ:

ԱՆՀՈՒՆ, հունի, հնից կամ հունից. ա. Այր կամ ուր չիք հուն անցից. ընդ որ ոչ ոք կարէ անցանել՝ իբրու կամ մարք. անհուն. աներեւ. անհուն. ընդարձակ եւ լայն. ան-չափ. անթիւ. անծագ. որ եւ ասի Ան-հնարին. որպէս եւ Հնարին՝ Թ. հիւնէր, է իբր հունարար. գանիչ անցից. կէչիտսիզ, ան-տաղ, նիհայէթսիզ, հաւիւզ. Ἄβατος. Invius. Անվախճանական. Ἄπηρος. Infinitus, termino carens. Ἀχανής. Vastus, immensus, եւ այլն. *Յորդեացեն իբրեւ զհեղեղ անհուն. Առակ. է. 24: *Գետս այս անհուն է ամենայն մարդկան. Գոր. սղ: *Չարն է պատարք եւ անկապ եւ անհուն, խաւարչական, եւ ան-գոյ: Աստուածականութիւնք եւ յաւիտենականք են թուովն իմն են, այլ ոչ յանհնին. իսկ անհասքն՝ անհունք. Դէոն: *Ըստ մե-րում գիտութե անհունք են, այլ ոչ են յանհնին: Անհնարին ոչ գոյ մանկունէ: Ան-հունքն եւ ոչ գիտութի լինի. Ան. 'ի դէոն: *Անհնար է եւ անհունն՝ ձայնակցութի 'ի յարմարութե եւ յանյարմարութե լինել եր-գեր: Նոյ եւ ասէ անհուն ծով եղեալ յան-կարծօրէն զամենայն երկիր. Փիլ: *Անհուն համատարած ծով. Եղն. եգ. ա: *Ծովս անհուն լինելոյ: Անբաւութի անհուն խո-րոց ծովու. Պիտ: *Զջուր գետոյն զհոսողն եւ զյորդն՝ զանհուն զանհնարին. Եփր. ծն: *Ընդ անհուն առապարեաւ: փախիցեն յան-հուն հեռաւորան. Նար: *Տարատարած ան-հուն. Լմբ: *Որ այժմեան անհունն է մեծու-

թիւ (առ. անյաղթ). Յհն. Ժ: *Բազմախռնութիւնք անհունք. Եփեմ: *Անհուն խոցոյ. Խոր. Ծ. գ: Անհունս մտաց զանհասանելի, զանյայտ զի վերաբերեսցի: Անհունին, որ է անհասողութիւն. Ա. Ա. գրոց. և զերեւորն: *Անհուն իմն զօրութեամբ. Յհ. Ժ: *Անհուն և անթիւ պարգեւաց. Յհ. Ժ: *Անհուն բարութեամբ: Յանհուն անդունդ. Զ. Ժ: *Անհուն թիւ. Յոհ: *Անհուն առատութիւն. Խոր: *Անհուն և անչափ սիրոյն. Ա. Ի: *Անհուն ողորմութիւն. Ղևոնդ: *Յանհունն առանձնաւոր զերեց նմանէ, և յանհնդեաց ոչ ժողովէ շահ հնազանդեալ. Եղիշ. Ժ: *Ի անառակաց և յանհունն անմիտ. Ա. Յհ. Ժ: 37:

ԱՆՀՈՒՆ. Յ. Յանհունս. անչափութիւն. անդէն գործոց. *Անհուն անսահման գոյացութիւն յանդիման ցանկութիւն. Խոր. Ժ. 63:

ԱՆՀՈՐԴ, հոմ. ա. Տ. ԱՆՀԴԵԼԻ. *Անհաղ եթերին: Ողջունեալ զանհասանելին զօրութեան: Անհաղ մտաւորականն գործեաց գերապանցն: Անհաղցն և անհասանելեացն բնականութեանց. Նար:

ԱՆՀՈՒՐ. ա. Ἄπυρος. Ignis expers. Զանցեալ ընդ հուր. յոր չեցէ մերձեալ հուր. խիր զուռ. անհրապոյր. կամ Առանց հրոյ. *Գառնակաց տաշեալ քան զանհոգ անհուր. Եղ. ԺԴ. 12: *Մի անհուրն աղ-ջամբիքն սպանդ մարգի. Նար. ԿԷ:

ԱՆՀԳԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՀԳԵԼԻ. *Յանհգական երգողութեանց ժամուն մաքրեցեր զեդ 'ի քէն. Բենիկ:

ԱՆՀԳՈՅԱԿ. ա. Իբր Ոչ խնամատարեալ՝ հոգաբարձեալ լանիւք. անխնամ. Ἀνεπιμέλητος. Curae expers. *Բժիշկք հոգ տանելով բողբոջում, և ոչ փոքր ինչ թողուլ անպաշտպան և անհոգացեալ. Նիւս. Բն:

ԱՆՀԳՈՅԱԿՈՒԹԻՒՆ. Գ. Յեղանակ 'ի հոգաբարձութեան. անհոգաբարձութիւն. *Զի բազմաշխարհ ապրուստ 'ի մեծն ծանուցեալ ըղ-ձաւորութիւն և զանհոգաբարձութիւն՝ ցուցցէ մեզ. փոքր:

ԱՆՀԳԱՐՏ, ի, եց. ա. Ἄτυφος. Minime fastosus. Հեռի 'ի հպարտութենէ և 'ի մեծ-բանութենէ. խոնարհ. գոռոզ. գործուն. *Անհպարտ և անանձնասէր սատարեսցուք մեզ լինելով: Ըստ կենաց զանհպարտն զանհպարտութիւն զանձնասիրութեան զուգութեան. Ոսկ. Յովհ. Բ. ԵԻԲ: *Հոգւոյ պարզամտեալ են միայն անհպարտք. Նիւս: *Անհպարտ սիրտ. Նար. ԻԸ: *Պայծառ հոգի փառաւորութեամբ, և անհպարտ խոնարհութեամբ. Ը. այլաբան:

ԱՆՀԳԱՐՏԱՆԱԼԻ. ա. Նոյն ընդ վ. *Ցեղութիւն չմտաբերեալ է, որ վասն այս գործի և պահեալ հպարտ... նա խիստ հոգեոր է, և անհպարտանալի պաշտեալ լինելոյն. Կղեմ:

ԱՆՀԳԱՐՏԱՌԹԻՒՆ. Գ. τὸ Ἄτυφον. Fastu alienum esse, humilitas. Խոնարհութիւն. գործութիւն. պարզմտութիւն 'ի բանս և 'ի գործս, եւ. *Մինչ զիւր անհպարտութեան և լռութեան առաւել... Ուսանէիցես զանհպարտութիւն և զանարատութիւն: Այսպէս լինելով ընդ անհպարտութեան նորա... Տես և առաւել զանհպարտութիւն առաքինութեան. Ոսկ. Յով. Ա. ժա: *Անձն առաքելոց՝ անհպարտութիւն կերպարանաց. Նեղոս: *Անհպարտութիւն, և անպարծենկոտութիւն. Նիւս: *Որ հեզութեամբ անհպարտութեան երկրպագեալ՝ հանդերձ յանձնիւ այնչ. Նար: *Անհպարտութիւն բանից. Ոսկ. Ա. Եբր: *Այն որ 'ի խոնարհութեան անհպարտութեան էր ... գործիւք հանդերձ. Փիլ. Լիւ:

ԱՆՀԳՈՒԹՈՐ. ա. Որ չէ հասու. հեռանկար. բացակայ. *Զանհասողութեան հասարակ. Նար. Խբ:

ԱՆՀԳԵԼԻ, ելոյ, ելեաց. ա. որ և ԱՆ-

ՀԱՌԿ, ԱՆՀԳԱԿԱՆ. Ἄψαυστος, ἀνέπαφος. Intangibilis, intactus, եւ. Անմերձենալի. անմատոյց. անշօշափելի. արգելեալ կամ անհնարին 'ի հպել. *Ի վերայ բարձր բաղձանկանի, և յանհպելեաց վերաբերութեանց: Փորձէր զտեսութ զանձն (զհոգին յուզիմանեաց), և զանհպելի մարմինն. Ածաբ. աղթ. Ն Կիւրղ: *Զանհպելի կոյսն առ ինքն ձգելով: Անհպելի գեղեցկութեան. Խոր. հռետ: *Յածայ-ին կայծակունան 'ի արտաքեկից անհպելին: Մակագրեալ պետք անհպելի հայրական. Ղևոնդ: *Հուսայ, թէ և ոչ անմենայնիւ, յանհպելին էութիւն. Ը. Հրէշտ: *Անհպելի լինել թշնամեաց. Յհն. Ժ: *Յանհպելին մերձենայր փայտ. Թէոդոր. Խաչին: *Իմաստասիրաց անձինք անհպելիք և անմերձենալիք. Մագ. Ա: *Անհպելի լոյս. ԺԹ:

Կամ Անվիրաւոր. հեռաւոր 'ի բանէ. *Ի նոյն ժողովել փորձի զանհպելիսն. Նիւս. Բն:

Կամ Անկարող 'ի մերձենալ. որ չկարէ հպել. *Վերջինքն հրեշտակք՝ անհպելիք գոլով վեհագունիցն. Ը. Հրէշտ:

ԱՆՀԳԵԼԻ Է. Անհնար է հպել. անմարթ է մերձենալ. *Զի լոյս և երկնայնոցն է անհպելի. Ը. Հրէշտ:

ԱՆՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ. *Հերձուածք և կռիւք, և մարտ անհրաժարական ընդդէմ այլ. Համամ. առաք:

ԱՆՀՐԱԺԱՐԵԼԻ. Տ. ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ. *Կայ և ունի զանհրաժարելին հիմնեցուցեալ վայելչութիւն. Պիտ: *Զայս պատուիրան անհրաժարելի առանդութիւն պահանջեաց տէր մեր: Եդ օրէնս անհրաժարելիս. Արգ. Ա. գ. Է: Ն Ա. յհ. Ղ: *Զմիաւորն և զարեցութիւն զպէտսն անհրաժարելիս առնէ. Բրս. արբեց: *Պատասխանատու մեծին՝ ըմբռնեալ անհրաժարելի. Նար. ԽԴ: *Անհրաժարելի սրտմտութիւն, կամ բարկութիւն, կամ պահիժ. Փիլ. Լիւս: Բրս. հց: Ածաբ. Վրպ:

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ. ա. որ և ԱՆՀՐԱԺԱՐԵԼԻ. Ἀπαραίτητος. Inexorabilis, inevitabilis. Ուստի չէ մարթ կամ չէ պարտ հրաժեշտ տալ. անխուսափելի. հարկեցուցիչ. հարկաւոր. անփոփոխ. անհնարին. գուշնմող, ֆէօ իգթիղուլ. *Պարտ էր 'ի վերայ նոցա անհրաժեշտ կարօտութիւն գալ: Անհրաժեշտ շառաչմամբք հալածեալք. Իմ. ԺԷ. 4. 16: *Անհրաժեշտ իշխանութիւն արարչին. Անան. Նին: *Անհրաժեշտ վճռի. Նար. ԽԱ: *Ոչ փոփոխի կենդանի երանութիւն, անհրաժեշտ պայծառութիւն: Յանհրաժեշտ բարութիւն. Յհն. ԺԵ. ԺԴ: *Որպէս պատահումն գունոյ յէութիւն մարմնոյ՝ անփոփոխ իմն և անհրաժեշտ. Նար. ՂԴ: *Անհրաժեշտ գաւառնութ. Ղևոնդ: *Այն ձգումք՝ բարեպաշտաց անհրաժեշտք են. Խոսրով:

ԱՆՀՐԱՀԱՆԳ. ա. Անկիրթ. անվարժ. անփորձ. բէրպիյէսիզ. *Հեթանոսք անվարժք և անհրահանգք՝ յովանակի նմանեալ: Ոչ եւս անհրահանգ այսպիսի չարեաց. Ոսկ. Ծննդ. Ն Ա. կոր: *Անհրահանգ յորինեաց. Ը. Ա. յհ: *Քան զամենայն ծանուցեալ ծանրագոյն՝ մարգ անհրահանգ: Մեծատունն անհրահանգ և առանց խրատու: Ո՛չ բարւոք է, որք հրահանգեալ իցեն՝ ընդ անհրահանգս խօսել. Ոսկեփոր:

ԱՆՀՐԱՄԱՅԵԼԻ. ա. Որում չէ մարթ հրամայել. *Զազատն 'ի հնազանդութենէ, և զանհրամայելի զօրեղն. ԺԹ:

ԱՆՀՐԱՄԱՆ. ա. Յ. Ἀκέλευστος, ἀνεπικέλευστος. Injussus. Որ չիք հրաման. առանց հրամանի. ինքնակամ. ինքնին. իւլինօրիզ, ֆէնտի պաշըն. *Յանհրաման սե-

զանոյ անտի (կանգնելոյ). Եղիշ. Դփ: *Անհրաման բանուք (վարեալ երկիր). Փիլ: *Յարձակին յանհրամանն արտաքս 'ի հրամայեալ, և ոչ հրաժարեցուցեալ. Սարգ. հանգ: *Սովորութեանց՝ զոր ունին անօրէն և անհրաման, կանոնս և աւազակապետս տանհամանեաք. Մխ. Դփ: *Յանհրաման կարգել յեպիսկոպոսութիւն զմեծն խոսհուկ. Խոր. Գ. 50:

ԱՆՀՐԱՊԱՐԱԿԵԼԻ. Ἀνεκκόμπευτος. Secretus. Ոչ հրապարակելի. խորհրդական. գաղտնի. ծածուկ. *Որպէս մեր արդարոյն աւանդութիւն ունի անհրապարակելի խորհրդով ուսեալ զնոսա. Դիոն. ԷԼ:

ԱՆՀՐԱՊՈՅՐ. ա. } Որ ոչ ձգի 'ի
ԱՆՀՐԱՊՈՒՐԵԼԻ. } հրապոյրս. որ ոչն հրապուրի. անողոքելի. անխաբ. անպատիր, և առանց պատրանաց. տըղմն-մող. *Զի առիթեացեն զանհրապոյրն գայթակնէ. Ագաթ: *Պահեա զհաւատս իմ անհրապոյր 'ի չարէն. Ճ. Ա: *Ծանուցեալ բանաւորին զանհրապոյր միտս արդոցն: Ծանեան զմիտս նորա անհրապոյրս. Յհ. ԿԲ: *Անհրապուրելի խորհուրդ. Ճ. Բ: *Սահմանեալ Տէրմարտապէս անհրապուրելի. Նար. ՂԴ:

ԱՆՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ. Որ ինչ ոչ է հրատարակեալ. լռիկ. զանխուլ. *Օտարութ է անհրատարակեալ հանճար. Կղեմ:

ԱՆՀՐԱՒԷՐ. ա. Իբր Այն՝ որ ոչ հրաւիրէ զայլս, կամ 'ի բարւին ոչ հրաւիրի. անհնուէր. անամօթելի 'ի լաւ անդր. *Ոչ ողորմածք, և քարոզիչք խաղաղութեան, այլ անգութք և անհրաւէրք. Եփր. Ե. փմ:

ԱՆՁԱՅՆ, ի, եց. ա. Ἄφωνος. Voce destitutus, mutus. Պակասեալ 'ի ձայնէ. անշշունչ. անմռունչ. անբարբառ. ճան լը-նէօզ՝ չհանօղ. օէսսիզ, օէփսուզ. *Այնչափ ազգ ձայնից են յաշխարհի, և ոչինչ անձայն է. Ա. Կոր. ԺԴ. 10: *Զանձայն զանմռունչ կուռսն յարգէր. Գ. Ղ. Գ. 19: *Զլեզուն համանել, այսպէս անձայնս 'ի բաց առնել և անբանս. Ածաբ. Կիւղ: *Իբրև զա-րոջ անձայն. Ա. որս. Գ: *Առնուլն զատուոր զանձայնն: Անձայն ունէին զատաւոր. ԺԹ: *Գրաւորական անձայն տառք. Յհ. ԿԲ: *Անձայնից կամ անզգայից նմանօղ լինելով. Նիւս. Խառ: *Անձայն առաւել զերբաձայնն. Անյ. հակառ: *Անձայն առաւել զողբերգականն՝ որ վատաձայնն է. Թոր. Քեր:

Յ. Առանց ձայնի կամ հնչման կամ խօսելոյ. *Անձայն և անբարբառ անկեալ դնէր 'ի սատակիչ հարուածոյ. Ալ. Անդ: *Անձայն հնչողիս: Անձայն աղաղակեն. Նար. ԺԻԴ և ՃԾԷ: *Իջցէ որպէս զանձրև 'ի վերայ գեղման՝ անձայն. Իգն:

ԱՆՁԱՅՆ. Իբր Անձայնական. *Անձայն լռութեան փոխադրել կարծեցին զանլսելի խմաստութիւն այլ. Համամ. առաք:

ԱՆՁԱՅՆ. Ըստ քերականաց՝ Դժուարաւ հնչելի քան զայլ բաղաձայնս. *Անձայնք են՝ բգդ, պկտ, թփք. և անձայնք ասին, զի առաւել քան զայլսն են չարաձայնք. Թրգ. Քեր: *Գրաւորական ձայնի տառից՝ են որ ձայնաւորք են, և են՝ որ կիսաձայնք, և են որ անձայնք. ձայնաւորի նմանեաց միոջն, և կիսաձայնի՝ զգայութիս, և անձայնի՝ մարմնոյ. Փիլ. Լին. Գ. 117:

ԱՆՁԱՅՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Յ. Նոյն ընդ վ. *Քանզի զկատն եւս անսպառ եւս, և անձայնական. Ոսկ. Եւ: *Երկինք պատմեն զփառս այս յորժ լռելեայն, և զարարածս հաստատութեան՝ անձայնական. Ը. ԻՄ Եղիա:

ԱՆՁԱՅՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Մեծ անձայնակցութիւն է մեր՝ ընդ ծառայիցս, և ձեր՝ որ երկրպագուքդ էք կռոց. Վրք հց:

ԱՆՁԱՅՆԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ԱՆՁԱՅՆ. *Անձայնաւոր տառադարձք. Սհկ. էկէղ:

ԱՆՁԱՅՆԵԼԻ. ա. Իբր Անպատմելի. անճառելի. անանուանելի. *Ածային բնութեանն անճառելի և անձայնելի կայ միայն. Ագոս. դ: *Որոյ քաղաքահմութեանն է անձայնելի. (իբր զաղջկութեան նորա ոչ պատմեսցէ). Սկեւ. խա:

ԱՆՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀφωνία, ἀφασία. Privatio vocis, silentium, loquendi impotentia, stupor. Անձայն կամ անբարբառ գոլն. պակասութիւն ձայնի. և Անխօսութիւն. լռութիւն. պապանձումն. և Ապշութիւն. սէսսիզլիք, սուսգունլուք, փիսիզլիք. *Ձկանց անձայնութիւն. Ը. տ. դ. ծգ: *Ընդհատ համառումն բայից, անուն առնուլ և անձայնութեան կրել ամենեցուն: Պատճառս անձայնութեան լինել. Փիլ. ծ. բան. և փեռօյան: *Անձայնութեամբ կարկեալ պշայցեն. Զքր. Ռիբ: *Ընկեալ որդեակ գլորգլորում, և 'ի բաց վճարէ զխս յանձայնութենէս. ՃՃ: *Պատուհանեցեր զծերութիւն անձայնութեամբ: Այնպէս անկեալ, իբր զի անձայնութեան արգելլուլ. Ոսկ. յաճախ. և յհ. Է. 32: *Սքանչելիք խոցեն յանձայնութեան ածեն զմիտս. Ոսկ. գծ: *Ո՞վ իցէ՝ որ անձայնութեամբ բառնայ զհակառակութին, եթէ ոչ որդին Ամ. համաձ. ատ:

Եւ ըստ քերթողաց՝ խաւար անձայն գտանիլն ումանց 'ի բաղաձայն տառից. *Անձայն գիրն ունի այսպէս. քանզի անձայնութեան սոցա 'ի ձայնաւորութենէ ումանց լինել չեղ. Մագ. եւ Երզն. Քեր:

ԱՆՁԱՆՁԻՐ. ա. մ. Տ. ԱՆՁԱՆՁՐՈՅԹ. *Իբրև զծառայ հնազանդ և անձանձիր. ՃՃ: *Անձանձիր կալ յաղօթս. Խոսր: *Զգործս իւր գործեսցէ անձանձիր: Անձանձիր պատերազմեցան. Վրք հց. Ի. ԻԳ: *Կացէք դուք յաղօթս անձանձիր (այսինքն անձանձրոյթ). Մխթ. Դ:

ԱՆՁԱՆՁՐԱՆԱԼԻ. ա. որ և ԱՆՁԱՆՁՐԱԼԻ, և ԱՆՁԱՆՁՐԵԼԻ. Ἀκάματος, և τα. Indefessus, և ssa. Ոչ ձանձրանալի, և ոչ ձանձրացող. անձանձրոյթ. առանց ձանձրանալոյ. օսանմազ, օսանմադան. *Արարածն գիտութեան խմանալեացն՝ անձանձրանալի է, և աննուաղաբար ունին զառ փութս. Դիոն. էկ: *Զխմոր բառնել առաջայր անձանձրանալի բերելով զաշխատութեան անճանն. Ածբր. Գ. 12: *Խնդրել զողորմութիւն 'ի նմանէ անձանձրանալի (կամ անձանձրալի). Վրք հց. Գ: *Այլ աղերսել առ քեզ յերկինս՝ 'ի քէն ուսայք կանձանձրելին. Գր. ՓՂ. յէէմ:

ԱՆՁԱՆՁՐՈՅԹ. ա. մ. որ և ԱՆՁԱՆՁԻՐ, ԱՆՁԱՆՁՐԱՆԱԼԻ. Ἀκάμας, ἀκάμαντος. Indefessus, infatigabilis. ἀκάματα, indefesse, sine lassitudine. Որ ոչն ձանձրանայ կամ թուլանայ. անխոնջ. և Առանց ձանձրանալոյ. օսանմադ, էօրանմադ. *Անձանձրոյթ յօժարութեամբ յաղօթս. Յճխ. Է: *Ուսուցանելով անձանձրոյթ. Խոսր. Գ. 67: *Անձանձրոյթ միտք, կամ յորդորմունք. Պիտ: *Սուրբ կրօնաւորք զիւրեանց աղօթս (պատարագելոց) յանձանձրոյթ առաջ. Կլիմ: *Անձանձրոյթ խօսել, կամ պատմել, հրամայել, աղօթել, ևն. Փարպ: *Անձանձրոյթ խնդրել յայ. Եղիշ. Է: *Անձանձրոյթ երկայնամտութեամբ, կամ կալով 'ի պատուասիրութեան: Անձանձրոյթ պշնումն զքնելոյս ողջոյն. Պիտ:

ԱՆՁԱՆՁՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Չձանձրանալն. յօժարամտութիւն. *Եթէ հրամայես, և անձանձրութեամբ լսես. Ճ. Ա:

ԱՆՁԱՒ, ի, աց. գ. որ և ԳԱՐԱՆՁԱՒ. Քարայր. փապար. խորշ. անձուկ և առնուր վայր. ամուրք. և ըստ այսմ է 'ի սբ գիրս Περιοχή. Munitio. *Էր գաւիթ յանձաւին: Մի՛ նստիր յանձաւսն. Ա. Թգ. ԻԲ. 4.5: *Ընդդէմ արեգական կողմն անձաւին. Խոր. Ա. 15: *Ոչ բարձրութեամբ լերանց, ոչ անձաւք քարանց. Նար. Խ: *Որ կերպարանիւր 'ի յանձաւսն, 'ի յապառաժից բերելով հացին. Յճ. որդի: *Նա 'ի նմին 'ի նաւահանգստին յանձաւ ուրեք խորտակեցաւ. ՃՃ:

Լինի և ա. *Անձաւ անեղն որ. Իբր փապարեալ, դողդոջող. Ագոս. Գ. 41:

ԱՆՁԱՒԱԽԻՏ. ա. Ուր իցեն խիտ առ խիտ անձաւք. *Դաղարէին յանձաւախիտ ամրոցս մայրեացն գարգմանից. Յհ. կբ:

ԱՆՁԱՒԱՄՈՒՏ. ա. Մտեալ և բնակեալ յանձաւս. *Գունդս վանականաց... անձաւամուտս և այգելակեացս. Կոչեմ:

ԱՆՁԱՒՈՐ. ա. Նման անձաւի, կամ քուաւոր, և անձուկ. *Ծովն՝ կառաւանաւոր գլխովն որպէս յանձաւոր գերեզմանի արտաքին փակեալ. Գէննադ:

ԱՆՁԵՂՆ. Տ. ԱՆԾԵՂ:

ԱՆՁԵՌԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Ἀχειροποίητος. Non manu factus. որ և ասի Առանց ձեռագործի. ոչ գործեալ ձեռամբ. ոչ կազմեալ մարդկային արհեստիւ. *Անձեռագործ խորան, կամ թլփատութիւն. Եբր. Թ. 11: Կող. Բ. 11: *Անձեռագործ չինուած քարի. Եղիշ. Է: *Անձեռագործ երկնից կամար, կամ հիմն հաստատոյ. Նար. խը. և էկ: *Զգեցցի զանձեռագործ հանդերձն. Վրք հց. Իդ: *Որ յաթոռ յանձեռագործ նստիս բանից սբ: Ածածին տաճար անձեռագործ՝ բանին այ. Գանձ:

Եւ որպէս Բնական. 'ի բնէ յօրինեալ. *Պարիսպս անձեռագործս ունելով. Պտմ. աղէքս: *Անձեռագործ պարսպեալ նեղուցիւ. Խոր. Գ. 62:

ԱՆՁԵՌԱԿԵՐՏ. ա. Նոյն ընդ վ. *Երկնային անձեռակերտ կամար. Անան. էկ: *Յարկ անձեռակերտ. Նար. ծբ:

ԱՆՁԵՌՆ. անձեռք. ա. Ἄχειρ, ἄχειρος, ἄχειρης. Manibus carens, mancus. Որոյ ոչ գոն ձեռք. ձեռնատ. և Անգործ ձեռօք. Էւիղ. *(Զկուռս) անոտս անձեռս 'ի վերայ ուսոց բարձեալ կրեն. Թղթ. Բարոյ:

ԱՆՁԵՌՆ. մ. Առանց ձեռին. *Վէմն 'ի լեռնէն անձեռն հատեալ. Գնձ:

ԱՆՁԵՌՆԱՐԿԵԼԻ. լոյ. լեաց. Ἀνεπιχείρητος, ἄληπτος. Qui nequit assequi, qui non prehenditur. Յոր չէ մարթ ձեռն արկանել կամ հասուցանել. ոչ ածելի զբունմբ. անըմբռնելի. անհասելի, անհնարին. էլ ղօրօլմազ, փօփանըլմազ, թութուլմազ. *Ամենեքին անհասանելին՝ անյուսալի է, և անձեռնարկելի. Աթան. ծն: *Մեկնութիւն կնիք անձեռնարկելի. Բրս. Ռիփ: *Զանձեռնարկելին ամենեցին, և զանըմբռնելին 'ի միահամանէ բնութեան, զի զմտութիւն. Գրգ. մ. լէ: *Վերամբարձութեան անձեռնարկելի: Ոչ երբէք եղանէ ըստ բան... քո իր անձեռնարկելի. Նար. ՀԷ. ԿԷ: *Ոչ է պարտ անհաս և անձեռնարկելի իրաց պատահել լինել: Պարգևս անձեռնարկելիս խոստանայր. Լաստ. ԻԷ: *Աղօթէ, զի և մարթ անձեռնարկելի մասանց շահեցի. Վրդն. ... *Քեզ այսօր և ինձ յայտ ծածուկն էն, և անձեռնարկելիք. Նանայ. յովհ: *Պետակէս

պատուել առաքինութեանցն՝ անձեռնարկելի էր առատանալի. Լմբ. ող: *Բարեկացուցն՝ անձեռնարկելի խորատաղաց. Սրգ. յհ. դ: *Խոնարհութին չառեմանան անձեռնարկելի է գողոց. Կլիմաք:

ԱՆՁԵՌՆԱՐԿԵԼԻ Է. Անհնար է. անմարթ է. *Մերով բնութեամբ անձեռնարկելի էր հասանել 'ի նորայն բարձրութ. Ը. Հրք: *Ինձ յորդանց տարադայց վկայս կացուցանել ոչ է անձեռնարկելի. Մագ. խա:

ԱՆՁԵՌՆԸՆԴԵԼ, ի, ից կամ աց. ա. որ և ԱՆՁԵՌՆԸՆՏԵԼ. Ἀτίθασσος, ἀτιθασσότατος. Non mansuetus, intractabilis. Ոչ ընդելեալ ընդ ձեռամբ. ոչ ընտանի. վայրենի. էսամանի, վահշի, ալըշմամըշ. *Կենդանեացն այլք մարդասէրք և ընդելականք, և կէսք անձեռնընդելք և ադամք. Ագոս. Է: *Զօրէն չանց վայրենեաց և անձեռնընդելից: Ընդելեալց և յանձեռնընդելից յանասնոց յանդեալ կայսր: Զամբռնած պահելով և զվայրենացուցն և զանձեռնընդելսն՝ զառաքինութ և զխորհրդ լուսիւք: Վայրենեացն և անձեռնընդելոցն. Փիլ: *Զանձեռնընդելն չար գազանին: Զանձեռնընդելն վայրագին: Ոչ միշտ վայրենաբար լինելով ընդ անձեռնընդելսն հասարակ: Եւ յերկիրէն անզամ առ 'ի ընդառաջ երկիւղի անձեռնընդելիցն յառնել. Պիտ:

ԱՆՁԵՌՆԿԱԼ. ա. մ. Որ չունի ընձեռնկալու. անօգնական. չէրէ քեօչ մը ուռճ. *Անձեռնկալ կարկեալ եղելեր 'ի տառապանս. Նար. ԻԴ:

ԱՆՁԵՌՆՀԱՍ, ի, ից. ա. Ուր ոչ հասանէ ձեռն. Տես ԱՆՁԵՌՆԱՐԿԵԼԻ. *Բնութիւն քո երկնից երկնիցն են՝ անդ երեւոյթ անձեռնհաս ձեռին մարդոյ. Փ. Դ. Ը. 8: *Յանձեռնհասն բարձրութէ. Նար. կդ: *Տեառնէին անձեռնհաս ընդառնձն, և զինեալ 'ի խոր աղքատութե. Սկեւ. լբ: *Անձեռնհաս 'ի յանզրաւնաց. ՃՃ: Իսկ Նար. կդ. *Անձեռնհաս տածնաւոր, խնայ անհնարաւոր:

ԱՆՁԵՌՆՀԱՍ. Որոյ ձեռն ոչ հասանէ 'ի հոգալ զկարևորս, կամ առնել ինչ. անկարողական. անկար. տկար. ըիբիլեզ. աճիզ. *Ինքեանք անձեռնհասք են, և վատանգելայք. Փարպ: *Ոչ միայն յայսցանէ անձեռնհաս է սա. Եւսեբ. ծգ:

ԱՆՁԵՌՆՀԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Անկարութիւն. չքաւորութիւն. *Եթէ յաղագս անձեռնհասութեան, և կամ յաղագս յասոյ 'ի վանաց տարցեն: Եթէ յաղագս անձեռնհասութեան՝ ան չիցէ զարմանալ ընդունել իւր. Մխ. դպ:

ԱՆՁԵՌՈՑ, ոցք, ցաց. գ. Ձեռաց որպէս. թէլիֆ, մէնտիլ. *Սպասաւոր որ պատարագաւորք մատուցանէ, կամ ջուր 'ի ձեռս արկանել, կամ անձեռոցս մատուցանել. Յհ. կբ:

ԱՆՁԵՌՈՑԻԿ. գ. Նուազական վերնոյն. թէլիֆճէ, մէնտիլճէ. *Զխոր իսկ զանձեռոցիկն 'ի նմանէ 'ի գլուխ յանկարծակեալ հարստացուցանէ նորին խոյ ընդունելի գլխաւոր նորա. Յհ. կբ. խի:

ԱՆՁԵՒ, ի, ից. ա. Ἀσχημάτιστος. Figurâ vel formâ carens. Անձև անձևաբիւն 'ի նմանութեան ձևոյ և 'ի կերպարանաց մարմնոյ. *Անձևն և անշոշափելին. Ագոս. Է: *Անշօշափելւոյ և անձևին այ: Ցանձեան խոնարհեցէք. Դիոն: *Անձևոյ անուղ, և անձևոյ կերպարանին. Ը. ԳԻ: *Անմարմնիցն պատկեր 'ի ձև կերպարանութեան անձև ձևոց: *Զանձևն առաւ, և զանձևականն ձև.

[illegible] Ἀσχήματος. Non figuratus. [illegible]

[illegible] Non fucatus. [illegible]

ԱՆՁԵՒ. [illegible] Ἀσχήμονος. Deformis, turpis. [illegible]

ԱՆՁԵՒԱԿԱՆ, ի, աց. Ց. ԱՆՁԵՒ, [illegible] Ἀσχημάτιστος. [illegible]

ԱՆՁԵՒԱՆԱԼ, [illegible] Ἀσχημονέω. Deformor, indecore pergo. [illegible]

ԱՆՁԵՒԱԳԵՑ [illegible]

ԱՆՁԵՒՈՒԹԻՒՆ, գ. Ἀσχημον, ἀσχημοσύνη. Indecorum, turpitudo. [illegible]

ԱՆՁԻՆ, կմ **ԱՆՁԻԱՆԻ**. գ. [illegible]

ԱՆՁԻ. ա. Ἀχάριστος. Ingratus. [illegible]

[illegible]

ԱՆՁԽՈՏ, ի կամ ոյ. գ. [illegible] ԱՆԾԽՈՏ. [illegible] Καπνός. Fumaria, fumus terrae. [illegible]

ԱՆՁԿԱԲԵԿ. ա. Տ. [illegible]

ԱՆՁԿԱԳՈՅՆ, [illegible] Στενώτερος. Angustior. [illegible]

ԱՆՁԿԱԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἐπιπόθητος. Desiderabilis, optatus. [illegible]

ԱՆՁԿԱԿԱՆ, ի, աց. Ց. [illegible]

ԱՆՁԿԱԿԱՆՈՍ. ա. [illegible]

ԱՆՁԿԱՄ, [illegible]

ԱՆՁԿԱՑԵԱԼ. ա. [illegible]

ԱՆՁԿԱՆԱՄ, [illegible] Ποθέω, ἐπιποθέω. Desidero, concupisco. [illegible]

ԱՆՁԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. [illegible]

ԱՆՁԿԻՄ, [illegible]

ԱՆՁԿՈՏ, ի, ոց. ա. [illegible]

ԱՆՁԿՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible] Στενοχωρία, συνοχή. Angustia, coarctatio. [illegible]

ԱՆՁԿՈՒԹԻՒՆ. [illegible]

ԱՆՁՄԵՌՆ, [illegible] Ἀχείμαστος. [illegible]

ձեռան և հարմարաւոր երկիր. Վ. րդ. էրգ: *Որպէս 'ի նուաստահանդիսաւոր ջերմեռ և յանձնամբարձ հանգստի. Բրս. հայեաց:

ԱՆՁՆ, ձին, ձինք, ձանց. գ. (ըծ. հյ. ինձ, ինձէն, ինքն. և առ. ինս, ինսան.) Ինքնութիւն իմացական և բանաւոր էակի՝ գիտակ որոշելոյ. անհատն բնութեանելից գիտաւորաց. որ և ասի Դէմ, կամ Անձնաւորութիւն, եւ և Հոգի, եւն: Ըստ բուն հայկաբանութեան, Անձն է ինքն՝ յամենայն դէմս. որպէս Ես ինքն, դու ինքն, նա ինքն, ինքեանք, եւն. կամ իւր, իւրեանց. քէնտիմ, քէնտին, քէնտի, քէնտիլէրի. վասն որոյ 'ի յն. և լտ. բացատրի դերանուամբք՝ Αὐτός, ἐμαυτοῦ, σεαυτοῦ, կմ σαυτοῦ, ἑαυτοῦ. Ipse, mei ipsius, tui ipsius, sui ipsius. *Ցանձն իմ երդուայ՝ ասէ տէր (յն. լտ. յիս ինքն): Առնել զնա չար կամ բարի յանձնէ իմմէ: Յանձնէ առ ժէի: Եւ ոչ զանձն արժանի համարեցայ առ քեզ գալոյ (յն. լտ. զիս ինքն): Եթէ ես վկայեմ վասն անձին իմոյ: Մի առնեմ զանձն իմ: Յանցաւոր զանձն իմ ես ինձէն երևեցուցանեմ: Համարիմ զանձն (կամ զանձն իմ) երանելի: Ցոյց զանձն քո քահանային (յն. լտ. զքեզ ինքն): Սիրեսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո: Փրկեա զանձն քո, և զմեզ: Դու վասն անձին քոյ վկայես: Գանձես անձին քում: Ամենայն թագաւորութիւն բաժանեալ յանձն իւր: Վկայէք զանձանց: Ցանձանց իսկ ոչ ընտրէք զարժանն: Այս ամենայն պատճառեալս յանձինս: Լացէք 'ի վերայ անձանց ձերոց: Մի ոք զանձին լեսծ խնդրեսցէ: Զանձինս իւրեանց աղաւտին ներքինս: Զանձն (կամ զինքն) ոչ կարէ ապրեցուցանել: Ասել զանձնէ, թէ իցէ ոմն: Ցորոց պահել զանձինս՝ բարւոք գործիցէք. եւն: *Թագուցանել զանձն: Որք անձանց են թշնամիք. Ագաթ: *Տուաք զանձինս. Փարպ: *Զանձինս մեր, և զմիմեանս. Ճշ: *Ցանձանց ինչ ունիցին զայնպիսի շարժմունս, թէ յայն. Եղիշ: *Անձամբ զանձն քո արատացես մահապարտ. Եղիշ. է: Իսկ Հռ. ծդ. 22. *Դու ապաքէն հաւատս ունիս, կալ առ անձինն առաջի այ. յն. առ քեզ ինքեան ունիջիր. Տես և ԱՌԱՆՁԻՆ: *Այսմ առ անձինք (դու ցքեզ). ընկեր՝ վասն որոյ եկիրք. Կլիմաք:

ՅԱՆՁՆԷ, ՅԱՆՁԱՆՑ. ԱՆՁԱՄԲ, ԱՆՁԱՄԲՔ. ԱՆՁԱՄԲ ԱՆՁԻՆ. } Իբր մ. որպէս ինքնին. ինքնին. իւրև. ինձէն. յինէն. քեզէն. 'ի քէն. մեզէն. ձեզէն. ἀπ' ἐμαυτοῦ, (յինէ.) αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς (ինքեանք յինքեանս). ἀφ' ἑαυτοῦ (յիւրմէ յինքենէ) եւն. քէնտիլիքը, իր քէնտի. քէնտիլէն, եւն. *Ոչ կարեմ ես յանձնէ առնել և ոչինչ: Ոչ եթէ յանձնէ ինչ խօսիմ: Ես զնեմ զնա անձամբ իմով: Որ յանձնէ իւրմէ խօսի, փառս անձին իւրում խնդրէ: Զայս ոչ յանձնէ ինչ ասաց: Ուռն ոչ կարէ պտուղ բերել յանձնէ իւրմէ: Ոչ եթէ յանձնէ ինչ խօսիցի: Անձամբ յանձինս զվճիռ մահու ընկալաք: Ոչ եթէ անձամբ բաւական եմք խորհել ինչ իբրև 'ի մէնջ: Անձամբ յանձինս զանձինս չարչարեն: Նա ոչ եթէ անձամբ ոք առնու պատիւ. եւն: *Ինքնին անձամբ անձին առնէր իւր պատասխանի. Դփ. է. 29. (յն. ինքն գարձոյց զբանս ինքեան առ իւր ինքն:) *Անձամբ անձանց ամօթալից առնել զերեսս իւրեանց. Ագաթ: *Անձամբ յանձնէ գարձոյց զկամսն 'ի չարն: Անձամբ զանձն գարձոյց 'ի լաւէ անտի 'ի յոռին: Հնայս խնդրէր՝ եթէ անձամբ, և թէ այլով. Եզնիկ: *Անձամբ ինչ ոչ կարէր վճարել: Ղազարոս էր ցատամամբ ընդ խօսարանել 'ի բարեկամանոյն արքայութեան անձամբ. Խոր: *Վկայեմ անձամբ անձին: Անձամբ անձին մահու կշռադատէ: Անձամբ ինձէն յոգի մեռանցելոյ: Զխորաց անձամբ ինձէն զատուցիւն իմ ծանուցելոյ. Նար: *Անձամբ հրամայեցես վճարել զայն. Ոսկ. մ. բ. 10: *Արբեցական միայն միով անձամբ (այսինքն ինքեամբ կամ ինքնին առանձին) յորժամ երևեսցի, զամենայն սահմանս աշխարհի միաբանութեամբ լուսաւորէ. Շիր: *Զնա անձամբ միայն համեալ հրեշտակին արձակեաց (այսինքն առանձինն). իսկ զվարդ ոչ միայն լոկ անձամբ, այլև ծառայիւք. Փարպ:

ԱՆՁԻՆ ԱՌՆԵԼ կամ ՀՐԱՄԱՅԵԼ. Զխորովս երթալ. ինքը ջինքը ալմանելի: Առակ. ծէ. 9: բ. Դ. ծդ. 49: գ. Դ. դ. 8: *Սաւուղատար տարար ընդ անձին իւրում. Խոր. գ. 35: *Ի բուրաստանի ուրեմն անձին առնուր. Եւս. քր. բ: *Համբերելոյն տար առնել և յանձին արարեալ՝ 'ի շամբշանացն բուժի: Սուր առեալ և անձին առնիցէ. Ոսկ. մտթ. և ա. բեռ:

ԶԱՆՁԱՄԲ ԱՌՆՈՒԼ կամ ԱՐԿԱՆԵԼ. Զիւրև առնուլ կամ արկանել. զգենուլ: Եւ. փ. 4: Եղիշ. է: *Եւ ոչ զէն զանձամբ առնոյր. յն. զէն շարժել. Ոսկ. եւ:

Եւ Ցանձն առնուլ. Հէրան ալմագ, ծի. պը ալմագ. *Բժիշկ փորձեալ է՝ որ զայն առնու զանձամբ 'ի հիւանդաց՝ որք յամենեցունց անյուսալիք իցեն. Ոսկիփոր:

ԸՍՏ ԱՆՁԻՆՆ ԱՌՆՈՒԼ կամ ԲԱՌՆԱԼ, եւն. Ընդունել. 'ի վերայ իւր բառնալ. շալակել. ռուհել. *Զմահիճան եա առնուլ ըստ անձինն. Եփր. համաբ. և աւետ: *Բառնալ զմի մի ըստ անձին՝ տարապա հեռի. Փարպ: *Սանդալս ըստ անձին բարձեալ. Ճշ: *Տան խրատուն բերէր ըստ անձին. Բուզ: *Տեղ ունիցի ըստ անձին: Իւրաքանչիւր ոք կարիս ցաւոց ըստ անձին ունէր. Ոսկ: և Եբր. մխ: *Զգրութիւն քաղաքին առ ըստ անձին. Եփր. Տփ:

ՅԱՆՁՆ ԲԵԿԱՆԻԼ, կամ ԶԱՆՁԱՄԲ ԴԱՌՆԱԼ. } Ցինքն կոյս անդրէն բերիլ. շրջան առնուլ. շուրջ հայել. դօրը ֆըրթ դառնալ. *Անդրէն յանձն բեկեալ 'ի քարանձաւաց լերանց ձայնից. Իմ. ծէ. 18: *Զուրքն գարձան զանձամբք. Եփր. յես: *Ոչ միտ դնել էր ասացելոցն, այլ միշտ զանձամբ դառնալ, և տեսանել զեկեալսն 'ի վերայ նոցա. Ոսկ. յհ. բ. 30:

ԶԱՆՁԱՄԲ ԼԻՆԵԼ. Ցինքն գալ. զգաստանալ. Խելաքէրէրի. *Արի կաց, և զանձամբ քով լե՛ր. παρὰ σεαυτὸν γενοῦ. Պտմ. աղ:

ՅԱՆՁՆ ԱՌՆԵԼ, ԱՌՆՈՒԼ. Տես 'ի տառն Յ, ՅԱՆՁՆ: Ուստի իբր նը. ՅԱՆՁՆ կամ ՅԱՆՁԻՆ ԼԻՆԵԼ, է Յանձնիլ. *Մի կոյսն յօժարանու յանձին եղեալ 'ի փրկչական չարչարանս. Ճ. Ճ:

ՅԱՆՁԻՆ ՈՒՆԵԼ. Իբր Ցանձն իւր կամ 'ի վերայ իւր առնուլ. ընդունել. ախորժել. պահել. և խոստովանել, և խոստանալ. Հէրան ալմագ. իւսթիւնէ ալմագ, ... Տես և 'ի տառն Փ, ՓՈՅԹ ՅԱՆՁԻՆ ՈՒՆԵԼ. *Զայսպիսի ձեր յանձին կալեալ, և 'ի սոյն յանձնախեալ. Է. պ. ա. 8: *Ըստ պատուիրանին պատուհասին ոչ կարէր ունել յանձին. Ագաթ: *Զօրէնս մոգութեան յանձին կալջիք: Ոչ կալան յանձին զամենեքեին. Եղիշ: *Զոնի յանձին (յն. չընդունի) ատելի լինել 'ի խղճէն, յորժամ զչարիսն յեղեցուցէ. Ոսկ. եբր: *Իսկ յանձին կալցես առնել (յն. խոստովանել եղից), եթէ կարող է փրկել առ քո. Ցոբ. խ. 9: Նոյնպէս և Ոսկ. մ. ա. 17. *Ամէնն գժուար է զառ վարութիւն մռատանել. ունիմ յանձին և ես: Իսկ Վրդ. հց. իզ. *Ցանձին կալցի վնասակարին, թէ ունիմ ինչ քառսունս, և եթէ չինեցայց՝ տացից 'ի վնասս. իմա, խոստացայ:

Իսկ Գր. տղ. յէէմ. *Առաջիկայի՝ առնուլն յանձինն, իմա, որ ինչ լինելոց է՝ ահ դնել. կամ այլ թողլոյ է:

ԶԵՌՆ ՅԱՆՁԻՆ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Զեռներից լինել յանդգուգն ամբարտաւանութեան, կմ արիութեան. յանդգնել. պարծիլ. *Մաստանես հպարտացեալ՝ ձեռն յանձին հարեալ, թէ նա իցէ հոգի բարեխօս. Եւս. պտմ. է. 14: *Հպարտացեալ և ձեռն յանձին հարեալ էին, և պարծէին անուամբն առաքելական. Եփր. համաբ: *Մի ձեռն յանձին հարկանիցէք, եթէ ունիմք հայր զԱբրահամ. Ոսկ. մ. ա. 11: *Իբրև ետես զգողովուրդ զի նախատէր փարսեցել, հար ձեռն յանձին ապանանել զայլազգին: Անուամբն աբրահամու ձեռն յանձին հարեալ պարծէին... Եթէ ոք ձեռն յանձին հարեալ իցէ՝ թէ ես քեզ եմ, գոնեայ իբրև զինքն համարեսցի զմեզ: Որ ոք ձեռն յանձին հարեալ իցէ համառատուն կալ, զգուշ լիցի. եւն. Եփր. բգ. և բ. և ա. խոր:

ԱՆՁՆ. Յածայինս՝ է Անձնաւորութիւն, որ և Ենթակայութիւն առանձնական առի յածաբանից. դէմ. երես. անձ. աքնում, ուզֆում. Πρόσωπον. Persona. Ὑπόστασις. Hypostasis, subsistentia. *Երեք անձինք և մի բնութիւն՝ մի աստուածութիւն, զբեզ խոստովանիմք յաւէտ նոր երրորդութիւն: Երրորդութիւն կատարեալ, յերիս անձինս բաժանեալ (այսինքն զանազանեալ), ածային միաւորեալ: Երրորդութեան երրեակ անձին. Ճմ: Շար: *Կատարեալ է հայր անձամբ և զօրութբ. կատարեալ է որդի անձամբ և զօրութբ. եւն. Ցճր. բ: *Կատարութիւն հաւատոյն՝ զհայր և զորդի և զսբ հոգին ճանաչել երիս անձինս, և մի աստուածութիւն. Խոսր. պտրգ: *Մի երրորդութիւն կատարեալ 'ի յանձանց երից. Նար. խբ: Եւն: Ըստ և յանառակ հոգւով, անձանք. *Մկրտեցէք զնոսա յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն, զի յայս առասցէ, եթէ մի բնութիւն են նոքա, այլ 'ի մի անուն անդ երիս անձանս անուանեաց. Եփր. համաբ: *Ոչ անձն հօր՝ է անձն որդւոյ, և ոչ անձն որդւոյ կամ սբ հոգւոյն՝ է անձն հօր. Մէթէր. ա: *Ընձն երրորդական, բնութիւն միական, անհատ յաւիտենական: Անձինք յատկայինն՝ 'ի մի գումարին, և զանազանին: Անձըն հօր անծին, բաղդեալ բարձր որդին, մնան յայտնեալ հոգին. ծայր առնում ծառին, սա նախին որդին, պտուղ սբ հոգին, միակ յերրեքին, երրեակ միակին: Լոյս 'ի լուսոյ՝ անձն զխամար, որդի եղեր կուսին կամաւոր. Գնձ:

ԱՆՁՆ. 'ի մարդիկ՝ է Հոգի բանական. որ և ոգի, և կենդանութիւն կամ շունչ մարդոյ. ճան. որպէս Ψυχή. Anima. *Օրհնեա անձն իմ զտէր: Օրհնեցէք անձինք (կամ հոգիք) և շունչք արդարոց զտէր: Տրտում է անձն իմ (կմ ոգի իմ): Որ դատէ զանձն իւր: Կորուսցէ զանձն իւր: Զի՞նչ տացէ մարդ փոխանակ անձին իւրոյ: Մեծացուսցէ անձն իմ զտէր: Ցամենայն անձնէ քումմէ: Դնեմ զանձն իմ: Դիցէ զանձն իւր 'ի վերայ բարեկամի իւրոյ: Սիրտ և անձն մի: Որք ընդ անձին ի-

մեզ զկերակուր պատրաստեալս մատուցանէ : Ոչ համարեցայց ընդ նոսա անձն իմ : Ամենայն ցանկութիւն անձին քոյ գնացց 'ի քէն . եւն : *Ոչ եթէ անձն կամ շունչ իցէ դժոխոց ?? . յն . փ բառ ψυχή . Ոսկ . եա : *Փրկել զանձինս նոցա 'ի փորձութենէ : Ի փրկութիւն անձանց մերոց . եւն . Ըստ : *Յերբորդ գիրս յաղագս անձին . Արի . պերիարմ . այն է գիրք արիստոտելի յաղագս հոգւոյ . որ գրեալ է 'ի Նիւսս . Բ . ապ յն . գիրք Հոգւոյ , 'ի հյ . ասեն Թարգմանիչ Անձն : Ուստի

Անձն եւ մարմին՝ գլխին առ նախանձիս ասէ համարելով Հոգւոյ եւ մարմնոյ . *Զնոյն բաժանել յանձն եւ 'ի մարմին . Պիտ : *Մարմինն մեզոք դրդեալ , եւ անձն 'ի գործոց չարեաց ոչ մեկնեսցի : Ախտանուածք յանձն եւ 'ի մարմին : փառաւորի անձանց , առողջութիւն մարմնոց : Բժշկապետն անձանց՝ քան թէ մարմնոց : Լուացմամբ մարմնոյն՝ զանձինն համարեալ առնուլ պղծութիւն : Միջնորդ անձինն ընդ հոգւոյ միաւորեցաւ . եւն . Նար : 'Անձնս համաձայնութեան առեալ առ մեզ . զի անձն առեալ հոգւոյ մարմնոյ եւ միոյ , եւ զօրացեալ անձն առեալ եւ անձնական զգայացուցանէ անհնարին . Յովհ . իմ : *Ոչ եթէ անդրոյ , եւ կամ առանց մարմնոյ եւ անձին , եւ Թանգ բնութիւն ըմբռնելոյ 'ի կենդանիս . Յհ . խմ . եւս :

Ըստ այսմ՝ ընդդէմ աղանդինոյ հերետիկոսաց , որ ուսանէին զմարմնաւորեն հոգւոյն քրիստոսի , թէ 'ի տեղի՝ թէ էառ քն զհոգի կամ զմիտս , եւ ոչ ըստ մարմնոյն անասուն . եւ ընդդէմ նեստորի ժամանակի՝ որ երկուս անձնս կամ անձնաւորութիւն գիտէր 'ի քն ըստ երկուց բնութեանց , ասեն՝ թէ ոչ գոյր 'ի քն անձն մարմնոյ , այլ միայն մի անձն աստուածային՝ առեալ երկուց բնութեանց : Զայս քաջ ապացուցանէ 'ի մեր ասնուլ ասելով վերծանողաց զայս բառի , եւ զամենայն գիրս նախնեաց . Թէպէտ 'ի յետոյն գարս 'ի վերայ քրիստոսի ԱՆՁՆ ոչ վարեցին որպէս Հոգի , այլ միայն որպէս Անձնաւորութիւն :

ԱՆՁՆ . որպէս Զգայական հոգի կամ շունչ անասնոց . Ψυχή . (ըծ . հյ . սիւր .) *Զանձինս մեծամեծաց յաղթեցուցանիցես . Յոբ . ծը . 27 : *Խեղդամաշ լեցեր անձանց խոզից քոց . Առակ . իէ . 23 : *Զքառս եւ զգազանս անձանցն (լուսոյ) . Նար . կը : (Այլ եւ բառ ա նշ . առել ԱՆՁՆ՝ վասն Թագաւորութեն , եւ վասն ուսոյ որթոյ , եւ վասն պտղաբերեալ , եւն , որպէս ինքն , իւր :)

ԱՆՁՆ . խոհութիւն գոյացեալ իրաց . գոյացութիւն , հաստատութիւն ոչնչի եւ պատահմանն , որպէս ըստ ընդարձակ առման յն . եւ լտ , Ὑπόστασις , οὐσία . Subsistentia, et substantia rerum, res subsistens. որք թարգմանին 'ի մեզ եւ ԳՈՅԱՑՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆ , ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ , եւն . *Չարիքն՝ որ լինին , անձինք ոչ իցեն : Սպանութիւնն չէ անձն ինչ , եւ ոչ չարութի անձն ինչ է : Զչարիսն ոչ պարտեմք անձինս անուանել , այլ՝ արգասիս անձանց : Անուանքն առանց անձանց են՝ յաչխարհախոյ եւ խոհեցելոց . Եղնիկ : *Անձն Թաւի իւրն՝ որ յուսացեալ են . եւ համարի անձն չնորհեն նոցա . մանաւանդ եթէ ոչ չնորհեն , այլ ինքն իսկ է անձն նոցա . Սրփ . ա . յհ . Է . (այն է , յուսացելոց իրաց հաստատութի . ըստ յն . իբր՝ ստոյգ :) 'Իշխան արարք զնա (զաղամ՝ կենդանեաց) զնել զանուանս , որպէս եւ ինքն (աժ) համարեաց զանձինս (նոցա) . Նիւ . յն :

ԱՆՁՆ . Մարմին մարդոյ՝ կենդանեայ կամ մեռելոյ . որպէս բաղկացեալ յամենայն անդամոց . կամ երեւելի մասն նորա . որ-

պէս իրանք . Բնն , նեռնել , նիւծրոփ . *Որ մերձեսցէ 'ի մեռեալ ամենայն անձին մարդոյ (ըստ բազում ձ . եւ յն . ուր քան նի մի օրինակք , 'ի մեռեալ անձն մարդոյ) , անմաքուր լիցի . Թուոց . ժԹ . 11 : *Գտաւ գլուխ մարդոյ առանց անձին . Մարբին : *Ընդ նոյնս յարմարեալք որպէս անձն ընդ գլխոյ : Որպէս գլուխ առանց անձին յարմարութե ոչ կարէ կրել կենդանութի , եւ ոչ անձն առանց գլխոյ . Ը . ընդհ : *Կամէր՝ թէ զգաւազանաւ անձնս յարուցեալ էր , եւ ոչ զկէսս : Ըստ խուրքանչիւր անձին որդոցն (նահատակելոց) առատապատ . Փարպ : *Առ չարժութեն անձին , առ փոփոխութեն գործաւորի : Կառավարք անձին , բարձումն բազկի . Նար . լա . լԷ : *Ընկլուլ նա բոլորովին անձամբն յամենն անգր . Եղիշ . պտմ . Է . 8 : *Զքերովբէիցն զԹեւսն տարածեալ 'ի վերայ գլխոցն եւ բոլորագակ անձանցն (իբր մարմնոյն երեւելոց) . Խոր . պտրգ : *Ոմն զգայուն կորիւն մնուցանէ , եւ իբր զշան կորիւնս ընդ անձն անկանին (ծն իւրոյ . Վերան ցաԹկելոյ խաղոյ .) Եղնիկ : (Այլ է եւ ԱՌՆՈՒԼ կամ ԲԱՌՆԱԼ ԶԱՆՁԱՄԲ , ԸՍՏ ԱՆՁԻՆ . (այսինքն 'ի վերայ ինքեան . տես 'ի ա . նշ :)

ԱՆՁՆ , անձինք , կամ Ամենայն անձն . Մարդ . մարդիկ . ոք . իւրաքանչիւր ոք . այսչափ կամ այնչափ ոգիք . ինան , հեր ֆէս , ադամ , ֆիշի . ձան . Ψυχή . Anima. *Ամենայն անձն՝ որ ընդ իշխանութե իցէ : Լինէր ամենայն անձին ահ եւ երկիւղ : Խառնել զանձինս ձեր . (որ եւ ասի , զոգիս ձեր , կամ զձեզ .) եւն : *Ի մի ոք անձն . Պիտ : *Իւրաքանչիւր անձին : Երկուց կամ երից անձանց մահու պատճառ : Անթիւ անձինք . Փարպ :

ԱՆՁՆԱԳԵՂ , ոյ , կամ ի , աց . ա . Գեղեցիկ եւ վայելուչ անձամբ . տղօոր . փէլտէր . *Զոր առեալ անձնագեղոյն : Անձնագեղոյն պարսից . Խոր . ա . 8 : Գ . 65 : *Զանձնագեղս արտաքոյ այլոցն արոյհեալ : Զանձնագեղն եւ զվայելուչ երիտասարդն զաչոտ . Յհ . կԲ :

ԱՆՁՆԱԳՈՎ . ա . Որ անձամբ զանձն գովէ . յն . մնափառ . խնֆ պինէր գովէզ . *Զիարդ չհամարիցիմ անձնագով . Ոսկ . մ . Բ . 10 : *Ցոլովք մնապարծ եւ անձնագով զքեզ բամբասեն . Երզն . մտԹ :

ԱՆՁՆԱԳՈՎՈՒԹԻՒՆ . գ . որ եւ ԱՆՁՆԳՈՎՈՒԹԻՒՆ . Գովելն անձամբ զանձն . յն . մնափառութի . Κενοδοξία. *Նա եւ այժմ իսկ վասն միւսոյն (այսինքն այլոյ) անձնագովութե առնես . Ոսկ . մ . Բ . 10 : *Զանձնագովութիւն արհամարհէ . Երզն . մտԹ :

ԱՆՁՆԱԴԱՏ . ա . Անձամբ զանձն դատօղ . անձամբ յանձնէ դատեալ . *Սխալեալ անձնադատ : Անձնադատ գերի : Ընկալեալ զխոստովանութի անձնադատ բանիւ . Նար . Գ . իէ . հա :

ԱՆՁՆԱԴԻՒՐ , ի , աց . Տ . ԱՆՁՆԴԻՒՐ . Βλακικός. Mollis. *Չէ այն արուեստ նահատակաց , այլ անձնադիւրաց . Ոսկ . եբր : *Ցայտ յանդիման անձնադիւրք . Եղնիկ : *Մի առաւելեսցիս լինել անձնադիւր եւ փափկակեաց . Յհ . գառն :

ԱՆՁՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Դնելն զանձն . ընծայումն անձին 'ի ծառայել . *Անձնադրութե եւ նուիրման է ձայնս , ահաւասիկ եմ . Գէ . եա :

ԱՆՁՆԱԶՕՐ . ա . Զօրաւոր անձամբ . քաջ , արի . *Անձնազօր ահագնատեսիլ հաւատոր վայելչականին . Ճիւ :

ԱՆՁՆԱԽՐՈԽՏ . ա . Խրոխտ անձամբ . յանձնապաստան . անվեհեր . ֆխուբահ . *Ցայսպիսի իմն ձգին ախորժակ՝ անձնախրոխտն լինել . Պիտ :

ԱՆՁՆԱԾՈՒԹԻՒՆ . գ . Ըստ յն . ոձգ , իբր Անձնգիւրութի , վերածումն ոգւոյ 'ի զառաւաղանաց 'ի հանգիստ . Ψυχαγωγία. Animi recreatio . *Եւ այսպէսիկ հանգերձ իւիք անձնածութեան եւ հեշտութեան աղխախոհ զկիտան ունելով . Բրս . ող . ա :

ԱՆՁՆԱԿԱՄ . ա . Որ անձին կամաց վարի . անձնիշխան . *Կարգեաց զբանաւորս , զխոստումն իմաստունս անձնականս . Բրս . Դ . 5 :

Եւ Ինքնակամ . յօժարական . *կանխէին անձնակամ կամօք 'ի պահս եւ յաղօթս . Ագաթ : որ 'ի ձ . Բ . գրի ԱՆՁՆԿԱՆ :

Եւ Անձնահաճ . ինքնահաճեան . ինքնագլուխ . *Յանձնակամ մարդկանն գնալոյ ծնաւ զպատուականութեն : Ազատեսցէք 'ի ծառայութենէ անձնակամ գործոցն խաւարի . Ագաթ : *Գերող անձնակամ եւ անհաւան . Ըստ հայարտ եւ անձնակամ բարուց իւրոց . Փարպ : *Անհերունչք եւ անձնակամք . ՃՃ :

ԱՆՁՆԱԿԱՄԱԿ . Նոյն ընդ վ : Կանոն :

ԱՆՁՆԱԿԱՄԱԿՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԱՆՁՆԱՀԱՃՈՒԹԻՒՆ : Կանոն :

ԱՆՁՆԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Ψυχικός. Animatus, animalis, ceu animae , vitalis . πνευματικός , spiritualis. Հոգեկան . հոգեւոր . իմանալի , բանաւոր . շնչաւոր . կենդանական . ըուհանի . *Քահանայապետն 'ի մէն որդոց ոչ մտանէ աճիւնաւորաւն , նուէրել զանձնական արիւնն : Զանձնական զխոստովանս իւր յինէն 'ի բաց փարատեցուցեալ . Փիլ . այլաբ : *Յանձնական էութեն իւրում զխորն ունի , այլ վասն երեւելի առարածոյս առնել նմանութեան . Ագաթ : *Մարմնականաց եւ անձնականաց : Անձնականացն աներեւութից : Անձնական օձ , կամ ցաւ , կամ երկիր , կամ քաղաք են . Նար . օփէղ : Լմբ . ող . ծտ : *Անձնական պատարագ լինել այ կենդանեաց . Վանակ . տփ : *Անձնական առաքինութիւնք . Սարգ . փհ : *Անձնական զօրութիւնք . Նիւս . բն . օփէղ . խմն կենդանական , եւ յօժարական . զոր օրինակ երեւակայութի , միտք , յիշողութի , շարժութի , զգայութի :

Կամ իբր Անձնաւոր . *Բանն աժ՝ բան անձնական ; եւ մարդ կատարեալ . Ոսկ . եա :

Անձին սեպհական . իւրական . յատուկ . *Ոչինչ անձնական խոստեցայ ընդ ձեզ . Ոսկ . յհ . Է . 23 : *Զձայնս զանձնականս , եւ զչարչարանս զանձնականս . Բրս : Յհ . իմ . Եղն : Տօնակ : *Կանխէին անձնական կամօք 'ի պահս եւ յաղօթս . Ճ . Բ :

ԱՆՁՆԱԿԻՑ , կցի , ցաց . ա . Ὁμόψυχος. Unanimis . Համաշունչ . համակամ . ճէն օիր՝ ճէն հօգի . *Եղբարք միոյն՝ մի , որք երրորդութեն եմք կամակիցք եւ անձնակիցք . Առ որս . ծԴ : *Հաւատացեալքն ընդ մեզ աշխարհս անձնակիցք եւ եղբարք . Լմբ . պտրգ :

ԱՆՁՆԱԿՈՐԾԱՆ . ա . Կործանիչ անձին կամ հոգւոյ . *Ցոյժ գժնեայ եւ անձնակործան . Սկեւ . աղ :

ԱՆՁՆԱԿՈՐՈՅՍ . ա . Կորուսիչ անձին կամ հոգւոյ . *Դառնոց է կենցաղոյս ալեկոծութիւն , եւ անձնակորոյս՝ ախտքն . Վրք հց . Գ :

ԱՆՁՆԱՀԱՃ , ի , ից . կմ ԱՆՁՆՀԱՃ . ա . որ եւ ԱՆՁՆԱՀԱՃՈՅ , ԱՆՁՆՀԱՃՈՅ . Αὐτάρεσκος. Sibi nimis placens. Ինքնահաճ . ինքնահաճոյ . ինքնահաճեան (ոք , կամ գործ նորա .) ֆէնաբեհ , ճահլբաշ . *Այնպիսին ժպիրհ եւ անձնահաճ եւ անհաւանս է : Անձնհաճն յանդիմանի նոյն ինքն եւ անհնազանդ . Բրս . հց : *Եղև այր քաջ ,

անձնահաճ եւ հպարտ. Խոր. Բ. 48: *Ոչ հաճի պատկառելին ընդ անձնհաճսն. ՃՃ: *Անձնահաճ հպարտութիւն, կամ մեծապարծութիւն. Ցճխ. Է: փորձ:

ԱՆՁՆԱՀԱՃԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անձնահաճն, եւ որ ինչ սեպհական է նմին. *Անձնահաճական առնէ, որ ինքն զինքն գերամբառնայ. Երզն. քեր:

ԱՆՁՆԱՀԱՃՈՅ կամ ԱՆՁՆՀԱՃՈՅ. Տ. ԱՆՁՆԱՀԱՃ. *Այնպիսին ընդ անձնհաճոյն դատապարտեալ է. Բրս. հց: *Վասն անձնահաճոյ կամաց թագաւորին. Ճ. Ա:

ԱՆՁՆԱՀԱՃՈՒԹԻՒՆ, կամ ԱՆՁՆՀԱՃՈՒԹԻՒՆ. գ. Αὐταρεσκεία. Sibi placere. ինքնահաճութիւն. ամբարհաւաճութիւն. հպարտութիւն. ինքնակամութիւն. անսաստութիւն. քէնտինէճլիք, ղուրուր, քիպր. *Անձնահաճութիւն պերճալի: Պերճալի եւ զբօսն անձնահաճութիւն կամացն. Փարպ: *Զիւր զամեն անձնահաճութեան կատարեսցէ. Բրս. հց: *Վասն առաջին եւ մեծագոյն՝ անձնհաճութեան. Խոսր. պտրգ: *Այս է գործ սատանայի, զի անձնահաճութեամբ զամենեսեան վրիպեցուցանէ՝ ի բարեաց: Զգոյշ լինիցիս յանձնահաճութենէ գիւէն. Վրք հց. Բ: *Անձնահաճութեան առ կարծիս. Լմբ. պտրգ: *Ոչ յանձնհաճութենէ կամաց արարաք զայդ, այլ ի հրամանէ սիրելի զաւակի քոյ. ՃՃ:

ԱՆՁՆԱՀԱՄԱՅՆ. ա. Համայն հոգիացեալ. իբրու բոլորովին հոգի. *Անձնահամայն խոկալով ի հողեղինի. Նար. ձծբ:

ԱՆՁՆԱՀԱՄԲՈՅՐ. ա. Ուր իցէ համբոյր հոգւոր. հոգեկցորդ. մտերիմ եւ ներքին. *Անախտական սիրարկու անձնահամբոյրն կցորդութեան. Նար. ղբ:

ԱՆՁՆԱՀԱՆՃԱՐ. ա. Որ հանճարէ ինչ յանձնէ եւ ըստ մտի. եւ հանճարեալ ըստ մտի. մտացածին. *Աղէ տեսցեն մեզ անձնահանճարքն: Անձնահանճար իմաստիւք. Թէոդոր. Մայրագ:

ԱՆՁՆԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Զանձն հարկանելն. իբր սանձահարութիւն անձին. մեռելութիւն. *Որ յօժարանայ զորովայն միայն արկանել ընդ լծով պահոց, եւ զայլ անդամսն արձակել ի գործել զգործս չարեաց՝ առանց անձնահարութեան. Թէոփ. դհ:

ԱՆՁՆԱՄԱՀ. Տ. ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ. *Անմտութեամբ ցանկան անձնամահք լինել. Փարպ: *Սրով անձնամահ եղեւ. Տէր Իէլ. հոկտ. Է:

ԱՆՁՆԱՄԱՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Չար է անձնամահութիւն քան զտարապայմանութիւն. Մանդ. եւ Եփր. յղ. գող:

ԱՆՁՆԱՄԱՏՆ. ա. Մատնիչ անձին իւրոյ ի ձեռս օտարաց. մատնակար անձին եւ այլոց. ինքնակամ օտարացեալ. Αὐτόμολος. Transfuga. *Աղջկորդի անձնամատն. Ա. Թգ. Ի. 30: *Կամաւորապէս անձնամատն. Նար. ԻԲ. ԻԷ: *Անձնամատն եղեն ի ձեռն նոցա. Լմբ. պտրգ: *Անձնամատն զարչելի՝ չէ վկայ: Անձնամատն զերմամբ մեծաւ մեռանէր. Ցհ. կբ:

ԱՆՁՆԱՄԱՐՏ ԼԻՆԵԼ. Հակառակել անձամբ անձին: ՃՃ:

ԱՆՁՆԱՅՈՐԴՈՐ. Տ. ԻՆՔՆԱՅՈՐԴՈՐ, ԻՆՔՆԱՅՕԺԱՐ. *Որսացոյց զիս նենգութեամբ, եւ ես անձնայօրդոր կամօք հաւանեցայ պատուիր խորհրդոց նորա. Մարաթ:

ԱՆՁՆԱՆԱԽԱՏ. ա. Ὠνειδίσας ψυχὴν αὐτοῦ. Improperans animam suam. Որ նախատինս դնէ անձին իւրում. [illegible] հոգւոյ եւ մարմնոյ իւրոյ. *[illegible] անձնանախատեաց ի մահ. Դտւ. Ե. 18. Ուր գրէ Եփրեմ. *Որ նախատեաց զանձն իւր ի մահ. այսինքն զի խոնարհեցոյց եւ ընկէց զանձն իւր ի մահ »:

ԱՆՁՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Անձնաւորիլ եւ հոգիաւորիլ. գոյաւորիլ. *Ամենայն որ ինչ անձնացեալ է, (յն. յինքնակայութեան է, ἐστὶν ἐν ὑποστάσει,) նոյն եւ գոյութիւն հանդիպի: Զբանն եւ էապէս առեալ անձնացեալ (յն. գոյացական ἐνούσιος). եւ ոչ լուծական բան. Ածք. Է: *Զգոյն, եւ զանձնանալ բանին. Մաքս. ի եկեղ: *Զխորհ իշխես առնել զանձնաւորութիւն եւ զանմարմինն անձն որդւոյ մարմնանալապէս անձնանալ յարգանդի կուսին. Ցհ. իմ. էրն: եւ Գր. փղ: *Մարդն անձնացեալ (այսինքն հոգեւոր) ոչ յումեքէ պատահի. Նար. կաա:

Եւ որպէս Միանձնանալ, կամ հոգեւոր մարդ լինել. *Միեղինաբար անձնացելոց խաչակրօն կրօնաւորաց: Ճգնազգեաց անձնացելոց եղբարց. Մագ. Ա. ԻԷ. Ա:

ԱՆՁՆԱՆԷԾ. ա. Որ անձամբ զանձն անիծանէ. *Անձնանէծ եղկելի. Նար. ԻԸ:

ԱՆՁՆԱՉԱՓ. ա. Որ ինչ է ըստ չափոյ անձին. համաչափ մեծութեան իւրում. *Մասն լուսոյ (առի) անձնաչափ առեղափոխութեան իւր. Վանակ. փարէնաք:

ԱՆՁՆԱՊԱՀ. ի, աց. գ. Σωματοφύλαξ. Satelles, corporis custos. Պահապան անձին կամ մարմնոյ թագաւորի. թիկնապահ. *Զամենայն իշխան օրամանեցն ի պատուա անձնապահաց թագաւորին (այսինքն անձնապահ գոլոյ կամ անձնապահութեան). Ա. Ռ. ԻԷ. 2: *Ոչ են այնպէս զգոյշք թագաւորի անձնապահք, որպէս նոքա. Ոսկ. յհ. Բ. 32:

ԱՆՁՆԱՊԱՀ. Ուր իցէ զգուշութիւն անձին իւրոյ. *Վասն անձնապահ լռութեան. Կլիմաք:

ԱՆՁՆԱՊԱՀ ԼԻՆԵԼ. Պահել զանձն իւր. զգոյշ լինել. խորշել. սագընմագ. *Ցորմէ եւ դու անձնապահ լինիջիր. Բ. Տիմ. Դ. 15: յն. զքեզ պահեա:

ԱՆՁՆԱՊԱՀԱՊԵՏ, ի. աց. գ. Ἀρχισωματοφύλαξ (իբր մարմնապահապետ.) Summus corporis custos. Գլուխ անձնապահաց կամ թիկնապահաց. *Անձնապահապետ արարից զքեզ. Ա. Թգ. ԻԸ. 1:

Եւ որպէս Խնամակալ անձին իւրում եւեթ. ինքնատէր. ինքնագլուխ. *Իւր ինքեանք ցուցեալք ախորժելիք անձնապահեալք յամենայն լերինս շրջէին. Խոր. Գ. 56:

ԱՆՁՆԱՊԱՆԾ. ա. Պանծացեալ յանձն իւր. եւ Որ ինչ է պանծալի անձին. փառացի. շքեղ. *Անձնապանծ բարեփառութի. Պիտ:

ԱՆՁՆԱՊԱՆԾ ԼԻՆԵԼ. Պանծանալ յանձին. պարծիլ. մեծափառիլ. *Այնու գովեալ առանէին անձնապանծ լինել. Պիտ: *Զի մի անձնապանծ լիցին նոքա. Երզն. մթ:

ԱՆՁՆԱՊԱՇՏ, ի, ից. ա. Որ զկամս անձին պաշտէ. *Անձնապաշտացն վարձս ընդ էր տայ. Ոսկէփոր:

ԱՆՁՆԱՊԱՇՏ ԼԻՆԵԼ. Անձամբ պաշտել. կամ հոգւով պաշտել. *Ցանկացեալ պաշտօնութիւն անձնապաշտ լեալ արքային. Ճ. Ա:

ԱՆՁՆԱՊԱՏՐԱՍՏ. ա. Որ պատրաստ ունի զանձն, կամ զհոգի արթուն եւ զգաստ. *Անձնապատրաստ զգուշութիւն հաստատեալ եւ ուսուցեալ՝ զարդան խաղաղութիւն. Ոսկ. գծ:

ԱՆՁՆԱՊԱՐՏՈՅ. ա. (յաւ. եւ՝ ԱՆՁՆԱՊԱՐՏ.) Որ զանձն իւր պարտաւորեցանէ կամ պարտաւորէ. յօժարեալ. *Ահա պատճէնօղք, եւ անձնապարտաւորք, եւ միմեանք. Վրք հց. Բ:

ԱՆՁՆԱՊԱՐՏ. ա. Որ անձամբ չափ պարտական գտանի. կմ Պարտական հոգւոյ, զոր օրինակ սպանօղն կմ պատճառն սպանութեն, կմ որ չարագելոյ զգօրութիւն. *Անձնապարտ է այս: Անձնապարտ լիցի այս եւ մարդս՝ կրկին մահուց արժանի. Տօնակ:

ԱՆՁՆԱՊԷՍ. մ. Հոգեպէս. ի բոլոր անձնէ. ի սրտէ սրտէ. *Զմայլեալ անձնեցն անձնապէս հոգիագրեալ. Նար. կաա: *Պէտք են քահանայից ձեռոց սատուցեալ սաղմոսերգութեամբ՝ իւր անձնապէս օրհնութիւն այդ մատուցանել. Խոսր:

ԱՆՁՆԱՊՈՒՐ, կամ ԱՆՁՆԱՊՈՒՐԾ ԼԻՆԵԼ կմ ԵՐԹԱԼ. Ազատեցուցանել զանձն. ազատիլ. զերծանիլ. պրծանիլ. գուրթուլմագ. քէնտինի գուրթարմագ. *Բաղձալի էր անձնապուրծ միայն լինել. Ոսկ. ե: *Անձնապուրծ լեալ հանդերձ զինակրաւ. Արծր. Ա. Դ: *Անձնապուրծք լերուք: Դուք հանդերձ եղբարբքդ անձնապուրծք լինիք. Փարպ: *Փախուցեալ երթայք անձնապուրծ ուրեք՝ զկեանս անձին չահել. Եղիշ: *Գնացեալ եմք լինել անձնապուրծք. Փարպ: *Անձնապուրծք փութան լինել յանապատական բանութենէ. Պիտ:

ԱՆՁՆԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φίλαυτος. Sui ipsius amori cedens. Φιλόψυχος. Hujus vitae cupidus. Որ սիրէ զանձն իւր յանչափս. խնդրող զանձինն, եւ ոչ զընկերին. կենցաղասէր. քէնտինի՝ քէնտի ֆայտէսինի սէվիճի. *Անձնասէրք, արծաթասէրք. Բ. Տիմ. Գ. 2: *Մի ոք եղիցի անձնասէր, եւ մի առանց համարձակութեն. Աչօ. ի Յակոբ: *Անձնասէրքն ոչ կարէ լինել եղբայրասէր. Մանդ. ծդ: *Որ անձնասէրքն են քան զարժանն, զընկերսն չահս յինքեանս ձգեն. Ցճխ. Ժ: *Հպարտ եւ անձնասէր. Խոր. Ա. 13:

Իսկ Բ. Մ. Է. 21. *Առ սիրտութեն տեղւոյ վասն անձնասէր բարոյիցն. յն. անօրէն գթասիրութեամբ բերեալք:

ԱՆՁՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. որ եւ ԱՆՁՆՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. Φιλαυτία. Amor proprius. Սէր անձին. ինքնասիրութիւն. խնդրելն զշահ անձին, եւ ոչ զընկերին, կամ զխնամս այլ. *Զարթուցն է անմտութեան եւ անձնասիրութեան կատարածն. Ցճխ. Է: *Անձնասիրութիւն լինի արգել հաւրթ խմանողաց զկրօնաւորս. Ոսկ. Մ. Բ. 11: *Սատանայական ախտից եղբայր անձնասիրութիւն. Մանդ. ծդ: *Իբր մեռեալ խոկալով համայն աշխարհի անձնասիրութիւն. Նար. ԻԷ: *Անձնասիրութիւն թշնամի իմաստութեան է, սիրելով զարտաքինն սիրոյ՝ զարդարութեն եւ զճշմարտութեն. Փիլ. լին: *Ցանձնասիրութեան ի պատուասիրութիւն փոխեցէ: Ցանձնասիրութեան ի կարծեացն փոխեցէ: Անձնասիրութիւն, որոյ վախճանն կորուստ է. Բրս. հց: *Զի մի անձնասիրութեամբ եւ զիրաւունքն ես կորուսանիցէ. Ոսկ. Մ. Ա. 16:

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ. ի, աց. ա. Αὐτόχτονος, αὐτοφόνος. Qui se ipse interficit, perimit. Սպանօղ անձին իւրոյ. որ զինքն սպանանէ. անձնամահ. քէնտի քէնտինի էօլտիւրիճի. *Իբրեւ անձնասպան դատապարտեցայ. Ոսկ. ծն: *Անձնասպան լինել. Կանոն:

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. որ եւ ԱՆՁՆԱՄԱՀՈՒԹԻՒՆ. *Անձամբ զանձն սպանանելն. Կանոն:

ԱՆՁՆԱՎԱՃԱՌ. ա. Վաճառօղ անձին իւրոյ. քէնտի քէնտինի ծախօղ. *Անձնավաճառ գիր. Նար. ԻԷ:

ԱՆՁՆԱՏԵՍ. ա. Առանձինն տեսեալ ... [illegible] ... Ճ. Ա.

ԱՆՁՆԻՇԽԱՆ կամ ԱՆՁՆԵՒՐ. գ. Αὐτοδέσποτος, κυρία ἑαυτῆς. Sui juris, arbitrii; sui potestatem habens. Տէր անձին, ինքնիշխան, ինքնագլուխ. *Որպէս ... անձնիշխան ... Ոսկ. յհ. ա. 11: *Ոչ զի ... [illegible] ... Պիտ.:

ԱՆՁՆԱՍԻՐՈՂ. ա. Ցանկացող անձին, ... [illegible] ... *Անձնասիրութեամբ ... Նար. ...

ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ. ա. Ցանձնէ տալով. ... Traditio, Առանձնութիւն, ... [illegible] ... ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ... *Անձնատուր լինել ... Ոսկ. մ. բ. 16: *Որ ... անձն ... Եւս. Ժող.:

ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԼԻՆԵԼ. Αὐτομολέω. Transfugio, sum perfuga, deditus. Զանձն իւր տալ, ... [illegible] ... Յես. Ժ. ... *Անձնատուր եղեն ... Բ. Թագ. Ժ. 8: Ժ. 19: ... Յոբ. Ժ. 7: Փ. 35: *Անձնատուր լինել ... Յհ. ...

ԱՆՁՆԱՑՈՅՑ. ա. Որ զանձն ցոյց կամ 'ի ... *Կրօնաւոր ... Յոբ. Փ. 68:

ԱՆՁՆԱՒՈՐԱՆԱԼ. ... ὑφίστημι, ὑπόστασις. ... [illegible] ...

ԱՆՁՆԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Որպէս ... Ὑποστατικός, ὑφεστώς. Subsistens, per se existens. ... անձնաւոր ... [illegible] ...

ԱՆՁՆԱՒՈՐ. որպէս ... Ἔμψυχος, ἐμψύχωτος, ἐψυχωμένος. Animatus, animo praeditus. Շնչաւոր. ... [illegible] ...

... անձնաւորութեան ... [illegible] ... Ոչ անձնն ... *Անձնաւոր ... Ոսկ. ... Սեղ. Ժ. ... Եփր. ... *Հրամայէր որպէս անձնաւորին ... *Զանձնաւոր ... Ճառ.:

ԱՆՁՆԱՒՈՐ. իր Առանձնաւոր. ... Ղ. Սի. ...

ԱՆՁՆԱՒՈՐԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ψυχικός. Ad animam pertinens. Որ ինչ անձն է ... անձնաւորական ... *Մարմնաւորական եւ անձնաւորական ... Պրոկ. ... *Մարմնոյ ... [illegible] ... Ղ. Սի. ...

ԱՆՁՆԱՒՈՐԱԿԱՆ. Ἐνυπόστατος. Subsistens. Ենթակայացեալ. անձնաւորեալ ... [illegible] ...

ԱՆՁՆԱՒՈՐԱՊԷՍ. մ. Անձամբ. անձնաւորութեամբ իւրով. *(Հայր) ոչ անձնաւորապէս ... Ղ. Սի. ...

ԱՆՁՆԱՒՈՐԻՄ. եցայ. չ. Ψύχομαι. Animor. Ὑφίσταμαι. Subsisto. Հոգեւորել, շնչաւորել ... [illegible] ... Գիրք ... *Մարմնոյ անձնաւորեալ ... Եփր. ... *Բանն որ անձնաւորեցաւ 'ի մարմին ... Ղ. Սի. ... *Այս ... [illegible] ... (իբր երեքանձնեայ է.) ...

ԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπόστασις, Hypostasis, subsistentia, persona. Անձն. ... [illegible] ... *Մի է անձնաւորութիւն ... [illegible] ... Ղ. Սի. ... *Ոչ երկուս անձնաւորութիւնս ...

Որպէս Գոյացութիւն. բնութիւն. էութիւն. ... [illegible] ... Ղ. Սի. ...

ող. 44: *Հաստատեցաւ պատկեր անդամոց անձնաւորութեամբ իւրում. Եփր. ծն.:

Եւ իբր Առանձնաւորութիւն. յատկութիւն. առանձնականն որպիսութիւն. Ἰδιότης, τὸ ἴδιον. Proprietas, proprium, sors. *Առանձնաց անձնաւորութեան հանդերձեալն 'ի նաւ. Պրոկ. եւ Բ.: *Զնա զկատարեալ անձնաւորութեան ցուցցէ զերանելւոյն. Փիլ. այլաբ.: *Զի ... բաղանչիւր դասս զանազանս ըստ անձնաւորութեան. Լմբ. ող.:

ԱՆՁՆԳՈՎՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՁՆԱԳՈՎՈՒԹԻՒՆ: Ոսկ. մ. ա. 20: Բ. 6. եւ 15: յհ. 23: եւ Բ. կոր: Գէ. ես:

ԱՆՁՆԴԻՒՐ. ի. ա. որ եւ ԱՆՁՆԱԴԻՒՐ. Խնդրող զանձին դիւրութիւն. փափկակեաց. բարեկեցիկ. դատարկասէր. Թուլամորթ. ... *Անձնդիւրն եւ անհոգն 'ի կարօտութիւն եղիցի. Առակ. ծբ. 23: յն. անոյշ կամ հեշտ. Ἡδύς. Suavis, jucundus. *Փափուկն եւ անձնդիւրն չէ արժանի (կերակրոյ). Ոսկ. ա. թես.: յհ. ... որ ... կամ ... զանձն իւր:

ԱՆՁՆԴԻՒՐ. գ. } Դիւրու-
ԱՆՁՆԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ. } թիւն անձին. փափկասիրութիւն. դատարկեցութիւն. *Ըստ անձնդիւրի եւ ըստ փափկութեան չլինի: Անձնդիւրութիւն չլինի. Ոսկ. ... եւ Բ. ...

ԱՆՁՆԵԱՅ. } ա. Εὐμεγέθης. Permagnus, procerus. Ὄγκος.
ԱՆՁՆԵՂ. } Mole insignis. Երկայն անձամբ. հասակաւոր. ... *Այր բարի, եւ անձնեայ. ա. Թգ. Բ. 2: *Զայր մեծ եւ անձնեայ. Յոբ. ա. Թ. 11: *Մարդ ... անձնեղ ... Ոսկ. մ. Բ. 22:

ԱՆՁՆԸՆՏԻՐ կամ ԱՆ ՁՆԸՆԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. եւ ԱՌՆԵԼ. Զանձին բարին ընտրել. ... *Անձնընտիրք լինելով ... Եղիշ. Բ.:

Եւ Ընտրել զայլ եւ այլ անձինս ... *Մարդիկ ... Անձնընտիրք ... Եղ. ...

ԱՆՁՆԻՇԽԱՆ. ի, աց. ա. Αὐτεξούσιος. Liber, sui juris, suae potestatis. Ինքնիշխան. ... *Անձնիշխանք են (հրեշտակք), ... [illegible] ... *Մարդն անձնիշխան է, եւ ... *Անձնիշխան եղեւ մարդն ... Եղիշ. ... *Անձնիշխան ... Լմբ. ... *Անձնիշխանն ... Ոսկ. ... Փիլ. ...

Եւ Ինքնագլուխ. ինքնակամ ... [illegible] ... *Ոչ մեծ ... անձնիշխան է ... Եւս. ... *Ցաւալի անձնիշխան ... յն. ... Լմբ. ...

ԱՆՁՆԻՇԽԱՆԵԼ. գ. իբր Անձնիշխանութիւն. անձնիշխան կամք. *Անձնիշխանին ... Լմբ. ...

ԱՆՁՆԻՇԽԱՆԱԲԱՐ. մ. Անձնիշխա-

նութիւն. ախտաւոր. կամաւոր յօժարութեամբ. ազատօրէն. *Զոր կամի՝ առնէ անձնիշխանաբար յարարածս իւր. Ը. Բղխ. *Յամենայնի բարութիւն անձնիշխանաբար հպատակ. Ը. հրեշտ.

ԱՆՁՆԻՇԽԱՆԱԿԱՄՈՒԹԻՒՆ. Գ. Անձնիշխան կամք. անձնիշխանութիւն. *Մի այն մարդն վասն անձնիշխանականութեան առնէ. Եփր. 'ի Ծննդոց.

ԱՆՁՆԻՇԽԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անձնիշխան, և սեպհական անձնիշխանին կամ անձնիշխանութեան. *Անձնիշխանական կամք, կամ յօժարութիւն. Յճխ. Ե. Նանայ. *Դրժ- նեալ կցորդս այս անձնիշխանականն. Նար. *Ծառայէն անձնիշխանականին. Ը. թղթ.

ԱՆՁՆԻՇԽԱՆԱԿԱՆՆ. Գ. իբր Անձնիշխանութիւն. ազատութիւն. τὸ Ἀυτεξούσιον. Libertas. *Ի բազմ բարձ 'ի մէնջ զանձնիշխանականն, և ոչ պատկեր եղիցուք (այ). Դիոն. ածայ. Գ. *Այլ ոք անձնիշխանականաւն առ այս խորհուրդ թերահաւատէ. Լմբ. սաղ. *Ոչ բառնայ զանձնիշխանականն, որոց տուեալ է զնա բանիւն հանգերձ. Տօնակ.

ԱՆՁՆԻՇԽԱՆԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՁՆԻՇԽԱՆԱԲԱՐ. *Անձնիշխանապէս ընտրէ զոր կամի. Գէ. Եզ.

ԱՆՁՆԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἀυτεξουσιότης, τὸ ἀυτεξούσιον. Sui juris esse, libertas, liberum arbitrium. Ինքնիշխանութիւն. ազատութիւն կամաց և ընտրութիւն. կամք. յօժարութիւն. Իրադէն, հիւանդիննայոր. *Ոչ կամէր, թէ որպէս զանասունս 'ի հարկէ վարիցին. և առաւ անձնիշխանութիւն այնուհետև չլինէր անձնիշխանութիւն. Եզնիկ. *Ոչ հարկաւոր կեանս ունիք, և ոչ վասն նախախնամեցելոցն անձնիշխանութեան՝ ամենայնին լոյս նախախնամականին լուսափայլութեամբ բղխմանց. Դիոն. երկն. Ը. *Կայ 'ի նոսա բարուցն անձնիշխանութիւն յայն կողմ խոտորել, յոր ինքանչիւր ոք կամի. Փիլ. նխ. Ա. *Կամաց անձնիշխանութեան հրամայէ զառաքինութիւն, ոչ հարկաւ մղեալ յուղղութիւն. Գրիգ. Ժ. *Զամ անձնիշխանութիւն պատուեցին ու. յն. սեպհական ընտրութիւն, կամ յօժարութիւն. Սեբեր. Է. *Ո՛չ 'ի բռնադատութենէ, այլ կամօք և անձնիշխանութեամբ. Սրգ. ա. դ. Ե. *Զիս յիմ անձնիշխանութեան՝ ոչ կարէ մոլորեցուցանել. Լմբ. սղ.

Եւ Ինքնագլխութիւն. հաճոյք անձին. յանձնապաստանութիւն. և Տէրական իշխանութիւն կամ ձոխութիւն. Գէճ, օճրդէօ- Ֆիյէթ, հիւտմ. *Ոչինչ գործէին անձնիշխանութեամբ. Ոչ անձնիշխանութեամբ ներգործէր. Ոսկ. յհ. Ե. 18. *Կարգեցաւ մատակարար, և ոչ անձնիշխանութեամբ տիրող. Լմբ. փնփն. *Վասն զի առաքեալ եմ, և յայլ առաքեալ, զհամարձ իշխեմ անձնիշխանութեամբ գործել ինչ. Սրգ. ա. դ. ա. *Եթէ ամաց քսանից է, կորոյս զանձնիշխանութիւն իւր. Մխ. դտ. *Անձնիշխանութիւնդ ոչ է գովելի. Ճ. Թ. Իսկ յասելն, *Ինքնագորութեամբ և անձնիշխանութեամբ զայն գործէր. Ոսկ. յհ. Ե. 16. խմա, որպէս ասի. հեղինակութեամբ. αὐθεντία, auctoritas.

ԱՆՁՆԻՒՐ. Տ. ԱՆՑՆԻՒՐ.

ԱՆՁՆԻՔ, նեաց. Գ. Երևելի մասունք անձին. իրանք, լանջք. կէօվտէ. *Ամեալ զվարուցն և զանձնեացն գագաթն. Ճ. Ճ.

ԱՆՁՆԿԱՄԱԿ. ա. իբր Անձնակամ. *Անձնկամակ յօժարութեամբ. Կանոն.

ԱՆՁՆԿԱՄԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՁՆԱ- ԿԱՄՈՒԹԻՒՆ. *Զուգեաց չար, յօժարութեան անձնկամակութեան լուծակայն հոսանաց ծփեալ. և երկիրս անզգուշակ, ոչ ունելով որդիս լուսոյ. Տօնակ.

ԱՆՁՆՀԱՃ, կամ ԱՆՁՆՀԱՃՈՅ. Տ. ԱՆՁՆԱՀԱՃ.

ԱՆՁՆՀԱՃՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՁՆԱՀԱՃՈՒԹԻՒՆ.

ԱՆՁՆՅԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἀυθαδιασμός. Arrogantia, amor sui. Անձամբ զանձն յարգոյ ընծայեցուցանելն. անձնագովութիւն. անձնասիրութիւն. անձնահաճութիւն. *Զի մի՛ կարծիցի ինչ, թէ անձնյարգութեան և պարծանաց իցէ վարդապետութիւն. Ոսկ. մ. ա. 25.

ԱՆՁՆՊԻՒՐԾ. Տ. ԱՆՁՆԱՊԻՒՐԾ. *Հալիւ ճողոպրեալ՝ անձնպուրծ փախչէր. Յհ. կթ.

ԱՆՁՆՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՁՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ.

ԱՆՁՆՍՏԷՐ. Տ. ԱՆՁՆԱՍՏԷՐ.

ԱՆՁՆՍՈՒՐ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԱՆՁՆԱՍՈՒՐ ԼԻՆԵԼ. *Յանձնատուր նմա եղելոցն. Անձնատուր 'ի գուրգէն իշխանին վրաց լեալ. Յհ. կթ.

ԱՆՁՆՕՐԷՆ. մ. որ և ԱՆՁՆԱԳԷՍ. Ψυχικῶς. Animaliter, animo. Հոգեպէս. հոգւով. *Զօրեսցէ տեսանել անձնօրէն զողջախոհութեան զգեղեցկութիւն. Փիլ. այլաբ.

ԱՆՁՈՒԿ, ձկի, կամ կոյ, կաց. ա. գրի և ԱՆՁՈՒԿ. Στενός. Angustus. Որ անցքն կամ միջոցն և գիրքն է փոքրիկ. նեղ. անձուկ 'ի լայնութենէ կամ յընդարձակութենէ. Ներելտ. փառ, փառադրել, ազգր. (լծ. և թ. ենօիղ, ենձէ. և լտ. անգուստուս.) *Անձուկ դուռն, կամ ծով. Մտթ. Է. 14: Զատ. Ծ. 11: *Անձուկ տեղիք, վայրք, հովիտ, մուտ, որովայն, բացակայութիւն, միջոց. Խոր. Է. 2: Յհ. կթ: Նար: Պիտ: *Նեղ և անձուկ է ամենայն անզգամ, նեղեալ յարծաթսիրութենէ և 'ի հեշտասիրութենէ և 'ի փառասիրութենէ և 'ի համանմանեացն, որք ոչ տան թոյլ մտացն ընդարձակութեան շրջել. Փիլ. լին.

Մերթ փոքրիկ. գոյզն. սակաւ. և Դըժուարին. ծանր. *Զամի ('ի մէնջ) երկրին անչափութեամբ, և առ քեզ (տէր) կէտ է մին անձուկ. Պիտ: *Անձուկ լաչկարու. Եղիշ. Է: *Եւս այր խորայէլի, եթէ անձուկ է նմա մերձենալ առ նա. Ա. Թգ. ԺԳ. 6: *Անձուկ է ինձ յամենայն կողմանց. Սեբեր. Ե.

ԱՆՁՈՒԿ, ԱՆՁՈՒԿՔ. Գ. τὰ Στενά. Angusta, angustiae. Στενοχωρία. Angor. Անձուկ վայր. նեղ անցք. նեղուցք. կիրճ. դըժուարք. և Նեղութիւն. նեղսրտութիւն. *Նստաւ դաւիթ յանապատին յանձուկսն: Յանձուկս նորոյն, կամ գադգայ: Եկին 'ի մատարայ անձուկն. Ա. Թգ. ԻԳ. 19: ԻԴ. 1. 23: *Յանձուկս դարանակալ եղեն. Յոբ. ԻԴ. 11: *Ապաւինեցան յանձուկս տայոց. Խոր. Գ. 44: *Ի ծոցս, յանձուկս, 'ի դժուարս լերինն. Բուզ. Դ. 25: *Որ մնաց յանձկոյն (այսինքն յանձկութենէ ճանապարհին), յորժամ 'ի հանդիման տանիցին: Զի մի՛ կարի յանձուկ (այսինքն 'ի նեղ) արկանիցեմք զձեզ. Ոսկ. ա. Բես. Ե: և եբր. ԻԷ: *Զանձուկ և զնեղութիւն հոգւոյն ունայց 'ի տառապանս խորհրդոցն. Լմբ. սղ. ԻԶ.

ԱՆՁՈՒԿ՛, ձկոյ, կամ կամ կու. Գ. Ἐπιποθία, ἐπιπόθησις. Desiderium. Անձկութիւն սրտի կարօտելոյ. ներդութիւն ուղղոյ առ կարօտանաց. կարօտ. փափագումն. խղճ. տենչ սաստիկ. ցանկութիւն. հասրէթ, իշ- տիյաք, արզու. *Անձուկ յոյժ ունիմ: Ի պաստանել մեզ զանձուկն ձեր կամ անձուկ, կամ նախանձ. Հռ. ԺԵ. 23: Բ. Կոր. Է. 7. 11: *Առ անձուկ զեղջոյն հոսախփսխեալ Զանձուկն նոցա՝ որ առ անդրն ունէին լցեալ. Ագաթ: *Անձկաւ 'ի նորա բարիսն փափագեալ: Լնուլ զպապակծանս անձկոյն՝ որ առ ած: Բորբոքումն անձկոյ. Յճխ. Է. Ծ. ծա: *Ահա յաղթեալս անձկաւ հեղձամղձուկ եղեալ փղձկիմ. Խոր. Գ. 68: *Գտցուք առ անձուկ սրտին եկն 'ի տատրակին. Ը. թող: *Զի մի անձկով սիրոյն խապառ տաղտկացցին. Ոսկ. Գծ: *Լի անձկով: Փութային անձկով տեսանելոյ. Փարպ: *Անձկով աղաչանօք: Զկամս կայսերացն առ իրին անձուկ. Նար. խոստ. և խչ: *Զատաց անձկոյ սրտի քո փախուցանէ երեւումն պատարագաւորին. Եղիշ. յոր.

Իսկ յասելն ՃՃ. *Վասն անձուկ սիրոյն այնորիկ. որոյ առաւելքն փրկեալ եղաքն մերանման կրկին նշանակութեամբ. իբր ասի. ազգը, և օրդուլու. սերտ և կամթողին.

ԱՆՁՐԵՒ. ի, աց, և ոյ. Գ. Ὑετός, βροχή, ὄμβρος. Pluvia, imber, nimbus. Ջուր ցօղեալ յամպոց. անդ. տարափ. Հեղեղ. անձրեւ, Եաղմուր, տաղմուր, պարան. *Թուեցաւ են նմա չիթք անձրեւի, և գեղջին անձրեւով յամպս: Դարձոյց զանձրեւս նոցա 'ի կարկուտ: Նոր անձրեւք կարկտաց: Ասէք՝ թէ անձրեւ գայ: Ածից ես անձրեւ 'ի վերայ երկրի: Ածէ անձրեւ 'ի վերայ. եւն: *Լի անձրեւով: Բանաւոր անձրեւաւն. Ագաթ: *Զանձրեւացն առէ. Եզնիկ: *Նման յորդառատ անձրեւի. Փարպ: *Քաղցր անձրեւօք. Պիտ: *Ցօղ անձրեւոյն: Իբր զաղաղջանս անձրեւոյ: Անձրեւք սաստկանալիք. Նար.

Որպէս Ցօղ. Δρόσος. Ros. շաղ. եղեամն. (լծ. հյ. անդ.) Դատ. Զ. 37. 39. 40: 'ի 38. Ցօղ դնի.

Նմանութեամբ ասի. *Անձրեւ արտասուացն: Զօրհնեալ քո շրթանցդ զծաւալեալն անձրեւացդ զկեցուցանողդ կաթուած (զբանս). Նար. ղէ. և ձէ.

ԱՆՁՐԵՒԱԲԱԽ. բախք. ա. Գ. Յանձրեւոյ բախեալ. հարեալ. կամ բախումն անձրեւաց. *Անձրեւաբախք, ցօղահարք. Ագաթ.

ԱՆՁՐԵՒԱԲԵՐ. ի, աց. ա. Ὀμβροφόρος. Imbrifer. Որ բերէ կամ ցօղէ զանձրեւ. անձրեւական. *Անձրեւաբեր ամպք. Եղիշ. Է: Եղիշ. Երէց: Եփր. պհ: Լմբ. սաղ: *Գարնանային անձրեւաբեր հողմոց: Յանձրեւաբեր խոնաւէ ցամաք պահիցէ. ՃՃ: *Յանձրեւաբեր ժամանակի. Աւծր. Դ. 3:

Գ. Անձրեւաբեր ժամանակ. *Ի ձմերանի վտանգեցէք, յանձրեւաբերս՝ ապականեցէք. Ը. Էդէս.

ԱՆՁՐԵՒԱԹԱՆԱՄ, թացայ. չ. Թացեալ լինել յանձրեւոյ. *Զիւնածեծ եղեն, անձրեւաթացեան. Գնձ.

ԱՆՁՐԵՒԱԹԱՑ, ի. ա. Թացեալ յանձրեւոյ. անձրեւէ թրջած, խոնաւ էղած. *Անձրեւաթաց և արեգակնակէզ լինել. ՃՃ: *Անձրեւաթաց, և ցրտահար. Սարգ. ա. դ. Զ: *Անձրեւաթացին, եղեմնապատին. Գնձ.

ԱՆՁՐԵՒԱԹԱՓ. ա. Որ թափէ՝ տեղայ զանձրեւ. անձրեւաբեր. *Առաքեսցէ զամպս անձրեւաթափս առ 'ի լցումն ամենայն բարութեան. Ոսկիփոր.

ԱՆՁՐԵՒԱԹԻՒՔ. Գ. Ըմբշ անձրեւ թափելոյ առ այ. *Հանէ զամպս, և ժողովէ զանձրեւաթիւս. Ագաթ. այլ և զանձրեւաշիթս.

ԱՆՁՐԵՒԱԽԱՌՆ. ա. մ. խառն ընդ

անձրեւ. ձիւնոց. *Եղև հողմ սաստիկ անձրեւախառն. Գր. եկեղ։

ԱՆՁՐԵՒԱԽԱՌՆ ԼԻՆԵԼ. Խառնե֊լ ընդ անձրեւ։ Մագ։

ԱՆՁՐԵՒԱԾԻՆ. Ց. ԱՆՁՐԵՒԱԲԵՐ. Ὀμβροτόκος. Pluviam generans, imbrifer. *Անձրեւածին ամպք. Կոչ. ծ։ Ոսկ. ծննդ։ Մեկն. Աղթ. Դ. Կ։

Նմանութ. իբր Ցօղաստան. առատատու֊ հա. *Վարդապետութե անձրեւածին. Կոչ. ։ *Անձրեւածին ամպոց. Կիւրղ. Ի հոյսն։ *Անձրեւածին բաժակ. Ճառ։

ԱՆՁՐԵՒԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀμβροτοκία. Pluviae generatio. Ծնանելն զանձրեւ. բղխելն. հատելն. *Կատարողու֊ թիւն գոյ 'ի նոսա ('ի հեղեղատս, որպէս յամպս) ըստ խնամողին անձրեւածնութե. Դիոն. երբ. ծէ. Ը. հրեշտ։

ԱՆՁՐԵՒԱԾՈՒԹԻՒՆ.} Ածելն զան֊
ԱՆՁՐԵՒԱԾՔ. } ձրեւ. գալն անձրեւի. տեղալն. տեղատարափ. *Զառա֊ ջին անձրեւածութեն նշանակէ. Ճհր։ *Բոցք և անձրածք. Ոսկ. եփես։ *Իբրև [illegible] ծածկեալ էին երկնք երկիր, որ յանձրեւածսն [illegible] է լինել. Կիւրղ. ծն։

ԱՆՁՐԵՒԱԿ. ի. գ. Դոյզն և թեթև անձրև. (եթէ չէ գրելի Անձրեւակիր). *Զծխածանն գիտէք. յորժամ արեգակն զնմանութիւն ընդդէմ անձրեւակի ամպոյն [illegible]. Կիւրղ. ծն։

ԱՆՁՐԵՒԱԿԱՆ. ի. աց. ա. Որ բերէ անձրեւ. և անձրեւաբեր. անձրեւածին. *Ցա֊ մաքեալ թէ ամպ ծածկէ անձրեւականն. Եւս. ոս. երբ։

ԱՆՁՐԵՒԱԿՈՒՐ ԼԻՆԵԼ. Որպէս թէ կարօտելով զանձրեւ՝ տոչորելով. կամ Տալ յոր֊ դան անձրեւոց ողողանել զերկիր. *Անձրե֊ ւակուր և անձրեւածարաւն հրամայեցեր լի֊ նել (երկրի). Մագ։

ԱՆՁՐԵՒԱՀԱՐ. ա. և Հարեալ յանձրե֊ ւոյ. անձրեւաթոր. *Արեւակէզ և անձրեւա֊ հար [illegible] 'ի ծառայութիւն հօտից. Լծ. ։

ԱՆՁՐԵՒԱՁԵՒ. ա. Նման անձրեւի. *Զանձրեւաձև հուրն թողլ եա գալ 'ի վե֊ րայ ամբարշտացն երկրին. Ոսկ. հա։

ԱՆՁՐԵՒԱՁԻՐ. ա. Որ ձրի պարգեւէ, կամ այլ [illegible] զանձրեւ. *Ամպ անձրեւա֊ ձիր. Նար. խոս։

ԱՆՁՐԵՒԱՑՈՅՑ. ա. Որ բերէ յոյզս անձրեւոց. [illegible]. *Ամպն անձ֊ րեւացոյց. Խոր. Գ. 68։

ԱՆՁՐԵՒԱՑՈՅՑՔ. գ. Ցոյցք անձրեւոց. [illegible] փոխ եղանակ. *Ի պատճառս [illegible] անձրեւացոյցք. Վրդ. Է. Ճկր։

ԱՆՁՐԵՒԱՆԱՅ. ռմկ. Ὕεται, Pluit, ut pluvia fluit. Իբրև անձրեւ իջանէ. անձրեւէ. տեղայ. և գալ [illegible]. *Հոգ անձրեւացի, և վէմ [illegible], հանգն անձրեւացի. Ածոք. գոսէփ. Նա յիսր. Նա ճախաք։

ԱՆՁՐԵՒԱՆՄԱՆ. ա. ն. Նման անձրեւի. անձրեւանման. [illegible] *Անձրեւա֊ նման [illegible] յերկինս հա֊ մի. Ճ. Ա։

ԱՆՁՐԵՒԱՇԱՐ. ա. ն. Շարեալ որպէս [illegible] անձրեւ. նման շարից անձրեւոց. *Սա [illegible], և [illegible] անձրեւաշար. Գնձ։

ԱՆՁՐԵՒԱՇԻԹՔ. գ. Շիթք անձրեւի. [illegible]. *Որ հանէ զամպս. և [illegible] և գաղարեցուցանէ [illegible], և ժողովէ զանձրեւաշիթս. Ածոք. [illegible]. զանձրեւաշիթս։

ԱՆՁՐԵՒԱՊԷՍ. մ. Որպէս զանձրեւ. յորդութեք. *Ցօղեաց զխնամս անձրեւա֊ պէս. Կրդփ. ոփ։

ԱՆՁՐԵՒԱՋՈՒՐ. ջրոյ, ոց. գ. Ջուր անձրեւի. անձրեւ. Եաղմօսք տօւյօւ. *Հեղե֊ ղատէ զնա անձրեւաջուրն. Մծբ. ծԷ։ *Թէ որպէս պարտ է ժողովել զանձրեւաջուրն. Վստ. Է. ճն։

ԱՆՁՐԵՒԱՄՆՈՒՆԴ. ա. Մնեալ պա֊ րարեալ անձրեւօք. *Սահմանս անձրեւա֊ մնունդս. Նար. խչ։

ԱՆՁՐԵՒԵՄ, եցի. ն. Ὕω. Pluo, irrigo. Ածել զանձրեւ, կամ որպէս զանձրեւ տեղալ. ցօղել. ոռոգանել. Եաղփըըմօգ. *Եթէ ոչ տեղացուցէ, և ոչ անձրեւեսցէ զզգալլն՝ ած. և ոչ անձրեւեսցելոյ.. Են. Փիլ. այլաբ։ *Զցօղն հայրապետուխ անձրեւեսցէր. Ճառ։ *Անձրեւեա երկնաքանչիւրոցն։ Կաթուածոց աչաց... եղիցի և յիս անձրեւեալ։ Ձրեց՝ որ 'ի բարձ֊ րեալսն ինձ անձրեւեցաւ։ Կաթիլ մի կա֊ թին քաւմք կուսութե յանձն իմ անձրե֊ ւեալ։ Իւղս այս անձրեւեալ. Նար։ *Անձրե֊ ւեցեր զհուրն սոդոմայ. Լմբ. ող։ *Գե֊ գեոն նկարեաց անձրեւօքն 'ի գեղմն... զզգամաքել հրէիցն, և զանձրեւելն աշխարհի. Նխ. դփ։

ԱՆՁՐԵՒԻՔ, եաց, եւք. ն. դիմող. Անձրեւ գայ. անձրեւանայ. որպէս զանձրեւ իջանէ. տեղայ. *Ցորժամ անձրեւէ, հարկ է խմոռա֊ նայն՝ թէ առաստացոյ ուրեք չոչել, թանալ. Փիլ. Նխ. Է։ *Մի լիցի ինձ ամպել, և ոչ անձրեւել։ Անօսի անձրեւեաց հուրն սոդո֊ մայ։ Ի յամպոց մաքրոց անձրեւեալ. Նար։

ԱՆՁՐՈՒԿ. գ. Որպէս օձկ. անշա, խամոխ պուէգ. Ազգ մանրիկ ձկանց, իբր 'ի վրփրոյ անձրեւոց ծնեալ. յն. աֆիա. լա. աբուա. *Անձրուկք, որք երամովին լողան, են յոյժ մանունք. Աշխ. Կ. աա ոփէփ. չէհ։

ԱՆՂԱՄՊԱՐԱՓԱՑԼ. Տ. ԱՆՃԱ֊ ՃԱՆՁ. *Անզամպարափայլ նսեմութիւն. Մագ. ա։

ԱՆՂԵԿ, կամ ԱՆՂԵԱԿ. ա. Չունօղ ղեկ. փոխնխեղ. *Անղեկ և անհաստատ մակոյկ. Ցէշտփ։

ԱՆՃԱՀ. ա. Ἄτοπος, ἀκαίρος. Absurdus, importunus, ineptus. Ո՛չ 'ի ճահ. անպատշաճ. անվայելուչ. անտեղի. տա֊ րադէպ. անշուք. անպիտան. ռռւլռփառ, օրանոըղ, եոգըլըգոըղ. *Զհիւղեայն աւեն, թէ անճահ և անզարդ և անարգ և չար էր. Եզնկ։ *Իւ է. որպէս վարկանիմ, ոչ ան֊ ճահ իրն. Գրրղ. ճ։ *Ուսուցեալք յան֊ ճահ ճարտարութե։ Անճահ առատակցք. Սեբեր. Է։ *Անճահ և չնաստակար միաբա֊ նութե. ՃՃ։ *Չէ անճահ. Լմբ. պփրգ։ *Անճահ իմն թուի. Տօնակ։

ԱՆՃԱՀ. ԱՆՃԱՀՍ. մ. Ցանպատշաճս. անվայելչաբար. տարադէպ. անշնորհի էեր֊ պով. *Իբր արբեալ՝ անճահ բարբառի. Մխ. երեմ։ *Անճահս բարբառեալ. Իգն։ *Ան֊ ճահս աբատանել։ Անճահս (կամ անհաճո. յն. անհաճոյ) իմն կարկաչեն. Ոսկ. մ. Բ. 23։

ԱՆՃԱՀԱԳԷՍ. մ. Նոյն ընդ վ. *Բա֊ զուքս ագխտաբար անճահապէս առնեն ըզ֊ բաժանումն տառից 'ի հեգսն. Նչ. ՔԷր։

ԱՆՃԱՃԱՆՉ, ի, եց. ա. Ἀφεγγής, ἀλαμπής. Splendore vel lumine carens. Ան֊ մասն 'ի ճաճանչից. աննշոյլ. անլոյս. նսեմ. մթագին. ըըլգոըը. *Ընդ անճա֊ ճանչ յիմարութե առաջաստաւ. Իմ. ծէ. 3։ *Անճաճանչ խաւար. Ոսկ. հռ։ Դիոն. եբր։ Ը. հրեշտ։ *Անճաճանչ անգիտութե, կամ չարութիւն։ Ուսուցանելով հրաժարել յանճաճանչիցն՝ 'ի լուսաւորականսն ա֊ ծել. Դիոն. էկեղ։ *Անճաճանչ 'ի ծագ֊ մանէ աստուածայնական լուսոյն միացաք. Աստղ. Գ. 21։ *Երկար ժամանակաւ ան֊ ճաճանչ լինիմ 'ի լուսոյ. ՃՃ։ *Եւ ան֊ ճաճանչ խաւարայինն, իբրև ըղձոսն զօ֊ րով մթին. Ցօ ոըդն։

ԱՆՃԱՃԱՆՉՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀλαμπές. Obscuritas Պակասութիւն լուսոյ. մթութի. խաւար. *Զմտաց մերոց անճա֊ ճանչութե լցոյց ածայնովն լուսով. Դիոն. էկեղ։

ԱՆՃԱՑԹ, ի, եց. ա. Ուր չկայցէ ճայ֊ թիւն. անշշունջ. անձայն. անզգայ. *Ան֊ ճայթիցն, թէ այսպէս պարտ իցէ ասել, երկնի ամենայաղթ գնացիցն շարժութեց. Դիոն. ածայ։

ԱՆՃԱՆԱՉԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ուր պա֊ կասէ ճանաչումն. անբանական. ագխտա֊ կան. *Անճանաչական առնորութի (հեթա֊ նոսաց). Ագաթ։

ԱՆՃԱՆԱՉԵԼԻ. ա. Ἄγνωστος. Ignotus. Որ ինչ դժուարաւ ճանաչի. անծանօթ. *Ծանիցուք զանճանաչելին. Բրս. ող։

ԱՆՃԱՆԱՉՈՂ, ի, աց. ա. Որ ոչն ճա֊ նաչէ զլաւն, կամ զերախտիս. անհանճար. *Անճանաչօղք բարեացն. Ցհ. իմ. ոփ։ *Անճանաչող և արհամարհոտ հայրապատ֊ թիւնն պերոզի։ Ոչ յանճանաչող և ոչ յանսպիտան մարդկանէ. Փարպ։

ԱՆՃԱՆԱՉՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Անճա֊ նաչողն գոլ. անընտրողութի. անհանճա֊ րութի. *Ցանճանաչողութենէ պերոզի. Փարպ։

ԱՆՃԱՆԱՊԱՐՀ. ա. Ἄνοδος. Invius. Ուր չիք ճանապարհ. անկոխ, անգնալի. եօլսող, ելլեղ. *Ի դժուարագնաց յան֊ ճանապարհ վայրս։ Ընդ անկոխ հետևել, և ընդ անճանապարհ. Փիլ. խմասն. և եագն։ *Անցուցանել ընդ անճանապարհ տեղիս. Եղիւ. Է։ *Ցահագին անապատս յայսմիկ, զի անճանապարհ և անջուր է. Վրք հց. իէ։

Նմանութե՝ Անտեղի ասելի. *Անճանա֊ պարհ անձն. Ճ. մփ։ *Նոյն և անճանա֊ պարհ 'ի չար.խորհրդոցն ընթացից. Լմբ. ող։

ԱՆՃԱՆԱՊԱՐՀ, րհք. գ. Ἀνοδία, ἀνοδίαι. Iter impervium, invia, devia. Անճա֊ նապարհ վայր. անկոխելի տեղի կամ շաւիղ. զարտուղի ճանապարհ. սարփ եէր. *Ամենայն ջրայնոց կառավարեալ՝ ընդ ան֊ ճանապարհն հետաձգէր ։։ այսինքն ընդ ծով. Ճ. Ա։ *Վրիպեալ՝ յանճանապարհ խոտորեսցիս։ Անուղղելի բարքն ընդ ան֊ ճանապարհ վարին։ Ընդ անճանապարհս մոլորեալ։ Ցանճանապարհս զարտուղեալք. Փիլ։

ԱՆՃԱՆԱՊԱՐՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Նոյն ընդ վ. Ἀνοδία. Summa viae difficultas. *Ի չարութէ անճանապարհութե 'ի բաց գարձեալ։ Այս չըջումն նմա մոլորութիւն և անճանապարհութե գործէ։ Արգելցի յառաջագոյն գիպեալ ամբարշտութեանն անճանապարհութեց. Փիլ։ *Կազացեալ 'ի շաւղաց իւրեանց յազգս անճանապար֊ հութե և խոշորութե. Ածաք. կարկփ։

ԱՆՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. կամ Անկարութի ճանապարհոր֊ դելոյ. *Ճանապարհի միշտ գոլ ծած֊ կանէր՝ անճանապարհորդութե էր պատ֊ ճառք. Փիլ. Նխ. Է։

ԱՆՃԱՇԱԿ. ա. Ἄγευστος. Impastus, jejunus, qui non gustavit. Որ ոչ ճաշա֊ կէ. անսուաղ. անմասն 'ի ճաշակոց մար֊

Միոյ կամ հոգւոյ. *Անճաշակ լինելով զճաշակաց պտղոյն քաւեաց զպարտիս: Որ անճաշակ լինելով զբազմաժամանակեայ աւուրքս. Ճոր: *Ի փափուկ կերակրոց անճաշակ լինիմք յաւուրս պահոց. Մխիթ: *Յերկնային բարեացն անճաշակք: Անճաշակ հոգևորական խնամոց. Սարգ: *Անճաշակ 'ի բարեացն վայելմանէ: Ի կէս աւուրցն ելանեն 'ի կենցաղոյս՝ անճաշակք 'ի ծերութէ. Պէփ:

ԱՆՃԱՇԱԿ. և ԱՆՃԱՇԱԿԵԼԻ. } ա. Ἄγευστος. Qui gustari non potest, vel gustatus non fuit. Զոր չէ մարթ ճաշակել. որ ինչ չէ անկեալ կամ անկանելի ընդ ճաշակաւ. և 'ի վեր քան զամենայն ճաշակս. աննման համով. *(Արմաւենիդ) բարձրութեամբ քո բազմաց անճաշակ լինիս. Մխ. առկ. Է: *Զանճաշակ ջուրսն վերնականս. Նար. յոհէ: *Յանկարծ և յանճաշակ արքայութեանն ճաշակել գիտէ. Ագաթ: *Սա երեր ձեզ պտուղս անճաշակս վայելչութեան երկնաւոր պտակացն. Մաշտ: *Անճաշակելի գառնութեամբ. Պէփ: *Ոչ էր պտղաբերեալ զանճաշակելին 'ի շրթանց մեր հաղորդութի. Նար. խոս:

ԱՆՃԱՇԱԿՈՂ. ա. Որ ոչն ճաշակէ. ἄγευστος. *Անճաշակողք (գաւառնն) ծովասոյզք կորնչին. Փարպ:

ԱՆՃԱՊԱՂ. ա. Ոչ ճապաղեալ. ոչ ցնդեալ. կուռ. խիտ. պինդ. հաստատուն. *(Ընդ ոտիւք յոր) ջուր անհաստատ, գերաբնիւ զօրութեամբն անճապաղ հաստատեալ. Դիոն. Եղբ:

ԱՆՃԱՌ, ի, իւ. ա. Ἄρρητος, ἀμύθητος, ἀνέκφρατος, ἀνεκλάλητος. Ineffabilis, inenarrabilis, infinitus. Զոր չէ մարթ բանիւ ճառել՝ վասն մեծութեան, անհասութեան, գաղտնութեան. անպատմելի. անպատում. անթարգմանելի. անբաւ. գաղտնի. խորին. [illegible]. *Լուաւ զբանս անճառս: Անճառ և փառաւորեալ խնդութեամբն. Ա. Կոր. ԺԲ. 4: Ա. Պետ. Ա. 8: *Զանբաւ և զանճառ մեծութիւն: Զանբաւ և զանճառ զանազանութիւն: Անբաւ և անճառ արկածս չարեաց. Փիլ: *Շնորհաց անճառից: Հնարիւք անճառիւք: Գովեստ անճառս: Անճառ է ասել: Անճառ է քան զօրինակ: Հոգւոյդ անճառի: Անճառ են բանից: Անճառ 'ի սերովբէից: Զանճառից իմոց իբր զճառելեաց գիտողին: Որ ինձ անճառն է, քեզ համարեալ է: Խորութիւք անճառիցն կներգեցելոց: Յանդիմանեացին անճառք: Սերք սերմանց անճառից. Նար: *Այնչափ լի էր անճառ ճառիւք. Ոսկ. յհ. Ա. 1: *Մնան զանազան չարութիւնքն անճառ 'ի սահմանի. Լմբ. առ: *Անճառ ժամուք, անհամար րոպէիւք. Վեցօր. Գ:

Իսկ յասելն. *Սոյն սարգսի անճառ պատմութեան քննութեան». իմա, որ անյայտ էր մեկնելոյ. Շ. Եղբ:

ԱՆՃԱՌ. որպէս Անարժան 'ի ճառել. անասելի. զոր չէ օրէն 'ի բերան առնուլ. անլուր. ամօթալի. գարշ. Ἄρρητος. Non dicendus, infandus, nefandus. [illegible]. *Առ անճառ ցնորս, առ այն՝ զոր ես և ոչ 'ի գրի իշխեցի առնել. Եւագր. Է. ԻԱ. ԻԷ: *Հարկաւորէր ասել զանճառս հայրենիս. իսկ նա զերզումն ծածկել 'ի բաց եթուք. Նանն: *Եթէ յանճառան հայեցցի՝ 'ի մայր կամ 'ի մօրու. Կանոն: *Մխաշութեան լեզուաց զանազանեալ հակառակ բարձրելոյն զանճառն խորհէին խորհուրդ. Ան. Եկեղ: *Զանճառան և զանասելին 'ի հայրն 'ի վեր հանեն: Անճառ անիրաւութիւք: Հիւանդութեանց անճառից. Փիլ: *Անճառ անմարթութեն. Կլիմաք:

ԱՆՃԱՌԱԲԱՐ. մ. Ἀρρήτως. Ineffabiliter, ineffabili modo. Անճառ և անպատում օրինակաւ. 'ի վեր քան զբան. *Անճառաբար տրայացեալ: Առող յորդւոյ անճառաբար. Ճոր: *Անճառաբար պարզն յն շարադրեցաւ. Դիոն. Ածայ: *Ծնեալ 'ի վերուստ 'ի հօրէ անճառաբար անպատմապէս. Ա. Ա:

ԱՆՃԱՌԱԳԱՅԹ. ա. } Ἀφεγγής. ԱՆՃԱՌԱԳԱՅԹԱՃԵԼԻ. } որ և ԱՆՃԱՃԱՆՉ, ԱՆՆՇՈՅԼ. Ոչ փայլուն. և ուր չհասանեն ճառագայթք արևու. *Եթէ ոչ կազմես զպատրոյգն, խաւարեալ՝ անճառագայթ լինի, և աղօտանայ. Եփր. առակ: *Անճառագայթ է տեղին այն, և տառապեցեալ միշտ կայ մնայ: Զանճառագայթաձեն և զերկրայինն (մասն զխրխտոյ) յեստանակն մաշելով. Նիւս. երգ:

ԱՆՃԱՌԱԳՈՅՆ. ա. Ἀπορρητότερος. Magis inenarrabilis, reconditior. Յոյժ կամ առաւել անճառ. թաքնագոյն. խորագոյն. *Թերևս գոցի բան քան զայսմիկ անճառագոյն. Ածաբ. Պէփ:

ԱՆՃԱՌԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀρρητοποιΐα. Nefandum facinus. Գործ անարժան և անասելի. եղեռն. ոճիր. յանցանք. *Զանճառագործութիւնն ոչ կամելով ասել, տառամանք զերզումն համառեալ՝ յառաջագոյն մեռանէր. Մագ. Ա:

ԱՆՃԱՌԱԳՈՒԹ. ա. Որոյ գութն է անճառ և անբաւ. ամենագութ. *Հայցեմք 'ի քէն անճառագութ. Վրդն. առ:

ԱՆՃԱՌԱԽՕՍ. ա. Ἄλαλος. Qui loqui non potest, mutus. Որ ոչն կարէ ճառել խօսիւք. անխօս. անբարբառ. *Ի ձեռն անճառախօս, և յոքնաբարբառ լռութեան. Մագ. նշ. ԷԼԷԶ:

ԱՆՃԱՌԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՃԱՌ. *Լսել բանս անճառականս. Ագաթ: *Զանճառականն ընկալեալ զկեանս. Ճոր:

ԱՆՃԱՌԱԿԱՆ. Է և անուն աղանդոյ փիլիսոփայից, որ չկամէին ճառել զկարծիս իւրեանց. *Ակադեմականք, և խուզակք. ակադեմականն, և անճառականն դէմ ընդդէմ հաստատեալ են աղանդոցն. Փիլ. լին. Գ. 33:

ԱՆՃԱՌԱՀՐԱՇ. ա. Անճառ և հրաշալի. սքանչելի անճառութեամբ. *Անճառահրաշ զօրութեամբ առեղծեր զազգամ. Ճոր:

ԱՆՃԱՌԱՇՆՈՐՀ. ա. Ունող և տուող շնորհս անճառս. *Անճառաշնորհ խաշին են զօրութիւնք: Յանճառաշնորհ խորհրդոց ծածկեցաւ. Նար. խչ. և խոս:

ԱՆՃԱՌԱՊԱՏԿԵՐ. ա. Անճառելի տեսլեամբ պատկերի. անպատմելի. աննման. *Անճառապատկեր ճրագք. Նար. ծԲ:

ԱՆՃԱՌԱՍՊԱՐԳԵՒ. ա. Անճառաշնորհ. և Անճառապէս պարգևեալ. *Նոյն երանութեան անճառապարգև (կամ արժանապարգև) ձայնիւ արարչին աւետագրեցաւ. Նար. առաք:

ԱՆՃԱՌԱՊԷՍ. Տես ԱՆՃԱՌԱԲԱՐ. *Ծնեալ անճառապէս. Ամ. Գ. Է: *Որ միացար 'ի մարմնի անճառապէս: Լուսաւորեցար անճառապէս. Ճոր: *Նոցա երևի քո անճառապէս. Յճխ. Է:

ԱՆՃԱՌԵԼ. ն. Ἀποφάσκειν. Negare. Ուրանալ. չասել. բացասել. ժխտել. *Զայսոսիկ տիրապէս անճառել (առ անխորհուրդս). Դիոն. Ածայ. Ա:

ԱՆՃԱՌԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Անճառ բառ ա նշ. Ἄρρητος, ἀμύθητος, ἀνεκλάλητος. Ineffabilis. *Անճառելւոյ հաւատալ շնորհի. Անյ. Բարսղ: *Անճառելեաւ իմն և անհասանելի օրինակաւ. Կիւրղ. գնդ: *Անճառելեացն հասանել պարգևաց: Անճառելեաց համբերութեանն կենաց. Յհ. կմ. առ. և եր: *Անուանեմք անճառելեաւ: Անճառելեաւ քո սիրովդ. Նար. ԽԵ. Ճ: *Գտանել հաւատարել անճառելի է»։ յն. անհնար է. Բրս. ծն:

Եւ Անճառ բառ ը նշ. Ἀπόρρητος. Indicibilis, abditus, arcanus. *Լուաք զլուր զիր մարդասիրութեանն, որ անճառելի հայհոյութեամբն է ծնօղ. Կլիմաք: *Ծամետաց զերզումն... վասն և ոչ բնութիւն անեղոյ զանճառելին: Զանմահութեան զանճառելին. Նիւս. Բն. և խոս: *Հագեալ զլապապազանացդ յայտնեցեր զանճառելիսդ. Ածաբ. Պէփ: *Ո՞վ որ զանճառելին (յիշեաց), և ոչ խռովեցաւ. Նար. ԽԲ: *Կշտամբեցէք զձեզ անճառելի մահուամբ. Գրմ. առ:

Իսկ խոսր. *Անճառելի ցնորիւք 'ի տունէ և 'ի գիշերի». իբր դժուարապատում:

Կամ իբր Թաքուն, անյայտ, խորք երկրի. *Ընչեղութեան յերկիր մնի, և յանճառելին պահի. Բրս. ընչէղ:

Եւ իբր Անխօս. անձայն. *(Թռչունք) զած օրհնեն անճառելի ձայնիւք. Ածաբ. 'Ի նոր կիր:

ԱՆՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀφραστότης. Ineffabilitas. Անճառն գոլ վասն գերազանցութեան. առաւելութեան անպատմելի. *Յաղագս ածութեան բանին զանփոփոխելի և անճառութիւն խոստովանին. Ա. Ա: *Անճառութեամբ բանից. Ագաթ: *Անճառութեան խորհրդոյս: Քաւիչ անճառուն: Անճառութեամբ անհասականաւ: Յանճառութեան առաւելութեան. Նար:

Եւ Անխօսութիւն. բացասութիւն. բան բացարձական. Ἀπόφασις. Negatio. *Անճառութիւքն 'ի վերայ ածայնոցն ճշմարիտ են: Զածայինսն պատուել ճշմարիտ անճառութեամբ. Դիոն. Երկն:

ԱՆՃԱՐ. ի, իւ. ա. Ἀμήχανος, χαλεπός. Impossibilis, difficilis. Որ չէ ճար. անհնար. անհնարին. դժուարին և անպէտ. չարէօրէն. պ. նաչար. *Անճար է ինձ՝ մարդ ասէր զոլով անմարդի ինչ խորհել. Ոսկ. Ղկ: *Անճարս և դժուարս նորոգ չարիս գործէ. Փիլ. Ժ. Բան: *Ոչ անճար լինել և ոչ զնա շահել. Ոսկ. յհ. Բ. 23: *Հանճար տուողականի՝ անճարիցն ճար. և զի՞նչ անճար և անյոյս ընթացք քան ըզմարդկան: Հանճար տուողականի անճար. տեսիլքն թէ առանց խափանմանց իմիք կատարի: Անճար պատահմանն ըզգաստացուցանող բանիւն ոչ հաւանին: Լսես 'ի խրատաղէն զանճարիցն բանս. Լմբ. ող. և առակ:

Իսկ Մխ. Բծշ. *Ի վերայ ցուցած տեղւոյն անճար ասեզանի գիրս». իմա՛ հարկաւ, անվրէպ. և կամ յանհնարս մտեալ. չարէօրէն, եւլէթէ:

ԱՆՃԱՐԱԿ. ա. Նոյն ընդ վ. որպէս Անդարմանելի. անհնարին. *Անճարակ գտեալ յերա հնարից: Կերք երկանց անճարակ ձեռաց: Անճարակ վիրացն. Նար. Բ. ԽԴ. ՂԳ:

ԱՆՃԱՐԱԿ. ռմկ. ոճով, Տկար. անկած. *Հանդիսակից լեցին, և ճար անճարակիս. Բէնէֆ:

ՅԱՆՃԱՐԿԻ ԿԱԼ. որպէս Անճարանալ. *Եւ զի կայի գեռ յանճարկին՝ 'ի մէջ մեծի պատերազմին. Գր. փղ. յէէմ:

[illegible]. Տ. [illegible]. իբր հարկաւ. ան-ճարելի. Դիւր է բժշկին անճարակն՝ որ զխմելոյ զբոյս ժամանակի... Զի անճարակն բժշկին կարգել ամենի նոցա գիտութիւն. Մի. Բժշ.

ԱՆՃԱՐԱԿԵՄ, կամ ԱՆՃԱՐԱԿԻՄ. չ. Անճարակ լինել [illegible]. յուժոյ անկանել. Դիւր է ... որ զօրութիւն չունիցին անճարակ է. Մի. Բժշ.

ԱՆՃԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. Գ. Անճարութիւն. անհնարութիւն. անհրաժեշտ [illegible]. Յանճարակութէ (այլ. յանճարութէ) կարողանալ այլ ինչ ոչ կարող, բայց զայս՝ զի զեղուն ծառայ և երթայք յերկրս պտղոյ. Վրք հց. Է.

ԱՆՃԱՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Յանհնարս անկանել. նուաղիլ, անճրկիլ. Նաշխար Գող. Անճարացեալ կենօք առնու 'ի անձին զգայարանս. Լմբ. Խտ. Անճարացեալ տիրուհեաց. Ոսկ. յհ. Բ. 6.

ԱՆՃԱՐԱԽՈՐ, ի, աց. Տ. ԱՆՃԱՐ. Մի թէ լինի քեզ պատրաստութիւն պատ-ճառաց 'ի կեանս միւսին անճարութեան. Մաշ.

ԱՆՃԱՐԻՄ, եցայ. Տ. ԱՆՃԱՐԱՆԱԼ. Խակն անճարել՝ այց նոցա տառաշնորհ. Լմբ. ծէ.

ԱՆՃԱՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Անհնարութիւն. անճարակն իցէ. Ամենազօր Հնար ան-ճարութե. Նոր. Խ. Զամենայն անճարութիւն և դառնութեան մասց քոց լուծա-նէ. Լ. ուղ. Պատուոցն 'ի մեծ խիղճ անճարութեան վտանգէին. Ոսկ. Գծ.

ԱՆՃԵՂՔ. և } ա. Ոչ ճեղքեալ. ան-
ԱՆՃԵՂՔԵԼԻ. } բաժան. անբաժա-նելի. Անճեղք և անանջատ պատականեալ. ՃՃ. Ուսուցանէր զծածկութիւն անճեղ-քելի. Ոսկ. Պ.

ԱՆՃԵՏ. ա. Որ ոչ գուցէ ճեղ. ան-դրդի. անշաւակ. Ճեփիթ՝ ղութը օշնայան. Զի բնութի անշարժ և անճեղ թողցէ. Մագ. Ժ. Մի եղիցի անճեղ և անշաւակ յերկրի մեր. Մծբ. ծէ. Եւ այլ ոչ եղև անշ վտանգեն և անճեղ. Եփր. Բգ.

ԱՆՃԵՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՉԱՒԱԿՈՒ-ԹԻՒՆ. Երկի՝ թէ վասն անճետութեան հոգիութե են պատուիրանքս. Զայն-չափ սոն անճետութիւ իմ աւաղի նոցա աշխարհն կայր (առէ անճա) ... Մեծա-գոյնէ լցոյց անճետութեամբ իմոյ. Եփր. եւ. ն. բգ.

ԱՆՃԻՏԵՄ, եցի. ն. Անճետ և անշա-ւակ առնել. Ճեփեթի՝ ղութըը փոխըրմոփ. Զերկուսն աղջամղ առարեալ անճի-տեաց. Բառ. Փ. 19.

ԱՆՃՄԼԵԼԻ. ա. Որ ոչն ճմլի. ան-ձեռնելի. խիստ. Ո՛վ անճմլելի սիրոյդ նորին. Ոսկ. յհ. ա. 45.

ԱՆՃՈԽՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ոչ ճոխանալն բանիւ կամ գործով 'ի վերայ այլոց. ան-ժեղծութիւ. անձկութիւ. Առաջին յառա-ջութե անճոխութե՝ մանկութիւն, աղքատու-թիւն. Կիւրղ.

ԱՆՃՈՂՈՊՐԵԼԻ. լւոյ, լեաց. ա. Ἀ-φευκτος, ἄφυκτος, ἀναπόδραστος. Inevitabilis. Զոր չէ մարթ ճողոպրել. անզեր-ծանելի. անփախչելի. անհրաժեշտ. [illegible] [illegible], որա յետ.. [illegible] [illegible] [illegible]. Ո-րոգայթ կամ ապաշխարհ անճողոպրելի. Սոփեստեաց մեծանց անճողոպրելեաց. Նար. ձ. Ի. 45. Որպէս 'ի մէջ պատնէ-շաց ընկեցեալ՝ անճողոպրելի ամենայն ... է ակտիւ. Անյ. ծող. Պաշա-րէ զմեզ անճողոպրելի պաշարութեամբք.

Արծր. Է. 3. Այս 'ի յապաւցոյց անճո-ղոպրելեաց բանիցն, յորոց ոչ զօրէր ոք զերծանել, այլ ըմբռնեալ լինէր. Նանն. (գրեալ էր, անճողոպրեաց.) Անճողոպ-րելի վիշտք զկանացայն պաշարէին. Ոսկ. Ծ. յոււ. (Այն) անճողոպրելի ըստ բնութե պատճառ է. Արիստ. Յ.

Իսկ Մաշտ. Անճողոպրելի գանձ ». իմն, անկողոպտելի.

ԱՆՃՈՌՆԱՑԵԱԼ. Տես ԱՆՃՈՌՆԻ. Լերինք անճոռնացեալք. Վրդն. ող. կէ.

ԱՆՃՈՌՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Անհե-թեթ ըստ հասակի. վիթխարի. յաղթան-դամ. անարի. մեծ յոյժ. սաստիկ. և Ա-հաւոր. հսկայ, փղձան, հեյոզէնլի. Ան-ճոռնի հասակաւ, կամ Անճոռնի մարդիկ. Հսկայիցն անճոռնեաց. Պիտ. Վրդն. դփ. Անճոռնիս զլխաւոր աւէ, կամ զարս պատերազմողս. Կիւրղ. Բգ. Զօձ կամա-քայքին անճոռնի վիշապ անուանեն. Եղ-նիկ. (կէտք) յաղագս անճոռնի և թանձր մարմնոյ. Արծր. Գ. 7. Անճոռնի զօրու-թեամբ ամբոխին. Խոր. Ա. 10. Անճոռ-նի զօրաց. Յհ. կբ. Ճողոպրելով յան-ճոռնեացն, և 'ի ճռաւմիցն ճակատէ. Մագ. Է.

Եւ Անհեթեթ բանիւ. անկարգ. ան-շուք. օրանոցի. Խմատակ անճոռնի. Նար. ծէ. Անճոռնի առասպելք. Խոր. Ա. 3. Անճոռնի ճռռմաբանութի. Մագ. Ա.

ԱՆՄԱԶՄԶՈՒԿ. ա. Որ չունի մազմը-զուկս կամ զնրբին արմատս՝ իբր բարակ մազս. Վեփէ. հէ.

ԱՆՄԱԼ. ա. } Զոր չէ մարթ մալել.
ԱՆՄԱԼԵԼԻ. } աննուաճելի. անփշրե-լի. անմշուսելի. (Իբրև զադամանդ) ա-մենեցուն էր՝ որ ձեռնարկէին 'ի հարկա-նել՝ անմալ. Փիլ. ոսմ. Վէմ զինքն ա-սէ վասն անմալելի և անխորտակելի գո-լոյ. Երզն. մթ.

ԱՆՄԱԽԱՆՔ. ա. մ. Տ. ԱՆՆԱԽԱՆՁ. Ամենեցուն անմախանք ծագէ արեգակն. Կլիմաք.

ԱՆՄԱԽԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Ոչ սիրող զմախանս. աննախանձ. Անմախա-սէր գիտաւորութեք. Անմախասէր խրա-տուքն. Պիտ.

ԱՆՄԱԽՈՂ, ի, աց. Տ. ԱՆՆԱԽԱՆՁ. Ἄφθονος. Որով թշնամի լեցին այդ՝ բա-րւոյ և անմախողի. Բրս. մախան.

ԱՆՄԱԽՈՂՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἀφθονία. Աննախանձութիւն. Զոր օրինակ յարմա-րի բարւոյն անմախողութիւն, այնպէս զկնի երկրի բանաւորութեան յաջողանք. Բրս. մախան.

ԱՆՄԱԿԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ան-մտածութի. գործ անխորհուրդ. անմտու-թիւն. Անմակամտութք թեակոխել. Մագ. խը.

ԱՆՄԱԿԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. } ա. Որ
ԱՆՄԱԿԱՑԵԼԻ, լւոյ, լեաց. } ինչ ոչ անկանի ընդ մակացութք, այսինքն ընդ գիտութք. կր անհասան, և անհունն. Գէ-րութէ փոք լինին. Յանհունս առնել ըզ բաժանումն՝ անմակացականն է. Անմակա-ցելի են, քանզի ոչ գոյ լինել 'ի ասցանէ մակացութի. Անյ. որոշ.

ԱՆՄԱԿԱՑՈՒ. ի, աց. ա. Որ չէ մա-կացու. անգէտ գիտութեց. անիմաստ. անմիտ. Այսպիսի անմտազի և անմակա-ցու հանճարի. Մագ. ծէ.

ԱՆՄԱԿԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. Գ. Իբր Ան-մակերևոյթ. անտարած ըստ լայնութե որպէս կէտն և գիծն ըստ երկրաչափից, և թիւն միակ. Գիծ անտարակ, և անմակե-րևութիւն. Մագ. Է.

ԱՆՄԱՀ. ի,ից. ա. Ἀθάνατος. Immortalis. ἀχήρατος, incorruptus. Որում ոչ արբէ մահ. որ ոչն մեռանի. միշտ կենդանի. մշտնջենաւոր. որպէս ասի զԱյ, և զհո-գւոյ, և լայնաբար զայլոց իրաց՝ որ են մըշ-տատև, աներծ, անանց, մնայական. էօլ-մէզ, պաքը. Այսպիսին և անմահ և բոլո-րից երևեցող բնութե. Գրգոր. լէ. Ան-մահ անուն (այսինքն 'ի բնէ, որ է ած). Պիտ. Անմահին անմահանայք. Խոր. դրբ. Յանմահից իմն կարգի գնէր զինքն. Եղիշ. Ա. որպէս և հեթանոսք ասէին Ան-մահ գէք. ՃՃ. Զբեկումն առիծուն անմահ», այսինքն սատանայի. Եղիշ. դփ. Կոյսք ոչ մահացու ծննդոց, այլ ան-մահից բաղձացեալք. Փիլ. փեսայն.

Լայնաբար առեալ, կամ իբր Անմահա-կան. Արդարութի անմահ է. Իմ. Ա. 14. Անմահ անուն, կմ յիշատակ. Խոր. կենացն անմահից. Բարեօք անմահիւք. Անմահ ասնջանօք. Յճխ. Որդանցն ան-մահից. Անմահ զօրութի. Նար. Անմահ չարուն. Եղիշ. դփ. Տունկ անմահ. Շար. Պտղովք անմահիւք. Փիլ. Անմահ աշ-խարհս. ՃՃ. Անմահ զենումն, կամ պա-տարագութի, կամ սատարութին. Նար. խոսր. Ագաթ. Անմահ մահուն զաւնու-թիւն. Մահուան անմահի. Ի մահուանն յանմահութէ (այսինքն յանմահէ). Յհ. կբ. Նար. Վրդն. ող. Իսկ Լմբ. ող. Անմահ է մարդոյս կամքն 'ի կենդանեաց». իմն կամի անմահ լինել և յաւիտեան.

ԱՆՄԱՀ. ԱՆՄԱՀՍ. } մ. որ և ԱՆՄԱ-
ԱՆՄԱՀԱԲԱՐ. } ՀԱԲԷՍ. Ἀθανάτως. Immortaliter. Ἀθάνατα. Aeternum, immortali (labore etc.) Առանց մեռանելոյ. իբրև անմահ. յաւիտեան. Ի թարթափել ակամն չնացայ, և անմահ ասնջիմ. Ոսկ. յհ. ա. 37. Յաղագս վայե-լենի վայելելոյ 'ի մեղուն անմահս ասնջիմ. Բրս. Ծրփ. Անմահաբար և մահկանացուացս ուա ըստ անմահից կայցեն զգործ և զեր-խանութի. Շ. ափէն. Զինչ է պատուա-սիրութի չարին, ուստի այսպէս անմահա-բար տաժանիմք. Ար. որս. ծէ.

ԱՆՄԱՀԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ἀθανατώτερος. Magis immortalis. Առաւել կամ որպէս անմահ. մշտնջենաւոր. Մաքրագոյն և անմահագոյն բնութե հա-սին (աստեղք). Ի բաց հանումն մահկա-նացուին և յաւոյն՝ յաւելեալ է լաւին և անմահագունին. Փիլ. Ծ. բան. Եւ լին. Կենացն անմահագունից. Պիտ.

ԱՆՄԱՀԱԳՈՐԾ. Տ. ԱՆՄԱՀԱՐԱՐ. Տունկ անմահագործ. Սեղան սրբարար անմահագործ հացին. Զքր. կբ. խը.

ԱՆՄԱՀԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Տ. ԱՆ-ՄԱՀ. և ԱՆՄԱՀԱՐԱՐ. Քերթողահայրն ասէ, մեռաւ անմահականն՝ տակաւին ան-մահ 'ի մեռելութեան մնալով. Սանահն. Յանմահական կեանսն. Յճխ. Է. Յան-մահականն վիճակ. Փրկութք անմահա-կանաւ. Անմահականացն վերհից, կամ ա-հեղից. Նոր. Յանմահական բաժակէն, կամ 'ի յոյզւոյն. Անմահական պտղոյն. Շար. Ի փափկութե ազին դրախտին՝ յանմահական և յերկնային. Յհ. որբ.

ԱՆՄԱՀԱՀՈՏ. ա. Ուր իցէ հոտ ան-մահութե, կմ չիցէ հոտ մահու. անուշա-հոտ յոյժ յոյժ. Վայր ծաղկաւէտ և ան-մահահոտ. Վրք հց. Իշ.

ԱՆՄԱՀԱՃԱՇԱԿ. ա. Որ ունի և տայ զճաշակ անմահութե. Անմահաճա-շակ պտղոյն (ծառոյն կենաց). Պիտ.

ԱՆՄԱՀԱՆԱՄ, ացայ. չ. Անմահ լինել. զգենուլ զանմահութիւն. *Կենաց փայտ առեն զպարտապանութեն, 'ի ձեռն որոյ մանուանդ միայն անմահանան. Փիլ. ււն: *Գտան բազխի, աղէնք անմահանան. փարդ: *Նորոգեցան արարածք, և անմահացան. Են. Ղար:

Եւ Անփոխարէլի մնալ. *Անգէն վաղվաղակի և ձեռքն անմահացան. Եղիշ. հայր մեր: *Անմահացեալ գարշապարացն մոլեանց, ոչ երկնչէր յօձէն. Արշ:

ԱՆՄԱՀԱԳԻՍ. Տես ԱՆՄԱՀԱԲԱՐ. *Անմահապէս միշտ մատուցանիս. Նար. ծգ: *Զմայլեցայ անմահապէս. Վրք հց. իէ: *Զարդարեալ էան, և անմահապէս բնաւանալիան. Դիոն. էկեղ. գ: *Անմահապէս յաւիտենականն. Վրդն. ող: *Անմահապէս բոցակիզին. Տօնակ:

ԱՆՄԱՀԱՏՈՒՐ. ա. Տուող անմահութեան. *Քաղաք էր մարդն, պարսպեալ և թագաւորեալ անմահատուր բանիւ. Հ.ամամ. առկ:

ԱՆՄԱՀԱՐԱՐ, ի. ա. Որ անմահ առնէ. անմահագործ. անմահացուցիչ, և Անմահական. *Կեանք անմահարար մահկանացու բնութեան: Անմահարար բաժակ: Աղբերացն անապական, որ յետ մահուն անմահարար: Անմահարար քո մեռելութեամբ. Ղար: *Զանմահարար ողկոյզն հատուցեր. Նար. խօս: *Անմահարար եթող արժանաւոր յիշելոյ արուեստ. Պիտ:

ԱՆՄԱՀԱՐՁԱՆ. ա. Ուր չէք մահարձան. իբր Անպատապար, անշէն և անշուք. *Քաղաքս անմահարձան. Նար. լը: *Անմահարձան, աննեառակալ. Լծ. նար:

ԱՆՄԱՀԱՑՈՒ, ի, աց. ա. Անմահ. անմահական. *Անմահացու բնութեամբ համեցար վասն մեր համբերել մահու խաչի. Յհ. իմ. էկեղ: *Անմահացու գրախտ. Ճշ:

ԱՆՄԱՀԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀθανατίζω. Immortalem reddo. Անմահ առնել. տալ անմահանալ. *Առաքինութի անմահացուցանէ զհոգին. Փիլ. ււն: *Զպատուիրանապահսն անմահացուցանէ յետ մահուն, և զմեղաւորսն անմահացուցանէ 'ի տանջանսն յաւիտենից. Ագաթ: *Զբովանդակ բնութիւն անմահացուցանել ընդ մարդոյն. Արշ: *Ցիջանել 'ի յորդանան՝ անմահացուցող ջրոյն. ՃՃ. այսինքն սրբեաց, և արար առողջարար հոգւոյ:

ԱՆՄԱՀԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Որ անմահացուցանէ. անմահարար. *Անմահացուցիչ դեղ, կամ մանանայ, պատուիրան, պտուղ, բաժակ. Նար. ծա. փ. կէ: Լաստ. իէ: Տօնակ:

ԱՆՄԱՀԿԱՆԱՑՈՒ. Տ. ԱՆՄԱՀԱՑՈՒ. *Նահապետ լինելով ոչ մահկանացու աղգին, այլ՝ անմահկանացուին. Սարգ. 'ի կերզն: *Վասն անմահկանացու կենացն փափագանաց վախճանել զմահկանացու կեանսն. Փիլ. փնեակն:

ԱՆՄԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀθανασία Immortalitas. Անմահն. գոլ. մշտնջենաւոր կենդանութի, անպահական եղ, անպահականեալ հոգւոց, և խոստացեալ մարմնոց 'ի յարութե. և Անկորուստ անեղծութե լոյսս. էօլմեղէի. Տես իմաստ. գ. 4: դ. 1: ը. 13. 17: ծէ. 3: ա. կոր. ծէ. 53. 54: ա. տիմ. զ. 16: *Որ միայն ունիս զաներղութիւն և զանմահութի: Անմահութեց տուող քս: Աղբիւր կենաց և անմահութե. Են. Ղար: *Մարմինք 'ի յարութե անդ յանմահութի անդր փոխին. Ցծխ. ի: *Մահ ոչ խմացեալ՝ մահ է, մահ խմացեալ՝ անմահութի է. Եղիշ. ը: Իսկ Ղար. *Երկնաւորինդ մե-

ակալն զգեցաւ զանմահութի ». խմա, կենդանութի:

ԱՆՄԱՑՐ, անմօր. ա. Ἀμήτωρ. Matris expers, sine matre natus. Որ չէք մայր. որպէս ծնեալն 'ի հօրէ ըստ աստուածութեան բանն. *Անմայր ծնունդ հօր 'ի յերկինս: Անհայրն որդի՝ անմայր յառաջնումն. Ղար: Իսկ յասել անդ՝ *Ուրանս չէր անմայր յառաջնումն ահա որդին գայ առ քեզ ». խմա անմայր յառաջնումն որդին գայ առ քեզ մի եկեղեցի. կմ թէ եկեղեցիդ երբեմն չէիր մայր զաւակաց այնպէս՝ որպէս այժմդ ես. ըստ Եսայ. ծդ. 1: *Ո՞ պատմեսցէ զազգատոհմ անհօրն (ըստ մարմնոյ), և անմօր (ըստ աստուածութե): *Որ ըստ էութեն անմայր, և ըստ անեղութեն անհայր. Գնձ:

Որպէս Գոյացեալ յերկրի առանց մօր, զոր օրինակ եղեն ադամ և եւայ այլևայլ օրինակաւ. *Որ զանմայրն զայն յղացաւ (զեւայ). Կոչ. ծէ:

Որպէս Այն՝ որոյ չյիշատակին 'ի գիրս հայրն և մայրն. այն է մելքիսեդեկ. անօրէն. *Անհայր՝ անմայր, չհամարեալ յազգս. Եբր. է. 3:

ԱՆՄԱՑՐ առի նմանութե՝ կոյս անուանեալ թիւն եօթներորդ, որպէս և մին. և ս և խմաստունն հոգևոր որպէս ուսումն առանց վարդապետի, և բոյս ինքնածին առանց մշակելոյ. *Է սա (եօթներեակն), որ 'ի թիւան կոյս է, անմայրն բնութիւն: Գիթագորեանքն մշտնջենաւորականսն և անմօրն միակի նմանեցուցանեն զեօթներեակն: Ինքնուսումնականի մայր՝ անմայր իմաստութի է. Փիլ. ծ. բան. և այլոց. և ււն: *Ռուշան (հավսոց) անմայր. Ճ. Ա. 'ի պէտր. պօղ:

ԱՆՄԱՑՐԵՆԱԿԱՆ. նոյն ընդ վ. *Զորդին միակն անմայրենական ծընար անսահման. Գնձ:

ԱՆՄԱՆԿ. ա. Ἀδέκαστος. Sincerus, muneribus non corruptus, incorruptus. Իբր Անխորամանկ, և ոչ խորամանկեալ. անկաշառ. պարզ. անկեղծ. անախտեղծ. *Ի չարեացն ազատ էին, և միտս անմանկս ունէին. Ոսկ. մ. ա. 25:

ԱՆՄԱՆԿԱԲԵՐ. ա. Որ ոչ բերէ զաւակ. անզաւակ. *Իսրայէլին տծ յմ զքեզ արասցէ անմանկաբեր. Ղ. եդե:

ԱՆՄԱՇ, ի,ից. ա. Ἀδάπανος. Inconsumptus. Որ ոչն մաշի. անփուտ. անծախ. անխնայ. կարծր. Իւրէնձեղ. Ռէսէֆօլմող, ուշընմող. *Ի՜լքաւիոն ցուցանէ զանփուտն՝ որպէս ոսկւոյ, և անմաշ, և անեղծ, և անապական ճաճանչն. Դիոն. Երին: *Անմաշ զգեստ. Ոսկ. 'Ի նէռն: Մխ. դփ: *Անմաշ և անկէզ 'ի կարծրութէ ունէր զոտն. Նիսս. խաղ. է: *Մխագոյն ներաւ քար ջաղացաց անմաշ. Մարբին:

ԱՆՄԱՌԱԽՈՒՂ. ա. Անմառն 'ի մառախղոյ. մաքուր. յստակ. *Անմառախուղ խորհուրդ. Վրդն. դան:

ԱՆՄԱՍՆ, սին, սունք կմ մասք, սանց. ա. Ἀμερής. Partium expers. Որ ոչն ունի մասունս բաղադրիչս. պարզ ամենևին. անմասնիկ. անբաժանելի 'ի մասունս. (հոգին. և կէտն, և վայրկեանն, ևն.) դեօլէնճեղ. *Մասունս մարմնեղէնս անմասնին գնէր. Դիոն. տճայ: *Անմասն է՝ ըստ որում սու է: Անմարմինք անմասունք են. Անյ. պորփ: *Նշանն (կէտն) է անմասն ինչ. Սահմ. ծէ: *Պարզ և անմասն և անշարադիր է. Նիսս. խաղ. իէ: *Անմասն բուղէ. Երզն. մրն:

ԱՆՄԱՍՆ (հանդերձ խնդրով). Ἄμοιρος, ἀμέτοχος. Expers, carens, non particeps. Ոչ մասնակից. անկցորդ. անբաժ. հեռի. առանց. աղատ. անընդունակ. զրկեալ. ըռ. գօղըղ, մահրում. *Մէ ոչ ամենևին լեցի անմասն 'ի մեծամեծ ուրախութէս մեր. մե. իմ. է. 9: *Անկցորդ և անմասն է 'ի չարութէ. Փիլ. ււն: *Անմասն 'ի գթութեան, կամ 'ի պատուհասագուծէն: Անմասն յայսմանէ շնորհ առնելէ, կամ 'ի հրամանացն կրթութէ. Պիտ: *Հրէայքն անմասն արարին զինքեանս 'ի բանէն եղ. Հ.ամամ. առկ: *Ի պարապաանաց ոչ ամենևին անմասն. Գործուճ. ւ: *Անմասն հանել 'ի վաստակոց. Ճ. Բ: *Անմասն յամենայն բարեկարգութեց: Ի ժամ վարձուցն անմասն ելանեմ: Միայն գուն անմասն առաւել խաւարի. Նար. կա. հա. հլ: *Յանմասնայն զգայական կենաց անմասնք են վարուք. Նիւս. էրգ:

ԱՆՄԱՍՆԱԲԱՐ. մ. Անբաժանաբար. իբր առանց հատանելոյ. *Հաց 'ի բաղամ հատից մի է անմասնաբար. Տօնակ:

Եւ իբր Անընդմիջաբար. Ἀμέσως. (կմ ըստ հյ. ἀμέρως.) Անմասնաբար 'ի չարութենէ առաքինութի փոխել. Նիւս. էրգ:

ԱՆՄԱՍՆԻԿ. Տ. ԱՆՄԱՍՆ ըստ առջ. *Անմասնիկ եղով. Քեր. քերթ:

ԱՆՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀμέρεια, τὸ ἀμερὲς. Չունելն մասունս բաժանելիս. *Մասունս անմասնութէ, որ ըստ հոգւոյ է ընտանեբար. Դիոն. տճայ. բ: *Առանց մեծութե գոլով, և առանց թանձրութե՝ անմասնութէ. Նիւս. բն. գ:

ԱՆՄԱՏՈՅՑ, տուցի, ցից. ա. Անմատչելի. անհպելի. անմերձենալի. Ἀπρόσιτος, ἄδυτος. Inaccessus. *Բնակեալ 'ի լոյս անմատոյց. ա. տիմ. զ. 15: *Յանմատուցից մթից դժոխոց. Իմ. ծէ. 13. (այլ յն. ἀδύνατος, անհնարին:) *Անմատոյց ամուրք, կամ աշտարակ, բարձրութիւն. Եղիշ. գ: Լաստ: *Պատուար անմատոյց ընդդիմողացն հինից: Ի մուտս անմատոյցս: Անմատոյց գեղեցկութիւն: Զանմատոյց հուրն կիզանող. Նար: *Անսկզբնական զօրութիւնն անմատոյց յամէքէ. Ագաթ: *Ի կեանս յանպատումս և յանմատոյցս. Անյաղթ. բարձր:

Կմ Ցոր չէ օրէն մատչել, կմ Զոր չէ օրէն մատուցանել. *(Սաւուղ) համարձակեցաւ յանմատոյց խորհուրդն մատչել, որ չէր օրէն նմա մատուցանել. Սեբեր. Է:

Եւ Ոչ մատուցեալ. չնուիրեալ. *Զանմատոյցն (գինի) չխառնել. Կանոն:

Եւ Անշաղախ. անխառն. *Պղինձն անգգայ և անմատոյց է 'ի պղծութե. Եղիշ. յես:

ԱՆՄԱՏՉԵԼԻ, լւոյ, լեաց. Տ. ԱՆՄԱՏՈՅՑ ըստ ա նշ. *Անմատչելի աթոռ, աթոռ, զօրութի. Խոր. գ. 35: Յհ. կբ: Լմբ. ող: *Անմատչելի հեռաւոր: Անմատչելեաց հպաւոր. Նար. իգ. ղե:

Եւ ըստ բ նշ. կամ Չմատչելի. խորշելի. *Յանմատչելի չարեացն զերծոյ. Լմբ. ող:

ԱՆՄԱՐԴ. ա. Ἀοίκητος. Inabitabilis. Ἀπάνθρωπος. Hominum frequentia carens. Ἔρημος. Desertus, desolatus. Ուր ոչ գոյ մարդ. թափուր 'ի մարդոյ. անբնակ. անմարդի. աւերակ. ավերան, խարապ. *Անմարդ տեղիք. Խոր. գ. 20: *Զերկիրն անմարդ առնել 'ի մարդկանէ. Լմբ. ակ: *Գաւառք յանմարդ յանմայր վայրս, կմ անմարդ եղեն. Լաստ. ծ: *Ամենայն աշխարհն անմարդ է. Ոսկ. սբեռ: *Մնաց

պարապս իշխան խորայէլի անմարդ. Լծ. նոր։

ԱՆՄԱՐԴ. 'Ανάνθρωπος. Inhumanus. Իբր Անմարդի, անմարդի. ոչ դրեալ 'ի հաւ- մար մարդկան. վասատահմիկ, և անաւգո- րայն. 'Անմարդք 'ի առողջ մարդկանէ. Փարպ. 'Եր առանձնայի երկրպագէ, ոչ մարդ. այլ անմարդ ապատն է կոչել. Ածան. Է։

ԱՆՄԱՐԴԱԲՆԱԿ. Նոյն ընդ վ. բառ ո նչ. 'Անմարդաբնակ անեղեք կամ վայրք. Վրք հց. Է։ 'Ի Փիլոն ւոր։ Ոսոհ։ Ոսկիփոր։

ԱՆՄԱՐԴԱԳՈՅՆ. ա. 'Αναυθρωπότερος. Inhumanior. Առաւել անմարդի. յոյժ անմարդի. անմարդասէր. անաւգորոյն. 'Եղեք քան զփիլանանմարդագոյնք. Ա- ոս. Է։ 'Այս վասն անմարդագոյն գոլ Թուի ինձ քան գյուգոյնն. Լաոփ. Ծ։

ԱՆՄԱՐԴԱԶԱՅՆ. ա. Որ չէք ձայն մարդոյ. անմարդ. անբնակ. ամայի. անհաւ- պատ. 'Գալէ յանմարդաձայն անեղւոջ ան- խոնի էին. Եղէ. Եբեց։ *Գիւղն եղև ան- մարդաձայն. Հ=Ց. ապր. Է։

ԱՆՄԱՐԴԱՆԱՄ, ացայ. չ. որ և ԱՆ- ՄԱՐԴԻՄ. Գաւարեկանալ 'ի մարդոյ. ան- մարդ' մինչև անբնակ լինել. *Գաւառք ան- մարդացան. Սարգ. ա. գ. Է։ *Անմարդա- ցեալ և անբնակեցեալ։ Անմարդացեալ էր 'ի բնակչաց աշխարհն ամենայն. Ցհ. կԲ։

ԱՆՄԱՐԴԱՍԷՐ. ա. Անմասն 'ի մար- դասիրութէ. անմարդի. անողորմ. *Ոչ զի անմարդասէր ոքէն, այլ զի վհատեալ ծառայն. Ոսկ. եփ. *Եթ ոչ բնաւորեցայ մարդասէր գոլով անմարդասէր ինչ խրա գործել. ՃՃ։

ԱՆՄԱՐԴԱՍԻՐԵԼԻ. ա. Իբր Ոչ մար- դասիրող. անմարդասէր. անողորմ. ան- ողջելի. 'Հալածանս անմարդասիրելիս։ Անմարդասիրելի մատնիչ. Նար. ԽԴ. ՅԵ։

ԱՆՄԱՐԴԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անմար- դասէր գոլ. անմարդութի. անգթութի. 'Անմարդասիրութեն զորութեն վերաւո- րեցէք։ Բայց ձեր անողորմ է' ոչ 'ի բնու- Թէ. այլ յանմարդասիրութէ. ՃՃ։ *Զանձ- նութի իցէ' այ անփոփոխելի էութենն' ան- գԹութի և անմարդասիրութե կարծիք. կլիմ։

ԱՆՄԱՐԴԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Անմարդ առնել. անմարդաբնակ և անշէն կացուցանել. 'Սրով և գերութե անմար- դացոյց զլաւան։ Անմարդացուցանել զաշխարհն ամենայն. Արող. Գ. 14. և 19։

ԱՆՄԱՐԴԻ, իք. Տ. ԱՆՄԱՐԴ բառ ա ն. որպէս Անմարդաբնակ. *Անմարդի վերագրեալ հրէից կացուցանել։ ... գե- րեզմանաց. Ե. Դ. Ի. 4. 14։ Ուր ոչ գոյ մարդ յաւիտեան յանմարդի. Ցոբ. ԼԵ. 26։ 'Անմարդի զտեղին ցանկալի Թողուլ բնակչաց. Գի։ 'Անմարդի և Թափուր յամենայն բնակչաց իւրոց կացուցանէին. Բառ. Բ. 5։

Եւ բառ Բ նչ. այսինքն Տմարդի. ... 'ի մարդկութէ և 'ի մարդասիրութէ. 'Ունելով զանմարդի բարս. Խոր. Ա. 10։ 'կամ զառաւար անմարդի, կամ զա- ... անհնարելի. Ածոբ. Դէա։ *ԵԹէ ... զիրութե ազգմելոցն, անմար- ... Փիլ. յոբ։ 'Ոչ իբրև զանմարդիս ... զգեծա մահուն. Ածան. յոբ։ ... աւանդեց անձին իմում մարդ' ... անմարդիս. Նար. ԽԶ։

Եւ և Անարի. կնամարդի. 'Άνανδρος. Effeminatus. *Քանզի անմարդիկն են, ... քաղաքն 'ի պարառէ. ... αὔτανδρος, իւրովք

տրամբք. իբր անօգնական յայլոց 'ի մարդ- կանէ. որ հայի 'ի ա նչ։

ԱՆՄԱՐԴԻՄ, եցայ. չ. Տ. ԱՆՄԱՐ- ԴԱՆԱԼ. *Մատնեաց ակր զգիւղաքաղաքն զարշակաւանն 'ի ձեռս հարուածոցն ... զի անմարդեցաւ. Բուզ. Դ. 13։

ԱՆՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Անմարդ կամ անմարդի գոլն. իբր Անմարդասիրութե. տմարդութի. անգթութի. 'Αναυθρωπία, τὸ ἀνάνθρωπον. Inhumanitas, immanitas. *Ո՛վ իմոյ Թշուառութենս և անմար- դութենս. Լմբ. պտրգ։ *Պատասխանի առ- նէ բազում անմարդութե. ՃՃ։ *Անմար- դութիւն ինչ զիրան կարծիցես. Ոսկ. Եւ։ *Ցաղագս առ այրն անմարդութեդ։ Լի- նել անմարդութե խոստապարանոց սպա- սաւոր. Դիոն. Բդր. Է։ *Զանմարդութիւն իւրև զաղատութի ողջունեսցէ։ Ո՛րքան չար է անմարդութիւն, և ո՛րքան բարի գութք. Ածոբ. աղքատսիր։ *Ի գաղանաբարոյ ան- մարդութէ դատաւորին. ՃՃ. եճ։

կամ որպէս Մարդատեցութի. Μισανθρωπία. Odium humanum. *Դառնութե, և անմարդութե. Նխոս. խոսս։

ԱՆՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. Ամայութի. դատար- կութիւն. 'Ερημία. Desolatio. *Անմար- դութե և ամայութե քաղաքաց. Փիլ. Փէ- տոկան։ *Հանգեաւ երկիրն 'ի շաբաթս զա- մենայն աւուրս անմարդութե. Մծբ. Ծէ։

ԱՆՄԱՐԹ. ա. և տխմղ. 'Αθέμιτον. Nefas. Անպատեհ. և Անհնարին. չէ օ- րէն. չէ մարթ. ծայխղելոլ, գաղխուղ. *Ան- մարթ է առն հրէի հպել կամ մերձենալ առ այլազգի. Գ.Ծ. Ժ. 28։ *Մի երևեսցի քեզ առացեալս անմարթ. Պրոկ. Ժ։ *Ան- մարթ Թուի. Ղ. ԺԼ. Ծ։ *Անմարթ էր զարբ- բութին՝ շանց առաջի արկանել. Լմբ. առ։

ՅԱՆՄԱՐԹ. մ. Յանպատեհս. տարա- դէպ. անխորհրդաբար. *Գիտասցեն զա- ռացեալս, որք յանմարթ առ 'ի յանել խորխորատ կործանեցան. Կլիմաք։

ԱՆՄԱՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Անպատշա- ճութե. և անհնարութի. *Ոչ կարէ քա- ղաք Թաքչել, ոչ զակարութէ ինչ առաց, այլ զանմարթութէ սակս մեծութեան. Նանաս։

ԱՆՄԱՐՄԻՆ, մնոյ, ոց. ա. 'Ασώματος, ἄσωμος. Incorporeus. 'Άσαρκος. Carnis expers. Որ չունի զմարմին, զմիս, և զնիւթ. հոգեղէն. աննիւթ. իմանալի. Բէնդիւ, պէրա ծէւէթ. *Անմարմնոյ այ. Ղ. Բդբ։ *Որ անմարմին բնութե ածուէ քո ոէր. Ղոր։ *Անմարմինն մարմնանայ, բանն Թանձրա- նայ. Ածոբ. ծն։ *Հրեշտակք, և դևք, և ոգիք մարդկան՝ անմարմինք են։ Որ ինչ ան- մարմին է, նա պարզ բնութե է. Եզնկ։ *Ան- մարթ է կապեցելոյ 'ի մարմին՝ զանմարմնոյ բնութե զչափ իմանալ. Լմբ. ոչ։ *Որ ան- մարմին է, անմարմնութե (սիրտ սրբել). Կոչ. Փ։ *Վա՛չ անմարմինքդ գրեթէ 'ի մարմնի. Ածոբ. մխոբ։ *Անմարմինք 'ի մարմնի ցուցան։ Անմարմին պարունակող բանի. Ղոր։ *Զզէնս անմարմինս զգեցցուք և մեք. Սարգ. ա. գ. Ծ։

Ուսումնաբար Անմարմին ասին՝ զոր ինչ լինի վերացուցանել միաք 'ի նիւթոյ. *Ստաք անմարմինք են՝ ընդհանուր գոլով։ Ցայտ է Թէ անմարմին են (ընդհանուրք ամենայն). ուսանի յայտ եղև, Թէ՝ և բազմաձևութեն անմարմինք են. Անյ. պորփ։ *Եւ են ան- մարմինք՝ Թիւք։ Ձևս և նիշս անմարմին խոստովանին գոլ։ Որակութիւնք անմարմինք գոլով։ Գիծ անմարմին գոլով են. Նիւս. Բն. Բ։

ԱՆՄԱՐՄԻՆ, մնոց. գ. Հրեշտակք. *Դասք անմարմնոց։ Որ բառ անմարմնոց 'ի մարմնի. Ղոր։ *Ցանմարմնոցն հպելուցանել պարս. Խոր. հռիփս։ *Ի վեր համբարձեալ յան- մարմնոցն ուրախակցութե. Պիտ։ *Զարմ իսկ է արդեօք անմարմնոյն՝ և պատուա- րութեն այնպէս լինել. Ոսկ. յհ. ա. 32։

ԱՆՄԱՐՄԻՆ. մ. իբր Առանց մարմնոյ. անմարմնապէս. *Սատանայ վիշապ կեր- պարանի անմարմին, և մարմնապէս. Լմբ. ող։ *Ոմանք անմարմին զգալուածն քն համարին. ՃՃ։

ԱՆՄԱՐՄՆԱԲԱՐ. մ. որ և ԱՆՄԱՐ- ՄՆԱՊԷՍ. 'Ασωμάτως. Incorporaliter, incorporeo modo. Իբրև անմարմին. առանց մարմնոյ. որպէս Թէ չունելով զմարմին. հոգեպէս. *Անդ անմարմնաբար, աստ մարմնով. Ցհ. ԻՏ. Եբև։ *Անմարմնաբար ուսանել. Ար. որս. Է։ և Մագ. ա։ *Ան- մարմնաբար՝ քան Թէ Թանձրապէս՝ յաղ- Թեաց. Նար. առակ։ *Անմարմնաբար ծը- նեալ։ Ի մարմնի անմարմնաբար չարչարե- լով. Ղոր։

ԱՆՄԱՐՄՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. 'Ασώματος. Incorporeus, incorporalis. Ան- մարմին, և անմարմնոց պատշաճեալ. ան- նիւթական. հոգեղէն. *Զանմարմնական գոյացութիւնս. Փիլ. Իմաստ։ *Անմարմնա- կան վարք. Ղոր։ Վրք հց. Իա։ *Անմար- մնական զօրք, դասք, պարք. ԵՆ. Ղոր։ Լմբ։ *Անմարմինք 'ի յաւէտ անմարմնականացն. Ղ. հրեշտ։ *Ցանմարմնականացն միօք սլա- ցեալ ելանեն 'ի բնութիւնս. Ցհ. ԻՏ. առ։ *Ընդ զօրս անմարմնականացն. Ղոր։

ԱՆՄԱՐՄՆԱՅԻՆ. Նոյն ընդ վ. *Ան- մարմնային, և որ գեր 'ի վերոյ քան զեր- կինսն է՝ լուսով լցոյց. Փիլ. ՆԻ։

ԱՆՄԱՐՄՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Լինել իբրև անմարմին. *Ուք 'ի մարմնի անմար- մնացան գեր 'ի վերոյ քան զբնութիւնս. Ղոր։

ԱՆՄԱՐՄՆԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՄԱՐՄՆԱ- ԲԱՐ. *Ծնեալն 'ի հօրէ անմարմնապէս. Ղ. Բարսղ։ *ԵԹէ անմարմնապէս զմար- մնականսն կրել կարելի էր քնի, ընդէր և մարմին զգեցաւ. Ցհ. ԻՏ. Եբև։ *Անմարմնա- պէս մտանել. Իգն։ *Զանմարմնապէս յա- նապատի զճգնութիւն։ Ոչ մարմնոյ մաք- րութի, այլ մտաց և հոգւոյ անմարմնա- պէս. Ոսկ. ա. և յհ. ա. 32։

ԱՆՄԱՐՄՆԱՍԵՐ, ի, եց. ա. Որ է եր- րու 'ի սերէ անմարմնոց. ազգակից և մեր- ձաւոր զուարթնոց. զոր օրինակ լուսա- ւորք երկնից. *Անմարմնասեր լուսաւորն՝ յերկրի արիւն. Անյաղթ. Բարսղ։ *Զլուսինն կոչէ անմարմնասեր, քանզի անմարմնոց է ազգակից՝ լուսոյն և յերկնից կառուց- մամբն. Ղ. Բարսղ։

ԱՆՄԱՐՄՆԱՒՈՐ. ի, աց. Տ. ԱՆՄԱՐ- ՄԻՆ. *Զգիտութե անմարմնաւորացն ի- մանալ. Ոսկ. Եւ։

ԱՆՄԱՐՄՆԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Անմարմին. անմարմնական. *Չկարէ բերել մարմնեղէն լեզու զանմարմնեղինին զխոր- հուրդ. Նար. Եբգ։

ԱՆՄԱՐՄՆՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Ασωματότης. Incorporeitas. ἀσαρκία, carnis expers esse, macies. Անմարմին գոլ. աննիւ- Թականութե. հոգեղինութե. *Անբաժա- նութեն 'ի վեր է քան զամենայն անմար- մնութե։ Միութիւն կոչէ զէութիւն նոցա պարզութիս և անմարմնութիս և աննիւ- Թութիս. Մագ. 'ի տիմ։ *Երկանն և ե- ռակ անձնցեալ (են քան) զբաւ միոյն ան- մարմնութե. Փիլ. այլաբ։ *Առաքինութեն 'ի մարմնի անմարմնութե գործէ. Ցձոյ։

*Ընծայեցէք կոյսք զանմարմնութիւն (իբր մեռելութիւն մարմնոյ)․ Ագաթ․ կնոյ։ *Ոչ փոխելով զմարմինն յանմարմնութիւն։ Անգ յանմարմնութեան, սոսա 'ի մարմնաւորութենէ․ Յհ․ իմ․ էրև․ և Սարկ․ հանգ․ նս և Ղ․ Թղթ․ Լմբ․ ող։

Իբր Նրբութիւն, անօսրութիւն․ *Զանմարմնութիւն ձայնին 'ի ձեռն նիւթական գործեաց երևեցուցանել․ Երզն․ քեր։

ԱՆՄԱՐՍԱԿԱՆ, ի, աց․ ա․ Ոչ մարսելի․ դժուարին 'ի մարսել․ անհալ․ հաւմ օլանմաղ․ *Զոմանս անսուրբ սաացին վասն անմարսական գոլ մսոցն․ Մխ․ ապար։

ԱՆՄԱՐՏ․ ա․ } Ἄμαχος. Inexpu-
ԱՆՄԱՐՏԱԿԱՆ } gnabilis. Ուր չկայցէ մարտ․ ճէնկսիզ․ և Որում չկարէ մարտն տանել․ անմարտնչելի․ անյաղթելի․ անպարտելի․ Գարըշ գօնմաղ, ալթ օլմաղ․ *Անհակառակ և անմարտ բերելով ըստ բնութեան․ Եղիշ․ դփ։ *Անմարտ և անպարտելի է։ Տեսանե՞ս զանմարտ զօրութիւնն․ Ոսկ․ մ․ ա․ 20։ Բ․ 8։ *Այս է զօրութիւն մեծ, և կարողութիւն անմարտական․ Ոսկ․ Եա։

ԱՆՄԱՐՏԱԿԻՑ․ ա․ մ․ Որ ոչն ունի զմարտակից․ և Չունելով զոք մարտակից․ առանց օգնականի․ *Առաքինութիւն ինքեամբ զօրեաց մնանել յաղթայութիւն անմարտակից․ Ոսկ․ 4ծ։

ԱՆՄԱՐՏՆՉԵԼԻ․ լւոյ, լեաց․ ա․ որ և ԱՆՄԱՐՏ․ Ἄμαχος, ἀκαταγώνιστος. Inexpugnabilis, insuperabilis. Անյաղթելի․ անկասելի․ անվանելի․ անառիկ․ *Տեսե՞ր զսիրոյն գերազանցութիւն, զիարդ անմարտնչելի առնէ զմիտն և բազմապատիկ։ Տեսե՞ր զանմարտնչելի զօրութիւնն․ Ոսկ․ յհ․ Բ․ 32․ 37։ *Զամենայն պահպանել անմարտնչելիս և անպատերազմելիս․ Դիոն․ տծայ․ Է։ *Անմարտնչելի ամուր, կամ պարիսպ․ վահան, կմ Խակատ, կամ Թշնամի․ Յհ․ կԲ։ խոսր։ Լուսփ․ ԻԷ։ Ճ․ Ա։

ԱՆՄԱՐՏՈՒՑԵԱԼ․ Նոյն ընդ վ․ *Զէն անմարտուցեալ․ Մագ․ ոփ․ խւ։

ԱՆՄԱՔՈՒՐ․ քրի, եց․ կամ ոյ, ոց․ Ἀκάθαρτος, ἀκαθάρτης. Immundus, impurus. Ոչ մաքուր․ անսուրբ՝ ըստ օրինաց կամ ըստ վարուց․ աղտեղի․ պիղծ․ փիծ․ աղտոտ․ նաճիս, մուրտար․ *Ոչ մտանէր անմաքուր ոք անդր յամենայն իրս․ Բ․ Մն․ ԻԳ․ 19։ *Լի էր գարշելի և անմաքուր պղծութեամբ․ Յայտ․ ԺԷ․ 4։ *Գիտասցէ զինքն, զի պիղծ է, և անմաքուր։ Յանմաքուր վայրս․ Փիլ․ Ժ․ բան։ *Կեանս անմաքուրս ունին։ Յանմաքրոցն տակաւին։ Արեամբ անմաքրով․ Ոսկ․ յհ․ ա․ 27։ Ագաթ․ ծն։ ՃՃ։ *Խորհրդոց անմաքրից․ Խոսր։ *Անմաքուր ձեռօք։ Յանմաքուր շաղախմանէ․ Պիտ։ *Անմաքուր էր 'ի բնականն 'ի լուսափայլ մաքրութենէ․ Լմբ․ պտրգ։ *Անմաքուրդ յընարելոց։ Բաժակ անմամաքուր։ Ի կուսութեան անմաքուր։ Իբր զանմաքուրս 'ի սրբութենէ։ Ի զարմէ անմաքրի։ Անմաքրից և պղծառարաց։ Զինչ կամ քառոտանեաց անմաքրից․ Նար։

ԱՆՄԱՔՈՒՐ․ Չև սրբեալ 'ի նշանաց գիւտաւորութեան․ չև զերծեալ խայտառ 'ի լռելեանց այսոյն պղծոյ․ այսահար․ *Մի ոք յապաշխարողաց և յանմաքրից․ Պտրգ։ *Արտաքս հանեն զնինի նոցա զանմաքուրսն, այսինքն որք յանմաքուր այսոցն չարչարին․ Խոսր․ պտրգ։

ԱՆՄԱՔՐԱԿԱՆ, ի, աց․ ա․ Նոյն ԷԼ վ․ *Բանականս անմաքրական․ Նար․ ԻԲ։ *Եւ ըղձնութեան մտացն ունելն անմաքրական․ Ը․ ԻՄ Եղ․ *Անմաքրական սաևոին ծածկեալ ըստ տիրապետին զգեստու նախահօրն․ Ղար։

ԱՆՄԱՔՐԱՊԷՍ․ ա․ Անմաքուր գոլով․ անսրբութեամբ․ պղծութեամբ․ *Անմաքրապէս պատուել, կամ մերձենալ 'ի սրբութեան, կամ հաղորդել զձեռս, կմ 'ի բաց մերկանալ զօծութիւն․ ՃՃ։ Ղար։ Նար․ Է․ և ղԳ։

ԱՆՄԱՔՐԱՍԷՐ․ սիրի, րաց․ ա․ Սիրող զանմաքրութեան․ ոչ սիրող զմաքրութեան․ *Ըստ ձևրում անմաքրասէր օրինացդ․ Խոսր․ Գ․ 64։

ԱՆՄԱՔՐԵԱԼ․ Անմաքուր․ աղտեղեալ․ *Զանմաքրեալս հոգի՝ սուրբ հաստատել․ Նար․ ԼԷ։

ԱՆՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ἀκαθαρσία. Immunditics, impuritas. Անսրբութիւն․ պղծութիւն․ աղտեղութիւն․ աղտոտանք, աղտ․ նաճասլըգ, մուրտարլըգ․ *Զսրբութիւն մատնել յանմաքրութիւն․ Յծն․ Է։ *Անմաքրութիւն 'ի նուէրսն․ Պիտ։ *Են և այլ անմաքրութիւնք սրտի․ Խոսր։

ԱՆՄԵԾԱՐ․ ա․ Ἄδοξος. Inglorius. *Որ անմեծարն է 'ի մեծութեան, յաղքատութեան մրցանի եւ․ Սիր․ Ժ․ 34։ Ոչ մեծարեալ, անպատիւ․ անարգ․ անփառ․ *Արդարև անմեծար մեծարեալ պատիւ հայրապետն նոցա․ Ոսկ․ յհ․ ա․ 2։ *Անմեծար հայր ամենայնիւ, եթէ ոչ զբանն ունիցի ինքեան զօրութիւն․ Նար․ ԼԳ։

ԱՆՄԵԾԱՐԳԻ․ ա․ Ոչ մեծարգի․ նըւաստ․ անշուք․ անփառունակ․ որպէս յն․ անպատուասէր․ Ἀφιλότιμος. *Անմեծարգի կամեցաւ զանձն պահել յաշխարհի․ Երզն․ մթ։

ԱՆՄԵԾԱՐԳՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ἀφιλοτιμία (անպատուասիրութիւն), τὸ ἀκόμπαστον. A fastu et ostentatione alienum esse. Չկամելն զմեծարանս և զյարգ․ խորշումն 'ի փառաց և 'ի պատուոյ․ նուաստութիւն․ անփառութիւն․ *Տես զանմեծարգութիւնն, և զանպարծութիւն։ Զի անպարծութիւն և անմեծարգութիւն ուսուցանիցէ․ Ոսկ․ մ․ ա․ 15․ 25։ Բ․ 2։ և Ղ։ և Երզն․ մթ։

ԱՆՄԵԾԱՐՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Չմեծարելն, չպատուելն զհիւրս․ ըստ յն․ ատարատեցութիւն․ և ըստ լտ․ անհիւրընկալութիւն․ Μισοξενία. Inhospitalitas. *Օտարացն ատելութիւն, և հիւրոցն անմեծարութիւն․ Ոսկ․ մ․ Բ․ 18։

ԱՆՄԵԾՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Անմասն 'ի քանակէ, 'ի նիւթական մեծութենէ․ յն․ անմեծ․ Ἀμεγεθής. Magnitudinis expers. *Պարզ է ած բնութիւն, և աննիւթ, անքանակ, և անմեծութիւն․ Նիւս․ կազմ։

ԱՆՄԵԿԻՆ․ ա․ մ․ Ո՛չ մեկին․ չմեկնեալ․ իբր Անբաժան․ անանջատ․ և Անբացայայտ․ *Սա ոչ նուազ ածութիւն, և անմեկին անօրինեալ բնութիւն․ Թէոդոր․ մայրագ։ *Եւ ոչ իսկ անմեկին ապաքանութիւն առնել ձեզ առ երկայնութիւն ասացելոցս․ Ոսկ․ ծն։

ԱՆՄԵԿՆԵԼԻ․ լւոյ, լեաց․ ա․ Ἀχώριστος, ἀδιάστατος, ἀπαράλλακτος. Non disjunctus, inseparabilis, immutabilis. Անբաժանելի․ անանջատ․ ոչ հեռի․ և Անփոփոխ․ *Անմեկնելի 'ի հօրէ․ Ղար։ Ան․ Է։ *Ի հօրէ անպակաս և անմեկնելի է զօրութիւն նորա․ Ոսկ․ յհ․ Բ․ 15։ *Անմեկնելի 'ի 'ի միմեանց․ Բրս․ հց։ *Անմեկնելւոյ և անբաւ կենաց․ Մագս․ 'ի տէրն։ *Անմեկնելի սիրով․ Ղար։ *Անմեկնելի լեր 'ի նոցանէ․ Լմբ․ սղմ։ *Կալայց զքեզ անմեկնելի 'ի բաւականին յուսոյ․ Պիտ։

Եւ Անթարգմանելի՛ անպատմելի․ ըստ յն․ նաև Անբերելի․ *Անմեկնելի անանջանոցն հասանելոյ։ Այս քան զայն ծածուկ բան էր, և անմեկնելի․ Ոսկ․ յհ․ ա․ 39․ 45։ *Մարդքն և Թշնամանքն անմեկնելի այն էին, որ ասաց, եղից Թշնամութիւն 'ի մէջ քո և․ Հանահ․ ամ։

ԱՆՄԵԿՆԵԼԻ․ մ․ } Տ․ ԱՆԱՆՋԱՏԱ
ԱՆՄԵԿՈՒՍԱԲԱՐ․ } ԲԱՐ․ *Անբաժանաբար և ան-
ԱՆՄԵԿՈՒՍԱՊԷՍ․ } մեկնելի․ Կիւրղ․ գանձ։ *Զորդին յինքենէ անմեկուսաբար ծագեաց։ Որպէս 'ի հրոյ ջերմութիւն անբաժանաբար և անմեկուսաբար են․ Կիւրղ․ գանձ։ *Անանջատաբար, անմեկուսապէս․ Դիոն․ տծայ։

ԱՆՄԵԿՈՒՍԻ․ Նոյն ընդ վ․ *Զքո զգիրդ անանջատ և անմեկուսի ջնջեն․ Փիլ․ լին։

ԱՆՄԵՂ, ի, աց կմ եց․ ա․ Ἀναμάρτητος. Peccati expers. Անբաժ և ազատ 'ի մեղաց․ արդար․ մեղք լամեզօղ․ կիւնահսըզ, գիւնահսըզ․ տես Օր․ ԻԹ․ 19։ Բ․ Դ․ Է․ 4։ Յոբ․ ԺԵ․ 6։ *Մատաղ մանկամբք անմեղօք․ Ագաթ։ *Անմեղօք, և մեղաւորօք․ Եղնիկ։ *Անմեղաց պատժապան․ Անյ․ բարեր։ *Անմեղք 'ի մեղաց․ Մանդ․ ԺԷ։ *Մաքրոցն, անմեղիցն․ Նար․ ՅԺ։

Եւ Անպարտ․ անարատ․ անխիղճ․ Ἀθῶος, ἀναίτιος. Innocens, insons. սուչսուզ․ տես Երեմ․ Բ․ 34․35։ ԺԲ․ 4։ Դան․ ԺԳ․ 53։ Մթթ․ ԺԲ․ 5։ *Եղիցիս դու անմեղ յընկերէն․ Վրք հց․ ԺԷ։ *Ի բաց առնել արտահէր զսուրն յարանցն անմեղաց․ Յհ․ կԲ։

Եւ Անչար․ աննենգ․ պարզ սրտիւ․ Ἄκακος. Expers malitiae. տես Առակ․ ա․ 4։ ԺԳ․ 15։ *Յղէր առ անմեղ մարդիկ, խաբէր և պատրէր․ Եղիշ․ Է։ *Նենգաւորութեամբ վաճառել անմեղ գնողաց․ Ը․ ընդհանր։

ԱՆՄԵՂ, ԱՆՄԵՂՍ․ մ․ Անմեղութեամբ, առանց յանցանաց․ յանպարտս․ և պարզմտութեամբ․ *Ոչ կարացաք անմեղ գնալ․ Լմբ․ սղ․ ԻԹ։ *Սա մեռանի անմեղ․ Վրք հց․ Է։ *Նեւոյ անմեղ եա զպատասխանին (զամն)․ տալ․ վասն միոյ առաջ մեզ պատուէր հրամանի․ զի մի կերիցուք, և մի մեռցուք․ Եփր․ ծն։ *Անմեղս ընթանայ․ Նար․ ԿԷ։

Այսի և ՅԱՆՄԵՂՈՒՑ․ ռմկ․ այսինքն Անմեղ գոլով։ Ոսկիփոր։

ԱՆՄԵՂԱԲԱՐ․ մ․ Պարզ սրտիւ․ միամտութեամբ․ *Անմեղաբար ոչ գիտելով առնէր զայն․ Վրք հց․ ԺԲ։

ԱՆՄԵՂԱԴԻՐ․ ա․ Իբր Անմեղադրելի․ ՃՃ։ կամ ԱՆՄԵՂԱԴԻՐ ԱՌՆԵԼ կմ ԼԻՆԵԼ․ առաւել ռմկ․ իբր ԱՐԴԱՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ։

ԱՆՄԵՂԱԴՐԵԼԻ․ ա․ Ἀνυπαίτιος. Inculpatus, inculpabilis. Որ չէ արժանի մեղադրութեան․ անստգտանելի․ անպարսաւելի․ անպարսաւ․ մուղայր ըլսաճագ․ *Թէ ոչ գիտէր, անմեղադրելի էր։ Անմեղադրելի է 'ի պատուհասէն․ Լմբ․ սղ․ և սփիռ։ *Որ բնութեան հետևի և գործէ, անմեղադրելի է․ Ը․ ամենայն լոր։ *Առ մարդկայինս և անմեղադրելիս կիրս․ Գորոմ․ ԼԷ։

Մ․ Առանց մեղադրութեան․ *Անմեղադրելի առ 'ի քէն օրհնել․ Նար․ ՅԺ։ *Զմեղ անմեղադրելիս արձակեսցէ․ Սարգ․ յհ․ Է։

ԱՆՄԵՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ոչ գոլն մեղադրելի․ ազատութիւն 'ի ամբաստանաց․ *Եթէ գտցի ոք արդարեալ, ընդ անմեղադրութեամբ է․ Կանոն։

ԱՆՄԵՂԱԿԱՆ, ի, աց․ Տ․ ԱՆՄԵՂ ըստ ամենայն առման․ *Անմեղական անպարտութիւն․ Մագ․ ԿԵ։ *Անմեղական ընծայութեան․ Ոսկ․ մ․ ա․ 1։

ԱՆՄԵՂԱՆԱՄ, ացայ. չ. Անմեղ լինել կամ գտանիլ. անմեղութիւն զգենուլ. արդարանալ. *Կանայք բարձրացեալ անմեղութեան սրբութեամբ. Վրք հց. ֆ: *Իբրև զնոյն աղաւնեաց անմեղացեալք. Նար. յոհէ։

ԱՆՄԵՂԱՆՁԱԿԱՆ. } ա. Որ ոչ մեղանչէ ուրեք. անմեղանչելի. Որպէս 'ի Թիւնաւորաց' անմեղանչական. Ցծն. ը: *Խնամ ծառայից անմեղանչելիք միան. Արշ.

ԱՆՄԵՂԱՆՁԵԼԻ. }

ԱՆՄԵՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Անմեղ կացուցանել. առնել անմեղանալ. *Զքով մկրտութեան զօրացոյց զմեզ և անմեղացոյց. կանոն. *Անմեղացուցանէ զքահանայս. Վրքն. ոչ։

ԱՆՄԵՂԿԵԼԻ. ա. 'Ανένδοτος. Non remissus, non languidus. Որ ոչ մեղկի. անլքանելի. անխոնջ. աներկհատ. *Յարամիտ աղօթիւք, և անմեղկելի պահօք. Բրս. հց. ծ: *Անմեղկելի արաիւ. Անմեղկելի 'ի չանհաւար գիւտս. Ցծն. գ. է: *Անմեղկելի վարուք քաղաքավարել. Վրք հց. ծգ: *Անմեղկելի, որպէս վերինքն. Խոսր։

ԱՆՄԵՂԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Անմեղկելի գոլն. *Զնկեղեցայ զանշարժութիւն, զանմեղկութիւն, զամրութիւն. Ոսկ. Եփ։

ԱՆՄԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Ακακία, ἀναμαρτησία. Innocentia, probitas. Զուրկելն զմեղս. անպարտութիւն 'ի մեղաց. կիւնթուենուըգ. ուրէ ծնն. բ. 3: խէ. 5: ա. 6: Սղմ. հէ. 72: *Օծանի մարգկօրէն ըստ մեզ որպէս անմեղութեան գովութեամբ. Պրղմ. ա: *Զանմեղութիւն զգեցեալ ('ի յարութեան): Անմեղութիւն մանկութեան. Ագաթ: *Փոփոխելով զմեղանչական մարմինն յանմեղութիւն. Ղ. Եղծ: *Զբոլոր յանցանս չնորհեաց քեզ յանմեղութիւն ». այսինքն մինչև 'ի աստ անմեղ գտանիլ կմ արդարանալ. Եղիշ. հայր մեր։

Իսկ Ոչ մեղանչեալ գոլն. անպարտ գոլն 'ի մեղաց. *Զգարծ ազնուութեան նոցա անմեղութիւն համարեցան». այսինքն մի համարիր մեզս. Ագաթ։

Միամտութիւն. անխարդախութիւն. *Անմեղութեամբ, ոչ գիտացեալ զերկդիմի միտս Թագաւորին, խաղացին գնացին. Եղիշ. ը: *Վասն յաւաղակութեան 'ի վերայ խառնակելոց յանմեղութեան. Պիտ։

ԱՆՄԵՂՈՒԿ. ա. Բառ ամէ. որպէս Անմեղ. *Հանց չերդ ըղջաւան էր անմեղուկ. Ղ. յառաջ։

ԱՆՄԵՆՔԵՆԱՑ կմ ԱՆՄԵՔԵՆԱՑ. ա. ըստ յն. ամէյ. 'Αμήχανος. Ի վեր քան զմեքենայն մեքենայութե կամ արուեստ. անհնարին. անճառ. անհասանելի. *Այս գեղեցիկն անմենքենայ է. Ոսկ. յհ. ա. 45: *Յանմենքենայս անկանէր. Բրս. աղաչն. այսինքն յանհնարս մտանէր, կամ 'ի յետին հուրս։

ԱՆՄԵՐ. Տ. ԱՆՄԱՀ. *Խառանեաց զանմեռն ընդ մեռեալս. Ագաթ: *Իբր զանմեռ փ մեծամեծօք. Նար. ի: *Ի խոշորանգանս անմեռ. Զքր. կբ։

ԱՆՄԵՐՈՒԿ, ակի. ն. 'Ανδράχνη. Portulaca. Բանջար պարարտ և զով, գժուարին 'ի մաշուցանել' այսինքն 'ի մարսել. գհ ՓՐՓՐԵՄ, ՓՐՓՐԱՆ. խոշխարոց. ուէ. ֆր. . Փերփեհէն, պոգլէճ իւլ հանգա: Ռժշկ: զորիզոն: *Անմերուկի ջուր: Անմերուկ խոտ. Վստ. ծ. ծա։

ԱՆՄԵՐՁԱԿԱՆ. ա. Իբր Անմեկնելի. անմերձ. որ ոչ ունի հեռանալ. * (Հոգին փ) անմերձական 'ի հօրէ. Ագաթ։

ԱՆՄԵՐՁԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. կամ Անմերձենալի. անվախճան. *Անբովանդակելս յանմերձելի հանգիստ. Եղիշ. է։

ԱՆՄԵՐԿԱՆԱԼԻ. ա. Զոր ոչ լինի մերկանալ կամ մերկել. անկապտելի. *Զանմերկանալին մեզ զգեցոյց զիմաստութիւն. Ցհ. իմ. ալ։

ԱՆՄԵՐՁ. ա. Իբր Անմերձենալի, անմատոյց. *Անմերձ ոչ միայն 'ի մեզ, այլև 'ի վերնագունիցն քան զմեզ. Լմբ. պտրգ։

ԱՆՄԵՐՁ. Անկարող 'ի մերձենալ. *Անմերձ է բանիս ձգաութեան անհասութեան ծածուկ խորհրդոյս. Նար. մծբ։

Իսկ Ոչ մերձեալ. անկցորդ. հեռի. անմասն. *Անմերձ 'ի փրկական խորհրդոյն միան. Ցծն. ծգ: *Անմերձ 'ի խառնակութենէ կանանց. Իր ընդ Եղբ։

ԱՆՄԵՐՁԱԿԱՅ. ա. Իբր Անմերձենալի. *Անմերձակայ հուր աստուածութեան. Նար. յոհէ։

ԱՆՄԵՐՁԱՆԱԼԻ. Տ. ԱՆՄԵՐՁԵՆԱԼԻ. *Անմերձանալի բնութեան (աստուածութեան). Սկեւռ. եսայ: *Ցաւք անմերձանալիք ճարտարաց բժշկական ձեռնարկութեան. Արծր. գ. 11։

ԱՆՄԵՐՁԱՒՈՐ. ա. Հեռաւոր. բացական. *Անմերձաւոր ծով. Զքր. կբ: *Անմերձաւոր աչաց սիրելեաց. Նար. խա։

ԱՆՄԵՐՁԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հեռաւորութիւն. բացակայութիւն. *Անմերձաւորութեան և հեռաւորութեան' առանց մատակարարելոյ և վարելոյ թողա. Փիլ. լին։

ԱՆՄԵՐՁԵՆԱԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. 'Απρόσιτος, ἄδυτος. Inaccessibilis, inaccessus, &c. Ցոր ոչ լինի մերձենալ. անմատչելի. անմատոյց. և Անհասանելի. ուրան յոփէնուն չըլլար. եանաշըլմազ. *Մերձ յանմերձենալի լոյսն: Որ հրեղինացն անմերձենալի. Ղար: *Յանմերձենալիսն նուիրալի. Նար. խա: *Գեղեցկութիւն անմերձենալի. Առ որս. ծգ: *Խորհուրդք անմերձենալի լեալ խաբէութեան չարին. Խոսր։

Եւ Անշօշափ. անշաղափ. ձեռք չը դպչուիր, նեչըպչող. փոփոխումի եւ փոփոխման. *Պաշտամանց անօթս, որք յոլովից անմերձենալիք էին. Առ որս. է: *Անմերձենալի և մաքուր պահել. Նխ. եզ: *Նորին շնորհիւն անմերձենալի եմ ես յայլագգեաց, որ յափշտակեացն զիս. Ճ. Ա։

Եւ Խորշելի. հրաժարելի. հեռանալի. *Բիւր պղծութեամբ լի են, և կարի անմերձենալիք. Խոսր։

Եւ Հեռաւոր. հեռի. անձնապահ. *Անմերձենալիս զինքեանս յարտաքուստ օտարոտի պառանդաւանս արասցեն. Պիտ։

ԱՆՄԵՔԵՆԱՑ. Տ. ԱՆՄԵՆՔԵՆԱՑ։

ԱՆՄԷՏ. Տ. ԱՆՄԻՏԵԼԻ. *Աբրահամ համատեալ անյեղ և անմէտ խորհրդով հաւատոց: Եկաց մնաց անմէտ, որպէս և յառաջն էր. Փիլ. լին. ի խմաւն։

ԱՆՄԻ ԱՌՆԵԼ. Զթողուլ և զմի ոք. բնաջինջ առնել. կամ չթողուլ 'ի միասին, ցիր և ցան առնել. *Զամենայն զօրն պարսից կոտորեալ, անմի արարեալ սպառեցին. Բուզ. գ. 31. 47: է. 5։

ԱՆՄԻԱԲԱՆ. ա. 'Ασύμφωνος. Absonus, discors. Որ չմիաբանի. անմիաձայն. երկպառակ. ուխութխըգ. *Անմիաբան բարբառ Թշնամեացն. Իմ. ծէ. 10: *Անմիաբանք լեալ միմեանց' արձակէին. Գծ. իէ. 25: *Նախարարք աշխարհիս մերոյ անմիաբանք լեալք. Ցհ. կբ: *Ցայլ Թիւս անմիաբան հանդիսիցն ժամանակագրութիւնք. Տօմար։

ԱՆՄԻԱԲԱՆԻՄ, եցայ. չ. Զմիաբանել. երկպառակել. երկբան լինել. ճախաւեղէք օրմաց. *Հակառակ հոգւոյն խորհել անմիաբանեցան այլքն 'ի պատմագրաց. Խոր. ա. 3։

ԱՆՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Ασυμφωνία, διαφωνία. Discordia, dissensio. Անհամաձայնութիւն. երկբանութիւն. երկպառակութիւն. փարայխլըգ. խըլըխֆլթլուղ. *Անմիաբանութեամբ զօրացն, և այլ ազգականացն լինէին. Խոր. բ. 27: *Անմիաբանութեան իւրն կարծեցին: Անարի լուծանիցեմք զկարծեալ բազում անմիաբանութիւնն. Ոսկ. մ. ա. 4: *Արիանոսն առէ. անմիաբանութեան յոյժ իւրն Թուի 'ի մերձակայ ժամուս' գրոց. Աթ. է: *Ժամանակի անմիաբանութեան, և պահոց. Կանոն։

ԱՆՄԻԱՍԱՀՄԱՆԱԳԷՍ. մ. Զուսեալ զմի սահման և զկակութիւն. *Անմիասահմանապէս նաև մեկին բաժանողութիւն. Բեր. թերբ։

ԱՆՄԻԱՒՈՐԵԼԻ. ա. Որ չկարէ միաւորել ընդ այլում. *Ոչ ես անմիաւորելի գոլ մեզ առ միմեանս, այլ լինիմք մի. Մոգս. 'ի քրիստ։

ԱՆՄԻՋԱԲԱՐ. ա. Տ. ԱՆԸՆԴՄԻՋԱԲԱՐ. *Անմիջաբար ած առեղծանէ, թէ միջնորդութեամբ բնութեան. Անյ. պորփ: *Անմիջաբար յիմանալեան կոյս յարձակել տեսութեամբ. Դիոն. երկն: *Բառանական սերոյն տիպար կացուցանէ անմիջաբար: խորհրդոյն ածայնոց անմիջաբար խորհրդածութք. Ղ. յեղ. տոն. և փող։

ԱՆՄԻՋԱԿ, կք. ա. Որոց ոչ գոյ մէջ կամ միջակ. արտաքս, օրինակ. *Ասաց զոմանս 'ի նոյանէ անմիջակս գոլ. Անյ. ստորոգ։

ԱՆՄԻՋԱԿԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԸՆԴՄԻՋԱԲԱՐ. *Ոչ անմիջակաբար խօսի ընդ ամբոխի, այլ կացուցանէ իշխանս 'ի վերայ. Սահմ. ծա: *Ի գոյեղից անմիջակաբար 'ի մակագոյեցս գոլ (այսինքն գալ) ոչ էր կարողութիւն. Անյ. պորփ։

ԱՆՄԻՋԵԼԻ. Տես ԱՆԸՆԴՄԻՋԵԼԻ. *Եւ այժմ ես աստանօր կամ անմիջելի մերձաւոր. Ճ. Ա։

ԱՆՄԻՋՆՈՐԴ. մ. } 'Αμέσως, ἀμεσιτεύτως. Sine mediatore, immediate. Առանց միջնորդի. անընդմիջաբար. *Զոր առեալ էր միջնորդօք, կամի' զի առցէ անմիջնորդ. Վրքն. ծն: *Եւ վասն էր անմիջնորդաբար որդի քո չարադասի' ոչ ուրուք ընդմիջեցելոյ. Գործոց. ձէ: *Ի հօրէ առանց միջնորդի (այսինքն անմայր)... Ի մօրէ անմիջնորդաբար (այսինքն անհայր). Խոսրով: *Ցեղելոցս ոչ ինչ է' զոր կամիցին ոչ միջնորդեաց. ոչ ուրեմն վասն անմիջնորդաբար լինելոյն' վասն այսորիկ միածին, այլ վասն միայն գոլոյն նորա պատուղ հայրական. Կիւրղ. գնչ։

ԱՆՄԻՋՆՈՐԴԱԲԱՐ. }

ԱՆՄԻՋՆՈՐԴԱԿԱՆ. ա. Որ չիք միջնորդ. *Որ զանմիջնորդականն և զանձառականն և զանժամանակականն 'ի հօրէ և 'ի խնդիր իշխեսցէ արկանել. Ոսկ. Եփ։

ԱՆՄԻՋՈՑ. ա. մ. Նոյն ընդ վվ. *Բան այ կենդանեաց, անմիջոց և անախտ ծնունդ 'ի սրտէ նորա. Մագաղ: *Պարզս և անմիջոց ձառագայթս լուսափայլեալս. Դիոն. երկն: *Անմիջոց զանգանօք լուսաւորութեան նշանակեալք պայծառագոյն աչօք. Ոսկ. ղուկ: *Այլ աւելի մերձիլ առ ած անմիջոց, զի չունիցի ինչ մեղաց արգել. Վրքն. ոչ: *Բնակարան է աստուածոյ, երգեալ և ընկեր նորա անմիջոց. Ոսկիփոր։

ԱՆՄԻՋՈՑ. ա. որպէս Անմիջակ. *Է' ինչ որ անմիջոց կոչին, և է ինչ որ միջո–

ցաւ. արդ անմիջոց՝ ողջութեն և հիւանդութեան, քանզի ոչինչ է՚ի միջի սոցա. իսկ միջոցաւ զարդարութեն գոլ ասեն և զանիրաւութեն. վասն զի ոչ ամենայն մարդ բոլորովին արդար կամ անիրաւ է. Կիւրղ. գանձ։

ԱՆՄԻՋՈՑ. մ. որպէս Անդադար. անընդհատ. առանց միջոց տալոյ. *Որպէս կապարճ լցայ կարծօք և խոհք, որ անմիջոց խոցեն և մորմոքեն զհոգիս իմ. Մաշտ։

ԱՆՄԻՍ. ա. մ. Առանց մսոյ. Էխոխ. *Իբրև զանմիս և զանմարմին. Լմբ. սղ։ *Մի անգամ ճաշակեն, զուտիքն՝ անմիս, և զպտուղն՝ առանց կթեղինի. Զքր. ծոր. ծոր։

ԱՆՄԻՏ, մտի, տաց կամ տից. ա. Ἄνους. Mente carens. Որ չգուցէ միտ. չունօղ զկարողութիւն մտաւոր. անբան. *(Ապողինար) մարդ անմիտ ընդունելով զմարմնաւորութիւն։ Եթէ յանմիտ մարդ յուսացաւ, առանց մտաց արդարև է. զի և ոչ անմիտ կենդանի մարդն է. Աթ. որս. ճ։ *Անմիտ գոլով (ասէր ապողինար) ընդ միաւորեալն ընդ բանին մարմին։ Մարմին անանձն (անհոգի) և անմիտ ոչ ընդունի յինքն տրամութեն։ Ոչ զանանձն և անմիտ մարմին առեալ. Պորտմ. ւէ։ *Մտաց մասն թուելով ոչ ունել ամենևին՝ անմիտ թուեսցին. Փիլ. լին. գ. 28։

ԱՆՄԻՏ. առաւել՝ որպէս Թափեալ՚ի մտաց. խելագար. յիմար. մորոս. անիմաստ. տգէտ. անհանճար. և Ցիմարական. անխելք, խենթ, խև. ադըլսըզ. փէլի, ղուզքըն. Ἄφρων, ἀσύνετος, ἄνους, ἀνόητος, μωρός. Amens, demens, insipiens, &c. *Ազգաւ անմտաւ։ Իմաստնոց և անմտից։ Իբրև զապաւնի անմիտ։ Ցանկութիւն անմիտս. և&c։ *Իբրև ոչ եթէ անմիտ ինչ լինէր (այսինքն գտանիւր) յանձն իւր. Բ. Կ. ծա. 13։ *Որոշել զիմաստութիւն յանմտէն. Փարպ։ *Ո՛վ անմիտդ՚ի մտաւորաց. Նար. է։ *Զանմտացն վկայութիւն։ Անմիտ են մտօք. Ոսկ. յհ. ա. 2. և 3։ *փոխարէն անմիտ մարտին. Ագաթ։ *Անմիտ և անհանճար բանից. Խոր. ա. 31։ *Անմիտ խորհուրդ, կմ հեստեսումն. Փարպ։ Նար. խէ։

Իբր Անսիրտ. ըստ յն. Ἀκάρδιος. Excors. Տես Առակ. Ժ. 13։ ժէ. 16։ Երեմ. է. 21։

Եւ որպէս Անխրատ. կամ անկիրթ. Ἀπαίδευτος. Indisciplinatus, ineruditus. Սիր. է. 5։ Ի. 22։

ԱՆՄԻՏ. որպէս Անիմանալի. անիմաստ. Ἀνόητος. Qui intelligi non potest. *Թէ էութեն նորա այլ է, և զոր իմանայն՝ այլ է՚ի նմանէ, անմիտ եղիցի էութիւն նորա. Մագս. ՚ի տիտ։ *Հեռանեցելոց տառից, և գծագրաց անմտից, և սիղոբէից, և բառից անծանօթից. Դիոն. թծայ։

ԱՆՄԻՏ. Անմտական, կամ գործ անմտութեան. *Եւ զի անմիտ է այս, անպիտանացուցանն փոյթ ունել, ծանօթ է ամենեցուն. Բրս. ընկէր։

ԱՆՄԻՏԵԼԻ. ա. որ և ԱՆՄԷՏ. Ἀῤῥεπής. Non vergens, non deflexus. Որ չունի միտել և հակիլ՚ի կայից կամ՚ի մտաց. անշեղելի. անյեղլի. անմեղկելի. *Անտեղի տալի բարուք, և անմիտելի... եկաց մնաց անմէտ. Փիլ. իմաստն։

ԱՆՄԽԻԹԱՐ. ա. Ἀπαράκλητος, ἀπαρηγόρατος. Inconsolabilis, insolabilis. Անմասն՚ի մխիթարութենէ. չունօղ զմխիթարութեն և զմխիթարիչ. անխօսր. Բեօէնւնօխ. մկյամ. *Մնալոյ՚ի նոցանէ որբք և անմխիթարք. Փարպ։ *Մխիթարէ զանմխիթարսն. Գէ. Էս։ *Անմխիթար տրտմութեամբ. Նար. հա։ *Անմխիթար անիղի կամ վայր. Վրք հց. է։ Կլիմաք։

Որպէս Անմխիթարելի. անփարատելի. անբերելի. ծանր. տխրական. *Անմխիթար տրտմութեն, կամ սուգ, խորհուրդ. աղաչաւ, տպաւորակալք. Եղիշ. Բ։ Փարպ. Հ։ Սկևռ. յոր։ Սարգ. յկ. Բ։ *Թէպէտև սուղ ինչ իցեն տրտմութիւնքն, սակայն նա անմխիթարս կարծեցուցանէ. Մանդ. Է։

ԱՆՄԽԻԹԱՐ. մ. Առանց մխիթարութե. *Հեծել, կամ տրտմիլ, կամ ողբալ անմխիթար. Փարպ։

ԱՆՄԽԻԹԱՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. ըստ Բ նշ. *Անմխիթարական սուգ, կամ տրտմութիւն. Պիտ։

ԱՆՄԽԻԹԱՐԱԳԷՍ. Ἀπαρηγοράτως. Insolabiliter. Տ. ԱՆՄԽԻԹԱՐ, մ. *Երբեմն վտանգեալք՝ լան անմխիթարապէս. Բրս. արբեց։

ԱՆՄԽԻԹԱՐԵԼԻ. Տ. ԱՆՄԽԻԹԱՐ ըստ Բ նշ. *Անմխիթարելի վշտամբերութե, կամ տրտմութեն, սուգ. Զքր. կթ։ Փիլ. նախերգ։ Ոսկիփոր։ *Տեղի էր բացական՚ի մեծ վանիցն՝ անուանեալ բանտ անմխիթարելի. Կլիմաք։

ԱՆՄՆԱՅԱԿԱՆ. ա. Որ ոչ մնայ. անկայուն. անցաւոր. առժամանակեայ. *Աշխարհի անմնացական. Վրդն. սղ։

ԱՆՄՇԱԿԵԼԻ. ա. Որ չէ մշակեալ. չվարած, չբանած. *Անմշակելի անդաստան։ Անսերմն է շառաւեղդ, անմշակելի է պտուղդ. ԾԾ։

ԱՆՄՈԼԱՐ. ի,ից կամ աց. ա. որ և ԱՆՄՈԼՈՐ. Ἀπλανής. Non erraticus, inerrans. Որ չէ մոլար. ոչ մոլորեալ. անսխալ. անխոտոր. ուղիղ. ողջամիտ. սաֆ. մող, էանըլմող, խաշտտըզ. *Հօտ անմոլար. Շար։ *Վերատեսուչք անմոլարք. Նար. տաղ։ *Անմոլար վկայ. Կոչ. ծդ։ *Արար ուրախութիւն անմոլարիցն (ոչխարաց). Շ. հրէշտ։ *Զմոլորեալն յանմոլար հաստատութիւն ածել. Փիլ. էլ։ *Անմոլար շաւիղ, կամ գնացք վարուց. Նար. տաղ։ Պիտ։ *Անմոլար տեսութեն, կամ գիտութե. Կիւրղ. գանձ։ Ցձն. գ։

ԱՆՄՈԼԱՐ ԱՍՏԵՂՔ. Հաստատուն աստեղք հաստատութեն, հակադրեալ մոլորակաց. *Զմոլորական, և զանմոլար աստեղս. Փիլ. ժ. բան։ *Աստեղք անմոլարիւք. Բրս. մրկ։ *Ի պարունակեալ աստեղացն՝ անմոլարքն ամենայն ընդ նմին ընդ երկնի շրջաբերեալ լինին։ Անմոլարիցն բազմութեն անգիտելի է մարդկան. Արիստ. Ճ։ *Ցաստեղացն մոլար և անմոլար գոլոյ. Լմբ. սղ։ *Երևելիս այս երկին՝ ունի աստեղս մոլորականս և անմոլարս. իսկ երկրորդն այն երկին՝ ունի աստեղս բնաւին անմոլարս, ամենևիմբ լուսաւորս, միշտ կենդանիս և անփոփոխելիս. Վրք հց. ա։

ԱՆՄՈԼԱՐ ԳՈՒՆԴ, կամ ՇՐՋԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Անշարժ պարունակն վերնագոյն երկնի. և միօրինակ անվրէպ շրջան հաստատութեան. *Ի վերայ անմոլար գնդին միակն։ Ի վերջին տիեզերս՚ի բուն պարունածին ամենայնի (այսինքն աշխարհի՝) անմոլարն գունդ. Փիլ։ *Ի վայր է լուսինն քան զայլ լուսաւորսն՝ սկսեալ յանմոլար գնդիցն. Շ. բարեփ։ *Անմոլար գունդն ոչ են մոլորականք. Վանր. Երբորդ։ *Զանմոլար շրջաբերութեն ընկալաւ։ Զանմոլարն շրջաբերութեն ամենայն երկնի. Փիլ։

ԱՆՄՈԼԱՐ. մ. որ և ԱՆՄՈԼԱՐԱԲԱՐ, ԱՆՄՈԼՈՐԱԳԷՍ, ԱՆՄՈԼԱՐԱԳԷՍ. Առանց մոլորելոյ, կմ խոտորելոյ. անվրէպ. անսխալ. *Անմոլար զհետ երթալ. Նար. երգ։ *Անմոլար գնասցէք ընդ ճանապարհս. Լմբ. սղ։ *Անմոլար առաջնորդէ յերկինս. Լծ. կոչ։ *Անմոլար՝ անծաւանդիւք առաջնորդութեամբք հետևեցելոց ձեռն տուեալ. Դիոն. էկեղ. Բ։

ԱՆՄՈԼԱՐԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. *Գետոյն վտակաց անմոլարաբար առաջնորդելով. Գրիգ. յայտն։

ԱՆՄՈԼԱՐԱԳՈՅՆ. մ. Առաւել կամ ամենայնիւ անմոլար. *Անմոլարագոյն՚ի միտս կառուցանել. Փիլ։

ԱՆՄՈԼԱՐԱԿ. ի, աց. գ. Իբր Անմոլար աստեղք. *Ի վերայ անմոլարակացն շատ իսկ է. Թիւ մոլորակացն յօդուտ եղև ամենայնին (այսինքն աշխարհի). Փիլ. նխ. Բ։

ԱՆՄՈԼԱՐԱԳԷՍ. մ. Անմոլար. անվրէպ. *Զորոյ խորհուրդ և մովսէս՚ի հնումն անմոլարապէս օրինակեաց. Նանայ։

ԱՆՄՈԼՈՐ. ի, ից կամ աց. Տ. ԱՆՄՈԼԱՐ ըստ Ա նշ. *Առաստացեալ անմոլոր (կամ անմոլար) հանճարով. Պիտ։

Առաւել ըստ Բ նշ. *Արեգական լոյս, և լուսնի, և այլոց մոլորակացն, և անմոլորից։ Որոշեալ՚ի մոլորակացն և յանմոլորացն. Փիլ. իմաստն. և լին. ափեղ. որ անխտիր գրի՝ Անմոլոր, կամ Անմոլար։

ԱՆՄՈԼՈՐԱԳԷՍ. Տ. ԱՆՄՈԼԱՐ. մ. *Անմոլորապէս ներգործելով՚ի լուսաւորութիւն քնի. Նէղոս։ *Որովք զիմաստից տեսութի անմոլորապէս տպագրութիւն թողցեն յիշատակ։ Զորս պարտ է մեզ՚ի կարգիս անմոլորապէս գնել. Սարգ. յուդ. և յկ. Դ։

ԱՆՄՈԼՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անսխալութի. անվրիպութեն. *Որպէս՚ի բոլորակի իմիք անմոլորութիւն պարգևեալ նմա. Դիոն. թծայ։ *Անդրէն դառնայ, յառաջ բայն ոչ հայի, բայց՚ի վար արկանէ զանմոլորութիւն. Փիլ. լիւս։

ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ. ա. Ἄλαστος, ἄληστος. Non obliviscendus. Զոր չէ՛ օրէն մոռանալ. յաւէժաբար յիշելի. և Անմոռաց. ոչ մոռացեալ. ընտանալու, ընաւթարմու. ու. նութունմազ. *Անմոռանալի յիշատակ, կմ քաջութիւնք. Պիտ։ *Որում ամենայնքն յայտնիք են և անմոռանալիք. Յհ. իմ. ոփ։

ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ. Ոչ մոռացօղ. ունութմազ. *Շնորհէ ամենայն ոք զայ անմոռանալի գթութիւն. Վրք հց. իդ։

ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ. մ. Ἀλήστως. Sine oblivione. Առանց մոռանալոյ. *Անմոռանալի՝ ՚ի բարեպաշտից մարդկանէ խոստովանեսցի երիցս երանելի։ Յիշատակեն ամին նորոգի անմոռանալի. Պիտ։ *Անմոռանալի ունել. Սրբ. ա. դ. ա։ *Ոչ՚ի միտս իւրեանց անմոռանալի եդին. Նանայ։ *Զյիշատակ անուանն քո անմոռանալի պահէր. Տօնակ։

ԱՆՄՈՌԱՑ. Նոյն ընդ վ. ըստ Ա նշ. *Անմոռաց յիշատակ, կմ անուն, գովութի. Պիտ։ *Ցանմոռաց ուրախութիւնն. Յճխ. Բ. ա։ *Անմոռաց պատուէր. Նար. իէ։ *Անմոռաց է ինձ. Եղիշ. Է։

Եւ ըստ Բ նշ. *Անմոռաց յիշմամբ. Շար։ *Անմոռաց իմաստութեն. Մծբ. ծէ։

Եւ մ. ըստ Գ նշ. *Գրեա՛ ՚ի տախտակս սրտի քո անմոռաց։ Յիշեսջիք զմեզ անմոռաց յաւրախութեն ձերում. Փարպ։

ԱՆՄՈՌԱՑԱԲԱՐ. մ. Նոյն է վ. *Անմոռացաբար հայցեմ ընդունել՚ի ձէնջ

զկէշտութիւն փոխարկէնս. Յհ. իմ. յէղ. նե։ *Անհասանելապար շարժեալ միտքն. Մագ. ևղ. հէղ։

ԱՆՄՈՌԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Զմոռանալն. անմոռաց յիշատակութիւն. *Ճշմարտութիւն է առաքինութիւն ըստ անմոռացութեան. վասն զի որպէս է յիշատակն առաքինութեան. փիլ. լին։ *Միթէ զանմոռացութիւն ոչ յիշիցէք. Եղիշ. Գ։ եւ Վրդ. ող։ Տօնակ։

ԱՆՄՈՐՈՒ, բուք, աց } ա. գրի եւ ԱՆՄՕՐՈՒ.
ԱՆՄՈՐՈՒՍ, բուք. } ԱՆՄՕՐՈՒՍ. 'Αγένειος. Imberbis. Որ չունի զմօրուս. մօրատ. լուանեցող. ոփոլէշ, ճկոյոկ; էգէրէմ, կէօսէ. *Գառանց անմօրուաց. Ղեւ։ *Մանկան անմօրուաց (կամ անմօրուի). Վրք. հց. Է։ *Նկարին, կամ մանուկ անմօրուս։ Մանուկ անմօրուս, եւ գեղեցիկ երեսօք. Հ = Յ. գէկտ. Է. ծէ։ *Գառանեակ մի կայտառ անմօրուս (կամ անմօրուս). Բուզ. Է. 43։

ԱՆՄՈՒՂ. ղի, ղց. ա. 'Αδάμαστος. Indomitus Չեւ եւս մտեալ 'ի գործ. արմուղ. անվարժ. անկիրթ. անսանձ. կէնճ, եաղլըղըմ դանա (հոյլան). *Յաւանակ՝ անմուղ եւ անվարժ է. Զք. Թ։ *Յաւանակն՝ որ էր անմուղ, եւ անկիրթ 'ի ծանրութեանէ բեռանց. Մագ։ *Զամն Թոյլ բազում ժամանակս յաւանակին՝ անմուղ անվարժ շրջել։ Անէք ըմբռնեալ զուարակին՝ զանմուղն, որ զեղգոյ լուծն ոչ ընկալեալ։ Անմուղ երինջոյ նմանեցայք. Ոսկ. Տիտ. Ն եպ. ե յ։ *Նզին 'ի վերայ սայլի՝ լծեալ անմուղ զուարակս. Մարթին։ *Գիտէ եւ ուսուցանել անբան եւ անմուղ կենդանեաց. Մեկ. իգ։ *Անմղկեցն յայլսն դարձցի՝ բաց 'ի լծոյ. Մխ. դպ։

ԱՆՄՈՒՏ. ա. Որ ոչ առնէ մուտս կամ չունի արեւմուտս. ըլկող. *Անմուտ արեգական. Իգն. առ ա. արեւ։ Նար. ղէ։ *Որում եւ մեք նոյն նշմարագոյն երկրպագեսցուք անմուտ արեւուն. Գնձ։

ԱՆՄՈՒՏ. Ուր ոչ լինի մտանել. անմատոյց. կիրէպէզ. *Տուն անմուտ Թշնամեաց. Լծ. ող։ *Անմուտ արարացէ զտունն. Վրք. հց. ծի։ *Զի այդչափ փութայ յանմուտն մտանել. Ոսկ. Տիտ։ *Անհաս եւ անմուտ մտաց (գրաւոյն). Համամ. առաք։

ԱՆՄՈՒՐՈՒՍ. Տ. ԱՆՄՕՐՈՒՍ։

ԱՆՄՈՒՐՑ. ա. մ. Որ ոչ հարկանէ ըղձուրց. առանց մրցելոյ բանիցն. առանց ըմբռնողութեան. Որպէս անմուրցք եւ անգողողք հոգեւորական ընդ այլոց. Իրեն. Ե. ա. ժ։

ԱՆՄՌՆՉԵԼԻ. Տ. ԱՆՄՌՈՒՆՉ. *Լուր անմռնչելի հռովմեական. Նար. կզ։

ԱՆՄՌՈՒՆՉ, մռնչի, կամ չոյ. իւ, կամ ոյ. ա. 'Αφωνος, ἄλογος. Voce carens, irrationalis. Որ ոչ մռնչէ. անձայն. անբարբառ. անբան. լուռ. համր, ... *Իբրեւ զորոջ առաջի կտրչի անմռունչ կայ. Եւս. ծգ. 7: Գծ. Է. 32։ *Անմռունչ անբարբառ. Է. Ա. Գ. 29։ *Պաշտէին զանմռունչ աստուածս. Իմ. ժա. 16։ *Առ հրաման անմռունչս. ա. կոր. ժբ. 2։ *Զայլ անան կուշեցեր անշշունջս եւ անմռունչս։ Կարկեք անմռունչս։ Զոհիւքն զօր անմռունչ մատուցանէին։ Անմռունչ ... զնծ ձեռ. Ագաթ։ *Անշշունջ եւ անմռունչ աղաղակեցութ. Եղիշ։ *Զանմռունչն իբրեւ զկենդանին. Նար. կժ։

Իբր Անմռունչական, եւ Անպատմելի, կամ ... ուր չէր հնչիւն ձայնի. *Անմռունչ ... պապ խոստովանել. Նար. կէ։ 'Ի յամ ... անմռունչս. Հա. Է. 26.

խմն ըստ ամանց՝ անձայն, ըստ այլոց՝ անճառ. յն. ἀλάλητος, անխօսական։

ԱՆՄՌՈՒՆՉ. մ. Առանց մռնչելոյ. լռիկ մնջիկ. առանց ձայն հանելոյ, ... *Անմռունչ աղօթէին... Բացեալ զգուռն վանիցն անմռունչ։ Բերան քո սաղմոսեսցէ անմռունչս. Վրդ. հց. Ի. Խ Գ։

ԱՆՄՏԱԲԱՆԵՄ. եցի. ն. չ. Անմտաբար կամ բանս անմիտս խօսել. խէնտառ խէլառ խօսել. *Անմտաբանեցից, մանաւանդ թէ անխծից. Խոսր։

ԱՆՄՏԱԲԱՐ. մ. 'Ανοήτως. Insipienter. Իբրեւ անմիտ. անմտութեամբ. անխելք դէս, անխելքութիւն, չմտամալով. *Անմտաբար սահիլ, կամ առնել, Թշնամանել, 'ի վերայ միմեանց յառնել. Թողուլ զպատուէրանն. Դիոն. էկեղ. Գ։ Կիւրղ. գանձ։ Խոսր. պրպ։ Սարգ. յայլ. Գ։ *Ներեա ինձ հայր, զի անմտաբար եղէ. Վրք. հց. Զ։

ԱՆՄՏԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. 'Ασυνετώτερος, ἀφρονέστατος. Amentior, dementissimus. Առաւել կամ յոյժ անմիտ. անխոհեմ. չոփ անխելք. *Զեմ անմտագոյն քան զձեզ. Յոբ. ԺԲ. 2։ *Որ ոք իցէ 'ի ձէնջ առաւել անմտագոյն, առ իս դարձցի։ Ամենեքին անմտագոյնք եւ խօլք են քան զանձն աղայոյ. Առակ. Լ. 15: Իմ. ԺԵ. 14։ *Ո՞վ քան զամենեսեան անմտագոյնք. Կիւրղ. գնձ։ *Որ քան զամենայն անմտագոյն է. Եղիշ։ *Ոչ լինել անմտագոյն իբրեւ զկենդանիս զայս։ Անմտագոյնս գործէ զիւրն սիրեցողս. Պիտ։

ԱՆՄՏԱԴԻՒՐ. ա. Որ չէ մտադիւր. ոչ յօժարեալ. կամ ոչ ուշադիր. անհոգ. *Կարծեցեալ անմտադիւր զնոսա յայնմ պարապայ կոտորելոյ զԹշնամիսն. Խոր. փարպ։

ԱՆՄՏԱԴՐԵԱԼ. ա. 'Ανουθέτητος. Repudians admonitionem. Ոչ միտ եդեալ (խրատուց). անսաստ. ըլըմօղ. ոէօղ փինկէ. *Անմտադրեալ կեանս կեալ. Բրս. որբէց։

ԱՆՄՏԱԾԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. 'Ανεπινόητος. Inexcogitabilis. Որ չանկանի ընդ մտածութեամբ. անզննելի ածելի. *Անգիտելեաւ եւ անմտածելեաւ զօրութեամբ. Դիոն. տծայ։

ԱՆՄՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. 'Αφρονεύομαι, ἀσυνετέω, ἀνοηταίνω. Desipio, insipienter ago. Անմիտ լինել. անմտութեամբ գործել. անխելք ըլմալ, անխելք բան ընել. ագըլսըզլըգ էթմէք. *Հովիւքն անմտացան. Երեմ. Ժ. 21։ *Քահանայքն անմտանան. Կոչ. ծդ։ *Դադարեսցեն յանմտանալոյ. Առ որս. Ի։ *Մի անմտասցուք զօրէն անասնոց. Սրգ. յկ. Ը։ *Անմտանայ առ բանս. Իգն։

ԱՆՄՏԱՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. որ եւ ԱՆՄՈՒՏ. 'Αδυτος, ἄβατος. Inaccessus, non adeundus. Ուր անհնար է մտանել. անմատչելի. անմատոյց. ուր որ մտնալ չըլլար. կիրիլմէզ. *Անմտանելին սրբութեան սրբոց. Ոսկ. յհ. Ա. 45։ *Յանմտանելին եղակաց. Ղուկ։ *Անմտանելի չարաց. Մեկն. ընթերց։ *Ուր միջոց յանմտանելիսն մտին. Առ որս. ծդ։ *Համարձակեցան յանմտանելիսն. Լաստ. ծբ։ *Անմտանելի էր՝ յետ արեգականն մտանելոյ՝ բազմանիքն, եւ անգործ. Նիւս. օտանս։ *Ոչ 'ի սպասաւորացն եղելոյ կարգի՝ ամենեւին իսկ անմտանելի գոլ. Պիտ։

Ոչ կարող կամ անարժան մտանելոյ. *Որ լուսոյ հարսնարանին անմտանելի (աղտեղեալ հանդերձիւ). Սկեւռ. աղ։

Որ ոչ մտանէ երբէք. չտանող զարեւմուտս. *Անմտանելի արեգակն. Ճ. Բ։ *Արեւ 'ի բարձանց անմտանելի. Լծ. կող։

ԱՆՄՏԱՌՈՒ, ի, աց. ա. Չառօղ 'ի միտ. անմիտ. խօսք չհասկցօղ, քաքն կտոր. *Անբանագոյն, եւ անմտառու... եւ արդարեւ կաղնի. Փիլ. լին։

ԱՆՄՏԱՑԻ, ցւոյ, ցեաց. ա. Անմիտ. անհանճար. անխելք. ագըլսըզ. *(Բանից գայլոց) հաւանեցան ոչխարքն, քանզի են անմտացիք. Ոսկէփ։

ԱՆՄՏԱԻՈՐ, ի, աց. ա. Անբաժ 'ի մտաց. անմիտ. անբան. անխելք. հայվան. *Զմտաւորս, եւ զանմտաւորս. Եզնիկ։

ԱՆՄՏԻՄ, տեալ. Տ. ԱՆՄՏԱՆԱԼ. *Անմտեալք է վայր Թօթափեցան. Ագաթ։

ԱՆՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Άνοια. Amentia, stultitia. Պակասութիւն մտաց. անհանճարութիւն. անմտածութիւն. եւ Անխորհրդութիւն. անխելքութիւն, անխելք բան. ագըլսըզլըգ, ահմագլըգ. *Անմտութիւն բորբոքեալ 'ի սիրտ երիտասարդի։ Սկիզբն բերանոյ նորա անմտութիւն։ Եւ այն է անհնարին անմտութիւն։ Միւս եւս անմտութիւն խորհուրդ. են։ *Ամենայն չարեաց պատճառք անմտութիւն է. Ոսկ. Եփ։

Կամ որպէս 'Αφροσύνη, որ առէպ դնի 'ի միզ Անզգամութիւն. իբր անզգայութիւն եւ անխորհրդութիւն. *Է առաւելութիւն իմաստութիւն քան անմտութիւն։ Զոր ինչ խորհի, ամենայն անմտութիւն է։ Զանմտութիւն յիշատակ Թողլին յաշխարհի. եւ այլն. որք հայլին եւ 'ի յաջորդ նշանակութիւն։

Որպէս Անխոհեմութիւն. *Ընկենու յանմտութիւն, եւ յայլ երկս մասունս վատթարութեան. Պիտ։ *Հակառակացն բերմամբ, անմտութիւն, եւ հեղգութիւն, բղջախոհութիւն. Ճ. առէն։ *Այնուհետեւ ոչ խոհականութիւն, այլ՝ անմտութիւն. Գր. հր։

ԱՆՄՏՈՒԹԵԱՄԲ. իբր մ. Անմտաբար. 'Αφρόνως. Insipienter. *Եւ արդ՝ անմտութեամբ արարեր. Ծն. լա. 28։

ԱՆՄՐՈՒՐ. ա. Որ ոչ ունի զմրուր. պարզեալ 'ի մրրոյ. զուտ. յստակ. մաքուր. անդիրտ. տօրթսուզ, պիւլիւ. *Զձէթն հրամայեաց դոլ անմրուր։ Բարիք եւ անմրուրն, 'ի մաքուր եւ 'ի պարզեալ նիւթոյն պատրաստութիւն. Փիլ. Եւ։

ԱՆՄՕՏԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Հեռաւոր. եւ Տարադէպ. անպատեհ. որպէս յն. Μὴ πρόσηχον. Non conveniens. ոչ պատշաճ. ոչ 'ի դէպ. *Զանմանս եւ զանմօտաւորս ինքեան խօսէր. Ոսկ. յհ. Բ. 18։

ԱՆՄՕՏԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Անմերձենալի. անհպելի. անմատոյց. չմօտէցօղ, որուն մօտենալ չըլլար. եանաշըլմազ. *Յանմօտելի ածային բնութեան գեղեցկութիւն հայեցուցանելով. Նիւս. երգ։ *Դաժան կեղեւով պատպանին՝ անմօտելի գոլով 'ի մխտաակար գժրոզաց. Տօնակ։

ԱՆՄՕՐՈՒ, կամ ԱՆՄՕՐՈՒՍ. Տ. ԱՆՄՈՐՈՒՍ։

ԱՆՅԱԳ, ի, ից կամ աց. ա. 'Ακόρεστος, ἄπληστος. Insatiabilis, inexplebilis, avidus. Որ ոչ յագի, կամ ոչ գիտէ յագուրդ առնուլ 'ի կերակրոց, 'ի հեշտալեաց, եւ յինչ եւ է իրաց. անլիր. գժոխորովայն. քաղցեալ. տոչեալ. մոլեալ. անգոհ, անկուշտ, ծակաչք. փօյման, աչ կէօզլի. *Անյագ յորկորամոլութեանս. Պիտ։ *Զլերինս եւ կլանել ախորժէր առ անյագ որկորատութեան. Մանդ. ծէ։ *Որ զանյագ բերանս առիւծուցն սանձեաց, շանց անյագաց. Ոսկ. Եփ. Ն. Եփես։ *Ո՞ւմ անյագից նմանեցի։ Յոյժ անյագքն եւ պատուասիրացն. Առ որս. Է. ծբ։ *Մանուկն 'ի կենդանեաց կերակուր են մեծացն եւ անյագիցն. Տօնակ։ *Դժոխք եւ կորուստ անյագ են։ Անյագ եղեւ իբրեւ

ղմահ. Առակ. ԻԶ. 20: Ամբ. Ը. 5: *Անյագ է հուրն 'ի կիզանելն զնիւթս. Լմբ. ող: *Ի պէսպէս կիզման չէյն անյագի. Փարպ: *Անյագ եղեալ սիրոյն. Յոհ. յհ. Է. 27: *Անյագ առ ցանկութիւս ախտից. Յճխ. Է: *Անյագն 'ի չարիս. Խոր. հռետ: *Անյագ են 'ի պատերազմելոյ. Լմբ. ող: *Այնպէս եղաք անյագ և անդադար՝ երթալ զհետ ծառեցն. Վեցօր. Ը:

Իբր Անյագական, անյագելի. անդադար. սերտ. սաստիկ. անչափ. *Անյագ բաղձանօք. Յճխ. ԺԱ: *Անյագ ձայնիւք. Եղիշ. Խոյէ: *Անյագ ցասումն կամ թըշնամութիւն, կամ պատերազմ: Անյագ բերկրումն, խնդումն, կամ վայելչութիւն. Եզնիկ: Լմբ. Սղմ. և ող: Փարպ: Վեցօր. Ա: *Եթէ ոչ կապեսցուք զբանս ընդ լռութեան. . . արտաքոյ անյագ սահմանին հանէ զմեզ. Վեցօր. Ը:

ԱՆՅԱԳ. մ. } Ἀκορέστως. Avide.

ԱՆՅԱԳԱԲԱՐ. } Κατακόρως. Ad satietatem, immodice. Առանց յագելոյ. անյագութեամբ, անչափ բաղձանօք. ցյագ. ցյափրութիւն. յանչափս. անդադար. անխոնջ. սերտիւ. և Անխնայ. առանց խնայելոյ, անգահաբար. *Անյագ ուտել. Եղիշ. Է: *Ըմպել անյագ. Յճխ. ԺԱ: *Սակս սակս և անյագ առնել զընթերցումն. Խոր. Գ: *Անյագ երգնուլ. Փիլ. Ժ. Բան: *Ցանյագ ժողովեսցէ զարարս այլոց. Վեցօր. Է: *Զմիս անասնոյ ոչ ուտեն, և զեղբայրն անյագաբար ուտեն. Եզնիկ: *Անյագաբար հայել: Անյագաբար ցնծութեամբ կայթել: Անյագաբար տանջանօք. Պիտ: *Անյագաբար 'ի գերագոյնս տուփել, կամ սիրել, կամ եղանակել զօրհնութիւնս. Մագ. ԺԲ: Լմբ. ող: *Անյագաբար կոտորեցին զորս և գտին. Լաստ. ԺԴ: *Անյագաբար ըմպերէր զփայտ խաչին. Ոսկեփոր:

ԱՆՅԱԳԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ἀπληστότερος, ἀπληστότατος. Avidior, avidissimus. Կարի անյագ. խիստ անգահ. *Պաճարոցն անյագագոյնն հեշտ ցանկութին. Փիլ. Փեսակ: *Ընդ նմ նախանձեսցուք, և մի ը խրախճանացն անյագագոյնսն: Եթէ անյագագոյն եա 'ի բանս. Ա. որս. ԺԵ. և ԺԲ:

ԱՆՅԱԳԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ իցէ անյագութ. անյագ՝ ըստ Ա ն. *Մեղօք լցին անյագական. Ղ. Եփե: *Անյագական ձայնիւ հանապազորդեալ էր նա 'ի սպասաւորմանն. Եղիշ. Է:

ԱՆՅԱԳԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՅԱԳԱԲԱՐ. *Զբերանն մերձ եդեալ քաղցրութեան՝ ծծէ անյագապէս. Սարգ. Ա. յհ. Է: *Ամ եղեալ յաղթականցն իւր երթայ անյագապէս. Կլիմաք:

ԱՆՅԱԳԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Յորմէ ոչ լինի յագիլ. անյափրանալի. կարի տենչալի. ցանկանալի. փօթալանդ. *Զանյագելին կերիցուք զկերակուր: Անյագելի է այ՝ որ 'ի ձեռն ապաշխարողաց՝ պահոցն փրկութին. ՃԺ:

ԱՆՅԱԳԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Չյագենալն. ցանկանալը. *Սահման ոչ արբենալոյ՝ Անյագեցութ է. Մխ. Դփ:

ԱՆՅԱԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπληστία, τὸ ἀκόρεστον. Insatiabilitas, aviditas inexplebilis. Չյագելն. որկորստութ. և անյագ լինելն. անգահութ. և Սաստիկ տենչ. անյագ կորով. գոյը հոգէս. *Տանջանք անյագութ՝ սակաւապիտութիւն. Փիլ. Իմաստ: *Անյագութիւն ոչ էր ('ի սկզբանէ), և այժմ ոչ է պարկեշտից. Յճխ. Ը: *Անյագութե որովայնի. Սրգ. Ա. յհ. Ը: *Զինչ է նոր ախտն, և անյագութեան. Առ.

որս. Ա: *Ըմպելի անյագութեն նորին՝ արեան անմեղաց. Եղիշ. Գ: *Որք անյագութեամբ համակեալք ոսկւով. Փարպ: *Զմին ապրեցոյց սիրոյն այ անյագութին. Բրս. Չոր: *Անյագութեամբ զներքին կողմն այրին խուզեալ. Վրք հց. ԻԸ:

ԱՆՅԱԳՈՒՄՆ, գման. գ. Նոյն ը վ. *Զչուայտութի և զանյագումն թշնամանօղ՝ տապշնորդ կենաց արարեալք: Ոչ միայն կացեալ մնացեալ 'ի հոմազգիսն, այլ թըշնամեաց զեղեալ վն անյագման. Փիլ. Նխ. Բ. և Լիոն:

ԱՆՅԱԳՈՒՐԴ. Տ. ԱՆՅԱԳ. *Ով անյագուրդ թշնամեացն. Լմբ. ող:

ԱՆՅԱԶ, կմ ԱՆՅԱԶԴ. Տ. ԱՆՅԱՑՍ:

ԱՆՅԱՂԹ, ի, ից. ա. որ և } Ἀήττητος.

ԱՆՅԱՂԹԱԿԱՆ, ի, աց. } Invictus,

ԱՆՅԱՂԹԵԼԻ, լւոյ, լեաց. } invincibilis. Որ ոչն յաղթի յոր և է կարգի. անպարտելի. վերագոյն հանդիսացեալ. հզօր. աննուաճելի. անվանելի. որ չյաղթուիր. թամ չի ճար. էէնիւմէզ, փոյմա մաղլուբ օլան. *Զամծ՝ զզօրաւորան անյաղթ զօրաց. Փիլ. Ժ. Բան: *Անյաղթ թագաւորք. Պիտ: *Անյաղթ իմաստութի. Ղ. Եփրեմ: *Անյաղթ նիզք, կմ քաղաք. Եղիշ. Դպ: Եփր. յես: *Անյաղթ փիլիսոփայ. Ի խորագիրս գործոց դաւթի. անյ. և 'ի Ճեմիկոն Նբ: և Տօնաց: Յայսմաւ: *Յետ եօթնամեայ անյաղթ համբերութեն. Կլիմաք: *Դատաւոր անյաղթ ունելով զիւրն խղճմտութի. Նոյնն: *Զօրաւորօքն անյաղթականաց: Անյաղթական զճշմարտութեն բան տմ ազգաց ծանուցին. Նար. ղա. և խչ: *Անյաղթելի մարտիրոս, կմ ճգնաւոր, նշան, ևն. Ճառ:

ԱՆՅԱՂԹՈՒ. Նոյն ը վ. *Զաւակ անյաղթու. Պտմ. աղէտ:

ԱՆՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Անյաղթն գոլ. *Առիւծ ասելով յաղագս հզօրութեն և անյաղթութեն. Մագ. Է:

ԱՆՅԱՄՐ. ա. մ. Որ ոչ յամէ. անյապաղ. վաղահաս. անդանդաղ. չուշացօղ, առանց փոփոխելոյ. *Գրել առ քեզ անյամր և փութանակի: Անյամր լուսովդ լցանել. Մագ. Է. 29:

ԱՆՅԱՅՏ, ի, ից. ա. Ἄδηλος. Non manifestus, occultus, obscurus, non notus. Որ չէ յայտ կմ յայտնի. անգիտելի. անծանօթ. ծածուկ. գաղտնի. մթին. անհաւաստի. աներոյթ. գէմիրօիզ, նամալիւմ, օրըր, կիզլի. *Մուտ անյայտ: Իբրև զգերեզմանս անյայտս: Զանյայտս և զծածկեալս. Դան. ԺԳ. 12: Ղկ. ԺԱ. 44: Սղ. Ժ. 8: *Զանյայտ իրս վիճաբանց. Խոր: *Զանյայտն 'ի բազմաց. Պիտ: *Յայտնիչ անյայտից խորհրդոց: Ախտից անյայտից և յայտնի եղելոց. Ղ. Բղբ. և ոփ: *Խոցուածս անյայտս: Զպահեստ անյայտիցն արտաքս հանի. Նար. ԽԶ. ԼԵ: *Մարգիկ յայտնեացն են գիտակ, իսկ այծ և անյայտիցն յայտնապէս տեսանող: Անյայտիցն հաւաստի հաւաստ յայտնիքս: Փոխանակ անյայտ բարեաց զյայտնիս յանձն առնուլ չարիս. Փիլ: *Ի քոյն յուսալով բարիս, որ անյայտ է թէ առից. Խոր: *Զկարճ կեանս անյայտ կենցաղոյս: Զելս անյայտ իրացդ. Փարպ: *Անյայտ է որ վախճանին, աներեւոյթ են ելք յաշխարհէս. Եփր. խոստովան: *Անյայտ ձայնս արձակէր. Ճ. Ա:

Մերթ՝ իբր Աներևոյթ. Ἀφανής. Non apparens, e medio sublatus. *Իբրև զմառախուղ ցօղոյ եղև անյայտ. Յոբ. ԺԴ. 19: *Քան զփոշի զոր տարաւ մրրիկ, աւաւել անյայտ եղեն. Սարգ. յկ. Բ: *Անջրպետելով 'ի միմեանց զբանակեալսն, և անյայտ յերերաց առնելով. Պիտ:

ԱՆՅԱՅՏ, ԱՆՅԱՅՏՍ. մ. Անյայտ եղիք. *Անյայտս լողամք ը ծով կենցաղոյս. Վրք հց. ԺԲ:

ԱՆՅԱՅՏԱԲԱՐ. մ. Ἀφανῶς, ἀσυμφάνως. Non apparens, occulte, obscure. Աներևութաբար. ծածկաբար. մթութ. ը քօղով. անորոշակի. *Յայտնապէս պատերազմեալ, և անյայտաբար դաւաճանել. Ածաբ: *Դաւել անյայտաբար. Խոր: *Մնայր երեկոյին, զի տարցի անյայտաբար զզօրսն առ իւր. Ուռհ: *Յղանայ զնա 'ի միում անյայտաբար 'ի տեսողացն. Սարգ: *Ոչինչ խրթին և անյայտաբար ծանուցանել. Մագ. ԻԵ: *Նշանակէ անյայտաբար. Երզն. քեր: *Բանս անյայտաբար զեղանի. Պիտ:

ԱՆՅԱՅՏԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ἀδηλότερος. Minus notus. Առաւել անյայտ, մթին. խորիմաց. *Անյայտագունիցն փոփոխել 'ի յայտնագոյնսն. Ածաբ. 'ի պօէտ: *Զբնութե բազմաց զանյայտագոյնն երևեցուցանել. Փիլ. Իմաստ: *Անյայտագոյն թուի ասացեալս. Մխ. Երեմ:

մ. Առաւել անյայտաբար. *Առակաւնոքն անյայտագոյնս խօսեցաւ. Նանայ:

ԱՆՅԱՅՏԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՅԱՅՏ. *Մեզ յայտնի, և քեզ անյայտական. Մագ. ԻԲ: *Իբրև 'ի գրի ընթերցանի ծածուկն և անյայտականն. Տօնակ:

ԱՆՅԱՅՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Անյայտ լինել (ըստ տմ առման). դէւիրօիզ օլմագ, նադէփիտ օլմագ. *Պարք աստեղացն անյայտացեալ չքանային. Զգր. կԲ. խչ: *Պարունակեալն 'ի նմա անյայտացաւ միտք. Երզն. քեր:

ԱՆՅԱՅՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Ἀφανίζω.

ԱՆՅԱՅՏԵՄ, եցի. ն. } Ab adspectu remo-

ԱՆՅԱՅՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } veo. Անյայտ առնել. աներևոյթ առնել. ըերդէնէ. դէւիրօիզ էթմէք, եօղ էթմէք. *Անյայտացուցանէ զվայելչութե տծաունկ դրախտի. Պիտ: *Ծածկէ անյայտէ զմեծութիւն շնորհին: Անյայտեաց զառեղին. Իգն: Վրդն. դաւ: Ճ. Գ: *Մինչդեռ յերկինս ոսկին, յուղեն զհողն. յորժամ յայտ եղեն, դարձեալ յերկիր անյայտեցուցանեն. Բրս. Չնչեղ:

ԱՆՅԱՅՏԻՄ. եցայ. չ. Տ. ԱՆՅԱՅՏԱՆԱԼ. *Այնքան՝ մինչ զի արեգակնս այս ծածկեալ անյայտի. Իգն: *Քան զզգլխաւորս անձրևի արագագոյնս պատառին և անյայտին: Դնի 'ի գերեզմանի, և անյայտի. Սարգ. յկ. Բ. և Գ:

ԱՆՅԱՅՏՆԵԼԻ. ա. Որ ոչ գայ 'ի յայտ. անգիւտ. *Անյայտնելի կորուստ. Նար. ԽԵ:

ԱՆՅԱՅՏՆԻ. Տ. ԱՆՅԱՅՏ. *Զյայտնիսն և զանյայտնիսն. Երզն. քեր:

ԱՆՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ. } գ. Ἀδηλεία, ἀσάφεια. Obscu-

ԱՆՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆ. } ritas. Անյայտն գոլ. գաղտնութ. մթութ. անծանօթութ. գժուարիմաց կմ անգիտելին գոլ. *Անյայտնութե դնէ զբանս: Մեծաւ անյայտնութբ է ճառագ. Ոսկ. Բ. կոր: Իգն: *Մի ծածկեսցի անյայտութե անուանն: Զանյայտութի իրաց անգիտութեն առնէ. . Անյայտութ բանից: Գաղտնիք անյայտութ. Ոսկ. Ա. կոր: և յհ. Ա. 1: ՃԺ: *Բազում ինչ անյայտութ և տարակուսանք յաւետարանականսն գտանի ձայնս և յառաջելականս. Յհ. Իմ. Երև:

Եւ Անհաւաստութ. անստուգութ. խիթալի գոլն. τὸ Ἄδηλον. Incertitudo, ևն. *Զամենեքին անյայտնութեան յօդէ աստուածպաշտութ: Սխալանաց և անյայտնութ բերեն շաւիղ: Զանյայտնութեն ցուցանէ բան.

կամ զանյայտութիւն պարծանաց. Պիտ. ։ *Յուսալ 'ի յայտնութիւն՝ անյայտութիւն է. Ճ. Ա ։ *Հայելով 'ի յառաջիկայ կրակն անյայտութիւն կասկածեալ զգուշացաւ. Փարպ. ։ *Մարդկան սպառ են բազումն և անհաստատունք, ուստի կենդ բազում անյայտութիւնք լի են ։ Եւ ոչ հաւատ 'ի վր անյայտութեան բերեալ՝ հաւատառ առաջի. Ա․ Ե ։

ԱՆՅԱՆԳ. որ և ԱՆՅԱՆԳ. ա. Ἄσχετος. Exors. Ուր ոչ յանգի ինչ մի. անկցորդ. անզուգ. անբաժ. *Սէր՝ խառնեալ և անյանգ է 'ի ձայնանց. Մծբ. ծը ։ Իսկ Ἄληκτος, Non desinens, իմա Անյանգ, որպէս Անդադար. ուստի յաջորդ բառդ ։

ԱՆՅԱՆԳԱԲԱՐ. մ. Ἀλήκτως. Indesinenter, continuo. Առանց յանգելոյ. անդադար, անընդհատ. *Տեղի տօնից տօնելոց անդուլ և անյանգաբար... (որ) ոչ յանկեալ լինի. Նիւս. 'ի Բէոտոր ։

ԱՆՅԱՆԴԳՆԵԼԻ. ա. Ἀτόλμητον. Non audendum. Որ ինչ չէ յանդգնելի. անհամարձակելի. *Ժամ է տալ ձեռք, որոց ոչ-ինչ է անյանդգնելի. Կիւրղ. Գանձ ։

ԱՆՅԱՆԴԻՄԱՆ. ա. Ἀνεκπόμπευτος. Vix evulgandus, vel traducendus. Զոր ոչ լինի յանդիմանել, կամ ոչ յանդիմանն առնել, և ոչ տօգանել. պատկառելի. լռին. *Խմանալեացն չարաց ծածկութիւն խորհրդ գործոյ՝ անյանդիման անմիտամաճակ. Դիոն. Երբ ։

ԱՆՅԱՆԿ. Տ. ԱՆՅԱՆԳ. *Ոչ որ առ որ կցորդութ ունիցի, այլ անյանկ գոլ ։ Ամենեքին անյանկ գոլով և անկցորդ լինելով. Դիոն. Եկեղ. Է ։

ԱՆՅԱՆՁՆԱՌՈՂ, ի, աց. ա. Որ չառնու յանձն. չընդունող. *Ոչ իւիքն՝ բնաւ անյանձնառողին է. Եւագ. Բեր ։

ԱՆՅԱՆՑ, ի, ից. և } ա. Զյանցուցեալ. անմեղ. անպարտ. անաշխատ, գաղափարեալ. *Իբրև զանյանցս աշակերտ պարծանօք խօսիս. Եղիշ. Ե ։ *Անյանց առաջի իմ և հօր զնա կոչեցանէ. Ճ. Թ ։ *Իբրև զանյանցաւոր և զանմեղ. Եղիշ. Բալմ ։
ԱՆՅԱՆՑԱՒՈՐ, ի, աց. }

ԱՆՅԱՇՏ. ա. Ոչ լեալ յաշտ. ոչ յաշտեալ. ոչ զենեալ իբր զոհ նուիրական. *Պատառնանք անյաշտք մի՛ մնասցեն. Եղիշ. Է. (այլ ձ. անյաղ. այլ. անյաղթք ։)

ԱՆՅԱՉԱՂ. ա. մ. որ և ԱՆՅԱՉԱՂԿՈՏ. Որ ոչն յաչաղէ. աննախանձ. և Աննախանձաբար. *Անյաչաղ ակնածք առատողացն. Սիս. Լֆ ։ *Հաւանք ականակիրան աղբերաց անյաչաղ առաջարկեալ էին ինձ. Պիտ. ։

ԱՆՅԱՉԱՂԱԲԱՐ. մ. Աննախանձաբար. անյաչաղ. առանց ակնառութ. *Անյաչաղաբար զամենեսեան խնամարկելով. Սիս. Լֆ ։

ԱՆՅԱՉԱՂԿՈՏ, ի, աց. Տ. ԱՆՅԱՉԱՂ. *Աննախանձ և անյաչաղկոտ և առատ զմարդկութեան անձնացուն ցոյց. Փիլ. յոփ ։

ԱՆՅԱՊԱՂ. ա. Ἀνυπέρθετος. Qui differri nequit. Որ չյապաղէ յապաղութեամբ. անդադար. անդանդաղ. *Անյապաղ արագութ բանիւ. Փիլ. Բագն ։ *Անյապաղ երագութբ՝ Անյապաղ փութով. Պիտ. ։

ԱՆՅԱՊԱՂ. մ. Ἀνυπερθέτως. Sine mora, incunctanter. Առանց յապաղելոյ. առանց սպասելոյ. փութով. *Անյապաղ վճարել կամ Թողուլ, յառնել առնել. Փարպ. ։ *Անյապաղ զենթիան կատարել. Յհ. կբ ։ *Անյապաղ փութալ. Սարգ. Բ. գ. ա ։

ԱՆՅԱՊԱՂԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. *Անյապաղաբար չնորհէր. Բրս. 'ի տօնէն ։ *Անյապաղաբար ակնկալեալ ուսուցանել. Խոր. Գ. ձյ ։ *Եւ որ կանանցն ժամանելոյ... անյապաղաբար զիսառացն այդ տեսւին զհան գէս. Նար. ծա ։ *Յայտնի անյապաղաբար մատուորհ եղեալ. Ճ. Ա ։

ԱՆՅԱՊԱՒԵԼԻ. ա. Ոչ յապաւեալ. առանց կարելոյ. չփրած. Գըրէըլմըշ. *Վարուք գլլոցն միշտ անյապաւելիք մնալով երկայնագոյնք էին. Պիտ. ։

ԱՆՅԱՋ. ա. մ. Անյաջող. և Անաջողակի. տարադէպ. *Եթէ կամիս, և ես սակս յաղագս նր անյաջ և փցուն. Խոր. Բ. դ ։

ԱՆՅԱՋՈՂ. ա. } Ոչ յաջողեալ. անյարմար (անձն, կամ իր). *Անյաջող 'ի զինուորութ. Մխ. դտ ։ *Ինձ յաջողեալ էր ընթացք պատուիրանացն, և ոչ անյաջող. Լմբ. աղ ։ *Ընտրէր զՃահաւորսն, և զանյաջողակս առ խմատաարութ. Նոննոս ։
ԱՆՅԱՋՈՂԱԿ. }

ԱՆՅԱՋՈՂԵԱԼ. Ոչ յաջողեալ. ձախողակի գիպեալ. *Անյաջողեալ նմա՝ ըմբռնեցաւ գերի. Վրդն. ծնն ։

ԱՆՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Զյաջողելն. անյարմարութ. վրիպականութ. տկարութ. *Մահկանացու անյաջողութն վրիպակ. զի է մտաց քուն. Փիլ. Եւ ։ *Ցանկասիրութեն անյաջողութն. Սկեւռ. աղ ։

ԱՆՅԱՋՈՐԴ. ա. Որ չգուցէ յաջորդ, կմ փոխանակ. անփոփոխ. անպակասելի. անանց. մշտանե. *Անյաջորդ իշխանութ. կմ բնակութ, մեծութ, կեանք. Իգն ։ Նար. հէ ։ Մխ. դտ ։ Իսկ յասելն, *Ցանյաջորդն ծերութե զուարճանալով 'ի մանկութե ։ Զանյաջորդն նուազութե սեղանաւորէ լինելութե սեղան. Սկեւռ. 'ի լմբ. իմա, անյաջորդելի 'ի ծերութե, 'ի նուազութե ։

ԱՆՅԱՌՆԵԼԻ. ա. Որ ոչ յառնէ. անկանգնելի. անշարժ. տևող. *Նստելն զանյառնելին 'ի Թիւր վարդապետութիւն ասէ. Նար. Եբգ ։

ԱՆՅԱՏԱԿ. ա. Որ յատակ չիք կամ չերևի առ խորութե. և Այն՝ որոյ ներքոյք կամ նստոյք այսինքն երատասնք փտասեալ և պակասեալ են. փիղոնդ. *Յատակք նորա առ քարինան մնացին, և կոչեցաւ պերինթոս անյատակ. Նոննոս ։

ԱՆՅԱՏԱԿԵԼԻ. ա. Զորոյ չէ մարթ գտանել զյատակ. խոր յոյժ. փիղոնդ. *Անյատակելի անդունդք. Նար. խէ ։

ԱՆՅԱՐ. ա. Որ ոչ յարի. անկցորդ. հեռի. *Անյար 'ի մտաւորաց ցանկութեիս. Յճխ. ծ ։

Եւ Անյարմար. անձահ. անմիաբան. օտար. անտեղի. *Հայր յորդւոյ և 'ի հոգւոյ առաքեալ անուանիլ անյար էր. Ոսկեփոր ։ *Ոչինչ անյար այսոցիկ ճանաչի. Անյաղթ. Բարջը ։ *Ամբարտաւանութեն անյար և լի անամօթութբ. Ոսկ. Գծ ։

ԱՆՅԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ոչ յարուցեալ. անյառնելի. անկանգնելի. *Գիտէին զանյարական գլորումն. Փարպ. ։

ԱՆՅԱՐԱԿԻՑ. ա. Որ ոչ լինի յարակից. ոչ յարակցեալ. անկցորդ. *Յարակցի և աշակերտ առ վարդապետ իւր... Ոչ խմացի անյարակից ըստ կամաւորութե տուողին յօժանդակութե. Պրպմ. ծմ ։

ԱՆՅԱՐԱՅՈՅՑ. ա. Որոյ չիք յարայոյց. անօրինակ. անհամեմատ. *Ցերկնից երկին՝ անյարայոյցն ելեալ սահման. Շ. Բարձր. ոփ ։

ԱՆՅԱՐԴԱՐ. ա. Ἄρρηθμος. Incomptus, dissonans. Ոչ յարդարեալ. անհարթ. անզարդ. անշուք. չէ շնորհած, չխոսած. *Զանգունդս անյարդարս. Աֆոփ ։ *Ոզ-Ջացուցանէ, զանյարդարն 'ի մեղ յարդարմամբք ըմբերանելով. Փիլ. Բագն ։

ԱՆՅԱՐԴԱՐԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Անյարդարեալ և անպաճուճելի են՝ բնութեն զարդարեալ. Փիլ. Եւ ։

ԱՆՅԱՐԻՐ. ա. Իբր Անյարմարական. չյարուցեալ. անյառնելի. անկանգնելի. որ չկարէ յառնել յոտս. *Կիսամեռք՝ անյարիրք անկեալ դնէին. Եղիշ. Է ։ *Ոչ գտաւ շապատու տուին վարեցաւ, զի անյարիր էր. Անյարիր առն. Նար. ծդ. ծէ ։ Իսկ Ոսկ. Եփես. Ի. *Մի տասցէ կինն ցայրն, անյարիր, ապաժամման և վատ և քնած, չես այր, չես մարդ ». յն. ըռկ, անայր կամ անմարդ ։

Կամ որպէս Այն ինչ՝ յորմէ չլինի յառնել. *Առ քունս անյարիր ։ Ցանկութիւն անյարիր. Նար. ղբ. ղգ ։ Ուր Լծ. ուղիղ դրէ 'ի ղգ. *Անյարիր. անյառնելի ». իսկ 'ի ղբ. ոչ 'ի դէպ. *Անյարիր. անյարմար է քունն բանականին » ։

ԱՆՅԱՐԿ. ա. Ἄστεγος. Non tectus, sine tecto. Որ չգուցէ յարկ բնակութե. անտուն. բացօթեագ. փոռի փէղ լունեցող. *Զաղքատս անյարկս տար 'ի տուն քո. Ես. ծ. 7 ։ *Զանյարկսն ընդ յարկաւ ածել. Մանդ. Է ։

ԱՆՅԱՐԿ. Ոչ յարկեալ. անծածկոյթ. ուր չկայցէ յարկ. բացօթեայ. ծած+ լունեցող, Հրան եայ. *Ի ստորուստ զօրէն անհիմն տան, և 'ի վերուստ բնութբ օդոյն երբև զանյարկս վտանգէ. Պիտ. ։ *Ցանյարկ տեղիս. Բուզ. Դ. 5 ։

ԱՆՅԱՐԿ. մ. Առանց յարկի. 'ի բացի կալով. *Յաւուրս տօնամանեացն անյարկ անցուցանէր. Ճ. Բ ։ *Անյարկ արտաքոյ ուրեք. Արշ ։

ԱՆՅԱՐՄԱՐ. ա. (որ և յն. անարմօստոս,) Ἀνάρμοστος, ἀνακόλουθος. Haud congruens, incompositus, ineptus, impar. Ոչ յարմար. անդէպ. տարադէպ. և Աննմիաբան. ոչ ներդաշնակեալ. անհամեմատ. ույմազ, ուզլըշմազ, մուաֆըգ-տէյիլ. *Անյարմար է վասն զօրութե մարմնոյն՝ կերակրոյ բաղձալ, և նովիմբ դարձեալ կերակրովքն պատերազմել ընդ մարմնոյ. Բրս. հյ ։ *Կարի իմն անյարմար Թուէին նմա երգ բանիցն. Խոր. Բ. 7 ։ *Որոյ անկարելի էր և անյարմար. Յհ. կբ ։ *Ոչ եթէ անյարմար է առաջին տասցելոցդ, այլ կարի միաբան. Լմբ. աղ ։ *Ցանյարմարն առ նա կարծեցեալ զաղմուկն բարեբանութի ։ Ի յասել զանյարմարսն. Նար. խէ. հբ ։

Կամ իբր Անյարդար. անկազմ. անշուք. անկարգ. որ և Ἄτακτος. *Անյարմար զգայութեցն տանել տարազարդութի. Պիտ. ։ *Զանյարմարսն յարմարէ պէսպէս յօրինուածովք. Յճխ. Է ։ *Զանյարմար մարմնոյն. Նար. խէ ։

Եւ իբր Ոչ յարմարեալ 'ի մարդկային արուեստէ. *Աներդական և անյարմար պարսկական հաւն այն զբաղմորակ փետուրս իւր բերէ. Մագ. ծէ ։

ԱՆՅԱՐՄԱՐԱԳԻՐ. ա. Անյարմարապէս գրող կամ գրեալ. *Անյարմարագիր անձին յուսագիր. Նար. ծգ ։

ԱՆՅԱՐՄԱՐԱԳՈՅՆ. ա. Կարի կամ առաւել անյարմար. *Զի՞նչ անյարմարագոյն առ 'ի լսել. Պիտ. ։

ԱՆՅԱՐՄԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՅԱՐՄԱՐ. *Անյարմարական բան ։ Զեղծումն գործել անյարմարական. Պիտ. ։ *Զանյարմարական երևոյթս. Նար. ղա ։ *Ամբարեալ է, և անյարմարական. Լաստ. ղա ։

ԱՆՅԱՐՄԱՐԱՊԷՍ. մ. Ցանդէպս. ոչ 'ի դէպ. *Ի յասելն նորա անյարմարապէս

պէս. Նար. ձէ:

ԱՆՅԱՐՄԱՐԵԼԻ. Տ. ԱՆՅԱՐՄԱՐ. 'Ανάρμοστος. *Ցանկասիրութիւն կոչեաց 'ի յարմարութիւն զանյարմարելին. Փիլ. ճ. բան:

ԱՆՅԱՐՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. (ըծ. յն. անարմոստիա.) 'Αναρμοστία. Incongruentia. Պակասութիւն յարմարութեան. անմիաբանութիւն. անհամեմատութիւն. անդաշնակաւորութիւն. անզուգութիւն. [illegible]. *Առ 'ի լինել անյարմարութեան՝ բաւական է և մի աղի (քնարին) փոփոխել. Սահմ. գ: *Յարմարութիւն երկական է, որպէս դարձեալ անյարմարութեան քակտման և ապականութեան գոյ պատճառք: Անհնար է ձայնակցութեան 'ի յարմարութենէ և յանյարմարութենէ լինել երբէք. Փիլ. լին: *Անյարմարութիւնք և վրիպանօք լցեալ է բանս. Պիտ: *Անյարմարութեան բանից. Լմբ. սղ:

ԱՆՅԱՐՈՒՁ. ա. Անյար. անյարմար. անմիաբան. *Արք անպիտանք, շաղակրատք, անյարուչք. Փարպ:

ԱՆՅԱՒ. ա. Ἄπειρος. Infinitus. Անսահման. անվախճան. անբաւ. անեզրական. *Անյաւ քննութիւնք, կամ զօրութիւն, կամ բարերարութիւն, կամ բարձրութիւն. Վեցօր. ա. ժ. դ: Ճ. Ա: Անան. եկեղ:

ԱՆՅԱՒԵԼՈՒԱԾ. ա. Որ չունի զյաւելուած. ամենակատար. ամենալի. *Յանյաւելուած երրորդութիւն չորրորդութիւն եկեալ յարեաց (ըստ Նեստորի). Խոսրովիկ: *Անպակաս և անյաւելուած: Անյաւելուածն լրականութեց. Նար. հգ. հէ:

ԱՆՅԱՓՇՏԱԿԵԼԻ. Տ. ԱՆԿԱՊՏԵԼԻ. *Անյափշտակելի լոյս. Ճճ: *Ած ուսոյց ինձ իմաստութիւն զևորն և զանյափշտակելին. Համամ. առակ:

ԱՆՅԵՂ. ա. մ. Ἄτρεπτος. Immutabilis, invariatus, constans. Անյեղլի. անյեղյեղ, անյեղյեղուկ. անյեղաշրջելի. անյեղափոխ. որ չընդունի զյեղումն կամ զայլայլութիւն. անփոփոխ. անայլայլելի. անշրջելի. անյողդողդ. հաստատուն. [illegible]. *Այլքն ամենայն յեղուն, բայց միայն ինքն (ած) անյեղ և անփոփոխ է... Ամենայն ինչ եղանելին հարկաւոր է յեղումն ընդունել, որպէս ած անյեղն գոլ: Անյեղ և անմէտ խորհրդով. Փիլ. այլաբ. և լին: *Անյեղ կարգին հպատակք եղեալք. Դիոն. երկն: *Անյեղ հպատակութիւն. Լմբ. եր ընդ: *Մնացին անյեղ. Նիւս. բն: *Անյեղ և հաստատուն պահեսցէ. Պիտ: Իսկ Արեոպ. Յ. *Անապական և անյեղ պահին». յն. անեղ կամ անծին:

ԱՆՅԵՂԱԲԱՐ. մ. որ և ԱՆՅԵՂԱՊԷՍ. 'Ατρέπτως. Immutabiliter. Անփոփոխապէս. առանց այլայլութեան կամ յեղափոխութեան. *Ի կուսէ անյեղաբար ծնաւ: Լոյս անյեղաբար թափեալ. Ճճ: *Անյեղաբար խառնեալ. Նար. ծբ:

ԱՆՅԵՂԱԴՈՅՆ, գունի. ա. Առաւել կամ 'ի սպառ անփոփոխ. *Անյեղլիք և անայլայլելիք 'ի յաղթողէն և յանյեղադունէն պահեալ. Խոսրովիկ:

ԱՆՅԵՂԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՅԵՂ. *Որք միշտաշարժ բերմամբ շրջին անյեղականն. Երզն. քեր. երկն:

ԱՆՅԵՂԱՇՐՋԵԼԻ. Տ. ԱՆՅԵՂ. *Մարմնացեալ և մարդացեալ անյեղաշրջելի բնութեամբ. զի ես նոյն եմ ասէ, և ոչ փոփոխիմ. Ոսկէփ: *Անյեղաշրջելի գիտութեան. Ը. ա. յհ. խէ: *Ցամբծութիւն բարուցս անյեղաշրջելի միտամ. Լմբ. սղ: *(Պղօսխոմէն, բառ յն.) եդեալ 'ի մէրս անյեղաշրջելի (այսինքն անփոփոխ, կամ առանց յեղյղ 'ի հայ բարբառ). Լմբ. պտրգ:

ԱՆՅԵՂԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՅԵՂԱԲԱՐ. *Անյեղապէս ծնեալ ած յայ. Պրոկղ. ներբ. ղէ: *Միացար մարմնով յարգանդի կուսին՝ անյեղապէս գոլով: Նկարագիր անյեղապէս 'ի ծառայական խոնարհի պատկեր. Շար: *Յարդարել ըստ իմում յեղանակի անյեղապէս. Մագ. ււ: *Զմի և զնոյն անյեղապէս պատմեն. Սկեւռ. յար:

ԱՆՅԵՂԱՓՈԽ. ա. մ. } Անյեղ. անփոփոխ.
ԱՆՅԵՂԱՓՈԽԵԼԻ. }

*Մանկութեան, պարզութի անյեղափոխ զօր ունէր ազգամ. Կլիմաք: *Անյեղափոխ յառաջ բերէ բնութեան զօրութի. Մագ. ծէ: *Անյեղափոխ է ունակացեալ. Սահմն: *Բանաւկեալ ընկալցի անյեղափոխելի. Մագ. ււ: *Անյեղափոխելի պատուիրանք, կամ կիրք. Մագ. Նչ. եկեղ: Պիտ:

ԱՆՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. *Բնաբար ունելով զանյեղափոխութի. Սահմն:

ԱՆՅԵՂԼԻ. Տ. ԱՆՅԵՂ. *Անփոփոխելի և անյեղլի: Զփոփոխելիսն կարծեցեալք անյեղլիս գոլ և անփոփոխելիս. Փիլ. իմաստ. և լին: *Անյեղլի կնիք. Նար. գ: *Մի դարձեալ այլայլեալ երևութացի զածութեան, քանզի անյեղլի է և անմահ. Բրս. ծն:

ԱՆՅԵՂՅԵՂ. ա. մ. Անյեղ. անյեղափոխ. Ἄτρεπτος, ἀτρέπτως. Immutabilis, constans; immutabiliter, constanter. *Անյեղյեղ կայ մնայ: Անյեղյեղ հաստատուն կայցէ մնայցէ. Փիլ. այլաբ. և ճ. բան:

ԱՆՅԵՂՅԵՂՈՒԿ. նոյն ընդ վ. գրի և ԱՆՅԵՂԵՂՈՒԿ. *Անյեղյեղուկ և անփոփոխ և անայլայլուկ: Անխոտոր և անյեղյեղուկ առողջութիւ: Ինքն անշարժ և անյեղյեղուկ եկաց մնաց միշտ: Անապական և անյեղյեղուկ. Փիլ. այլաբ. և լին: *Այնմ որ յաւէտաշարժն է՝ զանյեղյեղուկն. իսկ անշարժին զյեղյեղումն գործեաց: Որ է անշարժ և անյեղյեղուկ. Նիւս. կազմ: Անդ. պէրէարմ: *Հրեշտակք՝ լերինք կոչին և 'ի գալութե վասն մշտնջենաւոր և անյեղյեղուկ բնութեանն. Լմբ. առակ:

ԱՆՅԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Անփոփոխութի. անայլայլութի. *Անյեղութիւ և անշփոթութիւն. Առաք. գ. 21:

ԱՆՅԵՂՈՒԿ, զկի. Տ. ԱՆՅԵՂ. *Ոչ փոփոխի անյեղուկ բնութիւն ած. Եղիշ. է: *Կայուն բնութեան՝ զյեղյեղումն, իսկ անյեղկին զշարժումն. Նիւս. կազմ:

ԱՆՅԵՂՕՐԷՆ. մ. ա. Տ. ԱՆՅԵՂ. *Անյեղօրէն և անքանակ է. Թէոդոր. խչ:

ԱՆՅԵՐԿՈՒԱԲԱՐ. մ. } Առանց յերկուանալոյ. անտարակոյս.
ԱՆՅԵՐԿՈՒԱՆԱԲԱՐ. }

աներկբայ. չիւպհէսիզ. *Որք ոչ ընդունին և խոստովանին անյերկուաբար զայսպիսի ձայնս. Գէրմ: *Անյերկուանաբար ընկալ զաւետարանեալսդ քեզ. Ճճ:

ԱՆՅԵՐԿՈՒԱՆԱԼԻ. ա. մ. 'Αναμφίβολος, ἀναμφισβήτητος. Indubius, certissimus. որ և գրի 'ի յետնոց՝ ԱՆԵՐԿՈՒԱՆԱԼԻ. Անտարակոյս. աներկբայ. հաւաստի. չիւպհէսիզ, սահիհ. *Անյերկուանալի էր վկայութիւն: Այսպէս և զնորայն անյերկուանալի ասէ զվկայութիւն: Ի մահուանէն՝ անյերկուանալի զյարութիւն եցոյց. Ոսկ. յհ. ա. 29. 35: բ. 14: *Մարմինն՝ ած էր անյերկուանալի: Եթէ աներկուանալի կալցես զայս բանս. Սարգ. ա. դ. գ: և ա. յհ. ա: *Հարկաւոր է՝ առ վերականցու մեր հաւատս ամենևին աներկուանալիս ունել. Կլիմաք:

ԱՆՅԻՇԱՉԱՐ. ա. որ և ԱՆԶԱՐԱՅԻՇ. 'Αμνησίκακος. Injuriae immemor. Որ ոչ յիշէ զառ. ինքն եղեալ չարիս. անոխակալ. *Անոխակալ և անյիշաչար տէր. Ճմ: *Առ քո անյիշաչար բարերարութիւնդ. Գնձր:

ԱՆՅԻՇԱՉԱՐԱԲԱՐ. } մ. 'Αμνησικάκως. Sine vindictae studio.
ԱՆՅԻՇԱՉԱՐԱՊԷՍ. }

Անյիշաչար գոլով. անոխակալութեամբ. ներողութեամբ. մարդասիրապէս. *Ցեառ ուրացութեան այնքան անյիշաչարաբար եցոյց զսէրն. Նանայ: *Քակեալ զմիջնորմն, և անյիշաչարապէս 'ի բաց մերժեալ յանջատողէն զմեզ 'ի մեղաց. Պրգմ. լէ:

ԱՆՅԻՇԱՉԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Αμνησικακία. Injuriae oblivio. Անոխակալութի. ներողամտութի. *Զանյիշաչարութեան ած քարոզեսցէ. Սարգ. յկ. բ: *Գնեմ զսուզժամանակն զայն անյիշաչարութեամբ և հեզութեամբ: Գոյ ճշմարտութեամբ անյիշաչարութի 'ի կրօնաւորսն. Վրք հց. բ. և ծէ:

ԱՆՅԻՇԱՏԱԿ. ի, աց. ա. 'Αμνημόνευτος, ἄμνηστος. Immemorabilis, immemoratus, oblivione deletus. Որ չէք յիշատակ. 'ի մոռացօնս եղեալ. անյիշելի. բնաջինջ. [illegible]. *Զիարդ լինիցին այսչափ մեղք անյիշատակ. Կոչ. բ: *Զիա՞րդ կարգեալ ածն անյիշատակ առնել և ջնջել. Ագաթ: *Անյիշատակ զամբարշտութեանս առնիցէ բերս. Պիտ: *Յաւելումն, ողորմեա ամենայն անյիշատակաց. ո՞վ է անյիշատակն, զոր դու յիշատակես. Լմբ. պտրգ:

ԱՆՅԻՇԱՏԱԿ. իբր Զյիշատակօղ. մոռացօղ. անյիշաչար. 'Αμνήμων. Immemor, obliviosus. *Անյիշատակ լինել յանցանացն. Պղտ. [illegible]: *Անյիշատակ եղեալ մոռանայ զկենդանական կրիցն ավորութի. Պիտ:

ԱՆՅԻՇԱՏԱԿ. իբր Անծանօթ. *Սոքա են՝ որ զբարեկարգութի քրիստոնէից ուղղեցին, և ոչ եթէ յանյիշատակաց ոք. Լմբ. պտրգ:

ԱՆՅԻՇԱՏԱԿ. մ. Առանց յիշատակութեան. առանց մնալոյ յիշատակի. *Զորոյ և ոչ զառաքինութի առն պարտ է անյիշատակ թողուլ. Նանայ. յաջէ: *Անյիշատակ զբարձումն 'ի տեղեացն կրիցն. Պիտ:

Իսկ *Յանյիշատակաց կատարել զպատարագ». իմա, առանց ունելոյ զյիշելիք կամ զողորմութե. Կանոն:

ԱՆՅԻՇԱՏԱԿԱՑԵԱԼ. իմա, կամ ընթերցիր Անյիշատակ կացեալ. *Ոչ ամենևին անյիշատակացեալ մնացեալ. Պիտ:

ԱՆՅԻՇԱՏԱԿԵԼԻ. ա. մ. Տ. ԱՆՅԻՇԱՏԱԿ. *Սորա լիք անցին անյիշատակելի. Խոր. բ. 7: *Ողողէ, անյիշատակելի ջնջէ. Ագաթ:

ԱՆՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Αμνηστεία, ἀμνηστία. Oblivio, abolitio. Զյիշելն. մոռացօնք որ և է իրաց. *Երախտեաց անյիշատակութիւն: Զանցելոցն անցից ընդ նոսա անյիշատակութի 'ի միտս արկանէին. Իմ. ժդ. 26: ժը. 4: *Շնորհել զանյիշատակութի մեղաց. Կոչ. ժգ: *Անյիշատակութեան ակամայ յանցանաց ածին շնորհելով. Փիլ. լին: *Անհնազանդութի հօր, և անյիշատակութի պատուիրանին. Կլիմաք: Իսկ *Տօն ած՝ անյիշատակութիւն է 'ի չարեաց. Եւագր. ծգ. իմա զաղտուրումն 'ի սպառ:

ԱՆՅԻՇԵԼ. Զյիշել. մոռանալ. *Անյիշելով պատմել ոչ գիտէ. Եղիշ. խոհ:

ԱՆՅԻՇԵԼԻ. ա. մ. Անյիշատակելի.

մոռացեալ, առանց յիշելոյ. *Եւ 'ի մեռելոց անյիշելի. Ղ. Եփե. *Գինի պահեղ գաղտնածածուկ անյիշելի Թողու. Ցծն. ԽԱ: *Ընծ անյիշելի մոռանայ զմեզ մեր: Զմահու նորա կորուսցէ անյիշելի. Ճծ: 'Ի բաց լքանել անյիշելի մոռացմամբ զործելոց զշնորհս. Արծր. Դ. 2:

Զոր չէ արժան յիշել. անարժան յիշման. *Որ անյիշելին է, փոքրն է յաչս իմ երեւեալ որք յանցանաց. Բենիկ: *Համել յանյիշելի ամրոցէն ». որ է ԱՆՅՈՒՇ ԲԵՐԴ. Խոր. Գ. 55:

ԱՆՅԻՇԱՂՈՒԹԻՒՆ. } 'Αμνημοσύνη,
ԱՆՅԻՇՈՒԹԻՒՆ. գ. } ἀμνηστία. Oblivio. Անյիշատակութիւն. և Անյիշաչարութիւն. *Հեռեալ լինին անզգամութեան՝ անուսումնութիւն, անհնարութիւն, անյիշողութիւն. Ագաթ. : *Իբրև 'ի բանտի արգելեալ անյիշողութեամբ: Պահեցաւ անյիշողութեամբ որպէս 'ի բանդի. Արշ: *Մոռացութիւն և անյիշութիւն (կամ անյիշողութիւն) առնիցէ հոգւոյ զախտաւոր բնութեանն չարժանն. Նիւս. խոստ: *Յաւուր բարկեաց անյիշութիւն չարեաց. Սիր. ԺԸ. 27: *Անզգայութիւն իրաց, և անյիշութիւն վերնոցն. Կլիմաք: *Մեղաց անյիշութեամբ պատուեալ. Գէոր. ԼԵ: *Անյիշութեան արժանի եղեալ: Ի կենաց ժամանակի գիւրաւ ընդունիցիմք բանութիւն և անյիշութիւն. Փիլ. քն. ԺԲ: Սարկ. քն:

ԱՆՅՈՂԴՈՂԴ. ա. մ. } Որ ոչն յողդողդի. անդրդուելի.
ԱՆՅՈՂԴՈՂԴԵԼԻ. } անշարժ. Գէորգ. խոստ. 'Որպէս Թէ զանյողդողդ իրողութեան կարծրագոյն գործարանաւ առնիցելոց. Յհ. Իմ. ատ: *Կանգնեաց անյողդողդ 'ի յիմաստից սեանց. Ճ. Բ: *Գլխոյ առաքելոցն, անշարժ հիմանն, անյողդողդելի վիմին. Ոսկ. 'ի դէպ. և յետ: *Անյողդողդելի հաւատով զնորայն հիմնացուցին զեկեղեցի. Յհ. Իմ. Եկղ:

ԱՆՅՈՅԶ. ա. Զոր չէ մարթ յուզել, խուզարկել. անքննելի. *Զանյոյզ զանքննն... զխորս քննել կարիցեմք, և գիտել զգարդարկելոյն. Ագաթ:

ԱՆՅՈՅԼ. ա. Ոչ յոյլ. անդանդաղ. անձանձիր. *Անխոնջ և անյոյլ լինել 'ի տնօրէնն ընթեռնլոյն. Վարդ. Է:

ԱՆՅՈՅԼԱԲԱՐ. մ. լաւ ևս՝ ԱՆՅՈՒԼԱԲԱՐ. Առանց յուլանալոյ. *Անյոյլաբար հոգել, կամ կատարել: Անյոյլաբար ցածուցանել և վերանալ. Վրդ. Բ. և Է:

ԱՆՅՈՅՆ, յունի, նաց. ա. Որ ոչ է յոյն կամ հելլենացի. (բառ յն. ոճոյ) այլազգի. բարբարոս. Βάρβαρος. Barbarus. *Զիմաստնագոյն Թագաւորութեանց զերս և զորութիւն Դպրաց, զյունաց, և զանյունաց. Խոր. Պ. Ա:

ԱՆՅՈՅՍ, յուսի, ից կամ աց. ա. 'Ανέλπιστος, ἀπελπίζω, ἀνηλπισμένος. Qui est sine spe, non habens spem, spe destitutus. Փրծնեալ կամ անկեալ 'ի յուսոյ. որ չև յուսոյ. որոյ ոչ գոյ յոյս. անհոգ. լքեալ. և յուսահատ. յոյս լուծեալ. խեթեալ, ձեռնաւ. *Անյուսից եւս լինիցի: Լուր ձայնի անյուսացն: Ցասրց անյոյս և 'ի կորեալ: Անյոյսքն 'ի մարդկանէ ... արարութեան. Յոբ. Ժ. 16: ... 19: Եփ. ԺԵ. 2: ԻԱ. 19: *Զանհնարին բանել, զանյուսիցն. Ոսկ. Եփ: 'Որ զանյոյսն յուսով նորոգէ 'ի յոյս ... յուսահատից. Ցծն. Է: *Թողլացեալ 'ի հաւատ և անյուսիցն. Փարպ: *Այլ ... անյուսից է, բայց բանին ... Բրս. հց. ԽԳ: *Ցանկս անյոյս:

Աշխատութիւն անյոյս. Նար. ԼԲ. ԿԲ: *Անյոյսքն քննութեան մնաց՝ յուսալիք եղեն հաւատոյն. Սանահն:

ԱՆՅՈՅՍ ԼԻՆԵԼ. 'Εξαπορέομαι, ἀπελπίζω. Plane haesito, spem abjicio. ἀπογινώσκω, despero. Հատանել զյոյս, յուսահատիլ, յուսակտուր լինել. լքանիլ. յոյսը կտրել. *Մինչև անյոյս լինելոյ մեզ և 'ի կենաց. Բ. Կոր. Ա. 8: *Անյոյս լեալ (առնուլ) յաղագս ամրութեան. Լաստ. ԻԴ: *Ոչ է պարտ անյոյս լինել. Բրս. հց:

ԱՆՅՈՅՍ. իբր Անյուսալի. զորմէ չկայր յոյս. անակնունելի. անհնարին. *Ազատեցեր յանյոյս վայրին. Ցս. որդի: *Զանյոյսս՝ որոց ոչ ակն ինչ կայր, արար վարդապետս. որպէս զպօղոս. Ոսկ. Եփ: *Որոց ուսուցանելն զնոյն անյոյս էր: Տիրեաց մարմնոյն, որ անյոյս էր: Անյոյսքն լիցին հնարաւորք: Զերծուցանէ յանյոյսն նեղութենէ. Լմբ. պտրգ. և ող: *Նեղութիւն անյոյս և յանկարծակի. Կլիմաք: *Անյոյս սովորութիւնք. Եղիշ. քր. Ե: *Անյոյս և աղէկարծուած զօրութեան. Փիլ. ել. Բ. 24:

ԱՆՅՈՅՍ. մ. 'Ανελπίστως. Ex insperato. παρ' ἐλπίδα, praeter spem. որ և ԱՆՅՈՒՍԱԲԱՐ. Առանց յուսոյ, կամ արտաքոյ ակնկալութեան. *Որ յուսով մեղանչէ, անյոյս կորնչի. Սրգ: *Զարբեգործման վարուք ազան անյոյս. Ցծն. ԾԲ: *Ետուր ջուր առատութեան յանյոյս (կամ յանյոյսս, կամ անյոյսս). Իմ. ԺԱ. 8: *Որ անյոյսն յուսով հաւատաց. Հռ. Դ. 18:

ԱՆՅՈՒՇ. ա. 'Αμνήμων. Immemor. Որ ոչ պահէ յուշի. մոռացօղ. չյիշօղ. *Անյուշ լինել առաքաւորի և հարսանեաց, և բերել զէն և պատերազմ. Փիլ. սմփս: *Ոչ եղեւք բաւական յիշել զբովանդակն 'ի կարգի, այլ և ոչ բնաւ գտեալ անյուշք՝ յապաղեալ մոռացաք ինչ. Փարպ:

ԱՆՅՈՒՇ. Անյիշելի. մոռացեալ. ոչ արժանի յիշման. 'Αμνημόνευτος. Immemorabilis. *Անյուշ առնէր 'ի մտաց զայլբունյն և զորբոցն սուգ: Ցանյուշ մոռացումն երթայ: Անյուշ և մոռացեալ են 'ի վերջնոցս մարդկան ազգէ. Պիտ: *Անյուշ բերդ. Խոր. Գ. 35. և այլն:

ԱՆՅՈՒՍԱԲԱՐ. մ. ա. որ և ասի ԱՆՅՈՅՍ, ՅԱՆՅՈՅՍ. Իբր Անյուսութեամբ, անյոյս գոլով, յուսահատութեամբ. և Անյոյս. 'Ανελπίστως. Sine spe, desperanter. *Անյուսաբար ողբալ, կամ սուգ առնուլ: Անյուսաբար բերել 'ի խոնարհն կոյս. Ղ. Եպես. և հրեշտ: Եղն. խրատ: *Զհնչիւն աշխարհաց բարձրացուցանելով անյուսաբար. Մանդ. Է: *Ի բաց Թողէք զայդպիսի հեթանոսական անյուսաբար սովորութիւնդ. Եղն. ծգբ:

ԱՆՅՈՒՍԱԲԱՐ. Արտաքոյ յուսոյ կամ ակնկալութեան. անակնունելի օրինակաւ. յանկարծ. Παρ' ἐλπίδα, ἀπροσδοκήτως. Praeter spem, vel expectationem. *Ընորհիւն այ անյուսաբար ծնեալ մանուկ: Ցանկարծօրէն է անյուսաբարն. Դիոն. երկն. և Եղբ: *Անյուսաբար յանակնկալի աղբիւրացն արբուցանէր. Պրղմ. ԼԲ: *Գանձ ոք անյուսաբար գտանէ. Նիւս. բն. ԼԲ:

ԱՆՅՈՒՍԱԴՈՅՆ. ա. Իբր Անյուսալի. կարի անյոյս ինչ. *Զինչ քան զմեռելութեն քառօրեայն գիոյ առ կենդանութիւն մեզ անյուսագոյն. Նար. ծա:

ԱՆՅՈՒՍԱԴՐԵԼԻ. ա. մ. Ուր չիք յուսադրուն կամ քաջալեր. և Լքեալ սրտիւ, անմխիթար. *Տարակոյս անյուսադրելիս: Անյուսադրելի վհատիմ. Նար. ԻԴ. և ԽԱ:

ԱՆՅՈՒՍԱԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. 'Ανέλπιστος. Insperabilis. Ոչ յուսալի. անյոյս՝ բառ ի նշ. յուսահատելի. և Անակնունելի. անկարծ. *Ամենեքին անհաւատնելին անյուսալի է և անձեռնարկելի: Քաղաքաց, ազանց՝ անյուսալի փոփոխմամբք. Ածաբ. ծն: *Ոսկրն ցամաքեալ անասնոյն անյուսալի էր, Թէ ջուր ելցէ 'ի նմանէն. Եղիշ. դփ: *Անյուսալի ամենեցուն գնա 'ի կենացս գիտել. Մագ. ԽԶ: *Ինձ մերժումն տարադրութեան անյուսալի: Անյուսալի փրկութեան հոգւոյս. Նար. Ժ. ԼԱ: *Անյուսալի խնամակալութիւն. Իգն: *Պարիսպ մեղաց երկբոլին, դըլլամբք փակեալ անյուսալին, աղաղակաւ տապալեսցին. Ցս. որդի:

ԱՆՅՈՒՍԱԼԻ. Անյոյս՝ բառ ու նշ. չունող զյոյս. յուսաբեկ. *Ասա և իմ անյուսալի եղեալ: Անյուսալիս առնելով զմեզ. Մագ. ԻԶ. ԿԳ: *Տկար և անյուսալի խորհրդով. Սկեւռ. յոր: *Յոյս՝ անյուսալի անձին իմոյ լինի՝ անսահման քո ողորմութիւդ. Բենիկ:

ԱՆՅՈՒՍԱԼԻՑ. ա. մ. Լի անյուսութեամբ. ամենայնիւ անյուսալի. *Նստեալ կանանց խուզաբերից և ողբային արտասուալից, իբր ըզմեռեալ անյուսալից. Շար:

ԱՆՅՈՒՍԱԿԱՆ. ի, աց. Տ. ԱՆՅՈՅՍ. *Դու ձանձրացեալ 'ի վաչխից անյուսականս ոմն սակաւիկ մինչեւ. Համամ. առկ: *Տեսանէս անյուսական ինչ իրաց զօյ սքանչելիսն. Ոսկ. Եփ:

ԱՆՅՈՒՍԱՆԱՄ, ացայ. չ. Անյոյս լինել. լքանիլ. Թերահաւատիլ. չյուսալ. *Անյուսացեալք (յառողջութէ հիւանդին) ողբան. Մխ. ողբ. երեմ: *Ոչ ծուլացաւ, և կամ անյուսացաւ. Ոսկ. յհ. Ա. 36: *Նորա անյուսացեալ յինէն, առաւել ևս 'ի հերովգէէ անյուսացաւ. Խոր. Բ. 23: *Ոչ ինչ յոյս ծննդեան յերկաքանչիւրսն խորհրդածեալ լինէր, այլ ամենայն ուստեք անյուսացեալք. Կիւրղ. ղկ: *Անյուսացելոց հեծեալ հասանէ: Ուրախութք դարձուցանէ զանյուսացեալսն: Ոչ անյուսացայց 'ի զօրագլուխն հաւատոյ. Մագ. ՅԱ:

Ն. և Ն. Անյուսալի համարել, և լինել. *Անյուսացեալ զանառնն զալուստ. Սկեւռ. ԼԲ: *Անյուսացի գիւտ 'ի յուսանել կամեցողացն. Նար. ԵրԳ: Իսկ Պիտ. *Այլ ոչ անյուսացեալք երբեք յերաքանչիւրն լինին օգտութէ ». հայի 'ի ու նշ. ւ. այսինքն ոչ անյոյս լինին:

ԱՆՅՈՒՍԱՐԱՐ. ա. Որ անյոյս առնէ, կամ չտայ յոյս. լքուցիչ. Թերայոյս. *Որ քոյ յուսոյն անյուսարար, և հաւատոյդ ծածկոյթ արկար. Ղ. Եղբ. Ճ:

ԱՆՅՈՒՍԵՄ, եցի. ն. Անյոյս կամ յուսակտուր առնել. յուսահատեցուցանել. *Թէ սատանայ սկսանի անյուսել զձեզ 'ի մեղս. Ոսկիփոր:

ԱՆՅՈՒՍԻՄ, եցայ. չ. Տ. ԱՆՅՈՒՍԱՆԱԼ. *Մի անյուսիր, զի յոյսն քո՝ զոր խնդրես գու, յամենայն տեղիս է տէրութեն նորա. Մարտիր: *Մի անյուսիր ով ողորմելի. Ոսկիփոր:

ԱՆՅՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Απόγνωσις, ἀνελπιστία. Abjectio spei, desperatio. Յուսահատութիւն. Թերութիւն յուսոյ. լքումն. Ժամգրքեր. *Որք անյուսութեան զհրաժարելոյն. Ցծն. ԾԲ: *Ի տարակուսանս և յանյուսութիւն ազգ մարդկան հասեալ լինի. Խոր. Ա. 3: *Եթէ զբազմութիւն գթութեան այ Թուել հնար է, անյուսութիւն լինիցի. Բրս. հց: *Զի մի արտաքոյ բարւոյն և առաքինութեան անյուսութեան անկանիցիմք. Ածաբ. Հրփ: *Ցաւա

ուել պնդութենէն՝ յանյուսութՆ ընկղմի
խորս. Յհ. խմ. տփ: *Յանգիմանէ եկեղեցի
զայսպիսի սատանայական անյուսութեան
վարդապետութի. Արշ: *Վասն որոյ պատ-
ճառի անյուսութի քեզ տիրեաց. Մագ.
ջբ: *Ապաշաւանք յանյուսութն: Զան-
յուսութեանն կարկուտ հալել. Նար. լա.
մե: Իսկ Արշ. *Եհատ սաէ իբրև զծառ,
զմահուն անյուսութիւն ցուցանելով ››.
իմա զանյուսալի գոլն յառաջիս առ կենդա-
նութիւն:

ԱՆՅՈՔՆԱՄԱՆԱԿ. ա. Ոչ բազմաժա-
մանակեայ. սակաւատև. շոփ ըչխմաջօղ.
*Անյոքնամանակ ուրախութի. Մագ. կէ:

ԱՆՅՕԴ, ի. ից. ա. Որ չէ յօդեալ 'ի
մասանց. պարզ անմարմին. իմանալի.
*Անյօդ և անմարմին էութի ածութեն. Գր.
հր: *Անյօդս կատարեալ բանաւորս (հրեշ-
տակս), և զյօդապատս (զմարդիկ). Գնջ.
*Անյօդ բնութի: Զիւրաքանչիւր զգայութն
մեր յօդեալ անյօդլցն չէ անխորհրդաբար.
Ղ. Իղբ. և հրէշփ: *Զեզեկիէլեան տեսա-
լեանն երևոյթ անյօդն էութե. Նար. խւ:

ԱՆՅՕԴ. Զունօղ զյօդուածս և զխաղս
անդամոց. *Ոտք փղաց անյօդք են. Վէց.
օր. ը:

ԱՆՅՕԴ. Անմիաբան. որ ոչ զօդի ընդ
այլս. *Իսկ զմեզ անյարմարս և անյօդս, և
ոչ երբէք կարացեալ 'ի նոյն գալ. Առ որս.
ծէ:

ԱՆՅՕԴ. Պակասեալ 'ի յօդելոյ զբար-
բառ, կմ զհեգ և զբառ նշանական. *Ձայն
երկակի է. կմ յօդեալ, կմ անյօդ, որպէս
անասնոյ, և կմ որպէս անշնչիցն հնչմունք:
Վասն անյօդ ձայնի. Անյ. պորփ: *Անյօդ և
աննշան կոչումն են ձայնք անասնոց: (Բար-
կացողաց) անյօդ խօսք՝ ամենևին պակա-
սեալ 'ի բանէ. Սարգ. ա. պ. ռ. և յէ. ռ:

ԱՆՅՕԴ. մ. Առանց յօդելոյ. *Աննշանս
և անյօդս խօսին. Սրգ. ա. պ. ռ:

ԱՆՅՕԴԱԲԱՐ. մ. Առանց յօդի կամ
զօդի կմ շաղկապի. *Անյօդաբար միաւո-
րեալ. Անյաղթ. տռածք:

ԱՆՅՕԴԱԿԱՆ, } ի, աց. Տ. ԱՆՅՕԴ
ԱՆՅՕԴԱՒՈՐ, } ըստ ամենայն նշ.
*Անյօդականն պարզութի. Նար. խւ: *Ան-
յօդաւոր ձայն. Երզն. փէր:

ԱՆՅՕԴԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ἀναρμοστία. Inconcinnitas. Անյարմարութի. անհամա-
ձայնութի. *Զանյօդաւորութի և անհա-
ւասարութի 'ի բաց արտաքսեալ. Դիոն.
տծայ. ծբ:

ԱՆՅՕԴՈՒՄՆ. Նոյն ընդ վ. *Անձն ա-
ռաքինութի և չարութի մակընդունի. իսկ
յօդումն՝ յօդումն և անյօդումն ոչ մակ-
ընդունի. ոչ ուրեմն է անձն յօդումն.
Նիւս. բն:

ԱՆՅՕԺԱՐ, ի, ից. ա. Որ ոչ յօժա-
րի, կմ չէ յօժար. չյօժարօղ, չուզօղ, ան-
ախորժ. ակամայ. *Յուլացեալ և անյօժար
յունկնդրութի: Դանդաղեալս և անյօ-
ժարս յունկնդրութի. Ոսկ. մ. ա. ա: *Ան-
յօժար կամք, կամ միտք. Խոսր: Մխ.
երեմ: Գէ. եօ: *Վասն այսոցիկ՝ անյօժա-
րիցն. Նիւս. բն:

ԱՆՅՕԺԱՐ. Ոչ յօժարելի. չկամեցեալ.
*Եւ ոչ անյօժարք և անխորհուրդ գիպ-
մունք. Փարպ:

ԱՆՅՕԺԱՐԱԲԱՐ. մ. Ἀπροσαιρέτως, ἀκρίτως. Praeter electionem et voluntatem, non deliberate, inconsiderate. Ա-
ռանց յօժարելոյ. առանց ընտրելոյ. ա-
կամայ. անխորհրդաբար. *Ակամայ և ան-
յօժարաբար. Կիւրղ. Գնջ: *Ըստ բնութե
անյօժարաբար. Մագ. նչ. էլէղ: *Ոչ
ուրեք յիւրմէ յօժարութէ գործեալ, յա-
ւէտ զի և անյօժարաբար: Անյօժարաբար
և նախ քան զնկատելն ինչ. Նիւս. բն:

ԱՆՅՕԺԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Զյօժա-
րելի. անհաճոյական. և Անկամաւոր.
*Թէ անյօժարականն 'ի ճակատագրին.
'ի հարկէ և յօժարականն. Նիւս. բն:

ԱՆՅՕԺԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Զկամութի.
*Զանյօժարութի նոցա և զանարժանութիւն
յայտնելով. Վրդն. տան: *Յոչ առնուլն՝
խափան մեր անյօժարութենս լինի. Ղ. ա.
յհ. ղբ:

ԱՆՅՕՐԻՆԱԲԱՐ. մ. Անկարգաբար.
անյարմար և խառնակխուռն. *Դատաւորք
անյօրինաբար բախբախումն. Մագ. ծբ:

ԱՆՆԱԽԱԽՆԱՄԱԳՈՅՆ. ա. Կարի
անխնամ. հիգագոյն. (այժմու յն. ան-
մատչելի.) *Ոչինչ է քան զայնպէս միայ-
նաբարն չար և անըմբեր և աննախանձա-
մագոյն. Ոսկ. յհ. ա. 32:

ԱՆՆԱԽԱՆՁ. ա. Ἄφθονος. Invidia carens. և Copiosus, largus. Ազատ 'ի նա-
խանձուէ. անյաչաղ, և անաչառ. Գըռգոն-
մող. *Աննախանձ բարք, կմ եղբայրութի.
Եղիշ. ա: Յհ. կբ: *Հոգի անտրտմութեա-
ւան՝ աննախանձ գոլով. Ոսկ. յհ. ա. 8:
*Աննախանձ լինել՝ առանց դրդուութեան.
Ղ. ա. յհ. իբ: *Թագաւոր՝ որ աննախանձ
լառողութբ լսէ. Փարպ: *Պաշտպան աննա-
խանձ. Նար. իբ:

ԱՆՆԱԽԱՆՁ. առատ, ըստ յն. ոճոյ,
Առատ. ոչ ժլատ. ոչ խնայօղ. և ոչ ճըշ-
գրեալ. ոչ կծկեալ. լիաւիրտ. անխնայ ա-
ռատաձեռնութբ. ճէօմէրթ, գըմտմող, է-
ոփըլէնմէզ. *Աննախանձ և առատ (յն. մի
բառ): Յաննախանձ առատութե (յն. մի
բառ) կեան. Փիլ. իմաստ. և ծ. բան:
*Աննախանձ և առատ առ արարածս իւր:
Զմիմեանս օգնեցուցանել աննախանձ օգ-
նականութբ. Յճխ. է. ծը: *Աննախանձ
պարգևատու. Եղիշ. է: *Աննախանձ պար-
գևք. Ղար: *Աննախանձ պատիւ. Նար. գ:
*Աննախանձ արքայութի. Փարպ:

ԱՆՆԱԽԱՆՁ. մ. և } Ἀφθόνως. Absque invidia. և
ԱՆՆԱԽԱՆՁԱԲԱՐ. } Copiose, largiter.
ԱՆՆԱԽԱՆՁԱՊԷՍ. }
Առանց նախանձելոյ, կամ խնայելոյ.
առատապէս. լիով. անաչառապէս. *Ան-
նախանձ տալ, կմ պարգևել. Ագաթ: Եղ-
նիկ: *Աննախանձաբար հաղորդ առնել,
կամ հաղորդեցուցանել, մատակարարել,
ցուցանել, վայելել. Դիոն. երկն. և էկեղ:
Յհ. իմ. էի: Վրդն. երգ: Սկեւռ. ող: *Ու-
սուցանել աննախանձապէս. Բրս. տա-
ծածք: *Զոր եթէ զայս առնիցէք աննա-
խանձապէս (կամ աննախանձաբար).
Սրգ. ա. յհ. յովէ: *Զքո զօրութեն բարե-
հաչակեմ աննախանձապէս. Լմբ. ող. իա:

ԱՆՆԱԽԱՆՁԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր
Աննախանձութի. *Անդ աննախանձաւո-
րութի, և աստ նախանձ. Ոսկ. կողոս:

ԱՆՆԱԽԱՆՁԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Իբր
Ոչ նախանձելի. անպիտան. յոռի. *Աննա-
խանձելեացն և անտուփելեացն (զհետ լի-
նելով). Դիոն. տծայ:

Եւ իբր Առատ. անխնայ. ոչ ճշգրեալ.
*Յաննախանձելի վայելչութիւն. Բրս. ճն Դ:
*Առատութի աննախանձելի. Նար. ղ:

ԱՆՆԱԽԱՆՁՈՏ, ի, աց. Տ. ԱՆՆԱ-
ԽԱՆՁ ըստ ա նշ. *Աննախանձոտք և ա-
ռաքինասէրքն. Մագ. ծբ: *Վասն բարե-
կարգութե և աննախանձոտ կենաց. Խոր.
բ. 7:

ԱՆՆԱԽԱՆՁՈՒԹԻՒՆ գ. Զունելն
զնախանձ, կմ զմախանս. և ըստ յն. ոճոյ,
Նաև Առատաձեռնութիւն. *Մախանաց
զաննախանձուե (ընդդէմ դնել). Յճխ.
իգ: *Զաննախանձութի ուցցել. Բրս. հց:
*Բազում ձրիւք հանդերձ զգուշութբ կա-
ցուցանէ յաննախանձութիս զնա. Ոսկ. ծն:

ԱՆՆԱՀԱՆՋ. և } ա. Զոր չէ մարթ
ԱՆՆԱՀԱՆՋԵԼԻ. } յետ նահանջելոյ.
անհրաժեշտ. *Աննահանջ արիութ. Մագ.
իէ: *Աննահանջելի հրաման. Նար. գ:

ԱՆՆԱՒԱԳՆԱՑ. ա. Ուր ոչ լինի գնալ
նաւու. գժուարին 'ի նաւել, աննաւելի.
*Աննաւագնաց ծով, կամ խորք. Գէ. եօ:
Վրդն. ող:

ԱՆՆԱՒԱՊԵՏ. ա. Որոյ չիք նաւա-
պետ. *Զաննաւապետ հոգին հեղձուցա-
նէն. Մաշ:

ԱՆՆԱՒԱՍՏԻ. ա. Ուր չգուցէ նաւա-
ստի կամ նաւահանգիստ. *Անզեկ և աննաւաստի
մակոյկ. Յիշատ:

ԱՆՆԱՒԵԼԻ. լւոյ. Տ. ԱՆՆԱՒԱԳՆԱՑ.
*Զանանց և զաննաւելւոյ լայնութի ծո-
վուն անցանել. Փիլ. բագն:

ԱՆՆԵԽ. ա. Ոչ նեխեալ. ոչ փտեալ.
*Յանփուտ և յաննեխ թաղեալ մարմնով.
Փիլ. լիոս:

ԱՆՆԵՆԳ. ա. Ἄδολος. Doli expers.
Ուր չիք նենգ. անխարդախ. անկեղծ. հա-
ւատարիմ. պարզ. ճէնփօրիզ, տոփըց. *Ան-
նենգ և մաքուր բարեպաշտութե վերակա-
ցու է. Փիլ. ծ. բան: *Աննենգ միտք, կմ
միամտութի, բարք, սէր կմ գաշն. Եղիշ.
ա: Պիտ: Սարգ. խրատ: Յհ. կբ: *Աննենգ
նախարարք. Փարպ: *Բազարջ աննենգ է
և անապական. Ճ. Թ: *Առաջի հանա-
պազ արկանել զճշմարտութեն ածայինն և
աննենգ կերակուրս. Սարգ. հանգ:

մ. Առանց նենգութե. *Աննենգ խաղան
յօրէնս նորա. Լմբ. ող:

ԱՆՆԵՆԳԵԼԻ. ա. Իբր Անխաբելի.
կամ ոչ խաբօղ. *Աննենգելի խրատ.
Նար. գ:

ԱՆՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Անկեղծու.
պարզութիւն. *Լեզուոյս աննենգութբ.
Լմբ. ող:

ԱՆՆԵՐԱՆՁՆԱՒՈՐ. ա. Իբր Անհո-
գի. անշնչացեալ: Անյ. պերիարմ:

ԱՆՆԵՐԳՈՐԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀνενέργητος. Inefficax. Որ չունի զներգոր-
ծութի. որ չառնէ ինչ. անգործ. անզօր.
*Ամենայն մեռեալ՝ աններգործական.
Մագ. նչ. էլէղ: *Անզգայ, աններգործա-
կան, և անկրական. Խոսրովիկ: *Ածապար-
գևն լոյս և մարգարէք աններգործականս
մնայինն առ նոսա. Վահր. յար:

ԱՆՆԵՐԳՈՐԾԵԼԻ, լւոյ, լեաց. Նոյն
ընդ վ. Իբր ոչ ներգործօղ. *Ի լքանել
զնա հոգւոյն՝ յայսյաց ամենեցունց աններ-
գործելի կայ մնայ: Մեռեալ գնի աններ-
գործելի բարւոյ: Աններգործելի առ ամե-
նայն բարեգործութիս: Ուր անհաւատու-
թիւն է, անդ աններգործելի կան մնան
կամքն այլ. Սարգ:

ԱՆՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνενεργησία. Չներգործելն. անգործուե. *Պար-
տաւել զանածութի. և զածայնոյն կենաց
աններգործութի: Ամենայն գիտութե ան-
ներգործութբ. Դիոն. էկեղ. և տծայ:

ԱՆՆԵՐԵԼԻ, լւոյ. լեաց. ա. Ἀνήκεστος. Implacabilis, insanabilis, intolerabilis.
Որում չէ՛ արժան ներել. անթողլի. ան-
հրաժեշտ. և ըստ յն. ոճոյ, Անբուժելի,
անդարմանելի, անհնարին. և Անտանելի,
անտոկալի. (զի ներելն նշանակէ և տա-
նել.) ափֆ օլունմայանգ. *Աններելիս քան
զանհնարինն կափառնաում. Նար. ը:

*Վասն զորս֊ի են աններելի գեղք, զի ամ֊ բարտաւորին. Լմբ. ող: *Աններելի պա֊ տուհաս. Յոհ. յհ. ա. 39: Շար: *Աններելի ամօթանք. աններելի հուր. աններելի տա֊ պարի. Մագ. օպէղ: *Աններելի դատաստա֊ նաւ, կամ պատուհասն. Սարգ. յէ. Բ: Պիտ: *Անանց և աններելի են անհեղ ազերսիցն կրա֊ կին և մարմնոյն. Եփր. ՙհրղ: *Ուներ զառ աններելին տեառնատնութեան. Վրդ. ակ:

ԱՆՆԵՐԵԼԻ. մ. Առանց ներողութեան. անխնայ. անտակելի գիտակաւ, սաստիկ յոյժ. *Յայժ աններելի դատապարտի քա֊ հանայն, որ ոչ ատասցէ. Մանդ. 'ի ցանկն: *Որոց առաւ ներէ, 'ի հանդերձեալսն աններ֊ ելի առնէ. Լմբ. ատոյ: *Աններելի բար֊ կանալ. Ոսկ. յհ. Բ. 7:

ԱՆՆԵՐԿ. ա. Ոչ ներկեալ. անշաղախ. մաքուր. *Աններկ հաւատով յամենայն ասը֊ ակ. Մագ. Բ:

ԱՆՆԵՐՀԱԿ, ի, աց. ա. Որոյ չիք ներ֊ հակ. անհակառակ. *Գոյացութի աններ֊ հակ է ինքն ըստ ինքեան. նոյնպէս և քա֊ նակն աններհակ է. Ոսկիփոր: *Վայելեն յաններհակ ուրախութիւն. Լմբ. ող:

ԱՆՆԵՐՀԱԿ. մ. Առանց ունելոյ զներ֊ հակ. անհակառակապար. անքոյթ. *Ան֊ ներհակ պահեսցէ: Ի նոյնն աններհակ ձեռն: Ուղիղ և աններհակ դաւանեցեր զճշմարտութի. Լմբ. ող. և պտրգ: *Ան֊ ներհակ ունել զիշխանութի, կամ զԹա֊ գաւորութի. Սհմա. յոր: Տօնակ:

ԱՆՆԵՑՈՒԿ, ա. 'Ανερμάτιστος. Fulcro carens, non habens saburram. Որ ոչ ունի զնեցուկ. անհաստատ. և Աննեխծ (ուտ.)․ փայտփոր, ռաֆրոսոր. *Իբրու զան֊ հաստատ և զաննեցուկ նաւամատկոյին շար֊ ժեալ զերկրացուցանեն: Իբր զնաւ աննե֊ ցուկ յերկրէ կործանեցէ. Փիլ. ծ. բան. և կ. Բ. 115:

ԱՆՆԻԱԶ. ա. 'Απροσδεής. Nulla re indigens. 'Ανέκλειπτος. Nunquam deficiens, perennis. Անփոփոխ. և Աննուազ. անսպա֊ կասելի. *Աննիազ յամենայնէ, ըն ամե֊ նայնիւ: Որ աննիազդ ես յամենայնի. Բ. Թ. ծտ. 35: Գ. Թ. Բ. 5: *Վստահ է յան֊ նիազ ձեռութիւն իւր. Սարգ. ա. ղ. ծա: *Առատ և աննիազ հոսումն բաշխելով նո֊ րա: Զապիրելեկլնն և զաննիազն պատա֊ ճառ... Զհրոյ զօրութիւն՝ անշէջս առնէ, և զիրոյ հոսման՝ աննիազս. Դիոն. երկն. և ծեոյ:

ԱՆՆԻԱԶԱԲԱՐ. մ. 'Αδιαλείπτως. Indeficienter, indesinenter. Առանց նուա֊ զելոյ. անպակասութբ. յաւերժաբար. *Ան֊ նիազաբար բաշխել. Նխս. բն: Սկիա. լմբ:

ԱՆՆԻԱԶԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՆԻԱԶ. *Աննիազական անձամբ օրհնութ կատարե֊ լոցն լինել. Եփր: Կոչման:

ԱՆՆԻԿՃ. ա. 'Αήττητος. Insuperabilis. Որ ոչ նկճարանայ կամ տկարանայ. անյաղթ. անպարտելի. *Ճշմարիտ բանիւն աղաղակի եկեղեցւոյ... ամենայն որք աննի֊ հար կացին արդարև ճշմարտին միայնեցւ. Դիոն. եկղ. է:

ԱՆՆԻՆՋ. ա. մ. Որ ոչ ննջէ. անքուն. արթուն. *Սա որ աննինջ և անաշխատ, ծածկանօք քնով. ՃՃ: *Աննինջ կան հրեշ֊ տակքն պարապել և պահել զքեզ. Լմբ. ո: *Աննինջ առ հսկողութեն զակն հո֊ գւոյ նորա. Կլիմաք:

ԱՆՆԻՐՀ. ա. Որ չունի զնիրհ, կամ զնշա֊ նաւորն ինչ. անյայտ. անորոշ. *Առա֊ ջին իբր բացարձակ ինն էր, և աննիրհ բառ. Ի ժէզօ խօսք:

ԱՆՆԻՐՀ. ա. } Որ ոչ նիրհէ. ան֊
ԱՆՆԻՐՀԵԼԻ. } նինջ. անքուն. միշտ արթուն. չմրափօղ. ուդգոս գիշեր. *Աննիրհ աչօք մտաց. Շ. ընդհ: *Քուն աննիրհ, և կուրութի բարի, զի մի կարասցէ տեսանել զմեր առաքինութիս. Կլիմաք: *Աննիրհելի ակն կամ պահապան: Աննիրհելի դիտանմամբ: Աննիրհելի փառաբանողաց: Զուարթունք աննիրհելիք. Նար:

ԱՆՆԻՒԹ, ի, ից, և ոյ. ա. "Αϋλος. Materiei expers, immaterialis. Անմասն 'ի նիւ֊ թոյ. անմարմին. իմանալի. *Աննիւթք, որպէս ած, հրեշտակք. միտք, հոգի. Սահմ. ծը: *Յաննիւթէն աննիւթականք. Շ. հրէշփ: *Աննիւթ բնութի. Լմբ. ատ: *Հուր աննիւթ. Յճխ. Բ: *Հիւթ՝ աննիւթից վե֊ հագոյն. Նար. խէ: *Յաննիւթոյ տարերէն: Յիմանալւոյն և յաննիւթոյն. Նխս. կողմ: *Աննիւթ քաղաք, կամ մարդք. Լմբ. ող. և օփող: *Ծաղիկք նիւթեղէնք յաննիւթ ծաղիկն յօդեցան. Շար: *Մակամտածու֊ թբ աննիւթք, որպէս ձևք (ըստ երկրաչա֊ փից). Սահմ. ծը:

Իբր Անդոյ. ոչինչ. *Յաննիւթոյ՝ չքա֊ ւոր և յաներևութանն նիւթոյ. Ագաթ: *Խաւար անդոյ է և աննիւթ. Լմբ. ող: *Արարեր յաննիւթից (կամ յաննիւթ գոյից). ՃՃ:

ԱՆՆԻՒԹ. մ. Տ. ԱՆՆԻՒԹԱԲԱՐ. *Որ խառնի յաղօթելն ընդ բազումն երգակ֊ ցութ՝ ոչ կարէ աննիւթ աղօթել. Կլիմաք:

ՅԱՆՆԻՒԹՍ. մ. Առանց գտանելոյ զնիւթ. առանց պատճառի. վայրապար. *Յան֊ նիւթս զպահիտ բերիլ յայսոսիկ. Շ. Եղբ:

ԱՆՆԻՒԹԱԲԱՐ. մ. 'Αΰλως. Immaterialiter. Անխառն գոլով 'ի նիւթոյ. ան֊ մարմնաբար. հոգեպէս. իմանալի օրինա֊ կաւ. *Զիշխանականսն լուսափայլութիւ աննիւթաբար և անխառն ընկալեալք 'ի ներքս. Դիոն. երկն: *Անմարմնապէս և ան֊ նիւթաբար. Մագ. 'ի տխն: *Աննիւթա֊ բար աննիւթականին հանդիպեսցի տեսու֊ թեց ծոյ. Ոսկ. լուս: *Աննիւթաբար յան֊ նիւթիցն պաշտեցաւ: Ի մտածութիս աննիւ֊ թաբար տեսանելին. Լմբ. պպրգ. և էր ընդ:

ԱՆՆԻՒԹԱԳՈՅՆ. ա. 'Αϋλότερος. Expertior materiae. Առաւել աննիւթ. հե֊ ռագոյն 'ի նիւթոյ. *Աննիւթագոյն է, յա֊ պականացու նիւթոյն անկցորդ. Փիլ. այլաբ: *Աննիւթագոյն խորհրդազգածութբ 'ի մտաց 'ի միտս. Դիոն. էկեղ:

ԱՆՆԻՒԹԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՆԻՒԹ. *Աննիւթական աղաւնի. Շար: *Յամենե֊ ւիմք աննիւթականան մտաշել. Սահմ. ծդ: *Ի ձեռն աննիւթականի գրոյ. Դիոն. եկեղ: *Մի յաղագս նիւթականին հոգալոյ՝ յածայլն առաքինութեանց աննիւթական հոգւոց խափանեսցի: Աննիւթական տան֊ ջանօք. Շ. ընդհ. և ոմ չար:

ԱՆՆԻՒԹԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՆԻՒԹԱԲԱՐ. *Յարուցուցիչն զնախատիպն աննիւթապէս ընդունել. Շ. ա. յհ. հգ: *Տեսանելով զիս աննիւթապէս. ՃՃ: *Ի վն երեր զան֊ նիւթապէսն. Մագ. 'ի տխն:

ԱՆՆԻՒԹԱՒՈՐ. } Տ. ԱՆՆԻՒԹ. *Իբր
ԱՆՆԻՒԹԵԱՑ. } աննիւթաւոր յեն֊ քեան զնիւթն ունէր. Նխս. կողմ: *Զօրա֊ ցափէր զմիջնայարկսն սրահից՝ աննիւթեայ ձեռօք. Գնձր:

ԱՆՆԻՒԹՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Αϋλία. Immaterialitas. Աննիւթն գոլ. անմարմնութի. մերացումն 'ի նիւթոյ. հոգեղինութիւն. *Պարտ է զնա իմանալ գերագոյն քան զմիտս և զքան աննիւթութբ: Անծային գօլատեան ամենայն անախտութբ և աննիւթութբ ընդու֊ նական. Դիոն. էկեղ: *Ոչ որպէս պատա֊ հումն ենթակայի վասն աննիւթութեան. Մագ. 'ի տխն:

ԱՆՆԿԱՏԱԲԱՐ. մ. 'Απεριοσκέπτως. Incircumspecte, inconsiderate. Առանց նկա֊ տելոյ կամ պարահայեաց լինելոյ. առանց քննութե. անխորհրդաբար. *Պիտոյ էր ա֊ մենայն իրօք ձեզ զփրկչին ստուգապէս քննել ձայնս, և ոչ աննկատաբար զքարուղ տասցեալն՝ ամբաստանութե առնել պատ֊ ճառ. Կիւրղ. գանձ:

ԱՆՆԿԱՏԵԱԼ. Ոչ քաջ նկատեալ կամ տեսեալ. *Ոչ 'ի միմեանց աննկատեալ, այլ հաւասար հաստումն եղեալ. Շ. Հիզ:

ԱՆՆԿԱՏԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Անտե֊ սանելի. անզննելի. աներևոյթ. ուր որ ոչ չէհասանէր. *Յանպատմելի ուրախութի, և 'ի փառս աննկատելիս. Վրք հց. Փ: *Որդի աննկատելի: Աննկատելի 'ի սերոբէից. ՃՃ: *Տեսուչ աննկատելեաց: Աննկատելի խորհրդասս վհին յաւիտենից. Բենիկ:

ԱՆՆԿԱՐ, ի, ից. ա. Μὴ ἔξω κονιμένος. Non formatus, non figuratus. Ոչ նկա֊ րեալ իւր տարօքն. անկատար ձևացեալ. ուրուական. անկերպարան. անձև. *Սաղմն աննկար. Ել. իա. 22: *Մի է նկարեալն և աննկարն ըստ յուսոյ առնն՝ ծնանել կնոջն, թէ և բազում միջոց է նկարելոյ և աննկա֊ րի. Մխ. դփ: *Բնականաց, անբանից, անշնչից, կենդանեաց, աննկար նիւթոյ. Ոսկիփոր:

ԱՆՆԿԱՐԱԳԻՐ. ա. } Որ չիք կամ ոչ
ԱՆՆԿԱՐԱԳՐԵԼԻ. } լինի նկարագիր, և պատկեր համեմատ. աննման. անզու֊ գական. նման չունեցօղ. *Որդի աննկարա֊ գիր: Աննկարագրելի բնութի. ՃՃ:

ԱՆՆՄԱՆ, ի, իւ կամ աւ,ից. ա. 'Ανόμοιος. Dissimilis, absimilis, dispar. Որ չէ նման այլում. այլազան. տարբեր. զանա֊ զանեալ տեսլեամբ կամ որակաւ. դէնդէմեղ. մոխթէլիֆ. *Աննման են այլոց կեանք նո֊ րա. Իմ. Բ. 15: *Եթէ աննման իցէ որդի, աննմանութն աննմանն զհայրն ճանաչիցի. Սեբեր. Է: *Զպատուիսն՝ աննմանիցն մասն բաշխեալ տայ. Փիլ. ՙհ: *Խառնումն ան֊ նմանիցն անշփոթապէս. Դիոն. ածայ: *Մի 'ի բազմաց և յաննմանից բացակատարի. Արիստ. Ծ: *Պատահումն յէութին բաժա֊ նելով յաննմանն բաժանի. Սահմ. ծէ: *Բերդքն պակասք և աննմանք. Փարպ:

ԱՆՆՄԱՆ. Աննշանաւոր. աննմանակ. ան֊ ճահ. անպատշաճ. անդէպ. անտեղի, օ֊ տար. անշուք. ցած իմն. ուղլուպսուզ. էս֊ գուզէօսր. Μὴ πρόσηκον, ἀπεικόν, ταπεινόν. Inconveniens, absurdum, humile, vile. *Ասել՝ թէ օդով ծածկեալ էր երկիր, աննման է: Առ բազում իրս աննմանս գայ֊ թագղեալ կործանին. Վէցօր. Բ. Գ: *Խոյին գոլ տարացոյց առ իրն աննման. Պիտ: *Զաննմանն ինձ կամս ցուցի: Զաննմանն ինձ բան. Նար. ծէ. է: *Ոչ է տապ յաննմանիցն՝ և ձեզ գոլ յարևելս. Շ. Եղբ: *Չէ ինչ աննման, այլ 'ի դէպ. Ոսկ. մ. Բ. 1: և Տօնակ: *Յանկայ անդէպ մեծութ և աննման. Ոսկիփոր: *Զաննմանս և զանմտաւորս ինքեան խօսէր: Յանձն էառ առնել զաննմանսն վասն իւր: Աննմանքն վայելեն և ոչ վայելեն. Ոսկ. յհ. Բ. 18:

ԱՆՆՄԱՆ. Անզուգական. անհամեմատ. գերազանց. գերազանց. ծայրագոյն, և յե֊ տին. անհնարին. ճէնէնփոխ. *Գեղեցկա֊ չէն տաճար բանին՝ աննման. Տող: *Գեղն աննման: Ի տեսիլս անպատումս, յաննման փոփոխմունս. Ագաթ: *Յերկրային տոհմէ՝

աննմանք. Նար. առաք: *Նման աննմանիցն (հրեշտակաց). Մագ. խգ: *Ամբարհաւաճք և աննման չարք. Ոսկ. յհ. բ. 9:

ԱՆՆՄԱՆՔ. գ. յոգ. Անօմէ. Ἀνόμοιοι. Anomoei. Անուանք հերետիկոսաց, հետևողք այետիոսի և եւնոմիոսի, որք զորդին այ աննման հօր ասէին. *Աննմանիցն յանդիմանին աղանդք: Արդ ո՞ր են լինել աննմանիցն աղանդք. Նիւս. կոչ: *Զիա՞րդ հերձուածս զեւնոմիոսացն՝ այսինքն զաննմանիցն. Կանոն:

ԱՆՆՄԱՆԱԲԱՐ. մ. Ἀνομοίως. Dissimiliter. Աննման գոլով. անհամեմատաբար. *Աննմանաբար զնմանութեանց բռնան հարկանելով. Դիոն. երկն:

ԱՆՆՄԱՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. մ. Կարի աննման. անյարմարագոյն. անհամեմատ. օտար. *Անհաւանելի թուեցան առացեալքն, և յոյժ աննմանագոյն. Նանայ: *Ոմանց աննմանագոյնք բանք սուրբ գրոցս այս թուին. Նիւս. երգ:

մ. Իբր Յանդգնաբար. Ἀπεικότως. Immerito. *Ոչ եթէ աննմանագոյնս ինչ ասաց. եթէ ընդդարձակ է ճանապարհն. Ոսկ. մ. բ. 22:

ԱՆՆՄԱՆԱԿ. ա. } Տես ԱՆՆՄԱՆ.
ԱՆՆՄԱՆԱԿԱՆ. } *Մեկնակն և աննմանակն լեառն այ. Տօնակ: *Աննմանական տիպ, կամ բարի. Նար. գ. և խչ:

ԱՆՆՄԱՆԱԿԵՐՊ. ա. մ. Այլակերպ. այլազգ. *Անչարժ շարժումն աննմանակերպ կարծրանիւթեալ. Անան. եկեղ:

ԱՆՆՄԱՆԱՄԱՍՆ. սին, սունք, սանց. ա. Ἀνομοιομερής. Dissimilis partis, partibus dissimilibus constans. Որոյ մասունքն աննման են միմեանց. *Ի կենդանիսն է ինչ որ նմանամասն է, և է որ աննմանամասն: Աննմանամասունք են գլուխ, ոտք, ձեռք են: Ամենայն աննմանամասն 'ի նմանամասանցն է հաստատեալ. Նիւս. բն: *Քա՞ է կատարեալ բոլոր, զի է աննմանամասն բոլոր. Ագաթ:

ԱՆՆՄԱՆԱՄԱՍՆԱԲԱՐ. մ. Աննմանամասն գոլով. *Ի բոլորէ 'ի մասունս աննմանամասնաբար, զբոլոր գլուխն բաժանեմք յաչս, յականջս, յունչս, որք են աննմանք: Աննմանամասնաբար բաժանեալք են. Սահմ. ծզ:

ԱՆՆՄԱՆԱՄԱՍՆԱԿԱՆ, ի, աց.
ԱՆՆՄԱՆԱՄԱՍՆԱՅԻՆ, կամ եայք, եայց. Տ. ԱՆՆՄԱՆԱՄԱՍՆ. *Ոչ 'ի նմանամասնականն, և ոչ յաննմանամասնականն. զի յառուկ աննմանամասնեայց (կամ նայց) են: Ի նմանամասնեայս լինի, կամ յաննմանամասնեայս: Յաննմանամասնայս (կամ նեայս), որպէս ոսկրատէս 'ի ձեռս, և յոտս, և 'ի գլուխ. Սահմ. և Պորփ:

ԱՆՆՄԱՆԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՆՄԱՆԱԲԱՐ. *Անհաւասարաբար և աննմանապէս ունել. Մէկն. ղևտ:

ԱՆՆՄԱՆԱՍԵՌ, ի, ից. ա. Որ ոչ են համասեռ. որ են յայլ և յայլ սեռէ. *Սահմանս այս ոչ նշանակէ զաննմանասեռսն, այլ զնմանասեռսն. Անյ. պորփ:

ԱՆՆՄԱՆԵԼԻ. ա. Որոյ նման ոչ լինի. աննման. *Քաղաք աննմանելի. Պտմ. աղէքս:

ԱՆՆՄԱՆԻ, նւոյ, նեաց. Տ. ԱՆՆՄԱՆ ըստ ամենայն նշ. *Աննմանիք միմեանց են տաճարն այ, և մեհեանք կռոցն: Իւրաքանչիւրոյն նոցա չարափառութեն յոյժ աննմանիք են միմեանց. Յհ. իմ. պաւղ: *Ի պատկեր աննմանողաց յօրինեցան. Շ. Բղշ. էին:

ԱՆՆՄԱՆՈՂ, ի, աց. ա. Աննման. և Անոմեան աղանդաւորք. *Գրեաց և անհաւոյն՝ աննմանողին. Վրք. հող:

ԱՆՆՄԱՆՈՅԹ. Տ. ԱՆՆՄԱՆ. *Չարն է դառնարկ և անարի, և անկարգ, և աննմանոյթ. Դիոն. ածայ:

ԱՆՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνομοιότης. Dissimilitudo. Աննման գոլն. պակասութիւն նմանութեան. տարբերութիւն. անհամեմատութիւն. և Աննմանելի կամ անզուգական իսկութիւն. [illegible]. *Մի ինչ էութեան աննմանութիւն իմասցի: Ուրանօր էութեան նոյնութիւն, զո՞ր կայցէ տեղի աննմանութեան. Կիւրղ. գանձ: *Զանազանութիւն ասէ՝ աննմանութիւն է. և եթէ աննմանութիւն, ոչ պարզութիւն. Առաք. գ. 21: *Ի՞նքն բանն կոչեցեալ՝ զաննմանութիւն ցուցանէ. Ոսկ. յհ. ա. 17: *Անքանակ և անորակ, անտեղի և աննմանութիւն: Անեղ և անստեղծ, աննիւթ և աննմանութիւն. Բենիկ:

ԱՆՆՇԱՆ. ի. ից. ա. Ἄσημος, ἀσήμαντος. Cui signum, seu nota non est impressa, non signatus. Ուր չկայցէ կամ չլինիցի նշան, կամ նիշ ինչ որոշիչ. և կամ դրոշմ գծեալ որոշելի. Նշանագր. *Լինէր աննշանն լաբանու. Ծն. լ. 42: *Աննշան էր վայրն. Վրք. հց. բ: *Զարծաթ, զոսկի, եթէ աննշան. և եթէ նշանաւոր բաժակաց. Փիլ. նխ. բ: *Աննշան առ տիպս է անտեղի տալին (զի կարծրն). Նիւս. կազմ:

ԱՆՆՇԱՆ. Իբր Աննշանաւոր. Ἄσημος, ἀπαράσημαντος, εὐτελής. Non insignis, ignobilis, vilis. Ոչ երևելի. անծանօթ. ոչ հռչակաւոր. չհանդիսացեալ. անշուք. *Ոչ աննշան քաղաքի քաղաքացի: Մի թողցեն աննշան զօրն զայն. Գծ. իա. 39: բ. Դ. ծէ. 36: *Ճանաչելով զաննշան խոստանն, և զփորձ ընտիր. Փիլ. նխ. բ: *Աննշան և աղքատ ոք. Ոսկ. յհ. ա. 17: *Զաննշանից և զվատ արանց: *Ոչ 'ի փոքունց և յաննշանից. Խոր. ա. 4: բ. 77: *Յաննշանից ոմանց: Բաց 'ի սակաւուց ոմանց աննշանից. Յհ. կթ: *Ի վերջնոց ոմանց, և յաննշանից. Շ. Բղբ:

ԱՆՆՇԱՆ. Ոչ նշանակեալ. չազդեալ. անյայտ. *Գոն զօրութիւնք անուանք և մեզ իսկ աննշանք և անծանօթ. Ոսկ. եփես:

ԱՆՆՇԱՆ. Ոչ նշանակօղ ինչ. խառնաձայն. որ և ԱՆՆՇԱՆԱԿ, ԱՆՆՇԱՆԱԿԱՆ. Ἀσήμαντος. Incertus. *Զառաւելութիւն ձայնի զօրացն աննշան հնչման ծովու նմանեցուցանէ. Մխ. երեմ: *Աննշան գոչմունս են ձայնք նոցա (անասնոց): Աննշանս խօսին (հերձուածողք). Սարգ. բ. պ. ա:

ԱՆՆՇԱՆԱԿ. ի, աց. } Նոյն ընդ վ.
ԱՆՆՇԱՆԱԿԱՆ. } ըստ վերջին նշ. *Անուն խաժական նմա և աննշանակ կոչելով. Խոր. ա. 5: *Ոչ ունին նշանակութիւն, թէ արականք են, թէ իգականք. և ահա են աննշանակք (չէզոքքն). Մագ. և Երզն. քեր: *Ձայն (այսինքն բառ) յօդեալ, և աննշանական, որպէս ձիակապլիկն, և եղջերուաքաղն: Անյօդ, և աննշանական. որպէս հնչումն քարի կամ փայտի: Ձայնի աննշանականի. Անյ. պորփ: *Ի բառաչ ձայնի բարբառոյ, որ աննշանական. Նար. ծէ: *Իբրև զպղինձ հնչեն, որոյ ձայնն աննշանական. Մագ. ա:

ԱՆՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Չունելն զորոշեալ նշանակութիւն. *Զաւակ՝ չէզոք... մանկանցն նշանակութիւն աննշանակութիւն (է ըստ սեռի): Աննշանակութիւն 'ի սոսաւել: Աննշանակութիւն յինքեան ունի. Մագ. և Երզն. քեր:

ԱՆՆՇԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ԱՆՆՇԱՆ ըստ բ նշ. Ἄσημος, ἐπίσημος. Ignobilis, obscurus. *Աննշանաւորք ոմանք գնէին զքահանայապետութիւն. Եւս. քր. բ: *Այր երևելի, կամ աննշանաւոր. Բրս. գորդ: *Յանկածից և յաննշանաւորաց էր: *Ձկնորսք էին և աղքատ և աննշանաւորք. Ոսկ. մթ: *Ոչ ոք տարրեցաւ 'ի նոցանէն, բայց միայն աննշանաւորք (կամ աննշանք) ոմանք. Խոր. բ. 48: *Ոչ փոքր ոք էր, և աննշանաւոր. Սրգ. բ. յհ: *Թողուլ անփառաւորս և աննշանաւորս. Պտմ. աղէքս: *Զի մի աննշանաւոր մահու վճարեսցէ ըզկեանս իւր. Ճ. Ա:

ԱՆՆՇԱՆԵԼ. եալ. ն. Անյայտ կամ անհետ առնել զնշանն. *Աննշանեա՛ զանզին՝ վասն այլոց չամբաստանելոյ զնշխարսն. ՃՃ:

ԱՆՆՇՄԱՐԵԼԻ. ա. Որ ոչն նշմարի. ուր ոչինչ տեսանի. *Խաւար աննշմարելի. ՃՃ:

ԱՆՆՇՈՅԼ. ա. Աննման 'ի նշուլից լուսոյ. անլոյս. աղջամղջին. Տես և ԱՆՇՈՅԼ. *Աննշոյլ խաւարաւ. Իմ. ժէ. 16: *Աննշոյլ մոլորութիւն, կամ բանտ, կամ մթութիւն. Նար. ծէ. իզ. ծզ: *Գիշեր նսեմ և աղջամղջին, աննշոյլ ամենևին. Մագ:

ԱՆՆՈՐՈԳԵԼԻ. ա. Զոր չէ մարթ նորոգել. *Ապականութիւնն աննորոգելի. Աննորոգելի եղծմամբ պատառեալ. Նար. յա. և խչ:

ԱՆՆՈՒԱԳ. ա. Ἐκμελής. Melodia vel harmonia carens. Աներաժիշտ. անյարմար. անհամաձայն. խանգարեալ. անբարեխառն. *Երգ զախտն թովեալ ողջացուցանէ, զաննուագն նուագօք ըմբերանելով. Փիլ. բագն:

ԱՆՆՈՒԱԶ. ա. որ և ԱՆՆՈՒԶ. Ἀμείωτος. Non imminutus, de quo nihil imminui potest. Որ ոչ նուազի, և որում ոչինչ նուազի. անպակասելի. անսպառ. անթերի. անկարօտ. *Աննուազ գոլ և անշարժ ամենայն ուրեք. Դիոն. եկեղ: *Որ աննուազ է և անքուն: Աննուազ բարիք: Զի լիցէ աննուազ տալ ում պէտք լիցէ. Յճխ. ղ. ծ. իգ: *Զաննուազ լոյսդ. Ագաթ: *Աննուազ լիութիւն. Պիտ: *Աննուազ յարգարութեան վաստակոց. Խոսր: *Աննուազ գոլով յինքեան փառացն. Նար. հէ:

ԱՆՆՈՒԱԶ. մ. } Ἀμειώτως, ἀδιαλείπτως. Sine
ԱՆՆՈՒԱԶԱԲԱՐ. } imminutione, vel intermissione. Առանց նուազելոյ. անպակասաբար. անհատաբար. անդադար. *Աննուազ զիւր պարգևսն շնորհէ. Յճխ. ղ: *Աննուազ գոլ և անշարժ ամենայն ուրեք. (որ լինի և աճօք.) Դիոն. եկեղ. ղ: *Ունին օրէնս ըստ իւրաքանչիւր աստիճանի՝ աննուազ, և առանց յաւելուածոյ. Սարկ. փհ: *Աննուազաբար աղօթեցէք, յամենայնի գոհացարուք. Բրս. գոհ: *Աննուազաբար քաւութիւն շնորհես: Կերակրել զքեզ աննուազաբար. Նար. ծգ. և երգ: *Աննուազաբար ունին զտուփումն: Անգրէն որպէս արձակ 'ի յիւրն իշխանութիւն աննուազաբար գտանայ. Դիոն. եկեղ: և Լմբ. պորգ:

ԱՆՆՈՒԱԶԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. մ. Աննուազ. և Աննուազաբար. *Աննուազելի շնորհ: Լրմամբ աննուազելեաւ. Նար. գ. հէ: *Որ և ընկալաւ իսկ զաթոռ թագաւորութեան աննուազելի. Շ. մթբ:

ԱՆՆՈՒԱԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Անպակասութիւն. աննուազ առատութիւն. *Ա՛ւ աննուազութիւն փարթամ. Նար. խը: *Հաւատացելումն՝ աննուազութիւն լուսափայլութեան. Մագ. ի:

ԱՆՆՈՒԱՂ. ա. } Որ ոչ նուազի. ԱՆՆՈՒԱՂԵԼԻ. } անշէջ. անպակաս. անսպառ. *Աննուազ ջահիցն վառումն. Ագաթ. նաւակատ: *Արեգական աննուազելի. Ճ. Ա: *Մշտավառ ճրագ էր աննուազելի. Ոսկեփոր:

ԱՆՆՈՒԱՃ. ա. Որ ոչ նուաճի. անհնազանդ. անյաղթելի. անպարտ. ըմբոստ. *Ի բազում աննուաճ խորհրդոց. Ճ. Գ:

ԱՆՆՈՒԱՍՏԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ἀταπείνωτος. Indejectus. Որ չէ նուաստացեալ կամ ցած և անարգ, այլ նշանաւոր, հոյակապ. *Աննուաստագոյն զանձն ամբարձուցանել. Բրս. աղաչն: *Առ սաստկագունի և աննուաստագունի կոման. Սարգ. լստ:

ԱՆՆՈՒԱՍՏԱԲԱՐ. մ. Առանց նուաստութեան: Վրք հց. ժ:

ԱՆՆՈՒԷՐ, նուէր, րից կամ րաց. ա. Ոչ նուիրեալ. որ ոչ մատուցանէ ինչ ընծայ. խոստովանի է աննուէրն լինել. և այժմ խոստովանի է 'ի յափշտակութենէ ընծայել նմա. խոսք: *Աննուէրք, ոչ ինչ բերել ընծայեալ յինքեան նմա. Ոսկ. հռ: *Օրինական աննուէր. Նար. ծղ. (որ հայի և 'ի յաջորդ ն:)

Եւ Աննուիրական. անսրբազան. Ἀνίερος. Profanus. *Զնուիրեալս աննուիրից և պղծոց մասն առն. Փիլ. ծ. բան: *Աննուէր՝ նուիրանք. Յհ. կբ:

Եւ Ոչ նուիրեալ. առանց նուիրելոյ. *Զմասն ինչ 'ի փորատեղոյն նմա նուիրել, և զայլն ամենայն թողուլ աննուէր. Սարգ. լաս:

ԱՆՆՈՒԷՐ. Զուճոց ուստեք զնուէրս. ընծայս. կարօտ և աղքատ մնացեալ. *Մեռաւ մի՛ ընդ հարկաւ այլասեռից, և անօգնական և աննուէր 'ի մերասերաց. Շ. օրհ:

ԱՆՆՈՒԷՐ. Անողոքելի 'ի ձեռն նուիրաց կամ աղաչանաց. անհամբոյր. անողոք. անմար. անգութ. անհաշտ. Ἄσπονδος. Implacabilis. *Անագորոյնք, աննուէրք. Հռ. ա. 31. ուր Մեկն. հց. Աննուէրք, այսինքն անհրաւէրք »: *Աննուէրք, անգութք. Բ. տիմ. գ. 3: *Ան նուէր և առանց խաղաղութեան (գործս) 'ի նուէր խաղաղութեան գործեցին. Փիլ. ձէ. նախ: *Աննուէր պատերազմ ունէին առ նեղեալն. Ոսկ. յհ. Բ. 40: *Մարտ աննուէր չարժէ համեմատութեան կերակրոց. Նիւս:

ԱՆՆՈՒԻՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀνίερος. Profanus. Աննուէր՝ որպէս Անսրբազան. անսուրբ. պիղծ. հասարակ. խառն. ոչ արժանի նուիրելոյ նմա. *Լոյն աննուիրական է, և տարածեալ 'ի գնացս: Աննուիրական կենդանի. Տօնակ: ՃՃ: *Զխորանն՝ ամենայն զոհիցն աննուիրական. Սարգ. լաս: Ոչ աննուիրական իւղով և յանպայ պարարի. Նար. հէ:

ԱՆՆՈՒԻՐԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. *Մատուցին այն լոս օրինացն աննուիրելի էր զոհն. Շ. մթ: *Ձեռն անմաքուր աննուիրելի. Նար. խզ:

ԱՆՆՍԵՄ. ա. } Որ ոչ նսեմանայ. ԱՆՆՍԵՄԱՆԱԼԻ. } անաղօտ. *Լոյս պայծառ աննսեմ է. Լմբ. աղ: *Այն պայծառ աննսեմանալի կայ միոյ բարին. Նար. եփ:

ԱՆՇԱՀ, ի, ից. ա. Ἀκερδής, ἀνωφελής, ἀνόνητος, ἄπορος. Inutilis, lucro carens. Որ կամ յումեմէ չէր ինձ շահ. անօգուտ. անպիտան. անպտուղ. վայրապար. ձրի. ֆօոն. ֆայտասըզ, պէր կէհ

էարաման. *Զկնի անշահիցն երթային. Երեմ. Բ. 8: *Ծախք անշահք: Ցանշահ ծախուցն. Ագաթ: Ոսկ. յհ. ա. 41: *Անշահ կողմն, արշաւանք, բան, յուսահատութիւն. Պիտ: Նար: Բրս. ծզն: *Խարեբայն՝ անշահք փոխանակ շահաւէտացն առնուլ. Ոսկ. մ. Բ. 3: *Ոչ անշահ յիշատակ այնոցիկ, որք առաքինութեան եղեն ընդունակք. Նիւս. սփոփ: *Մի անշահ եղիցին կրիցդ պտուղք. Նար. հէ: *Գուցէ զուր տարապարտուց և անշահ՝ մշակութիւնս մեր եղիցի. Ոսկ. յհ. ա. 12: *Սնոտիական պանք անվարձ, և աղօթք անշահ. Կմխ:

ԱՆՇԱՀ. Որ ոչ շահի ինչ. ցականեալ. ունայնաձեռն. *Տարակուսեալց և անշահից 'ի քահանայից՝ յաղագս կերակրոց ոչ անքատս լինել. Փիլ. լհ: *Ցայժմ եւ անշահ մնացեալ՝ յաղօթս ապաւինի. Խոր. Գ. 53: *Զանձինս անշահ 'ի շնորհէն վարկանիմք. Լմբ. պտրգ:

ԱՆՇԱՀ. մ. Առանց շահի կամ օգտի. 'ի զուր. Ἀνόνητα. Frustra. ֆայտա փէյտէ. նաֆիլէ, պօշ եէրէ. *Անշահ աշխատիք. Ոսկ. յհ. Բ. 9: *Սուտ և վայրապար և անշահ անցանել ընդ լերինս գեղեցկութի. Տօնակ:

ԱՆՇԱՀԱԳՈՅՆ. ա. Իբր Անպիտանագոյն. *Գարշելի և անշահագոյն զնա համարելով. Պիտ:

ԱՆՇԱՀԱՒԷՏ. Տ. ԱՆՇԱՀ. *Խոնարհութիւն անմխիթար և անշահաւէտ. Վրք հց. Ա:

ԱՆՇԱՀԵԿԱՆ. գրի ստէպ և ԱՆՇԱՅԵԿԱՆ. Տ. ԱՆՇԱՀ. *Անշահեկան խրատքն. Ագաթ: *Ո՛վ ճաշ անշայեկան. Ոսկ. եփ. *Ցանշայեկանսն շայեկանն (երեւի). Յհ. ա:

ԱՆՇԱՀԵԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՇԱՀՈՒԹԻՒՆ. *Ահա 'ի պաղղոյ գործոյս ճաշակեմ զանշահեկանութիւն. Պիտ:

ԱՆՇԱՀՈՒԹԻՒՆ. Գ. τὸ Ἀνωφελές, ἀκερδές, ἀνόνητον, ἀχρηστία. Inutilitas, res lucro carens. Անպիտանութիւն. չունելն զշահ կամ զօգուտ. ֆայտէսիզլիք. *Արհամարհութիւն լինէր առաջին պատուիրանին վասն նորին տկարութեան և անշահութեան. Եբր. Է. 18: *Ի բաց կայլին յայնմ վատասնկոյ վասն իւրին անշահութեան. Ոսկ. յհ. ա. 41: *Այլք ողորմաբար առ ունայնութիւն և անշահութիւն 'ի վայր խորտակելով. Նիւս. սփոփ: *Ընդ բնաւ իւրաց անշահութեան պատճառաւ. Պիտ:

ԱՆՇԱՂԱԽ. ա. ὁ, ἡ Ἀμόλυντος, ἀμίαντος, ἄχραντος. Immaculatus, ta; incontaminata, intacta. Ոչ շաղախեալ. աններկ. անաղտ. անխիտ. անարատ. անփորձ. անապական. չի զըւլշըլմըշ, սաֆի, Ք. ֆէրտիկ, խալիս, խալիսէ. *Թուղթ կնքեալ ամենայն իրօք անշաղախ սրբ կոյսն է: Այրի եղելոյ աշխարհի անշաղախ փեսայածին. Ոսկ. յաւէտիս: *Անշաղախ ըստ նմանութեան պատուակին բարձրութեան: Անշաղախ մաքրոյն: Անշաղախ մարմնով. Նար. Ժ. ժա. ղա: *Մկրտութեան օծումն անշաղախ: Զմնացեալս պահեսցէ կենդանի և անշաղախ. Մագ. կէ: *Հաւատս անխոտորս և անշաղախս. Պրպմ. ԼԲ:

ԱՆՇԱՂԿԱՊ. ա. Որ չկայցէ շաղկապ 'ի մէջ բառից. *Անշաղկապքն. որպէս՝ ակրատես ընթանայ, պղատոն իմաստասիրէ. Անյ. պերիարմ:

ԱՆՇԱՄԱՆԴԱՂ. ա. Որ չէք շամանդաղ. անմռայլ. պայծառ. անաղօտ. *Անշամանդաղ գիտութեամբ. Նար. Գ:

ԱՆՇԱՐԱԴԻՐ. ա. Ἀσύνθετος. Non compositus. Ոչ շարադրեալ 'ի մասանց. ոչ բաղադրեալ կամ բաղկացեալ. պարզ. *Պարզ, անշարադիր, և անվայրափոխ: Աննիւթ և անշարադիր: Անշարադիր և անշփոթ. Ամբ. Է: և Բրս. Եըրըր: Նիւս. կազմ: *Սակայն նախ զիմանալեան պարզս և անշարադիրս բնութիւն. Վրդն. 'ի Բ ծննդ:

ԱՆՇԱՐԱԴՐԵԱԼ. } Նոյն ընդ վ. ԱՆՇԱՐԱԴՐԵԼԻ. } *Անշարադրեալ տաճար. ՃՃ: *Վասն անշարադրելի և պարզ գոլոյն. Մագ. 'ի տեառն:

ԱՆՇԱՐԱԿԱՐԳ. ա. Ἀσύντακτος. Non conferendus. Ոչ կարգեալ 'ի դաս ինչ. անհամեմատ. գերագոյն. *(Այն) ամենեցուն անշարակարգ, որպէս այլ քան զամենայն. Դիոն. ածայ:

ԱՆՇԱՐԺ, ի, ից. ա. Ἀκίνητος, ἀνήλατος, ἀσάλευτος. Immobilis, immotus, immutabilis. Որ ոչ շարժի 'ի տեղւոյն կամ 'ի վիճակէն. անսասան. անդրդուելի. կայուն. հաստատուն. անփոփոխ. անվրդով. տէփրէնմէզ, հարէքէթսիզ. Տ. Եւ. ծգ. 16: Իէ. 15: Որ. Զ. 8: Ժա. 18: Յոբ. Խա. 15: Գծ. ԻԷ. 41: Եբր. ԺԲ. 48: Ա. Կոր. ԺԵ. 58: *Անշարժք 'ի յուսոյ աւետարանին. Կող. Ա. 23: *Որ նախ շարժէր, անշարժ է. Նիւս. բն. ԺԵ: *Զանշարժ կենացն 'ի վերայ ելանել. Բրս. ընէր: *Անշարժն յառաջագոյն է քան զշարժունն. զի անշարժն սկիզբն է շարժման. Սահմ. ԺԵ: *Յառնէ 'ի գերեզմանէ անշարժ կնքովք. Սարգ. մարդէ: *Հայ ամիսքդ չեն անշարժ. Տօնակ: *Անշարժ խորհուրդ, կամ օրէնք, գիտութիւն, բարութիւնք. խաղաղութիւն, յոյս, հաւատ. եւն. Գ. Դ. Է. 6: Պիտ: Փիլ: Ագաթ: Ոսկ. հռ: Վեցօր. եւն: *Անշարժ լինել կամ պահել արդարութիւն, ճշմարտութիւն, եկեղեցւոյ. եւն. Ագաթ: Խոր. Ա. 7: Շար: *Աշխարհն հաստատուն լիցի, և անշարժ 'ի նմանէն ». այսինքն մի՛ տատանեսցի յիւրմէ. Բուզ. Բ. 34:

ԱՆՇԱՐԺ. Անյօժար. որ ոչ բերի. անընդունակ. *Քարացեալ կռապաշտութեանց սատանամանիքն անշարժ առ քաջ պատուէն մնայր. Խոր. հռիփ: *Անշարժ են այնքան մեծի աւետեաց. Իգն: *Անշարժ գոլ սիրոյ անցաւորիս. Սկեւռ. աղ:

ԱՆՇԱՐԺ. մ. } Ἀκινήτως, ἀκαταсείστως. Immobiliter, immoto animo. ԱՆՇԱՐԺԱԲԱՐ. } Առանց շարժելոյ. հաստատուն. անխռովաբար. առանց այլայլութեան. *Ի նմա բնակեալք անշարժ: Անշարժ հաստատեալք 'ի հաւատս. Փարպ: *Հեզաբար և անշարժաբար հարկանողին համբերէ. Բրս. բարկ: *Դեղեցկաբար առաջնորդէ և անշարժաբար. Ա. Կոր. Է: *Առ արդարև բարձրեալն բոլորիւք զօրութեամբք անշարժաբար բարուք կային հաստատեալ. Դիոն. երկն. Է: *Անշարժաբար հնազանդեցուցանել, կամ արձանացուցանել. Յհ. կմ. ապ. Գ: *Լերանց նման անշարժաբար գեղեցկեցելոյ կանգնեալ կամար. Շ. յիս. տեառն:

ԱՆՇԱՐԺԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ ամենեւին անշարժ. *Պղատոնի թուեցաւ (ունել) երկիր զկիւբիկոն ձև, վասն զի անշարժագոյն է քան զայլսն ('ի տարերս). Նիւս. Բ:

ԱՆՇԱՐԺԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՇԱՐԺ. Իմական է, և անշարժական. Եզնիկ: *Անշարժական վէմ. Շ. խոստ: *Անփոյթեան, կամ առանց անշարժական. Նար. ծա. և ծբ:

ԱՆՇԱՐԺԱՀԻՄՆ. ա. Որոյ հիմն է անշարժ. *Զանշարժահիմն փրկութե մերոյ

խորհրդումն անօրինել. Յհ. խմ. ափ ։

ԱՆՇԱՐԺԱՆԱԼ. չ. Անշարժ լինել. կալ մնալ անփոփոխ. *Ըստ մշտակայեալ անշարժութեանն՝ և անշարժանալն հասցէ նմա յանհաս և յանսահման ոլորտսն. Անան. էկեղ ։

ԱՆՇԱՐԺԱՊԷՍ. Տես ԱՆՇԱՐԺԱԲԱՐ. *Անշարժապէս ունել, կամ համբերել, պահել. բերել, տրամադրել. Դիոն. երն ։ Բրս. յաղթ ։ Անյ. պերիարմ ։ Պորփ. խգ ։ Շ. Վէպ ։

ԱՆՇԱՐԺԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Անշարժ. անխախտելի. *Եկեղեցին անշարժելի. Շ. Եդես ։ *Ի վստահութիւն հաստատութեան անշարժելի. Նար. կգ ։

ԱՆՇԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκινησία. Immobilitas. Անշարժն գոլ. հաստատութիւն անդրդուելի. անփոփոխութիւն. *Ո՛չ ամենայն ներգործութիւն՝ շարժումն է. այլ է ինչ, որ ՚ի ձեռն անշարժութեան ներգործութիւն, ըստ որում նախ ներգործէն ած. քանզի որ նախ շարժէն՝ անշարժ է. Նիւս. բն ։ *Վէմն հաստատութեան անշարժութիւն է. Ագաթ ։ *Հիմն անշարժութեան. Նար. կառ ։ *Մշտնջենաւոր անշարժութիւն (լերանց). Արշ ։ *Զանշարժութես (եկեղեցւոյ) յարակայութիւն. Անան. էկեղ ։ *Հաւատալ անշարժութիւ. Փարպ ։ *Անշարժութիւն քարոզութեան կամ աթոռոյ. Լմբ ։ *Ի վերայ հասին մնացն անշարժութեան. Եղիշ. գ ։ *Տարածեալ զքաղուկս անշարժութեան (այսինքն անշարժս). Արշ ։ *Զամենայն ամէնն գնելով իբր երդմամբ իմն զանշարժութիւն բանին նշանակէ. Ոսկ. յհ. ա. 37 ։ *Զանշարժութիւն ՚ի թշնամեաց պատերազմէ. Ճմ ։ *Բարձրանան մոլարքն ՚ի վերին անշարժութիւն մերձ. Ոսկիփոր ։

ԱՆՇԱՐԺՈՒՆ, ժնոյ, ոց. ա. Ոչ շարժուն. անշարժական. անշարժ. *Տախտակ անշարժուն. Նար. հգ ։ *Յանշարժուն շարունակ քանակէ. Սահմ. ծէ ։

ԱՆՇԱՐՈՒՆԱԿ, ի, աց. ա. Ոչ շարունակեալ միասամբ իւիք. անտարած. անքանակ. *Յանյօդ և յանշարունակն էութէ. Շ. հրեշտ ։

ԱՆՇԱՒԻՂ. ա. Ուր չիք շաւիղ գնացից. անել. *Անշաւիղ արգելան ինձ պատուհասեցէ. Նար. կէ ։

ԱՆՇԵՂ, ի,ից. ա. Ἀῤῥεπής. Non vergens, constans. Ոչ շեղեալ. ոչ թիւրեալ կամ միտեալ և խոնարհեալ ՚ի կողմն ինչ. անխոտոր. անմէտ. ուղիղ. ուղղորդ. անպայծառ. Չիփով, չէծմած. էյիմեզ, փօփօղրամ, փիք. *Քարանձաւ կանգուն անշեղ. Խոր. ա. 15 ։ *Անայլայլելի անմահութիւն, և անշեղ և անխոտոր մշտաշարժութին ։ Անշեղս ՚ի վառթան կոյս. Դիոն. տծայ ։ *Ի վայր իջուցանեն յանշեղ սերտութէն ՚ի անտոհ հնազանդութի. Մագ. ՚ի տխն ։

ԱՆՇԵՂԱԲԱՐ. մ. Ἀῤῥεπῶς. Non vergendo, constanter. Առանց շեղելոյ. անխոտորնակ. հաստատուն. *Անշեղաբար վերաբնակել, կամ գոլ, կամ հպատակ լինել, կամ հետևել. Դիոն ։ և Մագ ։ *Անշեղաբար իմն հայելով ՚ի գերակայ զօրացուցչին զօրութիւն. Շ. հրեշտ ։

ԱՆՇԵՂԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՇԵՂ. *Ըստ միալ յանհեակ կրրօղ վահան, իբրու սանձով (կամ արնձով) անշեղական. Շ. ատէր ։

ԱՆՇԵՂԵԼԻ. գրի և ԱՆՇԵՂԼԻ. Տես ԱՆՇԵՂ, ա. մ. *Անշեղելի, անայլայլելի. Դիոն. տծայ ։ *Լսեն ձայնին պատգամաց նորա անշեղելի կամօք ։ Անշեղլի յերկրային կրից. Լմբ. ող ։

ԱՆՇԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀῤῥεπές, ἀκλινές. Constantia, immutabilitas. Անշեղ գոլն. անփոփոխութիւն. անայլայլութիւն. *Զանշեղութիւն նոցա, և զաննուաղ փափագումն բարւոյն. Դիոն. տծայ ։ *Զբանին երկրպագութեան և զանշեղութիւն ոչ երբեք ուրացայց, թէև եղև մարմին. Պրոկղ. ծէ ։

ԱՆՇԵՇՏ. ա. Ուր ոչ գնիցի շեշտ ՚ի վերայ տառի կամ բառի. *Ճանաչէ ուրիշ ուրիշ. զգիրսն գլխագիր, զանշեշտն և զշեշտաւորսն. Գրչ. արհեստ ։

ԱՆՇԷՆ, շինի. ա. Ἀοίκητος. Inhabitabilis, inhabitatus. Ուր չիք շէնք. աւերակ. անբնակ. ամայի. Վէրան, խարապ. *Բլուր հողոյ անշէն յաւիտեան ։ Անշէն լիցի տուն նորա ։ Ի տունս անշէնս ։ Անապատ անշէն. Յես. է. 28 ։ Յոբ. է. 14 ։ Ծն. 28 ։ Իմ. ժա. 2 ։

ԱՆՇԷՆ. գ. Տեղի անշէն. անբնակ վայր. անապատ. Վիրանէ, Գըր, չէօլ. *Յանշինէ անուհ ընդդէմ եգիպտոսի ։ Յագեցուցանել զանկոխն և զանշէնն ։ Տէր արար զշէնս և զանշէնս. Յես. ծգ. 3 ։ Յոբ. լէ. 17 ։ Առակ. է. 26 ։ *Ոչ միայն զշէնս, այլև զանշէնս. Ոսկ. մ. բ. 8 ։ *Եւ լինիցի այգեպանի հանգիստ ՚ի գաւառի անշէնս. Վրք հց. ծա ։

ԱՆՇԻՋ, շիջի, ջաւ. ա. Ἄσβεστος. Inextinguibilis. Անշիջանելի. անշիջական. որ ոչ շիջանի. մշտավառ. մշտաբորբոք. Սէօնմեզ. *Հուր անշէջ. Յոբ. ի. 26 ։ Մտթ. գ. 12 ։ Մրկ. թ. 43. 45 ։ Ղկ. գ. 17 ։ *Անշէջ ճրագ, լոյս, կայծակն, և յիշատակ. Եղիշ. դփ ։ Խոր ։ Նար. կառ ։ Ցճխ. ծդ ։ *Հրոյն անշիջաւ. Անյաղթ. և Շ. բարեխ ։ *Ի տարտարոսս հրոյն անշէջ. Ճգ ։ *Զանշէջ հուրն բորբոքեաց ՚ի սրտի իւրում ։ Անշէջ բոց է ողորմութիւն և նախանձն. Ոսկէփ ։ *Անշէջ և առանց մոռանալոյ է յիշատակ որ սիրոյն. Ցճխ. ծգ ։

ԱՆՇԻՋ. մ. Առանց շիջանելոյ. առանց մարելոյ. սէօնտիւրմէքսիզին. *Զհուրն որմզդական անշէջ հրամայէ լուցանել. Խոր. բ. 78 ։ *Անշէջ վառեալ զլոյս լապտերաց. Շար ։

ԱՆՇՐՇՈՒԿ. ԱՆՇՐՇՈՒՆՋ. Տ. ԱՆՇՇՈՒԿ, ԱՆՇՇՈՒՆՋ ։

ԱՆՇԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անշէն գոլն. աւերումն. *Ի վերայ տեղւոյն այնորիկ անշինութեան. Եղիշ. յետ ։ *Տանց անշինութեն. Պիտ ։

ԱՆՇԻՋԱԲԱՐ. Տ. ԱՆՇԻՋ, մ. *Զիջեալն ՚ի յերկնից հուր անշիջաբար մնալ. Մեկն. ղևտ ։

ԱՆՇԻՋԱԿԱՆ, ի, աց. ա. } Տ. ԱՆՇԻՋ.
ԱՆՇԻՋԱՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. } *Անշիջական ճառագայթ, լոյս ։ Հրով անշիջականաւ. Զքր. կթ ։ Նար. մծբ ։ Շ. տմ լար ։ *Ճրագ, կամ հուր, կամ լոյս անշիջանելի. Եղիշ. դփ ։ Եփր. թղ ։ Յհ. կթ ։ *Բոցոյն անշիջանելեաւ ։ Վառեալ անշիջանելեաւ ։ Սատակեալ եռացմամբ անշիջանելի. Շ. ընդհ ։ Նար. ղա. և իզ ։ *Անշիջանելի լեալ զօրէն հրոյ. Համամ. առկ ։ *Շահեցաւ զանշիջանելի գեհեանն. Եղիշ. երեց ։ Իսկ ՃՃ. *Խաւար անշիջանելի յլ. իմն անփարատելի ։

ԱՆՇԻՋԱՏՈՉՈՐ. ա. Անշէջ տոչորիչ, կամ տոչորեալ. *Փուշս հրաձարակ անշիջատոչոր բոցոյն. Թէոդոր. մայրագ ։

ԱՆՇԻՋԱՒՈՐ, ի. աց. Տես ԱՆՇԻՋ. *Կայծ անշիջաւոր. Գնձ ։

ԱՆՇՆԱՑԵԱԼ. Ἀμοίχευτος. Իբր Ոչ ծնեալ ՚ի շնութէ. հարազատ. *Մանկունս հարազատս արտացես անշնացեալս. Պղմ. ողէփս ։

ԱՆՇՆՈՐՀ, ի, աց, կամ ից. ա. Ἄχαρις. Ingratus, ut gratia carens, insuavis, injucundus. Ցեանեալ ՚ի հոգևոր կամ ՚ի մարմնաւոր շնորհէ. որ պակասին շնորհք, կամ վայելչութիւն. անշնորհք, չէնք շնորհք չունեցող. *Առատակել տարաժամ՝ այր անշնորհ (կամ անշնորհք). Սիր. ի. 20 ։ *Անհաւատից և անշնորհից և յոլով բանք խրատուց ոչինչ օգուտ գործեն. Ցճխ. ե ։ *Անշնորհ մկրտութի. Մագ. ա ։ *Անշնորհ անպատուութեան ցնդին յարտաքուստ. Կլիմաք ։ *Անամայն և ՚ի հարկէն անշնորհ է, և առանց վայելչութ. Վրք ոսկ ։ *Բանք խմաստասիրացն անշնորհք են, և օտար ՚ի ճշմարտութէ. Սարգ. յուդ. յուղ ։ *Զի մի կարծիցեն, թէ երկայն աղօթելն անշնորհ ինչ իցէ. Իգն ։

Աստ և իբր մ. *Տացես ընդունել յանշնորհս. այսինքն անշնորհաբար կամ անդէպս. Սիր. իբ. 32 ։

ԱՆՇՆՈՐՀ. Ἀχάριστος. Ingratus, gratitudinis expers. Ապաշնորհ. անշնորհակալ. ապերախտ. ոչ փոխարինող. նանքէօր. *Անհաւանք ծնողաց, անշնորհք. բ. տիմ. գ. 2 ։ *Զայնպիսի քաղցր աերութիւն թողուլ, յանշնորհսն և ՚ի ժլատն ընթանալ (բանսարկուն) ծառայութի. Ոսկ. յհ. ա. 7 ։ *Եւ այսպէս անշնորհ՝ մոռանալով յաւ. ցանկին. Իգն ։ *Կշտամբէ զանշնորհսն լինել նոցա, և առանց զղջման. Շ. յկ. ծթ ։

ԱՆՇՆՈՐՀ ԱՌՆԵԼ. Զճանաչել կամ ոտն հարկանել զատեւոդն շնորհի. աներախտ կամ անարժան շնորհակալութեան համարել. *Դորին խրատս անշնորհս առնել զիմն իշխեաց, որոց նմա զայն շնորհեալ էր գեղեցկութի. Ագաթ ։ *Անշնորհս առնէր զաւալիւն և զբերելիւն կարասոյն. Բուզ. դ. 10 ։

ԱՆՇՆՈՐՀԱԿԱԼ, ի, աց. ա. } Ἀχάριστος. Ingratus.
ԱՆՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻ, լւոյ. }
ԱՆՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒ, լուի. }
ἀγνώμων, improbus. Անշնորհ ըստ ՚ի նշ. որ ոչն լինի շնորհակալ. ապաշնորհ. ապերախտ. ոչ գոհացող. աներախտագէտ ։ *Յոյս անշնորհակալին իբրև զսառն ձմեռային հալեսցի. Իմ. ժզ. 29 ։ *Անշնորհակալն մոօք թողցէ զփրկողն. Սիր. իթ. 22 ։ *Ընդէ՞ր լիցես անշնորհակալ. Ոսկ. կող. է ։ *Թողուլ անշնորհակալաց ընտանեաց զվերջնոց ինչսն ։ Անշնորհակալ լինել ալ. Բրս. հգ ։ *Գիշերոյ պատճառաւ անշնորհակալս առնէ. Խոր ։ *Անշնորհակալ կամօք. Լմբ. պարգ ։ *Զանշնորհակալն և զպարշելեաց հրէիցն զհատուց զանդգնութին. Կիւրղ. ՚ի կոչն ։ *Անշնորհակալութեամբք (այսինքն արարածք). Անթէ. ծն ։ Խոր ։ Սարգ. եա ։ *Յանշնորհակալս բազմերախտութն ալ. Յհ. խմ. ափ ։ *Մի ապերախտք և անշնորհակալունք առ բարեգործն երևեսցուք. Սկևռ. ջեռոյ ։

Դարձեալ ԱՆՇՆՈՐՀԱԿԱԼ՝ իբր Ոչ արժանի շնորհակալութեան. *Զպարգևս ածոցն անշնորհակալի համարիս. Ճ. Ա ։

ԱՆՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀχάριστος. Ingratitudo. Անգոհացողութի. ապաշնորհութի. ապերախտութի. նանքէօրլուք. *Ցիմարն անշնորհակալութք նախատէ. Սիր. ծէ. 18 ։ *Հարկաւորեալ տառապանօքն յանշնորհակալութիւնն փոխեցի. Իսիդ ։ *Զբազում երախտիսն յայ, և զմոռացս անշնորհակալութիւնն. Վրդն. ող ։ *Այսպիսի անշնորհակալութիւն կցորդ երևել. Փիլոնմ ։ *Զհրէիցն դուշակէ զանշնորհակալութիւն և զանդարձութիւն. Կիւրղ. ղկ ։

ԱՆՇՆՈՐՀԱՒՈՐ. Տ. ԱՆՇՆՈՐՀ ըստ ա նշ. Ἄχαρις. *Ի բաց մերժեցէք զանշնորհաւոր շնորհսն (խեղկատակութե). Ոսկ. եփես ։

ԱՆՇՆՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Անշնոր-

հակառակութի. աստուածորդութեն. *Առ անշնորհութի աղախնաւորիս: Ի անիրաւաբանութ անշնորհութեց. Նար. Ղ. ղա:

Եւ իբր Անշնորհ կամ անշնորհաւորին գոլ. 'Առ՛լ զընդունող շնորհաց անշնորհութեան. Լամբ. Փ. 21:

ԱՆՇՆՉԱԲԱՐ. մ. Իբրև անշունչ. առանց շնչոյ. *Անզգայաբար և անշնչաբար ունի շարժութիւն, որպէս տունկք անձնոյ և բոյսք. Մագ. 'ի Տիմ:

ԱՆՇՆՉԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἄψυχος. Inanimus, animâ carens. Անշունչ. և որ ինչ անկ է անշնչից. *Անշնչականացն անկենդանութեան երկրպագանելեաց: Սովորութիւն է գրոց՝ և անշնչականացն տալ ասացուածս ու [illegible]թիւն. Յոհ. եւ: 'Որոշեալք զնոսա յոչ կենդանեացն. այսինքն յանշնչականացն. Ան. գործ: 'Ի բնական և յանշնչական խաղողոյ. Եզնկ: *Վերակացուն անգելոց 'ի յանշնչական մակալութեան: Բուսոտացանեն մերկոյ զմշակելին յանշնչականաց: Յանշնչական արարածոց: Ի կենդանեաց, և յանշնչականաց. Նար:

ԱՆՇՆՉԱՆԱԼ, ացայ. չ. Ἀψυχέω. Exanimor. Գաղարել 'ի շնչոյ. նուաղիլ. նուաղեալ թալել. և հանել զոգի. մեռանիլ. ճանը չըքմագ. *Զարհուրեալ անշնչացաւ: Անշնչանայր հայր զմեռեալ. ՃՃ: 'Մեռաւ, և անշնչացաւ. Ագաթ: 'Ցեղն մեր անշնչացաւ 'ի խաչին ըստ մարմնոյ. իսկ ըստ աստուածութեանն կենդանի և արթուն՝ զգաստս աւերեաց. Նիւս. երգ: 'Որ 'ի խաչին անշնչացար: Կամաւորապէս անշնչացար: Որ զգաստացեալ մահու երկոց իսպառ անշնչացեալ մարմնով պճնեցեալ մարդոյն. Շար:

ԱՆՇՆՉԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՇՆՉԱԲԱՐ. 'Անշնչապէս և անզգայաբար. Մագ. 'ի Տիմ: 'Անշնչապէս բարբառելին. Նար. ճբ: 'Համակեալ ընդ փայտին անշնչապէս ... այսինքն բևեռելով, և մեռանելով. Յհ. իմ. եկեղ:

ԱՆՇՆՉԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἄψυχος. Inanimus. Անշունչ, և Անշնչական. *Մի որ, որ շունչ ունիցի. անշնչաւորք ունիմք երկրպագել. Փիլ. ծ. բան. *Զշնչաւորս, և զանշնչաւորս (կամ զանշունչս). Ցծն. Ժ:

ԱՆՇՆՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Անշունչն գոլ. անզգայութիւն. ճանսըզլըգ. *Անհնար է անշնչութիւն և անկամութիւն զամենայնն է համարել... Ոչ 'ի ձեռն անշնչութեան զործածութեան ունելով. Փիլ. նխ. ա: *Գերագոյն քան զբնականս յանշնչութեն կատարեալ. Նար. հէ: *Բրուտն անօթոյ, որ անշնչութին 'ի կաւոյն յարմարէ. ՃՃ:

Եւ Անշնչանալն. մահ. մեռանելութիւն. 'Զմեռ աղիւսն՝ որ անշնչութեան էր խառնուածոյ շարժեաց. Յհ. կը: *Որ և անմահ ՏՆ՝ անշնչութեն զգենոյին հոգւոյն արձակելոյ. Նար. խղ: 'Անշնչութեն քո 'ի վերայ խաչ... Շար:

ԱՆՇՆՋԵԼԻ. Տ. ԱՆՇՇՈՒՆՋ. *Բոլոր անշնջելի եղեցի, և բոլոր միաւորեալ ընդ անպարագրութեան. Դիոն. ճծաւ:

ԱՆՇՇԱՒԿ. ա. մ. Որ չիցէ շշուկ կամ ձայն առաւել. անխռով. խաղաղականն. 'Անշշուկ հանգստեան (մահուան) ցանկացաւ. Ոսկ. Ե. փիմ:

ԱՆՇՇՈՒՆՋ. ա. Ἄφωνος, ἐνεός, κωφός. Voce destitutus, mutus, surdus, silens. Որ չիք շշունջ կամ շշնջիւն. անձայն. անբարբառ. անխօս. լուռ. համր. 'Ամբոխեցէք զնոսա անշշնջունս ... Զանշշունջ կուռսն. Իմ. Ժ. 19: Ժ. Դ. Ժ. 12: *Կոչեցեր անշշունջս: Անշշունջ լռութե. Ագաթ: Գրի և ԱՆՇՇՈՒՆՉ, ԱՆՇՐՇՈՒՆՋ:

ԱՆՇՇՈՒՆՋ. մ. Առանց շշնջման. լռելեայն. *Անշշունջ կալ. Դաւ. ծզ. 2: Գծ. ի. 7: Պիտ:

ԱՆՇՈՂՈՔՈՐԹԵԼԻ. ա. Որ ոչ շողոքորթի. անողոքելի. անամոքելի. անհաւան. *(Բարկացողն) անշողոքորթելի բարեկամաց. Սարգ. յէ. Ժ:

ԱՆՇՈՐԹԵԼԻ. ա. Որ ոչն շորթի. անքակ. ու ճէքէբէր, չի զոփարըր. *Անշորթելի մնացեալ, կամ շաղկապութեն. Մագ. խդ. ւ: *Զոր մեք մեզէն ստանամք, անշորթելի մնայ 'ի մեզ. Սարգ. ա. պ:

ԱՆՇՈՒՆՉ, շնչի, ից, կամ ոց. ա. մ. Ἄψυχος, ἄπνοος. Inanimus, exanimis, animâ vel spiritu carens. Որ չիք շունչ. անհոգի. անկենդան. անզգայ. նէֆէսսիզ. ճանսըզ. *Մատուցեալ շնչէ առ անշնչին: Յանշունչս կուռսն յուսացեալք: Փափաքէ պատկերի մեռելոյ անշունչ անուշեան: Որպէս անշունչքն ձայն տային. Իմ. ժդ. 17: ժը. 29: ժէ. 5: ա. կոր. ժդ. 7: *Ոսկի և արծաթ զարդ շինածոց է՝ անշունչ անշնչից: Յանշնչոց մարդասիրութե մարդկորէն փրկիչ. Փիլ. ծ. բան. ե. յոգ: *Անշնչոց և շնչաւոր արարածոց. Ագաթ: *Զզայականացն անշնչից: Յանշնչոցն արարածոց. Եղ. Եզնկ: *Զզայականաց, և անշնչից. Արշ: Իսկ *Անշունչ կառք" կոչի նաւն. Նար. խլ: Ա,Ա Յհ. իմ. եկեղ. *Անշունչ լռութե կան 'ի սպասու", իմա կմ ընթերցիր՝ անշշունջ:

ԱՆՇՈՒՇՏ. ա. Իբր Անսուտ. որպէս և յն. Ἀψευδής, ἄψευστος, ἀψευστέρος, ον. Infallibilis, certus, certe, sine mendacio. Հաւաստի. աներկբայ. ստոյգ. ճշմարիտ. անհրաժեշտ. անվրէպ. և Անքայթ. հաստատուն. և Անստգիւտ. շիւպհէսիզ, ճոհգիգ, սահիհ. *Անշուշտ և անսուտ (յն. մի բառ) զնա աւասցուք գոլ: Ստոյգ և անշուշտ կամօք. Փիլ. նխ. Բ. և ա: *Անսուտն և անշուշտն ած երդուաւ. Կիւրղ. Թգ: *Զի անշուշտ լիցի արդարութե հաւատոցն: Զի անշուշտ լիցի կենաց աւետիք. Ագաթ: *Հրաման անշուշտ 'ի վերայ եղեւ: Անշուշտ սիրոյ միակամութե: Ըստ անշուշտ պատմագրին: Անշուշտ նամակ, կամ ուխտ, հրովարտակ. Յհ. կթ: *Մխացոյց [illegible] անշուշտ խառնութեն. Նար: *Մահք իւրեանց անշուշտ կեանք համարեալ էին: Հաստատուն կացէք յանշուշտ զօրագլուխն մեր. Եղիշ. Ը. Է: *Զմտաւ ածիցէ զանշուշտ առեանն. Ոսկ. յհ. 44:

ԱՆՇՈՒՇՏ. մ. Առանց ստութե. ստուգապէս. հաւաստեաւ. արդարև. Եղ. *Այդ այդպէս է անշուշտ. Գծ. ժի. 36. (յն. անդիմախօսելի): Անշուշտ (յն. անալէկոծ) յամենայն ժամ հաստատել զկեանս նոցա: Հաստատեալ անշուշտ (յն. անարատապար) մերոյ իշխանութես. Եսթ. ժգ. 2. և 4: *Եւ զի այս այսպէս է անշուշտ, ջանացուք Եղ. Խոսր: *Անշուշտ յօրինեալ զկարգ հոյակապ տաճարին: Անշուշտ նուաճեալ. Յհ. կթ: *Անշուշտ զհաւատարիմ սէրն 'ի մեջ թագաւորութեանցն պահեսցեն. Ագաթ: *Գոյ իսկ անշուշտ՝ յարութիւն և դատաստան. Ոսկ. յհ. Ի. 20:

ԱՆՇՈՒՔ. ա. Ἄτιμος. Inhonoratus. Ցնանեալ 'ի շքոյ և 'ի վայելչութէ. անպարգ. անպատիւ. անփառաւոր. անզարդ. և անշքացեալ. հօքէր, ռէքիլ, պայալը. *Ցանշուք երևոյն, ըստ մարդկութեն առեալ ('ի չարչարանս), և ոչ ըստ ածութեն. Ոսկ. Եւ: *Չիք քան զնա անշուք, յորժամ տերևաթափ իցէ. Գէ. Եւ: *Իսկ այսօր նստի անշուք անզարդ. Լամբ. ծԷ:

ԱՆՇՏԵՄԱՐԱՆ. ա. } ԱՆՇՏԵՄԱՐԱՆԵԱԼ. } Ἀταμίευτος. Non reconditus, non providens futura. Որ չունի ինչ շտեմարանեալ վասն ապագայից. թափուր 'ի կարևոր պիտոյից. և Անխորհուրդ. էպէլ ըմլօճօղ. *Բարկացեալն զխորհուրդ անշտեմարան խօսի. ՃՃ: *Առ 'ի յարձակմունսն (բարկութե) անշտեմարանեալս. Բրս. արբեց:

ԱՆՇՐՋԱԳԱՅ. ա. Որ չունի զշրջան. անփոփոխ. *Անշրջագայ և հաստատուն յափշտակումն. Տօնակ:

ԱՆՇՐՋԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Անխախտ. անփոփոխ. անյեղլի. հաստատուն. դէօնմէզ, դէգիշմէզ օլմազ. *(Խորգն) բնաւորեալ է անշրջելի ունել զպարանոց. Մխ. առակ: *Հանգուցանէ յետ եօթնշրջականն (կամ եօթն շրջագայ) կենցաղոյս յանշրջելին և 'ի հաստատունն. Ճ. Թ: *Իբրև զգոյն 'ի մարմինն անշրջելի մնայ. Աստղ. Փ. 21: *Եւ որ այլ ևս են անշրջելի. Ցծն. ճԲ: *Անշրջելի պահեմք, կամ պահեցաք. Խոր. Փ. 42. 48: *(Մեղացն) անշրջելի պատճառ. Նար. ԻԷ:

ԱՆՇՓՈԹ, ի, աւ, ից. ա. գրի և ԱՆՇՓՈՅԹ, և ԱՆՇՇՓՈԹ. Ἀσύγχυτος, ἀσύμφυρτος. Inconfusus, non confusus. Ոչ շփոթեալ. ոչ խառնակեալ. անայլայլելի. ոչ կորուսեալ զիւր բնութին կամ զյատկութի. *Անշփոթ մնացին գոյացութիւքն, կամ բնութիւքն: Անշփոթս զնոսա պահելով 'ի միմեանց. Գաղատ. ծա. ծԴ: *Պահեալ զմնութիւն անշփոթս, և ստուգապէս միաւորեալս. Սարգ. հանգ: *Անշփոթ միութի: Վասն անշփոթ և անայլայլելին գոլոյ. Շ. Բղբ: *Ցանկութի էութեցն անշփոթ. Լմբ. սոփ: *Խառնելով 'ի նիւթ ինչ, որ անշփոթ է. Շ. ամենայն լոյս: *Ցերից անշփոթ կերպից. Նար. ՀԷ:

Եւ Անխառն. անմրուր. անյողդողդ. *Անշփոթ լինել զամենայն աւուրս կենաց մերոց. Ճն: *Ած ոչ անշփոթ աղօթս 'ի հնազանդելոցն պահանջէ. հրեշտակք միայն են անկողոպտելիք. Կիւրղ: *Զկարգ դասուց առ միմեանս անշփոթ կալցին. Պիտ: *Այս հաստատութեամբ անշփոթ մնասցէ. Մխ. դպ:

Եւս և Անապական. անշաղախ. անփորձ յառնէ. (գուցէ իբր անշփելի. անհպելի). և կմ Չունող ամօթալի ինչ. *Առ քեզ ունիմք բարեխօս զանարատն զանշփոթ (զկոյս). Գնձ:

ԱՆՇՓՈԹ. մ. } ԱՆՇՓՈԹԱԲԱՐ. } ԱՆՇՓՈԹԱՊԷՍ. } Ἀσυγχύτως. Citra confusionem, inconfuse, distincte. Առանց շփոթութեն. առանց խառնակելոյ. որոշակի. *Երկաքն բնութ բանին խառնեալ անշփոթ 'ի մեր բնութի. Շար: *Խառնի ընդ մեզ անշփոթաբար. Շ. խոստ: *Անշփոթաբար և անքակտապէս միացեալ ... Անշփոթաբար և անբաժանապէս. Խոսրովիկ: *Ի միում մասին կարող գոն հակառակքն անշփոթաբար գոյանալ ըստ այլևայլ ժամանակի: Տարորոշ քանակին կարող գոյ անշփոթաբար զանազան առանձին ընդունել. Սահմ. ա. ծէ: *Ըստ կարգի և ըստ խորհրդոյն անշփոթաբար ճառեր. Վրք. ոսկ:

Եւ Առանց խռովութեն կամ պղտորութեն. կարգաւորաբար. *Զոր ինչ կարող ես առնել, արա անշփոթ: Գահել զմիտս

անշփոթ ։ Պատկերզչնոգին անշփոյթ 'ի նմա ։ Զամենայն կրեսցէ անշփոթաբար ։ Բարւոք կայիք և անշփոթաբար կացեալս ։ Եւ գու անշփոթապէս աղօթեա առ ած. Վրք հց ։ Դիոն. Էկեղ ։ ԾԾ ։

ԱՆՀՓՈԹԵԼԻ. Տ. ԱՆՀՓՈԹ ըստ ա՛ նշ. *Անշփոթելի ածութիւն ։ Անշփոթելի միաւորութիւն. Հ. Բարձր. և Բղխ ։

Եւ ըստ բ՛ նշ. *Ուստի՞ գտեր զառաքինութիւն լռուն և զանշփոթելի խորհուրդ. Վրք հց. ԻԷ ։ *Կալ 'ի նոսա անշփոթելի, և անշարժ սրտիւ և մտօք. Կիւրղ ։

ԱՆՀՓՈԹՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀσύγχυτον, ἀσύμφυρτον. Անխառնակութիւն. զանազանութիւն անշփոթ. *Ցուցանելով զնոյնոցն ներգործութեանն կարգաւորութիւն և անշփոթութիւն. Դիոն. Էկեղ. Է ։ *Վասն զանշփոթութիւնն ցուցանելոյ ընդդէմ չարափառացն ։ Զանշփոթութիւն միութեանն առաւելուն ցուցանել. Հ. Բղխ ։

Եւ Անխռովութիւն. անվրդով և կարգաւոր վիճակ. *Որ սիրեսցէ զանշփոթութիւն, սիրել տատացի զառանձին բնակութիւն. Վրք հց. Բ ։

ԱՆՀՔԱՆԱՄ, ացայ. չ. Անշուք լինել. նուաստանալ. և կորուսանել զգեղ. անշքեղանալ. *Զանշքանալն յորդւոց 'ի մարդկանէ տեսլեան նորա. Առ ։ *Այսպէս փոքրկացոյց զանձն՝ անշքացեալ. Իգն ։

ԱՆՀՔԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Անշուք կացուցանել. նուաստացուցանել. *Անշքացոյց զանձն. Իգն ։ *Զփառս իւր անշքացուցեալ՝ ընդ հարկաւ մտանէր. Ոսկ. յհ. Բ. 13 ։ *Զչքնաղ գեղեցկութիւն պատկերին իւրոյ անշքացուցեալ յաչս տեսողացն. Ճ. Ա ։

ԱՆՀՔԵՂԱՆԱՄ, ացայ. չ. Կորուսանել զշքեղութիւն և զգեղեցկութիւն. անշքանալ. *Այսպէս անմարդացեալ, և անշքեղացեալ. Յհ. ԿԲ ։

ԱՆՀՔԻՄ, եցայ. չ. Տ. ԱՆՀՔԱՆԱԼ. Ἀδοξέω. Inglorius sum. *Այնպէս անշքեսցի տեսիլ քո 'ի մարդկանէ. Ես. ԾԲ. 14 ։ *Անշքեալ տիպ ։ Վայելչութիւն անշքեալ. Նար. ԽԲ. ԾԹ ։

ԱՆՀՔՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀδοξία. Dedecus, ignominia, vilitas. Անշուքն լինել. անփառութիւն. նուաստութիւն (իրաց, և անձին). նուաստակերպութիւն. հագարէն, անքիւաէ. *Սիրեն զանշքութիւն հանդերձից. Եղիշ. Բ ։ *Իւած յանհաւորութեան յանշքութիւն. Հ. Բարձր ։ *Զձաղանացն և զԹքոյն, զանարգանացն, և զանշքութեան. Սարգ. Ա. յհ. Բ ։ *Զինչ աւելի անշքութիւն քան զայն կայցէ. յորժամ ած մարդ եղեւեսցի, և տէրն 'ի ծառայի կերպարանս. Ոսկ. Եփ ։

ԱՆՀՕՇԱՓԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՀՕՇԱՓԵԼԻ. *Անշօշափականն եմուտ ընդ աշակերտացն մարմնով. ԾԾ ։

ԱՆՀՕՇԱՓԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἀναφής, ἀχείροτος. Intactilis, qui tangi nequit. Զոր չէ մարթ շօշափել կամ զննել ձեռօք. անձեռնարկելի. անհպելի. անմատչելի. *Անշօշափելին և անչարչարելին. Ածաբ. Բ ։ *Անշօշափելին շօշափի ։ Անձեռն, և անշօշափելին. Ածաբ. ԾՆ. և առ որս. Է ։ *Տեսանելի եղև անմարմինն, և շօշափելի՝ անշօշափելին. Պրոկ. ԼԷ ։ *Անշօշափելի բնութիւն ձեռօք մարդկան շօշափեցաւ. Խոսր ։ *Անշօշափելին էից. Հոր ։ *Ձեռք ոմանք զանշօշափելիսն շօշափեցին»: այսինքն զանմատոյց, կմ՛ զըրքաղան իրս. Առ որս. ԾԳ ։ *Որ ամենայն մեղաց անշօշափելի և անըմբռնելիդ ես »։ այսինքն անմերձ, կամ անշփելի. ՃԳ ։

ԱՆՀՕՇԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀναφὲς, ἀχείροτον. Անշօշափելին գոլ. *Ամենայնիւ յանշօշափութեան և յանհերևութութեան լինել ամենեցունց նմա, որ անդր է քան զամենայն. Դիոն. Ածաբ. Ա ։ *Զանապականութիւն, զանշօշափութիւն, զանփոփոխութիւն. ԱԲ. Է ։

ԱՆՈԳԻ. ա. Որ չիք ոգի, այսինքն հոգի, կամ շունչ. *Մարմինն անոգի է և անշարժ յինքեան. Փիլ. Եւ ։

ԱՆՈԼՈՐՏ. ա. Ἀόριστος, ἀτέκμαρτος. Infinitus, indefinitus. Որ չիք ոլորտ, կամ եզր. անեզր. անպարագիր. անսահման. անբաւ. անհաս. *Գիտասցես (ըղձգործս այս) անյայտս և անոլորտս մահկանացու աղգին. Փիլ. այլաբ ։ *Յանբաւ և յանոլորտս յառաջանայ. Նիւս. Երգ ։ *Անոլորտս զհերեանցն յիրեցուցանեն սահմանս. Պիտ ։ *Յանկէտն և յանոլորտն, և որ գեր 'ի վեր ունի քանակի և սահմանի՝ իր և անուն. Սկեւռ. ԼՄԲ ։ *Լոյսն անոլորտ ժողովեցաւ 'ի մարմինն. Տօնակ ։ *Զանոլորտ ածային բնութեան ցուցանելով ըղխորս. Նանայ ։ *Զանոլորտ բնութիւն ոլորտացոյց ։ Անսահման և անոլորտ է բնութիւն ածուեն յերկինս 'ի վեր, և յերկիր 'ի խոնարհ. Սարգ. Ա. պ. Ա. և Է ։ *Անոլորտ յաւիտեան. Վրդն. պտմ ։

ԱՆՈԼՈՐՏԱՑԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Յաւիտեանն ոչ ժամանակաւ չափի. այլ անոլորտացեալ ընդ այ յերկարաձգի. Սարգ. Ա. պ. Բ ։

ԱՆՈԽԱԿԱԼ. ի, աց. ա. Ոչ ոխակալ. որ ոչ պահէ ոխս. անյիշաչար. անչարայուշ. ներողամիտ. երկայնամիտ. ըստ յնտաւ՝ Ցանձնառող չարեաց. համբերատար. Ἀνεξίκακος. Tolerans malorum, patiens, clemens. *Անոխակալ և բարեգութ. Հար ։ *Անոխակալ և անյիշաչար տէր. ժմ ։ *Ընկալ անոխակալ ։ Ընդ ոչ բարկանալոյն՝ անոխակալ. Նար. Բ. ԽԲ. ԿՆ ։

ԱՆՈԽԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνεξικακία. Tolerantia malorum, patientia, clementia. Անյիշաչարութիւն. ներողութիւն. բարեգթութիւն. *Խելամուտ լիցուք անոխակալութեան նորա. Իմ. Բ. 19 ։ *Ամենայն բարութեանց անոխակալութիւն է մայր. Ոսկ. մ. Բ. 13 ։ *Անոխակալութիւն վարդապետութեան գործէ. Ագաթ ։ *Անոխակալութիւն մատչել առ այցելութիւն ։ Սահման անոխակալութեան. Նար. Է. ՅԳ ։ *Որ սիրէ զանոխակալութիւն ստանալ, տաեսցէ նա զդատել և զբամբասանս. Վրք հց. Բ ։

ԱՆՈԽՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. *Անոխութիւն 'ի խածանողութեան. Նար. Լա ։

ԱՆՈՂՈՐԿ. ա. Ոչ ողորկ. անհարթ. խոշոր. անկազմ. անշուք. անպաճոյճ. որ կոյ չէ. *Անողորկ բուտ. Եւագր. Է ։

ԱՆՈՂՈՐՄ, ի. ից. ա. Ἀνελεήμων, ἀνελεής, ἀνηλεής. Immisericors, durus, crudelis. Որ չիք ողորմ կամ ողորմութիւն 'ի սրտի. անգութ. անդորով. անագորոյն. անկարեկից. անմարդի. խիստ. անաչառ. անխնայ. սաստիկ, (անձն, և գործ.) Ձերհամբերութ, Գաւթի ֆէթ. *Մի մատնեսցես զատագուածս քո անողորմից ։ Անողորմ գատաստան ։ Անողորմ սրտմտութիւն. Առակ. Է. 9 ։ Յե. Բ. 13 ։ Իմ. ԺԲ. 1 ։ *Այս է անողորմիցն անողորմ գատաստան. Մանդ. Է ։ *Զմիտս երեանց անողորմ ունելով առ աղքատս. Լաստ. ԺԵ ։ *Զատանս անողորմից (այլ ձ. անողորմաց. Ճ. անողորմածաց) պարտաւել. Վրք հց. ԾԲ ։ *Անողորմ բարուք ։ Ի բարն անողորմ սրոյ. Պիտ ։ *Անողորմ են հրեշտակքն. Նար. Է ։ *Անողորմ հարուածք, կամ վրէժք, Թշուառութիւնք, հատուցմունք, ողորմութիւնք, չարչարանք, տառապանք. Եղիշ. Բ ։ Պիտ ։ Նար. Է ։ Յհ. ԿԲ ։ Լմբ. տփ ։ *Անողորմ է օրն այն, անաչառ է դատաստանն. Եփր. Խոստ ։

Կամ Անարժան ողորմութեան. աններելի. *Անողորմ վրիպանք. կամ գործ. Պիտ ։

ԱՆՈՂՈՐՄ. մ. } Ἀνηλεῶς. Immi-
ԱՆՈՂՈՐՄԱԲԱՐ. } sericorditer, crudeliter. Առանց ողորմութեան, կամ ողորմելոյ, կմ՛ ներելոյ. անխնայաբար. *Անողորմ մեռցի ։ Անողորմ դատին. Եղիշ. Բ. Գ ։ *Հրեշտակք անողորմ դատին զնեղաւորս. Հար ։ *Զոր հանապազ տեսանէիր (զաղքատն), և անողորմ զանց առնէիր. Ոսկ. Եփ ։ *Պատառեսցէ զխորս նորա անողորմ. Հ. ԿԵՒԿ ։ *Անողորմ կրէր զդատաստանն. Սարգ. յկ ։ *Մեռանին անողորմ՝ ծերք և երիտասարդք. Ոսկ. 'ի Նէաւ ։ *Անողորմաբար խողխողել, կամ քարկոծել, զքարի հարկանել. Պիտ ։ Նար. Բ ։ Լաստ. ԻԴ ։ *Զերկոցունց նոցա զկեանս անողորմաբար գատարեցուսցէ. Դիոն. Բղխ. Է ։ *Անողորմաբար դատել. Սարգ. յկ. Բ ։

ԱՆՈՂՈՐՄԱԾ, ի, աց. ա. Ոչ ողորմած. որ չառնէ ողորմութիւն. *Զատանս անողորմածացն պարտաւել. ԾԾ ։

ԱՆՈՂՈՐՄԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνελεημοσύνη, τὸ ἀνηλεές, ἀπανθρωπία. Immisericordia, inhumanitas. Անողորմած կամ անողորմն գոլ. անմարդութիւն. *Անողորմածութեան նորա այնուհետև հիւրասիրութիւն նորա յոյժ ամբաստան լինի. Ոսկ. գԼ ։ *Զթշնամութիւն, զանողորմածութիւն. Բուզ. Դ. 4 ։ *Յանողորմածութենէ յողորմածութիւն փոխեսցիս ։ Զանց առնես անագորոյն մտօք, և անողորմածութեամբ. Ոսկ. մ. Բ. 7. և Ա. 15 ։

ԱՆՈՂՈՐՄԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՈՂՈՐՄԱԲԱՐ. *Քերել անողորմապէս. Ճ. Ա ։

ԱՆՈՂՈՐՄԵԼԻ. ա. Անարժան ողորմութեան. կամ Զրկեալ յողորմութենէ. ամենևին հեգ. *Միշտ տագնապի, և անողորմելի կեանս կեայ. Ոսկ. յհ. Բ. 15 ։

Կամ Անողորմ. անխնայ. սաստիկ. *Դառն գահիճք, և անողորմելի չարչարանք. Մանդ. ԾԷ ։

ԱՆՈՂՈՐՄԻՄ, եցայ. չ. Զողորմել լքանել. *Մի անողորմեսցիս փախստականացն զքեզ. Մագ. ԾԷ ։

ԱՆՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀνηλεές. Տես և ԱՆՈՂՈՐՄԱԾՈՒԹԻՒՆ. Անգթութիւն. և Անխնայութիւն. խստութիւն. Ձերհամբերութիւն, Գտյագութ. *Որ 'ի ձախմէն կողմն, վասն անողորմութեան խզան բերանքն. Խոսր ։ *Զխստութիւն անողորմութեան ամենեքին հատեալ 'ի քէն. Առ ։ *Մերձեցիր յիս ողորմութեամբ անբաւ, մինչչև է ժամանակ անողորմութեան հասեալ 'ի վերայ իմ. Բենիկ ։ *Անխնայաբար հալեցելոց 'ի նա ըստ իւրեանց անողորմութեան. Դիոն. Էկեղ. Գ ։ *Զապառնալիսն և զահն առնէ անողորմութիւն. Վրդն. ող ։

ԱՆՈՂՈՔ. ա. } Որ ոչ ողոքի աղաչանօք. անաղօթելի.
ԱՆՈՂՈՔԵԼԻ. } անմեղկելի. խիստ. որ կոչ՛ի կոյնոլ մօֆերէ. *Թշուառականն, ծառայելով բազմաց և անհաշտ և խիստ և անողոք տերանց. Փիլ. Լին ։ *Անողոք աններելի սրտմտութիւն ։ Անողոքելի քինուցն ոխակալութիւն. Պիտ ։ *Կերչացն կոյսք անողոքելիք ։ Անողոքելի պարտաւորիչ. Նար. ԿԲ. ՅԷ ։ Խոկ ոտ. ԿՈ.

*Անողորմ անձկութեամբ. խեռ, առանց խղճմտանաց. և յԹ. *Անողորմելի տանջանօք. հոր անհնարին.

ԱՆՈՂՈՔՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՓԱՂԱՔ ՀՈՒԹԻՒՆ. *Երկնչացուցանէ անարատ ձայնիւ բարձր զծնողութեան պարզութեան զանողոքութի. Փիլ. լն։

ԱՆՈՂՋԱԽՈՀ. ա. Ἀκάθαρτος. Impurus, impudicus. Անմաքուր. անհամեստ. *Զանողջախոհ կենցաղ երկրածնաց մարդոյ հանգիստ կուսութե կաւատ. Նար. առաքի։

Եւ Ἀσωφρόνιστος. Animadversionis expers. Անխրատ. անխոհեմ. անզգամ. *Բազում անողջախոհ. Անձ. յորդն։

ԱՆՈՂՋԱՆԱԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Ἀνήκεστος. Insanabilis, gravis. Անբժշկելի. անդարմանելի. չարաչար. սաստիկ. անհնարին. չբուժելու, Թոր. Անողջանալի վէրք, կամ խոցուած. աղտեղանալ, մեղք, տանջանք. Նար. Ձ. Ճ. Սարգ. Ա. Պ. Ձ։ Բրս. Խ. Կ։

Կամ Բացվում առանց բուժեալ վէրք. Մէջը չբժշկուած, ցրտացած. *Զահճէ զխոցն անողջանալի. Սարգ. Ա. Պ։

ԱՆՈՂՋՈՅՆ. ա. Որ չիցէ ողջունել ող֊ջոյն ոչ բարեկամ. առանց բարեւի (Բարեւ֊). Հաստատեր յանհաշտ֊ անկ զհետն 'ի պատրաստ, ուղևորել ողջոյն չարաչար, և ծանօթանի բարեկամ անող֊ ջոյն. Փարպ։

ԱՆՈՃ. ա. Տ. Որ չիք ոճ կարգաւոր. անկարգ. անյարմար. անշուք. Տեղևոր֊ Անոճ իմն կարգել։ Անյարմար և անոճ բանից. Խոր. Ա. 21. 31։ *Այս գիտնալ Թորոսայ գտանել զերկրի զայս, անոճ և անյարմար կարգեալ. Մագ. ՃԵ։

ԱՆՈՅԺ, ուժի, ից. ա. Ἄτονος. Infirmus. Ἀσθενής. Invalidus. Որ կա այր չէ ոյժ. տկար. անզօր. անզաղծ. անձեռնհաս. և Անկարող. (գրի և ԱՆԵՈԵԺ, ԱՆԱՒԺ.) Փոքրկեի, կեղեկ. *Տկար և անոյժ 'ի ծերութենէ (կամ ևս ծերութենն) լինէ. Ներս. Նյին։ *Ներառ անոյժս. Ա. Թ։ *Քանսինելով զանոյժ բանն. Եղիշ. Անոյժ արարից զամենայն որոգայթս. Վրք հց. ծԹ։ *Քրիստոնէից զօ֊ րն անոյժ. Լմ. յեղ. առ։ *Անոյժ և անհաստ լինի ձեռնտուութի. Կանոն։

ԱՆՈՅՇ, ուշի, ից, որք կամ ուշունք. ա. Γλυκύς. Dulcis. Ἡδύς, ἀγαθός, καλός. Suavis, bonus, jucundus. գրի և իբր ած. ԱՆԱԻՇ. Քաղցր. համեղ. անուշահամ. ընդ քծնութեն կամ զգուանու֊ թեան. ըմպելիք՝ լաւ, համեղական, ա֊ խորժ. ազնիւ. հոտոլ, աղէկ. պատւէ. լէղ֊ նէ, նուշ. *Իագում անուշ. Ի խոնարհ անուշութիւն. Խունկք կամ խնկ անուշակ. Իւղով անուշիւ (ըստ յն. Ձ). Հոտոյն անուշից։ Անուշ գինի. Զոր գինւոյ ջուր ընդ գինի որ խառնէ, քաղցր և անուշ տանէ զախորժս. Ա. Եղ։ *Քաղցրն և անուշն, զատան և թթուն. Անուշ բարիք. Յոբ. Ի. Ի։ *Գե֊ ղեցիկ առ 'ի տեսանել, և անուշ առ ու֊ տել. Կիւրղ. ծն։ *Մի հայիք 'ի խոստ պատրանսն, և մի 'ի հայեցուածս ա֊ նուշ. Ոսկիփոր։ *Տաղ անուշ։ Գուսանիս և լուր և անուշ եղանակաց ձայնի. Գնձ։ Մ. Եր։

ԱՆՈՅՇՔ, անուշից. գ. Ἥδυσμα, ἥδυσμα. Suavitas, condimentum suave. Իբր Անուշութի. անոյշ և համաձայնական իր.

մեծանալ. վայելչք փափկութեան. *Ի հա֊ անուշից։ Գտուղ անուշից ատեան. սգեղ 'ի սուրբ Գիրս։ *Յանուշից, և 'ի բազմե֊ րան կենացն աստուածեր գտանէք. Եղս. Փր. Ա։ *Մի Թերթն յանոյշս, և միւս Թերթն 'ի դժոխս. Եղնիկ։

ԱՆՈՅՇ. Տ. Ἥδυστος. Suaviter, suavissime. Քաղցրութբ. հաճութբ. զուարճութբ. ախորժելով. օկրով. *Անոյշ արդ֊ տասուել պարծեցայց 'ի տկարութիւս. արդ խնդութբ պարծիմ. Ոսկ. Ե. կոր։

ԱՆՈՆ, ի, աց. գ. Բառ լտ. Annona. աննօնա. Տարեկան հասք. ռոճիկ. Թոշակ. տուրք. էօլէֆէ, ճէւէր. *Որ ոք անցէ ինձ զզօրավարին եւսատթէոս, յաւելում նմա անոն ամս հնգետասան. ՃՃ։ *Աստուա֊ ծեա անոնօք փարթամացուցանել զկար֊ գեալ բուժիչսն. Պէտ։ *Տնօրէն կերակ֊ րոց մի խնայեսցէ յանոնն. Մագթ. ՂԿ։

ԱՆՈՆՉՏ. Տ. ԱՆՈՍՏ. Ἀνήλατος. *Իբր֊ րև զուալ գարշնոց անուշ և անվայ պիրոս սասանեսցէ. Կոչ. Ժ։

ԱՆՈՊԱՅ. ի, ից. ա. Կամ է Սուղա֊ կողմն. խակապարասի. անվեհ. որպէս անեղի. և կամ որպէս ունի. Անէրէս, (զի յն. ձէս, է երես.) անամօթ, անշնորհ. վայրենի։ Իսկ ըստ հին բա. անհաւան. բարեձևագոյն. *Ի ծնէ մարդք փոքրա֊ գլուխ ... զանոպայիցն ասեմ, որ քան զխայտառակսն եւ խայտառակք իցեն... Անձամբ զանձինս արարին մոլոս, և անո֊ պայ են. Ոսկ. Եւ։ *Անոպայ մտածիչ. Նար. Խէ։ *Այք ժանտք և անոպայք. Սարգ. յուդ. Ա։ *Յանուատուն և յանո֊ պայ մարդիկ. Ի Գիրս խոսր։ *Անոպայ հրէայքն. Սիւն. յար։

Իսկ Պտմ. աղէսս. *Յանոպայ և յանմար֊ դի վայրաց վարեցին, իբր անշէն, կամ ուր չերևի երես մարդոյ։

ԱՆՈՊԱՅԵ. իբր Տ. Անշնորհ օրինա֊ կաւ. չարաչար. *Անոպայ խնդրեք. Ղ. յէ. խԹ։

ԱՆՈՍԿՐ. ա. Ἀνόστεος. Sine ossibus, exossis. Որ չիք ոսկր. փէմիօնց. *Անոսկր և կակղամոյն. Անյ. պորփ։

ԱՆՈՍՏ. ա. որ և ԱՆՈՆՉՏ. իբր Անընդ֊ դոտ. որ ոչ 'ի վեր առնու, կամ ոչ 'ի 'ի վեր վազէ. անշարժ. խիստ. գիժակաց. անմեղկելի. որպէս յն. Ἀνήλατος. Contumax, inobediens, non emollitus. *Մնացի իբրև զուալ գարշնոց անոստ։ Ան֊ ոստ աստանկութեն կարծրութե չարին կակ֊ ղացեալ. Նար. կԴ. և առաք։

ԱՆՈՏՆ, ոտին. անոտք. ոտից. ա. Ἄπους. Pedibus carens. Որ ոչ գոյ ոտն, կամ ոչ գոն ոտք. անկար 'ի քայլել. այ֊ գոռղ. *(Չկուռս) անոտս անձեռս 'ի վերայ ուսոց խորհեսց կրեն. Թղթ. Բա֊ րսւ։ *Սուտն անոտք է, և ընթանալ ոչ կարէ. Նչ. խոր։

ԱՆՈՏՔ. գ. Կողմն ոտից, ուր գագա֊ թին չարիք ոտից, և մնալ տեղին այն ա֊ ռանց ոտից. ոտքէն խոր, ոտքէն ծուէն պահս. *Մի 'ի անոտից, և մի յանոտից. յն. առ ոտիւքն. Յն. Ի. 12։ *Կայ ընդ անոտիւք մահճաց իւրոց. Վրք հց. Ի։

ԱՆՈՏՆԱԼՈՒԱՑ. ա. Որ ոչ լուանայ կամ չէ լուացեալ զոտս. որպիսի են քուրմք գոգաւորական կողմնոյն. *Անոտնա֊ լուացք և գետնախշտիք. Նոննոս։

ԱՆՈՏՆԱՁԱՅՆ. ա. Տ. Որ 'ի գուշն ձանէ ոտնաձայն ինչ. առանց ոտնաձայնից. *Իջցէ (կամ եկն) իբրև զցօղ՝ անոտ֊ նաձայն լռութբ. Վրդն. ող. և Եփ։ *Մեղ֊ մով իմն անոտնաձայն ամենելով. Ոսկ. Եւ։

ԱՆՈՏՔ. Տես 'ի բառն ԱՆՈՏՆ։

ԱՆՈՐԱԿ. ի, աց. ա. Ἄποιος. (որ և Անորակ.) Carens qualitate, qualitatis expers. Որ չիք որակ. որ չէ երբեմն այս֊ պիսի և երբեմն այնպիսի, այլ միշտ նոյն և նոյնպիսի. անփոփոխ. անյեղլի. ան֊ ման 'ի զգալի գունոյ և 'ի ձևոյ. *Անո֊ րակ և անաղարտ է ած։ Անմիտ են չնորհքն ալ, և անորակք։ Խնդրել զան֊ որակն և զանտեսակն. Փիլ. այլաբ. և Նխ. Ե։ *Անուանակիր եղեալ անորակին. Ան֊ յաղթ. Բարձր։ *Անորակ է ած, զի ոչ գոյն երևի, և ոչ ձև. Ղ. Բարձր։ *Կերպաւորե֊ ցար անորակ։ Անորակիդ գունակութե։ Զանորակին կերպարանն. Նար. ԼԹ. ԿԳ. և ՃԴ։ *Որպէս առ անորակ մարմինն՝ պատա֊ հումն. Անյ. պորփ։ *Գիծ անորակ. Մագ. Է։ *Անորակի արփւոյն հառանձք որակա֊ ցեալ. Անան. էկեղ։ *Անորակ (այսինքն անայլայլակ) ներմարդութբն միաւորեալ զընութի ածութեն. Թէոդոր. խւ։

ԱՆՈՐԱԿԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Որա֊ կեալք անորակեալ. Մագ. ար. խւ։

ԱՆՈՐԴԻ, դւոյ, դեաց. ա. Ἄτεκνος. Carens liberis, orbus. Ἄπαις. Sine prole, vel puero. Անզաւակ, և անզաւակացեալ. որդի չունեցող, որդոյն չունեցող. էվլատսըզ. անմ Ծն. ԺԵ. 2։ ԽԵ. 36։ Ղևտ. Ի. 20. 21։ Երգ. Դ. 2։ Երեմ. ԺԲ. 21։ Ովս. Թ. 14։ Ղկ. Ի. 28. 30։ *Զմեռելոյ ուրուք անորդւոյ։ Ի վախճանել անոր֊ դւոյն. Ոսկ. Մ. Բ. 23։ *Յետ վախճանելոյ անզաւակին անորդւոյ՝ առնուլ զկին նո֊ րա, և յարուցանել զաւակ եղբօրն. Կիւրղ. Թագ։ *Յանորդի վախճանել. Եղս. Փր. Ա։ *Անորդի եղեցի մայրն ձեր 'ի ձէնջ. Վրք հց. Է։ *Եւ ոչ զանորդեացն ընտանին հանել զժառանգութի. Մխ. Դտ։ *Բազմորդիք են բազմուսմունքն, և անորդիք են անուսմունք. Փիլ. Եւ։ *Ոչ եԹէ անորդի որք էր յառաջ, և այս խորհուրդ 'ի մեծ եղեալ՝ հայր եղև. Կոչ. Է։

ԱՆՈՐԴԻՄ, եցայ. չ. Ἀτεκνόομαι. Liberis orbor. Անորդի լինել. անզաւա֊ կել. ոօւսըզ ոլմագ. էվլատսըզ գալմագ. *Մի դուցէ անորդեցայց յերկոցունց 'ի ձէնջ 'ի միում աւուր. Փիլ. լն։

ԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. գրի և ԱՆՈՐ֊ ԴՒՈՒԹԻՒՆ. իբր ռմկ. անորդիութի. Ἀτεκνία. Sterilitas, liberis privatio. Ան֊ զաւակութի. չունելն զորդիս. որդի չու֊ նենալը. փուշ ւէր ձելմալը. *Անորդեն ըղ֊ ծնունդս մարդոյ, և յարդեն զանորդու֊ թիւն. Եղիշ. Է։ *Յանորդութե, և 'ի բազմորդութե. Իսիւք։ *Յանորդութէ բազմորդի. Գէ. Եա։ *Զանորդութեին ա֊ ղօթեն խնուլ անձին. Ա֊ որս. Ե։ *Զան֊ որդութիւն իւր լցուցանելով առաւ 'ի ձեռն նաժշտին, ոչ կրաւորոյ զտան տուն անորդութբ բառնալ թողուլ։ Քան զանոր֊ դութե և զանտերութե ազգաց ոչինչ դք այլ չար գտցէ. և այս է անուանուննութի և ան֊ խրատութի. Փիլ. լն. և Եւ։ *Յաճախ 'ի մէջ բերէ զամլութե և զանորդութե զազատութի. Կիւրղ. Ղկ։

ԱՆՈՐԻՇ. ա. որ և ԱՆՈՐՈՇ. յն. աօ֊ րիսթօս, Ἀόριστος. Indefinitus, indecretus. Չորոշեալ. անսահման. և Անզանա֊ զան. անխտիր. *Անհասքն անբաւք և ան֊ որիշք են առ 'ի Թուել. Սահմ. ԺԵ։ *Ան֊ հուն առէ զանորիշսն։ Զմիջինսն անորիշ Թիւ։ Մասնական ձայնք անորիշք են. Անյ. պորփ։ *Ձայն անորիշ և անզանազան բառ իրերաց նշանակելումն. Փիլ. լն.

Ղ. 210։ *Անորիշ բարուք գնայ ամենայն ուրեք. Գրմ. աղէտ։

Եւ Ἀχώριστος. Inseparabilis. Չզատուցեալ. անբաժան. անմեկնելի. անքակ. այրըլմազ. *Անորիշ յիրերաց և անբաժանելի. Պիտ։ *Զանորիշ զանզգակ երրորդութեան միութիւն. Փարպ։ *Անորիշ բաժանմամբ, համագոյ միութեամբ. Շար։ *Անորիշ հզմամբ։ Անորիշ սրտիցս շնչով. Նար. խոս. և յիշ։ *Ինձ համապատիւ միշտ անմեղութեամբն անորիշ յինէն. Տօնակ։ *Յաւիտեան անորիշ 'ի մէնջ ընդ մեզ է. Զքր. կբ։ *Պատուականք մարմնով 'ի քոյ խաչն՝ որպէս յանորիշ զօրութեան անեղին. Համմ. ատ։ *Բանն ած միացեալ 'ի մարմնի անորիշ և անշփոթելի. Տօնակ։ *Որք անապատ, ուղիղ և անորիշ հաւատ պահեցին առ նա. Վրք հց. յ։ *Տարամացեալ է մարախոյն ազգ, և անորիշ 'ի միմեանց, և ոչ ընաւ զատանին. Լմբ. յուշ։

ԱՆՈՐԻՇ ԱՆՈՒՆ. Ἀόριστον ὄνομα. Indefinitum nomen. Ըստ քերականաց է Անորոշակի հարցականն, կամ վերբերականն. *Անորիշ է, որ հարցականին հակառակ ասի. որգոն, Որ ոք, որպիսի ոք, որչափ, որքան. Թր. քեր։

ԱՆՈՐԻՇ ԲԱՅ. Ἀόριστον ῥῆμα. Indefinitum verbum. ըստ հայոց, Ἀπαρέμφατος. Infinitivus. Աներևոյթն անդէմ, և անժամանակ. այլ առ յոյժս է և յայտաբար անցեալ ժամանակի անորոշակի՝ դիմաւոր կամ անդէմ. *Անորիշդ որպէս անունն իսկ յայտ առնէ, անորոշաբար զամենայն ժամանակս նշանակէ. Մագ. և Երզն. քեր։ *Անցեալն ունի զանազանակս չորս, յարաձգական, յարակայ, գերակատար, անորիշ. որոց բաղդատութիւնք են երեք. ներկային ընդ յարաձգին, յարակային (ընդ անցելոյն) գերակատարին, անորոշին ընդ ապառնւոյն. Թր. քեր։

ԱՆՈՐԻՇ. մ. Անորոշաբար. առանց որոշելոյ. խառն. առ հասարակ. և անընտրողաբար. *Հասարակաբար և անորիշ առնէ զկշտամբանս. Զքր. կբ. ատոգ Եղէն։ *Եթէ հասարակ և անորիշ խառն ընդունէր զչարացն պարս. Պիտ։ *Անորիշ եզգեանն 'ի միջի. Սարգ. ա. պ. ա։ *Անորիշ յիշէ զնոսա, ոմանք ասէ. Ոսկ. ա. կոր։ *Որոշմամբ (յն. ընտրողաբար) ողորմութեան վարի, և ոչ անորիշ (յն. անընտրողաբար) ողորմութեան, և ոչ անողորմ դարձեալ ողորմած ասէ, և արդար տէր. Բրս. ահմ. կրծ։

ԱՆՈՐԻՇՈՒԹԻՒՆ. Տ. 'ի բառն ԱՆՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ։

ԱՆՈՐՄ. ա. Որ չունի զորմ կամ զպարիսպ. պատ չունեցող. փաշարսըզ. *Անորմ ասէ զհեթանոսսն, որք ոչ ունէին զպարիսպ օրինաց. Լմբ. ող։

ԱՆՈՐՈԳԱՅԹ. ա. մ. Ազատ յորոգայթէ. անվտանգ. *Անորոգայթ յորողաց պահեն. Նար. երգ։

ԱՆՈՐՈՃ. ա. Որ ոչ որոճէ. *Անորոճ էչ. Զքր. կբ։

ԱՆՈՐՈՆԵԼԻ. Տ. ԱՆՀԵՏԱԶՕՏԵԼԻ. *Անզննելի, անշօշափելի, անորոնելի. Նար. գ։

ԱՆՈՐՈՇ, ի, իւ. Տ. ԱՆՈՐԻՇ ըստ ամենայն նշ. Որպէս Անզանազան. անտարբեր. *Նշանակք բարւոյ և չարի և անորոշի. զանազանի սեռն՝ բարւոյ, և քանի՝ չարի, և յարեթն՝ անորոշի. Փիլ. լին։

Որպէս Անսահման. անհուն. չորոշեալ. *Անորոշիցն ոչ գոյ մակացութիւն. Անյ. պորփ։

Որպէս Անորիշ բայ ըստ յն. *Բաղդատութիւն անորոշին ընդ ապառնւոյն. Թր. քեր։

Որպէս Անմեկնելի. անանջատ. *Ոչ բաժանեմ զքեզ անբաժանելիդ, ոչ որոշեմ զքեզ անորոշդ. Ոսկ. նոր կէր։

ԱՆՈՐՈՇԱԲԱՐ. մ. Ἀδιορίστως, ἀορίστως. Indistincte, indefinite. ἀδιαφόρως, indifferenter. Առանց որոշելոյ. անորիշ. անխտիր. հասարակաբար. անյայտաբար. և Անխորհրդաբար կամ անպատճառ. *Խայթոց մահու մեղք, ոչ եթէ այս կամ այն, այլ անորոշաբար, յայտ է եթէ ամենայն մեղք. Բրս. հց. ծ։ *Ոչ յայտնապէս, այլ անորոշաբար. Անյ. պերիարմ։ *Ասա անորոշաբար ասէ, այլուր յայտնապէս. Ա. օրս. է։ *Ոչ մեծին և փոքուն, այլ անորոշաբար. Սրգ. ա. պ. է։ *Անորոշաբար կոչեաց զամենեսեան. Լմբ. ող։ *Անուանքս այսուքիկ 'ի գիրս անորոշաբար փոփոխին զմիմեանս. Շ. ա. յհ. խդ։ *Անորոշաբար շարադասին, կա՛մ վկայեալ. Լմբ. հանգ։ *Անորոշաբար բաժանիլ ('ի միաբանից), ո՛չ է պարտ. Բրս. հց. լբ։

Եւ մ. Ἀχωρίστως. Indivise, inseparabiliter. Անբաժանաբար. անանջատաբար. *Անորոշաբար արարչագործել զամենայն որդւոյ ընդ այ (հօր). Աթ. ը։ *Որդի անգատին 'ի բնութէ հօրն անձառապէս և անորոշաբար։ Որ առ այ և ընդ այ է անորոշաբար, և ոչ արտաքոյ նորա. Սարգ. ա. պ. յաջք։ և ա. յհ. ա։ *Ցերիս անձինս անորոշաբար բաժանեալ, և անխառնաբար միաւորեալ. Տօնակ։

ԱՆՈՐՈՇԱԳՈՅՆ. ա. մ. Կարի անորիշ, և հասարակաբար. անխտիր. *Զոչխարացն անորոշագոյնս վարդապետեաց. Նանայ։

ԱՆՈՐՈՇԱԿ, ի, աց. } ա. Ἀόριστος.
ԱՆՈՐՈՇԱԿԱՆ. } Infinitus. Անորիշ. անյայտ. *Ըստ անորոշակին հակակայքն. որպէս ոչ մարդ, ոչ արդար. Պերիարմ։ *(Ոչ մարդն) անորոշական անուն. Անյ. պերիարմ։

Եւ Ἀχώριστος. Inseparabilis. Անբաժանելի. անանջատ. *Նշանակեաց և զանորոշական զմիաբանութն ածային զօրութեան պայման. Ագաթ։

ԱՆՈՐՈՇԱԿԻ. Տ. ԱՆՈՐՈՇԱԲԱՐ ըստ ա նշ. *Եթէ անորոշակի գիտասցէ, կարծիք լինի, և ոչ մակացութիւն. Արիստ. տոհմ։

ԱՆՈՐՈՇԱՊԷՍ. Տես ԱՆՈՐՈՇԱԲԱՐ ըստ ա նշ. *Ոչ պարզաբար և անորոշապէս առեալ չարչարիլ, այլ 'ի վերայ երկեր զմարմնոյն. Գործոց. լէ։

Եւ ըստ բ նշ. *Խոստովանելով զայն 'ի հօրէ ինքեան անորոշապէս. Մամբր։

ԱՆՈՐՈՇԵԼԻ. ա. Ἀόριστος. Indefinitus. Անորիշ. իբր չորոշեալ. անյայտ. տարտամ. *Տարբերութիւն անուան ոչ կայ, այլ եղիցի անորոշելի բայ։ Ոչ մարդ՝ անուն ոչ ասեմ, այլ՝ անորոշելի անուն. քանզի ոչ մի ինչ նշանակէ անորոշելի անուն. Պերիարմ. և լթ։

Եւ Ἀχώριστος. Inseparabilis. և Ἀδιάστατος. Dissidii expers. Անանջատ. անբաժանելի. անմեկնելի. *Որպէս անորոշելի է 'ի լուսոյ (կամ 'ի հրոյ) լուսաւորելն. որպէս անորոշելի է 'ի մարդոյ ամենայն որ ինչ բնութիւն է 'ի նմա. անորոշելի ուրեմն և միանձնեաւորականից է (հօր՝ որդի). Կիւրղ. գանձ։ *Նշանակէ զերկութիւնսն քոյ անորոշելի. Զքր. կբ։ *Մարմինն է առաքս անորոշելի։ Անորոշելի յածութենէն։ Անորոշելի հաստատութեամբ. Նար. լա. խդ։ *Երկրպագեմք աստուածութեանն անորոշելի էր 'ի տաճարէն. Տօնակ։ *Խաղաղական և անորոշելի (յիրերաց, կամ անխառն). Ա. օրս. ծգ։

մ. Ἀχωρίστως, ἀδιαστάτως. Indefinite, indivise, et sine dissidio. Իբր Անորոշաբար, այսինքն անխտիր. և Անբաժանաբար. *Անորոշելի վարի առ ամենայն մեղս. Լմբ. ող։ *Ընդ իս է անմեկնելի և անորոշելի. Սարգ. է. պ. է։ *Աւրհնեմք զայս անորոշելի սրբոյն գիր. Դիոն. եկեղ. գ։ (որ ըստ յն. է և Անխառնաբար։)

ԱՆՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ. գ. Անորոշ կամ անյայտն գոլ. *Անհուն ասին (անհասքն) վասն անորոշութեան (կամ անորիշութեան). Անյ. պորփ։ *Անորոշութիւն նշանակի (այսինքն բառին) ամենայն ինչ ցուցեալ լինի մարդկայինն. Նիւս. կազմ։

Եւ Անբաժանութիւն. *Զանորոշութիւն և զմիակամութիւն իւր ընդ հօր յայտ առնէ։ Զանորոշութիւն բնութեան յայտնէ. Նանայ։ *Քն՝ այ զօրութիւն եղև հօր, անորոշութեամբ՝ զամենայն զոր ինչ գործէ հայր, զնոյն գործէ և որդի. Աթ. է։

ԱՆՈՐՈՎԱՅՆ. գ. Որ չիք որովայն. քոր չունեցող. գարընըզ. *Անորովայն գիւտոց կերակուր մատուցանելով. Եղիշ. բ։

ԱՆՈՐԳԻՍՈՒԹԻՒՆ. ա. Իբր Անորսակ. անայլայլակ. *Անորսակ, և անորսալութիւն է ած. Եղիշ. առ մն. աղօթ։ *Բարի է էն, և անփոփոխ, և անքանակ, և անորակութիւն. Քերթ. քեր։ և Վրդն. պտմ։

ԱՆՈՐՍԱԼԻ. ա. Ἀθήρατος, ἀθήρευτος. Non captus. Զոր անհնար է կամ դժուարին է որսալ. *Հնարիւք արուեստից զանորսալին որսալ. Փիլ. ծ. բան։

ԱՆՈՒԱԳԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Τροχία. Rotatus. Երթևեկ կամ ընթացք անուոյ. գնացք որպէս զանուոց. *Ի նոյն 'ի կայս անխոտոր ամենայն իմանալւոյն նոցա անուագայութեան գերազարդապէս աջողեցելոց. Դիոն. երկն. ժէ։

ԱՆՈՒԱԳԻՄ. յ. Գրչութիւն անյայտ, թերևս գրելի է ԱՆԱՒԱԳԻՄ. այսինքն նուաստանամ. կամ Անօսրիմ, մանրիմ, որպէս յն. λεπτύνομαι. *Ուտիմ մէջ. և անուագիմ առ սակաւ սակաւ (այսինքն մանր մանր), զի եւս յաձախագոյն միախառնութեան լինիցի. Ոսկ. ա. փիլ. ժբ։

ԱՆՈՒԱՁԵՒ, ի. ա. Τροχοειδής. Rotae seu orbis speciem habens, rotundus. Որ ունի զձև կամ զնմանութիւն ինչ անուոյ. *Անուաձև ծննդեամբ 'ի մասունս հողմոյ, և 'ի լեզուն անկանի։ Յանուաձև ժամանակս. Սարգ. յլ. է. ա. պ. ծ։ *Գործաբանս չարչարանաց կոչեն անուաձև. Ճ. Ա։ *Բոլորակ անուոյն գիգաղ (կամ գեղգեղ) կոչի 'ի հեբրայեցւոց լեզուն. արդ յանուաձևէն և 'ի շուրջ պտուտելոյն զթլփատութեան գաղգաղ կոչէ. և անուն և անուն անեղելոյն։ Բոլորակն անուաձև իբրև զգլուխ երևէր. Կիւրղ. յես. և թգ։

ԱՆՈՒԱՁԵՒ. գ. Τροχαντήρ. Genus tormenti circumactum. Այգ անանջատարանի հոլովելի իբրև զանիւ. *Ոչ անիւք, ոչ անուաձևք. Ածաբ. մակաբ։

ԱՆՈՒԱՆԱԳԷՏ, գիտի, տաց. ա. Գիտակ անուանց. և Գտակ բառից իբր անուանագործ. *Անուանագէտք բազում իրաց. Վեցօր. է։

ԱՆՈՒԱՆԱԳՈՐԾԵԼ. Ὀνοματοποιέω. Nomen fingo, vocabula novo. Անուն ինչ հնարել. բառս ստեղծանել. *Է երբեմն, զի և անուանագործել թերևս հար-

կատար է, եթէ ոչ կոչեսցէ անուն։ Հարկաւոր է թերևս անուանադրել. Արիստ. առաքին. Ե. Ե։

ԱՆՈՒԱՆԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Յանուանէ գրել. յայտնի նշանակել. *Զայս անուանագրեալ վկայութեանց յայտնի. Նար. ղԳ։

ԱՆՈՒԱՆԱԴԻՐ. ա. Դնօղ անուան. ած դնող. *Թէպէտև անկար է զօրութիւն քան զպատուն յանմանից (մարդն), այլ աւուրութեան այն հրամանատար և անուանադիր է նոցա. Վեցօր. Դ։

ԱՆՈՒԱՆԱԴՐԵԼ. Անուն դնել. յորջորջել. կոչել. *Որոյ վերջասմ անուանադրեալ. Ը. Կղ։

ԱՆՈՒԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀνοματοθεσία. Nominum impositio, nuncupatio. որ և ԱՆՈՒԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Դրումն անուան. կոչումն. յորջորջումն. անուանելն, իբր. ած դնելն՝ տրուելը. Բնաբերկ. *Զ յոքնեկի հաւաքող արար անուանադրութեանն. Ը. Տաղ։ *Յաւուր անձին այս անուանադրութեան. Գնդ։ *Գոյութիւն, և ոչ հանգիպելոցն անուանադրութեան առ 'ի Ածնչ. Սահմ. Է։ *Ի գործոցն առեալ զանուանադրութիւնս. Սարգ. ՀԸ։ Լծ. եր. ըտ. *Մինչև 'ի չնչին դատապարտութիւն, և 'ի մերան անուանադրութիւն. Լծ. գործ։

Որպէս Յորջորջումն անուան և որինակ առ 'ի բարբառութիւն. *Որպէս քաջ [illegible] անօգուտ է. անուանադրութիւնս առնէ առոյգ յայտ առնել զհին չարութիւն, և զանօգուտութիւն մերձակայից. Հռոմ. առ։

ԱՆՈՒԱՆԱԴՐԱԲԱՐ. [illegible] մ. Κατaχρηστικῶς. Abusive. Յորջորջանօք. յանուանս կոչմանց. գրութիւն, և ոչ իրօք 'ի մէջ. պատահաբար. *Տէր էր, ոչ եթէ անուանադրութիւն, որպէս և մեք կոչեմք, այլ 'ի սկզբանէ անտի էր 'ի վերայ ամենայն արարածոց. Կոչ. Ճ։

ԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ὀνομαστικός. Nominatorius, nominativus. Որ իւրն է անուան կամ անուանադրութեան. յորջորջական. *Ոչ է անուանական նշանաւ բովանդակել զանհասանելի բնութիւն։ Որպէս արդեօք որ գիր 'ի մէջ բառին է քան զամենայն անուն, անուանական կոչմանց գտանիցի. Նիւս. Երգ։

Ըստ քերականաց՝ Ուղղական, բառ. հոլովն՝ որով անուն իրաց յորջորջի. *Եւ ուղղականն՝ անուանական, և այլազ. Թր. Քեր։

ԱՆՈՒԱՆԱԿԵՐՏ. ի, եց. ա. Իբր Անուամբ. որոյ արդեամբքն կերպարեալ են նմա անուն երկրի. *Յոհան արշաւանաց անուանակերտոցն. Նար. ԾԲ։

ԱՆՈՒԱՆԱԿԻՐ, կրի, րաց. ա. գրի և ԱՆՈՒԱՆԱԿԻՐ. Որոյ զնոյն անուն ունիցի. համանուն. անուանակից. հեճանձ, առողջ. *Յոյս անուանակիր եղեալ յոյժ։ (Մանկանցն իսկ) Թագաւորին երկնաւոր յորջորջ անուանակիրք. Ը. Բուրդ. Ա. Բղխ։ *Յաւուրս անուանակիր յորջորջելու մեծ. [illegible]. Եկեղ։

Եւ և ըստ երկուց, որ կրէ զանուանն այլ կամ այլոց. *Զանուանակիրն չինելոց այլ առանց։ Զիսկականն վերջին կերպարանաց անուանակիր կոչմանն խանգարեցի. Նար. խչ. և առաջ։

Կոչ զանուն այլ յենեղեալ՝ 'ի քարոզել բան 'ի պատմել զբանս նորա. *Անոթ ընտրութեան անուանելոյ, անուանակիր յորջորջ իբրև պայծառ անուանն առ. [illegible] (Լուսինն) անուանակիր ե

զեալ անարատին ըստ խնամածութեան պատուով զհուր և զլոյս (յերկնիցն արփեանգոյն). Անյաղթ. Բարձր։

Ուսօղ անուան երկու պէտականաբար, կամ արդեամբք. *Երեւոյթից անուանակիր թագաւորաց ». այսինքն թագաւոր կոչեցելոց. Յհ. կթ։ *Մարկոս անուանակիրն արութիւն. (զի ման, մարկոս, է արու ըստ լատ. որպէս և մոգոտա, է պատուեար.) Նար. առաջ։ *Թագաւոր տիրապէս ամ է, և անուանակիր միայն մարդիկ, ոչ ճշմարիտք. Մխ. Դպ։

Եւ Անուանի. մեծանուն. որոյ կայցէ անուն և յիշատակ. համբաւ. *Երկնաբերձ աշտարակ չինել՝ անուանակիր առ 'ի յիշատակ մշտնջենաւոր. Ագաթ։ *Ըստ հոյակապ անուանակիր հաւասարութեան. Յհ. կթ։

ԱՆՈՒԱՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Ὁμώνυμος. Idem nomen habens. ἐπώνυμος, sui nominis. Կցորդ նոյն անուան. համանուն. հեճանձ, առողջ. *Անուանակցին իւրոյ մարտիրոսին. Արշ։ *Էին և այլք անուանակիցք սորա. Սարգ. յէ. Ա։ *Յոյլոց անուանակցաց բաժանեցէ. Մխ. Երեմ։ *Զի մի լուեալ զյոյն անուն՝ անուանակից անուամբն (յեսուայ) մոլորիցիս։ Զի մի անուանակցաւն մոլորիցիս. Ոսկ. մ. Ա. 2։ Ը. մեթ։ *Այնմ մին գիրք զօրութեանն՝ այլ անուանակից առեն. Ոսկեփոր։ *Զմովսէսի փոխանակէն յեսուայ՝ անուանակից գիրքն նշանակեն։ Իւր անուանակից թողլոյ զգեստն. Եւս. քր. Ա։

ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉԵՄ, եցի. ն. Ὀνομάζω, προσαγορεύω. Appello. Անուանել. կոչել. կարդալ, և անուն դնել. անուն տալ, կոչել. առ գօնոգ, Ընդարձ էքնր. *(Աղամ) անուանակոչեաց զբոլոր կենդանիս։ Լեսան այլ անուանակոչէ զայս բանն. Զքր. կթ։ *Ճանաչեմ ես զքեզ առաւել 'ի սկզբանէ ամենայնի, որպէս և անուանակոչեցայց եմ. Խոր. Գ. 55։ *Պահապան 'ի զգուշութեան յարթութիւն զոլոյ յիրաւի անուանակոչի. Սարգ. Ա։ *Տեառնողք անուանակոչեալք։ Այսու պարգևօք անուանակոչեալ ժառանգք. Նար. ՃԳ. և առաջ։

ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Προσηγορία, ὀνομασία. Appellatio. Կոչումն կամ դրութիւն անուանն. անուն. մականունն. *Եղև ամենեցուն մի անուանակոչութիւն. Բրս. Խ Ա։ *Հրեշտակական, կամ սերովբէից անուանակոչութիւն. Դիոն. Երկն։ *Տօն կատարի ծննդեանն, և անուանակոչութեանն. Յձխ. ԺԲ։ *Կոչեցաւ առաքեալ, 'ի գայեկէն զանուանակոչութիւնն առեալ։ Այս պատճառ է անուանակոչումն դասատակերպութիւն. Խոր. Բ. 35. 43։ *Զազկս և զարս անուանակոչութիւն (պերճ ախոյեան). Բրս. Բղխ։ *Ըինէ եկեղեցի մեծ՝ անուանակոչութեամբ սրբոյն գրիգորի. Յհ. կթ։ որպէս և Պէտ. սրբոց։ Անյ. զարբ։ Ը. Բղխ։ ԾԾ։

Եւ Յանուանէ կոչելն, կամ ձայնելն. *Սոսկ ձայնելով (զղազար) անուանակոչութեամբ. Մամբր։ *(Զի) առ անուանակոչութիւն համօրէն զատեսայ. Պէտ։

Սակայ զանունն տալ վերջապարսպ կամ երգմամբ. *Անուանակոչութեան սրբոյն մի ճառագայթ (յն. մի ամփոփեսցի). Սեւ. ԽԳ. 10։

ԱՆՈՒԱՆԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անուանակիրն գոլ. անուանակցութիւն. *Զանուանակրութիւն յենելեան բերել, և ըղձանօքս մարտին. Ըար։ *Թագաւորքն զենքին նորա զանուանակրութիւն նորա պար

ծանս ինքեանց վարկանելով կոչեցին կեսարք. Ոսկեփոր։ *Ըստ անուանակրութեան սրբոյն գրիգորի. Յհ. կթ։

ԱՆՈՒԱՆԱԿՑԻՄ, եցայ. ն. Անուանակից լինել. *Այ անուանակցել արժանի եղեալ. Կոչ. Է։

ԱՆՈՒԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁμωνυμία, συνωνυμία, προσηγορία. Homonymia, nominis communitas. Անուանակիցն լինել. կցորդութիւն նոյն անուան. համանունութիւն. *Որ անուանեցեր զմեզ անուանակցութեամբ միածնի քո. Պտրգ։ *Ըղիցի ամենեցուն մի անուանակցութիւն. Բրս. Խ Ա։ *Ոչ միայն անուանակցութեան, այլ և գործակցութեան ճշմարտին եմմանուէլի արժանաւորիլ ձեզ։ Զանուանակցութիւնդ ոչ միայն օրինակաւ կոչել, այլ և արդեամբք. Ը. Բղխ։ *Զինչ օգուտ է յանուանակցութենէն, եթէ զուգապատիւ ոչ ունիցիք. Ա. որս. Գ։ *Թէպէտև միանունութիւն ունի, այլ ոչ եթէ իբրև անուանակցութեան ինչ հաւասարութիւն պատ

հէ. Ոսկ. յհ. Ա. 13։

ԱՆՈՒԱՆԱՆԻ. գ. յոգն. այսինքն Անուանք. *Եւ այս իշխանութիւն, փոխէ զնոցա անուանանին ». ռմկ. անուաններն, անուանները. Մոգ. ոփ. մանուլ։

ԱՆՈՒԱՆԱՇԱՏ. գ. Ունօղ բազում և զանազան անուանց. *Բազում իրք անուանաշատք՝ յօրինեալք պէսպէս կերպարանօք. Վեցօր. Է։

ԱՆՈՒԱՆԱՐԿ, ի, աց. ա. Ὀνομαστός, ή. Famosus, a. Որոյ անուն է արկեալ 'ի բերան բազմաց՝ ոչ գովութիւն. անուանի եղեալ, յանկուցեալ. *Դատեցայց զքեզ պիղծ և անուանարկ։ Որդիք անզգամաց և անուանարկաց. Եզեկ. ԻԲ. 14։ Յոբ. Լ. 8։

Եւ Δυσώνυμος. Infausti nominis. Որոյ անուն 'ի վայր է արկեալ, որպէս վատանուն. անուանը աղտեղ. դէբնած. *Զհերձուածոց զորգլուխ առնեն զանուանարկանն և զանզգամս. Կոչ. Ղ։

ԱՆՈՒԱՆԱԻՈՐ. Տ. ԱՆՈՒԱՆԻ. նամբաւոր. *Մի բնակեցես յանուանաւոր տեղի. Վրք հց. Բ։ *Անուանաւոր տաճարն աղօթնի. Դամասկ։

ԱՆՈՒԱՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Μετωνυμία, μεταθέσις τῆς προσαγορίας. Nominis mutatio, vel translatio. Փոփոխումն անուան. և փոխաբերութիւն. *Ասացեալ է մեր 'ի գիրսն, որ վասն անուանափոխութեան նորա է. Ոսկ. գաղ։ *Զինչ 'ի զգալեացս յածայինն անուանափոխութիւնք. Դիոն. ածաբ։ *Նշանական ածաբանութիւն, այսինքն 'ի զգալեացս յածայինն անուանափոխութիւն. Յանկ դիոն։

ԱՆՈՒԱՆԱՔԵՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀνοματοποιΐα. Nominis factio, vocabuli fictio. Քերթումն կամ կերտումն անուանց և բառից. անուանագործութիւն. անուն կամ բառ հնարելը. *Ի գեղեցկութիւն անուանաքերթութեան զուարճացուցանելով զլսելիս. Փիլ. նխ. Բ։

ԱՆՈՒԱՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՈՒԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. *Եւ այս է մի ածութիւն 'ատ երից անձանց անուանդրութեան. Ը. խոստ։

ԱՆՈՒԱՆԵՄ, եցի. ն. Ὀνομάζω, ἐπονομάζω, προσαγορεύω. Nomino, cognomino, appello, nuncupo. καλέω, ἐπικαλέω, voco. Անուն դնելով յորջորջել. կոչել. կարդալ. ձայնել. մականուանել. անուն դնել՝ տալ, կանչել. առ գօնոգ, Ընդարձ էքնր, լուսուցանող. *Անուանեաց զանուն նոցա ադամ։ Ամենայն շնչոյ կենդանւոյ զինչ և անուանեաց ադամ։ Յն.

որ անուանեցաւ քո. են: *Զինչ զասաս անուանեցից. Ծն. խմ. ոփ: *Իբր անուանեցայց բանական. Նար. խա: *Ցանուն նորա անուանեցաւ վանանդ. Խոր. Բ. 6: *Անուն արժանի չարութեան անուանել ոչ գտանեմք. Ոսկ. յհ. ա. 2: *Քոյ անուանեցայց: Հօր անուանեսցուք. Նար. հը. և ղԳ:

ԱՆՈՒԱՆԵՄ. Ցիշել զանունն. 'ի բերան առնուլ. կարդալ. *Ամենայն որ անուանէ զանուն տեառն. Բ. տիմ. Բ. 19: *Բնաւ և անուանի իսկ 'ի ձեզ ընդէր պոռնկութի. Ա. կոր. Ե. 1:

ԱՆՈՒԱՆԵՄ. Անուանի առնել. պատուաւորել. հռչակել. կարգել 'ի պատիւ. *Այն են ոմնք ան, և նոքա անուանեալք են անդ, զորս անուանեցէք 'ի ամս նոցա. Ղևտ. ԻԳ. 4: *Զոր անուանեցին 'ի ժամուն իշխան աէրութեան սրանեաց: Հռչակեալ անուանեցան 'ի զօրագլուխն և յամենայն գաւառին քաջք և զարմանալիք. Փարպ: *Ի ժամանակի յորժամ անուանէր համբաւն որդւինեալ ընդ ամենայն աշխարհ: Արգար արքայ հեթանոսաց որ յարևելից կողմանէ եփրատու՝ անուանէր քաջութեամբ. Եւս. պտմ:

ԱՆՈՒԱՆԵՄ. Պիտակաբար կոչել. անուամբ ևեթ համարել. *Զանուանելոց ստուածոց. Ագաթ: *Ի ձեռն անուանեալ ստուածականաց: Ի մէջ անուանեալ իշխանացն. Փարպ: *Այդ է այսուհետև ածն՝ անուանելով հայր բազմաց. Կոչ. Է:

ԱՆՈՒԱՆԵՄ. Իբր Թարգմանութբ առնել. *Եկեղեցիս (յն. էկկլէսիա, այսինքն եկեղեցի) կոչումն անուանի. Եղիշ. յես: *Բեթղեհեմ տունն հացի անուանի. Կոմլ:

ԱՆՈՒԱՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Ὀνομαστός, περιώνυμος, ἐπίκλητος. Famosus, nominatissimus, inclytus, celebris, celeberrimus. որ և ԱՆՈՒԱՆԱՒՈՐ. Ունակ երևելի անուան կամ համբաւոյ. մեծանուն. փառաւոր. հռչակաւոր. հոյակապ. նամտարլը, նամտար, օփւը շանլը, մէշհուր. Ծն. Զ. 4: Թուոց. Ժ. 16: Իզ. 9: Եզ. ԾԶ. 5: Երեմ. Գ. 19: Եզեկ. ԼԲ. 13: *Մեծի և անուանւոյ զնոյն գործել. Ոսկ. մ. Բ. 14: *Արանց արքայորդւոց և անուանեաց. Փիլ. նախերգ: *Թագաւորաց, կամ ազգայնոց անուանեաց. Ոսկ. Եա: *Այնչափ անուանի եղեալ քաջութեամբն. Ագաթ: *Անուանիք զառնայինն: Անուանի յիշատակ, կամ կատարումն, մահ. Փարպ: *Անուանի հանդէս. Պիտ: *Ցիմարելոյն Թիւ անուանիք: Անուանին 'ի կոյսս բազմաց. Նար. ատաք. և մծէ:

ԱՆՈՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. } Ὀνομασία, ὀ-
ԱՆՈՒԱՆՈՒՄՆ. գ. } νόμασμα. Nominatio, nuncupatio. Անուանելն, ելն. անուանակոչութիւն. *Իմաստասիրութիւն ունի յանուանութեան, այսինքն 'ի ստուգաբանութեան զանհամանն. Սահմ. Է. (այլ ձ. յանունութէ, կամ յանուանադրութէ:) *Զարիքն 'ի դիպացն առնուն զանուանումն: Ուսոյ և զանուանութեան արուեստին առնու. Եղիշ:

ԱՆՈՒԱՇԸՐՋԻԿ. ա. Շրջեալ կամ հոլովեալ որպէս զանիւ. փոփոխական. անցաւոր. *Անուաշրջիկ գնացք. Առող. յեղոփ:

ԱՆՈՒԱՁԵՒ. մ. Որպէս զանիւ. ըստ բերման անուոց. *Անուաձև շրջանակումն. Շ. յհ. խէ:

ԱՆՈՒԱՑԵՍԱԿ, ի, աց. Տ. ԱՆՈՒԱՁԵՒ. *Շարժումն իմացութեանցն անուաձևակ են. քինքենէ զան յառաջ, և 'ի յինքեանս դառնան. Մագ. Դ ք-ին: *Անուաձևական ընթացք. Վրդն. ող:

ԱՆՈՒԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ունօղ անիւս. քերան զանիւ. հաստատեալ 'ի վերայ անուոց. Բէկէրլէկլի, լօրլու. *Գործի մեքենայից անուաւոր. Խոր. Գ. 28: *Ցոյն անուաւոր. Գրմ. ողէկս:

ԱՆՈՒԹ, անթոյ, կմ թի, ոց. գ. Μασχάλη. Axilla, subalaris situs. Գրի և ԱՆԹ. կամ ԱՆԴ, ի. անթք, անդք, առաւել իբր ունի. Ներքոյ կողմն Թևոց կմ բազկաց մարդոյ. Բնխ. գոլթու. գօլթուգ, գոլթուգ. *Ուս ընդ անութ ունէին. Բ. Դ. ԾԲ. 40. (յն. ընդ պատուաճանօք): *Դիր զհնին կապերտաղ և զպտուրգտօք ընդ անթովք ձեռացքոց. Երեմ. ԼԸ. 12. (յն. ընդ չուանօք): *Դիպեցուցանէ յանութ աջակողմանն. Խոր. Բ. 82: *Մախաղ ընդ անութ. Գիրք: *Խոցէին նիզակաւ ընդ անութ. Փարպ: *Մէն մի յանթի հաւասարէ. Բուզ. Գ. 18: *Եհան յանթէ իւրմէ. Վրք հց. Յ: *Այրեցին հրով և զանթս նոցա. Հ=Յ. յունիս. Ե: *Ի ներքոյ անթի (կամ անդի) իւրոյ. Վրք հց. ԾԹ: *Դնել յանթս նորա, կամ յանթս կողից նորա. ԺԺ: *Բազուկն զարկք առանց, և ուռեալ 'ի յանդքն. Մխ. բժշ:

ԱՆՈՒԹՔԱ. կամ ԱՆՈՒԹՔԱՅ. գ. Ἀδήν. Glandula, tonsilla. Պալար ելեալ յանութս կմ ընդ անթով. որպէս և բուսեալն ընդ փողով. խոյլ. գագալըճըք: Գուղիան: Նոյն է Թերևս և եգեալն 'ի հին բռ. *Անդրոսակ. չարակալ":

ԱՆՈՒԺ. Տ. ԱՆՈՅԺ. *Եղև իբրև զմի յանուժ մարդկանէ. Եղիշ. դփ: *Մարմնովդ լի, և անուժ. ախուզ աւր, և անընթաց. Մաշ:

ԱՆՈՒԺԱԳՈՅՆ ա. Ἀτονώτερος. Invalidior. Տկարագոյն. մեղմագոյն. նուազ. *Գտուղք ծառոցն քան զհացին զօրութի 'ի ճաշակելն առ քաղցրութի կերողացն անուժագոյնք են. Նիւս. երգ: (մերձագոյն է գրելն անաւշագոյն:)

ԱՆՈՒԺԳԻՆ. ա. Ոչ ուժգին. մեղմ. տկար. *Ուժգին և անուժգին. Երզն. քեր:

ԱՆՈՒՂԻ. Տ. ԱՆՃԱՆԱՊԱՐՀ. *Անկանչելի զորկաս գնացից անուղի. Մագ. ԽԲ:

ԱՆՈՒՂԻՂ. ա. Ոչ ուղիղ. Թիւր. ծուռ. ձախողակ. շեղեալ. և ըստ երկրաչափից՝ Սուր կամ բութ (անկիւն). *Անուղիղ դատաստան, կամ բարք, կամ նեղութի. Մխ. դփ: Գրմ. ողէկս: Խոսրով: *Թիւր (քառանկիւն) այն, որ ունի կողս հաւասարս, և անկիւնս անուղիղս. Եւկլ:

ԱՆՈՒՂՂԱԲԱՐ. մ. Ոչ ուղղապէս. Թիւրութբ. շեղակի. *Զոր անուղղաբար և անպատշաճ առնուն. Երզն. քեր: *Պարզ անկիւն է շեղութի երկուց գծից, որ եղեալ են յուղիղ պարզի, և հպեալ 'ի միմեանս անուղղաբար. Եւկլիտ:

ԱՆՈՒՂՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անուղիղ. և անուղղայ. *Երկինքս անուղղական. Նար. ԽԲ:

ԱՆՈՒՂՂԱՑ, ի, եց. ա. Անուղիղ. Թիւրեալ. խոտորեալ. անկարգ (անձն). և Թիւր, մոլար, վատթար (իրք). խուլհօ էլմէզ, ոդլըն, իֆսատըլ, էյրի, էանդըլըր. *Պատկերի արժանի զլոյժ լուսաւորութեան առնիցէք 'ի մարդկանէ, նովին ձևով և զանուղղայն պատժի. Գիրք: *Անուղղայ իմն իրքն Թուէին. Ոսկ. ԵԲ: *Անուղղայ գընացք (այսինքն վարք). Եփր. ող: Մխոր. երէց: Ճ. Ժ: *Անուղղայ կարծիք. Ոսկ. մ. Բ. 9: *Անուղղայ խմացուածք. Սահմ. երէց: *Անուղղայ կեանք: Զանուղղայն գործողաց. Գիրք: *Թշնամանք կնոջն՝ անուղղայ զարգարանքն. Ոսկ. եփ: *Զանուղղայս նոցա ուսուցանէր. Սարգ. Գ. յհ: *Խարհեցան յանձինս իւրեանց զանուղղայս (յն. ոչ ուղղապէս). Իմ. Բ. 1: *Զինչ քան զայն այլ ինչ անմտութիւն կայցէ, յորժամ անուղղայս հայհոյեսցեն (յն. 'ի հակառակաց). Ոսկ. մ. Գ. 5:

ԱՆՈՒՂՂԱԳԻՍ. Տ. ԱՆՈՒՂՂԱԲԱՐ. *Ցանխնամութենէ ոմանց անուղղապէս ինչ լուեալ, այլ ընդ այլոյ ինչ կարծիցէք. Շ. Բղբ:

ԱՆՈՒՂՂԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Զոր չէ մարթ ուղղել. անուղղայ. անխրատ. և Կարկամեալ ամենևին. *Անուղղելի բարքն ընդ անճանապարհ վարին. Փիլ. լծ: *Անուղղելի մնացեալ: Այպն զի անուղղելի մնայր, եթող զնա. Ոսկ. յհ. Բ. 26: *Անուղղելի ունելով զախտս. Լմ. ող: *Ընդ կնոջն տարգնապելոյ՝ կայ անուղղելի հարցոյս Թշուառութի. Նար. ծէ:

ԱՆՈՒՂՂԻՉ. ա. Որ չէք ուղղիչ. վերակացու, ուղղիչ, կամ զեկ. *Իբրու նաւ ինչ անուղղիչ, որ միշտ հակառակօք բերի, ընկղմեսցի. Մագ:

ԱՆՈՒՆ. անուան, անք, անց. գ. Ὄνομα. Nomen. Բառ, կամ ձայն նշանակեալ՝ յայտարար ուրուք կամ իրիք. կոչումն իւրաքանչիւր էակի և անհատի՝ հասարակ կամ յատուկ յորջորջմամբ: Հայ մեկնիչք քերականի սովորաբար անուանեցին, իբր Անունելի, յատելի. *Այն անունք անպարտանելի, վասն զի արդարև իսկ անանցք և անժամանակ է. Մագ: Երզն. են: Այլ 'ի զուր, զի յայլ լեզուս եւ է բառ նմանաձայն. (ա. նոմ. յն. օնօմա. լտ. նօմէն, են. որ և Թ. ադ, իսմ.) *Կոչեաց զամ անուանս ամենայն անասնոց: Անուանեաց զանուն նորա սէթ: Անուն մնացէ փոխանակ: Եդեղցի անուն նո որդեկաց եմ: *Անուանք ճանաչի մեր, յորժամ առանցանելով ինչ՝ ասեմք, զինչ է. Սահմ. յաղբ: *Ցիրէ անուամբ անուանն ճանաչի. Նար. ղԳ: *(Այծ) ոչ անուանեաք չափելուլ. Նար. ձա: *Թողու իւր որդի զհրաշելոյ, ըստ արժանի անուանն և առեալ գիտակն. Յհ. կթ: *Գեղեցիկ անուն բարի... սիրդ աստուծոյ. Շար:

ԱՆՈՒՆ. ըստ քերականաց և տրամաբանից՝ նոյն է ըստ բնիկ նշանակութեն ընդ առաւելեալն. *Անուն է ձայն նշանական ըստ շարադրութեն՝ առանց ժամանակի, որոյ ոչ ինչ մասն է նշանակեալ՝ զատեալ. Արիստ. պերիարմ: *Անուն է մասն բանի հոլովական, մարմին կամ իր նշանակելով. Թր. քեր: *Անունն՝ սահմանն է կարճառօտ, և սահմանն է անուն ծաւալեալ. Վանակ. երրորդ: և Կիր. Է խն:

ԱՆՈՒՆ. Իբր համբաւ, և հռչակ անուան և գործոց. փառք և պարծանք. յիշատակ. նամ. *Արասցուք մեզ անուն: Լաւ է անուն բարի քան զմեծութիւն բազում: Արարի զքեզ անուանի ըստ անուանց մեծամեծաց՝ որ 'ի վերայ երկրի: Դաւանեցին անուանք մեծաւ: Երթայր անուն փառաւորութե նորա մինչև 'ի ծագս երկրի: Հանեցեն անուն չար որ յանուանս իշխանքն են. եմ: *Արար առն զաւիթ անուն, փոխանակ առաքելոյ Թէ արար իւր փառս, կամ յաճախութի նախնեաց. Կիւրղ. Բգ: *Դառանցոյն բարի անուամբ. Ագաթ: *Անուն քաղցրութե, կամ քաղ…

նան ժառանգել. Եղիշ: *Յաղագս մեծի անուան հանգստոյ: Զյաղթութիւն ինչ անուան գտանել. Փարպ: *Վայ իցէ մարգոյն, զոր անուն իւր քան զգործն մեծ իցէ. Վրք հց. ծա: *Մասացիր անուան քեզ. Նար. իէ: *կամիք՝ միայն անձամբք անուան առնել (յաղթութեան). Բուզ. Է. 42: Չէ և 'ի բառն ԳՈՂ, ԼՈՅՍ, ԿԵՂԾ, ևն:

ԱՆՈՒՆ. իբր Անձն՝ զոր անուամբն ոչ նշանակեն. *Եւ էր անդ բազմութիւն անուանց իբրև հարիւր և քսանից. Գծ. ա. 15: *Իշխանութիւն և պետութիւն ... և ամենայն անուան անուանելոյ. Եփես. ա. 21:

ԱՆՈՒՆ. իբր Անուամբ, կամ անուանեալ, կամ փոխանակ ասելոյ՝ Որոյ անունն էր այս. *Առաքեաց զմի վահրիճ անուամբ: Հարսնաւոր անուամբ: Տիրայր անուամբ: Վարդան անուամբ: Վասակ անուամբ. ևն. Կորիւն: Եղիշ: Փարպ: Յհ. իբ. ևն: *Քրիստոնէից անուամբ. Բուզ. Դ. 9: *Եղբարցն անուամբ՝ արգելանք առնէին ընդդէմ իշխանաց յանձնանց. Լմ. պտրգ:

ԱՅՍ ԱՆՈՒՆ, կամ ԱՅՆ ԱՆՈՒՆ, անուանեալ. ὁ Δεῖνος, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνον. Ille, iste, talis; illa, ista; illud, istud, tale. Այս ոք, այն ոք, և այս ինչ, այն ինչ. կամ այս նիչ, այն նիչ. ֆլանն, ֆըլանն, ֆուլ, ֆիլ. Փալան, ֆիլան. *Երթայք 'ի քաղաքն՝ առ այս անուն (առն), և ասացէք ցնա. Մտթ. իզ. 18: *Սիրաւէր, և այս անուն, և այն անուն առաքելոց: (Զծնունդս) ծնողացն, զորս անուամբ կամ զայնր անուանեն. Փիլ. նխ. և ձ. բան: *Եթէ այս անուանն (հօր զաւակ եմ), և այս անուն է իմ մայր. Ածաբ. աղօթաւոր: *Ո՛չ ասաց, եթէ այս անուն և այս անուն, այլ թէ ամենեքեան: Զայսմ անուանէ ասէ, և զայնմ անուանէ չարախօսեցաւ: Այս անուն չէ արժանի քահանայութեան, և միւսն չէր արժեւորութեան: Այս անուն մարդոյ եմ ես: Այս անուն ասէ չնորհէք: Այս անուն մարդոյ էին աշակերտքս այս, և այս անուանն էր սերմս այս. Ոսկ. մտթ. և եբր. և յհ: *Երթիցուք յայս անուն քաղաքս. Յկ. դ. 13: *Ընթանայ (ունի) զայս անուն փայտ. Սահմ. Է: *Ընդ այս անուանս ճանապարհս գնացէք: Տեսէք յայս անուն ժամանակ, և յայն անուն. Լմ. ող:

ԱՆՈՒԱՄԲ. } մ. իբր Իշխանութեամբ, զօրութեամբ.
ՅԱՆՈՒՆ. } 'ի դիմաց. ընդ անուամբ կամ զօրութեամբ ևն. *Դու գաս 'ի վերայ իմ սրով, և ես գամ 'ի վերայ քո անուամբ տեառն զօրութեանց: Օրհնեսցուք զնա անուամբ տեառն: Զոր խօսեցայ մարգարէն յանուն իմ: Յանուն քո զօրութիւնս բազումս արարաք: Մկրտեցէք զնոսա յանուն հօր, և որդւոյ, և հոգւոյն սրբոյ: Յանուն իմ: Յանուն յիսի. ևն: *Զորս և բազումս անուամբ է գրեալ 'ի գիրս. Համամ. ասկ: *Զգործս առաքինութեանց յանուն արդարոցն առնելոց. Եփր. ծն: *Զոր քոյդ նուէր յանուն փրկութեան ձեր: Յանուն քրիստոսի աղօթել: Ի յիմ անուն յանդգնութեամբ՝ բազում մեռանել: Ի քո անուն զամբարտաւան զնա ընկալան. նոյ:

ՅԱՆՈՒԱՆԷ. որ և } մ. Ὀνομαστί.
ՅԱՆՈՒՆՍ ՅԱՆՈՒԱՆԷ. } Nominatim. Յորջորջել կամ մերձենալ զանուանն. անուանաբար և դիմօք ճանաչելով. զխոնարհ կոչելով զանուն ըստ երեսաց և ըստ անուանն. առանձինն. յայտնապէս. յատկապէս. մի ըստ միոջէ. անուանելով. Դրիմն 'ի բերանն. Նախ զնոյն ինքն. *Կոչեաց յանուանէ զաշակերտն: Առաքեաց ըստ Թովմայ, յանուանէ ըստ գրոց

խոցն նոցա: Զամենեսեան զնոսա յանուանէ կոչէ: Զիւր ոչխարսն յանուանէ կոչէ: Ողջոյն առաջին սիրելեաց մերոց իւրաքանչիւր յանուանէ. ևն: *Յանուանէ հարցանել, կամ կարդալ զոք. կամ գրել, կամ յիշատակել զնոսա. Կորիւն: Եղիշ: Նար. ևն: *Վասն հօր նահապետացն յականէ յանուանէ լինելոյն տէր մեր յս քն առաց. արդարանամ հայր ձեր ցանկացաւ. Ոսկ. յհ. ա. 6: *Զմի մի ոք 'ի նոցանէ առանձին յականէ յանուանէ ծանուցանէր. Ագաթ: *Զոր յականէ յանուանէ գխոսէր թագաւորն: Հինգ հարիւրով չափ յականէ յանուանէ ճանաչեմ. Եղիշ. Ը. Է:

ԱՆՈՒՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Ὀνοματοποΐα, ὀνοματουργία. Nominis fictio. որ և ԱՆՈՒԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. ԱՆՈՒԱՆԱՔԵՐԹՈՒԹԻՒՆ. Անուան կազմելն կամ հնարելն. կազմութիւն, և կոչումն անուան իրիք. *Երկամանց անուամբն արգասմ մեկնեալ է հայր վերամբարձ, առ վերամբարձ բանի և ուղղամտականի անուանագործութեամբ. Փիլ. լին:

ԱՆՈՒՆԱԴՐԵԼ. Անուն դնել. անուանել. կոչել. *Անդ (յանտառք) անուանագրեալ եղեն քրիստոնեայքն. Ճ. Ա:

ԱՆՈՒՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՈՒԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. *Դրոշմանապէս անուանագրութիւն: Քննական անուանագրութեան. Նար. ղֆ. և խոս: *Մարգարէս հրեշտակ էր և առաքեալ և անուանագրութիւն: Անուանագրութիւնք գաղղիերեացն. Սարգ. ա. և բ. և ն: *Զանուանագրումն գրոց ('ի վերայ գաղափարաց) բարոյից իմանալ, և ոչ էութեան. Լմ. ող: 'Ի սահմանական տպաւորեալ անուանագրութեան (յհ. մկ). Գնձր:

ԱՆՈՒՆԱԿ, ի, աց. ա. որ և ԱՆՈՒՆՈՂ. Չունօղ. լուղեցող. *Զանուանակս բարեաց հոգիս: Զանուանակն յանցմանց: Անուանակն նիւթոյ յանցանաց. Նար. ղէ. և խլ. և ծզ: *Անուանակ գոլով իմաստից. Ը. հրէշտ:

Եւ Ոչ ունելի. իբր ոչ տանելի. անհաղորդական. և իբր Անըմբռնելի. անպարագրելի. *Ունել զանվայրափակ և զանուանակ անուան ամենահասողի. Սեան. էկեղ: *Զմիտ և զանուանակ զառումն շարժողականացն սկզբանց և բովանդակութեանց. Դիոն. էրին:

ԱՆՈՒՆԱՑՆ. ա. Ոչ ունայն. լի. *Լի և հոծ և անթափուր և անունայն պարգևոյն բնութիւն. Փիլ. լին: *Մարգարէութեան բանին ունայնանաց, անունայն գոլով բնութեան. Պարապմ. Է:

ԱՆՈՒՆԴ ԱՌՆԵԼ. Իբր Անարգեն կացուցանել. անզգուշաբար՝ անձեռն՝ բնավ ինչ առնել. *Տայր հանել ընդ սուր, և անունդ առնել միահաղոյն զառհասեան ուշատունեաց և արծրունեաց. Բուզ. Դ. 18:

ԱՆՈՒՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՈՒԱՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. Ուստի ԱՆՈՒՆԴՐՈՒԹԵԱՄԲ. Φερωνύμως. որպէս Բերանանուանաբար՝ ըստ քերականաց, յորժ անուն և 'ի գործոյն առնելով զանուն. արդեամբք ստուգաբանել. *Յիսուս կոչեցաւ անուանդրութեամբ վասն փրկութեան (ըստ եբր.), և բժշկութեան (ըստ յն.) և քաւութեան մերոյ. Կոչ. Ճ:

ԱՆՈՒՆԿՆԴԻՐ. ա. Ἀνυπήκοος. Inobediens. որ և գրի ԱՆՈՒՆԳՆԴԻՐ, ևս և ԱՆՈՒՆԳՆԱԴԻՐ. Որ ոչ ունկն դնէ. ոչ լսող, կամ չկամեցող լսել. անլուր. անհնազանդ. անհաւան. *Որք անունկնդիրքն են, օտարք լինին ևն. Վրք հց. Բ: *Սասացեան իւրեանց անունկնդիր լսարանս. Ածբ. Բ. 5: *Արհամարհ է իմաստուն բանին առ անունկնդիրսն. Լմ. առակ: *Անունկնդիր խոնջ քաղցրահնչիւն ողջակէզ բանիցս. Ճ. Ա: *Հաւատալ արժան է առաքելոց և մարգարէից, և ոչ անունկնդիր ազգաց. Մխ. այր: *Անունկնդիրք արարչին իւրեանց: Որպէս սարգիսն և ոսկին առաջի կուրին արհամարհ է, նոյնպէս իմաստութեան բանքն առ անունկնդիրսն. Լմ. ող. և առակ:

ԱՆՈՒՆԿՆԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. Παρακούω. Non obtempero, audire nolo. Սոտնգանել. չլսել. ունկն չմատուցանել. *Այսպիսի խրատու անունկնդիր եղև մեծատունն. Լմ. ող: *Անունկնդիր լինել առաջելոցն. Ածբ. Գ. 14: *Անունկնդիր եղև նոցա գատաւորն. Զքր. կթ: *Ո՛չ ազգաց լինի (ամծ) անունկնդիր. զի սուտ խորտկելի բարկացոյց զորդին սեաւն. Լմ. գ+: *Այսոցիկ ամծայնոցս կատարողութեանց ոմանք բոլորովին անունկնդիր եղեալ (յն. անլուրք ձայնի փողոյ). Դիոն. էկեղ:

Եւ որպէս կր. Անլսելի լինել. սատանգանել. *Լսելի եղև որպէս բնութիւն և ճշմարտապէս որդի. ոչ եղեալ անունկնդիր (առ 'ի հօրէ). Պրպմ. լբ:

ԱՆՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Παρακοή. Inobedientia. Անլսողութիւն. անհնազանդութիւն. *Ամենայն անունկնդրութիւն ընկալաւ զարդարացի պատուհաս. Կիւրղ. գանձ: *Որդի անունկնդրութեան է. Վրք հց: *Զանունկնդրութիւն և զամենայն ազգս մեղաց: Եթէ ունկնդրութիւն ունիք զօրէնս նորա, և եթէ անունկնդրութիւն. Խոսրով: *Մնան պարտական տանջանաց յաղագս անունկնդրութեան իւրեանց. Վրք հց. Բ: *Յորժամ տեսանիցեն զմեզ գեղջն 'ի ցասս անունկնդրութեան. Կլիմաք:

ԱՆՈՒՆՆՈՂ, ի, աց. Տ. ԱՆՈՒՆԱԿ ըստ ա նշ. *Լիցի ստախանոցք, և տեղի անընդգրեան անունողաց ամծութիւն. Խոր. Գ. 20:

ԱՆՈՒՐՋ. Տ. ԱՆՈՅՐՋ:

ԱՆՈՒՐՋԱՔԱՐԲԱՌ. ա. Քաղցրաբարբառ. քաղցրաձայն. *Քաղցրախօս և անուշաբարբառ իբրև զտատրակ. Ածբ. Ա:

ԱՆՈՒՐՋԱՔՈՅՐ. ա. } Εὐωδοποιός. Odoris suavitatem adferens,
ԱՆՈՒՐՋԱՔՈՒՐԱԿ. }
ԱՆՈՒՐՋԱՔՈՒՐԻՉ. } fragrans, suaveolens. Որ անոյշ բուրէ. անուշահոտ բուրմամբ. կիւզէլ գօգուլու, խօշղօյ, անդէրղօյ. *Այն որ 'ի խրախութիւն անուշաբոյր հոտոց զանազանք են. Փիլ. նխ. Բ: *Անուշաբուրակ խնկոցն գոլորշիք. Լաստ. Ճ: *Անուշաբուրիչ հոգւոյն արժանաւոր. Վրդն. լսու: *(Մեռոնին օծմամբ իմն) ըստ իմանալեաց զանուշաբուրիչ գալուստն: (Խնկովք) զանուշաբուրիչ շնորհս հոգւոյն սրբոյ.. Անուշաբուրիչ վարուք և աղօթիւք. Դիոն. էկեղ. Բ: Յհ. իմ. էկ:

ԱՆՈՒՐՋԱԿ, ի, աց. ա. Անոյշ. քաղցր. ախորժ. հաճելի. զուարճալի. ցանկալի. մէլիս. լաթիֆ. հալավէթլի. *Անուշակ կերակուր. Իմ. ծԶ. 20. յն. մի բառ, ամբրօսիա. Ἀμβροσία. Ambrosia, cibus deorum. *Անուշակ ընթրեացն. Փարպ: *Ո՛ւր Անուշաւան՝ անուշակացն կոչմիչ. Մագ. իԸ: *Յանուշակ արգեանց բուրումն ծխոյ. Նար. մծբ: *Անուշակ ճաշակ հեշտալի բարեաց աստուածոյն. Տօնակ:

Նմանութեամբ ասի. *Էր 'ի դրախտին ապամ յանուշակ և յերանելից կեանսն. Եղն. եր. ա: *Զանուշակ զծծելեն փառացն շնորհէ: Յանուշակ պարգևսն. Ցծն. Բ. Գ: *Անուշակ, անմահ, աղբերական ած ոյ. յն. հզօր ևն. Գ. Դ. Ը. 10:

ԱՆՈՒՐՋԱԿԱԶՄ. ա. կազմեալ կամ

խառնեալ անուշիւք. *Հասոյց զամենասուրբ հոգին իւր իբրև զխունկ անուշակազմ՝ հոտով առաքինութեանց՝ 'ի ձեռն միածնին իւրոյ. Ճ. Ժ։

ԱՆՈՒՇԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անոյշ. անուշակ. *Բան է հոգեորական զհամ անուշական (յն. զանուշահոտութի) բուրիչ. Ոսկ. Խւ։

ԱՆՈՒՇԱԿԵՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անուշութիւն կերակրոյ. անոյշ ուտելի. *Նուան կարծրութ կեղեւոյն 'ի ներքս համբարեալ անուշակերակրութեան հայեցուցանէ. Նար. Եր.Գ։

ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ. ա. Անոյշ համով. համեղ. ախորժական. հաճելի. քաղցր. ազնիւ. *Գինի անուշահամ. Ոսկ. յհ. ա. 21։ Տօնակ։ Մխ. բժշ։ *Հաց անուշահամ. Վրք. հց. ծԷ։ *Անուշահամ խորտիկք սպասաւորել. Տօնակ։

Նմանութեամբ. *Զարմանալ 'ի վերայ բանից նորա, որ այնպէս անուշահամք էին՝ ծծայն աղիւն համեմեալք. Վրք. ոսկ։ *Անուշահամ արդարութ. Ագաթ։

ԱՆՈՒՇԱՀԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἡδονή. Suavitas, voluptas. Անուշութի համոյ. համ անոյշ. քաղցրութիւն. համեղութի. ուտելն և առնուլ զանոյշ համ. *Պտուղք զգալիք ուտելոյ զգեղեցկութի և զանուշահամութի. Ղ. Բարլ։ *Կարօտութ կերակուր ոչ միայն առողջութի գործէ, այլ և անուշահամութե մայր է. Ոսկ. յհ. ա. 21։

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ, ի, ից. ա. Εὐώδης, ἔυοσμος. Odoris suavis, boni odoris, fragrans, bene olens. Անոյշ հոտով. ունող կամ բուրող զհոտ անուշութեան. կիւզէլ գօգուլու, խօշգօգու. *Իւղ, կմ պտուղ անուշահոտ. Ագաթ։ *Անուշահոտ ընթրիք, կմ քաղցրութ, կմ ճաշակ. Փարպ։ *Գինի անուշահամ և անուշահոտ. Մխ. բժշ։ *Անուշահոտ նիւթք, կմ շողոմնիք. Փիլ. այլաբ։ *Ի մարգս բազմածաղիկս և յանուշահոտս. Աճառ. արփափիր։ *Մեռոնին կատարողականն օծումն անուշահոտ առնէ զկատարեալն. Դիոն. եկեղ. Է։ *Անուշահոտ բուրմամբ. Ճառ։ *Անուշահոտ պատարագաց. Յհ. կը։ *Խնկօք, կմ ծաղկօք անուշահոտիւք, կմ անուշահոտօք. ՃՃ։

Նմանութեամբ. *Իմ որդին լուսաւոր է, և անուշահոտ. Եղիշ։ Եղնկ։ *Անուշահոտ օգիքն։ Անուշահոտ արդարութ. Ագաթ։ *Անուշահոտ սրբութե. Նար. խոս։ *Աղօթիցն անուշահոտից. Երզն. լուս։

իսկ ԱՆՈՒՇԱՀՈՑ, ոյ, գ. իբր Անուշահոտութե. *Ի յայս անուշահոտոյս անմահանայի. Ոսկէփոր։

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏԱԳՈՅՆ', գունի, իցա. Εὐωδέστερος, εὐωδέστατος. Suavissimus, fragrantissimus. Առաւել կամ յոյժ անուշահոտ. *Զծաղկացն զգեղեցկագոյնն և զանուշահոտագոյն։ Իւղովքն (կամ իւղոցն) անուշահոտագունիւք. Աճառ. արփափիր։ *Ծաղկաց անուշահոտագունից. Կոչր։ *Այս գործ՝ սրտահաճոյ է հօրն, զոր օրինակ, հոտովք անուշահոտագոյնք խնկացն. Փիլ. Եւ։

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Εὐωδέω, εὐωδιάζω, εὐπνέω. Fragro, bene oleo. Անուշահոտ լինել. բուրել զհոտ անուշից. *Յառաջի անուշահոտանալ ծաղկօք։ Եկեղեցի անուշահոտանայ. Աճառ. արփափիր. և նոր կէր։ *Անուշահոտանան և խաղք. Խոր. Վէրքն։ *Ի դրախտական զաղիր ախոռէ սրբեալ՝ անուշահոտանայ. Յճխ. Ը։ *Զայնս առել խունկս բանիւս խմացուք, զորս 'ի գրոց անուշահոտանալ ուսաք. Հոգեորապէս անուշահոտացեալ։ Զհանգերձս նորա անուշահոտանալ առել ըստ կնդրկի անուշահոտութե. Նիւս. Եր.Գ։ *Անուշահոտացեալ լինին կեանք վարուց մերոց յիւրաքանչիւր ումեքէ առաքինութեանց. Փիլ. Մն։

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Անուշահոտ
ԱՆՈՒՇԱՀՈՏԵՄ, եցի. ն. } առնել. լնուլ հոտովք անուշից. և խնկել. *Զմարգարտութեն բուրաստանս անուշահոտացոյց. Սարգ. ա. դ. Է։ *Յայտնութ աբեանցն անուշահոտացուցեալ զամենեսեան. Ճ. Ա։ *Անուշահոտեաց զկաթողիկէ սբ եկեղեցի հաւատով և ճգնութբ. Ճ. Գ։ *Իմանալի, զոր անուշահոտեսս. որ զանգին անուշահոտութե յիւրմէ եհեղ, և զաշխարհս սրբեաց. ՃՃ։ *Զոգիս արդարոց և ալայացելոց 'ի մեղաց անուշահոտէ։ Որ յանուշահոտ մերձենայ, անուշահոտի. Նար. Եր.Գ։ *Ոչ 'ի նիւթոյն անուշահոտեալ, այլ 'ի հոգւոյն սբյ. Լմբ. ատ։

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐωδία, τὸ εὐῶδες. Suaveolentia, fragrantia. Անուշութի հոտոյ. հոտ անոյշ. և ուտելն կմ բուրելն զհոտ անուշից. և իրք անուշահոտք (իրօք կամ նմանութբ). *Ծնօտք նորա ... բուրեն զանուշահոտութի. Երգ. Է. 13։ *Պահեցելոցս, ոչինչ նուազ և ոչ ծխեցելոց, լինի ինչ անուշահոտութիւն։ Ըստ հոտոյ՝ յանուշահոտութե գոլորշեաց. Փիլ. այլաբ. և Իմաստն։ *Անուշահոտութե բաշխման ընդունակութե. Դիոն. Երկն։ *Իւղ անուշահոտութե (այսինքն մեռոն). Յհ. իմ. կան։ *Իւղոցն անուշահոտութե. Ա. որս. ա։ *Բուրումն անուշահոտութե. Յհ. իմ. եկ։ Պիտ։ *Բուրեալ զանուշահոտութե աղմամաց։ Զանուշահոտութի հոգեոր անդոց. Խոր. հռետ։ *Քոյդ անուշահոտութիւնք եղեն. Սարգ. ա. դ. Ը։ *Բուսուցանէր զհոգեծաղիկ անուշահոտութիւ. Յհ. կը։ *Խունկ անուշահոտ՝ առաւել յայնժամ բուրէ զանուշահոտութիւնն, յորժամ 'ի հուրն մերձենայ. Անան. գջջ։

Եւ Անունն զհոտ անոյշ, հոտոտելն զանոյշս. *Եւ ոչ յանուշահոտութե հոտոտելեաց երթան. Պիտ։ *Անուշահոտութբ ընդդանոցն զատապարտեաց ըղձմանն՝. Արշ։

ԱՆՈՒՇԱՁԵՒ. ա. Անոյշ կմ գեղեցիկ ձևով և տեսլեամբ. *Բոլորութիւնք անուշաձևք (լուսնի և արեգական). Շիր։

ԱՆՈՒՇԱՃԱՇԱԿ, ի, աց. ա. Անուշահամ. քաղցրաճաշակ. *Ո՛վ առաքինութե, համեղ պտուղ անուշաճաշակ և դիւրագիւտ. Բրս. աղաչ։ *Ես եմ աղբիւրն կենաց, որ քաղցրաբուխ է և անուշաճաշակ. Վրք. հց. Իզ։

ԱՆՈՒՇԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անուշանալն կամ ախորժելն մտաց և սրտի. հաճութի. հեշտութի. *Եթէ յաղագս անուշամտութե զհետ երթայցես այնմ իրաց. Ոսկ. յհ. ա. 31. յն. ἡδονή, suavitas, voluptas.

ԱՆՈՒՇԱՆԱՄ, ացայ. չ. Γλυκάζω. Dulcesco. Ὄζω. Oleo, odorem spiro. Անուշութե յինքեան բերել, և բուրել. քաղցրանալ. և հեշտանալ. անուշնալ. *Պէտք մարդկան հրով անուշանայ. Յճխ. Ը։ *Որքան յերկարէր, անուշանայր. Երզն. մթ։ *Անգի լեռյ՝ անուշացելոյ հոտովք և պտղովք. Կիւրղ. ծն։ *Ուր բուրիցէ հոտ ինչ այնպիսի, ամենեքին անուշանան։ Այնու իւղով անուշանայցեմք, և զնոյն կրկցեմք յանձին։ Արգելանեմք և շուայտիմք, և իւղովք անուշանամք։ Աղգի աղգի իւղք անուշացեալք. Ոսկ. ա. փիլ. Է։ և մ. ա. 10։ և եա։

ԱՆՈՒՇԱՍԱՑ. ա. Իբր Քաղցրաձայն, քաղցրաբանաւոր. *Կարգեաց 'ի ձայնս և յերգս անուշասացս. ՃՃ։

ԱՆՈՒՇԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Εὐωδιάζων. Bene olens. Տուօղ զհամ և զհոտ անոյշ. ախորժ. հաճելի. զուարճացուցիչ. *Գինի անուշարար կուսից. Զաք. Թ. 17։ *Յանուշարար ուրախութիւն օդոյն. Փարպ։ *Նուագս անուշարարս աղմկաց. Վրդն. ող։

Եւ Կազմիչ անուշակաց, կամ քաղցրաւենեաց. հէլվաճը, շէքէրճի. *Ոչ գոյր նոցա խախամորքք անուշարարք առանձին, և ոչ հացարարք. Եղիշ. Է։

ԱՆՈՒՇԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. որ և ԱՆՈՒՇԵԼ. Անոյշ կամ համեղ և ախորժելի առնել. քաղցրացուցանել. զուարճացուցանել. անուշցնել. *Գուշք ող են, որ անուշացուցանեն զնեխութե հոգւոց և մարմնոց։ Անուշացուցանեն զնա պանք 'ի ճաշակս սրբութե. Յճխ. Է։ *Անոյշ իւղովք եփեցելոց անուշացուցանեն զմիս. Նար. Եր.Գ։ *Բուրումն անուշահոտ խնկոց զամենեցունցն հոտոտելեաց անուշացուցանէր. ՃՃ։ *Խնկովն անուշացուցանէ զմեղ. Հանձ. ան։ *Իբրև զկերակուրս անուշացուցանես զնա ինձ գողորիկ և հեշտ և սիրելի. Փիլ. Լին։ *Խորտիկարարքն և սպասաւորք զկերակուրս այլոց անուշացուցանեն. Նիւս. կազմ։

ԱՆՈՒՇԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ անուշացուցանէ. անուշարար. քաղցրացուցիչ, համեմիչ. անուշցնօղ, համ վերօղ. *Խմոր անուշացուցիչ կերակրոյ. ոչ կերակուր. Փիլ. Եւ։ *Գործեն զքաղցրութի անուշացուցիչ. Յճխ. Է։ *Աղ եմ համոց անուշացուցիչ է. Ղ. մրթ։

ԱՆՈՒՇԵՄ, եցի. ն. Տ. ԱՆՈՒՇԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Առ զանազան խորտիկան անուշել։ Աղ անուշէ զայլսն. Յճխ. Ե. Բ։ *Զամենայն գաւաթս անուշէս։ Զեռուցեալ ջուր նորին աղիւն համեմեալ անուշեցէր։ Թէ զգաստանութիւ իմ անուշեցես. Նար. ԻԷ. ԿԳ. Յ։

ԱՆՈՒՇԻԿ. Տ. ԱՆՈՒՇԱԿ. *Տղեկ անուշիկ. Գնձ։

ԱՆՈՒՇԻՉ. Տ. ԱՆՈՒՇԱՑՈՒՑԻՉ. *Աղ է անուշիչ խորտկաց. Յճխ. Ժա։

ԱՆՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. գ. Γλυκύτης. Dulcedo. Անոյշ որակ. քաղցրութի. համեղութի. (իրօք, կմ նմանութբ). Լէզզէթ, հալավէթ. *Պտղոյն անուշութի. Ագաթ։ *Մածմամբ ջրոց համածին անուշութիւնս մատուցանէն. Փարպ։ *Անմեկնելի լինել յանուշութե վայելչոցն. Յճխ. Ժ։ *Անճառ են համեղութիւնք քում անուշութե. Նար. ղԳ։

ԱՆՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. Εὐωδία. Suavis odor, beneolentia. Անուշահոտութի. հոտ անուշից. *Խունկ, կամ զոհյս, կմ հոտ անուշութե. Եզեկ. Զ. 28։ Դան. Գ. 46։ Բար. Ե. 8։ Սիր. ԻԴ. 20։ *Եւ զայլ հոտն համադերձ անուշութ եփեցին 'ի կաթսայս. Ա. Եզր. Ա. 12։ *Ազգի ազգի անուշութբ և 'ի գոյնագոյն ծաղկիս պատկերալք. յն. ազգի ազգի անուշահոտ յոյժ ծաղկօք. Գ. Մ. Ե. 11։ *Անուշութե իւղոց։ Քան զամենայն խունկս անուշութե. Ագաթ։

ԱՆՈՒՇՕԴ. ա. Ուր օդն իցէ անոյշ. բարեխառն. *Բարի է երկիրս, և վայելչ անուշօդ, և բազմաջուր. Ջենոբ. (այլ Ձ.

և անուշ ոգւ, և չուր թաղուած):

ԱՆՈՒՍ. ի, ից. Տ. ԱՆՈՒՍՈՒՄՆ. *Ոչ պայծառքն, այլ անուսքն հրամայեսցեն զմիտս. Ոսկ. յհ. բ. 30: *Յանուսացն ա֊ ռնել. Ոմանց յանուսացն. Պրպմ. լէ. լփ:

ԱՆՈՒՍԱՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἀδίδακτος. Quod non docetur, vel doceri nequit. Զոր չէ մարթ ուսանել. որ ինչ ըստ տանց ուսման, կամ չանկանի ընդ մարդկային ուսմամբ. ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ. *Ան֊ ուսանելին և խորհրդականին նոցա միու֊ թին և հաւատ: Որ ասէ, և ասրան այս անուսանելիք զխորհրդոյ ամենայն. Դիոն. ծխ. բ: Ն եկե. բ: Բնաւորական ա֊ ռնել զանձնական անուսանելիս. որպէս զոյն ած: Զորոյ բնաւորական իմն է և անուսանելի. իսկ ունակումն՝ մասնաւոր֊ ական է, և ուսանելի. Նիւս. բն:

ԱՆՈՒՍՈՒՄՆ, ման, մունք, մանց. ա. որ և ԱՆՈՒՍ. Ἀμαθής, ἀμαθέστερος, ἀμαθέστατος, ἀδίδακτος. Indoctus, litterarum rudis, imperitus, ignarus, indocilis. Որ չունի զուսումն գիտութեան արհեստից, և ոչ ուսանի. անգէտ. տգէտ. տխմար. և Ցեղական. և Անկիրթ. չարվարժ, ռամիկ, ցիւղացի, տգեղ խօսող, նապան, գռեհ. *Զորս անուսմունսն և յողդողդսն կանխա֊ կարծեն. Եփ. գ. բ. 16: *Անուսումն զմեզ համարեալ բարբառիցէ. Խոր. ա. 1: *Ո֊ րոց որ ստոյ զանուսմանսն 'ի խորհրդու֊ թիւն. Եղիշ. բ: *Զգէտս գողջանն զան֊ ուսմանցն. (այսինքն պատրելն զայլս տգի֊ տաց): Անուսմանցն բանաւորաց. Ար. որս. ա. ի: *Անուսումն բնաւ, կամ ոչ փութա֊ ցեալ ուսանել: Ընդ անուսմանն երկայնմա գծուարիւ: Մեղաւք անուսումն՝ բնու֊ թեամբ վարդապետն գործեն. Փիլ: *Ած ու֊ րեմն է նոցին, թէև անուսմունքն ոչ կա֊ մեցին: Ըստ ձեր անուսումն բանին. Կիւրղ. թագ: Թէպէտև անուսումն եք ես 'ի վարդապետաց լսել. ՃՃ: *Անուսմունք և անդրանիկ. Ոսկ. մ. բ. 8: *Աքանչելի ասացի (է), որ զանուսմանն և զծանր֊ բարբառ վարժել կարացեր. Կղիմոզ:

ԱՆՈՒՍՈՒՄՆ. մերթ՝ Զուսեալն. անծա֊ նօթ (ինչ). չարչար, չփիոյծ. *Սկսան զանուսումն լեզուան խօսել. Նար. յոկէ:

ԱՆՈՒՍՈՒՄՆԱԲԱՐ, կամ ԱՆՈՒՍԸՄ֊ ՆԱԲԱՐ. մ. Ἀμαθῶς, ἀπαιδεύτως. Indocte, imperite. Իբրև անուսումն. տգի֊ տաբար. տանող ուսման. *Անուսումնաբա֊ րար ընթանիցն զառաքելականն միտսն. Բրս. թգ: *Անուսումնաբար վարդապետե֊ ալ, կամ առել. են. Ար. որս. Կիւրղ. թգ: Սրկ. հանգ:

ԱՆՈՒՍՈՒՄՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ կարի անուսումն. տգիտա֊ գոյն. տխմարագոյն. *Ոմանք ('ի կենդա֊ նեաց) իբրև միջնաւորագոյնք իմն 'ի բանն և յանբանն, և այլք ամենևին անբանն, և անուսումնագոյնք. Ար. որս. է:

ԱՆՈՒՍՈՒՄՆԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συναμαθαίνω. Simul indoctum esse. Լինել անուսումն և տգէտ ընդ այլոց. *Ոչ և մեք մեղադրեսցուք՝ անուսումնակիցք ե֊ ղեալ նոցա. Փարպ. լՃ:

ԱՆՈՒՍՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ կամ ԱՆՈՒ֊ ՍԸՄՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀμαθία, ἀμάθεια. Inscitia, imperitia, ruditas. Անուսումն լինել. տգիտութիւն. տխմարութիւն. տխմարութիւն. անկրթութիւն. ռամիկ չփութիւն. անկրթութիւն. ռամկութիւն, գռեհութիւն, տնակութիւն. *Այս ա֊ նուսումն զմեզ մասամբն 'ի միում մարդոյ յան֊ ուսմութեան. Եղիշ. բ: *Տխմարք անու֊ սումն. Մանր: *Անուսումնութեան յոր

ինչ իցս և ձեռնարկեցէ, բնաւորեցաւ չփոթեալ յարտացանել. Պիտ: *Ցանգագնուն՝ անուսումնութեն է ծնունդ. Ար. որս. ծբ: *Մի 'ի մեծամեծ վարդապետն թեակոխեսցէ անուսումնութեամբ: փոխեալ 'ի խորոս յանու֊ սումնութէ. Փիլ. բագն. և իմաստն: Լինին չարքն անուսք.. 'ի չար հրահանգից, յանուսումնութէ, և 'ի չար ունակութէ: Բժշկի լի է զանուսումն նոցին ուսմամբ և մակացութեամբ. Նիւս. բն: *Երկչոտ և անարիական ասնէ զանձն ան֊ ուսմունք. Ոսկ. յհ. բ. 30: *Ըստ այդմ անուսումնութէ. Սարկ. հանգ:

ԱՆՈՒՍՏԵՔ. ա. Որ չէք ուստի, կամ ուրուք. ոչ փակեալ ընդ սահմանաւ կամ ընդ տեղեաւ. անուրեք. անուր. *Ած է, և ազատիչ, ամենազօր, անուստեք. Աթան:

ԱՆՈՒՍՏԵՔ. մ. Յանկարծ վայրէ. անգի֊ տելի օրինակաւ. յանկարծ. *Մահ և ա֊ պականութեան ըստ ձևոյ ինչ՝ անգոյ ան֊ ուստեք 'ի ներքս մտեալ 'ի բնութիւն. Սանահն:

ԱՆՈՒՏ. ա. Իբր Անուտելի. *Զի ամբողջ անուտ եղով, 'ի ժամու մերկանալ զբըղ֊ տութին. Մխ. առկ. ծէ. (այսպէս ընթեռ֊ նումք զգրեալն, Անդողջան ուտելով. որ իբր յականակս եգաւ որպէս մ. ԱՄԲՈՂ֊ ՋԱՆ):

ԱՆՈՒՏԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἄβρωτος. Non edendus. Որ ոչն ուտի. զոր չէ մարթ ուտել. անծաշակելի. անախորժ. և Ար֊ գելեալ յօրինաց. որ չարտաքիր. ԷԷՆՔԷ. *Ան֊ ուտելի է կերք.. և ծառքն անուտելի է. Սարգ. յկ. ՟Ժ: *Հուռ միան անուտելի է մարդկան. Լծ. կոչ: *Զպտուղ քո բերես անուտելի. Մխ. առկ. ծէ: *Զփոքր ան֊ խօնն և զանուտելին հեղուն. Վրդն. ող: *Զամանս աղբերս, զորս և անուտելի ասաց լինել. Ճ. Բղբ: *Էշ և յաւանակ՝ յանու֊ տելի անասնոց: Ցանկամաքրոցն և յանուտե֊ լեացն. ՃՃ: Անդր. ծն: *Ոսկրուտ և ան֊ ուտելի (բան. այսինքն գժուարիմաց). Անդր. պառէ. յորմէ և Մագ. կփ. և Ճ. Բղբ:

ԱՆՈՒՐ, ի. ա. Իբր ὁ Οὐδαμοῦ. Qui nullibi continetur. Անուրեք. անուստեք. *Զի է անպարագրելի անկէտ և անսահման, աներբ՝ անուր և անվախճան. Ճ. խոսք: *Անկէտ՝ անսահման, աներբ, անուր, ան֊ բովանդակելի. Գր. հր: *(Ած յոյ), անուր յանուրէ: Անուրն գայ 'ի բեթղահեմ. Զ+ր. կբ: *Ո՞չ չափ անչափին, տեղի ան֊ ուրին, կամ երբ աներբին. Գնձ:

ԱՆՈՒՐ, անրոյ, ոց. գ. Κλοιός, κρίκος. Vinculum, collare. Մանեակ կամ օղ 'ի փայտէ և յերկաթոյ՝ 'ի նուաճել զպարա֊ նոց մարդոյ կամ անասնոյ, որպէս և ան֊ ցուցեալն ընդ քիթս. և Գործի տանջա֊ նաց. աղխ. և ճարմանդ: Իսկ նմանութ՝ Լուծ ծառայութե, ծանրութե. են. հարկս, բռնմն. *Անուրս փայտեղէնս խորտակե֊ ցեր, և արարից ընդ այնր անուրս երկա֊ թեա: Դիցէ զանուր երկաթի 'ի պարանոց քում: Լուծ անրոյ նորա յաջողեսցի. Երեմ. ծէ. 13: Օր. իէ. 48: Դան. է. 25. *Կորացուցանես իբրև զանուր զպարանոց քո. Ես. ծը. 5: *Կապեցէն անուր 'ի քիթս նորա. Յոբ. խ. 21: *Նման որպէս կոմու անուր և եթ ախտի արկանել. Փարպ: *Կա֊ մեցաւ ծիծաղել վասն անրոյն (կամ անու֊ րոյն) զոր ունէր. Ճ. Ա: *Մի անուր յա֊ ւելուր կարկամեալ թիկանցս. Նար. ծէ: *Անուր՝ ծանրոզ վզին, որ ոչ կարէ 'ի վեր հայել. Լծ. նար: *Թողացուցանէ զա֊ նուր հարկաց: Զանուր լծոյ ծառայութե. Յհ. կբ: *Օղամանեակք զահաւորակին (են) անուրքն և ականջքն. Սխն. ծմ:

ԱՆՈՒՐԱԽԱՌԻՑ. ա. Ոչ ուրախ. թախ֊ ծալից. տխրական. *Զոմ գունից մխիթա֊ րիչ անուրախութեան տրամութե. Պիտ:

ԱՆՈՒՐԵՔ. ա. որ և ԱՆՈՒՐ, ԱՆՈՒՍ֊ ՏԵՔ. Անկարօտ տեղւոյ. և ոչ բովանդա֊ կեալ ուրեք. *Անուրեք վայրից. Նար. խփ:

ԱՆՈՒՐԵՔ. Զունօղ զտեղի. անյարկ. անտուն. *Այր մի անծանօթ յամենե֊ ցունց, անոք, անուրեք. Լաստ. ի: *Եւ ինքն լիցէ անոք, անուրեք, անպատսպա֊ րան. Սրգ. ա. գ. է: *Խմաստուն անինչ, անոք, անուրեք, նման է որդւոյն այ. Եւագր. ի:

Իսկ Իմ. ծէ. ց. *Յանուրեք յանփա֊ խուստ օդն հալեցոյ ուրանայինն ». τὸν μηδαμόθεν φευκτόν. Իմա ըստ յն. յոչ ուրեք փախչելի, կամ յոչ ուստեք փախչելի. (զի օդն պատեալ է ամենայն ուստեք.) կամ ըստ լտ. յորմէ ոչ ումեք ոք կարէր փախչել:

ԱՆՈՒՐՋ. անրջոյ. մանաւանդ } (ըծ. յն.
ԱՆՈՒՐՋՔ. անրջից կամ ջոց. } ծնար, կամ ծնիրոս. և հյ. անլուրջ). Ὄναρ, ὄνειρος, ὄνειρον, ὀνειράτα. Somnium, visus, umbra. Երազ. տեսիլ 'ի քուն. ցնորք. փուղ, բոյս, խէյալ. *Յանուրջն երազոց նման. Ճ. գ: *Անուրջոյ հեղմունք. Վրդ հց. ծա: *Յանուրջն զխաւարութեան պարզ լուսաւորացն զերկրպագուն մատուցանէին. Պիտ: *Ի քուն անուրջս ահագին տեսանել. Խոր. բ. 35: *Ի ձեռն անրջից տեսանել. Փիլ. այլաբ: *Եւ ոչ յանուրջս ուրեք ածէին ըղ֊ միտս. Ոսկ. մ. ա. 1: *Ըստ անրջիցն տե֊ սութե. Յհ. կբ: *Զպատմութիւն երազոյն, կամ զայլոցն մեկնութիւն անրջիցն. Սարկ. մարգ: *Ցածային անրջիցն. Պիտ: *Զօ֊ րութ անրջիցն. Նիւս. կազմ. ծէ: *Ցրիչ ցնորից, յեղանակիչ անրջոց: Ի տխրական անրջոց. Նար: *Որ յանուրջս պոռնկեացի գիճութ. Կանոն:

ԱՆՈՔ. ա. Որ չունի զոք օգնական. անտերունչ. *Անոք ուրեք յանօգնականաց (կամ անուրեք յօգնականաց) էր ». յն. յամայութե օգնականաց. Ոսկ. մ. բ. 4: *Անոք անուրեք. Լաստ. ի: Սարգ. ա. գ. է: Եւագր. ի: Տես զբանն 'ի բառն ԱՆՈՒՐԵՔ:

ԱՆՉԱՐ, ի, աց. ա. Ἄκακος, κόσμιος. Mali expers, innocens, modestus. Որ ոչ ունի 'ի սրտի զչարութիւն. անկեղծ. աննենգ. պարզ միտք. անմեղ. ամբիծ. բարեսէր. պարկեշտ. *Են և 'ի մարդիկ անչարք և անխորամանկք. Կիւրղ. գանձ: *Զպարզամիտսն և զանչարսն յաւէտ շնոր֊ հօք լնու ած: Բնութք հանդարտք են, հեզք. և անչարք: Ցորժամ միտք մարդոյ աննենգ և անչար լինիցի. Ոսկ. գծ. և յհ. ա. 27: բ. 6: *Անչար և պարզամիտ. Ի֊ ոբոփ: *Ընտրէ 'ի թուչնոց զպարկեշտն ըղ֊ տատրակն զանչարն. Մեկն. ղևտ: *Զպար֊ զամիտն և զանչարսն շնորհաւի երեսօք երևեալ տեսանելիք. Ցձոնյ:

ԱՆՉԱՐ. Ուր չիք չար ինչ. բարի. լաւ. *Էր ժամանակ անչար. Եւագր. իէ: *Ամ֊ վոր եկք կոչել ժամանակս չարս և անչարս. Ոսկ. բ. փիմ:

ԱՆՉԱՐԱԲԱՐՈՅԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անմասն 'ի չարաբարոյութէ. բարեբարոյ. բարեսէր. ողջամիտ. *Ցերկոսին անչարա֊ բարոյական կամօք բարեպաշտեալ մերձե֊ նայք. Յհ. իմ. եր:

ԱՆՉԱՐԱԿՆԱԾՈՒԹԻՒՆ. } Ἀφθονία.
ԱՆՉԱՐԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. գ. } Invidiae carentia, abundantia. Աննախանձութի. անաչառ առատաձեռնութի. *Ոչ իբրև զկնատպարգև, այլ իբրև զչարերբար առատ

մեծատուն անչարակնածութեամբ շնորհեաց զամենայն. Եղիշ. խաչէ: *Ի ներքս մտածանի յօրէնսն աստուածային անչարակնութեան այ. Փիլ. այլաբ:

ԱՆՉԱՐԱՅՈՒՐԴ. Տ. ԱՆՑԻՐԴԱՉԱՐ. *Անխառն, անչարայոյզ. Սկեւռ. աղ:

ԱՆՉԱՐԱՅՈՒՐԴՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՑԻՐԴԱՉԱՐՈՒԹԻՒՆ. *Անչարայուզութեան անուանն. Սկեւռ. աղ:

ԱՆՉԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκακία. Innocentia, simplicitas. Անմեղութիւն. պարզմտութիւն. եւ ներողամտութիւն. անյիշաչարութիւն. *Անզգամութիւն է կասկածդ քո եւ անչարութիւն ճանապարհիք քո. Յոբ. դ. 6. (նոյնպէս եւ Իռնով. եւ Ոփկա. եւ Սիմա. որպէս թէ *Անզգայութիւն իցէ քոյդ անմեղութիւն ». բայց կայ եւ յն. ἢ ἀκακία. չարութիւն:) *Հեռանեցաւ եւ նմին անոխակալութեն, անչարութեամբ աղօթելով. Ճ. Գ: *Զարհուրեալ ընդ անչարութիւն ծերոյն, եւն. Վրք հց. Ե: *Եւ րիս սիրով կանգնեցէն, զանչարութիւն, ուղղամտս, զիմաստութիւն. Կլիմաք:

ԱՆՉԱՐՉԱՐ, ի, ից. ա. Ἀπαθής. Passione carens, incolumis. Անչարչարելի. անընդունակ չարչարանաց. անկիր. անախտ. *Անչարչար բան բնութէ ածութեն է բան. Լմբ. հանգ: *Անչարչար բնութիւն. Սկեւռ. 'ի լմբ:

Եւ Ազատ 'ի չարչարանաց կամ 'ի նեղութէ. անվիշտ. *Անչարչարս մնացաք. Նիւս. Բնութ: *Անչարչար մնայ հոգին 'ի խռովութէ խորհրդոց. Վրք հց. ծդ: *Անչարչար 'ի պատերազմողաց. Գէ. Եօ:

ԱՆՉԱՐՉԱՐԱԲԱՐ. մ. Ἀπαθῶς. Sine passione. Առանց չարչարելոյ լինելոյ կամ կրելոյ. *Ի գերեզմանին մերձ էր (ածութիւնն) անչարչարաբար. ՃՃ: *Համբերեալ ժուժկալով ոչ անչարչարաբար, եւ ոչ անզգայապէս. Բրս. յաղթ:

ԱՆՉԱՐՉԱՐԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՉԱՐՉԱՐԵԼԻ. *Չարչարեցաւ ճշմարտապէս մարմնով. ամբողջ պահելով զանչարչարականն իւր էութեն. Սարկ. Յորդէզ:

ԱՆՉԱՐՉԱՐԱՆՔ. ա. իբր Անախտ. անկիր. *Շարժումն բնական, անչարչարանք շարժումն. Վրք հց. Յ:

ԱՆՉԱՐՉԱՐԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἀπαθής. Impatibilis. որ եւ ԱՆՉԱՐՉԱՐ. Անընդունակ չարչարանաց, եւ կրից, կամ ախտից. անայլայլելի. անախտ. անկրական. *Անշօշափելին, եւ անչարչարելին, որ վասն մեր չարչարեցաւ. Ածազգ. Ե: Աթան. ա. Ե. Դ. ափեր: *Հաւատամ յորդին այ անչարչարելի ածութեն. Ածաբ. Դրս: *Որ անչարչարելին, մարմնով եկեալ կամաւ 'ի չարչարանս. Շար: *Անչարչարելի բան բնութեէ գոլով չարչարեցաւ ճշմարտապէս մարմնով. Սարկ. Յորդէզ: *Չարչարեցաւ անչարչարելին չարչարելի բնութբ. Շ. ընդհանր:

Եւ Ἀκάκωτος. Nullo malo affectus. Ազատ յամ չարեաց եւ 'ի չարչարանաց. *Անչարչարելի եւ անեղծ ոգի. Փիլ. ել. Դ:

ԱՆՉԱՐՉԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπάθεια, τὸ ἀπαθές. Impassibilitas, expertem esse passionis. Չկարելն չարչարել. ազատութիւն յամենայն կրից. *Զարչարանքն նորա մեզ անչարչարութիւն է, եւ մահ նորա մեզ անմահութեն: Հաւատամ զչարչարելին անչարչարութեամբ: Ի չարչարելն մարմնի զանչարչարութեն ցուցեալ. Աթան. ա. Ե. Դ: *Զի տացէ մեզ զիւր զանչարչարութեն. Ագաթ: *Ի բնութէ իւրմէ՝ որ է անչարչարութի, փոփոխումն ընդունելն ոչ կամի: Ածային բնութեն ունի զանչարչարութեն եւ զանմահութեն. Շ. Բղբ: *Այսպէս ուրեմն՝ թէեւ սակ մարմնով չարչարել. պահէր եւ այսպէս անչարչարութիւն նորա, ըստ որում իմանի ած. Գրիգ. Լ: *Զանչարչարութեն մարմնոյն՝ որ յետ կամաւորն մահուան. Լմբ. աղ:

ԱՆՉԱՐՉԱՐՈՒԹԻՒՆ. իբր Անախտութիւն. *Որ զայսպիսի ուղղութիւն յանձին ցուցանիցեն, 'ի մարդկեղէն եւ 'ի չարչարելի մարմնի երեւեալ զատանի անչարչարութեն: Որոց չէ մարթ մինչդեռ աստէն 'ի մարմնի իցեն՝ զհրեշտակաց անչարչարութեն կրել յանձին. Ոսկ. մ. ա. 18. 19: *Բարձրացեալ 'ի սէրն, եւ 'ի հոգեւորն տեսութեն, եւ յանչարչարութիւն: Ի գիտութեն հասեալ, եւ յանչարչարութիւն. Լմբ. աղ:

ԱՆՉԱՓ, ի, ից. ա. Ἄμετρος, ἀμέτρητος, ἀπέραντος. Immensus, infinitus, immodicus. Μεθ' ὑπερβολῆς. Tantus, excellens. Որ չիք չափ. որ ոչն չափի. անբաւական. անսահման. անբաւ. կամ գերազանց քան զչափ եւ զսահման. եւ Անցեալ ըստ չափ. մեծ եւ առատ. կամ Բազում եւ սաստիկ յոյժ յոյժ: Զայս եւ զածայնոց միայն ասեն ատրապէս, իսկ զայլ իրաց աղխատաբար. լտ. լմմէնսօ. եւ լտֆէ դուրս, լտֆաղանդը. էօլլէսիզ, հօփուրլ. *Որ վասն մեր 'ի չափաւորութի եկիր անչափդ ած. ժմ: *Մեծ է, եւ ոչ գոյ բաւ. բարձր, եւ անչափ. Բար. Գ. 25. (ուր զանանէն այ է բան. իսկ զայս գերադոյն մօքն առնեն): *Երկիր մեծ եւ անչափ: Զանչափ ջուրցն սաստկութեն: Ի տոհմութիւ եւ յառատապէս անչափս. Եւս. ԻԲ. 18: Դ. Ղ. Բ. 2: Ա. փիլ. Ա. 4: *Անչափ լայնութիւն փառաց. Նար. ծղ: *Փառաւորեալք 'ի չափս անչափս քոյ. Յճխ. Բ: *Անչափից եւ անբաւից պատմութիւն: Անչափ ջերմութի կամ ցրտութի. Փիլ: *Անչափ խոնարհութի, կամ անմտութի. Ոսկ: *Անչափ աղէտք. Յհ. կբ: *Անչափ բանութեն օգոց: Անչափ նաւք. Պիտ: *Զօրք անչափ լուսեղինաց. Յճխ:

Եւ որպէս Անչափաւոր, տարապայման. անկարգ. լտֆն անցած, ճամփէ դուրս. օրանսըզ. *Յանչափից հրաժարեալ՝ 'ի ցրտոյ եւ 'ի տօթոյ. Խոր. Գ. 62: *Զափովն՝ խնամք են գարմանոցն, եւ անչափն՝ տանջանք եւ մահ. Յճխ. Դ: *Գինի՝ չափաւորն պիտանացու է, իսկ անչափն է ընդ բամբասանօք. Սրգ. Գ. յհ: *Յանչափէն փախչել պարտ է, եւ ընդ մէջն գնալ, զի մի անչափութեն գլեցցի. Նար. էրգ: *Ի չափաւորութեան ոչ յանչափից ելանել սահման. Յհ. կմ. աւ: *Յանչափին ձգտիլ՝ իմոյն ոչ հասի. Նար. ծԷ:

ԱՆՉԱՓ, ԱՆՉԱՓՍ. մ. Ἀμέτρως. Sine mensura, vel modo, immodice. Առանց չափոյ. աւելի քան զչափն. *Անչափ խրնդալ, կամ մեղանչել, կամ յաճախել: Անչափ ծովացեալ. Խոր: Սահակ: Լմբ. աղ. եւ էր ընդ: *Անչափ մեծարել. Ոսկ. յհ. Ա. Ա: *Սակայն կաց, բայց մի անչափ. Ածազգ. ծԵ: *Մի անչափ զայս գործէք: Յանչափ վշտանալոյ ելանէ մահ. Ոսկ. յհ. Ե. 16: *Այլ մեք ոչ եթէ յանչափս ինչ պարծեսցուք. Բ. կոր. Ժ. 13. 15:

ԱՆՉԱՓԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. *Յանչափաբար առնելոյն: Անչափաբար ընդարձակեալ թողութեն յուսով. Յհ. կմ. ափ. Ե. Ի. Ն: *Ցոյցանելով զառատութեն նորա պարգեւացն անչափաբար. Խոր. պտրգ: *Անչափաբար ընծայեցն. Մագ. Է: *Մեք չափաւորին եմք կարօտ. որպէս զի՝ թէ անչափաբար մեզ յայտնէր, ոչ տայրէաք. Մաթ. 'ի դին:

ԱՆՉԱՓԱԳԻՐ. գ. Ոչ չափեալ գրով կամ գծագրութբ. անսպառագին. *Անչափագիր պատկեր. Նար. Դ:

ԱՆՉԱՓԱԳԻՒՏ. ա. Գտեալն կամ հնարեալն աւելի քան զչափն. աւելորդ. *Զանչափագիւտն 'ի բաց թողուլ նորաձեւութեն կարգաց. Խոսրովիկ:

ԱՆՉԱՓԱԳՈՅՆ. ա. Կարի ըստ չափ անցեալ. անհամեմատ. չափ լուծ դուրս. *Անչափագոյն բարերարութեք. Պիտ:

ԱՆՉԱՓԱԿԱԼ. ա. Որ ոչ կալեալ լինի ընդ չափով. կամ Ունող անչափութե. *Անչափակալ բարձրութեն այ. Ագաթ:

ԱՆՉԱՓԱԿԱՆ. ի, աց. Տ. ԱՆՉԱՓ. *Անչափական վայրօք: Ի չափաւոր յայս, նուէրս զանչափականն աներեւոյթն. Ագաթ: *Անչափական սէր. Վրք հց. ԻԴ: *Անբանակ եմ, եւ չափից անչափականս, այլ եւ թզաւ մետեղշաթի՝ թէ ոչ մարդկան: Եւ զի ասիցէ է պարզական, եւ ոչ բանիւ անչափական. Շ. իմ Եղով. եւ խոսք:

ԱՆՉԱՓԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσυμμετρία. Proportionis defectus. Պակասութեն չափակցութեն. անհամեմատութեն. *Որպէս գեղեցկութեն չափակցութիւն է մասանց եւ անդամոց եւ գունոց, այսպէս եւ տգեղութեն անչափակցութեն է նոցունց. Մագս. 'ի դին:

ԱՆՉԱՓԱՆԱՄ, ացայ. չ. Անցանել ըստ չափ. չափազանցել զչափ. լաֆը անցնիլ. *Թէ անհամապար անչափանան, կապանան հոգւով. Մխ. առկ:

ԱՆՉԱՓԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՉԱՓԱԲԱՐ: Մերթ եւ իբր. Առանց չափակցութեան. Ἀσυμμέτρως. *Խառնումն անհամեմատից անչափապէս. Դիոն. ածայ:

ԱՆՉԱՓԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Անցուցանել ըստ չափ. յաճախել յոյժ յոյժ. *Սատանայ զախտանս եւ զչափաւոր զբաղանսքս՝ իւր խորհրդակցութեամբ անչափացոյց, եւ չար արար. Լմբ. ծղ:

ԱՆՉԱՓԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. իբր Անչափակցութիւն. Ἀσυμμετρία. *Զգիտումն ուրեմն է չար, եւ նուազութի եւ աւելորդութի եւ անչափաւորութեն. Դիոն. ածայ. Գ:

ԱՆՉԱՓԵԼԻ, լւոյ, լեաց. Տ. ԱՆՉԱՓ. *Ի ծոց իւր կրէ զմեզ անչափելի զօրութբն. Արշ: *Քո չափք անչափելիք: Մեծութեն անչափելի. Նար. ծԴ. ԻԷ: *Արտօսր անչափելի. Շ. Եդես:

ԱՆՉԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀμετρία. Immensitas. Չունելն զչափ քանակի, մեծութեն, եւն. առաւելութի, գերազանցութի, անբաւութի. յաճախութեն անչափ. *Համգիցեն յայն երկայն ամին յանչափութեն անդ. Ագաթ: *Զխորութեն զանչափութեն. Նար. ԻԷ: *Զաւտի երկնի անչափութբ, եւ առ քեզ կէտ է մի անձուկ. Գիւտ: *Բազմութիւք անհամար անչափութբ. Ագաթ: *Անչափութի կենդանեաց. Պիտ: *Անչափութի հաւատոց, կամ սաստկութեց, կամ խորշանաց: Որպէս փոքր անչափութբ. Ղեւոնդ: Փարպ: Փիլ: Նար. ԾԷ: Զքր. կբ: *Դու ես զխոր բազմութեն մեղաց իմոց, այլ զթութեանց քո յաղթեաց անչափութեն նոցա. ՃՂ:

ԱՆՉԱՓՈՒԹԻՒՆ. Ἀμετρία. Excessus mensurae, immodicitas, intemperies. Ելանելն ըստ չափ օրինաւոր. տարապայման առաւելութեն կամ նուազութեն. չափ լըղահէլէ. *Այն է ամենայն անկարգութեան անչափութեն. Փիլ. լին. Դ. 23: *Արգելում, ոչ զվարդապետութեն, այլ զանչափութեն. Աս. որս. Ա: *Ի բաց փախչել յերկրպագանչիւրոց անչափութեանց. Նիւս. էրգ: Խոսր: Սահմ. Դ. Ե: *Զհարկաւորն

յանչափութիւն ձգէ, զհերձուածն յորդ-
ամ մարմնութին. Լմբ. ող:

ԱՆՁՈՒԱՆ. ա. մ. Առանց չուանի. սխինիւ, ...: «Կանթեղքն 'ի կախ կան անչուան, լուսերն անձէթ ըզլոյսն տան. Ը. յուսուփ:

ԱՆՁՔՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ գոլն. չգտանելն, առ 'ի չգոյէ. «Տարակուսեալք կամքն յանչքութէ գլոց ածից. Փարպ:

ԱՆԳԱՂՄՈՍ. ի, աց. ա. Անմասն 'ի պղծոյ. անաղտ. անբիծ. անարատ. «Զաղքատն և զկատարեալն, և զանախտն և զանարատն. Փիլ. լն:

ԱՆԳԱԽ. ի, ից. ա. Ἄθαυστος. Intactus, illibatus. որ և գրի ԱՆԳԱԽԵԼԻ, ԱՆ-ԳԱԽ. Ոչ բախեալ կամ ընդհարեալ. անշօշափ. անշաղախ. անխառն. անխիտ. ան-մերձ, անփորձ. ... և եթէ Անվախ. անպա-հով. անսասան. ... «(Զատրայ) պահեաց անպախ և անընդհարկանելի (յն. մի բառ.): Անքոյթ և անպախ և առանց հասանելոյ իրաց: Զարմացեալ ընդ գեղեցկութիւն ար-գարև Հչմարտին կուսին, և անշաղախն, և ան-պախ. Փիլ. խնսգն. և լն. բ. 4: ք. 111: «Ծիլ մի խառնեալ անպախս պահեսցար. Անյաղթ. Եօթե:

ԱՆԳԱԽՄԱՐԱԿԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ոչ իւիք պախարակելի. անպարսաւ. անպարա-ւանելի. «Զարգացեալ ցուցաւ յամե-նայն անպախարակելի փառաւորութի. Գիւ:

ԱՆԳԱԽԵԼԻ. Տ. ԱՆԳԱԽ. «(Յամե-նայն փորձանաց յորս) անպախելի մնայր սրբոյն ժուժկալութին. Տօնակ:

ԱՆԳԱԿԱՍ. ա. Ἀνέκλειπης, ἀνέκλει-πτος, ἀδιάλειπτος. Non deficiens. Որ ոչ պակասէ. աննուազելի. անսպառ. չհատ-նելի. ... «Գանձ անպակաս: Անպակաս գանձ: Մե-ծութի անպակաս: Սքանչելի են զօրու-թք անպակաս. Ղկ. ծբ. 33: իմ. է. 15: է. 18: Յոբբ. ծգ. 16: «Անպակաս ցօղք. Հռ. բ. 2: «Անպակաս ունիմ զքեն յի-շատակ յաղօթս իմ. բ. տիմ. ա. 3: «Ան-պակաս ուրախութեք, կամ լոյս, իմաստու-թի, պտուղ: Անպակաս լրութի: Անպա-կաս ձայն 'ի լրումն. Ագաթ: Եղնիկ: Փարպ: Նար. լբ. խէ:

Եւ Ոչ պակասեալ. անթերի. անպա-կաս. «Բուսոյն անպակաս 'ի գինւոյ խառ-նելոյ. Երգ. է. 12: «Անպակաս յառա-ւելութէ, կամ 'ի սուղութէ, կամ 'ի լրութէ: Անպակաս գրութե երկրին. Նար. է. ծէ. կէ. կէ: «Անպակաս բերանով զսա 'ի ձեր զինեալ. Գ. Ա. Ը. 24: «Անպակաս ձայնիւ, կամ աղօթիւք. Նար. իբ: Մարգ. ... :

ԱՆԳԱԿԱՍ. մ. և
ԱՆԳԱԿԱՍԱԲԱՐ. } Ἀδιαλείπτως, ἐνδελεχῶς. Indesinenter, assidue, continenter. ἐν ἐκτένεια, in extensione. Առանց պակասելոյ, դադարելոյ. անթերի. անհատ. և Անդա-դար. յանախ. յաւէժաբար. անընդհատ. ... «Լուցցեն առաջի տեառն անպակաս: Մատուցցեք հանապազ յողջակէզ անպակաս: Անպակաս յիշեսցէք զմեզ: Առանց ամենայն թուլութեան անպակաս ... : Անպակաս զգոյշ և զգերեկ պահեալ: Գոհանամք զմեզ անպակաս. Ղկ. իբ. 3: Թս. իէ. 3: ա. Ա. ծբ. 11: բ. Ա. ծգ. 12: Գծ. իէ. 7: Ա. Կր. բ. 13: «Զպատարագին. մատուցան անպակաս Տեառն 'ի խորանին. Յհ. իմ. էէ: «Անպակաս յարտօսրաց. Նար. Ղ: «Ան-

պակաս աղօթեցէք. Վրք հց. ճ: «Անպա-կասաբար կերու յաղքերէ հանելով. Փիլ. նխ. ճ:

ԱՆԳԱԿԱՍԱԲՈՒՂԽ. ա. Որ անպա-կաս բղխէ. մշտահոս. «Զբաղձանս ծարաւ-մանն անպակասաբուխ աղբիւրք լինս. Վրդն. երգ:

ԱՆԳԱԿԱՍԱԳԻՐ. ա. Անթերի յօրի-նուածով գծագրեալ. «Աճառեալ առա-քինութեն անպակասագիր նկարագրուին բարւոք նմանութք. Դիոն. էկեղ. ժ. յն. ἀπαράγραπτος, զոր ոմանք իմանան իբր ἀπαράγραφος, այսինքն անպարագիր:

ԱՆԳԱԿԱՍԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Որ ոչ երբէք կամ ոչ իւիք պակասի. անսպառ. յաւէժական. «Անպակասելի գանձ: Լըր-մամբ անպակասելեաւ. Նար. գ. ժբ: «Զան-պակասելի զանձս պարգևաց. Ոսկ. յհ. բ. 5: «Վայ անպակասելի. Վրք հց. բ:

ԱՆԳԱԿԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Լիութիւն և առատութի անպակաս. «Անպակասութի հացի և գինւոյ. Փարպ:

Կամ Անընդհատ հանապազորդութի. որ և ՅԱՃԱԽՈՒԹԻՒՆ ասի. Ἐνδελεχισμός. Assiduitas, continuatio. «Ողջակէզ անպա-կասութե. Թուոց. 1: իէ. 6:

ԱՆԳԱՀ, հք. ա. Իբր Անպախ. անխռո-վելի. անփուտ. «Սարդենասեր անպահ պահանգաց. Նար. խւ:

ԱՆԳԱՀ. Ոչ պահօղ, հեռգ 'ի պահօ. «Անաղօթս և անպահս առնէ. Կանոն: «Անպատրաստ է, անպահս և անաղօթք. Ոսկէփոր:

ԱՆԳԱՀԱԿԻՄ, եցայ. չ. Իբր Ընդպա-հակել. ընդդիմանալ. յետս կասել. «Զի հեղգաս, զի անպահակիս. Սեբեր. ծ:

ԱՆԳԱՀԱԳԱՆ. ա. որ և ԱՆԳԱՀԳԱՆ. Ἀφύλακτος. Incustoditus. Ուր չիք պա-հապան կամ պահպանութի. ոչ բարւոք պահեալ. անպատսպարան, և անզգոյշ. «Իբր յանպահապան քաղաք. Լմբ. պրպ:

Իսկ «Լեզու խոշոր և վառասկոս, և ան-պահապան. Փիլ. նխ. ճ: կամ «Գառապա-խանէ տուր ինձ ով միձաբան գուռ, և ան-պահապան. Ա. որբ. բ. յն. փոքր մի այլազգ է:

ԱՆԳԱՀԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. «Ասողակք խորհին անպահելի առնել զայն՝ որոյ աղա-գաւ առնեն զգաւանանութին. Ոսկ. յհ. բ. 3:

ԱՆԳԱՀԵՍՏ. Նոյն ընդ վվ. «Մի այ-սուհետև գործեալ թողուցուս անպահեստ զվաստակեալն. Նեղոս:

ԱՆԳԱՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԳԱՀԳԱՆՈՒ-ԹԻՒՆ. «Անպահութի պատուիրանին չա-րացոյց զնա. Լծ. ածաբ:

ԱՆԳԱՀԳԱՆ. Տ. ԱՆԳԱՀԱԳԱՆ. «Զա-կանջսն անպահպան վասն բազմախօսոյ ի-րաց աւելորդութե բարձեալ թողեալ. Փիլ. խմսգն:

ԱՆԳԱՀԳԱՆԱԲԱՐ. } մ. Ἀφυλάκτως.
ԱՆԳԱՀԳԱՆԱԳԷՍ. } Incustodite, temerarie. Առանց պահպանութե. կամ անձնապահ լինելոյ. անզգուշութք. ան-հոգութք. յանդգնաբար. «Անպահպանա-բար մտանի ատեանսն. Ոսկ. եւ: «Արգարն նոյ 'ի գինւոյն իսկ անկաւ անպահպանա-բար. Մարգ. ա. պ. Ղ: «Անպահպանաբար յամենայն հայհոյութի ընթանալ. կամ հայհոյել. Կիւրղ. գանձ. է. և ծ: «Զա-մենայն ասացի ձեզ յառաջագոյն, որպէս զի մի անկանիլ ձեզ անպահպանաբար. Ոսկ. յհ. բ. 32:

ԱՆԳԱՀԳԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՆ-ԳԱՀՈՒԹԻՒՆ. Չպահելն, չպահպանելն.

զանխլութե. «Ոչ սիրողին (նշանակ) ան-պահպանութի պատուիրանին է. Նանայ:

ԱՆԳԱՃԱՌ, անք. ա. Ἄπορος. Perplexus, difficilis. Զոր չէ հնար պատճա-ռել կամ վճարել. իբր անհնարին. կարի դժուարին. դժուարին, ... «Զամենայն ինչ գիտեն ա՛յ կարս, և որքան միանգամ յանհնարին և յանպատճառս իրք կան առ մարդկան. Փիլ. խմսգն:

ԱՆԳԱՃՈՅՃ, ճուճի, ից. ա. Εὐτελής, ἀκαλλώπιστος, ἄσκευος. Simplex, incultus, supellectilis expers. Օտար 'ի պա-ճուճանաց կամ 'ի զարդուց, 'ի յօրինուա-ծոց և 'ի հանդերձանաց սպասուց. ան-շուք. անարուեստ. աղքատին. պարզ. անզարդ, անսեթևեթ. և Անկեղծ. ... «Անպա-ճոյճ հանդերձք, կամ յատակք, կամ հաց, ըմպելիք, ըմպելիք. Եղն. ճանյ: «Անպա-ճոյճ զգեստ. Զքր. կթ. Յանպաճոյճ 'ի սենեկ ոչխարաց. Լմբ. պրպ: «Հնոտիս զգեցեալ, և անպաճոյճ. ՃՃ: «Որպէս ծառայ անպաճոյճ: Պարտ է անպաճու-ճիւք վարել առ պէտսն մարմնոյն. Վրք հց. ծբ. և յ: «Փոքր ինչ նուազ 'ի գազա-նացն, որոց կենցաղս անպաճոյճ և առանց պատրաստութե, զանազանեմք. Առ որս. է: «Հաց անպաճոյճ, և աղ՝ խորտիկ: Յուն անպաճոյճ, և զգեստն նոյնպէս գուզնաքեայ, և առանց պաճուճանաց. Փիլ. Փեսաշնն: «Անպաճոյճ բանք. Լմբ. ող: «Ի սուրբ Ճշմարտութեն, և յանպա-ճոյճ միամտութե. Վեցօր. է:

ԱՆԳԱՃՈՒՃԱԲԱՐ. մ. Ἁπλῶς. Simpliciter. Ἀπλάστως. Sine fuco. Առանց պաճուճանաց, կամ սեթևեթից. անշքա-բար, և Անկեղծաբար. պարզաբար. «Ըրջե-լով անպաճուճաբար, և առանց աւելոր-դաց. Խոր. բ. 83: «Կեամք այսպէս պար-զաբար, և անպաճուճաբար. Առ որս. է: «(Մագդաղենացին) անպաճուճաբար պատմէ զամենայն աշակերտացն. Ոսկ. յհ. բ. 39:

ԱՆԳԱՃՈՒՃԱԿԱՆ. } Տ. ԱՆԳԱ-
ԱՆԳԱՃՈՒՃԵԼԻ. } ՃՈՅՃ. «Բա-ղօք շրջեցան անպաճուճական. Գնձ: «Որ Ճշմարտութքն իրք են, անյարդարեալ և անպաճուճելի են՝ բնութք զարդարեալ. Փիլ. Էլ:

ԱՆԳԱՅԱՁԱՏ. ա. Զրկեալ 'ի յաջողա-գուէն որդւոց յորդիս. անձեռ. անուղղ. անյաջողակ, ... չհասեալ. «Անպայազատ զաւակաց հրամայէ առնել զոտհմ. Խոր. գ. 29:

ԱՆԳԱՅԹԵԼԻ. ա. Որ ոչ պայթի. ... «Լինի անպայթելի. Ըէր:

ԱՆԳԱՅԾԱՌ. ա. Ἀλαμπής. Splendoris expers, obscurus. Անմասն 'ի պայծա-ռութէ. անճաճանչ. անզուարթ. ... անշուք. պղտոր. «Աչք այծեմնեացն (մախաղոյց) ցամաքք և անպայծառք. Բրս. մխ: «Փառս անպայծառս: Անպայ-ծառ յերկրեկին լուսոյն, և 'ի Ճշմարտութէն անլոյս. Առ որս. Ժ. Է:

ԱՆԳԱՅՄԱՆ. ա. Որ չիք պայման և չափ. անչափ. անբաւ. և Տարապայման. ... «Անպայման սքանչելիք ածուէ: Անպայման ողորմութք. Ագաթ: «Անպայ-ման առօք. Մագ. իբ: «Պարարեալ անպայ-ման և պղտորեալ խորհրդով. Մագ. ձէ:

ԱՆԳԱՅՄԱՆ. մ. Անչափութք. անպատմե-լի օրինակաւ. յանչափս. յոյժ յոյժ. ... «Անպայման սքանչելի լինէր երկիրն հայոց. Ագաթ: «Հրճուէր անպայման. Մագ. ձ:

ԱՆԳԱՆԾԱԼԻ. Ἄσεμνος. Inhonoratus, indignus, impudicus. Ոչ ինչ պանծալի. անպատիւ. անարգ. անպարկեշտ. ամօթալի. *Անպանծալի իրք (կուռք). Փիլ. ծ. բան: *Ո՞ւր ազգն և անպանծալի. Նար. խէ:

ԱՆԳԱՆԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Չպարծելն. անփառասիրութիւն. *Մինչ բանիւ զանց առնեն աւետարանիչքն, թէ զզաղզուսն բժշկեաց, զի անպանծութիւն ուսուսցեն. Եղնկ. Ճգն:

ԱՆԳԱՀՏԵԼԻ. ա. Անարժան պաշտելոյ, անպանծալի. *Զմեհեանս նոցա քակէր անպաշտելիս. Մ. խ. ր: Ճ. Ա:

ԱՆԳԱՏԱՌԵԼԻ. ա. Ἀῤῥαγέστατος. Non fractus, haud fragilis. Որ ոչն պատառի. անխրամատելի. անքակտելի. *Այսպիսի անպատառելի եղիցին պարիսպ առ դրժողացն ընթացս. Բրս. յ'Ի օկզբնէ:

ԱՆԳԱՏԱՍԽԱՆ. Տ. ԱՆԳԱՏԱՍԽԱՆԻ. *Անպատասխան եմք առ օրէնսդիրն. Լմբ. առակ. (Նոր Հ. անպատասխանի): *Անպատասխան եմք 'ի հակառակելս. Լմբ. պտրգ:

ԱՆԳԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Անպատասխանի մնալն. պապանձումն. *Յետ կողմանց ած և արգելեաց զնոսա յանպատասխանատուութիւն. Եղիշ. հրմր:

ԱՆԳԱՏԱՍԽԱՆԵԼԻ. ա. Այն ինչ՝ որում չէ մարթ պատասխանի տալ հակառակ. *Վկայութիւս անպատասխանելի էր հրէիցն. Ոսկ. գծ:

ԱՆԳԱՏԱՍԽԱՆԻ. ա. Ἀναπολόγητος. Inexcusabilis. Որ չունի տալ պատասխանի 'ի ջատագովութիւն անձին. անփրկերան. կարկեալ. ամօթապարտ. *Անպատասխանի եմ յամենայնի. Շար: *Եղեալ անպատասխանի յածային հարցմանն. Փարպ: *Անպատասխանի մնասապարտ. Նար. խէ:

ԱՆԳԱՏԱՍԽԱՆԻ. Ոչ տուօղ պատասխանի. լուռ. անկարող պատասխանի տալոյ. *Ընդդէմ բանադատող դիւացն խորհրդոց՝ բանական միտքս անլուր եղէ, և անպատասխանի. Լմբ. աղ: *Որք պայանին զանձինս իւրեանց բարեպաշտ հոգւով, անպատասխանի կան. Կլիմաք:

ԱՆԳԱՏԱՍԽԱՆԻ. Անարժան պատասխանւոյ. *Զայս գիր ընթերցեալ՝ անպատասխանիս զնոսա առնէր. առէ. ես զմիձաքանուն առեալ. Սոկր:

ԱՆԳԱՏՄԱԳ. ա. Երբ ոչ մատչի պատարագ. *Առաջաւորքս անպատարագ, և անմերձանութիւն: Առաջաւորաց պահք, առանց ընթերցուածոց և անպատարագ. Տօնակ:

ԱՆԳԱՏՄԱԳԵԼԻ. ա. Որ ոչ է պատարագելի զենմամբ ըստ զոհից. անարիւն կամ անմահ, և 'ի վեր քան զզոհս. *Անպատարագելի գառն. Իգն: *Քահանայութեան անպատարագելի ոչխարին. Շ. օփէն:

Եւ Անոր ըստ օրինաց, զոր չէր օրէն զոհել. *Անպատարագելի իրքու զէշ. Սրգ. յի. գ:

ԱՆԳԱՏՄՌՈՒՆ. ա. Ոչ լի. անկատար (առաւօտք). *Անպատարուն, և ոչ յանգ հասեալ ալեացն. Մագ. ղ:

ԱՆԳԱՏԵՀ, ի, եց. ա. Ἄτοπος, ον. Absurdus, um. ἄλογος, irrationalis. Ἀνεπιτήδειος. Non idoneus, ineptus. Անպատշաճ. անձահ. անտեղի. անքանաւոր. ամօթալի. յոռի. Եօլուօղ, Էտէպսիզ, աղէօ. տես Ցոբ. ժ. 8: իէ. 6: ղա. 21: Գծ. իէ. 27: ա. կոր. ժա. 6: *Գործել այնպիսի անպատեհից: Զօրինակ պիտոյիցն յանպատեհ իրս դարձոյց. Եզնկ: *Անպատեհս ինչ ուսել: Ոչ ցանկալ ինչ անպատեհից. Սահմ. բ. ժէ: *Մի մատծեր անպատեհ կարծեօք. Բրս. ծն:

ԱՆԳԱՏԵՀԱԲԱՐ. մ. Ἀνεπιτηδείως. Non idonee, inepte. Ոչ ըստ պատշաճի. ոչ օրինօք. անյարմարապէս. *Մարմին թէ պատեհապէս կազմեսցի, գործակից լինի անձինն. իսկ եթէ անպատեհաբար, խափանի. Նիւս. բն:

ԱՆԳԱՏԵՀԱԿԻՑ. ա. Ἀσύμβατος. Non conveniens, non cohaerens. Անյարմար և անդէպ առ 'ի լինել 'ի միասին. անմարթ. *Ողջունն և հիւանդութի 'ի նոյն անպատեհակիցք են, և անէակիցք. Կիւրղ. գանձ:

ԱՆԳԱՏԵՀԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Անպատեհ զոլ ցուցանել. յանտեղութի տանել. *Ոչ է պարտ 'ի նոցա կարծեացն անպատեհացուցանել (զբանն). Անյ. պորփ:

ԱՆԳԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀτοπία. Absurditas. Ἀνεπιτηδειότης. Ineptia, ineptitudo. Անպատշաճութի. անտեղութի. անյարմարութի. Եօլսուզլուգ. *Տեսէք, յորպիսի անպատեհութի հարկ եղև չրջել ըզբանն: Վայ անպատեհութեն, որպիսի բանս խօսին: Տես և զյաճախութի անպատեհութեն. Ոսկ. գղ. և Եբր. և մթ: և Դիոն. ափեղ: *Գործք անպատեհութե. Լաստ. գ: *Մարտնչին ընդ անպատեհութե գործարանին. Նիւս. բն. բ:

ԱՆԳԱՏԵՐԱԶՄ. ա. մ. Ἀπόλεμος. Bello carens. Ազատ 'ի պատերազմէ, կամ 'ի փորձութէ. *Անպատերազմ զոլով քո՝ ոչ ունիս զայնպիսի վարձս. Վրք հց. ղ: *Տիւ (կոչէ) զանպատերազմ առաքինութին: Անպատերազմ կանխէ յիմացուածս տյ. Լմբ. ող:

ԱՆԳԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ. ա. Անկռիւ. խաղաղասէր. *(Պատուեցէք) խաղաղաբարք զանպատերազմականն. Սկևռ. լմբ:

ԱՆԳԱՏԵՐԱԶՄԱՍԷՐ. ա. Ըստ յն. անպատերազմ. Ἀπόλεμος. Imbellis, inhabilis ad bellum. և Pacificus. Որ ոչ սիրէ զպատերազմ, այլ զխաղաղութիւն, մանաւանդ առ տկարութէ. իբր անարի. *Անպատերազմասէր և չփչտասէր և կանայի բարք: Հեշտասէր և անպատերազմասէր մնօք վարելով. Եւս. քր. ա: յորմէ և Արծր. ա. 3. և 4:

ԱՆԳԱՏԵՐԱԶՄԱՓՈՐՁ. ա. Անփորձ պատերազմի. *Զօրաժողով եղեր 'ի վերայ քաղաքաց անպատերազմափորձ հելլենացոց. Պտմ. աղէք:

ԱՆԳԱՏԵՐԱԶՄԵԼԻ. լոյ, լեաց. ա. Ἀπολέμητος. Inexpugnabilis. Անմարտնչելի. անառիկ. անպարտելի. Ճէնկ իլէ ալըն. մազ. *Պարիսպ անպատերազմելի. ՃՃ: *Անպատերազմելի էր ամրոցն. Արծր. գ. 17: *Զամենայն պահպանել անմարտնչելիս և անպատերազմելիս. Դիոն. ածայ. է:

ԱՆԳԱՏԵՐԱԶՄՕՂ. ա. Որ ոչ պատերազմի. անկռիւ. հանդարտ. *Պարտեսցի սատանայ անպատերազմօղ ձեռօք՝ արդարոցն աղօթիւք. Լծ. ածաբ:

ԱՆԳԱՏԺԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀκίνδυνος. Sine periculo, tutus. Ուր չկայցէ պատիժ կամ վտանգ. *Զի մի՛ յորժամ լսիցես՝ եթէ յոռի յուսին արտաքս ընկեցին, մի՛ անպատժական ինչ զկորուստն համարեսցիս. Ոսկ. մ. բ. 22:

ԱՆԳԱՏԻԺ. ա. մ. Ազատ 'ի պատժոյ. անպատուհաս. անպատժական. Ճէզասըզ. *Ի բազմապատիկ յանցանաց մնայր անպատիժ. Լմբ. աղ: *Չէ անպատիժ այսպիսի օրինակս 'ի մէջ բերել վասն տյ. Սեբեր. ա: *Ի մարմնական տանջանս և յածայինն՝ առ դարն անպատիժ է. Լմբ. առակ: *Անպատիժ արձակել. Սկևռ. մբ: *Զգաստութին (արդ) անպատիժս ո՞. այսինքն առանց պատժի կամ պատժելոյ. Նար. գանձ խւ:

ԱՆԳԱՏԻՐ. ա. Իբր Ἄδολος. Doli expers. Ոչ պատրօղ. աննենգ. ճշմարիտ. ուղիղ. ուր չիք պատրանք կամ առուք. ուղ. փաթմազ, հիլէսիզ. *Զի նա աննենգ է, և անպատիր. Սրգ. յի. է: *Անպատիր կոչումն. Նար. գ: ուր Լծ. *Անխաբ և անոտս է, զորատեմն վասն քո»: *Անպատիր արուեստից. Նար. ղ: *Անպատիր կենդք. Խոսր:

ԱՆԳԱՏԻՐ. Ἀνεξαπάτητος. Erroris expers, haud obnoxius fraudi. Որ ոչ պատրի. անխաբելի. աննենգելի. ալդանմազ. *Զոտայ խաբել, այլ անպատիր մնացեալ լինի. Խոսր: *Անպարտելի քաջութեք, և անպատիր զգաստութեք: Առ կամսն անպատիր. Նար. յբ. և մծբ: *Անպատիր գառագղուն երկնայինն ևեթ վարի գառառատն. Մխ. տպ: *Ունէր զմարմին իւր անպատիր յամենայն առհեցմանց կենցաղոյս. Ճ. Ա:

ԱՆԳԱՏԻՒ, տուի, եց. ոց կամ ալ, օք. ա. Ἄτιμος, ἀτιμότερος. Inhonoratus, vilis, ignominiosus. Որ չունի զպատիւ. ոչ պատուեալ, կամ ոչ պատուելի. անշուք. անարգ. էհէմիյէթսիզ, ալչագ. *Մի անպատիւ (լիցի) պատկերն հնացեալ. Նար. յէ: *Յանպատիւ ծառայութէն արտաքս ելեալ գտար. Բրս. գոհ: *Որք 'ի պատուական նիւթոցն, և որ յանպատուէն. Նիւս. երգ: *Նիւթովք անպատուօք (կամ ովք) կամ պատուեցելովք. Շ. հրէշտ: Դիոն. երկն. բ: *Քահանայական պատիւն կոխան եղև անպատուելեացն. Լմբ. պտրգ: *Զկնի որկորից զուգապատուացն, մանաւանդ թէ անպատուաց (կամ անպատուաց), նմանապէս և 'ի բաց ընկեցելոցն. Առ որս. է: *Յանպատիւ անեղւոջ. Վրք հց. ծբ: *Ամաչեցոյց զանպատիւ զգեստն. Ոսկ. մթ: *Ընդդէմ անպատիւ կրիցն զինուորին. Շ. ա. յհ. ի: *Կապելով, և անպատիւ բանս խօսելով. Լմբ. աղ: *Զիջաւ 'ի խոնարհութի, և յանպատիւ առաքինութի: *Նեղութի որովայնի ... անպատիւ և անվայելուչ ըմպասք. Կլիմաք:

ԱՆԳԱՏԻՒ ԴՐԱՄ. իբր Խարդախեալ. Գուղ: Մխ. տպ:

ԱՆԳԱՏԿԱՆ, ի, եց. ա. } Ἀνεπιτήδειος. Ineptus.
ԱՆԳԱՏԿԱՆԱՒՈՐ. ի, աց. }
ԱՆԳԱՏԿԱՆԱՒՈՐԵԱԼ. }

Անյարմար. անվայելուչ. անդէպ. տես և ԱՆԳԱՏԵՀ. *Յանպատկան նիւթոյ. Լմբ. ափ: *Անպատականաւոր նիւթ. Իգն: *Անպատկանաւորս արձակէ ձայնս. Գիփ: *Մարմնոյ ուրուք անպատկանաւորեալ առ ընդունել զանձնաւորական ազդմունս. Սահմ. է:

ԱՆԳԱՏԿԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. } Ἀνεπιτηδειότης. Ineptitudo.
ԱՆԳԱՏԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. }

Անյարմարութի. անպատեհութի. *Ածային բնութին ոչ երբէք որոշէ զինքն 'ի մարդոյ, բայց եթէ յանպատկանաւորութէ մարդոյ: Յանպատկանաւորութէ տեսարանեացն: Արուեստ ըստ իւրում բանին անախալ է. իսկ վասն ենթակային անպատկանաւորութէ թուի սխալ գոլ. Սահմ. է. ժբ:

ԱՆԳԱՏԿԱՌ. ի, եց. ա. Ἀναιδής. Impudens. Ἀναίσχυντος. Inverecundus. Որ ոչ պատկառի. անամօթ. լիրբ. անէրէօ. սըբիմսըզ, ուճանմազ, սըրըղ. *Մեղայ անպատկառս՝ քո բարձրութե: Կերպ անպատ-

կառ. Նոր. ԻԶ. ԾԷ։ *Ոչ ունելով զերկիւղ քո ինք, և անպատկառ 'ի մեղուցեալս է. Շար։

ԱՆՊԱՏԿԱՌ. Գաղղիերէն. աշխարհիկ. համարձակ. անամօթ. պատկառանք. ուր չէր ակնածութիւն. Ներշնչեալ. *Անպատկառ գնաց, անդադար ձեռօք։ Անպատկառ խօսէր։ Անպատկառ յանդգնեալ. Նոր. Իւ. Ե. ՃԷ։ *Զնա ածել մեզ անպատկառ 'ի պատասխանատուութիւն. Մագ. Ե։ *Անպատկառ քննութիւն. Խոր։ *Անպատկառ ձգնելեց. Նոր. Ի։

ԱՆՊԱՏԿԱՌ. ժ. } 'Αδηοωπήτως. Sine pudore. Անամօթաբար.
ԱՆՊԱՏԿԱՌԱԲԱՐ. }
ԱՆՊԱՏԿԱՌԱՊԷՍ. }
և համարձակապէս. անաչառապէս. *Անպատկառ ընդդէմ արկեալ 'ի խոյատառութիւն անկեալ. Լաստ. Է։ *Անպատկառաբար քարշել, կամ պաշարել, կամ դատանել. Մագ. ԺԷ։ Լմբ. ող. ՅԷ. ՅԷ։ *Անպատկառաբար մերժանել, կամ գլխու ամբաստանել. Վրք հց. Ձ։ Նոր. ՀԷ։ *Անպատկառապէս արհամարհել, կամ մատուցանել. Նոր. Է. ՀԷ։ *Անպատկառապէս ստախօսել. Լմբ. ող. ԼՆ։

ԱՆՊԱՏԿԱՌԱՑՈՅՑ. ա. Որ ցուցանէ ինչ մի առանց պատկառելոյ. իբր Անամօթ, և իբր համարձակ, ազատատեսակ. *Առ մեծամեծ անպատկառացոյց էին այլոց ծուլութիւն. Յհ. Իմ. պտուղ։ *Անպատկառացոյց դու հաղբ երկուց բնութեանց քեզ անձնաւոր և մարդկային լնութը. Յհ. Իմ. Էրե։

ԱՆՊԱՏԿԱՌԵԼԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՊԱՏԿԱՌԱՊԷՍ. *Անպատկառելապէս մնալ ընդ անհրաժեշտութեան զատապարտութեան. Մագ. Ոչ. ԷԷԷ։

ԱՆՊԱՏԿԱՌԵԼԻ. Տ. ԱՆՊԱՏԿԱՌ ծ ոչ. *Կշտամբելոց 'ինձ գոյացուցի ամբարտաւան և անպատկառելի. Նոր. ԻԲ։ *Երկաք պարզ և անպատկառելիք. Նոր. Ե։ *Ամենայն անպատկառելի և առանց ամօթոյ ըմբռնեն. Փիլ. ՔՀ. ԾԷ։ *Անպատկառելի է գառատամանն. Փիլ. Լմ. Ե. 5։։

ԱՆՊԱՏԿԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Αναίδεια. Impudentia. Չպատկառելն. անամօթութիւն. անէրէսութիւն. աղաքնէգ. եւեգոնութիւն. *Որպէս համարձակութեամբ զանպատկառութիւն 'ի հօրէն, և երկ 'ի յանդգնէ. Եփր. Գող։ *Համբերել ընդ զեղխութիւն անկարգութեան, անպատկառութեան, անպարկեշտութեան. Եփր. առաք։

ԱՆՊԱՏԿԵՐ. ա. 'Αμορφος. Informis. Որոյ չիք պատկեր զգալի. անտեսանելի. անձեւ. 'Ցորժամ անպատկերք առասցի, զի անտեսանելին է՝ կերպ անպատկերք. Սեբեր. Է։

ԱՆՊԱՏՃԱՌ, ի, ից. ա. 'Αναίτιος, ον. Non causa, non habens causam. Որ չէ պատճառ ինչ. պատճառ չեղող. ոչ եղեալ. 'Օրհնեալն' բարձին որպէս անպատճառ պարտ պատճառն, որպէս չարեաց անպատճառ. Դիոն. Յածայ։ *Անպատճառ գոյ խնամ կարգաւորն. Նոր. ԼԶ։ *Անպատճառ է չարեաց Աձ. Բրս. չար։

ԱՆՊԱՏՃԱՌ. Որ չէ պատճառաւորեալ յայլմէ. մշտնջենաւոր, առաջ գրելի հօր այլ, որպէս ոչ ծագեալ յայլմէ ումեք, ոչ ծնեալ, և ոչ բղխեալ. *Եթէ մեծ է հօր ոչ յանձինէ լինել, ոչ ինչ նուազ որդւոյ յայնմանէ հօրէ (գոլ). վասն զի անպատճառ փառացն հօրութեան, և յանպատճառէ (է). Ա. երս. Ք։ *Հայր անպատճառ է, և պատճառ. որդի յանպատճառէն, և պատճառ. հոգին յանպատճառէն, և ոչ պատճառ. Ի Գիրս հց. փառն։ Տես և ԱՆՍԿԻԶԲՆ։

ԱՆՊԱՏՃԱՌ. որպէս Անեղ, համարակ երից անձանց. *Գղատոն ասէ, մի է պատճառ ամենայնի, և ինքն անպատճառ է. Ոսկեփոր։ *Հայր է պատճառ անպատճառից, որդւոյ ծննդեանն՝ հոգւոյն բղխմանն. Շ. խոսք։ *Որ բոլորից ես պատճառ էից, անպատճառակից, և որոց պատճառաւ. Շար։

ԱՆՊԱՏՃԱՌ. Չունօղ զպատճառ արարչական, կամ վախճանական, կամ ապացուցական, և կամ նիւթոյ. ոչ եղեալ, չէ ինչ. *Ոչինչ անպատճառ լինել աշխ. ի և 'ի մէնջ. Փիլ. նխ. Է։ *Անբան արհեստք լսին, այսինքն ոչ անպատճառք. քանզի ոչինչ է արհեստ, որ ոչ ունի պատճառս։ Հմտութիւն է միոյ իրի անպատճառ գիտութիւն, ոչ գիտելով զպատճառն։ Ի ձեռն ուսականին և բանի գայ 'ի գործականն, զի մի անբան և անպատճառ եղիցի գործականն. Սահմ. ԺԱ. ԺԲ. ԺԳ։ *Անպատճառ սահմանումն. Նխս. Բն. ԻԲ։ *Անպատճառ օգտող. Նոր. ԽԷ։

ԱՆՊԱՏՃԱՌ. Որ ոչ տայ պատճառս բամբասանաց. անմեղ. անմնաս. անմեղադրելի. *Անխիղճ և անպատճառ իցեն առ հեռաւորս և մերձաւորս. Ցմր. ԾԷ։ *Զի դու անպատճառ և անխոշտանկելի իցես. Պղտ. աղէտս։

ԱՆՊԱՏՃԱՌ. ժ. Առանց պատճառի. իբր անյայտ ծագմամբ. ինքնին, և վայրապար. *Քանի և ջուր, որ անպատճառ այսր և անդր հոսի. Խոր. Ե։ *Թագաւորն անպատճառ լի ցասմամբ կայր. Լաստ. ԻԷ։ *Եթէ այրն անպատճառ թողու զկին. Մխ. դպ։

Եւ Անվրէպ. առանց կարելոյ պատճառել ինչ. հարկաւ. *Այս բան առ հատանոցն սովորութիւն է, զառնելի անպատճառ հաղորդելն. Լմբ. պտրգ։ *Պատարագ մատչի անպատճառ. Տօնաց։

ԱՆՊԱՏՃԱՌԱՒՈՐ. ա. Չունօղ զպատճառ. և Տարագէպ. *Անպատճառաւոր ծաղր. Նոր. ԽԷ։

ԱՆՊԱՏՃԱՌԵԼԻ. ա. Իբր 'Ոչ պատճառ. անտարակոյս. անմեղ. 'Αναίτιος. Non causa, insons. պատճառ չեղող. *Աձ բարի է, և բազմաց (այսինքն չարեաց) անպատճառելի. Ճ. Ա։ *Մի պատճառելր զանպատճառելին. Բրս. ընէբ։

ԱՆՊԱՏՄԱԲԱՐ. ժ. 'Αφράστως. Modo inenarrabili, inexplicabili. Անպատմելի կամ անթարգմանելի օրինակաւ, անճառաբար. *Գիրք ասէ մեծ անպատմաբար 'ի հօրէ քարոզեն զբանն. Ախ. Ք։ *Ծնեալն 'ի վերուստ 'ի հօրէ բանն անճառապէս' անպատմաբար. Գործոց. Ա։ *Առս բազմապատիկ, և 'ի հանդերձեալն անպատմաբար. Խոր։

ԱՆՊԱՏՄԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անպատում. անպատմելի. *Անպատմականն պատուցմամբ. Նոր. Խւ։

ԱՆՊԱՏՄԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՊԱՏՄԱԲԱՐ. *Ծնեալ 'ի վերուստ 'ի հօրէ անճառաբար անպատմապէս. Ախ. Ա։

ԱՆՊԱՏՄԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. 'Αφραστος. Inenarrabilis. Անպատում. անթարգմանելի. անճառելի. անասելի. անբացատրելի. փէւե՝ ձոսֆէ ֆէւէր. *Անպատմելի մեծութիւն, կամ լոյս, կամ յեղանակ ծննդեան, երանութիւն, պատիւ. պարգեւաւորութիւն, կարողութիւն. Թշուառութիւն. Ախ. Ք։ Շար։ Կիւրղ. Գանձ։ Նոր։ Պիտ։

ԱՆՊԱՏՄԵԼԻ. ժ. Հրաշալի օրինակաւ. *Ոչ մատամբ առ ձեռացեալ էր, այլ նա անպատմելի, արեամբ որդւոյն եւր. Անյաղթ. Բարձր։

ԱՆՊԱՏՄՈՒՃԱՆ. ա. ժ. Առանց պատմուճանի. *Քահանայ մի իշխեսցէ բնաւ և անպատմուճան 'ի սեղանն մատչել. Կանոն։

ԱՆՊԱՏՇԱՃ, ի, ից. ա. 'Ανήρμοστος, ἀπρεπής, ἀνάξιος. Incongruus, inconveniens, indignus. Անպատկան. անպատեհ. անյարմար. անվայելուչ. անտեղի. անարժան. անխորհ, անշնորհ. ձ. Նոտոխտեղեոխ. ճայխտեխ. *Ասել անպատշաճ է. Եղիշ։ *Առն թագաւորի անպատշաճ. Փարպ։ *Զպատշաճն իմ յառաջագոյն՝ անպատշաճ վարկեալ զինի. Արշ։ *Անպատշաճ հարցուածք, կամ կարգումն (բանի), վարք, իրք. Եղիշ։ Փարպ։ Լաստ. ԻԷ։ Ոսկ. յհ. Ա. Հ։ *Յանպատշաճն ուսանիցեն զոք եղեալ. Շ. ընդհ։ *Զորունի զանձն յանպատշաճ ձեռս մատնէ։ Զմանկունս ոգէսս և զանպատշաճս՝ քահանայութեան վիճակեցաք. Լմբ. պտրգ։

ԱՆՊԱՏՇԱՃԱԲԱՐ. ժ. Անպատշաճ օրինակաւ. *Նախահօրն անպատշաճաբար 'ի ծառն ընթացութիւն. Վանր. յայտն։

ԱՆՊԱՏՇԱՃԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. ժ. Կարի անպատշաճ. *Անպատշաճագոյն գոյութիւն։ Յանպատշաճագունիցն հրաժարել հեռանայր. Պիտ։ *Թողլով զպատշաճն ընդ իս՝ յանպատշաճագոյնն իմ ընկղմեցան խորհուրդս. Յհ. Իմ. Էրե։ *Յանպատշաճագոյնն ոչ թողացուցանել զիս տեառն։ Համարձակէր բարբառել անպատշաճագոյն. Մագ. ԼԷ. Ե. ԾԷ։

ԱՆՊԱՏՇԱՃԱԽՕՍ. ա. Որ չէ խօսօղ ըստ պատշաճի. *Անարժան եմ, և անպատշաճախօս. Վրք հց. ԾԷ։

ԱՆՊԱՏՇԱՃԱԿԱՆ. ա. ժ. Անպատշաճ. և Անպատշաճաբար, անկարգաբար. *Ի մէջ գիտութեան՝ անպատշաճականս գնայի. Նոր. Է։

ԱՆՊԱՏՇԱՃՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ. *Ոչ կարեն մանկունք առաւգաստի պահել սակս անպատշաճութեան. Նանայ։

ԱՆՊԱՏՈՒԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԱՐԳԱԲԱՐ. 'Ατίμως. Sine honore, viliter. *Զծառայս մեղաց 'ի վերայ ձիոյ բերելաս, և զարս ածայինս գնալ անպատուաբարս. Ածոբ. ծղ։

ԱՆՊԱՏՈՒԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. 'Ατιμότερος. Vilior, inferior, magis contemptus, abjectissimus. Առաւել անպատիւ. անարգագոյն. յետնագոյն. վայրագոյն. *Քան զամենայն արարածս առաւել անպատուագոյն. Աս. որս. ԾՔ։ *Ընտրեաց զնոսա յաննշանից և յանպատուագունից ոմանց. Նանայ։

ԱՆՊԱՏՈՒԱԴԻՐ. ա. Որ ոչ գնէ այլում պատիւ. անարգու. անգոսնիչ. *Զամենեսեան ատեցես (այսինքն ատեցօղս) և անպատուագիրս ունիցիս. Իգն։

ԱՆՊԱՏՈՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ոչ պատուական. անպատիւ. անարգ. ճխխոդորուըդ. *Ցանպատուական նիւթոյ մասանց. Դիոն. Երկն.

ԱՆՊԱՏՈՒԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. Տ. ԱՆՊԱՏՈՒԱԳՈՅՆ. 'Ατιμότερος. Ոչինչ անպատուականագոյն հրաշագործել քան զառաջին ստեղծուածն. Մամբր։ *Ո՞չ է անպատուականագոյն քեզ քան զանասունն մարդն, ով մարդ։ Խոստովանութեամբ զանպատուականագոյնսն ածել 'ի վերասին ուղղութիւն։ Յանպատուականագոյն վարուց՝ ուղղութիւն։ Սա քան զպատուելի նահատակութեան ոչինչ անպատուականա-

գոյն. Ածաբ. *Ունիմ ինչ և այլ պատճառս ասել ոչինչ անպատուականագոյն քան զասացեալս. Բրս. ծն. յորմէ և 'նման.:

ԱՆՊԱՏՈՒԱՍԷՐ. ա. Որ ոչ սիրէ կամ ոչ խնդրէ զպատիւ. խոնարհ. անփառասէր. *Խոնարհագոյն էր, և անպատուասէր քան զամենայն ոք. Սոկր:

Եւ Ո՛չ պատուասիրելի. անարգ. անշուք. *Մին անպատուասէր է, և միւսն անկարգ. Ար. որս. ծդ: Ըստ կրկին նշ. ասի և յն. ἀφιλότιμος:

ԱՆՊԱՏՈՒԱՏ. և ԱՆՊԱՏՈՒԱՏԵԼԻ. } ա. մ. Զոր չէ մարթ պատուաստել. անկցելի. և Անկարկատելի. օրինակաւ. ող թոփթմազ, էյլէնմէզ. *Քակտից լուծանօղ անպատուաստ խզմամբ: Բաժանեցայ, և անպատուաստելի կտրեցայ: Անպատուաստելի հարուածեալս, կամ լուծեալ. Նար. մծբ. և ձ. հա. և խլ:

ԱՆՊԱՏՈՒԱՄ. Տ. ԱՆԳԱՐՈՒՍԳ. *Քաղաքս անպատուամ. Նար. լը:

ԱՆՊԱՏՈՒԵՄ, եցի. ն. Ἀτιμάζω. Honore privo, dehonesto, contemno. Զպատուել. անպատիւ առնել. անարգել. արհամարհել. Թշնամանել. *Մի անպատուեր զնա. Սիրաք. Գ. 15: *Ոչ անպատուեաց զմիկինն իւր, այլ անպատուեցաւ միկինն. Փիլ. լին: *Սա զժամանակն միայն անպատուեմք, ուր մանաւանդ պատուելի է զի գեղ ժամանակն: Մի որ յայտնիկ է զարդն՝ անպատուեսցուք: Ընդ բեթղեհեմի գուսեցայց, ընդ մօրոյն անպատուեցայց: Զքեզ անպատուես. Ար. որս. ա. է: *Անպատուել զդիս, կամ զԹագաւորս. Ագաթ: *Զոր առ ոտս ունին, անարգեն շատք, և անպատուեն. Եղնիկ: *Անպատուել զյիմարաբար պատուեալն. Յհ. կմ. պաւլ: *Ածութին ոչ յարգի յումեքէ, և ոչ անպատուի. Յճխ. Բ: *Զոր աստ անպատուեաց և խոտեաց, անդ ընդէ՞ր պատուեաց. Մագ. Է: *Սիրելի՛ է՝ որ անպատուեացն, մի կորուսաներ զսիրելոյն բարին. մի անգամ անպատուեաց, և բիւր անգամ պատուեաց և պատուէ. Սրգ. յհ. Դ: *Ոչ անպատուիս 'ի քաղցրութեց: Անպատուեցաւ ճաշակն պտղոյ: Անօգուտ եղեալ՝ անպատուի: Հողոյս անպատուելոյ. Նար: *Ամենայն մարգարէ յիւրում գաւառի անպատուի: Յանպատուելին մի խուովիք. Կլիմաք: *Աշտէիւ խոցեալ յանպատուաւ դաց հրէից. Սրկ. հանգ:

ԱՆՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. Իբր Անպատուութիւն, գտանի գրեալ. Յճխ. Դ: Հ. Բարսղ: Աւետր. մտթ: Վրդ. առկ:

ԱՆՊԱՏՈՒՀԱՍ. ա. մ. Ոչ պատուհասեալ. անպատիժ. առանց պատուհասի կամ պատժոյ. անպատիժ. անվնաս. ճէզասըզ, մուճազէ կէօրմէզ. *Ոչ անպատուհաս. Թողու զչարութիւն. Փիլ. լին: *Թողցին անպատուհաս. Պիտ: *Անպատուհաս ես մնացից յահեղ մրրկէ սաստի. Յհ. կթ: *Անպատուհաս անցցուք. Կոչ. ծդ:

ԱՆՊԱՏՈՒՄ, ած. ա. Ἀνεκδιήγητος, ἄφραστος. Inenarrabilis, inexplicabilis, indicibilis. Անպատմելի. անթարգմանելի. անճառ. անասելի. նագլ օլունմազ, տէյիլ կէօրմէզ. *Անպատում պարգև. Բ. Կոր. Թ. 15: *Կապք անպատումին. Գանձքն: *Անքնին և անպատում է առ արարածս իւր: Անպատում բարիք: Ի տեսիլս անպատումս: Առնել զանպատումն 'ի պատմել. Ագաթ: *Ամենայն աշխարհն լի էր անպատում Նեղութեք. Եւս. պտմ: *Անպատում համբերութի, կամ չարչարանք. Փարպ: Յհ. կթ: *Գործեցեր զանպատումսն. Նար. յԲ:

ԱՆՊԱՏՈՒՄ. Չև պատմեալ. անլուր. *Իբր անպատումն իմն Նորոգս ցուցաւ. Փարպ: *Ասէ. Նախանձեցուցի զձեզ յաղգս անպատումս, վասն ազգին քրիստոնէից. Եփր. օրին:

ԱՆՊԱՏՈՒՄ. Չպատմօղ. որ զանց առնէ պատմել. *(Վասն հրեշտակաց) անպատում եղեալ մովսէսի, զի մի ընդ անգղայ արարածքս համարեսցին. Ագաթ:

ԱՆՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. որ 'ի գրչաց ոմանց գրի և ԱՆՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. Ἀτιμία. Ignominia, ignobilitas, dehonestamentum, contumelia. Անպատւոյն գոլ. վեճակ անպատիւ. անշքութի. անարգութի. նուաստութի. ցածութի. անարգանք. Թշնամանք. անպատուելն, և իլն. խիդարէթ, հօգարէթ, ուլուֆլէթ, այըպ. *Յանպատուութէ (կամ յանպատուէ) 'ի պատիւ վերաբերեաց. Յճխ. Դ: *Տեսեալ զմարդն յայնպիսի անպատուութեան՝ ոչ կարաց անտես առնել. Սրգ. յհ. Դ: *Ընդ կուսութե ըղձնունդն, և ընդ անպատուութե՝ և որ քան զամենայն պատիւս բարձրագոյն: Դարձուցեր զերեսս քո, և անպատուութբ լցաք. Ածաբ. յայտն. և կոչէ: *Անպատուութեն արհամարհանաց. Նեղս: *Համբերել նախատանաց և անպատուութեց. Սրգ. յհ. Գ: *Լցուցանել 'ի ծնողսն անպատուութի. Պիտ: *Արդարն ոչ զլկանս համարի իւր զոմանց անպատուութին. Լմբ. առակ: *Ոչ իմացաւ զպատիւն, գտնես զանպատուութի զգասցի. Ճ. Ա:

ԱՆՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. Անպատուելն այլոց զմեզ. անարգելն. *Ամենեւին բռնադատեալ զընթացս 'ի վերակացուին մերոյ պատուական անպատուութիւն, 'ի հարկանելն և 'ի սաստելն նմ. Կլիմաք:

ԱՆՊԱՏՍՊԱՐ. ա. } ԱՆՊԱՏՍՊԱՐԱՆ. Ոյր չիք պատսպարող և պատսպարան, իբր հովանի կամ պատսպար. անօգնական. մերկ յամրութե. անմասն 'ի նպաստից և 'ի պաշտպանութե. Թողեալ լքեալ. անմխիթար. *Անպատսպար առաքեալ, կամ Թշուառ, կամ անկեալ: Ոչ անպատսպար 'ի մնալ Թևոց քոց օգնականութե. Նար. ծէ. իէ. ծը. ղգ: *Անպատսպարանք լինիցին 'ի քումմէ բարերարութեգ. Իմ. ծը. 11: *Անպատսպարան և անայցելու. Սարգ. ա. գ. է: *Անպատսպարան վայրս ունէր քաղաքն. Լմբ. ծի: *Անպատսպարան տղքատուի. Ոսկ. մ. ա. 3: Վրդ. առկ: Հ. Յովհ:

Եւ Այն՝ յոր ոչ լինի պատսպարիլ կամ ապաւինիլ. *Ի յայսմ անպատսպար ապաւինուէ. Նար. ղէ: *Զի ապրեսցուք մեք յանօրէն և յանպատսպարան մարդկանէ. այսինքն 'ի հալածչաց և 'ի կեղծաւորաց. Եփր. Բ. Բէն: *Ի մասնաւոր՝ յանպատսպարան բանսարկու մարդկանէ. Բուղ. Գ. 5:

ԱՆՊԱՏՐԱՍՏ, ի, ից. ա. Ἀκατασκεύαστος, ἀπαρασκεύαστος, ἀπαρασκευός. Incompositus, incomparatus, imparatus. Որ չէ պատրաստ կամ պատրաստեալ. ուր չկայցէ պատրաստութի. անյարդար, անկազմ. անյարմար. հազըր օլմայան. *Երկիր էր աներևոյթ և անպատրաստ. Ծն. ա. 2. այսինքն ըստ Լմբ. օղ.: *Անպատրաստ առ 'ի բուսուցանել. կամ անպատրաստ ('ի պէտս) բնակութե ։: *Զանգունդս անպատրաստս. Ագաթ: *Զի մի բնակարանք անպատրաստք լինիցին. Նիւս. սփանչ: *Գտանիցեն զձեզ անպատրաստս. Բ. կոր. Թ. 4: *Անպատրաստ զբօսան պալատեան փեսային չիջեալ լապտերօք. Շար: *Անպատրաստք էին: Անպատրաստ տեսանէր զիւր գունդն. Փարպ: *Զայնն ահագնալուր 'ի լսելիս անպատրաստիս հասեալ. Բենիկ: *Որ գոյզն պատկերն է անպատրաստից. Մնացի անպատրաստ: Անպատրաստ գտեալ զիս լինելոյն. Նար: *Անպատրաստ, այսինքն անպատշաճ և անզարդ 'ի բնական կերպն, զոր այժմ ունի պայծառ լինել. Շ. Բ. գ. ի: *Յան անպատրաստ առնէ զնա առ անմանու. Մխ. դփ:

ԱՆՊԱՏՐԱՍՏ. Ἀφύλακτος. Incautus. Անզգոյշ. անհոգ. Թոյլ. սագընմազ. *Ցայլ յանցանաց զգուշանայ, այլ անպատրաստ լինի 'ի բամբասել, 'ի բարկանալ. Նար. խրատ: *Վնասեն օգոյ փոփոխմունք, կամ աշխատութիւք անպատրաստք. Խոսր: *Մի տասն ամօթոյն յանպատրաստ պաշտաւն զօրմանս հատեալ ցամաքեցուսցէ. Նար. յԲ:

մ. Անպատրաստաբար. անզգուշութբ. Թուլութբ. *Յանպատրաստս ուտելոյ և 'ի քնոյ (չարժլին մոռնկական խորհուրդք). Վրդ. հց. ծա:

ՅԱՆՊԱՏՐԱՍՏԻ ԼԻՆԵԼ. Անպատրաստ գտանիլ. չև պատրաստեալ ունել զկարեւորս. հազըրլանմամագ. *Նոքա յանպատրաստի էին 'ի մարգոյ և յանասնոյ. Լմբ. ծը:

ՅԱՆՊԱՏՐԱՍՏԻՑ. մ. Ἀφυλάκτως, αἰφνίδιον. Incaute, improvise. Յանակնկալ պահու. յանկարծակի. ղաֆիլ, ուսանսըզ. *Ոչ իբրև զգող 'ի վերայ հասանէ մեզ, և ոչ յանպատրաստից տանի: Յանպատրաստից 'ի ձեռս անկանիցիք. Ոսկ. ա. բէս. ա: և մ. ա. 23: *Պարտիմք զգուշութբ գնալ. զի մի երբէք յանպատրաստից անկեալ 'ի նոսա՝ մեռանիցիմք. Սարգ. յհ. է. ծ. ևն: *Յանպատրաստից 'ի վերայ հասեալ. Լմբ. Դ: *Եկն եհաս յանպատրաստիցն 'ի վերայ քաղաքին: Յանպատրաստից, որպէս ասացուք, եկին. Ճ. Ա:

ԱՆՊԱՏՐԱՍՏԱԲԱՐ. մ. Առանց պատրաստութե. անհոգաբար. յանզգուշս. յանպատրաստից. *Ննջեցին անպատրաստաբար չիջեալ լապտերօք. Նար. յԴ: *Անհոգացեալ, անպատրաստաբար առաքէ 'ի գործն. Մխ. դփ: *Հանդերձեալ էին հակառակել անպատրաստաբար ասացելոցն. Ոսկ. յհ: *Որք կամին Թագաւորին յառաջի կալ և խօսել ընդ նմա, մի անպատրաստաբար արասցուք զընթացս. Կլիմաք:

ԱՆՊԱՏՐԱՍՏԱԳՈՅՆ. ա. Կարի անպատրաստ. *Գտեալ անպատրաստագոյն զզօրսն պարսից. Փարպ:

ԱՆՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ գոլ յօրինեալ՝ կազմեալ պատրաստութբ. անզարդութի, անշքութի. անպաճոյճ գոլ. *Զհաստատական բանս և զձայնս անպատրաստութե ամենայն ուրեք Նախապատուէ. Բրս. գործ: *Զինչ իցէ անպատրաստութե երկրի. Վեցօր. Բ: *Զնախնի խաւարն գեղապանծաւք անպատրաստութեն 'ի լոյս փոխեցեր. Նար. գանձ հոգ:

Եւ Անպատրաստ գտանիլն անձին. *Պենոյ դեղօ վասն անպատրաստութեն իւր պատժելոյ լինի առիթ. Լմբ. պրզ: *Չկին անձն է յանպատրաստութէգ, որ ոչ մտացեր վճռոյ գալըստն. Վրդ. հց. է:

ԱՆՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Անզգուշութի. անհոգութի. ալլերգութի. իհմալլըգ, ղաֆլէթ, անսըզլըգ. *Դաւիթ յանպատրաստութէն անկաւ. Սարգ. Բ. գ. Գ: *Ցաւք և հիւանդութիւնք՝ ոմանց լինի յանպատրաստութէ, և ոմանց յորկրամոլուէ. Ոսկ. յհ. ա. 37: *Յանպատրաստութէ եղեալ (վասն) առաջին լեգի. Մխ. դփ: *Մերանիցի

մանկանն յանպատրաստութենէ նոցա. Կանոն։

ԱՆՊԱՏՐԵԼԻ. Տ. ԱՆՊԱՏԻՐ [illegible] նշ. ուրեքն Որ ոչ պատրի. *Անպատրելիք ե- ղեալ է գիտութեան այնպիսին. Ոսկ. յհ. Ժ. 14։ 'Անպատրելիք և անխոտրք անցա- ւորին ըստ իրերանց։ Որոյ աստուածն անպատ է, և անպատրելի. Փիլ. Բագն. և յլն։

ԱՆՊԱՏՐՈՒԱԿ. ա. ն. Ուր չիցէ պա- տրուակ. առանց պատրուակի. բացայայտ. *Անպատրուակ յօրինուածն. Սհմ. ՀՄ։

ԱՆՊԱՐ, ու, ուց. ա. Որ ոչ գիտէ պա- րել օրինօք. անկիրթ. անկարգ. *Ոմանք յանկարգութեանց և յանպարուց. Փիլ. Լին. Գ. 43։

ԱՆՊԱՐԱԲԵՐ. ա. Որ ոչ պարաբերի. անշրջան. անփոփոխ. *Այլ անվախճան է, և անեզր, և յաւիտեան անպարաբեր. Ղ. Երէ։

ԱՆՊԱՐԱԳԱՅԾ. իցս. ն. Առանց պա- րագայից. յաւիտեան, կամ պարագայից առք' յանէծարար. *Խնամօղ տածօղ ե- ղեալսն, և 'ի յեկն' անպարագայից. Ղ. Խոսք։

ԱՆՊԱՐԱԳԻԾ. Տ. ԱՆՊԱՐԱԳԻՐ. Ան- պարագիծ էին բոլորից ընդունել' լայնածա- ւալ տեղի. Ղոր։ 'Անպարագիծն ած բա- նիւ ձեւացեալ. Անյաղթ. Բարձր։ *Բովան- դակեցաւ 'ի մարմնի անպարագիծն ած. Ղ. Բարձ։

ԱՆՊԱՐԱԳԻՐ. ա. որ և ԱՆՊԱՐԱԳԻԾ. 'Απερίγραφος, ἀπερίγραπτος. Incircumscriptus, non circumscriptus, incomprehensibilis, immensus. Անպարագրելի. անսպառ. անբովանդակելի. զոր չէ մարթ շրջափակել ծրիւ. անվախճանական. անսահման. անեզրական. և անչափ. ընդարձակ յոյժ յոյժ. *Աճեցայց զերկայնութիւն անպարագիր և անպարագիր մեծութեան. Փիլ. Իմաստ։ *Ան- պարագիր պատկեր, կամ տեղի, կամ զօրութիւն։ Անպարագիր տեղի ամենեցուն։ Անպա- րագիրն հայր, կամ էակ. Նար։ որ և Իւ. ատ. 'Անպարագիր մարմնոյն յորի ... Իբր ածեալ, կամ անըմբռնելի' յորոց ոչն կա- լի։ 'Որ անպարագիրն է յէութեան. Ղոր։ 'Զլոյսոգոյն և զանպարագիր կալուածս։ Հօրդ համառօտած անպարագիր մեծութիւն ծածկեալ. Գիւ։

ԱՆՊԱՐԱԳՈՐԾԵԼԻ. ա. Զոր չէ մարթ գործով բովանդակել. անըմբռնելի. *Հա- սու անքննին, խառնավանսակ անպարագոր- ծելի. Մագ։

ԱՆՊԱՐԱԳՐԱԲԱՐ. մ. որ և ԱՆՊԱ- ՐԱԳՐԱՊԷՍ. 'Απεριγράφως, ἀπεριγράπτως. Incircumscripte. Առանց պարագրութեան. անսահմանաբար. *Անպարագրաբար լինելն' որ ինչ 'ի պատճառէն (յայս). Փիլ. [illegible]

ԱՆՊԱՐԱԳՐԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՊԱՐԱԳԻՐ. 'Անպարագրական կայս. Թէոդոր. Խչ։

ԱՆՊԱՐԱԳՐԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՊԱՐԱԳՐԱ- ԲԱՐ. '(կայան) զարեգակնն արգարութեան անպարագրաբար տարաւ. Գործաց. Ճէ։

ԱՆՊԱՐԱԳՐԵԼԻ, լեաց. Տ. ԱՆՊԱՐԱ- ԳԻՐ. 'Զերդ միաւորի ընդ պարագրել- ւոյն անպարագրելին. Աթ. Բ։ տես և Ղոր։ Նար. Փ։ 'Անպարագրելի' ամենեղ հա- սանելեաց. Նար. [illegible] *Զմեծ և զանպարա- գրելի ... Յհ. իմ. Էհէ։

ԱՆՊԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անպարա- գրելի կամ անբովանդակելի գոլ. անպա- տութիւն. անչափութիւն. *Զաստուածն 'ի մնէ [illegible] անպարագրութեան ամենատարբ և [illegible] պատկեր բարեպաշտին արգարու. [illegible] *Երկիցս ասել, բազմացու- ցից զերկս յոյժ յոյժ, զբազմութեան զան- պարագրութիւն և զանբաւութիւն ցուցանել. Փիլ. Լին։

ԱՆՊԱՐԱԿԱՆ. ա. Ընթերցիր կամ իմա' որպէս ԱՆՊԱՐԱԳՐԱԿԱՆ. կամ ԱՆՊԱՐՏԱ- ԿԱՆ. * Զանհնարին զանպարականն զան- վտանգ ձեռինն 'ի միտ առնուցուս զզօ- րութիւն. Ոսկ. Եփ։

ԱՆՊԱՐԱՊ, ի,ից. ա. Ἄσχολος. Cui otium non est, occupatus. Որ չունի ժամա- նակ պարապոյ. զբաղեալ յոյժ. *Ամ- եմ ծերացեալ, և անպարապ 'ի թարգմա- նութեանց. Խոր. Գ. 65։ *Լի ամենայն բարու- թեամբ, շնորհեն և անպարապից. Փարպ։ *Գնացէք, զի անպարապ եմ ես. Վրք հց. ծէ։ *Անպարապ լինելով 'ի մարմնաւորու- թեան յղփութէ. Ցհ. իմ. ափ։ *Անպարապ լեալ 'ի պատերազմէ. Ճ. Բ։ *Ի հալածա- նաց և 'ի խռովութեանց անպարապ պատահե- ցան. Մխ. դփ։

ԱՆՊԱՐԱՊ. Որ ոչ պարապի 'ի գործ. պղերգ. դատարկ. *Անպարապ հոգևորա- կան զինուն արարեալ, մահու ծառայե- ցուցէ. Նար. ծէ։

ԱՆՊԱՐԱՊԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ոչ դա- տարկանալ. չլինել թափուր. չպակասիլ. [illegible] *Լի և պատարուն վե- րելեան' յաւիտեան անպարապացի. Ան- յաղթ. Բարձր։

ԱՆՊԱՐԱՊԱՆԱԼ. Չունել զպարապ. զբաղեալ գտանիլ. *Ոչ առաքեցին յան- տիոք. վասն զի առ երուսաղէմացիսն ան- պարապացեալ էին. Ոսկ. Գծ։

ԱՆՊԱՐԱՊԱՆՔ, նաց. Տ. ԱՆՊԱՐԱՊՈՒ- ԹԻՒՆ. *Մեծ արդարոց բերդ է' արանց առաքինեաց ոչ սակաւ պատճառս ան- պարապանաց զնախախնամութեն թողուլ. Փիլ. Նխ. Ա։

ԱՆՊԱՐԱՊԵՄ, եցի. չ. } Κατασχολέω. Occu-

ԱՆՊԱՐԱՊԻՄ, եցայ. չ. } por, incumbo, & otio male utor. Զմնալ պարապարդ կամ դատարկ 'ի գործոյ. ըզ- բաղիլ. գեգերիլ. *Ի չափոյ (սխրոյ), որ- պէս պատշաճ է, մի անպարապեսցիս. Նիւս. Երգ։ *Ուսեալ գիտել, յոյնչ գե- գերեալ անպարապեցաւ. Նիւս. կազմ. Ճա։

Եւ Չունել ժամանակ. անպարապ գը- տանիլ. *Երկեայ իսկ գուցէ վասն միոյն բանք մեր վատանկեալ անպարապի խօսե- լով առ ձեզ. Ոսկ. յհ. Ա. 22։

ԱՆՊԱՐԱՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσχολία. Occupatio. Անպարապն լինել 'ի յաճա- խութենէ գործոց. պատաղութիւն. զբաղանք. չունելն զժամանակ. այնպէս պարապելն յիրս ինչ' մինչև չկարել պարապել յայլ ինչ. *Տկարութիւն, աղքատութիւնք, ժամա- նակի անպարապութիւնք. Փիլ. Նխ. Բ։ *Ցանպարապութեան նորա' եղբարցն հոգալ (այլ ոք կարասցէ)։ Մի գուցէ' կարա- ցեալ ուրուք լինել զպատուէրն, պատճա- ռեսցէ զգործոյն անպարապութիւն։ Արուես- տաւոր հնարքն անպարապութեան առիթք լինէին։ Ո'վ գարշելի և անկատար անպա- րապութիւն. Բրս. հց. և չար. և Ճգն։ *Ցա- ղագս այլ ինչ մեծ անպարապութեանց չհա- գացան իրացս. Փարպ։ *Անպարապութիւն յաշխարհականացն հարստահարութենէ. Ցհ. իմ. ափ. Դ։

ԱՆՊԱՐԱՊՈՒԹԻՒՆ. Σχολή. Mora, studium, lucubratio. Դեգերութիւն. պա- րապումն. փոյթ. Բանի մը հետ ըլլալը. *Զբաղմապատիկ 'ի մարմնի զոգւոյ դե- գերմունս անպարապութեան։ Ոչ երբէք դա- դարէ յայսպիսի անպարապութենէ. Նիւս. կազմ. Ճա. Ճէ։ *Ի սոյն զանպարապութիւն մեր մաշեսցուք. Ոսկ. յհ. Ա. 5։

ԱՆՊԱՐԱՏԵՂԻ. ա. Որ ոչ պարագրի 'ի տեղւոջ. անվայրափակ. *Անպարատեղի բնութիւն. Թէոդոր. Մայրագ։

ԱՆՊԱՐԱՐ. ա. Ἀληπής, կամ ἀλίπαρος. Ոչ պարարեալ, ոչ սածեալ կամ յօ- րինեալ զգալի իւղոք. *Անպարար գոլով և անձեռագործ եկեղեցի. Մագ. նշ. եհեղ։

ԱՆՊԱՐԵԼԻ. ա. Ἀχόρευτος. Carens choreis, illaetabilis. Ուր չիք պար. ան- մասն 'ի վայելչութէ պարուց. *Վաղես մա- լեգնարար, և պարես զանպարելին. Բրս. արբեց։ ([illegible])

ԱՆՊԱՐԶ, ի, ից. ա. Չունօղ զպար- զութիւն. բարդ. զօդեալ. բաղադրեալ. *Ա- մենայն գիտութիւն ըստ երից յեղանակի ձեւանայ, պարզին, և անպարզին, և շարա- դրելոյն։ Զզուգութիւնս անպարզիցն տար- բերէ. Երզն. քեր։

ԱՆՊԱՐԻՄԱՆԱԼԻ. ա. Ἀπερινόητος. Qui mente comprehendi nequit. Զոր ան- մարթ է պարագրելով իմանալ. անբովան- դակելի. սորապէս անիմանալի. անհասա- նելի. *Ի քեզ հաճեցաւ բնակել անպարի- մանալին ած։ Անպարիմանալին խորք. Թէոդոր. խաչ. և Խչ։ *Ըստ անճառելի և անպարիմանալի խառնմանն և միաւորու- թեանն. Ցհ. իմ. երէ։ Գ.ր. փղ։ *Ցիշեա' անպարիմանալիդ զաշխարհակեցոյց տնօ- րէնութիւն։ Վասն անպարիմանալի պարա- նոցին (մօրքո և կուսի), զօրով փարե- ցար. Բենիկ։

ԱՆՊԱՐԻՄԱՆԱԼԻ. մ. } Անբովան-

ԱՆՊԱՐԻՄԱՑԱՊԷՍ. } դակելի կամ անհասանելի օրինակաւ. *Առ ինքն միա- ւորէ անճառապէս և անպարիմանալի։ Ի կուսական արգանդին սաղմնաւորեաց լոյսն անճառաբար և անպարիմացապէս. Ճճ։

ԱՆՊԱՐԻՍՊ, րսպի, պաց. ա. Ἀτείχιστος. Carens muro, muro non cinctus. Որ չունի զպարիսպ. անպատուար. հիսար- սըզ. [illegible] *Քաղաք անպարիսպ. Թուոց. ԾԳ. 20։ Առակ. ԻԵ. 28։ *Ցա- ղագս մահուան ամենայն մարդիկ 'ի քա- ղաք անպարիսպ իցեն բնակեալ. Ոսկիփոր։

ԱՆՊԱՐԾ. և } ա. Ἀκόμπαστος. Alie-

ԱՆՊԱՐԾԵԼԻ. } nus a jactantia, et ostentatione. Հեռի 'ի պարծելոյ. ոչ պար- ծօղ. անսեթևեթ. խոնարհ. [illegible] *Անպարծ զարդ։ Վասն անպարծելի զիրսն համարելոյ։ Տես զանպարծելի բարեխնա- մութիւն. Ոսկ. Եբր. և յհ. Ա. 21. և 37։

ԱՆՊԱՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀκόμπαστον, ἀκενόδοξον. Չպարծելն. անփառա- սիրութիւն. խոնարհութիւն. *Զհրամայեաց ասել (ումեք), զի անպարծութիւն և ան- մեծարգութիւն ուսուսցանիցէ։ Զի ուսանի- ցես զանհպարտութիւն և զանպարծութիւն։ Տես դու ինձ զքնին զանպարծութեան։ Զի ամե- նեսին զնուաստութիւն (խոնարհ), և զանպար- ծութիւն ցուցանիցէ. Ոսկ. մ. Ա. 25։ Բ. 6։ և յհ. Բ. 11։ և Եւ։

ԱՆՊԱՐԿԵՇՏ, ի, ից. ա. Ἄσεμνος. Incastus, impudicus, inhonoratus. Ἀκάθαρτος. Immundus, impurus. Օտար 'ի պարկեշտութէ. անհամեստ. անամօթ. և Անվայելուչ. անմաքուր. աղտեղի. անմիտ. անդէպ. [illegible] *Քննեն անպարկեշտիցն բանք. Մանդ. Գ։ *Պարկեշտացուցանել պանծա- լի առաքելս զանպարկեշտն. Սարգ. Լա։ *Անպարկեշտ ծաղկեցեալ աւելս եփրեմ. Նար. Բ։ *Անպարկեշտ եր կործել զնոյն ինքն զքուերքեսս ինքնին զգործն կատա- րել. Արիստ. Ծ։ *Զատանել 'ի մէջ այգ և

պղծոց. և 'ի մէջ պարկեշտից և անպարկեշտից. Ղեւտ. Ժ. 10։

ԱՆՊԱՐԿԵՇՏԱԳՈՅՆ. ա. Կարի անպարկեշտ. մանաւանդ որ ոչ պարկեշտանայ 'ի կերակրոց և յըմպելեաց. ոչ հրաժարեալ 'ի պարարտաց. *Կորուսանէ սատանայ զպահս պահողին, թէ զանպարկեշտագոյնն բաժանեսցէ. Մանդ. Գ։ Եփր. պհ։

ԱՆՊԱՐԿԵՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκοσμία. Invenustas. Պակասութիւն պարկեշտութեան և վայելչութեան. անամօթութիւն. աժէութիւն. անպատշաճութիւն. անչըրքինլիք. էտէպսիզլիք, էրքէնսըզլըք. *Ի պարկեշտացուցանել զանպարկեշտութիւն տապատան լինին։ Անպարկեշտութեան պատանեաց բանից շուրջ արկանեն. Ը. ժկ. ԽԲ։ *Հեռացեալ լինի զեղխութենէ՝ անկարգութենէ, անպատկառութենէ, անպարկեշտութենէ. Աբր. առաք։ *Նոյնաբանութիւն եղով անպարկեշտութիւն ընդ բառն ցուցանէ. Անյ. պէրիարմ։

ԱՆՊԱՐՇՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՄԲԱՐՇՏՈՒԹԻՒՆ։

ԱՆՊԱՐՈՅՐ. ա. Ἀπερίγραφος. Incircumscriptus. Ἀπερίληπτος. Qui comprehendi nequit, incomprehensus. որ և ԱՆՊԱՐՈՒՆԱԿԵԼԻ. Որ ոչն պարուրի. ոչ շրջափակեալ. անպարունակ. անպարագրելի. անբովանդակելի. *Անորոշելի և անպարոյր ժամանակ։ Անպարոյր և անպարագիր մեծութիւն։ Բազմութիւն անպարոյր։ Ազգի ազգի խնկոց բազմութիւնք, անպարոյր զանազանութիւնք. Փիլ։ *Սկիզբն եղելոցս՝ անպարոյր, և առանց ծայրից ըմբռնման. Ը. բարձր։ *Անպարոյրք են իմաստք երրորդութեանն. Եւագր. ԽԸ։

Տ. Իբր Անսահմանաբար. *Ած ոչ ժամանակի կարօտանայ, այլ՝ ամենայն անժամանակ և անպարոյր 'ի գիտութեան նորա կային անմարմնապէս. Նախերգ. Փիլ։

ԱՆՊԱՐՈՒՆԱԿ, ի. } Նոյն ընդ ԱՆ-
ԱՆՊԱՐՈՒՆԱԿԵԼԻ. } ՊԱՐՈՅՐ. Ἀπερίληπτος. Non comprehensus. Որ ոչն պարունակի. անբովանդակելի. *Պարունակեան՝ անպարունակ, անկարօտ այլոց. Դիոն։ *Անպարունակ մեծութիւն, կամ բացարձակութիւն։ Ի քեզ անպարունակն ած մարդացեալ. Նար։ *Անպարունակ և անվայրափակ կայենիցն. Անան. Եկեղ։ *Պարունական ամենայնի, իսկ ինքն անպարունակելի։ Անպարունակելին Թագաւորութիւն. Դիոն։ *Անհասանելի և անպարունակելի. և սակս՝ ոչ զի էն, այլ եթէ զի՞նչ է. Արիս. Է։ Անպարունակելի ածութիւն. Նար. յովէր։ *Անպարունակելին 'ի քեզ պարունակեալ տաղաւարեցաւ. ՃՃ։ *Ած այժմ անվայրափակ և անպարունակելի զօրութեն. Անան. Եկեղ։ Իսկ Պիտ. *Անպարունակելեաց վարակեալ գրժանօք». իբր անչափ և անհամար։

ԱՆՊԱՐՈՒՐԵԼԻ. ա. Որ ոչն պարուրի 'ի տեսոյ այլոց. անպարունակ. անծածկելի. որ չէ պարտքլընըր. *Ամօթանս անպարուրելիս. Նար. ԽԳ։

ԱՆՊԱՐՍԱՒ. ա. Ἀκατάγνωστος, ἀνεπίληπτος. Irreprehensibilis. Ազատ 'ի պարսաւանաց. անարատ. անմեղադրելի. անանգոսնելի. այըպլանմազ. *Անպարսաւ լինել. Տիտ. Բ. 8։ *Ստուգապատութիւն անպարսաւ. Փարպ։ *Անպարսաւ վարք. Փիլ. Ծ. բան։ *Անպարսաւ կիրք. Տօնակ։ *Ճշմարիտ և անպարսաւ խորհրդածոց. Յարք. գհ։ *Անպարսաւ է աղօթելն՝ քան չարաբանելն վասն նորին. Նար. ԽԷ։

ԱՆՊԱՐՍԱՒԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. *Անպարսաւելի քաղաքավարութիւն, կամ կիրք. ատեան, երկիր. Եւագր. մրբ։ Ճ. Ա։ Փիլ. լին։ Համամ. առ։

ԱՆՊԱՐՍԳԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ԱՆՊԱՐԻՍՊ. *Ցանպարսպապատ քաղաքի կամ յաւանի իցէ. Կիւրղ. ղեւտ։

ԱՆՊԱՐՏ, ի, ից. ա. Ἀθῷος. Innocens, insons. ἀναίτιος, innoxius. καθαρός, purus. Ոչ պարտաւոր. անպարտական. ազատ 'ի պարտուց, 'ի յանցանաց. 'ի պատժոց. անմեղ. արդարացեալ. քաւեալ. սուչսուզ. տե՛ս Ծն. ԽԴ. 10։ Ել. ԻԱ. 19. 28։ ԻԳ. 7։ Թւ. ԼԲ. 5։ Բ. Թգ. Գ. 29։ Գ. Թգ. ԺԱ. 16։ ԻԴ. 4։ Երեմ. Է. 6։ ԻԲ. 3. 17։ ԻԵ. 15։ Դտ. ԺԵ. 5։ Գ. Թգ. Բ. 9։ Յովէլ. Գ. 21։ *Մինչև յե՞րբ զարիւն անպարտից հեղուս. Վրք հց. ԺԲ։ *Դնել նշան 'ի ճակատ անպարտիցն արանց. Ը. հրէից։ *Զանպարտան պարտաւոր մահու արարեալ։ Եւ ես անպարտ և արտաքոյ մեղադրութեան մնացից. Յհ. կբ։ *Անպարտ գըտաւ յիւ յատեանին. Գնձ։

ԱՆՊԱՐՏ. Տ. Առանց պարտեաց. յանիբաւի. տարապարտ. նահագ եէրէ. *Մի լիցուք մեռեալք զյո կենդանիին, զայն որ անպարտ վիրաւորեցին. Գնձ։ Իսկ անդ յասելն՝ *Զիմ միածինն անպարտ տանջեցին», լինի ած. Ն. Ա։ *Մեք յանպարտս զմարդիկ սպանանեմք, և սա յաշխարհի զմեռեալս յարուցանէր. Եղիշ. երեկ։ *Անպարտ խոցոտեալք 'ի չարեն. Լմբ. սղ։ Նոյնպէս իմն զատելն. *Վտարանդի լեալ յանպարտ թշնամեաց տարապարտուց». այսինքն յանիրաւի (գործողաց) 'ի թշնամեաց. Ա. Կ. ԺԵ. 33։

ԱՆՊԱՐՏ. Զոր չէ պարտ առնել. անվայելուչ. տարադէպ. *Անպարտ հանդերձ. Ոսկ. եփ։ *Գուցէ այլ մեծամեծս և անպարտս խօսեցի. Ճ. Ա։ *Եւ ձեզ անպարտ (էր) մոռանալ զճգնութեն հարցն մերց. Բուզ. Գ. 14։

ԱՆՊԱՐՏ. որպէս Անպարտելի. անյաղթ. եէնիլմէզ. *Ի վերայ հասեալ անպարտ և անշարժ մնաց վկային. Ճ. Ա։ *Ցայսմ անպարտ և անվանելի արուեստից լուծցին որոգայթքն. Նար. Գ։

ԱՆՊԱՐՏԱԳՈՅՆ. ա. Տ. Իբր Անիրաւագոյն. *Որ այսր 'ի խնդիր արկանիցի, անիրաւագոյնս և անպարտագոյնս խնդրիցէ. (յն. մի բառ, անտեղագոյն.) Ոսկ. յհ. Ա. 3։

ԱՆՊԱՐՏԱԿ. ա. Տ. Ոչ պարտակեալ. չամփոփեալ. ցրիւ. ցիր և ցան. *Դիկք զպատուակերն այ ամենայն ուրեք անպարտակ ցրուեցին. Վրդն. ող։

ԱՆՊԱՐՏԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՊԱՐՏ ըստ Ա նշ. *Անպարտականք մահու. Ա. Գոր։ Ըոր։ *Անպարտականք այս տարապարտութեն։ Ցայնմ սակալի և անպարտական զենման. Նար. ԿԵ. Ն. խւ։ *Ո՞յր աղագաւ անպարտականին խաչն նախատանաց. Լմբ. օփ։

Եւ ըստ յետին նշ. *Զօրութեն մեծ, և հարստութեն անպարտական. Գէ. Եօ։

ԱՆՊԱՐՏԱԿԻՐ. ա. Անպարտ 'ի կրել. անպարտ չարչարեալ. *Ցանպարտակիրդ մարմին չարչարեալ զգենութենս մերում զատաժամականն տաղնապ. Նար. ԿՂ։

ԱՆՊԱՐՏԱԿԻՐ. Որ ինչ ոչ է 'ի պարտուց, այլ ձրի. կամաւ յանձն առեալ. կամաւոր, և անակնունելի. *Անպարտակիրն ազգակցութեն (այսինքն մարդեղութեն բանին) երկնից վերոտին. Նար. կտա։

ԱՆՊԱՐՏԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Անպարտ. անպարտական. և Տարապարտ. *Որպէս պարտաւոր հատուցեալ, որ անպարտաւորն և անմեղն. Մագ. նշ. Եկեղ։ *Եւ դու կաս մնաս ազատ և անպարտաւոր. Մարկ. հանգ։ *Անպարտաւոր մահ. Վրդն. պտմ։

ԱՆՊԱՐՏԵԱԼ. Չյաղթեալ. անպարտելի. *Ո՛վ քաջդ պատերազմիկք և անպարտեալք. Պրկ. աղէտ։

ԱՆՊԱՐՏԵԼԻ, լւոյ, լեաց. Ἀήττητος, ἀκαταγώνιστος. Invictus, insuperabilis, inexpugnabilis. Անյաղթելի. անյաղթ. հզօր. զօրաւոր. բուռն. եէնիլմէզ, ալթ օլմազ. *Մարտն յերկոցունց կողմանց մնայր անպարտելի. Խոր. Գ. 10։ *Անպարտելի զօրութեն. Եղիշ. Գ։ Ըոր։ *Անպարտելի բանութիւնք, կամ ատրոք, կամ պարիսպ. Պիտ։ Յհ. կբ։ *Զանպարտելի զշնորհսն այ՝ պղնձոյ նմանեցոյց մովսէս. Եղիշ. խաչէլ։ *Մեծ և անպարտելի է սէրն. Ոսկ. յհ. Բ. 30։ *Անպարտելի մնացին 'ի հրապուրանաց. Ըոր։ *Փորձ գըտեալ և անպարտելի 'ի պատմականաց։ Երկրպագութիք անպարտելի գտաւ. Իգն. ԾԲ։ *Ոչ յամենայնի լեալ իմաստունք, և մի (այսինքն և ոչ) անպարտելիք. Ար. որս. Գ։

ԱՆՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անպարտ կամ անպարտականն գոլ. անմեղութիւն. և ասելն՝ քաւեալ եմ ես. *Զանպարտութիւն իւր մատնեաց փոխանակ պարտաւորաց. Մծբ. Բ։ *Անմեղական անպարտութիւն. Մագ. ԿԷ։ *Ծանուցանէ զորոգայթ. և կրկին զանպարտութեն բանն առեցէ, անպարտ է. Մխ. տփ։ *Զի՞նչ խօսի, եթէ ոչ զանպարտութեն և զթողութեն մեղաց դարձելոցն 'ի նա. Համամ. առակ։

ԱՆՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Անպարտելի գոլն. *Ընդ անպարտութեան թագաւոր. Նար. ԽԲ։

ԱՆՊԱՐՓԱԿ. ա. և } Անվայրափակ.
ԱՆՊԱՐՓԱԿԵԼԻ. } անպարոյր. անպարագիր. *Անպարփակ թագաւոր։ Անպարփակելի աստ. Զքր. ԿԲ։

ԱՆՊԵՐՃ. ա. Ոչ պերճացեալ. անպարծ. խոնարհ. անպաճոյճ. *Անպերճ զարդ. Ոսկ. եփ։

ԱՆՊԵՐՃԱՍԷՐ. ա. Սիրող խոնարհութեն, և անսեթևեթ իրաց. *Միշտ անպերճասէր է ածութենն. Մեկն. ղեւտ։

ԱՆՊԻՏ, պիտոյ, տաց. ա. Ἄχρηστος, ἀνωφελής. Inutilis. Որ ոչ լինի 'ի պէտս. անպիտան. անշահ. անօգուտ. չնչին. ունայն. անարգ. անկարգ. ֆայտասըզ իշէ եարամազ. *Ցամենայն պէտս անպէտ կացցէ. Գ. Ղ. Գ. 19։ *Որոշել զպիտանացն, և զանպիտան. Անյ. պորփ։ *Ըստ մի անպէտ։ Ստորութիւն անպէտ. Վրք հց. Բ. ԾԱ։ *Անպէտ գտաւոր, կամ քաղաքապետ. Ճ. Բ։ *Զբանս անպէտս. Գր. փղ։ *Անպէտ էր սակս զայս. և ոչ վայրապար անպէտ, այլ և վնաս մեծ. Ոսկ. յհ. Ա. 38։ *Ընկալուցեալ յանպիտոց. Նար. ՁԲ։ *Զսարդիս մեղապարտ ծառայ այ և զանպէտ կրօնաւոր յիշեցէք 'ի քս, աղաչեմ. Սրգ. յիշ. Բ. յհ։

ՅԱՆՊԷՏ. ՅԱՆՊԷՏՍ. Տ. Ցունայն. վայրապար. 'ի զուր. յանպէտս իրս. նաֆիլէ. *Մի վատթարաց վանիցեր յանպէտ. Ը. այբուբ. Ա։ *Մի յանպէտս զժամանակս մեր ծախել. Խոր. Ա. 4։

Կամ ԱՆՊԷՏՍ. Տ. Իբր Առանց կարօտ պիտոյից. անխնամ. *Թողեալ զծերսն անպէտս, և տանջեալ. Վրք հց. ԾԵ։

ԱՆՊԻՂԾ, կմ ԱՆՊԵՂԾ. ա. Ոչ պղծ

ծնող. ծնօղ. իք. *Որք զգործս բնութեան ձեռնարկութեամբ իւրեանց փոխեալ կերպարանեն, ընդունելին աղծեն. Փիլ. ել: *Անպիտան խորհել ունել զինքեանս. Եղիշ. յեր:

ԱՆՊԻՏԱՆ, ի, ից. ա. Ἄχρηστος, ἀχρεῖος. Inutilis. Ἀδόκιμος. Improbatus, rejectaneus. Նոյն ընդ ԱՆՊԷՏ. որպէս Ոչ խմիք պիտանացու. անշահ՝ անօգուտ իր, կամ անձն: Ա. Թագ. Ժ. 22: Մտթ. ԻԵ. 30: Ղկ. ԺԷ. 10: Ովս. Է. 8: Բ. Տիմ. Բ. 11: Փիլիմ. 11: *Ի բանից և 'ի ձեռաց անպիտան առնէր. Բ. Մ. Է. 5:

Եւ եւ որպէս Մերժելի, հերքելի. ընկեցիկ. անհաճոյ. խոտան. Ա. Կոր. Թ. 27: Բ. Կոր. ԺԳ. 5-7: Երեմ. Զ. 8: Բ. Տիմ. Գ. 8: Տիտ. Ա. 6: Իմ. ԺԳ. 12: *Ընտրել զպիտանին, և զանպիտանն. Փարպ: *Ո՛վ անպիտանդ 'ի պիտանեաց: Անպիտան այլ, և գիտն մաքրութեան. Նար. Է. Ի: *Կարի յոյժ քամահելի անպիտանիցն: Աղտոտ յանպիտան անարգութենէն. Պիտ: *Անպիտան և զեխասէր ուսանողք: Անպիտան և գարշելի օրինաց: Յաղագս և յանպիտան մարդկանէ: Անպիտան մահուանդ ելանիցէք. Փարպ: *Անպիտան գրեցին զչէմ բանին, և պարսաւելի. Նար. ՃԴ: *Մարդոյ ապականելոյ մասք, և 'ի հատուածս անպիտանից. Սարկ. հանգ:

ԱՆՊԻՏԱՆԱԲԱՆ. ա. Անպիտան բանիւք (գրող, և գրեալն). *Ճառս անպիտանաբանս. Փարպ:

ԱՆՊԻՏԱՆԱԳՈՅՆ. ա. մ. Կարի անպիտան. *Ոչ նոցա 'ի պիտոյիցն անպիտանագոյն բաւանել. Փիլ. յոխ: *Այլ և միամ՝ են անպիտանագոյն է, զոր առնեն. Եղիշ: *Անպիտանագոյն անկեալ գնի. Պիտ:

ԱՆՊԻՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Καταχράομαι. Abuteo. Ոչ բարւոք պիտանանալ. պիղծաբար և չարաչար վարիլ. *Հրէից ծերքն հարազատութեամբ (աւանդութեանց) և ըրութեամբ անօրինաբար անպիտանայլին. Գր. տղ:

ԱՆՊԻՏԱՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ἀχρειόομαι. Inutilis sum. Անպիտան լինել կամ գտանիլ. Սղ. ԺԳ. 3: ԾԲ. 4: Եսեմ. ԺԸ. 16: Հռ. Գ. 12: *Տեղի՝ որ արտաքոյ, անպիտանանայ. Խոսր: *Յօղն և անձրևն 'ի գէտ ժամու պիտանի, և 'ի տարաժամու անպիտանանայ. Լմբ. առակ:

ԱՆՊԻՏԱՆԱՑՈՒ, ի, աց. Տ. ԱՆՊԻՏԱՆ. Ἄχρηστος. Inutilis. *Յուցանել աշխարհիս զիմաստութեան զմեծութիւն՝ ոչ անպիտանացու: Անմիտ է այս, անպիտանացուցանել փոյթ առնել. Բրս. մխ. և ծնն:

ԱՆՊԻՏԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. գ. Ἀχρειόω. Inutile reddo. Անպիտան առնել կամ կացուցանել. *Զամենայն մեղաւոր բարս անպիտանացուցանիցէք. Զ. ԲԳ. Գ. 19: 'Ի պատուասիրութեան շաղփաղփանս անպիտանացուցանել. Դաւ. Է. 26:

ԱՆՊԻՏԱՆԻ, նւոյ, նեաց. Տ. ԱՆՊԻՏԱՆ. *Թէպէտ յանպիտանեաց ոք իցէ քաղաքացի, հրաշալի ոչ ամենայնի է. Մագ. Ը:

ԱՆՊԻՏԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀχρηστία. Inutilitas. Անպիտանն գոլ. անշահութիւն. խոտանութիւն. վատութիւն. վատթարութիւն. պիղծութիւն. *Անպիտանութեան փոյթ արթուն. Պիտ: կամ *Անպիտանութիւն մարմնոյ, և վերաց նորա. Եղիշ: *Անպիտանութիւն ծնողացն. Լծ. կոչ: *Յանպիտանութիւն երթանելոց է. Եղիշ: *Յերկտացն անպիտանութեան կոչէ զանուն ազգին անգերզաւուն. Խոր. Է. 7:

ԱՆՊԻՏՈՅ, ի, ից. ա. Որ ոչ է պիտոյ. անպէտ. անպիտան. *Խորշել և մերժել յանպիտոյից. Բուզ. Գ. 5: *Զերծանել յանպիտոյից. Ագաթ: *Մեծատանցն ըղձալեաց (այսինքն յափրացելոց) և ոչ անոյշքն թուին ախորժելիք, այլ անպիտոյք և տաղտկալիք. Մանդ. Է:

ԱՆՊԻՏՈՒԹԻՒՆ, թեան. գ. Անպէտն գոլ. անպիտանութիւն. *Ոչ եթէ 'ի մարդկան ինչ դատապարտութիւն է այս անպիտութիւնս. ՃՃ:

ԱՆՊՂԵՐԳԱԲԱՐ. մ. Առանց պղերգութեան. անդանդաղ. մտադիւր. *Կացցեն ընդ նմա անպղերգաբար. Կանոն: *Ամենեցուն անպղերգաբար ծառայեսցեն. Վրք հց. Է:

ԱՆՊՂԾԵԼԻ. Տ. ԱՆՊԻՂԾ. *Ուսուցանէր զողջախոհութեն անպղծելի, զկուսութեն անարատ. Ոսկ. ղէ:

ԱՆՊՂՏՈՐ. ա. Ἄθολος, ἀθόλωτος, ἀνεπιθόλωτος. Non turbidus, non turbatus, limpidus, tranquillus. Ոչ պղտոր. ոչ պղտորեալ. յստակ. վճիտ. անխառն. և Հանդարտ. անխռով. *Անպղտոր յստակութեամբ ձգտեցուցանէ զհայեցուածս. Եղիշ. Է: *Անպղտոր ունին զտեսութեն մտացն. Սարգ. յկ. Ը: *Ամենասուրբ աղօթիւք. անպղտոր մօք. Դիոն. ածայ: *Անպղտոր աղօթք, կամ խորհուրդ. Վրք հց. ԺԲ: Լմբ. պարգ: *Անպղտոր ողւով. Խոսր:

ԱՆՊՆԴԱԲԱՐ. մ. Ἀτόνως. Languide. Թուլութեամբ. մեղկութեամբ. Թոյլ թոյլ. *Գործին թուլացեալ՝ անպնդաբար և աղօտապէս գործեսցէ. Նիւս. կազմ. ԺԵ:

ԱՆՊՆԴԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ. } Βλακεία,
ԱՆՊՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. } μαλακία.
Mollities. Թուլութիւն. մեղկութիւն. տկարութիւն. *Մի թոյլ տալ (գօտին), որպէս թէ 'ի վայր անկանիլ հանդերձին. քանզի անպնդակազմութեն է. Բրս. առածք: *Բամբասէր զնոցա անմտութիւն, և զխմաստութեն անպնդութեն. Նիւս. երգ:

ԱՆՊՈՂՈՏԱՅ, ի, ից. ա. Անճանապարհ. անգնալի. *Ընդ լեռնակողմն, քարածայր անպողոտայ. Յհ. կԲ:

ԱՆՊՌՈՅԳ. ա. Նոյն ձայն է և 'ի յն. Ἀπροίκος. Dotis expers, indotatus, ta. Որ չբերէ ընդ իւր պռոյգ. զվարձանս, զօժիտ հարսնութեն. ճէհէզսիզ. *Զորդիսն՝ որ յանպռոյգ կնոջէն. Մխ. դփ:

ԱՆՊՍԱԿ. ա. մ. Ἀστεφάνωτος. Coronae expers. Առանց պսակելոյ կամ պսակեալ գոլոյ. անվարձ. *Զհանապազորդ ամփոփելն վասն նորա անպսակ թողուցու. Ոսկ. մ. ա. 13: *Մի գուցէ գնասցեն անպսակք. Աճառ. մխիթ: *Զի մի անպսակ մնասցէ. ՃՃ: *Գնասցեն անպսակք, քանզի ոչ մարտեան օրինօք. Մխ. առյ. խէ:

ԱՆՊՏՂԱԲԵՐ. ա. Ἄγονος, ἄκαρπος. Infructuosus, infertilis, sterilis. Որ ոչ բերէ զպտուղ. *Անպտղաբեր աշխարհ, կամ երկիր, կամ ծառ. Փիլ. նխ. Բ. և այլք: Ը. Տփ: Սարկ. քհ: *Զբեզ արասցէ անպտղաբեր. Ը. Եփե: *(Ած) անպտղաբեր և ոչ մի հոգի ոչ արար բարւոյ. Փիլ. այլք:

Եւ Արգելիչ պտղաբերութեն. *Սատակեցին հիւսիսայինն հողմոյն՝ սառնապորձ և անպտղաբեր բանսարկութին. Վրդն. երգ:

ԱՆՊՏՂԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀγονία. Sterilitas. Պակասութին պտղաբերութեն. անպտղութին. *Զանպտղաբերութին 'ի քաջաբերութեն փոխեսցէ. Փիլ. յոփ:

ԱՆՊՏՂԱԳՈՅՆ. ա. Կարի անպտուղ. *Տեղացեալ լինի և յերկրիս անապատագոյնքն և անպտղագոյնքն. Փիլ. նխ. Բ:

ԱՆՊՏՂԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՊՏՈՒՂ. *Զձիթենիս անպտղական. Նար. ԻԲ: *Որ մինչ ցամաք անպտղական, եառուր զկաղինին արքայական. Շ. ոփ. Բարձր:

ԱՆՊՏՂԱՆԱՄ, ացայ. } Անպտուղ լի-
ԱՆՊՏՂԻՄ, եցայ. չ. } նել կամ գտանիլ. չտալ, կամ չտանել զպտուղ. զրկիլ 'ի պտղոյ. պտղակորոյս լինել. *Կարկի առնա չնորհն, և անպտղանայ: Անպտղանայ յաղօթից և 'ի խաղաղութենէ. Լմբ. առկ. և ծղ: *Որթք յայգւոյ անպտղացեալք. Մագ. Ի: *Անպտղեցաւ ձիթենիս. Վրդն. ծնրակ:

ԱՆՊՏՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀφορία, ἀγονία. Infertilitas, sterilitas. Չտալն զպտուղ. անպտուղն գոլ. անբերութին. նմանութեամբ՝ Ամլութին. անշահութին. ևն. հասըլսըզլըգ, գըսըրլըգ. *Հարկ զձեզ անպտղութեն և խորշակաւ: Ժողովէ ձեռօք իւրովք զանպտղութեն. Անգ. Բ. 18: Ամովս. Ի. 12: *(Հուրն 'ի սոդոմ) զկենդանական զօրութիւն ապականէր յանպտղութեն ամենևին: (Սորա աւեր ցարդ ցահանէ) մի և գու վայելէր յիմէն անպտղութեծս. Փիլ. Խմաստ: *Անասնոցն՝ բնութեն է անպտղութին, և նոցա 'ի կամաց. Ոսկ. մթ: *Սերմանեալ որոմունքն 'ի չարէն կորիչին անպտղութեն: Ուլքն (որինակք են) մեղաւորացն վասն անպտղութեան, և խեռական բարուցն. Շ. հրեշտ. Բարձր: *Ի մէջ ուռեացն անպտղութեն: Այգեգործն երթայ հատանէ զանգործ անպտղութեն ուռոյն». խմն զանպտուղ ուռխ, և զուռս. Լմբ. սղ: Նոյնպէս: *Զի ժողովէս զանպտղութին արծաթոյ (այսինքն զվաշխն անշահ՝) առնէ յաւիտենական գեհեննին. Մանդ. Դ:

ԱՆՊՏՈՒՂ, պտղի, ից. կամ ղոյ, ոց. ա. Ἄκαρπος, ἄγονος. Infructuosus, sterilis. Որ ոչ տայ զպտուղ, կամ ունի չքաղէ պտուղ ինչ (իրօք կամ նմանութեամբ). և անշահ. Մէյվէսիզ, հասըլսըզ. *Անպտուղ ծառ, կամ երկիր, աշխատութիւն, մարք, ևն. Յուդ. 12: Եսեմ. Բ. 6: Իմ. ԺԵ. 4: Ա. Կոր. ԺԴ. 14: Տիտ. Գ. 4: *Ոչ դատարկս և անպտուղս զձեզ հաստատեսցեն. Բ. Պետ. Ա. 8: *Անպտուղ թզենի, կամ անդաստան. Շար: Նար. ԿԴ: *Զխմոր բարի ծառ ոստս անպտուղս արձակեաց. Կլէմ: *Յայլոց անկոց պտղաբերաց կամ յանպտղից. Սարգ. յկ. Է: *Զանպտուղսն արդարութեն ցամաքեցուսցէ զխուշսն. Ագաթ: *Մի անպտուղ լիցի տեսականութեն պատկերին. Նար. ՀԵ: *Անպտուղք 'ի հաւատոյ. Մանդ:

Եւ Չտուօղ զպտուղ կամ զօգուտ ինչ. ունայնաձեռն. դատարկ. ա. մ. *Մի եղէց անպտուղ 'ի փոքր վաստակոյս: Անպտուղ 'ի բազմերգութենէն լինիցիմ. Նար. Բ. Ե: *Ընդէ՞ր նստիս աստ՝ անպտուղ կալով: Այնպիսին անպտուղ ելանէ 'ի կենացս յայսցանէ. Վրք հց. Գ. ԽԶ:

ԱՆՊՏՈՂ. որպէս Ἄγονος. Sterilis. Ամուլ. ստերջ. անծին. *Որք առնուցուն զկանայս անպտուղս. Կանոն: *Որք են անպտուղք, առնեն կանայս. Փիլ. Ծ. բան: *Հեշտութեամբ անպտղով վարեցին. ՃՃ:

ԱՆՊՐՈՊ. Տ. ԱՄՊՐՈՊ:

ԱՆՋԱՂԽՋԱԽ, կամ ԱՆՋԱԽՋԱԽ. ա. Ոչ ջախջախեալ. անբեկանելի. անխորտակելի. *Նշոյս մի եղեգան անջախջախ

պահեցաք. Անյաղթ. Բարձր։

ԱՆՋԱՆ, ի, ից. ա. Որ ոչ ջանայ. անփոյթ. անհոգ. գոյրէթուէղ. *Անջանքն զեւպրս արգելանարարք լինիցին. Խոսր։ *Անջան 'ի յիմանալոյ զզօրութիւն. Լմբ. ող։

ԱՆՋԱՆ. Որ ինչ լինի առանց չատ ջանից. Ἀκίνδυνος, ον: ἀταλαίπορος. Liber a periculo. Անաշխատ. անվտանգ. դիւրին. հեշտին. ղոհձբթոէղ, գօլայ. *Անմնակայ և անջան զօրութիւն. Ագաթ։ *Դիւրաւ և անջան պատերազմաւ առին. Եւս. քր. ա։ *Անվտանգ և անջան պատրաստ կերակուր. Փիլ. քհ. ծբ։ *Անջան հեշտութի. Խոր. ա. 2։ *Լռութիւն՝ անջան առաքինութի. Սարգ. յկ. դ։ *Մանուկ կրօնաւոր՝ որ ոչ է առ ոտս ծերոց, անջան որս է սատանայի. Նեղոս։ *Անջան է զնոսա մախթարել, մեղացն 'ի միջոյ բառնալով. Ոսկ. բ. կոր. ծե։ Իսկ Կոչ. գ. *Ոգւոց անջան խորհուրդք և իմաստութիւնք. յն. ἀκατάγνωστος, անստգիւտ. իբր այն՝ որ չասայ տանջանս խղճի մտաց։

ԱՆՋԱՆ. մ. Ἀκινδύνως. Sine periculo. Առանց ջանից և աշխատութե. դիւրաւ. հեշտեաւ. *Անջան և անվտանգ կերակրել. Եւագր. ԺԵ։ *Ոչ եթող ած անջան համարձակել քարոզութենն։ Որ այնպիսի անիրաւ հրամանաւ անջան տանէին 'ի սպանումն. Ոսկ. բ. կոր. ե մթ։

ԱՆՋԱՏ, ի, ից. ա. ('ի Հաւ կամ ըն. Ջատ.) Διῃρημένος, ιαιρετὸς, ἀπεσπάσμενος, ἀπεσχισμένος. Divisus, amotus, &c. Ի բաց զատեալ, որոշեալ, բաժանեալ. զատանելի. բաժանելի. հեռի. մեկուսի. այրբ, Ջէֆրոտ. *Նայեսցի ընդ ծիծառն անջատ և միանձն. Վէցօր. Է։ *Չախորժէ ամուրի ուսանել զորդին իւրև անջատ ինչ 'ի մարմնոյ՝ անսատար (կամ անկատար) յորդէծնութէն. Ոսկ. խոչս։ *Անջատ 'ի ճշմարիտ իրաւանց. ՃՃ։ *Բաղկացոյց 'ի միջի այնմ՝ որ անջատ է՝ 'ի սոցանէ, և այնմ որ ըստ մարմնոյ բաժանելի է. Պղատ. փիմ։ *Պատահմանց անջատից և անանջատից. Յհ. կթ։ (Կայ այլս. ԷնՃիփէն, իբր պատառել. և 'ի Հին Բա. *Ջատող, բաժանող»։)

ԱՆՋԱՏԱԲԱՐ. մ. Διαιρέτως. Sejunctim, separatim, distincte. Ջատեալ գոլով. և Որոշմամբ. զանազանութբ. անշփոթ. գէօլէհնտէն, այրը այրը. *Երկուս լեզուս բնաւորեաց ամենայն կենդանեաց. ոմանց անջատաբար, որպէս օձից. Նիւս։ *Անջատաբար զաւանձնաւորութիւն պաշտել, և միաւորապէս երկրպագել էութէն. Պետր։

ԱՆՋԱՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Διαιρετὸς, χωριστὸς. Dividuus, separabilis. Ջատանելի. զատական. որ կարէ զատանիլ կամ զատանել. Ջէֆրոտ. *Ի յանջատական և 'ի բազմաման ընդարձակութի յոդնատեսակ զանազանութենն։ Որպէս միացուցչի զնոսա յանջատականացն յանծատեսակ միաւորութի։ Հրաժարելով յանջատականացս, ոչ միայն 'ի կենաց, այլև 'ի ցնորից. Դիոն։ *Անջատականս աւէ զկենցաղականս. Մագս. 'ի Տիմ։ *Ի տարբերութեցն են ոմանք անջատականք. Պորփ։ *Պատահումն անջատական։ Սպիտակն՝ որ է յիս, է անջատական, և կարող գոյ լինել առաւ. Անյ. պորփ։

Ըստ քերականաց՝ է շաղկապ տրոհական. Διαζευκτικός. Disjunctivus. *Շաղկապացն ոմանք ջոկամանք են, և ոմանք անջատականք։ Անջատականք են, որ եզանակաւ զայլեն մակդրականեն, բայց սակայն յիւր յիւր խորոցին. և են այսք. կամ, և կամ, և կամ թէ. Թր. քեր։

ԱՆՋԱՏԱԿԻ. Տ. ԱՆՋԱՏԱԲԱՐ. Խոր. առ ահէ. արծր։

ԱՆՋԱՏԱՆԵՄ, ար. } ն. Διαιρέω. Divido. χωρίζω, separo.
ԱՆՋԱՏԵՄ, եցի. }
Ջատանել խալաւ. որոշել. բաժանել. մեկնել. զատել, բաժնել. այրըմագ. *Անջատ զմեզ 'ի բնակութե մարդկան. Ագաթ։ *Անջատաք (կամ անջատեցաք) մեք 'ի նոցանէ. Ա. Դ. Ա. 12։ *Հեռացան անջատան նոքա 'ի տնէն երկնի և երկրի. Եղիշ. խաչեւ։ *Ոչ անջատաւ (կամ անջատացաւ). Փիլ. լին։ *Ոչ բանն անջատանի կամ անջատաւ երբէք յիւրմէ մարմնոյն։ Հոգին մեր անջատանի յանօրէն խորհրդոց. Սարկ. հանգ։ (գրի անգ և Անջատանայք՝ իբր Անջատանէք։) *Խորհուրդք Թիւրք անջատեն յայս. Իմ. Ա. 3։ *Անջատելոցն 'ի կաթանէ. Եւ. ԻԸ. 9։ *Անջատել զհոգի 'ի մարմնոյ։ Ջաղտ և զժանգ 'ի բաց անջատեալ. Սահմ. Է։ Կորիւն։ *Քակեալք 'ի միմեանց անջատեցան. Ագաթ։ Նար. ԻԷ։

ԱՆՋԱՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ընդ վ. *Անջատեցոյց զանձն իւր յորդւոյն իւրմէ. Եփր. Բգ։

ԱՆՋԱՏՈՂ, ի, աց. ա. Որ անջատէ. չարաչար բաժանող. *Որպէս անջատողքն մոլեգնեցան, և չփոթողքն մոլորեցան, այսպէս և 'ի բաց բարձողքն կորեան. Ալ. Տ։

ԱՆՋԱՏՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անջատող. բաժանող. հերձիչ. *Ջանջատողական մեղօք բաժանեալս. Լմբ. պտրգ։ *Անջատողականաց բանից և մտածութեանց. Գեէրմ։

ԱՆՋԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Διαιρετικόν. Vis dividendi. Կարողութի և ներգործութի անջատելոյ. *Ջգեղարգունան և զատապարան (իմա) զաննմանիցն անջատողութի, և զընտրողականացն զօրութեցն զօրութի. Դիոն. Երկն։

ԱՆՋԱՏՈՒԱԾ, ոյ, ոց. } Διαίρεσις, διάζευξις, διακοπή.
ԱՆՋԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. }
ԱՆՋԱՏՈՒՄՆ, ման. }
Divisio, disjunctio, sectio. Անջատելն, իլն. զատումն. որոշումն. բաժանումն. բաժին. մասն. *Ութերեակն ամենայն ուսոյք զհանգիստութիւնն զեկուցանէ։ Ջանջատուածան զամենեսին՝ զոյգս ցուցանելով. Փիլ. լին։ *Մեր և նոցա խորհրդոյս 'ի միմեանց անջատութի (կամ անջրպետութի). Լմբ. տպէն։ *Բնական մահ է անջատումն հոգւոյ 'ի մարմնոյ. Սահմ. Է։ Շար։ Փիլ. Իմաստ։ *Ի վերայ մարմնոյ պատշաճի ասել լինել և հատումն և անջատումն. Կիւրղ. գանձ։ *Ոչ անջատմամբ գիմաց կամ իմացմանց։ Ջանջատման մտածութի պատճառելով. Ալ. Տ։ *Ջուգուէ լրականին ըստ անջատմանց ամենեցուն։ Հեռաւորութե անջատմունս. Փիլ. լին. Գ. 49։ Տ. 153։ Իսկ Ողբ. Ա. 7. *Ցիշեաց երուսաղէմ զօր անջատման իւրոյ»։ յն. հերքման. ἀπωσμός, expulsio.

ԱՆՋԵՐԱՆԱԼԻ. ա. Ἄνοσος. Sanus. Ոչ ջերեալ յախտէ ցաւոց. անխօթ. անախտ. *Առողջական և անջերանալի յարձակմամբք զհետ երթեալ. Փիլ. Իմաստ։

ԱՆՋԻԼ ԱՌՆԵԼ. Տկարացուցանել, ջլատոր առնել. *Ի ձեռն արթնութե անջիլ առնէ զհոգի չարութե. Կլիմաք։

ԱՆՋԻՆՋ. ա. Ἀνεξάλειπτος. Indelebilis. Որ ոչ ջնջի. անջնջելի. անջրելի. անեղծ. հաստատուն գրուելով, արձանագրել. *Անջինջ տեւումներս պատ_

գամ։ Անջինջ արձանակեալ է. Փիլ. Իմաստ։ *Անջինջ գրեցաւ կտակ. Անյաղթ. Բարձր։ *Անջինջ մատենիւք. Պիտ։ *Անջինջ յիշատակ, կամ արձան. Նար. յէ։ Սարգ. յկ. Է։ *Աւցէ զանջինջ որդեգրութիւն այ ('ի միրսութե)։ Անջինջ անեծս կնքեր 'ի վերայ տեղւոյն. Եղիշ. ննջ. և յեօ։

ԱՆՋԻՆՋ. Ո՛չ ջինջ. անմաքուր. պղտոր. *Մեղաւոր հոգի է միտք անջինջ, որ վասն ծուլութե անկեալ է 'ի մեր միաւորութե. Եւագր. Լ։

ԱՆՋՆՋԱԿԱՆ, ի, աց. } Տ. ԱՆՋԻՆՋ ը
ԱՆՋՆՋԵԼԻ, լւոյ, լեաց. }
ա նշ. *Իբր յարձանի անջնջականի. Նար. խէ։ *Անջնջական յիշատակարան, կամ շնորհ, կամ կոնոն. Նար. կգ. և խչ. և մծբ։ *Անջնջելի կտակ. Շ. Բարձր։ *Անջնջելի արիւն 'ի վերայ այնմ Թագաւորութե հեղլին. Լաստ. ԻԵ։

ԱՆՋՈՒՆՋ. Նոյն ընդ ԱՆՋԻՆՋ. անջնջելի. անքաւելի. (յն. աններելի.) *Ջի կամօք անջունջ ազխատոն վրիպեալք, առանց Թողութե են. Ոսկ. յհ. Ա. 2։

ԱՆՋՈՒՐ. ա. Ἄνυδρος. Aqua carens, aridus, siccus. Ուր ոչ գոյ ջուր. որ է անջրդի. ծարաւուտ. ասաւաղ. *Երկիր անապատ և անջուր։ Ցանապատն անջուր. Եղիցի անջուրն յաղտիւր։ Իբրև զերկիր անջուր։ Ցերկիր անջուր. Սղ. ԿԲ. 3։ Եր. ԻԵ. 6։ ԾԱ. 43։ Եւ. ԽԶ. 7։ Ովս. Բ. 3։ Յովէլ. Բ. 20։ *Անջուր ջրհորոց. Բ. Պ. Ա. 19։ *Ցանկերակուր և յանջուր տապարի. Տօնակ։ *Ջանջուրն անապատ սրտատուաց գետօք առոգեալ. Հ. կեւե։

ԱՆՋՈՒՐ. Ծարաւի. չըմպող կամ չըմպելով զջուր. ա. մ. *Մի այսօր անջաւրք, և վաղիւ գինի խնդրեսցուք. Ճ. Ժ։ *Ջերիս յիմնական անհաց և անջուր կատարէր. Վրդն. պփմ։

ԱՆՋՈՒՐ. Անխառն 'ի ջրոյ. անապակ. *Եւ ոչ անջուրն՝ նուաղութի. Լմբ. ափ։

ԱՆՋՐԴԻ, դւոյ. ա. Տ. ԱՆՋՈՒՐ ըստ նշ. *Անջրդի իբրև զանապատ։ Ցերկիր անջրդի։ Ցանջրդի ճանապարհի։ Ցանջրդի գրոյ։ Աղբերք անջրդիք։ Ամպք անջրդիք. ԵՆ։ *Երկիր անջրդի բուսուցանէ փուշ և տատասկ այրելիս հրոյ. Անան. ղջջ։

ԱՆՋՐԴԻ. գ. Իբր Անջրդի վայր. *Ցանջրդի պաշտպանեաց զնոս։ Բարկացուցին զբարձրեալն յանջրդի։ Որոց գնան յանջրդւոջ։ Գնացին գետք ընդ անջրդիս. և այլն։

Իսկ Ցոբ. Լ. 3. *Որ փախչէին երէկ յանջրդւոյ յանձկութէ». իմա, յանջրդի նեղութէ, այսինքն 'ի ծարաւոյ։

ԱՆՋՐԴԻՆ. Նոյն ընդ վ. *Շրջի ընդ անջրդին տեղիս. Մտթ. ԺԲ. 43։ *Ցանապատին յերկրին յանջրդին. Եղիկ. ԺԹ. 12։

ԱՆՋՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցամաքութի. երկիր անջրդի. *Սովեալք և ծարաւեալք յանջրդութե. Վրք հց. ԻՉ։

ԱՆՋՐԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Որ ոչ ջրի. զոր ոչ լինի ջրել (կամ ջրով եղծանել). անջինջ. անջնջելի. *Անջրելի նամակ։ Մեղացն անջրելեօք. Նար. ղբ. և ծա։ *Անջրելի անեղծն գթուէք։ Անջրելի քինու իւրգրեալ լինէր մահուն վրէժխնդրութիւն. Պիտ։

ԱՆՋՐՊԵՏ, ի. աց. կամ ից. գ. (ըծ. արար. Ճէպղէթ, միջոց.) Διάστημα, διοριζόν, θριγκός, μεταξύ. Intervallum, distantia, disterminans septum, vallum, maceria, medium. Խարոց. միջոց. պատուար. ցանկ. հեռաւորութ. անկեալ [illegible]

ընդ մէջ որպէս որոշիչ, բաժանիչ, հեռա_ցուցիչ, որոշելիչ. տըա, պէօլիւճիւ, արալըգ, խօթալ, Նոյն. Որպէս 'ի մէջ մասանց շինուածոց. 'Գաւառաքաղաք երկու, և անջըր_պետ ու անջրպետոյք երկրէքէն: Անջըր_պետ 'ի մէջ երկից տաճարին, զի մի՛ մեր_ձենալցեն յորմն տաճարին: Լայնութիւն գօտոյն անջրպետի հինգ կանգուն: Ընդ_դէմ անջրպետոյն. և այլն. Գ. Թգ. Է. Կ: Եզեկ. խա. և խբ: 'Բազում անջրպետ_ոց և պարապոյ պէտք են. Ոսկ. եբր. Է:

Եւ 'ի մէջ այլոց իրաց. 'Անջրպետ ու_նէին էր խաւարն ('ի ժամ խաւարելութեն). Կոչ. ծԳ: 'Երկնէ (այսինքն երկնիւղոյն) զմի_ջին անջրպետան հաստատ ընկալեալ, ոչ յանձ_կուեն աանչեան, և ոչ գիշերոյ ակեղջին. Փիլ. լծ: 'Այլ ինչ էր անջրպետ ընդ մէջ երկոցուն (ոյ, և հիւղեւի). Եղնիկ: 'Զայն' որ ոչ է յայժմ աղօթից, այլ անջրպետասա_րովեալ. Ի Գիրս խոսր: 'Ոչ կարէ ճշգրտիւ Նշմարել զերբառրացն անջրպետաւն: Ընկե_նու քար ընդ անջրպետաւն պատանեկն: Ընդ անջրպետ վիմաց ծոլոյ. Վեցօր. Է:

ԱՆՋՐՊԵՏ. Արգել. խափան. էնկէլ. 'Զոր անջրպետ 'ի մէջ անկեալ. Եղիշ. Գ: 'Ոչինչ անջրպետ 'ի մէջ արկեալ նախկի այսկելութեն. Յհ. կը: 'Անջրպետ հզօր (մեղացն). Նար. կէ: 'Զոր մեղութիւն քրիս_տոնէից խորտեցաք հեթանոսաց ընդդէմ ցանկ արկանել, զայն միամտանց անջրպետ ձգեմք: Անջրպետ ձգել զթշնամութիւն: Զխաղաղութիւնն անջրպետ մերոյն ձգել: Յայս զրուցանաց անջրպետ լինի նմա բա_րուն անգամ սատանայ. Լմբ. տփ. և պտրգ. և օղ:

ԱՆՋՐՊԵՏ. որպէս Խտիր. որոշումն. տարբերութի. Փարպ. 'Անջրպետ 'ի մէջ կնոջն արկանելոյ վասն ատէ զմին: Զարբ_բութիւնանձնական հոգւոյն ասելով, ան_ջրպետ 'ի մէջ արկանելոյ է արարչական հոգւոյն և արարածի. Սարգ. յկ. Է: ա. գ. ա:

ԱՆՋՐՊԵՏ. ա. Որոշող. բաժանող. զա_տող. ընդ մէջ անկեալ. 'Խլրամատեալ ցանկն անջրպետ' որոյ սրովբէին: Ընդ_դէմ միջոցաւ յաւէտ անջրպետ Նշուա_ցեալ ծածկի 'ի Նոցունց. Նար. խւ. և կատ: 'Ցցփեցեր զխորանն անջրպետ քեզ 'ի բանիլ... Գանձքն: (որ հայի և 'ի յա_ըղոգ ես:)

Եւ Որոշեալ, բաժանեալ, զատուցեալ. '(Ծն ու 'ի միջ) յաւէտ անջրպետ, և ... Նար. գանձ էջէզ: 'Հայր ... անընթերակաց, և ոչ անջրպետաք. Պէր. սէբ:

ԱՆՋՐՊԵՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ կա_րէ անջրպետել. անջրպետող. 'Զբազմա_պատիկ պատուարս անջրպետականն ասա_ցեալ վիհքս. Բէնիկ:

ԱՆՋՐՊԵՏԱՊԷՍ. մ. Որպէս անջրպետ_աւ կամ խտրագաւ իւիք. միանաւոր որոշ_մամբ, զանազանեալ օրինակաւ. 'Որոց ... հաստատ հերձուածոց եղեալ կամ ... փառաւորութեն անջրպետապէս ... այ: Եւ անընդմէջ միջնորդ շուրջ զԱս... և անջրպետապէս հաղորդք նո_ ... լուսաւորութեն. Լմբ. պտրգ:

ԱՆՋՐՊԵՏԱՐԱՆ, ի, եց. գ. Գործի անջրպետող. անջրպետ. 'Ընդարձակեցեր ... զառագաստն անջրպետ_արան: Զվարագուրացն անջրպետարանն. Նար. ծէ. և խւ:

ԱՆՋՐՊԵՏԵՄ. եցի. ա. Διαστέλλω, διαχωρίζω, διορίζω. Discerno, distinguo, separo, distermino. Անջրպետաւ որոշել. խտրացաւ բաժանել. զատանել. հեռա_ցուցանել. որոշելուլ. պէօլմէք, այըրմագ. կամ Անջրպետ 'ի մէջ արկանել և անկա_նել. որոշումն դնել և լինել. տըա էթմէք, արայա կիրմէք. Հյց. խնդրով. 'Զատ յերե_րաց անջրպետել զգիր մրգոցն. Պիտ: 'Ան_ջրպետեա՛, հնարաւոր, զմահացու կրթու_թիս. Նար. ծբ: 'Անջրպետէ զսա 'ի բնա_կաց: Զնախախնամութեն անջրպետեցեր յինէն. Լմբ. պտրգ. և օղ:

Առանց հյց. խնդրոյ. 'Անջրպետեաց ած 'ի մէջ ջրոյն. և 'ի մէջ ջրոյն: Անջրպետել կամէր ընդ նոսա և ընդ քաղաքն: Անջրպետ_եսցէ ձեզ վարագոյրն 'ի մէջ սրբութեն, և 'ի մէջ սրբութե սրբութեցն: Անջրպետ_ել 'ի մէջ սրբութեցն, և 'ի մէջ պարըս_պացն յօրինուածոյ տաճարին: Եւ ահա կառք հրեղէնք և երիվարք հրեղէնք, և ան_ջրպետեցին 'ի մէջ երկոցունց. Ծն. ա. 7: Ա. Դ. ծբ. 36: Եւ. իզ. 33: Եզեկ. խբ. 20: Դ. Թգ. Բ. 11: 'Ի ձեռս տն' որ անջրպետէն ընդ մեղաւորն և ընդ անմեղն, մատնեսցի. Մեկն. ծոց:

Կր. որպէս Հեռանալ. բաժանիլ. որո_շիլ. այըրըլմագ. 'Կացին ջուրքն անջրպե_տեալք. Յես. Գ. 16: 'Անջրպետել ոգ_ւոյն յելին մարմնութե՝ կատարելագոյն չա_րեաց է. Փիլ. լին: 'Յետ անջրպետելոյն (ղովտայ) 'ի հօրեղբօրէ անտի իւրմէ. Մծբ. ծա: 'Ընտանութեն միաւորութե անջրպե_տեցաւ: Պատրուակ քօղոյ բանիս անջրպե_տեցաւ. Նար. իէ. և ծբ:

ԱՆՋՐՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Διάστημα, և այլն. Նոյն ընդ ԱՆՋՐՊԵՏ. որպէս Խտրոց. միջոց. հեռաւորութիւն. բաժա_նումն. 'Անջրպետութի եա տանն: Առ 'ի զլոյսն տալոյ անջրպետութե ձողոյն. Գ. Թգ. Զ. 6: Եզեկ. խբ. 12: 'Անջրպետու_թի բեմին. Լմբ. պտրգ: 'Անջրպետութիք վերնայարկ բնակութեցն. Ան. 'ի օծէ: 'Եղանեամն անջրպետութի ցուցանէ, և ա_ռաքեամն՝ չանջրպետութի. Սեբեր. Է: 'Վա_րագուրին անջրպետութի. Յհ. իմ. էկ: 'Սա արկ լիր անջրպետութե, որ ընդ քա_ղաքն և ընդ մեհեանն: Սակաւաւոր ժամա_նակի անջրպետութի. Եւս. քր. ա: 'Ի մէջ որդւոյ և հօր և ո՛չ մի ինչ անջրպետ_ութի 'ի Ներքս մտանէ. Կոչ. Է:

Որպէս Խտիր. տարբերութի. զանազա_նութի. որոշումն. այլևայլութի. 'Տեսա_նեն զանջրպետութին 'ի մէջ քո և յով_հաննու, մերձեալ, և յոյժ հեռագոյն. Եղիշ. Ղեւ: 'Չէ իսկ հաւասար մարդկե_ղէն ողորմութին և ածականն, այլ ոչչափ ընդ չարութի և ընդ բարութի ինչ 'ի միջի իցէ, Նոյնչափ ընդ սա և ընդ նա անջրպետ_ութի. Ոսկ. մ. ա. 15: 'Մեծագոյն իմն անջրպետութե 'ի միջի գնէ ընդ մարմնա_կան և անտառաւոր ծնունդն, և ընդ հո_գևորն և անախտն: Անջրպետութի բազում ... յայտնի, և զանազանութի ան_բաւ. Սարգ. ա. գ. Գ. և յոտ. յովբ:

ԱՆՋՐՊԵՏՈՒՄՆ, տման. գ. Անջրպետ_ելն. բաժանումն. 'Անջրպետումն ջրոց և ջուրց. Մծբ. ծե:

ԱՆՌԱՀԱՎԱՐ. ա. մ. Արտաքոյ ճա_նապարհի վարեալ. կամ Առանց ուղե_ցուցի. 'Անռահավար պարայածեալ. Մագ. Ի:

ԱՆՌԱՄԻԿ, մկի, կաց. ա. գ. Որ չէ 'ի կարգէ ռամկաց. ազնուական. քաղա_քացի. 'Ռամիկն, և անռամիկն: Բազմու_թե ռամկացն և անռամկացն. Յհ. կբ:

ԱՆՌՈՒԿԵԼ. Տ. ԱՆԱՌՈՒԿԵԼ:

ԱՆՍԱԽՏ. ա. Որ չունի զսախտ, այսինքն զխաղաղման կամ զԹանք. անզարդ. 'Հե_ծէք 'ի սախտեալ երիվարս ճռաճանով, և ոչ յանսախտս լատինս հելլով (կամ լեհ_լով). Լմբ. առ լեւոն:

ԱՆՍԱԿԻ. կամ ԱՆՍԱԿ. ի. ա. Որ չիք սակ և պայման. անսահման. անօրի_նակ. 'Անսակի անեղութե էական բնու_թե բանին այ. Թէոդոր. խչ:

ԱՆՍԱՀ, ի, ից. ա. Անսայթաք. ան_դայթ. անդրդուելի. 'Անսահ միալ յա_մենայն արկածէ. Նէղոս: 'Ճշմարտութե պահէք 'ի հաստատութե և անսահ միտս ձեր. Սարգ. Բ. պ. Է:

ԱՆՍԱՀԵԼԻ. ա. Որ ոչ դիւրաւ սա_հեալ անցանէ. անմոռաց. 'Ոչ վասն իւ_րոց յանցանացն կատարելապէս և անսա_հելի ունի զյիշատակ. Կլիմաք:

ԱՆՍԱՀՄԱՆ, ի. ա. Ἄπειρος, ἀπέραντος, ἀπεράτωτος, ἀόριστος, ἀπεριόριστος. Infinitus, termino carens, indeterminatus, in immensum extensus. Որ չիք սահ_ման. անեզրական. անվախճան. անբաւե_լի. անբովանդակելի. անպարագիր. ան_վայրափակ. անսահմանելի. անթորգմա_նելի: Տիրապէս ասի զայ և զածայնոց. 'Ամփոփեցար անսահման: Որքանութիւն անսահման: Թէպէտև ոչ անժամանակք ըստ անսահմանին: Անսահման Թագաւո_րութիւն: Անսահման՝ Ներքնայն խորոց: Անսահմանդ քո հրամանի. Նար: 'Անսահ_մանն յէութե՝ սահմանելեացս էացուցիչ. Շար: 'Միշտընթացութիւն անսահման. Յճխ. ա: 'Ի յանսահման ծովէն հօր գը_թութեց. Շար:

Լայնաբար ասի զայլոց իրաց՝ իբր Առա_ւելեալ յոյժ յոյժ. անչափ. անթիւ. ան_որոշ. տարօրէն. ելեալ ըստ չափ օրինա_ւոր, և այլն. Նիհայէթսիզ, հատտէն տըշրա, Գըյասփան էֆզուն. 'Անսահման բնութիւն տարրեղէն արարածոց. Ագաթ: 'Անսահ_ման բիւրուց քանքարաց հատուցանող: Ըստ անսահման գովութե. Նար: 'Ի վե_րայ անսահման ծփանաց ալեացն անդըն_դոց. Կոչ. ը: 'Անսահման ժամանակաւ տղօթել միշտ. Շար: 'Լուսանուն' անսահ_ման առ ըմբռնումն, այլ ըստ նորոյ կամ հնոյ լուսնին. Շ. մփբ: 'Այդ անսահման յիրս լիցի գատաստանի. Մխ. դփ: 'Ան_սահման շուայտութե և արբեցութե ընդ_արձակութիս. Պիտ: 'Զի մի՛ պհեսս գնա_ցեալ անսահման բարւոյն կարծեաց՝ հա_ղորդ չարեաց լիցուք. Իգն: 'Քարոզեցին յեղյեղելով զանսահման գործս նոցա. Ճճ:

Իսկ Մխ. դփ. 'Անսահման կինդ ասի, որ չէ պսակեալ ըստ օրինաց:

ԱՆՍԱՀՄԱՆ. մ. } Ἀορίστως, ἀπεριορίστως. Indefinite, infinite, incircumscripte.
ԱՆՍԱՀՄԱՆԱԲԱՐ. }

Իբրև անսահման՝ ըստ կրկին նշ. առանց սահմա_նի. անչափութե. անորոշակի. և Այսօ_րէն. 'Սա հովուեսցէ զձեզ անփոփոխ և անսահման 'ի յաւիտենից մինչև յաւի_տեան. Նար. խւ: 'Որ խիստ և բարկացող է անսահման: Անսահման ունի զբարկա_նալն. Լմբ. առաք: 'Թէ դք անսահմանն խօսէր, որպէս զգաղմախօս արդելութին զնա արտաքոյ վանիցն. Կլիմաք: 'Անսահմանա_բար յարեան հեղեղք ցանկութե. Սկեւռ. աղ: 'Անսահմանաբար յամենայն ժամու_ռանել. Գր. հր: 'Ոչ անսահմանաբար ա_սէ մարգարէն (զմտաւոր), այլ զմտաւորն ա_սէ՝ յօգնեա. եՆ. Պարապմ. 3: 'Ոչ առ նա միայն զգանն ձգէր և ասէր, այլ անսահ_մանաբար, եթէ դք ոչ ծնցի վերստին, այս_

ինքն եթէ դու, կամ ով և իցէ. Ոսկ. յհ. ա. 23։

ԱՆՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ, ի. Տ. ԱՆՍԱՀՄԱՆ. *Անսահմանական բնութիւն. Սեբեր. է։ *Անսահմանականն զօրութիւն. Ագաթ. *Ցանսահմանականն ծովն տուեալ ցօղ ինչ. Վրդն. սղ։

Ըստ յոյն քերականաց ԱՆՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ կոչի՝ Անորիշ կատարեալն. 'Αόριστος. Indefinitivus. Երզն. քեր։

ԱՆՍԱՀՄԱՆԱԳԻԾ. Տ. ԱՆՍԱՀՄԱՆԱԲԱՐ. *Զամենայն զէսս պարզաբար և անսահմանապէս յինքեն նախառեալ ունի ամենակատարութիւնքն բարերարութեամբք։ Ած ոչ զիարդ է գոյ, այլ պարզաբար և անսահմանապէս զբոլոր գոլն ինքեամբ շարառեալ. Դիոն. ածայ։

ԱՆՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ. ա. Ոչ փակեալ ընդ սահմանաւ. անսահման. *Անսահմանափակ է Ած։ Բովանդակեցաւ անսահմանափակն. Վրդն. սղ. և երգ։

ԱՆՍԱՀՄԱՆԵԼԻ, լւոյ. Տ. ԱՆՍԱՀՄԱՆ. *Անսահմանելի բարձրութիւն, կամ ուսիլ։ Իմաստութիւ անսահմանելեաւ։ Զանսահմանելին միշտ Թախանձեացէ։ Բերումն պարանոցի անսահմանելւոյն. Նար։

ԱՆՍԱՀՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Αοριστία. Infinitas. Անսահմանն գոլ (յոր և է կարգի). *Ի վեր է քան զիմանալիս յանսահմանութե և յանբաւութե իւրում. Ցճխ. փ։ *Անգիտանալք զգերագոյ և անիմացական և անճառելի անսահմանութիւն նորա. Դիոն. երկն։ *Ոչ ընդ սահմանաւ իւիք պարագրեալ, այլ անսահմանութեամբ յէիցս Թողեալ. Մագ. 'ի տիոն։

ԱՆՍԱՂԱՊ. ա. Որ ոչ սաղապի. անսաչ. անսայթաք. և Անշարժ. խիստ. անամոքելի. *Ոչ վստահացուցին զանսաղապ սիրտ նորա (յուսփայ). Ցհ. կբ։

ԱՆՍԱՂԱՐԹԱԲԵՐ. ա. Որ ոչ բերէ սաղարթս. չորացեալ. անդալար. չոր. *Ցանսաղարթաբեր արմատ փայտին. Շար։

ԱՆՍԱՂԱՐԹԱԿԱՆ. ա. Թօթափեալ 'ի սաղարթից. անշուք. մերկ կողոպուտ. *Անսաղարթական ճողոպրումն. Մագ. ճգ։

ԱՆՍԱՄ, ացի, ա. չ. 'Ακούω, ὑπακούω, πείθομαι, πειθαρχέω. Audio, obedio, pareo, obtempero. Հանդարտ ոգւով ունկն դնել, կամ Ցանձն առնուլ զլուեալ բանն հեզութեամբ և հլութեամբ. հնազանդիլ. հպատակիլ. լսել բանի. ունկնդիր լինել. Տըռէլ, Տօխի ընել. փինկլէմէք, Իտաաթ էթմէք. Ծն. լԱ. 10։ Որ. ծէ. 14։ Դատ. ծա. 17։ Գ. Թգ. Ի. 25։ Դ. Թգ. ծԴ. 11։ Իմ. Է. 12։ Երեմ. ԻԱ. 8։ ԼԲ. 33։ ԼԴ. 25։ ԼԲ. 15։ Գծ. Ե. 7։ Ցայտ. ծԱ. 10։

Կամ որպէս Προσέχω. (յորմէ Պռօսխոմէն). Ուշ ունել. ունկն դնել զգուշութեամբ. Attendo, obtempero. Որ. ա. 45։ Առակ. ա. 25։ Ցոբ. ԻԷ. 6։ Ես. ԼԲ. 4։ Երեմ. Ե. 24։ ԻԵ. 4։ Գծ. ա. 19։ Բ. 7։ ԾԵ. 14. ևն։

Կամ որպէս Πείθομαι. Հաւանիլ. ընդունել. յանձն առնուլ. Գծ. Իա. 14։ ԻԴ. 21։ ԻԵ. 11։ Ցկ. Գ. 3։

Սոցին հանգոյն և յայլ գիրս պէսպէս ոճով առի. *Որով կարողն է անսալ և չանսալ հրամանացն։ Արժանաւոր մեծաց վարձուց լինիցի, եթէ անսայցէ Ած. այլ զի և չանսալոյն իշխանութիւն ունիցի. Եղնիկ. *Մի անսայք անմիտ բանից. Փարպ. *Եթէ անսայցես, աղերսեմ։ Քահանայապետին բարբառոյ անսաց. Նար. ԻԷ. ա։ *Անսայ (այսինքն յանձն առնու) և զվարելն եւ 'ի հոգւոյն, և մարտ պատերազմի տալ ընդ Թշնամւոյն։ Բարութեանց պատճառք հաւանելեացն, զոր օրինակ և չարեաց պատճառք նոյն է չանսալեացն"։ այսինքն չանսացողաց. Ոսկ. Տ. ա. 13. 23։

ԱՆՍԱԼ. 'Ανίημι. Dimitto, remitto, indulgeo. Ներել. զիջանիլ. Թոյլ տանել. Թողացուցանել. ուղղի տալ. Բօշ գօյ, այ խէլ. գօյ վէրմէք, Տոզոր պօյոյր. Տագ. *Անսա, և պատմեսցից քեզ. ա. Թգ. ԺԷ. 16։ *Եւ անսացից, եւ ընկալայց. Եզ. Խէ. 4։ *Ոչ եւ անսացից նոցա. Երեմ. ԺԷ. 6։ *Եթէ իցէ, լուիցեն, և անսայցեն. Եղնկ. Գ. 11։ *Որոց և ոչ առ ժամանակ մի անսացաք հնազանդութեամբն. Գաղ. Բ. 5։ *Երկայնմտութեամբ ներէ, Թողու, անսայ. Ագաթ. *Ընդ միշտ անսալոյն՝ ներող. Նար. խԲ։ *Սքանչացիր ընդ քոյն անսալ և ներելն. Նանայ։

ԱՆՍԱԼ. Համբերել. տանել. ժոյժ ունել. համբերել. սապր էթմէք. *Մինչև միշտ լուիցեմ, և անսայցեմ։ Ի վերայ ամենայնի այսորիկ անսաս տէր, և լռեցեր. Ես. ԽԲ. 14։ ԿԴ. 12։ *Եւ ոչ բարբառոյ բանից ձերոց անսացից. Ցոբ. Է. 26։ *Գութ մարդասիրին Ած ոչ անսաց միշտ յայսպիսիս մնալ մեզ վտանգս. Խոր։ *Որպէս լռեցեր, զիարդ իսկ անսայցես. Նար. ծԷ։ *Թշնամանեսցեն զնա. իսկ նա անսայ, ոչ զայրանայ. Սարգ. յհ. Է։ *Որ ընկերին անսացէ՝ առնել զմեղս, եթէ պարտականն իցէ մեղացն.. Պիղատոս անսացեալ մատնեցուցն՝ մեղս ընդունէր. Բրս. հց։ *Մորենի գերայրեաց է, և վառ անսայ հրոյ. Կիւրղ. ԵՆ։

ԱՆՍԱԼ. Երկայնամտել. յարատևել. երկայնմտութեամբ սպասել. կալ մնալ. փէփէֆ ընել, համբերել, սպասել, կենալ. *Ոչ անսացին խորհրդոց նորա. Սղ. ՃԵ. 13։ *Ի լսել իմում անսասցեն ինձ. Իմ. Է. 12։ *Անսացէք սակաւ մի այլ սակաւ ասուրս եւս. Վրք հց. Յ։ *Ոչ անսալ՝ ուր ժողովեալն են։ Բժշկութեան անսալ. Բրս. հց։ *Անսալին գիպող ժամանակի. Հ = Ց. օեգս. ծԳ։ *Պատկն քո պատրաստեալ է. հրեշտակք անսան քեզ. Մաշ. ԻԲ։ *Անսային գտանել ժամանակ գիպող. Հ. ԿԻԷԿ։ *Անսալ ունիմ, մինչև լցցի բեռամբ. Վրք հց. ծԵ։ *Աճման մարմնոյն անսայ։ Անսայ և իւղական ազգին, զի ինքնակամ դիմեսցեն. Ագաթ։ *Ի սերմանացուաց քաղաքին անսայր՝ հաւաքել զնիւթ վարդապետութեան. Խոր. Բ. 77։ *Համբերելով անսացեալ, մինչև 'ի մտանել հակառակորդացն. Պիտ։ *Ներէ, և անսայ ապաշխարութեան. Խոսր։ Նոյնպէս իմն և հյց. խրնդրով. *Զայն անսայր։ Մնալով պետութի. նմա զայսօսիկ անսաց"։ այսինքն ընծայեաց կամ եթող նմա զպատիւ. Նանայ։ իսկ ա. Դ. Է. 5. *Ինքն իսկ անսայր քահանայութեան"։ իմա, ակնկալեալ մնայր. յն. խորհէր կամ կամէր։

ԱՆՍԱՅԹԱՔ. ա. Տ. Ուր չիք սայթաքել. անգայթ. առանց գթելոյ, և առանց ընդ բանս ինչ ածելոյ, անխափան. անվրէպ. գայմող, Տուգուրըր. *Գաւազան անսայթաք առնէ զգնացողն. Տօնակ։ *Նահանջելոյս անսայթաք վերընթացութիւն. Նար. յԳ։ *Անսայթաք պողոտայ. Ճ. Բ։ *Անսայթաք գնալ. Լմբ. ող։ *Ցայնմ հետէ անսայթաք հարկեաց տրամադրանս. Խոր. Բ. 52։ *Անսայթաք ծառայել. Մաշ։

ԱՆՍԱՅԹԱՔԱԿԱՆ. } Նոյն ընդ վ.
ԱՆՍԱՅԹԱՔԵԼԻ. } *Անսայթաքական գնացք. Նար. խլ։ *Անսայթաքելի ճանապարհ. Լմբ. սղ։ *Անսայթաքելի ոտիցն հետոցք։ Անսայթաքելի խօսողուն։ Անսայթաքելի քարոզչաց. Նար. առաք. և ծէ. և յիշ։ *Ընդ քեզ բերեալ անսայթաքելի. Նար. ծէ։

ԱՆՍԱՅԹԱՔՈՒԹԻՒՆ. գ. Անսայթաքն գոլ. անվրիպութիւն. կարգաւոր ընթացք. *Փոխատրելով զհայերէն ոճու Թուոյն ըստ անսայթաքութե սկզբնայիցն հելլենացւոց. Խոր. Գ. 53։ Փարպ։ (ուր ասորին, արաբ. եբր. պրս. առ 'ի չգոյէ ձայնաւորի՝ չեն անսայթաք 'ի փաղաւութիւնս։)

ԱՆՍԱՆ. ա. Զրկեալ 'ի սանէ. անզաւակ. ուստի ԱՆՍԱՆ ԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ՝ է Անզաւակել. 'Ατεκνόω. Liberis orbo. *Արտաքուստ անսան կացոյց զձեզ սուր. Առ. փոքածաբ. կարէփ։

ԱՆՍԱՆՁ, ի, ից. ա. 'Αχάλινος, ἀχαλίνωτος. Infrenis, effrenis. Որ չիք սանձ. անկապ. արձակ. անարգել. անգուսպ. զապըթսըզ. Նաժուզսուզ. *Ի վերայ անսանձ բերանոց գուրս դնել. Փիլ. իմաստ։ *Զանսանձ լեզուաւն. Սարգ. յկ. Է։

ԱՆՍԱՆՁԵԼԻ, լւոյ, լեաց. Նոյն ընդ վ. *Թէ անսանձելի Թողցին ախտք։ Անսանձելի բերանով շատ ինչ 'ի դուրս բերէ։ Զամբաստանող լեզուն կարի շատ անսանձելի արձակ Թողին. Փիլ. Ծ. բան. և իմաստ. ևնխ. Է։

ԱՆՍԱՍԱՆ. ա. 'Ασάλευτος. Inconcussus, immotus. Որ ոչ սասանի. անդողդողդ. անշարժ. անդրդուելի. սարսըլմազ, Տագըրբէր. *Անսասան միտք. Նար. ղԳ։

ԱՆՍԱՍԱՆ. Տ. 'Ασαλεύτως. Constanter. Առանց սասանելոյ. *Անսասան մնացին յածպաշտութեն. Վրդն. սղ։

ԱՆՍԱՍԱՆԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՍԱՍԱՆ. ա. *Անսասանականն վերջին ախոն. Նար. խլ։

ԱՆՍԱՍԱՆԵԼԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՍԱՍԱՆ. Տ. *Անսասանելապէս խարսխեալ. Նար. ՀԾԲ։

ԱՆՍԱՍԱՆԵԼԻ. ա. Իբր Անսասան. ա. *Հաստատարիմ բանն, և անսասանելի հոգւոյն օրէնք. Ան. ծԲ։ *Շինեաց զնա. Թողլիկէ սբ անսասանելի հաստատութեամբ. Ցհ. իմ. ԿԿ։ *Անսասանելի հաստատուն, կամ ուղղութեն։ Հիմամբ անսասանելեաւ։ Անսասանելի շաղկապք սիրոյ. Նար. ԼԲ. ՀԵ. առաք։ *Անսասանելի և հաստատուն յուսոյն մերոյ. Շար։

Իբր Անսասան. Տ. *Կայ դու անսասանելի 'ի քում հաստատութեանդ. Վրք հց. ԻԷ։ *Հաստատեաց զաշխարհս 'ի հաստատ անսասանելի. Շար. (որ լինի և մակբայ հաստատ։)

ԱՆՍԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անշարժութիւն. անդողդողդութիւն. *Որով հաստատեալ է, և որով պահի յանսասանութիւն. Նար. երգ։

ԱՆՍԱՍՏ. ի, ից. ա. Իբր Անհնազանդ. հեռու յանսաստելոյ, կամ անամոքելի սաստիւ. անհանդարտ. անհնազանդ. ըմբոստ. խեռ. սաստիկ, կամ անսանձ. ապարասան. զապթսըզ, Իթաաթսըզ. *Անսաստ ալիք ծովու"։ յն. վայրենիք. Ցուդ. 13։ *Սաստեալ զազանին իբր չար՝ ցածուցանէ յանսաստ զազանութենէն. Եղնիկ։ *Իբրև զձի արձակ՝ անսաստ է (կամ անսաստէ). ՃՃ։

ԱՆՍԱՍՏԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. *Արտաքոյ անյագ սահմանին հանէ զմեզ (բանս) յանսաստելի անդունդս արշաւանաց իւրոց. Վեցօր. է։

ԱՆՍԱՍՏԵԼ. չզ. ն. Παραβαίνω, παρακούω. Transgredior, praevaricor, negligo, non obtempero. Զանցանել. հեստել. ընդդիմանալ. 'ի բաց ոստնուլ կամ փախչել. ապստամբել. Վաղր. օրհնութ. *Անսաստեցիք եղէք 'ի լեռանն: Անսաստեաց եւ 'ի պատուէր Տեառն. Օր. ա. 43: Թուոց. ժդ. 44: 'Անսաստել ասեմք այժ չար է. Եփր: 'Անսաստեցաք 'ի բանիցն: Մի թէ անսաստեսցէ քահ հրամանացն անօթն ընդդէմ. Սարգ. Ա. պ. դ: Նա յաւոտ. Ա: *Ոչ գի անսաստեցեալ էր հրամանաց. Ոսկ. ի. Ա. ղ: 'Ցանսաստել բանին ('ի մասց) ասեն զպատուէր հրամանի զղջումն յանցանաց. Վկյու. Ա:

ԱՆՍԱՍՏԿԱԼԻ. լաւ եւ ԱՆՍԱՍՏԿԱՆԱԼԻ. ա. 'Ανεπίτατος. Inintensibilis. Որ չունի զսաստկութիւն, զսաստկանալութիւն. *Տարրերութիւնք անսաստկալի (են), եւ անթուլալի. Պորփ:

ԱՆՍԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Απόνοια, ἀταξία, ἀπροσεξία. Arrogantia, inobsequentia, negligentia. Հեստութիւն. չանսալն. ըմբոստութիւն. ապստամբութիւն. անհնազանդութիւն. Նոյնպէս, Ժամ. *Առ ի խոնարհութիւն բժիշկ ոգւոյն՝ անսաստութիւն հիւանդին: Զանսն՝ որ յանսաստութենէն իցէ, եւ զանօգնութիւն՝ որ 'ի հնազանդութենէն լինի: Ցանսաստութեան անկանիլ՝ կրթելովն զգեստանալ նորա. Ոսկ. Ա. ղ. 21: Նա յհ. Ա. 27: *Ոչ յարարչէն, այլ յանսաստութենէ առաջնոյն: Անսաստութիւն եւեթ՝ որ արտաքոյ այլ կամացն գործիցի, պատճառ չարեաց խնամոլի է. Եփր: 'Գնացիք անսաստութեան. Նար. խա: 'Ցանսաստութենէ եղև գնալն, եւ 'ի կամակոր մտաց. Ոսկ. ֆիլիպ:

ԱՆՍԱՏԱՐ. ա. Որ չունի սատար կամ գործակից. անօգնական: Իսկ Ոսկ. կող. ժբ. 'Անօրէն՝ անսատար յորդեծնուէն». իբր. ἀτελής, անկատար, կամ պակասեալ:

ԱՆՍԱՐՍԱՓԵԼԻ. ա. Իբր Այն՝ որ ոչ սարսափէ. աներկիւղ. յանդուգն. *Անսարսափելի մտօք. Թէոդոր. Ծայրագ:

ԱՆՍԲԱՂ. Տ. ԱՆԶԲԱՂ:

ԱՆՍԳԱՑ. Տ. ԱՆԶԳԱՑ:

ԱՆՍԵՂԱՆ. ա. Որոյ չիք սեղան կամ կերակուր պատրաստեալ. *Տեսանել զանսեղանս զգանձոյն գեղջկութիւն, զխեղճութիւն. Ոսկ. յանփոփոխելայն:

ԱՆՍԵՐ. ա. 'Άγονος. Prole carens, sterilis. Որ չիք սերունդ կամ ծնունդ. ամուլ. անսերմն. անզաւակ. Վրդր. *(Սարրա) անզաւակ եւ անսեր եւ ամուլ եղեւ: Անսեր եւ անծնունդ 'ի բարձր Թեոլոգութեանց: Անսերք եւ անսերմանք յիմաստասիրութենէ: Անզաւակք ոմանք ասցէեր մտաց ոչ ունելով 'ի հոգեւորս են անսերք. Փիլ:

ԱՆՍԵՐ. Աննշմարագոյն, օտար. *Մի զայլ ինչ այլ փոխադրել անսեր եւ անբնական բանաւորութիւն. Եզն. ժէր:

ԱՆՍԵՐՄ. Տ. ԱՆՍԵՐՄՆ:

ԱՆՍԵՐՄԱՆԵԼԻ. ա. Որ ոչն սերմանելի. ծննդեան առանց սերման. *Անսերմանելի բնութիւն յինէն մարմնանալոյ՝ այլ բանին. Գանձք:

ԱՆՍԵՐՄԱՑԱՆԵԱԼ. Որոյ չէ ցանեալ սերմն, կամ ուր սերմն չէ ցանեալ. 'Թէ սերմանացանքն 'ի չորից մի մասն արգելցին, ապա անսերմնացանեալ զքաղցր պտուղս ընծայեն. Խոսր:

ԱՆՍԵՐՄՆ, ման, մանց. ա. որ եւ ԱՆՍԵՐ. 'Άγονος. Non generans, sterilis. Ամուլ. անծնունդ. *Մի եղիցի անսերմն (կամ անսերմ) եւ ամուլ յերկրի քում. Ել. իգ. 26: *Մի եղիցի կին ամուլ, եւ այր անսերմն: Զայրս՝ որ անսերմն էին, առաքինական քաջալերէր. Եփր. Էլ. եւ համաք: *Չի որ անմարմին ոք է, նա եւ անսերմն է: (Զորիք) անսերմն եւ անծնունդք են. Եփր: *Իմաստութիւն՝ անսերմն է եւ անարատ 'ի յաստուածական սերմանէ, եւ բազմածնող եւ բազմասերմ 'ի սկզբնականէն (յիմաստութենէն այն). Փիլ. լին:

ԱՆՍԵՐՄՆ. 'Άσπαρτος. Non satus, non seminatus. Ոչ սերմանեալ. ոչ ցանեալ. ուր չիցէ արկեալ սերմն. չցանելի. *Անդի անսերմն. Խոր: *Անսերմն արգանդ. ՃՃ: *Փութայ կակղել, եւ զանսերմանն սերմանել. Պիտ:

Եւ Որ ինչ լինի առանց սերման, կամ որոյ չիք սերմն. *Անսերմն յղութիւն, կամ ծնունդ. Շար: *Ծառ անսերմն. Վարդ. ծդ:

ԱՆՍԵՐՄՆ. մ. Առանց սերմանելոյ. *Անսերմն, եւ առանց վարելոյ ամենայն ինչ բուսանէր. Փիլ. նխ. Ա:

ԱՆՍԵՐՄՆԱԲԱՐ. } մ. 'Ασπόρως. Sine semine.
ԱՆՍԵՐՄՆԱՊԷՍ. }
Առանց սերման. առանց գործակցութեան առն. *Զանհասանելի զբանն քո բնութեամբ անսերմնաբար կրեցեր 'ի քում որովայնի. Շար: *Ցարգանդի կուսին անսերմնապէս բողբոջեալ. Ոսկ. համբարձ: *Որ տարաւ զանտանելին յարգանդի անսերմնապէս: Անսերմնապէս տղայացեալ յորովայնի քում. Շար:

ԱՆՍԵՐՄՆԱՒՈՐ. ա. Առանց սերման յղացեալ, ծնեալ. *Եւ զմարմին իւր զերկնաւոր (այսինքն զմարմին), զկուսածինն անսերմնաւոր. Շար:

ԱՆՍԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անսէր գոլն. անբերութիւն. ամլութիւն. անպտղութիւն. *Զօրէն չար մշակի հնարեալ 'ի վերայ նորա անսերութիւն: Անսերութեան ողւոյ պատճառք. Փիլ. ծ. բան. Նա լին. Ա. 81:

ԱՆՍԷՐ. ա. Որ չիք սէր. անբաժ 'ի սիրոյ. *Իւրք անսէր. Նար. ծդ: *Բազումք են ցնորեալ, անսէր, ապուշ. Կանոն: *Ցիշատակէ զանանձնուկ եւ զանսէր ժամանակն (գեհեննին). Ոսկ. յանփոփոխելայն: *Ցուրտ հմուտթիւն անսէր եւ անհաղորդ եւ անգութ կենաց. Ոսկ. յհ. Ա. 4:

ԱՆՍԻՆ. ա. (իբր Անսուն). Անսնունդ. անսաճ. անբարգաւաճ. հասըլսըղ. *Զորս 'ի գէպ է անսին խոստովանել զնոսա ծնունդս. Ցհ. իմ. ոփ. Է:

ԱՆՍԻՐԵԼԻ. ա. Իբր Այն՝ որ չգուցէ սիրելի ոք կամ բարեկամ. *Անբարեկամք եւ անսիրելիք են յաշխարհի. Պիտ:

ԱՆՍԻՐԵԼՈՒԹԻՒՆ. } Պակասութիւն սիրելութեան
ԱՆՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. }
կամ սիրոյ. չունելն զսէր կամ զբարեկամութիւն, կամ գլօժարութիւն. *Առ հինան հայրապետեայց լեալ անսիրելութիւն խնամութեան. Խոր. Ա. 2: *Ոչ վասն անսիրութեան ինչ չառնում ինչ 'ի ձէնջ՝ ասէ. Ոսկ. Ա. խոր:

ԱՆՍԻՐՏ. ա. 'Ακάρδιος. Vecors, excors. Որ չունի զսիրտ. վատասիրտ. Էփրէմ, ծնօտէսեից. *Ոչ յամէ 'ի նմա անսիրտ. Սիր. ԻԶ. 20:

ԱՆՍԻՒՆ. ա. մ. Որոյ չիք սիւն. առանց սեանց. փլէքսուզ. *Պարզող վրանին՝ անսիւն խորանին՝ երկնից կամարին. Գնձ: *Նոյնպէս երկիրս առ միջոցի յատակին, անսիւն հեղքուսա՝ եւ 'ի վերուստ անկախաղաղան. Եզն. ոփ. Էրէն:

ԱՆՍԽԱԼ. ա. գրի եւ ԱՆՍՂԱԼ. 'Απλανής, ἄπταιστος, ἀδιάπτωτος, ἀσφαλής. Erroris expers, non erraticus, stabilis, firmus, securus, infallibilis. Աղատ 'ի սխալանաց. անմոլար. անվրէպ. ուղիղ. զգուշաւոր. ապահով. ստոյգ. աներկբայ. հաստատուն. անյողդողդ. խալըպուռ, էսկիլէռուռ, էսկիլմեզ, սահիհ, սաղ, էմին. *Արհեստ ըստ իւրում բանին անսխալ է. իսկ որ ենթակային թուի սխալական գոլ, իսկ մակացութեան եւ ըստ իւրում բանին, եւ ըստ ենթակային անսխալ է. Սահմ. ծէ: *Ի հին եւ յանսխալ օրինակաց. Եւս. քր. ա: *Անսխալ վերաբերեալ բանն: Անսխալ կարծիք, կամ իրք, առաջնորդութիւն հաւատոյն, անկասկածութեան. Պիտ: *Հաստատուն եւ անսխալ կարգաւորութիւնք. Փարպ: *Անսխալ հոգւով, կամ հանդիսամամբ. Նար. ղա. ղբ: *Անսխալ արտահոսութեամբ. Մագ. Է: *Սիրովք անմոլաց ոչ ... անսխալք: Արմատ անսխալ յիմաստութէ. Առակ. ծէ. 7: Իմ. Փ. 15: *Իրք արեւուց աշխարհիս աջող լինի եւ անսխալ. Փարպ: *Փութացայ անցանել ընդ կամուրջ անսխալ խոստման բանիս. Արշ:

ԱՆՍԽԱԼ. մ. } 'Απλανῶς, ἀσφαλῶς, ἀραρότως. Sine errore, tuto, certo, firmiter, infallibiliter.
ԱՆՍԽԱԼԱԲԱՐ. }
Անվրէպ. հաւաստեաւ. հաստատութեամբ. անշուշտ. *Ի վերուստ քեզ իջուցանեմ անսխալ: Զրուցեցից քեզ անսխալ: Հարկեսցեն նմա անսխալ. Խոր. ա. 2: Գ. 1. Նա 49: *Գրով թողցես անսղալ. Փարպ: *Տուժոր անէնչալի անսխալ գրոշմեալ. Նար. իա: *Ցորժամ անսխալ (կամ հաստատուն) գնէր զաղբիւրս. Առակ. Է. 28: *Երկուք ոտիւք անվթար անսխալ զկայն հաստատելով. Նիւս. կազմ. Ի: *Ամենայն ուրեք մերձ է բանն եւ տէր. անսխալ. (այսինքն անշուշտ. այո). ԱԲ. Է: *Զառաւօտս անսխալ յամենայնէ խնդրէք. Իգն: *Զինչս տղայոցն պահեսցեն անսխալ». այսինքն անկորուստ, յապահովի. Մխ. տփ: *Անսղալաբար գիտէ, կամ գիտող. Սահմ. ծէ:

ԱՆՍԽԱԼԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել անսխալ (ըստ ամենայն առմամբ). *(Որպէս չորեքանկիւնի) հաստատեալ է անսխալագոյն եւ անվթարագոյն մարդկային մարմնոյն բնութիւն. Փիլ. լին: *Զանսխալագոյնսն մանաւանդ ունել հաստատութիւն. Պիտ: *Անսխալագունի արժանի եղեալ պահպանութեան. Նիւս. կազմ:

ԱՆՍԽԱԼԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՍԽԱԼ. *Ցերկուց ասից կայ հաստատուն անսխալական. Եզն. ոփ. էրէն:

ԱՆՍԽԱԼԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՍԽԱԼԱԲԱՐ. *Անսխալապէս տեսա պատուականագոյնք քան զնա. ԱԲ. Է: *Հասանիցես անսխալապէս 'ի նպատակ վերին յաղթանակին. Ճ. Ա: *Զներկայից եւ զանցելոց զհանգիտութիւն անսղալապէս 'ի մի հաւաքելով. Լաստ. յէջ:

ԱՆՍԽԱԼԱՏԵՂԾ. ա. Անսխալ ըստեղծիչ. անվրէպ արարող. *Իմաստագործ անսխալատեղծ կաղմիչ համայնից. Նար. Գանձ էջէդ:

ԱՆՍԽԱԼԵԼԻ. Տ. ԱՆՍԽԱԼ. *Բժշկարան անսխալելի տարածութեալ պարտուպաց: Անսխալելի գեղ կենաց. Նար. հէ. դ:

ԱՆՍԽԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Ασφάλεια, τὸ ἀσφαλές. Infallibilitas, securitas. Անվրէպ գոլն յոր եւ է կարգի. էսկիլմեզլիք. *Զանսխալութիւն արուեստին յայտ առնէ. Վրդն. ող: *Այծեմն վազքն, եւ աչացն անսխալութիւն: Առ 'ի զգուշութեան

անսխալուԹ կենայն. Նիւս. նաշ. Է. Ն ԼԷ։

ԱՆՍԽՈԻՐ. ա. Ըստ Հին բռ. մեկնի, Անկաշառ, անվարձ։

ԱՆՍԽՈԻՐԱՆ. ա. մ. Νήποινος, νηποινεὶ. Impunis, ne. Առանց այլոյ հատուցման կամ փոխարինի 'ի վճար յանցանաց. առանց տուգանաց. անխնայ. *Հրամայէ զայրակինն՝ որ զընուԹեն օրէնս 'ի բաց հատեալ, անսխուրան մեռանել. ոչ մի օր, այլ և ոչ մի ժամ Թոյլ տալ կեալ. Փիլ. ծ. բան։

ԱՆՍԿԶԲՆԱԲԱՐ. մ. Ἀνάρχως. Absque principio. Յանսկիզբն յաւիտենից. անժամանակաբար. *Է և գոյ անսկզբնաբար և մշտնջենաւորապէս. Կիւրղ. գանձ։ *Անմայր 'ի հօրէ անսկզբնաբար։ Զանսկըզբնաբար բղխումն. Շար։ *Անսկզբնաբար ածաբանեալ. Նար. ծԳ։

ԱՆՍԿԶԲՆԱԳՈՅՆ, գունի. գ. Անսկիզբն յամենայն կարգի. ստորոգելի սեպհական հօր այ, որ և ԱՆԾՆԱԳՈՅՆ ասի. այսինքն ոչ միայն անսկիզբն ժամանակաւ և անստեղծ, որպէս որդի և հոգի, այլ և անպատճառ կամ ոչ ծագեալ յայլմէ անձնէ. *Անսկիզբն ... յանսկըզբնագունէն. (կամ յանսկզբնականէն). Ա. որս. Է։ *Միածին որդի անսկզբնակից հօր, զի անսկզբնագունին է ծնունդ. Լծ. նոյ։

ԱՆՍԿԶԲՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἄναρχος. Principio carens. Անսկիզբն. անժամանակ. նախայաւիտեան. *Անսկզբնական զօրուԹ։ Սկիզբն անսկզբնականին գոյուԹե. Ագաթ։ *Զանսկզբնականին՝ ածուԹե օրինակ եդ. Ոսկ. Եզ։ *Անսկիզբն բանն ծնեալ յանսկզբնական հօրէ. Պրոկղ. Ներբ. ղէ։ *Անսկզբնական բանդ ած։ Անսկզբնական բանին հօր. ժմ։ Շար։ *ՍկզբնաւորեԼ անսկզբնական բանին հօր. Սարկ. քամ։

ԱՆՍԿԶԲՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անսկիզբն գոլ. նախայաւիտեան խակուԹիւն. *Ես եմ յովհաննէս, որ ածաբանեցի զանսկզբնականուԹի որդւոյ ընդ անսկզբնականին հօր հաւասարեալ. Վրք ոսկ։

ԱՆՍԿԶԲՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συνάναρχος. Una vel similiter principii expers. Զուգապէս անսկիզբն 'ի յաւիտենից. մշտնջենաւորակից. *Անսկզբնակից, և մշտնջենաւորակից. Ա. որս. Գ։ *Ըստ ածուԹեն անսկզբնակից էր ընդ հօր. Լմբ. սղ։ *(Հայր) սկիզբն անսկզբնակցացն, և պատճառ անքննաբար. Ոսկէփոր։ *Կեայք անսկզբնակից ընդ այ կամեցան գնել։ Ոչ միայն երկու անսկզբնակիցք գտանին, այլ երեք. Եղնիկ։

ԱՆՍԿԶԲՆԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՍԿԶԲՆԱԲԱՐ. *Յիշատակ քո անսկզբնապէս. Վրդն. սղ։

ԱՆՍԿԶԲՆԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φιλάναρχος. Principii expertis amans, vel studiosus. Հեգնական մակդիր եւնոմեան աղանդաւորաց, ովք զանսկիզբն ձայնդ, որպէս և զանծինն չարաչար սիրելով պնդէին լինել յայտարար բնուԹեն այ. *Ո՛վ յոյժ անծնելասէրդ, և անսկզբնասէրդ. Ա. որս. ծՇ։

ԱՆՍԿԶԲՆԱՏԻՊ. տպի. ա. Որոյ չիք սկզբնատիպ նիւԹական. անսկիզբն. անեղ. կամ ծնեալ յանսկիզբն 'ի հօրէ միածին. *Վասն անսկզբնական անճառ ծննդեան անսկզբնատպիդ (այսինքն միածնիդ). ԲԵՆԻԿ։

ԱՆՍԿԶԲՆԱԻՈՐ, ի, աց. ա. Անսկիզբն. անսկզբնական. *Ոչինչ միայ անսկիզբն ասել զմարդկուԹ, իբր զի սորա մասունքն 'ի լինելուԹ են, յայ անսկզբնաւորէ ըմկիզբն ընկալեալ. Փիլ. Նխ. ա։

ԱՆՍԿԶԲՆԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ. } որ և ԱՆՍԿԶԲՆՈՒԹԻՒՆ. գ. } ԱՆՍԿԶԲՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. τὸ Ἄναρχον. Principio carere. Զունելն զսկիզբն ժամանակի, որ հասարակ է երից անձանց. և Զունելն նաև զսկիզբն ծագման յայլմէ անձնէ. և այս սեպհական է հօր այ. *Առանձնաւորուն հօր՝ անսկզբնաւորուԹին. Ա. որս. Է։ *ԱԾուԹեն առանձին իմն է անսկզբնուԹին. Ոսկ. յհ. ա. 2։ *Ի պատմել զանեղուԹի որդւոյ և զանսկզբնուն և զմշտնջենաւորուն. Կիւրղ. ղէ։ *Որ պատմէ զանսկզբնուԹի (այսինքն զանժամանակ ծնունդ) առ 'ի հօրէ. Արշ. ծա։ *Ասաց զանսկզբնուԹիւն բանին այ 'ի հօրէ. Սարգ. ա. յհ. ն։ *Որով և զանվախճանուԹին իւր, և զանսկզբնուԹին ցուցանէ առաւելապէս ածայինն առաքումն. Դիոն. ածայ. Գ։

ԱՆՍԿԶԲՈՒՄՆ կմ ԱՆՍԿԻԶԲՈՒՄՆ, բմունք. ա. Իբր Անսկիզբն. կզբունք. *Ներշրջանակացն ասմունք ոչ վեր 'ի վերոյք են, և ոչ անսկզբմունք, քանզի ազբիւր ունի զխրատ. Փիլ. մն. Գ. 35։

ԱՆՍԿԻԶԲՆ, կզբան, բունք, բանց. ա. Ἄναρχος. Principii expers, principio carens. Որոյ չիք սկիզբն ժամանակի և եղանունե. անժամանակ, անեղ. որ էն յաւիտենից։ Որպէս ստորոգելի այ կմ երից անձանց առ հասարակ. *Զխմբդ քննել կարիցեմք սկզբնաւորք զանսկզբանէն. Ագաթ։ *Ոչ ոք էր ընդ անսկզբանն, որ կոչէր զանուն նորա. Յճխ. Է։ *Միեբրորդուի, անսկիզբն և անժամանակ. Նար. խԳ։ *Հայր սկիզբն անսկզբանցն. յորմէ որդի ցուցանի, և հոգի սբ 'ի նոցունց յեռուԹէ. Վրք սեղբ։ *Զանսկիզբն բանդ անձնաւոր։ Տէառն անսկզբան. Նար. ԽԷ. և խւ։ *Եւ Թէ երկոքեան անսկզբունք, և քան զլինելուԹին են վերադոյնք. Բրս. լար։ *Զի մի երկու իշխանուԹիւն անսկզբունս կարծիցի. Տօնակ։ *Սկսանիլն ասի յանսկզբնէ ուԹենէ։ Ամենայն մարդ ժամանակօք առարեալ է, և անսկիզբն ինչ ոչ գոյ 'ի նոսա. Ոսկ. յհ. ա. 2։ *Յանսկզբանց յաւիտենից. Փիլ. Նխ. ա։

ԱՆՍԿԻԶԲՆ. որ և ԱՆՍԿԶԲՆԱԻՈՐ. Որպէս յատկուԹի հօր, անծին, աներևոյն. ոչ ծագեալ յայլմէ անձնէ. անպատճառ. Ἄναρχος, ἀγέννητος. Principio carens, ingenitus. *Խոստովանիմք զհօր յատկուԹի առանձնաւորուԹեանն՝ անծին և անսկիզբն. Շ. Ընդ։ *Քեզ միայնոյ սկզբանդ և անսկզբանդ. Նար. ԽԷ։ *Ի հրէական փոքրաբանուԹն անկանել, միայն անսկըզբանն (հօր) զածուԹին գրել։ (կամ ըստ արիոսի) Երիս անսկզբունս և անկարգս, և որպէս Թէ իցէ ասել՝ հակառակ ածս։ Արդ՝ անսկիզբն է հայր, զի ոչ յայլմէ ունիքէ, և ոչ յինքենէ նմա գոլն է. Եւ։ Զմի և զնոյն գիտել զընուԹի ածուԹե՝ անսկզբանն, և ծնեցելոյ, և յառաջ եկելոյ. Ա. որս. Է. ծԷ։ *Որդին որդի, և ոչ անսկիզբն, քանզի 'ի հօրէ. ապա եԹէ 'ի ժամանակէ առցես զսկիզբն, և անսկիզբն. վասն զի արարիչ ժամանակաց. Աթաթ. Ճրփ։ *Զհօրէ ասեմք, Թէ ոչ միայն անսկիզբն, այլ և եղեալ իսկ (այսինքն ծնեալ իսկ) յումեքէ չէ. բայց զորդի ասեմք, Թէ անսկիզբն է, և ծնեալ 'ի հօրէ. Ոսկ. յհ. ա. 5։ *Ոչ երեք անսկզբունք, քանզի հայր միայն է անսկիզբն՝ ոչ յումեքէ ծնեալ... բայց ըստ ժամանակի անսկզբունք իբրև զհայր. Սարկ. հանգ։ *Անսկզբան հօր անսկզբնակից է և որդին. Լմբ. հանգ։

ԱՆՍԿԻԶԲՆ. ա. մ. Առանց բանաւոր պատճառի. անհիմն. վայրապար. *Յանհիմն յանսկիզբն 'ի գոզդողումն խորհրդոց խռովելոյ. Ոսկ. յհ. ա. 1։ *Եւ ոչ անսկիզբն 'ի ներքս ածեմք զծակացն (որինակ), որ արտաքս ողջակիզին պատարագեցաւ. Մխ. այ. խւ։

ԱՆՍԿՍԱՆԵԼԻ. } Անսկիզբն. անժաԱՆՍԿՍԵԱԼ. ա. } մանակ. կամ ոչ առեալ սկիզբն. ոչ սկսեալ. *Որդի անսկսանելի. ՃՃ։ *Անսկիզբն և անսկսեալ. Վահր. երրորդ։

ԱՆՍՂԱԼ. ԱՆՍՂԱԼԱԲԱՐ. Յ. ԱՆՍԽԱԼ. ԵՆ։

ԱՆՄՆՈՒՆԴ. ա. որ և ԱՆՍՈՒՆ. Ոչ առեալ զսնունդ. ոչ սնեալ. անաճ. *Ի հանդստարար ջրոյ անսնունդք. Եւր. լուս։

ԱՆՍՈՎԵԼԻ. ա. Ոչ սովեալ. ոչ քաղցեալ. անկարօտ կերակրոյ. Փոքր խոսք. *Անսովելի գող (ստղոմն). Նար. ԽԷ։

ԱՆՍՈՎՈՐ. ա. Ἀνέθιστος. Non adsuefactus. Որ ոք ոչ է սովորեալ յիրս ինչ. անվարժ. անկիրԹ. անփորձ. լուրջեբ. ուշաբարես, տճաի. *Զի անսովոր է, գայԹէ. Լմբ. պորտ։ *Որք ոչ էին անսովոր տկարուԹե. Պորտոյ. լ։

ԱՆՍՈՎՈՐ. Ἀηθης, ἀήθης. Insuetus, insolitus, insolens. Որ ինչ ոչ է սովորական. անծանօԹ. նոր. օտար. անլուր. լուրջեաց, չլսուած. ուբուբեմոչ, տեբեմէն դուրս. *Նոր և անսովոր աստղ. Բրս. ծն։ *Զ'ի ծնէ կոյրն բժշկեաց, և զքաղցրն և զանսովորն նմա անկեաց 'ի նա լոյս. Պորտոյ. ԼԷ։ *Լուեալ զանսովոր ձայն հնչման աղաղակին. Իգն։ *Զանսովորս՝ սովորականս (կացուցանէ). Գիր։

ԱՆՍՈՎՈՐԱԲԱՐ. մ. Իբրև անսովոր ոք. կամ գործելով զանսովոր ինչ. *Որ առնէ անսովորաբար, 'ի մարդահաճուԹեն չարժի. Լմբ. պորտ։

Եւ Անսովոր օրինակաւ. նորաձրաշ առ բարուն. Ἀήθως, ἀσυνήθως. Praeter morem, insolenter, insolito modo. *Զխորդ ոչ է անսովորաբար քահանայագործող քն։ Էջ 'ի մեզս անսովորաբար և սմարապէս ծնունդ։ Էր անսովորաբար և նոր՝ 'ի քն հրաշափառուԹի, 'ի ծառայի կերպարանս՝ տէրուԹի. Պորտոյ. ԼԷ. ԼԸ։

ԱՆՍՈՎՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՍՈՎՈՐ ըստ Բ ՆՇ. *Անսովորական (պատերազմ) տանելեաց. Արշ։ *Անսովորական կերպարան. Ճ. Ա։

ԱՆՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անսովոր ինչ գոլն. նորաձևուԹի. նորուԹի. *Անսովորուն իւր տեսանելի է. ՃՃ։

ԱՆՍՈՒԱՂ. ա. մ. Ἄσιτος, ἄγευστος. Jejunus. Անկերակուր. անճաշակ. սովեալ. նքԹեալ. գարնը ած, օրուծլը. *Անսուաղ էր հինգ օր ծերն. Վրք հց. ԽԷ։ *Անսուաղ կեանք. Ոսկ. լուս։ *Զերիս աւուրս անսուաղ անցուցանել. Վրք հց. Է։

ԱՆՍՈՒԱՂԱԿԱՆ. ա. Սակաւապէտ. պահեցող. *Սաստցաւ վարս անսուաղականս, պարկեշտս, ընդակերս. Սիէն. ոնան։

ԱՆՍՈՒԱՂԱՆԱՄ, ացայ. Ն. Ἀσιτέω, νηστεύω. Jejuno. Անճաշակ կալ. պահել զծոմ. սակաւակեր լինել. լուծել, ծը ցամօք կենալ. օրուծ դաբեմօք. *Ցերեկոյ իսկ կամաց անսուաղացեալ՝ այ ընծայէր զպխտելի ճաշական. Յհ. կբ։ *Ի կերակրոց

... անսուազանելի․ Եզնկ․ [illegible] ։

ԱՆՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ἀσιτία, νηστεία. Jejunitas, jejunium. Λίμος, πεῖνα. Fames. Հրաժարումն 'ի կերակրոյ․ ծոմ․ անօթութիւն․ սովելն, քաղց։ *Անսուազութեան զգիշերն 'ի նմին [illegible] ։ *Խոշ․ [illegible] անսուազութեանց։ Յհ․ կբ։ *Ցանսուազութեան [illegible] անսուազութեամբ [illegible] ։

ԱՆՍՈՒԳ․ ա․ մ․ Ἀπένθητος. Carens luctu. Ոչ սգացեալ, յորոյ վերայ ոչ ոք սուգ կալ․ *Կորեաւ անսուգ անհետ [illegible] ։

ԱՆՍՈՒԶԱՆ․ ա․ Որ ոչ սուզանի․ զօրէն 'ի խոր [illegible] ։ *Մ․ Ա։ Թերևս [illegible] ։

ԱՆՍՈՒՏ, ական, իւ․ ա․ Ἀψευδής. Mentiri nescius, verax, certus. ἀψευδος, non mentiens, minime fallax. Որ ոչ սուտ․ ճշմարիտ․ ճշմարտախօս․ իրաւ․ [illegible] ։ *Զոր խոստացաւ անսուտն Աստուած ... ։ *Անսուտ բերան [illegible] ... ։ *Ցանսուտ [illegible] ... ։ *Անսուտ գոլ 'ի բանս ... ։

ԱՆՍՈՒՐԲ, ական, աց․ ա․ Ἀκάθαρτος, ἀνάγνος. Non sanctus, immundus, impurus, impius. Ոչ սուրբ․ անմաքուր․ պիղծ․ խառնակ․ անօրէն ... ։ *Ոչ երբեք կերայ խառնակ ... ։ *Մի զոք խառնակ, կամ անսուրբ ... ։ Գծ․ Ժ․ 14․ 28։ *Գործն անսուրբ ... ։ *Անմաքրութեան և ... ։ *Մի որ անսուրբ ... ։ *Այսոց անսուրբ ... ։ Ցոյց․ ԺԷ․ 3։

ԱՆՍՊԱՌ, ի, աւ․ ա․ Ἀπέραντος, ἀκατάληπτος, διαρκής, ἀδιάλειπτος. Infinitus, termino carens, immensus, indeficiens. Որ չէր սպառումն կամ սպառ․ անպակաս․ անծախ․ ան-

անց․ և անհուն․ անվախճան․ անկատար․ անհուն․ անչափ․ անսահման․ անդադար․ յաւիտենական․ [illegible] ։ *Թիւ ամաց նորա անսպառ․ Յոբ․ ԼԶ․ 26։ Իսկ Ողբ․ Գ․ 22․ *Ողորմութիւնք տեառն անսպառ են ... ։ *Անսպառ ուրախութիւն․ Ագաթ։ *Անսպառ գետ, կամ բաժակ, շնորհ, խաղացմունք շնորհաց, բերումն, կեանք, կենդանութիւն․ Սարկ․ Նար։ Խոր․ Ա․ 1։ Գիւ։ Խոսր։ Եղնիկ։ *Անսպառին և անպակասին միայն ակնելով․ Խոր․ Բ․ 77։ *Ցանսպառ յարքայութիւն․ Ագաթ։ *Ցանսպառ յաւիտենականս․ Կորիւն։ *Ցանսպառն Թողու ամանակ․ Գիւ։ *Ցանսպառ ձմերական գժոխս, որ ոչ գոյ վախճան․ Զքր․ կԲ։ *Յաւիտենականաւն կորնչիցիմք կորստեամբ, այսինքն անսպառաւն․ Խոսր։ *Անսպառ վաստակօք․ Փարպ։ *Անսպառ ողբումն․ Մագ․ ԼԱ։ *Ցանսպառ պատժապարտութիւն․ Տօնակ։ *Անսպառ թշնամութիւն։ Անսպառ աշխարհ․ Գրմ․ աղէտս։ Խոր․ Գ․ 62։ *Անսպառ է ողնութիւն, որ մեզ պարգևի 'ի նոցանէ ('ի սբ գրոց)․ Ոսկ․ յհ․ Ա․ 36։ *Փնտաղոյն արժանութեան, անսպառ պանոց․ Բրս․ հոյեաց։ *Անսպառ լերուք յուրախութեան․ Եղիշ․ Ա․ 9։

ԱՆՍՊԱՌԱԲԱՐ․ մ․ Առանց սպառելոյ․ անհատաբար․ անպակաս․ *Այս կամ թեմած օրհնութեան անսպառաբար սրսկեցաւ 'ի մեզ․ Նար․ ՂԳ։

ԱՆՍՊԱՌԱԿԱՆ․ } Տ․ ԱՆՍՊԱՌ։ *Հա․
ԱՆՍՊԱՌԵԼԻ․ } ռուցումն անսպառականն․ Ոսկ․ մ․ Գ․ 14։ *Թագաւորութեան անսպառականն․ Եղնիկ։ *Որ աղբիւր ես անսպառելի․ Շար։ *Զսպառանցելուն տրամութեամբ անսպառելիս․ Դիոն․ Եկեղ։ *Կորուստ անսպառելի․ Նար․ ԿԶ։

ԱՆՍՊԱՌՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Անսպառն գոլ․ մշտնջենաւորութիւն․ *Հոգին որ ճշմարտութեան բղխեսցէ առ 'ի քէն անսպառութեամբ (այսինքն անհատաբար)։ Ցորակայ զհնեալ անսպառութեամբ (այսինքն անծախապէս)․ Նար․ ԺԳ․ ԽԷ։ *Որ 'ի հանգերձելումն է անսպառութիւն․ Խոսր։

ԱՆՍՊԱՍԱՒՈՐ․ ա․ Որ չէք սպասաւոր․ ծառայող ։ *Հրեշտակ սպասաւորք ինձ ողորմելուոյ ալ 'ի վերայ անսպասաւոր հիւանդիս․ Վրք հց․ Է։

ԱՆՍՊԻ․ ա․ Որ չունի սպիս, վէրս, նշան վիրաց․ անարատ․ անբիծ․ Եպրոչաւ, աբեսերն, ետասեալ, ձեռսեալ, *Անսպի ողջապր, կամ կերպարան․ ՃՃ։ *Առանց վիրաց և անսպի լինել․ Խոսրովիկ։ *Արար զմեզ անսպիս և անարատս․ Եղիշ․ Է։ *Անսպիս և անմահս զմեզ արար․ Խոսր։ *Լեառն որ է կուսական արգանդն, անսպի մնաց և անթերահատելի․ Հանգ․ առակ։

ԱՆՍՊԻԱԲԱՐ․ մ․ } Իբր Անարատաբար․
ԱՆՍՊԻԱՊԷՍ․ } անթեղութեամբ․ *Որք զգաստութեան անախտաբար ահաւկականացուցին զպատանդութեանն․ ՃՃ։ *Զերծ պարուցանելոյ եւ ընծայել անախտակայր․ Վրք․ հց։

ԱՆՍՊՈՒԺԵԼԻ․ ա․ Ἀνυπέρθετον. Quod differri nequit. Որ ոչ սպառէ, այսինքն չյապաւէ․ չյերկարաձգէ․ անձգան․ անյապաղ․ անդրանձեռն․ իսկոյնն, վաղվաղակի․ *Մահուան անսպառձեւելի կարգաւն․ Ոսկ․ ող․ ԼԷ։ *Հայրական ցանկալի անսպուժելի․ Նար․ ԼԲ։

ԱՆՍՏԱԲԱՐ․ մ․ Ἀψευδῶς, ἀψευδέως. Citra mendacium, vere. Առանց ստութեան․ անպատիր․ *Անստաբար է պատուիրանն․ Դիոն․ Եկեղ։ *Անստաբար ասել․ Բրս․ հց։

ԱՆՍՏԱԳՈՅՆ․ ա․ մ․ Ἀψευδέστατος, ἀψευδέστατα. Verissimus, verissime. Անստեաւն անսուտ․ հարազատ․ ամենայն ճշմարտութեամբ։ *Կերպարան հօր անստագոյն․ Ա․ օրս․ Ե։ *Մինչ զի անստագոյնս ասել․ ԵՒն․ Փիլ․ Խնդ։

ԱՆՍՏԱՀԱԿ․ ա․ Ուր չկայցէ ստահակութիւն․ հլու․ *Անստահակ ծառայութիւն․ Սարկ․ Լուս։

ԱՆՍՏԱՄԲԱԿԵԼԻ․ ա․ Որ ոչ տայ ստամբակել․ անձահարիչ․ անխուսափելի․ *Անստամբակելի երասանաւ զստահակութիւն իմ հանդարտեցոյց․ Նար․ ՀԵ։

ԱՆՍՏԱՊԻՍ․ Տ․ ԱՆՍՏԱԲԱՐ․ *Ցառաջ իսկ խոստացեալ եմ, և առնեմ անստապէս․ Ոսկ․ Գծ։

ԱՆՍՏԱՑԱԿԱՆ, ի, ած․ ա․ Ἄκτιστος. Increatus. Ըստ ձայնին է՝ Ո՛չ ստացեալ, և ոչ ստանալի, որպէս յն․ Ἄκτητος. Non possessus, qui adquiri non potest. Բայց վարի որպէս յն․ անստեղծ․ անեղ․ անեղական․ *Երրորդութիւն անստացական։ Անժամանակ, անստացական․ Ա․ օրս․ ԺԳ։ *Անստացականին, և միշտ էին մյ․ Կի-րղ․ գանձ։ *Զ բնութ և միաւորի անստացականին ընդ ստացականին։ Ստացական դէմ ընդ անստացականին գիտնաց չարագասեն․ ԱԽ․ Բ։ *Անստացական բանն․ ԼԾ․ յայտ։ *Զանստացականէ յայս առնելով զմայ․ պաւորել․ Կոչ։ *Եւ զարքեն յերկնից և անստացական ասէր զմարմինն քրի․ ՅՀ․ ԽՃ․ Եր։ *Միանալ ասէմ բնութեան անստացականին և ստացականին անշփոթաբար և անբաժանաբար ... ստացական, մարմնով, և անստացական ասուածն․ Խոսր․ ԼԷ։

ԱՆՍՏԱՑՈՂ, ի, աց․ Տ․ ԱՆՍՏԱՑՈՒՍ․ *Եւ յոյժ անստացողին և խաչեցելոյն (աշխարհի) պարտ է պէտս ունել այնմ մասին (աղքատացն խնամոց)․ Ոսկ․ յհ․ Բ․ 26։

ԱՆՍՏԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ․ Տ․ ԱՆՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ․ *Ցոյժ առաւելագոյն խոնդրէ զանստացողութեան ուղղութե․ Բրս․ ԽԳՆ։

ԱՆՍՏԱՑՈՒԱԾ, ի, իւ․ ա․ Ἀκτήμων. Nihil possidens, inops, pauper. Ոյր ոչ գոն ստացուածք․ անինչ․ աղքատ, մանաւանդ կամաւորն․ *Անստացուած միայնակեաց ձանապարհորդ թեթեւագնաց․ Վրք հց․ Ժ։ *Կրօնաւորաց անինչս և անստացուածս լինել․ Շ․ ընդհ։ *Արդարութեան է սոսա ոչ ողորմութեան, այլ անստացուած լինել․ ԼԾ․ ող։ *Արծաթ բերեալ մատուցանէր անստացուածացն (աղքատաց)․ Կոչ․ ԺԳ։ *Անստացուած կենցաղ առնել․ Վրք ոսկ։

ԱՆՍՏԱՑՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ἀκτημοσύνη, ἀκτησία. Inopia, paupertas. Զստանալն ինչ մի աշխարհական․ անընչութիւն․ աղքատութիւն կամաւոր․ *Բարիոք է անստացուածութիւն, և ընչից արհամարհանք․ Ածաբ․ աղքատսէր։ *Ստացի զանստացուածութիւն, և զընչից արհամարհութեան․ Նիւս․ ... ։ *Զ'ի մի զանստացուածութիւն մնաչ դարսցէ զայս․ Բնական է մեզ որ վասն անստացուածութեան բան․ Բրս․ հց։ *Անստացուածութիւն հանգիստեացն արքայութեան երկնից․ Վրք ... ։ *Մինչև սիրէ զանստացուածութեան, և մարմնոյն պահանջէ զպիտոյսն․ ԼԾ․ ող․ ԽՆ․ Վրք հց․ Ժ․ ... ։

ԱՆՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ․ Նոյն ընդ վ․ *Ոսկեան սոյ զլեռութեան ողորմութեան, և աղքատութեան սոյ անստացութեան․ Կոչ․ ԺԳ։

ԱՆՍՏԳԻՒՏ․ Տ․ ԱՆԸՍՏԳԻՒՏ։

ԱՆՍՏԳՏԱՆԵԼԻ․ Տ․ ԱՆԸՍՏԳՏԱՆԵԼԻ։

ԱՆՍՏԵԼԻ. ա. Որում չէ մարթ ստել. անսուտ. *Խոստումն անստելի. Նար. ՀԲ: *Վկայ ածէ զնոսա անստելի լինել բանին. Ը. Բարձր:

ԱՆՍՏԵՂԾ, ի, ից. ա. Իբր Անեղ. որ և ԱՆՍՏԵՂԾԱԿԱՆ, և ԱՆԱՐԱՐ ասի. *Անստեղծն քան զեղականս. Նար. ԾԳ:

ԱՆՍՏԵՂԾ. Չստեղծեալ յոյ. *Մաքուր եղէց յանստեղծից քո՝ խմոց լկողաց ». այսինքն 'ի մեղաց. Նար. Ծ:

ԱՆՍՏԵՂԾ. Ոչ կեղծեալ, չհնարեալ ստութ. *Զանստեղծ բանս և զճշմարտութ համարձակութն ախորժէ (ած). Իսխ:

ԱՆՍՏԵՂԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. } Ան-
ԱՆՍՏԵՂԾԱՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. } ըստեղծ. անեղ. անեղական. *Անստեղծական ածութն ճանաչի. Ագաթ: *Անստեղծականի բնութեն այդ զչարչարանսն գնէք: Ո՞րպէս զչարչարելի մարմինն անստեղծանելի անուանէք. Ը. Բղբ:

ԱՆՍՏԵՐԻՒՐ. Տ. ԱՆԸՍՏԵՐԻՒՐ. եւ:

ԱՆՍՏԻՆ. ա. հնչեալ ԱՆԸՍՏԻՆ. Որ ոչ գոն կմ չև են 'ի վեր երևեալ և լցեալ կաթամբ ստինք. Ծիծ՝ կամ կաթ լռնեցող. *Թէ կթեսցի անստինն. Եղնիկ: *Փոքր և անստին և անհանճար բնութենս: փոքր այն ստեղծուած, և անստին. Նար. ԷՐԳ:

ԱՆՍՏՆԱՆԵԼԻ. ա. որ և ԱՆԸՍՏՆԱՆԵԼԻ. Որում չէ մարթ ստանանել ինչ. անյաղթելի. անխնասելի. անաւիկ. *Անըստնանելի ընդդէմ նախանձոտ կամաց. Գր. փղ: *Ընդունայն աշխատութ վարանեալ, անըստանանելի մնալով ամրոցին. Արծր. Գ:

ԱՆՍՏՈՐԱԴՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀνυπόθετος. Non suppositus, non suppeditatus. Ոչ ստորադրեալ. ոչ անկեալ ընդ այլով. ոչ ընդ միմեամբացեալ՝ ըստ իմաստասիրաց. գրի և ԱՆՆԵՐՍՏՈՐԱԴՐԱԿԱՆ. որպէս և ընդմիմեամբացեալն՝ ՆԵՐՍՏՈՐԱԴՐԱԿԱՆ ասի. *Երկակի է մակացութ. մին ներստորադրական, և մին անստորադրական... անստորադրական մակացութ է, որ ասնու սկզբունս զհաստատակաց մտածութիս, որ ոչ ունին պէտս ապացուցութ. Սահմ. ԾԷ:

ԱՆՍՏՈՒԵՐ, ի, աց. ա. Ἄσκιος. Umbra carens, inopacus, lucidus, clarus. որ և ԱՆԸՍՏՈՒԵՐ. Ուր չիք ստուեր, կամ մթութ. անաղօտ. լուսաւոր. պայծառ. սուր որ շուք չկայ. քեօրկէօլկ, նուրանի, բաշէն. *Մաքուր լուսով և անստուերաւ. Փիլ. լին: *Անստուեր միջօրէոյ. Վեցօր. Ը: Ն Պիտ: *Անստուեր լոյս արեգականն արդարութ. Եղիշ. Է: *Տաճար լուսոյ անստուերին. Շար: *Անստուեր ծագումն, կամ նշոյլք, կամ բոց, կամ պայծառութ: Այս անստուեր. Նար:

Մշտալոյս. աներևկոյ. անդիշեր. *Յանստուեր քաղաքին. Ագաթ: *Անստուեր յաւիտենին. Նար. Խչ: *Ճեպէր 'ի կխագութեան անստուեր. Լաստ. ՅԻԶ:

Կամ իբր Անհովանի. *Ցարեգակնային ճառագայթից և յանստուեր տապոյն զովացեալ. Մագ. Յ:

Նմանութ, Անպատրուակ, գերապանծ, վսեմ, անխափան, յայտնի, եւն. *Անստուեր իմաստութ, կամ յիշատակ, յոյս, փառք: Անստուեր և անապական զճշմարտութեն բան ամենայն ազգաց ծանուցին. Նար:

ԱՆՍՏՈՒԵՐԱԲԱՐ. մ. Յայտնապէս. յստակութեամբ. *Անստուերաբար բարբառով բանի վերապատմեցին. Նար. ՀԳ: *Բառնալ յաչաց մտաց զպատրուակն՝ յառել անստուերաբար առ ճշմարտութին. Ցուց. 'Ի ԼՄԲ:

ԱՆՍՏՈՒԵՐԱԳԻԾ. } ա. Պայծառա
ԱՆՍՏՈՒԵՐԱԳԻՐ. } պէս գծագրեալ. *Ցիշատակս անեղծականս և անստուերագիծս: Յայս անստուերագիր վստահութ ապաստան. Նար. Խչ. Ն ԺԱ:

ԱՆՍՏՈՒԵՐԱԿԱՆ. ա. } Տ. ԱՆՍՏՈՒԵՐ.
ԱՆՍՏՈՒԵՐԱՓԱՅԼ. } *Անստուերական լոյս. Թէոդոր. Խչ: *Արեգակն անստուերական. Ը. Խոստ: *Անստուերական երջանկացն: Անստուերափայլ լոյս. Նար. ՃԳ. Ն Խչ:

ԱՆՍՏՈՒԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անստուեր լուսափայլութ. անաղօտ պայծառութիւն. *Բոլորովին աչանալ, և անստուերութբ և ճառագայթաւետիլ լուսով շուրջանակի փայլատակութս ընդունել. Փիլ. լին:

ԱՆՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀψεύδεια. Veritas, veracitas. Անսուտն գոլ. ստուգութ. ճշմարտախօսութ. ուղղմտութ. *Արժան է ընդունել զանստութ մտացն խոստովանեցելոյ: Խնացեալ լինի ոչ գուշակելոյ և յայլոցն անստութ ետմյաս. Փիլ. լին. Ն մատ: *Ի կոզմն անկանել ճանապարհին՝ զոր հալածէրն, որ է նոյն ինքն ճշմարտութիւնն, անստութբ գնալով 'ի նմա. ՃՃ: *Որպէս և ուսաք իսկ 'ի բնական արանց, որ անստութ սան հաւանութ իմաստնասէր մարդոյ. Եղիշ. Խաչ:

ԱՆՍՏՐՋԱՆԱԼԻ. ա. Որ ոչ ստրջանայ. անզեղջ. անապաշաւ. Բէօղէօնգ. *Յորժամ զանխրատն որպէս զարդար պատուես, անստրջանալի մնայ 'ի չարիսն: Ի հարուածս և 'ի տանջանս անստրջանալի մնայ, զի զինքն գիտէ ուղիղ. և ոչ զպետ հարկանողն. Լմբ. տառ:

ԱՆՍՐԲԱԲԱՐ. մ. որ և ԱՆՍՐԲԱՊԷՍ. Անմաքրապէս. աղտեղակապատութ. անմաքուր օրինակաւ. անզգամութբ. *Կատաղեցան անսրբաբար յառաջնորդն կենաց. Գէ. Ես:

ԱՆՍՐԲԱԶԱՆ, ի, ից. ա. Ἀνίερος. Non sacer, immundus, impurus, profanus. Անսուրբ. անմաքուր. պիղծ. և Մեղաւոր. և Հեթանոսական. արտաքին. նաֆաք, նիքնահրէար, մէնասբ. *Անսրբազան կեանք, կամ չարադրութ. կամ ազգ: Յանսրբազանից անարատաբար որոշեն զսրբութ սրբութեցն: Զսրբութեան ամփոփեալ յանսրբազան բազմութեն: Ի վերայ ննջեցելոցն կատարումն ոչ է հասարակաբար սրբազանից և անսրբազանից: Անսրբազանից ննջեցելոց ոչ առնէ զայս աղօթս. Դիոն. Երկ. Ն Եկեղ: յորմէ և Լմբ. պարգ: Երզն. մթբ: *Եւ ոչ զայսոսիկ ամենեւին անսրբազանս եթող. Մէհ. ղետ:

ԱՆՍՐԲԱԶՆԱԲԱՐ. մ. Ἀνιέρως. Non sacre, sacrilege, indigne. Անմաքրապէս. անարժանութբ. յանդգնաբար. *Անսրբազնաբար հաղորդիլ, կամ զմտաւ ածել զերկնայինսն իմացութս. Դիոն. Եկեղ. Ն Երկ:

ԱՆՍՐԲԱԿԱՆ. ա. մ. Անսուրբ. և անսրբբելի օրինակաւ. *Անսրբական վարուք սատի անդր երթիցես. Երզն. մթբ: *Գաղչեցայ անսրբական. Սկեւ. աղ:

ԱՆՍՐԲԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՍՐԲԱԲԱՐ. *Որպէս գաղան չար վայրագաբար և անսրբապէս 'ի վերայ հասեալ լինէր. Ոսկ. գծ:

ԱՆՍՐԲԵԼԻ. ա. Իբր Անջնջելի, կամ անսրբութբ մերձեցեալ. *Զանսրբելի արեանց պարտիս. Նար. ՂԳ:

ԱՆՍՐԲՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκαθαρσία. Immunditia, impuritas. Անմաքրութ. պղծութ. *Եւ ոչ մեռանիցին վասն անսրբութ իւրեանց. Ղևտ. ԺԵ. 31: *Ոչ իսկ ունելով անսրբութ վարս: Անսրբութենն զսրբութենն 'ի ներքս ածարել. Ցճխ. ԺՍ. ԻԳ: *Անդրոց սրբութ, և առեցող անսրբութեան. Նխա. ափմ: *Զանսրբութիւն իմ խմանալով ողջամ հանապազ. Եփր. Խոստովան: *Չէ պարտ այսպիսի անսրբութեց հաղորդ լինել. Փարպ: *Ցուցանէ զանսրբութիւն հեթեն. Ը. Բարձր:

ԱՆՍՐՈՒՆ. ա. Ἀσκελής. Cruribus carens. Որ ոչ ունի սրունս. անոտն. *Ոտից ոչինչ սա կարօտացեալ, յանարուն և առանց ոտից զնա գործեաց. Պղտ. փիմ:

ԱՆՍՐՏԱՑԱՒԱԲԱՐ. մ. Առանց սրտացաւութ. անխնայ. *Վատնել և ցրուել (զինչս) անսրտացաւաբար. Խոսր:

ԱՆՍՐՏԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Անկարեկից գոլ. անգթութ. անխնայութ. *Որ զհակառակութ և զանսրտացաւութ զմիտս ունիցի. Ցճխ. ԻԳ:

ԱՆՍՐՏՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Չարանիւն. անարիականցողութ. հեղգութ. Յուրէկլուգորէնլուգ. *Սկիզբն առնէ ողորմածութեն, կամ անսրտնութեան: Ո՞ւր է քո անսրտնութեն. Լմբ. ող: *Անսրտնութբ և աննախանձ բարոյիւք. Մխ. դպ:

ԱՆՍՓՈՓԵԼԻ. ա. Անփոփթար. անփարատելի. *Սուգ անսփոփելի. Եփր. գող: Պիտ: *Անսփոփելի վտանգ, կմ լալումն. Նար. ԼՃ. ՀԲ:

ԱՆՎԱԶ. ա. Անտառ կմ անընթաց. անշարժ. որ վէր չօրիէր. *Իբրև զայլ գարշելոց անտղա և անվազ. Կոչ. Ժ. յն. մի բառ Ἀνόλατος. Contumax.

ԱՆՎԱԽ. ա. մ. Աներկիւղ. անահ. գօրգօրսուզ. *Ամուրն երկնչական անվախ և աննսասան 'ի հնարից մարդկան. Ոսկ: *Որ զօրաւոր և անվախ յարդարելոց զբեղ. Գէ. Ես: *Ի միւսն աներկիւղ և անվախ մերձենայցէ. Մագ. ԾԷ:

ԱՆՎԱԽՃԱՆ, ի, ից. ա. Ἀτελεύτητος. Fine carens. Ἀκατάλυτος, ἀΐδιος, ἀνήνυτος. Perpetuus, aeternus, qui perfici non potest, sempiternus. Որոյ չիք վախճան. անվախճանելի. անկատարած. և անկատարելի, անեզր. անհուն. անլուծանելի. մշտնջենաւոր. էպէտի, պիթմէզ, որ լինմայէք. նիհայէթսիզ. *Կենացն անվախճանից. Եբր. Է. 16: Իսկ Գ. Դ. Ժ. 12. *Գիր համարոյն... անվախճան կատարած յաւուրս քաղաւութն ձգանէր ». յն. զանկատար առեալ կատարած: *Անվախճան համբերութիւնք, կամ արքայութ. կամ կորուստ, պատուհաս. Նախասահմանք. ապականք, մշտն. Ագաթ: Փարպ: Նար: *Անվախճան թագաւոր: Յանվախճանն փառաւորութեանց: Յանվախճան յաւիտեանս. Նար: *Անվախճան եղիցի յիշատակ քո 'ի մեռեալ որդի խնոյ. Վրք հց. Ա:

ԱՆՎԱԽՃԱՆԱԲԱՐ. մ. Ἀτελευτήτως. Sine fine, sine ulla terminatione. Առանց առնելոյ զվախճան. մշտնջենաւորապէս. յաւիտեան. միշտ, յաւէժաբար. *Թագաւորէ յաւիտենից որդի, որպէս միշտ և անվախճանաբար ունելով. Կիւրղ. գնդ:

ԱՆՎԱԽՃԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՎԱԽՃԱՆ. *Զճշմարիտ ուրախութիւնն զանվախճանականն զանթառամականն. Ոսկ. Ես:

ԱՆՎԱԽՃԱՆԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՎԱԽՃԱՆԱԲԱՐ. *Անսպառ և անվախճանապէս զնոյնս լինել. Նխա: *Անվախճանապէս

տանջելն. ցաւոց:

ԱՆՎԱԽՃԱՆԵԼԻ. լաւյ. Տ. ԱՆՎԱԽՃԱՆ. Անվախճան և անվախճանաբար լոյս հայոց նախախնամութեան. Դիոն. Բղխ. Է: Անվախճանելի ի տանջանս անվախճանաբար. Լի. Թղ. յո. ա. կ: *Անվախճանելի որպէս. Սրկ. ա. յկ. Է:

ԱՆՎԱԽՃԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀτελεύτητον. Fine carere. Չունելն զվախճան. յաւիտենականութիւն անեղութեան. Զանվախճանութիւն իւր, և զանսկզբնութիւն ցուցանէ. Դիոն. Տեղւոյ: *Ցիւրում անսկզբնութեան և յանվախճանութեան. Վրդն. ող: *Ոչ է հնար մեղ նման լինել նմա սրբութեամբ, կամ անվախճանութեամբ. Ի Գիրս խոստ: *Ցայտնելով թէ անմեռն, և անվախճանութեան միայն է քննելն զնա. Վանք. եբրայ:

ԱՆՎԱԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԵՐԿԻՒՂՈՒԹԻՒՆ. Տեսանել զմեր անվախութիւնն ի մահուանէ. Դիոն. եկեղ:

ԱՆՎԱՂԻ. ա. մ. Որ չունի զվաղուէ. Առանց անկեալ զվաղելէ կամ զվաղորդայն. Կայ միայ անկրկէ և անվաղուէ. զի այլ որ զնա ոչ փոխէ. Վրդն. ող:

ԱՆՎԱՃԱՌ. և } ա. Ἄπρατος. Non
ԱՆՎԱՃԱՌԵԼԻ. } vendibilis, invenialis. Որ ոչն վաճառի. զոր չէ մարթ վաճառել. անգին. անպիտան, պոռնաւոր. *Սկսան կախարդն զանվաճառս չնորհեան հոգւոյն վաճառս արծաթոյ գնել կամէին. Կոչ. Է: Գանձ անվաճառ. Նար. գֆ: Անվաճառելի լինել զերկեւ զերցոյան կամ. Մի. գփ:

ԱՆՎԱՅԵԼԵԱԼ. Ոչ վայելեալ. անվայելուչ. ոչ բարւոք անցուցեալ. *Լայ և ողբայ զիւր թշուառական կեանսն, և զանվայելեալ կենցաղն. Փիլ. ել. Փ. 236:

ԱՆՎԱՅԵԼՈՒՄՆ. Ἀναπόλαυστος. Quo frui non licet, vacans voluptate, jejunus. Իբր Անվայելելի. ոչ վարելի ի պէտս. անօգուտ. անյարմար. *Բայց սակայն և ոչ ի կերակուրն է անվայելչութիւն. Նիւս. երփ:

ԱՆՎԱՅԵԼՈՒՉ. ա. Ἀπρεπής. Indecens, indecorus, ineptus. Որ ինչ ոչ է վայելուչ. անպատշաճ. անպատեհ. անտեղի. անշնորհ. անյարմար. անկարգ. անարժան. տարադէպ. Էսքըլըքըըը, Էտէրսիզ. *Ցոյժ անվայելուչ է բարուք նախանձողին: Ո՞րմ ոչ թուեսցի անվայելուչ: Լքանելով յանվայելուչ նիրհանն. Գր: *Վէմ հնացեալ անվայելուչ լեալ չնուածոյ. Խոսր: *Խորհրդութիւն անվայելուչ ի միտ արկանէր. Լաստ. եէ: Կին անվայելուչ. Խոսր: *Անվայելուչ խնդութիւն, կամ պատուաւորութիւնք, կամ յարմարութիւն. Նար. գֆ: Իգն: *Անվայելուչ պատմութիւնք. Վրք հց. Է.

ԱՆՎԱՅԵԼՈՒՉ. Չըկեալ ի վայելչութէ. անշուք. անձև. տգեղ. անպատշաճ. Ճիրքին. *Մեք զվէրքէրութիւն մեր ի մէնջ ի բաց մերժեալ անվայելուչք եղեալք չարիքն պատրաստք. Ճճ: *Բեհեղնի տերեւութեան եղեալ յոյժ է անվայելուչ. Գէ. Էս: Անվայելուչ գեղեց, կամ տառեր ամօթոյ. Սարկ. ա. գ. Է: Նար. ծԷ: *Բնակէր յանապատ խոչոր և անվայելուչ կենօք. Չ+ր. Թ: Անվայելուչք և վատապահութք. Պէտ: (զոր մարթ է խոնարհել և Չըկեալ ի վայելչութենէ կամ ի վայելչանաց:)

ԱՆՎԱՅԵԼՈՒՉ. մ. } Ἀπρεπῶς.
ԱՆՎԱՅԵԼՉԱԲԱՐ. } Indecenter.
Առանց վայելչութեան. յանպատեհս. չարաբար. Անվայելուչ թաւալագլորեալ.

Նար. գֆ: *Անվայելուչ վարել է՝ սառուել քան զպէտսն ծախելն. Բրս. հց. յն. չարաչար վարումն παράχρησις, abusus. *Անվայելչաբար վերջ նախանձել. Մագ. Կէ:

ԱՆՎԱՅԵԼՉԱԳՈՅՆ. ա. Ἀπρεπέστερος, ἀπρεπέστατος. Indecentior, indecentissimus. Առաւել կամ յոյժ անվայելուչ. *Առ ի բաց մերժումն անվայելչագոյն կարծեաց. Կիւրղ. ղյ: *Զօրէն խոզի անվայելչագոյն պաճարին. Փիլ. +հ. ծԷ: *Զանվայելչագոյնսն ի ներքս ածէ զորպիսութիւն. Ցհ. իմ. Եբ:

ԱՆՎԱՅԵԼՉԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՎԱՅԵԼՈՒՉ. *Անվայելչական ցանկութիւն. Նիւս. կազմ: *Անվայելչական բան, կամ սովորութիւն, կամ պատմութիւն: Զեղծումն գործել հինգերորդ՝ անվայելչականաւ. Պէտ:

ԱՆՎԱՅԵԼՉԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՎԱՅԵԼՉԱԲԱՐ. *Անվայելչապէս է առնել զանկարն՝ անպատշաճ. Մէկն. յէ. Խէ: *Փոխանակ սէր երրորդութեան չորրորդութիւն անվայելչապէս և անօրինաբար խորհեցան: Անվայելչապէս, զի ... և անօրինաբար, զի են. Աթ. Է:

ԱՆՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπρέπεια. Indecentia, dedecus. Ἀισχύνη. Pudor, ignominia. Անպատշաճութիւն. անտեղութիւն. տգեղութիւն. ամօթ. *Զառաւել անվայելչութեան առնանել է գործ. Պէտ: *Զի մի երեւեցի անվայելչութիւն մերկութեան քո. Ցայտ. Գ. 18:

ԱՆՎԱՅՐ. ա. Իբր Անվայրափակ. *Անվայր քո խորան. Նար. գանձ եկեղ:

Եւ իբր Անչէն. *Թափառեցայ յանվայր վայրին. Ցա. որդի:

ԱՆՎԱՅՐԱՐԿԵԼԻ. ա. Զոր չէ մարթ ի վայր արկանել. անկործան. *Իբր ըղպատնէշս անվայրարկելիս. Նար. ղԷ:

ԱՆՎԱՅՐԱՓԱԿ. ա. Ἀπερίγραφος. Incircumscriptus, qui nullo spatio continetur. Որ ոչ փակի ի վայրի ուրեք. անբովանդակելի. անպարոյր. անպարագիր. անսահման. անչափ. *Անվայրափակ զօրութեամբ. Աթան: *Որ անվայրափակդ ես յամենայն արարածոց. Զ+ր. կԹ: *Երեւեալ առողն զանեղութիւն գուշակեր, և զանվայրափակն՝ ի տեղւոջ ցուցանէր. Գրիգ. դ+ր: *Անարատ տաճար անվայրափակ բանին էր. Շար: *Տէրութիւն անվայրափակ: Անվայրափակ տեղի. Նար. ա. տաղ. և կԳ: *Անվայրափակ զծածութիւնն խոստովանիմ. Աթ. Է: *Մշտածաւալն և անվայրափակն բնութիւն. Ցհ. իմ. Եկ:

ԱՆՎԱՆ. ա. որ և } Ἀδάμαστος. In-
ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ. } domitus, invictus. Զոր չէ հնար վանել ի բաց. անվանելի, անշարժ. անյաղթ. հզօր. անպարտելի. անդրդուելի. անջնջելի. անկորուստ, անեղծ. *Անվան սէր արձան: Անվան ամրացեալ. Նար. խւ. և ծԷ: *Զխախտեալս ի հիմանէ նորոգեա անվան վանն քոյդ անուան. Գնձ: *Անսայեան անվանականն. Նար. ծա:

ԱՆՎԱՆԴ. Տ. ԱՆՎԿԱՆԴ:

ԱՆՎԱՆԵԼԻ. Տ ԱՆՎԱՆ. *Ամենայնիւ կարող, և անվանելի: Անվանելի արուեստից: Հաստեղինացն և անվանելեացն: Անվանելի օծութեան: Անվանելի փառօք պատկեալ. Նար: *Վէմ անվանելի ի գրանց գժոխոց. Շար: *Ի ներքոյ դիր զքո զանվանելի զվէրդ». յն. անսասանելի. Բրս. Ճրփ:

ԱՆՎԱՐԽ, ի,ից. ա. մ. Ուր չկայցէ վաշխ. առանց վաշխի տոկոս կամ տոկոսեալ. առոյգ, առեալ. նախիջեւան. *Պատճառ ոչ հատուցանել անվաշխին: Անվաշխն անդրէն դարձուցէ զգրամն. Մխ. դպ.

ԱՆՎԱՍՏԱԿ. ա. Ἀχάματος. Indefessus. Որ ոչն վաստակի, այսինքն ոչ յոգնի. անաշխատ, իբր անխոնջ. անձանձրոյթ. յոգնող. Էօրուլմազ, Եորուլմագ. *Աճ որ անվաստակն է, հանգեաւ. Մծբ. ծԷ: Անվաստակ և գործավարութ տէրն. Խոսր: *Ցանվաստակ ձեռանէ (նոյ) շարժեալ զմեր կեանս գարմանեն: Զանվաստակ ձեռինն ի միա առնուցեալ զզօրութիւն. Ոսկ. մ. ա. 13: և Եւ: *Որդի ակնունելով ժառանգել զհայրենիսն՝ ի բանից ծնողին, անվաստակ է յաշխատելն և ի չինելն զնոյն. Լմբ. ող: *Աշխատասէր անվաստակ անձն. Սարկ. խրատ:

ԱՆՎԱՍՏԱԿ. Որ ոչ կամի վաստակել. այսինքն աշխատել. պղերգ. անգործ. չոռախոփող, ծոյլ. չուըըմող. *Ժողովրդականք անվաստակք. Խոր. Գ. 68: *Անվաստակքն զնմին արդիւնաւորացն լինիցին. Խոսր: *Վայ քեզ անձն իմ անվաստակ, զի մեռեալ ոչ պատկի. Մաղ: *Սիրել զվաստակաւորսն, և ատել զանվաստակն: Ընտրել զվաստակաւորն յանվաստակէն. Փարպ: Տե՛ս և զպաչարդ նշ:

ԱՆՎԱՍՏԱԿ. Անարդիւն. յետնեալ ի պիտանի գործոց, կամ ի վարձուց ըստ վաստակոց. անշահ. անօգուտ. Էֆէնտէ, Փոխքէօլէ. *Խառնափնդորելով զերգարան անվաստակ հանէ. Նեղոս: *Եթէ օրէնք մեր իցեն պատճառք անվաստակ լինելոյ առաջի քո. Եղիշ. Է: *Զանձն առնել զքեզ զրաջանս և անվաստակս ի վաստակոցն արդարութէ. Մանդ. Է: *Ամենայն բժիշկք խափանեցան յարուեստից իւրեանց, և անվաստակք և անշահք մնացին. Հ=Ց. սեպտ. ԽԷ:

ԱՆՎԱՍՏԱԿ. Որ չէ գործակից. անբաժ. անպարտ. *Մանուկն այն անվաստակ էր (ի յղութեան կնոջն). Վրք հց. ծԷ:

ԱՆՎԱՍՏԱԿ. մ. Առանց վաստակելոյ, այսինքն յոգնելոյ, կամ աշխատելոյ. *Ցերկար աղօթիւք և անվաստակ յառն կալով. Փարպ: *Կամիցի անջան և անվաստակ կերակրել. Եւագր. ԽԷ:

ԱՆՎԱՍՏԱԿԵԼԻ. ա. Որ ինչ լինի առանց աշխատութեան, կամ ծանր վաստակոց. հեշտին. ղոհճէնթէ. *Անվաստակելի է տեղանն և առանց երկոց՝ կերակուրն. Ոսկ. չառս:

ԱՆՎԱՏ. ա. Հեռի ի վատութենէ, ի ծուլութէ. անձանձրոյթ. *Ուղղութիւն իցէ անվատ քննութեան մտածութեան, վերագոյն սովորութեան. Կլիմաք:

ԱՆՎԱՏՆԵԼԻ. ա. Որ ոչ վատնի. անծախ. անմաշելի. անկապուտ. *Անվատնելի զէնք, կամ տեսականութիւն, կամ գանձք. Նար. կէ. հԷ. յԳ:

ԱՆ_ԱՐ. ա. Իբր Ոչ վարեալ կամ չհերկեալ և ոչ ցանեալ. վարուցան չեղած, չցանած. Գըլ, Էօղանի. կամ Անվայր, որպէս Անչէն, և որպէս Զունող զտեղի կամ զպէտս կարեւորս. (զի տարատամ են գրութիւնքս, և խմաստքս առաջիկայ.) *Զանվար և զապառաժուտ զաշտան մարգարէս արարեալ երկնաւորնոյ ծառօք ծաղկեցուցեր. Կէ. չաօ. յաղէ+ս: *Զամս չորս պահէ ի տառապանս անվար և անհանգիստ. Վրդն. ղփմ.

ԱՆՎԱՐ. ա. Իբր Ոչ բարւոք քաղաքավարեալ. անկարգ. տե՛ս և ԱՆՎԱՐԻՉ. *Ապականեաց ամենայն մարմին զձանապարհս. զի անվար կենաց խառնավար է մարմին.

Փիլ. վն. ճ. 99:

ԱՆՎԱՐԱՏԵԼԻ. ա. Ոչ վարատեալ. չցրուեալ. *Հալածեցին զչար գազանս, անվրդովելիս և անվարատելիս պահելով զհօտ քո. Խոսր. Ղկ:

ԱՆՎԱՐԺ, ի,ից. ա. Ἀδάμαστος. Indomitus. Ոչ վարժեալ. անուս. անմարզ. անկիրթ. տրմուղ. չուրչուծ. չեկրեմուշ. ալըշմամըշ, աճամի, բօշ, բեբաշեքիդ. *Ձի անվարժ՝ ելանէ խիստ. Սիր. լ. 8: *Հեթանոսք անվարժք և անհրահանգք. Ոսկ. ծաղկլ: *Բամբասեցէ իբր զանվարժս ոմանս. Խոր. ճ. 1: *Յանվարժիցն ձիոց: Անվարժիցն լսելեաց. Պիտ: *Անվարժ լեզուօքն. Սեբեր. Է:

ԱՆՎԱՐԺԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. *Երինջս անվարժականս. Նար. ԽԲ:

ԱՆՎԱՐԺԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Որ ոչ սիրէ զվարժս. հեղգ յուսումն և 'ի կրթանս. *Անվարժասէր մանկունք. Մագ. Ի:

ԱՆՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Անկրթութի. անուսումնութի. *Անվարժութի՝ անբաւ աղէտ: Ոյք անվարժութեամբն դերևանան. Պիտ: *Ո՛վ յայտնի անվարժութենն և անխրատութենն. ՃՃ:

ԱՆՎԱՐԻՉ. ա. Որ չիք վարիչ, ուղղիչ, առաջնորդ, կամ ուղղեակ, կամ սանձ. *Պիտոյ է արտմտութենն մանաւանդ վարիչ, և յարմարօղ բանի. քանզի յորժամ անվարիչ և առանց յարմարելոյ թողեալ լիցի, յեղեալ կործանեսցէ. Փիլ. Եւ. Բ. 115:

ԱՆՎԱՐԿ. իբր ա. Անսակ, անպայման, անչափ. կամ Անկարծելի. *Զանվարկ փառն պատուհասի չափել հատուցումն. Պիտ:

ԱՆՎԱՐԿԱՆԵԼԻ. ա. Ցոչինչ համարելի. արհամարհ. *Ոչ էին լոկ մարդիկ նուաստ և ընկեցիկ, որ 'ի դէպ էր զատուցեալսն ապականել, և անվարկանելի առնել. Ոսկ. յհ. ճ. 39. յն. παραλογίζομαι. minus supputo, male ratiocinor.

ԱՆՎԱՐՁ. ա. Ἄμισθος. Mercedis expers, և gratuitus. Որ կամ ուր չկայցէ վարձ. անպտուղ. և Որ ինչ լինի առանց վարձուց ձրի. եարըշեզ, մուֆթ. *Միայնակեաց սնափառ՝ մշակ անվարձ: Ի զուր աշխատիս, և անվարձ ելանես. Նեղոս: *Սնափառի պահք անվարձ և աղօթք անշահք. Կլիմաք: *Անվարձ պաղատայ. Յհ. կբ: *Բժշկութի անվարձ և ինքնամատոյց. Աթ. որս. Է: *Յամենայն կողմանս համառօտիւ լինել և անվարձ: Անվարձ և զայս հրամայէ. Մխ. դպ: *Ողջակիզելին յանկաշառ և յանվարձ հօրն պատիւ. Փիլ. Եւ. Բ. 32:

ԱՆՎԱՐՁ. մ. Ἀμισθί. Sine mercede. Առանց վարձուց. պաթիհէճէ. *Անվարձ գործեցին. Յոբ. ԽԴ. 6: *Որ անվարձ վաստակին, լքանին. Կոչ. ԾԴ: *Զոմանս անկերակուր և անվարձ ծառայեցուցանելով. Սարգ. յկ. Ի: *Մի 'ի վաստակոց ծուլասցուք, և անվարձս գնասցուք. Մանդ. ԾԵ:

ԱՆՎԱՐՁԱՀԱՏ. ա. մ. Առանց հատանելոյ այսինքն որոշելոյ զգին վարձուց. առանց սակարկութե. *Ծառայել անդրդուելի, անվարձահատ արածէին. Մագ. ոփ:

ԱՆՎԱՒԵՐ. ա. Ἄκυρος. Irritus. Οὐκ ἀξιόπιστος. Fide non dignus. Ἀβέβαιος. Inconstans, invalidus. Παραλειπτέον. Rejiciendum. Ապախտ. ընդունայն. ոչ արժանահաւատ. անհաստատ. անայժ. անզօր. անկար. անընդունելի. ոչինչ. մերժելի. 'ի դերև ելեալ. (լծ. պ. պաւէր. հաւատալի). պաթըլ. գուրուրըղ, գուվվէթսիզ. *Անվաւեր և փոփոխական ամենայն ինչ եղև: Սոցա տառապանքն և հեծութիւն անվաւեր առնէ զհեշտութիւն. Ղ. ոփէն: Լմբ. ող: *Փարթամութի մեր յայսմ գործոյ է, զոր պօղոս անվաւեր առնէ. այսինքն 'ի դերև հանէ. Ոսկ. գծ: *Անվաւեր պատմութի քաղդէացւոց. Սամ: *Ի քակտումն ազանգոյ անվաւեր չարափառութեն: Առանց հաւատոց՝ ամենայն ինչ անվաւեր է. Ի Գիրս Խոսր: *Յոյս մահու նոցա ոչ առնէ անվաւեր զխնամութի նորա. Եփր. ոսէպր:

ԱՆՎԱՒԵՐ, Invalidum, non valens, ասի ըստ իրաւարանից՝ Յոչինչ գրելին. 'ի դերև ելեալն. ընդունայն. որ չանչիր, բան մի օեղօոիր, բօշ. կէլէն, պաթըլ, պօշ. *Պսակն անվաւեր լիցի: Վասն իւր վկայելն՝ անվաւեր է. Յհ. ԽՄ. կան. Գ: Մխ. դպ: Կանոնգիրք. ոփէպ:

ԱՆՎԱՒԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Վասն քաղդէական անվաւերական պատմութենն: Ամենեւին իսկ անվաւերական է: Չեն անվաւերական: Զանվաւերական բանիցն Ճարտարանս. Եւս. քր. Ա: *Անվաւերական մատենագրութի: Մատեանք ծծեղէնք, կամ անվաւերականք (արտաքինք): Ամենայն գործառնութիւք նոցա անվաւերականք. Մագ. Է. Ծ. Լ:

ԱՆՎԵՀԵՐ. ա. (լծ. հյ. անահ, անվախ. որ և յն. ἀφοβος. իսկ լտ. իմպիճեր. անպղերգ.) Ἄοκνος. Impiger. ἀνυπέρθετος, cunctationis nescius. ἄφοβος, intrepidus. Արի և փոյթ. ժիր և մտադիր. աշալուրջ. որ չէ վատ և թոյլ. անյապաղ. անդանդաղ. անկասելի. և Աներկեայ. աներկիւղ. համարձակ. անպատկառ. գօրգմազ, սէրդէոմ, ճէսուր. *Անվեհեր քաջութ. Յճխ. ԾԱ: *Անվեհեր երագութ կրթեալք. Խոր. Գ. 68: *Զանայք անվեհեր մտօք. Փարպ: *Արածէին անվեհեր փութով. Յհ. կբ: *Մուտ անվեհեր գրանն տեառն. Ճ. Ա: *Անվեհեր ձեռօք զգլուխ երանելոյն 'ի բաց հատին. անդ: *Զսուրմակ ոմն անվեհեր, որ չարախօսն էր ոքյն ռահակայ. Ագաթ. Բ. 1: *Սուտ յայտնեցաւ անվեհեր և լրբենի աղքատս. Վրք հց. ԾԴ:

ԱՆՎԵՀԵՐ. մ. Առանց յապաղելոյ. արագարագ. անդանդաղ փութով. արիաբար, և մտադիւր սրտով. համարձակ. աներկբայ. *Անվեհեր մատուցանէ զիւր պատուիրանապահն յիւր բնութիւն: Առաջի ամենեցուն անվեհեր քարոզել. Ագաթ: *Անվեհեր քաջաբար նման թռչնոց յերկնավորն հեծանէր. Փարպ: *Անվեհեր արկից զանձն իմ 'ի խորս իմաստից. Լմբ. ոփկ: *Լաւ է ինձ անվեհեր գալ առ քեզ. Վրք հց. ԽԴ:

ԱՆՎԵՀԵՐԵԼԻ. } Ἀνυπέρθετος. Sine mora. Անդանդաղելի, անդանդաղ. անվեհեր. *Անվեհերելի արագութբ կրթեալք. Փիլ. քհ. Ճ: *Անյապաղ և անվեհերատ միտք. Փիլ. լին. Դ. 8:
ԱՆՎԵՀԵՐՈՏ. ա.

ԱՆՎԵՀԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անդանդաղութի: Ի ձեռն ինչ:

ԱՆՎԵՐԱԳԻՐ. Տ. ԱՆՎԵՐՆԱԳԻՐ. Վրդն. հ. ճկդ:

Տես և ԱՆՎԵՐԱԴԻՐ. *Որ էրն 'ի սկզբանէ. անվերագիր մտածութի, որոյ գեր 'ի վերոյ լինել խորհուրդ ոչ կարէ. Սարգ. Ճ. յհ. Ճ:

ԱՆՎԵՐԱԴԻՐ. ա. Այն ինչ՝ քան զոր 'ի վեր դնել կամ անցանել անմարթ է. Ἀνυπέρβατος. Insuperabilis. *Անվերագիր մտածութի, ըստ որ ոչ է 'ի վեր ելանել խորհրդովք. Բրս. յ'նախքանէ:

ԱՆՎԵՐԱԿԱՑՈՒ. ա. Ἀπροστάτευτος. Rectore et adjutore carens, desertus. Որ չունի զոք վերակացու. անհոգաբարձու. անտերունչ. անոք. անտեսուչ. անառաջնորդ. անփէր. *Զխորդ իւրեւ զանվերակացու, որոյ ոչ ուրեք ոչ (ոք) գտանիցի, առնէր յանձն աշտերակացն. Ոսկ. մ. ա. 5: *Զոր և յանձն իսկ առնէ աշտերականն իբրև զանվերակացուս. Իգն: *Ոչ միայն անհ դատաստանագոյն է, այլև անվերակացու յառաջնորդաց կալ. Ոսկ. եփ: *Անտերունչ և անվերակացու. Լաստ. յէլ: *Անվերակացուս և անառաջնորդս. Սարգ. ա. պ. Ղ: *Ամ մի անվերակացու լեալ. Սամ: *Զայլն ամենայն (մատուցեալ զոհին) թողուլ անհուեր և անվերակացու. Սարգ. լաւ:

ԱՆՎԵՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհոգաբարձութի. անխնամակալութի. *Տեսանեմք զորբութի մեր, և զաղքատաց զանվերակացութի. Վրք ոսկ:

ԱՆՎԵՐԱՐԿԵԼԻ. ա. Զոր չէ մարթ վերարկել. անծածկելի. ոչ մի գորփըլօնիր, մի գօյօնուր. եօրթիւլմէզ. *Խայտառականս անվերարկելիս. Նար. ԽԴ:

ԱՆՎԵՐԱՐԿՈՒ. ա. Որ չունի զվերարկու, կամ զծածկարան անկողնոյ. անհանդերձ. մերկ. էրթն չուր չունէօղ. *Անվերարկուք, գետնախշտիք լինէին. Եղիշ. Է: *Անվերարկու 'ի տարաժամու: Անվերարկու ծանակութիւք: Մի անվերարկու առնէր զաղքատեալն. Նար. ԽԴ. կ. յէ:

Նմանութբ, Անկեղև. յայտնի. պայծառ. *Լուսաւորութի անքօղ և անվերարկու. Նար. ծճ:

մ. Առանց վերարկուի կամ ծածկութի. *Անվերարկու շրջել. Մաշ:

ԱՆՎԵՐԾԱՆՈՒԹԻՒՆ. ա. որ և ԱՆՎԵՐԾԱՆԵԼԻ. (Որ) յորում ոչ լինի ընթերցուած յատենի եկեղեցւոյ. *Առաջաւորքս անպատարագ և անվերծանութի. Տօնակ:

ԱՆՎԵՐՆԱԳԻՐ. ա. ասի և ԱՆՎԵՐԱԳԻՐ. Ἀνεπίγραφος. Inscriptione, vel titulo carens. Որ ոչ ունի զվերնագիր կամ զտիտղոս. *Անվերնագիր 'ի հերքայեցւոց. Սողմ. Բ. ԼԲ. հն:

ԱՆՎԵՐՋ. ա. Որոյ չիք վերջ. անվախճան. որ լերինսւզէ չուր. *Անվերջ, և անվախճանութեամբ միայն է քննելի զնա. Վահր. ԷԲԴ:

ԱՆՎԷՃ. ա. Ուր չկայցէ վէճ և հակառակութի. որ ինչ չունի զվէճ. *Ճարտասանականութիւն միայնում առին գալ կացմունք, և վէճք, և անվէճք. Արս. Ա. ԾԴ. Գն. արիոփ:

ԱՆՎԷՐ. ա. Ἄτρωτος, ἄθραυστος. Invulneratus. որ և ԱՆՎԻՐԱՒՈՐ. ԱՆՎԻՐԱՒՈՐԵԼԻ. Ազատ 'ի վիրաց կամ 'ի խոցուածոց. ողջ. և Ողջամիտ. եարալանմամըշ. *Անցաւս և անվէրս. Եղիշ. Է: *Անվէր և անսասան. Սարգ. յկ. Բ: *Անվէր մնաց նահատակն. Արիստակէս. նաւակաց: *Զայս (խորհուրդ՝) անվէր միտք ծնան. Փիլ. նխ. Բ:

ԱՆՎԹԱՐ. ա. (լծ. յն. ἀφθορος. և հյ. անվատթարելի. թ. փէթհ օլմազ. Ἄπτωτος, ἀδιάπτωτος, ἀκέραιος, ἀνέπαφος. Illaesus, inconcussus, integer, intactus. Անեղծ. անխախտելի. անաղարտելի. անխախտուն. անքոյթ. աներկեան. անվթանգ. անարատ. անվրէպ. անսայթաք. անփորձ. անսասան. պօզուլմազ, ջէջէրսիզ, էյի գա-

բէօրլէ. խօթօւրըզ. *Եգեալ զայսն փրկութեան անվթար: Նոյնպէս անվթար. Լծ. թ: Ըէր: *Անվթար նաւահանգիստ. հանգիստ, հաստատութիւն. կամ խնդիր, յենուլ, անփոփ. Պիտ: Մագ. ԻԷ: Լծ. ոփ: ՃԺ: *Վերծանութիւն է՝ քերթողաց կամ շարադրաց անվթար յառաջբերութիւն. Թր. ՁԷր: *Անվթար միշտ և անշարժ ունելով զերանց հաստատութեան: Ցեղոյն անշարժ և անվթարն զօրն. Դիոն: *Խորհուրդ զնոյն 'ի հողմոյ անվթար պահէ. Ոսկ. ԵԷր: *Անձնայն ոչ գողացեալք՝ մեն կայ միայն անվթար. Նիւս. Երգ: *Ի քանոն վրաց և 'ի փորձանաց հասելոց 'ի վերայ իմ՝ անվթար պահեսցէ զիս փրկիչ. Բէնիէ:

ԱՆՎԹԱՐ. մ. Առանց վնասու. անվտանգ. քանինք. աշողակի. անվրէպ. *Նաւեցին անվթար. փարպ: *Անցանէ անվթար 'ի վերայ խոցոյն. Ճ. Բ: *Ուր անվթարն մնան. Ոսկ. մ. ա. 12: *Յարածգեալ միայ անվթար. Նար. Ծ: *Կարացեալ անվթար զանցիցն անել գնալ: Ար 'ի յանվթար բըխեալ զաւակ բերոցն լինելոյ արմանիս. Պիտ: *Ճշմարտութիւն 'ի նոյն ձև երանգոյ անվթար գեղեցկացաւ. Լմբ. ոփ:

ԱՆՎԹԱՐԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել անվթար. *Հաստատեալ է անսխալագոյն և անվթարագոյն. Փիլ. լին. Բ. 2:

ԱՆՎԹԱՐԱԿԱՆ. } Տ. ԱՆՎԹԱՐ. *Եւ
ԱՆՎԹԱՐԵԼԻ. } զերկոսին զէնս ընդգէմ իւր անվթարական. Երզն. ոփ. Երփն: *Զէն անվթարելի ընդ ինքեանս բարձեալ բերէին. Ցհ. խմ. Եբ: *Զանվթարելին հաստատեալ ունի յինքեան բնութիւն. Պիտ: *Զուշէն պարտուն յանվթարելեացն: Զօրեղուն անվթարելի. Նար. ԻՂ. ԾՂ:

ԱՆՎԹԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπταισία, τὸ ἄπταιστον. Immunitas ab offensione. Անխափանութիւն. անսայթաքութիւն. անքոյթ վիճակ. Աքրուէի պաղատայս առ անվթարութիւն ոգւոց բաղձացեալք (յն. բաղձայելոց) միշտ լուսագոյն գնացիցն. Փիլ. Ծ. խոն:

ԱՆՎԻՃԱՌԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀφιλόνεικον τὸ ἦθους. Mores praeferre alienos a contentione. Ունելն զբարս հեռի 'ի վիճաբանութենէ. անյաղթասիրութիւն բարուց. *Զանձկութիւն (այսինքն երկչոտութիւն) ունի ընդ ինքեան և խոնարհութիւն, և անվիճաբանութիւն. Արիստ. առաք:

ԱՆՎԻՃԱԿ. ա. Որոյ չիք վիճակ կամ բաժին խնդրոյն. *Այլ ոչ անվիճակս զնոսա թողեալ է յամենայն ամենայն արձակել. Մի. գփ:

ԱՆՎԻՐՏ, վտոյ, տաց. ա. Ἀνωδυνής, ἀκίνδυνος. Doloris expers, liber a periculis. Ἀπρόσκρουστος. Inconcussus. Ἀπαθής. Impassibilis. Աղատ 'ի վշտաց. անցաւ. անհոգական. և Անխոյթ. անվտանգ. փէրփ. օրս ծօզում, բէհէլիտէօրէզ. *Առն անվիշտ, և յաղթելոյ յամենայնի. Սիր. Խա. 2. *Անվիշտ է բնութիւն այս. Գէ. էս: *Որ խաղաղութեամբ անվիշտ էր, և մարմնով խաղաղանա: Անվիշտ և անմահ էր բանն. Պորփ. ԻԷ: *Յարիցեն յարութիւն անվիշտ. Վրք հց. Ի: *Անվիշտ ունէին յաղջամութեան հանգստեանութիւն. Ցճխ. Է: *Ո՛չ է անվիշտ աշխատական հրամանացն լռութիւն. ՃԺ:

ԱՆՎԻՐՏ. մ. Առանց վշտաց. հանդարտ. *Ազատութեամբ և անվիշտ ելանէր 'ի մարմնոյն: Ոչ կարէին ընդ եղջերան սիրով անփոխելով. Վրք հց. Ի. ԻԷ:

ԱՆՎԻՐԱՒՈՐ. և } ա. Ἄτρωτος. In-
ԱՆՎԻՐԱՒՈՐԵԼԻ. } vulneratus, invulnerabilis. Անվէր. անխոցանելի. *Ան-

վիրաւոր կացցէ 'ի նետից թշնամւոյն. Նեղոս: *Ցուցանէր զնա անվիրաւոր. Մեոք. Եբէց: *Եթէ ոչ ընկալցիս, անվիրաւորելի ես. Բր. Եարհ: *Փուլթան ձողակէլ՝ անվիրաւորելիք մնալով. Պիտ: *Անվիրաւորելիս պահելով ('ի գազանաց). Խոսրովիկ:

ԱՆՎԿԱՅ. ա. Ἀμάρτυρος, ἀμαρτύρητος. Carens testibus, vel testimonio. Ուր չիք վկայ կամ վկայութիւն առ 'ի հաստատութիւն. անվաւեր. շահիթսիզ. *Եւ ո՛չ անվկայ (է) բանս, որպէս վերագոյնն գրեալ է մեր. Ածբ. Գ. 7: *Բանքն քո աներկայթք են, և անվկայք. Սարգ. յհ. Է: *Գաղտնին անվկայ է, և անհաստատ. Շ. ընդհանր: *Կրտսերաց զվկայութիւն, որ 'ի հին կտակարանս գրեալ, զի անվկայ լիցի գրեալն. Կոչ. ԾԳ: *Ասելն՝ յայս աւաքեալ, անվկայ էր. Ոսկ. յհ. Բ. 8:

ԱՆՎԿԱՅ. Անկարօտ վկայից. *Դատաւորն անխառ, և դատաստանն՝ անկաշառ, և անվկայ. Սարգ. Ա. պ. Գ:

ԱՆՎԿԱՆԴ. ա. Ἀκαταμάχητος. Inexpugnabilis. Զոր անմարթ է վկանդել և վանել կամ վտանգել. անվանելի. անմարտնչելի. գալիպ գօնմազ. *Առցէ վահան զսրբութիւն անվկանդ (կամ անվանդ, կամ անվտանգ). Իմ. Ե. 20: Ըստ Հին բռ. *Անվկանդ, անբիծ կամ անմեղ ::

ԱՆՎՀԱՏԵԼԻ. ա. Որ ոչ վհատի. անլքանելի. անձանձրելի. *Ոչ կորուսից անվհատելի կամքս. Պիտ:

ԱՆՎՃԱՐ. ա. Ἀνήνυτος. Qui perfici nequit, infectus. Որոյ չիք վճարումն կամ կատարումն. անզրաւ. անվերջ. անկատար. անվախճան. անհզրական. գիւթէն. ձէզ, նիհայէթսիզ. *Անզերկուցանելի և անվճար: Ցաճախ և անվճար: Ցանվճար տանջանաց: Անվճար ախտից և չարեաց: Անվճար զբաղմանց. Փիլ: *Անվճար աղէտք. Պիտ: *Զանվճար տանջանացն տոյժս. Նար. Բ: *Անկէտ և անվճար է օրն այն: Ուրախութիւն անվճար. Շ. Բարձր. Խ ոփ. Մո:

մ. Անդադար. անընդհատ. յանվախճանս. *Յանվճար զգարմանսն մատուցանելոյ. Պիտ: *Սէրն ընդ այս յերկարաձիգ անվճար. Ոսկեփոր:

ԱՆՎՃԱՐԱԿԱՆ. } ա. Անզրաւելի.
ԱՆՎՃԱՐԵԼԻ. } անհզրական. և և Չհատուցանելի. որ չի հափնիր կամ չհափուցուիր. բէխէնձէզ, խճրա օլունմազ. *Հեռանալով 'ի յերախտեացն անվճարական. Երզն. ոփ. Երփն: *Զանվճարելի պարտուցս. Նար. ԺԷ: *Յանվճարելի տանջանացն պէրծեալ. Խոսր: *Դողումն անվճարելի. Նար. ՀԲ:

ԱՆՎՆԱՍ. ա. Ἀβλαβής. Innocens, innoxius, non nocens. Որ ոչն վնասէ. զարարըզ. *Զարեգակն անվնաս եռոտ առատ սարսնչականութեան. (յն. իբր Վ.) Իմ. ԺԷ. 3: *Անվնաս աղանի, կամ բան. Ագաթ: Ցհ. խմ. ոփ. Ա:

ԱՆՎՆԱՍ. Ἀθῶος, ἀναίτιος. Innocens. Որ ոչն ունի զվնաս յանցաւորութեան. անմեղ. անմեղադրելի. անարատ. սուչսուզ. *Ցուցանէր զանվնաս փախուստ անմեղացն. Եղիշ. Ե: *Անվնաս է Վաչանն յամենայն իւր իրքս, զոր խորհեցաւ և գործեաց. Փարպ: *Անվնաս մնալ առ երախտաւորն իւր: Անվնաս կալ առ գժնդակ վարս: Կալ յանվնաս մշակութեան. Ցճխ. Գ. Ե. Ը:

ԱՆՎՆԱՍ. ա. մ. Ἀβλαβή. Noxae expers, illaesus. Ոչ վնասեալ ուստեք. առանց երկելոյ զվնաս. անվնասելի. ձէրէրսիզ. *Որոց որդիքն անվնաս պահէին. Իմ. ԺԲ. Ե:

*Անվնաս զերեանցն անցուցանել ժամանակ: Անվնաս 'ի թշնամեացն դառնայ. Պիտ: *Անվնաս պահել, դառնալ. ԽԺ. Փարպ: *Թողուլ ողջանդամ անվնաս. Ցհ. ԿԲ: *Անվնաս ուսից գարշապարօք խրախուսեալք. Նար. սեան: *Անվնաս կոխեալ զգետն հրեղէն. Ցհ. գասն:

ԱՆՎՆԱՍԱԲԱՐ. մ. Ἀβλαβῶς. Innoxie. Առանց վնասելոյ այլում. *Որպէս հուր անվնասաբար լուսաւորեալ. Դիոն. Երփն: *Մովսէս՝ 'ի մորենւոյն հուր տսէ անվնասաբար այրել. Մագ. Անգ: *Զհրեղինութիւն անվնասաբար փայլատակեալ: Լոյս համեմատ ակար աչաց անվնասաբար ծագեալ. Դիոն. Երփն. Խ Էկեղ:

ԱՆՎՆԱՍԱԿԱՆ. ա. Իբր Անվնասելի. անվնաս. *Անդէն 'ի տան իսկ զգուշանային անվնասական: Ի յերկոցունց կողմանց մնացեն անվնասական. Երզն. ոփ. Երփն:

ԱՆՎՆԱՍԱԿԱՐ, ի, աց. ա. Որ չառնէ զվնաս. անվնաս. զարարըզ. *Վնասակարացն ընդ անվնասակարսն չմարթի բընակել. Եզնիկ: *Իբր անվնասակարք վարկանելով. Նար. ԾԲ:

ԱՆՎՆԱՍԵԼԻ. ա. մ. Որ ոչն կրէ ուստեք զվնաս. անվտանգ. անքոյթ. *Անվնասելի պաշտպանեալ: Անկորուստ և անվնասելի ընդ միրկեցելոցն հալորդեսցես. Նար. ԾԶ. ԼԸ: *Զտէրունիսն սիրել, և անվնասելի պահել. Սարգ. յհ. Դ: *Դրնել անդ զգուշութեան զմերն յանվնասելի յարկսն. Իգն: *Անվնասելի կեցցէ վէմս այս. Վրք հց. ԾԱ:

ԱՆՎՆԱՍԵԼԻ. Ոչ վնասօղ. որ չունի վընասել. *Իմ թոյլ տալով՝ ազգաց ակրեն, սակայն խմոց ծառայիցն անվնասելիք են. Տօնակ:

ԱՆՎՆԱՍԻՄ, եցայ. չ. Չվնասիլ. անվնասելի մնալ. չկրել զեան ինչ. *Վասն առաւել չար կերակրոյն տառամօքն վնասի. բայց 'ի սակաւուէն անվնասի. Ոսկեփոր:

ԱՆՎՆԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀβλαβὲς. Illaesum esse. Չկրելն զվնաս. անվնաս պահելն. *Պօղոսի եառ՝ 'ի մէլիտէայ 'ի կղզւոջ անդ խածեալ 'ի քարբէ անտի՝ զանվնասութիւն. Կոչ. ԾԷ: *Ինքեանց անվնասութեան, և չնորհին պահպանութեան. Երզն. մփն:

ԱՆՎՇՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ուր չիցեն վիշտք. *Յանվշտականսն և եթ վայելիցեն. Ոսկ. Եօ:

ԱՆՎՇՏԱԿԻՑ. ա. Ἀσυναλγής. Non condolens, ab omni miseratione alienus. Որ ոչ կցորդի վշտաց այլոց. անկարեկից. անողորմ. *Յառաջն յոյժ անգութ և անվշտակից էր. Վրք հց. ԾԴ: *Զեռնկալու անվշտակից. Սիրա. ադ:

ԱՆՎՇՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Անկարեկցութիւն. պղնձի աղիք. *Թէ մատնես, անգթութեան և անվշտակցութեան ցուցեր. Լմբ. սաղմ:

ԱՆՎՇՏԱՆԱԼԻ. ա. Որպէս Անվիշտ. Ἀκίνδυνος, ἀπαθής. Periculo carens, impassibilis. *Վասն քո զձեռս իմ արկի ընդ բևեռօք, զի քեզ առաթեցից զփրկութիւն անվշտանալի. Ոսկ. Նոր կիր: *Զվիրաւորութիւն պատիգ ողջացո, և զանվշտանալի կեանս ժառանգեա. Նար. Խ: *Անվշտանալի կեանք. Սրգ. Ա. պ. Գ: *Ուրախութիւն անվշտանալի. ՃԺ:

Որպէս Անվշտակից. Ἀνάλγητος. Expers doloris et misericordiae. *Առ նոսա լինի անվշտանալի. Անֆոք. աղթափոիր: *Ոչ կարէ առանց արտասուաց զանց առնել. թէ և յոյժ անվշտանալի իցէ. Սարգ. յհ. Գ:

ԱՆՎՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀπαθὲς.

Citra passionem esse. Անցաւութիւն. անախտութիւն. անչարչարութիւն. *Ջի առցէ մեզ իւր անմահութիւնն և զանվշտութիւնն. Ագաթ: *Անվշտութեան իւրացոյց իւր զվիշտս մարմնոյն. Գոչոյմ. խէ:

ԱՆՎՏԱՀ. ա. Որ ոչ վստահի. խիթացօղ. կասկածոտ. *Այլ և զառնալոյ խսկ մեզ անդրէն՝ անվստահ եմ շատ. Պիտ: *Անվստահ զսիրտ ամենեցունց կացոյց. Յհ. կը:

Եւ Չվստահելի. խիթալի. կասկածելի. շիւպհէլի, կիւվէնիլմէզ. *Մարդիկ սուտք էք, և անվստահք. Փարպ: *Գիտացի՝ եթէ լինի հայր, զորս ոչ ծնաւ յաղագս պատուոյ առաքինութեան, և փախերայ յանվստահ որդեծնութեան. Եփր. յոբէպար:

ԱՆՎՏԱՀԱՆԱԼԻ. Նոյն ընդ վ. ըստ Ե նշ. (յն. ստար 'ի յուսոյ). *Ոչ անվստահանալի մեզ լիցի մերձենալ յառաքելս յայսոսիկ. Նիւս. էրգ: *Երազունք (են փորձութիւնք), և անվստահանալիք. Եփր. յոբէպար:

ԱՆՎՏԱՆԳ. ա. 'Ακίνδυνος. Periculo vacans. 'Ακινδυνότερος. Minus periculosus. Ազատ 'ի վտանգից. անվնասելի. անվիաս. բէհէլէքէոէղ. *Որպէս զերկաթ անվտանգ. Յճխ. ծ: *Անվտանգ 'ի նեղուցն մնացեալ. Մագ. գ: *Անվտանգ և անվիաս զաշխարհն թողլով. Յհ. կը: *Մեծ է վարդապետելն, այլ ուսանելն անվտանգ. Ա. որ. ծբ: *Թէ հալորդի առանց մասցն, անվտանգ է, և ականայ սահ. Լծ. ող:

ԱՆՎՏԱՆԳԱՒՈՐ. } Նոյն ընդ վ.
ԱՆՎՏԱՆԳԵԼԻ. ա. } *Յայլ խոստովանելու առաքինուէ ամեակ անվտանգաւոր: Բայց ինձ ոչ անվտանգաւոր՝ առժել զածութիւն: Եւ ոչ 'ի բանիցն ինչ յաւելորդաց բարբառել անվտանգաւոր էր. Ա. որ. ծբ. ծդ. ծէ: *Որ ինձ անբժշկականն է, քեզ անվտանգելի է: Անվտանգելի պրծեալ 'ի պատժոց. Նար. ծէ. հը: *Թափեսցի քո պատուասիրութեամբ յանվտանգելիսն. Ա. որ. ծբ:

ԱՆՎՏԻՏ. ա. մ. Μὴ διαφθάρμενος. Non corruptus. Որ չէ վտիտ կամ վատեալ. անեղծ. անվիաս. *Եօթն քիլս գալարս անվտիտս. Դա. ծդ. 8: *Անվտիտ անցեալ զնայր յեկեղեաց զաւառ. Խոր. գ. 2:

ԱՆՎՐԴՈՎ. ա. մ. Ազատ 'ի վրդովմանց. անխռով. անշփոթ. անքոյթ. անդրդուելի. *Անվրդով խաղաղութի, կամ ուխտ խաղաղութե. Յհ. կը: *Քաջ լինել, և անվրդով հասանել 'ի կատարեալ իմաստս. Իգն: *Անվրդով անցանել. Ճ. Ա: *Որպէս զի անվրդով զհաւատոն պահեսցէ. Խոր. բ. 87: *Հիմունք եկեղեցւոյ անվրդով մնացեալ կանգնէլին. Յհ. կը:

ԱՆՎՐԷՊ. ա. 'Αψευδὴς, ἀπήραντος. Infallibilis, illaesus. Ազատ 'ի վրիպանաց. անսխալ. անսուտ. հաւաստի. աներկբայ. ուղիղ. ողջիկ. անվիաս. անքոյթ. անվտանգ. էանղըլմազ, խօրդաըղը, շիւպհէսիզ, բէհէլէքէսիզ. *Անվրէպ գիտուէ, կամ հոգի. Իմ. է. 17. 22: *Անվրէպ լիցին կենաց աւետիք. Ագաթ: *Անվրէպ հանդիպումն, կամ գիտողութի. Պիտ: *Անվրէպ զրոյցք, կամ շաւիղք, կամ գործք. Յհ. կը: Նար. լբ. և ծբ: *Անվրէպ զանձարան. Կանոն: *Անվրէպ գոլ 'ի գոռոզիցն զաղտնի նենգութեց. Մագ. դ:

ԱՆՎՐԷՊ. Որ ոչ վրիպէ ի նպատակէն. *Աղեղնաւորք անվրէպք կորովիք. Բուզ. դ. 20:

ԱՆՎՐԷՊ. 'Απαράλλακτος. Immutabilis. Անայլայլակ, անյեղլի, անփոփոխ. *Անվրէպ պատկեր է որդի հօր: Պատկեր անվրէպ նմանութե հօր: Անվրէպ նմանութեք: Վասն էութեն անվրէպ նմանութեն: Վասն բարոյիցն անվրէպ նմանութեն. Կիւրղ. գանձ: *Անվրէպ նմանութք կերպաւորութե պատշաճաւոր նուիրելոցն. Դիոն. էրկ. գ: Յորս յն. որպէս չէզոք, τὸ ἀπαράλλακτον, է անվրիպութի. իսկ լտ. similitudo կամ identitas, նմանութի, կամ նոյնութի:

Իսկ Անան. Նիւ. *Յանվրէպ մտաց սքանչելալ. իմա, անզերծ. կամ անհրաժեշտ:

ԱՆՎՐԷՊ. մ. 'Ανυπερθέτως. Sine mora. ἀπαραλλάκτως, constanter, prorsus, omnino. Առանց վրիպելոյ կամ զանց առնելոյ. անյապաղ. հաւաստեաւ. անշուշտ. ամենայնիւ. շիւպհէսիզ, բահգիգ. *Անվրէպ զվաղիւ օրն պատրաստեսջիր զփիղսն. Գ. Դ. Է. 10: *Անվրէպ 'ի ձեզ յարմարի. Նար. առաք: *Որք նորին են անվրէպ՝ ներգործութեն, նորին էութեն գոլ լինին խոստովանելով. Կիւրղ. գանձ:

ԱՆՎՐԻՊԱԳՈՅՆ. ա. մ. Առաւել կամ ամենայնիւ անվրէպ. *Եա իսկ տարնթեր զոլով անվրիպագոյն իրազեկ եղէ. Արծր. դ. 11:

ԱՆՎՐԻՊԱԿ. Տ. ԱՆՎՐԷՊ, մ. *Ի գոդեացն գոդի ծնանի անվրիպակ. Մարթ:

ԱՆՎՐԻՊԱԿԱՆ. } ա. Անվրէպ. անխոտոր. և Անհրաժեշտ.
ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ. } *Անվրիպական խորհուրդ. Նար. առաք: *Ոչ օրհասս ինչ անվրիպական՝ մահ սահմանեալ կայ 'ի վերայ մարդկան յայս: Ոսկ. Եա: *Նոյնք յետոյ գիտացին քեզ անդրդուելի և անվրիպելի առ 'ի քէն. Վրդ. հշ. ճէ:

ԱՆՎՐԻՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Անվրէպ ուղղութի. անսխալ իմն. *Յարմարումն իմն զոլով պատճառաց անվրիպութեց. Նիւս. բն: *Անմեղս և անվրիպութես (այսինքն անվրիպութք) ըստ քոյ հեռոցն ընթանայ. Նար. հէ: *Ընթերցէր զառաջագոյն բանսն, և ուսցիս զանվրիպութիւն. Եփր. աւետար:

ԱՆՏ. մ. յորմէ ԱՆՏԱՆՈՐ, ԱՆՏԻ, եմ. Տ. ԱՆԴ:

ԱՆՏԱԴՆԱՊ. ա. մ. Ուր չիք տագնապ. ըրգմէզօղ. *Ոչ միայն անծարաւ, այլև անտրտում, և անտագնապ. Ոսկիփոր:

ԱՆՏԱԺԱՆ. և } ա. Ուր չիք տաժանումն.
ԱՆՏԱԺԱՆԵԼԻ. } անզղաղ. անվիշտ. անցաւ. զահմէթսիզ. *Ի բազում աւուրս ուրախ եղեալ՝ և մարմնով և հոգւով. յիրսն (կամ յիւրսն) անտաժան անդրէն դարձաւ. Փիլ. նխ. բ: *Անտաժանելի երկամբք սրբոյ կուսին. Զքր. կթ:

ԱՆՏԱԾ. ա. Ոչ տածեալ, ոչ հոգացեալ. անխնամ. անդարման. անշուք. *Աղքատք. անփառք, նուաստք, և անտածք. Փիլ. նխ. բ: *Զանձինս ևս հրամայեաց առնել, և թողուլ անտածս: Ի հեւանդութեն անտած և անխնամ անկեալ տառապանին. Պիտ:

ԱՆՏԱԾ. Անհոգ. անփոյթ. և Ուրախ. անպիտան. *Անտած խնամով զերեզն գեբեացուցանիցէ անդասատան: Ջզորութի ոչ 'ի բարգաւաճելի նախահատուկութիւն և կամ յոմնշամեղութիս կրեն, այլ յամօթալի և յանտած գործս. Պիտ:

ԱՆՏԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Թողուլն կամ մնալն անտած անխնամ. *Զծերոց և ըզմանկանց անտածութե: Զանտածութե ընտանեացն. Պիտ:

ԱՆՏԱՂՏԿԱԼԻ. Տ. ԱՆՏԱՂՏՈՒԿ. *Տեսանեն, զհայրդ անտաղտկալի արար. Ոսկ. հա:

ԱՆՏԱՂՏՈՒԿ. ա. 'Ανεπαχθὴς, ἀνεπαχθέστερος. Non molestus. Ոչ տաղտկալի. զիլիւրիչ. զիւրին. հեշտալի. հեշտալուր. *Անտաղտուկ արար, կամ առնիցէ, կամ կահիցէ զբանն: Որ անտաղտուկ էր և թեթև: Անտաղտուկ լսելեաց. Ոսկ. մ. ա. 15. 23: Ա. յհ. ա. 33: Մագ. ւ:

ԱՆՏԱՂՏՈՒԿ. մ. 'Ανεπαχθῶς. Non moleste, non gravate. Առանց կրելոյ կամ տալոյ զտաղտկութի. անձանձիր. հեշտեաւ. մեղմով. *Զամենայն թեթև և անտաղտուկ կրել. Ճ. ա. գ. յա: *Արիաբար և անտաղտուկ և աներկեղ միշտ (կալ). Դիոն. էկեղ: *Խնայելով, և անտաղտուկ խօսի ընդ նոսա: Հեզ կոչի նա, զի զբեռն հեզութե անտաղտուկ եդ, և տաց, ասաբունք յինէն. Տօնակ:

ԱՆՏԱՄՈՒԿ. ա. "Ανικμος. Humoris expers. Անմասն 'ի տամկութե կամ 'ի հիւթոյ խոնաւութե. Բոլութ ըամեզօզ, էր. գուրու. *Բերանք (ըմպողաց զցկինէ) լի իմն է և խոնաւագոյն. փոքր ինչ անցեալ՝ զամաք և անտամուկ յանգիմանին. Բրս. աբէեց:

ԱՆՏԱՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. 'Αφόρητος. Importabilis. Զոր չկարէ ոք տանել. իբր Անբառնալի առ ծանրութե. *Անուրս ծանունս և անտանելիս. Նար. ե:

Կամ Intolerabilis, molestus. Անբերելի. այսինքն անըմբռնելի. անկարելի. ծանր. և Դժուարին. անհնարին. չէքիլմէզ, բէհամիւլ օլանմազ, գաղիլսիզ. *Հրամանս տալով խիստս և անտանելիս. Խոր. գ. 68: *Անտանելի թշուառութիւք, կամ պատրանք, մխատակարութի. Պիտ: *Անտանելի չարչարանք. Շար: *Անտանելի տուգանք, կամ վտանգք, տարակուսանք. Յհ. կը: *Անտանելի յեշատակ, կամ աչհաւորութիւն, կամ պատուհաս. Նար: *Անհնարին և անտանելի է ինձ և անհարելի՝ առնել ինչ հակառակ (հօր). Ոսկ. ա. 37: *Սակս անտանելի գոլոյ յաղագս մարդոյ իմանալ ումեք ստար բնութիւն զըստզութեն կամ պաշին և զմասն. Ար. ե:

ԱՆՏԱՆԵԼԻ. 'Αχώρητος, ἀνεχχώρητος. Qui capi, comprehendi non potest, immensus. Անըմբռնելի, անպարունակելի, անպարագրելի, անչափ, անհնարին. *Որ անտեսանելին է, և փառս ունի անտանելի. Փիլ. յաճ: *Զխորք չարագրի առ գոյն մարմին անտանելին. Ար. բ: *Անտանելին 'ի համայնից: Որ զանտանելին էից եւ: Անտանելւոյն տապանաւոր. Շար: *Զանտանելին երկնի բարձրութե, և երկրի լայնութե. Նար. կա: *Տկար ամանոյ զծանր և զանտանելին տանել. Նար. էրգ: *Լցաւ երուսաղէմ անտանելի ամբոխիւ. Զքր. կթ:

ԱՆՏԱՆԵԼԻ. Անկարող 'ի տանել. *Անտանելի զայս բնութիւ գիտելով այնմ անտալը տարողութե. Նար. էրգ:

ԱՆՏԱՆԵԼԻ. Անմարթ 'ի տանել ուրեք. կամ դժպատեհ 'ի տանել մատուցանել. *Լացին զմահ մխամօրն զանտանելին յաղձակեզ. Եղիշ. դփ:

ԱՆՏԱՆՋԵԼԻ. լւոյ. ա. 'Ακόλαστος. Non punitus. 'Αβασάνιστος. Non tortus, expers doloris. Որ ոչն տանջի. որ յոչինչ զրէ կամ չզգայ զտանջանս. *Վասն քոյ իբրև անմարմինք 'ի տանջանս անտանջելի համարեցաւք. Թէոփ. խ Դ: *Կարծէ զմեզ տանջել. ոչ գիտէ՝ եթէ անտանջելի է մարդս յոյժ. զի նմա ծանօթ է. ՃՃ:

ԱՆՏԱՆՋԵԼԻ. ըստ յն. ոճոյ 'Ακόλαστος. Intemperans, insolens. Որ ոչն է տանջեալ կամ խրատեալ. անպարկեշտ. անառակ. անխրատ. *Ի գէշ և յանտանջելի

կանանց սիրոյն. Փիլ. բարձն։

ԱՆՏԱԶՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκολασία, ἀκόλασμα. Intemperantia, incontinentia. Հեշտասիրութիւն՝ զառանցելն զանձն. անժուժկալութիւն. անխառնութիւն. *Փախիցուք մեք մեր յանխառնութենէ և յանժուժկալութենէ 'ի համեստութիւն և յառողջմտութիւն։ Անզգամութիւն հակառակ զգաստութեան գրեթէ, և անժուժկալութիւն զառողջմտութեան։ Անխոհեմութիւն, և անյագութիւն, և անսանձութիւն չարեաց ծայրագոյնքն. Փիլ։

ԱՆՏԱԶՕՐ. Տ. ԱՆԴԱՆՕՐ. Նար. կէ. խ. դէ. ձն։

ԱՆՏԱՇ. ի. եց. ա. Ἀπελέκητος. Indolatus, non complatus. Որ չէ տաշեալ, կամ հարթեալ, կամ կոփեալ. և կամ անտաշելի, կարծր. էնայօնտըղ. *Քարինս անտաշս։ Քարամբք անտաշիւք։ Շինեաց յանտաշից։ Եղեւ փայտ անտաշ. Գ. Թգ. Է. Զ. Է. Ճ։ *Արեալ վէմս անտաշս. Ագաթ. *Անտաշ 'ի մարդկային հնարից արձանքն հոգևոր վիմաց։ Միոյ տաճարին քարինք առ խորաքանդակն իւր յօդ անտաշ գործան. Լմբ. սղ։

ԱՆՏԱՇԱԳՈՐԾ. ա. Նոյն ընդ վ. *Անտաշագործ մարդկային հնարաւորութեանց վիմակառոյց արձան աղաղեալ. Թէոդոր. խաչ։

ԱՆՏԱՇԵԼԻ. ա. Զոր անհնարին է կամ դժուարին է տաշել. անտաշ. կարծրագոյն. էնայօնմազ. *Անտաշելի վէմքն հերձեալ պատառէին. Զքր. կբ։ *Անտաշելի լեառն. ՃՃ։

ԱՆՏԱՊԱԼԵԼԻ. ա. մ. Ἀμετάπτωτος. Immutabilis. Ἀμεταστρέπτως. Constanter. Միակերպ. և անյեղաշրջելի. անփոփոխ. անշարժ. *Խորտակեալ անտապալելի. Նար. ձթ։ *Պատուական և անտապալելի ծանօթութիւն։ Զխախտականն յինքեանս (զպատկեր) անտապալելի անսասանացուցեալ. Պիտ. էէէ։

ԱՆՏԱՌ. ի. աց կամ եց. գ. (Եթէ հատանել, կամ հաստատ.) Ἄλσος, δρυμός, ὕλη, νάπη. Saltus, sylva, nemus. Մայրի. մայրի. ծառաստան. պուրաստան. ծառաստանք՝ մեծամեծք 'ի բացի և 'ի վերայ լերանց. տեղի խիտ առ խիտ ծառոց՝ եթէ անպտուղք իցեն, և եթէ պտղաբերք. Կրկ. օրման, օրմանճըգ, փող, պուլութն. *Կոտորել զանտառս։ Տնկել անտառս։ Պահել զանտառն։ Նուաճել անտառաց։ Փայտք անտառին։ Երբև զանտառս հողմոյն։ Երբև զանտառ մայրեաց։ Ամենայն գազան անտառի։ Երբև խնձոր 'ի փայտս անտառի։ Զինչ լինիցի փայտ որթոյն 'ի փայտս անտառի. Եզ. *Զմարգարէսն անտառաց (այս ինքն գեղջ). Դ. Թգ. ԺԹ. 19։ *Արշաւեսցին ընդ մէջ անտառաց։ Զարդարէին յայսմ անտառաց շամբից եղեգանց։ Տնկեաց խիտ բազմաբուսաց բուսոց անտառաց. Նար։ *Անտառ մի առ ապառաժ ամբի. Խոր. Գ. 8։ *Զանտառն փայտից մարդկան 'ի ըստ ժամուց խոսելոյ անմեղի։ Քաղաք շրջապատեալ անտառաւ. Լմբ. ող։ *Դեղեցկութիւն ծառոց, և անտառից պտղաբերաց. Վրք հց. Գ։ *Անտառ մեղուաց ». Ա. Բգ. ԺԲ. 25. Խոր զանտառն՝ ուր 'ի խորշս ծառոց ծածուկ կայծն գեղջ։

Նմանութիւն առի. *Հուր եկեր մեծամեծս և փշրեաց զամայր մարդկեղէն անտառաց ». այսինքն բազմութեան. Ցհ. կբ։ *Խոնարհեաց զանտառս առաւելեացն ». այսինքն զհեղձամղձուկ մարդկեղէն նորա. Մծբ. ծը։

ԱՆՏԱՌ. որպէս Տառր. նիւթ. (ըստ հոմանունութեան յն.) Ὕλη. Sylva, և materia. *Զգեղեցկացուցանել անտառն խնամով մերով հետաքոյն 'ի հրոյն 'ի բաց գնել. Բրս. ծախսն։

ԱՆՏԱՌԱԲՆԱԿ, ... Մայրի. Խոր.

ԱՆՏԱՌԱԲԼՈՒՐ, բլեր. գ. Բլուր 'ի մէջ անտառի. կամ անտառ 'ի վերայ բլրոյ. *Ոմանք յինձնականեան վայրսն, իսկ ոմանք 'ի կողմանց անտառաբլերին. Մագ։

ԱՆՏԱՌԱԲՈՅԾ. ա. Բուծեալ յանտառի 'ի բացի. վայրենի. վայրի. *Անտառաբոյծ խոզ. Ցհ. կբ։

ԱՆՏԱՌԱԽԻՏ. ա. գ. Σύμφυτος, δασύς, κατάσκιος. Consitus, una plantatus, densus, umbrosus. Ուր իցէ անտառախիտ. մայրաշատ. ծնկախիտ և հովանաւոր վայր. *Ամենայն բլուրք անտառախիտք եղիցին. Ամոս. Թ. 13։ *Ցանտառախիտ լերանէ. Ամբակ. Գ. 3։ Զաք. ԺԱ. 8։ *Զանտառախիտս մայրեաց. Ժող. Է. 6։ *Ցանտառախիտս մայրից դաշտացն. Ոսկ. յհ. նախերգ։ *Փառանն (է) անտառախիտ թանձրամայրի. Կող. ծէ։ *Զերկուս տափարակսն անտառախիտս. Խոր. Է. 6։ *Ցանտառախիտ վայրացն։ Ի տեղի ինչ անտառախիտ. Պիտ։

Եւ Ἀλσώδης. Nemorosus, sylvestris. δασύς, densus. եւ. Տերևախիտ. թաւ. վարսաւոր. հոծեալ. և հոծումն ոստոց կամ սաղարթոց. *Ի ներքոյ անտառախիտ ծառոց. Գ. Թգ. ԺԴ. 4։ ԺԷ. 10։ Եզ. ԺԷ. 5։ Երեմ. Գ. 6. և 13։ *Վասն անտառախիտ ոստոց նորա. Եզեկ. ԼԱ. 9։ *Զանտառախիտս իւր արձակեաց ընդ ամենայն փայտս դաշտին. Եզեկ. ԼԱ. 4։ *Ցանտառախիտ մայրիս ամրացեալս ». (որ հայի և 'ի ա՛ նչ.) Եզնիկ։ Իսկ Է. Ղ. Է. 5. *Անդ եղիցի այրս ամուրս անտառախիտս ». յն. զոուն անձաւաձև, և զառ ղաւար։ Այլ Եզնիկ. ԻԷ. 6. *Ապարանս անտառախիտս ». յն. անտառուտս։

Նմանութեամբ առի. *Անտառախիտ լինել բազմութեամբ որդւոց. ՃՃ։ *Ցանտառախիտ լերանէ, այսինքն 'ի կուսէն՝ որ է յանտառախիտ բնութենէ մարդկութեան. Ճ. Ժ։ *Մի՛ ոք 'ի ձեռն ճանապարհ, մի՛ ոք 'ի ձեռն անտառախիտ փշոց ». յն. փշովք լցեալ. Ոսկ. յհ. նախերգ։ *Խլեն 'ի գետնոյն զամենայն փշաբերս և զանտառախիտ բանջարսն. Վարդան. Է։ *Անտառախիտ նիզակօք թանձր և սաստիկ մինչօք. Գիրք. Բղբ. առ Հայս։

ԱՆՏԱՌԱԿ, ի, աց. գ. Անտառ փոքրիկ. անտառիկ. օրմանճըգ. *Ի ստորոտ անտառակին. Բուզ. Գ. 14։

ԱՆՏԱՌԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հարկանելն զփայտս անտառի. *Անտառահարութեան մասն առնիցէ զնաւականութեն. Անյ. Վերլծ. որբեաց։

ԱՆՏԱՌԱՄՈԼ. ա. Ὑλομανοῦσα. Frondibus luxurians. Մոլեալ, այսինքն յանյարմար աճեցեալ ոստովք (փշոց), կամ մոլախոտովք երկրի զանտառ. *Ապառաժուտ որ իցէ, և փշօք անտառամոլ։ Որ զզանազան տեսակ ախտից անտառամոլ տանէ. Նար. էրգ։ *Անգին քաջարբեր՝ անտառամոլ (եղեալ) 'ի չգոյէ մշակողի. Սիւն. ըմբ։

ԱՆՏԱՌԱՄՆԱՄ, ացայ. չ. Ὑλημανέω, ὑλομανέω. Silvesco, frondibus ac sarmentis luxurio. Իսկ ԱՆՏԱՌԱՑԵԱԼ, Ἀλσώδης. Nemorosus, sylvestris. Երբև զանտառ կամ անտառամոլ լինել. ուռճանալ. և ծառալից, ոստախիտ կամ անտառախիտ զառանիլ՝ բուսոց կամ նմանութեամբ. *Եւ եղիցի ամենայն նոցա անտառացեալ շուրջ զնովաւ. Երեմ. ԺԷ. 8։ *Ծառոցն յայնկանիս դաշտն անտառանան։ Զանտառացեալ բազմութիւն խորհրդոցն յայտնէ. Լմբ. ող։ *Որպէս հուր զի այրէ զանտառացեալ մեղօք. Աւգ։ *Անտառացեալ չարութիւն. Ցհ. իմ. պաւղ։ *Որ անտառացեալ են մեղօք մարդիկ. Նար. էրգ։

ԱՆՏԱՌԱՊ. ա. Որ ոչն տառապի. անզատ 'ի տառապանաց. *Զանվիշտ և զանխղճ և զանտառապ բնութիւն. Փիլ. ընծ։

ԱՆՏԱՌԱՊՆՈՒՆԴ. Տ. ԱՆՏԱՌԱՊՈՅԾ. *Անտառապնունդ կենդանիք. Գրգ. աղէտս։

ԱՆՏԱՌԱՏՈՒՆ, տան. գ. Տեղին կոչեցեալ տուն անտառի. *Ցանտառատանն նիզակաց, այսինքն 'ի զինու տանն նիզակաց. Եփր. Թգ։

ԱՆՏԱՏԱՆ. ա. Որ ոչն տատանի. անսասան. անդրդուելի. *Հաստատեալ կայ անշարժ և անսասան. Վեցօր. Է։

ԱՆՏԱՐ. ա. Ἀφόρητος. Intolerabilis. Որ ոչն տարեալ լինի. անտանելի. անընդունելի. անհնարին. չէ+ըրելէր. *Անտար վրիժագործութիւն։ Անտար խռովութիւն. Պիտ։

ԱՆՏԱՐ. Ἀχώρητος. Incapax. Անկարող 'ի տանել. անընդունակ. գապիլիյէթ-սիզ. *Մարմնաւորք էք, և կատարելագոյն ուսմանց անտարք. Նիւս. կազմ. Ա։

ԱՆՏԱՐԱԿԱՆ. ա. Ըստ հյ. եթէ Անտանելի. իսկ ըստ յն. նաև Ոչ 'ի բաց տանելի, կամ անտարագրելի. այսինքն անկորուստ. անեղծական. Ἀνώλεθρος. Expers interitus. *Զանմարմնական բնութիւն, զանքնին, և զանտարականն. Ոսկ. խաչ։

ԱՆՏԱՐԱԿԱՐԾ. ա. Անկեղակարծ. աներկմիտ. հաւաստի. *Աներկևան և անտարակարծ խոստովանութեամբ. Ցհ. իմ. երև։

ԱՆՏԱՐԱԿՈՅՍ. ա. Ուր չկայցէ տարակոյս. անյերկուանալի. աներկբայ. հաւաստի. շիւպհէսիզ. *Անտարակոյս վստահութեամբ, կամ գիտութեամբ. Նար. Գ. ԺԳ։ *Անտարակոյս մտածութեամբ. Պիտ։

Եւ Անվտանգ. անքոյթ. ապահով. անկասկած. էմին, բէլօքին. *Ցանտարակոյսն յարկ հրաւիրեաց։ Անտարակոյս ճանապարհորդութեամբ անարատ առ քեզ հասանել. Նար. Ճբ։

ԱՆՏԱՐԱԿՈՅՍ. մ. }
ԱՆՏԱՐԱԿՈՒՍԱԲԱՐ. } Առանց տարակուսանաց. աներկբայ. *Բնաւից կենցաղօգուտ ընծայից անտարակոյս ձեռնտու. Պիտ։ *Եւ զի անտարակուսաբար բանս յայտնի լիցի. Թէ. են. Սկեւռ. յեսայ։

ԱՆՏԱՐԱԿՈՒՍԵԼԻ. Տ. ԱՆՏԱՐԱԿՈՅՍ. *Անտարակուսելի դիւրութեամբ. Պիտ։ *Անտարակուսելի օրինակ. Սամ։ *Տեսանելիք անտարակուսելիք քան զանյայտսն. Երզն. քեր։

ԱՆՏԱՐԱՑՈՅՑ. ա. Որոյ չիք տարացոյց. անօրինակ. անզուգական. *Ցիշեա՛ զաշխարհաշէնցոյց անօրէնութիւն անտարացոյց անօրինողին. Բենիկ։

ԱՆՏԱՐԲԵՐԱՊԷՍ. Ἀδιαφόρως. Indifferenter. Տ. ԱՆԽՏԻՐ. *Եղեամն (կամ ծնեալն) կամ արարածն կայ անտարբերապէս. Կիւրղ. գանձ։

Իսկ ասացեալն առ յետինս՝ ԱՆՏԱՐԲԵՐ, և ԱՆՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆ, առ նախնիս գնի ԱՆԶԱՆԱԶԱՆ, ԱՆԶԱՆԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ։

ԱՆՏԱՐՈՂ. ա. Որ չունի զոք իւր տարող. անպատիր. *Անտարող և անքավանդակելի բնութիւն. Թէոդոր. մայրագ։

ԱՆՏԱՐՈՐԱՇ. ա. Անորոշ, եթէ նախա-

դասութեան որոյ ենթակայն և ստորոգեալն ունիցին զմասնիկ բացասական. *Զայսպիսիս զանստորոշս նախադասութիւնս՝ հանգիտակարողս գոլ մասնականաց. Անյ. պորփ. իէ։

Եւ իբր Ոչ բաժանեալ, շարունակ. *Այսչափ (բառդ) անստորոշ ասի քանակին. Երզն. քեր։

ԱՆՏԱՐՈՐՈՇԱԲԱՐ. մ. Աներոշաբար. առանց ընտրութեան. *Այսպէս ամբոխիք յոլովակի՝ անստորոշաբար լսելով զանունանս, կարծելով նոյն գոլ զոչ նոյնն. Նիւս. բն.։

ԱՆՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անտանելի կամ դժուարըմբռնելի գոյն. *Որում մեք անբաւականք՝ յաղագս անտարութեան մեծաբոյս բանի խնդրոյս. Ոսկէփոր։

ԱՆՏԱՐՏԱՄ. ա. Ուր չիք տարտամութիւն և տատանումն. աներկբայ կամ անփոփոխ. *Անտարտամ հանգիստ. Նար. կ.

ԱՆՏԱՐՐ, ի, եց. ա. Ἄυλος. Expers materiae, incorporeus. ἀσύνθετος, compositione carens. Որ չիք տարր, կամ նիւթ երկրաւոր. աննիւթ. անմարմին. պարզ. ոչ բաղադրեալ. *Տարածեալ՝ ի տարերս և յանտարերս. Ագաթ. *Յորոյ առնէ ամենայն դոլացեալ տարր և անտարր. Անյաղթ. բարձր. *Անտարր (կոչէ) նախ զլուսաւորսն, զի ոչ են յայսոցիկ չորից տարերց. և գարշեալ անտարր ասէ զդևս, որք անմարմինք են. Շ. առ. *Անտարրից և տարրեղինաց ստեղծող և խնամող. Շ. գանձ [illegible]։ *Տեսանէին զնա աննիւթ անտարր". յն. անշարադիր. Ոսկ. յհ. ա. 14։ *Տարակուսին հրեշտակք՝ անտանելի զայս բնութիւնս գիտելով այնմ անտարր տարրողութեան". այսինքն աննիւթական ծնութեան, որ կրէ զամենայն են. Նար. երգ։

ԱՆՏԱՐՐԱԲԱՐ. մ. Աննիւթական օրինակաւ. պարզապէս. որ և ԱՆՏԱՐՐԱԳԷՍ. *Ջներգործիչ տն բանն արտայայտեցեր անտարրաբար և միապէս. Ճ. Ճ.։

ԱՆՏԱՐՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անտարր. աննիւթական. պարզ. հոգեղէն. հոգեւորական. *Անստեղծական անտարրական ծնութի։ Անտարրական խորան։ Զորոց անտարրական անձինս մարգարէն իսկ գուշակէ, թէ ո՛ արար զհրեշտակս են։ Ի նմանութի անտարրական երևեալ տն. Ագաթ. *Անտարրական սրով կարէին զնա ը մէջ". այսինքն նզովիւք. Կանոն.

ԱՆՏԱՐՐԱԳԷՍ. Տ. ԱՆՏԱՐՐԱԲԱՐ. իբրու պարզապէս. *Եւ այսպէս անտարրաբար և անշուշտ ի կամս աղքունականս զկամս իւր բերեալ նուաճէր. Յհ. կթ.։

ԱՆՏԱՐՐԱՓԱԿ. ա. Ոչ փակեալ ընդ տարերօք աշխարհիս. անբաւ. անբաւելի. անպարոյր. անպարագիր. *Յառաջ քան զհիմն յաւիտենից անտարրափակ էութեց։ Անտարրափակ ընդարձակութիւն հաստատորութեան. Նար. լթ. և ծդ։

ԱՆՏԵՂ. Տ. ԱՆՏԵՂԻ ը տ նչ. *Զանտեղ ցուցանելով և զանփոփոխ ծնմային տեղւոյն բնակութեան։ Անյեղ և անտեղ և անշարժելի տն բնութեանն. Փիլ. եւ. ը. 40. 46։

ԱՆՏԵՂԱԲԱՐ. մ. Ἀτόπως. Absurde. Անտեղի օրինակաւ. անպատշաճապէս. տարադէպ. խօլոտող, խօլոտաճո. *Ասեն յոյժ անտեղաբար. Նիւս. բն. լթ։ *Որ անտեղաբար և անհաւատալի է. Ճ. Ա։

ԱՆՏԵՂԱԳՈՅՆ. ա. մ. Ἀτοπώτερος. Absurdior. կարի անտեղի. անպատեհագոյն. *Քան զոր զինչ արդեօք իցէ անտեղագոյն յիմարութիւն. Փիլ. բոգն. ն. ը։ *Ոչ ինչ անտեղագոյն է ասել ի համար դասու անկանիլ. Արիստ. որոտ։

ԱՆՏԵՂԱԿԱՆ. ա. Իբր Անպատեհ. խօլոտող. *Կարծիք անտեղական. Մագ. ծէ։

Եւ Ոչ տեւօղ տեղի. անընդունակ. *Ամենայն բաղկացուն անտեղական. Մագ. տ։

ԱՆՏԵՂԵԱԿ, ղեկի, կաց. ա. Ἀγνοῶν. Ignorans. ἄπειρος, imperitus. Որ չէ տեղեակ. անհմուտ. անգէտ. անփորձ. անմըտադիր. դժլոգոզ, նափան, դեխոդեր. *Չեմք ինչ անտեղեակ խորհրդոցն նորա. Բ. կոր. Բ. 11։ *Համբաւոյն անգամ անտեղեակ էր. Ագաթ. *Ոչ մոլորիմք իբրև զանտեղեակս. Եղիշ. գ։ *Առ անտեղեակս ոմանս. Պիտ. *Յորում լինին անտեղեկացն պատրանք. Նիւս. երգ։ *Որ յետոյ բանքն ասի, թուի անտեղեկաց՝ եթէ լարեաց ինչ աւելիք իցեն. Ոսկ. եա։

Իբր Տգիտական, կամ անտեղի. *Զգազանս զայս ոմանք զսուտ քնն ասացին, և ոմանք զսուտ մարգարէն. զոր ոչ անտեղեակ համարեցուք. Լմբ. յայտ։

ԱՆՏԵՂԵԱԿ. իբր մ. Անփորձ և անտեղեակ գոլով. անգիտութբ. *Անտեղեակ զանբան ժուժկալութիւն տուացան. Կլիմաք.։

ԱՆՏԵՂԵԿԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ յոյժ անտեղեակ. անգէտ. *Բազում և այլ իրաց եմք անտեղեկագոյնք. Ոսկ. մ. ա. 4. *Ոչ անտեղեկագոյն իմաստասիրական արհեստից. Ճ. Ա։ *Եթէ անտեղեկագոյնք և վայրապարք առ գործսն մըտերմութեան ցուցեալ գացուք բանիւս, զշնորհսն տն զլպարտեսցուք. Փիլ. ոտմե։

ԱՆՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἄγνοια. Ignorantia. ἀπειρία, imperitia. Անտեղեակն գոլ. անգիտութի. անհմտութի. նափանլըգ, ածըմըլըք. *Վասն անտեղեկութե արտաքին իրաց. Փիլ. լին։ *Մանկական անտեղեկութի. Մագ. ծէ։ *Անտեղեկութե գրչութե. Մխ. դպ։

ԱՆՏԵՂԻ, ղւոյ, ղեաց. ա. որ և ԱՆՏԵՂ. (Ἄτοπος. q. d. loco carens.) Անկարօտ տեղւոյ. անուր. անուրեք. ոչ պարագրեալ տեղեաւ. անսահման. անչափ. *Որ անսկիզբն է, նոյն և անտեղի է. Շիր։ *Յամենայնի է, և անտեղիէ. Ոսկ. յհ. ա. 14։ *Անուր, և անտեղի. Վրդն. երրորդ։ *Բնութբ անտեղի է. Բրս. մրկ։ *Անտեղւոյն էացեալ՝ զամենայն էակս պարունակեալ լնու. Քեր. քերթ։ *Անտեղիօք և անչափական վայրօք. Ագաթ։

ԱՆՏԵՂԻ. ա. մ. Չունող զտեղի. կարօտ տեղւոյ. թափառական. մէքէանըզ, փէքէրլին. *Խաւար տեղի ոչ ունի, և ամենայն անտեղի անգոյ է. Վանակ. յոբ։ *Անտեղի շրջէին. Լմբ. ող։ *Զփոփոխումն անտեղի ի տեղւոջէ ը փոփոխական կենացս. Շ. ափէն։

ԱՆՏԵՂԻ. ա. գ. Ուր չիք տեղի. անմատնելի. անկոխ. Ἄβατος. և Ոչ տուող տեղի. լի. և Տեղի մատծեալ անգոյ. *Անտեղի է մեզ ի մեհենից ի ներքս լինել վասն ի ներքս ի դմա զրկգորի աքանչելագործի օթելոյ. Նիւս. ի սքանչ։ *Հուպ միմեանց, անտեղի թողլով ի նմա մինչև ցմիոյ նշմարելոյ ծայրի ասղան. Մագ. կղ։ *Յամենայնի է (տծ), և յամենեսեան, ի տեղիս և յանտեղիս. Վանակ. հոփ։ Իսկ Ագաթ. *Ջնիւթական արարածս (արար) էական գիտութբն իւրով յանտեղիս". իմա ի մէջ ոչնչի, ուր ոչ գոյր տեղի։

Եւ Ոչ յայտարար տեղւոյ. *Անունդ (որպէս և դերանունն) անըմբռնելի է, և անտեղի, և անժամանակ. Երզն. քեր։

ԱՆՏԵՂԻ. ա. Ἄτοπος. Absurdus. *Անպատեհ. անպատշաճ. անյարմար. անդէպ. անվայելուչ. և Անելորդ. խօլոտող, մէնասէպէթսիզ, ույղունսուզ. *Յանտեղեաց չարին է, այն՝ որ ի գաղտնի է, մարդ ի նոցանէն պարծել. Փիլ. նխ. բ։ *Յանտեղեացն հրաժարեսցէ. Բրս. ճգն։ *Փորձին ի մի յանտեղեացն շրջեցուցանել զմեզ. Ամ. բ։ *Ոչ ինչ անտեղւոյ բանի մատծեցելոյ. Դիոն. երկն։ *Յանտեղեաց է ասել զայս. Իգն։ *Եթէ ասեմք, ոչինչ անտեղի է. Սահմ. բ։ *Լսէր յաւէտ անտեղի գոլ զոչ երթալն. Յհ. կթ։ *Անտեղի յիմարութբ գրգռեալ. Պիտ. *Թողլ առ անտեղի ինչ գործել։ Ուրեմն անտեղիք են օրէնք, աւելորդ գատաստանք. Նիւս. բն։ *Եւ զինչ ինձ առ այս բերբանատսիս ածել ի դիմի անտեղի. Մագ. ծէ. իբր մ. յաւելորդս, կամ արտաքոյ տեղւոյս։

ԱՆՏԵՂԻ. գ. իբր Անտեղութիւն, անպատեհութի, յոր լինի ձգել զդիմաղթան. Εἰς ἄτοπον ἀπαγωγή. Reductio ad absurdum. *Առ անտեղին ածել։ Յանտեղի ածմամբ։ Ի ձեռն յանտեղի տարման. Կիւրղ. գնձ։ *Ոչ և զմի յայոցանէ կարասցես ինձ յանտեղեաց տալ". այսինքն անտեղի ցուցանել. Սարգ. հանգ։

ԱՆՏԵՂԻ. ա. իբր Անտեղեակ. (եթէ չիցէ վրիպակ գրչի.) *Հասեալ ի սահմանս իմաստութե, և ոչ անտեղի գոլով ամենայն բժշկական արհեստից. Ճ. Ա։

ԱՆՏԵՂԻՏԱԼԻ, կամ ԱՆ'ՏԵՂԻ ՏԱԼԻ. ա. Ἀνένδοτος. Non remissus, rigidus, inexorabilis. Որ ոչ տայ այլում տեղի. դիմակաց. անմեղկելի. խիստ. կարծր. պինդ. *Նաւահանգիստ անտեղիտալի պնդութե ալեացն. Պիտ. *Անտեղիտալի ներհական կրից. Սարգ. ա. դ. բ։ *Խաղաղութե անտեղի տալի. Լմբ. ող։ *Աննշան առ ափս է անտեղի տալին". այսինքն կարծր անգծելի. Նիւս. կազմ։ *(Երկինք) մարմին անտեղիտալի. Շիր։ *Անտեղիտալի բարուք, և անմիաելի. Փիլ. նմոյն։ *Գլխոյն և երկաթ զխստութին և զանտեղի տալոյն յայտ առնէ. Ոսկ. խւ։

ԱՆՏԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. գրի և ԱՆՏԵՂՈՒԹԻՒՆ. Ոչ փակելն ընդ տեղեաւ. անվայրափակն գոլ. *Պատկերացեալ իմն զեղեալն անտեղութբն, (զի) ոչ է ի տեղւոջ վերայ, որպէս ինքն տծ է. Վրդն. ոփմ։

Չունելն զտեղի հաստատուն. *Զպանդխտութի (ունէր), և զանտեղութի. Մխ. դպ։ *Բայց եթէ գերիս ունիցին (աղկունս) անտի չտայցին հրաժեշտ. զի վասն անտեղութեն գիւրին լինիցի յածպաշտութի դարձուցանել (զնոսա). Կիւրղ. ծն։

ԱՆՏԵՂՈՒԹԻՒՆ. Ἀτοπία, ἀτόπημα. Absurditas. Անպատեհութի. անպատշաճութի. յոռութի. խօլոտաղլըգ. *Արդարև անտեղութբ, և բազում խառնակմամբ լի էր իրն։ (Այլաբանութիք դրոց) շարաշար անտեղութի ընձեռեն անկատարից անձանց. Դիոն. երկն. և թղթ։ *Փախչելի է յայսպիսի անտեղութէ։ Ոչ գիտեն, յորպիսի անկանին յանտեղութի։ Փախուցեալ ի բանիս անտեղութէ՝ հարկաւ խոստովանեսցին զմիան. Կիւրղ. գանձ։

ԱՆՏԵՆՉԱԼԻ. ա. Որ ինչ չէ տենչալի. խորշելի. տաղտուկ. *Գարկեշտութին արդ անտենչալի. Սկեւռ. ող։

ԱՆՏԵՆՉԻԿ. ա. Μὴ ἐπιθυμῶν. Non cupiens. Որ ոչն տենչայ. ոչ խնդրող. ոչ սիրող. ոչ ցանկացող. *Զանտենչիկն փառաց գովեմք ամենեքեան. Ոսկ. մ. ա. 4։

ԱՆՏԵՍ, ի, ից. ա. որ և ԱՆՏԵՍԱՆԵԼԻ. Ἀόρατος, ἀθέατος, ἀθεώρητος. Invisibilis, inconspicabilis, incomprehensibilis. Աներևոյթ. որ ոչն տեսանի զգալի աչօք. եւ ոչ բովանդակակի մտօք. անհասանելի. իմանալի, և անպարագրելի. և ըստ այսմ [illegible], և զեթարդ [illegible], ըստ այլ և այլ տեսութե. [illegible] *Աճ՝ ա[illegible] մտահայեցողութեան անտես գոլով 'ի նոցանէ գործոց երկրոց տեսանելի լինի. Աշխա. Ծ: *Անտես է նծ, զի մարմնաւորս ունիմք աչս. Նար. Երգ: *Որ անտես և անքնին: Անտես աներեւելեաց: Տեսանողք անտեսից. Են. Հար: *Աստուած անտեսանելոց տեսող անտեսից. Գծյ: *Զանտեսն հրեշտակաց. Նար. խոս: *Մնաս և 'ի հասանելին անհաս, և յիմանալին անձեռ, 'ի յետ տեսանելին [illegible] գիտել, թէ անտես է. Լմբ. օղ. հՂ: *Արարիչ տեսանաց, և անտեսից. Փարպ: *Անտեսիցն ճա[illegible]: Զանտեսիցն [illegible]. Նար. ճ. խէ: *Վասն անտես ընթերցոյն այժմ (գրաւորին): Անտես եղեալ յաչաց նոցին. Ղ. Բղբ. և Ցմ օրէ:

ԱՆՏԵՍ. Զև ևս տեսեալ. նոր. անլուր. և ծածկեալ, անյայտ, անորոշ. կէօրիւնմէզ. 'Զանտես լեզուն խօսել. Նար. յաղ. եր: 'Կատարեալ պտղոյն զանմարմանն՝ զանտես և զանլուր. Բուզ. Դ. 15: *Պահեցաւ յանպատմելի անգ անտես բնաւ 'ի [illegible]. Իգն: *Ի գեհն ոչ ևս ճանաչեր զնա, անտես էր նմա. Ոսկ. յհ. Բ. 13:

ԱՆՏԵՍ. Ἀθέατος, ἀόρατος. Qui non videt, non vidit. Ոչ տեսող. [illegible] 'ի տեսանելեաց. կոյր. կէօրմէզ. 'Անտես և անլուր ճշմարտութեան սիրէ լինել. Ցհ. խմ. ափ: *Զխարդ անլուր և անտես [illegible] գտանէք զգուստ. Մագ. Դ: 'Ծածկեալ մարմնովն ակքն անտես են [illegible]: Հարցանեն, զի անտեսք են, և 'ի մէնջ ուսան. Նար. Երգ: 'Օրհնեալ 'ի կանայս, երանելի տեսողաց, և [illegible] անտեսից. Թէոդոր. խոււ: *Ի [illegible]. Ղ. [illegible]: 'Նիրհեալք' անտես [illegible]. Սիրեն: *Կոյրք, որ 'ի բնական և 'ի դրաստրականն անտեսք էին. Երզն. մթ: *Անպարզ[illegible] և անտես [illegible] գործէր. Մագ. խը:

ԱՆՏԵՍ. մ. Առանց տեսանելոյ. չև տեսեալ. 'Ի հանդերձեալ կեանքն տեսանեն [illegible], յոր անտես հաւատացեալ էին. Ոսկեփոր:

ԱՆՏԵՍ ԱՌՆԵԼ. Ն.
ԱՆՏԵՍ ԼԻՆԵԼ, ՄՆԱԼ. } Παροράω, παρόπτομαι, παρείδω, ὑπεροπτομαι, ἐῶ. Despicio, negligo. ևն. որ և ԱՆՏԵՍԵԼ. Ընկենուլ յերեսաց. թողուլ անփոյթ. զանց առնել. [illegible] անփոյթ առնել. յուշինչ դնել. Նեղել. [illegible] 'Ու Թողից զքեզ, և ոչ անտես արարից զքեզ: Անտես արարեր 'ի դէպ նեղութե ժամանակի: Զգործս ձեռաց քոց մի անտես առներ: Տեսի զքեզ, և անտես արարի: Ցամենայնի անտես (կամ անփոյթ) արարեալ: Տեսեալ զանմարմանն՝ ոչ ա[illegible] անտես: Անտես առնես զմեղս մարդկան ապաշխարութ. Եզ: *Այս արդարութեամբ [illegible] զմարդիկ մինչև 'ի [illegible] ժամանակս անտես. Լմբ. ող: *Ա[illegible] և մեք զանձին անտես առնեմք զոսկերութի. Կլիմաք: *Թէ զքեծան անտես առնիցես, երկայնամիտ ես. Նար. հԶ: *Ի՞մ իմիք արժանի լինիցիմք, թէ յինչս զընդայցեմք, և զոգիս անտես առնիցեմք: Զէ՛ պարտ և ոչ զմի ժամ՝ անտես առնել ըզվաճառաշահութիս զայս. Ոսկ. մթ. և յհ: *Ի յոլովից իմն անտես լեալ. Ցհ. կթ: *Անտես լինիմք մեք և աղաչանք մեր. Լմբ. պտրգ: *Որ միշտ լուեալ՝ անտես լինիցի (աղքատք). Ցմ. օրէ: *Պաղատիլ, և անտես մնալ. Նար. Ը:

ԱՆՏԵՍԱԲԱՐ. մ. Իմանալի օրինակաւ. անհասութ. անյայտաբար և ծածկաբար. լռելեայն. առանց տեսութե. *Ի սրտմտէից անտեսաբար աճիւ պատուեալ. Հար: *Ցոյժ անտեսաբար տպաւորութը բերին. Նար. խոս: *Ի մաքրութի նորոգման ներքին մարդոյն անտեսաբար կենսագործեցանէր. Ցհ. կթ: *Ցածուցանել զնոսա կամեցաւ անտեսաբար. Ոսկ. մթ: *Նոցա դշխոյն հարաւայինն՝ եկն 'ի տեսիլ ըղձմամբ սըրտին, քեզ քառանկիւն կողմ աշխարհի՝ անտեսաբար երկիր պագին. Ցմ. օրէ:

ԱՆՏԵՍԱԿ, ի, աց. ա. Ἀνείδεος. Forma carens, informis. ևս և Deformis. Որ ոչ ունի տեսակ, տեսիլ կամ կերպ զգալի. աննիւթական. անկերպարան. *Մի՛ մարդիկ կարծիցես մահկանացուս, այլ անտեսակս յեզանակս օդոյ: Նիւթ՝ անտեսակ սա ճեպի լինել: Խնդրել (յերկինս) զանտեսակն և զանորակն. Փիլ. Լին: Նխ. ա. Բ: *Անտեսակ նիւթ՝ անմարմին է. Անյ. պորփ:

Անկերպարան, իբր անձև, տգեղ, անշուք. դիւլիմսիզ. *Անզարդն զարդարի, և անտեսակն տեսականայ: Զարդարեաց զանտեսակն. Դիոն. էկեղ: *Անհընկեցք, անտեսակք: Ցամարեցաւ յօդուածս յանտեսակ տարերց. Ճճ:

ԱՆՏԵՍԱԿ. Զև ևս տեսեալ. նոր. *Ի վերայ գեղման տեղալով յոյժ քաղցրութը անլուր և անտեսակ ձայնից. Եղիշ. խաչէ:

Կամ Ոչ տեսող. *Որպէս 'ի ծնէ կոյրն՝ այժմ լուսոյ անտեսակք են. Խոսր:

ԱՆՏԵՍԱԿԱԲԱՐ. մ. Իբր Անզարդաբար. *Ցառաջ գայ յոչէից՝ յոյ, և 'ի նիւթոյ՝ անտեսակաբար և անձևապէս. Մագ. 'ի դիոն:

ԱՆՏԵՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անտես. անտեսանելի. աներևոյթ. իմանալի. *Անտեսական են 'ի կարողաց. Ագաթ: *Ա.Ո. անտեսականի. Եղիշ. դպ: *Ցանտեսականէն անտեսականք. Ղ. հրէւր: *Անտեսական իմն քրայս: Ծածկեցեալ կամ անտեսական. Նար. խէ. ղք: *Հիանալով ընդ անտեսական (կամ անտեսակն) խորս իմաստութե. Լծ. խոլ:

ԱՆՏԵՍԱԿԱՆ. իբր Զտեսող. չզիտող. անբաւ, աղատ. *Անտեսականն յանցանաց առնու իւր ձեռնագրութի (մկրտութ). Ճւ:

ԱՆՏԵՍԱՆԱՄ, ացայ. չ. Աներևոյթ լինել. չտեսանիլ. *(Աչքն) տեսող այլոց գոլ 'ի բացեայ, բայց ինքն ինքեան անտեսանեայ. Ցմ. օրէ:

ԱՆՏԵՍԱՆԵԼԱԳԷՍ. Տ. ԱՆՏԵՍԱԲԱՐ. *Երբեմն բովանդակ անտեսանելապէս չնորհէ. Կլիմաք:

ԱՆՏԵՍԱՆԵԼԻ, լոյ, լեաց. Տ. ԱՆՏԵՍ բառ 'ի 'նչ. Ἀόρατος. Invisibilis, ևն. *Որ է պատկեր աներևութին այ. եթէ կերպարան է անտեսանելւոյ, ապա և ինքըն անտեսանելի է: Աներևոյթ է թշնամին, և անտեսանելի է հոգին՝ որ առնու զվէրսն. Ոսկ. յհ. ա. 14. 22: *Եկիր 'ի տեսութե անտեսանելւոյդ նծ. Հար: *Անտեսանելին, որ վասն մեր տեսաւ. Անգմ. Բ: *Անտեսանելին տեսանի. Ածոփ. ծն: *Անտեսանելին և անմարմինն ցոյց օրինակի է: Զանտեսանելւոյն և զիմանալւոյն ոչ ընկալեալ մտածութի: Միոք անտեսանելիք: Եթէ անտեսանելի է թագաւորն (նծ), մի՛ զարմանար. քանզի և ոչ որ 'ի մեզ միջոցք են՝ տեսանելի է. Փիլ: *Ամենայն խորք 'ի վեր գան, և անտեսանելիք 'ի տես գան. Նար. Երգ: *Ցուցանէր զճառագայթս ճանապարհի առաքինութե անտեսանելի և աղջամղջին երևեալ. Լաստ. յէւ: *Մտաց մերոց անտեսանելի է. Ճ. Ա.

ԱՆՏԵՍԱՆԵԼԻ. Անարժան տեսութեան. Ἀθέατος. Quod vel quem inspicere nefas est. *Զքեզ ո՞ 'ի մէնջ թշնամանեաց և ամաչեցոյց, մինչև անտեսանելեայն (կամ յանտեսանելիս) և ամբարշտաց գիմաց առաջի եզ. տեսութե ողորմելի. Աս. օրս. Է:

ԱՆՏԵՍԵՄ, եցի. Ն. Տ. ԱՆՏԵՍ ԱՌՆԵԼ. *Զփոքրումբքն զանց առնել և անտեսել. Ցհ. իմ. ափ: *Անտեսեսցե՞ս դընթասիրելցդ: Զանտեսեցեր: Ոչ անտեսեա. Նար. Ճ. Ծէ. ղէ: *Զկէսն առնել, և զկէսն անտեսել: Զմարմինս իւրեանց անտեսեն. Սրգ. յհ. Է. և ա. դ. Դ: *Ցործամ հայրն անտեսէ զարտասուսգ, և լոյս աչացդ պակասէ: Անարգէ զօրէնադիրն՝ որ զօրէնսն անտեսէ և արհամարհէ. Մաշ: *Սարնայնոցս անտեսողն (տպ. արհամարհողն). Ոսկ. լբ: *Մի՛ անտեսեսցի ինձ սատանոր և մեւս մարգարէութին: Որք թեթև համարեալ, և անտեսեալք էին յաչս նոցա. Ցհ. կթ:

ԱՆՏԵՍԻԼ, սլի, լեաց. ա. Ἀόρατος. Invisibilis. Անտես. անտեսանելի. կէօրինմէզ, մախֆի. *Զերևելի փառս լքանել, և յաներևոյթ և յանտեսիլ փորձ առնել փոխել: Անտեսիլ և աներևոյթ փողոյ հընչմամբ: Անտեսիլ հնչումն: Որ զամենայն աշխարհս վարելով, իբրու զի անտեսիլ է, ուղղեալ վարէ. Փիլ: *Կերպարանեն զանտեսիլն 'ի տեսիլ ընդ կալն յաղօթս. Եւագր. իՂ:

ԱՆՏԵՍԻԼ. Զև ևս տեսեալ. նոր. *Ազգակցական արեամբն, և բանիւք յառաջ քան զազգս անտեսիլեօք 'ի ծննդս եկին հասին. Փիլ. քհ. ծԲ:

ԱՆՏԵՍԻԼ. Անշուք. Նուաստակերպ. մերկացեալ 'ի գեղոյ. *Ոչ գոյր նորա տեսիլ... զոր վերագոյն անտեսիլ ասաց, ատտ խոնարհութ անուանէ. Սկեւ. եա:

ԱՆՏԵՍԻԼ. Ոչ տեսող. զրկեալ 'ի տեսոյ. *Մի՛ անմասն և անտեսիլ կացուցաներ զիս 'ի հարսնարանէ միածնիդ քո. Բենիկ:

ՅԱՆՏԵՍԻԼՍ. մ. Ἀφανῶς. Non apparens. Աներևութաբար. *Զի մի՛ ինչ ըստ դաւմանց յանտեսիլս աներևոյթ թաքուցեալ ըք. Փիլ. նխ. Բ:

ԱՆՏԵՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Անհոգութի, և անհոգ. որ ոչ հոգայ զապաքայ [illegible] չարին: Կիւր. Երղն:

ԱՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀορασία. Coecitas, non videre. Չտեսանելն. պակասութի տեսութե. և Շլացութի. կուրութի. կէօրլիւկ. *Ցեփթայի կափոյց զաչս մոլացն յանտեսութիւն. Եղիշ. դփ: *Ցանտեսութեն թերահաւատ եղեալ, և տեսութն և շօշափմամբն հաւատացեալ. Սարգ. ա. պ. Բ: *Թէպէտ և անտես է նծ, զի մարմնաւորս ունիմք աչս, անտեսութի օրհնեսցուք զնա. Նար. Երգ: *Որք 'ի խորս նայիցին անդընդոց, և յանտեսութէ յառաջի խորոցն ընուն՝ երկիւղիւ. Ղ. Նր: *Ոչ եթէ անտեսութեն միայն բաւական իցէ չարին. Վրք հց. Ղ: *Ցործամ ակն 'ի մարմնի անտեսութե հա-

ւանի. Մագ. ժբ: *Անտեսութիւն սխալէ. Ղ. ընդհանր: *Անտեսութիւն գառապարտեաց ըզՀրէական յարութեան լերինն. Վրք հծռէ: *Խաւարեալք անգիտութեամբ աղխտական զբարւոյն ծանօթութիւն՝ որպէս յանտեսութէ զլոյս: Ոչ 'ի հակառակէն լուսոյ հարկանիմ անտեսութիւն. Պիտ: *Անկաւ 'ի վերայ նոցա անտեսութիւն, և խաւարեցոյց զնոսա. Ճ. Գ: *Անտեսութիւն ոմանք գիշերայնով ըմբռնեալ չլացեալք են. Նիւս. խոս:

ԱՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Չտեսանելն. անտեսանելի գոլն. (յոր վերածին և նախագրեալ բանք. Նար. Երգ: և Ղ. Սփռ: *Եւ ինքն յաջաց հողեղինի՝ անտեսութե ամպով ծածկի. Ղ. խոսք: *Փոշի հոսեալ 'ի վերայ երեսաց երկրի՝ ամենայն զգալի իրաց անտեսութի առնէ. Լմբ. ող:

Կամ իբրև Թանձրացեալ, Աներևոյթ և իմանալի իւք. *Զերկինս, ուր հրեշտակք են, և անտեսութիւնք. Վրդն. ող:

ԱՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. 'Αθεωρισία. Negligentia in spectando. ὑπεροψία, despectus, despicientia. Անտես առնելն. անփոյթն առնել. անխնամութի. անհոգութի. արհամարհութի. *Ընդէր անտեսութեամբ անմեղ մանկունս կոտորեցան: Կրթեսցուք 'ի ժուժկալութի. և յորովայնի անտեսութի: Դնեղ 'ի վերայ գնել զողորմութի, զաղօթս, զընչից անտեսութի. Ոսկ. Մ. ա. 9. 11: բ. 16: *Ամենայն աշխարհի անտեսութի առնել. Փիլ. նխ. ա: *Մի անտեսութեամբ անփոյթ արասցուք. Բարս. դ. 10: *Ցմարդի բարուք անտեսութեան. Պիտ:

ԱՆՏԵՍՈՒՉ. ա. մ. Անխնամ. անայցելու. *Որ նեղելոցն վասն քո, և աղքատացն անտեսուչ ... ողորմած լինի և օգնական. Ղ. Եղբ: *Ոչ է պարտ անտեսուչս թողուլ. Լծ. կոչ: *Անտեսուչք շրջեաջիք յերկրի. Մեսր. Երէց:

ԱՆՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Վիճակ անտեսուչ եղելոց. և Անտես եղեալքն. *Զեռընկալու տեսչութեց, և անտեսչութեց. Բենիկ:

ԱՆՏԵՐԵՒ. ա. Մերկ 'ի տերևոց. Եռփյլփողը. *Ծառք այդչափ ամառնք անպտղունք և անտերեւ կացեալ են. Կոչ. դ:

ԱՆՏԵՐՆՉՈՒԹԻՒՆ կամ ԱՆՏԷՐԸՆՉՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Αναρχία. Anarchia. Անտերունչն գոլ. անիշխանութի. *Եւ 'ի պղտղմեանց ցմախՃան անտերնչութեն: Անտերնչութեն ամս Ժ: Այսպ անտերնչութեն զերկամ և զամիսս բ. Եւս. Քր. ա: Տես և ԱՆՏԷՐՉՈՒԹԻՒՆ:

ԱՆՏԵՐՈՒՆՉ, կմ ԱՆՏԷՐՈՒՆՉ. (գրի և ԱՆՏԵՐՈՒՉ). ա. մ. 'Αδέσποτος, ἄναρχος. Domino, vel principe carens. Անտէր. որ չէ ընդ տէրութբ. ազատ. ինքնագլուխ. և Անգլուխ. զրկեալ 'ի տերունէ. անիշխան. *Անտերունչք շրջեսցուք ». յն. ոչ տիրացեալ լիցուք. Եղեմ. բ. 31: *Անտերունչ շրջել ըստ իւրում ախորժակայն. Սարգ. բ. պ. ե: *Հեծեալազօրն անտերունչ շրջջեալ. Ղազ. Ճ: *Ցարձակի 'ի վերայ ... անտերունչ զամենեսեան Թողեալ. Ցհ. կը: *Եւ լինէին անտերունչ մակեդոնացիք: Եւ այլոյ ժամանակին անտերունչ համարել: Ցանտերունչ ինչ ժամանակացն. Եւս. Քր. ա:

ԱՆՏԵՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ոչ տևէ. անցաւոր. ըղձմացող. փոյանակող. *Հարկ է անտեւականին մեռանել: Վասն զի անտեւական են մարմինք, յայն սակս մեռանին. Եզնիկ:

ԱՆՏԵՒԵԼԻ. ա. իբր Անդիմերելի. ըտիմանալի: ՃՃ:

ԱՆՏԷՐ. ա. 'Αδέσποτος. Domino carens, non habens dominum, nullius imperio mancipatus. որ և ԱՆՏԵՐՈՒՆՉ. Ազատ. ոչ ստրուկ. ինքնիշխան. ինքնագլուխ. *Ոգին անտէր է և ինքնիշխան՝ ինքեան կամօք և ինքնակալութբ մտաւորրարեալ: Անտէր իբր են ռամքինութի, և կամաւոր. Անտէր է ռամքինութին, և կամաւոր, և յամենայն հարկաւորութէ ազատ. Նիւս. խաղ. Ե. ծէ. և Երգ: յորմէ և Սարգ. յէ. Ե. և ա. պ. Է: *Անտէր և ինքնատէր (ած միայն). Սկեռ. ող: *Իբրև զանտէր որք և զազատ 'ի գաստառանէ: Անտէր եղեալ ցանկականս. Լմբ. ող: *Զի մի անտէր Թողեալ առ. անտէրզի յիմարութե առիցէ. Փիլ. լխ: *Զիմ՞իւրդ Թողեր զքոյրն քո անտէր. Վրք հց. յ: որ հայի և 'ի յաջորդ նշ:

ԱՆՏԷՐ. ա. Անտեսուչ. անխնամ. ռմկ. եա՞ ահփէր. *Անտէր մեռեալ: Անտէր անկեալ գնի. Վրք հց. Փ. Ռ:

ԱՆՏԷՐՈՒՆՉ. Տ. ԱՆՏԵՐՈՒՆՉ:

ԱՆՏԷՐՉՈՒԹԻՒՆ. գ. փոխանակ գրելոյ ԱՆՏԷՐՆՉՈՒԹԻՒՆ. *Զանձանց անտէրչութե աղխողորմ կոծէին. Բարս. Փ. 20:

ԱՆՏԻ. մ. Ἔνθεν, ἐντεῦθεν, ἐκεῖθεν. Inde. գրի և ԱՆԴԻ. Ցայնմ տեղւոջէ կմ կողմանէ. անկէ, անկից. անդէն, ծոփան, օրափան. *Անտի բաժանի: Գնաց անտի: Աստի և անտի: Անտի աղաղակ քաղաքին, և աստի զօրացն: Անտի այսր. ևն:

ԱՆՏԻ ԵՒ ԱՅՍՐ. } Տես 'ի բառսն ԱՅՍՐ,
ԱՆՏԻ ՅԱՌԱՋ. } ՅԱՌԱՋ:

ԱՆՏԻ. նխ. Ցայնմ կողմանէ. յայնկոյս. անդր քան. էօնէփէ, Փօրշըփօ. *Նստան նոքա անտի աղբերին գաբաւոնի, և սոքա աստի. բ. Թգ. բ. 13: *Անտի քան զՅորդա. Թուոց. խա. 16: *Աստի և անտի եւփրատայ. Խոր. բ. 76:

ԱՆՏԻ. Ցայնմ բանէ. յայնմ ժամանակէ. վասն այն. քան զայն, ևն. ծոփան, օլոլէղօփէն. *Որդի մարդոյ անտի յարաժամ կոչէ 'ի վերայ իւր. վասն զի այս (որդի) սեպհական է նմա. Զքր. կը: *Ցիմար կուսանքն անտի ևեթ կորեան, զի զիւղն ողորմութեան ընդ իւրեանս ոչ բարձին. Սարգ. յէ. է: *Անտի անդր նոր երկինք, և նոր երկիր լինին ». այսինքն յայնմհետէ, այնուհետև. λοιπόν, in posterum. Կոչ. ծէ:

ԱՆՏԻ. իբր գերանուն՝ Ցայնմանէ՝ պարզապէս. *Յորմէ պատուիրեցի քեզ անտի ևեթ չուտել. Ծն. Փ. 11: *Անտի իսկ (այսինքն յայնմ իւղոյ) օծանէին. Ագաթ: *Զչարեաց ակիզբն անտի ('ի նիւթոյ) կարծեցին. Եզնիկ: *Ունիցի ինչ անտի ('ի մարմնոյ սրբոցն). Փարպ:

ԱՆՏԻ. իբր յոդ. Ն. կամ Ցայնմանէ, տուընթեր գոյականաց. *Ի ծառոյ անտի: Ի տեղւոջէ անտի: Ի լեռնէ անտի ևն: *Ցիւրմէ անտի փառացն: Ի նոցա անտի յուսոյն: Ի նացունց գիր անտի: Ի հեթանոսական ուսմանց անտի: Կոչէր 'ի ձկնորսութէ անտի. Ցճխ: Ագաթ: *Դաւանանեալ 'ի գիւղէ անտի: Ցխտչըրանց անտի կալոյ յաթոռ հայրապետութե. Ցհ. կը:

ԱՆՏԻ, կը, կց, կօք. ա. գ. ὁ, ἡ, τὸ ἐκεῖθεν. qui, quae, quod inde, ibi, futurus, a, um. Որ ինչ է անդ կամ անդանօր. այսինքն հանդերձեալն. օխրէնփէլի, օխրէնի. *Ընկեսցուք զաստի Ճոխութիւն, զի անտիօքն (անդիօքն) փարթամասցուք. Աճառ. աղք: *Խնդրեսցուք զանտի զհանգիստն. Ցճխ. ծէ: *Ես ոչ վասն աստի կենացս եղէ անձաւէր, այլ վասն անտի. Վանակ. յոբ: *Երկրաւոր զերկինս գործեցէր, և շահեցար զաստիս և զանտիսն: Զիարդ ակն ունիցիք զաստիս վայելել, և զանտիսն առնուլ. Խոսր: *Զանտիսն խնամատարեաց. Մագ. կզ: *Արտասուելովքն փորկիմք յանտիցն. Վրդն. ող: Սոյնպ ես ասի. *Ցանտի տանջանաց: Ցանտի կեանս: Զանտի լուսաւորութիւն. ևն: *Ցանգիտ իմոց բարեաց մի Ճաշակեսցես. Վրք հց. ա.

Մերթ՝ Որ ինչ է անդ կամ յայնմ տեղւոջ. օրանտէրի. *Զծովս և զցամաքս զեղեցկօրէն խառնեսցեն բարեփառութի, զանտիսն 'ի քաղաքս տանել, և զքաղաքացն անդրէն ածել. Պիտ:

Եւ երբեմն՝ Որ ինչ անտի կամ յայնմ իրէ լինիցի. *Սկսաւ ասել վասն ընչից, և չտառանալոյ կարասի, յայս արարեալ զանտի միտսն, և զաստի օգուտ. Ոսկ. մ. բ. 20:

ԱՆՏԻ, ատոյ, ոց. ա. որ և ԱՆՏԻԱԿԱՆ. Պակաս 'ի տիոց. անկատար հասակաւ. և Տհաս. և կարՃեալ 'ի կենաց աշխարհի. *Կոյսք զանկատար յոյս աշխարհէին, և պատանեակք զանտիս հասակին. Փիլ. յոբ: *Ազոխեցին անտիոցն. Մագ. ծզ: *Ելթեց զնետս իւր 'ի վերայ Թշնամեացն, անտի (կամ անտիս) արար զամպարիշտսն բարկութբ. Ճ. Բ:

ԱՆՏԻԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. որպէս Անկատար տիօք. և Մանկական. աղայական. Ճահիլ. *Ցանտիական մանկանցն ծաղր լեալ: Ընդ մեղ նորագոյնքդ և անտիականքն գնեն Թշնամութեան միտքն. Մագ. ծե. և ծբ: *Տականքն յիմարն անտիականն եղով առս: Անտիական մտածուԹիւն: Ցանտիական խակութեն. Մագ. իէ. լէ:

ԱՆՏԻՃԵԼ. Տ. ԱՆԴԱՃԵԼ. *Ցառաջագիտութի կենացն և մահուն... անտիՃելով և կողոմելով չգայ ըղորդ. Մի. Եծ. խզ: *Զինչ անտիՃէ՝ զայն առնէ. Ոսկէփոր:

ԱՆՏԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութիւն տիոց. *Մանկական անտիութի. Մագ. ծէ:

ԱՆՏԻՊ, տպի, պց. ա. Անձև. անկերպարան. *Ի ձեռս անյայտ անտիպ տեսակի. Նար. խչ: *Կերպաւորութիւն և զաղափարս եդեալ անկերպարանին և անտպից. Դիոն. ածայ:

ԱՆՏԻՐԱՆԱԼ. չ. Անտէր մնալ 'ի բընիկ տնէ. *Ցանտիրանալ երկրի նոցին. Գր. տղ. յէբմ: և վնի. *Անտիրացաւ երկիր նոցին »:

ԱՆՏԻՐԵԼԻ. ա. Որում ոչ ոք կամ ոչ ինչ տիրէ. ազատ. անյաղթելի. անբաւ. *Զլուսացեալս պատկեր անտիրելի աղտոյ ներգործելոյ ». այսինքն անապականելի առնել. Նար. լէ:

Եւ իբր Անտէր, անտերունչ, անիշխան. *Անտիրելի աշխարհ զտեալ՝ քեզէն ըզքեզ հաւաստեցուցեալ Թագաւոր. Գոծ. աղէտս:

ԱՆՏԻՔՐԻՍՏՈՍ, ի. գ. Բառ յն. 'Αντίχριστος. Antichristus. Հակառակ քրի. սուտ քս. Տես ՆԵՌՆ. *Ցետ քսի անտիքրիստոսն, այսինքն է նեռն, հակառակ քրի. (յն. մի բառ.) Ոսկ. մ. բ. 21: *Եղիցի քեզ իբրև զանտիքրիստոս նեռն. Աճառ. ծբ: *Վասն անտիքրիստոսի, որ է նեռն. ևն. Դամասկ:

ԱՆՏԽԵՂԾ կամ ԱՆՏԽԻՂԾ. ա. Իբր Առանց Թխութե կամ աղտեղութեան և եղծման. այլք ընթեռնուն ըստ Նար. և Վրդն. ԱՆԽԻՂՃ. կամ գրեն, ԱՆԽԻՂՃ ԱՆԱՂՏ. *Մայր քո ծնցի մարմին անտխեղծ (կամ անտախիղծ). Երգ. Է. Վէրչ. (որ չէք յայժմու յն:)

ԱՆՏԽՈՒՐ. ա. Անձանձ 'ի տխրութենէ. անտրտում. ուրախ. ուրախալից. *Ի ծնէ կոյն անտխուր կայ 'ի բանտին յաղագս անզգայութեան խաւարին. Շ. մտթ. *Դէմք սիգալոյն յորժամ՝ ամենայնիւ փոխէ. և սրտի անտխուր գործէ զմիտս. Կլիմաք: 'Անտխուր յանդգնեաց: Անտխուր հրճուանօք ամենայնք. Նար. լէ. և այլն:

ԱՆՏԽՐԱԲԱՐ. մ. Առանց տխրութեան. Ἀλύπως. Aequo animo. *Որպէս զի յաւուր բարկութեան բազմալայնեցն անտխրաբար զկենցաղոյս վերջ ընկերիցեմք. Բրս. աղ. ա:

ԱՆՏԽՐԱԿԱՆ. } Տ. ԱՆՏԽՈՒՐ. *Ան-
ԱՆՏԽՐԵԼԻ. } տխրական խնդութիւն, կամ երանութեան. Շար: Նար. ծէ: *Ի խնդութիւն զուարթութեան անտխրելի. Նար. կգ:

ԱՆՏԿԱՐ. ա. մ. Որ ոչ ակարանայ. կարող. 'Ընդ անտկար կարկեղցէ՝ և կամելոյ է անպարտելի. Նար. յդ:

ԱՆՏԿԱՐԱՆԱԼԻ. Նոյն ընդ վ. *Անտկարանալի բարեբարութեան զԹութեանն. Նար. ծդ:

ԱՆՏՂԱԲԱՐ. մ. Անբաժանաբար. կմ գուցէ Անքննաբար. ('ի ամբողջաբանելոյ, կմ 'ի ամկ. անտղելոյ). *Յարահիւսեալ մեռա_ նի 'ի վերայ քո անդադար տարածանցութեան կենդանին. Թէոդոր. խչ:

ԱՆՏՂԵԼԻ. ա. Անբաժանելի. կամ Թերևս՝ Անքննելի, կամ Անփոփոխ. անշարժ. *Անտղելի միաւորութեան: Շարագրեալ անտղելի և անձառելի միաւորութեամբ. Թէոդոր. խչ: Իսկ Հին բռ. *Անտղելի. անշարժ, կամ անբաժանելի». (որպէս անզգայելի, կամ անձղելի): (Կայ և ամկ. ԱՆՏՂԵԼ, կամ ԱՆԹԵՂԵԼ, մոխրով ծածկել զկրակ):

ԱՆՏՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անտունն և անյարկ գոլն. *Որ ցանգ 'ի քաղցոյն և 'ի մերկութեան և յանտնութենէն լլկեալ և կսկծա_ հարեալ. Նանայ:

ԱՆՏՈԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀτονία. Remissio. Թուլութիւն սակ և ազդեց գոլոյ. Թուլութիւն. մեղկութիւն. անհաստատութիւն. 'Ընդ զիջողութեան, և հայրաբար զանտարբեր տարեւոր. Դիոն. ուժայ:

ԱՆՏՈՀԻՄ. Տ. ԱՆԴՈՀԻՄ: Ոսկեփոր:

ԱՆՏՈՀՄ. ի, եց. ա. Ἀγενής. Ignobilis. Աննշանցեալ. անազգի. ցած ազգէ կամ տոհմէ. տմարդ, հաշտ. *Զանտոհմս ոչխարհս և զործանակսն ընտրեաց նա. ա. կոր. ա. 28: *Մի զք կարծեսցէ, թէ վասն այնորիկ բարձեալ խրատեսցէ զատաւորս, զի ամենեքին անտոհմ էր և վատ_ ազգի. Սկեռ. ես:

ԱՆՏՈՀՄԱԿ. } Նոյն ընդ վ. Ἀγενής.
ԱՆՏՈՀՄԻԿ. } Degener. *Ոչ հաւատալեաց (յոյ), և ոչ արձակեաց ձայն անտոհմիկ. Բրս. փոխ: *Զտոհմիկն և զանտոհմիկն. Զտոհմիկն առ տոհմիկս ասենք, և զանտոհմականն առ անտոհմակս. Փորփ:

ԱՆՏՈՑԺ. ա. Աղատ 'ի տուժից կամ 'ի տուգանաց. Ձերբազերծ. *Անտոյժ լիցի փոխառուն. Մխ. դտ:

ԱՆՏՈՒՆ. ա. Ἄοικος, ἀνέστιος. Domo et sede proprià carens. Որ չիք տուն և բնակարան ասանձին. անյարկ. և Որոյ ցուցին ընտանիք. տուն փեղ լուանեցող. ն. Աղորիք, աղեխշ, մեծաբուղ. *Օտար ասաջի անկելոյ՝ անտունն անպատուի. Ոսկ. եփ: *Տնանկից աղքատն զանտունն. Ոսկ. խ: *Անտունք և անբնակք լինին: Ոչ եղ անտուն, և ոչ տրտունք, վասն զի ամենայն, որ ասացեալ է

'ի կնոջէ. Փիլ: *Ես աղքատ և անտուն. Ագաթ. ծն: *Դժոխագոյն ազ ես, և անտուն. Բրս. հայեաց: *Անտուն, և անդադարք. Սարգ. յկ. ա. Ն. ա. ա. ծէ: *Անտուն էր, և ոչ ունէր հանգիստ: Այս անտուն ճնճղուկ: Հայել յանտուն լիների քոյ. Լմբ. աղ: *(Ադամ) տարաժէր Է խորն միայն անտուն անձայութեան և զրկանս. Ցհ. իմ. երևէ:

ԱՆՏՈՒՆ. մ. Առանց տան. խոյս ապտղափուս. *Անտուն շրջէր անբռնանալուկելին, եթէ ոչ 'ի ամէն տան տաղաւարեցի. Նար. հէ: *Այդր անտուն շրջեցայ, և ապա յայս խորանս մտայ. Լմբ. աղ. ծդ. յգ:

ԱՆՏՈՒՉԱԿԱՆ, իբր Անտուչական. ա. Որ չէ տալի այլում կամ ըստ ինքեան, այլ ձրի հաղորդական. կամ Անկապտելի. անտաղանալի. կամ Որ չէ տուրք մարդոյ. (և կամ հայի 'ի բանն, *Ոչ է իմ տալ, այլ որոց տուեալ է 'ի հօրէ իմմէ».) *Զի այս պատուիրանապահութեան յանտուչական փառս էականնին ինքնակալ եղեալ վայելեցէ. Ագաթ:

ԱՆՏՈՒՍՏ. Տես ԱՆԴՈՒՍՏ. որպէս և ՑԱՆՏՈՒՍՏ, ԸՆՏՈՒՍՏ:

ԱՆՏՊԱԳՐՈՑՆ. ա. Ուր չիք տիպ և օրինակ յայտնի. աննշանակ. անձևականագոյն. աղօտագոյն. *Քան զամենայն օրինակս տպաւորագոյն է, և անտպագոյն... Անտպագոյն, վասն զի կատարելապէս զպատկեր ինչ ոչ ցուցանէ. Սարգ. յկ. է:

ԱՆՏՊԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Ἀτύπωτος, ἀδιατύπωτος. Figurae expers, figura carens, informis. Անտիպ. անկերպարան. անբաժ 'ի ձևոյ և 'ի տպաւորութենէ. *Ի պարզն կոյս և յանտպաւորան ելցուք իմանալի անձևութիւնս և նմանութիւնս: Վայելչաբար զնելն ասաջի անտպաւորացն տպաւորութիւնք: Ոչ գաւառական և անտպաւոր, այլ մտաւոր և կենդանի էակս. Դիոն. երբ: Փիլ. այլաբ:

ԱՆՏՊԱՒՈՐԱԿԱՆ. Նոյն Է վ. *Ցանտպաւորական նմանութենէ. Նար. հդ:

ԱՆՏՌՓԵԼԻ. լւոյ, լեաց. ա. Ἀνέραστος. Vix amabilis. Ոչ ցանկալի. չսիրելի. անարժան սիրոյ. *Զի՞րդ կոչեսցին սուրբք՝ անխրատելով զարդարել տափուսն ածային, անմնախանձելեացն և անտռփելեաց 'ի նոցանէ՝ ոչ բարեպաշտապէս փորձեցելոց. Դիոն. ածայ:

ԱՆՏՐԱՄԱԴՐԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ. *Տրամագրեալ անտրամագրական. Մագ. խւ:

ԱՆՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ. ա. Ուր չէ մարթ տրամագրել ինչ ըստ հաճոյս կամ նիւթապէս. որ չէ ենթակայ փոփոխութեան. անզծելի. անհպելի. *Իմանալի բանաւոր տախտակ անտրամագրելի տառիցն մաքուր սակաւն օրինաց. Շար. այսինքն սուրբ կոյսն ոչ եղև տախտակ կոփելոյ 'ի մարդոյ, և ոչ գրեցաւ 'ի նախ բան օրինաց, այլ կուսութեան եղև ծնող էական բանին այ: Ցայս հայի և Լծ. վանականն 'ի հց. ոխ. "Նախ՝ զի առանց կոփելոյ էր տառաջին տախտակն ածագիծ, նոյնօրինակ և կոյս անտրամ յղացաւ. երկրորդ՝ զի այն անհատատ էր՝ որպէս տառելի, և դա իմացական,,: *Ցարգարել ըստ իմում յեզակնակի անյեղալեալս, պատմութեան և անտրամագրելի գլխաւորական կողմեալն. Մագ. լ:

ԱՆՏՐԱՄԱԽՈՀ. ի, եց կամ աց. ա. Որ չխորհի քաղ կշռութեամբ. անխոհական. անզգամական. աղեխ, չմտածօղ, չմտածած. *Անտրամախոհն առաքինեա: Ցանտրամախոհն անձէ ճշմարտ քեզ պատահեսցէ: Մի հայատարութիւն անտրամախոհն կարծեացք. Մագ. խգ. յէ:

ԱՆՏՐԱՄԱԽՈՀԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԲԱՐ. *Ոչ ըստ առաքողին անտրամախոհաբար պատճառս խրողութեան. Մագ. հէ:

ԱՆՏՐԱՄԱԽՈՀԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԽՈՐՀՈՒՐԴ. *Անտրամախոհական ազխոն. Մագ. ծէ:

ԱՆՏՐՏՄԱԲԱՐ. մ. Ἀλύπως. Sine dolore et molestia, absque animi aegritudine. Առանց տրտմելոյ. ուրախ սրտիւ. *Անտրտմաբար զկենցաղոյս վերջս ընկերիցեմք. Վրդն. աղ:

ԱՆՏՐՏՄԱԳԻՆ. ա. Անտրտում ամենևին. ուրախական. *Զգլխմանք դառնալ առ 'ի բարին, շահել ընկերանս անտրտմագին. Վահր. ոփ:

ԱՆՏՐՏՄԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել անտրտում. անտաղտուկ. հեշտին. *Աշխատութիւնք 'ի հեռուստ ընտանութեամբ վարժեալք՝ անտրտմագոյնք անկանին կրթեցելոց. ՃՃ:

ԱՆՏՐՏՄԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ուր չիք տրտմութիւն կմ տրտմական ինչ. անտրտում. *Սուրբ երրորդութեան ցնծացեալ բերկրին յանտրտմական յիւրում էութեան: Ճառնգէ զանտրտմական միւթարութեան. Եղիշ. ա. է: *Անտրտմական ուրախութեան. Մագ:

ԱՆՏՐՏՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Անտրտում կմ առանց տրտմութեան գոլն. *Զինչ արդեօք լինիցի հաւասար ամենակատարին անտրտմութեան, և լուսաւորականին անմահութեան. Դիոն. եկեղ:

ԱՆՏՐՏՈՒՄ. ա. Ἄλυπος. Doloris et tristitiae expers. Որ չէ տրտում. ազատ 'ի տրտմութենէ. անախուր. անվիշտ. զուարթ. և Անտրտմական. զուարթագին. Գոյղըւըղ, գաւալէբօրեղ, ճն. *Անտրտում և աներկիւղ այ բնութիւն է. Փիլ. խմաստ: *Ցարգարն յոյ գառաւորն յարել յանտրտում քաղաքաւանն և յանտրտումն. Մագ. ղ: *Կեանս անտրտումս. Եղիշ. է: *Զուրախութիւն անտրտում. Ագաթ: *Անտրտում բարութը. Ոսկ. հա:

ԱՆՏՐՏՈՒՄ. մ. Տ. ԱՆՏՐՏՄԱԲԱՐ. *Ազատ և անտրտում զերծանի յայսմ աշխարհէ. Լմբ. 'ի գր. պաշ:

ԱՆՏՐՏՈՒՆՋ. ա. մ. Որ չունի զտրտունջ. և Առանց տրտնջելոյ. ոչ մի ճծգահար, առանց ճծգահալու. *Որ անտրտունջ ունին զաղքատութիւն, մեծանան. Ցճխ. ճ:

ԱՆՏՕՆԵԼԻ. ա. Ἀνέορτος. Infestivus. Անձանձ 'ի տօնախմբութենէ. անբաժ յուրախութենէ տօնից. *Ամենայն տօնք անտօնելի լեալ, և լի տրտմութեամբ. Ար. որս. ա:

ԱՆՐԱԿ. ի. աց. գ. որ և ԱՆԴՐԱԿ. զոր ասեմք. Κλεὶς, ειδος. κλείδος. Clavis. (կմ juncture, jugulus.) (լծ. թ. ֆիլիդ, ֆըլադ.) ամկ. ախուգ, նղով. որպէս թէ Անուր փոքրիկ. այսինքն Ոսկերք պարանոցին 'ի ձև անրոյ կմ աղխից, որովք զօգին ուսք ընդ վզին, և թևք ընդ ուսանին առընի ոսկորներ. *Թափեսցի յանրակէ ուս իմ. Յոբ. լա. 22:

ԱՆՐԱԳԱՏ. ա. և } Անրով պատեալ.
ԱՆՐԱՓԱԿԵԱԼ. } կաշկանդեալ փակեալ որպէս անրով, կամ ամրափակեալ. ղինք գօցած, նղոած. հաղգուղ, բանմալը. *Մի շարժէր զսուր հրեղինացն յանրապատ պարածոց իմ: Կոզղեան զիս յանրափակեալ գրանէ կղպեալան. Բենէ:

ԱՆՐՁԱԲԱՆԵԼ. չ. Իբրև յանուրջս և

յերկրէ խօսել. բանդագուշել. ասյըֆլամագ. *Է և այլ ինչ պատճառ զառ 'ի նոցանէ անըրջաբանեալսն գրելոյ. Կաթղ:

ԱՆՐՋԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ հայի յանուրջս, յերազս, 'ի տեսիլս. *Զփոխարէնն յայլ ընդունի յանրջական տեսութեան տարբերոցն: Ցանրջական ինչ նախատեսութենէ հրամայեալ. Խոր. Բ. 80. 85: *Անրջական երազոց. Նար. ԾԲ: *Ոչ անըրջական բաղձագնմամբ զանհաստատուն տեսանէր երազս. Տօնակ:

ԱՆՐՋԱՆԱՄ, ացայ. չ. Երազանալ. յերազել. *Զներստոր հայհոյութեն անըրջանալ. Սարկ. հանգ:

ԱՆՑ. ի, իւ. Անցք, ցից, ցիւք. գ. Διάβασις, διέξοδος, δίοδος, πάροδος. Transitio, transitus, via, per quam transitur. Անցանելն, անցումն. ճանապարհորդութիւն. գնացք. և ճանապարհ անցանելոյ. անցնիլը, անցնելու ճամբայ. [illegible]. *Ճճեաց անցիւ և սողնոց շշմամբ խուճապեալք. Իմ. ԺԵ. 9: *Անցք ստուերի են կեանք մեր. Իմ. Բ. 5: *Ոչ կամեցաւ եդոմ տալ անց (յն. անցանել) Իսրայէլի ընդ սահմանս իւր. Թուոց. Ի. 21: *Մինչև անց (յն. անցանող) ոչ լինիցի ընդ նա յերեսաց գազանաց. Եզեկ. ԺԴ. 15: *Կալան զանցս Յորդանանու: Կոտորեցին զնոսա յանցսն Յորդանանու: Ճանապարհ անցից: Ցանցս ճանապարհաց. Դտ. Գ. 28: ԺԲ. 6: Եր. ԾԱ. 10: Մթթ. ԻԲ. 9: Իսկ իբրև ճանապարհ, տես Ծն. ԼԸ. 14: Եր. ԾԱ. 16: Երեմ. Է. 34: ԺԳ. 16: Կամ որպէս հետք. Իմ. Ե. 13: *Առաջին անցն (Իսրայէլի) օրինակէ զշաւիղ մարմնաւորութեան. Վրք հց. Բ: *Եղև նա անց և կոխան ամենայն չարեաց. Եփր. համաբ: *Ոչ տըւեալ նմա անց: Ցանցէն երկուցեալ կարծեմ յորձանացն: Քամահաբար արար զանցսն. Փիլ: *Ոչ լինէր անց կերակրոյ ընդ պորտ նորա. Եւս. պտմ: *Ունկն մուտ է և անց բանի. Ցճխ. ԺԱ: *Ի յանցսն հրձիգ արար զմեծ եկեղեցին. Արծր. Գ. 2: *Հարեալ զշուանս գգուշանայն անցիցն. Խոր. Գ. 13: *Անվթար զանցիցն առնել գնացս: Դիւրագոյն անցս իւրոց պատրաստել տուիս. Պիտ:

ԱՆՑ. իբր Շիջումն ճրագի. ճրագին մարին անցնիլը. *Պատրոյգն օրէնքն էր 'ի յանց եկեալ. զոր ոչ շիջոյց, այլ եւեց. Երզն. մտթ:

ԱՆՑ. Դադարումն վշտաց. նեղութեան անցնիլը՝ տօտօրիլը. *Բազում ժամանակ և շատ թիւք ամսոց մաշեալ են, և ես ակն ունիմ, զի ոչ եղև անց վշտացս. Վանակ. յոբ:

ԱՆՑ. ՑԱՆՑԻ. } Հարևանցի զանցումն.
ԱՆՑ ԸՆ ԱՆՑ. } անցողաբար. [illegible]. *Ոչ վարկպարագի, և յանցի, և գործ առ գործով. Փիլ. լին. 245: *Մի վարպապար անց և անց արասցուք զաւազականն, և մի սմին վարկցուք վարդապետ առնուլ մեզ. Ոսկ. 'ի Խաչն: *Մի վեր 'ի վերոյ անց և անցս առնիցէք. Ոսկ. ղկ. իբր յն. παραδρομέω. praetercurro. [illegible].

ԱՆՑ. Πάσχα. Pascha. որ և ԱՆՑԱՐԱՆ. այսինքն Զատիկ հրէից. պասեք. ֆասէգ. *Փեսակն թարգմանի անց. արդ զենումն զանցարանն՝ զընակութեն փոփոխեալ ըստ հրամանաց բանին. Փիլ. Եւ:

ԱՆՑ, կամ ԱՆՑՔ. Վիժած. անցուցեալ. Ἔκτρωμα. Abortus. [illegible]. *Վիժածք և թերածինք և անցք զառանին. Փիլ. այլաբ: *Վիժածս և անցս արտաքսայստել բազում. Պիտ:

ԱՆՑ ԸՆԴԱՐՁ ԱՌՆԵԼ. իբր Երթևեկել. անցուդարձ ընել. *Վայ ում նոքա անց և դարձ արարին. Լմբ. Ա:

ԱՆՑՔ. որպէս կիրք. ախտ. վիշտ. Πάθος. Passio. (ուստի իտալ. passare է անցանել). *(Ած) ոչ եթէ անցից անցիւք ինչ հայր եղև. Կիւր. Է: *Իւնոց և ընդ նա ինչ մի յանցից մարդկութեան. յն. կրեաց ինչ մարդկային. Կիւր. Բ: *Գաշարեալ զասանիլն 'ի ցաւոցն անցից անցիցն. Եւագր. Գ: *Ցանցից չարչարանացն նեղեալ են. անդ. Ն Դ. Է: *Զամենայն անցս մարմնոյն յանձն առեալ. Ագաթ: *Զանցս աղետին. Ցհ. ԿԲ:

ԱՆՑՔ. Ἀπόβασις, συμβαίνον, συμβεβηκός. Eventus, accidens, casus. Դիպուած պատահարաց. հանդիպումն այսպէս իրաց կամ գործոց, վտանգից կամ տառապանաց ևն. [illegible]. *Պատմելին նոցա զամենայն անցսն՝ որ անցին ընդ եղբարսն. Ա. Դ. Է. 25: *Խօսէին ընդ միմեանս վասն ամենայն անցիցն անցելոց. Ղկ. ԻԴ. 14: *Առաքեաց անցք անցին ընդ իս. Ղևտ. Ժ. 19: Տես և Եւ. Բ. 4: Բ. Դ. Դ. 24: Մթթ. ԻԲ. 19: Գաղ. Գ. 4: *Ամենայն անցս կրեցին. Ղկ. ԺԳ. 2: *Զբոլոր կիրս անցից կենդանոյս պատմեցին: Ի մեծամեծ վտանգէն անցից. Պիտ: *Անցից աղաղանեացն. Նար. ԼԲ:

ԱՆՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անցաւոր. առժամանակեայ. անկայուն. ապականացու. [illegible]. *Անցականն զանանցէդ. Ագաթ: *Անցական կենցաղ. Զքր. կը: *Անցական կերպարան աշխարհի. Տօնակ: *Զանցական սէր անմնացն 'ի կեանս յայս մնացական ուսուցեր առնել. Արշ: *Անտես արա զմարմինդ, քանզի անցական է. Բրս. հայեաց:

ԱՆՑԱՄԱՔԵԼԻ. ա. Որ ոչ ցամաքի կամ զօսանայ. *Անցամաքելի վերամբարձութեն չաւաւիղս ձգեալ. Նար. ՅԶ:

ԱՆՑԱՆԱԿ, ի. գ. Πάσχα. Pascha. որ և ԱՆՑ, ԱՆՑԱՐԱՆ. Իբր Զատիկ. պասեք. պասքա. *Պահանջէ սուրբ անցանակս զսովոր սիրոյ սպասաւորութեն. Նէռս. կաղմ. Ա:

ԱՆՑԱՆԵԼԻ, լոյ, լեաց. Տ. ԱՆՑԱՆԱՆ. *Զանցանելին խնդրէ, և զանանցն արհամարհէ. Ը. Ա. յհ. ԻԵ: *Ցանցանելիս մաշեաց զանձն իւր: Անցանելի անօթք. Վրք հց. Բ. Գ: *Ի հուրն ևս անկանիլն՝ ոչ յանցանելին, այլ յանշիջանելին. Ը. մթթ:

ԱՆՑԱՆԵՄ, ցի, անց. չ. Διαβαίνω, διαπορεύομαι, διέρχομαι, παράγω, παροδεύω, διαπεράω, ևն. Transeo, pertranseo, trajicio, transmeo. Խաղալ՝ գնալ՝ փոխիլ՝ տեղւոջէ 'ի տեղի. Ճանապարհ առնել ընդ մէջն. հատանել զմիջոց. յառաջ երթալ. հատանել. քերել առ եզերաւն. միջամուխ լինել. (պէսպէս խնդրով, և ոճով). անցնիլ. [illegible]. *Անցանել աստի առ ձեզ, այտի առ մեզ. 'ի հարաւ. 'ի մակեդոնիա. մինչև 'ի. առ նոսա. առ գովաւ, առ նովաւ, առ նոքօք, առ մեօք. յայնկոյս յայն կողմն. ընդ ծով, ընդ ջուրս, ընդ գետ, ընդ հեղեղատ, ընդ պարիսպս, ընդ քաղաքս. ընդ արտորայս. ընդ որ, ընդ բարբերոն, ընդ մէջ, ևն: Անցցէ խաղաղութեամբ զճանապարհս ոտից իւրոց: Անցցէ ընդ մարմինս նորա նետ: Եւ ընդ քո իսկ անձն անցցէ սուր: Անցանէ մինչև ցորոշումն շնչոյ, ևն: *Անց երթ ծ մի յորդւոցն յեսսեայ. Եփր. ԲԳ: *Ի նաւ ելեալ անցեալ ընդ կղզին. Բուզ. Գ. 8: *Ոչ անցանէ փութով. Ոսկ. գծ:

ԱՆՑԱՆԵԼ. Ցառաջ անցանել. յառաջել առաջ քան. զանցանել, գերազանցել. կամ Ելանել ըստ չափ. ըստ սահման. [illegible]. *Անցցէ յառաջ քան զմեզ, և անց: Ընթացաւ, և անց զքուշեաւ: Զուրբ մի անցցեն ընդ ափն նորա: Ոչ ես անցից ըստ կարգաւն, և մի դու անցանիցես ըստ բլուրս. ևն: *Անցեալ զքաղաքում, կամ ընդ բաղում աթեանօք. Ցհ. ԿԲ: Լմբ. Գ: *Լուսինն յորժամ անցանէ զարեգակամբ, սկսանի տակաւ նուազել. Եզնիկ: *Ի բարձրաթռիչս եղեալ զամենայն մեծամեծ վերածին օդովք անցանիցեսք. Եղիշ. Ա: *Մեծութեան չափոյն երկնից.. անցանէն ըստ միտս մարդկան. Վեցօր. Ղ: *Թեթևութեն ասաւելու զբազմօքն անցանել քան զ'ի բաց. Պիտ: *Ի թռիչս օդոց զամենեքումբք անցեալ տիրեցին. Նար. Խ: *Ըստ նոցա կարծիսն անցեալ. Ագաթ: *Անցեալ է ըստ քանակութիւն. Նար. Է: *Զարքունեօքն անցանէ պատուականութեամբ. Եղիշ. Ը: *Քան զմարդկան միտս անցեալ անհասանելեամբ: Անցեալ զչափ, ևն. Իգն:

ԱՆՑԱՆԵԼ. որպէս Զանց առնել. Թողուլ. արտաքոյ ելանել. խոյս տալ. *Անցանել զկամին իմով, զպատուիրանաւ, ըզհրամանաւ, կամ զուխտիւ: Ըստ հաստատութեն և ըստ երդումն: Ըստ օրէնս հայրենիս: Եթէ ոք մի ինչ յայսցանէ անցցէ կամ անարգեսցէ: Որով ճանապարհաւ անց հոգի տն զինև, և խօսեցաւ ընդ քեզ. ևն: *Կամիմ ես անցանել 'ի սոցանէն, վասն զի չեն պիտոյ այսմ պատմութեանս. Խոր. պտմ: *Զորոյ անցանել զամենայնս երեսօքն անհնար է. Ագաթ: *Ոչ եթէ վասն աղքատութեան ինչ անց նա ըստ նորին. Եփր. ղև: *Բանիւ ինչ ոչ անցանէր զնորա: Անցեալ լիցիս զօրինօք արեաց թագաւորութես, երթ, տուեալ լիցի քեզ որ ինչ յինէնս խնդրեսցես. Բուզ. Ե. 4. 7: *Անցանել զհրամանաւ թագաւորին. Եղիշ. Ե:

ԱՆՑԱՆԵԼ. Դիւրաւ եղծանիլ. կորնչիլ. չքանալ. չանել. պակասել. սպառիլ իրաց և ժամուց և ժամանակաց. [illegible]. *Անցցէ իբրև սարդիոստայն: Անցցեն կեանք մեր իբրև զհետս ամպոյ: Անց այն ամենայն իբրև զստուեր: Թագաւորութիւն քո անցեալ է 'ի քէն: Անցեալ է վայելչութիւն աշխարհիս այսորիկ: Նոքա անցանեն, և դու կաս և մնաս յաւիտեան: Անցին հուռնձք, անց ամառն: Ըստ անց անցանելոյ ունի զբաղհանութիւնս: Ամք քո ոչ անցանեն: Բանք իմ մի անցցեն. և այլն. *Ժամ մի անց 'ի վերոյ. Ղկ. ԻԲ. 59: 'Իբրև ժամք երեք 'ի վերայ անցին. Եղիշ. Է: *Զկնի անցանելոյ բազում աւուրց. Խոր: *Անցեալ ժամանակ: Անցեալն բայ. Եզնիկ: *Իբրև անցին զպատուիրանաւն, բարձաւ անց 'ի նոցանէ հանդերձն փառաց. Եփր. ծն:

ԱՆՑԱՆԵԼ. Շիջանիլ. [illegible]. *Ճրագն նոյ չև ևս էր անցեալ. Ա. Թգ. Գ. 3: *Եթէ բնաւ չառնմք (ճարակ հրոյ), բնաւ անցանէ և սպառի. Եղիշ. Է: *Եղեալն 'ի քարէ (հուր), եթէ ծածկեսցես զնա քարամբք, անցանէ. Փարպ:

ԱՆՑԱՆԵԼ. Թաքչել. 'ի մտացն լինել. զանխլանալ. 'ի բաց կամ զանց լինել. *Մերժեսցի յերս պղծութեն ... և անցանիցէ զնովաւ. Ղևտ. Բ. 2: *Մի ինչ անցցէ զքև 'ի մեզաց իմոց. Ցոբ. ԺԳ. 16: *Ե... ոչ իրաւունք առ նովաւ առանց կշռոյ

րութիւն անցցէ․ Իմ․ ա․ 8։ *Անցցէ յի֊նէն բաժակս, կամ ժամս․ ԵՆ։ *Ամենայն գիտութիւն որ ինչ յերկինս և յերկրի, ոչ անցանէ ի հետաքննութենէ․ Ոսկեփոր։ *Թշուառութիւն անցանէ ի քէն․ Սեբեր․ Ծ։ *Մի՛ անցցէ զմտաւ և մեծապատիւ զօրութեանն որ կայ ի ձեռս․ Վեցօր․ Գ։

Որպէս Հայկականք ասել․ *Ոչ անցանէ փութով, այլ և յամէ եւս ի բանն․ Ոսկ․ Եփ։

ԱՆՑԱՆԵԼ ԲԱՆԻ կամ ԳՐՈՑ, է խօսել․ ճառել․ անս Ծն․ Գր․ Ա։ Խոր․ Ա․ 5։ Բ․ Ս։ Ի․ 67։ Պիտ․ օրէն։ Գործ։ Մագ․ ԻԵ։ *Ընդ ամենայն իւր ճառս անցցուք կարգաւ․ Ոսկ․ Եբ։ յն․ διέρχομαι․ *Զամենայն մեկնութիւնս ժողովեաց ի միասին և էանց ընդ նոսա․ Եղ․ գրմ։ Իսկ գործովք է վարել, քաղաքավարել․ պաշտպանել․ կրել զանցս իրաց, առնուլ զճաշակ․ *Էանց ընդ ամենայն․ Իմ։ *Կրթիւ ընդ կենդանութեան անցանելով վարժութիւն։ Ճանաչել զիւր ինքեան անձ, և ի նմին մնանառանդ բազում անցանել երկարութեամբ։ Բոլորք միում անցեալ լինէաք սխալանօք․ Պիտ։ *Ընդ փորձ անցանել այնմ տանջանաց․ Ոսկ․ յհ․ ա․ 24։ *Ընդ փորձ անցանել բնութեան․ Լմ․ ող։ *Ընդ նոյն ինքն իրս աշխարհակալութեան անցանել փորձիւ․ Պիտ։

ԱՆՑԱՆԵԼ ԱՆՑԻՑ․ Պատահել․ դիպել․ գործել․ լինել․ վիճակել․ Գնալ գալ, փխել․ անս Ծն․ ԽԲ․ 29։ Ղեւ․ Ժ․ 19։ Եսթ․ Է․ 13։ Եւ․ ԽԱ․ 22։ Ժ․ 11։ Մրկ․ Ծ․ 32։ Ա․ Կոր․ Ժ․ 11․ ԵՆ։ *Բազում և անչափ է այն՝ որ ի նմանէ անցանէր ընդ եկեղեցիս․ Ագաթ։ *Յիշելով զոր և զպատահարսն, զոր անցին ընդ աւերն և ընդ պատերազմս․ Փարպ։ *Զանցեալս ինչ ի նմանէ անպատմելի ընդ ինքն իրս․ Վք։ *Զի մի՛ առաւել քան զայն արտաքոյ լսելեաց անցցէ․ Յհ․ ԺԲ։

ԱՆՑԱՆԵԼ ԶԱՆՑԱՆԵԼ․ կամ ԳԵՐ Ի ՎԵ֊ՐՈՑ ԱՆՑԱՆԵԼ․ Տե՛ս ի ԶԱՆՑԱՆԵԼ․ ԳԵՐ Ի ՎԵՐՈՑ․ ԵՆ։

ԱՆՑԱՆԵԼ Ի ՀԱՆԴԻՍԻ․ Տե՛ս ՀԱՆԴԷՍ։

ԱՆՑԱՆԵԼ Ի ՄԷՋ, ԸՆԴ ՄԷՋ․ ԵՆ․ Տ․ ՄԷՋ։

ԱՆՑԱՆԵԼ ԸՆԴ ՀՈՒՐ․ Սրբել հրով ա֊ռանց այրելոյ․ *Ամենայն որ անցանէ ընդ հուր, հրով և սրբեսցի․ այլ ջրովն սրբութեան սրբեսցի ամենայն, որ ոչ անցանիցէ ընդ հուր․ Թուոց․ ԼԱ․ 23։ Նմանութեամբ բան ի Նշ․ առս․ *Անցաք մեք ընդ հուր և ընդ ջուր, իբրև անվնասակք լի։

ԱՆՑԱՆԵԼ ԸՆԴ ՔՈՒՆ կամ Ի ՔՈՒՆ․ Գի֊լևալ ի նինջ․ *Թէ մտքաւորին ընդ իւ֊րեանց մտաց, և տապս ընդ քունն անցանէ․ հանգուցեալ է նմա ընդ պտուղին․ տապս թէ անհոգս առնէ և անցանէ (յանդգնս), առանց պատճառ է․ Կանոն։ Եւ այլ․ *Թէ ի մեղանաց անցանիցէ։

Իսկ Եղշ․ Նք․ *Ամենեքին անցին ընդ քուն, այսինքն մերձեցան նոթն առք, և անդրանիկ մեռան։

Ի ՔՆՈՅ ԱՆՑԱՆԵԼ․ Նստել ի կարգս սորո֊վոյթ․ զուրս ելեալ գործոյ․ տաղտկայս լեզ֊ուի․ *Տեղ եղեալ քեզ ընդ գօ֊տուն քով․ և եղեալ յորժամ ի բաց ան֊ցանիցես, փորեսցես նովաւ։ Բուսուցեալ առ֊ռան, և ի բաց անցանէ․ Փիլ․ այլաբ։

ԱՆՑԱԼ․ որպէս Վճռեալ․ անցուցեալ․ *Վերահասեալն վճռեալ և անցեալ ոչ եղև, այլ հաստատեալ ծնեալ․ Փիլ․ ԼԻն։

ԱՆՑԱՆԵԼ ՅԱՇԽԱՐՀԷ․ Վախճանել ի կենաց․ *Յանցանելն յաշխարհէ Թագաւո֊րին խաղաղու․ Բառս․ Գ․ 12։

ԱՆՑԵԱԼ․ իբր Վախճանեալ․ հանգուցեալ, հանգուցեալ․ *Կրտսերն առ հայրենեօք, և ծնօղին, առաւ առ անցելոցն, որովք լի֊նի և բարեպաշտութեան։ Ամբարշտութիւն է առ անցելոցն, առ ծնօղին, և առ հայրե֊նեացն սխալանս․ Աշխար․ տօմար։ *Ցաւեալ անցելոցն՝ ի հողոյ ի կեանս (յառնել) խոստացեալ․ Գիտակ․ Եղբ․ առ Վռյն։

ԱՆՑԵԱԼ ԶԱՒՈՒՐԲՔ․ Ծերացեալ․ պա֊ռաւեալ․ զառամեալ․ *Աբրահամ և Սառա ծերացեալք էին, և անցեալ զաւուրբք․ Ծն․ ԺԲ․ 11․ ԵՆ։ *Ես ծեր եմ, և կին իմ անցեալ զաւուրբք իւրովք։ Սա ինքն ան֊ցեալ էր զաւուրբք բազմօք․ Ղկ․ Ա․ 18։ Բ․ 36։

ԱՆՑԱՆԻՄ, անցայ․ յ․ Նոյն ընդ ԱՆ֊ՑԱՆԵՄ․ մտս ի ռմկ․ Անցնել․ *Վասն պատա֊կին, որ ոչ անցանի և ոչ եղծանի, ըն֊թանամք մեք․ Եփր․ ա․ կոր։ *Բազում ժամանակ անցանի․ Լծ․ կոչ։ *Այն ամե֊նայն փութով անցանի․ Վրք հց․ Գ։ *Մինչ սա տիրէ, այլքն յառաջ ոչ անցանիցին․ Տօ֊նակ։ *Անցաւ օրն զքև։ Անցաւ բանս նմա֊նութեան։ Անցաւ ընդ մարմնի։ Ընդ որ նոր խորայէլ անցաւ խաղաղութեա․ Խոսր։ Նար․ ԺԷ։ Լմ․ ող․ Ռ․ և ձԼ։ *Փոշի էր, ան֊ցաւ․ ծաղիկ էր, թառամեցաւ․ Եղիշ․ երէց։ *Որպէս անցայք ընդ մէջ ազգացն, ընդ որս անցէք դուք․ Օր․ ԻԲ․ 16։ *Ան֊ցան բան չափին, զոր եդ ած։ Անցան ընդ հուր և ընդ ջուր․ Մխ․ երեմ։ Թէոդ․ Խ֊Ձ։ *Անցայց այժմ զաղօք։ Անցայց կար֊ճառօտս․ Մագ․ ոփ․ ճառս․ *Մի՛ վայրա֊պար անցանիր․ Լմ․ ող։

Իսկ *Եւ զեռ անցեալ տուն սաղմո֊սին ․ այսինքն վերջեաց․ (առեալ ի Յան֊ցանեմ, ցեալ․) Վրք հց․ Է։ Այլ Լծ․ կոչ․ *Պատուիրէր յայնժամ խարայէլի, և այժմ եկեղեցւոյ՝ միրաութեամբ անցանելոցն ընդ ջուր աւազանին ․ իմա, անցանե֊լոցն, այսինքն անցանելեացն։

ԱՆՑԱՆԿ․ ա․ Որոյ չէք ցանկ․ չիթուիչ, փոշշարուղ․ *Անցանկ այգի։ Անցանկ ասէ զհեթանոսս․ Վրդն․ ի Լմ․ ող։

ԱՆՑԱՆԿԱԿԱՆ․ ա․ Ազատ ի ցանկու֊թեանց․ ոչ ցանկացօղ․ *Ի յախտաւոր բա֊նից մնալով անցանկական․ Երզն․ ոփ․ երգ։ *Սիրտ անբարկական, միտ անցան֊կական․ Գնձ։

ԱՆՑԱՆԿՈՒԹԻՒՆ․ Նոյն ընդ վեր֊նոյն․ *Իբրև մեռեալ է մազ՝ անկենդան, անցանկութեան, անհպարտ․ Նար․ երգ։

ԱՆՑԱՆՈՂԱԿԱՆ, ի, ագ․ ա․ Որ ու֊նի զզօրութիւն անցանելոյ, միջամտիչ լինե֊լոյ․ *Հոգմունս զնոսա անուանելն՝ ցուցա֊նէ զառ ի վերուստ ի վայր կոյս, և առ ի բարձրագոյնն զանցանողականն շարժումն․ Դիոն․ երկն․ ԺԷ։

ԱՆՑԱՍՄՆՈՒԹԻՒՆ․ (որ հնչի՝ ան֊ցասումնութիւն․) գ․ Անցասումն գոլ․ ան֊բարկացողութիւն․ հեզութիւն․ *Տե՛ս զան֊ցասումնութիւն առաքելանցն․ Ոսկ․ յհ․ Բ․ 39։

ԱՆՑԱՍՈՒՄՆ․ ա․ Հեռի ի ցասմա֊նէ․ անբարկանալի․ հեզ․ *Անմեղն, ան֊ցասումնն․ Իր ըստ եղբ։ *Միամիտ և անցա֊սումն (որպէս զաղաւնի)․ Տօնակ։

ԱՆՑԱՐԱՆ․ ի, ագ․ գ․ Տեղի անցից, կամ գործի անցանելոյ․ Իւլիփ․ *Կամուրջ արկեալ ի վերայ յորձանաց գետոյ՝ ան֊ցարան գոլ ամենայն ուղևորաց․ Հ․ Բուրջ։

ԱՆՑԱՐԱՆ․ Πάσχα․ Pascha․ Անցանականք որ և ԱՆՑԻԿ․ ԱՆՑ․ որպէս եբր․ Փասեք․ այն է Պասեք․ զատիկ․ տօնն, և զատն զենեալ ի տօնի անդ․ *Զայն՝ որ երբայ֊եցիքն հայրենի լեզուաւն հրամայեցին անցարան կոչել։ Զենուն զանցարանն զընծայութեան փափախելով․ Փիլ․ Ծ․ Բուն․ և եւ․ ա․ 4։ *Զատիկն՝ ըստ եբրայեցւոց անցարան․ Ճ․ Թ։

ԱՆՑԱՒ, ի, ագ․ ա․ Ἀναλγής. Doloris expers․ μὴ ὀδυνώμενος, non dolens․ Ἄπονος․ A labore immunis․ Ազատ ի ցաւոց․ անվիշտ, և անախտ (ըստ մարմնոյ կամ ըստ հոգւոյ․) աշխարհ․ փերթօխ․ *Տայ անցաւութեան զօրութիւն․ Եւ․ Խ․ 29։ *Եւ ոչ բժիշկ կարող լինիցի ճանաչել զպատ անցաւ բնութիւն․ Սահմ․ ա։ *Պա՛րտ է նմա, զի ինքն անցաւ և առանց վշտաց իցէ․ Ոսկ․ Եփ։ *Յոյց զոք ի կախաղանաց, որ անցաւ և անմահ եղև․ Մանդ․ ԻԲ։ *Ցորչափ զպա֊տուիրանն չէր անցեալ, անցաւ և անմահ էր մարմնով․ Կէր․ Ը․ ԽՀ։ *Կեանս անցաւս․ Ագաթ։ *Գիտեմ զայն (կեանս) ինքնաց֊կան և անցաւ, և զայս՝ անցաւոր և առ֊ժամեանս․ Լմ․ առս։ *Անտրտում միտք և անցաւ անձամբ (այսինքն հոգւով) ծա֊ռայել այն Ճշմարտի․ Սարգ․ ա․ յհ․ Է։ *Եւս մարմինն անցաւ ի մեղաց․ Լմ․ ող․ Է։ *Գլուխն անցաւ, որ առնոյր զազդումն ցաւոց վիրաց անդամոցս․ Սկևռ․ Եւ։ *Վասն զմիտսն յառաջ պահելոյ, և անցաւ ի խղճէ․ Տօնակ։ *Անցաւ և հեզգամիտ․ յն․ մեղկ․ Ἀγρός․ Mollis․ Ոսկ․ յհ․ Բ․ 14։ *Անհոգ և անցաւ էիր․ Գնձ։

ԱՆՑԱՒ․ մ․ } Ἀναλγήτως․ Nullo
ԱՆՑԱՒԱԲԱՐ․ } doloris sensu․ Առանց ցաւոց ախտից, և առանց զգալոյ ըղ֊ձաւս․ *Անցաւ կացեալ զաւուրս իւր․ Վրք հց․ յ։ *Որք անցաւաբար անկեալ կայ֊ցեն, լող (զնոսա)․ Բրս․ յողիփ։ *Զի անցաւաբար հանդուրժեսցին խոցոտեալ֊քըն․ Նննոս։

ԱՆՑԱՒԱԳՈՅՆ, գունի, ից․ ա․ Առաւ֊ել անցաւ և անվիշտ․ *Այն որ ծե֊րութիւն ըստ բնութեան ի վախճան հասանի, քան զամենայն մահս անցաւագոյն է․ Պղատ․ փիմ։

ԱՆՑԱՒԱԿԱՆ, ի, ագ․ Տ․ ԱՆՑԱՒ․ *Տայ արտմութիւն անցաւականաց․ Ոսկ․ Եւ։

ԱՆՑԱՒԱԿԻՑ․ Տ․ ԱՆԿԱՐԵԿԻՑ․ *Զած՝ անդութ և անցաւակից քեզ առնէ (գևն)․ Կլիմաք։

ԱՆՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Չունելն զոք ցաւակից կամ կարեկից․ *Զանհան֊գիստ լինելն, ՚ի հիւանդութեան զանցաւակ֊ցութեան․ Մաշ։

ԱՆՑԱՒԱՆԱՄ, ացայ․ չ․ Ազատ մնալ ՚ի ցաւոց․ *Անցաւացայ, անախտացայ․ Լմ․ ող․ ՃԺԷ։

ԱՆՑԱՒԵԼԻ․ Տ․ ԱՆՑԱՒ․ *Մի՛ խըն֊դրեր մարմնին անցաւելի․ Ոսկ․ Բ․ կոր։ *Կա֊մէի զբոլորն զայն տեսանել մարմնին՝ զան֊ցաւելին․ Սարգ․ յկ․ ԺԱ։

ԱՆՑԱՒՈՐ, ի, ագ․ ա․ գ․ Πάροδος, διοδεύων, παροδεύων․ Viator, transiens, permeans․ Որ անցանէ․ իբր Անցորդ․ ճա֊նապարհորդ․ ուղևոր․ անցուոր, ճամբորդ․ եօլճու․ *Եկն անցաւոր առ այրն մեծա֊տուն․ Բ․ Թգ․ ԺԲ․ 4։ *Անցաւորք․ զան֊ցաւորս․ անցաւորաց ճանապարհի․ Սղ․ ՀԹ․ 13։ ՅԷ․ 42։ Յոբ․ ԻԱ․ 29։ Եզեկ․ Է․ 14։ ԾԷ․ 15․ 25։ ԼԹ․ 34։

ԱՆՑԱՒՈՐ․ Παραπορευόμενος, φεύγων․ Transitorius, fugax․ Անցական․ անցա֊նելի․ վաղանցուկ․ եղծանելի․ Իւլիփ․ *Իբրև զծաղիկ անցաւոր․ Սիր․ Բ․ 2։ *Զառ իբրև հասարակաց համարեցայք, և ոչ ան֊ցաւորս․ Ամոս․ Զ․ 5։ *Անցաւոր արա֊

րածք. Ագաթ. *Ընցաւոր ժամանակօք... Ի յանցաւորացս աստի. Կոչւմ. *Աւազ փառացս անցաւորի. Խոր. Բ. 12. *Անցաւորաւս զանանց բարութիւնն շահել. Խոսր. *Անցաւոր վարձու. Նար. ծբ.

ԱՆՑԱՒՈՐ. Իբր Անցեալ. *Զուգաւթիւ աւուրց դարուցս անցաւորաց». այսինքն անցելոց մինչև 'ի գալուստ քնի. Շար.

ԱՆՑԱՒՈՐ. Ընդ որ լինի անցանել. *Պանդուխտ մի կայր վերայ երկրի՝ 'ի յանցաւոր ճանապարհի. Շ. յառաջ.

ԱՆՑԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անցական և եղծանելի գոլն. անհաստատութիւն. փոփոխականութիւն. *Աշխարհս անցաւորութեամբ և խաբէութեամբ վարի. Վրք հց. իա. *Խորանին շրջագայութիւն զանցաւորութիւն յայտ առնէր. Ճ. թ. *Ոչ էութիւն և անցաւորութիւն միմեանց բաղկակից են. Գիտելով և զանցաւորութիւն ժամանակիս. Լմբ. ող.

ԱՆՑԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Անցք, անցումն (ընդ խորս, կամ ընդ ծով համատարած). *Խաղային 'ի հուր, 'ի գազանս, և 'յանցաւորութիւն լայնութեան և խորութեան ծովու». յն. լոկ, ընդ պելագոսս. Ոսկ. յհ. Բ. 29.

ԱՆՑԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Մերթ՝ փոխանակ գրելոյ ԱՆՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. *Որպէս մերն տոյգ է անցաւորութիւն, այսպէս և նորա ցաւքն. Ցայսմ տառիճանէ (երկրագին) պնդութեամբ փոխեալ՝ յանցաւորութիւն սիրոյն եղանէ. Հանցէ 'ի բազմապատիկ նեղութեանս յանցաւորութեան (կամ յանցաւութեան) սիրոյն. Լմբ. ող. և պտրգ.

ԱՆՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναλγησία. Indolentia. Չունելն զցաւ. անախտութիւն. առողջութիւն մարմնոյ և հոգւոյ. և Անցաւականութիւն. *Եղիցի նոցա (անասնոց) յանցաւութիւն և 'ի ծննդականութիւն. Մագ. *Ի նշանակ անցաւութեան, զորոյ ճաշակն առ 'ի սկզբանն, հասանել. Լմբ. ող. օրէն. *Ո՞չ 'ի վայր կործանեսցուք զանցաւութիւն, զի մի առասցէս՝ զզգածութիւն. Ածաբ. ողջափոխէր.

ԱՆՑԻԿ. գ. Իբր Զատիկ. որ և ԱՆՑ, ԱՆՑԱՆԱԿ, ԱՆՑԱՐԱՆ. *Եկն ատեղծօղն 'ի փրկութիւն հոգւոց զատիկ և անցիկ. Ընկղմեաց զմարմինս նոցա 'ի ծովն Ջրոյ, և զհոգիս նոցա 'ի ծով դժոխոցն, և ոչ եղև նոցա անցիկ կամ զատիկ ընդ իսրայէլացւոցն. Ագաթ.

ԱՆՑՆԴԵԼԻ. ա. Որ ոչ ցնդի, անզբօս. և Աներդ. անվատնելի. անվանելի. անջրելի. *Լռութեան պատուղ՝ աղօթք անցնդելի. Կլիմաք. *Ճշմարտութեան միատարր և անցնդելի. Նար. հա. *Բան անցնդելի. Լմբ. պտրգ. *Ո՛վ անցնդելի կուսութեան պատիւ. Ճ. Գ.

ԱՆՑՆԻՒՐ, իւրք, իւրոց կամ իւրց կամ իւր. ա. Ἕκαστος, η, ον: ἕκαστος ἑαυτοῦ. Quisquae, etc. singuli. (գտանի գրեալ և ԱՆՁՆԻՒՐ). իւրաքանչիւր. ամենայն ոք կամ ինչ՝ մի առ մի. և Ուրոյն ուրոյն իւրական. միոյ միոյ, անձնական, առանձնական. ամէն մէկը, ամէն մէկինը, իրենցը. հեր ինը, հեր պիր, ինենքինին. *Անցնիւր այր. Անցնիւր մարմին, կամ մարմինք. Պիտ. Եղիշ. Խոսր. *Բերէք ոչ 'ի տունս միայն, այլև 'ի միտս անցնիւր. Ոսկ. մ. Բ. 12. *Զժամանակն յանցնիւր ուրոյն ուրոյն բաժինս բաժանեցից. Եւս. քր. ա. *Իւրաքանչիւր յանցնիւր կողմանս բաժանեալ էին. Սեբէր. Է. *Ցիւրաքանչիւր գործոց անցնիւր հանդէսք երևեսցին. Եղիշ. *Զանցնիւր գոտին. Խոր. Գ. *Ցանցնիւր ախորժակս. Ըստ անցնիւր պատշաճի, կամ կարի, կամ գործոց, կամ դասուց, կամ բեղնաւորութեան. Ցանցնիւրն գուշակեն ընթացից. Պիտ. *Ածեղէն հողին զանցնիւրսն չարժէր ներգործութիւս. Զանցնիւրսն իրողութիս աղդել. Անցնիւրոյն մատուցանէ զնա տարերց. Ցհ. իմ. պաւլ. և Եբր. *Ոչ դատարկս և անգործս թողլով զնոսա յանցնիւրոյն ներգործութեանց. Խոսրովիկ.

ԱՆՑՆՈՐ, կամ ԱՆՑԸՆՈՐ. ա. մ. Ոչ ունող զցնորս, այսինքն զբաղանս. անհոգ. և Ցանհոգս. անհոգութեամբ. *Այսպէս նեղէ անցնոր. Վրք հց. Է.

ԱՆՑՆՈՒՐՈՅՆ. ա. Իւրաքանչիւր ուրոյն ուրոյն. առանձնական, կամ առանձնաբար. *Տեսցի զկնի եկեղեցն՝ իւրաքանչիւրոցն անցնուրոյն զբուցաց տուգութի. Ցհ. կբ.

ԱՆՑՈՐԴ, ի, աց. Տ. ԱՆՑԱՒՈՐ ըստ ա նշ. անցւոր դարձւոր. *Կթեն անցորդք ճանապարհին. Զի մի անցորդք ծիծաղեսցին. Ցհ. օրբի.

ԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Անցանելն, անց. անցք. *Անցանել մարդկան զանցութի ծովուն գոչէ մարգարէն. Ագաթ.

ԱՆՑՈՒՄՆ, ցման. Նոյն ընդ վ. Երբ. ինէր. *Վասն կենցաղոյս անցման, և վասն անանց կենացն. Հ=Ց. նոյ. ծդ.

Եւ Փոխումն 'ի կենաց. վախճան. մահ. կատարած. առաւել ամկ. *Մի ոք իշխեսցէ յետ իմ անցման հեռացուցանել. Ուռհ. *Անցումն լինէր մեծ. Եղև անցումն անասնոցն. Ածին մեծ անցումն հաւատացելոցն քնի. Ուռհ.

ԱՆՑՈՒԿ. ա. Որ չունի զցուպ. զգաւազան 'ի ձեռին. փէյէնէքսիզ. *Անցուպ գոլով, և առանց մախաղի. ՃՃ.

ԱՆՑՈՒՐՏ. ա. Անընդունակ ցրտութ. որ ւէտրւէր. *Անցուրտ ջերմութբ ջեռուցանօղք լինքնարութեան տապոյն անծախութե. Նար. յա.

ԱՆՑՈՒՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ չէ ցուցեալ ապացուցիւ. անապացուցանելի. Ἀναπόδειχτος. Non demonstrandus. *Բժշկական սկզբունք բժշկացն անցուցականք են. Բրս. ող.

Եւ Անորիշ. ոչ ցուցանօղ զորոշ դէմս. *Ցորժամ ասես՝ ած, անցուցական է. իսկ ածդ՝ ցուցական. և յորժամ ասես, գառն, անցուցական է. իսկ գառնդ՝ ահա այդ զդէմն զինքն եցոյց. Գրլ. տրխտ.

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Διαβιβάζω, διάγω, παράγω. Traduco, transire facio, են. Տալ անցանել. փոխել, փոխադրել, տանել այլուր կամ յայնկոյս, առաջի կամ յառաջոյ են. անցընել. կէչիրմէք, կէչիրթմէք. *Անցուցանել ընդ ձորն, ընդ յորդանան, ընդ ծովն կարմիր, ընդ մէջ ծովուն. են. *Անցուցանել առ քև, կամ առ նոքօք. յանկոյս կուր գետոյն. 'ի մահուանէ 'ի կեանս. Ագաթ. Փարպ. Անյաղթ. Բարսղ. *Ընդ բազում ասպարէզս անցուցանել զամբարտակն. Խոր. ա. 16.

Իբր Մխել. վարսել. ազուցանել. խօթէլ. Διελαύνω. Transfigo, trajicio. Διεκβάλλω. Immitto. *Անցոյց ցից ընդ գլուխ նորա. Դտ. Է. 26. *Անցուցեն ընդ նա զլծակսն. Թագ. Դ. 14. *Զմատանին 'ի մատն անցուցեր. Գնձ.

Տանել բերել. *Ոչ թողոյր, եթէ ոք անօթ ինչ անցուցանիցէ ընդ տաճարն. Մրկ. ժա. 16.

Ի բաց տանել կամ բառնալ. հեռացուցանել. փարատել. լուծանել. Παραβιβάζω, ἀφαιρέω, παράγω. Aufero, removeo. Λύω. Solvo. *Անցուցանիցեն 'ի քէն զչարիս քո. Երեմ. ժա. 15. *Անցո՛ զանօրէնութիւն 'ի ծառայէ քումմէ. Բ. Թգ. իդ. 10. *Անցո՛ զչարութիւն 'ի մարմնոյ քումմէ. Ժղ. ժա. 10. *Եւ տէր անցոյց զքո և զմեղս քո. Բ. Թգ. ժբ. 13. *Անցուցանել յումեքէ զպատուհասն. Ցհ. օրբի. *Ոչ անցուցանէ զվիշտսն, այլ զօրավիգն լինի 'ի ճգնութեան. Ոսկ. մ. Բ. 9. *Զխորանին անցոյց տաճարն, և զտաճարն քակեաց ձեռն թշնամւոյ. Եփր. էլ. *Ի մարմնաւոր խրախուսանս զմի բաժակ որ անցուցանիցէ վասն համեստութե, զարմանալի է. Սեբէր. Ժ. *Դու միայն անցո՛ ըզ փափուկս իմ. Վրք հց. իա. որ է լնուլ, և այնպէս փարատել. *Անցուցանէ զխոսս 'ի ճառագրաց. Անցուցանել զթշնամութի. Մծբ. ժը. *Անցո՛ 'ի մէնջ զցասումն քո, կամ զցասումն պատուհասի. են. Շար. ժմ. *Անցոյց զապառնալեացն պատուհաս. Անցուցեր զպատուհաս պարտուցն. Խոսր. Նար. ծէ. *Զանէծս անցուցանել ընդ աղգաց (այսինքն յազգացոց). Փարպ. *Զօրինականն անցուցեալ, և զճշմարտութին հաստատեալ. Ագաթ.

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ընջուցանել, իրօք կամ նմանութբ. Տօրէլ. սէօնտիւրմէք. *Անցուցանել զճրագունս, կամ զկրակն. Եղիշ. Գ. և Է. Փարպ. *Զտունն հայրենի անցուցեալ անատակ սեղանօք. Ոսկեփոր.

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. Հաստուցանել, առնել. 'ի վերայ բերել չարիս, եւ և բարիս. Διατίθημι, ἀναδείκνυμι. Dispono, etc. Գլխուն բէրէլ. հաւէթմէք. *Զինչ անցուցից ընդ քեզ եփրեմ. Ովս. ժա. 8. *Զամենայն չարեացն՝ զոր անցուցայք ընդ նմա. Զարաչար տանջանօք, զոր ընդ այլս անցոյց. Տոբ. Ճ. 15. Բ. Մ. Ը. 28. *Բազում չարչարանս անցուցեալ էր ընդ մոգսն. Եղիշ. Է. *Ցաղագս առ նա անցուցանելոյ զբազում երախտեացն տեսակս. Ցհ. կբ. *Թերևս առ հ անցուցեն Ը նա. Սիոին.

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. Վարել. կատարել. դեգերել. ծախել (զկեանս, զժամանակ. են). Διατελέω, διατρίβω. Perago, perficio, consumo, են. *Գազանականաց կեանս 'ի լերինս անցուցանէր. Բ. Մ. Ե. 27. *Զաւուրս իմ անցուցանեմ. Իցէ թէ ես զաւուրսն անցուցանէի, և ոչ եթէ աւուրքն զիս անցուցանէին. Վրք հց. *Բարեբախտութբ զկենցաղոյս անցուցանեն յաւիտեան. Զիւրեանցն անցուցանել ժամանակ. Պիտ. *Զաւուրս առանձնանալեացն անցուցանէին. Ագաթ.

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ ԶԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. Իբր Անցանել զանցանել, (ըստ յն. որ և Առաւելուլ, ն. ժ). Ὑπεραίρω. Extollo, և Excello, supero. *Առաւել եղեր և անցուցեր (կամ զանցուցեր) զամենեքումբք. Առակ. լա. 29. *Անցոյց զանցոյց զամենեքումբք՝ որ յառաջ քան զնա էին՝ բարեկեցութբ և յուղութբ. Եւս. քր. ա. *Որք անցուցին զբարգուամ արամբք. Փարպ. *Անցուցեր ըղմեզ քո միականութբ. Նար. երգ.

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. Իբր Վիժել. ուստի ԱՆՑՈՒՑԵԱԼ, Վիժեալ. վիժած. Ἔκτρωμος. Abortus. *Տարաժամ անցուցանեն զմանկունս. Ցճխ. Է. *Իբրև զանցուցեալն, որ ելանէ յարգանդէ. Ցոբ. Գ. 16.

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ ԸՆԴ ՀՈՒՐ. Ցածելով 'ի մէջ կամ 'ի վերայ հրոյ՝ խորովել, խարշատել, զոհել, կամ փորձել. Διάγω. Traduco. *Զորդիս իւր, կամ զուստերս և զդստերս անցոյց ընդ հուր ըստ գարշութե ազգացն. Դ. Թգ. ժզ. 3. ժէ. 17. ժա. 6. են. որ և ասի ԱԾԵԼ ԶԲՈՑՈՎ. *Անցուցից զերրորդ մասն ընդ հուր. Զաք. ժգ. 9. *Որք անցուցին զմարմինս իւրեանց Ը հուր

և ընդ սուր. Ճառ.։

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ ԸՆԴ ԹԻՒ. Թուել. 'ի հաշուոյ արկանել. համարել ուրանալ. *Դասելթի... անցուցանել ընդ թիւ գծագրացն. Կիւրղ. Եւ.

Որպէս և Եղիշ. Ժ. 3 7. διάγω. *Անցուցից զձեզ ընդ ցպով խմով. և մուծից զձեզ ընդ թուով ուխտի իմոյ ». Իսկ մի առ մի զննել հոգւոյ։

ԱՆՑՈՒՑԱՆՔ. գ. Ի Հին բա. մեկնի փոխարկանք. (Թերևս որպէս ուղի. պա-ըլէրոգ որոցի)։

ԱՆՑՈՒՑՈՂԱԲԱՐ. մ. Διαπορθμευτικῶς. Quasi portator. Իբր անցուցանօղ. միջնորդաբար. *Ամենայն քահանայապետ անցուցողաբար զծառայսն առ Տէրն մատուցեալ. Դիոն. Եկեղ.։

ԱՆՑՈՒՑՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Διαπορθμευτικός. Traducens, diffundens. Որ ունի զկարողութիւն անցուցանելոյ. փոխանցօղ. փոխանցողական. *Առ 'ի լուսաւորութիւն՝ անցուցողական ունակութեանն անպատկառութիւն. խառն 'ի ալիքունակէ և 'ի անոյ՝ անցուցողականին զօրութիւն զծայրից շարժապականութիւն (յայտնէ). Դիոն. Երբ.։

ԱՆՑՈՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Հեռի լինելն 'ի ցոփութէ. պարկեշտութիւն. ժուժկալութիւն. զգաստութիւն. *Հեզութիւն, և անցոփութիւն հոգւոյ. Սիսիան.։

ԱՆՑՔ, ցից. Տ. ԱՆՑ, անցք.։

ԱՆՓԱԽՈՒՍՏ. ա. Ἄφευκτος. Inevitabilis. որ և ԱՆՓԱԽՉԵԼԻ. Անխուսափելի. անզերծ. յորմէ ոչ լինի խորշել, փախչել. *Անփախուստ որոգայթ, կամ ձեռն, կամ պատուհասք, բան. Լմբ. ող.։ Երզն. Եկեղ.։ Առ.։ Առ որս. Գ.։ Խոյ Խմ. ծէ. Ջ. *Անուրջք անփախուստ օգ », Իմա ոչ ուրեք փախչել յերկաոց օգոյն։

ԱՆՓԱԽՈՒՍՏ. Որ ոչն փախչի. անկոպուստ. *Անփախուստ գունդ, կամ փրկութեն. Իգն. ծէ։ Եւ ընդ Եղէ։

ԱՆՓԱԽՉԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. բառ ես Ղ. *Անփախչելի որոգայթ, կամ վախճան, ճանապարհ, յանդիմանութիւն. Նար. Է. ԽԸ. Հ. ԿԲ. *Անփախչելի դատաստան, Իրաւունք։ Անփախչելեաց հայհոյութեանց պարտաւոր. Բրս. հց։ Կիւրղ. գանձ.։ *Անփախչելի գեհենին անուամբ. Իգն.։ *Ընդ անփախչելի կապանօք. Ճ. Ա.։

ԱՆՓԱԽՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Չկարելն փախչել. արգելման անել. *Փախչել Թուլացուցանէ՝ փախելով զխոխուստն յանփախստութեն. Փիլ. յուշ.։

ԱՆՓԱԿ. ա. Ոչ փակեալ. բաց. անարգել. անխափան. փողոց. ալէգ, ակոդէտ. *Անփակ բերանով զխօսակ վարդապետութէ 'ի սիրտս ակրմանեալ. Ագաթ.։ *Անփակ բերանով և 'ի նա ձգեաց գդանա ամբաստանութէ. Իգն.։ *Յանփակ լեզուաւն, և յանդուլն բերանոյն. Գր. հր։ *Անփակ փափագմամբ միշտ համբառնըեցեալ։ Իբր զձեռաց անփակ պաշտօն ընդ ամենայն արարածս հեռացեալ ցքեն. Նար. զՃ. Եւ առաջ։ *Որ զօրացեալ քա հոգևոյեա՝ անփակ արդարութեանս. գնչ.։

Իբր Անփակելի. անպարագրելի. *Անփակն և անբովանդակն երկնի և երկրի. Թէոդոր. խոս.։

ԱՆՓԱԿ ԳԻՐ. Տես զատան է. որ և առանձ ոյ՝ Որ էն. բառ երբ. Եհովահ, կամ ալով. *Որ անփակ գրով համառօտեալ քարոզէր. Ճառ.։ *Անփակ գրով գծած սակն, թէ բացահանդակաւորին մատանոյն ոն անուան էր գրած, այնիւ կնքեաց (զքերովբէն՝ առ), և հասանակեաց՝ թէ ոն է. Վա-նոց. հց.։ *Եւ մատանեաւ էին (կամ վէմ հէին) կնքեցին՝ գըրով անփակ զանպարագրելին. Գնչ.։ Որպէս և զինի ասի. *Եւ կան մատանեաւ կնքեալ »։

ԱՆՓԱԿԵԼԻ. Տ. ԱՆՓԱԿ. *Զգուամբ յուսոյն անփակելի պահեսցես։ Յաւ րաժգեալ միայ (հաւատքն) անվթար և անփոփելի. Նար. ծա. Ն Ժ։ *Առելն, ուր կամի՝ չնչէ, զանփակելին և զանըմբռնելին ասէ. Յոհ. յհ. ա. 25։

ԱՆՓԱՂԱՔՇՈՒԹԻՒՆ. գ. Չլինելն փաղաքուշ և քծնօղ. անկեղծուն. *Երևեցուցանէ անպաճոյճ բարքն զճշմարտութեն պարզութէ, զանողոքութեն և զանփաղաքշութեն. յորոց զընդդէմն փաղաքուշք և ողոքոտք և կախարդք հնարին վարել. Փիլ. լին.։

ԱՆՓԱՑԻ. ա. (Եթէ չիցէ յատուկ անուն տեղւոյ,) կամ է Ամայի. և կամ Անկոխ, անհետ. 'ի պ. ֆայ, ոտք. կամ յն. ափօսս, անձանապարհ. Իբր ուղի անպաճուճ. Եղեգ, ամֆա. *Դիպեցաւ 'ի տեղի անփայի յեզր գետոյ ուրեմն. Վրք հց. Ղ։

ԱՆՓԱՅՏ. ա. որ և ԱՆՓԱՅՏԱԿԵՐՏ. } Ἄξυλος. Ligni expers. Ուր չկայցէ փայտ. առանց փայտի կերտեալ. առանց փայտակերտի. օքսոլոս. *Դուռն անփայտ. ՃՃ։ *Դամետրիանոս զանփայտակերտ մեհեանն կազմեաց. Եւս. Քր. Ե։ յն. զանփայտ։

ԱՆՓԱՊ. ա. Ուր ոչ լինի փապար առնել. անդծելի. անքակ. անքայքայելի. Նմանութք խստասիրտ. անողոքելի. *Զմէ՞ անփապ լինիք զնմանէ պատճառաւորութք. Թէոդոր. մայրագ։ *Անփապ. անքակ. Հին բառ.։

ԱՆՓԱՊԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. *Խտանայ երկրային մարմինս 'ի ներքոյ ջուրցն, և լինի անփապելի և անպայթելի. Շիր.։

ԱՆՓԱՌ, ի, ից. ա. Ἄδοξος. Inglorius, ignobilis. Որ չունի փառս ինչ. անփառունակ. անփառաւոր. անշուք. խոնարհ. նուաստ. Նանօրղ, պիիղէբ, հագիր. *Ոչինչ օգուտ է փառք անփառի. Վրք հց. Ժ։ *Զանփառն և զանկատարն... միաւորեալ ընդ անփառիս և անկատարիս. Խոսրովիկ։ *Անփառ, աղքատ յաղքատաց. Բրս. հայեաց։ *Ոչ զփառաւորն, և ոչ զանփառսն. Յոհ. մ. գ. 5։ *Ոչ դք կարէ ճոխանալ առանց անփառից. Մխ. առակ։ *Ոմանք անփառք և աներեւելիք գոլով. Անյ. պորփ.։ *Աներևոյթք, անփառք, նուաստք. Փիլ. նխ. Բ։ *Առ խոնարհութեն և աղքատութենն, և անփառն լինելոյ։ Այսպէս խոնարհ և անփառ երևեցաւ. Սկեւռ. եա։ *Ըստ մարմնաւորգեցութեանն անշուք և անփառ յերկրի շրջելոյն. Վանակ. յոյնէ։

Եւ Զրկեալ 'ի փառաց, կամ 'ի պատուոյ. *Մնան 'ի տեղի ինչ՝ անվտանգ 'ի սատանայէ, և անփառս յայ. Լմբ. պորփ.։

ԱՆՓԱՌԱԲԱՐ. մ. Ἀδόξως. Inglorie. Նուաստութեամբ. և նուաստակերպ. *Ի քեզ եկեալ բանին այ անփառաբար խոնարհութբ. ՃՃ։

ԱՆՓԱՌԱԳՈՅՆ. ա. Նուաստագոյն. *Զանփառագոյնս 'ի կացուրդսն. Պիտ.։

ԱՆՓԱՌԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՓԱՌ. *Անփառական փազփումն. Մագ. ճա.։

ԱՆՓԱՌԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Ἀφιλόδοξος. Minime gloriae cupidus. Որ չէ փառասէր, կամ խորշի 'ի փառաց. խոնարհ. *Եւ դու տես զաւետարանչին զանփառասէր միտսն. Ճ. Ժ. *Փոխանակ նոցա կացուցանէր զանարժանաւորսն և զանփառասէրսն. Վրք հց.։

ԱՆՓԱՌԱՑԻ. } Տ. ԱՆՓԱՌ. *Եղիցի առ 'ի մարդ-
ԱՆՓԱՌԱՒՈՐ. } կանէ վայելչաբար անփառացի՝ յաղագս շրջապատեալ ախտաժմանն. Յոհ. յհ. Ժ. 34։ *Թողուլ անփառաւորս։ Մի գուցէ անփառաւոր գործցիս անգրէն. Պրկ. ա-ղէտ։ *Խակագոյն և տխրագոյն է խմաստուն աղքատն քան զանզգամ մեծատունն, անփառաւորն քան զփառաւորն. Փիլ. լին.։

ԱՆՓԱՌԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. Ἀλοξία. *Զինչ գործիցէք, 'ի փառս այ արասջիք. դուք աւագին հայհոյութե և անփառաւորութիւն գործէք զինչ գործէքդ. Յոհ. կող.։

ԱՆՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀδοξία: Ignominia, dedecus, vilitas. Պակասութիւն փառաց. անշքութեն. անպատուութե. անարգութեն. նուաստութեն. խոնարհութե. Թուլաթիւ, հագարէբ. *Եղեալ աղքատութե և անփառութեն, մեծութեն և փառք զհետ մտանեն։ Ի փառասիրութէ թեակոխեն յանփառութե. Փիլ. լին. Ն Եւ։ *Դարձուցանէ զփառս յանփառութե։ Մնափառութեն (ընդդէմ դնել) զանփառութեն. Ցձխ. Է. ԽԳ։ *Անփառութե նորա՝ մեզ փառք. Ամ. ա։ *Տուեալ սմա փառս և բարձրութե՝ լուծանէ մարմնոյ անփառութեն. Կիւրղ. գանձ։ *Նախ քան զմահուն մեռելութե՝ անփառութք յաթոռոյն 'ի վայր կործանեալ. Խոր. Գ. 68։ *Ոմն խորշեալ երկնչի, զի մի անկցի յանփառութե ինչ. Նիւս. բն։ *Լի է անփառութբն. զի ցանկալ փառաց անփառութե է. և փառք ճշմարիտ՝ որ զփառս արհամարհէ. Յոհ. յհ. ա. 2։ *Սկիզբն անփառութե՝ պաճպանութե բերանոյ, և անպատուութե սիրողութե. Կլիմաք.։

ԱՆՓԱՌՈՒՆԱԿ, ի, աց. Տ. ԱՆՓԱՌ. *Անփառունակ և սգաւոր լինէր նախատեղծին անձն. Մամբր.։ *Որ անփառունակն էր նախաստեղծին յանցաւորութբն։ Նա յանճառ փառսն վայելէ. և մեք անփառունակ զառածանիմք. Սարգ. ա. դ. Գ. Ն ԺԲ։ *Ամենայն ուրեք զանշանն և զանփառունակն ընտրէր (կենցաղ)։ Ի ողջական սկսեալ հասակէն. եցոյց զանփառունակն լինել քան զամենայն որդիս մարդկան. Սկեւռ. յեսոյ։ Ն Գէ. Եւ։

ԱՆՓԱՍՏ. ա. Անպատճառ, այսինքն որ ոչն է պատճառ կամ առիթ. անքաժ. անքաղայ. *Աշուրթին է անփաստ չարութե և չարեաց. Փիլ. լին.։

ԱՆՓԱՐԱՏԵԼԻ. ա. Որ ոչն փարատի. զոր դժուարին է 'ի բաց առնել. անքուժելի. *Անփարատելի մէգ, կամ սուգ. ողբք, քուրձ. Բէնիկ։ Վրք ոսկ։ Ոսկիփոր։ Մագ. ԽԵ։ *Յոյժ յանփարատելիսն պաշարէ ցաւագին տրտմութե. Պիտ.։

ԱՆՓԱՐԵԼԻ. ա. Ոչ փարելի. խորշելի. որում դք ոչ առնէ սէր և պատիւ, կամ չյաէ աղաչանաց նորա. *Անկեալ թաւալեցայց յերկրի, և անփարելի և անմխիթարելի զիս ցուցից մերձաւորաց. Բրս. գոհ.։

ԱՆՓԱՓԱԳ, կամ ԱՆՓԱՓԱՔ. ա. Որ ոչն փափաքէ. անյօժար. անփոյթ. *Անփափաքք են նոքա միայն, որք ոչ զճաշակն առին. Լմբ. ող.։ *Ճշմարիտ փառացդ անփափագ. Սկեւռ. աղ.։ *Դատապարտելով զնոսա վասն անփափագ լինելոյն. Գր. հր.։

ԱՆՓԱՓԱԳԵԼԻ. ա. Ոչ փափաքելի. կամ ոչ փափաքօղ. Նոյն ընդ վ. Ἀνέραστος.

Inamabilis, կամ ab amore alienus. *Ո՞վ ոք այնպիսի գեղեցկութեան անփափագելի լեցի. Ոսկ. Եփ. ։

ԱՆՓԵՂԹ ԿԱՂԻ. Իբր Արջառաքիլ. Գէբ-դօղ. *Վարեսջիք զգոմաւս կաշիւք (կաշեօք) անփեղթիւք. Ճ. Ա. ։

ԱՆՓԻՌ, կմ ԱՆՓԻՌՆ. գ. Թուֆյն. ամաֆօսմ. որ է վերբերումն, և կանգնեալ ինչ. որպէս յաղթանակ ։ Վարի որպէս խաչ. զոր կրէ եպիսկոպոսն 'ի ձեռին. *Զգեստաւորեալ քահանայապետին, և անփիռն' որ 'ի ձեռին ։ Ի ձեռին ունելով զանփիռն ։ Նշանն յաղթութեան' որ կոչի ըստ մերում լեզուի կնիք, և ըստ եբրայեցւոցն անփիռն, զոր ունի քահանայապետն 'ի ձեռին իւրում ։ Մաքրութեան ցուպ 'ի ձեռինն անփիռն յիշատակ չարչարանաց. Ճ. Թ ։ Տօնակ ։ (Եթէ գրեսցի դօֆին, ըստ արաբ. և եբր. դուֆէ. պ. ֆիտօւղը, է յաղթանակ մարտի) ։

ԱՆՓՇԱՐԵՐ. ա. Որ չբերէ փուշս. *Անփշաբեր, և յայլոց յորինաւեսիլ ներգիծ և յարմարող հերքեալ. Մագ. ԼԶ ։

ԱՆՓՇՐԵԼԻ. ա. Որ ոչն փշրի. անխորտակելի. *Թէպէտ և անփշրելի էր, վասն սիրոյ քո փշրեցաւ, և զքեզ անփշրելի ածութեամբն յինքն յարեաց. Եղիշ. հայր մր ։ *Սա 'ի խաչելն վասն մեր' անփշրելի ոսկերօք 'ի խաչին մնաց. Խոսր. պտրգ ։

ԱՆՓՈԹ. ա. Որ չունի զփոթ ինչ. ողորկ. հարթ. *(Երկինք) մարմին անփոթ. Շիր ։

ԱՆՓՈԽ. ա. Որ ոչ փոխի. անփոփոխ. անյեղլի. հաստատուն. ըէֆօխմէր. տէյիշմէզ, բէտտիլ օլմազ. *Անփոխ, և անվախճան օրէնս. Մծբ. ծԶ ։ *Չիս փոփոխել այժմ 'ի բարին, զի մի անփոխ մնասցիս չարին (կմ ուժին). Յհ. օրբէ ։ *Մնալ զանփոխն և զհաստատուն. Սկեւ. աղ ։ *Յատուկ, որ է անփոխ, մարդոյս է, ծիծաղելն. սոյնպէս և ամենայն կենդանեաց բնութեան անփոխ, որ է յատուկ. որպէս հաչելն շանց է, և վրնջելն է ձիոց. Երզն. քեր ։

ԱՆՓՈԽԱԲՆԱՊԷՍ. մ. Ἀνεκφοιτήτως. Non discedens. Առանց փոխելոյ զբունն իւր, զկայութիւն կամ զվիճակ կամ զտեղի. *Մ իմանալով որոշի, և բազմանայ միաբար, և բազմանայ 'ի միոյն անփոխաբնապէս. Դիոն. ածայ ։

ԱՆՓՈԽԱԲՈՒՆ. ա. մ. Ἀνεκφοίτητος. Non egrediens. Որոյ բունն կմ իսկութիւն բնական է անփոփոխելի. որ ոչ 'ի դուրս ելանէ քան զբնիկ վայր իւր. *Անգիտելւոյ միեղէնութեանն թաքնոյն զանփոխաբուն գերագոյնան սերտութիւն ։ Ոչինչ են նըւաստ միացեալք և յեռ միոյն անփոխաբուն և միեղէն որոշմանն ։ Անփոխաբունն մնան 'ի նոյնութեան ։ Եւ ինքն ամենայնի պատճառն առ 'ի յամենեսեան լինելն զիջանէ' անփոխաբուն 'ի յինքենէ. Դիոն. ածայ ։

ԱՆՓՈԽԱԳՈՐԾ. Տ. ԱՆՓՈԽԱԿՈՐԾ ։ Ը. հրեշտ ։

ԱՆՓՈԽԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Անփոփոխութիւն. *Նա ինքն և զաւաքինեան էութիւն միահաւասար ունի և պահէ առ անփոփոխութեան և անփոխագործութեան. Մաքս. 'ի դին ։

ԱՆՓՈԽԱԴԻՐ. ա. և } Տ. ԱՆՓՈԽԱ-
ԱՆՓՈԽԱԴՐԱԿԱՆ. } ԴՐԵԼԻ. *Անփոխադիր զմերս ենթադրեալ բնութիւն. Նար. ծա ։ *Կատակ անփոխադրական. Թղթ. դաշ ։

ԱՆՓՈԽԱԴՐԱՊԷՍ. մ. Առանց փոխադրութեան. անփոփոխապէս. անյեղապէս. *Վասն մեր անփոխադրապէս' չարչարելի եղև մարդ. Ը. ա. պէտ. ծէ ։ *Այսպիսիք և անփոխադրապէս ած չարչարեալ կէ և պահպանէս զնոսա. Մաքս. 'ի դին ։

ԱՆՓՈԽԱԴՐԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἀμετάθετος, ἀμετάβολος, ἀνεξάλλακτος. Immutabilis, invariabilis, integer servatus. Որում չէ մարթ փոխադրիլ. անփոփոխելի. անյեղլի. և Անայլայլելի. անշարժ. հաստատուն. *Յարակայսին և անփոխադրելոյն նոցա սերտութեան ։ Անփոխադրելի և անշփոթ սերտութիւն. Դիոն. էկ. և ածայ ։ *Ի խորհուրդս անփոխադրելիս. Մաքս. 'ի դին ։ *Որպէս հրոյ է ջերմացանելն. քանզի անփոխադրելի է այսմ. Նիւս. բն. Բ ։ *Ցանկութիւ առ ած հաճութեան հաստատուն և անփոխադրելի. Բրս. հց ։ *Անփոխադրելի սահման, կամ կամք, հաստատութիւն ։ Ուխտին անփոխադրելեաւ ։ Յայլ իմն էութիւն անփոխադրելի, ևն. Նար ։ *Անփոխադրելի բարք. Ոսկ. լուս ։ *Ի հօրն բնութէ անքակտանելի է և անփոխադրելի. Սարգ. ա. յհ. Է ։

ԱՆՓՈԽԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՓՈԽ. *Եւ անդ անխուլ քաղաք վերին, անփոխական ուրախալին. Յհ. օրբ ։

ԱՆՓՈԽԱԿՈՐԾ. ա. Ἀμετάπτωτος. (որ չանկանի 'ի մի կողմն.) Lapsus expers, immutabilis. Որ ոչ փոխի և ոչ կործի կմ կործանի. անյեղաշրջելի. (գրի և ԱՆՓՈԽԱԳՈՐԾ). *Պահելով (այ զմերինս) անայլայլելիս և անփոխակործս (կամ անփոխագործս) ։ Անփոխակործս 'ի հակառակն ։ Անփոխակործ նոյնութիւն ։ Անփոխակործ չարամանութիւնքն ։ Ի նմանէ և զանփոխակործն գոլն ունին. Դիոն. էրկն. և ածայ ։

ԱՆՓՈԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀμετάστατον. Immutabilitas. Իբր Անփոփոխութիւն. *Ըստ անփոփոխակցութե գոլոյն նորա յինքենէ ամենայն իրօք. Դիոն. ածայ ։

ԱՆՓՈԽԱՀԱՒԱՏ. ա. Ἀμετάπιστος. Qui in aliam sententiam traduci non potest. Անփոփոխ և անմեկնելի 'ի հաւատոց. և 'ի ծանուցեալ ճշմարտութէ. *Անփոխահաւատ նոյնութիւ զպարզն գիտութեան ճշմարտութէ ունելով. Դիոն. ածայ ։

ԱՆՓՈԽԱՆ, ի, եց. ա. Որոյ չիք փոխան. անփոխանորդելի. անփոխանակելի. անգին. *Եւ ոչ փոխան անփոխանին' ետու ըղձէր անցաւորին. Յհ. օրբ ։

ԱՆՓՈԽԱՆԱԿԵԼԻ. Նոյն ընդ վ ։ ՃՃ ։

ԱՆՓՈԽԱՆՄԱՆ. ա. մ. Ἀπαράλλακτος, ον. Non differens, immutabilis. Ոչ փոխեալ յառաջին նմանութէ. անայլայլելի օրինակաւ. *Հաւասար և անփոխանման յեղանակաւ. Մէկն. ղեւ ։ *Ի յատկութեն անփոխանման կալով ։ Անփոխանման գիտելով և գծագրելով զքն' ըստ մեզ ճշմարտութե մարդացեալ. Դիոն. էկեղ ։ *Պատկեր է անփոխանման ծնողին էութեն ։ Ի հօր առեալ վասն էութե անփոխանման գոլոյն. Կիւրղ. գանձ ։

ԱՆՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼԻ. ա. Ἀδιάδοχος. Successore carens, jugis, perpetuus. Որոյ չիք փոխանորդ կմ յաջորդ. անյաջորդելի. անփոփոխ. յաւերժական. *Լոյս անփոխանորդելի. Աճառ. նոր կիր ։ *Փառք կմ բարձրութիւն անփոխանորդելի. Նար. խչ. և լէ ։ *Անփոխանորդելի խնդութ. Սկեւ. յոր ։ *Զօրութիւնք հզօրք, պետութիւնք անփոխանորդելիք. Ոսկ. հռմբէր ։

Եւ Անփոխարինելի. անվճարելի. *Զայս ամենայն անփոխանորդելի պարգևական ձիրս ընկալաք. Նար. կուս ։

ԱՆՓՈԽԱՇԱՐԺ. ա. Ἀμετακίνητος. Qui nequit transmoveri, immotus, immutabilis. Որ ոչ փոխի շարժմամբ. անփոփոխ. անշարժ. *Անփոխաշարժ յարակայութիւք և սերտութիւք. Դիոն. ածայ. Գ ։

ԱՆՓՈԽԱՇԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀμετακίνητον. Non posse transmoveri. Անփոփոխութիւն. անշարժութիւն. *Ըստ անփոխաշարժութեանն նորա, և բոլորովին անշարժութե. Դիոն. ածայ. Ը ։

ԱՆՓՈԽԱՏՐԱԲԱՐ. } մ. Ἀμεταβόλως.
ԱՆՓՈԽԱՏՐԱՊԷՍ. } Sine mutatione. Առանց փոխատրելոյ. անփոփոխապէս. անյեղապէս. *Ինքն յմ առ մեզ անփոխատրաբար եկեալ. Դիոն. էրկն ։ *Ըստ յատկութեանց և 'ի ներգործութեան միացին անփոխատրաբար. Մաք. առ գր. փղ ։ *Անփոխատրապէս, քանզի մնաց և որ ինչ էրն միշտ ։ Անփոխատրապէս (կմ անփոխագրապէս) ասէ զնա լինել ըստ մեզ. ոչ նոյն բնութեն զայլոցին, թէ և նոյն ինքն վերկոսին (ունելով). Մաքս. 'ի դին ։

ԱՆՓՈԽԱՏՐԵԼԻ. ա. Որ ոչ փոխատրի ընդ այլում իմիք. անփոխադրելի. անփոփոխ. *Անվրէպ նմանութք, և անփոխատրելի և նոյնօրինակ ունելով. Մաքս. 'ի դին ։

ԱՆՓՈԽԱՐԿԱԲԱՐ. մ. Առանց փոխարկման կամ յեղման. *Անփոխարկաբար մարմնացեալ. ՃՃ ։ *Մարմնացեալ որդին 'ի մարմնանալ անճառապէս և անփոխարկաբար. Խոսր. պտրգ ։

ԱՆՓՈԽԱՐԿԵԼԻ. ա. Որ ոչ փոխարկի. անփոփոխելի. *Պաշտօն առ ած' կարծր և անփոխարկելի. Նար. ծա ։

ԱՆՓՈԽԵԼԱԲԱՐ. մ. Առանց փոխելոյ լինելոյ. անյեղապէս. *Կրեցեր յորովայնի անփոխելաբար (կմ անփոխելապէս). ՃՃ ։

ԱՆՓՈԽԵԼԻ. ա. Անփոխ. անփոփոխելի. *Կանոն անփոխելի. Նար. գանձ եկեղ ։ *Պատկերդ հօր անփոխելի. Ժմ ։

ԱՆՓՈԽՈՐՈՇ. ա. Ἀμεταχώρητος. Non secedens. Որ ոչ փոխի և չորոշի այլուր. անմեկնելի. անփոխադրելի. *Զհամեմատութիւս իւրաքանչիւր ուրուք' անփոխակործս 'ի հակառակն, և անփոխորոշս հաստատել. Դիոն. ածայ ։

ԱՆՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. *Տես զքոյ ածութե անփոխութի. Մաքս. 'ի դին ։

ԱՆՓՈՅԹ. ա. Ἀμελής. Qui curam non gerit, negligens. Չունող զփոյթ. անհոգ. հաճլըդսըզ, իհմալ էտիճի. *Ոչ ինչ զանփոյթ և զանպիտան կամիս. Փարպ ։

Եւ Ἀμελής. Qui negligitur, cujus cura non geritur. Ոչ հոգացեալ, անխնամ. զորմէ չառնեմք զփոյթ. բէր.' իհմալ օլունմըշ, ինթիզամսըզ. *Հանդերձ անփոյթ. Արիստ. առաք ։ *Ելից արկ 'ի յականջս նորա զանփոյթ մեծ իրս. Եփր. համառ ։

ԱՆՓՈՅԹ ԱՌՆԵԼ. Ἀμελέω. Curae non habeo, supersedeo, negligo, contemno. Անտես առնել. զանց առնել. փոյթ չառնել. և Անփութութիւն առնել. յուլանալ. հեղգանալ. արհամարհել. ըհմալ, հօգը լէլմէ. իհմալէթ էթմէք, խօրլամագ, դոգմամագ. *Անփոյթ առնել զինէն. ըզնոցանէ, զհրաւիրանս, զշնորհաց. Եբր. Բ. 17 ։ Լա. 32 ։ Իմ. Գ. 10 ։ Ա. Տիմ. Դ. 14 ։ *Անփոյթ առնել զքաջութէ և զբարի մըշտակեաց, կամ զքրիստոսի խրատու, կամ այսպիսի գիտութեան. Խոր ։ *Անփոյթ առնել աւանդիցն, կամ ծանուցից, կմ այսմիկ, կմ հրամանին, կմ 'ի խորհել. Յճխ. Յհ. իմ. ոփ. Իգ ։ Յհ. կբ ։ Լմբ. հմբ. և ող ։ *Անփոյթ առնեմք զպատգամսն. Սարգ.

ա. գ. չ։ *Անփոյթ արար 'ի նանանէ. Եփր. ժւ։ *Ոչ անփոյթ արար զուսմանն. Սեբէր. ժ։ *Եւ ոչ զմարգարէութեանն առնէ անփոյթ. Սահմ. Է։ *Անփոյթ առնել զհանգիստ, զոյս, զմեղ, զանձին կորուստ, զզազրանածախս, զոր ոչ յուշմարեայն. Յհ. խմ. ափ։ Յհ. կբ։ խոսր։ Նար. խւ։ Սրգ. ա. գ. չ։ *Անփոյթ զքոյդ առնել զյօժարութիւն. Նանայ. յոհ։ *Վասն եկեղեցեաց մի անփոյթ առնել պատուցեն. Նիւս. Բնութ։ *Եւ 'ի գործն ած ոչ անփոյթ արարեալ. քանզի եկաց մեաց որպէս բոլորեցս ակր. Գործոց. ե։

ԱՆՓՈՅԹ ԼԻՆԵԼ. որպէս էր. վերնոյն. Յանձնոգս կամ անխնամ թողեալ լինել. և Չլինել փութոյ. ԽՆմալ օլումնամգ. 'Բերք օլումնագ. *(Քաղաքէն պատկերքն) անփոյթք եղեալք ոգեզանան. Ագաթ։ *Փոքր ինչ և 'ի մէնջ յաւելեալ անփոյթ եղելութիւն 'ի նոցանց բանի. Ղ. մկբ։ *Խնդրելով զգնութիւն անփոյթ լինի. Լմբ. ող։ *Անփոյթ եղև նոցա զերացն ... այսինքն չեղև փոյթ. Վրդն. գոծ։

ԱՆՓՈՅԹԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Որ անփոյթ առնէ. *Զչինողաց աշխարհի, և զնոյն անփայթարարաց՝ իւրաքանչիւրոց բարուց. Աւծր. յոբ։

ԱՆՓՈՅԹՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՓՈՒԹՈՒԹԻՒՆ. 'Αμέλεια, ὑπεροχία. Incuria, negligentia, despectus. *Զեք ինչ յարարածոց՝ որ յանփոյթութեն առանց անեսչութեն կայցէ. Վէցօր. է։ *Կարևորքն յանփոյթութեն են, և չարխոյքն 'ի բաղում խնամակալութեն։ Ցուցանէր զընչից անփոյթութեն։ Անառ եկեղեցւոյ յընչիցն անփոյթութեն. Ոսկ. մ. գ. 6։ և եբր. իը։ *Հօտին հոգաբարձութեն թերատեսութեն և անփոյթութեն. Սարկ. քհ։

ԱՆՓՈՇԻՇ. ա. Որ չունի անեղծ արգասաւորութ. անապաքաւանսի. պարարատ. բարելի. (պրս. ֆօղիչ, անմեղադրուն. և ֆիլոիչ, հարցափորձ.) *Իբրև այնպէս անփոշիչ իմն 'ի հայրապետեն ստորիկանն լինէր. Յհ. կբ։

ԱՆՓՈՐՁ. ի, ից. ա. 'Ἄπειρος. Imperitus, ignorans. 'Ἀπείρατος. Inexpertus, experimento carens. Որ չէ փորձ, կամ զփորձ առեալ. անհմուտ. անտեղեակ. անգէտ. անվարժ. ղիվրգամ, ատէյի. *Անփորձ եղեալ յառաքինութեն։ Յանխորհրդոցն և յանփորձից։ Օտար իրաց և անփորձի՝ ըղձութեան զհարպանան և զընդ փորձ անցելոյն. Փիլ։ *Անփորձ և անկիրթ մարդոյն. Եղիշ. է։ *Նաւուղիզ՝ արծացեալ և լքեալ զօրէն որ անփորձ է ծովու. Բրս. յաղթ։ *Տէրութեան հասակն անփորձ է բարեաց և չարի. Վրդն. առակ։ *Անփորձ լինելով վերի։ Անփորձք պատերազմութեն։ Զանփորձս առնէ մայրենց. Պիտ։ *Անփորձ մոգք. Յհ. կբ։ *Զայլս խրատեմ, և ես ինքն անփորձ եմ. Նար. կա։ *Անփորձ զըլխան եղիտական կարգին։ Ոչ եթէ անփորձ յայսպիսի ածագործական անօրէնութեց. Լմբ. պորգ։ *Յանփորձից ոք անկոց հարցանէ զանձինն. Մխ. առակ։ *Անփորձից ամենայն և անփորձից. Նիւս. խոսք. իը։ *Անփորձին և անկարաց։ Անփորձ էր 'ի խորդախատ թշնամեայն. Վրք հց. ծա. և զ։ *Մի զիս փորձեր, տէր, ընդ նմին, զանփորձ բարեաց ամենայնին. փորձեալս 'ի չարին, և ոչ բարին, և զանհամբեր անձն 'ի փորձին. Յմ. պրտ։

ԱՆՓՈՐՁ. 'Αδόκιμος, ἄκριτος. Improbatus, reprobus, rejectaneus, indiscretus, inconsideratus. Ո՛չ փորձեալ հրով, կամ այլովք փորձիւք. ոչ գտեալ փորձ և ընտիր. չընտրեալ. անընտիր. անպիտան. խոտան. գռեհ. օլումնամըլ. հէօքէփէն եէլմէց. *Փորձ առն զանփորձ արծաթոյ։ Արծաթ ձեր անփորձ. Առակ. իէ. 4։ Ես. ա. 22։ *Մանեկաց յանփորձ միտս, և յախտս անարգութեն. Կիւրղ. գանձ։ *Ի միտս անփորձս. Ոսկ. եփես։ *Երկիցամուհիքս անփորձ. Նար. ծէ։ *Որոց սկիզբն անփորձ, և ամենայնին 'ի բաց ընկենուլ։ Անփորձ և աննշանաւոր մանուկ. հաւ վճարեսցէ զկեանս. ՃՃ։ *Յանփորձ և յանընտիր բարս։ Անփորձք և անարգք. Փիլ. խմաստ։

ԱՆՓՈՐՁ. 'Απείραστος, ἄψαυστος, ἀθῷος. Intentatus, illibatus, expers, indemnis. ἄχραντος, intactus. Ո՛չ փորձեալ 'ի չարէ. անփորձելի. անպատրելի, աղատ, անկցորդ. անմերձ. անարատ. մաքուր. անշաղախ. կոյս. և առաքինի. *Այն անփորձ է չարեաց (կամ 'ի չարեաց. յն. չարաց.) Յկ. ա. 13։ *Անփորձ մշակին քնի. ՃՃ. Բ։ *Որ ամենևին անփորձ ես 'ի չարեաց։ Անփորձ յանցանաց. Նար. կգ. և խւ։ *Նա միայն գտաւ անփորձ 'ի չարէն, և հաճոյ եղ. Լմբ. ոփող։ *Երկիր ծարաւուտ զկոյսն կոչէ, որ անփորձ էր ամուսնութեն խառնից. Ոսկ. եա։ *Առ զմարմին յանփորձ կուսէն. Եղիշ. Է։ *Հարսն անփորձ. Շար։ *Անփորձ են յառնէ։ Յանփորձ ամուսնութեէ ծնար զէմմանուէլն. ՃՃ։ *Պսակ ընտրութեն՝ անփորձ գովութե ։։. իբր անսպիտ, կամ չև անեալ, անլուր. Նար. կաա։ *Անփորձ բարեաց (այսինքն անմասն 'ի բարեաց). Յո. որբ։ *Եւ երևիս որպէս զյորն՝ անփորձդ (այսինքն չև փորձեալ 'ի գիւէ), և յետ փորձանացն՝ արգար. Լմբ. աղ։

ԱՆՓՈՐՁ. Որ ոչն փորձէ զանձն իւր, կամ չքննէ զխորհուրդ. եւ. *Որ անփորձ և անմեղ անձամբ ուտէ և ըմպէ, պարտական լինի արեանն քնի. Եփր. գհ։ *Մերձենայ 'ի սոյն անփորձ խորհրդով։ Որպէս զանփորձ գատապարտիմ. Լմբ. պորգ։

ԱՆՓՈՐՁ. մ. Առանց փորձանաց կամ փորձուե. անվտանգ. *Որ զչափ առուրն անփորձ անցուցանել զմեզ արժանի արարեր. ՃՂ։

ԱՆՓՈՐՁԱԲԱՐ. մ. 'Απείρως. Imperite. Իբրև անփորձ. տգիտաբար. առանց քննութե. վեր 'ի վերոյ. *Բերելով տարացոյց անփորձաբար. Յհ. խմ. ափ։ *Անփորձաբար յասպարիզին եղեալ. Սիւն. լմբ։ *Խղճամ առնել ոչ անփորձաբար, այլ հոգածուք. Բրս. հց։ *Անփորձաբար քննութե համարելով զՃշմարտութին առուե. Պիտ։

ԱՆՓՈՐՁԱԲԵՐՁ կամ ԱՆՓՈՐՁԱԲԵՐ. ա. Ի վեր քան զամենայն փորձ. կամ որ ոչ բերի ընդ փորձիւ. *Մակաւ և կամ ոչինչ գիտէ առաւել (քան) զընուե զանփորձաբերձ (կամ զանփորձաբեր) մեծուե. Փիլ. լին. ֆ. 107։

ԱՆՓՈՐՁԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՓՈՐՁ ըստ ֆ նշ. *Յանփորձականդ քում արգանդի. Նար. կաա։

ԱՆՓՈՐՁԱՅԱՂԹ, ի, ից. ա. 'Απειρόνικος. Imperitus victoriae. Անփորձ և անհմուտ յաղթելոյ. անկիրթ 'ի յաղթութե. *Նմանել զքրիստոսամարտիկացն զանփորձայաղթս, և առ հետևսն 'ի նոցանէն ստուերամարտիկ եղեալ. Դիոն. ածայ։

ԱՆՓՈՐՁԱՊԷՍ. Տես ԱՆՓՈՐՁԱԲԱՐ. *Անփորձապէս գատապարտեն. Մխ. առակ. ծէ։

ԱՆՓՈՐՁԵԼԻ. ա. 'Απείραστος. Qui tentari non potest. Զոր չէ մարթ կամ օրէն փորձել. *Դու զիմրգ փորձես զանփորձելին. Աճառ. ծգ։

ԱՆՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Գոլն անփորձ ըստ ա նշ. 'Απειρία. Imperitia, ignorantia, inexpertum esse. Անհմտութիւն. տգիտութե. ադէմիլիք, ճահիլլիք. *Օրինակ գլխոյ անփորձութեն՝ նոյ. Բրս. գհ. ա։ *Անփորձուք բարեոյն յանցանել, և սխալանս կրել։ Հայրն է անփորձուք կատարելութեն 'ի գահեցն վիժել. Փիլ. այլաբ։ *Որք յանփորձուէ կամիցին խառնել ընդ չարիս որպէս ընդ բարիս. Բրս. հց։

Եւ Աղատուե 'ի փորձանաց. *Յորում 'ի խաղաղութեն քո վայելէ, և յանփորձուե ափսն. Լմբ. աղ։

ԱՆՓՈՒԹԱԼԻ. ա. Իբր Չփութացող, կմ լի անփութութ. *Ծանուցեալ զհեղգութե մեր, և զանփութութի ծուլութեն. Վրք հց. իզ։

ԱՆՓՈՒԹԱՍԷՐ. ա. Սիրող անհոգութե. գանգաղկոտ. յոյլ. ծոյլ. *Բայց թէ վարժողքն պղերգագոյնք և անփութասէրք իցեն. Պիտ։

ԱՆՓՈՒԹՈՒԹԻՒՆ. գ. որ գրի և Անփոյթութե. 'Αμέλεια. Incuria, negligentia. Անփոյթն լինել. չունելն զփոյթ. անհոգուե. յուլութե. ապախտ կմ անտես առնելն. հաւճեթսիզլիք, իհմալլըգ. *Հեռեալ լինի զեղխութե պղերգուե, անփութութեն. Աղէքս. ատամ։ Փիլ. փէտխան. և լին։ *Ծուլութ անփութութե. Բրս. վէցօր. ի. և հց. է։ *Կարճակատուր պատմել բանիւք անփութութ. Փարպ։ *Եթէ բնաւին յանփութութեն եղև. Մխ. տփ։ *Կամ թէ 'ի տեսանէ եղև անփութութին. Եփր. ծոց։ *Վասն անփութութե. Եփր. առէպար։

ԱՆՓՈՒՏ, փտի, ից. ա. 'Ἄσαπτος. Non obnoxius putredini, incorruptus. Որ ոչ փտի. անփտելի. կարծր. երկարատև. չիւրիւմէզ. *Փայտս անփտուտս. Ել. իէ. լէ. լճ։ *Ընդէր 'ի փայտից անփտից տապանակն։ Բնուե անմարմնոցն և իմանալեացն անփտուտ և անապական և անեղ է. Փիլ. էլ. և լին։

ԱՆՓՈՓ. ԱՆՓՈՓԵԼ. Տ. ԱՄՓՈՓ. ևն։

ԱՆՓՈՓՈԽ, ի, ից. ա. 'Ἄτρεπτος, ἀμετάθετος, ἀμετάβολος. Immutabilis. Որ ոչ փոփոխի. անփոխ. անյեղլի. անայլայլելի. հաստատուն. անվրէպ. փէյիշմէզ, Բէդդիլ օլմազ. *Անփոփոխ են բարիքն։ Լոյս անփոփոխ։ Անփոփոխ կենաց։ Յանփոփոխ քաղաքին. Ագաթ։ *Անփոփոխ ճշմարտութե. Յճխ. գ։ *Անփոփոխ ներողութե, կամ սիրոյ քո գթուե։ Պատահումն գունոյ, կմ չար անփոփոխ. Նար։ *Անփոփոխ ձայնարձակուե (հաւուս). Փարպ։

ԱՆՓՈՓՈԽ. մ. իբր 'Αμεταβόλως, ἀτρέπτως. Immutabiliter. իբր Անփոփոխապէս. անյեղլի օրինակաւ. նոյնպէս միշտ՝ որպէս յառաջն. *Սա հովուեսցէ զմեզ անփոփոխ. Նար. խւ։ *Թողլ տացեն մեզ 'ի մեր առանգուե մեաւ անփոփոխ. Լմբ. ափէն։

ԱՆՓՈՓՈԽԱԴԻՐ. ԱՆՓՈՓՈԽԱՑԵՂ. ԱՆՓՈՓՈԽԱԿԱՆ. } Տես ԱՆՓՈՓՈԽ. 'Ἄτρεπτος. Immutabilis. *Անփոփոխադիր տեսակ 'ի յիւրեան նկարէր. Նար. խւ։ *Դագարումն և կայք յաւիտենականք և անփոփոխայեղս. Մագ. 'ի Դիոն։ *Որպէս բնութե առուղին անփոփոխական է, նմանապէս և տուրքն որ 'ի նմանէ՝ անփոփոխական է. Սարգ. յկ. ֆ։

ԱՆՓՈՓՈԽԱՊԷՍ. մ. 'Ἀτρέπτως. Sine mutatione. Անյեղապէս. անփոփոխ. *Միաւորեալ զմարմին անփոփոխապէս և անբաժանաբար. Նիւս. խոսփոէ։

ԱՆՓՈՓՈԽԵԼԻ, լոյ, լեաց. Տ. ԱՆ֊

ՓՈՓՈԽ. 'Αμετάθετος, ἄτρεπτος. Immutabilis. *Երկու անփոփոխելի իրօքն. Եբր. զ. 46: *Անփոփոխելի գոլով, անփոփոխելի լիցի 'ի չարչարելին՝ ած գոլով. Աթ. Գ: *Ոչ՝ որ ինչ էրն՝ փոփոխեցաւ. վասն զի անփոփոխելի է. այլ որ ոչն էր՝ եղաւ. Աթան. յաղագս: *Անփոփոխելի կարգ, կմ գիտութի. Պիտ: Սահմ. ծԲ: *Բախտի և ճակատագրութե և հարկի անփոփոխելւոյ զամենայն ինչ վարկանէին. Փիլ. Նախախնամ:

ԱՆՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Αμεταβλησία, τὸ ἄτρεπτον, ἀπαραλλαξία. Immutabilitas, constantia. Անփոփոխին գոլ. անայլայլութի. անյեղութի. հաստատութի. և Նոյնութի. *Զ յարութեն կատարելութի, և զբանին անփոփոխութի. Աթ. Գ: *Անփոփոխութի կամաց, կամ բարեացն տուելոց. Նար. ծԲ. և խԲ: *Զմիաւորութին յայտ առնէր, և զանփոփոխութի հրամանացն (ընդ հօր): Ի ձեռն ամենայնի ցուցանէ զանփոփոխութի էութեն (ընդ հօր). Ոսկ. յհ. ա. 38: Բ. 23:

ԱՆՓՈՓՈԽՈՒՄՆ, խման. Նոյն ընդ վ. *Էր յիւրում անփոփոխմանն. Ցճխ. Գ: *Ցանփոփոխումն հոգւոյն հայեսցուք: Անփոփոխմանս այսմիկ ընդ մեզ ակնկալցին. Բուզ. Գ. 5:

ԱՆՓՏԵԼԻ, լւոյ, լեաց. Տ. ԱՆՓՈՒՏ. *Անփտելի ունելով բնութի. Երզն. մտթ:

ԱՆՓՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անփուտն գոլ. *Ցանփտութեն է տանելն. Գէ. Ես: *Ի բնութե ունի զանփտութին. Վրդն. ող: *Վէմ յաղագս հաստատութեն, և անշարժութեն, և անփտութեն. Տօնակ:

ԱՆՓՐԿԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Զոր չէ մարթ փրկանաւորել, կամ փրկանօք ազատել. և Անզերծանելի. *Իբրև զխոստակար անփրկանաւոր: Անփրկանաւոր կորուստ: Իբր անփրկանաւոր ըմբռնեցելոյ. Նար. Է. Լ. ՀԷ:

ԱՆՓՐԿԵԼԻ. ա. Զոր չէ մարթ փրկել կամ ձողոպրել. որ չկարէ ազատիլ. *Անփրկելի մատնեալ: Անփրկելի մատնեցելս. Նար. խԶ. ՀԱ:

Եւ Ցորմէ չէ հնար ազատիլ. *Անփրկելի տանջիչ. Նար. ՅԶ:

ԱՆՓՔԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Չունելն ըղձփքացումն. անհպարտութի. *Տես զնորա հեզութին և անփքացութին. Ոսկ. Գծ:

ԱՆՔԱԿ. ա. 'Αδιάλυτος, ἀδιάστατος, ἄτμητος. Indissolubilis, individuus, inseparabilis. Որ ոչ քակի. անլուծանելի. անբաժանելի. անհատ, և անընդհատ. սէօփիւլմէզ, այրըլմազ, քէսիլմէզ. *Օձիքն շուրջանակի անքակ. Ել. ԼԱ. 21: *Ցանքակ միաւորութի յարմարեալ զիշխանականն ընդ խնամականին. Փիլ. Նխ. Բ: *Զանբաժին բնութին, և զանքակ Թագաւորութին. Սեբեր. Է: *Անքակ էին 'ի նմանէ. Ոսկ. մտթ: *Անքակ ինքնութեն. Ագաթ: *Անքակ աղօթիւք. Ցճխ. ծա: *Ի ծածուկ ունէր զանքակ սէրն քրիստ. Եղիշ. Բ: *Ի փառաց անքակ. Նար. խԼ: *Անքակ միաբանութի. Փարպ:

ԱՆՔԱԿ. 'Ακατάβλητος. Non dejectus, non destructus. Անքակտելի. անկործան. *Մինչդեռ չէին են եկեղեցիք, և անքակ տաճարք մեհենից. Եղիշ. Է: *Անքակ տաղաւարք. Նար. տաղ:

ԱՆՔԱԿ. մ. և } ԱՆՔԱԿԱԲԱՐ. } 'Αδιαλύτως. Indissolubiliter. Առանց քակելոյ և զատանելոյ. անլուծանելի օրինակաւ. անբաժանաբար. և Անյողդողդ. հաստատուն. *Անքակ մնալ 'ի սէրն՝ որ առ ած է: Անքակ կացցուք 'ի ճշմարտութե աւանդին: Միշտ անքակ մնասցեն 'ի սէրին իմաստութեն. Ցճխ: *Անքակ 'ի նմանէ, և միաբան. Փարպ: *Ի նորայն սիրոյ անքակ մնալ. Խոսր: *Խառնեաց ընդ ածական բնութեն իւր անքակ. Նար. կաւ: *Բանն ած ընդ ինքեան անքակաբար զմեզն միաւորեաց. Ցհ. իմ. եբա: *Միաւորելով ընդ նմա անքակաբար. Լաւփ. ընթերց: *Ոչ զէութի մարդոյն լուծեալ, այլ անքակաբար միացուցեալ ընդ ինքեան. Սարկ. մարգել: *Փրկելոյս մեզ զօրութի այդ անքակաբար. Զքր. կթ. խւ:

ԱՆՔԱԿԱԳՈՅՆ. ա. Ամենևին անքակ. *Վասն անքակագոյն մարդկութեն յածութե... ասէ որդի մարդոյ. Կիւրղ. ղն:

ԱՆՔԱԿԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՔԱԿ. *Անբաժին և անքակական. Մագ. Է:

ԱՆՔԱԿԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՔԱԿԱԲԱՐ. *Անշփոթաբար և անքակապէս միացեալ. Խոսրովիկ:

ԱՆՔԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Անքակ միաւորութի, կամ միաբանութի. սերտութի. անբաժանութի. անլուծանելին գոլ. *Անքակութի արասցէ 'ի մի հաւատս: Խառնեցան անքակութբ յածութի անդր. Ագաթ: *Զայս ունին եղեալ անքակութբ ընդ այս: Անքակութբ ունել զմիաբանութի: Հաննեալ անկանի (այսինքն հիւսի սիրով) անքակութբ ընդ զուգակցին. Եղիշ. Բ. Գ. և յես: *Անքակութբ ընդ նմա բերելով յուսոյ միաբանական սիրոյ. Ցհ. կԲ: *Անքակութբ և միով բնութբ փառաւորեալ. Նար. խԳ:

ԱՆՔԱԿՏԵԼԻ. ա. 'Ακατάλυτος. Indissolubilis. Որ ոչ քակտի. անեղծ. անքակ. անլուծանելի. *Զանկարն այդ մատուցանէի, իսկ զկարողութին՝ բանսարկութին, անքակտելի առնելով զմեղսն նորա 'ի բնութե մարդկան. Աթ. Գ: *Ի սէր միաւորիչ անքակտելի. Նար. կԳ: *Անքակտելի է միակն՝ յորովայնէ մինչ յաւիտեան. Ը. խօսք:

ԱՆՔԱՀԱՆԱՅ. ա. մ. Առանց քահանայի, կամ քահանայութե. *Անեպիսկոպոսունս և անքահանայս շրջին. Մագ. ա:

ԱՆՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏ. ա. Որ ինչ լինի առանց քահանայապետի, կամ առանց քահանայապետութե. *Անքահանայապետ քահանայագործութի. Մագ. ա:

ԱՆՔԱՂԱՔ. ա. "Απολις. Extorris, erro, cui nulla est patria. Որ չունի զքաղաք, կամ զպատկութիս քաղաքացւոյ. անտուն. պանդուխտ. *Ագռաւն անտուն է, անբնակ, անքաղաք. Փիլ. լին: *Անքաղաքս զնոսա առասցուք, եթէ աշխարհի քաղաքացիս. Բրս. խ Ղ: *Ինքեանք անտունք և անքաղաքք յերկրի, և այլոց տունս և քաղաքս խոստանային յերկինս. Եղիշ. յառաջ: տես և Սարգ. յհ. Գ: և ա. ղ. ծԲ: *Որ անկանի 'ի քաղաքս Թեբայեցւոց, անքաղաքք եղիցի. Պտմ. աղեք: *Անգեօղք և անքաղաքք ընդ ամենայն աշխարհս շրջին. Ոսկ. Ես:

ԱՆՔԱՂԱՔ. մերթ իբր Աներեակ, անչէն. *Ասաց անքաղաք զնոցա քաղաքն առնել. Պտմ. աղեք:

ԱՆՔԱՂՑ. ա. և } ԱՆՔԱՂՑԱԿԱՆ. } Ուր չէք քաղց. յագ. լի. *Որ աստ քաղցեսցի արդարութե, անդ յագեսցի զանքաղցն լի բարութբ. Նար. խրատ: *Պարշար անքաղցական. Նար. յովէբ:

ԱՆՔԱՄԱՀԵԼԻ. ա. Ոչ քամահելի. ոչ արհամարհելի. 'Ακαταφρόνητος. Non contemnendus. *Զդատոնն և զպարկացող անքամահելի անուանեն. Բրս. ող:

ԱՆՔԱՅԼ. ա. Ուր չէք քայլ կամ ոտնափոխ. ադըմսըզ. *Անքայլ ընթացողիս (այսինքն գրչիս). Նար. ծիգ: *(Նաւն) անքայլ գնացիւքն թռուցեալ 'ի վերայ ծովուն. Ագաթ: *Ցառաջել անքայլ գնացիւք. Ը. գանձ վերափոխ:

ԱՆՔԱՆ, և } ԱՆՔԱՆԱԿ, } ի, աց. ա. Ուր չիք քանակ. և Անչափ. անսահման. որ ընչլաֆնըր, չօքի պոլ ընէ. Նար. և չօքէ տուրս. *Զանքան և զանորակ ածութիս. Բենիկ: *Անքան և անսահման, տէր ամենայն եզրականին. Մագ. ոփ: *Անքան ածութի. Ճ. Ա: *Անքանակ և առանց մասանց է. Եզնիկ: *Շօշափեցար անքանակ. Նար. ԼԳ: *Անըմբռն վարկանել անքանակ բնութեն քանակաւ. Սարկ. մարգել: *Որպէս կերպարան անքանակ էին: Անքանակ պատկեր գթութեանց խնամոց. Նար. ՀԲ. և գանձ եկեղ: *Անքանակ ուրախութի. Թէոդոր. խւ: *Ընդունի յինքն զանքանակն. Լմբ. ող: Իսկ Լմբ. պտրգ. *Ոչ սահմանէ զզենումն, այլ թէ զենէք, և միշտ անքանակս. այսինքն անհամարաբար: Այդ և 'ի գիմաց երկնից ըստ ահաւոր մեծութեն. *Անքանակ եմ, և չափից անչափական. Ը. իմ եղով:

ԱՆՔԱՆԱԿԵԱԼ. Իբր Անքանակ համարեալ ըստ խորհրդաւոր մեծութե. *Քանակեալդ՝ անքանակեալ. Մագ. խւ:

ԱՆՔԱՍՔՆԵԼԻ. ա. Որ ոչ քասքնի. անվախ. աներկիւղ. յանդուգն. ժպիրհ. *Անքասքնելի բարուք առընկեցեալ զամենայն, արբոյց փոխանակ կենսականի զմահաշունչն դեղ. Պիտ:

ԱՆՔԱՏ, ի,ից կամ աց. ա. (ըծ. հյ. աղքատ, որպէս թէ գրեալ էր յն. աարիւքս ἄγκαδ. նոյն ընդ աղ. և ար. էնփէար, ֆէնաֆէր. թ. գըրքէօխըղ.) "Απορος. Pauper, inops, egenus. Կարօտ. ցականերալ. չքաւոր. պակասեալ 'ի կարևորաց. էհթաճ, ֆուգրաձ. *Մարմինն բազում պիտոյից է անքատ. Փիլ. լին: *Եթէ ոք 'ի քահանայից անքատ և ցականեալ իցէ: Ոչ անքատս և ցականեալս. Փիլ. ժհ. ծԲ: *Իբրև անքատի և յափշտակողի անուն բամբասիցի. Ոսկ. Ես: *Ինքեանք կարօտ են պաշտամանցն ծառայից. իսկ ած առանց կարօտութե, և ոչ իւիք անքատ մերով պաշտամամբ: Ոչ ինչ կարօտի նա մեօք, և ոչ անքատ ինչ (կամ անքատին, կամ անքատի ինչ) մերոց անդր հասեալ է. Ոսկ. յհ. ա. 9. 10: *Զի և ոչ անքատ լինին պահպանութեանն. ԾԾ: *Աքսոր և անքատ անձամբքն. Նար. կԲ:

ԱՆՔԱՏԱԿ. ա. Իբր Անման. անհարազատ. *Անքատակ բացատրութբ. Երզն. քեր:

ԱՆՔԱՏԱՆԱՄ, ացայ. և. } ԱՆՔԱՏԻՄ, եցայ. ի. } 'Απορέω, δέομαι. Egeo, indigeo, destitutus sum, ad angustias redigor. Ցականիլ. կարօտանալ. կարօտիլ. չքաւորիլ. *Մրջիւն 'ի բաց մերժելով զտով ցորեանս և գարիս ընդ երկուհատանէ, զի մի բուսեալք՝ անքատասցի կերակրոյ. Փիլ. լիւս: *Անքատացեալք հարկաւորացն՝ ստիպով ծնկին. Պիտ: *Բարեաց կարօտեալ, և անքատացեալ. Գնձ: *Սպեղանեաց և բժշկաց, և առ 'ի սոցանէն օգնականութե կարօտեալ անքատին. Փիլ. փէօխան:

ԱՆՔԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Απορία. Inopia, egestas. Կարօտութի. չքաւորութի. *Փանայքի անքատութի. Թէոդոր. խւ:

ԱՆՔԱՒԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Անարժան քաւութեան. և Աններելի. *Եթէ գացի անձն քո անքաւելի և անբժշկելի 'ի կեանս քո մնացեալ. Բրս. ապաշխ: *Անքաւելի կորստեանն պարտեաց: Ցանքա-

ւելեացս պարառեաց: Զ․առ 'ի քեզ հայ․ հայուլծին անքաւելի՛ քարոզեաց. Նար. Ֆ. ձա. լֆ:

ԱՆՔԷՆ. ա. Որ ոչ պահէ քէն. որ և ԱՆՔԻՆԱՀԱՆ. անոխակալ. անյիշաչար. ներող. ***. *Ածուլծի անքէն է, և առաքինասէր. Փիլ. լի: *Պաշտօն 'ի զուարթնոց երկնից, որք անքէն և աննախանձք են. Մծբ. ծը:

ԱՆՔԹԵԼ կմ ԱՆՔԹԹԵԼ ԱԿԱՆ. Չքթթել կամ չթօթափել ական. վայրկեան սուղ քան զթարթափ աչաց. *Ցանքթել ական իւրև զքառասնօրեայ մանկան մարմին գոյացոյց յարգնէ կուսին. Եղն. խրատ:

ԱՆՔԹԹԵԼԻ. } ա. Որ ոչ քթթէ. ուր
ԱՆՔԹԻԹ. } չիցէ թօթափումն կամ թարթափ աչաց. անշարժ հայեցիք. գէպուզիղ նկատօղ. *Առաքինի գեղեցկութե զիր՝ անքթթելի իմն գոգցես 'ի բարձրատեղ թագաւորանիստն զհայեցուածն ունի. Խոր. Բ. 39: *Զհոգւոյ ակն անքթթելի յամ կառուցեալ. Սարկ. քահ: *Ո՛չ զինուորական զանգիտողս մահկանացուս, այլ քերոբէական անքթթելի անմահական զաւմարտակս. Նանայ. Վեր. ղուկ: *Անքթիթ իմն ականք, և մեծաւ ըղ գուշութբ. Ցհ. կբ: *Անքթիթ հայելի է. Եօթնափ:

ԱՆՔԻՆԱՀԱՆ. ա. Որ ոչ հանէ զքէն փոխուց. ոչ քինախնդիր. անքէն. կամ յորժ ոչ ոք քէն հանէ. *Ցանհոգուլծե են կեանք աղքատին, անկասկած յամենեցունց, անմախանձ և անքինահան. Մանդ. Է:

ԱՆՔՆԻՆ. ա. որ և գրի ԱՆՔՆՆԻՆ. 'Ανεξιχνίαστος. Investigabilis, inscrutabilis. Անքննելի. որ ոչ քննի. անհետազօտելի. գաղտնի յոյժ. *Որ առնէ զմեծամեծս և զանքնինս. Ցոբ. Ե. 9: Թ. 10: *Աւետարանել զանքնին մեծութեն քնի. Եփես. Գ. 8: *Որ առեղծեր զանչափ զանքնին զերկինս ամենայն. Գ. Ձ. Բ. 5: *Զի՞ քըննես զանքննինսդ. Յոբ. լհ. Ժ. 5: *Անքննին է այս խորհուրդ յաւէտ քան զամենայն սրբութի ղիցդ. Նար. ղֆ: *Անքննին ետեղի ալրախուրթե, կամ ետեսիլ. Ագաթ: *Անքին ներբողիւ գովեալ. Նար. հէ: *Զի՞նչ պատասխանէք վասն անքննին աղանդոյն քրիստոնէից. Եղիշ. Է:

ԵԱՆՔՆԻՆՍ ԱՆԿԱՆԻԼ. Մատնիլ յերս անհասանելիս. չկարել հասու լինել. Վաւ ***. Ինչ չհանէր. *Որ զընտրութեն այսպիսի երաց ինչ ուսանել փութային, չքուարեցան, և յանքննինս անկան. Կիւրղ. ղեփ:

ԱՆՔՆԻՆ. իբր Չև քննեալ վերջին զննութեամբ. չև եւ որոշեալ. 'Αδιάκριτος. Indistinctus. *Առաքք տողամուժի անքննինք. Առակ. ԻԷ. 1:

ԱՆՔՆԻՆ. իբր Ոչ քննող. անխորհուրդ. 'Ανεξέταστος. Non examinatus. *Ոչ է պարտ անքննին մտօք առաջի ձեր առնել այդպիսի մեծի խնդրոյ զարձուած բանից. Փարպ:

ԱՆՔՆՆԱԲԱՐ. մ. Անքննելի օրինակաւ. 'ի վեր քան զքննութի և զհասողութի կարողաց. *Բղխումն հօր անքննաբար. Շար: *Ցերկինս զպօղոս անքննաբար վերացուցանէր. Ոսկ. փծ:

Եւ Առանց քննելոյ. անխորհրդաբար. 'Ανεξετάστως. Sine examine, inexplorato. *Մի՛ ըզք 'ի ժողովքդենէն անքննաբար հաղորդեցուցէ. Ը. ընդհանր: *Հաւատոյն անքննաբար զլրաբանութեն 'ի նոցանէ. Ը. ԻշՆ: *Թոյլ խորհրդոցս անքննաբար ընկալեալ զբանն. Ճճ: Գրի և ԱՆՔՆՆԵԼԱԲԱՐ. Կլիմաք:

Եւ Միամիտ սրտիւ, առանց հետաքրքիր լինելոյ. 'Ακεριεργάστως. Citra curiositatem. *Ի ձեռն պարզմտութե սրտի՝ անքննաբար յուսացեալք յԱծ. Բրս. ող:

ԱՆՔՆՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. } Տ. ԱՆ-
ԱՆՔՆՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. } ՔՆԻՆ. 'Ανεξιχνίαστος. Investigabilis. *Որ հասանէ անքննականաց. Ցոբ. Է. 24: *Անքննականն 'ի քննողաց. Ագաթ: *Անհագին է և անքննական. Ոսկ. մ. Ժ. 2: *Էութի անքննելի. Նար. ԽԸ: *Անքննելի ծով, կամ հաստատութի ծովու, կամ մեծութիք. Արշ: Պիտ:

ԱՆՔՆՆԵԼԻ. իբր Թողեալ առանց քննութե. *Ոչ ուսեք թողցին իբրու ըզ փոքունս ումանս՝ անքննելիք. Պիտ: *Զի մի՛ զք արտաքսցի, եթէ բնաւ անքննելի թողցուք զաա. Կլիմաք:

ԱՆՔՆՆԻՆ. Տ. ԱՆՔՆԻՆ, որ է ուղղագոյն գրութի:

ԱՆՔՆՆՈՂ. Որ ոչ քննէ. անխորհուրդ. դիւրահաւան. *Մի՛ դրդուիլ անքննող լսելեօք. Ցհ. կբ:

ԱՆՔՆՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Απραγμοσύνη Quies. Չքննելն. անհետազօտութի. որ և ԱՆՔՆՆԼԻՒԹԻՒՆ. մանաւանդ Անհոգութի. հանդարտութի. ***. *Արժան էր և զնոսա առնել մերով անքննողութբս ակարադոյնս. Ար. որս. ծէ:

ԱՆՔՆՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ 'Ανεξιχνίαστον. Investigabile esse, inscrutabilitas. Անքննելի և անհետազօտելի գոլն. անհաս խորութի և գաղտնիք. *Առ նորա անքննութեն ընծայութի անգիտութե մատուցանելի է. Եղնիկ: *Իսկութի անքննութեան: Ամպով անքննութե ծածկեցաւ: Որ փառաւորեալն է անքննութբ: Պաշտեցեալ 'ի յանքննութե. Նար: *Զանբաւութի և զանքննութի անհագին խորոց. Նար. յոկէ:

ԱՆՔՆՆՈՒԹԻՒՆ. Անհակառակութի, կմ անհակառակ. *Եղբարք առեմ զբովանդակ հայոց զլրումն, առ 'ի յայտնել ընդ մեզ անկաբւս և անքննութիս. Մամ. առ Գր. փղ:

ԱՆՔՆՆՈՒԹԻՒՆ. τὸ 'Ανεπίσκεπτον. Non explorare. Չքննելն. անխորհրդութիւն. աննկատողութի. *Զորս հաստատել յանդգնութի է, և անքննութի. Նիւս. երգ:

ԱՆՔՈՅԹ, քութի, ից. ա. 'Εύδιος, ἀκύμαντος, γαλήνιος. Tranquillus, fluctibus non agitatus, sedatus. (լծ. հյ. հանգիստ. անդայթ. անսայթաք. անխուլթ. յն. ա-***. և այս. ***. լտ. ***). Հանդարտ. խաղաղ. անխռով. անվտանգ. անալեկոծ. որ է և առնէ յապահովս. ***. *Անքոյթ նաւահանգիստ. Ժմ: Պիտ: Ոսկ. ևն: *Կամ յարկ կամ քարայր 'ի սաստիկ անձրևի լինիցի անքոյթ այնմ, որ անդր մտանիցէ. Ոսկ. Եա: *Անքոյթ կայանք, կամ ծոց, կամ խաղաղութի. Փիլ: Պիտ: Նար: *Ցիշեսցուք յանքոյթ ժամու (յն. մի բառ εὐδία, tranquillitas, իբր յանքութութե) զալէկոծութիւն. Ար. որս. ծա:

ԱՆՔՈՅԹ. Ապահովեալ Թաքնութբ. Թաքուն. ծածկեալ. անգիտ. անգիտելի. *Զվարդապետացն անջրպետարան իբր զպատրուակ անքոյթ ետեսութե: Թնդեալ շեմարան անքոյթն ստուերի ստորին անդնդոց. Նար. Խչ: *Որպէս զմովսէսն անքոյթ եղեալ. զի մի՛ պաշտօն ըզնա առեալ. Ը. Հիղ:

ԱՆՔՈՒԹԱՑԵԱԼ. Տ. ԱՆՔՈՅԹ. *Ըզխաղաղականն և զջերմն և զանքութացեալն սիրէ. Փիլ. Նմանթ. յն. մի բառ. 'Εὔδιος.

ԱՆՔՈՒՆ. ա. 'Ακοίμητος (յորմէ Ակումիս.) ἄγρυπνος, ἄνυπνος. Insomnis, non accumbens, non dormiens. Որ ոչ լինի երբէք 'ի քուն. աննինջ. աններհեղ. և ազրուն. արթուն. մշտարթուն. զգաստ. անհանգիստ. անխոնջ. ***. *Անքուն է լոյսն՝ որ 'ի նմանէ է. Իմ. Է. 10. այսինքն որ տայ միշտ արթուն կալ իբրև 'ի լոյս տուընջեան: *Տեսանէր զնա ամենատես և անքուն ականք: Որ անքուն ականք պահես զհարայել. Ոսկ. յհ. ա 20: Շար: *Զի անքուն ականք պատրաստագոյնս կայցեն. Ագաթ: *Անքուն բնութի սրովբէից. Ոսկ. Եա: *Դիշերք անքունք, որք կանխեսին յաղօթս 'ի գիշերին. Բրս. Ձրփ: *Եթէ անքուն կարեմք լինել. Եղիշ. հայր մեր: *Նմանեալք վերնոցն՝ անքունք եղեն. Փարպ: *Որ անքուն յառաջդիմութի ունելով աշխ. Գանձ: *Ուր հանգեաւ ոտք նորա յետ անքուն աշխատութեն՝ որ յերկրի. Լմբ. պտրգ: *Երեք նոցա՝ որ խնդրեբին՝ առաւօտն անցին, և գիշերք անքունք. Փիլ. սամփ. (որ հայի և 'ի յաջորդ նշ:)

ԱՆՔՈՒՆ. մ. Առանց 'ի քուն լինելոյ. առանց ննջելոյ. արթնութբ. զգաստութբ. *Որ պահէն զխարայել անքուն. Շար: *Անքուն կատարեալ զկեանս իւր յաշխարհի արթնութբ. Փիլ. Լն: *Զգիշերն ամենայն անքուն անցուցանել. Ամ. անփ: Տծնոյ: *Մաշի հանապազ անքուն՝ 'ի հոգոցն. Մանդ. ծղ:

ԱՆՔՐԻՍՏՈՍ, ոսք. ա. Օտար 'ի քնէ. անհաւատ. *Նայեաց 'ի բարբարոսն և յանքրիստոսն. Ի Գիրս խոստ:

ԱՆՔՕՂ. գ. Ուր չիք քօղ կամ պատրուակ. անադօտ. պայծառ. *Լուսաւորութիւն անքօղ. Նար. ծա:

ԱՆՕԳՆԱԿԱՆ, ի, աց կամ ից. ա. 'Αβοήτητος. Auxilio carens. Որ չունի զոք իւր օգնական. պակասեալ յօգնականութէ. անտերունչ. անխնամ. ***. *Զծնողս անձանց անօգնականաց. Իմ. ծԲ. 6: *Անօգնական անայցելու. Մարգ: *Վա՜յ ինձ անօգնականիս: Անօգնականաց է տէր օգնական. Վրք հց: *Որ օգնականդ ես անօգնականաց. Ճճ: *Մի՛ իբրև 'ի վերայ անօգնականաց յանդգնիցք. Գէ. Եա: *Անօգնական մարմին. Պիտ: *Զօրէնսն ունելով օգնական՝ անօգնականիցն նմանեցայ. Լմբ. ող:

ԱՆՕԳՆԱԿԱՆԻՄ, եցայ. չ. Անօգնական մնալ. *Անօգնականեցայ յամենայն կողմանց. Պիտ:

ԱՆՕԳՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Մնալն առանց օգնականի կամ օգնութե. *Տեսեալ զանհնարին դիպուածսն անօգնականութեն. Արծր. Բ. 4:

ԱՆՕԳՈՒՏ, օգտի, ից. ա. 'Ανωφελής, ἀνόνητος, ἀλυσιτελής, ἀσύμφορος. Inutilis. Μάταιος. Vanus. Որ չունի կամ չբերէ ինչ օգուտ. անշահ. անպիտան. անպտուղ. ունայն. ընդունայն. ***. *Քացախ վերի անօգուտ է: Զգոյշ լերուք յանօգուտ քրթմնջելնէ: Վաստակք նոցա անօգուտք: Անօգուտ են, և սնոտիք: Դիրօշեն զանօգուտսն. Առակ. ԻԷ. 20: Իմ. Ա. 11: Գ. 11: Տիտ. Գ. 9: Եր. ԽԲ. 11: *Ընտրութեց լաւին և

վատթարին, օգտին և անօգտին. Ոսկ. Դ.: *Ցանօգուտ լծոյ ծառայութեն. Ագաթ.: *Ցանօգուտ զբօսանաց. Պիտ.: *Զի այն անօգուտ է. Կոչ. ԺԷ.: *Մի կարծեր անօգուտ 'ի ժամանակս ժամանակս գոլ գոռոզութեն. քանզի և ոչ պատուհասն անօգուտ է. Փիլ. նխ. Բ.: *Անօգուտ զքաջութիւն համարիմ. Եղիշ. Է.:

ԱՆՕԳՈՒՏ. } մ. Ἀχρήστως, ἐις ἀνω-
ՑԱՆՕԳՈՒՏ. } φελῆ. Inutiliter. Առանց օգտի. յունակէտս. 'ի զուր. նափիլէ, ապէս էէրէ. *Որ անօգուտ ընդ մարդկան է բնակեալ. Ագաթ.: *Ոչ պարտ է սուտ և անօգուտ ցրուել զինչս: Մինչև ցե՞րբ չերջիւք անօգուտս վասն քո. Վրդ. հց. Բ. և ԾԴ: *Զուլէ զգիրօշեալն յանօգուտ. Եզ. Խը. 10:

ԱՆՕԳՏԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ կարի անօգուտ. *Անօգտագոյն էր 'ի բոլորովս բնակել երկրի. Փիլ. նխ. Բ.:

ԱՆՕԳՏԱԿ. ա. Իբր Անօգուտ, անօգտակար. *Անօգտակ զգձմամբ 'ի չպիտանի տաղաշաւանացն գնիցիս մասին. Գր. թղ.:

ԱՆՕԳՏԱԿԱՐ, ի, ից կմ աց. Տ. ԱՆՕԳՈՒՏ. *Զէին իրաւունք զպարերարութեն անօգտակար պահել. Եղիշ.: *Զերծումն գործել անօգտակարաւ: Ցանօգտակարիցն համարել զասու. Պիտ.: *Ցանօգտակարէ անտի ('ի սուսերէ) մեզ փոխաձեւեալ 'ի խոփս և 'ի մանկաղս. Նար. ղԵ.: *Սոյն իմն և խուռն իմաստութեն անօգտակար առանց սանձին. Ցհ. օրբ.: *Լուայ զասացեալդ առ 'ի քէն զանօգտակարսդ. Ճ. Բ.: *Որ նշանակէ 'ի տեսութե, և պատմէ տեսողացն զանձին զվարսն, յանօգտակարս ընկղմի. Կլիմաք.:

ԱՆՕԳՏԱԿԱՐԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ յոյժ անօգտակար. անօգտագոյն. *Ցոյժ անօգտակարագոյն էր: Անօգտակարագոյն 'ի սկզբանէ մինչև 'ի ծայր: Իբր զանօգտակարագոյն կենցաղոյս. Պիտ.: *Զհակառակն այսմ հայցելով և զանօգտակարագոյն. Մագ. ԽԷ.:

ԱՆՕԳՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՇԱՀՈՒԹԻՒՆ. *Զանօգտութեանցն գտանել անպիտանութեն. Պիտ.: *Զանօգտութէ մերձակայիս, և զանբժշկական վէրս. Հաւտ. առլ:

ԱՆՕԹ, ոյ, ոց. և ա՛ ի, ից. գ. Ἀγγεῖον, σκεῦος. Vas. Աման. ընդունարան. կապ, ալէֆ. *Անօթ խեցեղէն: խեցեղէն անօթոյ բրտի. Ղևտ. ԺԴ. 5: Եզ. Լ. 14: *Անօթ կաւեղէն: Ի պղնձի անօթի եփեսցի. Ղևտ. Զ. 28: *Բրուտն յորժամ անօթ գործիցէ, ոչ ինքն անօթ լինի. Եղնիկ: *Որպէս յանօթ արկեալ իցէ ինչ, օտար է, և ոչ յանօթոյն բնութենէ: Իբր զոյգն անօթիւ յազգենականն աղբերէ առեալ. Ճ. ամենայն չոր. և հրէշտ: *Սկաւառակս նման ձեռամբն զկտաւն, իբր թէ մեծ իցէ անօթն. Վրդ. հց. ԺԴ:

Նմանութեամբ ասի. *Սոքին անօթ կաթին. Վրդ. հց. Զ: *Եւ արտասուացն անօթ բախեալ». այսինքն աչքն. Ճ. Հ՛րդ: *Անօթ լուսոյ (սպասաւորն նորա): Ցերկուց 'ի մեծ անօթոցն' յերկնից և յերկրէ. Եղիշ.: *Անօթ ընտրութեան (այսինքն ընտիր) է ինձ նա՝ կրել զանուն իմ. Գծ. Թ. 15:

ԱՆՕԹ. τὰ Σκεῦη. Supellex. Կահ. կարասի. կազմած. սպաս. հանդերձ. համդերձանք. զարդ. ինչք. իրք. գաղգանօգ, ռէնէմիւլէ, էշեա, բարգա, մալ. *Ամենայն հանդերձ, և ամենայն անօթ մաշկեղէն, և զամենայն կահ փայտակերտ: Ցամենայն անօթ, յորոյ վերայ նստիցի: Անօթս ոսկւոյ, և անօթս արծաթոյ. ԵՆ.: *Խորտակեսցի ինչ յանօթից նաւուն. Վրդ. հց. Զ: *Եթէ ունիցի ինչս, որք են անօթք աշխարհի, սակս անցանելի անօթոցն կարասցէ նստել 'ի սեղանի. Վրդ. հց. Գ:

ԱՆՕԹ. Σκεῦος. Instrumentum. Գործի, մանաւանդ պատերազմական. գօրծիք ալէթ. աշտե, սիլահ, ճեպէխանէ. *Հարկանել, երկաթեղէն, կամ փայտեղէն անօթով: Զգեւլ զամենայն անօթ խաղաղութեն: Առնել զէնս և անօթս կառաց: Անօթք պատերազմի կամ պատերազմականք: Պատրաստեալ զանօթս մահու. ԵՆ.: *Զի եղև նա անօթ սպասու պաշտամանն թշնամւոյն. Եփր. ծն.: *Անօթ փրկութեան (այն խաչն). Անյաղթ. բարձր: և Ճ. մրթ.: *Ի փրկանիւթ անօթս խաչին. Նար. խչ.: *Ի ձեռս զմահացուն առնուլ անօթս (զսուր). Պիտ.: *Որ մրցի ընդդէմ օրինացն, և առութեան հօր զատանի անօթ. Լմբ. առկ. (որ հայի և 'ի Ա. Նչ. տե՛ս և ԱՄԱՆ): *Գործեաւ վայելչականաւ փայտի անօթոյ (այսինքն ժամահարաւ) սաստիկս որոտացեր. Նար. ղԵ.: *Ոչ հաւանիմ առեր կարկատուն անօթիւք (նաւուք) առ հզօրագոյն թագաւորս մատանել. Մագ. ԺԳ.:

ՑԱՆՕԹ ԱՌՆՈՒԼ. Κέχρημαι. Mutuor. Զանօթ ինչ և զգործի 'ի փոխ և 'ի պէտս առ ժամանակ մի առնուլ. էօտիւնձ ալմագ. *Եւ զայն յանօթ առեալ էր. Դ. Թգ. Զ. 5: *Շնորհքն ոչ մարդկեղէն ինչ զօրութե առնուն յանօթ, այլ զիւրն ունի բնակաւոր. Սեբեր. Դ:

ԱՆՕԹԱԲԵՐ. ա. Σκευαγωγός. Vasa seu instrumenta vehens. Որ բարձեալ բերէ զանօթս և զսպաս. *Կառք են բեռինք, ոմանք անօթաբերք. և ոմանք զնոսա բերեն. Բրս. ընչեղ:

ԱՆՕԹԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործած անօթոյ. և Գործի, գործարան, որպէս լեզու վասն խօսելոյ. *Թէպէտ և էառ տեռանումն և լեզուումն անօթագործութեն, ոչ 'ի յոյժ քաջայարմարն. Փիլ. էլ. Բ. 44:

ԱՆՕԹԻ. առաւել ռմկ. Տ. ՆՕԹԻ. ա. մ. *Ոչ ծանրանայ արբեցուի. զուարթութեն և անօթի գնայ ընդ այն Ճանապարհն. Ոսկ. Մ. Բէս. Ի: *Կարօղ ես երկիս առաւօտս անօթի կալ. Վրդ. հց. ԽԶ: *Հրամայեաց տանել անօթի. ՃՃ:

ԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Տ. ԱՆՍՈՒՂՈՒԹԻՒՆ. *Ցանօթութեան երեք աւր մեռան. Ճ. Ա:

ԱՆՕԹԵՑ. } մ. (առաւել ռմկ.)
Ի ՑԱՆՕԹԵՑ. } Նօթի գոլով. անօթի.
ԱՆՕԹՈՒՑ. } քօրսանց. աճ գառընը: Վստփնլ. Է. ճյԶ: Մխ. բժ. ոփէղ:

ԱՆՕՍՐ. ի. ից. և անօսրութիք, անօսութիք. ա. որ և ՆՕՍՐ. Λεπτός, ἀραιός, σπάνιος. Tenuis, subtilis, rarus. Անգայտ. նուրբ. բարակ. թեթև. սակաւագիւտ. ցանցառ. դոյզն. զուն ուրեք եղեալ. սէյրէկ, ինճէ, նարին, զըլ. *Նուրբ և անօսր օդոյ: Ընդ անօսր օդս սփռեալ. Փիլ. նխ. Բ: Անյաղթ. բարձր: *Ի սիգ քաղցր և անօսր ըստ տեսլեանն, որպէս եղեւ. Վանակ. Յբ.: *Սղոխք օդոյ, անօսրութիք' այն որ 'ի ծովէն, և թանձունքն որ 'ի լճէն. Փիլ. փէտական: և Խոր. Գ. 62: *Անօսր գէղ. ծանր գէղ. Եփր. էրոյս: *Ոչ միայն զանօսրն և զկակուղն, այլ և զխտացեալ թանձրահողն գիւրեսցէ. Պիտ.: *Անօսութիք և բարակք և անյայտք գնացիցն ելք չէրոյն: Գոլորշիքն ըստ բնութեան անօսութիք և նուրբք. Նիւս. կազմ. ԺԳ. ԺԷ: *Արտաքս բերել թելս անօսրութիս. Լմբ. ող: *Տղայական անօսր և կակուղ ձայն: Հաւատ անօսր ձայն. Տօնակ: Ճ. Թ: *Տան զանձինս սակաւ մի անօսր քնոյ. Եղիշ. Դատ: *Մի զգուշն ինչ և զանօսր 'ի մէջ բերեր, այլ զայն՝ որ միշտ ինչ գործիցի' ահ զմտաւ. Ոսկ. Եւ: *Մի ինձ զանօսրիցն առնիցես (այսինքն զսակաւագիւտ օրինակաց). Ոսկ. մ. Ա. 4: Գ. 4: *Բան առատն պատուական էր, այսինքն չքնաղ՝ անօսր. Ոսկ. և Կիւրղ. Եւ:

ԱՆՕՍՐ. Անհիւթ. հողեղէն. հողեղէն բրական. խմանալի. գաղտնի. ներքին. զեհին. *Ի հողի անօսր զպակեալ փոխադրէ: Ընկղմեցաւ յանապական անօսր էութիւն. Նար. խչ. և խաղ: *Անօսր է խորհուրդս և անմարմին: Որք յետ բարձր և անօսր գործ վերացայք: Թէ կամիս. և յայլ ևս անօսր օրինակ հայեսցուք. Լմբ. պտրգ. և ող: *Անօսր բանիս ես մեզ զգիտութիւն. Գր. թղ: *Պայծառացեալ անօսր պատուով. Ճ. Ա:

ԱՆՕՍՐ. մ. Ἀραιῶς, σπανιάκις, σπανίως. Rare. Σποράδως. Sparsim. Սակաւ ուրեք. ուր ուրեմն. գժուարաւ. *Այն գուն ուրեք և անօսր լինի. Ոսկ. Մ. փիմ: *Բազմաց անօսր գտանէր գործի թլփատուն. իսկ յորժամ քարիւն լինէր' ամենեքեան դիւրաւ գտանէին. Կիւրղ. յէս: *Եղեն սակաւ ինչ և անօսր նշանք յետ այնր առնոսա. Ոսկ. մ. Ա. 4:

ԱՆՕՍՐԱԲԵՐ. ա. Որ գուն ուրեք բերեալ լինի. կամ Բերող յինքեան զոչ ինչ գոյացութիւն. *Խաւարն անլոյս անօսրաբեր, թանձր և մթին' զերդ գոյն կըպ էր. Ճ. էդէս:

ԱՆՕՍՐԱԳԵՂ. ա. Ունող զգեղեցկութիւն սակաւագիւտ. *Աղջիկ մի անօսրագեղ. Ճ. Ա:

ԱՆՕՍՐԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Λεπτότερος, λεπτώτατος. Tenuior, tenuissimus, ἀραιότερος, rarior. ἐπαφρότατος, levissimus. Առաւել կամ կարի անօսր (ըստ ամենայն առման). *Ի թեթև նիւթոյն, և յանօսրագոյն օդոյ. Փիլ. այլաբ: *Գոլորշիք անօսրագոյն, և ամեն կին անտես. Արիստ. Ձ: *Մառախուղ է քան զօդ թանձրագոյն, և քան զամպ անօսրագոյն. անդ: *Ի ջրոյ սկսանի, որ անօսրագոյն է քան զերկիր, և թանձրագոյն քան զհողմ: Ցօդոյն վայելեն զանօսրագոյն. Ոսկ. յհ. Ա. 23: Բ. 16: *Անօսրագոյն քան զձառաւայն է (հողմ), և մօտ յանմարմինն. Կիւրղ. ծն: *Անօսրագոյն տարր աղաւեւոյ. Լմբ. պտրգ: *Նուրբ ձայնիւ վարեսցի իբրև անօսրագոյն հաւու. Ածաբ. ծղ: *Ծանուցեալ թէ որքան է քոյդ անօսրագոյն խորհուրդ քան զնորայն: Անօսրագունիւքն (այսինքն գաղտնագոյն մեղօք) խրատեն յանցանել. Լմբ. պտրգ. և ող:

Իբր Տկարագոյն. *Քան զամրգի ատոյն անօսրագոյն և կնատագոյն: Գուլթն ընդ բազումս բաժանեալ անօսրագոյն ակարացեալ առ մի մի 'ի նոցանէ անօսրացեալ հասանէ. Ոսկ. մ. Բ. 9: և յհ. Ա. 1:

մ. Դուն ուրեք. քէօ սէյրէկ. Σπανιάκις. Rarius. *Այս անօսրագոյն իմն երևի, և այն յաճախագոյն. Ոսկ. Եւ:

ԱՆՕՍՐԱԹԵՒ, ի, աց կմ ից. գ. Անօսր թևօք, թեթևաթռիչ. բէնէ՞ր բարակ. ինձէ գանատլը. *Անօսրաթև թռչուն (մեղու). Ոսկ. ես: *Զօրէն անօսրաթև և իմաստուն թռչնոյ 'ի վերայ թռչելով մարգաց. Սկևռ. ըէ: *Թռչնոցդ ազգք... այլև յանօսրաթևացն բազումք. Սարկ. հանգ:

ԱՆՕՍՐԱԳԱՆ. ի, աց. Տե՛ս ԱՆՕՍՐ. *Մարմին է հողմ, թէպէտև անօսրականն է ». յն. կարծ անօսրագոյն. λεπτώτατος. Ոսկ. յհ. ա. 25:

ԱՆՕՍՐԱՀՈՂ. ա. Ուր իցէ հող անօսր կամ աւազուտ. *Զհիւսիս (արար) անօսրահող. Հանմ. յոբ: *Վաղաթառամ է անօսրահող. Վրդն. ող:

ԱՆՕՍՐԱՄԱՍՆ. ա. Λεπτομερής. Tenuitate partium praeditus. Որոյ մասունքն են նուրբ և բարակ. *Անօսրամասն և բազմատեսակ գոյացութիւն՝ յեթերային բղխումն հրացեալն. Արէոփ. ձ:

ԱՆՕՍՐԱՄԱՍՆԱԳՈՅՆ. ա. Λεπτομερέστερος. Tenuioris partis. Առաւել անօսր մասամբք. *Ցօղոյ (այսինքն քան զօդ) է թանձրամասնագոյն, և 'ի ջրոյ (այսինքն քան զջուր) անօսրամասնագոյն. Նիւս. բ. ղ:

ԱՆՕՍՐԱՄԱՐՄԻՆ. ա. Անօսր մարմնով. *'Ի մարմնաւորացն՝ են որ թանձրամարմինք են, և են որ անօսրամարմինք. Եզնկ. ժդ:

ԱՆՕՍՐԱՆԱՄ. ացայ. չ. Λεπτύνομαι. Attenuor. σπανίζομαι, raresco. Անօսր և բարակ լինել. անգայտանալ. նրբիլ. թեթևանալ. հիւծիլ. ակարանալ. նուաղիլ. և նրբամաս գտանիլ. նօսրնալ, բարակնալ. սէյրէկլէնմէք. *Եւս առէք նեղեալս և անօսրացեալս և լքեալս. Դ. Թգ. ժդ. 26: *Թանձրութիւն անօսրանայ հաստատութեամբ. Եղիշ. դդ: *Անօսրացեալ 'ի թանձրութենէ հրեղէն նորագին. Ղ. բարձր: *Անօսրանալ օդոյն. Փիլ. նխ. բ: *'Ի ձեռն արեգական թանձրացեալն 'ի գոլորշեաց մասնն անօսրանալ. Նիւս. կազմ: *Երկիրս յարմարեալ և մաքրեալ, և զի այսպէս ասացեալ՝ անօսրացեալ, 'ի բարձրութիւն ամբառնալ. Աթան. յայտն: *Գունթն առ մի մի 'ի նոյանէ անօսրացեալ համանէ. Ոսկ. յհ. ա. 1: *Որք անօսրանան մարմնոյ, խմացականն... պէս ուսանեն. Լմբ. պտրգ: *Անօսրացեալ հոգւով. Սկևռ. եօ:

ԱՆՕՍՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Λεπτύνω. Attenuo, minuo. Անօսր առնել. անօսրել. նրբել. անգայտացուցանել. և հիւծել. բարակլէշտիրմէք, նօսրըթմաք, փերէշտիրմէք. *Զվարս իւրեանց մի անօսրացուցանիցեն. Եզեկ. խդ. 10: *Մաշէ և անօսրացուցանէ նրբէ (զմարմինն պահօք). Ոսկ. փիլ:

ԱՆՕՍՐԱՓԱՅԼԱՐՔ. գ. Նեղ փայլակք կամ ծերպք. Նեղ բօրան կամ պղոնի ձեղք. *Երեւեալ լինի վերջին լուսոյն ընդ անօսրափայլարս ինչ օդեղէնս. Շիր:

ԱՆՕՍՐԵՄ, եցի. ն. Անօսրացուցանել. Λεπτύνω. Attenuo. իսկ ԱՆՕՍՐԻՄ. ի. չ. Անօսրանալ. Σπανίζομαι. Raresco. *Զնոյն անօսրէ. Վեցօր. է: *Ժամանակ անօսրի ծով. Ցոբ. ծդ. 11: *(Ի գարնան) անօսրին մաղձք և արիւնք. Ոսկիփոր: *Նուաղեսցի մարդկանն յայսմ կեանս առ. ..., եթէ որպէս ինչ անօսրելոց էին. Ոսկ. եօ:

ԱՆՕՍՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Λεπτότης. Tenuitas. Նրբութիւն. անգայտութիւն. բարակութիւն. սակաւութիւն. ցանցառութիւն, թեթևութիւն. ակարութիւն. և նրբին անօսր մասունք. անօսր նօսրութիւն լինել. սէյրէկլիք, ինճէ. լիք, նուրբութիւն. *Նրբացեալ անօսրութեան. Նիւս. կազմ. լբ: *Յանօսրութէ, 'ի հոծութէ լեառ ինչ յառաջելոյն առնլ. ..., ... լինել. Փիլ. նխ. բ: *Վասն ... (մարդկութեան) անօսրութեան, և ... դժուարութեան. Ոսկ. յհ. ա. 51:

*(Ըստ մարմնոյ) անօսրութեամբ պատահելսն լեռն կրեն՝ տանցէ. Սարկ. ղործ: *Յանօսրութենէ թեհեղոյ՝ հոգեկան վարուց տարաձուէ: Տեսողականութիւն սրբի անօսրութիւն: Նայելով 'ի կամս հոգւոյս՝ ձգնութեան անօսրութեան: Անօսրութիւն առաքինութեան. Լմբ. առակ. և ող. և պտրգ: *Առաքինութեամբ անօսրութիւք լինիցին. Ոսկ. մ. բ. 18: *Բաղում ինչ է որբուն տանար լինել անօսրութե. Եղիշ. ա: *Տկար ոչ մարմնոյ զօրութեամբ ասեմ, այլ ոգւոյն անօսրութե. Կանոն:

ԱՆՕՏԱՐ, ի, աց. ա. Ἄνοθος, ἀνόθευτος. Non spurius, non fictus, genuinus. Որ չէ ինչ օտար. ընտանի. հարազատ. բուն. *Ցանկութիւն խմաստութե անօտարի պատուիցեալ: Անօտար և բուն խմաստասիրութիւն. Փիլ. նխ. բ:

ԱՆՕՏԱՐԱԲԱՐ. մ. Առանց օտարանալոյ 'ի բուն կարգէ. անխոտոր և անմոլար ուղղութիւն. խոկալէս. *Իմաստասիրեցելոյն անօտարաբար ոգի անյեղյեղլի: Որ անօտարաբար իմաստասիրեալն է, օգուտ առնէ. Փիլ. լին:

ԱՆՕՏԱՐԱՆԱԼԻ. ա. Որ ոչն օտարանալ. անմեկնելի. *Անբաժանելիք և անօտարանալիք. Ճ. Ա:

ԱՆՕՐԷՆ. րինի, նաց. ա. Ἄνομος, παράνομος, ἀθέμιτος, δυσσεβής, ἄτοπος, են. Iniquus, nefarius, impius, absurdus, են. Որ չունի կամ չպահէ զօրէնս. որ ազգ և որ ինչ է արտաքոյ կամ ընդդէմ օրինաց. անձն կամ գործ անիրաւ. ամպարիշտ, ժանտ, անսուրբ, անտեղի. ոչ օրինաւոր. անկարգ. ինսաֆսըզ. ասըլէնիդ, զուլիմ, նահագ. *Ընդ անօրէնս եղէ իբրև զանօրէն, իբր ոչ եթէ անօրէն ինչ էի այլ. Ա. կոր. թ. 21: *Կործանումն արանց անօրինաց չար է: Որ գործեն զանօրէնս. Առակ. ա. 18: *Անօրէն է, որ խոտորի յօրինաց. Լմբ. ող: *Եղծանել զանօրէն հրամանն [ժ]ողովրդին: Զաւակ անօրէն անկողնոյ: Անօրէն գնացիւք. են: *Գործ մի անօրէն է: Անօրէն է բանդ. Ոսկ. յհ. ա. 5. 12: *Անօրէն օրէնք. Ցհ. կբ: *Ած այսպէս հրամայեաց՝ անօրէն գոլ մերձենալ հրէի առ այլազգի. Ոսկ. գծ: *Քանզի անօրէնս կամեցան ցուցանել զաշակերտսն, յայտ առնէ՝ թէ ինքեանք են օրէնսզանցք. Ոսկ. մ. բ. 26:

ԱՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνομία, ἀνόμημα, παρανομία, ἀδικία, են. Iniquitas, legum contemtus. Խոտորումն յօրինաց. գործ ընդդէմ օրինաց. մեղք. յանցանք. չարութիւն. ապիրատութիւն. ամբարշտութիւն. *Անմեղային որ զմեղս առնէ, նա և զանօրէնութիւն առնէ. և ինքն իսկ մեղքն անօրէնութիւն է. Ա. յհ. գ. 4: *Անօրէնութիւն (ասի), որ կամ խոտեն և անարգեն զճշմարիտ օրէնսն, և զչարն կամին ողջունեն, և կամ գոլով 'ի մեղսն՝ կամօք հեշտացեալ են 'ի նոյն. Լմբ. ող: *Անդէն 'ի տան պահել (զկռոցն յղի) անօրէնութիւն համարէր ». այսինքն հակառակ օրինաց ինչ. Ղ. մփբ: *Գինիք անօրէնութե. շղթայք անօրէնութե. հեղեղ անօրէնութեց. Աղւմ:

ԱՆՕՐԻՆԱԲԱՐ. մ. Παρανόμως. Impie. Ἀδίκως. Injuste. Ընդդէմ օրինաց. անօրէնութեամբ. անիրաւաբար. ամպարշտութեամբ. *Անօրինաբար սպանանել, կամ խոր-հել, կամ ունել. Ոսկ. յհ. բ. 21: Ամբ. բ: Փիլ. նխ. ա:

ԱՆՕՐԻՆԱԳՈՅՆ. ա. Παρανομώτερος, ον. Iniquior, ius. Ἐναγέστερος. Scelestissimus. Առաւել կամ յոյժ անօրէն (անձն կամ գործ). *Ունին յանձին ըղ-բռնաւորն զանօրինագոյնն քան զհերոդէս՝ զմամոնայ: Սպանումն քան զամենայն սպանութիւն անօրինագոյն: Եւ զինչ քան զայս բան անօրինագոյն լինիցի արդեօք. Ոսկ. մ. ա. 7: բ. 23: և յհ. բ. 32: *Ե՛ւս անօրինագոյն է քան զարիւնահեղ սպանումն չարութիւն. Մանդ. ա: *Ե՛ւս անօրինագոյնք քան զնոսա. Իգն:

ԱՆՕՐԻՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Որոյ խորհուրդն է չար, կամ որ խորհի զչարիս. *Սիրտ անօրինախորհուրդ. Մծբ. ծբ:

ԱՆՕՐԻՆԱԾԻՆ. ա. Ծնօղ անօրէնութեան. երկնիչ չարեաց. *Յղացեալք զմեղս և անօրինածինք. Մծբ. ծբ:

ԱՆՕՐԻՆԱԿ. ա. Որ չիք օրինակ կամ նմանն. աննման. անհամեմատ. անզուգական. *Անօրինակդ զօրէնակին խորտակեալ զլուծ: Անօրինակ հարուած, կամ գեղ. Նար. ծգ. և է. և խե: *Օրինակ անօրինակ ծննդեանն որդւոյ. Ղ. ընդհանր:

ԱՆՕՐԻՆԵՄ. եցի. ն. և չ. Անօրէն ինչ գործել կամ նիւթել. *Ի նմին աւուրն, ուր զոնխայն անօրինեցին (յն. յոնխայն ամպարշտեցան), հրամայեաց զկառափին հատանել զանօրէն մահապարտին. բ. Մ. գ. 38: *Ոչինչ գործեցի, զոր գոքայդ անօրինեն (յն. չարաչար նիւթեցին) զինէն. Դան. ծգ. 43: *Որ անօրինելոյն է, անօրինէ. Եզ. խա. 2: *Զի մի դերեւալ քան-դեսցի աշխարհս, և ոք եկեղեցիք անօրինեսցին ». այսինքն անօրինաբար աւերեսցին, և այլն. Բուզ. գ. 11:

ԱՆՕՐԻՆԻՄ. եցայ. չ. Ἀνομέω, παρανομέω. Transgredior legem, impie ago. Վարիլ հակառակ օրինաց և կանոնաց. անօրէնութիւն գործել. ամպարշտիլ. անիրաւիլ. խոտորիլ յուղղութենէ. յանցանել. զրկանս առնել. *Ասացի անօրինաց, թէ մի անօրինիք: Անօրինեցաւ ժողովուրդն: Երկիր անօրինեցաւ բնակչօք իւրովք: Անօրինեցայ յամենայն ժողովուրդս յայս: Ոչ անօրինեմք յօրէնս մեր: Վասն իւր 'ի քաղաք անօրինելոյ: Անօրինել ըզ յածեղէն օրէնսն գիւղին մի համարեսցի. են: *Զանօրինեցայ. այլ զկաթոյլիկէ եկեղեցւոյ օրէնքն պատուեցի. Լմբ. առ լևոն: *Զխմբի անօրինեցաւ ուսուցիչն. Նար. իզ: *Զի աղաղեցայց 'ի մեղացն, զոր 'ի քեզն անօրինեցայ. Վրք հց. իզ: *Եթէ ածածնին իսկ պատկեր զայն ոք գրեսցէ, ոչ անօրինի. Նար. հէ:

ԱՇԱԼՈՑՍ, կամ ԱՇԱԼՈՒՇՍ, կամ ԱՇԱԼՈՒՍ. Տ. ԱՐՇԱԼՈՅՍ կամ ԱՐՇԱԼՈՒՍ. Փիլ. նխ. բ: Ճառ. և այլն:

ԱՇԱԼՈՒՐՋՔ. Տ. ԱՐՇԱԼՈՅՍ, և Ա-ՇԱԼՈՒՐՋ:

ԱՇԱԿԵՐՏ, ի, աց. գ. պ. թ. շա-կիրտ, շակէրտ. ար. շաքիրտ. Μαθητής. Discipulus, auditor, alumnus, sequax. Համբակ. սան յուսման. նորուս. գերա-կիրթ. և հետևող վարդապետութեան ու-րուք. օւկէրմէ. *Ոչ է աշակերտ առաւել քան զվարդապետ: Դու լինիր նորա աշակերտ. մեք մովսէսի աշակերտք եմք. են: *Աշակերտ եմ, մի գատեր զվարդապետս. Մանդ. ժ: *Արուեստից նորա տեղեակ և աշակերտ լինելով. Ցճխ. է: *Ըստ աշակերտաց հաւատոցն քոյ: Ընծեալ զամենայն աշակերտացն. Կորիւն: *Եւ ամն 'ի հարցն հանդերձ աշակերտօք իւրով. Վրք հց. ղ: *Աշակերտն՝ որ ոչ է հլու, խեղդ-թիւր է և անտեղի. Նեղոս: *Եթէ աշակերտ եւ, վարդապետիս նման լեր. Սարգ: *Վարդապետք էին առաքելական քարոզութեն, որք աշակերտք լինիցին մոլար խորհեա-

թեանն. Եղիշ. Գ:

ԱՇԱԿԵՐՏԱԲԱՐ. մ. Իբրև աշակերտ. հլութեամբ. աշագիրտ գիպի. *Աշակերտաբար զկնեւլեալն 'ի ներքոյ եգեալ պատուիրանացն. Սարգ. յլ. է:

ԱՇԱԿԵՐՏԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Սեպհական աշակերտի կամ աշակերտութեան. *Սպասաւորեալ ըստ աշակերտականն հաւատոց 'ի քն. Ագաթ:

ԱՇԱԿԵՐՏԱԿԻՑ, կցի. ցաց. ա. գ. Συμμαθητής. Condiscipulus, collega. Ընկեր յաշակերտութեան. տաշնըքէր. հէմշա-կիրտ, շաքիրտ. *Ասէ թովմաս ցաշակերտակիցսն. Յհ. ժա. 16: *Ընդ նոսա նախանձեալ խրատուց աշակերտակցաց: Համագերձ աշակերտակցօքն. Խոր. գ. 60. 67:

ԱՇԱԿԵՐՏԱՆՈՑ. ի, աց. գ. Σχολή, παιδευτήριον, παιδαγωγεῖον. Schola. որ և ԱՇԱԿԵՐՏԱՐԱՆ. Վարդապետարան. դըպրոց. տըրրսխանէ. մէքթէպ, մէտրէսէ. *Վերակարգելով 'ի նմա և աշակերտանոցս. Յհ. կթ: *Ոչ արժանի համարէր զյամենայն յաշակերտանոցին. ԾԾ: *Զմաքսաւոր յաշակերտանոցն շահի. Ածաբ. պենտ: *Առաջիկայ եղիցուք առ վարդապետութիւնն տեառն, որպէս և մանուկն յաշակերտանոցն (յն. յուսումնս). Բրս. կդ:

ԱՇԱԿԵՐՏԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Որ սիրէ զաշակերտս իւր. շաքիրտինի սէվէն. *Աշակերտասէր վարդապետ. Կոչում: և Ոսկ. յհ. ա. 3:

ԱՇԱԿԵՐՏԱՐԱՆ. ի, աց. տ. ԱՇԱԿԵՐՏԱՆՈՑ. *Տեսցէ զաշակերտարանս զայս. Անան. եկեղ:

ԱՇԱԿԵՐՏԵՄ. եցի. ն. Μαθητεύω. Doceo, instituo. Առնուլ կամ ձգել յաշակերտութիւն, յուսումն, և 'ի վարդապետութիւն իւր. ուսուցանել. կրթել. Կր. Աշակերտ լինել. հետեւող լինել. աշագիրտ ըլլալ. ըմալ. շաքիրտ էթինմէք, էօյրէթմէք. *Աշակերտեցէք զամենայն հեթանոսս: Որ և աշակերտեցաւ իսկ յի: Դիւրին աշակերտեալ արքայութեան երկնից: Զի ծանիցես զբանիցն՝ որոց աշակերտեցար՝ զճշմարտութիւն: Էր կին մի աշակերտեալ (յն. աշակերտուհի). ևն: *Ուսանիմք աշակերտեալն 'ի ճշմարիտն. Յճխ. է: *Զի մի զբանքս 'ի կորուստ աշակերտիցեմ: Կարծեմ թէ և աշակերտեք զիս 'ի ձեր յամառութիւն. Եղիշ. է: *Զաշխարհս ամենայն աշակերտեցին. Նար. առաք: *Աշակերտեալք 'ի սրբոց առաքելոցն. ուսաք. Շար: *Երջէր զդաստառօքն աշակերտելովք: Որք նոքօք աշակերտելոց իցեն. Կոչում: *Աշակերտեսցուք ճշմարտին գրոց. Եղիշ. բ: *Աշակերտեալ էր մեծին ներսէսի. Յհ. կթ: *Որ յառաջին աշակերտեալ էր աղանդին վաղենտինեան. Խոր. բ. 63: *Իբրու ընդ հնում վարժողաց աշակերտեալն. Պիտ: որ հայի և 'ի յաջորդ ն:

Կր. իբր հոլով. բայ յն. ուճոյ. որ և ասի վարդապետիլ. վարժիլ. ուսանիլ. օգրէնմէք. *Առաքեալք 'ի բանէն, որ աշակերտեցաք զճշմարտութիւնն. Յճխ. է: *Հրեղէն լեզուօքն զառ 'ի քեզ հաւատոյն աշակերտեցաք. Ճշ. հին: *Զկրօնից ուղղութիւն 'ի բաց խոտել, զոր 'ի հարցն մերոց ուղղափառաց աշակերտեալ էին կողմանքն այնոքիկ. Յհ. կթ:

ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Παιδεία, παίδευσις. Discipulatus, disciplina, institutio. Աշակերտիլն. ուսումն. հետեւողութիւն. աշագիրտութիւն. շաքիրտլիք, շաքիրտանէ. *Նոր յաշակերտութիւն եկեղեցւոյն. Եղնիկ: *Վասն մանկութեան յաշակերտութենէ ժողովելոյ: Ուսանի և իմ մանկաւոր աշակերտութիւնս վիճակ առնել. Կոչում: *Ո՞ր լեզու որում զասոս հասցէ յաշակերտութեան. Եղիշ. է: *Յամօթ լիցի ժողովուրդն ուրացող յանկարծակի աշակերտութեանն (զաքէի). զի երէկ մաքսաւոր, և այսօր աշակերտ. Եփր. համաբ:

ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ. 'ի թանձրացեալն, իբր Աշակերտք. աշակերտեալ անձինք. *Առաքելական զաշակերտութիւն նորագիւտ վարդապետութեան խմբէին ուսուցանել. Կոչում: *Տես դու զխոնարհութիւն առաքելոյն, զի յաշակերտութէ անտի իւրմէ խնդրէր աղօթս առնել նմա. Եփր. կողոս: *Բարգէն 'ի նորին աշակերտութէ. Յհ. կթ: *Եկեղեցիք միանձանց, և աշակերտութիք կրօնաւորանաց. Նար. հէ:

Իսկ Ձ. Դ. Գ. 8. "Քաղաքացն զաշակերտութիւն շրջելով". իմա ըստ յն. այց առնել քաղաքաց՝ շրջելով:

ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀԻ, հւոյ, հեաց. գ. Μαθήτρια. Discipula. Կին աշակերտեալ. *Կերակրէին զնա աշակերտուհիքն յընչից իւրեանց. Ոսկ. յհ. ա. 26: *Վախճանեալ կինն տաբիթա՝ աշակերտուհի էր (այսինքն հաւատացեալ 'ի ձեռն առաքելոց). Ոսկ. գծ:

ԱՇԱԿԵՐՏՕՐԷՆ. մ. ա. Աշակերտաբար. և Աշակերտական. *Ի յառաջնոցն անտի ընդունել զխմաստութեան հեզուամբ աշակերտօրէն վարժիւք. Շ. հրէշտ:

ԱՇԱՐԱՑ, ի, ից. գ. ռմկ. աղօրայ. թ. լոքմայ. Արմտիք թխագոյն և երկայն քան զցորեան: Մխ. դտ:

ԱՇԻՔ. գից. տ. ՑԱՇՏ. *Զոհեցին, և կերան յաշտիցն. Կանոն:

ԱՇԵՄ, եցի. ն. առաւել ռմկ. որպէս թէ ՆԶԵԼ. Աչօք դիտել. հայել և տեսանել. կէօզէթմէք. *Եկին 'ի գլխանոց տեղին՝ աշել զգուշան. Վրդն. տն:

ԱՇԽԱՏԱՌՆԵԼ, կմ ՈՒՆԵԼ. Ἐγκοπον ποιέω, κοπιάζω, σκύλλω. Laboriosum vel laborare facio, fatigo, vexo, molestiam exhibeo. ἐνόχλεω, obturbo. Աշխատեցուցանել. վաստակեցուցանել. նեղել. ձըգնել տալ տաղտկութիւն. աշխատեցնել, յոգնեցնել. զահմէթ վէրմէք, հէլլաք էթմէք. *Մինչև յե՞րբ աշխատ առնիցէք զանձն իմ: Ոչ աշխատ արարի զքեզ խորայէլ: Զի՞ եւ աշխատ առնես զվարդապետդ: Մի ինչ աշխատ առնէր զդա. Յոբ. ժը. 2: Եզ. իգ. 22: Մրկ. է. 35: Ղկ. ը. 49: *Միաբանեալք՝ մի՛ ո աշխատ ունիցիք զոքերն առ թագաւորաց: Պատերազմն աշխատ կալեալ էր զնոսա: Զմեզ աշխատ կալաւ կարի տանջանաւ տրտմութիւն: Ահա ոչ ես աշխատ առնիմ 'ի մէնջ վասն գալոյս. այսինքն ոչ աշխատ առնեմք զքեզ. Շ. բղխ:

ԱՇԽԱՏ ԼԻՆԵԼ. Κοπιάω, κάμνω. Laboro, fatigor. ἐνοχλέομαι, obturbor. κακοπαθέω. mala patior. Աշխատիլ. վաստակիլ. խոնջիլ. վշտանալ. աշխատիլ, տառապիլ, յոգնիլ. եօրուլմագ, էզիյէթ չէքմէք, հէլլաք օլմագ. *Զամենայն զիշերս աշխատ եղեաք: Մի՞ ինչ աշխատ լինիր: Զի մի ինչ աշխատ լինիցիք անձամբք ձերովք, և լքանիցիք: Յոր ոչ եղեր ինչ աշխատ: Զի արքայ աշխատ ինչ մի՛ լիցի. Ղկ. է. 5: է. 6: Եբր. ժբ. 3: Յոն. դ. 10: Դան. զ. 2:

ԱՇԽԱՏԱԲԱՐ. մ. Աշխատելով. աշխատութեամբ. ձգտմամբ. տառապանօք. *Աշխատաբար տաժանելով. Ոսկ. յհ. ա. 13: *Յոյժ աշխատաբար զծունկս և զերեսն ընդ գետնին քարշեալ. Ճ. Բ:

ԱՇԽԱՏԱԲԱՐՁ. ա. Աշխատութիւն բարձեալ. տարեալ. *Իբրև զբեռն ինչ օտարոտի և աշխատաբարձ. Խոսրովիկ:

ԱՇԽԱՏԱԳՈՅՆ. ա. Որ ինչ լինի բազում աշխատութեամբ. ա. մ. *Ոչ միայն զանուն, այլ և զարուեստին պարտիս համարձակութիւն աշխատագոյն. Սարկ. քհ:

ԱՇԽԱՏԱԳՈՐԾ. ա. Աշխատութեամբ գործեալ, եղեալ. բազմավաստակ. *Աշխատագործ նկարակերպ. Ճ. Բ:

ԱՇԽԱՏԱԺԻՐ. ա. } Ուր կայցէ աշ-
ԱՇԽԱՏԱԽՈՀ. } խատուն ժիր և խոնջելի. քրտնաջան. բազմաշխատ. բազմավաստակ. տաժանական. *Աշխատաժիր պարապեալ. Առակ. Գ. 17: *Աշխատաժիր գործոց ներգործութ. Գնձ: *Փոյթ աշխատաժիր կրօնից. Յիշ. ռոյ. յէ: *Շահեմարան զինչքն պատրաստել աշխատախոհ առաքինութ և ճշմարտութ բանի: Երկար աղօթից էր պտուղ, և աշխատախոհ քրտանց և առաքինութեան վարձ. Տօնակ: Հ. կէլէ:

ԱՇԽԱՏԱԾ. ա. Իբր Աշխատեալ. վաստակեալ. յոգնած. եօրկուն. *Յուսով է ցրնծացած, և մարմնով աշխատած. Լմբ. էր ընդ եղբ:

ԱՇԽԱՏԱԿԻՐ. ա. Կրող աշխատութե. և Ուր կրի աշխատութիւն. *Աշխատակիր անձամբ, և ճգնազգեաց առաքինութ. Շ. Բարձր: *Աշխատակիր վաստակօք. Նար. առաք: *Եւ ոչ ոսք աշխատակիրք՝ համբաւատան կամ լուացման կարօտք. Սարկ. հանգ:

ԱՇԽԱՏԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Ի միասին աշխատիլ. գործակից լինել. էշէքտաշ օլմագ. *Զժողովուրդն՝ որ աշխատակից նմա եղեն, արձակէ 'ի խաղաղութիւն. Լաստ. իգ: *Խնդրել 'ի ծունկս եղբարց քոց՝ ցաւակցաբար աշխատակից լինել քեզ 'ի բժշկութեն. Մաշկ:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ, նաց. տ. ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. *Քրտամբք և աշխատանօք. Ագաթ: *Երկք աշխատանաց. Յհ. կթ: *Զուր աշխատանք. Խոսր: *Չիք նմա այնուհետև այլ աշխատանք. Լմբ. ող: *Որք պահիցեն մինչև ցերեկոյ, և 'ի ճաշակելն ոչ յագին, աշխատանք է. Վրք հց. է:

ԱՇԽԱՏԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φιλόπονος. Amans laborum, sedulus, studiosus. Սիրող աշխատանաց. փոյթ 'ի ջանս վաստակոց, մանաւանդ յուսումն. երկասէր. վաստակասէր. գայրէթլի, համարաթ, իշլիւգոր. *Այր աշխատասէր. Խոր. ա. 12: *Աշխատասէր ջանացօղքն. Պիտ: *Զկամս աշխատասիրացն կորզելով. Փարպ: *Փութացելոց և աշխատասիրաց. Աթ. է: *Զաշխատասէր անվաստակ անձինն. Սարկ. խրատ: *Աշխատասիրաց ընթերցողացն թողից. Կամրջ: *Պատերազմասէր և աշխատասէր մօրն մնաց չեղև ինչ երբեք նախանձաւոր. Եւս. քր. ա: *Մինչ աշխատասէր լեր 'ի մաքրութիւն. Ածաբ. Ղեւ: *Ի նորին աշխատասէր ոտիցն երկուս աղբերս անուշահոտ մեռոնի ելանէր. Կլիմաց:

Եւ իբր Աշխատասիրական. անխոնջ. անձանձրոյթ. *Մի և մի իւրք սիրալեցես յաշխատասէր գործառութէ. Ճ. Ա: *Զաշխատասէր քրտանցն երկարութեն. Պիտ: *Ընթերցողք աշխատասէր մտօք. Գր. տղ: *Աշխատասէր պաղատանօք զանձ խընդրել. Բրս. կրօն:

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԱԲԱՐ. մ. Φιλοπόνως. Studiose, accurate, sedulo, diligenter. Իբրև աշխատասէր. փութով. ջանիւ. յօժարութեամբ. մտադիւր ջանիւ, անձանձիր. գայրէթ իլէ՝ համէս իլէ չալըշարագ. *Յոր

գործումն աշխատասիրաբար երկրագործին. Գիտ: *Աշխատասիրաբար կրթական ջանիւք զինքն զինէր: Յհ. կբ: *Ոչ կարի ինչ ընդ երկայնագոյնս աշխատասիրաբար անցանել պատմութեամբ. Ածբ. ա. 8: *Աշխատասիրաբար ամենայն արդարութեամբ մաքրեաց զինքն. Լաստ. ընթերց: *Որք յանձնեցուցին աշխատասիրաբար զեզերսն. Լմբ. պտրգ: *Զի և ոչ ընտրութիւնս մեր զբաղմամբ առաւելուն միանգամայն ուղղել կարող է, և զայն աշխատասիրաբար կատարէ. Բրս. հց. ա:

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԱԳՈՅՆ. ա. Ἐπίπονος. Laboriosus. Որ իցէ առաւել աշխատասէրն, կամ վաստակ. *Քան զնկեալ զաշխատասիրագոյն և զգած վարս 'ի ներքս ածեր. Ոսկ. յհ. ա. 30:

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԱԿԷՍ. Տ. ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԱԲԱՐ. 'Ճգնել աշխատասիրապէս: Աշխատասիրապէս զարդարութեան տայցէ ('ի լոյս) զգործն. Բրս. հց:

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԼ. ւ. չ. Սիրով աշխատել. ճգնել յօժարութեամբ. *Զինուոր 'ի ճգունս աշխատասիրեալ. Ճ. Ա: *Ընկալեալ զբոսնողսն աշխատասիրեցելոյ ածել 'ի կատարումն. Խոր. ա. 1:

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλοπονία, τὸ ἐπίπονον. Laborum amor, studium, tolerantia. ἐκπόνησις, elaboratio, elucubratio. Յօժարական աշխատութիւն. գործասիրութիւն. փոյթ ջանից. երկասիրութիւն. անխոնջ վաստակ. ջան. և գործ աշխատասիրելոյ. փոյթէն, ջանէն, էջէյ. *Ոչ եթէ փոյթ զաշխատասիրութիւն տար ցուցանէ, այլ զանհնարութիւն. Ոսկ. յհ. ա. 30: *Մինալ 'ի քաղցր աշխատասիրութեանն արգասաւոր ջան: Հրաժարեալք 'ի ծիր աշխատասիրութեան յարգորմանէ. Գիտ: *Զանձնարութիւն աշխատասիրութեան մերոյ ամփոփէ. Խոր. ա. 18:

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ՎԱՍՏԱԿԱ-ՒՈՐ: ՃՃ:

ԱՇԽԱՏԵՄ, եցի. ն. Տ. ԱՇԽԱՏ ԱՌ-ՆԵԼ. *Աշխատեցին զԹագաւորութիւնս մեր. ա. եզր. բ. 29: *Աշխատեին զանձինս բազմաց սուտ մարգարէութեամբ իւրեանց: Սատանայ զմեզ վշտեցուցանէ և զպօղոսն աշխատէր. Մանդ. իզ: *Զմեզ ինչ ամենեքին զի հող մի աշխատեսցէ: Նեղեալ աշխատեալ զմեզ ապստամբք վաճառն. Փարպ: *Միթէ բժիշկք աշխատեն զհիւանդսն. Մի. էրէմ: *Ոչ աշխատեն զանէր սուտն. Վրք հց. դ: *Աւելի աշխատէին զընչ ձեռնամբ ան, կեալն՝ անհրաժեշտութիւն մեծ է. Մխ. դփ: *Աշխատել զմարմինս. Գիտ: Վրք հց. ձ:

ԱՇԽԱՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ԱՇԽԱՏ ԱՌՆԵԼ. *Մի աշխատեցուցիցես զնա. Վրք հց. ծզ: *Աշխատեցոյց (յն. ծառայեցոյց) զմեզ իւր աշխատութեամբ մեծաւ 'ի վերայ սիրոյն. Եզեկ. իթ. 18: *Ո՞վ ուսուցանէր զու, և զմեզ այսպէս աշխատեցուցող. Խոր. ա. 5:

ԱՇԽԱՏԻՄ, եցայ. չ. Κοπιάω, κάμνω. πονέω. Laboro, fatigor. Աշխատ լինել. վաստակել. խոնջել. տառապել. աշխատել. յոքնիլ. չտանջիլ. Քնշէ, կուրծի, նօրոտ. *Եւ զաւ իւր յաշխատել: Աշխատեցար 'ի բազում ճանապարհորդութիւնս քո: Յոր և աշխատեալ պատմել բաղձամ: Որ ոչն աշխատի, և կերիցէ մի: Հողագործն աշխատելոյ (այսինքն աշխատաւորի) պարտ է նախ 'ի պտղոյն վայելել: Էին աշխատեալք և ցրուեալք իբրև զոչխարս. ևն: *Աշխատեալ 'ի մշակութեան ամենեքեանցդ. Լծմ: *Դու աշխատեալ քեզ. և մի զոք

Հանձրանցուցես: Աշխատեաց զի կեցցես: Կեցցես կեցցես աշխատեալ դու. Վրք հց. ղ: *Զզօրութիւն բանիցն աշխատեցան յայս յանդիմանն կացուցանել. Կիւրղ. ծն: *Ուսումնք աշխատեալք: Վաճն տաղեալի մի աշխատիք: Յորդորայոյզ աշխատողացն. Փարպ: *Ի մտածս վաստակեալ աս իմ աշխատիս: Տարակուսեալ աշխատող. Նար. կը. և իզ: *Ողորմեա և եղուկ համարեա զաշխատեալսն (այսինքն զախտացեալսն). Ոսկ. մ. բ. 28: *Եւ աղօթքն հաւատովք փրկեսցեն զաշխատեալն (ցաւօք). Յկ. ե. 15:

ԱՇԽԱՏԻՍ. հ. Աշխատութեամբ տանջեալ, և տառապեալ լինել. ճարպիկ, վարպետ. *Խորհուրդս մտածութ ջանիւ ոչ յայտնի, փորձով և առաւելութեամբ գրոց աշխատի. Լմբ. պտրգ: *Աշխատիլ պարտ է մեզ յոյժ զգործս հոգւոյ մերոյ. Վրք հց. բ:

ԱՇԽԱՏԻՉ, ւչի, չաց. ա. Որ աշխատանէ. խոնջեցուցիչ. յոգնեցող. *Աշխատեալ զաշխատիչն իմ. Վրք հց. իզ:

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Κόπος, μόχθος, πόνος, κακοπάθεια. Labor, fatigatio, dolor. որ և ԱՇԽԱՏԱՆՔ. Աշխատիլն. վաստակ. ջան. ճիգն. երկ. տառապանք. նեղութիւն. խոնջութիւն, վիշտ. ցաւ. ալէկոծ. էջէյ, ճաֆա, զահմէթ, էօրէյինլէք, էզիյէթ, թէրէք, մէշագ. *Ոչ եթէ յերկրէ ելանիցէ աշխատութիւն, այլ մարդ աշխատութեամբ ծնանի: Ընդէ՞ր ցուցեր ինձ աշխատութիւնս և վաստակս: Պատմեաց զամենայն աշխատութիւն՝ որ եղև նոցա 'ի ճանապարհի: Աշխատութիւն հատուցանել մարդկան, կամ անասնոց. ևն: *Բազում աշխատութեամբ 'ի ակնունս ցուցանէր: Արկանել զանձն յաշխատութիւն հոգւոյ: Կալեալ է զմեզ բազում անգամ յաշխատութեան (այսինքն աշխատ արարեալ): Սաստիկ աշխատութեամբ հաստատեցուցեալ: Հանգոյց զաշխատութիւն. Փարպ: *Մի ունայնասցի վաստակն աշխատութեան փրկականաց կոչից. Նար. կէ:

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. իբր Թանձրացեալ, գործ աշխատութեան յառաջ բերեալ. աշխատած բան. էր, էսէր, էջէյ. *Ի յոյն լե. զու զիւր աշխատութեանն (գրուած) ժողովեաց: Յխոկզբան մերոյ աշխատութեանս. Խոր. ա. 1. և 4: *Ի գաղտակերպաց և 'ի բազում աշխատութեանց ունայնացեալ. Մագ. իզ:

ԱՇԽԱՐ. գ. որ և ԱՇԽԱՐԱՆՔ. (լծ. թ. հայֆըրըլ.) ὀδυρμός, ὀδύνη, θρῆνος. Lamentatio. կոծ. ողբ. լալիւն. ճիչ. կական. սուգ. ցաւ. ողբ լաց, վայնասուն. ֆէրեատ, ֆիղան, սիւթէմ. *Աշխարեցին աշխար իբրև 'ի վերայ անդրանկան. Զաք. ժբ. 10: *Դառնացաւ 'ի վերայ նորա տառապեցուցանել զաշխարն. Նէոն. կաղմ. իէ: *Ինձ կրկին աշխար: Բազմացուցից ինձ աշխար: Սիրելւոյ աշխար: Աշխար աշխարհի. Նար. իէ. լդ. ծզ. կա: *Բարձին զանձնանս, և արարին աշխար մեծ 'ի վերայ նորա. Տօնակ:

ԱՇԽԱՐ ԴՆԵԼ. Աշխարել. կոծ դնել. սուգ առնուլ. նէֆա ֆըլմագ. *Աշխար եդեալ լացին ամենայն տունն աշխարհաց: Եդին աշխար մեծապէս, և լացին զնոսա. Բռաղ. գ. 11: է. 43:

ԱՇԽԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Γοερός. Lugubris, funebris. Աշխարելի. և նշանակ աշխարանաց. *Աշխարհականն՝ աշխարական տուի. և աշխարն՝ ողբոյ և աղէտի անունն է. զի աշխարելի է աշխարհականն. Տօնակ: *Ո՞յք են ամենեցուն ձայնք, և ո՞յք ողբերգականք, ուաղականք, աշխարականք. Երղն. ժէր:

ԱՇԽԱՐԱՀԵԾ. ա. Որ իցէ աշխար և հեծութիւն. ցաւալից. դառնաղէտ. *Զհոգս աշխարահեծս. Ագաթ: Կորիւն: *Աշխարահեծ երկունք տարածեցան 'ի վերայ ամենայն երկրի. Լաստ. ժէ:

ԱՇԽԱՐԱՆ, ի. գ. Աշխարանք, կամ հանդէս և տեղի աշխարանաց. *Զգեստ արձակեալ 'ի մէջ աշխարանին կոծէր. Բռաղ. գ. 15:

ԱՇԽԱՐԱՆՈՒԱԳ. ա. Ուռնօղ զնուագ կամ զեղանակ աշխարանաց. ողբերգական. ողօրմօղ. *Յորդորեցից զեղանակաւորս յաշխարանուագ ձայնս. Գիտ:

ԱՇԽԱՐԱՆՔ, նաց. Տ. ԱՇԽԱՐ. *Սուգ և աշխարանս առնուն: Ողբ և աշխարանք փոխանակ երգոց: Զհարսանական զերդս արարեր ողբս աշխարանաց. Փիլ: *Լալիւն և ողբումն և աշխարանք. Ոսկ. եփ: *Արգարև ողբոց և մեծամեծաց արժանի է աշխարանաց գործն. Սարգ. ժհ: *Զաշխարանս մերձաւորացն. Եղիշ. է: *Զճչիւն աշխարանաց բարձրացուցանէլով: Սգովք և աշխարանօք. Մանդ. է: *Աշխարանս ահկնայն. Յհ. կբ: *Եւ այն աշխարանաց բանք. Տօնակ: *Ցիշեա, յորժամ աշխարանքն կայցեն, և անցաւորքս երթիցեն. Մաղ:

ԱՇԽԱՐԱԳԷՍ. մ. Γοερῶς. Flebiliter. Ողբական և ողորմ եղանակաւ. լալով կամ լաց շուրթէլօ հէրաւ. *Զխանգաղատական (վերծանել) Թուղթ և աշխարագէս. Թր. ժէր:

ԱՇԽԱՐԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Աշխարող. լալական: ՃՃ:

ԱՇԽԱՐԵՄ, եցի. ն. Θρηνέω. Lamentor, plango. կոծել. ողբալ. աշխար դնել. սգալ. լալ, լաց ընէլ. աղլամագ, հայգըրմագ. *Կանանց՝ որ կոծէին և աշխարէին զնա: Աշխարեցին աշխար. Ղկ. իգ. 27: Զաք. ժբ. 10: *Աշխարել զԹագաւորն, կամ զիշխան. զԹշուառութիւնս, զհոգացեալ տապան, զանխնամ՝ որ գինեցուցին. Ագաթ: Եղիշ: Լմբ. ապ: Նար. իէ. և իբ. իթ: *Աշխարող կանայք: *Մի զմեռեալսն, այլ զկենդանիսն աշխարեսջիք: Կոյրք զանկատար յոյս աշխարէին, և պատանեակք զանուսն հասակն. Փիլ. յովբ: *Աշխարէ զանմտութիւն նոցա: Տես զիարդ աշխարէ զերուսաղէմ... ոչ վասն իւրոյ ինչ չարչարանաց, այլ վասն նոցա գործոցն աշխարէ. Ոսկ. եւ: *Միքն աշխարէին զյանցաւորն՝ քան թէ զանիծանէին. Ոսկ. մ. բ. 23:

ԱՇԽԱՐԵԼ. իբր ածական Աշխարհաբար, կամ տարշանալ. *Սյս աշխարէր զաւազակացն... մեծապէս աղաղակելով զղջմամբ զառանցեալսն. Բռաղ. գ. 54:

ԱՇԽԱՐԵԼԻ. Ողբալի. լալալի. եղկելի. լալոյ արժանի. լալու. *Եղկելիք և աշխարելիք. Յհ. կբ: *Երբեմն ամենի, և այժմ աշխարելի: Աշխարելի կերպարան. Նար. կէ. կգ:

ԱՇԽԱՐՀ, ի, աց. գ. Κόσμος, οἰκουμένη. Mundus, orbis. Տիեզերք. երկինք և երկիր միանգամայն՝ հանդերձ բնակչօքն. և իբր զանազանեալ՝ ՎԵՐԻՆ կամ ԻՄԱՆԱԼԻ կամ ՀԱՆԴԵՐՁԵԱԼ ԱՇԽԱՐՀ կոչի երկինքն, և ՍՏՈՐԻՆ կամ ԶԳԱԼԻ ԱՇԽԱՐՀ՝ երկիրս, որ բաղկանայ 'ի ցամաքէ և 'ի ծովէ. աշխարհ. տիւնեա, ալէմ, ճիհան. (Աշխարհ, լծ. Ճ ա. թ. աշխէր, յայտնի, կամ որպէս հյ. աշքաւ, (տեսանելի, երևելի) հանդոյ աչաց, կամ աղբեր. ակէր:) Յար-

մարաբար ասի. *Աշխարհ կոչի աշխար և աուգ, և արամունք հովիտ. Տօնաց: *Յաշխարհի էր, և աշխարհ նովաւ եղև, և աշխարհ զնա ոչ ծանեաւ: Զպատրաստեալն 'ի սկզբանէ աշխարհի: Գիտել զհաստատութիւն աշխարհի: Հաստատեաց զաշխարհ: Զամենայն Թագաւորութիւնս աշխարհի: Սով մեծ լինել ընդ ամենայն աշխարհ: Որք զաշխարհ խռովեցին: Դատել զաշխարհս արդարութեամբ: Հանդերձելոյ աշխարհին: Զհանդերձեալ աշխարհ: Բազմութիւն իմաստնոց՝ փրկութիւն աշխարհաց: Դու ես Ճշմարտիւ՝ փրկիչ աշխարհաց (յն. աշխարհի): Գառն այ՝ որ բառնայ զմեղս աշխարհի: Մի յայսմ աշխարհի, և մի 'ի հանդերձելումն. ևն: *Ոչ այս աշխարհս. և ոչ այն աշխարհ. Ագաթ: *Աշխարհ է բաղկացուած յերկնէ և յերկրէ, և որ 'ի մէջ սոցունց պարունակեալ են զմիմեանց բնութիւնք. Արիստ. Ա: *Իմանալեաց, կամ իմանալի աշխարհ: Աշխարհն կենդանեաց. Շար: Յհ. կբ. ևն:

ԱՇԽԱՐՀ. Χώρα, γαῖα, γῆ, πατρίς. Provincia, regio, terra, patria. Երևելի մասն աշխարհի. գաւառ, նահանգ, Թագաւորութիւն, ազգ. երկիր հայրենի, կողմն մի տէրութեան. Վիլայէթ, Մէմլէքէթ, Էյալէթ, փիյար, Բօէրագ, ոէմէ, վաթան. *Յամենայն ծագաց աշխարհաց: Ընդ ամենայն աշխարհս. Գ. Բգ. ծէ. 35: ծէ. 11: *Զաշխարհն՝ որ 'ի վեր է քան զբաբելոն. Եզ. Ժ. 6: *Յորմէ՞ աշխարհէ ես. Յովն. Ա. 8: *Դարձցուք իւրաքանչիւր յաշխարհ իւր. Երեմ. Խզ. 16: *Ի վերայ օրինացն և աշխարհին իւրեանց. Ե. Մ. Է. 21: *Գնացին յաշխարհն իւրեանց: Եկն յայնկոյս ծովուն յաշխարհն գերգեսացւոց: Զի մի տարաքեսցէ զնոսա արտաքս քան զաշխարհն (զայն): Տրաքոնացւոց աշխարհին: Որ հայէր ընդ հարաւակողմն, և ընդ աշխարհն. ևն: *Աշխարհաւ պարթև. Խոր. Բ. 88: *Եղեն փրկանք անծանօթ աշխարհին. Շար: *Արարատեան աշխարհ: Աշխարհ սիւնեաց, մեծին հայոց. փոքուն հայոց. ևն. Խոր. ևն: *Յիւրեանց բուն աշխարհէն: Ի բուն աշխարհն փախչէր. Ագաթ: *Աշխարհին պաղեստինեայց: Ի պաղեստինեայց աշխարհէ աստի. Կոչ. ծէ. (յն. եպարքոսութեան. իբր Թ. քօղուէշ, գօփըլըշ, ըէլա:)

ԱՇԽԱՐՀ. որպէս Մարդիկ. բազմութիւն ամբոխին. ռամիկ. բնակիչք աշխարհաց. փէնէ ալէմ, խալգ. *Աշխարհ ամենայն զկնի նորա գնաց: Աշխարհ 'ի չարի կայ. ևն: *Աշխարհ աստ զժողովուրդն կոչէ. նա սովորութիւն իսկ է գրոց. երբեմն զարարածս աշխարհ անուանել, և երբեմն զայնոսիկ՝ որք չարութեամբ կեան. Ոսկ. յհ. Ա. 20: *Ի գալ և 'ի գոհել անդր աշխարհի: Աշխարհ՝ կոչեաց զնա կոստանդինուպօլիս. Խոր. Բ. 37. 85: *Աշխարհաւ փութային 'ի վերայ յարուցին. Եղիշ. Է: *Պատգամաւորութիւն երկուքին աշխարհքն առ միմեանս առնէին. Փարպ: *Աշխարհ ամենայն, առ իս նայեցեալ՝ սխրակից լերուք. Ժմ:

ԱՇԽԱՐՀ. Ունայնութիւն աշխարհի, սէր երկրաւորաց. և աշխարհասէր մարդիկ. Ֆանի փէնէ, տիւնեա. *Դուք յաշխարհէ աստի էք, ես չեմ յայսմ աշխարհէ: Զհոգին Ճշմարտութեան, զոր աշխարհս ոչ կարէ ընդունել: Չէք յաշխարհէ, այլ ես ընտրեցի զձեզ յաշխարհէ. վասն այնորիկ ատեայ զձեզ աշխարհ: Մի սիրէք զաշխարհ, և մի որ ինչ յաշխարհի է: Աշխարհ ինձ 'ի խաչ ելեալ է, և ես աշխարհի. ևն:

ԱՇԽԱՐՀ. Քաղաքավարութիւն յաշխարհի աստ. կենցաղ. աստի կեանք. վարք և ընթացք մարդկան. Bios. Vita. դիւ փէնէ. *Ի հոգս և 'ի մեծութիւն և 'ի ցանկութիւնս աշխարհիս զբաղեալ: Ընդ կեանս աշխարհիս պատատի. ևն: *Միայն սփոփեալ այ վաւեռ զքեզ, և այլ մի երկնչիր յունայնութենէ աշխարհիս: Յորժամ եղև ժամանակ, մեծին 'ի յառաջադաս զնոսա ըստ օրինի աշխարհիս. Վրք հց. ծէ: *Զիս՝ որ 'ի նաւի աշխարհիս ալէկոծեալ մեղք իմ: Աշխարհս է ծով, և ես ծփիմ. Ժմ: Գնձ:

ԱՇԽԱՐՀ, կոչի նմանութեամբ՝ Մարդն. *Ասացին (արտաքինք), թէ փոքրիկ աշխարհ է մարդն. Նիւս. կազմ: *Ի մարդումս իբր 'ի փոքր աշխարհումս ըստ զիմոկրիտեայ այսպէսքիկ տեսանին. Սահմ. Ժ: *Ոչ միայն վասն երևելի աշխարհիս է պատմութիւնս, այլ և յաղագս մերոյ փոքու աշխարհիս ըստ իմաստնոցն կոչման. Լմբ. սղ: *Ո՞րչափ ես առաւել առ բանաւոր աշխարհս մարդ. (խնամ ածէ այծ). Եղիշ. Ե:

ԱՇԽԱՐՀ ասի ըստ յն. ոճոյ և Յոլովութիւն կամ կուտակութիւն իրաց. աշխէրէթ ճահէ, ղափաշխա. *Փոքր արդեօք ամենայն աշխարհ ստացուածոց երևեալ լինէր առ քո առաքինութիւնդ զուգակշիռ. Նիւս. կազմ:

ԸՍՏ ԱՇԽԱՐՀ ՀԱՆԵԼ. Ἐξορία. Exilium. Աքսոր. արտասահմանութիւն: Եւս. քր. Ե:

ՅԱՇԽԱՐՀԷ ՍԼԱՆԵԼ, ՓՈԽԻԼ. Տ. ՍԼԱՆԵԼ, ՓՈԽԻԼ:

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱԺԻՆ. ա. Որ ինչ հասի 'ի բաժանումն ազգաց յաշխարհի. *Ազգացն բաժանմունք յառաջ խաղան ըստ ցեղից 'ի կարգ անկեալ աշխարհաբաժինն ցեղակարգութեամբ. Արծր. Ա. 1:

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՆԱԿ (կմ ԱՇԽԱՐՀԱԲՆԱԿ). ա. Բանակ զօրաց բնիկ աշխարհին. գունդն արքունի. *Առեալ ոմն զբի-գործ զաշխարհաբանակ զօրացն, (կմ զաշխարհաբնակ զօրսն). Ագաթ: Ճ. Բ:

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ. մ. Δημοχοπιχῶς. Ad popularem vel vulgi gratiam. Ըստ աշխարհի. ըստ հաճոյս ռամկին. աշխարհասէր և փառասէր մտօք. *Տօնեցուք մի աշխարհաբար, այլ գերաշխարհիկ: Ոչ աշխարհաբար տօնել, այլ ածապէս. Ճճ: Լծ. Խծ: *Ոչ առ 'ի ցոյց բազմաց, և աշխարհաբար՝ զխոնարհութիւնն հրահանգեալ. Բրս. հց. ծէ:

ԱՇԽԱՐՀԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. գ. Բնակիչ աշխարհին, գաւառին. Էրլիզի. փէզւօյի. Եէրլի, Եհլի. *Ժողովեցան բազմութիւն մանկտւոյ զՃիւաղարարոյ զաշխարհաբնակն: Անասնաբարոյ աշխարհաբնակքն. Ագաթ: *Աշխարհաբնակք մարդկան, որ ժողովեալ էին. Բուզ. Գ. 15:

ԱՇԽԱՐՀԱԳԻՐ, գրի, րաւ. գ. Ἀπόγραφη. Descriptio. λαογραφία, vulgi descriptio. կմ բայիւ. Ἀπογράφω, ομαι. Describo, or. Գրութիւն և Գրուած համաշխարհական 'ի դիւան արքունի. քննութիւն համարոյ մարդկան անցեալ 'ի գիր. Գօյք, Թէֆթէրի. Թէհրիր, Թիւթիւգ, փէֆթէր. *Աշխարհագիր առնել Զ ամենայն տիեզերս: Այս առաջին աշխարհագիր եղև: Յաւուրս աշխարհագրին: Այս յաշխարհագրի անդ գտաւ: Զամենայն ազգն հրէից յաշխարհագիր (ռամկին) խառնել 'ի կարգս հարկի ծառայութեան: Զիւրաքանչիւր ինչս և զստացուածս յաշխարհագրին (կամ յաշխարհագրէն) զամենայն ժողովեցին. Ղկ. Բ. 2: Գծ. Ե. 37: Ա. Ռ. Իզ. 31: Ջ. Դ. Բ. 14: Ե. 15: *Յաշխարհագրէն պատուական, որով յերկինս գրեցար. Ածաբ. ծն: *Ոչ ժամանէ այլ առնել աշխարհագիր. Խոր. Գ. 51: *Աշխարհագիր առնել ամենայն երկրին հայոց: Ընդ նովին աշխարհագրով արկ. Եղիշ. Բ: *Օգոստոս կայսրն աշխարհագրաւն. Շ. նմբ:

ԱՇԽԱՐՀԱԳԻՐ. ա. Գրող զաշխարհէ կամ զպատմութենէ աշխարհի (մատեան կամ մատենագիր). *Զայն աշխարհագիր մատեանքն յառաջագոյն քարոզեցին. Պէտք. սիոն: *Զնոյն գործ զաշխարհագրին գործէին. Ճճ: Իսկ ըստ յն. Κοσμογράφος. Qui mundum describit, և κοσμογραφία, descriptio mundi, յայտ առնէ զմատենագրութիւն գրեց երկնի և երկրի. որպէս և γεωγράφος, γεωγραφία. geographus, geographia, զմատենագրութիւն գրեց երկրի եւեթ՝ ընդ ցամաք և ընդ ծով. զորոց տես 'ի բառն ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՅԺ ԱՌՆԵԼ. Καταδήλον ποιέω, ἀνακηρύζω. Celebro, divulgo. Θριαμβεύω. Triumpho. Հրապարակել և լսելի առնել ընդ աշխարհս. յայտնի առնել. հռչակել. քարոզել. և Զաղել 'ի հանդէս յաղթանակի. *Թէպէտ և մարմինն 'ի ծածուկ ուրեք իցէ, բարբառովք ամենեցուն աշխարհագոյժ առնեն: Ոչ առնուլ յանձն Թաքուցանել, այլ աշխարհագոյժ առնէ զերախտիս երախտաւորին. Ոսկ. մ. Ա. 19. 25: *Աշխարհագոյժ առնէ նա խափանմունութիւն զանհնարանելի տարերցն հուր յամպարշտաց գատաստանի ընկղմնեցելոց. Փիլ. Նխ. Ա: *Յուցցես, եթէ զմեղսն արդարև առեցեր, նշաւակելով զնոսա, և աշխարհագոյժ առնելով իբրև զարժանաւորս Թշնամանաց. Ածաբ. Պէտ:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՉ. ա. Որ գոչէ կամ լսելի առնէ ընդ աշխարհ. *Գոչէին միախումբ աշխարհագոչ փողովք. Խոր. Հրտր:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՎՈՒԹԻՒՆ. գ. Գովութիւն լսելի յամենայն աշխարհէ կամ ընդ ամենայն աշխարհ. համբաւ կամ անուն բարի. բարեհամբաւութիւն. հռչակ գովութեան. *Զաշխարհագովութեանցն առացեն զպսակս: Զյաղթութեանցն աշխարհագովութիւն առնել: Միշտ զաշխարհագովութեանցն առնէին միջամտեալս: Աշխարհագովութեամբ յաւէտ բարգաւաճեալ. Պիտ. ոփէք:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՐԾ. ի. գ. ա. Κοσμοποιός. Mundi conditor, creator. Արարիչ աշխարհի. որ և աշխարհաստեղծ. աշխարհարար. *Զաշխարհագործն, զայսչափ աշխարհ ստանալով, ոչ իմացաք. Փիլ. յոբ: *Բաշխէր ամենեցուն զտր մարմինն, զարարիչն և զաշխարհագործն ամենայն արարածոց. Ագաթ: *Զաշխարհագործն ամենայն աշխարհի: Աշխարհագործ մարմնով և արեամբն յիւրքն. Ճ. Ա:

Եւ Որ ինչ եղեալ է յաշխարհի. եղականք համօրէն. *Ի վերայ աշխարհագործ արարածոց. Վեցօր. ող. ճզ. (յն. յօրինակն ինչ, 'ի վերայ աշխարհիս բաղկացութեն):

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՐԾԵԼ. Κοσμοποιέω. Mundum condo. Ստեղծանել զաշխարհ. *Իբրև 'ի ձեռն հայելւոյ աչօք տեսանէ միտք զած՝ և առնելով և աշխարհագործելով, բոլորեցուն այցելու լինելով: Այն առաջագրութեան՝ զոր ընկալաւ աշխարհագործելով, անշէջ յաւերժ մնացէ. Փիլ. Ժ. Բան. Ն. ըն. Բ. 12:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Κοσμοποιΐα, κοσμουργία. Mundi fabricatio. Արարչութիւն կամ ստեղծումն աշխարհի (իբր Ն. Ա.)։ որ և Աշխարհաստեղծութիւն. *Մովսէսեան հինգ գրեանքն զաշխարհագործութեան պատմեն, են. Եւս. քր. ա։ *Ամենայն երեւելեացս աշխարհագործութիւն անճառելութեամբ այ առաջի առ. կայի. Դիոն. երկն. ը։ *(Տուընկք) ի սկզբան աշխարհագործութեան հզօրագոյն ունին զներգործութիւնն. Նիւս։ *Անեղծ աշխարհագործութեան. Նար. կփ։ *Եդոյց զաշխարհագործութիւնն այ. Լմբ. սղ։ *Աստուածային գիրք մարգարէիցն պատմեն վասն այ, և աշխարհագործութեանց. ՃՃ։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՐԾԵԱԼ. ա. Աշխարհագործ արարեալ. աշխարհագործած. հանգուցեալ. *Որ ի նախախնամութենէ՝ աշխարհագործեալն շարժմունք. Փիլ. նխ. ա։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՒՄԱՐ. Գումարեալ ի լրութէ աշխարհի կամ գաւառի. համաշխարհական. *Ի մէջ ամբարտակական աշխարհագումար քաղաք հրապարակին. Մարաշ։ *Աշխարհագումար ատեան, կամ ամբոխ, կամ ժողովք. Գէ։ Մեռ. Երեւ։ Հ. ԽԱ։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՒՆԴ. գ. Գնդաձև մարմին լուսատու աշխարհի, կամ ի ձև աշխարհի. *Լինել լուսաւորացն ձուաձագայթմանց՝ աշխարհագունդք. Ագաթ։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԵԼ, եւ. ն. Ἀπογράφω, ομαι. Describo, or. Առնել աշխարհագիր. և մտանել յաշխարհագիր. անցուցանել և անցանել ի գիւան արքունի. Գայփ էբձէ՝ ալփգ. *Օրէն էր՝ որ հրամայէր զիւրաքանչիւր ի յիւրն աշխարհագրել հայրենիս։ Եւ և յոռեկի աշխարհագրել զոյգ մարմնոյ։ Գալ ի բեթղեհէմ, իբրու թէ աշխարհագրել. Ոսկ. ծն։ *Ոչ էր հրաւ ընդ ամենայն աշխարհագրել բարձրագոյն զմեզ աշխարհի. ոչ էր պատշաճ ընդ ծառայս աշխարհագրել ամենեցունց տն և գլխոյ. ՃՃ։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπόγραφη. Descriptio. որպէս նոյն ընդ Աշխարհագիր. *Ի լինել աշխարհագրութեան առ օգոստոսիւ։ Յառաջ քան զտէրունական ծնունդն անօրէնութեամբ իմն եղև աշխարհագրութիւն. ՃՃ։ *Վասն նորա աշխարհագրութեանն գոլ յերկինս գրեցաւ։ Աշխարհագրութեան աւետարանին, յորում ծնաւ քս, խորհուրդ է յերկինս գրելոյ զմարդիկ. Լծ. ոծոփ։ Կոմըլ։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Κοσμογραφία, Γεωγραφία. Cosmographia, և Geographia. Իբրու Տիեզերագրութիւն, կամ Երկրագրութիւն, որ ճառէ զչափս աշխարհի, մասնաւանդ երկրի, և զքաղաքականն և զհնագաւառաց նորա. հէյէէթի ֆիւնէու, Եօղրաֆի պիլըմ, րէսմի էրզ. *Վասն աշխարհագրութեանց, և քաղաքականաց աշխարհաց ճառեր։ Զաշխարհագրութեան յարմարեցին ի ճանապարհորդութէ, և ի նաւարկութէ, և սուրբերգին յերկրաչափութենէ. Խոր. ա. 5. և ծ։

ԱՇԽԱՐՀԱԴԱՏ. ա. Ցամենայն աշխարհի դատաւոր, դատողի, կամ դատաստանարարն. *Աշխարհադատ չարագլուխ բազմամեղ եղկելիս. Բենի։

ԱՇԽԱՐՀԱԴԵՂ. ա. Դիզեալ լուսաշարժ մեծութի աշխարհի. ալիթէ լաէ դէ. *Հրդեհեալ զերկրաթակարծր աշխարհադեղ զանթիւ քող խաւարի մեղաց իմոց։ Զաշխարհադեղ փուշս չարեաց։ Զիմ-աւ աշխարհադեղ չարեացս. Բենի։

ԱՇԽԱՐՀԱԴԻՏԵՄ, եցի. ն. Χωραβατέω. Regionem obambulo. Դիտել շրջագայութբ զաշխարհ, զերկիր, զգաւառ. էրհիր գէզմէք՝ ույէ ճոյլնէք. *Պատուիրեաց յեսու արանցն երթելոց աշխարհադիտել զերկիրն, և ասէ. անցէք գնացէք, և աշխարհադիտեցէք զերկիրն. Յես. ժը. 8։

ԱՇԽԱՐՀԱԶԱՐԴ. ա. Որ ինչ զարդ ի զարդ աշխարհի, կամ ի զարդարել զաշխարհ. *Ցիսկզբան աշխարհազարդն կարգմամբ. Անան. եկեղ։

ԱՇԽԱՐՀԱԶԲՕՍ. ա. Որ ինչ կրէ յիւրեան զբօսանս աշխարհի, այսինքն զբաղանս, պատապաղմունս, ալէկոծութիւս, ծովփըս. *Աշխարհազբօս զբաղանք. Փարպ։ *Հրաժարեր յամենայն աշխարհազբօս կենցաղոյս. ՃՃ։ *Ոչ աշխարհազբօս ինչ գատարկութ գործ. Ոսկ։

ԱՇԽԱՐՀԱԶՕՐ. ա. Ուր խմբեալ իցեն զօրք աշխարհին. աշխարհաբանակ. աշխարհագումար. *Ուր առնէր գմբգոր զմիաբանութիւն աշխարհազօր բազմութեան. Բուզ. գ. 14։

ԱՇԽԱՐՀԱԹԱՂ. ի. գ. Կարգ թաղման աշխարհիկ անձին. Մաշտ։

ԱՇԽԱՐՀԱԺՈՂՈՎ. ա. Ժողովեալ յամենայն աշխարհէ, կամ ի տեղեաց տեղեաց. համաշխարհական. տիեզերաժողով. աշխարհագումար. յոգնախումբ. հանդիսական. *Յաշխարհաժողով ատեանն բոլոր տիեզերաց. Յհ. իմ. էլ։ Գնչ։ *Ի բազմամբոխ աշխարհաժողով հրապարակաց մէջ. Ագաթ։ *Մարգէր զնահատակն մեծ ի հանդէս կատարման յաշխարհաժողով մարտն. Խոր. հռեփ։ *Արարին տօն աշխարհաժողով. Վրք հց. ծը։

ԱՇԽԱՐՀԱԺՈՂՈՎՈՒԹԻՒՆ. } ժողով
ԱՇԽԱՐՀԱԺՈՂՈՎՈՒՐԴՔ. } համաշխարհական. բազմութի աշխարհին. *Այլև ի յաշխարհաժողովութեան անգր եթէ ոք հասանիցէ. Եւագ. +էր։ (որ առ Մօգէոսր. գրի, ի նաշխահոժահուն անդ։) *Աշխարհաժողովուրդք. Բուզ. գ. 6. կմ Աշխարհաժողով ժողովուրդք. Ճ. Բ։

ԱՇԽԱՐՀԱԼԱՑ. ա. մ. Իբր Աշխարհահալած. հալածեալ կամ հալածելով յաշխարհէ անտի. *Աշխարհալած արդարոյ իմերանց մերժեցին. Կորիւն։

ԱՇԽԱՐՀԱԼԻՐ. } ա. Որով լցեալ
ԱՇԽԱՐՀԱԼԻՑ. } աշխարհս լի է իւրով. լցուցիչ երեսաց երկրի. աշխարհալէցնող. *Աշխարհալիր ատեան ատեակաւ. Նար. լձ։ *Վասն աշխարհալից նահատակտացն (ծննդովք իւրեանց). Արծր. ա. 1։

ԱՇԽԱՐՀԱԼՈՅՍ. ա. Որ լոյս տայ աշխարհի, կմ մարգկան առհասարակ. տիեզերալոյս. ալէմ էֆրուզ. *Առաջ աշխարհալոյս. Եւագ. լուս։ *Աշխարհալոյս պայծառ արուսեակ. Գնչ։ *Աշխարհալոյս վարդապետութի. Լմբ. պտրգ։

ԱՇԽԱՐՀԱԼՈՒՐ. ա. Լսելի ընդ ամենայն աշխարհ. հռչակեալ առ ամենեսին. տիեզերալուր. համբաւեալ. ալէմէ մէշհուր. *Հոյակապ և աշխարհալուր ի զարմանս համբաւոյ. Զքր. կթ։ *Աշխարհալուր բողոքիչ. Նար. ՅԵ։ *Եւ եղև կործանումն նորա աշխարհալուր. Լաստ. ԺԵ։ *Հրապարակաւ և աշխարհալուր նշանաքն. Նանայ։ *Աշխարհալուր թագաւորք. ՃՃ։ *Աշխարհալուր առնել ամենայն առարածոց. Ոսկ. Նոր կէր. յն. հրապարակեմ. δημοσιεύω, publico.

ԱՇԽԱՐՀԱԽՆԱՄ. ա. Որ խնամէ զաշխարհ. կամ խնամ ունի ի վերայ աշխարհին. աշխարհաշէն. *Աշխարհախնամ հոգածութբ յարդարել զփորձ աշխարհի. Արծր. ա. 15։

ԱՇԽԱՐՀԱԽՈՐՀ. ա. Եղեալն համաշխարհական խորհրդով. *Ամենեցուն միաբանութբ եպիսկոպոսացն և թագաւորին և աշխարհախորհ ժողովք հաւանութբ ի միասին արձակեցան և գնացին. Բուզ. Ե. 4։

ԱՇԽԱՐՀԱԽՈՒՄԲ. Տ. ԱՇԽԱՐՀԱԺՈՂՈՎ. *Աշխարհախումբ բազմութիւն. Ագաթ։ Բուզ։ Ղևոնդ։ *Աշխարհախումբ ժողով. Զենոբ։ *Տօն աշխարհախումբ կարգեցաւ. Խոր. բ. 63։ *Ի նմին աշխարհախումբ ատենի. Նար. խէ։ *Աշխարհախումբ ժողովրդեան շինեցին զնոյն կաթողիկէ. Տօնակ։

ԱՇԽԱՐՀԱԽՈՒՄԲ. գ. Խմբումն աշխարհաց ի մեծ պատերազմ. *Աշխարհախումբ առնի։ Եւ թէ աշխարհախումբ առնիցի յերկիր թշնամեաց. Կանոն։

ԱՇԽԱՐՀԱԾԻՆ, ծնի, իւ. } ա. Ի նմին
ԱՇԽԱՐՀԱԾՆՈՒՆԴ. } աշխարհի ծնեալ. բնիկ. սեպհական. համաշխարհիկ. Էրլիզի, փէղզի. Էէրլի. *Աշխարհածնիւն հայրենեացն սեպհական ոգի գոլեալ. Կորիւն։ *Տրդատ, որ աշխարհածնունդ հայրենեաց որդի գոանէր. Ագաթ։

ԱՇԽԱՐՀԱԾՈՎ, ու կմ ի, վէ. գ. Ովկիանոս, որ պատէ զաշխարհ համօրէն. *Են և այլ բազում ծովակք, որք ոչ են յաշխարհածովէ. Շիր։

ԱՇԽԱՐՀԱԾՈՒՀԻ, հւոյ. գ. Թագուհի ածող՝ այսինքն առաջնորդ աշխարհի. սուլթան. *Գեղանին տիգրանուհի, ողջամիտ աշխարհածուհի. Անյաղթ. ի +էր. ծագ. և Երգ։

ԱՇԽԱՐՀԱԾՈՒՓ. ա. Որ առնէ կմ կրէ զծուփս աշխարհի. աշխարհազբօս. *Եւ զիս պահեա ի հեղեղէ՝ յաշխարհածուփ ալեաց չարին. Յհ. օրբ։ *Աշխարհածուփ խռովութիւնք, զբօսանք, հոյզք, վարք. Գէղ։ Փարպ։ Շ. ամ լոր։ Զքր. կթ։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ, ի, աց. ա. գ. Τὸν κόσμον ἔπεχων. Mundum obtinens. Որ կալեալ ունի զաշխարհ համօրէն՝ տիրաբար. *Աշխարհակալն մծ. Արիստ. ե։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ. Κοσμοκράτορ. Mundi imperium obtinens. Ինքնակալ. տիեզերակալ, և բռնակալ. Ճիհանկիր. *Ընդ աշխարհակալս խաւարիս այսորիկ՝ ընդ այսս չարութե. Եփես. զ. 12։ *Թէպէտ նոյն ինքն գժոխք շարժեսցին, թէպէտ աշխարհակալք խաւարիս. Ան. բ։ *Իւրոցն եւ քաջալերս իւրով յաղթութեամբ յաղթել աշխարհակալ յաղթողին. Սկևռ. յեսայ։ *Աշխարհակալ է ծնունդդ։ Աշխարհակալ ալեքսանդր։ Ամենայն շինուածի աշխարհակալ գլխոյ. Գոմ. ալէ։ *Ամենակալ մծ մարգարէ, և եմուտ ի գիր աշխարհակալ թագաւորի. Տօնակ։ *Փառաւորեալք ի յերկրի ձոխութբ աշխարհակալք։ Զօրեղ բարբարոսական աշխարհակալացն. Գէղ։ *Որ իշխանաց աշխարհակալս էին ընտրեալք. Յհ. կբ։ *Զեռացն աշխարհակալաց. Նար. խլ։ *Աշխարհակալ իշխանութ. Լմբ. սղ։ *Աշխարհակալ սպարապետութբ իւրով. Մաղ. խոյ։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ. Τοπάρχης. Loci praefectus, toparcha. Կուսակալ, կողմնապետ. իշխան մասնաւոր աշխարհի. ֆալըւ. *Միում յաշխարհակալաց ծառայից տեառն իմոյ. Ես. լզ. 9։ Դնդ. ա. Դ. ժբ. 5. *Գրեաց յամենաթաւն առ աշխարհակալս, իշխանս, առ կուսակալս նոցա»։ յն. լոկ, տեղապահաց (որ թարգմանի, ցիրտեցան)։ *Նախարարքն աշխարհակալքն կայցեն առ

արքայի։ Մարզպան և աշխարհական աշխարհին ած. Բուզ. Գ. 8։ Ե. 38։

ԱՇԽԱՐՀԱԳԱԼ. ա. որպէս Համատարած. որ պատեալ ունի զաշխարհ. աշխարհամած. *Աշխարհագալ ծով. Վեցօր. Ը։ *Համապարփակ մթութեան աշխարհագալն միգի. Նար. 45։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Իշխանականութիւն. տիեզերակալութիւն. թագաւորութիւն. *Թագաւորք յունաց աշխարհակալութեամբ, են։ Կամելով զինքն միայն աշխարհակալութեան յուցանել սկիզբն։ Աշխարհակալութին առաքեալանի. Խոր. Ա. 1. 13. 20։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ. ի. աց. ա. Οἰκουμενικός. Totius mundi, orbis. Տիեզերական. և համաշխարհական. որ ինչ հայի առ համօրէն աշխարհ. որպէս և առ աշխարհ կամ ազգ մի ողջոյն. *Յն զաշխարհական զմեղսն եկն է առ. յանձն իւր, և մեռաւ. Կոչ. Գ։ *Ի միաանգամ գալըստեանն, և յաշխարհականն ատենին. Շար։ *Յաշխարհականին աւուր, յորում որոյ ոչ է ի ձեռն մահու փրկութիւն. Մեկն. ղուկ։ *Յաշխարհական ի Ճակատամարտին. Ժմ։ *Աշխարհական ամբոխի. Կորիւն։ *Խորհուրդ բարեաց ի մէջ արկանէին՝ կատարել անդ զաշխարհական կարգս եկեղեցւոյն. Բուզ. Դ. 4։ *Մեծի վրթանիսի, և ամենայն աշխարհականաց քոց խնդալ»։ այսինքն ընդհանուր հայոց աշխարհին. Խոր. Գ. 5։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ. Κοσμικός. Mundanus, mundi. βιωτικός, saecularis. Սորին աշխարհիս. աշխարհային. երկրաւոր. նիւթական. մարմնական. մարդկային. արտաքին. մարմնաւոր. կենցաղական. քաղաքական. և Աշխարհահամբաւական. փխ. ԷԷՆԻ, ԹԷՕՂԻ. *Զաշխարհական արարութիւն. Եփր. Բ. 1։ *Հոգսովք աշխարհականօք. Ղկ. իա. 34։ *Վերջացեալ զաշխարհական տարերս. Գղ. ուԷ+ո։ *Տարրն աշխարհական. և են տարերք չորք. Նիւս. բն։ *Զարեգակն՝ զաշխարհական հայելին. Պիտ։ *Դուք յաշխարհէս աստի էք, ես չեմ յայսմ աշխարհէս. զաշխարհական մտածութիւն և զմարմնականս ասէ։ Յաշխարհական իսկ օրինակ եկն. և զինչ ասէ. կին յորժամ ծնանիցի, են։ Կերակուրք, լուացմունք, և զինչ և իցեն գործք աշխարհականք. Ոսկ. յհ. Բ. 7. 33։ և Ա. 17։ *Յաշխարհական զբօսանաց. Ագաթ։ *Յաշխարհական սահեցմանց. Ժմ։ *Աշխարհական ալէկոծութիւն, կամ գործք. Պիտ։ *Աշխարհական պայման. Նար. ծդ։ *Աշխարհական զբօսանք երկրաւոր իմաստութեան. Ագաթ։ *Դատաստանաց, և աշխարհական կարգաց. Խոր. Գ. 65։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ. Λαϊκός. Laicus, saecularis. Աշխարհիկ ոք, ժողովրդական, ռամիկ. անուանեցեալ և Աշխարհաւոր. փխ. ԷԷՆԻ, ԼԷՕՈՂԻ. *Զեպիսկոպոսունս, զերիցունս, զսարկաւագս, զդպիրս, զկրօնաւորս, և զայլ ամենայն աշխարհականս. Կոչ. ծԳ։ *Կուսին, և աշխարհականին. Լմբ. ող։ *Քահանայք՝ դաւիթ ի կրօնաւորական կարգէ, և սարգիս յաշխարհական. Յհ. կթ։ *Ժողով արարեալ եպիսկոպոսաց, և համօրէն աշխարհականօք. Խոր. Գ. 20։ *Աշխարհականն են, մի՛ զպատիւ քահանայական արհամարհեր. Մանդ. ժ։ *Ուխտաւոր, և աշխարհական. Յհ. կմ. ոփ։ *Ընդ դաւանիկս աշխարհականաց կեալ. Վրք հց. Է։ *Աշխարհականաց բանք են այդ, և մարդոյ՝ որ ընդ երկիր բնակեալ իցեն. Ոսկ. Մ. Բ. 15։ *Ոչ զայս ասիցէ, թէ պատուիրէր նա, այլ որքանցայ և անձոյժ և աշխարհական. Ոսկ. Եբր։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ. Δημώδης. Vulgaris. Ռամկական. աշխարհիկ. աշխարհաբառ. զռամկի. *Հասարակն՝ յանգիմանութեն անյայտ իրաց. յանգիմանութիւն այն է, որ աշխարհական բառով գեղեցկագէմ ասեն. որպէս հայելի ասաց, նոյնօրինակ հասարակ մտաց. Ոսկէփոր։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆԱՑԵԱԼ. Մտեալ ի կարգ աշխարհի. անուանեցեալ (այր կամ կին). խորտկեալ, փոխարկեալ. փխ. ՀԸՐՋԷՆ, ԷՀԼԷՆՋԷ, ԷՀԼԻ. *Լինիցիմ առն աշխարհականացեալ. Հոռոմ. Ա. 12. (յն. կողմնիկ, լինել առն)։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆՕՐԷՆ. մ. Իբրև աշխարհականք. *Մի աշխարհականօրէն ընթանայցի զգիշերն ամենայն. Կանոն։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՐԳ. ա. Որ ինչ իցէ ըստ կարգի աշխարհիս. երկրաւոր. արտաքին. *Յունական աշխարհակարգ դպրութեան էր տեղեակ. Ճ. Բ։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՑ. ա. Որ ինչ է ըստ կացից աշխարհիս. կենցաղական. *Համօրէն եղեալ աշխարհակաց կարգաց. Կորիւն։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԵԱՑ. ա. Որով իւիք լինի կեալ ըստ աշխարհի. աշխարհիկ. յաշխարհական վիճակի. *Որ յաշխարհակեաց կեանս էր. Ագաթ։ *Սա լեալ էր ամուսնաւոր յաշխարհակեաց կեանս. Բուզ. Դ. 3։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԵՐ. ա. Կերող աշխարհի. ապականիչ. գիշատիչ. արեանարբու. փխ. ԴՈՒՆԻԱ ԵԱՔՕՂ. *Բազմացան աշխարհակերք գայլք. Յհ. կթ։ *Անգղք աշխարհակերք. Բուզ. Գ. 3։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԵՐՊ. ա. Որ ունի զկերպ կամ զձև աշխարհի, և աշխարհականի. *Ձիւր զաշխարհակերպ ձորձն մեկուսի թաքուցեալ ունէր. Վրք հց. ԻԲ։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԵՑՈՅՑ. ա. Կեցուցիչ աշխարհի. փրկարար. կենարար. փխ. ԴՈՒՆԷՅԻ ԴԻՐԻՕՂ, ԽԱԼԸՍՕՂ. *Աշխարհակեցոյց գալուստ քո, կամ արեան ծորումն, կամ չարչարանք, կամ փայտս սրբ. Զքր. ԿԲ։ *Աշխարհակեցոյց մահն քո. Համամ. առկ։ *Աշխարհակեցոյց աւետարան. Ագաթ։ *Աշխարհակեցոյց խաչ. Գրգ։ *Աշխարհակեցոյց բազկատարածութեն խաչի, են. Շար։ *Աշխարհակեցոյց անձամբ խոնարհութեամբ ներգործեցեր. Գնձ։ *Սոփերս աշխարհակեցոյց. Նար. ծդ։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԻՐ. ա. Որ կրէ զաշխարհ. Աշխարհակալ՝ ըստ յն ոչ. *Աշխարհակիր բանին բազկաց. Շար։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԻՐ. Որ ինչ կրի յաշխարհի աստ, կամ ըստ աշխարհի լինի. աշխարհական. աշխարհային. երկրաւոր. կենցաղական. *Նաւեալք ընդ մրրկեալ աշխարհակիր մեղացն՝ ի վերայ խորոցն սահեցան։ Ըստ աշխարհակիր կարգացն առաքինեալ. Ագաթ։ *Աշխարհակիր կեանք, կամ մեծութիւն, զբօսանք, ցանկութիւն. Սի-օխան։ Ճ. Ա։ Կորիւն։ Սարգ. Բ. դ. Ա։

ԱՇԽԱՐՀԱԿՇԻՌ. ա. Որ զուգակշիռ գոյանի ընդ աշխարհի. տիեզերաչափ. փխ. աշխարհի չափ. *Աշխարհակշիռ ախտք, կամ ծանրութիւն, կամ ալիք յանցանաց. Բէնէ. ոփէղ։

ԱՇԽԱՐՀԱԿՈՅՏ. ա. Աշխարհաժողով. համագումար. *Աշխարհակոյտ ամբոխ. Ագաթ։ *Զամենայն աշխարհակոյտ խառնիճաղանճս տեսեալ իւրոյ։ Աշխարհակոյտ մարդկան. Յհ. կթ։

ԱՇԽԱՐՀԱԿՈՑՑ. Համատարած. ընդարձակատարած. *Յատարախի անդ յընդարձակ տեղւոջ յաշխարհակոյս վայրի. Գ. Դ. Ը. 9։ *Աստուածական սփռէր ի վերայ աշխարհակոյս շինուցն սրտայ. Յհ. կթ։

ԱՇԽԱՐՀԱԿՈՐԾԱՆ. ա. Κοσμόλεθρος. Mundo exitialis. Կործանիչ աշխարհի, կամ աշխարհաց. աշխարհաւեր. մահաբեր, ապականիչ հասարակաց. *Աշխարհակործան ջրհեղեղն տապանակութեամբ ի վերայ ածել. Պիտ։ *Այս աշխարհակործան բարկութիւն յանկարծակի գիտացեալ. Լմբ. աժղ։ *Աշխարհակործան յայտնութեան, կամ առանձնութեան, ժամանակ, ախտ. Զքր. ԿԲ։ Յհ. ԿԲ։ Շ. ոփէն. Սիմոն. ող։

ԱՇԽԱՐՀԱԿՈՐՈՅՍ, բռի, աց. ա. Կորուսիչ աշխարհի. աշխարհակործան. *Յաշխարհակորոյս յաւնէ անտի. Բուզ. Գ. 20։ *Ընդ խօսս աշխարհակորուսիչ այդորիկ։ Արանց վատախորհրդից և աշխարհակորուսաց։ Աշխարհակորոյս արանցն. Փարպ։ *Տիեզերապատիր աշխարհակորոյս խաբէութեան պատրանօք. Տօնակ։

ԱՇԽԱՐՀԱԿՈՒԼ. ա. Որ կլանէ զաշխարհ, կամ զմարդիկ աշխարհիս. փխ. ԴՈՒՆԻԱ ՅՈՒԹՕՂ. *Աշխարհակուլ մահ, կամ որովայն, կամ վիշապ. Ագաթ։ Շ. Եդբ։ Մարթ։ *Մի՛ բանար ընդդէմ իմ զաշխարհակուլ զզերան դեհենին։ Կապեցեր սանձեցեր զամենի բնութիւն աշխարհակուլ ծովուն առաջով. Բէնէլ։

ԱՇԽԱՐՀԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Գաւառակիցն կամ քաղաքակիցն գոլ. փխ. ... *Աշխարհակցութեան բնութեն չեն կցեալ ընդ իս. Փարպ։

ԱՇԽԱՐՀԱՀԱՄԱՐ, ի. ա. (գրի կարճելով կամ վրիպակաւ և ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐ). Οἰκόνομος, γραμματὴς τοῦ λαοῦ. Oeconomus, scriba populi. Որ առնու գրով զհամար մարդկան աշխարհի. կոնսուս, գանձ ժողովրդեան. փխ. ... *Գրեցաւ, որպէս էր հրաման աշխարհահամար դպրացն։ Կացուցանէր զաշխարհահամար դպիրսն։ Եկին մատուցին աշխարհահամար դպիրքն. Եսթ. Գ. 9։ Ա. Դ. Ե. 42։ Գ. Դ. Ը. 14։ *Մովսէս աշխարհահամար աշխարհապատում. Ագաթ։

ԱՇԽԱՐՀԱՀԱՄԱՐ. և ԱՇԽԱՐՀԱՀԱՄԱՐԳԻՐ. գ. Ἀπογραφή. Descriptio. որպէս Աշխարհագիր. առնուլն զհամար. և Մատեան ի համար արքունի գրեանի. փխ. ... *Յաշխարհահամար խառնէին. Գ. Դ. Է. 27։ *Աշխարհահամար գրեան զաղգատոհմն ամենայն յանուանէ գրել։ Առնել գիր զաշխարհահամար հրէից. Գ. Դ. Ը. 10. 14։

ԱՇԽԱՐՀԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Որ հայի ի վերայ աշխարհիս կամ երկրի ողջոյն. *(Արեգակն) աշխարհահայեաց տարր. Լմբ. Ժէ։

ԱՇԽԱՐՀԱՀԱՅՐ. գ. Հայր աշխարհի. նախահայր. յաջորդ նախահօր ընտրեալ. *Յետ ստատիցն անցելոց՝ զայլն արդար (զնոյ) աշխարհահայր երկրորդ յաւխտենագիր ուխտիւն կացուցեալ. Ագաթ։ *Էին աղամայ և այլ ուստերք բազումք, այլ ոչ արժանաւորեան պայազատութեն աշխարհահայր (կամ աշխարհահայր) լինելոյ. Արծր. Ա. 1։

ԱՇԽԱՐՀԱՀՈԳ. գ. Որ հոգայ վասն աշխարհի. և Որ ինչ հայի ի խնամս աշխարհին կամ ազգին. *Ժողովել զաշխարհահոգ խորհուրդն երանելի միաբանելոցն. Կորիւն։

ԱՇԽԱՐՀԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Հոգ և խնամ ի վերայ աշխարհին. *Զաշխարհահոգութիւն, զքաջութիւն, են. Փարպ։

ԱՇԽԱՐՀԱՄԱԾ. ա. Մածեալ զաշխարհաւ, պատեալ, տարածեալ շուրջ զնովաւ. *Որ զաշխարհամած խաւարն 'ի սպիտակն 'ի լոյս փոխեցեր. Շար.:

ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՏՆ. ա. Մատնիչ աշխարհի իւրոյ կամ ազգի. *Ցաշխարհամատն ազգէ՝ աշխարհի փրկիչ զօրացեալ. Երզն. լուս.:

ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՏՈՒՌՆ, առան կամ տրան. գ. Βασιλική. Basilica. (այսինքն արքունի տաճար.) Մատուռն կամ եկեղեցի երևելի, յոր ընթանայ ամենայն աշխարհ. որպիսի էր առաջին կաթողիկէն հիմնարկեալ յառաքելոց՝ կից վերնատանն սիոնի. յորմէ և ամենայն առաք. եկեղեցիք կամ թագաւորական մատուռնք կոչին Աշխարհամատուռն. *Աշխարհախումբ ժողովարան շինեցին զտուրքն կաթողիկէ. զոր և աշխարհամատուռն անուանեցին, այսինքն համընդհանուր հաւատացելոց: Պատճառ աշխարհամատուռնն: Աշխարհամատուռն կնքեալ է. Տօնակ: Տօնացոյց: Շար.:

Այլ և իբր մակդիր. *Խորան լուսոյ աշխարհամատրեան. Գնձ.:

ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐ. Տ. ԱՇԽԱՐՀԱՀԱՄԱՐ, (որ է ուղիղ և ամբողջ գրութիւն:)

ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐԴ. մարդք. գ. Մարդիկ աշխարհի. արտաքինք. *Զի՞ կայ մեր և դատել զաշխարհամարդս. զներքինսն դատեցարուք. Եփր. ա. կոր.:

ԱՇԽԱՐՀԱՄԷՋ. միջի, մէջք. գ. ա. Միջին վայր աշխարհի, երկրի, քաղաքի. հրապարակ. հրապարակական. *Ի ներքս յաշխարհամէջս (կամ յաշխարհամէջ կամ յաշխարհամիջի) անդր արշաւելոյ. յն. տիրել գաւառին. Ա. Մ. ծՊ. 2: *Նուաւ՝ որ յաշխարհամիջի է. Շիր: *Ցաշխարհամէջս և 'ի ժողովրդարանակս համարձակեցան յարձակել աւելիս. Ցհ. իմ. գաւ.:

ԱՇԽԱՐՀԱՄՈԼ, ի, աց. ա. Մոլեալ զբաղեալ 'ի սէր աշխարհիս. *Փախիցուք յաշխարհամոլէն և յաշխարհականէն. Ոսկ. ա. եփ.:

ԱՇԽԱՐՀԱՄՈՒՏ. ա. Ցոր աշխարհ ամենայն կամ բազմութիւն մարդկան մտանէ. (այն է արքունի դուռն, արքունիք.) դրան հիւմայիւն, գափու, փէրի փէնչէր. *Աշխարհամուտ դուռն. Ագաթ: Կորիւն: Խոր. գ. 57:

ԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Աշխարհական. իբր կենցաղական, երկրաւոր, մարմնաւոր. աստուածական. աշխարհի. տիւնեաւի. տիւնեէվի. *Ոչ ինչ յաշխարհային նմանեաց զարդար ստանալ. յն. յաշխարհի նմանեաց. Փիլ. ձ. բան: *Հրամանս առաք 'ի բաց կալ յաշխարհայնոցս. Ոսկ. յհ. ա. կ2: *Իմաստութիւն աշխարհայնով. Շ. հրեշտ:

ԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ. Աշխարհեան ոք. ժողովրդական, ռայիկ. տիւնեաւի մարդ, աշխարհական. *Զաշխարհայնոցն գնացէք օրէնս. Շ. ընդհանր:

ԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ. Բնակիչ աշխարհի. էրլիսի, կամ դաշրալի. *Զհեռաւոր աշխարհայինն (այսինքն զօտարականսն) 'ի փառս բարձրութեան կարգեցին. Նար. խչ:

ԱՇԽԱՐՀԱՅՈՐԴՈՐ. ա. Բոլոր աշխարհին այնորիկ յորդութեամբ կամ յորդորաւոք. համագումար. միաբան. *Ժողովեալ աւետարանական աշխարհայորդոր բազմութեան հասարակեցին 'ի տեղւոջն. Փարպ:

ԱՇԽԱՐՀԱՑՔ, ացց. գ. Աշխարհաձևք. զանազան կողմանք. *Կարծիս այս(ծածք) յարձակեալ 'ի յաշխարհացս. Պիտ:

ԱՇԽԱՐՀԱՆԱԶ. ա. Նազելի և արգոյ յաչս ամենայն աշխարհի. [illegible]. *Աշխարհանազ երևեալ. Ագաթ:

ԱՇԽԱՐՀԱՆՈՐՈԳ. ա. Նորոգիչ աշխարհի, կամ ազգի մարդկան. *Աշխարհանորոգ անօրէնութիւն, կամ փրկութիւն, կամ հոգի. Գր. հր: Սկևռ. էս. և ալոն:

ԱՇԽԱՐՀԱՇԱՐԺ. ա. Κοσμοκινητής. Mundi motor, turbator. Շարժիչ և գրգռիչ աշխարհի (հրաբուղխ վայրք). *Լուսոյ աղբերս աշխարհաշարժս բղխէ. Պետր:

ԱՇԽԱՐՀԱՇԷՆ. ա. Շինութիւն գործող աշխարհի. խնամակալ հայրենի երկրի. աշխարհէ՝ էջիէրէ չէն պահող. *Այր քաջայր և աշխարհաշէն: Լաւածանօթս և աշխարհաշէնս. Փարպ: *Աշխարհաշէնն խաղաղ. Բուզ. գ. 11: *Աշխարհաշէն ըստ մերոյն արքայից. Մագ. ծՊ: *Որ եղև այր աշխարհաշէն, առատաձեռն և բարերար գործ. Յհնսփ:

Եւ իբր Աշխարհաշինական. կենցաղօգուտ. *Աշխարհաշէն հոգաբարձութիւն: Ըստ աշխարհաշէն խնամակալութեան. Արծր. ա. 11: *Կայր նշկահանեալ մի գեղապանծ (լուսինն), աշխարհաշէն փառն (յարեգակնէ) եկեալ. 'ի յեփողէն խորշէ խառնած, և 'ի նմանէ դարձեալ լցեալ. Շ. յաղաղս:

ԱՇԽԱՐՀԱՇԷՆ. զայս ասի՝ իբր Արարիչ աշխարհի. արարչագործ. *Երկնակազմն և աշխարհաշէն ձեռամբն բեւեռեալ զամենատեսն յերկեղն իւր և 'ի սէր. Տօնակ:

ԱՇԽԱՐՀԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Շինութիւն և բարեկարգութիւն աշխարհի, երկրի. *Կեանք աշխարհաշինութեան. և արդար դատողութեան երևեալ. Փարպ:

ԱՇԽԱՐՀԱՊԱՀ, ի, աց. ա. Κοσμοφύλαξ. Mundi custos. Պահապան աշխարհի. *Աշխարհապահ հրեշտակքն, կամ հրեշտակաց. Ածաբ. ծղ: Նախատր. ծղ: Ճ. Թ:

ԱՇԽԱՐՀԱՊԱՂԱՏ. ա. Ուր իցէ պաղատանք 'ի կողմանէ աշխարհին կամ բազմութեան. *Մատուցանէին զաշխարհապաղատ պատարագսն առաջի թագաւորին. Բուզ. գ. 21:

ԱՇԽԱՐՀԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Պատմող զաշխարհէ (գրողն, և գիրքն). *Մովսէս աշխարհապատումն: Զաշխարհապատումն գիրսն մովսէսի. Ագաթ: *Որ զաշխարհապատումն գիրսն շարադրեաց: Ըստ աշխարհապատումն բանին. Լմբ. է. ծշ:

ԱՇԽԱՐՀԱՊԱՐՈՒՆԱԿ. ա. Որ զամենայն պարունակէ պատելով. այն է ծով. *Աշխարհապարունակ ովկիանոսի. Նար. խչ:

ԱՇԽԱՐՀԱՊԷՍ. մ. Աշխարհօրէն. մարմնապէս. համբաւապէս ըստ աշխարհի. յն. Πανηγυρικῶς. Ut in publicis festis. *Տօնեցուք մի աշխարհապէս, այլ [illegible]բար. Ածաբ. ծն: Սեբեր:

ԱՇԽԱՐՀԱՊՈՂՈՏԱՅ, ի,ից. ա. գ. Λεωφόρος ὁδός. Populum ferens, via publica, via regia. որ և ասի ԱՄԲՈԽԱԲԵՐ. Կուռ պողոտայ՝ ընդ որ աշխարհ անցանէ. ճանապարհ արքունի. արահետ. ճամփան, ուլու եօլ, փէկլան եօլու. *Որք գնան ընդ ցամաքն և ընդ աշխարհապողոտայն (ճանապարհ) անվտանգ գնասցեն վարքն: Ընդ ընդ արձակ աշխարհապողոտայ 'ի դուրս ելեալ: Ցաշխարհապողոտայ ճանապարհ. Փիլ: *Ցուցեալ զաշխարհապողոտայն, զի գնասցեն ընդ այն զօրքն. Ճ. Բ:

ԱՇԽԱՐՀԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φιλόκοσμος. Qui amat mundum, i. e. res mundanas et terrenas. Որ սիրէ զաշխարհ և զաշխարհայինն իրս. փիւնեա ֆէրէսի, ճեհաղի. *Ցորս ուրախանան աշխարհասէրք. Ցձե. Ի: *Ոչ ըստ աշխարհասիրացն ումանց ծախելով յանարժանս. Պիտ: *Անձուկ և ճանապարհն այն աշխարհասիրաց. Խոր: *Զքաղցրահամ կերակուրս՝ աշխարհասիրաց թողին. Լամբ. Հ: *Աշխարհասէրք գոլով հեղձուցին զհաւատոց բանն. Կիւրղ. ղկ:

Եւ իբր Աշխարհասիրական. *Աշխարհասէր պատրանք. Ցձե. Ի:

ԱՇԽԱՐՀԱՍԷՐ. իբր Հայրենասէր. *Որպէս աշխարհասէրք (կամ աշխարհատեսք) ստատարք եկեալ չինութ. Պիտ:

ԱՇԽԱՐՀԱՍԷՐ. Սիրելի աշխարհի. հաճոյական մարդկան. *Ոչ ըստ տեղւոյ գոլով աշխարհասէր զարմանալի շարաբանութեան. Երզն. քեր:

ԱՇԽԱՐՀԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր աշխարհի և աշխարհայնոց. *Մի՛ աշխարհասիրութիւն հրաժարեք 'ի կուսմանէն. Սարգ. ա. պ. ա: *Հրաժարել յաշխարհասիրութենէ. Նանայ: *Ոչ բաժանել յածախութէ և յաշխարհասիրութէ. Երզն. մտթ:

ԱՇԽԱՐՀԱՍՏԵՂԾ, ի. ա. Κοσμοποιός. Mundi factor, autor. Տ. ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՐԾ. *Աշխարհաստեղծն՝ ինքն արդարոյ երևի. Փիլ. գ. Ա: *Բազում արարիչս և աշխարհաստեղծս 'ի ներքս մուծանեն. Կոչ. ծա: *Զաշխարհաստեղծ բերանոյդ. Նար. ճէ: *Տարածեաց և անէր զաշխարհաստեղծ բազուկն իւր 'ի վերայ խաչին: Սկզբնածինն այն խաւար զգալի 'ի հրամանէն աշխարհաստեղծ տեառն առեալ հալածեցաւ. Սկևռ. յեսայ. և 'ի յոր:

ԱՇԽԱՐՀԱՎԱՐ. ա. Այն ինչ իբր՝ որովք լինի քաղաքավարել յաշխարհի. աշխարհային. քաղաքական. աշխարհական. մարդկային. *Զաշխարհավար կանոն անյեղ և հաստատուն պահեսցէ. Պիտ: *Վաղ և առաւօտ զաշխարհավար զկեանս ասէ, որ կրիւք և գործովք յաւուր բովանդակի զխախճանաւորացն եւ սահմանէ. Համամ. առկ: *Այլ է առաքելոցն պատուէր, և այլ մարդկան՝ որ աշխարհավար կենօք կենցաղավարեցին. Իգն: *Կարգ սահմանի աշխարհավար ճանապարհին գիրք է: Հնազանդութիւն յաշխարհավար օրէնս՝ որոց և իշխեն. Լմբ. ոչ: Շ. ա. պ. չ:

ԱՇԽԱՐՀԱՎԱՐ ԼԻՆԻՄ.}
ԱՇԽԱՐՀԱՎԱՐԻՄ, եալ.} Քաղաքավարիլ յաշխարհի օրինօք, կամ ըստ օրինաց աշխարհի. կեալ յաշխարհի. կամ մնալ 'ի կարգ աշխարհի. *Փոյթ յանձին եգեալ է աշխարհավար լինել ազգին, ընկալեալ զմեծագաղաքս զայս յաշխարհ, ան. Փիլ. էն: *Որ աստ աշխարհավարեալ ամուսնացաւ. Խոր. Է. 77:

ԱՇԽԱՐՀԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Քաղաքավարիլն յաշխարհի. կեանք աշխարհի կամ աշխարհականի. կենցաղ բարեկեցիկ. *Ընդ նոյն ինքն իրս աշխարհավարութեան անցանելով. Պիտ: *Արհամարհեաց զվայրս աշխարհիս, և որ 'ի սմա զբօսանք աշխարհավարութեան են. Ճ. Ա: *Ցիւր ճանապարհն ամփոփ լինելոյ, աշխարհականն յաշխարհավարութեան, ամուսնացելոյն յամուսնութեան: Թէ իշխան է, թէ ընդ իշխանութեամբ, թէ 'ի կարգ աշակերտութեան, թէ յաշխարհավարութեան: Արհամարհելով զօրէնսն՝ և աշխարհավարութեան ոչ յաջողի նոցա. Լմբ. ոչ. և առակ: *Ցաղագս բժշկական արհեստից, որ վասն մարդկան առաջնորդ, և ապա յաղագս աշխարհավարութեան պիտոյից մանն. Վրդն. ծէ:

ԱՇԽԱՐՀԱՅԱԾ. Տ. ԱՇԽԱՐՀԱԽՆԱՄ. *Աշխարհատած դեհկանուն. Բուզ. Գ. 2:

ԱՇԽԱՐՀԱՏԱՆՋ. ա. Որ ինչ է յաշխարհի տանջող. աշխարհածուփ. *Յաշխարհատանջ հոգոց և կարեաց ապրեալ. Փարպ:

ԱՇԽԱՐՀԱՏԱՐԱԾ. ա. Տարածեալ ընդ աշխարհ համօրէն, ընդ ամենայն երկիր. *Թագուցանէ զաշխարհատարած ճառագայթս իւր. Ագաթ: Եւ Խոր. հարց: *Խաւար աշխարհատարած. Նար. գանձ եաց: *Կոչակք ամեհի ձայնուն աշխարհատարած. Բենիկ:

ԱՇԽԱՐՀԱՏԵՍԱՑ. ա. Ատեցող աշխարհի: ՃՃ:

ԱՇԽԱՐՀԱՏԵՍ. ա. Տեսուչ և գործանիչ աշխարհի. *Աշխարհատես խնամակալութի. Բուզ. Գ. 2:

ԱՇԽԱՐՀԱՏԵՍ. ա. Δημοσιακός. Publicus. և բայիւ, δημοσιεύω, publico. Տեսանելի առաջի ամենայն աշխարհի. ակներև ամենեցուն. ուր է հանդէս համաշխարհական հանդիսացեալ. *Աշխարհատես հրապարակ (ահեղ ատենին). Մանդ. ժ. Ե: *Արգելք ոչ հասանել հանդիպել աշխարհատես հրապարակին. Բրս. աղաչ: *Լսել 'ի նմանէ զքաղցրալուր բարբառն երանութ՝ առաջի աշխարհատես հրապարակին. Եփր. խաչ: *Զիւրոյ սխալմանն զկերպ աշխարհատես ցուցանէ. Խոր: *Աշխարհատես առնէ զնշանն. Նանայ: "Այժմ լուսելեայն եկն, և աւա բազում աշխարհատես յայտնութ. Ոսկ. մ. Բ. 28. յն. մի բառ, δημοσιεύσεως, publice, palam. որ առ Երզն. մտթ. գրի. "Այժմ լուսելեայն, և յայնժամ աշխարհատեսակ յայտնութ":

ԱՇԽԱՐՀԱՏԵՍԻԼ. Տ. 'ի բառս ԱՇԽԱՐՀԱՏԵՍ բառ ի նշ:

ԱՇԽԱՐՀԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ատելն զաշխարհ. *խոնարհութի. անախտակալութի. աշխարհատեցութի. Մարաբ:

ԱՇԽԱՐՀԱՏԻՐ, տեառն. գ. Տէր աշխարհի. Թագաւոր. իշխան. *Աշխարհատեարք անկանէին ընդ միմեանս: Գնաց առ մեծ իշխանն աշխարհատէրն. Բուզ. Գ. 4. 10:

ԱՇԽԱՐՀԱՏԻԿԻՆ, տիկնոջ. գ. Տիկին աշխարհի. Թագուհի. *Շուշանիկ աշխարհատիկինն աղուանից: Դեսպակ աշխարհատիկնոջն. Ճ. Գ:

ԱՇԽԱՐՀԱՐԱՐ, ի. գ. ա. Κοσμοποιός. Mundi creator, opifex. Արարիչ աշխարհի. որ և ԱՇԽԱՐՀԱՍՏԵՂԾ, ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՐԾ. *Աշխարհարարն յորժամ զկրելի էութիւն ոկսաւ կարգել: Աշխարհարարն իբրաւացոյց, ևն: *Զաշխարհիս զգործս փոխանակ աշխարհարարին իւր պատուել. Փիլ: *Էջ աստ, զի յետս կացուցէ զմարդիկ յաշխարհարարէ անտի. Կոչ. Ի. Յ: *Աշխարհս և աշխարհարարն յուխտաւոր մանկանն աղաւորեալ կերպարանեցաւ. Եղիշ. տպ: *Ա՛ռ 'ի միասնգամ զաշխարհարար գթութիւն զոէր և զանուանս ապրեցուցանելոյ. Կիւրղ. ծն:

Իսկ Պղտ. ողբոց. *Արիստոտելէս զիս ուսուցանէր յաշխարհարար ներտեսութեանն». խմ, 'ի գիրսն որ յաղագս աշխարհի:

ԱՇԽԱՐՀԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՇԽԱՐՀԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. *Յաշխարհարարողութեն խմանանք զամենայնն բարի ստեղծեալ. Մագ. Ի:

ԱՇԽԱՐՀԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Κοσμοποιΐα. Mundi creatio, opificium. Արարչութի աշխարհի. արարչագործութի. ստեղծումն աշխարհի. աշխարհ ստեղծնիլը. աշխարհ ստեղծուիլը. *Աշխարհարարութիւն կարգեալ յօրինեալ է (ըստ գրոցն ծննդոց): Զաշխարհարարութեն հաշուեալ ասէ, այս գիր արարածոյ: Յաշխարհարարութենէն ասէ, թէ մինչեւ 'ի գեմս նորա. ևն. Փիլ: *Զոր և յաշխարհարարութեն գիրսն գրեաց Մովսէս: Մեծն Մովսէս երրայեցւոցն շարագրող, և աշխարհարարութե մարգարէ. Կիւրղ. հանգ: Ածծր. ա. 1: *Կարգաւ մի ըստ միոջէ զաշխարհարարութեն պատմէր գործ: Ըստ աշխարհարարութեն սահմ կարգի. Պիտ: *Նախ քան զաշխարհարարութիւն քնիւ նկարեաց հայր զհրաշափրեալսն 'ի ժառանգութի. Ոսկ. Եփես:

ԱՇԽԱՐՀԱՐՁԱԿ. Տ. ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐԱԾ. *Զաշխարհարձակ ճառագայթալոյս փայլումն. Խոր. հարց:

ԱՇԽԱՐՀԱՑՈՅՑ, ցուցի, ից. գ. Ցոյց և ցուցակ աշխարհի. տեսարան տեղեաց դրագրեալ իւրեք օրինակաւ. *Տուեալ նմա ածագիծ տախտակ՝ հրամայեաց այնու գրել զաշխարհարարութիւն, և զօրինակն երկրի. և սկիզբն աշխարհացուցին զատուածնակն հրամայեաց գործել յօրինակ վերնոյ աշխարհին. Տօնակ:

ԱՇԽԱՐՀԱՒԱՆԴ, դք, դից. ա. գ. գրի և ԱՇԽԱՐԱՒԱՆԴ. Καπηλεῖον. Caupona, popina. σκηνή, tabernaculum, taberna, contubernium. կապելայ. կապելանոց. պանդոկի. տուն և կրպակ գինեվաճառաց և գուսանաց. իբր աշխարհի հասարակաց կամ աշխարհականաց իջևան. Մէյխանէ, խանմխանէ, խամարխանէ. *Յաշխարհաւանդս կապելաղանոցն և 'ի կրպակս անխտիր մտանիցեն: Զինչ օգուտ իցէ բազում սակի յանձին կրել յաշխարհաւանդս... 'ի գուսանաց վանս: Որ բազում ատգին վաճառականութեն կրպակաց նման է, և շահքն անիրաւութեն հանգոյն աշխարհաւանդից. Ոսկ. Բ. փիլ. ա: Եւ եբր. իԸ: Եւ մ. Գ. 8:

ԱՇԽԱՐՀԱՒԱՆԴԻԿ. գ. որ գրի և ԱՇԽԱՐԱՒԱՆԴԻԿ. Κάπηλος. Caupo. Պանդոկապետ. գուսանապետ. Մէյխանէճի. *Զագահն 'ի մէջ ածցուք, և զաշխարհաւանդիկս, և զարձեալ զգինեվաճառան ամենայնից հանդիսականացն: Զբազումս 'ի նոցանէ զատանիցես խահակերս, և իշավարս, և աշխարհաւանդիկս. Ոսկ. մ. Բ. 13: Գ. 5: *Իբր զատուկս ամանս կամ զաշխարհաւանդիկս կնիքոք շրջիմք, և 'ի դրունս իշխանաց յածախեմք. Սարգ. յհ. Է:

ԱՇԽԱՐՀԱՒԵՐ. ա. Աշխարհակործան. աշխարհ աւրօղ. քանդօղ. *Իշխանք աշխարհաւերք. Խոր. Գ. 68: *Տիրակորոյսք և աշխարհաւերք. Ածծր. Գ. 2: *Ազգ աշխարհաւերք ժանդագործք բրմագոյն. Բուզ. Գ. 3: *Խորհուրդս ապականագործս, աշխարհաւերս: Վա՜յ աշխարհաւեր խորհրդոյն. Ածծր. Գ. 7: Լաստ. ծԷ: *Աշխարհաւեր կործանութեն. Յհ. կԲ: *Այս ամենայն յաշխարհաւեր տարուղս գործեցաւ. Լաստ. Ի:

ԱՇԽԱՐՀԱՓԱՅԼ. ա. Որ փայլէ կամ լուսաւոր լինի ընդ ամենայն աշխարհ. *(խաչն երևեալ) յարևելակողմ կողմանէ՝ աշխարհափայլ ծագմամբ. Տօնակ: Երզն. լուս:

ԱՇԽԱՐՀԱՔԱՂԱՔԱՑԻ, ցւոյ, ցեաց. ա. Քաղաքացի աշխարհիս. բնակեալ յաշխարհի. *Կամեցուցանել զառաքինին միանգամայն և աշխարհաքաղաքացի, և հանդիսապետի ամենայն աշխարհիս: Աշխարհաքաղաքացիս մարդ, որ իբր փոքր աշխարհ 'ի մեծ աշխարհի եղեալ. Փիլ. լն. Գ. 3ղ: Եւ նխ. ա:

ԱՇԽԱՐՀԱՔԱՐՈԶ. ա. Քարոզեալ հռչակեալ ընդ ամենայն աշխարհ. տիեզերահռչակ. *Աշխարհաքարոզ զնորա աւրողութեան աւետարանաւն արար. Խոր:

ԱՇԽԱՐՀԵՑԻ, ցւոյ, ցեաց. ա. Որ է յայն ինչ աշխարհէ կամ յերկրէ. Էրլիւ. *Մոգամոն՝ որ սեպուհի ճանաչի, և կա հան՝ վերբին աշխարհեցին. Ածծր. Գ. 10:

ԱՇԽԱՐՀԻԿ. ա. գ. Աշխարհական ոգ. միաձակեալն յաշխարհական կարգի. փոխ. էէվ. *Զոր քան զյանցաւոր աշխարհիկ զատապարտիք: Աշխարհիկքն եառուն ըղբաժինս իւրեանց: Մարդ աշխարհիկ. Վրք հց. Բ. Գ: *Որդեակ աշխարհիկ, առ ոչ գու քան (հոգևոր). Վրք հց. Յ: Տես և ԱՁԳԱՇԽԱՐՀԻԿ:

ԱՇԽԱՐՀՕՐԷՆ. մ. ա. Βιωτικῶς. Ad vitae rationem, և Ad normam populi, vulgariter. Ըստ կարգի աշխարհիս, կենցաղոյս, աշխարհականաց. կենցաղականն և քաղաքականն. [illegible]. *Ի զգեստս մի աշխարհօրէն բերել. Շ. ընդհ: *Զկատակերգութիւն (վերծանել) աշխարհօրէն. Թր. քեր: *Ըստ աշխարհօրէն կարգաց խնամանաւ առնեմք. Խոր. ա. 2:

ԱՇԽԱՐՀՕՐԷՆ. Բոլոր աշխարհաւ. համաշխարհական. Δημόσιος. Publicus. *Միաբան խորհեցան աշխարհօրէն խորհուրդ, եթէ ում պարտ իցէ՝ զհայրապետութեն կաթողիկոսութեն ունել: Միաբան համօրէն աշխարհօրէն ժողովեցին առ ներսէս կաթողիկոսն հայոց. Բուզ. Գ. 17. 51: *Յաշխարհօրէն պատերազմին ախոյեանն եկեղեցւոյ. Շար:

ԱՇԽԱՐՈՒՄՆ, րման. Տես ԱՇԽԱՐ. Ὀδυρμός. Lamentatio, ploratus. *Լալումն և աշխարումն. Մտթ. Բ. 18: *Աշխարումն գուժից. Յհ. կԲ: Իսկ Երեմ. ծԴ. 5. *Յաշխարումն նոցա մի մտանիցես». յն. θίασος, հաւաքումն, ակումբ. որպէս թէ աշխարհումն կամ աշխարհաժողով բազմութեն 'ի խնջոյս կամ 'ի լալիւն. որպէս և յարի զկնի. *և 'ի կոծ նոցա մի երթիցես». ևն:

ԱՇԽԵՏ. ա. Πυῤῥός. Rufus, ruber. վառեցրէն՝ ախէթ. Կարմիր գեղձագոյն, հրագոյն, բոցագոյն՝ որպէս ծիրան, նարինջ. [illegible]. *Հեծեալ յաշխետ ձի: Ձիք աշխետք. Զաք. Ա. 8: Զ. 2: *Աշխետ գոյն կարմիրկերպ. Լծ. պէր:

ԱՇԽՈՅԺ, խուժի, ից. ա. որպէս թէ Հրայլին և ուժեղ. գրի և ԱԺԽՈՅԺ. Ամուրգ. հուժկու. սաստիկ. բուռն. զօրեղ. [illegible]. *Տեսեալ զախոյեանսն զայն վիթխարի և աշխոյժ. Յհ. Իմ. պատ: *Աշխոյժ պնդութի, կամ ժրութի, կամ զօրաւոր. Պիտ: *Աշխոյժ ժամանակի բնանութեն: Տրամախոհեալ յոյժ աշխոյժ խուզմամբ. Մագ. ծԳ. կԷ: ('Ի հին բառգիրս և "Աշխոյժուհի, Թագուհի".)

ԱՇԽՈՅԺՈՒԹԻՒՆ, կամ ԱՇԽՈՒԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Արութի. արիութիւն. [illegible]. *Քամահեաց զհաստատուն, ոչ գիտացեալ զհոգևորն աշխուժութի. Պղտ. ողբոց:

ԱՇՄ. գ. Անուն պատուական քարի. Թերևս ադի. [illegible]. *Ի քարէ պատուականէ, որոյ անունն է աշմ. Մաս. Բն:

ԱՇՆԱՅԻՆ, յնոյ. Տ. ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ:

ԱՇՆԱՅՆԻ, նւոյ. Տ. ԱՇՆԱՆԻ:

ԱՇՆԱՆԱԲԵԿ ԼԻՆԵԼ. Բեկանիլ կամ խանգարիլ և տապականիլ յաշնան, յեղանակ աշնան. *Դեղձանաւորս աշնանաբեկ լինել՝ Թափեալ 'ի տատանմանէ. Ոսկ. լուս:

ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ, յնոյ, ոյ. ա. որ և ԱՇՆԱՅԻՆ. Μετοπωρινός. Autumnalis. Սեպհական ժամանակի աշնան. *Զբուռն տապոյն զուգորութեան, զգարնանայինն և զաշնանայինն: Զաշնանայինն՝ փոփոխական ժողովելոյ ամենայն պտղոյ: Յաշնանայինն հաստատութեան: Աշնանայնոյն (կամ աշնանոյն) զուգորութեան: Գարնանայնոյն, և աշնանայնոյն: Տերևաթափ լինելն և ցամաքելն տունկք աշնանայնովն և ձմերայնովն. Փիլ: *Աշնանայինն զուգաւորութեան: Գարնանայինն քան զաշնանայինն գերազանցէ ժամանակ. Պիտ:

ԱՇՆԱՆԱՅՔ. Դնի որպէս ԱՇՆԱՆԱՅԻՆՔ. *Ծառք աշնանայինք. Եւ ընդ էր աշնանայինք. վասն զի ոչ ամառնանից օրհնութիւն ժամանակին ընծայեն զպտուղս. Եփր. յակէփոր:

ԱՇՆԱՆԱՅՈՒՆԿ. գ. ածկ. աշնփառնկ. Ծառ անկեալ յասուրս աշնանայնոյ. Վրդն. ծէ: (Որպէս և ԱՇՆԱՅԱՆ ասի ածկ. Սոփորական գարեանն, որ ցանի յաշնան):

ԱՇՆԱՆԻ, նւոյ. որ և ԱՇՆԱՅՆԻ. ա. գ. ն. Աշնանային. Եղանակ աշնան. և Ի ժամանակի աշնան. կիւղ, կիւղ էյէամը, կիւղին. *Յաւուրս աշնանայնոյ չուէր գլխոյ. Յհ. կբ: *Եթէ յամառայնոյ իցէ, եթէ յաշնանոյ իցէ. Կոչ. ծդ: *Ոմանք գարնայնի, և ոմանք աշնայնի լուսոյ զուգաւորութեանց (բերելն). Փիլ. Լիւս:

ԱՇՈՒՆ, աշնան. գ. Ὀπώρα. Autumnus. Եղանակ տարւոյ ընդ մէջ ամարան և ձմերան, 'ի 21 օրէ սեպտ. ց21 դեկտ. աշնանք. կիւղ, խիղան, պէյզ բիղան. *Առնան յաշուն (զպտուղ), և աշունն 'ի ձմեռն. Յհ. իբ: *Յաշունն կամ 'ի գարունն. Ագաթ: *Յառաջ քան զաշունն 'ի ջերմին առեալ 'ի ձմերայ երթալոյ. Եղնիկ: *Աշուն ձմեռնացեալ. Խոր. Գ. 68: *Յաշնան յեղանակի: Ի լինել աշնան. Մխ. առակ: *Աշունն յաւէտ գեղեցկութեան գարնանն, և ոչ գարունն զաշնան պտղաբերութեան. Տօնակ:

ԱՇՏ, կամ ԱՇԴ, ի, ից. Տ. ՅԱՇՏ. (որպէս զոհ հաշտութեան.) *Կանգնել յաշտից սեղան. Խոր. Բ. 13: Տես և ԱՇՏԻՇԱՏ Թռ. յոփ. ան:

ԱՇՏ. Որպէս ըծ. ընդ հյ. Ոշտ, ստոր. սատարել. Նստել. և Թ. Իւսթ. այսինքն 'ի վերայ, 'ի վեր. և յն. լտ. Խոքանչ, աստ, աստ. Խոքանքն. այսինքն յոտին կալ, կամ նստեալ կալ, է ապուշտ յաւելեալ բառից. ուստի և ԱՍՏԻԿԱՆ (վերակացու):

ԱՇՏԱՆԱԿ, ի, աց. գ. Λυχνία. Candelabrum. Ճրագակալ. ճրագարան. բազմակալ: յորոյ վերայ հաստատեալ և նստեալ կայ ճրագն կամ մոմեղէնն կամ զանազան լուցեալ. շամտան, շէմտան, չիրաղլըգ. *Արարցես աշտանակ յոսկւոյ սրբոյ: Սեղանն և աշտանակ. Ել. ԻԵ. 31: Դ. Թգ. Դ. 10: *Ի մէջ եօթն աշտանակացն ոսկւոյ. Յայտ. Ա. 1: *Ի վերայ ոսկւոյ աշտանակաց: Լապտերք վառելովք, և աշտանակք բորբոքելովք. Ագաթ: *Իբր զճրագ բորբոքեալ 'ի յաշտանակին մաքրութեան հաւատոյ. Նար. խզ:

ԱՇՏԱՆԱԿԱԶԱՐԴ. ա. Աշտանակօք զարդարեալ. *Աշտանակազարդ լուսաւորք. Մաշ. էջէղ:

ԱՇՏԱՆԱԿԱԿԻՐ. ա. Որ կրէ՝ այսինքն կայ 'ի վերայ աշտանակի. *Աշտանակակիր ճրագ. Նար. մծբ:

ԱՇՏԱՆԱԿԱՄԱԶ. ա. Որոյ մազքն են անկեալ 'ի վեր. ցից ցից փնկլուած. *Դէք խոզանեալք և աշտանակամազք. Ոսկ. Եփ:

ԱՇՏԱՆԱԿԵՄ, եցի. չ. Ἐφάλλομαι. Insilio. Ἐπιβαίνω. Conscendo. Ոստնուլ և նստել 'ի վերայ. հեծանել յերիվար. հեծնիլ. պինտէ, օխուզը օլմագ, պէր նիշանէն. *Կամակար 'ի ձի աշտանակէր. Պրպ. աղէքս: *Ի մանկութեան կամակար աշտանակեալ: Զմիոյ ուրուք զձին կալեալ՝ արիաբար աշտանակէր. Խոր. Բ. 76. 79: *Յերիվարս ահիպարանցս աշտանակեալք: Հաղիւ յայլ ձի աշտանակեալ փախչէր. Յհ. կբ: *Մարտակ 'ի կուշտ աշտանակեալ. Ճ. Վկ:

ԱՇՏԱՐԱԿ, ի, աց. գ. Πύργος. Turris. Ամբարտակ. բուրգն. գլխաւորց. մարտկոց. մահարձան. ամրութիւն պարսպաց, և տեղի պահապանաց 'ի բարձր վայրի. գուլլէ, պուրճ. *Շինեսցուք մեզ քաղաք և աշտարակ: Աշտարակ մի էր հզօր 'ի մէջ քաղաքին, և փախեան անդր ամենայն արք և կանայք: Ի վերայ ամենայն աշտարակաց բարձրացելոց: Կանգնեցից զաշտարակս քո յաւուրս: Զաշտարակս բերդին հրձիգ առնելին: Աշտարակ հզօր յերեսաց թշնամւոյն. ևն: Իսկ Ա. Մկ. Զ. 51, *Կանգնէին մանգղիոնս ... Նետաձիգ աշտարակս, և աշտարակս պարսպաւորաց». յն. մեքենայս 'ի ձգել նետս և պարս: Այլ Ղկ. ԻԱ. 5, *Գեղեցիկ վիմօք, և աշտարակօք զարդարեալ է». յն. ἀνάθημα, վերադիր, որ Թարգմանի նուէր նուէր, իբր յիշատակ ձօնեալ: *Աշտարակն՝ քաղաքին է ամրութիւն, և թշնամեացն ահաւորութիւն. Լմբ. սղ: *Որ զհիմնարկեալն աշտարակին (բաբելոնի). Շար. ևն:

Նմանութեամբ ասի. *Աշտարակ խաչի, կամ կենդանատու փայտի. Նար. ԻԶ. և խչ: *Մի յայնցանէ աշխարհացն հասեալ յաշխարհն՝ եւ եկաց 'ի վերայ աշտարակին», այսինքն 'ի բարձր տեղի իբր յամպոյն. Ճ. Բար: *Յոր աշտարակք կենդանականք՝ երկրատեսականն. Ճ. ԻՄ Եղով:

ԱՇՏԱՐԱԿԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Շինող աշտարակի ('ի բաբելոն, ևն). *Աշտարակագործ կորուսիչ պաշտամանցն. Ագաթ:

ԱՇՏԱՐԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Πυργοποιΐα. Turris opificium. որ և ԱՇՏԱՐԱԿԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆ. Շինութիւն աշտարակի ('ի բաբելոն). *Եւ զաշտարակագործութեան և բազմամէտն յիշէ: Աշտարակագործութիւնն կարծեցաւ. ևն. Եւս. քր. Ա: *Յայնժամ 'ի յաւուրս, որ էր մի յառաջնորդաց աշտարակագործութեան: Զամենայն եղեալս յաշտարակագործութենէն մինչև առ մեզ: Ի ժամանակի աշտարակագործութեան մի լեզու 'ի բազումս բաժանեցաւ. Եղնիկ: Խոր. Ա. 6: Ոսկ. Ա. կոր:

ԱՇՏԱՐԱԿԱՁԵՒ. ա. Որ ինչ է 'ի ձև աշտարակի, կամ աշտարակօք զարդարեալ. *Խորամանկեցաւ ցանկն աշտարակաձև այգւոյն. Մծբ. ծէ:

ԱՇՏԱՐԱԿԱՇԷՆ. Տես ԱՇՏԱՐԱԿԱԳՈՐԾ. *Աշտարակաշէնքն համարեսցին զծախս աշտարակին. Մծբ. ծէ:

ԱՇՏԱՐԱԿԱՇԻՆՈՂ, ի. Տ. ԱՇՏԱՐԱԿԱԳՈՐԾ. *Միւսոյ աշտարակաշինողք. Մագ. ծէ:

ԱՇՏԱՐԱԿԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՇՏԱՐԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. *Յառաջ քան զաշտարակաշինութիւնն: Նման զամբարտաւան խորհուրդ աշտարակաշինութեան. Խոր. Ա. 5. և 8: *Յանցանելն ընդ ծանր կարգիր՝ մոռացան զեղխլացեալ լեզուն, որպէս յաշտարակաշինութեան. Տօնակ:

ԱՇՏԱՐԱԿԱՔԱՐԿՈՒԹ. գ. (եթէ չիցէ գրելի, ԱՇՏԱՐԱԿԱՔԱՐԿՈԹՈՂ, կամ ԱՇՏԱՐԱԿՍ ՔԱՐԿՈԹՈՂՍ). Ամբարտակ քարեղէն. որպէս դնի 'ի յն. Ἀνάλημμα λιθίνον. *Յարքունիսն աշտարակաքարկութս բարձրաբերձս հանդերձ մահարձանօք շինեալ յօրինէր. Եւս. քր. Ա:

ԱՇՏԱՐԱԿԵԱՑ. ա. Իբր Աշտարակաւոր. ունող զաշտարակս. ամրացեալ աշտարակօք. *Կործանեաց զպարիսպս աշտարակեայս տաճարաց նորա. Ողբ. Բ. 7. (յն. զպարիսպ շինուածոց նորա, կամ աշտարակաց նորա):

ԱՇՏԱՐԱԿԵԱԼ. Աշտարակօք կամ որպէս զաշտարակ ամրացեալ. *Հաւատս եկեղեցւոյ, որով աշտարակեալ գոյ և պարսպեալ. Լմբ. սղ: *Երեքպարսպեան քաղաք է՝ ամենայն արուեստ և քաջութեամբ աշտարակեալ. Եւագր. Ծ:

ԱՇՏԷԱՅ, տէի, եաց. գ. որ և ԱՇՏԷ, ի, եաց. ասի և ԱՇՏԷՆ, իցն ածկ. (ըծ. ըռ. հօստա. թ. խըշդ.) Βολίς, δοράτιον. Hasta, hastile, jaculum. Նիզակ. սուրն. տէգ. գեղարդն փոքր ձգելի 'ի բացեայ. գօտանիզա, սինէկէ, հարպա. *Ամենայն աշտեայք զօրուորաց (կամ նետք սպառազինաց). Երգ. Դ. 4: Նիսս. երգ: *Առեալ վահանս և աշտեայս. Ա. Մն. ԺԲ. 8: *Զզէնսն, զվահանսն, և զաշտեայս: Աշտէիւք զօրաւորացն. Նիսս. երգ: *Հեռի զաշտէսն արձակեալ: Աշտէիւ հարեալ սատակեաց. Խոր. Բ. 5: *Բարձեալ աշտեայս հանապազակիրս 'ի պատրաստութեան գաղանացն՝ որ 'ի մայրին: Եհար միով աշտէիւն ընդ միջոց թիկանցն: Եւ են ըստացեալ զէնս աշտեայս հանապազ կրելով ընդ ինքեանս. Արծր. Բ. 7: *Աշտէին նիզակաւ 'ի մահ սատակէ. Նար. հա: *Ի գիրկս մարցն աշտէիւք խոցեալ. Լաստ. Բ: *Լայն աշտէնն, որ մխեցաւ 'ի կողն. Լծ. նար:

ԱՇՏԷՆԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ՆԻԶԱԿԱՒՈՐ: ՃՃ:

ԱՇՏԻՃԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ յոյժ աշտաւճ. չորագոյն. *Աշտիճագոյն, և ոչ զանոզորդ բուսան. Եւագր. Է:

ԱՇՏԻՃԱՆ. Տ. ԱՍՏԻՃԱՆ:

ԱՇՏԻՃԱՆԵԼ. Տ. ԱՍՏԻՃԱՆԵԼ:

ԱՇՏՈՒՃ, աճոյ, ով. ա. որ և ԱՍՏՈՒՃ. Ξηρός. Siccus. Չոր կամ չորաբեկ (հաց լոկ). (ըծ. յն. ... , անցարեան, անկերակուր. և թռ. ..., չոր ցամաք.) Գուրու. *Դու աղցի աղցի պղպեղուճանս ուտես, և նա և ոչ հաց աշտուճ. Ոսկ. մ. Բ. 23: *Լոկ աշտուճ հացիւ մխիթարել զանձինս. Կանոն: *Թէ և աշտաճով, զանձն երանելի համարի. Եւագր. Է: *Թէպէտև կերակրեաց, այլ աշտուճ հացիւ և ձկամբք. Ոսկ. Եփ: *Որք ջուր անգամ, և աշտուճ հաց ոչ գտանէին յագ. Ոսկ. աղ: և Վրք հց. Իա:

Իսկ 'ի բառս գաղիանոսի Սահակ. լեհ. ընթերցեալ ԱՇՏԻԿ՝ մեկնէ Զաւար. դուռ_ ղուր:

ԱՉԱԲԱՑ, բացք. ա. ն. Որոյ աչք են բաց. և Աչօք բացօք. *Աչաբաց հայեցեալ փոփոխական կաղապարելոյ. Փիլ. Եւ: *Հրեշտակքն աչաբացք և մտաւորք ... Վրդն. ցհ:

ԱՉԱԳԱՄ. ա. Խանդարեալ կամ ցա_

ւոգոր աչօք․ կուրացեալ․ *Եւ որք մնայցենն՝ աչագարք լինիցին․ զի այն է նուազել աչացն․ Կիւրղ․ ԲԳ։

ԱՉԱԳԵՂ, ոյ․ գ․ Աչօք գեղեցիկ․ աղուորալուկ․ *Հաւանեալս բանից աչագեղոյ դստերս ալանայ․ Խոր․ Բ․ 47։

ԱՉԱԼՈՒՐՋ․ ա․ Լուրջ և անխէթ աչօք․ համարձակահայեաց․ վստահ․ աներկեան․ արթուն զուարթուն․ զուարթ, և համարձակ․ պարկեշտ․ ճէրրէօթ․ *Գալ այսր համարձակութեամբ սրտիւ, և աչալուրջ երեսօք։ Այնպէս արժանի լիցուք կալ յաշխարհէս, զի և անդ ես աչալուրջ առ միմեանս բնակիցեմք։ Աչալուրջ համարձակութեամբ տեսանել զանէրն կարասցուք․ Սոկ․ Եփես․ Գ․ Բ։ Ն․ յհ․ ա․ 11։ յորս միշտ յն․ է լոկ, համարձակութեամբ կամ վստահութեամբ. Μετὰ παῤῥησίας, կամ ἀδείας. Cum fiducia. *Աչալուրջ ըմբռնութեամբ։ Աչալուրջ իմն և սիրալի օգնականութեամբ․ Մագ․ ԽԵ․ ԼԵ։ *Աչալուրջ երեսօք զբոլոր նորա կատարեալ զհայցուածս․ Յհ․ ԿԲ։

Իսկ Խոր․ Բ․ 39․ *Ընդ այգանալ աչալրջիցն, կամ աչալրջոցն ››․ իմա կամ ընթերցիր ըստ այլ ձ․ ԱՀԱԼՐՋՈՑՆ, որ է արշալուրչ, արշալոյս։

ԱՉԱԼՐՋՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Παῤῥησία. Fiducia, confidentia. Աչալուրջ համարձակութիւն․ վստահութիւն․ պարզերեսութիւն․ աներկեանութիւն․ ճէրրէօթլիւլիք․ *Աչալրջութեամբ զքեզ տեսանել կարասցուք։ Վայելել աչալրջութեամբ զպատրաստեալ բարիսն սիրելեաց իւրոց։ Մեծաւ աչալրջութեամբ առ նոյն կայիր․ ևն․ Ոսկ․ յհ․ ա․ ոփէ։ *Համարձակ աչալրջութեամբ ասա (յն․ համարձակեա՛յ, ասելով)․ Կոչ․ ԾԳ։ *Վստահացեալ յայգուոջ անդր, զի պահպանեսցեն զաւելին աչալրջութեամբ․ Մծբ․ ԾԲ։ *Ունիք դուք յաչալրջութենէ անտի, յորում էին իսկ մեծացեալ նոքա․ Ոսկ․ Բ․ կոր։ *Պարծանօք և աչալրջութեամբ կաս առ նմա։ Աչալրջութեամբ կացցուք առաջի ահաւոր բեմին․ Արգ․ յէ․ Դ․ Ն․ ա․ պ․ Ճ։

Իսկ Կոչ․ ԾԳ․ 39․ *Ի վերայ ճակատոյդ մեծաւ աչալրջութեամբ եդեալ լիցի ››․ թերևս խորհրդով գրի ՚ի ձ․ և տպ․ Չ տառիւ, վասն զի և ՚ի յոյնն ասի, համարձակութեամբ՝ մատամբք։

ԱՉԱԽԻԼ․ ա․ Որ խլէ կամ տանջէ զաչս․ այլ՝ ձեռող՝ խլող․ *Աչախիլ խաւարաւ զամենեսին զմեզ ծածկեաց․ Յհ․ ԿԲ։

ԱՉԱԿԱՔԱՐ․ ա․ Որոյ աչք կոյքուեն կամ խաղան՝ զվայրօք յածեալ․ նաղարդող․ *Աչակաքաւ գլմօք․ Սիոփ։

ԱՉԱՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Բառ անյայտ․ զոր իմա կամ ընթերցիր ըստ յն․ Աչաղամիտութիւն․ կամ Արագաշարագ շրջելութիւն, յեղյեղութիւն․ Ὀξυῤῥόπως. Celeriter vel acriter huc illuc inclinando. *Մարդկան իրք ամենայն երբեմն պատաբաղդին, և երբեմն խաղաղական, աչաղամտութեամբ․ իրացն ՚ի բարեաց կարծեցելոց ՚ի խատտղանեալ չարին փոփոխեցելոյ․ Աճոբ․ ԾՂ։

ԱՉԱՂԱՆՔ․ Տ․ ՅԱՉԱՂԱՆՔ․ *Աչաղանք և հարցուկք և ձեռնածուք․ Կանոն։

ԱՉԱՄԷՋՔ․ գ․ Միջոյն ընդ մէջ երկուց աչաց․ ճակատ կենդանեաց․ *(Գտաւթ) հարեալ այնուհետև կշռաւկն ընդ աչամէջսն անցուցանէր․ Պիտ։ *Հարեալ զնա ուրագովն ՚ի յաչամէջսն․ Ուռհ։

ԱՉԱՆԱՄ, ացայ․ չ․ Խորաւ աչք լինել բոլորածին․ լի լինել աչօք․ քաջ տեսանել որպէս զգաղամանշեայս․ *Զօրէն լինելեայ առասպելացելոյն ամենայն ուստեք աչացեալ։ Հարկ է զընդունող ոգին այսչափ բարեաց՝ բոլոր բոլորովին աչանալ։ Ի տեսանելեաց, առաւելով զիմաստութիւն աչացեալ։ Զբոլորն ՚ի ձեռն բոլորեցունց աչանալ նմա, և եղեալ աչք՝ սկսանել տեսանել զնծայլին տեսիլն․ Փիլ։ *Զկառացն եզեկիէլի նշանակէ, զի յամենայն կողմ աչացեալ էր․ Շ․ Բուրջր։ *Յամենայն ուստեք աչացեալք են։ Լիցուք ամենեքեան յիմնաւորք, աչացեալք յամենայն կողմանց ըստ զօրացն վերնոց․ Վրդն․ Երգ։ *Յորժամ առաւել լինիցի ակն․ այսինքն ոբրանս և յատակահայեաց, յայնժամ բովանդակ մարմինն աչանայ․ Երզն․ Մտթ։

ԱՉԱՊԱՏԵԱԼ․ Պատեալ աչօք․ *Նաեւ զերկիս արոն աչապատեալս, և ձեռս ՚ի յետս կապեալ․ Ճ․ Բ։

ԱՉԱՌԱՆՔ, նաց․ գ․ Πρόσκλησις, ὑπόπτημα. Personarum acceptio, suspicatio. Աչառութիւն․ ակնառութիւն․ ականածութիւն․ և Կասկածանք․ ընդ ակամբ հայելն․ *Մի ինչ առնել աչառանօք․ Ա․ Տիմ․ Ե․ 21։ *Յաչառանաց սկսեալ՝ որ ապականայն է, ՚ի մարդահաճութիւն անկանի․ Սարգ․ յկ․ Է։ *Աչառանօք մարդկան պատուեալ։ Աչառանօք տէրութեն․ Լմբ․ ապ։ *Յառաջ քան զհագար ամ մարդարէիցն, մի՛ միայն առ իւր իցեն, եթէ աչառանօք համարիցի․ Կոչ․ ԾԲ։

ԱՉԱՌԵՄ, եցի․ չ․ Θαυμάζω, ἐπιγινώσκω πρόσωπον, χαρίζομαι, αἰδοῦμαι. Observantia prosequor, personam accipio, gratificor, vereor. Ակն առնուլ․ ակնածել․ պատկառել․ շնորհս առնել ումեք․ մարդահաճել․ էրէտաշըրութ ընել․ խաթըր կէօնիւլ սայմագ, թէրաֆ էթմէք․ *Մի երեսաց աչառիցես հարստի։ Մի աչառիցեն երեսաց․ Ղևտ․ ԺԹ․ 15։ Օր․ ԺԶ․ 19․ ևն։ *Մարմնոյս սիրոյ ոչ աչառեցի․ Նար․ ԿԵ։ *Ոչ ՚ի հարստաց աչառէ․ Սեբեր․ Է։ *Կամ զի առաքինիք էին և աղնուատոհմ յազգէ, աչառեցին․ Ոսկ․ յհ․ Բ․ 16։ *Սէգ ընդէր աչառես անօրինացն․ Լմբ․ աղ։ *Չար է և աչառելն ումեք յանիրաւի․ Արգ․ յէ․ Զ։ *Կոչէն զնա աչառօղ և ակնածու մեծամեծաց․ Մանդ․ Է։

ԱՉԱՌԻՄ, եցայ․ չ․ Նոյն ընդ վ․ *Ոչ առ նա ակն յանցանացն մովսիսի, և ոչ աչառեցաւ նմա․ Եփր․ ծն։ *Ոչ աչառեցաւ բազմութեանն․ Ոսկ․ Եօ։ *Աւետն, ած զմեծատունս սիրէ․ և նոցունց աչառի․ Մանդ․ Է։ *Ոչ ընծայիւքն կաշառեալ աչառեցաւ․ Պիտ․ զոր մարթ է իմանալ՝ և խաբել աչօք, զոշաքել․ (ամ․ աչք առնել․) որպէս և Կոչ․ ԾԲ, *Հնար է թերևս աչառել ››․ յն․ καταοοφιασθῆναι, sophismatis illudi, ճարտարութեամբ կամ խաբէութեամբ պատրիլ․ *Ոչ ՚ի ծառայիցն այլ ակնածեցին, և ոչ ՚ի բարձանցն աչառեցան․ Երզն․ ժդ։ *Շնորհեմք ինչ, և կամ աչառիմք ››․ յն․ ՚ի շնորհուկս վկայեմք․ Ոսկ․ յհ․ ա․ 13։

ԱՉԱՌՆՈՒԼ․ կմ ԱՉ ԱՌՆՈՒԼ․ Նոյն ընդ վվ․ *Աչառնուլ յանդիմանողին՝ մեծ չարեաց ոճիր գործեաց․ Լմբ․ ող։

ԱՉԱՌՈՏ, ԱՉԱՌՈՒ, } ի, աց․ ա․ Աչառօղ․ ակնառու․ մարդահաճոյ․ *Կամ է թեթեւամիտ․ կամ կաշառակուրծ, կամ աչառու․ Լմբ․ առակ։ *Եպիսկոպոսք յայնժամ ժամանակի եղիցին աչառուք․ Վրք հց․ Է։

ԱՉԱՌՈՒ․ Աչող զաչս․ խաղացող կամ զօշոտիչ ականն․ այլ՝ տառսով, ֆատտար, կամ՝ այլ խաֆօղ․ *Երեւելի սպառուք, և աչառուովանոյիւք յայտնեացն․ Եփր․ թագ․ յէէ։

ԱՉԱՌՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Προσωποληψία. Personae acceptio, vel respectus. որ և ԱՉԱՌԱՆՔ․ Ակնառութիւն․ մարդահաճութիւն․ էրէտաշըրուք․ խաթըր կէօնիւլ գաֆմար․ և Ակնածութիւն․ պատկառանք․ հէճապ․ *Մի աչառութեամբ (կամ աչառանօք) ունիցիք զհաւատսն․ Յկ․ Բ․ 1․ զորմէ տես Սարգ․ յկ․ Զ։ *Չիք աչառութիւն առաջի աստուածութեն․ Ոսկ․ ՚ի Նէռն։ *Ամենայն երկրաւոր իշխանութիւն ՚ի վերայ առօրինեալ եղաւ, զի աչառութեամբ նոցա զարհուրեալ մարդիկ՝ մի իբրև զձկունս կլցեն զմիմեանս․ Շ․ ա․ պ․ Գ։

ԱՉԱՌՈՒՄՆ, ռման․ Նոյն ընդ վ․ *Իւր զրկեաց զքեզ՝ և յաչառումն մեծատանց․ Եփր․ աղօթ․ (որ ՚ի Մանդ․ Է․ աչառող եղև։)

ԱՉԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Աչս արձակելն յիրս անարժանս․ ցանկասիրութիւն․ յարումն․ անկզիպատանելն․ ագահութիւն․ անյագութիւն․ յն․ վերադրութիւն, կամ ցանկութիւն․ Ἐπίθεσις. Impositio, invasio, concupiscentia. *Զանցոյց զաչարձակութիւն ապականութեան իւրոյ․ Եզեկ․ ԻԳ․ 11։

ԱՉԱՑԱՒ, ի, աց․ ա․ Ὀφθαλμιαίων, νοσῶν τὰς ὄψεις. Oculis laborans. Ունող ցաւ աչաց․ ախտացեալ աչօք․ այլ ցէռոփ․ *Ժանգ լերոյն կարմիր և սպիտակ․ և մինչև ցայսօր օգնէ աչացաւաց․ Խոր․ աշխ․ հնդկս։ *Աչացաւացն ՚ի տեսլ արևու ոչ է զօրութեն․ Նար․ ԾԳ։ ևս և Լմբ․ յոյփ։ Ոսկ․ յհ․ ա․ 6։ *Աչացաւն կշտամբել յանդիմանել յարեգակնային ճառագայթիցն․ Մեկն․ Բ․ կոր։ *Կին մի աչացաւ լեալ՝ խաւարեցաւ լոյսն․ Հ=Յ․ հոկտ․ ԺԶ։

Եւ պարզապէս՝ Կոյր, զաչացու․ *Ընդ աչացաւացն նեղելոց մեծամեծական ձայնիւ հառաչեմ․ Նար․ ԾԷ։

ԱՉԱՑԱՒ․ գ․ Տ․ ԱՉԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ․ *Տարին ցաւագին, և աչացաւ բազում։ Աչացաւ յոլով, ասպա տղայոց մահ․ Տօմար։

Իսկ Կոչ․ Բ․ *Աչացաւին գարմանն տար աչացն ››․ ՚ի յն․ ասի, Ընդ սկսանել աչացաւութեան գարմանն տար ըստ ժամանակին։

ԱՉԱՑԱՒՈՒ․ ա․ Իբր Աչացաւ, կամ զաչացու․ (մարթի լինել և հոլովական վերնոյն։) *Ո՛վ թագաւոր, իբրև զանդամալոյծ և աչացաւու հայիս յիս․ Մեսր․ Երէց։

ԱՉԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ὀφθαλμίαν. Lippitudo. Ցաւ աչաց․ որ ասի և ԱՉԱՑԱՒ․ կէօզ աղրըսը․ *Ոչ յայլոյ սպառնումէն իբրև զաչացաւութիւն ընդունիցի․ Բրս․ յոզ։ *Ախտ աչացաւութեան զնոսա տագնապեալ․ Խոր․ աշխ․ հնդկս։ *Յաչացաւութեան անկաւ ախտ, և նենգեցաւ ՚ի տեսութենէ․ Սոկր։ *Սամարուհւոյն ակնունն, յորմէ ջուր խնդրեաց տէր, լուանան (կմ փոխեն, այսինքն լուացուր)․ յիշելով զանուն ՚ի բարեխօսութեն՝ աչացաւութեան օգնէ ողջութեամբ․ Վրդն․ յաւետ։ *Աչացաւութիւն չառ․ Տօմար։

ԱՉԱՑՈՒ, ուի, աց․ ա․ որ և ՉԱՉԱՑՈՒ, ԱՉԱԳԱՐ․ Կարօտ աչաց․ կոյր․ աչիկոյ, կէօր․ փէօր․ *Ի աղայական հասակէ աչացու գոլով․ Յհ․ ԿԲ։ *Աչացուք․ նաև անշունչք․ Մագ․ Շ։ *Ընդ աչացուին քեզ առաջնորդեցից՝ լուսատու փրկիչ․ Գանձր։ *Աչացու (կամ աչացաւ) լեալ՝ խաւարեցաւ լոյսն․ Հ․ կինին։ Իսկ յասելն․ *Զանաչեայն յեղեալ աչացուն հարցանէր տէրն․ Խոսրովիկ․ կամ է՝ երբեմն կոյրն,

կամ աչաց եղեալն ։

ԱՉԱՓՈՐ ԱՌՆԵԼ. Փորել կամ բրել զաչս. ասէ հանել. *Աչաւորք ձորոյ գեղբ են, որ զարհամարհողս իւր և եկեղեցւոյ աչափոր առնեն 'ի գետոխս. Հանձ. առակ ։

ԱՉԵԱՑ, չէի, եց. ա. Ունակ աչաց. աչանի. աչ ամենցող, փեանող. *Ո՞վ արար զաչեայն և զկոյր. Սեբեր. Գ ։ *Աչեից և մեւանոգաց. Մուէ. ող ։ *Կուրացն, որ լուսագոյն քան զաչեայսն էին. Ճ. Թ ։ Տեառ ։

ԱՉԵՂ, ի, աց. ա. Երևելի մեծութ և գեղեցկութբ աչաց. մեծաչի. հրաչեայ. աչագեղ. խոշոր աչօք, աղուոր աչօք. *Աչեղ, բարձրահասակ, և կարմրայտ. Խոր. Ա. 25 ։ *Սուրբն մարդոս էր աչեղ. ՃՃ ։ Հ = Բ ։

ԱՉԵՂԻՆ, գնի, նաց. ա. Աչեայ. աչացեալ. բազմաչեայ. *Բոլորքն բոլորովին աչեղէնք առին սուրբքն քերովբէք. Մագ. 'ի տիս ։

ԱՉԵՐ. Առաւել ամի. իբր Աչք ։ *Կոյս սի կայր աղուոր աչեր. Ղ. յառախս ։

ԱՉԻԿ, աչիկունք. Տ. ԱՉՔ. *Աչկունքն էին արեգականք. Խոր. Ա. 30 ։

ԱՉԻԿԱՑ, ի, եց. ա. առաւել ամի. Ով որ աչք չկայ. կոյր ։ Հ. յառ. 30 ։

ԱՉՈՑ, ոցք, ցոց. Գ. որ և ԱԿՆՈՑ առի առ մեջ. Արպակեայ գործի՝ առաւր աչաց առ լաւ եւ տեսանել. կէօզլիւք. *Աչացք կաղին, զի սասանկագոյնս տեսցէ՝ որ զակար տեսութիւն ունին. Աշխ. առոփէ. լէհ ։

ԱՉՔ, աչաց կամ աչից. Ὀφθαλμός. Oculus. ὄμμα, ὄψις, aspectus, facies. որ և Ակն. (ըծ. աբ. այն. լա. ժփառլաս. Թ. կէօզ. ատա. ստղի. իսկ 'ի լեզու սլաւեանց օգօ է ակն, և օչի աչք.) Գործարան տեսութե. տեսանելիք ։ Տես և ԴԻՄԱՔ ։ *Հաճոյ աչաց հայելոյ ։ Աչօք գեղեցիկ ։ Որոց և ոչ աչաց պիտանութի էր առ 'ի տեսանել ։ Աչօք բացօք. ևն ։ *Տեսութի աչացն հաւասարմագոյն է քան զլուր ականջաց ։ Սարգ. ա. յհ. Ե ։ *Լաւ է կոյր աչօք քան կոյր մտօք. Եղիշ. Բ ։ *Աչից. Սարգ. յհ. ծա ։ Լմբ. պարգ. և ող ։ Եւագր. ղէր ։ *Աչք նորա նման է աչից (այլ. աչաց) աղաւնեաց խնդալ. Վրդ. հց. ծդ ։ *Աստեղց արեգակ զարդ՝ զաչից մեծագոյն բարի ։ Յաղագս աչից յառաւելագոյնսն առասցա. Պղատ. փիմ ։

ԱՉՔ առի նմանութբ և Տեսութիւն հոգւոյ, Ճանաչումն, կամ միտք առաւելնորդականն. առաւելարութի, այցելու, և այցելուֆի. աչալուրջ. աչաբերւոր. կամք, հաճոյք. ևն. *Աչք էի կուրաց. Յոբ. ԻԹ. 15 ։ *Բաց են աչք մտաց մերոց ։ Հոգւոյն բաց չեր իսկ աչք. Եղիշ. Է ։ *Տեսանել աչօք մտացն ։ Ուղիղ աչօք հայել 'ի ծածկեալս ։ Տեսանել այլով աչօք. Փարպ ։ *Իմաստնոյն աչաց է տեսանելիք. Լմբ. եր Է Եղբ ։ *Յաչս բերել, կամ կերպարանացուցանել. այսինքն 'ի միտ. Նար. ԿԳ. և ԻԲ ։ *Զի բերանախոց են աչք ստարպարանք 'ի մեր միջամութե. Ոսկ. յհ. ա. 2 ։ *Աչք հեղգութեանն զհաճոյս աչաց իւրոց առնէր. Դիտ. 6 ։ Տես և 'ի բառս ՀԱՃՈՅ, ԲԱՐ_Ի, ԹՈՒՐ. ևն. և ԱԻԱԳ ԱՉՔ ։

ԱՉԱՅ. (յորմէ հոլովի բառդ. ԱՌԱՋԻ.) իբր Յանդիման աչաց, մերձեալ, կամ հայելի, և կանխող, հանճարեալ և այլն. առի. որ և իբր Առ համեմատութե, ընդդէմ. *Բարեի ես զու յաչս իմ ։ Յաչս տեսողաց ոչ թուիս գու բարուք ։ Որպէս էր բանն յաչս ամենայն ժողովրդեան. ևն ։ *Յաչս մեր մեծ էր. Ա. Թագ. ԺԸ. 8 ։ *Ոչ է ինչ զի փոխանակեալք լեալ էին առաջի նոցա յաչս մեր. Բ. Մակ. ա. 11. Ա. *Եւ եղեն զաւրանաւորքն մեծացեալք յաչս ամենեցուն. Բուդ. Դ. 9 ։ *Գործեալք համարեալ էին յաչս եգիպտացւոցն ։ Խոստանք յաչս տեսողացն երևեցին. Գիւղ ։ *Յաչս այնր պատշաճագութեն՝ մերս որպէս ստուեր է ։ Յաչս այնր խնդրուածոց՝ մերս որպէս նմանութին է. Եփր. 'ի նին ։ Իսկ Բ. Դ. Է. 18. *Կարող է զայնուսիկ՝ որ զմեզ յաչսն գնեն, սատակել». խմա, որպէս ամի, աչ փնտող, կամ կամեցող մեռանել. իսկ յն. զեկեղեալն 'ի վերայ մեր ։ Որպէս և անդ, Բ. 22. *Որ զաշխարհս յաչս գնէին». յն. վեր 'ի վայր առնէին, կամ աղարտէին ։

ԶԱՉՍ ԱՄԲԱՌՆԱԼ կամ ՀԱՄԲԱՌՆԱԼ ևն, ոփէս 'ի ՉԲ Գիրս. այսինքն 'ի վեր հայել. ասէ Վէր վերցնել, նայել ։ Տես և ԱՄ_ԲԱՌՆԱԼ, ՀԱՄԲԱՌՆԱԼ ։

ԱՉՍ ԱՌՆՈՒԼ. Աչառել, ակն առնուլ. *Ականն աղքատք, թէ ոչ մեծատանց աչս առնու. Մանդ. Զ ։

ԱՉՍ ԱՐՁԱԿԵԼ, կամ ԱՐԿԱՆԵԼ. իբր Յառել աչօք և ցանկալ. ասէ փնտել կամ ղարնել. կէօզ փէ+մէ+. *Մի ինչ աչս արձակէք գուք յաւար ։ Արձակեաց զաչս իւր զհետ հոմանեաց. ևն. ա. Դ. Զ. 17 ։ Եղէկ. ԻԳ. 5. 20 ։ Առակ. ԺԵ. 20 ։ *Արկ կին տեառն իւրոյ զաչս իւր 'ի վերայ յովսեփայ. Ծն. ԼԲ. 7 ։

ՅԱՉԱՑ ՀԱՆԵԼ, ԵԼԱՆԵԼ. Անհաճոյ առնել, լինել. ասէ հանել, ելլալ. *Յաչաց հանէին զնա ։ Ըստոց յաչաց ելանէին. ա. Դ. Ժա. 5. 11 ։ Գ. Դ. Գ. 3 ։ ա. Բէն. Բ. 15 ։ *Նոյն իսկ հանէ առնն յաչաց. Ոսկ. Մտթ ։ *Հանցուք զնա յաչաց իւրոցն խաբեցելոց. Եղիշ ։ *Զորհանապազ զնոսա յաչաց հանէին. Եղիշ. Է ։ *Հաճոյանամ յետին ռամկին, և Թագաւորին մեծի յաչաց ելանեմ. Նար. Կա ։

ԸՍՏ ԱՉՍ ՏԵՍԱՆԵԼ. այսինքն Ըստ երևութին. վեր 'ի վերոյ. կամ աչառութբ ։ Յհ. Է. 20 ։

ԿԱԼՆԱԼ ԼԻՆԵԼ ԱՉԱՑ. իբր Զճանաչել զտեսեալն ։ Ղկ. ԻԴ. 16 ։

ԿԱԼ ԱՉԱՑ. իբր Դադարել 'ի տեսութե. կուրանալ ։ Տոբ. Է. 7 ։

ԱՌ ԱՉՍ. իբր Աչառանօք, ակնառութբ. *Եթէ աղքատ ոք է, եթէ մեծատուն, մի առ աչս նոցա հայել. Ոսկ. յհ. Բ. 3 ։ *Մի ստրկապաշտք, և առ աչս աչառելով. Եղիշ. ա ։

Եւ իբր Առ երեսս, ըստ երևութին. ուրուական. *Առ աչս հնարագրութիւն, կամ հարևանցի երևականութի, կամ երևումն. Նար. ՂԱ. ՂԳ. Խլ ։ *Զի մի առ աչս երևեսցին՝ անօրէնութիւնքըն մարգականին. Ղ. խոստ ։ *Երկնչին յառ աչս երևութիցն. Սարգ. ա. պ. ԺԲ ։ *Ուսանել առ աչս արհաւիրս. Լմբ. յանառակ ։

ԱՌ ԱՉՕՔ. Կατὰ φαντασίαν կամ δόκησιν կամ ὄναρ. Secundum imaginationem, ficta specie, opinione կամ specie tantum. Լոկ երևութիւ յաչս. երևութացեալ. կարծեօք, և յերազի. ուրուական. ասէին երեւնալով, էրեւակայական ձեւով. *Երևոյթ առ աչօք. ԱԲ. Բ. 19 ։ *Առ աչօք տեսիլ. Սարգ. ա. պ. ԺԲ ։ Նեղոս ։ *Պատարանք առ աչօք. Գիփ ։ *Առ աչօք ինչ իցէ. Մխթ. ԺԴ. 26 ։ Մրկ. Ն. 49 ։ Ոսկ. յհ. Բ. 41 ։ *Իբր զստուեր և զերազ և զառ աչօք ինչ երևի մեզ ։ Ի գիշերի առ աչօք տեսանեն զպատկերսն. Ոսկ. յհ ։ *Ոչ տեսցես առ աչօք 'ի գիշերի ։ Ի գիշերի առ աչօք տեսանէ ». իբր երևութանալ, երևակայել. Նեղոս ։ *Առ աչօք համարել, կամ առնել. Ոսկ ։ Ա՞ս ։ ևն ։ *Առեն՝ թէ առ աչօք է 'ի խաչն ելանել... եթէ առ աչօք է խաչն, առ աչօք է և փրկութին. ևն. Կոչ. ԺԳ ։

Իսկ Մխ. առակ. Է. *Առ աչօք բաշխեաց զերաշխաւորս պատուի », խմա աչառանօք ։

ԱՉՔԱԻՈՐ, ի, աց. Տ. ԱՉԵԱՑ. 'Ի մէջ իմաստնոցն և ողիսացն է այնչափ բաժանումն, որպէս 'ի մէջ կուրին և աչքաւորին. Կիւրղ. Եբր ։

ԱՊ. Մասնիկ բաղադրիչ, և նախդիր բացառականի՝ ըստ յն. ἀπό, ἀπ', ἀφ'. ab, a. այսս. ոի. հյ. Ան. 'ի բաց. բաց. առ. 'ի. յ. *Բացատութե բացերևութի ուրումն ապ ումեքէ ։ Ապ ըստ բոլորեցուն իմեքէ». այսինքն յումեքէ, յիմեքէ. Անյ. պէրէոր ։

ԱՊԱ, կամ ԱՊԱՅ, ապայի, յապա, յապայս, զապայս, առ 'ի յապայս. ա. մ. Μέλλων, ον. Futurus, um. Ապագայ. յետոյ լինելի. հանդերձեալ. ապառնի. և Յետոյ. էտի, էտրը, էտնէն գուլէրը, էկու. օլաճագ, կէլէճէկ, ամնդրա. *Որ զառաջին գործեալ մեղսն միայն բառնայ, և ոչ ինչ զապային. Կլիմաց ։ *Յիշեալ զառ յապայսն, և դադարեալ 'ի Թշնամութէ. Սիր. ԻԶ. 6 ։ *Արար զառ յապայսն, այսինքն ըզհանդերձեալսն. Ոսկ. Եփ ։ *Զինչ լինելոց էր յապա ժամանակի. Յհ. ԿԲ ։ *Մինչև յապայ. Լմբ. ող ։ *Որ յապայս զգացցյ խոսր ։ *Զապայսն, և զներկայն ։ Յապայսն և 'ի հանդերձեալն. Վրդն. ող ։ *Յապայսս յիշատակ ։ Որ յապայսն յուսով յայտնեցի. Նար. ԻԶ. և Խլ ։ *Անդիմացեալ զառ 'ի յապայսն որ գալոց էր ձայնիւ. Յհ. ԿԲ ։ *Զյոյսն յապա առնէ 'ի մէնջ ». այսինքն յապաղէ. Սեբեր. Ծ ։ *Եղև խռնընդակն մինչև յապայ. Բուդ. Դ. 23 ։

Ըստ Տօնացուցի՝ ԿԱՐԳ կամ ՏՕՆՔ ԱՊԱՅԻՑ կոչին Աւուրք տօնից որոց յետ յայտնութե մինչև զառաջաւորս. զի յետ ութօրէից յայտնութե գրի Տօն յհ. կրպտի. Ապա պետրոսի հայրապետի. Ապա անտոնի անապատականի ևն, առանց յիշելոյ զաւուրս եօթնեկաց ։

ԱՊԱ. ԵՒ ԱՊԱ. մ. Ἔπειτα, ἔσχατον, λοιπόν. Deinde, postea. Յետոյ. զկնի. երկրորդ. յետ այնորիկ. այնուհետև. էփ_րը, էտի, սոնրա բէ. ամնդրա, պոփէհօ. *Նախ զխոտն, և ապա զհասկն, ապա ըզցորեանն առոք ։ Նախ տեառն, և ապա մեզ ։ Այժմ ոչ գիտես, բայց ապա գիտասջիր ։ Իբրև ոչ արև, և ոչ աստեղք երևէին, ապա բառնայր ամենայն յոյս. ևն ։ *Դարձաւ արամաութիւնն յօգորմածութե ապա. Լմբ. ող ։

Վարի և կից ընդ նոյնանշան բառս. *Ապա առնու այնուհետև ։ Յետոյ ապա զարկուցեալ ։ Զկնի որոյ ապա. կամ Յետ այնորիկ ապա. կամ Եւ ապա զկնի այսորիկ. կամ Զկնի որոց ապա. Աթոբ ։ Փարպ ։ Յհ. ԻՄ. ոփէս ։ *Ապա երբէք ուրեք Թագաւորեսցէ յիս մէր. Սեբեր. Ծ ։ *Զկնի ապա ընդարձակիլ բանիւ ։ Յետ փոքր ինչ ապա արտ կատարել. Յհ. ԿԲ ։ *Այժմ ընդ հայելի օրինակաւ տեսանեմք. իսկ յապա առ յապա յորժամ գայցէ, ևն. Գոնեա յապա առ յապա դարձ լիցի առնն. Բուդ. Դ. 5 ։

ԱՊԱ. շ. } Ἄρα, οὖν, καὶ. Ergo, et.
ԱՊԱ ԵՒ. } Ուրեմն. ապա ուրեմն. իսկ. արդեօք. հապա. անօնի է նէ, ալ. էօյլէ_օէ, էմ, փէ, հէլպէթփէ. *Եթէ զիս հալածեցին, ապա և զձեզ հալածեսցեն. եթէ զբանն իմ պահեցին, ապա և զձերն պահեսցեն ։ Եթէ որդիք, ապա և ժառանգք ».

յորս 'ի յն. չէք շաղկապ, բայց միայն՝ Նն. որպէս և 'ի մեզ առեալ այնպէս վարի՝ 'ի բաց Թողլով զապայն: *Ցիրաւի ապա օրինօք լինի նեղբողաբանել զաս. Պիտ: *Այս ցուցանէ ապա, Թէ. և այլն. Լմբ. ող: *Նշ զինչ ապա. Ը. Բղբ:

ԱՊԱԲԱԼՍԱՄՈՆ. Տ. ԲԱԼՍԱՄՆ: *Որպէս կիտրոնն, և ապաբալսամոնն (կամ և ապա բալսամոնն), և զաֆինին. Ագաթ:

ԱՊԱԲԱՆ. ա. Իբր Անբան. այսինքն Անպատասխանի. և Անբանաւոր. *Ապաբան վարձկան. Նար. խէ: *Ապաբան մշակ անպիտան. Լմբ. պպրդ: *Պարապեալ յապաբան նորաձևութե, և յանխմաստ յածումն. Ոսկեփոր:

ԱՊԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Անպատասխանի առնել. յանդիմանել և կարկել. ափիբերան առնել. *Ապաբանեաց զնա: Որում ապաբանեաց. Մխ. առակ. ի. և ծէ: *Ընկալար զապաբանեալսն աղերսանաց». այսինքն զանպատասխանի մնացեալսն, զանխօսս. Նար. ծէ:

ԱՊԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՂԵՐՍ ԱՊԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ. իբր հեռաւորութե յն. ձայնիս Ἀπολογία. Apologia. Պատասխանատուութի. ջատագովութի. պաշտպանութիւն փաստաբանական. *Ոչ եմ պաճապան եղբօր. գեղեցիկ (հեգնաբար) աղերս ապաբանութե.. 'ի նոյն աղերս ապաբանութե անգիտութե ապաստանել: Ցաւալ անցեալ յաղերս ապաբանութեն յերկարեցեր. Փիլ. լին. և նխ:

ԱՊԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Անպատասխանի մնալն. պապանձումն. *Մի զբոյդ արդարացուցաներ 'ի բազմաց կրեալ բանգտանս և ապաբանութե. Ցհ. խմ. էրև:

ԱՊԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀποικία. Transmigratio, colonia. Ըստ յն. ոճոյ է կազմութի բառիս, որ 'ի մեզ ասի՝ Տարաբնակութի. գաղթականութի. ելք յեգիպտոսէ. *Զապաբնակութեն ամանակ՝ ամիս առաջին գրեաց: Աշնանային զուգորութեն եօթներորդ գրի ապաբնակութեն ամանակ. Փիլ. Եւ. ա. 1:

ԱՊԱԳԱՅ, ի, ից կամ այց. ա. գ. Μέλλων, ον. Futurus, um. Որ ապա ունի գալ. առաջնի. հանդերձեալն. կէլճէկ, օլաճագ. *Ապագայից ակնկալութի. Խոր. գ. 68: *Ապագայից վշտացն. Պիտ: *Զապագայիցն, յորոց կասկածեմ: Ապագայիցն ազգաց. Նար. իը. հէ: *Զապագայսն ապա այցելութեն տայ հոգացէ. Ցհ. կբ: *Ցապագայսն օրէ. Անյաղթ. բարձր: *Ցապագայսն ժամանակաց. Անան. էկեղ: *Եւ ըղպաակս յաղթանակին՝ ինձ պարգևեա յապագային: Ոչ 'ի նախնեաց Թագաւորաց, այլ յապագայից բանաւորաց. Ցուրտ:

ՅԱՊԱԳԱՅՍ ԻՄՆ. մ. Ցետոյ ուրեմն. ապաղ. նէփէն սօնղրա, կէճփէն կէճ. *Իսկ արքայ իբր յապագայս ինն խնայեալ զչուեալն յուսախայ. Ցհ. կբ:

ԱՊԱԳՆԱԼ. Խմ, կամ ընԹերցիր ԱՊԱ ԳՆԱԼ, երԹալ անխտիր. *Տայ այնպխեացն՝ ապա գնալն ըստ կամս անձանց խրրեանց. Բուզ. դ. 15: (որպէս և Մղ. յ. 12. է գնալ. հյ. և յն):

ԱՊԱԳՈՎ. ա. Չգովելի. արհամարհ. ատամպէտ. *Ոչ ապագով և անհատատա ունել զծածային ձայնան. Փիլ. յոէ:

ԱՊԱԳՈՎԱՆՔ, նաց. գ. որ և ԱՊԱԳՈՎՈՒԹԻՒՆ. Արհամարհանք. անարգութի. ընդվայրհարութի. ստգտանք. *Ապագովանացն դարոմանս: Ապագովանաց կոչանք. Պիտ:

ԱՊԱԳՈՎԵՄ, եցի. ն. Καταγινώσκω. Arguo, condemno, reprehendo. ὀυκ ἀποδέχομαι. non admitto. Դարսվել. Է վայր հարկանել. պարսաւել. ստգտանել. *Բաւան հարից ապագովել զաս ըստ կարի: Ապագովել 'ի բնաւ մասանց. Պիտ: *Որ ոչ բանի և ոչ Թուոյ արժանի եղեալ է, ամենևին է ապագովեալ. Փիլ. լին: *Զանձինս ապագովել: Ցորժամ զգեղեցիկ ինչ և ըղպայծառ գովիցէ, զյոռին և զանպիտան ապագովէ. Ոսկ. մթ: *Ապագովեալ կենդանիս: Ապագովելի այր, կամ իրս. Պիտ:

ԱՊԱԳՈՎՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՊԱԳՈՎԱՆՔ. *Տանել զապագովութեցն բամբասանս: Զապագովութեցն հարազատաբար հարկանել ապաստաւորութի: Զմեծագոյն ապագովութեցն հատուցանել մրցանակս. Պիտ:

ԱՊԱԳՈՐԾ. ա. Անգործ. անկատար. *Ցորմէ ընտրութիւնն ապագործ եղեալ. Նար. իէ:

ԱՊԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Բացադարձութի. յետադարձութի ('ի չար անդր). *Բազմախօսութի ծնանի 'ի մնափառութէ, յապադարձութէ, և 'ի չար սովորութէ. Կլիմաք:

ԱՊԱԴԻՄ. ա. Ձառագէմ. ադեղ կամ տխուր դիմօք. անշնորհ. սէքրէս, սէքրէս. սուրանսըզ. *Ապագէմ (ասէ) զվատն և զվհատեալն: Ապագէմ, որ է անբան ցանկութեցն հոլովումն: Ապագէմն դիմաւորի ընդ խաւար. Երզն. քէր:

ԱՊԱ ԵԹԷ. շ. Ἐι δὲ. Quod si, sin. որ և ԱՊԱ ԹԷ. Այլ եթէ. իսկ եթէ. հապա ՊԷ. էմմա էյէր, էմմա գի. *Ապա եթէ քո քարոզի: Ապա եթէ իցէ ևս ծածկեալ աւետարանն, ևն: *Ապա եթէ մնասս առնիցես, կործանիմ.. Ապա եթէ ահարկու գէմս ցուցանիցես, սատակիմ. Նար. իէ: *Ապա եթէ ոչ կամիցիք լսել, և այլն. Ագաթ:

ԱՊԱ ԵԹԷ ՈՉ. Տ. ԱՊԱ ԹԷ ՈՉ. *Ոչ կարէ այլ կերպարան ընդունել. ապա եթէ ոչ՝ չփոխԹումն լինի. Սահմ. իէ:

ԱՊԱԶԷՆ. Տես ԱՆԶԷՆ. որ և ՏԳԱՐ. Ἄπλος. Inermis. *Ապազէն եղեալ՝ մնանեցայց: Որ առ աչաց տեսիլ՝ ապազէնք և նուաստագոյնք. Նար. է. և կը: *Ցամենայն զօրութէ ապազէն. Լմբ. ող:

ՅԱՊԱԶԷՆ. մ. Առանց զինու. *Առ ըղոնագոյն գազանան յապազէն մարտիցէ. Պիտ:

ԱՊԱԹԱՐՑ, ի. գ. Ἀπόστροφος. Apostrophus, aversio. Ոմանք կամեցան խմանալ որպէս հյ. Ապառադարձ, կամ ապ ա՛ դարձ, կամ Թարց Այբի, (այսինքն դարձուած՝ ուր չկայցէ տառդ Ա.) այլ ըստ յունին է Ապադարձ, իմա բացադարձութի: Այն է գրանշաց իբր մակակէտ (') 'ի նշանակ պակասութե այբ տառի 'ի բարգուեւ. զոր օրինակ, Պար՛բերութի, իբրու պարաբերութի. կամ բացբարձման որ և է տառի 'ի կարճելն ըստ յունաց. զոր օրինակ, Թ՛այգպէս, այսինքն՝ Թէ այդպէս. աայ՛ եթէ, այսինքն ապա եթէ: Երզն. և Նէ. քէր: Վրդն. ող. յոշք:

ԱՊԱԹԱՐՑ. Մերթ որպէս Ցեսադարձ. կամ յետին կողմն. *Ըստ ապաթարցի դառնալոյ. Շիր:

ԱՊԱ ԹԷ. Տ. ԱՊԱ ԵԹԷ. *Ապա Թէ հասցէ յափն գետոյն: Ապա Թէ գուք քինէք, ևն: *Ապա Թէ ամենեցուն մերկս, ոչ է զարմանալի. Լմբ. պփրգ: *Ապա Թէ ոք ոչ յայտնեսցէ, ևն. Ագաթ:

ԱՊԱ ԹԷ ՈՉ. շ. Ἐι δὲ μὴ, ἄλλως. Alioqui, alias, aliter. որ և՝ ԱՊԱ ԵԹԷ ՈՉ. Իսկ եթէ չիցէ կամ չլինիցի այդպէս. հապա ՊԷ մէ, մէ նէ. էօգէօ, էօղլօ. *Եթէ առնէք... պատմեցէք ինձ. ապա Թէ ոչ՝ (այսինքն՝ իսկ եթէ չկամիք առնել), ցուցէք ինձ ևն: Ապա Թէ ոչ՝ եկեսցէ հուր ևն: Եթէ առնցես զսա յամբառնալ խմուծ 'ի քէն, եղիցի այնպէս. ապա Թէ ոչ՝ մի՛ եղիցի. ևն:

ԱՊԱԹՈՅՆ. ա. ԱնԹոյն. ըէհիրսիզ. *Զանկենդան ցուել դառաղանին 'ի տեղն ապաթոյն կերպիւ միշտայի նմանեալ ցուցեր. Նար. կգ.

ԱՊԱԺԱՄ. ա. մ. Արտաքոյ ժամու կամ ժամանակի. ապաժամ. *Զպատշաճատութեն յամրուն քան զբազում ծառաց ապաժամ հատուցանէ. Պիտ:

ԱՊԱԺԱՄԱՆ. ա. մ. Ցետնեալ 'ի ժամանելոյ կամ 'ի ժամանակէն. գանդաղ. և ապաժամ. ապաժամ. *Քան զյետինսն ևս յետնեալ գտանիցիմք, և ապաժամանք. Սարգ. յի. ա: *Ապաժամանն յանզգայս ժամուն եկն ընդ անիծիւք. Նար. ի:

ԱՊԱԺԱՄԱՆ. Ὕστερων, ἐυτελὴς, κατώτερος, μαλακώτερος. Vilis, posterior, destitutus, inferior, ևն. Ցետնեալ յոր և է կարգի. վերջացեալ. ստորնագոյն. անպիտան. վատԹար. ընկեցիկ. Թուլագոյն. անարգ. *Ծոյլ է, և ապաժաման 'ի զօրութէ. Սիր. ժա. 12: *Եթէ պիտանի լինիցիս, վարէ զքեզ 'ի գործ. և եթէ ապաժաման, Թողցէ զքեզ. Սիր. ժգ. 5: *Զօրական մի վատԹար և ապաժաման (ամէի): Ապաժաման քան զհեթանոսս գտանիցիմք: Եւ գու մի՛ ապաժաման քան զնոսա գտանիցես: Ցանձն առնէ, և ապաժաման առ ամենեսեան: Ապաժաման գտանիցի (մեծութեն առաջի առաքինութե). Ոսկ. մ. ա. 3. 18. 23: *Իբր զապաժաման ընդունայնութեք արհամարհեալք լքանին. Նար. հը: *(Ազամ) ապաժաման առ ուղղակի տեսութի մեղանաց՝ առ ած վերաբերել զպատճառն. Արծր. ա. 1:

ԱՊԱԺԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυτέλεια. Vilitas. Ցետնութի. անպիտանութի. յոռութի. *Զի ևս երևի մեզ ապաժամանութի գործոյն. Ոսկ. մ. ա. 23:

ԱՊԱԺԱՄԵԱՆ. ա. Տարաժամ, այսինքն մատաղ հասակաւ. գեռահասակ. նորածին. *Զտղայսն և զայլ ապաժամեանն նեղեսցէ սատակեսցին. Լաստ. խա:

ԱՊԱԺՈՅԺ, ժուժի, ժուժ. ա. Անժուժալի. անտանելի. մանաւանդ եթէ իցէ արիւնաշաղախ, արեամբ Թաթաւեալ. Καταῤῥεώμενος τῷ αἵματι, ἡμάγμενος. Sanguine perfusus, cruentatus. *Գրաւին 'ի ներքս յապաժոյժ տանջանան. Ցծն. ի: *Ցարիւն ապաժոյժ Թաւալեալ զհասակս. Ճ. Ա. Բ: *Բազում վիրաւորք տապալեցան յարիւն յապաժոյժ. Եղիշ. է:

ԱՊԱԺՈՅԺ. գ. Առաւել ըստ հյ. ոճոյ. Արիւն յորդ կամ հեղեալ, կամ յորդութի արեան, կամ անդադրելի տեսիլ արեան, և շարաւոյ և արիւնախառն իրաց. զի ուր ըստ յն. ասի Արիւնաշաղախ, 'ի մեզ գնի ԱՐԻՒՆ ԵՒ ԱՊԱԺՈՅԺ՝ ուրոյն ուրոյն. *Բազում վէրս 'ի յանձն առեալ, և յարիւն և յապաժոյժ (յն. մի բառ) համակեալ: Քարիւ ոք վէր 'ի գլուխ առեալ, արեամբ և ապաժուժիւ (յն. մի բառ) Թաթաւեալ. Ոսկ. մ. բ. 10: *Մինչև ապաժոյժ ապաժոյժն լցեալ 'ի հիմունսն ծաւալէր. Խոր. գ. 28: *Ընդ արիւն և ընդ ապաժոյժ Թաթաւելով, կամ Թաւալելով, կամ գալ. Լաստ. բ. և ժա: Ը. Եւսեբ: Սարգ. յի. է: *Ընդ քերան, և ընդ ապաժոյժ գալ. Իգն:

* Ցուցանել հնազանդութիւն հպատակութեան ամենայն յօրէնս և յապաժոյժ։ Յօրէնս և յապաժոյժ առաքինութեամբ զանձինս երևել. Արծ. Բ. 2։ Դ. 11։ * Լուծիչն այսոցիկ կարի ծանր և առժամանեայ, արբումն, քէֆունն, և ապաժոյժ. Իգն։ Ն. Մաղ։ * Որպէս մանկունք՝ որ յորովայնի մօրցն լինին յապաժոյժ և 'ի խառնակ թաղելով. Յճխ. Ի։ 'Ստամոյ գարձու յապաժոյժ արբեան ըմբռնեալ արգանդաւ. Վրդն. Ծն։ Իսկ Պտմ. աղէքս. * Ոչ երկնքեք երևէր, և ոչ յերկիր անուանէր մարդ՝ 'ի բաղում եղելոյ ապաժաժին ??. յն. ազգին։

ԱՊԱԺՈՒԺԱԽՈՀ. ա. Որ խորհի զանժոյժ կամ զայլանդակ խորհուրդս. Թէոդոր. խոյր։

ԱՊԱԼԵՊ. Բառ անյայտ, որ թուի գըրելի ԱՊԱԼԵՐ ՇԵՊ. գրոյ անտեղեաց. * Ծովն մեծածաւալ՝ ապալեր շեպ՝ անխոտոր անդորր է, ալեօք, ծովն այն (հիւսիսային). Վեցօր. Է։

ԱՊԱԼԵՐ. ա.} Ապառաժ և լերկ. ամայի. անտապատ. ապառաժուտ, և անկոխ. անբոյս. անմշակ. * Երկրի բնութիւն, հիւթեղ բերրին, և ապալեր անհիւթն։ Ապալեր և ամայի վայր։ Ապալեր և թոփուր յամենայնէ։ Յամենայն կենդանեաց զարդու ապալեր և ամայի է. Պիտ։ * Ելեալ 'ի յորսոս շրջէր, և անցանէր ապալեր զերկիրն. Մոլ. Խոր։ * Փափանաւ թանձրահող գաւառացն զապառաժուտս անդաստանս, և զքարշոտս և զապալերս վայրն անբերրիս. Փիլ. փոխակ։ որ յն. է Ἀπόκροτος. Durus, asper, rigidus, praeruptus. * Անտապատ և ապալերկ թուէր անուրջն այն վայր. Անան. Եկեղ։ * Ապալերկ և անտապատ եղեալ յամենայն պտղոց. Ղ. Ա. յհ. ԺԷ։ * Ապալերկս և անբոյս եկաց աշխարհն։ Տեառնէր զաշխարհս ապալերկս 'ի մարդոյ և յանասնոց. Բուզ։

ԱՊԱԼԵՐԿ.

ԱՊԱԽՈՒՐԵՄ, եցի. ն. Ἀποκιδαρόω. Cidari privo, tiaram dollo. Մերկացուցանել 'ի խոյրէ. հանել զխոյրն 'ի գլխոյ. * Զգլուխս ձեր մի ապախուրեք, և զհանդերձս ձեր մի պատառեք։ Զգլուխ իւր մի ապախուրեսցէ. Ղևտ. Ժ. 6։ ԻԱ. 10։

ԱՊԱԽՏ. ա. (լծ. ?. ուխտ. ուխտ. օտար յուխտէ, ուխտադրուժ. կամ իբր ապերախտ. կայ և յն. ἀπαγής յետս կասեալ.) Ուստի երբեմն Ապախտ՝ է Մերժելի որպէս արտաքոյ ուխտի. ոչինչ. անպիտան. * Մի լինիցի ընդունելի (զոհն այն) ... քանզի ապախտ և պղծութիւն է ??. յն. լուկ, պղծութիւն է. Ղևտ. Է. 18։

Եւ երբեմն, Ապաշնորհ. ապերախտ. Ἀχάριστος. Ingratus. * Յանձանխութեան բարերարութեանց (ոմ), յորս ապախտք կացցեք և ... Ածաբ. Խոր։

Երբեմն ևս՝ որպէս խարդախ. կեղծ. Κίβδηλος. Adulterinus, non sincerus. * Զդրամսն իսկ գիտել պարտ է, թէ ո՞ք 'ի սոցանէ ճշմարիտք, և ո՞ք ապախտք։ Ապախտ և հաստատուն դահեկան. Պղատ. օրին. Է։

ԱՊԱԽՏ ԱՌՆԵԼ. Φαυλίζω, ἀθετέω, ἀπειθέω, ἀκυρόω, κενόω. Contemno, praevaricor, non pareo, evacuo, irritum facio ևն. Զանց առնել. անարգել. արհամարհել. յոչինչ գրել. արհամարհել. խափանել. 'ի գերև հանել. ... * Սահմանեալ ապախտ առնել զանձինս. կի՞ զձա, զխոյր հուրդս խոհ։ Եթէ ուխտիցէ ուխտ անուանն, մի ապախտ արասցէ զբանն իւր։ Ոչինչ ապախտ արար՝ զոր միանգամ պատուիրեաց Տէր Մովսէսի. ևն. Յուդթ։ Թուոց։ Առակ։ Եսթ. ևն։ * Ապախտ արարեր զխրատս իմ. Ագաթ։ * Ապախտ ... զերախտիսն. Ոսկ. յհ. Ա. 2։ Երգ. Ա. յհ. Բ։ * Մեղայ բանիւ ապախտ առնելոյ. Նար. ԻԷ։ * Ելցուծ զնոցա օրէնսն, ապախտ արար զթլփատութիւնն. Ոսկիփոր։ * Որպէս թէ ապախտ ինչ առնիցեմք 'ի գրոց և 'ի ճշմարտութենէ. Ա. օրն. Գ։

ԱՊԱԽՏ ԼԻՆԵԼ. Անտես կամ անգործ լինել. 'ի գերև ելանել. անպիտանանալ. չքանալ. յոչինչ գրիլ. * Եթէ այն չիցէ, բազում կարգք եկեղեցւոյ ապախտ լինին. Ոսկ. Ա. փիլ. ԺԷ։ * Եթէ այս ապախտ լիցի, յումմէ՞ զերկրորդն ընկալայց. Ա. օրն. Է։ * Թէ ուսուցիչ չէ, ամենայն ինչ ապախտ լինի. Ոսկ. Ա. փիլ։

ԱՊԱԽՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ապախտ առնել. չէպէլ. թօխմէլ. * Տղայութեան թագաւորի, որ բարեպաշտութեամբ խաղաղութիւն առնէ, և նոքա ապախտացեալ ապստամբէին. Մխ. առակ։

ԱՊԱԽՏԱՐԱՐ. ա. Որ ապախտ առնէ. զանցառու. Տես և ԱՊԱԽՏԱՒՈՐ. * Զմեծ վարկանիս իբրու մեծացեալն և զապախտաւոր այլազգւոյ նախածանօթութեան. Մագ. ԽԷ։

ԱՊԱԽՏԱՐՔ, րաց. գ. Գուշակութիւնք ախտարաց կամ աստղահմայից անգործք կամ ունայնք. ձախող պատահարք. * Իսկ այլ ախտարք և ապախտարք ըստ երկոտասանից անուն բաժանեալ։ Այսուհետև լեցուք որ ինչ յաղագս ախտարաց և ապախտարաց են ասացուածք. Շիր։

ԱՊԱԽՏԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἄγνωμος, ἀγνώμων. Ingratus, improbus. Որ ապախտ առնէ՝ մոռացմամբ զերախտեօք. անձնանաշող և արհամարհող երախտեաց. ապերախտ. Նախ և Անհանձար. չար. անարժան. կամ Զուծող երախտիս ինչ. * Անարժանից, ապաշնորհացն, ապախտաւորացն. Սեբեր. Է։ * Մինչ ապախտաւորք լինէին ընդ իւրեանց երախտաւորսն։ Ոմանք յանհանձարից և յապախտաւորաց. Ոսկ. Մ. Բ. 18։ Ն. Ա. փիլ. ԺԷ։ * Պէսպէս ներղութեամբք պատժեն զապախտաւորսն. Յճխ. Է։ * Այնպիսի սիրեցեալն՝ որպիսի ապախտաւոր գտաւ. Ոսկ. Եփ։ * Ապախտաւոր գտաւ շնորհացն (ոմ). Եղիշ. Դ։ * Եթէ ապախտաւորս ընդ երախտաւորացն խնամարկեցես. Նար. ԿԴ. ... և Լ. ՃԷ։ * Ապախտաւորացն բարիս գործիցեմք. Խոսր։ * Զապախտաւոր հրէայսն մանանայիւն կերակրէ. Ոսկ. Գղ։

Եւ իբր Անձանաչողական. ապերախտական. * Յաղագս ապախտաւոր և անտեղի գործոց չարեաց։ Մի երախտաւոր կարգս յապախտաւորս փոխեսցեն։ Ապախտաւոր անօրէնութիւն։ Ի գժնդակ խորհրդոց ապախտաւորս. Յճխ. ոպէտ։

ԱՊԱԽՏԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. ա. Ἀγνωμονέστερος. Առաւել ապախտաւոր. կամ անձանօթագոյն. * Ապախտաւորագոյն քան զնոսա եղեր. Ոսկ. Մ. Ա. 13։

ԱՊԱԽՏԱՒՈՐԻՄ, եցայ. չ. Ապախտ լինել. ապաշնորհութեամբ արհամարհել. փոխանակ երախտեաց անարգել. յոչինչ գրել. * Ի մեծն ապախտաւորելոյ երախտաւորն մեր. Ճ. Ա։

ԱՊԱԽՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀγνωμοσύνη. Ingratitudo. Անձանաչողութիւն երախտեաց. արհամարհութիւն. ապերախտութիւն. փէմլիք, նանքէօրլիւք. * Յայտնապէս ապախտաւորութիւն եկին, զի ոչ միայն զշնորհակալութիւն հատուցանել, այլ և զշնորհողն իւրեանց ոչ գիտել. Փիլ. յովէ։ * Բաղում էր ոմն զի ճանաչելն ընդ աչքաղոյ, և յոյժ նորա ապախտաւորութիւն. Ոսկ. Եւ։ * Ապախտաւորութեամբք առ երախտիս արարչին. Յճխ. Ծ։ * Յանդիմանեաց զապախտաւորութիւն նոցա և զլրբութիւն. Սրգ. Ա. Դ. ԾԲ։ * Ի կշտամբութիւն և յանձնառատութիւն նոցա լինիցին իրք, թէ ևս 'ի նմին ապախտաւորութիւն կայցեն. Ոսկ. Մ. Ա. 25։

ԱՊԱԽՏԵԼ. ն. Իբր Ապախտել. յն. Ταριχέω. որպէս թէ՝ Տաւեխել. * Զոհս կանայք նոցա առնուն, և ապախտեն. Թղթ. Եփրեմ։

ԱՊԱԽՏԻՔ, տեաց. գ. Ապախտաւորութիւն. ապերախտութիւն. * Փոխանակ երախտեացն՝ ապախտիւք հատուցէք. Բուզ. Գ. 14։

ԱՊԱԿԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. գ. որ և ԱՊԱԿԵԳՈՐԾ. Ὑαλοτέχνης. Artifex vitri conficendi. ὑαλουργός, vitrarius. Գործող ապակւոյ. շիշէճի. * Հրէի միոյ ապակագործի նստաւ երանելին սիմէոն հանդէպ գրոցն ընդ այլ աղքատսն. Վրք հց. ԻԴ։

ԱՊԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑαλουργική (τέχνη). Vitraria ars. որ և ԱՊԱԿԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Արուեստ գործելոյ զապակիս և զուլումս ապակեղէնս. շիշէճիլիք, ... * Ամենայն որ ապակագործութիւն է, սակս ապակւոյ գոյ եղեալ. և ամենայն որ սակս ապակւոյ գոյ եղեալ, ապակագործութիւն է. Սահմ. Դ։ * Մի ոմն 'ի նոցանէ ունէր արուեստ ապակագործութեան. Ագաթ։

ԱՊԱԿԱՆԱԲԵՐ. ա. Որոյ բերքն է ապականել. բերող ապականութեան. * Բարունակս ապականաբեր. Նար. Է։

ԱՊԱԿԱՆԱԳԻՐ. ա. Որոյ ապականեալ է գիր, կամ բերող է ապականութեան. * Եղծեալ ապականագիր գտաւ. Ճ. Ա։ * Զապականագիր մուրհակն պարտեաց պատուեաց. Նար. Խև։

ԱՊԱԿԱՆԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Φθοροποιός. Corruptionem faciens, interitum afferens, corrumpens, exitiosus. որ և ԱՊԱԿԱՆԱՐԱՐ. Որ ով կամ որ ինչ գործէ զապականութիւն. խանգարիչ. ... մահաբեր. * Ապականագործն, կամ ապականագործ մահ, ախտ, արկածք, և զեռունք. չարութիւն, թոյն. հնութիւն մեղաց. ևն. Նիւս։ Մամբր։ Մագ։ Պիտ։ Նար։ Իգն։ Արծ։ * Տունկք մահաբերք... ապականագործ ոմանք 'ի նոցանէ են. Փիլ. լին. Ա. 10։ * Անկեալ են ընդ ապականագործ հեթանոսքն. Շիր։ * Շիջցի արդ ակր քոյոյն՝ զոր եկիր արկանել յերկիր՝ հրաշքն, ապականագործս այս հուր. Սարկ. հանգ։ * Որպէս զապականագործ փտութիւն ինչ 'ի բաց հատանել. Ոսկ. Գծ։

Եւ Պղծագործ. ղազրագործ. * Մարդիկ ապականագործք։ Ապականագործ մանկամոլիցն. ՃՃ։

ԱՊԱԿԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Պղծագործութիւն. գործ անարժանութեան. * Սատանայական ապականագործութիւն. Կանոն։

ԱՊԱԿԱՆԱԼՈՅԾ. ա. Լուծիչ յապականութենէ կամ ապականութեամբք. մահաբեր. * Ապականալոյծ կրաւորութեամբք յամենայն խրատու չարին ընթացեալ. Նիւս. խոսք։

ԱՊԱԿԱՆԱԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Լու-

ծումն յապականութիւն ․ *Զգեղապէշ ծաղիկն ապականացուածութեան 'ի բաց բարձցելոյ ․ Փիլ ․ նխ ․ ա ։

ԱՊԱԿԱՆԱԾՆՈՒԹԻՒՆ ․ գ ․ Ապականեալ ծնունդ ․ ծնունդ ապականութեան ․ *Ապականածնութիւն արեան ․ Կանոն ։

ԱՊԱԿԱՆԱԿԻՐ ․ ա ․ Որ կրէ յինքեան զապականութիւն ․ ապականացու ․ ունակ ընդունելի կրից ․ եղծանելի ․ անկեալ ընդ պարտեօք մահու ․ *Ապականակիր բնութ ։ Ապականակիր աւէք 'ի հարկէ զմարմինն ․ Ը ․ Բղխ ։ *Ապականակիր մարմնոյս զգայարանօք ։ Երկիր ոչ զայս ապականակիրս կարծեմք առացեալ, ևն ․ Լմբ ․ սղ ․ և ա․ տակ ։ *Ցորում զատանի առացեալ զմարմինն փրկչական փոփոխելի և ապականակիր ․ Խոսրովիկ ։ *Զխարխ ցուցից (զիմ մարմին՝) անապական, զապականակիրս առեալ զբնութիւն ․ Կլիմաք ։

ԱՊԱԿԱՆԱԿԻՑ ․ ա ․ Որ կից ընդ այլում ապականի ․ եղծանելի համգոյն այլոց ․ *Անմարմին գոլով բոլորովին տարեալ եղև որպէս զապականակիցս ․ Նիւս ․ Բն ։ *Որպէս ապականելովն (մեր՝) ապականակիցք մեզ եղեն, այսպէս և նորոգելովն ընդ մեզ նորոգեսցին ․ Լմբ ․ սղ ։

ԱՊԱԿԱՆԱՀԱԼԱԾ ․ ա ․ Հալածիչ կամ փարատիչ ապականութեան ․ *Վերջնումն այնմիկ ապականահալած և մահալուծող գիշերին երթեալ հանդիպանամ ․ Յհ ․ իմ ․ ապ ։

ԱՊԱԿԱՆԱՄԻՏ ․ ա ․ Ապականեալ միտք, կամ ապականիչ մտաց ․ *Ապականամիտ վարուք, կամ գիջութեամբ ․ Ճ ․ Ա ։ Ը ․ յոփ ․ ծա ։

ԱՊԱԿԱՆԱՍԷՐ ․ ա ․ Սիրող ապականութեան ․ *Նենգաւորք ․ ․ ․ ապականասէրք ․ Մծբ ․ ծԸ ։

ԱՊԱԿԱՆԱՐԱՐ ․ ի, աց ․ Տ ․ ԱՊԱԿԱՆԱԳՈՐԾ ․ Φθοροποιός ․ *Երկու զօրութիւնք, փրկականն, և ապականարարն ․ ․ ․ բարեգործականք, և ապականարար ․ Փիլ ․ Էլ ։ *Կարկուտ ապականարար ։ Ընդդէմ ապականարար գայլոցն յարձակեալ ․ Ածր ․ Գ ․ 9 ․ 12 ։ *Ապականարար ախտ ։ Ախտք ապականարարք ․ Նեղոս ։ Իգն ։ *Զանբծութեան ապականարարն ։ Զժանտութեան ապականարար ․ Նար ․ ԽԸ ․ ԽԷ ։

ԱՊԱԿԱՆԱՑԵԱԼ ․ Ἀφανισθείς ․ Ապականեալ, ըստ որում լի ապականութեամբ, և արժանի բառնալոյ յաչաց ․ զոր օրինակ ասգամ կոչի *Ապականացեալ աշխարհ ․ Փիլ ․ Իմաստ ։

ԱՊԱԿԱՆԱՑՈՒ ․ ի, աց ․ ա ․ Φθαρτός ․ Corruptibilis ․ որ և ԱՊԱԿԱՆԱԿԻՐ, ԱՊԱԿԱՆԵԼԻ ․ Ներքոյ անկեալ ապականութեան ․ եղծանելի ․ մահկանացու ․ փտելի, մաշելի ․ անպիտան ․ անցաւոր ․ Քանզի ։ *Ապականացու արծաթեղինօք ․ Ա ․ պետ ․ Ա ․ 18 ։ *Ապականացու շահ, կամ մեծութիւն ․ փառաւորութիւն, սարերք, աշխարհ, կամ մասն աշխարհի ․ Գէ ։ Նար ։ Եղիշ ։ *Թողլին զապականացուս, և յանապականն հետևեցին ․ ՃՃ ։ *Ցապականացուէն ապականացու ծնանք ․ Խոսր ։ *Առնլով Ճշմարտապէս զբնութիւն ապականացու զապականացուսն ․ Ը ․ Բղխ ։ *Մահկանացու և ապականացու էաւ մարմին ․․ Կիւրղ ․ գանձ ․ Իմա՛ որպէս յն ․ Φθαρτός, որ զանանդամանելի կենաց 'ի մէջ բերէ ․ իսկ Անապական ասի՛ որպէս յն ․ ἀδιάφθαρτος, իբր ազատ յանդամանելի կրից, և 'ի փտութենէ մարմնոյն 'ի գերեզմանի ։ Տե՛ս և ԱՆԱՊԱԿԱՆ ։

ԱՊԱԿԱՆԱՑՈՒ ․ իբր Ապականագործ ․ *Ապականացու հնարք չարի ․ Յհ ․ կը ․ *Ապականացու վարուց ախորժակօք ․ Գէ ։

ԱՊԱԿԱՆԱՑՈՒՑԻՉ ․ ա ․ Ապականագործ ․ ապականարար ․ Φθοροποιός ․ *Ըղբազմախոտեան զկերանս ընդունի, և զապականացուցիչ մահու վախճան ․ Դիոն ․ Էկեղ ։

ԱՊԱԿԱՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց ․ Տ ․ ԱՊԱԿԱՆԱՑՈՒ ․ *Մարմին՝ որպէս ապականելի ․ Սահմ ․ Է ։ *Արտաքս անկաւ յապականելի աշխարհս ․ Եղիշ ․ Ա ․ Բ ։ *Ապականելի կեանք ․ Ը ․ Բղխ ։ *Ե՛ւ խոնարհումն և անխորհուրդն է ապականելի ․ Լմբ ․ ապ ։ *Սովոր եմ հաւանել զաստուածայնոյն, և ոչ ապականելի և անօգուտ բանից ․ Վանակ ․ յոբ ։

ԱՊԱԿԱՆԵՄ, եցի ․ Ն ․ ('ի Ապ, և Ակն) ․ Ἀφανίζω ․ Ab aspectu removeo, ex oculis tollo, perdo. Բառնալ և աներևոյթ առնել յաչաց ․ անհետ առնել ․ սատակել ․ կորուսանել 'ի միջոյ ․ ջնջել ․ [illegible] ․ *Այր՝ որ համարեցաւ սատակել զմեզ, զնա ապականեսցուք ։ Հալածեցից զթշնամիս իմ, և ապականեցից զնոսա ։ Ապականել նմա զնոսա ըստ բանին տն ։ Ապականեաց Յէու զԲահաղ յիսրայէլէ ։ Ապականել քան զազգն, զորս ապականեաց տէր յերեսաց որդւոցն իսրայէլի ։ Անիծանիցէ զքեզ, և ապականիցիս ․ ևն ։ Որպէս և Պարապ ․ խգ ․ *Զայլափառեացն ապականել զծառս ․․ իմա՛, անհետ առնել ։ *Զի ապականեսցեն 'ի բաց զչար խմորութիւն չարին ․ Յհ ․ կը ։

ԱՊԱԿԱՆԵՄ ․ Φθείρω, διαφθείρω ․ (լծ ․ հյ ․ վթարել, վաւթարել) ․ Corrumpo. Եղծանել ․ խանգարել ․ աւերել ․ փճացնել ․ [illegible] ․ *Ապականել զերկիր ․ զբերս երկրին, զվճիռ, զերբաս, զանկիւն մօրուաց, ևն ։ *Հուր՝ որ ապականիցէ զերկրինս ․ Ագաթ ։ *Մի զարմանար զու ընդ առնելս որ բնակեալ էին ընդ նմա, և ոչ ապականէին զնա ․ Եփր ․ ծն ։ *Ապականեալ էր մարմինն 'ի չարաչար ցաւոց ։ Ամենայն բարեկարգութիւն վրդովեալ ապականէր ․ Խոր ․ Բ ․ 29 ։ Գ ․ 56 ։ *Ապականեսցին միտք ձեր 'ի միամտութենէն որ 'ի քն ։ Մարդիք ապականեալք մտօք ․ Բ ․ Կոր ․ ԺԱ ․ 3 ։ Բ ․ Տիմ ․ Գ ․ 8 ։ *Ի կարգ մտացն որ 'ի բանիցն ապականէր՝ յայն ոչ հայեցան ․ Կիւրղ ․ ծն ։

ԱՊԱԿԱՆԵՄ ․ Μολύνω ․ Polluo, inquino. Σπιλόω ․ Maculo, foedo, labem adspergo. Διαφθείρω ․ Decorrumpo. Պղծել ․ աղտեղել ․ արատել ․ [illegible] ․ *Ամենայն երանք ապականեսցին գիջութեամբ ․ Եզեկ ․ ԻԱ ․ 7 ։ *Ապականեալ զկոյս մի՛ գնաց փախստական ․ Եղնիկ ։ *Լեզու հաստատեալ է յանդամս մեր, որ զամենայն մարմինն ապականէ ․ Յկ ․ Գ ․ 6 ։ *Ապականեցան, և պղծեցան յանօրէնութեան իւրեանց ․ Սղ ․ ԾԲ ․ 1 ․ ևն ։

ԱՊԱԿԱՆԵՄ ․ Καταβρώσκω ․ Depascor, devoro. Ճարակիլ ․ լափել ․ ծախել ․ *Դրունքն ապականեալ 'ի հրոյ ։ Դրունք նորա ապականեալ էին 'ի հրոյ ․ Նէէմ ․ Բ ․ 3 ․ 13 ։ *Ցապականող կիզողէ ․ Գէ ։

ԱՊԱԿԱՆԻՉ ․ նչի, չաց ․ ա ․ Որ ապականէ (ըստ ամենայն առման) ․ մանաւանդ՝ եղծիչ ․ աւերիչ ․ խանգարիչ ․ Տե՛ս Ա ․ Թգ ․ ԺԳ ․ 6 ։ ԺԴ ․ 7 ։ ԺԵ ․ 15 ։ Երեմ ․ ԾԱ ․ 25 ։ Երգ ․ Բ ․ 15 ։ Դփ ․ ԺԶ ․ 25 ։ Գծ ․ ԻԵ ․ 5 ։ *Ամենայն ընդդիմակքն՝ մեծամեծաց ապականիչք ․ Նիւս ․ ամենայն չար ։ *Գայլ ապականիչ ․ Ագաթ ։ Ըոր ։ *Ի գերչաց ապականչաց ․ Յհ ․ կը ։ *Այսոցն չնչող նահանջիչք և ապականիչք ․ Նար ․ առաքն ․ *Հնարէր հեղուլ զապականիչ թոյնն ․ Լաստ ․ ԻԲ ։

ԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ․ գ ․ Ἀφανισμός ․ Abolitio, interitus, excidium. և Φθορά, διαφθορά ․ Corruptio, decorruptio. Ի բաց բարձումն յաչաց ․ կորուստ, սատակումն ․ մահ ․ եղծումն ․ խանգարումն ․ [illegible] ․ *Եղիցի խարայէլ յապականութիւն ։ Ի սատակումն և յապականութիւն յերեսաց երկրին ։ Զքաղաքս յուդայ եդից յապականութիւն առ 'ի չգոյէ բնակչաց ։ Կարգել յապականութիւն և 'ի գագաթս ջայլամանց ։ Ըմբռնել սեղան տն, զի զգարշեցուցէ ապականութիւն 'ի ժողովրդեանն ։ Ապականեցաւ ապականութեամբ ամենայն երկիր ։ Եղից զնոսա յապականութիւն յաւիտենական ․ ևն ։ Կամ *Որ հնանայ և ծերանայ, մերձ է յապականութիւն ․ ևն ։

ԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ․ Φθορά ․ Corruptio. Եղծումն ․ խանգարումն ․ [illegible] ․ *Դողութիւն, նենգութիւն, ապականութիւն ․ Իմ ․ ԺԴ ․ 25 ։ *Փախուցեալք 'ի ցանկութեանց աշխարհիս, և յապականութենէ ․ Բ ․ պետ ․ Ա ․ 4 ։ *Սերմանի ապականութեամբ, և յառնէ անապականութեամբ ․ Ա ․ կոր ․ ԺԵ ․ 41 ։

Մանաւանդ՝ Διαφθορά ․ Decorruptio, corruptela. Ի սպառ կամ չարաչար եղծումն, փտութիւն, վթարումն, վաւթարումն ․ *Որ մոլորեցուցանէ, ինքն անկցի յապականութիւն ։ Ոչ տացես սրբոյ քում տեսանել զապականութիւն ։ Թէ իջանեմ ես յապականութիւն ։ Իջուսցես զնոսա 'ի գուբ ապականութեան ։ Ոչ սպասեսցէ զքեզ յապականութիւն ։ Ըմբռնեցին զնա, կամ պատեցին զնա թակարդօք յապականութիւն ։ Գնան 'ի մէջ հրոյն, և ապականութիւն ինչ ոչ գոյ 'ի նոսա ։ Հանաւ զանիէլ 'ի գբոյ անտի, և ամենևին ապականութիւն ոչ գտաւ 'ի նմա ։ Փառք իմ յապականութիւն դարձան ․ ևն ։ Ուսանի յասելն, Լծ ․ կոչ ․ *Կիրս ապականութեան՝ առանց ապականութեան կրեաց քն ․․ իմա՛, կրեաց անանդամանելի կիրս կամաւորս, որ ըստ յն ․ Φθορά, այսինքն են քաղց և ծարաւ, չարչարանք և մահ ․ և ոչ անդամանելի կիրս, որ ըստ յն ․ Διαφθορά ․ զոր օրինակ փտութ 'ի գերեզմանի ․ և ախտ մեղանչական ․ ևն ։

ԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ․ Μολυσμός ․ Inquinatio, contaminatio. Պղծութիւն մարմնոյ, կամ հոգւոյ ․ խառնուրդ մտաց ․ գարշելութիւն մեղաց, ևն ․ [illegible] ․ *Բղխումն գիջութեան, որ ապականութիւն է յանդամանս ․ Յճխ ․ ծը ։ *Ի գիտութեան ապականութեանն մատանի առ նմա թողեալ ․ Եւ հօրն զգայցեալ զապականութիւնն՝ բարկանայր յոյժ ․ Գէ ։ *Իբր անախտակիր ապականութեանց՝ որ 'ի մեզ չարաժամից ։ Զապականութիւն մեղացս մերժեալ ․ Նար ․ ՀԷ ․ ՀԸ ։ *Արդարև ապականութիւն հոգւոյ և մարմնոյ և մտաց ․ և մանաւանդ որ արտաքոյ բնութեանն զցանկութիւն կատարեն ․ Սարգ ․ Բ ․ պետ ․ Ա ։ *Գուշակէ զապականութիւն մտաց նոցա ․ Ոսկ ․ յհ ․ Բ ․ 17 ։

ԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ․ Φθορά ․ Corruptio. Ըստ փիլիսոփայից՝ Անցումն 'ի գոլոյ յոչ գոլ գոյացական, հակակայ ծննդեան կամ լինելութեան ․ *Շարժութեան (կամ փոփոխութեան) տեսակք են վեց ․ լինելութիւն, ապականութիւն, ևն ․ Արիստ ․ ստոր ․ *Զի լինելութիւն իւրէ այլոյն ապականութեան, և ապականութիւն դարձեալ այլոյն իւրէ լինելութեան ․ Ըէր ։ *Արդ է ապակա-

նութիւն՝ բոլոր իրի քաղաքաւթեան պատճառ՝ ապականութի 'ի վերայ հասանել : Ապականութիւն՝ ներքինեալութեանն ներհակաինայ . Յհ . խմ . երև :

ԵԱՊԱԿԱՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԱՐՁՈՒՑԱՆԵԼ կմ ՀԱՍԱՑՈՒՑԱՆԵԼ . Ապականել . Ագաթ : Խոսր . Ֆ . 14 : Յհ . կբ : իսկ ԵԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԴԱՌՆԱԼ՝ է Ապականիլ : Դան . Ճ . 8 : Պիտ :

ԱՊԱԿԱՆՈՒՄՆ , նման . գ . Ապականութի . ապականիլն . *Վասն տեսանելոյ հանապազօր զհոգեկորուսացն զապականութիւն . փորձ : *Ի խոտանութեան և յապականութեան վարատելով . Յհ . կբ : *Մինչ տեսլեայ ապականութեան ծածկէ զայլոցն ողջութեան . Խոսր :

ԱՊԱԿԱՏԱՄԱՁ . ա . Որ ինչ է ըստ տարապայ կամ նմանութեան ապականեալ . ուն՝ պինչոտ փայլ . 'Ոգորկատեալ՝ ապականապարզ . Մագ . Ի :

ԱՊԱԿԵԱԿ , եկի , կաց . գ . Ապակի փոքր . շիշ . բաժակ . պղնձ , պղնձեկ գաւաթ . չինչեց . *Զփոքր ապակեակս եաւ : Այն փոքր ապակեակն գինւոյն . Վրք հց . յ :

ԱՊԱԿԵՂ . ա . Խմ կմ ընթերցիր Ապակեղէն . *Հագուստ աչք երեւութացեալ իբր ընդ ապակեղ թաղանթ զխմանալի հուր ածութիւն՝ պահեաց և յետու երիս քառասունս , երբեւ ընդ մոմակս . և մի յետ . Տհոն :

ԱՊԱԿԵՂԷՆ , ղենի , նաց . ա . Ὑάλινος. Vitreus. Ապակեայ . յապակեայ . չինչենի . *Ծով ապակեղէն . Յայտ . Դ . 6 : ԺԵ . 2 : *Ուղեմա ապակեղէնս . Ագաթ : *Կաք , կամ աման ապակեղէն . Նար . խը : Լաստ . ԺԴ : *Որպէս ընդ ապակեղէն թաղանթս երեւիր . Ոսկ . ա . փիմ :

ԱՊԱԿԷԳՈՐԾ , ի , աց . Տ . ԱՊԱԿԱԳՈՐԾ . *Ապակէգործ հրեայն : Հրէի միում ապակէգործի . Հ = Յ . յուլ . Իա :

ԱՊԱԿԷԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԱՊԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ . գրի և ԱՊԱԿԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ . 'Ի՝ արհեստ՝ որ կատարեալ է յենթակայէ միայնոյ , որպէս ապակեգործութիւն . քանզի ամենայն՝ որ ապակեգործութի է , առնս ապակոյ գոյ եղեալ . և որ առնս ապակոյ գոյ եղեալ , ապակեգործութիւն է . Սահմ . Ը :

ԱՊԱԿԻ , կւոյ , կեաց . գ . պ . ապկինէ , ապկինէ , ապկինէ . այսինքն ջրագոյն . Ὕαλος. Vitrum. Նիւթ թափանցիկ և փայլուն՝ դիւրաբեկ և հալելի . և ամենայն ամանոյ կամ հայելի կազմեալ 'ի նիւթոյ անտի . որոյ ազնիւն է սառնատեսակ . ապկինէ . չինչ . պինչոտ , ճաճ . ճամ , ոսկի . չինչ . *Ոչ բաղդատեսցի ընդ նմա ոսկի և ապակի : Նման էր և ապակւոյ ապակւոյ : Որպէս զապակի պայծառ . Յոբ . ԻԸ . 17 : Յայտ . ԻԱ . 18 . 21 : *Ապակւոյն է սեռն ամենայն , և որչափ 'ի քարանցն հալական տեսակք կոչին . Պղ . տոփ . փիմ : *Յերանգս զուարթ զուարթ յապակոյ . Յհ . կբ :

Որպէս Ճիշ . շուշայ . չինչ . և բաժակ . ատոք . փորէն . *Թէ յապակի ապիտակ ջուր արկեալ յարկու ունիցիս , լուսաւորութեան արեւուն մտեալ ընդ ապիտակութի ապակւոյն՝ հուր ծնուցանէ . Նղնէ : *Ապակւոյ մի 'ի ծերոցն զբաժակն , և ապակի 'ի ձեռին , և արկեալ գինի , եմ . Վրք հց . 'ի փախանակ ընդ միոյ ապակոյ (գինւոյ)՝ զր մի լուր ոչ ըմպէիր . Վրք հց . յ :

ԱՊԱՀԱՄ , ի ,ից . ա . Տ . ԱՊԱՐԱՀ . *Ընդ ապաւինողին՝ քաղանելու հանգերձին՝ եր բաժիչ ախտին . Գնդ : *Վասն ապաքինելոյ : Յաղագս ապահովից ապահովաց , ապէս խնդրիր . կանոն :

ԱՊԱՀԱՐ . գ . իբր Ապահարութիւն . *Ցայտնին գործովք՝ սերմն 'ի մանկարարութի և ապահարն 'ի ծնունդ ծնիցելոյն : Նուազեալ թափի 'ի մարմնոյն ապահարն : Որչափ մանուկն 'ի ստինսն է , ոչ լինի մայրն յապահար . կանոն :

ԱՊԱՀԱՐԱՁԱՆ . գ . } Ἀποστάσιον . ԱՊԱՀԱՐՁԱՆ , ի . } Repudium . Արձակումն կնոջ յառնէ ըստ կերպի հին օրինաց , կամ այլազգեաց . (իբրու մեկնիլ 'ի հարազատ առնէ կամ 'ի հարսնէ) . պօշամբ , փալագ . Տես և ԱՐՁԱԿՈՒՄՆ . *Տացէ նմա գիր ապահարզանի (կամ ապահարազանի) : Ո՞ր է թուղթն ապահարզանի . Օր . ԻԴ . 1 : Ես . Ծ . 1 : Երեմ . Գ . 8 : Մթթ . Ը . և ԺԹ : Ոսկ . մ . ա . 17 . և Եօ : յորս առէպ գրի՝ ԹՈՒՂԹ կամ ԳԻՐ ԱՊԱՀԱՐԱՁԱՆԻ . փալագնամա :

ԱՊԱՀԱՐԵՄ , կամ րիմ . չ . յ . Ապահար լինել . կրել զըղխումն արեան : կանոն :

ԱՊԱՀԱՐԻՏ . Տ . ԱՊԱՐԱՀԻՏ . *Եթէ յապահարիան մերձեցեալ իցէ . Մաշտ :

ԱՊԱՀԱՐԿ . ա . և գ . Ἀφορολόγητος . A quo non exigitur tributum. և Ἀτέλεια . Immunitas. Ազատ , և ազատութի՝ յարքունի հարկաց . մաֆ . *Ապահարկ արասցէ զհիւէատան . ա . Թ . Ժա . 28 : Իսկ անդ Ճ . 34 . *Ապահարկ թողեալ ամենայն հրէիցն . յն . ապահարկութի :

ԱՊԱՀԱՐԿԵՄ , եցի . ն . Ապահարկ կացուցանել . *Վարդակեայ մարդ բարձեալ զիշխանութիւնն ատրեատեանյց , զպարոյր հայկազնեայ ապահարկէ 'ի հարկապարձութէ . Արծր . ա . 4 :

ԱՊԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἀπόρρυσις. Defluxus. τὰ ἔμμηνα, menstruum . որ և ԱՊԱՐԱՀՈՒԹԻՒՆ . Դաշտան . տեռատեսութիւն . ֆէյլ մուրտա ատամկնը . *Ապահարութի ոչ 'ի պղծութէ մասին տեսանի . կանոն :

ԱՊԱՀԱՒԱՏ . ա . Անհաւատ , կամ թերահաւատ . *Ապահաւատ քննողացն . Նար . ղգ :

ԱՊԱՀՈՎ , ԱՊԱՀՈՎԱՆԱԼ , ԱՊԱՀՈՎԵԼ , ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ ևն . Տես ԵԱՊԱՀՈՎ , և զածանցս նորա :

ԱՊԱՁԱՅՆ , ի , ից . ա . Անձայն . լուռ . պապանձեալ . *Տեսեալ զաղաղակողականացն գործի՝ ապաձայն . Նար . կը :

ԱՊԱՁԵՌՆ , ի , ից , իւք կամ օք . ա . Ձեռնունայն . զատարկաձեռն . չքաւոր . աղքատ . չունօղ զըք ձեռնատու . անօգնական . *Ապաձեռն անթոշակութեիս : Ապաձեռնօք , և ամենայն մարդկան հասարակօք . Նար . ԻԴ . Հ . և գանձ հոգ :

ԱՊԱՁԵՌՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Չունելն ինչ 'ի ձեռին . կամ Չունելն զձեռնտու և զձեռնտուութի . *Անթոշակ ապաձեռնութեամբ . Նար . ՅԲ :

ԱՊԱՂԱՍ կամ ԱՊՂԱՍ , ի , ից . գ . Հին բառ ռամկական , (իբր Անողոքհաց , անասլք . և կամ որպէս յն . աբալօս , փափուկ . աբալաս , փափուկս .) իբ Օր փափուկ , կամ թեթև՝ լուծանելի իւիք փափկութե կերակրոց յասուլս աղուհացից՝ ըստ մեզ թուլամորթաց ոմանց . *Են ոմանք՝ որ զպահս քառասնորդաց ապաղաս (կամ ապղաս) առեն . զկէս ինչ 'ի շաբաթուցն (կամ զկէս շաբաթուն) կերակուր առեն , և անգին և ճգնին արբութք , և զայլսն ապաղաս (կամ ապղաս) անուանեն , և թուլացուցանեն զպնդութի պահոցն : Եթէ արկորատութք լուծանել կամիցիս , ոչ եթէ զթեթև ապաղաս լուծեր , այլ՝ պահս կաբերբ : Ապաղաս (կամ ապղաս) 'ի ծոմ ույց և յանկատարից անուանի , և ոչ 'ի պարկեշտից և 'ի պահողաց . Մանդ . Ֆ : Եփր . պհ :

ԱՊԱՅ . Տ . ԱՊԱ :

ԱՊԱՇԱՒ , ի , ից կամ աց . (որպէս թէ Ապա ցաւ , կամ առ փաշխման , փոշմանութի .) Զեղջ . ցաւ . սորջանք . ապաշխարութի . թիւշմանլըգ . *Ապաշաւ ըղձից . Նար . Գ : *Ամօթոյն՝ ապաշաւն հետեւի , և ապաշաւն է զղջման ծնունդ . Լմբ . ող : *Անկեղծաւոր խոստովանութի , ապաշաւ , և զղջումն . Սարկ . փհ :

ԱՊԱՇԱՒ ԱՌՆՈՒԼ . } Տ . ԱՊԱՇԽԱՐԵԼ . ԵԱՊԱՇԱՒ ԼԻՆԵԼ . } *Ոչ եառ զզեղջ և զապաշաւ 'ի միտս իւր . Մծբ . ԺԲ : *Սուգ զապաշաւն առէ , զոր 'ի վերայ այնր մեղաց առ . Լմբ . ող : *Ցապաշաւ եղև վասն սրբոյն մարուգէի զնայլոյն . ՃՃ :

ԱՊԱՇԱՒ . ա . իբր Աշխարհելի , եղկելի . և Զղջական . *Հեղգ (կմ հէգ) ապաշաւ յովհաննէս . Յհ . կբ . յիշատ : *Զեղջ և ապաշաւ միտք՝ զոր զգեցաւ նա . Եփր . Ե . իոր :

ԱՊԱՇԱՒԱՆՔ , նաց . գ . Μετάνοια . Poenitentia . Ապաշխարութիւն . Ճշմարիտ ապաշաւ . ցաւ և զղջումն սրտի . Թէօպէ . *Զապաշխարութի և զապաշաւանս (յն . մի բառ) 'ի վար արկեալ՝ խոստովանեսցէ զխոստորումն յեղման . Փիլ . այլաբ : *Ցուցանել ապաշաւանաց զչար գործէ . Բրս . ապաշխ : *Զղջմամբ և ապաշաւանօք զախտալանան ոգալ . Յճխ . ԺԲ . և ԺԸ : *Արծարծել անպարէն 'ի ձեռն ապաշաւանաց զվիճականացն կորուստ . Արծր . ա . 1 : *Ապաշաւանօք գայ 'ի լաւն : Տկարանայ առնուլ ապաշաւանաց ժամանակ . Մագ . ԼԲ : Լմբ . ապ :

ԱՊԱՇԱՒԱՆՔ . Սորջանք . ցաւ սրտի առ հարկի . գժկամակութի . գժուարութի . էխորէթ աճըղը . *Գիրկս արկեալ համբուրէին զծերունին , և մեծ ապաշաւանս առնէին , որ յայնպիսի հօրէ զրկեալ լինէին . Ար . անփ : *Բազում արտասուօք և ապաշաւանօք՝ յաղագս փրկութեան այլոց հաւանեցի (ընդ առաջնորդական պատուի) . Յճխ . ԻԳ : *Ընծայել ոյ կամ զխոստումն , կամ ապաշաւանօք . Խոսր : *Որոց անցանեն զուխտիւքն մն՝ չար են ապաշաւանք . Համամ . առկ :

ԱՊԱՇԱՒԵՄ , եցի . ն . և չ . Μετανοέω . Poenitet me. Ապաշաւ առնուլ . յապաշաւս լինել . ապաշաւանս կրել . փոխել զմիտս . դառնալ . ցաւել . զղջալ . ապաշխարել . լալ . սուգել . և սորջանալ . փոշիմանիլ , ախսոսալ . փիշման օլմագ . աճըմագ , Թէօպէ կէլմէ . *Ո՞ զիտէ , ապաշաւեսցէ նա , և դարձցի 'ի բարկութենէ . Յով . Գ . 9 . *Ապաշաւեալ գուլ 'ի չարեացդ քոց . Գծ . Է . 22 : Յայտ . Բ . 5 : *Խղճիւ ապաշաւել : Ապաշաւել ընդ մեղսն , կամ ընդ չարախօսելն . Պիտ : Նար . ԻԲ : Լմբ . ող : Վրք հց . Է : *Սկզբնամայրն ապաշաւողաց . Նար . Ը : *Ապաշաւել զմտօք , կամ զառաջին գործ , կամ զանցեալսն զչարիս , կամ զանկանելն 'ի բարեաց , կամ զառաքս . Յհ . կբ : Իգն : Սարգ : Լմբ . պորգ : *Ապաշաւեսցէք . իբր թէ լալ և ախսոսել . Ոսկ . Գծ : *Հրեշտակք ապաշաւեսցեն զանձն իմ . Մանդ : *Ապաշաւէր զայն , եթէ ընդէ՞ր քնու ցանկացաւ ուտել . Վրք հց . Է :

ԱՊԱՇԱՒԵՄ . Φείδομαι. Parco. Խնայել , զգալ . անխնայել , կարեկից լինել . խղճալ , ճըղըղալ . Գըյըմսամագ , Գըյմամագ . *Քաւ լիցի անխնայել ապաշաւել (յն . մի բառ)

յանձն իմ. տ. Ղ. ծզ. 5: *Ապաշաւեսցէ 'ի մեզ ած. Մծբ. Գ: *Ոչ կամեցարուք լսել. եւ զձեզ ապաշաւեմ ասէ: Պատասխանի ետ Մուշեղ, դու պարտիս յանձն քո ապաշաւել՝ քան թէ 'ի մեզ. Արծր. Բ. 3:

ԱՊԱՇԱՒՈՒԹԻՒՆ. Գ.} Տ. ԱՊԱՇԱՒՈՒՄՆ, ման.} ՇԱՒ, և ԱՊԱՇԱՒԱՆՔ. *Լի է ապաշաւութեամբ. Փարպ: *Ապաշաւութիւն յանցանաց. Շ. յոհ. ծէ:

ԱՊԱՇԽԱՐԱԿԻՑ. ա. Որ ապաշխարէն զոյգ ընդ այլս. *Այլև տնտեսուհիքն անտաղութեան ապաշխարակից (լինէին). Լմբ. յոբ:

ԱՊԱՇԽԱՐԱՆ. ի. Գ. Իբր Ապաշխարութեան, կամ Ապաշխարանք. Տեղի և գործի և գործ ապաշխարութեան. (որպէս մկրտութեան յուէ. և խաչի քնի.) *Ղևտական կարապետութեանն՝ ունայն 'ի հոգւոյ յապաշխարանն հանդիպեցաւ. Նար. ծդ: *Դժուարակիր ապաշխարան. Նար. խշ:

ԱՊԱՇԽԱՐԵՄ. եցի. չ. ն. Իբր Ապաշխարել, կամ ապ՝ աշխարել. Μετανοέω. Poenitentiam ago, resipisco. Զղջալ 'ի վերայ գործեալ սխալանաց. ցաւել և լալ 'ի վերայ մեղաց. ապաշաւել. դառնալ և զգաստանալ. կրել միշտ կամաւորս. Թէշէման օլմագ, Բէօյլուք էթմէք. *Ապաշխարել 'ի գործոց, կամ խորգով և մոխրով, կամ զպատանկութեն. Յոբ. Բ. 21. 22: Մտթ. ժա. 21: *Ապաշխարել զխոսս, կամ զյանցանս, կամ զկախարդութիւն. Յճխ. ժը: Մանդ. ժէ: Եղիշ. Է: *Ապաշխարէր զխոսացելոյն ... մեծապէս ապաշխարելով զղջմամբ զասացեալ բանին. Բուզ. Դ. 54:

ԱՊԱՇԽԱՐՈՂ, ողք. Որք կան ընդ կանոնաւ ապաշխարութեան: Կանոն: Ժմ: Ճշ: Լմբ. պտրգ:

ԱՊԱՇԽԱՐՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ անկ է ապաշխարողաց կամ ապաշխարութեան. *Ապաշխարողական սակ, կարգ. եւ. Յհ. կը:

ԱՊԱՇԽԱՐՈՂԱՐԱՐԵՔ. Գ. Կանոն ապաշխարելոյ, կամ կարգելոյ 'ի կարգ ապաշխարողաց: Մաշտ:

ԱՊԱՇԽԱՐՈՂԱՐՁԱԿԵՔ. Գ. Կանոն արձակելոյ զապաշխարողս: Մաշտ:

ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Μετάνοια. Poenitentia. Զղջումն 'ի մեղաց. ցաւ. ապաշաւ. դարձ. և յանձնառութիւն կամաւոր պատժոց. Թէշէմանլըգ, Բէօյլուք. *Անսասանելի զմեղս մարդկան ապաշխարութեամբ: Առ սակաւ սակաւ գտանելոյն՝ տայիր տեղի ապաշխարութեան: Զի տաս 'ի վերայ մեղաց ապաշխարութիւն. Իմ. ժա. ժբ: *Արարէք այսուհետև պտուղ արժանի ապաշխարութեան: Ես մկրտեմ զձեզ ջրով յապաշխարութիւն: Քարոզէր մկրտութիւն ապաշխարութեան 'ի թողութիւն մեղաց: Ապաշխարութիւն և թողութիւն մեղաց. եւ: *Ապաշխարութիւն անզղջութեանց գործելի է. Փիլ. ԺԿ: *Ապաշխարութիւն է բառադատել զանձն, և հրաժարել 'ի մեղսասիրութեան, եւ. Յճխ. ժը: *Ապաշխարութիւն ապաշաւելն միայն է զանցեալ գործս վատթարութեան. պտուղ ապաշխարութեան անկեղծ բարեգործութիւն է. Շ. մթ: *Բանիւք յապաշխարութիւն դառնայր. Բուզ. Դ. 54:

ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆ. Ապաշխարողական գործ. ապաշխարանք. *Ըստ մեծի մեղանացն՝ և մեծ լանիք և ապաշխարութիւնք պիտոյանան. Յճխ. ժը: *Արկանեն մեղսանկամ ընդ ապաշխարութիւն. Եղնիկ: *Դնէք փոքր ինչ ապաշխարութիւն (խոստովանելոյ). Շ. Բղբ: *Որ ոչ անկան յապաշխարութիւն. զի չառին յանձն զապաշխարութիւն, կամ ոչ ապաշխարեցին. Յճխ. ժը: *Ապաշխարութիւն արտասուս ասաղան լինի: Տուր ինձ արտասուս ապաշխարութեան. և այլն. Ժմ: Շար:

ԱՊԱՇՆՈՐՀ. ի, աց. ա. Ἀχάριστος, ἄγνωμος, ἀγνώμων. Ingratus, immemor gratiarum. Անճանաչող շնորհաց, անշնորհակալ, ապերախտ. Աղէկօւթն ւիմանչօղ. Էյիլիք պիլմէզ, Նանքէօր. *Քաղցր է 'ի վերայ չարաց և ապաշնորհաց. Ղկ. Զ. 35. (որ 'ի Բղբ. Գր. ոգ. գրի, ապաշնորհից:) *Վնհերան է գանգատելով և ապաշնորհ. զի առնուլ լաւ պատճառաւ՝ ընդդիմանայ գոյացութեանն. Փիլ. լին: *Թշնամեաց և ապաշնորհաց: Ապաշնորհք էին հրէայք. Ոսկ. մ. ա. 1. 10: *Ապաշնորհս առ բազմապարգևս. Նար. Է: *Ի նորա գիտութեան ապաշնորհ եղեն». այսինքն անճանաչող. Ոսկ. հա:

ԱՊԱՇՆՈՐՀ. Նա՝ որում ոք անշնորհակալ դտանի. արհամարհեալ յայլերախտից. *Մեծամեծ ինչ իրս վճարեցի նմա 'ի պատերազմունս, և ապաշնորհ եղէ 'ի նմանէ. Պտմ. աղէքս: *Մի ապաշնորհս առնիցուք զերախտաւորն. Կոչ. ծզ:

ԱՊԱՇՆՈՐՀ. Անշնորհ, անշահ, անօգուտ, խոտան, յոռի. վատթար. *Մի ընդ պաշտօնն՝ ապաշնորհ գրեսցես. Նար. ԿԷ: *Մի ապաշնորհ առներ զիմ մարդասիրութիւնս. Սարգ. Բ. պ. Է: *Մի զգեստուք խնկեշատացուք, որոց գեղեցկութիւն է ապաշնորհ. Աճառ. ծն: *Առատապէս ասէր զապաշնորհ կրօնան. Ոսկ. տ. փմ:

ԱՊԱՇՆՈՐՀԱԿԱՆ.} ա. Յայտարար ԱՊԱՇՆՈՐՀԵՆԻ.} կմ՛ յանդիմանիչ ապաշնորհութեան և վատթարութեան ուրուք. որպէս ազգ ինչ մակբայի. *Ապաշնորհականն, իբրու թէ ծառայ չար: Ապաշնորհենին, որպէս նախատելով թշնամաբար ասէ ումեք՝ դժմիտ. Երզն. քեր: *Ապաշնորհենին (մակբայ). դժմիտ. ձաղաղեմ. ապաղէմ. ապաժաման. Թր. քեր:

ԱՊԱՇՆՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՊԵՐԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. *Բազում բարերարութեամբ գըտեալ, և 'ի ձեռն բազմաց ցուցեալ զապաշնորհութիւն. Փիլ. ել: *Քանի անմտութեան է այս գործ, քանի ապաշնորհութեան. Շ. յհ. իգ:

ԱՊԱ ՈՒՐԵՄՆ. շ. Ἄρα, ἄραγε. Igitur, ergo. Նոյն ընդ Ուրեմն. ապա, այսինքն հետևաբար. յայտ է այնուհետև. անանկ է նէ. Էօյլէ իսէ. *Յուսաց ... ապա ուրեմն ազատ են որդիքն. Մտթ. ժէ. 25: *Ապա ուրեմն և ծածկեալքն անգիտելիք են: Ապա ուրեմն այն հատուածն գող են. Սահմ. տ: Գիր:

ԱՊԱ ՈՒՐԵՄՆ. մ. Յետոյ ուրեմն. ուր ուրեմն. հուսկ յետոյ. յետ ամենայնի. Էփէր Էփէր. սն սոնունտա, Նէփէն սօնդրա, Կէճփէն կէճ. *Նախ յաղագս ծննդեանն չամիրամայ ... և ապա ուրեմն զպատերազմն հնդկաց. Խոր. ա. 17: *Յետ բազում ժամանակի առ ապա ուրեմն եւ. Գիր: *Եւ ապա ուրեմն (կամ ապա ուր ուրեմն) յոր երաց զերեսն իւր. Ծնդ. Գ. 1: (յն. յետ այսորիկ):

ԱՊԱՋԱՆ, ի. ից. ա. Անջան. անհոգ. և Ջրաջան. 'ի գերև ելեալ 'ի վաստակոց. *Ապաջան սերմանող. Նար. Է:

ԱՊԱՌԱԺ, ի, աց կամ ից. Գ. ա. (ըծ. հյ. ապ, և երէզ, կամ արդ, այսինքն առու, հող. իսկ յն. մէօսօս, անանց, անկոխ. կամ ափէատերիվ, հասաւծ. ախէասոնօս, հասանել.) Վէմ. սալ. քար կարծր, ստացեալ, և անհող. անէր. վիմուտ, քարուտ, տառապար, դժուարին, արտասուոյ, սոսուար. սէրտ. կարի խիստ. Որպէս Πέτρα. Petra, rupes. Գայա. Ղկ. Է. 6. 19: կամ Λεωπετρία. Levis petra, saxum planum. փէօղ Բաշ. Եզեկ. ԻԶ. 4. 14: կամ Πετρώδης. Petrosus, saxosus. Գայալը. Գայալըգ. Մտթ. ժգ. 5. 20: Մրկ. Դ. 5. 16: կամ Ἀκρότομος. Praeruptus. Գայղան. Օր. Է. 15: Յոբ. ԻԸ. 9: Գ. Թգ. Զ. 7: Ող. ձծգ. 8: Իմ. ժա. 4: կամ Στερεός. Solidus. Տէրբ, Գատը. Օր. ԼԲ. 13: Եւ Τραχύς. Asper. Սարբ. Օր. Իա. 4:

Յայլ գիրս եւս՝ որպէս Գ. *Զապառաժն հատանելոյ գործեաց. Եղիշ. դփ: *Զլեռինս, և զապառաժս. Գիր: *Ի քարայրս պատառ կոչեցեալ տեղ ապառաժի. Յհ. կը: *Ի բարձր ապառաժաց վայրի 'ի վերայ ելեալ. Ճճ:

Եւ իբր ա. *Ապառաժիք և մեծամեծ վիմօք շինեալ. Խոր. տ. 15: *Հարկանէր զապառաժ և զանտաշելի զկարծրութիւն վիմին. Զքր. կը. *Առօղ ապառաժ. Բուզ. Դ. 5: *Լեառն ապառաժ: Մինչ քան զվէմս ապառաժ իցեմք. Վրք հց. ԻԶ: *Յապառաժ քարանց պտուղ որոնել. Մանդ. Զ: *Դիւրին է վիմաց ապառաժաց խօսել. Ճճ: *Ապառաժ տեղի, կմ՝ լեռնակողմն, կամ զառ 'ի կողս, երկիր, այր (այսինքն քարայր). Եղիշ. Է: Յհ. կը: Գիր: Ճճ: Նմանութեամբ ասի, *Ապառաժ սիրտ, կմ՝ սրտիւ». այսինքն խստասիրտ. Նար. ծբ: Լմբ. պտրգ: Անյաղթ. Բարձր:

ԱՊԱՌԱԺԱՀԱԼ. ա. Որ հալէ զապառաժս. *Յապառաժահալ, 'ի բոցակէզ յահարեկ գալստեանն որդւոյն այս. Տօնակ:

ԱՊԱՌԱԺԱՆԱՄ, ացեալ. չ.} Յապառաժ դառնալ. ԱՊԱՌԱԺԻՄ, առժեալ. յ.} կարծրանալ իբրև զապառաժ: *Մի վէմ ապառաժացեալ գոցէ առ մեզ». յն. լոկ, վէմ. Նիւս. Բնութ: *Զապառաժացեալսն որտիւք 'ի բաց վարեմք. Գր. տղ. Բղբ: *Բոց զառագաստ ապառաժեալ սրտիս: Դիւրախոս վայելչագոյն անկոյր ապառաժեալ. Բենիկ:

ԱՊԱՌԱԺՈՒՏ. ա. Նոյն ընդ Ապառաժ, ա. Իբր Վիմուտ, քարուտ, տառապար, կարծրակուռ. Գայալը, Գայալըգ. *Ապառաժուտ տեղի, վայր. Գիր: Սարգ. յկ. Է: *Վէմ ապառաժուտ. Մծբ. տ: *Զխոշոր ապառաժուտն զիւրեացէ հող բազկաւ. Գիր: *Ի վերայ ապառաժուտ վիմին հաստատեալ. Եփր. համաբ:

ԱՊԱՌՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Գ. Μέλλων, ον. Futurus, um. Ἔπειτα. Posterum. Որ ինչ ապա առնի, կամ առնելի է. որ յետոյ ունի լինել. լինելոց. գալոց. հանդերձեալ. Բըլլօլօ, Բըլլօլիք, Գէլէճէք, Օտեր փիւտեր. *Յանցեալ ժամանակի, կամ յապառնոյն: Վասն ապառնոյ (կամ ապառնւոյ) ժամանակին. Ապառնուոյն (կամ ապառնոյն): Յանձնայն ժամ, յանցելոյն, 'ի ներկայս, և յապառնիսն. Սահմ. ժա: Գիր: Շ. Բարձր. *Օրէնք բարւոք (կմ բարուոք) եդեալ իցեն, և կամ առ ապառնի ժամանակն լինելոց են: Այսպէս եղև առ այնոսիկ՝ որք յայնժամ էին, և յայնժամ (կմ՝ այժմ) թերևս լինի, և 'ի յապառնի ժամանակն ոչ այլապար պատահեսցի. Պղտ. օրին. Բ. Գ. *Յայժմ յաւիտեանս, և յապառնիս. Լմբ. պտրգ: *Ապառնոյն կարծողական: Ըմբռնութեան ապառնի: Անցից ապառնեաց: Փառացն ապառնեաց. Նար: *Զապառնեացն

և զհանդերձեալսն օրհնութեանցն. Յհ. իմ. կէ: *Զչեղջեալսն և զապաշխարս մարգարէանայր. Ոսկ. մ. ա. 11: *Սատանան անձանց զապիրս և զապաշխարսն. Յճխ. Է: *Ոչ միայն 'ի ներկայումս, այլ և յապառնիսն: Յապառնիսն՝ յաշխարհի թողուլ յիշատակ: Զապառնեացն օգուտ ցուցանէ. Պիտ: *Մինն առաքեալ, և միւսն ապառնեացն: Պատմել յապառնիսն: Առա և 'ի հանդերձեալն ապառնի. ԱԾ. Նար: *Այժմ՝ զներկայս ցուցանէ, և միշտ՝ զապառնիսն, որ գալոցն է. Լմբ. պտրգ:

Ըստ քերականաց՝ մի յերից ժամանակաց ժամանակի բային. *Ժամանակք երեք. ներկայ, անցեալ, ապառնի. Թր. քեր: *Ապառնի զառաջիկայն առէ, որ յուսով զգործս ըղձիցն ունի յինքն. Երզն. քեր:

ԱՊԱՌՈՒՄ. ա. Որպէս թէ կամ անուսումն, Զառօղ զխրատ. անողղելի. անառնելի. անհամբոյր. խիստ, վայրագ. կամ մանաւանդ՝ 'ի հյ. ռամ, և 'ի թ. առ. այսինքն անօթ. որպէս թ. առուըղ. յոր. մէ և Ընաւակ. այսինքն Անամօթ, անտաշ, լիրբ, յանդուգն, ժպիրհ. անմարդի. անըզգամ. անզգայ. որպէս և յն. Ἀναίσχυντος. Imprudens. և Ἀναίσθητος. Insensatus, desipiens. *Առ 'ի խնուլ զբերանս այնոցիկ՝ որք ապառումք էին: Զապառումն լեզուս նոցա արգելցէ: Ընուն կոյսխօսս. ապառում, խիստ և յանդուգն էր առ քան զայլսն ամենայն: Ոչ կարէր ուրանալ, թէ և յոյժ ապառում էր. Ոսկ. յհ. ա. 36: բ. 19. և 17: *Ապառումն և զազրալիքն: Անողորմ և ապառումն. Ը. սղբ: *Ապառում գոլով ոչ խոնարհի առ եղբայրն. Սարգ. յկ. է: *Ապառում մարգի. Լմբ. պտրգ: *Ապառում գժնդակս 'ի հեղութիւն: Ներհակս ինձ զօրացուցի ապառումս: Եթէ ապառում (անուսից), կոփծամն (ակն ունիմ): Ապառում հրապարակիչ. Նար. ծա. իա. իգ. յը: *Վաճառողն յոյժ ապառումն և անմարդի. Լաստ. ծ:

կամ իբր Անկարգ. տարապայման. սաստիկ. օրանուղ. *Ապառում ըմպողաց հեշտութեան պատճառ: Տաժանելի և ապառումչար. Պիտ: *Բանս յանդիմանութեան և լռեցող ապառում խառնուածոյ. Յհ. կի: Իսկ Եղիշ. բ. *Մակեալ կակղէ զջերմութիւն օդոյս հասարակութեան, և զապառում ցրտութիւն (կամ զապառումն բրտութեան) 'ի դոյն եռանդմանէ ». իմա. զսաստիկ ցրտութիւն օդոյն ձմեռն ջերմութեամբ:

ԱՊԱՌՈՒՄՍ. մ. Յանդգնաբար. անմարդաբար. *Կենդանի ձայնիւք քո գթած, ապառումս պատասխանեացի. Նար. կդ: *Մի որ բարբառոյ նոցա ապառումս պատասխանեալ. Լմբ. սղէն:

ԱՊԱՑՈՅՑ. գ. Ἀπόδειξις. Demonstratio, specimen. (լծ. և իտալ. Abbozzo.) Առացոյց, տարացոյց, օրինակ. *Գերազանցական և խնամողի անհասանութեանն խորհրդոյն ապացուցի: Զքոյին գիտութիւն ապացուցի խորհրդոց. Թէոդոր. խչ:

ԱՊԱՍՈՑԵԼ. ն. Ἀποφῆσαι. Negare. որ և ԱՊԱՌՈՒՍԵԼ, կա՛ ԱՊԱՌՍԵԼ. (իբր Ապ'. սակել. ապ'ոգել). այսինքն Բացասել. ուրանալ. ժխտել. մէ ըսել. *Զոր առաքելոցն ոք՝ ապասոցել. Պերիար. ՛:

ԱՊԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπόφασις, ἀπόρρησις. Negatio, renunciatio, prohibitio. որ և գրի ԱՊԱՌՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. այսինքն Բացասութիւն, և արգելումն. *Առնոյին՝ որ առ ապասութիւն կամ ապասութիւն են:

Երկաքանչիւրովք ծայրիցն ապաստութիւն (կամ ապաւստութիւն), ընդ մէջն սահմանի. Արեոփ. հոլով: *Մակբայ ապաստութեան. մի, մի իւիք, մի՛ եղով իւիք. Թր. քեր:

ԱՊԱՍՏԱՆ. ի, աց կամ ից. գ. (իբր Ապաւինաստան, կամ ապա հուակ յետին կայարան). Καταφυγή, φυγαδευτήριον. Refugium. Ապաւէն. տեղի ամրութեան կամ պատսպարան. ապաւինութիւն. յոյս. ակնառութիւն. ուղղընծայ եէր. քէնահէնաւ. *Քաղաք ապաստանաց: Զվեց քաղաքս ապաստանից: Եղիցին քաղաքքն այնոքիկ ապաստանք: Յամենայն տեղիս ամրութեան ապաստանաց: Ոչ ևս եղիցի ամուր ապաստանի Եփրեմի. ԱԾ: *Ամուր ապաստանի. Եղիշ. գ: *Հալածելոց ապաստան. Անյաղթ. Բարձր: *Ի յապաստանն արեգերաց: Ապաստան յուսոյ. Նար. ծբ. և խլ: *Ի խնդրել ապաստան. Ագաթ: *Յոյս ապաստանի իմոյ առ ծծ եղեալ է. Ճ. Բ:

ԱՊԱՍՏԱՆ. ա. Ապաստանեալ. ապաւինեալ. վստահացեալ. յեցեալ. համարձակեալ. *Եւ յայս ապաստան՝ կամէր նախ առ ձեզ գալ ». յն. այսու վստահութեամբ. Բ. կոր. ա. 15: *Զի յայն ինչ ապաստան (յն. համարձակեալք՝) զամենայն ինչ անխտիր գործիցեմք. Ոսկ. եփես: *Մինչև 'ի տողոբայս ապաստան՝ զառարեստանեաց վիպագրե. Եւս. քր. ա: *Ուրեք և ապաստան յօրհնութիւն (խաչակայ) առաքեաց զյակոբ, զի մի՛ զրկիցի. Եփր. ծն: *Միայն 'ի ձի ապաստան փախուցեալքն զերծան. Մոգս. խորհ: *Յայս անստուերագիր վստահութեան ապաստան՝ կամ կործանելոյ կանգուն: Զերծ զառ քեզ ապաստան ծառայքս քումդ որդւոյ. Նար. ծա. և խստ: *Մի՛ թողուր զիս ապաստան յանձն, զի ոչ կարէ մարմին անմարմնոյ յաղթել: Առ այս ապաստան և մայրն՝ ըղձակերիցութիւնն խնդրէր. Լմբ. ող. և էր Է: *Զիս յո՞ ապաստան թողուս. Կանոն:

ԱՊԱՍՏԱՆ. իբր Ապաւր. վահան. *Անգիտակ խորտակեցաւ ապաստանն շաւաղին.. Ապաստանն շաւաղի՝ որ օծեալն էր իւղով. ԱԾ. Եփր. Բգ:

ԱՊԱՍՏԱՆ ԼԻՆԵԼ. Καταφεύγω, συμφεύγω. Confugio. Ապաստանիլ. ապաւինիլ. և վստահիլ. ուղղընծայ. կի-վէնմէք. *Ապաստան լինել ընդ թևօք նորա. Հռութ. բ. 12: *Ոչ ևս ապաստան լինիցին 'ի զրկիչսն իւրեանց, այլ եղիցին ապաստան յած. Ես. ժ. 20: և Ժ. 6: *Որք ապաստան եղեաք բռնան հուրկանել զհանդերձեալ յուսոյն. Եբր. Զ. 18: *Ապաստան լինել 'ի բազմութիւն զօրաց, կամ յանհ և 'ի տառս թագաւորին. Ագաթ: *Ցիս ինչ ապաստան յայսմ ժամու գոյ մի լինիր. Փարպ: *Յանհնարին իրս ապաստան լինէին. Ոսկ. մ. գ. 25:

Իսկ *Յոգիս ապաստան եղև յաշխատութէ իւրայէ. Դտ. ժ. 16. իմա ըստ յն. և եբր. Նուաղեցաւ ոգին, կամ փոքրկեցաւ, 'ի նեղ անկաւ: Եւ Բ. Դ. Է. 9. *Յոգւոցն պարզել ապաստան եղև ». յն. 'ի վերջին շունչն եղև:

ԱՊԱՍՏԱՆ Է. Յանձնեալ է վստահութք. համարեալ եղեալ կայ. 'ի ձեռս է. է 'ի կարի. անկ է. կայ է. հնար է. *Այժմ ամենայն ինչ ցմեզ ապաստան է ». յն. 'ի մեզ եղեալ է. Ոսկ. մ. ա. 14: *Որչափ ինչ յինքեանս ապաստան էր, ընջէին. Եւս. քր. ա: *Ո՛չ է 'ի մարդ ապաստան. Եղիշ. Բ:

ԱՊԱՍՏԱՆ ԱՌՆԵԼ. Διαφεύγω. Confugio. Ապաւէն առնել ինքեան. ապաւինիլ. ուղղընծայ, արքայանծայ. *Ապաստան արարեալ կիմ առնել զքեզ: Զքեզ ապաստան արարեալ. Ես. ծէ. 5: կդ. 7: ծդ. 15:

ԱՊԱՍՏԱՆ ԱՌՆԵԼ. Ἐπιτρέπω, καταλείπω. Committo, relinquo. Յանձն առնել. յանձնել վստահութք. թողուլ 'ի կամս կամ 'ի ձեռս. ապաստարել. Բողոք. զրոթէնոք, ուէբթերըս էթմէք. *Ոչ առաց, թէ տէր արքեա՛ զիս, այլ 'ի նա ապաստան արար զիշխանութիւնն: Ի կամս լռողացն ապաստան արար: Ըստ կարին պահանջէ, և 'ի բազմին տառատանալ՝ 'ի մեզ ապաստան առնէ. Ոսկ. մ. ա. 25: գ. 25. 26: *Ցկրասերն ապաստան առնէին զիրան արքունիս. Եւս. քր. ա: *Ոչ 'ի կամս ապաստան զայն արար, այլ՝ հարկ 'ի վերայ եդ. խոսր: *Ի ձեռս ապաստան առնեմք քրիստոնէութիւն: Այսուհետև քեզ ապաստան առնեմ՝ զանուն ածուես մեր յարգել առ մարդիկ: Ի քո խնամս պահպանութեան հովիւն քաջ զհօտս իւր արար ապաստան. Լմբ. ատ. և օրհն:

ԱՊԱՍՏԱՆԱԾ. ա. Ապաստանեալ. ապաւինեալ. *Դու՝ զօրս 'ի քեզ ապաստանած, փրկես յայլեացն մըրըրկած. Ը. օփ. բարձր:

ԱՊԱՍՏԱՆԱՊԱՀ. ա. Պահեալ յապաստանի՝ յանքոյթ վայրի. *Գանձք ապաստանապահք և ծածկաթագոյցք. Մծբ. ծը:

ԱՊԱՍՏԱՆԵՄ. եցի. ն. Ἐπιτρέπω. Committo. Ապաստան առնել. յանձնել. ապաստարել. ամրացուցանել. ուէթուրըս էթմէք. *Զկատարած մարմին յաղթութեան 'ի քեզ տէր յո՛ ապաստանեցի: Զոլորտս ամենից բոլորից լրութեան յաշտարակ հզօր ապաստանեցին. Նար. կե. և խլ: *Հանապազ զանձնդ ապաստանեմ 'ի քո. Վրք հց. իղ: *Ի նա ապաստանեալ զգիտութիւն առաքելութեան սիրոյն. Լմբ. պտրգ: *Զամենայն հոգաբարձութեան իւրոցն 'ի նա 'ի հոգին ապաստանեաց. Սկևռ. յոր:

ԱՊԱՍՏԱՆԻՄ, եցայ. չ. Καταφεύγω. Confugio, ԱԾ. Ապաստան լինել. ապաւինիլ. ամրանալ. վստահիլ. ուղղընծայ, կի-վէնմէք. *Ի վերին փախուցեալ ապաստանի յօգնականութեան նոյ. Փիլ. իմաստ: *Ի բազմութիւն զօրաց իւրոց ապաստանեալ. Յհ. կը: *Ոչ ունիմ ուրեք ապաստանել յանապատիս. Պիտ: *Ի կարօղին ձեռն ապաստանեալ: Յապաւէնն ապաստանեցայց. Նար. ծէ. իդ: Իսկ Նար. խլ. *Տեսակ լրութեան մեծ լուսաւորացդ տարերականաց 'ի քոյդ ապաստանեալ տիրական ծագումն՝ միանան ». իմա՝ համարձակեալ յանդիման երևիլ:

ԱՊԱՍՏԱՆԻՉ. ա. Որ ապաստան առնէ կամ լինի. *Մի եղիցի իշխան 'ի վերայ հօտի քո, և ապաստանիչ ժառանգութեան վերին սիոնի. Մաշկ:

ԱՊԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Καταφυγή. Perfugium. Ապաստանիլն. ապաւինութիւն. *Պատուղ գտեալ վասն յած ապաստանութեան զ'ի նմանէն օգնականութիւն. Փիլ. բագն: *Սակս տրքային (այսինքն յարքային) ապաստանութեան. Մագ. իէ:

ԱՊԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. *Զանօրէնութիւնն ընդ ապածութեանն (կամ անածութեան). Նար. իէ:

ԱՊԱՏ. ա. ('ի Պասս, պատել.) որ և ապա. ապատ., ապատան, այսինքն չէն. թ. չին, չէն, չէնլի. իմա՝ Շինութիւն լցեալ, բնակեալ վայր. *Յապատս և յանապատս

միայնանոցս չլինէին. Եղիշ. Գ: *Զապատն անապատ առնէին: Զչէն զապատ գաւառաց և աւանաց անապատ առնէին. Յհ. կբ:

ԱՊԱՏ. 'ի բարդութիւնս ըստ յանգի՝ Քաղաք, կմ կերտ. զոր օրինակ Վաղարշապատ, Բեթլապատ են. որպէս և աղէքսանդրիա՝ իսքէնտէրիէ... ըստ այլս:

ԱՊԱՏԵՄ, եցի. ն. Ի բաց հատանել, բառնալ 'ի բաց. *Որ կամիցին յամենայն ընութենէ զնախախնամութիւն 'ի բաց հատանել, նախ առաջին զմտաւորսն նորա զնախախնամութիւն ապատեսցէ. Փիլ. նխ. ա:

ԱՊԱՏՈՀՄ, ի, ից. } Տես ԱՆՑՈՀՄ.
ԱՊԱՏՈՀՄԻԿ. ա. } *Ազգ ապատոհմ. Մծբ. ծա. ծդ: *Յապատոհմիկ իսկ կնոջէ. Պիտ:

ԱՊԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ըստ յն. ոճոյ, որպէս Բացատրութիւն. մեկնութիւն. լուծումն. 'Απόδοσις. Expositio, explicatio. *Զերկոսին ապատրութիւնս հատուցման արարեալք, զճառին՝ իբրև 'ի վերայ առն, և զայն՝ որ 'ի ձեռն կարծեաց՝ իբրու 'ի վերայ ոգւոյ. Փիլ. Իմաստ:

ԱՊԱՐԱՀ, ի, ից. ա. 'Αποκαθήμενη. Menstruata. որ և գրի ԱՊԱՐԱԽ, և ԱՊԱՀԱՐ. (ըստ եբր. տաղօրահ, է անցք. իսկ յն. աֆէտրէօ, բացահոսիլ. բղխել. առուիւ կամ հառ հառ վազել. Դաշտան. կին ախտացեալ բղխմամբ աւելորդ արեան՝ ամսոյ յամսս. տեղատեւ. (...) *Իբրև զհանդերձս ապարահից: Ի կին իւր ապարահ ոչ մերձենայցէ: Ըստ պղծութեան ապարահի (կամ ապահարի) եղև ճանապարհ գոցա. Ես. կդ. 6: Եզեկ. ծբ. 6: իա. 17: *Ապարահ է, որ 'ի կանանց օրէնս իցէ եօթնօրեայ բղխմանն. Գէ. Ես:

Մերթ եւ՝ գ. իբր Ապահարութիւն. անուատեսութիւն. *Կանայք յապարահս իւրեանց. Կոչ. ղ: Կամ Հարկ բնութեան 'ի թափել զաւելորդս. *Ինքն (մարգարէն) յորուցեալ 'ի նեղանոյն իբրև յապարահէ զանց առնելոյ պատճառաւ. Բուզ. Է. 35. որ և ասի անդ *'ի ճեմիշն երթալ". այսինքն յարտաքնոցն:

ԱՊԱՐԱՀԱՆՈՑ, ի. գ. Արտաքնոց. ճեմիշ. լուալիք. Այս բառ կայ 'ի լուծմունս ածանցից 'ի վերայ բառին Լուալիք, որ 'ի Դ. Բգ. Ժ. 27:

ԱՊԱՐԱՀԻՏ. ա. որ և ԱՊԱՀԱՐԻՏ. Տ. ԱՊԱՐԱՀ. *Եօթնօրեայ բղխումն ապարահիտ կանանց. Գէ. Ես:

ԱՊԱՐԱՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՊԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. *Ապարահութիւն դաշտանին, զի դարձաւ նա վերստին, վկայէ վասն աղոյութեան զաւակելոյ. Եփր. ծն:

ԱՊԱՐԱՆԱԶԱՐԴ. գ. Ոսկեակ զարդու իբրև ապարանից. *Խորհել զշինուածս և ապարանազարդ կերպարանաց փղի. Վեցօր. ը:

ԱՊԱՐԱՆՋԱՆ, ի, աց. գ. Ψέλλιον, κληδών, χλιδών. Armilla, monile, omen. (...) Մանեակ դաստակաց 'ի զարդ. դաղըշան. պիլէզիկ. 'ի պէտս կանանց՝ տես Ծն. իդ. 22: Յուդթ. ժ. 4: Ես. գ. 20: Եւ արանց՝ Բ. Թգ. ա. 10: Է. 7: Եզ. իգ. 42: *Ապարանջանեօք պճնութեամբ. Նար. լգ: *Զոսկի ապարանջանսն: Ապարանջանն՝ որ 'ի դաստակս ձեռացն. Գէ. Ես:

ԱՊԱՐԱՆՔ, նից կմ նաց. գ. Βάρις, βασίλειον, οἰκία. Palatium, regia, aedes, domus. Տուն երևելի՝ արքունի կամ իշխանական. պալատն. յարկ. բնակարան ոսկեալ կամ պարսպաւոր. սէրայ, գօնագ, էվ. *Ապարանք արքունի, իշխանի, կամ դատաւորի. Եզր. Ղ. 12: Ես. ԻԲ. 9: ԼԲ. 13: Ամով. Գ. 15: Յհ. ԾԷ. 28. ԵՆ: կմ Տուն (սեմնի խաղախորդի). Գծ. ծա. 11: *Ի բարձրաւանդակ տանիս ապարանից. Ագաթ: *Շինուածս անթիւ ապարանացն. Փարպ: *Դոյզն ապարանից՝ դոյն ինչ շինուածոց. Նար. խլ: *Բնակեցոյց ԱԾ զՆոյ 'ի փայտեղէն ապարանսն ('ի տապանին), փոխանակ զի բնակեցոյց նա զԱԾ 'ի տաճար մարմնոյ իւրոյ. Եփր. ծն:

ԱՊԱՐԱՍԱՆ, ի, ից. ա. 'Αφηνιαστής. Effrenis, habenas non admittens. 'Αμείλικτος, αὐθάδης, ὠμός. Implacabilis, insolens, immanis. որ և ԱՊԵՐԱՍԱՆ. Աներասան. անսանձ. սանձակոտոր. նմանութեամբ՝ Ըմբոստ. անհաւան. ընդվզեալ. խեռ. յանդուգն. անողոքելի. ապառում. (...) *Խեռ և ապարասանք են: Ի խիստ և ապարասան սերմանց. Փիլ. Ժ. բան: *Ապարասան զօր, կմ ազգ, կամ տուն յակոբայ. Ագաթ: Եղիշ. Է: Նար. ԿԲ: *Խիստ և ապարասան մեծամտին. Բրս. ողորմ: *Զապարասանին զխիթխարութիւն. Նար. ՂԲ: *Ընդ գազանացն այնոցիկ և ապարասանից (եղբարց յովսեփայ). Ոսկ. յհ. Բ. 25: *Այն ամբարտակ 'ի հպարտից և յապարասանից չլինեցաւ. Յհ. կմ. էլ:

ԱՊԱՐԱՍԱՆԱԲԱՐ. մ. Ըմբոստութեամբ. յանդգնաբար. (...) *Յանհպելին մերձենայր փոյթ ապարասանաբար. Թէոդոր. մայրագ: *Մի ինչ առաւել զձեզ կարծէք ապարասանաբար 'ի խորհուրդս. Ոսկ. հռ:

ԱՊԱՐԱՍԱՆԵՄ, եցի. ն. } 'Απαυθαδιάζομαι. Insolesco,
ԱՊԱՐԱՍԱՆԻՄ, եցայ. չ. } եւ. Ըմբոստանալ. ըմբոհկել. անսանձ և անսաստ լինել. (...) *Ընդէ՞ր ապարասանես, ընդէ՞ր այդքան զգեցեալ ես զանմարդութիւն. Ոսկ. պետ. և եղ: *Ապարասանել, և լինել դաժան և արհրոն. Ամ. որս. ծԲ: *Ապարասանեալ ընդվզին են. Պիտ: Լմբ: Դիոն. են: *Ամբարշտեալ ապարասանեաց սաբէլ լիբէացի. Սոկրատ:

ԱՊԱՐԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Αφηνιασμός, τὸ ἐξήνιον, αὐθάδεια, ἀπόνοια. Frenosum excussio, pervicacia, arrogantia. որ և ԱՊԵՐԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. Անսանձութիւն. ըմբոստութիւն. յանդգնութիւն. անսաստութիւն. ստամբակութիւն. ամբարտաւանութիւն. (...) *Զամենայն գժնդակ ապարասանութիւնս զբարուց չարժմանց սանձել խաղաղարար աղաւնութեամբն. Յճխ. ԻԴ: *Զբազմութիւնն՝ ապարասանութեան ըմբնկեց լինելոյ (յն. մի բառ՝) ծածկոյթ արարեալ. Փիլ. Ժ. բան: *Ո՛վ մոլութիւն պատրանաց և հայհոյութեանց՝ ըստ հրէականին ապարասանութեան: Զհրէից ապարասանութիւն յանդիմանէ: Վիշապին պատրանօք յապարասանութիւն դարձաւ. Պրպմ: *Զհպարտութեան ամբարտաւանութիւն քակէ, և զապարասանութիւն կորզէ: Փառքն այն ոչ յապարասանութիւն վերացուցանէ. Ոսկ. յհ: *Զի մի գերազանցութիւն պատուոյն բարձրացուսցէ զմարդն յապարասանութիւն. Պարապ. Յ: *Կարի յոյժ և իմ դժուարեալ ընդ դժնեայ ապարասանութեանն գոյխաթու. Պիտ: *Զապարասանութիւնն իբր զթոռն խմն անդթութեանն. Նար. խէ:

ԱՊԱՐԱՍԱՆՈՒՄՆ. գ. Ապարասանելն. ապարասանութիւն. *Ապարասանութիւն և ըմբոստկութիւն վայրենաց գազանին. Փիլ. Լիւս:

ԱՊԱՐԹԱՆԵԼ. ն. գրի և ԱՊԸՐԹԱՆԵԼ. Անցանել ըստ չափ. մեծապանծել. խրոխտ բանիւք յարձակիլ. (...) *Ի վեր քան զմարդկային բնութիւն անդր վաղեալ ապարթանէք. Եղիշ. ա:

ԱՊԱՐՈՒՄ, րումք. կմ րումն, րմունք, մանց. գ. Παράθεμα. Additamentum. Περισσόν. Reliquum, residuum. և Σχοινίον. Funiculus. Աւելորդ ծայրք կամ կախուածք վրանի և նմանեացն. ստորոտ. ծոպք. և Արաւանդակ. լար. (...) *Ծածկեսցես զապարումն վերակից խորանին: Զապարումն 'ի կապուտակէ և 'ի ծիրանեաց են: Զառագաստ պրահին, և զապարումն. Ել. իզ. 12: լէ. 31: Թուոց. դ. 26. յորս յն. Յաւելուած: Իսկ Ես. ԾԴ. 18. *Զչուան, և զապարումս". յն. լար, կամ արաւանդակ: *Որպիսի արաւանդակք, կմ որպիսի սիւնակք, կմ որպիսի ապարումք խառնեալ ընդ երկինս՝ ունիցի զնա ձիգ և պարզ: Զապարմանցն թելակս խառնեալ. Ոսկ. ես. և մ. գ. 16: Իսկ հին բն. *Ապարում և արաւանդակ. ստորոտ խորանին":

ԱՊԱՐՔՏԻԱՍ, տիոյ. գ. Բառ յն. աբարքթիաս, 'Απαρκτίας. իբր Յարջնական, կամ արջային. այսինքն հողմն հիւսիսային՝ որ շնչէ 'ի կողմանէ այլից՝ մեծ և փոքր արջ կոչեցելոց. Ventus, qui est ab Urso, sive septentrionalis. *Ի նոտոսացն՝ այն, որ յանկերևան բոլորէն լինի բերեալ, համամարտ է ապարքտիոյ. Արիստ. Ո:

ԱՊԱՐՕՇ, ի. գ. որ և ըստ գաղղ. (...) Κίδαρις. Cidaris, tiara. Կիդար. որ է վարշամակ ազնիւ պատեալ ըզգլխով արանց կամ կանանց. կամար գլխոյ. Խոյր. արտախուրակ. (...) *Ապարօշս բեհեզեղէնս, կամ 'ի բեհեզոյ. Ել. ԻԸ. 35: ԻԹ. 9: ԼԹ. 26: *Կապեաց զապարօշն 'ի ճակատ իւր. Յուդթ. Ժ. 3:

ԱՊԱՑՈՅՑ, ցուցի, ից. գ. 'Απόδειξις. Demonstratio. որ և ԱՊԱՑՈՒՑՈՒԹԻՒՆ. որպէս թէ Բացացուցութիւն. յայտնի ցոյց բանաւոր և իմաստասիրական. հաստատք. փաստ. ապացոյց. հաստատուն. ստուգութիւն. (...) *Ապացոյց բանական ունին աստացեալսն. Բրս. հց: *Ապացոյցք բանի գործք 'ի տեառնէն վկայեալ. Յհ. կմ. էրն: *Ցուցանել 'ի ձեռն այլոց ապացուցից: Զմայր ապացուցին՝ այսինքն զիմաստասիրութիւն 'ի ձեռն ապացուցից կամեցան եղծանել: Ամենայն բանաւոր արհեստք պիտանին ապացուցից: Սկիզբն ապացուցի՝ սահմանականն է. Անյ. պորփ. և սահմ. բ: *Այսպիսի յոյզս 'ի մէջ արկանել ոչէ ապացուցիւք՝ անհմարից մտաց է. Լմբ. Բղթ:

ԱՊԱՑՈՅՑ. Ցուցակութիւն. գործնական յարացոյց. օրինակ. նմանութիւն. (...) *Ցորդ ապացոյց: Ցորդ առեալ ապացուցի. Նար. խլ. և խոս: *Ապացոյց առացուք ասացելոցս՝ և զոր 'ի մեզ մարդս: Բուռն ենհար զդալիկաց իւրոց. ապացուցանել յայտ առնէ, թէ մարմին է մարդս, և բազուկ՝ եղբայրն հարազատ: Ճշմարիտ ապացուցիւ երևելի առնէ զասացեալսն. Լմբ. օպ. և ծող. և ող. են: *Ըստ նախագիծեալ հարցց ապացու-

ցի ։ Ընծայ զկապուտ՝ ապացուցից լինելով. և օգտեցուցանելով ։ Զայս նշան (ապիկութէ) առանձինն անձինն իւրոյ ապացուցի տեսին մեր մեզ առաջի եդ. Կղէմ ։

Իսկ Քեր. տէրթ. * (Մարգարէքն) առանձնոց զօրացն ապացոյցք եղեն առ որդինութեան որդւոյ ». Խմն յայտարարք. քարբոզք, ցուցիչք ։

ԱՊԱՑՈՒՑԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ἀποδεικτικός. Demonstrativus. Որ կայցէ ապացոյց իմաստասիրական, կամ առարացոյց և յարացոյց յայտարար. իսպաթ էտիճի, պէմօիլլի. * Զխորհուրդս մտածութեան այսորիկ արամաբանականքն կոչեն ապացուցական բազմաք հինգերորդ. Փիլ. լիւս. * Մակացութեան ապացուցական ։ Ապացուցական հնարք ։ Ցարժեալ 'ի հանրականէն զմտանականաց ցուցանէ և հաստատմանցուցանէ, խակապէս ապացուցական կոչի. Անյ. որէոփ. և գործ ։ *Սոքա են իմաստունք զմտաւս անյայտից կարգ 'ի ծանօթ և յանտանի օրինակաց զխօսելի և հաստատելի առնել. որ և ապացուցական կոչի. Գէ. Եւ ։

ԱՊԱՑՈՒՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՊԱՑՈՅՑ. *Արդարն զինքն, որ այսոր ունին ապացուցումն ։ Որ հանրականաւ զմտանականն հաստատմանցուցանէ, ամենայն իրօք ճշմարիտ է, և նա է խակապէս յեղանակ ապացուցութեան ։ Միջքն ապացուցութեան սահման է. Սահմ. ժբ. ժգ. և լծ. գործ ։ *Նախադասական ապացուցութիւն ». իւր յայտարարութիւն նախանկար օրինակաւ. Թէոդոր. խչ ։

ԱՊԱՒ. գ. Բառ անստոյգ՝ կարծեցեալ իբր արմատ բառիս ԱՊԱՒԱՌ. որպէս Աւելորդ հեռթ հանեալ. Էիծ, աղբ. * Մեռաւ գորգի վրաց ադբայ, և աշուրց և երակաց ապաւ անէր որդին զաւթի իշխանին. Գոմ. կյ. առ լէհ ։

ԱՊԱՒԱՆԴԱԿ, ի. աց. գ. Σχοινίον, χαλώς. Funis, rudens. Չուան. առասան. պարան. լար, մանաւանդ վրանաց. Իփ, ըէօէն, փըննօղ, հալաթ. * Զվարագոյր զրան խորանին, և զապաւանդակս նորա ։ Սիւնք որոշին, ցիցք, և ապաւանդակք նոցա. Ել. լթ. 40 ։ Թուոց. գ. 37 ։ դ. 32 ։ *Մի շարժեսցին ցիցք խորանի նորա, և մի խզեսցին ապաւանդակք նորա ։ Երկայնեա՛ զապաւանդակս քո, հաստատեա՛ զցիցս քո ։ Ես. լգ. 20 ։ ծդ. 2 ։ * Ապաւանդակքն՝ լարքն և չուանքն էին խորանին. Գէ. Ես ։ 'Խորանաւ և պահիք ցուցանէ, ցցովք և ապաւանդակօք. իսկ ապաւանդակք ընդլայն (կամ զշարս) խորանին ասէ. Սկեւռ. Եւ ։ * Ապաւանդակքն պարան կարեցաւ. Նար. իէ ։ առ Լծ. *Ապաւանդակ՝ հաստ ձողանն է, զոր մալուխ ասեն »։

ԱՊԱՒԱՌ, ի, աց. գ. Κόπρος, προχώρημα. Stercus, excrementum. Աղբ. կղկղանք. քաքոր. բոք, թրիք. նէճասէթ, գօղու էֆիշ. * Քաղցրութեան և ապաւառաւ ։ Աղբևսցի երկիր յապաւառէ քումմէ. ևն. Ղեւ. ժ. 11 ։ Եզեկ. լբ. 6 ։ Տես և Եւ. իը. 4 ։ Մաղ. բ. 3. ևն ։ * Զոր 'ի մեռեալ աւուր որպէս զխակս կերակրին, յետ օթն ամիս զապաւառ մարմնոյն ապա կարացին անկանել. Լմ. սր ։ * Մանուկ, որ ապաւառ ուտէ կամ ձգէ կամ ածէ, ապաշխարեսցի. կանոն ։ (Հին բռ. գրէ, * Ապաւառ, աղբ. կամ անմաքուր ։ Ապաւառել. լուծանել ։ Բազմապաւառել, մերբսութի »։)

*ԱՊԱՒԱՌԻԿ. գ. Բառ անստոյգ լսացեալ. ընթերցիր կամ իմն, Գայլուակ. որ և մախաղ. Πήρα. Pera. փաղարճէգ, ճեյբ, էրպէ. (յարեն առարկի.) Թօրպա, հէկիմէ, հէյպէճիւ. * Առաքեցի զձեզ առանց քսակի և պայուսակի . . . այլ այժմ որ ունիցի քսակ, առցէ, (նոյնպէս) և ապաւառիկ. Ոսկ. Մտթ ։

ԱՊԱՒԵԼ. Տ. ՅԱՊԱՒԵԼ. *Ապաւեալ նուաղեցան քան զամենայն ազգս ։ Գիտակն այնորիկ ապաւեալ. Եղիշ. դդ ։

ԱՊԱՒԷՆ, ւինի, նաց. գ. Καταφυγή, ὑπερασπιστής, σκεπαστής, σκέπη, ἀντιλήπτωρ. Refugium, tegumentum, protector, susceptor. Ապաստան. տեղի ամրութեան. պատսպարան. ամրութիւն. հովանի. ծածկոյթ. և Պահապան. օգնական. ընդունելի. սըղընագ եէր, ֆէնահ, սիփէր, արգա, էարտըմճը. * Վէմք ապաւէնք նապաստակաց ։ Տէր ապաւէն իմ ։ Ապաւէն ծառաւեաց ։ Զի զքեզ ապաւէն ինձ արարի ։ Եղիցին ձեզ ապաւէն յերեսաց հալածչի. ևն ։ *Ետուն նոցա զքաղաքսն ապաւինի ։ Ի քաղաքն ապաւինին իւրոյ բնակեսցի. ա. մն. ը. 67 ։ Թուոց. լե. 28 ։ * Ապաւէն կոչի, որոյ 'ի ներքոյ կացեալ՝ յեկեալ երկիւղէն զերծանիմք ։ Ապաւէնն ծածկոյթ է 'ի գրժանաց ։ Ապաւէն զայն սովոր եմք կոչել, ընդ որոյ հովանեաւ մտեալ թաքչիմք, կամ 'ի տապոյ, կամ 'ի ցրտոյ, կամ 'ի սրոյ. Լմբ. սղ ։ * Թէ զչիմեալս առ քեզ ընկալցիս, ապաւէն ես. Նար. կղ ։ * Ապաւէն առնելով իւրեանց զընակիչս սիմն կոչեցեալ լերինն. Խոր. բ. 81 ։ *Ի ներքոյ ապաւինին օգնութեան բնակեալ ես. Լմբ. սղ ։ *Տեղի ապաւինի. Տօնացոյց ։

ԱՊԱՒԻԺԻԼ, ժեալ. չ. Որպէս ապաւառ 'ի գուրս վտարիլ, վիժիլ. εἰς προχώρισιν διακρίνεται, in excrementum secernitur. *Կերակրոյ . . . կէսն 'ի գուրս ապաւիժեալ (կամ ապավիժեալ) խառնի. Կոչ. թ ։

ԱՊԱՒԻՆԵՄ. եցի. ն. } Տալ ապաւինիլ. յանկուցանել.
ԱՊԱՒԻՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. }
* Նախ պատուէ նա (նեռն) զնա, զի յինքն ապաւինեսցէ (այսինքն ապաւինեցուսցէ) զխաշահանունսն. Եփր. բ. Թես ։

ԱՊԱՒԻՆԻՄ, եցայ. չ. Καταφεύγω. Confugio. Ապաստան լինել. ամրանալ. սըղընմագ. * Ի քաղաքն ապաստանի, յոր ապաւինեալն էր. Թուոց. լե. 25 ։ *Ապաւինեցայց յանձ իմ բարձրեալ. Մխ. դ. 6 ։ *Որպէս արժան է ապաւինել առ ապաւինելին. ճճ ։ * Այցելութեան ապաւինողաց. Նար. մծբ ։ *Առ քեզ ապաւինեցայ ։ Ապաւինեցաք, կամ Ապաւինելոցս 'ի խաչ քո. ևն. Շար ։ * Ցոր և կամիս 'ի նաւահանգիստ ապաւինեցի՛ր. ճճ ։

ԱՊԱՒԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Φυγαδεῖον, φυγαδευτήριον. Confugium, perfugium. Ապաւինելն. և Տեղի ապաւինի փախչողին. ապաւէն. ապաստան. պատսպարան. պաշտպանութիւն. օգնականութիւն. * Որդւոցն ահարոնի ետուն զքաղաքս ապաւինութեան ։ Եղիցի այն՝ ապաւինութիւն որդւոցն իսրայէլի. ա. մն. ը. 57 ։ Թուոց. լե. 15 ։ *Ցոյս կեա՛ց ապաւինութեան ։ Յապաւինութիւն պահեալ թիկանց ։ Ապաւինութիւն խարսխին լուծաւ. ևն. Նար ։ * Ցաղագս զքեզ պատսպարանելոյ մեզ յապաւինութիւն. Խոր. գ. 57 ։

ԱՊԱՔ ՅԱՊԱՔԷՆ. մ. Անստոյգ վերծանութիւն՝ ըստ հին բռ. մեկնի, Միանգամայն այսպէս ։ Իսկ ԱՊԱՔԷՆ ՅԱՊԱՔ, մեկնի անգ. Թէ այսպէս՝ թէ այնպէս ։

ԱՊԱՔԷՆ. մ. չ. Πάντως. Omnino, prorsus. Ἄν, οὖν, μέν. Utique, equidem, igitur, enim. Այգպրև. ամենայնիւ, անշուշտ. արդեօք. արդ. իսկ. ապա ուրեմն. օփսը, 'ի հարկէ, հալա. ահիհ, հէրհէ, հէլպ ; էա, էյ, էւլէթօէ. Թող զի երբեմն ոչինչ գնի 'ի յն. այլ 'ի մեզ ևեթ իբր թարմանար կամ 'ի սատակութեան բանի. *Ապաքէն ասիցէք առ իս զառակս զայս ։ Արդ զի՞նչ լինիցի. ապաքէն լսեն եթէ եկեալ ես ։ Ապաքէն մարդիկ՝ որ ինչ 'ի վեր է քան զինքեանս, յայն երդնուն ։ Որ շատ խօսի, ապաքէն ըստ նմին և լուիցէ ։ Ապաքէն հայեցար ընդ ծառայ իմ յոբ. ևն ։ Տես և ՈՉ ԱՊԱՔԷՆ. *Զի եթէ հայր, ապաքէն որդւոյ հայր. և եթէ որդի, ապաքէն հօր որդի. Կոչ. է ։ * Որ եդ զանձն ապաքէն սովաւ եդ ։ Սոյ կարէք, և ապաքէն ոչ առանց տեառն. Անյաղթ. բօրֆ ։ *Ապաքէնն՝ առուգապէս ասէ. Շ. անդ ։ *Ապաքէն որ 'ի բերանոյն լսէր, և կերպարանացն ականատես լինէր. Ագաթ ։ *Քանզի առանց չարչարանաց ծնաւ, ապաքէն որպէս պհայր գութ ունի ընդ սմա. Եղիշ. է ։ * Այլ թէ և բախս ես էր՝ որպէս առ սեննն՝ զբուանն, ապաքէն ուրուք բախտ էր ։ Որոց մտանելն՝ ապաքէն գնալով լինիցի, և ոչ առանց գնացից. Եզնիկ ։ * Եթէ մի էր ամենեցունց հասարակ սեռ էակին, փաղանունաբար ապաքէն ամենայնք էակքն սորոգէին. Պորփ ։

ԱՊԱՔԷՆ ՅԱՊԱՔ. մ. Նոյն ընդ վ. Πάντως. Omnino. ևն. Անշուշտ ամենայն իրօք. հէլ հէլպէթ. էւլէթօէ. * Զի իբրև աշխարհիս ապաքէն ցապաք թողոց ես. Կոչ. ա ։ * Ապաքէն ցապաք կամաւ և ակամայ զալարիչն խոստովանի. Ոսկ. յհ. ա. 6 ։ * Ապաքէն ցապաք զընկերն, այլև զանձն խակ բժշկէ. Եւագր. գ ։

ԱՊԱՔԻՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ԱՊԱՔԻՆԵՄ. *Զի ապաքինացուսցէ զընութիւն 'ի ցաւոյ. Սեբեր. գ ։

ԱՊԱՔԻՆԵՄ, եցի. ն. որ և ԱՒԱՔԵԼ. (լծ. յն. ակէօմ.) Ἀκέομαι. Sano. Բուժել. բժշկել. փարատել զցաւս, և 'ի ցաւոց. առողջացուցանել. ողջացուցանել. ըանփըշնէլ. սաղալթմագ, եյի էթմէք, էյիմ էթմէք. * Ապաքինէ զախտին եռացումն. Լմբ. սղ ։ *Ապաքինեսցես 'ի բացուստ. Շ. թղթ ։ *Ապաքինեա՛ 'ի լալոյս ։ Ապաքինեսցի ամօթն. Նար. ...։ *Հարկեբաշխութեան ծառայ ապաքինեցաւ յայնպիսի չարաչար հիւանդութենէ. Ոսկ. Եւ ։

Կամ պարզապէս փարատել, ցրել. որպէս 'ի բաց հալածել. փէգ էթմէք. *Ապաքինեալ ընդ նմին զխաւար մեղաց. Նար. ...։

ԱՊԱՔԻՆԻՄ. չ. Բժշկիլ. առողջանալ. ըստ յն. լաւ ունել կամ լինել. սաղէլմագ, էյի օլմագ. * Հարցանէր ցնոսա վասն ժամուն, յորում ապաքինեաց. Յհ. դ. 52 ։ *Ցետ եօթներորդ ժամու աւուրն ապաքինէր յախտէն ». այսինքն առողջանայր. Յհ. իմ. եէ ։

ԱՊԱՔԻՆԻՉ. ա. գ. Բժշկիչ. փարատիչ. *Ապաքինիչ ցաւոց, կամ մահու, կամ մահու երկանց. Նար. ղ. և խչ. և մծբ ։

ԱՊԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բժշկութիւն. առողջութիւն. փարատումն ցաւոց. *Ինչ բազում ծախեալ առ բժիշկս, և ոչինչ ներութիւն գտեալ ապաքինութեան ։ Ապաքինութիւն շնորհէ ամենայն ախտից ։ Ի ձեռանէ նորա ընդունէին ապաքինութիւն զանազան և պէսպէս ցաւոց. Ճ. Ա. և Բ ։

ԱՊ՝ ԵԹԷ. Տ. ԱՊԱ ԵԹԷ. }
ԱՊ՝ ԵԹԷ ՈՉ. Տ. ԱՊ ԱԹԷ ՈՉ. }
*Ապ՝ եթէ փոխանակ այսորիկ ։ Ապ՝ եթէ մեռեալ և թաղեալ ։ Ապ՝ եթէ ոչ՝ ևն. Պիտ ։ Մագ.

ափէզ ։ Աս որս ։ Յոբ ։ Պղատ․ ԼՆ ։

ԱՊԵԼԻՈՏ, կամ ԱՊԵԼԻՕՏ․ գ․ Բառ յն․ ափէլիօտէս․ (իբր Ցայրեւն. Արեւային.) Ἀπηλιώτης. Ventus subsolanus. Անուն հողմոյ 'ի կարգի եւրոսաց՝ արեւելեան հողմոց․ *Եւ որ 'ի հասարակօրին արեւելեան՝ ապելիոտ կոչեսցի․ Արիստ․ Ճ ։

ԱՊԵՆԻԱԶ, կամ ԱՊԷՆԻԱԶ․ ա․ Ἀνενδεής. Non indigus, nullo indigens. Աննիազ․ անկարօտ․ իբր ապա․ գինիյազ․ *Ինքեանք կարօտ են․ իսկ ԱԾ լի՝ առատ, և ապենիազ, և առանց կարօտութե ։ Ոչ վասն պիտոյից իւրոց, զի անանքատ՝ անկարօտ և ապենիազ է ԱԾութիւն․ Յոբ․ ՅՀ․ Ա․ 9 ։ *Ապէնիազն (կամ ապենիազն) ԱԾ․ Ագաթ ։ ՃՃ ։ *Մեքն վարուք ապէնիազ են ողորմութե․ Նար․ ԾԲ ։

կամ Աննուազ․ անպակասելի․ *Ապէնիազ պարգեւօք․ Նար․ ատատ ։ *Ապէնիազ լրութի․ Երզն․ ԴԷՐ ։

ԱՊԵՐԱԽՏ, ի, ից․ ա․ Ἀχάριστος, ἀγνώμων. Ingratus, beneficii immemor. Երախտեաց անծանաչօղ․ ապաշնորհ․ բօ-րէօ՝ աղէկօ-թը լինմալցօղ․ էյլիօ դինմեզ, նամ-քէօր, դինչֆօ․ *ԱՅ նմանել այս է, որ ապերախտին երախտաւոր լինի․ Ցճխ․ Ի ։ *Ապերախտք առ նորա երախտեան եղաք ։ Լէր մի յինունցն ապերախտից, այլ առաներորդին նմանեաց․ Խոսր ։ *Առ երախտաւորն ապերախտ գտանիմք․ Նար․ ԿԴ ։ *Բարեկամացն ոչ լինին ապերախտք․ Մագ․ ԾԵ ։ *Առ այսքան շնորհս ապերախտ ։ Շնորհիս լինի ապերախտ․ Լմբ․ ող ։

ԱՊԵՐԱԽՏ․ Այն, որ երախտիք չծանաչէին․ անարգեալ յերախտաւորելոյ․ *Սկըսաւ ճառել զերախտիս ծառայութեն, և զապերախտն 'ի նոցանէ լինել․ Խոր․ Գ․ 63 ։ Իսկ Մագ․ ԾԲ․ *Վասնեւք զուէրունեանն գանձ, և ապերախտ զերախտաւորն գործեմք․ մարթ է իմանալ՝ և աներախտ առնել, կամ կարծել զերախտիս ։

ԱՊԵՐԱԽՏՔ, տից․ } գ․ Որ ինչ ոչ
ԱՊԵՐԱԽՏԻՔ, տեաց․ } է երախտիք կամ բարերարութիւն, այլ՝ գործ անբարի և անարժան․ ըստ լտ․ Demeritum, որ ըստ Մենինսքեայ՝ ճէզա, էճր, Վիզր․ *Փոխանակ անտի ապերախտիցն, զոր զոհէին հեթանոսք զարարածս ԱՅ՝ դիւաց, յանուն Ճշմարտին ԱՅ փոփոխել զգենումն․ Շ․ Բղշ ։ *Զիզզ Ժնդակ և զադոելի զվնասակար ապերախտին լսեսցէ, և զլուսաւոր և զշահաւոր և զօգտակար երախտին յորդորեսցէ․ Ցճխ․ Գ ։

ԱՊԵՐԱԽՏԱԳՈՅՆ․ ա․ Ἀγνωμονέστερος. Magis ingratus. Առաւել կամ կարի ապերախտ․ *Ցուցանէ զհրեայսն քան զանբանսն ապերախտագոյնս․ Պարապմ․ Յ ։

ԱՊԵՐԱԽՏՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ἀχαριστία. Ingratitudo. Անծանաչողութիւն երախտեաց․ ապաշնորհութի․ էյլիօ դինմեզլիք, նամքէօրլուգ, քէֆրէօ․ *Ցիշելով զպարգեւս երախտիս, և զմեր ապերախտութիւնս․ Խոսր ։ *Զապերախտութի մեղուցեալ անձինս՝ առ քումդ երախտիս․ Նար․ Է ։ *Ցիշել զքո երախտիսդ, և զմեր առ 'ի նոյնն ապերախտութիւն․ Լմբ․ ող ։

ԱՊԵՐԱՍԱՆ․ Տ․ ԱՊԱՐԱՍԱՆ․ *Արագես զկնի ապերասանիս․ Նար․ ԾԵ ։ *Անշնորհք և ապերասանք․ Յոբ․ Ի․ փէմ ։ *Վասն ծչգրտելոյ անիծից օրինացն ԱՅ 'ի վերայ ապերասանիցն․ Ոսկիփոր ։

ԱՊԵՐԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ․ Տ․ ԱՊԱՐԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ․ *Զըմպահող ապերասանութե նուաճել․ Պիտ ։ *Ի հրէիցն ապերասանութեն․ ՃՃ ։ *Խոտորեալ յապերասանութե․ Յոբ․ Էս ։

ԱՊԵՐԴՄՆԱԿԱՆ․ ա․ Ἀπομοτικός, ῶς. Ejurandi sensu. Երդմամբ ժխտողական․ յայտարար բացասութե 'ի ձև երդման․ *Ապերդմնական մակբայ․ տար ('ի բաց)․ քաւ․ Թրակ․ ԺԷՐ ։

ԱՊԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Բառ վերպական․ ընթերցիր ԱՊԵՐԴՄՆՈՒԹԻՒՆ․ և իմա բացասութի․ ապասութի․ որպէս յն․ ափօֆասիս․ Ἀπόφασις. Negatio. (Թերևս շփոթեալ ընդ ափօֆանսիս, որ է բացերևութի, յայտարարութի․) *Մակբայ ապերևութե․ չէ, ոչ, ոչ իւիք․ ոչ․ Թրակ․ ԺԷՐ ։

ԱՊԷՆԻԱԶ․ Տ․ ԱՊԵՆԻԱԶ ։

ԱՊ' ԹԷ․ Տ․ ԱՊԱ ԵԹԷ ։ Յոբ․ Ժ․ Ա․ 17 ։

ԱՊԻԳՈՎԵԼ․ Իբր Չգովել․ պախարակել․ ընդվայր հարկանել․ *Անգէտքն ըզ-տարին ապիգովեն․ Վրդ․ ՅԱ ։ անդ յեղ․ ԱՊԻԳՈՎԱԾ ։

ԱՊԻԶԱԿ․ գ․ Զարդ լանջաց․ *Եւ լանջաց պատիւ ապիզակ․ Բուզ․ Է․ 38 ։

ԱՊԻԶԱՐ․ գ․ ա․ Իբր Նզովեալ․ անիծեալ․ ընկեցիկ․ և իբր Նզովք․ անէծք․ *Ցիւր (գենսպետէն) ապիզար լիցի ։ Ցիւր փեղամբարէն ապիզար լինի ։ Նալաթք և ապիզարք բազում կարգեալ 'ի նմա․ Ոսող․ Խ․ և ԽԳ ։

ԱՊԻԿԱԾ․ ա․ ամկ․ աղէօծ․ *Ապիկեաւ օծեալ․ սըրլը ։ Վրդ․ ՃԼԱ․ ՃՂԸ․ ՃՂԵ ։

ԱՊԻԿԱՐ, ի, աց․ ա․ Ἀσθενής. Imbecillis, infirmus. Անկար․ տկար․ անկարող, անզօր․ արհամարհ․ յետնեալ․ գուճ-սիզ, գուվվէթսիզ, չօլաք, աճիզ․ *Վասն առողջութե զապիկարն կարդայ ։ Վիրաւոր և ապիկար փախստեայք ապրեցան․ Իմ․ ԾԳ․ 18 ։ Բ․ Մ․ ԺԱ․ 12 ։ *Զհզօրին ձեռն՝ իբր ապիկար ։ Իբր զապիկար հաշմեալ հերքեցայ ։ Ոչ 'ի պատկեր ընտանի զապիկարս երբէք յարգեցից ։ Դու խոկութե բարի գովելի, և ես համայնիւն չար ապիկար․ Նար ։ *Ապիկար ձեռն․ Լմբ․ ող ։ *Իբրև 'ի նաւի գոլով՝ յապիկար և յանզօր մարմնի․ Տօնակ ։

ԱՊԻԿԱՐԻՄ, րեալ․ Յ․ Անկարանալ․ տկարանալ․ *Լսելիքս արագալուր՝ խցեալ․ Ձեռքս ամենազօր՝ ապիկարեալ․ Բէնէկ ։

ԱՊԻԿԱՐՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Տկարութիւն․ անկարութի․ կարեվէր խոց կամ վէրք․ *Անդ էառ վէրս մահ՝ 'ի մեռեալ մարմնոյն (քո) զազգոյ զապիկարութիւն․ Յոբ․ Կողոս ։

ԱՊԻԿԷԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ․ Տ․ ԱՊԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ․ *Որոյ արուեստն զերդգարբնութե լինի, և կամ ապիկէգործութե․ Մխ․ ԲԾՂ ։

ԱՊԻԿԻ, կւոյ․ գ․ Նոյն ընդ Ապակի․ շիշ․ ուլունք․ ճամ, սըրչա, պօնճուգ․ *Պղինձ, կապար, ապիկի, և սոցին նման․ Խոսր․ դփրգ ։ *Ապիկի, կամ շուշայ՝ որ բեկի․ Վրդ․ ՃԻԷ ։ *Զմարգարիտս, զապիկիս․ Եփր․ Գաղատ ։

ԱՊԻԿԻ․ Սրուակ հանելոյ զարիւն․ շիշէ ։ *Երակ առնու, կամ ապիկիս արկանէ ։ Ապիկիս առ 'ի Թիկնամէջքն 'ի վերի դեհն, և հան արիւն ըստ ուժոյն, եթէ երակ առնուս, և եթէ ապիկիք․ Մխ․ ԲԺ․ ափէզ ։

ԱՊԻԿԻ․ Ապակեանման նիւթ արծնելոյ զխեցեղէնս․ սըր ։ Բժշկր ։ Վրդ ։

ԱՊԻԿՈՑ ՓՐՓՈՒՐ․ Խոտ փայլուն և մածուցիկ, որ կռուի յորմն և 'ի տունկս․ ազգ բաղեղան․ դիւճամ, ճիղլօղ, էօքրըչան․ և այլն ։ Բժշկր ։

ԱՊԻՀԱՐԿԵՄ, եցի․ ն․ Անհարկի և անարգ համարել․ պախարակել․ Թողուլ լքանել իբրև անպիտան․ գրի և ՊԱՀԱՐԿԵԼ․ *Վասնութեք քաջաց ապիհարկեալք ոչ գրեցաւ 'ի մատենագրաց անտի ։ Եւ պահարկելով (այլ ձ․ պախարակելով) զմոլար օրէնսդիրն, և առ տան հարկանելով զխոստացեալ պարգևսն․ Ածր․ Ա․ 3 ։ Գ․ 5 ։

ԱՊԻՄԱԿ․ ա․ ('ի ձայնէսմակ․ այսինքն 'ի վերայ․ կամ որպէս Անիմաց․) Անվերակացու․ անդլուխ․ ինքնագլուխ․ անզգամ․ *Զորգիս կամ զծառայս յապիմակս և սատահակս յօժարեցուցանիցէ հանել․ Եղնիկ ։

ԱՊԻՐԱՏ, ի, ից կամ աց․ ա․ ('ի ձայնից՝ ն․ իր, իրաւունք, և լծ․ ընդ այլ և այլ ձայնս այլոց ազգաց․) Ἄτοπος, ἀδικῶν. Absurdus, injustus, iniquus. Անտեղի․ անպատեհ․ անվայել․ անարժան, անզգամ․ անիրաւ․ չար․ քէօթիւ, զուլիմ, իւնսաֆսըզ․ *Սա ապիրատ ինչ ոչ գործեաց․ Ղկ․ ԻԳ․ 41 ։ *Իսկ ապիրատն ընկալցի ըստ իւրում ապիրատութեն ։ Որք են ապիրատք և խոռամանկք․ Կող․ Գ․ 25 ։ Եփ․ Գ․ 8 ։ *Օրինաւորքն արդար, և անօրէնքն՝ ապիրատք․ Պղատ․ Մինով ։ *Ապիրատ հայհոյութիւն, կամ խորհուրդք․ Յոբ․ ՅՀ․ Ա․ 37․ 44 ։ *Ի ձեռս ապիրատ արանց անկանիցի․ Յոբ․ Մ․ Ա․ 9 ։ *Դարձուցանել զապիրատս յիրաւունս․ Ցճխ․ ԺԱ ։ *Որ ոչ բարւոյ գործ է, այլ ապիրատի․ Եղնիկ ։ *Զոմանս ապիրատս զուգակցեալ զբազան չարիմացութեն․ Ցհ․ ԿԲ ։ *Որ ապիրատս խօսին առ 'ի կորուստ բազմաց․ Ցճխ․ Ի ։ *Ապիրատ մոլութի, կմ պատասխանի, կամ գործք, բամբասանք, խորհուրդ, բան, ահ․ ԼՆ․ Պիտ ։ Ցհ․ ԻՄ․ ԷԿ ։ Ցհ․ ԿԲ․ ափէզ ։

ԱՊԻՐԱՏ ԼԻՆԵԼ․ Իբր Անտեղի կամ տարագիր լինել․ վտարիլ․ արտաքսիլ․ ըէօփ օլմագ, էէրինտէն էօարտընտան գօվուլմագ․ յն․ 'ի բաց լինել 'ի սինակոգէ․ Ἀποσυνάγωγος. Ejectus a Synagoga. *Վասն իշխանացն ոչ խոստովանէին, զի մի ապիրատք եղիցին․ Յոբ․ ՅՀ․ Ա․ 6 ։

ԱՊԻՐԱՏԱԲԱՐ․ մ․ Ապիրատութե․ յանիրաւի․ *Ցեղելոց արանցդ որչափ անարժանութե զկենցաղս ապիրատաբար անցուցին ։ Ապիրատաբար առնուն, և ոչ իրաւապէս․ Պղատ․ փէմ․ և օրէն․ Ի ։

ԱՊԻՐԱՏԱԽՕՍ․ ա․ Որ ապիրատ խօսի․ չարալեզու․ *Կատարիչք անօրէնութե, ապիրատախօսք․ Մծբ․ ԺԲ ։

ԱՊԻՐԱՏԱՆԱՄ, ացայ․ չ․ Πονηρεύομαι. Improbe et nequiter ago. ἀδικέω, injuriam infero. Չարանալ․ անզգամիլ․ անիրաւել․ անտեղիս և անարժանս գործել․ քէօթիւլիւք՝ իւնսաֆսըզլըգ էթմէք․ *Ոչ միայն առ հայհոյիչն լինի այսպիսի ինչ, այլև առ ամենայն ապիրատացեալսն․ Բրս․ Հջ ։ *Եւ մարդկան, զի մի ապիրատացին․ Պղատ․ օրէն․ Դ ։

ԱՊԻՐԱՏԵՄ, եցի․ ն․ Ἀδικέω. Injuria afficio. Ապիրատութե վնասել․ անիրաւել․ *Հնարաւորեալք զամենայն հնարս առ 'ի չարագործել զմիմեանս և յափշտակել ։ Անիրաւութեցն՝ զոր ինչ և ապիրատեցին․ Պղատ․ օրէն․ Գ ։

ԱՊԻՐԱՏԻՄ, եցայ․ Յ․ Տ․ ԱՊԻՐԱՏԱՆԱԼ․ *Որ անցանէ ընդ այնոսիկ (օրէնս՝) որ եդեալքն են, տանջեսցի առ 'ի դրողէն իբրու ապիրատեալ․ Պղատ․ օրէն․ Ժ ։ *Որդիքն աչարօնի զի ապիրատեցան, անարգեցան 'ի քահանայութե անտի․ Մծբ․ ԾԱ ։

ԱՊԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ ῎Ατοπον, πονηρόν, ἀδικία, ἀγνωμοσύνη. Absurditas, malitia, injustitia, improbitas. Գործ անտեղի և անարժան. անիրաւութի. չարութի. անզգամութի. անտեղութի. փէօթիւլիւք, զուլում, ադալէթսիզլիք, խօսքսըզլըք. *Վկայել զմարդոյ ըստ անմնայն ապիրատութի. Օր. ծի. 15: Տես և Յոբ. է. 9: Առ. ԻԲ. 8: Եզեկ. ԻԵ. 9: Կող. Գ. 25: *Ոչ գանձողացն ապիրատութե՝ ապաւինացար: Զապիրատութեանն, զինքնահաւանութեան. Նար. ԼԷ. ԽԵ: *Զայս ամենայն առակել 'ի մարդ՝ ապիրատութի մի մեծ է. Կոչ. Է: *Զի՞նչ լինելոյ քան զայս առաւել ապիրատութիւն: Բազում եկեղեցէ զհետ ապիրատութիւն (այսինքն անտեղութի). Ոսկ. յհ. ոփեր: *Գարշելի իսկ ապիրատութին և անիրաւութիւնն. Գլ. աթ. ֆնոլ:

ԱՊԽՏԵՄ, եցի. ն. Ψύφω. Refrigero. Ապուխտ առնել. չորացուցանել զմիս. զաւտըրմա էթմէք. յն. ցրտացուցանել. հով. պաղել. սէրինլէթ. *Ապխտեցին իւրեանց ապուխտ. Թուոց. ԺԱ. 32:

ԱՊՂԱՌ. Տ. ԱՊԱՂԱՌ:

ԱՊՇԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. չ. Ապուշ լինել, անզգայել. ցնորել. յիմարել. *Ի վաղնջուց հետէ կարասեալք, և ագահութե՝ մեղացն ապշացեալք. Ագաթ:

ԱՊՇԵՊ կամ ԱՊՂԵՊ. Բառ անյայտ. Թերևս իբր Ապշոպ, Շփոթ. ամբոխումն. յորդ խռովութեան. վարանք. *Ցորժամ ցանք ինչ 'ի վերայ հասանիցեն, առ վտանգին ապշեպս (կամ ապղեպս) բերեմք, եթէ հնար ինչ էր, ընչիւք փրկանել զայս 'ի մէնջ. Ոսկ. Բ. փիլ. Ղ. (յն. իմաստն եթե կայ:)

ԱՊՇԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Πωρέω. Sensum adimo, callum induco. ἐξίστημι, a mente alieno, stupefacio. Ապուշ առնել. անզգայացուցանել. թմբրեցուցանել. յիմարեցուցանել. հիացուցանել. բէտաէ անմէք, շաշըրթըրմագ, խիտա զարմաչընէք. հեյրան էթմէք. *Ապշեցայց զախտս նոցա. Յհ. ԺԲ. 40: *Մոգէր, և ապշեցուցանէր զազգն սամարացւոց. Գործ. Ը. 9. 11: *Զուշն ապշեցուցանէ. Մանդ. Ղ կամ Է. Ն ԺԴ: *Խելագարութեան ապշեցուցանելոյ. Պիտ:

ԱՊՇԻՄ, եցայ. չ. գառանի և ԱՊՇԵՄ. որ և ԱՊՇԱՆԱՄ, ԱՓՇԻՄ. Ἐξαπορέομαι. Plane haesito, perplexus sum. ἐξίστημι, obstupefio. Ապուշ լինել. կորուսանել զուշն, կամ յափշտակիլ արտաքոյ իւր. ցնորիլ. յիմարիլ. թմբրիլ. հիանալ. շաշմագ, շաշըրմագ, ճաթ գալմագ, փոթսմագ, հէյրան օլմագ. *Ի բարձրութէ խոնարհեցայ. և ապշեցայ. Սղ. ՃԷ. 16: *Ապշեալք յախտէն. Բրս. յաղագ: *Առօրեայ բարութը ապշիմ. Համան. առաք: *Բանաւորն անբանաւորաւ ցանկութբ երկայնամիտ ժամանակս ապշեալ կայ. Կիւր. *Մահկանացու և ապշեալ մարդոյ: Ապշեալք 'ի բազում ժամս հիանայցին: Որք զփառս ինքեանց ապշեալք: Ընդ այս զօրութե գործ զարհուրեալ ապշէին. Փարպ: *Մի զարհուրեցուցանէր զապշեալս: Վերջին ապշեալ միանգամ զարհուրեալք. Նար. ԾԷ. ԿԷ: *Ապշեն գողան՝ յահէ բացոյ. Շ. չիշ. առաք: *Որք յապաղմամբ ապշեալք էին յիմարեանց փրկութեն. Ոսկ. յհ. Ա. 37:

ԱՊՇՈՊ. գ. որ և ԱՊՇԵՊ. Շփոթ. խռովութի. ապշումն. *Յարուցանեն որ դէպ արտաքին ապշոպ. Խոր. Գ. 48:

ԱՊՇՈՊԵՄ, եցի. ն. Ի բաց շուպել, յափշտակել. շարժել. խլէլ, առնող առնող. *Որք զպղլոցն ապշոպեալ յափշտակեն զինչս. Պիտ: Մարթ է իմանալ՝ և Աղմուկ յարուցանելով կորզել:

ԱՊՇՈՊԻՄ, եցայ. չ. Θορύβομαι. Tumultuor. Խռովիլ. ամբոխիլ. աղմկիլ, յապշոպ անկանել. շփոթիլ. *Սա ոչինչ ունելով՝ կոծի, և նա ունելով՝ ապշոպի. Ոսկ. 'ի սաղմ. ԼԷ:

ԱՊՇՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔκστασις, θάμβος. Exstasis, alienatio mentis, stupor, horror. Ապուշն լինել. բարձումն ուշոյ. թմբրութի. ցնորումն. հիացումն. արհաւիրք. անզգայութի. ահ և երկիւղ. պակուցումն. աայաշմագ, դիհմաշ օլմագ, շաշգընլըգ, հայրէթ, սերսէմլիգ. *Հարցէ զքեզ տէր ապշութը մտաց. Օր. ԻԸ. 28: *Ապշումն 'ի ճանապարհին: Ապշումն ունի զախտս ձեր. Ժող. ԾԷ. 5: Մրկ. Ը. 17: *Ապշութի և անխոհեմութիւն (կոչէին) զհեզութիւն. Նիւս. Բէօտոր: *Յահագին ապշութէ թմրութէն սակաւիկ մի ոգի առեալ: Ի մեծ արտմութե ապշութի ընկղմեալ: Մոլորութե ապշութի, ևն. Փարպ: *Վհատիմ տարակուսեալ ապշութը: Անյոյս ապշութի. ևն. Նար:

ԱՊՈՍԵԼ. ն. ԱՊՈՍՄՆԵԼ. } Բայ յունմկէս յարմարեալ հանգէտ յունին, Ἀποφῆσαι, ἀποφαῖναι. Negare. որ և ԱՊԱՍՈՑԵԼ, ԱՊՈՒՍԵԼ. (իբր թէ ապասել, ապօգել.) Բացասել. ժխտել. ուրանալ. *Զայն պարտ է բացասացել... և ապօսմնել (յն. մի բայ): Ճշմարիտ է ասել կամ ապոսել, եթէ ոչ ասէ. Պերիարմ. Է. Ն. Ի:

ԱՊՈՒԶՆԱՅ, ի, իջ. Տ. ԿԱՊԻԿ. ամկ. ապաղնէ, ապաղէն. այս. պապղինէ, բամպնէ. և ըստ ռուսաց՝ օպէզէանա. *Տուք մեզ ամի ամի երեքհարիւր սև ծառայ, և յիսուն ապուզնայ, և զուրանիկ մի. Միխ. այ: *Կապիկն, որ է ապուզնայն: Կրիայն հաւատաց ապուզնային. ևն. Ոսկեփոր:

Իսկ ասելն 'ի կանոնգիրս. *Զձէթզ որ բերեն յասորոց ապուզայիւք մեռելոտիւք (կամ ապողացիւք, կամ ապողանիւք) թերևս այս իմանալ, մոլթոլք կապկաց:

ԱՊՈՒԽՏ, ապխտոյ. գ. Ψυγμός. Refrigeratio. Միս համեմեալ աղիւ և չամանեալ, և չորացուցեալ առանց եփելոյ. պասթրմա. Տես և ՁԳԱՆՔ. իբր ռմկ. քաւուրմա, քաւուրմա. *Ապխտեցին իւրեանց ապուխտ ապուխտ շուրջ զբանակաւն. Թուոց. ԺԱ. 32: *Ոմն գորտ գտեալ 'ի վերիացուցն կողմանէ՝ ասէն ապուխտ արարեալ, ձուկն զնա կարծելով. Մաթ. ԾԸ:

ԱՊՈՒՇ. ա. Ἀναίσθητος, ἄπορος. Stupidus. Ἄθλιος, πτήσσων, ἀπειρηκώς. Stupefactus, fessus, miser. այս. պէհոշ. իբր Անուշ. պակասեալ յուշոյ. անզգայ. թմրեալ. պակուցեալ. հիքացեալ, վարանեալ. շաշգըն, սերսէմ, դէօն. *Ո՞վ իցէ այնպէս ապուշ, որ ոչ կամիցի ճոխանալ յինչս իւր յաւիտեան. Ոսկ. յհ. Ա. 15: *Ա դէն յապուշ միտս եղծանէին. Գ. Ղ. Է. 15: *Նախատէ զապուշ միտսն: Աչքս մի լիցի ապուշ. Լմբ. առակ. Ն ող: *Զմեզ ապուշ կամին առնել. Տօնակ: *Որչափ և արբենայք ծծայլին բանիւն, եւ քան զևս զուշն ապուշ 'ի բաց մերժէք, և զմեծեղէն յիշատակն 'ի տեղւոջ անկէք. Սեբեր. Ի:

ՅԱՊՈՒՇ ԱՌՆԵԼ, ԱՐԿԱՆԵԼ, ԴԱՐՁՈՒՑԱՆԵԼ, ԿՐԵԼ, ԿՈՐԾԱՆԵԼ. Ապշեցուցանել. յիմարեցուցանել. թմբրեցուցանել. *Արբեցութի՝ որ ոչ զմիտս յապուշ կրթիցէ, այլ եւս քան զևս զյիշատակն յորդորիցէ. և զի գործ արբեցութէ զուշն յապուշ առնէ՝ ամենեքին գիտէք. Սեբեր. Ի: *Զմիտս ծերոց յապուշ արկանէք. Մծբ. ԺԻ: *Զխորհուրդսն յապուշ դարձուցանէր. Գ. Ղ. Է. 16: *Աղաղակն զնա պաշարեալ՝ յապուշ ինն կացուցանէր. Յհ. ԿԲ: *Յապուշ կրթեաց զմիտս կնոջն. Եղիշ. յես: *Ի յապուշ և յիմարութի կործանեաց զնոսա. Վեցօր. Ղ:

ՅԱՊՈՒՇ ԿՐԹԻԼ, ՀԱՐԿԱՆԻԼ, ԴԱՌՆԱԼ, ԼԻՆԵԼ. Ապշիլ. յապշութիւն կրթիլ. թմրիլ. *Այնչափ յապուշ կրթեցայք, մինչ զի. ևն: Այնչափ յապուշ եմք կրթեալ: Ամենայնիւ յապուշ եմք հարեալք. Ոսկ. յհ. Բ. 21: Ա. 16: *Խոցոտեալ միքն՝ յապուշ դառնային. Խոր. Գ. 28: *Յապուշ լեալ 'ի հիացմանէ. Վրք հց. ԻՂ: Իսկ Փիլ. փէսակոն. *Զսրտովայնն մինչ'ի պարանոցն լցեալ, յապուշ և յետս կալով 'ի խահիցն կերակրոց». իմա, թմրութը յափրացեալ, կամ առ խոնջութե նողկացեալ:

ԱՊՈՒՇ կամ ՅԱՊՈՒՇ ԱՆԿԱՆԻԼ. Ἀπορέω. Haesito, dubito. Վարանիլ. յանհնարս մտանել. տարակուսիլ. *Յորժամ դադարեսցէ, յայնժամ ապուշ անկցի. Սիր. ԾԸ. 6:

ԱՊՈՒՌ, ապռի, ից. գ. Աւար. կապուտ կողոպուտ. առ. կողոպուրթ. Թալան, փէշքէշ. *Վաղվաղակի զապուռ ժողովել: Ժողովել զառ զապուռ բանակացն. Ես. Է. 1: Յուդթ. ԺԵ. 7: *Կուտէր ընդ դերի, զառ և զապուռ. Եղիշ. Բ:

ԱՊՈՒՌ. Գործի որսալոյ ճանկաւոր. կարթ. օլթա. *Ներոն որսայր ձուկն ոսկի ապռիւք, զորս և ապրշմեղէն չուանիւք քարշէր. Մորին:

ԱՊՈՒՍԵՄ, եցի. ն. Ἀπόφημι. Contra dico, nego, inficior. որ և ԱՊՈՍԵԼ, ԱՊԱՍՈՑԵԼ. Բացասել. ժխտել. ուրանալ. գրի յոմանց և ԱՊՈՒՇԵԼ. *Զոր ստորասեացն ոք, ապասացել. և զոր ապուսեացն ոք, ստորասացել: Կամ որ ստորասեացն՝ ճշմարտէ, և կամ որ ապուսեսցէ: Ստորասել, կամ ապուսել. Պերիարմ. Դ. Ի. ԺԴ. ԺԻ:

ԱՊՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՊԱՍՈՒԹԻՒՆ:

ԱՊՈՒՐ. գ. Արմատ Ապրելոյ. տես 'ի բարդութիս՝ ԱՆՁՆԱՊՈՒՐ, ՄԱՉԱՊՈՒՐ, ՄԱՐԴԱՊՈՒՐ: Նմանձին վարի՝ որպէս կերակուր 'ի պէտս ապրելոյ. *Տղայն չուտէր՝ բայց միայն հուր. մեծին ագռաւուն տայր ապուր. Շ. յառակս՝ վասն Եղիայի: *Տունն որ էր 'ի քաղաքն, հանեալ նմա հիս և ջուրս և ապուր. և առեալ սուրտանն՝ անիլաս անցանէր: Եւ ահա եկին 'ի յապրոյ, (այսինքն 'ի պէտս կերակրոյ). արգ արձակեա զնոսա բանակս բանակս, զի մի սովեսցին մինչև ցօր պատերազմին. Ուռհ:

Իսկ ռմկ. ԱՊՈՒՐ՝ ըստ գրոց ԹԱՆ ասի. թըրխա, չորպա. այս. էպա. (այսինքն եփ, եփոյ:) *Կերակուր՝ նաւան մուղաւարայ, և աղտոտի ապուր. Մխ. բժշ:

Գնի և իբր Ապուռ. այսինքն Աւար. աւարհարութիւն. *Ոչ պատերազմի օրինակաւ, այլ որպէս թէ առ յապուր. Լաստ. Ղ:

ԱՊՈՒՐԱԿԻ. Տ. ՅԱՊՈՒՐԱԿԻ. Ըստ Հին բռ. մեկնի 'Ապուրակի, անհանճարութը անկանել յիրս ինչ»:

ԱՊՈՒՐԱՆ, անք. գ. Որպէս ազգ ինչ խնկոց. (եթէ չիցէ նոյն ընդ ԱՊՌԱՆ.) *Կէսքն արկանէին խունկս հիրիկս, և

կէպքն խուճկս ապուրանս. Ճ. Ա։

ԱՊՌԱՆ, անք. գ. Σπάραγμα. Frustum rei discerptae. Ապռեալ մասն, կորզեալ բաժին. կէղ. կէծ. կտոր. պատառ. նէֆօր, բէրբօձ. ֆարչա. «Կերակուր էր նոցա՝ ապռան հին խոտոյ. Եւս. պտմ. Գ. 6։ (որ 'ի Ճ. Է. վրիպակաւ գրի ԱՊԱՌԱՆ։)

ԱՊՌԵՄ. եցի. գ. Ապուռ ժողովել. աւարել. կողոպտել. յափշտակել. Բալնէլ. «Առնոգ տրոգ ապռեաց, յաւարի առ վաղվաղակի. Գէ. եւ։ «Աւարել ապռել զաշխարհս պարսից. ՃՃ։ «Ոչ կարաց բազմամ ապռել գերփել 'ի ձեռն աղանդի արուեստագիտութեան իւրոյ զշահ և զօգուտ անօրէնութեան. Եփր. ծն։

ԱՊՍՊԱՐԵՄ, եցի. ն. 'Επιτρέπω. Commendo. գրի և ԱՊԱՍՊԱՐԵԼ. և իբր ռմկ. ԱՊՍՊՐԵԼ. Յանձն առնել. ապաստան առնել. աւանդել. վերածել. ընծայել. Թողուլ. (իբր ընդ Ասպարաւ կամ հովանեաւ այլոյ արկանել.) ըէէէր էՌՋէ+, մանաւանդ ըրէմէրըն էՌՋէ+, ըըմարլամագ, ՌէուէՏ էՌՋէ+. «Ապսպարեալ զանձն և զմնացեալս ամենապահ շնորհացն քո. Կոչում։ «Զամենայն ինչ 'ի շնորհսն քո ապսպարէ։ Զամենայն յանձ (կամ 'ի տէր) ապսպարէ։ Զայն յանձ ապսպարեմք։ Իբրև տրամից հողագործայ այգի ապսպարեալ 'ի մեզ յանձնեաց. Ոսկ. Ճ. խոր։ «Յառնելն՝ յանձ ապսպարելն է զլապայն. Վրդն. դան։ «Զհայրենի նախագահութեանն յիս ապսպարեաց. ՃՃ։ «Զերկս իւրն յանձ ապսպարէ. Վրդն. ծն. ըոֆ Լէհ։

ԱՊՍՊՈՒԱՐԵՄ, կմ ԱՊՍՈՒԱՐԵՄ. եցի. Նոյն ընդ վերնոյն. իբր Նուիրել, փոխանցել, տալ. «Եւ տէր փրկիչն առի զգանձս 'ի տէր դաւթէ սկսնեաց եպիսկոպոսէ տասն հազար դրամ, և ապսուարեցի զգիւղդ 'ի սուրբ խաչդ։ Գիւղ մի վասն իմ հոգւոյս 'ի սուրբ խաչդ ապսպուարեցի իւր բոլոր սահմանօք. Ոսկ. մ.։

ԱՊՍՏԱՄԲ, ի, աց կմ ից. ա. (իբր հյ. 'ի բաց ստամբակեալ, ստահակեալ. կամ որպէս յն. ἀποστάτης, ἀφεστικός. այսինքն բացակայեալ.) Ἀποστάτης, ἀφεστικός. Rebellis, apostata, desertor. Τύραννος. Tyrannus. Վտարանջեալ. ընդվզեալ. անհնազանդ գլխոյ իւրոյ. դիմադարձ. հեստեալ. անսաստ. բռնաւոր. բռնակալ. Գըռխ փաշօղ. ասի, պօրպա. «Որոշեցից 'ի ձէնջ զամպարիշտս և զապստամբս։ Որ ապստամբ եղեն յարդարութեանց քոց։ Քաղաքդ այդ յաւիտենից ժամանակաց ապստամբ է, ևն։ «Առ բարեգործն իւր ապստամբ. Խոր. Բ. 85։ «Զբազում ազգս ապստամբացն հարեալ է։ Հանդերձ և այլ ապստամբօք։ Յապստամբաց դնդէն եմ. Փարպ։ «Ի խորհուրդ միաբան ապստամբից էր։ Եւ դու յապստամբիցն ես եկեալ. Ղուկ. Գ. Ն Դ։ «Ի յահարկութիւն ապստամբիցն. Ճառ։ «Գողոցն, կամ վիշապն ապստամբ. Նար։ «Գազանին ապստամբ (սատանայ). Ագաթ. ևն։

Նմանութեամբ կամ լայնաբար ասի. «Էջ ցաւ որում գոցեն հնարս առողջութեան, և է որ ապստամբ է 'ի հնարից նոցա. Եղիշ. Է։ «Հիւանդութիւն կամ ցաւ ապստամբ 'ի բժշկական դեղոց. Հ=Յ։ «Ի բաց մերժեալ յանձանց զամենայն ինչ՝ որ ապստամբ և վայրենի է. Յհ. կբ։ «(Կիրքն) ոչ են ապստամբք 'ի կամացն հնազանդութենէ, այլ ծառայեն անձնիշխանականին. Շ. թմ լոր։

ԱՊՍՏԱՄԲԱԿԱՆ, ի, աց. ա. 'Αποστατικός. Apostaticus. Որ ինչ սեպհական է ապստամբաց կամ ապստամբութեան. և Ապստամբօղ. «Զապստամբականին բաղմութեան իշխանութիւնն քակեաց։ Ի վայր անկաւ, և յանձնաձանչ կործանումն ապստամբականացն բազմութեանց բերաւ. Դիոն. էկեղ։

ԱՊՍՏԱՄԲԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συναποστάτης. Defectionis socius. Կցորդ և ընկեր ապստամբութեան. համախոհ. «Որ զապստամբակիցս իւր ընդդէմ զինեաց փառաց արքային. Թղթ. ման։

ԱՊՍՏԱՄԲԵՄ, եցի. չ. որ և ԱՊԸՍՏԱՄԲԻԼ. 'Αφίσταμαι, ἀποστατέω, ἀθετέω. Deficio, desero, descisco, rebellis fio, praevaricor, rebello. Յետս կալ. ընդվզել. վտարանջել. հեստել. անսաստել. նշկահել. լծընկէց լինել. 'ի բաց կալ 'ի ծառայութենէ, յետս կալ 'ի հնազանդութենէ գլխոյն կամ իշխանի. Գըռխ փաշըլ. պաշ փալչըմագ, խըյան էՌՋէ+, ասի՝ պօրպա օլմագ. «Յերեքտասաներորդում ամին ապստամբեցին։ Ապստամբեաց յիմ փրկչէ իւրմէ։ Թէ ապստամբիցէք այսօր 'ի տեառնէ։ Մի՛ լինիք ապստամբք 'ի տեառնէ, և մի 'ի մէնջ ապստամբէք. ևն։ «Մի՛ ասեր՝ թէ վասն տեառն ապստամբեցի. Սիր. ծէ. 11։ «Ապստամբեցին 'ի խոսորվայ. Խոր. Գ. 44։ «Ապստամբեաց 'ի միաբանութենէ ճշմարտութեան... նոյնպէս և մնացեալքն ապստամբեցին. Փարպ։ «Որպէս յիմ արդարութեանցն ոչ ապստամբեցի (այսինքն ոչ 'ի բաց կացի). Լմբ. սղ։ «Չիք բարի ինչ որ ապստամբեալ գտանիցի 'ի նոցանէ. (այսինքն յոր չիցեն ձեռնհաս). Վէցօր. Է։

ԱՊՍՏԱՄԲԵՄ. ն. որպէս Ապստամբեցուցանել. «Ապստամբել ջանաս յինէն զժողովուրդդ. Ճ. Ա։ այլ ըստ հին օրինակի Ճ. Բ. գրի, ամբարտաւանեցուցանել։

ԱՊՍՏԱՄԲԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. 'Αφίστημι. Averto, amoveo, irrito ad defectionem. Տալ ապստամբիլ. ըտ+ հանէլ. այարԹմագ, ասի էՌՋէ+. «Զի մի՛ ապստամբեցուցանիցէ զորդին քո յինէն. Օր. Է. 4։ «Ապստամբեցոյց ժողովուրդ բազում զկնի իւր. Գծ. Է. 37։ «Զիւր աշխարհս ապստամբեցոյց յուրացութիւն. Եղիշ. Դ։

ԱՊՍՏԱՄԲԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ ապստամբեցուցանէ. գրգռող յապստամբութիւն. «Դուքս էին որդւոցն իսրայէլի՝ ըստ բանին բաղաամու՝ ապստամբեցուցիչք, և արհամարհիչք բանին տեառն 'ի բեղփեգովը. Կիւրղ. Թագ։

ԱՊՍՏԱՄԲԻՄ, եցայ. չ. Տ. ԱՊՍՏԱՄԲԵՄ, չ. «Ապստամբին պարթևք 'ի մակեդոնացւոց. Յհ. կբ։ «Յանցեայ, ապստամբեցայ. Նար. Բ։

ԱՊՍՏԱՄԲՈՂ, ի, աց. ա. որ և ԱՊՍՏԱՄԲԵԱԼ, ելոյ, ոց. Որ ապստամբէ կամ ապստամբեաց. ապստամբ. «Ի ձեռս թշնամեաց մերոց անօրինաց, խոտաց, և ապստամբողաց. Դան. Գ. 32։ «Զի պահեսցին յիշատակք ազգաց ապստամբողաց. Խոր. Գ. 48։ «Զապստամբեալն յիս. ևն. Ճառ։

ԱՊՍՏԱՄԲՈՂԱԿԱՆ. Տ. ԱՊՍՏԱՄԲԱԿԱՆ. «Ապստամբողական թշնամւոյն. որ 'ի յերկնից վայր անկեալ. Ճառ։

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Αποστασία, ἀποστάσις, ἀποστροφή. Defectio, rebellio, aversio. Ապստամբն լինել. ապստամբելն. վտարանջութիւն. անհնազանդութիւն իշխանի կամ օրինաց. պօրպալըգ. ասիլէ+, պաշ փալչըմագ. «Եթէ վասն ապստամբութեան ինչ յանցեաք առաջի տեառն։ Սոփեալ առաջնորդէին զապստամբութիւն։ Զօրացան յապստամբութեան իւրեանց։ Զհետ ապստամբութեանց մերոց գնասցուք. ևն։ «Ապստամբութիւն ուսուցանես 'ի մովսէսէ. Գծ. իա. 21։ «Եւ զնոյն ապստամբութեան ինչ խորհուրդ ոչ գիտեմ. Խոր. Գ. 64։ «Ապստամբութիւն բազմաց թագ իւր կապեալ։ Յապստամբութեան զինքն զինեալ յամբարտաւանէն. Յհ. կբ։ «Միջոցն ապստամբութեան է յագեցումն վարդապետութեան. Վրք հց. ծա։

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ. 'ի թանձրացեալն, որպէս Ապստամբ և ապստամբեցուցիչ նեռն. «Եթէ ոչ նախ եկեսցէ ապստամբութիւն. Բ. Թես. Բ. 3. ուր գրէ Ոսկ. «Եւ զի՛նչ իցէ ապստամբութիւն. զնա կոչէ ապստամբ, որպէս թէ զբազումս կորուսանիցէ, և ապստամբ առնիցէ»։

ԱՊՏԱԿ. ի, աց, և ոյ, ոց. գ. 'Ράπισμα, κόλαφος, πληγή. Alapa, colaphus. Հարումն ափով 'ի ծնօտ կմ յերեսս. բախումն. ըէլլէ, չամար, տապանճա. «Զծնօտս իմ (ետու) յապտակս. Ես. ծ. 6։ «Ապտակին գիտից հզօրին. Նար. կդ։ «Հարկանէք ծնօտի քո ապտակին՝ 'ի ծառայէն, 'ի յիս գթա՛. Շ. ոյէ...։ «Ապտակս եա, որ 'ի կատարած ծառայից վերջին գան է... առանձնէիր զապտակն վերջին. Սեբեր. ծ։ «Ընդ թքոյն և ապտակոյն. Ամ. 'ի օրէն։ «Ա յապիւր ապտակովս վատնեալ. Լմբ. սղ։

Նմանութեամբ ասի. «Զ յորդանանու հոսանումն ապտակաւ ոչխարհենոյն եղիայի. Նիսս. 'ի սուրբ. յն. հարուած. πληγή, percussio.

ԱՊՏԱԿ ԱԾԵԼ, ՀԱՆԵԼ, ՏԱԼ, ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼ, է Ապտակել. 'Ραπίζω. Alapam impingo, alapâ cedo, colaphizo. ըէլլէ վուրմագ՝ չալմագ. «Ածիցէ ապտակ յալ ծնօտ քո։ Ածեալ ապտակ թագաւորին։ Որպէս ածիցէ ոք ապտակ 'ի ծնօտ նորա. Մտթ. Է. 39։ Յ. Եղբ. Դ. 30։ Ոսկ. ծա. 4։ «Ած ապտակ յիս. Յհ. ծէ. 22։ «Եւ սպասաւորքն ապտակս հանէին նմա։ Հանէին նմա ապտակս. Մրկ. ծդ. 65։ Յհ. ծթ. 3։ «Ծառայ չար անուանեալ, և ապտակս դնելով սանձի. Ոսկ. յհ. բ. 5։ «Սպասաւորն անդէն ապտակ մատուցանէր. Կոչ. ծդ։

ԱՊՏԱԿ ԱՌՆՈՒԼ. } Ապտակիլ. ըէլլէ
ԱՊՏԱԿ ԸՄՊԵԼ. } էէՋէ+. «Կրեաց անմեղ, ա՛ռ ապտակս։ Եւ 'ի վերայ այնորիկ ապտակ առեալ. Ոսկ. յհ. ա. 3։ Բ. 37։ «Յանօրէն ձեռաց անարգ ապտակ առեալ համբերէր. Կոչ. ծդ։ «Ժուժկալ լինել ասէ յուսումն, թէ և ապտակ առնու յարբումն. Ճ. այէաէ։

ԱՊՏԱԿԱԼԻՑ ԱՌՆԵԼ. Ապտակել. հարկանել. «Ապտակալից ձաղակեալ առնէ. Ոսկ. մ. Գ. 5։

ԱՊՏԱԿԱԾ. ա. Իբր Ապտակեալ. «Ի վասն իմ ապտակած երեսն. Լմբ. սղ։

ԱՊՏԱԿԱԿՈԾ ԱՌՆԵԼ. Կոծել ծեծել ապտակաւ. ապտակել. «Ապտակակոծ զընկերսն, կամ զմիմեանս առնել. Ոսկ. մ. Բ. 12. 23։

ԱՊՏԱԿԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հարկանելն կամ հարկանելն ապտակաւ. «Եւ այն բան փոքր մի յառաջ քան զապտակահարութիւն ոչ էր լսելի. Մաշ։

ԱՊՏԱԿԱՏՈՒ. ի, աց. ա. Ապտակ տուօղ. հարկանօղ. ապտակօղ. Τύπτων. Percutiens. «Նա ինքնին շրջէր և զգիս

ծնօտն ապտակաւորին. Կիւր. ծգ:

ԱՊՏԱԿԵՄ, եցի. ն. Ῥαπίζω. Alapam impingo. Ապտակ ածել կամ հանել. հարկանել. տանջել. սիլլէ վուրմագ, դօ. պանձա չալմագ. *Ոմանք ապտակեցին. Մտթ. իզ. 67: *Եւ ոչ յապտակելն դը-ժուարեցար. Նար. հէ: *Որոց ապտա-կէին՝ ոչ զայրանալ. Իգն: *Ծնօտն անձն տանէ զդուռն, և ապտակէ. Լմբ. ող. հէ: *Մի ապտակեր զապտակողսն քո. Վրք հց. Բ: Իսկ յասելն, *Զոր սիրէ տէր՝ խրատէ, ապտակէ զամենայն զորդի՛ զոր ընդունելին. Ոսկ. յհ. ա. 34. իմա՛ որ-պէս գան հարկանել, տանջել. յն. μαστίγω, flagello.

ԱՊՏԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. Ապտակելն, կլն. ապտակահարումն. *Առ ոչինչ համա-րեալ զապտակումն ծնօտիցն. Ճ. Ա: *Որ-պէս զի փոքր ապտակմամբ մարմնոյն հան-գստեսցի բժշկութիւն լուսաւորելին. Ոսկ. յհ. ա. 37:

ԱՊՐԱՆՔ, նաց. գ. Βίος, ζωή, σωτηρία. Vita, salus. որ և ԱՊՐՈՒՍՏ. Ապ-րումն. զերծումն. փրկութիւն. կեանք. և վիճակ կենաց. կենցաղ. *Ոչ էր ապրա-նաց ». յն. ոչ ապրեսցի, կամ չապրի. Բ. Թգ. ա. 10: *Անզգամանելոյն ազգակից է կորուստ, իսկ զգաստանելոյն՝ փրկութիւն և ապրանք. Փիլ. լին. գ. 27: *Զգեստն նոյնպէս զուգընթացեալ և առանց պաճու-ճանաց՝ առ 'ի յապրանս 'ի ցրտոյ և 'ի տօ-թոյ. Փիլ. տեսակ: *Ըստ ապրանացն նոցա 'ի վտանգաւոր ջուրցն: Հաստատութեան փոխանակ ապրանացն զգուշութիւն պատա-րագս. Պիտ: *Զգոյր նոցա հնարս ապրա-նաց. Լաստ. Բ:

ԱՊՐԱՆՔ. Σίτησις, βίος. Victus. Իրք 'ի պէտս ապրելոյ. որպէս պարէնք. հան-գերձք. ինչք. պիտոյք կենաց. աղրուխ, աղրուք. ըռզգ, կէլիրնէձէ. ըուըզգ, մալ. *Զժողովրդեանն ապրանքն կերան: Որով լինէր վաճառ և ապրանք. Վրդն. ող. Ն-գան: *Զերկիր վաստակին, և զկէսն մեզ առն ըստ ապրանացն՝ զայգեաց և զարտոյ. Մա-ղոք. ան: *Մովսէս մարգարէն նզովեալ է կեղծաւորն, և զիւր ապրանքն ամենայն, փոքրն և զյաւելեալն. Երզն. խրատ:

ԱՊՐԱՆՔ. Δίαιτα. Vitae ratio. Տեղի ապրելոյ. բնիկ կայք. վիճակ կենաց. *Լո-ղականն ժերն լեղացեալ լինի ապրանս ». այսինքն 'ի ջուրն՝ ուր ապրի և կեայ. Ա-րիստ. ե: (ոմանք գրեն ապաստանս՝ ըստ համաձայնութ յունին:)

ԱՊՐԱՍԱՄ, կամ ԱՊՐԱՍԱԴ, ի. գ. որ և ԱՊՐՍԱՄ, ԱՊՐՍԱԴ. Նոյն ընդ ԲԱ-ԼԱՍԱՆ. բոյս և իւղ նորա. Βάλσαμον. Balsamon, mum. պալսամ. *(խնկաւուրին) աւ յայլում լինի՝ 'ի քրքմի, յապրասամի, 'ի մեկոնի. Նխս. կայծ:

ԱՊՐԱՑՈՒ. ա. Իբր Գործի ապրելոյ. ապրեցուցիչ. *Ցիշատակեալ զլասան ապ-րացու նոյնանն փայտի. Նար. ծգ. ն գանձ թւէ:

Եւ Որ ունի ապրել. կարող փրկել. *Կա-րաւանել զապրացուն՝ չար օրինակաւ. Երզ. ձգ:

ԱՊՐԴՈՒՄ, գմոյ, ով. գ. Իբր ապրը-ում. Աբրշում. էպրէշիմ. *Բազում նժոյ-գս՝ ոսկի վարսանդ ապրդմովք ապր... Բուզ. դ. 19:

ԱՊՐԵՄ, եցի. ւ. Տ. ԱՊՐԻՄ. *Եթէ ապրեցի՛ս 'ի յախտէ աստի. Դ. Թգ. ա. 2: *Աղ անկանէ մարդ զերեսս իւր, և ապրէ. Եւ. ձ. 20: *Ցեանեսցէ զձեռն, և ապրեսցէ. Եփր: *Առնանկեցէք, և ապրեսցէք իզրև զայծեամն 'ի հալածից. Սիր. իէ. 22: *Ապ-րեսցին և կեցցին. Եփր. համաբ: *Թէ և ակա-մայ է այնպիսի ուրացութիւն, այլ սակայն չապրէ 'ի տանջանաց: Ի սովոյ ապրեցին: Երեք մասունքն կորնչին, և մին միայն ա-պրէ. և որ ապրիցէն, և նմա այնչափ միտս լինի. Ոսկ. մ. ա. 6. և 8: Բ. 21: *Ապ-րեաց տունն 'ի հրձգութենէ. Փիլ. ամփս: *Զաղքատութին գովեսցուք, որով զազարոս ապրէ. Աճառ. աղքատիր: *Զի այնպէս կարգն իսկ ողջ ապրի (այսինքն պահի), և երրայեցին Է աստուոյն միաբանի. Կիւրղ. ծն:

ԱՊՐԵՄ, եցի. ն. Տ. ԱՊՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. *Զբազում մեծերս գանձուց տայրն 'ի ձեռս թշնամեաց, զի թերևս ապրեսցեն զան-ձինս իւրեանց. Ղևոնդ:

ԱՊՐԵՑՈՂԱԿԱՆ. Տե՛ս ԱՊՐԵՑՈՒՑՈ-ՂԱԿԱՆ. *Որք ընդ ածայնովքն ըծովք զապրեցողականն նոցա մատուցումն որր-բազնագործեն. Դիոն. եկեղ:

ԱՊՐԵՑՈՂԱՊԷՍ. Տ. ԱՊՐԵՑՈՒՑՈՂԱ-ՊԷՍ. *Զի թէ եզակից լինին չարի նա-խախնամաբար և ապրեցողապէս, այն ոչ է չար, այլ բարի և 'ի բարւոյ, որ և զչարն բարի առնէ. Դիոն. ածայ:

ԱՊՐԵՑՈՒՑԱՆՈՂԱԿԱՆ. Տ. ԱՊՐԵ-ՑՈՒՑՈՂԱԿԱՆ. *Նախախնամութիւն իւրա-քանչիւր բնութեան ապրեցուցանողական. Դիոն. ածայ:

ԱՊՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի, եցո. ն. Σώζω, διασώζω, ῥύομαι, եւն. Salvo, servo, conservo, sospito. Տալ ապրել. ա-զատել. զերծուցանել. կենդանի պահել. կեցուցանել. պահպանել. ղուրթարմագ, խալըս էթմէք, գուրթարմագ, ազատ էթմէք, խալաս էթմէք. *Ապրեցոյց զնո-րայէլ 'ի ձեռաց եգիպտացւոց: Ապրեցո՛ զիս 'ի կուռոյ, կամ 'ի մարդոյ չարէ: Ապ-րեցուսցէ զիս 'ի ճանապարհս յայսմիկ: Զկախարդս մի՛ ապրեցուցանիցէք: Սպա-նանիցեն զիս, և զքեզ ապրեցուցանիցեն: Հարցես զամաղէկ, և մի՛ ապրեցուցանի-ցես 'ի նմանէ: Ապրեցո՛ զիս տէր արքայ. ... ուսանի (այսինքն Իւ) ապրեցուցից զքեզ, 'ի կալոյ, թէ 'ի հնձանէ. եւն:

Իսկ Կիւրղ. ծն. *Թէպէտև բանադա-տեցաւ, չկարաց ապրեցուցանել զմիտս ». իմա՛, ողջ պահել զմիտս բանին, քաջ բացա-տրել:

ԱՊՐԵՑՈՒՑԱՆՈՂ. ա. Որ ապրեցու-ցանէ. փրկող. կեցուցիչ. և Փրկարար. ա-ռողջարար. *Եթէ ճանաչեմք զմահացու կերակուրն, և զապրեցուցանողն. Սարգ. ա. դ. Բ:

ԱՊՐԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի. Նոյն ընդ վ. *Ոչ եմ մասնիչ, այլ ապրեցուցիչ: Ապրեցու-ցիչ. զարմանիչ. Նար. ՅԲ. և ԻԷ: *Եւ ծնար զնա մարմնով ապրեցուցիչ ածածին. Շար:

ԱՊՐԵՑՈՒՑՈՂԱԿԱՆ, ի. աց. Նոյն ընդ վվ. որ և ԱՊՐԵՑՈՒՑԱՆՈՂԱԿԱՆ. Σωστικός. Salutaris. *Ապրեցուցողակա-նաւ արգարութ, կամ բարերարութ: Զար՝ ըստ որոյ եցէ չար, ոչ իրիք է ծնողական, կամ սնուցողական, կամ ապրեցուցողա-կան. Դիոն. ածայ:

ԱՊՐԵՑՈՒՑՈՂԱՊԷՍ. մ. որ և գրի ԱՊՐԵՑՈՂԱՊԷՍ. Σωστικῶς. Salubriter. Որպէս ապրեցուցիչ. փրկարար՝ կենարար պահպանար՝ կամ առողջարար լինելով. *Օրհնաբանեսցէ զփրկութիւն (այ), որ-պէս 'ի վտանգարիցն զամենայն ապրեցու-ցողապէս 'ի վեր յափշտակեալ. Դիոն. ածայ:

ԱՊՐԹԱՆԱԿԱՆ. ա. Որ ապարթանէ. յանդուգն. մեծամեծս կատարող կամ հաս-հորդան տուող. գիւմիզլու. *Ապրթանա-կան փարաւոնեան զօրուն. Ագաթ: Իսկ հին բա. *Ապրթական, հակառակող »:

ԱՊՐԻԼ, ի, ևս և իելի. որ և գրի ԱՊ-ՐԻԷԼ, ի. գ. Ամիս համամայեցւոց չորրորդ 'ի յունվարէ, կամ երկրորդ 'ի մարտէ. Արշ: Շ. Բղմ: Հ = Ց. եւն:

ԱՊՐԻՄ, եցայ. չ. Σώζομαι, διασώζομαι, ἀνασώζομαι, ἐκφεύγω. Salvor, servor, vivo, եւն. որ և ԱՊՐԵՄ, ւ. ('ի ձայնէս Ապուր, ապրանք, և այլն:) Զերծանիլ. ճո-ղոպրիլ. ազատիլ. փրկիլ. կենդանի պա-հիլ՝ մնալ. կեալ. ազրէն, խուլըսիլ. խէլա-օլմագ, գուրթուլմագ, սաղ գալմագ, եաշամագ. *Ապրեսցին 'ի հրոյն հնոցէ, կմ 'ի սրոյ, 'ի մահուանէ, 'ի ծովէ. Եւ ապրեալք՝ յայնմ ժամ գիտացաք, եւն: Ապրեսջիք 'ի ձեռաց թշնամեաց, կամ ապրեսցուք յանօրինաց: Ապրեցարուք յազգէ աստի խոտորելոյ. և այլն: Տէր, եթէ ննջեաց, ապա ապրի. եւն: *Բազում այն էր՝ որ ապրեցանն, քան որ եթէ մեռանն. Եղիշ. ղ: *Քաղաքայք կեցայք, որ ապրեցայքդ. Փարպ: *Դու-սաէ կամիս զապրիլն (մեր), և նոքա զըս-պանանելն. Լմբ. ող: *Իմաստասիրութիւն է խոկումն մահու յապրիլ կենդանոյն: Տը-ղայք ծնանելով վեցամսայք և ութամսայք ոչ ապրին, իսկ եօթնամսայքն ապրին. Սահմ. Է. ծդ: *Զքնաղ ապրեցեալ. Նար. հա. հէ: *Ընդ ապրեցելոցն 'ի հնոցին. Շար:

ԱՊՐԻԼ. Պահիլ՝ մնալ (բանից կամ ի-րաց). *Իսկ այս ապրի և լինի 'ի մերում արամախոհութեան: Այս յապխոխս 'ի մերում մտածութեան ապրի. Անյ. պորփ:

ԱՊՐԻՇԻՄԻ, կամ ԱՊՐԻՇՄԻ, կամ ԱՊՐՇՄԵՂԷՆ. ա. Մետաքսեայ. է-պիւրշիւմէ. էպրիշիմլի, իփէքլի. Σηρικός. Sericus. *Եթէ սամիքն են արծաթի, լուծն էր ոսկի, և սամոյթքն ապրիշմի, կամ ապրիշիմի. Նար. փող:

ԱՊՐԻՇՈՒՄ, կամ ԱՊՐՇՈՒՄ. շմի, կամ շմոյ. ում. էպիւրշիւմ, էպրիշիմ, իպրիշիմ, իփէկ. Թել մետաքսեայ. մե-տաքս. գործ շերամ որդանն. Տե՛ս և ԱՊՐ-ԴՈՒՄ. Σηρικός. Sericum. *Գտանին 'ի նոսա նաւթ և աղ, ապրիշում և բամ-բակ. Մովս. աշխ: *Արուեստ ապրի-շում գործելոյ. Մխ. առակ: *Ցապրիշում թելոյ՝ կոյս քեզ քողանոց. Գնձ:

ԱՊՐՈՒՄՆ, րման. գ. Ապրիլն. որ և ԱՊՐԱՆՔ. *Զփախուցանելն առ 'ի յապ-րումն: Զապրումն անձանց գտանել. Փարպ: *Զինչ այլ է իմ ապրումն: Ապրումն զոր առնէ. Լմբ. ող: *Զնոյն զապրումն՝ որ եղև յակովբայ՝ յիշատակէ. Եփր. դփ:

ԱՊՐՈՒՍՏ. Տ. ԱՊՐԱՆՔ, իբրու Ապ-րումն. զերծումն. փրկութ. *Հնչումն տա-չելոց փայտիցն առ նոյիւ՝ յապրումն հա-ւատարիմ առնէ: Ապրուստ 'ի տուն այ: խնդրեցին զապրուստ 'ի սրոյ քաջամարտիկ ախոյանէն. Արծր. դ. 11: *Ի հաւատոյթ այ, և 'ի յապրուստ մեր 'ի բարկութէն՝ որ գալոցն է. Տօնակ: *Ջանան զապրուստ ան-ձանց փրկութեան: Անխիղճ խնամով զապ-րուստ ներգործեալ. Ագաթ: Անան. եկ: (որք հայթին և 'ի յաջորդ նշ):

ԱՊՐՈՒՍՏ. Իրք ապրանաց. կերակուր. հանդերձ. ազրուխ. կէլիրնէձէ. *Զորիւքն գիւրաւ զապրուստ անձանց մարթի վճա-րել: Շահավաճառել առ 'ի յապրուստ կեն-ցաղական կարգաց. Ցհ. կթ: *Գտանել զապրուստ իւրեանց. Անան. եկեղ: *Ապ-

րուստ կերակրոյ . Նար . ՃԷ :

ԱԳՐՍԱՄ . կամ ԱԳՐՍԱԴ . և ԱԳՐՍԱ_ ՄԱՑ ԻՒՂ, կամ ԱԳՐՍԱԴ ԻՒՂ . գ . Բա_ լասան . բալասամոն . Βάλσαμον. Balsamum. պալսամ . Տես և ԱԳՐԱՍԱՄ : Գաղիան : *Ջաղանդ բառնայ զերակղացելոյն, որ ա_ պրսամ եղով և ջրով ասէն միշտ մկրտիլ : Հերակլանոսք լուանան ապրսամ իւղով և ջրով . Տօնակ : Ոսկեփոր :

ԱՋ . ոյ կամ ու կամ ի, ուց, իւք . յաջէ կմ յաջմէ . գ . Δεξιά. Dextera, dextra . Ջօ_ րագոյն և աջողակագոյն ձեռն մարդոյ կմ կենդանւոյ, և կողմն այնր ձեռին . ալ յէմա_ ֆը, ալ խոմը . սաղ, սաղ էլ, սաղ տարաֆ . *Ցեցաւ 'ի Նոսա, 'ի միոյն աջով իւրով . և 'ի միւսն ձախով իւրով . Դտ . ԺԶ . 29 : *Երկու երանք հասան առ Թիկունս կոյս՝ երկաւորիս, իբրու համդիպեալ էր մա_ միոնն աջիւք և ահեկիւք գոլով . Պղատ . փխ . : *Աջ զզօրուն իւրոյ ածուեն նշանակեալ . Կիւրղ . ղէ : *Այն զօրուն է նշանակ . Լմբ . ող : *Տաժանաւորս աջով նկարել : Առ կարկա_ ռումն աջոյ : Ջերջանիկ ձեռն աջոյն մով_ սիսի . Նար : *Կործեալ աջուն (այսինքն ա_ ջումն) զուրն դնէր 'ի վերայ իբր զենլով . Փիլ . իմաստ : *Ելեալ համբաւ նա աջին . ԺԺ : *Ի նա լուսաւորչին մերոյ աջէս . Շ . Բղք : *Փրկութիւն յամենակար աջէն անօրի_ նի . Լմբ . ող : *Ջեփրեմ ընդ աջմէ՝ 'ի ձախ_ մէ խորայելի, և զմանասէ 'ի ձախմէ՝ յաջմէ խորայելի : Ցաջ և յահեակ Թռուջիր : Ցաջ յահեակ կոտորեաց . Ծն . ԽԸ . 13 : Ես . ԾԴ . 3 : ա . Թ . Ի . 44 : *Օգնականք 'ի պատերազմին և ալեղամբ յաջուց և յահե_ կաց . ա . Խ . ԺԲ . 2 :

Ոճով ասի . *Աջ հաւանուն եառուն ինձ և բառնաբայ . Եփր . գող : *Խնդրեսցեն զա_ ջըն խաղաղուն յեսովայ և կեցցեն : Երկայ_ նամիտք եղեն առ զաջ խաղաղուն . Եփր . յես :

ԱՋ . ա . Δεξιός, ή, όν. Dexterus, a, um . Աջեայ, աջոյ, աջու . աջական . ա_ ջակողմեան . ալ տիւոնը . սաղըն, սաղփաքի, սաղ . *Աջով ձեռամբն . յաջմէ ձեռանէ . յաջուն Թևի անդ . աջուց ձեռաց . աջուց ոտից . աջուց ականջաց . աջ ծնօտ . Եւ . Ի ԹՐ Գիրս : *Ցաջն յենլով ձեռան . Պիտ : *Աջ անկիւն . Ագաթ :

Իսկ յասելն, *Թողում զխաչն յաջ բա_ զուկ և յաջ ակն ուրուք . Կանոն . իմա, յանձնել 'ի խնամս ամենայն իրօք :

ԱՋԱԳԱՀ . ա . (եթէ չիցէ գրելի Ա_ ռաջագահ .) Ունօղ զգահ կամ զաեղի ա_ ջակողման . *Կալ յաջագահ դասուն . ԺԺ :

ԱՋԱԹԵՒ . ա . Որ է յաջ Թևի . աջոյ . *Դիմեալ գայր և սա ընդ աջաԹև կողմ վերջնեսցն՝ ընդդէմ սրոյն . Արծր . Գ . 4 :

ԱՋԱԼՐՋՈՒԹԻՒՆ . գ . Իբր համար_ ձակուն աջոյ կամ մատանց : Տես 'ի վերջն բառիդ ԱՋԱԼՐՋՈՒԹԻՒՆ :

ԱՋԱԿԱՆ . ի, աց . Տ . ԱՋ, ա . *Զգօ_ րութիւն աջական կողմանս ակար արարի . Նար . Ի : *Աւելումն՝ յաջ և յահեակ, զհրեայս և զհեԹանոսս նշանակէ . ըղ_ հրէայսն՝ որպէս զաջականս ըստ օրինացն, իսկ զհեԹանոսս՝ ձախականս ըստ անմտու_ Թեան . Սկևռ . յեսայ :

ԱՋԱԿԻՑ, կցի, ցաց . ա . Բազկակից . նիզակակից . գործակից . օգնական . *Աջա_ կից կիւրոսի . Սամ . Երէց :

ԱՋԱԿՈՂՄ . ա . Իբր Աջակողմեան . *Որ աջակողմ աւազակին բացեր զդրունն դրախտին . Շար : *Աւետեր աջակողմ ա_ ւազակաւն բոլոր ընուԹենս . Տօնակ :

ԱՋԱԿՈՂՄ . գ . իբր Աջակողմն . *Միրտ իմաստնոյ յաջակողմ իւր, և սիրտ անմտի 'ի ձախակողմ իւր . ԺՂ . Ժ . 2 :

ԱՋԱԿՈՂՄԱՆ . անք . ա . գ . Հոլովա_ կանն բառիս ԱՋԱԿՈՂՄՆ, որպէս Աջակող_ մեան . *Հասանէր զունկնն՝ ոչ ղաջակող_ մանն, այլ զձախակողմանն . Կիւրղ . ղէ : *Զաջակողմանն այնպիսին անեն չայցաւ գաա_ նել զիշտարութիւն . Ցհ . իմ . ափ : *Այն է աջակողմանն աասցեալ պատերազմի . Շ . հրեշ : *Դասաւորելով յաջակողմանն գա_ ռուն : Աջակողմանքն վերանան . Շար :

ԱՋԱԿՈՂՄԵԱՆ . եանք, եանց . ա . գ . Δεξιός, όν. Dexterus, rum . Որ կայ 'ի կողմն աջոյ . ալ տիւոնը . սաղ տարաֆտաքի, սաղ գօլտաքի . *Զաջակողմեան զինուցն բուռն հարկանէր . Լմբ . ափ : *Դասու ա_ ջակողմեանն (կամ աջակողմանն) . Վրք հց . Է :

ԱՋԱԿՈՂՄՆ . ման . գ . Δεξιόν, ιά. Dexterum, ra . Աջոյ կողմն . աջ . ալ խող_ մը . սաղ տարաֆը . *Խոտորեսցի յաջակողմն իւր առ քաղցի : Ննջեսցես յաջակողմն քո : Ցաջակողմն նաւին : Զաջակողմն Թևին ըեկանէր . Ես . Ի . 20 : Եզեկ . Դ . 6 : Ցհ . ԻԱ . 6 : ա . Ա . Ի . 15 : *Ցաջակողմանն քում դասեա՛ . Շար : *Դիր զքեզ 'ի մէջ ջրոյ և հրոյ . և առ յաջակողմանէն ըղ_ ջուրն, որ է զխտուԹիւն և ողորմուԹիւնն ա՛յ, և ա՛րկ 'ի վերայ հրոյդ, որ է ցանկուն . Վրք հց . Յ :

ԱՋԱԿՈՂՄԻՆ . Հոլով քերԹողական՝ որ_ պէս Աջակողման . *Եւ զբիւրաւոր՝ աջա_ կողմին, որք և բարեաւ կերպարանին . Ցա . որդի :

ԱՋԱԿՈՑՍ, կուսի, սէ . Տ . ԱՋԱ_ ԿՈՂՄՆ . *Հայեցաւ յաջակոյս . Վրք հց . ԻԶ :

ԱՋԱԿՑԻՄ, կմ ԱՋԱԿՑԵՄ, եալ . չ . Աջակից լինել, այսինքն գործակից, նի_ զակակից, օգնական . *Որ և կիւրոսի ա_ ջակցեալ . Խոր . Ա . 23 : *Որ և աջակցեալ իսկ եղբօր իւրում աշոտոյ : Այլոյն և ս մարտակցայն աջակցեալ պէտրգոյ . Ցհ . կԲ :

ԱՋԵԱԿ, եկի, կաց . Տ . ԱՋ . գ . ա . ո_ րոյ հակառակն է ԱՀԵԱԿ . *Աջեկան ջա_ նան գայԹագղեցուցանել . Վրքն . ող : *Խոտորել 'ի հակառակ զինուցն աջեկաց և ահեկաց . Վրքն . Քրղ : *Մի խոցոտել 'ի հակառակ զինուցն աջեկաց և յահեկաց . Տօնակ :

ԱՋԵԱՅ, եայք, եայց . կամ եաց . ա . գ . (Թերևս և ԱՋԻ, իք, եաց .) որ և Ա_ ՋԻՆ, աջինք . որպէս Աջական, անք . ա_ ջակողմեան, անք . *Օգիքդ յաջեայորդ կարգեացին (կամ օգիքդ յաջեայ դասու կարգին) . Ցա . որդի : *Ի դասաստանին ա_ սեալց է աջեացն և ահեկեացն . Մարգ . Ա . Դ . Գ : *Որով ընդ աջեացն և ընդ ահե_ կեացն ասի 'ի բացորոշուԹի . Ան . Քարոզ : *Աջեացն և ահեկեացն հակառակըն միա_ բանելովք . Եղիշ . Տա :

ԱՋԵԼ . Իբր Աջով փայփայել, կամ 'ի վեր ձգել . հրաւիրել . *Զսիրելիս քո զմար_ մնաւորս (կոչելով 'ի Խաչ), աջաւելովն զնոսա, զնոքօք աջելովն, զնոսա 'ի վեր մա_ տուցանելովն . Մանդ . Ղ :

ԱՋԻՆ . աջինք . Տ . ԱՋԵԱՅ . ալ տիւո_ նը . սաղփաքի . *Զխս մռուացի ձեռն իմ ա_ ջին . Գր . Տղ . ՅԿԵ : *Նրա ընտիրս՝ աջինս և ահեկինս . Խոր : Ցհ . կԲ :

ԱՋՈՂ . ի . աց կամ ից . ա . Δεξιός, ή, όν. Dexter, tra, trum; commodus, expediens, facilis . Որ է իբրու յաջոյ կող_ ման, կամ զօրաւոր և յաջողակ իբրև զաջ . յաջող . գիպող . լաւ և գովելի . ուղիղ . բարեմիտակ . գիւր . հեշտին . սաղ, սաղլար_ լու . *Ասէք, Թէ ոչ աջող է Ճանապարհ տեառն . միԹէ իմ Ճանապարհ չիցէ աջող . ո՞չ ապաքէն ձեր Ճանապարհքն չեն աջող . Եզեկ . ԺԸ . 28 : *Տեղի աջող պատերազմի . Մամիկ : *Մի խոտորիցիս յաջ, մի յա_ հեակ . . . և սակայն զընուԹիւ աջողն գովէ . քանզի զՃանապարհս ասէ՝ որք յաջմէ են, գիտէ տէր . . . Եւ զիարդ գովէ զաջողն, և 'ի բաց առնի գարձեալ յաջողէն յայն_ մանէ . յայտ է, յերկելոյն աջողէ, և յոչն եղելոյ . Առ որս . ԺԲ : *ԵԹէ հարեալք 'ի գիմի՝ օգնականուԹիւն այ զօրեսցէ, այն ա_ ջող իսկ է, և բարի : Ցորժամ այս ամե_ նայն այսպէս լինի, ամենայն իրք արկաց աշխարհիս աջող լինի և անխափան . Փարպ :

ԱՋՈՂ . իբր Աջողակ . աջողաձեռն . Ճարտար . ճէլտ, ուսթա . *Պատանի լեալ աջող յորս եղջերուաց : Աջող քարտա_ ղարն որդառուայ ապաԹանդեղու . Խոր . Ա . 11 : Բ . 64 :

ԱՋՈՂԱԳՈՅՆ . ա . Առաւել կմ յոյժ աջող (ըստ կրկին նշ) . *Աջողագոյն ան_ ռուԹիւք . Պիտ : *Զուարթագոյն զնա գոր_ ծեաց և աջողագոյն . Ճ . Ա :

ԱՋՈՂԱԿ, ի, աց . ա . Ἐπιτυγχάνων, δεξιός, ἐλαφρός. Fortunatus, commodus, agilis . որ և ԱՋՈՂ, և ՅԱՋՈՂԱԿ . Աջո_ ղաձեռն . Ճարտար . քաջ . քաջայարմար 'ի գործ . հնարիմաց . արագ և հմուտ . բարե_ բախտ . Ճարպիկ, բանօս, վարդեփ, լաւոփ . իշխողոր, էէՌիկ, ճէլտ . *Եւ էր այր աջո_ ղակ . Ծն . ԼԹ . 2 : *Երկոցունց, կամ յեր_ կոցունց ձեռաց աջողակ . Դտ . Գ . 15 : Ի . 16 : *Ամենայն անասնոց մնաց երևէին աջողակք : Աջողակ 'ի գիտս խոհականու_ Թե : Աջողակ խորհրդականուԹե . Փարպ : *Աջողակ պատմագիր աջողակ զինուորու_ Թեն . Ցհ . կԲ : *Ի ձեռն աջողակ աջոյն յմի . Նար . խէ :

Կամ Աջողեալ . աջող . գիպող . լաւ . բա_ րեյարմար . *(Մկրտուն Թեան՝) վախՃանեցե_ լոց աջողակ պատաւ . Անձ . Դրք : *Քան զաջողակն առնէ իմն յաջողակագոյն (խո_ տորելով յաջն) . Առ որս . ԺԲ : *Ցառա_ ջակողմանն աջողակ աշխարհանի գասեալք : Աջողակ բարեացս վտակք . Պիտ : *Ի կող_ մանն աջոյ կայից հիւսիսոյ՝ ըստ առակո_ ղին ընԹացից հեռոց աջողակ հողմոյն . Նար . խէ : *Այս երկիրս ամենայն բարուԹ լի է, և աջողակ և առողջ . Զենոբ :

ԱՋՈՂԱԿԱՆ . ի, աց . ա . Աջողիչ, կմ աջողակ . *Աջողական (կամ յաջողական) աջով տեառնագրեալք . Նար . առաք : *Որ երկուքանչիւրոք աջողական իցէ . Մեթ . ղևտ :

ԱՋՈՂԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Աջողակն գոլ . Ճարտարութիւն և լաւութիւն . բարե_ մասնութիւն . *Ցառն վահանայ 'ի լաւութի հայելով և յաջողակութիւն . Փարպ : *Ձևով, և գոյութ, և այլ ևս աջողակու_ Թբ . Պիտ :

ԱՋՈՂԱՁԵՌՆ, ձեռք . ա . Աջողակ կամ Ճարտար ձեռօք . աջող . *Ցաղեղն և 'ի սուսեր աջողաձեռք . Խոր . Ա . 20 : *Միջամուխ լեալ աջողաձեռն նետաձգու_ Թբ . Ցհ . կԲ :

ԱՋՈՂԱՁԵՌՆԱԲԱՐ . ա . Ճարտա_ րապէս . հնարիմաց փութով . Ճարպիկ-լէ_ նով, լաւոփ . *Ապա աջողաձեռնաբար իմն ընտրեալ արս . Ցհ . կԲ :

ԱՋՈՂԱՁԵՌՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Աջո_ ղութեն և Ճարտարութեան ձեռաց . *Ի տէգ

նիզակի կանխակալութեան, նորաձեւք, և հաւ_ րասար յայտ և յաջողաձեռնութեան խօսք, և երկասայրք. Խոր. ա. 12։

ԱՋՈՂԵՄ, գիմ. Տ. ՅԱՋՈՂԵՄ, իմ։

ԱՋՈՂԻՉ. Տ. ՅԱՋՈՂԻՉ։

ԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ։

ԱՋՈՂՈՒՄՆ. Տ. ՅԱՋՈՂՈՒՄՆ։

ԱՋՈՂՈՒԱԾ. Տ. ՅԱՋՈՂՈՒԱԾ։

ԱՋՈՅ, կմ. ԱՋՈՒ. ա. Δεξιός. Dexterus. Աջական. աջերայ. աջակողմեան. որ. սոյն. *Զամենայն ասէին ձեռք զաջոյ։ Ցանկն իւր աջոյ։ Աջոյ ունկանն։ Զաջոյ ձեռանն է։ Աջոյ ձեռաց, կամ ոտից, կամ ոտին։ Ցաջոյ աղեր կամ ազդերն է։ Աջոյ ուսոյ ուսն։ Խիստ հողմ է հիւսիսի, բայց անուանի աջոյ կոչի. են։ Իսկ *Ձեռաքն նո_ րա աջոյ ». լինի և սեռական ալ ձայնիւ՝ ըստ որում ա։ *Զձեռն զաջոյ. Ղ. ե՞անը։ *Աջոյ ձեռամբն. Պիտ։ *Ի կողմանէ ա_ ջոյ։ Ի կողմանն աջոյ կայից. Ագաթ։ Նար. խչ։ *Ցամթնա հօրն իւր աջոյ. Նար. կուս։ *Աջու ձեռաքն. Դփ. է. 20։ *Աջու ձեռամբն. Պիտ։ *Ոռնէի զաջու ձեռանն նորա. Վրք հց. ղ։ *Որ ընդ աջմէն և ընդ ահեկէն է, այսինքն առ որդին աջու, և առ որդին ձախու ». այսինքն աջակողմեան, կամ ա_ ջակողման. Եփր. բ. կոր։

ԱՌ. ի, իւ, եց, եաք. գ. Λῆμμα. Sumptio. λῆψις, captio. ἁρπαγή, praeda. և բայիւ, Λαμβάνω. Sumo, assumo; capio, cepi. Առումն. առնուլն և առնել լինելն. գրաւումն. գնումն. ուսումն և Տուր և առ. և Առնել ինչ. յափշտակութիւն, և յափշտակել ինչ. *Առից զձեզ առիւ։ Վասն առիցն իւրեանց առաւօտանց. Երեմ. իգ. 39։ Անգ. բ. 15։ *Հրաման տայ ա_ ռիւ զչխանութեան պատուականելոցն նուաճե_ ցուցանել. Խոր. գ. 6։ *Անփոյթ արա_ րեալ ուանդիցն յանձախ 'ի ծախս առից ոչ 'ի հաճոյս այլ. Յհ. իգ։ *(Եղնգանց) ծայրից մատանցն յետուստ կեւսէ ընդ գլխա_ հարեալ՝ սրանեն զառս նոցունց. Նիւս. բ. իէ։ *Որ յաղթութեան և գիւրին առի նշանակ է. Ոսկ. Եփ։ *Սատանիկ պատերազ_ մու 'ի յառ ածին զգերդն. Ոսկ. (այս_ ինքն առին, կամ մերձ եղեն յառնուլ։)

ԱՌ, կամ ԱՌ ԱՌԱՐ. Աւարհարութիւն. և Աւար. կապուտ կողոպուտ. ասպուր. ապուռ. և կողոպուտ. *Ցառ յաւար ար_ շաւեալ գայ. Եզեկ. լը. 15։ *Զայլ եւս զառ և զխոհ և զկազմած խաղացուցանել 'ի բարելոն։ Ցառէ և յաւարէ պատերազ_ մին զմեծեանն բերդայ զարդարէր. Եղս. փր. ա։ *Մինչ պատրաստ գտեալ առնու_ գուն զառն. Բրս։ յն. ἁρπαγὴν, praedam. *Առասպանեալ յառ և յաւարի հար_ կանէին զամենայն քրիստոնեայս. Ածր. Վլ։ *Առին զառն և զամենայն աւարն, և գործուցին զամենայն գերութիւն։ Թափ_ եցին զամենայն առն և զգերութիւն. Ոսկ։ *Այս են ժամանակք գերութեանց, առից. Առկ. բ. 2։ *Առ և գերի բաղում ա_ ռնել։ Զառ և զգերի, և զկապուտ ասպա_ տակելոցն. Լաստ. ժա. ժէ։

ԱՌ ԵՒ ԱԳՈՒՐ. ա. Իբր Մաղաղյուր. *Միոյն 'ի ձի ապաստանեալ փախուցեալքն զերծան, և պաղատանաւորք առ և աղուրք երանից վերայ կոփեան. Մովս. խաղ։

ՅԱՌ ՅԱԳՈՒՌ. ա. մ. Յափշտակեալ. և Յափշտակութեամբ. աւարհարութեամբ. բռնի. *Ցառ յապուր աւարէ անկոփ։ Ժողովեցին յառ յապուռ զյափշտակութիւն աղքա_ տաց. Մծբ. ժէ. ժը։ *Խլել և աւարել յառ յապուռ. Եփր. ել։

ԱՌ. նախդիր. Πρός. Ad, ar. որ և Առ 'ի. 'ի. յ. ց. դէպ 'ի. մերձ 'ի, ընդ. դէպ 'ի, քովը. (լա. եւ՝ ըստ նախնեաց՝ ատ. որ և ատրպատար ասի ար). *Ած զնա առ ա_ գամ։ Առ այր քո դարձ քո։ Մտին առ նոյ 'ի տապան անդր։ Դարձաւ անդրէն առ նա 'ի տապան անդր։ Առ զնա անդրէն առ իւր (այսինքն առ ինքն) 'ի տապան անդր։ Եկին առ նա։ Մատեան առ նա են. կամ *Ասէր առ աշակերտսն։ Նայ_ եցաւ առ իս։ Առ քեզ տէր կարդացի և առ ած իմ աղաղակեցի. են։ *Առ յոր բարի արար տէր իւր, զի առաքինացի նովաւ. Եփր. ծն։

Մերթ ուղ 'ի, յ, ներգոյականի. *Կայցէ առ եզր գետոյ։ Առ ափն յորդանանու ձուլեաց։ Առ երեկս։ Առ վաղիւ. են։

Իսկ ԱՌ ԱԶՍ. Տես ԱԶԳ։

ԱՌ. նախադրութիւն. Առընթեր ուղղա_ կանի կամ անորոշ հայցականի՝ նախդիր կարծեցեալ, որպէս Վասն, յաղագս, ու_ նելով և զզօրութիւն բացառականի կամ գործիականի. զոր օրինակ. *Առ սէր քո արարի ». Եփ. խէ. 14. այսինքն վասն սի_ րոյ քո, կամ 'ի սիրոյ քումմէ. յն. սիրե_ լով զքեզ։ *Ոչ եթէ առ ատել հատատա_ ռեցեր ինչ. Իմ. ժա. 25. յն. ատելով։ *Ո՞ 'ի ձէնջ առ հոգալ իւրում յաւելուլ կարիցէ 'ի հասակ իւր կանգուն մի. Մտթ. զ. 27. յն. հոգալով, կամ հոգացող։ *Առ քինալ հարկանիցէ. Թուոց. լե. 21. յն. քինաւ, կամ վասն քինու։ *Առ հեռ և առ նախանձ ծնկեալ նենգաւ գնայր ընդ դաւթի։ Առ կին հալածանալ, և առ իւր նախնիս. Ոսկ. Եփ. ե. մ. իա. 5։ *Ոչ հա_ մարեցաւ ապրահամ զանձն իւր գլուխ և ծոխ (քան զզօվս) առ բարիսն որ պա_ տահեցին նմա. Եփր. ծն։ *Ոմանք ոչ առ ատել զառաքինութիւն փախչին 'ի նմանէ, այլ առ ամօթոյ պատկառանաց. Փիլ. լին. գ. 29։ *Առ սէր իւրեկն մարմնացաւ։ Ես_ այլոցն առ յոյս խոստացաւ յամն վեցե_ րորդ միանգամայն արձակել. Եղիշ. է։ *Առ չժուժել ծախիցն փախստական եղև։ Առ գութ փիղիպեան ազգին փիլիպոս ա_ նուանեցին. Եւս. փր. ա։ *Առ անձուկ հոգւոյն տենչայր՝ ասելով, երբ եկից երե_ ւեցայց. Ոսկէփոր։

Մերթ՝ Իբր Ըստ. *Երկուս զառինս առա_ ւօտու առ օր։ Ժողովեցին երկուս չափս առ մի մի։ Տալ յիսուն սիկղ առ այր։ Կարգեցին առ փիղ փիղ. են։

Մերթ՝ Իբրու, գրեթէ, գոգցես. որ_ չափ, այսինքն իբր չափով. *Զանձինս առ հմատունս, կամ առ արդարս ունել։ Զայնպիսիս առ պատուականս ունիցիք, են։ Տես ՈՒՆԻՄ, կալայ։ *Զորմէ ասեն լինել չորեքկանգնեան, և երեքուղեան, և առ երկուս մատունս. Եւս. փր. ա։

Մերթ Ընդդէմ, հակառակ. *Առ ած, կամ առ մարդ մեղանչել։ Պատերազմեսցի առ անզգամս. գ. Դ. է. 6։ Իմ. է. 21։

Մերթ եւ՝ որպէս Առաջի. 'ի. *Առ կշիռ ոչ արդարութեանն՝ և արդարքն եւս պատժապարտք են. Ոսկ. Եփ։

ԱՌ. սեռ. խնդրով, է Վասն, յաղագս, ասելով և զզօրութիւն բացառականի. զոր օրինակ, *Առ ամօթոյ. առ ահի. առ երկիւղի. առ չարութեն. առ բերկման ոգւոց. առ խմոյ յիշատակի, են։

ԱՌ. տր. խնդրով. Մերձ. առընթեր. քովը. *Առ որում զառանիւր։ Մի ազգին առ քեզ։ Առ նմա ազան։ Կային առ խա_ չին։ Մատեալ է առ սիմոնի ուսմամբ։ Եղեն առ նմա. առ մեզ են։ Ծածկեալ էր առ այս։ Առ գրան. են։

կամ Ցանգիման, զառաջեաւ. առջևը, դիմացը. *Ամբաստան եղեն առ արքայի. բ. Դ. գ. 9։ *Պապանձեալ առ դատողին. Ղուկ։ *Զի ոկտար բնութեան մարդկային՝ առ այն մի պարծեցին. Յճ. որդի։

ԱՌ. բցռ. խնդրով. Վասն. 'ի պէտս. ըստ. *Առ նշանակէ յետ ընդդէմ ընթա_ ցելոյ (արեգական)։ Առնուլ պաշար առ հերեսիոփացն հակառակութեան։ Նզովեաց զթզենին առ օրինակէ. Կոչ. բ. դ. ծգ։ *Առ չգոյէ զարթուցչի. Եփր. համաբ։ *Առ ա_ ռակէ չըջեցուցանէին։ Դուլթի արձա_ նագիր առ ուսմանէ. բ. Դ. է։ Մզ. ծի. 1։

Իսկ ԱՌ ԱԿԱՆԷ. Տես ԱԿՆ։

ԱՌ. գործ. խնդրով. Առընթեր. մերձ. 'ի մօտոյ. կից. յար. քովը, քովէն, եօթ. *Առ կողմեան մամբրէի. առ կողմեաւն բարձու. առ ատամբ. առ անկեամբ. առ լերամբ. առ նովաւ. առ եզերբ. առ ա_ փամբ. են։ *Եւ և քաղաքս նոցա ունեն առ քառամանիւք ». այսինքն, խճ. (յն. ոճ) Փիլ. ։

կամ Ի ժամանակս. յաւուրս. 'ի կեն_ դանութեան. *Որ եղե առ կղոգեաւ. առ աբրահամաւ. առ եղիսէիւ մարգարէիւ. առ քեւ. առ մեօք. առ կենդանութեամբ առն իւրոյ. են։ *Սա առ նինուէ, կամ առ շամիրամաւ թագաւորէ. Եւս. փր. ա։

Եւ ըստ յն. ոճոյ. ի բէթի. որպէս հյ. ներք. այսինքն Այն որ և ընկերքն նորա. *Ոմանք առ կրէտասեաւ. ոմանք առ ա_ րիստարքոսիւ. Եւս. փր. բ։

կամ Ի վերայ. յաւելուածով. հան_ դերձ. *Եթէ առցես զկանայս առ դստե_ րօք իմովք. Ծն. լա. 50։ *Զվեց քա_ ղաքս... և առ այնու քառասուն և եր_ կուս քաղաքս. Թուոց. լե. 6։ *Առ այսո_ քիւք ». իբր՝ Եւ եւս, դարձեալ. Յհ. իմ. ափ։ Խոր։ Առ որս. են։

կամ Առաջի, այսինքն համեմատութեամբ. առջևը, քովը, դիմաց. *Զինչ է յարդ առ ցորենով։ Արդարացաւ ապստամբութիւնն իսրայէլի առ ապստամբութեամբն յուդայ. Երեմ. իգ. 28։ գ. 11։

կամ Ի վերայ. ընդ. զանեղեան. *Մա_ տուցանէին ածորդւոյն առ ճանապար_ հաւն. Ղուկ։

Իսկ ԱՌ ԱԶՕՔ, Տես ԱԶԳ։

ԱՌ ԵՏԵՂ. Տ. ԵՏՂ։

ԱՌ ԺԱՄՆ. Տ. ԺԱՄ։

ԱՌԱԳԱՍՏ. ի, եց կամ աց. գ. Ἱστίον, ἐπίσπαστρον, κάλυμμα, καταπέτασμα. Velum, velamen, tegumentum, operimentum, aulaeum. (լծ. առկախած. զգած. ագած. արմատն ամենեցուն է ագանել, զգենուլ.) Կտաւ կամ պատ_ առ արարեալ և ձգեալ որպէս վարագոյր կամ անջրպետ, ծածկոյթ, նաւարասան, պատրուակ, քօղ. սրահակ. սրահապատ. վրան, են. ... *Առագաստ սրահի։ Բարձրութիւն առագաստիցն. Ել. իէ. լե. լէ։ Թուոց. դ։ *Զձորձս իւրեանց առագաստ ձգէին ընդ ինքեանս և ընդ սեղանն. Ամոս. բ. 8։ *Ի շղաշաւոր ա_ ռագաստից զնա պճնեալ ». այսինքն զառա_ ճարն. Յհ. կբ։

Նմանութեամբ ասի. *Ղօղեալ համարէին ընդ անճաճանչ յիմարութեան առագաստ_ աւ. Իմ. ժէ. 3։ *Նոյն առագաստ կայ 'ի վերայ սրտից նոցա. բ. Կոր. գ. 13։ *Պատառեցից զառագաստ սրտից նոցա. Ովս. ժգ. 8։ *Զիւր իսկ զանձեռագործն մինչև 'ի ներքս յառագաստ սրահին զե_ ղեալ լցեալ։ Այնուհետև պատառեալ ա_ ռագաստ հին հարաւոյ. Յհ. կբ։ *Ընդ_

արձակեցէր թշուառացելումս զառագաստն անջրպետարան ելեալ ողորմութեան. Նար. ծէ: *Ղօղեցին ընդ կեղծաւորութեան առագաստիւ. Խոր. գ. 43: *Բացցես զաչս սրտի քո, և զառագաստ մտածութեան. Մագ. է:

ԱՌԱԳԱՍՏ. Παστός, νύμφων. Thalamus. Ներքին սենեակ հարսին և փեսայի, և Հարսնարանն գլխովին. կէրդէկ, ծիբին, փոխին օթասը էվի: Տես Սղ. ժէ. 5: Յովէլ. բ. 16: Տոբ. զ. 14. 18: Գ. Մ. դ. 5: Որսոյ ՄԱՆԿՈՒՆՔ կամ ՈՐԴԻՔ ԱՌԱԳԱՍՏԻ, իբր Մերձաւորք փեսային, կամ հրաւիրեալքն 'ի հարսանիս. հարսնէօղլը, այլախծիք: Մատթ. թ. 15: Մրկ. բ. 19: Ղկ. ե. 34: *Ելին հարսունք յառագաստաց, և փեսայք 'ի սենեկաց: Սարդի ոստայնք ձգեցան 'ի սենեակս առագաստաց նոցա. Եղիշ. ե. է: *Օտար է 'ի մարմնական հարսանեաց առագաստէ տրտմական ձայնք. Լմբ. ող: *Թագուհեացն յառագաստին մարգարիտ (ճապաղել). Խոր. բ. 47:

Նովին նմանութեամբ ասի զարքայութենէ, զեկեղեցւոյ, և զսրբոյ կուսէն. *Առագաստ անմահ փեսային: Երկնային առագաստ: Առագաստ հրափայլ ծագմամբ, ևն. Շար: *Յերկնայնոյն պարփակիլ փեսայի առագաստ. Յհ. իմ. ոփ: *Առագաստ սրբութեան (եկեղեցի). Յհ. կթ: *Սրբուհի պայծառ առագաստ փրկչին քոյ. Նար. կաա:

ԱՌԱԳԱՍՏ. Ἱστίον, ἀρτέμων. Velum, artemo. Կտաւ նաւաց պարզեալ ընդդէմ հողմոյ առ յառաջ վարելոյ. էլքէն. *Եւ ոչ պարզեսցէ զառագաստն. Ես. լգ. 23: *Իջուցեալ զառագաստն՝ այնպէս երթային և գային. Գծ. իէ. 17: *Յաջողակ է հողմն, կամիմ առագաստ վերացուցանել. Վրք հց. ծդ: *Առագաստին թաչարան պատառեցաւ. Նար. իէ: *Զգմամբ չուանացն փոփոխել զառագաստն ըստ ընթացից օդոյն: Ի յառագաստ նաւսյն պշուցեալ հային: Յօրինեալ կազմածովք, առագաստիւք ևն. Պիտ: *Տեսանիցէ զմեծութեան ծովու, հանդերձ սպիտակ առագաստիւն. Շիր:

ԱՌԱԳԱՍՏ. Թաղանթ աչաց. *Խառնեցաւ և ընդ այնոցիկ, որ յաչսն առագաստքըն. Նիւս. կազմ. լէ:

ԱՌԱԳԱՍՏ. Διάφραγμα (իբր միջնացանկ.) Intersepimentum, diaphragma. praecordia, membrum, etc. Մաշկն միջնասեանն՝ որ անջրպետէ զսիրտն և զթոքս 'ի լերդէ և 'ի փայծեղանէ. (ըստ յետնոց՝ Սատծանի.) *Վերագոյն կայ սիրտն քան զառագաստն, բայց որովայն 'ի վայր կոյս. Նիւս. բն. է:

ԱՌԱԳԱՍՏԱԲԱՐ. մ. Իբրև ընդ վարագուրաւ, ծածկապէս. *Վասն խաչին չարչարանացն գուշակեալ ինչ օրինակէ առագաստաբար. Նանայ:

ԱՌԱԳԱՍՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Սեպհական առագաստի հարսանեաց, կամ եկեղեցւոյ. մանկունք առագաստի. հարսնէօր. *Առագաստականացն, և զպխտոյից նորա առատութեան զառ 'ի քնէ հրամանաւորեալ զեղուլ. Սարկ. քհ:

ԱՌԱԳԱՍՏԱՁԵՒ. ա. մ. Ըստ ձեւոյ առագաստի նաւաց, վարագուրաց, կամ թաղանթեաց ևն. *Առագաստաձեւ զմոմն անօսրէ. Վեցօր. է: *Հուրն բոլորեալ առագաստաձեւ շուրջ պատեալ զմարմնով երանելին վկային. Ճ. Ա:

ԱՌԱԳԱՍՏԱՆՈՒԷՐ. ա. Նուիրեալ յառագաստ փեսայիս (քոյ). *Առագաստանուէր հարսն. Նար. խա:

ԱՌԱԳԱՍՏԱՊԱՆ, ի, աց. ա. գ. Սպասահարկու առագաստի հարսանեաց. փեսաւէր, և մանկունք առագաստի. պոյլաֆճը. *Երգօք պարողաց առագաստապանաց. Նար. խւ:

ԱՌԱԳԱՍՏԱՓԱԿ. ա. Շուրջ փակեալ առագաստիւք կամ սրսկապանօք. *Յառագաստափակ գահոյիցն. Պիտ:

ԱՌԱԳԱՍՏԱՓԱՄ. ա. (եթէ չիցէ գրելի ըստ վերնոյն.) Որ փարի զառագաստիւ նաւաց՝ 'ի լնուլ և յուռուցանել զայն. *Աջողակ առագաստափար օդով սլացեալ. Սհկ. որձա:

ԱՌԱԳԱՍՏԵՄ, եցի. ն. Καλύπτω. Velo. περικλείω, circumcludo, ևն. Ընդ առագաստիւ վարագուրի կամ հարսնարանի առնուլ պարփակել, իբրք կամ նմանութեամբ. *Շրջափակմամբ լուսեղէն ամպոյն զմեզ առագաստէր 'ի սրբութեան սրբոյն ընդ ինքեան 'ի ներքոյ վարագուրին. Խոր. հրովմ: *Դարձեալ յինքն զփեսայն առագաստեալ նորոգապէս պայծառանայր. Յհ. կթ: *Զառաքեալսն առագաստես, զաւետարանիչսն հանգուցանես. Պրոկղ. ներբ. զկ: *Նորամուտ հարսունք առագաստեալք. Գ. Մ. ա. 11: *Ես աստ կայի առագաստեալ մարմնով իմով, այլ ոգին իմ՝ որ յայտ տուեալ՝ ընդ քեզ էր. Կոչ. ծդ: *Անեղծ կուսութեամբն առագաստեալ: Մարմինն լուսազգեաց առագաստեալ սրբութեամբ. Խոր. հարցմ: *Հուրն խորանաձեւ առագաստէր զմարմինն սրբուհւոյն. Ճ. Ա:

ԱՌԱԳԱՍՏԵՄ. իբր Վարագուրաւ ծածկել. պատրուակել. թաքուցանել. և Արգելուլ. խափանել զտեսութիւն. գօշէլ. և ոճէլ կապէլ. էօրթմէք, փէրտէլէմէք. *Առագաստէր զչարութիւն. Խոր. ա. 28: *Առագաստէ ըզբանն. Իգն: *Զզօրութիւն իւր յանձին ծածկեալ առագաստեալ պահէր. Աթան: *Զառագաստեալ խորամանկ նենգութիւն զոխութիւն ցուցանէին. Գ. Մ. դ. 1: *Առագաստեաց զաչս նոցա՝ զի մի ծանիցեն զնա. Իգն: *Առագաստեաց 'ի վերայ աչաց նոցա. Սարգ. ա. պ. գ: Նանայ: *Առագաստեալ էին սիրտք նոցա, և ոչ իմանային. Եփր. ծն: *Մառախուղ զաչօք մըտացն ներքնոց առագաստեալ. Ոսկ. յհ. ա. 12: *Մի՛ առագաստեսցէ մառախուղ մեղսասիրին զանկրական լոյս էութեան քո. Բենիկ:

ԱՌԱԳԱՍՏԵՄ. Բանալ զառագաստ նաւու. էլքէն աչմագ, էլքէնլէմէք. *Փոյթ ընդ փոյթ առագաստեաց զնաւն. Վրք հց. ծդ:

ԱՌԱԳԱՍՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Θαλαμεύω. In thalamum colligo. Իբր Յառագաստ հարսնութեան հանգուցանել. *Զոր ամենայն արարածք ահիւ և գողութեամբ օրհնեն, սա միայն անթարգմանաբար առագաստեցոյց. Ոսկ. 'ի կոյսն:

ԱՌԱԳԱՍՏԻԿ. գ. Տ. ԱՌԱԳԱՍՏ. *Զեկեղեցւոյ վարագոյր առագաստիկ փեսայի և հարսին մի՛ իշխեսցեն առնել. Կանոն:

ԱՌԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Առընթեր գրութիւն. յաւելուած գրութեան. մեկնաբանութիւն. Ճառ. *(Է նորա) միւս ևս առագրութիւն սակս կենաց և վարուց տեսականին. Նախերգ. քել:

ԱՌԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Προστίθημι, παρατίθημι, προσποιέω. Appono, adjicio, addo, trado. Առընթեր կամ մերձ դնել. յաւելուլ. 'ի վերայ բերել. և Աւանդել գրով. Ճառել առաւել քան զոր գտանի ցարդ. *Բազումս և յոլովս ոչ գոն կատարեալք. վասն այդորիկ առադրեցաք (զձայնքս՝) ըզբազումս և զյոլովս. վասն զի, ևն: Առադրեսցուք 'ի սահմանն և զնոյն նշանակ. Սահմ. դ. է. ծա: *Լաւ է առաջս մանաւանդ յաղագս այսոցիկ, և ոչինչ առադրել պարտ է. Ար. ծբ: *Բազումս և ամենազանս առադրեաց բանս Հօմերեան գիրն. Նիւս. կազմ: *Իւրոյ ճշմարտութեանն 'ի հաւատ ընկալնլոյ զաւանդութիւն 'ի հօրէ քնի՝ առադրէ. Շ. ա. յհ. ծէ: *Զօշաքաղութիւն 'ի բազում իրս առադրի". այսինքն մերձ գնի, սպրդի. Սարգ. ա. պ. ծա:

ԱՌԱԴՐԵԼ. Առնել. կացուցանել. իբր Ἐπεργάζομαι, κατίστημι. Efficio, constituo. *Զվերակացուս խորանին՝ քահանայս և քայքայիչս առադրէր: Հայարոս առադրէ զխոտութիւն. Լմբ. ափ:

ԱՌԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՌԱԳՐՈՒԹԻՒՆ:

ԱՌԱԹՈՒՐ, կամ ԱՌ ԱԹՈՒՐ. որ և ԸՆԴ ԱԹՈՒՐ. մ. որպէս թէ Առ աթոռ իւր, ընդ ոտիւք. վարի ընդ բայս Կոխել, հարկանել ևն. չիկնէմէք, այագ ալթը ալմագ. Καταπατέω, λακτέω. Conculco, calce ferio, ևն. *Կոխեցին զնա առաթուր: Առ աթուր կոխեալս անհնարին գազանացն: Զբազումս 'ի նոցանէ առ աթուր հարեալ. Դ. Մկ. թ. 33: Գ. Մ. ե. 23: զ. 15: *Առաթուր կոխեան առնէիր զգէտս քո. Եղիշ. լբ. 2: *Երիվարք զբազումս առաթուր հարեալ սատակէին: Որպէս առաթուր հարեալ վարէ ('ի բաց). Աթան: Պիտ: *Ոտամբք ես առաթուր հարեալ մերժէիր. Ոսկ. մ. բ. 25. 26: *Կերպարանն այ թըշնամանի՝ առաթուր անկեալ չարին. Լծ. ածաբ: *Յաղթելով ընդ աթուր (կամ ընդ առաթուր) հարկանէին. Փիլ. իմաստ:

ԱՌԱԾ, ի, ից, կամ ոյ, ոց. գ. Λῆμμα. Lemma, sumptum, propositio, apophthegma. Առեալ 'ի մէջ բան ինչ. որպէս առակ, վճիռ, զրոյց հասարակաց իբրև սկիզբն ըստ ինքեան ծանուցեալ, կամ որպէս առակ եղեալ սովորական. և 'ի սբ գիրս Պատգամ տն, պատահմունք. յայտնութիւն. գուշակութիւն. տեսիլ. *Եւ տէր առ 'ի վերայ գորա զառածս զայս: Առած Նինուէի: Առած բանի տն: Առած նորա յինքենէ ելցէ: Դուք էք առածն: Առած տն եղիցի մարդոյ բանն տն. վասն այդորիկ ես առնից զձեզ առիւ. ևն: *Առած կոչէին զաղդումն մարգարէական շնորհացն, զի զոր ինչ առնուին 'ի հոգւոյն, զայն խօսէին. Գէ. եզ: *Բացեալ զառածս մարգարէութեանն եսայեայ՝ ընթերցաք: Առածք մարգարէիցն հոգեկիր յղացմամբ՝ խորայելի ծնողք ասացան: Ըստ տեսանողին առ իս առածի. ևն. Նար: *Լուր զու զպատուութիւն առածոց սբ հարանցն. Ասող. գ. 21: *Այն 'ի մարմնում, ոչ առածոյ գործովք՝ որպէս 'ի ձեռն մարգարէիցն. այլ բուսանելից ինքեան և զմիաւորեալն կացուցանելով մարմին. Բրս. ծն: *Ոմանք աստուստ երկուս առածս. մի թէ սեռականագոյն սեռն ոչ սահմանի. ևն: Ի ձեռն երկուցս այսոցիկ առածից. Սահմ. իէ. իդ:

ԱՌԱԾ. իբր Հարուած. խածուած. սպի. արած. *Բժշկեցան 'ի մեզ առածք կամակոր թշնամւոյն. Հին մաշտ. և Լաստ. ժգ:

ԱՌԱԾ. ա. իբր Առեալ. *Ինձ պարտ է 'ի քեզ նայիլ, զի 'ի քէն եմ առած. ՃՃ:

ԱՌԱԾԱՆԻ, իբր Առածք. Տ. ԱՌԱԿԱՆԻ:

ԱՌԱԾԻՄ, ծեալ. չ. Առաքրիլ. 'ի վերայ գալ իւր կամ այլոց. շրջաբերիլ. յետս դառնալ. դէօնմէք, դօլանմագ իւր էվրէ, եա պաշգասը էվրէ գալ. *Երկինք զմի տիւ և

գիտէր առածեալ զինքեանսն՝ չգիտէին 'ի նոյն տեղի. Եղնիկ։ *Զոր ասէ խնդրեցէք. և առ մենեքեան յետս առածեալ հարցանէ զգեստն. Ոսկ. Եսա։

ԱՌԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Առած. և բերումն զիւրև. *'Ի խորհուրդ առնուլ զթարգմանեալ գերանդեաւն ընդ օգս 'ի զուգաբերութիւն առածութեանցն. Յհ. կթ։ *Ինքնագիր առածութեամբ զարգարեալ ունի զկամացն խոկոց. Եւագր. ճէր։

ԱՌԱԿ, ի, աց. գ. Παραβολή, πρόβλημα, παροιμία. Parabola, similitudo, proverbium, adagium. Առած նմանութեան, կամ այլաբանական. բան ինչ 'ի մէջ առեալ 'ի նշանակել զայլ ինչ. խորհրդաւոր նմանութիւն. և Գաղտնութիւն, առեղծուած կամ առասպել յարմարեալ 'ի խրատ, կամ 'ի զարթուցանել զլսելիս առ 'ի քննել զպատգամութիւն իրաց. Մէսէլ, մասալ, բէնզէթ. *Առակք սողոմոնի։ Բացից առակօք զբերան իմ։ Խօսեաց առակ առ տունն իսրայէլի. արծուին մեծ էն։ Ո՞չ առակքն առակ է այդ՝ որ ասիդ։ Յաւուր յայնմիկ առցեն 'ի վերայ ձեր առակ։ Խօսէր ընդ նոսա բազում առակօք, և ասէր. ահա ել սերմանացան։ Այլ առակ արկ առ նոսա. էն։ *Քանզի ասել լսել առակ, սկիզբն էր գալ ամենայն գործոյ.. Ինձ երևի յոլովագոյն քան զկէսն. Գիւտ. օրէն. է։

ԱՌԱԿ. որպէս Αἴνιγμα. Aenigma, obscurus sermo. Առեղծանելիք. մթին ասացուած, որպէս հանելուկք. պիլմէճէ, բէնզ. Տես Թագ. ժբ. 8։ Օր. իը. 27։ Գ. թգ. ժ. 1։ Բ. Մն. Թ. 1։ Իմ. Է. 8։ *Առակ թուի ասացեալքս՝ բազմաց, որք իմաստակրել ոչ կամին։ Բազմաց կարծելին բանքս այս, եթէ առակաց նման են. բայց ոչ են այնպէս. Ոսկ. յհ. ա. 40։ Բ. 21։

ԱՌԱԿ, որպէս Ὑπόδειγμα, τύπος. Exemplum, typus, figura. Օրինակ. ձև. յարացոյց. եղանակ. տիպ. էօրնէք, բէնզէթ. *Առակ մի կամիմ ասել բանից ասացելոց։ Զի՞նչ այն է, որ երևի յաշխարհի, եթէ առակ մարթ է լինել առաքինութեան զօրութեան։ Զարմացեալ եմ ճշմարտի վասն ճշգութեան առակիդ. (որ և առէջ ասէ) Առակ օրինակի. Կոչ. ժա. 25։ *Այսու փորձք իմաստութեամբ առակ օրինակի լինէր ամբոխիցն. Եսա. պղծ. ա. 5։ *(Շէջն և բուեթ) 'ի մի տեղի եկեալ բազմութեանցն զպարոյկն, ըստ առակի ծովիցն. 'ի ցամաքէ և 'ի ծովոյ գոշն. Մագ. ժէ։ *Հնազանդեցայք 'ի սրտէ, օրում աւանդեցայք յառակ (այսինքն 'ի 'ի տիպ) վարդապետութեան. Հռ. զ. 17. յն. յոր աւանդեցայք 'ի տիպ։ *Նախ առակքն լինիցին, և ապա իրքն եկեսցեն ճշմարտութիւնն, էն. Ագաթ։ *Այսու առակաւ (այսինքն օրինակաւ)։ Ցնդեցան ընդ-րոյն առակաւ։ Ձիթոյ առակաւ ընդ ուկերս բաշխի. Նար։

ԱՌԱԿ. Ինչ մի առաջի եդեալ 'ի տեսակ ամենեցուն, կամ առարկայ հանդիսի. *Որպէս յառակս ամենեքեան զարմանացմամբ հայէին. Լմ. ող։

ԱՌԱԿ. որպէս Զրոյց հասարակաց. առած. *Եղև յառակս, թէ և սաւուղ 'ի մարգարէս. Ա. թգ. ժ. 12։ *Պատշաճեցան բանքս այս 'ի բանս կարգի առակաց, թէ երբ զսերն արդարաէ էն. Ագաթ։

ԱՌԱԿ. գ. ա. որպէս Առակ նշաւակի. նշաւակ. ծանականք. դարտուանք. նախատինք. խայտառակութիւն. և խայտառակ. ծաղրելի. Իւրէթի ալէմ. *Առ առակէ շըր-շրջեցուցանէին։ Առակ խայտառակութեան յետնոց թողեալ. Բ. Պ. Է. 10։ Գ. Պ. Բ. 3։ Տես ըստ իմիք և Օր. իը. 37։ Բ. Մ. Է. 20։ Սղ. խգ. 15։ *Ցառակս նախատանաց. Իմ. Է. 3։ *Զի մի ծանակ և առակ լինիցիմք։ Առակ և ծանակ արար. Ոսկ. Եսա։ *(Սողոմոն) առակ ազգաց. Նար. իէ։ *Յառակն ամենեքեան զարմացմամբ հայլին.. որպէս փարաւոն առակ եղև ամենայն երկրի անօրէնութեամբն իւրով. Լմբ. ող։ *Զկապեալսն մեղօք զմեղաւորսն... յաշխարհահանս հրապարակին ցուցանիցեն առակ և ծանակ՝ անտանելի ամօթով. Մանդ. է։ (որպէս և թ. սա, է ամօթ)։

ԱՌԱԿԱԲԱՆ, ի,ից. Տ. ԱՌԱԿԱԽՕՍ. *Սողոմոն առակաբան. Շ. խոսք։ *Ասեն առակաբանքն, խեցգետնոյն հետ օձին ձըկնեցան, և կորեցան. Ոսկիփոր։

Եւ Առակաբանութիւն. *Յայտ է, զի առակաբանիւս վարի. Նար. երգ։

ԱՌԱԿԱԲԱՆԵԼ. Տ. ԱՌԱԿԱԽՕՍԵԼ. *Թեթևագոյն՝ ըստ աշխարհական կարգացն առակաբանել. Ագաթ։ *Զմեր խրատս առակաբանեալ. Վրդն. ընդ։

ԱՌԱԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Առակաւ խօսելն. և Առակաւոր բան. *Ե՞ր պաշգաւ առակաբանութեամբ խօսէր զայսուիկ. Նոնն։

ԱՌԱԿԱԳԻՐ. ա. Παροιμιαστής. Auctor proverbiorum. Գրօղն զգիրս առակաց, սողոմոն. *Ուր և առակագիրն ասէր, թէ եղն սիրոյ են. Ոսկ. Եփ։

ԱՌԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրութիւն առակաց. և Առակ գրել. *Բանապաճոյճ առակագրութիւն։ Հենդնաւոր առակագրութիւն. Նար. իէ. ղգ։ *Մեկնիչք հին և նոր կտակարանաց, և որ 'ի նոսին առակագրութեանց. Լմբ. Ժմաս։

ԱՌԱԿԱԽՕՍ, ի, աց. ա. որ և ԱՌԱԿԱԲԱՆ. Խօսօղ և գրօղ զառակս կամ առակօք, որպէս սողոմոն, սիրաք, էն. *Առաքեալ հայելով 'ի բանս առակախօսին՝ ասէ. Լմբ. ատ։ *Առակախօսն իմաստուն. Տօնակ։ *Զբանս առակախօս իմաստնոյն (սիրաքայ). Վրդ. ոսկ։

ԱՌԱԿԱԽՕՍ. իբր Առակական. առակաւոր. *Առակախօս բանիւք իմաստնացուցեալ. Ագաթ։

ԱՌԱԿԱԽՕՍԵԼ, եալ. չ. Առակաւ և օրինակաւ խօսել. առակաբանել. *Զոր մեծին մովսէսի զլինելոցն առակախօսեալ։ Զոր և պաւղոս ըստ այլաբանութեան առակախօսեալ ասաց, քանզի հագար ասէ լեառն սինեայ է. Փոր։ *Ոչ առակախօսէր, այլ յայտնապէս ասելով. Մաշտ։ *Յովհաննէս իւրոյն սկսեալ առակախօսէր աշակերտացն. Անան. եկեղ։

ԱՌԱԿԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՌԱԿԱՒՈՐ. *Զայս և առակական բանին ասէ. զի թէ անկցի թշնամի քո, մի ուրախ լինիցիս. Ոսկ. Եփ։ *Ըստ առակական ասացուածս բարբառոյ. Անան. եկեղ։ *Ըստ սորում 'ի գաւհինն առակականքն պատմին. Մագ. խղ։

ԱՌԱԿԱԿԵՐՊԻԼ. չ. Առակաւ նմանիլ. օրինակաւ 'ի դէպ գալ. *Յայնժամ առակակերպեսցի արքայութիւնն երկնից տասն կուսանի. Զքր. կթ։

ԱՌԱԿԱԿՈԾԵԼ. չ. Իբր կոծել նախատական առակօք կամ թշնամանօք. *Զկծեցուցանող բանիւք առակակոծէր զարդարն. Վանակ. յոբ։

ԱՌԱԿԱՀԱՐՑՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. Αἴνιγμα. Aenigma. Առակաւոր հարցուած. առակ. առեղծուած. պիլմէճէ. *Սողոմոն զառակահարցուածս գլխովին հարուստ վաղվաղակի լուծանէր. Ածաղգ. ը։

ԱՌԱԿԱՑՔ, յից. գ. Առաջիկայ իրք. լինելիք. հանդերձեալք. *Զի մի առակիչն յառաջ քան զիւրն առակայիցն առակեսցի. Նար. ծդ։

ԱՌԱԿԱՆԵՄ, եցի. ն. Φράζω, ἐμφράττω. Sepio, obstruo, obturo. Խըցնուլ զակն այսինքն զծակս՝ զանցս և ընթացս տեղեաց և իրաց. ըստ յն. ցանկել. *Առականեցից զճանապարհս նորա. Ովս. Բ. 6. ուր Լմբ. գրէ. *Առականեցից, ընդ ակամբք արարից, և զչոյան ասա արարից։ *Եւ զդրունս ինքնին առականէր. Բ. Պ. Բ. 5։ *Առականեալ խցեալ ծածկեալ անդրապէս. Փիլ. լիոն։ *Առականեցան աղբիւրք իմաստութեան. Մծբ. ծթ։ *Յորոց վերայ հասեալ անօրինացն, և առականեցին զամուրս նորա. Լաստ. ծա. որ 'ի ծէ. գրի. *Յորոց վերայ հասեալ թշնամեացն՝ առակեցին զամուրս նորա։

ԱՌԱԿԱՆԻ. գ. յոգն. այսինքն Առակք. *Յայնժամ սաստ՝ պատուիրելով ըղճշմարիտ առականին։ Թողից քեզ յայս վայրի ըզնախասաց առականին (կամ առածանին). Մագ. ոփ։

ԱՌԱԿԱՆՔ, նաց. գ. Αἰσχύνη, αἴσχιδον, παραδειγματισμός. Pudor, ignominia, traductio. որ և ԱՌԱԿ ՆՇԱՒԱԿԻ. խայտառականք. ամօթանք. խայտառակութիւն, ծանականք. նշաւակութիւն. յամօթ առնելն, և լինելն. ռէզիլ. այպ, ճավալլի. *Ոչ առականաց միայն պարտ էր, այլև տանջանաց ըստ օրինացն։ Ես զմահ եա յանձին կալայ, որ քան զամենայն մահս առականաց էր. Ոսկ. մ. ա. 4։ Բ. 18։ *Տեսանեն զմեղացն զամօթ, տեսանեն զյանցանացն զառականսն։ Տեսին զառականս իւրեանց. Ոսկ. Եփ։ *Զառականս խորհրդոց նորա (փարիսեցւոյն) կինն մեղաւոր այսպէս առնէր. Եփր. համաբ։ *Ցիշեցէք զառականս ամօթապարտ ամուսնացելոց՝ ոչ ինչ նուազ և կուսից։ Յետոյ զգացեալ զառականն՝ կնոջն, զայրանայր ցասմամբ. Պիտ։ *Ծածկեալ զնախատինս զազրալի առականաց իմոց. Բենիկ։ *Զի մի ծանիցեն առականք նոցին. Գնձ։

ԱՌԱԿԱՆՔ. Ἀσχημοσύνη. Turpitudo. Անդամք ամօթոյ, ամօթոյք. ամօթ. այրդէ։ Եւ. Բ. 26։ իը. 46։ Ղևտ. ժը. 6. 19։ Ի. 11. 17. 21։ *Մայրենի և քուրական առականօք զարարած լուսաւորացն մուծանէ. Եղնիկ։

ԱՌԱԿԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Որ պատմէ զառակս, կամ խօսի առակօք. *Ճանաչել զդժուարալուրն դարձուածոց բանից խորին առակապատումն գրոց. Զքր. կթ։

ԱՌԱԿԱՊԷՍ. մ. Որպէս առակաւ. առակախօսութեամբ. օրինակաւ. մթին բանիւ. բէնզէթլէ. *Ինձ թուի՝ թէ նշանակօրար և առակապէս. Փիլ. լին. ա. 13։ *Առակապէս ասէ փրկիչն, և ոչ յայտնապէս (կամ հրամանաբար). Ոսկ. չէ։ Ճ. Գ։

ԱՌԱԿԱՍԱՑ. ա. Առակաւ ասացեալ. խրթնածածուկ. *Զառակասաց իմաստ մարգարէիցն հաւատեաւ մեկնել. Գէ. Եսա։

ԱՌԱԿԱՐԿՈՒ, ի, աց. ա. գ. Αἰνιγματιστής, παροιμιαστής. Aenigmatum, vel parabolae studiosus. Որ առակս 'ի մէջ արկանէ, կամ 'ի կիր արկանէ. առակախօս. *Վասն այնորիկ ասեն ամենայն առակարկուք. Թուոց. իա. 27։ *Այլ յորոց առակարկուացն. Ար. որս. Գ։ *Խորագէտ, ըն երկրաւոր իմաստութեամբ, առասպելախօս,

և առակարկու. Ղևոնդ. Ճ: *Իբր զվիճաձ՝ անդրէլի կոչման, ըստ առակարկութին (առ զումնի). Նար. Ի:

ԱՌԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Առակ առկանելն, և իլն. առակ և զրոյցն լինել 'ի բերանս ամենեցուն. խայտառակութիւն. *(Գինին) զարգարն զզոփս առակարկութի ամենեցուն առաջի կացոյց. Սարգ. Գ. յհ:

ԱՌԱԿԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Παραβολικός, αἰνιγματώδης. Parabolicus, aemigmaticus. Առակական. ուր կայցէ առակ կամ օրինակ ինչ. խորհրդաւոր. նմանաբանական. այլաբանական. *Ի ձեռն առակաւոր նշանացս այսոցիկ յայտնութիւնք ճառիցի որ լինին. Փիլ. նխ. Բ: *Առակաւոր բան. Ոսկ. յհ. ա. 33. սփէս: Խոր. հռիփս: Նար. ՂԲ: *Առակաւոր բանատեղծութեն, կամ զրոյք. Նար. ղԳ. և խլ:

ԱՌԱԿԱՒՈՐ. իբր Առակ և զրոյց եղեալ. խայտառակ. կմ անկեալ ընդ վատանունութե և մեղադրանօք. *Յանձն առ ասեն և գու լինել վասն մեր առակաւորս նզովս. Փարպ:

ԱՌԱԿԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Առակաւ և օրինակաւ նշանակել, կամ ակնարկել. *Յաղագս ծնողացն պատուոյ բազումս և հարկաւոր օրէնս առակաւորէ. Փիլ. Ժ. բան: *Բարձրագոյն և մեծամեծ խորհուրդ առակաւորեաց սողոմոն: Որպէս առակաւորի յաւետարանին. Նար. Եր:

ԱՌԱԿԵՄ, եցի. ն. Παραβάλλω, ὑπαινίσσομαι. Parabolis expono, etc. Առակս 'ի մէջ առնուլ. առակաւորել. առակաւ խօսիլ. առակաւ նշանակել. նմանութբ յայտնել. նմանեցուցանել. յարմարել. այլաբանել. *Առակեսցես տանն դառնացողաց զառակս զայս: Ո՞չ ապաքէն զայս ամենայն առակ զնմանէ առակեսցեն: Որո՞վ առակաւ առակեսցուք զնա. Եզեկ. ԻԴ. 3: Ամբ. Բ. 6: Մրկ. Դ. 30: *Զայս եգիպտոս առակեցի յանձն իմ և յապողոս. ա. կոր. Դ. 6: Ուսափ և Արմ. Բ. 2. *Առակեսցես զսիրտ քո 'ի հանճար,,. իմն, յարմարեսցես՝ որպէս յարմարի առակ ինչ ըստ խորհրդածելոյ իմաստից. կամ ըստ Լմբ. *Առակս ասէ առաջես 'ի սրտի քում, և այնու ածցես զնա 'ի հաւանութի արդար լինելոյ,,: *Սկսայց առակ (առեղծանելի), ոչ առասպելական, այլ որ է ճշմարիտ առակեալ. Փիլ. ամէս: *Տէրն մեր առակեաց առակ. Եփր. համաբ: *Բանս զկեանս աշխարհիս առակեաց: Գիշեր զհրէական անհաւատութին առակէ. Յհ. իմ. ապ: *Կալթն զվարդապետութե ն ածային պատգամացն առակէ. Սարգ. ա. պ. Դ: *Վասն նոցա իսկ առակեաց ամենագէտն զլինելոյն իրս. Ագաթ: *Ի սատանայ առակեցին զվիշապն. Եղիշ: *Առակեաց նա զաշակերտսն իւր 'ի ղազար, և զնոսա 'ի մեծատունն. Իգն: *Ի գարեղէն նկանակ առակեցան նոքա: Որոց ծերութին առակի 'ի ձէթ: Առակի ձիթենւոյն. Նար. ա. ղԳ: Անյաղթ. բարձր: *Առակողն (սողոմոն). Պիտ: Նար. ա. Դ. Է:

Կամ որպէս նշանակել. յայտ առնել. *Ցառն կողէ ասաց զկինն լինել, առակելով՝ կէս մասին արուին գոլ զէգն: Փիղք զպատահման շարժէին, առակելով եթէ ժողովրդեանն ողջոյն տան. Փիլ. լին. և լիա:

ԱՌԱԿԵԼ. Παραδειγματίζω, ἀποκαλύπτω. Ignominiae expono, traduco. խայտառակել. մերկանալ զամօթալիս. նշաւակել յանդիման առնել 'ի նշաւակ. *Յայտնեսցէ զպղծութի իւր, և առակեաց զամօթ իւր. Եզեկ. ԻԳ. 18: *Առակեալ զգոսա առաջի տեառն յանդիման արեգական. Թուոց. ԻԵ. 4: *Յանձնանօք առակելով աստակէին. Գ. Մ. Ժ. 10: *Ոչ կամէր առակել զնա. Մտթ. ա. 19: Իսկ Սղ. ԼԱ. 7. *Որոց առակեալ իցեն ճանապարհք իւրեանց,,. իմն ըստ յն. բացեալ և յաջողեալ, կամ ընդարձակեալ. բայց Լմբ. իմանայ՝ նշաւակեալ, նախատեալ 'ի բերան ամենեցուն:

ԱՌԱԿՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Մակակոչութե. կոչումն անուան կամ մականուան. *Անուանդ առակոչութեն Թագաւոր խաղաղութե: Լուսոյդ 'ի վերայ առակոչութե արանց այս՝ աշխարհի խորհրդածուաց. Սարկ. քհ: *Ունի առակոչութեն համանուանական իմն զօրութի, ըստ միոյց տեսանելոյ որոշեալ. Տօնակ:

ԱՌԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. Առակելն, և իլն, Ա Բ նշ. այսինքն Առակաբանութե. *Խոնարհեցուցից յառակումն զունկն իմ: Առակումն տացի 'ի մարդ. Սղ. ԽԸ. 5: Բ. Բգ. ԻԳ. 3:

Եւ ըստ Բ նշ. այսինքն Խայտառակութե. *Պետրոս ցախմին (մոգն) ասաց, կատարեալ զոր սկսարդ, քանզի մերձեցաւ քո առակումն. Ճ. Ա:

ԱՌԱԿՈՌՈՒՆՔ. Բառ անյայտ. իբր Առ կառունս, առ կռան.('ի բառէս կուռն). 'ի Թիկանց. կռնակը, գլխուն վրայ, կէշած. և կմ Առ կիրս. *Ընդէր բնաւ, յորժամ իշխանք զմեզ զզուեն ինչ և կմ Թշնամանեն ինչ, չբարկանամք. զի չիշխեմք յայնմ սաստից, որ հաւասար և առաւել ևս կան առակառունս (կամ առ կրունս) մեր քան զարամսւութի բարկութե. Ոսկ. յհ. ա. 3. յն. ո՞չ ապաքէն, զի երկիւղ զուգակշիռ կայ կրից՝ զմեզ ահացուցիչ:

ԱՌԱԿՕՐԻՆԱԿ ՀՐԱՄԱՆ. Իբր Խորհուրդ կամ վարդապետութի հաւատոյ. Δόγμα. Dogma. *Ցոյժ խորին և բարձր է առաքեալս այս, և բազմօք լի է առակօրինակ հրամանօք. Ոսկ. յհ. ա. 1:

ԱՌ ԱՅԺՄ կմ ԱՅԺՄԻԿ. Տ. ԱՅԺՄ:

ԱՌ ԱՆԳԱՄ ՄԻ. Տ. ԱՆԳԱՄ:

ԱՌԱՆԿԱՆԻՄ, կայ. յ. Προσπίπτω. Accido, incido, securro. Դէպ լինել. հանդիպել. պատահիլ. *Որպէս 'ի հայելիս որ առանկանի 'ի նմա՝ բնաւորեցաւ կերպարան ընդունել: Մարմնոյ աչօք յորժամ ակարառցին, բազում անգամ 'ի միոջէ ճրագէ երևումն կրկնակ առանկաւ և պատահեաց ընդդէմ. Փիլ. նխ. Բ: և լին. Դ. 8:

ԱՌԱՆՁԻՆ, կմ ԱՌԱՆՁԻՆՆ. ա. մ. Ἴδιος. Proprius. Ἰδίως. Proprie. Որպէս թէ Առ անձին եւթ. ինքեան միայնոյ. Անձին իւրում սեպհական. յատուկ. իւրական. մասնաւոր. մախսուս. *Ցուէտ այն առանձին է այս, զհանդերձեալսն ասել: Ոչինչ օտար, և ոչ առանձին իմ ինչ, այլ առ 'ի քէն. զի առանձինն իբր յօտարութե գնէ զյոլովսն. Ոսկ. Բ. 32. 35: *Որ է յատուկ և առանձինն նմանամասնեայց. Սահմ. ԺԲ: *Իդ՝ առանձին է արդարև այդ. Առ որս. Է: *Կանանց առանձինն է (այս ինչ): Իմաստասիրական կրթութի առանձինն բանականին գոյակաց: Մանաւանդ ինձ առանձինն. Պիտ: *Բերան համարձակ առանձինն մարգարէիցն էր: Առանձինն է նմա. Սեբեր. Գ: *Դարձեալ և այս առանձին բառ է հեբրայեցւոց, և խորին. Կիւրղ. Բգ. և ծն. սփէս: *Ա յառքիկ վասն հասարակացս. իսկ անձին առանձին այս ինչ է. Յհ. կբ: *Ոչինչ իւր առանձին ուրուք պարտ լինել, այլ հասարակաց. Խոր. ա. 31:

ԱՌԱՆՁԻՆ. Ըստ ինքեան. ինքնին. իւրովի. *Առանձինն բնութեն՝ չարն չար ոչ է. Յճխ. Է: *Զարն յանձնիշխան կամաց մնալ՝ կործանի իւրաքանչիւր ոք առանձին. Ագաթ: *Ոչ է նա առանձին սուրբ յատակ լուսով, այլ 'ի ձեռն օդոյ. Եղիշ. Է: *Ինքեամբ առանձինն սկսեալ կատարելագունիցն եղեալ. Պիտ: *Ամենայն այր առանձին գրեթէ ըստ գաւթայ զինքն զինեալ 'ի նախահատակութի. Յհ. կբ:

ԱՌԱՆՁԻՆ. Զատ. անխառն. *Զամենայն ընտրութիւն նշանագրոյն, զառանձինն և զկրկնաւորն միանգամայն յօրինեալ. Կորիւն:

ԱՌԱՆՁԻՆ. Որոշեալ. զանազանեալ. որիշ. *Սաղմոս առանձինն է յօրհնութէ. այսպէս և օրհնութի որոշի 'ի գովութէ. Լմբ. սղբգ: *Զհատ անգամ իւրաքանչիւր ոք 'ի նոցանէ առանձին՝ արձակէ. Ագաթ:

ԱՌԱՆՁԻՆ. } մ. Καθ' ἑαυτόν, τὴν. κατ'
ԱՌԱՆՁԻՆՆ. } ἰδίαν, καταμόνας. Solus, solum, seorsum, privatim, distincte, singulatim. Զատաբար. ուրոյն. մեկուսի. միայնակ. միայն ընդ միայն. ղոփ, ղոփ ղոփ, Ֆընաղըրը, Ֆընտըրէն. ֆէնտի ֆէնտիլէ. Եալընըզ, պաշգաճա, Բէգիւաճա. *Զատանէր իւր հատ առանձինն, և ոչ խառնէր զնոսա 'ի խաշինս լաբանու: Արկին (հաց) իւրաքանչիւր առանձինն: Կոծեսցի երկիր ըստ ազգս ազգաց առանձինն. ազգ տանն դաւթի առանձինն, և կանայք նոցա առանձինն: Մեք առանձինն էաք: Իբրև եղև առանձինն: Խուսեաց 'ի տեղի անապատ առանձինն են: Որպէս զգինի ոք առանձինն ըմպիցէ, և դարձեալ զջուր առանձինն. են: *Թագցեալ (զպատառն՝) նշանակէր զգողն մատնիչ. յայս խորհուրդ ոմանք 'ի քրիստոնէից ոչ միրտեն զնշխարն 'ի բաժակն, այլ առանձին առանձին ճաշակեն. Երզն. մթբ: *Հանդարտի առանձին յանապատի. Վրք հց. Գ:

ԱՌԱՆՁՆԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վերնոյն ըստ ամենայն նշ. որպէս Զատաբար. որոշակի. մասնաւորապէս. *Երեմիաս զորդւոյ կերպարանս առանձնաբար մեզ առաջի դնէ. Սարգ. ա. պ. Գ: *Տանի ապաքէն առանձնաբար յամենեցունց բարեբանութիս: Ոչ այսպէս առանձնաբար ըստ ամենայնի գեր 'ի վերոյ պատուով. Պիտ: *Հրեայքն եղեն անմիտք առանձնաբար (նորօրհնակ՝ զկնի հեթանոսաց). Հօ. ման. առյ:

Եւ իբր Ըստ ինքեան. *Հիւանդութիք և մահ ոչ են առանձնաբար էութիք, այլ՝ յայլութի ներգործեն. Շ. թմ լար:

Եւ Զանազանաբար. *Որոց առանձնաբար հասակք, և բաժանեալ ժամանակք. Պիտ.

Եւ Զատանելով. բաժանաբար. ուրոյն ուրոյն. *Ոչ ամենայն իրք՝ որք միանգամ միաբանք միաբանաբար ասին, նոքին և առանձնաբար ասին. քանզի ահա ասեմք, մեռեալ մարդ, և առանձնաբար ոչ կարեմք ասել, եթէ մարդ է. Սահմ. ԺԲ:

Եւ մանաւանդ՝ Մեկուսի 'ի բազմութէ. յառանձնութե. միայնակ. *Երիւքն եղեալ առանձնաբար. Շար: *Մշտապաշտօն աղօթիւք, հասարակ համաձայնութբք, և առանձնաբար խօսակցութբ ընդ այլ. Նախերգ. ժէլ: *Առանձնաբար 'ի վերայ նոցա կատարելով սրտաքոյ ժողովրդանոցին. Յհ. իմ. ապ:

ԱՌԱՆՁՆԱԳՈՅՆ. ա. Մասնաւորագոյն. սեպհականագոյն. յատկագոյն.

*Առանձնագոյն և ընդհանրագոյն պատճառս հասուցանելի է զայս. Փիլ. լին:

ԱՌԱՆՁՆԱԳՈՐԾ. ա. Յատկապար գործեալ՝ ըստ սեպհական բնութեան բերմանց. *Նմանեսցուք առանձնագործ գործոցն մեղուաց. Վեցօր. Է:

ԱՌԱՆՁՆԱԿ. ա. Ἴδιος. Proprius. Յատուկ. մասնաւոր. առանձնական. *Ափս առանձնակ. Խոր. Յ: *Զհասարակաց անէր կոչել որպէս առանձնակ. Խոր: *Սղբա առանձնակ ունելին որակս. խել չորրորդն խառն ընդ սոսա. Տօնակ: *Միայնանոցս առանձնակս առնէ առաւես չնեալ է նոցա. Նախերգ. ծէւ:

ԱՌԱՆՁՆԱԿ. մ. Առանձինն. ուրոյն. Καταμόνας. Solum, privatim. ἰδίως, proprie, seorsum. *Առանձնակ զհեշտութեան կերակուր առաքելութեան. Գէ: *Վասն սեռներցուն հայցել առանձնակ ըստ կարգի. Խոր. Գ: *Այն զպաշտօնն և զերկրպագութեան առանձնակ մատուցանել, որպէս տարած՝ արարչի. Սարկ. Պտ: *Ո՞վ ոք երկեք եռեն 'ի մարտի զհմրեցն՝ անձամբ զորացուցեալ զեւրն առանձնակ զզօրութի: Ամս էին, առանձնակ մարդն Թագաւորէ, և առանձնակ ծիրանեին. Ան. Է:

ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἴδιος. Proprius. Առ անձն իւր վերաբերեալ. ինքեան ենթ պատշաճեալ. սեպհական. յատուկ. անձնական. մասնաւոր. ... *Եւ ոչինչ առանձնական խօսեցայ Է ձեզ, այլ զամենայն իւրն 'ի հօրէ: Ամենայն որ ինչ ածուն էին առանձնականք. Ոսկ. յհ. Է. 23. 25: *Ո՛չ է բաժանելի յառանձնականացն. Փարպ. ԼԲ: *Պարտ է իւրաքանչիւր մասին առանձնականաւ զարգարել առաքինութ. Սահմ. Ծ: *Ըստ առանձնական կերպարանացն. Ագաթ: *Զառանձնականն զիւր ինքեան. Յհ. իմ. ափ: *Ի յիւրեանց առանձնական գործս. Շ. ընդհ:

ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆ. Որոշեալ, զատուցեալ, անհաղորդական. *Ուրեմն առանձնական և որպէս այլում ուրոյն որդւոյ տուեալ անուն. Գրգ. ԼԲ: *Յայտնել զանլուծանելի միութիւն և զառանձնականն. Ան. որս. Է:

ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆ. Անման. անպատ. *Ուղղոյք և առանձնականք 'ի ծննդոց անձեռութէ. Նոր. Ղ:

ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆ. Միայնացեալ. միակեցական. միանձնական. *Ի քարանձաւս առանձնական ծղօտք միշտ զհանգոյն ... ընթերցին. Լուսփ. ԻԲ: *Առանձնական ... Վրդն. լուսոյ:

ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆ. մ. իբր Առանձինն, առանձնաբար. *Զոհ մատուցից 'ի տան իւրում առանձնական. Ճ. Ա:

ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սեպհական վիճակ. որոշումն. *Իւրաքանչիւր ...ոց առանձնականութեանց, և դաւանից. Խոր. Ա. Զ:

Իբ. Առանձնութիւն. միայնակեցութիւն. *Գու... զառանձնականութիւն, որ եղիայի և ... նման գործէ. Վրք. հց:

ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՑ. ա. Որ առանձին ... և Որ լինի առանձինն կալ. *Հինէ ... և յատուկ առանձնակաց (կամ. յառանձնակաց) խրճիթս. Խոր. ...:

ԱՌԱՆՁՆԱԿԻ. մ. ա. Նոյն ընդ ԱՌԱՆՁՆԱԲԱՐ, ԱՌԱՆՁԻՆՆ, ըստ ամենայն առումն. *Երբեմն առանձնակի, և երբեմն խառն ... Ոմանք զառաջինորդութ հա..., և ոմանք առանձնակի յիւրաքանչիւր ... ամենայն զանազանական խորնամն. Գէ: *Եփրատ առանձնակի գնալով մերձ 'ի սահմանս բաբելոնի 'ի տիգրիս խառնի. Տօնակ: *Պարգևք է առանձնակի 'ի Թշնամիսն և յատելեան բարեգործել: Զարբեութիւն աստանօր առանձնակի առլով: Որպէս առանձնակի գոլով զնոյն միտս ցուցանեն. Են. Սարգ. օղէ: *Ամենայն կենդանի մարդկան՝ առանձնակի (այսինքն սեպհական) անուն շաւիղ. այլ Թագաւոր, և այլ իշխան, այլ քաղաքացի, և այլ ռամիկ. Սհ. Ես: *Ցործամ փութաս երթալ 'ի մեզս, զմտաւ ած զմեծ զայն և զարհուրելի և զառանձնակի դքնի դատաստանն »: Իբր մասնաւոր և ահաւոր. Բէնէկ:

ԱՌԱՆՁՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տես ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Ցոր (ասող) եթէ յանկիցէ առանձնակութեան լուսոյ բոլորեցունց մասանց, վերջին մասնակ զայն աստեղ աւելց տիրել ըստ եւանկինուոյ. Շիր:

ԱՌԱՆՁՆԱՅԻՆ, այնոյ, ոց. Տ. ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆ ըստ ամենայն նչ. *Ըստ առանձնայնին կերպարանաց զանունն նշմարեցուցանել. Ագաթ: *Այլ որպէս կարծեմ, Ը առանձնայլին ձայնիցն դատեցան այսպէս. Քեր. ... Ն Մոգ. Ն Երզն:

ԱՌԱՆՁՆԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. չ. Χωρίζομαι. Separor. Առանձինն լինել. մեկուսանալ. զատանիլ. կամ Որոշիլ՝ որպէս բաժանիլ. ... *Ի լեառն բարձու առանձնանալ. Յհ. իմ. էկ: *Կրօնաւորուն է առանձնանալ յաշխարհէ. Սարգ. յի. Է: *Առանձնանալ 'ի հասարակաց ամբոխէն. Լմբ. պրգ: *Ինքն միայն առանձնացեալ. Ագաթ: *Յամուսնացն հաղորդումէ յոլով ժամանակս առանձնանալն: Զառանձնացելոցն 'ի միմեանց. Գէ: Առանձնացան հաւատացեալքն յանհաւատոյցն. Լմբ. ող: *Կային առանձնացաուրդուք իւրովք յայլ և 'ի զաւակաց ազանաց. Միխ. աւ:

ԱՌԱՆՁՆԱՆԱՄ. Διαφέρω. Differo. Որոշիլ, որպէս զանազանիլ. տարբերիլ. ... *Ի՞ առանձնանայ կէտ 'ի սահմանէ. ամանական. Թր. ...: *Առանձնանայ էգն ձայնիւ ինչ յարուէն. Հին ...: *Մինն՝ միաւորական անուամբն առանձնացեալ է. Արիստոտ. Նախակ: *Առանձնացեալ կանոն միութեան քնի (այսինքն մասնաւոր). Կոմրզ:

ԱՌԱՆՁՆԱՆԱՄ. Ἀλλοτριόομαι. Alienor. Օտարանալ. անմասն գտանիլ. *Առանձնացեալ 'ի բարձրաբերձացն անձեցմանէ: Առանձնացեալ 'ի բարւոյն՝ զմինն եւթ միանձնեաւորեալ ունի անապակ չարութն. Գէ:

ԱՌԱՆՁՆԱՆԱՄ. Ὑφίσταμαι. Substo, subsisto. Առանձնաւորիլ յատուկ ենթակայութբ. *Որպէս 'ի մարդկանէ պօղոս յատկացեալ՝ գէմ առկոչի. իսկ յանմարմնոցն գտանել առանձնացեալ՝ գէմ անուանի. Յհ. իմ. երկ:

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Προνομία. Privilegium, praerogativa. Առանձին իմն շնորհ, կամ բարերարութի, կամ բարեմասնութի. յառաջամասնութի. ... *Զամենայն տուրսն, զառանձնաշնորհութիւն, զոր մեծն կոստանդիանոս տուեալ էր. Մաղեն:

ԱՌԱՆՁՆԱՊԷՍ. մ. Նոյն ընդ ԱՌԱՆՁՆԱԲԱՐ ըստ ամ նչ. Ἰδίως, ἰδικῶς. Proprie, peculiariter, seorsum. Իբր Յատկապէս. որպէս սեպհական և իւրուրոյն. մասնաւորաբար. որոշակի. զատաբար. ուրոյն. *Ամենայն զօրութիւնք որ 'ի նմանէ եղեն իւրաքանչիւր, այսինքն առանձնապէս. Շ. Բարձ: *Որ ինչ բնութբ և առանձնապէս են յայ հօրէ բանին: Որպէս այլ ոք գոլով առանձնապէս որդի. Են. Գարմ. ոփէղ. յն. յատուկ, կամ յատկական: *Երբեմն հասարակաբար, և երբեմն առանձնապէս խօսի. Իգն: *Առանձնապէս իբր յանուանէ զնա փառաւորէ. Ոսկ. յհ. Է. 21: *Իմացականին են տիրապէս գանելն և հաւանելն. իսկ առանձնապէս իմացմունք իմացականացն՝ առաքինութիւնք. Նիւս. Բն: *Եզականն միայնակ յատուկ առանձնապէս որոշեալ ըստ անհատին. Անան. էխէղ: *Զանազան ընթերցուածովք և աղօթսիւք որոշեալ են, և առանձնապէս խորհուրդս բացակատարեն. Կոմրզ:

Եւ որպէս Ἰδίᾳ. Privatim. Յառանձնում. միայնակ գոլով. *Զուամունս և ըղմարտս բանիւք առնելով հրապարակաւ և առանձնապէս. Պղտ. փիմ: *Թէ ըմպես ջուր առանձնապէս, մի հնչեսցես ձայնըս պէսպէս. Կրպփ. ոփ:

ԱՌԱՆՁՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տանել յառանձին վայր. մեկուսացուցանել. *Առանձնացոյց զաշակերտսն. Երզն. մփ: *Առանձնացուցեալ զնոսա 'ի մարդահոյլ բազմութէ. Ճգ: *Առանձնացոյց զինքն կաթողիկոսն յաղօթս. ՃՃ:

ԱՌԱՆՁՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Պարզ. առանձնակ. *Որոշէ զառանձնաւորսն, և զդոյգանունսն. Երզն. քեր:

Եւ իբր Ունակ անձնաւորութեց. եռանձնեայ. *Առանձնաւոր երրորդութի. ՃՃ:

ԱՌԱՆՁՆԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Εἰδιώτερος. Specialis. Յատկական. սեպհական. որոշեալ. առանձնական. յն. տեսակագոյն. *Զոր ինչ դու պահեցեր ազգակցութե անուանցն, զնոյն և մեք պահանջեսցուք առանձնաւորականաց՝ ըստ քում ստեղծանելոյդ. Ան. որս. Ղ: *Զերիսն հաստատես առանձնաւորականս (ըղհաւատ, զյոյս, զսէր) 'ի մի և 'ի նոյն խորհուրդ գլխեսցես. Նար. Ծ:

Եւ Ὑποστατικός. Hypostaticus, personalis, relativus. Անձնական. ենթակայական. առնչական, սեպհական իւրաքանչիւր անձին. (որպէս հայրութ, որդիութ, հոգիութ.) *Ոչ ծանօթութիւնքն յիւրաքանչիւր ումեքէ բարձեալ լինի, և ոչ առանձնաւորական նմանութիւնքն յայլում ումեք երևեալ. Յհ. իմ. երկ:

ԱՌԱՆՁՆԱՒՈՐԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συνυφεστηκός. Una cum ipso existens. Բնաւորակից. գոյակից. խակակից. *Մշտընջենաւորակիցն հօր, և այս բանն, աթոռակիցն և առանձնաւորակիցն նորա. Գարաս. ԼԲ:

ԱՌԱՆՁՆԱՒՈՐԱՊԷՍ. մ. Ենթակայապէս. անձնաւորական յատկութբ. *Որպէս այլ գոլով առանձնաւորապէս քան զնա որդի. Գարաս. Լ:

ԱՌԱՆՁՆԱՒՈՐԻՄ, եցայ. չ. Ὑφίσταμαι. Subsisto, substo. Ենթակայանալ. անձնաւորիլ. որպէս նեստորականք տային և մարդկային բնութե քնի ուրոյն ենթակայութի կամ անձն, վասն որոյ և ասէին առ սուրբն կիւրեղ. *Եթէ ոչ առանձնաւորեցաւ մարդոյս բնութ, ո՞ւր է և համագոյութին (ընդ մեզ). Եթէ ոչ առանձնաւորեցաւ գոյութն, ո՞ւր է բնութիս մեր. Են. Գարաս. խա: *Իւրաքանչիւր առանձնաւորեալքն 'ի տեսակին՝ դէմ անուանի. Յհ. իմ. երկ:

ԱՌԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἰδιότης. Proprietas, Ցատկութիւն. առանձնական բան բնութեան կամ անձին կամ իրաց. զանազանութիւն, կամ բան զանազանիչ. տարբերութիւն. *Եւ է առանձնաւորութեան բնութեան վերնոյ՝ անչարչարութիւն: Ընդ միաւորութեան անօրինականի՝ բնութեանցն առանձնաւորութիւնք 'ի ձեռն բիւրուց բանից տեսանի մեզ. Լմ. Պարապմ. ԽԷ. ՃԷ: *Սրբավայելուչս առանձնաւորութեամբ իւրաքանչիւրութիւն երկնայնոցն զարդու. Դիոն. Երկն: *Զառանձնաւորութիւն դասակարգութեանցն. Սարգ. Ճառ: *Սարկաւագն վարդապետութեամբ քարոզութեան զեւրն առանձնաւորութեան սատիճանի եցոյց. Լմբ. պտրգ: *Մարմնին վայր ցանկութեան է. յորմէ իբրու յաղբերէ վիժին ցանկութեանցն եւ այլոյն ախտից առանձնաւորութիւնք. Փիլ. լին: *Գոյնն եւ քանակութիւն, եւ այլքն յայսպիսեաց առանձնաւորութեանցն. Նիւս. կազմ:

ԱՌԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ὑπόστασις. Hypostasis, personalitas. Էնթակայութիւն առանձական, որ եւ Անձնաւորութիւն. եւ Ծանօթութիւն յայտարար յատկութեան իւրաքանչիւր անձին. Ինքնութիւն. խսկութիւն. *Նկարագիր է եւ նմանութիւն առանձնաւորութեան նորա. Կիւրղ. գանձ: *Զառանձնաւորութիւնն որոշեմք, բայց զաստուածութիւն միաւորեմք: Երիս առանձնաւորութիւնս, աստուածութիւն մի. Ան. որս. Է. Ե. Ը: *Որոշեալ զառանձնաւորութիւնն՝ ասէ, որ ետես զիս, ետես զՀայր իմ. զի մի ասիցէ ոք, թէ եւ Հայր ինքն իսկ է որդի: Ծանիցես զառանձնաւորութեանցն որոշումն. Ոսկ. յհ. Է. 28. 32: *Որոշմամբ 'ի զանազան առանձնաւորութիւնս. Զքր. կթ: *Մի երրորդութեան զերկրպագութիւն մատուցանէին (եւ 'ի հնումն), թէեւ առանձնաւորութեանցն անծանօթ հանդիպէին: Նրրեակ ա առանձնաւորութեան, որոշեալ գլխովք, եւ միաւորեալ աստուածն. Խոսր. պտրգ: *Անշփոթաբար զառանձնաւորութիւնս պահելով (այսինքն զդասանել), եւ միաւորապէս երկրպագել էութեան. Պիտառ: *Ես եւ Հայր իմ մի եմք, ոչ ա գլխոց եւ առանձնաւորութեան զմին ասէր գոլ, այլ ըստ բնութեան: Զերիս դէմսն եւ զերիս առանձնաւորութիւնս, զՀայր եւ զՈրդի եւ զսուրբ Հոգի: Հօր ծնօղ գոլ, Որդւոյ՝ ծնունդ, իսկ Հոգւոյ ելումն. եւ նոյն սա է առանձնաւորութիւն. զի որով իւիք նշանակեսցի դէմն, նոյն եւ առանձնաւորութիւն (այսինքն ծանօթական յատկութիւն) նմին եղիցի. Ցհ. ԽՄ. Երկ: *Զիւրաքանչիւրոցն զառանձնաւորութիւն եւ զյատկական կիրսն առաջի դնել՝ զանձնաւորութիւնն հաստատելոյ վասն է. Սարգ. ա. դ. ա:

ԱՌԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Միայնութիւն. մեկութիւն. եզականութիւն. *Ցերիսն ըստ անձնաւորութեան եւ գիմաց, եւ 'ի մին ըստ բնութեան եւ առանձնաւորութեան. Ղ. հրէից:

ԱՌԱՆՁՆԵՄ, եցի. Ն. Ցանձն առնուլ. ըստանձնել. ընդունել. Հրան կամ անձը առնուլ. *Այսուհետեւ առանձնեա՛ թողել մկրտութիւն: Առանձնելն զապատակն վերջին: Առանձնեաց (զխրատ օձին) քան զտեառն. Սեբեր. Ծ:

ԱՌԱՆՁՆՈՑ, ի, աց. գ. Միայնանոց. մենաստան: Մխ. դտ:

ԱՌԱՆՁՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Առանձնականն. միայնութիւն: Ոսկեփոր:

Եւ Առանձնաւորութիւն. յատկութիւն. զանազանութիւն. *Ցաղագս համոց առանձնութեանց: Գոյնն եւ ձեւն, եւ այլքն եւս յառանձնութեանցն. Նիւս. կազմ: *Ըստ առանձնութեանց ասուրց եւ շաբաթուց. Կոմբղ:

ԱՌԱՆՑ. Նախադր. ո. խ. Χωρίς, ἄνευ. Sine, absque, expers. կամ մասնկամբքս ἀ, ἀν. abs, in. Թանց. Թարց. (որպէս թէ առ անցանելով, 'ի բաց թողլով). Թող. անմասն. անբաժ. որպէս եւ իբր պակասական մասնիկ, ան, ապ. տ-անց, բաց 'ի. ոչ, ոսզ, դուրս. *Առանց իմ ոչինչ կարէք առնել: Առանց թագաւորի, առանց իշխանի, կամ պատարագաց, յայտնութեանց: Առանց երկիւղի, կամ նենգութեան: Առանց մեղաց, եւ առանց գայթագղութեան: Այր առանց պատճառանաց (այսինքն անպատճառ): Առանց թագաւորի է մարախ. (յն. անթագաւոր:) Քաղաք առանց հնանալոյ (այսինքն անհնանալի): Մշակ առանց ամօթոյ: Առանց անցանելոյ ումեք զքահանայութիւնն: Առանց աղօրմութեան մեռանէր: Ամենայն ազգք՝ Առանց կանանց (այսինքն թող զկանայս): Առանց արանցն կարգեցելոց. կամ առանց ընծայից ձերոց (այսինքն բաց 'ի.) ևն. *Ոչ գոյ առանց ամօթոյ յամօթոյ զերծանիլ. Կլեմ: *Աւար զնա զլուխ խօսուն 'ի վերայ այնոցիկ՝ որ առանց բանից են (այսինքն անբանից). Եփր. ծն: *Չիք սահման առանց քո. այսինքն թափուր 'ի քէն. Նար. խգ: *Առանց այ կամաց 'ի ծառոյն Ճաշակելոյ. այսինքն արտաքոյ. Եղնկ:

ԱՌԱՆՑԱՆԵՄ. կամ իմ, անցի կամ անցայ. Ն. Քաջիկ անցանել ըստ ժամանակ, ըստ չափ, ըստ տեղի. զանցանել. հնանալ. ծերանալ. զառամիլ. խառնիլ ալեօք. [illegible] *Ցաւէտափթիթ ամենեցուն գոլ, եւ ոչ երբէք առանցանելով սաղարթաթափ լինել. Փիլ. լին. ա. 9: *Զանցեալ զառանցեալ ժամանակն ցուցանէ. Ոսկ. յհ. ա. 2: *Որ առանց ընդ երկինս երկնից ինքնիշխան զօրութ. Լմբ. սղմ: *Այր առանցեալ. Նիւս. կազմ. ԻԷ: *Զառանցեալն եւ զամուլն արգանդ սառայի. Նար. լա: *Մարմինս մեր առհա առանցեալ (ծերութ). Փիլ. այլաբ:

ԱՌԱՆՑԱՆԵՄ. Ἐξίσταμαι, ληρέω, ληραίνω. Mente excedo, deliro, nugor, ineptio. Արտաքոյ ելանել անձին կամ քան զչափն անձին, զառանցանել. բանդագուշել. աղճատել. ցնորիլ. շաղփաղփել. [illegible] *Եթէ առանցաք լինիչ, այն այ է. Բ. կոր. Ե. 11: *Քանիցս ասէք զնոյն ասեմ, եւ թուիմ թէ առանցեալ լինիչ իցեմ. Ոսկ. Եփես. ԻԱ: *Առանց առանցանելոյ բարբաջելոյ զգաստութ կերակրիմք: Ցորժամ առանցանիցէ եւ բարբաջիցէ եւ խելագարիցէ անձնս: Ցառողջամիտ խորհրդոց առանցեալ. Փիլ. այլաբ. Եւ Նխ. ա: *(Արբեցութիւն առնէ) շատխօս զհանդարտաբանն, առանցեալ՝ զիմաստունն. Խոսր: *Մարգարէդ առանցեալ է, ոչ գիտէ զինչ խօսի. Ոսկ. Եա: *Տղայս առանցելոյն բանից յեռուս. ԾԾ:

ԱՌԱՆՑԱՆՔ, նաց. գ. } Λῆρος. Delirium, nugae.
ԱՌԱՆՑԵԼՈՒԹԻՒՆ. }

Զառանցանք. բանդագուշանք. ցնորումն. բաշխաղանք. [illegible] *Առանցանք (կամ զառանցանք) են այն, եւ առասպելք անզօրք. Պարապմ. ՃԷ: *Արբեցութիւն եւ առանցելութիւն պատճառք. Փիլ. Եւ. Է. 15:

ԱՌԱՆՑԻԿ. ա. Առանցեալ. զառանցական. առասպելայօդ. *Եգիպտացւոց բազում ինչ առանցիկ ճառք պատմին. Եւս. քր. ա:

ԱՌԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐξοχή. Prominentia. Զանցումն. արտաւորութիւն զանցք. վերելք քան զառընթեր մասունս. ցցումն. *Իբրեւ թեփոյ իմն առանցութ, որ մերձ 'ի պարանոցն է խաղճախուղն, զձայն առարգելեալ. Նիւս. կազմ. Ծ:

ԱՌԱՆՑՔ, ցից, ցիւք. գ. Ἀπόλυπον. Relictum spatium. Անցք. զանցք. գատարկ եւ գողեալ միջոց անցից. տեղի թողեալ. խորշ ելից 'ի մէջ շինուածոց. պատրաստ Բողոծն. որոշել. *Ըստ առանցից կողմանց որմոցն առ 'ի վերին կողմն, որոց ելանիցեն 'ի վերնայարկսն: Առանցք 'ի մէջ կողմանց տանն: Առանցիւքն եւ խորշիւքն ընդդէմ հիւսիսոյ. Եզեկ. խա. 7. 9. 11. 12: խբ. 1: *Շինեաց աշտարակս, եւ առանցս գողաւոր խորշիւք. Խոր. Գ. 59: Առող. Բ. 1:

ԱՌԱՆՑՔ. Ἐξέχον, ἐκεχόμενον, προσέχον. Eminentia, prominentiae gradatae, junctura. Ագոյցք. զօգք. եւ որպէս Առանցութիւն. վերելք, ցցուածք. [illegible] *Խորշք 'ի մէջ առանցիցն, եւ 'ի վերայ խորշից նոցա 'ի մէջ առանցիցն առիւծք եւ եզինք եւ քերոբէք. եւ 'ի վերայ առանցիցն նոյնպէս. Գ. Թգ. Է. 28. 29: *Զօրէն զաւազանաց իմն առանցիւք, եւ բաղմօրինակ ըստ ձեւոյն մանուածովք. Նիւս. կազմ. ԼԲ:

ԱՌԱՆՑՔ. Μοχλός, ἄξον. Vectis, axis. Նիգ. ձող. լծակն. [illegible] *Զլարսն, եւ զամենայն ըղկոճ նորա, եւ զառանցսն, եւ զպախարակս նորա. Ել. ԼԶ. 32: *Զորք անիւք պղնձիք, եւ առանցք պղնձիք. Գ. Թգ. Է. 30:

ԱՌԱՇՈՂ կամ ԱՌ ԱՇՈՂ. ա. մ. Արեւահայեաց. լուսաւոր. եւ ջերմին՝ այսինքն տօթին, հօլ. որպէս շողիւ. *Ունէր առաշող խուղ: Ի տեղւոջ մօտաւորն եւ յառաշողոջ: Արկին [illegible] առ աշող, իսկ յայլում յանկեան ինքեանց. Վրք հց. Յ: Տես եւ ԱՌՈՇՈՂԻ:

ԱՌ ԱՉՍ. ԱՌ ԱՉՕՔ. Տ. ԱՉՔ:

ԱՌԱՉԱՍԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Մակերեւութիւն. Ἐπιφανεία. Superficies. Որ եւ Վեր 'ի վերոյ երեւոյթ. մակերեւոյթ. արտաքին երեւք իրաց՝ երեւեալ աչաց. *Այսպէս նոցա զընդունական զգայութեանցն շուրջ[illegible]նացոյց զմարմինն, գծաւորակիր եւ հզօրագոյն, առ աչս երեւումն ընկալեալ. Նիւս. կազմ. ԼԲ:

ԱՌԱՉԱՍԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. Առ աչօք երեւութանալն. Φάντασμα. Vana species. *Մինչ զի առ աչս երեւեալ կարծիս արկանել. Ցհ. ԽՄ. Երկ:

ԱՌԱՉՕՔՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր նոյն ընդ վ. Առ աչօք երեւումն. լոկ երեւոյթ. [illegible] *Ոչ առաչօքութ եղեալ այս, այլ ճշմարտութ. Ան. 'ի պարապմ:

ԱՌԱՊԱԳԱՅ, ի, եց. ա. գ. Որ առ յապա գայ. ապագայ. *Ամենայն խորհուրդք անցելոց եւ առապագայից 'ի քո ամբարեալ կային. Լծ. կոչ:

ԱՌԱՊԱՐ, ի, աց. ա. գ. Τραχύς. Asper. ἀκρότομος, praeruptus, rupes. Տեղի երիգուտ՝ քարուտ՝ ապառաժուտ, դըժուարուտ. խիստ. անկոխ. անհարթ, եւ խորտաբորտ. [illegible] որ եւ յերբ. եւ ըստ ոմանց 'ի յն. գրի, [illegible] (գուցէ որպէս զկողմանս ապառաժ արաբիոյ). Տես եւ ԱՌԻՐ, կամ ԱՌԱՌԻՐ. *Եդին նմա կայանս զառապարս: Հասեալ 'ի վերայ առապար լերին. Ցոբ. ԼԸ. 6: ԽԱ. 15: *Իբրեւ զի առապար է յոյժ անխորանից. Սեբ. Ը. 21: *Առապարքն 'ի գաշտս, կամ 'ի հարթ ճանապարհս. Եւ. Խ. 4: Ղկ. Գ. 5: *Բանջար կուտակեալ ... յառապարէն քաղեալ. Պաւ. ալեք: *Մօրից թափ-

առաւել չըջէր, և առաստաղաց։ Ջօշակաւն առաստաղաւն. Խոր. Բ. 21։ Գ. 9։ *Առաստաղ գմբեթայ. Եղիշ. Է։ *Իսկ զերկզառ փայտ առաստաղաց։ Առաստաղ գաշտաւանայր. Ցհ. ԽԲ։ *Ցառաստաղ տեղիս անկանէին. Լաստ. ԾՌ։

Իսկ Փիլ. ԼԲ. Ծ. 111. *Գլխովայքն Իւր ծառքեղեալք յառաստաղին». այլ ձ. առ յապաղի. (որպէս թէ արմատ բառիս իցէ ԱԳԱՐ. որ և լինի արմատ ԱԳԱՐԱԿ ձայնին)։

ԱՌԱՍՏԱՂԱՁՈՐ. ա. Ուր իցէ ձոր 'ի մէջ առաստաղաց, կամ իցեն առաստաղք 'ի ձորս անդ. *Հասանէին 'ի տեղի մի քարուտ առաստաղաձոր. Փարպ։

ԱՌԱՍՏԱՂԱՏԵՐ, տերի, րաց. ա. Որ տիրէ զառաստաղ կմ՛ զապառաժուտ վայրս. *Առաստաղատէր կայքուացն. Փարպ։

ԱՌԱՍՏԱՂԻՆ. ա. Որ լինի յառաստաղ տեղիս. *Կէտքն ('ի ծառոց) անգործք, Էլվայրանայինք, առաստաղինք. Վեցօր. Է։

ԱՌԱՋ, ոյ, առաջք, զառաջս, յառաջ, յառաջս. գ. τὸ Ἔμπροσθεν, ἔναντι, προτέρον. Quod ante est, coram, anterior. Ἀρχή. Initium, principium. Կողմըն՝ որ է առաջի աչաց. հանդէպ երեսաց. նախկին երեսաւ՝ կամ յառաջեալն վայր. սկիզբն ընթացից և տեղւոյ և իրաց. առաջէ. էօն. իլէրի, իւ. օնիւնէ. ձիօղ. ուֆի, գուշլուքձ. *Առաջ նորա հուր ծախիչ։ Զառաջ նորա, և զվերջ նորա. Յովէլ. Բ. 3. 20։ *Այն առաջն է . . . այն վերջն է. Եզ. Ի. 15։ կամ *Ընթացեալ յառաջս։ Յառաջոյ քումմէ։ Յերկաթն առաջս տախտակին։ Անտի բաժանի 'ի չորս առաջս։ Ի միջէ աշխարհէ ելցեն երիւր առաջք։ Յոր կողմն հայէր մի առաջն, զհետ նորա երթային։ Մտին 'ի գործն զսկզբնաւ չորք առաջք. Ան։ *Ամենայն ուրեք սկիզբն և առաջքն գծաւորինք են. Ոսկ. եբր. Ի։ *Աշխարհարողաց առաջնոյ. այսինքն առաջնորդն. Ոսկ. լուս։ Ի վերջէ յառաջին տանելի է մեզ պատմութեան. Լաստ. Ծ։ *Մարկիոն եդեալ երկու առաջս՝ ուսուցանէ զբարւոյ և զչարաչարոյ. Եղնիկ։ *Ի նմանէ (յիմաստասիրութենէ) առնուն առաջս և կատարումն ամենայն արհեստք և մակացութիւնք. Սահմ. Է։

ԶԱՌԱՋՍ ՈՒՆԵԼ. Զառաջոյ կողմն ըմբռնել, և արգելուլ զընթացս եկելոյն. առաջըր ալմաք. խաքաներ. էօնիւնիւ ալմագ, փէնի՛ էթմէք. *Եւ գուք զառաջս ոչ կարէիցէք ունել։ Եւ չմնաց բանական հանդերձ զառաջս ունէր նորա. Դ. Թ. 27։ ԺԳ. 20։ *Անմտագոյն է զամենայն բոց տարածեալ. վասն այսորիկ արգ. արգ. ... ունել զառաջն. ... Ոսկ. յհ. Ա. 3։

Մերթ՝ Յառաջոյ երթալ. առջնէն երթալ, բերանը կոյնիլ. *Տեսիլ ահաւոր ...՝ բարձր և ահեղ, որ զառաջն ունէր 'ի վերուստ։ Այրս՝ որ զառաջն ունիր զլուսոյն. Ագաթ։

ԸՆԴ ԱՌԱՋ. ՅԱՌԱՋ. ՅԱՌԱՋՈՅ. Տես 'ի տառն Ը, և Յ։

ԱՌԱՋԱԲԱՆ. Տ. ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ։

ԱՌԱՋԱԲԵՐԱԿԱՆ. Տ. ՅԱՌԱՋԱԲԵՐԱԿԱՆ։

ԱՌԱՋԱԳՆԱՑ. Տ. ՅԱՌԱՋԱԳՆԱՑ։

ԱՌԱՋԱԴԻՐ, դրի, րաց. ա. Առաջի եդեալ. առաջիկայ. Տես և ՅԱՌԱՋԱԴԻՐ։ *Բառախնդրաբար ուսեալ զառաջադիր (կմ՛ առաջադրեալ) խորհուրդս. Լմբ. պտրգ։

ԱՌԱՋԱԴԻՐ. Προτακτικός. Praepositivus. Յառաջոյ եդեալ, Նախադաս. *Առաջադիր հնչիւնաւոր. Թր. քեր. որ են ը յառաջադրեալ լեզուի յունաց α, ε, η, ο, ω, եղեալք յառաջ քան զայլ ձայնաւոր առ 'ի կատարել զմի վանկ երկբարբառ. որոց փոխան ոչ 'ի դէպ դնի 'ի հյ. ա, ե, է, ի, ը, ո. այլ դնելի են, ա, և, ի, ո, եւթ. յորոց կազմին երկբարբառք, այ, աւ, եա, եւ, իւ, ոյ, ու։

ԱՌԱՋԱԴԻՐ. գ. Πρόθεσις. Propositio. Առաջադրութիւն, այսինքն առաջադրեալ նըւէր. *Ցիրաւի յանձայնն պատարագաց արենէն նուիրի 'ի վերայ առաջադրացն խորաքանչիւր ուրուք արժանի առնէ զնոսա. Փիլ. Եւ. Ա. 12։

ԱՌԱՋԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Առաջի դընել, իբր յայտ առնել. հրապարակել. իսկ ԱՌԱՋԱԴՐԵԱԼ, իբր Առաջիկայ. Տես և ՅԱՌԱՋԱԴՐԵԼ. *Զհրամանն առաջի դընել հրամայեցին, և առաջադրեցաւ 'ի տաճարին. Ճ. Ա։

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόθεσις. Propositio. Առաջի դրումն կամ մատուցումն նուիրաց, և նուիրեալն ընծայ. որ և ԱՌԱՋԱԻՈՐԹ. *Ի վերայ հացին առաջադրութեան։ Ծախել առաջի նորա խունկս և առաջադրութիւնս։ Սեղան առաջադրութեան. Ա. Ն. Լ. 32։ Բ. Ն. Բ. 4։ ԻԼ. 18։ *Ընկալ առ 'ի մէնջ զառաջադրութիւնս զայս. Պտրգ։

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. իբր Ցառաջադրութեան. գլխաւորութիւն. գլխեալ ինչ. Նպատակ. *Թերևս հասեալ առաջադրութեան, յոր Թևակոխեացն անիրաւութ. Փիլ. ԼԲ. Բ. 71։

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Իրք առաջի եդեալք, կամ կարգաւորութիւն նոցին. *Եւ է տեսանել յամենեցունցն ընթրիս զերեկոյն բազմութի, և զնոցուն գլխոց կարգամանց զառաջադրութիւն. Փարպ։ *Իւղոյն բարեբաշխի բացատրութեամբ 'ի մասունս եօթանց առաջադրութեանց գնդիցն վառելոց. Նար. ԴԳ։

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Առաջարկութիւն, յորդոր. և Բան առաջարկեալ. *Եկն երբեմն հայրն մակարիոս 'ի լեառն նիտրիոյ առաջադրութեամբ աբբայ պամբոսի. Վրք հց. ԺԲ։ *Մանաւանդ զի առաջադրութիւնս ոչ եթէ վարդապետութիւն է, այլ օրինադրութի. Լմբ. պտրգ։

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Ցառաջոյ դրումն. Նախադասութիւն. *Նախադրութեան առաջադրութեան առն. Թր. քեր։ Տես և ՅԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ։

ԱՌԱՋԱԽԱՂԱՑ. Տ. ՅԱՌԱՋԱԽԱՂԱՑ։

ԱՌԱՋԱԽՕՍ. ա. Առաջնորդ խօսելոյ 'ի հարցմունս. որ և ասի ԱՌԻԹ. *Ապաւինութեան կեանք աշխարհիս, ցանկութեան առաջնորդ, ամուսնութեան առաջախօս. ՃՃ։

ԱՌԱՋԱԾԻՆ. ա. գ. Առաջնածին. անդրանիկ. *Ցեան են ոմանք, որ անմարմին զօրութիւնք ասին, յիրաւի գոլ առաջածինք. Փիլ. ԼԲ։

ԱՌԱՋԱԿԱՑ, ի, ից. ա. գ. Որպէս Առաջակաց. յանդիմանակաց. մերձակաց. կամ առաջին յառաջի կացելոց. որպէս գլխաւոր պաշտօնեայ, խորհրդական, ատենակալ, վերակացու, անտես. *Ըղձականացն և գուշակելոցն մերձաւորք և առաջակայք. Նար. ատա։ *Հանձին Թուէր բանին առաջի Թագաւորին, և ամենայն մեծամեծացն, մանաւանդ որ էին առաջակայք օրինացն. Եղիշ. Բ։

Եւ Առաջակողմն. առաջք. երեսք. *Թևոցն սլացմամբ զառաջակայս բոցեղէն դիմացն ծածկելով. Անան. եկեղ։

Մանաւանդ իբր Առաջիկայ. Παρών, ὑπάρχων, ὑποκείμενος. Presens, subjectus. Ներկայ. առաջի արկեալ. ենթակայ. և հանդերձեալ, որ առաջի կայ առ 'ի լինել. *Զօրս առաջակայ։ Զգիշերս առաջակայ. ԺՏ։ *Ցառաջակայ պահու գիշերոյն. Հ. Ց. յոհնիս. Է։ *Ապա անց յառաջակայսն, և 'ի լինելոցն նշմարեցուցանէ. Ագաթ։ *Ցառաջակայ ժամանակն առնէ ապատան։ Որ յառաջակայ ամեն լինելոց է. Լմբ. աղ։ *Զգործեալ յանցանան չնորհեսամս ապաշխարել, և յառաջակայիցն պահեա. Մաշտ։ *Այս սովորութիւն է մեզ, զեղեալ բարին տալ, և զառաջակայն 'ի նմանէ խնդրել. Ը. Ա. Գ։ *Ցառաջակայ խորհրդոյս մեծութե ոչ ունելով նիւթ բացատրութեն՝ յանհասութիւն ապաւինիլ. Սկեւռ. Եա։ *Ի կաւեղէն յառաջակայ յօրինեալ պատշաճագոյն զպատկերին գործելցէ. Ոսկ. Մտթ. Բ։

ԱՌԱՋԱԿԱՑ, ի, աց. ա. գ. Ἐμπρόσθιος, προεστηκώς, προστάτης. Anterior, praepositus, praefectus. Նոյն ընդ ԱՌԱՋԱԿԱՑ, ըստ ա նշ. *Խոյ հօտից հեղինակ, և 'ի վայրենի ջոկիրս մի իմն 'ի Թագաւորականացն առաջակաց եղեալ. Փիլ. ԼԲ։ *Հաւատարիմ է առաջակացն այսր մեծի և հրաշափառագունի տան ոյ. Սարգ. ԺՀ։

ԱՌԱՋԱԿԱՑ. Հանդիպակաց, ընդդիմակաց. *Թէ ոչ բաժինք զառաջակաց կինք քաղցրութեան. Լմբ. աղ։ Տես և ՅԱՌԱՋԱԿԱՑ։

ԱՌԱՋԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόθεσις. Praepositio, և propositio. Առաջակացն գոլ. գլխաւորութիւն. վերակացութիւն. *Ի պարս մեղուաց յաներկբայս կացեալ լինին Թագաւոր. որ խնամութիւն առաջակացութեան ընկալեալ, երկնչին 'ի նմանէ. Փիլ. ԼԲ։

Եւ իբր Առաջարկութիւն. Նախադասութիւն տրամաբանական. *Կարեւորապէս հետեւի առաջակացութեան եզրակացութիւն. Անյ. պորփ։

ԱՌԱՋԱՀԱՍ. ԱՌԱՋԱՀԱՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅԱՌԱՋԱՀԱՍ։

ԱՌԱՋԱՁԱՅՆ. Տ. ՅԱՌԱՋԱՁԱՅՆ։

ԱՌԱՋԱՁԻԳ. ա. Προμήκεις. In longum productus. Ցառաջ կողս ձգեալ երկայնեալ. *Առաջաձիգ և պէսպէս ընկալան զգլուխս . . և չորքոտանի սեռն սոցա. Պղատ. օրին։

ԱՌԱՋԱՄԱՍՆ, մնութի. Տ. ՅԱՌԱՋԱՄԱՍՆ. ԼՆ։

ԱՌԱՋԱՆԻՒԹ. կմ՛ ՅԱՌԱՋԱՆԻՒԹ. գ. Առաջին նիւթք և սկզբունք. *Ցովսեպոս, որ նա էառ մեզ զառաջանիւթ պատմութեանց այսր ամենայնի գրութեան. (յն. օգնեաց). Եւս. պտմ. Գ. 9։

ԱՌԱՋԱՊԱՀ, ի, աց կամ ից. ա. գ. որ և ՅԱՌԱՋԱՊԱՀ. Πρόφυλαξ, ὑπασπιστής, πρωρεύς, πρότερος. Prior, excubitor. ԼՆ. Պահող զառաջս բանակին. յառաջամարտիկ. չարխաճի. *Առաջապահք երթիցուք որդւոցն իսրայէլի». յն. առաջինք. Թուոց. ԼԲ. 17։ *Առաջապահօք, վերջապահօք. Եղիշ. Գ։ Արշ. ԻԸ։ *Ոչ առաջապահս կամ վերջապահս. Ոսկ. Մ. Ա. 6։ *Սեպուհն մամիկոնէից առաջապահ էր այն օր. Փարպ։ *Կորեալ զառաջն առաջապահիցն՝ էանց 'ի գլուխ բլրին. Մովս։ *Սկիւթացիս, որովք յառաջապահաց պէտս վարեցաւ. Պտմ. աղէք։

Որպէս և Պահապան բանակի, ամրոցի,

նաւու. և Գիշերապահ զօր. և Յառաջընթացն յոր և է կարգի. *Առաջապահքն առաջի վահանակիր տայյին՝ յայսկոյս յայնկոյս երթային գային. Յհ. կԲ: *Կացուցէք պահապանս, զարթուցէք զառաջապահս. Երեմ. ծա. 12: *Փութացին 'ի պարիսպս, և պատրաստեցին զառաջապահս իւրեանց. Դատաւ. Բ. 5: *(Ի նաւի) առաջապահք, և ուղղիչք. Ոսկ. մ. Բ. 24: *Առաջապահք նաւաց յափն ծովու կացցեն. Եղիշ. ԻԷ. 29: *Տեսիլ ահաւոր մարդոյ առաջապահ յառաջեալ. Ագաթ: *Տես, փոխանակ տապաստորաց որպիսի առաջապահք երթան. Ոսկ. Եա: *Առաջապահ անցանէր առաջի թագաւորին պապայ. Բուզ. Ե. 1:

ԱՌԱՋԱՊԱՀԵՍՏ. Նոյն ընդ վ. Տես և ՅԱՌԱՋԱՊԱՀԵՍՏ. *Առաջապահեստ ճանապարհորդութեէն արարեալ (այսինքն եղեալ) մերձաւորուհ, վահան, եւն. Արծր. ա. 15: *(Խաչն) քնասէր զօրաց առաջապահեստ. Անյաղթ. Բարձր:

ԱՌԱՋԱՊՏՈՒՂՔ. գ. որ և Նախակատարք (ըստ յն). Προτέλεια. Primordium, primitiae, եւն. Նախկին բերք և ընծայք հասուն հասակի. արբուն. և Օժիտ. և Երախայրիք. *Այսոքիկ են ծածախին առաջապտուղք նախակատարք. Փիլ. Իմաստն:

ԱՌԱՋԱՄԱՅՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅԱՌԱՋԱՄԱՅՈՒԹԻՒՆ:

ԱՌԱՋԱՄՈՒՆ. Տ. ԶԱՌԱՋԱՄՈՒՆ:

ԱՌԱՋԱՍՏԵՂԾ, կամ ՅԱՌԱՋԱՍՏԵՂԾ. Տես ՆԱԽԱՍՏԵՂԾ. *Զանազանեալ յառաջաստեղծէ 'ի հողածնէն. Փիլ. Եղ:

ԱՌԱՋԱՏԱՐՓ. ա. Նախկին տարփացօղ, ցանկացօղ (պալլոյ, որպէս եւայ). Թէոդոր. Մայրագ:

ԱՌԱՋԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅԱՌԱՋԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ:

ԱՌԱՋԱՏԵԼ. Տ. ՅԱՌԱՋԱՏԵԼ:

ԱՌԱՋԱՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅԱՌԱՋԱՏՈՒԹԻՒՆ:

ԱՌԱՋԱՐԿ. գ. Իբր Յառաջ արկանօղ (զանձն իւր կամ զբան). առաջնորդ. *Սիմոն (մոգ) առաջարկ գտանի մանիքեցւոցն: Առաջարկ քնի բանին. Ճ. Ա:

ԱՌԱՋԱՐԿԵԱԼ, ելոյ. ա. Առաջի եդեալ. առաջիկայ. և Դրուեալ. *Ուշինչ թոյլ տուեալ լինէին 'ի բանիցն առաջարկելոցն: Ըստ առաջարկելոյ իրացն. Փարպ: *Որպէս և առաջարկեալս այր: Զի ըստ կամաց առաջարկեալն յաջողեսցի. Պիտ:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόβλημα, πρόθεσις. Propositio. Առաջի արկանելն, կամ դնելն, կամ բերելն. *Հոգաբարձացն առաջարկութե զցոյցս յուսոյն՝ գթացեալ ողորմեցար. Նար. կՀ: *Գոհութիւն քեզ, և խաղաղութեան բանից առաջարկութե. Լմբ. աղ:

Դիտաւորութիւն. եդեալն 'ի մտի. եդեալն առաջի առ առնել, կամ առ ընթրութե կամ 'ի հաստատութեն. Նիւսէս. *Զիւր առաջարկութե ոչ է մոռացեալ աբարչին. Փիլ. լին. Բ. 16: *Զառաջարկութիւնն փորձեցաւ գործով կատարել: Զի զչար կամացն առաջարկութե գիւրաւ կարացէ կատարել. Պիտ: *Կարի լաւ և պիտանացու է առաջարկութիւս այս (կուսութեան). Իգն: *Զկոտել առ թագաւորդ հռոմոց, և առաջարկութե կաթողիկոսի պահանջել. Ժող. հռոմկ: (որ բերի և 'ի յաջորդ նշ):

Յառաջ տանելն. յառաջատութե. ձեռնարկուածն և կատարուածն. գործադրութե. յառաջադիմութե. *Առաջարկութե գործոյ կամ գործոց, կամ իրաց. Եղիշ. Գ. Է: *Խորհրդոյն և իրաց, կամ կանոնին առաջարկութե. Փարպ: *Զբոլոր անօրէնութեցն կատարել զառաջարկութեն: Կամացն միայն պէտք են յօժարութե առ 'ի յառաջարկութե գործոյն գալ. Պիտ: *Շնորհօք նորին ամենայն որ զընթացս առաջարկութե ըստ բարւոյ մասին աւարտէ. Խոսր:

Կամ Գործ. գործառնութե. բուռն հարեալ ինչ առաջիկայ. *Առաջարկութիւն իմ ոչ է մեկնութե. Կանոն: *Զայժմուս տեսանելեաց զառաջարկութե պնդանչելի: Կարող է զառաջարկութիւս անօրինել 'ի բարի. Լմբ. սղ. և պտրգ: *Ի բոլոր անօրինական առաջարկութիւս. այսինքն 'ի անտեսական արարս. Մագ. խէ:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Πρόβλημα, πρότασις. Propositio, quaestio, objectio, enunciatio. Առարկուած. խնդիր. ձեռնարկուն. սկիզբն. առած. առեղծուած. գուշակ. *Առաջարկութե բերէ 'ի փորձ. եթէ ամենայն 'ի բարւոյ է, ուստի է չար, և ուստի եղեն հրեշտակք գեղք. Մագ. 'ի տխն: *Առաջարկութիւն քննամարտից: Լեզուագարի յաւէտ ձեր առաջարկութիւնք. Կիւրղ. գանձ. ուր և սակայ դրի՝ Յառաջարկուն: *Սուտ արգելոք է առաջարկութիւն, որ ասէ. Նիւս. բն. ՃԶ:

Կամ ըստ տրամաբանից՝ Նախադասութիւն, յորմէ լինի հանել զեզրակացուն. *Կարծիք հանդերձ պատճառաւ՝ եզրակացութի է առաջարկութեց. որդոն, հոգին՝ ինքնաշարժ, ինքնաշարժն՝ մշտաշարժ. մշտաշարժն անմահ է. ահա եզրակացութի առաջարկութեց. այսինքն հոգի՝ անմահ. Սահմ. ծԳ:

Առաջի դրութե. արտադրուն արտաքսմամբ. Πρόβολη. Projectio. *Բան՝ ոչ յառաջբերական, և ոչ խոհական, ոչ հաստուածն յանախտ բնութէն, և ոչ առաջարկութե, այլ որդի ինքնակատար. Ար. Զ:

Արկանելիք զառաջեաւ. սփածանելի, ծածկոյթ. *(Նախատեղծք) առանց ծածկութե և առաջարկութե. Աճառ. ծե:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄՆ, կման. Նոյն ընդ վ. ըստ ա և Զ նշ. *Վասն նմին իրի իսկ, և աճեցուցանելոյ զառաջարկումն՝ բերս ինչ ասէ. Ոսկ. յհ. Բ. 28:

ԱՌԱՋԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Πρῶτος. Primus. Ունօղ զառաջնութե. առաջին. նախկին. Իմ. *Յաւուրս հնձոց յառաջաւոր՝ 'ի սկզբան հնձոց գարեաց. Բ. Թգ. ԻԱ. 9:

ԱՌԱՋԱՒՈՐ. 'Απαρχὴ, πρωτογέννημα. Primitiae. Առաջնապտուղ. երախայրիք. նուէրք. Բուրգանդա. *Զառաջաւորս ցորենոյ բերցուք առ քահանայսն: Զառաջինս ղևտացւոցն, և զառաջաւորս քահանայիցն. Նեեմ. Ժ. 37: ԺԲ. 5: Տես և ԶԱՌԱՋԱՒՈՐ:

ԱՌԱՋԱՒՈՐ. Προκείμενος. Propositus. Եդեալն առաջի. *Եդիցին 'ի հաց յիշատակի առաջաւոր տեառն: Ի վերայ առաջաւորի սեղանոյն (այսինքն սեղանոյ եդելոյ առաջի տեառն). Ղեւ. ԻԴ. 7: Թուոց. Դ. 7: Տես և ԶԱՌԱՋԱՒՈՐ:

Կմ Առաջակաց. գլխաւոր. *Առաջաւորք և պատուականք 'ի գրան արքունի: Որ պատուական էր և առաջաւոր էր 'ի պաղատ նորա. Ճ. Ա:

Կամ Յառաջընթաց. տարհանդակ. *Առաջաւոր և կարապետ թագաւորի ընդգալստեան թագաւորի նշանակէ. Կանոն:

Սովորն նմանութեամբ ասի ԱՌԱՋԱՒՈՐ ՊԱՀՔ՝ կամ ՊԱՀՔ ԱՌԱՋԱՒՈՐԱՑ, իբր կանխեալ քան զաղուհացս, կամ քան զկիրակէ Նինուէացւոց, և քան զամենայն տարւոյ. կամ Առաջին պահք 'ի հայս առ լուսաւորչիւ եւն. *Կոչին առաջաւորք, զի յառաջաւոր է տէրունական պահոցն: Առաջաւորացն պահս զգալուստ թագաւորական պահոցն նշանակէ. Եփր. քրզ: *Այս առաջին պահք եղեւ յաւուրս սրբոյն գրիգորի... զոր և առաջաւորք կոչեմք. Զենոբ: *Առաջաւոր պահոցն կատարուածն. Կանոն: *Նախ՝ զառաջաւոր պահքն կարգէ 'ի մաքրութե հինգ զգայութեց նոցա. Տօնոյ: Ճառագրոյն, Շ. Բղբ: և Կոմիտ:

ԱՌԱՋԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόθεσις. Propositio. 'Απαρχὴ. Primitiae. Առաջի դրութե. իբր նուէր. և Առաջին պտուղ նուիրեալ: Տես և ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, և ԶԱՌԱՋԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. *Եւ 'ի վերայ նորա զհացն առաջաւորութե. Բ. Մն. Գ. 19: *Տուք ցնոսա զարծաթ և զոսկի և զսպաս առաջաւորութեն տանն այ. Բ. Եզր. Ը. 25:

Եւ Ἡγεμονία. Ducatus, imperium. Առաջնորդութե. պետութե. *Պանծալի անուամբք իշխանութե և առաջաւորութե ծածկելով զաւազակութիւն. Փիլ. Ժ. բան:

ԱՌԱՋԵԱՑՔ, կմ ԶԱՌԱՋԵԱՑՔ, ջէից. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նշ. *Զհաց զառաջէից, և զզոհս. Նեեմ. Ժ. 33. յն. հաց երեսաց:

ԱՌԱՋԵԱՒ. մ. Տ. ԶԱՌԱՋԵԱՒ, և ԱՌԱՋԻ. առաջն, դիմաց. *Ածել առաջեաւ. Փարպ:

ԱՌԱՋԵՄ, եցի. Տ. ՅԱՌԱՋԵԼ. Προλαμβάνω. Praevenio, praesumo. *Ես քրխասանեալ եմ, և զայս առնէին անհնարին՝ ընդ առաջելոցն զինքն կապակցելով. Բրս. խ ղ:

ԱՌԱՋԵՒ. ԶԱՌԱՋԵՒ. Նոյն ընդ ԱՌԱՋԵԱՒ, ԶԱՌԱՋԵԱՒ. *Եւ ածել զարշակ արքայ հայոց զառաջեւ իւրով. Բուզ. Գ. 54:

ԱՌԱՋԵՒՔ, ջևս. գ. Եդեալքն առաջեաւ կմ զառաջեաւ. առջևինները. *Յորժամ լինիցի ծագումն (արևու), զառաջևն խանձելով. Շիր:

ԶԱՌԱՋԵՕՔ ԱՆԿԱՆԻՄ. իբր Ընդ առաջ ելանել և պատահել. *Ապա զառաջեօք անկանէր վասակ իւրով հայաստան գնդաւն, հարկանէր զզօրսն ամենայն պարսից. Բուզ. Դ. 39:

ԱՌԱՋԸՆԹԱՑ. Տ. ՅԱՌԱՋԸՆԹԱՑ:

ԱՌԱՋԻ. ա. իբր ամկ. Առջի. Տ. ԱՌԱՋԻՆ. Իմ. ԿՋԷԻՔ. *Առաջի կերակուր: Առաջի մեղք որկրամոլութեն եղև. Շ. Բղբ: *Յառաջի պահու գիշերոյն: Գիտէր զառաջի խոստմանն զյապաղումն. Ճ. Ա. և Գ: *Չիք ինչ հաղորդումն առաջի ճառին ընդ այժմուս. Սեբեր. Է: *Նախերէին իւրեանց առաջի թագաւորին. Բուզ. Ե. 51:

ԱՌԱՋԻ. նախդր. ա. խ. Ἐνώπιον, ἔμπροσθεν, ἔναντι, κατενώπιον. Coram, ante, in conspectu, եւն. Յանդիման տեսաց. հանդէպ երեսաց. զառաջեաւ. առաջևը, առջևը. դիմաց. էմինպեկ, գարշըսընտա. և էօնինտէ, հուզուրունտա. *Մեղք իմ առաջի իմ են յամենայն ժամ: Ահա երկիրս ամենայն առաջի քո է: Տուք զի նէն պատասխանի առաջի տեառն և առաջի օծելոյ նորա: Առաջի ձեր գնացայ: Բերին առաջի նորա: Տանել առաջի թա-

դասուցաց։ Մատուցանել առաջի նորա. ևն։ կամ *Քո առաջի այսօր տալոց եմ պատասխանի. Գծ. ԻԶ. 2։ *Իմ խոկ առաջի ընթերցան. Եղիշ. Ա։ *Սակաւուց առաջի։ Սրբոյդ առաջի։ Մաքուր հաւատոց ձեր առաջի. Պիտ։ Նար։ Լմբ։ *Անհաւատիցն արկանել առաջի. Խոր. Գ. 65։

ԱՌԱՋԻ. իբր Յառաջոյ. յառաջ քան. առջևէն, առաջուց. էօնինտէն, էվվէլ. *Ես երթայց առաջի քո։ Եւ ինքն եկեսցէ առաջի նորա հոգւով և զօրութբ եղիայի։ Առաքեաց զնոսա առաջի իւր։ Առաջի իմ եղև։ Առաքեալ եմ առաջի նորա. ևն։ *Ընթանայ անմարմնոցդ առաջի. Լմբ. ևմ։ *Մեռան առաջի իւր, և ինքն զկնի նոցա. Մխ. դտ։

ԱՌԱՋԻ. Ընդդէմ. հակառակ. դէմը, դիմացը. գարշը. *Առաջի ամենակալին ընդվզեցաւ. Յոբ. ԺԵ. 25։ *Մեր և ձեր առաջի ոչ կարեն կալ. Փարպ։

ԱՌԱՋԻ. որպէս Յոյժ. (զի և առաջ, առաջի՝ ծաղեն 'ի բառէս աչք. աչն.) *Որ առաջի մարդկան բարձր է, պիղծ է առաջի այ։ Խիստ թուեցաւ բանն առաջի աբրահամու։ Բարձրանայր փառօք գունդն խորայէլեան առաջի թագաւորին և առաջի ամենայն զօրաց նորա. և այլն։

ԱՌԱՋԻ. մ. նոյն ընդ վ. ըստ ամենայն առման. որպէս թէ խնդիրն կայցէ զօրութբ. առջևը, առաջը, առջևէն, առաջ, դէմացը, դիմացէն. ևն. *Զքոյին խոկ զոգիդ ունելով հանապազ մեռանել առաջիդ. Փարպ։ *Առաջի՝ պղնձիս հարկանելով փողս. Խոր. Բ. 57։ *Երթիցուք, եւ առաջի, և դու զկնի. Վրք հց. ԻԶ։ *Ժողովուրդն՝ որ առաջին և զկնի երթային։ Եկեալ առաջի՝ մատուցանէին քացախ։ Բերել՝ կամ ածել՝ կամ մատուցանել կմ ընծայել առաջի. ևն։ *Ոչ պայծառ վառմամբ գնան առաջի. Նար. ՀԸ։ *Կարապետ առաջի արձակեալ զյովհաննէս. Ագաթ։ *Երթայր յն առաջի քան զնոսա. Մրկ. Ժ. 32։

ԱՌԱՋԻ ԱՌՆԵԼ, կամ ԴՆԵԼ. Յանդիման առնել. յայտնել. մատուցանել։ Առակ. Ա. 23։ Խոր. Ա. 8։ Պիտ. Է։ Ագաթ։ Կորիւն։ Զենոբ։

ԱՌԱՋԻ ԱԾԵԼ. իբր Յանդիման աչաց մտաց կամ զմտաւ ածել. *Ախտահեան առաջի ածեալ զոչ կարող կատարել և կալ ընդդէմ նոցա պատերազմաւ. Յհ. կը։

ԱՌԱՋԻ ԴՆԵԼ. Ի մէջ կամ յաչս դնել. 'ի մէտ բերել. դիտել. յանձն առնուլ. և Բուռն հարկանել. 'ի գործ արկանել. *Եդին զուխտն առաջի, և գաչլինս կռեցին. Բ. Մ. ԾԶ. 21։ *Դիք առաջի զանուն քաղութն. Եղիշ. Զ։ *Զմեռանելն եղաք առաջի։ Զիւր առաջի եդեալ զհայրհօրդն կատարել. Փարպ։ *Զի յայն՝ զոր առաջի եդ, հատանել կարասցէ. Եզնիկ։ *Մխեալ ընդ հօր զառաջի եդեալն գործեցէ. Ագաթ։ *Զամբարականն առաջի եդեալ ըղըթս և զաղնութիւնս. Կորիւն։ *Հարկանել զառաջի եդեալ ինչ կէտ. Պիտ։ Ուստի ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՅԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ։

ԱՌԱՋԻ ԱՐԿԱՆԵԼ. Բուռն հարկանել. 'ի գործ դնել. դիտել։ Կր. Առաջի դնել. իբր նպատակ առաջի կալ. *Զիւր արուեստն առաջի արկեալ խրատէր։ Վասն կրօնն առաջի արկելոց. Կորիւն։ *Զի մի խափան ինչ առաջի արկելոց իւրոց գործոյն լինիցին. Խոր. Գ. 18։ Ուստի ԱՌԱՋԱՐԿԵԼ, ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ։

ԱՌԱՋԻ ԿԱԼ. իբր Ընդդէմ կալ. ատկալ. *Ոչինչ բնաւ տեսեալ կալ առաջի։ Վասնզի՝ որում ոչ ոք կարէ կալ առաջի։ Ոչ եթէ գիտէաք, եթէ մեք արդեօք առաջի ինչ կարեմք կալ։ Որում կարեաց և մանգի ոչ մեր նախնիքն և ոչ մեք առաջի չկարացաք կալ. Փարպ։

Անտանելի է ասել, Ոսկ. յհ. Ա. 38. *Թուէր լողացն՝ առաջի կալ զատացեալն ". այսինքն հակառակ գոլ, հակառակ խօսել։

ԱՌԱՋԻ ԿԱՅ. դիմաց. Πρόκειται, παράκειται. Praejacet, adjacet, adest. Կայ յանդիման. իբրու ներկայ գտանի, զի 'ի մտաց կմ մերձ լինել տեսանի. ավընթերը և պատրաստ կայ. 'ի վերայ կայ. հանդերձեալ է. Տես հռ. Է. 18. 21։ Բ. կոր. Է. 12։ Եբր. ԺԲ. 1. և 2։ Յուդ. 7։ Իմ. Բ. Ղ. Դ. 16. *Այլ զայս ամենայն՝ ժամանակդ, որ առաջի կայ, յայտնապէս պատմեսցէ ". յն. ժամանակդ հետևորդ։ *Որ առաջիս կայ խրատ։ Այլ այժմ որ առաջի կայ մեզ առաքինութիւն ձիթենւոյս. Պիտ։ *Թերևս չարիք ինչ մեծամեծք առաջի մարդոյն կայցեն. Եզնիկ, *Զայլ բազում գործս, զոր ասել կայ մեզ առաջի. Խոր. Բ. 45։ *Որում ծնանել առաջի կայցէ. Յհ. իմ. ափ։ *Ի մերձակայն եւեթ հայել, և որ յետ այնորիկ առաջի կայ միտն կորուսեալն՝ ոչ տեսանել. Իգն։ *Մարմին աերունական և արիւն փրկչական կայ առաջի. Պորփ. այսինքն 'ի մտաց հանդերձեալ է լինել։

ԱՌԱՋԻԱԿԱՑ. ա. Իբր Առաջակաց, յանդիմանակաց. *Պատիւ հրեշտակաց՝ առաջիակաց կայանք. պատիւ միածնին՝ նստելն ընդ աջմէ հօր. Սեբեր. Ա։

ԱՌԱՋԻԿԱՅ, ի, իւ. ա. Προκείμενος, παρών. Propositus, praesens. որ ասի և ԱՌԱՋԱԿԱՑ. Առաջի եդեալն. մերձակայ, և ներկայ. և Ապագայ. այն ինչ՝ զոր ունի ոք տեսանել, կամ առնել, կամ ասել. առջևի, առջևը եղածը, առջևը կեցածը՝ եղածը, ըլլալիքը, բռնելիքը. Որպէս Մօտաւոր. ներկայ. զոր օրինակ. *Զառաջիկայ զձորն լնուլին. Լաստ. ԺԱ։ *Յամենայն առաջիկայ քաղաքս խաղաղութեամբ զմուտն առնել. Խոր. Գ. 26։ *Առաջիկայ տեսութիւն։ Յառաջիկայում սահմանում։ Սահմ. Ա. Գ։ *Հաւ առնելով առաջիկայիցս իմոց բանից. Խոր. Ա. 5։ *Առաջիկայս գործ։ Ե՛ւս մեհագոյն և առաջիկայիցս ձանաչել. Պիտ։ *Զգիտաւորութիւն իրին առաջիկայի բազում անգամ 'ի մակագրութէ բանին դիւրածանօթ այպէս կարէ ոք 'ի միտ առնուլ համառօտագոյն. Սարկ. մարդեղ։

Մանաւանդ՝ որպէս Ապագայ. հանդերձեալ. *Անցելոց, և առաջիկայից. Աւր. ԻԵ։ *Անցելոյն, և այժմուս, և յառաջիկայէն փրկեսցէ. Ժմ։ *Հասանէ նմա առաջիկայից յայտնութեն։ Յաղագս առաջիկայից հոգալ. Խոր. Ա. 24. 28։ *Դադարէ յառաջիկայ մեզացն՝ զոր գործելոյն էր. Մանդ. Է. (ուր և ներկայութեն 'ի մէջ բերի։) *Յուսով առաջիկայ մեծագոյն շահիցն մխիթարել. Պիտ։ *Փարատել զառաջիկայն՝ որ գալոց է գայթագղութի. Յհ. կը։ *Վասն առաջիկայ խոստմանցն՝ որ 'ի թագաւորէն ակն ունէին. Լաստ. Ա։ *Վասն զի ակնկալութբ սպասեմք առնուլ զառաջիկայն, հանդերձեալ կոչեմք. Խոսր։

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅՍ, կամ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅՆ. մ. Յառաջիկայ ժամանակս. առյապայ. այսուհետև. ասկից ետև, ետևէն, ետքը. ընմէկէն ամենայն. *Ունիմք ուսանել և գիտել յառաջիկայսդ. Սահմ. Ե։ *Կատարածիմ յառաջիկայսն, մի դուցէ ևն։ Կարկածէր երկիւղիւ առ 'ի յառաջիկայսն. Փարպ։ *Հատուցից յառաջիկայսն։ Յես առաջիկայսն գանձել. Պիտ։ *Շնորհակալ լեր, զի պահեցար. և աղաչեա, զի յառաջիկայսն պահիցիս։ Որ վասն անցելոցն խաղաղութեանց շնորհակալ լինի, կ՛ յառաջիկայն պահպանութեն գտանէ. Խոսր։

ԱՌԱՋԻԿՈՂՄԱՆԵՔ. ա. Որ ինչ ենն յառաջոյ կողմանէ. առջևինները. *Գօտի ածեալք 'ի վեր կոյս ղհանդերձն ժողովեալ, զառաջիկողմանէսն խոնարհագոյն քան զբարձսն 'ի ներքոյ ծնկին. Փիլ. փեսայն։

ԱՌԱՋԻ ՀԵՂՈՒԿ. ա. Προχέυμενος. Fusilis. Հեղեալ առաջի. *Կրկին ուրեմն կերակուր գնէ առաջի ածայինն իմաստութի. զմինն հաստատուն և յարամնայ, խոկ զմիւսն խոնաւուտ և առաջիհեղուկ. Դիոն. Եղբ. Ի։

ԱՌԱՋԻՆ, ջնոյ, ջնմէ, ով, ոց, կամ ջինց, ովք. ա. (որպէս նախ երևեալ աչաց.) Πρώτος, πρότερος. Primus, prior. Նախկին. մին. առաջներորդն. սկզբնական. վերագոյն. իշխանական. կանխագոյն. հնագոյն. վաղեմի. առջի, առջինը. իւ, էվվէլի, պիրինճի, իիր. *Առաջին եղեցի ձեզ յամիս տարւոյ։ Յամենայնի առաջնում։ Յօրէ յառաջնմէ։ Յառաջնմէ օրէ։ Կարգն առաջին. կարգն երկրորդ։ Իբրև զառաջինն։ Ես եմ առաջին, և ես նոյն եմ առ յապա։ Եղիցին առաջինք՝ յետինք, և յետինք՝ առաջինք։ Յազգացն առաջնոց։ Զաւուրսն զառաջինս։ Զբանն առաջին. ևն։ *Յաղագս երիցն ասելի է, 'ի յառաջնմէն սկիզբն առնել։ Յառաջնմէն մինչև ցհուսկ յետինն. Փիլ. խմաւփն։ Եւս. քր. Ա. 8։ *Յառաջնմէն մաքրեսցի ծննդենէն. Ածաբ. պէնփ։ *Ի զարմից առաջին թագաւորացն. Խոր։ *Ըստ առաջնում կարգին. Եղիշ։ *Առաջնովք հայրապետօքն. Պիտ։ *Յառաջնոցն քան զիս 'ի մատենագրաց. Յհ. կը։ *Ած զքահանայապետն հրէից զառաջին ժամանակաւ. Բուզ. Դ. 55։

ԱՌԱՋԻՆ, իբր Անդրանիկ յեղբարս. և Երախայրիք 'ի խայրիս. առջինէկ. *Զառաջին որդին։ Սորա առաջին՝ արմատ. Խոր. Բ. 7. և Ա. 10։ *Առաջնոց արմատոց. յառաջնոց արդեանց. առաջինք արմատոց. զառաջինս պտղոց։ Ոչ ասաց առաջին արգեանց երկրէն. ևն։

ԱՌԱՋԻՆ. Գլխաւոր. պատուաւոր. գլուխ յոր և է կարգի. *Առաջին յերիցն։ Քահանայն առաջին։ Մի յառաջին իշխանացն։ Ընդ առաջին բարեկամսն։ Զառաջին ուրելի աւագաց իւրոց։ Որ կամիցի 'ի ձէնջ առաջին լինել. ևն։ *Եկն քն յաշխարհ փրկել զմեղաւորս, որոց առաջինն ես եմ. Վրք հց. Ա. Յ։

ԱՌԱՋԻՆ. Լաւագոյն. ազնուագոյն. *Հանդերձ առաջին ամենայն իւղովք. Երգ. Դ. 14։ *Առաջին իւրոյ գանձուն համարելով. Խոր. Ա. 8։ *Իմաստասիրութի ընդ առաջինսն ունի զգոյութի. Սահմ. Է։ *Զօրովայն և զանափառութի և զոր ինչ աւտանոր խայտառակութիւնք են՝ ընդ առաջինսն դնեն. Նիւս. Բնութ։

ԱՌԱՋԻՆ. Յառաջոյ կուսէ եղեալն. *Առաջին կողմն նաւին խրեալ՝ անշարժ մնայր։ Նրկայնութեն առաջին... յառաջոյ կողմանէ. Գծ. ԻԷ. 41։ Ե. Թ. Գ. 4։

ԱՌԱՋԻՆՔ. գ. Πρόγονοι. Majores.

Նախնիք. հարք և հաւք. Տէր առաջիններըն. ոմնալոր, խոլոփ. *Զանխմտատասէր բարս առաջնոցն մերոց: Ցուցանել զառաջինսն մեր, և զբուն հին նախնիս. Խոր. ա. 2. և 8: *Առաջինքն մեր. եւն. Յհ. կմ. ոփ: *Սկսաւ յուշ առնել զմիոյ միոյ զառաջնոցն քաջութիւն. Բ. Մ. Է. 19:

ԱՌԱՋԻՆ. մ. որ և ՅԱՌԱՋՆՈՒՄ, ՅԱՌԱՋԻՆՍՆ, ԸՆԴ ԱՌԱՋԻՆՍՆ. եւն. Πρότερον. Prius, primum. Իբր Յառաջ. յառաջագոյն. զառաջինն, եւն. *Մինչ առաջինն քան զմարդիկ ծնեալ իցես. Յոբ. ժէ. 7: *Եւ անդ էր յառաջնումն, ուր տային ըղձմանունյն. Ծնն. ժգ. 5: *Որպէս յառաջնումն ողորմեցայք ինձ, նոյնպէս և այժմ գթացէք յիս. Վրք հց. ժդ: *Զոր յառաջնումն բանսարկութբ եառուն մերժել զնոս հայք. Փարպ: *Որ յառաջնումն չկարաց յաղթել, յայտ է՝ թէ և 'ի վախճանին չկարէ յաղթել: Զվերջին հարուածն յառաջնումն ոչ ած 'ի վերայ նորա. Եղնիկ: *Յառաջնումն իսկ (նուագի յանցանաց) 'ի բաց թողոյր առանց ուղղութե. Երզն. մտթ: *Որպէս յառաջնումն ընչեւոյ ըրհեղեղաւն, սոյնպէս յերկրորդումն. Շ. ա՛մ լուր: *Ըստ յառաջինսն մինչդեռ բարեացն առատութբ պատկեալ էր. Լաստ. ծէ: *Մեծ ճգնութիւն և աշխատանս ունին ընդ առաջինսն այնք, ովք դիմեն առ ած. իսկ յետոյ գտանեն խնդութիւն: Բազումք կամեցան ընդ առաջինսն նախ մեծամեծս առնել, և յետոյ և ոչ զփոքունս կարացին առնել. Վրք հց. ձ. Ն ԻԷ: Տես և ՅԱՌԱՋՆՄԷ, ԶԱՌԱՋԻՆՆ, ՆԱԽ ԱՌԱՋԻՆ:

ԱՌԱՋԻՆ. մ. Πρῶτον, τοπρῶτον. Primo, primum. Նախ. մի՝ զի. տօմըշ, պէյնը՛ օր. պիրինճի, պիր տէ, իպթիտա. *Վասն երկուց պատճառաց: Առաջին՝ զի մի եւն: Նշանագրեցի յայսմ յեօթն յեղանակի. առաջին՝ զժամանակն. երկրորդ եւն: Խորհեալ չարաչար խնայմունս. առաջին՝ զայս եւն. Խոր: Եղիշ: Փարպ: *Առաջին խոստացուք առ կրօնաւորսդ: Առաջին զհոգւոյն հոգալ կերակրոց, և ապա զմարմնոյն: Ինքն առաջին մարտեաւ, և յաղթեաց, և ուսոյց զօրինակ պատերազմին. Շ. ընդհ: Իգն: *Ոչ խոնարհէին միմեանց, թէ մինն առաջին մտցէ: Առաջին ախտանաս զամբարտաւանութիւն. Վրք հց. ծԲ. ԽԴ: Տես և ՆԱԽ ԱՌԱՋԻՆ:

ԱՌԱՋԱՃԱՆԱՊԱՐՀ. Տ. ՅԱՌԱՋԱՃԱՆԱՊԱՐՀ:

ԱՌԱՋՄԷ. Տ. ՅԱՌԱՋՆՄԷ:

ԱՌԱՋՆԱԳՈՅՆ. ա. Ἡγεμονικώτατος. Magis principalis. γενικώτατος, generalissimus. Գլխաւորագոյն. վերագոյն և առաջնորդական. սեռականագոյն. *Իշխանականագոյն և առաջնագոյն կենդանւոյն՝ դէմք. Փիլ. այլաբ: *Փայտն կենաց է իշխանականագոյն և առաջնագոյն առաքինութիւն. անդ:

ԱՌԱՋՆԱԳՈՒՇԱԿ. Տ. ՆԱԽԱԳՈՒՇԱԿ. *Զառաջնագուշակ վկայութիւն մարգարէիցն որ վասն քո. Հ=Ց. յնւր. Բ:

ԱՌԱՋՆԱԾԻՆ. ա. Իբր Անդրանկածին. (մայր) ծնող զառաջին զաւակ. *Զառաջնածին կնոջ զմանուկն չարամահ առնելով. Ցհ. կմ. պող:

Եւ Սկզբնաբար ծնող (հայրն). *Առաջնածին արուն, և պատճառագունի զօրութեան. Փիլ. լխ:

ԱՌԱՋՆԱԿ, ի, աց. ա. Առաջին. նախկին. *Անձնացեն ծնունդք ըստ առաջնակն ղեհնութեան: Առաջնակ գոլութիւն: Զերկեյայ յառաջնակին փառաբանութեց. Պիտ:

Եւ Առաջնորդ. հեղինակ. ըստ յն. առաջնորդուհի. Ἡγεμονίς. Ductrix, imperatrix. *Բարեպաշտութիւն և արժանաւորութիւն (արքութե) զառաքինութեն առաջնակս խոկ արդ արդեօք 'ի ներքս առհմանի ունիցին ոգւոցն. Փիլ. Ճ. բան:

ԱՌԱՋՆԱԿԱՆ, ի, աց. գ. Ἡγέμων, ἡγεμονίς, ἡγεμονικός, γενικώτατος. Princeps, principalis, generalissimus. Առաջին. գլխաւոր. իշխան, կամ իշխանուհի. և Առաջնորդական. իշխանական. և Սեռականագոյն. որպէս Առաջնագոյն. և Առաջնակ. *Դէմքն (կամ երեսք) առաջնական մարմնոյն է. Փիլ. լխ. ա. 5: *Զիշխանականն զառաջնական առաքինութիւն փայտ ասել կենաց ասեմք: Սիրտն, կամ միտքն՝ իշխանական առաջնական գոլով: Սկզբունս ո՛չ զտեղականսն առնու, այլ զառաջնականսն: Քանզի իւրաքանչիւր ոք յառաքինութեցն իշխանաւէտ և առաջնական և բամբիշն ճշմարտութբ է. Փիլ. այլաբ:

ԱՌԱՋՆԱՃԱՇԱԿ. ա. Առաջին ճաշակն, կամ ճաշակեալն պտուղ դրախտի. *Որ զառաջնաճաշակն քաղցրացոյց ճաշակմամբ դառնութե. Շար:

ԱՌԱՋՆԱՅԻՆ. ա. Իբր Առաջին. առաջնակ. *Նախկին և առաջնոյին (կամ առաջնոյն) խրատուն. Փիլ. լխ. ճ. 146:

ԱՌԱՋՆԱՊԱՀ. Տ. ԱՌԱՋԱՊԱՀ. *Նախինքն էր առաջնապահ և վերջնապահ. Եփր. ծն:

ԱՌԱՋՆԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Յառաջագոյն պատմեալ, նախաճառեալ. *Ածեալ 'ի կատարումն զառաջնապատում պատգամն եսայեայ. Ագաթ:

ԱՌԱՋՆԱՊԱՐԳԵՒ, ի. գ. Առաջին պարգև. երախայրիք շնորհին. *Որ զառաջնապարգևի քո նշխար ոչ խնայեցեր ընծայել շանն հոմանասիրի. Շար:

ԱՌԱՋՆԱՊԷՍ. Տ. ՆԱԽԿԻՆԱԲԱՐ. Πρώτως. Primo loco, gradu. *Ի հաղորդութե լինել հայութբ և առաջնապէս, և երկրորդաբար և նուաստաբար. Դիոն. էրկն. ժԲ: *Սիրտ զհոգին նշանակելով. քանզի առաջնապէս զգայ զուրախութիւն, և ազդէ յանդամս մարմնոյն. Յհ. կմ. էկ: *Քան զայլ զգայութիւնս առաջնապէս աչք հաղորդին լուսոյ. Լծ. ածաբ:

ԱՌԱՋՆԱՊՏՈՒՂՔ. Տ. ԵՐԱԽԱՅՐԻՔ. *Բերին երբեմն գինի 'ի սենեկան՝ առաջնապտուղս. Վրք հց. Է. (իբր յառաջին խաղողոյ, կամ նորահաս գինի:)

ԱՌԱՋՆԱՍՏԵՂԾ. ա. Որպէս Նախաստեղծ. և Նախաստեղծեալ. *Առաջնաստեղծ մարդ: Զամենայն արու անդրանիկ քառասնօրեայ նուիրել տեառն վասն անդրանիկ առաջնաստեղծ մարդոյն յանցանաց. Զքր. կԲ: *Ածես 'ի լրութիւն առաջնաստեղծ հարստութեան: Ցեառ նախակարգ յօրինուածոյն առաջնաստեղծ լինելութեան. Նար. կԳ:

ԱՌԱՋՆԱՍՏԵՂԾՈՒԱԾ. Նոյն ընդ վ. *Երեց որդի զհրեշտակն ասէ, որ են առաջնաստեղծուած. Ոսկ. ղէ:

ԱՌԱՋՆԱՏԵՍ. ա. Յառաջնմէ տեսեալ, երևեալ, ցուցեալ. հին. *Զհարկանող օձիցն 'ի բաց փարատէ զառաջնատես խայթոցան. Եղիշ. խւ:

ԱՌԱՋՆԱՏԻՊ. Տ. ՍԿԶԲՆԱՏԻՊ. *Ըստ առաջնատիպ գեղեցկութեան մարդոյն. Լմբ. ող:

ԱՌԱՋՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Առաջինն գոլ. նախապատուութիւն. գահերիցութիւն. *Այն՝ որ 'ի սրտին դնէ զառաջնաւորութիւն. Նիւս. կազմ:

ԱՌԱՋՆԵՐՈՐԴ, ի. ա. Որ լաւ ևս առաջին. առաջնորդ. ամէն. պիրինճի, իլք. *Յամին առաջներորդի (կամ առաջնորդի) բագաւորայ. Դան. Է. 1:

ԱՌԱՋՆՈՐԴ, ի. ա. Πρῶτος. Primus. Նոյն ընդ վ. այսինքն Առաջին. *Յամին առաջնորդի դարեհի: Յամին երեմներորդի և առաջնորդի, եւն. Դան. Թ. 1: Մ. Մ. ԺԳ. 42: Գ. ԹԳ. ԺԳ. 23:

ԱՌԱՋՆՈՐԴ, ի, աց. գ. Ὁδηγός. Viae dux. Յառաջագնաց ուղեցոյց. ճամբայ ցցնող, գլաւուզ. *Նախազ՝ առաջնորդ հօտի: Կոյրք են՝ կուրաց առաջնորդ. Առակ. լ. 31: Մտթ. ԺԵ. 14. եւն: *Տեառնողականքն աչօք՝ չունին պէտս առաջնորդի. Նար. ԺԲ: *Տեղեակ առաջնորդաք գոլ, կամ փախչել. Փարպ: *Առաջնորդ կենաց... առաջնորդեա մեզ գնալ 'ի ճանապարհս քո: Առաջնորդք եղին մեզ ուղիղ գնացիւք 'ի շաւիղս արքայութե երկնից: Նախաշաւիղ և առաջնորդ կենացն յաւիտենից՝ ով սբ վկայք. Ժմ:

Կամ Χειραγωγός. Manuducens. Ունող զձեռանէ. *Անկաւ 'ի վերայ նորա մէգ և խաւար, և շրջեալ խնդրէր առաջնորդս. Գծ. ԺԳ. 11:

ԱՌԱՋՆՈՐԴ. Ἡγέμων, ἡγούμενος, ἀρχηγός, προηγούμενος, προεστώς. Dux, princeps, praeses, rector, praepositus, praefectus, եւն. Առաջինն կամ գլխաւորն յամենայն տնտեսութիւն քաղաքական և եկեղեցական. վարիչ. ուղղիչ. թագաւոր. իշխան. վերակացու. հեղինակ. եպիսկոպոս. վանահայր. պարագլուխ. զօրագլուխ. եւն: *Զած՝ զհայրն, և զիշխան առաջնորդն աշխարհի. Փիլ. Ճ. բան: որ և ասի ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՊԵՏ: *Տացէ զքեզ պատուիրանաւ առաջնորդ 'ի վերայ խորայելի: Իշխանք յուդայ առաջնորդք նորա: Դու ես մեր առաջնորդ փոխանակ յուդայի: Առաջնորդ 'ի վերայ ամենայն զօրացն: Առաջնորդ նազովրացւոց հերձուածոյն. եւն: *Առ եղեկիայիւ հրէից առաջնորդաւ: Ընդ պարսիկ առաջնորդաւ վարիլ. Խոր. ա. 22: *Ի դամասկացւոց առաջնորդէն փախուցեալ. Պարապմ. Բ: *Առաջնորդովք և գրովք սրբովք ազգի ազգի ուղղութիւն ցուցեալ. Խոսր: *Մեծն առաջնորդաց. Նար. ԺԲ: *Մի ոք յեղբարց արտաքոյ լիցի զառաջնորդէ իւրմէ. Շ. ԷՀ: *Մի ինչ զառաջնորդին զանօրէնութիւնն խուզել. Բրս. հց: *Առաջնորդքն մեր եղեն խորհրդագգածք. Դիոն. էկեղ:

ԱՌԱՋՆՈՐԴ. Ἀνάδοχος. Susceptor, fidejussor. Կնքահայր. որ ընդունի զոք 'ի սբ աւազանէ. *Ըստ առաջնորդին իւրոյ աւանդութե՝ այ և ածայնոցն հպել: Ի գիր հանել զնա, և զառաջնորդն նորա: Ընձեռեն առաջնորդի ընծայման. Դիոն. էկեղ. Բ:

ԱՌԱՋՆՈՐԴ. Ἀρχηγέτης, ἐξηγητής. Author, expositor, interpres. Նախկին մատենագիր, շարագիր. մեկնիչ. պատմիչ. օրէնսուսոյց. *Որ առաջնորդ եղև այնց դպրութեց. Բ. Մ. Բ. 32: *Ոչ գոյցէ առաջնորդ ազգի անօրինի. իսկ որ պահէ զօրէնս, երանելի է. Առակ. ԻԹ. 18:

ԱՌԱՋՆՈՐԴ. Ὁδηγής, ἡγούμενος, ἀρχηγός, δημαγογός. Dux, princeps, rector, եւն. Սկզբնապատճառ, վարդապետ, ուսուցիչ. կամ յառաջ վարող և առիթ յորս և է բանի. և բերան ժողովրդեան. *Խմաստութե առաջնորդ: Առաջնորդ բանին. Իմ. Է. 15: Գծ. ԺԳ. 11: *Առաջնորդ առաքինութեն մաքրաւորք և ձկնորսք. Ոսկ. մ. ա. 1: *Ա-

առաջնորդ գտեալ յազգապետական կարգաց. Յհ. կբ: *Առաջնորդ խաղաղութեան. Նար. կդ: *Զառաջնորդ կենացն սպանէք. Գծ. գ. 15: *Առաջնորդ կորստեան աշխարհիս լինէր. Փարպ: *Առաջնորդ լինել հեթանոսութեանց, կամ ձաղանաց, ևն. Պիտ:

Եւ իբրև Մեզք առաջնորդական. *Ցեղխանական առաջնորդքն 'ի բանականն յագողն. Փիլ. լի. ա. 6:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԳՈՅՆ. ա. Գլխաւոր առաջնորդ. Տ. և ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՊԵՏ. *Աստուածայինն անուն է առաջնորդագոյն և պետական, որով երկինն և երկիր և ամենայն աշխարհ վարի. Փիլ. Իւ. բ. 13:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ἡγουμενικός. Principalis. τὸ Ἡγεμονικόν. Princeps. Սեպհական առաջնորդաց և առաջնորդութե. *Առաջնորդական հանդէս, կծ պատուի, կամ իր և կոչումն. Յհ. կբ: Նար. խօս: Ղ. ափն:

Եւ Առաջնորդող. անուն զզօրութե առաջնորդելոյ. *Առաջնորդական աջ արարչին. Պիտ: *Առաջնորդական քո ցուպ. Մագ. իթ: *Իբր նախաշաւիղ առաջնորդական յանապարհին յարկ հրաւիրեաց. Նար. ծբ: *Հոգի ուղիղ առաջնորդական. Աճառ. զենք: և Շար: *Արեգակն, զոր ամենք առաջնորդական աստեղն գոլ. Փիլ. նխ. բ: *Հանձնելով առաջնորդական խափանեցաւ. Նար. իզ:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ. ա. գ. Ասացեալ սեպհականել մասին մարդոյ, որ է որպէս առաջնորդ բանական հոգւոյն. յն. ἡγεμονικόν, որ և ԱՌԱՋՆԱԿԱՆ, և ԻՇԽԱՆԱԿԱՆ ասի. *Իշխանական առաջնորդականն 'ի ներքս 'ի գլխաւորին է (յոգւոջ): Այժմ 'ի մարմնի իմաստ իշխանական առաջնորդականն ըստ պայացութե է, իսկ ըստ զօրութե յետոյս, կամ 'ի սկզբունս. Փիլ. այլոց: *Արտի (այսինքն մտաց) մաքրութի 'ի մեզ առաջնորդականին. Նիւս. խոս. գ: *Որ զառաջնորդական միտս լուսաւորէ: Խնամատութեն զառաջնորդական միտս սատալեալ ունի. Յճխ. գ. և է: *Յառաջնորդական միտս նոցա տպաւորեալ. Շար: *Միտքն որ է առաջնորդական հոգւոյն. Սարգ. ա. պ. գ: *Զառաջնորդականն իմոյ կախեալ զպարանոցէ. Յհ. խմ. աբ: *Որոց կուրացեալ է առաջնորդականն. Խոր:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἡγεμονικόν. Potestas gubernandi. Առաջնորդական իշխանութի. կարողութի առաջնորդելոյ. *Ցայտնէ (անուն կամ մերականոմն) երկնայնոց պետութեցն զաստուածատեսակ պետականութեն և առաջնորդականութիւնն կարգաւ սպասաւորի. Դիոն. երկն: Ղ. հրեշտ:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՊԵՏ. ի, աց. ա. գ. Գլխաւոր պետ և առաջնորդ. *Վասյեղերական նախկինել և ընծայեցուցեալ առաջնորդապետին այս: Կրտսերագոյնն՝ նորա երկրպագուին իշխան է և առաջնորդապետ. Փիլ. լի. զ: *Ի մերոց առաջնորդապետաց և վերակացուաց խնամատարութեան՝ 'ի պղտորումէ սանձ, և յարխայակելք. Ան. գորէ:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλοπρωτεία. Primi loci cupiditas. Սէր առաջնորդութե. *Բազում ցանկութե առաջնորդասիրութե եւ զանձն իւր (մանաւանդ) ճանապարհ լինել թշնամւոյ. Նոն. գոմ. է. 16:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԵՄ, եցի. չ. Ὁδηγέω, ἡγέομαι, κυβερνάω. Duco, conduco, rego, guberno, ևն. Լինել առաջնորդ ուղեցոյց. տանել ընդ ճանապարհ. ուղղել. վարել. յաջողել. առաջի երթալ. Գլուղոդւոֆ, ֆօլ կէօթիւրմէք. *Առաջնորդեաց ժողովրդեանն այնմիկ 'ի տեղին՝ յոր ասացի քեզ: Առաջնորդեաց արդարոյն 'ի շաւիղս: Առաջնորդեաց նոցա ընդ ճանապարհ ուղղորդելի: Ասաղն առաջնորդեաց նոցա: Առաջնորդեացէ մեզ տծ փրկիչ մեր: Ո՛ տէր փրկեա, ո՛ տէր առաջնորդեա: Ցուցա մի յերկոտասանից առաջնորդեր նոցա, ևն:

Կամ որպէս յն. Ղեկավարել. Թէքտիր էթմէք. *Առաջնորդեն ամբարիշտք նենգութեանց. Առակ. ծբ. 5: *Երկու ծերք դատաւորք, որք համարէին առաջնորդել ժողովրդեանն. Դան. ժգ. 5:

Կամ իբր Հովուել. կիւթմէք. *Արածէր զնոսա. յանմեղութե ձեռաց իւրոց առաջնորդէր նոցա. Սղ. հէ. 72:

Եւ մանաւանդ՝ Վերակացու և իշխան լինել. վարել զիշխանութի. առաջին լինել 'ի անուանութեան, ևն. հիւքմ էթմէք. *Ե՛ւ դու, և ամենայն ժողովուրդ քո՝ որում դուդ առաջնորդես. Եւ. ժա. 8: *Սիմոն ոմն առաջնորդէր տոհմին իւրոյ: Առաջնորդէր յոյժմաթան իւրև 'ի բերանոյ նեէմեայ, և այլքն զկնի կցէին. Բ. Ն. գ. 4. և ա. 23: Սոյնպէս և յայլ գիրս:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԵԼ. ն. Ուսուցանել, ցուցանել զճանապարհ. և Տանել ընդ ճանապարհ. վարել. *Ծառայ տյ, առաջնորդեա՛ ինձ զճանապարհս փրկութե: Առաջնորդեա՛ ինձ տէր զնեղ և զնուրբ ճանապարհ. Վրք հց. յ: Եփր. աղօթ: *Ըքով և պատուով առաջնորդէր նոցա զերկայնութիւն ճանապարհին անդրէն յերկիրն հայոց. Եղիշ. բ: *Հովուել զհովուեալս, և առաջնորդել զառաջնորդեալս. Մաշտ: *Ոչ դք գոյր, որ առաջնորդէր նոցա զքահանայապետութեն. Բուզ. գ. 15:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԻԼ. կր. *Առաջնորդեցայց 'ի լուսաւորացն: Առաջնորդելով 'ի գըլխաւորագունէ ուսմանէ. Պիտ: *Այրուձին հայոց 'ի ձեռն նախարարացն առաջնորդէր 'ի պատերազմին. Եղիշ. ա: *Որք փախչէին յեգիպտոս, առաջնորդեսցի նոցա սեամբ լուսոյ. Նեղոս:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՉ. ա. գ. Որ առաջնորդէ. առաջնորդ. *Ուղղիչք և առաջնորդիչք. Նար. աստ:

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἡγεμονία, χειραγωγία, προοδοποιεῖν. Conductio, manuductio, viam parare, ևն. Առաջնորդելն, և իլն. ուղղելն, հորդելն զճանապարհ, յառաջ վարումն. իբր ձեռնածացի տանելն 'ի ճանապարհ կամ 'ի գործ ինչ. յաջողումն. հրահանգք. *Ձեռնուցանէր զնոսա (սիւն ամպոյն) 'ի ցրտոյ սառնամանեացն 'ի գիշերապահութե առաջնորդութեն. Ագաթ: *Զբարերար տէրն ընդ մեզ անտանելք յառաջնորդութե. Եղիշ. է: *Լուսաւորականաւն նորա (հրեշտակի) առաջնորդութե 'ի սրբազան տեսութեն այս վերացեալ. Դիոն. երկն: *Մեկընութեն յօժարաւ լինէր առաջնորդութիւն հանգերձեալ հաւատոյն. Ոսկ. յհ. ա. 28: *Ի խորատ և յառաջնորդութե վերին զօրացն. Յճխ. ղ: *Յորդորող յանսխալ առաջնորդութե հաւատոյն: Այսպէս 'ի յառաջնորդութէ բանիս երևեցան փարթամութիւնք. Պիտ: *Զի պայծառ լինիցի մեզ առաջնորդութի սիրոյն այ. Սարգ. ա. պ. է: *Ամենայն յօրինուածք (բարեխառնութե) երկրի 'ի բարուք առաջնորդութե վերին բնութեցն լինին. Վեցօր. գ:

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. Κυβέρνησις. Gubernatio. προστασία, praefectura. πρωτεῖον, primatus, և այլն. Իշխանութիւն առաջնորդական. վերակացութի. ղեկավարութի. հրամանատարութի. զօրավարութիւն. առաջինն գոլ յիմիք կարգի. գլխաւորութի. եպիսկոպոսութի. վարդապետութի. (և իբր 'ի թանձրացեալն՝ Առաջնորդ). *Որ հոնձարեալն է, զառաջնորդութի առաւել: Առաջնորդութեամբ մեզ պատերազմ: Որոց ոչ գոյ առաջնորդութիւն, թօթափին իբրև տերև: Ցանձն ամենայն զառաջնորդութի: Այց առանել հրէից առաջնորդութեամբ եղբ. ևն: *Ցովհաննէս տեղի տայր քրի գլխաւորութեանն և առաջնորդութեանն: Մեծ է առաջնորդութի եկեղեցեաց. Ոսկ. յհ. ա. 28: Բ. 14: *Սա 'ի բազում իրս վերակացու առաջնորդութե առաքեալ 'ի սահաողկոյ: Միաբանեալ և նոցա առաջնորդութե ներսէհի. Խոր. բ. 34: գ. 29: *Զառաջնորդութի հասարակաց ստանան. Պիտ: *Որ կալաւ զառաջնորդութիւն ամենեց. Յհ. կբ: *Արծաթասիրութիւն ստաստկար է առ թագաւորս և դատաւորս. բայց առաւել առ հոգևոր առաջնորդութիւ. Ղ. ընդհանր: *Ամենայն վարժապետաց նորայն եղեալ լինէր առաջնորդութի. Պիտ. (ուր կայ և տյ նչ): *Կարող է վերանալ ելանել (մարդն) . . և 'ի սքանչելի առաջնորդութիւս (այ). Վեցօր. է:

ԱՌԱՋՈՅ, ջոյք. ա. Ἔμπροσθεν, κατὰ πρόσωπον, ἐκ πρώρας, ևն. Ante, coram, ex prora, ևն. Որ ինչ կայցէ առաջի, կծ յառաջ կոյս յանդիման աչաց, հանդէպ երեսաց. առջևի, դիմացի. էօն, էօնտէկի. ուստի ԱՌԱՋՈՅ ԿՈՂՄԱՆԷ. առջևի դէն, առջևէն. էօնտէն. *Զերկայնութե նորա առաջոյ կողմանէ: Առաջոյ կողմանէ խորանին: Առաջոյ կողմանէ խարիսխս ձգել. Բ. Կ. գ. 8: Եւ. իը. 9: Գծ. իէ. 30: *Առաջոյքն և զկնիքն. Եղիշ. խոչէլ:

ԱՌԱՋՈՅ. մ. Ի հանդիպոյ, յառաջոյ կողմանէ. առջևէն. *Հասին 'ի վերայ նորա առաջոյ և զկնի: Եւ էին աչօք առաջոյ և յետոյ. Բ. Բգ. ծ. 9: Յայտ. դ. 6: *Առաջոյ տեսանելով զզօրագլուխն յաղթութե. Եղիշ. ա:

Կամ Ի մօտոյ. յառաջիկայս. մերձ ընդ մերձ. և Առժամայն. *Բազում ինչ այն է, որ արդ առաջոյ պատրաստեալ եմք: Եւ կամ որ այլ իրք առաջոյ լինելոց էին. Եղիշ. գ: *Եւ էր որ անդէն իսկ մօտալուտ առաջոյ 'ի նոյն 'ի նմին ժամանակի գեմ յանդիման ցուցանէ. Ագաթ:

ԱՌԱՋՈՅ ՔԱՆ. նախդր. Յառաջագոյն. կանխեալ. *Գտանես զնոսա անդ առաջոյ քան զքեզ. Սիր. ծբ. 17: *Այրուձի գումարեցէք առաջոյ քան զիս, և յանդիման լիջիք ինձ յապար աշխարհի. Եղիշ. ա:

ԱՌԱՋՈՅՔ. ա. գ. Որ կայցէ յառաջոյ կամ յառաջագոյն. *Առաջոյքն և զկնիքն. Եղիշ. խոչէ: *Իսկ առաջոյքս 'ի յառաջագունից մինչև 'ի տեառնականգոյնան եկեալք 'ի վեր՝ սեպք ասին և տեսակք. Պորփ:

ԱՌԱՋՈՒ. մ. ա. Նոյն ընդ ԱՌԱՋՈՅ, իբր Յառաջագոյն. և Կանխաւ եղեալն. *Մի զաջժմու կերպարանդ, այլ զառաջու գործեցեալն նկատեալ յեճեցիք. Պիտ: *Զգերին զոր առեալ էր յառաջու յերկրէն հրէաստանի. ա. Ն. Բ. 22:

*Զառաջոու զլարխան նոցա յայս սանէ. Ռոմ. ժ. ա. 11. յն. τὴν ἔμπροσθεν, anteriorem.

ԱՌԱՋՈՒՍՏ. Մ. Յառաջինն. յառաջագոյն. առաջուց. *Հեռի ժամանակօք առաջին, այսինքն առաջուստ. Եփր. եբր:

ԱՌԱՋՈՒՍՏ. որպէս Յառաջոյ կողմանէ. *Առաջուստ իմ սուր սպանանիցէ զնա. և եթէ զթիկունս դարձուցանիցեմ, ընդկարթս հարկանիցեն ըզ իմք իցեն. Եփր. աւետար:

ԱՌԱՋՔ. Տ. ԱՌԱՋ:

ԱՌԱՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Προσηγορικός. Appellativus. Որ ինչ առասի, կամ յորջորջի արձականաբար զբազմաց. հասարակ (անուն). *Առասական է, որ զհասարակաց էութիւն ցուցանէ. որգոն, մարդ, ձի: Ի վերայ առասականացն. որպիսի, մունն ծովային, և մունն երկրային. Թր. քեր: *Վասն իսկիգ և առասականիգ. և այլն. Երզն. քեր:

Եւ իբր Προσαγορευτικός. Salutatorius. Կոչական. և Հանդիսական. *Հոչականն (ասի նաև) առասական. Թր. քեր: *Առասական մակարդակեալ տայլիք. Մագ. ծ:

ԱՌԱՍԱԿԱՆԱԲԱՐ. Մ. Προσηγορικῶς. Appellative. Հասարակաբար. արձակաբար. *Ոչ ախոյ է մարգարէն զբանն առասականաբար ընդ ամենայն հրէաստան. Երզն. քեր:

ԱՌԱՍԱՆ. ի, աց կամ ից. գ. (պ. տր. ...). Σπαρτίον, σχοῖνος, κάλως. Filum, restis. Չուան. Ճոպան. պարան. լար. թել. ... *Առասան երեքկին ոչ վաղվաղակի խզեսցի. Ժող. դ. 12: *Արկանել առասանս ՚ի կապանս կրծիցն գեղարանացն. Ագաթ: *Առասանք ձգողականացն խզեցան: Կարծր կմ սուսեր առասանաւ: Առասան յուսոյն. Նար: *Բազմութեան առասանիցն յոսկւոյ և յարծաթոյ օղամանեկօք կախեալ: Յառասանիցն այն պարպատեալ զմեջան: Ի խաւարչտին խորախոր առասանով բերեալ. Մագ: *Գեղարանօք, անուօք, և առասանօք. Շար: (Աստի կազմին և բառքն ԱԳԱՐԱՍԱՆ, ԵՐԱՍԱՆԱԿ, ևն:)

ԱՌԱՍԱՆԱԿ. ի, աց. գ. Բարակ չըւան. լար. *Ակին առասանակ ՚ի պարանոց նորա. Ա. ՚ն ...:

ԱՌԱՍԱՆԵՄ, եցի. ն. Առասանաձգել. ... *Կէթ կարթիւ կոչկոճահան առասանեալ. Մագ. խա:

ԱՌԱՍԱՆԵԼ. իբր Առասել. Ճառել. խօսել. *Կարկառուն բանիւք առասանել. Մագ. խգ:

ԱՌԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Առասացութիւն. ասացուած. բան. ճառ. որպէս յն. լտ. Λόγος, διάλογος, χρησμός. Oratio, sermocinatio, oraculum. *Գրէ զմարգարէիցն առասանութիւնս: Գրաւոնականն նորագոյնս առասանութիւն. Մագ. ե. իբ: *Ի մէտ առնուլ զմարգարէական առասանութիւն. Շ. յկ. իբ: *Զանէրունականն զառասանութիւն. Կանոն: *Որոյ կոչեցաւ անուն յն բատ հրեշտակին առասանութեան. Թէոդոր. կոստ:

Եւ որպէս Առոգանութիւն. Προσωδία. Accentus vocis. *Ըստ առոգանութեան, առասանութիւն զոլորակութիւնս շեշտիցն առէ՝ բթէին և պարուկին. Ոսկեփոր: *Խարութիւն մաքրել զբան և զբայ և զգիր՝ մաքուր և վճիտ առասանութեամբ. Մագ. քեր:

ԱՌԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՌԱՍՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. իբր Πρόσρησις, προσαγόρευσις. Allocutio, compellatio. Ասութիւն առ այլս. ասացուած. խօսք. բան. ճառ. առած. *Ըստ առասացութեան ամբաստանոյ: Ըստ բանի քում առասացութեանց. Զքր. կթ: *Յոլով են առ այս՝ առասացութիւնք սրբոցն հայրերից. Խոսր: *Ներբողական առասացութիւն. Նար. խէ: *Այս առասացութիւն մարգարէական. Անան. եկեղ: *Յառասացութեանս՝ որ առաջի կայ: Նորագոյնս ասել բանաստեղծութիւնս, և ոչ յայլմէ առասացութեանց պատմել. Մագ. է:

Եւ որպէս Յորջորջումն. անուանակոչութիւն. Προσηγορία. Appellatio. *Դուք պատրողք մոլորելով այ առասացութիւն պատուէք (զդևս): Զքահանայապետին զառասացութիւն անձանց բերեանց վերագրեցին (այսինքն կայսերք զկոչումն քրմապետութեան). Նիւս. բնութ: *Այսպիսի առասացութիւն զերրորդ ... ձայնեալ զանուն. Անյաղթ. բարձր:

ԱՌԱՍԵՄ, ասացի. ն. Προσαγορεύω, προσέπω, προσειπεῖν. Կոչել. յորջորջել. անուանել. ասել. *Հերձուածողս առասեա զնոսա (ղսուրբս հարս), և ոչ զանգիտես. Յհ. իմ. եկղ: *Յերկրպայս զոմ, զինչ զքեզ առասացից, ած՝ եթէ մարդ. բայց սակայն ած առասացից (յն. գուշակեցից) զքեզ. Սոկր. դ: *Բարունք և զգիր լինելութեան առ Ճշմարտութիւն մարդոյն առասաց: Կոչիւր ապրամ նախկին անունն, և առասացաւ յետոյ աբրահամ. Փիլ. իմաստ: *Նոյնպէս գուլ ամս միշտ առասելի է: Միայն զայն առասել, այս ինչ է և այսպիսի իրիւն վարեալք անուանակոչութիւնք. (այսինքն այս ինչ և այսպիսի իր ասելով զաւարերս): Զսա արդ թեթև առասացաք. Պղատ. տիմ: *Ո՛վ սիրելի աթենացի. զի ոչ կամիմ առաւելեցի արդեօք առասել զքեզ. Պղատ. օրէն. ա: *Մարդն և արջառն հասարակ անուամբ առասին կենդանի. Արիստ. ստորոգ: *Մեղկութիւն մեղք առասի. Շ. ա. յհ. խդ: Իսկ Ոսկ. ե. կոր. *Յայլս առասէ զպատճառն», այսինքն ՚ի վերայ այլոց արկանելով ասէ:

ԱՌԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόσρησις, πρόρημα, προσηγορία. Appellatio, denominatio, nuncupatio. Կոչումն. յորջորջումն. *Յարանուանք զըստ անուանն ղառասութիւն ունին. որգան, ՚ի քերականութեանէն քերական: Զնով առասութեան զայս ինչ նշանակել. Արիստ. ստորոգ: *Դիւրայեղքն յախտից և զուգնամանականքն ոչ բաւականապէս ընձեռեն ումեք զառասութիւն. Անյ. ստորոգ: *(Արարածք, կամ գիրք ծննդոց) կոչի և մակագրի լինելութիւն աշխարհիս, ՚ի լինելութէ առեալ զառասութիւն: Չէին արժանիք նմին առասութեան հասանել. ևն. Փիլ. իմաստ: *Քաղցրութիւն ունելով մեզ ընկալաւ առասութիւն. Պղատ. տիմ:

Մերթ իբր Առասացութիւն. ասացուած. բան. ճառ. *Շարամանել բանս յիւրումն ածոյին առասութեան: Այսպիսի առաջելոյն առասութիւնք: Իմով իսկ առասութեամբ արծարծեմք. Մագ. ա. է. գ:

Կամ Բառ. ձայն նշանական. *Առասութեան մասունք ոչինչ նշանակեն զատուցեալք ՚ի միմեանց. Անյ. պերիարմ: *Եթէ միայն պարզիւրի առասութիւնքն իցէ. Մագ. է:

ԱՌԱՍՊԵԼ, ի, աց. (կամ լեք,) լեաց. գ. (՚ի բայէս Առասել, և ՚ի մասնկանէս պել, որպէս ՚ի լտ. ֆապուլա, ... ֆապէլլա, ֆապուլա. լծ. ընդ. յն. ... ...). Μῦθος, πρόβλημα, αἴνιγμα. Fabula, fabella, projectum, aenigma. Առասացութիւն մացածին. յօդեալ պատմութիւն. սուտ զրոյց. ... *Զհայել յառասպելս: Յառասպելաց պառաւանց հրաժարեսջիր: Առասպելաց զհետ երթեալ. ա. տիմ. ա. 4: դ. 7: բ. պետ. ա. 16: Առասպելեալ՝ գրի, Ագաթ: Խոր. բ. 7: Շ. ...:

Եւ Յարմարական յօդուած պատմութեան ՚ի գիմաց կենդանեաց և անկոց, որ և Առակք ասին. և Բանաստեղծական կեղծիք ՚ի վերայ գրոց. որ և զիցաբանութիւնք. և Միթաբանութիւնք նուագեալք առ հինս. *Առ ոս ինձ ՚ի Ճահ ելանէ քերթողական առասպելն, որ ասէ. բազում անգամ աղուէսք թագաւորել խորհեցան, բայց շունք ոչ առին յանձն. Արծր. ա. 14: *Յունական պերճ և ողորկ առասպել: Առ այսոքիւք և աշխարհիս մերոյ առասպելք զբազմահմուտ ասորին արգարացուցանեն. Խոր. ա. 31. և 17:

ԱՌԱՍՊԵԼ. Πρόβλημα. Propositio Առեղծուած. առակ. իբր խրթնաբանութիւն, և առարկուած նմանաբանական. ... Դատ. ժդ. 12. 19:

ԱՌԱՍՊԵԼ. Αἴνιγμα. Adagium. Առած. զրոյց վճռական և խորհրդաւոր. *Որպէս ասէ հին առասպելն, յանօրէն ձեռաց ելցէ յանցանք. ա. թգ. իդ. 14: *Որպէս առասպելն ասէ, թէ մարդ և ոչ մարդ, բայց սակայն մարդ. Սոկր. ծբ: *Փոքր ինչ արդեօք առասպելաւ վարել պարտ է, եթէ ևն. Պղատ. օրէն. դ: *Արդարանալ թուի առասպելին, որ ասի ՚ի մէջ գեղջկաց, թէ քո շարայի որկորն է, մեր չիրակոյ ամբարքն չեն. Խոր. ա. 11:

ԱՌԱՍՊԵԼ. Առակ նշանակի. զրոյց ՚ի բերանս բազմաց առ ՚ի ծանակել զոք, կմ շշնջել զնմանէ. ... *Զի առասպել զիս արարեր ՚ի կենցաղումս. Առ. որս. դ:

ԱՌԱՍՊԵԼ ԱՐԿԱՆԵԼ, կամ ԳՐԵԼ. Ասել՝ խօսել՝ գրել զառասպելս կմ զառակս. *Ամենեքեան առասպելս արկանեն. Եզնիկ: *Ա՛րկ մեզ զառասպելն քո. և լուիցուք զնա. Դտ. ժդ. 13: *Որք զառասպելսն գրեցին». յն. առասպելաբանք. Յոբ. ա. ...:

ԱՌԱՍՊԵԼԱԲԱՆ. ի. ից կամ աց. ա. գ. Μυθολόγος, կամ γους. Fabulator. Որ խօսի կամ գրէ զառասպելս. առասպելախօս. *Դայեակ եղև կրետացւոյ այնմ, և առասպելաբանի. Նիւս. երգ: *Մի՛ ելցուք զհետ առասպելաբանիցն՝ ընդ անկոխն գնալով ճանապարհ. Արծր. գ. 6: *Ուստի՞ քեզ այդ, և կամ յորոց առանձնողաց, և կամ յառասպելաբանաց. Առ որս. ղ: *Այլոցիկ՝ որ առասպելաբանացն. և այնոցիկ՝ որ ևն. Նիւս. կազմ. լ:

Եւ իբր Առասպելաբանական, առասպելական. *Առասպելաբան բաղբանջանք, կամ ուսումն, կամ գիտութիւն. Անան. եկեղ: Արծր. գ. 5: Ճ. Ա: Կուս. ծգ:

ԱՌԱՍՊԵԼԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Μυθολογέω. Fabulor. Առասպելս որպիսի և իցէ խօսել, գրել, յօդել, նուագել. *Ըզմտաւ ածել զոր ինչ ոչն է, և առեղծուլ, և առասպելաբանել. Ա. ե: *Որ յաղագս մարմնափոխութեան նոցա առասպելաբանեն. Նիւս. կազմ. լ: *Որպէս չար փիլիսոփայքն առասպելաբանեցին. Շիր: *Զայս

տեղի առասպելաբանելով վիպասանքն։ Զանանկ երգիչքն գողթան առասպելաբանեն. Խոր. Բ. 47. 58։ *Որք առասպելաբանեն, ասեն՝ թէ պախրիթեւս գողացաւ երբեմն յածոցն հուր, և շնորհեաց մարդկան. որ է այլաբանութիւն. Սահմ. Բ։ *Եղեւ ամ. վասն որոյ առասպելաբանիւր յոմանց, թէ եւ կորեալ ծածկեալ կայր... և զանց առնէին զինն բազմութիւնք գնողաց, և ոչ գտանէին զնա. Մաղ. խաղ։

ԱՌԱՍՊԵԼԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տե՛ս ԱՌԱՍՊԵԼ. Μυθολογία, μύθος. Mytologia. fabula. *Եթէ հաւատալ արժան է առասպելաբանութեանդ. Եղիշ. Բ։ *Ի հետ անցանելով առասպելաբանութեանցն. Պիտ։ *Որպէս և հեթանոսաց առասպելաբանութիւնքն ասեն. Ոսկ. հա։ *Ուրեմն 'ի հրէականն եւս առասպելաբանութիւն կործանեսցուք. Լմբ. առ։ *Առասպելաբանութեան զիւրին եղև հաւանեցուցանել. Գրիգ. օրին. Բ։

ԱՌԱՍՊԵԼԱԲԱՐ. մ. Μυθικῶς. Fabulose. Իբրև առասպել. և Նմանաբանութբ. և Առ 'ի կարծ. ուրուական օրինակաւ. *Տեսանեմք ամենեկեան ընդ միշտասպասնոնս առասպելաբար, այսինքն ընդ զարմ ածականաց. Խոր. Բ. 46։ *Զիջեալ ընդ նոսա՝ առասպելաբար 'ի բազմնէն սկըսանելով զիրսն, և անդ այնուհետև հաստատէ զմշտնջենաւորն. Ոսկ. 4ծ։ *Մարմինն թշուառականս առասպելաբար շրջի. Կե. լաց. յաղէթս։

ԱՌԱՍՊԵԼԱԲԵՐ, ի, աց կամ ից. ա. Որ 'ի մէջ բերէ առասպելս. առասպելապատում. *Գող է բանսարկուն, և զմերն առասպելաբերաց առ իւր տեղ. տովն (գուշակս) տանի. Բրս. յխոկղքանէ։

ԱՌԱՍՊԵԼԱԳԻՐ, գրի, րաց. ա. գ. Μυθογράφος. Fabularum scriptor. Գրող առասպելաց. *Եւ զայլոց ասացեալս զիւրաքանչիւր ուրուք զանուանցն կոչմունս առասպելագրացն ընծեռեցին. Փիլ. Ծ. բան։

ԱՌԱՍՊԵԼԱԳՈՅՆ. ա. Կարի առասպելական. *Ընկալեալ 'ի նմանէ պատասխանիս՝ որպէս ընկեց զոյգ առասպելագոյն. Արծր. Բ. 4։

ԱՌԱՍՊԵԼԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Μυθοποιέω. Fabulas fingo. Առասպելս գործել՝ յօդել. *Իմաստն անկատարիցն և խառնակիցն զորս նոցա (այսինքն առ նոսա) օրէնքն առասպելագործին. Նիւս. խաղ. Լ։

ԱՌԱՍՊԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Μυθοποιΐα. Fabularum fictio, fabulositas. Կազմութիւն առասպելաց. առասպել յօդել. *Եւ մի 'ի միոյ անգամ երբեք երկեալ 'ի մեր՝ այսպիսի առասպելագործութիւն. Փիլ. այլաբ։ *Եղծումն իմն փոփոխման յայլ մարմինս ոգւոյն առասպելագործութե. Նիւս. խաղ. Լ։

ԱՌԱՍՊԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Μυθογραφία. Fabularum conscriptio. Գրութիւն առասպելաց. *Պարապիլ յառասպելագրութիւնս. Մագ. ծէ։

ԱՌԱՍՊԵԼԱԽՕՍ, ի, աց. ա. գ. Μυθολόγος. Fabulator. Առասպելաբան. և առասպելախօս. *Առասպելախօսք, և քննիչք իմաստից. Բարուք. Գ. 23։ *Լի երկրաւոր իմաստութեամբ, առասպելախօս, և առասպելական. Ղևոնդ. Ծ։

Եւ Μυθολογικός. Mythologicus, fabulosus. Առասպելաբանական. առասպելական. *Ո՞վ որ ոչ զարհուրի և դողայ 'ի յառասպելախօս և 'ի գատարկ բանից. Եփր. պհ։ *Ապականիչն յառասպելախօս բանս նոցա. Ոսկ. Բ. փիմ։

ԱՌԱՍՊԵԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Μυθικός, μυθολογούμενος. Fabulosus, fictus. Առասպելեալ. սնոտի. չինծու. փուչք, էաքիմ, ծաղր մասուր. *Առասպելական բանք։ Եղնիկ։ Եղիշ. յէ։ Եփր. պհ։ *Առասպելական առասպելութիւն, կամ հնչմունք, կամ կրթարան (քերթողաց). Պիտ։ *Առասպելական ստեղծուած (այսինքն ստեղծաբանութիւն). Փիլ. բագն. և Ծ. բան։ *Սկսայց ասել, ոչ առասպելական, այլ որ է ճշմարիտ ասացեալ. Փիլ. սամփ։ *Փախիցեն 'ի վայելչախօսութենէ, և յառասպելական յաւելուածոց. Առ որս. Ը։ *Առ որովք ասեն լեալ զարմանալի ինչ առասպելականք (յն. առասպելաբանեալք). Եւս. քր. Ա։

Եւ իբր Առասպելամոլն. Μυθώδης. Fabulosus. *Անհաստատութիւնք և առասպելականք ոչ քննողացն ասացեալքն թուեսցին. Նիւս. երգ։

Մերթ իբր Առասպելախօս. բանդագուշեալ. աղճատեալ. *Երթեալ հանդիպիս, զոր միշտն խնդրես, երանիեաց առասպելականին. Յհ. իմ. երևումն։

ԱՌԱՍՊԵԼԱԿՈԾ. ա. Որ յածի կոծի յառասպելս. յառասպելս զառածեալ. *Յողդողդամիտ և առասպելակոծ մրցանօք յածիք այսր անդր. Մաղ. խաղ։

ԱՌԱՍՊԵԼԱՆՈՒՆ. ա. Իբրու անուն ինչ առասպելեալ. սնոտի. *Բախտ և բաշխ, և յառասպելանուն ծննդեանն հարկէ. Սեբեր. Ի։

ԱՌԱՍՊԵԼԱՊԱՏԻՐ. ա. Որ պատրէ առասպելօք. ստապատիր. *Դիս մոլոր, առասպելապատիրս յառաջագոյն 'ի յաշխարհս արձակեաց. Կոչ. ծէ։

ԱՌԱՍՊԵԼԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Պատմող առասպելաց. գրողն, և մանաւանդ՝ գիրքն. *Ուղձանայր առասպելապատում ճառիւքն. Պիտ։ *Ի հմտութե ածեալ նոցին առասպելապատում մատենից. Յհ. իմ. պաւղ։

ԱՌԱՍՊԵԼԱՍՏԵՂԾԵՄ, եցի. ն. Μυθοπλαστέω. Fabulas, vel fabulose fingo. Առասպել կամ իբրև առասպել ստեղծել. յօդել. ձևացուցանել. *Զգաւառական շրջումն հպարտութե (եգիպտացւոց), զոր ունէին, յանասուն կենդանիս՝ և մանաւանդ առ զուարակս առասպելաստեղծեն. Փիլ. քհ. Ա։

ԱՌԱՍՊԵԼԱՍՏԵՂԾՈՒԱԾ. գ. Իմն կամ ընթերցիր ըստ յն. Առասպելաց ստեղծուած. *Կազմել ոչ տուեալ թոյլ, և ո՛չ որչափ միանգամ առասպելաստեղծուածք են՝ ընդունել. Փիլ. Ծ. բան։

ԱՌԱՍՊԵԼԱՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Վարժումն առասպելաց նախնեաց բանաստեղծից. հմտութի քերթողական առասպելաց և գիցաբանութեանց. *Քերթողութի է առասպելավարժութի. Քեր. քերթ։ *Որք 'ի քերդողացն և 'ի շարագրացն բանաստեղծութեանց, և առասպելութիւնք, և առասպելավարժութիւնք։ Ա յոսցիկ բազում պէտք են առասպելավարժութե հոգ տանել. Մագ. քէր։

ԱՌԱՍՊԵԼԱՐԿՈՒ, ի, աց. ա. Որ առասպելս արկանէ. առասպելապատում. առասպելագիր. *Առասպելարկուք զնեղոս գետոյ ասեն մեզ խառն ընդ ջրոյ բղխել զմեռասան օր. Եւս. քր. Ա։

ԱՌԱՍՊԵԼԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Առասպելաբանութի. առասպելագրութի. *Զքերթողեղին զոյգս 'ի յունական առասպելարկութէն յօժարհեալ 'ի բաց են, զոր առ դեկաղինեան ասեն զՔերթողեղէն. Եւս. քր. Ա։

ԱՌԱՍՊԵԼԵՄ, եցի. ն. Առասպելաբանել. առասպելաստեղծել. յօդել. այլաբանել. *Բազում այլ ինչ զնմանէ առասպելեաց։ Դոյնպէս և զհարսանեացն առասպելեալ երգեն. Խոր. Ա. 5։ Բ. 47։ *Քան զհեթանոսականացն առասպելեալ ծծաբանութիւն. Շ. Բղբ։

ԱՌԱՍՊԵԼՕՐԷՆ. Տե՛ս ԱՌԱՍՊԵԼԱԲԱՐ. *Զգաղափարսն ասնէ է բարոյապէս և առասպելօրէն. Մխ. առակ. ԽԷ։

ԱՌԱՍՏԱԿ, ի, աց. գ. Κρουνός, κρουνεῖον, ψυκτήρ. Fons saliens, genus poculi, vas refrigeratorium. Անօթ գինւոյ, կմ ըմպանակ 'ի ձև աղբերականց այլ և այլ խողովակօք կամ ծորակօք. շաքրուանի ըեռ շինած գինիի աման, գաւաթ. *Ըստ թուոյ բազմեցելոցն առաստակս արձակեն։ Այնքան ձգեն ձեպեալք որկորիքն, որքան նոցա 'ի վերուստ առաստակն. Բրս. որբէյ։

ԱՌԱՍՏԱՂ, ի, աց. գ. պրս. տանաւագ. Ὄροφος. Tectum. Ձեղուն. ցու. յարկ տան կամ սենեկի. ծածկոյթ յարկաց. տախտ, ծածք. տաւան. *Ի հիմանէ մինչև զառաստաղն։ Բացեալ զառաստաղն՝ իջուցին զմահիճսն. Գ. Թգ. Է. 9։ Մրկ. Բ. 4։ *Հրդեհակէզ եղեալ առաստաղ փայտակերտ եկեղեցւոյն. Յհ. կթ։ *Պարփակեա՛ քո ձեռամբք զառաստաղ տաճարիս. Նար. ծԲ։

Նմանութբ՝ Երկինք. *Կամի՞ս տեսանել զգեղեցիկ առաստաղս. յորժամ գիշերն ժամանէ, տե՛ս զարդարեալ զերկինս աստեղօք. Ոսկ. յհ. Բ. 1։

ԱՌԱՍՏԱՂ. Քիմք. վերնայարկ բերանոյ. *Զհամ առաստաղն առնու լեզուին։ Երակ մի 'ի բերանոյն առաստաղն կայ, որ զամենայն համ իմանայ. Ոսկիփոր։ *Բերանոյն առաստաղքն ստորին. Մխ. բժշ։

ԱՌԱՍՏԱՂԱԿԱԼՔ, լաց. գ. Φάτνωμα. Laqueare. Տախտակամածք յարկին. հեծանաձգութիւնք առաստաղաց. դարաւանդք. յարկք. չարդ, մախաղանմ. *Բացին զպատուհանս դալանիս, որ ընդ առաստաղակալօքն էին. Բ. Մ. Ա. 16։

ԱՌԱՍՏՈՒԱԾԸՆԹԱՑ. ա. Որ առ Աստուած ընթացուցանէ կամ տանի. *Թիւրեալ յառաստուածընթաց ճանապարհէն՝ խելացնոր դանդաչիւք երերէր. Լծ. Եսթր։

ԱՌԱՏ, ի, աց. ա. Εὔφορος, εὔπορος, ἄφθονος, ἀγαθός. Uber, abundans. Յորդ. յուռթի. լի. անպակաս. անպատ. ճոխ. բազում. շատ. լաւ. բօլ. պէրէքէթլի. ղանիմ, չօգ, էյի. *Կին նորա առատ իմաստութբ. Գ. Թգ. ԻԷ. 3։ *Առատ են ստինք քո քան զգինի. Երգ։ *Առատ և բազմալոյս ճառագայթ։ Առատ և աննիւթ հոսումն. Դիոն։ *Առատ յղփութի, կամ բարեկեցութի, կամ պտուղ. Պիտ։ *Առատ պատրաստութի. Նար. ԼԲ։ *Ձիր առատ. Լմբ. սղմ։ *Զգթութիւք քո զառատ. Շար։ *Ըստ առատ մարդասիրութեդ քում. Պարգ։

ԱՌԱՏ. Φιλότιμος, εὐμετάδοτος, ἀγαθός, ἄφθονος. Liberalis, largus, bonus, ևն. Առատաձեռն. աննախանձ բաշխող. բարի և բարերար. բարեսէր. ճէօմէրդ. *Այր առատ ժառանգեցուցանէ զորդիս որդւոց. Ի սիրտ առատ հանգչի իմաստութի։ Առատ ասպնջականութի։ Մի՛ն քո չար է, զի ես առատ եմ։ Որ առատն է, զուարթութբ։ Առատ սիրովն (յն. մի բառ), հաղորդս լինել. ևն։ *Եթէ շնորհես, առատ ես. Նար. ՀԶ։ *Աննախանձ և առատ առ արարածս իւր. Յճխ. Է։ *Այր խաղաղասէր էր, և առատ. Լաստ. Է։

խով Մտթ․ Զ․ 22․ և Ղկ․ ԺԱ․ 34․ *Եթէ ակն քո առատ է ՚՚․ իմա՛, անարատ, պայծառ․ ըստ յն․ պարզ։ Կամ *Առատ ակըն ՚՚․ յն․ բարի ակն․ Սիր․ ԼԲ․ 8․ 12։ և ԼԳ․ 13։ Եւ Առակ․ ԻԲ․ 10։ և ԺԳ․ 2․ *իմանալ զօրէնս՝ մտաց առատաց է։ Ի պտղոյ արդարութեն կերիցէ առատ ՚՚։

ԱՌԱՏԱԲԱՆ, ի, ից․ ա․ Յորդաբան․ ճոխաբան․ *Առատաբան ՚ի պատգամս տեառն․ Առակ․ Գ․ 7։

ԱՌԱՏԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ճոխաբանութի․ պերճաբանութի․ յաջողութի բանից․ *Բաժանեցաւ երկնաւոր շնորհն առատաբանութք ՚ի վարդապետս․ Նար․ յոհէ։

ԱՌԱՏԱԲԱՇԽ, ի, ից․ ա․ Առատ բաշխող, կամ բաշխեալ․ *Լնու զամենեսեան գիտութք առատաբաշխ շնորհօքն․ Համամ․ առկ։

ԱՌԱՏԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Առատ բաշխելն․ առատաձեռնութի․ *Անսահման ողորմութք, անվրէպ առատաբաշխութք․ Բենիկ։

ԱՌԱՏԱԲԱՐ․ մ․ 'Αφθόνως. Largiter. որ և ԱՌԱՏԱՊԷՍ․ Յորդութք․ լիուլի․ ճոխաբար․ աննախանձաբար․ անպակաս և մտադիւր յօժարութք․ *Սփռեաց ՚ի մեզ զշնորհս հոգւոյն սբյ առատաբար․ Յճխ․ Բ։ *Առատաբար զայս ձեզ մատակարարել․ Ածաբ։ *Զխաղաղութեն բարիս զամենայն ամենեցուն առատաբար մատուցանելով։ Յիրաւի իմաստութեն, զոր առատաբար մեծութք տարածեալ սփռեաց․ Փիլ։ *Շնորհեա մեզ զպարգեւս քո առատաբար․ Բրս․ քրզ։ *Ցրել զինչս իւր առատաբար։ Արկցուք առատաբար զսերմանիս․ Ոսկ․ յհ․ Ա․ 18․ 24։ *Մշակել առատաբար․ Պիտ։ *Յոյժ անընչասիրաբար ցուցանէր զիւր ախորժակսն, և առատաբար կայր․ Խոր․ Գ․ 38։

ԱՌԱՏԱԲԱՐՈՅ․ ա․ Առատ բարուք․ առատաձեռն․ *Առատաբարոյ թագաւորաց սեղանն ՚ի յամենայն օր պատրաստ է ամենայն ընտանեաց․ Մխ․ ատղ։

ԱՌԱՏԱԲԵՐ․ ա․ Ἔυφορος, εὐθυνῶν. Fertilis, ferax. Առատ բերող, կամ բերիւք․ բերրի․ պտղատու․ յուռթի․ բարեբեր․ *Առատաբեր այգի, կամ անդաստանք, բուրաստանք․ Նիսս․ էրգ։ Մամբր։ Պիտ։ *Խոյ առատաբեր արօտ․ Վեցօր․ Է։

Կամ Բերեալ առատութք․ *Առատաբեր ընծայիւք և պաղատանօք։ Առատաբեր զարմանս առաքինութեն պտղոյ ընծայեցին․ Պիտ։

ԱՌԱՏԱԲԵՐԻՄ․ չ․ Առատութք կմ յորդութք բերիլ, բղխել․ *Վտակք յաղբերաց առատաբերին ՚ի խաղս և ՚ի մարգագետինս ծաղկոցաց․ Թէոդոր․ կուռ։

ԱՌԱՏԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Առատութիւն բերոց․ և առատ պտղաբերութիւն․ բօլլուգ․ բէր բէրէքէթ․ *Բուսոցն պտղածնութի, պտղոց առատաբերութիւն․ Փիլ․ նխ․ Ա։ *Առնել զառատաբերութի ամենայն իրաց․ Ճ․ Ա։ *Առատաբերութիւն երկրի․ Փարպ։

ԱՌԱՏԱԲՈՅՑ․ ա․ Բազմաբոյց, յորդալոյս․ մեծաբորբոք․ *Առատաբոյց ջահալուսութեամբք․ Անան․ եկեղ։

ԱՌԱՏԱԲՈՒՂԽ կմ ԱՌԱՏԱԲՈՒԽ․ ա․ Առատապէս բղխող, և բղխեալ․ յորդաբուղխ․ *Առատաբուղխ շնորհք, կամ վտակ, կամ վարդապետութիւն․ Շար։ Փարպ։ *Անպաշտողք, առատաբուղխք․ Ագաթ։

ԱՌԱՏԱԳԻՒՏ․ ա․ Որ ինչ առատ և դիւրաւ գտանի․ *Զանեղսն ՚ի նմա առատագիւտս առնէ․ Խոր․ Գ․ 62։

ԱՌԱՏԱԳՈՅՆ․ ա․ Առաւել կմ յոյժ առատ․ *Գանձեսցուք առատագոյն ողորմութք․ Ոսկ․ յհ․ Ա․ 22։

Եւ Առաւել առատաձեռն․ *Ի յայլոց ձեռն յուսալ՝ առատագոյն լինել յինչս իւր․ Շ․ ընդհանր։

Եւ Առաւելագոյն․ գերազանց․ անհամեմատ․ *Առատագոյն ևս պաշտաման եհաս յն ՚՚․ յն․ տարբերագոյն․ Եբր․ Ը․ 6։

ԱՌԱՏԱԳՈՒԹ․ տ․ ԲԱԶՄԱԳՈՒԹ․ *Խառնեա զառատագութ կամօք ընդ նեղութիւնս մեր․ Լմբ․ պտրգ։

ԱՌԱՏԱԼԻՐ․ ա․ Լիուլի․ բազմառատ․ ճոխագոյն․ զեղուն․ տօլ տօլ․ *Բազմաձեռն առատալիր պատարագօք գնացին․ Արծր․ Գ․ 1։

ԱՌԱՏԱԼՈՅՍ․ ա․ Բազմալոյս․ բազմապայծառ․ լուսալիր․ *Առատալոյս աչօք․ Ոսկ․ ՚ի Ղուկ։

ԱՌԱՏԱՀԵՂ․ ա․ Հեղեալ առատապէս․ առատաձիր․ *Արժանի լիցուք ժառանգել զարքայութեն երկնից՝ շնորհօք առատահեղ պարգեւողին․ Երզն․ Տփթ։

ԱՌԱՏԱՀՈՍ․ ա․ Առատապէս հոսեալ․ յորդահոսան․ յորդաբուխ․ [illegible]․ *Առատահոս անձրեւ, կմ զեղումն․ Շար։ Սկեւռ․ ատղ։

ԱՌԱՏԱՁԵՌՆ, ի, ից․ ա․ Δαψιλής. Abundans, largus. Առատ ձեռօք․ աննախանձ բաշխող․ առատաձիր․ առատամիտ, առատատուր․ ճէօմէրտ, քէրիմ, [illegible]․ *Յառատաձեռն Տն․ Գ․ Թ․ Է․ 6։ *Առատաձեռն առ ամենեսեան գտեալ․ Յհ․ կթ։ *Ընծայէ բան օրհնութեն առատաձեռնիցն և բարեսիրացն․ Ոսկ․ Բ․ կոր։

Եւ իբր Առատաձեռնական․ լիաձեռն․ առատ․ ճոխ․ տօլ․ *Առատաձեռն պարգեւք, կամ ձիրք, ռոճիկք․ Խոր․ Գ․ 83։ Յհ․ կթ։ *Գտին զայն տեղին . . . հովասուն, խոտոյ և փայտի առատաձեռն․ Զենոբ։

ԱՌԱՏԱՁԵՌՆ․ մ․ որպէս Առատաբար․ առատաձեռնութք․ *Առատաձեռն բաշխել․ Ա․ Թ․ Գ․ 30։ Եղիշ․ Գ։

ԱՌԱՏԱՁԵՌՆԵՄ, եցի․ ն․ Առատապէս ընձեռել․ առատաձեռնութք տալ, բաշխել․ շնորհել, պարգեւել․ *Առատաձեռնեա ՚ի մեզ զմեծ քո զողորմութիւնդ։ Ածապէս առատաձեռնեաց ազգի մարդկան․ Շար։ *Զգուշութք առատաձեռնեա աղքատացն ՚ի ծածուկ․ Մանդ․ Է։ *Առատաձեռնեա․ ևն․ Նար․ ԽԲ․ ՂԳ։

Կր․ իբր Առատաձեռն գտանիլ․ *Որք սատարեսցին . . . և առատաձեռնին ՚ի մեղուոր ընչից իւրեանց սբյ կարապետիս․ Մաշկ։

ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Առատաձեռն գոլ․ ազատականութի․ ճէօմէրտլիք․ *Առատաձեռնութք զամենայն ոք յինքն յանգուցանէր․ Խոր․ Բ․ 37։ *Լրութիւն սիրոյ առ ՚ի նմանէ ընկալեալ առատաձեռնութք․ Յհ․ կթ։ *Առատաձեռնութք բաշխէր կարօտելոց․ Առակ․ Գ․ 8։

ԱՌԱՏԱՁԻՐ, ձրի, ից․ ա․ Որ առատ ձիրս բաշխէ․ առատապարգեւ․ առատատուր․ առատաշնորհ․ *Առատաձիր տէր․ Յճ․ օրէն։ *Ամենազօրեդ, առատաձրի․ Սկեւռ․ ատղ։ *Տրտնջող զառատաձիր տնուտեառնն էն․ Լծ․ ածաբ։ *Առատաձիր ՚ի պարգեւս․ Յհ․ կթ։ *Արգելում այժմ զիմ առատաձիր լեզու և բան․ Մագ․ Հ։

Եւ Առատապէս ձրեալ, պարգեւեալ․ *Առատաձիր պարգեւօք․ Յհ․ կթ։ Յճ․ օրէն։ Գէ․ էօ։ Սկեւռ․ էօ։ Բենիկ․ *Առատաձիր զանձուց բաշխումն ՚՚․ (որ լինի և մ․ բաշխման․) Մագ․ ԺԳ։

մ․ Իբր Առատաբար․ առատաձեռնութեամբ․ *Առատաձիր բաշխէ պարգեւս․ Սկեւռ․ էօ։

ԱՌԱՏԱՄԻՏ, մտի, տաց․ ա․ Իբր Առատ մտօք․ խոհական․ հանճարեղ․ *Ընդարձակութի առատամիտ իմաստիցն․ Պիտ։ *Զքնաղագեղ, և առատամիտ․ (որ հայի և ՚ի յաջորդ նշ․) Յհ․ կթ։

ԱՌԱՏԱՄԻՏ, իբր ածկ․ սախավէթլի․ ալի ճէնապ, ճէօմէրտ․ Φιλοτιμώτερος. Liberalior. Ազատական․ պատուասիրող այլոց․ մեծանձն և առատաձեռն․ յօժարամիտ․ բարի և բարերար․ *Գոյ հնար և յաղթանակն առատամիտ լինել։ Յորժամ յաղթանակութեն իցես, և առատամիտ քան զնա լինիցիս․ Ոսկ․ հռ․ ԻԱ։ և մ․ Գ․ 11։ *Առաքեաց և առատամիտ թագաւորն մեր բազում բեռինս արծաթոյ ԼՆ․ Եւսեբ․ քէր․ յէշ։ *Հիւրասէր, առատամիտ․ Ոսկ․ Ա․ փիլ։ *Առատամիտ գոլով, և այցելու աղքատաց․ Սարգ․ Ա․ Պ․ Ա։ *Առատամիտ ՚ի պարգեւս լինէին, որ չէր իւրեանց․ Լաստ․ Գ։ *Տայցէք մասն ողորմութեան աղքատաց յօժարական և առատամիտ կամօք․ Շ․ ընդհանր։ *Ընդ առատամիտ կամսն ձեր հայր հատուցիչն․ Եփր․ Բ․ կոր։ *Փոխատու լեր, որպէս վայել է քոյին բարեպաշտութեանդ, և առատամիտ առաքինութեանդ․ Վրք․ ոսկ։

ԱՌԱՏԱՄԻՏ․ մ․ Իբր Լի սրտիւ․ լիապէս․ *Առատամիտ գոհանալ․ ՃՃ։

ԱՌԱՏԱՄՏՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Առատամիտ գոլ՝ ըստ ամենայն նշ․ *Աւետ ցուցի․ զի կորուսանես զառատամտութիւն քո․ Ճ․ Ա։

ԱՌԱՏԱՆԱՄ․ ացայ․ չ․ Առատ լինել․ յաճախել․ առաւելուլ՝ որ և է իրօք․ *Առատացեալ անմոլոր հանճարով․ Պիտ։ *Զբնութեան բանաւորէին առատանալ ողբովք․ Լաստ․ ԺԱ։

ԱՌԱՏԱՆԱՄ․ Ἀγαθοποιέω. Benefacio. Φιλοτιμέομαι. Munificentia inclaresco, largior. Առատաձեռն լինել․ բարերարել․ պատուասիրել․ գուն գործել ՚ի բարեգործել․ յօժարամիտ լինել․ *Առատասցի ՚ի ձեզ Տր․ Բ․ Կ․ Ա․ 2։ *Այնպէս առատացեալ յաւետարանել։ Վասն որոյ և առատանամք․ զի եթէ յաւելցեմք՝ և եթէ ելանիցեմք, հաճոյ եւեթ իցեմք նմա։ Առաւել ևս առատանալ, հանդարտել, և գործել․ Հռ․ ԺԷ․ 20։ Բ․ կոր․ Է․ 9։ Ա․ Թես․ Դ․ 10։ *Որ առատանայ ամենեցուն․ Ագաթ։ *Առատացիս առ մեզ ողորմութեն պարգեւօքդ․ Խոսր։ *Առատացեալք յայցելութիւ․ Նար․ ատաղ։ *Որքան առատանամք ՚ի տալն, այնքան յաճախեմք ՚ի ստանալն․ Սարգ․ յկ․ Ժ։ *Առատանայր ողորմութք առ աղքատս․ Հ․ կիւլ։ *Մարգիկ սիրելեաց այլեայլ սեղանօք առատանան․ Լմբ․ պտրգ։ *Առատանալ ՚ի ծախս պաշտաճաւորս․ Արիստ․ ատամ։ *Զանսպառ մշտնջենաւորութիւն առատանայ պատմել․ Ոսկ․ յհ․ Ա․ 3։

ԱՌԱՏԱՆԱՄ․ Διαπρίομαι. (որպէս թէ առողջիլ․) Serra dissecor. Եռալ վառիլ սրտի ՚ի վրէժխնդրութե, են․ որ և առ ի Զայրանալ կրից՝ հանդոյն գետոց յորդելոց․ [illegible]․ *Առատանային, և խորհէին սպանանել զնոսա․ Գծ․ Է․ 33։ *Առաւել գրգռեալք եռային ցասմամբ . . . և հերձուին ՚ի սաս-

ակի բարկութեէն, զոր յայս առնէ առատանայիս. Առկ. 4ծ: *Առատանայիս փղձկելով, և չուներին ժոյժ և առ վայր մի. փորդ:

ԱՌԱՏԱՆԻՄ, եցայ. չ. Ἀναγκάζομαι, διακόπτομαι. Cogor, urgeor, dissecor. Առատանալ. և վտակել եւաւ ոգւով յոր և է իրս. *Եւս առաւելոյր և առատանէր 'ի բարեգործութեան ամենայն. Ճ. Ա: *Առատանիմ 'ի ապոյ բաղում ինչ և զոր չկամիմ առել: Վշտակէցք վշտացելոցն լինելոյ, որ առ երկուեան առատանէիցին. Առկ. էէր. իփ: Ե Մ. ա. 18: Իսկ Առկ. յհ. ա. 1. *Ջուր առատապարաուց և խուլ (կմ զսէր, և խուզ) առատանէր մտայն առատուն ». Փառաւորք գրչաց անյայս միայ բանն. զէ-ր ըստ յն. առի. Աւելորդ պատուասիրութե (կամ փութոյ պնդութեան), և յետոյն անմտութե էր »:

ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՈՐՀ, ի. } Տ. ԱՌԱՏԱ-
ԱՌԱՏԱՊԱՐԳԵՒ, ի. } ՁԻՐ, իբր Ն. և Ի. *Առատաձեռնորհ հօրն էոյ կատարեալ տուրք: Առատաձեռնորհ պարգեւատուին. Գէր: *Գողորեցելոց զամենապարգև և զառատաձեռնորհ պատուղ մարդասիրութեան. Թէոփիլ. պհ: *Զի ողորմելոյն առատապարգև լիցի 'ի մեզ: Գոհանամք զառատապարգև բարերարութեցդ քոց. Խոսր. ծՄ. Ե պորգ: *Զոր յառատապարգևին հօրէ ընկալան. Մխ. եռ: *Զառատապարգև բարիսն. Յծն. Ծ: *Զառատապարգև վերընկալեալ զիրառ. Շար:

ԱՌԱՏԱՊԱՐԳԵՒՈՂ, ի. Նոյն ընդ վ. իբր Ն. *Անճառութեք հաստուցմանն բարեաց յառատապարգևողէն յոյս. Վրք սկ: (այլ. յառատ պարգևողէն էոյ:)

ԱՌԱՏԱՊԷՍ. Մ. Πλουσίως, δαψιλῆ, φιλοτίμως. Abundanter, copiose, ample, magnifice. Առատաբար. Ճոխաբար, կամ լիով. յորդութք. կամ Պատուասիրաբար. յօժարամտութք. պօլ պօլ, պօլճա, չօխ իւէ. Տես կող. Գ. 16: ա. փիլ. Է. 17: Յէ. ա. 5: Բ. պետ. ա. 11: *Առատապէս արկցուք սերմանս, և մի խնայեսցուք. Առկ. յհ. ա. 24: *Մի աղքատաբար, այլ առատապէս. Անաք. աղթափ. օէր: *Առատապէս մատակարարել, կամ հեղուլ, կամ ծաւալել. Ագաթ: Շար: *Առատապէս զրոյ մտօք փոխանակ ընդ նոցա եղիցին մեռանել նոցա. Եղս. պփս. ա. 3: *Գրեցի առանց խնայելոյ, զի դուառատապէս լիշեցես. Նար. իէ: *Զնոյն հանդէս լսելեաց չկամիցիք առատապէս մատուցանել. Առկ. յհ. ա. 11:

ԱՌԱՏԱՄԵՂԱՆ, ի, աց. ա. Որոյ սեղան լի և առատ է ամենայնիւ: Բ. րս. պհ:

ԱՌԱՏԱՎԱՏԱԿ. ա. Ունօղ գլորդաւոր վտակս. *Առատավտակ գետոց բըղխումն 'ի յադիսոյ. Շ. փող:

ԱՌԱՏԱՏՈՒՈՂ. Առատապէս և մեծապէս տուող. *Վասն զի ինքն տէրն առատապարգև է, և զառատատուողն սիրէ ողորմութի. Վրք հց. ծջ: (այլ. զառատատուօղն ողորմութի սիրէ):

ԱՌԱՏԱՏՈՒՐ. Տ. ԱՌԱՏԱՁԻՐ իբր Ն. *Բարեգործ առ ամենեսեան, առատատուր, և սիրուն յամենայնի. Առկ. ա. փիլ: *Հոցել զողորմութի յառատատուրին էոյ. Մսխ. խաչ: *Ի մէջ աղքատաց առատատուր. Բրս. ողորմ: *Որդի հայոյ էր, և առաւել քան զհայ առատատուր. Արող. Փ. 3: *Առատատուր մարդասիրութք սերմանեսցուք. Մանդ. Է: *Առատատուր և ղուարթ սիրութք. Մաշ. ծջ: *Անխարհուրդ և առատատուր (այսինքն չըսեալ) Շնր:

Եւ իբր կր. *Առատատուր ողորմութի. (այլ. առատ). Յծն. ծբ: *Առատատուր պարգևք. Պէտ: Լսսփ. ա:

ԱՌԱՏԱՏՐԵՄ, եցի. ն. Առատապէս և ճոխաբար յօժարութք տալ. *Եւ զմետասան ժամու մշակացն զվարձն լիով առատատրեցեր ըստ քում մեծութեդ. Բէնէկ: *Երկնապարգև շնորհացն զօրութեց մասունք քև առատատրեալ. Անան. Եկեղ: *Ցոլքայլ առատատրեալ պարգևք. Ճ. Ա:

ԱՌԱՏԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Տալն առատութք. առատաձեռնութիւն. և Առատութք. *Փոխատուրիդ առատատրութիւն բարեբանեալ միշտ պսակեսցի: Պարգևաբաշխ առատատրութի. Նար. Ծ. Ե ղփ: *Զամենեսեան յառատատրութեն յօժարել. Առկ. Բ. կոր:

ԱՌԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Յորդել. առաւելուլ. զեղուլ առատութք. Ճոխացուցանել. բազմապատկել. չօքալընէս էօլալընէս. *Ոռոգեալ առատացոյց. Եղիշ. է: *Ողորմելով առատացոյ զամենայն. Խոսր: *Առատացուցանել յինքն էոյ զպտուղ առաքինութեն. Իգն: *Մի հայրս զհօտ իւր այսպէս բարուք պտղովք առաքինութե առատացուցեալ. Կլիմայ: *Կամիմք, զի սիրեսցուք (յայլոց). մեք նախ զսէրն առատացուսցուք. Լմբ. ապէն:

ԱՌԱՏԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ առաւելու. աճեցուցիչ. *Որ նորա արտասուացն են առատացուցիչ. Լմբ. պտրգ:

ԱՌԱՏԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՌԱՏԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. *Ընդ որոյ քաղցրութեն և առատամտութեն զարմացեալ. Յէրոփ:

ԱՌԱՏԱՑՕՂՔ. Գ. Առատ ցօղ կամ ցօղմունք. *Յարազուարճ առատացօղովք. Թէոդոր. խոս:

ԱՌԱՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Πλοῦτος. Copia, abundantia. Յորդութի. լիութի. զեղումն. առաւելութի. Ճոխութի. յաճախութի. չօքլուգ, պօլլուգ, պէրէքէթ. *Զոր եհեղ 'ի մեզ առատութք. Տիտ. Գ. 6: *Առատութի շնորհաց. Ագաթ: *Առատութք ամենայն պտղոց. Խոր. Բ. 78: *Հոգեկան ընչիցն առատութք. Յհ. իմ. ապ: *Առ փրկութեն կաղմ, առ առատութիւնն յորդ. Նար. խՏ: *Ցօղագին կամ ցօղալից առատութքն (անձրևաց). Ագաթ:

ԱՌԱՏՈՒԹԻՒՆ. Δαψιλία. Largitas. Φιλοτιμία, munificentia. ἀγαθότης, bonitas. Առատաձեռնութի. առատամտութիւն, կամ պատուասիրութի. բարերարութի. մարդասիրութի. աննախանձ բաշխումն. *Եղուք ջուր առատութե: Պատկեր առատութե նորա. Իմ. ծա. 8: Ե Է. 26: Իսկ անդ. ծԴ. 18. *Ճարտարին համարձակեաց առատութի արուեստագիտութեան ». Իմն պատուասիրութի և փոյթ պնդութե: *Ամենայն առատութք ընկալան զնա. Բ. Դ. Գ. 9: *Յուցցուք զառատութի առ կարօտեալս. Առկ. Մ. Բ. 20: *Բարուց և ձեռացն առատութք: Ոչ առ առատութե տայ, այլ առ երկիւղի վասնէ. Խոր. ա. 20: Բ. 42: *Ներբողեալ զու յառատութե. Նար. յէ: *Տեսանեն զառատութի պարգևատուին. Մարգ. յէ. Ղ:

ԱՌԱՏՈՒԹԻՒՆ. Ἁπλότης. Sinceritas. Պարզութի. յստակութի մտաց և սրտի. պուրսուրլուգ, աչըգ սէրդ. *Տանք աղքատութի նոցա առաւել եղև 'ի մեծութի առատութեան նոցա: Յամենայնի մեծացեալք ամենայն առատութք: Առատութեամբ հաղորդութեն 'ի նոսա և յամենեսին. Բ. կոր. Է. 2: Թ. 11. 13:

Իսկ անդ Բ. կոր. Ա. 6. *Որ սերմանէ առատութք, առատութք և հնձեսցէ ». ըստ յն. օրհնութք:

ԱՌԱՏՈՒԿ կամ ԱՌԱՏԻԿ. ոկի, ովկաց. Նոյն ընդ Առատան, Առատանակ. (խռ. ոխքտ.) *Բերել կոճեղս փայտից, և պնդել ուժգին առատկօք, մինչև խղանէր արիւն ընդ ծայրս ոտից. Ագաթ: *Պընդէին անհնարին առատկօք իբրև 'ի հիւանց մտմուլս: Պարանս առատկաց 'ի գըլուխս և յոտս նոցա եդեալ, և այսր անդր ձգձգեալք, մինչև լուծանել միջոյն. Յհ. կթ:

ԱՌԱՏՊԵԼ. ն. Ἀναμάττω կամ σσω. Exprimo. Տպաւորել, և ընդունել յինքն զպատկերութի. *Որպէս մոմ առատպելով յինքեան զգիր մատանւոյն, զնոյն ինքն առանձին զգիրն առատպէ յինքն. Մաքս. ծՂ:

ԱՌԱՐԳԵԼՈՒԼ, գելեալ. ն. Περιέχω, կամ περισχέω. Detineo. Արգելուլ իւիք իրօք. ընդհատել. *Զձայն առարգելեալ գոչաւորագոյն զհնչումն գործէ. Նիւս. կազմ. Ճ:

ԱՌԱՐԿ, ի,ից. Գ. Πρόβλημα. Propositio, quaestio. Առաջի արկեալ առակ, կամ առեղծուած. հանէլոակ. պիլմէճէ. *Մինչև ստուգապէս զառարկին տեսանել զզօրութի, յանձն առին առեղծուլ զառարկն. Փիլ. ոմնտ:

ԱՌԱՐԿ. Առարկայ, կմ ձեռնարկ. առարկութի. *Վկայ Ճարտասանք և խմաստասէրք, զունակութիւնս ցուցանելով 'ի ձեռն առարկից. Փիլ. լին. Գ. 43:

ԱՌԱՐԿԱԾ, ոյ, կամ ի. Գ. Նոյն ընդ ԱՌԱՐԿ. *Եթէ ոչ արօրադիր արարեալ էր ձեր խմով երնջուն, ոչ էր գտեալ ձեր զառարկածն իմ: Ինձ և ընդ արդարոյն սամփսոնի զարմանալ դայ ոչ նուազ ընդ առարկածն՝ քան ընդ նախհատակութի նորա. Փիլ. ոմնտ:

ԱՌԱՐԿԱԾ. իբր Առարկուած. գիպուած. *Առարկածոյ պատկերագծի եղեալ 'ի մէջ արտաքսերքսի և կիւրոսի զօրացն. Նոննոս:

ԱՌԱՐԿԱՆԵՄ, արկի. } Ն. Προβάλ-
ԱՌԱՐԿԵՄ, եցի. } λω. Projicio, propono. Առաջի արկանել, առաջի առնել՝ դնել. 'ի դէմս ածել. *Երեսուն էք դուք, որ խնդրէք զառակն, և մի ես՝ որ առարկիս: Մեզ սամփսոն առարկեաց: Տոյժ առարկոյլն զառակն, և չահ նմա դարձեալ. Փիլ. ոմնտ: *Խնդիր ոմանց՝ որ 'ի նք 'ի սէրուշեան գիրս կայ՝ առարկելոց, լուծանէ և մեկնէ. Փիլ. փեռոխան:

Եւ որպէս յն. Προσβάλλω. Adjicio, applico. Յարել. յաւելուլ. կցել. *Երկաքանչիւրս իբրու զքէ (X) միմեանց առարկեալ միջոց՝ 'ի մի բոլոր. Պղտ. փիլ:

ԱՌԱՐԿՈՒ, ի, աց. ա. Προβάλλων, προβαλλόμενος. Objiciens, se opponens. Ձեռնարկու. գիմախօս. գիմակաց. գիմամարտ. ախոյեան. ոսոխ. *Առարկու եղեալ Թշնամեացն՝ յաղթեաց: Առ որ ժպրհի բանս յառնել առարկու: Եւ ոչ նոցա արժան է սորին վասն առարկու մեզ յառնել: Թէ ոչ էր զօրութի փրկչին մերոյ նմին առարկու: Անգամեէին՝ զոր առնէր, առարկու (իբր առարկութի կամ ընդդիմութի) ածեալ 'ի մէջ զոր 'ի մովսիսէ խոստումն: Վկայքն զինէին, և զօրագլուխքն մարզէին. առարկուքն պընդէին, և վարժիչքն քաջալերէին. Լմբ:

ԱՌԱՐԿՈՒ. Առարկօղ՝ որպէս առաւելարկու, կամ որ առաջի դնէ զառարկ. ուստի Թուոց. ծա. 27. անխտիր գրի Առակարկու, կամ Առարկու։

ԱՌԱՐԿՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. որպէս Առարկ. առակ. առեղծուած. հանելուկ, դժնեծն. *Փափագես լսել առարկուած, զի մտանեսցես զառաջօղն։ Սկսանէին զառարկուածն առեղծանել. Փիլ. տնտես։

ԱՌԱՐԿՈՒԱԾ. որպէս Ձեռնարկումն 'ի հակառակութիւն. դիմամարտութիւն. մրցանք. և ընդդիմութիւն, կամ տարադէպ իրք. և կամ պատճառ հակառակութեան. կամ Պատահումն. արկածք. *Յօժարութբ մտանիցեմք 'ի սաստիկն մարտին՝ աչառկուածս առնել ընդդէմ չար ախոյանին. Սարգ. ա. պ. ժ։ *Առաջին ընդ նախաչար բանսարկուին առարկուած արարեալ. Ածբ. 'ի տօնէ։ *Զգացուցանէին արքայի զառարկուածսն իւրն, իբրև թէ վասն նորա առ 'ի նոցանէն այն բան պատերազմի իրագործի. Յհ. կթ։

ԱՌԱՐԿՈՒԱԾ. որպէս յն. Προσβολή. Adjectio. Յարումն. կցումն. *Շարամերձեալ զսա միմեանց հանդէպ առարկուածին։ Ըստ առարկուածին հաստատուն սովորութեանն։ Եւ որչափ սա ուրուք առարկուածս 'ի վերայ հասցէ. Պղատ. օրէն։

ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Առարկ. առեղծուած առարկեալ 'ի դիտել. *Ծածկել կամեցաւ զառարկութեան զգիւտն։ Առարկութեան իմաստութեան միտ դնելով։ Ի միում առարկութեանս այսմիկ՝ և փորձութիւն աշխատութեան երկոց, և պարտութեան վասն կայ. Փիլ. տնտես։

ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Ձեռնարկութիւն և խնդիր առարկեալ 'ի լուծանել. Պերճխօս. բան. ծ։

ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Առաջարկութիւն, առաջարկեալ ինչ. և Նախադասութիւն. բան. պատճառ առաջիկայ. Ճառ. *Ծանիր ըզխորհուրդ առարկութեան այսորիկ, զոր խնդրեցեր առ յինէն. Վրք հց. բ։ *Առանց նախադասութեանց կամ առարկութեանց թէ ասասցես. Անյ. տրամաբ։ *Բազում առնել առարկութիւնս ճառից։ Ոչ համեմատեն յոյն թուոց առարկութեանցս. Խոր. ա. 20, և 3։

ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. փոխանակ գրելոյ ըստ յն. Որակութիւն. իսկ ըստ հյ. ձայնին լինի որպէս Ի մէջ արկումն. կամ որպէս Պատահումն 'ի վերայ եկեալ. *Չար՝ առարկութիւն է. ոչ ոք առարկութիւն գոյացութիւն է. Նիւս. ամենայն չար։ *Առարկութիւն, այսինքն արկումն 'ի բնութիւնս. որպէս յանօթ արկեալ իրս ինչ՝ օտար է, և ոչ յանօթոյն բնութիւն, այսպէս չարութիւն են. Շ. ամենայն չար։

ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Դէպք. դիպուած. արկածք. պատահար. *Եւ այս առարկութիւն չարչարանաց և կապանաց ընդերկայեր։ Տարերք ևս յեղափոխեցին 'ի մեզ զգուան առարկութիւն չարի. Յհ. կթ։ (որ բերի և 'ի յաջորդ նշ)։

ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Ընդդիմամն՝ բանիւ կամ կռուով. *Եւ դարձեալ պատմի առարկութիւն կրկնամեայ ենթառանեայ. Խոր. բ. 12։

ԱՌԱՐՏԱԳՈՐԾԵԼ. ն. Նիւթական Թարգմանութիւն յն. ձայնիս Προεξεργάζομαι. Առ արտաքս գործելով՝ յաւելուլ ինչ. յարդարել զարտաքինն. քաջ հետազօտել. *Առարտագործելով զյաղագս տարբերութեան (բանս). Պորփ։

ԱՌԱՒԵԼ. ա. } Περισσός, ον. περισσότερος. Abundans,
ԱՌԱՒԵԼ ԵՒՍ. } amplior, major. κρείσσων, կամ ον. melior, ius. Աւելի. յաւելեալ. աճեցուն. մեծ. շատ. սաստիկ. էօէլ, էօէլի. զիյատէ, արթըգ. կամ Առաւել ևս. իբր մեծագոյն. բազմագոյն, լաւագոյն. գերագոյն. ա՛լ աւէլի. փահա զիյատէ. *Զի ցուցցէ զառաւել մեծութիւն շնորհացն։ Տալ զառաւել շնորհս։ Վասն առաւել գիտութեանն։ Յառաւել արամութեանն, կամ 'ի սիրոյն։ Առաւել ևս պարկեշտութիւն, կամ պատիւ։ Առաւել ևս պատուապատգօք քան զնոյնս։ Յառաւել աւետեաց օրինադրեցաւ։ Եթէ թագաւորի, իբրև առաւել ումեք (այսինքն առաւելագունի, կամ վսեմագունի)։ Բազմապատիկս և առաւելս արասցէ սիրով (յն. բազմապատկեսցէ և առաւելուցու). Լմ։ *Յառաւելուն յորդորել։ Առաւել փառաց հասանել։ Յառաւելն փոխին 'ի կեանս։ Ի կենդանութենէ յառաւել փոխադրեալ կենդանութիւն։ Յառաւել փարթամութիւն անցանել. Ագաթ։ Պիտ։ *Առաւելս ինչ յաւելուլ և վաստակել. Փարպ։ *Յառաւել հպարտութենէն. Եղիշ։ *Սակաւ հատուցումն առաւել պարտուցն. Նար. լ։

Գտանի և հոլովականն. *Ընդդիմակաց բանիւք առաւելօք (կամ առաւելովք). Ճ. Ա. Բ։ *Զամենայն թէ առաւելօքն (այսինքն բազմօք) պակասագոյն. Բուզ. դ. դ։ և Կորիւն։ *Եւ զայս առաւելովքն արկ 'ի քննին. Ոսկ. եւ։

ԱՌԱՒԵԼ ԵՄ, կամ ԼԻՆԻՄ, կամ ԳՏԱՆԻՄ. Տ. ԱՌԱՒԵԼՈՒԼ. չ. Ὑπερκείμαι. Excello, superjaceo. Առակ. լա. 29։ Եզեկ. ծզ. 46։ ա. կոր. ծէ. 58։ բ. կոր. ա. 5։ Փիլիպ. ա. 9. 26։ ա. թես. ա. 14։ *Որքան առաւել ես ընչեղութբ, այնչափ նուազ ես սիրով. Բրս. ընչեղ։

ԱՌԱՒԵԼ. մ. Μᾶλλον, περισσῶς, ἐπὶ πλεῖον. Magis, potius. Աւելի ևս. յաւելուածով. առաւելութեամբ. լիով. կարի յոյժ. յաւէտ. մանաւանդ. էօէլօք, խէօք, չօգ. ճէօք, զիյատէսի իլէ. ղայէթ, իֆրաթ. *Առաւել բարձրացոյց։ Առաւել փութային։ Առաւել զուարթացոյց. Լմ։ *Զոմանս առաւել լուսաւորել, և զոմանս նուազ. Սահմ. ե։ *Առաւել պարտ և արժան է զայրանալ. Պիտ։ *Տարածեսցի առաւել իբր վեհ. Նար. ի։

Կամ Աւելի քան զչափ. *Մի՛ ճարտարեր առաւել, զի մի՛ թիւրեսցիս. Ժող. է. 17։ *Ի զգուշանալն առաւել՝ յաւէտ մեղանչեաց. Նար. ծէ։

ԱՌԱՒԵԼ, կամ ԱՌԱՒԵԼ ԵՒՍ, կամ ԵՒՍ ԱՌԱՒԵԼ. մ. Առաւելապէս. ևս քան զևս. մանաւանդ. յաւէտ. ա՛լ աւէլի. փահա զիյատէ, իլլա. *Պաշտօնեայք քոյք իցեն, առաւել ևս ես. եթէ վաստակօք, առաւել. եթէ գանիւք, ևս առաւել։ Մի միայն 'ի գալստեան իմում, այլ առաւել ևս այժմ։ Ես եկի, զի զկեանս ունիցին, և առաւել ևս ունիցին. Լմ։ *Առաւել նոքա գտան կատարեալ մարդասիրութեան. Նար. ծգ։ *Առաւել յորդորէ այս. Շար։ *Եւս առաւել զյորդորումն սիրոյ. Ժմ։ *Ամենայն իրաց հաստատութիւն՝ առաւել երկուք այսոքիւք են. Պիտ։

ԱՌԱՒԵԼ ՔԱՆ. նախդր. կամ ա. Գեր քան. գեր 'ի վեր. գեր 'ի վերոյ. վերագոյն. առաւելագոյն. աւէլի, աւէլի վէր. զիյատէ, խասիյէթ. *Ոչ է աշակերտ առաւել քան զվարդապետ։ Առաւել քան զՍողոմոն է աստ. Լմ։ *Ոչ այնուհետև երևէր տէր առաւել քան զծառայ. Եղիշ. գ։ *Զօրութիւն այ այն որ առաւելն է քան զբանս. Եւս. պտմ. ղ. 9։ *Առաւել զինքն քան զյոգունս ցուցեալ 'ի վրէժխնդրութիւն ապստամբին. Յհ. կթ։

ԱՌԱՒԵԼ ՔԱՆ, կամ ՔԱՆ ԶԻ. զմ. Մանաւանդ. զիյատէ, իլլա, խուսուսա. *Հնազանդել պարտ է այ առաւել՝ քան մարդկան։ Առաւել վարէր մոլթարութեանն բանիւք, քան զինուքն. Լմ։ *Զափոյ պէտք են առաւել՝ քան համարոց. Խոր. բ. 12։ *Արծաթաւէրք առաւել՝ քան ոսկեայք. Լուսաւորեալ տեղիքն՝ առաւել ևս քան 'ի տուէ. Փարպ։ *Ի տանէ առաւել քան յօտարաց. Յհ. կթ։ *Իմաստութբ առաւել քան թէ յոլովագոյն ձեռամբ. Պիտ։

ԱՌԱՒԵԼ ԶԻ, կամ ԱՌԱՒԵԼ ԹԷ. որ է ասել ԱՌԱՒԵԼ, ԱՌԱՒԵԼ ԵՒՍ, ԵՒՍ ԱՌԱՒԵԼ. Նոյն ընդ մ. այսինքն Մանաւանդ. այլ մանաւանդ. մանաւանդ թէ. *Նախանձաւոր լերուք հոգևորացն. առաւել զի և դուք մարգարէանայցէք։ Կամիմ, զի 'ի լեզուս խօսիցէք, առաւել զի մարգարէանայցէք։ Առաւել լեզուաց խօսիմ. Լմ։ *Ո՛վ բանաւորութեան և մոլորութեան, առաւել թէ անմտութեան նոցա. Ոսկ. յհ. ա. 4։ *Որով կարծէր չարախորհուրդն շնորհս ինչ առնել նոցա, առաւել ևս զօրութիւն այ 'ի բարկութիւն տրամադրութեան փոխէր։ Ոչ ինչ էր օգուտ, այլ առաւել ևս 'ի գատախազութիւն. Փարպ։

ԱՌԱՒԵԼ ՔԱՆ ԶԱՌԱՒԵԼ. մ. Եւս քան զևս. յոյժ յոյժ. կարի առաւելութբ. էօէլօք, չօգ էօէլօք. ղայէթ, իֆրաթ, հաթթէն զիյատէ. *Վկայ գտեալ առաւել քան զառաւել. Ագաթ։ *Առաւել քան զառաւել աճեցուցանէր. Փարպ։ *Հօր սքանչելեաց որդիք զարմանալիք առաւել քան զառաւել։ Խնդրեմք առաւել քան զառաւել տիրել ձեզ։ Ճգնէին առաւել քան զառաւել. Խոր. բ. 77։ գ. 5. 49։

ԱՌԱՒԵԼԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աւելորդաբանութիւն. յաւելուած կամ բարդութիւն բանից. քէլամ զիյատէլիյի՝ աւէլի խօսք էրմէ. իսրաֆ, արթըգ սէօզ. *Պատմեաց ևս առաւելաբանութբ (կամ աւելաբանութեամբ) զոր ինչ ոչ էր գործեալ հայոց. Եղիշ. դ։

ԱՌԱՒԵԼԱԳՈՅՆ, գունի, ից կամ աց. ա. Περισσότερος, ον. Լմ. Amplior, major, melior, excellentior, ius. Որ է աւելի քան զայլս. մեծագոյն. յոլովագոյն. լաւագոյն. գերագոյն. ա՛լ աւէլի. ա՛լ չօգ, ա՛լ աղէկ. փահա զիյատէ. *Գոյ մեզ տալ քեզ առաւելագոյն քան զայն։ Առաւելագոյն պատիւ. բ. կր. իէ. 9։ բ. կոր. ծէ. 23։ *Հարկս առաւելագոյնս. Խոր. բ. 35։ *Աւուրքն ևս առաւելագունիւք. Լաստ. դ։ *Զառաւելագոյնն 'ի մէնջ պահանջէ պատիւ. Յհ. կմ. ապ։ *Սակաւուք զառաւելագունիցն ճշմարտութիւն բերիցեմք. Ագաթ։ *Եւ ոչ սակաւ բարին առաւելագունին է հակառակ. զի և ոչ նուազ ջերմ կամ ցուրտ առաւելագունին է հակառակ. Դիոն. տծայ. է։ *Զի՞նչ առաւելագոյն ունէր քան զառաքեալսն. Ոսկ. յհ. բ. 18։

ԱՌԱՒԵԼԱԳՈՅՆ. մ. նխ. Առաւել ևս. աւելի քան. *Որով առաւելագոյն հնազանդէին նմա. Ագաթ։ *Առաւելագոյն նեղ է մեզ. Խոր. բ. 59։ *Առաւելագոյն ողջախոհացին։ Եւս առաւելագոյն յորդորեցից 'ի վերայ իմ զծառայսն բարկութիւն. Պիտ։ *Առաւելագոյնս քան զբնաւ նահատակացն խումբս բաւական է. Պիտ։

ԱՌԱՒԵԼԱԳՈՐԾ. ա. մ. Περιεργότερος, ον. Curiosior, ius. Առաւելութբ կամ

յաւելլոյս և վարկպարազի գործեալ. հեթանոսբարոյական և ուսմնական. *Է՞ր աղագաւ ընդ այսքանիկ անցի, և առաւելագործ (կամ աւելագործ) Թերևս (քան) ըստ բազմաց լսելեաց. Առ որս. Է:

ԱՌԱՒԵԼԱԳՈՐԾԵԼ. Աւելի ինչ կամ մեծ ինչ գործել, իլ. *Զի՞նչ առաւելագործէր երբեմն հրեշտակաւն, զամբաստանութեան զայն յափշտակեալ. Ոսկ. լուս. (առաւելագոյն գործիւք):

ԱՌԱՒԵԼԱԴՐԵԼ. Προστίθημι. Appono, adjicio, addo. որ և Աւելադրել. յաւելուլ. 'ի վերայ անել. *Զի՞նչ ապա ոչ էին ախտացեալ, եթէ զայս առաւելադրեալ էր. Ոսկ. յհ. ա. 45:

ԱՌԱՒԵԼԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Յաւելուած. *Եւ ոչ ածութիւն մարդկութեան առաւելադրութիւն ինչ ընկալաւ. ԺԺ:

ԱՌԱՒԵԼԱԶԱՆՑ. ա. Ὑπερβολικός. Excedens, nimius. Զանցեալ առաւել քան զչափն. ծայրագոյն. չափազանց. հատ-փին տուրք. 'Ոչ յառաւելազանցն Նկրաի հրամայեցելոցն համանել: Զառաւելազանցս զայս չար մարդկային ազգին յոլովագունիւք հրապարակել բանիւք. Յհ. իմ. օֆ. և երև:

ԱՌԱՒԵԼԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπερβολή, ἐξοχή. Exsuperatio, excelsus, excellentia, eminentia, praestantia. Զանցումն ըստ չափ. առաւելութիւն. գերազանցութիւն. չափազանցութիւն, շատութիւն, մեծութիւն, մամաւորութիւն. *Առաւելազանցութիւն և նուազութիւն ներհական իւրաքանչիւրոց որպէս ասացաք: Արուեստին ունի իւր ծայրս ըստ առաւելազանցութեան պյանդգնութեան. Անյ. հոլով: *Վասն յոյժ առաւելազանցութեանն և ոչ հասուցումն համարին հնարս ընդունել. Փիլ. ծ. բան: *Քերթողն հոմերոս՝ բազմաց էից քերթողաց, ըստ առաւելազանցութեան ասի. Նոյնորինակ և զայն՝ որ յուռուծէ վարի, մարդն (զի նախ է մարդ, իբր նուաւ) ըստ առաւելազանցութեան անուանեաց. Փիլ. իմաստն: *Երիցս անգամ ըստ առաւելազանցութեան շնորհացն զԹագաւորութեան օծումն ընկալաւ (Դաւիթ). Վրդն. սղ:

ԱՌԱՒԵԼԱԶԵՂՈՒԼ. չ. Առաւելապէս զեղուլ կամ զեղանիլ. *Շուրջ զերկրաւս օդ յարփին անդրին առաւելազեղեալ. Բրս. ծն:

ԱՌԱՒԵԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որպէս Առաւելազանց. գերազանց. *Իբրև ընդ առաւելական պարապաւ պահէ զնուաս իւրով առաւելական զօրութեամբ: Ո՞վ կարիցէ զառաւելական պատիւն պատուել բանիւք. Ոսկ. յհ. ա. 28. և ղլ:

Եւ Յայտարար առաւելութեան. *Յաւելեան առաւելական է, և աղգաղ. Երզն. քեր: 'ի խօսս առաւելականս առնել սուրբ. Փեր. փերթ:

ԱՌԱՒԵԼԱԿԱՏԱՐ. Տ. ԳԵՐԱԿԱՏԱՐ. Երզ:

ԱՌԱՒԵԼԱՀՐԱՇ. ա. Հրաշալի և սքանչելի. *Առաւելահրաշ իր, կամ խօսս. Պիտ:

ԱՌԱՒԵԼԱՆԱՄ, ւեցայ. } Πλεονεκτέω.
ԱՌԱՒԵԼԱՆԻՄ, եցայ. } Supero, plus habeo. Տ. ԱՌԱՒԵԼՈՒՄ, չ. *Առաւելեալ անմնաւքն բանին՝ քան զոր 'ի զաւակին գուցի. Գորգ. ... *Զի առաւելացի կեփրծն և ուստն. Վրք հց. ծր: *Զուգի Թուոցն առաւելու, և առաւելանի: Մեծի ծայրիցն զուգամասնութեան առաւելու, և առաւելանի. Փիլ. ծ. բան:

ԱՌԱՒԵԼԱՆՔ, նաց. գ. Առաւելութիւն. առաւելութիւն. Ճոխութիւն. *Զնմանէ (զմեռելոյն) հեծեծանք, իսկ առ այլոցն առաւելանքն. զնմանէ արտասուք, և այլոց ինչք. Բոսլ. ող. լէ:

ԱՌԱՒԵԼԱՇՆՈՐՀ. ա. Առաւելեալն շնորհօք. շնորհալից. մեծափառ. *Զորմէ առաւելաշնորհն սեբրիանոս ասէր զաւաղացուց եկեղեցական. Յհ. իմ. երև:

ԱՌԱՒԵԼԱՊԱՏԻԿ. ա. մ. Առաւել կրկնութեամբ բազմապատիկ. *Զառաւելապատիկ հեղումն մեղաց յորձանաց ցամաքեցուցանել. Մաշ: *Հատուցանել նմա առաւելապատիկ. Վրք հց. ծէ:

ԱՌԱՒԵԼԱՊԷՍ. մ. Տ. ԱՌԱՒԵԼ. *Առաւելապէս պայծառացուցանել, կամ ուրախ լինել, աճել, զայրանալ, երկեցուցանել, կամիլ, գոհանալ. ևն. Կոչում: Եղիշ: Փարպ: Նար: ԺՂ: *Լաւ հոգի իմ առաւելապէս քան զխորհուրդ մեղու. Վրք հց. իէ:

ԱՌԱՒԵԼԱՊԷՍ. չ. Տ. ԱՌԱՒԵԼ, ՄԱՆԱՒԱՆԴ. *Մարդ՝ ընտանի կենդանի 'ի բնութենէն, և առաւելապէս՝ որ ինչ միանգամ ըստ ածային օրինացն է զարդարեալ վարուք. Փիլ. Եղ. ա. 16: *Շնորհեն ... առաւելապէս և առ օտարսն. Փարպ: *Խայտացեալ առաւելապէս՝ քան թէ մեծն դաւիթ. Նար. խղ:

ԱՌԱՒԵԼԱՊԷՍ. ա. Առաւել. առաւելագոյն. *Վասն առաւելապէս բազմութեան ասացաւ. Ոսկ. յհ. ա. 45: *Եւ նմա զայնպիսի շնորհս առաւելապէս գիտութեան: Երևելի փառաց, և առաւելապէս պատուոյ. Փարպ:

ԱՌԱՒԵԼԱՍՏԱՑ. ա. Իբր Մեծատուն, և Ագահ. ԺԺ: Եւ իբր Աւելորդ. *Պարտ է վերջանալ յառաւելաստաց շաղփաղփութեանց. Գրլ. արիոփ:

ԱՌԱՒԵԼԱՍՏԱՑԵԱԼ ԼԻՆԵԼ. Πλεονεκτέω. Առաւել ստանալ՝ շահել. փարթամանալ. *Որքան գիրն բացորոշի, նոյնքան և հոգին առաւելաստացեալ լինի. Մագ. նչ. էկեղ:

ԱՌԱՒԵԼԱՍՏԱՑՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. }
ԱՌԱՒԵԼԱՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. } Πλεονεξία. Avaritia, aviditas. որ և ԱՒԵԼԱՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. Մեծութիւն, և խիղճ մեծութեան. ագահութիւն. *Նաև քան զամենայնն՝ որք 'ի զօրութիւն, յիւրմէ առաւելաստացուածութեան ձեռնհաս եղեալ՝ յամենայն կամս վայելեաց. Փիլ. նխ: *Կաւստագոյն յոգւոյն առ զօրութիւն առաւելաստացութիւն զինուորութեան (կամ սպառազինութեան) հանդիսացի. Փիլ. լիւս: *Փախչելով յառաւելաստացութենէ. Սահմ. դ:

ԱՌԱՒԵԼԱՍՔԱՆՉ, ի. ա. Առաւել սքանչելի. *Ընդ առաւելասքանչին մովսէսի մարգարէի (կամ ընդ առաւելասքանչ նախամարգարէն մովսէս) զարմանալ գոյ. Պիտ:

ԱՌԱՒԵԼԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ԱՌԱՒԵԼՈՒՄ, ն. *Զի առաւելացուցեն զամենայն սերմն. ԺԱ: *Զաւերն իմ առաւելացոյց քան զձերդ. Նար. եզ: *Յաւելուլ և պակասեցուցանել: Պակասեցուցանէ ... իսկ առաւելացուցանէ, ևն. Ոսկէփոր:

ԱՌԱՒԵԼԵՄ, եցի. ն. Πλεονάζω, προστίθημι. Augeo, multiplico, addo, adjicio. Առաւելուլ. յաւելուլ. աճեցուցանել. *Զաստս մեծացո՛ և առաւելեա՛, որքան կամիս: Գովէին զերեզ մարդիկ, և զաւելէին և առաւելէին (զգործս բարեգործութեան). Վրք հց. ինէ. ինէ: *Առաւելեա՛ զընթացս քո 'ի րոգեակս. Անդ. ծէ:

ԱՌԱՒԵԼԵՄ. չ. Առաւելանալ. աճել: *Առաւելեացին պատիւ և փառք մեր. (այլ. առաւելայցի). Յճխ. ծա: *Աղօթից մատանք առաւելեաց (քան զհացս). Խոր. գ. 49: *Առաւելեաց յառաքինութեան իւր. Սոփ. ստան:

ԱՌԱՒԵԼԻՄ, եցայ. ի. յ. Նոյն ընդ վ. Πλεονάζω. Multiplicor, augeor. *Զի մի՛ ևս առաւելեսցի չարութիւն գոցա: Զի շնորհքն յաճախեսցեն 'ի բազմաց գոհութեան առաւելեսցին 'ի փառս այ. ա. Եփ. Ե. 29: Ե. կոր. դ. 15: *Երկնայնոց կողմանցս ոչեր առ միմեանս առաւելեսցի. (այլ. առաւելասցի). Խոսր:

ԱՌԱՒԵԼԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՌԱՒԵԼԱՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. *Առաւելընկալութեան ախտացեալ՝ յոլովս հաւաքել փութայ. Անդ. ծղ:

ԱՌԱՒԵԼԻ. ա. Իբր Առաւել. կամ աւելի և ևս. *Զևս առաւելին ձեռք հանդերձեալ եմ վճարել. Եղն. մփթ:

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Περίσσεια, περίσσευμα, πλεονασμός. Abundantia, redundantia. Առաւելն գոլ. յաճախութիւն. առատութիւն. լիութիւն. մեծութիւն. ստացուածութիւն. բազմութիւն. յաւելուած. շարաւէն. գոլուփ, վիտղէլի, արթմար. *Առաւելութիւն շնորհաց, կամ խնդութեան, կամ գոյից: Ձեր առաւելութիւնդ 'ի նոցա պակասութիւն. զի և նոցա առաւելութիւն եղիցի 'ի ձերում պակասութեանդ, ևն: *Առաւելուն հաւուց, կամ բերոց, բարեաց, բարերարութեան, տանջանաց, բոցոյ, երկիւղի, պարտուց, ժամանակաց. ևն. Փարպ: Պիտ: Յճխ: Եղիշ: ԺԺ: Ղ. ամ լար: Նար. ևն: *Զառաւելութիւն երկաքանչիւրոցն 'ի միմեանցն նուազութիւ հարթէ, և զնուազութիւնն յառաւելութենէն լնու. Պիտ: *Եւ ոչ զհանդիսան. . 'ի մեծ մասնէ առաւելութեան համարել. Վեցօր. է:

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆ. Ὑπερβολή, ὑπεροχή. Excellentia, praecellentia. Գերազանցութիւն յոր և է կարգի. *Է առաւելութիւն իմաստութեան քան անմտութեան. որպէս է առաւելուն լուսոյ քան զխաւարի: Զի՞նչ առաւելութիւն է իմաստնոյն քան զանմիտն: Ոչ ըստ առաւելութեան ինչ բանից իմաստութեան: Ոչ եթէ փառաւորի վասն առաւելութեան փառացն: Զի առաւելութիւն զօրութեանն իցէ յայ, և ոչ 'ի մէնջ: Զի մի առաւելութեամբ յայտնութեանցն հպարտացայց. ևն: *Սահման, որ ասէ զիմաստասիրութիւն, արհեստ արհեստից, յառաւելուէ է: Իսկ առաւելութիւն այլ է այնմ՝ առ որ զառաւելութիւնն ունի. Սահմ. ծէ:

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆ. Առաւելազանցութիւն. Ὑπερβολή. Excessus, exsuperatio. չափազանցութիւն. *Մինչ խաղաղ լռել առաւելութիւն չարի է. Փիլ. ծ. բան: *Ի կերակրոց և ըմպելեաց առաւելութենէ լինի լլկանք և մահ. Յճխ. ծէ: *Յառաւելութիւն գինւոյ տուեալ զանձն. Ղ. ընդհ: *Յանդուգն ըստ առաւելութեան շարժելով ոչ պահէ զչափաւորութիւն. Անյ. հոլով: *Ամենայն ուրեք առաւելութիւն տարերացդ (կամ որակութեանց) վտանգի յերկաքանչիւրոց ծայրիցն առաւելուէ. Պիտ: *Առաւելութիւն ասէ: Զայս առաւելութիւն իմ ասէ. Մխ. երեմ: Գէ. ես: *Փոխոս ասէր, ես ոչ եկի առաւելութեամբ բանից. Սեբեր. դ:

ԱՌԱՒԵԼՈՒՄ, ելի. ն. Περισσεύω, πλεονάζω. Addo, augeo, multiplico, որ և ԱՒԵԼՈՒՄ, եցի. Տես 'ի վեր անդր.

Առաւել առնել. յաւելուլ. աճեցուցանել. առատացուցանել. բազմացուցանել. Էօէքլնէլ, Թէնծընէլ, շօփընէլ. չօղալթմագ, ֆէյիզլի վէրմէք, արթըրմագ. *Զամենայն շնորհս առաւելուլ 'ի ձեզ. Բ. Կոր. Թ. 8: *Առաւելու զթեղմնաւորութիւն. Պիտ. Է: *Այսու առաւելու զհարսինն զգեղեցկութիւն. Նար. Իրգ:

ԱՌԱՒԵԼՈՒՄ, ելայ. չ. Է. Ի. Περισσεύω, πλεονάζω, ὑπερέχω. Abundo, supero, redundo, augeor, praesto. որ և ասի, ԱՌԱՒԵԼԵՆԱԼ, ԱՌԱՒԵԼԵՆԻԼ, և ԱՌԱՒԵԼԻԼ. Առաւելեալ լինել յոյժ և է կարգի. Էօէքլնաւ շօփնալ, Թէնծնալ. պօլլանմագ, չօղալմագ, արթմագ. *Եթէ ոչ առաւելուցու արդարութիւն ձեր աւելի քան զդպրացն: Ո՞չ եթէ ուտեմք, առաւելումք ինչ: Գիտեմ նուաղել, գիտեմ առաւելուլ: Առաւելուցուք յամենայն գործս բարութեան: Որ բազումն առ, ոչ առաւելաւ: Եթէ ճշմարտութիւնն իմ յիմում ստութեան առաւելաւ: Տոհմն նորա ոչ առաւելաւ իբրև զորդիսն յուդայ: Առաւելեալ եմ ուրախութեամբ: Այլ իմ առեալ զամենայն, և առաւելեալ եմ. ևն: *Ջրոց առաւելուլ անօգուտ. Խոր. Գ. 68: *Յորժամ սահմանն առաւելու բառիւք, նուազին իրք. Սահմ. Դ:

կամ Գերազանցել. Իւէրիւմէք, աշմագ, կէչմէք. *Առաւելոյր 'ի մարտս պատերազմացն. Ագաթ: *Հմտագոյն իմաստիւքն առաւելուն քան զնոսա: Թեթեւութեամբն առաւելու զքաղմօքն: Մի քան զմի առաւելուն բարեբախտութեամբ. Պիտ: *Այնպէս առաքինի արար զսա, որպէս զի առաւելու (քան) զվարդապետն. Վրք հց. ԻԸ: *Այնչափ առաւելեաւ (կամ առաւելաւ) յիմաստութիւն արտաքնոցն. Վրք ոսկ:

ԱՌԱՒԵԼՈՒՄՆ, լման. գ. Առաւելուն. յաւելումն. *Ապա ոծ աշուսնչ բանք քանի բազմապատիկ յաւելուն զարդարութեան առաւելումն. Խոսր: *Իսկ զառաւելումն մոլորութեան նոցա՝ հաշտութեան մեղաւորացս փոխաբերեցեր փրկիչ. Գնձրն:

ԱՌ ԱՒԻՐ. } Տ. (յորմէ Արհաւիր,
ԱՌԱՒԻՐ. } իբր առ վայրապար. լծ. թ. պ. ալար, ալարէ.) Նոյն ընդ ձայնիցս Ընդվայր. վայրապար. *Ո՞չ առաւիր և վայրապար հերակլէոսս մզց զնա կոչէ: Ոչ առաւիր և վայրապար՝ ասեմ զբանն այսպէս պարունակեալ յինքեան 'ի քառասուն աւուրս և 'ի քառասուն գիշերս. Փիլ. Լին. Բ. 5. և 14: *Իւր այս ոչ եթէ առաւիր և 'ի զուր անց ընդ նոսա. Լմբ. Ա: Ուստի և Հին բռ. *Առաւիր. ընդ զուր, և ընդվայր: Թէ առաւիր. 'ի զուր, կմ ընդվայր ":

ԱՌԱՒՈՒՐՁ. գ. Κύστις. Vesica. Նոյն ընդ Փամփուշտ. խաւսուփ. *Են ինչ՝ որոց առատուշտ ոչ է, որպէս հաւուց, և ամենայնի՝ որ ոչ միզիցէ. Նիւս. Բն. Դ:

ԱՌ ԱՒՈՒՐ. ա. Իբր Առօրեայ. օրական. *Այսպէս հանապազ զառաւօտն 'ի ցանկութեան վարէ, և զլայոն յապա առնէ 'ի մէնջ. Սեբեր. Ծ:

ԱՌԱՒՕՏ, ու, ու. կամ ի, իւ. ուց. գ. Πρωΐ, ὄρθρος. Mane. Այգ. սկիզբն տունջեան. արեւագալ. (որպէս թէ երբեւոյթ կամ արեւուտ, կամ ըստ հաներմատութեան յունին՝ առյարոյթ, ժամ յառնելոյ 'ի քնոյ.) սապահ. սապահ, փան, պամ. որ և ՎԱՂՈՐԻԱՅՆ, իբր վաղուեան այգ. *Իբրև եղև առաւօտ: Իբրև զամպ առաւօտու: Եթէ առ քեզ կարդացի ըղոյն առաւօտի: Յառաւօտէ մինչև ցերեկոյ. ևն: *Գեղեցիկ են խնդիրք առաւօտիդ. Եղիշ. յոր: *Ի գիշերոյն խաւարէ առաւօտիւս լուսաւորեցեր. Խոսր: *Առաւօտն զրացի է գիշերոյն և տունջեան. Վեցօր. Բ: *Առաւօտն վախճան է խաւարին, և սկիզբն լուսոյն. Լմբ. ող: *Առաւօտն լուծիչ է թանձրութեան խաւարի գիշերւոյ. Նար. յովէբ: *Յառաւօտէ յառաւօտ անցցէ ". որ է միջոց իր ժամուց, կամ ամբողջ օր. Եւ. ԻԲ. 19: Իսկ Սեբեր. Դ. *Յորժամ զկարապետն՝ զարևելից զառաւօտն արձակիցէ, փախստական առնէ զամենայն զունդս ասանղաց. " իմա արշալոյս:

ԱՌԱՒՕՏ ԱՌՆԵԼ. Առաւօտել. կանխել: Ադ. ԿԲ. 2: ՀԷ. 34: Միքայ. Ա. 36:

ԸՆԴ ԱՌԱՒՕՏՆ. } որ և ԱՌԱՒՕՏՈՒ,
ԸՆԴ ԱՌԱՒՕՏՍ. } ԱՌԱՒՕՏՈՒՑ.
Յառաւօտեան ժամու. սապահլը, սապահտան, սապահլանըն կանտան. սապահլեյին, սապահլայըն, էր, էրթէն, էրճէ. *Կանխեալ արարամ ընդ առաւօտն: Ընդ առաւօտս հացիւ յագեսջիք. Ծն. ԽԹ. 27: Եւ. ԺԶ. 12. և այլն: *Կանխեալ ընդ առաւօտս. Ղկ. ԻԴ. 22: Տես ԿԱՆԽԵԼ:

ԸՆԴ ԱՌԱՒՕՏՍ ԱՌԱՒՕՏՍ. Յիւրաքանչիւր կամ յամենայն առաւօտու. *Ընդ առաւօտս առաւօտս ծխեսցէ խունկ: Ընդ առաւօտս առաւօտս բանային զդրունս տաճարին: Առաքեցի առ ձեզ զամենայն զծառայս իմ զմարգարէս ընդ առաւօտս առաւօտս. Եւ. Լ. 8: Ա. Մն. Թ. 27: Երեմ. ԽԴ. 4: *Երևեալ ընդ առաւօտս առաւօտս. Ագաթ:

ԱՌԱՒՕՏԱԾԱԳ. ա. Որ ծագէ զառաւօտ, կամ ծագեալ ընդ առաւօտն: Գանձոց:

ԱՌԱՒՕՏԱԾԻՆ, ծնի. ա. Որ ընդ առաւօտս ծնանի. առաւօտածագ. *Արեգակն . . աշնանային գիշերակուլ, առաւօտածին, ծաղկաթարշամ. Գիրք. Բղխ. առ Հայս:

ԱՌԱՒՕՏԱՆԱԼ. չ. Առաւօտ լինել. լուսանալ աւուրն. սապահ ըլլալ, լուսնալ. սապահ օլմագ. *Ընդ այգոյն առաւօտանալն. Ագաթ: *Յառաւօտանալ ժամուն. Առակ. Գ. 29: *Առաւօտանայ, վաղըն լուսանայ, ած քաղցրանայ. Գնձ:

ԱՌԱՒՕՏԵԱՅ. } Տ. ԱՌԱՒՕՏԻՆ. *Իբր
ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ. } ըև զամեկ առաւօտեայ. Նար. Խա: *Առաւօտեան նք կանայք. ևն. Շար:

ԱՌԱՒՕՏԵՄ, եցի. չ. որ և ասի ԱՌԱՒՕՏ ԱՌՆԵԼ. կանխել ընդ առաւօտն. *Որք առաւօտեն առ նա, լցցին ուրախութեամբ. Սիր. Լ. 13: *Առ քեզ հոգի իմ առաւօտէ: Ընդ կանայսն իւղաբերս առ քեզ առաւօտեմք. Շար: *Առաւօտէ հոգին առ ած, յորժամ յաղջամուղջ խաւարէ արտաքս ելանէ: Յառաւօտելն առ նա՝ յառնելով 'ի մեղացն. Լմբ. ող: *Արուսեակ առաւօտեալ. Շար:

ԱՌԱՒՕՏԵԼ. իբր Առաւօտանալ. *Յառաւօտելն՝ անհաւատ հեթանոսքն ասեն. ևն. Առակ. Գ. 7:

ԱՌԱՒՕՏԻՆ, տնոյ, ոյ. ա. Πρωϊνός, ἑωθινός, ὀρθρινός. Matutinus. Առաւօտեան. որ ինչ հայի յառաւօտու ժամն. սապահլըգ. սապահկի. *Յառաւօտին պահուն: Ըստ առաւօտին զոհին: Վասն առաւօտին օգնականութեանց: Զողջակէզս առաւօտինս: Առիւծն առաւօտնոցն: Առաջ պայծառ առաւօտին. Եւ. ԽԹ. 24: ԻԹ. 41: Ադ. Խա. 1: Դ. Բգ. ԾԶ. 35: Ան. Բ. 15: Յոբ. ԻԲ. 16: *Այթեթից պէսպէս են, մանաւանդ առաւօտին աղօթից, և ցայգուց. Ոսկ. Եբր. ԾԴ: *Կիրակէի աւուր առաւօտինքն: Յերեկորինս և յառաւօտինս (պաշտամունս). Ցհ. Իմ. ար:

ԸՆԴ ԱՌԱՒՕՏԻՆՍՆ. մ. Ընդ առաւօտս. սապահլէրը. *Յառաւօտինան յորժամ 'ի քաղաքէն ելանէր: Յառաւօտինս ճառական երգովք զերկրպագութեան զարթուցեալ. Լմբ. Ծ. ԾԷ:

ԱՌԱՒՕՏՈՒ. մ. } գրի և ԱՌԱՒՕՏՈՑ.
ԱՌԱՒՕՏՈՒՆ. } Ընդ առաւօտն. ը.
ԱՌԱՒՕՏՈՒՑ. } առաւօտս. սապահ, սապահտան. սապահլեյին. *Առաւօտու եղիցի ուրախութիւն: Լցաք առաւօտու ողորմութեամբ քո: Պատմել առաւօտու զողորմութիւն քո: Հրաման եա ած որդամն՝ առաւօտուն: Եւ առաւօտու՝ այսօր մրրիկ. ևն: *Ամենայն առաւօտոյ՝ նորագոյն սկիզբն չարեաց առնէին. Լմբ. յիշ: *Ամենեքին ցամաքեցայց, զի էր առաւօտուն ծովն չոր և անթաց. Նիւս. ոփանչ: *Վաղիւ առաւօտուն ցուցանեմ ձեզ փիղս վառեալս. Առծր. Բ. 3: *Զարթեայց առաւօտուց: Առաւօտուց տեսջիք զփառսն տեառն: Մատուցանել ողջակէզս առաւօտուց և երեկորին. ևն: *Վաղիւ առաւօտուցն. Եղիշ. Է: *Պահս քարոզէ, և առաւօտուց ուտէ. Եփր. յաւետար:

ԱՌԱՔԱԲԱՐ. Տ. ԱՐՏԱՔՍ ԱՌԱՔԱԲԱՐ:

ԱՌԱՔԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Առաքելի. *Եւ զաւետիսըն հայրական, ասէր ինքեանք առաքական. Շ. Խոսր: *Զգիտաս իմաստիցն և զգիրսն և զբանիցն առաքականս առ 'ի յարմարութիւն խնդութեան ընկալեալք. Բրս. փորձ. յն. πομπικός, իբր հանդիսական:

ԱՌԱՔԱԿԱՆ ՀՈԼՈՎ. վարի 'ի հին քեր. որպէս Գործիական. ած, մարդով, գրիչով: Ուստի և Վրհր. Էրդ. *Առաքական անշիւն վարեցին յայս, ասելով. իմաստութեն իմաստութ է իմաստուն ":

Եւ որպէս Բացառական. *Առաքականն, 'ի պետրոսէ. հայցականն, զպետրոս ": Տես և 'ի բառն ՏՈՒՑԱԿԱՆ, և ԲՂԽԱԿԱՆ, և ՏՐԱԿԱՆ: Պատճառ շփոթութ է, զի առ յոյնս և լատինս գործիականն է նոյն ընդ տրականի. իսկ բացառականն յունաց կորմի 'ի սեռականէ. որպէս և լատինացւոց հասարակօրէն 'ի տրականէ կոչեցելոյ աննախադիր բացառական:

Ի ԲԱՑ ԱՌԱՔԱԿԱՆ. Տ. Ի ԲԱՑ ևն:

ԱՌԱՔԵԱԼ, ելոյ. ով կամ ու, ոյ. ովք կամ օք. ա. գ. Ἀπόστολος. Missus, legatus, nuntius, apostolus. Այն՝ որ առաքի 'ի պատմել զհրամանս առաքչին հրեշտակութ իւիք. Իւլչի. Էլչի, ըէսուլ. *Եւ ես եմ առաքեալ առ քեզ խստուք. Գ. Թգ. ԾԴ. 6: *Եւ ոչ առաքեալ մեծ քան զայն՝ որ առաքեացն զնա. Յհ. ԺԳ. 16: Որպէս և զքնէ՝ որ կոչեցաւն հրեշտակ մեծի խորհրդոյ, ասի. *Նայեցարուք ընդ առաքեալն և ընդ քահանայապետն, ևն. Եբր. Գ. 1: Եւ վասն անդէպ պատգամաւորի ասի. *Առաքեալ խաւարային. Նար. ԺԶ: Որպէս և Սուտ առաքեալք. և այլն:

ԱՌԱՔԵԱԼՔ կոչին սեպհականեալ անուամբ երկոտասան աշակերտք քի, և լոյնմարք եօթանասունքն. և աշակերտեալքն նոցա, կամ առ նոքօք երևելի քարոզք բանին. որպէս և Լուսաւորիչն մեր, և նմանողք նորա. հէլվարի, Բէտնի. *Ընտրեաց 'ի նոցանէ երկոտասանս, զորս և առաքեալս անուանեաց: Զորս եդ ած յեկեղե-

ցուղ, այս են. Նախ՝ զառաքեալս ։ Նշանք առաքելոյ գործեցան 'ի ձեզ. եւն ։ *Նոյն կանոն եւ առաքելովքն պաշտեցաւ ։ Զառ-գաւեալ առաքելովք, կամ առաքելօք. Ագաթ ։ Շար ։ Խոր. հայոց ։ *Առաքելոյն յանկարծ. Շար ։

ԱՌԱՔԵԱԼ առեալ առ պարզապէս՝ վասն Պօղոսի, որպէս եւ վասն միոյ ուրուք յառաքելոց՝ 'ի կոչելն 'ի վկայսն, եւն ։

ԱՌԱՔԵԱԼ կոչի երբեմն եւ Թուղթ առաքելոց. ըստ այսմ. *Կէս առաքելական գործ է առ Առաքեալ կարդալ. Լմբ. պտրգ ։ Այնպէս առ ԱՌԱՔԵԼՈՑ կամ ԱՌԱՔԵԼՈՑ ՄԵԿՆԻՉ կամ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ. այսինքն Թղթոց նոցա ։

ԱՌԱՔԵԼԱԲԱՐ. մ. Ἀποστολικῶς. Apostolice. Իբրեւ առաքեալ քնի. ըստ նմանութեան ասպարէզ առաքելոց. *Վարին առաքինիք՝ եւ առաքելական ձայնիւն, ոչ առաքելաբար խմանալով. Ար. որս. ծ ։ *Առաքելաբար հրաման առեալ, կամ առեալ զոսկին, կամ առեալ զինքն, կամ զլոյս աւետարանին յանձինս ընդունելով. կմ խմանալ. Յհ. խմ ։ Խոսր ։ Խոր. գ. 60. եւ հայոց ։

ԱՌԱՔԵԼԱԲԱՐ. ա. Իբր Առաքելական. *Զառաքելաբար շնորհս յանձինս ցուցանելով. Ագաթ ։

ԱՌԱՔԵԼԱԲՈՒՂԽ. ա. Յառաքելոց բղխեալ. կամ հանգոյն առաքելոց բղխող. *Զառաքելաբուղխ ամպոցն զառուածս պատգամաբերս. Անան. եկեղ ։

ԱՌԱՔԵԼԱԳԻՐ. ա. Գրեալ առաքելական բանից, կամ Գրեալ ի առաքելոց. *Առաքելագիր ... գրեցուց. Նար. խչ ։

ԱՌԱՔԵԼԱԳՈՐԾ. ա. Յառաքելոց գործեալ, այսինքն ձեռնադրեալ. կմ Գործող իբրեւ զառաքեալս. առաքելաշնորհ. *Առաքելագործ եպիսկոպոսաց. Ժմ ։

ԱՌԱՔԵԼԱԳՈՐԾ. Ուր ճառին գործք առաքելոց. *Որպէս եւ պերճոսս յառաքելագործ ճառեսնին ասէ ։ Սկիզբն գնէ առաքելագործ գրոցն. Ագաթ ։

ԱՌԱՔԵԼԱԳՈՒՆԴ. ա. Խմբեալն 'ի գունդ առաքելոց. բաղկացեալն 'ի գասէ նոցա. *Ուսեալն հոգւոյ ... առաքելագունդ ձեռնորդացն. Թէոդոր. կուռ ։

ԱՌԱՔԵԼԱԴԱՍԱՆ. ա. Յառաքելոց դասեալ. առաքելական. *Շինեաց ըղխաթօղիկէ մը 'ի վերայ առաքելադասան հաստոյ. Յհ. կմ. եկ ։ *Առաքելադասան խառնմանուն եկեղեցւոյ. Ոսկեփոր ։

ԱՌԱՔԵԼԱԴԻՐ. ա. Յառաքելոց եդեալ, կարգեալ, հաստատեալ. *Առաքելադիր առհման, կամ օրէնք, աւանդ կամ վանք, կամ ընծայեցուած, կմ իրք. Խոսր ։ Եփր. պղղ ։ Ոսկեփոր ։ Տօնակ ։ Յճշոց ։

ԱՌԱՔԵԼԱԽՈՂԽՈՂ. ա. Խողխողիչ առաքելոց. առաքելասպան. *Անաստանք, եւ առաքելախողխողք. Տօնակ ։

ԱՌԱՔԵԼԱԽՈՒՄԲ. ա. Խմբեալ 'ի դասս առաքելոց. կամ Ուր պատուելի խումբ առաքելոց. *Յառաքելախումբ նուագս ասէից. Նար. գանձ առատ ։

ԱՌԱՔԵԼԱԽՕՍ. ա. Խօսեալ կամ գրեալ յառաքելոց, եւ հանգոյն առաքելոց. *Թուղթս առաքելախօսս (կամ առաքախօսս). Ագաթ ։ *Ըստ պօղոսի առաքելախօս վարդապետութեան. Թէոդոր. կուռ ։

ԱՌԱՔԵԼԱՀԱՆԳՕՏ ԼԻՆԵԼ. Ծանօթ եւ ստեղծեալ լինել առաքելական վարդապետութեան. Ագաթ ։ Կորիւն ։

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ἀποστολικός, κή, κόν. Apostolicus, ca, cum. Սեպհական կմ պատշաճեալ առաքելոց. եւ որ ինչ ճառ եղեւ առաքելովք. ըստ ուղղ. *Առաքելական եկեղեցի, աթոռ, պատիւ, սահման կամ քարոզութիւն, գլուխ, կանոն, բան, հաւատք, դաս, դունդ, արիւն, հարսն, բուրաստան. եւն. Ժմ ։ Շար ։ Ագաթ ։ Կորիւն ։ Խոր. հայոց ։ Յհ. կբ ։ Նար ։ Մագ ։ Եղիշ. եւ այլն ։

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ. գ. Թուղթ կամ բան եւ վարդապետութիւն առաքելոց. ըստ այսմ. եւ Առաքեալ գլխովին. *Այնպէս եւ յամ հանձնէս յառաքելականին իւրում. Ագաթ ։ *Զմտաւ ածելով զառաքելականն ։ Յառաքելական անգիր դաստապարտեցաք. Կորիւն ։ *Սովաւ շղջեին առաքելականացն ըմբռնեցունք. Նար. ղգ ։

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՐԳ. ա. Յառաքելոց կարգեալ. *Առաքելակարգ կանոն. Բռող. ղ. 4 ։

ԱՌԱՔԵԼԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Ընկեր առաքելոց. կցորդ առաքելութեան. *Ըստ խոստման սոցին առաքելակցին ձերոցս առաքելոց. Ագաթ ։ *Պատմէ զնոր առաքելակիցս. Կորիւն ։

ԱՌԱՔԵԼԱՀԱՍՏԱՏ. ա. Յառաքելոց հաստատեալ. *Առաքելահաստատ կանոնք. Տօնակ ։

ԱՌԱՔԵԼԱՀՐԱՄԱՆ. ա. Յառաքելոց հրամայեալ՝ օրինադրեալ. *Առաքելահրաման պատարագ. Խոր. Հրտղ ։

ԱՌԱՔԵԼԱՆՄԱՆ. ա. Նման առաքելոց. առաքելաշնորհ. *Առաքելանման հայրապետ, կամ հովիւ, նահատակ, այլ եւն. փարպ ։

ԱՌԱՔԵԼԱՆՇԱՆ. ա. Որ նշանակէ՝ պատմէ զառաքելոց զգործս եւ զնշանս. եւ Որ առնէ զնշանս հանգոյն առաքելոց. *Յառաքելանշան յերկրորդ մատենին զորսփառեն իւրացն կարգեալ. Ագաթ ։ *Առաքելանշան քահանայքն բժշկէին զխեղեալսն. Խոր. պտմ. հայոց ։

ԱՌԱՔԵԼԱՆՈՒԷՐ. ա. Նուիրեալ յառաքելութեան. նուիրական որպէս զառաքեալս. *Առաքելանուէր այր (Գր. լուս.) Յհ. կբ ։

ԱՌԱՔԵԼԱՇԷՆ. ա. Շինեալ յառաքելոց. եւ Առաքելական. *Առաքելաշէն հիմն, կամ եկեղեցի, եկեղեցիք. Գր. հր ։ Տօնակ ։ Ոսկեփոր ։

ԱՌԱՔԵԼԱՇՆՈՐՀ. ա. Ունող զշնորհս առաքելոց. *Առաքելաշնորհ տէր գրիգորիոս ։ Առաքելաշնորհ հայրապետ. Շար ։ ճճ ։

Իսկ փարպ. *Առաքելաշնորհ վարդապետութեան ». իմա՛ նաեւ շնորհեալ կամ աւանդեալ յառաքելոց ։ Այլ Բռող. ղ. 4. *Ներոն՝ զնոյն հարցն նորոգելոյ զառաքելաշնորհս ». իմա՛, զառաքելական շնորհս ։

ԱՌԱՔԵԼԱՉԱՓ. ա. Իբր 'ի չափ հասեալ առաքելոցն. զուգապատիւ առաքելոց. *Անուանեցին զսրբն արքեպիսկոպոս հաւասար առաքելոցն, եւ կոչի մինչեւ ցայսօր առաքելաչափ. Հ. Խլիւն ։

ԱՌԱՔԵԼԱՊԱՏԻՒ. ա. Հաւասար առաքելական պատուոյ. *Առաքելապատիւ հայր. Երզն. լուս ։

ԱՌԱՔԵԼԱՊԵՏ, ի. ա. գ. Պետ եւ գլուխ առաքելոց. մականուն ստեղծական սրբոյն Պետրոսի. *Ընտրեցաւ 'ի մեծէն սրբմանէ յառաքելապետէն. Եփր. 'ի սրբէ ։

ԱՌԱՔԵԼԱՋԱՀ. ա. Յառաքելոց ջահաւորեալ՝ ծագեալ պայծառապէս. *Առաքելաջահ պաշտեալ լուսով. Խոր. հայոց ։

ԱՌԱՔԵԼԱՋԻՆՆ. ա. Հանգոյն ջանից առաքելոց. փոյթ 'ի ջանս առաքելութեան. *Առաքելաջան հանդիսիւ լուսաւորեր զաշխարհս. Խոր. հայոց ։

ԱՌԱՔԵԼԱՍԱՑ. ա. Ասացեալ յառաքելոց կամ յառաքելոյն. *Առաքելասաց պատգամ. Ասող. գ. 9 ։

ԱՌԱՔԵԼԱՍՊԱՆ. ա. Սպանող առաքելոյ կամ առաքելոց. *Յառաքելասպան սանդարկոյ. Բռող. գ. 1 ։

ԱՌԱՔԵԼԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Վկայարան առաքելոց. *Յառաքելարանս տեառն աշակերտացն. Բռող. գ. 3 ։

ԱՌԱՔԵԼԱՑՈՒ, ի, աց. ա. Առաքելի. կարգեալ յառաքումն. խորհրդեալ. *Ո՞չ ապաքէն ամենեքեան հոգիք հարկաւորք են՝ առաքելացուք 'ի սպասաւորութիւն. Եբր. ա. 14. իբր յն. ἀποστελλόμενος, որ է առաքելի, եւ առաքեալ ։

ԱՌԱՔԵԼԱՒԱՆԴ. ա. Աւանդեալ յառաքելոց անտի, կամ յառաքելոյն. *Զոր եւ առաքելաւանդ բանիւն ուսանիմք ('ի պօղոսէ). Լմբ. հանգ ։ Կանոն ։

ԱՌԱՔԵԼԱՔԱՐՈԶ. ա. Քարոզեալ յառաքելոց. *Առաքելաքարոզ հաւատք, կամ օրէնք. Առծր. գ. 1. եւ 5 ։ Տօնակ ։

Եւ Որ քարոզէ առաքելաբար, կամ քարոզեալ է եւ հռչակեալ իբրեւ առաքեալ ոք. *Առաքելաքարոզ նահատակ. Թէոդոր. մայրագ ։

ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀποστολή. Missio, apostolatus. Առաքումն 'ի հրեշտակութիւն. առաքելն գեսպանութեամբ պատգամաւորութիւն որպիսի եւ իցէ. Եւսեբ. ... ըստ այսմ. *Առաքեալ եղեւ նոյն մարգարէութիւն յառաքելութիւն ինչ ուրեք. Վրդ. ծղ ։ *Եթէ մարմնական առաքելութեան առաքեալ զնա իմանայցես ։ Առաքելութիւն (քնի) ոչ տեղական ինչ փոփոխումն, այլ զանազանութիւն յայտնութիւն ցուցանէ. Սեբեր. ե ։ *Միոյ գիր, զխարգ 'ի դէպ ժամանակի է առաքելութիւն ։ Մեծ էր ցուցումն 'ի նմանէ առաքելութեան. Ոսկ. մթ. եւ յհ ։ *Առ հեռիսս առաքելութեան ծածայրն հրամանատարութեան. Նար. ղգ ։

ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆ. Գործ պաշտաման առաքելոյն քնի, եւ այլոց աշակերտաց, եւ հետեւողաց նոցա. Տէս հռ. ա. 5 ։ ա. կոր. թ. 2 ։ Գաղ. բ. 8 ։ *Զառաքելութեան իւրոյ շնորհս 'ի ձեռն տալով նմա. Խոր. բ. 71 ։ *Էր վասն զառաքելութեան պատիւ՝ ըստ նմանութեան պօղոսի 'ի կարգին ոչ գնէ. այլ կծառայն լինել յարգանօք գրէ, որ բարձր է քան զառաքելութեան պատիւ. Սարգ. յկ. ա ։

ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆՔ. իբր 'ի Թանձրացեալն, Առաքեալք. *Դուք օծութիւն ունիք զնյն՝ առաց երջանիկն առաքելութեանց ։ Ներքին առաքելութիք գերագոյնն. Նար. ղգ. եւ ղա ։

ԱՌԱՔԵԼՈՒՀԻ, հւոյ, հեաց. գ. Կոյս կմ կին առաքելաբար քարոզ եղեալ աւետարանին. *Զոր (զնունէ) համարձակիմք ասել՝ առաքելուհի եղեալ ։ Առաքելուհին գայիանէ ։ Զմեծ առաքելուհին (հռիփսիմէ). Խոր. բ. 83. եւ ճառ հայոց. եւ պտմ. հայոց ։ *Երանելւոյն Թեկղ 'ի պայծառ կանանց առաքելուհի. Գր. ստ. 'ի սրբէ ։ եւ ճճ ։ ուր վասն փոփոխման գրի Առաքելալուհի. *Քորս կանայս զառաքելուհի կանանցն ասէ. Ոսկ. ա. կոր ։ *Տօն սրբուհի առաքելուհեացն (խաղաքերից). Հ. Խլիւն ։

ԱՌԱՔԵԼՕՐԷՆ. Տ. ԱՌԱՔԵԼԱԲԱՐ. *Առաքելօրէն զխայթոց բանսարկուին կոխեաց. Նար. ծբ ։

ԱՌԱՔԵՄ. եցի. ('ի ձայնէս առ. քյու. իբր յառաջ հանել.) Ἀποστέλλω, ἐξαποστέλλω, ἐπαποστέλλω, πέμπω. Mitto, dimitto, եւն. Գնել զոք 'ի ճանապարհ. արձակել 'ի տեղի ուրեք. յղել զմարդիկ կամ զիրս կամ զբան կամ զգիր. ուղղել. կարգել. արկանել. ձգել. Իրէէն խօսրէն. Եօլլամագ. որ է յղել, յուղի արկանել. առնմագ, կէօնտէրմէք, իրսալէթմէք. *Զո՞ առաքեցից . . . ահաւասիկ ես, առաքեա՛ զիս: Զի՞նչ քարոզեսցեն, եթէ ոչ առաքեսցին: Ոչ առաքեաց զիս քս մկրտել: Առաքեմ զձեզ իբրեւ զոչխարս 'ի մէջ գայլոց: Որպէս առաքեաց զիս հայր, եւ ես առաքեմ զձեզ: Եղեւ այր մի առաքեալ յայ. եւն: կամ *Առաքեաց յակոբ հրեշտակս յառաջ քան զինքն առ եսաւ: Պատարագս առաքեաց եսաւայ եղբօր իւրում: Առաքեաց առ նոսա բանս խաղաղութեան: Առաքեաց առ նա հրովարտակս. եւն: կմ *Առաքեաց նեեմի (արս) զհրոյն. Բ. Մ. ա. 20: *Զնմանէ այնուհետեւ առաքէր փաղաքշանօք եւ կաշառանօք. Ճ. Բ:

Նմանութեամբ եւ պէսպէս ոճով ասի. *Առաքել զամենայն պատահարս, կմ ըզմահ, զբարկութիւն, զձեռն, զնետս, եւն: կամ *Առ ած առաքել զբարեկամութիւն. եւն: *Առաքեցէ՞ր երբեք զհայեցուածս քո յերկինս. Վէցօր. ը: *Առաքեմ զաղօթսն տէրունականս նմին գան մահու. Նար. կը: *Շառաւիղս 'ի խոնարհ առաքեալ ոստքն. Նար. խը: *Ընդ յատակուն ջուրցն առաքելով զիւր ճառագայթսն: Զձայնն եւեթ բերանովքն 'ի դուրս առաքեն. Յհ. խմ. ար. ե. պօղ: *Աղօթս առ ած առաքել. Ագաթ: *Զպատուղ ըղձից առաքել առ քեզ: Զայս ձայն մաղթանաց յերկինս առաքել. Նար: *Աղօթեալ՝ առաքեաց զամենին. Ճճ: *Ոչ զյորդանանու սրավարժ վայրեկութիւն 'ի Թիկունս առաքեցեր ». այսինքն յետս դարձուցեր. Նար. կդ: *Պատգամին սինայ՝ որ 'ի տէրունեացն արտաքս առաքիւր ». այսինքն ելանէր. Նար. ղե:

ԱՌԱՔԻՆԱԲԱՐ. ա. Εὐγενῶς, γενναίως, ἀνδρικῶς. Generose, viriliter, fortiter. Առաքինի կարգօք. արիաբար. անմեղկելի սրտիւ. քաջութեամբ. անվեհեր. Տօտֆէնի կամ կէրինճ կէրղօղ. *Ոչ աղքատն գոլ է Թշնամանելի, այլ ոչ բերել առաքինաբար աղքատութեան. Բրս. բարկ: *Առաքինաբար անցանեն ընդ վիշտս. Յճխ. ժէ: *Ծանր վիշտ ունի զպարտութիւն, եթէ ոչ առաքինաբար տանիցիմք. Խոսր: *Յաղթեցին առաքինաբար. Շար: *Առաքինաբար 'ի վերայ եկեալսն ընդդիմանել. Ոսկ. ա. նոր: *Կարի քաջ առաքինաբար կանոնս գնելով. Պիտ: *Շահատակել առաքինաբար. Մագ. ծա:

ԱՌԱՔԻՆԱԲՆԱԿ. ա. Ուր իցէ բնակարան առաքինեաց կամ առաքինութեան. *Լուսապայծառ եւ առաքինաբնակ (այրն մանեայ). Երզն. լուս:

ԱՌԱՔԻՆԱԳՈՅՆ, գունի. ից. ա. Γενναιότερος, ἀστειότερος. Generosior, fortior, solidior. Առաւել առաքինի. արիագոյն. սերտագոյն. *Քաջ մանկունքն, առաքինագոյն ծնօղն. Աճառ. 'ի մակաբ: *Առաքինագոյն ուսուցիչ. Պիտ: *Աստուածութիւն իմն առաքինագոյնս այսու ձայնիւ վարդապետիմք. Նիւս. երգ:

ԱՌԱՔԻՆԱԳՈՐԾ. ա. Որ իցէ գործ առաքինի. եւ Առաքինական. *Առաքինագործ աշխատութիւն երթալ անդր. Ոսկ. յհ. ա. 39: *Որովայնամոլութիւն խափանեալ՝ տեսութիւն ծնաւ առաքինագործ. Նեղոս. յն. գործնական. πρακτικός.

ԱՌԱՔԻՆԱԶԱՐԴ. ա. Առաքինութեամբ զարդարեալ. *Առաքինազարդ վարք, կամ վայելչութիւն. Յհ. կթ: Առոգ. ա. 1:

ԱՌԱՔԻՆԱԶԳԵՍՏ. ա. Նոյն ընդ վ. *Զառաքինազգեստ այրս կարգեսցուք ասուչ. Մոլ. կող:

ԱՌԱՔԻՆԱԶՕՐ. ա. Առաքինութեամբ զօրացեալ, կամ ամրացեալ. *Առաքինազօր կրօն. Յհ. կթ:

ԱՌԱՔԻՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական առաքինեաց կմ առաքինութեան. որ ասի եւ ԱՌԱՔԻՆԻ. *Վարք առաքինականք. Ոսկ. յհ. ա. 17:

ԱՌԱՔԻՆԱԿԻՑ. ա. Նմանօղ առաքինութեամբ. վաստակակից 'ի բարիս. *Ասպուրակէս է եղբայր նոցունց եւ առաքինակից. Վրդն. պտմ:

ԱՌԱՔԻՆԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συμπολιτεύω. Conversor. Կենաց կցորդ լինել. քաղաքավարիլ. էյի գեաուլմագ. *Ընդ մարդկան խօսեցաւ, եւ առաքինակից եղեւ ասեն. Առոգ. ծ:

ԱՌԱՔԻՆԱԿՐՕՆ. ա. Բարուք կրօնաւորեալ կմ քաղաքավարեալ. բարեկրօն. առաքինի. *Ուսեալ առ ոտս առաքինակրօն երանելոյն աղանայ. Փարպ:

ԱՌԱՔԻՆԱՀՐԱՇ. ա. Հրաշալի առաքինութբ. արիական. բազմարդիւն. *Առաքինահրաշ վարուք պայծառացեալ: Առաքինահրաշ երկօք. Յհ. կթ:

ԱՌԱՔԻՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Առաքինի լինել. առաքինութբ պայծառանալ. արիանալ. զօրանալ. հանդիսանալ 'ի գովելի եւ 'ի դժուարին իրս. փայլել. ծաղկել. *Զգործսն զոր գործեաց յովսիա, եւ զառաքինութիւն զոր առաքինացաւ. ա. Եզր. ա. 33: *Առաւել առաքինանայցեն չարչարանօքն: կամիմ, թէ որ 'ի քաղաքս կան, առաքինանայցեն քան զայնոսիկ՝ որ 'ի լերինն երթեալ դադարեալ իցեն. Ոսկ. մ. ա. 18: բ. 18: *Նորեկ եղբայր առաքինանայ, եթէ համբերեսցէ Թշնամանաց եւ նախատանաց. Վրք հց. է: *Լաւութեան հանդիսիւքն առաքինասցին. Յճխ. է: *Վասն հայոց պատերազմին, յորում բազումք առաքինացան՝ քան թէ սակաւք: Յորում ասպարիսի նախ ինքն առաքինացաւ. Եղիշ. ա. է: *Զի են պարգեւք նորա, թէեւ բազումս առաքինանամք. Խոսր: *Տեսանե՞ս զիա՞րդ յերկոսին կողմանս առաքինանայ իւր զօրութիւն, և 'ի չարչարելն եւ 'ի կեցուցանել. Ոսկ. եփ: *Փիլիսոփայութիւն մեր նախ զառաջինն 'ի մէջ բարբարոսաց առաքինացաւ. Եւս. պտմ. դ. 24: *Եղիշայի մարմինն առաւել քան 'ի կենսն իւր առաքինացաւ: Սամփսոն իշու ոսկերովքն առաքինացաւ. Եփր. ղեւ:

ԱՌԱՔԻՆԱՊԷՍ. Տ. ԱՌԱՔԻՆԱԲԱՐ. *Զամենայն զմարտն եւ զփորձութիւն այրաբար եւ առաքինապէս արտաքս մերժեաց. Աճառ. 'ի կիւր:

ԱՌԱՔԻՆԱՋԱՆ. ա. Որ ինչ լինի առաքինի ջանիւք, կմ անմեղկելի ոգւով. *Առաքինաջան գործովք, կամ երկօք, վարուք, վաստակօք. Ճչ: Յհ. կթ: Տօնակ:

ԱՌԱՔԻՆԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φιλάρετος. Virtutis amans, studiosus. Սիրող առաքինութեան. փոյթ եւ եռանդուն յառաքինութիւնս (անձն, կամ ընթացք եւ գործք). *Զարդարեաց եւ առաքինասէր միշտ վարելով բնութեամբ: Յայս (յդյս) իբրեւ 'ի կուռ ճանապարհ առաքինասէրն հասանէ հոգի. Փիլ. ծ. բան. ե. իմաստ: *Յաղագս քո առաքինասէր եւ պարկեշտ հոգւոյդ. Փարպ: *Առաքինասէր ծնօղք, կամ նահատակք, անձինք, կարգ, գործք, վարք. Պիտ: Խոսրովանձ: Յհ. կթ: Ճմ: Շար: *Ամենայն ուրեք մեծարմութիւն ընդրի առ առաքինասիրսն այ. Մէկն. ղեւ:

ԱՌԱՔԻՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր եւ փոյթ առաքինութեան. *Զիմաստասիրութիւն եւ զառաքինասիրութիւն ատեցեալ. Փիլ. լին: *Ճրագ եղէ 'ի վերայ աշտանակի ճշմարտութբ առաքինասիրութեանս. Լմբ. ող:

ԱՌԱՔԻՆԱՏԵՍԱԿ. ա. Ունօղ զտեսիլ եւ զնմանութիւն առաքինական. լաւագովելի. *Առաքինատեսակ բանաստեղծութիւն. Մագ. է:

ԱՌԱՔԻՆԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Հանգիստարան կմ բնակարան, եւ վկայարան առաքինի նահատակաց. *Լինել զառաքինարանս վկայից. Ագաթ:

ԱՌԱՔԻՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. որ եւ ԱՌԱՔԻՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Առաքինի առնել. զօրացուցանել. սրտապնդել. կրթել. *Առաքինացուցանէ արդար եւ սրբ վաստակովք. Յճխ. ծդ: *Առաքինացուցանել յամենայն մարտ պատերազմաց. Եփր. բգ:

ԱՌԱՔԻՆԱՑՈՒՑԻՉ կամ ԱՌԱՔԻՆԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Զօրացուցիչ: Ճ. Ա. Բ:

ԱՌԱՔԻՆԱՒԷՏ. } Ἐνάρετος. Virtute praeditus. Տ.
ԱՌԱՔԻՆԱՒՈՐ. } ԱՌԱՔԻՆԱԿԱՆ. *Առաքինաւէտ պարզմտութբ: Յառաքինաւէտն ասպարէզս. Պիտ: *Սպիտակ հերքն նշանակ է առաքինաւոր կենացն. Ոսկ. եբր. է: Իսկ Փիլ. իմաստ. *Եւ ընտրելի բարին ընտրեալ յամենեցունց առաքինաւոր ». իմա, առաքինի ընտրողութբ. յն. Դ. ἀριστίνδην:

ԱՌԱՔԻՆԵՆԱՄ, եցայ. Տ. ԱՌԱՔԻՆԱՆԱԼ, եւ ԱՌԱՔԻՆԻԼ:

ԱՌԱՔԻՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ԱՌԱՔԻՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Զարականս բարուքն նորա առաքինեցուցանէ զարգարս. Եզնկ:

ԱՌԱՔԻՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Ἀνδρεῖος, ἐνάρετος, γενναῖος, ἄριστος. Virtute praeditus, fortis, generosus, optimus. (արմատն է 'ի հյ. արի, եւ աք. այսինքն առք. կմ արագ. եւ 'ի յն. ἀρή, լաւ, արագ. եւ առէտէ, ոյժ, զօրութիւն, առաքինութիւն. Արիժիր. աջողակ 'ի գործս արութեան եւ լաւութեան. քաջ. զօրաւոր. ընտիր. ճարտար. բարի. ազնիւ. հանճարեղ. բանիբուն. բարեգործ. բարեկրօն. բարեպաշտ. Փօղիւլէրլի, իյի, ճուրէֆէթլի, հիւնէրլի, էր. *'ի մէջ պատերազմի (երեւեցոյց) առաքինի խորհրդականքդ առաքինիք. Իմ. է. 15: Գ. Մ. ը. 17: *Առաքինի եղեւայք՝ հալածիմք 'ի չարացն. Ոսկ. յհ. բ. 36: *(Խաչակ) մարմնով գեղեցիկ, եւ հոգւով առաքինի: Առաքինի քաղաք օրինօք ար մատակարարիլ. Փիլ. իմաստ. եւ ն. բ: *Աբրահամ 'ի փորձութեան բերում գտաւ առաքինի: Լսելով զառաքինեացն գքաջութի: Կնոջն առաքինւոյ. Եղիշ. բ. եւ ա. եւ յէ: *Երկիր պագ. առաքինւոյ սրբավարութի բոլորեցունցն այ. Բրս. յաղիփ: *Հմուտ եւ առաքինի վարդապետք: Առաքինեացն է փոյթ հանդիսանալ ընդ քաջս երկաբրութեանն վաստակս. Պիտ: *Ամփոփեալ զինքն առաքինոյն յամենայն աշխարհածուփ զբօսանաց. Փարպ:

Եւ իբր Առաքինական. արիական. գովելի. բարեկարգ. վայելչական. *Առաքինի վարք, կամ քաջութիւնք, քաջողջութի. գործք. Փարպ: Յհ. կթ: Լմբ. եւն: *Առաքինի կարգ է յուսմունսն, նախ առաջին ուսանել, եւ ապա խօսել. Նիւս. երգ: *Ա-

առաքինի է արմատն․ Ոսկ․ 'ի Գաղատ․

ԱՌԱՔԻՆԻՄ, եցայ, եալ․ յ․ Տ․ ԱՌԱՔԻՆԱՆԱԼ․ *Որ առաքինեցան 'ի մէջ անձնոյն հեթանոսաց։ Հաստատեալք խորով առաքինեցաւ նա 'ի մէջ' փորձութեանց․ Եփր․ ա․ կոր․ և Եփր։ *Ոգք յառաջին ժամանակս առաքինեցան․ Ոսկ․ Եփր․ և Ֆ․ կոր։ *Առաքինեալ քաջացեալն։ Առաքինեցաւ յոյժ․ Ճ․ Վրք հց․ յ։ *Անձամբ խորով առաքինեցի․ Եփր․ համաբ։ *Առաքինեալք յարգարութիւն և 'ի սրբութիւն։ Որ զկնի նորա առաքինեցան անարատ մտօք․ Յճխ․ Ի․ ժփ։ *Ըստ օրինացն առաքինեալք․ Մեքէր․ Փ։ *Վասն սիրելոյ զառաքինելն․ Խոսր։

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ 'Αρετή. Virtus. որ և ՔԱՋՈՒԹԻՒՆ ասի․ որպէս Արիութիւն․ արդարութիւն․ ժրութիւն․ ողջախոհութիւն յառաքինի գործս ըստ մարմնոյ և ըստ հոգւոյ․ գործ արդիւնական․ բարեգործութիւն․ մեծագործութիւն․ բարեպաշտութիւն․ լաւութիւն․ արարք գովելի առաջին այլ և մարդկան․ փուշ, փաղանգ, հնանէր, ձուրքէթ, բիլիթ, էդիթ, էդի օմէլ․ *Առաքինութիւն նշանակ ոչ կարացաք ցուցանել։ Եթէ զարդարութի ոք սիրէ, վաստակք նորա առաքինութիւնք են․ Իմ․ Է․ 13։ Է․ ղ։ *Յետ այսր անձնայնի առաքինութեանց յոլովոյ․ ա․ եկղ․ ա․ 25․ 33։ *Համբերել ճգնութեանցն առաքինութեան։ Ըստ մարմնոյ նոցա առաքինութեան․ Ագաթ։ *Զանձանց առաքինութիւնս՝ կանոն աշակերտելոյն զնել․ Կոչուն։ *Մայր իմաստասիրութեան՝ առաքինութիւն է․ վասն զի 'ի ձեռն առաքինութեան տանամք զիմաստասիրութիւն․ Որ ըստ առաքինութեան կեայ, ոչ արտոմի․ Սահմ․ Է։ *Երկոքումքք կայմի առաքինութի և այլ աղօթս, և մեր ջանալովս։ Սիրելն զառաքինութի զանձն է սիրել․ Խոսր։ *Առաքինութի ունակութի նախայօժարական՝ դորձուարական բարւոյ՝․ Ոսկէփոր։ *Արդարն և այլն առաքինութիւնք բարւոց են։ Պարտ է փութանչիւր մասն հոգւոյ խորականն զարդարել առաքինութեամբ․ Սահմ․ Ժ։ *Զառաքինութեանն զսոսա քրտամբք և աշխատութեամբք պղտոտն տանց բուսանիլ․ Պիտ։ *Ըստ միոյ միոյ առաքինութեանն և պակաս փառաց և գովութեան յօրինեին․ Յճխ․ Ճէ։ Տես Ճռխագոյն՝ Ակինթ․ առատ։ Գր․ հր։ Առատ․ ճոխ։ ըստ իմաստասիրաց և ճշմարտից։

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ․ Πολίτευμα. Conversatio. որպէս Քաղաքավարութիւն, կամ ընթեր քաղաքականութիւն, կամ կենակցութի․ *Այլ մեր առաքինութիւն յերկինս է․ Փիլպ․ Գ․ 20։ *Ամենեցուն մի է բարձրագունիցն՝ գաւառ, վերին երուսաղէմ, յոր մտարեմք զառաքինութեամբ․ Առ որս․ Է։

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ․ Լաւութիւն որ և է իրաց․ կատարելութիւն․ աղէկութի․ *Առաքինութիւն ձիթենւոյս․ Պիտ։ *Առաքինութիւն ասհմանի առաջարք զոլ զանդրադարձին 'ի սահմանելին․ Անյ․ պորփ։

ԱՌԱՔԻՉ․ քչի․ ա․ 'Αποστείλας, πέμψας. Mittens, qui misit. Առաքող․ որ առաքեացն․ կէօնտէրէնճի․ *Որ ոչ պատուէ զորդին, ոչ պատուէ զհայր զառաքիչն նորա․ Յհ․ Է․ 23։ *Տես զինչ պատասխանի տաց առաքչին իմոյ․ Ե․ Բգ․ ԻԲ․ 13։ *Յիմարն առաքչէն․ Ագաթ։

ԱՌԱՔՈՂ, ի․ Նոյն ընդ վ․ *Հայր առաքող միածնիդ։ Օրհնութիւն առաքողին 'ի բարձունս․ Ճառ․ են։

Եւ որպէս Անձն ծագող կամ բղխող այլոյ անձին․ *Հայր առաքող, և ոչ առաքեալ․ Որդին՝ առաքեալ, և առաքող․ Հոգին՝ առաքեալ, և ոչ առաքող․ Ի Գիրս հց․ փաբն։

ԱՌԱՔՈՒՄՆ, քման․ գ․ Առաքելն, ելն․ *Առաքմամբ սբ հոգւոյն յանապատէ կոչեցար։ Որ զառաքումն առ 'ի հօրէ և 'ի հոգւոյդ բանին յաշխարհ․ Ճառ։ *Հոգեղինին առաքմամբ․ Նար․ ՅԷ։ *Առաքմունք քարոզութեան․ Ոսկ․ յհ․ Ֆ․ 34։

Կամ Ի դուրս արձակումն․ ելք․ բղխումն․ *Առաքումն քո դրախտ նռնենեաց․ Երգ․ Դ․ 13։ Տես և ԱՐՏԱՔՍ ԱՌԱՔՈՒՄՆ։

ԱՌԲԱՅՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Նոյն ընդ ձայնիս ՄԱԿԲԱՅ․ 'Επίρρημα. Adverbium. *Զինչ էր այս արխատակալական առբայութի 'ի վերայ գոյեղիցն ասացեալ․ Անյ․ պորփ։

ԱՌԲԵՐԱՆ, ոյ․ գ․ Πριστόμιον. Ora, limbus. Նիւթական Թարգմանութի յն․ բառխ, որպէս թէ շրջաբերան․ այսինքն Շնոսք իրաց․ օձիք․ եզերք․ էագա, քէնար, ղընձող․ *Առբերան է այն 'ի նմին խսկ 'ի պճղնաւորէն։ Պէտք եղեն առբերանոյն գէպ միջոցին։ Պարտ է առբերանոյն գոլ 'ի միջոցի․ Փիլ․ ել։

ԱՌԲԵՐԵՄ, րի․ ն․ Προσάγω. Adduco. Առընթեր՝ մօտ՝ յառաջ բերել․ 'ի մէջ բերել․ մատուցանել․ *Եւ ես զնոյն ձայնեմ՝ առբերելով զբանս․ Անյ․ բարձր։ *Զանզըսա ուրախութիւնսն առբերելով․ Զքր․ կթ․ Դրգ։ *Զխորգ զնորայն երախտեաց և զբարեաց առբերեալ պատմեցից․ Մագ․ ծՓ։ *Այսմ օրինակ առբերելով․ Ճ․ խոսփ։ *Զպատկս անապականս առբերելով 'ի հօրէ լուսոյ․ Ճառ։ *Զանմահ կենդանութի մահկանացուացս առբերելով բաշխէր․ Անան․ Էկեղ։

Կամ Πρόσφερω. Offero. Մատուցանել 'ի նուէր․ *Առբերելով քեզ պատարագ․ Ճառ։

ԱՌԲԵՐԵՄ․ Ցինքեան բերել․ կրել․ *Առբերելով 'ի քեզ զերկնաւոր անմահ Թագաւորն․ Թէոդոր․ խչ։ *Զյաղթանակ փառացն յոր յայնժամ 'ի քեզ լրմամբ առբերեալ․ Նար․ խչ։

ԱՌԲԵՐՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Իբր Կրումն ('ի վերայ խաչին)․ բարձեալ գոլն․ *Փրկեաց ամենախառն խայրին 'ի վերայ փայտին ահաւականն առբերութեամբն․ Թէոդոր․ խչ։

ԱՌԲՆԱՒՈՐԻՄ․ Տ․ ԲՆԱՒՈՐԻՄ։ Նիւս․ բն․ ԻԷ։

ԱՌԳԻՆ․ գ․ Նպատ և սատար գնելոյ․ միջնորդ և առիթ կամ օրինակ գնելոյ զվաճառս․ *Որպէս որք վաճառ առնիցեն, զառգինն 'ի միջի գնեն, նոյնպէս և ամ առաջի քո եդ զաշխարհս, զի յերևելեացս գնեսցես զհաւատսն 'ի նա․ Ոսկ․ Եփ։

ԱՌԳՆՈՂ․ ա․ "Εμπορος. Mercator, Առօղ և գնօղ զվաճառս․ վաճառական․ ասի և ԱՌԻԹ, իբր առիչ․ (գուցէ նաև որպէս Միջնորդ՝ ըստ հյ․ առման․) *Առգնօղք նորա իշխանք երկրի․ Ես․ ԻԳ․ 8։ *Քանան Թարգմանի առգնօղք կմ առիթք․ Փիլ․ Լին․ Ֆ․ 65․ և 77։ Մխ․ Բարոյ։ *Քանանացի, որ է առգնօղ, մի՛ մտցէ 'ի տունն․ Զքր․ ծոցծոր։

ԱՌԳՈՄ․ Տ․ ԱՌՆԵՄ․ }
ԱՌԳՈՅԱՆԱՄ, ացայ․ } *Զոյգ առգոյ տեսակին յոնդունողսն․ Գորգ։ *Ի լինելն ըստ մեզ մարդ կատարեալ՝ առգոլովն և ծնալովն ամ ճշմարիտ․ Սարգ․ ԳՀ։ *Ընդ բնութեն առգոյացեալ էր երկիւղն։ Բնաբար առգոյացեալ է․ Թէոդոր․ Մայրագ։

ԱՌԳՈՅՔ, յից․ գ․ Περιουσία. Substantia, opes. Գոյք․ ինչք․ ստացուածք․ *(Թովուլ) ստացուած երկրաւոր, և առգոյս ինչ ապականացուս․ Բրս․ հց․ Է։

ԱՌԳՏԱՆԻՄ․ յ․ Գտանիլ յիմիք վճռակի․ համակիլ․ *Ի սուգ առգտանիցիմ վասն բազմաց 'ի ձէնջ․ Ոսկ․ պղղէ։

ԱՌԳՐԵՄ, եցի․ ն․ Գրել, իբր դասել, համարել․ *Զնա զայս պարագրեալ առգրեցուք ընդ մարգարէսն․ Ճ․ Ա․

ԱՌԴԱՏԵԼ․ Տ․ ՔԱՂԴԱՏԵԼ․ *Զայլ ոք առդատել ընդ սմա։ Զո՞ ոք յայլոց իրացն առդատեսցուք, որ զուգահաւասար սորա հիքութեան ցուցանի․ Պիտ։

ԱՌԴՆԵՄ, առեդի․ ն․ Προστίθημι. Appono, addo. Առընթեր մերձ դնել․ յաւելուլ․ յարել․ յաւելուլ։ Կր․ Յարիլ․ Քօշըր դնել, կցել․ *Եթէ առդիցես սմին զրութեանս դէմս կամ պատճառս․ Պիտ։ *Բանականն առեդեալ՝ մեկնեաց զմեզ 'ի նոցանէ (յանասնոց)․ Գորգ։ *Մարդ, կմ սպիտակ, յորժամ ոչ առդիցի ինչ, չև են է՝ ոչ սուտ, և ոչ ճշմարիտ․ Պերիարմ։ *Հանդէպ տեսութեն աչացս ամբարձման՝ փրկականդ քո կրից առդիցի․ Նար․ ղա։ *Տես, մի՛ երբեք առդնելով մարմնոյ (այսինքն յարելով 'ի մարմին) բաղուլ զօրութիւս տացես վատթարին․ Բրս․ հայեց։

ԱՌԴՆԵՄ․ 'Ανατίθημι. Adscribo. Վերագրել․ ընծայել․ *Զառաւօտն՝ իբրև զառաջին շարժումն հոգւոյ և մտաց՝ այլ առդիցուք։ Պարծանք սմանք առ քո են, յորժամ զուղղութին ո՛չ ինքեան, այլ տեառն առդիցէ․ Բրս․ հց։ *Խնուեցն համանգամայն զաստուց առեդեալ լինի հրեշտակական անուանակոչութի․ Ճ․ Հրեշտ։

ԱՌԴՆԵՄ․ 'Υποτίθημι. Suppono. Առգրել․ համարել․ կարծել․ սէդէլ, էնթադրել․ սայմագ, սանմագ․ իբրու դնել 'ի մտի, կամ հաշուել․ *Զգործով ամենաեցութիւս պիտակ բանիւ ամենսիրութիւն առդնեմք։ Զոր ագէտքն և անիմաստքն թուեն և կատարեալ տեսութի առդնեն։ Զմեղանչելն 'ի սոյն իրաւացի առդնէր․ Լմբ․ ատ․ և ող։ *Ելանելն 'ի գիշերոյ մեղաց 'ի սկիզբն ապաշխարութեն՝ առաւօտ առդնի․ Լմբ․ ող։

ԱՌԴՆԵՄ․ Կարծիցուցանել․ երևեցուցանել․ (որպէս դնել այլոյ 'ի միտս մեր)․ *Զանպատշաճն հաւանական առդնեն (դևք)։ Ամբարտաւանելովն մաքուր զմեզ առդնէ (դևն)․ Լմբ․ ող։

ԱՌԴՆԵՄ․ Կացուցանել․ առնել․ Կր․ Լինել․ գտանիլ․ *Յուլիանոս անարգեաց զհաւատոն, և հակառակ զենքն քմի առդնէր․ Վրք ոսկ։ *Յաւիտենական տանջանացն լուցկի զանձինս առդնել։ Յորժամ քաղցեալ զանձինս 'ի մարմնականաց զբաղանաց առդիցուք․ Լմբ․ ող։ *Մի երբեք անշնորհակալք առ բարերարն առդնիցիմք․ Բրս․ հց։ *Սնափառութիւն 'ի ներքոյ կորստեան առդնին։ Որ մարմնով մեռանի, ընդարձակ և անշարժ առդնի։ Որ այսօր բարի, և վաղիւն չար առդնի․ Լմբ․ ող։

ԱՌԴՈՒՐՍ․ Տ․ ԴՈՒՌՆ, դուրք։

ԱՌԴՐԵՄ, եցի․ Նոյն ընդ ԱՌԴՆԵԼ ըստ պէսպէս առման․ *Առ 'ի զարդ պատկին քմի առդրել։ Այս երկու պատճառ առդրէ։ Ցիւրաքանչիւր ազգաց առդրեցան։ Ամենայն ազգաց առդրեցաւ պատճառ․․․ Առդրեալ․ Ճ․ Ա։

ԱՌԴՐՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Πρόσθεσις. Appositio, adjectio, additio. որ և ԱՌԱԴՐՈՒԹԻՒՆ․ Առընթեր դրուն․ յարադրութի․ յաւելուած․ և Սորոգեալն ենթակայի․ *Լինի որպէս 'ի վերայ նոցա գոլն և ոչ գոլն՝ առդրուն։ Կարելն և ներընդունելն՝

առագրութ (կամ առագրութ) որոշելով. Պերիարմ։

ԱՌԴՐՈՒՈՒՄՆ. Նոյն ընդ վ. *Օտարացելոցն առդրութիւն հարկաւոր է, և լրումն պակասութ. Բրս. հց։

ԱՌԵՂ, ի, աց. գ. Կառաց և սայլից քեղին. ղեկն, կամ աւարտք ղեկաց. *Ի յառեղէն առեալ շարժումն կուրծն սայլին. Նար. փող։ *Ի սաստիկ շրջագայութենէ սայլիցն բազում անգամ և առեղք փայտիցն վառեալ հրոյ հրդեհին. Արծր. ա. 9։ *Կառավարելով ժամանակս եօթն շրջագայիւք աւուրց շուրջընթացիւք, անցուցանել զկենցաղոյս առն առեղաւ առվորականաւ և անուաւ անցուցելով. Պիտ. յն. ρυθμός, կամ πυθμήν, որ յայլ և այլ միտս բերին։ *Փաղանուանք ... առեղ. աւարտք. Եզն. Երգն. ժեր։

ԱՌԵՂԾԱՆԵՄ, ծի. ն. Ἀπαγγέλλω. Enarro, indico. λύω, solvo. որ և ԱՌԵՂԾԱՆՈՒԼ, և ԱՌԵՂԾՈՒԼ. Քակել կամ լուծանել, այսինքն մեկնել զխրթնաբանութիւ, զառակս, զհանելուկս. հանելուկը մէնէլ. պիւլմէճէյի աչօւմաք. *Եթէ առեղծանելով առեղծանիցէք զնա ինձ. Դտ. ծդ. 12=14։ *Առեղծանելեաց (այսինքն լուծանողաց) առասպելին. անդ. 19։

ԱՌԵՂԾԱՆԵՄ. Մերթ պարզապէս Եղծանել. աւերել. քակել. *Խեքեան բանիւ զխրն առեղծանէ զբան. Խոսրովիկ։ *Առեղծանել փութայր զկապ միաբանութեան մերոյ նոցա. Յհ. կթ։

Ի կրկին միտս բերի աստէն. *Ո՞ր միտք բաւական իցեն զբազմահնանչ հերձուածողաց առասպելս առեղծանել. Սեբեր. ն։

ԱՌԵՂԾԱՆՈՒՄ, ծի. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նշ. *Սկսանէին զառարկուածն առեղծանուլ. Փիլ. սամփ։

ԱՌԵՂԾՈՒԱԾ, ոյ. գ. Λῆμμα. Lemma. Առակ, առած. հանելուկք. առասպել. մտացածին բան. պիւլմէճէ, մէօքէլ. *Զառմեցին քեզ առեղծուածս անօրէ. Ողբ. ե. 4։ *Մարգարէքն քո առեղծուածս մարգարէանային. Լմբ. ոփ։

ԱՌԵՂԾՈՒԱԾ. պարզապէս Եղծումն. և Դիւրեղծական ինչ. *Զորս տարագրեմք իբրև զգրոյ ինչ առեղծուածս. Առող. գ. 21։

Եւ իբր Լուծումն. մեկնութ. *Որ առնիցեն առեղծուածս երազոց. (զոր և ըղկնի ասէ՝ մեկնութիւ.) Վեցօր. ն։

ԱՌԵՂԾՈՒՄ, ծի. Λύω. Solvo. Տես ԱՌԵՂԾԱՆԵԼ ըստ ա նշ. *(Սողոմոն և քիրամ) առակս միմեանց առաքէին, և առեղծուլ հրամայէին։ Եւ որ չկարիցէ առեղծուլ, առեղծելեացն (այսինքն լուծանողացն) ինչս տուժիցէ. Եւս. քր. ա։ *Կարողանայր առեղծուլ.) Վրդն. պփմ։

ԱՌԵՄ, ես, է. Πάρειμι. Adsum. որ և Առգոլ. առլինել. յարագոլ. յարել. ներգոլ. ներկայ լինել. գոլ կամ գտանիլ յիմիք 'ի բնէ. *Միայն անձին առէ այս. Նիւս. բն. ե։ *Միշտն և ամենայնին առգոլ. քանզի երկոտանին միշտ առէ ազգաւ. Պորփ։ *Որքան ինչ առել առ հօր բնութ. և գոյապէս, այս ամենայն է որդի. Կիւրղ. գանձ։

ԱՌ ԵՏԵՂ. Տ. ԵՏՂ. եատեղ։

ԱՌ Ե՞ՐԲ. Տ. Ե՞ՐԲ. *Առ երբ արարից աղօթս վասն քո. Ել. ը. 9։

ԱՌ ԵՐԵԿՍ. Տես 'ի բառն ԵՐԵԿ։

ԱՌ ԵՐԵՍՍ. Տ. ԵՐԵՍ։

ԱՌ ԵՐԻ. Տ. ԵՐԻ։

ԱՌԵՒԱՆԳ, կմ ԱՌԵՒԱՆԿ, ի, աց. գ. Ἁρπαγή. Rapina, raptus. Նոյն ընդ ԱՌԵՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆ. այսինքն Առումն և անկումն 'ի փախուստ. իմա յափշտակումն աղջկան, կամ կնոջ օտարի. որ և ասի ՀԱՓԱՓՈՒՄՆ, ՅԱՓՇՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. *Եթէ ոք առևանգ արասցէ, պատիժ անվաւեր լիցի։ Կատարել աղտեղութ, զոր առևանգն ասեն. Վասն առևանգի. Կանոն։

ԱՌԵՒԱՆԳ. իբր 'ի թանձրացեալն, Յափշտակօղն և յափշտակեալն՝ այր և կին. *Մի և այնոցիկ՝ որ առևանգս ասին, գըտանիցէք պատիժս. Շ. ընդհանր։ *Յաղագս գատաստանաց առևանգաց. Մխ. դպ։ *Զառևանգն՝ եթէ որդիս ծնցի. ևն. կանոն։

ԱՌԵՒԱՆԳԵՄ, կմ ԱՌԵՒԱՆԿԵՄ. եցի. ն. որ և Ἁρπάζω. Rapio. Յափշտակել զաղջիկ կամ զկին օտար. հափշտակել. *Զորիթիա փորէաս առևանգեաց։ Թեսևս առևանգեաց զեղինէ։ Աղէքսանդրոս զեղենէ առևանգեաց։ Եւրոպէ առևանգեցաւ. ևն. Եւս. քր. ա. յորմէ և Վրդն. պփմ։

ԱՌԵՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἁρπαγή. Rapina, raptus. որ և ԱՌԵՒԱՆԳ. Հափշտակումն, յափշտակութ աղջկան կամ կնոջ օտարի, կմ մանկան. *Առ որով աղջկանն առևանգութ։ Եկեալ 'ի կնոջն առևանգութե։ Վասն գանիմիդեայ առևանգութեն. Եւս. քր. ա. և ե։

ԱՌ ԵՒ ԱԳՈՒՐ. ԱՌ ԵՒ ԱՒԱՐ. Տես 'ի բառս ԱՌ, ԱԳՈՒՐ, ԱՒԱՐ։

ԱՌ ԵՒ ԳՆԱՑ ԱՌՆԵԼ. Առնուլ գընալ. 'ի բաց վարել. տալ անդր ձգձգել. Հոպէս, տըշէլ. *Յորժամ յեկեղեցւոյ կարգաց ոք 'ի բաց ելանէ, չկայ յակատանի. առ և գնաց առնէ զնա մոլորութին. Սեբեր. ե։

ԱՌԷ՝. իբր բայ. Տես ԱՌԵՄ։

ԱՌԷ. էի, էից.
ԱՌԷԱԿԵԱԼ.
ԱՌԷԱՑԵԱԼ. } ա. գ. Προσών, σοῦσα, ὄντα. Qui vel quae adest, quae adsunt, accidens. Որ ինչ է առընթեր, ներկայ, ներգոյ. յարակից. պատահումն. և Էակ. գոյ. գոյք. *Ոչ յանանջատաբար առէիցն իմացին էութիւք, այլ յորոց ենն ինքեանք։ Որ միայն առէն այ, որպէս նուր (այսինքն յատկութին) ինքեան և գերամբարձեալ, զանեղն գոլ ասեմ. Կիւրղ. գանձ։ *Բնաւորականս ասեմք մտածութիս զանուանելիսն առէս ամենեցունց, որպէս գոյն ած. Նիւս. բն։ *Յաղագս առէից հասարակաց և յատկից՝ սեռիցն և տեսակացն. Պորփ։ *Կորուսի զմեծապարծութն փառաց առէս. Պիտ։ (Իսկ Շար. *Յաւէժ զուարձանան դասք անմարմնոցն առ էիցս ». է կրկին բառ, որպէս առընթեր էակացս, այսինքն ընդ մարդկան. որպէս և Փիլ. այլաբ. *Զխոստովանութ առ էն էապէս գործէ ». իմա առ ած։) *Կենդանեաց՝ տարբերութ առէակեալ բանականին։ Սեռին առէակեալ տարբերութ։ Առէացեալոց և այլոցն հասարակաց և յատկի. Պորփ։

ԱՌԷՉ,
ԱՌԷՋ, } առիչոյ կմ չոյ, յառիչէ, չից. գ. թ. էրիշ. Στήμων. Stamen. Երկայնութ կտաւոյ ոստայնանկաց, որոյ լայնութին կոչի թեզան. ապէչ, հինւերր. չէրի. *Յառէչ կամ 'ի թեզան։ Յառիչէ կամ 'ի թեզանոյ։ Առիչոյ կամ թեզանոյ. Ղևտ. ծգ. 48=59։ *Ի միասին արծարծումն և կամ մանուած ... ոչ 'ի նոցունց ինքեանց իցէ՝ զթելն իսկ և զառէչն գործել, այլ հարկ է տարբերել առիչիցն. Պղատ. օրէն. է։ *Կարծեցաւ նիւթըն, ստացեալ առէչն. Գէ. եօ։ *Զօգ զիջին՝ ոտն զառէջս մանէ նուրբ. Լմբ. ող։

Նմանութ՝ և Գործած սարդի. ևս և Երկայնութիւն բանակի զօրաց. *Յարեացի 'ի տորգս ոստայնի բարակամն առիջոյն. Վեցօր. ղ։ *Հարին զառէջս բանակացն ... 'ի լայնութ ... և յերկայնութն. Յոհվ. է. 3. (գտանի և օրինակ, զառաջս.) յն. ձգտեցին զբանակս։

ԱՌԷՔ. Տ. ԱՌԷ, էի, էից։

ԱՌԸՆԴԴԻՄԱՑՈՒՄՆ. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱՑՈՒՄՆ. *Զիա՞րդ էր հանդերձեալ ըղձանալ լինել ... եթէ ոչ և առընդդիմացումն ունէր, և ընդդիմացմանն երկայնութ. կու եղեալ. Աթան. գ։

ԱՌԸՆԴԵԼԱԿԱՆ. Իմա կամ ընթերցիր ԸՆԴԵԼԱԿԱՆ։ Մանդ. ծէ։

ԱՌԸՆԴՈՒՆԻՄ, առընկալայ. ն. Ἐπιδέχομαι, προσλαμβάνω. Excipio, recipio, accipio, adsumo. Առնուլ ընդունել. յինքն առնուլ. *Զորս յինքն առընդունիցի։ Զմահու առընկալաւ զաւհման. Աթան. էնէղ։ *Առընդունելով քո զառաջին պատիւն. Ճ. Ա։ *Առընկալաւ զնա փառաւորութ. ա. Դ. ծբ. 43. (յն. վերընկալաւ)։ *Առընկալաւ զնա 'ի գիրկս իւր. Դդ. բ. 28։ *Տղայապէս առընկալեալ բարձեր 'ի գիրկս. Շար։ *Զայն առընկալաւ, զոր ոչ ունէր. Կոչ. ծա։ *Զև ևս առընկալեալ իցէ զկատարած։ Հոգի է բնութն առընկալեալ (յն. առընդունօղ) երևումն և յարձակումն. Փիլ. այլաբ։ *Առընկալաւ զշայեկան անձրևին լինել. Մանդ։ *Զոր իբրև առընկալաւ, ոչ կամեցաւ գընալ։ Առընկալեալ 'ի նմանէ պատուասիրաբար. Յհ. կը։

ԱՌԸՆԴՈՒՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդունելն զինչ, մասնակցութ. *Ած հաւասարապէս տայ ամենեցուն զլուսոյն առընդունողութ. Բրս. ծգն։

ԱՌԸՆԹԱՆԱԼ. Տ. ԸՆԹԱՆԱԼ. *Սուրբ առընթացեալ համբաւք. Շիր։ *Առաքինի միտք յամենայն վայրի փութան առընթանալ, և ընդ ամենայն կերպս անարգել անցանել. Ոսկ. մ. ա. 10։

ԱՌԸՆԹԵՐ, թերք, թերց. ա. Παρών, οὖσα, ον. Praesens. Ընթերակայ. առաջիկայ. ներկայ. մերձակայ. *Յաւրան առընթեր կենակից նմին. Նար. յդ։ *Ոչինչ արտնջէ յաղագս նախագունիցն, այլ սիրէ զառընթերսն։ Յառընթեր կենացս սկիզբն առնեն հանդերձելոցն (անախտ անձինք). Դիոն. ճղբ։ *Դիտելով զարդ և զառընթեր գալոցտոյ իմ. Կիւրղ. ղյ։ *Յառընթեր գաւառականութեց խոյս տալ, և յապառնեաց պահել զինքեանս։ Յառընթերցն երևակաց քարշէ բնութ զնուրբն արիւն. Նիւս. բն. բ. իգ։

ԱՌԸՆԹԵՐ. ն. Ἐχόμενος, ον. παρακείμενος. Contiguus, adjacens, proximus. կմ բայիւ, πρόσκειμαι, adjaceo. Մերձ. առ. մօտ. առ երի. գօվը. *Դիցէ առընթեր սեղանոյն։ Առիւծն կայր առընթեր մեռելոյն. Ղևտ. զ. 10։ գ. թգ. ծգ. 25։ *Յարոյեր, որ առընթեր կայ առջմանացն մովաբու։ *Երկու առիւծունք կային առընթեր ձեռացն. Թագ. ժա. 15։ գ. թգ. ժ. 19։ *Առընթեր նմա զհիւղն գնեն. Եզնիկ։ *Անցեալ առընթեր նստէր ինձ նախասանձ (այսինքն գտրանեք). Փիլ. ժ. բան։ *Առընթեր գոլով այ։ Առընթեր ասրին գայ. Նար. ժ. ւէ։ *Յետ գնելոյ զառաս ամենեսին առընթեր միմեանց. Եւս. քր. ա։ *Եւ ալեքն առընթեր նմին աղօթեն։ Որոց առընթեր կացեալ. Լմբ. պարզ. և հմբ։ *Եկաց ջրոյն առընթեր. Լմբ. սոխ։ *Եւ առընթեր չարչարանացն գարձեալ հրաշագործէր. Երզն.

Ժգե. այսինքն մօտ յաւուրս չարչարանացն. կամ Ժ. աւուրց խնդրոյ. *Որ առընթեր գոլով գոյացուցանէ: Վասն առընթեր կացելոցն: Վասն առընթեր գոլոյ տօնին. Սահմ. Գ: Լմբ. պորգ: Նանայ:

ԱՌԸՆԹԵՐ. մերձ՝ իբր Զոյգ ընդ նմին, և առ եռեալ. Նխ. կամ Ժ. *Նայլ ոչ առընթեր պատուիրանապանցութեան մեռանի. Նանայ: *Վաղվաղակի առընթեր գմա է հաստացանել մահու զատաստան. Պիտ. *Առընթեր զնշանն կատարեր. Նանայ: *Առընթեր ոչ գոյր այլ նշանակ են. Լմբ. օրէնս:

ԱՌԸՆԹԵՐԱԳՈՅՆ. ա. Մօտագոյն. մերձակայ. ներկայ. Παρών, παροῦσα. Praesens. *Ոչ այսչափ 'ի փառս ծագելոց, որպէս առընթերագոյն տնտեսութեանս. Ոսկ. Ի կոյսն:

ԱՌԸՆԹԵՐԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Առընթեր գրել. 'ի վերայ բերել. *Ցոյժ յիրաւի առընթերագրեաց, թէ մի թուեսցի յաւուրս անուրջ. Խոսրով:

ԱՌԸՆԹԵՐԱԴԻՐ. ա. Առընթեր կամ մերձ եդեալն և դնելին. *Զոր խակոյն իսկ այժմ առընթերադիր համեմատութեանն յայտ արարեալ ցուցանիցէ. Եւս. քր. Ա:

ԱՌԸՆԹԵՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Παράθεσις. Appositio, adjunctio, appendix. որ և ԱՌԸՆԹԵՐԴՐՈՒԹԻՒՆ. Առդրութիւն. յարադրութիւն. յաւելուած. մերձ դնելն զկնյութիս. հաւաքումն. *Առընթերադրութեան ասացելոցս՝ յաղագս մարգարէին քում: Առընթերադրութեամբ ցուցանեմք յեծայնոց գրոց. Կիւրղ. Գանձ: *Կամ ըստ առընթերադրութեան, կմ կախման: Առաւելագունից մատծութեանց առնել զառընթերադրութիւն. Պորփ. Է. ԼԷ:

ԱՌԸՆԹԵՐԱԿԱՑ, ի, եց. } ա. Πρόσκείμενος,
ԱՌԸՆԹԵՐԱԿԱՑ, ի, աց. } παρών. Adjacens, praesens. Մերձակայ. հպաւոր. և Առաջիկայ, ներկայ. *Օրինակ առընթերակայից լինէր. Ագաթ: Կորիւն: *Սկսաւ լուանալ 'ի ջուրսն առընթերակայ. Վրք հց. Ժ: *Եւ զի ոչ վասն յաթոռ նստելոյ առէ, անդէն առընթերակայ խորութեան յայտ առնէ: Անդէն մօտ առընթերակայ զերկրպագութեանն դնէ. Ոսկ. Եփ: *Հոգին միայն ոչ առընթերակայցէ մեռեալ մարմնոյ. Եղիշ. յար: *Տան յառընթերակայ պատուեաց սարկաւագացն զխորհուրդս. Լմբ. պորգ: *Փոխանակ առընթերակայիցս խաստանեալ զաւորայայսն: Առընթերակայ կեանք. Խոսրով: *Ոչինչ հաստատուն և կայուն է յառընթերակայ կեանս. Բրս. ող: *Ուաք մոռլեալք առընթերակայքս. Գ. թգ. Է. 30: *Դիրք երկրաւոր առընթերակայ գերեզմանի. Սեբ. Ժ. 18: *Զառընթերակայ արքունեան. Ագաթ. Կորիւն: *Կարծեցուցանեն լով նման ինչ մերս առընթերակայ կայ թե. Եզնիկ: *Քանզի ած հասոյց 'ի նոյն առընթերութեան, այսպ և զառընթերակայ նորին զհզօրագոյն առակութեան ձեռն. Ոսկ. Ժ. Ի. 19: *Ցայտ առնէ և զնորութեանն առընթերակայ շնորհութեան. Ոսկ. Ի. 21: *Տանելով առընթերակայիցն քաջութեամբ խնդալոյն յուսոյ տեսլեանն. Բրս. Խ. Ա: *Առժամանակեան առ զառընթերակայ կեանս. Խոսրով: *Որ պատր զառընթերակայ գէմս համարոտալ. Պիտ:

ԱՌԸՆԹԵՐԱԿԻՑ. ա. Իբր Առընթեր կամ մերձակայ. *Առընթերակից ցանկաբանի. ՃՃ:

ԱՌԸՆԹԵՐԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՌԸՆ-

ԹԵՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. *Առընթերդրութեամբ, որպէս հաւաքումն: Որոշեալք, և առընթերդրութեք, որպէս զննութեան, դաս, առնել, պար. Մաթ. 'Ի ջրհն:

ԱՌԸՆԹԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Առընթեր գոլն. մերձակայութիւն. *Եկն քարոզել զառընթերութեն նորին զամենայն. ՃՃ:

ԱՌԸՆԿԵՆՈՒԼ. Տ. ԸՆԿԵՆՈՒԼ. *Զամենայն քամահարար 'ի բաց առընկեցեալ. Պիտ:

ԱՌԸՆԿՂՄԻԼ. Տ. ԸՆԿՂՄԻԼ. *Զառընկղմեալսն 'ի ալեաց գունոյն՝ յեղեալ փոփոխեաց. Նար. խլ:

ԱՌԸՆՉՈՒՆԻ, նայ, նից կամ նեաց. Տ. ԸՆՉՈՒՆԱՑ. *Ոչ ամենայնի առընչունեն գոյ ներհական. Արիստ. առնել:

ԱՌԸՆՏԱՆԱՄԱԼ. Προσοικειόομαι. Տ. ԸՆՏԱՆԱԼ. *Եթէ այ առընտանանայ. Բրս. ող:

ԱՌԹԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Առթող. առիթ եղեալն. *Կախեալ 'ի փայտին՝ որ առնե էր առթական. Շ. օպ. Բարձր:

ԱՌԹԵՄ, եցի. ն. Μνηστεύω. Despondeo. προξενέω, concilio, եմ. Առիթ լինելով խօսել 'ի հարսնութեն. այսինքն առնել լինել որպէս միջնորդ, հրաւէր, հիւրընկալութեամբ, հոգաբարձու, հաշտարար. և Զգել. յանկուցանել. յորդորել. հրապուրել. *Զկոյսն ինքեան առթել փափագողն (կնքեալսն) 'ի քնէ առթեցաւ. Անձ. Եփր: *Որ զկոյսն ինքեան առթել փափագէր (որդւոյն) 'ի քնէ առթեցաւ. Տեառնույր առթել ինքեան զհանգիստն, որ զնայն էր առթելոց եւրուէ փեսայն: Զ'ի պղղսւէ առթեալն քնե հարսն. Խոր. հարց: *Որ զփեսայն երկնաւոր ըդանրն առթէ հարսին կուսի. Յհ. օրհ: *Լսել և մեծի հարսանեացն պղղսոյ 'ի զգուշումն առթեցելոցն (կամ առընթեցելոյն). Սարգ. յհ: *Միջնորդ հարսանեացն գամ և առթեան գնա. Լմբ. պորգ: *Զմեզ առթելոյն (գեր)այնչափ յանցուցին. Լմբ. օղ:

ԱՌԹԽԵՄ. Κατασκευάζω, ὑφηγέομαι. Paro, pario, clam duco. Առիթ լինել որ և է բանի, պատճառ գտանել. նեւթել. կազմել. հանդերձել. Ճարտարութե յարմարել. յետոյ փոխէ ծնել. *Զայս առթել նիւթեր նմա: Որոց զորքղութեն, և նոցա զգեշխնն առթեն. Ոսկ. յհ. Բ. 19: Ն. Ժ. Ա. 5: *Զգաստութե և համեստութե նոցա վարս ունել ուղիղ բանն առթէ. Փիլ. լիւսիւն: *Թշնամին առթէ զբանին (հալածելոց). Բրս. հց: *Զխրդութե առթեցեր. Թեոդր. խչ: *Առթել զխիրութե, զպարգևս. ՃՃ. Մագ: *Այսպիսի մեզ բարութեց առթողի. Ան. յաղթ. Բարձր: *Առթեալ բարերաց խորհրդոց. Նար. երգ:

ԱՌԺԱՄԱԳԻՒՏ. ա. Πρόσφατος. Recens, novus. Առժամն կամ առժամայն գտեալ. նորագիւտ. նոր. *Ոչ գոյ 'ի քեզ ած առժամագիւտ... Եղիցի առժամագիւտ ած խոստմանեալ. Աբ. Ը: *Ոչ եթէ արդէն իսկ նորոգ ծանուցաւ խորհուրդ եկեղեցւոյ, և կարգք որ 'ի սմա՝ ոչ առժամագիւտք են, այլ յաւիտենականք. Ցհ. խծ. եւ: *Մարգ հողաբեր առժամագիւտ են. Ագաթ:

ԱՌԺԱՄԱՑՆ. ա. Εὐθέως, παράυτικα. Statim, confestim. Անդէն 'ի նմին ժամու. նոյնժամայն. նոյնհետայն. վաղվաղակի. հեծեալ ընծէ, հեծեալ օւեէ, փեւեւ. *Հասուսցես առժամայն. Ցոբ. Գ. 15: *Դարձցին առժամայն ամաչեցեալ. Սղ. լէ. 4: *Իբրև զպարիսպ կործանեալ առ-

ժամայն. Եսայ. Լ. 13: *Եւ առժամայն հրացաւ թզենին: Այլ ոչ առժամայն կատարած. Մտթ. Իա. 19: Ղկ. Իա. 9: *Առժամայն փաղվաղակի ամենայն իրացն եղելոց խնդամտութե լինէր. Կորիւն: *Եւ հրամայեաց գոյանալ առժամայն. Խոր. հոգլ: *Փութանակի և առժամայն կամեցին յառնել. Փարպ:

ԱՌԺԱՄԱՑՆ. Առժամն. նորոգ. և Առժամանակ մի. և Ի դէպ ժամու. *Զեր ինչ հեռի ժամանակաւ ծննել, այլ առժամայն. Իգն: *Ոչ առժամայն, այլ կալով անդ միշտ. Ոսկ. յհ. Բ. 32: *Նայեաց յաղօթս, որք և հաց անգամ ոչ ունէին առժամայն. Վրք հց. Ժա:

ԱՌԺԱՄԱՑՆ. Առ ժամն այն. առ ժամս. 'Ի պակաս անդ. յայնմ ժամանակի. 'Ի ներկայ ժամանակիս. ա. տեւէ. *Թէպէտև առժամայն 'ի հաղբեցն զերծաւ, սակայն և զնետս տարեալ մեռանի. Մանր. Է: *Ոչ կարացեալ յայտնել առժամայն զպարուեն: Զամենայն չարութեանն առժամայն յարուցս արարեալ, զաւագագոյն ապա այցելութեանն այ հոգասցէ. Ցհ. կթ: *Առժամայն պատրուեսցէ, և յետ այսր 'ի Զգնութե փոփոխեսցէ. Կլեմ. *Թէպէտև առժամայն արտնեցուցանէ, սակայն յետոյ ուրախ առնէ. Սարգ. Ա. յհ. Զ: *Նոքա առժամայն ոչ մեծ ինչ կարծեէին լինել զանհնազանդութիւնն: Առժամայն վասն բանին այ ոչինչ խօսէր: Իսկ նա առժամայն ըստ կարծեաց նոցա անկատարելագոյն խօսէր. Ոսկ. յհ. Ա. 29:

ԱՌԺԱՄԱՑՆ, այնք. ա. Πρόσφατος. Recens, novus. Առժամագիւտ. արդի. նոր. նորագիւտ. Բուռն, էէնի, էէնի լէֆեա. *Նորք և առժամայնք: Մի են եղիցին քեզ ածք առժամայնք: Ոչ է ամենայն առժամայն ընդ արեգակամբ. Օր. ԼԲ. 17: Սղ. Ձ. 10: Ժղ. Ա. 10: *Զայսօր՝ որ առէ, ոչ եթէ առժամայն ինչ է, այլ մշտնջենաւոր. Կոչ. Ժա: *Ոչ միայն յառաջագոյն գուշակելոյն, այլև առժամայն նշանակաւ մղուցն եկեղեց թագաւոր Ձանաչիր. Ագաթ:

Եւ ό, ή, τό Παράυτικα. Momentaneus. Առժամեան. իբր վայրկենական, ներկայական. առժամանակեայ. անցաւոր. ժամանակաւոր. հարևանցի. որ ինչ է առ եռեալ. *Առժամայն յաջախութեան թեթև նեղութեանս. Բ. կր. Դ. 17: *Մշտնջենաւոր, և ոչ առժամայն զենումն. Ընդդէմ. Բարձր: *Զհայելով 'ի փառս առժամայնս. Փարպ: *Այլեքան առժամայնք կամ հարևանցիկք. Նար. կգ: *Ընդհատում զոլով և առժամայն պատահումն. Շ. ընդ. հանր: *Զառժամայն զերծութեան նոցա զճոխս առուգայես: Հրէայքն աղաւեցան 'ի մանկունս, այլ յառժամայն մեռանեն. Ոսկ. յհ. Ա. 23. 26:

Կամ Παρών. Praesens. Ներկայ. այժմու. *(Հասարակ) զաւգեսայն առժամայն ցուցանէ. Մանէթ: *Ցորժամ վասն մարդոյ ուրուք ասասցէ, զառժամայն ժամանակն ցուցանէ. Ոսկ. յհ. Ա. 2: *Ցառժամայն նեղութիւ հայեցան, և 'ի հանդերձեալ հանգստեանն վերակացեն. Եղիշ. խոկմ:

ԱՌԺԱՄԱՑՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատրաստականութե. ներկայութիւն վաղահաս և անկեալ. *Ցեռաշորութե լցէ սիրելեացն հանապազորդ մեզք, արդեանն անօրէնութեն առժամայնութե. Կլեմ:

ԱՌԺԱՄԱՑՍ. Ժ. Τέως. Interea, interim, impraesentiarum. Առ ժամս. առ

այժմ. յայժմուս. 'ի ներկայումս. զար-
գեօ. հիմայ, հիմակուց հետէ. շիմտի. շիմտի-
կի. *Առժամայս, եթէ (հաճոյ) թուիցի,
տեսցուք զերիցս երանեալ նահատակացն
զգաստութիւնս. Նիւս. Բեհուր: *Առ-
ժամայս վասն ծածկութեանն իւրոյ ասէր: Ոչ
'ի բաց երկեցուցանեմ առժամայս: Մի
խնդրեր առժամայս զանմահութիւն, այլ
համբերեա. Ոսկ. յհ. ա. 44: Ժ. 12. 16:

ԱՌԺԱՄԱՅՔ, այս. ս. գ. Παρόντα. Praesentia. Այժմուքս. առժամանա-
կեայք. անցաւորք. որ և ԱՌԺԱՄԱՑՆՔ.
*Թող լինք 'ի բաց զառժամայսն. Կոչ. ա:
*Ցերկուս յաւիտեանս զկեանս մեր բա-
ժանեաց նա. յառժամայս, և 'ի հան-
դերձեալ կեանսն: Յամենայն ուրեք զառ-
ժամայս, և զկենցաղական հոգս զայս ան-
տանես. Ոսկ. յհ. ա. 27. 37:

ԱՌ ԺԱՄԱՆԱԿ, ԱՌ ԺԱՄԱՆԱԿՍ. ԱՌ ԺԱՄԱՆԱԿ ՄԻ. մ. Πρὸς καιρόν, ἄχρι καιροῦ; πρὸς ὥραν. Ad tempus, usque ad tempus, ad horam. Ի նմին եւեթ ներ-
կայ ժամանակի. 'ի պահու անդ. առ-
ժամս. և Մինչև ցժամանակ ինչ. սուղ ինչ.
*Ի վերայ նոցա ոչ էր յաւիտեան ողոր-
մութիւնն նոյ, այլ առ ժամանակ. Լմբ.
սղ: *Ամենայն խրատ առ ժամանակն ոչ
ուրախութեան թուի. Եբր. ժբ. 11:
*Առ ժամանակ մի պարապեցէք, կամ պահեսջ-
ցէք: Ցնծալ առ ժամանակ մի: Ի բաց ե-
կաց 'ի նմանէ առ ժամանակ մի: Ա-
ռակ. Է. 3: Իմ. Դ. 4: Յհ. Ե. 35: Ղկ.
Դ. 13:

ԱՌԺԱՄԱՆԱԿԵԱՅ, կէի, եց կմ եայց. ս. Πρόσκαιρος, ὁ ἐν τῷ παρόντι. Temporarius, temporalis, quod in praesens est. Որ
ինչ է առ ժամանակ մի եւեթ. Ժամանա-
կաւոր. ներկայական. անցաւոր. եղծանե-
լի. ϕεϲꙇ…ꙇ, ꙇλ…. *Առժա-
մանակեայ ուրախութիւն, կամ մահ, կամ
կայր. Փարպ: Յհ. կբ: ԾԾ: *Ի կենաց 'ի
բաց բարձեալ յառժամանակեայց. զի ե-
րանելի յաւտոյն արժանաւոր լիցի. Բրս.
յոռղիփ: *Զերեսին ունի ժամանակս. զան-
ցեալն և զառժամանակէին և զապառնոյն.
Եփր. յառէփոր: *Արք զառժամանակեայ
նախատինս որպէս ջուր կենդանի. Կլիմաք:
*Առժամանակէիւ նորին չարութեամբ. Սարկ.
լուծ: *Բարգաւաճանաց ժամանակէիս, և
գովութ' որ յետոյ. Փիլ. Իմաստ: *Առժա-
մանակէիւքս պարտեալք. Ագաթ. ծղ:
*Մի զարհուրեսջիք յառժամանակէիցս
երկիւղէ. ԾԾ: *Դատել զնոսա յառժա-
մանակէիս խաւարաւ և տարտարոսիւ.
Սարգ. Է. պ. Դ: *Եցոյց մեզ զխմաստութեան
ճշմարիտ կենացն, և առժամանակէիս ու-
նայնութեան. Լմբ. սղ:

Մերթ որպէս Առժամագիտ. նորա-
գիւտ. *Իրքս' որ այժմ գործեցան' չեն առ-
ժամանակեայ ինչ, այլ 'ի վաղուց հետէ.
Ոսկ. Գաղ: Տես և ԱՌԺԱՄԱՑՆ:

ԱՌԺԱՄԱՆԱԿԵԱՆ. Նոյն ընդ վ.
*Զառժամանակեան հեշտութիւն, և զա-
ռանց նեղութեան կեանս ընդ հանդերձելոցն
փոխանակեցին. Վրք հնց:

ԱՌԺԱՄԵԱՅ. } Տ. ԱՌԺԱՄԱՑՆ ըստ
ԱՌԺԱՄԵԱՆ. } ամենայն նշ. *Առ-
ժամեայ քաղցրացաւ տարփողին ". այս-
ինքն առ ժամս. ԾԾ: *Մահն առժա-
մեան, և կեանքն անվախճանաւոր: Առժա-
մեան թեթեւ նեղութեամբ. Սարգ. ա. պ. Ժ:
Ա. ա. յհ. Բ. այսինքն առժամանակեայ,
ժամանակաւոր: *Դու նախայաւիտենա-
կան, միանգամայն և առժամեան ". այս-
ինքն նոր. Ոսկ. նոր կեր:

ԱՌ ԺԱՄ ՄԻ. մ. Առ ժամանակ մի. և
Առ այժմ. *Առ ժամ մի վշտանայ ցաւօքն:
Զառժամ մի նորին լուծութիւն է ուսանել.
ԾԾ: Լմբ. յայտ: *Առ ժամ մի յանձն առ-
նուլք պատճառանօք զհրամայեալս: Առ
ժամ մի ջանայր խաբանօք. Լաստ. ծէ:

ԱՌ 'Ի. նախդիր. որ և ԱՌ 'Ի Ց. ԱՌ Ց.
Նոյն ընդ Առ. 'ի. յ. կազմելով զնախ-
դրիւ տրական. *Արագ առ 'ի լսել, և ծանր
առ 'ի խօսել, և ծանր առ 'ի բարկանալ:
Առ 'ի կեանս և յածապաշտութիւն մեզ շնոր-
հեալ. Յկ. ա. 19: Բ. պետ. ա. 3: *Աշա-
կերտք հեղգք առ 'ի յուսումն, և փոյթ
առ 'ի վարդապետել. Խոր. Գ. 68: *Առ 'ի
յերկիր գալուստ. Անյաղթ. Բարձր: *Առ 'ի
քո համարձակութիւն. Յհ. կբ: *Հաւա-
քեաց առ 'ի նոյն մարմին: Զառ 'ի քեզ
հայհոյութիւն. Նար. խէ. լգ: *Զառ 'ի
մկրտութիւն գալ յանդգնելոցն. Յհ. իմ.
սփ: *Հատանող զառ 'ի չարն միաբանե-
լոց: Զառ 'ի յածայինն լոյս վերահայեցո-
ղութիւն. Ղ. Եղբ. և հրէշ: *Զմեզս առ 'ի
մահ մեղաց (այսինքն մահուչափ).
Լմբ. սփ:

ԱՌ 'Ի. Կազմէ և զբացառական. *Տեսից
առ 'ի քէն զվրէժխնդրութիւն առ 'ի նոսա:
Առ 'ի քէն իմաստութեամբ: Զփառս զառ 'ի
միոյն նոյ: Առ 'ի յարքայէ: Քեռ քո' թէ
առ 'ի հօրէ իցէ, կմ առ 'ի մօրէ (այսինքն
'ի կողմանէ): Զպղծեալսն սրբէր առ 'ի
մարմնոյ սրբութէ (յն. առ մարմնոյ սըր-
բութի). եւն: Խսկ ա. Բգ. Ի. 28. *Եղուք տան
հօր քո զամենայն զառ 'ի հրոյն որդւոցն
խարսեէ". Իմա, զմասն' որ 'ի զոհից:
*Առ 'ի յօրինացն: Առ յընկերէ: Առ 'ի
յոյժ բազմութենէն. Ագաթ: Կորիւն: Եղիշ:
*Առ 'ի յանտանելի հրոյդ. Անյաղթ. Բարձր:
*Զառ 'ի յինքենէ զխաբեալն. Խոր. հռ-
ոփս: *Զառ 'ի քէն աւանդեալ խորհուրդս.
Յհ. իմ. սփ: *Զառ 'ի մարտին հանդիսէ
զփախուստ: Զառ 'ի յերկնուստ ընծայ-
եալ զդեղդ կենաց. Նար: *Զառ 'ի չար
գաղանէ անտի ցրուեալսդ: Զառ 'ի մէնջ
ընկալեալ խնդրոյ փոյթ. Ղ. Եղբ: *Զառ
'ի մօրէ (այսինքն զ'ի ծնէ) զկաղն բժշկե-
լով. Յճխ. ծդ: *Արտասուօք խնդրեցին
զօգնութեան զառ 'ի թշնամեաց ". այսինքն
յերեսաց թշնամեաց. Ճ. Բ:

Եւս և զներգոյական. *Լինել լուսաւո-
րացդ առ 'ի ջրեղէն հաստատութեան երկ-
նին: Առ 'ի կատարած աւետարանին իւ-
րոյ. Ագաթ: *Առ 'ի նորա վարս տեղի դը-
տանել երբէք ոչ կարացին. Խոր. Գ. 67:
*Զառ 'ի յընթացան զնիրհումն. Նար. խէ:
*Ծանուցեալ զառ 'ի ծածուկ նենգս թըշ-
նամւոյն. Փարպ: *Չկարացեալք հանդուր-
ժել առ 'ի յերկարս". այսինքն ընդ եր-
կար, այլ եւս. Փարպ:

ԱՌ 'Ի. նախդր. սեռական խնդրով, իբր
Վասն. առ. աղագաւ. 'ի պէտս. *Առ 'ի
զթարախս քերելոյ. Յոբ. Է. 5: *Առ 'ի
չգիտելոյ զանցս նորա: Առ 'ի խնդրելոյ
զվրէժս 'ի թշնամեաց. Իմ. Ե. 12. 18:
*Առ 'ի զմարգարէականն կատարելոյ. Ա-
գաթ: *Առ 'ի զխաւարն 'ի բաց 'ի մէնջ փա-
րատելոյ. Եղնիկ: *Առ 'ի յողջացուցանե-
լոյ զմիտս մեր. Ղ. Եղբ: *Քաջալերութե
առ 'ի յառաջադէմ ընթրութեէն. Կորիւն.
(որ լինի և ներգոյական:) *Հեղուլ զա-
րիւն վասն ածային արեանդ, և պատասխա-
գել առ 'ի պատարագելոյդ հօր (այսինքն
վասն պատարագեցելոյդ). Ճ. Ա:

Նոյն իմաստ պահի և 'ի վարիլն իբր նախ-
դիր. կամ յաւելուլն զուգղական խնդիր'
փոխանակ սեռականի. *Չցաւէ ինչ բնաւ
(ընդ բեկումն անօթոյն) առ 'ի գուբ
մանկանն. Վրք հց. իդ: *Որք զառ 'ի քո
զչարչարանս յանձն առեալ համբերեցէք.
Շար: *Առ 'ի չժուժել արտեացն բարկուէ.
Եղիշ. Գ: *Առ 'ի պատիւ: Առ 'ի պահպա-
նութիւն. Ագաթ: *Առ 'ի յապրուստ: Առ
'ի յանշուշտ մեղսականութեան պահել. Յհ.
կբ: *Առ 'ի զինչ կատարել գործ. Լմբ.
հմբ: *Առ 'ի յոյժ առաժանութեան: Առ 'ի
քննութիւն. Ղ. Եղբ. և հրէշ:

Եւ բացառական խնդրով նոյնպէս իբր
Վասն. *Հանցէ 'ի զոհէն զառ 'ի յիշատա-
կէն նորա (զմասն). Ղևտ. Բ. 9. 16: Է. 12:
*Անդ եղին առ 'ի յիշատակէ զաւուրն բա-
րեղէնս. Յես. Իդ. 31: *Յամենայն զոհից
նոցա, և յամենայնէ առ 'ի յանցանաց նո-
ցա, և յամենայնէ առ 'ի մեղաց նոցա.
Թուոց. ծէ. 9: *Առ 'ի չգոյէ ոչ 'ի մէջ իս-
րայէլի: Առ 'ի չգոյէ մարդկան: Առ 'ի
չգոյէ հիւթոյ երկրին. Դ. Բգ. ա. 3: Եզ.
Դ. 11: Մտթ. ծգ. 5: *Շատ է գիտել մեզ
առ 'ի փրկութենէ մերմէ (յն. առ 'ի փրկու-
թի մեր) զհայր և զորդին և զհոգին սբ.
Կոչ. ծդ: *Վասն առ 'ի խրատուէ պար-
գեւացն ընծայեալք. Իմ. Է. 14. այսինքն
վասն պարգեւաց յառաջ եկելոց 'ի պատ-
ճառս խրատուն:

Գտանի և գործիական փոխանակ սե-
ռականի. Տես և 'ի բառն ՎԱՍՆ: *Առ 'ի
զբարեբախտագոյնսն 'ի նոցանէն ընդու-
նելով վայելս: Առ 'ի յոգնապատիկն վե-
րաբերելով հանդէս: Առ 'ի գաղափարօր
լինելով: Առ 'ի հաստատակարար զամենայն
սերմանիսն համանգամայն բաւացուցանե-
լով. Պիտ:

ԱՌԻԳԱԾ, ի, աց. (լծ. զգած. ըղ-
գեստ. առագաստ. առագուցեալ.) Սփռ-
ծանելի. զենջակ. արկանելի զմարմնով
հարևանցի. ծածկոյթ միջաց կամ մասին
մարմնոյ, որպէս 'ի բաղանիս. գօգնոց. …
…, …. *Առիգած անկարկատելի
ըստ երեւմայի. Նար. Ի: *Զառիգածն
հրամանն առնու երեւմիս թողել. Նի. Ե-
րէմ: *Ոչ զառիգածն ածել, ոչ քուրձ ըղ-
գենուլ. Մանդ. Իգ: *Մերկանայր (եւս-
տաաատիոս) զհանդերձն յիւրմէ' զոր ագա-
ծեալն էր, և առիգածաւն միայն կացեալ
առ հնոցաւն: Մերկացուցին զնոյն, առ-
կին առիգած կապեալ: Ի բաց առ զառի-
գածդ, և առ ագիր զհանդերձդ. Ճ. Ա:

ԱՌԻԳԱԾԵԱԼ. ս. Սփածեալ առի-
գածաւ. արկեալ կապ մի 'ի մէջ. ϕεϲꙇ…
…: *Հրամայեաց մեր-
կացուցանել զնոսա, և առիգածեալս ա-
նել զնոսա զառաջեաւ: Առիգածեալ ա-
ծին զնոյն մերձ առ բորբոքեալ հուրն:
Կայր որոշն քահի առիգածեալ առաջի գա-
ռանջորին. Ճ. Ա:

ԱՌԻԹ, առթի, թից. գ. ս. Προμνήστωρ. Pronubus. ὁ, ἡ Πρόξενος. Concilians; conciliator, trix. Իբր Առիչ, ա-
ռօղ և բերօղ. պատճառ առաջին կամ
միջնորդական. բարեխօս. առաջնորդ. միջ-
նորդ հարսանեաց. *Բարեկամք փեսայեն,
և մաքուր հարսինն առիթք. Նիւս. Երգ:
*Միջնորդ հարսնածուքն գան, և 'ի խօսից
անտի առթացն կաթէ և սերմանի սէր փե-
սային 'ի սիրտ կուսին. այսպէս եկեղեցւոյ
քրիստոնէից առիթք եղեն մարգարէքն և
առաքեալքն. Լմբ. պարգ: *Մինչև յօրի-
նակդ միայն առթացն (աղդակցաց տեղա-
մօր կուսին և յովսեփայ) մարգարէութեն
հաստատեալ լինի. Եփր. համաբ. և այս-
փոր. ուր առէք յիշի Առիթն' որ ընդ փե-
սայ և ընդ հարսն: *Գարբրիէլ առիթ կու-

սինեցն՝ երկնի և երկրի զայգ միաբանեցուցա-նելով. ՃՃ ։

ԱՌԻԹ. Μεσίτης. Mediator. կամ բայ-լ. Προξενέω. Conciliator sum, concilio. Միջնորդ որ և է իրաց. Դիպուած. *Ա՛յ պարգևացն հրեշտակք լինին մեզ առիթք. Մագ. 'ի տիտ. ։ *Պարգևացն որ յայլ, մամ-ուտ և աւետման լինէին առիթ. Խոսր ։ *Խո-ղագործ և առիթ բարեաց այնպիսեաց աշ-խարհի մայ. Փարպ ։ *Որ 'ի չար գործս զոհս ազատչին առիթ լինել, ոչ օգտակ. Մխ. առակ ։

ԱՌԻԹ. Μέσος, μέσον. Medius, me-dium. Ὑπόθεσις, ἀφορμή. Causa, occa-sio. πρόξενος, concilians. Միջոց. պատ-ճառ. գործի. սկզբն, Վերլուծ. *Ո՛վ համ-բայր նենգութե, նշան և առիթ մահու. Ղևոն ։ *Առաջին փայտն՝ մահու եղև ա-ռիթ. Անյաղթ. բարձր ։ *Ժուժկալութիւն՝ զգաստութե մայր, ողջախոհութե առիթ ։ Նոցունց իսկ լինիցի բարձրամտութեան առիթ, և ազգատանց՝ արատաւորութեն պատ-ճառ. Բրս. հց ։ *Խորհուրդ բարձրագոյն և ծածուկն, և վերին պայծառութեն ա-ռիթ. Անյաղթ. յոյսն ։ *Երանական կե-նացն առիթ. Կիւրղ. հանգ ։ *(Հնազան-դութի) ամենայն բարեաց առիթ եղեալ մեզ. Գորգ. լԷ ։ *Այսպիսի խաւարաւ ըմբռնեալ միհրան, որ եղև նմա առիթ մշտնջենաւորելոյն. Խոր. Բ. 83 ։ *Ցով-սեփայ զատմանութեն՝ Թագաւորութե եղև առիթ. Շ. Հրն ։

ԱՌԻԹ. Πρύτανις. Princeps, praeses, dispensator, ևն. Պատճառ գլխաւոր. սկզբնապատճառ. առաջին. մատակարար. յաջողիչ. առաջնորդ, (որպէս թէ Առիթն իցէ առնող) գործօնեայ. գործիչ. հրա-պուրիչ. սկիզբն, և գործակից. տուշ. եղե-գի. *Միայն ամ առիթ է խաղաղութե ։ Առհասարակ ամենեցուն առիթ և ձեռն-տու ամ. Փիլ. ժ. բան. ևս լին ։ *Օրհնու-թեն առիթ, քան զանիծիցս պատճառ ։ Առիթ տատասու ։ Ամ բոլորից, միայն առիթ պատճառաւորաց. Նար. ծԳ. յՇ. ԿՓ ։ *Մահու անձանց առիթ գտեալք. Ցհ. Իթ. նոյնպէս ընթերցեր կամ իմաս և զատելն նորա. *Իշխեն 'ի գժոխս անհնարին զառ-նալ, առիթք գտեալ հրոյն գեհենի ։ 'Ի առիթ լինի չարին՝ զփախարէնս չա-րեաց առցէ. նոյնպէս և բարեացն առիթ՝ բարի ընդունի. Ցձխ. Է ։ *Ի սոսւթեանն հօրէ, և յամբարշտութեն առթէ ։ Որպէս յանիծից առթէ խորշեալ առնչէ ('ի մե-ղաց)։ Իբրև լեր յանիծիցն առթացն (մե-ղաց) հասանութենէ. Լմբ. աղ ։ *Ի վերինն պայմանին մեզ առիթ եղեալ. Մէխ. ղնփ ։ *Խաղն առնել առիթ լինի նոցա մերձե-նալոյ առ խոռ. այսինքն առայ կամ առնէ մասնչել. Ոսկ. յհ. Բ. 20 ։

ԱՌԻԹ ԼԻՆԵԼ. հյց. խնդրով. Առթել. պատճառել. *Ոչ ինքեան առնել զորկելն. բանից ինքն էր՝ որ արկէր, այլ զի զայս նութեան ինքեանք առիթ լիցի. Կիւրղ. ղնփ ։ *Զանմահականն առիթ լինի. Շ. Բրլբ ։

ԱՌ 'Ի ԹԱՒԱԼ. Տ. ԹԱՒԱԼ ։

ԱՌ 'Ի ԹԱՓ. ԶԱՌ 'Ի ԹԱՓ. Տե՛ս 'ի բառն Թ. և Զ ։

ԱՌ 'Ի ԿՈՂՄԱԼ, ԱՌ 'Ի ԿՈՂՄՆ. Տե՛ս 'ի Կ ։

ԱՌ ԻՄ. } մ. Ἵνα τι; Ad quid? ևն.
ԱՌ ԻՄԷ՞. } Հբմ. զմէ՞. առ ինչ. ինչ, ընդէր, նէ՞, նէ՞ ոչ, նէ՞ ևս. *Եթէ 'ի սահ-մանաց կամք չիցէ, առաջնորդութե առ իմ իցէ. Եզնիկ ։ *Առ 'իմէ՞ իցեն իմն այն ընդդիմակուէք ։ Առ 'իմէ՞ զզուշացաւ նմա տէր. Ծն. ԻԷ. 32 ։ Իմ. Ե. 17 ։ *Առ 'ի մէ՞ շաղախես ։ Առ 'իմէ՞ չիջուցանիցէք. Պէտ ։

ԱՌ 'Ի ՑԱՊԱՑ, պայս. Տ. ԱՊԱ ։

ԱՌ 'Ի ՆԵՐՔՈՅ, քոյք. Տ. ՆԵՐՔՈՅ, 'Ի ՆԵՐՔՈՅ ։

ԱՌԻՆՉ, առընչի, իւց. ա. գ. Πρός τι. Id quod ad aliquid est, relatio. կարգեալն առ իմն, վերաբերեալն կամ վերաբերումն առ այլ. այն ինչ՝ որոյ իսկութիւն է հայեցեալ առ այլ. զոր օրինակ են անուանքս՝ հայր, որդի. տէր, ծառայ. ևն. *Ցաղագս առ-ընչի. առինչ այսպիսիքս ասին, որ միան-գամ ինքեանք որ ինչ ենն, այլոց գոլ ա-սին, և կամ որպէս զիարդ և իցէ այլպէս առ այլ ։ Դրութիւքն առընչիցն են. է և ներ-հակութի յառընչոջս (յն. յառինչսն). Ա րէոփ. առինչ ։ *Լինիմ և առինչ, յորժամ իմ յաջմէ կողմանէ դէ է, կամ յահեկէ. Փիլ. ժ. բան ։ *Առինչ ասի այն, յորժամ դէ յասելն զնա և յանուանելն՝ հարկաւո-րաբար յանուան առյ իմանալ և այլ ինչ. Երզն. քեր ։ *Լնուլ բառ յառընչիցն երկի. զի յորժամ լի ասես, թերին ցուցանի. Տօ-նոյ ։ *Է և առ յառինչսոյն, թէպէտ և ոչ յամենայնի յառինչութիցն գոյ ներհա-կան ... առինչիցն. ևն. Սոփ. մոգէլ ։

ԱՌ ԻՆՉ. մ. Առ 'իմէ՞. ընդէր. Տե՛ս 'ի բառն ԻՆՉ, ԶԻՆՉ ։

ԱՌԻՆՉԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Πρός τι ἔχον. Relativus. Առինչ. ըստ յն. առ ինչ ունող, այսինքն յարաբերեալ առ այլ ինչ. *Առինչական (անուն) է, իբրու թէ՝ հայր, ուստր (որդի), սիրելի, աջող (ի-մա՛, աջեայ) ։ Իբր առնչական է, իբր թէ փիշեր, օր (այսինքն տիւ). Թր. քեր ։ *Այ-սոքիկ առինչականքն են, և առինչականն՝ որքանաբար միոյն ասի՝ նոյնքանաբար և միւսն ևս ։ Առինչականն համանգամայն պարտի գոլ. Անյ. պորփ ։ *Հայրն է միում 'ի միւսում ծանուցելով. վասն զի այս է միշտ առինչականացն տիպ. Կիւրղ. գանձ ։ *Սա հոգին առինչական է, զի որում (այս-ինքն ուրումն) հոգի է. վասն զի 'ի դէմս հօր և որդւոյ ասի հոգի. Քեր. քերթ ։

ԱՌԻՆՉԱԿԱԲԱՐ. մ. Ըստ կեր-պի առինչականի կամ առնչութե. *Պարզ-ապես զինքեամբ առացուածին զատացուղին անուն, առինչականաբար կոչեցեալ 'ի նմանէ. Մագ. և Երզն. քեր ։

ԱՌԻՆՉԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Առինչ-ական գոլն. առնչութի. յարաբերութի. *Ցուցականս տրամագրութեն առինչականութիւս բերեալ. Մագ. ԻԷ ։

ԱՌԻՉ. ա. Առող. որ առնու կամ էառ. *Առիչ, և տուիչ. Եւագր. ծ ։

ԱՌԻՒԾ, կամ ԱՌԵՒԾ (որ նոյնպէս հնչի), ոյ կամ ու, առիւծունք կամ ա-ռիւծք, ծոց, կամ ուց, ովք կամ ուք. Λέων. Leo. եբր. առի, առիյա. թ. արսլան, ասլան. ար. էսէտ. պ. շէր. Թագաւոր համարեալ գազանաց՝ գազան ահեղ տեսլեամբ, ուժով բազկաց, և գոչմամբ ձայնի, մանչող, մեծա-սիրտ, սէգ. ուստի 'ի մեզ առիւծն է արի ոյժ կամ յոյժ. ըստ Վարդանայ և ըստ Տօնա-կանի և Առիւծն 'ի յԱռնլոյ ». որպէս թէ առիչ. *Զինչ հզօրագոյն քան զառիւծ ։ Կորիւն առիւծու յուդա ։ Առաւել քան զառիւծունս ։ Առիւծս ասատիկս ։ Առիւծ գոչիցէ, և ով իցէ՝ որ ոչ սարսիցէ. ևն ։ *Առիւծ հզօր է 'ի գազանս. Խոր. Գ. 18 ։ *Առիւծ առիւծոյ պատահեցաւ. Եղիշ. տփ ։ *Իբրև զառիւծունս ընդ ամենայն տե-ղիս ընթանային. Ոսկ. մ. Բ. 10 ։

Է և անուն միոյ 'ի կենդանակերպից ։ Եղիչ ։ Շիր ։ Պէտ ։ Նոննոս ։ Որպէս և առ-անձին աստեղ. *Աստղն՝ որ ասեն առիւ-ծու սիրտ. Վարդ. ծԳ ։

Գտանի և յատուկ անուն մարդոյ. նոյն ընդ անուանս Լևոն, և Ղևոնդ ։

ԱՌԻՒԾԱԲԱՐ. մ. Λεοντηδόν. Leonino more, in modum leonum. Իբրև զառիւծ. ասլան կիպի, շիրանէ. *Առիւծաբար յար-ձակիլ, մռնչել, գոչել. Բ. Մ. ծԹ. 11 ։ Խոր. Բ. 22 ։ Եղիշ ։ Փարպ ։ *Առիւծաբար տապալէին զախեզերս. Համամ. առակ. ևն ։

ԱՌԻՒԾԱԳԼՈՒԽ. ա. Որոյ գլուխն է 'ի ձև գլխոյ առիւծու. *Ունել 'ի ձե-ռին գաւազան առիւծագլուխ. Ոսկ ։

ԱՌԻՒԾԱԳՈՅՆ. գ. Որպէս յն. ա-ռիւծատեսակ. Λεοντώδης. Leoninus. Հզօր, հզօրագոյն. *Առիւծագոյն քան զգազանս. Կոչ. Բ ։

ԱՌԻՒԾԱԳՈՅՆ. Ունօղ զգոյն առիւծու. *Ականն նման է յակնթի տեսլեամբ, և է որ առիւծագոյն է. Տօնակ ։

ԱՌԻՒԾԱԴԷՄ. ա. Ունօղ զահարկու և զարիական դէմս իբրև զառիւծու. *Տէ-ղայ վասիլն .. գեղեցկատեսիլ և առիւ-ծադէմ. Ուռհ ։

ԱՌԻՒԾԱԽՈՏ. գ. Անուն խոտոյ, որ թուի որպէս յն. Λεοντική. Leontice (her-ba). *Վասն խոտին, որ անուանեալ կոչի խատխալ, և ոմանք առիւծախոտ ասեն. ինքն հետ հնդանացն լինի, և խածփրեղ ըրոյան, եւ առաւել զբակլայն. Վստկ. ԻԷ ։

ԱՌԻՒԾԱԿԱՊԻԿ. գ. Գազան նման առիւծոյ և կապկի ։ Խոր. Ծ ։

ԱՌԻՒԾԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Ունօղ զկերպարանս առիւծու. առիւծանման. *Առիւծակերպն (գոլ հրեշտակաց՝) արքա-յօտական իմն նշանակէ. Մագ. 'ի տիտ ։

ԱՌԻՒԾԱԿՈՐԻՒՆ, րեան. գ. Λεον-τιδεύς. Leonis catulus. λεοντίσκος, parvus leo. Կորիւն առիւծու. առխածի լակոտ. ասլան եավրուսու. *Ժամանակ ծննդեան առիւծակորեանն. Վրք հց. ծԲ ։ *Երբեր երկուս առիւծակորիւնս. Վեցօր. Ը ։

ԱՌԻՒԾԱՄԱՐՏԻԿ ԼԻՆԵԼ. Մար-տընչել ընդ առիւծու. *Առիւծամարտիկ հրամայեաց նոցա լինել. Ճ. Ա. Բ ։

ԱՌԻՒԾԱՆԱՄ, ացայ. չ. Առիւծ լի-նել, որպէս դնի 'ի յն. կամ նմանել առիւ-ծու. և մեծանալ կորեանն առիւծու. գա-զանանալ. առխած տանալ. *Առիւծա-ցաւ, և ուսաւ յափշտակել ։ Առիւծացաւ 'ի մէջ ազգաց. Եզեկ. ծԲ. 3. 6 ։ ԼԲ. 2. *Ոչ կարծեցոյց զանձն առիւծացեալ. Ոսկ. Եւ ։

ԱՌԻՒԾԱՆՄԱՆ. ա. մ. Նման առիւ-ծու. *Մարգարտակեր առիւծանման. Մագ. Է ։ *Առիւծանման գոչէին 'ի զըր-կել զաղքատս. Լծ. Կոչ ։

ԱՌԻՒԾԱՇՈՒՆ. գ. Գազան նման ա-ռիւծու և շան ։ Խոր. Ծ ։

ԱՌԻՒԾԱՊԷՍ. Տե՛ս ԱՌԻՒԾԱԲԱՐ. *Առիւծապէս գոչել. ՃՃ ։

ԱՌԻՒԾԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ առիւծանալ. 'ի չափ առիւծու հա-սուցանել. առխած դուրքմէք. *Միւս ևս այլ կորիւն 'ի կորեանցն իւրոց առիւծա-ցոյց. Եզեկ. ԺԹ. 5. յն. առիւծ կարգեաց զնա ։

ԱՌԻՒԾԵՆԻ, նւոյ, նեաց. գ. Մորթ առիւծու. ասլան փէրիսի. *Էշ արկեալ էր զիւրեաւ առիւծենի. հողմ սաստիկ հըն-չեաց, և մերկացաւ զնա յառիւծենւոյն. Ոսկիփոր ։ *Էշ առիւծենեաւ կեղծաւորեալ. Արշ ։ *Կեղծաւորեալ ընդ առիւծենեաւն զիս թագուցանէի. Սարգ. յկ. Ի ։ (Իսկ որ

զգեցեալն է զառիւծենի, առ ըստ յն. λεοντόχλαινος, pelle leonina indutus.

ԱՌԻԻԾՈՍԿՐ, կեր, կմ կրի. գ. Ոսկր առիւծու, և ծնօտք, ծամելիք, ատամունք նորա. *Ի պէղծ գազանէն յառիւծոսկրէն կթեաց զմեղրն յինքն. Մծբ. ծԳ։

ԱՌԼԵԶ. Տ. ՑԱՌԱԼԵԶ. *Առլեզք ի-ջանեն, և յարուցանեն զդա. Բուզ. Է. 56։ *Ելեալ առեն զառլեզն 'ի շանէ. Եզնիկ։

ԱՌԼԻ. ա. Կարի լի. առլցեալ. և Առատ. անպակաս. մէֆլէշում. փօֆփօլու. *Ամենայն առաքինութբ պայծառացեալ, և ամենայն բարութբ առլի. ՃՃ։ *Ըմպելի աղքատին ջուր, և նա առլի է. Մծբ. ծՀ։

ԱՌԼԻՆԻՄ, կամ ԱՌԵՂԱՆԻՄ. եղէ, եղեալ. Հելլենաբանութբ՝ որպէս Προσγίνομαι, προσγίγνομαι. Adsum, adnascor. Առընթեր գտանիլ. առդոլ. ներդոլ. ընդաբոյս՝ և բնածին լինել. *Յամենայն անդամս մարմնոյն՝ շօշափելեացն զգայութն առլինի. Նիւս. բն։ *Որք ըստ ինքեան առլինին, 'ի գոյացութէ առեալ լինին բանի. Պորփ։ *Առեղեալ 'ի նմա ախտք (բնական կիրք)։ Վասն այնորիկ առեղև, զի ամենայն մարդկային բնութն ըստ ազգակցութե բարեգործեսցին. Առ. Գ։

ԱՌԼՆՈՒՄ. լցի. լր. լցայ, լցեալ. Ὑποπληρόω, ὑποπλήθω, ἐμπίπλημι. Impleo, suppleo, expleo. Տիրապէս լնուլ. լցուցանել ամենայնիւ. զեղուլ. պատարուն գործել. պարարել. յագեցուցանել. և Լրացուցանել. կատարել. մէֆէջում ընէլ, մէջլէնէլ. փօլփուրմագ. *Ջուր միոյն Թողեալ է, միւսն առլնու. Եզնիկ։ *Կերակրովք և ըմպելեօք առլնու զպակասն. Նիւս. կազմ։ *Լսելեօքն ընդունելով հանապազորդ՝ ոչ առլնուն. Նիւս. կազմ. ծա։ չէն լօլուր, չէն կըօհնար։ *Յագեցան առլցան 'ի բարեացն։ Առլցեալ խորհրդովք, կամ յիմարութբ։ Ասեն, Թէ՝ և կրայք յանյագուէ որկորստութեն առլցեալք յիժից, ուտել զուխ-րուկ 'ի վերայ՝ երկիւղիւ մահու. Փիլ։ *Ցնծութն առլնու. Լմբ. ող։ *Արձակեալ ատեղն առլցեալ. Ագաթ։ *Առլցեալ եռայմամբ սիրոյն. Ցծր. ծէ։ *Տեառն խմոյ սիրովն առլցաւ, կամ Առնելութբ առլցան. Լմբ. ող։ *Սրբութեամբ առլցցին երկին և երկիր։ Փրկութիւնքս այսօրէիկ յանկեալ առլցան. Նար. խւ։ *Առլցեալ իսկ էր ամենայն հոգևոր հանճարով։ Առլցան խնդութբ բազմաւ. Ցհ. կբ։ *Իմաստութբ առլցեալ. Պիտ։ *Լուսով խաչին առլցեալ լինի ստորև ամենայն. Ճ. բարձր։ *Բենական արփիւ առլցեալ՝ զմինչ մարմնապէս ծնար վերստին. Ճ. փող. ծն։ իսկ յասել անդ. *Այսօր աներբին խնամօքեան աճմամբ առլցեալ յարգանդի կուսին »․ իմա, մեծացեալ։

ԱՌԼՈՒՂԱԿ. Տ. ԼՈՂԱԿ. *Ջրակոյտ առլուղակաց ջրկոդաստակարգութե եռաբերկրեցին վերածնութբ. Թէոդոր. խոստ։

ԱՌԼՍԵԼ, լուայ. Տ. ԼՍԵՄ. *Զորս այսմ ծաղկի գաշտս 'ի մարգարէութենէն առլուաք. Հ. յիւնիս։

ԱՌԼՍԻ. Լսի, այսինքն իմանի. Թարգմանի. Նշանակէ. կոչի. կիմօլուր, կըլըւր. *Փոքր ինչ ծագեալ նշոյլ գիտութեն ոյ՝ առաւօտ առլսի։ Ցորժամ զքո կիրս ողորմութեն ես անձամբ իմով դատեմ, ողորմութի առլսի. Լմբ. ող։

ԱՌԼՑՈՒՄՆ, լցման. գ. Լցումն. յագեցումն. զեղումն. *Ի պտղաբերասատարած ծածկակայծակն սեղանոյն առլցմանէ. Ա. նան. Եկեղ։

ԱՌԼՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ԱՌԼՆՈՒՄ. *Զոգիս առլցուցանէ կատարեալ գիտութեամբ. Ճ. Էր։

ԱՌԽԵԹԵՄ, / ԱՌԽԹԵՄ, } եցի. ն. Խթելով յառաջ վարել. խաղացուցանել (զնաւ, զզօրս). *Եւ մեր ըզ-նաւն առխեթեալ 'ի տիւրոսէ՝ հասաք 'ի պտղոմայիդա. Գծ. իա. 7։ *Զզօրսն առխեթեալ 'ի ձորն առուանից 'ի սահմանս մոկաց. Արծր. Գ. 2։ *Եւ մեր զնաւն առխթեալ. Զինչ է առխթելն. այսինքն ըզ-նաւարկութեն ձեռովք վճարելով.... զի առդ (է) նախդիր. իսկ խթեալ ըզ-նաւն, որպէս խթանաւ ինչ զգրաստ ընդոստուցանելով առ ձեռս փութոյն. Ոսկ. գծ։

ԱՌԽՈՐԿԱԼ. ն. Խոկալ և խորհել յինքեան. *Ճշմարիտ է բանք օրինացն. զայն առխոկայ, և այլոց ուսուցանէ. Լմբ. առակ։

ԱՌԾՈՒՈՒՆԿՆ. Տ. ԱՐԾՈՒՈՒՆԿՆ։

ԱՌԿԱԼ, կացի, ցեալ. չ. Մերձ կալ. և Առկայանալ. կալ մնալ. և Մերձ գտնիլ. յարիլ. *Որ եփրատայ մերձ առկացեալ. Ճ. Հոգ։ *Ի նմա առկացեալ՝ սպասէր կատարման սքյն մանկայ. Ցհ. կբ։ *Սպիտակն մարդ Թէպէտեւ սպիտակ առկայցէ. Անյ. պէրիարմ։ *Սէ կոչեացի կին. արդ ընդէր ոէս առկայ. զի ..ևն. Փիլ. այլաբ։

ԱՌԿԱՅԱՆԱՄ. ացայ. չ. Առընթեր կալ. 'ի միասին կալ. և Առընթեր գտնիլ. *Խաւար ոչ ունի առկայանալ՝ մերձ անբաւութեր լուսոյն. Ճ. ամ չոր։ *Ոչ յարմարական է բարւոյն և չարին 'ի միասին առկայանալ, և ոչ լուսոյն ընդ խաւարի. Արծր. Գ. 6։ *Բարւոք առկայանան երկոքեանն, մեռանիլն. և է մեռանիլն։ Վասն էր առկայացան երկոքին (ձայնքս՝) արդարն և սքն. Սահմ. Է. Ծ։ *Դժուարանայր յայնմ հետէ առկայանալ ընդ նմա. ՃՃ։

Եւ Կալ մնալ հաստատուն. յերկարել. դադարել. զտեղի առնուլ. զետեղիլ. *Լոյս նշողի առկայացեալ յերկար ժամս։ Առկայանայր 'ի մայրոց վանս, կամ յանմարտընչելի ամրոցին. կամ 'ի քաղաքագեօղն։ Ի կողմանս պետութե վանանդայ առկայացեալ կայր. Ցհ. կբ։ *Առկայանան յիւրեանց կայանս. Ճ. Ա։ *Ի վերայ վեմիդ հաւատոյ հաստատեալ պետեղեալ առկայացին. Մագ. ԻՃ։ *Առաջնորդութեան ատեղն հետևեալ՝ եկին առկայացան յերուսաղէմ. Բրս. ծն։ *(Լոզակք) առ ծովեզերրն զամառնային ժամանակն պարենաւորեալ առկայանան. Արծր. Գ. 7։ *Առկայացեալ անկարգութիք. Լմբ. պարգ։ Տես և ԿԱՑԿԱՑԻԼ։

Եւ Ջկայ առնուլ բանից. *Այլքան առկայացի առասացեալս պատճառ մակագրութե. Մագ. Ղ։ *Բազում են (առայս մեզ բանք). բայց առկայացի. Եփր. Թղ։

ԱՌԿԱՅԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Հաստատուն կացուցանել. հաստատել. *Ճշմարտութիւն գրոյս առկայացոյց զգիտութի ամենայն ուղղափառութե 'ի մբ ժողովս. Գր. փղ։ *Զգումարս խմբից 'ի քոյդ խորանի առկայացոյց. Երզն. լուս։

Եւ Տալ զկայ առնուլ. կեցնել. կոյնեցնել. Ֆն ԷՐՋԷՔ. *Խարխափ երկաթի արգելու, և առկայացոյց զմինդաս. Նոննոս։

ԱՌԿԱՅԵՄ. եցի. ն. Իբր Առկայացուցանել. իսկ ԱՌԿԱՅԻՄ, եցայ, չ. իբր Առկայանալ. *Զորմոցն վերադրութի մեծ միախառնիս առկայեաց. Նար. խւ։ *Զյարակայութեն առ պտղին ունին ուր ըն-տինքն առկայիս. Նար. ԽԳ։ *Ամենայն գաղափարս (այսինքն որ ինչ չըլլանակի՝) մինչև ոչ բախեսցի ումեք ընդդէմ անկելոյն, ոչ առկայի. Ոսկ. յոհան։ *Առ հաւատային լուսոյն առկայիլ. Անան. 'ի պէտր։ *Կարապետ առկայիլ առաւ ինչ յատենին ահեղ. Բենէյ։

ԱՌԿԱՅԹԵԱԼ. Իբր Առկայծելով. այրելով. կամ կաթեցուցանելով զպարարութիւն խորովմամբ. *Զոմանս հըր-կիզութբ առկայթեալ մաշէ. Ցհ. կբ։

ԱՌԿԱՅԾ. և / ԱՌԿԱՅԾԵԱԼ. / ԱՌԿԱՅԾԵԼԻ. } ա. Ի փոքր կայծ իմն վերածեալ. նըւաղեալ, նուաղեալ, մերձեալ 'ի շիջումն. պլըլտօղ, ճուրլուսօփ. *Զպատրոյկն առկայծ. Ցծոկ։ *Ըզ-պատրոյկն առկայծեալ մի շիջուսցէ. Ես. իբ. 3։ *Մի շնչման հողմոյ մատներ զառկայծեալն. Նար. յէ։ *Աչք առկայծեալք, և անձինք քաղցեալք. Բուզանդ. Է. 18։ *Աչք առկայծեալք, այսինքն մերձեցեալք 'ի կուրանալ. Մխ. երեմ. ևն բար։ *Եկին անանցանելի լոյսն առ առկայծելի ճրագն. Ճ. Գ։

ԱՌԿԱՅՈՒՆ. ա. Որ առկայացեալ է. հաստատուն, անշարժ. *Ոմանք ասեն ըզ-խումբս ոգւոց ոչ առկայունս՝ այլ շարժունս լինել. Ճ. Էր։

ԱՌԿՈՉԵԼ. Տ. ԿՈՉԵԼ, իբր Անուանել. *Թագուհի մբ առաջնոյն առկոչէ ըզ-լուսացումն. Անան. եկեղ։ *Որպէս 'ի մարգկանէ պօղոս յառկացեալ՝ դէմ առկոչի. Ցհ. իմ. եր։ *Մահարձանկաց այնր ապականոյն առկոչեցեալ. Թէոդոր. խւ։

ԱՌԿՈՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Անուանակոչութի. *Որք և ոչ զիմաստակրութեն առկոչութի արժանիք էին ընդունել. Անյ. պորփ։

ԱՌ ԿՈՒՌՆ. Տ. ԿՈՒՌՆ։

ԱՌՀԱՄԱՐԱԿ. Տ. ՀԱՄԱՐԱԿ։

ԱՌՀԱՄԱՐԱԿԱԳՈՅՆ. ա. Իբր Ընդհանրագոյն. հասարակաց յանկաւոր. *Առհասարակագոյնքն նախադասին այնոցիկ՝ որք յատկապէս գոյանան ումեք. Սահմ. Դ։

ԱՌՀԱՐԿԱՆԻՄ. Տ. ԸՆԴՀԱՐԿԱՆԻՄ. ԲԱԽԻՄ. *Զգո՞յշ լեր. մի՛ առհարկանիր ընդ արարչին։ Զի՞ առհարկանիս ընդ անյաղթին։ Ամենայն զարմանար եթէ ոչ առհարցի ումեք, ոչ կայ յիւրոց ընթացիցն. Ոսկ. հռվեր. ևն յոհան։

ԱՌՀԱՒԱՄԱՐ. Տ. ՀԱՒԱՍԱՐ։

ԱՌՀԱՒԱՏՉԵԱՅ, չէի, իւ, ից, չէօք կամ չէիւք. գ. գրի և ԱՌՀԱՒԱՏՉԻ. Առհաւատ տուեալ ինչ. նշանակ հաւատարմութեան. որ և ասի ԳՐԱՒԱԿԱՆ. եւ և Գրաւ։ Նմանութբ՝ ճաշակ, ցուցակութի. ֆէյ. և ռէհին. և լէհի. Ἀῤῥαβών. Arrhabo, pignus. ար. պ. առէպուն, կիրէւ. որ և ռէհին, ֆէյմուն, թումնա, որք է զի զառաջանին, և է զի նոյնանան։ *Առհաւատչեայ հոգւոյն, կամ ժառանգութե մերոյ. Բ. կոր. ա. 22։ Եփես. ա. 14։ *Առհաւատչեայն՝ գրաւականն ասի. Ոսկ. եփես։ *Առհաւատչեայն՝ մասն ինչ է 'ի պարգևէն. Սեբեր. Է։ *Առհաւատչեայ սիրոյ, կամ ատենչանաց, կամ յիշատակի, վստահութե, կենդանութե. Ագաթ։ Եղիշ։ Նար։ *Խոստացաւ զծածկեալս առանց առհաւատչէի յայտնեաց. Եփր. ծն։ *Զի առհաւատչէիւ փոքու հասցեն երկնաւոր մեծութեն. Եղիշ. Է։ *Այսպիսի առհաւատչէիւ Թեթևանայ և քաղցրանայ լուծն. Խոսր։ *Արար խաղաղութի ոչ վերջապատ, այլ առհաւատչէից հաստատութբ. Լմբ. եր ընդ Եղբ։ *Ցուցայն կերպա-

բան ծշմարիտ առհաւատչեայս աղաչողաց մատանց յայտնի երեւեալ. Նար. ղ: *Եթէ ոք ծախէ ինչ (այսինքն վաճառէ), եւ առնու առհաւատչեայ. Մխ. դտ: (իտ. կա֊ ֆարրա):

ԱՌՀԱՒԱՏՉԵԱՑ. ա. Տուեալ կամ առեալ իբրեւ առհաւատչեայ. խոստացեալ, եւ ըստ սմանեաց ընկալեալ. յայտարար հաւատարիմ հաստատութեան. յառաջաբանական. բարեխօսն. հաւատ. *Յատուկ հաստատեալ կան յառհաւատչեայ կերակուրն: Յաւուր արքայութեան առնուլ աստ զառհաւատչեայ արդարութիւն: Տայ աստ զառհաւատչեայ երանութիւն: Զի զառհաւատչեայն բերցեն զգետնայ: Առնուլ զառհաւատչեայ աւետեաց. Յճխ: *Զառհաւատչեայ պատուին առցես բերցես. Եղիշ. է: *Զյաւիտենական թագաւորութեանց ժառանգեցէ զառհաւատչեայ բարութիւն. Ճ. Ա: *Առհաւատչեայ երգմանց զնոյն հաստատեալ. Յհ. իբ:

ԱՌՁԱՅՆԵՄ, եցի. ն. Ձայնել. վերաձայնել. գոչել. վերադարձել. *Զաւետիս հոգեւոր ցնծութեան ընդհանուր առձայնէ բոլոր հայաստանեայցս: Զբարկութեամբ ... հնչմամբ 'ի հնձանն առձայնէր. Խոր. հռետ: *Ընդ հրեշտակականն զուարթ լերն առձայնեսցուք. ՃՃ: *Առձայնեալ զարթուցութեանցն ըղձայն. Ածան. էլեղ: *Առձայնէ, ծանեայ ... Լմ. ող:

ԱՌՁԱՅՆԵՄ. իբր Անուանակոչել. յոր֊ ջորջել. *Աբրահամ զնա առձայնել. Նար. խոս: *Որոց աւրնութիւն կացեալ մանկութեան ... առձայնէր. Լմ. հմ: *Մտայլ առ֊ ձայնի: Պատկ առձայնի. Նար. ղ. Ն խոյ:

ԱՌՁԱՅՆԵՄ. Ընծայել. նուիրել. վե֊ րադրել. *Որում զառաջինկայ շարադրու֊ թիւնս առձայնեաց. Անյ. դորէ:

ԱՌՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Նախաձայ֊ նութիւն կամ բարբառ մարգարէից. առ֊ աջայութիւն. *Համաձայնեալ 'ի վերուստ առձայնութիւն այնց մարգարէից: Կատարի բարբառ առձայնութեան նախասացելոցն. Զք. իբ: *Վերակատարել զնախասաց առ֊ ձայնութիւն մարգարէիցն. Ոսկէփոր:

ԱՌՁԵՌՆ. ա. Πρόχειρος. Expeditus, facilis, promptus. Որպէս Առձեռն պատ֊ րաստ. պատրաստական. առընթերական. ... գիւրագիւտ. գիւրին. ընտանի. ... յայտնի. *Իբրու զգիւր եւ զառ֊ ձեռն: Պատրաստագոյն եւ առձեռն յար֊ ... Փիլ. լին: *Առձեռն բացա֊ ... Թր. ... *Իբրեւ թէ առձեռն իցէ ... եւ այնպէս առցէ. Ոսկ. յհ. ա. 37: *Առձեռն գտանի նիւթոյն պատրաստու֊ թիւն. Պիտ: *Զոր հեշտ առձեռն գնիցեն ... Եղիշ: *Լեր արկեալ, եւ մի զպատրաստ֊ ... առձեռն զնոյնն ... Մագ. ... *Այսպէս առձեռն ... առձեռն երկայթ ... զօրինակն: Օ֊ ... առձեռն յաւուր ... Նար. ... եւ փոնջ հոգ. Ն էջեղ:

ԱՌՁԵՌՆ ՓՈՒ. գ. որ եւ ՁԵՌՆԱՓՈՒ. ... Հարկանելի առեալ փոխ առ֊ ... փոխ 'ի ձեռանէ առանց շա֊ ... *Որ փոխ տայ ըստ ... տայ եւ զինի առձեռն փոխ, 'ի վե֊ ... առնու եւ զայս պատրաստ բաւական֊ ... Մխ. դտ:

ԱՌՁԵՌՆ, կմ ԱՌ ՁԵՌՆ. մ. Իբրու Առ֊ ... կամ 'ի ձեռս ունելով. 'ի պատրաստու ... եւ ի մօտոյ. այժմէն. ան֊ ... անյապաղ. գիւրաւ. վաղվաղա֊

կաշար. եւ Հարկանցի. ըստ առաջին տեսու֊ թեան. *Ունել առձեռն եւ առանին. Շ. ընդհ: *Առձեռն եւ ինքնամատոյց առ. Սրգ. Ծ. պ. ա: *Առ ձեռն առին զվարձս աղոր֊ մութեան իւրեանց. Վրք հց. ծա: *Զաշ֊ խարհի շահելն զգայարանքս առձեռն վայ֊ ելէ. իսկ անձինն առուժելն բացակայ է: Որ յիմարն է, զառձեռն ընտրէ, զբացակայն 'ի բաց ձգեալ: Նախ՝ եւ առձեռն, զմարգ֊ երեւելի՝ զգիտուցն զարգարանքն առնէ. Լմ. առակ: *Զերեւելի կենցաղս, որ ամե֊ նայնն վիշտ է եւ ներգուի, աղքատացն առ֊ ձեռն, եւ մեծատանցն՝ մահուանն երկիւ֊ ղիւ. Լմ. ող: *Զցէն զինուորան իւրեանց առ ձեռն 'ի թշնամիսն թափել. Յհ. իբ: (որ լինի եւ ոծոյ. զինու:) *Վայրապար եւ առձեռն պքանչանայիք (ընդ մկրտիչն). Կիւրղ. գանձ:

ԱՌՁԵՌՆԵՄ, եցի. ն. Ի ձեռս բե֊ րել. զբուամբ արկանել. նուաճել. գրա֊ ւել. յէոյ յգէլ. ելմ կէռէրմէյ. օճագմագ, գապը էթմէյ. *Տիրեաց նա առհասարակ, եւ առձեռնեաց զաշխարհն հայոց: Առ֊ ձեռնեաց զաւարտն կիլիկեցւոց. ՃՃ: *Ցառաջագահ անգր գնաեւ առձեռնէր քան զամենայն մեծամեծանց. Կաղնկտ: *Եւ կոխեալ զմահ, եւ զգժոխս առձեռ֊ նեաց. Գանձքն:

ԱՌՁԵՌՆ ՊԱՏՐԱՍՏ. ա. Πρόχειρος. Promptus. Նոյն ընդ ԱՌՁԵՌՆ, ա. Տես եւ ԴԻՒՐԱՊԱՏՐԱՍՏ. *Առձեռն պատրաստ ունել, կամ տեսանել, կամ գտանել, կմ էր. Յճխ: Յհ. իբ: Պիտ: *Զէն կմ գործի առձեռն պատրաստ. Անյ. բորյր: Խոսր: *Զառձեռն պատրաստ եկեալ հասեալ աջողութիւն. Յհ. իբ: *Ցառձեռն պատ֊ րաստ վտանգիցն. Լմ:

ԱՌՁԵՌՆ ՊԱՏՐԱՍՏ. մ. Προχείρως. Prompte. *Զիարդ զիս ինքն առձեռն պատրաստ ընձեռեցից յաղագս այդ բանիցն. Աս որս. է: *Առձեռնպատրաստ մերձակայ փո֊ խատրելով զհայրեւէն աթոռութայն. Խոր. գ. 53: *Բարութիւք յօրինան առձեռն պատրաստ: Անդէն առձեռնպատրաստ արտաքերական բանիցն գինի եւ գործն յա֊ ջորդի: Ընդ կամելն անդէն եւ հանդիպումն առձեռն պատրաստ յարանայ. Պիտ: *Առ֊ ձեռն պատրաստ զհայցուածսն կատա֊ րեալ: Լքեալ թողու 'ի բաց՝ որ առձեռն կայր պատրաստ՝ զգործն գուրգենայ. Յհ. իբ:

ԱՌՁԵՌՆՊԱՏՐԱՍՏԱԲԱՐ. մ. Προ֊ χείρως. Prompte. որ եւ ԱՌՁԵՌՆ ՊԱ֊ ՏՐԱՍՏ. իբր Անյապաղ. մատղիւր. անդէն առ նմին. *(Առաջակն) զվարձ խոստո֊ վանութեան առձեռնպատրաստաբար ըն֊ կալաւ՝ անդէն ընդ նմին 'ի դրախտին լի֊ նել. Սարկ. հարցեղ: *Որ 'ի վերայ վազեն առձեռնպատրաստաբար ամենեցուն ա֊ սացելոցն. Ա֊ որս. է:

ԱՌՁԵՌՆՊԱՏՐԱՍՏԱԳՈՅՆ. ա. մ. Կարի առձեռնպատրաստ. դիւրապատ֊ րաստ. *Ոչ զայն որ առձեռնպատրաստա֊ գոյն, ընդ միտ ածեն: Ունի եւ այլաբա֊ նութիւն առձեռնպատրաստագոյն՝ տեղին. Փիլ. ծ. բան. Ն լին. ա. 45: *Քամահե֊ լի անպիտանութիւնն ամենայն տեսողաց առձեռն ցուցանելով պատրաստագոյն. Պիտ:

ԱՌԺԱԿԱՏԻՄ. Տ. ԺԱԿԱՏԻՄ. *Հան֊ դէպ միմեանց առժակատեալ. Ը. Աւգ:

ԱՌԺԱՆԱՊԱՐՀԱԿԱՆ ԵՐԳ. Տող հեղլենացւոց մաղթողական՝ յերթալն 'ի ճանապար աղողանի, եւն. *Տաղից եռաչա֊ փեայ, առճանապարհական երգոց. Փիլ.

փէտոյան:

ԱՌՄԱՏՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ՄԱՏՈՒՑԱ֊ ՆԵԼ. Προσάγω. Adduco. *Առմատոյց նմա. եւ կերաւ. Ծն. իէ. 25: *Առմատուցա֊ նէր մեզ զառհաւատչեայ զփրկութիւն. Ան. խչ:

ԱՌՄԱՏՉԻՄ. } Տ. ՄԱՏՉԻՄ,
ԱՌՄԵՐՁԵՆԱՄ. } եւ ՄԵՐՁԵՆԱՄ.
*Առմատուցեալ. Մագ. էլեղ: *Առ֊ մերձենալով ժողովրդեան, եւն. Լմ. դորգ:

ԱՌՄՏԱՆԵՄ. Ցարամիտ 'ի ներքս մը֊ տանել. սպրդել. *Զառմտեալ անկար֊ գութիւնն յուղղութիւն դարձուցանէ. Ոսկ. յհ. ա. 5:

ԱՌՑԱՊԱ. Տես 'ի բառն ՑԱՊԱ:

ԱՌՆ, առին, ինք. գ. (լծ. գառն. որ եւ յն. առնիօն. կամ առս, առնօս.) Ἀρνειός. ἄρς, ἀρνός. Այգ արու ոչխարի. թերեւս ոչխար կամ գառն վայրի. *Առն, առին. վագր, վագեր: Առն, խոյ, գոնչակ, վի֊ գոն, գուսար, մալ. այսոքիկ արականք 'ի վերայ հօտից ասացեալ են. Երզն. քեր: *Զեղջերուս, եւ զառինս, եւ զվարազ. Եղիշէ:

ԱՌՆԱԲԱՐ. մ. Իբրեւ զայր մարդ. որ֊ պէս արու. էրքէյ մարդ֊ դէս. էրքէյճէ. *Գործեաց զդլուխ իւր առնաբար. Վրք հց. խզ: *Առնաբար ընդ ընկերան մերձա֊ ւորին. Կանոն: *Մեծանուն տիկինն սոփի (պիրիացեալ) առնաբար ամի զերշխանու֊ թիւն (սիւնեաց). Արծր. է. 1:

Կամ Արիաբար՝ համգոյն առն մարդոյ. քաջութեամբ. կէրէլէռէնոլ. իիկիտճէ, մէրտա֊ նէ. *Առնաբար մարտնչէր (հաւիսխիմէ). Ագաթ: *Այլ մեւայն առնաբար... եւ տայ զանձն իւր 'ի մահ պատերազմի առ֊ նաբար. Եփր. առէտոր: *Եւ այսպէս առ֊ նաբար զքաջութիւնս յանձինս ապաւա֊ րեալք: Առնաբար շահատակեալք. Յհ. իբ:

ԱՌՆԱԶԷՆ. գ. Զէնք առն պատե֊ րազմողի. *Առեալ վերիվարն, եւ զապա֊ զէնն նորին, եւ զիւր զառնազէնն. Ագաթ:

մ. Զինուք արանց. *Զէն 'ի վեր ա֊ ռեալ, առնազէն վառեալ: Առնազէն սպա֊ պազէն 'ի վերայ շահատակեալք. Յհ. իբ:

ԱՌՆԱԿԱՆ. Տ. ԱՑՐԱԿԱՆ. *Առնական զգեստ. Ճ. Ա:

ԱՌՆԱԿԵՐՊ. ա. մ. Ունող զկերպա֊ րանս, կամ երեւեալ 'ի կերպարանս առն մարդոյ. *Զառնակերպ երեւալն. Նւ. է֊ դէկ: Տօնակ: *Առնակերպ երեւեալ տեսա֊ կին, եւ ոչ այր եղեալ. Վրդն. դան:

ԱՌՆԱԿԻՆ, կնոջ, կանայք, նանց. գ. ա. ἡ Ὕπανδρος, γεγαμημένη. Mulier sub- jecta viro, nupta, maritata. Կին կա֊ պեալ ընդ առն. ամուսնացեալ կին. կար֊ գըւոծ խիւլ. էւլի գարը. *Կին առնակին է: Կին՝ որ առնակին իցէ: Այր ոք՝ եթէ շը֊ նասցի ընդ առնակնոջ: Պահել զքեզ յառնակին կնոջէ: Որ մտանէ առ ա֊ նակին՝ առանց պատժի ոչ լիցի: Ընդ առ֊ նակնոջ ամենեւին մի՛ նստիր: Կին առնա֊ կին 'ի կենդանի այր իւր կապեալ է օրի֊ նօք. Ծն. ի. 3: Թուոց. է. 29: Ղեւ. ի. 10: Առակ. զ. 24. 29: Հռ. է. 2: Սիր. թ. 12: *Մանկամարդ առնականայք: Եր֊ կիր պատգէք արեգական, եւ առնականայք լերունք. (այսինքն ամուսնացարունք). Փարպ: ՃՃ: *Կանանց առնականանց. Եղիշ. գ: *Լուարուք կոյսք, առաւել եւս առնակա֊ նայք իսկ: Զայս ոչ առ այրիսն միայն ա֊ սեմ, այլ եւ առ առնականայս: Առնա֊ կնոջ ոչ աղնիւ այր ոք ցանկայ, այլ ժանտ

ղք. Ոսկ. մ. բ. 23։ Ն Եփր. իշ։

ԱՌՆԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Վիճակ առնականի. ամուսնաւորութիւն. *Դէպ լինի առնակնութեան՝ այրի լինել. Սեբեր. ձ։ *Եթէ կին ուրուք հաշմիցի, և սակայն ցայր իւր, եթէ ես աշաւասիկ չեմ արժանի առնակնութեան, արա քեզ այլ կին. Մխ. դտ։

ԱՌՆԱԿՈՅՍ, կուսի. ա. Կոյս խօսեցեալ առն. Նշանած աղջիկ. *Առնակոյսն՝ որ 'ի խօսման կայ. Եփր. օրէն։

ԱՌՆԱՁԵՒ. ա. Առնակերպ. մարդակերպ. *Առնաձև իմն կերպարանի աշխարհ, որ յերկոտասան անդամոց բաղկանայ. Տօնակ։

ԱՌՆԱՄՈԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. որ և Առնամոլ. արուագէտ. մանկատեղի. *Առնամոլին և վաւաշ. Մագ. ա. իէ։ *Մոլի, պղծագործ, վիրագ. այս արական նշանակութիւնք են առնամոլեացն և ծծամարտաց. Մագ. Ն Երգն. ժէր։

ԱՌՆԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. *Բորբոքումն չամբուշ ամենեայց առնամոլութեանցն։ Սովորական մեղկութիւն յառնամոլութեան. Մագ. ե. իդ։

ԱՌՆԱՅԻՆ. ա. Պատկանեալ առն. (որպէս թարգմանութիւն լտ. ձայնիս Վիրիլիս.) *Ադամ կոչեաց զԵւայ առնային, զի յառնէ իւրմէ առաւ. Մխ. այր։

ԱՌՆԱՆՄԱՆ. ա. մ. Նման առն. իբրև զայր մի. *Նախ միածին ծծըն բան՝ իջեալ յերկնից առնանըման ('ի տեսլեան գր. լուս.) Գնձ։

ԱՌՆԱՆՈՑ. ի, աց. գ. Ἀνδρών. Pars domus in habitationem virorum. Բնակարան արանց. փոխ ռմ՝ էրէկ մարդոց կողմը. սէլամլըգ. *Կրկին գաւիթ է, մին յառնանոցն, և մին 'ի կանանոցն զատուցեալ։ Հոգւոյ իբր տան՝ է որ առնանոց է, և է որ խորացծին. արդ առնանոցն վայր է՝ որում դէպ եղև բնակել արու խորհրդք՝ իմաստունք, ողջամիտք. Փիլ. [illegible] լին. դ. 15։ *Ի կանանոցէն յառնանոցն գալ. Ոսկեփոր։

ԱՌՆԱՇԱՓ. Տ. ՄԱՐԴԱՉԱՓ. *Բրեցաք երկու առնաչափ։ Եդաք 'ի քարեայ տապան առնաչափ. Ջէնոբ։

ԱՌՆԱՊԱՏԿԵՐ. ի, աց. գ. որ և յն. բառիւ ասի ԱՆԴՐԻ. Ἀνδριάς. Statua. Արձան առն մարդոյ. կոփեալ կամ ձուլածոյ պատկեր մարդոյ. *Զառնապատկերն ամոնայ։ Զհերակլայն զառնապատկերն. Պտմ. աղէքս.։ Խոր. բ. 11։

ԱՌՆԱՊԱՏԿԵՐԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. գ. Անդրիագործ. կոփիչ կամ ձուլիչ արձանի մարդոյ. *Ահա զառնապատկեր տեսանելով զառնապատկերագործն 'ի միտ առնուցումք. Փիլ. Նխ. ա։

ԱՌՆԱՊԻՍ. Տ. ԱՌՆԱԲԱՐ. *Զմիտսն զիգութեան առնապէս վառեալ. Ճ. Ա. Ճ. 21. յն. առնական ոգւով։

ԱՌՆԱՍՊԱՆ. Տ. ԱՅՐԱՍՊԱՆ։ Ոսկեփոր։

ԱՌՆԱՍՊԱՆԵԼ. Տ. ԱՅՐԱՍՊԱՆԵԼ.

ԱՌՆԱՑԻ. ա. Առնական. այրական. ակսհական առն մարդոյ. *Հանդերձ առնացի. Օր. իբ. 5։ յն. ապաս առն։ *Առնացի ձև, կամ կերպարանք, կամ բնութիւն, կամ զգեստ. Վրք հց. իդ։ Ճ. Ա. Մանդ. ծէ։ Հ=Ց. ոէպփ. իդ։

ԱՌՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Իբր Աղառնի, գործելի, լինելի. ուստի գոյականն՝ որպէս Գործ. իրք. *Խրատէ զմեզ յոյնսփի առնելեաց. Ոսկ. բ. կոր։ *Զլինելոցն յառնելեացն գուշակէ. Երգն. մփբ։

Իբր անցեալ, Արարեալ. գործեցեալ. եղական. *Ասէ զմարմինն առնելի՝ առանելն ծծ՝ միաւորութիւն ծծային, և երկրպագեալ. Ցհ. իմ. Էրն։

Իբր ներկայ,' Արարող. կամ առնող. գործօղ. կազմօղ. կերտօղ. որ առնէն. որ արարն. Ποιητὴς, κατασκευάσας. Factor, construens. *Առնելիք օրինացն արդարասցին։ Ո՞րչափ առաւել պատուոնիցի քան զտունն՝ տանն առնելի։ Լինիջիք առնելիք բանին. Հռ. բ. 13։ Եբր. գ. 3։ Ցկ. ա. 22 = 25։ *Որ մոլորութեանն կուրացան, այսպէս կարծէին՝ եթէ մեծ իցէ գործն քան զառնելի գործոյն։ Օրէնքն 'ի մահ մատնէին զառնելիս կռոցն. Եփր. էլ. Ն հռ։

ԱՌՆԵՄ, արարի, արա, արարեալ, արարող կմ առնող կմ առնելի. կր. առնիմ, արարայ. Ποιέω, πράσσω, πράττω. κτίζω. Ago, facio, fabrico, ևն. Գործել (որպէս թէ առնաբար, արիաբար). ներգործել. պատճառել զլինելն իրիք. կազմել. կերտել. շինել. կատարել գործով. ընել. էթմէք, իթմէք, էյլէմէք, իշլէմէք, եափմաք. *Զոր առնեմն, և արարից։ Զոր ինչ առնելոց ես, արա վաղվաղակի։ Առնել բժշկութիւնս, կամ սքանչելիս, կամ պատուղ. հունձս, կմ զհրամայեալսն, ըղկամս, զհաճոյս. զբարի կմ զչար։ Զի՞նչ արարի քեզ։ Արար ընդ իս, ընդ նոսա ևն։ *Աթոռ առնել. Սահմ. գ։ *Անձին առնել վիհ ". այսինքն փորել. Պէփ։ *Ախորժեմ բարի առնել, այլ չառնէ զբան՝ իրացն անծկութիւն. Սեբեր. ը։ *Զայս ոչ միայն խորհեցաւ եղբարք, այլ և արար. Լմբ. սփ։

ԱՌՆԵԼ. Ποιέω, κτίζω. Creo, facio. Ստեղծանել, ստեղծուլ. որպէս գոյացուցանել յոչնչէ, ձևացուցանել. ոփէղծէլ. եարաթմաք, փէ-ղէ. *Իսկզբանէ արար ած զերկին և զերկիր։ Եւ արար ած զհաստատութիւն։ Եւ արար ած զմարդն 'ի պատկեր իւր. ևն։ *Բան է կերպարան ած,'ի ձեռն որոյ *ամենայն աշխարհ արարաւ. Փիլ. ԹՀ. ա։ *Զեռագործն անիծեալ, ինքն՝ և որ արար զնա. Իմ. ժդ. 8։

Եւ Կացուցանել. կարգել. համարել. *Արարի զքեզ գուսանս, կամ տակառապետս։ Արա զիս իբրև զմի 'ի վարձկանաց քոց։ Զի արասցեն զնա թագաւոր. ևն։ կամ *Դու զո՞ (այսինքն ո՞) առնես ըզքեզ. ևն։ *Առնէ զնա հրամանատար հայոց. Ցհ. կը։ *Ո՞չ զիս ստահակն արարին 'ի վերայ ձեր. Եղիշ. է։ *Զմարդն՝ զոր ժառանգ ամենայնի կամեցաւ առնել. Եղնիկ։

ԱՌՆԵԼ. փոխել. դարձուցանել զինչ յայլ ինչ. յեղաշրջել. *Արար զջուրն գինի։ Արարին զվիճակն իմ ցանկալի յանապատ անկոխ. ևն։ *Արա ինձ զամենակարծն գայթագղութեան՝ մեծ վտանգութեան. Նար. յէ։ *Ցի՞նչ ինչ արդեօք արար ած զանկերպարանն. 'ի լաւ ինչ, թէ 'ի յոռի. Եղնիկ։ *Ցանհարթ խոշորութիւն առնելով 'ի յարդարումն. Պիտ։ *Զջուրն 'ի գինի արարեալ։ Հերու այդմ ամի սպասէիր, այս ամ 'ի միւս ամ առնես. Սեբեր. ձ։

ԱՌՆԵԼ. Մտանել. ունել. էփինմէք. *Մինչ առ աղջիկդ իմ, զի արարից ինձ որդի 'ի դմանէ։ Արասցուք մեզ անուն։ Ի հօր մերոյ ընչից արար իւր զայն ամենայն փառս։ Արարին իւրեանց տունս։ Ե՞րբ արարից ես ինձ տուն. ևն։

ԱՌՆԵԼ. Անցս անցուցանել, կամ վարել ընդ ումեք. տուրէշի բան մը ընել՝ ողջի կամ գէշ, գէլտուն բան բէրէլ. *Արասցես ընդ գայլի և ընդ թագաւորն նորա, զոր օրինակ արարեր ընդ երիքով։ Ոչ այսպէս արար ամենայն ազգաց տէր։ Զի՞նչ իմ առնել էր այգւոյ իմում, և ես ոչ արարի նմա։ Զի՞նչ արարից ընդ այդ իմ։ Զի՞նչ արարից քեզ եփրեմ։ Ժողովուրդ իմ, զի՞ արարի քեզ։ Արար ինձ (կամ ընդ իս) մեծամեծս հզօրն։ Առաքեաց զիս առնել ընդ քեզ գործ մեծ, զորմէ զարմասցի ամենայն երկիր. ևն։ *Թո՛ղ մեզ զպարտս մեր, զոր մեք ընդ քեզ արարաք։ Զոր արարեալ է ձեր ընդ նախնիսն մեր։ Զոր ինչ առ նոսայն արարեր, զնոյն և առ մեզ կատարեա. Ագաթ։ Փարպ։ Եղիշ. է։

ԱՌՆԵԼ. որպէս Դնել, Տալ, ևն. *Արա 'ի ներքոյ լծոյ զորմնւղ զփզս. Սեբեր. ձ։ *Արի, տեղի արա նմա. Եփր. աւետար։ *Առնէին միմեանց ողջոյն. Բուզ. դ. 10։

ԱՌՆԵԼ, զոյգ ընդ այլ բայից՝ տայ նոցա զզօրութիւն անցողականի. ընէլ թալ. էթթիրմէք. *Արա այսր մտանել (այսինքն մոյծ)։ Արարից՝ զի յարդարութիւնս իմ գնայցէք (այսինքն գնացուցից)։ Առնել՝ զի և սա մի մեռցի։ Արարից զնոսա, զի եկեսցեն և երկիր պագցեն առաջի ոտից քոց. ևն։ *Բարի է չարչարանքն, զի զած ճանաչել առնէ. Մխ. Երեմ։ *Ես արարից՝ զի լացցես. Վրք հց. դ։ *Առնիցէ զմեզ աշխատել. Փարպ։ *Արասցես զօրանալ։ Արա տէր՝ վախճան գաղարման առնուլ. Նար. ձ. յէ։

ԱՌՆԵԼ (կին). Տես 'ի բառն ԿԻՆ. *Որ առնէ զզօքանչ, որ առնէ զքենի. նզովեալ եղիցին. Կանոն։

ԱՌՆԵԼ. պէսպէս ոճով. Տես 'ի բառս Անուտս. Աշխատս. Իրաւ. Դատս. Պատասխանի. Առաջի. Ցանգիման. Բարձր. Հեռի. Ի բաց. Ցանձն. Խնդիր. Զայն. Զուճանապարհ. Օր, Աւուրս բազումս առնել. Ի մէջ. Ցոյց. Համար։ Տես և Զլեալոց առնել. Զգիտացեալ առնել. Խաղ կամ Ծաղր կամ Այպն առնել. ևն։

Ի ՎԵՐԱՑ ԱՌՆԵԼ. իբր Արձակել 'ի վերայ. *Ես նախ երեթայց լրտեսեցից, և զձեզ տարեալ արարից 'ի վերայ, զի այսպէս գիւրաւ լիցի 'ի բուռն արկանել ըմբռնել։ Արար ընդ նմա զամենայն զօրս զօրութեան իւրոյ. Բուզ. բ. 53։ գ. 1։

ԱՌՆԵԼ, որպէս հակակայ Կրելոյ, մի 'ի տասն ստորոգութեանց. Ποιεῖν. Արիստ. ստորոգ։

Ընդունելութիւն ներկայ՝ լինի և ԱՌՆՕՂ, իբր Արարող. *Ըստ առնել առնողին. Ագաթ։ *Խնամատարութիւն առնողի։ Առնողացն զայն. Ոսկ. յհ. բ. 59։ *Բայց ղըօ բանսդ ոչ գիտեմ, խօսղ առնողի լեալս, թէ հաւաստիս խօսողի. Արիստ. ը։

Խոստովանիք խոնարհական կամ կազմութեան բայից. *Արասցեմ ըստ հրամանի քում ". այսինքն արարից. Ճ. ժ։ *Անէակեալ բանականին այլ էարար։ Տեսակ մարդոյ կենդանւոյ էարար ". այսինքն արար. Պորփ։ *Ոչ դադարէր առնելոյ զայն. Ոսկ. յհ. ա. 28. այսինքն յառնելոյ. յն. առնելով. լտ. առնել։ *Իշխանութիւն ոչ ունէր իւր առնելոցն։ Ոչ կարէին փոխարէն առնել առնելոցն. Ոսկ. յհ. ա. 34։ Ճ. Ա. իբր առնելեացն, այսինքն առնելեացն, և իբր արարելոցն, արարուածոց, գործոց։

ԱՌՆԵԼ. կր. ԱՌՆԻՄ, նի, ևն. Ունի ըզզօրութիւն բայիցս Եղանիմ, լինիմ. *Զի՞նչ է որ արարաւն, նոյն ինքն որ առնելոց է

(այսինքն առնելի, ընելոց)։ Խոստացեալ առնի կամ առնելոց։ Մի՛ 'ի բացեայ առնիր յինէն։ Թէպէտ և բազում որդիս ըն֊դունիցին նորա, ոչ գիտէ. և թէ սակաւ առ֊նիցին, ոչ ճանաչէ. ԵՒ։ *Առնիս սիրելի թագաւորին։ Եթէ անզգայ նիւթոյն չառ֊նուի գեր 'ի վերոյ։ Չառնի սակաւ չափ 'ի լուսոյն. Ճ. Ա։ Ոսկ. Մ. ա. գ. և 2։ *Առա֊քինութե առաջնոյն՝ ժառանգութի առ֊նի վերջնոցս. Յճխ. ծզ։ *Եւ այլազգ և առնին մանք աարաժանք։ Չառնի (առնէն) արժանի յարութե. Եղնիկ։ *Յորդն հող֊մով հասեալ՝ առնի ճապաղ հրոյ. Շ. Մթթ։ *Ըստ մեզ 'ի մահուանէ 'ի կենանս առնի փո֊խադրութե ապիժ. Անյաղթ. Բարձր։ *Զի առնի իջուցանել ինձ զծերութե նորա արամութեամբ ըն 'ի գժոխս. Պիտ։ *Առնի գործակից և վտառակակից սերմանեաց. Վեցօր. է։

ԱՌՆԷՏ, նիւթ, աաց. գ. ռմկ. եւս առ֊նէտ. Μυοξός (մուկն սար). Mus alpinus, glis, կամ bufo, կամ talpa. Վայ֊րի մուկն մեծ՝ որպէս նապաստակ փոքր, նման ըստ իմիք և խլուրդն. և այն աղէսպէս ըստ գաւառաց. կէմէ ոըլլունը, պէօյիւք սը֊չան. ըստ ոմանց և ֆէօսթէգէք, ԵՒ։ *Աղէք աղէք առնիտաց 'ի ձմերանի բայեցեալ ան֊շարժ կան. Կոչ. ծզ։ *Հոբալն 'ի հասա, և առնէտն 'ի չորքոտանիս. Եզնիկ. յոբ։ *Առնէտ է աղուեսիկ ցորենոյ. ՃՃ։ Կայ և 'ի բառս Գաղիանոսի։

ԱՌՆԻ. ա. Ἀνδρεῖος. Virilis. Առնացի. արական. այրական. արուի. *Ոչ աղայ֊ագոյն խափանեալ եղև միայք, և առ֊նին առնցեալ լինի. Նիսս. կազմ. ԼԲ։ *Ի հայրենեան ազգին, և յառնի զաւակին։ Առնի բանի ոչ հասեալ. Փիլ։ *Առնի ան֊դամք. Բռող. Է. 44։ Մագ. ծը։ Հ = Յ։ *Մարմին մի, և գլուխ երկուս, կանացիս և առնիս։ Զարանց քաղաց զառնի կերպա֊րանս. Եփր. փր. ա։

ԱՌՆԼԻ, լույ, լեաց. ա. Իբր Առօղ. այն՝ որ առնու. առնող. ալան. *Առնլիք կա֊շառայն նզովեալ լիցին. Կանոն։

ԱՌՆԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Μνηστεία. Desponsatio. Խօսեալ լինելն կուսի՝ առն. հարսնախօսութի. խօսքկապ, նշան, ն. դուոլ. 'ի ձեռն առնխօսութե ընտրեցաւ երա֊նելի կոյսն, ոչինչ կասկածելի յառնխօ֊սութէն վասնեալ։ Առ 'ի յովսէփին հնա֊րեցաւ առնխօսութի։ Որպէս 'ի զբաղմունս չարին 'ի ձեռն առնխօսութե զկուսին հան֊ճարեցաւ. ԵՒ. Բրս. ծն. ափէզ։

ԱՌՆՄԱՆԵԼ. Տ. ՆՄԱՆԵԼ. Նմանող լինել. *Առնմանողք 'ի գովեստս. Պիտ։

ԱՌՆՇԱՆԱԿԵԼ. Տես ՆՇԱՆԱԿԵԼ. *Բայ է, որ առնշանակէ ամանակ։ Ամե֊նայնն, կմ և ոչ ոքն ոչինչ այլ առնշանակէ, բայց ԵՒ. Պերիարմ. և ըծ. ափէզ։

ԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνδρεία. Virilitas. Արութի, արիութիւն. առաքինութի. *Յետ այնր յայլ առնութի, և յայնմանէ 'ի միւս զօրութիւն. Ոսկ. եբր. իդ։ *Մե֊նամարտիկ երկպառակեան առնութեան. Ագաթ։

ԱՌՆՈՒՄ, առի, առ. ն. Λαμβάνω. Accipio, sumo, ԵՒ. Արմատն է Առ, այսինքն առումն։ Ընդունել և ունել (որպէս թէ առնապար). յինքն ձգել ձեռամբ. ընդունել. յափն բառնալ ձեռօք. առ֊նուլ բռնել. ալմագ, թութմագ, ԵՒ. *Առ զու֊ղաբն քո և զնետս քո. և առ. (այսինքն էառ)։ Երանելի է մանաւանդ տալ՝ քան առնուլ։ Զի՞նչ ունիս, զոր ոչ իցէ ա֊ռեալ. և եթէ առեր, զի՞ պարծիս իբրև զչառեալ։ Տուք փոխ, ուստի ոչ ակնու֊նիցիք առնուլ (ինչ, կամ յետս)։ Ա՛ռ զօրհնութիւս զայս, զոր բերեր աղախին քո։ Զի 'ի մշակաց անդին առցէ 'ի պտղոյ այ֊գւոյն։ Ա՛ռ գնեա՛ յինէն ոսկի. ԵՒ։ *Առ֊նուլ ժողովել զմանկունս 'ի վերայ ծծե֊ղէն բազկացն. Ագաթ։ *Լիցի առնուլ յա֊ռաջէ անտի զմեծամեծ շնորհսն. Մանդ։ *Առնուլն՝ երկոցուն նոյն է. բայց օրինակ առնլոյն ոչ նոյնպէս. Եզնիկ։ *Հալա֊ծանս մեծապէս ընդ տալն՝ քան եթէ ընդ առնուլն. Նար. լա։ *Վաճառեսցուք լսելեաց զգլխաւոր աշխատութե մերոյ՝ առ֊նուլ զունկնդրութի, և տալ զպատմութի. Ագաթ։

ԱՌՆՈՒԼ. Ի վեր առնուլ կամ ընտրել. *Առի ես զքեզ 'ի վանաց հօրից։ Ես ըզ֊քեզ առից, և թագաւորեսցես. ԵՒ։ *Առ֊նուլ իւր ժառանգորդ. Պիտ։

ԱՌՆՈՒԼ. Ստանալ. 'ի ձեռս բերել. ունել և կրել յինքն. էօրնմէք. *Ոչ եթէ անձամբ ոք առնու պատիւ։ Առցէ անձին իւրում անարգանս. ԵՒ։ Ըստ այսմ ասի և յայլ գիրս. *Թէս առնուլ։ Առնուլ հմտութի, կամ աճելութի։ Առնուլ սր֊մատս, կամ Սաղարթ առնուլ։ Քարե֊ղէն պատկերացն առեալ զքարաքոս ժան֊գոյն։ Մոմ ոչ այլ ինչ նիւթ առնու 'ի մատանւոյն. ԵՒ։ *Ծառք և տունկք եթէ ոչ առցեն զձմեռն և զանձրևն, ոչ կարեն պտղաբերել. Վրք հց. Բ։ *Իսառ զհրի֊չիւն սաստիկ հողմոյն (եղիա). Յճ. ոդդ։ *Զայսպիսի ինչ համբերութիւն առեալ կրէին յանձինս իւրեանց. Բռող. Զ. 10։

ԱՌՆՈՒԼ. Իբր Ցանձն կամ յիւր վերայ առնուլ. *Որ և նոցա արարիչն ոչ գար֊շի զայնպիսի անուանս զինքեամբ առնու։ Որպէս առաքելոյ առեալ զինքեամբ զե֊րեսս ամենայն մարդկութեն. Եզնիկ։ *Իառ զինքեամբ պարսաւանս։ Առեր զքե եպե֊րանս. Պիտ։

ԱՌՆՈՒԼ. Տանել յինքեան, կամ ա֊խորժել. *Զմին՝ եթէ սիրտ ուրուք առ֊նոյր, և ուտէր, ոչ մեռանէր. Եզնիկ. ռմկ. սէվմէք թութմաք։

ԱՌՆՈՒԼ. Ի բաց բառնալ. և 'ի բաց վա֊րել. *Առ զոգի իմ յինէն։ Առնու տէր զտէրդ 'ի գլխոյ քումմէ։ Առէք զայդ աս֊տի։ Մին առցի, և միւսն թողցի. ԵՒ։ Կմ *Հողմ հարաւոյ առ զմարախն։ Հոգի մն առնուցու զքեզ յերկիր, զոր ոչ գիտի֊ցեմ։ Հողմք առցեն զնոսա. ԵՒ։ *Իբրև զուռնաւորս՝ որք պատեն զչանթս հրայ֊րեացս՝ մինն առնոյր, և միւսն իջուցանէր. Զենոբ։ *Յարձակեալ՝ էառ զգլուխն 'ի նմանէ. Մամիկ։

ԱՌՆՈՒԼ. Գրաւել, տիրել. ՔԷՖՆ ԷԹ֊ՄԷՔ. *Առնուլ զքաղաք։ Առնուին զա֊մուրս։ Առաւ քաղաքն։ Ի չորեքտասա֊ներորդի ամի առնլոյ քաղաքին։ Յառնուլ եղև քաղաքն. ԵՒ։ *Ոչ վախճանեցաւ սի֊րելին, այլ գնաց, և առաւ ինչ յառաջա֊գոյն էառ. զՃանապարհն՝ զոր և մեզ հար֊կաւորապէս լինի երթալ. Բրս. յողէփ։

ԱՌՆՈՒԼ. Իբր Ցափշտակել. և բռնան հարկանել, կողոպտել. ըմբռնել. *Առնուլ աւար։ Յառնուլ տապանակին մն։ Առան ուստերք նորա և դստերք նորա 'ի գերու֊թիւն. ԵՒ։ Կամ *Առնու լրութեն իւրոյ նորին 'ի հնոյ անտի։ Առնու զլրութին. ԵՒ։ *Զայս երկնաւոր ձեռնադրութե պա֊տիւ առնուլ յինէն ոչ իշխէ. Փարպ։ *Քուն էառ զիս. Շիր։ *Զիս զօրութե բանի զարմացումն էառ. Լմբ. առկ։ *Եւ թէ գուցէ ոչ առնոյր զերբանոյն և զփո֊զից առիծուց, ոչ կարէր հեղձուցանել. Վրք հց. յ։ *Այնու ահեղաւ՝ ընդ որ ա֊տամունքն գալոց են՝ յարձակի առնու (կորիւն մատաղ) զանզգուշացուցիչն իւր. Վեցօր. Ը։

ԱՌՆՈՒԼ. Փակել. արգելուլ. *Առին զդրունսն, կամ զկիրճս։ Ընդ առնուլ զրանն. ա. Դ. Բ. 36։ ծա. 46. 48։ Բ. Դ. ա. 15։ Յես. Բ. 4։

Կամ էր. Խափանել. բթել. զոր օրինակ *Հարքն աղոխ կերան, և որդւոց ատամունք առին (կամ առան)։ Որ ուտիցէ զազոխն, նորին ատամունքն առցին. Երեմ. լա. 29. 30։

ԱՌՆՈՒԼ. Իբր Բերել. *Առցեն առ քեզ զերինջ մի կարմիր։ Առէք առ իս կուժ մի նոր. և բերին առ նա։ Առէք ինձ չորս սափորս. ԵՒ։

ԱՌՆՈՒԼ. Ի կիր արկանել. առնել. հա֊մարել. *Զգաստերս ձեր առցէ յիւղա֊գործս. ԵՒ։ *Պատճառ իմն առցես զփոքրս աղերս՝ մեծիդ փրկանաց։ Զբարի նաւա֊պետն առցէ աշխարհել բանիս յարմարու֊թի։ Առեր 'ի պատիւ մեծաց գովեստից զմարդասիրութիւն։ Առցէ զայս կշտամբու֊թի մաքուրն՝ նիւթ պտակաց. Նար։ *Եթէ ոչ առնուցումք զխեղագարեալ խորհուրդս ատեղազաշխից. Շիր։

ԱՌՆՈՒԼ. Իմանալ. մեկնել. վերածել 'ի նշանակութի. *Ոչ յայն միտս իմանա֊լի է, յոր մարկիոնն առնու. Եզնիկ։ *Կեն֊դանին փոխանակ սեռի առաւ։ Զգիտու֊թի որպէս հասարակ ինչ փոխանակ սեռի առնու. Սահմ. Գ. Ջ. ԵՒ։ *Գեհոն ա֊ռեալ լինի աջյն մարկոսի. Տօնակ։ *Տեսցուք յո՛վ առնու զկապն դոյ. Սեբեր. Բ։ *Զլոյծն ոչ եթէ բոկանալ առնլի է. քան֊զի և ոչ բոկացաւ։ Եթէ բարւոք առնուն, պատշաճին բանքն ('ի տէր մեր).. Եւ ընդյր 'ի նոսա եօթնեկինն հատուցանել, թէ այսպէս ոք առնուցու. Կիւրղ. ծն. և Բփ։ *Յոյժ պատեհագոյն է առնուլ զայ֊սոսիկ 'ի վերայ բռնութե մոլեկան դիւաց։ Պատշաճ է զդահաւորակն 'ի բովանդակն յեկեղեցի առնուլ. Նար. կ. և երգ։ *Առ֊նուլ զօրինակս զայս 'ի գաւազանն մովսի֊սի. Շ. Բարձր։ *Առ այս առցես ինձ և ըզ֊միւռոնն սբ։ Զայս անմարթ էր 'ի վերայ զգալի թռչնոցս առնուլ. Լմբ. ափէն. և աղմ։

Եւ Ի միտ առնուլ. զննել. *Բան հայե֊րէն յինքն առեալ, և շատ ջանացեալ, և ոչ օգտեալ։ Ջանամ առնուլ զգնդին պար֊սից զհանդամանս. Փարպ։ Սոյնպէս ասի ԱՌՆՈՒԼ ԶԱՓ, կամ ՉԱՓՈՐՈՒ. ԵՒ։ *Եթէ ոք կամիցի զհանգէս առնուլ տեսանել. Ոսկ. Մ. ա։ *Զհանգէս ատամանցն իմ առ։ Յիշեալ արմատոյն առ զհանգամանսն. Սեբեր. Բ. Ը։

ԱՌՆՈՒԼ. Ձեռն 'ի գործ առնել. սկսա֊նել կմ յորդորել առ առնել. *Առէք, և մեք գրեսցուք։ Առէք, առնեմք զնա մեզ բա֊րեկամ. ա. Դ. Ժ. 24. և 16։ *Յօրհնել առ֊առեալ եմ. (էր.) Թուոց. ԻԳ. 20։ *Այս առ֊նու այնուհետև զյառաջադիր խորհուրդ չարչարանացն կատարել. Ագաթ։ *Առ֊նոյր առնէր ոք ոչ. այսինքն իցէ թէ առ֊նէր. Մանդ։ *Ո՞վ առնոյր ասյր զամենայն ժողովուրդս դյ մարգարէս. Սեբեր. Է։ *Ա՛ռ շրջել ընդ աշխարհն։ Ա՛ռ արա զոր տեսեր քեզ. Բռող. Դ. 14. 54։ *Ա֊ռեալ նախապատրաստեսցուք. Կորիւն։ *Առնուլ ճանապարհորդել։ Առից առաքինեցայց. Պիտ. ափէզ։ *Օ՛ն առեալ յերկրորդն գի֊մեսցուք. Ոսկ. Մթթ։ և Նար. երգ։

Բազմապատկին ոճք պէսպէս 'ի յարիլն յայլևայլ յանուանս այլևայլ խնդրոց. *Ձայն կամ երգ կամ ողբս առնուլ: Ահ առցէ (այսինքն հասցէ): Առնուլ զձեռանէ, զոտից, զմարմնոց: Որոգայթ առցէ զոտս նոցա: Յորժամ ժամ առից: Կարծիս առնուլ: Կին առնուլ, կամ առնուլ կնուն, 'ի կնութե: Առնլոց էին զգաստրս նորա: Ոգի առնուլ: Զկայ առնուլ: Կատարումն առնուլ: Սկիզբն առնուլ: Կերակուր առնուլ: Առնուլ ըստ անձին (այսինքն ըստանձնել): Յանձն առնուլ: Ի վեր առնուլ: Ի մէջ առնուլ: Ի բաց առնուլ. ևն. զորոց տես առընթեր իւրաքանչիւր անուանց:

Կր. հասարակօրէն լինի, ԱՌՆԵԼ ԼԻՆԵԼ. Գտանի և ԱՌՆԱՆԻԼ. Ի լծ. պէբէար. իսկ անցեալն լինի ԱՌԵԱԼ, կամ ԱՌԵՑԵԱԼ. *Ի ձեռն առելոցն: Առելով մասամբն. Պիտ: *Վերացեալ 'ի ստորնայնոցս առեցեալն: Անկորուստ առեցելովն. Նար: *Առեցելովն առ 'ի մէնջ. Շար:

ԱՌՆՈՒՄՆ. Տ. ԱՌՈՒՄՆ. *Ոչ այլ ինչ է կարգի առնումն, եթէ ոչ 'ի մահ իջումն. Երզն. մտթ:

ԱՌՆՍՏԻՄ. Տ. ՆՍՏԻՄ. *Աթոռ ա՛յ, յորում մծ արքայութեան իւրով առնըստաւ. Հ. յուլիս:

ԱՌՇԵՂ. մ. } Առ 'ի շեղ. շեղեալ. խոտորնակի. *Առշեղ հրշագայեր. Զքր. կթ: և Շիր: *Կենդանատեսակ բոլորութեան շրջի առշեղապէս. Շիր. Վջ:
ԱՌՇԵՂԱԳԻՍ. }

ԱՌՇԵՂԵԱԼ. Ի կողմն մի շեղեալ՝ խոտորեալ. Քէյէ ծուռ. *Թէ 'ի հիւսիսի և թէ 'ի հարաւ առշեղեալ բեկանէր զճառագայթն. Զքր. կթ:

ԱՌՈԳ. Տ. ԱՌՈՅԳ:

ԱՌՈԳԱԳԱՒԱԿ. ա. Ոռոգ զգաւակ առոյգ. գէր. պարարտ. կօնօշ գիրօն ըշըօն. *Բոլոր վայրենի երէոցն առոգագաւակս. Փարպ:

ԱՌՈԳԱՆԱԼ. Տ. ԱՌՈՅԳԱՆԱԼ:

ԱՌՈԳԱՆԱՊԷՍ. մ. Իբրու առոգանելով, այսինքն ոռոգանելով, ուռճացուցանելով. *Որ զարուեստին ծառոյ պտուղս առոգանապէս ներադրէ յարուեստասէրն. Յհ. կթ:

ԱՌՈԳԱՆԵԼ. ն. Առոգել, ոռոգանել. ոռոգել. Սուլ, Բըլէ. *Արեանն առոգանէր զերկիրն. Ագաթ: *Առոգանէր զձորն մեծակաց. Յհ. կթ: *Աղբերբք զատարակացեալսն առոգանէն. Մագ. յ: *Առոգանել զծառս կամ զբոյս: Գետ է յորդառատ՝ առոգանող մտաց մարդկան. Լմբ: *Յորդէ վտակք շնորհաց հոսեն, զոգիս մարդկան առոգանեն. Շար:

ԱՌՈԳԱՆՁՆ. ա. Առոյգ անձամբ. զուարթ և զօրաւոր մարմնով. *Առոգանձն, և գեղեցիկ հասակաւ. Յհ. կթ:

ԱՌՈԳԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ('ի ձայնէս Ոգել, այսինքն ասել.) իբր Առասացութի. կամ ըստ յն. առերգութիւն. Προσῳδία. Prosodia, accentus vocis. Բարեյարմարութի ձայնի 'ի վերծանութե բառից և բանից, ևս և վանկից յայլ և այլ ըզգուշ՝ ըստ եղեւջից շեշտելոյ և բթելոյ, և ըստ երկանակի առաջինկոյ խմաստից. փրոսող. *Վերծանութի ներկուա ըստ առոգանութեան: Առոգանութիք են տասն. սուր, բութ, պարոյկ, երկար, սուղ, թաւ, [illegible] պատթարց, ենթամնայ, և ստորատ[illegible] գանութիք առականք են երեք. [illegible] ամանակ, հագագ. Թր. քէր: [illegible] նութիւն՝ առաստանութի առ: [illegible]

թիք, այսինքն առոգանութիք. Մագ. և Երզն. քեր: *Ուղղակի վերծանեալ ըստ իւրում առոգանութեցն. Մագ. ՟Է:

ԱՌՈԳԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ἄρδευσις. Irrigatio. իբր Առոգումն, ոռոգումն. *Առոգանուք յորդորագոյն արձակեալ վտակս. Մագ. ԺԲ: *Սրսկէ զանձրևն, և զուարճացուցանէ զարարածս՝ նորին առոգանուքն. Լմբ. ող:

ԱՌՈԳԱՎԱՐԺ. ա. Իբր Քաջավարժ. *Գրիգոր որդի վասակայ առոգավարժ իմաստութեամբ ալցեալ. Արծր. ՟Գ. 2. (գրածն, առոգիավարճ. որ լինի և առոյգավարճ:)

ԱՌՈԳԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Իբր Առոյգացուցանել. առոյգ առնել. *Զծաղիկս զուարթացուցանեն, և զտունկս առոգացուցանեն. Լմբ. ող:

ԱՌՈԳԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. իբր Քաջ վերծանել կամ եղանակել առոգանութեամբ. *Զիւրն երգ վերստանեցեալ առոգացուցանէր. Մագ. հա. (մարթ է իմանալ նաև՝ բարգաւաճ առնէր իբր ռռոգմամբ:)

ԱՌՈԳԵՄ, եցի. ն. Ἀρδεύω. Rigo, irrigo. որ և ԱՌՈԳԱՆԵԼ. նոյն ընդ Ոռոգել. ոռոգանել. (ըծ. լտ. ռիկօ, իռռիկօ. յն. առտէվօ.) Արբուցանել ջրով զտունկս իբր առուօք՝ առուակօք, կամ առոյգ առնել. թանալ, և դալարացուցանել. զուարթացուցանել. ուռճացուցանել. Սուլ. սուլամագ, սուլարմագ. *Թողցես որդեակ ըղջուրդ, և առոգէ (կամ առոգեսցես) զարմատենիսդ. Վրք հց. ՟Գ: *Զդրախտս միաբանութեան առոգել: Զինքն առոգէ ջրով օրինացն: Զանդս մտաց մերոց առոգել: Մեզ առոգէ, և միանբուսուցանէ. Լմբ: *Առոգելով արեամբ նորին. Շ. Էդէս:

ԱՌՈԳԵՄ. Առասել. ('ի բայէս ոգեմ.) բարբառել. *Առոգեաց առ վանդին, և զլեզուն կամէր շրջել (պէտրոս յուրանալն). ՃՃ:

ԱՌՈԳԻՉ. ա. Այսինքն Ոռոգիչ. որ ոռոգանէ, և առոյգ առնէ. *Հրով ամծոյին հոգւոյն, որ կիզիչ է մեղաց, և առոգիչ հոգւոց. Լծ. խուլ: *Առոգիչ (կամ առոյգիչ) իւր ունի զնա և զկամս նորա. Լմբ. պորգ:

ԱՌՈԳՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՌՈՅԳՈՒԹԻՒՆ:

ԱՌՈԳՈՒՄՆ. գ. Իբր Ոռոգումն. այսինքն Արբուցումն, և լուացումն. սուվարըշ, սուլամա. *Զոր օրինակ աղբիւրն՝ որ առոգանէ զդրախտ, այսպէս և հոգին ամ ներգործէ իմանալի առոգմամբն 'ի զանազան հասակս մարդկան: Զառոգումն ջուրցն ունելով: Որպէս և մարմինս յառոգմանէ ջրոյս. Լմբ:

ԱՌՈՂՋ. ի, ից կամ աց, նաև՝ ոց. ա. Ὑγιής, ὑγιεινός. Sanus, salvus, valens. Ողջ և առոյգ. անախտ. անցաւ. սաղ, էօէն, խօշ, Բէնփէրվէօտ. *Առողջ և կենդանի մարմին. Ղևտ. ԺԳ. 10. որ և զենի կոչի ողջ: *Դիւանոյ ոչ առողջ մարմնով, այլ չարաչար ցաւովք ախտացեալ: Փոխանակել զիմ ախտացեալ ոչխար ընդ առողջ գայլոյ. Խոր. ՟Բ. 27: ՟Գ. 63: *Առողջաց խնդութի: Հիւանդաց և առողջից. Խոսր: *Առողջոյն հրամայէր. Սարկ. քհ: *Առողջքն անդամք անկարօտք են բժշկութե. Նար. ծե: Առողջ աչք, կամ ականջ. [illegible] Է: *Առողջիք ատեանեանցն [illegible]. Շ. հրէշ: *Ծանծք զառողջ[illegible] 'ի բաց ընթանան, և առ վերս ձե[illegible] [illegible] *Առողջ մտաց. կամ [illegible], երախտիք. Եղնիկ:

Փարպ: Պիտ: ժմ: Խոր. ՟Գ. 68: Ցմր. ՟Է: *Եւ առնուն իսկ խեղկատակութեն՝ յանդիմանիչ է կատակատացն. յայտ է թէ չէ առողջ և կատակն. Ոսկ. Եփես:

ԱՌՈՂՋ. իբր Ամբողջ. անթերի. անվթար. անվնասանդ. և Ողջամբ. *Որք զմարմնութեն սրբոյն հոգևոր առ եղբարսն առողջ պահեցին. Ցմր. ԺԳ: *Հիւանդագոյն գործն արար և առողջ. Խոր. ՟Ա. 28: *Նուազ առնեմք զամենայն, և ոչ առողջ. Լծ. պորտ: *Բայց և նոցա հաւատոյն չէր ինչ առողջ. Ոսկ. յհ. ՟Բ. 4: *Առողջութք մարմնոյ լուսաւորց զառողջ հաւատոյն սողմոնի հիւանդացուցին. Եփր. համաբ:

ԱՌՈՂՋ. որպէս Առողջական. առողջարար. հասիւէթլի. *Խնծոր՝ առողջ կերակուր է, և հիւանդաց յոյժ ախորժելի. Նար. էրգ:

ԱՌՈՂՋԱԲԱՐ. մ. Ὑγιῶς, ὑγιεινῶς. Sicut sanus, salubriter. Առողջութք. և Առողջմտութք. առողջարար կամ փրկաբար օրինակաւ. *Առողջաբար ունել (այսինքն կեալ), կամ քաղցնուլ, կամ բուռն հարկանել, կամ խորհել. Ար. որս. ծԳ: Նիսս. կազմ. ԻԱ. և կոչ. Գեղմ:

ԱՌՈՂՋԱԲԵՐ. Տ. ԱՌՈՂՋԱՐԱՐ. Վրդն. ծն:

ԱՌՈՂՋԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ὑγιεινότερος, ὑγιεινότατος. Sanior, valentior, sanissimus. Առաւել կամ ամենևին առողջ. *Առողջագոյն զաղքատս քան զմեծատունս գտանեմք. Ոսկ. յհ. ՟Ա. 21: *Առողջագոյնք (քան զմարդիկ) բազումք յանասունս կենդանեացն են. Փիլ. խնդ: *Որոց խառնուածն առողջագոյն հաստատութի կենաց գործէ. Փիլ. փէսակ: Խոր. ՟Գ. 62:

ԱՌՈՂՋԱԳՈՐԾ. Տ. ԱՌՈՂՋԱՐԱՐ. *Զառողջագործ յամենեսեան զեղուցանել խնամ. Պիտ:

ԱՌՈՂՋԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ողջախոհութի. ողջմտութի. զգաստութի. Σωφροσύνη. Temperantia. *Զառողջախոհութե բանն կացմն՝ զողջմտին (որ կաղմելով). քանզի խառնեալն 'ի հեշտ ցանկութէ՝ անսանձելով զառողջախոհութիւն՝ կեցցէ զճշմարիտ կեանսն: Առողջախոհութեանն բան խառնանել և խոցոտել միտս և սաստակել զախտն: Ոչ կարացեալք բանիւ հաւանել, այլ բռնաւոր ահիւ հարկաւորս զառողջախոհութի զգենուլ. Փիլ. այլաբ. և լին. ՟Գ. 51:

ԱՌՈՂՋԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Առողջ խորհրդով. ողջամիտ. *Այր մտացի առողջախորհուրդ: Առողջախորհուրդ ժողովուրդ. Փարպ:

ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ὑγιεινός, ὑγιαίνων. Sanus, salubris, salutaris. որ և ԱՌՈՂՋԱՑԻՆ. Սեպհական առողջի, և առողջութե. առողջ. և Առողջարար. օգտակար. *Աշխատաւորն մարմնով պնդակազմ և առողջական. Ոսկ. փծ: *Յառողջագոյն 'ի բաց հատանել պարտ է ըղհիւանդականն, և ապա 'ի նիւթս մատուցանել զառողջականն: Առողջականքն վարեցեալ: Առողջական բանք, կամ յարմարմունք: Առողջական և փրկական դեղք. Փիլ: *Առողջական դեղ, կամ ապեղանիք. Պիտ: *Առողջական կերակուրք. Շ. մտթ: Տօնակ:

ԱՌՈՂՋԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Ողջամիտ. և ողջմտական. որ և ՈՂՋԱՄԻՏ. *Առողջամիտքն մերկացին զախտս հիւանդութեանց. Մծբ. ԺԲ: *Զժուժկա-

լսելանն և զառողջակիտն և զանկող (կենանս)։ Փիլ. ւլն. ԺԲ. 56։ *Ցառողջանիտս եւ հարցասէր լսելոյ լինէր կանխագիտութեն. Պիտ։

ԱՌՈՂՋԱՄՏԵԼ. Առողջամիտ գտանել. ողջմտութեամբ կամ ողջախոհութեամբ կեալ. *Սկսեալ համեստանալ և առողջամտել, յորժամ անցցեն գնացին տիոյքն ծերութեն. Փիլ. լն. ՃԲ. 152։

ԱՌՈՂՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՌՈՂՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. Σωφροσύνη. Modestia, pudicitia, temperantia. Ողջմտութիւն. առողջախոհութիւն. ողջախոհութիւն. զգաստութիւն. պարկեշտութիւն. բարեխառնութիւն. *Նշանակ խոհականութեան միտսն, և առողջմտութեան գեհոն։ Խոհականութիւն է առաքինութիւն բանականին, և առողջամտութիւն ցանկականին։ Ցիմաստութիւն միտս խմանալն, և յառողջամտութիւն առողջամտութիւն վարել. Փիլ. լն։

ԱՌՈՂՋԱՑԻՆ, լնոյ, ոց. Տ. ԱՌՈՂՋԱՑՈՒՆ. Ὑγιεινός. *Առողջային գիրք, առողջային սամ, առողջային դեղք. վասն զի առ մին բազմահայեցով, այսինքն յառողջութիւն, անուանեցաք առողջայինս. Սահմ. ծԷ։ *Եւ զգոյն լուծի առողջային՝ ըղձալի տիրոյ պատուիրանին. Ցո. որդի։ *Տեղի առողջային. Վեր. Գ. սփեռ։

ԱՌՈՂՋԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ὑγιάζομαι. Sanor, convalesco. Ցառողջութիւն գալ կամ գտանել. բժշկիլ յախտից մարմնոյ կամ հոգւոյ. բուժիլ, աղէնալ. սաղուլմոք, էյի ոլմոք, չիքմա գուրմոք. *Առողջանալ 'ի հոգևոր հիւանդութեանց. Ը. Ընդհանր։ *Թէպէտ առողջացաք, չեղեր լաւագոյն. Ոսկ. յհ. Ա. 37։ *Ի ձեռն սը և ճարտար բժշկին առողջացան երկոքին կողմանք. Վրք հց. Է։ *Առողջացին 'ի հաւատս. Տիտ. Ա. 13։ *Ջի խրքն քո ամենայն այնպէս յոլովեսցին և առողջասցին. Սարգ. Գ. յհ։

ԱՌՈՂՋԱՆԴԱՄ. ա. ն. Առողջ անդամօք. ողջանդամ. *Կանգնեսցէ յախտէն առողջանդամ՝ կենդանարար բանիւ յայնժամ. Ը. խոսք։

ԱՌՈՂՋԱՊԷՍ. Տ. ԱՌՈՂՋԱԲԱՐ. *Ոչ առողջապէս, և ոչ բարւոք անձանց իւրեանց զանձնառութիւն եկեղեցւոյ հնարին առնել. Գէրմ։

ԱՌՈՂՋԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Ὑγιαίνων. ῥωστικός. Salubris, salutaris, corroborans. որ և ԱՌՈՂՋԱԳՈՐԾ. Առողջացուցիչ. օգտակար. փրկարար. Տես և ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ, և ԱՌՈՂՋԱՑԻՆ. բուժիչ. հաստիճ, մնաֆեճ. *Առողջարար դարման հոգևոր բժշկաց։ Առողջարար էր, թէ վնասակար. Ը. ընդհ։ *Առողջարար դեղ. Լմբ. պտրգ։

ԱՌՈՂՋԱՐԱՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Առողջարարական ածայնոց հրճուանաց. Մագ. էկեղ։

ԱՌՈՂՋԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Առողջարար գոլ. և Առողջացուցանելն. *Պարտ է զորութիւն առողջարարութեանն. Լմբ. յայտ։

ԱՌՈՂՋԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ὑγιάζω. Sano. Ողջացուցանել. բժշկել. առողջել. բուժել. սաղալթմագ, չիքմա ... *Գթածաբար առողջացուսցես. Նար. ծԷ։ *Առողջացոյց ածապէս։ Առողջարար գործեալ կրկին. Ըստ։

ԱՌՈՂՋԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ առողջացուցանէ. բուժիչ. առողջարար. սաղալթիճ. *Ցօղն բժշկութեան եղև առողջացուցիչ. Եփր։

ԱՌՈՂՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՌՈՂՋԱ ՄՏՈՒԹԻՒՆ. *Պարկեշտութեամբ և առողջմտութեամբ։ Եթէ ոչ խրատեսցի, ոչ գգեսցի զառողջմտութիւն. Փիլ. լհ. ծԲ. Ենթ. Ա։ *Առողջմտութեամբ կատարել զպատգամս քնի. Ճ. Ա։ *Առողջմտութիւն, որ է անախտութիւն. Քեր. քերթ։

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑγίεια. Sanitas. ὁλοκληρία, integritas. Առողջն գոլ, և առողջանալն. ունելն կամ ընդունելն զբարեխառն միջակ անախտութիւն և ամբողջութիւն մարմնոյ. սաղլըգ, խօշլուգ. *Քան զառողջութիւն և զգեղեցկութիւն սիրեցի զնա։ Վասն առողջութեան զապիկարն կարգայ։ Ցոտից մինչև ցգլուխ չիք 'ի նմա առողջութիւն։ Հաւատքն՝ որ նովաւ՝ ետուն դմա զառողջութիւն զայս. Իմ. Է. 10։ ծԳ. 18։ Ես. Ա. 6։ Գծ. Գ. 16։ Խակ Իմ. Ը. 1. *Ձգտի (կամ ձգի) 'ի ծագաց մինչև 'ի ծագս օգտակար առողջութեամբ. յն. մի բառ. εὐρώστως, քաջառողջաբար, կամ հզօրեղապէս։ *Հաւասարութիւն խառնուածոյ մարմնոյն՝ առողջութիւն ասի. Լմբ. ող։ *Ի հիւանդութեան զառողջութեանն ունիմք կարօտութիւն. Յհ. Իմ. տփ։ *Առողջութիւն ընձեռել, կամ բաշխել. Փարպ։ Ագաթ։ *Դեղ առողջութեան. Նար. Լ։ Ը. ընդհանր։ *Ոչ ունիմ ինչ առողջութիւն ստամոքսի. Վրք հց. ծԴ։ *Որ կամաւոր կուրութիւն յինքն բերէ, ոչ երբեք եկեսցէ յառողջութիւն. Յհ. կբ։

Լայնաբար՝ Լաւութիւն. ուղղութիւն. անաղարտութիւն. *Զինչ է յոռութիւն, և զինչ առողջութիւն սահմանի. Սահմ. Բ։ *Առողջութիւն գնալ 'ի ճանապարհս նորա։ Առողջութիւն արդարութեան. Ագաթ։ *Խոնարհութիւն սրտի, և առողջութիւն հաւատոց. Բրս. առ Գր։

Իբր Թանձրացեալ՝ Առողջացուցիչ. *Առողջութիւն եղև նա աշխարհիս հայոց, և բազում վիրաւորք 'ի ծածուկ նովաւ գտին զառողջութիւն. Եղիշ. Ը։ *(Աճ) կրկնաձիր առողջութիւն. Նար. Գ։ *Կերակուր է առողջութիւն մարմնոյն. Նեղոս։

ԱՌՈՅԳ. ա. Θαλερός. Florens, virescens. Ἀκμάζων, νεώτερος. Juvenis, juvenilis, novus, recens. (որ գրի և ԱՌՈԳ, ԱՌՈԻԳ). Իբր Առոգեալ. ոռոգեալ, առաճեալ կամ ուռճացեալ՝ որպէս զբոյսս. կամ առողջ և ույժ առեալ յարբունս, կամ հաղուստ և կայտառ մարմնով. որ և Թ. տուրլու. Այսինքն զմարդոյ և զայլոց կենդանեաց, և զտնկոց. որպէս ուձ. նուրեռ, ..., մլոյն. փինճ, փիրի. ժեր... *Առոյգ մարմնով. Սրգ. յէ. Գ։ *Մարդիկ առոյգ. Լմբ. պտրգ։ *Առոյգ ամենեքին՝ ընդ երեսս պատուաճեալ. Խոր. Ա. 28։ *Ի ծաղկի հասակին՝ յառոյգ գեղեցկութեան. Ագաթ։ *Սակս շնորհալից գիմացն, և առոյգ գեղեցկակերպ բնութեան։ Առոյգ (հոգւով) և ողջամիտ ծերունին. Պիտ։ *Խնդրէին առ ժամ մաշեալ ոսկերս, և տեսանէին առոյգս և պարարեալս. ՃՃ։ *Հաճեցուցանել զմեզ ձկամբք, նորագոյնս և առոյգս զնոսա առաքեալ. Մագ. Ծ։ *Սմբատ այր քաջայայտ և հանճարեղագոյն, լի և առոգ յամենայն իրողութիւս. Ասող. Գ. 3։ *Զանկիցն բանն, զմիշտ առոյգն և զյաւիտենականն. Տօնակ։ *Ծառ առոյգ, սաղարթացեալ, գեղեցկուղէշ. Մագ. Ա. Երգ. գեր։

ԱՌՈՅԳԱԲԱՐՁ. ա. Որ առոյգ ի ցեն բարձք ոտից. *Առոյգաբարձն (կամ առոգաբարձն), և գեղեցկոտն. Խոր. Գ. 23։

ԱՌՈՅԳԱԳԱՒԱԿ. Տ. ԱՌՈԳԱԳԱՒԱԿ։

ԱՌՈՅԳԱՆԱՄ, կամ ԱՌՈԳԱՆԱՄ, ացայ. չ. Θάλλω. Vireo, floresco, vigeo. Առոյգ լինել. ուռճանալ. ծաղկել. ծաղկիլ. ... *Եթէ զայտասիկ խաղացիս, մինչև տակաւին առոյգացեալ ես. Մագ. Է։ *Մինչ առոգացեալ, ցանկ փթթեալ։ Առոգացեալ հասակաւ և զօրութեամբ և իմաստութեամբ. Սարգ. ա. դ. Է. ծա. Ա. ա. յհ. Գ։ *Առոգանայք հանճարով ածային իմաստիցն. Համամ. առակ։ *Երիտասարդք, որք 'ի նորոգութեան կենաց չքջեցան մկրտութեամբն, և առոգացան առաքինութեամբն. Լմբ. առակ։

ԱՌՈՅԳԱՆՁՆ. ԱՌՈՅԳԱՎԱՐԺ. Տ. ԱՌՈԳԱՆՁՆ. ևն։

ԱՌՈՅԳԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. որ և ԱՌՈԳԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տալ առոյգանալ. ուռճացուցանել. *Եթէ ոչ կարէ ոք ամենայն մարմնովն առոյգ լինել, գոնեա վայն՝ զոր կարէ, առոյգացուցանել կրթեսցի. Փիլ. լին. Բ. 63։

ԱՌՈՅԳԻՉ. Տ. ԱՌՈԳԻՉ։

ԱՌՈՅԳՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և գրի ԱՌՈԳՈՒԹԻՒՆ, ԱՌՈՒԳՈՒԹԻՒՆ. Εὐεξία, ἀκμή, πάχος. Vigor, flos aetatis, optima conditio. Առոյգն գոլ. ծաղկեալ հասակ և զուարթութիւն. արբունք. ուռճացումն. գալարութիւն. և Զօրաւոր և լաւագոյն միջակ ամենայն իրաց. փինճլիք, թէնտիւրիւստլիք, գուվվէթ. *Առողջութիւն և առոգութիւն լաւ է քան զամենայն ոսկի. Սիր. Լ. 15։ *Առոյգութիւն ծառոց, որթոց, կամ առաքինութեանց. Պիտ։ Փիլ։ Նիւս։ Լմբ։ ՃՃ։ *Առոյգութիւն մարմնոյ, կամ մարդոյ։ Փիլ։ Մագ։ Լմբ։ *Ջերկրին զառոգութիւն ցուցցէ, և զմշակացն բազում գարիմանս. Ոսկ. Ես։ *Առոյգութիւն լուսոյ, կամ չարժման. Ագաթ. Դրգ. և խորհ։ Լաստ. Ծ։

ԱՌՈՇՈԳԻ. գ. Տեղի առաչոգ, հովանոց, ամարանոց. զուարճալի և հով վայրք. *Իբրև սեպհական 'ի բնէ առանձին առաշոգի նոցա էր կարգեալ. Բուզ. Գ. 14։

ԱՌՈՏՆԵՄ, եցի. ն. Ընդոտնել. առոտն կոխել. *Ի վերայ իժից և քարբից գլ-նալով առոտնեցից զառիւծն և զվիշապն. Մարթին։

ԱՌՈՏՆՀԱՐՈՒ, ի, աց. ա. Որ առոտն հարկանէ, արհամարհող. անարգող. պատուիրանազանց. *Առոտնհարուք օրինացն. Փարպ։ *Զաստուածադրութիւն և զպատուէր առոտնհարու և արհամարհողք լեալք. Մխ. դփ։

ԱՌՈՏՆՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոտնհարութիւն. արհամարհութիւն. *Հրամանացն առոտնհարութիւնքն կորուսանեն զպատուիրանազանցսն. Եփր. Գող։

ԱՌՈՒ, ի, իւ. ոք. և ոյ, ով, ոց, ովք. գ. (ըծ. յն. ռէաքս. լտ. ռիվուս. Թ. ըռմագ.) Ῥύαξ. Rivus. Վտակ հոսեալ. ուղխ. գետ փոքր, (ջրոյ, արտասուաց, արեան, ևն. Հաղուկ ջուր, դըզի գէթ. ...). *Մեծութիւն թէ առուիւ (կամ առուով) գայցէ (յն. լոկ՝ հոսեսցի), մի յօժարեսցին սիրտք ձեր. Սղ. ԿԱ. 11. կը. այսինքն՝ *Թէ արտաքուստ հոսին մեծութիւնք իբր զառու. Վրդն. սղ։ *Առուացն 'ի վերայ հոսման. Նիւս. կազմ։ *Որպէս որք զառուսն տանին, նախ նշանահարս տեղեացն առնիցեն. Արր։ *Յորժամ 'ի ջերմուէ օդոյն ջուրն ծորեալ ելանէ 'ի ձեռանն առուս առուս վիժելով, զհող երկրին ըղ-կնի իւր հեղեղատելով. Լաստ. ծԴ։ *Մըտացդ աչաց օգնական և վկայ զգալւոյդ առուսն շնորհել։ Արտասուացն առուաքըղ-նոյն լուանալ. Լմբ. ող։ *Այսպէս և յայնժամ լինէր առուք արեան. Լաստ. ծԴ։ *Արեանն առուք իբր յաղբիւրէ բխեն 'ի լեր.

գէն 'ի բաց արձակեալք. Նիւս. կազմ: *Իբրեւ յեռանդնոտ յիմանալի քրայէ արտաշխեպագոյն առու. Անյաղթ. բարձր:

ԱՌՈՒ. Αὔλαξ, ἀγωγός, ὀχετός. Sulcus, rivus, canalis. Առուամէջք. այսինքն ագուգայ ակօսաձեւ. խողովակ. ջրանցք, ուրգի. երակ. խրամ, են. ընդ որ հոսի ջուր կամ այլ ինչ հեղուկ, կամ հոսելոցն գործէ զայն առուակս. ռմկ եւ. առու. արք, արըղ, առուխօլու. Ճուլէ, օլուք, խէնարք, և փէկ, և փոսոր: *Ջուր բերել առուով 'ի գործ ինչ, կամ յաղագս ոռոգանելոյ. Մխ. դտ: *Ցանդատատանն առուօքն տանիցի մշակն զջուրն. Նիւս. կազմ: *(Փափկասէրն) զամենայն անդամն առհասարակ առուս աղբանոցաց գործէ: Ջառուս որլըմոյն ձգել. Յոբ. Ժ. Գ. 4: Ես. Լ. Է. 30: *Ծայրապատար զերակացն գործելով առուս. Պիտ: *Ջմանրն 'ի ձեռն ոմանց առուաց 'ի լերդին ածէ 'ի դուրս: Անդուստ 'ի դուրս դիմեալք երկորեակ իմն առուք՝ ունին յինքեանս շունչ և արիւն. Նիւս. կազմ: *Առ առուամն ընդանին հաղորդաբար Թողացոյց: Ննդական առուս հատին 'ի մարմնի մերում, հատանելով իբրու 'ի պարտէզս առուս .. և նախ իսկ առուք՝ երկու երակք հատանառ Թիկունս կոյս. Պղատ. փիլ: *Արտօսրն հանգիստ, յորժամ խորագոյն խեւլապատճէն որ 'ի տըրտմութէ գոլորշիքն են՝ ընուցուն իբրեւ 'ի ձեռն առուացն ոմանց որ յաչսն գնացք են խոնարհագոյնք՝ զծանրութին պատրաստէ. Բրս. գոհ:

ԱՌՈՒ. ա. Իբր Առօղ. հաղորդ. տես 'ի բառն ԱՐԵԱՆԱՌՈՒ, այսինքն արենակից:

ԱՌՈՒԱԲԱՐ. մ. Իբրեւ զառու՝ ըստ Ա նշ. ուղխօրէն. յորդուքն. անընդհատ հոսմամբ. *Ելանէ հուր յերկաթոյ առուաբար. Ը. բարձր:

ԱՌՈՒԱԾ, ոյ, ով. գ. Առումն. և առեալ իրն. կալուածք, վաշխ, յափշտակուն. են. *Ջձեռս յերկինս համբարձեալք, վասն զի մաքուրք յառուածոց են, յաղօթս կան առ ած. Փիլ. փէսոխան:

Կամ իբր Առած, և կամ Ընդհատումն. Διάλειμμα. Interstitium. *Ած 'ի մարմնում ոչ առուածոյ (կամ առածոյ) գործովք, որպէս 'ի ձեռն մարգարէիցն, այլ բուռակից ինքեան և միաւորեալ ներկացուցանելով զմարդն. Բրս. ծն:

ԱՌՈՒԱԿ, ի, աց. Տ. ԱՌՈՒ. *Առուակքն այլ լի եղև ջուրբ. Վրդն. ող:

ԱՌՈՒԱՀԱՆՔ, նաց. գ. Առու ըստ Ա նշ. այսինքն ագուգայ. ջրանցք. Καταγωγὴ ὑδάτων. Aquaeductus. *Ջգանձս տաճարին 'ի ծախս առուահանաց ծախէր. Եւս. պտմ. Բ. 6:

ԱՌՈՒԱՄԻՋՔ. Տես ԱՌՈՒ ըստ Ա նշ. Αὔλαξ. որ և Ակօս. *Եկաց հրեշտակն ած յառուամէջս այգեացն. Թուոց. ԻԲ. 24: *Գալ մտանել 'ի նեղագոյն տեղի մի յառուամէջս այգեստանոյն. Ագաթ:

ԱՌՈՒԳԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ յոյժ առոյգ. մատաղագոյն. զօրագոյն. յուռթի. ուռճացեալ. *Ոչ եթէ զառուգագոյնսն եւեթ դարմանելով: Ջօրացեալ առուգագոյն արգաւեօք: Եբիտասարդաց առուգագոյն բնուեց. Պիտ:

ԱՌՈՒԳԱՆԱԼ. Տ. ԱՌՈՅԳԱՆԱԼ. *Յորժամ առուգացեալ (կամ առոգացեալ) զարգասցի. Պիտ:

ԱՌՈՒԳՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՌՈՅԳՈՒԹԻՒՆ. *Անթառամելի առուգուԹի. Պիտ:

ԱՌՈՒԻՄ. Իբր կր. Առնում բային, առաւել ռմկ. առնըւիլ. ալընմագ. *Համբերողքն և ժուժկալքն առուին որպէս զաւար. իսկ արտնջողքն .. Թողանին 'ի դըժոխս. Երզն. մթ:

ԱՌՈՒԿ. ա. Առօղ. յափշտակօղ. *Ոչ յակամայ կամաց պահանջեմ, և ոչ առուկ լինիմ. Եփր. Բ. կոր:

ԱՌՈՒՂԵԿԱՆ. ա. Անցաւոր իբր ընդ ուղի. առժամանակեայ. *Ամաց յոլովութի 'ի չափս դարուց առուղեկան յաւիտենիս. Նար. ծէ:

ԱՌՈՒՄՆ, առման. ա. Առնուլն, և առեալ լինելն, ըստ ամենայն նշ. տես և ԱՌ. Λῆμμα. *Առմամբ քո շնորհիդ. Նար. ղԳ: *Առումն ձեռացն (զպտուղն) դատապարտեաց զմարդն. Արզ. ծդ: *Ցառմանէ ծնօտի ծնաւ աղբիւր ջրոց. Նէղոս: *Առումն ընչից, կամ քաղաքաց, կամ տապանակին. Սարգ: Խոր: Արզ: *Քաղաքաց առմամբք. Ը. Բղձ: *Ընդ նմա էր ածունին, և ընդ ինքեան եհան զառումնն (այսինքն զառեալ մարդկուԹին) յերկրէ յերկինս: Հատն (մանանխոյ) է առումն, այսինքն առեալ մարդկուԹին. հատոյն զօրուԹին՝ ածուԹին. Եփր. աւետար. 'ի մարգարիտն:

ԱՌՈՒՄՆ, կամ ՎԵՐՍՏԻՆ ԱՌՈՒՄՆ, իբր ՀամբառնալուԹի, և կրկնուԹի բանի. *Երկնէր երկին, և որ զկնի՝ առաստելըն առումն. Մագ. ԻԷ: *Վերստին առումն բանին: Վերստին առումն առնէ. Սարգ. ա. պ. Բ: Լմբ. ող:

ԱՌՈՒՄՆ. ըստ տրամաբանից՝ ԱռաջարկուԹի կամ նախադասուԹի՝ առեալ 'ի պէտս ցուցման եզրակացուԹի: Նիւս. բն. Բ:

ԱՌՈՒՆԿՆՃԱՌ. ա. Որ ճառէ յունկն այլոյ. քսու. փսպքուս. բանսարկու. անկաճնէխլօր խօխօսօղ. *Որ շողոմոգն է և առունկնճառ: Որ տրտնջօղ է, կամ առունկնճառ, և չարախօս. Սրգ. յկ. Է. ԼԲ. պ. Զ: *Սիրէ զառունկնճառս և զայս մտանիցս. Վանք. յայփ:

ԱՌՈՒՆԿՆՃԱՌ. գ. Քսուն. շողոմոգուԹի. հծծումն բանսարկուաց. *Քսիսուս, և առունկնճառք, որով արտաքս ձգեաց օձն զեւայ 'ի դրախտէն. Վրք. հց. յ:

ԱՌՈՒՈՅՏ, կամ ԱՌՈՒՈՒՏ, ուտի, ից. գ. գրի և իբր ռմկ. Առվոյտ, առուոտ, առոյտ, առուտ. առուոտ, առուաւոտ, առաւօտ: Գոնչխան. և Բժշկարանք: Խոտ երեքտերևեան, է որ խոշոր, և է որ մանր, հանդերձ կապուտակ ծաղկօք, պարարտ և ախորժելի բուտ անասնոց. իսկ առուոյտն կարմրածաղիկ՝ կոչի ռմկ. Երէխնուկ. Եօնճէ, Եօնճա, Բըոֆիլ. առեալ 'ի յն. Բուֆֆիլլօն. լտ. Բուֆօլիում. այսինքն եզատերև. որպէս և տեսակ ինչ ՍԵԱՒ ԱՌՈՒՈՅՏ կոչեցեալ, փէլ խաբիսի: *Առուոյտ կապոյտ, և սեզ, և նմանք սոցին. Մխ. առկ. ԼԳ:

ԱՌՈՒՈՅՏ գնի 'ի Բժշկարանս նաև որպէս յն. լօտօս. որ է Լոտաս. ևս և առ Գաղիանոսի որպէս յն. կիւնա, գուցէ իբրու արօտ անասնոց, զի Գտինօս է անասունն:

ԱՌՊԱՏՇԱՃԱԲԱՐ. մ. ա. Իգէպ. դիպող. պատշաճաւոր. πρόφορος, appositius. *Որպէս յումեմնէ 'ի հասարակաց բըժշկարանէ զառպատշաճաբարն գտցէ ըղձհիւանդացելոյն զդեղ. Բրս. առ ածու:

ԱՌՊԱՏՐԱՍՏ. ա. մ. Առ ձեռն պատրաստ. և որ ինչ է առ պատրաստ կալոյ՝ այսինքն զգուշանալոյ յերեւաց օտարի. *Ջէն ունել զառ առ պատրաստ 'ի Թշնամեաց. Ը. բարձր:

ԱՌՋԱՍՊ. Տ. ԱՐՋԱՍՊ:

ԱՌՋԵՒ. Ռամկականն բառիս՝ Առաջեւ կամ առաջև. մ. նխ: Ը. յառաջ: Մխ. բծղ:

ԱՌ ՍԱԿԱՒ. են. Տ. ՍԱԿԱՒ:

ԱՌ ՍՏՈՐԵԱՒ. են. Տ. ՍՏՈՐ:

ԱՌՍՏՈՐՈԳԵՄ, եցի. մ. Առընթեր կամ և ևս ստորոգել զինչ 'ի վերայ իրիք. ասել՝ Թէ է. *Յորժամ զէքն (այսինքն ըղբայդ՝ է՛) երից առստորոգեսցէ, ահա կրկնակի ասին հակադրուԹիքս. Պէրիար: *Վասն զի ստորոգիւր ասիտակն ումեմն ենԹակայի. իսկ ինքն առստորոգիւր. Անյ. պէրիար:

ԱՌՍՏՈՒԵՐԱԳԻՐ. ա. Իբրու ստուերաբար գրեալ. կամ որպէս ստուեր համարելի ուրուական. առերևոյթ. առ աչօք. *Առ զմարմին Ճշմարտիւ, և ոչ առստուերագիր երևմամբ. Եղիշ. Բ:

ԱՌ ՎԱՂԻՒ. Տ. ՎԱՂԻՒ:

ԱՌ ՎԱՅՐ ՄԻ. Տ. ՎԱՅՐ:

ԱՌՎԵՐԸՆԴՈՒՆԵԼ. Տ. ՎԵՐԸՆԴՈՒՆԵԼ. *Իբրու զնոյն նոցա և՛ միաւորուԹի և՛ տրամորոշողուԹի առվերընկալեալ. Մագ. էկեղ:

ԱՌՎԿԱՅԵԼ. Տես ՎԿԱՅԵԼ. *Ջգացեալք զխափանումն իւրեանց աղգմանցն՝ առվկայէին մեծ գոլով զզօրուԹի ծնիցելոյն. Բրս. ծն:

ԱՌՏԱՆԵԼ. ն. Իբր Առնուլ տանել. վարել. Ἀπάγω. Aufero. *Առատարու զխ յանապատ. Յայս. ծէ. 3:

ԱՌՏԱՐՈՐՈՇԵԼ. Տ. ՏԱՐՈՐՈՇԵԼ. *Պիտի հարցողին առտարորոշել, արդեօք այս է մարդ, կամ ոչ այս. Պէրիար:

ԱՌՏԱՐՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՏԱՐՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ. *Պէտս ունի առտարորոշուԹե մի մի 'ի պանազանուԹեանցն. Անյ. պորփ. ոփէդ:

ԱՌՏԵՂՆ. ԱՌ ՏԵՂԵԱՒ. Տես ՏԵՂ և ՏԵՂԻ:

ԱՌՏՆԻՆ, կամ ԱՌ ՏՆԻՆ. մ. Κατ' οἶκον, οἴκους. In domo, circa domum, domi. Առ տանն. 'ի տան. առանձինն. փանը ձէչ, փանը. էվտէ. *Առ տնին բեկանել զհացն, կամ ուսուցանել. Գծ. Բ. 46: Ե. 42: Ի. 20: *Կցորդս առնելով 'ի փողոցս, և առտնին: Առտնին կատարել զպաշտօն կարգեալ ժամուցն. Փարպ:

ԱՌՏՆԻՆ. ա. ὁ, ἡ, τὸ Κατὰ τὴν οἰκείαν, κατ' οἶκον. Quod in domo fit. Որ ինչ է 'ի տան. առանձնական. ներքին. փնաքին, փատնը. էվէէկի. *Առտնին արկանելի: Առտնին եկեղեցի. Եւ. Գ. 22: Հռ. ԺԶ. 5: Կող. Դ. 15: Փիլիմ. 12: *Ցեա զառտնին իւրեանց յարմարեալ իրս. Խոր. Ա. 1: *Ի ժամ առտնին սաղմոսացն. Բրս. հց:

ԱՌՏՈՒԵՄ, եցի. ն. Παρέχω. Praebeo. Πορίζω. Afferro. Իբր Տալ. մատուցանել. առաջի առնել. աւանդել. *Յաղագս ամենայնի (այսինքն ամենեցուն) ըննուԹեն խնդրուԹի առտուեցին: Մէջս լինելութի սոցունց ելով և ելոց գոլով առապաբար առտուիցէ: ՔաղցրուԹի առտուեւլով մեր ընկալեալ առտուԹի: Վայելչապէս զանուննն առտուեաց: Ջի զչունչն և զմայելին ընդունելով հովացուցանէ .. և դիւրուԹի 'ի տապումն առտուիցէ. Պղատ. փիլ: *Գուցէ կարծիս առտուեցից քեզ՝ ամենեքին առ փոքունս զմեծս առնելով ... ամենեւին երկարաբան (լինել): Ջայն զօրուԹին՝ որ անձանց առտուէ զհեշտուԹին. Պղատ. օրէն. Ա. Բ: *Առտուեալ զնոյն: Առտուեալ զանձն 'ի ձեռս հօր. Թէոդոր. խչ:

ԱՌՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Տուրն. տուչու-

թԷ. «կենաց առտուտն աւետիք. Անան Էկէղ։

ԱՌՑԵՂ, ի, ից. ա. Ἐμφίλιος. Gentilis, intestinus, innatus. Ցեղական, ազգային. առանին. ներքին. ընդաբոյս. «Զառցեղ պատերազմ. Դիոն. ածայ. ծա։ «Առցեղ պատերազմ է անխելթիցն և խռնացականացն առ նիւթականս և զգալիս ընդնաւորապէս չհամաձայնիլն։ Առցեղ զընդնաւորականս ասէ։ Պարզևէ ած՝ ասէ՝ փոխանակ առցեղ պատերազմի զխաղաղութն և չնչակցութ ամենայնի. Մաքս. ՚ի դիոն։

ԱՌՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տես ՑՈՒՑԱՆԵԼ. «Զանհաս սիրոյն առցուցանելով զկատարելութն. Անան. Էկէղ։

ԱՌՓՈԽԵԼ. Տ. ՓՈԽԵԼ. «Նոյնպէս Յնոց բանս (խմաստ բանիս), և սակաւիկ ինչ առփոխեցաւ. Կիւրղ. ծն։

ԱՌՓՈՐՁԻՄ. Տ. ՓՈՐՁԻՄ, ըստ յն. ոճոյ. այսինքն կամիլ առնուլ զփորձ. ձեռնարկել. ջանալ. «Ընդէր զատութի, և ոչ զգուշացեալ ՚ի բանս և ՚ի գործս առփորձիս ցուցանել. Յհ. իմ. Երև։

ԱՌ ՓՈՔՐ ԻՆՉ. ՃՆ. Տ. ՓՈՔՐ։

ԱՌՔ. Տ. ԱՌ, առք։

ԱՌՕՐԵԱՅ, րէի, ից. ա. Αὐθημερινός, ὁ αὐθήμερον. Unius diei, diurnus. Որ ինչ իցէ կամ լինիցի առօրին, յօրն յայն, ՚ի միջոցի աւուր միոյ. աւուրն. օրական. նոր. օրուան, նոյն օրուան, մէկ օրուան. գիր կիւնչիւք, Եէվք. «Իբրև զառօրեայ վարձք վարձկանի. Յոբ. է. 1։ «Իբրև զառօրեայ մանկան ծնելոյ. Ագաթ։ «Առօրեայ բարութք ախշեալ մառնէր զվարդապետն՝ գոյզն գնոյ զանանց գանձն. Համամ. առոլ։ «Առօրեայս սակսծանես սուրբս, և ձեռնագրես ածաբանս։ Տեսանեմ զառօրեայ իմաստունս. Ար որս. ա. բ։ և Սարգ. յէ. է։ «Զառօրեայ անձրևածուած նշանակէ. Շիր։

Եւ կարճօրեայ. սակաւօրեայ. անցաւոր. մէկ քանի օրուան. «Առօրեայ և անցաւոր և անհաստատութն սասացուած. Փիլ. լի. դ. 134։ «Միայն առօրէից ցանկացաք։ Թեթև համարելով զառօրեայ աշխատութիւս. Խոսր։ «Կեանք առօրեայք. Նար. ծէ։ «Այսոքիկ առօրեայ պատմութք կեսարուն, որ թագաւորեալ ամիսս վեց. Լաստ. ճ։ «Յաղագս առօրեայ չարչարանացն յորպիսի փառս կոչեցան. Սարգ. ա. պ. ծա։

ԱՌՕՐԵԱՅ. իբր Օրըստօրեայ. համապազօրեայ. իւրաքանչիւր աւուր. ամէն օրուան. Quotidianus. «Առօրեայ պարենիցն կարօտեալ. Բրս. հոգեւոյ։ «Առօրեայ և չորաթօրեայ լուացմանցն։ Առօրեայ լուացմանք և պատարագօք. Մանր։ Մէկ. ընծեց։ «Ընդ անաշխատ կենաց ... ունեմ քրտամբք զառօրէին. ... որդէ։

ԱՌՕՐԷԱԿԱՆ. ա. Նոյն ընդ վ. իբր Օրըստօրեայ. ամէն օրուան. «Զառօրէական զկերակուրն խոստացաւ ճարակօք ... Ագաթ։ կոչման։

ԱՌ ՕՐԻՆ. մ. Αὐθήμερον. Eodem die. Նոյն օրին. ՚ի նմին աւուր. անդէն առ ել... խոկոյն. «Անմիջան առ օրին յայտնէ ... թիւ իւր. Առաք. ծբ. 16։ «Առ օ... ... վճարէին. ա. Գ. Ճ. 50։

ԱՌՕՐԻՆԱԿԵԼ. Տ. ՕՐԻՆԱԿԵԼ, ըստ ... համեմատել. «Պօղոս առօրինակեալ ... գիրս փրկութեն յաղթող ցուցանէ. Նար. ա։

ԱՌ ՕՐՆ. մ. Որպէս Առ ժամն յայնմ աւուր. և ի նմին աւուր. «Պահել առ...

օրն հրամայեցին զգուշութեամբ. Փարպ։ «Զիւրան ՚ի մեզ սերմանիս առ օրն համարեացի». այսինքն յայնմ աւուր, որ է օր դատաստանի. (առկ. օր կոգոյ որ, ապէնոլ։) Նար. իբ։

ԱՍԱԾ, ի. գ. Ասացեալն բան. բառ. ծը. «Ըստ ասածին վաղամայ. Փարպ։

ԱՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ասուն. խօսական. «Յայլ տեսակ բարեգործեալ զասականն, և զանասունն. Փիլ. լին։

ԱՍԱՑԱԾ, ի. գ. Ասացուած. ասած. ասացեալն. գուրջուածք, գուրջածը. քէյէլ, սէօզ. «Առ այսպիսի ճշմարիտ ասացածս՝ անպատշաճ հարցուածս մատուցանեն. Եղնիկ։ «Բաւական է քո տեսան բանն, և լիով ասացածն։ Ըստ ասացածի հռետորին. Փարպ։

ԱՍԱՑԱԿԱՆ, ի, այ. ա. Որ ինչ լինի ասութք իւիք, կամ ձայնիւ բարբառոյ. ձայնաւոր. արտաբերական. Բէրնով կամ միղլով ըսուած. որպէս և խօսողականն ըստ անմարմնոցն կերպի. հրեշտակի միղլով խօսուած. «Բան է հրեշտակացն, բան է և մերս ազգի ազգի. այլ ոչ ճշմարիտ բանք. վասն զի ասացականք են, և ոչ անձնաւորք. Սարգ. յէ. դ։

ԱՍԱՑՈՒԱԾ, ի, կամ ոյ, ոց. գ. Φάσις, λέξις, ῥῆμα. Dictio, dictum. Λόγος. Sermo, verbum. որ և ԱՍԱՑԱԾ, ԱՍԱԾ, ԱՍՔ, ԱՍՈՒԹԻՒՆ, ԱՍԱՑՈՒՄՆ. Բան (ասացեալ կամ գրեալ). խօսք, և ճառ. «Ասացուած բանից. Ար որս. է։ «Ըստ ասացածի սաղմոսերգին. Փարպ։ «Զանց ընդ նորա յոլովագոյնն առնելով ասացուածովք։ Յարմարական ասացուածովքն. Պիտ։ «Մարգարէական բանիցս ասացուած։ Միտք ասացուածիս լի է տարակուսանօք. Սարգ. ա. դ. է։ և յաւք. բ։ «Բժշկէ զայն ասացուածովս. Լմբ. ող։ «Պարտ է ասացուածին դաշնաւոր գոլ. Պիտ։ «Յարմարագիր ՚ի պատմութիւնս ասացուածի իւրոյ. Փարպ։ «Բազում ասացուած արար ընդդէմ աղանդին մարկիոնացւոց։ Ճառելով ՚ի սկզբանէն և ճշմարիտ ասացուածովք. Խոր. բ. 63. 64։

ԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. ԱՍԱՑՈՒՄՆ. ԱՍԵԼՈՒԹԻՒՆ. } գ. Ասացուած. և ասելն, և ասիլն. խօսք. բան. «Զամենայն՝ որչափ ասացութ, առական իբրու էակք զոսա ցուցանէ. Պղատ. փիմ։ «Բնր, ասացութիւն ինչ արտագրեսցուք. Անյաղթ։ «Դու եղեր այսպիսի բանից ասացութե պատճառ. Պրոկղ. ՚ի սրբէս։ «Ըստ քում բանից ասացութեանց. Ոսկեփոր։ «Արժան է ունայն համարել զայսպէս ասացութիւս. Վանր. յոյժն։ Տես ԱՄԵՆԱՑ ԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. «Զայսպիսի ասացմունս լուեալ թագաւորին. Փարպ։ «(Եւնոմիոս ասէր.) իմաստութն համճար է. իսկ բան՝ ասացման ինչ գատարկ յառաջբերութիւն. Կիւրղ. գանձ։ «Քան զմարգկան իմացումն և ասելութն ՚ի վեր անցանէ. Խոսր. պարգ։

ԱՍԵՂՆ, ասղան, ղունք, ղանց. գ. Ῥαφίς. Acus. Գրի և իբր ռմկ. ԱՍԵՂ, ԱՍԵԽ. Սրածայր գործի կարելոյ զհանդերձս, որպէս և գործելոյ կիտուածս, ԾՆ. ասեղ. իյնէ, իյնէ, իդրէթ, սողէն. «Մալխոյ ընդ ծակ ասղան անցանել. Մտթ. ծբ. 24։ Մրկ. Ժ. 25։ Ղկ. ժէ. 25։ «Մինչև զմիոյ նշմարելոյ ծայրի ասղան. Մագ. կը։ «Սակս միոյ ասղան բարկանան, ԱՆ։ Ոչ ունելառանձին և ոչ ասեղն մի։ Մինչև ցասեղ մի. Վրք հց. բ. է։ «Եթէ ոք ասղամբ ասանանէ զոք, այնպէս դատապարտեալ

լինի, որպէս ոք աշտէիւ սպանանէ. Եփր. աւետար։ «Կիսոցն ասղունս ընդ եղնգունս վարէին յանխնայ. Ճ. Ժ։

ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾ. Տ. ԱՍՂՆԱԳՈՐԾ։

ԱՍԵՂՆԱԿԱՐԿԱՏ. ա. Իբր Ասղամբ կարկատեալ, մանեալ. հիւսեալ. «Զկապ և զպարանս ամենայն մեղաց, զոր կապեալ պատեցին զանձամբ իմով ամենաչար դևքն՝ ասեղնակարկատ անօրէնութեն իւրեանց։ Զպատուանս ամենայն մեղաց, զոր կարեաց ընդ անձն իմ չարաչար ասեղնակարկատ մեղօք հոկայն յաղթանդամ. Մաշտ։

ԱՍԵՄ. ասացի, ասա. ն. Φάσκω, φημί, ἔπω, λέγω, ῥέω, ἐρέω. Dico, ajo, ԵՆ. (արմատն է հյ. ասք. լծ. և յն. ասմա, երգ. փասգօ, ասել). Ոգել. բարբառել. խօսել. յայտնել բանիւ զմիտս. ըսել. փիմէք, փէմէք, այթմագ, սէօյլէմէք. «Ասաց ած, եղիցի լոյս։ Ասէ տէր ած յօձն. և ցկինն ասէ. և յադամ ասէ։ Զոր ձեզդ ասեմ, ամենեցուն ասեմ։ Ասէին զնմանէ, կամ վասն նորա. ԵՆ։ «Ասել ասացի յառաջագոյն, ոչինչ յայտ արարին արգեամբք. Ոսկ. Եա։

ԱՍԵԼ. Լայնաբար վարի յամենայն գիրս՝ որպէս Նշանակել, Հաստատել, ստորասել. Հարցանել. Պատասխանել. Պատուիրել. Վարդապետել. Արտաբերել. Երգել. Խոստանալ. Պատմել, Ճառել. ԵՆ։ Իսկ Մէկն. ղևտ. «Պիտոյ է, որպէս ես ասեմ, ըստ նաւորդացն ճարտարութեան միշտ բարւոք գնալ». իմա, որպէս ինձ թուի։

ԱՍԵԼ. իբր Անուանել. կոչել. և համարիլ. ընծայել. «Թագաւոր զոմն ասեն զյմ. Գծ. ծէ. 7։ «Սա զմ ասիցէ զայս. Սարգ. ա. յհ. դ։ «Վասն ասելոյն մեր զնա թագաւոր յունաց. Խոր. ա. 1։ «Ասացեր զմեզ անմիտս. Փարպ։ «Զերբեմն կարմիրն ասացեալ ծովլ. Պիտ։ «Բարի ասացայ. Նար. հբ։ «Ոչ ասեն նախահայրեաց ազգին՝ մուրացան տէր. Խոր. բ. 7։ «Նմա և բարի իսկ ոչ մարթի ասել. Եղիշ. բ։ «Որում խոսրովակերան ասեն. Փարպ։ «Զիմիդ ասացից անձին իմում մարդ. Նար. իա։ «Մերումս մարմնոյ յիրաւի ասի ապականացու. Շ. Բղբ։ «Անութեն ասել մահ՝ ամբարշտութի է։ Այս կիրք ոչ հօր ասի, այլ այնմ յաւէտ ասի՝ որ մարմնացաւն. Շ. Բղբ։ Սարգ. ա. պ. ա։ «Տեառն սիրեցեալ եղբարցդ՝ ՚ի տէր ողջոյն ասեմք. Զենոբ։ «Զնոյն ինքն զած ասի բարձրացուցանել». այսինքն համարեալ լինի. Անյաղթ. բարձր։ «Ի ձեռն որոյ և զայսորիկ սկզբնատիպն ասիս ուրախացուցանել. Խոր. առ որձր։ «Առանց որոյ ոչ անուն և ոչ փառք առ սա ասասցին. Յհ. իմ. ափ։

ԱՍԵԼ. խօսել հաւու. «Ի ժամ հաւուն ասելոյ՝ հրաման տային զպաշտօն ժամուն կատարել. Փարպ։

ԱՍԷ. ընդ մէջ անկանի բանին՝ ոճով. «Պարտ այնպէս էր՝ ասէ, ընդ բռամբ արքայի ՚ի սպաս զօրհիցն պաշտել զայն։ Ո՛չ արժան՝ ո՛չ պատշաճ, ասէ, մերոյ չափոյ հասակի. ԵՆ։ Սոյնպէս իմա և զայն. «Յայնժամ, ասէ ցնոսա, յարիցէ ազգ յազգի վերայ. Ղկ. իա. 10։

Ա՛ՄԼ ոճ. «Ճանճք գարշեցուցանեն զիւղ, ասէ՝ որ ասացն. Ար որս. ծփ։ այն է բան ժողովողի ՚ի սբ գիրս։ Տես և ԱՍԱՑԵԱԼՔՆ։

Ա՛ՄԼ ոճ. «Զոր ասէն, այս է։ Եւ զոր ասէն՝ այսպիսի է, կամ այսպիսի ինչ է. Ոսկ. յհ. ա. 23. 26։ և մտթ։ և Սարգ. ոփէս։

ԱՍԵՄ. ընդ մէջ անկեալ բանի, նշանակէ, Այսինքն է, կամ իմա. «Ցերկուս

բաժանի իմաստասիրութեն, 'ի տեսականն՝ ասեմ, և 'ի գործականն. Սահմ. ճե: *Անտրատ քնի հարսինն, հախիփիմեայ ասեմ. Խոր. հռետ.: *Ի հակառական մովսէսի, փիլոփայ ասեմ և զոքիրոնէ: Այլ հայեցարուք, ոչ զգալի ասեմ երեսօք, այլ խոհականապէս. Պիտ.:

ԱՍԻՑԵՍ, ԱՍԻՑԷ. իբր Առարկել. գիմախօսել. *Իսկ արդ՝ ասիցես, ասոքն փրկրեցան, զի ես պատուատեցայց: Այլ ասիցէ ոք, զիարդ յառնեն մեռեալք. ԵՆ:

ԶԱՍԵՄ, ԶԻ ՄԻ՛ ԱՍԻՑԵՄ, ԶԻ ՄԻ՛ ԱՍԱՑՈՒՔ, ԵՆ. իբր Կարէի ասել, բայց չասեմ. կամ մի՛ ասիցեր զիս ասել. *Եւ ոչ այնպէս մեծն մովսէս, չասեմք թէ առաւելոքն պակասագոյն. Կոչումն: *Եւ հաւատացից, զի մի ասիցեմ քեզ, թէ և զու զանձն քո ինձ պարտիս: Եւ ամաչեսցուք մեք, զի մի՛ ասացից՝ թէ դուք. ԵՆ:

ԱՍԻՑԷՐ. յն. ոճով. իբր Կարէր կամ ունէր ասել. *Ո՛վ իմաստունդ ստորոգիչ, ասիցէր արդեօք բնութեն ցքեզ. Նիւս. բն. Է:

ԱՍԱՑԵԱԼ, ցելոյ, ոց. ա. գ. իբր Բանն ասացեալ. զասանի և Ասիցեալ, ասիցելոց, կամ ասելոց. *Ոչ գիտէին զասացեալսն. Ղկ. ԺԸ. 34: *Վկայեաց տեառն ասացելոյն. Ագաթ: *Ըստ ասացելոյ իմաստնոյ ուսումն. Պիտ: *Եւ որ զկնի բերին, կմ ըհետ գան ասայեալքն. Նար. ծա. կ: *Ճշմարիտն գոլ ասիցեալն (եւրիպիդեայ): Սորա յառաջագոյն ասիցելոյ՝ և զայն ասելի է: Ոչ յասիցելոյն առաւել՝ քան 'ի մտաց գիտայեալք: Ցուսեքէ ասիցելոցն յաղթահարեալ: Վերջանան 'ի հասմանէ ըմբռնման ասիցելոցն. Փիլ: *Կատարեալ զայս ամենայն գործս ըստ ասելոցս կարգաւ. Փարպ:

ԱՍԱՑԵԱԼՔՆ, ցելոյն. գ. τὰ Λόγια. Oracula, Scriptura sacra. Պատգամք այ ասացեալք 'ի սբ գիրս. սբ գիրք. ածեղէն առաք. *Երկուց լուսաւորացն, զոր ասացեալքն մեծամեծս կոչեն: Որպէս ասացեալքն ասեն: Զոր և ասացելոցն բանից ճշմարտութեն ասէ, թէ ամենայն ինչ բարի է յոյժ. Դիոն. ափէ:

ԱՍԱՑԵԼՈՅՐ. այսինքն Ասացելոյ՝ յն. ոճով. Տես 'ի տառն Ր:

Ընդունելութին ներկայ լինի ԱՍՈՂ, ի, աց. ևս և ԱՍԱՑՈՂ. *Բանն 'ի բերան ասողին: Ցասողէն առ լսողն փոխին: Ցասողացն մեկնութեց. Ագաթ: Սարգ. յկ. Ճ: Փարպ: *Տեսաք զասացողն, եթէ ԵՆ. ՃՃ:

ԱՍԻԱԾԻՆ. ա. Իբր Ասիացի, և ասիական. Ἀσιάνος, Ἀσιανογενής, Ἀσιατικός. Asianus, Asiaticus. *Ուրան լեր, ասիածինդ կարգաւորութե պարծանք». այսինքն ասիական թեմի՝ քաղաքդ եփեսոս. Կիւրղ. 'ի կոյսն:

ԱՍԻԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ ի յԱսիա. ասիական. Նոյն ընդ վ. *Ասիական կողմանն պետութե զինքնակալական առեալ բան. Համան. առոյ:

ԱՍԻԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Ἀσιάρχης. Asiae princeps. Իշխան կողմանցն ասիոյ: Գծ. ԺԹ. 31:

ԱՍԻԴ, այ. կմ; ԱՍԻԴԱՅ, ի. } գ. Բառ եբր. Խէսիտա, կամ հասիտա. յորմէ յն. ասիտա, Ἀσίδα. Անուն անյայտ թռչնոյ, որ այլուր թարգմանի Արագիլ. և Ցոպոպ. որպէս և ըստ ակիւղասայ՝ Բազէ. և ըստ սիմաքոսի՝ Կարապ. Տես և ԱՐՍԻՆ: *Եթէ յղացի ասիդն, և նեսեսայն. Յոբ. ԼԹ. 13: *Ոմանք զասիդայդ հաւ ասացին. ԵՆ. Մխ. Երեմ: Իսկ Նար. յովէդ. բանիւ Սեբերիանոսի՝ գազան ասէ, և Համան յոյն էդ. սողուն: Ցորոց առեալ՝ ասի և 'ի Տօնական. *Ասիդ սողուն է սևագոյն կերպիւ փղշտակաց երկրին, յորժամ արկանէ ըզձուն, ընդ բերանն փոխէ, և բուսանի ծառ. ԵՆ:

ԱՍԿՆ. գ. Իբր Սուտակն. զոր տեսցես. *Ասկն, և շափիւղայն, և յասպիս. Սեբեր. Փ:

ԱՍՂԱՆԱԳՈՐԾ. ԱՍՂԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՂՆԱԳՈՐԾ. ԵՆ:

ԱՍՂԱՆԵԹՈՌՈՊ. Տ. ԱՍՂՆԱԹՈՌՈՊ:

ԱՍՂԱՆԻ, նւոյ, նեաց. գ. Κλῶσμα, νῆμα, ὕφασμα, σπαρτίον. Filum, vitta, textura. Շաղամախ. թել մանեալ՝ զոր ընդ ասեղն անցուցանեն 'ի պէտս կարելոյ կամ կիտուածոց. լար. ոստայն. նարոտ. և անկուած ասղանեօք. կիտուած. դերձան. իպլիկ, բիշիկ. *Դնիցէք 'ի վերայ ծոպից տանոցն ասղանի կապուտակ. Թւոց. ԺԵ. 38: *Խզեաց զայն 'ի բազկաց իւրոց իբրև զասղանի. Դտ. ԺԶ. 12: (Գրի և իբր ռմկ. ԱՍԽԱՆԻ:) *Խաչն անարգեալ է, և ասղանիքն կախարդաց պատուականք. Ոսկ. խոչ. Է. յն. գրուածք. γράμματα.

ԱՍՂԵՆԻ. Նոյն ընդ վ. *Աղ և ածուխ, կամ ասղենի առնուլ կարմիր. ԵՆ. (Գործ կախարդաց.) Մանդ. ԻԶ. Տես և ԱՍՂԱՆԻ:

ԱՍՂՆԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Ῥαφιδευτός. Acu pictus, consutilis. Գրի և ԱՍԸՂՆԱԳՈՐԾ, ԱՍՂՆԵԳՈՐԾ, ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾ. Գործեալն կամ կիտեալն ասղամբ. ռագէմի. *Վարագոյր նկարէն յասղնագործաց: Պարեգօտք ասղնագործ. Ել. ԻԷ. 16: Լ. Բգ. ԺԲ. 18: *Խորան նկարակերտ ասեղնագործ. Ճ. Թ:

ԱՍՂՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործելն ասղամբ. գործ ասղնագործ. τὸ Ῥαφιδευτόν. *Որ ճարտարապետէր զոստայնանկութիւն և զասղնագործութիւն. Ել. ԼԵ. 23:

ԱՍՂՆԱԹՈՌՈՊ. ա. գ. որ և ԱՍՂԱՆԵԹՈՌՈՊ. Թուղթ կամ հանդերձ ինչ անշուք որպէս Բոռոպա, քուրձ, խորգ՝ խոշոր հիւսուածով ցանցառեալ. *Նոքա մեծքն (հին հարք) ասղնաթռոպ պարեգօտիւք անցուցին զնժդեհական վայրաց լուծութիւս. Մաշտ. աթէմ: *Ասղանեթռոպս ագանէին, և կապերտս սերինէս (հիւսեալս յարմաւենւոյ.) Վրք հց. Ձ:

ԱՍՂՆԱԾԵԾ. ա. Ասղամբ ծեծեալ, և ծակոտեալ, կիտեալ. *Վէմս ասղնածեծս մի առնել. Նխ. ղևտ:

ԱՍՂՆԱՆԻ, նւոյ, նեաց, նեօք կամ նօք. գ. Περίαμμα. Amuletum. Բժժանք, յուռութք յասղանւոյ կամ 'ի թելոյ. դիւթիւ Բոգըմը. *Ասղնանօք, և պառաւանց առասպելօք. Ոսկ. յովհ. Է:

ԱՍՂՆԱՉԱՓ. ա. մ. Ի չափ ասղան. ասղն լափ. իյնէ գափար. *Փոքր ինչ ասղնաչափ գանելով. Ոսկ. լուս:

ԱՍՂՆԵԱՅ. ա. Իբր Ասղնագործ. ռագէմի. *Պատմուճան հանդերձեալ, այն է բեհեզեայ, կամ նկարեալ ասղնեայ. Տօնակ:

ԱՍՂՆԵԳՈՐԾ. Տ. ԱՍՂՆԱԳՈՐԾ:

ԱՍՃԻ. գ. Որպէս Ճաշ. կուր. կերակուր սովորական. թչ. *Թէպէտև կերակրեաց, այլ աշտուճ հացիւ և ձկամբք. նաև քաղաքին այն իսկ համապատրաստի. Ոսկ. Ես:

ԱՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Կարողութի ասելոյ կամ հրաման տալոյ. զօրութիւն և խակութի ներքին բանի. *Մի յերեսեան ասողութի և բնութե. Քեր. թէրբ:

ԱՍՈՐԱԿԱՆ. ա. Σύρος, συριακός. Syrus, syriacus. Որ է ասորի յազգէ. և որ ինչ սեպհական է ասորւոց, կամ սիւրիացւոց. սուրանի. *Մեծըն գրիգոր ածաբան, և սբ եփրեմ ասորական. Ցօ. որդի:

ԱՍՈՐԵԱԿ կամ ԱՍՈՐԵԿ, եկի. կաց. գ. Εὔζωμον. Eruca. իտ. ruchetta. (Գրի և ՍՈՐԵԿ.) Բանջար կծու և համեղ, ընտանի և վայրի՝ 'ի ձև թրթրոյ: Գաղղիան: Բժշկրն: Ճէրճէր, ժիժիր, ժէժէր, ԳիԳլի, հարդե: Ոմանք շփոթեն և և ընդ կոտեմ կամ ջրկոտեմ, որ է թթուաշ և կծու նոյնպէս. Κάρδαμον, καρδάμωμον. Nastartium, ԵՆ:

ԱՍՈՐԵՐԷՆ. մ. Συριστί. Syriace. Ի լեզու ասորւոց. ասորի բարբառով. սիւրիանճա. *Խօսեա՛ց ընդ ծառայս քո ասորերէն. Դ. Թգ. ԺԸ. 26: Ես. ԼԶ. 11:

ԱՍՈՐԻՔ, կամ ԵՐԿԻՐ ԱՍՈՐԻՈՑ. Σύροι, Συρία. Syri, Syria. շամ վիլայէթի. որպէս և ԱՍՈՐԵՍՏԱՆ, ԱՍՈՐԵՍՏԱՆԵԱՅՔ, Ἀσσύρια, Ἀσσύριοι. Assyria, Assyrii. Տես 'ի բռ. յուկ. ան: Ոմանք շփոթեն կամ անխտիր վարեն զայսոսիկ անուանս. այլ բուն Ասորիք են 'ի սահմանս դամասկոսի, և Ասորեստանեայք 'ի սահմանս բաբելոնի:

ԱՍՈՒԵԱՑ. էի, եց. Տ. ԱՍՈՒՐԻ: Ղևտ. ԺԳ. 59:

ԱՍՈՒԵՂ, ի, աց. ա. Որ ունի ասր առատ. Բրդոտ. եափաղը, եիւնլիւ. *Որպէս նայն թէ և ասուեղ է. Եզնիկ:

ԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Φάσις, λέξις. Dictio. Ասացուած. բան, և բառ. ձայն նշանական. *Լցեալ աստանօր զխաղագս այլոց հակակայից ասութե. Անյ. հաւաք: *Ըստ այսքան յեղանակս ունի բայ զասութիւն և զցուցումն. Երզն. քեր: *Բան է ձայն նշանական, որոյ մասանցն իմն՝ նշանական է զատ՝ իբր ասութե, և ոչ իբր ստորասութե կամ բացասութե: Անուն և բայ ասութե եղիցի միայն. Պերիարմ:

ԱՍՈՒՐԻ, ասուոյ, ուեաց. ա. Ἔριος. Laneus. որ և ԱՍՈՒԵԱՑ, ԱՍՐԵԱՑ, ԱՍՐԵՂԷՆ. Այն՝ որոյ նիւթն է ասր. բրդեղէն. եափաղան, եիւնփէն. *Զորձ ասուրի: Զպատմուճանս կտաւիս, և մի ասուրիս. Ղևտ. ԺԳ. 47=59: Եզեկ. ԽԴ. 17:

ԱՍՈՒՐԻ. գ. Ἔριον. Laneum. Հանդերձ յասուոյ. Բրդէ լաթ. *Եթէ 'ի կտաւիս, և եթէ յասուրիս: Թեզան յասուեաց, կամ 'ի կտաւեաց. Ղևտ. ԺԳ. 48. 51. 52: *Իբր ասուրի 'ի ցեցոյ հալեցայ. Նար. ԽԱ:

ԱՍՈՒՐԻ, կմ ԱՍՈՒՐԻՈՑ, վարի և իբր Աստւ. այսինքն որպէս սեռական բառիս ԱՍՐ. *Իբր ասուրի իջելոյ, կամ իջանելով: Եդիր զիս 'ի քրձին ասուրի. ՃՃ: *Գզաթ մի ասուրի. Դտ. Զ. 37: *Ի բեռանց ասուոյն. Նար. ԿԲ:

ԱՍՈՒՄՆ, ասմունք. Տ. ԱՍԱՑՈՒԱԾ. *Զի է իսկ ասումն, պատարագ այ հոգի մաշեալ. Մաշտ: Իսկ Նար. ՃԲ. *Զասումն մատղեաց». ընթերցիր, զասուն: *Ժողովեալ 'ի միաս զօտխայց և զաղերսողաց հակաքանաբար ասմունս. Սարկ. ԻՀ:

ԱՍՈՒՆ, ասնոյ, ոց. ա. գ. Տ. ՔԱՆԱԿԱՆ. (որում հակակայի Անասուն, անբան.) *Հոգի և մարմին, և անասուն և ասուն: Անասնոցս, ասնոց, առաքինեացս, վատթարացս: Բաղկացեալ յասնոյ և յանասնոյ. Փիլ: *Զասունս և զանասունս. Եզնիկ: *Ունայնացեալ 'ի բոլոր սասացուածոց ասնոց և անասնոց. Յհ. կթ: *Ասուն կենդանեաց. Նար. Կ. ԽԻԼ:

ԱՍՈՒԳ. գ. Բառ ռմկ. առեալ 'ի յարաբ. չինոց, չինհնոց. Տե՛ս ԹՈՒՂ:

ԱՍԳ. Բառ պրս. էսպ. այսինքն Ձի, երիվար. վարի 'ի մեզ 'ի բարդութիւնս ենթ:

ԱՍԳԱԶԱՆ. Տ. ԱՍԳՈՒԶԱՆ:

ԱՍԳԱԶԷՆ, զինի, նաց. գ. Զէն և զարդ երիվարի. ար. թասամէ՝ բոխպէ. ոթուլ. օյլուհը. *Իսկ նորա առեալ զերիվարն, և զասպազէնն առեալ կապէր 'ի թիկունս իւր. Աֆոթ: *Հանեալ յասպազինէն ըզ-ներդեայ քեմխասպատ պարանն. Խոր. ՟Բ. 82: *Մերկանան 'ի զինէ և յասպազինէ: Ցասպազինէ երիվարին 'ի վայր արկեալ զինքն: Կորաք յազեղն և 'ի զէն և յասպազէն: Տուէս գանձուց և ասպազինաց. Արծր. ՟Ա. 5. 7. 9: ՟Է. 7:

ԱՍԳԱԶԷՆ. ա. մ. Քաղ սպառազէն՝ որպէս ձիաւոր. և համակերձ զինուք ձիոց. *Վաղիւ առաւօտուն ցուցանեմ ձեզ մինչ վառեալս և 'ի վերայ ասպազէնս 'ի քաղաքն, որ անցանեն 'ի վերայ ձեր անձրևս նետս երկաթեղէնս. Արծր. ՟Բ. 3: *Ասպազէն առնազէն զնոսա վառեալ: Արխաբար ասպազէն 'ի վերայ չահատակեալք. Ցհ. կթ:

ԱՍԳԱԶԻՆԵԼ. ն. Զինել զձի. սպառազինել զերիվարս պատերազմական. *Թագաւորն լիզէացւոց ասպազինեալ զերիվարն զուրշանակի պղնձի արկանելեօք: Կարթակոտր զասպազինեալ երիվարն առ-բարեալ: Մորակեալ զիւր ասպազինեալ երիվարն. Արծր. ՟Ա. 5. 14: ՟Գ. 17:

ԱՍԳԱԿԱՆԱՍԳԱՍ. ա. գ. Որ կայ 'ի սպասու ասպականաց, այսինքն որսորդի. որսորդ չաւն. բարակ որսական. ռմ. ...., ... *Սովեցեալոյս ասպականաս-պաս կաղկանձողական ամենաթշուառ վանդառորիս ասքուառ կերակրոյ փշրանաց հացի մասնաւորեսցես. Նար. ՟Խ: Իսկ Լծ. Նար. առեալ որպէս գոյական՝ գնէ. 'Ասպականասպաս, լակոն է՝ զոր տան շանն »:

ԱՍԳԱԿԱՆԻ, նւոյ, նեաց. գ. Որսորդ՝ որ գնայ յորս երիվարաւ և շամբք. ռմ. .... 'Իսու ասպականի էր, և վայրագ: Ասպականին ընդ շունս և ընդ գազանս առնէ զիւր զցեզերութիւն վարուց. Փիլ. ԼԲՆ: Իսկ Գիր. ՟Բ. 5. *Եւ նոքա յարձակէին 'ի ներքս՝ հետամարեալ զասպականեացն հոյլս. մարթ է իմանալ զորսորդս, կամ զորսորդ շունս:

ԱՍԳԱՀԱՆԻԿ. ա. Ելեալն կամ բերեալն յասպահան քաղաքէ (ազգ ծառոց). *Ա՛ռ ասպահանի ծարիր քար... չփէ զասպահանիկ ծարիրն՝ որ-որորի. Մխ. բժ.:

ԱՍԳԱՀԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Պետ ասպայից. ասպարապետ. զօրագլուխ՝ մանաւանդ ձիաւորաց. պրս. ..... *Քոյր նոցա՝ ասպահապետի պահլաւ. քանզի 'ի վերայ զօրաց էր այրն նորա. Խոր. ՟Բ. 65. ... 37:

ԱՍԳԱՃԱՐԱԿԱԿԱՆ. ա. Νομαδικός. Pastoralis. Արօտական ձիոց և այլոց անասնոց. հովուական. *Ասպաճարակական կեանս կեցին, և այսպէս կոչէին հոմէք. Եւս. քր. ՟Ա:

ԱՍԳԱՆԴՈՒԿ, կմ ԱՍԳԱՆՏԱԿ. } ի, աց.
ԱՍԳԱՏԱՆ. և ԱՍԳԱՏԱՆԳ, } գ. ('ի նմանէս Լսպ. և տճկ. կամ կոզէնկ). Ոստանկ հեծելոյն յերկուս կողմանս թամբ ձիոյն. կոզէնկի, խազէնկի, ըէքէապ. լա. ...... *Խնդրեաց գրաստ (կամ ատտ ինչ առեալ) յերիցուէ անտի, և ասպաստանդ (կամ ասպաստանս. տպ. ասպանդանս) արարեալ ոտիցն՝ նստաւ 'ի վերայ նորա: Մերձեցան ոտք նորա յասպաստանն (տպ. յասպանդանն), ուր եդեալ էին ոտք որբոյն. Վրք հց. ԽԿ:

ԱՍԳԱՆՁԱԿԱՆ. ԱՍԳԱՆՁԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍԳՆՋԱԿԱՆ, ան: Ճ. Ա: ՍԵՔԵՐ. ՟Է. Ն ՟Մ:

ԱՍԳԱՍԱԼԱՐ. և ՍԱԳԱՍԱԼԱՐ. Տե՛ս ՍՊԱՍԱԼԱՐ. պ. .... այսինքն Սալար սպայից: Ուռհ. ...: Մաթէ:

ԱՍԳԱՍՏԱՆ, ի, ալ. գ. } Ἱπποστασία,
ԱՍԳԱՍՏԱՆԻ. նւոյ. } σιον, σιν. Equile, stabulum vel statio equorum. Կայան կմ ախոռ ձիոց. (թերևս նաև կայտ կամ երամակ ձիոց). *Մինչև ցանկիւն դրան ասպաստանացն արևելից. Երեմ. ԼԱ. 40: Ուր Մխ. երեմ. *Ասպաստանի՝ տուն ձիոյ ». այլ 'ի յն. լոկ, ձիոց: *Ձիոց ասպաստանս կազմելով, կերակուրս պատրաստելով. Փիլ. Լիւս: *Պատրաստ իցեն քեզ ձիք յիմոց ասպաստանաց. Պտմ. աղէք: *Շրջել զասպաստանաւ միով ալեքսին պարսից: Նստէր 'ի տան ասպաստանին: Գլխատէր 'ի ներքս յասպաստանի անդ. Բուզ. ՟Դ. 16: *Մտեալ յասպաստանն՝ ոչ համբերեցան ձիոյ. Արծր. ՟Բ. 3: *Ցարքունի ասպաստանէ ձիս սպիտակս ընտրեալ. Ճ. Գ:

ԱՍԳԱՍՏԱՆԻԿ. ա. Ցասպաստանի պահեալ դարմանեալ. իսկ ՁԻ ԱՍԳԱՍՏԱՆԻԿ, ըստ յն. է լոկ՝ Ձի. *Քառասուն հազար ձիք հեծեալ, և եօթն հազար ձի ասպաստանիկ. ՟Ա. Մ. ՟Գ. 39: ....:

ԱՍԳԱՏԱԿ, ի, աց. գ. ('ի պրս. էսպ, ձի. և Թախիփէն. ...., արշաւել, ընթանալ. լծ. և լտ. ....) Որ ձիով արշաւէ. յարձակող երիվարաւ. որ և ԱՍԳԱՏԱԿԱ-ԻՈՐ. ...., ... *Այլ առաւել վարի որպէս Ասպատակութիւն. արշաւանք ձիով. յարձակումն երիվարաւ. ձիարշաւք. ձիընթացք. Ὁρμή, ὅρμημα. Impetus. πάροδος, transitus, և transiens, (անցք, և անցաւոր). ....*Մի երկնչիք յասպատակէ քաղդէացւոցն, 'ի ձայնէ ասպատակի նորա: Եկին յասպատակէ: Ասպատակք քո 'ի վերայ ծովու: Ի վերայ նոցա հեղից իբրև ըզջուր զասպատակ իմ. ՟Դ. Թգ. ՟ԺԵ. 24: Երեմ. ԽԵ. 3: ՟Բ. Թգ. ՟Գ. 23: Ամբ. ՟Գ. 8: Ովս. ՟Է. 10: *Ամազոնաց յասխս ասպատակ: Մինչև ցհերակլիտացւոց ասպատակն. Եւս. քր: *Զամենայն կանայս ասպատակն ժողովէր. Բուզ. ՟Դ. 58: *Առաքէ զզօրս ասպատակաւ հինից: Հինից և ասպատակաց պարապեալք. Խոր. ՟Բ. 26. 56: *Ասպատակաւ արշաւէր. Եղիշ. ՟Է: *Ցետ միանգամ և երկիցս ասպատակի խաղացուցանելոյ զօրուն 'ի հայս. Ցհ. կթ: *Այսու զհինին այլազգեաց զասպատակն յայտ առնէ: Կարծէին իբրև յասպատակէ ինն զամենայն առնուլ: Հինից ասպատակօք երկեցուցանէ զնոսա. Ոսկ. Եփ: *Իբրև ասպատակն խառն ընդ միմեանս հարան, կամ պճիմեամբ սփռեցաւ. Ցհ. կթ: *Ասպատակք այլոց վայրենեաց ըստ նմանութեան գիւղց. Նար. կթ:

ԱՍԳԱՏԱԿ ՍՓՌԵԼ կամ ԱՐՁԱԿԵԼ. }
ԱՍԳԱՏԱԿ ԴՆԵԼ, ՏԱԼ, ԱՌՆԵԼ. } Ἱππεῖς ποιέω. Equites facio. Ἐπιβάλλω, ἐπιπίπτω, ὁρμάω. Aggredior, procedo, cado super. Ասպատակութիւն կամ ասպատակաւորս արձակել. յարձակել 'ի վերայ, վաղել՝ դիմել՝ անկանիլ. *Ասպատակ սփռէր ՟Է աշխարհն ամենայն, կմ զկողմամբքն առա-րեւմտի, կամ 'ի հայս, կամ ընդ երկաս դաւառին. ՟Ա. Դ. ՟Ա. 24: Աֆոթ: Ցհ. կթ: *Ասպատակ արձակէր գաւառաց, ան-զեաց, վայրաց. Եղիշ. ՟Բ: *Սոքա ասպատակ եդին 'ի կողմն մի: Անտի ասպատակ դնէին 'ի քաղաք մի սկիւթացւոց: Ցօծաբէին այնուհետև ասպատակ տալ 'ի հեթանոսսն. ՟Բ. Դ. ԺԷ. 13. 29: ՟Ա. Դ. ՟Գ. 25: *Նախ ինքն իսկ արքայ, ապա և այլք ոմանք զինի ասպատակ տուեալ. Ցհ. կթ: *Ասպատակ տուեալ առնուին զամենայն երկիրն. Բուզ. ՟Դ. 25: *Հանէր զզօրս հոնաց՝ ասպատակ առնել 'ի կողմանս պարսից: Ասպատակ եւս 'ի յոյնս արարին. Աֆոթ: Խոր. ՟Բ. 51: *Ասպատակ առնէին 'ի միջնաշխարհն. Բուզ. ՟Է. 4:

ԱՍԳԱՏԱԿԱՅԱՐՁԱԿ. ա. Ձիարձակ. համդոյն յարձակման ասպատակաւ. *Ձիարշաւս արարեալ ասպատակայարձակ շառաչմամբ. Արծր. ՟Ժ:

ԱՍԳԱՏԱԿԱՒՈՐ. ի, աց. ա. գ. Ἱππεύς. Eques. Արշաւող ձիով. ձիարշաւ ընթացող. հեծեալ ձիաւոր. *Ասպատակաւորք ասպատակեցին 'ի մեզ. Ցոբ. ՟Ա. 17. յն. ասպատակ արարին: *Սկսաւ այնուհետև 'ի բազում տեղիս արձակել զասպատակաւորսն. Եղիշ. ՟Է: *Ասպատակաւորաց նորա ընդդէմ նորա զինեալ. Ցհ. կթ:

ԱՍԳԱՏԱԿԵՄ, եցի. չ. Ἱππεῖς ποιέω. Equites facio. Ἐπιτίθημι, ἐξάλλομαι. ἐκκλίνω. Impetum facio, exilio, declino. Երիվարօք 'ի վերայ յարձակիլ, արշաւել. ձիարշաւ լինել. 'ի վեր կամ 'ի վերայ վազել. .... որ և ասի ԱՍԳԱՏԱԿ ԴՆԵԼ, ՏԱԼ, ԱՌՆԵԼ. *Ասպատակաւորք ասպատակեցին 'ի մեզ: Դարձան արք խորայէլի ասպատակեալքն զհետ այլազգեացն: Ասպատակէին 'ի վերայ գեսերայեցւոյն: Եւ ամաղէկ ասպատակեաց 'ի հարաւակողմն և 'ի սիկելակ. Ցոբ. ՟Ա. 7: ՟Ա. Թգ. ԺԷ. 53: ԻԷ. 8: Լ. 1: *Իբրև ըզշաչիւն կառաց 'ի վերայ գլխոց լերանց ասպատակեսցեն. Ցովէլ. ՟Բ. 5: *Ընդ գաւառն ասպատակեալ. Խոր. ՟Բ. 18: *Անդր ասպատակողացն. Պիտ:

Նմանութ ասի. *Ասպատակէ փայլակն, և ոչ հասանէ նմա. ՃՃ: *Եղիաս կառավարեալ ասպատակէր յերկինս. (այսինքն ձիավարէր.) Կանոն:

ԱՍԳԱՏԱԿԻ. ՅԱՍԳԱՏԱԿԻ. մ. Իբրու ասպատակաւ. արշաւակի ընթանալով. վաղելով. սխրալ. *Գոգս առեալ ուռուցեալ (նաւ) առագաստիւք ասպատակի 'ի վերայ մղանանց ծովուն: Մինչդեռ յասպատակի երթայր բանս յանկարծակի եառ զկայ. Վեցօր. ՟Է. ՟Ը:

ԱՍԳԱՏԱՆ, կամ ԱՍԳԱՏԱՆԳ. Տե՛ս ԱՍԳԱՆԴԱԿ:

ԱՍԳԱՐ, 'ի կմ ոյ, ալ. գ. Ἀσπίς, πέλτη. Scutum, clypeus, pelta, sive scutum brevius. (լծ. յն. .... պ. ...., ...; լծ. ընդ Պատսպար, և Հովանի.) Վահան. գալգան. *Սրով և գեղարդեամբ և ասպարաւ: Ասպականեցաւ ասպար զօրաւորաց. ՟Ա. Թգ. ՟Ա. 45: ՟Բ. Թգ. ՟Ա. 21: *Զինու և ասպարաւ քով օգնեա մեզ. Եղիշ. ՟Բ: *Ոչ զինուց պետք են, և ոչ ասպարոյ: Ասպար զնեան առնու, և չապականի. Վրդն. ող:

ԱՍԳԱՐԱԲԵԿ, ի, աց. ա. Πέλτη. Pelta, scutum. Բեկոր ասպարի, այսինքն փոքրիկ վահան. *Այրեացեն զզէնս, զնիզակաբեկս, զասպարաբեկս. Եզեկ. ԼԹ. 9:

ԱՍԳԱՐԱԿԻՐ, կրի, րաց. ա. գ. Θυρσοφόρος. Scutifer, scutatus pedes. (կամ

Δορυφόρος. Hastatus, satelles, spiculator.) Վահանակիր. սպասաւոր առնելի, որ միանգամայն լինէր և նիզակաւոր, կամ բրաւոր հանդերձ ոսկեզօծ վահանաւ. *Ազգի ազգի դասուք զօրականաց, գունդ գունդ ասպարակիրք. Ոսկ. ՃԻԼԻԴ. ԾԳ։

ԱՍՊԱՐԱԿՈՂ, ի. ա. գ. Որոյ կողն պատեալ է ասպարաւ (այր, կամ երիվար). *Ցեռուստ կողմանէ հարեալ 'ի գաղտնիս զգարշապար երիվարին' արար կաղանալ նժոյգ ասպարակողին. Առծր. Գ. 17։

ԱՍՊԱՐԱՀԱՏ, ի, աց. ա. Ասպարաւ հատանող զանգս հակառակորդաց. կամ հատիչ ասպարաց. *Ասպարահատք զվահանօք անկեալ' ընմանիս իւր կործանող։ Զնմանիսն իւր յառաջ քարշէր 'ի խաղս ասպարահատացն. Մեսր. Երէց։

ԱՍՊԱՐԱՊԵՏ. Տ. ՍՊԱՐԱՊԵՏ. *Որ 'ի ժամուն ասպարապետ էր անտիոքայ։ Մուշեղ ասպարապետն հայոց. Փարպ։ ՃՃ։ *Ասէ ընա միքայէլ. ես ասպարապետ եմ զօրութեանց տն. Մծբ։

ԱՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ։ Բուզ։ Մեսր. Երէց։ Ո—։

ԱՍՊԱՐԱՒՈՐ. Տ. ՎԱՀԱՆԱՒՈՐ. Πελταστής. Peltatus, scutatus. *Ասպարաւորք և աղեղնաւորք. Բ. Մն. ԺԴ. 8։ ԺԷ. 17։

ԱՍՊԱՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πελταστική. Ars utendi pelta. Կրելն և վարելն զասպար. *Աղեղնաւորութեամբ, և ասպարաւորութեամբ, և ամենայն զինուամարտութե. Պղատ. օրին. Է։

ԱՍՊԱՐԱՓԱԿ. Տ. ՎԱՀԱՆԱՓԱԿ. (իբր վահանաւ փակեալ, փակող, և փակումն). *Յասպարափակ բազմութե պահապանացն։ Ասպարափակ ռազմ. Փարպ։ Յհ. կթ։ *Ի ծովէ մինչև 'ի ծով ասպարափակ արարեալ։ Ասպարափակ եղեալ շուրջանակի լեգէոն հեծեալ զօրուն։ Զբազմութիւն վահանակիր զօրուն իբր ասպարափակս ինն ընդդէմ նոցա տուեալ. Ճ. Ա։ Յհ. կթ։

ԱՍՊԱՐԵԼ. չ. Գիտել վարել զասպար. վահան 'ի կիր արկանել. *Զգիտողաբար շարժմամբ ասպարելն. Պիտ։

ԱՍՊԱՐԻԶ, } ըիզի կամ ըի, աց կամ ից.
ԱՍՊԱՐԷՍ. } Ἱππόδρομος, στάδιον, κίρκος, παραδρομή, διάστημα. Cursus equorum, stadium, circus, intervallum. պ. Մէյտէրէ, Մէյտէրէ. ասպէրէ, խասպէրէ, Լն. ըստ հյ. Ձիընթաց. և Ձիարձակարան, կրկէս. հրապարակ. մրցարան. տաճկ. ալ Մէյտանը, Մէյտան. *Ի մերձենալ ինձ յասպարէզ երկրին քաբրաթայ։ Թաղեցի զնա յերկրի ասպարիսին։ Իբրև զթագաւոր թագ 'ի գլուխ յասպարէսս։ Որ յասպարիսին ընթանան. Լն։ *Մարտակեան զերիվար լեզուդ առ 'ի յասպարէս. Աճառ. Ծն. (յն. նպատակ. νύσσα). *Մրցանակեալ յընթացս սորա ասպարիսի զշըրթունս գրչիս։ Այս մարտիկ բարեփառ այսմ ասպարիսի. Նար. յիշ. և ՃԺԲ։

ԱՍՊԱՐԷՍ. Στάδιον. Stadium. Չափ հեռաւորութեան միոյ ձիընթացի, իբր 125 քայլ երկրաչափական. որ և կոչի ՎՏԱՒԱՆ. և յոմանց չափոյն ընդ մղոնի, և ընդ այլ չափմունս. Տես Բ. Մկ. ԺԲ. 5։ Ղկ. ԻԴ. 13։ Յհ. ԺԱ. 19։ ԺԲ. 18։ Յայտ. ԺԴ. 20։ Խոր. Ա։ Շիր։ Երզն. Մաթ։ Արիստ. Ա։ Պորփ. ալէքս. Լն։ *Ութանօք ամանակք ասպարիզօք. Պղատ. օրին. Դ։

ԱՍՊԱՐԷՍ. Στάδιον. Stadium. Որ և է միջոց ընդարձակ. տեսարան. հանդիսարան. կրթարան. ճեմարան. ատեան. դաշտ. և ընթացք. Մէյտան. *Արտաքոյ քաղաքին յասպարիսի անդ յընդարձակ տեղւոջ. Գ. Դ. Ը. 9։ *Ճախր առեալ ճեմէր յասպարիզի։ Տանէին յասպարէզ կառամարտանն. Յհ. կը։ *Ցերգս տրուեստականացն ... առաւել քան զհանդէսն լինուն զասպարիզայն տեղի. Ոսկ. յհ. Ա։ *Այս է ասպարէզ ենթակայս իրի հաւատորական հանդիսաւորաց։ Յառաքինութեան ասպարէզս. Պիտ։ *Զթեւաւորեալն 'ի հոգւոյն արդոյ պատմեաց առաջի խմբեալ ասպարիսին (ժողովոյ հարց). Ճ. Բ։ *Ընդ ծիրանածաւալ ծովային ծոցոյն ասպարէզ. Նար. խչ։ *Ընդ երկայն ասպարէզս ծովածուփ կենցաղոյս. Շար։ *Ըստ շրջագայութ ճախարակեալ փայտի, զոր ոչ արտաքոյ թողացուցանեն ասպարիզին 'ի կարակնակերտ բոլորակին. Մագ. Ը։ *Ո՞չ տեսանեն զանդադար ասպարէզս տունջեան 'ի գործառնութիս և 'ի վայելս ամենայն կենդանեաց. Շիր։ *Ոչ հիւսեցաք յասպարիսի ատպատմութ. Առծր. Է. 5։ *Թաղեցին յասպարիսին' որ մերձ է 'ի բեթղահէմ. Ոսկ. մ. ա. 9։

ԱՍՊԱՐԸՆԿԵՑ. ա. Ῥίψασπις. Scuti vel armorum abjector. որ և ՎԱՀԱՆԸՆԿԵՑ. Որ ընկենու 'ի բաց զասպար իւր. *Ամն' որ ասպարընկեց լիցի։ Ո՛չ որ 'ի բաց ելեալ լինի վայելչական բանութ, անուանեսցի թերևս ասպարընկէց. Պղատ. օրին. ԺԲ։ *Ոչ է փոքր վտանգ ասպարընկէց լինել 'ի պատերազմին. ՃՃ։

ԱՍՊԱՐԻՍԱԽԱՂԱՑ, ի. Տես ԱՍՊԱՐԷՍ ըստ Ա և Բ նշ. *Նստայ 'ի վերայ նորա 'ի մէջ տեղւոյ ասպարիսախաղացին. Վրք հրնտ։ Ճ. Ա։

ԱՍՊԱՐԻՍԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի յասպարէզ. *Ասպարիսական չափ. Խոր. Ա։

ԱՍՊԱՐԻՍԵԼ. չ. Ընթանալ յասպարիսի. արշաւել ընդ ասպարէզ. *Միոյն ի ձահ ասպարիսել 'ի հարթարդակ դաշտան. Պիտ։

ԱՍՊԵՏ, ի, աւ կամ իւ, աց, զք. գ. Ἱππεύς. Eques. իտ. Cavalliere. Ձիաւոր ազնուական. իշխանաւոր հեծեալ. որ և ՍՊԱՑ. օիֆահ. և առանձին առմամբ' կոմս. աւագ իշխան. ազատ. բարեկամ կամ թագադիր արքայի. պէկ, պէյզադէ, ժանթիլոմ. *Կոչիլ նմա թագադիր և ասպետ։ Բագարատաւ ասպետիւ։ Ինձ ասպետիս պարտ է զքեզ պատկել. Խոր. Բ. 7։ Գ. 9. 37։ *Սքանչելի ասպետուն սահակաւ. Փարպ։

ԱՍՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Իշխանութիւն ասպետի. պատիւ ասպետաց. *Իշխանն թագակապ իշխանութեամբ ասպետութե. Ագաթ։ *Զթագակապ ասպետութիւնն ոչ հանէ. Խոր. Բ. 13։

ԱՍՊԻՍ. գ. Բառ յն. աքէն. Ἀσπίς. Տ. ԱՍՊԱՐ. *Իսկ ասպիսն չորեքանկիւնի վահան է. Կիւրղ. Բգ։

ԱՍՊՆՋԱԿԱՆ, ի, աց, կամ ից. ա. Ξένος, իբր Πρόξενος, ξενοδόχος. Hospes, իբր Hospitio excipiens. Հիւրընկալ. օտարընկալ. վանատուր. ('ի պրս. սփէնջ, որ է հիւր. որպէս և սփէնջ, է տուրք առեալ յօտարականէ). եէ շահազ, գօնագ սահապը, միհմանփար, միսաֆիր գապուլ իտէն. *Գայիոս ասպնջական իմ. Հռ. ԺԶ. 23։ *Ասպնջական աստ զօտարընկալն ասէ։ Ասպնջական վասն այնորիկ անուանեաց զնա, զի զօտարս ընդունէր. Ոսկ. հռ։ *Եթէ զհիւրս ընդունիս, զքեզ ընդունիս. և թէ օտարին լինիս վանատու, քեզ ես ասպնջական. Մանդ. Է։ *Զքնամեծար ասպնջականիցն իւրոց բաղում գովութիւս փոխանակ մեծարանացն կարգէ. Կորիւն։ *Ասպնջական լինել յն. ընդունել 'ի տուն իւր, կամ ընդ առաջ ելանել. Նիւս. 'ի օտանս։ Ոսկ. յհ. Բ. 14։ Մանդ. Է։ Կորիւն։

ԱՍՊՆՋԱԿԱՆ. լայնաբար' Ընդունակ. ընդունարան. *Ասպնջական հոգւոյ ածութեանն, կամ էին սիրոյ, կամ չարեաց. Ագաթ։ Ը. ոփ. ատ ոսկերոփ։ Եզնիկ։ *(Ծով) ասպնջական է հիւրամեծար գետոց բազմաց. Վեցօր. Ը։ *Որոց ասպնջական է տարտարոսն յաւիտենական. Ը. Բղխ։ *Ըզհայրն ասպնջականին իւրոյ բժշկեաց. Ոսկ. Գծ։

ԱՍՊՆՋԱԿԱՆ. Առիթ. որպէս յն. πρόξενος. *Գործ' տեսութեան ասպնջական է. Աճառ. Դիր։ *Դուք էք յորդորիչք կուսանաց, և ողջախոհութեան ասպնջականք. ՃՃ։

ԱՍՊՆՋԱԿԱՆԵԼ. Տ. ՀԻՒՐԸՆԿԱԼԵԼ. *Թէ լիցէ ոք, որ ասպնջականիցէ զնա 'ի 'ի տուն իւր. Բրս. մրկ։

ԱՍՊՆՋԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ξενιτεία, որպէս ξενοδοχία. Hospitum receptio, peregrinatio. Հիւրընկալութիւն. ընդունելութիւն, իմա ընդունելն, և ընկալեալ լինելն. իջևանս առնլն, և իջևանելն. օտարընկալութիւն, և օտարութիւն, ըստ համաձայնութեան յունին. *Զարեգակն անմիջապէս ետուր առատ ասպնջականութեան. Իմ. ԺԹ. 3։ *Զի և ասպնջականութեան զոք արժանի մի արասցեն. Եղիշ. Ը։ *Սրբազան կրօնաւորացդ ելանել յիւրաքանչիւր խրճիթէ սակս ասպնջականութեան. Մագ. ԻԸ։ *Իբր ոչ եթէ փոփոխումն ինչ տեղւոյ, այլ' ասպնջականութիւն. Ոսկ. յհ. Ա. 10։ *Անդ ժամանակաւ արար ասպնջականութիւն, և աստ յաւիտենական բնակութիւն. Սեբեր. Գ։ *Ոչ կամէին ծանրանալ եկեղեցւոյն, այլոյ ումեմն գոլով նոցա հիւրընկալ ասպնջականութ. Ոսկ. Գծ։

ԱՍՊՈՒԶԱՆ. գ. Ծաղիկ ինչ. *Հօրուտն և մորուտն, և ասպուզանն. Միխ. ատոմ. Լ։ *Զվարդ, զմերուշան, զասպուզան. Երզն. փէր։ *Վարդենիք, մեծուր, ասպուզան. Վստկ։ Իսկ Ագաթ. գրի Ասպազան. և յայլ ձ. Ասպուզան։ Այլ 'ի Բժշկարանս' ԱՍՊՈՒԶԱՆ մեկնի' խաղավարթի քամուքմն. և ԱՍՊՈՒԶԱՆԱԿ, խափիթ։

ԱՍՊՈՒԾԱԿ, ի, աց. գ. Ազգ սոխակ թռչնոյ. պիւլպիւլ փէսակին. *Քան զսոխակ և զասպուծակ (յն. մի բառ) չիցեն ինչ ձայնիւ երգեք քաղցր և հեշտական մրմնջել. Ոսկ. ՃԻԼԻԴ. Է։

ԱՍՊՈՒՐ, պրս. որ և գրի ԱՍՊՈՒՌ ԱՍՓՈՒՐ, ի. գ. Հրագոյն կարմիր ծաղիկ' ձևով նման լայլակի, ուստի լինի ներկ։ Բժշկր։ Մխ. Բժշ։

ԱՍՏ. մ. յայտարար կայից 'ի տեղւոջ ուրեք. (լծ. ընդ լտ. յն. պ. ոտօ, խոտօ. ձէ, խոտափէն. և հյ. աստ, ըստ, նիստ, հաստատ. Լն). Որպէս Ἐνθάδε, ἐνθαῦτα, αὐτοῦ, ὧ. Hic, istic. Յայսմ տեղւոջ. 'ի սմին տեղւոջ յայսմիկ. հօս, հօսփէզը. պուրատա, պուրտա. գաղմ. սփէ. *Ի՞ ոք քո աստ' փեսայ, կամ որդիք։ Նիստ աստ առ իս։ Չէ աստ։ Ունիք ինչ կերակուր աստ։ Ամենեքին աստ եմք։ Ցերուսաղէմ, և աստ։ Մատիցուք աստ առ ած։ Զի՞ ես դու աստ Եղիա։ Նիստ դու աստ։ Ագարակ աստ զայս գիւտ չէր։ Դու աստ կաց առ իս. Լն։ Որպէս և զոյգ ընդ բացայայտիչ անուան. *Աստ 'ի հօյս էին։ Աստ 'ի դաշտիս ցոյց մեզ։ Գոյ աստ յաշխարհիս մերում. Փարպ։ Յհ. կթ։

ԱՍՏ. ատ Յայսմ վայրի' միջոցի. յայսմ բանի. 'ի նոր օրէնս. Լն. *Աստ է հանդէ.

բան է հաւատ սէգ։ Աստ է իմաստութիւն. եւն։ *Աստ ամաչապարտակ արտաքս։ Աստ խորհուրդ 'ի մէջ առեալ։ Աստ առաջ 'ի վերջ հասեալ գագարէր թագաւորութիւն։ Աստ առաջ 'ի բաց կացեալ հայք. Խոր։ փարպ։ Յհ. կթ։ *Աստ յառաջագոյն է ան֊տականն քան զգործականն։ Եւ աստ պէտք բազում երկիւղագին պատրաստութեան. փարպ։

ԱՍՏ. որպէս Ցայսմ աշխարհի՝ կամ մի֊ջակի. յաստի կեանս. պա. փռենէսթա. *Աստ վայելել։ Աստ մարմնաւոր պատուով, և անդ յաղթութեամբ։ Աստ կարծիս, և անդ կատարած. աստ խէթ, և անդ հա֊տուցումն. եւն. Աֆոն։ Նար. կէ։ *Աստ սերմանեսցուք, զի անդ հնձեսցուք, և ու֊րախասցուք. գնդ։

ԱՍՏ. իբր Այսր. յայս տեղի. Huc. հու. պուրայա. *Աստ մատեալ իցէ ». յն. իջեալ իցէ. Գծ. ճ. 18։ *Ուրեք ելի ես աստ։ Նախ քան զգալն իմ աստ։ Եթէ բերես զամենայն ինչս քո աստ. Վրք հց։ *Ե՛կ աստ, ե՛կ աստ, ե՛կ և բնակեսցուք ընդ մի֊մեանս. կլիմաք։

ԱՍՏ. ա. իբր նոյն ընդ դերանուանս՝ Ցայսմ, յայսմիկ. կամ որպէս յօդ՝ ս. *Ի դրախտի աստ։ Ի տանի աստ։ Ի ժամա֊նակի աստ յայսմիկ. եւն։

Եւ իբր՝ Որ ինչ աստ է. որ ինչ յաստի կեանս իցէ. Տե՛ս և ԱՍՏԱՆՈՐ. *Համբե֊րեսցուք աստեկքեան և աստ քաղցրութեանցս, և անդ թողութեանցն. Ար. որս. ծա։

ԱՍՏԱԳՈՅՆ, կամ ԱՍՏԻԱԳՈՅՆ. ա. Ὀξύτερος. Acutior, vehementior. Սաս֊տիկ կամ յոյժ աստի, այսինքն սաստոյ, ազդու. սաստկագոյն. *Աստի է զայրումն բարկութեան, և աստագոյն է քան զամե֊նայն բոց տապածեալ. Ոսկ. յհ. ա. 3։ (վրիպակ է այլ. և ձ. անձնագոյն)։

ԱՍՏԱԽՈՏՈՍ. և } գ. Բառ յն. աս֊
ԱՍՏԱԿՈՍ, ի, աց. } տաքօս. Ἀστακὸς. Cancer. ռմկ. ըստախօզ. խեցգետին կամ խեցեմորթ ծովային. *Պապայիծ, աս֊տախօսս. եւն. Մխ. բժշ։ *Այնպէս և ամենայն խեցեմորթքն, որպէս կարկի֊նոսքն, և աստակոսքն. Նիւս. բն։

ԱՍՏԱՆԴԵՄ, եցի. ն. Այսր անդր առնել, ձգձգել, թիւրել. տատանել. *Որք ըստ խրատուց չարութեան կամաց աստանդեն զբանն ճշմարտութեան. Վեցօր. ֆ։ *Աստանդել չփոթել զճշմարիտ խոր֊հուրդ վարդապետութեանն. Եփր. բգ։ *Արեգական աստանդէ զբանն բերանոյն. Ոսկ. եծ։ *Անուանումն այսր և անդր աստանդե֊լով, ինքեան ընդդէմ և կռուող. Փիլ. լին։ *Ցոյժ իսկ երկուացեալ աստանդիքն միտքն խորհուրդք։ Աստանդեցան կառքն երա֊սխաղուցք. Մծբ. ժգ. ժէ։ *Ոչինչ այ֊լուհետև խառնակցիս, և ոչ ցնորեալ այսր անդր աստանդիցես. Ոսկ. եա։ Իսկ Եւս. պտմ. է. 20. *Ոչ գտանեն 'ի նմա պատրուակս բոծղուծս, կամ աստանդեալս, կամ ոլ֊ելոյս. խմն խոտորնակս, կամ շաղփաղ֊փօս. որպէս յն. σολοικισμός, soloecismus.

ԱՍՏԱՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Աղաւ և զուշն 'ի յիշատակաց արուեստիցն աստանդեցուցանէ. Յճխ. ճ։

ԱՍՏԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Տատանումն. երկբայութիւն բանից կամ մտաց. *Ան֊կայուն պատասպարին դիւանիքն մերումք աստանդութեան օգտակար իւրացն մերոց առ֊նել. Վեցօր. ա։ *Ոչ միայն տկարութեան, այլ և աստանդութեան խորհրդոց բանիցա֊րս. Սեբեր. ճ։

ԱՍՏԱՆՕՐ. մ. (որպէս թէ՝ Աստեն ուր). Ἐνθάδε, ἐνθαῦτα. Hic, istic. Աստ՝ (ըստ ամենայն առման.) յայսմ տեղւոջ, վայրի, միջոցի, բանի, եւն. *Աստանոր 'ի որբանոցին. Պիտ։ *Աստանոր գտանել. Նար։ *Աստանոր նորոգեցաւ. Շար։ *Աստանոր պիտոյ են վարդապետք իմաս֊տունք. Վրք հց։ *Աստանոր ճառագայթ ճշմարտութեան 'ի հայաստանս փայլէր աշ֊խարհ. Խոր. հոխ։ *Աստանոր ենանոս ընկեցաւ 'ի պատուոյն։ Աստանոր ամենայն Հայք հարկեցան Հոռոմայեցւոց. Յհ. կթ։ *Աստանոր տեսեալ մտացս իմաստից շա֊պագայիցն դիպուածս։ Աստանոր 'ի սոյն ամանակի. Նար։ *Ոչ իմ կամքս եղիցին, այլ քոյդ. երկուս կամս աստանոր ցուցա֊նէ. Աթ. ա։ *Աստ աստանոր փոխանակ սեռի առաւ արհեստն. Սահմ. դ։ *Աստա֊նոր աքիլլեայ դէմքն են ծանօթք. Պիտ։

ԱՍՏԱՆՕՐ. ա. Որ ինչ աստ կամ յաստի կեանս է. արդի. աս. փէղի, հիմակուան. պուրանըն, ըիմտիքի. *Զաստանոր կենացս պէտս պատրաստէ. Պիտ։ *Յաստանոր մե֊ծութիւնս եդեալ զյոյս իւր։ Յաստանոր կենացս, որ լի է դառնութեամբ. Սարգ. յկ. է. ես ա. դ. է։ *Ի մեր ընթացիր յաստա֊նոր ուրախութիւնս (երկնից). Աթ. 'ի ոփէֆ։

ԱՍՏԱՌ. գ. Բառ ռամկական, իբրու Պաստառ՝ որ դնի 'ի ներքին կողմն հանդեր֊ձի. *Երեսք, և աստառ լիցի. Վրդն. ող։

ԱՍՏԱՐԻՏԱՑՔ. գ. Բառ յն. ասդիս, ասդիգիս, գի. այսինքն Քաղաքացի. ցեղ. *Երկեան աստարիտայքն ճոխք քաղաքին 'ի շարժմանէ անտի. Ոսկ. գծ։

ԱՍՏԵՂԱԲԱՆԱԿ, ի, աց. ա. Ἀστρολόγος. Astrologus. Աստեղաբան՝ որ խօսի ըստ ախտարաց ծննդաբանութեան զաստե֊ղաց. աստեղագէտ սուտ գուշակութեամբ. մունէճճիմ. *Ոչ է ասել կարգեալ ինչ ժա֊մանակ, յորոց գիտացեալ լինիցի ման֊կանցն ծնունդ. որպէս զի որք կոչին աս֊տեղաբանակքն՝ զժամն 'ի նոցանէ առնուլ գտանիցեն. Փիլ. նխ. ա։

ԱՍՏԵՂԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀστρολογία. Astrologia. Գուշակական աստեղա֊գիտութիւն. սուտ քաղդէութիւն ախտարաց. ախտարք. իլմի-նիճում, մունէճճիմլիք. *Աս֊տեղաբանութեամբ հզօր եղեալ՝ յօժարեցաւ ուսանել զկատարեալ չարութիւն. Խոր. ա. 31։ Շիր։

ԱՍՏԵՂԱԲԱՇԽ, ի,ից. ա. գ. Ἀστρονόμος. Astronomus. Աստեղագէտ, որ բաշխելով զգիրս աստեղաց՝ զինէ զշարժ֊մունս նոցա իմաստասիրաբար. էհլի հէյ֊էէթ. այլ և զսուտ գուշակաց, որպէս Աս֊տեղաբանակ. *Խաղան նովաւ աստեղա֊բաշխքն. Վրդն. ող։ *Որք յայս եղեալ են աստեղաբաշխք, խոստանալ կամին զը֊տանել գոլ եւն. Փիլ. նխ. ա։

ԱՍՏԵՂԱԲԱՇԽԱԿԱՆ. ա. Ἀστρονομικός. Astronomicus. Որ ինչ անկ է աստեղաբաշխից կամ աստեղաբաշխութեան. *Մակացութիւն աստեղաբաշխական. Անյ. փորփ։

ԱՍՏԵՂԱԲԱՇԽԱԿԱՆՆ. գ. իբր Աստե֊ղաբաշխութիւն. ἡ Ἀστρονομική. Ars astronomica. *Աստեղաբաշխականն 'ի շարժումն շարունակ քանակէն։ Զաստեղաբաշ֊խականն (գոնէ) քաղդէացիք. Սահմ. ժէ։

ԱՍՏԵՂԱԲԱՇԽԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, գու֊նի,ից. ա. Ἀστρονομοιώτατος. Առաւել աստեղաբաշխ. կարի հմուտ աստեղաբաշ֊խականին. *Տիմէոս աստեղաբաշխականա֊գոյն գոլով քան զմեզ. Պղատ. տիմ։

ԱՍՏԵՂԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀστρονομία. Astronomia. Ուսումն և գիտութիւն աստեղաց՝ բաշխելով զգիրս նոցա, և տեղ զննելով զանմոլարս և զմոլորակս՝ բաժա֊նելիս յիւրեանց, և դիտելիս ըստ յատկու֊թեան շարժմանց նոցա. որ է մասն ու֊սումնականին, այսինքն մաթեմաթիգայի. և մասն է նորա տոմարականն. աստղա֊բաշխութիւն. իլմի հէյէէթ, հայաթ. *Աստե֊ղաբաշխութիւն ենթակայ ունի զերկնային մարմին. իսկ կատարումն ոչ եթէ զառ֊նել զնմանն նմա, այլ դիտել զշարժումն նո֊րա։ Աստեղաբաշխութեան ենթակայ գոյ երկնային մարմին. իսկ իմաստասիրութեան նոյն ինքն աստեղաբաշխութիւն է ենթա֊կայ. Սահմ. դ. ծա։ *Զաստեղաբաշխու֊թիւնն գտանել ասեն բաբելացիք 'ի ձեռն զրադաշտի (զրադաշտ մոգի), և երկրորդ՝ եգիպտացիքն ընկալան. Նոննոս։

ԱՍՏԵՂԱԲՈՐԲՈՔՈՒՄՆ, քմունք. գ. Երեւոյթ յերկինս իբր մանաւանդ վա֊ռումն լուսոյ ըստ նմանութեան աստեղաց. զոր օրինակ են թռիչք աստեղաձգք, եւն. *Վարսաւոր լամբարաց, և նմանօրէն այ֊լոց աստեղաց, և կամ աստեղաբորբոք֊մունք ցոլմանց. Փիլ. նխ. բ։

ԱՍՏԵՂԱԳԷՏ, գիտի, տաց. ա. Որ֊պէս Ἀστρονόμος. Astronomus. Որ ունի զգիտութիւն աստեղաց՝ իմաստասիրաբար. աստեղաբաշխ. *Յաստեղագէտսն քաղ հարցաք. Հեթմ. ոփ։ *Բաբելոն և զանազան կո֊չէին աստեղագէտքն. Վրդն. ող. ճգ։

Եւ որպէս Ἀστρολόγος. Astrologus. Աս֊տեղաբանակ. քաղդէայ. մոգ. (եբր. հո֊զեր. այսինքն դիտող). *Յարիցեն և ապ֊րեցուսցեն զքեզ աստեղագէտքն քո, որ նշմարեն զաստեղս երկնից. Ես. խէ. 13։ *Աղաս աստեղագէտ ճարտար. Եղն. փր. բ։ *Աստեղագիտին պարտ և պատշաճ է բազում փոյթ յանձին ունել եւն. Վեցօր. ղ։

ԱՍՏԵՂԱԳԻՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀστρολογικός. Astrologicus. և Ἀστρονομικός. Astronomicus. Սեպհական աստեղա֊գիտաց կամ աստեղագիտութեան. *Յաստե֊ղագիտական և քաղդէականացն կարծեաց օրինաց։ Արդեամբ թարգմանի Հայր վերամ֊բարձ, երևեցուցանէ զաստեղագիտականն և զվերամբարձայածումն. Փիլ. Իմաստն։

ԱՍՏԵՂԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀστρονομία. Astronomia. Գիտութիւն աստեղաց. աստեղաբաշխութիւն գոլելի. իլմի հէյէէթ. *Քաղդէացիք առաւել աշխատեալ յաստե֊ղագիտութեան. Փիլ. Իմաստն։ *Աստեղագի֊տուն զզուշացեալքն՝ նորումբք աստեղը֊քըն զգծեն ուսուցին խորհուրդ. Պորփ. ։ *Աստեղագիտութիւն, և աստեղք. քան֊զի և՛ աստեղագիտութիւն անսխալ է, և՛ են֊թակայ նորին, այսինքն աստեղք. Սահմ. ժբ։ *Զաստեղագիտութեան մասնանս նա եհան 'ի յունաց լեզու. Եղն. փր. ա։ *Զա֊փէլ աստեղագիտութեան զաստեղսն. Կե֊ղու. ողէփ։

Եւ որպէս Ἀστρολογία. Astrologia. Աս֊տեղաբանութիւն պարսաւելի. ախտարք. մունէճճիմլիք. *Մի հայիր այսուհետև յաս֊տեղագիտութիւն։ Մի յաստեղագիտութիւն ինչ հաւատար, և մի 'ի հաւահմայութիւն. Կոչ. դ։ *Եւ արդ զիա՞րդ, եթէ ըստ օրի֊նաց աստեղագիտութեան էր ծնեալ, քակէր զաստեղագիտութիւն. Ոսկ. մ. ա. 6։ *Եւ գտողաց զաստեղագիտութիւնն և մեկնչաց աստեղագիտացն ... բազում ինչ վրիպեն. Վեցօր. ղ։

ԱՍՏԵՂԱԳԻՒՏ, ի,ից. ա. Գտանող աս֊

տեղաց, իբր աստեղագէտ. աստեղաբաշխ. *Զօրութիւն աստեղ ձեռօք երեւեալ աստեղագիտաց. Պորփ. կամ Թէոդոր. 'ի ծն։

ԱՍՏԵՂԱԶԱՐԴ. ա. մ. Իբր աստղ կամ աստեղբք զարդարեալ. *Աստեղազարդ մարգարտաց. Նար. խչ։ *Զգլուխդ յերկրի թշնամւոյն խոնարհեցո, եւ թագիւ աստեղազարդ ած զգլուխ քո զարդարէ յերկինս. Նար. խրատ։

ԱՍՏԵՂԱԼԻՐ. } ա. Լի աստեղբք. աստեղազարդ.
ԱՍՏԵՂԱԼԻՑ. } *Եդին 'ի գլուխ նորա պսակ աստեղալից (կամ աստեղալիր). ՃՃ։ Հ = Յ. յոհնա. ծդ։

ԱՍՏԵՂԱԽՈՒՌՆ. ա. Խառնեալ եւ խիտ ըստ բազմութեան լուսափայլ աստեղաց. *Թագաւոր փառաց նոր սքանչելութեամբ երեւեալ աստեղախուռն սրբովք՝ կացցէ 'ի միջի ձեռուս. Վանակ. փարէմփ։

ԱՍՏԵՂԱԾԻՆ. ա. Մակդիր աբրահամու, իբրու ծնօղ սերելոց յիւրմէ որպէս զաստեղս բազմութք. *Աստեղածին հայր. Երզն. լուս։

ԱՍՏԵՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական աստեղաց, կամ նման նոցա. աստեղեայ. երկնային. լուսաւոր. *Ըուն ձայն՝ բերի ըստ երից. այսինքն երկրային, աստեղական, եւ ծովային. Գումոք։ *Աստեղական գասուց. Պրոկղ. 'ի սփէջ։

ԱՍՏԵՂԱԿԱՌՈՅՑ. ա. մ. Կառուցեալ իբրեւ աստղ հաստատուն. *Սա յաւիտենից աստեղակառոյց կայ. Պրոկղ. 'ի սփէջ։

ԱՍՏԵՂԱՀԱՃ, կմ ԱՍՏԵՂԱՀԱՋ, կամ ԱՍՏԵՂԱՀԱՉ. ա. Անստոյգ բառ, իբր հաճեալ ընդ խորանս աստեղագիտաց. կամ հաջօղ որպէս շուն ընդդէմ աստեղաց. *Աստեղահաճ, խնձ մատիր, եւ մենամարտեսցուք. Զէնոբ։

ԱՍՏԵՂԱՁԵՒ. ա. Որ ունի զձեւ աստեղ. աստղակերպ. աստղանման. *Աստեղաձեւ թռիչք. Վրդն. ող։

ԱՍՏԵՂԱՃԱՃԱՆՉ. ա. Ճաճանչեալ իբրեւ զաստեղս. Ἀστροφεγγής, ἀστροφαής. In modum stellarum resplendens. *Ի քըղամիթ այ աստեղաճաճանչ 'ի բոլորածիրանէ ոսկեթել. Պտմ. աղէքս։

ԱՍՏԵՂԱՆԱԼ, ացեալ. չ. Լինել իբրեւ զաստղ. նմանիլ աստեղաց՝ բազմութբ, կմ լուսափայլութբ, եւն. *Նշանակէ զահարոնի զարեգակնային գնացս օրինօքն յաստեղացեալ յերկոտասան ցեղսն իսրայէլի։ Բոցով հրոյ աստեղացեալ լապտերաց. Արք։ *Աստեղացեալ որդիքն հօր հաւատոց. Երզն. քեր։ *Աբրահամու, եւ 'ի նմանէ սերեալ աստեղացեալ զաւակսն. Վանակ։ *Պատուէրքն գիր լուսով գրեալ, բոլոր խաչին աստեղացեալ. Գնձ։

ԱՍՏԵՂԱՆԻՇ. ա. Ունօղ զնիշ եւ զանսիլ աստեղ. *Շարք աստեղանիշք։ Աստեղանիշ լուսաւորութբ բոցաճաճանչ շքով պաճուճեալ. Նար. տաղ. ի գանձ եկեղ։

ԱՍՏԵՂԱՆԿԱՐ. ա. Իբրեւ զաստղ կմ աստեղաձեւ զարդու նկարեալ. *Տաճարին վարագուրի եւ խուցայ՝ ծաղկերանգքն եւ աստեղանկարք. Անան. եկեղ։

ԱՍՏԵՂԱՆՇՄԱՐ, ի, ից. ա. Նշմարօղ եւ դիտօղ աստեղաց. որպէս աստեղաբանակ. *Ոչ որպէս քաղդէայքն աստեղանշմարք. Եզնիկ։ *Ճանաչել զնշանն զառութին աստեղանշմարից. Վանակ. յոբ։

ԱՍՏԵՂԱՊԷՍ. մ. Որպէս աստղ. աստղէն պէս. Եըլտըզ կիպի. *Աստեղապէս ուղղիչք. Նար. տաղ։ *Իւրաքանչիւր տեսողացն աստեղապէս երեւեալ. Սխոլ։

ԱՍՏԵՂԱՏԵՍԱԿ. } ա. Որ ունի զատեսիլ եւ զնմանութիւն
ԱՍՏԵՂԱՏԻՊ. } աստեղ. աստղակերպ. աստեղաձեւ. *Աստեղատեսակ յերկինս նկարագրութեամբն (խաչի) զպայծառութիւն ստացեալ լինէր. Նոննոս. (որ 'ի Ճ. գրի ԱՍՏՂԱՏԵՍԱԿ)։ *Ի մուր՝ որ աստեղատիպ ընթացիւք պատմի. Պրոկղ. 'ի սփէջ. ըստ Ճ. Ա։

ԱՍՏԵՂԱՏՈՒՆ, տան. գ. τὸ Ζώδιον, σημεῖον. Constellatio, signum. Տուն աստեղաց. խումբ խումբ աստեղաց յիւրաքանչիւր կողմանս երկնից, մանաւանդ 'ի կամարն կենդանակերպից. համաստեղութիւն. պուրճ, ախթէր. *Որպէս թէ աստեղատունք ինչ իցեն, եւ ըստ դիպելոյ պատճառաւորաց աստեղացն յաստեղատունսն՝ նոյնպիսիք եւ ծնունդքն լինիցին։ Մինչդեռ առ իւրն անն յաստեղատանն իցէ։ Անցեալ ընդ ամենայն աստեղատունսն. Եզնիկ։ *Ասեն երկոտասան աստեղատանցդ բաժանել զերկին, զոր կենդանակերպս կոչեն. Շիր։ *Զյեղեղմունս ժամանակաց գործէ (արեգակն), փոփոխելով յաստեղատունսն. Պիտ։ *Ծանօթ էին մոգքն ամենայն պարուց աստեղատանց. Զքր. կթ։ *Զծննդոցն իմն զաստեղատանցն յայս իմն առնել կամէին։ Ասեն, աստեղքս այս յանկակիցք են պատկերաց եւ աստեղատանց կերպարանաց. Վեցօր. է։

ԱՍՏԵՂԱՓԱՅԼ. ա. Փայլեալ որպէս զաստղ. աստեղաճաճանչ. *Աստեղափայլ եւ ազատածին որդիս կոչելով աբրահամու. Վրդն. լուս։

ԱՍՏԵՂԵԱՅ. ա. Յաստեղաց կազմեալ. եըլտըզլը, եըլտըզլու. *Պսակ աստեղեայ յերկնաւորանից. Յայսմ. ծդ. 1. յն. աստեղաց երկնաւորանից։ *Պսակ աստեղեայ իջեալ յերկնից 'ի վերայ դագաղացն. Հ = Յ. դեկտ. իէ։ *Խաչ, կամ նշան աստեղեայ. Խոր. բ. 80։ Փարպ։

ԱՍՏԵՂՕՐԷՆ. մ. ա. Աստղանման. նըման աստեղաց. պայծառ. *Կանթեղս աստեղօրէնս վառեցաք. Նար. ծթ։

ԱՍՏԵՂՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Նիւթական թարգմանութիւն յն. ձայնիս ἀστρονομία, որ լաւ եւս թարգմանի Աստեղաբաշխութիւն։ Շիր։

ԱՍՏԵՄ. եցի. ն. Նոյն ընդ ՀԱՍՏԵԼ. եւ ԱԶԴԵԼ (որ գրի նաեւ ԱՍԴԵԼ, ԱՍՏԵԼ). *Զոր արար ած, եւ աստեաց 'ի բնութիւն կենանեաց. Կանոն։ Իսկ 'ի հին բռ. գրի, *Աստել, կազմել"։

ԱՍՏԵՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἄριστος. Optimus, idoneus. Հաստատուն. կուռ. արուեստ. եւ զօրաւոր. եւ կարի լաւ. ընտիր. *Ցուցանէ աստեւոր ճանապարհ բարձրութէ պետնարհութին. Ածաբ. ծն։ *Զաստեւոր եւ ըզզարմանալին տեսիլն ծննդ (մովսեսի). Պիտ։ *Վէմ ինչ աստեւոր եւ ստուար զառ 'ի վեր դժուարաւ տարեալ լինի, իսկ զառ 'ի վայր իւրովի հոսեսցի. Խոսր. պտրգ։

ԱՍՏԷՆ. մ. Ὧδε, ἐνθαῦτα. Hic. Աստանօր. յայսմ տեղւոջ՝ վայրի՝ միճակի՝ աշխարհի. եւ Այժմէն. պուրատա, պուրտա, շիմտիտէն. *Աստէն 'ի հրեշտականի յերկիւղի եմք։ Չեղանեմ, քանզի աստէն մեռանիմ. Ա. Բթ. ԻԴ. 3։ Դ. Բթ. Բ. 30։ *Ես աստէն պահեցի առ իս։ Դու աստէն 'ի հայս կաս. Փարպ։ *Աստ եղով խաչ՝ աստ իմացի գողգոթայ, եւ աստէն խաչելութի. Անյաղթ. բարեբ։ *Աստէն ընկալեալ զհատուցումն մեղաց իւրոց. Ագաթ։ *Աստէն իսկ դատապարտեալ է. Փարպ։ *Զաստէն գարովեալս մի կշտամբեսցես կրկնակի դատել 'ի մեծի աւուրն։ Զի 'ի դատաւորին ձեռանէ աստէն իսկ փրծայց. Նար. կէ. կը։

ԱՍՏԷՆ ԵՒ ԱՍՏ. որ եւ ասի՝ ԱՍՏԷՆ ԻՍԿ ՎԱՂՎԱՂԱԿԻ. մ. Αὐτίκα. Mox. Անյապաղ. 'ի մօտոյ. հուպ ընդ հուպ. փոյթ ընդ փոյթ. անիքէ։ Պիտ։ Ոսկ. յհ. ա. 3։ Պորփ։

ԱՍՏԷՆ. ա. Παρών, οὖσα, ον. Praesens. Ներկայ. առաջիկայ. այժմեան. այժմու. *Ե՛ւ յաստէն ամօթոյս ապրիցիմք, եւ ըղհանդերձեալ կեանսն շահեսցուք. Ոսկ. մ. ա. 7։

ԱՍՏԷՔ, տէից. կամ ԱՍՏ ԷՔ, էից. ա. գ. Աստ գտեալքս. աստէն եղեալքս. երկրաւորք. *Երկնայինցն տեսակն առաւել գոյանայ՝ քան թէ աստէիցս։ Տեսլի՝ աստէիցս առաւել գոյանայ, քան թէ երկնայինսն. Արէոփ։

ԱՍՏԻ. մ. Ἔνθεν, ἐντεῦθεν. Hinc. Յայսմ տեղւոջէ. 'ի տեղւոջէս յայսմանէ. եւ յայսմ բանէ. ասփից, ասիքց, ասէ. ուրկից, հուրկից. պուրատան, պունտան. *Աստի առ ձեզ անցանել։ Բարձին աստի։ Երթիցուք աստի. եւն։ *Եւ ոչ 'ի տուն իմ դարձայց. բայց 'ի նոյն (այսինքն միանգամայն) աստի իսկ 'ի վանս երթայց. Վրք հց. ա։ *Աստի սկսաք լինել առանց թագաւորի. Լմբ. ատ։ *Զի մի խիղճ ինչ աստի երեւեսցի. Ոսկ. յհ. ա. 3։

Ռամկական է ասելն. *Ես այլ աստից ոչ գնացից. ՃՃ։

ԱՍՏԻ ԵՒ ԱՆՏԻ. մ. Ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν. Hinc inde. Յայսմ եւ յայնմ կողմանէ. պէրի տէն, պէրու տէն. *Երկուս եւս այլս աստի եւ անտի, եւ 'ի միջի զյս. Յհ. ծթ. 18։ *Աւուր գնաց աստի, եւ աւուր գնաց անտի։ Յանդ աստի, եւ յանդ անտի. Թագ. ծա. 31։ Իէ. 24։ Իսկ Ագաթ. *Անտի մերժումն 'ի ստանջանս, եւ աստի մերձումն յարքայութիւն"։ Իմա, յիրէ անտի, 'ի բանէ աստի։

ԱՍՏԻ ԱՆՏԻ. Որպէս Յամենայն կողմանց. տէօրտ տէէն. *Վասն յանձախութեան ազգի ազգի մնացն (այսինքն իմաստից) որ աստի անտի յարդին. Սեբեր. ե։

ԱՍՏԻ ԱՆՏԻՔ, տից. ա. Դատեալքն յերկոսին կողմանս. յն. երկաքանչիւր, ἑκάτερα, utraque. *(Զձոյլ եղեալ) աստի անտիքն՝ պատուականքն եւ առաջինքն եւ հուպք եւ մերձաւորք անուանին զօրութիւնք։ Պաշտօն առնլով միջինն յերկաքանչիւրոցն յաստից անտից զօրութեանցն. Փիլ. իմաստ։

ԱՍՏԻ. Իբր դերանուն, Յայսմանէ. կամ որպէս յօդ՝ ա. ὁ, ἡ, τό. *Ցիշխանութենէ աստի զմեզ 'ի բաց մերժել, եւ յօդուցս աստի մերոց։ Յաշխարհէ աստի. 'ի մարմնոյ աստի. զայսպիսեաց աստի. եւն։ *Ի մերոց աստի. Ագաթ։ *Ի միջոյ աստի մերմէ։ Ի հեռաստանէ աստի. Յհ. կը։ *Ի յերկրածնաց աստի։ Ի ստորնայնոցս աստի։ Ի ներքոյ աստի հոսեալ. Նար։ Կամ *Յախտէ աստի յայսմանէ։ Յազգէ աստի խոտորելոյ յայսմանէ. եւն։

ԱՍՏԻ. ա. ὁ, ἡ, τὸ Ἐντεῦθεν կմ ἐνταῦθα. Quod est hic vel hinc, hujus vitae, terrenus, temporalis. Որ ինչ է աստի ծագեալ. կամ որ ինչ գտանի աստ, մանաւանդ եղեալն յայսմ աշխարհի. ժամանակաւոր. երկրաւոր. այս. սոյն. պունտաքի, պուրատաքի, պու ֆանիտէքի. *Յայտարարեալ զանտի վնասն, եւ զաստի օգուտս։ Զի այսպէս յաստի եւ յանտի բարութիւն վայելեսցուք. Ոսկ. մ. բ. 20։ *Հայցեսցուք զանդ հանդիստն, ընկեսցուք զաստի ճգնութիւնս. Ածաբ. աղաւթից։ *Մեծա-

տուէն զրկեցաւ 'ի դրախտէն վասն աստի փափկութեանն. Բրս. հց: *Անքարաստանութիւն աստի կենացս. Jն. Լոկ, կենաց. ա. յհ. ժ. 16: *Զաստի կարծիս: Աստի յաւիտենիս: Յաստիս բերկրեցիք յաւիտենի. Ագաթ: *Ոչ վասն աստի ինչ իրաց. Պիտ: *Յետ աստի փառացս. Խոր: *Աստի ազգաց անդ մեծամեծս ժառանգել. Լմբ. ող: Յովհ:

ԱՍՏԻՔ, աստեաց. ա. գ. Երկրաւորքս. մարմնաւորքս. ժամանակեայք. մարդիկ. աշխարհ. որդիքս. այսորիկ. զոր փոխէա. *Զփափկութիւն և զկամս աստիս քան զյաւիտենականն լաւ համարեցար. Վրդ. հց. ի: *Խնդրեսցուք զանուն զհանգիստ աստեացս աշխատութեան(ք). Յճխ. ժէ: *Յիշատակ աստեացս պարտեաց: Ի տարրից աստեաց. Նար. ծա. և մե: *Ամենայն ինչ աստիքս իբր զստուեր երևի. Ոսկ. յհ. ը. 41: *Զնորքնովք և զմերովքն, զաստեօքս և զհանդերձելովքն: Զաստեացս հոգալք, և զերկնից և ոչ երբէք. Ոսկ. մ. ա. 6. 22: *Աստիս (այսինքն աստի կեանք) է ձիր և շնորհ: Զոր յաստիս կրէն մարդիկ: Յաստիս ասալով են. Լմբ. եր ընտ Եղբ. և ող: *Աստեացս խնամ ածէ. Սահմ. ժա: *Մին աստեացս, և միւս ապառնեացն: Զաստեացս միշտ հոգացեալ դիպուածս: Կընքելոց յիմաստից աստեացս: Ի կենցաղ աստեացս: Զաստեաց կենցաղոյս պատկեր: Զհոգին յաստեացս փրկեաց. Նար. ւ. խէ. կը. ճա. ճէ. և մե: Տես և զյաջորդ բառս:

ԱՍՏԻ, աստւոյ, ւոջ, ովք, ոտեաց կամ ովց. ա. որ և ԱՍՏԻԿ, ԱՍՏԵԻՈՐ, ԱՍՏՈՅ, ԱՁԴՈՅ. Հաստատ. հաստատուն. անյողդողդ. պինդ. տոկուն. առաքինի. և Սուրբ. աստիք. *Իմաստութիւն և աստին. աստին, և վստահ: Աստի իմաստութիւն ողորմութեան վարի առ ամենեսին: Առաքինութիւն ազգաւոր է աստւոյ և իմաստնոյ բարուց: Ընդ ամպաշտութիւն, և ընդ այլ ևս ընդ աստի առաքինութիւնս: Անորդութիւն աստի իմացուածոց կարգաց: Առաքինութիւն, զոր յաստ աղացն աստեաց և առաքինեաց կարծելի է. Փիլ. ոփեղ: *Աստի է զայրութիւն բարկութեան քան զամենայն բոց. Ոսկ. յհ. ա. 3: Ի Հին Բռ. գրի. *Աստի. հաստատուն. կամ զօրաւոր ։։:

ԱՍՏԻ. գ. Հաստատութիւն. պնդութիւն. զօրութիւն. առոյգութիւն. Տես և 'ի վերջ կոյս բառից ԱՁԴ, ՅԱՁԴՈՁ: *Արձանացեալ հաճոյ օրինացն է ինչ, որ յաստուածոյ. որոյ և արժան է կանգուն կալ, և հաստատուն ունել զնիստ կայանին. Փիլ. Եւ. բ. 17: *Պէսպէս ազդանսակաւքս յաստւոյ ուրտէ 'ի նոսա զերկիւղն. Ոսկ. Ես: *Յաստւոյ (կմ յաստուոյ) հաղածանացն էր յաւարտելի ուրեմն զղջեալ. Ճ. Ա: *Եւ ևս յաստոյ ասուել աստիք առ կռոնան. Եղ. ի: *Զի մի անկանիցիք յաստեաց հաստատութենէ. բ. պ. գ. 17. յն. 'ի բնիկ կայից. ըստ հյ. իբր 'ի վիճակէ կայից: *Յորժամ յաստիս յուժի զօրացաւ կեղեւորական բարի համբաւն. Լաոփ. իա. իէ:

Աստի և Աստուածք. հաստատ առոյգ. Յաստիս մանկութեն. Բառղ. դ. 3: *Աստեօք մանկութեն ծաղկեալ. Արող. գ. 5: Զանց է արարեալ զաստեօք 'ի մանկութենէ, և 'ի ծերութեն զար հասեալ. Յհ. կբ: *Յայժմ մանկութէ աստեաց՝ հասանէ յաստի երիտասարդութեն. Լմբ. ող: *Աշխատութեն յաստիս մարմնոյ, պատուղն և վայելք 'ի ծերութեն և յանցեալ ժամանակի:

Յետ աստեացն մանկութեն անցանելոյ առ պա առ զկինն. Ոսկ. մ. գ. 14: և Եբր. իդ: *Երկինք երեմեան է, այսինքն յաստիս յուժի զօրութեն, 'ի մեծութե 'ի փափկութե. Ոսկ. Եռ: *Առ հակառակն աստեօք երիտասարդութենն արիապէս մարտնչի: Մինչև յամս պաշտութենն և արդարութենն և սրբութենն ած յաստիս. Շ. ա. յհ. իգ:

Ի պէսպէս միտս ձգի ասելն. *Ո՞ր այն իմ ժամանակ, յորում ընդ ասել բանին և ես (երկիրս) յոքնազան վերաբերէի բուսակս 'ի կենցաղավէտս աստից: Օդ քաղցրաշունչ 'ի ձեռն արևելեան ցօղոյ, և բազմազութ խնամով սնուցանէի զիմ աստիցն զարմ. Պիտ. ձ. 5:

ԱՍՏԻՃԱՆ. կամ ԱՇՏԻՃԱՆ. ի. աց. գ. ('ի ձայնէս ճան՝ իբր արմատ բառիս սանդուղք, և աշտ, ոտն. թ. խոս. իբր բարձր. 'ի վեր.) Ἀναβαϑμός, βαϑμός, κλίμαξ, κρηπίς. Gradus, scala, basis. Ի վեր ելք ոտն առ ոտն ընդ սանդուղս. ելևելք, կամ ելևէջք, մատունք, կամ ոտք և ոտնատեղիք սանդղոց. և Սանդուղք, և բեմ. Ներտիւան կամ Մէրտիվէն տայղէ՝ պասամագ, պասամօգ, փէրէձէ. Մերտէկէ. *Մի ելանիցես ընդ աստիճանս 'ի սեղան իմ: Երկոտասան առիւծք կային 'ի վերայ վեցեցունց աստիճանացն (աթոռոյ): Ի վերայ միոյ աստիճանացն (բեմին) ուր նստէին: Պօղոս կացեալ 'ի վերայ աստիճանացն՝ շարժեաց զձեռն. ևն: *Ելանէլիս երկաթիս, և 'ի նմա որոգայթս իմն ծածուկս ընդ մէջ աստիճանացն. Խոր: *Իբրև աստիճանօք բարձրացաւ. Արէ: *Բարձրացոյց իբրև սանդղոց աստիճանօք զլսօղսն. Սարգ: *Որպէս յաստիճանէ յաստիճան զգնացսն փոփոխելով. Խոր: *Աստիճանս սեմոց դրանցն սահմանեալ. Լմբ: *Ի տեղի լողութեն աստիճանին. Փարպ:

ԱՍՏԻՃԱՆ. Նշանակ և վիճակ որպիսի և է բարձրութեն և ցածութեն, կամ մերձաւորութեն և հեռաւորութեն. *Երթիցէ ստուերն զաստն աստիճանօք (արեգակնային ժամացուցի). դ. Թգ. ի. 9. 11: Ես. լը. 8: *Օրհնութիւնք աստիճանաց (յելևէջս ձայնից երգոց). Սղ. ճծը. ևն: *Երգ աստիճանաց է. Ժմ: *Յաստիճան մահու հասանէր. Վէցօր. ա. այսինքն 'ի կէտ, կամ առ դուրս մահու:

ԱՍՏԻՃԱՆՔ ՏԱՆ. Յարկք. դաստիկոնք, որ ըստ յն. բովէլոն: ևԼին գոնը. *Անկաւ յերից աստիճանաց ներքնոց. Ոսկ. գծ:

ԱՍՏԻՃԱՆ. Նմանութ՝ է Յառաջատուութեն ուսման, առաքինութեն, և որ և է բանի. կամ շարադասութեն բանից ըստ ճարտասանից հետ զհետէ յիրէ յիր փոխելով. *Իմաստասիրութեն բազում աստիճանաց պիտանայ. քանզի և բազում աստիճանք են իմաստասիրութե. Սահմ. ժգ: *Առաջին աստիճան խոնարհութե է ... երկրորդ աստիճան են. Վրդ. հց. բանիւ բեն. ընէ: *Սուգն պահս ուսուցանէ. պահք աղօթս բերեն. աղօթքն յողորմութիւնս դարձուցանէ. և առ սակաւ սակաւ աստիճանաւ յաստիճան ելանեն, և դիւրաւ յերկինս ելանեն. Մանդ. ծէ: *Ոչ տակաւ տակաւ աստիճանէ յաստիճան փոփոխեալ։։ յն. ոչ 'ի յառաջատուէ (աճեցեալ). Կոչ. ծա:

ԱՍՏԻՃԱՆ. Աւագութեն, իշխանութեն. բարձրութեն. պատիւ. Մէրթէպէ, րիւթպէ, ճայէ. *Թագաւորութենն հասանեն յաստիճան. Խոր: *Յարարչութե աստիճանի գնէր. Յհ. իմ: *Աշտիճանի փառաց: Այս պէտ պանծալի այսր աստիճանի. Նար: *Որք առաքեցանն առ նա, հաւատարիմ էին, և բարձր աշտիճանաւ. Ոսկ. յհ: *Ոմն այր խոհական անուն՝ աշտիճանաւ իշխան. Կղմն: *Որ ելևէջս աստիճանի՝ բնութե եմոյծ հաւասարի. Շ. խոստ: *Զբարեկամացն քո ընկալարուք զաստիճան. Շ. ընդհանր: *Որ զվկայութենն աշտիճան առնին 'ի ժամանակի հալածանացն. Յճխ. է:

Մանաւանդ՝ Եկեղեցական կարգ, և դասակարգութե զանազանեալ պատուով և իշխանութեամբ. *Սարկաւագունք ... որ բարւոքն պաշտեսցեն, աստիճան բարի անձանց ինքեանց շահին. ա. տիմ. գ. 13: *Աստիճան պաշտաման երիցութեն, կամ վարդապետութե, կամ եպիսկոպոսութե, հայրապետութեն. Ագաթ: Կորիւն: Փարպ: Յհ. կթ: *Ձեռնադրութիւքն ըստ ամենայն աստիճանաց. Կոմրջ: *Առ դասս քահանայիցդ՝ որք աստիճանաւ երկրորդ էք եպիսկոպոսացդ. Շ. ընդհանր: Տես և Լմբ. պտրգ. և Մխ. դտ. յոյն աստիճանս երկրաւոր և երկրաւոր դասակարգութեէց:

ԱՍՏԻՃԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ունօղ զաստիճան եկեղեցական. ժառանգաւոր. կղերիկոս. կարգաւոր. *Նշխար կազմի աստիճանաւորաց ձեռօք. Վրդն. յաւէտպր: *Դնէ զյովհաննէս մկրտիչ 'ի դէմս ամենայն աստիճանաւորաց. Բրս. մրկ: *Աստիճանաւոր պատուովք զնախապատուելին բարեպաշտել՝ յառաջ մատուցանելով նախկին զփառսն. Յհ. իմ. ափ: *Զարս զայս աստիճանաւորս և զպիրս օրինացն յայլ կոչէ. Երզն. մփթ:

ԱՍՏԻՃԱՆԵՄ, կամ ԱՇՏԻՃԱՆԵՄ, եցի. Ն: Հանել յաշտիճան պատուոյ. տալ զաստիճան եկեղեցական. *Պահել արժան է զգիրս եկեղեցւոյն իբրև ոչ եպիսկոպոս մարթ լիցէ առնել, և ոչ վրիպանօք զիղձն աշտիճանել. Կանոն:

ԱՍՏԻՃԱՆԻՄ, եցայ. չ. Բաժանիլ կամ 'ի վեր ելանել յաստիճանս. զանազանիլ որ և է աստիճանաւ. *Ճեմեցուցանեն զվէտս վէտս ալեացն, որ աշտիճանիցին 'ի ջուրցն ծիծաղելոյ: Սկսանի արեգակն աստիճանել և ելս առնել 'ի հարաւակողմն կողմանց: Եղծանէ զաստիճանեալ կարգսն: Դիրք և գնացք աստեղացն 'ի մէջ միմեանց աստիճանեալք. Վէցօր: *Ճանապարհ աստիճանեալ ներքուստ 'ի վեր մինչ 'ի կատարած անձաւին. Արծր. դ. 11: *Ոչ բարձրութե ոք մեծացեալ, ոչ ելևէջս աստիճանեալ. Շ. Լիդ: *Կուրին՝ ըստ հաւատոց իւրոց աշտիճանեցաւ (կամ աստիճանեցաւ) բժշկութիւն նորա. Եփր. համաբ: և Շ. մտթ: *Զեկեղեցւոյ ցուցանեն զառանձնաւորութե, ուր դէտք կան աստիճանեալք. Տօնակ:

ԱՍՏԻՆ. Տ. ԱՍՏԻ, իբր Աստեւոր, հաստատուն. առաքինի. *Իմաստութիւն և աստին է վիճակաւ ելեալ և հասեալ պատճառին: Որոց տեսութեն աստին և իմաստուն, ևն. Փիլ. լին:

ԱՍՏԻՔ, աստեաց. Իբր Երկրաւորք, և իբր Աստեւորք. և իբր Արբունք. Տես 'ի վեր անդր ԱՍՏԻ. ա. գ:

ԱՍՏՂ, տեղ, տեղք, տեղաց կամ տեղց, տեղօք կամ տեղքք. գ. Ἀστήρ, ἄστρον. Stella, astrum, sidus. (լծ. ընդ լտ. ստէլլա, աստրում, սիտուս. յն. աստէր, աստրօն. պ. սիտարէ, սիտէր.) ար. նէճմ. թ. Եըլտըզ. Լուսաւոր, կամ լուսատու մարմին երկնաւոր, մեծ կամ փոքր, անմոլար կամ մոլորակ. մանաւանդ անմոլարքն. *Արար ած զերկուս լուսա-

ւորսն զմեծամեծս, և զաստեղս ։ Ընդ լուսնով, և ընդ ամենայն աստեղբ ։ Այլ փառք արեգական, և այլ փառք լուսնի, և այլ փառք աստեղաց, և աստղ քան զաստղ առաւել է փառօք. ևն ։ *Արեգական և լուսնի՝ աստեղօք հանդերձ. Ագաթ ։ *Տի՛ նա և այլոցն աստեղց շարունակութիւք. Պիտ ։ *Աստեղք մոլարք ։ Մոլորական աստեղք. Յուդ. 13 ։ Եւս. քր. ա. ևն ։ *Որ գնայուն աստեղքն են, արեգակն և լուսին, և այլ ևս հինգ աստեղք. Եզնիկ ։

ԱՍՏՂ ԱՐԱՒՕՏԻՆ, կամ ԱՐԱՒՕՏՈՒ. կամ ԱՍՏՂ. իբր Արուսեակ ։ Յոբ. ԻԲ. 16 ։ Նար. խոս ։ Սարգ. յուդ. Բ ։ *Ի ծագելոյ առաւօտուն մինչև յերևելն աստեղն. Նեէս. Ժ. 21 ։

ԱՍՏՂ ՍԼԱՑԵԱԼ. Տ. ԹՌԻՉ. (աստղ.) *Զոր օրինակ 'ի գիշերի որք յանկարծակի յօդս փայլատակմունք լինին, զորս և սլացեալ աստեղս կոչեն. քանզի ասեն զհրաձև զայն ձգումն բոց լեալ յօդս՝ հողմով յերկնի գծեալ. Նիւս. խոս ։

ԱՍՏՂ. որպէս Աստղանիման ժժմակ ծովու. *Իսկ որք կոչին աստղ, կարի քաջ իմաստնաբար զօրէն խահամոքի զհետ երթեալ. Փիլ. Լիւս ։

ԱՍՏՂԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏԵՂԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ. *Աստղաբաշխութի 'ի քաղդէացիս երևեցաւ. և ապա եգիպտացւոց և հելլենացւոց ուսեալ՝ առաւել ևս զօրացուցին ։ Մի ուսանել լինել զարուեստ աստղաբաշխութե, զի դիւրահաւան է 'ի մոլորութիս. Շիր ։ *Հնար գոլ արհեստ աստղաբաշխութե, վասն զի քաղդեայ էր. Մագ. Է ։ *Քաղդէացիք գործեն աստղաբաշխութի նախ առաջին. Փիլ. Լին ։

ԱՍՏՂԱԳԷՏ. Տ. ԱՍՏԵՂԱԳԷՏ. *Մեկնըչաց աստղագիտացն բազում իրք վրիպեն ։ Առացու աստղագիտին, ևն. Վ. Էյօր. Ղ ։

ԱՍՏՂԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏԵՂԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. *(Աղորոս ա Թագաւոր քաղդէացւոց) եգիտ զաստղագիտութին, և զԹիւս կենդանակերպիցն, և մոլորակաց, և զշրջմունս նոցա. և 'ի սմանէ անուանեցաւ քաղդէութին. Մխ. աւ ։

Դարձեալ՝ որպէս Աստեղագիտութիւն, կամ տեսուն աստեղն (յակոբայ). *Այս աստղագիտութե սպասեալ մնային մոգքն. Ձքր. ԿԲ ։

ԱՍՏՂԱԳՈՒՇԱԿ. ա. Որ իցէ գուշակումն աստեղբ. Տես և ԱՍՏՂԱՆՇԱՆ. *Աստղագուշակ տեսլեամբն յայրին իջեվանի. Շար ։

ԱՍՏՂԱԼՈՅՍ, լուսոյ. գ. Լոյս կամ նշոյլք աստեղաց. *Գաղտ գողացաւ զմարմինն աստղալուսով երևեցուցեալ. Հ=Յ. ուեղփ. ծԳ ։

ԱՍՏՂԱԿԵՐՊ. ա. Որ է ըստ կերպի աստեղ. աստեղաձև. աստղանման. *Աստղակերպ փայլումն. ՃՃ ։

ԱՍՏՂԱՀԱՄ ԼԻՆԵԼ. Վնասիլ յաստեղաց. շանԹահարիլ. *Թէ ծառն աստղահար լինի. Վստկ. ՃՂ ։

ԱՍՏՂԱՃԱՃԱՆՉ. ա. Ճաճանչեալ որպէս զաստեղս, կամ աստեղօք. Տես և ԱՍՏԵՂԱՃԱՃԱՆՉ. *Աստղաճաճանչ շքեղացեալ փառօք. Ճ. Ա. և Բ ։ *Տեսանէ բազ աստղաճաճանչ, և փայլփէլին յարկ ձեղուանցն. Պտմ. աղէք ։

ԱՍՏՂԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. ա. 'Αστρῷος. Sidereus. Աստեղական. աստեղեայ. *Յորժամ վասն շան է բանն, պարտ է քննել, եթէ նշանակէ զաստղայինն, և զծովայինն, և զերկրայինն. Սահմ. Ա ։

ԱՍՏՂԱՆԿԱՐ. ա. Ունող զնկարս 'ի նմանութեն աստեղաց. մակդիր Թեոց և տռան սրբամարգի. *Հաւն ամբարտաւան և պարսկաբարոյ՝ սփռելով զԹևն ոսկեճաճանչ և աստղանկար. Տօնակ ։

ԱՍՏՂԱՆՄԱՆ. ա. մ. Նման աստեղ. *Ընդ ըղձութի նոցա ձևացեալ աստղանման. Ձքր. ԿԲ. ծն ։ *Աստղանման սպարապետին՝ նըյն վարդանայ՝ քաջ նահատակին. Գնձ ։

ԱՍՏՂԱՆՇԱՆ. ա. մ. որ և ԱՍՏԵՂԱՆՈՒՇ. Բերող կամ բերելով յինքեան ըղձանշան և զնմանութե աստեղ. *Աստղանշան սիւն, կամ խաչ, կամ լոյս. Ճ. Ա ։ Վրք ոէղի ։ *Յարուցեալ աստղանշան՝ գնաց առ մնփիատոս. Հ=Յ. յուլ. ծԴ ։ *Որ բազական արևելեայ աստղանշան ծանօԹ գտեալ. Ագաթ ։ *Բացաւ դուռն արևելեան՝ աստղանշան ճանապարհաւն . . . Աստղանշան ուղևորութ. Թէոդոր. 'ի խոյան ։

ԱՍՏՂԱՊՍԱԿ, ի. գ. Աստեղեայ պըսակ. տարզէ պսակ. Էռլփըլպան իռիքճան. *Աստղապսակ 'ի լուսոյ կազմեալ՝ եւ տորատիոսեանց որց պարգևեալ. Գնձ ։

ԱՍՏՂԱՋԱՀԸՆԿԱԼ. ա. Որ տեսանիցի աստղն ջահընկալ լինել. *Խուժական մոգուցն աստղաջահընկալ առաջնորդութե գալ յերուսաղէմ. Տօնակ ։

ԱՍՏՂԱՎԱՐ. ա. 'Αστερόεις. Stellatus, sidereus. Իբր Աստղաւոր. կամ ուր վարին աստեղք. Ճեմարան աստեղաց. *Ջեւս հիմն երկրի, և աստղավար երկնի. Արիստ. Ծ ։

ԱՍՏՂԱՏԵՍԱԿ. Տ. ԱՍՏԵՂԱՏԵՍԱԿ ։

ԱՍՏՂԱՏՈՒՆ. Տ. ԱՍՏԵՂԱՏՈՒՆ ։ Շիր ։

ԱՍՏՂԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Իբրու Աստղանել. տալ աստեղանալ. ընդ աստեղս դրել. *(Կենդանակերպ) Նշանակք երկոտասան նախահայրեացն. զանուանս նոցա փորեալ քանդակէ 'ի ներքս՝ կամեցեալ զնոսա աստղացուցանել. Փիլ. Եւ ։

ԱՍՏՂԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ունակ աստեղաց. որ և ԱՍՏՂԱՎԱՐ. ԱՍՏՂԱՅԻՆ. Էլւփըլլը. *Երեք են երկինք. նախ օդեղէն, երկրորդ՝ աստղաւոր, երրորդ՝ վերին, ուր աս յափշտակեալ պօղոս. Տօմար ։

ԱՍՏՂԻԿ, տղկան կմ տղկայ. գ. 'Αφροδίτη. Venus. Արուսեակ (իբր հարսն) 'ի մոլորակս, և 'ի չաստուածս ափրոդիտէ՝ օրինակ տռփանաց ցանկութե. զիւհրէ, նահիդ, աստղ էլւփըլլը. և Ծիծա, Նէֆա, Ջէհ Ջէբ. *Զկնոջ մարդոյ ուրումն պատկեր 'ի բարձունս կառուցեալ, աստղիկ անուն եդեալ. Կոչ. Դ ։ *Զափրոդիտ պաշտեմ ասէ՝ զաստղիկ ։ Զափրոդիտեան ցանկութիւնն ասեմ, այսինքն զաստղկանն. Ոսկ. եփես. ԾԵ ։ Ն Մ. Գ. 17 ։ *Տուն (կամ յանուն) արամազդայ և աստղկայ մեծարէին. քանզի վառէին զկրակն քրմն, և զաղբիւրն եղբայրն. Խոր. պտմ. հռիփ. ։ *Որ ինչ յաղագս տռփանորին, և երկնային աստղկանն պայծառագոյն ինչ ասել Թուի, յաղագս խրախութե և զուարճութե ամենայն առեալ եղև ։ Յաստղկան ցանկութեցն ։ Յաստղկան մոլութե են. Փիլ. տե լոբ. և Լիւս ։

ԱՍՏՂԿԵԱՆ. ա. 'Αφροδίσιος. Venereus. Ափրոդիտական. ցանկական. *Անառակ ցանկութիք. որ ափրոդիտեանն կոչին, այսինքն աստղկեան. Ոսկ. եբր. Է ։

ԱՍՏՂՈՌՈԲՈՆ. Տ. ԱՍՏՌՈՂԱԲՈՆ ։

ԱՍՏՈՅ, կամ ԱՍՏՈՒ. Տ. ԱԶԴՈՅ, և ԱՍՑԻ՝ իբր հաստատուն. զօրաւոր. *Սաղն աստու է (կամ ազդու է) 'ի հարկանելն ուռամբ. Վստկ. յոբ ։

ԱՍՏՈՒԱԾ, տուծոյ. գ. Θεός. Deus. (իբր հաստիչ, կամ աստ՝ և յաստիս ածօղ, այսինքն գոյացուցիչ, արարիչ, ստեղծիչ. որպէս ստուգաբանի 'ի բազմաց. տես Աս որս. Է. ըստ հյ. Երգ ։ Խոսր ։ Նար ։ Լմբ ։ Սկևռ ։ Վանք ։ և կամ կրաւորաբար, Աստոյ, ստուոր, հաստատուն, անշարժ, անփոփոխ, հզօր, ևն ։) Սեպհականեալ կոչումն անեղ և հարկաւոր էակի՝ էացուցչի ամենայն էից. որ և ասի Որ էն. Ե. Տէր. մի միայն բարի, ճըշմարիտ, ամենակալ, ամենատէր ևն. վասն որոյ և ըստ ինքեան եզակի ևեԹ ասի Ած. ալլահ, հագգ, Թէնրի, բէդդ, Խանբըր, խիւտա, էէզտան, իզիտ. երբ. էաւ, էօլօ, էլօհիմ. որ է յոգնական 'ի նշանակ պատուոյ. ափթա, ևն. *Ի սկզբանէ արար Ած զերկինս և զերկիր ։ Եւ ասաց Ած, եղիցի լոյս ։ Եւ ասէ տէր Ած ։ Տն Ած երկիր պագցես. ևն ։ Կամ *Բանն էր առ Ած, և Ած էր բանն. ևն ։ *Ած անունն արարչական է, որ զնախախնամելն յայտ առնէ ըստ փիլոնի. և առ մեզ ստուգաբանի, Թէ աստ էած զմեզ. Ի Գիրս խոսր ։ *Երրայեցին այլ և այլ անուամբք կոչէ զԱծ. մերԹ էլ կոչէ զնա, և մերԹ՝ յահ (այսինքն էած). և մերԹ ադոնայի (ադօնայի). և մերԹ եղուիմ (կմ էլօհիմ). Կիւրղ. ծն ։

ԱՍՏՈՒԱԾ, և ԱՍՏՈՒԱԾՔ, աստուծոց, կամ աստուածոց. ասին պատուաբար՝ երբեմն հրեշտակք, և մարդիկ՝ իբր առաւել հաղորդեալք ձրից բնութե և շնորհաց առ յԱյ. *Երևեցաւ նմա Ած առ կողմնաւն մամբրէի. Ծն. ԺԸ. 1. որ և զնին կոչին Երեք արք, և ապա Երկու հրեշտակք են. որպէս և Եւ. Գ. 2. նախ կոչի հրեշտակ, և ապա տէր, Ած, ևն. զի 'ի դիմաց այ երևէին հրեշտակք ։ Իսկ Եւ. Է. 1. ասի վասն մովսեսի. *Ետու զքեզ Ած փարաւոնի ։ Այլ Եւ. ԻԲ. 28. *Զածս քո մի բամբասիցես. և Սղ. ՁԱ. *Ած եկաց 'ի ժողովս աստուածոց (կամ աստուծոց). իմա զդատաւորս, և զայլ իշխանս ։ *Ած՝ ոչ մարդկան միայն, այլև ածոց է (ած), և իշխան՝ ոչ միայն գեղջկաց, այլև իշխանաց. Փիլ. բագն ։ *Ածս կոչէ ածաբանութիւն զերկնայինսն և զերագոյնս քան զմեզ էութիս, և առ 'ի մէնջ ածասէրս, և սրբազան արս. Դիոն. երկ. ԺԲ ։ *Զի որդիք այ լիցուք, և ածք սիրով. Յհ. Բ ։ Տես և Նար. խղ. ԺԸ. հէ ։ Շ. բերդ ։ Լմբ. ող. ևն ։

Եւ շատ ևս՝ Դիք. չածք և չածուհիք. սուտ և առասպելեալ ածք հեԹանոսաց, և արձանք նոցա, որ և ԿՈՒՌՔ. Տես Իմ. ԺԴ. 2. 10 ։ Ծն. ԼԱ. 30 ։ ԼԵ. 2 ։ Գ. Թգ. ԺԸ. 27. 29. ևն ։ Իսկ Գծ. ԺԹ. 27. 37 ։ *Զմեծին այ արտեմեայ ։ Հայհոյիչս այ մերոյ. յն. Θεά, այսինքն ածուհի. *Վասն դիցն Թէ ասես, զոր կոչես դու ածս, սուտ իսկ են հաստուածք. վասն զի հաստեալք են 'ի մարդկանէ. Ագաթ ։ *Յաղագս աստուծոցն պատուոյ ասացեալքս բաւական են . . Յաղագս աստուծոցն իսկ, և այնոցիկ՝ որ յետ աստուծոցն են. Պղտ. օրին. Դ ։

ՏԷՐ ԱՍՏՈՒԱԾ. Տես 'ի բառն ՏԷՐ ։

Ասի և իբր ռամկական միջարկութե 'ի զարմանալն. *Տէր Ած, եԹէ զինչ նման է մարդս այս տեառն պետրոսի մաքսաւորին. Վրք հց. ԾԴ ։

ԱՍՏՈՒԾՈՑՆ, ծոյքն. գ. Հոլովականն բառիս Ած. իբր Այն ինչ իրք՝ որ այ անկ են. *Տուք զկայսերն՝ կայսեր, և զայն այ ։ Ոչ խորհիս դու զայն, այլ զմարդ-

կանի ։ Նոյնպէս և ոչ զԱյն որ գիտէ, եթէ ոչ հոգին այ. Են ։ *Նոցա բանքն այսչափ ինչ. իսկ աստուածոյքն խոսափանիչք են ամենայն խորհրդոց նոցա. Ոսկ. Եւ ։

ԱՍՏՈՒԾՈՂ. Իբր Մակբայ հաստատութեն կամ երդման. երդուեալ յած. ած վկայ լիցի. Վեղլուկ. *Տամ ձեռագիր աստուծով, որ ոչ ընդդիմանամ ։ Եւ այս փոխ առքն այսքան շատացուցի յուզելով մերազաց, աստուածովն որ զօրութեամբ և զգեւեալման քննէ. Ը. Եղբ ։ *Աստուածով աերին պարտ է նա. Վրք հց. ծդ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԼԽ. այսինքն Երդնում կամ երդուեալ 'ի գլուխ. *Աստուածքն, զի 'ի կարգի եմուր զպատասխանիսդ ։ Աստուածքն, զի վայելէ է քեզ անուրդ. Ճճ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ, ի, ից. ա. գ. Θεολόγος. Theologus. Որ խօսի զԱյ վարդապետական ոճիւք. վարդապետ եկեղեցւոյ. և ըստ այսմ գրիգոր Նազիանզացին մականուանի Աստուածաբան՝ որպէս խորագոյն և զօրագոյն 'ի աստուածային աստուածաբանութեան. և յովհաննէս որդին որոտման կոչի Աստուածաբան աւետարանիչ, զի յայտնագոյնս և բարձրագոյնս ճառեաց զԱստուածութիւն բանին. Եհմ Եմ Եփթ. *Որ համապատիւ հօր և որդւոյ քարոզեցին զհոգի աստուածբանք եկեղեցւոյ. Շար ։ *Աշակերտք հեղգ առ 'ի յուսումն, և փոյթ առ 'ի վարդապետել, որ նախ քան զուսումն աստուածբանք (որ է առեալ 'ի բանից աստուածբանից) ։ Մեկնէր ըստ երկոր ըհոցքն գրիգորի աստուածբանի. Խոր. Գ. 68 ։ Եբ. 86 ։ *Որպէս ասաց ոմն յաստուածաբանից, չարժեցեալ կենք անփոփոխելի, պատկեր հօր՝ սահման և բանն. Քեր. քերթ ։ *Յայտնեալ սիրելին յովհաննու առաքելոյն, և աստուածբան աւետարանչին. Յայսմ. միհրական ։ Նար. ղգ. կն ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ. Որ խօսի զԱստուծոյ, կամ գրէ և պատմէ զԱստուածայինն պատգամս. Տես և ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍ ։ Ըստ այսմ աստուածաբան կոչին մարգարէքն ևս գրոց, վարդապետք, և առաքեալք, և աւետարանիչք, ըստ ինքն և նոհանգքեզ. *Վասն էր աստուածաբանքն զամենայն երկնայինսն համանգամայն հրեշտակս կոչեն ։ Առ 'ի արքայակցաց աստուածաբանից ։ Ոմն յաստուածաբանից զաքարիա ։ Այլ ոմն յաստուածաբանից եղեկիէլ. Դիոն. երկն ։ և Շ. հրեշտ ։ *Յայտ 'ի յոլովից աստուածաբանից է. Գէօ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ. որպէս Աստուածաբանական, կամ ընդունօղ բանից այ. *Աստուածաբան թղթոց առաքելոց. Սրգ. յկ. ա ։ *Աստուածաբան բերանոյդ. Շար ։ *Եւս նոցա զխոստումն ճշմարտութեան հաւատոցն աստուածաբանից քարոզութիւն. Բուզ. Գ. 13 ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԲԱՐ. մ. Իբրև աստուածաբան. և Աստուածաբանելով. *Աստուածաբանաբար ոչ կարէք խնդրել ։ Աստուածաբանաբար խնդիր (է), յորժամ խնդրեմք, թէ մշտընջենաւոր է ած. Անյ. պորփ ։ *Զմիածին որդւոյն մարդաւորութիւնն փոխեալ գոչեաց աստուածաբանաբար. Մհկ. կբ. արձան ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԿ. ա. Որ Աստուածաբան, կամ Աստուածախօս. և այն անապահովանեալ անուն նախամարգարէին մովսէսի. *Աստուածաբանակին մովսէսի պատմէ կարգաւ. Նախերգ. ծիւ ։ *Յայնց թուոց զխորանին՝ աստուածաբանակին առնէ կառուցանել ։ Այլ ևս մեր աստուածաբանակ ։ Ո՛վ աստուածաբանակ. Փիլ. եւ. օրէն ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Իբր Յառաջադոյն և առաւել աստուածաբան կամ զեղջաբան. *Հեթանոսացն աստուածաբանագոյնքն երկնաւոր ինն՝ որպէս ինձ թուի, անեալին ։ Ո՛վ խմաստասիրագոյն գու, և աստուածաբանագոյն, և պանծացեալ յանշափսէրդ. Առ որս. ղ. ե ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Θεολογικός. Theologicus. Սեպհական աստուածաբանից և աստուածաբանութեան. ԵՃԹ ԵլԵյԷ փոխ. *Աստուածաբանականն ատենախօսութիւն, կամ ճառ, կամ գիրք (ոճք). Գր. սղ. 'ի սփէմ ։ Սկեռ. 'ի ըԲ ։ Դիոն. Եկեղ. ա ։ *Առաքինական են խորհուրդք և միտք, ոչ միայն 'ի անտեսականսն, այլ և յաստուածաբանականսն. Խոսրովիկ ։

Կամ Աստուածախօս. աստուածաբան. օրհնաբանիչ այ. *Երթուք հայհոյիչք՝ եղեն աստուածաբանականք. Ը. յկ. խթ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆՆ. Իբր Աստուածաբանական գիտութիւն. աստուածաբանութիւն. *Տեսականն բաժանի 'ի բնաբանականն, և յուսումնականն, և յաստուածաբանականն. (որ է ըստ հեթանոսաց՝ գիտաբանականն.) Սահմ. ա. ծղ. ծէ. ծը ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Աստուածաբանութիւն. և Գիտաբանութիւն. *Որք զարտաքնոցն աստուածաբանականութեան ուսանին, և եկեղեցականօքն վարժին. Մխ. տփ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԵՄ, եցի. չ. Θεολογέω. De Deo loquor, de rebus divinis dissero. խօսել զԱյ և զԱստուածայնոց՝ վարդապետօրէն, կամ մարգարէական հոգւով. կամ օրհնաբանութք, գովաբանութք, և որ և է օրհնակաւ. *Շնորհօք հոգւոյն Այ առեալ՝ զհոյրական ծնունդն աստուածաբանեաց. Գրիգ. Ներբ. գլ ։ *Զյովհաննէս զաստուածաբանողն, և զսիրելի աշակերտն. Նիւս. Բեթոր ։ *Զխաչեալն աստուածաբանելով. Գրիգ. 'ի սփէմ ։ *Մարմինն նորա ընդ նմա աստուածաբանեցաւ ։ Գոչեաց՝ տէր իմ և ած իմ, երկաքանչիւրումն աստուածաբանեալ ։ Բան միոյն և միայնոյ Այ՝ աստուածաբանեալ 'ի հօր, որպէս և հայր յորդւոյ աստուածաբանի. ըստ որում և եսայի ասէ՝ աստուածաբանելով զորդի ընդ հօր. Աբ. ա. դ. է. կն ։ *Զքեզ աստուածաբանել ընդ հօր և Սբ հոգւոյդ 'ի մի աստուածութի. Ճշ. հին ։ *Քահանայք աստուածաբանելով. Շար ։ *Լաւագոյն է զնա բացքարձականաւն աստուածաբանել, քան վերադրականաւն. այսինքն ասել զնա անուր, անառղի. Վահր. Երրորդ ։ *Վասն ոչ գոլոյ պարտաւոր օրինին աստուածաբանել. Գղոփ. օրին. ծ ։ Իսկ Քեր. քերթ. *Զձիոյն աստուածանէ ած առ յովք ». խմմ, աստուածար կամ բարձրագոյնս ճառէ, սիրաբանէ ։ *Աստուածաբանեալ գիրք ». որպէս աստուածաբանական. Հ=Յ. մայ. ծ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεολογία. Theologia, Sermo de Deo, et divinus. Բան կամ ճառ զԱյ՝ բերանով և գրով. վարդապետաբար կամ ուսումնաբար, և որով և է օրհնակաւ. ԵՃԹ ԵլԵյ. ԵՃԹ ԽԽոփ. *Հրաշալի աստուածաբանութ սրբոյն աւետարանչին. Շար ։ *Կատարեաց 'ի հրաշալի աստուածաբանութեան. Խոր. Գ. 65 ։ *Որպէս թէ հրեղէն լեզուաւն աստուածաբանութիւ բարբառէին. Սարգ. Ա. ղ. ը ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Բան կամ պատգամ այ. Սբ գիրք. առաքեալ մարգարէից և առաքելոց. *Օրէնք, որպէս աստուածաբանութիւն ասէ, 'ի ձեռն հրեշտակաց պատգամեցան մեզ ։ Ամենիմաստ աստուածաբանութիւն զանեղին զայն վայելչաբար կոչէ այ երևումն. Զամենայն երկնայինսն էութիւն աստուածաբանութիւն ինն յայտնաբանական մականուանս կոչեաց. Դիոն. երկն ։ և Շ. հրեշտ ։ *Ըստ աստուածաբանութեան Սբ մարգարէին. Նար. ծէ ։ *Գլուխ աստուածաբանութե հնոյն և նորոյն. Լմբ. պտրգ ։ *Համբաւ հեշտալուր բարեփառութեան սոցա յայտ 'ի մեծագոյն աստուածաբանութեանցն գոլ. Գէօ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Դաւանութիւն զԱյ, կամ օրհնաբանութիւն. *Զաստուածաբանութիւն տղայոցն վերաձայնաբար ճառեսցէ. Մամբր ։ *Զօգնիցա անմիջական ըղձից աստուածաբանութիւն. Զքր. կբ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Դիցաբանութիւն. *Հեթանոսաց իմաստնոցն աստուածաբանութիւն ասեն աստոցն իւրեանց՝ ամենայն առասպել էր. Սարգ. Ը. ա. Ը ։ *Քաղդեացւոց հեթանոսականացն առասպելեալ աստուածաբանութեան. Ը. Եղբ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՇԽ. ա. Բաշխօղ զմարմին և զարիւն քն այ մերոյ, և զայլ խորհուրդս աստուածայինս. *(Քահանային) աջ աստուածաբաշխ. Լմբ. պտրգ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՐ. մ. Θεϊκῶς. Divine, և Divinus. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԷՍ. Իբրև ած. ըստ որում ած. և Աստուծոյ. աստուածավայելուչ. *Աստուածաբար ասել, կամ խոստանալ, կամ եղեալքն (յԱյ). Կիւրղ. Գանձ ։ Դիոն. Երկն. դ ։ *Որ փրկելն փութայ, աստուածաբար փրկէ. Արշ ։ *Աստուածաբար նորա գործութք յարուցեր զմարդն նախնի. Նար. ծդ ։ *Ամենայն նորա են, և՛ աստուածաբարքն, և մարդկաբարքն. Պարապմ. իդ ։

Եւ Նման Այ. *Տիրել, կամ իշխել աստուածաբար, կամ հաստուցանել ։ Աստուածաբար կենդանացուցիչ. Գէօ ։ Փարպ. ոփէղ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՐ. Ըստ Այ. հոգևորապէս. *Տօնեսցուք, մի՛ աշխարհապէս, այլ աստուածաբար. Աթ. ծն ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՐԲԱՌ. ա. Որ զԱստուածայինս և զԱյ բարբառի հնչմամբ. *Զոր և աստուածաբարբառ սաղմոսին հարկանելով գաւիթ. Գիւեղ ։

Եւ Յայ բարբառեալ, կամ Աստուծով բարբառօղ. *Աստուածաբարբառ պատգամք, կամ հրաման, ձայն, վարդապետութիւն. Ագաթ ։ Կորիւն ։ Վեցօր. է ։ Եղիշ. լուս ։ Ոսկ. լուս ։ Լծ. խոր ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՐՁ, ի. ա. Որ զԱծ բարձեալ ունի կամ կրէ յինքեան. *Զաստուածաբարձն մարիամ ։ Զաստուածաբարձի ծերոյն զսիմէօնի արդարոյն. Տօնակ ։ Հ. յլյլ ։ *Աստուածաբարձ խաչ, կամ խաչափայտ, կամ տապանակ. Ը. Բարձր ։ Հ. յլյլ ։ Վրդն. աղ ։ *Աստուածաբարձ բազուկք. Ադոթ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԵՐ. ա. Յայ կամ յաստուածով բերեալ, արգիլանացեալ, տուեալ, ազդեալ. *Վայելչացեալ աստուածաբեր պտղոցն բարութեամբ. Կորիւն ։ *Հմուտ և տեղեակ էր աստուածաբեր խորհրդոյն. Ագաթ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԵՐԱՆ. ա. Որ է բերան այ. որ խօսի զԱյին. *Աստուածաբերան աւետարանիչքն. Գէ. եւ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. Բնակարան եղեալ Այ՝ որ և է օրինակաւ. *Այ կոյս աստուածաբնակ տաճար. Տօնակ ։ *Խորանաց աստուածաբնակաց ։ Խորանի աստուածաբնակի ։ Յաստուածաբնակ յայս եղանել խմանալի լեառն. Նար. լա. և յէշ. և երգ ։ *Որ քնար էր անձն էր և աստուածաբնակ. Սարգ. ա. դ. ծը ։ Տես և Փիլ. Եւ. Բ. 74 ։ և Նխ. Բ ։ Լծ. կոչ ։

Իսկ Արծր. Բ. 1. *Յած խրախուսեալ Սբ աստուածաբնակ զօրացն հայոց՝ կատարեցան 'ի քս ». գուցէ լաւ ես՝ աստուածաբնակ, որպէս բանակ այ ։

Եւ որպէս Դիւցաբնակ. սրբազան ըստ հեթանոսաց. Ζάθεος. Divinus, sacer. *Գաւիթս արածէր յելլենացւոյ յաստուածաբնակ լերինն (եւթողոս՝ ըստ առելայ իւրոյ). Փիլ. Նխ. Բ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲՈՅԼ. ա. Իբր Աստուածա-

մար. որբագումար. *Ոչ եւ կոչին երկխայք, այլ հոյլք ածաբոյլք, եւ տանիք ածածավլիք. Ոսկեփոր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲՈՅՍ. ա. Բուսեալ աստուածով. եւ որպէս Բոյս ածային. *Մտաբերեալ դրախտ ընչաւոր, եւ ածաբոյս մարմինն 'ի մէջ նորա ». այսինքն հոգեւորական յղացեալ մարմին բանին ածոյ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲՈՒՂԽ կամ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲՈՒԽ. ա. Յածոյ կամ աստուածով բղխեալ, զեղեալ. *Ածաբուղխ առատահոսս անձրեւօք. Շար։ *Ածաշունչ գիրք այսպէս անուշահոտ եւ կենդանարար եւ ածաբուղխ աղբերօք լի են. Վրդ. հց. ա։ *Նուիրական աղօթիւքն, եւ ածաբուխ նորա վարդապետութեամբ. Երզն. խրատ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲՈՒՆ. ա. Որ ինչ բնիկ կամ սեպհական է ածոյ. *Ոչ եթէ ըստ ածաբուն զօրութեան, զոր միայն միածինն ունի. Ագաթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԵՂ. ա. Ածանման գեղեցկութբ. անհամեմատ գեղով. *Արդարութի ներքին մարդոյն է պճնաւոր, եւ ազանելիք, որ է պատուական եւ ածագեղ աղնիւ քան զարտաքինն. Վրդն. ող։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԷՏ. ա. Գիտակ ածոյ. ածածանօթ. *Ածագէտս յարդարեաց զսիրելի աշակերտսն։ Ածագէտ վիճակելոցն, կամ մարդկանն. Ագաթ։ *Եւ արդ շինեցան քաղաքք, զի գտանին 'ի նոսա մարդիք ածագէտք. Ոսկ. եփ։

Եւ Որ ինչ տայ գիտել զած. *Զեթող ինչ 'ի միջի զածագէտ իմաստութեն պայման. Ագաթ։ *Ամենայն ածագէտ կրօնից (յն. մի բառ δογμάτων) արմատք, որ առ մեզ են, 'ի վերուստ են 'ի տեառնէ երկնից։ Որ այսչափ բարձրագոյն ածագէտ կրօնից գիտութեն է. Ոսկ. եփ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԻԾ. ա. Θεοχάρακτος. a Deo exculptus. Յածոյ դծագրեալ, դրոշմեալ, նկարեալ, յօրինեալ. *Ընդ օրէնս ածոյ մարտնչիս, ընդ տախտակս ածագիծս. Ածաբ. 'ի ծնունդ։ *Յանունս մովսէսի զածագիծ տախտակին. Ալէ։ *Տախտակս գիտութեան ածագիծս բերելով. Կլիմաք։ *Տախտակ ածագիծ մարմնոյն քո. Լմբ. ոփէն։ *Պատգամք ածագիծք 'ի տախտակս քարեղէնս. Յհ. իմ. եկ։ *Հոգւովն ածոյ ընկալաւ նա զօրէնս ածագիծս. Լմբ. հանգ։ *Ի տապանակին ածագիծ ոչ էր պատուիրել. Նար. ծա։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ։ Իսկ Փիլ. քոգն. *Սահելով բանս եւ ճառս եւ ածագիտութիւն ». յն. պատգամս, կամ հրամանս (իբրեւ յածոյ)։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԻՐ. Տես ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԻԾ. *Ածագիր հրաման, կամ օրէնք. Ագաթ։ Բուզ. գ. 10։ Եւ Կորիւն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԻՒՏ. ա. Յածոյ գտեալ, ստացեալ. կամ Որ ինչ տայ գտանել զած. *Ճանապարհս ածագիւտս. Փարպ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՆԱՑ. ա. Ընդ որ լինի գնալ առ ած. որ տանի առ ած. *Վարդապետ առաջնորդութեն յածագնաց ճանապարհան. Ագաթ։ *Վասն ածագնաց օտարութեն. Կլիմաք։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Θειότερος. Divinior. Իբր Ածայնագոյն. սրբազանագոյն. տիրագոյն. *Յածագոյնսն եւ 'ի վերագոյն փառսն կերպարանեալ։ Որպէս զի եւ մեք փառօք երեկցիմք փոփոխեալք յածագոյնսն. Նիւս. երգ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾ. ի, աց կամ ից. ա. Θεόκτιστος. A Deo creatus, traditus. Յածոյ գործեալ. որ ինչ է գործ ածոյ, եւ ածային. *Ըստ ածագործ սրբութեն օրինադիր կրօնից. Բ. Ղ. Գ. 23։ *Ածագործ մարմին, կամ մարմնաւորութի որդւոյ. Գրիգ. ներբ. չյ։ *Ճառէ զսկզբանս նշանացն ածագործաց. Ցծնկ։ *Ածագործ յարութի, կամ սքանչելիք, կամ զօրութիւն, կամ աւանդութի խորհրդոյն. Ագաթ։ *Ածագործ ներգործութիւք. Կոմրլ։ *Ածագործ խաչ, կամ պատուական. Նար. խչ։

Կամ Աստուածով գործեցեալ 'ի մարդկանէ. *Ածագործ սպասաւորութի, կամ մշակութի. Ագաթ։ Կորիւն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾ. Θεουργός. Deificus. Իբր Ածացուցիչ. սրբարար. ածագործական. *Որոց յոլովակի հաղորդք եղեն արք սրբազանք՝ ըստ ածագործից գալստեանց ածայնոցն լուսափայլութեց. Դիոն. երկն. ժէ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Θεουργικός. Deificus. Որ կարող է ածագործել. ածացուցիչ. սրբարար. եւ Սրբազան. *Զածագործականն նմանութի։ Ածագործականին նորա լուսոյ։ Ածագործականացն յոյժ, եւ մարդասիրին առաքինութեանց։ Ածայնոյ եւ ածագործականի հանճարոյ եւ ներգործութե։ Ածագործականս մեռոնիւն. Դիոն. ոփեղ։ *Զի առ տէր յոյժ նմանութի ածագործական է, այսինքն կարող է առնել ածս զնմանեալսն։ Զի ածս առնէ եւ կատարէ 'ի քրիստոնեայս քահանայապետութի. Մագ. 'ի դիոն։ *Հպեալ յածագործական օրէնս. Լմբ. պտրգ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾԵՄ. եցի. ն. Ածացուցանել. եւ Ածանման գործել. սրբացանել. քահանայագործել. *Լուս տալ զմեզ գերապատուեալ ընդ այնմէ հօրն լուսոյ, ածագործեալ զլուսոյն տաճար. Գր. տղ. 'ի ոփէք։ *Լինի մեւնչենաւորն ած մարդ վասն մեր, զի զմեզ ածագործեալ հրաշափառս արասցէ։ Սակս ածագործելոյ զմեզ. Զքր. կթ։ Թէոդոր. խչ։ *Հոգւովն սրբով զեղականքս բանին ածագործէ, որով ածագործին ստացուածքս. Նչ։ *Ածագործել զմկրտեալսն հոգւոյն պարգեւօք։ Ածագործելն մեր, որ հանդերձեալ է խորհրդածութբ պատարագին սոյ երեւել. Լմբ. պտրգ։ *Լուսաւորեսակք եւ ածագործօղք, կատարեալք եւ կատարելագործօղք լինել կարասցուք. Դիոն. եկեղ. ա։ *Ածագործողացն եւ կատարողացն. Մագ. 'ի դիոն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεουργία. Divina operatio, actus divinus. Ածապէս գործելն ածոյ մարդացելոյ. *Երեւեցելոյն աշխարհի, այրականին յոյժ ածագործութեանն. Դիոն. երկն. դ։ *Երեւեցելոյն 'ի փրկութիւն աշխարհի՝ մարդացելոյն յոյժ ածագործութեն. Շ. հրէշտ։ *Աւելորդ այրական, յայտնելով թէ կատարեալ մարդ եղեւ. եւ ածագործութբն, թէ ած է եւ մարդ՝ նոյն ինքն զածայինսն նշանագործեալ. Մագ. 'ի դիոն։ *Յն զյաղագս մեր ածագործութեանցն՝ նոցա (հրեշտակաց՝) հանճար ուսուցեալ. Դիոն. եկեղ. է։ *Բարունք ածագործութիւնս կոչեաց զյաղագս մեր անօրէնութիւնս. քանզի ճշմարտապէս ածոյ գործք են. Մագ. 'ի դիոն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Ἱερουργία. Sacrificatio, consecratio. որպէս Սրբազանագործութի. քահանայագործութի. *Օրհնեալ 'ի նշանակականն (այսինքն 'ի խորհրդականն) խորհրդոց ածագործութի զայ. Դիոն. եկեղ. գ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Ո՛ր եւ է գործ ածային կամ հոգեւոր. *Արժանի զասս զածագործութեանցն բուռն հարկանել. Ժող. հաւաքն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՒԹ. ա. Ունօղ գթութ իբրու նման ածոյ. գթած ըստ ածոյ. *Ածագութ ծնօղ. կամ հայր, կամ բարք. Շար։ Երզն. լուս։ Տօնակ։ *Եղիցին սոքա ածագութ խնամածուք մերում որբութեանս. Բրս. խ Ղ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՒՄԱՐ. ա. Յածոյ կամ աստուածով եւ ըստ ածոյ գումարեալ. *Ածագումար ժողովոյ նք հարցն առհասարակ. Երզն. խրատ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՐԵԱԼ. ա. Θεόγραπτος, θεόγραφος. A Deo scriptus. Գրեալ յածոյ, կամ 'ի նմանութի ածոյ. *Ածանման եւ ածագրեալ միտք. Դիոն. եկեղ. դ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԴԱՍ. ա. Յածոյ դասեալ, դասակարգեալ. *Զածադաս զվճիռն ունելով, հող էիր, եւ 'ի հող դարձցիս. Գնձր։ Մաշտ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԴԻՒՑ. ա. Դիւցուցիչ քեզ ածոյ մերոյ. *Ածադիւց տօնք. Ալօթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԴԻՐ. ա. Յածոյ եդեալ, կարգեալ, սահմանեալ. *Ածադիր ժամանակ, կամ պատուիրան, կամ կեա կոչման. Ագաթ։ Կորիւն։ Ճ. Ա։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԴՐՈՇՄ. ա. Յածոյ դրոշմեալ. եւ Ունակ նմանութե ածոյ. *Տախտակք տիրագիծք եւ ածադրոշմք. Նար. տ. տաղ։ *Ոչ զմկրտութե ածադրոշմ լուսաւորութե կենացն. Ագաթ։ *Ի զարդն ածադրոշմ երեսաց. Նար. ծծ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ, ի, ից. ա. Θεῖος. Divinus, divus. Ածանման (իբր ածոյ ազգակից գտեալ). ածազգի. ածատեսակ. ածարեալ. սրբազան. ածային. ածական. *Ածային այր։ Ածայինն մովսէս, կամ եղիա, կամ առաքեալ. Գիր։ Զքր. կթ. ոփէղ։ Նիւս. կազմ։ *Ածատեսք եւ ածախօսք եւ ածայինք լինէին. Եփր. պհ։ Մանդ. գ։ *Խրատեալք առ ածային արս։ Ածային ոգւոյն օրինագրէ։ Ուսեալք յածային գրոց. Փիլ։ *Ածայնոցն այնոցիկ. Շ. հրէշտ։ *Ճշմարտութի արարէք առն ածայինն գիրք. Սարկ. քհ։ *Ածային եւ մեծապատիւ խորհուրդ. Անան. եկեղ։ *Եւ զինչ զարմանք են յածայնոցն ոչ պատկանել քեզ արանց։ Ածային խոնարհութեամբ իւրով. Յհ. իմ. եկ։ *Ածային բարբառողք. Մագ. ա։ *Յաթոռ ածային վերադիտողութե զաւառին կարգեցաք. Կաղանկ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՆԱԳՈՅՆ. ա. Θειότερος. Divinior. Առաւել ածային. իբր ածագոյն կամ ածայնագոյն. *Ակնդիրն առնէ այլոց ածայնագոյնից պատուութեանց». այսինքն ածայնագունից. Փիլ. այլաբ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԱՐԴ, ի, ից. ա. Յածոյ կամ աստուածով զարդարեալ, շքեղացեալ, պատուեալ. եւ Ածարեալ. ածային. ածավայել. *Ծնաւ անձն զածազարդն մարմին. Ճ. ժ։ *Ածազարդ քահանայից, եւ սրբասէր պաշտօնէից. Ածազգ. ժբ։ *Ածազարդ պլուխ. Շար։ *Մարգարէին ածազարդ. Շ. յէր. առաք։ *Ածազարդ առաքինք գնդից. Նար. տաղ։ *Ամենայն ածազարդիցն լուսափայլութիք. Երզն. լուս։ *Ածազարդ փայտ. Անյաղթ. բարձր։ *Թէ ածազարդ պատարագաւորացէ առ 'ի վերացուցանել 'ի բարձրութիւն երկնից. Թէ-

ժէ. խ դ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԱՄԴԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Աստուածազարդեալ փառօք. Անյաղթ. բարձր։ Թէոդոր. խչ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԱՑԻԿ. ա. Աստուածով զգացեալ, զգածեալ. յԱյ ազդեալ, ուսեալ. *Երանեմ քեզ ամենայն ազգք ըստ բանի ածազգացիկ քում գաւառութեան. Նար. խոս։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԵԱՑ, զգեցի, եց. ա. Θεοφόρος. Theophorus, Deifer; Deum in se ferens, gerens, portans. Զգեցող զԱծ յինքեան, որպէս թէ արկեալ զինչ զիւրեաւ, կամ բարձող յանձին. այն է ըստ յն. ոճոյ՝ զԱծ կրող յինքեան. ածակիր. որ եղև կոչ մականուան սրբոյն Իգնատիոսի անտիոքայ հայրապետին. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԵՍՏ. *Իգնատիոս, որ է ածազգեաց. Անան. 'ի սկիզբն ամենայն թղթոցն. կամ ըստ Ճ. *Որ է ածազգեացն։ *Ածազգեացն գիտնականաց։ Ածազգեաց Հարք սրբք. Դամ. ժամ։ *Առաքելոց սրբոց և մարգարէիցն ածազգեաց պարուք։ Հարքն ածազգեաց. Խոր. հռիփս։ *Եթէ ոք իշխեսցէ ասել մարդ ածազգեաց զՔս, և ոչ Ած ճշմարիտ, նզովեալ եղիցի. Գուրամ. խէ։ *Այսպիսիք նեստորի, մարդ ածազգեաց կոչելով զՔս. այլ մեք ոչ լեզի ածազգեաց կոչել կամ իմանալ. այլ Ած մարմնացեալ. Գամաղ։ Բայց ուղիղ մտօք ասի մարմինն Քսի ածազգեաց. *Հոգւոյն սրբոյ և զօրութեան բարձրելոյն զածազգեացն զայն փայլեցուցանել մարմին. Ոսկեփոր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԵԱՑ. Θεόφορος. A Deo portatus, divinus, afflatus numine. Յայ կրեալ, այսինքն ընկալեալ. ածապարգև. *Ծանուցեալ պատուոյ ածազգեաց իմաստութիւն. Ագաթ։ *Ածազգեաց լոյս, կամ փառք, յորութիւն, յաղթութիւն. Շար։ Խոր. հռիփս. օրհն։ Յայս մեծ կարծիք յանուն Ածազգեաց կոչումն Իգնատիոսի, ըստ որում բարձեալ եղև 'ի մանկութեան 'ի գիրկս յիսի՝ ըստ Շար. և Յայսմաւ. յն. և հյ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԵՍՏ, ի,ից կամ աց. Θεοφόρος, ἔνθεος. Deifer, divinus, divus. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նշ. այսինքն զԱծ կրող յինքեան. ածարեալ. ածային. լցեալ հոգւով այ. *Ոք յածազգեստոցն, և որ քաջն գիտէին։ Զոր և ոմն 'ի փոքր ինչ յառաջագոյն ածազգեստոցն իմաստասիրաց. Ան. սրս. ճ։ *Որպէս ածազգեստիցն էր ծանօթ. Սարգ. ա. պ. է։ յածազգեստիցն առաքեալ. Շ. հրեշտ։ *Ածազգեստիցն ծերոց. Մագ. ի։ *Զածազգեստին պանծանս. Նար. կա։ *Զի մի ածազգեստ իմանայցի Քս։ Ոչ բնակեալ 'ի մարդում և ածազգեստ, որպէս զայլոն՝ որք եղեն հաղորդ ածութեան նորա. Գամաղ. խէ. և ծէ. ևն։ Զայսոսիկ գրէ կիւրեղ ընդդէմ նեստորի. խոկ Անաք. առ ... յաւ ասէ, թէ երբեմն աստուածայնոց չանօսն յանձն ասել զՔս ածազգեստ, այլ միայն մարմնազգեստ, զի չընդունէին զանձնաւորական միաւորութիւն ածութեան ընդ մարդկութեան։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԵՍՏ. ըստ յն. ոճոյ, առ. նշանակէ զլցեալն հոգւով մարգարէութեան. *Նախասացն բարբառ ածազգեստին. այսինքն մարգարէից. Զքր. կթ։ Եւ ըստ այսմ առնուլ բայից վասն. Ἔνθεος γίνομαι, ἐνθουσιάζω, ἐπιθειάζομαι. Տես ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԼ, իբր մարգարէանալ. *Ոչ կարեմ ունել ըմբռնութեամբ, ածազգեաց լինիմ, փոքր ինչ և իբրև դյով

հանճարս աւետարանեմ. Անաք. յոյսն։ *Ածազգեստ եղեալք արք և կանայք՝ մի պար եղեալք երգէին։ Յորժամ ածարէ և ածազգեստ լինի միտքն, ոչ ևս է յինքեան։ Ոգիք յորժամ ածազգեստք լինիցին. ևն. փիլ. ոպէդ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԵՍՏԻԼ, ստեալ. Տես ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԼ. *Յորս վաղայալք ասէ է, եղեալ խորհրդով առ վայր մի 'ի վեր թըռչունք ածազգեստեալք՝ անդէն վաղվաղակի ընդ կրունկ դարձան. Փիլ. ել. Բ. 40։ *Այգեգործս կացոյց ոգւոց մերոց զածազգեստեալսն. Խոսր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԻ, գւոյ, գեաց. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԱՆ. *Ընտրեալ է այ յարանց ածազգեաց. Դամասկ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԷՆ; կամ ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԵՆ. ա. Զէնեալ վասն այ. ձօնեալ այ. *Զանձն քո մատուցանես այ պատարագ ածազէն. Ճ. Ա։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶՈՅԳ. ա. Զուգեալ յայ օրինօք պսակի. *Ածազոյգ արուաց և իգաց. Շար։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶՈՅԳ. Զուգեալ ըստ այ, այսինքն միացեալ ընդ ածային բնութեն յանձին բանին. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱԽԱՌՆ, եւ և ԶՈՒԳԱՍՏՈՒԱԾ ասի. *Մի և նոյն Քն ածազոյգ և միաւորեալ մարմնովն առնէր բժշկութիւն բանիւ և ձեռօք. Մխ. այր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶՈՒԱՐՃ. ա. Յած կամ աստուածով զուարճացեալ. հոգեզուարթ. *Ածազուարճ ցանկութիւն. Անան. եկեղ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶՕՐ. ա. Ուր իցէ զօրութիւն ածային. *Ածազօր խաչ. Անյաղթ. բարձր։ Կիւրղ. խչ։ *Ածազօր պատնէշքն. Բրս. մրկ։ *Զգերանբաւ զօրութիւն նորա ածազօր (յն. հրաշագործ) զօրութեն. Դիոն. ածայ. է։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶՕՐԱՎԻԳ. Նոյն ընդ վ. *Տալ մեզ... պարիսպ ամրութեն զնոյն ածազօրավիգն նշան. Մաշտ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽԱԲ. ա. Որ կարծէ խաբել զԱծ. *Այնպիսիքն մի՛ իցեն քահանայ, այլ ածախաբք. Կանոն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽԱՉ, ի. գ. Խաչն Քսի այ մերոյ. *Ածախաչ, որ է գործի կենաց։ Ածախաչ ասելով ոչ ածասէրք, մի պատկառեսցուք. Անյաղթ. խչ։ *Խաչն ածախաչ. Ոսկեփոր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽԱՌՆ. ա. Միացեալ ընդ Ած բանն՝ անճառելի և անշփոթ խառնմամբ. *Ածախառն մարմնոյ քո թաղեցաւ մկրտութիւն ('ի յորդանան). Ճշ։ *Ածախառն մարմնով. ևն. Յճխ. Բ։ Ագաթ։ Նար. ծգ։ Շար։ Եղիշ. Բաղ։ *Ածախառն խունկն, այն՝ որ 'ի ծոց կաղմեցաւ սրբոյ կուսին. Անյաղթ. բարձր. (յօրինակս ինչ)։

Առի լայնաբար և զմարդոյ սրբով միաւորեցելոյ ընդ այ. և զայլոց իրաց՝ որք միաւորեն զմեզ ընդ այ. *Տրն ցուցանէ, թէ որպէս լինի մարդն ածախառն. Վրդն. ոչ։ *Հրեշտակակրօն և ածախառն կարգօքն բարձրացուցից յերկրէ։ Որպէս ածախառն իմաստութեն երգեաց յառաջագոյն, և ասէ. դարձցի թագաւորն 'ի մանկութի. Ագաթ։ *Ածածին մարմամբ, անդրան ածախառն. Թէոդոր. խոս։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ճըշմարիտ միաւորութիւն մարդկութեան ընդ ածութե յանձին բանին. *Ածախառնութի եմմանուէլ 'ի կուսէն ծնաւ. Խոր. Հրտվր։ *Ընդ փայտ գալար զայս ասեն. առաքեալ ասաց նա, գալար վասն ածախառնութեն իւրոյ, և չոր՝ վասն այնոցիկ, որք ընկալան

զպարգևս նորա. Եփր. համաբ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՆԱՄ. ա. Յայ խնամեալ. *Ածախնամ երկիրս. Նար. կթ։

Եւ իբր Տնօրինական. նախախնամական. ըստ այ խնամողական. *Ածախնամ առաջնութեն իւրով անօրինեալ զամենայն կերպս. Ճչ։ *Վիճակին այցելութ ածախնամ պահպանութեն. Նար. խչ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՈՀ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԻՄԱՍՏ. *Յածախոհ գիտութն փարթամանի. Կլիմաք։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՈՅԶ. ա. Որ խուզէ կամ խնդրէ գտանել զԱծ. *Արարչախնդիր, և ածախոյզ են. Եղիշ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՈՇՈՐ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՊԱՆ. *Յածախոշոր ազգէն եբրայ. Տօնակ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՈՍՏ. ա. Ուր իցէ ուխտ խոստման, կամ խոստովանութի առ Ած. *Ածախոստ բարեբանել ճշմարտափառութբ. Մհլ. կբ. արմա։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՈՒՄԲ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՒՄԱՐ։ Յիշատ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՐԱՏ. ա. Խրատեալ յայ. ածուսոյց. *Ածախրատ համբակ. Սկեւ. ըմբ։ *Ածախրատ էր այրն. Ոսկ. լուս։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍ. ի, աց. ա. Խօսող ընդ Ած, և 'ի գիտաց նորա առ մարդիկ. խօսող ած զայն. ածամերձ և ածաբան. իբր յն. Θεολόγος, և Θεολογικός. *Ածախօս լեզու, ածընկալ խորան. Աղթ։ *Մովսէս ածախօս. Շար։ *Ընդ մեծին մովսէսի ընդ ածախօսին. Կոչումն։ *Մարգարէքն ածախօսք. Ագաթ։ *Քան զածախօսացն. Սեբեր. Գ։ *Ածասէրք, ածախօսք. Մանդ. ծն։ և Եփր. պհ։ *Հոգեխաղաղ և ածախօսն դաւիթ. Տօնակ։ *Առաքելոց ըզմարդարէն եսայիա ածախօս բարբառովն միխիթարութե վկայեցելոցս. Լծ. կոչ։ *Ածախօս բերան. Սարգ. ա. պ. ծԲ։ *Թուղթս ածախօսս. Ագաթ։ *Բանիւք ածախօս գրոց. Տօնակ։ (Երկեքին սոքա հայերէն և 'ի յաջորդ նշ։)

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍ. Աստուածով խօսեցեալ. *Ածախօս վարդապետութի, կամ բան. Ագաթ։ Գր. տղ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍ. Ուր խօսեցաւ Ած. *Եղին 'ի սինա յածախօս լեռան. Տօնակ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍ. Ընդ այ խօսեցեալ՝ որպէս դաշնակցութեամբ. *(Աբրահամ) ածախօս դաշնաւոր կատարեալ. Կոչումն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍ. Այ խօսեալ 'ի հարսնութե. *Սբ կոյս՝ ածախօս հարսն. ճճ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍԱԿ. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նշ. *Ոչ կարացին պարզաբար մարդոյն չել ընդ ածախօսակ արանցն. Խոսրովիկ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍԵՄ. եցի, եալ. չ. Θεολογέω. խօսել զայ. ածաբանել. *Բազում ածախօսեաց սա, և կարի կարեւոր. Ոսկ. ա. փլմ։ *Հարցցուք զքն սոզոս, թէ ուստի առեր պատճառս այդպէս ածախօսել. Սեբեր. է։ *Թագաւորն հիանայր ընդ լուսաւորեալ իմաստս հոգւոյն, որով ածախօսէրն (գր. ածաբանն). Լծ. ածաբ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍԵԼ. Խօսել զՔս ածապէս և մարդապէս, կամ ածային բերանով բերով. *Վասն այսր ամենայնի ածախօսեալ և վարդապետեալ աշակերտացն իւրոց. Ագաթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. և ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Եւ որ այլ ևս ածախօսութիւնք առ նախահարսն. Իգն։ *Որ արտաքոյ զածախօսութեն ջահաւորէ. Մանդ։ *Ա

ռաքելական ածախօսութիւն. Ճ. Թ.:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱԳ. ա. Յայ ծագեալ. *Ածածագ լոյս, կամ աստղ, կամ հուր. Անան. Էկէղ: Տօնակ: Խոր. Հրշէ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՂԻԿ. ա. Աստուածով ծաղկեալ. *Յունկք ածածաղիկք. Ոսկէփոր:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆ. ա. Իբր Ածածանօթ, և ածածանօղ. *Ածածան իմաստուն. Շնր: *Ածածան պատգամք. Ագաթ.: *Հաստատեաց զկրօնս ածածան կըրթութեան. Եւրգն. Մթ.:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՈՅՑ. ա. Ծանուցիչ ճշմարտին այ. *Բաշխեաց կրօնս ածածանոյցս. Գէ. Ես:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. *Ած զինութիւն տեղծ, և նա (քահանայն) ածածանութիւ լուսաւորէ. Մանդ. Է: *Այժմ է ժամանակ ածածանութե. Ճ. Ա: *Ի միաւորութիւն զածածանութիւն. Ագաթ.:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՈՒՀԻ. գ. Կին ածածանօթ. *Զկարդ կեաց տիկին Թէոկնի, որ Թարգմանի ածածանուհի. Ճ. Բ.:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՕԹ, ի, ից. ա. Ծանօթ և տեղեակ ճշմարտին այ. ածապաշտ. *Ածածանօթ գտեալք. Կորիւն: *Վարդապետ լինէր ածածանօթիցն. Ճ. Ա: *Այր մի, որոյ անուն էր Թէոգնոստոս, որ Թարգմանի հայերէն ածածանօթ, այսինքն քնասէր. Վրք. Հոփ.: Ըստ յն. Ձεόγνωστος, է առաւել ծանօթ և մերձաւոր կամ սիրելի այ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՕԹ. Յայ ծանուցեալ՝ յայտնեալ. *Ածածանօթ գիրք, կամ օրէնք, կամ իմաստութիւն. Կորիւն: Ոսկ. Մթ. ա. 1: Ագաթ.:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεογνωσία, Cognitio Dei. Ածգիտութիւն. ծանօթութիւն ճշմարտին այ. *Զրկեալ էաք 'ի վեհագունին բնութե ածածանօթութէն. Պարապմ. Յ: *Աղքատացեալս ասէ զկողոպտեալ հոգին յածածանօթութէն. Կիւրղ. Ղկ: *Տալ զգիտութիւն ածածանօթութե. Ագաթ.: որպէս և Եղիշ. Դփ: Մանդ. Փ: Անյաղթ. Բարէր: Սարկ. Լուս: Խոսր: Իգն: Ճշ. Հին: *Անած ածածանօթութե. Յհ. Կթ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ, ծնի. ա. գ. Θεοτόκος. Deipara, Dei genitrix. Սեպհական անուն կուսին մարիամու մօրն յնի, որպէս ծնօղ այ 'ի մարմնի. մայր բանին. ածամայր. տիրամայր. տիրածին կոյս. *Ո՞ր այլ ուրեք ծանեար ածածին կոյս (բայց 'ի մօրէ տեառն): Եթէ ոք ոչ ածածին զմարիամ խոստովանի, հեռի է յածութենէն. Աս. որս. Փ. Ի: Պարապմ. ոփէղ: *Ածածին դաւանեալ՝ երանի 'ի բոլոր ազգաց. Կիւրղ. Ղկ: *Ամբարիշտն Նեստոր հայհոյեաց զամենասրբ կոյսն՝ մարդածին ասել, և ոչ ածածին. Խոր. Փ. 61: *Ըստ որում ածածին՝ ծնօղն, և նոյն ինքն ծնեալն՝ ած. Անյաղթ. Բարէր: *Զածածին և զմիշտ կոյսն: Սբ զածածինն: Ածածին անարատ մայր տեառն. եմ. Շար: *Ընդ ածածնին մաղթանաց. Նար. Յա: *Համբուրեցից նախ ածածնաւն, և արեւելեան թագաւորօքն. Վրդն. Երգ:

Նմանութբ՝ դիտակարար ասի. *Զանշունչ զգերեզմանն ածածին անուանէ. Խոսրովիկ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԵԱԼ. Ծնեալ յայ շնորհօք սբ աւազանին. *Վասն ջրոյն մկըրտութեան, յորմէ ածածնեալ անմահանամք. Սահակն:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԵԼԱԿԱՆ. ա. Իբր կարօղ ծնանել զած. *(Այլաբանի 'ի գիրս) ծոց ածածնելական՝ ընդգրկեալ ածորդի. Դիոն. Եղբ. Ի:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծնանիլն յայ. ածային ծնունդ աւազանաւ. *Երախայքն տեղծեալք առ 'ի յածածնելութեն սկզբնակենդան յառաջածութիւն: Սրբազանին ածածնելութե կատարողականն պարգև և շնորհք՝ խաղոյն ածայնովք կատարմամբք կատարի. Դիոն. Եկեղ. Փ. Դ: *Ածածնելութե մեզ (պատճառ) ջուրն կենդանի, որ 'ի տէրունական կողիցն բղխեաց. Սահակն:

Եւ իբր Ածածնողութի. *Ի վերայ գերագունի ածածնելութեանն՝ որովայն այ մարմնեղէն՝ ած ծնանել վերստեղծեցելոյ. Դիոն. Եղբ. Ի:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻՑԵԱԼ, ելոյ, ոց. ա. Ծնեալ յայ սբ աւազանաւն. մկըրտեալ. *Յածածնիցելոց քրիստոնէից անձանց և մարմնոց նոցա ծնեալ մանկունք են. Կանոն:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆՈՂ. Մերթ որպէս Ածամայր, ածածին. Θεοτόχος. *Գովէ զմիջնորդն և պատճառ այսքան բարեաց զածածնօղն մարիամ. Վրդն. Երգ: *Մայր ածածնօղ. Աղօթ:

Եւ երբեմն որպէս ստորոգելի Հօր այ, կամ ածութե, ըստ որում յանձին հօր. Θεογόνος. Qui Deum genuit. *Յաղագս ածածնօղ ածութէն, և որդիութէն ... (այսինքն) 'ի վերայ հօր, և որդւոյ. Դիոն. Ածայ. Է: *Ածածնօղ ածութիւն ասէ ըզհայր, և որդիական ածութե զորդի. Մաքս. անդ: *Վասն զի է աղբիւրեղէն ածութե հայր, իսկ որդի և հոգի՝ ածածնօղ ածութեէն, թէ այսպէս պիտոյ է ասել, բողբոջք ածատունկք, և որպէս ծաղիկք, և գերագոյնք լոյսք. Դիոն. անդ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծնանելն զած. Ածածինն գոլ. ածամայրութի. *Քնածին (ըստ որում մարդածին) ոչ երբէք ուրեք ասելի է կոյսն. վասն զի զայս 'ի սակս ջնջելոյ զանուն ածածնողութե (յն. զածածին ձայնդ) գտաւպիղծ և ատելին Նեստոր. Դամասկ: *Զայս ոմանք զածածինն կարծեցին վասն Նորա ածածնողութեէն. Լմբ. յոյփ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծնանիլն յայ ևեթ օրինակաւ, զոր օրինակ սբ աւազանաւ. *Ծնունդ աւազանին, որով կատարին յածածնութի անկատար ծնունդ մարդկան. Կանոն:

Եւ որպէս Դիցածնութի. ծնունդ կամ ծննդաբանութի դից. Θεογονία. Generatio, vel genealogia, aut ortus et prosapia deorum. *Ոչ ընդունել ածամուսնութիս, և ածածնութիւնս: Պատմիչք ածածնութեց, զորս կոչեաց (սբ գիրն՝ ծնեալս) 'ի պոռնկէ. Փիլ. Ծ. Բան. և Բագն: *Ի սկզբանէ ո՛չ բազում ածածնութե պատմեն. Պղատ. օրին. Դ:

Զայս անուն կրէ և քերթուածն հեսիովդոսի. յն. Θεογονία. Նոննոս:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεαγωγία. Deorum evocatio. Կոչումն ուրուական ածոց, կամ ոգւոց. մոգութի. որ և ՀՈԳԻԱԾՈՒԹԻՒՆ. *Վանեաւ ինձ զունայնութին և զյանձնութի աղձատանացն որք յաղագս ածոցն ... զորս վասն մոլորութեն ածածութեէն և հոգիածութեէն ստեղծացն զօրութեէն հրաշագործեն ». այլ Ձ. ածածնութեէն. Աս. որս. Ա:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱԶՄ. ա. Θεότευκτος. A Deo fabrefactus. Յայ կազմեալ, յօրինեալ. *Ոչ մարդկայնոյ արուեստի գիւտ, այլ սրբազան և ածակազմ. Պարապմ. ԼԷ: *Ածակազմ լուսաւորօք զարդարեալ. Եւրգն. Լուս: *Աւնուլք յածակազմն լեզուոյն (յասկեբերանէ). Տօնակ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՄ. ա. Յայտարար կամացն այ. և Ածահաճոյ. կամեցեալն յայ. *Ածակամ հրաման. Ագաթ: Փարպ: *Պահք սրբք և ածակամք. Մանդ. Փ: Եփր. ղհ: *Եւ եթէ ո՞ր է սէրն ածակամ, և կա՞մ ո՞ր ըստ մարմնոյ. Յանկ մանդ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՄԱՐ, ի. գ. Ἶρις. Iris, arcus coelestis. Աղեղն այ. այն է ծիածան. աղի. ծիրանի գօտի. ըստ հեթանոսաց՝ Գօտի արամազդայ. Իւէյիւմ ղուշու. *Զգենու զգոյնս զանազանս, և ըստ երկնային գնդին երևի 'ի տեսիլ կամարաձև. զոր և մարդիկք ածակամար կարդացին. Շնր: *Կամարաձև կարակէն, զոր առաջին իմաստասէրքն ածակամար կոչեն, յոյժ անմիտքն՝ գօտի ածական. Տօնակ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՅ. ա. Որ ինչ իցէ իբրև կայք կամ բնակարան այ. *Յածակայ կայանս. Ագաթ: *Ածակայ կեանք. Թէոդոր. Խչ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՅԾԱԿՆ. ա. Ուր կայցէ ածային կայծակն ըստ տեսլեանն եսայեայ. *Ածակայծակն սեղան. Անան. Էկեղ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Θεῖος, Θεϊκός. Divinus. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ. Ածեղէն. սեպհական այ. Իլահի, ըէպպանի. *Հաղորդք ածականն լինել բնութե: Ածական կամօք համաձայնեաց ընդ աշխարհի բնութիւն. Ան. Է. և Փ: *Ածական անուն, կամ իշխանութի, վայելչութիւն, փառք, զօրութի, են. Ագաթ: *Ածական պատգամք, տեսչութի. Յհ. Կթ: *Պարգևացն ածականաց: Պարգևօք ածականօք: Լուսով ածականաւ. Նար: Յորս նոյն է թէ գնիւր Այ: Որպէս և յասելն. *Խառնեալ 'ի գունդ ածական. Ագաթ. իմա՛, հրեշտակային զօրք այ: Իսկ անդ, *Գործովքն բարութե լուսաւորեալք 'ի հանգիստ նորոգական վայելչութե գրախտին ընդ ածական փեսային ». իմա՛, ընդ այ՝ երկնաւոր փեսային:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՆՆ. գ. Նոյն ինքն ած. կմ իսկութի ածային. *Ոչ պարտիմք համարել սակաւ կամ արծաթոյ զածականն լինել նման նմանող (յն. նմանն, իբր նմանողութի). Գծ. ԺԷ. 29: *Ոչ միայն 'ի զօրութեէն պարտ է նկատել զածականն, այլ և 'ի հեզութեէն. Ոսկ. Եա: *Առանց կարեաց և առանց մասանց է ածականն. Եղնիկ: *Միպատիկ է ածականն, և ոչ բազմաբար. Կորիւն: *Որչափ ածականիդ առ մարդ զօրութի: Ածականիդ է նմանութի. Նար. ԾՓ. ՅՓ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՌՔ. գ. Կառք այ կամ ածային, յորում նստի ած իբրև 'ի քրովբէս. *Խաչն փրկական ածակառք. Մխոյթէ. Խչ: *Քոյր կոչելով ածակառք. յաղթութեական տարեալ քաղաք. Շ. յէւ. ստակ. ըստ Երգ. Ա. 8:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՏԱՐ. ա. Θεοτελής. Perfectae deitatis. Յայտարար գոլոյ ած կատարեալ. *Ածավայելչուչքն ամենայն բոլորում ածպետութեէն է ըստ ածակատար բանին ». այսինքն ըստ բանի գոլոյն ած կատարեալ. Դիոն. Ածայ. Է:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՐԳ. ա. Յայ կարգեալ. *Ածակարգ ոգիք, կամ թագաւորութի, թագաւոր, կայսր. Ագաթ: Կո-

րիսն ։ Ցհ. կբ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԵԱՑ. ա. Այն՝ որում կենի կեալ յԱծ. կմ ըստ Այ. *Ածակեաց հրաման. Ագաթ ։

Կամ իբր Ածակայ. *(Երկինք) Ածակեաց աշխարհ. Թէոդոր. Խչ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Ածատեսակ. Ածանման. Ածավայելուչ. Ածային. *Ածակերպ բոլորովին եղանել. Տօնակ ։ *Ածակերպ փառք, կմ տեսիլ, յայտնութի. Ագաթ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԵՐՊ. մ. Ըստ կերպի Այ. որպէս զԱծ. *Եւ ազատ միտքն Ածակերպ ձախանայ. Ղար. Նոյնին ոճով ասի. *Ածակերպ օրինակ բարձրանալ. Բ. Պ. Բ. 12. որպէս բառ բարդեալ. զի և յն. է մի բառ, զուգած, կամ Ածահաւասար. Ἰσόθεος. Aequalis Deo.

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԵՐՊԵԼ, իլ. ն. յ. Այ նմանեցուցանել, նմանիլ. *Հպատութբ անմերձենալի լուսոյն Ածակերպեալք ։ Զմիրս Ածակերպեր խոնարհութի մարմնի (այսինքն մարմնոյ). Խոր. Վրդն ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Ցառաջին Ածակերպութեան ցանկալ երկնայնոցն. Լծ. տծոբ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԵՐՏ. ա. Ցայ կերտեալ. Ածակազմ. Ածաշէն. *Ածակերտ շինուած, կմ աթոռ, տուն, խորան, խաչ. փարախ (եկեղեցի կամ վանք), քաղաք. Ագաթ ։ Նար ։ Ցհ. կբ ։ Ածր. Բ. 3 ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Կերտուած Այ. կազմութի Ածային. արարչագործութի. *Նորոգչի զերկիր յառաջին Ածակերտութեն. Մանր ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԻՐ. ա. Θεοφόρος. Deifer. կրող յինքեան զԱծ. որպէս Ածազգեաց. *Ածակիր անձն. Սարգ. Բ. պ. Զ ։

Որպէս Բնակարան Այ, բարձող զԱծ. *Ածակիր արգանդ կուսի ։ Տապանակ բանին Ածակիր ։ Ածակիր սեղանոյ սբյ. Գնձ ։

Որպէս Ածակայ. *Ամպ Ածակիր ։ Ածակիր երկին. Ագաթ ։ Նար ։

Որպէս Միացեալ ընդ Ածային բնութե յանձին բանին. *Գաւին (զգեցեալն) ունայն յԱծակիր մարմնոյն. Խոր. ատ արծր ։ *Գալստեանն ծննդեանն Ածակիր մարմնոյն յաշխարհս ։։. յն. Ներմարմնաւոր գալըստեանն. Ոսկ. յհ. ա. 6 ։

Եւ որպէս կրեալ յԱյ. և Ածային. *Ածակիր իմաստութի ։ Ածակիր լուսեղէն պատուարութի. Ագաթ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԻՑ. ա. Ὁμόθεος. Ejusdem deitatis consors. Կցորդ Ածուե, կամ հաղորդ Այ, բնութ. որպէս Ածային անձինք ՚ի միջ իւրեանց, և համապատուութիւն նոցա. *Առժամայն խոկ ծանօթ եղեալ էական անծինն որդւոյ, և միաբանն և Ածակից պատուին, և ամենակար զօրութե նորին. Ագաթ ։

Եւ որպէս Մարմինն քնի միացեալ ընդ անձին բանին. որ և ըստ Ածաբանին՝ Ածացեալ, կս և Զուգած առձայնի. *Ոչ փոփոխելով բնութե, կամ խառնակելով ասելի է Ածանալ զմարմինն տեառն, որ Ածակից և Ած եղև. այլ որպէս ասէ Ածաբան, յորոց մինն Ածացոյց. և մին Ածացաւ, և վստահանամք ասել՝ ընդ Այ և Ած. Դամսկ ։

Եւ որպէս Հաղորդեալ Այ շնորհօք, որպէս հրեշտակք, և մարդիկ. *Քնի լինել կերպարանակից, մանաւանդ թէ Ածակիցք. Եղն. ծեր ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՈԽ. ա. Կոխեալ յԱյ. ուր Այ կացեալ իցէ, կամ շրջեալ մարմնով. *Ածակոխ պողոտայ, կամ լեառն, կամ քաղաք (եհմ). Զքր. կբ ։ Ղ. խոստ ։ Ոսկիփոր ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՈՂՄՆ, կողման. } ա.
ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՈՅՍ ԿՈՂՄՆ. } գ.
τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἐπὶ Θεόν, τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ. Quae ad Deum, in Deum, a Deo, ex parte Dei. Կողմն Այ. և Որ ինչ է ՚ի կողմն Այ, կամ հաճոյ Այ, և ՚ի կողմանէ կամ ՚ի գլխոյ նորա. *Դատնացուցիչք էք Ածակողմանն. Որ. լա. 27 ։ *Որ ոչ եղեն հեռաւորք յԱծակողմանն. Ցհ. կբ ։ *Դու եղիցիս նմա յԱծակոյս կողմանէ ։ Հաւատարիմ քահանայապետ յԱծակոյս կողմանէ անուի ։ Ամենայն քահանայապետ վասն մարդկան կայ յԱծակոյս կողմն անդր. Եւ. Դ. 16 ։ Եբր. Բ. 17 ։ Ե. 1 ։ *Անդր յԱծակոյս կողմն կամիս, թէ մնալ ասէն ՚ի մարմնի. Վրք հց. Բ ։ *Ցորժամ յօժարութի ոք և փոյթ յանձին ունիցի, տացի նմա ամենայն ինչ և յԱծակոյս կողմանէ անտի. Ոսկ. մ. Բ. 20 ։

ՅԱՍՏՈՒԱԾԱԿՈՅՍ. իբր Առ Ած. դէպ յԱծ. ՅԱծակոյս, և յետ Այ ՚ի նախագործն քահանայապետուն վերագրեաց. Դիոն. Եկղ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՈՉ. ա. Ցայ կոչեցեալ. Ածահրաւէր. *Ի ժամ Ածակոչ մահուան նորա. Մեսր. Երէց ։ *Աշակերտող Ածակոչ ժողովոյ. Կլմնտ ։ *Ածակոչ վկայն ստեփաննոս. Տօնակ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՈՐՈՅՍ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՊԱՆ. *Անարգս համեն զմեզ որպէս զԱծակորոյսք. Ճ. Բ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՐՈՂ. Կրող զԱծ. Ածակիր՝ ըստ Բ նշ. *Ո՛վ որովայն Ածակրող. Աղօթ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Θεοφόρον. Deum portare. Ածակիրն գոլ. կրելն զԱծ յինքեան. *(Աթոռք յայտ առնեն) զԱծակրութին, և կատարարութին յԱծայինսն ընդունելութիս վերաթռուցեալս. Դիոն. Եկղ ։ *ԶԱծակրութին այնքան ընկալեալ սերտութբ. Ղ. հրեշտ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՐՕՆ, ի, ից. ա. Ուր իցեն կրօնք և կարգք Ածպաշտութեան. *Ամենայն Ածակրօն արուեստականացն բարեգործութիք փայլեն. Կորիւն ։ *Ածակրօն կարգ. Նար. խոստ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՃՈՅ, ի, ից. ա. Հաճոյ կամ հաճոյական և ընդունելի Այ. *Ուր գանձեալ կան ամենայն հոգիք Ածահաճոյիցն. Սխոլ ։ *Ածահաճոյս երևել. Պիտ ։ *Ածահաճոյ կանոն, կամ աղօթք, արտասուք, վարք ։ Հեծութիւնս Ածահաճոյս. Ագաթ ։ Կորիւն ։ Վրք հց. ծա ։ Ցհ. կբ ։ Նար. Զ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՃՈՅԱԿԱՆ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Ի ձեռն սիրոյն աղերսեցեր Ածահաճոյական վարուք. Նանայ. յոհ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՃՈՅՈՒԹԻՒՆ. } Հաճոյ
ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՃՈՒԹԻՒՆ. գ. } գտանիլն Այ. հաճելին զԱծ. *Ածահաճոյութին (նոյի) առաւել պարիսպ էր ընդդէմ ջրոցն քան զնշին տախտակոն տապանին. Սարգ. Բ. պ. Զ ։ *Զխորհ փոխեցաւ հաւատովք ենովք. փոխելոյն պատճառք Ածահաճութին է. Ոսկ. Եբր ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՅԵԱՑ. ա. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՅԵԱՑ. Հայեցող յԱծն մարդացեալ. *Ածահայեաց աչք. Աղօթ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՄԲՈՅՐ. ա. Համբուրիչ քնի Այ մերոյ. *Ածամերձ բերան, Ածահամբոյր շրթունք. Աղօթ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՅՐ, հօր. գ. Θεοπάτωρ. Dei pater, vel progenitor. Նախահայր քնի Այ մերոյ՝ ըստ մարմնոյ. մանաւանդ Դաւիթ. և հայր անուանեալ յնի արդարոյն Յովսէփ խօսնայր կուսի. *Ածահայրն Դաւիթ. Դիոն. Երք. Է. Թէոֆիլ. խ Դ ։ Ղար ։ *Ածահօր մարգարէին Դաւթի. Ղ. ընդհանր ։ *Կղէոպաս այս եղբայր է յովսեփայ, որ Ածահայրն անուանեցաւ. Սելկ. յար ։ *Մեծ աւետիքեն այսօր Ածահօրն ադամայ. մեծ աւետիքեն այսօր Ածահօրն յովսեփայ. Գնձ.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՆԳԻՍՏ. ա. Ուր իցէ հանգիստ Այ. հանգուցիչ Այ մարդացելոյ. *Ածահանգիստ գիրկ. Աղօթ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՆՃԱՐ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԻՄԱՍՏ ։ *Ջրհոր հոգեւորականութեն, որ զիփոս Ածահանճար իմաստութբ անձկութբ կենդանի անծարաւ ջրոյն. Թէոդոր. ՚ի կոյսն ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՇՏ. ա. Հաշտարար ընդ Այ. *Վասն Ածահաշտ ապաշխարութե. Կլմնտ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՍՏԱՏ. ա. Ցայ կամ աստուծով հաստատեալ, ամրացեալ. Ածահաստատ թագաւորութի. Ագաթ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՐ. ա. Θεόπληκτος. Divinitus ictus. Θεήλατος. A Deo actus, immissus. Ցայ հարեալ հարուածովք. և Ցայ իբր հարուած առաքեալ. Ածապատ. Ածառաք. *Ածահար եղեալ ցամաքիւր. Կոչ. Ղ ։ *Ի ժամանակին զովտայ ոչ ունէին ակն Ածահար բարկութեն. Ոսկ. յհ. ա. 44 ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՐՈՒԱԾՔ, ծոց. գ. Θεήλατη πληγή. Flagellum divinum. Ածապատ կամ Ածառաք հարուածք. *Գտանել հայթայթանս բժշկութեան Ածահարուածոցն. Ոսկ. մ. ա. 6 ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՐՔ, րս. Նոյն ընդ վ. որպէս յոգնակի գոյականն բառիս Ածահար, (և ոչ բառից Ածահայր.) *Այսպէս և յԱծահարսն զկարգ դասու արարիչն պահէ, զանկարգութի արտաքս յԱծային սահմանացն ՚ի բաց հալածէ. Փիլ. լին. Բ. 33 ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՒԱՍԱՐ, ի, ից. ա. Ἰσόθεος. Deo aequalis, vel suppar. Հաւասար համարեալ Այ. Ածանման. *Եղեկիայի հնազանդեցուցեալ (զարեգակն) որպէս Ածահաւասարի ուրումն, և գերագունի քան զմարդիկ. Դիոն. Բղբ. Է ։ *Ի վերայ ձեր իմ արքութիս ծաղկի, զի Ածահաւասարք լինիցիք. Լմ. պարգ ։ *Ածահաւասար փառք. Պրոկ. լԶ ։ *Զարաթոյն օձն Ածահաւասար (լինելոյ) խոստմամբ՝ նախաստեղծիցն եւ առաջի. Գէրմ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՒԱՔ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՒՄԱՐ. *Եղև ժողովեալ՝ Ածահաւաք մաքրազարդեալն գնդի. Անան. Եկեղ ։ *Ածահաւաք տաճարս կազմել. Վրքն. յհ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԻՒՍ. ա. Հիւսեալ յԱյ. *Որոց տերեւն պսակ Ածահիւս զարդարեալ ։ Ածահիւս պսակս մարտիրոսացն մատուցանէ. Թէոֆիլ. խ Դ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀՈՍ. ա. } Առ յԱյ հոսեալ՝ զեղեալ,
ԱՍՏՈՒԱԾԱՀՈՍԱՆ. } բղխեալ. *Ածահոս ջուր. Անան. Եկեղ ։ *Զպարգեւս ծարաւեաց եկեղեցւոյ արբուցանեն Ածահոսան գետովք հոգւոյն. Ճ. Ժ ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀՐԱՄԱՆ. ա. Ցայ հրամայեալ, կամ որպէս հրաման աւանդեալ. *Ածահրաման պատուիրան, կամ պատուէր, օրէնք, գործք, յօրինուած. Ագաթ ։ Տօնակ ։ Եղիշ. տփ ։ Անյաղթ. բարձր ։ Մանր ։

Անան. Էֆեզ: *Բանք ա՟ծահրամանք. Մանդ. ժա: *Ըստ ա՟ծահրաման (այսինքն ա՟ծաշունչ) գրոցս. Ածբ. ա. 1: *Պատուիրանք ա՟ծահրամանք: Յա՟ծահրաման բարբառոյն. Տօնակ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀՐԱՄԱՆՔ. նաց. գ. Χρησμός. Oraculum. Հրամանք առ յայ. պատգամ. *Զա՟ծահրամանոն եղակի առնոււ արարեալ: Ոմանք ա՟ծահրամանացն արժանի արարեալ. Փիլ. ծ. բան:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀՐԱՇ. ի, ից. ա. Աստուածային և հրաշալի. ա՟ծավայելուչ. գերահրաշ. գերապանծ. *Աստուածահրաշ նշանք, կամ զօրութիւն, բարբառ, առապաստ, թագուհի. Զքր. կթ: Լմբ. պօրփ: Անան. Էֆեզ: Ճ. Ա: *Աստուածահրաշ աւուրս պատուի. ԱԲ. 'ի օփէֆ: *Յա՟ծահրաշիցդ քոց նշանաց. Յհ. իմ. էրն: *Յա՟ծահրաշ մեծ տօնիս, 'ի փառաւոր կիրակիս. Գնձ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀՐԱՇԱԲԱՐ. մ. Աստուածահրաշ օրինակաւ. սքանչելապէս. *Գործարան ա՟ծահրաշաբար 'ի մեռելութենէ. Մոմբր:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀՐԱՒԻՐԱԿ. ա. Հրաւիրեալ առ յայ. ա՟ծակոչ. կամ Առ ա՟ծ հրաւիրող, մերձեցուցիչ. *Տայ զխրախոյս ա՟ծահրաւիրակն քաջալերութ. Անան. Էֆեզ: *Աստուածահրաւիրակ յորդորութիւ. Մագ. օփէմ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աստուածային ձայն, բարբառ, բան. *Մարգարէական ա՟ծաձայնութի. ՃՃ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՁԵՒ. ա. Իբր Աստուածանման. ա՟ծատեսակ. *Եթէ կամի, օձաձեւ լինի. և եթէ կամի, ա՟ծաձեւ. Եղէզ. յեւ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՁԻՐ. Տես ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐԳԵՒ. *Հուր ա՟ծաձիր. Նար. ղգ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՃԱՌ. ա. Որ ճառէ զայ. *Լանջք առաւն' գիտութի այ, և որ բազմեցաւ 'ի վերայ նորա, ա՟ծաճառ լիցի. Եւագր. ժգ: *Ի ամենէ ծննդին խորհուրդք ա՟ծաճառք. Լմբ. ող:

Եւ ճառեալն յայ. *Պատգամ ա՟ծաճառ. Սարգ. ա. յհ. է:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՅՐ. մօր. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ. *Հանդերձեալ էր ելանել յաշխարհէ տարփողական հոգւով սիրով ա՟ծամայրն. Դիոն. Եղբ. ժա: *Զմաքրական մարմինն ա՟ծամօր կուսի, 'ի յերկնային փոխումն ա՟ծամօրն. Լն. Շար: *Ըստ այնչափ ընտանութե քոյր ա՟ծամօրն զնա առէ. Սկեւ. յոբ: *Որք և սբյց համաձայնեալ, յա՟ծամայրն հաւատացեալ. Գնձ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՐԴ. ոյ. գ. Ըստ յն. Ա՟ծայր. Θεάνδρος. Deus-Homo, Christus. Այ և մարդ. Քս տրն մեր. *Ընդ միոյ վարդապետի և հովուի ա՟ծամարդոյն կարգեալք յմի: Յանբաժանելի և անշփոթ ա՟ծամարդոյն. Թղթ. Տան. առ Շ: Լմբ. յայփ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՐՏ. ի, ից. կմ աց. ա. Θεομάχος. Contra Deum pugnans, Dei inimicus. Որ մարտնչի ընդդէմ այ. այ դէմ կռուօղ. *Գուցէ և ա՟ծամարտք գտանիցիք. Գծ. ե. 39: *Հակառակակսք ա՟ծամարտն. Յճխ. ա: *Որ ա՟ծամարտն լինին. Եղիշ. ե: *Զա՟ծամարտից բերանս կարկեաց: Հայհոյութեն համբերութե յա՟ծամարտից. Նար. ձգ. կէ: *Աստուածամարտս կոչեաց (զհրէայս): Յանդիմանեցան այսպէս ա՟ծամարտք. ԱԲ. ե. ժբ: *Դատապարտեցից զա՟ծամարտիցն ժողովս. Ոսկ. Նոր կէր: *Ա՟ծամարտացն զվրէժխնդրող լինել. Ճ. Ա: *Մոգս ա՟ծապաշտեալս, և քահանայս ա՟ծամարտս. Գր. ոփ:

Իբր Աստուածամարտական. *Ա՟ծամարտ բանսարկու. Ճ. Ա: *Անբարձ զձեռն ա՟ծամարտ ընդդէմ բարեպաշտութե. Բրս. Գորդ: *Ի սատանայական ամբարհաւաճութենէ, և յա՟ծամարտ աւանդից. Նիւս. 'Ի Թէոդոր:

Իսկ *Յա՟ծամարտ մարտուցեալ (կամ մատուցեալ)". յն. ա՟ծամարտեալ. Բ. Մ. Է. 19: *Որով և պարտեցան իսկ ա՟ծամարտ մարտուցեալքն. Յհ. կբ. նոյն ընդ յաջորդ բայիւ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՐՏԻՄ. եցայ, եալ. չ. Θεομαχέω. Deo repugno. Ընդդէմ այ մարտնչել. այ դէմ կռուիլ. *Առաջեցեն մեզ ա՟ծամարտելն անմտաբար յանդգնեալք Արիանոսք. Կիւրղ. Գնձ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεομαχία. Bellum contra Deum. Մարտ ընդդէմ այ. այ դէմ կռիւ, կռուիլը. *Յա՟ծամարտութիւն անկարգացեալ (Կայէն') յեղբայրասպանութիւնն փոխոխեալ անկաւ. Բրս. Բարձ: *Ա՟ծամարտութի կայենի. Եփր. աւետար: *Ամենեցուն հասանելոց էին թշնամանք ա՟ծամարտութե. Սեբեր. է: *Գերազանցեալ ա՟ծամարտութեք քան զառաջինն. ՃՃ: *Ա՟կնկալէք ա՟ծամարտութե. Լմբ. պօրփ: *Փառանց եղև ա՟ծամարտութեամբն յաւիտենական հրոյն. Հ. կէւէկ: *Յայսպիսի ա՟ծամարտութենէ զերծեալք. Դիոն. ածայ. ա: *Զգեցեր զձեռս քո առ 'ի յա՟ծամարտութի. Ոսկիփոր:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՔՈՒՐ. ա. Մաքրեալ առ յայ կամ այ. սրբամաքուր. *Գերարփ զյովհաննէս յոյժ ախորժէր զսիրելին քնի վասն քրիստոսպարար հեզութե նորա, զոր ունէր յա՟ծամաքուր սիրտն. Տօնակ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԵՐՁ. ի, ից կամ աց. ա. Մերձաւոր և ընտանի այ. *Ա՟ծամերձ կեանք: Ա՟ծամերձ գաշնաւոր. Ագաթ: Կորիւն: *Զմի ումն յառաջնոց և յա՟ծամերձից տեսեալ էաւեց. Շ. հրեշտ: *Ի մեհից և յոյժ ա՟ծամերձաց. Անյաղթ. բարձր:

Այս և *Ա՟ծամերձ լսելիք. Յհ. կթ. իբր ընդել ա՟ծային բանից: Եւ *Ա՟ծամերձ բերան. Ագաթ: *Ա՟ծամերձ ձեռն. Նար. խլ. իբր յա՟ծ կամ յա՟ծայինս մերձեցեալ:

Եւ եւս' որպէս Մերձեցուցիչ առ ա՟ծ, կամ որ ինչ ուղղէ և տանի առ ա՟ծ. *Գիտութի ա՟ծամերձ. Ագաթ: *Ա՟ծամերձ բան, կամ խորհուրդ, այցելութի, պօղոտայ. Յհ. կթ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԷՏ. ա. Միտեալ յա՟ծ. ա՟ծային. *Թուլացան (մարդիկ) հաւատալ անտանոց աներանից յա՟ծամէտ սահմանադրութեն. Ճ. Բ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՈՌԱՑ. ա. Մոռացօղ կամ մոռացուցիչ զա՟ծ. *Ա՟ծամոռաց գիտութ իւրաքանչիւր պաշտամունս 'ի տարրական արարածոց որոշեալ. Ագաթ: *Բարեմոռայն ա՟ծամոռաց է. Ոսկիփոր:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՈՒԽ. ա. Միջամուխ յա՟ծ. ա՟ծային խոր մտեալ որպէս պողովանիկ. կամ թափանցանց լեալ ա՟ծային հրով. ա՟ծամերձ. սերտ միացեալ յա՟ծ. *Ա՟ծամայրն յանդիման երկոտասանաճառագայթ ա՟ծամուխ առաքելական գնդին հրաժարեալ յամենեցունց: Զմարմինն ամենասուրբ հրացեալ ա՟ծամուխ հրոյն, կայծակմամբ' եդեալ 'ի տեղւոջն կոչեցեալ գեթսեմանի. Դիոն. Եղբ. ժա: *Դրօշմ ա՟ծամուխ' արեամբ որդւոյն այ: Սուր ա՟ծամուխ' բարձրացեալն այցելութե. Թէոդոր. Խչ: Նար. խլ: *Զա՟ծ աւելորդ բուռնակս որոմանցն չարաւ 'ի բաց խլէր ա՟ծամուխ մանգաղաւն. Վրդն. ծրգ: *Ա՟ծամուխ մերձաւորին. Կորիւն: *Ա՟ծամուխ կենացն լինել ժառանգորդ: Զի մերձաւորս և ա՟ծամուխս պատուաստիցէ: Ա՟ծամուխ լինել ա՟ծական վայելչութեն. Ագաթ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բառ հեթանոսական, Ամուսնութի չա՟ծոց. Θεογαμία. Deorum matrimonium, vel connubium. *Ոչ ընդունել ա՟ծամուսնութիւնս և ա՟ծածնութիւնս, և որք զհետ երթան երկրացուն' անպատ և գժնդակ աղէտք. Փիլ. ծ. բան:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՈՒՏ. ա. Որ իցէ մուտ այ. ա՟ծարնակ. ա՟ծակայ. *Ա՟ծամուտ խորան: Բնակութի ա՟ծամուտ. Ագաթ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՂԹ. ա. Աստուածային և անմնայաղթ. յայտարար ա՟ծային յաղթութե. *Ա՟ծայաղթ յարութիւն. Ագաթ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεοφάνεια. Theophania, divina revelatio. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. Յայտնութի կամ երևումն այ. երբեմն առաւելեամբ, զօրօրինակ' *Մովսէս ա՟ծայայտնութեն 'ի լերինն արժանի լինէր. Եւս. փր. բ: *Ի լեառնն 'ի դէմս գալ ա՟ծայայտնութեանն. Նախերգ. ծիւ: *Զի թէ ա՟ծայայտնութիւս վասն այս վկայիս իւրոյ միայն էր արտայայտեալ, Լն. ԱԲ. 'ի օփէփ:

Եւ մանաւանդ' մարդեղութեամբ բանին. վասն որոյ անխտիր ա՟ծայայտնութի կոչի' որպէս ծնունդն քրի. որով ա՟ծ յայտնեցաւ 'ի մարմնի, և յայտնեաց զինքն հովուաց, նոյնպէս և գալուստ մոգուց' որ և ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ասի. ոստ նշանակէ Ագաթ. 'ի ճառն ծննդ: *Ի վերայ հասանել կարծեցեալք, եթէ որչափ յառաջ քան զխոնարհ ա՟ծայայտնութին' մովսէս և մարգարէքն իցեն. Եւս. փր. ա: *Զա՟ծայայտնութեն և ծննդեանն նորին զօր. Յհ. իմ. ափ: Տօնաց: Շար. Վէրնոգ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ. 'յնոյ, ոց կամ ինց. Θεῖος, θεϊκός. Divinus. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԵՂԷՆ, ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՆ. Սեպհական կամ վայելչական այ. և Որ ինչ լինի ա՟ծ, կամ հայի յա՟ծ. Իլահի, խուտայի. *Ա՟ծային խորհուրդ, կամ փառք, պատկեր, կամ արքայութի, հրամանատուութի, տեսչութիւն, ուխտ, սեղան, տաճար, ողջակէզ, խոստումն, սքանչելիք, զօրութի, կամ լոյս, կերակուր, տուն, ցօղ. կմ մարմին և արիւն քրի. Լն. Ագաթ: Փարպ: Պիտ: Շար. Լն: *Ա՟ծայնովքն արուեստիւք: Ա՟ծայնով իմն կենդանութե հագագաւ: Ճայթմամբ ա՟ծայնով հնչեցեալ. Նար: *Մատենից ա՟ծայնոց. Յհ. կթ: *Որպէս յա՟ծայնոյն գտանելի աստացեալ պատմութիւնս. Խոր. Գ. 4: *Ա՟ծայնոցն գիտութեց առաջինքն զերկրորդսն հաղորդեցուցանեն. Դիոն. երկն. Է: *Ոչ է համարձակել ուրուք յերկրայնոցս ա՟ծ անուանել, այլ ա՟ծային. Նար. ղգ:

Ուստի ասի և զմարդկանէ' և զմարդկային իրաց' որպէս Ա՟ծանման, ա՟ծարեալ. սր, ա՟ծամերձ, առաքինի. վսեմական. *Ա՟ծայինն' գաւիթ, կամ մովսէս, Լն. Պիտ: Յհ. կթ. Լն: *Ի յարմատոյ ն՟ր լուսաւորչին շառաւեղեալ (յակ. մծբ.) մարդդ ա՟ծային. Գնձ: *Զա՟ծային հանդէս իմաստասիրութե զգեցցուք. Սահմ. յաջ: *Ա՟ծային համբաւով' հզօրապէս արիութբ ապաստանեցին. Նար. խլ:

Անսովոր է 'ի մեզ ասելն լաւին ոճով. *Մարդիկ ուսեալն զմարդ ա՟ծային (այսինքն զա՟ծացեալ մարմին փրկչին), և առեալն զհոգին. Գնձ:

Այս և զա՟ծային անձանց, որպէս Բանն ա՟ծ, կմ Բան այ. Հոգին ա՟ծ, կամ Հոգի

ոյ. *Եղէք վերընծայեալ ածային բանիւն։ Ածային բանին ունկն և զենուլեան։ Մեր. կացուցինքենէ զածային նոր հօգին. Շար։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆՆ. գ. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱ ԿԱՆ. Աճեցէն խոկումն. ած. *Ածայինն անհնեցուն խնամ ածէ։ Ածայինն զամենայն ինչ գիտէ։ Ածայինն զամենայն ինչ կարէ. Սահմ. ա։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆՔՆ. Իրք ածայինք. *Իմանալեացն ծայր ածայինքն են. Սահմ. է։ *Ածայինքն ամենայն հաւատովք խնայեալ լինին. Իգն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՆԱԲԱՐ. մ. Ἐνθέως, θειωδῶς, θείως. Divinitus, divino modo, divine. Ածային իմն օրինակաւ. ըստ այ. պայմանաւ. և Ածուստ. և Աճանանն. *Ան ած, և ածայնոցն ակրն ածայնաբար սրբ. բաղնաբերեալ։ Ոչ զմտաւ ածելի աւելի քան զածայնաբար 'ի սրբաքննարանութեցն ասացեալսն մեզ. Դիոն. Էկեղ. և ածայ։ Գործակիցք կարգեցան առ ածայնաբար գործով պաշտամանն։ Այս պատիւ և ածայնաբար փառս. Լմբ. պտրգ։ *Ունի կամս (յայանելով) զածայնաբար լաողու. թին. Վահր. եր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. Θειότερος. Divinior. որ ասի և ԱՍՏՈՒԱԾԱ ԳՈՅՆ. Առաւել քան զամենեսին ածային. սրբագոյն. առաւել սրբազանեալ. գերագանցական. *Զինչ էր առ այսոքիւք ածուած նչն. ըստ որում ծնեալն ածայնագոյն էր քան զմարգիկ. Աթ. ե։ Մերձ են առ նա ածայնագոյնք քան զպաշտաւորսն։ Քան զամենայն ածայնագոյն, այ գործակից լինել։ Յումեքէ ուսաւ ածայնագունէ փչմանէ. Դիոն։ *Որ 'ի ձեռն յայտնութենն է խորհրդագլուխ, ածայնագոյն է քան ըստ 'ի ձեռն լրոյն. Մաքս. 'ի դիոն։ *Թէ երբեք ածայնագոյն քան զայս. ԵՆ. Աքնա. ե։ *Ածայնագոյն զօրութե. Աւետ. ե։ *Զածայնագոյն Թագաւորաց մերոց զաւագինութեն բամբասել. Ճ. Ա։ *Վասն ածայնագունին այնոցիկ որ 'ի մեզ են, այսինքն է խանձմութե. Պղատ. փիմ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՆԱՊԷՍ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՆԱԲԱՐ, և ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԷՍ. *Յապագայսն ունէրս հրամայեցեր ածայնապէս. Նար. կուզ. հւգ։ *Սովաւ պատուեալ զեւրաքանչիւր ոք ըստ արժանեաց ածայնապէս։ Ածայնապէս պատուէ ոչն առոյ զայն հայցուածս. Լմբ. պտրգ։ *Մնեալ ածայնապէս քան զմեզ քո. Աթ. ե։ *Աստանօր ածայնապէս քեզ շրջել. Տօնակ։ *Գոլն մեզ ածայնապէս ('ի միութեան). քանզի գոլն ածայնապէս (է) ածայինն ծնունդ։ Ո՛չ զմտաւ ածելի քան զածայնապէս յայտնեալսն մեզ. Դիոն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεότης. Divinitas. Ածային գոլն այ. ածութի. *Առ ածայնութե բնութեն անհասանելի է խորհրդոց մարդկան ած. Պորփիւր։

Եւ τὸ Θειότατον. Divinissimum esse. Ածայնաբանութի հաղորդեալ իւիք օրինակաւ. սրբազանութի. *Ոչինչ ծանիցէ յածայնութիցն, այլև ոչ գործիցէ ինչ, որ ոչ զսուրբ ածայնութի ունիցի։ Եւ զայս վարկանիմ նշանակել զածայնութիւն և ծածկութիւն երկնայինցն և իմացեալցն. Դիոն։ *Զածայնութիւնս հօգւոյս 'ի սուրբս քարոզէ. Լմ. ող։

Եւ Ὁσιότης. Sanctitas. Սրբութի. բարեպաշտութի. *Հետևի արդարութե և ածայնութե, և ճշմարտութե, և հաւատոյ, և չարչարելոց. Արիստ. առաքին. *Աստուածածու մեր ունելով զածայնութե իւրեանց և զպատ

ըեվայելչութե. Լմբ. պտրգ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՈՐԴՈՐ. ա. Յայ յորդորեալ կամ յորդեալ. հօգեկից. *Լի ածայորդոր սիրով. Ածր. Է. 11։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՐԱԿԱՆ. ա. Θεανδρικός. Deivirilis. Իրր Աստուածամարդկային. քնքական. փրկչական. սեպհական քնի, որ է ած և մարդ. Տես Դիոն. Թղթ. դ. և Մաքս. անդ։ *Յաւէտ մարդավայելչաց ածայրական փրկագործ կրիւքն. Ոսկ. գծ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՕՐԻՆԵԱԼ. ա. Յօրինեալ առ յայ. *Զածայօրինեալ պատմութեանն անմահութե էին զգեցեալ. Ոսկ. ծն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱԽԱՆՁ. ա. Ոխնող զնախանձն այ, վրէժխնդիր փառացն այ. *Աճանախանձ ջանիւք բազում տաճարս կռոցն կործանեաց. Հ=Յ. մարտ. ԻԴ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՄ, ացայ. չ. Θεοῦμαι. Deificor. Ած կամ իբրև զած և կմ ածանման լինել։ Աւր զատանայէ և զնախանձեցին 'ի կարգի փառաւորութե. *Սատանայ՝ որ ածանալն կամեցաւ. Յճխ. Է։ Ագաթ։ Եղնիկ։ Եփր. ԱՆ. բոփ Գ. կորնթ։ *Ոչ չառ եղև նմա իշխանութիւն գիւաց, և կամեցաւ և 'ի վերայ մարդկան ևս ածանալ. Եփր. Գ. կոր։ *Եթէ ուսես 'ի հրաժարեցուցեալ փայտէդ, ածանաս. Կամրջ։ *Զի 'ի սկզբան մարդն ցանկացաւ ածանալ, և անդ ոչ հասաւ. իսկ արարիչն եկեալ մարդացաւ, վասն այնորիկ մարդն ածացաւ. Գնձ։

Եւ սրբ 'ի կարգի շնորհաց և փառաց. *Եւ այս ոչ կարէ այլազգ լինել, եթէ ոչ ածացին ասէրեալքն. իսկ ածանալն է՝ առ ած նմանութի, որպէս հասանելի է, և միաւորութի։ Ածպետականն երանութե բնութե ածութե, սկիզբն ածանալոյ յորմէ ածանալն է ածացելոցն. Դիոն. էկեղ։ *Խառնեալ յածութիւն անդր, զի ածասցին. Ագաթ. *Շնորհօք բանին ածացայք. Նար. առաք։ *Ած մարդացեալ խաչի մարդկեղէն մարմնով, և ես փառաւորեալ ածանամ ածային եկեղեցւոյդ. Կիւրղ. խչ։ *Եկեալ միածին որդին այ՝ վերհամբարձեալ զածացեալ մարմինն մոր իւրոյ. Գնձր։ որ և ասի ԱՍՏՈՒԱԾԱՁԳԵԱՑ, ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԻՐ, ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԱԼ։

Իսկ զմարմնոյն քնի, կամ զքնէ ըստ որում մարդ՝ ասի ածացեալ, վասն գոլոյն միացեալ ընդ ածութե յանձին բանին. *Զանապական զածացեալ մարմինն պատեալ նք կատաւօք. Շար։ Այլ յասել Ածաբանին. *Ած մարդացաւ, մարդն ածացաւ"։ անխոտիր լինի այլեայլ մօք իմանալ զքնէ՝ ըստ որում մարդ, և զմարդկային բնութես մերմէ առ հասարակ. ըստ որոյ գրի 'ի Տօնակնն. *Ած մարդացաւ, և մարդիկ ածացան"։ Խորագոյնս խօսի ըստ ածաբանից Մանդակ. 'ի ծն. քռի, ասելով. *Բանն ած եղեալ մարդ՝ ըստ էութեն (այսինքն ըստ բնիկ խոկումն իւրոյ 'ի յաւիտենից) ած կոչի, և ոչ մարդ. և ըստ անձնաւորութենն (այսինքն ըստ անօրէնութե մարդեղութ) ած մարդացեալ, և ոչ մարդ ածացեալ"։ ուր հրէամիտն նեստոր ասէր, մարդ ածացեալ, քանթէ ած մարդացեալ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՑԵԱՑ. ա. Նայեցող առ ած. ածահայեաց. ածատես. *Ո՞վ արժանապէս գովեսցէ զկորովի բիբս ածանայեաց աչաց սրբոյ Նախավկային. Տօնակ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՐԳ, գք. ա. Իբր Ածանարգու. անարգօղ այ. հայհոյիչ. *Իմաստունք հեթանոսաց զածանարգս մահուամբ դատեցան։ Դատել զորդ է զնոսա ընդ ած. անարգս. Մխ. դպ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεοῦ ἀγνωσία. Dei ignoratio. Անգիտութի այ, այսինքն զայ. ած չճանաչելը. *Ընդունայն էին մարդիկ բնութ, յորս էր ածանգիտութի. Իմ. ԺԳ. 1։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԵՆԳ. ա. Նենգող առ ած. ուխտադրուժ. *Աճանենգ արս. Փարպ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԵՐԿ. ա. Աստուածով ներկեալ՝ զգածեալ. *Ածաներկ գրոշմ. Թէոդոր. Խչ։ *Ածաներկ գիծ, կմ տառ. Մագ. ա. ԾԴ։ *Վասն ածաներկ շրթանցն (կուսին), որ համբուրեցիր (միածինդ). Բենիկ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԻՍՏ. ա. Ուր ած նստեալ իցէ. *Խորան ածանիստ։ Յայս ածանիստ լերինս յայտնեաց քն զփառս հայրենիս. ՃՃ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆ, ի, ից. ա. Θεομίμητος. Deo similis, Deum imitans. Նման այ. ածակերպ. ածատեսակ. ածաձև. դերահրաշ. նք. *Ածանման որ, կամ Թագաւոր, ԵՆ. Փարպ։ *Լինելով ածանման. Պիտ։ *Ծնող հօգևոր ածանման սիրով. Շար։ *Խոնարհութի նորին, և ունկնդրութին ածանման։ Զնոցին առաքինութիւնսն, և զածանման վարսն. Կլիմաք։ *Զարհուրութբ ածանմանիցն ներգործութեցն՝ անդաւար և բարձրանալիչ մշտաշարժութեանն. Դիոն. Երկն. ԺԴ։ Իսկ անդ, Ձ. յասելն զհրեշտակաց. *Յածանմանն կոյս զինքեանս տպաւորեն"։ իմա, յածանմանութի անդր. τὸ θεομίμητον.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Փրկական փայլման լուսոյն առհաւատչեայ 'ի յարութեան սրբ՝ զոյգ ածանմանակերպութբ. Խոր. Վերջն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆԱՊԷՍ. մ. Նմանօղ այ լինելով. ըստ նմանութեն այ. *Գոլոյն և տեսանելոյն պատճառ ածատեսակաբար և ածանմանապէս։ Զլաւն կմ զվաղթարն 'ի յինքեանս ածանմանապէս ընկալեալ. Դիոն. Երկն. և Էկեղ։ որ և ասի՝ ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆՈՒԹԵԱՄԲ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆԵԱԼ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆ. *Որ զանասնական բանն 'ի բերան ունիցին, և շրթամբք իւրեանց պղծին, մանաւանդ առ ածանմանեալ պատկերն. Կանոն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεομιμησία, τὸ θεομίμητον. Divina similitudo, vel imitatio. և մ. Θεομιμήτως, ἐνθέως. Dei imitatione, vel exemplo. Նմանութի այ. *Յարձակի ըստ կարողութե յածանմանութիւնն։ Յածանմանութիւն կոյս համբառնալ։ Ածանմանութիւնն գերագոյն պարգևք նոցա։ Ի գերազանցեալ բարութենէ ածանմանութեն (մովսեսի հեզութ)։ Զմատուցեալսն առ նա լուսաւորել ածանմանութ (իբր մ.) ԵՆ. Դիոն. երկն. յորմէ և Շ. հրեշտ։ *Յածանմանութիքս. Մագ. ԻԱ։ *Ի միատեսակ ածանմանութե փոփոխին. Լմբ. պտրգ։ *Բազմի և ներգործէ զածանմանութի. Ի գերր խոսր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՇԱՆՈՒԹԻՒՆ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՇԱՆՔ. գ. } Θεοσημεῖαι. Divina signa. Ածային նշանք, սքանչելիք. *Ներգործել զածանշանութիս անօրինաբար. ՃՃ։ *Ածանշանք բազում 'ի հաւոյ և ընդ տիեզերս լինէին. Եւս. եր. Է։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՈՒՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Θεωνυμικός, θεωνυμίος. Divini nominis. Պատուաձևեալ կմ յայտարար անուանն այ, և տարորոշելեաց նորա. *Որպէս յամենայն ածանունականէ գիտաւէ 'ի բաց տանելով

ասէր. Թէ ընդէ՞ր հարցանես զանուն իմ։ Բնի՞ր և զայս զածանուանականս պատկերս՝ որքան ինչ մեզ յայտն է, ուսցուք. Դիոն. ածայ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεονυμία. Divinum nomen. Ածական կամ ածային անուն. անուանք կամ կոչմունք այ, և ստորոգելիք. *Ոչ զայսուսիկ ածանուանունս միայն ընծայեն։ Ի բացումս ի մացականաց ածանուանութեանց ելեսցուք։ Ականջս սրբազանս սրբազանից ածանուանութեանց բացման մատուսցուք. Դիոն. ածայ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇԱՀ. ա. Աստուածով շահեալ. կամ Շահաւէտ ըստ այ. *Լրումն ածաշահ. Ճ. Ա։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇԱՐԺ. ա. Θεοκίνητος. Divinitus motus. Յայ շարժեալ, ազդեալ. *Յիշել զածաշարժ զօրհնութեանն մարգարէիցն. Դիոն. եկեղ։ *Ածընկալն դաւիթ ածաշարժ լեզուաւն խօսի ընդ ած. Տօնակ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇԷՆ. ա. Յայ շինեալ. ածակերտ. *Ածաշէն եկեղեցի, կամ խորան, կմ ամուր, կամ քաղաք. Ագաթ։ Յհ. կբ։ Անան. եկեղ։ Նար. խչ։ Սկեւռ. ես։ *Ածաշէն և մեծ տան երկնի և երկրի. Երզն. քեր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՆՈՐՀ, ի, ից. ա. Յայ շնորհեալ. ածաձիր. ածապարգև. ածատուր. *Ածաշնորհ պարգևք, կամ բան, գիտութիւն, դանձ, ժառանգութիւն, լոյս. Ագաթ։ փարպ։ Պիտ։ Յհ. իմ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՆՈՐՀ. Շնորհօքն այ առլցեալ. *Ածաշնորհ նախարարք. Եղիշ. է։ *Ածաշնորհ այր. Յհ. կբ։ *Ըստ դաւանելոյ ածաշնորհին։ Ածաշնորհ քահանայից. Նար. ծ. և խչ։ *Ածաշնորհ մարգարէ։ Յորոց մի է և իմն ածաշնորհ՝ հրեշտակն ՚ի մարմնի՝ գրիգոր Նարեկացի. Լմբ. սղ. և աղ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ. ա. Θεόπνευστος. Divinitus inspiratus, mentem divinam redolens. Շնչեալ կամ ազդեալ առ յայ. գրեալ հոգւովն սբվ. մակդիր սբ գրոց՝ մանաւանդ հին կտակարանի. *Ամենայն գիրք ածաշունչք. Բ. տիմ. Գ. 16։ *Ածաշունչ գրոց բանք։ Ի տեղիս ուրեք ածաշունչ գրոց. Բրս. կրծն. և հց։ *Ածաշունչն ուսուցանէ ձայն (սաղմոսերգին). Նիւս. կազմ։ *Ածաշունչ կտակարան. փարպ։ *Ածաշունչ պատգամք, կամ ձայն, կամ սաղմոս. Նար. Բ. կա. և խչ։ *Եւ զի կենդանի և կենդանարար է (սբ գիրն), ածաշունչ կոչի. Խոսր։ *Զամենայն տարարեալս յոյժ բարի ասէ ածաշունչն պատմութիւն. Լծ. ածաբ։

Իբր Ածազգացիկ. ածարեալ. հոգեշունչ. *Ածաշունչ արանց է գրեալ զպատմութիւն. Վանակ. յոբ։ *Այսօր ածաշունչ քնարն յօրինաննէս ՚ի գլուխ ահաւոր և հրակէզ մրձենայր. Թէոդոր. խաչ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՔ. Տե՛ս ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏԻՒ. *Ցեանիցեն զմեծ (պատիւ) ածաշուք քահանային. Սեբեր. Գ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՕՇԱՓ. ա. Որ շօշափեցաւ զած ՚ի մարմնի. *Ածաշօշափ ձեռք (կուսին). Աղօթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՉԱՐՉԱՐ. ի, ից. ա. Չարչարող զած. ածասպան (հրեայք). տէրասպան. քրիստասպան. *Ածաչարչար ազգին յանդիմանիչ. Գրիգ. ՚ի սղէֆ։

Եւ Որ սաստի ընծայել չարչարանս ածութեն, (որպէս եւտիքէս և արիոս՝ այլևայլ օրինակաւ). *Ո՛չ եմք ածաչարչար որպէս ամբարիշտն եւտիքէս։ Յանմարմին և յածաչարչար աւանդութեանցն եւտիքի. Զքր.

կբ. Բաղմ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՉԱՐՉԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεοπάθεια. Theopathia. Մոլորութիւն ածաչարչարից. *Զկարծեցեալն առ ՚ի նոցանէ ածաչարչարութիւն մեզ ՚ի ներքս բերեն. Գործոց. խա։ *Ճողոպրէք յածաչարչարութե կարծեաց. Ժող. հաւտ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՃՈՅՃ. ա. Որ պաճուճեաց, կամ զգեստաւորեաց զած ՚ի մարմնի. *Ածապաճոյճ ձեռք (կուսին). Աղօթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՀ. ա. Θεοφύλακτος. A Deo servatus, qui est in Dei tutela. Պահեալ և պահպանեալ յայ. *Ածապահ Թագաւոր. Լմբ. պտրգ։ *Ածապահ քաղաք. Գէորգ։ Վրք հց. ծբ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՅԾԱՌ. ա. Այ պայծառացեալ. ծագեալ առ յայ. *Ածապայծառ պատգամ, կամ լոյս. Ագաթ։ Յհ. կբ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՇՏ, ի, ից կմ աց. գ. Θεοσεβής, εὐσεβής. Deum colens, pius. Որ պաշտէ զած ճշմարիտ հաւատով և գործովք բարեաց. կամարար այ. բարեպաշտ. ածահաճոյ։ Եւ. ծէ. 21։ Յոհբ. ծա. 14։ Յոբ. ա. 1. և 8։ Բ. 3։ Յհ. Թ. 51։ Եւ. իղ. 7։ Բ. պետ. Բ. 9։ *Յամենայն ածապաշտաց։ Ածապաշտ առնել. Ագաթ։ *Ածապաշտաց պատահեաց. Եղիշ։ *Առ ածապաշտաւն (կամ ածապաշտօն) կատանդնիւ. Ճ. Ա։ *Ածապաշտից սահման. Նար. իէ։ *Որ պաշտէն՝ որպէս ինքն կամի պաշտել զած, նա է ածապաշտ. Վանակ. յոբ։

Եւ իբր Ածապաշտական. բարեպաշտ. *Ածապաշտ կարգօք. Բ. պետ. Գ. 11։ *Ածապաշտ ծառայութեն։ Ըստ ածապաշտ սովորութեց. Ագաթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՇՏԱԳՈՅՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՇՏԱԳՈՅՆ. *Որ (պղատոն) քան զամենայն փիլիսոփայսն ածապաշտագոյն երևի յունաց. Եղնիկ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. *Տնկել ՚ի սիրտ մարդկան զերկիւղ տեառն ածապաշտութեան. Ագաթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏԻԺ. ա. գ. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՐ ասի. Θεήλατος. A Deo immissus. Յայ առաքեալ ինչ ՚ի պատիժ. գործի այ ՚ի պատժել. *Ի վերայ համատարած լեռնացելոյ ածապատիժ ծովուն. Կոչըն։ *Բարկութիւնք ածապատիժք, և արհաւիրք յերկնից։ Անտի առնուցուն ՚ի միտ եթէ ածապատիժ է բարկութիւնն։ Զի յայտ լիցի՝ թէ ածապատիժք են ցաւքն. Ոսկ. ես։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏԻՒ. ա. Θεοτίμητος, θεότιμος. A Deo honoratus. Պատուեալ առ ՚ի յայ. մանաւանդ սրբազան պատուով. *Ածապատիւ քննազգեաց սարկաւագք. Ածուղ. ծբ։ *Ածապատիւ տէր մը գրիգոր։ Ածապատիւ հայր. Գանձք։ Մագ. իէ։ *Աղաչեմ զածապատիւ առաջնորդս եկեղեցւոյ. Երզն. խրատ։ *Յածապատիւ և ՚ի հոգևոր տեառն յովակիմայ սինեեաց եպիսկոպոսէ յիշատակ. Ուռհ. ծբ։ *Ածապատիւ քահանայութե. ՃՃ։ *Ածապատիւ տէր. Արշ. իՌ։ *Սբյ և ածապատիւ կաթողիկոսին հայոց տեառն գրիգորի, որ մականուանեալ տղայ. Մխ. բծշ։ (Կարէր արդեօք նշանակել և Պատուօղ այ. այլ այն է ըստ յն. Τιμόθεος. Տիմոթէոս։)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏԿԵՐ. ա. Իբրու պատկեր այ. ածանման. *Կոյս անարատ և ածապատկեր. Հ. կիւրղ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏՈՒԷՐ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՀՐԱՄԱՆ. *Ածապատուէր անէծքն էր բերեալք ՚ի ձեռն մովսեսի. Լաստ. ծբ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Որ պատմէ կամ ճառէ զայ, կամ զածութէ որ. գլոյ. ածաբան. *Ածապատմաւ յովհաննու հնազանդեալ ունկնդիր լինուք. ՚ի սկզբանէ էր բանն. Կոչ. ծբ. յն. Θεολόγος. *Զոր ասաց իսկ ածապատմաւն, թէ ՚ի սկզբանէ էր բանն. Ագաթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏՈՒՄ. Պատմեալ կամ խօսեցեալ յայ. *Որպէս ասէն յածապատմաւ իմաստութե անդ, թէ զարթիցեն, են. Զածապատմութե վարդապետութե միածնին. Ագաթ։ *Ածապատմաւ սաղմոսերգութի. Նիւս. ՚ի Թէոդոր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐԱԳ, կամ ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐԱԿ. գ. Իբր Ածային պարակ կմ պար, հոյլք, շրջ. *Խոյ հօտից հեղինակ. և ՚ի վայրենի ջոլիրս մի իմն ՚ի թագաւորականացն առաջնակոյ եղեալ, որոյ մեծամեծք և բազում կենդանիք զհետ երթան, ածապարագք գէտ եղև լինել. Փիլ. լին։ (Ըստ մեզ արդեօք դրի ՚ի հյն բռ. *Ածապարակք սոսին յեղյեղումք, որ զցնծու սիրո կամակորին »):

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐԱԿ. որք. ա. գ. Θιασώτης, θιασῶται. Thiasos agitans, sodales bacchantes. Պարապետ առաջին այ. և ըստ հեթանոսաց՝ Պարաւորք զփնթիսեայ չայն արբեցութեց. *Որք մասունք են ածապարարք, և որք զդայլայեացն. Փիլ. բագն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐԳԵՒ. ա. Յայ պարգևեալ. ածաձիր. *Ածապարգև ուսումք, կմ գիր, կմ բարին. Ագաթ։ Խոր. հռիփ. Կոչուն։ Լծ. ածաբ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐԳԵՒԱԿ. Նոյն ընդ վ. *Գովեալդ ՚ի վերնոցն հրամանաթեց զօրութեց ածապարգևակ երկիր լուսածին. Նար. գանձ սուրբ. և երգ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարերգութիւն ՚ի պաշտօն այ. *Ածապարութի հրեշտակաց միանգամայն և մարդկան. Զհրեշտակականացն մի զանց արարցես զածապարութիւն. ՃՃ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԵՏԱԿԱՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԵՏԱԿԱՆ. *Նոյն ածապետական գլուխն քս. Հ. կիւրղ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԻՍ. մ. Որպէս ած. ըստ օրինակի ած. ածային զօրութբ կամ օրինակաւ. իբրև ած. Տե՛ս և ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԷՍ. *Զկեան ածապէս, և զկեան մարդկապէս խօսէր. Ոսկ. յհ. ա. 38։ *Ածապէս տիրապար եռ զայն վճիռն. Եփր. թգ. ա։ *Առաջնորդաց ածապէս. Շար։ *Զածապէս համբարձումն. Գործ։ *Ածապէս փրկենդանեաց։ Ածապէս նաւիկել. Նար. լա. ծգ։ *Յերկրորդ և յածապէս գալստեանն. Կիւրղ. իւղ։ *Կարծեաց ոմանց, թէ որդիս այ ծնանի, և որդիք նորա ածապէս ծնանին. Եփր. ծն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊՈՐՏ. ա. Որ պաշտէ ըստ պարտ և զորովայն իւրն զած. *Որոց են ածապորտք. Մծբ. ծդ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊՍԱԿ, և ԱՍՏՈՒԱԾԱՊՍԱԿԵԱԼ. ա. Պսակեալ յայ. *Ածապսակ ինքնակալ. Գր. տղ։ *Հերակլէ ածապսակեալ և բարեպաշտ թագաւորի հռոմոց. Ղևոնդ։ *Ածապսակեալ թագաւոր. Յհ. կբ։ Լմբ. սղ։ *Տաց զնա ձեռոց ածապսակեալ անձինդ. Կոչումն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊՐԵՑՈՅՑ. ա. Զոր ած պայծառացոյց. պայծառացուցեալ ած. *Յիշատակդ անուանեալ, որ թագաւորին ածապայծառցոյց. Յհ. կբ.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՌՈՒԱԿ. ա. Յայտ առուակեալ. պղղաջան և պտտառատար նինջ. *Աստուածային ոստոստորումն, կամ առաւինձան. Նար. հ. ե խւ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՌՈՒՏ. Յայտ առաքեալ՝ ի պատ_ ուէր. աստուածատուր. աստուածահար. աստուածայարոյց. Θεήλατος. *Աստուածաբար բարկութիւն, կամ պատուհան, հուր, տանջանք. Գիր: Սարգ. ծ. գ. ի։ Վրք ոսկ։ *Հարուածոմաւ և ժանտախտաւ են, ասէ գալ աստուածաբար. Փիլ. եի. բ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԱՍՏ. ա. Աստուածն սաստ_ ածու, և սաստկութեամբ եկեալն. Θεήλατος. *Աստուածասաստ հրաման, կամ բարկութիւն, կամ հարուածք. Ագաթ. Յհ. կթ։ Ոսկ. մ. ա. 5. 22։ Ն էր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԱՑ. ա. Յայտ ասացեալ. *Աստուածոյ (կամ Աստուածոյ) հրաման. Եղիշ. Գ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԷՐ, սիրի, բաց. ա. Φιλόθεος, θεόφιλος. Dei amans, pius. Սիրող այ. ջերմ յաստուածպաշտութեան. բարեպաշտօն. *Յանկանակցք մանաւանդ՝ քան աստուածսէրք. Բ. տիմ. գ. 4։ *Որ կամիցի հրեշտակ լի_ նել, աստուածասէր լիցի. Յճխ. Ի։ *Աստուածասիրաց յոյս զօրացեալ է։ Զարգացեալ աստուածսիրաց. Ագաթ. *Զայսս մարգարէս, խակ զատուա_ ծոյն աստուածսէր ընդունել որ ասէին. Փիլ. ծ. խ։ *Աստուածսէր արքայութեան. Գր. տղ. *Աստուածասէրք հասանելի. Ճ. Ա։ *Աստուածասէր և հասանելիք. Յհ. կթ։ *Խաչկեան դարձիւ և աստուածասիրօն անձին. Շ. Բ. Ի։

Եւ իբր Աստուածասիրական. բարեպաշտութեան. *Աստուածասէր առաքինութիւն, կամ քաղաքավարութիւն, պաշտօն, հնազանդութիւն, երկիւղած, մոլեկէ, միտք, խորհուրդ. Փիլ. կհ. ա. ե. ծ. խ։ Բուզ. Գ. 3։ Կորիւն։ Փարպ։ Թղ։ յհ. ա. 2։ Վրք հց. ծա։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԻՐԵԼԻ. Θεόφιλος, θεοφιλής, θεοφιλέστατος. Deo gratus, dilectissimus. Սիրելի այ. հաճոյ յայսու այ. Յայտ միտ ընդ_ դէմ անտեսիաւ կոչելին աստուածսէր, ասէ ա_ ռաքեալս ՝ի վերայ նորա. Նոյնպէս իմն և զաս_ տեն. *Գեղարդեամբ հոգի ամենասուրբ և աստուա_ ծոյ. Անան. ՝ի կենաց։ *Զաստուածսիրելեաց, և զամենայն Թովմասեանց. Փարպ. Ը։ *Աստուածոյ հոգի, և աստուածսէր միտքն՝ սոյն, և աստուածոյ հոգի, և աստուածսէր միտքն՝ անձինք. Դիոն. եւ երկու։

Կամ ընդ կենդանացոյց Սիրելի աստոյ, զեղ. *Բազմարդեանք զօրեղ (ազնի) հայոց_ դեան արժանի՝ որ առ բերանոյն զգայութեան արդ ընդ հանդերձանութեան զոյեւ՝ աստուածսէր մարմին եղն. Գրաց. ազձ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԻՐԱԳՈՅՆ. ա. Որպէս Յոյժ սիրելի այ. Θεοφιλέστατος. *(Ամենայն սուրբ ծնանել) սիրելոյ այն, և զաղանդեց աստուածասիրագոյն. Փիլ. խմաստ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԻՐԱԿ. ա. Աստուածսէր լուա ձ ծ. կամ աստուածասիրական. Φιλόθεος. *Պատուել զնա աստուածասիրակ բարութբ. Փիլ. բաղն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԻՐԻԼ. ղ. Որպէս աստ_ ուած. *Այն որ ՝ի քէն աստուածսէր քան. Ճ. Ա։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍ_ ՏՈՒԱԾԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. *Աստուածասիրական սաստ_ կերպեալ յանձնեալս սաստիքնանս. Յճխ. Ի։ *Իրաւ ավեալ զանձկալ է ՝ի քայոյ աստուածոցս. Յհ. կթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՊԱՆ, ի, ից. ա. Θεοκτόνος, χριστοκτόνος. Qui Deum interfecit, Domini interfector. Սպանող քնի այ մի_ ջոյ. խաչողական. սպանողայն. *Հայոցք_ ղեալք է աստուածայրիցն, և ապոց զատա_ քնութեան աստուածսպանից. Աճս. յանց։ *ի մոլորեցուցիչն կարգալ զլեզ աստ_ ուածսպանիցն. Նար. Լէ։ *Ձաւազս աստուածածնի, հրէայցն աստուածսպանից. Ոսկ. Եղբ։ *Դուժ_ սր աստուածսպանութեան հալածողս, աստուածոյն անուանելոց. Մեծ. ա։

Մերձ Դրիգասցան. խորտակէ կառս. չէին՝ գէ կաւկե, են. *Անիծէմ զատուածածին աստուածսպան քահանայիցն (քրմաց). Վրք շին. *Ցեղոց աստուածսպան քահանայիցն հայոց. Փարպ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սպանանելն քնի. *Ընդէ՞ր ոչ զերծոյց ըղ_ նոսա յաստուածսպանութենէն. Լմ. աա ձ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՏԵՂԾ, ի, ից. ա. Յայ_ ստեղծեալ, արարեալ. *Մեծարոց երկր աստուածեղծ գիր գործ. Եղիշ. Ի։ *Աստ_ ուածեղծ նշան. Նար. խւ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՏԵՂԾԵԼ. Յօդեալ աստուած իբր աստ. կերտեալ կուռս. *Մինչ ՝ի վայր մի աստուածեղծին հայրապետն կարգ յաղթողք. Փիլ. եւ. ա. 20։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՏԵՂԾԵՄ, եցի. ն. Θεοπλάσσω, ττω. Deum vel deos fingo, facio. Սեղծանել զմին կամ զմին իբր աստ. աստ ձեւացուցանել. ընդ աստ կարգել. *Ո_ մանք զնա (զմինա), և ոմանք զսոսա (ըղ_ գայութիւն) աստուածեղծին։ Բազմաձև աստ_ ուածեղծել. Փիլ. բագն. և լիե. ա. 36։

Իսկ յասելն. *Թէ յաստուածեղծեցելումն ոչ էին կերպս », խնձ, ՝ի նախաստեղծելոյն յայ յազամ. Խոսրովէ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεοπλασία. Deiformatio, divina formatio. Իբր Մարդեղութեան քանին այ, որ ըն_ ծայեաց ինքեան մարմին ՝ի կուսէն, և զը_ ազա որպէս պարարած բան մարդեղութեան. *Գարծել անձս խորհրդագործ զմա_ րմնոյ, որպէս զի ՝ի նմանէ ծնցի աստղ_ ակերպ խորհուրդ անպատմելի աստ_ ուածեղծութեան. Քան զանձնայի աստուած_ նութեան յայտնագոյն է՝ բան մեզ յիշի աստ_ ուածեղծութեամբ, և անճառելի է անձնայն բանին. Դիոն. եւ. ճ. Ն. սրյ. ի. յոր_ մն և Շ. հրէ։ *Աստուածեղծութեան ասէ, յայտնեալ թէ աստ ուեղծսե, բան որպէսն եղեն մարդ. Բան մեզ աստուածեղծութեան ասէ զորգոյ մարմնականն. Մաշ. ՝ի ժղն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. Ծնանելին այ զմարդեղ յորդիս իւր մարդութեամբ. *Զերկրորդն սանդղանէ աստուածեղծութեամբ աւազանին. Գէ. Եւ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՔԱՆՉ. Տ. ԱՍՏՈՒԱ_ ԾԱՀՐԱՇ. *Աստուածոյ աւետիք, կամ զօ_ րութեան, կամ սքանչելութեան. Ագաթ. Շ. Բուզ։ Յհ. յհ։ *Իսկ զանինէլ Հոգւոյն զմեծա_ պետնե աւետիքեր աւետել. Լմ. կանգ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՎԱԽ. ա. Ապաւէլ զայ. իբր երկիւղած յայ. *Ոչ գոյր նման նմա ՝ի կանայս՝ հաւատով և աստուածովն. Մեծ. եւեւ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՎԱՃԱՌ, ի, աց, կի՛ից. ա. Վաճառօղ զայ. մանկեր յուդայի. Venditor Dei. իբր Θεοπράτης. և Սիմոնականութեան. սիմոնական. Θεοχάπηλος. Sacrilegus nundinator, simoniacus. *Յու_ դա աստուածավաճառ. Զէր. կի։ *Ընդ յու_ դայի աստուածավաճառին եղեցի. Ոսկ։ *Որ աստուածավաճառն եղև և աստուածոյն. Սարգ. յայտ. ա. *Կարգադրաւոր ՝ի մատնողին, զաստուածավաճառն ՝ի քաջ վարկա. Աճս. ծն։ *Որք աստուածավաճառք և աւերապատուողք լինին. Ոսկ. Ի. եղ։ *Աստուածավաճառ եղաք, ՝ի մարմինական շահավաճառութեան սկեսս քահանայոցքեց։ Որպէս զաստուածավաճառ գա_

գաղարկեալ. Լմ. գարգ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Վաճառելն զայ, կամ զաստուածսն. սիմո_ նականութեան. Simonia. *Ընդ աստուածավաճառ_ ութեան յանցանաց ձգեա. Լմ. պարգ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՎԱՅԵԼ. Տ. ԱՍՏՈՒԱ_ ԾԱՎԱՅԵԼՈՒՉ. *Օրհնեալն և երգս աստ_ վայելս. Տեառնեա զաստուածայել ժող_ վելոցն ծի. Փիլ. եւ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՎԱՅԵԼՈՒՉ, լէչ, չից. ա. Θεοπρεπής. Deum decens. Վայելուչ կամ վայելչական այ. որ ինչ այ վայել է, եթէ ՝ի կողմանէ բարձ, և եթէ ՝ի կողման_ նէ մերձ. *Այսպիսեաց անուանք Տէր, մարտական աստուածայելչիք. Գրոց. ծի։ *Աստուածայելուչ փառք, մարգարէութ_ թիւն, կամ առաւելութիւն, կամ զեղեցկու_ թիւն. Խոր. հոգի։ Մագ. կի. կէ։ Դիոն. եւ։ *Յաստուածայելուչ երգին ոչ անկանէք. Սարգ. ա. գ. է։ *Զաստուածայ_ ելչային թէ զնոքը են, չկարեմք խնա_ նալ. Խոսր։ *Երգս աստուածայելչօս. Գիր։ *Առանց արժանաւոր և աստուածայելուչ ըղ_ գուշութեան մերձենալով (՝ի մարմինն քնի). Սարգ. կն։ *Աստուածայելուչ համարեսցի ըղ_ գործն. Ո՛վ աստուածայելուչ օրինակի (աս_ րաչափն) յարմարանայրութեան և ՝ի մար_ գասիրութեան. Փիլ. լին։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՎԱՅԵԼՉԱԲԱՐ. մ. Θεοπρεπῶς. Prout Deo convenit. Աստուածայե_ լուչ օրինակաւ. որպէս այ վայել է. սըր_ բութբ. *Աստուածայելչաբար առել, կամ առ_ նել, կամ գրել է, կամ օրինագրեալ. Փիլ։ Դիոն։ *Աստուածայելչաբար ուրեմն ոչ առնու յանձն ախտանալ զմիք. Փարպ. Լ։ *Աստուածայելչաբար զօրութեան այս խա_ չին ծառայեցաւ ընդ անիծեալ. Ախ. խւ։ *Զեկեղ պայքա է հայել, եթէ ոչ աստ_ վայելչաբար. Լմ. ող։ *Լսելի է զզանկան աստուածայելչաբար. Բրս. յնկմն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՎԱՅԵԼՉԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՎԱՅԵԼՈՒՉ. *Խնամութեան աստուածայելչականս. ՃՃ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՎԱՅԵԼՉԱԳԻՍ. Տես ԱՍՏՈՒԱԾԱՎԱՅԵԼՉԱԲԱՐ. *Զաստուածն աստուածայելչաբար է խնամել. Դիոն։ Ն. Լմ. ող։ *Աստուածայելչաբար առնել կամ խօսել. Կիւրղ. գանձ։ *Յիշաբար անհայա_ կանաբար, և աստուածայելչաբար ծնաւ. Կիւրղ. ՝ի յոյն։ *Ներգործեր աստուածայել_ չաբար զհրաշսն. Շ. ա. յհ. ա։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Աստուածայելչութեան գալ. *Փարքեշտութեամբ և աստուածայելչութեամբ առանձինն. իբր աստուած_ ելչաբար. Փիլ. լին։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՎԱՌ. ա. Յայ վառեալ. *Աստուածավառ լոյս. Եղիշ. Լոյս։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՎԱՐ. ա. Յայ զեկավար_ եալ, ուղղեալ. *Աստուածավար զեկեաց՝ նա հա_ ւատոյն թէ զերգիտակալ. Ունմ. եկեղ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՎՐԷԺ, եժք. ա. գ. Աստուածային վրէժ աստուծոյ. *Ամեն հրեանա_ զութեան հերամքի զայրացմայ ՝ի վերայ նո_ րա աստուածայակա, զաստուածրէժս հատուց_ մանց յարմարապես ինքեր ՝ի նմանէ զանն_ րաւութեանն, զոր անօրէնք նա. Եւս. պղծ. ա. 8։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՏԵԱՑ, եցի, ցաց կամ ցից. ա. Ատեցել այ, կամ ատեցօղ այ. որ_ պէս Θεομίσης. Qui Deum odit. մանա_ ւանդ Θεομισής, θεομίσιτος, θεοστυγής. Deo odiosus, vel invisus. *Զայսպիսիս առնել՝ ոչ միայն բաղ արդարադիտ, այլ աստ_ ուածատեացք. Փարպ. օրէն. Է։ *Զարախոսեալ, աստուածատեացք (այսինքն ատելիք այ). Հա.

ա. 30: *Աստուածոց խորհուրդ, կմ մարդ, կամ դև, գունդք: Մարդիկ ա̄ծացեալք. փարպ: Կլէմաք: Պրոկղ. 'ի տաէէ: Լմբ. ող: *Ընդ ա̄ծացեալն զշոգմոգան 'ի կարգ արկանէ. Սարգ. յոււդ. Բ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵԼԻ. ա. Ատելի ա̄յ. Θεομίσιτος. *Աստուածատելի ձայն. Գէ. էա: *Յիբաւի ատելի, և ա̄ծատելի իրք են շնութք. Փիլ. ծ. բան:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍ. ի, աց կամից. ա. Θεόπτης. Qui Deum videt. Տեսօղ ա̄յ՝ որ և է օրինակաւ. Ի նոյն միտս թարգմանի սովորաբար անունս ԻՍՐԱՅԷԼ, որպէս և Տեսանօղ կոչիլն մարգարէից. ա̄ծ տեսօղ, ա̄յ հետ տեսօղ. *Իսրայէլ ա̄ծատես թարգմանի. և նա հաւատովք տեսանէր զա̄ծ. Կիւրղ. ծն: *Աստուածատես մարգարէից: Ամենայն ա̄ծատես կատարելոցն նմանութեամբք երևեալ: Առեալ ա̄ծատեսացն զա̄ծատուր աւետիսն. Ագաթ: *Յա̄ծատեսիցն առաքելոցն և մարգարէից. Շ. հրեշտ: *Ամենայն ա̄ծատեսաց և ա̄ծասիրաց անձինք. Լմբ. ող. ծզ: *Որպէս եղիցին զօրութիւնք ա̄ծատեսք (այսինքն հրեշտակք). Թղթ. պապ. առ Շ: *Յա̄ծատես երեսան (մովսեսի). Հ. կէէկ: *Եղեկիել ա̄ծատես գուշակմամբն բարբառէր. Վրդ. ծէրբ: *Սէյն և ա̄ծատեսին եղիայի. Կլէմաք: *Զի զամենեսեան յիսրայէլ անուն ա̄ծատեսս գրեսցէ. Ագաթ: *Զա̄ծատեսն անուն ընկալաւ (յակոբ). Նար. կուսն: *Զանուանեալ ա̄ծատես ազգ. Շ. բարձր:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍ. Մերթ՝ որպէս Աստուածատեսակ. ա̄ծանման. *Մանաւանդ զանձինս մեր բարեգործիցեմք՝ ա̄ծատեսս առնելով. Ածաբ. յայտն. Θεοειδής.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԵՍԱԳՈՅՆ. ա. Որպէս Առաւել կամ քաջ ա̄ծատես. *Յիսրայէլ անուն փոխեցաք, ա̄ծատեսագոյնք լեալք. Մխաթ. խոս:

Եւ որպէս Աստուածատեսակագոյն. *Ուք ա̄ծատեսագոյնք եմք, և առաւել ա̄յ մերձաւորք. Ածաբ. Վրդ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԿ, ի, աց. ա. Θεοειδής. Deiformis, divinae speciei. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԻԼ. Աստուածակ. ա̄ծաւլան. ա̄ծանման. ա̄ծակերպ. *Աստուածատեսակ քահանայապետութիւն (հրեշտակաց), կամ զօրութիւն, կամ նմանութիւն: Աստուածատեսակացն նոցա ունակութեանց: Յաղագս երկնայնոցն և ա̄ծատեսակացն: Ըստ ա̄ծատեսակ զուարթութեանն. Դիոն: և Շ. հրեշտ: *Զամենայն զգերազարգան զատ՝ ա̄ծատեսակս կոչել. Մաքս. 'ի դիոն: *Բոլորեքեան ա̄ծատեսակք. Ա. որս. Է. Է. և Վրդ: *Աստուածատեսակք եղեալ, և յա̄ծ միացեալ. Սարգ. ա. պ. Դ: *Ըստ առաջին ա̄ծատեսակ նմանութեանն. Յհ. իմ. պաւլ: *Այս երնորա պատիւ բարձրագոյն և ա̄ծատեսակ, ընդ բանին յառաջ գուշակիլ 'ի մարգարէիցն. Ընան. 'ի յհ. Դ: *Տեսս զերկրորդ արարչութեանն համեմատ առաջնոյն, և գերագոյն գտեալ և ա̄ծատեսակ քան զառաջինն. Ոսկեփոր:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԿ. Աստուածատես. իսրայէլեան. *Մի անգամ ևեթ այսպէս յա̄ծատեսակն բնագատեցայ ազգէ. Պիտ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԿԱԲԱՐ. մ. Θεοειδῶς. Deiformiter. Որպէս ա̄ծատեսակ. իբրու ա̄ծանման. և Ածեղէն օրինակաւ. *Առ երկրորդան զօրացողարդապէս և ա̄ծատեսակաբար եկեալ յառաջ: Գոլոյն և տեսանելոյն պատճառ ա̄ծատեսակաբար և ա̄ծանմանապէս. Դիոն. Երկն:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԿԱԳՈՅՆ. ա. Θεοειδέστερος. Deiformior. Առաւել ա̄ծատեսակ և ա̄ծանման. *Առաջին քահանայապետութիս, քան զոր ոչ է այլ ա̄ծատեսակագոյն. Դիոն. Երկն: Շ. հրեշտ: *Այս բարձրագոյն է, և ա̄ծատեսակագոյն. Ա. որս. ծէ: Ընան. Նիւ: *Ածատեսակագոյն մարմինն, զի և տեսցի յայնցանէ՝ որ խոցեցինն. Ածաբ. Վրդ: *Ոչ ևկի զատուեալն 'ի բաց բառնալ 'ի սկզբանն գոյացութեան շնորհ, այլ զա̄ծատեսակագոյնս զիմ 'ի վերայ նորուն հաստատել. Յհ. իմ. Երև:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Θεοπτικός, ον. Contemplativus, vis Deum contuendi. Որ ինչ ունի է ա̄ծատեսութե և ա̄ծատեսոց. կարօղ տեսանել զա̄ծ, և կարողութի տեսանելոյ զա̄ծ. *Ուսուցանէ մականունութի քերովբէին (բազմաչեայ կոչմամբ) զգիտողականն նոցա, և ա̄ծատեսականն, և գերագունին լուսաւորութեան ընդունական: Ըստ իւրաքանչիւր բարեզարդութե ա̄ծատեսականին չափաւորութե (այսինքն համեմատութե): Ածատեսականացն իւրեանց իմացմանց զմիմեանս աննախանձաբար հաղորդեցուցանեն. Դիոն. Երկն. և Եկեղ: *Աստուածատեսական իմաստ. Շ. հրեշտ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεοειδεία, τὸ Θεοειδὲς. Deiformitas. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Հայելի մաքուր (է հրեշտակն), 'ի ներքս ընդունելով զբոլոր գեղեցկութիւն բարեսիրի ա̄ծատեսակութեն: Ամենեցունց երկնայնոցն զօրութեանց յա̄ծատեսակութեան կցորդութի. Դիոն. ա̄ծայ. և Երկն: *Ըստ ա̄ծատեսակութե, որ ըստ ա̄յ նմանել: Ածայինքն զօրութիւնք ըստ ունակութե ունին զա̄ծատեսակութիւնն. Մաքս. 'ի դիոն: *Ածատեսակութիւն ըստ հրոյ պատկերի. Շ. հրեշտ: *Զա̄ծատեսակութի նոցա մարմնական մասամբք նկարագրեալք: Որպէս զի 'ի ձեռն նոցա բոլոր լրութիւն եկեղեցւոյն յա̄ծատեսակութիւն վինչակեսցի. Լմբ. պտրգ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԻԼ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԿ. Θεοειδής. Divinae speciei. *Աստուածատեսիլ բարի: Պատկեր ա̄ծատեսիլ: Աստուածատեսիլ գեղեցկութե պատեալք. Փիլ: *Աստուածատեսիլ շնորհ. Նիւս. կազմ: *Այր ա̄ծատեսիլ. Բուզ. Գ. 10:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεοπτία. Visio Dei. Տեսութի ա̄յ. ճանաչումն ա̄յ և ա̄ծայնոց. գիտութի խորհրդոցն ա̄յ. *Սլանան առ ա̄ծատեսութիւն անճառելեացն խորհրդոց. Նար. յոփէտ: *Զանձինս մեր անարժանս մի արասցուք ա̄ծատեսութեանն այնմիկ. Սարգ. Բ. պ. Բ: *Քերովբէիցն անուն զա̄ծատեսութի նշանակէ. Շ. հրեշտ: *Յանյանօքն ազատմայ ա̄ծատեսութի փառացն ծածկեցաւ 'ի դիմաց նորա. Ոսկեփոր:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. մերթ Տեսիլ ա̄ծային. *Աստուածատեսութե երկիւղիւ (յերկման խաչի) և ուրախութբ ըմբռնեալք. Կիւրղ. էէճ. Բղբ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ատելութի ա̄յ. ա̄ծատեացն գոլ. *Զորս գտանէ յա̄ծատեցութե. Ագաթ: *Յա̄ծատեցութեն զկեանս իւրեանց վարեցին. Բուզ. Գ. 19: *Զինչ սակս. ա̄ծասէրք լինելով ա̄ծատեցութեան յանդգնէին ցուցանել գործ. Յհ. իմ. Երև: *Զգործով ա̄ծատեցութիւն՝ պիտակ բանիւ ա̄ծասիրութիւն առգնեմք. Լմբ. առ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԻՊ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԿ. *Երկրորդեցաք 'ի լուր ա̄ծատիպ պատրիարգացդ. Գր. տղ: *Աստուածատիպ յօրինեալ. Ընան. Նիւ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՆԿ, տնկոյ, ոց. ա. Θεόφυτος. A Deo plantatus. Տնկեալ յա̄յ. և Որ ինչ է իբրու տունկ իմն ա̄ծային. *Բողբոջք ա̄ծատունկք. Դիոն. ա̄ծայ: *Աստուածատունկ դրախտ, ծառ, բուրաստան. Պիտ: Փարպ: Շար: Գանձրն: *Ծաղկազարդ ծառոց ա̄ծատնկոց. ՃՃ: *Վկայք վեհագոյնք ա̄ծատունկս կարգի. Նար. առաք:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ. ա. Θεόσδοτος, Θεόδοτος, Θεοδόσιος. A Deo, sive divinitus datus. Յա̄յ տուեալ. ա̄ծապարգև. ա̄ծաձիր. ա̄ծաշնորհ. ա̄ծաւանդ. *Աստուածատուր պարգևք, կամ գանձ. գիրք, պատգամք, 'ի սինայէ ա̄ծատուր. Յճխ. Բ: Պարապմ. խոչ: Եւսե. քր. ա: Եղնիկ: Եղիշ. Բ: Ագայղբ. Բարսր: *Աստուածատուր հրաման, նշանագիր, իմաստութի, աւանդութի. Կորիւն: *Աստուածատուր աջողութի, կամ զօրութի. Փարպ: Դիոն. Երկն. Գ: *Աստուածատուր հանճար, փառք. Նար. խոչ: Իսկ իբրև յատուկ անուն՝ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, նոյն է ընդ ԹԷՈԴՈՍ. ատլահվէրտի, հիւտավէրտի. լտ. Deus dedit, Adeodatus.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεοτυπία. Dei effigiatio. Տպաւորութի կմ ձևացումն ա̄յ ընդ զգալի նմանութբք. *Զինչ քունն, և զինչ արթնութիւն, և որքան այլ ինչ 'ի նշանակաւ ա̄ծատպութեն սրբազնասուեղծք կերպարանք. Դիոն. ա̄ծաբ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՕՆԱԿ. ա. Ածային տօն. կամ Կատարիչ ա̄ծային տօնից. *Աստուածատօնակքն յաղագս սկսմանցն տարւոյն հակառակաձայնեն. Փիլ. Եւ. ա. 1:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՐ. ա. Θεοποιός. Deificus. Որ ա̄ծ առնէ կամ ա̄ծացուցանէ զըստ նորհօք. սրբարար. *Աստուածարար պարգևութի: Լոյսն, և ա̄ծարարն, և պատճառն. Դիոն. Երկն. և ա̄ծայ: *Պարգևք ա̄ծային և ա̄ծարար: Ածարարք են և արդարացուցիչք. Սարգ. ա. պ. ա. և Բ: *Աստուածարար հոգի. Վրդն. ող: *Ի պարզն ժողովեսցէ միութի, և ա̄ծարար մաքրութի. Երզն. մրբ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՐ. Յա̄յ արարեալ. Յա̄ծարար սքանչելեացն բազումք են՝ զոր իմանամք, և բանիւ ասել անկարանամք. Տօնակ: *Արուեստիւս քննելի է զա̄ծարար էութիւն երկնաւորացն և երկրաւորացս. Երզն. քեր:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεοποιΐα. Deificatio, consecratio, pontificatio. Ած առնելն հոգևորապէս 'ի մկրտութե, ևն. *Սպասաւորք հոգւոյն սբյ յա̄ծարարութեն շնորհ. Շ. ընդհանր:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. Ἐκθείωσις. Relatio in deorum numerum. Աստուածացուցանելն հեթանոսաց զոք ըստ կամի. գասելն ընդ չա̄ծս. *Ի բաց բառնալով զամենայն զայսպիսի ա̄ծարարութի, 'ի ճշմարիտ էութիւնն ա̄յ կոչեաց. Փիլ. ծ. բան:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԱԼ. Տես զկնի բայիդ ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵՄ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԼԱԲԱՐ. մ. Իբր ա̄ծարեալ. իբրու ա̄ծ համարելով. ա̄ծաբար. *Զգրեալ պատկերն 'ի նիւթս ամանս պաշտէք ա̄ծարելաբար. Ասող. Գ. 21:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵՄ, եցի. ն. Ἐκθειάζω. In deorum numerum refero. Ած առնել. ա̄ծարել. ա̄ծացուցանել. *Վասն այսորիկ ա̄ծարեցին զնա. Նոննոս:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵՄ. չ. կմ ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԻՄ. չ. Ἐνθουσιάζω, ἐπιθειάζω. Divino, fanatico furore agor, limphor. Ածազգեստ լինել.

լինել կայս 'ի հիացման. յափշտակիլ հոգւով. մարգարէանալ. արտաքոյ ելանել անձին. կախարդանալ. մոլիլ. մոլեգնիլ. *Ցերկնային տեսլեանցն յափշտակեալք՝ ածարեն և ածազգեստք լինին: Խնդալից զուարթութեան և ածարեն: Յորժամ ածաբերցէ ինչ ժամանակ, անդրէն զատանայ առ ինքն: Մարգարէական ոգի ամենայն ածարէ, և ածային մոլութիւն օրէնսդրէ: Ընդ ձեռն մարգարէութեան մաեալ զոգեաւ, ածարել և ընթանալ թաւալելով. Փիլ. օրէն: *Զօրացեալ սիրովն՝ սկսանի յածարելն անտարակուսութեան. Լմբ. սղ. *Ի ժամ հրաժարմանն յանցաւոր կենցաղոյս, յարում առաւել հոգեխառնի և ածարէ հոգի. Վրդն. ծն:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԱԼ, եալ, ոց. որպէս Ածացեալ հոգեորապէս. ածամերձ. ածակառն. հոգելից. սուրբ. *Ածարեալ այր, կամ հայրապետ. Գիւ: *Ածարեալ մարտիրոսք, կամ վկայք, կամ մարտիկք. Նար: *Բարձեալ 'ի վերայ ածարեալ բազկաց իւրեանց զմարմինն ամենայն. Դիոն. Եկղ. ծա: *Ածարեալ նը բազկօք: Ածարեալ և օգեշունչ (բանք). Շնոր: *Ածարելոց և քրիստոնէից ասելի է կոչեցեալ անունն այս. Շ. Թուղթ: *Համբաւերեալն պատերազմն զածարելոցն տայ զօրացուցիչ. որք վկայութեամբ համառոտ և սրբութեամբ հառաչանօքն նոմա. Մեկն. ընթեր:

Եւ որպէս Ածային. ածական. ածացեալ. Θεῖος. Divinus. *Մինչէ ձայնիդ այդ ածարեալ. Նար. ղէ: *Ոչ միայն ածարեալ մարմնովն պաշտելապործեր. Սարկ. հանգ:

Եւ որպէս Մարգարէացեալ. յափշտակեալ մտօք. մոլեալ. Βακχευόμενος. Bacchans. *Յորժամ սկսցին ածազգեստ լինել և ածարել, և ընթանալ յայս: Ցերկնային տեսլեանցն յափշտակեալք՝ եւրև զածարեալսն և զմոլեալսն բարբառ, և ըղկախարդեալսն. Փիլ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԺԱՆ. ա. Ἀξιόθεος. Deo dignus. Այ արժանի կամ արժանաւոր. ածավայելուչ. *Ոչինչ անվայելուչ և անպարտ է ունել (խորհրդոց եկեղեցւոյ) զգալիս պատկերս, այլ ածարժան տեսութեան՝ օրինակս կերպացուցանել ըղնմանապատկերս և մարգկանավայելուչ պատկերօք. Դիոն. Եկեղ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԿՈՒ. ա. Վերարկեալ աստուածով. ածազգեաց. *Առաջի ածարկու և քնածագոյն հարանց: Դշխոյ խաչելապատեալ, ածարկու փառօք փառաւորելով. Ցձոն:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐνθουσιασμός, ἐπιθειασμός, βακχεία. Afflatus, bacchatio. Ածարելն. յափշտակութիւն. հիացումն. մարգարէութիւն, և մոլութիւն. արբեցութիւն հոգւոյ. *Իբրև ածարութեամբ յանկարծ յինքեանս կորզեալ յածասիրութեն: Դարձեալ 'ի կախարդանաց, և յերա ածարութեն գտանել դարձեալ առ ինքն. Փիլ. փեսայի. և այլն:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՑԱ. ա. Յառուցիչ այ. որ ինչ բարեկացուցանէ զած. *Ածացաս և ածարիչ խորհրդոց. Գր. ատ. 'ի տօնէ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Θεόω. Deifico. Ած առնել կամ կացուցանել. առ ածանալ հոգեորապէս. ածագործել. սրբել. *Ածային հաղորդութեան ածացուցանելով զամենեսին՝ որք 'ի նոյն յարմարին. Դիոն. Եկեղ: *Հասանմանէ որդիս բան շնորհաց ածացոյց ... որ և զիս ածացուցէ. բան այսմ օրինակի

սահման աղբիւր ածք, այլ ոչ բառ անդաստանակաս ածարութեան. Եղիշ. Ասր: *Եւ ածացուցի զձեզ, մարմնովս իմով ընդ ած խառնեցի: Ցեաս քո ածացուցանելոյ շնորհիդ. Լմբ. սղ: *Ած մեր 'ի սկզբանէ ածացուցանել կամեցաւ զմարդն 'ի ձեռն պատուիրանին պահպանութեան. և իւրով մարմնովն և միութեամբ ածացոյց զմարդն. Լաստ. ընթեր:

Եւ Միաւորել բանին զմարմինն ընդ ածութեան իւրում, կամ անձնաւորել զմարդկութիւն զոյգ ընդ ածութեան. *Եկեալ ած հանգերձ առեցելովն, յորոց միոյն ածացոյց, և միւսն ածացաւ. Անոր. ծն: *Միացուցանէ ընդ ինքեան զմարդկային բնութիւն՝ ածացուցանելով զնա. Շ. Եղբ: *Իսու բանն զգաստապատեալ բնութիւն, և իւրացոյց, և ածացոյց. Սարգ. յկ. ը:

Եւ 'ի նը խորհրդեան փոխարկել քնի զհացն 'ի մարմին իւր ածային. *Զմարմինս ածացոյց, երկրային տարրն ածացաւ. Լմբ. պտրգ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ἐνθεόω, ἀποθέω. Refero in deos, vel inter deos. Հեթանոսաբար՝ է Դասել զոք կամ զարարածս ընդ չածս, որպէս և պաշտել զախտս. *Գայլիս զանձն ածացոյց. Եւս. փր. է: *Մի զլուսաւորս պատուհասն ածացուսցեն. Կոչ. ծէ: *Ածացուցին ամանք զչորս նիւթսն, զերկին և զծով և զօդ և զհուր: Ինքնասէրք զիւրաքանչիւր ոք 'ի զգայութեանցն ածացուցին. Փիլ. ծ. բան. և բանն: *Աւելին պատճառք զհիւթային ածացուցանել. Եղնիկ: *Զայս բարշամ ածացուցեալ պաշտեցին տարիք. Խոր. ա. 13: *Զոր կամի՝ ածացուցանէ. Եղիշ. է: *Զմխիթարեսն 'ի տարերաց ածացուցին. Յհ. իմ. պատ: *Ցանկութիւ ածախրութեան զամենայն նիւթս ածացուցին. Լմբ. սղ: *Ո՞վ ոք ոչ ածացոյց զորովայնն. Սարգ. յկ. գ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Ἐνθεωτικός. Deificus. Որ ածացուցանէ՝ որ և է օրինակաւ. *Զօրութիւն ածացուցիչս, կամ գոյացուցիչս. Դիոն. ածայ: *Ածացուցիչ, այլ ոչ ածացեալ. Անոր. պէնքէ: Շնոր: *Օծն զիւղային պատարագ ... զիւղոն նմա ածացուցիչս յուսացեալ. Խոր. պտրգ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԻԱՆԴ, ի, ից. ա. Θεοπαράδοτος. A Deo, vel divinitus traditus. Յայ աւանդեալ. ածատուր. *Ածաւանդ կրօն, կամ գործ, կրթութիւն, պատուիրան, կանոն, աւետարան: Զպատգամսն ածաւանդս. Յհ. իմ. պատ. և էջ: Նար. ղէ: Խոսրովիկ: Լմբ. հանգ: *Ոչ է օրէն ածաւանդից կարգաց փոխել: Ածաւանդքն ասացեալք (այսինքն ածաշունչ գիրք): Ի յածաւանդիցն ասացելոց. Դիոն:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԻԱՆԴԱՊԷՍ. մ. Θεοπαραδότως. Ex divina traditione, ex divino instituto. Ըստ ածային աւանդութեան. *Ի նշանակականն իւրեանց ածագործութեան գայ, և զայս ածաւանդապէս. Դիոն. Եկեղ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՓԱԽՈՅՑ. ա. Որ զած կամ զշնորհս այ փախուցանէ. *Տրտունջ ածափախոյց. Վրք հց. իէ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՓԱՅԼ. ա. Աստուածով փայլեալ. սրբափայլ. ածանման փայլեալ. *Ածափայլ պայծառութիւն. Նար. կառ: *Ածափայլ գործել. Վրդն. պտն:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՓԱՅՓԱՅՈՂ. ա. Փայփայելով պահօղ զմանկացեալն ած զյս. *Ցեղասպանել և զածափայփայող և զքնքուշ սնող ադայոցն, որ 'ի բեթղեհէմ հրէաստանի. Գր. ատ. 'ի տօնէ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՔԱՂԱՔ, ի. գ. Ածայ

ին կամ արքայութն և ածային քաղաք. *Զխնդիր ածաքաղաքիդ (անմահիցս) ծաղկոյն. Լմբ. առ սոխան:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՔԱՂՑՐ, ցունք, ցունց. ա. Θεόχριστος. A Deo unctus. Աստուածով քաղցրացեալ. ըստ յն. օծեալ. սուր կոչէ քաղցր ազդեցութիւն կամ օծութիւն այ. իբր ածաշունչ գիրք. զի ասէ Դիոն. ածայ. գ. Թէ զգիրս յեռօթէոսի համաբնիք *Որպէս զերկրորդ աշխարհութիւնս ինչ (զկնի նը գրոց), և ածաքաղցունց ձեռնօղս »:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՔԱՆԴԱԿ. ա. Յայ քանդակեալ. ածագրոշմ. *Ծածկեալ ունելով յինքեան և զածաքանդակ տախտակսն. Անան. Եկեղ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՔԱՐՈԶ. ա. Քարոզ այ. որ քարոզէ զած և զածայինս. *Ածաքարոզ մարգարէ, կամ առաքեալ. Թէոդոր. հայրսփ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՔՆԱՐ, ի. գ. Որ է որպէս քնար այ. քարոզ բանին ճշմարտութեան. *Այն հոգեշարժին ածաքնարին, քոյ (նը կուսին) ախոյանին՝ կիւրղի յեփեսոսին. Գնձ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. Θεογνωσία. Dei cognitio. Գիտութիւն այ. ծանօթութիւն ճշմարտին այ, և ածային իրաց. *Որքան ինչ ճառք ածգիտութեան են. Դիոն. ածայ: *Զմոլորեալսն դարձուցանել յածգիտութիւն. Ցճխ. է: *Զդարձ աշխարհիս հայոց յանգիտութենէ կռապաշտութեան յածգիտութիւն ճշմարտութեան. Փարպ: *Որ զխորհուրդս փրկականս ածգիտութեան շնորհեցեր մեզ 'ի ձեռն քահանայապետին քո և վկային. Շնոր: *Կուսական արեամբն զածգիտութեան արբուցեալ զկալթն. Խոր. հռիփ:

ԱՍՏՈՒԱԾԵԱՆ. ա. Θεῖος. Divinus. Աստուածական. ածային. ածեղէն. *Ածեան խաչ. Ագաթ: *Ածեան իմաստասիրութիւն, կամ համանմանութիւն. Մագ. Եկեղ: *Ածեան աջ, կամ վճիռ, հարուած, լոյս, խորհուրդք են. Նար: *Ածեան առղմունս. Նար. Երգ:

ԱՍՏՈՒԱԾԵՂԱԿԱՆՆ. գ. Θέωσις. Deificatio. Իսր Ածեղութիւն, կամ ածացուցումն. *Համանմանութիւն ածեան և զածեղականն ծանուցանէ. Մագ. Եկեղ:

ԱՍՏՈՒԱԾԵՂԲԱՅՐ, բօր. գ. Ἀδελφόθεος, Θεάδελφος. Frater Dei, sive Domini N. J. C. որ և ՏԵԱՌՆԵՂԲԱՅՐ. Արգարն յակոբոս առաքեալ 'ի նոսա՝ որք կոչէին եղբարք նորա, այսինքն որդիք կղէովպայ եղբօրն յովսեփայ ածահայր կոչեցելոյ. *Անգ էր և ածեղբայրն յակոբոս. Դիոն. ածայ. գ: *Ըստ ածեղբօրն, թէ լուցէք մեծատունք. Գէ. եօ: *Զածեղբայր առաքեալն յակոբոս. Հ. յնմ:

ԱՍՏՈՒԱԾԵՂԷՆ, ղինի, նաց. Տ. Θεῖος. Divinus. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱԵՒՆ. *Ածեղէն բնութի, կամ հոգի: Ուսիա ածեղէն: Ի միջոյ խորհրդականաց քոց ածեղինաց. Է. դէփ. ա. 4: Եւ. լա. 3: Առակ. է. 17: Իմ. ժէ. 5: *Այսու նմանութիւք անտանելին (զած) մարդք ածեղէնք. Եփր. ծն: Ածեղէն շնորհք, խրատ, բան, փառք, բարութի, իմաստութիւն. կամ արքայութիւն, կամք, կամ կրօնք, օրէնք, գիրք, պատգամք, գանձ. կամ տաճ. կամ անձրև. Ագաթ: Ցճխ. է. ծա: Փարպ: Մագ. իէ: Նար. լէ: *Ածեղէն վարդապետն (քս). Բուզ. ք. 15:

ԱՍՏՈՒԱԾԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Իսր

Ած եղանիլն. Θεώσις. Deificatio. *Այ առմատուցեալ, և ընկալեալ զարարչական պարգևութիւն ածեղութեն. Դիոն:

ԱՍՏՈՒԱԾԵՐԱՆ. ա. Խմն, կամ ըն-թերցիր Ամենարանեան. *Զածերանն լքեալ երկիր՝ զախտականս զայս և տաժա-նելիս փոխանորդեաց վիճակ. Արծր. ա. 1:

ԱՍՏՈՒԱԾԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍ-ՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ. Θεοφανεία. Dei apparitio, vel revelatio. *Ամենայն սըր-բազանի ածերևուէ: Ի սրբազանն ածե-րևութիւնս խորհրդականացն տեսլեանց. Դիոն: *Տես, զի և զածայինն նորա մար-մին տեսանելի՝ ածերևութի ասաց. Մագ. 'ի դիոն: *Որք 'ի վերջէ լինին ածերևուէք. Նիւս. խաղ:

ԱՍՏՈՒԱԾԵՐԿԻՒՂ. ա. Երկիւղած յայ. ածավախ. *Տեսանելովն միշտ ած-երկիւղս և հլուս և հաւանս զտեարսն սիւնեաց. Կաղկանտ:

ԱՍՏՈՒԱԾԵՐԿԻՒՂԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Աստուածավախութիւն. յն. բարեպաշ-տութի. Εὐλάβεια. Pietas. *Ուսցին առ 'ի քումմէ ածերկիւղածութեդ. Ածբ. Է:

ԱՍՏՈՒԱԾԸՄՊԵԼԻ, լոյ. գ. Νέκταρ. Nectar. Աստուածայելուչ ըմպելի. գինի ազնիւ, գիւցազանց կամ դից և ու-րուականաց մեռելոց արժանի. *Ոփռեալ եհեղ 'ի վայելչութիւն օգտակարագոյն՝ ածըմպելեաց, ևն. Փիլ. բագն:

ԱՍՏՈՒԱԾԸՆԴԴԷՄ. ա. Որ ինչ ընդդէմ է այ. հակառակ այ. այ դէմ. *Ածընդդէմ հերձուածութի. Նար. ղա:

ԱՍՏՈՒԱԾԸՆԿԱԼ. ա. ό, ή Θεοδό-χος, Ͽεοῦδοχος. Deicapax, Deum susci-piens. և Θεόληπτος. Deocaptus, divino numine afflatus. Որոյ ընկալեալ է յինքն զած՝ զինչ և է օրինակաւ. ածունակ. ածա-կիր. ածազգեաց. ածարեալ. *Ածընկալ խաչ, կմ նշան. Թղթ. դաշ. և աղօթք: Յհ. կթ: ժմ: *Յարկ, կմ ամպ ածընկալ. Նար. հե: Ագաթ: *Ի տեսութի կենդանականի և ածընկալ մարմնոյն եկաք. Դիոն. ածայ. գ: Ուր Մագ. *Ածընկալ մարմին զոր ածա-ծինն կոչէ ։։ *Ածընկալ խորան. Աղօթ: *Այսօր սիմէոն ածընկալ՝ երևեալ աթոռ-քերոբէական. Գանձք: *Ածընկալ խմա-ցուիք: Ով յածընկալ մարգարէիցն: Ած-ընկալ և ածային օրհնաբանող կոչիւր (յեռոթէոս). Դիոն:

ԱՍՏՈՒԱԾԸՆԿԷՑ. ա. Իբր Ածա-նուէր: Փիլ. բագն:

ԱՍՏՈՒԱԾԸՆՏԻՐ. ա. Θεόκριτος. Divino judicio electus. Ընտրեալ յայ. աստուածմէ ընտրեալ. *Վերահաչակեն ածընտիր պատուով (գիրք զմովսէս). Դիոն. Եղբ: *Այր ածընտիր. Նար. մծբ: Ածընտիրն պետրոս. Վրդն. աղ:

ԱՍՏՈՒԱԾԻՄԱՍՏ, ի,ից. ա. Θεό-σοφος. Divina sapiens. Ընդունակ ածային իմաստութե. խելամուտ ածայնոց. *Ածի-մաստ անձն. Լմբ. աղ: *Ամենայն ածի-մաստքն, և ծածուկ խորհրդոցն մարգարէք (այսինքն դուշակք, թարգմանք). Դիոն. Երկն: *Եւ ոչ յածիմաստիցն հարց ոք ա-սաց. Մագ. 'ի դիոն:

ԱՍՏՈՒԱԾԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεοσοφία. Divina sapientia. Ածեղէն ի-մաստութի. կամ խելամտութի ածային ի-մաստութեան. *Ասացելոցն (այսինքն սբ գրոց) ածիմաստութե եղիցի նմա փոյթ. Դիոն. ածայ:

ԱՍՏՈՒԱԾԻՄԱՑ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾ-ԻՄԱՍՏ. *Ուսուցանեն հարքն ածիմացք. Լմբ. հանգ:

ԱՍՏՈՒԱԾԻՋԱԿ. ա. Որ ած իջա-նէ կամ իջեալ իցէ. ածաբնակ. ածահան-գիստ. *Ածիջակ օթարան. Ճճ:

ԱՍՏՈՒԱԾԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Խօ-սելն այ ընդ մարդկան. խօսք կամ պատ-գամ այ. բան տեառն. *Յաւուրսն յայ-նոսիկ սպառեալ էին ածխօսութիւնք. Իգն: *Վասն աւետարանական ածխօսութեանն յմի. Սարգ. ա. յհ. յաջէ: *Ի բեմբի ա-ւետարանն զածխօսութիւնն քոյ առ սբս ցուցանէ. Տօնակ:

ԱՍՏՈՒԱԾԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Խօսք կամ վարդապետութի զայ. ածաբանութիւն. *Կամիս Ճշմարիտ ածխօսութի ինչ ուսա-նել. Սեբեր. Է:

ԱՍՏՈՒԱԾԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Խօսք ընդ այ յաղօթս. *Ոչ խնդայ ընդ ած խօսելովն, խթեալ 'ի խղճէ մտացն, որ դատէ զնա ան-արժան ածխօսութեն՝ վասն զբաղանացն. Լմբ. պարգ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ. *Արք արդարք հոգւով ածայնով արժանացեալ ածյայտ-նութեց, և խօսակցութե ընդ այ. Լմբ. հանգ:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՐԴԻ, դւոյ, ոց. գ. Մի միայն Ճշմարիտ որդին այ. միածին բանն ած. *Ոչ այլ ինչ հնար է մտածել առ ածորդին, թէ ոչ անմեղութի և սրբութի: Սոքա կատարեցին զկամս ածորդւոյն, և ածորդին ձգեաց զնոսա առ ինքն. Ագաթ: *Զածորդին 'ի գիրկս իւր բարձեալ մար-մնով: Խայտայր աւետքն ծերունին ածոր-դւովն 'ի գիրկս իւր. Շար:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՐԴԻ. Ըստ հեթանոսաց՝ ծնունդ, և պաշտօնեայ չածոց. *Հակոյս կորովիս՝ ածորդիս իւրեանց անուանեցին. Լաստ. իդ: *Գնա գնա ածորդիդ պար-սից: Ածորդիդ պարսից, աչա հայրքո և ած (կրակն), ընդէր զանդիտես. Խոր. գ. 55:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεότης, τὸ Ͽεῖον. Divinitas. Էութիւնն այ. ածային բնութիւն. աստուածութիւն, դիւթութիւն. *Ի նմա բնակէ ամենայն լրումն ածութե մարմնապէս. Կող. բ. 9: *Ոչ ընկալաւ փոփոխումն յածութենէ իւրմէ. Ագաթ: *Պարեգօտքն յովսեփու թաթաւեցաւ արեամբ, բայց մարմին նորա ինչ ոչ մնա-սեցաւ. սոյնպէս և զմարմին տեառն մե-րոյ կալան, և ոչ զածութիւն նորա. Եփր. ծն: *Երեք անձինք և մի բնութիւն, մի ածութի. Ժմ. ևն:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. Վարիւ իբր թան-ձրացեալ, այսինքն Ած. *Առ ձգեաց նախ ածութիւնն զյակոբ առ ջրհորն: Ետես մովսէս, թէ զօրագոյն է զէնն՝ զոր ետ ածութին: Ածութի յայտնեցաւ 'ի վերայ զոհից: Քն՝ բան այ գոլով 'ի մարխամայ մարդ ծնանի.. յայ ած, և 'ի կուսէ քն: Մարխամ ծնաւ զածութին՝ ամենայն արարածոցս զանհամեմատելին. Եփր. ծն. էլ. ղևտ. աւետար. ևն: *Շրջէր հոգի ածու-թե 'ի վերայ ջուրցն. Ագաթ: *Առ ածու-թիւնն բողոքեցից: Ապաւինեցայց առ նոյն ինքն ածութիւնն. Պիտ: *Զպատուական դլուխն դնէ 'ի գանձարանս ածուէն. Յհ. կթ: *Դու ինքն ածութիդ մարդացեալ ըն-թերցար: Գովաբանի առ 'ի նոցանէ սբ ածութին. Նար. ղգ. և խոսս:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. Պիտակաբար սսի զուտ ածոց, և զախտից պաշտելոց. *Յար-մարապէս ածութեն որովայնի ասպս տա-նին. Ածաբ. ծն:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՀԻ, հւոյ, հեաց, կամ եանց. գ. Θέα, ή Ͽέος. Dea. գրի և ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՐՀԻ. Չածուհի. կին 'ի պաշտօն առեալ առ հեթանոսս. *Ընդ որ բարկացեալ յոյժ ածուհին. Պիտ: *Զածուհեաց (կամ զածուհեաց) ունել զտեղի. Խոր. ա. 28: *Անէր զոհս ածո-ցըն և ածուհեաց. Ճ. Ա: *Էին բագինք ածուհեացն՝ իւխտայ և աթինայ. Հ=Յ. յունիս. ծա: *Նոքա և զյարութին ած ան-գոլ կարծէին, իբրու սովորեալք արուս ածս ած, և էգս ածուհիս պաշտել. Ոսկ. գծ: *Զածուհին 'ի տուն ներբողես-ցուք.. Ասացից 'ի սակս ածուհոյն. Պղատ. օրէն: *Ո՞չ աղեղանց՝ իբրու ոմանք ամա-գոնք, արհեստիւ հնարաւորելով, և ոչ վահան և նիզակ առնլով նմանել ածու-հոյն (աթենասայ). Պղատ. օրին. է: *Ա-սաց քրմակինն ածուրհեայ. 'ի բարի ժա-մու մտեր առ ածուրհիս. Պտմ. աղէքս:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՆԱԿ, ի, աց. ա. Ու-նող զած յինքեան. ածընկալ. ածակիր. Θεοῦδοχος, ևն. *Ածունակ խաչ, կմ քա-ւագրութի (խաչի). Շ. Բարձր: Նար. խւ: *Ածունակ քաւարան, կամ յարկ. Անան. Եկեղ: *Ածունակ մարմին (կուսի): Ա-տապան ածունակ (սբ կոյս). Ճ. Փ:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՆԱԿ. Իբր Ածանման. ածային. ածապարգև. ածահաճոյ. սբ. *Ի չքնաղ նկարակերպութե ածունակ դի-մացն. Ճ. Ա: *Հաղորդեսցուք ածունակ եկաւորութեն. Մաշտ: *Ածունակ շնոր-հիւ առլցեալ. Անան. Եկեղ: *Զածունակ կամս անխոտորնակս զհայցողին հրաշա-լակեցին. Նար. խւ:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՍՈՅՑ. ա. Θεοδίδα-κτος. A Deo edoctus. Յայ ուսուցեալ, ու-սեալ, վարդապետեալ. *Զի դուք ինքնին իսկ ածուսոյցք էք առ զմիմեանս սիրել. ա. Թես. դ. 9: *Ածուսոյց իմաստուն, կմ քարոզութի. Ագաթ: Փարպ:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՍՏ. մանաւանդ ԱՍՏ-ՈՒԱԾՈՒՍՏ. մ. ա. Θεόθεν. Divinitus. Առ 'ի յայ. յայ անտի. և Որ ինչ է յայ. աստուածային, դիւթական. *Երկնաւոր ած-ուստ պսակօք պատուեալ: Յերկնից ած-ուստ վկայեալ. Կիւրղ. եւն. առ խոստ: *Յած-ուստ պսակեալ, կամ շարժեալ. Յհ. կթ: Դիոն: *Յածուստ անտուստ հանդերձ և այս: Որք յածուստ են սպառնալիք. Նար. ծա. կը: *Յածուստ երևեցաւ քեզ: Ոչ սպառնացեալ յածուստ. Մագ. ա. Է: *Սպա-ռնալով յածուստ խաղաղութեն. Յհ. կթ: *Յածուստ ամենաբարի գանձուցդ: Յած-ուստ հնարաւորութեց. Նար. ծի. խդ:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՐԱՑ, ի,ից. ա. Ու-րացող այ. յետս կացեալ յայ. *Ածու-րացող այր, կամ մարդիկ, խաբեբայ. Փարպ: *Եղև ածուրաց. Արծր. գ. 5: *Վասն սուտ եղբարց ածուրացից. Սարգ. ա. յհ. յաջէ: *Հայրքն ձեր ածուրացք և մարդա-բէակոտորք. Տօնակ: *Ածուրաց ժողով. Լաստ. իբ. իգ: *Եւ ապստեցաւ այն բանս. *Ի տորին՝ յուլիանու ածուրացին. Գնձ: *Ի բաց թողուլ զածուրաց մոգութեն դեն. Կաղկանտ:

ԱՍՏՈՒԱԾՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεο-σέβεια, εὐσέβεια. Dei cultus, pietas. Պաշտելն զած. պաշտօն Ճշմարտին այ ու-ղղափառ, և բարի գործովք. բարե-պաշտութի. երկիւղածութի: Տես Ծն. ի. 11: Յոբ. իը. 28: Բար. է. 4: ա. Տիմ. բ. 10: դ. 7. ևն. որպէս և Ած-պաշտօնութիւն. յն. բարեպաշտօրէն. εὐσεβῶς, pie. բ. Տիմ. գ. 12: Տիտ. բ. 12:

*Լյա երկիր ածպաշտութեամբ քաղ. Ագաթ : *Թերեւս հեթանոսութիւնն եմուտ յաշխարհ, այլ ածպաշտութիւնն ոչ ամենեւին պակասեաց. Եղնիկ : *Ընտրեցաք զնոյն ածպաշտութիւն քան զեկեղեաց ուղղութիւն. Եղիշ. Է : *Որովք միանգամ ածպաշտութեան կատարին կարգք. Ցհ. իմ. պտուղ : *Դիմել ամենայն առաքինութեանց ածպաշտութեան է. Մագ. Ի. պ. ա : *Հանգիստեանց 'ի քաղաքէ ածպաշտութեան գերեզման : Քա ածպաշտութեան, Եհ. Աթ. Է :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատուելն զած. պատիւ ընծայեալ այ. *Իսկ այժմ թշնամիք ածպատուութեան ասեն աս_նեն, եւ հաւատոյ գործոց պաշտօնէիցն. Սեբեր. Է :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԵՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Θεαρχικός. Summae divinitatis, divinissimus. Սերաֆական պետութեան այ. ածա_ վայելուչ. եւ Որդւոյ ածային պետութեան, ամենիշխան. որ առի զայ եւ զածայնոց. Զայ, զոր օրինակ, *Ինքն յու ածպետա_ կանն միա : Ածպետականն զօրութ. Դիոն : *Ցայանի եղև ածպետականին յոր կերանքն 'ի մարմնի մերում. Եղիշ. Դփ : *Ածպետ_ ականն յու. Մագ. Ճ. Փ : *Ածպետական այ Հոգի. Զքր. կթ. Դրփ. (զոր մարթ է խմնել եւ աստղաց բարդութեան. որպէս եւ 'ի Շար. առի. *Բաժից բոլորից տիրապէս ածպետականս :) *Ածպետականին բնու_ թիւն ծածկեալ է յեղականացս. Շ. հրեշտ :

Եւ զածայնոց. զոր օրինակ, *Ածպետա_ կանացն ձեռներպութիւն : Ածպետակա_ նացն աղաղութեանց : Ածպետականի ձա_ ռագայթին : Ըստ ածպետականաց օրի_ նաց. Դիոն : *Ածպետական իշխանութի, կամ առն, կամ ձայն. Մագ. իէ. խ : Շ. հրեշտ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԵՏԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Θεαρχικώτατος. Ամենայնիւ ածպետական. նոյն ինքն ած ամենիշխան տիրապէս. *Հա_ ւանեալ եմք գալ զածպետականագոյնն յու գերագոյնապէս անուշահոտութիւն զխմա_ նալիս մեր լինել. Դիոն. Եկեղ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԵՏԱԿԱՆԱՊԷՍ. մ. Θεαρχικῶς. Տիրապէս ածաբար. *(Ցն ընդ հօր եւ ընդ հոգւոյն սբյ) ածպետակա_ նապէս ներգործէ՝ ըստ էութեան անայլայ_ լելի անելով. Դիոն. Եկեղ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. } Θεαρχία. Summa Deitas, Deus Deorum.
ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. }

Ածային պետութի ինքնիշխան ամենազօր. ածութի. ած. *Զյոյն ածպետականու_ թե հանգէսս՝ որ 'ի կենդագրումս : Զան_ ձառելի նորա ածպետականութեան խմա_ ցուածս. Մագ. Է : *Մի կարծեսցուք եւ զԹուանիւթեղէնս ածպետութեան : Գե_ րագոյնն էութի ածպետութիւնն. Դիոն. Էրն : *Ի նոյն ինքն յածպետութէնն ուսա_ նին միշտ զխմաստութի. Շ. հրեշտ : *Զած_ պետութիւնն, այսինքն զած. Մագ. 'ի թղթ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԻՐԱԲԱՐ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾ_ ՍԻՐԱԳԷՍ. *Պաղատեսցի ածսիրաբար. Նար. Ղ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԻՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ հայի յածսիրութի. զոր օրինակ են նեղքն 'ի տանն պատուիրանաց գրեալք 'ի յուն տախտակն. Առ. Ճ : *Առաջին (պա_ տուիրան) է ածսիրականն, եւ յետ նորա ընկերսիրականն. Լծ. ածօք :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԻՐԱԳԷՍ. մ. Φιλοθέως. Deum amando, per amorem Dei, pie. Ածասէր գոլով. ածսիրութը. որ եւ ԱՍ_ ՏՈՒԱԾՍԻՐԱԲԱՐ. *Ածսիրապէս պար_ տաւոր զամնածութիւնն եւ զանգիտութիւն զարգացուցանել լաւին : Անշեղաբար ըստ ածսի_ րապէս անյեղ կարգին հպատակք եղեալք. Դիոն. Էկեղ. եւ Երկն :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλοθεία, Θεοφιλία. Amor Dei, amicitia cum Deo, pietas. Սէր այ. սիրելն զած. ածասէրն գոլ. ածպաշտութի. *Կրօնա_ ւոր վարուց բարութե ածսիրութիւնն է. Ցծն. Է : *Ածսիրութե միանգամայն եւ ու_ սումնասիրութե ըմբռնեալ ցանկութեամբ. Ցհ. իմ. Էրն : *Ածսիրութի 'ի գրոց ծնանի 'ի մարդ. Խոսր : *Ըստ խնդրոյ ածսիրութե խոհեմագունից անձին : Եգիտ զգո ած_ սիրութիդ ոչ խխաո եւ կամ անընդունակ առ իւրդ. Շ. Բղթ : Եւ Մխ. առ Շ : *Ընդէր աշխատեցաւ առ մեզ ածսիրութիդ քո. Վրք հց. իէ :

. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍ_ ՏՈՒԱԾԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. *Ածատեսութեանն յակոբայ կցորդ. Լմբ. աղ : *Ցածատեսու_ թեանցն բարձրութեանց. Մագ. 'ի թղթ. (իբր տեսական կամ հոգեւոր քաղաքավա_ րութիւն :) *Արժան էր զերկնաւոր զայս ածատեսուն ոչ տալ լաւութե. Կիւրղ. Եէմ. առ յոսփ. (իբր տեսել ցուցեալ յայ) :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՕՐԷՆ. մ. Իբր Ածաբար. ածավայելչաբար. *Ածօրէն ինձ հրաշա_ գործել. Նար. Յ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՕՐԷՆ. ա. Ածակերպ. ածա_ վայելուչ. ածային. *Ածօրէն իմն պա_ տուով պատուեցին. Ցհ. իմ. պտուղ : *Ած_ օրէն հրաշակերտութի : Ազգմունս ած_ օրէնս : Ածօրէն պարծանք. Նար. ծհ. հէ. ղ :

Եւ Որ ինչ է ըստ օրինացն այ. Θεονομικός. Divinae legis. *Որպէս ածօրէն կար_ գի օրինագրեցելոյ (այսինքն օրինագրողի) զնա. Դիոն. Երկն. Փ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Օրհ_ նութիւն եւ փառաբանութի այ. *Երկրր_ պագութի ճշմարիտ՝ ածօրհնութե (կամ թե). Անյաղթ. Բարձր : *Եւ այսր ածօրհ_ նութեանց եւ չնորհաց ամենայն կատարման՝ փառս տան. Մաշտ. ոտէմ : *Ածասուր ի_ մաստութի՝ առնէ երգս ածօրհնութե. Վրդն. ող : *Առաջի գագաղացն ձայնք ած_ օրհնութե. ճճ :

ԱՍՏՈՒԾՈՑՆ, ծոյքն. Տես 'ի բառն ԱՍՏՈՒԱԾ :

ԱՍՏՈՒՃ. Տ. ԱՃՏՈՒՃ. *Աներժան եւ համարել զինքն մարմնական կերակրոյ, որ է աստուճ հաց. Վրք հց. ծե : *Ուխտան թանահասի վանից՝ միայն աստուճ հացիւ, եւ լոկ ջրով վճարէին զպէտս իւրեանց. Ոսող :

ԱՍՏՈՒՍ. մ. Ἔνθεν, ἐνθένδε, ἐντεῦθεν. Hinc, inde. Աստի. 'ի տեղւոջէ աս_ տի. յայսմ վայրէ. 'ի կենաց աստի. եւ Յայսմ կողմանէ. տափէ, տոկէ. դուրսածին, դրանդալ. *Փախիչել աստուստ անդր. Սահմ. Է : *Ողջանգամ աստուստ ճողոպրել : Զաս_ տուստն առնելով զբուռանս. Գիտ : *Աս_ տուստ տեսեալ զատանջողականն կշտամբու_ թիւն. Նար. ծե : *Ի վերուստ խօսի ընդ մեզ, եւ ոչ աստուստ յաշխարհէս. Ոսկ. յհ. ա : *Մինչեւ համբարձեալ աստուստ առա_ ջի քոյ կացցես. Կլմնտ : *Աստուստ եւ ան_ դուստ փոխեալ. Նար. ԻԳ :

Կամ Յայսմ բանէ. 'ի բանէ աստի. բա_ նիւս այսուիկ. յայսմանէ. *Աստուստ է յայտ. Սահմ. Է. Փ. Ծ : *Աստուստ ոք զառ ունէց գիտասցէ. (հց.) ուստ. (պխ.) ուստի իսկ եւ զքաղաքացն անձանս, եղ. Գրոց. օրին. Փ : *Աստուստ եւ քաղա_ քացն յօրինելին կաճառք : Աստուստ է ձա_ նաչել. Գիր : *Աստուստ ցուցանէ, կամ յայտնէ. Լծ. պորփ : *Զպատուղն աստուստ բացատրեալ մեզ, քանզի որ զձեզ ընդու_ նի ասէ, զիս ընդունի. Ոսկ. յհ. Է. 26 :

ԱՍՏՈՒՍՏ. իբր Աստ. աստանօր. յայսմ վայրի. յայսմ կողման կամ յայս կոյս. դուրսափ, եւ դէրէփէ. *Աստուստ տապա_ կուածն ումանք : Աստուստ պարտ է զխոել. Սահմ. Է. Է. (որք հայլին եւ 'ի Ը նշ :) *Աստուստ վերասին առ նոյն հեծութիւն մատուցեալ : Բեւեռեալ աստուստ ընդ հոգւոյս : Խառնարհեալ 'ի վերուստ՝ աս_ տուստ 'ի ստորինս : Աստուստ արշեալ, եւ անդանոր լքեալ : Զաստուստ պարարեալ անդ ձգեալ հալեն. Նար : *Որ յաղթէ ցանկութե չարի, եւ նախ քան զաղքայու_ թեն արդէն իսկ աստուստ կթէ զպտուղն. Ոսկ. յհ. Ը. 26. 42 : *Բարձեալ զկրասեր մանուկն յուս իւր, զմիւսն աստուստ թո_ ղոյր. Ճ. Ա :

ԱՍՏ ՈՒՐԵՄՆ. մ. Տ. ԱՍՏ, մանաւանդ ըստ Ը նշ. յայսմ վայրի եւ միջոցի. յետոյ ուրեմն. *Զոր աստ ուրեմն յետոյ ոմանք բարձին : Զոր աստ ուրեմն զդաղաշտ մոգ_ աւաց : Որք աստ ուրեմն յետ սքյն արդարոյ բարձեալ. Խոր. Ա. 4. 5. 11 : Ը. 7. 31 : *Աստ ուրեմն այլս ոմանք գժգմնեալ. Ցհ. կբ : *Աստ ուրեմն գաւիթ ոչ գանդաղի, նախանձեցայ ես. Մագ. իէ :

ԱՍՏՐԱՂԱԲՈՆ. գ. Բառ յն. Ἀστρολάβιον. Astrolabium. յորմե եւ Թ. ասդ_ րուլապ. Գործի գիտելոյ զընթացս աս_ տեղաց. Խոր. աշխարհ. (ուր պէսպէս այլ_ այլութբ գրի յայլեայլ գրչաց :)

ԱՍՏՐՈՆՈՄԻ. գ. Գործի կամ տախ_ տակ աստեղաբաշխութե՝ պէսպէս գծա_ գրութբք եւ աղիւսակօք. (առեալ 'ի յն. աստրոնօմիա, այսինքն աստեղաբաշխա_ կան). *Եթող նա (պրդահամ) զտախ_ տակն պղնձի, այսինքն զաստրոնոմին, որ ընդունէր զչափաբերութիւն ժամուց տր_ ւընջեան եւ զուգեգնացութեան արեգականն 'ի կենդանակերպսն. Ան. Մագ. Է :

ԱՍՏՍՏԻՆ. մ. ա. Աստ եւ աստուստ կմ աստէն. աստանօր. յայսմ վայրի, եւ այժ_ մէն. եւ Այժմու. *Նա եւ մեր իսկ բանս աստստին ամին վկայեալ. Եզն. Դր. Ա : *Դատեալ աստստին 'ի սոյն : Աստստին 'ի գաստատանի : Աստստին 'ի յիմում մար_ մնի : Աստստին կիզեալ : Կերպարանեցեր հրաշիւք աստստին զհանդերձելոցն նմա_ նութիւն. Նար : *Աստստին կենօք. Ցհ. իմ. ոփ :

ԱՍՏՐ. մ. Որպէս Այսր, կամ Աստ. *Արտաքոյ քան զքաղաքս մեր այսօր աստր ժողովել օրինագրեցին. Ճ. Գ : *Գինի ոչ ունէին աստր. Եփր. համաբ :

ԱՍՐ. ասրոյ կամ րու, կամ ասու, աս_ րով կմ ասերք, ասուոց կմ ասրոց. գ. (իսկ ասուի եւ ասուոյ՝ են կրկին սեռականն, եւ ածականն՝ իբր ասրեղէն.) Ἔριον. Lana. Բուրդ ոչխարաց. գեղմն, գզմթ, մանա_ ւանդ կարեալ եւ մաքրեալ՝ ազխաակափայլ. որպէս եւ համգերձն ասրեղէն. Եօն, Էրան, Էոփոգ : Աղ. Ճխէ. 14 : Առակ. լա. 13 : Եզ. Ա. 18 : ծա. 8 : Եւ Ղեւտ. ծգ. 53 : *Զկաթնդ ուտէք, եւ զասրդ ագանիք. Եզ. ժէ. 13 : *Զգոյն սպիտակութեան ա_ սուն ասրանձնակի յիշել Խոսրովէն : *Խոյն առանց տրտմութե մերկանայ յասրոյ ան_ տի իւրմէ. Վեցօր. Ղ : *Ասրով եւ կտաւովք. Նար. Երգ : *Ասերքն եւ կտաւքն. Շ. Բարձր : *Ցասրոյ, եւ ոչ 'ի կտաւոյ. Լմբ.

պտրգ. և առաւ: *Ցասուն ապխտակութեն. Անառ. Վրք: և Աճան. նխն: *Ի հոգոյն և յասուէն: Վասն ասրուն. Բրս. հց:

ԱՍՐԱԲԵՐ, ի, աց կամ ից. ա. Որ բերէ յիւրմէ զասր. բուրդ բէրօղ՝ փուօղ. էխնմօ. *Ասրաբեր և ձեռնընդել ոչխարացն. Նիւս. էրգ:

ԱՍՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բերելն յիւրմէ զասր. *Ոչխար՝ ասրաբերութք. Լմբ. յանտաւն:

ԱՍՐԱԲՈՅՍ. ա. Որ բուսուցանէ յիւրմէ զասր. ասրաբեր. *Ասրաբոյս և սակաւգիւտակ մաքուր պատարագ. Նար. խոստ:

ԱՍՐԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Ἐριουργός. Lanificus. Որ գործէ գործ ասրեղէն. բըտէ բան չինօղ. էխնձի, սուֆլագ. *Ասրագործ ոմն գործէր 'ի տան նորա: Մըղեալ ընկէց զասրագործն 'ի վերուստ 'ի վայր. Նիւս. բն. ծգ:

ԱՍՐԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. չ. Գործել ինչ յասրէ. բըտէ բան բանիլ. էսաֆագ իշլէմէք. *Զոր բերանէլ այն ասրագործեալ ծիրանազարդեաց. Անան. էկեղ:

ԱՍՐԱԶԳԵԱՑ. ա. Որ զգենու զոչխարենի. *Ասրազգեաց գայլ. Մագ. ա:

ԱՍՐԱԿԵՐՊ կամ ԱՍՐԱԿԵՐՏ, ի, ից. ա. Սպիտակ իբրև զասր. *Փրփրականս, և ծաղկերանգս ասրակերպս (կամ ասրակերտս). Բրս. 'ի տօնէ:

ԱՍՐԱՎԱՃԱՌ, ի, աց. ա. Որ վաճառէ զասր կամ զասուիս. Ἐριοπώλης. Lanae venditor. *Մի ամենեքեան մարգիկ ասրավաճառք. Բրս. 'ի կա. աղ:

ԱՍՐԱՏԵՍԱԿ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ ԱՍՐԱԿԵՐՊ. *Ասրատեսակ մաքրութեան գործէ հանգոյն. Նանայ:

ԱՍՐԱՓԱՅԼ. ա. Փայլուն իբրև զասր սպիտակ. *Ասրափայլ որբութք զարդարեա. Անան. էկեղ:

ԱՍՐԱՓԱՌ. նոյն ընդ վ. *Ասրափառ ակղութն. Մագ. ճ:

ԱՍՐԱՔԱՏԱԿ. ա. Ասրատեսակ. ասրակերպ. *Ձիւն ասրաքատակ. Ը. էդէս:

ԱՍՐԵԱՅ, րէի, ից. ա. } Ἐρίνεος,
ԱՍՐԵՂԷՆ, ղինի. նաց. } ἐροῦς. Laneus. Որ ինչ է յասրէ. ասուի. ասուեայ. ասուեղէն. բըտէ, բըտէղէն. էսֆագեան, էխան իչի. *Նիւթք մետաքսէից, սակս ասրէից. Նար. ծբ: *Զցեցակեր ասրեղէն հանդերձն. Եղիշ. յէ: *Ասրեղէն պատուական: Անարգ ասրեղէն. Մխ. դփ: *Թէ ասրեղէն իցէ, և թէ կտաւեղէն. Կանոն:

ԱՍՔ, ասից. գ. Ասացուած. ասութ. բան. խօսք. *Ներքոդականաց 'ի մէնջ արժանի եղեն ասից: Ո՞վ մեզ օգնեսցէ, ախտակցելով ասիցս. Խոր. ա. 2: գ. 68: *Յօգաւոր ասիւք պատուշաճեմք: Պիղծ ասիցն. Խոսր: *Ըստ ասից մեծին գանիէլի. Նար. է:

ԱՎԱՍՈՍԱԼ. Տես ԱՓՍՈՍԱԼ: Ոսկեփոր:

ԱՏԱԿ. ա. (ըծ. տուկ. տոկուն.) կարող. տոկօղ. գօդլը. և Զօրաւոր. դիմացկուն. փայանըգլը. *Կրօնաւորութեան և ատակ ժուժկալութի. Փիլ. քհ. ծբ:

ԱՏԱԿ ԼԻՆԻՄ, կամ ԱՏԱԿ ԵՄ. որ և ԱՏԱԿԵԼ. ածկ. տոկել. Δύναμαι. Possum. գօդլը օլմագ, էլինտէն կէլմէք. կարել. զօրել. ձեռնհաս կամ բաւական լինել. իշխել. բաւել. *Վասն ոչ լինելոյ ատակ զաղխեցելոյն կարել փնդռել մածուածս. Պիտ: *Չէր ատակ նշմարել. Եւս. քր. ա: *Ոչ զի չիցէ ատակ վերին Թագաւորութեան առնուլ վրէժս: Չէ ատակ առնել. Սեբեր. ի. գ: *Չեմք ատակ այնպիսի ինչ ձգուելոյ յանձին ունելոյ. Ոսկ. եբր. է: *Ոչ լեալ ատակ որսորդացն (ընկենուլ). Ոսկեփոր:

Իսկ 'ՉԱՏԱԿ, 'ՑԱՏԱԿՍ. այսինքն Զ յատակ, Ի յատակս. տես 'ի տառն Յ:

ԱՏԱԿԵՄ, եցի. չ. ածկ. տոկել. Տ. ԱՏԱԿ ԼԻՆԵԼ. *Ոչ այնչափ զօր փրկութեն քաղաքին ուրախ առնել ատակէր. Փիլ. յոփ: *Ոչ ընդ ամենայն յուռեականս անցանել ատակեալ սակս կարճութեն ժամանակին: Ոչ այնչափ ատակեաց աճապարել. Խոր. գ. 1. 46:

ԱՏԱՂՁ, ի, ից. գ. Ὕλη. Materia, lignum. Նիւթ, մանաւանդ փայտեղէն. փայտ անտառի կարծր՝ 'ի պէտս կերտուածոյ. (ուստի Ատաղձ ռամկօրէն է կարծր, պինդ, խիստ). Թ. քէրէսթէ. *Հատանել զգեղեցիկ գեղեցիկ ատաղձս 'ի լեռնէն, 'ի յարկս շինուածոյն. Եւս. քր. ա: *Իմաստուն ճարտարապետ գտեալ պիտանացու ատաղձ, և առնիցէ անօթ ինչ. Ճճ: *Ոչ զարարիչն յայտ առնէ, այլ զնիւթ և զատաղձ ինչ՝ յորմէ լինիցի: Ոչ նիւթն և ատաղձ արուեստաւորացն իցէ.. Ամենայն նիւթք և ատաղձք եղան առաջի յայյ, և արուեստն 'ի մտաց մարդկան ծնաւ. Սեբեր. է. գ:

ԱՏԱՂՁԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Ὑλοτόμος. Lignarius. Որ յատաղձից գործէ ինչ կամ հիւսնէ. փուրչէր. *Ապա թէ ոք ատաղձագործ հիւսն (յն. մի բառ.) զփայտ ինչ գեղեցիկ ողոցեալ՝ քերեաց ճարտարութբ զամենայն կեղև նորա. Իմ. ծգ. 11:

ԱՏԱՄԱՀԱՆ, ի, աց. գ. Ὀδοντάγρα. Forceps dentalis. Գործի հանելոյ զատամունս. որպէս աքցան, եւն. *Խոյփչս, շամփուրս, ճանկս, ատամահանս. Հ = Յ. քէոր. ին:

ԱՏԱՄԱՑԵՄ, եցի. չ. Խածանել ատամամբ, կծել. կմծակոտել ատամամբք. խածխըծել. *Առ երկուանն զապատեանն ատամացեն. Ոսկ. մ. ա. 18: *Որպէս որ երկնէն՝ ոչ առ ատելութեան ինչ ատամացէ զապաստաւորն, այլ առ կարեացն աղէտի. Կիւրղ. թգ:

ԱՏԱՄԱՑԻ. մ. որ և ԱՏԱՄՆԱՑԻ. Ատամամբք. ակռաներով. *Ատամացի ծակոտէր զմարմին նորա. Ճճ: *Ատամացի առնուն, և եղնգամբքն ևս մաքառեցին. Խոսոփ:

ԱՏԱՄՆ, ման, մունք, մանց, մամբք. գ. Ὀδούς. Dens. Ոսկր շարադասեալ 'ի լինդս բերանոյ 'ի պէտս ծամելոյ զուտելիս. որ 'ի գաղղիս ասի և ԺԱՆԻՔ. տես և ԺԱՑՌ, յորմէ ժռուտ. ակռա, կէմիք. Թ. փիշ. ասնա. փանփա. պ. փէնտ, փէնտան. լտ. փէնս. իտ. փէնդէ. յն. օտուս. (ըծ. հյ. ծամ, ծամել.) *Ատամն ընդ ատաման: Մինն յատամունս նոցա էր: Ատամունք նոցա ատամունք առիւծու: Յառ ատամանց: Կըրճել ատամանց: Կրճտել զատամունս: Ատամունք առցին. եւն: *Յատամանց վիշապաց: Զատամունս օձից. Նար. յբ. և այլ: *Տղայք բնաւորեցան յերօթներորդ ամսեանն հանել ատամունս. և յեօթն ամին փոփոխել. Սահմ. ծդ: *Ընդ ատամանան ասլով պատասխանի. Սեբեր. ծէ: Քերթողական է հոլովս. *Եւ անդ կըրճտել խիստ ատամօք. Ը. այէսք:

ԱՏԱՄՆ ԱԾԻԼ. իբր Ատամանցել. *Կեցս ընկեցեալ, կամ ատամն ածեալ. Մխ. դփ:

ԱՌՆՈՒԼ ՑԱՏԱՄՈՒՆՍ. իբր նախճն մարք. *Առեալ զմարմինս իմ յատամունս իմ. Յոբ. ծգ. 14:

ԱՌՆՈՒԼ ԱՏԱՄԱՆՑ. Անգործ լինել ատամանց թթու իրօք. ակռան առնել: Երեմ. լա. 29. 30: Եզեկ. ծը. 2:

ԱՏԱՄՆԱԹԱՓ ԼԻՆԵԼ. Թափել ատամանց. զրկիլ յատամանց. փիշլէրի փէօքիլմէք. *Որ ղքարբիս գզուէ, ատամնաթափ լինի. Ոսկեփոր:

ԱՏԱՄՆԱՍԻՒԼ ԱՌՆԵԼ. Խլել զատամունս. փիշլէրի չըգարմագ. *Հրամայեաց ատամնասիւլ առնել. և բժիշկն զգործին 'ի ձեռն առեալ, սկսաւ խլել զատամունս նորա. Ճ. Ա:

ԱՏԱՄՆԱԿԱՐԿԱՌ. ա. մ. գրի և ԱՏԱՄՆԱԿԱՐԿԱՃ. Կարկաջօղ ատամամբք. կրճտելով զատամունս. *Ցրտաշունչ ձմերանուով ատամնակարկաջս առնլին. Ցծոյ: *Զահի հարեալ երկնչէր, և ատամնակարկաճ կայր 'ի յերերման. Ոսկ. գծ:

ԱՏԱՄՆԱՌՈՒ. ի, աց. ա. Որ ինչ կարծրութբ կամ թթուութբ խանգարէ և անգործ առնէ զատամունս. *Աւաղ ինչ ատամնառու. Նար. յբ:

ԱՏԱՄՆԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Առումն ատամանց յուտելոյ զթթուս, եւն. *Յաղախանալ հարցն՝ ատամնառութեանն պէսպէս բարկութք՝ որդւոցն պատահեսցի. Վրք առ:

ԱՏԱՄՆԱՏԱԿՔ. գ. Ներքոյք ատամանց. ընդերք. *Մնայ 'ի յատամնատակսն. Մխ. այպր:

ԱՏԱՄՆԱՑԱՒ, ի, աց. գ. Ցաւ ատամանց. *Դեղ է ատամնացաւի. Կանոն:

ԱՏԱՄՆԱՑԱԻ. ա. Կրօղ զցաւ ատամանց. *Զամենայն ատամնացաւս քրիստոնէայս բժշկեաց, և թեթևացո զցաւս ատամանց նոցա: Կատարին աղօթք քո յամենայն ատամնացաւս. Հ = Յ. ապր. ծ.

ԱՏԱՄՆԱՑԻ. Տ. ԱՏԱՄԱՑԻ. *Երանի թէ իբր զհմակեր գազան ատամնացի զհիմանց մխս ոչ ծախէաք. Խոսր. պտրգ:

ԱՏԱՄՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ὀδοντοφυοῦν. Dentibus praeditus. Որոյ բուսեալ են ատամունք. ունօղ ատամանց. ակռաունեցօղ. փիշլի. *Ատամնաւորք և անձնցելոյն մատուցանէ զհացն. Նիւս. կազմ: *Ի՞բր որդեօք ժռուտ, և կամ ատամնաւոր ասիցի. Անյ. հակաճ:

ԱՏԵԱՄ, եայ, եայր. ն. այսինքն Ատեան, ատէ, ատէր. *Զոր ատեամն՝ զայն գործեմ: Որ զիս ատեայ, և զհայրն իմ ատեայ: Ոչ ատեայր յերէկն և յեռանդ: Ատեայր և թշնամութբ կայր ընդ կողմն Իսրայէլի. Հռ. է. 15: Յհ. ծէ. 23: Օր. ծբ. 4: ա. Դ. է. 26:

ԱՏԵԱՆ, ատենի, ից. գ. Տեղի կամ ժողովարան դատաստանի. բեմ. հրապարակ. դատաստան. և նոյն ինքն ժողովք դատաւորաց. բազմութիւն ժողովելոց. փօլէ էէրի, փիլան, փիլանխանէ, մէհքէմէ. և մէջլիսի, դուրլին. և հիւքիւմ, այսինքն հօքիմէր, գուռուլթ, այսինքն գուրուլտայ, գօփըլտօր:

Որպէս յն. Κριτήριον. Tribunal. և Judicium. *Ատեան նստաւ և դպրութիւնք բացան: Ատեան նստցի: Դարձոյց անդրէն յատեանն: Զկնամար ամբաստանեալ առ դատաւոր 'ի կամարի ատենին: Ոչ էք արժանի անարգ ատենից. եւն:

Որպէս Συνέδριον. Consessio, consilium. *Հան զժանտն յատենէն, և ելցէ ընդ նմա և հակառակութիւն. զի յորժամ նստցի յատենի, զամենեսեան անարգէ: Եթէ հարկանիցես զանզգամ 'ի մէջ ատենի: Ամ երկիւղ յայտնէ զերահաւրդս յատենի: Ոչ նստայց յատենի ունայնութեան: Գործաւոր լիցի յատենի: Մատնեսցեն զձեզ յա-

տեանս։ Քահանայապետքն և ամենայն ատեանն։ Ժողովեցին քահանայապետքն և փարիսեցիքն ատեան։ Հրամայեցին նոցա արտաքս քան զատեանն ելանել։ Կոչեցին միաբան զատեանն։ Ածեալ զնոսա կացուցին յատեանն։ Գնացին խնդալով յերեսաց ատենին։ Զգացուցէք հազարապետին հանդերձ ատենիւն. ևն։

Որպէս Βῆμα. Tribunal, suggestus. *Մինչ նստէր յատենին (պիղատոս)։ Նստաւ յատենի (հերովդէս)։ Ածէին զնա յատեանս։ Մերժեաց զնոսա յատենէն անտի։ Հարկանէին առաջի ատենին։ Յատենի կոչեսցէ հանել կամ։ Ամենեքեան կալցուք առաջի ատենին քրիստոսի. ևն։

Այլին հանդէսն և յայլ գիրս պէսպէս առանձինն. *Լցեալ էր ամենայն ատեանն արամբք. փարպ։ *Դայ զատաւորն առ ատեանն. Նար. ճը։ *Առանց հարց և փորձ ատենի կոտորել զնա աղօն. Յհ. կը։ *Յատենից և ՚ի բանից և յամենայն առաւպատից զանձն ազատիցէ. Ոսկ. մ. ա. 16։ *Ժողովուրդ (այսինքն ժողովարան) առատ զերեսպալեցուց ատեանն կոչէ. անդ։ *Հրամայեաց ՚ի վաղիւն ատեան մեծ լինել։ Արձակեցին զատեանն. փարպ։ *Ատեան կազմել։ Ատեան գործեալ հրապարակակայս ատենին. Յհ. կը։ Ա. Ճ։ Իսկ *Յառաջնում ատենին ոչ ոք ինձ ՚ի թիկունս եկաց. Բ. տիմ. դ. 16. յն. պատասխանատուութիւն. ἀπολογία.

Անուանք է հոլովք՝ ատենաւ. իբր ատենիւ. *Եղև հարցումն այդ ատենաւ ՚ի դրանն առաջի հազարապետին՝ արեաց. փարպ։

ատեան. Մէջ տաճարի, առաջի բեմին. կամ Վերնայարկ եկեղեցւոյն. *Միաբան յատեանն ելանեն խաչիւ և աւետարանաւ, խնկօք և մոմեղինօք։ Յատեանն ելանեն խաչիւ և աւետարանաւ և մոմեղինօք և ամենայն զարդուք մինչև առ հայր գթածն. և ելանեն նոյն զգեստուքն ՚ի դուրս, ևն. Յճախ. ոսկէփ։ *Բան ինձ շնորհեաւ ՚ի յատենի բազմութեան. Նար. ՅԷ։ *Յամենայն ատեանս յիշեցին զանուանս նոցա. Եղիշ. է։

ատեան հողմոց. կամ է Դէպ. ժամանակ, որպէս ասի. ոփէն. (յորմէ Ատենահաս). կամ Գումարումն, սաստկութիւն, մրրկութիւն. *Մտին երկրպագեալ ՚ի նաւն, եղև ատեան հողմոյ. և վաղվաղակի եհատ նաւն յապն ծովուն. Ճ Ճ։

ԱՏԵԼԱԲԱՐ. մ. Ատելութեամբ. առ թշնամութիւն. *Հակառակաբանել ատելաբար ընդ միմեանս, Ը. Բղբ։

ԱՏԵԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Յատելութիւն ատող նենգել. *Ատելական կարիք. Պիտ։

ԱՏԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Μισητός. Qui odio habetur, odiosus, odibilis, invisus. Որ ինչ ոչ է սիրելի. ատեցեալ. կամ արժանի ատելոյ. տրտմ. ափի, ափիլիլ. *Առ անարգանս ատելի են այդ՝ ամենայն մարդկան, և անպատշաճութիւն իւր. Իմ. ծդ. 9։ *Մինչև ՚ի յաւէտ սիրելի, և միւսն ատելի. և եղիցի անդրանիկն ատելւոյն. Օր. ԻԱ. 15։ *Պղծութիւն չար ատելի, չար են ատելի լինէր. Սիր. Ը. 42։ *Զգեստ նորոցա ատելիս. Նար. Ն։

ատելի. Μισητής, իբր Μισῶν. Osor, odio habens. Ատեցող. թշնամի. չարակամ. *Փրկեսցէ զիս ՚ի թշնամեաց իմոց և յատելեաց իմոց։ Զատելիս իմ սատակեցեր։ Ալ քա զացէ զամենայն ատելիս քո։ Զատելիս մեր յափշտակէր։ Ապրեցոյց ես յատելեաց իմոց։ Բարի արարէք ատելեաց ձերոց. ևն։ *Ի կողմն և ՚ի կողմն յատելիս անձին զատեցի. Բ. Եզ. Է. 8։ *Անձանց ատելի էք, և այլոց թշնամի. Եղիշ. Ե։ *Եթէ ատելի բարւոյ, և սիրող չարի իցէ մարդն. Ը. հրէշտ։ *Ատելին բարեաց սատանայ. Ճ Ճ։ *Եւ այժմ ոչ զօրէ ատելեացն գչար. Ցճն. Ղ։

ԱՏԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Μῖσος. Odium. Ատելն. զզուումն. ոխակալութիւն. թշնամութիւն. հակառակութիւն. քէն, ղարազ. աբրար. բուղզ, ադավէթ. *Հատուցին ատելութիւն փոխանակ սիրոյ իմոյ։ Դարձոյ ըղձիւրս նորա յատելութիւն թշնամութեան մերոյ։ Ատելութիւն (յն. ատելաբար) ընդունէին զօտարս. ևն։ *Ատեսցուք ատելութիւն զատելութիւնս արժանաւորան. Կոչ. ծդ։ *Ատելութիւն կատարեալ ատել. Յհ. իմ. եբր։ յորմէ և խուրալքէք։ *Բերեալ ատելութիւն նախարարացն հայոց ընդ թագաւորին իւրեանց. փարպ։ *Ի յայնմանէ՝ վաշխառութիւն, և ըզմխեանս ատելութիւն. Ը. այծութ. ա։

ԱՏԵՄ, եցի. ն. Μισέω. Odi, odio habeo. որ և ԱՏԵԱՄ. (լծ. լտ. ódi.) Չսիրել. չհաճիլ. զզուիլ. գարշիլ. խորշիլ. *Ատեցեր զիս, և ոչ սիրեցիր։ Զմին սիրեսցէ, և զմիւսն ատիցէ։ Ատելութիւն՝ զոր ՚ի նանիր ատեցին զիս։ Որ ատէ զյանդիմանութիւն, անմիտ է. ևն։ *Ած մեր սէր է. և արդ ընդէ՞ր արդեօք որք սիրոյս եմք, այնպէս ատեմք և ատիմք. Ա. որս. ծէ։ *Որով ատեցաւ յայս, և ատեաց զնա. Լմբ. ող։ *Ատեցողք ամենեցուն, և ատեցեալք յամենեցունց. Գիր։ *Ատեցողք արուեստից. խոր. գ. 68։ *Ատեցողացն զչարիս. Յհ. կը։ *Ուսոյ բարկութիւն ատել՝ եռաւ զնոսա գերի. Լմբ. ողջ։ *Ատեցեալ զառ. Օր. ԻԲ. 17։ *Ատեցեալ զայր իւր։ Այնչափ ատեցեալ զնեզ, մինչև զնշանագիրսն անգամ ոչ ընկալան. խոր. Բ. 40։ Գ. 47։

ԱՏԵՆԱԲԱՆԻՄ. եցի. ն. չ. Յատենի խօսել, ճառել. *Մեզ զծնունդն տէրունական ատենաբանեաց աւետարանիչն։ Ատենաբանել զյաղագս միրոնին բան զաղափարեցուցի. Ճ. Գ։ *Որպէս սէրն ծնեալ ՚ի վկայութեան իւր հանդէս զոյն ՚ի նախատինս կռապաշտութեան ատենաբանեաց. Լմբ. ծնունդ։ *Ատենաբանեալ շնորհեցեր. Թէոդոր. խչ։ *Առաջի բազմութեան, և ՚ի մեծն ատենաբանէր. Մխ. երեմ։ *Եւ պօղոս ատենաբանէր, ձեզ բանս այս փրկութեան առաքեցաւ։ Ի գանեալն պօղոսի, և յատենաբանելն. Լմբ. առաք. և յանդաւմն։ *Դարձեալ պետրոս՝ որպէս ՚ի սկզբանն՝ ատենաբանէ. Ոսկ. գծ։

ԱՏԵՆԱԲԱՐ. մ. Հրապարակաւ. ընդ բազմութեան. հանդիսիւ. որպէս δημοσίᾳ, κοινῇ. Publice. *Համբակագոյնք ոչ իցէ պարտ ՚ի բաց դնել առանձին, այլ ատենաբար ՚ի քարոզս և կամ ՚ի մաղթանս, և կամ ՚ի սեւութիւն ինչ. Պղատ. օրէն. ծէ։

ԱՏԵՆԱԽՕՍ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԱՏԵՆԱԲԱՆԵԼ. *Ընդ մեծամեծան ատենախօս եղեալ. Լաստ. ծէ։

ԱՏԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ատենաբանելն. խօսք ատենական. *Պարունակաւ տացաւ յատենախօսութեան առաջի մեր. Ը. Բղբ։ *Աճապանականն ատենախօսութեամբ. Գր. տղ. ՚ի սպէփ։ *Յառաջինում ատենախօսութեան նշանակեաց. Ոսկ. գծ։

ԱՏԵՆԱԿԱԼ, ի, աց. ա. գ. Σύνεδρος. Consessor. Իշխան ՚ի թուոյ բազմելոցն յատենի, իբր դատաւոր, խորհրդական, դըպիր. *Երթեալք յատեանս ատենակալաց. Դտ. Է. 10։ *Այր ՚ի խորհրդականաց ատենակալաց. Եսա. գ. ա։ *Ատենակալ դպիր», որ և ատենադպիր. Ակոբ։ Ատենակալ թարգմանի ՚ի գիրս Մարթինի՝ և լատին ձայնս դուխոբոնոս. որ է Ցբրբուն. զի դուխոբոնոս է ատեան. իսկ դուխոպոս, ցեղ։

Մերթ իբր Ատենական. *Ատենակալ բանախօսութիւն. Կոչ. ծէ. (այլ ձ. ատենախօսութիւն)։

ԱՏԵՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Δικαστικός. Forensis. δημόσιος, publicus. Որ ինչ անկ է ատենի. և հանդիսական. հրապարակական. *Իշխանութիւն, որ զամենայն զատենականն հասատուութիւն և զօրութիւն ունի. Փիլ. նխ. ա։ *Ի ատեարանի, և յատենական նաշտակութիւնս։ Յատենական բանտի կապեալ երկու ամս. Պղատ. օրէն. ա։ *Ատենական խօսք. Վերծնգր. ընթ. առ. որպէս ժողովական. Synodalis.

ատենական. Δικανικός, δικαστικός. Judicialis, forensis. Մին յերից ճարտասանական հանդիսից յատենի՝ ՚ի չարաբանել կամ յամբաստանել փաստաբանիւն զոք կամ զգործ ինչ. *Ճարտասանականն սեռ գոլով յերիս բաժանի տեսակս. յատենականն, ևն։ Ատենականն վասն անցեալ ժամանակին ունի զգոյութիւն. վասն զի ամենայն որ դատէ, վասն անցելոյ դատէ զորս գործեաց. Սահմ. ծդ։

ԱՏԵՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. գ. Συνήγορος. Patronus. Օգնական յատենի. պաշտպան. *Ցորժամ մերձ էր երանելին, և քարոզն կոչէր, և ատենակիցքն քաջապատրաստք։ Ատենակից վարձէիր. Բրս. յաղթ. և ծիր։

ԱՏԵՆԱՀԱՍ. ա. Որ հասանէ ՚ի թիկունս յատեան դատաստանի, կամ ՚ի դէպ ժամու. (՚ի ռմկ. ոփէն). *Մեզ ժամանեալ միջոց յատենի՝ ատենահաս նըդ սարգիս. Տօղ. եա և յօրինակս ինչ. Ըար։ *Երթեալ ՚ի գաղ առ ատենահաս նը սարգիսն. Մաղաք. աբ։ *(Վարդանանք) ատենահաս արարք յօգնութիւն, ուխտաւորաց իւրեանց փրկութեան. Գնձ։

ԱՏԵՆԱՀՐԱՇ. ա. Ուր իցէ ատեան մեծ և զարմանալի. կամ Հրաշալի ատենախօսութիւն. *Արիաբար յատենահրաշ ՚ի պատերազմին յանձն առեր զքարկոծումն. Գանձքն։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Պետ և իշխան յատենի. ատենակալ. դատաւոր. *Ատենապետք դատաստանի ՚ի ոտական աւուր նորոգման. Նար. ատեան։

ԱՏԵՆԱՏԵՂԻ, ղւոյ. } գ. Տեղի և
ԱՏԵՆԱՏՈՒՆ, տան. } տուն ատենի.

ատեան. գիւան. ատարանք դատաւորի. մէհքէմէ. *Ըննեցան տաճարք, ատենատեղիք, փողոցք. Մխ. աա։ *Ընդէ՞ր ոչ մտանէք յատենատունս. Եղիշ. ՚ի լուծումն։

ԱՏԵՆԱՔԱՐՇ ԼԻՆԵԼ. Քարշիլ ձգիլ յատեան դատաստանի. *Ցո՞ր սակս դատաւորին ատենաքարշ լինիցիմ. Ոսկ. մ. ա. 16։

ԱՏԵՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Ատելն. ատելութիւն. *Ատեցումն մարմնոյ և ամենայն երկրաւոր նիւթոց. Վրք հց. Ա։

ԱՏԻԿԵՄ, եցի. չ. Առաւել ասի. որպէս Ատեալ լինել. տատկել. *Այր մեղաւոր զայդ ոչ ատիկեսցէ առնել. Վրք հց. Գ։

ԱՏԻՃԱՂ. Տ. ԳԱՏԻՃԱՂ։

ԱՏՈՔ. ա. Πλήρης. Plenus. (լծ. թ. տօք.) Լի. առլցեալ. հոծ. չիւ, ճէյդ, ապուշ. *Կլանէին զնօթն հասկն զբերրս և զատոքս։ Զգործանն առաք ՚ի հա-

կին. Ծն. խա. 7: Մրկ. ՟Ի. 28: *Զնորա պատգամն խօսիլք զքաջնարդյաս և զատոքս. Ագաթ:

ԱՏՈՔ. մ. Լիուլի. լիովին. տօգճա. *Ոչ էր երկի զարգանալով հող զսերմն խրատուն ատոք բուսուցանել. Լմբ. սաղ:

ԱՏՈՔԱՀԱՍ. ա. Որոյ հասուքն են լի և հոծ կամ պարարտ. *Բոյս ատոքահաս, պարարտացեալ անփուտ ցորենոյ. Թէոփիլ. ի Ծ: *Տեսանէին զպարտիզային քաջահասս և ատոքահաս. Վրդն. ող:

ԱՏՈՔԱՃԵՄ. Տ. ԱՏՈՔ. *Պարարտացուցին ատոքաճեմ զհասկս. Թէոփ. ի Ծ:

ԱՏՈՔԱՆԱՄ. ացայ. չ. Լիանալ և հասունանալ արմտեաց. տօգլանմագ, փօլ. մագ, օլմագ. *Սերմունք ատոքացեալք: Ատոքացեալ անսցուք պտղոյ ոճոյ: Վասն այսորիկ առ սակաւ սակաւ յածեղէն սեղանոյ ատոք առնուլ ձեզ ջամբեմ, զի և դուք քաղցրագոյն ատոքասջիք. Ոսկ. յհ. ա. 1. և 3: *Սկսաւ որոմն մեղաց յերկրի մեր ատոքանալ. Լմբ. սփ:

ԱՏՈՔԱՏԵՍԻԼ. ա. Ատոք տեսլեամբ. *Ատոքատեսիլ պտուղք. Փարպ: ՃՃ:

ԱՏՈՔԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ատոք առնել. առնել ատոքանալ. Բօգ էթմէք, բօլլանփըրմագ, սէմիրթմէք. *Ատոքացոյ ըզհասկն. Ոսկ. լուս: *Ատոքացոյ բարերարութիւ քով, պարարտացոյ սիրով. Թէոփ. ի Ծ: *Որպէս կորդ երկիր, զի ատոքացուցանէ զսէզն. Լմբ. ոխ:

ԱՏՈՔՈՒԹԻՒՆ. գ. Ատոքն գոլ. ատոքանալն. հոծութիւն. լիութիւն. պարարտութիւն. *Մատուցէ զատոքութեան բերրի զպտուղ: Քան զհասկն եւս զատոքութիւն յանձին ցուցանիցեն. Ագաթ: *Պտղաբոյծ ատոքութիւն: Վտխոք ատոքութիւ. Փարպ:

ԱՏՏԻԿԵՑԻ, ցւոյ, ւոց. ա. գ. Ἀττικός. Atticus. Բնակիչ Ատտիկէ գաւառի յելլադա. աթենացի. *Ատտիկեցիս ըստ վսեմութեան, այլ ոչ ըստ բարեբանութեան. Նար. կէ: *Ատտիկեցի և ոսկեբերանական առասպել ասես, ով վեհագոյն. Պղատ. մինոս:

ԱՏՏԻԿԻԱՍՏԱՆ. ի. գ. Ἀττική. Attice. Ատտիկէ ծովեզերեայ գաւառ յունաց յելլադա. *Աւանց Թագաւորութե ասեն կացեալ՝ որ այժմ Ատտիկէաստան կոչի, մինչև ցկեկրոփս: Առ որով այժմու Ատտիկէաստանի նախ Թագաւորեաց կեկրոփս գիփիւէս. Եւս. քր. ա:

ԱՏՐ. պրս. ազէր. թ. օտ, աթէշ. այսինքն Հուր. կրակ. լծ. և ընդ յն. եթեր, որպէս հրային և լուսազգեաց օդ վերին: Ուստի յաջորդ բառք:

ԱՏՐԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ἐκλάμπων. Effulgens. Հրագոյն. հրացայտ որպէս զշանթ. փայլակնացայս. հրափայլ. *Եւ որ Թուխս յառաջն էր, այն ատրագոյն եղեալ՝ շողս արձակէ. Կոչ. ծէ: *Ցափշտակեաց 'ի միջոյ հրոյն ատրագոյն շինեալ զերկանն. Վրք հց. խա: *Ճաճանչանայր նուիրականն յատրագունից առաջին. Մագ. ն: *Երեսացն ատրագոյն շառագունութիւ. Ցհ. կը:

ԱՏՐԱՇԷԿ. ա. Πεπυρωμένος. Ignitus. Շէկ իբրև զկրակ. հրատեսիլ. հրացեալ. շանթացեալ. *Ոսկէճաճանչն, և հրաձեւն և ատրաշէկն, և պատուականն խոհականութիւ. Փիլ. այլաբ:

ԱՏՐՈՐԱԿ, ի, աց. Տ. ԱՏՐԱԳՈՅՆ. *Ընորհել նմա ձիր զկայծն ատրորակ 'ի քարանց պատուականէ: Մգլթք սեանցն հրատեսակք և ատրորակք: Ատրորակն մեր մրցեալ յաղթէ. Մագ. ծ. ծգ. կը:

ԱՏՐՈՐԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Հրագոյն. և հրացուցիչ. ջեռուցիչ. *Կայծանիչ ատրորականն: Ատրորականն ախտ. Մագ. խէ. կը. հը:

ԱՏՐՈՒՇԱՆ. ի, աց. գ. Πυρεῖον. Ignarium, delubrum ignis. Տուն կամ մեհեան կրակի կրակապաշտից. կրակատուն. պիւրիոն. աթէշ կէտէ, աթէշ չէդ, աչէրխանէ. *Աւետաւորս ատամքեաց ընդ ամենայն ատրուշանս աշխարհին: Անունն եւ զկառ և զկազմած ատրուշանացն. եղ. Եղիշ. ա. գ. է: Փարպ: *Մոխրակոյտ ատրուշանացն. Ահան. էկեղ:

Նմանութ՝ Տաճար այլոց աղանդաւորաց. *Հանգուցեալ ատրուշանին Թանդրակաց. Մագ. ա. խէ:

ԱՐԱԳ, արագունք կամ արագք. ա. (լծ. հյ. առաջ, առ ագ. յն. որդիս. թ. էիլէրի.) որ և ԵՐԱԳ. Ταχύς, ὀξύς. Celer, citus, acutus, et velox. Շոյտ. փոյթ, կամ սուր յընթացս և յայլ իրս. չապուկ, չուպուգ. *Որ արագն իցէ ոտիւք, մի ապրեսցի. Ամովս. Բ. 15: *Մերձ է 'ի հասանել օր մտլարու, և չարիք նորա արագ են յոյժ. Երեմ. խը. 16: *Մերձ է օր տեառն մեծն. մերձ է, և արագ յոյժ. Սոփ. ա. 14: *Եղէց վկայ արագ 'ի վերայ կախարդաց. Մաղ. գ. 5: *Արագ առ 'ի լսել. Յկ. ա. 19: *Բազբաւաք արագք, և հեղգք. Պղատ. փիմ: *Արագ ասպարհանդակք: Արագունք են խնդրել զվրէժ: Ըստ ընթացից ոտնութե մտաց արագունք. Նար. սատ. և կէ. յա: *Որոց երիվարք արագունք քան զարծուիս. Լաստ. ծա: և Մաղ:

ԱՐԱԳ (ալք). Սուր. սրատեսիլ. (ըստ համաձայնութե յն.) Շ. յոբ:

ԱՐԱԳ. մ. Ὀξέως, ταχέως. Celeriter, velociter. Փութով. վաղվաղակի. շուտով. Թէզ. *Արագ ատտակեսցին: Արագս ընթասցին: Արագ չինեաջիր. Խմ. Գ. 18: Եւ. Է. 26: ԽԲ. 17: *Արագ մեռանել, դառնալ, գալ, ընթանալ, յայտնել. Ագաթ: Փարպ: Նար. խլ. և գանձ հոգ:

ԱՐԱԳ ԱՐԱԳ. մ. Ὀξύτατα. Ocissime, cito citius. Իսկ և իսկ. անդէն և անդ. անյապաղ. և ստէպ ստէպ. Թէզ Թէզ. *Կործանեսցիք արագ արագ: Արագ արագ զաւար հարկանել, կամ կապել. Օր. ծա. 17: Եւ. Է. 1. 3: *Արագ արագ հնազանդեցուցեալ. Արագ արագ հանգչել 'ի տանջանացդ. Ագաթ: *Արագ արագ Թեթեւութ ճեպեալ. Գիր: *Արագ արագ հրամայեցի զվճիռ գատաստանին ապաւինս. Կոչ. ծգ: *Արագ արագ հաներ 'ի գահոյս իւր, և համբուրէր. Վրք հց. ծա:

ԱՐԱԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Արագութի 'ի բանս. *Համառօտախօսութ, արագաբանութի: Զարագաբանութե միջոյ պատուել զիմաստ. Խոր. ա. 31: Ցհ. կը:

ԱՐԱԳԱԳԻՐ, գրի, րաց. ա. Ὀξυγράφος, ταχυγράφος. Celeriter aut velociter scribens. Արագ 'ի գրել. *Արագագիր գըպիր. Սղ. ԽԴ. 2: *Արագագրի ուսմամբ գրչի. Վրք հց. Է: *Ամէ ցարագագիրն. գրեա և զանունն իմ. Հ=Ց. օգոսփ. Իէ:

ԱՐԱԳԱԳՆԱՑ. ա. Արագ 'ի գնացս. արագընթաց. և վաղանցուկ. *Կէացն յամբ րագնացք, և կէացն արագագնացք. Եղնիկ: *Արագագնաց երիվար. ՃՃ: *Կաղացեալ 'ի բարւոյ, և արագագնաց 'ի գործս մեղաց. Եփր. խոստ: *Արագագնաց ժամ. Վէցօր. է:

ԱՐԱԳԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Արագագնացն 'ի գնացս. *Երեւելի նաւ, որ ընկեղ մեցաւ արագագնացութիւ քո. ՃՃ:

ԱՐԱԳԱԳՈՅՆ. ա. Ὀξύτερος, κουφότερος, ὀξύτατος, σύντονος. Velocior, levior, velocissimus, vehemens. Առաւել կամ յոյժ արագ. Թեթեւագոյն. *Արագագոյն քան զարծուիս երիվարք նորա. Երեմ. Դ. 13: *Արագագոյն ճարտասան: Զայնս արագագոյն գոյցէ և հմուտ. Գիր: *Զվաեալս, որոյ արագագոյն և կատարելագոյն են ընթացքն. Փիլ. իմաստ: *Ընդ երկար (այսինքն վասն հեռաւոր ժամանակի) էին խնդրուածքն, այլ արագագոյն էին ընդունելքն. Կոչ. ծգ:

ԱՐԱԳԱԳՈՅՆ. մ. Τάχιον, ὀξύτατα, θᾶττον. Citius, celerius, ocissime. *Զմեզ արագագոյն եւս ատտակեսցեն քան զառաջինսն. ա. Դ. Է. 40: *Արագագոյն հասուցից. Կոչ. ծգ: *Արագագոյն 'ի ձեռն մեկերպեաց պատմէ եղբօրն զնենգութիւնն. Խոր. ա. 28: *Արագագոյն ընդունելին զնա ծագուցեալ մրցանակս. Գիր:

ԱՐԱԳԱՁ. Տ. ԵՐԱԳԱՁ. *Թռուցարդս և արագաձս. Գիր:

ԱՐԱԳԱՁԵՌՆ ԼԻՆԵԼ. Արագ ձեռնարկել. *Ուստի և զիւրապարսք արագաձեռնք լինիցին. Ոսկ. ա. փիմ:

ԱՐԱԳԱԹԵՒ. ա. Ταχύπτερος. Celeriter volans, velox. Արագ թեւք. արագաթռիչ. *Արագաթեւ աղաւնի, կամ արծուի. Ագաթ: *Մեղուք արագաթեւք. Եղիշ. դփ: *Արագաթեւ թռչոց. Մծբ. ծն:

Նմանութ ասի. *Արագաթեւ հրամանն. Ցհ. կը:

ԱՐԱԳԱԹՈՂ. ա. Արագ կամ դիւրաւ թողլի, ներելի. *Արագաթող մեղք. ՃՃ:

ԱՐԱԳԱԹՌԻՉ. ա. Ταχυπέτης. Celeriter volans. որ և ԵՐԱԳԱԹՌԻՉ. *Արագ 'ի թռիչս՝ իրօք կամ նմանութ. սրաթռիչ. *Արագաթռիչ թեւք. ՃՃ: *Արագաթռիչ ընթացիւք մտաց. Նար. ճա: *Զայսն աղեքսանդրացւոց՝ զարագաթռիչսն 'ի խօսս և 'ի պատմութիւս բանիցն. Ար. 'ի օփէէ:

ԱՐԱԳԱԹՌՉՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ταχυπετές. Celer volatus. Արագաթռիչն գոլ. արագ թռիչք. *Զարծուին ('ի հրէշ տակս, իմա) զթագաւորականութին, և զբարձրաբերձութին, և զարագաթռչութին. Դիոն. էրն:

ԱՐԱԳԱԼՈՒՐ. ա. Ὀξυήκοος. Ad auditum expeditus. Որ արագ լսէ. դիւրալուր. դիւրահաւան. *Խցաւ որպէս անդ նեղմեցաւ ունկն արագալուր. Տօնակ: *Լսելիքս արագալուր՝ խցեալ. Բենիկ: *Ոչ եմ արագալուր իբրև զմայրն իմ եւայ. Ճ. Գ: *Որպէս քան զարծուի, և արագալուր եւ քան զձի 'ի հնդարան անանոց. Գիրք. Եղբ. ատ վոյն: *Եւ համանգամայն ասացուածոց արագալուր լցայութե. Պղատ. փիմ: *Մեր յանցանացն հեզագոյնս լինիցիք, և ներողացն արագալուր. Լմբ. պարգ:

ԱՐԱԳԱԽԱԲԻԿ. ա. Εὐεξαπάτητος. Qui facile decipitur. Տ. ԴԻՒՐԱԽԱԲ. *Վասն արագախաբիկ խորհրդոցն իւրեանց. Ոսկ. Եփ. Է:

ԱՐԱԳԱԽԱՂԱՑ. ա. Εὐκίνητος. Mobilis, agilis. Որ արագ յառաջ խաղայ. արագընթաց. արագաշարժ. վաղանցուկ. որշնորհ. *Արագախաղաց լինել հոլովմանց. Գիր: *Արագախաղաց վայրկեանք ժամուց. Վէցօր. Է:

ԱՐԱԳԱԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Εὐκίνητον. Agilitas. Արագախաղացն գոլ. արագաշարժութիւն. *Արագախաղացութե ջերմութեն զմտացն շարժմունս խոա-

նուած ընկալեալ առէ. Նիւս. կազմ. ԺԳ:

ԱՐԱԳԱԽԱՄՈՒՐ. ա. Որ արագ խամրի. դիւրաթառամ. *Ըստ վայելչութեան փաղաքշական եւ արագախամուր ծաղկանցն են վայելչութիւնք մարդկութեան մերոյ. Վեց. ը. Է:

ԱՐԱԳԱԽՕՍ. ա. Γόργος. Acer, vividus. Որ արագ արագ խօսի. ճարտար կամ յօժար 'ի խօսել. ճեպասանի. *Ո՞վ արագախօս լեզուն. աւա՜ լսեցաց. Ոսկ. հռմ. ԲԷՐ: *Նոցայացն (յանցանաց) որոց ոչինչ կարեմք օգտել, արագախօս լինիմք. Լմբ. պորԺ:

ԱՐԱԳԱՀԱՇՏ. ա. Որ արագ հաշտի, կամ զիջանի. *Խառատիրս (այսինքն բարկ), եւ արագահաշտ. Հ=Յ. յոհնիս. ԻԸ:

ԱՐԱԳԱՀԱՍ. ա. Որ արագ հասանէ. փութով հասեալ 'ի վերայ. *Արագահաս դատաստան, կամ կործանումն, կամ բժշկութիւն. Յհ. ԻԲ: Լմբ. առակս: Վրք. ոսկ: *Ծանեաւ զնա հեշտալուր եւ արագահաս (յօգնութիւն). Լմբ. ող: Տես եւ ՆՐԱԳԱՀԱՍ:

ՍՐԱԳԱՀԱՍ. մ. Արագ. յանկարծ. *Որ 'ի շնչափողն խառնի, եւ արագահաս հեղձուցանէ. Լծ. ՃԺԲ:

ԱՐԱԳԱՀԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Արագ 'ի վերայ հասանելն. եւ հասուցանելն. *Արագահասութեամբ ածապար երեւելովն. Ճ. Գ: *Եւ ոչ արագահասութեամբ շառաւեղաց 'ի պտղածնութիւն. Գէ:

ԱՐԱԳԱՃԵՊ. ա. Որ ինչ լինի արագ եւ ճեպով. *Անբարձան աւելումն՝ զարագաճեպ փոյթ ընթանալոյն յայտ առնէ. Ոսկ. ԳԾ:

ԱՐԱԳԱՄԱՀ. ա. մ. Արագ մահացեալ. եւ Արագ մահուամբ. *Արագամահ կորնչել. ՃՃ:

ԱՐԱԳԱՄԱՇ. ա. Εὔτριπτος. Tritu facilis, triabilis. Որ արագ կամ դիւրաւ մաշի. *Արագամաշս լինել մեզ 'ի գնացս թաթիցն. անտուստ է ոտիցս յարմարեալ կօշիկս. Նիւս. կազմ:

ԱՐԱԳԱՄԷՏ. ա. Որ արագ արագ մետէ. դիւրաշարժ. *Արագամէտ ընթացիւք, ոչ խոտորելով յաջ կամ յահեակ. Լաւթ. ԺԼ:

ԱՐԱԳԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Սրամիտ. ճարտար մտօք. Նրբիմաց. *Արագամիտ, եւ պատրաստական 'ի լսել. Ոսկ. ղէ: *Ոչ անգիտանայ ամենայն իրօք արագամիտ լսողն. Սարգ. ա. դ. Է: *Եւ այսպէս տեղեկանան արագամտիւք. Ցծ. ոսկ:

ԱՐԱԳԱՅԱԳ. ա. Որ փութով յագի, կամ դիւրաւ յափրանայ. *Ոմանք արագայագք ճաշակեալ 'ի քաղցրութենէ, եւ յայս առեալ առողջութեան, դարձեալ 'ի նոյն անդրէն դարձան հիւանդութեան. Փիլ. լին: *Քանզի բնութեան մեր է յայտնի՝ արագայագ եւ ձանձրալի. Ցն. ոգոյ:

ԱՐԱԳԱՅԱՂԹ. ա. Որ արագ արագ կամ դիւրաւ յաղթէ. *Զնարսուգողութեան որ նշանակէ առիւծ՝ վասն արագայաղթ լինելոյ ամենայն հակառակորդաց. Լմբ. յոբ: *Այդ է բանին է արուեստս, եւ լեւ մարդկան արագայաղթք. Ոսկիփոր:

ԱՐԱԳԱՆԱՄ. ացայ. Տ. ԱՐԱԳԵԼ. *Երանս արագացեալ (այսինքն արագաս...) կայ կորկափացեալ. Բենիկ:

ԱՐԱԳԱՇԱՐԺ. ա. Εὐκίνητος, ὀξυκίνητος. Mobilis, agilis, celer in motu. Որ արագ շարժի. փոյթ. անդադանդաղ. *Արագաշարժք լեզուք յառաքինութիւս. Սարգ. ա. դ. Է: *Արագաշարժ 'ի բոլոր բարեացն գործողութիւնս: Արագաշարժ փութով ժամանել 'ի հանդիպողական տեղի. Գէ:

ԱՐԱԳԱՇԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ὀξυκίνητον. Celeritas in motu. Արագ շարժիլն. արագութիւն 'ի շարժման. *Զարագաշարժութիւն՝ թռչել (առեն գիրք). Արեոպ. Ղ:

ԱՐԱԳԱՊԷՍ. մ. Ταχέως, θᾶττω. Cito, citius. Արագ. արագ արագ. *Հասանելով 'ի վերայ արագապէս. Գէ: *Արագապէս մատուցեալ լուէ. Նար. ՀԷ: *Արագապէս խողխողեցայք: Արագապէս զոյգ ընդ բանին, եւն. Շար:

ԱՐԱԳԱՊԷՍ. Πρόσφατως. Recenter. Դեռ նորոգ. ահա զարգիս. 'ի մօտոյ. նոր, Թիւ. ոփէն է՝ որ. *Բանն յաւիտենից յառաջ քան զամենայն յաւիտեանս առ 'ի հօրէ ծնեալ, բայց զմարմինն արագապէս եկն առ զգեցաւ վասն մեր. Կոչ. ԺԲ:

ԱՐԱԳԱՌՈՒ, ուի, ուաց. ա. Արագ առօղ 'ի միտս. քաջ մտառու. սրամիտ. *Արագառուացն սոսկ առեալ ընձեռելով զհանգամանս ուսումնասիրութեան. Գէ:

ԱՐԱԳԱՍԽԱԼ. ա. Որ արագ արագ սխալէ. դիւրասխալ. դիւրայանց. *Գինւոյ անչափութիւն արագասխալս գործէ. Ոսկ. ԵՓԵ:

ԱՐԱԳԱՎԱԽՃԱՆ. ա. Ὀξύμωρος. Brevi periturus. ταχύμερος, brevis aevi. Որ արագ վախճանի. որ օրհասն փոյթ հասանէ. երագամեռ. վաղանցուկ. կարճատեւ. *Արագավախճան զօրութեան. Աճոպ. ԺՂ: *Քան զնոսին՝ որք գարնայինն երեւին, արագավախճան արար. Նիւս. կազմ: *Այնքան արագավախճանք են եւ դիւրամեռանելիք: Արագավախճան քան զծաղիկ խոտոյ. Սարգ. յի. Ի. Ժ:

ԱՐԱԳԱՏԵՍ. Ὀξυωπής. Acutum cernens. Տ. ՍՐԱՏԵՍ. *Տեսանելիք արագատեսս. Ճ. Ա: *Մտաց արագատես աչօքն. Փիլ. 'ի Փ Դ: *Ըստ հասակիդ քո արագատես ես. քանզի համբակ գոլով ամենայն մարդ՝ զայսպիսիս աղօտագոյն տեսանիցէ, եւ ծերացեալ իսկ՝ արագագոյն. Պղատ. օրէն. Տ:

ԱՐԱԳԱՏԵՍԱԳՈՅՆ. ա. Ὀξυωπέστερος. Perspicacior. Առաւել կամ կարի սրատես. *Ո՞ք 'ի մարդկանէ արագատեսագոյն քան զբազէ եւ զարծուի. Փիլ. Նախ:

ԱՐԱԳԱՏԵՍԻԼ. Տ. ՍՐԱՏԵՍ. *Մինչդեռ արագատեսիլք, մինչեւ յառաջագոյն առնել զիրս կարել. եւ զորս յառաջն եանես՝ փչել. Փիլ. ԹՀ. Ղ:

ԱՐԱԳԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Սրատեսութիւն (աչաց կամ մտաց). *Որք արագատեսութեան աչօք խորհրդոյ կարեն զերկար հեռաստանեացն տեսանել զքանանացւոց զերկրին. Փիլ. ԼԻ:

ԱՐԱԳԱՓՈԽ. եւ } ա. Εὐκίνητος. Qui
ԱՐԱԳԱՓՈՓՈԽ. } faciliter dimovetur. Որ արագ փոխի, փոփոխի, շարժի. դիւրափոփոխ. *Արագափոխ ժամ. Վեցօր. Ղ: *Տրամադրութիւնք առին, որք են դիւրաշարժք եւ արագափոփոխք: Արագափոխ է, 'ի ջերմոյ ցուրտ լինել. Արիստ. ոսկ:

ԱՐԱԳԱՔԱՅԼ. ա. Արագ 'ի քայլս. արագընթաց. արագախաղաց. *Արագաքայլ տարր (արեգակն). Լաւթ. ՅԻՒ: *Արագաքայլ արշաւանօք անցեալ գնացից ընդ շարագրածս անցնիւր պատմագրաց. Արծր. Ա. 8:

ԱՐԱԳԵՂ. ա. Ὀξύτατος. Velocissimus. Արագ յոյժ. ամենայնիւ արագ. *Արագեղ, յամրեղ. Թր. ՓԷՐ:

ԱՐԱԳԵՄ, եցի. չ. Ταχύνω, ομαι. Accelero. σπεύδω, festino, propero. որ եւ ՆՐԱԳԵԼ. (լծ. յառաջել.) Փութալ. ճեպարել. վաղվաղել. ... *Արգ արագեցէք: փութացեալ ... ա. Բգ. Ի. 12: Ի. 38: *Սրընթաց ոտիւք արագեալ 'ի տես այլայլին. Յհ. ԻԲ: *Կանխաւ արագեալ յառաջ քան զօրն կատարածի: Արագեսցէ փրկութիւն. Նար. ԻՂ. ԴԷ:

ԱՐԱԳԵՄ, եցի. ն. } Ἐπισπεύδω.
ԱՐԱԳԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Accelero, festinare cogo, incito, urgeo. Փութացուցանել. ... *Զմտացս արագեալ զլեւս: Արագեա զյառաջադրեալ ձեռնկերտս. Նար. ԻՂ. ՅԷ. ... *Որպէս ծառայիւն արագեցուցանէ զմերձակայսն, թէ արագեցէք ջուր տալ. Խոսր:

ԱՐԱԳԸՆԹԱՑ. ա. Ταχυδρόμος. Pernix. Որ արագ ընթանայ. արագագնաց. արագախաղաց. *(Ի կենդանիս) միայն մարդն քան զարագընթացսն հեղգագոյն է. Նիւս. կազմ. Է: *Կոչեն 'ի պատերազմ զքաջս եւ զարագընթացս. Ոսկ. յհ. Ա. 15: *Արագընթաց ազգ հարաւոյ. Յհ. ԿԲ. (քանզի եւ Արաբացի, եւ Տաճիկ նշանակեն արագընթաց:) *Յարագընթաց ոտս փութացեալ. Մագ. ԺԴ: *Արագընթաց շարժումն. Յն. որոց: *Արեգակն իւրով արագընթաց գնացիւքն. Վեցօր. Ղ:

ԱՐԱԳԻԼ, գլի, լաց. գ. Πελαργός. Ciconia. Թռչուն նման կռնկան կամ խորգոյ՝ երկայն պարանոցաւ, մեծաքիթ, եւ բարձր սրունիւք, եւ սպիտակ փետրովք. բնակէ 'ի բարձունս աւերակաց. ... *Արագլաց՝ որ ծերունիքն են, ձագք ամենայն ուսանք պաշտարեն չաւ ծնողացն 'ի պէտս: Ի թռչունս բուն զվերին զարդարութեան արագիլ ցուցանէ, զծնողս փոխանակ կերակրելով. Փիլ. Ժ. Բան. եւ մեռ: *Արագիլ արդար, զի զծերացեալ հայրն կերակրէ. Սարգ. Է. դ. Ժ. Սահմ. Ժ: *Օձապատն արագիլ գու արգար. Շ. փող:

Այլ 'ի Նբ գիրս, որպէս եւ 'ի բառս Գաղիանոսի, ԱՐԱԳԻԼ գնի որպէս յն. Ἐρωδιός, ἐρωδάς, ἐρωδιάς. Ardea. իտ. Airone. այն է ճայ ծովային. ... Ղեւ. ԺԱ. 19: Օր. ԺԴ. 16: Սղ. ՃԳ. 17: Տես եւ ՃԱՅ:

ԱՐԱԳՈՏՆ. ա. Արագ ոտիւք. արագաքայլ. արագընթաց. քաջընթաց. *Արագոտն աւերհանգակ... յն. քաջ ընթացող. Առակ. ԽԴ. 34: *Թեթեւանգամ եւ արագոտն. Վեցօր. Բ:

ԱՐԱԳՈՏՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Արագութիւն ոտից. արագընթացութիւն. *Ամենեցուն օգնական բնութինն՝ զօրավիգն ձեռնկալութիւն երկիւղի շնորհեաց կենդանեաց (նապաստակի) արագոտնութիւն. Փիլ. լիւս:

ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Τάχος, ταχύτης. Celeritas. որ եւ ՆՐԱԳՈՒԹԻՒՆ. *Արագելն. կարողութիւն արագ շարժելոյ. ... *Թեթեւագոյնք ոտիւք իւրեւ զայծեմունս 'ի վերայ լերանց արագութեամբ. Ա. Թ. ԺԲ. 8: *Կոչուսանեն զքնական ունակութիւ արագութե: Զոյգ ահա եւ արագութիւն հանդիպելն. Գէ: *Ոչ նշուղից արագութիւն. Նար. ԽԳ: *Պատուանացն ծաղիկ 'ի բաց կողոպտի բանիցն արագութե. Արեոպ. Ա:

ԱՐԱԳՈՒՄՆ, գման. գ. Արագելն. փութալն. վաղվաղումն. *Ոչ արագմամբ ոտից փախչելի: Անըմբռնելի մտաց արագման: Ըստ նմանութեան արագման օդային

Թռչնոյ. Նար. Ղ. ԽԷ. և յլոսս։

ԱՐԱԳՈՒՆ. ա. Արագ. արագեղ. փոյթ. անուր. *Արագունն միտք. ՃԾ։

ԱՐԱԳՈՒՍՈՒՄՆ. ա. Արագ ուսանող. արամիտ. ուշեղ. արագատաց. *Իբրու զի խոհեմ և պերճ և հեզգ էր, արագ և արագուսումն եղև. Փիլ. լին։

ԱՐԱԼԻԶ. Տ. ՑԱՐԱԼԻԶ։

ԱՐԱԾ, ի, ից. կամ ոյ, ոց. ա. Ἀφή. Tactus, ictus (leprae). Λειχήν. Impetigo. Արատ կեղոյ. հետք բորոյ. գոյն ըսպիոյ և պալարի. քիծ որպիսի և լիցէ. պէրէ, ճէրէ. լծ. և վէր. Ետրտ. այլ 'ի բառս Գաղիանոսի գնի և որպէս յն. լիխէն. ռմկ. Բէմրէնկ, գըճըգ. *Արած բորոտութեան։ Մազ արածին։ Արած հարածին։ Ըստ ամենայն արածոյ բորոտութե և հարածի։ Արած կանաչացեալ կամ կարմրացեալ 'ի մորթ կամ 'ի հանդերձ։ Արած յորմս տանն. ՂՆ. ոփէղ 'ի Գիրս ղևտ։ Ուստի նըմանութ. ասի. *Զօշաքաղք և մարդահաճոյք, և որ այլ ևս են արատք և արածք. Ոսկիփոր։

ԱՐԱԾ. ա. Ունակ արածի. ուր կայցէ արած. *Որպէս յարած ախտաց մնացորդ է. Փիլ. լին. Ղ. 40։

ԱՐԱԾԱՆԵՄ, նիմ. Տես ԱՐԱԾԵՄ. *Զխաշինս իմ ոչ արածանէին (կամ ոչ արածէին). Եզեկ. ԼԴ. 8։ *Արածանէին անդ ձկնակերպ մարդիկ. Պտմ. աղեքս։

ԱՐԱԾԱՆԻ, նայ. Գետն եփրատ. տես 'ի բռ. յտկ. ան։

ԱՐԱԾԵՄ, եցի. ն. (որպէս թէ առածել, յարօտ ածել. լծ. և երր. բռտ. արած. բռյ.) Βόσκω, νέμω, ποιμαίνω. Pasco. Հովուել 'ի դաշտի. առաջնորդել անասնոց յարօտս և 'ի ճարակս. արծէլ. օթլամագ, կիւթմէք. *Արածեցից զխաշինս քո։ Ո՞ւր արածիցեն։ Մինչ հովիւք զանձինս արածեն. ոչ հովիւք զխաշինս արածեն։ Արածեա՛ զուլս քո. ԼՆ։ Որպէս և նմանութ. ասի. *Դու արածեա՛ զառուն գաւթի. Գ. Թգ. ԺԲ. 16։ *Արածեա՛ զգառինս իմ. ... արածեա՛ զոչխարս իմ։ Արածեցէք որ 'ի ձեզ հօտդ է ած. ԼՆ։ *Արածօղս զերամակս զանգիս. Նար. ԾԳ։

կամ Տալ ուտել. ճարակեցուցանել. *Արածիցէ ոք զանդ կամ զայգի. Ել. ԻԲ. 25։

ԱՐԱԾԻՄ, կամ ԱՐԱԾԻՄ. հ. Καταβοσκέω, ἐπιβοσκέω. Depasco, or. Ճարակիլ յարօտս. ուտել. և ծախել. լափել առ արածմամբ. արծիլ. օթլամագ, օթլայուբ գիտ-մէք, եէմէք, բէլէֆ էթմէք. *Թոյլ տացէ խաշին լերուլ արածել զանդ այլոց, կամ զգեղեցիկ արօտն. Ել. ԻԲ. 5։ Եզեկ. ԼԴ. 18։ *Երէ վայրի արածեցաւ 'ի նմա. Սղ. ՀԹ. 14։ *Արածին 'ի մէջ գառանցն զմարմնոյ կեանս, և զհոգեկան բարեգործութս։ Որք արածիմք ընդ ամենայն տիեզերս զերան մարմին։ Զայն արածի բանական հոգիս. ԼՄ. ող։ *Զմիրոն ծուլացելոց անմաքուր դեղ արածեցին. Գէ. ես։ *Ծածկեաց զամենայն մարդիկն ախտն փութապէս անվրէպ՝ որպէս հուր զառուեն արածելով. Նիւս. 'ի սքանչ։ *Արածեաց հուր զշինուածս նոցա. Ագաթ։ *Զապականութիւն որ տակաւին արածէր զմարմին նորա. Խոսրով։ *Թէ 'ի գնել ապասուցն մերձեցի մուկն, և արածեսցէ 'ի նշխարոյն. Կանոն։

Նմանութ. ասի, ԱՐԱԾԻԼ ԶՀՈՂՄՍ, կմ ԶՈՐԿՈՐՍՏՈՒԹԻՒՆ, կամ ԶԲՈԶՍ, խորու հեստամուտ լինել. զհետ երթալ. զքաղեալ վարել. որպէս անասունք թափառին 'ի ճարակս. Առակ. Ժ. 12։ ԻԵ. 7։ ԻԹ. 3։

Որպէս և ԼՄ. ող. *Ի սկզբանն (ստամանոյ) թոյլ տայ ընթացիցն, և աչքն արածէ ». այսինքն հետազօտէ։

ԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἄῤῥην, ἀῤῥενικός, ἀρσενικός. Virilis, masculinus. որ և ԱՐՈՒԱԿԱՆ. Սեռահական արուաց, և արանց. առնի. առնացի. արական. էրքէկէ՝ էրքէքէ մախսուս, ձուղէրրէր. *Արական ազգ։ Արական բնութի, անդամ. Փիլ. Ճ. ԲՃՆ։ Մագ. ԾԵ։ Ցհ. իմ. պւլ։ *Մերով խակ արական երգով պարել ողջս. Մագ. ԾԳ։ *Փառաւորն զորուան հեղձուցանէր, և սատանայ զարական մեռան. Տօնակ։ *Արք անուանեն զնոսա վասն ուժգնութեանն. քանզի արական անուն՝ զօրութե է նշանակ. ԼՄ. ող։

ԱՐԱԿԱՆՔ. գ. երր Առնի անդամք. *Ի հալածանս կտրեցան արականքն։ Սատակել երբեմն զԹշնամիս հասարակաց բնութե մարդկան զխզելս արականացն հրամայողաց. Կանոն։ Սարկ. հանգ։

ԱՐԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ. Ըստ քերականաց է բառ յայտարար արուսի. այլ Ժ յն. եբր. ԼՆ, է յոյանիչ նաև լոկ յանգի ձայնից՝ պիտակաբար որոշելոց 'ի սեռս սեռս. Տես Հին քէր։ Ուստի և յառելն ԼՄ. ող. *Եկեղեցի՝ իգական անուն է, և ոչ արական ». խնա ըստ յն. այլ 'ի մեզ յաւելուածով աստ, մայր եկեղեցի, կամ հարսնացեալ, և այլն։

ԱՐԱԿԱՆ ԹԻՒ. Ըստ Թուաբանից է կենտ, անզոյգ. որպէս և իգական կոչի զոյգն, կամ զոյգն. *Վեց Թիւդ յերկուս ճեղքեալ՝ արականս գնոսա գործէ, երեք գոլով. քանզի երկու Թիւն իգական է, և երեքն արական. Մագ. ԺԵ։ *Հնգեակն ունի և զարականն և զիգականն. զերիսն՝ արական, խակ զերկուսն՝ իգական. Մագ. ՅԴ։

ԱՐԱԿԱՆ. գ. որ գրի և ԻՐԱԿԱՆ. լաւ ևս՝ Արեկան. պ. էրէֆսն, էրաֆսն. երր. էրաֆօն. Անուն ախտի. գալուկն. սարըլըգ. *Ընծայի իւրմէն արական, որ է մարմնոյն դեղնիլն։ Սև իրական կամ արական, որ է դեղնանալն։ Ի յարականնէն, 'ի լերդին ցաւոյն, և 'ի կալուածոյն. Մխ. բժշ։

ԱՐԱՀԵՏ, ի, ից. ա. գ. Ուր իցէ յար՝ կամ արանց ուղևորաց արահեալ՝ հետք. որ և ասի Աշխարհապողոտայ. կուրաշաւիղ. կուռ կամ արքունի ճանապարհ. խոխոճ. Իչէ+՝ ճաթահ եօլ, փի... եօլու. *Հատանել զարահետ ճանապարհ 'ի նշմարանս ասահղաց. Պիտ։ *Ոչ թէ միայն աւերի, այլև ամենևին արահետ լինի. Երզն. Յգթ։ *Թողեալ զարահետն վասահսութ. Նար. ԽԳ։ *Կուրաշաւիղ իմն արահետիւք ծածկել զզաւանութե մաղձ. Ցհ. իմ. եբր։ *Ընդ անապատն կամի գնալ, ուր ոչ և արահետ ինչ երբեք առաքինութեց երևեցաւ. Ոսկ. ես։ *Ընդ նոյն արահետս մոլորեալք 'ի ճշմարտութենէն. Եղիշ. (երր լայն ճանապարհ)։ *Արգելեալ պահէ ոչ միայն զարքունեացն պողոտայ, այլև զգողունի հետեանաց արահետ. Պիտ. (որ է հասարակ գողոց)։ Որպէս և Նար. ԾԵ. *Վրիպակ արահետ գարշութե մեղացս ». երր սովորական կամ յաճախեալ գարշութե։

ԱՐԱՀԵՏԵԼ. չ. Գնալ ընդ արահետ. անվեհեր ուղևորիլ. *Ի նորա խորս առաքինութեն գովասանութե արահետել. Պրոկղ. յովհ։

ԱՐԱՄԱԶԴ, այ. Տես բռ. յտկ. ան. պ. որմըզդ. յն. զևս կամ դիոս. լտ. եօվէ, սեռ. եօվիս. Հայր անուանեալ ածոց. *Զբելյայն աստն, որ յունարէն դիոս Թարգմանի, և հայերէն արամազդ. Եւս. քր. Ա։

ԱՐԱՄԱԶԴԱՅ ԳՕՏԻ. Ծիածան. ծիրանի գօտի. *Աւէ զնել զաղեղն իւր յամպս. ամանք կարծեն աղեղն ասել զի յամպոց կոչեցեալ արամազդայ գօտի, 'ի ձևոյն ըղձ. հաստատութե նշանակն առեալ վասն ծիածանին։ Արամազդայ գօտիդ է արեգակնային ճառագայթիցն երևոյթ 'ի դէմ յամպս։ Ոչ երբէք արամազդայ գօտւոյ 'ի գիշերի երևել. Փիլ. լին. Բ. 64։ *Զաղեղն իմ եդից յամպս, որ է ծիածանդ. զոր ասացին որդիք տարրապաշտից գօտի արամազդայ. Արծր. Ա. 1։

ԱՐԱՄԱԶԴԱՅ (աստղ, մոլորակ). Լուսնթագն. յն. զևս, սեռ. դիոս. լտ. եօվէ, եօվիս. *Ցեւ այնմիկ՝ փայլթմն, և արամազդայ ասացեալ... Արամազդայն. Անիոք. Ձ։

ԱՐԱՄԱԶԴԱՇԽԱՐՀ. Որպէս թէ Աշխարհ արամազդայ. ընթերցեալ 'ի յն. փիոգօնօս, ուր գրելի էր փիլոգօնօս, այսինքն զարգ, կարգ. *Զմի 'ի շարադրածացն իւրոց, այն որ կոչի մեծ արամազդաշխարհ. ԼՆ. Փիլ. նխ. Բ։

ԱՐԱՄԲԻ, բւոյ, բեաց կամ բւոց. ա. գ. Կին՝ որ է ընդ արամբ. կին առնակին. կոքանա... *Բազում են որդիք ամլոյն առաւել քան զարամբւոյն. Եւ. ԾԴ. 1։ *Ծնեալ ասեն, բայց ոչ 'ի կուսէ. այլ 'ի կնոջէ արամբւոյ (յն. ընտակակցի կամ խառնակելոյ ընդ առն). Կոչ. ԾԲ։ *Ինքն ատեղծանէ զպատկերս մարդկան յորովայնի արամբոց. ՃԾ։ Իսկ *Արամբի առնել ». է Ցլացուցանել զկոյս. Նաննաս։

ԱՐԱՄՈՒՐ. Տես ՑԱՐԱՄՈՒՐ, ԶԱՐԱՄՈՒՐ։

ԱՐԱՆԱԼ. Տ. ԱՐԻԱՆԱԼ։

ԱՐԱՆՑ ԾԱՂԻԿ. Տես 'ի բառն ԱՑՐ. և ԼՕՀ։

ԱՐԱՆՑԻ. Ընթերցիր կամ խնա Արանացի. *Փոփոխեցին զբնութիս իւրեանց. զառնացին լինել կանացի, և զկանացին արանացի. Մանդ։

ԱՐԱՆՔ, նաց. գ. Ընթերցիր կմ խնա, Արականք, այսինքն առնի անդամք. *Ըզձեռան կարեալ, և զունչսն հատեալ, հատանէին և զարանս. Ոսկ։

ԱՐԱՍՏՈՑ, ոյի, ոյից կամ ոյց. ա. որ և ԵՐԱՍՏՈՑ. գրի և ԱՐԱԶԴՈՑ. Կարի առատոյ կամ աստի. կամ երր արու և ազգու. պինդ. կարծր. կուռ. ապառաժ. որձաքար. *Վէմս արաստոյս. Ագաթ։ *Ի յարաստոյց վիմաց. Պիտ։ *Արազդոյ վէմ հաստատուն. Փիլ. նխ. Ա։

ԱՐԱՏ. ոյ, ով կմ աւ, ոց. գ. Μῶμος, σπίλος, πάθος, αἰτία. Macula, vitium, nota, labes. Նիշ աղեղ. քիծ. աղի. ախտ. ապականութի. կեղտ. խորշ. պատճառ բամբեքելի. ամօթալի ինչ. լէ+է, ղէքէ, ուլուբ, նօգսանլըգ, +էփէր. *Առ յորում իցէ արատ... այր կաղ և կոյր։ Ի Թաթից ոտից իւրոց մինչև 'ի գլուխ ոչ գոյր 'ի նմա արատ։ Զի մի ունիցի ինչ արատ կամ աղտեղութի. Ղևտ. ԻԱ. 18։ Բ. Թգ. ԺԴ. 25։ Եփես. Ե. 27։ *Ի բարիս քո արատ մի մտածանէր. Սիր. ԾԵ. 15։ *Մեղան, և ոչ նմա, որդիք արատոյ ». երր արատաւորք. անարգք. Օր. ԼԲ. 5։ *Եդ 'ի նմա արատ խեղութե։ Խեղութիք արատոյ յոյժ են, և մեղք անօրէնութե 'ի կամաց են։ Եղև ի նմա արատ կաղութե. Եփր. ծն. և ղևտ։ *Անաղարտելի և յամենայն արատոյ 'ի բաց վճարեալ վասն քնի բանն. Գործմ. Ա։

* Չողջախեալ եղեւն կարծեմ լինել, որ արատաւոր իւիք ամենիցէ զգուշաւորութեան եւյ. Բր. 49: Եւրգ. ձոր.: Արատաւոր ազգեցին զնոսա: Շաղախեալքն յերս կենցաղոյս, եւ յարատոյ սորին խարխալքն. Լմբ. սղ.:

ԱՐԱՏ. որպէս Վնաս. * Ամենայն արատոյ պատճառ զգայութիւն է. Ճ. Թ.: * Ոչ 'ի գլխոյն արատաւէ, այլ յերբ չար եւ վատ բարուցն. կանոն.: * Ընդգիմանեալ եղեւ նա զօրութեան հրեշտակին՝ առանց արատոյ. Եփր. ծն.:

ԱՐԱՏ. Տ. ԵԱՏՐԱՏ:

ԱՐԱՏԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Μωμητός, ἀκάθαρτος. Maculatus, reprehensibilis, impurus. Ἐπίκηρος. Fatalibus morbis obnoxius. Այն՝ յորում իցէ արատ ինչ. ախտաւոր. պակասաւոր, եւ անմաքուր. պարսաւելի. պէծէն. մէժէն, հոֆոփ. * Առ սեղանն մի՛ մատիցէ, զի արատաւոր է: Ըստ ամենայն արատաւոր բանի: Զարատաւորն յանդորրական անուն ոչ զատուցանէին: Բղձանկք՝ արատաւորք. Ղեւ. իա. 23: Օր. ժէ. 1: Եզեկ. իբ. 26: Բ. պետ. Բ. 17: * Մի յոք հոգել արատաւոր, եւ մի ունել չար մերձաւոր. Շ. թղթոց. Գ: * Ոչ ըստ բնութեան ունէր յինքեան զախտականն եւ զարատաւոր կերպ. Նիւս. կուս.: * Արատաւոր կերպ. կամ յղուն. Սկևռ. աղ.:

ԱՐԱՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն զարատ. արատաւորն գոլ 'ի կարգի իմիք. * Այս է ատաւելուն արատաւորութեան իւրեանց. Սարգ. Բ. պ. Դ:

ԱՐԱՏԵՄ, եցի. ն. Μωμέω. Vitio vel labe afficio, vitupero. Արատաւոր կացուցանել. արատ զգածել. աղտեղել. եւ արատել. մեղադրել. եւ մնաս գնել. * Զհայեցուածս արատեցի. Սկևռ. աղ. (որ ասաւել բերի 'ի բանս Յայսմաւ): * Ընդէր ոչ առնէ զարատճաւ ախտին. զի մի արատեսցէ ինչ զարդարն. Ոսկ. Եա: * Եւ զխաւանեալն անկեալ անդամոյն 'ի նմանէ, զի մի արատեսցի. Եւ. իէ. 32: * Մի եւ մի իւիք արատեսցէ զարժան... զի մի արատեսցի պաշտօնն. Բ. կոր. Զ. 3: * Որպէս 'ի մարմնոյ նոյն որ արատի, անապականելոյ. Խոսր.:

ԱՐԱՐ. ոյ, ոց կամ իւ. գ. Πραγματεία, ποίησις, ποίημα. Factura, opus, res, tractatio. Արարուած. գործած. շինուած. իր. գործ. բանուածք, շէնք, բան. իշ. * Յաճախեսցին ձեռն արարս: Կերպարանք անուանցն, եւ արար նոցա իբրեւ զաւերակ ականց: Ամենայն արար նոցա ձեռագործոյ. Ժղ. Բ. 4. 11: Եզեկ. ա. 15: Գ. թգ. Է. 33: * Ինչն իսկ արարն (կարգութեան մարդոյս) ոչ խորամոյն զեղ... զի 'ի վեր եւեթ հայեսցես: Ցգեղ եւ անվայելուչ էր՝ մինչչեւ արկեն եւ կաւ եւ լոյսն բաղկութեան ունէր զարարն երկրի. Ոսկ. Եա: * Եղեն 'ի բլուրն երկնելական ամբողջն արարից գեղեցկութեան. (այսինքն շինուածոյն). Ճ. Բ.: * Արձանն զիւր անուն եւ զյուն եւ զլուան եւ զարարն բերեցէ. Նոյնպէս եւ թուոյն զաւտակս իւրոյ ամբարոյն, եւ զարար կենցաղոյն. Ագաթ.:

ԱՐԱՐ. Γεωργία. Agricultura. Երկրագործութիւն. արդիւնագործութիւն. * Զարարովն զարդեաւք (այն. մի բառ.) պատաղեցան. Բ. Հ. ժԲ. 1:

ԱՐԱՐ. Γέννημα. Germen. Բերք. արդիւնք. ծնունդք. * Օրհնեալ լիցին արարք երկրի քոյ. Օր. իԸ. 4: * Ոչ եթէ արարք արմտեաց կերակրեն զմարդ: Չար է արար նոցա. Իմ. ժԶ. 26: Եւ ժԲ. 10:

ԱՐԱՐ. Οὐσία. Substantia, possessio. Ստացուածք. գոյք. ինչք. կալուածք.

* Գոյք կոչին եւ արարք եւ ստացուածք կատարեալ հաստատութեամբ առաքինութեանք. եւ ըստ առաքինութեան գործ. Փիլ. լին. Գ. 148: * Արարս եւ ժառանգութիւնս գնեցին: Ի բաղս զիւրեանց արար վաճառեցին. Ոսկ. Մ. ա. 20. եւ 18: * Տար աշխարհ եհար, եւ բազում արարս արար. Ոսկ. եփես. * Կերէին զիւ արարոց եւ իւրաքանչիւր բնակութեանց արար: Զիւրաքանչիւր տունս եւ զարարս առնուլ. Եւս. պտմ. Բ: * Թողուլ զիւրաքանչիւր արարս, եւ գիւղս, եւ զպատուհասս: Դարձեալ ձեր յիւրաքանչիւր արարս իշխեսջիք. Խոր. Գ. 42: եւ Փարպ: * Յափշտակութեան անէր ընչից եւ արարոյ. Եղիշ. ա. Է. Է:

ԱՐԱՐԱԾ, ոյ, ոց. ա. Κτιστός, ή, όν. Creatus, a, um. Արարեալ, եղական. արարածական. ձախլուկ. * Արարած բնութեան. Սեբեր. Է: Շ. ամ չոր: Սարգ. ա. դ. Բ: * Արարած կենդանութիւն. Եզնիկ: * Լուսաւորք արարած են յաւուրն չորրորդի. (գուցէ աւուրն). Շիր:

ԱՐԱՐԱԾ. գ. Κτίσμα. Creatura. Κτίσις, ποίημα, δημιούργημα. Factura. Ստեղծուած եւ արարուած եւյ. եղական ինչ. եղելութիւն. էակք. գոյք. որ ըստ յն. մերձաւոր գրչութեան (κτίσις, κτίσμα) ասին եւ ՍՏԵՂԾՈՒԱԾՔ. ձախլուկ, ձախլուկութ. * Ոչ արդեօք զաստուածն ամենեցունց՝ ստացուած կի՞ արարած հայհոյել յանդգնէին. Աթ. ա.: * Ամենայն արարածք եւյ բարի են: Պաշտեցին զարարածս, եւ ոչ զարարիչն: Քո արարածք քեզ արարչիդ արքանեկեն. եւն.: * Զնոյն անուանս ասանայ արարածն զարարչին իւրոյ. Յճխ. Դ: (Գտանի հոլովեալ եւ յարարածէ, զարարածէ: Նանայ: ՃԺ):

ԱՐԱՐԱԾ. Գործ ինչ մեծ կամ նշանաւոր. սքանչելիք. արուեստ. * Իսկ եթէ արարածս ինչ հաստատեսցէ, եւ ցուցցէ զզօրութիւն իւր, եւ բացցէ երկիր զբերան իւր, գիտասջիք. եւն. Եփր. ղեւ:

ԱՐԱՐԱԾ. Որ եւ է գործ. արար. արարուած մարդոյ. ամէն, իշ. * Ուրախ լիցի մարդ յարարածս իւր. Ժղ. Գ. 22: * Սակաւ մարդիկ կարեն ասել ըստ արժանի գովութեան յայլն եւ 'ի նորա արարած. Փարպ: * Ասեմք, չեմք շնորհակալ, զի իմն յոլով է քան զնորա արարածն. (ամկ. բռած Երախտիք.) Խոսր: * Եթէ այլ ինչ նորոգ արարած տանջանարանաց կազմեսցես. Նար. ծԲ: * Զգերեզման չիրմին ամենարկոյ արքային ոչ կարացին բանալ վասն հաստաչինած արարածոցն. Բուզ. Դ. 24:

ԱՐԱՐԱԾ. Γένεσις. Generatio. Արարչութիւն. ստեղծումն. լինելութիւն. եղանութիւն. հաստատեալ. շինած. կազմած. * Այս է գիր արարածոյ. Ծն. Բ. 4: Է. 1: * Զարարած լուսաւորաց, կամ շնչոյն. Եզնիկ: * Միոյն ունի յարարածոյ իւրում կամ յարարածի իւրոյ զզօրութիւն լուսոյն. Վեցօր. Է: եւ Շիր: * Եկայք տեսցուք զլինել արարածոյ նորա (առաջին մարդոյն) յաշխարհիս. Վեցօր. Է: * Ընդէր եւ ասա եւ ոչ Ջրոցն արարած յիշիցէ. Կիւրղ. ծն:

ԱՐԱՐԱԾՔ. որ եւ ասի ԱՐԱՐԱԾ ԳԻՐՔ. այսինքն Գիրք արարածոց. որ եւ ԳԻՐՔ ԾՆՆԴՈՑ կամ ԾՆՈՒՆԴՔ ասի. քանզի եւ 'ի յն. չփոթեն ձայնքս գէնէսիս, եղանումն, եւ գէննէսիս, ծնունդ. Γένεσις. Genesis, generationis liber. Տես եւ ԼԻՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. * Զառնուն գրոցն առաջին՝ Արարածք եւ ծնունդք կոչեաց. Սարգ. Բ. դ. յաղԲ: Վրդն. պտմ. եւն.: * Արարած գիրք մեծ մարգարէին. Փարպ:

ԱՐԱՐԱԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Եղական. եղած, ստեղծած. * Արարածական բնութիւն. Մագ. Է: Սարգ. յկ. ա: Իգն. եւն.:

ԱՐԱՐԱԾԱԳՈՐԾՈՒՄՆ. ա. Պատմող զարարչութեան արարածոց. մակգիր մովսէսի: ՃԺ: * Արարածագործումն մովսէս զուիւ եւ զգիրքեր 'ի մի համար առնու. Ի Գիրս խոսր:

ԱՐԱՐԱԿ. ա. Որպէս Արարող. ասաւ եւ ԱՅԼԱՐԱՐԱԿ. Ἀλλο ποίων, ποιοῦσα. Aliud faciens. Որ այլ ինչ առնէ կամ կացուցանէ. իբր անտանկարար (առարկութեան). Պորփ. փորբ:

ԱՐԱՐԻՉ, րչի, չաց. ա. գ. Ποιητής. κτίστης, δημιουργός. Factor, creator, fabricator, opifex. Ստեղծիչ. հաստիչ. գոյացուցիչ յոչնչէ. եւ Որ միանգամ առնէ ինչ անհրաժար. յօրինիչ. կազմիչ. կերտող. շինող: Տիրապէս զայն ասի. որ եւ ըստ համաձայնութեան յունին՝ ՍՏԵՂԾԻՉ. Ա. Եփոփ. * Եթող զայր այծ զարարիչ իւր. Օր. լԲ. 15: * Տէր երկնից եւ երկրի, արարիչ ջուրց: Որ աշխարհի արարիչն է. Յուդթ. Թ. 17: Բ. Մ. Է. 23: * Որոյ ճարտարապետ եւ արարիչ այծ է... իբր կազմիչ, շինիչ. Եբր. ժա. 10: * Արարչի առ արարածս բազում է խնամակալութիւն. Խոսր: * Արարչի գործ այն է՝ զչնուլին առնել: Երկուց արարչաց զբարւոյ եւ զչարի 'ի միոջէ հօրէ զծնունդսն համբաւէ. Եզնիկ: եւ Լմբ. հանգ.: * Միայն արարիչ զբնաւս յոչէից. Նար. Գ: * Արարիչ բնութեան. Սրգ: եւ Շ. խոսք:

Եւ լայնաբար զմարդոյ, եւն. * Միթէ ասիցէ արարածն ցարարիչն, թէ ոչ իմաստութեամբ արարեր զիս. Ես. իԹ. 16. իբր կազմակերպիչ, ձեւացուցիչ: * Օրինակ իմն՝ ստացող եւ արարիչ չարութեան եղեւ մարդն. Նիւս. կուս: * Նմանիք նոցա եղիցին արարիչք նոցա (կռոց). Ագաթ: * Զհուր, օրում եւ զերեզ իսկ երկրորդ արարիչ կազմեաց յօրինիչն: Յիրաւի ասին մարդիկ արարիչք չարեաց. Եզնիկ: * Զախմոն (մոգ) զհայր եւ զարարիչ ամենայն չարեաց. Եւս. պտմ. Բ. 13: * Առողջութեան արարիչ (բժշկականն): Ո՛չ որ միանգամ հաւանութեան արարիչ, ճարտասանական է. Սահմ. Դ: * Աղբիւր արուեստից՝ միտք են, խորհուրդ համանմարեղ՝ արարիչ արուեստից. եւ արուեստ, ամենցուցիչ մտաց. Մագ. քէր: * Ալն այն (յակոբայ՝ յօրհնեալն) արարիչ անդրանկութեան էր. Եփր. ծն:

Ըստ յն. Ποιητής. Poëta. իբր Բանաստեղծ. որ եւ ՊՈԻԵՏԷՍ, ՊՈԻԵՏԻԿՈՍ. որպէս եւ 'ի մեզ քերթողն է կերտող. * Այն որ նուագասացն մասանց արարիչն եղեւ քաջն պինդարոս. Փիլ. նխ. Բ:

ԱՐԱՐՈՂ, ի, աց. ա. Ποιών. Faciens, auctor. Որ առնէ. գործող. կատարիչ. պատճառ. ասի եւ ԱՌՆԵԼԻ, ԱՌՆՈՂ. ընող. * Արարող ուղղութեան, կամ ուղիղ գործոց, բարեաց, չարեաց, բանից, կապարճաց, եւն. Փարպ: Պիտ: Նար: * Հիմնադրութեան՝ կարճմտութեան եւ արտածութեան արարող. Շ. յկ. ԼԵ: * Ահագին երկնային արարող: * Արարողացն զխավալաղումն. Սարգ. ա. դ. Փ: եւ. յկ. Ի:

Իբր Արարիչ. Ποιητής. Factor, creator. * Արարողին երկնի եւ երկրի. Շար: * Ոչ յարարողէն զարհուրեալ գողոցաս. Պիտ: * Կամաց արարողին: Արարողիդ պահեալ եւ ուխտեալ. Նար. ՀԷ. դԶ:

ԱՐԱՐՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ποιητικός. Creativus, efficiens. δραστικός, activus. γεννητικός, generans. Որ ինչ անկ է արարողի. գործողական. ներգործական. պատճառական. ազդողական. * Արարողական գործառնութիւն. Գր. ՀԲ: * Արարողակա-

նօք արքայնատեղծուլինք. Դիոն. էրիթ. Բ: *Ըստ բանուէ ակամայից՝ արարողականն ակիզբն արտաքուստ է: Սկիզբն ասի ստա_ նօր արարողականն պատճառ: Ոչ զղջումն արարեալ, և ոչ ինչ այլ փոսոու արարո_ ղականս. Նիւս. բն. իի. և ծէ: *Զգործս իւր ցուցանէ արարողական իմաստս, և ոչ զարարչական զօրութիւն. Համամ. առկ: *Ա_ ռեն և առոյինկեանք զասրերս զոմանս արա_ րողականս, և զոմանս կրականս. արարողա_ կանս՝ զօգ և զհուր, իսկ կրականս զերկիր և զջուր: Ներգործութիւն է շարժումն արա_ րողական. և արարողական ասի յինքենէ շարժեալն. Նիւս. բն. է. և ծէ:

ԱՐԱՐՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ποιητικόν. Agendi vis. Արարողականն զօր_ կարողութի առնելոյ. ներգործականութի. *Զուսմն և զկրազուկս, և զարձեալ և ըզ_ ձեռս ('ի հրեշտակս, իմա) զարարողակա_ նութիւն, և ներգործութիւն, և ըմբռնողա_ կանութիւն. Դիոն. էրիթ: և Ը. հրեշտ:

ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ποίησις. Actio. Արարք. արարուած. բան և եղանակ առ_ նելոյ. առնելն. *Զօրութի նոցա ցուցանէ. և յամենայն գրեթէ անժամանակապէս ըզ_ թափանցիկն արարողութի: Կատարել զա_ րարողութի խնդրոյն բարեսէրականութ խոս_ տացեալ. Դիոն. էրիթ. ծէ. և էկեղ. Բ:

ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. Θεσμός (յորմէ ծէս), τελεταί. Ritus. Θρησκεία. Caeremonia. Խորհրդաւոր արարք յեկեղեցական պաշ_ տամունս. որ և առ յետինս կոչի Ծէս. *Առնլով յայլոց ազգաց զայլասմնի խոր_ հրդոցն արարողութիս. Ցհ. կԲ: *Ցեկեղե_ ցւոյ այլևայլ արարողութ: Զհայրենի սանդն իւրեանց յարարողութիւն. Վրդն. ող. և էրգ: *Զայլ և այլ ձևս արարողութե ազգաց քրիստոնէից. Երզն. մոբ:

ԱՐԱՐՈՒԱԾ, ոյ կմ ի. գ. Ποίημα. Factura. Առնելն, և առնիլն. արարք. գոր_ ծողութի. կազմութի. և Արարեալն գործ. Տե՛ս և ԱՐԱՐ, և ԱՐԱՐԱԾ: Ի վերացեալն ասի. *Արարուած խեցեղէն սափորացն 'ի հողոյ. Եղէր. տփ: *Սորին զխտութեն արա_ րուածոյ (ասլի է) զարդարութի. Լմբ. ող:

Եւ իբր 'ի թանձրացեալն. *Սերք (յո_ գից բառյն.) մրգոն. Արարող (ὁ ποιητής). Արարած (ὁ ποιηθείς,) որ է առնելոցն. Արա_ րուած (τὸ ποίημα). Թր. ժէր: *Զի արա_ րուածն՝ ածային զօրութ արժանի երևե_ ցի. Փիլ. լխ. ա. 53: *Իմաստս այս իմ, և ջանս, և արարուած: Լուեալ մեր զայդ ամենայն նենգաւոր իրսքո և զարարուածս: Ընդդիմացեալ արեաց արարուածի: Կամք ձեր և արարուած կարի մեծ է. Փարպ: *Արարուածոյ յարկի դաւթեան համբա_ կին. Նար. խը: *Աւաղ չար արարուածին: Զայն արարուած ողբաց զարուսեակն. Լաստ. Բ. ԻԳ:

ԱՐԱՐՈՒԱԾ. Ըփոթի երբեմն ընդ Արա_ կութ. Ποιότης. որպէս թէ ընթեռնլով Ποίησις. Տե՛ս և ՔԵՐԹՈՒԹԻՒՆ. *Որ արա_ կութի և արարուած ինչ կարծիցէ ունել զած, զանձն իւր զրկէ և զլանայ, ոչ զած: Ի սմանէ որակացեալ և արարուած ընկա_ լեալ է սեռական առաքինութիւնն: Ըստ տեղւոյ խոհականութեն երկու են որակք արարուածք, խոհումն, և խոհօղն. Փիլ. այլոբ:

ԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. } Առնելն, առ_
ԱՐԱՐՈՒՄՆ. րման. } նիլն. արարչու_ թի. արարուած. Ποίησις. Factura, instructio. *Ընդհանուր արարչին գեղեցկա_ բար արարութեն երկնի և երկրի. Փիլ. նխ. ա: *Զմարդոյն արարումն պատմելով

երանելին մովսէս. Կիւրղ. գանձ:

ԱՐԱՐՉԱԲԱՐ. մ. Իբրև արարիչ. ածա_ բար. *Նստաւ միածինն յերկինս 'ի վերայ քերոբէիցն արարչաբար. Մանդ: *Բա_ րեխօսեմ առ տէր անդադար՝ գըթալ 'ի մեզ միշտ արարչաբար. Գնձ:

ԱՐԱՐՉԱԳԻՐ. ա. Գրեալ յարարչէն. ածատանդ. *Առ երևմունսն արարչագիրս. Նար. իէ:

ԱՐԱՐՉԱԳՈՐԾ, ի, աւ. ա. Γενεσιουργός. Originis auctor. Ποιητής. Factor, conditor. δημιούργος, fabricator, opifex. Արարչութ կամ իբրև արարիչ գործօղ. ստեղծօղ. արարիչ. հաստիչ յոչնչէ. արարողական: *Ի մեծութէ և 'ի գեղեցկութէ արարածոց ըստ նմին համեմա_ տութեն և արարչագործն նոցա երևի. Իմ. ծԳ. 5: *Արարածն արարչագործաւն նո_ րոգի. Աթան. ա. Գ. Է. ևն: *Որ էն, գոյացուցիչ պատճառ, արարչագործ էից գոյացութե. Դիոն. ածայ: *Սուացուածս գոչէ զիւր արարչագործն: Բնութ ուրեմն է արարչագործ որդի. Կիւրղ. գանձ: *Ա_ րարչագործ ած, կմ զօրութի, ձայն, բա_ զուկ, ձեռք. Շար: և Պարգ:

Իսկ թէ իբր կը. Ցարարչէն գործեալ, ստեղծեալ. *Արարչագործ հրեշտակք. Պէտր. օծն:

ԱՐԱՐՉԱԳՈՐԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Δημιουργικός. Creativus. Սեպհական ա_ րարչագործի կամ արարչագործութե. որ և ԱՐԱՐՉԱԿԱՆ. *Ոչ արուեստի գործ է, այլ զօրութե արարչագործականի: Արար_ չագործական զօրութի զոչէս յէութե կո_ չէ. Կիւրղ. գանձ:

ԱՐԱՐՉԱԳՈՐԾԱԿԻՑ. Տ. ԱՐԱՐՉԱ_ ԿԻՑ. Συνδημιουργήσας. Socius creationis. *Ոչ զոք կալցի ընդ իւր արարչագործակից. Կիւրղ. գանձ:

ԱՐԱՐՉԱԳՈՐԾԱՊԷՍ. Տ. ԱՐԱՐՉԱ_ ԲԱՐ. *Յայ զնոսա արարչագործապէս գոյանալ ասէ: Ած՝ ամենայնի է տեղի, ոչ մարմնապէս, այլ արարչագործապէս. Մաքս. 'ի դին: *Կատարեալ ամենայն, և բարի, և իմաստասիրաբար և արարչագոր_ ծապէս են եղեալ. Նիւս. բն. խա. (ըստ հյ. ποιητικῶς. ըստ այժմու յն. προνοητικῶς, նախախնամաբար):

ԱՐԱՐՉԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Δημιουργέω. Creo, facio. Արարչաբար գոր_ ծել. ստեղծանել. առնել յոչնչէ. հաս_ տել. Ճարտարապետել. *Արարչագոր_ ծեաց զբարի արարածս. Շ. ամենայն լոյ: *Արարչագործեցեր զիս 'ի հողոյ. ԺԺ: *Ոչ արարչագործելոյն՝ արարչագործելն է հակառակ. Կիւրղ. գանձ: *Յինքենէ ա_ րարչագործէ որդի զբոլորս: Զոր ինչ ա_ րարչագործէ. Աթ. Է. ծԲ:

Կամ Առնել որ և է օրինակաւ. կազմու_ ցանել. ընէլ. կը. ըլլալ. *Արեգակն խաւա_ րեցաւ, և զտիւն գիշեր արարչագործեաց. Ոսկ. նոր Լէր: *Ի բաժանականսն անկա_ նել ցանկութեան, յորոց նիւթականքն ա_ րարչագործին և ախտաւորք. Դիոն. Է_ կեղ. Գ:

ԱՐԱՐՉԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Δημιουργία. Fabricatio, creatio. Արարչութի. ստեղծումն. ստեղծանելն. ևս և ստեղծա_ նիլն. *Ածային, կամ այ արարչագործու_ թի. Պէտ: Խոստ: Սարգ: Սարկ: *Ած առ 'ի յիւրումէ ածութեն, և արարչագործու_ թ արարածոցս. Աթ. Գ: *Արարչակից է_ վասն զի հասարակաց երրորդութէ է արար_ չագործութիւն. Խոստ. պարգ: *Բարութն շարժեաց զնա յարարչագործութի երկ_ նաւորացն և երկրաւորացս. Լմբ. ող: *Ըստ կարգի հրեշտակականին զարգք արարչա_ գործութ ածն յառաջ. Մաքս. 'ի դին:

Կամ 'ի թանձրացեալն, որպէս Արա_ րած. *Հրեշտակականքն արարչագործու_ թիք որպէս ճաճանչք ինչ են այ բարե_ րարութեն. Մաքս. 'ի դին:

Նմանութք. Վերասին ծնունդ աւազա_ նին. *Գոլն մեզ ածայնապէս անճառելի արարչագործութ. Դիոն. էկեղ. Բ: *Ածայ_ ին արարչագործութիւն, այսինքն որ 'ի ձեռն մկրտութե վերստին ծնունդն, ըստ որում ածայինք գոլ սկսանիմք. Մաքս. անդ:

Իբր Լոկ արարուած. կազմութի. *Պառ_ կերագործն փիղիա զդէմ անձին իւրոյ յո_ րինեաց ('ի վահանին աթենայ) 'ի ձեռն ումեմն աներևան արարչագործութեան. Արիստ. աշխարհ:

ԱՐԱՐՉԱԴԻՐ. ա. Ցայ եդեալ. ածա_ դիր. *Արարչադիր աւանդք, կամ հրա_ ման. Մանդ: Գր. հր:

ԱՐԱՐՉԱԽՆԴԻՐ. ա. Որ 'ի խնդիր ե_ լանէ արարչին. *Զորս իւրեանց իսկ բնու_ թե բարեքն կշտամբեն, այնու զի արար_ չախնդիրք և ածախոյզ են. Եղիէ:

ԱՐԱՐՉԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ποιητικός, δημιουργικός. Creativus; Creator, trix; operativus. Սեպհական արարչի. ածա_ կան. ածային. ածավայելուչ. այ. *Արար_ չական սէր, կմ մարդասիրութի, բարե_ րարութի, փառաւորութի, հնազանդու_ թի. Ագաթ: Պէտ: Մանդ: Սհկ. կԲ: Նար: *Համբարձեալ զձեռն իւր զարարչական՝ օրհնեաց զնոսա. Զքր. կԲ. հմբր: *Ա_ րարչականդ քոյին մարմնով: Միութբ ա_ րարչականաւ. Նար:

ԱՐԱՐՉԱԿԱՆ. Ունօղ զկարողութի ա_ րարչագործելոյ կամ առնելոյ զոր ինչ և է. արարողական. և Արարօղ. արարիչ. գոր_ ծօղ. կերտօղ. պատճառ. գտակ. *Զօ_ րութիք (այ), մին արարչական, և միւս արքունական: Որ առ ածութեն զօրութիւնքն են, արարչականին և արքունականին. Փիլ. օրէնք: *Որ զարարչականն եղականաց լու_ սոյն 'ի քեզ տանելով: Արարչական բա_ նին հրաման. ևն. Շար: *Սկիզբն ըսկզբան՝ արարչական . . . Եւ եղելոցս արարչա_ կան. Շ. խոստ: *Հիմնութեն՝ աթոռոյ արարչական. Սահմ. Գ: *Ձեռք առ հնա_ րագիտութեան հայելով արարչականք ա_ նուանին. Ցհ. իմ. ոփ: *Ունի զայն՝ որ երկիւղին է արարչական. Սարգ. ա. գ. Գ: *Ապստամբ զօրութիք՝ իբրև արարչա_ կանք չարութեանն, և մեզ ուսանողք. Աթաբ. ծն: Ուստի

ԱՐԱՐՉԱԿԱՆ ՊԱՏՃԱՌ. Արարող կամ արարողական պատճառ. սկիզբն որ առ_ նէ. որ և ասի ԱՐՏԱՔԻՆ ՊԱՏՃԱՌ, որ_ պէս և ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏՃԱՌ. որ է ած միայն. *Առաջին արարչական պատճառն՝ ոչ յումեքէ և նա եղև. ապա թէ ոչ՝ ոչ ա_ ռաջին է եղելոցն արարչական պատճառ. Փիլ. նխ. ա: *Իվերուստ արարչականաւն, և 'ի ներքուստ նիւթականաւն. Սահմ. Է:

ԱՐԱՐՉԱԿԱՆ. իբր կը. Արարեալ, ար_ տադրեալ. *Ոչ 'ի յերկրէ յօդեալ մարդ_ կան, այլ նորաստեղծ արարչական. Շ. խոստ: *Թէ լոյս լուսնին է յինքենէ արար_ չական. Երզն. օփ. էրիթ:

ԱՐԱՐՉԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Արար_ չական զօրութի. կարողութի ստեղծանե_ լոյ. *Ամենայն զօրութեանն գեր 'ի վերոյ ածութին է. և խօսի գէպ 'ի միջոյն արար_ չականութեն. Փիլ. էլ. Ի. 68. (ուր այլն

հրէամիտ ըստ մասին զանազանէ զայլ և այլ զօրութիւնս այս ածանմանս):

ԱՐԱՐՉԱԿԵՐՏ . ա . Ցայ կերտեալ . Տես և ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾ . *Արարչակերտս խորհրդոյ . Նար . ԽԷ :

ԱՐԱՐՉԱԿԵՐՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԱՐԱՐՉԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ , իբր Թանձրացեալ . *Բոլոր արարչակերտագործու թեան բարի են . Մանր :

ԱՐԱՐՉԱԿԻՐ . Տ . ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԻՐ . Նշան արարչակիր . Նար . Խէ :

ԱՐԱՐՉԱԿԻՑ , կցի , ցաց . ա . Συνδημιουργίσας , συνδημιουργός . Socius creationis . Συγκτίζων . Simul creans . Արարիչ 'ի միասին . համագործ . որպէս որդի և հոգի ընդ միում արարչական կարողութեամբ ընդ հօր : Ագաթ : Ա Շար . ոսէղ : *Փառակցի և արարչակցի . Նար . ԼԳ : Իսկ Եղնիկ հեգնելով զմիհրն և զորհմն պարսից՝ գրէ . *Անգիտութեամբ լինելոյ արեգական առեն զորհմն , և առ յոյնն իսկ արարչակից լուսոյ . այսինքն 'ի միասին արարող լուսոյ :

ԱՐԱՐՉԱԿԻՑ . Ի միասին սաեղծեալ , հասեալ . Συγκτιζόμενος . *Մարմնականքն ոչ ունէին իւրեանց չար զօր արարչակից . Բրս . ճոր :

ԱՐԱՐՉԱԿՑՈՒԹԻՒՆ . Գ . Արարչակից գոլ էութիւն . *Ի լեզու սորա խօսեցան ած գէզանակ իւր արարչակցութեան ընդ հօր . Լմ . ասաւ : *Արարչակցութեան հոգւոյն այս արար զարարածս ամենայն . Խոսր :

Եւ լայնաբար՝ Գործակցութիւն ծնողաց ընդ այ 'ի սերունդ զաւակաց . *Բարեզարգութիւն քաղաքաց , ևն . . . յարմարոյ արարչակցութեանս զեղեալ յորդեացեն . Պիտ :

ԱՐԱՐՉԱՆՈՐՈԳ . ա . Ցայ նորոգեալ . *Արարչանորոգ ընթացք , կամ տաճար . Նար . ծբ . և գհյ :

ԱՐԱՐՉԱՊԱՏ . Տես ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏ . *Մերժել յանձանց ձեռոց զարարչապատ թագաւորն . Բոոզ . Ղ . 31 :

ԱՐԱՐՉԱՊԱՏՈՒՄ . ա . Պատմօղ զարարչին կամ զարարչութէ . *Նման մովսէսի արարչապատմուել . Վրդն . ող :

ԱՐԱՐՉԱՊԱՐԳԵՒ . Տ . ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐԳԵՒ . *Արարչապարգև ասհման , կամ փարթամութէ . Նար . Խէ : Մխիթ . Եւ :

ԱՐԱՐՉԱՊԵՏ , ի . Գ . Γενεσιάρχης . Originis princeps . Սկիզբն և առաջին պատճառ արարչութէ . *Որ գեղեցկութեան արարչապետն է՝ նա հաստատեաց զնոսա . Իմ . ճԳ . 3 :

ԱՐԱՐՉԱՊԻՍ . Տ . ԱՐԱՐՉԱԲԱՐ . *Ըստ ածութէն ընդունէր զպարեպաշտութիւնս արարչապէս . Մանր : *Շնորհեա հայրաբար և արարչապէս իւրաքանչիւրոց՝ այսինքն ամենեցուն մեզ ըստ օգտի . Խոսր . գորհ : *Արարչապէս միշտ հանդերձեցեր . Նար . գԳ :

ԱՐԱՐՉԱՍԵՂԾ . ա . Ստեղծեալ յարարչէն . ածաստեղծ . *Նշան արարչաստեղծ . Նար . Խէ :

Եւ Արարիչ . արարչագործ . *Արարչաստեղծ ալ . ԲԵնիկ :

ԱՐԱՐՉԱՏԵՍ . ա . Որ ինչ հայի 'ի տեսութիւն արարչին . *Տեսութիւն լուսոյ հոգեւոր 'ի լերինն Թաբորական արարչատեսս ներգործեցելոցն . Նար . գանձ հոգ :

ԱՐԱՐՉԱՏԻՊ . ա . մ . Ունօղ զտիպ և զնմանութիւն արարչին . ածակերպ . *Արարչատիպ կերպարանեալ գոյացոյց . Զար . ԼԲ :

ԱՐԱՐՉԱՏՈՒՐ . ա . Տուեալ յարարչէն . ածատուր . *Արարչատուր փառք , փառաւորութիւն , կոտակ . Մանր : Թէոդոր . Խէ : Նար . Խէ :

ԱՐԱՐՉԱՒԱՆԴ , ի , ից . ա . Աւանդեալ յայ . ածաւանդ . *Արարչաւանդ պայման : Կազմուածոյ արարչաւանդելոցն գլխաւորաց : Արարչաւանդ լոյծ . Նար . ծա . ղԷ . և կհաս : *Ոչ զօրեցի տանել այսմ արարչաւանդ պարգևացս . Ոսող :

ԱՐԱՐՉԵՂԷՆ , զէնի , նաց . ա . Արարչական . ածեղէն . *Զարարչեղէն փարգապետիլ զածաբանութիւն . Մանր :

ԱՐԱՐՉԸՆԿԱԼ , ի . ա . Ընդունօղ արարչին . ածընկալ . ածակիր . *Արարչընկալ տիրուհի : Սեղանոյդ արարչընկալի . Նար . կաս . և յէւ :

ԱՐԱՐՉՈՒԹԻՒՆ . Գ . Κτίσις , δημιουργία . Creatio , opificium , structura . որ և ԱՐԱՐՉԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ . Սաեղծանելն , և լին , գործ այ . և Արարչական զօրութիւն և խնամ . *Ըստ բարերար արարչութէ իւրոյ : Արարչութե և բարերարութե : Պարգևք արարչութէ . Ցմխ : *Ցսկզբանն իսկ յարարչութէ ժամանակին : Արարչութէցն հաւատալ յամենայն սրտէ . Ագաթ : *Զամենայն արարածոց արարչութին : Ոչ երբէք էր ած գասարկ յարարչութենէ . Եղնիկ : *Առաւել քան զարարչութին յոչնչէ զաշխարհս՝ մեծագոյն փրկութիւն զմերքինոյն իմանայիր . Եղիշ . Է : *Որդի քո ծննդեամբ , և տէր արարչութե . Նար . յ : *Զագամ կցորդ արար ած արարչութեան իւրոյ՝ անուանս գնել կենդանեաց . Շ . Տաղ : *Տէրն մեր ըստ արարչութէն , և եղբայրն ըստ մարմնոյ . Մխիթ . Եւ :

Իբր 'ի Թանձրացեալն , ԱՃ . կամ որպէս Աճութիւն . *Մեր արարչութէն սոփեսաց զմեզ՝ առնել զարարածս : Արար ընտրողս արարչութէն (այսինքն Ճշմարտին այ) . Ցմխ : *Ճանաչել զզօրութիւն բնութէ արարչութէ քո : Արժանի եղեն ճանաչել զարարչութէ նորա : Ասել հօրն արարչութէ ցարարչակից որդին . ևն . Ագաթ : Տես և Նար . ծԳ . ԽԴ . ԽԷ . ԼԳ . ԿԷ . ՂԲ :

ԱՐԱՐՉՈՒԹԻՒՆ . Արարած այ , և գործած ածային , կամ մարդկային . արարուած . կազմուած . *Արարչութէց սկիզբն (երկին , և հրեշտակք) . Լմ . ող : *Վասն ազգի ազգի պէսպիսելեաց աչացն արարչութէ . Կոչ . Բ : *Երկու արարչութիւնք , գժոխոցն յարկ , և գերեզման . ՃՃ : *Սաեղծական և նկարագրական արարչութիւն (գրօշելոց) բազում ինչ վնասակար կենաց մարդկան . Փիլ . Ծ . բան :

Շփոթի և ընդ ՈՐԱԿՈՒԹԻՒՆ . Ποιότης . Տես և ՔԵՐԹՈՒԹԻՒՆ . *Ընդէր մովսէս պղնձի օձ կազմէ , ոչ հրաման տուեալ նմա յաղագս որակութէ արարչութէ (յն . մի բան) . Փիլ . այլաբ :

ԱՐԱՑ , ի . Գ . Վեցերորդ ամիս հայոց . զոր Վանոլ . 'ի փորէմափն , սասուգաբանէ , Արանց կոչ արեաց ամիս 'ի ձմերան . *Մեծասաներորդ ամսեանն , որ է ինքն արաց ». ինձ ըստ երբ . սէտոն , որ է մեսասաներորդ 'ի նիսանէ . Զքր . Ա . 7 :

ԱՐԱՔԱՆՉԱՆԱԼ . չ . Արի և քաջ լինել . այր լինել . արիանալ . զօրանալ . *Ունելն արութի , որ հաստաբակագոյն սասացի արաքանչանալ . Փիլ . Եւ . Բ . 112 :

ԱՐԱՔԱՑԻ . ա . Որ 'ի Բ . ԲԳ . ծԷ . 32 . կարծի բնակիչ Արաք քաղաքի . յամանց մեկնի իբր Արչի , աւագ , բարեկամ արքայի :

ԱՐԲ . Գ . Κῶμος . Compotatio . որպէս Արբումն . գինեբրբուք . խրախունք . *Եթէ յորբ կոչեսցիս (վերպականս գրի . յորբեցիս) , մի երագիցիս . եթէ յսւրացումն , 'ի բաց վազես . Աճոբ . Դրբ :

ԱՐԲԱՆԵԱԿ , եկի , կաց . Գ . Πρύτανις . Administrator . ὑπουργός , minister . προαγωγός , perductor . ἀκόλουθος , pedissequus . ὑπήκοος , subditus . Յարբունս հասեալ սպասաւոր ժիր . որ և կոչի մանուկ , պատանեակ . համբակ . սպասեակ . ծառայ . պաշտօնեայ . որպիսի և է սպասահարկու . գործօնեայ . գործակալ . գործակից . կամարար . կամակատար . մատակարար . հպատակ . հետեւօղ . առ.ինչ . միջնորդ . խղճէ . ծառայ . Գոռլ , խոփոփ , պէնդի , էարաըլըզ . *Զլուսաւորս երկնաւորս՝ զարբանեակս աշխարհի . Իմ . ծԳ . 2 : *Զարբանեակս յառաջ քան զիշխանն նազելի և պարկեշտ համարին . Փիլ . Ծ . բան : *Զիմն ճանաչիցի արբանեկաւն արարիչն . Սեբեր . Է : *Փորձէր , և արբանեկաւ վարէր . Աճոբ . 'Ի կնոյ : *Երկուքն միայն յառաքելոցն գրեցին զաւետարանս , և երկու եւ այլ արբանեակք նոցին . Ոսկ . մ . Ա . 1 : *Ոչ ընդ արբանեակս , այլ ընդ վարիչն պարտին զարմանալ : Զհրեշտակս՝ արբանեակս գիտէք յօգնականութիւն մարդկան . Եղնիկ : *Նոցին արբանեակ ըստ աւետարանական հրամանացն . Կոչ . *Արբանեակ բարեաց , կամ խաղաղութեան . Մագ . ԽԷ . Խոսր : *Արբանեակ լինել առ հաճոյս կամացն այ , կամ Ճշմարիտ քարոզութէ , կամ սէր վարուց , կամ իրաւացի օրինաց , կամ յափշտակութեց . Ցմխ . Է . Ը . ծԲ : Պիտ :

ԱՐԲԱՆԵԿԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Սպասաւորական պաշտօնէից . ծառայական . սպասաւորական . *Ծառայ և ոչ մի ազ ոչ էր , բայց ազատք պաշտէին՝ զարբանեկական պէտոն կատարելով . Փիլ . փեռակն :

ԱՐԲԱՆԵԿԵՄ , եցի . չ . Ὑπηρετέω . Ministro . Ὑπουργέω , γω . Inservio , subministro . Ծառայել . սպասաւորել . սպասաւորել . հետեւել . *Զի քո արարածք քեզ արարչիդ արբանեկէ : Արբանեկեալ քոյոց հրամանաց . Իմ . ծԹ . 24 : ծԸ . 6 : *Արբանեկել նոցա և սպասաւորել 'ի կապանս . Փարպ : *Արբանեկել չար խորհրդոց , կամ ցանկութեց . Ցհ . կԸ : Խոսր :

ԱՐԲԱՆԵԿԵՄ . Ն . Մատակարարել . բաշխել . պաշտել . *Արբանեկել զպիտոյս , կամ զպարգևսն սպասաւորութիւն . Ցմխ . Ղ : Պիտ : *Ախոնդիքն զհայրդ զայսպիսի ներգործութէ տեէ և տալոյ արբանեկել . Մագ . ծէ :

ԱՐԲԱՆԵԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի . Ն . Ծառայեցուցանել . վարել 'ի պէտս . *Արբանեկեցուցանէ զմեզն և զմառախուղն իբրև զմոխիր . Կոչ . Բ :

ԱՐԲԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ . Գ . Ὑπηρεσία , διακονία . Ministerium . Ծառայութիւն . սպասաւորութիւն . պաշտօն . պէտք . *Ած ոչ հնարից կարօտանայ և արբանեկութե առ 'ի յայլոց ումեք . Աւետ . Ձ : *Սպասաւորական հոգիք յարբանեկութէ առաքեալք . Ան . ծԲ : *Ի հնազանդութեան արբանեկութէն . Ցմխ . Ծ : *Արժանի համարեցաւ արբանեկութէ իւրոյ . Ագաթ : *Զարբանեկութիւն հարկանել . Եղնիկ : *Յարբանեկութէ կալ . Եղիշ . Է : *Յարբանեկութէ պայմանի սպասաւորեալ : Սոդոմայական արբանեկութիւնք : Ի չար արբանեկութէ չարացն . Ցհ . կԸ : *Պահպանութէ առիւծուն՝ հանդերձ արբանեկութեամբ գայլուն . Խոր . Բ . 67 : *Փոյթ յաւանդեալ գործոյն նմա յարբանեկութիւն . Սարկ . ԳՀ :

ԱՐԲԵԱԼ. Տե՛ս ԸՄՊԵԼ, և ԱՐԲԵՆԱԼ։

ԱՐԲԵԼԻՔ, լեաց. գ. Իբր Գինեբրուք. արբեցութիւն. *Սկսաւ նեղբինին խօսել բանս հպարտս և ամբարտաւանս յարբելեաց. Բուզ. Դ. 18։

ԱՐԲԵՆԱՄ. եցայ, եցո՛ղ, եցեալ կամ բեալ. չ. Μεθύω, μεθύσκομαι, κραιπαλάω. Inebrior, crapulor. որ և ԱՐԲԻԼ. Գինենալ. զուարթանալ 'ի գինւոյ. և գինեհարբել. յանչափս ըմպելով զգինի կամ զօղի՝ ելանել արտաքոյ անձին. անզգայիլ. կորուսանել զխելս. հարբենալ, գինօվլամագ. սէրխօշ օլմագ։ (Իսկ Արբեալ. արար. ախմեր. որպէս ռմկ. խմած, խմօղ, գինով։) *Արբին և արբեցան ընդ նմա։ Արբ 'ի գինւոյն, և արբեցաւ։ Արբէք և արբեցարո՛ւք։ Որ ըմպէք գինի յարբենալ։ Մի արբենայք գինւով։ Մի լինիր արբեցող։ Այր կերող և արբեցող։ Արբեցողք զարքայութիւն այ ոչ ժառանգեն։ Մոլորեսցին իբրև զարբեալ. ևն։ *Ո՞չ ապաքէն զուարթուն և իմաստուն իշխան 'ի վերայ արբեցելոց կացուցանել պարտ է, և ոչ զներհակն. Պղատ. օրէն. ա։

Նմանութեամբ ասի. *Արբեցաւ սուր իմ յերկինս։ Արբեսցի երկիրն յարենէ նոցա։ Ցասեալ քան զարբենալ ամենայն բանձեր ոչ ցամաքեցի. Ես. լդ. 5. 7։ Յոբ. ե. 12։ *Արբեալ 'ի մանկութեան արութեամբ։ Զի մանկութիւն գալ եւ արբել (արբեալ). Խոր. Գ. 40։ Կրթթ. ոփ։ *Արբեցաւ յարբումն չար։ Արբեալ լինին 'ի ցանկութեան. Լաստ. ժա. իդ։ *Բորբոքեալ բոցն Տարպոնէ, մինչ զի քաղաքն արբեալ լինէր 'ի հոտ ճենճերաց նոցա. Մաշկ։ *Էր և այս գարշեալ յարբեցելոցս կարծեաց առելութիւն։ Որպէս արբեալն գինւով զեղխութեան ոչ գիտէ զինչ առնէ կամ զինչ խօսի, այսպէս և արբեալն հոգւով սիրոյն այ. Լմբ. ատ. Ն օղ. իբ։

ԱՐԲԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Μέθη, μέθυσμα, πότος. Inebriatio, vinolentia, temulentia, compotatio, potus inebrians. Անչափ արբումն ըմպելեաց. արբենալն. գինեհարութիւն. և Գինեբրուք. և Գինի, կամ ինչ մի արբեցուցիչ. հարբեցութիւն, հարբածութիւն, գինովութիւն. սէրխօշլուգ. պէօրիւք. *Մինչև յե՞րբ կայցես յարբեցութեան։ Անկեալ գնէր յարբեցութեան իւրում։ Բարւոք է երթալ 'ի տուն սգոյ՝ քան 'ի տուն արբեցութեան։ Զգինի և զարբեցութիւն մի արբցես։ Տուք զարբեցութիւն տրտմեցելոց. ևն։ *Որովայնամոլութիւն և արբեցութիւն պակասեալ՝ ցանկութեանցն չիշխանի. Յճխ. ի։ *Զի՞նչ ինչ 'ի մեղաց՝ զոր գինի և արբեցութիւն ոչ գործէ. Սարգ. ա. դ. ի։

Փոխաբերութեամբ ասի. *Արբեցեալք մինչև 'ի վաղորդեայն գեղեցիկ արբեցութիւն այտուցին (պաշտամանց). Փիլ. փեռակոսն։ *Արբեցութիւն մտաց (ցանկութիւն, ագահութիւն, բարկութիւն). Սարգ. ա. դ. ի։ *Խաչի համբերեալ, և զայլոյն արբեցութիւն (թշնամանաց) որ 'ի հրեիցն կրեալ։ Եւ զարտաքուստ արբեցութիւն, զորս 'ի հրէիցն անզգամութենէ բերեալս 'ի վերայ նորա. Գորգոն. իդ. լի։

ԱՐԲԵՑՈՒՄՆ, ցման. Տ. ԱՐԲՈՒՄՆ. *Ցորոյ տեղոյ մատուռակեալն իսկ էր յարբեցումն իւր սբ և ամբիծ ձեռքն գրիգորի. Յհ. կթ։

ԱՐԲԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Μεθύσκω, μεθύω, ποτίζω. Inebrio, ebrium reddo. Տալ արբենալ գինւով կամ իբր գինւով. հարբեցնել, գինովցնել, խմցնել. էսիրիմէք, սէրխօշ էթմէք. *Բաժակ քո որպէս անապակ արբեցոյց զիս։ Արբեցուցից զանձինս քահանայից։ Արբեցուցանել արբեցութեամբ։ Արբեցոյց զամենայն հեթանոսս։ Արբեցուցից զնետս իմ յարբենէ (իբրև զարբեալս). Աղ. իբ. 5։ Երեմ. լա. 14. ծա. 57։ Յայտ. ծդ. 8։ Որ. լբ. 42։

Եւ իբր Արբուցանել. ոռոգանել. Չրել. *Հայեցար յերկիր, արբեցուցեր զնա։ Զակօս նորա արբեցուցեր. Սղ. կդ. 10. 11։ *Այս անուն անկօղ, կամ այս անուն արբեցուցանող. Առ. օրս։

ԱՐԲԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ արբեցուցանէ, կամ արբուցանէ. *Քաղցրեալ, և կերակրիչ. ծարաւոյ, և արբեցուցիչ. Սարկ. հանգ։

ԱՐԲԵՑՕՂ կամ ՈՂ, ի, աց. Οἰνοπότητης, μέθυσος. Vini potor, bibax, ebrius. Որ շատ ըմպէ զգինի, և արբենայ. խմօղ, հարբած. Տե՛ս և 'ի բայն ԱՐԲԵՆԱԼ. Առակ. իգ. 20։ իդ. 9։ Մատթ. ժա. 19։ Ղկ. է. 34։ ա. կոր. ե. 11։ զ. 10։

ԱՐԲԻ. արբ. Տե՛ս 'ի բայն ԸՄՊԵՄ։

ԱՐԲԻՄ, եցայ. չ. Տե՛ս ԱՐԲԵՆԱԼ. *Դեղ է երկիւղն... որչափ յոլովագոյն արգելոք կամիցի ոք արբել 'ի սմանէ. Պղատ. օրէն. ա։

ԱՐԲՇԻՌ, շռի, ռաց կամ ռից. Μέθυσος, οἰνοφλύγων. Ebrius, vinolentus. Արբեցող. արբեալ. մոլեալ զհետ ուտելեաց և ըմպելեաց. հանգամանակող. և անառակ. շռայլ. զեղխ. հարբեցօղ, հարբած, կէրխօշ սէրօղ, մախօղ, ծամբէ էլած. պէքրի, սէֆիհ, իւզիճի. *Հանգամանակող է և արբշիռ։ Ամենայն արբշիռն (կամ արբեցողն) և բոզանոցն աղքատասցի. Օր. իա. 20։ Առակ. իգ. 21։ *Մշակ արբշիռն ոչ հարսցէ 'ի մեծութիւն։ Բարկութիւն մեծ՝ կին արբշիռ. Սիր. ժթ. 1։ իզ. 11։ *Զորովայնամոլութիւն արբշռաց. Յճխ. է։ *Բարեկարգք միշտ բամբասին յարբշռաց իբրև ախտալք. Մխ. առակ. ծէ։ *Ո՛վ արբշիռդ 'ի պարկեշտից. Նար. է։ *Իսկ մեզ մինչ 'ի ցարբենալ՝ գինւոյն թակոյկք, մանաւանդ թէ՝ և աւաւել քան զարբեցութիւն՝ արբշռացն. Ածաբ. աղէպոնէր։ *Որ փախչիցի յարբշիռ լինելոյ. Նիսս. կազմ։ (Ի բառդ Արբշիռ, Շիռ է արմատ բառիս Շռայլ. ըստ իմիք նոյն ընդ նմին. զի և 'ի բանս Ածաբ. և Նիսս. Արբշիռ գնի որպէս յն. անբարեխառն, և անառակ։)

ԱՐԲՇՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Οἰνοφλυγία, φιλοινία. Ebriositas. ἀσωτία, intemperantia, comessatio. Շռայլութիւն արբման կամ արբեցութեան. շուայտութիւն. զեղխութիւն. անառակութիւն. պէքրիլիք. *Զի՛ր արբշռութիւն, և վաւաշոտութիւն. Ածաբ. ծդ։ *Արբշռութեան զժուժկալութիւն (ընդդէմ դնել). Յճխ. իգ։ *Բազում հասեալ յարբշռութենէ. Բուզ. Գ. 19։ *Սեղանոյ պարարտին, և կոչմանց, և արբշռութեանց. Վրք հց. է։ *Բաց 'ի մարմնական մաքուրութէ արբշռութիւն շուայտեալք. Շաղ. Եփր. հապոսէծ։ *Ինքնասիրութեան սիրոյ 'ի չարիս մեծագունին ծառայեցելոյ արբշռութիւն. Սարկ. քհ։

ԱՐԲՈՆ. Տ. ԱՐԲՈՒՆ։

ԱՐԲՈՒՄՆ, բման. գ. Πότος. Potus, potatio. Ըմպելին. խմելը. և Ըմպելի ինչ. խմելու բան. իչքի. *Արբմամբն 'ի ձեռնածոյին նուաղութիւն ինքնուցանելով. Խոր. Է. 12։ *Տան նմա արբումն. առկ. 89։ *Վա՜յ ինձ առ արբումն մահուն բաժակին։ Ծարաւեալ արբման. Նար. Ա. ժն։ *Զիմ արբուցիս՝ զմահ և զանմահութիւն՝ և ձեռք այնպէս է ըմպել։ Որ զայս արբմանս ըմպեն. Նար. լըգ։

Նմանութեամբ ասի. *Ցարբումն իմաստից։ Հրաշաւոր վտակացն արբմանց. Շար։ *Թէև ապառակ առնուս յարբումն. Շ. այբուբ. Գ։

ԱՐԲՈՒՆ. ա. Πότιμος. Potui aptus. Ըմպելի. յարմար յարբումն. *Ըմպելի և արբուն մաքրութեամբ. Փիլ. այլաբ։ *Դառնութեամբ վէժանս... քաղցր և անոյշ և արբուն գործեցեր. Անյաղթ. բարձր։ Ն թէրդօր. խոլ։

ԱՐԲՈՒՆ, բունք, բունց, բանս. գ. ա. Ἥβη, ἐφηβότης, ἀκμή. Pubes, pubertas, maturitas, vigor, firma aetas. Որպէս Այր բուն, կամ արբեալ ըստ բուսանելոյ, այսինքն ուռուցեալ. իբրու Առոյգ հասակ. այր պատանեկութեան՝ յարմար 'ի գինովութիւն և յամուսնութիւն. էլրիկէ, կէնճլիկ, փինճլիկ. *Սնար որպէս մանուկ մինչև յարբուն հասակի. Ճչ։ *Առ ամենայն հասակ. առ նախնիք ժամու (մանկութեան) ժամանողաց, և առ երկրորդ կոչեցեալ չափու արբուննն. Նար. Գ։ *Զամենայն արբուն մանկութեան կատարեալ առպականեցին։ Զարբուն մանկութիւն հասակն անցուցին։ Ցարբունքն մանկութէ (կամ թեան) պատանիքն։ Զարբունս մանկութեանցն զծաղիկս. Փիլ։ *Կամ որք բոլորովին արբմամբք հասակին. Բրս. 'ի կա. ոչ։ *Յարբունս հասեալ մանկանն հասակի. Խոր. Է. 77։ *Մանկութեան արբունք հասակի. Նիսս. կազմ։ *Խնայել յարբունս մանկութեան իւրեանց. Յհ. կբ։ *Յարբունս տիոցն։ Դեռևս յարբունս տիոցն էին։ Ոչ անկատար հասակք, այլ ամենեքեան յարբունս տիոց՝ 'ի ձեռն գոլ պատերազմական գործոյ. Պիփ։ *Արբուցանէ բան հոգեբանական յարբունս այն. Նեղոս։

ԱՐԲՈՒՑԱՆԵՄ. բուցի, բո՛. ն. Ποτίζω. Poto. Տալ ըմպել. լնուլ զծարաւ. խմցնել. իչիրմէք. *Արբուցանել զնաշինս, կամ զխաշանց։ Արբո՛ իձ սակաւ մի ջուր 'ի սափորոյ այդմ։ Արբուցի զամենայն անձն ծարաւի։ Արբուցիք ինձ, կամ զնա։ Արբուցեն նոցա գինի. ևն։ *Արբուցանէն զամենայն ոգւոց հոգևոր կաթամբն. Ագաթ։ *Արբուցանէր զնա ուրախութեամբ բաժակաւ. Պիփ։ *Արբո՛ զծարաւեալ ջրոյն կենդանութեան. Տաղ։ *Գառնամոր կողին զընաւ արբուցեալ։ Գաղջելոյս արբուցանիցես. Նար. կէ. կզ։ *Զարբուցանօղն ծարաւեաց. Շար։ *Զարշարանօք, զդալարային աչօկաւն, և եղեգամբն արբուցաւ. Կոչ. Գ։ *Ցարբեցողացն արբեցող (կարծիւք), յիմաստնոցն՝ արբուցող ամենեցուն զբաժակն կենաց. Սանահ։

ԱՐԲՈՒՑԱՆԵԼ ԶԾԱՐԱՒ. իբր Զովացուցանել. անցուցանել զծարաւն՝ ջրով ըմպելով. *Ոչ զբաւականգակ ծարաւն արբուցեալ. Եղիշ. դփ։ *Ըստ կարին զջրայն լնու, և զծարաւն արբուցանէ. Սարգ. ա. դ. ի։ *Փութայր արբուցանել զծարաւ իւր արեամբ սրբոցն. Խոր. հայկս։

ԱՐԲՈՒՑԱՆԵԼ. իբր Ոռոգանել. Չրել. սուլամագ. *Արբուցանել զերկիր, կամ զերկրինս. Ես. ծէ. 10։ Սղ. ձգ. 13։ *Արբուցանել ջրոց զգաշտս. Փարպ։ *Ջուր արբուցանել (զանդս). Պիփ։ *Հրահանգ վտակք զգօյգ արբուցանեն զդաշտս բանականս. Խոր. հայկս։ *Արբուցէ զանդաստանս պտղաբերս. Նար. ղէ։ *Վտակս արտասուաց արբուցանողաց. Նար. կդ։

ԱՐԲՈՒՑԱՆԵԼ. իբրու Արբեցուցանել. Μεθύω, μεθύσκω. *Որ արբուցանէ զամենայն

երկիր 'ի գինւոյ իւրմէ։ Արբոյց զնա գաւաթ։ Եզեկ. ծա. 7։ Ովէ. Դ. 15։ *Վայ որ արբուցանէ ընկերի իւրում հրապոյրս պղտորս, և արբուցանէ՝ զի հայեսցի յայրս նոցա. Ամբ. Բ. 15։ *Ոչ տալով յագուրդ արբուն ծարաւոյ, յոր մինչ արբուցանէր յաղթէ մերուորաց. Յհ. կբ։

ԱՐԲՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ արբուցանէ. արբուցանող. արբուցող. *Արբուցիչն և կերակրիչն. Լմբ. ող։ *Մատռուակքն արբուցիչք. Ագաթ։ *Ծառայելոց արբուցիչք. Նար. գանձ առաք. և մրգ։

ԱՐԲՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Արբուցանելն. և Արբումն. և Ըմպելի. *Բղխեցին մեզ յարբուցումն։ Բաց ըղձերաւն իմ յարբուցումն քո արեան կենարարին. Շար։ *Պարգեւալս ընդ հացկեր արբուցմանն խոր. Մահացու գեղոց արբուցմամբ։ Ցուցեալ նմա արբուցումն մահու. Յհ. կբ։ *Ոչ ունակք արբուցումն բաւական Թագաւորական պատմեր ունելոյ. Խոր. Բ. 36։

Եւ Ոռոգումն. *Ցարբուցմունս բուրաստանաց. Խոր. Ա. 15։ *Մատուցանելով զարբուցումն ջրոց։ Ջանեսցուք արբուցանելի երկիր արբուցմամբ. Պիտ։

ԱՐԳԱԴԻՐ ՆՈՒԷՐ. Ἀνάθημα. Donarium in templo suspensum, persona vel res consecrata et dicata. Նուէր յարգի եդեալ 'ի տաճարս. յիշատակ. ձօն. բստ յն. վերադիր կամ վերադրութիւն. *Մարգարտին և մեհենագործութեան պարծանք է՝ զնուիրեալ զնոյ աշխարհս մերժեցեալ. քանզի զի՞նչ է նաւակատիս և արքայութ նուէր արգադիր մարգոյ (այսինքն քան զմարգ). Փիլ. Ճ. բան։

ԱՐԳԱԺՈՂՈՎ. ա. Որ ըննի ժողովել յարգի կամ զպաշ մատուցանս իւրաց. *Կուտելով յարգաժողովն խինձ զպարգն և զկերան. Ոսկեփոր։

ԱՐԳԱՀԱՏԱՆՔ, նաց. Տ. ԱՐԳԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ բստ Ճ նշ. *Զգէ 'ի յարգահատանս գթոյ կարեկցութեան. Պիտ։ *Արգահատանքն և փառք ոչ հատարակ երկուցունց. Ոսկ. Մ. Ա. 18։

ԱՐԳԱՀԱՏԵՄ, եցի. չ. ն. (իբր յարգանդէ և յաղեաց խանդաղատել. որպէս և յայլ լեզուս արգանդ և աղիք՝ է և գութ). Παρακαλέω, ἐλεέω, οἰκτείρω, ὑπεραίσχω, συγγινώσκω. Misereor, commiseror, parceo, են. Աղեկիզել. գթալ. գթածիլ. կարեկից՝ ախտակից լինել. խղճալ. խնայել. աւագել. ողորմել. խնամել, տեղիք, ախտալ, ցաւակցել, ցաւիլ. մեղանչ. ներողամիտ, խոնարհիլ. *Արգահատեսցին մխիթարեսցին. Գ. Դ. Գ. 6։ *Ո՞ արգահատեսցէ Թուղթ նմա. Սիր. ԺԲ. 13։ *Արգահատեցեր ամենայն նեղութեան. Եզեկ. Է։ *Ոչ պատժելի է, այլ արգահատելի։ Արգահատանացն նոցա որպէս 'ի չարեն բանագնացելոց։ Ներող և արգահատող է արարիչն. Եղնիկ։ *Ցասումն ունելք զնա, և ոչ արգահատեցեք նմա. Ջիր. կբ. մբ։ *Սկսաւ ասել արգահատել զերկրայս. Լմբ. ող։ *Լուաւ միայն հայր, մինչև արգահատել սկսաւ նմա այնպէս։ Իբրև արգահատէ իմն երկինքն ամենայն յերկրի մեր, և աւաղ, փոխեցեն 'ի լերինս. Կոչ. ԺԴ. ԺԵ։ *Արգահատեցաւ 'ի նա ած. Լամբ. Ճ։ *Իբրև 'ի գիտանոցէ ի միջէ 'ի հեռուստ տեսանէ զմարգկանս կիրս, արգահատէ զիւրաբանն զծառայս. Նիւս. կազմ։

ԱՐԳԱՀԱՏԵԼ. (որպէս ըծ. ըա. բեխ.

անձին. իրճա, ըէճա). Գութ արկանել. գըԹալ ազաչել. պաղատիլ. աղաչել. Թախանձանօք խնդրել. մաղԹել. հայցել. (որ և յն. ըարագոլէօ, է աղաչել՝ և մխիԹարել միանգամայն). *Ջամենայն զորգեաց արգահատեցից։ Արգահատեցեր, և ոչ երբեք լուայ։ Ջայն՝ պաշտօնեայս ամենայն բարեգործ արգահատէր։ Նենգաւորացն խմոց՝ հաշտութեն արգահատեցի։ Գինովիք գաղտնեաց արգահատեցից։ Հատանեցէ ըստ որոց արգահատեաց։ Արգահատեալ (Որկոյս) միշտ զողորմութեն որոց պանդխտեցեր 'ի վերջ ներքին. Նար։

ԱՐԳԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. Συγγνώμη. Indulgentia. որ և ԱՐԳԱՀԱՏԱՆՔ. ԳԹածութեն. կարեկցութեն. *Արգահատութեն բերէ անամօԹութեն աղքատի. Ոսկ. Մ. Բ. 10։ *Ոչ եԹէ 'ի դատապարտութեն, այլ առաւել ևս յարգահատութեն. Եղնիկ։

Եւ ԳԹարկութեն. աղերս պաղատանաց. *Լուր պաղատանացս արգահատութեան։ Ջայս արգահատութեամբ մաղԹողական։ Արգահատութեամբ և աղօԹիւք մարտիրոսացն. Նար. ծէ. ճբ. կզ. ձա. և գանձ խոյ։

ԱՐԳԱՆԱԿ. ի, աց. գ. Ζωμός. Jus, jusculum. Պարարտ հիւթ մսոյ եփելոյ, որպէս արգանակք նորա. խալըս, տօյ չօրբ. էթ սույու. *Միսն հալեսցի, և արգանակն նուազեսցի. Եզեկ. ԻԴ. 10։ Տես և Դտ. Զ. 19. 20։ Ես. կէ. 4։

ԱՐԳԱՆԴ, ի կմ ոյ. գ. Γαστήρ, μήτρα, κοιλία. Uterus, venter. գրի և ԱՐԳԱՆՑ, զի առաւել այնպէս հնչի. (իբրու արգանեք՝ երկք և երկունք անդ). Տեղի սաղմնաւորութեան և բեղնաւորութեն մօր. որովայն մօր. Տես և ԾՈՑ, ԳԱՆՁԱԿ. Տօրը, փորը. գարն, սահմ. *Իբրև զվիժած՝ որ ելանիցէ յարգանդէ մօր. Թուոց. ԺԲ. 12։ *Ցո՞յր արգանդէ ելանէ սառն (այսինքն ուստի՞ ծնանի). Յոբ. ԼԸ. 29։ *Ջգօստեալ անպղտուզ արգանդն 'ի պտղաբերութեն փոխարկեաց. Անան. 'ի յհ. Դ։ *Եղբայր երեց գոլ յարգանդէ. Շ. յէր. առկ։

Նմանութբ սափ. *Արգանդ մտաց։ Արգանդ մայրուր մեծին մերովկայս։ Ցարգանդէ յառաջ քան զարուսեակ ծնայ զքեզ. Ագաթ։ Շար։ Սղ։ *Եկեալն յարգանդէ մօրն՝ դարձեալ արգանդոյ երկրի պատրաստի։ Ջմեզ ծնանի աւազանին արգանդաւ հոգեպէս. Լմբ. ող. և պորգ։ *Որով երկիր պղծի, և արգելու զարգանդ առ 'ի տալոյ զպտուղ 'ի ժամու. Լաստ. ԺԲ։ *Ըղջերք փառաւորէ երկիր բացեալ արգանդաւ իւրով. Եփր. համաբ։

ԲԱՆԱԼ կամ ՓԱԿԵԼ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԶԱՐԳԱՆԴ ծնողաց՝ է Ցաջողել կամ խափանել զծնունդս։ Ծն. ԻԹ. 31։ և Ի. 18։

Իսկ՝ *Որ բանայ զարգանդ », է Անդրանիկ։ Ել. ԺԳ. 2։ Թուոց. ԺԸ. 15։

ԱՐԳԱՍԱՒՈՐ, ի. աց. ա. Ունակ արգասեաց, այսինքն արգեանց. բարեբեր, և աջողակ. արգիւնարար (անձն). արդիւնական (գործ). Տահսուլլու, պէրէքէթլի. *Քաջ և արգասաւոր 'ի բանս. Խոր. Ա. 1. 20։ *Արգասաւոր սերունդ, կամ ջան, աւանդ, սովոր, գործք. Խոր. առ արծր։ Պիտ։ Նար. ՀԵ. և յէր։ Երզն. մտբ։

ԱՐԳԱՍԱՒՈՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Անդաստան արգասաւորական. Նար. Ծբ։

ԱՐԳԱՍԱՒՈՐԵՄ, եցի. Տ. ԱՐԴԻՒՆԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Ջանխրախյթն իբր զերկայթ արգասաւորեաց. Նար. խոյ։

ԱՐԳԱՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐφορία. Fertilitas. εὐδράνεια, prospera effectio.

Արգասաւորին գոլ. պտղաբերութեն. առատութեն. Ճոխութեն. աջողութեն. Տահսուլլուգ, պէրէքէթ. *Ցանարգասաւորութեան ձեռօք զարգասաւորութիւն խնդրէ. Խ. ԾԳ. 19։ *Արգասաւորութեն տնկոց, կամ փարթամութեն։ Առլցեալ պտղաբերութեան արգասաւորութեմբ. Պիտ։ *Ցօրացեալ են մեծութեմբ, և ընչիցն արգասաւորութեամբ. Սարգ. յկ. Բ։

ԱՐԳԱՍԻԱԿԱՆ. ա. Իբր Բազմաշահ, մեծագին. կմ Գտեալ յԱրգասիս անուանի վայրի. *Որպէս զակն արգասիական, և ըզմարգարիտ լուսաւոր կառուցեալ 'ի խոյր պսակի Թագաւորին փառաց. Գր. տղ. 'ի տփէտ։

ԱՐԳԱՍԻՔ, սեաց. գ. Ἐργασία, πρᾶγμα. Opus, res, negotium. (ըծ. հյարգ, երկք. և յն. էրղասիա. գործ, և շահ.) Արդիւնք. գործ արգոյ և շահեկան. արարք օգտակարք. իրք արտադրեալք. վաստակ. բերք. պտուղ. ելք կամ հանգամանք իրաց. հասըլ, իշ, Թէար, ամէլ, ֆիիլ, ղէվլով. *Զարգասիսն բարեաց (յն. զբարեգործութեն) աղգին այլազգիքն 'ի հանգստեան ոչ բերէին. Գ. Դ. Գ. 4։ *Ոչ բանիւք լոկովք, այլ առաւել ևս արգասեօք. Ոսկ. յհ. Ա. 12։ *Ջվարս կենացն բնաւորապէս բարի արգասեօք 'ի հանգոյս կամացն իւր ուղղեցին. Նախերգ. ԹԻւ։ *Որոց կանոն և օրինակ զիւրեանց անձանց արգասիս եդեալ. Կոչ. *Վասն հոգեկիր առաքելին արգասեացն. Բաղ. Գ. 5։ *Արգասեօք պատարագու. Յհ. կբ։ *Ջաւանդս արգասեաց երկրագործութեն։ Ցընդունականութեն արգասեաց հոգևոր սերմանց. Նար. Բ. ԼԳ։ *Արգասիք զանազան արհեստից, կամ օրոյ և խաղաղութեն. կամ չարեաց, մեղաց. Պիտ։ Յհ. կբ։ Նար. Զ։ Սարգ. յկ. յօձէ։ *Չարիքն անձինք ինչ իցեն, Թէ արգասիք անձանց։ Անարգ և անարգասաւոր էր հիւղն, և ած ած զնա յարգասիս։ Գալ յարգասիսն և 'ի կերպարանս. Եղնիկ։ *Մենամարտիկ նահատակացն արգասեօք (որ գրի արգասեաւք, կամ արգասիւք)։ Ամենավայելուչ արգասեօք. Պիտ։

ԱՐԳԱՍՈՒ. ա. Իբր Արգասաւոր. շահաբեր. *Արգասու վաճառական. Շ. Բղխ։

ԱՐԳԱՒԱՆԴ. ի, աց. ա. Εὔφορος, γόνιμος. Fertilis, foecundus. Արգասաւոր յոյժ. բերրի. պարարտ. յաւելթի. հիւթեղ. արթէնի. պէրէքէթլի. Տահսուլլու, մահսուլլու. *Արգաւանդ դաշտ, վայր, աշխարհ. Խոր. Ա. 11։ Պիտ։ Փարպ։ *Ուռոգանէր զարգաւանդ երկիր մտաց իմոց. Յհ. իմ. ապ։ *Թանձրահող, արգաւանդ, և առաքինի երկիր. Փիլ. բագն. (յն. լոկ, խորահող երկիր։) *Պտղաբերի միայն բարի և արգաւանդ հողն. Ամ. որս. Ա։

ԱՐԳԱՒԱՆԴԱԲԵՐ. ա. Բերրի. բարեբեր. *Արգաւանդաբեր սաղարթ. Նար. խոյ։

ԱՐԳԱՒԱՆԴԱՀՈՂ. ա. Βαθύγειος, γόνιμος. Pinguis, foecundus. Որոյ հողն է արգաւանդ. Թանձրահող. պարարտ. *Զարգաւանդահողան և զքաջաբերութն անդս։ Արգաւանդահող, և շատաջուր էր գաւառն. Փիլ. Ճ. բան. և իմաստ։ *Արգաւանդահող, շատաջուր, և բերրի. Խոր. Գ. 59։ *Արգաւանդահող երկիր, տեղի, գետին. Պիտ։ Նար. խոյ։ Սկեւ. եւ։

ԱՐԳԱՒԱՆԴԱՄԻՏ. ա. Իբր Առատամիտ. մտացի. *Արգաւանդամիտ այր. Պիտ։

ԱՐԳԱՒԱՆԴԱՊՏՈՒՂ. ա. Պտղալից. պտղաբեր. բերրի. *Անդաստանն ծաղ_

կալից և արգաւանդապատուղ լինիցի. Խոսր։

ԱՐԳԱՒԱՆԴԵԱՑ ՀՈՂ. Իբր Արգաւանդահող, կամ արգաւանդ հող։ Շիր։

ԱՐԳԱՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Արգաւանդն գոլ. պտղաբերութիւն, և պտղաբերութիւն. *Այնորիկ արգաւանդութեան գաւառի յարազուարճ լինելով. Պիտ։

ԱՐԳԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Արգոյ. յարգի. տաւալին. գլխաւոր. պատուաւոր. երևելի. *Չկարեմք յաղթել ոչ միայն արգաւորացն, այլ և չնչինոցն. Եղիշ։

ԱՐԳԵԼ. ա. գ. (լծ. հյ. առ՝ գելում. լտ. արգելք. յն. ...) Κώλυμα, κωλύτικον. Obstaculum, impedimentum. Խափան, կամ խափանարար և խափանումն. արգելք. ... ... Զինչ է քեզ արգել՝ լինել վայելող ամենայնի. Բրս. ողոր։ *Սփածցան ընդ ախեզերս, զի ոչ գոյր արգել. Ագաթ։ *Ո՛վ լռութիւն, սանձ լեզուի, և որկրամոլաց արգել. Վրք հց. յ. գ. (Նոր Թարգ. յագեցման խափանիչ։) *Դեղ բժշկութեան են աղօթք, արգել մեղաց. Ոսկ. եբր. իէ։ *Զի սուր խնքնակամ չարութիւն է, անդ և արգել է շնորհաց. Կոչ. ղ։ *Որպէս և ասէր երբեմն զարգելն իւր 'ի հոգւոյն յիւրս ինչ պիտանիս. Տօնակ։

ԱՐԳԵԼ. Արգելան. պահ. Φυλακή. Custodia. *Որ եղեալ էր արգել ամենայն այսոց պղծոց. Յայտ. ժը. 2։ *Յարգել բանտի. Յհ. կբ։

ԱՐԳԵԼ ԱՌՆԵԼ կամ ԼԻՆԵԼ. } Συμφράσσω, կամ ττω, κωλύω, εἴργω, ἐγκόπτω, ἐπίσχω.
ԱՐԳԵԼ ԱՐԿԱՆԵԼ. ՏԱԼ. } Impedio, sepio, includo, prohibeo, arceo, veto. Արգելուլ. խափանել. կրճիմն կմ խորոց կամ ցանկ 'ի մէջ արկանել. ... , ... *Ոչ ոք է՝ որ արգել առնէ. գ. Թ. ա. 9։ *Արգել արարցեն երթալոյն. Ոսկ. յհ. բ. 16։ *Արգել առնէր լկտութեան։ Հրաման ետ արգել առնել արհանոսացն, զի մի կս իշխեսցեն, եւն. Վրք ոսկ։ *Ոչ ինչ արգել առնի (յն. առնէ) և ընդ մեզ նոյն անցք անցանել. Ոսկ. յհ. ա. 9։ *Ոչ ինչ արգել առնէր խիղճ մտացն՝ լեզուին. Կոչ. գ։ *Վասն մահու արգել լինելոյ 'ի մշտնջենաւորել. Եբր. է. 23։ *Արգել հայելոյ 'ի յստակութիւն լուսոյն լինիցին. Եղիշ։ *Քանզի 'ի շուրջ բնակելոց ազգացն արգել լինէր, մնաց գործն անկատար. Եւս. քր. բ։ *Արգել արկցէ տէր 'ի փոսոյ գետոյն։ Արգել արկ ճանապարհաց իմոց. Եօ. իէ. 12։ Ողբ. գ. 9։ *Եւ նոցա արգել արկանէր՝ դնալ յանօրէն ճանապարհն ելանել. Բուզ. գ. 13։ *Արգել և զբաղումն տայր նոցա փրկութեան։ Եւ այլ ոչ կարաց արգել տալ ինքեան (այսինքն արգելուլ զանձն). Ոսկ. յհ. բ. 5։ Վրք հց. ծդ։

ԵԱՐԳԵԼ ԱՐԿԱՆԵԼ. Συγκλείω. Concludo. Արկանել իբր յարգելան. շուրջ պաշարելով փակել 'ի ներքս. *Պաշարէր զնոսա, և յարգել արկանէր զնոսա. ա. Մ. ծա. 65։ *Ձեռն 'ի գործ արկեալ 'ի պաշարումն և յարգել արկանել զնոսա. Եւս. քր. ա։ *Ի տեղւոջ իմիք զգօրութիւն մտացն յարգել արկանել. Նիւս. կազմ. ծգ։

ԱՐԳԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Արգել առնելն. խափանումն. *Կարգաւորութիւն ոչ ինչ արգելագործութեան ... այսինքն անխափան. Փիլ. լին. դ. 127։

ԱՐԳԵԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Κατάκλειστος, ἐγκεκλεισμένος. Inclusus. καθειρχθεὶς, detentus. Արգելեալ փակեալ ուրեք՝ ակամայ, և կամայ. ... ճգնաւոր. *Որ արգելականս պահէին զորդիսն քո։ Պանդուխտ և արգելական։ Արգելականք 'ի կուսաստանաց անտի 'ի դրունս ընթանային. Իմ. ժբ. 4։ Եզ. խբ. 21։ Բ. Թ. գ. 19։ *Արգելականք բերդին քակեալ 'ի միաբանութենէ ուխտին. Ածբ. գ. 2։ *Սովական և արգելականք լեալ էին (աւուրծքն զանխէլ) 'ի սովորութենէ կերակրոցն խորտկաց. Ոսկ. պհ. նխ։ *Աւերեալ զդժոխս, և զորոց անդ արգելականացն հոգւոց արձակեալ բազմութիւն՝ յարեաւ երեքօրեայ. Գործ. ծ։ *Պահապանքն հոգւոցն արգելականաց. Եղիշ։ *Որ իջեր կամաւ 'ի տարտարոսն ներքին՝ արգելականացն բանտի. Նար. ծղ։ *Ի տես հիւանդաց և արգելականաց. Խոսր։ *Ի տեսանել զքեզ՝ կամ մեռանիս, կամ արգելական առնէ. Լաստ. բ։

ԱՐԳԵԼԱԿԱՆ. Միայնացեալն 'ի խցի. անապատաւոր. որ և ԱՐԳԵԼԱՒՈՐ. *Այնպէս արգելական էր, մինչ զի և յեկեղեցին ոչ ելանէր. Վրք հց. է։ *Սպասաւորեալ հրապուրակէր ուրեմն (ումեմն) արգելականի. Վրք հց. յ։ *Գունդս վանականաց, անձաւամուտս և արգելականս բնակեցուցեալ. Կորիւն։

Եւ Որ ինչ անկ է միայնակեցաց. ճգնաւորական. ժուժկալական. *Որպէս զի առաքինեսցէ յարգելական խցէն. Վրք հց. բ։ *Ի բաց գնացեալ արգելական կրօնաւորութենէ, և ախտից 'ի վերայ հասեալ, ըղձեաս 'ի ներքս անկանի անարգելաւորութեան. Փիլ. լին։

ԱՐԳԵԼԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Արգելականն լինել. միայնութիւն 'ի սենեկի. *Նստեալ 'ի սենեակ արգելականութեան. Կլիմաք։

ԱՐԳԵԼԱՆ, ի, աց. գ. Ἀπόκλεισμα, συγκλεισμός, ἄρκτη. Claustrum, clausura, carcer. որ և ԱՐԳԵԼԱՆՈՑ, ԱՐԳԵԼԱՐԱՆ, ԱՐԳԵԼ. Տեղի արգելեալ և փակեալ կալոյ. փակարան. բանտ. ... , ... *Տացես զնոսա յարգելան 'ի վերնագրանդն. Երեմ. իթ. 26։ *Մինչև կատարեսցին աւուրք արգելանին քո. Եզեկ. դ. 8։ *Ամենայն հարանց եղեն արգելանք ագոյ սրսկապանք խուրեանց։ Ելին նոքա յարգելանէ անտի. ա. Թ. ա. 28։ ղ. 21։ *Իբրև յարգելան տաճարին զգուշութեան պահպանեցեալք։ Ոգի արձակեալ յարգելանէս ('ի մարմնոյ)։ Տուր ինձ ապրել 'ի խաւարին արգելանէ. ('ի փորոյ կիտին). Փիլ։ *Արգելանաց անլուծից. Ագաթ։ *Նովին կապանօք անցուցին 'ի տեղիս արգելանին։ Այրեին զամուրս արգելանաց նոցա. Եղիշ. բ. գ։ *Որպէս արգելանաւ փակեալ ոգւոյն 'ի մարմինս զարձ, և մարմնոյն յարութեան. Խոսր. պտրգ։ *Անկանի 'ի գուռն արգելան. Համամ. առակ։ *Ոչ արգելանաւ կապանաց ըստ մահապարտացն տարապարտեցեր։ Անել արգելան։ Կապեալ 'ի պահեստ գուռն արգելանի. Նար. է. ը. իղ։ *Թագուհին այնչափ է մեր, մինչ 'ի պահեստ արգելանին կայ. Լմբ. ող։

ԱՐԳԵԼԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Արգելեալն 'ի բանտի. կալանաւոր. ճգնաւոր. *Աներկեղաբար միշտ պահելով զարգելանաւորն 'ի բանդին. Նանայ. յոհք։

ԱՐԳԵԼԱՆԻՄ. գելայ, գելիր. Կր. բայիս Արգելուլ, ըստ ամենայն առման. *Յորժամ ծագեսցէ նշոյլ առաքինութեան, արգելանի ներհական բնութեան լինելութիւն։ Մի յաղագս առ իս մտերմութեան, իբրու զուկարող ես գոլ հայր, արգելանիր. Փիլ. Թյլաբ. և Խմաստ։ *Արգելանին էջք բարկութեան այդ 'ի ժամանակի վրէժխնդրութեան. Սիրք. խհ։ *Մուտ, և արգելիր 'ի մէջ տան քո. Եզեկ. գ. 24։ *Արգելեալ 'ի բանտի. բ. Թ. է. 8. կն։ *Արգելայ մինչև ցայժմ. Հռ. ա. 13։ *Ոչ արգելեալ ընդ նուաղութեամբ. Նար. խգ։ *Արգելեալքն 'ի մեղաւոր բանտին. Շար. կն։ *Արգելցին 'ի խորհուրդս իւրեանց. Սղ. բ. 23։ *Արգելան խնդրուածք. Մարգ. ա. յհ. բ։

ԱՐԳԵԼԱՆՈՑ, ի, աց. Տ. ԱՐԳԵԼԱՆ. *Ի վերայ համբերութեան նոցա, որք յարգելանոցսն են. Շինեաց իւր արգելանոց նեղ։ Ել յարգելանոցէն իւրմէ. Վրք հց. բ. ի ղ։ *Այրեին զամուրս արգելանոցաց նոցա. Կողբացի։

ԱՐԳԵԼԱՇՈՒՆՉ. ա. Շնչարգել. որ շունչն արգելանի. կամ արգելումն շնչոյ. ... . Վստ. յէ։

ԱՐԳԵԼԱՎԱՆՔ. նից. գ. Վանք արգելական ճգնաւորաց. կուսաստան. *Գրաւեալ 'ի քաղաքին համամայեցւոց արգելավանս մի կուսանաց. Ագաթ։

ԱՐԳԵԼԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Արգելական վարք ժուժկալութեան. *Իբրև զկիրթ, և յոյժ հմուտ կարգի քրիստոնէութեան՝ արգելավարութեամբ վարեցեալ 'ի հանգստական փափկութիւն. Ճ. Գ։

ԱՐԳԵԼԱՐԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՐԳԵԼԱՆ. *Կրեցի բանտս և գելարանս, և արգելարանս 'ի խաւարչտին տեղւոջ. Յհ. կբ։ *Անմանք 'ի կապանս և 'ի խորին արգելարանս փակեալս. Իգն։ *Եկաց սողոս զամ երկու յարգելարանի։ Հեշտագերծ լինել 'ի խաւարաշօշափ արգելարանէն. Տօնակ։ *Ի գրանցն արգելարանէ՝ զոր խորտակել առնէ. Խոսր. պտրգ։ *Զինչ խորհէիր 'ի մէջ յարգելարանին քում. Վրք հց. ղ։

ԱՐԳԵԼԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Տ. ԱՐԳԵԼԱԿԱՆ ըստ Բ նշ. *Ի համբերողաց անտի անապատին արգելաւորաց. Ե. ... *Իսկ արգելաւորն առաքեաց, և առէ, ոչ եթէ անխօս էր, եւն։ Եկեսցեն հարսունք 'ի տեսանել զքեզ, և արգելաւորք 'ի վարդապետութիւն քո. Վրք հց. յ։ *Ծդներ յեկեղեցւոջն այդ՝ կալով միշտ ըստ օրինի արգելաւորաց. ՃՃ։ *Արգելաւորն և կրօնաւոր լերկ է (որպէս գլաւոր՝) առ. կաւատպէտութեան ընկեր։ Արգելաւորքն և յաղթկուքն հայկաւորօքն մահկանացուին զանո 'ի կերպակերպս և յըմպելիս։ Առաքինին սակաւապէտութեան, և արգելաւոր կրօնաւորութեան է ընկեր. Փիլ։

ԱՐԳԵԼԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՐԳԵԼԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. Արգելականն գոլ կամաւ. միայնակեցութիւն. կրօնաւորութիւն. խստակրօնութիւն. *Վասն հնութեան բազմամեան արգելաւորութեան կենացն քոց. Եւագր. ծ։

ԱՐԳԵԼԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ἐγκράτεια. Continentia. Ժուժկալութիւն հակառակ անարգել ցանկութեան. ... ... Տանջանք իգամոլութեան՝ արգելաւորութեան։ Արգելաւորութիւն իբրև հիմն յառաջագոյն կացեալ յոգւոյն՝ զայլսն ևս 'ի վերայ շինէն զառաքինութիւնս։ Նախանձ արգելաւորութեան կրօնից. եՆ. Փիլ. օրէն։

ԱՐԳԵԼԵՄ, եցի. Տ. ԱՐԳԵԼՈՒՄ. *Արգելեն վասնթար խորհուրդք զպարկեշտ վարս. Խոսր։ *Զաննիւթ միտս արգելել կարէ 'ի նիւթեղէն սենեակ մարմնոյն. Կլիմաք։ *Արգելելով զմարգարէին զանօրէնութիւն. Յհ. իմ. էլ։ *Արգելեաց զմեզ հոգին որ. Մագ. կզ։ *Արգելեաց զինքն 'ի սենեկի։ Զժողովուրդն արգելեցին. Վրք հց. դ. ծդ։ *Յանդուգն դժոխոյն

արգելեցեր. ԺԱ։ *Արգելէ զայն. Ոսկ. ա. եբր. Գ. ԵՒ։ *Ոչ կարէ պարապագրել և արգելուլ զած ընդ անդէօս. Վրք հց. Ի։

ԱՐԳԵԼԻՉ, լչի, լչաց. ա. Որ ոք կամ որ ինչ արգելու. արգել. խափանիչ. *Եղեւ ժամանակ բարկութեան, և էջ առ մեզ, զարգելիչն ոչ գտանելով առ մեզ. Վրք հց. Յ։ *Համբերութեան արգելիչ. ԺԱ։

ԱՐԳԵԼԼԻ, լեայ, լեաց. ա. Արժանի արգելլոյ. արգելեալ. հրաժարելի. *Կամ գործեսցէ յարգելլեացն, և կամ թերակացեսցէ զհրամայեալսն. Բրս. հց։

ԱՐԳԵԼՈՑ, ի, աց. գ. Իբր Արգելանոց. արգելան. *Ոտն յորմնածս արգելոցացն արտոյն եբեկցեն. Բուզ. Դ. 15։

ԱՐԳԵԼՈՒՄ, գելի, գել. ն. Κωλύω, ἀποκλείω, συνέχω, ἐπέχω, φραγίζω. Prohibeo, impedio, obstruo, ԵՒ. որ և ԱՐԳԵԼԵՄ, և իբր ած. ԱՐԳԻԼԵՄ. ('ի առ՝ գելուլ. լծ. և լա. օրլքօ. յն. գծլիօ, գլքօ. քրղօ.) Արգելանել կամ արկանել կամ տալ կամ լինել. այսինքն խափանել, չթողուլ համաձայնել. ամբձել. գաղարեցուցանել. կասեցուցանել. Թաղ ըմփալ, գօյ ձէրմէք, էնկէլօլմագ. եասագ էթմէք, մէն էթմէք, մանի օլմագ, պոզբ էթմէք. *Արգել զնոսա։ Մի արգելուք զդոսա գալ առ իս։ Արգելուցուն յամասանդարէ։ Յոլհաննէս արգելու զնա։ Հրամայեաց հօղոտերանեա պահապանացն մի արգելուլ զնա։ Զբարկութիւն իմ գէթ, և արգելի։ Ոչ ոք արգելու 'ի քէն զգիրսն։ Երկիր արգելցէ զարդիւնս իւր։ Մի արգելուր 'ի նմանէ և զշապիկս. ԵՒ։ *Մի արգելցես զիս ընդ բազմին՝ յառաջադէր յերկրէ քոյին. Յճ օրէ։ *Զինչ և խնդրեսցես՝ տաց քեզ և ոչ արգելից. Բուզ. Է. 7։ *Փոքր ինչ արգելեալ զարտասուսն՝ ասէ ցնա. Վրք հց. Դ։ *Արգել զաչ զձայն քո 'ի լալոյ, զի գրեցան վարձք աշխատութեանց քոց. Եփր. համաբ։

ԱՐԳԵԼՈՒԼ. Ἐγκλείω, συγκλείω. Includo, occludo. Յարգել արկանել. խափանեցուցանել. փակել 'ի ներքս. չթողուլ ելանել. պաշարել. դնել 'ի բանտի կամ 'ի գիտապահոջ. գոյել, պահել, ներսը արգիլել. գափաթմագ, ալըգօյմագ, հապս էթմէք. *Զնոս 'ի ներքս արգելին։ *Զորդիս նոցա արգելին 'ի տան։ Գոհէր յաներկաթ բանտին արգելեալ։ Յասպարանս՝ յոր արգելին զնա։ Արգել ձագացն զկերակրեղանն։ Զ չունէր առ ներքոյ արգելուլ. ԵՒ։ *Ճեպել սահել հասանել արգելուլ (ջուրց) զեւրաքանչիւր աւազան եռակալակալս. Վեցօր. Ժ։

ԱՐԳԵԼՈՒԼ. իբր էր. Տես և 'ի վեր անդր՝ ԱՐԳԵԼԱՆԵՄ. *Յարգելուլ երկնից, և 'ի չլինել անձրևի։ Արժանի խակ էին արգելլոյ 'ի խաւարի. Գ. Իգ. Է. 35։ Իմ. ԺԷ. Ա։ *Անոր ('ի քահանայապետէն) կառոյց անուն խձնանուէն, ուստի պարտ էր նոցա արգելուլ (այսինքն արգելանիլ). Ոսկ. մթ. *Հօգին արգելու և խափանէ զհրապարակաց խորհրդոցն. Լմբ. ող։ *Արգելցի յամենայն անպատշաճ խորհրդոց. Վրք հց. ԺԷ։ *Խրատեսցէ զքեզ արգելուլ 'ի գործոց չարեաց. Վեցօր. Է։ *Առանց արգելլոյ յամենայնի մեծեալ լոյս. Կիւրղ։

ԱՐԳԵԼԵԱԼ ԼԻՆԵԼ. էր. ևս և իբր ն. *Արգելեալ չարութեան լինէր գործ. Պիտ։ *Անզգաստ զանգղաց կատարումն արգելեալ լինի. Նար։

ԱՐԳԵԼՈՒՄՆ, լման. գ. Κώλυσις, κώλυμα. Prohibitio, impedimentum. Արգելումն, և Արգելանելն. և Արգել. խափան. *Արգելումն ողորմութեան. Նար. ԿԲ։ *Արգելումն հոգւոց. Խոսր։ *Կարեւոր զայս

տառուածս. այնքան են և այլ արգելմանք. Ոսկ. յհ. Բ. 34։ *Պատճառ արգելման մեղաց եղիցապար եղև. Զենոբ։

ԱՐԳԵՍՏԷՍ. գ. Բառ. յն. Ἀργεστής (որ նշանակէ Արագ). Անուն հողմոյ. Տես 'ի բառն ԶԵՓԻՒՌ։ Արէոփ. Տ։

ԱՐԳԻԱԿԱՆ. Տ. 'ի բառն ԱՐԳՈՅ ՆԱՒՔ։

ԱՐԳԻԼԵԼ. Ռամկական գրչութ, որպէս Արգելել. Տես ԱՐԳԵԼՈՒԼ. *Որ կարօղ եղև արգիլել զարեգակն։ Զեզն պատշաճ 'ի սեննակս իմ արգիլէ միշտ հայրն. Վրք հց. Ի. ԻԳ։

ԱՐԳԻՏԷՍ. գ. Բառ. յն. Ἀργής, ἀργήτης. Իբր Արագ. փայլուն հրոյ յօդս՝ որ երագ անցանէ. *Ոմանք 'ի շանթից՝ որ վաղվաղակի 'ի թռիչս անցանեն, առաջեալ լինին արգիտէսք. Արէոփ. Տ։

ԱՐԳԻՈՆ. ա. Թուփ բառ. յն. ἀργής կմ ἀργήεις, այսինքն է Սպիտակ. *Զպատմուճանն ածային փոխանակեալ, և զարգիոն նափորտն. Ոսկէփոր։

ԱՐԳԻՒՐՈՆ. գ. Բառ. յն. Ἄργυρον. Argentum. այսինքն Արծաթ. արծաթի դահեկան. *Արգիւրոնն արծաթի դահեկանի անուն է, զոր էառ յուդա 'ի քահանայիցն. Կղմ. լսէ։ *Արծաթի դահեկան վաճառեր յայնժամ, արգիւրոն անուանէին. Տօնակ։

ԱՐԳՈՐ, այ. գ. Բառ. եբր. այլայլեալ յայլ և այլ լեզուս. որպէս Քուրձ. *Զանօթսն զունկիս դիք 'ի քուրձ արգոր. Ա. Թգ. Զ. 8. յորմէ և 'ի Հին բռ. *Արգոր. քուրձ ոսկւոյ կամ կտաւի։ *Բարձեալ 'ի վերայ ուղտուց՝ վարեաց 'ի սամառս, եդեալ 'ի ներքոյ արգորայ տապաստարաց. Արծր. Գ. 3։ Այլ է և ԵՐԳԱՐ կմ ԱՐԳԱՐ. որ գրի ԱՐԳՈՐ։

ԱՐԳՈՅ. ա. որ և ՅԱՐԳԻ. որպէս պ. էրճիւմէնտ. ('ի էրճ, յարգ, գին.) Մեծագին. պատուական. պատուելի. յարգելի. ազնիւ. ընտիր. քիւթզուրլը, գըյմէթլի. *Առաջին անհաւասարից արգոյ և պատուական ցուցանէ զծառայս իւր. Խոր. Գ. 51։ *Նահատակք արգոյք. Շար։ *Պատուական արգոյ 'ի զարդ։ Դալարութեամբ ծաղկեալ՝ զարգոյսն մատուցանիցէք զն. Ագաթ։

ԱՐԳՈՅ. ա. որպէս յն. Ἐνεργής, ἐνεργός. ('ի էրգծ, որ է գործ). Efficax, acer. Ներգործական. գործունեայ. ազդոյ. կարեոր. արգիւնական. և գործողական. *Հաղորդութիւն հաւատոցն քոց արգոյ լինիցի. Փիլիմ. 6։ Ուսանի

ՕՐ ԱՐԳՈՅ, է Օր գործոյ. լուր օր, բանի օր. իշկիւնիւ. *Զվեց աւուրսն արգոյս. Եզկ. ԽԶ. 1։

ԱՐԳՈՅ ՆԱՒՔ, ւաց. գ. Ἀργοναῦται. Argonautae. Իբր Արգոնաւորդք, կմ նաւավարք արգոնեան նաւու արգիացւոց. *Արգոյ նաւաց նաւամարտիկ առմիղ նաւացն նաւարկեաց 'ի փասին գետ. Եւս. քր։ ուր և գարձեալ գրի. *Արգիացւոց առմիղ նաւացն։ Արգիական նաւելատատաց կամ նաւատարկք։ Արգիացւոց նաւատորմիղք։ Նաւորդք արգեայ ։

ԱՐԴ, ու, ուց. գ. Յարդարումն. զարդ. կարգութիւն. ձև. յօրինուած. կազմութիւն արուեստ. կարգաւորութիւն. չէնք չինքւ. դիւզիմ, էօրփւմ, փիւղէն. *Ի զարդ և 'ի յարդ և 'ի կերպարանս ածէր։ Ի պէսպէս կերպարանս և 'ի զարդս և 'ի յարդս։ Արարչի այն գործ է՝ զընութիւնս առնել, և ոչ միայն արդս և զարդս։ Զարդուց և արդուց։ Ոչ միայն արդուց և զարդուց արարիչ է, այլ յոչնչէ առնել բնութեանն. Եզնիկ։

ԱՐԴ. կամ } (որ և յն. ἄρτι.) Ἄρτι,
ԱՐԴ ԵՒՍ. մ. } ἀρτίως, προσαρτίως, νῦν, νυνί, ταυίν. Modo, nunc, nuper. Այժմ. յարդի ժամանակի կամ ժամու. 'ի մօտոյ. նորոգ. հիմա, հիմակուն. շիմտի, հալա, հենեւզ. *Որ ինչ ցայժմ ոչ եղև ինձ, արդ լինիցի։ Արդ յարեայց՝ ասէ տր, արդ փառաւորեցայց, արդ բարձրացայց։ Արդ և նորաստեղծ հարսունք, կամ նորոգ ամուսնութիւնք։ Դուստր իմ արդ ևս վախճանեցաւ. ԵՒ։ *Յայժմ ես քեզ յաջող արարի, դու արա արդ ինձ։ Արդ կամիս ուսանել. ԵՒ. Եղիշ. Բ. Է։ *Յայժմ մոլորեալ էին, և արդ 'ի ճանապարհ եկեսցեն. Փարպ։ *Որպէս 'ի վեր անդր պատմեցաք, և կամ արդ ևս պատմեսցուք. Ագաթ։ *Եթէ արդ ևս կոչեսցէ զիս տէր, զի՞նչ լինիցիմ. Վրք հց. ԺԲ։ *Ոչ լինէր քարոզեալ ամենայն ազգաց որ յառաջագոյն՝ որպէս արդ. (այսինքն այժմ). Եւս. պտմ. Ա. 2։

Ա՛ՐԴ. ա. որպէս Արդի. արդեան. այժմու. *Սոյնպէս ասէ յ'արդ ժամանակս սակաւ մնացին 'ի ժողովուրդ անդ. Եփր. հմ։

ԱՐԴ. շ. Οὖν, ἄρα οὖν, ἄγε οὖν, τοίνυν. Itaque, ergo, igitur. որ և ՆԻ ԱՐԴ. ԲԱՅՑ ԱՐԴ. ԻՍԿ ԱՐԴ. Այսուհետև. ուրեմն. էրէօր ասանք է նէ, սանք բաշակին էսև, ասափ հիմա. էյ շիմտի, փէկիոփի, իմտի, ֆէր. *Արդ՝ ամենայն ազգք յաբրահամէ մինչև 'ի դաւիթ ազգք չորեքտասանք։ Արդ եղբարք դուք կատարեալք։ Արդ մի նմանիցէք նոցա։ Արդ՝ եթէ դուք որ չարք էք։ Արդ այսուհետև, ԵՒ։ *Եւ քանզի զամենայն թշնամիս յաղթահարեցեր, արդ ես արկից զքեզ 'ի սանձանս. Ագաթ։ (որ լինի և մ. այժմ)։ *Արդ հանդիպեցայք, արդ ընդունիս զարձեալ, արդ բացցէք. Վրք հց. Դ. իբր՝ Արդեօք այսուհետև։

ԱՐԴԱԾԻՆ. ա. Ἀρτιγενός. Nuper natus. Արդ ևս ծնեալ. նորածին. գեռածին. *Տղայ տակաւին իմացի փոքր, և արդածին. Կիւրղ. գանձ։

ԱՐԴԱԿ, ի, աց. ա. Χυτός (որ է լոյծ). Fusilis, aequalis. Հարթ. հարթածաւալ. դիւր. յարդարուն. փիւղ, փիւղէն. *Դաշտք որպէս լայնատարած արդակ էութիւնքն։ Գործուն և արդակ աերմանողին այլք. Փիլ. բոզն. և ամեօ։ *Ի հայել ուղղանկիւնեացն առ տրամագիծն միջին՝ զամենայն հարթ արդակ զուգամանն յարմարեալ անփոփոխ պահէ. Շիր։

ԱՐԴԱԿԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ յոյժ արդակ. *Համեմատն և կչիռն յառաջող ճանապարհ արդակագոյն և կարճ, և հարթագոյն քան զառաջինն ածելով առ ճշմարտութիւն. Փիլ. լին. Դ. 125։

ԱՐԴԱԿԵՄ, եցի. ն. Իբր Արդակ առնել. ուղղել. *Կենդանագիր միջակայիցն (աստեղաց) առ շեղ շրջանակին, և ընթացողն զիւր արդակեալ բառ իւրում բնութեան ուսակարգէ. Շիր։

ԱՐԴԱԿԵՏՈՍ. գ. Անուն աստեղատան։ Շիր։

ԱՐԴԱՅԻՆ. Տ. ԱՐԴԵԱՆ. ԱՐԴԻ. *Արդ արդային իմն անուանութեան յառաջ քան զծնունդն աերունական աշխարհագրութեան վարկանողացն հրամանատրիպ. (իբր նոր, կամ մարդկային). Ճ. Գ։

ԱՐԴԱՏՈՒՆԿ. ա. Իբր Նորատունկ. մատաղատունկ. *Սոյնպէս և յերկիր գրեալ է՝ եթէ տառապելոց էր ած զառնելս առաջին իբրու զմարգիկ արդատունկս, և զուարճացուցանէ զայլ մարգիկ՝ որ 'ի կրաստմարտութենէ ...եալ և ցամաքեալ էին. Եփր. ոաէփոր. (գրեալ էր, զմարգիկ կար-

դատաւնկ):

ԱՐԴԱՐ, ոյ, ոց. ա. Δίκαιος. Justus, aequus. (՚ի բառէս արդ. արդակ. հարթ. եւն. իբր արարօղ կամ արարեալ հարթ եւ յարդարեալ օրինաւոր.) Զանձանց առն՝ որպէս Իրաւարար. ուղղադատ. ուղղագործ. բարի. բարեպաշտ. անմեղ. անպարտ. անենգ. անկեղծ. հաւատարիմ. անաչառ. ստոյգ, ստուգիւ, ստէպ. զոր օրինակ. *Արդար դատաւոր: Արդար է տէր: Գիտեմ զի արդար երեւեցայց ես: Զարդարն մի սպանանիցես: Զարդարն ԺԲ ամպարշտին: Ի մէջ արդարոյն եւ անօրինին: Զարիւն արդար. եւն: *Արդար այն առն, որ զզուգաւորութիւն համեմատ եղականս պահէ. Սահմ. Ծ: *Զի հարթ պահեցեալ՝ արդար կոչեսցուք հաւատարիմ հաւատարութեամբն: Արդար գաւանեցայ ամենայն իրաց ամբարիշտս: Ո՛վ կեղծաւորդ յարդարոց. Նար: *Արդար ըստ արտաքնոցն այն է, որ ոչ անիրաւէ, եւ ոչ զրկէ զուրուք: Ի գիրս սրբս այն կոչի արդար, որ զբոլոր մասունս առաքինութեան յինքեն բերէ. Շ. Տիթ: *Եթէ առ ածն իբր սուտ դատաւ, առ ո՞ ոք ՚ի մարդկանցութեանց առ՝ նա դա արդար գտցի. Եղիշ. Է: *Կոչեն սադուկեցիք, այսինքն արդար, եթէ՛ ոչ, սատն, վարձուք մեք պաշտեմք զածն, զի ոչ հայցեն (՚ի) յարուեն մեռելոց. Եւս. համառ:

Եւ զիրաց եւ զգանից առն որպէս Իրաւացի. պարտուպատշաճ. օրինաւոր. ուղիղ. ճշմարիտ, ստոյգ եւ կշիռ. անպարտ. հոգ, փողրաւ. *Զոյգս արդարս. եւ կշիռս արդարս, եւ չափս արդարս, եւ կապիճ արդար լինիցի ձեր. Ղեւտ. ԺԹ. 36: *Արդար դատաւորութիւն. Հռ. Բ. 5: *Դատաստան արդար. Շար: *Արդար ամուսնակից. Ոսկ. յհ. Բ. 17: *Ամենայն փոփոխմունք ժամանակաց ատոմանց արդար գնացիւք արեգական են. Շիր: *Արդար ուսումն, կամ քաղաքութիւն, հաւատ, ձեռնարկութիւն, բանն, լուր, լռութիւն, աչք, միտք, գործք, վաստակ, վաճառականութիւն. Փարպ: *Արդար պատասխանի. Գէոր: *Արդար պաղումք. Յճխ. Է: *Գովեցաւ արդարոյ քո կուսութիւն. Նար. խոստ: *Ի բաց բարձէք զխաբէութիւն զխածառադ զոյգ, զոր չունիմք առ արդարս ». այսինքն չհամարիմք ուղիղ. Փարպ:

ԱՐԴԱՐՆ. գ. որպէս Արդարութիւն. *Մին եւ արդարն՝ առաքինութիւնք բարուց են: Մակադրեալ, յաղագս արդարոյն՝ կամ քաղաքավարուէ: Ճարտասանութիւն ափփանման արդարոյ, այսինքն քաղաքականութեան. Իմաստակքն որպէս գիտէ զբնութիւն արդարոյն, ընտրէ զզրկիլն առաւել քան եթէ զզրկելն. Սահմ. Ծ. ԾԹ:

ԱՐԴԱՐ. մ. Արդարութեամբ. Ճշմարտութեամբ. հաւատարմաւք. ստուգապէս, փողրաւ, ստուգիւ իսկ. *Զամենայն արդար խօսեցիս: Եթէ արդար խօսիցիք. Ծն. Ի. 17: ԽԲ. 16: *Զայդ արդար ասացեր. Յհ. Դ. 18: *Զայս արդար ասէր, բայց զայլսն ես ոչ արդար. Ոսկ. Եւ:

ԱՐԴԱՐԱԲԱՆ, ի,ից. ա. Արդարախօս. Ճշմարտախօս. *Լինել արդարաբարան ՚ի պատմութեան յայսմիկ. Խոր. Ա. 18:

ԱՐԴԱՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ճշմարտախօսութիւն. եւ Բանն արդարացուցիչ անձին. պատասխանատուութիւն. ապերս ապաշխարութիւն. ջատագովութիւն. *Իսկ ինձ ոչ միայն իշխանութիւն շնորհեցեր բանին, այլ եւ արդարաբանութիւն յաղագս անձինս փրկութեան. Փիլ. յոՁ:

ԱՐԴԱՐԱԲԱՇԽ. գ. Արդարութեամբ բաշխօղ. առատաբաշխօղ. հաւատարաբաշխ. *Բաշխողականն արդար՝ հաւատարեցուցիչ նա անուանի, այսինքն արդարաբաշխ. Տօնակ:

ԱՐԴԱՐԱԲԱՐ. Տ. ԱՐԴԱՐ, մ. *Արդարաբար քեզ զբուցեցաք. Խոր. Բ. 72: *Արդարաբար հաւատարութեամբ. Գէոր:

ԱՐԴԱՐԱԳԻՏՕՂ. ա. Անվրէպ գիտօղ ուղիղ կամ զուղիղն ճանաչօղ. *Արդարագիտօղն ած. Թէոդոր. Խաչբուռ:

ԱՐԴԱՐԱԳՆԱՑ. ա. } Որ արդարութեամբ գնայ. արդար. արդարագործ. բարեգործ. աստուածապաշտ.
ԱՐԴԱՐԱԳՆԱՑԻԿ. }
*Ոգւոցս ոչ գոյ գաս ընդ ծննդեան բուսոցն յարդարագնացս: Եթէ ՚ի բարբառ բուսոյ անտի, եւ ոչ կամօք արդարագնաց լինէիր: Սամփսոն մինչդեռ արդարագնացին էր՝ քան զամենայն մարդ զօրացաւ. Կոչ. Ժ. ԾԴ: *Զած ունէր վկայ իւր արդարագնացիկ կենացն. Վանակ. յոբ:

ԱՐԴԱՐԱԳՆԱՑՔ, ցից. գ. Անվրէպ ընթացք. *Այս ամենայն փոփոխմունք արդարագնացիւք լուսաւորացն անցանեն. Վեցօր. Զ:

ԱՐԴԱՐԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել արդար. *Բարբառոյն, զոր արդարագոյն համարեցան, շնորհեցաւ նոցա արձակել ՚ի դատաւորէն. Եղիշ. խոստ: *Արդարագոյն այլ այլոյ (այսինքն մի քան զմիւսն՝ առն) յաւէտ կամ նուազ: Քերականագոյն այլ քան զայլ առն, եւ ողջագոյն, եւ արդարագոյն. Արիստ. որոշ:

ԱՐԴԱՐԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Δικαιοπραγῶν. Juste agens. Որ գործէ զարդարութիւն. արդար. արդարագնաց. *Զայս թարգմանեալ ցուցանէ արդարագործ փառաբանեցին. Նար. ԻԲ: *Երկնախորհս եւ արդարագործս զամենեսեան կազմեաց. Լաստ. ընթերց: *Ոմանք արդարագործ ոչ լինին, եւ բազում անգամ հարստութիւն վայելեն. Հց. աԹ. կիւրղ:

Եւ իբր Արդարագործական. *Արդարագործ բարեյաւութիւն. Գէոր: *Արդարագործ ճշմարտութիւն այս. Եփր. աղուէս:

ԱՐԴԱՐԱԳՈՐԾԵԼ. եաց. Δικαιοπραγέω. Juste ago, operor. Արդարութեամբ գործել. եւ Արդարագործ լինել. *Ունելն արդարութիւն, որ անուանեցաւ արդարագործել. Փիլ. էլ. Բ. 112: *Արդարագործել ՚ի բանս լռութեան, եւ խօսել զխորհուրդս քոյ. Հանճ. առակ:

ԱՐԴԱՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Δικαιοπραγία. Juste factum. Գործելն զարդարութիւն. գործք արդարութեան. արդարութիւն. *Սկիզբն մեղաց եւ արդարագործութեան նախայօժարութիւն է. Նիւս. բն: *Կամեր ուսանելն, թէ արդարագործութիւն ինչ երեւեցուցանէ. Կոչ. ԾԶ: *Զգօրութիւնն յարդարագործութեան ասէս ընկալաւ: Մարդասիրութեան պարգեւն ոչ փոխանակ արդարագործութեանն է. Փիլ. ամֆո: *Վասն հաստատութեան արդարագործութեանն կատարեցին զբանն հրամանի նոցա. Եղիշ. Է: *Ի կատարելում արդարագործութեանն հաստատուն եղիցին. Գէոր:

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏ, ի, ից. ա. Δικαιοκρίτης. Justus judex, juste judicans. Որ արդարութեամբ դատէ. իրաւարար. անաչառ. ստուգիւ, հոգի. *Ճշմարիտ եւ արդարադատ զած ցուցանել. Խոր. Ա. 5: *Արդարադատին այս. Փարպ: *Արդարադատ առ միջոցեալսն. Սարգ. Ա. Պ. Է: *Արդարադատոյն՝ փրկութեան եւ կենաց պատճառք լինին բազմաց: Դատաւորք արդարադատք. Յճխ. Ծ. Բ: *Անաչառք են իբրեւ զարդարադատս. Եղիշ. Է: *Մեծ զի նութիւն աշխարհի՝ արդարադատ թագաւորն. Լմբ. առակ:

Եւ իբր Արդարադատական. իրաւացի. *Արդար ադատ չափաւորք. Շար: *Ընդօղ արդարադատն իրաւանց. Գէոր: *Ողորմութիւն բարերարին՝ արդարադատ բարկութեան յաղթէր. Արծր. Ա. 1:

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏԱԳԷՍ. մ. Արդարադատ գոլով. արդար դատաստանաւ. *Արդարադատաբար ած զաղգն զայնոսիկ լինելոց յերկրաւոյ որդւոցն խորտակելի. Խոր. Ա. 5:

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Δικαιοκρισία. Justum judicium. Արդարութեամբ դատելն. արդար դատաւորութիւն, եւ անաչառ դատաստան. հոգի ուղղութիւն. *Այժմ յերկայնմտութեանն վայելեսցուք, յայնժամ զարդարադատութեանն ճանաչեսցուք. Բրս. կրօն: *Ո՞ր այլ իցէ արդարադատութիւն, եթէ ոչ քո. Եփր. ող: *Գոլով սուրբ առ սա ցուցանել զպայծառութիւն լինել արդարադատութեան այս. Կիւրղ. գանձ: *Չէ արժան արդարադատութեան ցանկալ մեղ. Փարպ: *Զմիջամտեալ արդարադատութեան ընդունել. Գէոր: *Զարհուրեալ եմ յարդարադատութենէ. Սարգ. հանգ: *Մի ոք զմարդասիրութիւն այս առաջի եդեալ զարդարադատութիւն ոչ ճանաչիցէ. Սրգ. Ա. Պ. Է: *Իշխանն զպարկեշտ արդարադատութեան քակեաց. Լմբ. ող:

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. } Տ. ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ.
ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՕՂՈՒԹԻՒՆ. }
*Ուրանան զճշմարտութիւն եւ զարդարադատողութիւնն այս. Եփր. աղուէս. եւ զկնի. *Ճշմարտութիւն արդարադատաւորութեան այս»:

ԱՐԴԱՐԱԼԼՈՒԿ. ա. Իրաւամբք Լե լեալ. ըստ արժանեաց ասանձեալ դատել. *Արդարալլուկ քաղցեալ. Նար. ԻԲ:

ԱՐԴԱՐԱԽՆԴԻՐ. ա. Որ ՚ի խնդիր է արդարութեան եւ իրաւանց. *Յառաջեալ արդարախնդիր բանին այս՝ առաջադրեաց զամենայն դատաւն մասնաւորութիւն առն. Փարպ:

ԱՐԴԱՐԱԽՈՀ, կամ } ա. Որ խորհի եւ կամի
ԱՐԴԱՐԱԽՈՐՀ, ի, ից. }
զարդարն եւ զիրաւացին. եւ Որ խոհ լինի արդար եւ ուղիղ մտօք. *Բազումք՝ ՚ի յարդարախոհից եւ յողջամիտ արանց. Ճճ: *Դատաւորք արդարախորհք. Յճխ. Է: *Արդարախոհ մտօք: Արդարախորհ ճանապարհորդութիւն. Սխոլոն: *Թէպէտ եւ մի՛ն այսպէս արդարախորհ լինէր. Յհ. ԻԲ:

ԱՐԴԱՐԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Խորհելն զարդարութիւն. ակր եւ փոյթ իրաւանց եւ արդարութե. *Տեսեալ զանասնն մարքինենից վաճառայ զարդարախոհութե. Փարպ: *Արտաքել արդարախոհութեամբ զծերացեալ հայր կերակրէ. Մխ. առակ. ՃԾԷ:

ԱՐԴԱՐԱԽՕՍ, ի, աց. } ա. Ճշմարտախօս. ուղղախօս. Ճշմարտաբան. անկեղծ.
ԱՐԴԱՐԱԽՕՍՕՂ. }
*Աչա այր արդարախօս. Վրք հց. ԾԱ: *Որ արդարախօս լինի, եւ անսատական յուղիղ. Լմբ. առակ: *Որոց միայնն առաքինիք իցեն եւ արդարախօսք. Մանդ. Բ: *Հաւանեալ առաջնկայցս իմոց բանից ՚ի միջեւլոյն իմ. մէ եւ քան զշատս արդարախօսողէ. Խոր. Ա. 5:

ԱՐԴԱՐԱԾԻՆ. ա. Արդար եւ արծիւ՝ *Համաձայնակից գոլ սմա եւ արդարածնին երախայան կենդրոացն. Թէոդոր. Խաչբուռ:

ԱՐԴԱՐԱԿ, ի, աց. ա. Δίκαιος. Justus, aequus, aequalis. Արդար եւ արդակ. այսինքն ուղիղ. հարթ. զիջր. օրինաւոր. կարգաւոր. զուգակշիռ. իրաւացի.

է անձինք. Տե՛ս ԱՐԴԱՐ, [illegible] ... Փիլ. Եւ. ... Ագաթ. ... Յհ. Խմ. [illegible] ... Սարգ. հանգ.

ԱՐԴԱՐԱԿ. գ. τὸ Δίκαιον, δικαίωμα. Justum, jus, justitia. Որ ինչ է արդա_ [illegible]

ԱՐԴԱՐԱԿՇԻՌ. ա. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱԿՇՌՈՒԹԻՒՆ. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱԿՈՐՈՎ. ա. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՀԱՅԵԱՑ. ա. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՀԱՅՑ. ա. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՀՐԱՀԱՆԳ. ա. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՃՈԽ. ա. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՄԻՏ. ա. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՄՈՏ. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՆԱԼ. Δικαίομαι. Justificor. [illegible]

Եւ Ἀθῳόμαι. Innocens, insons sum. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՆԱԼ ԲԱՆԻՆ՝ է [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՆՄԱՆ. ա. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՊԱՏՈՒՄ. ա. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՊԷՍ. մ. Δικαίως. Juste. [illegible]

Եւ Ստուգութեամբ. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՍԷՐ. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՎԱՅԵԼՈՒՉ. ա. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՑԻ. Δικαίος, ον. Justus, um. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՑԻ. մ. [illegible]

ԱՐԴԱՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. Δικαιόω. Justifico. [illegible]

Եւ Ἀθῳόω. Insontem declaro, libero. [illegible]

Եւ Ἀληθεύω. Verum esse probo. [illegible]

տուեալ . քանզի տիրական է հրամանն . Ը. Բղբ ։

ԱՐԴԱՐԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց . ա. Որ արդարացուցանէ (ըստ ամենայն առման). *Մկրտութիւնն արդարացուցիչ տուաւ . Եփր . էբր ։ *Արդարացուցիչ զօրութիւն տն . Տօնակ ։ *Արդարացուցիչ արտասուք . Նար . ձբ ։ *Ածութեն արդարացուցիչ . Նար . խէ ։

ԱՐԴԱՐԱՔԱՐՈԶ . ա. Քարոզ արդարութեան . կամ Արդար քարոզեալ . *(Կայէն) չհամարեալն յազգս զղջալից և արդարաքարոզ նահապետացն . Ածբ . ա . 1 ։

ԱՐԴԱՐԱՔՆԻՆ կմ ԱՐԴԱՐԱՔԸՆՆԻՆ . ա. Արդարութեամբ քննող և քննեալ . արդարացի . *Արդարաքննին հատուցմամբ . Փարպ ։

ԱՐԴԱՐԵ՛Ւ . մ. (որպէս թէ արդարիւ , արդարութեամբ . տես և ԱՐԴԵՕՔ , և ԱՐԴԵԱՄԲՔ .) Ἀληθῶς . Vere . Ἐπ' ἀληθείαν, ἐν ἀληθεία . In veritate, certe . ὄντως , revera . Ճշմարտիւ . Ճշմարտութեամբ . Ճշմարտապէս . ստուգիւ . յիրաւի . ամէն . իսկապէս . հաւաստեաւ . անշուշտ . այո . իրօք . Էրտա , Էրտաջընէ , ըշըրդ . կէրչէքդէն , սահիհ , ուըրգ ըլա , հագիգէթ . *Արդարև քոյր իմ է՝ ՚ի հօրէ , և ոչ ՚ի մօրէ ։ Արդարև որդի Այ ես դու ։ Արդարև այծ է ՚ի ձեզ ։ Այո արդարև ես մոլորեցայ ։ Արդարև աւերեցին զաշխարհս , և հրձիգ արարին ըզկուռս նոցա , քանզի չէին այծք ։ Արդարև յարեաւ տէր , և երևեցաւ սիմովնի ։ Արդարև առեալ ձեզ ։ Ժողովեցան արդարև ՚ի քաղաքիս յայսմիկ . ԱՆ ։ *Է արդարև լուեալ մեր զայդ ամենայն . Փարպ ։ *Որ եղեն իսկ արդարև այնպէս ։ Էր արդարև ։ Հանգչէին արդարև . Խոր ։ *Զատուցն արդարև ես աւերեցի . Եղիշ ։ *Ըանց նմանելով արդարև . Պիտ ։ *Ցինքնահաճոյ արդարև ՚ի միտս ։ Անձայլին արդարև արմաւենի . Յհ . կբ ։ *Տղայոց մտաց արդարև այս կարծիք . Լմբ . ատ ։ Խոր . ա . 2 . և 16 . *Այլ ոչ արդարև այսոքիկ կարծեցեալ լինին ։ Ամենեքին հաւատաց նմա արդարև զիւր իշխանութիւնս . Իմա հաւաստի՝ իբր ա . կամ մ ։

ԱՐԴԱՐԵՒ . ա. Ճշմարիտ . իսկական . հաւաստի , ստոյգ , կամ տիրապէս այս ինչ և այսպիսի . ըստ յն . էապէս . Ὄντως . Revera , verus . *Զքեզ պատուով ընկալցին որպէս զարդարև վարդապետ իւրեանց . Խոր . գ . 57 ։ *Զայն յովսէփ զարդարև զկաթողիկոսն հայոց . Փարպ ։ *Դիմեցից իբրու յարդարև կարապետ ուրախութեան . Պիտ ։ *Զմիոյն և զարդարև էին ։ Գիտութեն արդարև էին Այ ։ Զարդարևն փրկիչ . Փիլ . ոփէղ ։ *Դառնայր յարդարևն այծ ։ Երիցս միակի՝ արդարև էին ։ Փոխանցելի է մեզ այժմ յարդարև գոյն արդարև էին այծաբանականն գոյանունութիւն . Դիոն ։ *Դաշինս ընդ նմա դնէին որպէս (ընդ) արդարև ընդ Թագաւորական զարմի . Յհ . կբ ։ *Քեզ շնորհ հատուցանեմ որպէս արդարև սիրելւոյ . Ը . Բղբ ։

ԱՐԴԱՐԸՆԿԱԼ . ա. Ընդունակ արդարութեն , կամ ընդունելի արդարութեամբ . բարի . բարեսէր . այծահաճոյ . *Արդարընկալ կամք . Թէոդոր . Մայրագ ։

ԱՐԴԱՐՄՏՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԱՐԴԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ . *Ի մէնջ որպէս ՚ի ծառայից խնդրեցէք զհպատակութիւն , զարդարմտութիւն . Փարպ ։

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ . գ. Δικαιοσύνη , δικαίωμα . Justitia , aequitas . Արդարն գոլ . և Գործ արդարոյ . որպէս եբր . խոգ , այսինքն իրաւունք . և որպէս յոփէգ , յոփագա . այսինքն արդարագործութիւն . բարեգործութիւն . հագգ , սատըքը , սատագա . *Արդարութիւն տեառն ուղիղ է ։ Ուսո ինձ զարդարութիւնս քո ։ Միոյն արդարութեամբն յամենայն մարդիկ արդարութիւն կենաց ։ Դատեցարուք արդարութեամբ ՚ի մէջ առն և եղբօր իւրոյ ։ Որ դնայ արդարութեամբ , փոյթ է օգնականութիւն ։ Արդարութեամբ և ամբծութեամբ ։ Համարեցաւ նմա յարդարութիւն ։ Ցորժամ դարձցի արդարն յարդարութենէ իւրոյ , և արասցէ յանցանս , ևն ։ Այսպ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ , որպէս առանձին առաքինութիւն՝ է հաւասարութիւն իրաւանց . *Ճշմարիտ արդարութիւն յամենայնի կազմ կայ , հարթ հաւասար . վասն այնորիկ արդարութիւն անուանի . Սարգ . ա . յհ . դ ։ *Առաքինիքն առհմանն եդեն արդարութեն . եթէ որք զինչս բաժանէ հաւասարութեամբ ըստ չափոյ պիտոյից ընդունողացն , արդար ասի . Ը . Տփ ։ *Արդարութիւն է հաստատակութիւն բաշխող ըստ արժանաւորութեան՝ ոչ միայն յարտաքին իրաւունս և ՚ի դատաստանս , այլև յանձինս մեր . Ը . ա . յհ . խէ ։ *Եւ և արդարութիւն ուխտապահութե ՚ի միասին կուռեալք . Փարպ ։

Այլ որպէս հանրական առաքինութիւն է Ուղղութի , և ամենայն գործ բարի . *Արդարութեն անուն մի է , բայց զամենայն պարունակէ յինքեան զմասունս բարեաց ։ Ամենայն բարեաց անուն արդարութիւնս . Ը . ընդհանր . և Տփ ։ *Արդարութիւն առաւելագոյն է քան զայլ առաքինութիւնս . որպէս Թափանցեալ ընդ այլսն , և զբարեկարգութի նոցա պահելով . Սահմ . ծ ։ *Բերեալ զգործս վաստակոց արդարութենցն . Ագաթ ։ *Արդարութիւն իմ նուաղեալ , մեղանքն յայտնեցեալ ։ Ի չարագործութենէ յարդարութիւն . Նար . դ . ծա ։ Տես և Եղէկ . գ . 20 ։

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ . Δικαίωσις . Justificatio . Արդարացուցանելն , կամ արդարացուցիչ . և Արդարանալն . մաքրութիւն . սրբութիւն . *Միոյն արդարութեամբն յամենայն մարդիկ արդարութիւն կենաց . Հռ . ե . 18 ։ որ ՚ի դ . 25 . Թարգմանի , *Վասն զմեզ արդարացուցանելոյ ։ *Ի քեն է քաւութի , և ՚ի հրամանաց քոց արդարութիւն ։ Զարդարութիւն քո մեզ շնորհեցեր ։ Արդարութիւն Թլփատութենն . Նար . ե . կգ . և խլ ։ *Ցորմէ և զպարգև արդարութեանն ՚ի մեղաց ընկալաւ . Լմբ . ող ։

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ . Ճշմարտութիւն . ստուգութիւն . հաւաստիք . *Եւ ոչ մի շաւիղ կամ ցուցումն գոյ յասացելոցդ , որ զարդարութիւն ակնարկէ . Խոր . ա . 21 ։ *Արդարութեամբ զիրսն գրել և ցուցանել՝ ՚ի մեծ Թագաւորէն երկնչէր . Եղիշ . ե ։

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ . Զուգահաւասարութիւն որ և է իրաց . *Ի յարդարութենէ հաւասարի համեմատութեանցս առ միմեանս . Պիտ ։ *Զլեառն արարատեան ՚ի կէս ամբարձման նժարի միոյ արդարութեն միջնորդ կացուցից . Նար . ե ։

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԱԲԵՐ . ա. Որ բերէ զարդարութիւն կամ զգործս բարիս . *Թէպէտ արդարութիւնաբերք լինին , և թէպէտ մեղաւորք . Ագաթ ։

ԱՐԴԱՐՈՒՀԻ , հւոյ . ա. Կին արդար . *Զայն ինչ՝ որ առ ժուժկալութիւնն խոստանդանս , որ լինէին առ բազմինն արդարուհոյն արտեմիդեայ , այնմ՝ որ զքաղաքավարութիւնն ուզզէր . Պղատ . օրէն . ա ։

ԱՐԴԱՐՈՒՍՈՅՑ . ա. Ուսուցիչ արդարութեն . *Որ կամօքն այծ քարոզ գտեալ արդարուսոյց ամենեցուն հոյակապ աշխարհիս . Ագաթ ։

ԱՐԴԵԱՆ . ա. Πάρων , ἐν τῷ παρόντι . Praesens , impraesentiarum . որ և ԱՐԴԵՑԻՆ , ԱՐԴԻ . այսինքն Այժմու . այժմեան , ներկայ , առաւջիկայ . հիմտիկի . շիմտիքի . *Ցարդեան ժամանակիս ։ Որպէս և այժմ և արդեան ժամու . Փիլ . ծ . բան . և ել ։ *Ոչ ըստ վաղնջուց ազգականութեն , այլ ըստ արդեանս . Խոր . գ . 48 ։ *Ոչ յարդեան ժամանակի , այլ ՚ի սկզբան լինելութեն ։ Մինչև յարդեանս ամանակ ։ Արդեան տարապայմանայս ։ Արդեանս աղէտք . Պիտ ։ *Գիտելով զարդեան գիպուածոյս ։ Ի կատարումն արդեան խորհրդոյս . Նար . ծէ . կէ ։

ԱՐԴԵՄ , եցի . ն . Հարթել . յարդարել . ձևացուցանել . զարդարել . յօնդմագ , իօլէլ , դիւզէլ , գօլէլ . փէրդաֆլաք . *Իւրաքանչիւր ոք յարուեստագիտացն նիւթ ծնանել ոչ բաւորեցաւ , իսկ զոր առնու՝ ձևէ , արդէ , և զարուեստին հրամանս դնէ ՚ի նմա . Փիլ . նխ . բ ։

ԱՐ՛Դ ԵԻՍ . Տ . ԱՐԴ , մ ։

ԱՐԴԵՕՔ . մ. Ἄν , ὄντως , πάντως . Utique , equidem , omnino , vere , certe . որ գրի ԱՐԴԵԻՔ , ԱՐԴԵԱԻՔ . այսինքն Արդեամբք . կամ որ նոյն է ըստ իմաստից՝ որպէս կրճատեալ յոգնականն ձայնիս ԱՐԴԱՐԵՒ , նոյն ընդ նմին . այսինքն Ցիրաւի . անշուշտ . ինձ այսպէս Թուի , ստուգապէս . ամենայնիւ . հեռակարար . իսկապէս . այո . ապաքէն . իրա— . իրաջընէ , ՚ի հաքքէ , կերչէքդէն , սահիհ , ուըրգ ըլա , հագիգէթ . Տես և ԹԵՐԵՒՍ . *Եթէ գիտէիր . . . դու արդեօք խնդրէիր ՚ի նմանէ ։ Եթէ հաւատայիք դուք մովսէսի , հաւատայիք արդեօք և ինձ ։ Եթէ այծ էր հայր ձեր , սիրէիք արդեօք զիս ։ Զի եթէ էր ծանուցեալ , ոչ արդեօք զտէրն փառաց ՚ի խաչ հանէին ։ Եւ արդեօք ոչ էին կամք՝ զի այժմ եկեսցէ . այլ եկեսցէ՝ յորժամ և պարապեսցէ . ԱՆ ։ Տես և Թագ . իբ . 37 ։ Առակ . բ . 20 ։ Ցոբ . իբ . 8 ։ *Կամէր արդեօք Թաքուցանել զճշմարտութեն բանին ։ Խորամանկեցիք իսկ արդեօք և հեղձանեցիք . Փարպ ։ *Առաւել ոչ արդեօք այլ ինչ է բանս սիրելի , քան թէ գեղեցիկ ՚ի բանս գովեստից . Յհ . կբ ։ *Ոչ կամիմ արդեօք զխախուումն գրանդ թէ և մանկանց իցէ . Վրք հց . գ ։ *Արդեօք նոր էր նշանն . Ոսկ . յհ . բ . 1 ։

Այլ և ԹԵՐԵՒՍ ԱՐԴԵՕՔ , իբրու զատբակոյսն ՚ի ստուգութի վերածելով . *Թերևս արդեօք ՚ի հանդերձեալ յաւիտենին , ԱՆ . Յհ . իմ . ատ ։ *Թերևս սակայն առ այսու արդեօք և ինձ շնորհեսցես . Նար . ծէ ։ (Իբր ռմկ . յասամ որ , ըլլայ մէյէր , կամ մագար . այսինքն երանի թէ ։)

ԱՐԴԵՕՔ . Թարմատար կմ առ ՚ի զարդ . *Չէի արդեօք արժանի համբուրել զորդեակս իմ ո . յն . չարժանացայ . Ծն . լա . 28 ։ *Արձակիւր երթալ ուր արդեօք և կամեսցի . Մեծ . ղևտ ։

ԱՐԴԵՕՔ . մ. Πότερον ; Utrum ? ἆρα γε ; an , numquid ? Միթէ . մի՞ , մը՞ , ... , էօյլէ , նէ՞ փէքալի . *Գիտասցէ վասն վարդապետութեանս , յայծ իցէ արդեօք , եթէ ես ինչ յանձնէ իմմէ խօսիմ ։ Գիտիցեն արդեօք զոր ընթեռնուցուն ։ Իսկ արդ որ ննջեցինն ՚ի քս , կորեան արդեօք . ԱՆ ։ *Մոռանայցէ՞ք արդեօք զհոգևոր օրհնութիւն . Եղիշ . գ ։ *Իցէ՞ արդեօք թէ անկից ։ Իցէ՞ արդեօք յուսալի ։ Արդեօք լուայց , արդեօք տեսից ։ Առ Թագաւորութիւն աշխարհին՞ արդեօք . Նար ։

ԱՐԴԵՕՔ. շղ. Οὖν. Ergo, itaque. Արդ. և արդ. ուրեմն. ապա. հապա. փէնտի, իմտէ. *Արդեօք յիշեա՛, թէ որպէս լուար. Յայտ. Գ. 3: *Արդեօք ծանիր և 'ի մտի առ, թէ վասն որո՞յ գործոյ հեշեցար. Ճ. Ա: *Ահա արդեօք յայտնի գեղոյն, հայր, նստեալ է կին ոմն: Արդեօք ոչ գայ բան առ ումեք, ևն. Վրք հց. Ղ. և Ջ: *Ցե՛ս արդեօք և տես: Արդեօք զայն սատանան զմտաւ ածցուք. Ոսկ. յհ. ա. 29. 38. ևն:

ԱՐԴԵՕՔ. իբրու Ա՛րդ. այժմ, առժամս. շիմտի, շիմտիլէ. *Զաւրկեանս առաւօտ՝ որ (յորում) արդեօք եմք նանամանցեալ. Մագ. հԶ: *Գնա՛ արդեօք, և ընդ այգն եկեսցես փութով: *Գնա՛ արդեօք առողջեա՛ գու, և 'ի գիշերի ոտողեմ և ես. Վրք հց. Գ. Ջ:

ԱՐԴԷՆ. կամ } մ. Ἤδη, ταχύ. Jam, cito.
ԱՐԴԷՆ ԻՍԿ. } իռ. già. (առընթեր անցեալ բայից). Նախ քան զարդեան ժամս. կանխաւ. յառաջագոյն. յառաջնմէ իսկ քան զասելն իմ. մինչև ցարդ. նոյն հետայն, ևն. դահ մը առաջ, առաջուց, իմլասն հիմա. էշքէ, կամ դիր սահաթ էշքէ, շիմտիյեփէ. *Հուր եկի արկանել յերկիր, և զի՞նչ կամիմ, թէ արդէն իսկ բորբոքէր: Արդէն իսկ յագեալ իցէք, և արդէն մեծացայք: Իբր ոչ եթէ արդէն առեալ իցէ, կամ արդէն կատարեալ իցեմ, ևն: *Անցին արդէն զճանապարհաւն, զոր պատուիրեցեր նոցա. Օր. Ը. 12: *Հրամայեալ է արդէն 'ի ձեռն երկաթոյ. Յոբ. ԻԷ. 22: *Կարծէին զարդէն հասանելն առ նոսա. Պիտ. (որ հայի և 'ի յառաջ ևս:)

Եւ Ἤδη, νῦν. Mox, abhinc. (առընթեր ներկայ բայից). Ահա այժմէն իսկ. այժմ. 'ի մօտոյ. արդ էն. հիմակուընէ, հիմակուց, առջևնէս. իշբէ շիմտիփէն, շիմտիճէք. *Խաւարն անցանէ, և լոյսն ճշմարիտ արդէն իսկ երևի. ա. յհ. Բ. 8: *Գայ ժամանակ, և արդէն իսկ է. Յհ. Ե. 25: *Զառաջինն արդէն զմի 'ի նորա կենդանութեան խորատուց անցեալ տեսցուք. Պիտ: *Զներկայն զոր արդէն ունիմ, թէ զանցելոյն. Նար. ԻԵ: *Համար տալոյն ժամանակն ոչ է արդէն, այլ առ յապայ. Լմբ. Սղ: *Ապա թէ արդէն ոչ պատժիմք, յորժամ ապաշխարեն լեցուք. Գէ. Եօ: *Առաջիկանսեա, և արդէն 'ի քեզ պատահեցայց. Նար. ԽԶ: *Գոնէ արդէն պատուասեալ ... Գր. թղ. ՅԷԷՄ:

ԱՐԴԻ. մ. } (որ և յն. արդի.) Ἄρτι.
ԱՐԴԻ' ԵԻՍ. } Modo, nuper, recenter. Արդ. որդ ևս. այժմ. այժմ իսկ. այժմ. այն ինչ. գեռ. արդէն իսկ. ահա այժմ. փոքր մի յառաջ. հէմահ շիմտի, շիմտիյէ. *Արդի ևս յերկրէ 'ի վեր բուսեալ, արդէն առ կատարեալ գեղեցկութիւն համեալ. Նիւս. կազմ. Ե: *Զայս արդի հասեալ այս ասէ. Եւս. քր. ա: *Որպէս արդի ինչ 'ի ծայրագոյնս եկեալ երևի. Պիտ: Իսկ ա. պետ. Բ. 2. *Իբրև արդի ծնեալ մանկունս,,. յն. մի բառ, արդ ածին, կամ նորածին. Ἀρτιγέννητος. Modo genitus.

ԱՐԴԻ, դեք, դեաց. ա. գ. ὁ, ἡ, τὸ Ἄρτι, νῦν, πάρων. Recens, nuperrimus, praesens. Արդեան. այժմու. առաջիկայ. և յոգն. Առաջիկայ մարդիկ, իրք, կենդ կամ ժամանակք. շիմտիքի, շիմտիքիլէր. *Վասն առաջին սիրոյն ձեր, և վասն արդի համբերութեան ձերոյ. Եղ. Ե. խոր: *Յարգեւաց փառաւորեալ առ-րեւ. Խոր. ա. ՁԱ: *Զուգապէս ընդ արդիս շուրջ ընթանեալ է. Նիւս. կազմ: *Եւ արդիքս բազում ամբաստանութեան են արժանիք. Ոսկ. յհ. Բ. 36: *Բարի գործս ստանեան անձանց՝ զարդիս և զապառնիս. Յճխ. Է: *Օգտակար յարդիս և յապառնիսն. Խոսր: Իսկ *Զաւետիս կենաց ունի՝ զարդիս և զհանդերձելոցն. ա. տիմ. Դ. 8. Իսկ ըստ յն. կենացս արդեաց և հանդերձելոց: Սոյնպէս են և յետագայքդ՝ իբր սեռական բառիս Արդ. *Ամենայն օգուտ և պիտոյից՝ արդիս և հանդերձելոցն. Խոսր: *Յառաջասացեալ օրհնութիւնքն ընդ ներկայումս և զարդիս ունի զդիտաւորութիւն. Յհ. իմ. Էհ: Իսկ Ոսկ. Եօ. *Մի՛ ինչ ապատութեան լինիջիք յառաջին յաղթութեն, քանզի յարդի գալ հասանելդ ձեր 'ի վերայ՝ մեծ զօրավիգն ունիմք զայդ օգնականութիւնս,,. լինի իբր մ. կամ ա:

ԱՐԴԻՒՆ, դեան, դեամբ. մանաւանդ՝ }
ԱՐԴԻՒՆՔ, դեանց, դեամբք կմ դեօք. } գ. Γέννημα, εὐφόριον, γεώργιον, πράγμα. Productum, fructus terrae, manipulus, ևն. (արմատն է Արտ). Բերք անդոյ. ծընունդք կամ արտադրութիւնք արտօրէից, արմտիք երկրի. պտուղ. որայ. արգասիք. Բարագգա, մահսուլ, դէր, դէրկէ-վար, դէրէ+էլի. *Արար երկիրն յեօթն ամս լիութեան արդիւնս: Սերմանեցէք զերկիրդ, և եղիցին արդիւնք դորա: Բովանդակեսցէք զարդիւնս երկրին: Բերէ զպտուղ արդեանց երկրին: Տարին կատարեցաւ, և զարդիւնս ամենայն 'ի շտեմարանս ձեր ժողովեսցէք: Ցիւրմէ անդոյ անտի սուժեսցի ըստ արդեանն: Ի պարտէզս ընկուզեացն իջի հայել յարդիւնս վտակացն: Այ՛ արդիւն էք, ա՛յ չինած էք: Աճեցուսցէ զարդիւնս արդարութեան ձերոյ. ևն: *Նուազ արդիւնն (բերք երկրի) արծարծիչ շնչոյ կենդանութեան. Լաստ. ա: *Բերէ արդիւն շահեկան, և ընդունի յետ արդեանն և զօրհնութիւն. Եփր. ԷԲ: *Պտուղ տալ իբր յարդենէ իմեքէ. Ոսկ. Կողոս: *Անպատասխան պտղածին արդեան օրհնութեան. Նար. ԼԱ:

ԱՐԴԻՒՆ. և } Ἔργον, πράγμα, ἀπόδειξις.
ԱՐԴԻՒՆՔ. } Opus, res, demonstratio. Գործ յառաջ եկեալ յինչ և է պատճառէ. իր. իրական ինչ. իրօք կատարումն. վաստակ. ներգործութիւն. հանդէս և ցուցակութիւն գործոյ. յօրինուած. կազմութիւն. գոյացութիւն. զանգուած. գործք, քար. իշ, ամէլ, ֆիիլ. *Արդիւնքն 'ի սկզբանէ աշխարհի լեալ էին: Մի՛ բանիւք և լեզուօք սիրեսցուք, այլ արդեամբք և ճշմարտութեամբ: Վեր 'ի վերոյ բանիւք խնդացին, բայց արդեամբք խորամանկեցին: Ոչ պատիր բանիւք իմաստութեան, այլ արդեամբք հոգւոյն և զօրութեամբ. ևն: *Քանզի գործոյ և արդեան օրինակ է ձեռնն. Մեկն. ղևտ: *Ի ցանկալ սիրոյ սպառեսցի ամենայն բարի արդիւն. Տօնակ: *Բանն երրորդական՝ արդիւն եղև յաւիտենականն: Զի հաստատեսցէ արդեամբն զբանն: Որ ինչ առ ատ է, սուտ է. և որ ինչ անդ՝ արդիւնք անշարժք և հաստատունք: Այս է ճշմարտութեան անհակառակելի արդիւնք, յորժամ զթշնամիս ոք կոչեսցէ վկայս. Ոսկ: *Հրամանն այն արդեամբք և գործովք յանկ ելանէր. Կոչ. ԲԻ: *Նորա բանիւք հրամայէին, և մեք գործովք զարդիւնսն կատարեմք. Եղիշ: *Ըստ կամեցոյն զգործն արդեանցն կատարէ. Եղնէկ: *Բանքն արդիւնք լինէին. Վրք հց. ևն: *Յարդիւնս բարեացն հայելով. Նար. ԾԲ: *Անանց արդեանցն առաքինութեան. Սարգ. Ի. դ. Լ: *Կոչեցաւ յն քն, յարդեանց անտի ընկալեալ զանուանսն. Սարկ. մաշ: *Կարող է զկերպարանսն փոփոխել, և զարդիւնսն ըստ իւրեանց մատուցանել. Ագաթ: *Զխո՞րդ անարդատուրն և անհերպարանն յայլս կարէր արդիւնս ծնուցանել. Եղնիկ: *Զի այն տախտակաց արդիւնք 'ի միմեանց քարանց ձևացեալ. Անյաղթ. բարձր: *Յորժամ կամիցի հոգին նոր արդիւնս ցուցանել. Սեբեր. Ժ: *Որ է կերպարան արդեան խմորոյ. Նար. ՂԶ:

ԱՐԴԻՒՆՔ. ինչք. գոյք. կարասի. *Սկըսայ ժողովել զարդիւնս իւրեն: Զոր խընդրէր՝ առնոյր, և տայր զայն հիւանդաց, և ինքեան և ոչ մի ինչ արդիւնք առնէր. Վրք հց. Ժ. ԾԲ:

ՅԱՐԴԻՒՆՍ ԱԾԵԼ. Տ. ԱՐԴԻՒՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Յարդիւնս զբանն ածիցէ: Զամենայն սպասաւորութիւն յարդիւնս ածէ. Խոսր: *Նա յառաջագոյն նկատեաց, սա յարդիւնս ած զնկատեալն. Ոսկ. Եփես:

ՅԱՐԴԻՒՆՍ ԳԱԼ; կամ ԱՐԴԻՒՆՍ ԱՌՆՈՒԼ. Տ. ԱՐԴԻՒՆԱՆԱԼ. *Զխո՞րդ 'ի յարդիւնս ինձ օգտից սաղմոսն եկեսցէ. Նար. Կ: *Ոչ տայցէ թոյլ արդիւնս առնուլ սերմանցն. Խոսր:

ԱՐԴԵԱՄԲՔ. մ. որ և ասի ԱՐԴԵՕՔ. Իրօք. իրապէս. իսկապէս. գործնականապէս. *Ի քեզ իսկ արդեամբք զնոյն հուր ընկալեալ: Որում ապա և արդեամբք իսկ գտաւ ժառանգաւոր: Եղիցի արդեամբք լսել. Անյաղթ. բարձր: *Արդեամբք միզաւ, զի շնացաւ. և բանիւք, զի գրեաց հրովարտակ առ յոյժ սպանանել զուրիա. վասն այսորիկ հալածեցաւ յորդւոյն արդեամբք, և նախատեցաւ 'ի սեմեայ բանիւք. Կիւրղ. թգ: *Ոչ անվճար (այսինքն անգործ) կամեցաւ թէ լիցի զմարդկային միտսն լինել 'ի բնութիւն, այլ՝ ներգործել, և արդիւնքն (կամ արդեւք, արդեօք) լինել իւրաքանչիւր ոք որ անձն իցեն նմա. Փիլ. Լին. Ջ. 90. Լծ. մեկնէ, արդիւնականս:

ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐ. ա. Πυροφόρος. Frugifer. Որ բերէ արդիւնս, պտուղս, բերս, և շահս. բերրի. արգաւանդ. պտղաւէտ. շահեկան. մահսուլլու, դէրէ+էլի. *Երկիր արդիւնաբեր՝ սակաւաբեր եղիցի. Մէոր. Էրէօ: *Արդիւնաբեր հունձք. Յհ. որդ: *Զծովն 'ի յարդիւնաբեր պտղոց տեղի արար (այսինքն փոխեաց). Նիւս. Ջ: *Ի ձեռն արդիւնաբեր նաւաց. Փիլ. Նխ. Ե:

ԱՐԴԻՒՆԱԲՈՒԽ ԼԻՆԵԼ. Բղխել արդիւնս՝ պտուղս. *Յերկինս՝ միոյն հարիւր արդիւնաբուխ լինել. Թէոփ. Խ Դ:

ԱՐԴԻՒՆԱԳՈՐԾ. ի, աց. ա. Որ գործէ արդիւնս բարեաց. պտղաբեր. և Արդիւնարար. երկրագործ. *Բանք ածային ամենայնք՝ արդիւնագործք են. Սարգ. ա. պ. յոՂԲ: *Զարդիւնագործ և զպտղաբեր պտուղ զուսուցիչ վարդապետացն սատեմ զլուսափայլութիւն. Հ. Նիւ: *Քարոզն բանն ձկնորսօքն, զի յայտնի լինիցի արդիւնագործին զօրութիւն. Սեբեր. Ջ:

ԱՐԴԻՒՆԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Յառաջ բերել արդիւնս. արդիւնացուցանել. *Ըստ ըստ զգայութեան և ըստ խորհրդոյ արդիւնագործեն. Նիւս. կազմ: *Զյորդորեալ բանն 'ի նոցանէ արդիւնագործել ինքեամբ. Սարկ. լաւ:

ԱՐԴԻՒՆԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Արդեամբք գրել. արդիւնացուցանել զգըրեալն. *Եւ այսու գուշակեալ զգիր ըստ աւետարականին ճշմարտապէս արդիւնագրեցին (ա. արդիւնատրեցին). Նար. ...

ԱՐԴԻՒՆԱԺՈՂՈՎ. ա. Որ ժողովէ զարդիւնս կամ զպտուղս ըստ վաստակոց. *Զմշակն արդիւնաժողով (այս. ձկ.) շուրջ գործանանաւ. ՃՃ։

ԱՐԴԻՒՆԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Արդիւնաւոր. վաստակաւոր. արդեամբք կատարիչ. և Արդիւնաշատ. *Երկնընթացք գիտակք արդիւնականք. Նար. առաք։ *Արդիւնական վարդապետ. Ոսկեփոր։ Տօնակ. *Կատարումն արդիւնականացն՝ ակր, այսինքն ձեռաց խնդրողաց զնոյն. Լմբ. ող։

ԱՐԴԻՒՆԱԿԱՆ. Գործնական, և շահեկան. *Արդիւնական գործս պիտոյից ի մտաւոր խորհրդով գործել. Փիլ. նխ. ա։ *Մինչ զարդիւնական իւր կատարել. Լմբ. ող։ *Զանմարմնութեան իւրն զարդիւնականաց մեղաց. Նար. խը։ *Արդիւնական լցին մերն ծանր, և նորայն ջանք. Շ. Բղբ։ *Սա զարդիւնաւորս ներքուստական համօզ յանձումն արդիւնական. Ցն. որդ։ *Կարծիցէ որ զնի ի բանական ի Ճոխութեանական հանճար, այլ ոչ արդիւնական ինչ համեմատ գոլ. ի բանս նորա. Տօնակ։

ԱՐԴԻՒՆԱԿԱՆԱՒՈՐ, ի. աց. ա. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նշ. *Ամեր այսպէս այն մեր և արդիւնականաւոր վարդապետն. Խոսր. ծբ։

ԱՐԴԻՒՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործնական կատարումն. արդիւնացուցանելն. վաստակ. *Իւրն հեղգացեալս յարդիւնականութենէ իւրոց. Եւսեբ. ԻԵ. օրհնու։

Եւ Շահեկանութիւն. օգտակարութիւն. *Մի երկպառակեն համարելով ձանձրացեալս ի շահաւէտ բանից արդիւնականութենէ. Երզն. եր։

ԱՐԴԻՒՆԱԿԱՑԱՐ. ի, աց. ա. Կատարիչ արդեանց, և արդեամբք. արդիւնացիչ. արդիւնագործ. բարեգործ. և Ներգործական. քաջ և աշխատ վաստակաւոր. *Իմաստուն մշակք արդիւնականաւորք՝ ժողովել ի շտեմարանս. Ցծ. ԻՓ։ *Արդիւնականաւոր ըստ աւետարանին զերեկանց մշակութիւն ցուցանեն. Կորիւն. *Խնամօղ, և արդիւնականաւոր կամք. Կանոն.

Կամ Արդեամբք կատարել. գլխաւորել. *Զգործոյն առաջ ի հատկին զարդիւնականաւոր բանս մարգարէիցն. Շ. Տղթ։

ԱՐԴԻՒՆԱԿԱՑԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Արդեամբք կատարելն, արդիւնացուցանելն. ներգործութիւն. յաջողութիւն. *Զանուշահամութիւն գործոյն առ ամ մխիթարութեան, և զլիուլութիւն առաւել արդիւնականաւորութեան լցցուք. Բրս. հց։

ԱՐԴԻՒՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ցարդիւնս գալ. արդիւնս առնուլ. անթերի ի գլուխ ելանել արդեամբք և պտղովք. պտղաբեր գտանել. *Այս խորհուրդ Թշնամեացն մի արդիւնասցի գործով. Լմբ. ող։ *Այսթէ գտնեսցի արդիւնասցի. Վրդն. տա։ *Սերմանեսցուք ի շրջից մի մտաւ արդիւնացցէ. Խոսր.

ԱՐԴԻՒՆԱՇԷՏ. ա. Առատ պտղաբերութեամբ. յոլովաբեր. պտղալից. բազմարդիւն. *Սերմանեալքն զբարեաւն արդիւնաշատ. Ճ. Ա. *Արդ պտղաբերս արդիւնաշատ առաքինութեան. Ճ. Ժ. *Զուարթածեցցէ զնոսա ծաղկեալք և արդիւնաշատ վարդապետութեամբ. Գէ. եա։

ԱՐԴԻՒՆԱՊԷՍ. մ. Լիապէս արդեանց, բազում արդեամբք կամ բարեօք. *Վայելեսցուք սոքա օգտակարապէս և արդիւնապէս. Մագ։

ԱՐԴԻՒՆԱՑՈՂ, ի, աց կամ եց. ա. Տուօղ զարդիւնս կամ զպտուղ յերկրէ. պտղատու, արդիւնաբեր. *Զնոյն պտղատուն խօսեցք... պտղաբերս և զարդիւնաւորս. Ածոխ։ *Երկիր արդիւնաւոր. ՃՃ։

ԱՐԴԻՒՆԱՑՐԵՄ. եցի. գ. Արդիւնաւոր առնել. արդիւնագործել. ներգործել. *Սովոր և ի սոյն արդիւնաւորեցեր երկինք կենաց. Նար. ղծ։ Տես և ի բայն ԱՐԴԻՒՆԱԳՐԵԼ։

ԱՐԴԻՒՆԱՑՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Արդիւնաւորութիւն. *Հերկեցի զանգատումն արտս յորովայնն արդիւնաւորութեան։ Մշակես զատանեաս կենաց առ բանից կենաց արդիւնաւորութիւն. Նար. է. և ծէ. և ղէ. և առաք։

ԱՐԴԻՒՆԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Γεώργος. (յորմէ անունս գէորգ). Agricola. Որ առնէ արդիւնս՝ գործելով յանդաստանս. արդիւնագործ. երկրագործ. մշակ. վաստակաւոր ժիր և փոյթ ի գործ հասարակաց. *Եղև այր արդիւնարար. Ծն. ԽԷ. 15։ *Եթող այգեգործս և արդիւնարարս, (կամ յայգեգործս և յարդիւնարարս). Դ. Թգ. ԻԵ. 12։ Երեմ. ԾԲ. 16։ *Ցարդիւնարար գործնականին, և ի յեմնուս ուսականին. Ցն. որդ։ *Մի համարիր, թէ զերս արարեալն առնուցան, և զգեց արդիւնարարս թողուցան. Կոչ. ծէ։ *Արդիւնարարաց գործք ՚՚ յն. մի բառ, γεωργία, agricultura. երկրագործութիւն. Կոչ. Է։ *Երկիր որ գործեալն է՝ բերէ արդիւնս շահեկան արդիւնարարաց. Եփր. Եբր։ *Զերկրայրատերն և զշնեղն և զարդիւնարարն. Խոսր. պարժ։ *Զարդիւնարարս գովէ վասն համարեցեալն կարեկցութեան. Տօնակ։

ԱՐԴԻՒՆԱՐԱՐ. Որ բերէ արդիւնս յիւրմէ. պտղատու. պտղաբեր. և առօղ պտղաբերութեան. *Երկիր յորժամ մինչդեռ ընդունի զսերմն, արդիւնարար լինի ՚՚ յն. առայ զպտուղն. Ոսկ. յհ. ա. 17։ *Սերմանեաց ի նոսա զբուսական զօրութիւն... և բազում արդիւնարար ներգործական զօրութք վերաբերեալ ի ինքեան. Եղիշ. դռ։

ԱՐԴԻՒՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Մշակութիւն. և Գեղաբերութիւն. արդիւնարարութիւն. հասութիւն. *Եղեն զօրութիւն և արդիւնարարութիւն. Դիոն. Երկն։ *Սերմանել... և տալ յարդիւնարարութիւնս մարմնի. Կոչ. Է։ *Նմանեցուք զարդիւնարարութեան անհամար բարութեանցն. Խոսր.

ԱՐԴԻՒՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Ցարդիւնս ածել. բաւացուցանել. աճեցուցանել. արտադրել. պտղաբեր և հասուն կացուցանել. և Առնել արդեամբք. *Լինել երկիր արդաւանդ, և արդիւնացուցանել զսերմն բանին մեր. Շ. Ընդհանր։ *Արդիւնացուցէք ի աստեց ձերոց առաքաքինեան. Սեղեան։ *Յօղով բոլոր զու զառաջնորդն զարդիւնացուցանես յամենայնսն լուսաւորս. Ճ. Ա։ *Զմարմնոյ յանկանել, զոր ողուք արդիւնացուցանիք մեզ. Ոսկ. յհ. Բ. 12։

ԱՐԴԻՒՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ի կատարումն հասուցանել. արդեամբք ցուցանել. կատարել. *Յանձնարար արդիւնացոյց զանուանն՝ խաղական յօժարութեան պատասխանել. Տօնակ։ *Զոր արդիւնացուցանէր զառաջնական մաշանումն և յարութեան. Երզն. Տղթ։ *Զայս յորժամ յինքն արդիւնացուցանէ, յայնժամ առէ զանձն իւր, ևն երեւեցուք առ ծծ. Կլեմ.

ԱՐԴԻՒՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἐνέργος. Efficax. χρήσιμος. utilis. Տ. ԱՐԴԻՒՆԱԿԱՆ՝ ըստ որում առ զիրս. (և ոչ զանձանց, որպէս վարին յետինք իբր ամի). ըստ յն. ներգործական, և օգտակար. շահեկան. արդիւնաւոր. *Ըստ ներգործութեան և արդիւնաւոր զգաստութեան. Մագ. էկեր։ *Զինչ օգուտ է համբերութիւն, և կամ զինչ արդիւնաւոր են մեզ հաւատք. Ածոխ. Թմ։ *Թէպէտ և ոչ արդիւնաւոր էին, առակին մնացական, և քաջութեամբ յերկրի. Առ. Փիլոն։ *Արդիւնաւոր պտղոցն զամենեսեան կերակրեր. ՃՃ։ *Ըզնար սերով քո արդիւնաւոր բովանդակեցին ի մեղ հոգևոր. Գ. Նյ։

ԱՐԴԻՒՆԱՒՈՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տես ԱՐԴԻՒՆԱՑԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Ցայժմ մերն հաւանեաց բազմամեան փորձութեան յորժամ սկսցի որ ազատեսցէ զաստուածեան այլ ընդունելի և փոյթ յանձն առնուլ ՚ի ներքս ի միտս իւր զարդիւնաւորականութիւն. Խոսր. ԽԷ։

ԱՐԴԻՒՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. Տ. ԱՐԴԻՒՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ ըստ ա նշ. *Զաղջկերեցն զառաքինութիւն՝ բազմապատիկ արդիւնաւորելով. որպէս մի համն այն սերմանելով արդիւնաւորել զպտուղն. Կիւրղ. ղն։ *Որպէս համն ցորենոյ ոչ ի վերոյ երկրի Թաղելով շաղէ ինչ արդիւնաւորել առ ի պտղաբերութիւն. իսկ Թաղելովն և մեռանելով պտուղս և շահաւորութիւն օգտակարս սերմանեցին արդիւնաւորել. Նանայ։ *Բայց և սա խնդրէ զարդիւնաւորեալս զհեղաքարութիւնս. Բաղէամ արդիւնաւորեսցեն (կամ արդիւնացուսցեն) զեղ զբազմութիւն. Ոսկ. յհ. Բ. 12. 14։ *Արդիւնաւորել պտղաբերողաց զանգատանաց ազգաց մարգկան. ՃՃ։

Եւ ըստ Բ նշ. *Զմարդասիրութեան արդիւնաւորել անհատանելութիւն. Ածր. Բ. 11։ *Մարգարէացս ի վերոյ ձեր զոր և այժմ արդիւնաւորեսջիք։ Ի մեռ անել՝ ըստ օրինակին արդիւնաւորութիւն առ մխիթարս։ Ոչ որ վարդապետեացն՝ են երանելիք, այլ որք արդիւնաւորեցին զվարդապետութիւնն. Նանայ։ *Այսպէս արդիւնաւորեցան զնի ծննդեանն յուզման. Կիւրղ. ղն։

ԱՐԴԻՒՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐԴԻՒՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. *Եզինն զզօրութիւն և արդիւնաւորութիւն. Շ. Երեսա։ *Զինչ ևս ներքնոցէցն զարդիւնաւորութիւն ասէին. Խոսր։ *Զարդիւնաւորութեան առին, այլ ինքն զառաքինութիւնս. Վրդն. ող։

ԱՐԴԻՒՆՔ. Տ. ԱՐԴԻՒՆ, գիտե։

ԱՐԴ ՀԱՄՍՈՒՆՔ. Երկու բառք մեկուսի՝ քան բարդելոյ. այսինքն արդ համսունք, նոր համսուն երեւայ. *Եւ արդ համսունք՝ որ նմանէին յարուածոյ առ զասոյ. ՚ի առ մնալ եւն. Ճ. Ա։

ԱՐԴՆ, արդանց, գեանց. գ. Λόγχη, δόρυ, ἄρδις. Lancea, hasta. Նոյն ընդ գե. զարդն. նիզակ. սուր. սլաք. *Եթէ արամաշեցինն նոսա արդանց (կամ զեգարդանց). Ցոբ. ԽԱ. 18։ *Ի պատերազմի յարդես նախ սուր արդանց ՚ի վերոյ առնելու. Փիլ. ԼԻՆ. Դ. 183։

ԱՐԴՆԱԿԻՐ, կրի, րաց. Տ. ԱՐԴՆԱ-ԿՈՐ։ Գրմ. ալեքս։

ԱՐԴՆԱՏԵԿ, տեկի, գաւ. գ. գեզարգն. սուր. *Ոչ արդնատեկաւ խոցեցաւ մարմին եկեալ բանն անշարժելի. Սարկ. հանգ։

ԱՐԴՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Տիգաւոր. նիզակաւոր. *Ըստ քերթողին, երկրացողներ րաց Թագաւոր՝ քաջ բարի, և արգնաւոր կաւօղ. Փիլ. ԼԻՆ. Դ. 183։ *Ոչ սեպա. ռաշք և արգնաւորք շուրջ. Ճ. Թ։

ԱՐԴՆԸՆԿԷՑ. ա. Ընկեցօղ զգեղարդն ՚ի վեր, որպէս և զգեստաւ և զակապարս.

կանէ իբր՝ 'ի խոցս. *Տայիւն զանձինս 'ի մարմինս և 'ի բանաւորականս, և յանդորէն բաշխեալս կողմանց, և արգանդեալց անգ֊ ընկեց հոյժ առաւել ժամանակաւն». յն. գլխի սպառուածին հոյժառութիւն. Է. Կ. Ղ. 14։

ԱՐԴՈՒ, ի, աց. գ. Ἀρτάβη, μέτρον. Artaba mensura persica. Γόμορ, οἴφει: Gomer, homer. Չափ ինչ պարսկաց. այ. իբ. ռեդդ. ('ի օրփ, որ է աշխար). Ը երբ. էֆա, և խոմեր. առնգրորդ սափ լինել հՀ քսեստ. այլ վարի առեալ որպէս համարակ առնուն չափոյ. *Արդու մի աշխեր բաղարջ։ Արդու մի գարւոյ։ Արդուաւ նաշհոյ։ Ա՛ռ զարդու փափագոյս։ Որ սերմանիցէ ար֊ դուս վեց, ժողովեսցէ գրիւս երկուս։ Կշխո֊ րաս գրուեն և բաս արդուեն եղիցի։ Ձկե֊ ցերորդ արդուէ 'ի քռակէ գարոյս. Դփ. Է. 19։ Համր. Ի. 17։ Տ. ԲԿ. Տ. 24։ ԺԸ. 17։ Եւ. Ը. 10։ Եզեկ. ԽԵ. 11. 13։

ԱՐԴՈՒԱԾ, ոյ. գ. ('ի բառէս Ար֊ գել). Ցորենուած. ձև. *Հատակ ունի ոչ բաս բարձրութեն անհղնանկան արդուա֊ ծոյ բարձեալ 'ի շքեղութեն. Գիփ։

ԱՐԴՎԱՏՆԱԿԱՆ, կմ Ա՛ՐԴ ՎԱՏՆԱ֊ ԿԱՆ. ա. փութով վատնելի, կամ այժմ վատնեալ. *Ոսկի չարս կայսերականն, արդ֊ վատնական, և անդառական. Նար. ԻԶ։

ԱՐԵԱՆԱԳԻՆ. ա. մ. Սատակողին 'ի գոյն արեան. արիւնրուշտ. *(Եսաւայ նման) չփոխոյն և արեանագին հայեցածն, և նոյն և գոյն սրտմտեցելոցն. Փիլ. Լին. Գ. 160։

ԱՐԵԱՆԱՊԱՐՏ. ա. Պարտական ա֊ րեան. արժանահեղ. *(Կայէն) յետ արեա֊ նապարտ լինելոյ՝ 'ի գուշման արեանն խառ֊ առեալ, և չահի ինչ ոչ. Մագ։

ԱՐԵԱՆԱՐՈՒ, կմ }ի, աց. ա. որ և յոգ. ԱՐԵԱՆ ԱՐՈՒ, }Նմանի սափ Արուք արեան կմ արեանց. Արօղ զանատ նոյն ա֊ րեան, կմ ունող զնոյն առու արեան այ֊ լոյ. այսինքն աղբիւրան համարիւն. *Ա֊ րեանառու լոյս ծագողին։ Մինչև 'ի մեղսն նախնեաց և արեանառուք և հարազատք մեր լուսաւորչին. Շ. յն. որդի. ե. աք։ *Արեան֊ առու մերձաւորութիւն. Գր. հր։ *Ամք մահուչք, որպէս քինեկք, և խնդոյ արեան ա֊ ռուք, և հաւասար հարազատք. Խոր. Գ. 11։ *Ոչ առար յիմին սերէ, այլ մի առուք արեան գոլ։ Ոչ վարկանելով զայս այսպէս, այլ հաւասար միանանց առուք արեանց. Սարգ. ԻԸ. Լ։

ԱՐԵԱՆԱՐԲՈՒ. Տ. ԱՐԻՒՆԱՐԲՈՒ։

ԱՐԵԱՆԵՐԱՆԳ. Տ. ԱՐԻՒՆԵՐԱՆԳ. *Ընկճեալքն եսան 'ի հարաւային երկինից, որ ասէ և մանն արեանաներանգ զգեստուք. Ը. ***։

ԱՐԵԱՆՀԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Հեղումն արեան. սպանութիւն. *Մերձել էր նմա խառնակելն արեանհեղութեն. Եղիշ. Ա։ *Որ մնացեալ է 'ի նենգութեան և յարեան֊ հեղութեն։ Ձեռքն արեանհեղութեանցն (ողձեալ). Լմ. ***։

ԱՐԵԱՑԻ. ա. Որպէս Արիացի, կամ Արեացի, այր, և յարեաց. Կորէն. *Եւ այդ զայս վախճանեալ արեացի է. Փարպ։

ԱՐԵԳ, ի. գ. Ութերորդ ամիս հայոց՝ ժամական, որ յայլ և այլ գաղտ համեմատա֊ ռայ և այլ ամսոյ այլոց ազգաց։ Ար֊ է բառս Արեգակն. վասն որոյ 'ի ... ***. *Արեգ. մեծ, կամ ա֊ ... կամ լոյս». որպէս և Վանեալ. 'ի ... ասէ. *Արեգ, որպէս թէ յառա֊ ... (կամ) Արի առէ հիւսիսի, և ... որ է գաղտնած ամսոյն. (կամ) Արեգական, մեծ ակն աւր, կամ լուսոյ ակն». *Աւետարանեցաւ մարիամու, որ որ առան էր արեգ ամսեան, որպէս և զա֊ քարիայ՝ որ օր առան էր հոռի ամսեան.. ծնաւ նա (քմ) որ օր վեց էր քաղոց ամ֊ սոյ, և ն. Եփր. համաք։ Իակ կող. ԺԴ. *Արեգ (յն. ξανθικός) ամիս համարել է, և առաւելի գարունն է». Այլ Եսթ. Ի. 16։ Է. 9։ ԺԳ. 2. ըստ եբր. Է՛ զի նիսան գնի, և է զի ադար։ Աստղ. Ի. 2. Ցամեն֊ աննն ա֊ րեգի, որ է փետրուար, առէ։ Իակ Լոփ. ԽԸ։ Ն. Ը. Ռաֆ. զարեգն յաշուն կամ 'ի հոկտեմբեր վերածեն։ Եւ Վրդն. ոսմ. գրէ 'ի թուին հյ. չ. *Ի ժը մարտի, և 'ի Ժ 'ի յարեգի՝ հին զուգիւլ». այսինքն ըստ հին համեմատութեն առ ժամանակաց թարգմանչաց. որ և է անշարժ հաշիւ յայսմաւուրաց։

ԱՐԵԳ ՔԱՂԱՔ. խմ Քաղաք արեգա֊ կան. որ է ըստ յն. Ἡλιούπολις, հեղիու֊ պոլիս։ Ծն. խՏ. 45։ Ցես. ԺԷ. 7. 10։ Երեմ. խԳ. 13։ Եզեկ. Ղ. 17։

ԱՐԵԳ ԴՈՒՌՆ ՔԱՂԱՔԻՆ. կամ Ի ՑԱ֊ ՐԵԳ ԿՈՂՄԷ. խմ Արեւելեան։ Ագաթ։ Նար. ԽԼ։

ԱՐԵԳԱԿՆ, ական. կանէ կամ կնէ, կամք, կունք, կանց. գ. Ἥλιος. Sol. Ակն արեգի կամ արեւու. աղբիւր զգալի լու֊ սոյ. լուսաւորն մեծ 'ի մէջ մոլորակաց, և լուսատու նոցա. յորմէ ցերեկ գոյ առւ֊ նջեն իւր, և երեկոյ կամ գիշեր 'ի մուտս. արեգակն, արեւ. կիւնեշ, գյուն, աֆթաբ, մեհր, խօրշիտ. սանս. արփա. *Ծագէ արե֊ գակն, և մտանէ արեգակն։ Ընթացք երից զարեգակն։ Խոնարհութեն յարեգականէ է. ևն։ *Եթէ զարեգականէ կամիցիս ա֊ սել։ Ցարեգակնէ գայ 'ի նա լոյսն։ Ոչ բա֊ զում արեգակունք. Եզնիկ։ *Իբր յարե֊ գակնէ այլայլեալ աչաց ակնարուն. Նար. ԼԷ։ *Արեգակն անուանեցաւ, այսինքն լուսոյ ակն. Կոմրզ։ Տօնակ։ *Արեգակն, լուսոյ ակն, զի լուսոյն սերմն և յառակ լոյսն 'ի նմա է. Վրդն. աղ։ *Արեգակն՝ մեծ ակն աւր, կամ տուընջեան աստղ, կմ լուսոյ ակն. Վանակ. փարբեռաք։

Նմանութբ ասի. *Արեգակն արդարու֊ թեն, կամ արդար, ևն», զքնէ. Ճառ։ ԺԸ. ԵՆ։ *Մեծն հայոց, ուր կան արեգակունք աշխարհի պետութեան և պօղոս. Վրդն. ***։ *Լուցանէին որպէս զարեգակունս յանձնա֊ ռոյց լուսոյն. Ցծլ. ԺԳ։ Տես և Նար. Ն. ***։ *Աչխունքն էին արեգակունք. Խոր. Գ. 30։ *Փայլուն աստեղունք, ձոխ արեգակունք, նը մարգարիտաունք. Գնձ։

Որպէս Արեւելք. *Յարեգակն կոյս զեր֊ կայնութեն պարզեալ. Խոր. Գ. 11։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԲԱՐ. Տ. ԱՐԵԳԱԿՆԱ֊ ԳԷՍ. *Արեգակնաբար զամենայն աշխարհս լուսաւորեաց. Գէոր. ***. 'Ի կոյսն։ *Ա֊ րեգակնաբար ծագեսցէ ամենայն ումեք ըղ֊ ձալուցն. Սարգ. յհ. Դ։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԾԱԳ. ա. Ընդ որ կամ ուր արեգակն ծագէ. արեւելեան. *Արե֊ գակնածագ գաւառն. Անան. Էհեղ։ *Անմանն՝ ոչ արեգակնածագ. Մխիթ։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԾԱԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἡλιοβολία. Solis evibratio. Ծագումն և ցոլք արեգական, կմ որպէս զարեգակն. *Առաւօտ և բազմալոյս ձառագայթն ծա֊ գեցուցանելին արեգակնածագութե. Դիոն. Երկն։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԿ, ի, աց. գ. կամ է նը֊ մանութբ որպէս փոքրիկ արեգակն, լուսա֊ տու և պայծառ վայր. և կամ Տեղի ա֊ րեւահայեաց 'ի բարձունս ապարանից. կիւնեշլի՜. *Ընծէ և ընտիր ընտրեալս և զգա֊ զանս 'ի մէջ քաղաքին ապարանս ... և ըստ պատշաճի իւրաքանչիւր արեգակնակս. Խոր. Գ. 15։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՐԵ֊ ԳԱԿՆԱՑԻՆ. *Արեգակնականի ճառագայ֊ թի հեղումն. Դիոն. Երկն։ *Արեգակնա֊ կան արտափայլութեն. Ճ. Բ։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԿԵՐՊ. ի, եց. ա. որ և ԱՐԵԳԱԿՆԱՆՄԱՆ. Գայծառ իբրև զարե֊ գակն. արեւ նման. *Արեգակնակերպ փայլ֊ մամբ, կամ ճառագայթիւք. Ճառ։ Զ+ր. ԿԲ։ *Արեգակնակերպ անուանս. Վրք հց. ԺԳ։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԿԻՑ. ա. Կիցանող առ֊ պով արեգական, կամ որպէս զարեգակն տաչորիչ. *Արեգակնակից գարուն. կամ միջօրեայ, կմ խորշակ, կմ տօթ. Ագաթ։ Ճ. Ա։ Նար. ԿԴ։ Վրք ***։ *Ցարեգակնա֊ կէզ երաշտոց անձրև ածէաք ձեզ. Կող֊ խոփ։

Եւ Կիզեալ 'ի տապոյ արեգական. ա֊ րեւակեզ. *Արեգակնակէզ վայր. Գիփ։ *Ի տապ խորշակի ջերմոցն արեգակնակէզ լինելով. Ագաթ։ *Ի տօթընջեան արեգակ֊ նակէզ լինէի. Վրք հց. ԻԳ։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԿԻԶԵԱԼ. Կիզեալ յա֊ րեւոյ արեգական. *Բոցոյթեայ 'ի ձմե֊ րայնի սառուցեալ, և յամառայնի արե֊ գակնակիզեալ. Հ=Ց. Նոյ. ԻԳ։ *Սա֊ ռուցեալք, արեգակնակիզեալք. Անդ. յուլ. ԺԳ։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԿԻԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Կի֊ զումն որպէս զարեգակն, և կիզանելն յա֊ րեգականէ. *Եղիա այրեաց բերանով իւ֊ րով զխոտանն ազատարս, և արեգակնա֊ կիզութեամբ հրդեհեաց զհարայէլ. Անան. 'Ի յհ. Ա։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԿՈՒ. ա. Ուր կոփէ կամ տիրէ ջերմութեն արեգական. *Ի վիճակս, ո՛ կիւանէ, հոսիլ յարեգակնականս. Սահմ. Ժ։

ԱՐԵԳԱԿՆԱՀՐԱՇ. ա. Հրաշալի ցու֊ ցեալ որպէս զարեգակն. արփիափայլ. ար֊ փիափայլ. *Ոսկեզարդ, արեգակնահրաշ, ճառագայթած. Աւծր. Է. 6։

ԱՐԵԳԱԿՆԱՃԵՄ. ա. Ուր ճեմի ա֊ րեգակն. կամ արեգակնագնացս, լուսա֊ գնացս. *Արեգակնաճեմ լեառն՝ այխատ֊ կափառն ունելով գագաթն. Խոր. Գ. 11։

ԱՐԵԳԱԿՆԱՑԵԱՆ. ա. խմ կամ ըն֊ թերցիր Արեգականային. *Արեգականային (այլ ձ. արեգակնայինք) փայլեն ճառա֊ գայթք. Ճ. Զ. և Ը։

ԱՐԵԳԱԿՆԱՑԻՆ, յնոյ, նոց, կամ նայինց կամ նայից. ա. Ἡλιακός. Solaris. ἡλιότευκτος, a sole ortus. Սեպհական ա֊ րեգական. և յարեգակնէ ծագեալ. *Ա֊ րեգակնային լոյս, կամ ճառագայթ, կմ տապ. Սահմ. Է։ Գիփ։ Տօնակ։ *Ցարեգակ֊ նային ընկալեալ շարժմանէ։ Արեգակ֊ նային պարզութեն. Գիփ։ *Ջերմութեն և ճառագայթ արեգական՝ արեգակնայինք ամենայն են, և ոչ անձնաւոր արեգակունք. Սարգ. յհ. Դ։ *Ցարեգակնային ճառա֊ գայթիցն. Փիլ. Նխ. Բ։ *Զարեգակնայինն ճառագայթս։ Ցաղագս արեգակնայնոյն ճառագայթի. Դիոն. Էկեղ. Բ. Ն. Յեղոյ. Գ։ *Բոցաճաճանչ փայլմամբք արեգակ֊ նայինցն յաղթէր ճառագայթից. Կիւրղ. աս. խոսք. յորմէ Ճառ. *Արեգակնայնոցն յաղթէր ճառագայթից»։

ԱՐԵԳԱԿՆԱՆԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ան֊ ցանելն արեգական ընդ միջոցս ծովու ի֊ բրու նաւարկութբ. *Ցորժամ ջուրն ով֊ կիանոսի վարատեսցի օգով զօրանայր՝ արե֊

գակնանաւութք. Ճ. Բ. և Զ:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՆՄԱՆ. ա. ն. Նման արեգական. արեգակնակերպ. *Արեգակնանման լուսափայլեալք երևէին. Փարպ: *Արեգակնանման տեսլեամբ. Տօնակ:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՊԱՇՏ. ի, ից. ա. Արևապաշտ. որ և պաշտօղ. հիւնէ Թափըճը, աֆիթապփէրէսթ. *Արեգակնապաշտք, զոր արևորդիսն անուանեն. Մագ. ա: *Խաւարեցոյց զեզական լոյսն, զի մի՛ ևս կարծիցի յարեգակնապաշտից. Երզն. Մտթ: *Զարեգակնապաշտսն և զհրապաշտսն գործոցանէր. Հ. հիւիսն:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՊԷՍ. մ. Ἡλιοειδῶς. Solis instar, vice, modo. որ և ԱՐԵԳԱԿՆԱԲԱՐ. Որպէս արեգակնն. իբր զարեգակն. արէգաղան նման. *Ըստ ամենայնի հեղեալ 'ի նոսա լոյսն, յորս զկնի նոցա արեգակնապէս հեղուն. Դիոն. էկեղ: *Եւ ոչ ծագել արեգակնապէս կարեն. Թղթ. Ճարտ: *Արեգակնապէս փայլմամբ ընդ երկնաւս փայլատակեալ: Արեգակնապէս ցոլանայր. Խոր. հռետ: *Արեգակնապէս բնակեալ է. Յհ. կթ: *Արեգակնապէս հոլովմամբ. Նար. խոս:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՍՈՅՑ. ա. Որ ասուզանէ կամ խաւարեցուցանէ զարեգակն. *Ի ծով ազազ, յարեգակնասոյզ, 'ի բոցակեզ, յահաբեկ գալստեան որդւոյն քո. Տօնակ:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՏԵՆՉԻԿ. ա. Տենչացող արեգական, կամ սիրող լուսոյ. *Առ 'ի յարևէ զարեգակնատենչիկսն արկանելոյ... այսինքն վասն սպանանելոյ զարևապաշտս. Եղնիկ:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՏԵՍ. ա. Ունօղ զտեսիլ և զնմանութիւն ինչ արեգական. արեգակնակերպ. *Զարեգակնատես երեսս ապաւրանիցս արեւան հատեալ ցուցաք ծով. Խոր. ա. 25:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՏԵՍԻԼ. Նոյն ընդ վ. *Ողջոյն և քեզ արեգակնատեսիլ թագապսակ. ՃՃ: Հ=Յ. յունիս. է:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՒՈՐ, ի. գ. Որպէս Շըրջանակ արեգականային. պարունակն արևու. որ և ԱՐՓԻ, ԵԹԵՐ ԿԵՐԻՆ. *Կենդանւոյն ոչ գեալ ուղիղ, այլ կողմնաւոր առընթեր արկեալ գնի մօտ 'ի յերկրեղական ամարայնոյ և ձմերայնոյ. զայն՝ որ 'ի նոսա բերումին է, 'ի կողմանէ առաց լինել՝ զմիջին վայրն արեգակնաւորին. Փիլ. Եւ. ե. 75:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՓԱՅԼ. ա. ն. Իբրև զարեգակն փայլուն կամ փայլեալ. յն. արեգակնատեսիլ կամ արեգակնակերպ. *Տեսանելով 'ի նմա զարեգակնափայլ պատմուճանն տեսան. Նիւս. երգ: *Արեգակնափայլ Ճառագայթ, կամ ջահ. Վրք հց. ԻԿ: Երզն. լուս: *Արեգակնափայլ լուսազարդել. Խոր. Վրդվ: Տօնակ:

ԱՐԵԳԱԿՆՈՐԱԿ. Տ. ԱՐԵԳԱԿՆԱԿԵՐՊ. *Արեգակնորակ ազգամամբ երեխուր նոցա. Երզն. քեր:

ԱՐԵԳԱԿՆՕՐԷՆ. մ. ա. Արեգակնապէս. և Արեգակնակերպ. *Արեգակնօրէն նշոյլք. Նար. խչ:

ԱՐԵԳԱՒԷՏ. ա. Որ արեգակամբ յաւէտ կեայ. *Միւսանգամ նորոգեցայց արեգաւէտս կենդան. Պիտ:

ԱՐԵԳՆԱՊԱՇՏ. ա. Իբր Արեգակնապաշտ. արևապաշտ. *Յաւուրս արեգնապաշտ ազգային շարխուխոսի. Հ=Յ. ապր. ծգ:

ԱՐԵԳՈՒՆԻ. ա. Ունօղ արեգական, կամ լուսոյ արևու. աշէգդէմ, աշնազ. կիւնէշլի, գուլցլու. *Սկսանի յարեգունի տեղւոջն հալ առնուլ ձիւնն. Ոսկիփոր:

ԱՐԵԳՋԵՐ. ա. Ջերեալ յարեգակնէ. արեգունի. *Արեգջեր տեղի. Ոսկիփոր:

ԱՐԵԿ. ա. Որպէս Արի, արիական. զօրաւոր. զօրագոյն. սաստիկ. *Մտանեալ զանձանց փրկութի 'ի մահու վտանգս վասն արտաքնոցն արեկ տենչմանց. որոց բազձումն ընչիցն այնչափ անյագ երևի սունել. Պիտ: *Նախադասէ զնուազն քան զարեկն: Արեկ է չնաշխն քան զչնաշխ. Երզն. քեր:

ԱՐԵԿԱՆ. Տ. ԱՐԱԿԱՆ, ընդ Դաշնակն:

ԱՐԵՆԱԶԱՆԳ. Տ. ԱՐԻՒՆԱԶԱՆԳ. *Արենազանգ լեալ զգետօքն, և զէնքն շաղախեալ. Կողբ:

ԱՐԵՆԱԹԱԹԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Արեամբ թաթաւումն, շաղախումն. *Քաջ բնութիւն իւրով սատակեաց այնպէս, մինչ զի և ոչ զգետսն նոցա անապիտանս յարենաթաթաւութենէ առնել. Փիլ. աստ:

ԱՐԵՆԱՃԵՄ. ա. Որ ճենմի յարեան. կամ արիւնաղեաց. արիւնաթաթաւ. *Յուղարկէք յարենաճենմս հոլովս զձերովին մերձաւորս. Պիտ:

ԱՐԵՆԱՊԱՐՏ. ի, ից. ա. Պարտական արեան. արունթէր. *Ըստ կամս իւր կատարեաց 'ի վերայ իւր զարենապարտն լինել. Առակ. Գ. 13: *Ոչ է պարտ ուտել կերակուր մահաբեր. զոր թէ որ ուտէ գիտութե, արենապարտ է անձինն. Զքր. ծոր:

ԱՐԵՆԱՋՈՒՐ. գ. Πύον. Sanies. Որպէս Շարաւ. Թարախ. արեան. *Տեսանէր զոտն պատառեալ, զի արենաջուրքն իջանէին. Վրք հց. Ժ:

ԱՐԵՆՀԵՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐԻՒՆՀԵՂՈՒԹԻՒՆ:

ԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Իբր Արուգ առնել. չորացուցանել. ար. էրիտ. լտ. արեֆացիս. *Խորշակահար ցամաքեցուցանէ՝ զկանաչաձև բոյս գալարիցն (կամ գալարոյն՝) մօտ առ կաճինս արեցուցանէ. Աքոխ. (Երկու ձեռ. այրեցուցանէ. ապ. ցամաքեցուցանէ):

ԱՐԵՒ, արևու, յարևէ. գ. Ἥλιος. Sol. Նոյն ընդ Արեգ, այսինքն Արեգակն. որ և կոչի Արևու ակն. և Լուսն կամ շողն արեգական, իբր Երևեցուցիչ ամենայնի: *Ոչ արև, և ոչ աստեղք երևէին: Արևն 'ի մուտս լինէր: Մօտ ընդ մուտս արևուն: Իբրև արևն ջեռնոյր, հալէր: Ընկաւ արևն զգլխովն յոնանու: Եւ ոչ խորշակահար լիցին յարևու. եւ: *Ակամբ արևու: Արև արուսեկին. Նար. յէղ. և փղ: *Արեգակն զծայրս արևու յինքն ժողովելով. Լաստ. ի: *Ի հեշտ արևս արեգականն. Բուզ. Դ. 13: *Յո՞ քո՞ խմանալի արեգակն՝ ընդ հօր, և ընդ հոգւոյն՝ որ արև է նորա. (զի է) հոգին լոյս երեսաց որդւոյն. Վրդն. ող. հա: *Քնափայլ արևով (կմ՝ արևու). Մխիթ: *Ո՛վ և հասանէ 'ի ճառագայթից անտի արեգականն, արև կոչի նա. և արեգակն գլխովին յերկինս է. Մծբ. Է: *Լուսին 'ի գիշերի լուսատու լինի, բայց յարևու անդ ընկղմի նա. Եփր. ծն: (Յայլ լեզուս եթէ կամիցին զանազանել յարեգակնէ զարեն, հարկին ասել, լոյս արեգական:)

ԱՐԵՒ. Նմանութիւն, կեանք, կամ կենդանութիւն. տեսութ լուսոյ 'ի կենցաղումս. *Երդուեալ յարեւն փարաւոնի. Ծն. ԽԶ. 15: *Երգնու յարևն արտաշէզի և ագրանայ. Խոր. Ե. 18: *Լոկ կենդանական շնչովքս զգանդաղանաց իմն կրեմ արև. Պիտ: *Ցիւրաքանչիւր կենաց յարևէ ասաի սատարանալ. Ոսկ. յհ. ա. 1: *Շնորհել զարևն իւր՝ պարգև արարեալ: Ոչ են արժանի զարև կրելոյ. Բուզ. Ե. 38:

ԵՐԴՆՈՒԼ ԱՐԿԱՆԵԼ, կամ ՈՒՆԿԱՆԵԼ. Թառնալ կամ թառնիլ 'ի կենաց. *Եւ թէ ընդգէմ դառնայցէ, յարևէ եւ արկանէ: Զոմն յինչից և յարևէ արկանիցեն. Եղնիկ: *Գղատոսին վաճառակուր եւ եղև... և սպրմելի և եղկելի յարևէն եւ անկանէր. Ոսկ. մ. Բ. 8. յն. եկոյծ զկեանս: Զնոյն երկրորդէ և Մարգ. յէ. Ա. *Յարևէն եւ անկաւ», այլ փոխխնում կարգի բանիցն:

ԶԱՐԵՒ ՀԱՏԱՆԵԼ. Թառնալ զկեանս. *Զքաղցր արևգ յաջացր. հատանէի. Գ. Թ. Է. 18. յն. 'ի կենաց վերջացեալ լինէիր: *Փոխանակ կեանս առնելոյ՝ զարև հատէք, առէ. Եղիշ. Է:

ԱՐԵՒ ՏԱԼ. Ծագել զարև կամ արևու. *Որ տաս պարգևս արև քաղցրուն. Նար. հբ: *Ցործամ անձրև լեալ իցէ, և արև տայցէ. Եղնիկ:

ՅԱՐԵՒՈՒ, կամ ՅԱՐԵՒԻ. մ. Իբր Մինչդեռ լոյս է. ցորեկ. էրթէն. *Զի՞ է՝ զի յարևու (կմ՝ յարևի) եկիք այսօր. Ել. Բ. 18. յն. փութացայք: *Փրկել 'ի հանդուցն զգաստերսն առաջուԷլի, և յարևի ածել... Գան յարևի. Արշ. ծէ:

ԱՐԵՒ ՏԵՂԻ. (առաւել ռմկ.) Իբր Արեգունի կամ արևուտ տեղի. *Որպէս աանջի արև տեղի, և արևն ոչ տագնապի. կամի երկաթ հրացեալ, և ոչ առնջի հուր. Ոսկիփոր:

ԱՐԵՒԱԳԱԼ, ի կամ ոյ. գ. ժամ գալստեան կամ ծագման արևու. որ և ԱՐԵՒԱԾԱԳՐՔ. ԱՐԵՒԱՑԱԹ. ԱՐԵՒԱՀԱՐՔ. արևոյող. *Գան 'ի գերեզմանն ընդ արևագալն. Մրկ. ծշ. 2. յն. ընդ ծագել արեգական. *Առաւօտին աղօթքն, զոր ընդ արևագալն կատարեն: Եւ այսպէս առաջ զարևագալոյն զաղօթս կատարեն: Զարևագալին աղօթս. Յհ. իմ. էկ. և սփ. և խոր: *Յարևագալիս՝ պաշտաման սաղմոսգնյ:

ԱՐԵՒԱԴԷՄ, գիմի. գ. Ἡλιοτρόπιον. Heliotropium, herba solaris, martagum. ռմկ. արևադարձիկ. Ծաղիկ՝ արևանման գեղմոք, կամ որ զդէմս իւր շրջէ յարևն կոյս. հիւն չիչէյի, այ չիչէի, փէնէ տուրնը, աֆիթապփէրէսթ, խօրշիտփէրէսթ: Գաղիան:

ԱՐԵՒԱԾԱՅՐՔ. գ. Նոյն ընդ Արևագալ. յորում պահու արևն ծայրս արձակել սկսանի. *Ցամենայն երկրի ընդ արևածայրս ցօղ անկանի. Եղնիկ: *Ընդ արևածայրս արկանէ ցօղ մանրացօղ 'ի ժամանակս ամարայնոյ. Վեցօր. Է: Շիր:

ԱՐԵՒԱԿ. Տ. ԱՐԵՒԱԿՆ:

ԱՐԵՒԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Զօրագոյն քան կմ՝ իբրև զարև, իբր պայծառագոյն, կամ առաւօտեան. կմ՝ որպէս Արեկագոյն, այսինքն սաստկագոյն. կամ արուսեակագոյն. *Յանապարհութե արևականագոյնք քան զնըղեալն բանին. Սարգ. լուս:

ԱՐԵՒԱԿԻԶ. ա. Կիզեալ յերևաց արևու. արեգակնակէզ՝ ըստ ոճ նչ. *Տերևք արևակէզք էին. Եղիշ. Է: *Զգերեկ արևակէզ առնելով. Պիտ: *Արևակէզ յամարայնի. Յհ. կթ: *Արևակէզ եղեալ տաչորի նիւթն. Առակ. ա. 3: *Արևակէզ եղեալ ողկուզացն. Շ. ընդհ:

ԱՐԵՒԱԿԻԶԱՆԻՄ, զայ. ի. Յարևէ կիզանիլ. *Ցրտասաստեցան, արևակիզան. Գնդ:

ԱՐԵՒԱԿՆ, ական, կամ ակին. գ. Ἥλιος. Sol. (Գրի և յօգնս Արևակք, որպէս և արեգակք, զի մի՛ ծանրանալ լիցի՝ կնգ). Նոյն ընդ Արեգակն. որ և Ակն

արեւու. ակն լուսոյ. (գրի եւ ԵՐԵՒԱԿՆ). *Զինչ արդեօք թուեսցի յաղագս արեւակն, կամ յաղագս այլ ուրուք աստերց. Կիւրղ. գանձ: *Եւ ոչ միով հնարիւ բեւեռել արեւակն ... Որպէս եւ այլոց աղօտագունից՝ արեւակն (կամ երեւակն) գործէ. Մխիթ. բժշկ: *Ցերեկման արեւակին, այսինքն լուսոյ ակին. Շ. ատ:

ԱՐԵՒԱՀԱՐՔ. գ. Ժամն յորում արեւն հարկանէ կամ հարկանի, այսինքն ծագէ. արեւագալ. արեւածագք. *Արդ ցերեկ է եւ արեւահարք. Տօնակ:

ԱՐԵՒԱՅՐԵԱՑ ԱՌՆԵԼ. Այրել արեւու, կամ շողով արեւու. Ջերմացանել, տոչորել: Վրդ. ծն:

ԱՐԵՒԱՊԱՇՏ, ի, ից կամ աց. ա. Արեգակնապաշտ. որ պաշտէ զարեւ իբրեւ զաստ. երկրպագու արեգական. արեւ պաշտող. կիւնէշ բերէստ, աֆթապբէրէսթ. *Նոքա արեւապաշտք, եւ ոգւոց ծառայք արեգական: Ա. 'ի կռապաշտութիւն արեւապաշտութեան. Եղիշ: *Զարեւապաշտման յանդգնեալք. Եղիշ. յես: *Փարահեցան առնել արեւապաշտս, թէ 'ի նոցա առնչութիւնէ է ամենայն. Վեցօր. Ը:

ԱՐԵՒԱՑԱՅՏ, կամ ԱՐԵՒՑԱՅՏ. գ. Ժամ ցայտելոյ կամ ծագելոյ՝ կամ ծագման արեւուն. արեւագալ: Վրդ. ծն. ծե. ծզ:

ԱՐԵՒԱՓԱՌ. ա. Լուսափառ, լուսափայլ, արեգակնային. արեգակնակերպ. *Արեւափառ նշոյլ. Թէոդոր. խչ:

ԱՐԵՒԵԼԱԲՈՅՍ. ա. Ցարեւելս 'ի դրախտին բուսեալ. *(Փայտ խաչին) արեւելաբոյս արմատ. Թէոդոր. խչ:

ԱՐԵՒԵԼԱԾԱԳ. ա. Ընդ որ ծագէ արեւ. արեւելեան. *Դրան փակեալ արեւելածագ եկեղեցւոյ [illegible]. Թէոդոր. խաչ:

ԱՐԵՒԵԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Արեւելակողմն. արեւելեան. որ ինչ լինի յարեւելս կոյս. *Երրորդն արեւելական ծագմանն (հանեն աստեղք), եւ երեկորնէ սուզմանն. եւ (երրորդն) երեկորնեայ ծագմանն, եւ արեւելական սուզմանն. Շիր:

Եւ որպէս Արեւելեայ, եայք. օրիէնդի. *Հիւսիսայնոցս արեւելականաց. Նար. խչ:

ԱՐԵՒԵԼԱԿՈՂՄՆ, ման. ա. գ. 'Ανατολή. Oriens. Արեւելեան կողմն աշխարհի, կամ այս ինչ տեղւոյ. արեւելք. եւ Որ հայի ընդ արեւելս. *Եւ եղիցի նոցա արեւելակողմն մինչեւ 'ի ծովակողմն ... Ցարեւելակողմն մինչեւ 'ի ծովակողմն. Եզեկ. խէ. 1. եւ 2: (գրի եւ ԱՐԵՒԵԼԱԿՈՂՄ): *Առնել զարեւելակողմն ամրացուցանէր. Եւս. պ. ա:

ԱՐԵՒԵԼԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Արեւելեայ (անձն, կամ տեղի). *Հերքեաց զարեւմտայինն զայն՝ արեւելայինն: Զվայրս արեւելայինս. Նար. խչ. եւ ատ:

ԱՐԵՒԵԼԱՆՇԱՆ. ա. Ցարեւելից նշանակեալ ծագմամբ, կամ երեւեալ. *Արեւելանշան ճառագայթք. Թէոդոր. խչ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՅ, եայք, եայց կամ եաց. ա. 'Ανατολικός. Orientalis. *Արեւելեան. որ ինչ հայի յարեւելս կոյս, կամ յարեւելակողմն աշխարհի եւ տեղւոյ. օրիէնդի. *Բնակեցուցանէ յարեւելեայ ռու մեծի լերինն. Խոր. ա. 29: Արեւելեայ պատուհանիւք. Արշ. ԼԼ: *Զարեւելեայ անփոփոխութիւն վերականգնութեան. Պիտ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՅՔ, եայց. գ. օ՛, οἱ ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν. Orientalis, les. Արեւելեան անձինք եւ այլ. օրիէնդի. *Զարթուցից զհիւսիսականս ազգին եւ զարեւելեայսն. Եզ. խա. 25: *Ազնուական քան զամենայն արեւելեայսն: Զարեւելեայսն եւ զեգիպտացիս: Մադիամ եւ Ամաղէկ, եւ որդիքն արեւելեայց: Լեառնն արեւելեայց. Յոբ. ա. 3: Ես. ժա. 14: Դտ. է. 3. 33: Ը. 12: Ծն. Ի. 30: *Ոչ միայն մօտաւորացն, այլ եւ բազմաց արեւելեայց. Ագաթ: *Բոլոր արեւելեայս գլխաւորի. Յհ. կթ: *Զարեւելեայցն եկելոց ազգաց. Պիտ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ. ա. Նոյն ընդ վ. *Աշխարհս արեւելեան. Յհ. կթ: *Արեւելեան կողմն աշխարհիս. Ժմ: *Արեւելեան արեգականն ճառագայթ. Շար:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՑՕՂ. Ցօղ իջեալ ընդ առաւօտն կամ մօտ յելս արեւու. *Բազմազան անուշահոտ բուսաբեր զարդարէի 'ի ձեռն արեւելեան ցօղոյ. Պիտ:

ԱՐԵՒԵԼԻՔ, իբր Արեւելեայք. օրիէնդէ. *Որ յարեւելս եպիսկոպոսքն են՝ զարեւելս կարգաւորել. Կանոն:

ԱՐԵՒԵԼՔ. ելից. գ. 'Ανατολή. Oriens, ortus. 'Απηλιώτης. Subsolanus. Ելք արեւու. այսինքն կողմն կամ տեղին՝ ուստի ելանէ եւ ծագէ արեգակն. կիւն փօղուսու, մէշրէգ, շարգ. յն. անատօլի. ուստի ռմկ. անաթօլու. *Տնկեաց ած զդրախտն յեդեմ ընդ արեւելս: Եւ եղեւ 'ի խաղալն նոցա յարեւելից: Բնակեցին յարեւելից կողմանէ: Ցայսկոյս յորդանանու յարեւելից: Ցորդանան զատուցանէ 'ի կողմանէ արեւելից: Ցարեւելից երկրորդ: Եկեսցեն յարեւելից եւ յարեւմտից. եւն: կամ (որպէս յն. ἀπηλιώτης) *Ցարեւելից մինչեւ 'ի հիւսիսի. Եզեկ. Ի. 47: Խա. 4: *Պատեալ առ արեւելիւք հիւսիսոյ. Խոր. գ: *Ընդ արեւելիւք. Շիր: *Արեւելք 'ի դրախտին ընծայեցին զփայտ խաչին. Շար: *Թէեւ բարկանայցէք, սակայն 'ի բաց բարձէք նախ քան ըզմտանել արեգականն, զի մի՛ փոխանակ արեւելից արեւմուտք լինիցիք. Վրդ. առ: *Իսկ քաղցր է ամենայն մարդկան արեւելք». Նեղոս. խմ. զծագումն արեւու, կամ զըկողմն արեւելից ըստ որում ծագող արեւու: Սովին նմանութեամբ ասի Ոք կոյսն. *Արեւելք արեգականն արդարութեան: Արեւելք գերարփին. եւն. Շար:

ԱՐԵՒԵԼՔ. իբր Արեւելեայք. բնակիչք կամ աշխարհ արեւելից. *Արեւելք եւ արեւմուտք գիտասցեն. Եղիշ. Գ: *Ազգ առնէ յարեւելս. Խոր. հռիփս:

ԱՐԵՒԻԿ. գ. Անուշակ արեւ. օրբան արեւ, օրեւան. կիւնէշճիկ. *Զարեգակն աղաչել կամեցեալ՝ ասեն, արեւիկ լուսիկ. Յհ. իմ. պաւղ: *Մանկեկցիք երդնուն յարեգակն, եւ ասեն, լուսիկ՝ արեւիկ քաղցրիկ, լի ես անեղերք. Ոսկեփոր:

ԱՐԵՒԻՇՈՒՇՏ. ա. (որպէս թէ Արեւ ուսուս.) 'Αγνώμον. Ingratus. Ապաշնորհ. որ ոչ ճանաչէ զերախտիս կենաց եւ այլոց բարեաց, կամ զուսաճան կենաց. անմիտ, անճանաչող, ապերախտ. *Վասն Էր 'ի մեծացուցչէն վրիպեալ, եւ զչքաւորն թախանձես. զհաստուցիչն խլելես, եւ զարեւիշուշտն հաստուցանել հաշուես. Ոսկ. Ճ. գ. 3:

ԱՐԵՒԿԱՑ, կամ ԱՐԵՒ ԿԱՑ. Ուր կայ լոյս արեւու. *Ոչ հանապազ հանէ (արտաքս մշչինն զհաւսն), այլ յորժամ գիտէ թէ արեւկայ եւ պարզ իցեն, եւ ոչ անձրեւ. Վեցօր. Է:

ԱՐԵՒՄԱՅՐ, կամ ԱՐԵՒՄԱՐՔ. գ. Տեղի եւ ժամանակ մտիցն արեւու. արեւմուտք. տես եւ ՄԱՅՐ. *Թող բաց որ մի մինչեւ յարեւմայրքն ... արեւմարքն ... մինչեւ յարեւմայրքն. Վրդ. ծէ. ՃԿԸ. Ճծէ:

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ, մտից. գ. Δύσις, δυσμή. Occasus (solis). Մուտք արեւու. այսինքն մտանելն 'ի մայրն խոնարհելով 'ի ներքին կիսագունդն. երեկոյ. ղուրուպ. կիւն պաթըրը, կիւնէշին պաթմասը. *Զենցես զզատիկն առ երեկս ընդ արեւմուտս: Եւ եղեւ ընդ արեւմուտս (կամ ընդ արեւմտան) հրամայեաց յերուս. Օր. ծզ. 6: Յես. Ժ. 27: *Զինչ արդեօք եւ արեւմուտք աստեղաց. վասն մերոյ օգտին եղեն, քան թէ հարկի շրջաբերութեան պատահալք ընդ բոլորին. Փիլ. նխ. Բ:

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ. Δυσμή. Occidens. Կողմն երկնից. կամ տեղին, յոր մտանէ արեւն, որ եւ ԱՐԵՒՄԱՅՐ՝ յորում լոյսն ագանի, հակակայ արեւելից. պաթը, ղարպ, մաղրէպ. *Մինչեւ ցծովն արեւմտից: Որոյ նիստն ընդ արեւմուտս է: Որ նստի ընդ արեւմուտս: Ցարեւմտից մովսարու: Ցերկրէ արեւելից, եւ յերկրէ արեւմտից: Ցարեւմուտս կոյս քաղաքին. եւն: *(Արեգակն) յարեւմտից մինչեւ յարեւելս երթայ 'ի մանկութիւն. զարձեալ յարեւմուտս կամօք բուլք ծերացեալ հասանէ. Ագաթ: *Արեգակն մտանէ յարեւմուտս: (եւ նմանութեամբ) Արեգակնն՝ որ պարուրանկեցաւ արեւմտիւք մարմնոյն. Լմբ. ող: *Ցարեւմտից հարաւոյ. Յհ. կթ: *Արեւմուտք տապանն (յնի) եղեւ արեւելք. . 'ի խաւարէ լոյս մեզ ճառագայթեաց. Գնձ: Իսկ Նեղոս. *Որ զդէմս յարեւմուտս է հաստատեալ». խմ. 'ի խաւարային կողմն անխրատ վարուց:

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ. իբր Արեւմտեայք. *Արեւմուտք յարեւելս ընթացեալք հասին. Շար: *Արեւելք եւ արեւմուտք գիտասցեն. Եղիշ. Գ:

ԱՐԵՒՄՏԱԿԱՆ, ի, աց. } Տ. ԱՐԵՒՄՏԵԱՅ.
ԱՐԵՒՄՏԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. }

*Արեւմտական կողմն. Խոր. գ: *Զոր ոչ ունի բան առնել արեւմտական զդրախտն. Արծր. ա. 1: *Ցարեւմտականըս ժամանեալ, ուր ազգ բազում հայոց իջեալ. Շ. Ակ: *Հերքեաց զարեւմտայինն զայն՝ արեւելայինն. Նար. խչ:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՅ, եայք, եայց. ա. գ. Δυσμικός. Occidentalis. Որ ինչ եւ որ ոք կայ 'ի կողմանս մտիցն արեւու կամ յարեւմուտս. ղարպի. *Զամենայն երկիրն, զգաշտայինն, եւ զարեւմտեայն. Յես. ժա. 16: *Արեւմտեայ պատուհանիւք. Արշ. ԼԼ: *Արձակեալ զարեւմտեայ բազմութիւն: Վարդանեցին զկողմանն արեւմտեայ՝ որպէս զարեւելեայն. Խոր. Բ. 6: Գ. 58: *Ծառայեցուցանել իւր զբոլոր իսկ արեւմտեայսն: Ըստ արեւմտեայ կուսէ. Յհ. կթ: *Ցաղագս մեծի եւ սաստկական արեւմտեայ շարժմանն. Սոփ. շարժ:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Ազգ առնէ յարեւելս արեւմտեանն (ինքնակալ). Խոր. հռիփս:

ԱՐԵՒՇԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Երկարութիւն կենաց. *Վասն մեղաց թողութեան, եւ արեւշատութեան: Շինեցի զհիւրատունս .. վասն արեւշատութեան տեառնս մերոյ: Վասն երկար կենդանութեան եւ արեւշատութեան որդւոյ իմոյ Շահնշահի. Յիշատ: *Ցարեւշատութիւն թագաւորին, եւ որդւոց նորին. Գնձ:

ԱՐԵՒՊԱՇՏ. Տ. ԱՐԵՒԱՊԱՇՏ. *Ոչ արեւպաշտ, ոչ կռապաշտ. Շ. Բղբ:

ԱՐԵՒՑԱՅՏ. Տ. ԱՐԵՒԱՑԱՅՏ:

ԱՐՋՆ. գ. Թուփ Պալլեզ. շաղ. *Ոքք զծխանիւն ներկանեն, նախ ընդ արջն տափեալ անցուցանեն. Ոսկ. գծ:

ԱՐԵՈՍՊԱԳՈՍ. (որ թարգմանի՝ արեաց գիւղ.) Տ. ԱՐԻՍՊԱԳՈՍ. Բռ. յանկ. առ:

ԱՐԷՍ. ի. Բառ յն. Ἄρης. Mars. որպէս Հյ. Արի. քաջ. մարտիկ. Վերփ. Իբր յատուկ անուն ընծայեալ չքոյ պատերազմաց. *Զարէս վասն արին գոլոյ. Յհ. իմ. պաւ:

Որ և Հրատ 'ի մոլորակս. *Հրատն, հեռակէտ իսկ՝ և արեւի ասացեալն. Արիստ. րականաց. *Արէս ուղեկցեալ արեգական, և օդք ջերմայինք պղտորեալք. Խոր. Գ. 8:

ԱՐԸՆԿՄՆԵԱԼ. Բառ անյայտ. գուցէ իբր Յարմկանէ հատեալ, կոճոպեալ. *(Որթն յատեալ) չարագոյն խղմամբ որոյ արընկմնեալ 'ի կենցաղոյս քերբի. Պիտ:

ԱՐԹՄՆԻ. ՅԱՐԹՄՆԻ. Գ. Ուղղականն ունի լինել ԱՐԹՈՒՄՆ, Թման. իբր Արթնութիւն. *Որք 'ի մեղաց անկեալ ողմի, 'ի քուն մեղաց են յարթմընի ». այսինքն յարթնութեան մարմնոյ. Շ. ոտ. հրէշտ:

ԱՐԹՆԱԲԱՐ. Մ. Ἐγρηγορότως, ἀγρύπνως. Vigilanter. ἐπαγρύπνως, pervigili studio. Արթուն գոլով. իբրև արթուն. արթնութբ. *Զուարթութբ և արթնաբար քեզ առաջի կալով. Բրս. հայեաց:*(Գէտն) այտր անդր շրջահայեաց լինելով արթնաբար տեսութբ. Պարապմ. ԼԷ: *Լուսաւորիչն մեր արթնաբար (բարեխօս). Գնձ:

ԱՐԹՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ կարի արթուն. *Արթնագոյն և սիրով և հովուական բանիւք. Սարկ. լուծ: *Լուսաւորիչն մեր արթնագոյն, գրիգորիոս եղեալն 'ի գրոյն. Գնձրն:

ԱՐԹՆԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Որ ինչ հայի յարթունն և յարթնութիւն. *Քնով (ագամ) զգործեցեալ զարթնականին 'ի մէջ բերէ զգործ. Ագաթ: *Զքունն արթնական: Արթնականն մեր զուարթութիւն. Նար. ԽԷ. ՅԷ: *Արթնական կեանք ենովքայ. Տօնակ:

ԱՐԹՆԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Արթուն մտօք, և արթնական. *Արթնամիտ խորհրդականութբ ուշադրեալ այսմ ամենայնի. փարպ:

ԱՐԹՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ἀνεγείρομαι. Expergiscor. ռմկ. արթըննալ. Զարթնուլ. սթափիլ 'ի քնոյ. արթուն լինել. օյանմագ. *Քուն հեղգացեալ մարմնոյս արթնանայ հոգևոր զուարթութբն. Նիւս. Երգ:*Յորժամ արթնանամք, խնդրէ 'ի մէնջ աղօթիւք գոհանալ: Յորժամ հոգևոր փողն հարկանիցի և գու արթնանաս. Իգնտ. Խոստ: *Առիւծն արթնացեալ, զթշնամին պարտեալ. Գնձ: *Զարթմ, մինչ չև ձայնն ահագնալուր արթնացեալ հաւուն 'ի լսելիս անպատրաստիս հասեալ. Բէնիկ:

ԱՐԹՆԵԱՅ, նէի, ից. ա. Արթնական, արթուն. *Միայնակեաց արթնեայ. Վրք հց. Յ:

ԱՐԹՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἀγρυπνία. Vigilantia. Արթունն գոլ. անքուն հսկողութիւն. սթափութիւն. օյանըգլըգ. *Արթնութիւն է լուծումն քնոյ, կենդանւոյն շարժութիւն 'ի բնաւորականն իւր ներգործութիւն. Վրհր. Երէտ: *Ոչ յարթնութեան տեսիլ. Խոր. Ա. փարպ:*Եցոյց ինձ բարձրեալն որպէս արթնութբ յայտնապէս. փարպ: *Մի յարթնութեան կուրութբ ընդ խաւար գնար. Եղիշ. Է: *Արթնութիւն զթուլացեալն պնդեաց. Նիւս. խոսմ. ԾԷ: *Շնորհեա մեզ տր արթնութիւն, ևն. Շար:

Եւ ծրութիւն արթնամիտ. զգուշութիւն. փոյթ. զգաստութիւն. զուարթութիւն. ուշ. *Զգործս մշակացն արթնութբ. Ագաթ: *Ցուցանելով նմա բազում արթնութբ չուտութիս. փարպ: *Զնորա սրտին արթնութիւն ոչ կարացին թմրեցուցանել: Զմիտսն արթնութբ առ իւր ամբարձեալ. Նար. Երգ:

ԱՐԹՆՈՒԹԻՒՆ, որպէս ձայնակից ընդ ռմկ. արդութ. այսինքն Արատաւոր, արտօսր: Վրք հց. Յ. ոտէպ:

ԱՐԹՈՒՆ, թնոյ, ոց. ա. (յորմէ և ԶՈՒԱՐԹՈՒՆ. որպէս թէ յարոյթ, այսինքն յարութիւն ունող, յարուցեալ 'ի քնոյ.) Γρηγορέων. (յորմէ Գրիգոր.) Ἄϋπνος, ἄγρυπνος. Vigil, pervigil. Անքուն. տքուն. հսկօղ. աննինջ. աննիրհ. լուրջ. ուրիտան. օյանըգ, ույըգ, ույգուսուզ. *Յաւաղանէն արթուն կոչեցայ (որպէս յն. գրիգոր): Մինչդեռ արթունս եմ, նիրհեմ. Նար. ՀԲ. Ա. ՀԱ: *Գիշերն հանդիսաքընոյ արթնոց. Շ. ոյճոոբ. Բ: *Արթնոյն և փութացելոց. Նիւս. խոսմ. ԾԷ: *Ոչ շաղախեցան ձեռք արթնոցն յաւրինն: Էջ զուարթունն յաղօթս արթնոյն: Այն որ ննջէն հանդերձ արթնովն. ԾԾ: *Իբրև քուն ընդ արթունս եղեալ ». այսինքն նիրհեալ. Ագաթ:

Նմանութբ՝ Զգաստ. ժիր. ուշադիր. փոյթ. *Արթուն մտօք, կամ միտք. Ճմ: Խոստ: *Արթուն ունել զոգին: Արթուն խնդրուածովք կատարել զգիշերն յաղօթս. փարպ: *Արթուն լինել աղօթից. Մանդ. Գ: *Որ արթուն և ժիրք էք. Ոսկ. յհ. Ա. 13:

ԱՐԹՈՒՆ ԿԱԼ, կամ ԼԻՆԵԼ. Γρηγορέω, ἀγρυπνέω. Vigilo. Տքնիլ. հսկել, սկել. և Զարթնուլ: Ա. Պ. ԾԲ. 27: Մաք. ԻԴ. 40: Ա. Բես. Է. 10: Նեեմ. Է. 3: Երգ. Է. 2: Ա. Եզր. Զ. 60: Բ. Եզր. Զ. 29: Ղկ. ԻԱ. 36:

ՅԱՐԹՈՒՆՍ ԼԻՆԵԼ. նոյն ընդ վ. *Իսկ դատաւորն երմոգինէս յարթունս եղեալ լայր. Ճ. Ա:

ԱՐԹՈՒՆ, ՅԱՐԹՈՒՆ, ՅԱՐԹՈՒՆՍ. Մ. Յարթնութեան. յարթմնի. 'ի ժամու արթուն գոլոյ. *Զբազումս 'ի քուն կմ յարթուն սպան իսկ: Սողոմնք ծնասեն յարթունս, կամ 'ի հանդչելն յաշխատութեան. Խոստ: *Իբրև 'ի քուն իցէ 'ի խոր արթուն եառն զանձինս յափշտակեթին. Ոսկ. Եա:

ԱՐԹՉԻՄ. Յ. Իբր Հարթչիմ, կամ Սարսչիմ. *Արթչին 'ի նմանէ, և ոչ առնեն զկամս նորա. Մծբ. ԾԲ:

ԱՐԹՐ, կամ ԱԹՐ, թեր, թերք. Գ. Բառ յն. արթրօն, Ἄρθρον. յորմէ լո. Artus, articulus. Նոյն է և յօդերին աբ, կմ հաբ. այսինքն Տարր. և Յօդ, որպէս ս, դ, ն. (ուստի և Ամուլթայք, տառք, այբուբենք.) *Առանց արթերն ասէ, որ է՝ ն. զի ոչ ասէ, թէ մինչև յերրորդ երկինն, այլ թէ յերրորդ երկինի. Եղնիկ: *Եւ զայս ամերըն յայտ առնէ, այսինքն յաւելուածով գրոյն. զի ոչ ասաց, արդարութիւն, այլ արդարութիւնն. Սարգ. Բ. պ. Ղ:

ԱՐԺԱՆ, ի, ից. ա. Գ. τὸ Ἄξιον, δέον, καθήκον, ἀνῆκον, ἔνον. Dignum, debitum, quod licet, officium, conveniens. Որ ինչ երևի արժել. որ ինչ պարտն է. իրաւացին. օրինաւորն. յանկաւոր. կարևոր. պատշաճն. վայելչականն. ճայիզ, փէյէր, փիւշէր, մնասիպ. (իսկ այս երկու՝ է արժան, և արժանի, և ածան այսինքն գիւրագին. լծ. և յն. ափթօնօ.) *Կըշռեա ինձ զարժանն բաւականութբ: Բայց աղէ զարժանն իսկ: Մի առաւել ինչ խորհել քան զարժանն խորհելոյ: Այն է արժանն: Հրաման տալ քեզ զարժանն. ևն: *Ոչ ոք կարէ ասել զարժանն զնորա զամենազօր մեծութեն. Յճխ. Բ: *Ոչ կանխեալ գիտացեալ ձեր զարժանն. Ագաթ: *Զպատուհասն և զարժանն առնեմք. փարպ: *Հատուցից նոցա զարժանն. Խոր. Բ. 30: *Առաքինութիւնք, և վճարմունք ուղղութեց, և որք ասին առ խմաստասէրս՝ արժանիք ». այսինքն՝ պատշաճք. Փիլ. այլաբ: *Բիւր ամիս ծախեաց փիլիսոփայն երկայնաբանութբ, զի կարասցէ ցուցանել թէ զինչ իցէ արժանն: Զարժանն և զիրաւն և զօգուտն և զդէպն ամենայն առաքինութեց՝ սակաւ և յայտնի բանիւք ուսոյց մեզ քս. Ոսկ. Մ. Ա. 1:

ԱՐԺԱՆ. որպէս Արժանաւոր ինչ. որ և սփ ԱՐԺԱՆԻՔ. *Արժան պատիւ: Արժան երկիւղ. փարպ: *Արժան խրատ. Մծբ. ԾԲ: *Արժան պատուհաս. Լմբ. պտրգ: Իսկ Եսթ. ԾԶ. 6. *Կրեաց զարժան պատուհասն ». այս ձ. զանարժան. յն. զանբուժելի: *Զարժան սովորութիւնն կատարել զաւուրս Է. ըստ օրինացն. ՃՃ:

ԱՐԺԱՆ. ա. Գ. Ἄξιος, ἀξία. Estimabilis, valor. իբր Արժօղ. և արժեալ. և Արժէք. և Գին բազին. ռմկ. աժան. *Տըւեալ զնմայն՝ ասէ, տուք ինձ զարժան հացիկն. Ճ. Ժ: *Քան զարժանն 'ի վայր արկանէ զգինսն: Ի վայր ջանան արկանել քան զինչ արժէ վաճառն. Ոսկ. յհ. Բ. 14: *Ոչ յոլովագոյն գին հատանել ջանասցի, այլ իբրու պարզագոյն 'ի նոյն արժանին. Պղատ. օրէն. ԺԱ: *Անէր վաճառականութեան ձիթոյ, և յարժանս տայր, և յեկեղեցւոյն տոյ առանց գնոյ. Ճ. Բ:

ԱՐԺԱՆ. ա. իբր Արժանի. Լուծք. *Ծանր էր, և արժան մեղադրութեն. փարպ: *Որդեգրութեն լիցուք արժանս. Շար: *Զամենեսեան զձեզ սպանանեմ, որպէս և արժան(ի) իսկ էք. Վրք հց. ԾԲ:

ԱՐԺԱՆ. Գ. որպէս Արժանաւորութիւն. Ἀξία. Dignitas. որ և սփ ԱՐԺԱՆԻՔ. Լուծք, ընդ ա. *Արա զուգն ըստ արժանի. Սիր. ԼԷ. 18: *Ըստ արժանի որբութեն քում վայելէ. Շար: *Ոչ ունիմ արժանք և համարձակութիւն բնաւին հայել 'ի քեզ. Բէնիկ: *Ըստ արժանի մեծ վաստակոցն, կամ գործոց իւրոց, կամ հոգևոր մարդկան, կամ թագաւորի. փարպ: *Ըստ արժանի հօրն գրուատից. Խոր. Գ. 67: *Ըստ արժանի սմա պատրաստէ զանձն իւր. Եղիշ. հայր մեր: Իսկ Իմաստ. ԾԳ. 15: *Արար նմա տուն ըստ նմին արժանի ». իմա որպէս յն. արժանի՝ այսինքն արժանաւոր նմին: *Որք առ իս բերէք ըստ արժանի խմում: Առաւել քան զարժանս իմ. Լմբ. պտրգ: *Պօղոս ըստ իւրում արժանին առնու զնոյն, և ստեփաննոս ըստ իւրում. Լմբ. ող:

Կամ Իրաւունք. օրէնք. արդարութիւն. *Եւ այն յոյժ արժանիցն յիրաւ լինի. Եղնիկ: *Ես իսկ գիտեմ զարեաց աշխարհին զկարգ և զարժանն. փարպ: *Քանզի արժանն տանէր զնա 'ի տեղի հատուցմանն. Խոր. Գ. 17: Իսկ Իմ. ԾԲ. 4. *Զի ձգէր զնոսա արժանն յայնր վախճանի տագնապ ». յն. արժանաւորն հարկ յայն վախճան: *Ըստ արժանի անուանն՝ և տեսակ գիտակին. Յհ. կբ:

ԸՍՏ ԱՐԺԱՆԻ, կմ ԸՍՏ ԱՐԺԱՆՆ. ՅԱՐԺԱՆՆ. իբր Մ. որպէս Ըստ արժանեաց. ըստ իրաւանց. ըստ պատշաճի, 'ի դէպ. արժանապէս. արդարապէս. վայելչապէս. *Եւ ոչ զկոչեցեալ բարեկամն ընկալցի ըստ արժանի: Ոչ ըստ արժանի խորհէին վասն Տէրանոյ կունորա. Ոսկ. յհ. Ա. 19. 20: *Տիրանայ կուրացելոյ ըստ արժանի 'ի պարսից արքայէ: Զիրաւացի պատուհաս վրէժխնդրութեն ըստ արժանին յանձին իւրում կրէր. Յհ. կբ:

*Ունէին սառնուցանելոյ հայրենիսն ըստ արժան բաւականին. Եղիշ. Է: *Զոր ըստ արժանն վարեցին Ճշմարտել: Ոչ ըստ արժանն զնորայն արժանապէս ասել. Մագ. ժԴ: *Այլ և եղբարցն և յարժան և խմաստնարարք զայս ասէին. Ոսկ. գԺ: Իսկ Ոսկ. յհ. ա. 18. *Ա'ն 'ի վայելել զնա ըստ արժանի ո.յն. վարել 'ի կարեւոր պէտս կամ 'ի հարկաւոր ծառայութիւ:

Իսկ ՅԱՐԺԱՆԻ, մ. Տե՛ս 'ի բառն ԱՐԺԱՆԻ:

ԱՐԺԱՆ է. բ.յ. Ἄξιόν ἐστι, ἔξεστι. Dignum est, licet, convenit. Θέμις, θεμιτόν ἐστι. Jus, fas, fas est. Պարտ և պատշաճ է. օրէն է. վայել է. անկ է. 'ի ձահ է. պատ. ճոյէգ տէր, Վճանոխոց տէր, եռեգելեր. *Որ երդնու յոսկին կամ 'ի պատարագն, արժան է: Տայ 'ի կաղմանց, ուստի արժան իցէ: խօսէին զայն ինչ՝ զոր ոչ էր արժան: Զգուշանալ արժան է: Ո՛չ է արժան գործել 'ի չարութիւ: Ո՛չ արժան ոչ պատշաճ մերոյ չափոյ հասանել կերպարանութեանն ձանաչել: Ո՛չ է ամէն բանաւորական արժան 'ի մեծ թագաւորին լինել. ԿՆ: *Սկսանելիմաստ, ուստի սկսանելին արժան է. Շ. Բղ: *Զոր քննել արժան է. Լմբ. ատիպ: *Արժան էր' թէ վասըւ էիր գուե վախճանել 'ի ամենայնցս. Ածաբ: *Երկբերրնան սառնքն, որպէս արժանն է, ըզմայելալ. Գրիգ. Եղբ.

ԱՐԺԱՆ է. այսինքն Արժէ. Իժէ. Փէյէր. *Տալ ինձ զայն արժանեաւ, որչափ և արժան իցէ: Գեղեց արժանեաւ՝ այլսն արժան իցէ ո. յն. արժանաւոր արժանեաւ. Ծն. ԻԳ. 9: Ճ. Ե. 24: *Կալար մի զատ. բեան էր գանձոյն միոյ արժան. Լմբ. յաւ.

ԱՐԺԱՆԻ. իբր դինք արժեցուցիչ գրաւոյ. Տե՛ս 'ի բայն ԱՐԺԱՆԵԼ:

ԱՐԺԱՆԱԲԱՐ. Տ. ԱՐԺԱՆԱՊԷՍ. *Արժանաբար ժամանեալ 'ի գանձաւորանի յոգման. Զեր. Իբ: *Արժանաբար ըզձախանեալ ճշել զայն ժերկրանաց. Նար. յաւ.

ԱՐԺԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Իբր Արժանաւորագոյն. և Արժանագոյն. *Գաղտաց այսոցիկ որ 'ի սէն են աստուածոց արժանաւորին. Աճեփ. Ալեք. *Զի՛նչ արժանագոյն է՛ քան երկնայն յաւիտենին հաւնոյն (հանձրթ). Փիլ. լին. Գ. 89:

ԱՐԺԱՆԱԳՈՎ. ա. } Ըստ արժանի.
ԱՐԺԱՆԱԳՈՎԵԼԻ. } Իւրոյ գովելի. արժանաւոր գովելոյ. *Որքա են Ճշմար. տապէս արժանագով հարցն մեր. Վ.բ հց. Ա: Արժանագով սուրբարքո: Արժանագով աղանաւոն. Վ.բ ով: Կլեմ. *Արժանագովելի ոքինք. Հ=Ց. հոյա. Ի:

ԱՐԺԱՆԱԳՈՐԾ. ա. Որ գործէ ինչ արժանաւոր իմիք. *Զերկնից արժանագործն երկնին հայէ. Շ. Ա. ապ. կԻ:

ԱՐԺԱՆԱԺԱՌԱՆԳ. ա. Արժանաւոր ժառանգ, և ժառանգութեան. *Արժանաժառանգ ... ասել յարքի արքայութեն. Եփր. ... *Այլ ոչ արժանաժառանգ պայազատութիւ ... լինելոյ. Աճր. Ի. 1:

ԱՐԺԱՆԱԼՍԻՐ. ա. Ἀξιάκουστος. Auditu dignus. Արժանի լսել այսինքն լսեւ... և անօսելոյ. Տիմ. ընէրաւ. *Արժանալսելի ... Վ.բ հց. ԺԷ: *Բերելով 'ի ... զղուզան զաւակ և զարժանալսելին երկիրեցելոյ. Զաքար. Ի.

ԱՐԺԱՆԱՄՆԱՄԵԼԻ. ա. Արժանի խնամոյ, խնամոց, զարմանոց. *Որպէս զի խնամոցն արտաքոյ թեղցէ զարժանախնամելին. Լմբ. ակ:

ԱՐԺԱՆԱԿԱՏԱՐԵԼԻ. ա. Արժանի կատարելոյ. *Ցանկալի զօրէնսն արժանակատարելի, և զանօրէնութիւնսն' ատելի. Լմբ. ակ:

ԱՐԺԱՆԱԿԱՐ. ա. Իբր կարի արժանաւոր, կամ որ կարէ արժանի լինել. (կամ իբրու արժանակերպ, այսինքն արժանաւոր, որպէս զնի 'ի սայ.) *Թէպէտ և մեք անարժանք եմք, այլ բանս ձանն զի ծառայն է, արժանակար է ընդունելութեան. Շ. ընդհանր. ԼԵ Յ:

ԱՐԺԱՆԱԿՇԻՌ. ա. Որ ինչ լինի արժանաւոր կամ օրինաւոր կշռով. չափաւոր. *Արժանակշիռ կարգաւ առանց շուայտելոյ վայելեալ զաւարանս այ. Մխ. ատ.

ԱՐԺԱՆԱՀԱՑԵԼԻ. ա. Որ ինչ լինի արժանաւոր և օրինաւոր հայցելոյ. կամ արժանի հայելոյ. *Գեղեցկապէս բանալ զմիտսն յարժանահայցող սնաւոթէ. Լծ. ատ:

ԱՐԺԱՆԱՀԱՅՑ. ա. Ըստ արժանւոյն հայցօղ կամ հայցեալ. ուստի և Ընդունելութեան արժանի. *Արժանահայց բարեխօսութիւն. Նար. խաչ: *Միրալիր արտասուք արժանահայց խնդրիւ ընկալեալ. Ցհ. կԹ:

ԱՐԺԱՆԱՀԱՍ. ա. Արժանապէս 'ի վերայ հասանել. իբրաւացի. կարի գեղող. *Արժանահաս գառանուածն այ. Լաստ. Է: *Արժանահաս մահ առաքեսցէ, կամ ներելցէ. Ճառ: *Արժանահաս պատուհասն խրատ. Միխ. Եւ: *Լուեալ 'ի նմանէ զարժանահաս պատուհասանին. Ճառ: *Արժանահաս տարժանութեանն այ և յանկարծ կեանն յարանման. Նիւս. Խոս. 'ի յեւ:

ԱՐԺԱՆԱՀԱՒԱՏ, ի, ից. } Ἀξιόπιστος. Fide dignus, qui fidem meretur. Արժանի հաւատալոյ. հաւատարիմ. ընդունելութեան արժանի. Խոստովանողք. *Ո՛չ են վկայ արժանահաւատ: Արժանահաւատ ձեզ լինել թուիմ: Արժանահաւատ առնել զանձն, կամ զվարդապետութիւնն: Եթէ զգոյն 'ի չգոյից ած յառաջ, արժանահաւատ Թերես է. Ոսկ. յհ. օրէկ: *Ապա գրաւեալ արիաբանակս արժանահաւատ բանիւ. Խոր. Բ. 87: *Արժանահաւատ քննութիւն այսպէս ծանիցուք. Սէլտ. յոր: *Որքա յոյժ արժանահաւատութիւն էին կայ արժանահաւատալի: Արժանահաւատալի առնել զբանն. Ոսկ. յհ: *Ի նոյն ինքն յամենեցունցն այ գործոցն, որ արժանահաւատալին է. Մագ. ա. գ. Ի: *Զնոյն ինքն զգարդարելի զարժանահաւատալին. Նիւս. խաչ:

ԱՐԺԱՆԱՀԱՒԱՏԱՐՄԱԳՈՅՆ. ա. Ἀξιοπιστότερος. Fide dignior. Առաւել կամ կարի արժանահաւատ. *Ա՛ռ 'ի թշնամեաց վկայութեամբ արժանահաւատարմագոյն. Բր. ձն:

ԱՐԺԱՆԱՅԱՂԹ, ի, ից. ա. Ἀξιόνικος. Condignus victor, vel victrix. Արժանի յաղթութեան կամ յաղթողաց. *Օրինաւ ձշնեալք' արժանայաղթիցն արքայութեն արժանացուցք զանձս. Մագ. եմբ. եղ:

ԱՐԺԱՆԱՆԱԽԱՆՁ. ա. Իբր Բարեխանձ. *Արժանանախանձ փախանձեալ. Փիլ. ... Շ. Կի գուցէ Արժանի նախանձելոյ, որպէս յն. ἀξιόζηλος.

ԱՐԺԱՆԱՆԱՄ, այ. ւ. Ἀξίουμαι, καταξίουμαι. Dignus fio, efficior; mereor. Արժանի լինել. սայեւ ժելայ. *Զխորհուրդս մեծամեծս նմանիցն արժանացեալ էր: Զոր և գտանել արժանացեալ. Եփր. *Ա՛մ երկնայն խորհուրդն արժանացեալք. Ածայն. բարձ: *Արժանացաւ անուանել 'ի ձեռն որդի մեր. Ցհ. կԹ: *Որդի ա՛յ արժանաւորայ լինել. Նար. եղբ: *Ի ձեռն (մի) հաղորդութեան լինել մեծ 'ի մարդկանէ արժանաւոր մարդ. Մագ. եմբ.

ԱՐԺԱՆԱՊԱՐ. ա. Զարկող արժանի. իրաւամբք վճարել 'ի չարիս. *Լցեալ են սատանէ բարկութեամբ 'ի վերայ արժանաչար պատուհասարարս. Բենիկ:

ԱՐԺԱՆԱՊԱՏԻԺ. ա. Պատժոյ արժանի. *Օտար ժամանակորդի՝ արժանապատիժ. Նար. Իա:

ԱՐԺԱՆԱՊԱՏԻՒ. ա. Ἀξιότιμος. Honore dignus, & Pretiosus. Արժանի պատուոյ. և ըստ արժանւոյն պատուեալ. պատուաւոր. որդոյ. յարգի. մեծարոյ. վեհ. վսեմական. *Բարրոքէ 'ի կող և 'ի կախ ընդդէմ արժանապատուին արանց: *Որդին աշխարհի արժանապատուիկ յանձինս. Լմբ. առաջ. և առ Լեւ: *Արժանապատուիւ անցուած: Արժանապատիւ փառօք առաւ քեալք: Զորակսն արժանապատուն գոլով ըթէ ոչ ընդունելիցէս: Արժանապատուին պատուէր: Բնաւէ արժանապատուն կեն գանեաց երկրին. Նար. առաք. և խոս: *Ուրախացիր արժանապատիւ սիրով մարիամ կոյս. Թեոփ. խոս:

ԱՐԺԱՆԱՊԱՏՈՒԱԲԱՐ. մ. Ἀξιωτιμῶς. Condigne, & aequo pretio. Ըստ արժանւոյն. ըստ յարգի. *Որ ոչ իրաւ. ւսպէս վաճառէ, և կամ ոչ արժանապատուաբար. Գրիգ. օրին. ծ:

ԱՐԺԱՆԱՊԱՐՏ. ա. Ἀξιόχρεως. Jure debitor, obnoxius. Արժանապէս պարտական. իբր իրաւամբք պարտաւորեալ. *Արժանապարտ մեծի կորստեան գնաս գոլ յայսմ ասէ: Որ արժանապարտն է մահու: Ոչ ունիցին վկայ' արժանապարտ մահուցանելոյ զնա. Իդ:

ԱՐԺԱՆԱՊԷՍ. Իրաւամբք արժանի գտանել. արժանի կամ արժանաւոր. բաւ. ճշմարիտ. արժանահաւատ. Ἀξιόχρεως. Vere dignus, fide dignus, idoneus. *Կամաւորութեամբ մեծանի զաղգային արժանապարտ մահ, ինքն անպարտ գոլով մահու. Սէլտ. եւ: *Արժանապարտ' այսպէս գեղեցիկ առաքինութեան հայր հանել. Փիլ. լին. Գ. 111: *Միայն արժանապարտ հայրենի բարեպաշտութեան պատմել. Ոսկ. ատարոյ: *Եթէ երաշխաւոր արժանապարտ Ճշմարտապէս կայլ ոմն հաստատեցէ: Գրաւոն և կեանօն երաշխաւորք ձեզ էքէն արժանութեան արժանապարտք առաջ. Գրիգ. օրին. Ա. Եպիսկ:

ԱՐԺԱՆԱՊԷՍ. մ. Ἀξίως, ἐπαξίως, προσηκόντως, ἠκότως. Digne, rite, convenienter, merito. Որպէս և արժանն է. ըստ արժանեաց. ըստ արժանի. օրինօք. պատուով. ըստ պատշաճի. վայելչապէս. իրաւամբք. յաջողակ, հոգւ խնդր. *Արժանապէս (կամ արժանաւորապէս) ասել քեզ. Իմ. ԺԳ. 1: *Արժանապէս ասել, կամ խմբական, կամ մխիթարել, կամ շնորհել, կամ շինել ըստ հրեշտակս. Գրիգ. Եփ: Փիլ: Կոչ: *Արժանապէս առաքել, կամ հանել, ձանձել, բարեհամբաւել, վերադարձել, գանձել. Խոր. Գ. 57: Նար: *Զգեղ մեծագործութեանց արժանապէս երգով. Շար. որ լինի և ոքոյ:

Հանդերձ խնդրով. *Գնալ ձեզ արժանապէս Տեառն. Կող. Ա. 10: *Արժանապէս շնորհացն գնալ. Կիւ. ծէ:

ԱՐԺԱՆԱՍԱՍՏ. ա. Արժանապէս սաստիչ, կամ սաստիկ. *Արժանասաստ հրեշտակք. Ճ. Ա: *Զգեցին 'ի վերայ իւրեանց զարժանասաստ բարկութիւն այ. Ցիւլաս:

ԱՐԺԱՆԱՎԱՅԵԼՈՒՉ. ա. Ἀξιοπρεπής. Dignus, decorus. Արժանապէս վայելուչ. արժանի և վայելչական. *Արժանավայելուչ է անյապաղ փութով այսմ անցանել առաքինի. Պիտ:

ԱՐԺԱՆԱՎԱՅԵԼՉԱԳՈՅՆ. ա. Ἀξιοπρεπέστερος. Praestantior. Առաւել արժանավայելուչ. նախապատիւ. գերագոյն. *Զհոգին արժանավայելչագոյն տեղւոյ (քան զայլ ինչ՝ որ) 'ի մարմնաւորն. Նիւս. բն. ա:

ԱՐԺԱՆԱՎԱՅԵԼՉԱՊԷՍ. մ. Ἀξιοπρεπῶς. Digne, decore. Ըստ արժանւոյն վայելչապէս. արժանաւոր պատուով. *Արժանավայելչապէս զմեծութիւնն գովեցին. Փիլ. նխ. Ք: *Արժանավայելչապէս առ հառուցանէ այ զօրհնութիւն. Լմբ. ող:

ԱՐԺԱՆԱՏԱՆՋ. ա. Արժանի տանջանաց. արժանապատիժ. *Մի 'ի տապակս աներկեւղութեան տոչորեր զարժանատանջ անձն եղկելոյս. Բենիկ:

ԱՐԺԱՆԱՏԱՐՓԵԼԻ.
ԱՐԺԱՆԱՏԵՆՉ.
ԱՐԺԱՆԱՏԵՆՉԱԼԻ.
ա. Ἀξιέραστος. Dignus desiderio, amore; amabilis, maximopere expetendus. Արժանի տարփալոյ. սիրելոյ. ցանկալի և սիրելի յոյժ. կարի տենչալի. *Արդարև հոգւապէս գովելի և արժանատարփելի է գործն. Փիլ. խմութ: *Արժանատենչ տեսութիւն. Վրդն. լոււ: *Արժանատենչալի և զայրն և զմիտսն երևեցուցաք: Զամենագեղեցիկ, և զարժանատենչալի երեսսն, զոր աչք մարմնոյ ոչ տեսանեն. Փիլ. խմութ. և վին:

ԱՐԺԱՆԱՏԵՍ, ի, աց. ա. Արժանի տեսող լինելոյ. կամ արժանապէս տեսող. *Զժողովուրդս ոչ ընդ նոսա ելանել ('ի լեառն), բայց տեսողս լինել արժանատեսացն երջանիկ 'ի վերն Ճանապարհի. Փիլ. ել:

Եւ Արժանի տեսութեան. փառաւոր տեսլեամբ. *Վասն յերևսաց արժանատես և պայծառափայլ գոլոյ՝ զբառնաբաս դիոս կոչէին. Ոսկ. գծ:

ԱՐԺԱՆԱՏԵՍԻԼ. ա. Արժանի տեսութեան (ինչ). *Որոյ ոչինչ արտաքոյ (ըղձալի) տեսանելոյ՝ յառաջագոյն պատուեալ էր արժանատեսիլքն և արժանիքն փութոյ. Փիլ. լին:

ԱՐԺԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Ἀξιόω. Dignor, dignum existimo. Տալ արժանաւորս արժանի առնել. կամ կացուցանել կամ համարել. արժանաւորել. և Վարձ կամ գին հատուցանել. տաճկ. էհլ էթ. օսման. *Անմոյն որ զինքն արժանացոյց մաքրութեան, պատկերացի. Անյաղթ. բարձր: *Միշտ աղաչելն միշտ պարգևաց արժանացուցանէ. Խոսր: *Կենացյարութեան արժանացուսցես. Նար. լէ: *Նախ իսկ յուսատրացն զոր արժանացուցանէ (կամ արժանեցուցանէ) լինել ժառանգորդս. գրեցէ (զկտակն): [illegible] և գնոյ արժանացուցանէ զմաձան[illegible]. Պղատ. օրին. ծա: *Ես ոչ եմ պա[illegible] զանձն իմ արժանացուցանել [illegible] և միոյ չարի (պատժոյ). [illegible]

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. [illegible] gnus. Արժանի. որպէս [illegible] բուռք, որ ունի արժանիս [illegible]

պատուոյ, կամ պատժոյ. և իր՝ որում անկ է և գիպող գովեստ կամ պարսաւ. ըւյըգ. ևւ, էլլանի, ըւյըգ, մուսթահագգ. *Ինքնին խնդրել զարժանաւորս իւր. Իմ. Զ. 17: *Ոչ չարակնեմ ընդ արժանիս. և արժանաւոր ո՞ ոք իցէ, բայց եթէ այն՝ որ ինձ և իմոց կամացս հեռանեցի: Ի վերայ առողջ և արժանաւորաց և այլց: Արժանաւորացն մահ՝ այլոյ կենաց սկիզբն է: Վասն միոյ արդարոյ և արժանաւորի բազում մարդիկ ապրին աղգականութեամբ. Փիլ: *Տէրն արժանաւորաց իւրոց մերձաւոր է. Ագաթ: *Իւրոց արժանաւորացն խմանի. Եղիշ. Ե: *Արդարապէս չարիք արժանաւորացն 'ի վերայ եկեալք. Բրս. չար: *Արժանաւոր փոխանորդ: Արժանաւորս իւրում առնել մերձաւորութեան. Պիտ: *Եւ ոչ 'ի ծառայական սպասաւորուէ արժանաւոր եմ զանձն կացուցանել. Կիւրղ. ղկ: *Արժանաւորք եղիցուք գոհութեամբ փառաւորել զքեզ: Որում արժանաւորք եղիցուք հանդիպել ամպովք. Պտրգ: Ժմ: *Արժանաւորս արարեր զմեզ ժառանգորդ լինել կենացն յաւիտենից. Շար: *Զինչ հոգւոյ արժանաւոր (այսինքն զուգահեշխ արժանեօք.) Բրս. Ղրփ: *Գովութեան արժանաւոր: Թշնամանաց արժանաւոր: Արժանաւորք 'ի զարմանալ: Արժանաւոր գտեալ մեծամեծ պքանչելեաց. Պիտ: *Սարսափման լռողաց արժանաւոր. Խոր. Գ. 16:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ. Κατήκων, προσήκον. Conveniens, congruus, եմ. Դիպող. գիպան, օրինաւոր. պատշաճաւոր. վայելչական. բարեյարմար. իրաւացի. արդար. կարևոր. մունասիպ, ուլայիգ, ճայիզ, հագգ. էօլլու. *Ի սոնս տարեկանաց և յայլ աւուրս արժանաւորս. Ա. Դ. ծՔ. 11: *Ցարժանաւոր ժամանակի. Եփր. աւետ: *Կարգաւ պատմութեան ըհետ անցանելով զարժանաւորան ասացից. Փիլ. փեւոկան: *Զայս ամենայն արժանաւոր իրաւամբք (յն. հարկաւ) եդեալ է մեր յառաջ քան զձառս պատմութեանս. Եւս. պտմ. Ա. 3: *Արժանաւոր մաքրութիւն. Անյաղթ. բարձր: *Արժանաւոր փարթամութեան փոխձանեալ. Վրք հց. ծԳ: *Ցարժանաւոր տեղիսն զնոսա պատկեացեն. Ցհ. իմ. ոփ: *Արժանաւոր երկրպագութիւն. Վեցօր. Ղ: *Արժանաւոր պատիւ, կամ աղաւթութիւն, պաշտպանութիւն, բարեբանութիւն: Զարժանաւոր պայտ սիրոյն հատուցանել: Դարձուցանել զարժանաւոր գործոցս աշխատութեան: Ոչ արտաքոյ արժանաւորին է այս բան: Այլ և այլս քան զարժանաւորն գէպ եղև կրել վարուց հետևմունս. Պիտ: *Արժանաւոր ըստ քեզ բամբասանս. Նար. Ի: *Անեղծից չէր արժանաւոր ամօթ կիր մերկութեան. Եփր. ծն: *Զորպիսի արժանաւոր գովեստ ընկալցի: Ցեանեալս 'ի նախագրութեանց արժանաւորաց. Նար. ծԲ. և լԲ:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ Է. ՏԻմող. Արժան է. իրաւացի է. *Եսխւողեալ արժանաւոր է առաւել միշտ զհրաշափառագոյն նորաբանութիւն հատուցանել: Ցաղագս որոյ արժանաւոր է միշտ գովաբանել զայդա անմեկնաշ նահատակութիւն. Պիտ:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ. մ. Ἀξίως. Digne. Արժանաւորապէս. վայելչապէս. *Խորհել արժանաւոր ըստ բանից ասացելոց. Իմ. Է. 15: *Ցարժանաւոր յառաջելն. Պիտ:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐԱԳՈՅՆ, գունի, իւ. [illegible]ερος. Dignior. Առաւել արժանաւոր[illegible] յոյժ. *Ի մաքրագունէն և յարժանաւորագունէն հոգւոց: Զինչ մաքրագոյն, և կամ արժանաւորագոյն քան զայդ հրեշտակ. Փիլ. լին: *Մովսէս կամաւոր այլ, և ծառայութեան առաւել քան զամենայն մարդկան արժանաւորագոյն. Դիոն. Բույթ: *Արժանաւորագոյն [illegible] (այսինքն արժանահաւատ՝ քան զյան) զաւ 'ի գործոցն ցուցանել լինել ասէր. Կիւրղ. գանձ:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐԱՆԱՄ, ացայ. Ց. ԱՐԺԱՆԱՒՈՐԻՄ. *Որ փրկչին աշխարհի արժանաւորացար լինել մայր և աղախին. Գնձր:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐԱՊԷՍ. մ. Ἀξίως. Digne, merito. Տես և ԱՐԺԱՆԱՊԷՍ. Արժանաւոր գոլով. արժանի գտեալ ըստ արժանեաց իւրոց. տաճկ. էհլնչէ. *Արժանաւորապէս հասանել 'ի տանուտէրութ, կամ վճռակել յաղթող կաթողիկոսութեան, կամ գտանել վայելող. Փարպ: Պիտ:

Եւ Արժանապէս. ըստ արժանեաց այլոց. վայելչապէս. օրինօք. *Արժանաւորապէս ըստ աւետարանին քում կրօնաւորել. Ցձի. իԳ: *Արժանաւորապէս խնդրել, կամ պատուել, պատուել, պարտ ինչ ցուցանել. Փարպ: *Եւ ոչ լոել անգամ արժանաւորապէս նորայն կարացին լինել քերթութեանց. Պիտ:

Եւ Ցիրաւի. իրաւամբք. արդարև. հագգ խուրէ, մուսթահագգ. *Զոր արժանաւորապէս ասացից՝ ոչ մահու զաւեալ, այլ անմահութեամբ զուարձացեալ: Զնոյն և արժանաւորապէս խորհեցայ իրրու ոչ կարել և թաքուցանել. Պիտ:

Մերթ՝ ա. Արժանաւոր. *Արժանաւորապէս զոհիւք հաձել զմիտս ածոցն. Փարպ: *Արժանաւորապէս պաշտամանց պատուեալ. Նար. հԷ:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Ἀξιόω. Dignum facio, efficio. Արժանաւոր առնել. արժանի կացուցանել. արժանացուցանել. տաճկ. էհլ էթ. *Իւր հանգստեանն արժանաւորեսցէ զամենեսեան. Ագաթ: *Աղաչէր, զի արժանաւորեսցէ զնոսա 'ի տուն իւրում: Ճճ: *Արժանաւորեա զմեզ յամենայն ժամ օրհնել: *Արժանաւորեա զմեզ տր լեն. Ժմ: Արժանաւորեա զնկերեցելոյն մեր լեն. Շար:

Եւ Ἀξιόω. Dignum censeo, dignor. Եւ Արժանաւոր կամ արժան համարել. *Եւ զինքն ոչ արժանաւորեաց զանձն իւր՝ զինքն բացա կոչեցն լուծանել. Ոսկ. յհ. Ա. 13: *Զիարդ զարարիչն գոլ ոչ արժանաւորեսցէ, որոց ոչ հրաժարէ 'ի նախախնամութենէ: Ասեն, թէ ոչ արժանաւորեաց մուլթէ: Եւ փառաւորց լինել արարիչ. Կիւրղ. գանձ: *Եւ ոչ 'ի վերջին բանս արժանաւորեցաք շարել. Խոր. Ա. 31:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Տ. ԱՐԺԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Ըստ պատկերի և իւր ըստ նմանութեան արար զմարդն այն, և իւր գիտութեանն արժանաւորեցոյց. Բրս. հց: *Հանգստեան արժանաւորեցուցից ասէ, որք գայք առ իս. Եղիշ. մթ:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐԻՄ, եցայ. չ. Ἀξιοῦμαι. Mereor, mereo. Արժանաւոր կամ արժանի լինել, գտանիլ. և Ընդունել ըստ արժանի օրինակ. գտանից վաստակոց. տաճկ. էլլանի օլմաք. *Բդեշխութեան կողմանցն արժանաւորեցան. *Ցաջակողմանն արժանացաւ. Խոր. Ա. 22: *Ցաջակողմանն արժանաւորեցայց գասուն կոչմանի. Պիտ: *Արժանաւորեցայց դասուն կոչմանի: Ը. Շինակ: զորմութ արժանաւորիք յայ. Ը. Շինակ: *Որք արժանաւորեցայք 'ի կոչումն փառաց: Որք արժանաւորութեան քոյ այ մերոյ: Որք արժանաւորեցայք կոչել յաշակերտութիւն առաքելոցդ

լոյս Թագէոսի. Ըստ.

Եւ որպէս համարակ բայց ըստ յհ. ոՃոյ. *(Վերին գասք) քան զամենայն՝ հրեշտակական մաքրանուներունեն լուսագոյն արժանաւորին՝ վասն նորա 'ի նոստ լինելոյ ամենապետականին լուսափայլութեանն. Դիոն. եւթ. ՟Գ:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀξιότης, ἀξία. Dignitas, dignatio. Արժանաւորն գոլ. արժանի գտանիլն. իրաւացի արժանիք, եւ որգիւնք վաստակոյ. որպէս եւ Լաւութիւն իրաց. շայէ֊ւէֆ, սէյօգօք, խուրէֆօֆ, սէլ֊ղ, էձր, էրղանէ. *Արդարութիւն է աւագիմութիւն անձին՝ բաշխական ըստ արժանաւորութեն. Արիստ. Ե: *Վայելեն անգ 'ի բարիս ըստ արժանաւորութեան: Ըստ իւրաքանչիւր արժանաւորութեան հատուսցէք. Ցձր. Է. ծԳ: փորդ: *Գարպասաւորութիւնք արժանաւորութ. Աթան: *Ցոյ ըստ նորա արժանաւորութեն զիստաւորութի. Վէյօր. Ջ: *Ամենայնիւ վերջացելագոյնովն յարժանաւորութեն. Սարգ. յէ. յաՀէ: *Ի վեր քան զգանն եւ զարժանաւորութի պատմունն (որ էլջէ լաւ եւ արժանաւոր իրացն). Սարգ. Ա. յհ. ՟Գ:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ὁσιότης. Sanctitas, sanctimonia, pietas. Գործելն զարժանն. լաւութի. բարեպաշտութի. սրբութի. երկիւղածութի. անարատ քաղաքավարութիւն. (որոյ հակառակն ասի՝ գործել զանարժանս). *Բարեպաշտութի եւ արժանաւորութի: Արժանաւորութի եւ պղծութի: Արժանաւորութի առ ած, եւ արդարութի առ մարդիկ. Փիլ. Ծ. բան: Ն իմաստ: *Բարուցն արժանաւորութի 'ի մարդկանէ կարեաւ յաղթողգանելս խորհրդոց. Փիլ. Նխ. Ա:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ἀξίωμα. Dignitas, auctoritas. Աչափման պատուոյ. պատիւ եւ բարձ. վայելչութի. ծովսութիւն. իշխանութի. ամփ. հէղինօֆօնէ. մեծութի. շքեղուն. եւ Սեպհական յարգ իրաց. *Ասոյ զդասուն եւ զազգ, զանսակ արժանաւորութն՝ յորում էրն. Ճ. Ա: *Մեծարել ըստ արժանաւորութեն վկայ ասելն. Աթան: *Ոչ ըստ արքունի արժանաւորութեանն ասնուլին, այլ հինաբար. Խէւ. Բ: *Որոշելով եւ բաժանելով զարժանաւորութի անգր երանութենցն. Ցհ. Ժ. Ել: *Շնորհօք 'ի միրոսութենն ընկալաք զպատկերին արժանաւորութի. կամրջ: *Զորոց զգովեսան արժանաւորութեն յայտ եմ բանի պաշտեցի. Նար. ԾԲ: *Արժանաւորութի հակառութէ էր զՃշմարիտն եւ ... որջել. Անյ. ղեբխոբսի:

ԱՐԺԱՆԱՓԱԿ. ա. Արժանապէս փակեալ կամ փակեալ. *Երկանկի շրթանցս արժանափակ ալխիւ կարկեւոյ. Նար. ԾԲ:

ԱՐԺԱՆԱՓԱՅԼ. ա. Արժանաւորութ փայլեալ. կարի արժանաւոր. *Արժանափայլ խնդիր. Խոր. առ որդ:

ԱՐԺԱՆԱՓԱՌ. ա. Արժանի փառաւորելոյ, զարմանալոյ. *Արգասաւոր 'ի բանս գործս արժանափառս. Խոր. Ա. 1:

ԱՐԺԱՆԵԱԼ. Քերթողաբար՝ իբր Արժանացեալ. *Արժանեալք լիցուք շնորհաց. Գր. ող. յԷԷՍ:

ԱՐԺԱՆԵԼ ԶԱՐԺԱՆՍՆ. Կնքել ըզ... 'ի գրանս, եւ զարժողուն նոցին որոշ... օէիֆ ղուտմագ. *Զնշեալ զգիրն, ... զարժանան զոր արժանեաց յո... Ոսկ. Ս. Ա. 11. յն. զԳԸ... զոր աղաւաղեաց:

ԱՐԺԱՆԸՆԴՈՒՆԱԿ. } Արժանի ընդունելութեն.
ԱՐԺԱՆԸՆԿԱԼ. ա.

Համօրյական. ընդունելի. մագաղաւ. *Քօ նք եւ արժանընդունակ աղօթիւք. Ըստ: *Արժանընկալ պատուիք (կանոնաց): Խընդրուածս հաշտարարս, եւ գոհութիւս արժանընկալս. Ցհ. կԲ:

ԱՐԺԱՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Ἄξιος. Dignus. Նա՝ կամ այն՝ որում արժան է ընծայել ինչ 'ի պատիւ կամ յանարգանս. արժանաւոր. յարմար. եւ Հաձոյ. ընտրեալ. ընտիր. պիտանի. շայէֆէլ, էրղան. Զանձանց ասի. *Եղէց արժանի աթոռոյ հօր իմոյ: Բարեաց յիշատակաց արժանի: Արժանի ողջունի: Եւ ոչ Թաղելոյ արժանի առնել: Եղբարցն արժանի եղեալ: Արժանի իմոյ ծերութեն երեսցայց: Արժանի ես դու լինել մեզ բարեկամ: Արժանի լեցի իմձ (դուստր քո), եւ ես քեզ եղէց արժանի փեսայութե: Արժանի իսկ են բաժանակից նմա լինելոյ: Արժանի իսկ էին նոքա վրիպելոյ 'ի լուսոյ: Փորձեաց զնոսա, եւ եգիտ իւր արժանիս: Տալ զյաղթութի արժանեաց իւրոց. եՆ: *Անուններն արժանեաց լսէ. Փիլ. Լին: *Զգիտութի Ճշմարտութե իւրոյ ցուցանէր նքզ եւ արժանեացն ամենեցուն. Ոսկ. յհ. Ա. 1: *Մատուցանելով մահու արժանեաց (այսինքն արժանեաց): Զոչ արժանիս լուսոյ. Նար. Ծ. Կէ: *Զարժանիսն զրկելով. Խոսր: *Մահու արժանեացս. Լմբ. ող:

Եւ զիրաց ասի. *Արժանի զարմանալոյ. *Քահանայապետութե ինչ արժանի գործ ոչ գործէր: Գեղեցիկ խորհուրդս զարժանի հասակին: Նրաց պատմել արժանի ժամանակին: Ոչինչ արժանի մահու կամ կապանաց ունէր մասն. եՆ: *Արժանի ծառայու. Փարդ: *Խոստովանել յարժանեին իմձ մասն. Նար: *Գործել զարժանին եւ զիրաւն: Արժանի ընծայիւք, կամ պատարագօք: Արժանի ամբութի: Արժանի գործոցն հատուցումն: Առանց սոցա անկար է լինել ինչ յարժանեաց. Ցձր: Խոր: Պիտ: *Իսկ սոցա պատրաստեցան տեղիք բնակութե, եւ արժանի եղեալ չերկինք համբերութեան. Բուզ. Գ. 2: Խակ Իմ. ԾԲ. 7. *Զի արժանի գերուն ընկալցի ծառայից այ... պատուական երկիրն »»։ իմն, զաւլթակաւութի կամ ստորութի պատուաւոր:

ԱՐԺԱՆԻ. իբր Ցանկաւոր. սեպհական. *Տեառն մերոյ արժանի է լինել նաւահանգիստ ամենայն բարեաց. Եփր. համաբ:

ԱՐԺԱՆԻ. Որ արժէ, արժող. *Ցաւալի քան զԹագաւորին ձեռնագիրն արկանելոյ քարտեզ է. Թերեւս ասան լուսմայի արժանի. եւ յարժամ Թագաւորն ձեռն արկանիցէ եւ հատանիցէ, բազում կշռոց ոսկւոյ արժանի եւ մեծագին փոքրագինն լինի. Սէբէր. Գ: *Քանզի արժանի քեզ երեւեցի բանին այն յաւուր գատաստանին. Բրս. աղաղխ:

ԱՐԺԱՆԻՔ. գ. Արժանաւորութի. յարգ. եւ Արդասիք. վաստակք. եւ Իրաւունք. *Թէեւ ես յաւէտ Թափուր իցեմ յարժանեաց. Նար. ՅԳ: *Արտաքոյ արժանեաց իմոց պատուեցի քննել զգիրս. Սարգ. յէ. յաՀէ: Ուսանի

ԸՍՏ ԱՐԺԱՆԵԱՑ. գ. Ն. Ս. իբր Ըստ արդեանց վաստակոց, եւ իրաւամբք. օրինօք. արժանապէս. շայէֆ խուէրէ. *Ի գԹոյ հարկիս նայել յամենեսեան, Թէ եւ ոչ ունիցին արժանիս: Ոչ ըստ արժանեաց, այլ շնորհօք. Խոսր: *Ըստ արժանեացն ընկալցին զհատուցումն: Ըստ արժանեացն է հատուցումն առ բարեգործսն եւ արդարս. Ցձր. Է. Է: *Արդարապէս կշռէ ըստ իւրաքանչիւր արժանեաց զշնորհն. Լմբ. պարգ:

*Զնոյն արիւն արասցէ նոցա 'ի կորուստ ըստ իւրեանց արժանեաց. Աթան: *Ըստ արժանեաց Թագաւորաց: Ոչ ըստ արժանեաց իւրոց եղեւ ընկալեալ. Խոր. Գ. 23. 57: *Ըստ վայելչուչն արժանեաց եւ ոչ զարմանալ անգամ կարասցէ: Ըստ արժանեացն իւրոց աւել գովութիւնս: Ըստ արժանեացն եւ ոչ բնաւ ընդ ումեք համեմատեսցի. Պիտ:

ԱՐԺԱՆԻ, կամ նիս, նեօք. իբր Ս. Արժանապէս, եւ արժանաւորապէս. *Եւ ոչ արժանի ըստ որոց մեղայն՝ պատժեաց զիս. Ցօբ. ԼԳ. 27: *Արժանի՛ չար խորհրդոցն նմա հատուցեալ. Ցհ. կԲ: *Ընկալեալք զնա 'ի տր արժանի սրբց: Արժանի գնալ կոչմանն: Արժանի աւետարանին գնայցէք: Գնալ ձեզ արժանի տն. Հռ. ԺԶ. 2: Եփես. Դ. 1: Փիլիպ. Ա. 27: Կող. Ա. 10: *Որոց բարիս արարեալ յուղարկեա արժանիս այ. Գ. յհ. 6: *Թէ ըմպիցէք զնա արժանեօք, այրեսցէ զմեզս ձեր. Աթան:

ՑԱՐԺԱՆԻ. եւ } Ս. Δικαίως. Juste,
ԸՍՏ ԱՐԺԱՆԻՈՑՆ. } jure, merito.

Արժանապէս, արդարապէս, յիրաւի. օրինօք, իրաւամբք. *Որ այնչափ բարերարութե չեղեւ պիտանի, յարժանի զանհնարին վրէժս տայցէ. Ոսկ. Ս. Ա. 12: *Յարժանի եւ ըստ պատշաՃի եմուտ արարած ջերմութե յաշխարհս: Նոյնպէս եւ ջուրցն բազմութիւնք եւ յորդութիւնք առաւն յարժանի եւ յիրաւի. Վէյօր. Գ: *Յարժանի կրեմ եղկելիս զանզգամական զկիզումն. Նար. ԾԲ: *Բարուոք եւ յարժանի ցասեաւ ընդ նմանմարգարէն. Եփր. ԲԳ: *Մի ոանհար լիցիս ումեք 'ի նեղութե ժամու, յարժանի կամ յանարժանի. Վանակ. յոբ: *Զորոյ զպատժապարտանս ոչ կարեմ ըստ արժանոյն արտադրել. Պիտ: *Յամենեցունցն եղեւ պատուեալ ըստ արժանւոյ. Ցէշ: *Ամենայն ինչ ծածկեալ է ըստ արժանուն՝ այնոցիկ, որ տեսանել ոչ կարեն. Փիլ. Լին. Դ. 21:

ԸՍՏ ԱՐԺԱՆԻ. Տես 'ի բառն ԱՐԺԱՆ:

ԱՐԺԱՆԻ ԱՌՆԵԼ. Καταξιόω. Արժանացուցանել. արժանաւորել. եւ արժանի կամ արժան համարել. լայէգ էյլէ. *Ոչ պատանաց եւ ոչ Թաղելոյ արժանի առնել. Բ. Մ. Բ. 15: *Արժանի՛ արա ՃՆ. Ճմ. ՃՆ: *Այլ որպէս արժանի առնեն, զօրութե զամենայն ունել զընդիւնքեամբն զանազանութիւս. Պորփ:

ԱՐԺԱՆԻ ԼԻՆԵԼ. Καταξιόομαι. Արժանանալ. արժանաւորիլ. Տես Ղկ. Ի. 25: Գծ. Է. 41: Բ. Թես. Ա. 5:

ԱՐԺԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Փոխանակ գրելոյ Արժանաւորութի. *Բերցի այժմ մեծութի ըստ արժանութե սրբյս իմոյ. Վրք հց. ԾԴ. փղ:

ԱՐԺԱՆՔ. գ. Իբր Արժանաւորութիւն. *Ներէր Թէպէտ եւ մեղացն արժանիք յայնմհետէ իսկ պահանջէին զպարտիսն. Ոսկ. Եփ: Տես եւ 'ի բառն ԱՐԺԱՆ: Եւ իբր Արժեցուցիչ կնիք դրամոյ. տես 'ի բայն ԱՐԺԱՆԵԼ:

ԱՐԺԵՄ, ժէ, ժեն. ն. Ἄξιος, ἀνθάξιός εἰμι. Valeo, pretium exaequo. Ըստ արժանւոյն կամ արժողութե լինել զանազի գնոյն. համարիլ ըստ գնոյ կամ ըստ յարգի. օծէլ. փէյմէթ. պ. էրղիւէն. *Ամենայն ինչ՝ որ պատուական է, չարժէ զնա. Առակ. Գ. 15: Ը. 11: *Զորս ոչ արժէ աշխարհս. Եբր. ԺԱ. 38: *Ի վայր ջանան արկանել քան զինչ (զոր ինչ) արժէ վաստակն. Ոսկ. յհ. Բ. 14: *Որ զամենայն արժէր, յաղագս ամենեցունցն մեռեալ:

Ոչ ուրեմն արժէր զամենեսին, եթէ էր մարդ սուտ. Գործոց. ն: *Զոր ոչ երկինք և ոչ երկիր արժել ոչ կարեն. Փարպ: *Ոչ արժեն ասսի չարչարանքս զհանդերձեալ փառսն. Իգն: *Ամենայն որ 'ի վերայ երկրի և ներքոյ սորա է ոսկի, զառաքինութիւն ոչ արժէ. Պղատ. օրին. է: *Ճշմարտութեամբ՝ ած (միայն) իմաստուն... մարդկային իմաստութիւն՝ սուղ ինչ և ոչ մի ինչ արժէ. Պղատ. ապլ: Տես և ԱՐԺԱՆ է:

ԱՐԺԻՔ, էից, ժեօք. գ. Առաւել ամի. որ և ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆ ասի. Գին. յարգ. փէյէէլ. գըյմէթ, ճահա. *Լիցի դրօշս ծանր արժեօք յաղթող և աշխարհու. Մագաղ. ջահ:

ԱՐԻ, րւոյ. րեաց. ա. (լծ. ընդ այր, արու, և առաքինի. և յաւնել, արի. թ. էր. էրէէլ. և յն. արէո, արէս չած մարտի. իսկ արէ, արէտօս, լաւ, ամենալաւ, և քաջ). 'Ἀνδρεῖος. Fortis. ˇἌριστος. Optimus vel egregius (sicut Mars), strenuus. γενναῖος, generosus. Քաջ. հզօր. աներկիւղ. կորովի. իբր կանգուն յառս, և առկուն իբրև զայր. ժաղառիրփ. ուրփուփ, եփրէմ, ուժօղ. էարար իյիփ, էէ-րէէրևլի, Տիւրէէրևլի, դահապըլ, Ճէրփի էչխէն, Ճէրփանէ. *Երկչոտն սպբրեաց ընդ արեւուն. Փիլ. այլաբ: *Յարւոյն արամազդայ. Ագաթ: *Զմեծ արին սամփսոնէ. Բրս. պհ: *Այնպիսին 'ի հարկէ և արի գոյ՝ զախտսն տորրագասելով. Սահմ. ծ: *Առ նկունս. և առ արիս: Արանց արեաց. Նար. գ. ի: *Զարեացն և զքաջացն զառաքինութիւն շառել. Մագ. իէ: *Արի կացցես 'ի մարտի քում. Վրք հց. իզ:

Եւ իբր Արիական. *Արի զօրութի: Արի վաստակ. Նար. ծէ. յէ: *Նիզակն արի. Խոր. ա. 10. կամ ըստ Մագ. ծէ. Նիզակն անարի:

ԱՐԻՔ, արեաց. Այսպէս կոչէին զինքեանս պարսիկք և մարք, իսկ զօտարազգիս՝ Անարիս. Եւս. քր. Խոր: Եղիշ: Փարպ:

ԱՐԻԱԲԱՐ. մ. Քաջաբար. քաջութբ. *Արիաբար ընդդէմ կալ. վարժիլ. կամ յաղթել, շահատակել, ելանել. Պիտ: Յհ. կը: Նար. յբ: *Արիաբար մրցմամբ. Յհ. կը: *Տիրեցին սմա արիաբար մարտիւք ընդ պարսս. Խոր. գ. 41:

ԱՐԻԱԲԱՐ, րք, րաց. ա. Արի բարուք. առաքինի. *Վառեն և գանգառն բնակել 'ի մէջ արիաբարաց. և արիաբարն՝ որ բնակեալն է 'ի մէջ վատացն և խօթիցն. Հց. աբ. կիւրղ. սփեղ:

ԱՐԻԱԳՈՅՆ, գունի, նց. ա. Առաւել կամ յոյժ արի. քաջագոյն. և Լաւագոյն. որպէս յն. ˇἌριστος. Virilis. և Optimus. *Գաւառ արիագունին առ ելս արևու: Արիագոյն անձամբ. Նխս. Բէօդոր: *Քեզ իսկ վայել է ազգուննեաց արիագունից (իբր քաջի արանց)... այսպիսի ձիւք զարիագոյնսն յաղորդել. Արիստ. ապ: *Արիագոյն առես լինել զքաղաքն.. 'ի թագաւորական քաղաքավարութէ. Պղատ. օրին. գ. սփեղ:

Իսկ Արիագոյն յաղթութիւն, գնի 'ի Պղատ. օրին. գ. որպէս յն. արիստոկրատիա, այսինքն Արի և ազնիւ արանց պետութիւն:

ԱՐԻԱԳՈՅՆ. մ. Քաջ. բարւոք. *Արիագոյն ասացեր ով սիրելի. Պղատ. օրին. գ:

ԱՐԻԱԿԱՆ, ի, աց. ա. 'Ἀνδρικός, γενναῖος, νεανικός. Virilis, generosus, strenuus. Սեպհական արի անձին կամ արիութե. և Արի. *Արիական և մեծ փառաց... թովլ: Պիտոյ է քաջ և արիական անձին առնել. Ոսկ. յհ. բ. 8: *Արիական քաջութիւն, կամ մրցմունք, ընթացք, մահ. Յհ. կը: Նար. հա: Ճառ: *Արիական արք, կամ քաջ սպառազէնք: Քաջարինք արիական. Մագ. ծե: Ճառ: Տօնակ:

ԱՐԻԱԿԱՆ. իբր Պարսկական. *Հայեցեալ յազգն արիական, թէ իգասեր էր. Եղիշ:

ԱՐԻԱԿԱՆՆ. գ. իբր Արիութի, կամ արիական մասն հոգւոյ. իբր նոյն և ոչ նոյն ընդ ցասմնականին կմ սրտմտականին. *Որ են այսպէս խորհուրդք ցանկականին և արիականին. Լմբ. աղ: *Իսկ ըստ արիականին մասին այսպէս միաւորի արդարութե: Առաքինութի արիական մասին հոգւոյ: Ի գլուխ հարեալ արիականն սրտմտականին. Տօնակ:

ԱՐԻԱՆԱՄ, ացայ. չ. որ գրի և ԱՐԻԱՆԱԼ, ԱՐԱՆԱԼ. Արի լինել. զօրանալ. քաջանալ. քաջալերիլ. աներկեր բուռն հարկանել. *Արիացիր ճգնայ: Արիանալ (ընդդէմ) փորձանաց սատանայի. Վրք հց. է. ծբ: *Ուսոյ նուաստին արիացեալ՝ զնուէն ձգէ: Արիացեալ յերկու. Պիտ: *Արիանամ զօրապէս, և վառթարագոյնս ընկրկիմ. Նար. հա: *Արիացեալք առ հակառակսն. Ճառ:

ԱՐԻԱՆՈՍ, ի, աց. գ. որ և ԱՐԻՈՍԱԿԱՆ. Հետեւող արիոսի աղանդոյն. *Սաբէլլիանոսացն պարտ էր երիս խոստովանել պատկերս, իսկ արիանոսացն՝ մի ածութի երրորդութե. Լծ. ածաբ:

ԱՐԻԱՊԷՍ. Տ. ԱՐԻԱԲԱՐ. *Արիապէս մարտուցեալ, կամ ընդունեալ. եծ. Նար. յբ. և խչ. և ծբ: *Վարք ձեր ոչ արիապէս, այլ յապաղամամբ է. Ոսկ. յհ. ա. 23:

ԱՐԻԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ արիանալ. զօրացուցանել. սրտապնդել. քաջալերել. սիրտ տալ. *Արիացո զհեղգս առ բարին. Յճ. սրբ: *Փոխանակ արիացուցանելոյ հատեր զյոյս նորա. Վրք հց. զ: *Ի գուպարս ատենիցն արիացուցանելով: Պատկեն զյաղթողս, և առաւել արիացուցանեն. Պիտ: *Յանդիմանելովն արիացուցանել. Սարգ. ա. դ. գ:

ԱՐԻՈՍԱԲԱՐ. մ. Իբրև զարիոս հերձուածողս. *Հաւասար է անպարշտութիւն՝ և սաբէլլաբար միաւորել, և արիոսաբար որոշել. Ա. որս. զ: *Արիոսաբար և նեստորաբար բաժանել. Սիւն. առ գէրմ:

ԱՐԻՈՍԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՐԻԱՆՈՍ. *Սաբէլլականացն, թէ արիոսականացն: Սաբէլլականացն առէ պարտ էր բաժանել, իսկ արիոսականացն միաւորել. Լծ. ածաբ:

ԱՐԻՈՎԹ. գ. 'Ἀριώθ. Բառ եբր. որպէս Ազգ վայրի բանջարոյ. *Եւ ել յանդն քաղել արիովթ, և եգիտ որթ յանդին. դ. թգ. դ. 39:

ԱՐԻՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Ἀνδρεία. Fortitudo. γενναιότης, generositas. որ գրի և ԱՐԻՒԹԻՒՆ, ԱՐՈՒԹԻՒՆ. (քանզի և բառ յն. է այրութի). Քաջասրտութի. աներկեր ոգի. ...: *Յաղագս արիութե և զանգիտութե: Ի ձեռն ամենայն չորիցն նոյն համբերի. արիութբ և ողջախոհութբ և արդարութբ և խոհեմութբ. Պղատ. օրին. ա. և ծբ: *Արիութի է առաքինութի ցասմնականին: Արիութի (կամ արութի) է հեզգ գոլ առ զարհուրանսն երկեղիցն, որ մահ բազմանայ. Արիստ. առաք: *Առաքինութի ... արիութի. Գր. հր: *Յաղագս համբերութե և արիութե առ ախտ, երեցին զօտիք ձեր անդրդուելոյ ընդ մեզ. և առաքեալին, առէք զզգեստ հոգւոյն, և կացէք համբերութբ և անշարժս. Վրք հց. ա: *Զարգարեալ գոյ բարկութի արիութեամբ. Սահմ. ծ: *Պատշաճ է բացումն խմաստութի և արիութի: Ընդդէմ կալ զաղանին արիութբ (յն. արիաբար). Ոսկ. յհ. բ. 14:

կամ Քաջութի. զօրութի. և Գործ քաջութե. *Գործով արիութե զհանդերձ գեղեցիկն իրի կատարեն. Պիտ: *Սպառազէն արիութբ: Զառանց օրինի արիութիւն. Բազկի նորա արիութի. Նար. լա. խզ. և խչ: *Արիութեց պատերազմական, նախնեաց քաջացն գոլ նմանն. Ճ. առ ազնիւս:

ԱՐԻՈՒԹԻՒՆ. Մերթ՝ որպէս Այրութիւն. երկատուրդութե. *Մինչև համեալ էր յարիութե հասակն. Եղիշ. է:

ԱՐԻՍՏՈՏԷԼԱԲԱՐ. մ. 'Ἀριστοτελικῶς. Modo Aristotelico. Իբրև զարիստոտել. *Աւանդեմք, այլ ոչ միճամտանեմք. ձկնորսաբար, այլ ոչ արիստոտէլաբար. Ա. որս. ծզ:

ԱՐԻՒՆ, արեան, եանց. գ. Αἷμα. Sanguis, cruor. Հիւթ կենդանական կարմրագոյն՝ սփռեալ երակօք յամենայն մասունս մարմնոյ կենդանւոյն. արամ. գան, խուռն, դէմ, դամ. *Շունչ ամենայն մարմնոյ արիւն իւր է: Զմիս արեամբ շնչոյ մի ուտիցէք: Զարգ նորա թաւթափեն արեամբք. եծ: *Փոխարկեսն կերակուրք յարիւն, և արիւն 'ի մարմին, և յայլ մասունս մարմնոյն. Նխս. բն: *Զոր էր արեամբ գնեալ մեռեալ. Խոր. է. 8: *Ներկեալ յարեանց մերոց. Լաստ. իա: *Արեան արտասուք. Նար. իէ: *Թէ ոք 'ի վերայ մեռելոյ կոծ դնէ, և արիւն հանէ. Կանոն:

ԱՐԻՒՆ, իբրև Սպանութի, կոտորած, պէսպէս ոճով ըստ յարակից բայից և բառից. *Մի հեղցուք արիւն: Որ հեղու զարիւն: Մեղանչել յարիւն արդար: Զգալ յարիւն արդար: Զերծեալ յարիւն: Մի անկցի արիւն իմ յերկիր: Թագաւորութիւնք արիւն նորա խնդրի: Յարիւն ընկերի մի յօժարիցես: Յարիւն համարեսցի մարդոյն այնմիկ: Կցորդ արեան: Պարտական արեան: Այր արեանց: Արեամբ չափի (այսինքն մինչև ցմահ). եծ: *Որ զգեղեն գնոսա, այր արեանց է«. այսինքն արիւնահեղ և մահապարտ. Սիր. լա. 25: *Այրս մահու 'ի յարեանց գնդից. Նար. կէ: *Եղէք պատճառք բազում արեանց: Անանց հեղման անթիւ արիւնք. Փարպ: *Արեան ձայնարեան և կոտորածոյ. Ագաթ: *Արեան ձայնարեան և պատերազմս հանէին. Փարպ: *Զարեանցն պապաշիս առնել յարուցանել ուխտ. Պիտ: *Վասն եղբարց իւրեանց զրգռութեան, զի արիւն մեծ անկեալ է 'ի վերայ«. այսինքն արիւն հեղութի բազում է լեալ. Բուզ. է. 37:

ԱՐԻՒՆ. իբր Ազգականութի. համարիւն միաբանութիւնք. *Արիւն և համազատութիւն ստորաշխի: Արիւն վաղաբուղխայ են, այսինքն զարմ աղջկայ մեծի: Որպէս վերջնում և արեանց կցորդաց. Խոր. է. 26. 27. 35. 39: *Արիւն ձեր եմք. Փարպ: *Հարազատութե արեան զարմին եասւոյ: *Ի յարենէ արքայից: Ընտանի արեանն երջանկի. Նար. խչ. և ծբ: *Որք ազգականք էին 'ի յարենէցն (այսինքն յարեանց) էին: Որք հարազատ առ 'ի յարենէցն ազգականութե էին մարգկէ. Պիտ:

ԱՐԻՒՆ ՀԱՆԵԼ, կամ ԹԱՓԵԼ, կամ ՀԱՏԱՆԵԼ, կամ ԹՈՂՈՒԼ, է Արիւն առնուլ հատանելով երակի. արամ. անէ. գան ...

նոց. *Ցարժեալ մասնաւորապէս ասայ, կամ ա֊րիւն հանել. Սահմ. ԽԷ: *Գործ բժշկի այս է. խարել, հատել, և արիւն թափել. Մագ. ԽԳ: *Ի գարունն արիւն հատանեն, և գեղ առնուն. Յովհ֊փոր: *Պատճառն այն գտի, որ՝ ի պատահի ժամու արիւն չթողու. Մխ. բժշ.

ԱՐԻՒՆ ԽԱՂԱՂԱՑ կամ ՈՐԹՈՑ. Փառա֊ցու, մանաւանդ գինի. *Լուացէ արեամբ խաղողոյ զհանդերձս իւր: Զարիւն խաղո֊ղոյ ըմպէին գինի: Զփիղսն ձաշակեցուցին յարիւն խաղողոյ. Ծն. ԽԹ. 11: Օր. ԼԲ. 14: Ա. Մ. Զ. 34: *Արիւն խաղողոյ, և ձէթ. Սիր. ԼԹ. 31: *Կայլակ կաղին զա֊րիւն խաղողոյ. Նար. ՂԳ: *Կանխագոյն է ծաղկին հինգ ամսովք քան սկիզբն լինելոյ արեանն որթոյ. Եփր. համաբ:

ԸՆԴ ԱՐԻՒՆ ԳԱԼ. Մեռանիլ կամ շա֊ղախիլ արեամբ. *Ժամանակ է այս նահա֊տակելոյ... ընդ արիւն գալոյ. Ոսկ. ԵԲՐ. Է: Տե՛ս և ԱՊԱԺՈՅԺ:

ՑԱՐԵԱՆ ԵԼԱՆԵԼ. որպէս Արեամբ շա֊ղախիլ. արանոփէլ. *Զփուշսն ուսաւ և ու֊նելոց ոք, յարեան ռանեն զձեռս ունե֊լեացն. Ոսկ. Մ. Բ. 19:

ԱՐԻՒՆԱԲԱԺԱԿ. գ. Բաժակ ա֊րեան. *Հօգինոյս խառնեալ ընդ նմա ա֊րիւնարբուանի ՚ի նորոյ կտակարանացն. ՃՃ:

ԱՐԻՒՆԱԲԵՐ ԼԻՆԵԼ. Իբր Զարիւն փախել. *Եւ ոչ կերան զնա՝ արիւնաբերք եղեն. Կոչումն:

ԱՐԻՒՆԱԲՈՒՂԽ կամ ԱՐԻՒՆԱ֊ԲՈՒԽ. ա. Ուստի արիւնն բղխէ, կամ որ բղխէ և հոսէ զարիւն. *Ծաղկալից լինելին յարիւնաբուղխ վիրաց. Եղիշ. Է: *Սա֊տակեցեր զչիշխանսն յանձն արիւնաբուխ ափեծն. Վրք հոց:

ԱՐԻՒՆԱԳԵՂ. գ. Գեղացուր արեամբ. ուր կայ ինչ արիւնն քեզ. *Զարիւնագեղ անձանն խորհուրդ հանդրահռաչակեաց. Նար. ԽԱ:

ԱՐԻՒՆԱԳՈՅՆ. ա. որ և ԱՐԻՒՆԵ֊ՐԱՆԳ. Ունօղ կարմրութեն արեան. կարմիր. որպէս գոյն գրանձաւ. կար վարդեր. գոն գայլ֊ձուկ. *Տեսեալ զլուսանոյն արիւնագոյն լի֊նելոյ ընկերպարանեն. Եղիշ: *Ձի արիւ֊նագոյն. Մագ. ԿԳ: *Արիւնագոյն լեալ. Ը. Թագ: *Արիւնագոյն իբրև զորդան կարմիր. Սարգ. ՅԱ. Է: *Արիւնագոյն երե֊ւեր երկնայնոցն քո, զի յայսմ արտասցէ թէ ՚ի պատերազմէ եկն... զոր առեալ եր֊կնայինքն արիւնագոյն մարմնով. Վանք. յոր:

ԱՐԻՒՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցարիւն դարձուցանելն կամ դառնալն. *Ջերմոյ արծաթութեն ավելացք են առ ՚ի յարիւնա֊գործութիւն. Նիւս. կազմ. ԼԲ:

ԱՐԻՒՆԱԶԱՆԳ կամ ԱՐԻՒՆԱԶԱՆԿ. ա. որ և ԱՐԵՆԱԶԱՆԳ. Արեամբ զանգեալ. արիւնաշաղախ. *Տեսանեմ զծաղկատար֊ակս պատմուճանն արիւնազանգ առաջ֊նոյ. Պիտ: *Որ զիմեալ զայս յերգոսեայ ա֊րիւնազանգ կարմրութիւն ՚ի բասրայ. Լմբ. սղմ:

ԱՐԻՒՆԱԶԱՐԴ. ա. Արեամբ զարդա֊րեալ. կարմրերփեան. *Ահիւ սարսափ֊մամբ սարսնաւորն վերջինքն՝ եղանակքն յա֊րիւնազարդ մարմնով. Գնձ:

ԱՐԻՒՆԱԶԳԵՍՏ. և
ԱՐԻՒՆԱԶԳԵՍՏԵԱԼ. } ա. Զարիւն զգեցեալ. որ ըստ է արեամբ ներկեալ. *Պատերազմ֊ող արիւնազգեստ. Վանք. Եբրայեց: *Դի֊ւղ մերկ արիւնազգեստեալ. Շար: *Եւ յոգւոյն արիւնազգեստեալ հարսին. Խոր. հոգի:

ԱՐԻՒՆԱԹԱԹԱԽ. ա. Ἡμαγμένος. Cruentatus. Արեամբ թաթաւեալ. ա֊րիւնազանգ. արիւնաշաղախ. արանթա֊թախ, արանոփ. գանա զօշաղեալ. *Արիւ֊նաթաթախ ձեռօք, կամ ձեռք. Ոսկ. յհ. Բ. 19: Պիտ: ՃՃ: *Արիւնաթա֊թախ ապարեալ զմատունս. Վրք հոց: *Ե֊ղև հացն այն ինձ՝ միս արիւնաթաթախ. Վրք հց. ԾԳ: *Որ զքո զօրացն զգլխահոտ հալածն և զարիւնաթաթախ լուանալ տուաք. Մաղք:

ԱՐԻՒՆԱԹԱԹԱՒ. ա. Նոյն ընդ վ. *Հանդերձ արիւնաթաթաւ. Բրս. մրկ: *Արիւնաթաթաւ զսպասն բաց ցուցանէր. Ոսկիփոր: *Գանալից և արիւնաթաթաւ ան֊նեն. Վրք հոց: *Մերկ յամօթե, և ա֊րիւնաթաթաւ խայտառակեալ. Լմբ. ողբ:

ԱՐԻՒՆԱԹՈՐ. ա. Ուստի թորի ա֊րիւն. որ ծորէ զարիւն. արիւնաբուղխ. *Արիւնաթոր առեամբք մնուցանելով առ ՚ի զարգացումն. Անան. եկեղ:

ԱՐԻՒՆԱԼԻՑ. ա. Լցեալ արեամբ. *Ա֊րիւնալից արիւնապարտ մարմինն. Արծր. Գ. 8:

ԱՐԻՒՆԱԽԱՌՆ, կմ ԱՐԻՒՆԱԽԱՌՆ֊ա. Խառնեալ մրեալ ՚ի հեղումն և յար֊բումն արեան. արանդ ծծօղ՝ խմօղ, արանկլ֊ղոկ. *Իբրև զգազանս վայրենիս արիւնա֊խառնս: Զեմ գազան արիւնախառն. Ե֊ղիշ. Է: *Արիւնախառն վիրաց. Պիտ:

ԱՐԻՒՆԱԽԱՌՆ. ա. Ὕφαιμος. Sub-cruentus. Խառն ընդ արեան. արանոփ. գանիլ. *Արիւնախառն միս, կամ ջուր, կամ մարմինն. Վրք հց. ԾԸ. ԽԳ: ՃՃ: *Աչք բարկացողի հանապազ պղտոր և արիւնախառն. Նեղոս: *Ակն պղտոր և արիւնախառն լինի. Կիւր. Է. ԽՀ: *Ա֊րիւնախառն հուր. Թէոդոր. ԽԼ: *Դէմք խաժոռք, աչք արիւնախառն. Ոսկ. Ե֊փես. ԾԷ:

ԱՐԻՒՆԱԿԱԼ. ի, աց. գ. Θυΐσκη. Mortariolum. կամ ըստ եբր. թաք. Acer-ra. Անօթ զոհից, որպէս ընդունարան ա֊րեան ՚ի ձև սանդի կամ անկանի. ըստ այ֊լոց՝ տուփ կամ խնկաման. *Արար զկաճ սեղանոյն, և զարիւնակալս նորա. Եւ. ԼԷ. 16:

ԱՐԻՒՆԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Իբր Արիւ֊նագոյն, կամ արիւնազանգ. *Պատմու֊ճան արիւնական. ՃՃ:

ԱՐԻՒՆԱԿԵՐ, ի, աց. ա. Որոյ կե֊րակուրն և ըմպելին է արիւն. արիւնար֊բու. (կամ ՚ի կեր, իբր կէտ, արիւնարար, արիւնահեղ). *Արիւնակեր առիւծ. ՃՃ: *Սոդոմայեցւոց հուր ծծըմբաբեր՝ հասցէ ՚ի գլուխս արիւնակեր. Ղ. Եղեւ:

ԱՐԻՒՆԱԿԵՐՊ. Տե՛ս ԱՐԻՒՆԱՆՄԱՆ. *Արիւնակերպս երևեցուցանէր զինքն. Վանք. յոր:

ԱՐԻՒՆԱԿԵՐՊԻՄ, եցայ. չ. Արիւ֊նակերպ լինել. լինել իբրև զարիւն. *Հրա֊գունեալ արիւնակերպին, և լուսափայ֊լեալ թելթեանան. Նար. յովէր:

ԱՐԻՒՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Կցորդ արեան. ազգակից՝ գոնէ ըստ սեռի, որ֊պէս կենդանին ընդ մարդոյ. *Անասուն՝ զի արիւնակից մարդկան է, չարար արժա֊նի ապրեցուցանել. Եղիշ. յեռ:

ԱՐԻՒՆԱՀԱՆ, ի, աց. ա. Որ հանէ զարիւն յանձնէ՝ ցռելով, կամ յայլոց՝ վի֊րաւորելով, սպանանելով. արան հանօղ՝ ը֊նող. *Այգեպանի ողբամք, և զազրալի խայ֊տառականօք արիւնահան և արիւնահեղ լինիք: Հեղամբ եցէք զարիւնահանան. Մագ. ԽԳ: *Եթէ արիւնահան ոք իցէ: Ամենայն գողք և աւազակք արիւնահանք. Բուզ. Դ. 12:

ԱՐԻՒՆԱՀԵՂ, ի. աց կմ եց. ա. Ἐκχέων αἷμα. Sanguinem fundens. Ἀνὴρ αἱμάτων. Vir sanguinum. Որ հեղու զարիւն մարդոյ յանիրաւի. մարդասպան. որպէս յն. հեղօղ զարիւն. Եզեկ. ԾԳ. 38: ԾԶ. 10: և ոմ Այր արեանց. Սղ. Է. 7: ԽԵ. 9: ԾԳ. 24: ԾԸ. 3: *Ամենայն որ նեն֊գութիւն ունի առ ընկերն, արիւնահեղ է. թէպէտ և ոչ եհեղ զարիւնն վասն ոչ լինելոյ ձեռնհաս. Լմբ. ող: *Առաջնոց արիւնա֊հեղիցն. Եւագ. մաբ: *Մինչև ցե՞րբ իցեմ յանհի և ՚ի դողման արիւնահեղ թագա֊ւորիս. Կաղանկ:

ԱՐԻՒՆԱՀԵՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐԻՒՆ֊ՀԵՂՈՒԹԻՒՆ. *Առաջակն զամենայն վա֊խեր յարիւնահեղութեն ծախեաց. Ճ. Ժ:

ԱՐԻՒՆԱՀՈՍ. ա. Ուր իցէ հոսումն արեան իւիք օրինակաւ. *Ցարիւնահոսն յարուցանելն քրտունս: Ծփուրական ափ֊ափք պաշարեալ, գեղոց և արիւնահոսն օ֊շտակելոց կարօտանոյ. Պիտ: *Պատառեալ արիւնահոսս. Սխոխան:

ԱՐԻՒՆԱՀՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Αἱμορ-ρόια. Sanguinis profluvium. Հոսումն ա֊րեան, որպէս ՚ի տեռատես, և յախտա֊ցեալս թանչիւ կամ ախտիւ որովայնի. *Զեղեալ արիւնահոսութեք՝ մերձեցար ՚ի քեզ քղանցսն, և հոսումն եկաց. Աճառ. Դրփ:

ԱՐԻՒՆԱՅԵՂՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Առա֊տութիւն կամ լիութիւն արեան. *Արիւնա֊յեղցութեան զզօլորն ընլով կենդանիս ու֊ժեղագոյնս գործէ. Պիտ:

ԱՐԻՒՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ἐξαιματοῦ-μαι. In sanguinem convertor. Ցարիւն դառ֊նալ, փոխիլ. և Արիւնիլ. արան փոխուիլ՝ կտրիլ. արիւնոտիլ. *Ջիւթոյ կերակուրքն՝ կէսքն արիւնանան. Կոչ. Ի: *Ընկալեալ մասն արեան ինչ ՚ի լերդէն՝ արիւնանայ. Մագ. ԾԷ: *Հանեին զհացն արբութեն, և զգինին արիւնանալ պատարագին՝ ՚ի վե֊րայ սեղանոյն. Բուզ. Է. 28: *Բիւրք աչացն արիւնանան. Ոսկ. յհ. Ա. 25:

ԱՐԻՒՆԱՆԵՐԿ. ա. Ներկեալ կամ գունեալ արեամբ. արիւնազանգ, և արիւ֊նագոյն. *Տեսեալ զնա արիւնաներկ մար֊մնով. Վանք. յոր: *Արիւնաներկ սուսեր (խաչի). Բենիկ: *Մասն ՚ի կենաց փայ֊տէն արիւնաներկ. Վրդն. Յ: *Արիւնա֊ներկ շղթայիք, կամ հանդերձիւք. Խոր. հռետ: Գանձքն: *Ցարիւնաներկ ծաղկաց ծիրանացեալ: Արիւնաներկ մանուշակա֊գոյն. Թէոփիլ. Խ Դ: *Արիւնաներկ ձեռ սպառնումնեանի. Գնձ:

ԱՐԻՒՆԱՆԵՐԿԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Ելէք ընդ առաջ արիւնաներկեալ կարմ֊րազգեստ խնոյ փեսային. Խոր. հռետ: *Պատմուճան արիւնաներկեալ. Սարգ. Ա. Դ. Է:

ԱՐԻՒՆԱՆՄԱՆ. ա. Նման արեան. ա֊րիւնագոյն. որ և ԱՐԻՒՆԱՏԵՍԱԿ, ԱՐԻՒՆԱ֊ՏԵՍԻԼ, ԱՐԻՒՆԱԿԵՐՊ. *Փրփրեալ ծիրա֊նեգոյն արիւնանմանն. Արծր. Բ. 5: *Բեր֊ցուք ձեզ խորտիկ արիւնանմանն. Ճ. Ա:

ԱՐԻՒՆԱՆՇԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Լու֊սաւորք խաւարամած արիւնանշան. Աճառ:

ԱՐԻՒՆԱՇԱՂԱԽ. ա. Արեամբ շա֊ղախեալ. արիւնաթաթաւ. արիւնաթա֊թախ. արիւնաներկ. *Արիւնաշաղախ գը֊րունք, կամ սանձար, կամ, ակք ծե֊րոցն. Ածողբ. Բարսղ: Անան. եկեղ: Հ. Կի֊ւղ: Լաստ. ԾԷ:

ԱՐԻՒՆԱՇԱՏ. ա. Որոյ արիւնն է ա֊

ռատ՝ յաւուրս հասակի. *Ի ձեռն ջերմեռանդն և արիւնաշատ կուսին. Եփր. Բգ: *Գլխոյ եղև աղջիկ մի կոյս և արիւնաշատ, զի չեռուցանէ զնա. Տօնակ:

ԱՐԻՒՆԱԳԱՐՏ. ա. որ և ԱՐԵՆԱԳԱՐՏ. Գարշական արեան. արիւնահեղ. ոճրագործ. *փախստականք յաշխարհէն՝ արիւնապարտք. Փարպ: *Արիւնալից արիւնապարտ մարմինն. Արծր. Դ. 8: *Արիւնապարտք լինին ըստ մարգարէին 'ի ծուլանալն. Խոսր:

ԱՐԻՒՆԱՍԱԿԱՒ. ա. Որ սակաւ է արիւնն, կամ նուազեալ. *Արիւնասակաւ ծերութեան. Եփր. Բգ:

ԱՐԻՒՆԱՍԷՐ. ա. Սիրող արեան այսինքն արիւնհեղութեան. այր արեանց. *Ներկաւ մարմին նորա 'ի գոյն արեան, արիւնասէր գոլով. Վրդն. ծառ: *Թէպէտ յեղանակաւ ոչ գազանանման և արիւնասէր ունիցի զձեռս. Մխբ. դատ:

ԱՐԻՒՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր արիւնհեղութեան. *Ոչ եթէ նոր ինչ է ձեր արիւնասիրութիւդ. զի՞ 'ի մարգարէիցն ոչ սպանէին հարքն ձեր. Տօնակ:

ԱՐԻՒՆԱՎԷԺ. ա. Որ ունի զվիժումն, այսինքն զբղխումն և զհոսումն արեան. տեռատես. *Արիւնավէժ կինն 'ի գրօշակ արարչին մերձենալով բժշկեցաւ. Քեր. փէրբ:

ԱՐԻՒՆԱՏԵՍԱԿ. } Տ. ԱՐԻՒՆԱՆՄԱՆ.
ԱՐԻՒՆԱՏԵՍԻԼ. } *Զայն որ արիւնատեսակն է, մանրապէս գործեալ բաշխելով: Գոյն ինչ արիւնատեսակ տառեալ անուամբ կարմիր աստեղբ. Գղտփ. փիլ: *Աչաւն արիւնատեսակ. Առակ. Բ. 2: *Սարդիոն է չիկագոյն արիւնատեսիլ. Տօնակ:

ԱՐԻՒՆԱՐԲՈՒ, ի, աց. ա. Ըմպօղ արեան. արիւնահեղ. որպէս գազան, և գազանաբարոյ. արջառ խոզ, արջանկուն. *Իբրև զգազանս շաղղակերս և արիւնարբուս. Եղիշ. Է: *Որոց տեսեալ զարիւնարբուս 'ի կենդանեացդ. Ցհ. խմ. պաւ: *Կարիւն արիւնարբու. Գր. հր: *Զանյագ բերանս առիւծոյն սանձեաց, և զարիւնարբու ըղձեղումն կարճեաց. Ոսկ. Եփ: *Որոց զօրագլուխ էր արիւնարբու և այսակիրն մահմատ. Ղեւոնդ. Է: *Արիւնարբուք գազանացեալ. Ը. Վեմ: *Ըստ իւրեանց արիւնարբու բարուցն. Լաստ. ծէ:

ԱՐԻՒՆԱՐԲՈՒԹԻՒՆ. գ. Սիրելն ըմպել զարիւն. արիւնհեղութիւն. *Տակաւին ծարաւի է արիւնարբութեան. մինչև յերբ ոչ կամիցի յագենալ արեամբ. Արծր. Բ. 3:

ԱՐԻՒՆԱՑԱՅԹ. } ա. Ἡμαγμένος.
ԱՐԻՒՆԱՑԱՅՏ. } Cruore aspersus.
Որ ցայտէ կամ երևի ցայտեալ յինքեան զարիւն. արիւնաշաղախ. *Երբեմն վառեալ, և երբեմն արիւնացայտ երևեցի. Ոսկ. Եփ: *Զվերամբարձ բազնիսն արիւնացայտ լինել. Անան. եկեղ:

ԱՐԻՒՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ արիւնանալ. յարիւն փոխարկել. *Քնի զինքն մարմնացուցեալ և արիւնացուցեալ 'ի վերայ սրբութեան սեղանոյն՝ հրամայեաց սրբութիւն ուտել և ըմպել. Եղիշ. Ննջ: *Զայրենաբերութեան Քաշակս իւր զօրէ արիւնացուցանել. Մագ. ծէ:

ԱՐԻՒՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἔναιμος. Sanguine praeditus, vivus, & sanguineus. Ունօղ արեան. կենդանի. արեան ունեցօղ. *Արիւնաւոր կենդանիք, կամ զեռունք. Նիւս. բն: Տօնակ: Կանոն: *Սեղան... յարիւնաւորաց (այսինքն 'ի մսոյ ...հից). Փիլ. փեսայն:

ԱՐԻՒՆԱՔԱՄ ԼԻՆԵԼ. Քամիլ կամ հոսիլ արեան. նուաղիլ յարենէ. *Մարմինն արիւնաքամ եղեալ. Վրդն. ղուկ:

ԱՐԻՒՆԵՌԱՆԴՆ. ա. ն. Որ եռայ արիւնն. և եռացմամբ արեան. *Մինչ կայր եւս արիւնեռանդն յուզեալ. Մագ. կէ:

ԱՐԻՒՆԵՄ, եցի. ն. Արեամբ շաղախել ներկել. արանոփել. գանաբնօք. *Զհերն խզել, կամ զձակատն հարկանել. զերեսն արիւնել. Երզն. խրատ: Որպէս և Սիր. ԽԲ. 6. *Ծառայից չարաց վասն 'ի զիկօղսն յարենելոյ. ըստ յն. զգերելն է, զկողսն արիւնել:

ԱՐԻՒՆԵՐԱՆԳ. ա. Ունօղ զերանգ արեան. գան ռէնկլի. *Արիւներանգ ներկուած: Զարիւներանգն կարմիր. Նար. ծդ. և խլ: *Արիւներանգ մարմնով ունի զգեցեալ պատմուճան գեղեցիկ. Վանր. յոր:

ԱՐԻՒՆԸՆԾԱՅ. ա. Արեամբ հանդերձ ընծայեալ. խառն ընդ արեան նուէրական. *Արիւնընծայ ... ազերսեցն յարգամամբ. Նար. ձբ:

ԱՐԻՒՆԸՌՈՒՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Արիւնըռուշտն գոլ. շառագունութիւն 'ի գոյն արեան. *Զգացուցեալ Թագաւորին զարիւնըռուշտութիւն խառնուածոց երեսացն անդուրայ. Ուռհ:

ԱՐԻՒՆԸՌՈՒՇՏ, կամ ԱՐԻՒՆՌՈՒՇՏ. ա. Ὕφαιμος. Sanguine suffusus, rubescens, sanguineus. Շառագոյն. արիւներանգ. մթագոյն. ոսկեգոյն արեամբ ներկեալ. Գերուշտագործ, գան ըէնկլի. (Աչք 'ի բարկութենէ) շառագոյն արիւնըռուշտ լինին: Արիւնըռուշտ աչօք հայելով (շան 'ի թշնամին՝) փրփրով բերանն լի. Փիլ. յմնօրփ. և լիւս: *Զոմանց աչս (տեսանէր) արիւնըռուշտ և կարմիրս: Ոմանց սև լեալ գէմք, ոմանց արիւնըռուշտ. Վրք հց. ծի: *Արիւնըռուշտ ակն. Սարգ. յկ. Բ:

Կամ Արիւնաշաղախ. *Եղնգամբք իւրև երկաթի քերչօք արիւնըռուշտ առնէին. Վրք ոսկ: *Իբր յառաջայրի փշալից և արիւնըռուշտ շրջիմ. Ի Գիրս խոսր: Իսկ *Զարիւնըռուշտ մահմեդայն անգր 'ի ներքս խաձողէր. ՃՃ. խմ, զարեամբ այլոց շաղախեալս յանիրաւութեան:

ԱՐԻՒՆԸՌՈՒՇՏ. իբր Արիւնախառն, կմ արիւնաշաղախ, ներկեալ յարենէ այլոց. *Արիւնըռուշտ գազան: Արիւնըռուշտ առիւծ. Ցհ. կբ: Մաշտ: Ճ. Ա:

ԱՐԻՒՆՀԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Հեղուլն զարիւն այլոց. մարդասպանութիւն. կոտորած. արեան ճապաղիք. *Բազում ոճիրս արիւնհեղութեան գործեաց: Անուղղ վրէժս զատաւորկ արիւնհեղութեանցն զբրխտանկեց. Արծր. Բ. 2: *Ուր բազում արիւնհեղութիւնք եղեն. Լաստ. Ի: *Ոչ սուր արկաւ, ոչ արիւնհեղութիւնք. Սարգ. յկ. Դ: *Արիւնհեղումն աղգաւորք ոչ մարմնոյ արեան, այլ հոգւոյ. Լմբ. ող:

ԱՐԻՒՆՈՌՈՂ. ա. Արեամբ ոռոգիչ, և ոռոգեալ. արիւնաշաղախ. *Առ խաչ շաղախեա զընդ հանապազուրած բնակութիւն արիւնոռոգ ոռոգմամբ. Գիփ:

ԱՐԻՒՆՈՏ. ա. Նոյն և ռմկ. Արիւնազանգ. արիւնաթաթախ. *Հանդերձ արիւնոտ. Լմբ. հմբ: *Խնդրեաց զաեզն արիւնոտ, և համբուրեաց. Վրդն. յարեփոխ: *Ոչ զշրթունսն արիւնոտ տեսանեն. Ոսկ. մ. Բ. 5: *Ցեռոյ լուսանայն զարիւնն (արմկեալ), և ոչ եթէ արիւնոտ մնացին. Ոսկ. Եփր: *Ոչ եթէ արիւնոտ շրջէր հանապազ. Սարգ. ա. յհ. Է:

Եւ Արիւնաւոր. *Դաստանամարգձքն բարդկացկոյք լինին, և արիւնոտքն ցամաքանայցեն. Լմբ. առակ:

ԱՐԻՒՆՈՐԱԿ. Տ. ԱՐԻՒՆԵՐԱՆԳ. *Զարիւնորակ ձորձ. Նար. խլ:

ԱՐԻՒՆՈՒՏ. ա. Արիւնաւոր. ունօղ արեան. *Մարմին արիւնուտ և կակղագոյն բաղկացոյց. Գղտփ. փիլ. յն. Ἔγχυμον, հիւթոտ:

ԱՐԻՒՆՈՒՏ. ա. իբր Արիւնոտ և Արիւնագոյն. *Ցուռս ծերոյն մայրենոյ մօր հում արիւնուտ. Վրք հց. Ժ: *Զգալիքս ոչ կարեն ատանել միս հում և արիւնուտ. Ճլ: *Առ 'ի յամառանելն այդր արիւնուտ հրոյդ. Անյաղթ. բարձր: Թէոդոր. խչ:

ԱՐԻՒՆՈՒՏԱՑԻՆ. Նոյն ընդ վ. իբր արիւնատեսակ. (կամ արիւնայինն, խառն ընդ յն. ձայնիւս ξφου, տեսակ.) *Դնել զին 'ի ներքս 'ի խանւթին 'ի հրոյն մտրրակցութեն, հրամանն գունոյ՝ արիւնատեսակն շառագունեցուցեալ. յն. զարեան տեսակ. Նիւս. կազմ. ԼԲ:

ԱՐԻՒՆՌՈՒՇՏ. Տ. ԱՐԻՒՆԸՌՈՒՇՏ:

ԱՐԻՒՆՔԱՐ, ի. գ. Αἱματίτης. Haematites, lapis lenticularis. Քար գադարեցուցիչ հոսման արեան, կամ արիւնագոյն. արունաքար, արունի քար, ջաղի քար. համառխուղիւմ, շափէնէ, շափէնճ, Ժըմբիք թաշը: Բժշկր:

ԱՐԾԱԹ, ոյ, ով. գ. Ἀργύριον. Argentum. Մետաղ սպիտակափայլ՝ պատուականագոյն յետ ոսկւոյն. (նոյն բառ է և յն. լտ. արղիրօն, արճէնդում. Կիւմռ. ... Ֆըզա.) *Ոչ էր համարեալ արծաթ յաւուրս սողոմոնի՝ թէ իցէ ինչ: Չէ է տեղի արծաթոյ, ուստի լինի: Իբրև զարծաթ զտեալ: Անփորձ արծաթ: Արծաթ խոտան: Անօթս արծաթոյ (այսինքն արծաթեղէն). ԿՆ:

ԱՐԾԱԹ. Սպաս արծաթի. *Եդաւ յուզիթայ զամենայն արծաթ խորանին և զգահոյսն: Զխորդ զողանեալս 'ի տանէ տեառն քո արծաթ կամ ոսկի: Գործել զոսկին և զարծաթ: Զգարշելիս նոցա և զկուռս զփղձայսն և զքար և զարծաթ. ԿՆ:

ԱՐԾԱԹ. Դրամ արծաթի. ճէրմակ ստակ. *Տաց քեզ արծաթ ընդ ագարակին: Զորեքհարիւր սատեր արծաթոյ: Երեսուն կրկին սատեր արծաթ: Տուժեսցէ արծաթ: Կշռեցի նմա արծաթ եօթն սիկղ, և տասն արծաթոյ: Արծաթ քո ընդ քեզ լիցի 'ի կորուստ. ԿՆ:

ԱՐԾԱԹ. Խինչք. մեծութիւն. ընչոյ. զէ, մալ, դէնկիւնլիւ. *Որ սիրէ զարծաթ, ոչ յագեսցի արծաթով: Արծաթոյ լուեալ ցէ ամենայն ինչ, (այսինքն արծաթով վճարի.) Ժող. Է. 9: Ժ. 16: *Վաճառող արծաթն ծառայեցուցիչ. Նար. ԽԵ:

ԱՐԾԱԹ ԿԵՆԴԱՆԻ. Տ. ՍՆԴԻԿ. Argentum vivum. որ և է ըստ յն. ջրարծաթ. Ὑδράργυρος. *Օրինակ քաշապէս հեղանագութեան կենդանի արծաթն մեզ լինիցի, որ 'ի ներքոյ ամենեցուն գլորի, և յամենայն աղտոյ մարմնոյ անկցորդ. Կլիմաք:

ԱՐԾԱԹԱԳԻՆ, գնի. ա. Ἀργυρώνητος. Emptus pecunia, emptitius. Արծաթով գնեալն. ըռփօլ գնած, գնծու. *Արծաթագին անդրանկութեան. Մխ. դտ. Բ: *Արծաթագին ծառայք նոցա. Յոբ. Դ. 9:

ԱՐԾԱԹԱԳԻՆ. գ. որպէս Ծառայ արծաթագին. գնծու. փէօլէ, մալի մէմլուք, նէօքէր: Տես Ծն. ԺԷ. 12. 23. 27: Ել. ԺԲ. 44: *Ընդոծնելոյն տանս, և արծաթագնեաց տայցէ. Փիլ. ...:

ԱՐԾԱԹԱԳՈՅՆ. ա. Ունօղ զգոյն արծաթոյ. որ և ԱՐԾԱԹԱԳՈՒՆԵԱՆ. Կի-

ձեւ. *Արծաթագոյն կաթիլ. Ոսկ. մթ.։

ԱՐԾԱԹԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. գ. Ἀργυροκόπος. Conflator argenti. Որ գործէ պաս արծաթի. ուճինճ քեար չինօղ. գօյումճի. *Զուր աշխատի արծաթագործն. Եբեմ. ի. 29։ *Դեմետրիոս անուն անուանն՝ արծաթագործ. Գծ. ժթ. 24։ *Արծաթագործն եւ պղնձագործն. Եղնիկ։ *Ամբարտաւանէր գործոմն եւ ՚ի վերայ արծաթագործաց. Մխ. առակ։

ԱՐԾԱԹԱԳՈՐԾ. Գործեալ յարծաթոյ. արծաթի. ուճինճ չինած. *Արծաթագործ պատկեր. Ագաթ. *Զարդս ոսկեզարդս, եւ արծաթագործս. Արծր. Գ. 2։

ԱՐԾԱԹԱԳՈՐԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ անկ է արծաթագործաց եւ արծաթագործութեան. *Ցարծաթագործական հատածոյն սակաւ մնածն նուաղանչչութիւն լինի. Քէր. քէրթ. ՚ի Մոգիոփ. (եւ Եբեմ. ուր վրիպակաւ գրել գնի, յարծաթագործականութեան հատուածոյն։)

ԱՐԾԱԹԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Արուեստ հանելոյ եւ գործելոյ զարծաթ. մաքէնճիլիք, խուլճըլըգ, գօյումճուլուգ. *Գիտաւ արուեստ ոսկեհանութե եւ արծաթագործութե. Վրդն. գգծ։

ԱՐԾԱԹԱԳՈՒՆԵԱՆ. Տ. ԱՐԾԱԹԱԳՈՅՆ. *Արծաթագունեան լինին գանձինք. Բրս. ողջոյն։

ԱՐԾԱԹԱԶՕԾ. ա. Օծեալ կամ պատեալ արծաթով. կիւմիւշ գափլը, օլլմուշ. *Ցոյցի գահոյս հրամայեցէ հանգչել, եւ ՚ի մեննակս արծաթազօծս. Ոսկ. մ. ա. 20։ *Դրունս ձուլածոյս ՚ի յոսկեգոյն պղնձոյ արծաթազօծս. Մարթն. ուր վրիպակաւ գրի՝ ԱՐԾԱԹԱԶՕԹՍ, զոր կարէ ոք ընթեռնուլ եւ Արծաթազօզ։

ԱՐԾԱԹԱԾՐԱՐ. Տ. ՔԱՆՔԱՐԱԹԱՔՈՅՑ. *Մշակք նենգաւորք՝ արծաթածըրարք. Մծբ. ժբ.։

ԱՐԾԱԹԱԿՈՒՌ. ա. Կռեալ եւ հոծեալ արծաթի գործածով. *Ո՛չ զծի քաղցկացի կամ ազնիւ անուանեալք վասն բազմապատիկ արծաթակուռ փոկոցն. Ոսկէ։

ԱՐԾԱԹԱՀԱՆԳԻՍՏ. ա. Հանգիստ արծաթոյ (ըստ այլաբանութեն). կիւմիւշ մազակ. *Արծաթահանգիստ փայլումն. Սիւն. լգ։

ԱՐԾԱԹԱՀԱՆՔ. գ. Ἀργυροκοπεῖον. Argenti officina. Հանք կամ բովք, ուստի արծաթն հատանի կամ ելանէ. կիւմիւշ մադէնի, կիւմիշխանէ. *Ո՛չ արծաթահանք ի-ցին եկեղեցիս. այլ՝ բանակեալ հրեշտակաց, եւ բնակութե ած. Ոսկ. մ. բ. 25։

ԱՐԾԱԹԱՁՈՅԼ, ձուլի, լից. ա. Ἀργυροχόος. Argentarius. Որ հալէ եւ ձուլէ զարծաթ. արծաթագործ. ուճինճ կամ ար ծըթէ քալ թօփօղ. *Ընդ ոսկերիչս եւ ընդ արծաթաձոյլս հակառակի. Իմ. ժե. 9։ *Զձեռս եւ զգործիս հիւսանց... քաղ ՚ի բաց ղոսկեգործաց եւ զարծաթաձուլից, եւ արքայ նիւթոյն հանձոյ եղե ուսուցմե. Սարգ. հանգ.։

ԱՐԾԱԹԱՁՈՅԼ. Ձուլեալ յարծաթոյ. արծաթի. ուճինճ թօքմայ կամ չինած. *Արծաթաձոյլ կուռք. ԾԾ. *Պագղապաղմունք ոսկեփողացեալ եւ արծաթաձոյլք. Տօնակ։

ԱՐԾԱԹԱՃԱՃԱՆՉ. ա. Որ ճաճանչէ փայլէ իբրեւ զարծաթ. *Ուսուցանէ՝ զի արծաթաճաճանչ է ամպին ». յն. արծաթափայլ. Կոչ. ժէ։

ԱՐԾԱԹԱՆՄԱՆ. ա. Նման արծաթոյ. արծաթահանգէտ. պայծառափայլ. *Ձեռնապանծութեան ոսկեսանեալ փարօք, եւ արծաթանման առագաստք. Լծ. ռծոց։

ԱՐԾԱԹԱՊԱՏ, ի, աց. ա. Περιαργυρόμενος, καταργυρώμενος, եւն. Argento obductus. Արծաթի թիթեղաւ պատեալ. արծաթով զարդարեալ. ուճինճով պատած. կիւմիւշ իլէ գափլը. *Ամենայն սիւնք գաւթին շուրջանակի արծաթապատք. Ել. իէ. 17։ Ա լը. 17. 19։ *Թեւք աղաւնոյ արծաթապատ. Սղ. կէ. 14։ *Զկուռս արծաթապատս. Ես. լ. 22։ *Հուր անկանի ՚ի տուն գլխոյն ոսկեպատ պատոյն եւ արծաթապատացն. Թղթ. քարոզ։ *Դրամբք արծաթապատօք. Արծր. Է. 8։ *Գահոյս արծաթապատս մի առնիցես. Ոսկ. եփես. ժգ։ *Արծաթապատ տապան. Վրք հց. ժդ։

ԱՐԾԱԹԱՌ. եւ ԱՐԾԱԹԱՌՈՒ. } ա. Առօղ զարծաթ կամ զդրամս յայլմէ. *Վաճառականք իմաստունք արծաթառք։ Արծաթառուքն ցուցցեն զօգուտ եւ զշահ քանքարին. Մծբ. ժբ.։

ԱՐԾԱԹԱՍԱՆՁ. ա. Որոյ սանձն է արծաթի. *Ձիւքո ոչ իցէ արծաթասանձ. Բրս. հայեաց։

ԱՐԾԱԹԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. մ. Φιλάργυρος. Pecuniae amans, avarus. Մոլեալ ՚ի սէր արծաթոյ. ընչասէր. ընչաքաղց, ագահ. Տիմ Ղկ. ժզ. 14։ Բ. տիմ. Գ. 11։ *Արծաթասէրն զհարկաւոր կարիսն առաջի արկանէ։ Ցանկութե արծաթասիրի ոչ յագի ՚ի բազմութէ ընչիցն։ Բարիոք թուի արծաթասիրացն՝ նիւթոյն գեղեցկագունութե. Նիւս. կազմ. իբ։

ԱՐԾԱԹԱՎԱՃԱՌ, ի, աց. ա. Ἀργυροπράτης. Nummularius. Որ վաճառէ զարծաթի դրամս. այն է լումայափոխ, սեղանաւոր. սառրաֆ. *Արծաթավաճառ ոմն մանուկ հասակաւ. Վրք հց. Է. *Վասն արծաթավաճառաց եւ գինեվաճառաց. Գէ. էս։

ԱՐԾԱԹԱՏԵՍԱԿ. եւ ԱՐԾԱԹԱՏԵՍԻԿ. } Ἀργυροειδής. Argenti formam praeseferens. Տ. ԱՐԾԱԹԱՆՄԱՆ. *Իշխանութիւն՝ որպէս ոսկետեսակ, համանգամայն եւ արծաթատեսակ. Դիոն. երկն։ *Արծաթատեսակք այլաբանութե. Սիւսան։ *Շուրջ կալով ՚ի վերայ արծաթատեսիկ սկաւռըն. Ճ. Բ։

ԱՐԾԱԹԱՐԱՐ, ի, աց. Տ. ԱՐԾԱԹԱԳՈՐԾ. *Կռանագործ արթածորարացն. Ագաթ։

ԱՐԾԱԹԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Արժողութի արծաթոյ որոշեալ ՚ի տէրութէ կամ ՚ի սովորութէ. յն. արծաթ սահմանեալ. *Գին հատանել նախնրախայրեացն արծաթարժութե. Փիլ. լհ. ժբ։

ԱՐԾԱԹԱՓԱՅԼ. ա. փայլուն՝ սպիտակ՝ պայծառ որպէս զարծաթ. *Արծաթափայլ մաքրութի. Նար. կուս։ *Զսպիտակութիւն արծաթափայլ հոգւոյն շնորհաց. Լմբ. ող։

ԱՐԾԱԹԱՓՈԽԱՏՈՒ. ա. Որ տայ ըզդրամ ՚ի փոխ առնօսեօք. *Արծաթափոխատուք, վաշխավաճառք. Մծբ. ժբ։

ԱՐԾԱԹԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Ἀργύρεος. Argenteus. որ եւ ԱՐԾԱԹԻ. Յարծաթոյ շինեալ. ուճինճ. կիւմիւշտէն, կիւմիւշ. *Աձս արծաթեղէնս։ Ոսկեղէն ամպանոյն, նոյնպէս եւ զարծաթեղինացն. Ել. Ի. 23։ ա. թ. իէ. 16։ *Մահարձանօք արծաթեղինօք. Նար. գանձ էկեղ։ *Ընդ ինքեան ունելով զխաչն արծաթեղէն ոսկեխաչաց տեսակաւ. Կոչման։ *Անօթով արծաթեղինաւ. Մխ. դպ։

Իսկ ա. դեփ. ա. 18. *Ոչ ապականացու արծաթեղինօք ». խմա, դրամովք, ընչիւք։

ԱՐԾԱԹԵՄ, եցի. ն. Առաւել ամկ. որ եւ արծթեմ. Արծաթով պատել կամ օծանել. *Զոր յետոյ Սսեցին արծաթեալ է. Մխ. այր։

ԱՐԾԱԹԻ, թւոյ, թեաց. ա. Ἀργύρεος, ἀργυροῦς. Argenteus. Տ. ԱՐԾԱԹԵՂԷՆ. *Զսկիհն իմ արծաթի։ Որ ոսկի ա-կի, եւ որ արծաթի՝ արծաթի։ Խարիսխս արծաթի։ Կողք արծաթիք. տաշտք արծաթիք։ Փողս կռածոյս արծաթիս։ Զանիւ, եւ լապտերօք արծաթեօք. եւն։ *Ոմն պղնձի, ոմն արծաթի։ Արծաթի եղջիւր, կամ կանթեղք. Ագաթ։ *Բազմութիւն պատկերաց՝ ոսկեղինաց եւ արծաթեաց. Սարգ. հանգ։ Իսկ Մթ. իզ. 15. *Կշռեցին նմա երեսուն արծաթի ». յն. արծաթիս, իմա դրամս, դահեկանս։ Այլ Առ. լա. *Ցաղագս երեսուն արծաթին ». իմա, արծաթոյ, դահեկանի։

ԱՐԾԱԹՈՒՆԱԿ. ա. Ունօղ յինքեան զարծաթ. այն է գանձանակ. եւ Որ ինչ անկ է գանձանակի. *Ցարծաթունակն կորբան տապանակին. Նար. խա։

ԱՐԾԱԹՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλαργυρία. Amor pecuniae, avaritia. Սէր արծաթոյ. ագահութի. տամա. *Արմատ ամենայն չարեաց արծաթսիրութի է. ա. տիմ. զ. 10։ *Ցարգի եղեւ արծաթսիրութիւն քան զմեծսէրութի. Լաստ. ժբ։ *Արծաթսիրութիւն ոչ ՚ի բազումն, այլ ՚ի կամս սիրողին գտանեսցի. Վրք հց. Բ։ *Արծաթսիրութե մոլեալ յուդայ. Շար։

ԱՐԾԱԹՔԱՂՑՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. *Որ կցորդն եղեւ ստարացն մեղաց վասն արծաթքաղցութե. Սարգ. յհ։

ԱՐԾԱՐԾԱՆԵՄ, (ծի). եւ ԱՐԾԱՐԾԵՄ, եցի, եա. } ն. Ἀναζωπυρέω. Exsuscito. Ἔξω πύροω. Excito, accendo. Φυσάω. Sufflo, spiro. Իբրու Արթնացուցանել կամ զարթուցանել սաստիկ. այն է կրկին վերստին բորբոքել զառկայծեալ հուրն՝ փչմամբ կամ փքովք. հրահրել, վառել. ուեանտըրմագ, դօլաշտըրմագ. *Որ փքովք կայծակունս արծարծանէ. Ես. ծդ. 16։ *Հուրն՝ որ երբեմն արհամարհեցաւն եւ շիջաւ, սկսաւ վերստին արծարծիլ. Յհ. կբ։ *Իւղոյ պարարտութի արծարծեալ զճառագայթս ճրագի. Զքր. կթ։ *Միոյն արծարծէ, եւ միւսն շիջուցանէ։ Զշիջեալ չարիսն նոյնչափ արծարծեա. Նար. լ. հա։ *Զփոքր խարոյկն արծարծէ. Լմբ. ող։

Նմանութի՝ որպէս Վառ ՚ի վառ նորոգել, շարժել. գրգռել. զօրացուցանել. կազդուրել. սաէպ ՚ի կիր արկանել. վերանորոգել եւ պայծառացուցանել զինչ որ եւ է օրինակաւ, իբրու զարթուցանելով ՚ի թուլութենէ կամ ՚ի թմրութենէ, եւն։ *Արծարծել զշնորհսն այ։ Արծարծեցաւ ոգին յակոբայ. Բ. փլմ. ա. 6։ Ծն. խէ. 27։ *Առաքեաց զնա, զոմանս՝ որ տակաւին կանաչէին զնծ՝ արծարծել նորոգել. Կիւրղ. ծն։ *Անչափ նշանօքն արծարծեր զնոսա ՚ի հաւատս։ Վերստին արծարծել զխորհթացեալ բանս հաւատ-ոյն. (լուսաւորանել). Ոսկ. գծ։ *Զայս զնորագործեալ ձայն փչեցեալ այ զօրութեն յարոյց եւ արծարծեաց։ Որք ՚ի հի-ւանդութեցն արծարծին յառողջութե. Փիլ։ *Վերստին արծարծել զառաջին մասն։ Արծարծեաց, եւ զարգացոյց։ Արծարծելով յառողջութե։ Արծարծէ ընդ առողջութեն կարողապէս եւ զխորհրդոցն տեսութե. Պիտ։ *Արծարծեալ զմնացեալ իշխանսն՝ գնալ ՚ի վերայ արքային. Զենոբ։ *Հանգիստ առեալ զօրացն, եւ արծարծեալ յաղթութեն. Խոր. գ. 26։ *Արծարծել

անդրէն 'ի ձեռն ապաշաւանաց զկորուստն կորուսա. Աւծր. ա. 1: *Թոյնք մաշուն ինձ արծարծեցաւ. Նար. ԻԴ: *Զքեզ խմով խակ առասութիւք արծարծեմք: Ի կենդանութիւն դարձեալ զիս արծարծեաց: Սոքա արծարծեցին զկարգ և զօրէնսդրութիւն մեծին սահակայ. Մագ: *Զինչ կարօտի պարզ բանս արծարծելոյ. Լմբ. ող:

ԱՐԾԱՐԾԻՉ. ա. Որ արծարծէ (ըստ ամենայն առման). *Կայծակն արծարծիչ: Արծարծիչ բարեկարգ շինութեան. Պիտ: *Արծարծիչ շնչոյ. Լաոդ. ա:

ԱՐԾԱՐԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐԾԱՐԾՈՒՄՆ. *Տես զկերպարանս նորոգութեանն, տես զմկրտութիւն արծարծութիւն. Ոսկ. Եփ:

ԱՐԾԱՐԾՈՒՄՆ, ծման. գ. Արծարծելն, և իլն (ըստ ամենայն նշ.) *Արծարծումն կայծական ճառագայթի. Փիլ. լին. դ. 26: *Արծարծումն լուսաւորութեան: Զլուսոյն արծարծման պէտս: Արծարծմամբ լուսագունիցն հասից յառաջին ծայր կատարելութեան. Պիտ: *Ընդ զգալի խնկոյս, և զհոգւոյս ծուխ արծարծման նուիրեմ քեզ. Լմբ. պտրգ: *Խունկն յեռոյ արծարծմամբն 'ի բուրումն փոխադրեցաւ. Կլիմաք: *Զարծարծումն ցանկութեանց բորբոքէ խօսք կանանց. Նեղոս:

ԱՐԾԻՒ, ծուի. Տ. ԱՐԾՈՒԻ. *Արծիւութեամբ: քաջութիւն կամ տեսութիւն արծուի. Մագ. լ. ծէ: Նար. յովէր: Լմբ. ող: Վրք հց. ծի:

Եւ իբր անուն աստեղատան առ Շիր:

ԱՐԾՆԵՄ, եցի. գ. Որպէս թէ Արթնացուցանել կմ արծարծանել փայլմամբ կամ պայծառ գունով. փայլեցուցանել հրով. *Ծեփելն, և գունելն, և արծնելն, և նկարելն, այն 'ի զարդարիչ անդր հասի. Ե. Ա. Ը. 30. (յն. երկու ևեթ բայ, ներկելն և կենդանագրելն:)

ԱՐԾՈՒ. Տ. ԱԾՈՒ:

ԱՐԾՈՒԱԲԵՐ. ա. Իբր արծուի բերեալ 'ի թռիչս, խոյացեալ. (եթէ չիցէ գրելի, Արծուաբար). *Վասն արիութեան քաջութեանն՝ արծուաբեր քաջարտապէս խիզախութեանցն 'ի մարտս պատերազմացն՝ յարծուիս աւանկեցին զնա. Աւծր. ա. 8:

ԱՐԾՈՒԱԹՌԻՉ. ա. Նման թռչելոյ արծուեաց. *Արծուաթռիչ սլացիւք հերձին զթանձրամած խաւար կռապաշտութեան. Տօնակ:

ԱՐԾՈՒԱԿԵՐՊ. ա. Նմանեալ արծուոյ. *Երթեալ կացեալ հանդէպ արծուակերպ հրեշտակին. Մաղաք. աբ:

ԱՐԾՈՒԱՃԱՆԿ. գ. Ἄσπληνον. որպէս թէ փայծաղնադեղ. Asplenum. որ և ԱՐԾՈՒՈՅ ՃԱՆԿ կամ ՄԱԳԻԼ. Անուն խոտոյ. կէյիք օթի, գարգար այաղը, տանկէ փարմա, ըօխօպըօ ֆանփարիօն, իուփիլինիօ: Բժշկրն:

ԱՐԾՈՒԱՆՇԱՆ. ա. Որոյ նշանն կամ դրօշն է արծուի. *Նախնի թագաւորքն հայոց արծուանշան էին. Մոբբն:

ԱՐԾՈՒԷԿԻՐ, կրի, րաց. ա. Որ բարձեալ կրէ զարծուի (առաջի թագաւորաց). *Կացուցանէ և արծուէկիրս. Ցհ. կբ:

ԱՐԾՈՒԷՆՇԱՆ. ա. Ունօղ կամ բարձօղ զդրօշ արծուէնշան. Բռսլ. դ. 2: Մեսր. երէց. Է:

ԱՐԾՈՒԷՍ կմ ԱՐԾԸՒԷՍ. գ. Որպէս գաղղ. օրըլէօ. Արքեպիսկոպոս: Գր. տղ. յէմ: Պտմ. կիւէն:

ԱՐԾՈՒԻ, ծուոյ, ծուեաց. գ. Ἀετός. Aquila. որ և ԱՐԾԻՒ. Թագաւոր հաւուց թռչնոց, մեծամարմին, կորակտուց, մեծամագիլ, բարձրաթռիչ, սրատես, յափշտակիչ. որոյ են այլ և այլ տեսակք. գարբալ, գարա գուշ, փոլ, օգգօղ, հաւար, ըքուա, նիօր. եբր. նեշր. *Թեթևագոյնք քան զարծուիս: Իբրև զարծուի: Զագք արծուեաց: Զհետս արծուոյ թռուցելոյ: Ուր գէշն իցէ, անդր ժողովեսցին արծուիք. ևն:

ԱՐԾՈՒԻՔ. Ցաւ ինչ, որպէս ազգ ջերգողութեան: Վրդ. ճյէ: Բժշկրն:

ԱՐԾՈՒՈՅ ՃԱՆԿ. Տ. ԱՐԾՈՒԱՃԱՆԿ:

ԱՐԾՌՈՒՆԳՈՒԹԻՒՆ կմ ԱՐԾՌԸՆԿՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Γρυπότης. Nasi curvitas. Արծռունկն գոլ. ծռութիւն ռնգանց իբրև զկտուց արծուոյ. *Անանջատելի պատահումն արծռընկնութիւն (արծռընկունի). Պորփ: Մխ. ատպ:

ԱՐԾՌՈՒՆԳՆ կմ ԱՐԾԸՌՈՒՆԿՆ. ա. Γρυπός. Incurvus, aduncus. Ույր ռունգն կամ ռնգունք նման են արծուոյ կտուցի. կորաքիթ. կոտմկեան. ճօքիբ. գարգաղ պօրունլու. *Ըստ պատահման և տարբերութիւն արծռունգն կերպարանօք. Աւծր. ա. 8: *Արծռունկն գոլ. կմ պընչառ. Պորփ: *Մելիտոս իբրու ձաղկամազ, և արծռունկն. Պղատ. Եւթիփրոն:

ԱՐԿ, արկք, կից. գ. Արմատ Արկանելոյ, որպէս Արկումն, արկուած, և արկեալ ինչ. զոր օրինակ սերմն, որմ, լար. և Արկածք. *Սա է քար, որ զարկ ձեղուան եկեղեցւոյն շուրջ պարէ ուժգնապէս. Եփր. ա-էփար: *Այլ նորա անփոյթ զայս արարեալ՝ ոչ դառնայր 'ի բերս բարւոյն արկից: Տեսեալ զնոյն սահակայ զչարին արկս. Ցհ. կբ: *Ջնջել զամենայն արկս դիւաց. ՃՃ: Տես և ՑԱՐԿ:

ԱՐԿԱԾ, ի, ից. գ. Βολή. Jactus, ictus, plaga, casus. Արկումն, ձգումն. որպէս Պատահար. հարուած. չար դիպուած. փորձանք. դարանակալութիւն թշնամեաց. վնաս. վիշտ. ֆէլէքէթ, գազա, հէլաքի, սուօփղէբ. *Շարժմունք, և ժանտախտք, և չանդից արկածք. (կոյծով ղարնեւը, նեպօֆւը.) Յայն ժամու ջրհեղեղին ոչ գուղնաքեայ ինչ արկածք ջրոյ էին, այլ՝ անբաւ և անհուն: Ցառաջնումն քառասուն աւուրսն անդադար հոսանք արկածին եղեն: Խորշակ և արկած հրոյ սաստկութեան. Փիլ: *Տնանկութիւն է արկածիւք չարաչար լի: Արկածք չարեաց: Զարկածս ջրհեղեղին: Ուժգնութիւն արկածից (հողմոց ևն:) Ցարկածէ չամբիցն: Խոցոտումն 'ի վերայ կարեվէր արկածից. Պիտ: *Արկածք վնասուց, կմ փորձանաց, չար ամպրոպաց, արամուեց, այեաց, անձրևաց: Արկածք խաբէութեան: Արկածից չարին: Արկածով չարին (սատանայի), կմ թշնամեաց. Ցծխ: Ցհ. ԻՄ: Ցհ. կբ: Խոսր: Նար: Սարգ: Մագ: Շ. բարձր: Լմբ. ող: *Ի դիւական արկածից խորհրդոց. Վրք հց. Է:

Եւ Եկամուտ ինչ արտաքուստ. Վրայ էկած՝ ղրուէն նօած ճառակոր ճան մը. *Ցրեսցէ 'ի սրտից մերոց զարկածս 'ի նմանէ ('ի բանսարկուէն). Խոսր: *Շուն 'ի վերայ ընթանայ (օտարի) զամենայն զի 'ի վերայ արկածս քամահելոյն. Փիլ. լիւս: *Ա. յոյժ չարադատն մշտնջենաւորեալ արկածի (հալածելոյ 'ի վերայ լերանց). Պիտ: *Որ արտաքին արկածիցն (աւանդութեանց) լինի ջատագով. Լմբ. պտրգ: *Ոչ նեստորի յարկած մնալ, որ մարդածին զկոյսն ասացեալ. Շ. Հիս:

ԱՐԿԱԾ. ա. Իբր Արկեալ. *Իբրև զօթոց զինքեամբ արկած. Շար:

ԱՐԿԱՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Իբր Արկանօղ, արկօղ. որ արկանէ. *Ցորժամ բանսարկուն հրամայիցէ արկանել 'ի հնոց ազգասութեանն, մի յարկանելեաց, այլ յարկելոցն լինիջիր. Ոսկ. մ. ա. 4: *Գովէ զարկանելեացն ('ի գանձանակն) յօժարութիւն առաւել քան զմեծացն. Կոչում: Խոսր Զատ. դ. 12. *Ճրագարաքրանացն արկանելեաց, և 'ի վեր հանելեաց զճաշակն ոսկիս ». իմա 'ի վերայ արկողաց. յն. հեղցաց, այսինքն լցողաց զիւղն:

ԱՐԿԱՆԵԼԻ, լեք. գ. Ἐπίβλημα, ἀναβολή. Vestimentum exterius, amictus, pallium, tunica. Ἔνδυμα, περίζωμα. Indumentum, cingulum. Վերարկու. ագանելի. արտաքին հանդերձ. մեկնոց. ափածանելի. օթոց. ծածկոյթ. գլխարկ. վերայ յգէլու լաբ, ծածկոյ, դրօփ հագուստ. ճիադրէ, պիպիշ, եօրբիօ, ֆէշոխմաւ, պօսւըֆ. *Զառ անին արկանելին: Զարկանելին իմ թօթափեցի ուժգին: Արար անձին խորում արկանելիս: Արկանելիս քանանացւոց: Արկանելիք քեզ 'ի փառս. (յն. առ 'ի շուրջ պատել քեզ զփառս): Արկանելիս սպիտակս. Ես. Գ. 24: Նեեմ. Ե. 13: Առակ. ԼԱ. 22. 24: Եզեկ. ԻԷ. 7: Յայտ. Գ. 11: *Զհանդերձանս և զարկանելիս. Ցհ. կբ: *Ընդ արկանելեաց լուսոյ՝ խաւար զգեցաւ. Նար. ԻԲ: *Ապազինեալ զերկնային շուրջանակի պնձի արկանելեօք: Պատրաստեալ գլխոյ խորում արկանելիս թխակերպս. Աւծր. ա. 5: դ. 12:

ԱՐԿԱՆԵՄ. արկի, արկ. ն. Βάλλω, ἐμβάλλω, ἐπιβάλλω, προβάλλω, ևն. Jacio, injicio, projicio, mitto, ևն. Ձգել, ընկենուլ. և Դնել. նետել. աթմագ, գօյ վէրմէք, պըրագմագ, գօմագ. զոր օրինակ. *Արկանել նետս, քարինս, կմ վիճակ, զուշակն 'ի ծով, սրս 'ի հնոց կամ 'ի հուր, 'ի բանտ, 'ի գութ. հող զգլխով. մարգարիտս առաջի խոզաց. զինի 'ի տիկս. ջուր 'ի կոնք. շանց զհաց. պղինձ 'ի գանձանակն. զարծաթ 'ի սեղանաւորս: Արկ զքեզ աստի 'ի վայր: Արկանել մանգաղ 'ի հունձս. զգործիս յորս. բան 'ի բերան. վարպան 'ի ցանուկս: Ցամենայն տեղիս արկից լռութիւն, ևն: *Որք ուլունս արկանեն վասն կրից կամ այլ ինչ հմայութեանց բարբանջանաց. Կանոն. իբր ուլկ. զար նէփէլ:

Կամ Ձգել 'ի վերայ. և Մխել. զոր օրինակ. *Արկանել զձեռն 'ի վերայ նեղչաց: Ձեռն մի արկանէք 'ի նա: Ձեռն էարկ նա 'ի հրեայսն: Արկին 'ի նա ձեռս: Արկանել զաւշն զգլխով. հանդերձ կամ ձորձ զնովաւ, կամ պքև: Արկին 'ի նոսա խունկ: Ցոր արկանիցեն զձեռս: Մի հարկանիցես զծառաստանս նորա՝ արկանելով 'ի նմա երկաթ: Արկից 'ի վերայ նոցա զվարմ իմ: Արկանել կապերտ 'ի վերայ ձորձոյ. կմ նուարտան 'ի վերայ նորա, ևն:

ԱՐԿԱՆԵՄ. Մուծանել, կամ տանել 'ի ներքս. և Ցեռուլ. ագուցանել. պատել: խօբէլ. սօգմագ, կէյտիրմէք. *Արկ զձեռն քո 'ի ծոց քո. և արկ զձեռն իւր 'ի ծոց իւր: Արկցես զծածկոցն ընդ օղսն. ևն: Արկ զմատունս իւր ընդ ականջս նորա: Դիջէք զբանս զայս 'ի սիրտս ձեր, և արկջիք զնոսա նշանս 'ի ձեռս ձեր: Արկանէ զդգաւուն 'ի մէջ եղջերց: Արկ մանեակ ոսկի 'ի պարանոց նորա: Արկեր զինն զմեզս մանկութեան: Արկեր զնովաւ սպառազինութիւն: Արկցէ ըղձնովաւ ցաւս: Արկ զօտի անդրէն 'ի պատեանս իւր, ևն: *Ի յանձնիշխան մերոց կամաց արկաւ 'ի բնութիս. Շ. ամենայն լոր: *Անձամբ զանձինս այլում 'ի ծառայութիւն արկանէիք. Եղիշ. Գ: *Ո՞վ հարկ զքեզ 'ի

բանադ յայգ և յերկաթանդ. Վրք հց. Գ։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Παρατίθημι. Appono, եւն. Առաջի առնել. առաջի դնել. *Արկէք հաց. և արկին նմա միայնոյ. և նոցա իւրաքանչիւր ուտէք։ Այլ առակ արկ առ նոսա։ Մանրկաց զինեանական, և եա ցուցանելով, զի արկցեն նոցա. . արկին առաջի ժողովրդեանն։ Արկից ձեզ առաստակել. . արկ մեզ զառաստաղն քո. եւն։ *Արկին և կերբքն ամենայն ձեռնագիր աղաչանաց. Բուզ. Գ. 8։ *Ընդէր արկանես զայդպիսի բան. ՄԷԲէր. Ի։ *Խոստովանութբ ընդ ձեզ յարգանօրհնութե արկէք. Կիմոթ։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Տարածանել. սփռել. փէօ-չեմէ, ոեբմէք. *Արկին անկողինս առաստաղ 'ի տանիսն։ Առ քուրձ, և արկ 'ի վերայ նոցա 'ի վիմին։ Արկից զգեստս իմ զնոսա։ Արկանիցէ 'ի վերայ մեր չարիս։ Ո՞վ արկ 'ի վերայ գորս զայր։ Արկ նման բազմական 'ի գետնի զանկունքն մաշկեայ. եւն։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Հեղուլ. լնուլ. Ἐπιχέω. Infundo, եւն. չէօքէլ. փօշթուրմագ, դօշաբմագ. *Արկ իւղ 'ի գլուխ նորա։ Արկ մուղ-ուխ յիւղոյն օծութե 'ի գլուխն ահարոնի։ Որ արկանէր ջուր ձեռաց եղիայի։ Եւ նա արկանէր, մինչև լցան ամանքն։ Բաժակ մի անապակ արկեալ. եւն։ Որպէս և Ծն. ԼԲ. 21. *Եւ էր որ ընդ յոմնեփոյ, և արկ զնովաւ աղբոյսութե, և եա նման չնորհս առաջի բանտապետին ։։ *Ընդ այլոյ լսելիս արկանիցեմ (զբանն). ՄԷԲէր. Է։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Զգենուլ, և զգեցուցանել. *Զթագ առնուլ, և ծիրանիս արկանել։ Ա՛րկ զձորձս քո։ Արկցես զհանդերձս քո զքո. եւն։ *Զվարդագոյն խոյս հարմանաւ արկի զզարդ. Խոր. հռետ։ *Մեղաց պատմուճան քեզ արկեր. Նար. խղ։ կամ *Արկին զնովաւ քղամիդ կարմիր։ Արկի զքև միգամ։ Արկցեն որպէս կրկնոց զամօթ իւրեանց զիւրեանց։ Առեր զհանդերձն զէլցին, և արկեր զնոքօք. եւն։ *Արկաց զդա որպէս զօթոց. Շար։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Ի բաց բառնալ. հանել, կապել, զրկել. *Ոչ արկցէ զաչս իւր յարդարոյ։ Նոքա արկին զնա 'ի կուսութէ. Եզեկ. ԻԳ. 8։ *Անդ արկան 'ի կուսութէ իւրեանց. անդ. 3։ *Ցրնչից կամիցի արկանել։ Զազատ յայնպիսի փառաց փութայր արկանել. Ոսկ. մ. ա. 24։ և յհ. ա. 8։ *Եթէ զսերմն աղացեալ ջրով ընկեցիցէ ոք, 'ի ցանկութէ արկանէ. Եզնիկ։ Իսկ՝ Ի ԿԵՆԱՑ կամ ՅԱՐԵՆԷ ԱՐԿԱՆԵԼ, տես 'ի բառն ԿԵԱՆՔ և ԱՐԻՒՆ։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Վերադրել, ընծայել զինչ. ձեզ 'ի վերայ դնել. ղրան ճգէլ, մօր օսէլ. *Տիրութե արկանէ զառատութով. Եզնիկ։ *Զամենայն վնասուն պատճառս արկանէր զկամելովքն։ Զամենայն վնասս իրայն ընդհանուր իւրով արկանէր. Եղիշ. Բ. Է։ *Որ ինչ առանձին ձախ է, զայն զառատութով կամքն արկանել. Ոսկ. Եփես։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Առնել. կազմել. կարգել. հաստատել. դնել. *Եկա՛յք արկցո՛ւք աղէտ։ Շուրջ զնոքօք արկին պատնէշ։ Ի վերայ երուսաղէմի արկանել պատնէշ։ Արկանել խեց 'ի վերայ գրանցն նորա։ Որչափ ինչ արկանիցեն նման գին։ Մի արկանիցես նման առակս. եւն։ *Արարացուք դասակ, կամ արկցուք արօր. Վեցօր. Ի։ *Արկ զնոսա 'ի վերայ քան զարաշուշան։ Խորհուրդ արկանէր զամենայն զօրս բարձեալ ընդմէջ. Բուզ. Գ. 10։ Գ. 7։ *Կամուրջ արկեալ 'ի վերայ յորձանաց գետոյ. Շ. Բարձ։ *Սէրտ առ ... արկանել ընդ նոսա. Եղիշ. Է։ *Զարկեալ սահմանն այդ, որպէս կամիցէք, շրջեցէք 'ի բարձր և 'ի չար. Ցծր. Է։ *Զի մի կամայական սահմանս արկանիցեն անձանց. Ագաթ։ *Զօրինաւոր արկեալ զարքունեացն առնուլ զաակ. Պիտ։ *Առ-սէր փոխարինին, զոր էարկ առ ազգս մարդկան. Եղիշ. Է։ *Արկ զմիտս իւր տիկին տեառն յափշտակու և ասէ եզ նմա։ Արկ 'ի վերայ նորա երեք հարիւր քանքար (հարկ). Եփր. ծն. և թգ։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Ի վերայ բերել, դնել. *Անհնարին զանս էարկ զմարմնով կուսին. Ճ. Ա։ *Արկեալ ջուր զերեսօքն նորա՝ կանգնեաց զնա. Վրք հց. ԻԷ։ Այլ այսօրէն և որ նման սոյին՝ վերածին առ մի 'ի նախանշանակեալ նշանակութեց։

Սոյնպէս և այլ բազմապատիկ ոճք գտանին ակնածս ամենայնք. զոր օրինակ. *Արկանել զանձն յաշխատութե հոգևոր։ Ի հարց և 'ի փորձ արկանել։ Ի բանս հրապուրանաց արկին զբազումս։ Ի քարշ արկեալ ընդ վայրս զբանն ածէ։ Ցեղծումն արկեալ. Փարպ։ Ցհ. ԻԲ։ Նար։ ա. Դ. ա. 12։ Եզնիկ։ Սահմ. ա։ *Մի ոք արկցէ աշխատութե մտաց. Վեցօր. ա։

ԶԱՅՆ ԱՐԿԱՆԵԼ, կամ ԳՈՅԺ, ԽԱՂ, ՈՒՆԿՆ, ԽՈՒՆԿ, ՃԱՌ, կամ ԱՌԱՋԻ ԱՐԿԱՆԵԼ, ՅՈՒՌ կամ ՅԵՐԳ, Ի ՎԱՅՐ, Ի ԿԵՐ, Ի ԳՈՐԾ ԱՐԿԱՆԵԼ եւն. Տես 'ի յարակից անուանս. ԶԱՅՆ, ԳՈՅԺ. եւն։

ՅԻՆՔՆ կամ ՅԻՆՔԵԱՆՍ, ՅԻՒՐԵԱՆՍ ԱՐԿԱՆԵԼ, է Ցանկուցանել. յինքն ձգել. Իրէն ճէքմէք. այարթմագ. *Բազում նենգութք զանմեղ մարդիկ հրապուրէր և յինքն արկանէր։ Զոմանս ոմանս յինքեանս արկին։ Արկ յինքն և զսեպուհս ոմանս. Եղիշ. Գ։ Իսկ ա. Դ. ծա. 48. *Արկին յիւրեանս զԹադէոսն, և ապրեցուցին զնա ։։ իմա՛ կորզել, յափշտակել։

ԶԵՌՆ ԱՐԿԱՆԵԼ. իբր ումէ. ձեռք դգմէլ. ձեռնել. տե՛ս 'ի վեր ըստ ՅՆ։ Եւ եւս՝ որպէս Բռնան արկանել. ձեռք չարբել. *Բազում զօրութբ ձեռն արկ զպատմուճանաւ իմով. Ցոբ. Լ. 18. և ես Է. 15։ *Իբրև զձեռն 'ի ցփսիսն արկեալ լինէր ամբրապետն. Ցհ. ԻԲ։ *Երկեցան զձեռս արկեալ, զճանկսն հարկեալ. Ագաթ։ *Զեռն զձեռօք արկանէին, եւն։

ԱՐԿԱՆԵԼ 'Ի ՄԻՏՍ. Դնել 'ի մտի. զմտաւ ածել. *Էարկ 'ի միտս սպանանել զմեծ քահանայապետն այն զներսէս. Բուզ. Է. 24։

ՇՆՈՐՀՍ ԱՐԿԱՆԵԼ. իբր Շնորհս մատուցանել. շնորհ ունել. *Զի մի շնորհս արկանիցէ նման զարան սակս աներանակ զարանայ վասն նորա. Եփր. ծն։

ԱՐԿԱՆԵԼ ԶԱԿՆ կամ ԶԱԶՍ ՅՈՒՄԵՔԷ. Զաչս 'ի բաց դարձուցանել. անտես առնել. *Ոչ եք 'ի խոնարհ արկանէին զաչս իւրեանց յերգբարոյ իւրեանց, յատեան դատաստանի մտանէ առեր մեր և լինի ամբաստան զնոցանէ, որպէս թէ 'ի նմանէ արկին 'ի վայր զաչս իւրեանց. Եփր. առէպար։ Տես և 'ի բառդ ԱԿՆ։

ԸՆԴ ՄԻՄԵԱՆՍ ԱՐԿԱՆԵԼ. ումք. Իրարու ճգէլ. իբր Կրթել 'ի թշնամութի. *Բանսարկութք զնախարարսն էարկ ընդ միմեանս. Եղիշ. Բ։

ԸՆԴ ԻՒՐ ԱՐԿԱՆԵԼ. Ներքոյ արկանել. փաքը ճգէլ. *Արկին զինքեանս ընդ վիմաւ. Ցոբ. ԻԳ. 8։ *Ընդ սահմանաւ և կամ ընդ ստորագրութբ արկանեմք։ Ընդ թուով արկանել. Սահմ. ա. ԺԷ։ *Ընդ մահուան արկանել թունիւք. Խոր. հռետ։

ԱՐԿԱՆԻՄ. չ. Նոյն ընդ Անկանել. զոր օրինակ. *Ընդ արկանել ցօղոյն շուրջ զբանակաւն. Եւ. ԺԷ. 16։ *Ամենայն մարմինք քո արկանիցին 'ի գեհեն. Մտթ. Է. 30։ *Որ ընդ տեսլեամբ ակնաս արկանին. Վեցօր. ա։ *Իւրաքանչիւր զինչ և 'ի միասս արկանէր՝ զայս յաւելոյր. Կանոն։

ԱՐԿԱՆԻՄ, արկայ, արկեալ կամ արկուցեալ. հ. Περιβάλλω, ἀμφιέννυμι. Amicior, induor. Զգենուլ. ագանիլ, ագուցանել. հօգնիլ, հօգօւիլ. *Առեալ ձորձ՝ արկաւ զիւրև։ Արկաւ ակռ, և զարդարեցաւ։ Արկաւ զիւրև հանդերձ և պատմուճան վրէժխնդրութե։ Արկայ հանդերձ գերութեան։ Արկան զիւրեամբք զամպարշտութիւն և զանիրաւութիւն իւրեանց։ Զարդարութիւն զգեցեալ էի, և արկեալ զիրաւունս հանդոյն կրկնոցի. եւն։ *Որ զանձառ զլոյս փառաց իբրև զօթոց զքև արկար. Շար. եւն։ *(Նեստոր զիւրեաւ) անմածութի արկուցեալ՝ ժանտ և անմած աղանդ կամեցաւ տիեզերաց ձոնել. Կիւրղ. 'ի նոյան։

Իսկ Գանձքն. *Որ դու միայն արկեար հիմունս պաշտելիս մարդկեղէն բնութես ։։, իմա՛ կամ ընթերցիր, յարկար. Տ. ՅԱՐԿԱՆԻՄ։

Շփոթի 'ի գրչաց երբեմն Արկանելն և ընդ Հարկանել, մանաւանդ յորժամ բանն իցէ զապատահարկութէ. զոր օրինակ. *Զարբանեկութե հպատակութեան պարտիմք արկանել նոցա. Եղիշ. Է։

ԱՐԿՂ, կեղ, ղաց. գ. (լծ. լտ. օրգա, օրգուլա.) Κυβωτός, γλωσσόκομον. Arca, arcula, theca. Փայտակերտ տապան. տապան, տապանակ, յոր դնի ինչ 'ի պահեստ. սնտուկ, և գանձանակ. սանտըգ, սանտըգճըգ. *Արկղ կտակարանաց. Եբր. Թ. 4։ *Լիցի արկղ, և գիցի 'ի դրան տան տեառն. Բ. Մն. ԻԴ. 8=11։ *Զարկղն ուներ յուդա. Ցհ. ԺԲ. 6։ ԺԳ. 29։ *Հրամայեաց արկղ գործել երկաթակապ. Խոր. Գ. 45։ *Ցուցանէ յաւուրս դաւթի ոսկեզօծ յօրինեալ արկեղք. Ցհ. ԻՄ. պօղ։

Եւ Տապան մարմնոյ սրբոց. *Ունէին արկեղս զնշխարս նախասարկաւագին. Շ. Բարձր։ *Զմի մի 'ի սրբոցն յիւրաքանչիւր արկեղ դնէր։ Զսրբ ածբնկալ արկեղօքն երանելի մարտիրոսացն. Ագաթ։ *Անդ 'ի մարտիրոսական խորանին յարկեղ սրբոյն եդեալ. Կորիւն։

ԱՐԿՂԱԳՈՐԾ. } ա. Իբրև արկղ գործեալ. իբրև տապան կերտեալ.
ԱՐԿՂԱԿԵՐՏ. }
*Արարին տապանակ արկղագործ, և եդին 'ի տեղի պատուականի. Ճ. Ժ։ *Առնել տապան արկղագործ՝ փայտից. Ագաթ։ *Վասն արկղակերտ տապանին (յն. մի բառ լառնաքս. որպէս լառնակիոյ, կամ տապանակ). որով նաքոս նախնին մերոյ ազգիս ապրեցաւ. Եւս. քր. ա։ *Քան զոր առ Նոյիւն արկղակերտ տապանին կառուցմամբ. Անան. Եկեղ։ Իսկ Ցհ. ԻԲ. *Հնազանդեալք եղեն 'ի գործս արկղակերտի նոյեան տապանին ։։. լինի ա. կամ գ. որպէս արկղակերտութե։

ԱՐԿՂԻԿ. գ. Արկղ փոքրիկ. սընտըգիկ. սանտըգճը. *Առաքեցեր ինձ արկղիկ ոսկեող. Գրմ. աղէք։

ԱՐԿՈՒԱԾ, ոյ, ոց. կամ ի, ից. գ. Արկումն. արկ. արկած. որպէս Ձգումն. գիմեցումն. պատահար. փորձութի. առարկուած. և Վերարկումն. ծածկոյթ. պատուրուակ. յթօոածը, նէթօածը, Հրայ գըւլը, և հրայ էկած բանը, քօրչանը, ճուօ, ձուրը. ավճմ, փիւշիւշ, գաղա. *Զբոլոր քարանցն արկուածս. Մագ. ԻԷ։ *Առաջին արկուածի արհագունին ոչ հանդուր-

ժեցին. Նիւս. Բէոտր: *Ցիմէ արկուածից եկն ջրհեղեղն (աւէ գեն). Ճ. Ա: *Արկուած չարին (դիւին). Բեննէ: *Զամենայն արկուածս մեզայ 'ի մտաց և 'ի մարմնոյ 'ի բաց թօթափել. Ցձ. ծի: *(Նաւթան զերկաթն հատու վիրաց գուռթի) ծածկէ 'ի ներքս՝ ոչ ընդ հանդերձիւ, այլ ընդ արկուածով պատմութեան. Ոսկ. ուղ. ծ: *Զարկուած վերածածկութեան. Նար. ղգ: *Նոքա արկուածս ձգեն, և աւեն, մի տառապեցուցանեն զմարմինս. Կլիմաք:

ԱՐԿՈՒՄՆ, կման. գ. Արկանելն, և ելն. արկուած. *Նա զդառըն ջուրն երկրավլին՝ փոխեաց 'ի քաղցր արկմամբ աղին. Ցր. օրհ: *Միանայ ընդ բնութեան՝ այսր ափրոյ արկումն: Զարն ոչ է բնութեան առ, այլ արկումն 'ի բնութիւնս. Շ. տենայն լոյս: *Լապտերն յայնժամ շիջանի, յորժամ ձէթ ոչ ունիցի, կամ սաստիկ հողմոյ 'ի վերայ արկումն լինիցի. Ոսկ. յհ. ա. 4:

ԱՐԿՈՒՑԵԱԼ. այսինքն Ձգեցեալ, ագուցեալ. Տ. ԱՐԿԱՆԻՄ:

ԱՐՀԱԿԱՆ. ա. Իբր Զարհուրական. ահագին. *Յորժամ դարահոս ոք 'ի խոր ուրեք ձորոց անկանիցի, յորժամ անդրէն ելանիցէ, ապա իմանայ զարհաւիրս արհականացն. Ոսկ. ես:

ԱՐՀԱՄԱՐՀ, ի, ից. ա. 'Εξουδενόμενος, εὐτελέστερος, καταφρόνητος. Contemnendus, omnino despiciendus, vilissimus, ևն. (Իբր Անհամարելի.) Յոչինչ գրելի կամ գրեալ. սոգոսնելի, սոգոսեալ. ընդ վայր հարկանելի. խոտելի, խոտան. անարգ. լնկեցիկ. անպիտան. նուաստացած. խոնարհ. խօր, տըլուփ. Փէլուրասէ, տէլիլ. *Զարհամարհն 'ի մարդկանէ յարուցէ 'ի վերայ նորա. Դան. դ. 14: *Էին արհամարհ իբրև զայլս 'ի մարդկանէ: Մի իրս արհամարհ վայրաքարշութ համարիր. Ոսկ. յհ. ա. 20. և 14: *Զուրս այս չէ ինչ, զի անարգ է, և արհամարհ. անդ. 31: *Կրթութիւն խոնարհութ՝ յարհամարհ իրս խոկումն (այսինքն գեղերումն). Բրս. հց:

ԱՐՀԱՄԱՐՀՔ. գ. հմմ. կմ ընթերցիր Արհամարհանք. *Արհամարհք այսոցիկ ոչ է առ մարդ մարմնաւոր, այլ առ ած ծածկագէտ. Աճառ. դ:

ԱՐՀԱՄԱՐՀԱԲԱՐ. մ. Արհամարհելով. անարգաբար. *Հանել լինէին և զոմանս որպէս և կամէր ոք, ըստ զեղխութեան՝ որ 'ի հեթանոսացն իմաստնոցն լինէր արհամարհաբար. Մեկն. ղևտ:

ԱՐՀԱՄԱՐՀԱՆՔ, նաց. գ. 'Εξουθένημα, ἐξουδένωσις, μηκτηρισμός, և այլն. Abjectio, contemptus, subsannatio, ևն. Արհամարհելն, ելն. արհամարհութիւն. անարգութի. անարգանք. ըստ յն. յոչինչ դնելն, կամ ելն. մերժումն. Տես Սղ. իա. 7: Ճձը. 22: Ճիբ. 3. և 4: կմ Սասանդանումն, պատուիրանազանցութի. գ. Բգ. ե. 50: Երեմ. ծբ. 1: կմ Ոչնչս առնելն. եպերանք. այպանք. Սղ. լա. 16: Յոբ. լա. 7: Նեեմ. դ. 4: կմ Անարգ առնելն. բ. Պ. ե. 17. ևն: *Տանջեցէք զթըշնամանս արհամարհանաց գորս զիմ արքայութեան. Ճ. Ժ: *Ամենայն իրէք արհամարհանս առնել ցանկութեամբ իրաւոյ: Զօրութիւն ոչ առնու յանձն զայլոյն արհամարհանս. Փիլ. Լիւս: *Մի արհամարհանս զքաւակն յամենայնի տէրութեան արասցեն. Պիտ: *Վասն զնովաւ արհամարհանացն. Խոսր: *Ամենայն ինչ որ գիւրաւ անկանի 'ի բուռն՝ ընդ արհամարհանս ունիմք. Վեցօր. գ:

Իբր Արհամարհ ինչ. *Ծառայել որնաց, որ և մտաց մերոց ծանր թուի, և արհամարհանք. Փարպ:

ԱՐՀԱՄԱՐՀԵԱՄ. Տ. ԱՐՀԱՄԱՐՀԵՄ. *Ընդէ՞ր առէ արհամարհեայք գուք զեկեղեցեաւն այ. Եփր. ա. կոր:

ԱՐՀԱՄԱՐՀԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Արհամարհելն. խոտումն. *Արհամարհելութի ընչից և զաղքատութի սիրելով. Խոսր:

ԱՐՀԱՄԱՐՀԵՄ. եցի. ն. Καταφρονέω, ἐξουδενέω, ἐξουθενέω, ἀτιμάζω, ἐκμυκτηρίζω, ἐμπαίζω, ևն. Contemno, nihili facio, despicio, ignominia afficio, etc. Զհամարել ինչ. յոչինչ գրել. քամահել. անգոսնել. անարգել. ընդ վայր կմ առ ոտն հարկանել. անտես կմ աղախտ առնել. առոտնգանել. խօրլամագ. որպէս յն. Անպատուել. տես Ծն. ծդ. 4. և 5: ա. Բգ. ծէ. 42: կմ Անտես առնել. Թուոց. է. 12: լա. 16: Ղևտ. ւզ. 2: Իզ. 40. 43: Սղ. ԺԵ. 59: Եզեկ. ե. 19: կմ Ոչնչս առնել. Սղ. ծ. 4: լա. 16: ա. Եզր. ա. 51. ևն: կմ Ծաղր առնել, խաղ առնել, այպն առնել. Առակ. լ. 17: Յոբ. ե. 22: յմ. 22: Առակ. ԺԵ. 7: Յուդ. 18: Անոնու անխափ խնդիր հյց. և պօրատ. *կամ զմին մեծարիցէ, և զմիւսն արհամարհիցէ: Մի արհամարհեր զծերութի մօր քո: Որ արհամարհէ զիրօք, արհամարհեսցի 'ի նոցանէ: Եթէ զեկեղեցեաւն այ արհամարհիցէք. ևն: *Ոչ զիւրք պարտ է արհամարհել որպէս զփոքու իւրք. Բրս. հց: *Եւ նորա արհամարհեալ լինէր զառանջանօքն. Ճ. Ժ: Աստ անխտիր և Արհամարհել զոք կմ զինչ, զոր օրինակ զկեանս, զմահ, զբան կամ զձարտարօք, զներելոյն և զերկայնմտութեամբ: Իսկ կր. Արհամարհեալ է առաջի նորա, կամ նմա. փոխանակ ասելոյ՝ 'ի նմանէ:

ԱՐՀԱՄԱՐՀՆԱԼ, կմ ԱՐՀԱՄԱՐՀԵԼԻ. Իբր Արհամարհ. *Զամենայն գործ զանարդ և զարհամարհեալ սատակեցին: Զանտուհմս աշխարհի և զարհամարհեալս ընտրեաց ած, և զոչինչսն. ա. Բգ. ծէ. 3: ա. կոր. ա. 28: *Զի մի 'ի մարդոյն և 'ի պատանացն՝ արհամարհեալ կարծիցի հոմուացն. Ագաթ: *Արհամարհելի սպարեզ (աշխարհս). Նար. խէ: *Ելեք զայլոցն իբր զարհամարհելեաց. Խոսր. ա. 4:

ԱՐՀԱՄԱՐՀԻՉ, հչի, չաց. ա. Որ արհամարհէ, արհամարհող. *Դուք էին որդւոյն խորայէլի՝ ըստ բանին քաղաքամու՝ ապստամբեցուցիչք, և արհամարհիչք բանին տեառն 'ի բեղփեգովր. Կիւրղ. Թուոց:

ԱՐՀԱՄԱՐՀՈՏ, ի, աց. ա. Արհամարհող. անարգու. ապախտարար. անսաստ. *Լինիցիմ առաջի նորա իբրև արհամարհոտ: Տեսէք արհամարհոտք: Զմէ՞ հայեցար յարհամարհոտս. Ծն. ԻԷ. 12: Ամբ. ա. 5. 13: *Արհամարհոտք գտանին այ. Յձ. դ: *Արհամարհոտ հերձուածոք. Կոչ. Է: *Արհամարհոտ բարք, կմ հպարտութի, կամ կամակորութի. Փարպ:

ԱՐՀԱՄԱՐՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐՀԱՄԱՐՀԱՆՔ. *Արարից այսպէս զարհամարհութի. Երեմ. բ. 8: *Արհամարհութի լինէր առաջին պատուիրանին վասն նորին ակարութէ. Եբր. է. 18: *Արհամարհութի կրեալ 'ի քեռւոյն իւրմէ. Խոսր. բ. 17: *Անպատիւ արհամարհութիւն. Պիտ. ծ: *Պասկ եդին արհամարհութէ. Նար. հէ:

ԶԱՍՏՈՒԱԾ ԱՐՀԱՄԱՐՀՈՒԹԻՒՆ. Անառվոր բարդութի է, որպէս Արհամարհութի այ. անարգելն զած. *Ագահութ, զածարհամարհութի, ամբարշտութ. Ոսկ. գծ:

ԱՐՀԱՒԻՐՔ, րաց. 'Έκστασις, φοβερισμός, φόβητρον, δεῖμα, τὰ φρίκτα, ևն. Extasis, terror, terriculamentum, horror, formido. Ահ աւիր (այսինքն վայրապար, ուէրէ.) կամ ահաւոր իրք. երկիւղ մեծ սաստկացեալ յերևակայութէ. սոսկումն. զարհուրանք. երկիւղալի իրք և ցնորք, խրտուիլ և սեռալ ուրուական. գորգոռ, գօրգոռալոգ, հէօլէօ. Տես Իմ. ժէ. 8: Սղ. ճէ. 18: Երեմ. է. 30: ծը. 13: իգ. 14: ծա. 39: Ովս. ը. 10: Յոբ. լէ. 16: Ղկ. իա. 11: բ. Կ. ծդ. 14: ծէ. 15: ծէ. 40: բ. 29: *Եւ է արհաւիրք 'ի ձեռն յոռին ունակութէ ունենն հոգւոյ: 'ի մանկութէ (պարտ է) յաղթել զոյնսիկ, որ հասանեն 'ի վերայ մեր. արհաւիրս և երկիւղս. Պղատ. օրին. ը: *Ունի արհաւիրս 'ի միմեանց վերայ բազումս. Փիլ. նխ. բ: *Յամենայն կողմանց արհաւիրք պատէին: Զայս առնէին արհաւիրքն՝ որ 'ի մէջի. Ոսկ. մ. ա. 16: և յհ. բ. 16: *Ազդի ազգի արհաւիրս արկանէր 'ի վերայ նորա: Արհաւիրս սաստից: Արհաւիրք ազատնալեաց: Կին ոմն այրի հրաման առեալ յարհաւրաց. Ագաթ: *Արհաւիրք մեծ անկանէին 'ի վերայ ամենեցուն. Եղիշ. ը: *Արհաւրօք մահու պակուցեալս: Արհաւրօք զարհուրեալ զարթնում: Յարհաւրաց գիշերայնոց. Նար. խա. հա. հէ: *Յարհաւրաց անտի մոլեգնելոցն. Յհ. կթ:

ԱՐՀԱՒՐԱՆՔ, նաց. Նոյն ընդ վ. իբր Զարհուրանք. *Զերծեալ 'ի գիշերային արհաւրանաց. Լմբ. ող:

ԱՐՀԵՍՏ. ի, ից. Տ. ԱՐՈՒԵՍՏ. որ և լտ. ars, arte:

ԱՐՀԵՍՏԱԳԷՏ. ևն. Տ. ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ, և զորս զկնի:

ԱՐՀԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. Տես ԸՆԴՈՒՆԱԲ ԱՐՀԵՍՏՈՒԹԻՒՆ:

ԱՐՀԵՊԻՍԿՈՊՈՍ. կմ
ԱՐՀԻԵՊԻՍԿՈՊՈՍ.
ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՐՀԻ.
} գ. որ և ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ. Բառ յն. արխիէբիսգօբօս. Եպիսկոպոսապետ. գխաւորապետ. պատրիարգ. *Զառաջին առագ. երէցն արհեպիսկոպոս ձեռնադրեցին. Վրդն. ոգմ: *Ոչ անուն ես զերեսս մարդոյ, բայց միայն զարհիեպիսկոպոսին. Վրք հց. է: *Տէրն խաղաղ այն լուսաւորին՝ եպիսկոպոս արհի պանծալին: Մե ասհակայ եպիսկոպոսին՝ լուսաւորեաց արհի դասուն. Գնձ:

ԱՐՀԻ կամ ԱՐՀ, ի. գ. յն. արխի. Ըսկիզբն. պետ. գլխաւոր. արքեպիսկոպոս. *Խաչապարծ արհի պանծալի (մեծն պարսեղ): Տեղապահն սրբոյն յովսեփայ, և լուսաւորեաց արհիւ ասհակայ. Գնձ:

ԱՐՀԻԱԿԱՆ. ա. Իբր Արքեպիսկոպոսական. *Կաթողիկոս 'ի հոգւոյն օծեալ, յարհիական աթոռ ժամանեալ. Գնձ:

ԱՐՀՄՆ. գ. պ. Էրհէմէն, ահրիմէն, ահրաման. Տ. ԽԱՐԱՄԱՆԻ:

ԱՐՀՕՐՔ, արհօրաց. Սխալ գրչութիւն, իբր Արհաւիրք, արհաւրաց. ուստի յասելն Լծ. Նար. *Արհօրն՝ արհաւիրն է ", այսպէս իմն. Արհօրն արհաւիր է գրելի:

ԱՐՁԱԳԱՆԳ, գի. մեւոն
ԱՐՁԱԳԱՆԳՔ, գանգաց.
} գ. 'Ηχώ. Echo, vox repercussus. գրի և ԱՐՁԱԳԱՆՔ, և ԱՐՁԱԳԱՆԳ (իբր յոքն). գրի նաև որպէս ռմկ. ԱՐԾԱԳԱՆՔ. Գանգիւն որձանաց կամ գանչիւն յարձանաց. այսինքն հնչիւն փոխադարձեալ 'ի սեռաց, 'ի վիմաց, 'ի լերանց, 'ի քարանձաւաց, ևն.

ընթացք ռէտոր, եանգօ, էվլու. *Զի և ոչ արձագանգին այսպէս ընդդէմ բեկեալ փողկոգորդի առ բարբառեալն, որպէս 'ի Թշնամանողն Թշնամանիքն դառնան. Բրս. ճառ.: *Անդրէն յանձն բեկեալ 'ի քարանձաւաց լերանց՝ ձայնից արձագանգաց. Իմ. ժէ. 18: *Ոչ արձագանգք արձանաց 'ի խորոց ինչ գանչութէ խիստ առաքեցեալ. Նար. ղբ: *Ի բարձրաձայնութէ լալեացն արձագանգ լերինն զնէա հնչէին: Տանջելոյն վայիւք հնչէին առ հասարակ արձագանգ լերանցն. Լաստ. ծա. ծէ: *Զաղօթսն մի վայրապար բանիւք ևեթ ձառեսցուք, զորէն արձագանգաց լոկ հնչման տալով. Խոսր. (տպ. ղանգակաց): *Արձագանգք, որ թարգմանի՝ զկնի ձայնից. Շ. Բաշխ: Վրդն. ծբղ: Հին բռ:

Եւ պարզապէս հնչումն բարբառոյ. որպէս թէ Արձակ գոչիւն. ձայն. առեալ որպէս արձագանգք մարդոյ. *Արձագանգն 'ի մեզ զինչ այլ ինչ է, բայց այս, որ 'ի գուրս բերեալ լինի հնչումն. Փիլ. լին. գ. 43:

ԱՐՁԱԳԱՆԳ. ա. Εὔηχος. Bene sonans, sonorus. Քաղցրահնչող. անդրէն ձայնատու. *Որոց ասէ իւրեանց էին ծակք մեծագոյն 'ի մէջ արձագանգաց գուշեցելոյն. Յոբ. ի. 6: *Արձագանգ յինքեանց հերձեալ պատառէին վէմք. Անյաղթ. Բաշխ: *Բամբիւն անդրէն գոգմանն իբր յարձագանգ վիմաց հնչեալ. Անան. էկեղ:

ԱՐՁԱԿ, ի, աց. ա. Ἀνειμένος, ἀνεῳγμένος, ἄφετος, ἀπόλυτος, μαλακός, ևն. Solutus, dimissus, absolutus, liber, mollis, ևն. ('ի Լտ. Զիգ. առձգեալ.) Լոյծ, և լուծեալ. որպէս Անկապ Թողեալ, ազատ. Թոյլ. կակուղ. ռէօղեօ, մահլուլ. *Տեսանեմ արս չորս արձակս. Դան. գ. 92: *Արձակ ուխտ և ձեռք. Եղիշ. է: *Զամենայն արձակս 'ի մեքենաւոր կապոցն. Գիւ: *Արձակք 'ի լծոյ. Նար. ձգ: *Արձակ համբերութեան աղաչէր զկապանս տրան պօղոս. Ոսկ. 4ծ: *Պահէին զնոսա արձակ 'ի մէջ ազատագունդ փուշխիղան զօրացն. Բուզ. ղ. 53: *Բերս, և անբերութիւն աղաց. արձակ, և բոցակիզագոյն ոգ. առաւ, ձեռան. Փիլ. ել. է: *Լերու արձակ (յն. կակուղ, մեղմ) փշրէ ոսկերս. Առակ. իէ. 15: *Թէպէտ ախտիւն կապեալ էր (անասնեան), այլ հասատմ արձակ էր, և համարձակ (յն. թեթեւեալ). Ոսկ. մ. ը. 6: *Գինքն՝ ազատ ինչ, որ 'ի մեզ է, և արձակ՝ ոչ թողու: Ազատականօք և արձակ յարձակմանք արագ արագ յարուցեալ փոխէր ... Փիլ. ել. ղ. Ի բնաքն: *Արձակ բերանով (իբր անգուսան) հայհոյես. Եղիշ. ը: *Զամբաստանօղ լեզուն կարի առանձնելի արձակ թողլին: Գնացիւք արձակ վարել և ազատօրէք. Փիլ. նխ. ը. ... լն. ղ. 93: *Արձակ կամս ունիցին՝ լինել չարիք (կամ չարք): Մեք ոչ եմք այնչափ արձակ կամօք: Լինել բարեբարք մերով արձակ կամօք. Վեցօր. ղ. է: Եւ Շիր: *Ոչք են լինն զինուորութեցն, այլ արձակք ... Մխ. դփ: *Ճանապարհ արձակ. Եփր. ... (անարգել. անխափան): *Պին արձակ իշխանութի, միւսն հնազանդ. Սեբ. ... ը: *Ոմանք յարձակ ասուրս (տօնից) ... Թանկին յաւելուն. Եփր. ...: *Արձակ հաց ոչ առաքն, այլ ալիւրծ. ... ԲԳ:

ԱՐՁԱԿ. Անփակ. անկնիք. բաց. բանալ. *Ունէր 'ի ձեռին իւրում թուղթ արձակ: Մուրհակ արձակ. Նէեմ. ղ. 5: Երեմ. լբ. 11. 14:

ԱՐՁԱԿ. Ընդարձակ. *Առեալ տախտակ մի մեծ և արձակ. Վրք հց. իղ: *Քաջաց արանց է յաղթել և յարձակ դաշտի կռուել. Պտմ. աղէք: յորմէ և Խոր. գ. 28: *Ի դաշտս արձակս (կամ ընդարձակս). Խոր. ծ: *Որպէս և արձակ բանիւք ասէ երանելին վարդապետն յոհան. Նար. երգ: *Ցանկովք յաղագս արձակ արտին բաղում որդւոց հայր եղև. Ճ. Բ:

ԱՐՁԱԿ. Հասարակ. իբրու ռամկական կամ ոչ ոտանաւոր (բան). և Արգոյ (օր). *Արարի զատ դեղջուկ և արձակ բարբառով, զի դիւրահաս լիցի ամենայն ընթերցողաց. Մխ. Բծղ: *Ընդէ՞ր յարձակ աւուրսն յիշատակի բարեխօսութե մարտիրոսաց ածածնին, և 'ի խորհրդականս ոչ: Յարձակ աւուրսն քննեանն ոչ մատչի պատարագ. Ցհ. իմ. էկ:

ԱՐՁԱԿ. Ազատ 'ի պահոց. ուտիք. *Նաև յարձակ խակ աւուրսն ոչ յամենայնէ ճաշակել համարձակ. Սարկ. հանգ:

ԱՐՁԱԿ. նխ. Հեռի. մեկուսի. *Արձակ 'ի անկէն թիզ մի. Վրդ. յէ:

ԱՐՁԱԿ. ՅԱՐՁԱԿԻ. ՅԱՐՁԱԿՍ. մ. Առանց կապանաց. յազատութեան. յընդարձակի. թուլակի. անարգել. անփակ. պարզապէս. *Լուծեալ պահեցաւ արձակ. Խոր. գ. 55: *Ղակիշ գործիցեն արդեօք, թէ արձակ բանակիցեն. Եղիշ. ը: *Հայր լոյս միայն արձակ կոչի: Յաղագս արձակին և համարձակն գնալոյ՝ քաղցրանայ քեզ. Սեբեր. ծ: *Յարձակի և 'ի գիւրոջ էր: Յարձակի էր պօղոս, մինչ զթուղթս զայս գրեաց. Ոսկ. եփմ. ն եփ: *Եգիտ զդուռն 'ի բաց, և լոյս 'ի բանտին, և տեսանէ զնա յարձակի. Ճ. Ա: *Զոր երբեմն թոյլ տուեալ, և յարձակս կախեալ, և երբեմն անդրէն կորզելով, և յինքն ձգելով. Փիլ. իմաստն:

ԱՐՁԱԿ ԱՐՁԱԿ. Նոյն ընդ վ. Համարձակ. ազատաբար. *Այր ամենայն զօրացն հայոց ինքնակամք իւրաքանչիւր արձակ արձակ խաղային. Բուզ. ղ. 20:

ԱՐՁԱԿ ԼԻՆԵԼ. իբր Արձակիլ. ընձիւղիլ. *Եթէ կորեա մի ոստ 'ի նոցանէ, 'ի նոյն՝ այլ ոստ արձակ լինի. Նեղու. ուծանիր: (տպ. արագ ելանէ):

ԱՐՁԱԿԱԲԱՐ. մ. Ἀπολύτως, ἀπολελυμένως. Absolute, simpliciter. Արձակ. անխափան. ազատաբար. ընդարձակապէս. պարզապէս. բաշարճյալըղէ. *Արձակաբար անխտրութե վերագրել: Ոչ ամենեքին արձակաբար. Դիոն: *Արձակաբար անեղ ասի ած. Մագ: *Միածին կոչի արձակաբար: Եւ ասէ արձակաբար. Կիւրղ. գանձ: *Ոչ արձակաբար չար. Նիւս. կազմ. ժէ: *Արձակաբար և ազատ հոգւով առնա հայիմք: Որով և յամենայն էքս բարին արձակաբար սփռի. Լմբ. աղ:

ԱՐՁԱԿԱՀԵՐ, ի, աց. Տ. ՀԵՐԱՐՁԱԿ. *Մարցն արձակահերացն ահագին կսկծամանք ապացեալ ողբային. Ոսկ. մփ:

ԱՐՁԱԿԱՀԻՄՆ. ա. Որոյ հիմն է ընդարձակ, լայնանիստ. *Աշտարակ արձակահիմն. Վրդն. պփմ:

ԱՐՁԱԿԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ընդարձակիլ. լայնիլ. *Արձականայ գաղտ շնչականքն. Մխ. Բծղ:

ԱՐՁԱԿԱՆՔ, նաց. գ. Արձակումն. թողութի. *Միաբանին 'ի յանցաւորին վրէժխնդրութե կապանօք, կամ 'ի զղջացելոյն շնորհս արձականօք. Երզն. մփ:

ԱՐՁԱԿԱՆԻՍՏ. ա. Ընդարձականիստ. լայնանիստ. *Շինեաց զքաղաքն դուռն ևս արձականիստ մեծութ քան զառաջինն. Առաջ. բ. 4:

ԱՐՁԱԿԱՊԱՇՏՕՆ. ա. Որոյ պաշտօնն է ընդարձակ և յերկարատև. *Փղականքն (յն. Ֆիլագէօ, այսինքն գիշերապահք կամ հսկողք), նոքա են կցորդասացք, և արձակապաշտօնք. Մխ. դփ:

ԱՐՁԱԿԱՊԷՍ. Տ. ԱՐՁԱԿԱԲԱՐ. իբր Ազատօրէն. *Հրամայէր արձակապէս քաղաքավարել, զի ինքնայօժար ընթացիւքն ըմբռնեսցէ զառաջադրեալ զխորհուրդն. Ցհ. իմ. էկ:

ԱՐՁԱԿԱՍՈՒՆ. ա. Ընդարձակասուն. փափկասնունդ. *Զթողու արձակասուն զոք. Լաստ. իա:

ԱՐՁԱԿԱՎԱՅՐՔ. րաց. գ. Διάστημα. Distantia, suburbium. Արձակ վայրք քաղաքի արտաքոյ քան զդուռն. բացատ. արուարձանք. Վարչ. *Պատուար արտաքոյ քաղաքին լիցի 'ի բնակութի, և յարձակավայրս նորին. Եզեկ. խը. 15:

ԱՐՁԱԿԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Ձիարձակարան. ասպարէզ. կրկէս. մէյտան, ամէյտանը. *Ճողոպրել կամեցեալք, և յետոյ դարձեալք իբր յարձակարանէ ընթանան. Փիլ. լին: *Գնայինն առէ իբր յարձակարանի. Վրդն. դան:

ԱՐՁԱԿԱՔԱՂԱՔ. ի, աց. ա. Որ է որպէս քաղաք արձակ, այսինքն անպարիսպ. (յն. ըստ եբր. փերիզացի, կամ փարազուն). *Թո՛ղ զքաղաքսն արձակաքաղաքս. Օր. գ. 5:

ԱՐՁԱԿԵՄ, եցի, եա՛. ն. Λύω, ἀπολύω. Solvo, absolvo. որ և ԱՐՁԱԿՈՒՄ, կի. Արձակ առնել կամ թողուլ. լուծանել զկապեալն, կամ զկապանս. 'ի բաց քակել. ազատել. նէրէւ, ալչէւ, Բողվուլ. չէօզմէք, գօյ վէրմէք, պօշանմագ, հալլ էթմէք, աղատլանմագ. *Արձակէ զկապեալս տէր: Արձակել զորդիս մահապարտաց: Զոր արձակեսցես կամ արձակիցէք յերկրի, եղիցի արձակեալ յերկինս: Արձակեցէք, և արձակիցիք: Արձակէ զկին իւր կամ զէշ 'ի մորոյ: Արձակել 'ի կապանաց անտի: Արձակել զկին: կապեա՞լ ես 'ի կին, մի՛ խնդրեր արձակել. արձակեա՞լ ես 'ի կնոջէ, մի՛ խնդրեր կին: Եղէց արձակեալ 'ի հոգւոյս: Արձակեա՛ զիս 'ի վշտաց իմոց 'ի տեղին յաւիտենից: Արձակել զզօրսն յիւրաքանչիւր տեղիս: Զանմեղս դատապարտէիր, և զմնասակարս արձակէիր. ևն: *Արձակեցէք զանօրէն կապանս. գ. Դ. ը. 19: *Որ 'ի կապանս էք, արձակեցարուք. Վրդն. ող: *Ոչ հաւատաց նա թէ արձակի ամլութի կնոջն իւրոյ. Եփր. համաբ: *Խառնամբերողըն հեղիատ՝ երկնից փակողն և արձակողն. Շ. թղթ: *Արձակեսցին տարուքս աղախնայողին. Նար. ղ: Իսկ Ցհ. ծէ. 25. *Որ ոլորէ զանձն իւր, արձակէ զնա», որպէս թէ ընդարձակէ, կամ թողու 'ի կամս իւր. այլք 'ի յն. ընթեռնուն, կորուսանէ: *Ի յարձակել մահու զհոգիս, և 'ի կապել քո վերջածին. Ցհ. որդի:

ԱՐՁԱԿԵԼ. Թողուլ. թողացուցանել. *Խոստովանիք իբրև որթք արձակեալք 'ի կապոյ: Արձակեցից զարտմտութի իմ 'ի վերայ քո: Արձակեցից զբարկութ իմ: Եթէ արձակեցի երբեք զձեռն՝ ունայն դողով ելանել 'ի դրաց իմոց: Արձակեալ զհեծեալսն ընդ նմա երթալ: Առ ո՞ արձակեցէք զլեզուս ձեր. ևն: *Արձակեաց զոգին. Մտթ. իէ. 50. յն. թողացոյց:

ԱՐՁԱԿԵԼ. Լուծանել (զջուր). փարատել. փէՔէսմէք. *Հիւանդութե գլուխքն

չէ 'ի յայնց իրացն որ բաղանիքն արձակէ ։ Զհիւանդութեն զգլուխքն հալելով արձակէ ․ Մխ ․ բծ ։

ԱՐՁԱԿԵԼ ․ Ἀποστέλλω, ἐκπέμπω. Mitto, emitto. Առաքել․ յղել․ ուղղել․ թողուլ երթալ․ 'ի բաց վարել․ խրկել, խաւրել․ իօլլամագ, կէօնտէրմէք, սալը վէրմէք․ *Արձակեաց զաղաւնին զհետ նորա, կամ 'ի տապանէ անտի ։ Եգ յուս նորա զմանուկն, և արձակեաց զնա ։ Արձակեաց խահակ զյակոբ, և գնաց 'ի միջագետս ։ Արձակեա՛ զիս, քանզի այգ եղև ։ Ոչ արձակեցից զքեզ, եթէ ոչ օրհնեսցես զիս ։ Արձակեա՛ ընդ իս զպատանեակդ ։ Արձակելով արձակեսցես զմայրն, և զորդիսն առցես քեզ ։ Հրեշտակս արձակել ։ Իսկ տէր հրեշտակ անողորմ արձակէ 'ի վերայ նորա ։ Արձակել զժողովուրդն, կամ զժողովս ։ Արձակել խաղաղութեամբ ։ Մահ արձակեաց տէր 'ի վերայ յակոբայ ։ Զի ընդ բարկութեան իմ յազգ անօրէն արձակեցից ։ Արձակեցից 'ի վերայ դոցա սուր ։ Արձակեսջիր զսուր իմ զկնի նոցա ։ Սուր արձակեցից զկնի նոցա ։ Արձակել զծառայ ։ Արձակեսցես զնա ազատ 'ի քէն ։ Եհան արձակեաց զնա տէր ած 'ի դրախտէ անտի ։ Եհան արձակեաց զղովտ 'ի միջոյ կործանմանն ։ Արձակեցան արքն՝ ինքեանք և էշք իւրեանց ։ Արձակեցեր 'ի վերայ նոցա բազմութիւն անխօսուն անասնոց 'ի վրէժխնդրութիւն ։ Արձակել 'ի վերայ նոցա բազմութիւն արջոց ։ Արձակիցէ զնա բարեաւ ընդ ճանապարհ ։ Զխմորթէսն զարձակեալսն առ ձեզ․ են ։ *Արձակեցին նմա արջ մի ․ ՃՃ ։ *Մեծաւ թշնամանօք արձակեցին զեպիսկոպոսն ․ Բուզ ․ Գ ․ 4 ։ *Զէշ ձիոյ արձակել․ Սեբեր ․ Է ։

ԱՐՁԱԿԵԼ․ Արկանել․ ձգել․ ձկտել․ *Ոչ գիրս արձակեցին ․ Ա ․ Պ ․ Բ ․ 36 ։ *Արձակել աշտէս, կամ քարինս, հարուածս նետից ․ Խոր ․ Բ ․ 5 ։ Նար ․ ԿԳ ։ *Արձակեսցէ զարմատ իւր ․ Ոսկ ․ ԾԴ ․ 6 ։

ԱՐՁԱԿԵԼ․ Βάλλω, ἐξάγω, φύω, ἐπιφαίνω. Mitto, produco, educo, pullulo, են ։ Ի վեր կամ 'ի դուրս հանել․ բողբոջել․ տարածել․ ծաւալել․ սփռել․ յորդել․ իր ․ Եղանել․ ծաղել․ բուսանիլ․ ծաւալել․ *Թզենի արձակեաց զբողբոջ իւր ։ Արձակել արմատս 'ի խոնարհ ։ Արձակել զբարունակս, կամ շառաւիղս ։ Սանդղանցն արձակելոց յաշտանակէ անտի ։ Ոչխարի և արջառոյ ծնունդ արձակեալ է ․ են ։ *Արձակին բոյսք տապքինան ․ Յճխ ․ ԺԲ ։ *Ամենայն պտղոյ նախ արձակի ծաղիկն ․ Կլիմաք ։ *Ի ցօղոյ երկնից գէսս արձակեալ մարգարտացն ․ Յհ ․ ԿԲ ։ *Հոսանօք արձակելովք յերկնից ։ Արձակեալ իբրև զհեղեղ ․ Ագաթ ։ *Որք ապաշխարութեամբ արձակիցեն արտասուս ․ Բրս ․ յաղթ ։ *Ի հալել 'ի սէրն այ՝ զարտասուաց վտակս արձակեսցէ ․ Կլիմաք ։ *Արձակել զլոյս ճառագայթից, կամ զհեշտութիւն լուսոյ, կմ փայլատակունս, կամ անհնուտ փայլումն ․ Ագաթ ։ Մագ ։ Եղիշ ։ Նար ։ *Ծայր արձակել․ Անյաղթ ․ Բոէթ ։ *Հոտ արձակել ․ Ագաթ ։ Ը ․ Բոէթ ։ *Զամենայն շնորհս արձակէ ձեզ ․ Լմբ ․ պտրգ ։

ԱՐՁԱԿԵԼ․ Ἐπαίρω . Elevo, extollo . Ամբառնալ․ *Ոչ արձակեսցէ զնշանն ։ Նշանս արձակեալս ․ Ես ․ Ծ ․ 23 ։ Ա ․ Պ ․ Գ ․ 43 ։ *Զաջս իւր 'ի կուռս ոչ արձակիցէ ․ Եզեկ ․ ԺԸ ․ 6 ։ ԺԳ ․ 5 ․ 20 ․ (որ և ասի, ԱԿՆ ԴՆԵԼ, կամ ԿԱԽՈՒՑԱՆԵԼ ։) *Զոտս արձակեաց, և հար զհրէայն ․ Ա ․ Պ ․ Բ ․ 24 ։

ԱՐՁԱԿԵԼ ԶԿԻՆ․ Տես 'ի բառն ԿԻՆ ։

ԱՐՁԱԿԵԼ Ի ՄԵՂԱՑ ․ Տես 'ի ած ։

ՁԱՅՆ ԱՐՁԱԿԵԼ․ Տ ․ ՁԱՅՆ ։

ԱՐՁԱԿԵԼ ԶԲՈՒՂԹ, է բանալ զպրնքեալն ։ Ճ ․ Բ ։

ԱՐՁԱԿԵՐԱՍԱՆ ․ ա ․ մ ․ } Ἀχαλίνωτος. Effrenis.
ԱՐՁԱԿԵՐԱՍԱՆԱԿ ․ Որոյ արձակ կամ լուծեալ է երասանն (իրօք կամ նմանութեամբ) ․ աներասանակ ․ անսանձ ․ պօշլարըղ, կէմսիզ ․ *Ձի արձակերասան ․ Նար ․ ԽԲ ։ *Արձակերասան զերիվարն 'ի սիգաքայլ արշաւանս արարեալ՝ էանց գնաց ․ Արծր ․ Ա ․ 15 ։ *Մի այսուհետև արձակերասան զգայանդ թողցուք ․ Ոսկ ․ յհ ․ Ա ․ 3 ։ *Արձակերասանակ (կմ արձակերեսանակ) լեզու ․ Ոսկ ․ Եփես ։ *Արձակերասանակ շրջին ։ Զխուրեանց որդիսս ընդ վայր հարեալ՝ արձակերասանակ շրջել ․ Ոսկ ․ Մ ․ Գ ․ 6 ։

ԱՐՁԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի ․ ն ․ Ձկտեցուցանել ․ հաստուցանել ․ Տես և ՑԱՐՁԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ․ *Ոչինչ է յերկնլեացս, յորս (արեգակն) ոչ արձակեցուցանէ ըստ իւրոյն լուսոյ զգերազանցեալ մեծութիւն ․ Դիոն ․ ածոյ ․ Դ ։

ԱՐՁԱԿԻՄ , եցայ ․ չ ․ իբր ձ ․ Թողեալ լինել ․ յազատութիւն երթալ ․ 'ի բաց երթալ ․ մեկնիլ ․ *Եւ անտի արձակեալ եկին առ իւրեանսն ։ Եւ նոքա արձակեալք՝ իջին յանտիոք ․ Գծ ․ Դ ․ 23 ։ ԺԵ ․ 39 ։ *Արձակեցան և գնացին (ժողովեալքն) ․ Բուզ ․ Դ ․ 4 ։ *Արձակին 'ի խաղաղութիւն ․ Տօնաց ։

Եւ որպէս փարատիլ ցաւոյ կամ ջերման ․ *Յորժամ հիւանդութիւն բժշկի, և ջերմն արձակի ։ Երբ բորբոսի՝ չարձակի շուտ ․ Մխ ․ բծ ․ սպէղ ։

ԱՐՁԱԿԻՉ , կչի , չաց ․ ա ․ Արձակօղ ․ որ արձակէ (ըստ ամենայն նշ) ․ *Արձակիչ կապելոց ․ Շար ։ Նար ․ ԼԲ ։ *Կապանաց արձակիչ ․ Ագաթ ։ *Արձակիչ 'ի փորձութենց ․ Սարգ ․ յհ ․ ԺԱ ։ *Այսր վտակաց արձակիչ այն տեսութիւն է ․ Լմբ ․ ող ։

ԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆ ․ գ ․ τὸ Ἄφετον. Abstracta virtus. Πλάτος. Latitudo. Ազատութիւն ․ անկապութիւն ․ և ընդարձակութիւն ․ լայնութիւն ․ *Զմերկն և զբոկ (լինել 'ի հրեշտակս՝ իմա) զարձակութիւն ․ Դիոն ․ Երկն ․ ԺԵ ։ *Ընդ յօրակայութեան արձակութեան վայելումն ․ Յճ ․ կոչ ։ *Որ և ըստ անմոյ եառ օրհնութեան արձակութիւն ․ Վրդն ․ լսու ։ *Նեղ ճանապարհաւ ընդ արձակութիւն տանի անդ երանութիւն ․ Աճառ ․ աղք ։

ԱՐՁԱԿՈՒՄ , ձակի , ձակ ․ Տ ․ ԱՐՁԱԿԵՄ ըստ ամենայն առման ․ * Տեսեալ՝ թէ ոչ արձակու , յարուցեալ փախեան գաղտ ։ Արձա՛կ զիս (այսինքն թողացո՛), զի մեռանիմ ․ Վրք հց ․ Յ ։ *Ասէր հրեշտակն՝ թէ արձա՛կ զիս ․ Կիւրղ ․ ծն ։ *Տայիր և արձակուիր (զաղքատս) ։ Զբռնաւորն կոխեաց , և ձայն արձակ՝ ասելով , եկայք ․ Ոսկ ․ ԵԲր ․ ծա ․ և հնմբ ։ *Այնուհետև համարձակեալ արձակոյր ․ Զքր ․ ԿԲ ։ *Ձգեաց , և զկապանս նոցա արձակ ․ Ճ ․ Գ ։ *Արձակ զողորմութիւն ․ Լմբ ․ պտրգ ։

ԱՐՁԱԿՈՒՄՆ , կման ․ գ ․ Ἀποπέμπη. Emissio. Ἄφεσις. Dimissio, remissio. Ἀπόλυσις. Absolutio. Արձակելն , և իլն (ըստ ամենայն առման) ․ ... *Մատուցէ ըղնոխազն ․ ․ ․ առ արձակելոյ զնա յարձակումն ։ Արձակէ զնոխազն նուիրեալ յարձակումն ․ Ղևտ ․ ԺԶ ․ 10 ․ 26 ։ *Զչարեալ վասն արձակմանն կոստանդնի ․ Յհ ․ ԿԲ ։ *Մերով ուրացութեամբ ումեք 'ի հաւատացեալ կապելոցն մի՛ լիցի արձակումն ․ փարեղ ։ *Արձակումն կապանաց ․ Սարգ ․ Ա ․ յհ ․ Է ։ *Արձակումն շնչոյ (այսինքն հոգւոյ) ․ Նար ․ Բ ․ ԾԱ ։ *Արձակմունք շնչոց (այսինքն դուլորչեաց) ․ Նար ․ Խ ։ *Ի ժամանակի արեան արձակման կնոջ ․ Երզն ․ մթն ։ *Արձակումն արեան 'ի բաց հոսեցուցեալ 'ի բազկէ ․ Մագ ․ ԿԱ ։ *Արձակմամբ բարբառոյ ․ Յոբ ․ ԽԵ ․ 26 ։ *Յետ արձակման պատարագին ․ Վրք հց ․ ԾԴ ։

ԱՐՁԱԿՄԱՆՆ ․ Ἀποστάσιον. Repudium. Թուղթ կամ գիր մեկնելոյ յարձակել զկինն ․ *Որ արձակէ զկին իւր , տացէ նմա զարձակմանն՝՝ ․ այսինքն զգիր ապահարզանի ․ Մտթ ․ Ե ․ 31 ։

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ ․ գ ․ Նոյն է ընդ Արձակումն ․ և Թողութիւն ․ ազատութիւն ․ *Արձակուրդ մեղաց կապանաց ․ Նար ․ Գ ։ *Կնոջն հրեշտակն զամլացելոյ բնութեան զարձակուրդ՝ աւետիս տայր ․ Փիլ ․ աձն ։ *Կոչել արձակուրդ իւրաքանչիւր եղբօր իւրում ․ Երեմ ․ ԼԴ ․ 17 ․ յն ․ ἄφεσις. *Խորհեցան իւրեանց դառնել արձակուրդ , և արարին իւրեանց նոքա մեկնութիւս (դրոց) ․ Եւս ․ պտմ ․ Զ ․ 18 ։ *Եւ անս , յորպիսի գեղ ժամանակի , յորժամ արձակուրդն առնելոյն էր ․ Ոսկ ․ Ես ։

ԱՐՁԱՆ , ի ․ աց ․ գ ․ Στήλη. Cippus, columna . Կոթող ․ որձաքար կանգուն ․ կամ բարձր անկեալ տախտակ կամ սիւն քարեղէն հանդերձ յիշատակագրութեամբ ․ մանաւանդ տապանաքար ուղղորդ՝ 'ի յիշատակ մեռելոյն , և քարկոթող 'ի վերայ ճանապարհի 'ի նշանակ սահմանաց , կամ մղոնաց , յաղթութեան , դաշանց , են ․ ... *Արձան ոչ միայն քարն որ 'ի վերայ գերեզմանին՝ ասի , այլ յորժամ գրեն և արձանացուցանեն զյաղթութիւն պատերազմաց , զաւերումն քաղաքաց ․ Վրդն ․ ող ։ *Արձան է քար կամ պղինձ երկարաձիգ՝ քառանկիւնի ձևով , յորում գրեալ լինի արձանանալոյն անուանք ։ Բազում անգամ և երախտաւորաց բարերարութեանց յարձանս գրին ․ Նոննոս ։ *Առ զվէմն՝ զոր եդ ընդ սնարս իւր , և կանգնեաց զնա արձան ։ Առեալ յակոբայ վէմ՝ կանգնեաց արձան ։ Եղիցի վէմս կոթողս , և վկայ արձանս ։ Արձան քարեղէն ։ Արձան չիրմի ռաքելոյ ։ Աբեսողոմ կանգնեաց իւր արձան ։ Դարձաւ կինն ղովտայ յետս , և եղև արձան աղի ։ Անհաւատի ոգւոյն յիշատակ հաստատեալ զարձանն աղի ․ են ։ *Մի մածցիս քար արձան (կամ քարարձան) աղի (յն ․ քար աղի) ։ Մի մածցուք յարձան աղի ․ Աճառ ․ Պրք ․ և խրխ ։ Սարգ ․ Գ ․ յհ ։ *Ի յարձան քարի յեղանակեսցէր (զկինն ղովտայ) ․ Նար ․ Ա ։ *Տիրեալ վայրացն՝ ոչ արձանս 'ի քարանց կանգնելով ․ Պիտ ։ *Արձանք լուսեղէնք 'ի յերկինս կանգնեալք ․ Շար ։ *Բազում արձան կանգնեալ էին յանուն նոցա ․ Եղիշ ․ Է ։

ԱՐՁԱՆ ․ Քար , վէմ , որպիսի և իցէ ․ հաստոր վիմի՝ և որ ինչ նման է նմա ․ տաշ , հէյքէլ , սէնկ ․ *Զուլթ արձանն 'ի վերայ թիկանց իւրոց գնէ , ('ի պէտս վկայարանի) ․ Ագաթ ։ *Վիմօք ձգելոց արձանաց բանից զքեզ քարկոծել ։ Ոչ կարծրութք արձանաց ։ Զկառուցեալս խորան յանշէջջականն արձանաց ։ Ի կենդանի արձանն չինեք 'ի բնակութիւն այ ․ Նար ․ Ա ․ Խ ․ ԿԵ ․ և ՃԺԲ ։ *Արձան վիմի ։ Արձանօք վիմաց ․ Մագ ․ ԾԵ ։ Լմբ ․ առ ։ *Դնել արձան աղի 'ի վերայ ողին նորա ․ Սարկ ․ լսու ։

ԱՐՁԱՆ ․ Տախտակ քարեղէն՝ փառա-

գրեալ. կամ արձան հանդերձ արձանագրութբ. *Բուշխեաց (զկառապանն) յերկուս հնգետասան զոյս յերկուս արձանս փորագրեաց. Փիլ. ծ. բան: *Զարձան մամլոյ դնել առաջի քերեալ ՚ի քարանց. Նար. խւ: *Զերբոյ ատրութեան նշանակ արձան հաստատէ հեղլենացի գրով. Խոր. բ. 62: *Թէ արձա՞ն իմն կենաց գրեցից. յարմէ ընդէմ ցոյ: Ի քեզ են նկարեալ իբր յարձանի անջնջականի: Արձան փորագրեալ աներերութեան անեղծանելի: Արձան պատմաբանական: Արձան անձնական՝ խմառութեան. Նար. խգ. խէ. կէ. և խւ. և կոտ:

ԱՐՁԱՆ. Արձանագրութիւն, և գիր հաստատութեան. բան գրաւոր հաստատուն. *Տէրունեան օրինացն արձանքն: Արձանք տէրունեան գրոցն. Փիլ. բագն. և լին: *Կռաւ մակագիծ՝ անեղծ պայմանաւ արձան հաստատեալ. Նար. կոտ: *Դրոշմեալ էր արձան յաւիտենից. զի մի՛ ոք, ևն. Ջենոբ. բռփ Ճ: *Հատեալ զգիրն՝ գրեաց զարձանն վաճառոյն և ծառայութեան. Վրք հց. խզ:

ԱՐՁԱՆ. Εἴδωλον. Idolum. ἄγαλμα, simulacrum. Բագին կռոց. (որ և Բարձունք.) և Անդրիանդրի. դրոշեալ. կուռք. *Մի առնիցէք՝ դրոշեալս, և մի կանգնիցէք ձեզ արձան, և մի քար կոթող դնիցէք երկիր պագանել նմա: Կործանեցից զարձանս ձեր: Զբագինս նոցա կործանեսջիք, և զարձանս նոցա փշրեսջիք. Ղևտ: Օրին: Թագաւ. (յորս դարձեալ յն. է στήλη:) *Ցերկանաքար արձանին, զոր կանգնեաց ՚ի ծովեզերն: Զայս արձան քաղաք ժամանակս պատուեցին պղնձագեքն. Խոր. բ. 8: *Արձանն փաղգոմայ. Նար. խը:

ԱՐՁԱՆ ԿԱՆԳՆԵԼ, կամ ՄՆԱԼ. Արձանացուցանել. հաստատել. որպէս յն. στήλοω. Տես բ. Թգ. ծը. 17: գ. Թգ. ծէ. 10: *Զատացեալ քաղաքս (ապատամբն) արձան արար անձամբ երկրորդ. Փիլ. ծբ:

ԱՐՁԱՆԱԳԻՐ. գրի, րաց. գ. Στηλογραφία, στήλη. Tituli inscriptio, columna, cippus. Արձան գրով. կոթող՝ կամ տախտակ քարեղէն, յորում փորագրեալ իցէ յիշատակարան ինչ. և Արձանագրութիւն. մակագրութիւն. խորագիր. *Սաղմոս. արձանագիր ՚ի գաւիթ. Սղ. ծէ. 1: ծէ. ծէ. ծէ. ծը. *Ամենայն իրրև յարձանագրի հաստատեալ է Ճշմարտութբ. Դւ. ծգ. 11: *Գրել հաւատոյ ՚ի տախտակս մտաց իւրոց որպէս յարձանագիր զամենայն հարցմունս. Փարպ: *Զեք տնօրէնաց արձանագիրս կանգնեալ. Եփր. է: *Իբրև յարձանագրի զառաջին գործն ժառանգութեան պարծանօք գրեալ ցուցանէ. Ոսկ. յհ. ա. 19:

ԱՐՁԱՆԱԳՈՐԾ. ա. Իբր Ցարձանէ գործեալ. քարաշէն. սիւնազարդ կամ կոթողաձև. *Ի Ջրամբար արձանագործ քարեղինէն Ճանապարհ տարածանեալ ՚ի վեր. Արծր. գ. 11:

ԱՐՁԱՆԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Στηλογραφέω. In columna inscribo. Գրել յարձանի կամ իբրև յարձանի. անջինջ դրոշմել. և կամ ՚ի միտս նշանակել հաստատութբ. *Ցանկալ յաւիտենական նոցայն բացերեւել արձանագրի արդարադատութեան ցուցնել. Փւ: *Արձանագրել յայտմ տեղի: Արձանագրեալ ՚ի մատեանս ազգաց. Նար. հէ. և ժծբ: *Զինչ զայսցանէ արձանագրեցից. Սիսն. ող: *Ոչ ՚ի գիրս

նամակաց, այլ ՚ի քաջ ուշ սրտից արձանագրեալ. Կոչ. է:

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Στηλογραφία. Inscriptio in columna, titulus, monumentum. Փորագրութիւն յարձանի. յիշատակարան արձանագրով. և Նմանութբ, Հաստատուն գրութիւն որ և է մատենի կամ բանի. յիշատակագիր. արձանագիր. և Մակագրութիւն. *Երկուքն յարձանագրութեանցն (ենովքայ՝ դրոշմեալք ՚ի սիւնս): Ընդդէմ երկուց հանդերձելոցն (ջրհեղեղաւ և հրհեղեղաւ). Խոր. ա. 3: *Ցայսպիսիս պատկանաւոր դնել յարձանագրութիւնս բանից. Խոր. ա. 1: *Այս արձանագրութիւն ՚ի սրբութեանցն սրբութիւն. Նար. ղգ: *Ի հինգ գլուխս որոշեցեր զարձանագրութիւն բանիս. Աստղ. գ. 21: *Եւ զայս ոչ բանիւ լռկով, այլ արձանագրութբ. Լմբ. սփ: *Ի գովութիւն կնոջն և ՚ի յարձանագրութիւն յիշատակի տասց զայս. Եղն. Տրբ:

ԱՐՁԱՆԱԽԻՏ. ա. Ունող արձանաց կամ վիմաց խիտ առ խիտ. և կամ խիտ և պինդ որպէս որձաքար. *Ուղջացեալ ՚ի մտաւոր կոյս յավին ծովուն ՚ի փապար յարձանախիտ քարին. Արծր. գ. 9:

ԱՐՁԱՆԱԽՕՍ ԼԻՆԵԼ. Խօսել հաստատութբ որպէս արձանագրութբ, կամ անջնջելի օրինակաւ և հրապարակաւ. *Գործքն արձանախօս լինին վասն իմ. Ոսկ. ՚ի ղէ: Տես և ԱՐՁԱՆԱԿԵԼ:

ԱՐՁԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Որ ինչ անկ է արձանաց, վիմաց, և արձանագրութեց. որպէս Վիմական. *Արձանական աշակերտ (պետրոս): Արձանական վէմ. Ճ. Ա:

Որպէս Գերեզմանական, դամբանական, ներբողական (Ճառ). *Արձանականն բարողի (՚ի գր. տծաբանէ). Վանոկ. կց:

Որպէս Յիշատակարան պարսաւելի գործոց. անարգական (Ճառ). *Արձանական յուլիանոսի (՚ի գր. տծաբանէ): Արձանական բանն պարսաւ է ՚ի գործոցն: Արձանական ասացաւ ՚ի փոխաբերութէ արձանին, ևն. Նոննոս:

Որպէս Մատենագրութիւն. յիշատակաց գիրք. *Զայս մեզ աքիւղեսոս յերրում առաջնում արձանականի ՚ի մանր ազգաբանութեան ասէ. Խոր. ա. 4:

ԱՐՁԱՆԱԿԱՌ. ա. Կառուցեալ իբրև արձան. կուռ և հաստատուն. *Արձանակառ քար. Նար. մծբ:

ԱՐՁԱՆԱԿԱՌՈՅՑ. Նոյն ընդ վ. որպէս Քարաշէն և հաստակառոյց. *Զորմոյն վերագրութիւն արձանակառոյց կերպիւ առկայեաց. Նար. խւ:

ԱՐՁԱՆԱԿԵՄ, եցի. ն. Στηλητεύω. In cippo inscribo, noto, memoriae prodo. Իբրև յարձանի դրոշմել. արձանագրել. յիշատակագրութբ և հրապարակաւ հաստատել. Ճառել, հռչակել, մատենագրել անջնջելի օրինակաւ. *Որոց զառաքինութիւն ՚ի տէրունեան գիրսն արձանակել և հռչակել (յն. մի բայ) դէպ եղև: Զճշմարիտ գովսն սոցա արձանակեցելոյ: Ոչ միայն ՚ի տէրունեան գիրսն, այլև ՚ի վերծանողացն միտս անջինջ արձանակեալ է: Ամենեցուն հռչակեալ է և արձանակեալ երկրայինցս յերկնի նշանքն. Փիլ. Լիւսիմ. և փհ. է: *Արձանակեալ ուրեմն յերր գիտացողական տառքն: Անջինջ յիշատակաւ արձանակեալ: Գծագրեալ ՚ի մատեանս արձանակեն անջինջ յիշատակօք. Պիտ:

ԱՐՁԱՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Στηλόομαι, στηλοῦμαι. Immotus sto ceu cippus, sto sicut statua, adfigor. Իբրև արձան կանգնիլ. անշարժ կալ յոտին. դադարել. ուրեք. զետեղիլ. հաստատուն կալ մնալ. *Վեցհարիւր ամքն արձանացեալ կային առ դրանն: Արձանանայր աւուրս քառասուն: Արձանացիր խարսխեալ ՚ի վերայ բլրոցն: Դադարիր, և արձանացիր. Դփ. ծէ. 16. 17: ա. Թգ. ծէ. 16: բ. Թգ. ա. 19: ծէ. 13: ծգ. 11: *Արձանացեալ կայր աստ, այսինքն է թէ կանգնեալ կայր իբրև զարձանս. Կիւրղ. Ղւ: *Արձանացեալ դագարէին յարքունական ապարանսն: Զուեալ ՚ի վաղարշապատ քաղաք՝ առկայացեալ արձանանայր ՚ի նմա: Զիւր արձանանալն և կալ նստիլ. Ցհ. կբ: *Կայր արձանացեալ... ասելն՝ ոտս զարձան՝ զայս յայտ առնէ, զի անխռովեալ ամօթով անշարժ կայր պապանձեալ: Ցորժամ թողացոյց տր արձանացելոցն շարժել զլեզուն. Վանոկ. յոբ:

ԱՐՁԱՆԱՆԱԼ. որպէս Արձանանալ. յարատևել. պնդիլ. հաստատիլ. անփոփոխ մնալ յոր և է կարգի, և որ և է բանի. *Ի սէր նախահաստակագրին քնի արձանացեալ: Զամն ողջոյն արձանացեալք պահօք. Ցհ. կբ: *Միոջ մարդոյ ՚ի խնամս չարին են արձանացեալ: Ցած յուսալ և ՚ի նոյն արձանանալ: Ի կարծրականութ մի անսասան վիմիդ յարակայեցեալ միշտ արձանացայց: Հեզութբ արձանացեալ. Նար. ծէ. կա. ղգ. և կոտ: *Իբրաքանչիւր ՚ի վերայ իւրոյ արմատոյ արձանասցի: Թէ այս թշնամութիւն օրէնք տյ էր, թերևս այսքան արձանացեալ էր հաստատուն. Լմբ. պղրգ. և սփ: *Իբաց կալ յամենայն մեղաց, որ արձանանայ յերկարեալ սիրով, և կապեալ անլոյծ. Տօնոկ:

ԱՐՁԱՆԱՆԱԼ. մերթ Ցարձան փոխիլ կամ քարանալ. սառնանալ. տար կոբիլ. *Քարանալ... արձանանալ. Պիտ: *Եթէ անէծ, արձանացաւ (երկիրն) իբրու քար անսլոտուղ. Նար. մծբ: *Արբուցանել զվիմացեալ միտս արձանացելոցն. Ճ. Ա:

ԱՐՁԱՆԱՇԱՐ. ա. Ուր իցեն շարք արձանաց, կամ բազմութիւնք վիմաց. *Ի տեղւոյն արձանաշար քարակարկառ գոգաձև միջոցի. Արծր. գ. 17:

ԱՐՁԱՆԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Εἰδωλολατρία. Idololatria. Պաշտելն զարձանս կամ զպատկերս կռոց. կռապաշտութիւն. *Այսօր մնոտի արձանապաշտութիւնն ունայնանայր. Թէոդոր. կոտ:

ԱՐՁԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Στηλόω. Erigo ut cippum, statuo. Կանգնել հաստատութբ իբրև զարձան. հաստատել. կառուցանել. զետեղել. դնել. ամրացուցանել. յանդիման կացուցանել. *Զոսկերսն սուրբ ուղարկեալ և յոխնաթանու... արձանացուցին անդ այլազգիքն. բ. Թգ. խա. 12: *Աւուրսն քարեղէն արձանացուցանել. Ցհ. խմ. սփ: *Արձանացուցին զայնպիսի առուշան խրախանց. Մագ. խէ: *Փոխանակ նոցա զքարեվայելուչն արձանացուցանել. Ցհ. խմ. սփ: *Արձանացի անփոփոխ պատրաստական վաստակութիւն: Զփափագ ըղձիցն արձանացուցեր: Արձանացուցեր զմեզ ընդ հովանեաւ թևոց քո խաչիդ: Մի արձանացուցաներ զմեզ կռութեանցն. Նար: *Այլոյ մեղաց լինի հաշորդ (սուտ վկայն), և արձանացուցանէ զինքն՝ հաստատելով ՚ի չարիսն, զոր մտածեաց. Տօնոկ: (որ և ՔԱՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ). *Զի եթէ ստուերն մեր, և ամբարտաւանութիւն

արձանացոյց զնորա խրատանս. Ոսկ. հռ. *Առաջի արթուն մտացն արձանացուցեալ. Լմբ. պտրգ.

ԱՐՁԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Στηλητεύω. Proscribo, facinora alicujus noto, triumpho. Կանգնեցուցանել. յաղթահարել. արգելուլ. նահանջել. առակայացուցանել. գաղարեցուցանել. նշանակել և նշաւակել. յաղթանակ կանգնել, ձաղել. մէն էրմէք. *Արձանացոյց զմահ. Ջ+ր. կբ. *Արձանացո զծարաւս մոլեգին շարժման արտաքս խառովուն. Նար. հա. *Մարտնչիս ընդ եղբարս եօթն՝ անձամբ միով կասկեալս, որք եօթն յաղթութք զքեզ արձանացուցանեն. Ածաբ. 'ի Յակոբ. *Քա որ վասն մեր 'ի քեզ բարձրացաւ, զբարձրացեալն օձն պղնձի արձանացոյց. Եղիշ. խչ.

ԱՐՁԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Στηλητεύω. In cippo inscribo, memoriae prodo. Արձանանկել. արձանագրել. մատենագրել. *Երկայն բանիւք արձանացուցանէ զառաջին իւր զչարութին … խոստովանութեամբ. Ածաբ. 'ի կէոգ. *Զ քաջութն իւրաքանչիւր արձանացուցին 'ի վէպս և 'ի պատմութիս. Խոր. ա. 2. *Իբր երգեցից ինձ մշտանգս և արձանացուցից նախատինս. կարգեցի կուռեցի արձանացուցի. Նար. կ. Ն յէշ. *Ի ճառխս արձանացուցանէ բանիւք. Շ. բարյր. *Արձանացուցանեմ ըղկիրս իմ, և ոչինչ օգտիմ. Սարգ. յկ. է.

ԱՐՁԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ցարձան դարձուցանել. փարոյնէլ. *Սէր ընտանեացն զկինն զվտայ արձանացոյց. Կլիմա+.

ԱՐՁԱՆԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ արձանացուցանէ (ըստ ամենայն նշ.) իբր հաստատիչ, ամրացուցիչ. *Վէմ 'ի հաստատուն արձանացուցիչ. Նար. խչ.

Մանաւանդ՝ Στηλητεύμα. Invectiva in aliquem quasi in cippo notata. Որպէս կանգեցուցիչ. նահանջիչ. նշաւակիչ. յանդիմանիչ. ա յն. արձանուն, և յանդիմանութի. *Արձանացուցիչ յուզմանց. Նար. ղ. *Սերմանողք արդարուն, և անխրատութն արձանացուցիչք. ԾԾ. *Սուտթն արձանացուցիչ, մոլորութեան լուծումն. Ածաբ. 'ի նէոգ. Խոր. հռէֆ.

ԱՐՁԱՆԱՒՈՐ. Տ. ԱՐՁԱՆԱԿԱՆ. *Սաղմոսեցից երգս արձանաւոր. Գնձ.

ԱՐՁԱՆԱՔԱՆԴԱԿ, ի. գ. Արձան քանդակեալ կմ գրոշմեալ տառիւք. արձանագիր. *Գտանեն զգիր յարձանաքանդակին 'ի գլուխ արձանին. Ճ. Զ.

ԱՐՁԱՆՈՒԹԻՒՆ. } գ. Στήλωμα.
ԱՐՁԱՆՈՒՄՆ, նման. } Columna (իբր columnatio.) Հաստատութի իբր արձանի կառուցելոյ. ամրութի. և կառուցումն. հաստատուն կանգնումն. *Զաւակն սուրբ արձանութիւն նորա. Ես. զ. 13. *Իբրև կնքեալ էին արձանութիք վիմին, եղնա 'ի գերեզմանէ անտի. Եղիշ. Յոբ. *Առ այս հայի նուիրական սեղանոյն արձանումն. Լմբ. պտրգ.

ԱՐՁԱՆՈՒՆԱԿ. ա. Ունող յինքեան զարձան կամ զվէմ. վիմածին. *Լեառն արձանունակ երկրալիր վիմին. Նար. կառ.

ԱՐՁՈՑԼ, ձուլ. կմ ԱՐՁՈՒՂ, կմ ԱՐՁՈՂ, ի, աց. գ. Δίκτυον. Rete. Ուռկան. ցանց. ագ, թոր, ըշըըղ, բամ, շնդէգէ. *Որպէս ձկնորսն սփռէ զարձոյլ, արկանէ զուռկանն. Արձոյլն ծծեալէն բանին 'ի ծածուկ ոգին ձգեցի. Նայի ընդ գործս արձոյլին. Սէբէր. գ. *Ընդ ուռկանն՝ ընդ արձոյլն, կամ արձողն ». յն. մի բառ. Ոսկ. յհ. ա. 1.

ԱՐՃԻՃ, արճըճոյ կամ արճըճի. Տես ԿԱՊԱՐ. պ. էրղիյղ. *Արճիճ սեաւ, որ է կապար. Ոսկիփոր.

ԱՐՃԻՃԱԿԱՊ, կամ ԱՐՃԸՃԱԿԱՊ. ա. Կապեալ կամ գամեալ արճճով. կապարաւ զօդեալ. *Ես չինել անտաշ յապառաժ վիմաց պարիսպս երկաթապատս և արճիճակապս. Մարթին.

ԱՐՄ, ի, մամբ, արմք. գ. Ῥίζα. Radix. (ուստի Զարմ.) Նոյն ընդ արմատ՝ իրօք կամ նմանութք. փէօփ. *Տապար առ արմին ծառոց դնի. Մաթ. գ. 10. *Առ արմամբ խլեցաւ այգին նոցա. Կոչ. ծդ. *Տապար՝ որ է կացին, առ արմի, 'ի տակն, 'ի յարմատոց հատանել զոչ բարի գործողսն. Լծ. Նար. *Տապար ոչ զոստս և զշառաւիղս, այլև յարմին խսկ յապաւէ. Բնաւին խսկ զարմն խորտակելեան ցիր և ցան լինել ը չորս կողմն տիեզերաց. Տօնակ. *Ցածածագեացն զձեզ վերառաքեսցուք ծաղկոցս, որ աղնուատանէկ և անուշահոտ օդիցն են ժողովեալ արմք. Բրս. տղղտ.

ԱՐՄԱԽԱՐԻՍԽ. ա. Որոյ արմն է խարսխեալ. հաստատարմատ. *Տունկս արմախարիսխս. Նար. խչ.

ԱՐՄԱՆ, ի, աց. գ. Բառ անյայտ. որ կարծի խոշոր ալիւր, կամ արմատանման ծիղ. *Զոմանս ('ի ձկանց) ծալեալ 'ի մէջ գլխոյ (կայծականց) պարապատեալ արմանօք (կամ արմանեօք). Մագ. ծբ.

ԱՐՄԱՆՔ. Որպէս ռմկ. է Զարմանք, և արմատ յաջորդ բառից.

ԱՐՄԱՆԱԳՈՐԾ. Տ. ԶԱՐՄԱՆԱԳՈՐԾ. Θαυματοποιός. Miracula edens, mira proponens. *Մխոք անտեսանելիք զօրէն արմանագործի 'ի ներքուստ հնչէ յիւր զօրութիս. Փիլ. Նմաօն.

ԱՐՄԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԶԱՐՄԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Θαυματοποιΐα. Mirificentia. *Ըստ ստեղծական իւն արմանագործութե նկարել բանիւ. Ի ձեռն խոնարհագոյն արմանագործութե սկիզբն աբարեալ. Նիւս. կազմ. բ. իէ.

ԱՐՄԱՆԱԿԱՆ, կմ ԶԱՐՄԱՆԱԿԱՆ. Իբր Զարմանալի. *Առ 'ի յոյժ բախման շրջակայ պարունակայդ շարժելով զարմանական գնացսն. Շիր.

ԱՐՄԱՆԱԼԻ. Տ. ԶԱՐՄԱՆԱԼԻ. արմչնալոս. Θαυμαστόν. Mirum, mirandum. *Սոկրատէս, որ արմանալի եղև իմաստութբ. Ապա եթէ ծիծառունք ընդ մեզ բնակեն, արմանալի ինչ ոչ է. Փիլ. Նխ. ա. Ն բ.

ԱՐՄԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ԶԱՐՄԱՆԱԼ. որպէս և ԸՆԴԱՐՄԱՆԱԼ. Θαυμάζω. Miror, են. *Արմանայր՝ ընդարմանայր, սարսափեալ 'ի միտ առնոյր զիրսն. Բուզ. զ. 15. *Ոմանք ընդ ախտանացուն մարդկան արմանան, և ոմանք ընդ մարդարէական արմանան. Զհրեշտակական մատակարարութին արմանամ. Արմանայ, եթէ են. Որոց զհետ են, և արմանան, որք առանց խրատու են (որպէս աղնուաց, յարիլ). Ահա արմացայ ընդ դէմս քո և 'ի վերայ բանիս այսորիկ. (որպէս հայել յերեսս, ակն առնուլ). Փիլ. յաջ. Ն սամփս. Ն լին.

ԱՐՄԱՏ, ոյ, ոց. գ. Ῥίζα. Radix. որ և ԱՐՄ. Ստորոտ բուսոց և տնկոց՝ յերկրաց երկրէ մինչև ցխորս հողոյ հանդերձ մանր թելիւք. կոճղ կամ ստորին բունն, և մազմզուկքն կամ մղեղն. փէօփ, փիղ, դիճն, ըրգ, դիբ. *Արձակեսցէ արմատս 'ի խոնարհ, և պտուղս 'ի վեր. Արմատ ընդարձակեալ 'ի վերայ ջրոյ. Արմատ նոցա իբրև զմղեղ եղիցի. Եթէ ծերասցի յերկրի արմատ նորա. Խլել զնա յարմատոց իւրոց. Ոչ եթէ դու զարմատն 'ի վեր ունիս, այլ արմատն զքեզ. են. *Գիտել զայլալեզուութիս տնկոց, և զզօրութիւնս արմատոց ('ի պէտս դեղոց). Իմ. է. 20. *Վասն բժշկութեանդ՝ որ լինին 'ի ձեռն քո առանց դեղոց և արմատոց. Խոր. բ. 29. *Արմատք բուսոց 'ի պէտս օգտակարութե դեղոց. Փարպ. *Ոմն 'ի սոյն առէ. ծառք յարմատոց ամէն, և փառք 'ի հեղութէ. Եղիշ. յէսայ. *Ծածկեցաւ մարմինն ածութեամբն, և ներկաւ անմահ արմատովն. Սեբեր. գ. *Իբր 'ի գաւառն արմատոց երկրի քաղցրաճաշակ պտուղ յայտնեցար. Նար. կուս. *Զխաւարեալ ոչ միայն 'ի վերայ բուսաբեր արմատոյն (այսինքն փայտի խաչին). Շար.

ԱՐՄԱՏ. Նմանութեամբ, Սկիզբն սերնդոց, ցեղ, ազգ, զարմ, յաջորդութի. և Ամենայն սկզբնապատճառ կամ աղբիւր, զաւ. *Արմատ քո և ծնունդ քո յերկրէն քանանացւոց. Ցարմատոյն յեսսեայ. Ցարմատոյն դաւթի. Ես արմատ և ազգ 'ի դաւթայ. Արմատք արդարոց. Մի ոք իցէ 'ի ձէնջ արմատ 'ի վեր բուսեալ դառնութե. են. *Ցաղագս արմատոյն հանուրց մարդկութեա (այսինքն ադամայ). Խոր. ա. 3. *Եթէ ոք զիւր ազգ արմատն (սերնդեան) խառնակէ ընդ օտարս. Կանոն. *Արմատ ամենայն չարեաց արծաթսիրութի է. Արմատ չարի. են. *Աղբիւր մտացն սիրտն է և արմատ խորհրդոցն. Սեբեր. բ. *Արմատ բարեաց՝ սրբութին է. Հեզութե արմատ խոնարհութե. Ցմբ. *Հիմն և արմատ ամենայն բարութե. Գիր. *Արմատ օրհնութե. Երանեցին զարմատ և զպտուղ. Նար. *Անհաւատութին (է) այսօրինակ բարբառոյ արմատ. Լմբ. *Մէլքիսեդեկ արմատն (օրհնութեան) եբրայեցւոց. Վրք հց. բ.

ԱՐՄԱՏ. Վերջին ծայր և եզր ստորին. խորք. խորխոխ, հիմն (իրօք կամ նմանութբ). հեռք. *Արմատ բանից գոցաք 'ի նմա. Յոբ. ժի. 28. *Ցարմատս ոտից իմոց հասեր. Յոբ. ծգ. 27. *Ցարմատոյ երկաթոյն եղիցի 'ի նմա. Դան. բ. 4. *Զի տացէ արմատ բանի՝ ինձ ներսեսի անարժանի. Շ. Ընդ. *Տեսի զծովուն զարմատս, զանդնդոցն զունջ. Փիլ. յաջ. *Ի ձեռանդղոյ, որոյ արմատն յերկիր հաստատեալ էր, և գլուխն յերկինս հասանէր. Աթ. խչ. *Հիմամբք և արմատովք հանդերձ զչարին կործանիցէ. Ագաթ. *Բազաւորուն յանձն հարուածեալ՝ արմատովք իւրովք խլեացի. Նար. խչ. *Արմատ գրոյն երևէր 'ի վերայ ախտականին. Վրք հց. գ.

ԿԻՆ ԱՐՄԱՏ. առաւել ռմկ. իբր կին մարդ. զարմ կամ ազգ կանացի. *Զի այլ ոչ բնաւ եկեալ է առա կին արմատ. Վրք հց. զ. ուր յառաջն կոչի լոկ՝ կին, և կին մարդ.

ԱՐՄԱՏԱԳԻՏ, գիտի, տից. ա. Գիտակ և տեղեակ զօրութե արմատոց բուսոց և տնկոց. *Զիք ճարտարութի արմատագէտ, և ոչ փորձ իմաստնոց. Վեցօր. ի.

ԱՐՄԱՏԱԽԻԼ. ա. Տ. Ցարմատոց խլեալ, և խլելով. *Լից զանեղի արմատախիլ տնկոց. Թէոփիլ. ճ դ. *Արմատախիլ զծառատունկս թշնամւոյն կատարեսցուք. Խլեաց արմատախիլ. Եղիշ. փոխ. Ն խաչէլ.

ԱՐՄԱՏԱԽԻԼ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Προρρίζων ἀναιρέω, ἀνασπάω. Evello, radicitus evello. Արմատաքի խլել, խլել. քէօքինտէն գօփարմագ, նէօֆ էթմէք օլմագ. *Զկործանմանն կարծիսն զայս արմատախիլ առնել.

և 'ի բաց հանել։ Արմատախիլ արարացուք զնա։ Մատակութեն հողմոց հարկանելով զնա՝ ոչ կարէ արմատախիլ առնել. Ոսկ. յհ. ա. 38. և 37։ Ե. 9. և 8։ *Փոյթերն յառաքինութեն արմատախիլ առնեն զաւանդոյն. Խոսր։ *Փշաբերութեն արմատախիլ եղև. ՃՃ։

ԱՐՄԱՏԱԽԼԵՄ. խլեմ. Նոյն ընդ վ. *Որդեն աւազակ արմատախիլ յորդւոյ անտի. Մծբ. ծե։

ԱՐՄԱՏԱԿԵՐ, ի, աց. ա. Կերող արմատոյ բուսոց և անկոց. *Արմատակեր կենդանիք (խոզ)։ Արմատակեր կնճիթք (խոզի). Ոսկ. փիլպ։ Ագաթ։

Եւ խոտաճարակ. ընդակեր. *Ամբարձեալք յայսս, զգառացելոց, արմատակերք. Բուզ. Ե. 15։

ԱՐՄԱՏԱԿԻՑ ԱՌՆԵԼ. Συνερρίζω. Confirmo, են. Տնկակից առնել. հաղորդ կացուցանել հաստատութե. *Սրբազանիցն կատարողութեց և ածանեանակաց վերածութեց՝ արմատակից արար. Դիոն. եկեղ. Գ։

ԱՐՄԱՏԱԿՏՈՒՐ, կտրի, բաւ. ա. Կտրող յարմատոց կամ արմատոց. *Տապարան արմատակտրաւ. Նար. ծդ։

ԱՐՄԱՏԱՀԱՏ ԱՌՆԵԼ. Հատանել յարմատոց. *Զանպտղաբերութե ստոց նորա արմատահատ արասցէ. Թէոփիլ. ղե։

ԱՐՄԱՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ῥιζόομαι, ἐκριζῶμαι. Radices ago, radicor. Արմատս արձակել, կամ ձգել, կամ տարածանել, կամ առնել. հաստատիլ արմատովք. զօրանալ. ուռճանալ. (իրօք, կամ նմանութեամբ). որպէս հաղէն բանեն. քէօք ատաւքէրմէք, քէօքլէնմէք. *Տնկեցեր զնոսա, և արմատացան։ Մերով արմատացեալք, և հաստատեալք։ Արմատացեալք, և շինեալք 'ի նա. Երեմ. ժբ. 2։ Եփես. Գ. 18։ Կող. Բ. 7։ Արմատացայ 'ի փառաւոր ժողովրդեան. Սիր. իդ. 16։ *Զարմատն, որ արմատացեալ են 'ի ձեզ. Ագաթ։ *Ցայգի աշխարհիս արմատացելոյ. Նար. յա։ *Արմատացաւ անկարգութիւն. Խոր. Գ. 68։ *Քան զարմատանալն՝ բանականին առաւելագոյն է. Ոսկ. յհ. Բ. 8։ *Ն'կ ծառ առաղաբեանձեւ արմատացեալ 'ի բարբառանս. Թէոփիլ. խ Ա։

ԱՐՄԱՏԱՁԻՆՋ ԱՌՆԵԼ. Արմատախիլ, և բնաջինջ առնել. *Ցաղագս արմատաջինջ առնելոյ. Ճ. Թ։

ԱՐՄԱՏԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Գ. Արմատս արկանելն՝ ձգելն՝ արձակելն. *Ցոլով արմատ տարածանէ 'ի նիւթս հոգւոց մերոց. և է օրինակ արմատարկութե մեզ այսպիսի. Վրդն. ող։

ԱՐՄԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Ῥιζόω. Radicibus firmo, fundo. Տալ արմատանալ (ըստ ամենայն առմանց). *Տնկեցեր... կենացն վտակաւ արմատացուցեր։ Խղճալ զնոսանես, զզարդիան արմատացուցանես և զնս և 'ի նոսին։ Արմատացո մեզ անքակ աւանդ երանութե. Նար. Է. ՅԳ. ղէ։ *Արմատացուցին զբարբառանսն. Ցհ. ... *Որք ընկալան զանբաժան, և ոչ 'ի խոր արմատացուցին յինքեանս. Ոսկ. յհ. ա. 43։ *Ի նոյն առաջնոյն զարձեալ ժողովել արմատացուցանեմ (զխարազել)։ Զի՞ արգասաւորութիւն վերաբնին յիշողութե արմատացուցց. Լմբ. ... պտրգ։

ԱՐՄԱՏԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ունօղ արմատ. արմատացեալ. հաստատարմատ. քէօք-լի. *Որ արմատաւորութ. Նար. ծե։

ԱՐՄԱՏԱՔԻ. մ. } Ὁλόρριζος, προρρίζων, ῥίζαις αὐταῖς.
ԱՐՄԱՏԱՔԻՆ. } Radicitus, radicibus ipsis. Յարմատոց անտի. բովանդակ արմատովք. սպառ. բոլորովին. քէօքտէն. *Արմատաքի խլեսցի, կամ խլեսցին. Իմ. Դ. 4։ Յոբ. Դ. 7։ *Արմատաքի խլել, կամ խլեալ, խլեսցէ, խլեսցեն. Ագաթ։ Եղիշ. 'ի յարյարման։ Բուզ. Դ. 51։ Մագ. ծդ։ *Արմատաքի 'ի վեր ձգեալ. Ոսկ. յհ. ա. 17։ *Արմատաքի ծառոցն 'ի վերուստ հրկեզ եղելոց ('ի տապոյ). Փիլ. իմաստ։ Խոսք Ճ. Ա. *Ցամենայնէ արմատաքի եղէ՞». խմս կամ ընթերցէր. արմատախիլ։ *Արմատաքին տակառանոր խլէ զծառն։ Արմատաքին խլեալ զամբարտաւանութիս 'ի միտաց լսողացն. Ոսկ. մ. ա. 1. 15։

ԱՐՄԱՏԵՄ, եցի. չ. } Տ. ԱՐՄԱՏԱ-
ԱՐՄԱՏԻՄ, եցայ. ց. } ՆԱԼ. *Կառուցին զգաւառն 'ի վերայ գերեզմանին, և արմատեաց՝ պտղաբերեաց. Ճ. Ա։

ԱՐՄԱՏԻՔ, տեաց. Գ. փոխանակ գրելոյ ԱՐՄԱՏՔ, և ԱՐՄՏԻՔ. *Յարմատեաց յեսսեայ. յարմատեաց յեսսեայ։ Եկին առնուլ զվարձս որոշեալ արմատեօք։ Մի քան զմի առաւել էին արմատեօք (երեմնաւորն, վաթանաւորն, են). Եփր. համաբ։ *Պահեսցէ զհունձս և զարմատս հաւատացելոց. Մաշտ. ջահ։

ԱՐՄԱՑՈՒՄՆ, ցման. Տես ԶԱՐՄԱՑՈՒՄՆ. արմանալ, արման. *Զ'ի վերայ նոցա արմացմունս արգելլուլ՝ փոքր ինչ համարելով։ Երկրպագութիւն ոչինչ այլ է, այլ՝ է արմացման հարազատի, և սիրոյ նշանակ ճշմարտի. Փիլ. լին. Դ. 47. 130։

ԱՐՄԱՑՔ. Գ. Բառ ռմկ. իբր Արմանք, և արմանալի. այսինքն զարմանք, զարմանալի. *Եւ չէ այդ արմացք, զի մեր վարդապետն գաղխանոս յիշել է, և այլն. Մխ. բժշ։

ԱՐՄԱՒ, ոյ, կամ ու, ոց. Գ. Δάκτυλος. Dactylus. φοίνιξ, fructus palmae. Պտուղ քաղցրահամ յոյժ մանանաձև՝ ցորենագոյն կարմիր. ամբրաւ, ամրաւ. խուրմա, բամր։ Գաղիան. և 'ի Բժշկարանս. ուր յիշի և ԿՈՓ, ՍՐՓԱՆ, որպէս ազգ ազգ արմաւոյ. *Զարմաւն քաղցրահամ և գեղեցկատեսիլ. Ագաթ։

ԱՐՄԱՒ. Ողկոյզ արմաւոյ. *Հարիւր ամձերայ և հարիւր արմաւոյ. Բ. Թգ. ժզ. 1։

ԱՐՄԱՒ. Արմաւենի, ծառն արմաւոյ. Φοίνιξ. Palma, palmula. *Արմաւ և խնձոր, և ամենայն փայտ ազատակի։ Ոստս արմաւոյ։ Ծառս արմաւոյ. Ցովէլ. ա. 12։ Բ. Դ. Ծ. 7։ Յոբ. ԻԹ. 18։ *Հիւսեալ ոտքը արմաւոյ։ Ծառք, արմաւ և թուփինչ. Վրք հց. ծա. իզ։

ԱՐՄԱՒ. իբր Տերև արմաւենւոյ. *Ցօղեաց զարմաւն։ Ա՛ռ առաքի զարմաւ քո, և գնա։ Հիւսէր զսկիրայ արմաւոյն։ Առեալ զարմաւ՝ գործեամ. Վրք հց. Գ. Դ. Է։

ԱՐՄԱՒ. Անուն մարգոյ, ըստ յն. ՓԻ. փիւնիկ. *Ամենասուրբ զԱրմաւ որդին իւր անխիծեալ ցառամաքր. Գղակ. օրէն. ծա։

ԱՐՄԱՒ. Անուն խոտոյ։ Բժշկրն։

ԱՐՄԱՒ. Անուն թռչնոյ. որ և ՓԻՒՆԻԿ ՀԱՒ. Φοίνιξ. Phoenix. *Հաւ մի՝ արմաւ անուն... Արքանչելի է հաւն արմաւ. են. Կոչ. ծդ։ *Վասն արմաւ հաւուն ասելի է ինչ աստ. Եղիշ. 'ի յար. Ճա։ *Ինքն իւրն յինքենէ ծախեալ և ծնեալ փիւնիկն հաւ, որ է արմաւ. Տօնակ։ *Արմաւ նոյն է 'ի ծախել և 'ի ծնանել. Նշանակ է անտառն, զի նոյն է նախ քան զչարչարանս, և զկնի չարչարանաց. Մխ. առակ. ճձ։ *Արմաւ հաւ, զոր այլք փիւնիկ ասեն. Մխ. առակ։

ԱՐՄԱՒԱՋՈՒՐ, ջրոյ. Գ. Ջուր կամ մեղր արմաւոյ. *Սակաւ մի կաւկ ընդ արմաւաջուր խառնեալ վասն կարի ցաւոց ատամանցն. Վրք Եւագր։

ԱՐՄԱՒԱՍՏԱՆ, ի, աց. Գ. Φοινικών. Palmetum. Դրախտ կամ տեղի արմաւենեաց. որ և ՓԻՒՆԻԿԷ. խուրմալըխ, նէխլիլըխ. *Ցորդանան մեկնէ ընդ ծովակողմ արևելից ընդ արմաւաստանն... 'ի թեմանայ և յարմաւաստանէ. Եղիշ. խէ. 18. 19։

ԱՐՄԱՒԵՆԻ, նւոյ, նեաց. Գ. Φοίνιξ. Palma, palmula. Ծառ արմաւոյ. խուրմա աղաճը. ռմկ. գրի և ԱՄԲՐԱՒԵՆԻ. *Բնակեալ էր ընդ արմաւենեաւն։ Նմանեցաւ մեծութի քո արմաւենւոյ. Դտ. Դ. 5։ Երգ. Է. 7։ *Առին ոստս արմաւենեաց. Յհ. ժբ. 13։ *Քանցեալ ծառս արմաւենւոյ. Նար. կէ։ Տես և Պէտ. Է. բաղդատութի ընդ ձիթենի և ընդ արմաւենի։

Ամի և իբր ա. *Ծառ արմաւենի. Վրք հց. իզ։

ԱՐՄԱՒԵՆԻ. որպէս Ոստ կամ տերև արմաւենւոյ. ա. Գ. *Ոստովք արմաւենեօք. Ա. Դ. ծԳ. 51։ Ճառ։ *Էառ զցուպն արմաւենի. Վրք հց. իա։ *Մատուցանէր նմա տպանս ոսկիս, և արմաւենիս։ Արմաւենիս 'ի ձեռս իւրեանց. Ե. Դ. ծԴ. 4։ Յայտ. Է. 9։ *Թրջէր զարմաւենին։ Ահա ես հիւսեմ զարմաւենիս զայս։ Զգեցեալ արմաւենեօք. Վրք հց. Է. Է. ծա։

Եւ Զարդք կամ քանդակք 'ի ձև ոստոց արմաւենւոյ. Գ. Թգ. Զ. 29։ Եզեկ. Խ. 17. են։

ԱՐՄԱՒԵՆԵԱՑ ՕՐ կամ ՏՕՆ. Տ. ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ։ ՃՃ։

ԱՐՄԱՒՕՂԻ. Տես 'ի բառն ԱՄԲՐԱՒՕՂԻ։

ԱՐՄԶԴԱԿԱՆ. ա. Իբր Արամազդական. որ և ՈՐՄԶԴԱԿԱՆ. դիոսական. ուստի ԱՐՄԶԴԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔ է ըստ յն. դիոսպոլիս. *Ի քաղաքին լեգացւոց, որ այժմիկ արմզդական քաղաքն կոչեալ է. Կոչ. ծէ։

ԱՐՄԻՆՔ, կամ ԱՐՄԵՆՔ. այսինքն Հայք. Տես բռ. յոկ. ան։

ԱՐՄԻՈՆ. Գ. Բառ յն. ἄρμενον. Ἄρμενον. Առագաստ նաւու. էլէչէն. *Թըռչարանն՝ արմիոնն է. Լծ. նար։

ԱՐՄՆ. Տ. ԱՐՄ. (որ է ուղղագոյն)։

ԱՐՄՆԻՄ, եցայ. ց. Արմատանալ. հաստատիլ յերկրի. *Մի սերմանեսցեն, մի տնկեսցեն, և մի արմնեսցի յերկիր արմատ նորա. Ոսկ. Ես։

ԱՐՄՆԿԱԶԱՓ. Գ. Չափ արմկան միոյ, որ է կանգուն փոքր. փիւլլիւք արշըն, էնդազէ. *Լայնութե պարսպին գուպիթում՝ որ է արմնկաչափ՝ Ծ. Մարբին։

ԱՐՄՈՒԿ, կամ ԱՐՄՈՒԿՆ, մկան, կամբ կամ կաւ, մկունք, կանց, կամ աց. Գ. Ἀγκών. Cubitus, flexus brachii. գրի և իբր ռմկ. ԱՐՄՈՒՆԿ. Յօդուած բազկի. և որ ինչ նման է նմին. դիրսէք, տըրսէք, տըրսէկ. (Իսկ ὦρμος, ըստ յն. է յօդուած, զօգ. և ὦμος, ըստ լտ. բազուկ, թև). *Բազուկ իմ յարմկանէ խլեսցի։ Ի ներքոյ ամենայն արմկան ձեռին. Յոբ. լա. 22։ Եզեկ. ծԳ. 18։ *Ամաչեցէք 'ի հարկանելոյ զարմունկն 'ի հացս այլոց. Սիր. խա. 24։ *Գեանաստորս 'ի գաւառին պրոստոյն՝ սակաւ մի վերամբարձեալ ընդ արմկամբքն, զի յայն յեցցին. Փիլ. փէտաքսւն։ *Արմկամբքն խթէին զթռչնանս, և անկարկէին աչօք. Ոսկ. Նոր

ներ: *Ոճն, և արմկունք իւր. Նար. Ղ: *Ձուարին կապեն վերայ արմկանն. Լմբ. պտրգ: *Հատան ձեռք նորա 'ի կրկնուած արմկացն (կամ արմկանն): Ձախ բազուկ նորա հանգերձ արմկամբ: Ձգեցաւ մազեղէն փոքր մինչև յարմկունս. ՃՃ: *կանգունն է յարմկնէն մինչև 'ի ծայր մատանցն. Մար. Բին: *Հազար ուռ բուսեալ, յուռն արմունկ ծրնկեալ. հազար շիտակեալ, և ողկոյզ կախեալ. Գնչ. հոգ:

Իսկ Ղեւ. ա. 16. *կորզեսցէ զարմկունսն Թեզքն հանդերձ». այլք խմանան զխածրին հանդերձ փետրովքն. յն. ... իբր նախարուք. ռմկ. ...

ԱՐՄՏԱԺՈՂՈՎ. ա. Որ ժողովէ զարմտիս երկրի. *Մշակ արմտաժողով. Մծբ. ծթ:

ԱՐՄՏԻՔ, տեաց. գ. Γέννημα. Productum, fructus. Բերք 'ի դոյզն արմատոց ծնեալք. արդիւնք երկրի կամ բուսոց հնձելեաց, կամ հատից սերմանելեաց. որպէս ցորեան, գարի, ոսպն, են. ռմկ. ... *Արմտիք երկրի: Տօն արմտեաց: Աբաղք արմտեաց. են: Իսկ Ծն. խզ. 14. *Եղև նորա անասուն, և արմտիք բազումք». յն. երկրագործութիւն, կամ արտք: *Քանի՞ արմտեաց բարեաց եշինութ արժանի եղև. Եղս. պղմ. Է. 14: *Ոչ վաստակեսցի 'ի հունձս արմտեացն: Բազմացեալ է արմտովք (իբր արմտեօք) գործոց բարեաց. Նար. կէ. Լերգ:

Գտանի և յեզականն ԱՐՄՏԻ, որպէս Արմտիք, և Արմատ. *Մշակն լինի սերմ, և ստացողն՝ արմտի: Որթն իբրև տնկի, ոչ եթէ յարմտիս նորա երթան բրել տեսանել եթէ գուցէ կռուեալ կցեալ իցէ. այլ առ ամին ցուցանէ վկայութիւն տերևոյն 'ի ծայրս իւր. Եփր. ...:

ԱՐՇԱԼՈՅՍ, կամ ԱՐՇԱԼՈՒՍ. իբր ռմկ. և ըստ յետնոց. Տես զյաջորդն:

ԱՐՇԱԼՈՒՐՋ, լուրջք. կամ ԱՐՇԱԼՈՒՇ, լուշք. և ԱՇԱԼՈՒՇ, լուշք, կմ լուրջք. գ. Ցեալին պահ գիշերոյ՝ որում յաջորդեն նշոյլք լուսոյ առաւօտուն. Տ. և ԱՐԵՒԱԳԱԼ: Վարի նախադրիւս ընդ, որպէս մակբայ. ... ըստ յն. գետ 'ի խաւարի, կամ 'ի մթան. կամ 'ի գիշերոյ. ռմկ. ... (վասն որոյ երևի բառս կազմեալ 'ի ձայնէս աչք, և լուրթ. քան՝ արշ կմ առաջին, և լոյս). *Գայ առաւօտուն ընդ արշալուրշն (կամ արշալուշն, արշալուշն, աշալուսն). Ցհ. Ի. 1: *Ցարեան ընդ աշալուրշն (կմ արշալուսն). Ղ. Բգ. Ե. 5: *Ցանէ ընդ արշալուրշս (կամ արշալուշս, կամ աշալուրջս). Առակ. ԻԷ. 15: *Ցարուցեալ ընդ արշալուշն առաւօտուն. Ճ. Ա. Բ: *Գայ առաւօտուն ընդ արշալուշն: Մարկոս ընդ արևագալն ասէ, և սա ընդ արշալուսն: Ընդ արշալուշն ասէ. որ զայն ժամն նշանակէ, յորում լոյսն զօրացեալ՝ յաղթէ խաւարին. և 'ի ծայրս բարձրագոյն լեռանց ... նշուլիցն ձգէ արեգակն. ... *Ընդ արշալուս միաշաբաթին. ... Իսկ Հին Բռ. *Աշալուշ. հա..., կամ արևագալ»: (Ըստ յե... առ մեզ ԱՐՇԱԼՈՅՍ ասի ... որպէս թէ ժամ խառ... արևագալն. որ է ըստ յն. ... առաւօտ. այլ ... առ նախնիս:)

ԱՐՇԱԿՈՒՆԻ, նւոյ. նեաց. Ἀρσακίδα, δαι. Arsacida, dae. Որ է 'ի ցեղէ Արշակայ պարթևի: Եւս. քր. Ա: Խոր: Եղիշ: Փարպ. են: Տես բռ. յատկ. անձ:

ԱՐՇԱՒ, աւք. գ. Արմատ Արշաւելոյ՝ իբր Արշաւան, ասեք. վազք. ընթացք. *Արշաւ եհաս 'ի մեծ դաշտին. Գր. տղ. ... *Գնայիր իբր յարշաւս՝ շրջելով շուրջ զգաստութեան: Ձի պղնձի ձուլածոյ իբր 'ի յարշաւս. Մաքթին:

ԱՐՇԱՒԱԿԻ. մ. Արշաւելով. յարշաւս. արագ ընթացիւք. Թռուցելով. ... *Որ յարշաւակի գայր ... Մխիթէ. խւ:

ԱՐՇԱՒԱԿԻՑ. ա. Իբր Ընթացակից. և Գործակից. *Ձեռք չունելով արշաւակիցս անառակութեան. Ը. ա. պէտ. կա:

ԱՐՇԱՒԱՀԱՆԴԷՍ. ա. Արշաւօղ 'ի հանդիսի. ընթացող յասպարիզի կամ 'ի տեսարանի. *Դուք էք արշաւահանդէսք. Մծբ. ծթ:

ԱՐՇԱՒԱՆ, ի, անք, նաց. գ. Ὁρμή, δρόμος, ἐπιδρομή, παραδρομή. Impetus, cursus, incursus, են. որ և ԱՐՇԱՒՔ. Ընթացք. դիմեցումն. յարձակումն. ասպատակութիւն. վազք՝ որպիսի և իցէ. ... *Ձի էր խորհուրդն այն և արշաւան նորին ընդունայն: Վասն նիկանորայ արշաւանին: Զգայր զարշաւանն մակաբէացւոց 'ի վերայ նորա: Այն արշաւան ասպատակի թագաւորին այսպիսի դարձիւ վճարեցաւ. Ա. Դ. Ի. 68: Բ. Դ. Է. 12: ԺԲ. 21: ԺԴ. 26: ԺՏ. 15: *Ցարշաւանաց ամպարշտաց 'ի վերայ եկեղեց. Առակ. Դ. 25: *Ունի արշաւանս ընդ կամարաձև խորանն երկնից. Ա. Եզր. Տ. 34: *Բարւոք է անգրէն դարձընթաց արշաւանին». իբր հարևանցի ընթացք. Կոչ. ծԴ: *Արշաւանք բարբարոսաց, կամ հինից, կամ ասպատակողաց. Սահմ. Ի: Ցհ. կԲ: Մագ. ԽԲ: *Ի հակառակամարտան արշաւանք. Պիտ: *Արշաւանօք 'ի միջոց աշխարհիս մերոյ հասանէին մեծաւ ամբոխիւ. Խոր. Դ. 9: *Եթող 'ի հրահանգս ասպարիսաց քոյոց արշաւանաց». յն. եթող քումդ ընթացից. Սեբեր. Է:

ԱՐՇԱՒԱՆՍ ԴՆԵԼ. իբր Արշաւել. դիմել. փութալ. *Ապրեալ 'ի ծփանաց՝ արշաւանս դնեն ... գաւառս. Ագաթ:

ԶԻՈՑ ԱՐՇԱՒԱՆՔ. Տես ԱՍՊԱՐԷՍ. *Մօտ եղեն 'ի գետն եփրատ իբրև ձիոյ արշաւանօք երկու (կամ երեք). Ագաթ:

ԱՐՇԱՒԱՆԵԼ. Տ. ԱՐՇԱՒԵԼ. *Կրկայք կամեցան արշաւանել 'ի կրկէս». իբր ... Մխ. առակ. կԲ:

ԱՐՇԱՒԱՆԻ. Իմա կամ ընթերցիր Արշաւակի. *Տանի զնա արշաւանի. Վեցօր. Ղ:

ԱՐՇԱՒԱՍՈՅՐ. ա. Որ արշաւէ սուրալով. քաջարշաւ. քաջընթաց. արագագոյն. *Արշաւասոյր շարժմունք, կամ ալիք, կամ հենք, կամ շրջագայութիւնք. Արծր. ... Ագաթ: Ցհ. կԲ:

ԱՐՇԱՒԵՄ, եցի. չ. Τρέχω, ἐπιτίθεμαι, διώκω. Curro, invado, persaequor. Ընթանալ. յարշաւս գնալ. արշաւանս դնել. խաղալ 'ի վերայ. յարձակիլ. դիմել. ասպատակել (որ է ձիով ընթանալ.) պնդիլ զկնի. դրոհ տալ. ... *Արշաւել 'ի կողմանս հրէաստանի. կամ յերկիր նորա: Արշաւեալս՝ յար... Ա. Դ. Տ. 35: Ի. 69: Բ. Դ. Ե. ... ղձայն կառավար ձիոց բազմաց՝ որ արշաւեն 'ի պատերազմ. Ցովէ. Բ. 9: *Իցէ՞ թէ արշաւեսցեն երիվարք ընդ վէմս. Ամով. Զ. 12: *Արշաւեսցեն այլազգիք յերկիրս: Որում կողման արշաւեցեր (կամ արշաւեցէք) այսօր. Ա. Թգ. 27: ԻԵ. 10: *Արշաւել 'ի կողմանս պարսից, կամ 'ի հռովմայեցւոց տէրութեան, կամ զհետ երամակաց ցռուց, կամ փութանակի 'ի տեղին. Ագաթ: Խոր. Բ. 62: Գ. 55: Փարպ: *Մինչդեռ արշաւեմ, առ 'ի յետոյն հակամիտեմ: Մի վախճանն անյարմար 'ի վերայ իմ արշաւեսցէ: Արագ ասուրհանդակք ընդ հետաքննել վայրս արշաւեսցին. Նար. ...

Այլաբանութեամբ ասի. *Ընդ հակամայեցւոց լեզուն խորախոտալով արշաւէ (այսինքն համարձակ խօսի): Արտաքոյ արշաւել խորհրդոյս զօրութեան (այսինքն 'ի դուրս ելանել). Լմբ. ... *Ընդ ամենայն երկիր վազվազակի արշաւեսցին». որ և ՎԱԶԵԼ ՋԵՐԿՐԻՒՂԻՒ, այսինքն անցանել. Վրք հց. Տ:

ԱՐՇԱՒԵՄ, եցի. որ և } Ընթանալ. ցուցանել.
ԱՐՇԱՒԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ն. } *Կեպք զերիվարս զայրացուցեալս արշաւեն յասպարիզի. Վեցօր. Տ: *Ընդ չորս անկիւնս տիեզերաց արշաւեցուցանել. Եղիշ:

ԱՐՇԱՒԻՄ, եցայ. չ. Տ. ԱՐՇԱՒԵՄ, չ. *Ուշ եղեալ 'ի հանդէպ երեսացն ևեթ արշաւին: Ընդ հանուր արշաւին: Ընդ արևմուտս արշաւիցին. Եղիշ: *Ցանկարծ արշաւին 'ի գլխոց ասպարիզաց. Ոսկ. ես: *Վասն էր բարձ 'ի նմանէ զոստ նորա, եթէ այլ արշաւեսցի նա. Եփր. ծն:

ԱՐՇԱՒՈՒՄՆ, ւման. գ. Ընթացք. գնացք. արշաւք. *Արշաւումն ալեաց. Լմբ. ...:

ԱՐՇԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ, կամ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԱՐՇԻ. Տ. ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ: Վրք հց. ԾՏ:

ԱՐՇԻՄԱՆԴՐԻՏ. Տ. ԱՐՔԻՄԱՆԴՐԻՏ. *Հօրն Թէոդոսի արշիմանդրիտին. Վրք հց. Ե:

ԱՐՈՅՐ, արուրի. գ. Պղինձ գեղին՝ նման 'ի գոյն ոսկւոյ. (լծ. լտ. ... խառն. ... որ է առաւել հասարակ պղինձ. ... իսկ արոյրն 'ի մեզ է որպէս ... որպէս յն. լտ. Ὀρείχαλκος. Aurichalcum. որպէս 'ի հին բռ. դնի. *Արոյր, ոսկեպղինձ». *Արծաթ, և պղինձ, և արոյր, և երկաթ. Ա. Ն. ԻԵ. 2: (պակասի 'ի յն):

ԱՐՈՒ, արուի, ուաց. ա. Ἄρρην, ἄρσην, ἀρσενικός. Mas, masculus. Արի և նախապատիւ և իշխանական սեռն կենդանեաց. որպէս 'ի մարդիկ այր, և որձ յանասունս. ... *Արու և էգ արար զնոսա: Զամենայն արու մանուկ (ռմկ. ...) Ոչխար կատարեալ արու. են: *Արու որդի: Տղայոց արուաց. Փարպ: *Համբակօք մեց արուօք. Պիտ: *Մատուցանն զկանացի ... եղեն արուք առաքինիք. Եղիշ. Է: *Ցորժամ թէ զարու ... Ոսկ. 48: *Ցարուաց (որպէս ...) ... Մանդ. Ղ:

ԱՐՈՒ. Նմանութ. ասի (...) Ճանկաւոր ձարմանք՝ որ մտանեն յոդ... *Զժանկն 'ի նոցանէ արու կարասք կոչէ կորզէ և մաքրէ. Բժշ. ... (յն. ... զժանկն 'ի բաց արկեր: Իսկ լտ. ... ժանկ ուտիճ երկաթոյ:) *Արու արմատ... հոլանի ... Եփր. 'ի ...

ԱՐՈՒԱԲԱՐ. մ. Որպէս արական բառ ըստ ամբ լեզուին. *Բազում ինչ է որ յեբ-րայեցին արուաբար ասի, և ՚ի յոյնն իգա-բար. Կիւրղ. Ի֊Գ։

ԱՐՈՒԱԳԷՏ կամ ԱՐԻԱԳԷՏ, գիտի, ացց. ա. Ἀρρενοκοίτης. Qui cum maribus concubit. Գիտացօղ արուի. արուամոլ. անառակ. այր որ ընդ արուի խառնակի իբրև ընդ իգի. զուգամոլ. *Ոչ իգա-ցեալք, ոչ արուագէտք։ Պոռնկաց, ա-րուագիտաց. Ա. Կոր. Զ. 10։ Ա. Տիմ. Ա. 10։ *Ա-րուագէտքն մահու մեռցին. Նիւ. ղեւ։

ԱՐՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Παιδεραστία, παιδοφθορία. Obscoenus puerorum amor. Մեղք սոդոմական. խառնակութիւն արուի ընդ արուի. արուամոլութիւն. մանկապղծու-թիւն. զուգամոլութիւն. *Վասն արուա-գիտութեան կործանումն սոդոմայ. Մանդ. ԻԷ։ *Վասն կախարդութեան, արուագիտու-թեան, և սպանութեան. Աճառ. Է։ *Արբեցողն մոլոր, որ զխնութիւնս գործէ, և զարուագի-տութիւն. Ա֊ որս. Ա։ *Այր որ ննջիցէ ընդ կնոջ իբրու արուագիտութեամբ. Կանոն։ Եւ և Մխ. դտ։ Մէխ. Ա. կոր։

ԱՐՈՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀρσενικός. Masculinus. Սեպհական արուաց կամ առն մարդոյ. արական. մասկուլին. *Նմանութեան արուական։ Պատկերս արուականս. Օրին. Դ. 16։ Եղծ. ծզ. 17։ *Արուական բնու-թեան, կամ անդամք, կամ բարբառ, կամ զօրութիւն, կամ ցոյցք, կամ բարեզարդու-թիւն. Մանդ. ծԲ։ Եղնկ։ Լծ. Աճառ։ Մխ. առակ։ Ի Գիրս խոսք։ *Իգական բնու-թեան և արուական. Պղատ. օրին. Ա։

ԱՐՈՒԱՄՈԼ, ի, աց, կամ ից. Տ. Ա-ՐՈՒԱԳԷՏ. գրի և ԱՐԻԱՄՈԼ. *Զպոռնկե-լոցն և զարուամոլացն. Սարգ. Բ. պ. Դ։ *Զանձրապղծութեան արուամոլիցն. Տօնակ։ *Արուամոլ և իգացեալ։ Արուամոլ գի-ջութիւն. Մանդ. ծԲ։

ԱՐՈՒԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐՈՒԱ-ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. *Զգուշանալ ՚ի մահաչափ մեղաց՝ յարուամոլութենէ և յանասնագի-տութենէ. Նիւ. ղեւ։ *Գտանիք են արուա-մոլութեան. Վրդն. առ։

ԱՐՈՒԱՆԱԼ կամ ԱՐԻԱՆԱԼ. չ. Իբր Արու լինել. արիանալ. *Էգ այգին զգայ-ութեան արուացեալ արու խորհրդովք։ Օգ և հոգին, օրինակ իմն՝ արուացեալ է. Փիլ. Լբ։ *Քաջացեալ հաւատովք ար-անայր. Լաստ. ծզ։

ԱՐՈՒԱՊՂԾՈՒԹԻՒՆ. Παιδοφθορία. Puerorum stupratio. Տ. ԱՐՈՒԱԳԻՏՈՒ-ԹԻՒՆ. *Զմեղս պոռնկութեան, և շնութեան, և արուապղծութեան. Սարգ. Ա. պ. Բ։

ԱՐՈՒԱՍԷՐ. ա. Իբր Արուամոլ. ա-րուագէտ. *Զի մի Թուեսցի զնոցանէ մի-այն ասել՝ արուասէրս լինել. Ոսկ. հա։

ԱՐՈՒԱՏԵՍԱԿ, ի, աց. ա. Ἀρρενωπός. Virilis. Նման արուի. արի. *Որ առ ա-րիութիւն զօրաւորագոյն է, արուատեսակ զգ պիտոյ է ասել. Պղատ. օրին. Է։

ԱՐՈՒԱՐՁԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Πλησιόχωρος, πλησίος. Confinis, finitimus, accola. որ և ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԵԱՑ. Սահմանա-կից, մերձաւոր բնակութեամբ կամ գաւառաւ, և որոշեալ միայն արձանօք յորոշումն սահ-մանաց. *Որեստացւոց Թագաւորին պա-տերազմ էր ընդ իւր արուարձականս, որ յԻգն եղեցելք. Եւս. քր. Ա։ *Զի մի մերձեցին, Թէ յարուարձական ինչ գիւ-ղից եկեալ հասցեն բերել. Ոսկ. մ. Բ. 28։

ԱՐՈՒԱՐՁԱՑԻՆ, յից, ից. Նոյն ընդ Ա. կամ Բնակեալն յարուարձանս արտաքոյ քաղաքին. *Յարտաքացւոցն՝ որ նոյին արուարձայինք էին, այսինքն խորա-նապանակք. որպէս սովոր են կոչել արտաքինս ՚ի բացի. Ոսկ. Եփ։

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆ, ի, աց. գ. Συγχωροῦν, συγχωροῦσα, τὸ πλησίον. Pertinentia, con-finia, quae sunt prope. Արձակավայրք կից ընդ քաղաքի՝ արտաքոյ պարսպաց կամ արձանաց. որ և ԲԱՑԱՏ ասի, և ԶԲՕՍ-ՏԵԱԼՔ, և ԴՍՏԵՐՔ՝ իբր չինանիստ վայրք և ամիք քաղաքին. Հորօղ, հորջւ. *Ա-րուարձանք քաղաքացն, զորս տայցէք ղե-ւտացւոցն։ Զամենայն արուարձանս ձորոյն արքունեաց։ Ամենայն արուարձանք ագգա-րանդեայ, և աւանք նոցա, և ագարակք նո-ցա. Թուոց. ԼԵ. 4։ Օր. Բ. 37։ Յես. ծԵ. 46։

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆ. որպէս Անապատակեր կաց. *Մեղքումայ արուարձանի. Նար. Կ։

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԵԱՑ, եայք. ա. գ. Տ. ԱՐՈՒԱՐՁԱԿԱՆ. *Զարուարձանեայ աշ-խարհն տապալէր։ Սպարապացուց երքն, զո-րոց պաղեփառաս ասէ, Թէ արուարձա-նեայքն էին։ Թերայեցիք արուարձանեայք եգիպտոսի յատակաց բրեցան. Եւս. քր. Ա. Ե Բ։

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԵԱՑՔ, եայց կամ եաց. գ. Իբր Արուարձանք. *Ցեսեբոն, և յամե-նայն արուարձանեայս նորա. Թուոց. ԻԱ. 25։ Իսկ Հին բռ. *Արուարձան, կամ արուարձանեայք. չինանիստ գեղեր »։

Եւ իբր Բնակիչք արուարձանաց. *Ի պատերազմի ուրեմն արուարձանեացն ՚ի ներ մտեալ անկանէր առ աւենանիստ բըլ-րով. Եւս. քր. Ա։

ԱՐՈՒԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Իբ-րու արու առնել զէգն՝ ընդդէմ բնութեան. *Էգքն լրբեալք և անամօթեալք՝ զիգա-կան բնութիւն արուացուցանեն. Մանդ. ԾԲ։

ԱՐՈՒԳ. ա. որ և գրի ԱՐՈՒՔ. Թ. ա-րէգ. Ἰσχνός. Macer, macilentus. Նիհար. հիւծեալ. ազազուն. ըըղոր, լողըր. որ և նուազեալ. Նիազ. ուխն. սին. անպտուղ. *Ցամենայնէ Թափուր և արուգ. Լաստ. Ծ։ *Պատառեցաւ վարագոյրն՝ ցուցանե-լով նոցա, եԹէ այսուհետև ոչինչ եմ ես պիտոյ ՚ի ծածկոյԹ արուգ սրբութեանցն. Եղիշ. խաչէլ։ *Ընդ արուգ ծառով նմանե-ցին. ՃԺ։ *Ծառն եԹէ անբուժ ՚ի պտղոյն իցէ, արուգ է և անպիտան։ Ցորժամ զպտուղն ոչ ունիցի, արուգ և անվայե-լուչ լինի. Սարգ. յկ. Ե. և Ա. յհ. Է։ *Տե-ղին կործանեալ. այսուհետև երԹեալ նստիցես Ը արուգ հովանովք, արուք նախ-նիքն ինչ ոչ օգտեցան. Ոսկ. Ես։

ԱՐՈՒԵՍՏ, ի, իւ կամ աւ, ից, և աց. գ. Τέχνη. Ars. τέχνημα, opus arte con-fectum. գրի և ԱՐԻԵՍՏ, և ԱՐՀԵՍՏ. (լծ. լտ. ար, արտիս.) Ճարտարութիւն. հմտու-թիւն. գործ ճարտար. և հնարք ՚ի գործել ինչ յոր և է կարգի՝ մեքենական կամ ազա-տական կամ բանական. ւէնահաթ, սանաթ, հիւներ, մուրիֆէթ, ֆէնն, առուստ. *Եփեալ ըստ արուեստի իւղագործաց։ Լի արու-եստիւ, և իմաստութեամբ, և գիտութեամբ։ Ա-մենայն ոք որ յօժարեսցէ իմաստութեամբ ըստ համօրէն արուեստից։ Բանագնացեաց արուեստիւն առնել զնմանութիւն ՚ի գե-ղեցկութիւն։ Ի գիւԹական արուեստի խա-բէութիւնս անկանէին։ Էին խորանանկարք արուեստիւ. ևն։ *Որ առ չինողական ար-հեստն աշխատանին... իւրաքանչիւր ոք մի արհեստ ՚ի քաղաքի սատանալով. Պղատ. օրին. Է։ *Ընդունայն և վայրապար ոչ ստեղծիչն ստեղծ, ոչ բնութիւն, և ոչ ար-հեստ։ Քերականութեան ընդ հանուր ար-հեստ է։ Իմաստասիրութիւն է արհեստ արհեստից։ Աներան արհեստք (ձեռաց)։ Բազում անգամ զանուն արհեստից և ՚ի վերայ մակացութեան ածեն. Սահմ։ *Մե-ռեալն լաէ յամենայն արուեստից։ Հնարք արուեստիցն. Ցձո։ *Նովին հոգեկիրօն ար-հեստիւն հանել աւուրս բազմամս յա-նապատ տեղի. Ագաթ։ *Յորժամ արուես-տաւ ինչ գործիցէ։ Սարգ. յոյժ արուես-տաւ կազմէ. Փիլ. Նխ. Բ. և Լիոն։ *Ա-րուեստաւն ներգործէ. Նիւս. կազմ։ *Զոր ՚ի վաճառէ, կամ յարուեստաց ստացեալ է. Խոսր։ *Զ լինելութական արուեստ. Կա-րին։ *Կոււ վառեալք, լի արուեթն ա-րուեստաց նախահաստակութեան. Բուզ. Դ. 20։ Արուեստիւ կարուակ. Սահմ։ *Ի մե-ծամեծ արուեստից և գիտութեց ունայնա-ցեալք էին։ Հրաշալի արուեստիւ հելլեն դրչութեան. Խոր. Բ. 56։ Գ. 33։ *Արուեստ մարդարէական, կամ մարդարէութեան, կամ աւետարանական, կամ գատաւորութեան. բանական, գործնական. ծածային և մարդ-կային։ Արուեստ բարեբարութեանն եղ. Ագաթ։ Անան. Նիս։ Կորիւն։ Եղիշ. Սիաթ։ Պիտ։ Խոսր։ *Ալէլու արուեստի. Մաշտ. իբր ռոռոռալլու, մագամնը։

ԱՐՈՒԵՍՏ. Նմանութ և լայնաբար՝ Պատ-րանք. խաբ. նենգ. մեքենայ. սոփանու։ փէնն, ռէլ, հիյլէ. *Խաբէութ և արուեստք բանսարկուին են։ Զարուեստս գիւաց գի-տէր։ Ի ծածուկ արուեստք. Սարգ. յկ. Բ։ Լմ. ող։ *Որչափ արուեստիւ չանս գնէին զքանչելիսն ծածկել. Ոսկ. յհ. Ա. 12։

ԱՐՈՒԵՍՏ. Τέρας. Prodigium, porten-tum, miraculum. Նշան հիանալի. հրաշք. սքանչելիք. գործ ՚ի վեր քան զբնութիւն. հիւգիւթ, ամաչայիք նէանէ, մուճիզաթ. *Ցանձա-խեցից զնշանս իմ և զարուեստս յերկրին եգիպտացւոց։ Նշանօք և արուեստիւք։ Նշ-անք և արուեստք։ Եւս զարուեստս իւր յերկիր քամեայ։ Տալ նշանս և արուեստս լինելոյ ՚ի ձեռս։ Զօրութբ նշանաց, և ա-րուեստից։ Նշանօք և արուեստիւք սուտովք. ևն։ *Արուեստս և նշանս. Արուեստ ասի, որ ձեռս գնելով իցէ, որպէս կաւով ծե-փել աւազն զաչս կուրին. Ոսկ. Գծ։

ԱՐՈՒԵՍՏ. Τέρας. Monstrum. Հրէշք. ղարիպ նէանէ, մոխ. *Մոլեալ ՚ի գազանս, յորոց ծնանել արուեստս օտարակերպս այլանդականեալք. Փիլ. Ժ. բան։ *Փոխա-նակ եղ՝ արուեստից երկիր պագանես. Հ=Ց. դէկտ. Ա։

ԱՐՈՒԵՍՏ. Ἐμμελέτημα, ἐπιτήδευμα. Opus elaboratum, institutum, studium. Գործ արուեստաւոր կամ ճարտար, և գիւտ. *Զձեռագործս մարդկան, զոսկի և զարծաթ, զճարտարութեան արուեստս. Իմ. ԺԴ. 10։ *Աճ պատրաստեաց զարուեստս իւր. Ա. Բգ. Բ. 3։ *Ոչ ՚ի բաց ընկեցին զարուեստս իւրեանց (զկուռս կամ զպաշ-տօն կռոց). Դտ. Բ. 19։ *Ոմն արուեստ բերէ յառաջ չինողութիւ. Խոսր։ *Ա-րուեստագ հրաշից (Բք խաչն). Նար. ԿԷ։ *Ի տեսանելն զայլ արհեստ գործեալ կարէ ՚ի վերայ հայել, և զյաւի արհեստաւորին ըղ-ձերբին և զառաւելն յարհեստն տեսանել. Լմբ. առ ոսկան։

Իսկ յասելն Փարպ. *Մնուցանէ յեն-քեան երկիրն ջրովք արուեստիւք և զա-ռաւելութիւն հասուցն »։ իմա՝ ջրոցն ա-րուեստիւք, կամ արուեստական ջրովք։

ԱՐՈՒԵՍՏԱԲԱՆ, ի,ից կամ աց. ա. Τεχνιλόγος. Argutator. Ճարտարաբան, և պատրողաբան. *Արասցէ հաւատացեալս փոխանակ արուեստաբանից. Ա֊ որս. Գ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱԲԱՆԵՄ. եցի. Ն. Τεχνολογέω. Artificiose dissero. Ճարտարութ., կամ պատրաստեաց խօսել. *Ցաղագս ամենայնի զգոյ (յաղագս) արուեստաբանէ. Փիլ. այլաբ.: *Սասնի (կամ յորմէ), և որով, և յորում. զորս գուն արուեստաբանեսն. Ա. օր. Է:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Τεχνολογία. Oratio artificiosa. Ճարտարաբանութիւն. բան ճարտար. *Որք յայնպիսի արուեստաբանութիւնս են սովորեալք: Ըստ քում արուեստաբանութեանդ. Ա. օր. Փ. Է:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԲԱՐ, կամ ԱՐՀԵՍՏԱԲԱՐ. մ. Τεχνικῶς. Artificiose. ἐντέχνως, solerter. Արուեստիւք. ըստ արուեստի. ճարտարութ. հնարիւք. քաջ. *Որ զանէրուեստն խորանն արուեստաբար կազմէ բեւեռեալ. Փիլ. լին. Ա. 90: *Զխառնեալ ընդ գրերոյ զլարգն արուեստաբար զատուցանեն. Նիւս. կազ.: *Հիւսեաց արուեստաբար (կամ արհեստաբար) զհերս նորա. Եփր. 'ի յհ. Ա: *Ոչ ձգեմ զաս (զուականս) արուեստաբար, այլ հաւատով. Ոսկ. ղկ: *Զած ծանեաք, և զգեղեցկութի արարածոց արուեստաբար ուսանիմք 'ի ձեռն նոցունց (մտաց և բանի). Բրս. գոհ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ. գիտի, տաց. ա. գ. Τεχνίτης, τεχνιτεύων. Artifex, opifex. Գիտակ արուեստի. ճարտարապետ. վարպետ. էհլի սէնաաթ, ուսթատ, ուսթա, հիւնէրվէր. *Զիշխանս յուդայ, և զարուեստագէտս. Երեմ. իդ. 1: *Առաւել քան զարուեստագիտն. Եղնիկ: *Վաճառականաց, և արուեստագիտաց. Ղ. ընդհանր: Եւ Փիլ. ոտեղ: *Արհեստագէտք էք դրոց սրբոց. Լմբ. առ ոսկան: *Քաջ և առաքինի արուեստագէտն (ած). Նիւս. կազմ. Է: յն. մի բառ, ἀριστοτέχνης.

Եւ Զակատեալ զհետ իրաց ինչ. Մէյ բուսին իւնտր. աշըգ, տուտգուն. յն. առաւելեալ. Ἐραστής. Amator, amasius. *Չարեաց արուեստագէտք արժանի այնպիսի յուսոյ. Իմ. ժէ. 6. (որպէս թէ յն. էրաստէս իցէ ըծ. ընդ հյ. արուեստ):

Իբր Արուեստագիտական. *Ըստ ձեռում արուեստագէտ վաճառական վերտառութեան. Սիւն. առ փէրմ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. Տե՛ս ԱՐՈՒԵՍՏԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. *Զի յարարչէն երեւեսցի արուեստագիտութի. Վեցօր. Է: *Վասն արուեստագիտութեն քաղդէացւոց ասաց: Ոչ են կատարելապէս ուսեալ զարուեստագիտութի նորա. Եփր. համաբ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՐ. ա. Արուեստիւ գրող, կամ գրեալ: Երզն. քեր:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՒՏ, գիւտի կամ գտի. տաց. ա. Գտօղ արուեստի. և արուեստիւ գտեալ՝ հանճարեալ. *Մեծ վաստակն արուեստագիւտաց ընդ ունայնն ցրէր. Վեցօր. Է: *Մեծավաստակն արուեստագտաց ընդունայնասայր է. Շիր: *Մակացու գոլով նորա արհեստագիւտ մասանց. Ճ. Ա:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՅՆ. ա. Իբր ճարտարագոյն. *Դասանութի քան զրիւրուց գեմութեանց քոց արուեստագոյն. Ճ. Ա:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. Ն. Ἐπιτεχνόομαι. Fabrico, molior. Ըստ արուեստի և ճարտարութ. գործել, կազմել. յօրինել. *Որ ինչ միանգամ բնութիւս արուեստագործեաց: Ի ձեռն երանգոցն և գեղոցն արուեստագործեալ. Նիւս. կազմ. ԼԵ. Եւ 'ի Բեւոտոր: *Նշանն քրիստոսեան քանդակագիծ փայտիւ արուեստագործեալ. Ածր. Ւ. 9: *Ածուածն ձևիլեալն և յանկուածն կատարածի ածոց՝ գեղեցիկ արուեստագործեցաւ. Սարկ. քհ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾԵՄ. Մեքենայել. Հնարել չարաբուեստ մտօք. Μηχανόομαι. Machinor. *Նա ինքն նոյն է (սատանայ), որ արուեստագործեաց զկիրսն. Ոսկ. մ. Ա. 6. (յն. արուեստ զկիրն արար):

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾԵՄ. Հրաշս, և հրէշս գործել. Τερατεύω. Prodigium patro. *Զբանն յառաջացեալ մինչև յայս (անտեղութիւն) արուեստագործել անցանեն. Նիւս. կազմ. Լ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Τερατουργία. Opus prodigiosum. Գործ ճարտար կամ հիացուցիչ. *Տեսանէի զպարունակեալ արուեստագործութիւնն. Գիւտ: *Զխարդ կերակրոց և ըմպելեաց ընդհատումն և բախումն գործեսցէ առանց որովայնի, և առ 'ի սոյն արուեստագործութե. Փիլ. այլաբ: *Պատշաճ է նաւավարին հոգալ զարուեստագործութի նաւին (զքարաւոք կառուցումն). Կանոն:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԽԱՌՆ. ա. Ճարտար. հիանալի. *Տեսէք զզքանչելիս արուեստախառն զարմանալեօք. Մծբ. ժԲ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԽՕՍ, ի,ից կամ աց. ա. Արուեստաբան. Ճարտար 'ի խօսս. քաջ քերական, կամ քերթող. *Նախորդին բազդրական առ 'ի զարդ գեղեցկութեան յօրինեալ յարուեստախօսից. Մագ. Եւ Երզն. քեր:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԽՕՍԵՄ, եցի. Ն. Ըստ արուեստի խօսել. Ճարտարաբանել. և Մեկնել ոճով. *Թեթեւագոյն ըստ աշխարհականի կարգացն արուեստախօսեալ: Ոչ օտարաձայն 'ի միմեանց արուեստախօսեալս. Ագաթ: *Ոչ 'ի մենջ արուեստախօսեալ մերոյն կարծեօք վիճաբանելով. Կոչրին: *Պաճուճազարդ բանիւ արուեստախօսեալ. Խոր. հռետ: *Ապողինար ըզհին գիրսն արուեստախօսեաց. Վրդն. ող:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ, ի. աց. ա. Τεχνικός. Artificialis, artificiosus. τεχνίδριον, inventiuncula. որ և ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ. Սեպհական արուեստի, արուեստաւորի. որ ինչ է ըստ արուեստի. Ճարտար. Ճարտարարուեստ. պաճուճեալ կամ նորագիւտ. սէնաաթլը, մաւէննա. *Ի վերայ արուեստականացն (զնահմանն) յենթակայէ առնուն, կամ 'ի կատարմանէ. Սահմ. Ժ: *Արհեստական ձեռք պսակաց. Նար. տաղ: *Առաքելոց զմովսէս այր հմուտ արհեստական շնորհի՝ քանդել այրել զմեհեանսն. Կոչման: *Գովելի է նոցա իմաստասիրացն եղանակ բանից իբրև զօրաւորս և արուեստականս. Իգն: *Արհամարհեացեա զարուեստական բանս նոցա. Սարգ. Ա. յհ. Ա: *Հարկ լինի (ըստ հակառակորդաց) արուեստական ինն լինել մեր մեծ խորհուրդս. Ա. օր. Ա:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ. ա. գ. Τεχνίτης. Artifex. Արուեստագէտ. արուեստաւոր. Ճարտար. *Ձեռկերագործացն, և զարուեստականացն. Ճ. Ա: *Առ 'ի յարուեստականաց (միում) այսպիսի շնորհ տացի. ՃՃ: *Քան զգրամմատիկոսացն, քան զարուեստականաց. Սեբեր. Դ: *Զարմանագործ արուեստականն. Ոսկ. եւ: *Արուեստական և քաղաքամուտ բժիշկ. Երզն. լուս:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ. իբր Առաքինի. հոգեւոր. *Աշակերտն արուեստականացն բարեգործութիւք փայլեն յամենայն օրինացն. Կոչումն:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ. Չարարուեստ. չարահնար. *Մեքենաւոր և արուեստական է անօրէնն մեր. Մծբ. Է: *Ոմն 'ի գծնգական արուեստականացն. Բրս. ԲղԲ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ. ա. գ. Μουσικός, κή, κόν, κά. Musicus, ca, եւ. αὐλητής, tibia canens. եւ. Երաժշտական (գործի կամ նուագ). երաժիշտ, և երաժշտութի. Մուսիքի, տաղէնտէ. հանէնտէ, սազընտ. Տե՛ս Ծն. ԼԱ. 27: Եզեկ. իԶ. 13: Դան. Գ. 5. 7. 10. 15: Ա. Մակ. Բ. 39. 41: Յայտ. ԺԸ. 22: *Զարուեստական առաջացն նուագարանս. Եսա. հր. Ա: *Զայն որնգացն և փողոց և ամենայն արուեստականաց. Ոսկ. մ. Ա. 4: *Հանգոյն արուեստականացն (յն. նախադրեգուաց) զթեզանիսն ընդ ձեռան կալեալ անցուցեալ. Ոսկ. Ա. փիլ. Է:

ՁԱՅՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆԱՑ. որպէս յն. արմոնիա. այսինքն Յարմարութիւն. որ և ԿՆՆՐԴԱՇՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. Ἁρμονία. Concertus. Եզեկ. իԳ. 42:

ԱՁԳ ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆԱՑ. որպէս յն. սիմֆոնիա. որ և ԵՐԳ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ. Συμφωνία. Symphonia. Դան. Գ. 10:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, գունի,ից. ա. Τεχνικώτερος. Artificiosior, in artis instituto praestantior. Առաւել արուեստական. քաջարուեստ. Ճարտարարուեստ. *Ախոյեանք և տաշտաք, և բազմածին արուեստականագոյն նաւակք և ճախարակեայք: Արուեստականագոյն շինուած, կամ բան: Զիւր զմոռացօնսն արուեստականագոյն արարեալ. Թողեալ զթիկանց կողմն նաւին ընդ որովայնիւն ընկղմի 'ի քաւն. Փիլ. տեսական. Եւ լի. Եւ լին. Եւ յաղ: *Ոչ լաւագոյն ինչ, և ոչ վեհագոյն, և ոչ արհեստականագոյն. Պղատ. օրին. ԺԷ: *Դու գոլով յոյժ իսկ արհեստականագոյն քան զգեղգաղաս շըջանակէ՝ պարապերութե առնել սոցա. Պղատ. եւթիփռոն:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ճարտարութի. արուեստ. Ճարտարապետութի. *Ի հանճարոյ, յարուեստականութե, 'ի քաղաքաշինութէ. Սկեւ. եւ: *Ծրագրէ ըղ անզին ըստ տեսլեանն եղեկիէլի վասն տաճարին, և սքչյն գրիգորի արուեստականութե մկայարանացն սրբ. Յհ. իմ. եկ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԵՄ, եցի. Ն. Τεχνάω, ἐπιτεχνίζω, τεχνιτεύω, τεχταίνω. Artificiosa fabricor, arte molior, commentior. որ և ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾԵԼ. Ըստ արուեստի շինել, յօրինել, կազմել, ճարտարապետել, յարմարել. *Խորհրդով զաշխարհս արուեստակեաց. Ար. Է: *Ոչինչ ումեք արուեստակեաց, այլ է զարդ խորայէլեան ոտիցն մերկ գոլն. Նիւս. երգ: *Խորանն մովսեսի, զոր հրամանաւն այ արուեստակեցին բերսելիէլ և եղաբ. Ոսկիփոր: *Որ են արուեստակեալ յայլ ամենայն եւկրս սեւուք և ոսկեօք. Երզն. քեր: *Զբնութեան և իգի զանազանութիւնն ած արուեստակէ. Նիւս. կազմ. ԺԲ: *Այլ ինն արուեստակելով գարձեալ խորու մեծ հոգւոյ մտութե: Նկարագրութեցն՝ զոր սակս ճշմարտագոյնս արուեստակեալս: Ըմբռնեալ բազմութի, որք արուեստակելով երագապէս. Գիւտ:

Եւ Ճարտարել. հայթայթել. հնարել. ջանալ. պատճառել. կցկցել. յօդել նենգաւ. մեքենայել. *Ի բացեայ 'ի պատրուակէն զմարտակցութիւն արուեստակէն. Լմբ. ող: *Ոչ կարէ յայտնապէս կապպաշտութիւն խարել, 'ի պատճառս որդւոցն արուեստակէ զնոյն առնել. Սարգ. յկ. Է: *Ինքն առնէ արուեստակեաց զառածի. Նանայ: *Անխարէութի պատրանաց լսելեաց գեղեցիկ արուեստակեալ սնեղծուածս 'ի միասին անկեալ: Զարտաքին բնութեն հնարիւք իմն

արուեստականն յեղուլ փոխել։ Ա՛յլ զայն առ գաւառացն պատրուակ արուեստակէ. Փիլ. ձ. բան. և ամփ։ *Աստանօր (սատանայ) յայտնապէս արուեստակէ. Աճառ. Վրք։ *Աւազակաբար 'ի խնդիրս անկանէր, թէ որպէս արուեստակեսցէ հանցէ զգանձն պատուական. Վրք. ոսկ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԵՐՏԵՄ, եցի. Տես ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾԵԼ, և ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԵԼ ըստ Բ նշ. *Վերստին ձուլեաց զապականեալ պատկերն, արուեստակերտեալ, և նորոգ պատկեր յօրինեաց. Տօնակ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԻՑՈՒԱԾ. ա. գ. Արհեստիւ կցեալ. որ իցեն ճարտար կցուածք. *Գունդս երիս արհեստակիցուածս. Նար. առաք։

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Ὁμότεχνος. Artis socius. Համարուեստ. որ զնոյն արուեստ վարէ. օսնաֆտաշ, քեանտաշ. *Զի կարասցեն զարուեստակիցսն 'ի տագնապէն ապրեցուցանել։ Եթէ արուեստագէտք առ արուեստակիցսն այնչափ խնամակալուն ցուցանեն։ Փողովէին մաքսաւորքն առ արուեստակիցսն. Ոսկ. մ. ա. 15։ Բ. 5։ *Ցանգիմանեաց յիւրոց արուեստակցացն. Եղիշ։ *Նորկող ոմն մեռաւ, և եկեալ արուեստակիցքն նորա բացին զտապանն. Լմբ. 'ի Գր. պատ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԻՑ. Ἀντίτεχνος. Artis aemulus. Նախանձակից 'ի նմին արուեստի. *Որպէս հասարակաց յարուեստին փորձքն՝ նախանձու օրինակ ունին առ արուեստակիցսն. Բրս. հց։

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Արուեստակից գոլ. գործակցութիւն. *Անորոշապէս արուեստակցութիւն՝ լեզուօք հրեղինօք. Նար. գանձ առաք. և Մրգ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԻՒՍԱԿ. ա. Արուեստիւ հիւսեալ. ճարտարահիւս. *Արհեստահիւսակ տառադարձութիւն. Նար. խչ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՀՆԱՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. *Ոսկի արքայական ինքնահնազանդութեան՝ արուեստահնարագործութեամբ մաքրազարդեալ. Ոսկէփոր։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՅԱՐՄԱՐ. ա. Յարմարեալ արուեստիւ ճարտարութեան. գեղեցկայարմար. *Արուեստայարմար երգին. Նար. խչ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Ἐργαστήριον. Officina. որ և ԱՐՈՒԵՍՏԱՐԱՆ. Տեղի գործելոյ զարուեստ. խանութ. գործարան. փէրխանէ, փիւթէան. *Զարուեստանոցն, և զարուեստս թողեալ, կազմեսցուք արուեստանոցս գիւղից ([illegible]). Այս արուեստանոց քան զամենայն արուեստ լաւագոյն է. սորա արուեստանոցն յերկինս շինեալ է. Ոսկ. մ. ա. 6։ Բ. 24։ *Զանեղ թատերցն աղծութեան, զժողովս բաղանեաց, զարուեստանոցն ամենայն անօրէնաց. Մանդ. ծէ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Գլխաւոր արուեստագէտ. ճարտար արուեստաւոր, կամ նուագածու. ուսթայ. *Սիրէին 'ի քաղքն յայտնանէ արուեստապետսք շահել զհրապարակս ուրախ զգիտուն. Եւս. քր։ *Որպէս և յերգիչսն արուեստապետն ընդ մի բերան փչէ, և բազմութիւն փողոցն հասարակ գոչէն. Մանդ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՊԷՍ. Տ. ԱՐՈՒԵՍՏԱԲԱՐ. *Գեղեցիկ և արուեստապէս ունի։ Պատեն պղինձն արուեստապէս կարթելով. Փիլ. ամփ. և լիւս։ *Ձեռն արուեստապէս բաղում անգամ շարժի. Նիւս. կազմ։ *Արուեստապէս որոշեցեն զպարագայսն հոգւոյն 'ի մեռելոց. Ը. տ. յհ. կէ։ *Արհեստապէս ճարտարանել. Պիտ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φιλότεχνος. Artis studiosus. Սիրող արուեստի. փոյթ յարուեստս և յուսումն. ուսումնասէր. *Բաղձալի արհեստասէր համբակաց. Պիտ։ *Զարուեստին ծառայ պիտոյս ներածէ յարուեստասէրն. Յհ. կթ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԻՐԵՄ, եցի. ն. չ. Φιλοτεχνέω. Artium studiosus sum, artificiose ago. Իբրև արուեստասէր գործել. ճարտար յօրինել. աշխատասիրել ճարտարութեամբ. երկնելով երկասիրել. *Որքան յաղագս կենդանեաց լինելութեան բնութիւն արուեստասիրեաց. Ար. որս. ղ։ *Խնդրել, թէ քանապատիկ յաղագս կենդանեաց ծնելութե բնութիւն արուեստասիրեաց. Տօնակ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλοτεχνία, νον, νημα. Studium artis, industriae amor, artificium, opus. Սէր և փոյթ յարուեստս և 'ի ճարտարութիւնս. ճարտարութիւն. *Ուսանք մեղուացն և սարդիցն գործասիրութիւն և արուեստասիրութիւն։ Դիտեա՛ ինձ և զանկոցն զանազանութիւնս, մինչև 'ի տերևս զարուեստասիրութիւն. Ար. որս. է։ *Կենդանագիրք յորժամ պատկեր գրիցեն, խառնագոյն առ օրինակն հայեցեալ՝ զանուն կերպարանն առ ինքեանցն փոփոխել փութացեալք արուեստասիրութիւն. Բրս. առ ածաւ։ *Արուեստասիրութիւն սփռեցոյց զաշխս. Նիւս. 'ի Բեւոտոր։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Արուեստանոց. գործարան արուեստից և ուսմանց. *Եթէ արդեօք վարդապետեցար 'ի քում արուեստարանիդ՝ մի՛ գոլ զանձն, և մի՛ զգեստս. Յհ. իմ. երև։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՒՈՐ, ի, աց. գ. Τεχνίτης. Artifex, opifex. Ունօղ և գործօղ որ և է արուեստի կամ ճարտարութե. արուեստագէտ. ձեռագէտ. որ և ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ասի, և ՃԱՐՏԱՐ. արհէօֆի էհլ, հիւնէրլի քեանօղ. սէնաաթքեար, հիւնէրքեար, ուսթայ, էհլի. *Ոչինչ է արհեստ, որ ոչ ունի պատճառ, թէպէտև արուեստաւորն անգիտանայ. Սահմ. ծա։ *Ամենայն արուեստաւոր զիւր արուեստն ինքն գիտէ, և օգտակար է յարուեստն. Փարպ։ *Ճարտարագոյն արուեստաւորաց. Պիտ։ *Արուեստաւորացն ճարտարք. Գործոց. խէ։ *Որպէս ճարտար արհեստաւոր. Ը. խոսփ։ *Զատան թիւն պատուելն թուական արուեստաւորք. Տօնակ։ *Բանական արուեստաւորք. Պիտ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՒՈՐ. Εὔτεχνος, ἄριστος. Artificiosus, optimus. Ճարտար գործօղ որ և է բանի. առաքինի և քաջ. ներհուն. ճարտարապետ. արարիչ. *Որպէս ուսուցանէ զմեզ այսմ իմաստի արուեստաւորն պօղոս. Լմբ. ող։ *Արուեստաւոր 'ի բարեպաշտութե. Գործոց. լէ։ *Արուեստաւորք թարգմանիչք. Յհ. իմ. երև։ *Արուեստաւոր է ճարտարապետն. Ոսկ. յհ. Բ. 10։ (յն. ա̒րխիտէ. լծ. հյ. արուեստ.) *Տէրն է այնցիկ արուեստից արուեստաւոր. Յճխ. Գ։ *Զարարիչն արուեստաւոր կոչեաց. Սահմ. ծբ։ *Արուեստաւորիգ խմս եղանութե. Նար. կր։ *Տարայց զքեզ 'ի քաղաք մեծ, որոյ արուեստաւոր և հրաշագործօղ ած է. Ոսկ. յհ. Բ. 10։ *Ո՞ զայս ամենայն շարժէ և ածէ. ո՞չ ապաքէն արուեստաւորն սոցա. և ո՞վ է արուեստաւորն սոցա. ո՞չ ապաքէն որ արարն զսոսա. Ար. որս. է։

Եւ Արուեստաւորական. ճարտարապետական. ճարտարարուեստ (ինչ). և Հրաշալի. *Բազում ինչ է և 'ի ծառս առանց արուեստի արուեստաւոր. Փիլ. լխ։ *Արուեստաւոր բանք։ Արուեստաւոր յարմարութ. Փիլ. ամփ. Նխ. ա։ *Արուեստաւոր ուսմունք, կամ երկրագործութի. Փարպ։ Պիտ։ *'Ի նոյն բնութի դարձեալ խառնեալ՝ 'ատ արուեստաւոր քոյոյ բանիւն. Ցմ. օրէ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. Տ. ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՅՆ. *Արուեստաւորագոյնք բնաւորելովս 'ի միջասահման ծովու և ցամաքի բաժնին. Պիտ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՒՈՐԱԿԻՑ. Տ. ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԻՑ. *Մաքսաւորք և մեղաւորք ժողովեալ, որք արուեստաւորակից էին նորա. Երզն. մտթ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՒՈՐԱՊԷՍ. Տ. ԱՐՈՒԵՍՏԱԲԱՐ։ Իսկ *Բարիոք արուեստաւորապէս ». երկիցս գնի 'ի Պորփ. լէ. որպէս յն. εὐτέχνως, այսինքն քաջարուեստաբար։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՒՈՐԵՄ, եցի. Նոյն ընդ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾԵԼ, և ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԵԼ ըստ Բ նշ. *Ըմնօղ ինքն է, և արուեստաւորէ զտունն. Նիւս. երգ։ *Իւր քաղաք կենդանեաց անգրգռելի արուեստաւորեաց. Նար. խչ։ *Տեսօղ և խմուն լինել աչաց՝ ըստ նըկարագրութեան արուեստաւորեալ յարմարութեց. Պիտ։ *Անստուերս եպիսկոպոս լաւագիկեայ, առ արուեստաւորեաց ինները տասներեկաւ տովմար յունաց և ասորւոց. Տօմար։ *Օգ ոտիցն կոչկանձև արուեստաւորեալ. Արծր. Գ. 2։ *Քար 'ի տեառնէ արհեստաւորեալ (պետրոս վէմն). Ճ. Ա։

Եւ ըստ Գ նշ. *Ցանկնկալն ժամու արուեստաւորեսցես փրկութի։ Որք զմահացուցանելն միշտ արուեստաւորեն. Նար. կդ. և ծա։ *Մի ինչ արուեստաւորեսցես հակառակ քո փրկութեդ. Աճառ. Վրք։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐτεχνία, φιλοτεχνία. Artificium, studium artis. Արուեստ և ճարտարութի. քաջարուեստութիւն. և արուեստասիրութի. և Չարարուեստութի. *Բազմութի գարընաց գործւովք արուեստաւորութե իւրեանց. Փարպ։ *Հարկ է ամենայնիւ ածաւ՝ երարուեստաւորութիւն քննող ունել զմիտս։ Արուեստաւորութե սրբավայելչութեց գործ եղիցի. Պորփ. ւ. ա։ *Չար արուեստաւորութիւն. Ճ. Ա։

ԱՐՈՒԵՍՏԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Հմտութի արուեստի. ճարտարութի. հնարագիտութի. հիւնէրփէշլիք, հիւնէրփէրվէրլիք. ուսթալըգ, հիւնէր. *Ճարտարին համարձակեաց առաւութիւն արուեստագիտութե ». յն. պատուասիրութիւն. Իմ. ծդ. 18։ *Ոչ կեղծաւորութեամբ, և մարդկեղէն արուեստագիտութեամբ։ Արուեստագիտութի բժշկութե գիտելցաւ անծանօթ տանջանացն (տեռատեսին)... Երևեցաւ թէ որ չափ առաւել են հաւատք քան զարուեստագիտութի։ Զի ամաչիցեն կախարդքն այնոքիկ՝ որ կարծեցին կալ ընդդէմ մովսիսի արուեստագիտութեամբն իւրեանց. Եփր. Բ. կոր. և համաբ. և ծն։ *Կարօտէր այլ արուեստագիտութեան։ Արուեստան ոչ եթէ յընթերակայէ ինչ իմեքէ առնու զարուեստագիտութիւն։ Զամենայն ճարտարութիւն արուեստագիտութե ունէր յինքեան. Եղիշ։ *Ի հնարս արուեստագիտութեան իւրեանց, զոր 'ի պէտս օժանդակութեան ձմերայնոյն հնարաւորեալ էին. Արծր. Բ. 7։

ԱՐՈՒԵՍՏԵՄ, կամ ԱՐՀԵՍՏԵՄ, եցի. ն. Τεχνιτεύω. Artificiose fabrico. Արուեստագործել. արուեստաւորել. ճարտարել. հնարել. *Զամենայն ինչ արուեստելով զանուութիւն. Նիւս. կազմ. լէ։ *Եւ առաւել են արուեստեցից վասն ամենե-

ցուն կենաց. Ճ. Ճ.։ *Զափ տաղի առեալ եղև ('ի բանից պատուալոյ առ երիտասարդն), և այնպէս արհեստեցաւ ընթերցուածի տաղից. Նաննոս։ *Դաշնական յերկուց արհեստեալ (պետր. և պօղ.). Ճ. Ա.։ *Ջերկաթ և զպատուական քարինս, զոր ընկալեալ արուեստեալ ձեռաց՝ զարդարեն զթագաւորս. Փարպ.։

ԱՐՈՒԵՍՏԻԿ, կամ ԱՐՀԵՍՏԻԿ. գ. Τεχνίδριον. Ars parva. Արհեստ լինն. ... *Արհեստիկ արարեր զիմաստասիրութիւն (առէ պղատոն ցարիստոտէլ.) Ա... ։

ԱՐՈՒԵՍՏՈՂԱԿԱՆ. Տ. ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ. *Բանից արուեստողականաց բնաւ ապէս անփորձ եղեալ. Մագ. ...։

ԱՐՈՒԷԳ. գ. Ἀρρενόθηλυς. Heraphroditus. Այն՝ որ լինի միանգամայն արու և էգ. ՏԵՍ և ԱՑՐԱԿԻՆ. *Ի ներքս ածցի մեզ և մարկիոնեայ ածն արուէգն. Ա... ։

ԱՐՈՒԹԻՒՆ, կմ ԱՐԻՈՒԹԻՒՆ. գ. (լծ. և յն. ...) Ἀρετή. Virtus. Ἀνδρία. Virilitas, fortitudo. Արիութիւն. կորովութիւն. քաջութիւն. և որպէս ընդհանուր կամ մասնաւոր առաքինութիւն. ... *Վասն նորա իմաստութեա և գիտութեա և արութեա. Փղ. Է. 21։ ... Է. 10։ *Զարդարութիւն և զարութիւն (կմ զարութիւն). Իմ. Է. 7։ *Խոհականութիւն և ողջախոհութիւն, արութիւն և արդարութիւն։ Եղերացեալ է խոհականութիւն առնելեօքն, իսկ արութիւն համբերելեօքն. Փիլ. ...։ *Արութեա ինչ չեմ լուեալ քան զեղբարսն իմ։ Ոչ խառնեսցուք զանուն փառութեան մերոյ ընդ արութեան քաջութեան. Ա. Մ. ԾԳ. 5։ ... 10։ *Բազում գործս արութեան ցուցեալ. Ագաթ.։ *Որ 'ի նմայն ածելոց էին արութիւք. Խոր. Բ. 7։ *Զմարտից և զպատերազմաց արութեանն. Կոչ...։ *Արութիւն կատարել կամ ցուցանել. Եղիշ. Է։ Յհ. ...։ *Խրախուսեն յոգի արութեա. Նար. ...։ *Զօտարացոյց արութեան 'ի ձեզ ապատարելով. Ճ. Ճ.։ *Զքարին անկեալ 'ի մեզ հոգւոյ արութեան. Նար. ...։ որպէս և 'ի հին ձեռ. կամ Թարգ. հարանց վարուց սակայն գնի Արութիւն, իբրու Առաքինութիւն, ըստ համաձայնութեան յունին։

ԱՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս Այրութիւն, այսինքն այրական կամ արուական և կմ արական բնութիւն. ...։ *Արութիւն կամ իգութիւն լինի նորա. Եզնիկ։ *Ի մէջ հրեշտակացն չերևի արութիւն և իգութիւն. Բրս. ...։

կամ Երիտասարդութիւն. արբունք. *Ի զարգանալ արութեան հասակին 'ի հնգետասանին ամաց լրումն. Ղ. ...։ Եւ զինչ է արութիւն այն՝ յոր եղ 'ի տղայութեան. Լմբ. ող.։ *Յառաջին տիոցն՝ յորժամ յարութիւն հասին, չարեացն ևեթ գիտէին. Ոսկ. Ես.։

ԱՐՈՒԹԻՒՆ. Արական կամ առնի անդամք. *Յանդամս ծածուկս և յարութիւն նորա տանջանս անողորմս հասուցանէին։ Զծածուկ արութիւն կապեալ սանձանօք. Յհ. ...։ *Սրեցին երկայնագոյն եղեգն, և արկին 'ի յարութիւն ներքին անդամոցն. Ճ. Ա.։

ԱՐՈՒԹԻՒՆ. Γονόρρεια, νας. κοίτη. Seminis profluvium, cubile. Գիջութիւն կմ սերմն առն. Ղևտ. ԺԵ. 16=18։ ԺԵ. 20. 23։ ԺԹ. 20։ ԻԲ. 4։ Թուոց. Ե. 13. 20։ *Եթէ արութիւք Թողեսցեն 'ի քահանայից, մի մերձեսցին 'ի տէրունական սեղանն. Փիլ. ...։ *Խոզացեալ զաման ցանկութեանն՝ առոյ հեղուլ 'ի բաց զարութիւնն. Եզնիկ։

ԱՐՈՒՈՐԱԳՈՅՆ, գունի, լից. ա. Ἰσχυρότερος. Fortior. Արիագոյն. քաջագոյն, զօրագոյն. ժրագոյն. *Դաւիթ արուորագոյն քան զսաւուղ. Դաւիթ արուորագոյն քան զգեթացին. Թր. ...։ *Եգիտ 'ի ձեռն փորձութեան արուորագոյն քան զբնութիւն. Բրս. ...։ *Արուորագոյն բնութիւն, կամ քաջութիւն։ Ըստ արուորագոյն հոգւոյն ժրութեան. Պիտ.։ *Լաւացն և արուորագունիցն անպատասխանի առնելով զծոյլսն. Վրդն. ...։

ԱՐՈՒՍԵԱԿ կամ ԱՐՕՍԵԱԿ (զի ըստ ... գրի 'ի հինձ. արուսեակ) եկի, կա. գ. (որպէս թէ Հարսն նորեկ. կամ Հարսնիկ. զի և այս. ... է հարսն). Մոլորակ լուսափայլ՝ նախընթաց արեգական ծագելոյ. որ և Լուսաբեր, այգաբեր, աստղ առաւօտու. իսկ յերևելն նախ քան ըզմուտս արևու՝ կոչի ԳԻՇԵՐԱՎԱՐ, և ԵՐԵԿ. Ἑωσφόρος, φωσφόρος. Lucifer, ferens auroram. ...։ Յոբ. Գ. 9։ ԼԸ. 17։ ԼԸ. 12։ ԽԱ. 9։ Սղ. ՃԹ. 3։ Ա. Թգ. Լ. 17։ *Ոչ է առանց արուսեկին նշուլից արևու երբէք քաղցրութիւն։ Արուսեակն գեղեցիկ վարսիւք իւրով խայտայ 'ի ժամ առաւօտուն. Նար. ...։ *Արուսեակն զմեզ ամիս արուսեակ է, և զմեզ ամիս գիշերավար. ... Արուսեակ յայգոյն պահու ևեթ, իսկ դու 'ի քաղս և չորս ժամս 'ի տուընջեան և 'ի գիշերի. Գիրք. ...։

Նմանութեա՝ Սատանայ. *Զիարդ անկաւ յերկնից արուսեակն, որ ընդ առաւօտն ծագէր. Ես. ԺԴ. 12։ *Մի զնոյն մեք զանկելոյ արուսեկին հրեշտակ. Ա...։ *Սատանայ յառաջին պայծառութեան իւրում արուսեակ և փայլական անուանեցաւ. Կամրջ.։ *Որ առաջ պայծառութեան արուսեակ անուանէր, վասն ամբարտաւանութեան խաւարեալ նսեմացաւ. Խոսր.։

Իսկ Արուսեակ արեգականն արդարութեան՝ է յհ. մկ. կարապետն։ Շար. ...։ *Առ արուսեակն արդար ընթացար. Նար. ...։

ԱՐՈՒՍԵԱԿ. որպէս Արեգակն. արև. *Ականն արևու սահրծականն արուսեկի։ Ի թիւս չափոյ շրջանակի հոլովման արուսեկի։ Արուսեակն սկայընթաց՝ ըծակցութեամբ ընկերին իւրոյ լուսնոյ. Նար. ...։ *Սպասէին արուսեկին, որ է արեգակն արդարութեան. Համ. ...։ *Տէրունջեանին արուսեակ. Լաստ. Ծ։ (Որպէս և Սուփրոս 'ի քն. յն. գնէ, թէ արուսեակն վարի երբեմն որպէս զարեգակն. և 'ի լտ. ... "Արուսեակ անմուտ")։

ԱՐՈՒՍԵԿԱՁԵՒ. ա. Ունօղ զձև և զանսիլ արուսեկի. լուսապայծառ. *Արուսեկաձև զգեստ. Նար. ...։

ԱՐՈՒՐԻ. Կամ է սեռականն բառս Արոյր, և կմ ածական՝ որպէս Պղնձի։ *Եդեալ էր զսաւաղանն արուրի 'ի վերայ ատաղձանացն պղնձեաց. Եփր. ...։

ԱՐՈՒՔ. Տ. ԱՐՈՒԳ։

ԱՐՋ, ոյ, ոց, կամ ու, ուց, և լից. գ. ... Ἄρκτος. Ursus, ursa. Գազան յաղթանդամ, զօրաւոր և ճարտար Թաթիւք. կատաղի, և երկչոտ, հաստաբակօրէն թխագոյն. ... *Ածցեն զնա 'ի բերանոյ արջոյն։ Իբրև զարջ մի որդեկորոյս 'ի վայրի, և զայրացեալ 'ի դաշտի։ Արձակել 'ի վերայ նոցա բազմութիւնս արջոցն (կամ արջուց)։ Ուռք նորա իբրև զարջու. Եզ.։ *Ի վերայ արջուցն և առիւծուցն. Ագաթ.։ *Արջոյ 'ի բայոց մտանելոյ. Եզնիկ։ *Արջք որսատականք. Եղիշ. Ա։ *Յարջոցն պատառելոց. Նար. ԿԵ։ *Մանկունքն յարջիցն տանջին. Մագ. ԺԵ։

ԱՐՋ. Ըստ աստեղաբաշխից՝ Սայլք երկնից. մեծ արջ, և փոքր արջ. եօթն եօթն երևելի հիւսիսային աստեղք մօտ 'ի բևեռն. ... *Ի ձեռն երկնային արջոցդ. Շիր.։ *Փոքր արջն գէր 'ի վերայ կալով երկրի 'ի հիւսիսային կողմանէն. Խոր. Ա։

ԱՐՋՈՒ ԽԱՂՈՂ. ըստ Բժշկարանի Սագ. վայրի խաղողոյ, կամ շանխաղողոյ. ...։

ԱՐՋԱՑԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Սեպհական արջոյ. և Հիւսիսայինն. *Այլ վէցն 'ի նըմանէ յարջայինն կոյս. Խոր. Ա։

ԱՐՋԱՌ, ոյ, ոց, կամ ոց. գ. Βοῦς, μόσχος. Bos, taurus, vacca; vitulus, la. Juvencus, ca. Պաճար. անդեայք. եթէ արու, որպէս եզն, ցուլ, զուարակ. և եթէ էգն, որպէս կով, երինջ. կամ հասարակ, որպէս որթ. ... *Արջառ, և ոչխար։ Ոչխարի և արջառոյ ծնունդ արձակեալ է։ Արջառով և ոչխարով։ Յարջառաց արու անարատ։ Եթէ յարջառոց մատուցանիցէ, եթէ արու իցէ՝ և եթէ էգ իցէ։ Երինջ մի յարջառոց։ Զուարակօք արջառոց։ Զուարակ մի յարջառոց (որ և ասի՝ յանդեոյ)։ Հօտից, և արջառոցդ. (որ և ասի, խաշանց և անդէոց). ևն։ *Զարջառաց և զոչխարս. Եղիշ.։ *Անդեայք արջառոց, և հօտք ոչխարաց. Յհ. ...։

ԱՐՋԱՌԱԲԱՐ. մ. Իբրև Արջառ. ... *Ի վերայ կրծից անկեալ արջառաբար ըմպէին ջուր. Եղիշ. ...։

ԱՐՋԱՌԱԿԱՇԻ, շւոյ, շեաց. գ. Կաշի արջառոյ. փոկ. որ և ԱՐՋԱՌԱՄՈՐԹ. *Յաղագս շաղմանեաց, և արջառակաշեաց պրոտմանց։ Զոր և կարծր արջառակաշիք (կմ շեաք, իբր՝ շիօք) և կարասեօք Թըմբ. մնան և հնչմունս գործէր. Նաննոս։

ԱՐՋԱՌԱՀԱՏ. ա. Հատիչ և լարդօղ արջառոց. *Եւ առեալ հեփեստեայ զարջառահատ տապարն, և հերձեալ պատառէր զգլուխն արամազդայ. Նաննոս։

ԱՐՋԱՌԱՄԱՀ, մահք. գ. Կոտորած մահու անկեալ յարջառս. ... *Ընդ արջառամահս վհատին. Մանդ. Դ։

ԱՐՋԱՌԱՄՈՐԹ, մորթք. գ. Մորթ արջառոյ. ... *Արկին զնոյն յարջառամորթս դաշտս, և ընկեցին 'ի լիճն. Հ = Յ. նոյ. Բ։

ԱՐՋԱՌԱՋԻՂ. ջլի. ջլաց. գ. Νεῦρον. Nervus. Ջիլ արջառոյ. անդամ ցլու՝ չորացեալ խառնապինդ, որ է գործի տանջանաց. ... *Հարուածեցին մտրակօք արջառաջլաց. Յհ. ...։ *Հարկանել արջառաջլօք. Ճ. Ճ. ... Վրք հց. Ա։

Եւ ա. իբր Արջառաջլեայն. *Արջառաջիլ տանջանարանք (կմ հարուածք). Ոսկ. ...։

ԱՐՋԱՌԱՌՕՏ. } Βόσπορος. Bosporus,
ԱՐՋԱՌԱՆՑ. } boum trajectus, fretum. Է թարգմանութեան յն. կոչմանն, ... այսինքն արջառոյ անցք. յանկուցեալ անուն կղզին կամ նեղուցին ըն-

ընծայից . դողդոջ Իմն . *Ցորեան և արջառա-
րօտ վայրն կոչեցաւ . Ոսկեփոր : *Ընդ յա-
ւէլ զատեր բնութեան խառնակեցաւ զեւս .
զոր և արջառ խոկ արար . ուստի և բուսա-
րանն կոչեցաւ , որ է արջառէանց . Եփր .
ծր . Ժ :

ԱՐՋԱՌՈՒԹԻՒՆ . գ . Բնութիւն ար-
ջառոյ . *Արջառ անասնեամ , արջառութիւ
ոչ . Ածյ . դուբէ : *Մարդկութիւն , արջառա-
թեան , հրուծ . Ոսկեփոր :

ԱՐՋԱՍՊ , ոյ . ով . գ . գրի և ԱՐՋԱՍՊ ,
կամ ԱՐՋԱՍՊՆ , ի . Χάλκανθον , կմ ϑος ,
Թղ . Chalcanthum , atramentum suto-
rium , vitriolum . Մեռաղ թափանցիկ եր-
բե տպակի շառագոյն՝ լուռն կանաչագոյն ,
'ի բովս պղնձոյ և երկաթոյ , մանաւանդ 'ի
կիպրոս . կայ և ապակեսառական 'ի պղնձոյ
այրելոյ ծծմբով . պիտանի 'ի սեաւ ներկս ,
և 'ի կազմութիւն մելանի , և այլոց դեղոց .
զած , զաջ , գարա պօյա , զաճի Գըզըլըղ , կէօղ
դաշը : Բժշկբն . օփէգ . ուր յիշի Արջե-
ցած արջասպն , որպէս և Հռոմէ ար-
ջասպն՝ իբրու լաւագոյն : *Դեղ գրոց է
արջասպ , և գխտոր , և կաւիգ . Վրբ . քերբ :
*Ցաղութիւն և 'ի գաւանութիւն առնեն ար-
ջասպն . Ոսկեփոր : *Որպէս 'ի գեղին դղխ-
տորէ , և 'ի կանաչ յարջասպնէ լինի սեաւ .
Մխ . ատոր : *Արջասպով ներկած են .
Նրձ . երբ : (Արջասպ՝ կարծի ասել իբր
արջնագզեստ . զի հյ . արջն 'ի բարդութիւն
է սեաւ կմ թուխ , որպէս հասարակ գոյն
արջոց . որ և լտ . ուրէր , ուրըս , ուրըուն .
յորմէ ուրըսինըրում , է մելան , և արջասպ .
խոկ ուէլզ , եսէսլ , կամ էսղառ . ալ . է ըղ-
գետ) :

ԱՐՋԱՍՊԱՆԵՐԿ . ա . Արջասպով ներ-
կած . *'ի հնգեկս սեաւ մազձն յոլով է 'ի
մարզկին , վասն որոյ լինին իբրև զարջաս-
պաներկս . Տօմր :

ԱՐՋՆԱԲՈԼՈՐ . ա . Որ է բոլորովին
արջնագոյն . մթին ողջոյն . *Արջնաբոլորդ
լուսնաւորական գիշերոյ . Ճ . Բ . Ջ :

ԱՐՋՆԱԳՈՅՆ . ա . Որ է 'ի գոյն արջաս-
պոյ , կմ արջոյ . սեագոյն . սեաւթոյր . արջ-
նաթոյր . մթնագոյն . թխագոյն . լուրթ .
կրթագոյն . *Սեաւթոյր է կրկին կապոյ-
տակն . խոկ սեաւն արջնագոյն է , և ան-
լուսաւոր . Փիլ . Եւ . Ժ . 223 :

ԱՐՋՆԱԳՐՈՒԱՐ , ու , ույ . գ . Սեաւ
ագռաւ . գոգլիան , գարա գուշա . *Հրաշիւ-
րի 'ի հոգատեխս արջնագռաւս յանդեղէ . և
նա հրաժարէր՝ թէ կրծնաւոր եմ և սգա-
ւոր . Մխ . առակ . Ճդ :

ԱՐՋՆԱԶԳԵՍՏ . ա . Սեազգեաց .
թխանծ , և սգաւոր , և սգաստեսակ . սգիա-
գոյն . *Ամենեքեան խորդաղգածք , ա-
մենեքեան արջնազգեստ . Լաստ . ճա : *Արջ-
նազգեստ արարեալ՝ յամենայն մեզս թա-
ւալեցուցին զնա . Մաշթ : *Ցորոց պարտ
էր նոցա 'ի վերայ առատակմանն (ազգայնոց)
արջնազգեստ լինել , 'ի տօնայցն զնոսա ըն-
տանեացոց զարդարեալ պայծառացոյց .
Փիլ . տեսիլ : *Վասն այլոց արջնազգեստ
լինիցին , և վասն մեր ոչ բնաւ . Սարգ . յկ .
Գ : *Ուրախութիւն պատմուճանին այն յարջ-
նազգեստ խորդ փոխեցաւ . Լաստ . Ճ :

ԱՐՋՆԱԹՈՅՐ . Տես ԱՐՋՆԱԳՈՅՆ .
Արջնաթոյր գոյն . Նար . կի : *Ագուցին
նա արջնաթոյր ստորս չորեկ գրոշակօք .
(գիտակ էր՝ արջնաթոր) . Կաղնկտ :

ԱՐՋՆԱՑԵՂՑ . ա . Ցեղցեալ սեաւ-
թեամբ . սեաւթոյր . արջնագոյն . *Ագռաւ
զիբ բնութիւն պարունակ , թէ արջնայեալց
է թեոց , և փորոյն (այսինքն կարմրագին) ըն-
դդիմութիւն երանդ առայր . Ոսկեփոր :

ԱՐՋՆԱՏԵՍ , և } ա . Սեաւ տեսլեամբ
ԱՐՋՆԱՏԵՍԱԿ . } կմ տեսակաւ . արջ-
նագոյն . թխագոյն . տխրագոյն . *Արջնա-
տես ագռաւ . Նար . լա : *Արջնատեսակ
(եմ) սգաւորաց . Մխ . առակ . Խդ :

ԱՐՋՆԴԵՂ , ի , կմ ոյ . գ . (որպէս թէ
սեաւ դեղ . կամ արջոյ դեղ .) Μελάνθιον .
Melanthium , nigella , git , papaver ni-
grum . Հատ սեաւ՝ կծու և անուշ հոտով
հացի . սև ասնիճ կամ չանիչ . սեաւ հնդի ,
կամ հընտի , կամ սեաւ գնտիկ . չէօրէկ օթու .
զոր Մենինսքի շփոթէ ընդ կունջիթ , որ
է սուսամ , և ընդ չանիլ . և փոխանակ ար-
ջընդեղի՝ որ է յն . Մելանթիոն , լտ . նիճէլ-
լա . դնէ սեաւ դանէ , սեաւ պօյա , քէհէտա-
նէ , ֆէհնայէ . *Ոչ եթէ խոտիւ սրբի ար-
ջընդեղն , այլ գաւազանաւ թափի . Ես .
ԻԸ . 25 . 27 : *Ի սերմանց է և անուանեալն
արջնդեղ . զոր լուեալ արջոյ , 'ի ցաւել
որովայնին առեալ եկեր , կարծելով դեղ
ինքեան՝ վասն անուանն . Մխ . առակ . ԽԷ :

ԱՐՋՏԱԿ . գ . (իբրու Սեաւ արմատ , կմ
սիրելի արջոյ .) Κυκλάμινος . Cyclamen ,
arthanita , tuber terrae . իտ . Pan porcino .
Անուն խոտոյ և ծաղկի , և պտղոյ նորա՝ որ
է որպէս գետնախնձոր . որ յայլ լեզուս
կոչի խոզի հաց , նկան գետնոյ , և . էէր
ասմամա , ճաճառ շուղան , դոմուզ ճէրէճ
էլմասը : Բժշկրն . ուր կոչի նաև որպէս
ռամկ . փծողող ողիղող , և մեկնի , թանձր
փուշ , որով լուանան զգուրդ :

ԱՐՍԻՆ . գ . 'Ασίδα . Անուն անծանօթ
թռչնոյ , որ կարծի արագիլ . այլ ըստ եբր .
գրի խէսիտա . յորմէ յն . ասիտա . և հյ . ա-
սիդ , զոր տեսցես : *Արսին յերկինս ծա-
նեաւ զժամանակ իւր . Երեմ . Է . 7 : *Ար-
սինն թռչուն է օդագնաց , հասակաւ և
գունով և ձայնիւ որպէս սարեկ . սոն կարճ
է , և ճանկն սուր . հեռաւոր չկարէ եր-
թալ , բարձր բոյն դնէ , և բարձր որսայ
իւր կերակուր . Վանակ . հց : *Երբեմն զէշն
և զեզն , երբեմն զարսին , երբեմն զհեթա-
նոսս ածէ 'ի յանդիմանութիւն նոցա : Ար-
սին՝ ոմանք զասիդայդ հաւ ասացին , և
այլք աստղ ասեն յերկինս : Արսինդ թե-
րեւս արօսեակդ է , և նշանակաւ յոփհան-
նէս է . և տատրակ և ծիծառն առաքեալք
և աւետարանիչք . Մխ . Երեմ :

ԱՐՏ , ոյ , ոց . գ . 'Αγρος . Ager . որ և
եբր . արաբ . ալ . էռէզ , արղ , էրղ . այսինքն
Երկիր , գետին . հող . անդ , անդաստան .
ագարակ . չիֆթլիք . *Վարեցին արտս , և
տնկեցին այգիս : Պահել զոճ արտոյ . Սղ .
ՃԶ . 37 : Ես . ԻԵ . 4 : *Սրբեմ զարտն զայն .
Վրք հց . Է . ուր կոչի և Անդաստան : *Հաս-
կի արտոց ձեռաց . Ոսկ . յհ . Ա . 1 : Խոկ
*Արտ հնձեալ՝ . խմա ոճ արտոյ հնձեալ .
Նար . ԿԳ :

ԱՐՏ' . կմ **ԱՐՏԱ'** . յարտ' . յարտա' .
նարտա' . 'Εκ . . ἐξ . Ex . Անստոր նախդիր
բացառականի , ('ի նմանութիւն Արտոյ՝ որ
լինի 'ի բացի , կամ արմատ ձայնիւ Արտա-
քոյ .) որպէս 'ի . յ . առ 'ի յ . անստոր առ-
մամբ , իբր յն . էք , էքս . լտ . էքս . ալ . էղ .
թ . փան , փէն . *Այնքիկ են , արտ' որոյ
լինելութիւն : Ցարտաքնոյդ : Ցարտա-
նուանէ : Ցարտ անորոշելի անուանէ : Ցար-
տաքայն : Նարտաքայն : Ցարտաքայց : Ար-
տա'կայց : Արտա'տորադրեցելոց . Պէրճոմ .
այսինքն յորոց , յումմէ , յանուանէ ,
'ի բայէ , 'ի այլ այսինքն յայսցանէ . 'ի
կայից կամ յառաջեկայից , 'ի տորադրե-
ցելոց : Խոկ 'ի յաջորդ բարդութիւն կամ
'ի բաղադրութիւն է որպէս Բաց , տար ,
ոտ , 'ի դուրս , արտաքս , յայտ , ևն : Տես
'ի բայն ԱՐՏԱՁԱՅՆԵԼ :

ԱՐՏԱԲԱՆԱԼ , բացեալ . ն . Ցայտնի
բանալ . ցելուլ . *Զերկինս արտաբացեալ
վերակոչեաց զախեզերս յարդեգրութիւն .
Զքր . կր :

ԱՐՏԱԲԵՐԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Արտաքս
բերող , կամ բերեալ . յայտարար . յայտ-
նեալ արտաքս . *Պարսաւ է բան արտա-
բերական ելից չարեաց . Պիփ : *Արտաբե-
րական ածորդութեան ճառեցելոյ ածարա-
նող . Սհկ . կր . արմա :

ԱՐՏԱԲԵՐԱԿԱՆ ԲԱՆ . Προφορικός λόγος .
Verbum prolativum , prolatitium , pro-
nunciatum . Ձայնաւոր խօսք՝ իբրու թարգ-
ման ներքին բանի , որ է ծնունդ մտաց .
*Որպէս բանականն 'ի միտսն , և առ ար-
տաբերական բանն . Փիլ . լին . Գ . 5 : *Որ
'ի ներքոյ ներքադամագրական բան , և ար-
տաքոյ արտաբերական . Դամասկ : *Խոհա-
կանին՝ արտաբերական բանս (գտանի հա-
կառակ) . Եղիշ . ծննդ : *Արտաբերական
բանիցն զկնի և գործն յաջորդի . Պիփ :
*Գուշակէ արտաբերական բանս զայն , որ
ըն խորհրդումն է . Անյ . պերիարմ :

ԱՐՏԱԲԵՐԵՄ , եցի . ն . 'Εκφέρω . Effe-
ro , educo , praebeo , produco . Արտաքս
բերել . վերածել . 'ի դուրս հանել . յա-
ռաջ բերել . ընծայել . արտադրել . տալ .
*Զնախատեղծն արտաբերեաց 'ի գժո-
խոց . Զքր . կր : *Զգուշումն արտաբերե-
լով . Սհկ . կր . արմա : *Ի սահեսմանէ հա-
սանուս բնութեւս արտաբերելով 'ի նպա-
տակ վեհագունիցն . Ար . 'ի օփէք : *Ցան-
քոյթն արտաբերեաց խաղաղութիւն : Ցան-
ակնկալս կենաց վհէ արտաբերել 'ի լոյս
անձկալի : Մի արտաբերեր զէութիւն պտտ-
ղոյն . Նար . ԻԷ . ԻԸ . ՀԸ : *Զչարութիւն օրի-
նակս արտաբերել . Ոսկ . յհ . Ժ . 3 : *Ոչ
եթէ ամենայն հոգւոյ յոյ ուրախութիւն
արտաբերի , այլ որ բաղում անգամ զմեզս
իւր լացեալ է զօրութիւն . Մաղ :

ԱՐՏԱԲԵՐԵԼ . Ցինքեան բերել . *Արտա-
բերեցեր զյաւիտենական արդարութիւն .
Թէոդոր . խչ : *Միայն 'ի շառաչմանէ քա-
րի զ'ի վայրս իւրս արտաբերէ վախճան
(գողխայ) . Պիփ :

ԱՐՏԱԲԵՐԵԼ . Ընդարձակել . տարածել .
*Ձեռնարկութիւն այնոցիկ ըստ այսմ օրինա-
կի արտաբերի : Եւ այսոքիկ յանբաւս ար-
տաբերին : Նմանապէս և այս յանհունս
արտաբերի . Պիփ :

ԱՐՏԱԲԵՐԵԼ ԶԲԱՆ . 'Εκφέρω , προφέρω .
Pronuncio , profero . Բարբառել լեզուաւ ,
խօսել . ասել . ճառել . հնչել . *Որ արտա-
բերեալ լինի բանս ('ի չափահասից) : Եր-
կար տաւիւք արտաբերիցի , որպիսի՝ մ՛օվ-
սէս . Փիլ . լին . Դ . 108 : Թր . քեր : *Ոմն
ամենիմաստուն արտաբերեաց բանիւ , ըղ-
հաւաստաւորիմ բարեկամս գեղ ասելով կե-
նաց : Արտաբերելով զօրաւորագոյն խը-
րատ : Արտաբերեալ յայտնեաց : Վասն
զպատշաճն արտաբերելոյ զանխատանու-
թեանցն բանաբանս . Պիփ : *Զմեկնութիւն
այսպիսեաց իւրոց տանջանաց ինքն 'ի պա-
տասխանիսն արտաբերէ . Սարկ . լուս :

ԱՐՏԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Προφορά .
Prolatio . Ցառաջբերումն բանի , բարբա-
ռումն . *Արտաբերութիւն բանին լեզուաւ .
Երզն . քեր : *Այն որ ըստ բանին արտաբե-
րութիւն լինի : Որ յարտաբերութիւն բան է
արտաքոյ մտաց . Փիլ . լին . ոփէգ . Խ . այլոց :
*Որ են և ոգքս (անուն և բայ) մասնկունք
արտաբերութիւն բանի . Անյ . պերիարմ :
Արտաքս բերումն որ և է իրաց . * Վա-
նեալ են կարծրութիւնք արտաբերութեան'

սրտի բանադրկութիւն. Նար. ճէ: *Արտաբերութիւնք, արտահոսութիւնք. Տօնակ:

Ըստ յն. ոճոյ, որպէս Յուղարկաւորութիւն, և համբաւական հռչակ. Ἐκφορά. Funus, divulgatio. *Վախճանելոց տօնի՝ նախագրութիւնք, և արտաբերութիւնք. և գերեզման զանազան գոլ՝ քան եթէ այլոց քաղաքացեացն. Պղատ. օրէն. ժբ:

ԱՐՏԱԲԵՐՈՒՄՆ, ըման. Նոյն ընդ վ. *Արտաբերումն հեշտալուր բանիւք. Պիտ: *Նախ 'ի թիւ առնել զծածուկս սրտին՝ երախայրիս մատուցանել է աղ. և ապա ձայնիւ շրթամբք ընծութեամբ՝ արտաբերումն զգուարթութեան հոգևորի 'ի սրտի անդ խորութեան. Ցհ. իմ. էէ:

ԱՐՏԱԲՈՅՍ, բուսոյ. գ. Ἐκβλάστημα. Germen. Բոյս արտաքս ելեալ. ընձիւղ. բողբոջ. ծնունդ մերաբուսեալ. *Վայրի գաւարին (է իմանալին՝) արտաբոյս մնացն. իսկ խոտն՝ զգալին, անասունն հոգւոյն և այս բոյս է. Փիլ. այլաբ:

ԱՐՏԱԲՆԱԿ, ի. աց. ա. Ἄποικος. Colonus. Որոյ բնակութիւն է արտաքոյ իւրոց հայրենեաց. գաղթեալ. գաղթական. *Անմեր արտաբնակսն տեսայ (այսինքն տեսի) զամենայն քաղաքն արբեցեալ առ գինեստանսն. Պղատ. օրէն. ա:

ԱՐՏԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐξοίκησις. Demigratio. Վտարանդութիւն. օտարութիւն 'ի տանէ. տարաբնակութիւն. *Ներքուստ ինչ արտաբնակութեան ազաչիցէ լինել. Պղատ. օրէն. է:

ԱՐՏԱԲՈՒՆԻՄ, եցայ. չ. Արտաքս ելանել երբեք բոյս 'ի բնէ իւրմէ. բղխել. *Յանբաւժանելի բարւոյն սրտի բարերարութեան արտաբունեցաւ լոյսն. Դիոն. ածաբ. գ: (գրեալ էր, արտաբանեցաւ. յն. արտաբուսաւ):

ԱՐՏԱԳԾԵԱԼ. ա. Գծագրեալ. փորագրեալ. *Արձան արտագծեալ 'ի թիւս որքանութեն չափոյ սիղղոբայիցն. Նար. խը:

ԱՐՏԱԳՆԱՅԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Յառաջբերական. արտաքս ծաւալական. *Բանն մեծանայ երկայնանալով և լայնանալով ըստ արտագնայական ձևոց. Փիլ. էլ. բ. 111:

ԱՐՏԱԳՈՉԵՄ, եցի. ն. Աղաղակել. բարձր բարբառով ասել. վերագոչել. *Այսպիսի ինչ արտագոչէր՝ ասելով. շնորհեա ինձ: Համաձայն աւազակին արտագոչեալ. Ճճ:

ԱՐՏԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Առնել. ներգործել. յայտ առնել. կացուցանել. *Մաքրեաց հոգւով սրբով վերածնութեամբ աւազանին, և ժառանգ հայրենի արտագործեաց. Զքր. կը: Տես և ԱՌԱՐՏԱԳՈՐԾԵԼ:

ԱՐՏԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Գտանի գրեալ՝ փոխանակ գրելոյ Տարագրել. և Արտագրել: Կանոն: Բրս. ծն:

ԱՐՏԱԴԱՏԵՄ, եցի. ն. Ἐκκρίνω. Excerno, dijudico. Բացորոշել. որպէս քաջ դատել, զննել, որոշել. և Ի բաց որոշել. որ և ասի ՏԱՐԱԴԱՏԵԼ. *Ի դատողականն ատենի արտադատել զերախոյզն խնդիր. Պիտ: *Ոչ լինի արծուիս առ եթէովպացին, և բոյն նոցա. և թռուցեալ՝ զնոսա ոչ արտադատէ աչք. Մագ. և Երզն. քեր: *Սպիտակն գոյն է արտադատող աչաց. Սահմ. ա: (Իսկ 'ի Լծ. պորփ. իա. գրի՝ տարադատող աչաց):

ԱՐՏԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔκκρισις. Excretio, evaporatio. Ի դուրս զեղումն. [illegible]. *Անտեղի է մեզ այժմ երկրորդել զառաստաղեանն յաղագս արտադատութեան հրոյն մանուածոյ՝ որ 'ի սատանայ. Խոր. ա. 67. կամ 70: *Պարփակող արտադատութեան և հասման զգալեացս: Զօրութեանց չորք են տեսակք, արտաբերութիւնք, արտահոսութիւնք, արտադատութիւնք, արտադրութիւնք. Տօնակ:

ԱՐՏԱԴԱՐՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Վերադարձ. անդրէն դարձ. *Երբայեցւոց ամիսք ցուցանեն զկերպափոխ լուսնոյ արտադարձումն. Տօմար:

ՅԱՐՏԱ'ԴԻՐ ՈՒՆՈՂԱՑ. խմա. Յունողաց զդիր. Տես ԱՐՏ, ԱՐՏԱ. *Յարտադիր ունողացն առ միմեանս՝ յինքեանց մասանց բաղկացաւ. և են՝ որք ոչ են յարտ՝ ունողացն դիր. Արիստ. [illegible]:

ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ. Տ. ԱՐՏԱԲԵՐԱԿԱՆ. *Բանն արտադրական. Պիտ:

ԱՐՏԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Ἐκτίθημι. Expono. Որպէս Բացադրել, և բացատրել. առաջի դնել, ձգել, մեկնել. վճռել. յայտ առնել. *Արտադրել զքահանայապետութե որոշմունս, կամ զաստուածաբանական տպաւորութիւս. Դիոն: *Զպատուական և տիեզերական հաւատոյս մեր արտադրեցին սահման. Կիւրղ. հանգ: *Եւ նախ զայս արտադրեսցուք, թէ զիարդ չինեցաւ եկեղեցի. Ցհ. իմ. էէ: *Զորոյ պախարականս ոչ կարեմ ըստ արժանւոյն արտադրել. Պիտ: *Զայս արտադրեցին 'ի ժողովն հռոմայ. Կանոն: *Զորոց և առաքեալ նախախնամաբար, յաղագս իւրոցն հոգւով սրբով արտադրեաց. Սարգ. հանգ: *Գեղեցկապէս մովսէս զարարչագործութե արտադրեալ: Զնախ եղելոց իրաց ինչ պատմութեան արտադրել. Նիւս. բն: Նախաց: *Փախչելն արարածոց ո՛չ թէ զյոչէութի դառնալն, այլ զևս պայծառանալն նոցին արտադրէ մեզ. Լմբ. յայտ:

Եւ որպէս Ἐκδίδωμι. Trado, reddo. Մատնել, տալ. և Թարգմանել. *Կենցաղականացս փութով արտադրեսցէ զանձինս, և մշտնջենաւորապէս. Ոսկ. յհ. բ. 58: *Թողութի նմա արտադրի յայս. Մագ: *Զհեբրայական բարբառն փոխանակ կուսի երիտասարդուհի արտադրեցին. Բրս. ծն. (այլ ձ. արտադրեցին):

ԱՐՏԱԴՐԵԼ. որպէս Դնել արտաքոյ (պատճառին). 'ի դուրս տալ. ծնանել. առնել. կր. Լինել. *Զմի և զնոյն վճառութեան ծնունդս արտադրեն: Մայր, զի զհարուստ դարուց ամբարեալսն 'ի քթթել ական արտադրէ. Նար. ձ. և ծբ: *Զչնչական սաորին խաբէութիւս փոխանակ 'ի նմա արտադրել. Սարգ. լուս: *Ծնող մեր ըստ աւետարանին, և նախահայր աստանօր արտադրելով. Ցհ. կը:

ԱՐՏԱԴՐԵԼ. Ի դուրս ձգել. ընկենուլ. *Ծնեալ զմանուկն՝ 'ի լեառն արտադրեաց. Նոննոս:

ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔκθεσις. Expositio. πόνος, elaboratio. Բացադրութի, և բացատրութի. այսինքն առաջի դնելն զքան ինչ, և մեկնել. արտաձառութիւն. ձառ. աշխատասիրութի բանի. բացայայտութի. վարդապետութի, յայտարարութի մասանց և կամաց. *Արտադրութեան հաւատոյ սահմանեցելոյ առ 'ի սոյն հարցն մերոց 'ի նիկիացւոց քաղաքին: Հաւատոյ արտադրութի՝ սիւնհոդոսն (հանդամանակ): Ընթերցեալքն զնոցայն արտադրութիւնս. Պարզազ. խէ. և խ: *Ի վերայ բանի նախակին է նախերգանն, և երկրորդ՝ արտադրութի իրացն. Անյ. [illegible]: *Նախ առաջին սուղ ինչ բանակատարս առնել իրացն տասողին, և ապա զնոյն ինքն դնել զիրացն արտադրութի. Պիտ: *Ահա բնութեան եդե ինդիր արտադրութեան, և ոչ անուանակցութեան. Մագ. և Երզն. քեր: *Այսքեղ իմոյ արտադրութե բանից պատուղ. Թէոդոր. խւ: *Որք ոչ արտադրութե թագաւորացն, և ոչ հրամանի քում կամին անսալ. Ճ. Ա: *Արարչագործութեն բանի տացուք զայտցիկ արտադրութի. Նիւս. բն. խա:

ԱՐՏԱԶԱՆՑԵՄ, եցի. չ. Զանցանել և արտաքս վազել ըստ հրամանն. պատուիրանազանց լինել. *Յարդարելով կամացն ինքնատիրութեամբ արտազանցեալ. Թէոդոր. մայրագ:

ԱՐՏԱԶԱՏԵՄ, եցի. ն. Որպէս 'ի բաց զատանել, կամ բացորոշել. *Զգէտ արտազատեալ 'ի չափ կիսագնդի. Շիր:

ԱՐՏԱԶԵՂՈՒԼ. } Արտաքս զեղուլ, և զեղանելն.
ԱՐՏԱԶԵՂՈՒՄՆ. } *Փառք հոգւոյն ոչ արտազեղզք 'ի սորինայինսն. Մխ. այր: և Վրդ. հզ. իզ:

ԱՐՏԱԹԱՓԻՄ, եցայ. չ. Արտաքս թափել կամ թօթափիլ, հատանիլ կայծականց. *Ի բախմանէ քարի և երկաթոյ կայծակունք արտաթափին. Ածր. ա. 3:

ԱՐՏԱԹՈՐԻՄ, եցայ. չ. Արտաքս թորել, հոսել. *Ի կողէն արտաթորեալ արիւնն. Ճ. Ա: *Վտակաց արտաթորեալ յանիծելոյն [illegible]. Մագ. բ:

ԱՐՏԱԹՈՐՈՒԹԻՒՆ. } գ. Ἀπόκρισις.
ԱՐՏԱԹՈՐՈՒՄՆ. } Excrementum. Արտաքս թորումն. և Աւելորդք բնութե արտաքսելիք. *Արտաթորութիւնք եթէ, արտասուք, խլինք, քիրտն, են. Փիլ. այլաբ: *Յարտաթորումն անկաց. Սահմ:

ԱՐՏԱԼԱԾ. ա. Իբր Արտահալած. արտաքսեալ. վտարեալ. մերժեալ. *Արքայ արտալած. Նար. ծզ:

ԱՐՏԱԼԱԾԱԿԱՆ. ա. Հալածական, վտարական. *Արտալածական տարագրութի. Մագ. խգ:

ԱՐՏԱԼԱԾԵՄ, եցի. ն. Ἐξείργω. Excludo, extermino. Արտաքսել հալածելով. արտահալածել. 'ի դուրս հանել. 'ի բաց վարել. տարագրել. *Զառաջնորդս տոցա արտալածել 'ի գաւառէն: Արտալածեն և զնա 'ի քաղաքէն: Մեծ երիս արտալածիլ. Պղատ. օրէն. ը. ժ: *Մեծ միջոցաւ արտալածեալ 'ի բարեացն: Զօմանս միանգամայն արտալածեալ արտաքոյ իւրեանցն վարէին սահմանաց. Պիտ: *Արտալածեալ արտաքսէր 'ի տաճարէն զանվայելուչ վաճառս. Անան. եկեղ: *Ցիշեա զհայրենի փափկութին, ուստի արտալածեցար. Մագ: *Արտալածէ զամենայն ընդդիմամարտս. Նչ. եզեկ: *Արտաքոյ 'ի քաղաքէն արտալածիւր: Արտալածէր ընդ բնակութիւն անդ արքունեական գաւառին. Մագ. ա. ժգ. ժէ. իզ:

ԱՐՏԱԼԱԾԻԿ. Տ. ԱՐՏԱԼԱԾ. *Զոհ արտալածիկ 'ի խաւարչուտ կայանաց բանակէ ասեն զերծեալ: Հեռաւորն և արտալածիկ. Մագ. ծա. կզ:

ԱՐՏԱԼԱԾԻՉ. ա. Հալածիչ. տարագրիչ. *Անաշխատաբար տեսանիցի է արտալածիչ. Մագ. է:

ԱՐՏԱԼԱԾՈՒԹԻՒՆ. } գ. Հալածաման. տարագրութի. վտարանդութի.
ԱՐՏԱԼԱԾՈՒՄՆ. } *Զատրակտուական արտալածութե զաղէտ վշտաց քոց էմացեալ. Մագ. ա: *Եւ ամենայն արտալածութի կատարեալ: Այլ մի իցէ արտալածման: Արտալածմանցն իբրու այսպէս, որպէս տառացս. Պղատ. օրէն. ը:

ԱՐՏԱԼԱՑՆ, ի. գ. Կամ է ռմկ. կասփալա, խարէբայ, փոխէր. մասն փորոտեաց

կենդանեաց, և կամ ելք վայրի, որպէս Արտիկ, վայրի ոչխար կամ այծ, ևն. *կերակուր՝ խաշանի ջուր տալ 'ի Թեթև մաւ և 'ի գիւղայսին, զերդ ուղի ոտներ, և արտաքինք: Հաւու ձագ, և կաքաւու ձագ, և ուլու ոտներ, և արտաքայոյն՝ գգանով եփած. Մխ. բծն:

ԱՐՏԱԽԵԼՔ, լաց. ա. Արտաքոյ ելեալ խելաց. խելայեղ. *Ասլայեալ ըղձէմն իւր անզգայապէս՝ արտախելաց (կմ արտախելեաց) նմանեալ, յափշտակութեամբ խառ... Ճ. Ա:

ԱՐՏԱԽՈՅՐ, կմ ԱՐՏԱԽՈՒՐ, խառի. գ. Նոյն ընդ ԱՐՏԱԽՈՒՐԱԿ, նմանութիւնք. զոր օրինակ բանջար վարսաւոր, և մօլորակ երևելի՝ որպէս երևակն, կամ լուսնթագն. *Տեսչաց ամեն ամսեպակ աշկին անեղանելի զարտախուր խառնարան. Խոր. ա. 29: *Զհինգ աստեղացն, որք մոլորական անուանեցին. որոց անուանքն են այսոքիկ. լուծ, եղջերու (կամ եղջերի), ծկրաւորի, փառաւշնորհ, արտախուր (կամ արտախոյր, կամ արտախուրի): Սակցեալ արտախուրն 'ի չորրորդում աստղաշրջութեանն. Զքր. կբ. 'Ի շրջագայս: Տօմր:

ԱՐՏԱԽՈՅՐ ԳՍԱԿ կամ ԳՍԱԿԻ. Տ. ԱՐՏԱԽՈՒՐԱԿ, ԼԻԺԱԿ, ԱԳԱՐՈՍ. *Զթագաւորս չբերդոցուցանեն 'ի նմանութիւն արտախոյրն գսակի 'ի վերջաւորն փողփողեալ. Ակօք:

ԱՐՏԱԽՈՒԶԵԼ, զեալ. ն. Ἐξερέυνω. Exquiro. Քաջ խուզարկել. հետազօտել. *Զամենայն զասական արտախուզելով հանդերձ զինուք 'ի սակս պաշտպանութեան. Պղտ. օրին. ղ:

ԱՐՏԱԽՈՒԶԵԼ. որպէս Ի բաց կարել. արտախուզել: Երզն. ժեր:

ԱՐՏԱԽՈՒՐԱԿ, ի, աց. ա. Τιάρα. Tiara. Արտաքին զարդ խուրի. ապարոշ. վեժակ որ պատի զԹագիւ որպէս պսակ. և խոյր. գուշ եօրեհետ, փեւշդէնփ պիւրթէ, թորքէ, ֆեսքա. *Կապեցան պատմուճանօք, արտախուրակօք. Դան. գ. 21: *Առնոյր զդաշնակցութեան Թագն՝ օծանել և գնել նոցա արտախուրակս. Ակօբ:

ԱՐՏԱԽՈՒՐԱԿ. Ἐπιχάλυμμα. Operimentum. Ծածկոյթ գլխոյ. ծածկեալք. եօրթիւ. *Արար զարտախուրակն 'ի կապուտակէ 'ի վերոյ կողմանէ. Ել. լը. 19: ը. 17: Թուոց. գ. 26:

ԱՐՏԱԽՈՒՐԵԼ. ն. Պսակել. Թագաւորել. *Սա եղջան արտախուրեցաւ քահանայ պսակաւն (մարտիրոսութեան). Յհ. կբ:

ԱՐՏԱԾԱՂԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Βλαστάνω. Produco, profero. Որպէս զծաղիկ 'ի դուրս բողբոջեցուցանել, վերընձիւղել. *Յօգնութիւն արտածաղկեցուցեալ բազմութեան աշակերտաց զինի յարութեանն՝ քան թէ յառաջ. Ամ. ղ:

ԱՐՏԱԾԱՂԿԻԼ. յ. Βλαστάνομαι. Germino, pullulo. Բողբոջել, բուսանել որպէս զծաղիկ. աղտարթանալ. *Զոր ոք հայր իմ ծնանէ, այնպիսին զինի հասուցանէ պտուղ, ոչ Թողով օտարոտի պղտոր 'ի ճշմարիտն այգւոյ արտածաղկիլ շառաւիղս. Ամ. ղ:

ԱՐՏԱԿԱՄ, կացի կամ ցայ, ցեալ. չ. Διΐσταμαι. Disto. διϊστάνομαι, disjungor. որ և ԱՐՏԱԿԱՑԻԼ. Ի բաց կալ. հեռանալ. զատանել. մեկնել. արտաքոյ. 'ի դուրս ելանել. հրաժարել. *Փոխանակ հաղորդիլ ժառանգութեց, յորոց անջատեալ արտակացք. Ճ. Ա: *Որով մատակարարեալ յանհուն երկրին արտակացար. Մագ. հէ: *Յորոց մնացեալք բանաւորքին զոյս արտակացեալ. Պիտ: *Ոչ արտակացեալ 'ի գոյոյն ած. Խոր. Վրդն: *Արտակացեալ 'ի ձեռնասուն եղանակաց. Զքր. կբ: *Արտակացեալ 'ի յարկէ բնակութեան հայրենեացն. Նար. խլ: *Արտակացելոցդ 'ի բոլոր կաթողիկէ եկեղեցւոյ: Արտակացեալ որթոց (հատելոց): Կրել ինձ յամենայնէ արտակացեալ: Արտակացեալ յածային քո խրատուէ. Մագ. ա. բ. է. ծդ: *Մինչ յաշխարհի օրէնս կայեալ, և 'ի խառնիցն արտակացեալ. Շ. Վեդ:

ԱՐՏԱԿԱՅԻԼ, յեալ. Նոյն ընդ վ. *Եւ ոչ ուսուցեալ Թաչուանն արտակայիլ. Մագ. ղ:

ԱՐՏԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Διάστημα. Distantia, spatium. Հեռաւորութիւն. միջոց. *Կամ գտանել զապարուռած, ուր ոչ գոյ արտակայութիւն. Մագ. էկէղ:

ԱՐՏԱԿԱՅՑ, կամ ՅԱՐՏԱԿԱՅՑ. Ի կայից. յառաջին եղելոց. Տ. ԱՐՏ, ԱՐՏԱ:

ԱՐՏԱԿԱՐԳԵՄ, եցի. ն. Ուրոյն ուրոյն կարգել. զատուցանել. որոշել. *Արտակարգեաց զօգնին յայծեացն. Զքր. կբ:

ԱՐՏԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔκστασις. Extasis, mentis egressio. Արտաքոյ իրաց՝ մանաւանդ անձին ելանելն. ափշութիւն, յափշտակութիւն. հիացումն. և խելագարութիւն. հէյրան, օէրլէրփանէրք. *Զամենայն արտակացութիւն ըստանձնեալ. Մագ. է: *Արտակացութիւնն՝ որպէս նոյն ինքն յայտնապէս ազդէ անունդ, ոչ այլ ինչ է, այլ տեղի տալ և արտաքս ելանել խորհրդոյն. Փիլ. լին. գ. 9: *Մոլեկան արտակացութիւն ափշութիւն (յն. մի բառ): Արտակացութիւնք ափշութեան (յն. մի բառ) ոչ բնականք. Աւետ. որոց:

ԱՐՏԱԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ի բաց կացուցանել. հեռացուցանել. *Յանզգածիցն արտակացար, և արտակացուցեր. Մագ. հէ:

ԱՐՏԱԿԵՐՏԵԼ. ն. Ի դուրս բերել. արտադրել. 'ի լոյս ընծայել. հանդիսացուցանել, կամ հանել 'ի ասպարէզ. *Սիրելեացն Ճաշ յօրինեցեն, զանսակս հրաշալիս արտակերտելով փոփրականս, և ծաղկեբանդամ՝ ասպակերպս: Սակայն անսոսս սիւն լուսոյ, յորում արտակերպին յողնախումբք վկայիցն ժողովք. Բրս. ափէք:

ԱՐՏԱԿԷՏ, կէտի, իւ. ա. Որ կայցէ կէտ կամ խայթ և Ճանկ արտաքս ցցուցեալ. և Որ արտաքս ձգէ Ճանկով. *Կէտ կարթիւ արտակիտիւ քերդ աւատիկ 'ի կախ կորուցեալ. Մագ. խա:

ԱՐՏԱԿԻՏԵԼ, եալ. ն. Արտաքին կիտուածովք յօրինել. զարդարել. պօսփ պօսփ՝ պէնէք պէնէք նքշտարէլ. *Մատիք առայն խմանալի ծաղկաւ արտակիտեալ սեղան. Նար. յուէտ: *Հանդերձիւք երևելի մետաքսոյ և ոսկեհուռ արտակիտեալ: Արտակիտելոցն կողից. Մագ. ծգ. ծէ:

ԱՐՏԱԿԻՏԵԼ. Արտակիտիւ կմ կարթիւ արտաքս ձգել, ըմբռնել. հարստել. *Արտակիտեալ զնա կարթիւք: Զմարգարտափառն (զմարգարիտ) 'ի Թալասսայ (այսինքն 'ի ծովէ) արտակիտեալ ստորինչացն 'ի խորս: Ի ծայրս կոչկին արտակիտեալ՝ 'ի վերջ նահանջէր. Մագ. ծբ. ն. ծէ:

ԱՐՏԱԿԻՐՔ, կրից. գ. Արտաքին կիրք՝ կամաւորք և ազատք. (բառ յարմարեալ քնի 'ի յետին գարս.) *Տէրն Ճըշմարտապէս երկեաւ և արտամեցաւ, բայց որում որ այսոքիկ նշանակեն զարտակիրսն. և արտակիրք ասի, յորժամ հոգին այնպէս ախտանայ, մինչ զի զաչս մաացն ոչ տեսանէ. Մխ. ապար:

ԱՐՏԱՀԱԼԱԾ. ա. որ և ԱՐՏԱԼԱԾ. Հալածական. *Ո՞չ իրրև զգանձինս մի արտահալած խուճապէր (պօղոս զատաւանայ). Ոսկ. փիլիպ. է:

ԱՐՏԱՀԱԼԱԾ ԱՌՆԵԼ. Ի բաց հալածել. *Զթիւրութիւն արտահալած առնելով զաւանդիչս. Յհ. իմ. էրն: *Արտահալած առներ զնասա 'ի վայելչական անկոց գրախտին. Զքր. կբ: *Զանկարգ Ճամարտակելն արտահալած արարեալ. Յհ. կբ: *Զգիւացն բազմութիւն արտահալածս արարեալ. Անան. էկէղ:

ԱՐՏԱՀԱԼԱԾԵՄ, եցի. Նոյն ընդ վ. *Զթշնամին արտահալածել: Զչարութիւն արտահալածէ զօրինակն. Խոր. ա. 23: ճճ: *Անհնազանդութիւն արտահալածեաց յինքենէ զհոգին ած. Սարգ. ա. դ. ծ: *Արտահալածի 'ի անեղանելի կենացն. Զքր. կբ: *Երկու 'ի հարկէ ամս արտահալածեալ լինիցի՝ տանջելով զիւրն ցասումն. Պղտ. օրին. ի:

ԱՐՏԱՀԱՆԵՄ, նեցի, կամ նի. ն. Ἐξάγω. Educo, subduco. Ի բաց հանել. *Զվերնոյ իմաստութեան զնշոյլս 'ի բաց 'ի նմանէ արտահանել. Սարկ. լոււ:

Մանաւանդ՝ Հանել բառնալ 'ի կենաց. կարձել 'ի կենաց. սպանանել. յն. էքսադէ. *Զխարդ իմաստասէր հմտասէր զինքն արտահանէ, այսինքն 'ի բաց բառնայ: Ոչ է պարտ ումեք զինքն արտահանել, այսինքն 'ի բաց բառնալ. Սահմ. ղ: *Մի նմանիցես այնոցիկ՝ որ զինքեանս արտահանել ջանան. Պտմ. աղէքս: *Յինքեանն մարմնոյս արտահանեալ. Մագ. ա: *Մարտիրոսութիւն ոչ լինի յինքենէ երթալ զիւրովին, և արտահանել զինքն 'ի կենաց. Մխ. ապար:

ԱՐՏԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. } Բարձումն 'ի
ԱՐՏԱՀԱՆՈՒՄՆ. գ. } կենաց. մեռելութիւն. *Արտահանումն 'ի կապակցէն ('ի մարմնոյ): Յարատևական արտահանութիւն. Մագ. իէ. իզ:

ԱՐՏԱՀԱՐԵՄ, եցի. ն. Յանդիման հարկանել. կշտամբել. Էրէսին զուրնէն, խօթօլ ծէծէլ. *Արտահարեաց և սաստեաց որոց չարախօս եղեն զաքքայ վիճայեալ. Վրք հց. յ:

ԱՐՏԱՀՈՍԵՄ, եցի. ն. չ. Արտաքս հոսել, և հոսիլ. տուրս վաղդնէլ, վաղէլ. *Գրէ՛ եթէ կերպարեան որակեցեալ արտահոսեաց. Մագ. իը:

ԱՐՏԱՀՈՍԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ 'ի դուրս հոսեցուցանէ. *Արտահոսեցուցիչ և 'ի բաց մղիչ ասուլթն. Մագ. լ:

ԱՐՏԱՀՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐκροή. Effluvium. Ի դուրս հոսումն. արտաթորութիւն. զեղումն. *Իբր արտահոսութիւն ինչ գոլով յայսմանէ որ առ մեզս ծովս՝ առ ծովն անդրդական. Նոննոս: *Առ 'ի յարամազգայ ջուրցն (անձրևաց)... օգտութիւն հոսելով 'ի բարձանց... զարտահոսութիւնն սոցա խափանելով չինուածովք իսկ, և խորափոփիւք. Պղտ. օրին. ղ: *Արտահոսութիւնք (բնութեն). Տօմարլ:

ԱՐՏԱՀՈՒՆՁ. Տ. ԱՐՏՀՈՒՆՁ:

ԱՐՏԱՁԱՅՆԵՄ, եցի. ն. Ἐκφωνέω. Eloquo, pronuncio. Ձայն արձակել. բարբառել. արտաբերել. հնչեցուցանել. *Ըեշտիւ ոլորակեալ եղանիւր՝ գերակայ քան զհայր իւր զինքն արտաձայնէ, զամենայն զոր ունի հայր՝ իմ է. և բՇի ասէ, հայր իմ մեծ է քան զիս. և պարունակի աստուածաշունչ, ես և հայր իմ մի եմք. Քէր. թերթ: *Ոչ արտաձայնեալ բարբառ և բան. Սարկ. փհ: *Յորժամ ասէքս՝ արտա

ձայնեալ, ձայնեալն՝ բան (այսինքն բայ) է. և արտն՝ հեգ միայն, որ ոչինչ ունի խորհուրդ, բայց միայն գժոխալուր առնել զբանն. Երզն. ժէր: *Ծափ հարկանել ձեռացն՝ հնչումն արտաձայնէ 'ի լը֊սողս. Լմբ. սղ:

ԱՐՏԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐκφώνησις. Elocutio, pronunciatio. Արտաբերումն. բարբառումն. *Ներտրամադրեալ բանն 'ի խորհրդողականին եղեալ առանց երկք արտաձայնութե. Նխս. բն: *փոխեա զարտաձայնութիւնն (այսինքն զբարբառդ). Ոսկ. յոհ: *Աղաղակ առ ած ոչ խմանամք միայն զլեզուոյ արտաձայնութիւն. Լմբ. սղ:

ԱՐՏԱՁԳԵԼ. ն. Ի դուրս ձգել. *Իբր 'ի հոսանաց արտաձգեալ յակամայ ընթացս. Նար. ծը: *Զարասէր և աներկեւղ նախանձուցն բարք (կայենի), եթէ ընդէր ոչ և նորայն ըստ նմին օրինակի եղև արտաձգեալ (կամ արտաձգեալ) յու. Արծր. ա. 1:

ԱՐՏԱՁԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի դուրս ձըգումն. *Արտաշիկագոյն արտաձգումբ իբր յեռանդնուտ քրայէ հրանուտ հոսմամբ արտաքս արձակեա. Լմս. էկէղ:

ԱՐՏԱՃԱՌ. ա. Յայտնի ճառեալ. բացայայտ. կամ վիճաբանական. բաց խօսած, կամ հակաճառութ փոխ ընկած. *Ի նոյն մըտաց զօրութի համաձայնի միւսոյ սեանն կարծելոյ արտաճառ վարդապետութիւն. Լմբ. սղ:

ԱՐՏԱՃԱՌԵՄ, եցի. ն. Ὁμιλέω. Colloquor, sermocinor, disputo. Յայտնի ճառել. 'ի դուրս տալ զբան. բարբառել. արտասանել. վիճել. *Վերագոյնսն արտաճառեալ առեր, եղանեմք յերուսաղէմ. Զքր. կբ: *Իւրոցն արտաճառեալ խնկ յայտնէր աշակերտացն. Լմս. էկէղ: *Զներհակս առ նոսա արտաճառելով. Նանայ: *Արտաճառեսցուք զբանս գովասանականս: Զոր յեօթանասունն երկու ճառսն եմք արտաճառեալ: Նախ քան զքահանայանալն արտաճառեաց: Վերծանողութիւն պատմութե արտաճառի: Սուտ գութիւն արտաճառեալ 'ի թշնամւոյն. ճճ: *Անմիտ հայհոյութեցն արտաճառելոց. Խոր. գ. 65: *Զյաւելուած սրտին լեզուաւն արտաճառէր. Մաշտ:

ԱՐՏԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. } Ὁμιλία.
ԱՐՏԱՃԱՌՈՒՄՆ, ամունք. } Sermo, disputatio, homilia. Ճառ. խօսք. և վիճաբանութի. խօսուածք, հակաճառութի. *Զնոյնն ասել ածաբանական արտաճառութեբք ըստ պատշաճն պիտոյից. Դիոն. թղթ: *Զառ հրեշտակս ըստ հաւատոց զածա բանականս արտաճառամունս. Մագս. էկէղ:

ԱՐՏԱՄԵՐԺԵՄ, եցի. ն. Ի բաց մերժել. տարամերժել. տարագրել. *Զայնպիսիսն արտամերժէին 'ի յընտրութէն հաղորդակցութեն. Պղատ. օրէն. ա: *Արտամերժեաց զնա 'ի տանէ և 'ի ստացուածոց իւրոց: Որոց արտամերժեալ յանմահացուցրախտէն. Ճ. Ա: Ճչ: *Արտամերժեալք եղեն 'ի համազօր խնկականութեն. Եղիշ. դպ: *Զմարմնոց զկամն արտամերժեալ. Մաշտ: *Արտամերժեալ 'ի բաց ընկեցեալ զկատակս (կամ զքատակս) կերակրոց. Յհ. կբ:

ԱՐՏԱՄԵՐԺՈՒՄՆ. գ. Տարագրութիւն. զրկումն, կամ բարձումն. *Արտամերժումն ամենայն (կամ յամենայն) բարեաց. Վրք հց. ի֊ե:

ԱՐՏԱՄԵՐԿԱՆԱԼ. ն. Ի բաց մերկանալ. *Ի նախապղծեցին արտամերկանայր 'ի փառացն: Զարտամերկացեալն 'ի լուսաւոր ճշ ձեռացն՝ պատրեալ. Թէոդոր. խոյ. բրգ. և խչ:

ԱՐՏԱՄԻՏԵԼ. ն. Ἐκκλίνω. Declino, devior. Հակամիտել 'ի դուրս. խոտորիլ. զարտուղիլ. *Տեսանէ զինքն 'ի յառլն արտամիտեալ. Սահմ. բ:

ԱՐՏԱՅԱՅՏ. ա. մ. Ἔκδηλος. Manifestus. Քաջայայտ. երևելի. յայտնի. *Արեգական ծագեցելոյ՝ աներևոյթք այլոց աստեղացն փայլմունք են, և մտեցելոյ արտայայտք. Փիլ. այլաբ: *Արտայայտ զնոցայն բերել ուսմունս. Պիտ:

ԱՐՏԱՅԱՅՏԵՄ, եցի. ն. Παρίστημι. Exhibeo, in medium profero. φράζω, explico. Յայտնի կացուցանել կամ առնել. ծանուցանել. զեկուցանել. մեկնաբանել. ցուցանել. նշանակել. *Որ յայտնի աղաղակէր և արտայայտէր զճշմարիտ թագաւորութիւնն: Արտայայտեցաք զշրջանաց գիրս: Զջուրս աւազանին արտայայտեաց, զորս տարածելոց էր 'ի վերայ հեթանոսաց. Զքր. կբ: *Ընդ աղօտ արտայայտեցին զխթաղումն և զյարութի փրկչին. Լմս. նխն: *Զոր քննութբ արտայայտել հաւանիմք. Մագ. է: *Կշռակի չափովք արտայայտեալ բոլորեցուն ընձեռեաց վայելչական վարդապետութիւն. Պիտ: *Առաջնոյ սերդ֊ծուածոյն երկրպագելով՝ սատանայի երկրպագես, որպես բանդ արտայայտեաց. Աբ. է: *Արտայայտեալ ոմանք զնոս քաղաք, և ոմանք զնոս լեառն. Արէոպ. Ժ:

ԱՐՏԱՅԱՅՏԵԼ ԲՈՅՍՍ. Բուսուցանել: Պիտ:

ԱՐՏԱՆՈՒԱԳ. ա. Ἐκμελής (իբր անմեղեդի). Absonus, melodiae expers. Օտար 'ի նուագաց. աննուագ. աներաժիշտ. անախորժ լսելեաց. *Խռպոտ և պառօտ և արտանուագ ձայն ունելով՝ երգել ձեռնարկիցէ: Քաղցր՝ քնարահար երգչին ձայն, և կամ հակառակն՝ արտանուագ: Արտանուագ և գարշելի երևի (խմաստակութի). Փիլ. նխ. բ. և այլաբ. և լին:

ԱՐՏԱՇԷԿ. ա. (իբր առաշէկ, կամ արտաշէկ). որ և ԱՐՏԱՇԻԿԱՑԵԱԼ. Διάπυρος. Ignitus. Հրաշէկ. հրագոյն. շանթացեալ. *Զոր ջեռուցեալ, և յոյժ արտաշէկ արարեալ՝ առէ, պսակէմ զքեզ մերուժան. Խոր. գ. 37:

ԱՐՏԱՇԻԿԱԳՈՅՆ. ա. Կարի արտաշէկ. ամենայնիւ հրագոյն, կամ շանթացեալ. խիստ կարմիր՝ կրակ դարձած. *Իբրև արտաշիկագոյն լինէին (երկաթի) մանիճքն. Ճ. Ա: *Արտաշիկագոյն առու հրախառն ընդ արեանն. Անյաղթ. բարձր: *Արտաշիկագոյն, այսինքն յոյժ հրացեալ. Շ. անդ: *Արտաշիկագոյն արիւն. Նար. յոհէդ: Լմբ. պտրգ: *Արտաշիկագոյն արտաձգութբ. Լմս. էկէղ:

ԱՐՏԱՇԻԿԱՆԱՄ, ացեալ. ն. Արտաշէկ լինել. շանթանալ. հրագոյն կամ ջերմագին լինել. *Ի հրոյն արտաշիկանան, և գգոյն և զտիպ հրոյն առնուն: Սեաւ և ցուրտ է երկաթ, և 'ի քուրայ մտանէ, արտաշիկացեալ ջերմային հրովն. Զքր. կբ: *Ոսկի և արծաթ ընդ միմեանս խառնեալ, և 'ի հրոյն արտաշիկանան. Տօնակ: *Ջերմեռանդն և արտաշիկացեալ կամօք օրհնացն: Արիւն ոգւոյ կոչէ զջերմն սորա և զարտաշիկացեալն առաքինութի կանգնութի: Ջեռեալք և արտաշիկացեալք ոմանք ածային բանիւք: Ջերմ բանիւք և արտաշիկացելովք պատրաստեալք. Փիլ:

ԱՐՏԱՇՆՉԱԿԱՆ. ա. Ի դուրս շնչելի, ցնդելի. կամ Մահաբեր. *Իբրու զօրութի արտաշնչական ախտից ներհոսեցեալ ժամանակեայ. Մագ. ն:

ԱՐՏԱՇՆՉԱՆԱԼ, ացեալ. ն. Փչել զշունչ՝ զոգի. անշնչանալ. մեռանիլ. *Ի վերայ փայտին արտաշնչացեալ. Թէոդոր. խչ: *Որ սերմաննես զարտաշնչացեալ (այսինքն զմեռեալ կամ զանշունչ) մարմինս յերկրի. Նար. կգ:

ԱՐՏԱՇՆՉԵՄ, եցի. ն. Ἐκπνέω. Efflo, exspiro, morior. Փչել զոգի. մեռանիլ. *Զանօրինեալն արտաշնչեաց հոգի. Թէոդոր. խչ: *Ոչ ըստ մերումս արտաշնչէ, այլ արտաքոյ մերոյս գործէ. Շ. խոսք:

Եւ Շունչ տալ և առնուլ. շնչել. *Ղօղակք արտաշնչեն 'ի ջուրսն, որպէս ցամաքայինքն յօդսն. Զքր. կբ:

ԱՐՏԱՇՆՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐκπνοή. Exspiratio, exhalatio. Արտաքս կիմ 'ի դուրս տալն զշունչ կամ զոգի. որպէս Սփռումն շոգեաց կամ գոլորշեաց 'ի ձեռն բնութե. *Զայն՝ որ ընդ եթերն շնչէն շունչքն 'ի չորոյն հողմն կոչեմք, իսկ օդ (կամ սիւք) զառ 'ի գիջոյն բերեալ արտաշնչութիւքն. Արէոպ. Ժ: *Անյայտս փառս կոչեն զարտաշնչութի ամենայն մարմնոյն, ըստ որում շոգիք իմն բղխեալ 'ի ձեռն անդայտութե մորթոյն թափանցիկ լինի. Նխս. բն. ԽԲ: *Եւ այժմ խնկ սեաւ՝ վերաշնչութիւն, և արտաշնչութի ասեմք. Պղատ. փիմ:

Որպէս Շնչառութի և շնչառութի, և հառաչանք. *Ղօղակք ոչ ունին հագագ արտաշնչութե ընդ ռնգունսն կլանել զօդն, այլ արտաշնչեն 'ի ջուրսն. Զքր. կբ: *Զընդունական գրունսն թիւրելով. և փակելով, արտմութի առնուիցէ, և արտաշնչութիւն. Պղատ. փիմ. յն. Ἄση. Fastidium. *Կականումն, և արտաշնչութիւք. Մագ. ղ:

Որպէս Աւանդումն ոգւոյ. անշնչութի. *Ի վերայ քո մեռանի արտաշնչութեբն կենդանին. Թէոդոր. խչ:

ԱՐՏԱՇՆՉՈՒՄՆ, չման. գ. Արտաշնչութի, ըստ ան նշ. *Վճարեալ էր յարտաշնչմանէն (անդոսնելույ), որ տանի ըղձեզ յոչ պատշաճն. Ոսկեփոր:

Եւ Արտաքուստ 'ի ներքս շնչումն. ազդումն. յն. միտումն կամ բախումն. ῥοπή. *Ոչինչ է սէր, եթէ ոչ յարտաշնչմանէն որ 'ի վերուստ եկեալ. Ոսկ. յհ. բ. 27:

ԱՐՏԱՊԱՏՄԵԼ. գ. Ἀφηγέομαι. Enarro. Պատմել յայտնի. մեկնաբար ճառել. արտաճառել. *Իմ զբանն համառօտաբար որպէս արտապատմելով զայլոյ ուրումն ծերոյ մեծի. Մագս. էկէղ:

ԱՐՏԱՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Διήγησις. Enarratio. Արտաճառութի. մեկնաբանութի. *Վարդապետապէս գրաւորութբ զայսոցիկ առնել զարտապատմութիւն. Մագս. էկէղ:

ԱՐՏԱՊԱՐԶԵԼ. ն. Ἐκαπλόω. Explico. Մեկնաբանել. պարզաբանել. *Ըստ անճառելին լուսութե և գիտութե արտապարզեալ. Մագս. էկէղ:

ԱՐՏԱՊՈՂՈՏԱՅ. ա. Արտաքոյ ուղւոյ. արտուղի. խոտորեալ. հակառակ. *Մի 'ի միտս ուրուք արտապողոտայ իրաւացւոյ այս ձեզ եկեսցէ. Պիտ:

ԱՐՏԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի բաց առումն. բարձումն կամ արտակալումն. որպէս նիւթական թարգմանութի յն. ձայնիս՝ Ἔκληψις. Exceptio, collectio, եւ. *Կատարեաց զնոնգրուածս նոցա, և զորբութի արտառութեան անձանց սրտկեղ ցաւոցն. Բուզ. դ. 13:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ. ա. Արտաքոյ սահ֊

մանի և չարիս. անպայման. անչափ. *Ցար_ տաքսահման վիճակեցան վտանգս. Պիտ.:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԱՀԱԼԱԾ. ա. Տ. Հալածեալ արտաքոյ սահմանաց. վտա_ րանդի. *Այսօր ծովագնացուկ մեղք աշ_ խարհի արտասահմանահալած փախչի. Թէոդոր. 'ի խաչն։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ԱՌՆԵԼ, լինել. } Ἐξορίζω, ὑπερορίζω. Extermino, limitibus et finibus expello, exilio multo. Հանել ար_ տաքոյ սահմանաց. տարագրել. աքսորել. 'ի բաց վարել. վտարել, իլ. ﬔէլ. օիւրմէ, օիւրճիւն էթմէ. *Արտասահման արար զնա_ խաչարն. Ճ. Ա։ *Զբազումս արտասահ_ ման առնէին յեկեղեցւոյ. Վրք հց։ *Ար_ տասահման եղեն 'ի մեռաղս. Սարգ. Բ. պ. Գ։ *Սոսկես և ինքնակամն արտասահ_ մաներաց 'ի մեռաղս։ Բայց 'ի բաց արտա_ սահմանել զնա հրամայէ։ Հեղեղաւ զամ_ բարշտութիւն արտասահմանելով. Խոր. Բ. 87։ Գ. 29. 68։ *Արտասահմանեսցիք ոչ 'ի անկախելու դրախտէն, այլ 'ի նոյն ինքն յեկեղեցւոյ բարւոյն. Մանդ. ծա։ *Արտա_ սահմանեցայ յծծայցն բարեացն. Զքր. կթ։ *Զանձն արտասահմանել, և նեղել. Վրք հց. յ։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐξορισμός. Exterminatio. Աքսոր. վտարան_ դութիւն. օիւրճիւն. *Փոխանակ մահու զար_ տասահմանութիւն 'ի վերայ քահանայակա_ նացն հատուցանէր. Սոկր։ *Ոչ հասցես 'ի տեղի արտասահմանութեան։ Պատճառս ար_ տասահմանութեանց. ՃՃ։ *Ցերկնայինն մե_ ռանել յառաջատ փոխանակ արտասահ_ մանութեան մերոյ 'ի դրախտէն կենաց. Ցհ. խ. էլ։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆ. Նոյն ընդ վ. *Արտասահմանումն 'ի դրախտէն. Նախ_ երգ. ժէ։

ԱՐՏԱՍԱՑ. Ա. յոխնքն ի ասյց. յասյոց. 'ի ասցունց. ասաց. վասն այսց պատ_ ճառաց. Տ. ԱՐՏ. ԱՐՏՍ. Ἐκ τούτων. Ex his. *Այսու ուրեմն և արտասացս աետակն քան զնեան յաւէտ գոյացութիւն է. Ա. րիստ. փոյոց։ *Պատահի արտասացս և ըզ_ այն առորուել և բացուել համանգա_ մայն. Պերիարմ։

ԱՐՏԱՍԱՆԵՄ, եցի. ն. Ἐκφωνέω, φθέγγομαι, διαλέγομαι. Pronuncio, loquor, dissero. Արտասանել. արտաձայնել. պատմել. նկարագրել. մեկնել. խօսել ըզ բարբ. *Արտասանելի է գղէմս, և գիրս։ Ցորում մի ինչ արտասանի. Պիտ։ *Զգա_ ցանութեան ունակութեն ողեալ արտասա_ նեսցի. Թէոդոր. խւ։ *Զնախասարութեն երկուց ազգացն արտասանեալ համառօ_ տեցաք. Սամ. Երէց։ *Զանծանօթարար ե_ րեւումն յերկ ծովուն աշակերտացն փոքր ինչ արտասանեսցուք. Նանայ։ *Արտասա_ նէ զխարձն 'ի մարմին (զղզաքէսա), որ գո_ վեցաւ լեզուաւ փրկչին. Ցիշար։

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑποτύπωσις. διατύπωσις. Descriptio. Առացուած. բան. ձայն. պատմութիւն. և բառ հռետորաց՝ նկա_ րագրութիւն, կամ ստորագրութիւն պատա_ հական. *Հաղորդութիւն ըստ իւրաքան_ չիւր պատմագրաց արտասանութեանց, և ոչ յատուկ 'ի մէջ շարադրեցաւ. Խոր. Բ. 89։ *Արտասանութիւն է բան պատմական՝ 'ի զեն ածելով երեւելապէս զյայտնելոցն։ Արտասանութեանս անունք են պայծառ, և անունք շարադրեալք։ Արտասանութիւն պա_ տահման, յորժամ զտրդան վարելոց զթա_ գաւորս, են. Պիտ։

ԱՐՏԱՍԵԼ. Տ. ԱՐՏԱՍԱՆԵԼ. *Արտա_ սէ զերկաքանչիւրան 'ի միասին։ Պարտ է յարտասել զդէմսն՝ յառաջնոց մարմնոյ սկսանել. Պիտ։

ԱՐՏԱՍՈՐԵԼ. ն. Սորել արտաքս. ար_ տաթորել. հոսել. *Արտօսր արտասորեալ իւրու 'ի վտակաց աչերաց. Մագ. իզ։

ԱՐՏԱՍՈՒԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ յին_ քեան զարտասուս. *Զպաղատանս արտա_ սուաբերս. Ագաթ։

ԱՐՏԱՍՈՒԱԳԻՆ. ա. Ուր իցեն սաս_ տիկ արտասուք. *Ողբ արտասուագին. Ցհ որդի։

ԱՐՏԱՍՈՒԱԳՈՉ. ա. Ուր իցէ գոչումն հանդերձ արտասուօք. *Արտասուագոչ պաղատանք, կամ բարբառ, կմ երգ. Վրք հց. ծդ։ Ճ. Ա։ Հ. կիւլիկ։

Տ. Արտասուօք գոչելով. 'ի ձայն ար_ տասուագին. *Իսկ նոքա արտասուագոչ ողորմ ողորմ զձեռս համբարձեալ յեր_ կինս. Ագաթ։

ԱՐՏԱՍՈՒԱԹՈՐ. ա. Որ ինչ լինի թո_ րելով կամ ծորելով կամ հոսելով արտա_ սուս. արտասուահոս. արտասուակաթ. արտօսրաբուխ. *Արտասուաթոր կական_ նումն, կամ պաղատանք. Ցհ. կթ։ Խոսր։

ԱՐՏԱՍՈՒԱԼԻ. ա. Տ. } Լի կամ լցեալ ԱՐՏԱՍՈՒԱԼԻՑ. } արտասուօք. *Աղբիւր արտասուալի. Ցհ որդի։ *Արտա_ սուալից աչօք, կամ հառաչումն, կամ ողբք. Ցծն. ծբ։ Նար. լգ։ Եղիշ. ա։ *Ար_ տասուալից զձեռս յերկինս համբառնայ_ ին։ Եւ ողբային արտասուալից. Ագաթ։ Շար։

ԱՐՏԱՍՈՒԱԽԱՌՆ. ա. Խառն ընդ արտասուս. *Արտասուախառն ուրախու_ թիւն. Վրք հց. ծդ։

ԱՐՏԱՍՈՒԱԿԱԹ. Տես ԱՐՏԱՍՈՒԱ_ ԹՈՐ. *Արտասուակաթ ողբք. Բուզ. Գ. 11։

ԱՐՏԱՍՈՒԱԿԻՑ, կամ } լինել. Συγ- ԱՐՏԱՍՈՒԱԿՑՈՐԴ } κλαίω. Collacrimo, cum alio ploro, fleo. Կցորդել արտասուաց այլոց. *Ցորժամ տեսցես յա_ ռաջս ապաշխարանաց զեղքայրն սգացեալ արտասուակից լեր նմա. Բրս. յողնփ։ *Աղ_ քատկիցքն եղանէին գաղտուկ արտասուա_ կցորդ (կամ արտասուաց կցորդ) լինել. Գ. Դ. Ժ. 10։

ԱՐՏԱՍՈՒԱՀԱՌԱՉ. ա. Ուր իցէ հա_ ռաչանք հանդերձ արտասուօք. *Աղօթք արտասուահառաչք. Սխոլ։

ԱՐՏԱՍՈՒԱՀՈՍ. Տ. ԱՐՏԱՍՈՒԱԹՈՐ. *Արտասուահոս պաղատանք. Սխոլ։

ԱՐՏԱՍՈՒԱՑԵՂՁ կամ ՑԵՂՑ. Տ. ԱՐՏԱՍՈՒԱԼԻՑ. *Արտասուայեղձ պաղա_ տանք. ՃՃ։

ԱՐՏԱՍՈՒԵՄ, եցի. ն. և չ. Δακρύω. Lacrymor. Արտասուս կամ արտօսր հե_ ղուլ. լալ. ուսալել. ազլամագ. բուքէլ. ալ_ լամագ. *Արտասուեաց յոյժ 'ի վերայ աղը_ տութեան և բազում խնամսութեան առն։ Մի արտասուեսցեն 'ի վերայ այդորիկ։ Եւ ար_ տասուեաց յո. Բ. Դ. Ժ. 37։ Մխ. Բ. 6։ Ցհ. ծա. 35։ *Արտասուեաց և ըղ_ ձացաւ և զքաղցութն. Ոսկ. մտթ։ *Որ արտա_ սուեմքս փղձկալով. Փարպ։ *Ոչ գիտեմ, եթէ զոր արտասուեցից. Խոր. Գ. 68։ *Մի լեցի ինձ ողբալ, և ոչ արտասուել. Նար. Բ։ *Բնական է մեզ 'ի խնդութեան ան_ տի արտասուել. Լմբ. աղ։

ԱՐՏԱՍՈՒԵԼԻ. Արժանի արտասուաց կամ լալոյ. ուսալելի. *Ո՛վ յուդայս ար_ տասուելի. Շար։ *Արտասուելիս ինձ յե_ ռանելէ։ Արտասուելի նմանութեան. Նար. խէ. հգ.

կամ իբր Արտասուալից. *Արտասուելի (այլ. արտասուալից) պաղատանօք հայցե_ լի է. Խոսր։

ԱՐՏԱՍՈՒՔ, սուաց. գ. Δάκρυ, δάκρυον. Lacryma. որ և ԱՐՏՕՍՐ. Շիթք աղի և ջերմ ջրոյ ցօղեալ յաչաց՝ 'ի նշանակ սգոյ, առ ձմնչելոյ սրտին 'ի ցաւոց, է զի և յուրախութենէ. արցունք. կէօզ եաշը, փէմ, էյն, օիւրեն. *Տեսի զարտասուս քո։ Արտասուօք իմովք զանկողինս իմ թացից։ Եղեն արտասուք իմ ինձ կերակուր։ Հաց արտասուաց։ Զաչս իմ յարտասուաց։ Ար_ տասուք զպարտակեացն։ Աղբիւրս արտա_ սուաց։ Իջուսցեն աչք ձեր արտասուս։ Իջուցէք ընդ աչս ձեր արտասուս։ Ար_ տասուք իւր 'ի վերայ ծնօտից իւրոց. ևն։ *Արտասուօք յարտասուացն փախչիցիք. Ածաբ. ողջապ։ *Ի զայրագին սրտէ բղխեն արտասուս. Մամբր։ *Հեղեալ արտասուաց վտակս. Փարպ։ *Աշխարհս մեր ծովացաւ արտասուօք. Ցհ. կթ։ *Արտասուաց ըղղխ_ մունք։ Հեղեղք արտասուաց։ Արեան արտասուս երկնեաց. Նար։ *Ի սաստիկ տառապանացն և 'ի պաւտրութեան՝ առոյք երակացն զջուրն որ զարտիւն՝ յաչսն 'ի վեր ասայցեն, և այն կաթիլք արտասուք անուանին. Սարգ. յկ. ի։ *Ոչ միայն տրտմութեան է պտուղ արտասուք, այլ մաքուրն նորա և առաւելն՝ ուրախութեան. Լմբ. աղ։ *Արեան արտասուս իջուցանէր. Ոսկեփոր։ *Թէպէտև զյորդանանն գետ բոլորովին յարտասուս աչաց իւրոց եհեղ, ոչ բաւա_ կան համարի. Կլիմաք։

ԱՐՏԱՍՈՒՍ ԱՐԿԱՆԵԼ. իբր իջուցանել. Δακρύω. Lacrymor. *Զգեւահարն յոր_ ժամ տեսանեմք, արտասուս արկանեմք. Ոսկ. ա. 18։

ՑԱՐՏԱՍՈՒՍ ՀԱՐԿԱՆԻԼ, կամ ԼԻՆԵԼ, կամ ՑՆԴԻԼ, է Արտասուել. լալ։ Խոր. Գ. 6։ Եղիշ. Գ։ Վրք հց. ծբ. ևն. Տես և ՑՆԴԻԼ։

Իսկ ԱՐՏԱՍՈՒ, սուի, ուէ. եղանակ՝ առ_ քերթողս ևեթ վարի. *Դժոխք պարտե_ ցաւ, ապականութիւն լուծաւ. ըստ այսմ իսկ երկաքանչիւրքն կորեան յարտասուէ (քմի). Գանձքն։ Այլ յասելն, *Ապաշ_ խարութեան արտասուս աւազան լինի». ի_ մա, արտասուքս։

ԱՐՏԱՍՓՌԵԼ. ն. Սփռել 'ի դուրս. ծաւալել. *Արտասփռեալ լոյսն գերա_ զանց 'ի հօրէ. Զքր. կթ։

ԱՐՏԱՎԱԶԵԼ. չ. Ի դուրս կամ 'ի բաց վազել. ընդոստնուլ. զանցանել. *Ոչ 'ի բաց արտավազել վերծանողաց. Մագ. չ։

ԱՐՏԱՎԱԶԻԿ. ա. Ընդոստ. փախըս_ տական. խուսափող. *Զի մի՛ անկարելի ո_ մանց թուեցեալ՝ արտավազիկ արշաւա_ նօք փախիցեն. Մագ. հէ։

ԱՐՏԱՎԱՅՐՔ, րաց. գ. Վայրք ար_ տուց կամ արտորէից. որ գրի կամ առի նաև ԱՐՏԱՎԱՐՔ. *Եթէ հնար գոյր արտավայ_ րացն առ հողագործն գալ, քանիՙօն ու_ րախութեամբ տային նմա զաերմն լնայես. Եփր. պհ։

ԱՐՏԱՎԱՐ, ի, աց. ա. Վարող զարտ. հերկող. երկրագործ. մշակ. իբր Ἀροτήρ, γεωργής. Arator, agricola. ըիֆթճի, էքին_ ճի. *Կերակուր խնդրելով յարտավարէ ումեմնէ։ Տեսին ամանք արտավարք 'ի գաւա_ ռին. Նոննոս։ Ճ. Ա։

ԱՐՏԱՎԱՐ. գ. Ἄρουρα. Arvum, ևն. Արտ վարելի կամ վարեալ. արտավայրք. անդաստան. ագարակ, և ածու. իբր ար_ տաչափ մի՛ արօրագրեալ վայր. ըիֆթ, ըիֆթլիք, բօրչա, փէճիճամ. *Ամրանալ 'ի

տեղի ինչ, որոյ չափ բնուր արտավարի գե- տին էր. Ես. ՎԲ. Է: *Ի հարաւակողմ արտավարին ցուցեալ նմա ղանեղին. ՃՃ: *Զառապարն արտավար գործեցին: Զա- րիւն եւս անձանց տամբ փոխանակ արտա- վարաց, և սակաւ ինչ չինուածոց. Ոսկ. Մ. Ա. 6. 12: *Զարտավար ձեր մի՛ սերմա- նիցէք խառնակ սերմանեօք. զի զգատերս խուրեանց հեթանոսաց մի՛ տայցեն. Եփր. օրին: *Ամենայն արտավարք՝ որ ընդ գե- տոյն ջրով վարեալ իցեն. Ես. ԺԹ. 7. յն. ամենայն սերմանեալն (վարուցանն): *Յա- տակ ջրոյն փոխատրեցաւ 'ի բնակութի, յանտառս, և յարտավարս դաշտաց: Ար- տավարս և ագարակս և մարգս (յն. մի բառ, ագարակք). Նիւս. սքանչ: *Ենթեր- կիր արտավարք, որ սխալեն, և ոչ բու- սանին. Եփր. պհ: *Սահմանք արտա- վարաց. (յն. սահմանագրութի.) Սահմ. ծէ: *Արտավարք ռոգանեալ բուծա- նէին: Բողբոջք բուսոց արտավարաց. Յհ. կը: *Զանդաստանս արտավարացն. (որ հայի և 'ի ա նշ). Մագ. ձ:

ԱՐՏԱՎԱՐԵՄ, եցի. ն. Վարել զարտ. արօրագրել. սերմանել. մշակել. Վարուցան ընել, ցանել. Արտ-ն մշակել (?). *Յեր- կինս արտավարեալ սորեցուցանէր իբր ըզ- ցորեան զմանանայն. Վրդն. ող: *Աղբեւ- րացոյց զվէմս, արտավարեաց յօդս. Վրդն. լուս:

Դարձեալ՝ Ի բաց վարել. *Զհօտեալ տուգանօն 'ի վերայ քո գիւրաւ արտավա- րեսցես (ընչիւք). Ոսկէփոր:

ԱՐՏԱՏԵՂԻ. ա. Ἄτοπος. Absurdus. Անտեղի. անտմոր. անպատեհ. անհնա- րին. գժնդակ. *Արտատեղի տարակոյսք ալեօրից. Փիլ. լին. ա. 87. յորմէ և Պիտ. Բ. 3: *Անվայելուչ և արտատեղի ոչ է. Տօնակ: *Արտատեղի խորհուրդք, կամ վրէժք. Պիտ: *Թուի ինձ ոչ անխորհուրդ և արտատեղի ըստ նշանակութեն գործե- ցեալն. Սարկ. հանգ:

ԱՐՏԱՏԻՊ. ա. գ. Տպաւորեալ նիշ կնքոյ. դրոշմեալն. *Տպաւորեսցես 'ի նմա արտատիպս կնքոյ սրբ տեառն: Զարտա- տիպ կնիքն՝ զտեսակ տեսակայն. Փիլ. Եւ. Բ. 122. 124:

ԱՐՏԱՏՈՀՄ. ա. Ἔκφυλος. Alienus, են. Օտար 'ի տոհմէ. անսովոր. այլան- դակ. *Զարտատոհմն և զարտօրէնս ան- առակութիս. Փիլ. խնամ:

ԱՐՏԱՏՈՒԵԱԼ. ա. Ի դուրս տուեալ. 'ի վերայ բերեալ. տացեալ. *Վայելուչս իմն և որդարս յոյժ արտատուեալ պատաս- խանիս. Պիտ:

ԱՐՏԱՏՊԱԻՈՐ. ա. Տպաւորեալն 'ի կնքոյ. արտատիպ. *Բարուք երեւեցոյց արտատպաւոր կնիք. Փիլ. Եւ. Բ. 122:

ԱՐՏԱՏՊԱԻՈՐԵԼ. ն. Ի վերին երեսս տպաւորել. դրոշմել իւիք օրինակաւ. *Իբր ոչ 'ի ներքս տպաւորելով, այլ ար- տատպաւորելով. Փիլ. Եւ. Բ. 122:

ԱՐՏԱՏՐՈՀԵՄ, եցի. ն. Ի բաց տրո- հել. *Նա՝ որ արտատրոհեաց 'ի կենաց դրախտէն զկողին պարառակից. Նար. խչ: *Զվայրավատին մտածմունս արտատրոհէ 'ի մտացն. Տօնակ: *Յեգիպտական գեղն պաշտամանց արտատրոհեալ որոշեցաւ. Պիտ: *Հանճարս հրաշալի արտատրոհեալ. Բենիկ:

ԱՐՏԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Արտաքս տալն զաւելորդս. բացանցութի. *Արտահոսու- թիւք, արտատրութիւք. Տօնակ:

ԱՐՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Ցուցանել ար- տաքս. արտափայլել. *Զխուրեանցն ար- տացուցանելով զզօրութի. Ոսկ. ծն:

ԱՐՏԱԻԱԶԴԱՀԱՒ, ու. գ. Թռչուն ջրային կամ ջրասէր. որպէս ագռ. Ճայից, ձկնկուլ, են. *Քանզի և ոչ արտաւազդա- հաւդ, և ցեծգ, և կամ յայնցանէ՝ որ 'ի ջուրսդ շրջին, ագռաւն էր (արձակեալն 'ի տապանէ). Փիլ. լին. Բ. 39: *Արտաւազ- դահաւդ և ցեծգ՝ հաւք են, որ 'ի ջուրն բնակեն, ձկնաքաղն, և չեասին. Լծ. Փիլ:

ԱՐՏԱՓ. Տ. ԱՐԴՈՒ: Շիր. նշա. չափ:

ԱՐՏԱՓԱԿԵԼ. ն. Արտաքս փակել. որոշել 'ի կողմն մի. պարուրել. *Երկու- սան երկին, հրեղինաւն արտափակեալ ըզ- հրեշտակս, և երկրորդաւն զմարդիկ. Տօ- նակ:

ԱՐՏԱՓԱՅԼԵՄ, եցի. ն. } Φαι-
ԱՐՏԱՓԱՅԼԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } δρύνω, φαιδρόω. Splendidum vel nitidum reddo, exhilaro. Ի դուրս փայլեցուցանել. պայ- ծառ և երեւելի առնել. *Փայլատակունք է տասն երկնուղին ոյ. զայս յորժամ արտա- փայլէ ընդդէմ դիւացն, ցրուին. Լմբ. ող: *Զմարգարէութեց նախագուշակութիւն արտափայլեալ լուսազարդեցեր. Շար: *Զխուրն որակութի արտափայլեալ՝ զօրա- նայ. Մագ. կէ: *Աստուածային բարու- թե գեղով զինքեանս արտափայլեցուցին. Մագթ. էկէղ:

ԱՐՏԱՓԱՅԼԵՄ, եցի. չ. } Φαιδρύ-
ԱՐՏԱՓԱՅԼԻՄ, եցայ. չ. } νομαι. Splendeo. Արտաքս փայլել. ճառագայ- թել, ծագել. նշողել. ցոլանալ. պայծա- ռանալ. *Արտափայլեցին իբրև զարեգակն 'ի մէջ տիեզերաց: Արտափայլեցաւ 'ի փըր- կութեն մեզ. Յհ. կը: *Ի փառս առաջին արտափայլեալ. Զքր. կը: *Արտափայլի սէրն առ ած: Ի մէջ ջրոցն արտափայլի հուր: Զփառս վերջին առաւելս առաւել քան զառաջնոյն գուշակեցին արտափայ- լեալ. Լմբ. ող. և ափ: *Լոյսն՝ որ պայծառ քան զարեգակն, արտափայլեալ շուրջա- նակի սրբյն պօղոսի: Զոր 'ի լերինն ար- տափայլեալ տեսին որդիքն որոտման. Շար:

ԱՐՏԱՓԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. գ. } Φαιδρό-
ԱՐՏԱՓԱՅԼՈՒՄՆ, լման. } της. Nitor, splendor. Արտափայլելն. պայ- ծառ ծագումն. նշոյլք. ցոլք լուսոյ. *Պարտ էր յայտնի լինել 'ի սուրբ տաճարին խաւարին արեգակնական արտափայլումն. Ճ. Բ: *Ի ներքուստ յաձնութէն էր ար- տափայլումն. Երզն. մթե: *Յարտափայլ- մանէ փայլատականցն: Զանճառ ծնունդ հայրական, զարտափայլումն միշտ լուսոյդ 'ի մշտնջենաւորէն. Բենիկ:

ԱՐՏԱՓՉԵՄ, եցի. ն. Արտաշնչել. որպէս Շունչ առնուլ՝ տալ, և որպէս Ա- ւանդել զոգի. *Յարտափչելն սուլէր (խորդալով), յանդիմանեալ 'ի խղճէ մտացն. Անան. նին: *Զանօրինեալն ար- տափչեաց ոգի. Թէոդոր. խչ:

ԱՐՏԱՓՉՈՒՄՆ, փչման. գ. Արտափը- չելն. և Դոյզն վայրկեան շնչառութեան. որպէս յն. Ῥοπή, րոպէ. Momentum. *Խաչն ոչ անջրպետեալ մեկնեցաւ զձեզ խոպան, այլ դոյզն ինչ արտափչումն ծածկեալ թաքուցանէ միայն. Ոսկ. յհ. Բ. 29:

ԱՐՏԱՔԱՂԵԼ. ն. Ի բաց քաղել. *Զառ 'ի յայլոցն արտաքաղելով (փե- տուրս) բաղադրելով յիւրում սեաթոյր սարսափին. Պիտ:

ԱՐՏԱՔԻՆ, քնոյ, ոց. ա. ό Ἔξω, ἐξώτερος, ἐξώτατος. Externus, exterior, extimus. Որ է 'ի դուրս կամ արտաքոյ կամ արտաքս՝ ըստ տեղւոյ կամ ըստ դիրից, և ըստ երեւութի, հակակայ ներքնոյ. տըշրի. փըշտուըրքի, խարիճ. *Մինչև 'ի սրահն արտաքին: Կամարք 'ի յարտաքնում սրա- հին: Առ դրամբն արտաքնով: Ել յար- տաքին գաւիթն: Մուտ թագաւորին (այսինքն ճանապարհ մտից նորա 'ի տա- ճարն) արտաքին: Զյատակ տանն ըզ- ներքնոյն և զարտաքնոյն: Հայելիս 'ի ներքսագոյնն և յարտաքինն: Առ եզերբ արտաքնոյ փեղկին: Ոչ գտցի անուն նորա առ երեսօք արտաքնովք: Ի ներքոյ կող- մանն մինչև յարտաքին: Ի խաւարն ար- տաքին: Սրբէք զարտաքին զբաժակին: Եղիցի և արտաքինն նորա սրբ. են: *Ար- տաքին գիմօք. Նար. Է: *Յարտաքինն նո- րա հայել մեծութի: Արտաքին վայելչք երջանկիկ. Պիտ:

Եւ Բազմական, և օտար (տեղի, իրք, անձն.) իբր ռմկ. տըշրի, հէտաւ. եապանճը. *Հալածէի մինչև յարտաքին քաղաքս. Գծ. իզ. 11: *Արտաքին թշնամի: Յար- տաքնոցն հրոսակաց: Ի վերայ արտաք- նոցն, այսինքն ընչից: Արտաքնոցն իրաց. Եղիշ. ա: Յհ. կը: Սահմ. է: Պիտ: *Իմաս- տակի ուսմանն արտաքնոյ. Նար. ծէ: *Զի և արտաքինն եւս հեթանոսք գիւրաւ հաւա- նեսցին. Ոսկ. գծ: *Գիտէր և զարտաքին ուսմունս. Վրք հց. ծա:

ԱՐՏԱՔԻՆՔ. գ. Մարդիկ՝ որ չեն մեզ ընտանի կամ մերձաւոր. օտարք. որպէս լտ. Alieni, peregrini. տըշրի մուրտիլ, տըշ- ուեցիք, որանք ոչ մեզնէ չեն. եւ, եապանճըլար. *Նոցա՝ որ արտաքինքն են, ամենայն ինչ առակօք լինի: Իմաստութբ գնասջիք առ արտաքինսն: Զի կայ իմ և զարտաքինսն դատելոյ. են: *Արտաքնոցն երեւէին իբրև այլ իշ սգաւորք. Եղիշ. է: *Զրկօղ զներ- քինս և զարտաքինս անհնարին չարագոր- ծութբք. Պիտ:

Մանաւանդ՝ Օտարազգի կամ այլազգի հեթանոս մատենագիրք, քերթողք, և փիլիսոփայք, որպէս լտ. Profani auctores, են. *Ասէին արտաքինքն զաթենայէ, եթէ 'ի գլխոյն արամազդայ ծնաւ. Սահմ. ծբ: *Աւելորդ համարելով զարտաքնոցն երկրորդել յաղագս սկզբանն առասպելս. Խոր. ա. 2: *Արտաքնոցն զգաստք 'ի պատ- րուն. Շար: *Հետեւելով իմ ընդ արտաք- նոց եւս ժամանակագրութիս: Զանուանս հարցն արտաքինքն տարբերաչս 'ի մէնջ ասեն: Որ և արտաքնոցն իմաստնագունից յոյժ հաճոյ թուեցաւ. Յհ. կը:

ԱՐՏԱՔՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Որոյ խորհուրդն է օտար. օտարոտումն. *Ար- տաքնախորհուրդ հեթանոսաց յիմարու- թի. Նար. խչ:

ԱՐՏԱՔՆԱՅԱՐԴԱՐ. ա. Որ արտա- քին կամ վերին երեսն է յարդարեալ կմ մաքուր. *Արտաքնայարդար բաժակ. Նար. իէ:

ԱՐՏԱՔՆՈՑ, ի, աց. գ. Տեղի արտաքս ելանելոյ և նստելոյ ուրոյն 'ի պէտս հար- կի բնութեան. տըշրի եւլիւլըս եէրի, արտ- ճանպայ. տըշըրա, քինիֆ. ('ի յն. քենօն, այսինքն հասարակ.) *Ի դուռն ար- տաքնոցին անկեալ կայ թմրեալն. Վրք հց. Ը: *Ոչ ախոռ, ոչ արտաքնոց, և ոչ այլ ինչ գարշահոտ տուն. Վրք. ճէ: *Թա- գաւորն յարտաքնոցն գոյր առ 'ի վճարել զմարդկային կարիս. Մաշթ:

ԱՐՏԱՔՈՅ. նխ. Ἔξω, ἔξωθεν. Extra, foras, foris. Ի դուրս, և դէպ 'ի դուրս. և Յարտաքին կողմանէ. և Ի վեր- քան. տըշըրտը, տըշրա, տըշրէն. փըշտուրտա. փըշտուըրտը. փըշտուըրտընտան. *Արտաքոյ բանա-

կին, կամ քաղաքին, սահմանացն, բնակութեն, շինին, տան, ապարանից, վարագուրին, մարմնոյ իւրոյ. եւն: *Արտաքոյ հարանեացն ընկեցան: Արտաքոյ իւրեանց հալածեսցեն զաւառաւ. Փարպ: Պիտ: *Արժանաւորաց եւ անարժանից արտաքոյ եղեալ եկեղեցւոյ. Լմբ. պտրգ: *Մարգարէ սուտ արտաքոյ մտաց իւրոց եղև. Եփր. պտմ. է. 17: *Արտաքոյ մտաց իւրոց արարի ես զայդ. Վրք հց. իդ: *Արտաքոյ կայր ինքն ինքեան. Նիւս. Երգ: *Զի մի հերքեսցիցեն արտաքոյ կարգի պատուիցեն զնա. Եփր. օրէն: *Արտաքոյ զօրութեն իմոյ է այս. Եփր. պտմ. ա. 1:

Եւ Ուրոյն. 'ի զատ. մեկուսի. օտար. հակառակ. աննման. անբաւ. աղատ. ազանց. *Եղեւ քեզ զոհկիմ սեպհական արտաքոյ եկեղեցւոյ քոյ: Արտաքոյ օրինաց: Արտաքոյ վարդապետութեն' զոր դուքն ուսայք. եւն: *Արտաքոյ այլոցն արգահեալ: Արտաքոյ արժանեաց, կամ իրաւանց. վայելչականին, կամ արժանաւորին, յարմարականին: Արտաքոյ բոլոր միտականի հեծութեն: Արտաքոյ այցելութեն: Արտաքոյ ամենայն անդամնելի կրից, կամ անանձական կրից: Արտաքոյ կամացն մոյ. արտաքոյ բնութեն, կամ մտաց, կամ ըղձայութեն. եւն. Յհ. կբ: Սարգ: Պիտ: Նար: Ը. Բարլր. Ն ամենայն լար. եւն: *Զոր օրինակ եւ ոչ զերկայնակեաց կենդանեաց ասէ ոք անմահս, եւ սակայն նոքա բազում ժամանակս կան արտաքոյ մահուան. Ոսկ. յհ. ծ. 53:

ԱՐՏԱՔՈՅ ՔԱՆ. Նխ. Նոյն ընդ վ. ըստ ամենայն առման. *Արտաքոյ քան զայգին, կամ զերուսաղէմ. եւն: *Արտաքոյ քան զամուրան. Եղիշ. է: *Այլ ած արտաքոյ քան զնա. Եզնկ: *Արտաքոյ քան զխս. Ոսկ. Եփ: *Ոչ ինչ արտաքոյ ասել քան զոր մարգարէքն եւ մովսէս խօսեցան. Գծ. իզ. 22: *Արտաքոյ քան զցիրաւն արարեալ էին. Բուզ. գ. 13: *Պատուէին զնա արտաքոյ քան զարժանն. Եփր. պտմ. է. 16:

ԱՐՏԱՔՈՅ. մ. Արտաքս. 'ի դուրս. եւ Արտաքուստ. *Ել պատմեաց արտաքոյ: Կալ կամ շրջել կամ ագանել արտաքոյ: Ի տան ծնեալ' կամ արտաքոյ: Ծածկեսցես զնա ներքոյ եւ արտաքոյ: Արտաքոյ երևին գեղեցիկք: Արտաքոյ մարդ եւ 'ի ներքոյ արհաւիրք. եւն: *Զցանկ պարտիզին արտաքոյ գնել. Վրք հց. է:

Իսկ բացառական խնդրով, իբր Հեռի, անխափ է մ. եւ Նխ. *Արտաքոյ լեր յանդորրոյն ասմկէգ. Ճ. Բ: *Որ յայսմ ախտէ արտաքոյ է. Լմբ. ող: *Զայն արտաքոյ տարեալ տրոհէին յայլոց. Յհ. կբ:

ԱՐՏԱՔՈՅ ԿՈՂՄԷ. Յարտաքին կողմանէ. արտաքուստ. 'ի վերին երեսս. *Գանձն արտաքոյ կուռէ փուշ ունէր, եւ 'ի ներքոյ մարգարտովլ լի. Ոսկ. ղյ:

ԱՐՏԱՔՈՅՔ. քոյց, քոյս. գ. Արտաքին կողմունք. եւ Արտաքին իրք. *Զարտաքոյս եկեղեցւոյն, կամ արքունեացն ամրացուցանել. կմ հոգածել: Զարտաքոյսն (մարմնոյն) զգեստաւորել: Արտաքոյքդ միայն են 'ի տեսիլ արտաքնոց. Յհ. կբ: *Կամ զմարմինն միայն, կմ զարտաքոյսն' զինչսն յաւելեալով: Զարտաքոյսն, այսինքն զստացուածս: Տիրեն 'ի վերայ մարմնականացն եւ արտաքոյից: Իմաստասիրութեն զըղձութեն էոյն գիտէ. իսկ զարտաքոյս բնութեանց եւ չհեռակայս եր գիտել արհեստից. Սահմ. ծա:

ԱՐՏԱՔՈՒՍՏ. մ. Ἔξωθεν. Extrinsecus, extra, exterius, foris. Ի դրուստ. յարտաքին կողմանէ' վայրէ. որ ասի եւ ԱՐՏԱՔՈՅ. տըռէն, տըշըոնց. փըշարքան, տաշքոփան. *Արտաքուստ ժտաանգեաց զնա սուր, որպէս եւ մահ 'ի ներքուստ: Պատերազմ սրոյ արտաքուստ, եւ սով եւ մահ 'ի ներքուստ: Ոչինչ արտաքուստ 'ի մարդ մտեալ. եւն: *Եթէ մարտիցէ ոք արտաքուստ կամ 'ի ներքուստ. Պղատ. օրէն. է: *Արտաքուստ ոչ համարձակին 'ի վերայ խառովութիւնք. իսկ 'ի ներքս ոչ զմուան յումեք գտեալ. Խոր. ա. 27: *Ցուցանի արտաքուստ բարիոք: Մարմնովս արտաքուստ պճնիմ. Նար. խէ. հա: *Արտաքուստ ուստեք 'ի ներքս ածել. Խոր. ա. 1:

Մեկնեն' որպէս Արտաքոյ. 'ի դուրս. տուրըը. փըշարքա, Գըրփա. *Անդ բացօթեայ ագանէր արտաքուստ զօթն եւ զգիշեր. ՃՃ:

ԱՐՏԱՔՈՒՍՏ. ա. Արտաքին. *Արտաքուստ կողմանէ տանն: Դէմ յանդիման կամարին արտաքուստ կողմանէ. Գ. Բգ. Ղ. 6: Եզեկ. խա. 25: *Աշտարակքն արտաքուստ կուսէ են շուրջ զքաղաքաւն. Լմբ. ող: *Զարտաքուստն եւ զ'ի ներքուստն պէտս: Զարտաքուստ օգնականութեանցն պէտս. Պիտ: *Ելցուք յարտաքուստ գաւառս. ՃՃ. Ա:

Կամ Օտար. *Արտաքուստ եւ եկամուտ հարազատութիւնք. Խոր. ա. 26: *Ցարտաքուստ օտարոտի պատմուճանս. Պիտ:

ԱՐՏԱՔՈՒՍՏ ԱՐՏԱՔՍ. Ի բացի կամ հեռի յոյժ. տըռէ 'ի տուրս. *Առին արտաքուստ արտաքս, եւ տարան ապանին. Ա. Դ. է. 4: *Մի խնդրեր դու զզօրութեն բանից' որ կաղապարեն իցեն ճառք արտաքուստ արտաքս. Եփր. համաբ:

ԱՐՏԱՔՍ. մ. Ἔξω. Foras, foris, extra. Արմատ նախընթաց եւ հետեւորդ բառից. որպէս ծագեալ 'ի ձայնիցս Արտ, եւ աք. (անդք, եւ ոտք). եւ ըստ այսմ նշանակէ' Ցարտս, յանդս. 'ի դաշտ. զոր օրինակ. *Դիմեաց յոխանաթան 'ի սեղանոյ անտի արտաքս. Ա. Բգ. ի. 34. յն. յագարակն. որպէս եւ 'ի մեզ, 11. գնի, յանդն: Այլուր' ըստ յն. յագարակի, 'ի մեզ' 'ի բացի, 'ի վայրի: Կամ Արտաքս' ծագէ 'ի հյ. մասնկանէս աըփ, որ 'ի բաղադրութիս ըստ յն. է' էք, էքս. եւ յանգն հյ. աքս, (յոր. մէ եւ աքսոր) նոյնանայ ընդ յն. էքսօ, այսինքն արտաքս. 'ի դուրս. արտաքոյ. տրական եւ ներգոյական նշանակութբ. Թող զի գրիչք' ուր տեսանեն առ հինս գրոշմեալ ԱՐՏԱՔՈ, այսինքն արտաքոյ, սակայն երեւին ընթերցեալ եւ գրեալ' ԱՐՏԱՔՍ. տուրս, տուրըը. փըշարըը. փըշարքա. *Արտաքս ելանել: Ելանել արտաքս: Ընկենուլ արտաքս: Ածել արտաքս: Հանել արտաքս. եւն: Կամ *Որ 'ի ներքս' որ արտաքս: Արտաքս ոչ երեւէին. եւն:

Ոճով ասի. *Արտաքս ել ինքն յինքենէ, եւ 'ի հիացման լինելով արտաքոյ կայր ինքն ինքեան. Նիւս. Երգ: *Այս անիրաւ դատաստան եւ ոչ 'ի կարի չար դատաւորացն արտաքս ելեալ հատանելի: Գնալով ես արտաքս ընդ դուռն բնութեն (այսինքն ըստ դուռն, կմ քան զդուռն). Պիտ: *Ելք փախչողաց ըստ մարդկային հնարս արտաքս ելանէր. Լմբ. հմբ: *Արտաքս ըստ բնութեն իւրեանց ելանել: Արտաքս զնա առ 'ի նմանէն կորզեաց: Արտաքս զինքն 'ի հնազանդութեն բերեալ. Յհ. կբ: *Ըստ սահման կշռուն կամաց քոց արտաքս վազեցի. Նար. Է: *Մեր յայտմանէ արտաքս գոլով: Ցոյմէ առակաւոյ է արտաքս լինելն ''. այսինքն ազատ. Լմբ. ող: *Ցայսցանէ ոչինչ թողաք արտաքս. Վրք հց. իդ: *Արտաքս գալ կամ գնալ''. իբր 'ի բաց կալ, հրաժարել. Լմբ. ող: *Ամենեւին արտաքս սահմանեալ զինքն 'ի բարձրութէ: Ցաղագս չարութեն արտաքս սահմանեալ լինի ''. այսինքն արտասահմանեալ, տարագրեալ. Յհ. իմ. էկ: Անձաբ. ծն: *Ի կենցաղոյս իրաց զանձինս մեր արտաքս կացուսցուք. Երզն. մթ:

ԱՐՏԱՔՍ. Նխ. Տ. ԱՐՏԱՔՈՅ. (դուցէ երբեմն բուն գրածն էր ըստ հ. ԱՐՏԱՔՈ). *Զխորին խոզի արտաքս մարմնոյն իւրոյ 'ի բաց ընկենոյր. Ագաթ: *Արտաքս խորանին կալով. Լմբ. պտրգ: *Արտաքս ելեալ չարութեն սահմանին: Արտաքս է տանն իւրոյ. Լմբ. ող: *Եւ ես անպարտ եւ արտաքս մեղադրութեն գնացից. Յհ. կբ: Իսկ Լմբ. փնփէս. *Սա ամենայն օրինաց' որ մտացն է, արտաքս գնացեալ, պարտական է''. լինի Նխ. եւ մ:

ԱՐՏԱՔՍ ՔԱՆ. Տ. ԱՐՏԱՔՈՅ ՔԱՆ. *Զի մի առաքեսցէ զնոսա արտաքս քան զաշխարհն. Մրկ. է. 10: *Ելանել տայք արտաքս քան զերուսաղէմ: Թողուլ արտաքս քան զդուռն. Փարպ: *Չիք արարած բանաւոր արտաքս քան զայս երիս ջոկս. Եզնկ: *Եւ այս ոչ արտաքս քան զնախախնամութի հոգւոյն սրբոյ լինէր. Եղիշ. Բաղմ: *Արտաքս քան զսահմանն իմաստութեն. Պիտ: *Ցանձախութբն արտաքս ելանեն քան զսահման համարոց. Լմբ. ող: *Ի տանն բախաւու կեանք ժամանակեան, եւ արտաքս քան զնա մահ ժամանակեան. իսկ յեկեղեցւոջ դուն կեանք յաւիտենից, եւ արտաքս քան զնա դարձեալ մահն յաւիտենից. Եփր. յես:

ՅԱՐՏԱՔՍ. իբր Արտաքս. 'ի դուրս. 'ի բաց. *Ոչ մտանէ 'ի ներքս աստուածեալքն յականջսն, այլ իբր 'ի բաց եւ յարտաքս հեղեալ լինի. Փիլ. լին. դ. 104: *Զամենայն չարութեանն առժամայն յարտաքս արտահեծալ. Յհ. կբ:

ԱՐՏԱՔՍ ԵԼԱՆԵԼՆ. Ἔκκρισις. Depulsio excrementorum, excretio. Երթալն յարտաքնոցն 'ի թափել զաւելորդս. կղկղումն. տուրս էլլըն. տըշըրայը չըգմըգ, հաճէթ. *Խարտեաշն մաղձ առ 'ի յամոքումն կատարէ, եւ շարժէ զարտաքս ելանելն: Փայծաղն զարտաքս ելանելն յաւելուածոյն տակացուցանէ. Նիւս. բն. իէ:

ԱՐՏԱՔՍԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐՏԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. *Բանիւ եւ' որ ըստ արտաքսաբերութեն, զոգիս արծարծեսցելոյ կատարելագոյն բնութեն. Փիլ. լին:

ԱՐՏԱՔՍԱԳՈՅՆ. ա. Որ առաւել 'ի դուրս կայ. *Այնք' որ 'ի ներքին յայլուցան են, անտեսանելիք են եւ անիմանալիք. իսկ որ արտաքսագոյն են քան զսոսա, տեսանելիք են եւ զգալիք. Փիլ. Եւ:

ԱՐՏԱՔՍԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐՏԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. Ἐκφώνησις. Expressio sermone. *Գործակից լինելոյ տեսեմ ձեռք են արտաքսաձայնութեան բանի. Նիւս. կազմ. ի:

ԱՐՏԱՔՍԱՆԱՄ, ացայ. չ. Արտաքս բերիլ. 'ի բաց ելանել. *Առաւել քան 'ի մարմնի, յարժամ արտաքսանայ' քան ըղմարմնին լինի քաղցանէս եւ իմաստութն հոգին. Կաղնկտ:

ԱՐՏԱՔՍԱՇՆՉՈՒՄՆ, չման. գ. Շնչումն արտաքս. որպէս յն. Ἔκπνευσις. Exspiratio. *Զօդոյս ձգումն եւ զարտաքսաշնչումն հնարել թոքովք. Նիւս. կազմ. լէ:

ԱՐՏԱՔՍԱՐՈՒԱԲԱՐ. մ. Ἐκπορευτῶς. Processionis modo. Ելմամբ. ելողա-

պէս. բղխմամբ. *Հոգին ոչ ըստ որդիաբար, զի և ոչ ծննդեամբ, այլ արտաքսաբար. և եթէ ինչ նորաձևել յառաքաբար. և եթէ ինչ նորաձևել յանուանսն յաղագս յայտնութեանն լիցի. Ածաբ. յայտն.:

ԱՐՏԱՔՍ ԱՌԱՔՈՒՄՆ, կամ ԱՐՏԱՔՍ ԳՆԱԼՆ. որպէս յն. Ἐκπόρευσις. Processio. Ելումն, բղխումն, ասի առեալ վասն հոգւոյն սրբոյ: Ա՛ս որս. Ղ:

ԱՐՏԱՔՍԱՌԱՔՕՐԷՆ. Տ. ԱՐՏԱՔՍԱՌԱՔԱԲԱՐ. *Ոչ որդիաբար, այլ արտաքսառաքօրէն. Վրդր. Երրորդ:

ԱՐՏԱՔՍԵՄ, եցի. ն. Ἐκβάλλω, ἐξωθέω. Ejicio, expello. Արտաքս հանել. 'ի դուրս ձգել. 'ի բաց վարել. հալածել. դուրս բռնել, վռնտել. գօլմագ. *Զքաղդէացին ամբարձեալ գոռոզ 'ի Ճարակաւորացն արտաքսեաց խումբս: Զնա դատապարտեալ արտաքսէր 'ի տարտարոսազէնն խաւար. Խոր. հռետ: *Զխենեշութիւն մտացս արտաքսեցից. Պիտ: *Արտաքսել զսա օրինօքն առանց թաղման. Պղատ. օրին. Ը: *Արտաքսելով 'ի մէնջ զանխծաբերն մեռելութիւն. Մագ. ԿԵ: *Յեպիսկոպոսութենէ արտաքսել, կամ արտաքսիլ. Կանոն:

Եւ որպէս Περιορίζω. In exilium mitto. Աքսորել. արտասահմանել. տէրել. սիւրգիւն. *Առ յոլհաննէս ածաբան առաքեալ և աւետարանիչ արտաքսեալ 'ի պատմոս կղզի: Որ անիրաւելն զմեզ և արտաքսել համարին. Դիոն. Բղբ:

Եւ որպէս Ἀφαιρέω. Adimo. Ի դուրս կորզել. յանդորր հանել. խալըսել. սէլամէթէ չըգարմագ. *Իջուցեր զծառայ քո յունան յանդունդս, և արտաքսեցեր զնա 'ի դուրս. Ագաթ: *Որ զյովնան 'ի կիտէն կորզեալ արտաքսեցեր. Շար: *Արտաքսեա (զիս) յերկմտութեանցս. Նար. ՅԴ: *Միայն 'ի չարեացդ արտաքսեա՛ց (կամ արտաքսեա՛)". այսինքն եւ 'ի դուրս. Վրդ. հց. ԽԶ:

ԱՐՏԱՔՍԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԱՐՏԱՔՍԵԼ. *Զմեզ 'ի կենացն հանեալ արտաքսեցոյց. Շար:

ԱՐՏԱՔՍԸՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԸՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆ:

ԱՐՏԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Արտաքս ելումն. արտաւղութիւն. խոտորումն. անկարգութիւն. *Դիցես զքարին, և զկնի այնորիկ զարտելութիւն, զանցեալ զկեանսն բամբասեցելոյն ստգտանելով. Պիտ:

ԱՐՏԵՄԻՍ, մեայ կամ միդեայ. Տես ԱՆՆԱՀԻՏ, 'ի բռ. յոկ. ան:

ԱՐՏԵՐԵՒԻԼ. յ. Արտաքս երևիլ. երևելի լինել. *Հեռն յայտնապէս արտերևեալ՝ արագ ձգէ զհետամուտ թըշնամին զկնի նորա. Զքր. ԿԲ: *Իւրաքանչիւր ոք ըստ ինքեան եղեալ զետեղեցաւ արտերևելով. Մագ. ԷԿԵԴ:

ԱՐՏԵՐԵՒՈՒԹԱՆԱԼ. Տ. ԵՐԵՒՈՒԹԱՆԱԼ՝ իբր Երևակայել. Φαντάζω. Animo fingo. *Կիրս ինչ արդեօք շուրջ զանախտականաւն 'ի մարդկայինս ակարութե արտերևութանաս. Բրս. ծն:

ԱՐՏԵՒԱՆ, ի, նունք, նանց, կմ նաց. (իբր Արտերևան, արտաքս երևեալն). Ὀφρύς, βλέφαρον, ρα. Supercilium, ia; palpebrae, cilium. Եղակի է Դարաւանդ լերին, նմանութբ յոնից. ճէստն գըլսիւ. տէէքէ. *Ածին զնա մինչև յարտևան լերինն՝ գահավէժ առնել զնա. Ղկ. Դ. 29: *Հանին զնա յարտևան լերինն, այսինքն 'ի գլուխ լերինն, յաւարտն ". Վրդն. յոհէարն:

Յօքնակի՝ են Թարթափք կամ կոպք աչաց մաղեքն հանդերձ. Թարթիչ. կէօզ գափաղը, գըրփիգ, գիրփիգ. Տես Յոբ. ԺԳ. 17: Սղ. Ժ. 5: Ճղք. 4: Առակ. Դ. 25: Ղ. 4. 25: Լ. 13: Երեմ. Թ. 18: *Իսկ ըղձալի մասնութիւն այդեստանւոյ իբր զարտևանաց բազմութիւն այգեստանւոյ իբր զարտևանաց խիտ և գեղեցիկ ծիր. Խոր. Բ. 39: *Ածքն փրկութե աչացն հնարեցան զարտևանցն բնութի. Պղատ. տիմ: *Արտևանունք նորա քննեն (առէ դաւիթ). զի՞նչ է առ մեզ իմաստութի արտևանաց, զի քննել կարիցէ զմարդիկ. ոչ ապաքէն մազ է սա անկենդան՝ պահապան բբոց: Ըստ նուազագունից մազոյ արտևանացն առնելոց է քննութի ած մանուկ կրից. Շ. Թղթ: *Զի նա ինքն է թօթափումն մի արտևանան (այսինքն արտևանի, կամ արտևանաց). Եփր. համաբ:

ԱՐՏԻԿ. գ. Ոչխար արտի, այսինքն վայրի. Էապան գօյոնու. *Արտիկք բազում անգամ երկաւորեակս ծնանին. Վեցօր. Ը:

ԱՐՏԻՒՏ. Տ. ԱՐՏՈՅՏ:

ԱՐՏՀՈՒՆՁ. գ. որ գրի և ԱՐՏԱՀՈՒՆՁ, և ԱՐՏՈՒՆՁ. Որ հնձէ զարտ կմ զանդ. հնձօղ. *Ոչ հերկարար ես ժողովրդեանդ, և ոչ արտահունձ. Մանդ. ԻԱ. ճառ Ա: Ճ. Դ:

ԱՐՏՈԳԵԼ. ն. Վերաձայնել. յն. վերադրել. *Որդի, վասն այսորիկ և անդրանիկ արտոգեալ է. ԱԹ. Է:

ԱՐՏՈՅՏ, կամ ԱՐՏՈՒՏ, տուտի. գ. գրի և ԱՐՏԻՒՏ, և ԱՐՏՕՏ. Κορυδαλός, κορυδίς. Alauda, galerita. Փոքրիկ թռչուն արտի՝ երկայն փետրովք 'ի գլուխն. աբեղայագ. չայըր գուշու, թօյղար, գուգուլէր, գուլթաղար. ըստ ոմանց՝ չիֆնին, իբր աղգ ինչ աղաւնոյ: Գաղիան: Բժշկր: *Թըռչունքն զարտուտն օծին իւրեանց թագաւոր. Ոսկէփոր: *Նման արտուտի՝ քաղցրաձայն հաւի՝ գարնան գուշակի. Գնչ: *Ըստ որում 'ի գեհինս պատժի առակեալ արտուտի զգուշութի. Մագ. ԾԵ:

ԱՐՏՈՐԱՅ, ի, ից կամ ոց. } գրի և ԱՐՏՕ-
ԱՐՏՈՐԵԱՅ, րէի, ից. գ. } ՐԱՅ, օրեայ, այք. Աւաւել յոգնակի վարի, մանաւանդ 'ի սբ գիրս. τὰ Σπόριμα. Sata, segetes. Արտ, արտք. անդ. անդք. անդաստան (թերևս օրայից), կամ անդաստանք. ցանք. արփորէք, վարուցան, արփէր. Տես Մաթ. ԺԲ. 1: Մրկ. Բ. 23: Ղկ. Զ. 1: *Զարտորայս նոցա՝ որ մերձ էր 'ի հունձս, տարաժամ զայն հնձեալ. Յհ. ԿԲ: *Հնձօղք արտորայոցն շուրջ զտեղօքն գործէին. Փարպ: *Այրեաց զայլոց արտորեայս: Զամենայն հօտ նորա և զարտորեայս ապառեաց. Մխ. Դպ: Ճ. Ա: *Զգընայր յա ընդ արտորայն: Տեսէք զարտորեայն: Արտորայ, և հունձքն: Արտորեայ ապխտակացեալ. Ոսկ. Մ. Բ. 14. 22: յհ. Ա. 33: *Սերմանեցից հայր, զարտորայն իմ. Վրդ. հց. ԾԱ: *Երաշտ եղև, և արտօրեայք իմ չորացան: Բրեին արտօրեայս: Արտօրայքդ քո արացեն ցորեան. Հ = Յ. ժէպր. Է: Մրփ. Է:

ԱՐՏՈՐՈՇԵՄ, եցի. ն. Ի բաց որոշել. *Արտորոշեալ զնա յաւէժական բարութենէն: Արտորոշեաց զնա 'ի դրախտէն. Զքր. ԿԲ: *Ի լուսաւոր պատուիրանէ արտորոշեալ դառնէր: Թաղման անգամ արժանի ոչ արարեալ՝ զնոցա արտորոշէ զանկեալս. Պիտ: *Զամենեսեան արտորոշէր 'ի Ճանապարհաց չարաց. Յհ. ԿԲ:

Եւ Բաժանել. և Զանազանել. որոշել. *Անանջատելի բնութբ 'ի սմանէ ոչ արտորոշի. Անան. ԷԿԵԴ: *Արտորոշեալ Ճանաչի 'ի նոսա դէմն այսուիկ. հօր՝ ծնօղ գոլ, որդւոյ՝ ծնունդ. իսկ հոգւոյ՝ ելումն. Յհ. ԽՄ. Երև:

ԱՐՏՈՒՂԻ. ա. որ և ԶԱՐՏՈՒՂԻ. ὁ Ἐκτὸς τῆς ὁδοῦ, ἀλλότριος. Devius, alienus. Որ ինչ է արտաքոյ ուղւոյ. խոտորեալ. թիւր. օտար. *Ըստ արտուղի հետս հետեւել. Նար. ՀԸ: *Որ ընթանայ արտուղի մտօք, ոչ միաբանի չարչարանացն քի. Ածաղգ. Ը:

ԱՐՏՈՒՂԻ. գ. Ուղի արտաքոյ արահետ Ճանապարհի. թիւր Ճանապարհ կամ ընթացք. *Տարածին, և ոչ ըստ արտուղի անկանին. Ագաթ: Ն. Յհ. ԿԲ: *Մինչդեռ երթայր 'ի Ճանապարհի, մոլորեցաւ նա ըստ արտուղի, զի բազմացան հոգք խորհրդոց նորա. Եփր. ծն:

ԱՐՏՈՒՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ելք 'ի դուրս արտաքոյ ուղւոյ կամ կարգի իրիք. որպէս լռ. Deviatio. ուստի ԶԱՆՑՔ ԱՐՏՈՒՂՈՒԹԵԱՆ, որ և կոչի ԱՌԱՆՑՈՒԹԻՒՆ, է ի դուրս ցցումն, ելունդն, բարձրութի. Ἐξοχή. Eminentia, excrescentia. *Նմանեցուցանէ ինձ զ'ի ձեռն փողոյն ելեալ ձայնն՝ աՃառապատ արտուղութեն զանցիւք՝ շուրջ զիւրեաւ հնչեցեալ. Նիւս. կազմ. Ժ:

ՅԱՐՏՈՒՄԵՔԷ. Իբր Ցիմեքէ, յիմէ. Տ. ԱՐՏ՝. ԱՐՏԱ՝. *Զանազանեալ է յումեքէն լինել, և յարտումեքէն, և իւիքն: *Յարտումեքէն՝ իբրև 'ի նիւթոյ. յումեքէն՝ իբր 'ի պատՃառէ, և իւիքն՝ իբրև գործիով. Փիլ. լին. Ա. 58:

ՅԱՐՏՈՒՆՈՂԱՑՆ ԴԻՐ, կամ ՅԱՐՏԱԴԻՐ ՈՒՆՈՂԱՑՆ. այսինքն Ցունողացն զդիրս: Արիստ. ստոր. Դ. Է:

ԱՐՏՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և գրի ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ. Նիւթական թարգմանութի յն. ձայնիս Ἐξοχή, կամ ὑπεροχή. որ և ԳԵՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. Eminentia, excellentia. Նախապատուութի. յառաջանանութի. առաւելութի. վսեմութի. *Ունի զսահմանն զայն, որ յառաւելութենէ և որ յարտունութէ (յն. մի բառ), արհեստից, և մակացութի մակացութեց: (Այսպիսի) արտունութի ոչ ումեք պատշաՃի, բայց միայն իմաստասիրութեան. քանզի իմաստասիրութի միայն է գերազանցեալ. և վասն այսորիկ որ յարտոնութէ (կամ յարտօնութէ) սահմանն է, 'ի վերջոյ դասեալ է. Սահմ. Ղ: *Պարտ է համարել զմեծ թագաւորս այսորիկ աշխարհի (քսերքսեայ) զարտօնութի առ զնա հակառակն նոյ նուաղագոյն, որչափ քան զնա մի ինչ չնչին և թարմատար 'ի կենդանեաց. Արիստ. ԺԱ: Հին բռ. այլազգ մեկնէ 'Արտունութի կամ արտօնութիւն. առաւել պիտանի, կամ անգիւտ":

ԱՐՏՈՒՆՁ. Տ. ԱՐՏՀՈՒՆՁ:

ԱՐՏՈՒՍ. մ. ա. Իբր Արտաքուստ, կմ արտաքին. *Անզարդ յարտուստ զարդարանաց. Պիտ:

ԱՐՏՈՒՏ. Տ. ԱՐՏՈՅՏ:

ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐՏՈՒՆՈՒԹԻՒՆ:

ԱՐՏՕՍՐ. Տ. ԱՐՏԱՍՈՒՔ. Δάκρυ. Lacryma. (իբր արտասորեալ.) ամկ. արցունք. Էագ. սիրիշ. Տ. Ես. ԻԵ. 8: Յայտնութիւն. Է. 17: ԻԱ. 4: *Յարտօսր կականման: Ի դառն արտօսր զարթուցանէր. Յհ. ԿԲ: *Սակաւ մի արտօսր կաթուածոց աչաց: Ցատակ արտօսր աղբերց երդողին. Նար. Է. ԻԱ: *Ո՞րքան 'ի ներքս բերցուք արտօսր զի հաւասարեսցէ աղբերն մկրտութեան: Ածաբ. Ակր: *Զեղուն աչացն բնութեամբ մերժողն և հալողն հուր յանկարծակի հեղ ջուր, զոր արտօսր կոչեմք, անդուստ հեղ․

լով. Գիրք. փլմ: *Յաչսն արտասուս մաղեալ յարձակի 'ի ձեռն կամելոց գիլխուեթին. և կաթիլն արտօսր առնի. Նիսս. խոզմ: *Գոլորշիք ջերմութեան 'ի գլխոյն ամբարձեալ՝ ընդ աչսն ցնդին, որոյ անուն արտօսր մնալագեալ. Ը. ա. յհ. խդ:

ԱՐՏՕՍՐ ԱՐԿԱՆԵԼ, կամ ԿԱԹԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, կամ ԹՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ἐπιδακρύω. Lacrymas perfundo. Արտասուս հեղուլ. *Արտօսր 'ի վերայ բանիցն արկանել. Մանր: *Ամենեքեան զմի արտօսր կաթեցուցանէին. Վրք ոծոտ: *Սակաւ մի մարմնոյն արտօսր 'ի վերայ թորեցուցեալ՝ աբաղ արար 'ի վեր յարեաւ 'ի մեռելոյն. Փիլ. խմաստ:

ԱՐՏՕՍՐ ԾԱՌՈՑ. Ὀπός. Succus, lacryma arboris. Աւիշ կամ հիւթ իբրու կաթիլ, կամ մածուցիկ կաթն ծորեալ 'ի ծառոց. ծառի արցունք. ղանք. *(Ցունկք օգտակարք են) ոմանք յարմատոյն, և 'ի ծաղկիցն, և 'ի տերևոյն, և 'ի պտղոյն, և 'ի կաթն՝ որ կոչի արտօսր, և կամ 'ի կեղևոյն. Բրս. հց:

ԱՐՏՕՍՐԱԲՈՒՂԽ. ա. որ և ԱՐՏՕՍՐԱԲՈՐ. ԱՐՏՕՍՐԱԾԻՆ. ԱՐՏՕՍՐԱՀԵՂ. ԱՐՏՕՍՐԱՀՈՍ. Որ բղխէ զարտօսր. ուր իջէ հեղումն արտասուաց. *Զորս տեսանէին կողկողագին միշտ և արտօսրաբուղխս. փարդ: *Արտօսրաբուղխ մաղթանք. Սրգ. ձը:

ԱՐՏՕՍՐԱԳՈՉ. Տ. ԱՐՏԱՍՈՒԱԳՈՉ. *Արտօսրագոչ ձայնիւ, կամ հառաչանօք. Ճ. ժ: ԲՆՆԻ:

ԱՐՏՕՍՐԱԳՈՐԾ. ա. Որ գործէ կամ պատճառէ արտասուս. և Որ գործի արտասուօք. *Արտօսրագործ վաստակք. Ճ. Բ:

ԱՐՏՕՍՐԱԳՈՒԹ. ա. Ուր իջէ արտասուք 'ի գթոյ աղեաց. *Արտօսրագութ ողբք. Կոչում:

ԱՐՏՕՍՐԱԹՈՐ. Տ. ԱՐՏԱՍՈՒԱԹՈՐ. *Արտօսրաթոր կականումն: Յօղեն արտօսրաթոր վտակս. Յհ. կբ: Անան. եկեղ: *Արտօսրաթոր հառաչանօք. Դիոն. ԲՂԲ: *Արտօսրաթոր պաղատանօք հաշտեցուցանել զնծ. Ոսկիփոր: *Ամենեքեան կականաւորձք և արտօսրաթորք գոչէին. Բրս. ապաշխ:

ԱՐՏՕՍՐԱԼԻՐ. } Տ. ԱՐՏԱՍՈՒԱԼԻՑ.
ԱՐՏՕՍՐԱԼԻՑ. } *Արտօսրալիր աղօթք. Եղիշ. ա. (այլ ձ. արտասուալից): *Արտօսրալիր հայցուածք. Լմբ. պտրգ: *Փոխանակ արտօսրալից ողբոցն. Գ. Դ. ի. ձթ: *Աչք արտօսրալիցք լինէին. Խոսր:

ԱՐՏՕՍՐԱԾԻՆ. Տ. ԱՐՏՕՍՐԱԲՈՒՂԽ. *Այսմ արտօսրածին նուագի: Արտօսրածին աղօթք. Նար. իէ. խէ:

ԱՐՏՕՍՐԱԿԻՑ. Տ. ԱՐՏԱՍՈՒԱԿԻՑ. *Յորժամ առ ամենայն որք 'ի մեծ թշուառութիւն արգելեալք են՝ մնամնելով ոչ արտօսրակից լինիցիմք նոցա. Բրս. յուղիփ:

ԱՐՏՕՍՐԱՀԱՌԱՉ. ա. մ. Ուր իջէ հառաչանք հանդերձ արտասուօք. *Կաղկողագին հանդերձ արտօսրահառաչ ձայնիւ գերեալ լինէին. Կաղկանք: *Արտօսրահառաչ կականելով. Գիտ:

ԱՐՏՕՍՐԱՀԵՂ ԼԻՆԵԼ. Հեղուլ արտօսր. *Զմարմինն տէրունական համբուրէր՝ արտօսրահեղ լինելով. ՃՃ:

ԱՐՏՕՍՐԱՀԵՂՁ. ա. Որ արտասուօք հեղձամղձուկ առնէ. կամ Արտասուօք հեղձ. *Արտօսրահեղձ հառաչումն. Ճ. Ա:

ԱՐՏՕՍՐԱՀՈՍ. ա. Ուր իջէ հոսումն արտասուաց. արտօսրաբուղխ. *Արտօսրահոս աղբերակն գեղձանանք: Արտօսրահոս աղաւթէք. Գիտ:

ԱՐՏՕՍՐԻՋՈՑՑ. ա. Որ արտասուս ի-

ջուցանէ. արտօսրահեղ. *Արտօսրիջոյց ողբովք լցեալ զաւուրս. Աստղ. Գ. 7:

ԱՐՏՕՐԱՑՔ, կամ ԱՐՏՕՐԵԱՑՔ. Տ. ԱՐՏՈՐԱՑ:

ԱՐՏՕՐԷՆ, րինի, նաց. ա. Ἔκνομος, ἐκνομία, ἔκθεσμος. Exlex, illegitimus, illicitus. Որ ինչ արտաքոյ է օրինաց և կարգաց. անկարգ. անհեթեթ. անօրէն. *Եւ ոչ մի ինչ արտօրէն խառնակութի մարդկան թողացուցանել: Այլք և կանայք արգելցին յարտօրէն խառնակութեէց: Զարտաոտնման և զարտօրէնս անառակութիւս յոյժ ատեցեալ. Փիլ. ծ. բան. և խմաստ: *Ծառայք արտօրէն և խակամիտ կենցաղոյ արտաքսեալք 'ի տանէն. Սարկ. քհ: Իսկ Հին բռ. գնէ. *Արտօրէն, այլադէննս:

ԱՐՏՕՐԻՆԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ կարի արտօրէն. *Արտօրինագոյն հեշտացանկութք զքաղաքս լցին. Փիլ. լիւս:

ԱՐԻԱՆԱԼ և ԱՐԻՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐԻԱՆԱԼ. և ԱՐԻՈՒԹԻՒՆ, ԱՐՈՒԹԻՒՆ:

ԱՐՓ, կամ ԱՐՓԱ. Տես 'ի բառն ԱՐՓԻ, և 'ի բարդութիւս:

ԱՐՓԱԳԵՂ. ա. Ունող զգեղ արփւոյ, կամ զերկնային գեղեցկութի. լուսաւորք երկնից, մանաւանդ արեգակն, և լուսին. *Զինչ է շրջան մի. ամք շլբ. զի արփագեղքն շարադրեալ միական ընթացիւք երթալ ընդ չափողին գիշերոյն պարառուէ, ևն. Տոմար:

ԱՐՓԱԳՈՒՆԻ. ա. Որ է 'ի գոյն արփւոյ. արփենի. լուսազգեաց. *Ակն լուսոյ, բիւրեղ պատուելի, աղաղիտն՝ կայծ արփագունի. Գնձ:

ԱՐՓԱԹԵՒԵԼ. ն. չ. Թևապարել ընդ արփի. խաղալ ընդ եթերս. թևարկել զերկնաւ. *Մինչդեռ արեգակն յերրորդ ժամուն արփաթևէր զկամարն երկնի. Արծր. Է. 9:

ԱՐՓԱԶԱՐԴԵԱԼ. ն. Արփիական լուսով զարդարեալ. *Երկին նոր՝ երկին լոյս արփազարդեալ. Գնձ:

ԱՐՓԱՃԱՃԱՆՉ. Տ. ԱՐՓԻԱՃԱՃԱՆՉ. *Արփաճաճանչ լոյս. Զքր. կԲ:

ԱՐՓԱՄԵՐՁ. ա. Մերձ արփւոյ. մօտ յեթեր, կամ 'ի կամար արեգական. *Նորոգէ զօդայինն արփամերձ ըղձալի տեղիս. Գիտ:

ԱՐՓԱՑԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. որ և ԱՐՓԵԳՆԱՑ կամ ԱՐՓԻԱԳՆԱՑ ԼԻՆԻԼ. խաղալ գնալ իբրև ընդ արփի. եթերընթաց իմն լինել. իբրև օդապարիկ ընդ օդս թռչել. խոյանալ. *Եւ զայս առացեալ՝ քամահաբար 'ի ձիարձակարանէն արփայագնաց լինէր. Խոր. Գ. 55:

ԱՐՓԱՑԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Αἰθέρεος. Aethereus. որ և ԱՐՓԵԱՆ կամ ԱՐՓԵՆԻ. Եթերային. արևամերձ. երկնային. լուսաւոր. հրեղէն. *Առ արփային բարձրութիւնն ձգանաց, երկնային հրոյ բերմամբ ևն: Ի վեր հայել (մոգք) և զվերնային և զարփային բնութի: (Վերինք և ստորինք) 'ի միմեանց որոշեալ մեկնին իբր առագաստաւ՝ արփային և օդային էութեն. Փիլ. ծ. բան. և լխ. և էլ: *Զբոլոր արեգակն յարփային երկնէ (լուսաւորեալ). Խոր. Գ. 62:

ԱՐՓԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Լուսաւոր. *Արփաւոր ծածկոյթ. Նար. կաա: *Գիշեր՝ իջեալ արփաւորաց. Ոսկ. հա:

ԱՐՓԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Լուսաւորել. *Զնսեմութի կենցաղոյս արփիափայլ լուսովդ արփաւորեա. ԲՆՆԻ:

ԱՐՓԱՓԱՑԼ. Տ. ԱՐՓԻԱՓԱՅԼ. *Արփափայլ ուղևորութի. Մագ. ա:

ԱՐՓԵԱՆ, փենի, ից. կամ ԱՐՓԵՆԻ. նայ, նեաց. ա. Արփային. արփիական. լուսաւոր. հրեղէն. և գ. Երկինք. լուսաւորք. երկնայինք. լուսեղէնք. լոյս. արփի. *Նոցա 'ի տուէ անձն հովանին, և գիշերի՝ սիւն արփենին. Յհ. ոտրի: *Լուսոյն արփենի: Ծիրանափայլ լուսով յարփենէ. Գնձ: *Ի քեզ ընդունին ըզլոյս վերնոյն արփենի. Ոսկփոր: *Ղամպար արփենից վառեալ, արեգակն 'ի քէն ծագեալ. Տաղ: *Որ արփենից գերունակութե 'ի վեր քան զհրաշս փառաց տեղծողին վեհից հրեղինաց՝ տարրեղէն բնութե անօթք մաքրագոյնք. Նար. գանձ առաք. և մրգ: *Տարփմամբ արփենոյն բոցակիզեալք և տապացեալք 'ի նոյն. Տաղ:

ԱՐՓԵԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԱՐՓԱՑԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. *Հաւքաւք (յետ խաբելոյ զորսորդս) ապաստելով առ գարշապարօքն, կարի յոյժ քամահաբար արփեգնաց լինին. Փիլ. լիւս:

ԱՐՓԵՆԻ. Տ. ԱՐՓԵԱՆ:

ԱՐՓԻ, փւոյ, փեաց. գ. որ և ԱՐՓ, փի, փից. Αἰθήρ. Aether. գրի և ԱՐՓԱՑ ('ի բարդութիս), և ԱՐՓԻՆ. ըստ յն. եթեր. որպէս թէ կիզող. որ է լծ. ընդ ա. տօր, տոչէր. այսինքն հուր. ըստ հյ. որպէս թէ Արևի, կամ արևային, արեւամերձ վայր. այն է Եթեր լուսաւոր 'ի վեր քան զօդս մինչև 'ի հրեղէն երկինս. պարունակ արեգական. վայրք լուսաւորաց կամ մոլորակաց. լոյս. և Հրեղէն կամար, հուր տարրական. օդ վերին. երկինք տորին կամ միջին կամ վերին. հօձս, ֆէլէկ. *Զպատարագացն ծախիլն՝ ոչ յայտնամանէ որ 'ի պէտսն տուեալ է մեզ հուր, այլ յայնմանէն՝ որ յարփոյն էջ 'ի վերուստ: Որ յօդակ ինչ է, և որ յարփին: Բղխեաց արփի և երկին (զմանանսյն), իբրև զատեալ երկնից, բոլոր բոլորեքումբք արփեաւն փայլմունս ճառագայթից. Օդ ընդ երկնաւ և ընդ արփեաւն կարգեալ. Փիլ: *Արփի, աստեղք, որ 'ի մէջ է օդ, ծով, երկիր. Նիսս. խոզմ. ը: *Ոչ արեգակն քան զպարս աստեղաց, և ոչ արփի (հուր) քան զերկիր 'ի տարերաց: Արփիդ զվերագոյն անցեալ կալաւ վայր հուսյ 'ի մաքրագոյնս էիցն. Գիտ: *Որ վաւեցար 'ի յարփւոյն, և ոչ կիզար ըստ մարմնոյն. Շար: *Անմոլար աստեղքն բերին 'ի վերնում գօտւոջն, և են ամենևին ցրրութի, և միջնորդ են արեգական և արփւոյ, և զանշէջ տոչորումն արփւոյն՝ իւրեանց բնական սառամնիկ ցրտովն բարեխառնութիս առնելով. Շիր: *Արփւոյ հեղեալ ծագումն յերկպքանչիւր գօտին. Խոր. Գ. 62: *Յարփին վերին ընծայեցար. Նար. կաա: *Իսկ վերին արփին՝ լուսեղէն երկին: Նախ արփին վերին՝ բնակչօքն իւրային. Գնձ: *Ոչ արեգական պայծառութիւն, և ոչ արփինն վերին համեմատին պայծառութե այնր պսակաց. Սարգ. ա. ծա: *Վերոյ տյար արփոյն՝ ջուրք են. Լմբ. ոզ: *Զարագընթաց շարժումն արփին (այսինքն երկնի). զարեգական՝ լուսեղերին, կացոյց հանդէպ գարաւոնին: Փեսայն իջման ցօղատարաւ՝ համբուրէ զախալըն լուսոյ արփի. Յհ. որդի. և ժէ. տօնէ: *Պաւէ յոքնանկար՝ յարփից եօթանց փայլատակման յյ. այսինքն լուսաւոր աստեղաց. Նար. կաա: *Ցերկիր խոնարհային, ուր ոչ գոյ ճանապարհ արփից. Հյ. աԲ. կիրղ: *Ճառագայթ արփիցն յաշս անտողացն՝ 'ի գժոխքն զխաւարեալն լուսաւորեր, և 'ի գերեզմանին դաշս պահա-

պանացն խաւարեցուցանէր. Ճճ: *Վասն արփից խորհրդոյն երջանիկ էից: Գաւառականն արփից, գաւառականն՝ որ առաւել 'ի ձեռին սեթայ. Տօնաց: Իսկ 'ի հին բառգնի. *Արփայ, և Արփի, լոյս: Արփիօ, կամ արփիա. երկինք երկնից»:

ԱՐՓԻ, կամ ԱՐՓԻՆ. ա. Αἰθέριος. Aethereus. Արփային. հրային. լուսաւոր. եթերական. *Շուրջ զերկրաւս օդ յարփին անգիտ առաւելագեղու. Բրս. ծն: *Զորք ժամանակք (եղանակք) բաժանեալ մեկնեցան, ամն ջերմոյն և արփւոյն՝ ամառն, աշուն, երկու. իսկ ցրտոյն երկու, ձմեռն, գարունն. Փիլ. ել: *Զի մի այս զգալի և նիւթական աշխարհս կիզեսցի յարփի ճառագայթից աննիւթ և անխմանալի երկնից: Սուտեր ջրոյն զիմանալի լոյսն արփի և վերին երկնին փակեալ արգելեաց. Զքր. կբ: *Ճառագայթ լուսոյ արփին՝ ծագեցաւ 'ի քեն կրկին. Գնձ:

ԱՐՓԻԱԲԱՇԽ. Տ. ԼՈՒՍԱԲԱՇԽ. *Գետ արփիաբաշխ. Քեր. քերթ:

ԱՐՓԻԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. Երկնաբնակ. լուսաբնակ. *Հոգեճաշակք և արփիաբնակք: Արփիաբնակ խումբ. Նար. առաք. և մծբ:

ԱՐՓԻԱԲՈՒՂԽ. ա. Լուսաբուղխ. *Վասն արփիաբուղխ ստեանցն (կուսի), որով կերակրեցար. Բենէէ:

ԱՐՓԻԱԳԵՂ. ա. Լուսափայլ գեղով. հրաշագեղ. որ և ԱՐՓԱԳԵՂ. *Գերազանց արփիագեղ ճառագայթեալ՝ քան զոր մովսեսին երեւեցաւ երբեմն 'ի սինէական լերինն. Զքր. կբ: *Արփիագեղ տիկնոջն մեծին սոփեայ. Արծր. գ. 12: *Արփիագեղ պատկեր, կամ լոյս. Երգն. լուս:

ԱՐՓԻԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԱՐՓԱՑԵԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. *Ցիմացականն զուարճացեալ, և արփիագնաց եղեալ, արհամարհէ զոր զգայարանացն հեշտութիւն: Զօրացեալ միտքն՝ սկսանի արփիագնաց լինել. Լմբ. ալ:

ԱՐՓԻԱԴԻՏԱԿ. ա. Բարձր և երեւելի որպէս զարփին. *Արփիադիտակ ճոխութբ առաքափայլեալ 'ի բարձանց. Գրիգ. յայտն:

ԱՐՓԻԱԶԱՐԴ. ա. Ունող զզարդ երկնային. լուսազարդ. լուսեղէն. *Ի դասս արփիազարդ բանականացն (հրեշտակաց). Գիտ: *Արփիազարդ փառք, կամ զգեստ. Զքր. կբ: Ճն:

ԱՐՓԻԱԶԳԵՍՏ. ա. Լուսազգեստ. լուսազգեաց. *Արփիազգեստ պայծառութբ որպէս զարուսեակն պայծառացեալ. Գր. տղ. 'ի տօնէ:

ԱՐՓԻԱԽԱՂԱՑ. ա. Ցարփւոյ կամ յարեէ յառաջ խաղացեալ, ծագեալ. *Արփիախաղաց ճառագայթք. Վրդն. լուս:

ԱՐՓԻԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Երկնային. լուսեղէն. արեգակնային. արփային. *Արփիական փայլումն, կամ պատմուճան. Զքր. կբ: *Արփիական լոյս. Նար. առաք: Շար:

ԱՐՓԻԱԿԵՐՊ, ի,ից. ա. Լուսատեսակ. հրաշակերպ. *Ի թեւս չորից արփիակերպից (կենդանեացն). Նար. գանձ խւ:

ԱՐՓԻԱԿԻԶՆ կամ ԱՐՓԻԱԿԻԶ. ա. Կիզիչ իբրև զարփի, կամ որպէս հատուած արփւոյ. լուսազարդ. հրացայտ. *Արփիակիզն փայլումն. Թէոդոր. խւ:

ԱՐՓԻԱՀՐԱՇ. ա. Հրաշալի որպէս զարփի. լուսաճաճանչ. մեծապայծառ. *Արփիահրաշ լոյս, կմ փայլումն. Շար:

ԱՐՓԻԱՀՐԱՇՈՒԹԻՒՆ. գ. Արփիահրաշն գոլ. անչափ պայծառութիւն. *Մի բնութիւն անմատն առնէր զնա յանխմանալի յանտարր աշխարհացն յարփիահրաշութէ. Բենէէ:

ԱՐՓԻԱՀՐԱՏ. ա. Հրաբորբոք կամ լուսաբորբոք որպէս զարփի. *Արփիահրատ նշան. Թէոդոր. խւ:

ԱՐՓԻԱՃԱՃԱՆՉ. ա. Լուսաճաճանչ. լուսապայծառ. *Արփիաճաճանչ ակամբ արեւու. Նար. յէղ:

ԱՐՓԻԱՃԵՄ. ա. Երկնաճեմ. արփիագնաց. երկնագնաց. ('ի ճեմելոյ.) և Լուսազգեաց. ('ի ճամ, ճամուկ.) *Որ անսուտ խմատաւորն լինի ոգի, ամբարձելոցն և վերամբարձիցն ցանկացեալ տեսլեան՝ արփիաճեմ լինելով. Փիլ. լին: *Ընդ անմարմինս քառակեալք թեւօք հոգւոյն՝ արփիաճեմս լինէին (առաւօտք): Կաճառք արփիաճեմ լուսաւորայք. Տօնակ: *Արփիաճեմ լուսով փայլելի. Գնձ: *Արփիաճեմ փառք, կամ աթոռ. Զքր. կբ: Նար. յովէր:

ԱՐՓԻԱՄԻՏ. ա. Լուսաւոր միտք. *Զեկն ինձ ով արփիամիտ գու. Քեր. քերթ:

ԱՐՓԻԱՆԱԼ. չ. Իբրև արփի լինել. պայծառանալ, ծագել. *Սոցին հետեւել լուսաշաւիղ գնացից. 'ի յանճառելոյդ արփիանալ լուսով. Շ. փող հոգեգալստ:

ԱՐՓԻԱՆԿԱՐ. ա. Լուսանկար. *Գաղ պաշտօնք արփիանկարք. Նար. գանձ էէ:

ԱՐՓԻԱՆՄԱՆ. ա. մ. Նման արփւոյ կամ լուսաւորաց. պայծառ. *Որպէս ըղ լուսաւորս արփիանման փայլեցին յաշխարհի. Վրք հց. գ:

ԱՐՓԻԱՆՈՒԷՐ. ա. Նուիրեալ 'ի պաշտօն երկնից, արեգական, և հրոյ. *Մինչ յատրուշանսն սիգայր պերճն այն արփիանուէր. Ճճ:

ԱՐՓԻԱՍԿԻԶԲՆ. ա. Սկզբնաւորիչ ծագման լուսոյ առաւօտու. *Այգ արփիասկիզբն [illegible] առաւօտին. Նար. կուս:

ԱՐՓԻԱՎԱՌԵԱԼ. ա. Վառեալ արփային լուսով. *Արփիավառեալ քո քաղաք չինեալ (զերկինս). Գնձրն:

ԱՐՓԻԱՑՆՑՈՒՂ. ա. Ցնցղիչ կամ ծաւալիչ լուսոյ. լուսասփիւռ. կմ 'ի ծագել լուսոյ առաւօտու սփռեալ. *Արփիացնցուղ ցօղ. Նար. գ:

ԱՐՓԻԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Երկնաւոր. լուսապայծառ. արփիահրաշ. *Զպարածածկեալ լոյսն արփիաւոր արտափայլեալ ցուցեր այսօր 'ի Թաբոր. Շ. գանձ վրդն:

ԱՐՓԻԱՒՈՐԻԼ, րեալ. յ. Լուսազարդիլ. քաղցափայլել. *Աստուածեան լուսով արփիաւորեալ. Սխրն:

ԱՐՓԻԱՓԱՅԼ. ա. Լուսափայլ. հրափայլ. ամենապայծառ. արեգակնափայլ. *Արփիափայլ ակն, կամ հուր, ճառագայթք, զարդք, զգեստք, փառք, հրեշտակ, հոգի, ամպք, փայլ խաչի, վարք. Նար. կուս. և մծբ: Ոսկ. յհ. ա. 45: Սարգ. յկ. է: Շար: Մագ. հէ: Զքր. կբ: Գանձրն: Ցօ. որդի:

Կամ իբր մ. *Երկաք աշխարհի արփիափայլ նորոգին. Եղէշ. խւ:

ԱՐՓԻԱՓԱՅԼԵԼ, լեալ. չ. Լուսափայլել. պայծառանալ. *Ուստի արփիափայլեալ հեթանոսք՝ մերկացան զառաջին զսերական խոշորութիւն. Զքր. կբ:

ԱՐՓԻԱՓԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Լուսափայլութիւն. գերահրաշ պայծառութիւն. *Զխորն առատացուցանել զարփիափայլութեն շնորհս. Մագ. կէ:

ԱՐՓՆԱԹԵՒԵԼ. Տ. ԱՐՓԱԹԵՒԵԼ. *Արփնաթեւել յերկինս, և եթերաճեմ լինել. Ոսկէփոր:

ԱՐՔԱԶՈՒՆՔ. Տ. ԱՐՔԱՅԱԶՈՒՆՔ:

ԱՐՔԱԿԱՂԻՆ. Տ. ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԿԱՂԻՆ:

ԱՐՔԱԿԱՆ. ա. Ընթերցիր կամ իմա Արքայական. *Արքական իշխանութիւն. Եւս. քր. ա:

ԱՐՔԱԿՈՐՈՅՍ. ա. Կորուսող արքայի, զրկեալ յարքայէ կամ յարքայութենէ. *Արքակորոյս մայր. Կէլտա. յաղէտս:

ԱՐՔԱՅ, է, եց. գ. ('ի յն. ամախ, ամախ. իշխան. դեռ. ակեղ. առեալ 'ի հյ. Առաջին. նախ. և արդեօ. ռմկ. առջի. ուսոյն և արշի, արք.) վարի 'ի մեղ որպէս Թագաւոր. յն. վասիլէօս. Βασιλεύς. Rex. ֆոֆիշահ, շահ, խան, խաքան. *Անդրիմաղայ արքայի սենեկապայ: Գործակալ ոչ է առ քեզ արքայ. եմ: *Ցորժամ նստէր նոր արքայ, նոյնժամայն փոխէին զգրամ գրոշեալ 'ի գանձս արքունի. Խոր. գ. 51: *Արքայն, և պատուաւորք իւր: Գահ թագաւորաց, ճոխութիւն արքայից: Արքայ երկնաւոր. եմ. Նար: *Ի բերանոյ մանկանց տղայոց զարքայն երկնից յօգնութիւն կոչէին: Ուրախ լեր, ահա գայ առ քեզ՝ խոնարհ և հեզ արքայ. Շար:

ԱՐՔԱՅ ԱՐՔԱՅԻՑ. Թագաւոր թագաւորաց. շահնշահ. ինքնակալ. իբր սեպհականեալ անուն թագաւորացն պարսից, տարբերաբանեալ. եմ: Տես առեալ 'ի գիրս Փարպ. եւս և Եղիշ. եմ: *Դու ես արքայ, արքայից արքայ. Դան. է. 37: շահնշահ, սուլտանի սուլտին:

ԱՐՔԱՅԱԲԱՐ. մ. Βασιλικῶς. Regie. Իբրև արքայ. թագաւորաբար. [illegible]. *Արքայաբար ողջերթեալ՝ ընդ քեզ 'ի ժառանգութիւն հօրդ մտանիցես. Նար. ղգ: *Եւ այնպէս արքայաբար մտանէ 'ի կայսերականն մարզարան ... Արեգելեայց ամենեցուն արքայաբար առնել սեղան. Կոզեռն:

ԱՐՔԱՅԱԲՆԱԿ. Տ. ԹԱԳԱՒՈՐԱԲՆԱԿ. *Ցարքայաբնակ քաղաքի անդ. Կոզեռն:

ԱՐՔԱՅԱԳՈՒՆԴ, գնդի. գ. Գունդ կամ զօր արքունի, որ է ընդ արքայի. *Հասանէր անկանէր 'ի վերայ արքայագնդին. Բուզ. գ. 31:

ա. Ուր իցէ գունդ արքունի. *Արքայագունդ բանակ. Ագաթ:

ԱՐՔԱՅԱԶԱՏ. ա. Որ է յարքունի տոհմէ կամ ազգէ. իբր արքայիծին, որպէս այրս. կիլիկեցի եղան կամ ցեղ. *Ներքինի մի անուն գուշապար (կամ գուշդազատ), որ թարգմանեալ կոչի արքայազատ. Ճ. Ա. Բ:

ԱՐՔԱՅԱԶՈՒՆՔ. (որոյ եզական լինի Արքայազուն, կամ արքայազն.) ա. Թագաւորազունք. որ են յազգէ թագաւորաց, կամ ազգականք արքայի. և թագաւորականք. *Թագաւորն, և արքայազունքն (կամ արքազունքն) ամենայն. Ագաթ: *Արքայազունք են, և իշխանականք. Նար. լէ:

ԱՐՔԱՅԱԾԱՂԻԿ. ղկի. գ. Անուն ծաղկի գուշաոց. *Արքայածաղիկն, կակաջին, եմ. Մխ. առակ. լ:

ԱՐՔԱՅԱԾԻՆ, ծնի. ա. Ծնեալ յարքայէ յաւուրս թագաւորութե նորա. որ և ԾԻՐԱՆԱԾԻՆ ասի. *Արքայածին արքայն հայոց լեալ: Զարքայածին արքայն հայոց

րէան. Մագաղ. ոէ:

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Βασιλικός. Regius. Թագաւորական. արքունի. *Արքայական սեղան, կմ կայան, գանձ, հարկանիք, թագ, ճոխութի, պատիւ, գահոյք, կայք, ապարանք, տաճար, որդէգրուի, ցորեան, պողոտայ. Ագաթ: Խոր. Հռիփս: Փիլ: Յհ. կբ: Նար: Լմբ. պտրգ:

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԿԱՂԻՆ. որ և ԱՐՔԱՅԿԱՂԻՆ. Κάρυον βασιλικὸν. Nux juglans, omnis fructus durioris corticis. Ազնիւ և արքայավայել կաղին. այսինքն պտուղ փեճնկաւոր և խաղողին անոյշ. որպէս են ընկոյզն, և նուշն. հանդէպ սորա. ձայնիւ, շահպլութ, շահբալութ. *Գաւազանն ահարոնի պտուղ եբեր վաղվաղակի արքայական կաղին ». (ուր 'ի մեզ գնի ընկոյզ. այլք իմանան նուշ.) Կոչ. ծէ: *Դալարաբերեալ ոչ կաղին արքայական, այլ զամենեցունց Թագաւորն. Անյաղթ. Բարձ: Այս է բարգութ ԱՐՔԱՅԿԱՂԻՆ, կամ ԱՐՔԱԿԱՂԻՆ, 'ի բառս Գաղիան. ևն: Տե՛ս և ԱՐՔԱՅԿԱՂՆԻ:

ԱՐՔԱՅԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Թագաւորակերպ. նման թագաւորի. *Տէր իմ արքայակերպ. Վրք հց. ծջ: *Արքայակերպն գրիգորիոս Երզն. լուս:

ԱՐՔԱՅԱԿԻՆ, կնոջ. գ. որ և ԱՇԽԱՐՀԱՏԻԿԻՆ. Թագուհի: գլխոյ: 'Ի լտ. հին ռեէք. վասն գլխոյն հարսանց: Տե՛ս և ԱՐՔԱՅԵԱՆ (տիկին):

ԱՐՔԱՅԱՆԱԼ, ացեալ. չ. Արքայ կմ թագաւոր լինել. *Նոյն լոկ անուամբ արքայացեալ. Հ. Վրդ:

ԱՐՔԱՅԱՆԻՍՏ. ա. Ուր արքայն նստի կամ բնակի. Թագաւորական, կամ թագաւորեալ (քաղաք). բայթթախտ, տախթանի. *Քաղաք արքայանիստ. Խոր. բ. 46. 71: Սմբ. էջ: Տօնակ:

ԱՐՔԱՅԱՇԷՆ. ա. Յարքայէ շինեալ, և արժանի արքայի. *Կործանեաց զամուր և զարքայաշէն պարիսպ սորա. Սմբ. էջ:

ԱՐՔԱՅԱՋՈՒ. ա. Որ ինչ անկ է արքունի ջրոյ. *Յարուցեալ եղանէր (յունք) արքայաջու կազմութ. Կաղզնց:

ԱՐՔԱՅԱՊԱՏԻՒ. ա. Ունող զպարգ արքայական. արժանի արքայի. իբր արքայավայել. կամ արքայաշուք. *Արքայապատիւ ճոխութի. Նար. ղգ: Գանձքն:

ԱՐՔԱՅԱՏՈՒՐ. ա. Յարքայէ տրեալ. *Արքայատուր հրաման. Ագաթ: Կոչւն:

ԱՐՔԱՅԱՐԱՆ, ի. գ. Βασιλεῖον. Regia. Παλάτιον. Palatium. Բնակարան արքայի. պալատն. և Արքայանիստ քաղաք. *Քանի արքայարան, մինչ ժողովարան. Եփր. խոստ: Տօնացոյց: *Առաքեցաւ գաբրիէլ առ շնչաւոր արքայարանն թագաւորին հրեշտակաց. Ուխ. յայտնութ: *Արքայարան լուսակերպ անմահ թագաւորին. Նար. խոս: *Արքայարան յունաց. Նար. խչ:

ԱՐՔԱՅԵԱՆ, ենի. ա. Թագաւորական, կամ թագաւորացն. *Արքայեան տիկին. Ճ. Ա:

ԱՐՔԱՅԵՂԲԱՅՐ. գ. Եղբայր թագաւորի: Ուխ. գծ:

ԱՐՔԱՅԵՆԻ. ա. ռմկ. արքէնի. արքունի. Արքայական. արքունի. ազնիւ. յատուկ. պատուական. *Ունելով պատուէն արքայենի և գեղեցիկ. Ուխ. յհ. ա. 45:

ԱՐՔԱՅԻԿ ՕՁ. գ. որ և ՕՁԱՐՔԱՅԻԿ. և ԱՐՔԱՅՕՁԻԿ, ՎԱՍԻԼԻՍԿՈՍ, ԲԱՍԻԼԻՍԿՈՍ. Βασιλίσκος. Basiliscus serpens. Փոքր. օձ մեծ. վիշապ. *Թագաւոր իմ' արքայիկ օձն է. սաստն թունոյն (այսինքն թաչող) է, և աչօքն սպանանէ. Վրդն. ող: *Օձարքայիկն բնաւ յերևելն խլրում ունի զմեղանչական զօրութի. Կոչ. ի:

ԱՐՔԱՅԿԱՂՆԻ, նւոյ, նեաց. գ. Կաղնի թագաւորական. ծառն արքայական կաղնոյ. (որ ըստ ոմանց է ընկուզի. և ըստ այլոց նշենի.) *Մրտենի. արքայկաղնի: Ցաղագս արքայկաղնեաց տնկելոյ. Վստկ. Մխ. մծա: *Մեծարանեալ մնափառէր կաղնի առեալ զինքն թագաւորացն. իսկ արքայկաղնի ոչ ժուժեալ յանդիմանական վարեցաւ առ նա բանիւ. Մխ. առակ. իէ:

ԱՐՔԱՅՈՐԴԻ, դւոյ, ւոց. գ. Որդի արքայի. բաղշահի փղայ. շահզադէ. *Առաքեաց զարքայորդին, և թագաւորեցոյց զնա. Դ. Թգ. ժա. 12: *Ցաղթէ արքայորդին. Խոր. բ. 48: *Աշոտոյ արքայորդւոյն. Յհ. կբ:

Որդի երկնաւոր թագաւորին, Յս Քս տէրն մեր. *Ի բևեռել ձեռաց և ոտից արքայորդւոյն 'ի խաչին՝ երկաթեղէն կապանք ձեռաց և ոտից ծառայիցն լուծանէին. Խոսր. պտրգ: *Երկիրպագանիցեն արքայորդւոյն՝ որ ծնաւ ». յն. ծնելոյ մանկան. Ուխ. մ. ա. 6: *Եկն արքայորդին՝ ծննդեամբ 'ի բեթղահէմ. Մխ. ատ:

ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Βασιλεία. Regnum. Թագաւորութի. իշխանութիւն և պատիւ արքայի, և տէրութի կամ երկիր տէրութե նորա. և ժամանակ կմ աւուրք թագաւորելոյ նորա. ֆատիշահլըգ, գրալլըգ, քէնկէր. *Հաստատեսցի անուն նորա և արքայութի նորա: Նստաւ յաթոռ արքայութե: Փառաւորեցայց յարքայութե իմում: Ի մերձաւորս արքայութե մերոյ: Իշխան մեծ և հաստատեալ յարքայութե իւրում: Խնդրէր նա ունել զարքայութիւն աղեքսանդրեայ, և յաւելուլ յիւր արքայութիւն: Բաժանեաց և ետ նոցա զարքայութիւն իւր. ևն: *Վասն արքայութե արքեղայոսի զկնի հերովդի. Եւս. պտմ. ա. 8: *Յառաջին ամի որդատայ արքայութեն հայոց մեծաց. Ագաթ: Ի ժամանակս արքայութեան սոցա երկոցունց. Նար. խչ: *Ուր թագաւորն է, անդէն և արքայութիւն. Եփր. համաբ:

ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ, կամ ՀՕՐ, կամ ՔՐԻՍՏՈՍԻ, կմ ԵՐԿՆԻՑ, 'ի նոր կտ. անխտիր նշանակէ զերկնաւոր թագաւորութիւն, կամ զդրախտն երկնաւոր. զտէրութիւն այ յերկինս և յերկրի, և զդատաւորութի. որպէս և զեկեղեցի այ, զնոր օրէնս. և որ 'ի նոյնս հային. *Որպէս այ սեպհական է արքայութիւն, և մեզ կամեցաւ սեպհական առնել զարքայութիւն 'ի ձեռն ուղիղ հաւատոց և ճշմարիտ վարուց. Յճխ. ի: *Որդիս գեհենին, և ոչ արքայութե. Նար. է:

ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ. 'ի թանձրացեալն' իբր Արքայ. *Օծ արքայութիս, օժանդակեայ թագաւորս: Արձանացուցեալ ընդ հովանաւ թևոց քոց խաչիդ զարքայութեն' յաղթող. Նար. լէ. և գանձ խչ: Իսկ Նար. ե. *Իսկ դու բնաւ իսկ արքայութի ». իմն, թագաւոր թագաւորաց' պարգևիչ երկնից արքայութե:

ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆԱԲԵՐ. ա. Բերող և տուող արքայութեան. *Տէրն արքայութենաբեր. Ագաթ:

ԱՐՔԱՅՈՒՀԻ, հւոյ. գ. Թագուհի. գլխոյ. հարսն, կմ մայր թագաւորի. սուլտան. *Երկնաւոր արքայուհի: Գլխոյ զաւթան մեծ արքայուհւոյ. Նար. յ. և խչ: *Եկեղեցին ոչ է այրի և անզաւակ, այլ արքայուհի և բազմորդի. Սհկ. էջ:

ԱՐՔԱՅՕՁԻԿ. Տ. ԱՐՔԱՅԻԿ ՕՁ: Վրք հց. յ:

ԱՐՔԱՅՕՐԷՆ. մ. ա. Արքայաբար, և Արքայական. *Ոչ արքայօրէն մեծարէին զնա. Խոր. գ. 55: *Արքայօրէն ճոխութի. Նար. խչ:

ԱՐՔԱՊԱՏԿԵՐ. ա. Ուր կայցէ պատկեր արքայի. ունող զդրոշմ արքայական. *Արքապատկեր (յն. արքայական) դահեկան. Ուխ. փող:

ԱՐՔԱՒՈՒՆ. Բառ ռմկ. որպէս Թագաւորացն' թաթար. *Արքաւունքն այս միայն երկրպագեն... զինչ քրիստոնեայ կայ՝ և արքաւուն ընդ ծով և ընդ ցամաք, ամենուն սիրտ հետ քեզ լաւ է. Վրդն. պտմ:

ԱՐՔԵԱՆ. ա. Իբր Արքայեան. արքայական. *Արքեան տիկին: Արքեան թագաւորութի. Ճ. Ա:

ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ, ի, սունք կմ ոք, սաց. գ. Բառ յն. արխիէբիսգօբօս. Ἀρχιεπίσκοπος. Archiepiscopus. Եպիսկոպոսապետ. գլուխ այլոց եպիսկոպոսաց. պատրիարգ. հայրապետ. դիտապետ. *Առանց մեծի արքեպիսկոպոսին կեսարու. Խոր. գ. 39: *Զգլխաւորս արքեպիսկոպոսացն վրաց և աղուանից՝ արքեպիսկոպոս ընդ ձեռամբ նորա կարգեալ: Յարքեպիսկոպոսէ կոստանդնուպօլսի. Յհ. կբ: *Արքեպիսկոպոսք, որ թարգմանին եպիսկոպոսապետք, կամ առաջին եպիսկոպոսք. և գործ է նոցա ձեռնադրել զմետրապօլիտս. Լմբ. պտրգ: և Մխ. դտ:

ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ. Նոյն ընդ վ. *Եւսեբիոս արքեպիսկոպոսապետն, և երիցունքն ընդ նմա. Բուզ. դ. 4:

ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Եպիսկոպոսապետութի. հայրապետութի. կաթողիկոսութի. *Ձեռնադրէ յարքեպիսկոպոսութի վրաց նահանգին. Յհ. կբ:

ԱՐՔԵՐԷՑ. գ. Իբր յն. Ἀρχιερεύς. Աւագերէց. երիցապետ: Վրք ոսկ:

ԱՐՔԷՆ. Բառ անսովոր, որպէս թէ Յարգէն. 'ի պատիւ երեսաց. 'ի շնորհս քո. 'ի սէր քո: Որպէս միջարկութի յարմարեալ իբրու մակբայ յն. Χάριν. Gratia, caussa, ergo. *Արքէնն' 'ի քեր (թուի որպէս յն. խարին) քո. որպէս թէ սաէ, արդէն 'ի սէր քո առնեմ զայս: Արքէն 'ի սէր քո արարի զխոն: Արքէն շինեմ զերուսաղէմ և զսամարիա. Երզն. փէր: Այլ 'ի Քէր. Բրսլ. լոկ գնի. *Շնորհակալութ (մակբայ). դէն, արքէն, գրուատ ». որ չէք 'ի յն:

ԱՐՔԻԴԻԱԿՈՆ. գ. յն. արխիտիագօնօս. Ἀρχιδιάκονος. Սարկաւագապետ. աւագ սարկաւագ: Բուզ. դ. 15:

ԱՐՔԻՄԱՆԴՐԻՏ. գ. որ և ԱՐՀԻՄԱՆԴՐԻՏ. յն. արխիմանտրիդիս. այսինքն փարախապետ. որպէս Վանահայր. աբբայ. Վրք հց. ի. ծզ:

ԱՐՔԻՆԻ, կամ ԱՐՔԻՆ, ԱՐՔԻ. ա. Բառ ռմկ. որպէս Արքայենի, արքայական. կմ Յարգի, ազնիւ, ընտիր, լաւ, պատուական: Վստկ. իա. իգ. խզ. յի. ձժ: Ուր և գտանի բայ ԱՐՔԻԱՆԱԼ կամ ԱՐՔԻՆԱՆԱԼ. այսինքն Ազնուանալ, լաւ լինել. իէ. ճէ: Եւ ԱՐՔԻԱՑՆԵԼ. այսինքն Ազնուացուցանել. ծէ. ծի:

ԱՐՔՈՒՆԱԴՐՈՇՄ. ա. Արքունի նշանաւ դրոշմեալ. *Զարքունադրոշմ նշանին (այսինքն սբյ խաչին) բևեռն հանեալ. Լաստ. ի:

ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ, ի, աց. Βασιλικός,

βασιλικώτατος. Regius, nimis regius. Արքունի. արքայական. թագաւորական. *Զօրէնսն կատարիցէք զարքունականս ըստ գրոց. Յկ. Բ. 8. (իբր երկնաւոր թագաւորի. տէրական, ածային): *Արքունական և վեհագոյն ամենայն օրինաց՝ սէրն է. Շ. ոկ. ԽԷ: *Արքունական թագ. կամ զօրութիւն, ծնունդ. Եփր. ՟ը. ա: Փիլ. սպէղ: *Արքունական հարստութիւնք, կառք, տուն, գիւան, սենեակ, ծիրանիք: Ի վերայ որոց արքունականաց: Տանն արքունականի: Արքունական կերպարան, պէտք, զգեստ, քաղաք, ապարանք, դուռն, պատկեր. ևն. Ագաթ: Կոչ.: Խոր: Պիտ: Յհ. կթ. սպէղ: Նար. ՟ժ: *Կամք արքունականք: Կոչումն արքունական յ. այսինքն արքայի. Յհ. կթ: *Արքունական փեսայ յ. այսինքն արքայ փեսայ եղեալ. Ագաթ:

ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀ կամ ՊՈՂՈՑԱՑ. որ և ասի ԱՐՔՈՒՆԻ. Տ. ԿՈՒՌ, և ԱՐԱՀԵՏ: Ագաթ: Կոչ.:

ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆՆ. գ. Արքունի գահ. և Իշխան յարքունիս. *Առեալ զնշան պատուի զպսակն թագաւորութեան, յարքունականն մատուցանի. Ագաթ: *Լուեալ զայս թագաւորին, և ամենայն արքունականքն. Ճ. Ա:

ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Ἀρχικώτερος. Imperiosior. Առաւել արքունական. *Փոխանակ ծիրանեաց զառաքինութիւն վերին զգեցեալ, որ քան զամենայն զգեստ արքունականագոյն է. Նիւս. կազմ. Է: *Զվերջին կոյսն (կողմն մարմնոյ՝) զառաջինն պատուականագոյն և արքունականագոյն կարծելով ածքն. Պղատ. փիլ:

ԱՐՔՈՒՆԱՇԷՆ. ա. Թագաւորաշէն. յարքայէ կամ 'ի թագաւորաց և կամ ըստ օրինի թագաւորաց շինեալ. *Արքունաշէն տաճարք. Լաստ. Բ:

ԱՐՔՈՒՆԱՎԱՅԵԼ. գ. Թագաւորավայել. արժանի թագաւորաց և արքունեաց. կմ Վայելող յարքունի շնորհս. *Յոլով յեզաբէլ և հերոդիադայք իցեն՝ յար անելով ինքեանց փափկակեացս արքունավայելս, շնորհավաճառս. Ոսկեփոր:

ԱՐՔՈՒՆԱՏՈՒՐ. ա. որ և ԱՐՔԱՅԱՏՈՒՐ. Յարքայէ կամ յարքունուստ տուեալ. *Արքունատուր կառք. Ագաթ: Կոչ.: *Արքունատուր պարգևք. Լաստ. Է:

ԱՐՔՈՒՆԵԱՆ. Տ. ԱՐՔՈՒՆԻ. *Արքունեան տաճար, կամ տեսիլ, պողոտայ, ճեմարան, ևն. Նիւս. կազմ: Փիլ. Էլ: Սկևռ. ՟մբ: Շ. ոտ. ոտիրապ:

ԱՐՔՈՒՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Βασιλικός. Regius. որ և ԱՐՔՈՒՆԵԱՆ. Արքունական. արքայական. թագաւորական. շահի, ... *Կալանաւորքն արքունի: Զերկիրն կմ զգործ արքունի: Պատուհաս արքունի: Ճանապարհ զարքունի գնասցուք: Յաթոռոց արքունեաց. ևն: *Մշակութիւն արքունի. Փարպ: *Ի հրապարակ արքունի. Ագաթ: *Յարքունի վաստակ. Եղիշ. Բ: *Ի վերայ որոց արքունեաց. Խոր. ա. 11: *Զարքունի հարկ ոչ արասցեն. Կանոն:

Յետադաս անհոլով գնի առեալ. *Ի գաւիթ տանն արքունի: Օրինաց արքունի: Ի գանձս արքունի: Գունդքն արքունի: Ըստ հրամանին արքունի: Ի ձեռանէ արքունի. ևն: *Ի մեծ սպասաւորացն արքունի: Հրամանաւ արքունի: Զօրացն արքունի: Իրաց արքունի: Հարկաց արքունի: Ի պատուոյ արքունի: Դրանց արքունի. Ագաթ: Եղիշ. Բ. Գ: Խոր. Բ. 6: Փարպ: Իսկ Յո... *Թէ ոք լուծցէ ինքեան ամբ ըզմին, փո-քրր կոչի առ արքունին յ. իմա, յարքայութեան:

ԱՐՔՈՒՆԻ ԳԻՆԻ. իբր Ազնիւ գինի. որ և ասի ԹԱՍՈՒՆ, Θάσιον. այսինքն թասոս կղզւոյ. *Որք զարքունի գինին ըմպեն. Ոսկ. մ. Բ. 28:

ԱՐՔՈՒՆԻՔ, նեաց. գ. Βασίλειον, βασιλικόν, παλατίον. Regia, palatium. δημόσιον, ταμεῖον. fiscus, aerarium. Պալատն. տուն արքայի. որ և ԴՈՒՌՆ ԱՐՔՈՒՆԻ. և Գանձ արքունի. սարայ, գազնէ, միրի. *Կործանեցան արքունիքը: Յարքունիս են. Նաւում. Է. 6: Դկ. Է. 25: *Որ պարտիցի ինչ յարքունիս, թողեալ լիցի նմա. ա. Մկ. Բ. 43: *Տուն արքունի, որ միանգամ և երկիցս վանք թագաւորի լինիցին, թէ պէտ և փոխեսցի անուն թագաւորին, որ միանգամ յարքունիսն նուիրեցաւ՝ արքունի կոչի. Մեկն. Է: *Վասն արծաթոյն որ պարտէր յօժիւթեան յարքունիս. ա. Մկ. ԺԳ. 15: *Ներքինեօքս անգ էր յարքունիսն. Գփ. ազէս: *Զերանեալն հոլովմանէ տանել յարքունիս. Ագաթ: *Քաղաք և արքունիս շինել: Քան զթագաւորականս արքունեօքն. Եղիշ: *Փոխէ 'ի նա զարքունիս իւր որ 'ի մծբին: Փոխին արքունիքն. Խոր: *Տուն նորա յարքունիս երթիցէ. Ագաթ:

Անսովոր է եզակի ասել. *Պալատն ասեն, որ թարգմանի արքունի. Փարպ:

ԱՐՔՈՒՆԻՔ. մերթ՝ Բնակիչք արքունեաց. պալատականք. արքայ և ընտանիք և մերձաւորք նորա. *Զառընթերակայ արքունիսն վարդապետէր. Ագաթ: *Մեծարեալ լինէին յարքունեացն և յեկեղեցեացն. անդ: *Զաժդահակ սպանեալ՝ զարքունիս նորա 'ի գերութիւն վարէր. Յհ. կթ:

ԱՐՔՈՒՆՈՒՍՏ. } ա. մ. Ἐκ βασιλικοῦ,
ՅԱՐՔՈՒՆՈՒՍՏ. } βασιλικὸς, ևն. Յարքունեաց. 'ի թագաւորէն և յորոց ըն նմա. յարքունի դրանէ և 'ի գանձուց. փէշքէշ, գոխտափան, միրիփէն. *Տացեն նմա յարքունուստ յամի քսան տաղանդ: Յարքունուստ լիցի: Յարքունուստ վճարեսցի: Տուեալ էր նաժիշտ յարքունուստ: Վասն կերակրելոյ երկրին նոցա յարքունուստ. ա. Եզր. Զ. 51: ա. Մկ. Ժ. 41. 44. 45: Եսթ. Բ. 9: Գծ. ԺԲ. 20: *Յարքունուստ պարգևք և պատիւք նզ լինիցին շնորհեալ: Անդէն արքունուստ գահաւորակս հաստուցանէին. Ագաթ: *Ել հրաման յարքունուստ. Խոր: *Վիշտ հասանէ յարքունուստ. Եղիշ: *Յարքունուստ խաղաղութի գոցի. Յհ. կթ:

ԱՐՔՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Բառ յն. արքդիգօս, արքդու. Ἀρκτικός, ἄρκτου. Ursi. այսինքն Արջական, արջային, արջու. որպէս Հողմ հիւսիսային. Septentrionalis. *Տարեկան (հողմ) կոչին, խառնուրդ առնելով յարքտականացն և 'ի զեփիւռիցն. Արիստ. Տ:

ԱՐՔՏՈՒՐՈՍ. գ. յն. արքդուրօս. Ἀρκτοῦρος. Arcturus. այսինքն արջոյ ձետ. Անուն հիւսիսային աստեղատան իրիք. *Որպէս հիւսիսային աստեղքն, որք յամանց արքտուրոս կոչին. ՃՃ:

ԱՐՕՍ. գ. Անուն թռչնոյ. (թերևս ազգ Արօր թռչնոյ.) *Ժողովեցան արագիլք, և կռունկք, և արօսք, և կռունկեցան ընդ միմեանս. [illegible]: Տես և ԱՐՕՍԻ:

ԱՐՕՍԱՆԱԼ, ացեալ. չ. Χερσόομαι. Incultus maneo. Արուգանալ. երիզանալ. կորդանալ. [illegible]. *Իբրև զանդ արօսացեալ է մանկութիւն ընդ-վայրատուն, յամենայն կողմանց փշալից տատասկաբեր. Ոսկ. մ. Բ. 24:

ԱՐՕՍԻ. գ. Ὀή. Sorbus. τὰ Ὄα. Sorbum. Ծառ, և պտուղ. [illegible]: Գաղխան:

ԱՐՕՏ, ի, ից. գ. Νομή, βόσκημα. Pascuum, pastus. ('ի բայէս Արածել. որպէս յամաչելոյ՝ ամօթ, յաղաչելոյ՝ աղօթք.) Ճարակ. բուտ. Տեղի և դաշտ արածելի յանասնոց. և Արածումն. Ճարակումն. [illegible]. *Խնդրել արօտս անասնոց իւրեանց: Գտին արօտս բազումս և բարիս: Դիտէ զլերինս արօտի իւրոյ: Յարօտս փափկութեան արածեսցես զնոսա, և յարօտս պարարտութեան: Խաշն արօտի քոյ. ևն: Կամ *Յարօտս գաւառինն, և 'ի կոխան եղեն: Եղիցի յարօտս երէոց: Զամենայն շաւիղս յարօտս նոցա: Սպառեաց անէր զարօտս նոցա. ևն: Իսկ Յոբ. Ի. 17. *Զարօտս մեղու և կոգւոյ յ. իմա, կամ ճարակ, ուտեստ քաղցր և պարարտ, և կամ բաշխումն, հոսումն, ըստ երկդիմի [illegible]: *Եղիր ընդ ցիռս վայրի զարօտ նորա. Ագաթ: *Յամայեցան բողբոջք արօտից. Յհ. կթ: *Կանաչազարդութեամբն հոգւոց լինել արօտս: Ի յարօտս մահու ճարակել. Նար. ԽԳ. Է:

ԱՐՕՏԱԲՈՅԾ. ա. Արածելով բուծիչ. որպէս խաշնարած, ուղտարած, ևն. *Արօտաբոյծ ուղտուց. Աէծր. ա. 3. (դրածն, աւըրտաբոյծ):

ԱՐՕՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Νομάς. In pascuis degens, gregalis. βοσκόμενος, pascens. βόσκημα, pecus (pecoris). Անասուն՝ որ արածի և ճարակի. [illegible]. *Էշք արօտականք: Արջառոց արօտականաց: Երամակ մի խոզից արօտական. ևն: Կամ *Ամենայն արօտականքն: Զկիթս արօտականաց: Շանց՝ արօտականաց խոց. ևն: *Զանութիւ արօտականս ընտանի իշանց: Ի տեղի՝ յոր ոչ հասանէր արօտական. Փարպ: *Բազմացան 'ի նմա արօտականք. Յհ. կթ: *Բազմապատիկ անկեալ, և արօտականացն զանազանութիւնք: Ըստ նմանութեն արօտականացն գալարակեր լինել. Նիւս. կազմ:

ԱՐՕՏԱԿԱՆՔ. Νομάδες. Nomades, numidae. Ազգք արաբացւոց և սկիւթացւոց՝ խաշնարածք կամ խաշնադարմանք. [illegible]. *Ի պարտութեն մատնեցան արօտականքն. Բ. Մկ. ԺԲ. 11:

Եւ Տեղիք արօտի. *Ընդարձակեալ ունէին տեղս իւրեանց խաշանց արօտականս զգաւառն հաշտենից. Զենոբ:

ԱՐՕՏԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Ի միասին արածիլ. 'ի նոյն արօտ ճարակիլ. 'ի նմին հօտէ լինել. *Զգայլս և զգառինս արօտակիցս առնէ լինել. Ոսկ. Ես: *Արօտակիցս լեր գառանցն քոց. Կոչ. Է:

ԱՐՕՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Արածիլ. ճարակիլ. *Արօտանալ հօտին. Սարկ. հանգ:

ԱՐՕՏԱՏԵՂԻ. գ. Տեղի կամ դաշտ արօտի. *Ի տեղի ինչ ջրաւէտ և արօտատեղի իջեվանէր. Մարթին:

ԱՐՕՐ, ոյ, ով. կամ ի, աւ, իւ. գ. Ἄροτρον. Aratrum. (ըծ. հյ. վար, վարել. յն. լտ. արօդրօն, արադրում.) [illegible]. Փայտակերտ գործի վարելոյ զերկիր հանդերձ խոփով և մաճով. [illegible]. *Մաճով արօրոյ. Դփ. Գ. 51. յն. արջառոց: *Արօր կազմել, և լուծս յօրինել. Ոսկ. մ. Բ. 27: *Արօր կառուցանել: Բուռն հարեալ զմաճոյ արօրոյն. Մարգ. ոկ. Է. և ա. դ. Է: *Եւ ոչ արօր

կելս ինչ գործէ առանց մաճակալի․ Նար․ ծդ․ ՚Արօսյուք գանակ, կամ արկցուք արօր․ Վէցօր․ Ի․ ՚Ակօս պատառեալ սիրոյ մեր արօրով աւետարանին․ Լմբ․ ող․ ՚Ըզ-կարգացեալ երկիր բանական բնութեան արօրով բանի պատառեալ․ Սիւն․ ՚ի մէ․ ՚Ա-րօրու խաչին քո՛ քերել․ Վրդն․ ող․ ՚Պատուէ զմիօս մարդկան արօրիւ շարու-թեանն․ Երգն․ մղ․

ԱՐՕՐ․ գ․ Թռչուն մեծ՝ շառագոյն փետրովք, ըստ իմիք նման բադի․ ռմկ․ եա օրօր․ ճչնարօր կամ ճնճղարօր․ ՚Արօր և կռուն ՚ի կղզիս հանեն զձագս․ Մխ․ առակ․ ծխէ․ (Թուի որպէս Թ․ էօղան էօրդէկի ։)

ԱՐՕՐԱԴԻՐ․ ա․ Ἀροτήρ․ Arator․ Որ արօրադրէ (որպէս արջառն)․ արօրաձիգ․ ՚Երկրագործ հանդարտեցուցանէ զարօրա-գիր եզինն առ մօտեան հեշտացուցանե-լով․ Նիսս․ ՚ի Բեւորոր ։

ԱՐՕՐԱԴԻՐ ԱՌՆԵԼ․ Ἀροτριάω, ἀζω․ Aro․ կր․ ԼԻՆԵԼ․ Արօրով վարել զերկիր, հերկել, կամ պատառել․ ակօսաբեկ առ-նել, կոչք՝ կամ նմանութբ․ որ և ԱՐՕՐԵԼ, ԱՐՕՐԱԴՐԵԼ․ լիւքն՝ սապան՝ քիւլուղ սիւր-մէ, չիֆթ չէքմէք՝ նպաստ էթմէք․ ՚Որք զանպա-տեհսն արօրագիր առնեն․ Յոբ․ դ․ 8․ ՚Ա-մենայն լեառն արօրագիր ակօսաբեկ լի-ցի․ Սիոն երկր զաղարակ արօրագիր լիցի․ Եա․ Է․ 25․ Երեմ․ իզ․ 18․ Միք․ գ․ 12․

ԱՐՕՐԱԴՐԵՄ, եցի․ Նոյն ընդ վ․ ՚Ըզ-բոլոր տպաւորութիւն արօրագրելով կակ-ղել․ Պտ․ ՚Արօրադրեցին զազգն՝ որ մօ-տահասք էին․ Ճ․ Ա․ ՚Որ արօրադրեալ մեզ՝ և մշակեա զսահմանս հոգւոյ․ Ըզ-կարծրացեալ մտաց անդաստան արօրա-գրեալ հերկեցին․ Նար․ ծէ․ և առաք․ ՚Այսպէս պիտոյ է արօրագրել ամենայն ոգւոյ․ Խոսր․ ՚Արօրագրեալ լիցի հաւա-տացելոց ՚ի քո քաղաքավարութիւն․ Նիսս․ ՚ի Բեւորոր ։

ԱՐՕՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Հերկ․ հեր-կագործութիւն․ ՚Ի յանդաց պտղատոհմա-կան արօրագրութեանց մերոց սահմանաց․ Նար․ զէ․

ԱՐՕՐԱՁԻԳ․ ա․ Ἀροτήρ․ Arator․ Որ ձգէ զարօր․ արօրադիր․ հօրօր թաղօղ․ ՚Արջառ արօրաձիգ է և երկրագործ․ Փիլ․ լե․ ՚Եզն արօրաձիգ․ Վրք ՃԾաբ․ Սրգ․ Ժ․ Ե․ ՚Երկասեր արօրաձիգ․ Պիտ․ Ե ։

ԱՐՕՐԱՁԻԳ ԱՌՆԵԼ․ Տ․ ԱՐՕՐԱԴԻՐ ԱՌՆԵԼ․ ՚Զանգի տաճարին, արօրաձիգ ա-րար․ Զանգի տաճարին արօրաձիգ արա-րեալ վարեաց․ Դամասկ ։

ԱՐՕՐԱՑԵՂ․ գ․ Ἄρουρα․ Arvum․ Ա-րօրագրութիւ յերկրեղեալ․ արօրավար եր-կիր․ անդաստան․ ՚Եւ զայն իսկ որ հան-դերձեալ էր զնծային սերմն (զհողին) ու-նել մշակեան խոպան արօրայեղ․ Պղատ․ օրմ ։

ԱՐՕՐԱՆԱԼ․ Տ․ ՀԱՐՕՐԱՆԱԼ․ ՚Որ-պէս հասք ՚ի ժամ գարնայնոյն արօրանան և սարսծանեն ընդ երկիր․ Նար․ Երգ ։

ԱՐՕՐԱՎԱՐ, ի․ ա․ գ․ Ἄρουρα․ Ager․ Վարեալ արօրով․ վայր արօրոյ․ անդ կամ երկիր արօրագրեալ, կամ հերկելի․ ՚Իբրու ՚ի ծառոց քաղելով պտուղ, և յերկրունս արօրավար սերմանելով․ Պղատ․ օրմ․ ՚Ի սոյ իւր յամենայն արօրավարէ, յորում ոչ արարէ քեզ բուսանել սերմանեալն․ Պղատ․ օրին․ Ե ։

ԱՐՕՐԵՄ, եցի․ ն․ Ἀροτριάω․ Aro․ Արօրագիր առնել․ արօրագրել․ հերկել․ ՚Յանուն պարտի արօրել որ արօրագրէն․ Որժ․ ա․ կոր․ ՚Էջ յերկիր յարօրեալն օ-րինաց և մարգարէից․ Նար․ Հ․ ՚Քաղա-քաց՝ առանց զարմանազան չինուածոց, ա-րօրելով զբուրաստանս․ Լծ․ ահմ ։

ԱՒ․ Ի հին մատեանս գրի՝ որպէս յն․ ճ միքրօն Օ․ որ ՚ի մեզ փոխադարձի ՚ի ո, և այժմ գրոշմի օ․ խմա ՚ի մէջ բաղաձայ-նից, կամ յառաջ քան զբաղաձայն ինչ ՚ի սկիզբն բառից․ իսկ ՚ի յանգս և յառաջ քան զձայնաւորս հնչի որպէս ով ։ Տես ՚ի տառն Ի․ և Օ ։ Սորին վասն անխտիր գրի ՚ի ձեռագիրս, առաւաղ կամ առող․ առաւօղք կամ առողք․ պաւլիս, կամ պօլիս, ևն․ զոր օրինակ և առ եբրայեցիս, արաբացիս ևն, որպէս և առ գաղղիացիս, օ տառն՝ գրի ա և ւ նշանագրովք ։

ԱՒ․ որ և ԱՎ, ԱԲ․ Անուն ամսոյ առ-ատորիս և եբրայեցիս․ ՚Նաւասարդի ա․ օգոստ․ ժա․ աւ, իզ ։ Նաւասարդ․ ա․ օգ․ ժզ․ աւ, ին․ Հ․ կիրակ ։

ԱՒԱԳ, ի, ագ․ ա․ գ․ Μέγας, μείζων․ Magnus, major․ μεγιστᾶνες, magnates․ προέχων, primas obtinens․ ՚ի բարդու-թիւնս, ἀρχι․ (ըծ․ հաւաք․ և աճ, բար-գաւաճ)․ Մեծ․ մեծագոյն․ երէց, երի-ցագոյն․ մեծապատիւ․ երևելի․ իշխան․ պետ ։ Ցուն․ Մեծամեծք․ որ և ԱՒԱԳԱ-ՆԻ․ Թնծ, Թնծը, Թնծէրը․ պիւյիւք, պէօյ-իւք, ուլու, ադա, էփէնտի, պիւյիւքլէր․ ՚Ան աւագի ։ Աւագաց խորոց ։ Ի կողմն մի ա-ւագի հազարապետութեան միոջ․ Ա․ Պ․ Գ․ 11 ։ Է․ 8 ։ Բ․ Ա․ Պ․ Ժ․ 13 ։ ՚Ամենայն նա-խարարացն աւագ գոլ էիր ։ Ան միում յաւագացն․ Եղիշ․ Գ․ ։ ՚Բազում այրք աւագք վասն Նորին խնդիրս մեծամեծս արարին․ Եղնիկ ։ ՚Աւագ քահանայք ։ Բա-զումք են աւագ քան զիս և գահու և ա-ւուրբք ։ Կողմանն աջոյ կարգէր աւագ զե-րանելին մախազ խորէն ։ Աւագ որդին սրբոյն հմայեկայ ։ Ոչինչ աւագ եմ ժամա-նակաւ․ Փարպ ։ ՚Ո՛չ յաւագաց ծնեալն է ազնուական, այլ որ ինքն զինքն աւագ առ-նիցէ․ Ոսկ․ Եփ ։ ՚Որ ինչ աւագացն անկ է պատուոյ, զայն տարայք յաւագացն տունս․ Խոսր ։ ՚Կրասերն այն աւագ է ՚ի ձև կրօնաւորական․ Վրք հց․ ծա ։ ՚Բար-սեղ աւագ վարդապետն այսպէս հրամայ-եաց․ Տօնակ ։

Իսկ ԱՒԱԳ ՈՐՍԱՐ, ԱՒԱԳ ՍԱՐԿԱՒԱԳ․ Տ․ ՈՐՍԱՐ, ՍԱՐԿԱՒԱԳ ։

ԱՒԱԳ, առի երբեմն և զկենդանեաց կամ զձկանց․ ՚Փղքն՝ որ ՚ի նոսա, կերակուր է աւագին, և գարձեալ եթէ աւագն այ-լում աւագի գիպեսցի, նա նորա լինիցի կերակուր․ Վեցօր․ Է ։

Աւի և զիրաց․ ՚Եօթներեկուն զաւագն և զգաւգմօրեայ տօնս բաշխեալ եմ․ Փիլ․ Ճ․ բան ։ Ըստ այսմ աւուրն Աւագ տօնք, ա-ւագ բշաթի, գշաթի ևն․ Տօնաց ։ ՚Աւագ և տէրունի աւուրք (չարչարանաց)․ Տօնակ ։ ՚Աւագ բարեկենդան․ Ոսկ․ պաւլ ։ ՚Ցիշ-ատակութիւս ինչ յաւագս եղանիցեն․ Ոսկ․ մթ ։ ՚Եւ ոչ տղայոյ ոք աւագ բանս խօ-սի․ Եղնիկ ։ ՚Տնկի աւագ բաղուկն (բարու-նակն) ցած․ Վստկ․ մծգ ։

ԱՒԱԳ ԱՉՔ․ որպէս Տեառն մնաց․ աչք հոգւոյ․ ՚Զո՛ր աչս․ զմարմնո՞յ․ ո՛չ երբէք․ այլ զաւագ աչս՝ զմտաց․ Լմբ․ ող․ ՚Կա-րող եմք տեսանել աւագ աչօք ։ Զամենայն ինչ աւագ աչօք տեսանէ․ Մագ․ ա․ Է․ ևն ։ ՚Զոր բոլոր բոլորեքումբք պարտ է ա-ւագ աչօք շուրջ հայել դիտել․ Փիլ․ լին․ Գ․ 3 ։

ԱՒԱԳԱԳՈՅՆ, գունի, եց․ ա․ Առա-ւել աւագ․ երիցագոյն․ նախապատիւ․ մեծամեծք․ ուէլի Թնծը, Թնծէրը․ ՚Զոր այլքն գաւսիցեն յերկայրութեան աւագա-գոյնքն․ Բրս․ հց ։ ՚Եւ ոչ այլքն աւագա՛-գոյնք քան զնոսա․ Եղնիկ ։ ՚Եթէ աւա-գագոյնք էին, և եթէ մանկագոյն․ Եղիշ․ Է ։ ՚Զազգիս մերոյ զաւագագոյն այրս և զնախնիս․ Խոր․ ա․ 18 ։ ՚Անհնազանդս ա-ւագագունից․ Շ․ ընդհանր ։

ԱՒԱԳԱԳՈՐԾ, ի, իւ․ ա․ Մեծա-գործ․ հոյակապ․ գերապանծ․ ՚Ամենա-պանծ եղով, և աւագագործիւ բնութբ․ Փիլ․ Լիւս ։

ԱՒԱԳԱԳՈՐԾԵԼ․ ն․ Տիրապէս ՚ի գլուխ հանել․ կատարել․ (եթէ չիցէ գրե-լի՝ ԶԱՒԱԿԱԳՈՐԾԵԼ)․ ՚Ի ձեռն որոց ծը-նունդք աւագագործիցին․ Փիլ․ լին․ Դ․ 17 ։

ԱՒԱԳԱԽՈՒՄԲ․ ա․ Խմբեալ յա-ւագաց, ՚ի մեծամեծաց․ ՚Աւագախումբ նախարարք․ Բուզ․ Գ․ 8 ։

ԱՒԱԳԱՄԵԾԱՐ․ ա․ Πανυπέρτατος․ Eminentissimus․ Գերապատիւ․ գերյար-գոյ․ գերամեծար․ վսեմական․ ՚Աւագա-մեծար տաճար․ Գ․ Պ․ Բ․ 11 ։

ԱՒԱԳԱՑՆԻ, նւոյ․ Տ․ ԱՒԱԳԱՆԻ․ ՚Թագաւորին հանդերձ աւագայնովն հայ-ոց ։ Մեծամեծ աւագայնովն նախարա-րօքն․ Բուզ․ Ե․ 1․ և 44 ։

ԱՒԱԳԱՆԱՄ, ացայ․ չ․ Մեծանալ, և մեծարիլ․ յն․ մեծ լինել․ ՚Որով առա-քեալքն աւագացան, որովք նոքայն մե-ծացան․ Ոսկ․ Մ․ Բ․ 21 ։ ՚Եւ մեծապէս փառաւորեալ աւագանայր ՚ի նմանէն․ Բուզ․ Ե․ 38 ։

ԱՒԱԳԱՆԻ, նւոյ, նւով, կամ նեաւ, նեօք․ գ․ գրի և ԱՒԱԳԱՑՆԻ․ Աւագք․ ա-ւագ որեար․ մեծամեծք․ իշխանք, խոր-հրդականք արքայի․ պիւյիւքլէր, այան, աղալար․ ՚Աւագանին՝ որ Թշնամութբ ոխս պահէին յուդայ ։ Մեծամեծ աւագանով․ Բ․ Պ․ ԺԴ․ 11 ։ Գ․ Պ․ Ե․ 2 ։ ՚Մեծա-մեծք աւագանոյն ։ Հանդերձ մեծամեծ աւագանովն ։ Ամենայն երևելի աւագա-նօքն (հին ազգ․ օգնականօք)․ Ագաթ ։ ՚Ամե-նայն աւագանեաւ գրանն ։ Հանդերձ ա-ւագանեաւն հայոց ։ Ամենայն աւագա-նեօք գրանն․ Փարպ․ ապէս ։ Եղիշ․ Գ․ ևն ։

ԱՒԱԳԱՇՈՒՔ․ ա․ Մեծաշուք․ փա-ռացի․ մեծապատիւ․ մեծափառ․ ՚Այր մի աւագաշուք և փառաւոր․ Ճ․ Գ ։

ԱՒԱԳԱՓՈՂ․ գ․ ա․ Փող մեծ․ ՚Հար-ցեն փող աւագափողս․ յն․ փողեսցեն փողով մեծաւ․ Ես․ ԻԷ․ 13 ։ ՚Զոր մար-գարէն աւագափող զնա անուանէ, այս-ինքն վերջին և մահաւոյժ և կենսատաք ձայն․ Յհ․ իմ․ ար ։ ՚Տէրն ինքնին քա-րոզէր հանդարտ և քաղցր աղաղակաւ, որ և աւագափողն, ասելով, ապաշխարեցէք ևն․ Սարգ․ քհ ։

ԱՒԱԳԵՐԷՑ, երիցու․ գ․ Ἀρχιπρε-σβύτερος․ Archipresbyter․ Աւագ երէց կամ քահանայ․ գլխաւորն քահանայից․ պաշ փափաղ․ ՚Ցաւագերիցուն տանն երթիցեն․ Կանոն ։ ՚Աւագերիցուն պաշտօն արասցէ․ Լմբ․ պտրգ ։ ՚Աւագերիցու գաս․ Տօնաց ։

ԱՒԱԳՈՒԹ․ գ․ Աւագութիւն․ երիցու-թիւն․ ծերութիւն․ փէտմըլըք․ ՚Ըստ գեղե-ցիկ ՚ի մանկութենէ մինչև յաւագոյթ անցե-գեանն․ Բ․ Պ․ Ղ․ 23 ։ ՚Ի մանկութենէ մինչև յաւագոյթս․ Շ․ ապէն ։

ԱՒԱԳՈՐՍԱՐ, կամ ԱՒԱԳ ՈՐՍԱՐ․ Տես ՚ի բառն ՈՐՍԱՐ ։

ԱՒԱԳՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Երիցութիւն․ մե-ծութիւն յոր և է կարգի․ ՚Սոսացարուք փառս աւագութեան․ Բ․ Պ․ Բ․ 51 ։ ՚Աւա-գութիւն բարձի և պատուոյ․ Ագաթ ։ ՚Ի մեծութիւն և յաւագութիւն հասուցից զձեզ․ Եղիշ․ Բ ։ ՚Ես առից զաւագութիւն կրաւե-

րոյն, և տաց ցերէց եղբայրն. Վրք հց. ծա։ *Ի մանկութենէ մինչև յաւագութիւն. Վրդն. ող։

ԱՒԱԳՈՒՀԻ, հւոյ, հեաց. գ. Եղ. Առաջնորդ կուսան կանանց, վանաց տիկնին, կամ մայրն հաւատաւորաց. աբբասուհի։ Յոյն. Գլխաւորքն 'ի կուսանս. մնծ ճոյրապետ. *Պատմեաց աւագուհւոյն վանացն։ Եւ աւագուհւոյն առեալ զջուր լուացմանն, ևն. Վրք հց. խզ։ *Բարեխօսութեամբ զաւագուհին։ Հաւանեալ աւագուհեացն՝ վանաց տիկինն. Ճ. Ա։

Եւ Իշխանուհի. տիկին քաղաքին. *Կալան և զաւագուհի քաղաքին. Հ=Յ. հոկ. Ի։

ԱՒԱԳՕՐԷՆ. մ. ա. Ըստ օրինի աւագաց. և Պատշաճեալ աւագաց. *Պատրաստէին ինչ ըստ նմա արժանի աւագօրէն տալ. Բուզ. դ. 14։

ԱՒԱԴԻԿ. մ. Ահա. ահաւադիկ. որ և աւի, ՍԱ ԱՒԱՍԻԿ, ԴԱ ԱՒԱԴԻԿ. և այն հասարակօրէն որպէս շաղկապ, իսկ. արդ. յն. փէ. որպէս թէ գրեալ էր, Ֆէ (արդէն). Իտա (ահա). Իշտէ, փէ հա, փէ, նա. *Այժմ աւադիկ հաշտեցայց. Կող. Ձ. 22։ *Ծառայեցէք սան տեառն երկիւղիւ, զոր աւադիկ զուլամբ իմն երթայք և զեղխէք. Ոսկ. կող. ծԲ։ Իսկ Զօք. Փ. 7. *Որ կանդ աւադիկ»։ յն. կացեալոյդ այդոցիկ։ Եւ ձեզ քաւութիւն աւադիկ ձեռօք ապաշխարութեան։ Արբոյց և ձեզ աւադիկ. Ագաթ։ *Ահա յայտ եղև աւադիկ. Եղիշ. Է. (իբր արդէն, կամ որպէս տեսանէքդ)։

ԱՒԱԶ, ոյ, ով, կամ աւ, ոց. գ. Ἄμμος, ψάμμος. Arena. Խիճ մանր՝ յափն և յատակս ծովու, կամ յանապատս. Լայնաբար՝ հող. փոշի. գում, թէմլ, ռեյլ. *Իբրև զաւազ ծովու։ Ոչ չափի աւազ ծովու։ Ծածկեաց զնա ընդ աւազով։ Ամենայն ոսկի առ նովաւ իբրև սակաւ մի աւազ։ Կէսք զաւազն արկանէին. ևն։ *Ծով տկար աւազովն պաշարեալ. Եղնիկ։ *Ծածկել ընդ աւազաւն. Արշ. ծԷ։ *Զաւազոյս փոքու սատանել. Նար. ծԷ։

ԱՒԱԶԱԲԱՐ. մ. Իբրև աւազ. *Աւազաբար ծանրանաս. Երզն. լուս։

ԱՒԱԶԱԼԻՑ. ա. Լի կամ լցեալ աւազով. *Զուռուցիկ տիկան մեծամեծս քարալիցս աւազալիցս. Կոչնոց։

ԱՒԱԶԱԽԻՐ. ա. Խրեալ աւազով, կամ խրելի իբրև աւազ. աւազուտ. երկզուտ. *Զամենայն աւազախիր առապար գաշտավայրն 'ի գործ արկանէր. Յհ. կթ։

ԱՒԱԶԱԾԻՆ. ա. Իբր յաւազոյ կամ յաւազուտ վայրս ծնեալ, որպէս արաբացիք, ևն. *Ընդ աւազածին որդիսն (կենտաւրայ) 'ի զարդ փայլման ոսկի միացեալ. Երզն. լուս. (տպ. աւազանածին։)

ԱՒԱԶԱԾԻՐ. ա. Որոյ ծիրն է աւազ. որպէս ծովեզր. *Հողմակոծ ալեացն յաւազածիր սահմանս բարձրացելոցն. Ագաթ. (մի ձ. աւազադիր։)

ԱՒԱԶԱԿ, ի, աց. գ. ա. Իբր հէն աւազուտ վայրաց, կամ 'ի վերայ վազող. վրացերէն եւս ավազակի. Ληστής. Latro. πειρατής. pirata, sive praedo marinus. Յելուզակ. յայտնի գող. հուղկահար. կողոպտիչ և սպանող ուղևորաց, ևն. Եօլ քէսիճի, հարամի, օղրը, բահզէն, բահզար, լոթը. *Այրս աւազակաց։ Ածիցես 'ի վերայ նոցա յանկարծակի աւազակս։ Արք աւազակք հեղուցուն 'ի քեզ արիւն։ Գողոց, կամ աւազակաց գիշերոյ։ Գող մտցէ առ նա, և աւազակ մերկացուսցէ 'ի ճանապարհս նորա։ Եւ էր բարաբբայն այն աւազակ։ Վիշտս յաւազակաց. ևն։ Իսկ Ովս. Է. 9. *Զօրութիւն քո իբրև զաւն աւազակի»։ եմս, հէն ծովու։ *Ի լեռնախոյզ աւազակաց 'ի մէջ անցեալ. Փարպ։ *Մերկ մարդ յաւազակաց ոչ երկնչի. Վրք հց. Խզ։ *Երանեալ, կամ աջակողմ աւազակին. Շար։

ԱՒԱԶԱԿԱԲԱՐ. մ. Ληστικῶς. More praedonum. որ և ԱՒԱԶԱԿԱՊԷՍ, ԱՒԱԶԱԿՕՐԷՆ. Իբրև աւազակ. *Ի վերայ անկանելով աւազակաբար խարէութեամբ. Արշ։ *Աւազակաբար 'ի խնդիրս անկանէր. Վրք ոսկ։

ԱՒԱԶԱԿԱԲԱՐՈՅ, ի, եց. ա. Ունող զբարս աւազակի. նման աւազակաց. *Կռուող և աւազակաբարոյ լինելոց է զաւակ նորա. Կիւրղ. ծն։

ԱՒԱԶԱԿԱԽՈՂԽՈՂ. ա. Խողխողեալ՝ սպանեալ յաւազակաց. *Աւազակախողխող առնէ. Ի Գիրս խոստ։

ԱՒԱԶԱԿԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Կցորդ և ընկեր աւազակաց կամ աւազակութեան. *Ժողովել արս նմանս քեզ աւազակակիցս. Պտմ. աղէքս։ *Աւազակեաց իմաստնագոյնս աւազակ՝ յիւրմէ աւազակակիցէն զդրախտն. ՃՃ։ ։

ԱՒԱԶԱԿԱԿՈՒՐ ԼԻՆԵԼ. Կերակուր լինել աւազակաց. յափշտակիլ. *Զի մի հեղգութեամբն և դանդաղութեամբն աւազակակուր լիցի 'ի հօտէդ. Շ. ա. պէտ. հգ։

ԱՒԱԶԱԿԱՆՈՑ, ի, աց. գ. ա. որ և ԱՒԱԶԱԿԱՐԱՆ. Բնակութիւն աւազակաց, և աւազակութեան. *Աւազականոց զլինքն կազմելոյ՝ հասեալ կալաւ զլեառն. (զոր լինի իմանալ և Բուն աւազակ. որպէս ասի և Այր բոզանոց։) Ամայի յինքենէ զաւազականոցն թողլով տեղիս. Պիտ։

ԱՒԱԶԱԿԱՊ. ա. Աւազով կապեալ՝ փակեալ. *Դարձուցեալ զանդունդս աւազակապս. Ագաթ։ *Զօրութիւն աւազակապ ծովու. Պիտ։

ԱՒԱԶԱԿԱՊԵՏ, ի, աւ կամ իւ, աց. գ. Ἀρχιληστής, ληστάρχης, ος. Princeps latronum, seu praedonum. Պետ և գլուխ աւազակաց. *Իբրև ապստամբ և աւազակապետ խաչեցաւ։ Ոչ իբրև աշխարհական լի, այլ իբրև աւազակապետի. Պտմ. աղէքս։ *Առաջնորդ ագահ՝ որ է կռապաշտ, աւազակապետ է. Նեղոս։ *Որդի Թագաւորի յորժամ երթայ առ աւազակապետ մի, և տայ զինքն 'ի ծառայութիւն նմա, ապաքէն տէր և իշխան է աւազակապետն կենաց և մահու նորա. Մանդ. ԻԴ։ *Աւազակապետն (սատանայ). Սարգ. յոհ. Ա։ *Աւազակապետաց և մնասողաց. Տօնակ։ *Աւազակապետ ժանդատեսիլ. Արշ. ԻԲ։ *Աւազակապետն և գումարտակք իւր. Նար. Ղ։ *Հանդերձ աւազակապետօքն. Վրք հց. ԻԴ։

ԱՒԱԶԱԿԱՊԷՍ. մ. Որպէս աւազակ. աւազակաբար. *Ամենայն առաքինութեանց դրանց աւազակապէս սպասէ. Սկեւ. աղ։

ԱՒԱԶԱԿԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Ληστήριον. Praedonum receptaculum. Բնակարան աւազակաց. աւազականոց. հարամի եօվասը. *Աւազակարանս զտունն արարեալ նախկին հեթանոսացն. Սոկր։

ԱՒԱԶԱԿԵՄ, եցի. ն. չ. Ληστεύω. Praedor, furor, spolio. Բռնութեամբ և աւազակաբար կողոպտել, յափշտակել. *Աւազակէ և դողանայ։ Աւազակեն և գողանան. Ա. Եզր. Դ. 23։ Ոսկ. յհ. Բ. 14։ *Տիրեցիք զանդր նաւարկելոյն աւազակէին. Եւս. քր. Բ։ *Անզօր լիցի աւազակել և կապտել. Խոր։ *Զբաղումս աւազակէր 'ի պարզամտացն 'ի վեհս կարգաւորեան. Վրք ածոց։ *Մնափառութիւն մինչև 'ի վախճան աւազակէ զառաքինութիւն. Կլիմաք։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ληστεία. Latrocinium. Գործ աւազակի. յափշտակութիւն. յայտնի գողութիւն. հարամիլըք, հարամիլըք էթմէք, խրսըզլըք. *Զաւազակութիւն և զմարդադաւութիւն 'ի բաց քեցել յինքեանց. Խոր. Բ. 6։ *Ընտրեաց զեփթայի յաւազակութենէ. Եղիշ. դփ։ *Վարին յաւազակութիւն։ Ի վերայ յարձակել աւազակութեամբ. Պիտ։ *Ի վերայ բազում աւազակութեանցն զոր առնէր (յուդա), յաւել և զանարգն իւրոյ մատնութեանն. Շ. ա. յհ. գԷ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒՏ. ա. Ուր է բազմութիւն կամ յաճախութիւն աւազակաց. աւազականոց (տեղի). *Ընդ աւազակուտ տեղիս դիմեալ. Եղնիկ։ *Տեղի ինչ է դժուարին և աւազակուտ։ Աւազակուտ անապատ. Գէ. էս։

Եւ Որ յաճախէ յաւազակութիւն. աւազականոց (ոք). *Համոզել նուաճել զխստապարանոց աւազակուտ մարդիկք աշխարհին. Յհ. կթ։ *Աւազակուտ ազանց տոհմին վրաց. Նար. խչ։

ԱՒԱԶԱԿՕՐԷՆ. մ. Աւազակաբար. աւազակապէս. *Ոչ գողասցի աւազակօրէն. Շ. ընդհանր։ *Աւազակօրէն զլանալ. Իգն։ *Աւազակօրէն զրկել. Ճ. Թ։

ԱՒԱԶԱՀԻՄՆ. ա. Որոյ հիմն է 'ի վերայ աւազոյ. *Աւազահիմն տուն, և խրամ (կամ խաղ տղայոց). Յհ. կթ։ Նիւս. բն. Բ։

ԱՒԱԶԱՄԱԾ. ա. Աւազով մածուցեալ (իմա խառն ընդ կիր). *Հեշտալիր զեալ և զէջն յօրինեալ քարագործ աւազամած կրագործութեամբ. Արծր. դ. 11։

ԱՒԱԶԱՆ. ի, աց. գ. Ընդունարան ջրոյ, իբր կոնք և կուր մեծ. կամ լուացարան. ջրշիղջ. նոյն ընդ թ. հաւուզ, հօվզ, տօփան. որպէս և աւազան փոքր ասի՝ հավզէ, գուտնա. իսկ յն. պէսպէս բառիւք բացատրի, որպէս լուացարան, լիճ. ջրբուխ, գուբ. ջրարբք, հնձան. սան, ևն. Κολυμβήθρα, λουτήρ, κρήνη, δεξαμενή, λέβης, ποτιστήριον. Piscina, cisterna, lavacrum, receptaculum, lacus, labes, olla, aquarium, ևն։ Տես Ծն. ԻԴ. 20։ Լ. 38։ ԾԲ. 10։ Եւ. Բ. 16։ Գ. ԲԳ. ԻԲ. 38։ Սղ. ՃԷ. 10. ևն։ *Առաքի ինձ աւազանս ջուրց. ժղ. Բ. 6։ *Արա աւազան պղնձի. Եւ. Լ. 18։ *Զոր մաքրեցեր յաւազանին ('ի կոնքն, 'ի լականն), մաքուր ձեռօք զոտս նոցին. Շար։ *Զթանտերցն աւազանէ սանեմ, որպէս նոքա արգ 'ի լոյզն զամենեսեան ընկղմեն. Ոսկ. մ. ա. 7։

ԱՒԱԶԱՆ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ. Λουτρόν. Lavacrum. βαπτιστήριον, baptisterium. Մկրտարանն 'ի ձև աւազանի նիւթական. այլ առաւել եւս ասի ՍՈՒՐԲ ԱՒԱԶԱՆ՝ որպէս բուն իսկ մկրտութիւն. *Ողողեցին և աւազան, և զգիշերն ամենայն մկրտեցին. Եղիշ. Է։ Յհ. իմ. ապ. ևն։ *Զի զնա որբեացէ արդութեամբ աւազանին բանիւ. Եփես. Է. 26։ *Ի ձեռն աւազանին միաւորեցան ծննդեանն. Տիտ. Գ. 5։ *Դրոշմեալ է աւազանաւն. Խոր. Գ. 63։ *Յաւազանէ արթուն կոչեցայ. Նար. ԿԲ։

Նաև և Ապաշխարութիւն կամ արտասուք զղջման՝ որպէս սրբիչ մեղաց յետ մկրտութեան. *Վերստին առցուք արտասուօք զաւազանին լուացումն 'ի ձեռն հաւա-

աւրիւմ խոստովանութեան և աստուածպաշտութեան։ Ջհանապազորդ սխալանաց հանապազորդ արտասուօք որպէս աւազանաւ լուանալ։ Արտասուաց աւազանաւն ժամանակաւոր սրբութեան եղիցի. Յճխ. ճ. ծթ։ *Լուա գործեալ յաւազանին՝ թէ ոչ շնորհօք, այլ արտասուօք. Շար։

ԱՒԱԶԱՆԱԶԱՐԴ. ա. Զարդարիչ կամ զարդարեալ աւազանաւ մկրտութեան. *Աւազանազարդ մաքրութեամբ պարգևեսս զանմահութեան զգեստաւորսն. Անան. եկեղ։

ԱՒԱԶԱՆԱԾԻՆ. ա. Վերածնեալ յաւազանէ մկրտութեան. *Աւազանածին որդիք, կամ դստերք, կամ ուսանիք բանաւոր. Մխ. երեմ։ Տօնակ։ Երգն. շար. և յին. տեր։

ԱՒԱԶԱՆԱՊԱՃՈՅՃ. ա. Մկրտութեամբ փայլեալ և պաճուճեալ. աւազանազարդ. *Աւազանապաճոյճ գերապայծառ պայծառութեամբ արտափայլեալ. Անան. եկեղ։

ԱՒԱԶԱՆՄԱՆ. ա. Նման աւազոյ. բազմաթիւ. անհամար 'ի բազմութենէ. *Աւազանման որդիքն աբրահամու. Երգն. տեր. յին։

ԱՒԱԶԱՆՕՐՀՆԷՔ. գ. Օրհնութիւն աւազանի մկրտութեան։ Կանոն։

ԱՒԱԶԱՇԷՆ. ա. Շինեալ 'ի վերայ աւազոյ. աւազահիմն. դիւրաւ փլանելի. վաղափուլ. դիւրակործան. *Որպէս աւազաշէն տունն է յիմարին. Շ. մթ։ Վրդն. ող։ Ի Փիլոն խոր։

ԱՒԱԶԱՏԻՊ. տ. ԱՒԱԶԱՆՄԱՆ. *Աւազատիպ և բեռնահանդէտ սխալանաց եղանակաւին. Աշօթ։

ԱՒԱԶԱՓՈՒԼ. ա. Որ աւազահիմն գոլով դիւրաւ փլանի. աւազաշէն. *Աւազափուլ շինուածք. Նար. խը։

ԱՒԱԶԱՔԱՐԱԿ. տ. ԱՒԱԶԱՆՄԱՆ. *Աւազաքարակ կոյտ. Սկև. ող։

ԱՒԱԶԵՂԷՆ, ղէնի, նաց. ա. Ψαμμώδης, ψάμμινος. Arenosus. Բաղկացեալ կամ խառն յաւազոյ. աւազուտ. *Իբրև զկարգ աւազեղէն քարակուռ որմոյ. Սեր. ԽԲ. 21։

ԱՒԱԶԵՄ, եցի. ն. Աւազով շփել. շաղախել. տաղտափել։ *Մերկ մտանէ ըմբիշն յասպարէզ մարտին ... և աւազեալ զմեռս իւր ըմբռնէ զնա. Վրք հց. Ժ։

ԱՒԱԶԻ. ԱՒԱԶԻՆ. ԱՒԱԶՈՒՏ. ա. Ψάμμινος, ψαμμώδης, ἀμμώδης. Areneus, arenosus. Որ լից է աւազ, կամ կոյտ աւազոյ. լի աւազով. աւազոտ. փափուկ. *Իբրև զաւ 'ի վեր աւազի առ ոտս ծերոց. Սեր. ԽԵ. 27. Նոր Բարգ։ *Աւազին տեղի. Ագաթ։ Սարգ. յհ. Է։ *Աւազին կոյան։ Աւազին ժամիցն։ Ոչ միայն 'ի դաշտային շամբուտ վայրս, այլ և յաւազուտ զաւ 'ի կողս, և յանհարթ աւազուտս. Պիտ։ *Զաւ 'ի վեր աւազուտ առ ոտիւք ծերոյ. Սեր. ԽԵ. 27. Հին Բարգ։ *Աւազուտ երկիր. Խոր. Ե։ *Ի տեղի մի աւազուտ. Փարպ։ Իսկ Պիտոյ. *Ծովլ ընդ աւազուտ գրուեան ոչ անցանէ ». Իմն, աւազով շինեալ ափունք ծովու։ *Գնաց 'ի լեռան աւազուտ. Հ=Յ. օգ. Է։

ԱՒԱԼՈՅ. տ. ԱՒՈԼՈՅ։

ԱՒԱՂ. մ. Οἴ! Heu! Վայ. եղուկ. ոհ. վահ, ափսոս. աղէ, աղէկ, ահ, եաղէճ. *Աւաղ բախտին։ Աւաղ զրկանացս։ Աւաղ թշուառական պատմութեանս. Խոր. Բ. 12։ Գ. 68։ *Վայ և աւաղ, զի կորնչի աւաղինկ սիրտ հարազատութեան. Պիտ։ *Աւաղ աշխարհ. Նար. խէ։ *Աւաղ որդւոյս, աւաղ յեկեղեցւոյս, որ երանէիք վախճանեալքս. Մաշ. ծդ։ *Աւաղ զմեզ. Վրք հց. ԽԳ։ *Աւաղ զինուոր այրուածս 'ի միասին հրով։ Աւաղ զվախճանեալսն զհարազն մեր. Ճ. Ա։ *Աւաղ զքեզ ազգամ, զու էր խաբեցաւ. Գնձ։

ԱՒԱՂ. իբր անուն, կամ ընդ բայի. Եղկութիւն. թշուառութիւն. աւաղումն. վայ տալն. ձայն ողբոց. կարեկցութիւն. ափսոսանք. *Աւաղ ընդ աղէտս մահու յարելով։ Աւաղս ինձ տատանոր. Նար. ԼԲ. կե։ *Աւաղ՝ եղկելի անձին իմոյ՝ կարդայի. Յհ. կբ։ *Ոչ փոքր է չահն, յորժամ աւաղ տաս անձին քում. Ոսկ. յհ. Բ. 7։ *Աւաղս արկանէ ». որ և ԱՒԱՂԵԼ. Վրք հց. ԻՂ։ *Վայ և աւաղ միանգամայն հասին 'ի վերայ իմ. Պիտ։ *Ոչ գոյր անդ աւաղ բարեկամաց. Լաստ. ծա։ *Աւաղս ձայնից լքուցանողաց 'ի փողս շնչոյս խոշոր հնչի. Նար. ԻՂ։

ԱՒԱՂԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ աւաղելի լուր. որպէս բօթաբեր. կամ Բերէ զանպէտ իրս, կամ պատճառ լինի թշուառութեան. *Աւաղաբեր սուրհանդակ. Գր. տղ։ *Ոսկը անպտուղ և աւաղաբեր. Մծբ. ծէ։

ԱՒԱՂԱԲՈՅՍ. ա. Որոյ բոյսն է աւաղելի, ողորմելի, անպիտան, կամ բերող թշուառութեան. *Աւաղաբոյս այգի. Մծբ. ծխ։

ԱՒԱՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Յայտարար կամ նշանակ աւաղանաց և թշուառութեան. ողբական. ցաւագին. *Ո՛հ՝ է ուրեք, զի ողբական է, և աւաղական. Լծ. ածաբ։ * Աւաղական (մակբայ՝ ըստ յն.) ա՛խ, ո՛ւխ, ո՛հ. Թր. տեր։ *Աւաղական ձայնարձակութիւն։ Բերելով զայս նմանութիւն աւաղականաց (բանից). Նար. ԻՂ. ԼԲ։ *Աւաղական զբանն 'ի կիր արկանէ. Սարգ. յոտ. Բ։ *Աւաղական ձայնիւ լայլին, հեծեծանօք հառաչէին։ Առ որ գոչեմ հառաչական՝ 'ի խոր սրտէ աւաղական. Ներս. մոկ։

ԱՒԱՂԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աւաղ կարդալն. ձայն ողբոց. *Անբուժելի վէտանգիս աւաղաձայնութեամբ. Պիտ։

ԱՒԱՂԱՆՔ, նաց. գ. Աւաղելն. աւաղումն, եղուկ կարդալն. աշխար. ապաշաւ. ախ-ու-վախ. *Բազում բանից և ողբալից աւաղանաց պէտք են. Նար. ԵրԳ։

ԱՒԱՂԱՊԷՍ. մ. Աւաղելի օրինակաւ. թշուառաբար. խեղճօրէն. *Ադամ արտաքոյ դրախտին նստելով՝ աւաղապէս աշխարէր. Ոսկ. ծն։ *Զգլուխն շարժելով յայլմոյս և յայն՝ աւաղապէս աշխարէր. Ոսկ։

ԱՒԱՂԵՄ, եցի. ն. Ταλανίζω. Miserum dico, aerumnosum voco. Οἰκτείρω, miseror, defleo, lugeo. Աւաղ կարդալ կամ տալ. աւաղս արկանել. վայ տալ. ողբալ. կարեկից լինել. ապաշաւել. եղկելի համարել. ափսոսալ, լալ, վա՛խ վա՛խ ընել կամ ընել, խղճալ. *Մի զայնոսիկ՝ որք զրկեալք և լլկեալք լինին՝ աւաղեսցուք, այլ զայնոսիկ պարտ է աւաղել և ողբալ, որք առնեն զայս ամենայն վնասս. Ոսկ. յհ. Ա. 40։ *Այնքան առաւել աւաղեմք զայլ կեանսն՝ յաղագս լաւագունիցն համեմատութեան. Նիւս. կուս։ *Հանապազօր աւաղելով զինքն. Խոր. Բ. 60։ Գ. 66։ *Ո՞վ ոք ընդ մի չարեացն հազարս չաւաղեաց։ Ո՞րմե՞ք ձայնարկութեամբք զքեզ աւաղեցից։ Յորդւոցն լուայ աւաղիմ։ Աւաղել զտառապեցեալսն մեղօք. Նար։ ԻԲ. ԽԸ. հա. և ԵրԳ։ *Աւաղեալք 'ի մարգարէից, վայ անուցիկ աւէ. Խոսրովէ։

ԱՒԱՂՈՒԿ. ա. Աւաղելի. եղկելի. թշուառ. խղճուկ, ողորմելի. ղաւալլը, օկքիւ. *Որթ աւաղուկ. Մծբ. ծհ։

ԱՒԱՂՈՒՄՆ, զման. տ. ԱՒԱՂԱՆՔ. *Զայժ առաւելեալ աւաղումն եղկանաց զեկուցանէ. Փիլ. լին։

ԱՒԱՆ, ի, աց. գ. Ἔπαυλις, κώμη, ἐποίκιον, χωρίον. Villa, caula, vicus, casa. Գիւղ մեծ. քաղաք փոքր կամ անպարիսպ. գիւղաքաղաք. քաղաքագիւղ. գասապա, քէնէրծիք. *Քաղաքք, և աւանք նոցա։ Աւանն զյայեր, և զաւանս նորա։ Տունք՝ որ յաւանս իցեն. ԼԾ։ *Քաղաքաց և աւանաց։ Ի գեօղս և յաւանս և յագարակս։ Յաւանս և 'ի շէնս։ Յերդն աւանի։ Ի թիւն աւանի. Ագաթ։ *Ի վերայ բերդից և աւանաց։ Զմեծն արտաշատ աւանօքն իւրովք։ Զվանն աւան, և զաւանսն իւր. Եղիշ. ԼԾ։ *Ի քաղաքագեօղս և յաւանս. Յհ. կբ։ *Աւանն գեօղաքաղաք ասի. Վրդն. ծ։ Բայց է զի և վարի որպէս գիւղ, և քաղաք անխտիր 'ի սբ գիրս և յայլ մատեանս։ Ըստ ինքեան՝ ԱՒԱՆ, որ և ՎԱՆ, է բնակարան բազմութեան մարդկան. ուստի և ԻՋԱՎԱՆ կամ ԻՋԵՎԱՆ, ՕԹԵՎԱՆ։

ԱՒԱՆԱԳԵՂ, կմ. ԱՒԱՆԱԳԵՕՂ. գ. Աւան նման գեղջ. գասապաճըգ, գէօյ. *Այսորիկ աւանագեօղք (կամ աւանագեղք) տուեալ էին 'ի բնէ 'ի ծառայութիւն կռոցն. Զենոբ։

ԱՒԱՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Իբրև աւան լինել. փոխիլ յաւան. մեծանալ շինին և դառնալ իբր քաղաքագիւղ. *Տեղին աւանանայր, քաղաքանայր. Բուզ. Դ. 12։ *Որք յետոյ աւանացեալ՝ անուանեցան Որթք. Խոր. Գ. 27։ *Ագարակաց աւանացեալ, և աւանաց քաղաքացեալ բազմամարդութեամբ և շինութեամբ. Ասող. Գ. 3։

ԱՒԱՆԱՇԷՆ. գ. Աւան նման շինի. *Համարեալ գեօղս հազար, աւանաշէնս և փապարազունս (կամ փարազունս). Ճ. Ա։

ԱՒԱՆԱՊԵՏ. տ. ԽՈՐԱՊԵՏ. *Որդիքն դաւթի էին աւանապետք. ('ի լն. խոռապետք. որպէս քորեպիսկոպոս)։ Աւան այն ասի, որ յանդէ ոք մասն 'ի շինուած գրաւիցէ. բայց աստ աւանապետ զիշխանութիւն ասէ, որպէս զի աւանապետքն դասապետք սասպետք ասասյին. Կիւրղ. թգ. (զի յն. χώρος կամ χώρα, է գաւառ, կողմն ինչ երկրի. և χορός, դաս։)

ԱՒԱՆԴ, ի, իւ, ից կամ ոց. իւք կամ օք. գ. Παραθήκη, παρακαταθήκη, ὑποθήκη. Depositum. (Աւանդ, որպէս թէ Ես անդր կարկառեալ, մատուցեալ. ... և ԳԱՀԱՒԱՆԴ, ՍԱՐԱՒԱՆԴ ևն. լծ. լա. անդէ. իտ. աւանդի. յառաջ։) Ինչ մի անցուցեալ առ այլ, կամ տուեալ 'ի պահեստ, որպէս անդրէն դարձուցանելի առ տէրն ողջոյն. Էմանէք. *Սպեսցէ յաւանդի։ Չէ՛ նենգեալ ամենևին զաւանդ ընկերի իւրոյ։ Զաւանդն՝ զոր աւանդեցաւ նմա։ Աւանդք այրեաց և որբոց 'ի պահ եդեալ։ Ցացէ ընկերի իւրում արծաթ կամ այլ ինչ կարասի զիւր յաւանդ։ Եւ նմա զգեր առնն՝ որում կայր փանձն յաւանդի. ԼԾ։ *Եւ ոչ ցան յաւանդ զատուսեր. Սահմ. ծէ։ Իսկ յաւելլի. *Եւ առ հոգիս իմ յաւանդին, և 'ի մարմինս իմ ատաղաշին, բարեաց աղջկամն 'ի քեն լիցին ». Իմն, 'ի ժամ աւանդման, կմ յետ աւանդման հոգւոյս. Յն. ոդդէ։

ԱՒԱՆԴ. որպէս Կտակ, և որ ինչ փոխանցի իբրու կտակաւ. վասն որոյ ասի և զորինաց, զհրամանաց, զվարդապետութէ, և զամենայն իրաց յանձնելոց. որոց վասն

յետոյ համար պահանջի հաւատարիմ պահպանեսցէ. *Աւանդ զանգատնալի բան սովոր եմք կոչել, որպէս զկտակ մեռելոյ. Տօնակ. *Պահեա՛ զաւանդդ, խոտորեալ 'ի պղծոց և 'ի նորաձայն բանից. ա. տիմ. զ. 20. *Ըստ ճշմարտութեան աւանդիցն. Յճխ. բ. *Կնիք աւանդոց անարատ քարոզութեան Ծբյն. Ագաթ. *Սբ աւանդ ամուսնութեան. Գէտ. *Աւանդ պատուելի (միայն կամ աշխարհութեան). Նար. իէ.

ԱՒԱՆԴ. Տուրք. ընծայ. նուէր. *Կարող է զաւանդն իմ պահել յօրն յայն... այսինքն զնուիրեալ վաստակս իմ. բ. տիմ. ա. 12. *Առ զաւանդ մաղթանացս. Աւանդք երախայրեաց. Աւանդ գովեստի. Նար. բ. լա. հէ.

ԱՒԱՆԴ. որպէս Աւանդութիւն. սովորութիւն. *Աւանդ է մեզ այս շաբաթս չուտել միս. Տօնակ. *Յառաջին հաւատակէգ հաստատեալ քաջ և բարի աւանդօք, զորս ծընողքն՝ միշտ թուելով զանէրուներան օրէնսն՝ պատմէին. Փիլ. ծ. բան. *Զոր դարբնաց աւանդ առեալ, նաւասարդոյ ըղձալ հարեալ. Շ. Վիպ. *Ըստ յապաւումն ծիծաղական աւանդից հաւանել. Շ. Թղթ. *Ոչ գրաւոր աւանդիւք, այլ խորհրդոյն կատարմամբ 'ի քն. Տօնակ.

Իւ որպէս Գաղտնիք. խորհուրդ. *Զիւրդ իւրաքանչիւր բառքս աւանդիւք է լցեալ. Վրդն. ող.

ԱՒԱՆԴԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Տեղեկութիւն աւանդութեանց, և ոչ գիտելոյ զխորհուրդ բանիցն աւանդելոյ 'ի նախնեաց. *Այս աւանդագիտութեն (վասն ծագման աստեղն յակոբայ) ապաստեալ մոգքն. Զքր. կբ.

ԱՒԱՆԴԱԴԻՐ. ա. Որպէս աւանդ եդեալ՝ կարգեալ՝ սահմանեալ 'ի նախնեաց. կամ Դնօղն աւանդի. օրինադիր. *Մերոյ լուծանելով զպահս կանոնականս և զայլ աւանդադիր Ծբցն (սահմանս). Մագ.

ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Հեղինակ կամ միջնորդ աւանդից. և Գրով աւանդեալն. *Փայլեաց 'ի գիրս աւանդականաց (առաքելոց և մարգարէից). Նար. ղա. *Որպէս ասեն յաւանդական գիրսն պատմութեանցն. Ճ. Բ. *Օրէնս ուսոյց մեզ աւանդական. Կնչ.

ԱՒԱՆԴԱԿԻՐ, կրի, րաց. ա. Ունօղ առ իւր զաւանդս. աւանդապահ. *Յովաննէս աւանդակիր պատուիրանացն. Ագաթ.

ԱՒԱՆԴԱԿՈՐՈՅՍ, րուսի, սաց. ա. Կորուսիչ աւանդի. *Աւանդակորոյս ժխտող. Աւանդակորոյս ձեռն. Նա եղկելիս աւանդակորոյս՝ սատակման որդիս. Նար. բ. խէ. հբ.

ԱՒԱՆԴԱՄՈՌԱՑ. ա. Մոռացօղ աւանդին առելոյ. *Ուխտակորոյս աւանդամոռաց. Նար. ծէ.

ԱՒԱՆԴԱՊԱՀ, ի, աց. ա. Պահօղ զաւանդն ընչից, կամ օրինաց, ուխտից, եւն. և Որ ինչ հայի 'ի հաւատարմութիւն նորին. *Թէ դնէ մարդ աւանդ, և կրակ անկանի և այրէ զայն ըստ պատահման, ազատ է 'ի վճարելոյ աւանդապահն. Մխ. դտ. *Զաւանդապահսդ ուխտից մերոց. Որ վասն աւանդապահ զգուշութեան զօրէնս հաստատեաց. Փ. Ղ. զ. 18. բ. Ղ. փ. 15. *Աւանդապահքն տայրին ցմիմեանս մինչև 'ի յովաննէս. զի 'ի նա հասեալ էր յառաջին նախնեացն իբրև յաւանդապահ. Ագաթ. *Երկիւղած 'ի տեառնէ տոյ, յորժ աւանդապահ պատուիրանաց նորա. Բուզ. ը. 3. *Յաղագս զաղարու աւանդապահի. Մաշէր. *Կանոնական սահմանս զմեզ պարապեալ զգուշացուցին նոցին աւանդապահք. Յհ. իմ. ափ. *Որով խաբեալք... աւանդապահք խաւարի կոչեցան. Համամ. առկ. *Աւանդապահ կրօնիցս մեր եղեալ. Արաք. փ. դ. Իսկ յաւելն Լմբ. առ չէ ան՝ վասն բարեպաշտ թագաւորաց. *Ոչ եղեն աւանդապահք, այլ օրինապահք... խմա, ոչ պահօղ մարդկային աւանդութեանց և խարանաց.

ԱՒԱՆԴԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Պահպանութիւն որ և է աւանդից կամ աւանդութեանց. *Յեանեալ 'ի սքանչելի ճառեցելոյս աւանդապահութեանց. Կանան. *Ի հարցն աւանդապահութիւն վստահանալով. Գր. փղ.

ԱՒԱՆԴԱՌՈՒ, ուի, ուաց. ա. Առօղ զաւանդ ինչ 'ի պահել. *Բազում աւանդառուք զաւանդս լի զպահեստս բարձեալ՝ անդ անկանէին. Բուզ. ը. 12. *Աւանդառուք և պարտականք. Խոր. փ. 27. *Ոչ 'ի հաւանականցութեն միմեանց խոնարհէին, աւանդողաւն և աւանդառուաւն. Սարկ. Համբէն.

ԱՒԱՆԴԱՏՈՒ, տուի, տուաց. } գ.
ԱՒԱՆԴԱՏՈՒՐ, տրի, րաց. } ա.
Տուօղ կամ տէր աւանդի. *Ողջ անարատ յիւրաքանչիւր աւանդատուացս (կամ աւանդատուս) հասուցանել մարթասցեն. բ. Ղ. փ. 15.

ԱՒԱՆԴԵՄ, եցի. ն. Παρατίθημι, παραδίδωμι. Depono, commendo, repono, trado, եւն. Տալ ինչ ումեք իբրև աւանդ. դնել յաւանդ. և Փոխանցել յայլս զբան ինչ պահելի հաւատարմութը. յանձն առնել. յանձնել. էմանէթ վէրմէք՝ գօմագ, թէսլիմ էթմէք. *Զաւանդն՝ զոր աւանդեցաւ նմա. Որպէս աւանդեցին մեզ. Ես ընկալայ 'ի տեառնէ, զոր և ձեզն աւանդեցի. Աւանդեսցես զնա որդւոյ քում 'ի խորան. Աւանդեաց իւրոց հնազանդելոցն խորհուրդս և նուէրս. եւն. *Աւանդեցին իւրեանց ազգին զխորհուրդն յառաջագոյն. Ագաթ. *Աւանդեն զուսումն միմեանց 'ի բերանոյ. Եղնիկ. *Աւանդելի է նորագունիցն զուսումնականն. Սահմ. ծզ. *Որ ինչ իմաստութեն են ջանք, փոյթ յանձին կալան աւանդել յունաց. Խոր. ա. 1. *Զոր աւետարան ուխտին աւանդեցին կնքով. Փարպ. *Հաւաստեցին և աւանդեցին պաշտօն օրհնութեն կատարել. Նար. խլ.

ԱՒԱՆԴԵԼ. Տալ և ընծայել ումեք զոր ինչ և է, կամ դնել և պահել ինչ ուրեք. կր. Տուեալ լինել. դնիլ. *Աւանդել զիշխանութիւն և զգանձս որդւոց իւրոց. Խոր. ա. 16. *Նմա աւանդեցաք զորդութիւնս մեր. Ագաթ. *Որում աւանդեցայք յառակ վարդապետութեն. Հռ. զ. 17. *Առ որս աւանդեցաւ. Կանոն. *Պահանջէ զուսումն՝ յոր աւանդեցաւ. Եղնիկ. *Զոր 'ի ներքս 'ի գերեզմանիդ աւանդեցէք. Անչափ մեծարեաց զդանակն գայլախազեայ, մինչև ընդ իւր աւանդեաց 'ի թամնաքարի. (այսինքն յանձնեաց գնել). Եղիշ. Բղմ. և յէս. *Որ ապականեցաւ աւանդեալ (ըզմարմինս՝) անեղծս առնես. Նար. կգ. *Այսօր խնդրի պատուական փայտ խաչին աւանդեալն 'ի գողգոթայ. Շար.

ԱՒԱՆԴԵԼ ԶՀՈԳԻ. Յանձն առնել 'ի ձեռս այլոյ զհոգի իւր. հանել զհոգին. վախճանիլ. փոխիլ 'ի կենաց. հոգին տալ. ճանըն թէսլիմ էթմէք, թէսլիմ օլուն մագ. *Ի ձեռս քո աւանդեմ զհոգի իմ. Ղկ. իգ. 46. *Հաւատարիմ հաստչին աւանդեսցեն զհոգիս իւրեանց ողջոյն. ա. պ. դ. 19. *Մինչ չէ զշունչն աւանդեալ էր. 'ի գաւրս զեղբարդն կարդէին. Յհ. կբ.

ԱՒԱՆԴԻԵՄ, կամ ԱՒԱՆԴԻԻՄ. ն. որ և ԱՒԻԵՄ, կամ ԱՒԻԻՄ. Յաւելուն հարկանիլ. իբր ցնորեալ ստատանգիլ. մոլեգնիլ. Παροιστρέω. Oestro captus insanio. (որ 'ի Ոբ գիրս թարգմանի, զայրանալով զայրանալ, ծըննկեց լինել). *Զարախօսէս զեփրեմայ իբրև զաւանդողն երինջի առուհակութիւն մալարէ. այս է, զի զօրինացն լուծն անարգեաց. Սեբեր. ծ.

ԱՒԱՆԴԻՉ, դչի, չաց. ա. Աւանդօղ. որ աւանդեացն կամ ուսոյցն. *Միաբանել ընդ ուղղափառութեան աւանդիչս. Յհ. իմ. կանոն. *Յանուանէ ոչ զխնդէք զայսորիկ աւանդիչսն. Լմբ. պրգ.

ԱՒԱՆԴԻՔ, դեաց, դեօք. գ. Աւանդք. աւանդութիւնք. վարդապետութիւնք. *Սոյնգ իմացողաց ծանուցանէ զնորոյ ճշմարտութեն աւանդիւս. Շ. Բարձր.

ԱՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Παράδοσις. Traditio. Δόγμα. Decretum. Աւանդեալն, աւանդիլն, և աւանդեալն բան. որպէս վարդապետութիւն, ուսումն, օրէնք, պատուիրան, սովորութիւն եւն. և այն՝ ածային, առաքելական, կամ եկեղեցական. կամ մարդկայինն՝ գովելի կամ պարսաւելի. որ ինչ 'ի նախնեաց փոխանցեալ իցէ առ յետինս՝ որդւոց յորդիս. թէլքին, ուսթօրէլ, թէնպիհ, ադէթ, թէօրէ, գօյթէ, եւն. *Պինդ կալարուք զաւանդութիւնն՝ զոր ուսարուք եթէ բանիւ, և եթէ թղթով. Նախանձախնդիր էի իմոյ հայրենի աւանդութեանցն. Ունիք զմարդկան աւանդութիւն. եւն. *Աւանդութիւն լուսաւորութեն հաւատոյ. Ագաթ. *Զաւանդութիւն հարցն մերոց (գրաւորս). Ընդունայնախօս աւանդութիւնք. Կորիւն. *Զնորայ աւանդութեն չնորհ. Գէտ. *Զհնոյն օրինաց, և զնորոյս աւանդութեն. Զայս աւանդութեն խոստովանութեն. Նար. *Տօնից կամ այլ ինչ աւանդութեանց եկեղեցւոյ զանազանութիւն. Նորաձև աւանդութիւնք. Շ. Թղթ. *Որ և լինելով աւանդութեն քաղաքի իւրու հաստատակաց օրէնք մականուանեցաւ. Գաղ. օրէն. ա.

Որպէս Աւանդումն. տուչութիւն. փոխանցումն. *Զխորհուրդն փրկական մարդկան բաշխեր առ հաստատուն խորհրդական աւանդութը. Յհ. կբ. *Առ մեզ միայն հաստատեալ աւանդութը 'ի նոյն գրերէ. Շ. Թղթ.

Որպէս Աւանդ. *Անդ առնայր զաւանդութն իշխանութեն քահանայութեն, մարգարէութեն, եւն. Ագաթ. *Զմաքուր հաւատութեն պահեաց աւանդութիւն. Գէտ.

Որպէս ջն. Δόγμα. Dogma, doctrina. որ է Վարդապետութիւն կամ խորհուրդ հաւատոյ, և ուսմունք եկեղեցւոյ. *Ո՞րքան աւանդութիւնս բանս մեզ ցուցանէ. Մերժեն 'ի միմեանս աւանդութեանցն՝ զրօնից ըստ զօրութեն. Նիւս. երգ. ստեղ.

Որպէս Պատմութիւն անընդհատ իջեալ յառաջնոց առ յետինս. րիվայէթ, ֆէրմա-էսէր, խապէր. *Պատմեցից ձեզ զբոյս անգիրս՝ յաւանդութենէ 'ի մեզ հասեալ. Խոր. ա. 5. *Մեծահռչակ այս խորհուրդ աւանդութը առ մեզ հասեալ. Շար.

ԱՒԱՆԴՈՒՄՆ, դման. գ. Աւանդեալն, իլն. յանձն առնելն. մահուանդ զհոգւոյ. *Աւանդումն հոգւոյ. Շար.

ԱՒԱՆԻԿ. մ. Ահաւասիկ. ահա. իջէ. յն. իտօ. որպէս թէ՝ ահա. *Աւանիկ կին քո առաջի քո. Ծն. ծբ. 19. եւն. Իսկ Ոսկ. մ. ա. 9. *Բայց արդ աւանիկ 'ի

լու անդր իմն ցանկացեալ են»։ որ Եբր. ժա. 16. *Նոր աւանդիւ աշխատաւորանն իմն ցանկացեալ են»։ ըստ յն. աւար, փէ. այսինքն՝ իսկ, այլ, բայց՝ արդ։

ԱՒԱՂ, կամ ԱՒԱՂ. ոյ, ով, կամ ի, ու, իւ. գ. Ձայն, հնչիւն, մանաւանդ եղանակաւ որպէս երգ, քաղցրաձայնութիւն. մեղեդի. (նոյն բառ է և ամէն. աւաղ, աւաղ, հաղա. և լտ. վօքս. իտ. վօչէ. աւաղ. վայ։) յոյն. սէս, սէբրս. և փոյտէ. *Ի բառիցն երկակի ըննի անհաւատութիւն. կամ երկայնութ աւաղային, են. Անյ. պորփ. *Թուլաբար աւաղաւ ընթեռնուլ. Երզն. ք. *Ձայնիւ իմն հնչեցելովք ելլոգացի աւաղաւ. Սոկր. *Մեղմ մեղեդեօ և աւաղս նուագեն քաղցր և մեղկ յոյժ. Մագիստ. *Աւաղ, յուշոց, և այլ աղանդոց զըղոյց (մի գլցին՝ ի բերանս մանկանց). Բրս. մրկ.

ԱՒԱՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Մրմնջական. եղանակաւոր. *Ցորդ արկեաց աւաղական ձայնիւ զնոյն զանգս ընդ ուղղափառս. Սոկր.

ԱՒԱՂԵԼ կամ ԱՒԱՂԵԼ. ն. չ. Մրմնջել. երգել. եղանակել ձայնիւ. *Ցամենայն անդ երկրի անխափան եղանակէր, այսինքն աւաղէր. ձայն զի և հանուր գոյր երաժշտական արուեստին. Մագիստ.

ԱՒԱՅԻԿ. Տ. ԱՀԱՒԱՍԻԿ. *Աւասիկ եմ. Ծն. իբ. 1. են.

ԱՒԱՏ. Տ. ՀԱՒԱՏ. իբր հաւատարմութիւն. *Ոչ առնէին համար արանցն, զի յաւատ գործէին. Դ. Թգ. ժբ. 15։ իբ. 7։

ԱՒԱՏԱՄ, ացի. Տ. ՀԱՒԱՏԱԼ. *Աւատալ... Աւատամ. Վրք հց. յ։ *Զէ, մի աւատայք. Մագ. ծբ։ *Աւատամ և այնմ լինել ժառանգակից։ Աւատալով և սիրով հաւատով աւատացեր. Լմբ. պտրգ։ Տես և ՀԱՒԱՏԱԼԻ։

ԱՒԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ՀԱՒԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Աւատացոյց զնա երդմամբ. ծծ։

ԱՒԱՐ, ի, կամ ոյ, աց կամ իւ, աւ, օք. գ. Προνομή, σκῦλον, λάφυρον. Praeda, exuviae, spolium, են. Անկած պատերազմի. առ. ապուռ. կապուտ. կողոպուտ. աւար. և գերի. ղէնիմէթ, եաղմա, չիբեար, փոյմա, փոյմանչըգ, եաղմա. *Աւարն զամենայն աւար նոցա։ Զկապուտ և զաւար բանակին։ Զգիմաւոր ուղխս զաւարի իւրոյ։ Զաւարին աւարոյն։ Աւարօքն մեծամեծօք՝ զոր առին։ Ցաւարացն զոր առին։ Լցան աւարաւ բազմաւ. են։ *Բազմանորով զաւարեցն ընչեղութիւն։ Վարին խաղաղութիւն և յաւարեցն հինահաւութիւն. Պիտ։ *Զառ և զաւար 'ի մի վայր ժողովել. Ցհ. կբ։

Եւ որպէս վերացեալ, Աւարառութիւն. աւարումն. յափշտակութիւն. *Մատնել յաւար։ Լինել յաւար։ Բաշխել յաւարս. են։ *Զի 'ի նմանէ է աղանդութիւն, նա աւար և գերութիւն. Ը. աչքոսք. ա։ *Հողն յորոց չլսեցին նոցա յաւարի. Փարպ։ *Յաւար յաւար արշաւեալ գնաս. Եղիշ. 13։

ԱՒԱՐ կամ ԶԱՒԱՐ կամ ԶԱՒԱՐԻ Ա-ՌՆԵԼ, կամ ՏԱՆԵԼ ԱՒԱՐ, կամ ԶԱՒԱՐԻ ԱՌՆՈՒԼ. ԱՒԱՐ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Προνομεύω, σκυλεύω, ἁφαρπάζω, διαρπάζω. Spolio, depredor, diripio, են. Աւարել. յափշտակել. կողոպտել. թալլել, թալանել, գէլիմէթել. թալանմագ, եաղմա էթմէք, չափէթ էթմէք. *Առին աւար։ Զկապուտ քաղաքին առ մեզ յաւար։ Զոր առին յաւարի։ Զաւար նորա և զանասունս նորա յաւարի։ Բազում զանձս յաւարի առին։ Ացէ աւար զամենայն որդեծնութեան. Սուրբ աւար զամենայն քաղաքն նոցա։ Զամենայն սաղացուածս նոցա առին յաւարի։ Զամենայն կապուտ նորա և զանասուն առին յաւարի։ Զաղայս իմ աւար հարկանել։ Ո՞վ իցէ՝ որ ոչ հար աւար զկապուտ նորա։ Վաղվաղակի աւար հարկանիցիր. են։ Իսկ Գծ. ը. 21։ Ես Գաղ. ա. 13. *Աւար հարկանել զհաւատացեալս կամ զեկեղեցին», իմա որպէս յն. πορθέω. diruo, vasto, depopulor. վեր 'ի վայր առնել. քակել քակտել, աւերել. պասմագ, կոյրմագ։

Իբր էր. *Աւար հարան զարջք և կաղմածք անտի. Ցհ. կբ։ *Բազումք 'ի նոցանէ յաւար երթեալ էին 'ի քաղաքս բաստրայ. Ա. Դ. է. 26. յն. ըմբռնեալ էին։

ԱՒԱՐԱԲԱՇԽ, ի, իւ. ա. Բաժանող զաւար, որպէս գնի 'ի յն. *Ոչ գտանիցեն զնա աւարաբաշխք. Դտ. է. 30։

ԱՒԱՐԱԲԱՐ. մ. Իբրև աւար, և աւարառութեամբ. *Եկն եհաս նա ի քաղաքն յայն, և խնդրէր առնուլ աւարաբար. Ա. Դ. ը. 3։

ԱՒԱՐԱՄԱՍՆ, սին. գ. Մասն աւարին. բաժին հանեալ 'ի բաշխման աւարի. *Աւարամասն ինքեան առնուլ. Պիտ։ *Քննադատով բանակին աւարամասն առեալ զողորմութեանցն այլ բերումն. Ճ. Գ։ *Բազում աւարամասն պարգևս հանէին. Բուզ. է. 2։ *Սուղ ինչ աւարամասն առաքեաց թագաւորին արևմտի. Ասող. բ. 3։

ԱՒԱՐԱՌՈՒ, ուի, ուաց. ա. Προνομεύων, προνομεύσας. Առող զաւար. և Աւարաբաշխ. Տես Եզ. ծէ. 14։ իէ. 24։ Երեմ. լ. 16։ լե. 10։ ծ. 10։ Դտ. բ. 14. 16։ Եղիշ. լբ. 10։ *Աւարառուք ըմբռնեալ զաւարացուածոց նոցա աշխատեցան. Եղիշ. գ։ *Ցափշտակող և աւարառու. Եղիշ. ևս։ *Ցաւարառուացն որոց և պատահեցաւ՝ զնոսա կոտորեաց. Լաստ. իա։ *Որ աստ կիրառ խնամանեալ. անկիզան աւէ, եթէ որ աստ կիրառ աւարառութեամբ. Ոսկ. Ես։

Եւ իբր Աւարառողական. իբրու աւար առեալ. *Այլև լցեալք երկուութեանց իւր աւարառու և յորդառատ շահիւքն. Պիտ։

ԱՒԱՐԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. } Աւար կամ
ԱՒԱՐԱՌՈՒՄՆ, ռման. } 'ի յաւարի առնուլն. աւարումն. *Եւ ոչ զաւարառութեանցն կարեն յինքեանս բերել մրցանակ. Պիտ։ *Աւարառութիւն զնոքօք զեղեալ։ Բազում աւարառութեամբ կապուտ կողոպուտ առնէին. Ցհ. կբ։ *Ցաւարառութիւն խառնեալ. Լաստ. ի։ *Աւերէին զաշխարհս աւարառութեամբ։ Արգելցես ըզ-սուր քո յարենէ, և զձեռն քո յաւարառութենէ. Ղևոնդ. դ. է։ *Ալյուրհեան ընդարձակեալ փոխանորդի առնուլ աւարառումն. Պիտ։

ԱՒԱՐԵՄ, եցի. ն. Σκυλεύω, πορθέω. Depraedor, spolio, devasto, են. Աւար առնուլ. յաւարի առնուլ. աւար հարկանել. յափշտակել. կողոպտել. Տես Ցես. է. 27։ Օր. իա. 10։ Եղիշ. իբ. 19։ Ա. 24։ բ. Ծ. Ե. 25։ *Զգերեալսն 'ի նոցանէ աւարեալ. Պիտ։ *Աւարեալ միշտ յաղթող զխաղաղին հանճարութեան. Նար. ծբ։ *Ոչ յափշտակեցաք, ոչ աւարեցաք. Բուզ. գ. 6։ *Ընդ աւարողի գերել զմիտս անձնեանն 'ի հնազանդութեան քո։ Աւարող ժողովուրդն. Պիտ։

Երբեմն գրի ԱՒԱՐԵԼ, իբր Աւերել. զի և յն. լտ. ⁊ անդէն յայն 'ի կրկին միտս բերեն։

ԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՒԱՐԱՌՈՒԹԻՒՆ. *Անձկի են այն աւարութեան և յափշտակութիւն. Բուզ. գ. 6։

ԱՒԱՐՈՒՄՆ, րման. Տ. ԱՒԱՐԱՌՈՒԹԻՒՆ. *Սոսկապայէս աւարումն գերելոցն արար. Անյաղթ. բարեբ։ *Աւարումն սասանեալ, կամ եկեղեցւոյ. Պիտ։ *Աւարումն ընչից. Մաշ։ Իսկ Փիլ. ծ. բան. *Աւարումն քաղաքաց»։ յն. πόρθησις, որ է և աւերումն։

ԱՒԱՐՏ, ի. գ. Τέλος. Finis, terminus. Κορωνίς. Coronides, summitas. ըստ և նոյն ընդ Վերջ. վախճան. ծայր. կատարած. յանգ. և կատար իբր պսակ. գէլ. խաւարումն. բովանդակութիւն. *Լինի արդ զլուխն հատեալ, և յոլովից ասնկամանցն զայն 'ի վերայ դնէ աւարտ. Ածաբ. 'ի կէր։ *Եթէ զաւարտին քարն ոչ դնիցեմք, որ է կապ ամենայն շինուածոյն, կործանի բովանդակ շինուածն. Եփր. ատեար։ *Գլուխ և աւարտ մարտիրոսաց. Ճառ։ *Զաւարտ ամենայն առաքինութեան զանոխակալութիւն ջանաս. Ոսկ. յհ. ա. 22։ Ես մ. բ. 27։ *Զառաքինութիւնս 'ի մի վայր ժողովեալ պօղոս՝ զսէրն աւարտ արար ամենայնի. Հց. աւ. կիւրղ։ *Դնէ զքմի գալստեանն օրէնս աւարտ ամփոփութեան. Արշ. լգ։ *Աւարտ կատարման իւրոց սովոր եմք կոչել։ Ի նոյն բերէ և քարոզն զաւարտն։ Այսպէս աւարտ զայն գնէ՝ զօրհնելն զնա ամենայնիւ. Խոսր. պտրգ. Ես ծմ։ *Զհիմն սկզբան և զաւարտ լրման. Նար. ծբ։ *Զմերայինն լուսաւորչի զաւարտ համառօտ հաւատոյ հաստատութեան յանձինս մեր հաստատեցուք. Լմբ. հանգ։ *Վայելչութեան աւարտ վերջին չարեացն։ Բոլորումն (չարեաց) զայս գնելով աւարտ. Պիտ։ *Ցերկրիս հայոց 'ի չորրորդ բաժինս, և յերրորդ հայոց աւարտին. Զենոբ։

ԱՒԱՐՏԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Աւարտել զբան. կատարել զխօսս կամ զգիրս. *Սկըսեալ 'ի մարդն առաջին՝ աւարտաբանէ 'ի քսանևմեակն կոստանդիանոսի. Ասող. ա. 1։

ԱՒԱՐՏԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աւարտումն բանի. լրումն ճառի կամ գրոց. *Մովսէսի խորենացւոյ աւարտաբանութիւն մերոց հայրենեաց. Խոր. ա. 1. 'ի Վերնագրի։

ԱՒԱՐՏԱԲԱՐ. մ. Մինչև ցաւարտն. գլխաւորելով. *Զաշխարհակեցոյց խորհուրդն աւարտաբար շարակարգեցաք. Զքր. կբ։

ԱՒԱՐՏԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Կատարել. 'ի կատար հասուցանել. աւարտել. *Սուրբ մխիթարիչ հոգի, որ այսպիսի զենումն աւարտագործես. Ոսկ. ղկ։ *Զեկուցանել զպատարագութեան նուիթոյն առ կատարումն սքն եկեղեցւոյն աւարտագործեալ. Արծր. դ. 11։ *Այսօր աւարտագործեալ կատարաշինեցաւ լրումն եկեղեցւոյ. Թէոդոր. 'ի խոյսն։

ԱՒԱՐՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նշանակ աւարտման. և աւարտեալ. *Մանաւանդ՝ յանգական և աւարտական է. Երզն. քեր։ *Ի քսան և ինն օր և կէսոյն աւարտական, գարձեալ նորէ զիւր հրնութիւնն մանկական (լուսինն). Երզն. ոփ. Երկն։

ԱՒԱՐՏԱԿԷՏ, կիտի. գ. Στιγμὴ τελεία. Punctum perfectum. որ և ԿԷՏ ԱՒԱՐՏԵԱԼ ասի. կէտն եդեալ 'ի նշան աւարտման կատարեալ բանի. որ է այս (։) այլ երբեմն գնի 'ի ձեռագիրս այսպէս (·: կամ :·). և երբեմն հանգոյն յն. և լտ. (.) որ է 'ի մեզ սովորաբար միջակէտ։ *Ըզ-փաղութեան աւարտիցէ աւարտակէտն

և տարրակիտովք. Մագ. ւ:

ԱՒԱՐՏԱՀԱՍԱԿ. ա. կատարեալ հասակաւ՝ ըստ ամաց, և ըստ երևելի բարձրութեան. *Զաւարտահասակ դիտակն իւր եւ առաւել փայլուն և պաղպաջուն զգեստուք պճնաւորեալ. Յհ. կը:

ԱՒԱՐՏԵՂ. ա. Յաւարտն կոյս երկարեալ. որպիսի է եռավանկ բառ, որոյ առաջին վանկն իցէ սուղ, և երկու յետինքն երկար. *Աւարտեղն (բաղկանայ) ն՚աղօտէ և ն՚երկուց երկարաց. որպիսի, ստէփանոս. կմ՝ երկնային, գործական, տեսանէ, բերանով, ևն. Քեր. Եր. և Երզն:

ԱՒԱՐՏԵՄ. եցի. ն. Τελέω, τελευτάω. Finio, termino, ad finem perduco, perficio, absolvo. Յաւարտ կամ 'ի կատար հասուցանել. կատարել. յանգ հանել. գլխաւորել. լմնցնել. գլուխ հանել. բիթիրմէք՝ թամամ էթմէք. *Զգործն 'ի կատարումն աւարտեաց. Խոր. գ. 58: *Աւարտեցեւ զպէտսն գուզնաքեայ 'ի վերայ բանիս (այսինքն վերջաբանութեան): Բազմազան հալածանօք (զկեանս) աւարտեալ. Պիտ: *Բանաւոր իմացուածովք աւարտել զբանսն. Խոսր: *Զամն 'ի լրումն ածեալ աւարտեաց: Հրամանն սոսկալի կամայն հօր յորդին աւարտեալ: Ճարկապեալ աւարտեցաւ 'ի մի բոլոր լրութի: Ո՛վ որքան մեծ է 'ի քեզ աւարտեալ խորհուրդ սրբութեան. Նար. խչ. և կուս: *Աւարտեա զսա 'ի խորհրդականութի մարմնոյ և արեան միածնի քո. Պտրգ: *Ամենայն ընթացք շաւղաց իւրոց յոչինչ աւարտի. Կլիմաք: *Կէտ աւարտեալ է սրամախոհութե յանգեցելոյ նշան. Թր. քեր:

ԱՒԱՐՏԻՄ. որպէս Ի կատարելութի հասանել. 'ի ծայր բարձրութե գտանիլ. ծայրանալ. գերազանցել. *Ի գեղեցկութի հասակի աւարտեալ. Խոր. ա. 28: *(Երկինք) աւարտեալ 'ի բարձրագոյնսն. Արիստ. Տ: *Գտաւ առաքինութեցն աւարտեալ մասամբք: Պատուեցայ աւարտեալ բարձրութեամբն: Աւարտեալ բանականագոյն արհեստից: Անշարժ հիմամբ հաւատոյն աւարտեցան ամբողջ և միահամուռ բարեգործութեցն վարք. Պիտ:

ԱՒԱՐՏՈՒՄՆ, տման. գ. Աւարտելն, աւարտիլն. աւարտ. վախճան. յանգ. կատարումն. լրումն իբր պսակ. ծայր. *Սա է փրկութե մերոյ աւարտումն. Յհ. խմ. էկ: *Բանիս աւարտումն առնեմ. Մաշկ: *Պատուհաս խմոյս պարտուց աւանիք աւարտման ունի զառհման: Ի նոյն գիր բերեալ զաւարտմունս տանցն: Մինչև 'ի լրումն աւարտման բանիս: Ի յաւարտումն եպրապէի: Աւարտումն ամանակի: Ամբարձար 'ի կատար աւարտման վերնայինն երկնի. Նար: *Զի և թիւ խնուոցն քահանայապետութեյ առցէ զաւարտումն. Ճ. քարոզ: *Յորժամ խորհուրդն չար՝ գործով յաւարտումն գայ. Լմբ. աղ:

ԱՒԱՐՏՈՒՆ, տնոյ, ոց. ա. Τέλεος, τέλειος. Perfectus. Աւարտեալ. կատարեալ. աւարտական. *Ո՞ր աւարտուն, և ո՞ր անաւարտ: Աւարտնոց և անաւարտից. Անյ. Վերլ. արիստ:

ԱՒԱՔԵՄ, եցի. ն. } Ἀποσυνάγω.
ԱՒԱՔԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Dispello.
Նոյն ընդ Ապաքինել. փարատել զցաւս. ցրել. 'ի բաց պարուրել. ըստ յն. բացահաւաքել, կամ տարահաւաքել. աղարկել, փէք էթմէք. *Անգէն աւաքէր զցաւ 'ի բորոտութէ իւրմէ... Աւաքեցես զցաւ 'ի բորոտութէ իւրմէ... Աւաքեսցէ զբորոտութիւն. Դ. ԲԹ. է. 3. 6. 7. 11. ուր յօրինակս ինչ գրի և ԱՒԱՔԵՑՈՒՑԱՆԵԼ:

ԱՒԱՔԵԼ. որպէս Հաւաքել. Ἀποστέλλω. *Մի ժողովեսցիս, և մի եւս աւաքեսցիս. Եզեկ. իթ. 5: *Երկնային պտուղ աւաքեալ արարէք. Բրս. ողոր: *Ի մի տեղ նիզակաց աւաքեալ ամփոփեալ (կամ առեալ հաւաքեր ամփոփեր) զերկիրն. Գ. Դ. ղ. 4:

ԱՒԵԱԼ. Ըմբռնեալ յաւիտն. ցնորեալ. ('ի Աւեմ, կամ իմ.) *Բամբասի եփրեմ իբրև զաւեալ երինջ. Բրս. Ղրփ: Տես և ԱՒԱՆԴԵՄ, գիմ:

ԱՒԵԼ. գ. Σαρός. Scopae, verriculum. Խուրձ ձիւղից բուսոց 'ի մաքրել ըզփոշի զաւելորդս և զաղտեղութիս գետնոյ, կամ յատակի բնակութեց. սիփիրկէ. *Զաշխարհանաց (կամ զապաշաւանաց) աւելըն կապեալ, զեկեղեցիս 'ի մեղաց մաքրեալ. Գնձ:

ԱՒԵԼ ԱԾԵԼ. կամ ԱԾԵԼ ԱՒԵԼ. Աւելուլ. կամ աւլել. մաքրել. սիլմէք. սիփիրմէք. Σαρόω. Verro, mundo, scopis purgo. *Լուացանիցէ Քրիստ, և ածիցէ աւել 'ի տան. Ղկ. ժէ. 8: *Ածեր աւել տան քո աշխարհի. Ճոր:

ԱՒԵԼԱԲԱՆԵԼ. ն. Περισσολογέω. Sermone nimis multo utor. Աւելորդս խօսել. յաւելորդս բարբառել. *Արտաքոյ տեղւոյ աւելաբանել զոչ պատշաճսն. Լծ. տծոր:

ԱՒԵԼԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Περισσολογία. Sermo supervacuus. Աւելորդ բան կամ խօսք. ընդունայնաբանութի, զրախօսութի. ... *Ոչ աւելաբանութի համարէիր. Եղիշ. է: *Զլեզուագարսն առ 'ի պապանձեցուցանել զաւելաբանութիւնս. Յհ. իմ. պաւլ: *Հեռացո՛ զաւելաբանութիւնս նշկահելիս. Նար. ղա: *Ոչ վայրապար և ըստ աւելաբանութե գրեցին զայսոսիկ. Սարգ. ա. յհ. գ: *Մատնել քեզ յաւելաբանութիւն: Ըստ ձեր աւելաբանութե խօսիցդ. Ոսկ:

ԱՒԵԼԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Περισσότερος, περιττός, πλείων. Abundantior, amplior. Աւելին քան զայլս. առաւելագոյն. առաւելեալ յինչ և է կարգի. առաւել. *Աւելագոյն է նոցա (պատիւն) քան զազգամայ. Եբր. ծն: *Մի նախանձել ընդ շնորհս ընկերին, եթէ աւելագոյն ինչ ունիցի քան զնա. Սարգ. ա. պ. ի: *Ընչոյ աւելագունի 'ի նմանէ քարշումն. Պիտ: *Զի մի աւելագոյն ինչ իշխանութիւն միածնին տացես. Ոսկ. յհ. ա. 3: *Օգուտ չունի աւելագոյն ստանալ. Ագաթ: *Զբանաւոր ազգն աւելագոյն պարգևօք պատուեալ. Փիլ. էլ. ի. 51: *Ունի իմն ծերութի, իմաստութի, ժամանակաւ և հմտութե աւելագոյն. Ոսկիփոր: *Նոցա տայ աւելագոյն իմնամ առնիցէք ձանապարհացն: Եւս աւելագոյն պատժոյ արժանի է. Ոսկ. էո:

ԱՒԵԼԱԳՈՅՆ. մ. Περισσοτέρως, πλεῖον, ἐπὶ πλεῖω. Magis, amplius. Առաւել. եւս քան զեւս. ... *Ի նմանէ աւելագոյն ծանեայ. Փարպ: *Աւելագոյն իմն յորդորէին. Արշ. իը: *Աւելագոյն 'ի միտս մարդկան այն իմն դժուարին է: Մի ինչ այլ աւելագոյն կարծել վասն նոցա. Ոսկ. մ. ա. 2: յհ. ա. 2: *Վասն այսորիկ և աւելագոյն պատուեալ է եօթներեակն. Փիլ. ծ. բան: *Նոքա (հրեշտակք) առաւել դողան և երկնչին յայս քան զմարդիկ. որպէս և աւելագոյնն գիտեն, նոյնպէս աւելագոյնն երկնչին. Ոսկ. էո:

ԱՒԵԼԱԳՈՐԾ. ա. Գործօղ աւելորդս. հետաքրքիր. կամ Յաւելորդս գործեալ. ումպէտ. վայրապար. *Սակաւ առ կաւ գնացեալ երթիցէ առ աւելին և աւելագործ զգայութիւն. Փիլ. լն. գ. 260: *Մի ոք զմեզ յայսմ վայրի բամբասիցէ՝ իբրև աւելագործ ինչ խառնելով զմերս ընդ նոցայն ջան. Նանայ. յովհ: Տ. և ԱՌԱՒԵԼԱԳՈՐԾ:

ԱՒԵԼԱԳՈՐԾԱԿ. ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Անգոսնել զմերս աշխատութիւն իբր զաւելագործակս և զընդվայրաքննիչս. Անան. էկեղ: Տես և ԱՒԵԼՈՐԴԱԳՈՐԾ:

ԱՒԵԼԱԳՈՐԾԵԼ. ն. Ἐξεργάζω, περιεργάζομαι. Efficio, curiose ago. Աւելի ջանիւ գործել. մեծաւ փութով կամ վայրապար 'ի գործ արկանել. *Փախչել 'ի սպասաւորութէ ցանկութեանց մարդկան անմտաց և մեծասակարաց՝ զընդգլխին 'ի նացանէ աւելագործել. Բրս. հց. ը:

ԱՒԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. ն. Περιεργία. Curiositas, nimia diligentia. πλημμέλημα, opus inconcinnum. Աւելորդ գործ, կամ փոյթ ումպէտ գործոյ. աւելահոգութի. անցանելն ըստ չափն. *Զականջան անապահաւասն վասն բազմախոյզ իւրաց աւելագործութե բարձեալ թողեալ: Խահամօրաց և կամ հաւաքագործաց աւելագործութիւք՝ թշուառական որովայնի արուեստք. Փիլ. նխախն. և լիւս: *Ի մարդկայինն յաւելագործութե յանցուածոց. Նիւս. կազմ. է:

ԱՒԵԼԱԴԱՏ. ա. Բառ ռմկ. իբր այն՝ որ շատ աշխատի. *Ճառք այն են՝ որք աղքատանան յաւելադատ ելոյն. Ոսկիփոր: (կամ ԱՒԵԼԱԴԱՏԻԼ, տելոյ):

ԱՒԵԼԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Προστίθημι. Appono, adjicio, addo. Աւելի ինչ 'ի վերայ դնել. յաւելուլ. առաւելուլ. էքլէմէք. *Պարտ էր ակնածել, և ոչ եթէ աւելադրել 'ի չար գործոյն իւր. Պիտ: *Ասաց բանիւ միայն արար զամենայն, և ոչ այլ ինչ աւելադրէր. Ոսկ. յհ. ա. 37:

ԱՒԵԼԱԽՆԴԻՐ, դրի, րաց. ա. Περίεργος. Curiosus. Որ 'ի խնդիր է աւելորդաց. զրախնդիր. հետաքրքիր. ընդվայրաքննին. *Դուք էք մշակք աւելախնդիրք. Մխ. ծն: *Խոնարհ բանիւ շահեաց զաւելախնդիրսն զայնոսիկ. Վրք հց. ծղ:

ԱՒԵԼԱԽՕՍ, ի, աց. ա. Περισσόλογος. Multo sermone utens. Շատախօս. ունայնաբան. ճճախօս. պօշպօշաք. *Առ ինչ զարձայք անգրէն 'ի պատերազմ ո՞վ աւելախօսք. Մագի:

ԱՒԵԼԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՒԵԼԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Թողեալ զաւելախօսութի բանիցն. Ոսկ:

ԱՒԵԼԱԾ. գ. Բառ ռմկ. որ և ԱՒԵԼՈՒՔ. աղբ. փոշի կամ խոտ, որ ժողովի յաւել ածելոյ. սիւփիւնթի. *Զաւելածն կուտեաց 'ի մէջ տանն. Ոսկիփոր:

ԱՒԵԼԱԾՈՒ, ծուի, ծուաց. ա. գ. Σαρωτής. Scoparius. Որ աւել ածէ. սիւփիւրիւճի. *Եղէց լուացօղ ոտից ձերոց, և աւելածու վանացս. Վրք հց. իղ:

ԱՒԵԼԱԾՈՒ ՏԱՃԱՐԻՆ. Νεώκορος. Aedituus. Սպասաւոր տաճարի կամ եկեղեցւոյ. վերակացու սրբութեանց և սպասուց. *Վիճակ տաճարին աւելածուաց է այս: Զքահանայս առաջին տաճարաց աւելածուաց տաճարին: Իսկ զառաւօտագինն տանուտէրութ հրամայէ գործել աւելածուաց՝ նախնիս հանել գեր 'ի վերայ եղելոյն. Փիլ. ...: *Աւելա-

ծուլաց տան ուտեան. Վրդն. երգ։

ԱՒԵԼԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀδηφαγία. Edacitas, voracitas. Ուտելն աւելի քան զչափ. շատակերութիւն. *Ցուցք յաւելակերութեան և 'ի յագեցմանէ ծնանին. Ոսկ. յհ. ա. 21։

ԱՒԵԼԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՒԵԼՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. Աւելորդ հոգ մարմնաւորաց։ Ոսկ. յհ. ի. 39. ուր այլ ձ. և տպ. աւելաստացութիւն. իսկ յն. զեղխութիւն։

ԱՒԵԼԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աւելի անուն. այսինքն մականուն. յաղթող, ճոխ. *Սահակ վարդապետ հայոց, որ ըստ աւելաձայնութեան տիեզերական կոչիւր։ Վարդ՝ որ ըստ աւելաձայնութեան սրբազան կոչիւր. Ասող. գ. 2. և 14։

ԱՒԵԼԱՅԱՆՑ. ա. Իբր Առաւելազանց. անցեալն ըստ չափ օրինաւոր. լափողանց. օրանողը. *Ցերկնէ առեն՝ սխալեալն և աւելայանցն հալածեալ է. Փիլ. նխ. ը։

ԱՒԵԼԱՍՏԱՑ, ի, աց կամ ից. ա. }
ԱՒԵԼԱՍՏԱՑՈՒ, ուի, ուաց. }
Πλεονέκτης. Avarus, avidus, fraudator. Սաստիկ աւելորդաց, և յաւելորդս ձգտեալ 'ի ստանալ, ագահ. յափշտակող. *Զկերեանց իսկ անձինս անիրաւեն աւելաստացն և չարն. Ոսկ. յհ. ը. 25։ *Կամի ծծ 'ի հաւատարմութեան կալ աւելաստացին առ նուազեալն. Շ. ճշ։ Տոնակ։ *Ագահին ոչ ագահ աւելաստացու է. Փիլ. լին։ *Անիրաւ և աւելաստացու 'ի սակաւուցն պակասութեան յանդիմանի. Բրս. կըմ։ *Որկորամոլ և աւելաստացու այլանդակաց։ Աւելաստացու ագահութի. Պիտ։ *Ուշոյն և աւելաստացուին. Մաշ. ա. գ. ա։ *Մեղանակապուտ և աւելաստացու վաճառողաց. Անան. եկեղ։ *Բանսարք և աւելաստացուք. Աղու. ժդ։ *Ընդ կռապաշտաց զաւելաստացուն դատապարտեաց. Սկեւռ. աղ։

ԱՒԵԼԱՍՏԱՑՈՒԱԾ. նոյն ընդ վ. *Աւելաստացուած լինել, ագահել. Փիլ. լին։

ԱՒԵԼԱՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Πλεονεξία. Avaritia. Փոյթ աւելի ինչ ստանալոյ. ագահութիւն. ցանկութիւն ընչից. *Աւելաստացութիւն մինչև ցոր վայր դատապարտի. յորժամ եկեղ որ ըստ օրինացն հրաման։ Երկոքին սխտանան. ոմն զչեշտութին, իսկ միւսն զաւելաստացութիւնն. արդ ոչ հեշտասէրն և ոչ աւելաստացուն յոր և լցէ իւր արտաքոյ դատապարտութէ են. Բրս. հց։ *Գողն զաւելաստացութիւն յերկար ձգտեալ, ակարութեամբ վերջացեալ՝ 'ի գոյգն ինչ ամփոփել։ Ագահ աւելաստացութեամբ։ Ագահութիւն աւելաստացութե. Փիլ։ և և Պիտ։ Մագ. ծէ։ Ոսկ. յհ. ա. 21։ ի. 23. 30։ ձձ։

Կամ Περιουσία. Opes, opulentia. Առաւելութիւն ստացուածոց. մեծութիւն. և ինչք աւելորդք. *Ոչ կոյր, այլ սրատեսիլ մեծութիւն է՝ առաքինութեանցն աւելաստացութիւն. Փիլ. խնամ։ *Որք յամենայնի որպէս զաւելաստացութին են փութացեալք։ Իբր զաւելաստացութիւն ինչ և զանօգտատարոյս կենցաղոյս զատ (զձի) համարել. Պիտ։

ԱՒԵԼԱՏՐԱՄԱԿԱՑ, ի, ից. ա. Որ ... զառաւել տրամաբանութիւն հաստատ... կամ զարարածութիւն. որպէս մարմինն ... զանկերպութ, և մակերևոյթն քան զիծ. *Եւ է աւելատրամակայքն՝ և զնուաւ... ունել զսահման, իսկ նուազքն ոչ

ևս. Արիստ. փոնալ. ըստ հյ. եեթ։

ԱՒԵԼԵՄ. որպէս աւմ. Աւելել. Տես ԱՒԻԼՆՄ, և ԱՒԵԼՈՒՄ. *Աւելեաց զխրցեկն, և զաւելածն կուտեաց 'ի մէջ տանն. Ոսկիփոր։

ԱՒԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Πλείων, περιττός, περισσός. Plus, plurimus, redundans, nimius, praestans. Յաւելեալ ինչ. առաւել. յոլով. շատ ևս. մեծ ևս. (իսկ ...՝ է յառաջ, նախ.) *Զինչ աւելի է, զի պահեցէք զպահպանութիւն նորա։ Զինչ աւելի է հրեին, կամ զինչ օգուտ 'ի թլփատութենէ անտի։ Աւելի առնուցուն։ Աւելի դատաստան ընդունիցին։ Աւելին քան զայն 'ի չարէն է. ևն։ *Մի պարծիք, թէ աւելի ինչ քաջութբ յաղթեցէք մեզ։ Եւ իւ երեւիմ քան զոքն աւելի. Փարպ։ *Աւելի քաջ քան զմովսէս. Եփր. համաբ։ *Ես ոչ միայն չեմ յաւելին (մասին արդարութեան), այլ և 'ի նուազ համեմատին. Յհ. օրբ։ *Աւելի տանջանք քան զամենայն մարդկան. Ագաթ։ *Յաղագս անչափին և աւելւոյ։ Ոչ դուզնաքոյ, և ոչ աւելւոյ նիւթոյ պէտք էին աշխարհի առ կազմութիւն. Փիլ. այլաբ. և նխ. ա։ *Հարիւր դահեկանի, և թերևս ևս աւելոյ։ Նոցայն աւելիք էին, և սորայս կարևորք։ Ի բազմութէ աւելեաց ևս վաղնջուց (այսինքն 'ի յոլովից հնագունից). Ոսկ. ... և մ. ա. 5։ և յհ. ա. 25։ *Գրեթէ ըստ ամենայն սխալից, կամ ըստ աւելեաց (այսինքն յոլովից) այլայլել պատահեաց մեզ. Արիստ. ... *Բազմիմաստութեանէ յերեւնաւոր, կմ թէ յևս աւելի 'ի հարիւրաւորն. Պիտ։

ԱՒԵԼԻ. Περισσός, όν. περισσότερος, ον. Supervacuus, superfluus, um. Աւելորդ. անցեալ ըստ չափ, և վայրապար. *Աւելի է ինձ և գրել առ ձեզ. բ. կոր. թ. 1։ *Աւելի ձեզ և անդէպ՝ այլ մարգարէն կացուցանել. Փարպ։ *Գործ աւելի համարիմ կալ և գնել ընդ նոսա յանդիմանութիւն. Վէցօր. ա։ Իսկ Մծբ. ժր. *Առնէ զնոսա աւելիս 'ի կենաց իւրեանց. կամ ընթերցէր աւելիս, կամ խիմ՝ անպէտս և անշահս։

ԱՒԵԼԻՔ, աւելեաց. գ. Հինգ աւուրք յաւելեալք ամի ամի 'ի հայկական ամիս թուեալս երեսուն եեթ աւուրցն. որպէս և առ եգիպտացիս։ Տոմար։ Յովհան. ևն։ *Որպէս յայտ առնէ նշանչիք երեք ժամն յաւելիման յաւելադրեալ. Խոսր։ *Թողում ըզհինգ թիւ աւելեացն անքննական. Եղն. ... *Օրն հինգ էր աւելեացն ըստ եգիպտացւոց. Լծ. կոչ։

ԱՒԵԼԻՔ, կամ ԱՒԵԼԻ. գ. Ὑπερβολή. Excessus. ὑπερβολικῶς, excessive. Որպէս Առաւելութիւն բանի, չափազանցութիւն. որ և առ ԸՍՏ ԱՒԵԼԵԱՑ, ԱՒԵԼԻ ԻՄՆ. *Ոմանք ասեն, թէ աւելի իմն է ասելն, եթէ ագահն կռապաշտ է. չեն ինչ աւելեաց բանք, այլ ճշմարտութիւն. Ոսկ. եփես. ժէ։ *Զիարդ լցեն մի ագահն և կռապաշտն. աւելի է բանդ. Եփր. եփես։ *Ոմանց ըստ աւելեաց իմն թուի ասացեալ՝ իբրև առ ինչ արկանելով։ Կարծել եթէ ըստ աւելեաց ինչ ասացեալ իցեն միայն բանքս. Ոսկ. մ. ա. 16։

ԱՒԵԼԻ ԱՆՈՒՆ. որ և ԱՒԵԼԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. Մականուն. մակակոչ անուն. *Ցիմ աւելի անունս (կամ անուանս, կամ զիմ ևն) 'ի վերայ եդ. Ճ. Ջ. 'ի մեծն... *Ըստ կարի ազգաչանաց զանունն տեղւոյն փոխեցաք յիւր աւելի անունն (այսինքն կոչեցաք վանք գլակայ, որ էր մականունն զենոբայ). Զենոբ։ *Գործ շատախօս, որ կոչեաց զանունն դատաւորին իւրում շատախօս, վասն աւելի անուան իւրում. Մամիկ։

ԱՒԵԼԻ. մ. Տ. ԱՌԱՒԵԼ. *Զի մի աւելի ևս աշխատ արարից զքեզ. Գծ. իդ. 4։ *Աւելի վասն այսր կարի խնդան 'ի մահ։ Աւելի շապուհ առ զնորա քաջութեան փորձ. Փարպ։ *Արս չորեքհարիւր լոկ՝ թէ աւելի կամ պակաս՝ ունէր ընդ իւրն. Զենոբ։

ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ. Πλεῖον. Amplius. Տ. ԱՌԱՒԵԼ ՔԱՆ. *Ոչինչ աւելի է իմ քան զարուրս երկոտասան։ Եթէ բանսիւ, աւելի քան զնոսա։ Աւելի քան զերկոտասան բիւր մարդիկ։ Եթէ ոչ առաւելուցու արդարութիւն ձեր աւելի քան զդպրացն. ևն։

ԱՒԵԼՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Աւելահոգութիւն. աւելորդ հոգ. *Մեղայ՝ ըստ հասարակաց բանի՝ աւելհոգութեամբ. Մաշ։ *Աւելհոգութիւն, այսինքն հոգալ զայն՝ որ չէ իւր գործ. Ոսկիփոր։

ԱՒԵԼՈՐԴ, ի, աց. ա. գ. Περισσός, όν. πλεονάζων. Redundans, superfluus. Աւելի քան զպէտս. յաւելեալն քան զարժանն. անկարևոր. ունայն. ընդունայն. անդէպ. *Զաւելորդս խօսեցայ 'ի սրտի իմում. Ժող. ա. 15։ *Ամենեքին յաւելորդաց իւրեանց արկին. Մրկ. ժբ. 44։ *Փախեաք յաւելորդ և 'ի պաճուճեալ բանից։ Մի յաւելորդսն ըզմեզ հարկաւորել. Խոր. բ. 61։ *Աւելորդ բոյս։ Զաւելորդս իրաց քան զկարևոր պիտանացուս։ Աւելորդացն զբաւականոցս։ Ոչ 'ի յաւելորդացն մնացեալ քան 'ի հարկաւորացն. Պիտ։ *Առանց աւելորդաց կեանք. Մագ. յբ։ *Աւելորդ է առ այս և բանն առակի։ Աւելորդ (է) ուրեմն խուզել, ևն. Նար. ծա. և ձդ։ *Աւելորդ է կարծել. Եղնիկ։ *Որ զաւելորդսն խօսին ընդդէմ հոգւոյն. Սարգ. ա. յհ. ա։

ԱՒԵԼՈՐԴ. Περισσόν. Quod superfuerit, residuum. Յաւելեալ մասն. մնացորդ. *Առագաստք, վարագոյրք, և այլ ևս աւելորդ ամենայն գործոյ նորա։ Աւելորդ աւարին, կամ մնացորդին, փեղկին։ Աւելորդն գաղտագողի։ Աւելորդ ոսկի նուիրացն։ Աւելորդքն զահեղի առին։ Զաւելորդս ժողովրդեանն զմնացեալս 'ի քաղաքին. և այլն։

Կամ Աւելի ինչ. և Յաւելուած. *Զինչ է՝ որ աւելորդն է 'ի քեզ (քան զմեզ) և հրաշափառ. Պարապմ. *Եթէ վասն հոգւոց մարդկան առէ զոգին, աւելորդաւն ասէ՝ զմարդոյն. Կիւ. ծը։

Եւ իբր Ի գուրս մնացեալ. անբաւ. *Ո՞ր տեղի իցէ աշխարհի, որ ոչ լինիցի յանկարծակի աւելորդ 'ի մասնէ լուսոյն, յորժամ ամփոփիցէ զճառագայթս իւր. Վէցօր. է։

ԱՒԵԼՈՐԴ. Περισσός, ον. Impar. Թիւն միակ, և ամենայն թիւ միութբ առաւելեալ քան զզոյգն. այսինքն ոչ զոյգ, այլ կոճատ. *Աւելորդ և կատարեալն. իսկ դարձ, ևն։ Աւելորդքն ընդ դարձն համարանիցին։ Մի ըստ միոջէ 'ի միակէն աւելորդք։ Ի զարքէն և 'ի կոճատէն, կողմանաւորս ունելով զարին զնիւթական տեսակն, և աւելորդին զգործական տեսակն. Փիլ. լին. բ. 5։ գ. 49. 61. ևն։ *Աւելորդքն կոճատքն է. Լծ. ...։

ԱՒԵԼՈՐԴ. մ. Յաւելորդս. 'ի զուր. *Աւելորդ ընդդիմաբանեաք ում հրէայք. Վրդ. ...։

կամ Աւաւել. *Եւ աւելորդ 'ի նոցանէ՝ որդեակ իմ զգոյշ լեր 'ի ստանալոյ գիրս բազումս. Ժղ. ԺԲ. 12. ուր այլք Լ. մանեան որպէս մակբայ զգոյշ լեր բայիս. 'ի մեզ կարծի լինել և իբր նխ. Թող զի այլք այլազգ կետադրեն:

ՅԱՒԵԼՈՐԴԱՑՆ. մ. Աւաւել. առաւելութբ. ևս քան զևս. Ֆազլա. *Զայս և այժմ ասէ, յաւելորդացն կամելով հաւատարիմ կարգել զվկայութիւն. Ոսկ. յհ. Բ. 37:

ԱՒԵԼՈՐԴԱԲԱՐ. մ. Περισσῶς, կամ ττῶς. Abunde, a superfluo labore. Յաւելորդս. յոչպէտս, և լիուլի. առաւելութբ. *Աւելորդաբար քան զպէտսն 'ի նոսա մատչիմք. Լծ. ածոց: *Երկիցս անգամ զնոյն աւելորդաբար ասելով՝ վայրապարաբանել: Գերազանցագոյնքն դասք աւելորդաբար ունին և զնուաստագունիցն արբազանիցն առանձնաւորութիւս. Դիոն. ածայ. Ն երկն:

ԱՒԵԼՈՐԴԱԳՈՐԾ. Տ. ԱՒԵԼԱԳՈՐԾ. *Մի աստանօր բամբասեսցես զմեզ իբրև զաւելորդագործ (կամ զաւելագործակ) ոք, որպէս թէ զմիանգամ պատմեալսն դարձեալ երկրորդեցաք. Խոր. Բ. 65:

ԱՒԵԼՈՐԴԱԾԱԽ, ի, իցն. ա. գ. Որ աւելորդ ծախս առնէ. և Ծախք աւելորդք. *Մ առնիչն յանդիմանութի 'ի վերայ ածէր աւելորդածախիցն. Եփր. առաքաց:

ԱՒԵԼՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπερβολή. Excessus, hyperbole. Աւելորդն գոլ. յաւելուած. առաւելութի. չափազանցութի. *Աւելորդութի (են) ամենայն բանք ձեր. ԾԾ: *Բանաւորքս քան զգայականս են գերագոյն՝ առաւելեալ քան զնոսա աւելորդութբ բանի. Դիոն. ածայ: *Իսկ զայլն ևս յաղթ մեկնեալ և յաւելորդութի՝ արտաքս հանէ. Փիլ. ելն. Բ: *Յորժամ մարդկաբար ինչ խօսի, իբրև աւելորդութբ զայս գնէ». այսինքն անչափ խոնարհութբ. Ոսկ. յհ. ա. 37:

ԱՒԵԼՈՑ. Տ. ԱՒՈԼՈՑ:

ԱՒԵԼՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. } Իբր Յաւելուած. աւելաստացութի, կամ աւելորդուն իրաց.
ԱՒԵԼՈՒԱԾՔ. գ. }
*Ըստ վայելչութն, իսկ անգ տանջանք. ըստ աւելուածութի, և անդ պատուհասք. Ճ. Ժ: *Մի զագահս, և որ սիրէ զաւելուածս. Մծբ:

ԱՒԵԼՈՒԿ. գ. Λάπαθον, ος. Lapathum. ուռկ. ևս՝ ախելտոր, էշէկի. Բանջար ինչ ուտելի. աշխարհ օքը, համամաշի պարի, Բուրշայի տոպրի, տուպրեօքը: Գաղիան: Բժշկրն:

ԱՒԵԼՈՒՄ, լի. ն. որ և իբրև ուռկ. Ա. ՒԵԼԵԼ, ԱՒԻԼԵԼ, ԱՒԼԵԼ. սիփիրմէք. Σαρόω. Verro. Աւել ածել. *Այս սէր է, որ աւելու և մաքրէ 'ի մտաց մերոց զամենայն աշխարհական ցանկութի. Լմբ. աղ:

Մերթ՝ փոխանակ գրելոյ Յաւելուլ. *Յառաջեալ զանձն առ 'ի յիւրմէն ևս աւելեալ. Յհ. կբ:

ԱՒԵԼՈՒՔ. գ. որ և ԱՒԼՈՒՔ. սիւփրիւնթիւ, մէօր մէօք. Տ. ԱՒԵԼԱԾ. *Որ զաւելուքն կուտեալ էր. Ոսկիփոր:

ԱՒԵՂԿԵՄ, կամ ԱՒԵՂԿԻՄ, կեալ. ւ. Իբր Աւաղել. եղուկ կարդալ. կարեկից լինել. *Յորժամ զհերսն գեռ վիրային 'ի նմանէ, առ յոյժ գեղեցկութեն բազումք յարտասուս հարան՝ ողբ լուանն կամ տեսին, 'ի գեղն աւեղկեալ. Բուզ. Դ. 3:

ԱՒԵՏ. գ. Արմատ կամ համառօտութի Աւետիք բառին՝ նոյն ընդ նմա, կամ որպէս ողջոյն աւետաւոր. (Լծ. լո. մուժէ, մուժդէ, մուղ լեր, մուղ լերուք, ուրախ լեր, լերուք.) *Պատգամաւորս և բարեխօս ունել զքեզ, որ հանդիպեցուցանեն յաւետ քեզ. Ճ. Թ: Կայ և 'ի Գանձարանի, ուր գրի ԱՒԷՏ:

ԱՒԵՏԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Բանս աւետեաց ասել. աւետել. աւետարանել. *Յառաջագոյն զծնունդ նորա աւետաբանէ. ԾԾ: *Զոր մարգարէն 'ի գէմս մեր աւետաբանեաց, արի երուսաղէմ. Անան. 'ի դէպ: *Հրեշտակապետն աւետաբանելով: Տեսլեամբ հրեշտակի աւետաբանեալ (էր). Ճ. Գ: Տօնակ:

ԱՒԵՏԱԲԵՐ, ի, աց կամ իցն. ա. Որ զի կամ որ ինչ բերէ աւետիս. ուրախարար. բերկրարար. *Ծառայ էր աւետաբերն (հրեշտակ). Անան. 'ի յհ. մկ: *Անձառելի տնօրէնութեդ քո աւետաբերք առաքեցան. Շար: *Տէս զատուգութի աւետաբերացս քարոզի». այսինքն աւետաբեր բանիցս քարոզողի. Սինոդ. Խո: *Խնամածութի հօր աւետաբեր լինէր. Պէտ: *Մատուցին ողջոյնս աւետաբերս. Արծր. Գ. 14: *Աւետաբեր տառ (այսինքն աւետարան). Մագ. Դ: *Աւետաբեր աւետարան, կամ տառք ածեղէնք, փրկութիւն, տօն. Ագաթ: Շ. Ընդհ: Փարպ: Սհկ. կթ. արմամ: Որպէս և *Աւետաբեր երկիր», է խոստացեալն երկիր աւետեաց. Յն. որոգ:

ԱՒԵՏԱԲԵՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. յորժամ ասի զիրաց և զբանից. *Աւետաբերական տառ. Մագ. ԽԷ:

ԱՒԵՏԱԳԻՐ. ա. Ուր իցէ գրութի և յայտարարութի աւետեաց. *Թուղթ աւետագիր. Կորիւն: *Կործանման մահու նախաժամման մեծ աւետագիր. Նար. ծա:

ԱՒԵՏԱԳՈՉ. ա. Որ գոչէ ղձայն աւետեաց. *Աւետագոչ բան. ԾԾ:

ԱՒԵՏԱԳՐԵԼ. ն. Գրել աւետիս. աւետարանել. *Նոյն երանութի անձառապարգև ձայնիւ արարչին աւետագրեցաւ. Նար. տառ:

ԱՒԵՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրութիւն աւետեաց, կամ աւետարանի. *Բարձրահրաշակ աւետագրութբ զմկրտութեն, ըղձքաւութիւն, և զյայտութին գրեն կրկին նորոգման. Նար. տառ:

ԱՒԵՏԱԼԻՑ. ա. Լի կամ լցեալ աւետեօք. *Բանս աւետալիցս լուեալ. Փարպ:

ԱՒԵՏԱԼՈՅՍ. ա. Որ աւետաւորէ ըզծագումն լուսոյ. կամ Լուսով աւետաւորեալ. *Ընդ իւր ունելով զճառագայթ աւետալոյս աշխարհի՝ զխաչն քո. Կոզեռն:

ԱՒԵՏԱԼՈՒՐ. ա. մ. Ուր իցէ լուր աւետեաց. և Լսելի առնելով զաւետիս. *Աւետալուր և ուրախարար ձայն հրեշտակապետին առ կոյսն. Ոսկիփոր: *Քաղցրաձայնութե նուագք՝ աւետալուր հնչեցուցանելն զընդհանուրս. Խոր. Վերլ:

ԱՒԵՏԱԾԻՆ. ա. Աւետեօք ծնեալ. *Միածինն հօր յա՛ աւետածին եղեալ, և ուխտաւոր հօր. Տօնակ:

ԱՒԵՏԱՁԱՅՆԵԼ. ն. Ձայնել զբան աւետեաց. աւետաւորել. *Հետամնելոյն մանկանց աւետաձայնէ վասն իջման իւրոյ յաշխարհս. Համամ. առն:

ԱՒԵՏԱՃԵԱԼ. Իբր Յաւէտ աճեալ, ուռճացեալ, սնեալ. *Նուաճեաց զատամբական աւետաճեալս. Մծբ. ծի:

ԱՒԵՏԱՄԱՏՈՅՑ. ա. Որ աւետիս մատուցանէ. աւետաբեր. *Աւետամատոյց փառաց գալստեան. Նար. ղէ:

ԱՒԵՏԱՊԱՏՃԷՆ. ա. Ունօղ կամ բերօղ զպատճէն աւետեաց. *Հետևեցուցք զսուրհանդակ բանիս աւետապատճէն նամականատոյց. Նար. ծբ:

ԱՒԵՏԱՊԱՐԳԵՒ. ա. Որ պարգևէ զաւետիս. ուրախարար. *Աւետապարգև վարդապետութի միածնին. Ագաթ:

Եւ Պարգևեալ ըստ խոստմանն աւետեօք, որպէս երկիրն աւետեաց. *Աւետապարգև երկիր. Թէոդոր. խչ:

ԱՒԵՏԱՏՈՒ. ա. Տուօղ աւետեաց. *Կենաց յարութեան ես աւետատու. Նար. խչ:

ԱՒԵՏԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Εὐαγγέλιον. Evangelium. Ընդունարան աւետեաց. որպէս մատեանն մարդեղութե որդւոյն այ, և տնօրինական գործոց և աւետաւոր քարոզութե նորա, գրեալ 'ի չորից աւետարանչաց հոգւով սրբով. Ինձիլ. *Սկիզբն աւետարանի յսի քսի որդւոյ այ. Մրկ. ա. 1: *Զմի աւանդութիւն չորս աւետարանս սահմանեալ. Ագաթ: *Ի տան՝ յարում աւետարան եդեալ կայ, ոչ համարձակի մտանել սատանայ. Ոսկ. յհ. ա. 31: *Աւետարան հանդերձ խաչիւ առաջ տանել. Եղիշ. Դ:

ԱՒԵՏԱՐԱՆ. Աւետարանութիւն գալստեանն քսի. աւետալից քարոզութի քսի և առաքելոց. հաւատք՝ և վիճակ նորոյ օրինացս. *Ապաշխարեցէք, և հաւատացէք յաւետարանն: Որ կորուսցէ զանձն իւր վասն աւետարանին, ապրեցուսցէ զնա: Զոր պաշտեմ հոգւով իմով յաւետարանի որդւոյ նորա: Տէր հրաման ետ՝ որոց զաւետարանն աւետարանեն՝ յաւետարանէ անտի կեալ. ևն: *Քնեան աւետարանն՝ կեանս է ամենեցուն: Քո կեանքն աւետարան է (այսինքն ընդունարան ամենայն աւետեաց). Նար. ճգ. խգ:

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԲԱՐ. մ. Ըստ աւետարանին. կամ ըստ աւետարանական բանից. *Հանդերձեալ պահել՝ մի տրտմեցիս հերէապէս, այլ աւետարանաբար զքեզ ինքն զուարճացո. Ճ. Գ:

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԳԻՐ, գրի, րաց. ա. գ. Εὐαγγελιστής. Evangelista. Գրօղ աւետարանի. աւետարանիչ. *Զէր արդեօք բաւական մի աւետարանագիրն զամենայն ասել: Իւրաքանչիւր իսկ աւետարանագիրքըն ասէին. Ոսկ. մ. ա. 1. 16: *Յերկրորդել ազգացն ղուկայ աւետարանագրի. Եփր. ծն: *Ըստ յովհաննու աւետարանագրի. Մովսէս: *Ըստ աւետարանագրին գրով հաստատեաց: Աւետարանագիրս պատմէ. Եղիշ. խաչել. Ն Բղ: *Աւետարանագիր առանցն. Ագաթ: Ն Թէոդոր. խաչ: *Աւետարանագիր նր հարքն. Յհ. իմ. աշ: *Որ նորայն էին պատմաբանքն՝ աւետարանագիրքն: Ամենեցուն աւետարանագրացն, և այլն. Սինոդ. Խո. Ն յոր: (Ուրեք ուրեք 'ի գիրս Ագաթ. կարծի նշանակել և Աւետարան):

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԳՈՐԾ. ա. Որ ինչ գործի կամ լինի ըստ աւետարանին. *Աւետարանագործ վարդապետութի, կամ կրօնք. Կորիւն:

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրութի աւետարանի. ևս Գիրք աւետարանի. *Նորին յօրդորելով և նա եկն յաւետարանագրութի». յն. յաւետարանական գրութին. Ոսկ. մ. ա. 1: *Վկայ այսմ՝ ղուկասու աւետարանագրութին. Սարկ. փոխոր:

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԺԱՌԱՆԳ. ա. Ժառանգօղ աւետարանի կամ աւետարանական վարդապետութե. *Աւետարանաժառանգք լինէին. Ագաթ: Կորիւն: *Աւետարանաժառանգն գիտութեց պատահեալ. Նար. խչ:

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿ, ի, աց. գ. որ և ԱՒԵՏԱՐԱՆԻԿ. Աւետարան փոքրիկ, կամ 'ի փոքրիկ գիրս գրեալ և կազմեալ. և Տուփ փոքր՝ յոր եդեալ իցէ հատուած 'ի բանից աւետարանի. *Որպէս և այժմ բազում կանայք աւետարանակ կախեն զպարանոցաց մանկանց. Եղն. ժդ։

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Εὐαγγελικός. Evangelicus. Որ ինչ է սեպհական աւետարանի, կամ ըստ աւետարանի. *Ըստ աւետարանական սահմանի. Ածբ. ղ։ *Աւետարանականացն լուր բանից. Բրս. ծն։ *Եւ այլովքն այսպիսեօք՝ որ յաւետարանականսն պատմին Ճառս. Կիւրղ. ղչ։ *Աւետարանական վարդապետութիւն, կամ երանութիւն, աւետիք. հաւատք, արաւետ, գնացք. Ցձն։ *Աւետարանական հրաման, չափք, սպասաւորութիւն. Ագաթ։ Կոչում։ *Աւետարանական լոյս, գետք. Խոր. հաւէս։ *Զաւետարանական կտակարանս։ *Աւետարանական ուռկանաւ. Ցհ. կբ։

Իսր Աւետարանիչ, և Աւետաւոր, աւետաբեր. *Եթէ աւետարանական (տեսանեմ). փոշւոյ ոտիցն Թօթափման (ակն ունիմ). Նար. կգ։ *Առաքեաց հրեշտակ, Թուելով իբրու թէ աւետարանական իցէ՝ ամէոյն զաւետիս տալով զմանկանն. Փիլ. ոմն։

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆԱՊԷՍ. Տ. ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԲԱՐ. *Աւետարանականապէս հանդիպելոց սահմանի ,, յն. աւետարանականին. Դիոն։

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱՇԱՀ. ա. Որ շահ անձին խնդրէ 'ի քարոզել զաւետարանն. *Որք ծծակաճառք և աւետարանաշահք լինին. Ոսկ. բ. կոր։

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Որ ինչ պատմեալ է կամ գրեալ և քարոզեալ յաւետարանի անդ. *Աւետարանապատումն հրաշիցմանն մասունքն յառաջագոյն երկնաւոր փեսային. Կաճղ։

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱՊԷՍ. Տ. ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԲԱՐ. *Ցօրինակացն փոփոխեսցուք աւետարանապէս. Ածբ. պօէ։ *Ոչ գրովն վարիլ հրէաբար, այլ հոգւովն աւետարանապէս. Գէ. եւ։

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱՏՈՒՆԿ. ա. Տնկեալ իբր 'ի պարտիզի աւետարանին, կամ աւետարանաւ. *Զբուրաստանեալ աւետարանատունկ մանկունս եկեղեցւոյ. Թէոդոր. 'ի խոյն։

ԱՒԵՏԱՐԱՆԵՄ, եցի. չ. Εὐαγγελίζω, ζομαι. εὐαγγέλλω. Evangelium praedico, laeta nuncio, annuncio. Քարոզել զաւետարանն քրի, կամ զվարդապետութիւն աւետարանին. *Ոչ առաքեաց զիս քս մկրտել, այլ աւետարանել. ա. կոր. ա. 17։ Բ. 16։ Գաղ. ա. 8. 9։ *Որչէին աւետարանէին զբանն. Գծ. Է. 4. եւ։ Հելլենա[illegible]նութբ առն. *Եւ զայլ քաղաքսն աւետարանէր. Կոչ. ծէ։ *Աւետարանեցաւ, [illegible] փառաւորեցաւ. Նար. կաա։

Այլ առաւել՝ Աւետել. աւետաւորել. [illegible]ել զաւետաւոր լուր. տալ զաւետիս փրկութի հոգւոց. *Բարութիւ աւետարանես։ Աւետարանեմ ձեզ ուրախութի մեծ։ Եւ այս են աւետիքն, զոր աւետարանեաց նա մեզ. զկեանսն յաւիտենական։ Աւետարանել աղքատաց առաքեաց զիս։ Աղքատք աւետարանին։ Աւետարանեցէք որ ըստ օրէ զփրկութի նորա. եւ։ Հանդերձեալ էր (յետ զաքարիայի) մանուկ եւ աւետարանիլ։ Աւետարանեցաւ [illegible]. Եփր. համաբ։ *Ի գաւթայ աւետարանեցիր, և ոչ երկիցես յերկիւղէ. Ածաբ. Վրթ։ *Աւետարանեաց մարգարէական բարբառովք վասն կենարարի գալըստեան որդւոյն այ. Ագաթ։ *Անուանգ իսկ մեծիդ զգթութի և զբնութեան անութի աւետարանէ։ Ի մէջ դառնութեանս մահու՝ կեանս անտարակոյս աւետարանեն։ Աւետարանեա բանիւդ օրհնութե զկենդանութի իմ մահացեալս. Նար. ծգ. ւգ. խէ։

Կամ Հաւաստել. յայտնի առնել. քարոզել. *Եւ անդ աւետարանեալ 'ի վերայ զնաւիրական աղօթս, և եդեալ 'ի գլուխ զԹագ Թագաւորութե. Ցհ. կբ։ *Զաստուծոյն զօրութի՝ ամենահնար աւետարանէ։ Ճայթմամբ իմն ածայնով աւետարանէ. Նար. ծա. ղբ։

ԱՒԵՏԱՐԱՆԻԿ. գ. Աւետարան փոքր. աւետարանակ. *Աղաչեմ զձեզ, արարէք ինձ աւետարանիկ. Վրք հց. ծդ։ ճճ։ *Բայց միայն աւետարանիկն յիւր անուանն՝ յեկեղեցւոջն այ կայր. Վրք հց. խզ։

ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՉ, նչի, չաց. գ. ա. Εὐαγγελιστής. Evangelista. Աւետարանագիր, և քարոզ աւետարանին. Փէտբէղ խուլխնծիւ. *Ի ձեռն աւետարանչացն, Մարկոս, Ղուկաս. Նար. ատա։ *Բանին կենաց կանուխ քարոզ և աւետարանիչ, սբ Մատթէոս։ Ցուցեր աւետարանիչ զորդիսն որոտման. Շար։ *Նա ետ զոմանս առաքեալս, զոմանս մարգարէս, զոմանս աւետարանիչս. Եփես. դ. 11։ *Զոմանս աւետարանիչս, այսինքն քարոզիչս. Եփր. եփես։ *Զգործս աւետարանչի գործեա. Բ. տիմ. դ. 5։ *Փիլիպպոս շրջեալ աւետարանէր ամենայն քաղաքացն, մինչև 'ի գալ նորա 'ի կեսարիա ... Եկաք 'ի կեսարիա, և մտեալ յապարանսն փիլիպպոսի աւետարանչին՝ ագաք առ նմա. Գծ. Է. 40։ Իա. 8։ *Տէր աւետարանչացն զանաւելաստացութի ուսուցանէր. Լծ. ածաբ։ *Սբ աւետարանիչ եպիսկոպոսն գնաց 'ի տեղի իւր. Բուզ. դ. 10։

Եւ Աւետաբեր. քարոզիչ բանից բարեաց. *Աւետարանիչդ սիոնի։ Աւետարանիչդ երուսաղէմի։ Ոտք աւետարանչի համբաւոյն խաղաղութե, իբրև աւետարանչի բարութեանց. Ես. խ. 9։ ծբ. 7։ Նաւ. ա. 15։ *Եղեն աւետարանիչք մեզ դարձին և վերստին փրկութեն. Լմ. ապ։

ԱՒԵՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աւետարանելն՝ ըստ ամենայն առմամբ. որպէս աւետաւորութիւն. աւետումն. *Հաւատամք գաբրիէլի աւետարանութեանն. Կաճղ։ *Նա զամենեսեան կոչեաց. բայց ընկալան զաւետարանութեն կոչումն ոմանք. Լմ. յովէլ։ *Ընդ նորին աւետարանութբ քարոզեսցուք զքեզ միայն զսքանչելիդ. Շար։

Եւ Պաշտօն և գործ աւետարանչի. քարոզութի կամ բան և վարդապետութի աւետարանի. *Շնորհ առաքելութե, մարգարէութե, աւետարանութե. Ցձն. Է։ *Զի մի հայհոյեսցի պաշտօնն մեր, այսինքն աւետարանութիւն մեր։ Եղիցես դու քաջալերեալ 'ի պաշտաման քում, այսինքն յաւետարանութե քում. Եփր. Բ. կոր. և Բ. տիմ։ *Պօղոս, որ հրաման աւետարանութե էառ. Զքր. ծործոր։ *Աշակերտեալ նմին սովորական աւետարանութեան. Կոչում։ *Վայ է հոգւոյ՝ որ ոչ պահեաց զաւետարանութեն ամբիծ. Վրք հց. Գ։ *Սարսափելի աւետարանութի փրկչին քո, թէ որ ուրացցի զիս. Ցհ. կբ։ *Մեծացուցեր զնոր աւետարանութեդ պատիւ. Նար. ղբ։

ԱՒԵՏԱՐԱՆՈՒՄՆ. Նոյն ը. վ. *Միածին որդի այ զաւետարանումն սրբ մարգարէից ստանօր լուսափայլեալ պայծառացուցեր. Շար։

ԱՒԵՏԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Εὐαγγελίζων. Annuntians. Εὐαγγέλιος, λος. Laeta nuncians, qui fausta annuntiat. Աւետող. աւետաբեր. աւետատու. Մուժտեճի. *Եւ նա աւետաւոր է։ Առաքեցին շուրջանակի աւետաւորս. Բ. Թգ. ծէ. 26։ Ա. Թգ. լա. 9։ *Հրեշտակ աւետաւոր. Փարպ։ *Գաբրիէլ աւետաւոր լինի առ կոյսն. Ցձն. Ի։ *Արքայութե տեառն աւետաւոր. Նար. Տծբ։ *Աւետաւորք եղեն ազգաց և Թագաւորութեց. Լաստ. ծա։

ԱՒԵՏԱՒՈՐ. Որպէս ինչ մի աւետալից. ուրախալի. բերկրական. Մուժտէլի. *Աւետաւոր համբաւ, կամ ժամանակ. ձայն. յիշատակ. բան. վարդապետութի (քրի աւետարանական). Փարպ։ Պիպ։ Նար. ծբ։ Սկեւռ. յոբ։ Եւս. քր. Բ։

ԱՒԵՏԱՒՈՐ. Աւետարանեալ. խոստացեալ. *Երկնչել 'ի սպառնալեացն, և ցանկալ աւետաւոր բարւոյն։ Հանդիպեցեալ յառաքինութե մրցմունս աւետաւոր յարութեն. Ցձն. Բ. Է։

ԱՒԵՏԱՒՈՐԱԿԱՆ. Տ. ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ. *Եւ զվատակ աւետաւորական ոտիցն Ճգանց արիապէս 'ի գլուխ իւր կապեաց. Նար. Տծբ։

ԱՒԵՏԱՒՈՐԵՄ, եցի. չ. Աւետիս տալ. աւետարանել զինչ՝ ումեք. Մուժտէլէմէք. *Աւետաւորեաց զդիպելոց նոցա 'ի շնորհէն այ. Փարպ։ *Զոր և անմարմին զուարթունն 'ի գերեզմանին աւետաւորէ։ Աւետաւորէ զյայտնութիւն որդւոյն այ. Ցհ. իմ. եկ։ *Զորոյ փրկութի աւետաւորէ մարգարէն։ Աւետաւորէ և որդւոց սիովնի՝ ինդալ. Արշ. ծԲ. Ի։

Իսկ ԱՒԵՏԱՒՈՐԵԼ ՋՈՔ՝ է Ուրախ առնել աւետեօք։ կր. Ընդունել զաւետիս. *Զհեռաւորս՝ և զմերձաւորս զհրէայս զհեթանոսս, 'ի մի պարգև բարեաց աւետաւորեսցես։ Զամենեսեան զնոսա միով բանիւս այսու աւետաւորէ. Խոսր։ *Ուրախութեն ընթերցուածք և սաղմոսք խորհրդաբար զմարդն մասնաւոր յարութեն աւետաւորեն. Արշ. Ի։ *Հովիւքն ծագմամբ փառաց աւետաւորեցան 'ի հրեշտակէն. Կաճղ։ *Աւետաւորեցաւ աբրահամ՝ 'ի զաւակի նորա օրհնել ամենայն ծագաց երկրի. Լաստ։

ԱՒԵՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Εὐαγγέλιον. Annunciatio, laetum nuncium. Աւետաւորելն, իլն. աւետիք. աւետարանութի. *Տեսեալ զանկարծելի աւետաւորութիւնն շնորհեալ յայ. Փարպ։ *Փայլեցուցանել զաւետաւորութե բանս առ սբ կաթողիկէ եկեղեցի. Նանայ։ *Լուաք և ծանեաք յերկնաւորաց աւետաւորութեց՝ աւետարանչացն նախագրութբ. Սկեւռ. յոբ։ *Ի նոյն աւետարանական հրամանացն և աւետաւորութեցն. Նար. երգ։ *Ի հեթանոսս առաքել նմա, որ նշանակէր զնորոյս նախընթացութի և զաւետաւորութի. Մագ. ծԲ։

ԱՒԵՏԱՔԱՐՈԶ. ա. Քարոզ աւետեաց. աւետաւոր. *Աւետաքարոզ հրեշտակք։ Լինել աւետաքարոզ յարութե. Կանոն։ Սանահն։ *Յայտնեցաւ նախ հրեշտակաց, զի աւետաքարոզ եղեն տիեզերաց. Տօնակ։ *Եղիա վերացաւ յերկինս՝ իբրև աւետաքարոզ վերնոցն. Անան. 'ի յհ. Դ։

ԱՒԵՏԵՄ, եցի. Տ. ԱՒԵՏԱՒՈՐԵԼ, և ԱՒԵՏԱՐԱՆԵԼ. Εὐαγγελίζω. Nuntio, annuntio. *Ի սփոփանս զուարթարարս ոմանց աւետէ։ Պետրոս աւետէ. գուք 'ի մէջ կենաց չինիք. Նար. ղգ. և Տծբ։ *Ա-

ւետեաց.քն խաղաղարարաց, զի եղբարք ե֊ղիցին նորա, և որդիք այս կոչեսցին. Մծբ։ *Ի վերուստ ազատնի աւետեալ զցածումն ջրհեղեղին. Գանձ։ *Աւետեցաւ կոյսն. Ոսկ. ծն։ Իսկ յաւել Նեղոսի. *Զամբարտաւանութե գալուստն աւետէ անապականութիւն », իմն բառ յն. ανου՝ զեկուցանել։

ԱՒԵՏԻՔ տեաց, տեօք. գ. ասի և որպէս ռմկ. ԱՒԵՏԻՍ. Ἀγγελία, εὐαγγελία, ον. Nuncium, annunciatio, bonum vel laetum nuncium. Բան և լուր ուրախարար և բերկրալի. Մուժդէ, խօյըրլը խապէր. պ. Նէշխէտ, խէր նոր լուր. որ և հաւաթլը. և լա. ամէ, ամէդէ. այլ՝ կմ ուրախալերլերուր. *Աւետիք բարեաց յերկրէ հեռաւորանէ։ Այր աւետեաց։ Տացես աւետիս յայլում աւուր։ Այր բարի է, և բարի աւետեօք գայ. Ան։ *Այսօր մեծ աւետիք ադամայ նախաստեղծին տուաւ։ Այսօր ձայն աւետեաց յեւայի գոչեն լսելիս. Շար։ *Աւետիս քեզ մարիամ։ Աւետիս քեզ հայր մեր ադամ. աւետիս քեզ մայր մեր եւայ. Տաղ։ Ուստի ՏՕՆ ԱՒԵՏԵԱՑ՝ է Օր աւետեացն, զոր ընկալաւ սբ կոյսն 'ի ձեռն գաբրիէլի. ռմկ. աւէդում։

ԱՒԵՏԻՔ. Ἐπάγγελμα, ἐπαγγελία. Annunciatio, et Promissio. Ըստ հոմաձայնութե յունին՝ առեալ դնի 'ի մեզ որպէս խոստումն պարգևաց. զոր օրինակ և երկրին աւետեաց՝ ասի և երկիր խոստմանց, կամ երկիր խոստացեալ կամ պարգևական. քանզի և խոստումն բարեաց է որպէս աւետիք ուրախարար. *Ահա ես առաքեմ զաւետիս հօր իմոյ 'ի ձեզ (զհոգին սբ)։ Ձեզ են աւետիքս (յն. պարգևքս), և որդւոց ձերոց։ Որոց որդեգրութիւն, և պաշտօնն, և աւետիքն։ Առաջին պատուիրան յաւետիսն. Ան։ *Դաշինս արարեր բարեացն աւետեաց. Իմ. ԺԲ. 21։ *Լուաւ ալէքսանդրոս արքայ զաւետիսն՝ զոր ետ բերել դեմետրիոս առ յոնաթան. Ա. Մ. Ժ. 15։ *Սպառնալիս, և աւետիս. Յճխ. Ը։ *Շառաւիղք աւետեացն յուդայի։ Պաշտօնէից նորոյ աւետեացս. Նար. տառ։

ԱՒԵՏՉԵԱՅ, չէի. գ. Εὐαγγέλιον. Praemium nuncii. Պարգև տուեալ աւետաւորանձին. Մուժդէլիք, մուժդէլըգ. *Որում օրէն էր ինձ տալ աւետչեայ. Բ. Թգ. Դ. 10։

ԱՒԵՐ. ա. Ἔρημος. Desolatus. Աւերեալ. եղծեալ. քանդեալ. անապատ. վէրան, վիյրան, ավեր, ավերէ, խարապ. *Տունդ իմ աւեր կայ, կամ աւեր է. Անգ. Ա. Կ. 9։ *Աւեր երկիր խոպանացեալ։ Աւեր, անջուր, խոպանացեալ. Երեմ. Բ. 31։ Ծ. 19։ *Ամենայն տեղի՝ աւեր և անապատ լիցի. Գ. Մ. Գ. 19։

ԱՒԵՐ. գ. Ἐρήμωσις, ἐρημία. Desolatio. Աւերումն. քանդումն. կործանումն. *Մերձ է աւեր նորա. Ղկ. ԻԱ. 20։ *Մի տեսանել նոցա զաւեր սբ եկեղեցեացն։ Աւեր աշխարհին ձերոյ ձեօք չլինի. Եղիշ. Է. Ը։ *Հուսկ յետին աւեր տաճարին երուսաղէմի։ Ցորում եղև հուսկ յետին աւերն. Եւս. պտ. Բ։ *Աւերն և կործանումն նորա քեզ ոչ երևի. Եփր. համաբ։ *Որ և նոքին իսկ (բանքն) աւերի նշանակքն. Ոսկ. Եւ։ *Ցենովայ մինչև յաւեր աշտարակին. Ոսկիփոր։

Եւ Աւերակ. Վիրանէ. *Իբրև էր բանակն յաւերս քաղաքին զարեհաւանի. Բուզ. Դ. 58։

ՅԱՒԵՐ ԴԱՐՁՈՒՑԱՆԵԼ. այսինքն Աւերել, կամ աւերակ անապատ կացուցանել. Իեր. խարէպ. Թ. խարապ էթմէք. *Զքաղաքս քո յաւեր դարձուցից. Եզեկ. ԼԵ. 4։ *Զյոլով մասն աշխարհիս յաւեր դարձուցանէր. Խոր. Բ. 73։

ՅԱՒԵՐ ԴԱՌՆԱԼ, ԼԻՆԵԼ, ՄԱՑՆԻԼ. այսինքն Աւերիլ. *Եթէ եղիցին տունք բազումք, սակայն յաւեր դարձցին. Ես. Ե. 9։ *Զխարգ եղեր յաւեր յանկարծակի. Սղ. ՀԲ. 19։ *Եղեն յաւեր և յանապատ. Երեմ. ԽԴ. 6։ *Եկեղեցիք մասամբն յաւեր. Փարպ։

ԱՒԵՐ. ա. Տ. ԱՒԵՐԱԿ. *Աւեր և թափուր երևի քեզ. Եփր. համաբ։ *Զշէն թողուլ, և յաւերն երթալ՝ վնասք է. Ոսկիփոր։

ԱՒԵՐԱԾ, ոյ կամ ի, ոց. գ. Տ. ԱՒԵՐ. *Զամենայն աւուրս աւերածոյն իւրոյ։ Պղծութիւն աւերածոյն; Կատարած տացի 'ի վերայ աւերածին. Ղևտ. ԻԶ. 34։ և Բ. Մն. ԼԶ. 21։ Դան. Թ. 27։ *Աւերածոյ ցրմանն. Ագաթ։ *Վասն զուր աւերածոյ աշխարհին հայոց. Եղիշ. Ը։ *Եւ այս բազում աւերածի նշանակ է. Ոսկ. Եւ։ *Ցօրինել շինել զամենայն զգերութիւն յաւերածոյն և այրեցածոյն. Բուզ. Դ. 24։

ԱՒԵՐ. ա. ή Ἔρημος. որպէս ռմկ. աւէր, անունք աւրած կին. Շնացեալ. շուն. սկընդիկ. պոռնիկ. *Բազում են որդիք աւերածոյն առաւել քան զարամբոյն. Դաման։

ԱՒԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐρήμωσις. Աւերած կամ Աւերակ լինելն, անապատանալն. *Զլինելոցն 'ի տեղին զաւերածութիւն ցուցանէր. Նիւս. կազմ։

ԱՒԵՐԱԿ. ի, աց. ա. Ἔρημος, ἐξερημωμένος. Desertus, desolatus. Ἀοίκητος. Inhabitabilis. Աւեր. աւերեալ. անշէն. անբնակ. անապատացեալ. եղծեալ. աւրած, փանփած. Վիրան, խարապ. *Աւերակ երկիր, տեղի, լերինք, քաղաքք, ժառանգութիւնք։ Եղիցի աւերակ յաւիտեան, և ոչ ևս շինեսցի։ Եւ էր երուսաղէմ աւերակ թափուր. Ան։ *Զայն բարբառոյ յանապատի. ոչ միայն յաւերակ տեղին, այլ յոգիս աւերակս և անապատացեալս. Ոսկ. Եւ։

ԱՒԵՐԱԿ. գ. Ἐρημία, ἐρήμωσις, ἀφανισμός. Desolatio, disparitio. Աւերեալ տեղի. մնացորդ աւերածոյ. և Աւերումն. աւեր. Վիրանէ. *Եղէ ես որպէս բու յաւերակի։ Լերինք գոչեսցեն աւերակօքն հանդերձ։ Աւերակք շինեսցին։ Բնակիչք աւերակաց։ Տաց զերկիրն յաւերակ և յապականութիւն։ Յաւերակ եղիցի տունդ այդ։ Դնել զնոսա յաւերակ և յանապատ։ Արարին զերկիր նորա աւերակ. Ան։

ԱՒԵՐԱԿԱԳՈՅՆ. ա. Կարի աւերակ և անշուք. *Զինչ աւերակագոյն քան զգերեզմանս. Ոսկ. Գծ։

ԱՒԵՐԱՆՔ, նաց. գ. Աւերումն. աւերմունք. կործանմունք. *Արգամլումն աւերանաց։ Ցեղծումն աւերանաց բերել։ Խուժան աւերանաց. Յհ. կբ։ *Զեգիպտացւոցն աւերանաց մարգարէանայր. Լաստ. ԺԳ։

ԱՒԵՐԵՄ, եցի. ն. Ἐξερημόω, καθαιρέω, καταστρέφω. Desolo, devasto, diruo, destruo, subverto, averto. ἀνασκάπτω, effodio. Յաւեր դարձուցանել. անապատ անշէն և ամայի կացուցանել. քակել. կործանել. քանդել. տապալել. աւրէլ. խարապ էթմէք, էլթփմագ, պօզմագ. *Աւերել զքաղաքս, կամ զպարիսպս քաղաքին, զատհմանս, զմեհեանս, զտեղիս։ Սրբութիւն աւերեսցի։ Զաւերեալսն շինել. Ան։ *Աւերել զայրենոյսն. զկուսաստանսն . . . զվերակացուն հալածէր, և զտեղիսն 'ի բաց աւերէր. Բուզ. Ե. 31։

Կամ Ցապականութիւն դարձուցանել. եղծանել. անպիտան կացուցանել. ֆճայընէլ. *Ած մերժեցեր, և աւերեցեր զմեզ. Սղ. ԾԹ. 2։ *Աւերէ զօրէնս մեր. Եղիշ. Ը։ *Զանօրէնութիւն աւերեցին. Ագաթ։ *Աւերեաց զմահու կարողութիւն, կամ զըգժօխս. Շար։ *Ալոյս մատակարարեմ, և աւերակ կողմամբս աւերեմ. Նար. հա։

ԱՒԵՐԻՉ, րչի. ա. Աւերող. *Աւերիչ է աշխարհի. Եղիշ. Ը։

ԱՒԵՐՈՒԱԾ, ոյ, ոց. } գ. Աւերելն,
ԱՒԵՐՈՒՄՆ, րման. } իլն. աւեր. աւերած. *Յայնչափ աւերուած հասցէ, զի փոյշ փոխանակ որթոյն բերիցէ. Ոսկ. Եւ։ *Աւերումն աւանաց. Խոր. Գ. 68։ *Վասն աւերմանն սկիթայ. Վրք հց. ԾԲ։

ԱՒԷՏ. գ. Իբր Աւետ. և աւետիք. *Զաւէտ հարսնութե՝ զլար գլխոյութե. Գանձք։

ԱՒԹԻՄՈՆ. գ. Անուն խոտոյ. որպէս յն. Ἐπίθυμον. Epithimum, epithimium. Իթուխ, կաղընջան. ափթիմոն, էփիթիմօն։ օքէրինի, կէօտ վէ փինար։ Եւ դարձեալ այլ խոտ. որպէս յն. Πύρεθρον. Pyrethrum. Նիւզլք, նաղլա օթը, փաղընփէօի։ Բժշկր։ Գաղիան։

ԱՒԻԼԵԼ. ն. (առաւել ռմկ.) Աւել ածել. աւելուլ. սիւբ. սիւփիւրմէք. *Զաւիլեն զտունն, և զփոշին 'ի սեղանն կուտեն. Լմբ. պարգ։

ԱՒԻՇ, կամ ԱՒԻՇԿ. կամ ԱՒԻՇՏ,
ԱՒԻՇՔ, կամ ԱՒԻԺՔ. գ. Ἰχώρ. Humor serosus, cruor, sanies. Հիւթ վեժելի 'ի կենդանի կամ 'ի մեռեալ մարմնոց և 'ի տնկոց. հոյզն պարարտ կամ իւղային անուշահոտ. և Շարաւ. *Աւիշն խաղայր եղանէր 'ի մարմնոց անտի. Եւս. պտմ։ *Ի պատուական մարմնոյն աւիշքն որ անտի կաթեալ իջեալ էր, բազում բժշկութիւս կատարէր. Յհ. կբ։ *Զորք եօթն յաւելուն աւիշքն 'ի բնութիւնն ըստ լուսնականին, որպէս սովորեալ է բնութե մարմնոյ ընդ նմա աճել, և ընդ նմին նուազանալ. Կոչմ։ *Երբն 'ի շարաւ և յաւիշ զլուծումն յայտ առնէ. Գէ. Եւ։ *Փոխան բուրմանցն նարդոսին՝ այրք և աւիժք 'ի քեզ կուտին. Ոսկ. ողբ։ *Զհողեղէն մասն 'ի հող դարձեալ, և զջուրն 'ի յաւիշս, և հուրն 'ի հրանիւթն, և զօդ 'ի յօդն ցնդեալ. Տօնակ։

ԱՒԻՐ, ԱՌ ԱՒԻՐ. Տ. ԱՌԱՒԻՐ։

ԱՒԻՒՆ. գ. (յորմէ Սօսաւիւն.) Οἶστρος. Oestrus, furor. Ազդումն ներքին. շարժումն ողձից. վարումն. բերումն մոլեգին. մոլեգնութիւն. թըրթում. էշք. *Եւ միայն 'ի լսելն զամենայն աւիւն հեշտութե առնել 'ի պակշոտելսն։ Որ 'ի հեշտութէյն աւիւն զամենայն զհանգիստ ամենեւին 'ի բաց վարէ. Բրս. որբ. և Ծրգ։ *Աւիւն մոլեգնութե (յն. մի բառ), որ ըմբռնէ զոք, անհնար է կատարած առնուլ 'ի ձեռն միոյ ուրուք բաղձութեց. Փիլ. Ծ. բան. Իսկ 'ի Հին բռ. *Աւիւն, վարար ». իմն ցանկութե։

ԱՒՇԱԿ, կամ ՕՇԱԿ. գ. արաբ. աշախ, օշախ. պ. վաշա, վաշախ. Ἀμμωνιάκον. Ammoniacum. Աւիշկ կամ խէժ տնկոյ նարդէս կոչեցելոյ 'ի լիբիա նման կնգրկի. անուշահոտ և դառնահամ. լա. ամոնիագում, է նիշատիր. ... Գաղիան։ Հին բռ։

ՈՍԿԻ տալ և կանաչագոյն հանք երկաթոյ և անտաշատքը. յն. Χρυσιχόλλα. այսինքն ոսկեսոսինձ. որոյ աղնուագոյն տեսակն լինի ՚ի Հայս, ՚ի Մակեդոնիա, ՚ի Կիպրոս. են. ռաշէք, խոշէք, խոշէճ, թէշօխ, ճաֆըր աօզըը։

ԱՓՈԼՈՑ ԵԼԱՆԵԼ. որ և ՈՒՍԿՈՅ և ՈՒՍԼՈՅ գրի. Ἀποπηδάω, τρέχω. Desilio, resilio, fugio, curro, celeriter abscedo. Ի գուրս ստոստնուլ, ընդոստնուլ. օձաել. ելանել արտաքս. ՚ի բաց վազել. *Առեալք և ասոլոց ելանէր ՚ի քաղաքութենէ ճշմարտութեան. Նխ. Եղբ. պօղ։ *Սոսկայ և ասոլոց ելանէ ոգին։ Ոչ փախուստ, և ասոլոց ելանելոյ. Ոսկ. Եբր. լա. և Ճ. ա. 10։ Ի Հին բռ. *Ասոլոց կամ ասալոց. արտաքս, ՚ի բաց»։ և *Աս ոլ. մնացումն. ղլացումն (կամ սլացումն) բանազբօսութեան»։

ԱՓՈՂԱԿԱՆ. ա. Իբր Ցատկեն ընկղմանել, ակեալ, ասանգող. ընդոստ խըրտչող, որ ասոլոց ելանէ. խըրթան, տորըս ջաւթիօղ. խուրթէք. որ և ԽԱՑՏԱՑՕՂ. *Երիվարս ասողական. Նար. իբ։ Գրի և ԱՒՈՒՂԱԿԱՆ. ՚ի Լծ. Նար. մեկնի, տրմնական։

ԱՓՍԱՐԴ, կամ ՕՍԱՐԴ. գ. Πρεσβυτέρα, πρεσβύτις. Vetula, anus, maxima natu. Պառաւ. կին ասաւ կամ երիցագոյն հասակաւ. *Եւ ոչ զաղջկունս միայն, այլև զասարդս, այլև զզուգահասակս. Փիլ. ծ. բան։

ԱՓՕՏ. գ. (յորմէ Առաւօտ.) Որպէս թէ հասող կամ առնաուոր այգոյն. և կամ ժամն գիտող ՚ի լուսանալ. *Հաւասանեալ. հաւն սկիզբն, և ասոն՝ զօրուն գործոյ (արմատ առօրէնելոյ. լծ. թ. հաւթէ.) զհայն գէր ՚ի բաց առ. ասատ ասոֆ. ամենայն ՚ի գեղ բանիս ասէն՝ թէ առաւօտ (կամ աւօտ) կայ. և առաւօտ ասեն զսկիզբն աւուրն, որպէն աւօտ արեգական գալոյ. Վանակ. հասոք։

ԱՒՐ. Իբր յն. աւրա. Ἄυρα. Aura. Տես ՚ի բառն ՕԴ, և ՍԻՒՔ։ Իսկ ԱՒՈՒՐ, աւուրք. Տես ՚ի բառն ՕՐ։

ԱՓ. ոյ, ով. գ. Δράξ. Pugillus. Παλάμη. Palma manus. Χείρ. Manus. (Ափ. լծ. թաւ, և շօշափ. որ է բառ յն. աֆէ. լծ. և եբր. գաֆ. թ. ասած.) Միջավայր բռին, երբեմն ամբողջ ձեռին. *Ո՞ չափեաց ափով զջուրս։ Առեալ լի ափով։ Առցէ ափով իւրով։ Վասն ափոյ միոյ գարւոյ. Եօ. ի. 12։ Ղեւ. Է. 12։ Զ. 15։ Եզեկ. Ժ. 19։ Տես և ԲՈՒՌՆ, ՔԻԼ։ Իսկ Ղկ. Ը. 1. *կորզէին հասկ, շփէին ընդ ափս»։ Ափ. ընդ ձեռն։ *Ափս ածեալ ժողովէր (զմնացորդս հնձոց)։ Զափոմն ակերն և զոսկեբևկ մի ձէթն օրհնութեամբ բազմացուցէ. Ոսկ. ՚ի հէբր։ *Որ զամենայն աշխարհս յափի բովանդակեալ ունի։ Որ ՚ի քում յափիդ են. Նիւս. Երգ. Ա. կոչ։ *Զափս ամփոփէր ամենից հոգւոց ՚ի գործարանի մահուն նշանի խաչին հեղուածոյ. Նար. ԼԱ։ *Զամենայն յափի ունելով երկր զբովանդակն խնչ մարգարէս, ՚ի միասին ունի. Բրս. սա աղօթ։ *Ի վերայ ձեռաց իմոց նկարեցից զպարիսպս քո. ակնեղաս ասէ ՚ի վերայ ափոց իմոց հաստատեցի ըղձ. Ոսկ. Եօ։ *Բանիւ կրրոցիդ՝ զաշխարհս ՚ի բազկիդ՝ որպէս զանձն յափիդ. Գնձ։ *Ափ մի ... ափաչափ (այսինքն ափով մով չափ). Վրդն. ԿԲ։ *Եթէ գայ ՚ի քեղինասութիւն, տաւր պատասխանի մերձաւորի, ապա թէ ոչ՝ ափ քո (յն. ձեռն քո) լիցի ՚ի վերայ բերանոյ քոյ. Սիր. Է. 14. յորմէ և Սոփ. հանգ. *Ափ ՚ի վերայ բերանոյ եդեալ»։ այսինքն պապանձեալ. Խոսր։ *Առաքեալ սպառնոյ, և ափ ՚ի բերանոյ (վերայ) հրամայէ դնել, և ոչ տալ տոյ պատասխանի. Լմբ. առակ. Տես ԱՓԻԲԵՐԱՆ։

ԱՓ ՑԱՓՈՅ. Մ. իբր Զափով կմ զափամբ քերեալ. յն. Σχεδιασθεῖσα. Extemporalis. հարևանցեալ. (՚ի սա գիրս ասի՝ խուսափեալ.) հօրդիճէ. *Ափ յափոյ վաղվաղակի առանց խորհրդոյ ասացեալ. Կոչ. Դ. ուր ՚ի Լծ. գրի, *Ափ ՚ի յափոյ»։ *Զոր կիւրեղ երուսաղէմի ասացեալ է կարճառօտ ափ յափոյ. Տօնակ։

ԱՓԱՓԱՑ, այք, այից. գ. ա. Ապառաժ. առապար. *Սրացեալք ՚ի լերինս և յափափայս ձեռեն անկանել փախստականք. Եղիշ։ *Ափափայից՝ ձորոց և անձաւաց. Շիր։ *Ի ծովէ մարգարիտ, յափափայից ակունք մեծամեծք, ՚ի հողոյ ոսկի։ Իբրև մայրեք իմն թանձրախիտ, և ափափայք անանցք. Ոսկէփոր։ *Անտառախիտ մայրեք, և ափափայ վայրք. Լաստ. ծզ։ *Ընդ լեռնակողմն անջրդի ապառաժ, մացառախիտ, քարաժայռ, անպողոտայ, ափափայ՝ գնալով. Յհ. կբ։

ԱՓԱՄԷՋՔ. գ. Միջավայր ափոյ. ափ ձեռին. *Օծցէ զբոլոր ափամէջսն երկոսին. Մաշտ. չհ։

ԱՓԻԲԵՐԱՆ. ա. Մ. Որպէս ափիբերանեալ. լռեալ. անպատասխանի. *Եսեւ զմեզ անպատասխանիս և ափիբերան։ Կան ափիբերան ՚ի պատասխանւոյ. Լմբ. ող։ *Կայ ափիբերան նատեալ զօրէն մեռելոյ. Հանմ. առակ։

ԱՓԻԲԵՐԱՆ ԱՌՆԵԼ. ԼԻՆԵԼ. }
ԱՓԻԲԵՐԱՆԵՄ, եցի. ն. }
Ἐπιστομίζω. Os obstruo, silere cogo. Ըմբերանել, իբր. զափն ՚ի բերան տալ դնել, կամ գնել. խնուլ զբերանն. կարկել, իբր. լռեցուցանել, լռել. անպատասխանի առնել. և մնալ. Տես և ՚ի բառն ԱՓ. պապանձել, պապանձիլ. աղըզը գափաթմագ՝ գաքանմագ, գաֆանմագ. *Ափիբերան առնէր զնոսա գործոցն ճշմարտութեան։ Ափիբերան արա զնոսա հրամանօքն քոյ. Ոսկ. յհ. ա. 23. 24։ *Զսուտն զայն նկուն առնեն և ափիբերան. Լմբ. ող։ *Կարկեա՛ց ափիբերան լեր։ Զի՞նչ տաց առ այդ պատասխանի, բայց եթէ ափիբերան լինիցիմ։ Ի խօսել իմում՝ առաւել ափիբերան լինիցին. Գծ. ծէ. 19։ Յոբ. լը. 35։ Իմ. Է. 12։ *Զի ափիբերան լինիցի հրեիցն չարաբարութիւն։ Ափիբերան լինի պարապաւելն նորա. Ոսկ. յհ. Բ. 11. 12։ *Զորս ափիբերանէ (կամ ափիբերան առնէ) ոմն իմաստուն։ Զնոցա ափիբերանէր զմոլորութիւն։ Բազում անգամ ափիբերանեաց զնոսա. Ոսկ. յհ. ա. 27։ Բ. 14։

ԱՓԻԿ. գ. առաւել ոմն. Ափ փոքրիկ. ձեռնիկ. ոււսաճճըղող. *Հաւատացիկ մի կայր փոքրիկ . . . յափիկն ունէր ասածկի իղնկիկ. Շ. յառակ։

ԱՓԻՄԵՐՈՒԻՆՈՍ կմ ԱՓԻՄԵՐՈՆՈՍ. գ. Բառ յն. ազատաղեալ. այն է էֆիմերնոս. Ἐφημέρινος. Quotidianus, diurnus. Օրըստօրեայ. առօք ջերմն։ Մխ. բժշ. ոթեղ։

ԱՓԻՈՆ. գ. Որպէս ոմն. աֆիոն. Ὄπιον. Opium. որ և Μηκόνιον. Meconium. այսինքն հիւթ մեկոնի, խաշխաշի։ Գաղիան։

ԱՓԽԱՐ. գ. Իբր Կորած գինի կամ քացախ. *Վտանգ քացախելոյ, և կամ փոխելոյ ՚ի ջուր և յափխար. Մխ. ատար։

ԱՓԿԻՑ. գ. առաւել ոմն. Կրկին ափ առ միմեանս կցեալ. կրկին ափով. Խէխ սանսըր, սասըրռը. *Ափկից։ Երկու ափկից ցորեան, և ափկէս մի քուշնայ. Վրդն։

ԱՓՆ, ափին կամ ափան, ափամբ. ափունք, անց, ամբք. գ. (որպէս տեղի շօշափող.) Πέρας. Ora. Եզր ջրոց. ցամաքն յեզր ջուրց. գետափն. ծովափն. գետեզր. ծովեզր. Գըյը, քէնար, Էակը. *Առ ափն ծովու։ Յափն կոյս ծովուն։ Առ ափն կմ առ ափին գետոյն։ Հանդէպ առ ափամբն (գեղաթայ)։ Առ գետովն եկէ զափամբքն յայսկոյս յայնկոյս ամենայն ծառ ուտելի։ Առ ափն յորդանանու ձուլեաց. ևն։ *Անդ զափամբ մօրէն մեծի բանակի։ Դառնաւանդօք ափանցն. Խոր. Բ. 6. 39։ *Ի յափունս ջրոյն համահաւաքեցաւք. Նար. Զ։ Իսկ *Ամենայն տեղի՝ յորում իցէ հաշար ափն այգոյ. Եփր. համաբ. Տ. ԱՓՆԻ։

ԱՓՆ. Περιστόμιον. Orificium. Եզր որ և է տեղեաց և իրաց. ծագ. ծայր. ծնոտ. շուրթն. բերան. ասծ, լէպ, էաթա, էագըն՝ էտրաֆ. *Գերեզման շինեսցեն շուրջ զափամբք ձորոյն. Եզեկ. ԼԶ. 11։ *Հասանեն յափն ձորոյն. Յհ. կբ։ *Նստէր առ ափն ջրհորոյ ինչ. Վրք հց. ծԶ։ *Ի յափն խաւարային գբոյ. անդ. Գ։ *Առ ափն քարանձաւին։ Առ ափն գերապանծ քաղաքին կոստանդնուպօլսի. Ճ. Ա։ *Ծաղկեցեր մարմնոյ գերիդ, մինչև ՚ի յափըն տապանիդ. Շ. այբուբ. ա։ *Մեռեալքն կանգնեսցին յափն գերեզմանացն. Տօնար։ *Յափն մահու ժամանեալ։ Մինչև ցափն կառուցման լրումն անդամոցս (ցգլուխն)։ Որպէս կառուցմամբ ափան անդամոց՝ գըլխոյ գագաթան. Նար. Ծ. ՅԳ. ԽԾԸ. Խ խլ։ *Հասեալք ՚ի յափն մոլորութեան. Մագ. ա։

ԱՓՆԱԾԻՐ. ա. Ծրագրեալ և պատեալ փակեալ ափամբք. *Ալեացն յափնածիր սահմանս բարձրացելոցն ընդդէմ հասեալ. Ագաթ։

ԱՓՆԻ, կամ ԱՓՆԻՔ. գ. Ցափունս անգոց անկեալ իրք, կամ հասկք մնացեալք ափով ժողովելիք յաղքատաց. նըշխարք. ընկած ճոգած բան, թափթփուք. փէօփիւնփիւ. *Աստ եւայի. եղիցի յաւուր յայնմիկ ամենայն տեղի յորում իցէ հազար ափնի (կմ ափն) այգւոյ՝ հազար հազար չափով. խոպանասցի և ՚ի փուշ դարձցի. Եփր. ամէփոր։ *Վասն ափնեաց և հասկաքաղաց և ճռաքաղի. Եփր. ծն։ *Գրեալ է յօրէնսն, թէ յորժամ հնձեսցես զհունձս, թո՛ղ զափնիս (կամ զափնիսն) աղքատաց. Եփր. համաբ։ Խ Երգն. մթ։

ԱՓՇԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԱՊՇԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Զուշն ափշեցուցեալ։ Ցնորք թըշնամւոյն անհնարին թախծանօք յիմարեալ ափշեցուցանեն առաւել՝ քան արբեցութիւն. Մանդ. ԻԳ։

ԱՓՇԻՄ, եցայ. Տ. ԱՊՇԻՄ. *Ի բարձրութեան խոնարհեցայ, և ափշեցայ։ Լցան տունք ափշելոց յերկրի անիրաւութեամբ. Սղ. ՁԷ. 16։ ՀԳ. 20։ *Ցիմարեալ ափշեալ. Ագաթ։ *Հիացմամբ ափշեալ ՚ի փայլնացոյ երեսմանէ առնն. Փարպ։ *Ափշիմ, թէ որպէս չյափշտակիմ. Նար. ԼԳ։ *Առօրեայ բարութեան ափշեալ՝ մատնէր ըղձ վարդապետն. Հանմ. առակ։ *Ափշեալ զայն առնոր եմք կոչել, որ զկենդանութիւն ունի, և զզայարանսն խափանեալ ՚ի ներգործելոյ. կամ որոյ յիմարեալ է միտքն. Լմբ. ող. ՀԳ. ՅԷ։

ԱՓՇՈՒԹԻՒՆ. Ἔκστασις. Տ. ԱՊՇՈՒԹԻՒՆ. և ԱՐՏԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. (՚ի բառէս Աղուեշ. լծ. և յափշտակութիւն.) *Թարգմանի քեռացին՝ ափշութիւն. և առաւել ՚ի ձեռն ափշութեան՝ մոլութիւն և անզգամու-

Թի · Փիլ · ւէն · Գ · 79 : *Մոլեկան արտաքացութի՝ ափշութի : Արտաքացութիւն ափշութե · Աւետ · որոյ : *Յափշութենէ աշխարհիս զբօսանաց : Ի մեծագին ափշութի ընկենու · Ցճխ · Ղ · ԺԷ : *Ափշութիւն մտաց · Ագաթ : *Յափշութե լեալ յանհընարին կոտորելոցն · Ցհ · ԿԲ ։

ԱՓՇՈՒՄՆ · Նոյն ընդ վ · *Ցիմարութն և ափշութն ունի · Ճ · Թ :

ԱՓՍԵԱՅ , եայք · մնւոր } ըծ · պ ·
ԱՓՍԻ , սէի , սէք , սէից · գ · } Բէէտի , Բէէտչէ · յն · լտ · ափսի , ափսիս · Φιάλη , ἄψις . Phiala , patena , apsis . Տաշտ · և սկաւառակ · պնակ · դաշխուրան · ըստ Հին բռ · փարչ · խմն որպէս ամկ · Բառ · ֆէտոլէ , Բադադ , չէնկէռ , սահան · *Զափսեայն (կամ զափսէսն) զարծաթիս և զոսկիս : Ափսէք ոսկիք , և արծաթիք : Զափսէսն և զտուփս · Գ · Բգ · ԻԷ · 15 : Ա · Եզր · Բ · 13 : Թագաց · Գ · 7 :

ԱՓՍԻԹԵՐՍ · Տ · ՅԱՓՍԻԹԵՐՍ :

ԱՓՍԻՆԴ կմ ԱՓՍԻՆԹ , կամ ԱՓՍՆԴԻՆ · յն · ափսինթիոն · լտ · ապսինթիում · պ · էֆսինթին · Տ · ՕՇԻՆԴՐ : Բժշկրն : *Փոքր մի ափսնդին դառնացուցանէ զմեղր կարաս · Վրք հց · Ղ :

ԱՓՍՈՍ · առաւել ռամկօրէն վարի , որպէս Ջղ · Աւաղ · եղուկ · Հայ , Էաւըֆ · պ · էֆսոսս , Ֆիստոտ · *Ափսոս ու վայ զխս , կխնս այս խաբեաց զիս · Գնչ :

ԱՓՍՈՍԱՄ , ացի · Տ · ԱՓՍՈՍԵՄ · գրի և ԱՎՍՈՍԱԼ · *Ափսոսալով խմն ողբայ · Դէ · Եօ : *Ցուցայ ափսոսայր ընդ կորուստ բազում դենարին · Գնչ : *Աւաղելով ափսոսան զանցեալ ժամանակն · Ոսկիփոր :

ԱՓՍՈՍԱՆՔ , նաց · գ · Ափսոսելն · աւաղանք · կարեկցութի · *Զափսոսանաց բանս նուիրէ · Գէ · Եօ :

ԱՓՍՈՍԵՄ , եցի · Ն · որ և ԱՓՍՈՍԱԼ · Աւաղել · եղուկ կարդալ · ցաւակցել · կարեկցիլ · աճըմաք , Էաւըֆ փէմէ · *Ամենացիքն ափսոսէին զնա · Վրք Տխնեօ : *Զոր յառաջ ափսոսէին երկնաւորքն՝ փոքրիկ տեսանելով զնա · Վրդն · Երգ : *Եա այնմ ափսոսեալ սրտիւ զղջանալ · Գնչ :

ԱՓՐԻԿԱ , կամ ԱՓՐԻԿԷ · գ · որ և Լիբիա մասն աշխարհի · յորմէ ԱՓՐԻԿԱՑԻՆ , ա · *Ազգն ափրիկային 'ի հաւատս եկին · Գնչ :

ԱՓՐՈԴԻՍԵԱՆ · ա · } Ἀφροδίσιος .
ԱՓՐՈԴԻՏԱԿԱՆ · } Venereus . Տ · ԱՍՏՂԿԱՆ · Ոսկ · Եբր · և Տիթ : *Առափրոդիտականսն վաւաշոտութիք . . . 'ի մարմնի ցաւք եղէն · Պղատ · փիլ : *Ցափրոդիտականաց գիւրին է 'ի բաց կալ · Պղատ · օրէն · Է :

ԱՓՐՈԴԻՏԷ , կամ ԱՓՐՈԴԻՏ · Տ · ԱՍՏՂԻԿ :

ԱՓՑԻ · Ն · առաւել ռմկ · Ափով · Թեօք · Թաթով · ապտակելով · *Ափցի յերեսն եզարկ · Ոսկիփոր :

ԱՓՓՈՎ · Բառ · եբր · որ նշանակէ Եւայժմ · *Ո՞ւր ես տէր ած եղիայի ափփով · Գ · Թգ · Բ · 14 : կամ ըստ Կիւրղ · Թգ · *Ափփովն պարեա է ։։

ԱՓՓՈՒՍՈՎԹ · Բառ · եբր · որպէս Առանձինն · 'ի ծածուկ · * Էր բորոտեալ մինչև ցօր մահուան իւրոյ , և նստէր 'ի տան ափփուսովթ · Գ · Թգ · ԺԵ · 5 :

ԱՔ , ի , ից · գ · Σκέλος . Crus , pes , suffragum , totum a femore ad pedem . (Նոյն ընդ ոտն · այագ ·) Ոտք սրունիւք հանդերձ · յն · սքէլօս , Թարգմանի և ոտք , աքեացք , բարձք · ազդր · սրունք · կարթք · փոփին · Քաչս · *Որպէս Թաթք առ 'ի գնալ և յղութանալ , և այլքն որ ինչ միանգամ 'ի ձեռն աքից գործին · Փիլ · Բագն : *Ընդդէմ խթանի աք ածցէ ։։ · կամ աքացէ · Շ · Տիթ · առ չէհ :

ԱՔԱԼԱՐ , կամ ԱՔԱՐԱՐ · գ · Ψήν . Vermiculus . Աղկալկ կենդանի · ճճի · որդն գուզնաքեայ : Գաղիան : կայ և յն · ափարի · որդն մոմոյ , պանրոյ , մորթոյ կենդանեաց · Տ · ԱԿՍՐ :

ԱՔԱՂԱՂ , ի , աց , կամ ոյ , ոց · գ · որ և լտ · Կալլոս · Ἀλέκτωρ . Gallus . Որձ հաւ · խօսնակ · որջոյ , ափլոր · խորոզ · գրի և ԱԳԱՂԱՂ · և պարզապէս Հաւ ասի · *Աքաղաղ , որ շրջի 'ի մէջ մարեաց սիգալով · Առակ · Լ · 31 : *Աքաղաղն որ սիգայն 'ի մէջ մարեաց : Ամբարտաւանութիւն և 'ի վերայ այլոց չարեաց ձգի՝ զօրէն աքաղաղոց · Հանձն · առակ : *Աքաղաղի (կմ աքաղաղոյ) , և մարեաց · Մագ · և Երզն · Քեր : *Ըստ նմանութե աքաղաղոց ամբարձեալ ղպարանոց իւրեանց ամբարտաւանութբ · Իսիդ :

ԱՔԱՐ , ի , աց · գ · Հաւ կամ Թռչուն ինչ ուտելի · *Զերեգնաբնակ Թփամուտ մացառաղօղ պարարտամարմին զանուշահամ ազգ աքարացն վայրենեաց · Փարպ :

ԱՔԱՑԱՆՔ , նաց , նօք · կամ ԱՔԱՑԱՆԻ , նեաց , նեօք · գ · Աք · աքեացք · ոտք և կրունկք կամ սրունք՝ որովք լինի աքացել · *Են ոմանք՝ որ աքացանօք մօտ դան , բայց լանջօք և վզաւն և գլխաւն հակառակն : Կիսով մարմնոյն աքացանօքն յառաջկոյս մատչին , իսկ 'ի լանջաց 'ի վերկոյս յետս կոյս յողնեալք · Փիլ · ւէն · Բ · 24 :

ԱՔԱՑԵԼԻՔ , լեաց · Իբր Աքացօղք · *Ազամանդ ցուցանէ ղհանդէս (ընդ երկաթոյ) . . . և խթան՝ աքացելեաց · Ոսկ · Եօ :

ԱՔԱՑԵՄ , եցի · Ն · Լ · Λακτίζω . Calcitro . Աքացի հարկանել · աք ածել · կիցս ընկենուլ · Բէքմէ՝ չիֆթէ վուրմագ · *Խիստ է քեզ ընդդէմ խթանի աքացել · Գծ · Ի · 17 : *Որ խածանեն , և աքացեն : խթան զոտս աքացողացն ծակոտէ · Ոսկ · յհ · Ա · 1 · և Եօ : *Զորի աքացող · Մագ · ԺԷ :

ԱՔԱՑԻ · Ն · Λάξ . Extremo pede , calce , calcibus . Ոտիւք · կրնկամբք · այաղըլա , Բէքմէ իլէ · *Մակբայ քերթութեան (որակութե) · մուրցայի , ծղացի , աքացի · Թր · Քեր : *Աքացի ծեծես և Թշնամանես · Ոսկ · Ն · Բ · 10 : *Ծեծէր աքացի զկողս նոցա · Ճ · Գ :

ԱՔԱՑԻՔ , ցեաց · գ · Նոյն ընդ Աքացանք կմ աքացանի · աք.ք · ոտք · *Խթան (ընդդէմ) աքացեացն , որ ինքն ոչինչ մնասի , և զոտս աքացողացն ծակոտէ · Ոսկ · Եօ :

ԱՔԵԱՑՔ , եացց · գ · Σκέλος . Crus , pes , femur . Աք · աքացանք · այսինքն ոտք կենդանեաց հանդերձ սրունիւք · այագ , Քաչս · *Եթէ կարասցէ Թափել հովիւ 'ի բերանոյ առիւծու աքեացս երկուս · Ամով · Գ · 12 : *Երկու աքեացս , գարշապարքն՝ որք ընթացան 'ի ծառն , և ելին 'ի դրախտէն · Լմբ · ամով :

ԱՔԻՍ , աքսի , ից · գ · պ · ա · Γαλεή , γαλή . Mustela . Չորքոտանի՝ որպէս ըղմուկն մեծ , կամ որպէս զփոքր և բարակ կատու , որսօղ և գող որպէս զնա , փափկամորթ և քնքուշ , պէսպէս գունով ըստ տեղեաց · Դնհաբասոյ · կէլինճիք , փափառ · *Աքիս , և մուկն · Ղևտ · ԺԱ · 29 : և Գաղիան : *Զմարգիկ 'ի կուոց , և յաքսից (յն · 'ի կատուաց) , և 'ի կոկորդիլոսաց զերծուցանել · Ոսկ · Գծ : *Երևեալ օձ , կամ մուկն , կամ աքիս · Նանն :

ԱՔԼՈՐ · գ · ռամկականն ձայնիւ Ա-ՔԱՂԱՂ : Ոսկիփոր :

ԱՔՍԵՄ · Լ · Տ · ԱՔՍՈՏԵՄ : *Ոտիւքն 'ի կուլ ան պղծոյն աքսեաց , քրիստոնեայ եմ , Թո՛ղ զիս 'ի բաց · Գնչըն :

ԱՔՍՈՏԵՄ , եցի · Ն · որ և ԱՔՑՈՏԵԼ · Σκευτάω, πηδάω . Insilio, exsilio, salio, salto . Σπαράττομαι, λακτίζομαι . Agitor, calcibus impeto , calcitro . Զաքս կամ զոտս 'ի վեր առնուլ՝ ոտէպ ոտէպ առաջնապաւ խուխ · ընդոստնուլ · 'ի վեր վազել · ցատկել · և կիցս ածել · աքացել · Տէր Տէր շաԹկէլ , ոփէր կամ ոփօռլ Թօխկել , զուրնել · ուըշըրմագ , չափալանմագ , Բէքմէլէմէք , Բէքմէ ատմագ · *Արգելու զոտս և զձեռս մեր , զի մի աքսոտեսցուք : Ծառայելից աքսոտել (կամ աքցոտել) ոտիցն (բարկացողի) 'ի գիրկս համոզակերացն երևեցի : Զհերս քո ճողես , և խստագոյն աղաղակս գոչես , և աքսոտես · Ոսկ · յհ · Ա · 3 : Բ · 16 : *Զծեծեաց զոտս ընդ գետնի աքսոտելով · Ոսկ · Տիթ · 'Ն Ճ : *Թեպէտ և փախիցեն , և աքսոտիցեն : Բժիշկք Թշնամանիցին , և յաքսոտելոյն հարկանիցին յանզգայացելոցն հիւանդաց · Ոսկ · Ն · Ա · 18 : *Իբրև զայսահարս յափրին , ծախին , գելուն , աքսոտեն · Մանդ · ԺԷ : *Զորիք աքսոտելով կործանեցին զգն տեղանն · Հ=Ց · յնվր · ԺԷ :

ԱՔՍՈՏԻՄ , եցայ · Ձ · Նոյն ընդ վ · որպէս ռմկ · *Լեզուագարին , աքսոտին , ապտեղութբ վարին · Եփր · ՂՂԼ :

ԱՔՍՈՐ , մնւոր ԱՔՍՈՐՔ , րից · } գ ·
ԱՔՍՈՐԱՆՔ , նաց , նօք · } ըծ · յն · էքսօրիա · Ἐξορία . Exilium , extermínatio . Արտասահմանութիւն · տարագրութի 'ի հայրենեաց · սիւրկիւն · որ և տեղի արտասահմանութե · *Զի՞նչ , որ յաքսորս ածեալ են : Զոր ընկեցեալ էր յաքսորս : Յօժարեցար ընդ աքսորս իմ : Ոչ եհան յաքսորան · Վրք հց · Գ : Ճ · Ա : Ցայսմաւ : *Յաքսորիցն · Սօկր : *Դարձուցանել հրամայեաց յաքսորանացն · Լաստ · Բ : *Ասացին , Թէ գրեաց յաքսորանաց առ մարն : Եւ ոչ դու հասցես յաքսորանս քո · Ցայսմաւ :

ԱՔՍՈՐԵՄ , եցի · Ն · յն · էքսօրիզօ · Ἐξορίζω . Տ · ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԼ · *Աքսորեաց զյովհաննէս 'ի գեօղն պռենետոս : Հրամայեաց աքսորել 'ի կողմանս հայոց : Որք աքսորէին զքե հայրապետն (այսինքն տանէին յաքսորս) · Հ · ԿԻՆԻ : *Որում ոչ հաւանեալ՝ աքսորեցաւ · Խոր · Բ · 30 : *Բազումք աքսորեցան , և անարգեցան · Լմբ · պտրգ : *Աքսորէ ականայ 'ի դրախտէն զեւայ , և զկրօնաւորն կամաւ յիւրոց հայրենեաց · Կլիմաք :

ԱՔՑԱՆ , կամ ԱՔԾԱՆ , ի , աց · գ · Πυράγρα . Forceps . իտ · Tenaglia . (Իբր ոտս ունող · կմ ադուցեալ ընդ մխանս ·) Երկբացիկ գործի երկաթի՝ դարբնաց և հիւսանց՝ որպէս ունելիք չանԹացեալ երկաթոյ կմ վասն ունելոյ և քարշելոյ զբեւեռխրտատ , Գըւատ , Տալգ · և Քէլպէթան , Քէլպէթին , որպէս վարի և 'ի ռմկ · *Հեփեստոս՝ ասեն , ունի 'ի ձեռնն աքծանս և կռանս , և նստեալ դարբնէ մարգկան · Աւծր · Ա · 3 : *Զմի բևեռն , և զկռանն , որ է աքցանք : Աքցանով մի մի քարշէր զսլաքսն · Ոսկիփոր :

ԱՔՑՈՏԵՄ , եցի · Ն · Իբր Աքացել · աքսոտել · և Ցցտել · *Ցանկարծակի աքցոտեալ Թշնամւոյն՝ ցրուեաց վեր 'ի վայր · Փարպ : *Ոչ ընդդէմ դարձաւ հօրն , և ոչ աքցոտեաց 'ի կապելն · Ճ · Թ :

ԱՖԹԻՄՈՆ · Տ · ԱԻԹԻՄՈՆ : Մխ · Բժշ :

ԱՖԻՈՆ · Տ · ԱՓԻՈՆ : Մխ · Բժշ :

Բ

Բ. Առաջինն 'ի բաղաձայն տառս՝ որք կարօտին ձայնակցութեան միոյ 'ի ձայնաւորաց առ 'ի յօդել զՆշխան. և 'ի բաղաձայնս անդ կոչի անձայն, զի պարզ շրթամբք կազմի՝ որք խակոյն փակին, և հեղձուցանեն զկարծեցեալ ձայնն։

Բ. Ըստ հաշուոյն է միջակ ընդ Յ. ա, և Գ. Թուէ քան զՅ, և զԱ, և Նուազ քան զԳ։

Բ. Լծորդ է ընդ շրթնաձայնս ա, Հ, կմ ա, և Փ. զոր օրինակ ամբարիշտ, ամպարիշտ. ամպ, ամբ. ըմպել, ըմբել. զամպար, զամբար. սմբատ, սմպատ. եւղամպէտս, եւղամբէտս. (որք են առ հասարակ զինի Յատակ). և բաշխել, փաշխել. գաբնի, գափնի. գլբին, գլփին. բաղաառութի, փաղառութիւն։

Բ. Նոյնպէս և 'ի տառադարձութէ յայլոց լեզուաց 'ի մերս՝ դնի 'ի մեզ Բ, կամ Վ, կամ Ա, ուր առ նոսա է Պ, կամ Վ. զոր օրինակ պետրոս, արգար, բէլ, բարսեղ կամ բարսիլիոս, կամ վասիլ. բիւզանդիոն, բեկտար, սեղբեստրոս, բեկար, են. 'ի յն. և լտ. առի բէգռոս, բէգռուս. ալկարոս, ալկարուս. վասիլէոս, պաշղեւս. միզանդիոն, սիզանդիոնա. միգրդոս. միլէտոպեա կամ միլտեադոս, միգարիուս. են. որպէս և պրս. Բէրէտ, 'ի հյ. լինի պարիշտ, կամ պաշտ։

Բ. Անուն գրոյս հնչի 'ի մեզ Բեն, ուր նմանաձայնն առ այլս առի Բէ, կամ Բի, կամ Վէ. իսկ երկրորդ տառ այլոց է ալէ, ալեֆ, ալֆա։ *Եւ են միջակքն, բենն 'ի մէջ, ...անի, պեի, և փիւրի. Թր. Գէր։ *Բենն, ...ութի բանի՝ 'ի քեզ բղխէ, զկանթն ի...մանից արգուցանէ. ձեռին իւրով վար... ...պետ, ըզխնարհիլն որդւոյ պատմէ։ ...Բենի՝ բանից, սուէ, չարաց, սանձեա... ...եղուց վասն ընկերաց. Նաև 'ի բան բամ... ...ցանեաց գիր պահապան քոյոց շրթանց. ...Նոյնատ։

Բ. Թարմատար՝ ընդ մէջ մտանէ քանի ...բառից՝ իբր 'ի զարդ, կամ 'ի նշանակ ...ժգնութ. զոր օրինակ արմաւ, ամբրաւ. ...թել, Թմբրել. զմրել, զմբրել։

Բ. կալմէ երբեմն զհոլով գործիական. ...զոր օրինակ հուր, հուրբ, կամ հրով. ...Հուր, Հուրբ, կամ Ջրով. հայր, հարբ, ...տարր, տարերբ. սատոզ, սատառղբ. ...հինձք. գառն, գառամբ. են. զի ...լծորդք տառիս՝ այսինքն են Ա, և Վ, ...յաւրն ըչարդիականն. զոր օրինակ քաղաք..., մարդով, են։

Բ. Իսկ 'ի միջոցն այլոց բառից՝ վերածէ զնո... ...յայլ իմն տառումն նշանակութէ. զոր ...ուլ. սլար, բուլար. ողջ, ամբողջ. ուղխ, ...ողջ, բողջք. ուտ, բուտ. արի, ...ազխարոհ, բազխարոհ։

Բ. Բ. որպէս նշանակ Թուոյ՝ է Երկու, ...երկրորդ. որպէս և Երկրորդումն ան...ռեալ բժ, ժբ. են։

ԲԱ. ...որ և ԲԱՑ, ԲԱՏ. Թէ. եթէ ...թարմատար. որ. Գի. պն. պէ. Սովորաբար ...'ի բայն Ասել. իբր յն. Ἔφη՝ ծՂի. ...յն. τό. Ὅτι, τό. Quod, quia. զոր... ...օրինակ՝ Թշնամանեցեր զնոսա (զդիս), զի ասացեր՝ բա մարդիկ են. Ագաթ. *Զի մի՛ երբէք ասիցէ, բա՝ ըստ պարտեաց մեռաւ (քո). Սարգ. Ա. Պ. Է։ *Այլ զի ասէ՝ բա, եղև... եղև առաքեալ յիս, այսինքն բա, առաքեցաւ։ Զի ասէ, բա՝ 'ի կերպարանս հօր էր։ Իսկ արդ զի ասէ. բա՝ իմ և քո. Ոսկ. յհ. Բ. 84։ *Այսպէս ասէ բա՝ տէր կամարար. Ոսկ. Եփ։

ԲԱ՛. Ն. Ἄν. Quidem, utique. Արդեօք. այսինքն արդարև. անշուշտ. Թրք. ... *Գարկեշտագոյն և նազելի բա երևեցուցեալ էր ասեն զաշակերտսն քնի. եթէ նոքա սկսեալ՝ նա դադարեալ էր։ Եթէ զայս ես վերադրեալ էր, բազում յանդուգն և նախանձու բա՛ շարժեալ էր զնոսա. Ոսկ. յհ. Ա. 28. 37։ *Նաև տէր մեր զայս ասաց, դժուարին բա՛ մտանել, ո՛չ եթէ՝ ոչ դոյ հնար. Եփր. համաբ։

ԲԱ՜. Մջ. իբր Բա՛բէ. *Այսօր եղիցես, ասէ, յադին գրախտին. բա՛ զինչ ասիցես արդեօք. 'ի խաչ ելեալ և բևեռեալ ես, և զդրախտի՛ն խոստանաս. Ոսկ. 'ի խաչէլ։

ԲԱԲ. Բառ. պ. պապ. այսինքն Դուռն. այլ 'ի մեզ է յատուկ անուն. *Ո՛ւր բաբ՝ այսինքն դուռն բարեաց. Մագ. ԻԷ։

ԲԱԲԱԽԵՄ, եցի. Ն. Որպէս Թէ բախբախեմ. սաստիկ բաղխել. ընդհարկանել իբր Συγκρούω, κόπτω. Collido, pulso. ... *Ծունկք նորա զմիմեանս բաբախէին. Դան. Ե. 6։ *Աղքատն զդուռն բաբախեր երկիւղիւ։ Վասն ոչ բաբախելոյ յեկեղեցւոջ. Ոսկ. ապաշխ. Ն. 46։

ԲԱԲԱԽԻՄ, եցայ. Յ. Καταπίπτω. Labor. Բախիլ. հարկանիլ զքարի. չարաչար անկանիլ. ... *Գահէ 'ի գահ կործանեալք անկեալք բաբախին. Կոչ. Ը. 21։

ԲԱԲԱԽԻՒՆ. } խման, մամբ. Գ.
ԲԱԲԱԽՈՒՄՆ. } Սաստիկ բաղխումն. ընդհարումն. հնչիւն բախման. ... *Դղրդումն, որոտ, բաբախիւն. Երզն. Գէր։ *Բաբախմամբ կրծից. Մխ. առօթ։ *Ի վերայ գեղման տեղալով ոչ լինին ձայնք բարբառոյ, և ոչ բաբախմունք ծայթմանց, և ոչ թնդիւնք դղրդմանց. Եղիշ. խաչէլ։ *Յօդաւոր ձայն առի մերս սակս տառիցն զանազանութէ, և բաբախման և երիւրման 'ի գոչման ձայնին մերոյ. Երզն. Գէր։

ԲԱԲԱՆ, ի, աց. Գ. Իբր ումկ. պապա... ..., ..., ... որ և ԲԱՂԻՍՏՐ. և ԲԱՐԸՆԿԷՑ. Πετροβόλος, λιθοβόλος, βελόστασις, βαλλιστρα. Machina petraria, vectis, ballista, balista, catapulta. Պատերազմական մեքենայ նախնեաց՝ իբր պարսատիկ մեծ փայտակերտ, 'ի ձգել զքարինս մեծամեծս, ընդ և զնիզակս. *Պատերազմական գործի, զոր բաբան կոչէին, որ յոյժ ահագին էր. զոր ասէին, թէ շորեքհարիւր սպասաւորք էին նորա, որք զպարանսն քարշէին, և վաթսուն լիտր քար եդեալ 'ի պարսատիկն՝ 'ի քաղաքն ձգէին։ Մի ոմն ելթեալ մինչև 'ի բաբանն՝ զշիշն եհեղ 'ի վերայ բաբանացն. և նոյն ժամայն բորբոքեալ բոցոյն, են. Լաստ. ԺԸ։ *Եա բերել զբաբանն, զոր վասն թագաւորն արարեալ էր։ Բաբանով (կամ բաբնով) փլուցին. են. Ոսկ. ՃՂ։

ԲԱԲԱՆ կոչի ռամկօրէն և Գերանն, զոր մանկունք դնեն 'ի վերայ միջին քարի, և նստեալք հեծեալ յերկոսին ծայրս՝ ելևէջ առնեն խաղալով. ...։

Արդէն ոմն գալիր զբաբանն մեկնէ խոյական. բայց խոյ է այլ մեքենայ, զոր տեսցես 'ի կարգին։

ԲԱԲԱՆԱՔԱՐ. Գ. որ իբր ումկ. գրի ԲԱՆԲԱՆԱՔԱՐ. Ի մեծ քարն՝ զոր արձակեն բաբանաւ 'ի վերայ պարսպաց 'ի քանդել. ... *Առաքէ միշտ բաբանաքար վէմ աղամանդեայ՝ անյաղթելի քարողութ ընդ ամենայն տիեզերս, առ 'ի կործանել զաշտարական սատանայի. Մխ. առաք։

ԲԱԲԵԼԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Βαβυλωνιχός. Babylonicus. Այն՝ որ հայի յերկիրն կամ յազգն բաբելացւոց. *Որպէս առակ պատկերի սատեղն ուէփանայ բաբելականի. Նար. Ի։

ԲԱԲԵԼԱՑԻ, ցւոյ, ւոց. ա. Գ. Βαβυλώνιος. Babylonius. Բնակիչ, կմ յազգէ բաբելոնի, կմ աշխարհին քաղդեացւոց. ... *Աշխարհ, կամ արքայ բաբելացւոց (յն. լտ. բաբելոնի). Դան. Ա. 1։ Գ. 1։ Ն. ԾԲ. 2. են։ *Գերութի բաբելացւոց. Մթթ. Ա. 11։ *Մի և նոյն բաբելոնի հնոցն՝ և բաբելացի անօրինացն բոցանայր. Փարպ։

Որպէս Բաբելական. կամ ըստ օրինի երկրին բաբելոնի. ... *Ունէր 'ի ձեռին փոքրիկ ցուպ բաբելացի. Վրք հց. ԺԷ։ *Եթէ իցէ անգ բաբեղացի ոմն հուր, քոյոցն մի կարասցէ մխանել. Սարկ. հանգ։

ԲԱԲԵԼՈՎՆԱՑԻ. ա. Նոյն ընդ վ. ըստ ամենայն նշ. *Զողայս բաբելոնացիս զմիմի հարկանելով. Սիս. ...։ *Ցեթովպացի և բաբելովնացի բազմագունի ականց զուգայարմարեաց. Նար. ԽԼ։

ԲԱ՛ԲԷ. Մջ. Նոյն և յն. լտ. Βαβαί. Papae. Ո՛. ո՛վ. ո՛յ, պա՛պէ. պա՛. էպա. Նշանակ զարմանաց. վասն որոյ 'ի հին բառգնի. *Բա՛բէ, սքանչումն։ *Բա՛բէ, ո՛րպիսի բարութի լի է ողջոյնս այս։ Բա՛բէ, սա՛ս զմեծազոր տէրութիւն։ Բա՛բէ, որպիսի ինչ զօրութի նորա է՝ որ պատուիրէրն, և որպիսի հնազանդութի նոցա՝ որք լսէին։ Բա՛բէ. ո՛րչափ իմաստութի էր ննջօղն այնմիկ (առաքելոյս)։ Բա՛բէ ա՛յ մարդասիրութեն, և մինչև յո՛ր վայր խոնարհեցաւ։ Ոսկ. հռ. Եփ. Մթ. Ն յհ։ *Բա՛բէ, զմեծն և զկարևորն 'ի վերջէ եդ. Սարգ. Ա. յհ. Է։

ԲԱԲԷԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Բա՛բէ ասելոյ արժանի. զարմանալի. հրաշալի. *Ո՛վ խաչ բաբէական... Վերակացու, նորոգիչ, և բաբէական. Եղիշ. խչ։ (իբր Βαβαῖος. որ է անսովոր 'ի յն. թերևս բնագիրն իցէ Βέβαιος, այսինքն հաստատուն. ամրութի)։

ԲԱԲՈՒՆԻԺ. Տ. ԳԱԳՈՒՆԻԺ. Մխ. ճծ.։

ԲԱԳ. գ. Ի հին բռ. կամ տեր. ասի լինել *Բերանոյ կապոց. որպէս թէ՝ փակ. պող. իսկ ըստ վրաց՝ բագէ, բերան, շրթունք։ Տես և ԳԱԲ։

ԲԱԳ. Ըստ որում արմատ բառիցս Բագորդ, և Բաղձաձել, է Բաժ, կամ բաժին. պաճ, ֆայ. սանս. պակա. ըստ այնմ. *Չիք իմ ասէ որդեակ, որ ունիցի զբագ և զբաժին իմ. Եփր. բգ։

ԲԱԳ ԱՐԿԱՆԵԼ, ԲԱԳ ԱՆԿԱՆԻԼ. Բաժանակից և կցորդ առնել, լինել։ Ոսկեփոր։

ԲԱԳԱՄԻՏ. Տ. ԲԱԺԱՄԻՏ. փոփոխամիտ։

ԲԱԳԱՐԱՆ, ի, աւ. Ցատուկ անուն քաղաքի. այլ Քաղաք բագնեաց կուոց. *Շինեաց զբագարան քաղաք կուոց.. Շինեաց քաղաք փոքր 'ի վերայ գետոյն ախուրենայ, և անուանեաց բագարան, այսինքն թէ 'ի նմա յօրինեալ է զկազմութիւն բագնացն. Խոր. բ. 40։

ԲԱԳԵՄ, եցի. ն. Ի հին բռ. մեկնի՝ Մատնաւորել։

ԲԱԳԻՆ, գնի, կամ գնոյ, գնաւ, կմ գնեաւ, կամ գնով. գնաց, կամ գնեաց, կամ գնից, նեօք. գ. Βωμός. Ara, altare. եբր. պաղա. յորմէ՝ Բամա (գաբաւոնի). Βαμά. (լծ. հյ. բեմ.) Սեղան զոհից, մանաւանդ՝ հեթանոսաց. զոհարան՝ ցած, կամ բարձր, (ուստի և Բարձունք) կանգնեալ 'ի քարանց, յորոյ վերայ լինէր սովորաբար առ հեթանոսս և պատկեր կուոց. խոստի օեղան. գուրպանկեահ, մեհրապ. *Սեղան և բագին նոյն իսկ է. Մխ. էբէմ։ *Շինեա՛ ինձ աստ եօթն բագինս.. Ելան զուարակ և խոյ 'ի բագինն։ Զբագինս նոցա կործանեսջիք, և զարձանս նոցա փշրեսջիք։ Շինեցին բագին տափեթայ։ Շինեցին բագինս բահաղու։ Բագինք նոցա հրով այրեսցին։ Զոհս 'ի բագինս բագինս մատուցանէին։ Անդէն սատակեաց առաջի բագնին։ Գտի բագին մի, յորում գրեալ էր՝ Անծանօթի այ. ևն։ *Եկն մարգարէն, զբագին ընդ մէջ հերձոյր. Ոսկ. ես։ *Զգուրս տաճարաց կուոցն փակեցին. և որ 'ի վերայ բագնին և սեանն կային պատկերքն, ծածկեալ պատեցին զնոսա եղեգամբք. Խոր. բ. 30։ *Ցեօթն բագինս մեհենիցն։ Բագին անահատական պատկերին, կմ դիցն արամազդայ. Ագաթ։ *Այրեցին և զծնունդս իւրեանց 'ի վերայ բագնեաց առաջի դիւաց. Իգն։ *Պատարագարան կամ սեղան ընծայարան, ոչ 'ի բլուր բագնեաց։ Բագնեաց կործանիչ. Նար. խչ։ Շար։ *Ցանդիման կացեալ բագնից և տաճարաց։ Կալով ոչ հեռագոյն 'ի բագնիցն. Պղատ. օրէն. է։

ԲԱԳԻՆ. որպէս Սեղան զոհից և ողջակիզաց ճշմարտին այ. Θυσιαστήριον. որ և ԶՈՀԱՐԱՆ, ՍԵՂԱՆ. Βωμός. Altare, ara. եբր. միզպէախ. *Հայրն ժողովէր քարինս, զի շինեսցէ բագին (զոհել զխասհակ). զորգին գնէ 'ի վերայ բագնին։ Այն՝ որ զենու զոհս, բաժանելով զարիւնն ընդ բագնովն հեղու, և զմիսն 'ի տուն տանի։ Ընդէր սեղան կոչէ զբագինն։ Ցազագս բագնին իրաց։ Ճշմարիտ այ բագին է, որ երախտաւոր են այ ոգիք։ Միայն այս բագին ոչ ծախէ զենլիս, այլ պահէ. Փիլ. օպէղ։ *Իսահակ 'ի վերայ բագնին։ Բագինն էր տեղին գողգոթայ. Եփր. վրլխ։ *Խոնարհութիւն՝ բագին (βωμός, ara) ասկեղէն, և սեղան (Θυσιαστήριον, altare) հոգևոր, զենումն այ ասէ՝ հոգի բեկեալ. Ոսկ. յ. բ. 22։ *Ըստ օրինացն՝ անարատք 'ի կենդանեացն 'ի բագինսն եղանէին այ նուէր. Մխ. դփ։

ԲԱԳԻՆ. այլ Մեհեան, տաճար կուոց. կռատուն. ֆուտխանէ. Εἰδωλεῖον. Delubrum. *Զի եթէ 'ի բագինս կուոց չէ մարթ քեզ մտանել, որչափ ևս առաւել 'ի տունն սատանայականս. Ոսկ. յհ ա. 31։ *Տապալեսցէն զշինուածս բագնացն։ Ոչ կարացին զդուրս բագնացն գտանել, թէ 'ի ներքս մտանիցեն. Ագաթ։ *Զգաղտնականն ընդ յատակս բագնին տապալեալ ցրուէր զկուռս. Ցհ. իմ. պաւլ։ *Այս յարկ չըքնաղ... ոչ կռապաշտութեան կապաւ բագին, այլ՝ տէրունի բարերարութեան պարգևարան. Նար. կէ։

Ի Գիրս ծննդոց պիտակաբար գնի ԲԱԳԻՆ փոխանակ Արձանի մարդոյ. *Դարձաւ 'ի բագին աղի։ Բագինն երեւի մարդգոյ, և ոչ է. ևն։

ԲԱԳՁԱՁ. ա. գ. ('ի բող կամ բակ, և ձաձել.) Հաւաքումն. բովանդակումն. և Հաւաքական, միաժողով. կամ եզական թուով զբազմաց ասելն կմ ասացեալ։ Հին բռ։

ԲԱԳՁԱՁԱԲԱՐ. մ. Հաւաքաբար. առհասարակ. զամենեսին 'ի միասին առեալ. *Որ իբր 'ի ձեռն միոյ մարդու՝ միահաղոյն բաղձաձաբար... կենդանութիւն շնորհելով. Թէոդոր. խչ։

ԲԱԳՁԱՁԱԿԱՆ, կմ ԲԱԿՁԱՁԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Պարունակական. բովանդակիչ. բոլորական. համրական. և Հաւաքական. կամ ըստ հին բռ. Շրջաբերական. որ շուրջ առնու. Περιληπτικός. Comprehensivus. Συλληπτικός. Collectivus. *Բակձաձական իմն ձայնիւ զամենայն միանգամայն առ հասարակ առեալ. Նիւս. կազմ։ *Աձ բագձաձական գիտութեամբն դիտելով զկամս նոցա՝ յայն հատուածեաց. Քէր. քերԹ։ *Բագձաձական՝ առաքինութեանցն անչափութեան. Սկեւ. լմբ։ *Իսկ բագձաձականն՝ պարագայ շրջաւորութեան ներփակ առեալ ըստ իւրն. Անան. եկ։ *Բաժանական է միշտ իւրաքանչիւրն, և բագձաձական և եզարար՝ հասարակն. Պորփ։ *Բակձաձական (անուն) է, որ եզական թուով բազում ինչ ցուցանէ. որգոն, տոհմ, պար, ամբոխ, հօյլ. Թր. քեր։ *Բագձաձական լսի բացատականն, որ եզական թուով և միաւոր անուամբ ըզբազումս նշանակէ. որպէս Տոհմ, պար, հօյլ, ջոկ, գրոհ, գեհ, անդեայ, պատակ, երամ, կոյտ, գումար, խումբ. Երզն. քեր։

ԲԱԳՁԱՁԵՄ, կամ ԲԱԿՁԱՁԵՄ. եցի. ն. Περιλαμβάνω, ἐμπεριλαμβάνω. Complector, comprehendo. Բովանդակել. բոլորել. պարփակել. պարագրել. ամփոփել. հաւաքել. *Ցօրինէ կարգս վայելուչս և իւրում ևս պաղատանն, որ զինչ օրէն է Թագաւորութեան, և որ պիտակ է Թագաւորութեան, և որ բագձաձէ զԹագաւորութիւն։ Հաւանեցուցանէր զբագձաձել (կամ եալ) դրացիս իւր։ Իբրև զպարիսպ շուրջանակի զնոքօք վաղակաւոր գահիճքն բագձաձեալ. Ցհ. կբ։ *Զիւր հօտն առ ինքն բագձաձեալ դարմանէ. Տօնակ։ *Ոչ բագձաձին (տեղեաւ) անմարմինքն։ Ո՛չ տեղական իմն պարագրութեան բագձաձել զանմարմին բնութիւն։ Ամենայն մարդկութիւն յաւաջնումն կազմածին (այսինքն յագամ) բակձաձեալ է. Նիւս. կազմ։

ԲԱԳՁԱՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Բովանդակումն. հաւաքումն. ամփոփումն. *Գերքան զամենեցուն ընդգրկանել զիրս 'ի բագձաձումն (կամ 'ի բագձածումն) հանճարոյ. Սկեւ. լմբ։

ԲԱԳՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, կամ ԲԱԳՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Βωμολογία. Scurrilitas. Մրմունջ քրմանց առ բագնեօք. շաղփաղփութիւն 'ի պէսս զօշաքաղութեան և շուայտութեան. *Զամենայն զայլայլսն ինչ բարբանջմունս և բագնագիտութիւնս (կամ բագնգիտութիւնս) 'ի տէրունեանն 'ի բաց հանէ յօրէնադրութեան. Փիլ. բագն։

ԲԱԳՆԱՁԵՒ, ի, ից. ա. Որ ինչ ունի զձև բագնի. նման մեհենի. *Կանգնելով փոխանակ բագնաձև պղծալից յարկացն զտաճար փառաց. Արծր. է. 8։

ԲԱԳՆԱՑԱՐԿ, ի, աց. ա. Ունող 'ի յարկի կամ ընդ յարկաւ զբագինս. *Փոխանակ բագնայարկ տաճարացն՝ զեբ և զծածկեղէն յարկս յօրինելով. Անան. եկ։

ԲԱԳՆԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Պետ բագնեաց. մեհենապետ քուրմ. քրմապետ. խաֆ թահանայ. *Եւ մարգարէ բագնապետին՝ հրամայէր սպրեցուցանել (ըզմանուկն ածեալ 'ի զոհ). Մագ. լէ։

ԲԱԳՆԻԱՒԵՐ, ավրի, րաց. ա. Ավրող բագնեաց, կռածող զբ կամ բարձ նորա. խստաքօեղ. *Արդարև յղացեալ իսկ էին յամբարշտութիւն կռապաշտութեան բագնաւեր բարոյիցն. Ագաթ։

ԲԱԴՈՐԴ, ի. աց. ա. Κληρονόμος. Haeres, particeps. Բաժանորդ. ժառանգորդ. հաղորդ, կցորդ. մասն առ բաժին ունեցօղ. Եղիաբ. *Բագորդք և բաժանորդք լիցուք կենացն յաւիտենից. Կոչ. ժ։ *Իւրոյ արքայութեան զմեզ բագորդս և բաժանորդս առնէ. Բուզ. ժ. 6։ *Զի զամարմնոյ ազգակիցն՝ բագորդ կացուսցէ հոգևոր հարազատութեան. Սարկ. շար։ *Բագորդ, բաժորդ. Հին բռ։

ԲԱԳՈՒՀԱՆ. այսինքն Բագնեաց աւան. որ և ԴԻՑ ԱՒԱՆ. Տես բա. յակ. ան։

ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ, նւոյ, նեաց. Սերունդ Բագարատայ հրէի 'ի հայս, տոհմ ասպ նախարարութեան, և Թագաւորական. Տես բա. յակ. ան։

ԲԱԴ, ու, ուց. կամ ի, ից. գ. զոր և ԲԱՏ. պ. պատ, պատդ. որպէս և ըստ սպանիացւոց՝ բատօ. Νῆττα. Anas. Հաւ լայնակտուց, կարճոտն, մաշկաւոր թաթիւք, յամրաշարժ, ջրասէր, իբր փոքրիկն սագի. պէսպէս գունով. ընտանի բադն ոչ կարէ թռչել. իսկ վայրենին է թռչական. Եօրպէկ։ Արիստ. ոպորոգ։ Տօնակ։

ԲԱԴԷՆ. գ. Ըստ եբր. և քաղդ. պատտին. այսինքն կտաւի, կամ բեհեզեայ. 'ի բառէս պադ, յորմէ պէզ. որ է կտաւ. նոյն բառ է և 'ի յոյնն, Βαδδίν, որ և Βύσσινα. լտ. Lintea. Կտաւեղէք. բեհեզեայք. սպիտակ շապիկ, կամ պճղնաւոր նուիրական 'ի բեհեզոյ. *Այնն յայրն՝ որ զգեցեալ էր զբադէնն։ Լուայ յայնէն՝ որ զգեցեալ էր զբադէնն. Դան. ժբ. 6. 7։ ուր ժ. 5. Թարգմանի փառք։ Իսկ 'ի հին բռ. ոչ 'ի դէպ մեկնի՝ ծիրանիք։ Իսկ առ Ոսկ. յհ. գնի ԲԱԴԷԱՆ։

ԲԱԴՐՈՆ, ի. գ. } որ և ԲԱԹՐՈՆ. Բառ ԲԱԴՐՈՆԱԿ, ի. } յն. վախթած, վախթափխա. Βάθρον, և Βαθράδιον. որ նշանակէ՝ Սանդուղք, աստիճան, նստարան, բազմոց. գահ. Scamnum, subsellium. օէթ, օէփեր, ֆէտէ. *Ի վայր 'ի բադրոնէ բեմին իջեալ. Ցհ. կթ։ *Ելանէին 'ի բադրոնս և յարկեղս գործոնեացն. Ճ. Գ։

Եւ Մահիճ, կմ մահճակալ. պանկեփեղ. տէբէնէթ. *Ահա փայտ, և հիւսունք, որ գործեն մահիճս, բադրոնս, և աթոռս. Եփր. ոսեփոր։ *Բադրոնակ մի հրամայ

ևոց առնել, յետ որոյ կանգնոյ զերկայնութիւն. և թզաւ և կիսաւ զլայնութիւն, յորոյ վերայ 'ի ժամ քնոյն զմարմինն իւր հանգուցանէր: Եդեալ մերձ 'ի բազդրոնն՝ յորոյ վերայ անկեալ գնէր: Ընկէց զինքն 'ի գետին 'ի բազդրանէ անտի: Անկեալ գնէր 'ի վերայ բազդրոնի միոյ. Ճ. Ա:

ԲԱԶԵԱՑ, } ի, ից. գ. Ἱέραξ. Accipi-
ԲԱԶԷ. } ter. Թռչուն գիշատիչ և որսորդ մանգաղաքիթ խայտաճամուկ, զոր և վարժեն յորսորդութիւն թռչնոց. փօղան, չահին, ալ-ճաճա, պաղ, պալը, չագէր, ալ գողը. * Արծուի, և պասկուճ... և բազէ, և որ ինչ նման իցէ նմա. Ղեւտ. Ժա. 16: * Եթէ 'ի քումմէ իմաստութենէ եկաց բազէ տարածեալ զթեւս՝ անշարժ գիտել ընդ հարաւ. Յոբ. ԼԹ. 26: * Զայլեւայլ սեռս 'ի թռչնոցն որսացեալ բազայինք. Փարպ: * Որ 'ի թռչնոցն են բազէք... Բազէկիցն գեր 'ի վերայ նոցա երևեցելոց. Փիլ. Նխ: * Մի կաքաւոյն պատահէ զերծանիլ 'ի բազայէ, և զվիւան ըմբռնէ: Ցանկարծակի յափշտակեցան՝ որպէս կաքաւ 'ի բազայէ, կամ որպէս գառն 'ի գայլոյ. Լմբ. Ծղ: Ոսկիփոր:

ԲԱԶԷԱԿԱԼ, ի, աց. } գ. Որ կա-
ԲԱԶԷԿԻՐ, կրի, րաց. } լեալ ունի, կամ կրէ առնի յորս զբազէ 'ի վերայ բազկի կամ ուսոց. տօղանճը, չաղըճը. * Ասեմ և զհաւանունս՝ բազէակիրս և բազէակալս՝ յաղագս 'ի մայրս բնակելոյ. Խոր. Բ. 7: * Արծուէկիրս և բազէկիրս. Յհ. կթ:

ԲԱԶԿԱԿԻՑ, կցի, ցաց: ա. Աջակից, ձեռնտու. օգնական. ընկ էլիլը. եարտըմճը. * Բազկակից եղբայրս մեր տրդատ ». առ կոստանդիանոս. Ագաթ: * Զանշունչ տարերս առնուն բազկակից և ջատագով հաւատոցն. Լմբ. ատ:

ԲԱԶԿԱՁԻԳ. ա. ն. Զգօղ, կամ ձգեալ զբազուկն՝ առ 'ի ունել զինչ. * Իւրաքանչիւր հօտից տածօղ (հովուն քաջ), բազկաձիգ՝ գառանցն ժողովօղ. Նար. խչ:

ԲԱԶԿԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Մրցումն բազկաւ յաղթահարութեան. կիւրէշ. * Ո՛չ զօրէն քաջաց ըմբշական բազկամրցութեամբ նահատակին. Գիւ:

ԲԱԶԿԱՆՈՑ. Տ. ԲԱԶԳԱՆ, և ԱԳԱՐԱՆԶԱՆ. * Ցասուցէ զկռոց՝ հասա մարգարտաց, կոյս քեզ բազկանոց: Զհայրապետաց ժողովքն սուրբ (արաայես), ականք ընտիր կոյս քեզ բազկանոց. Գնձ:

ԲԱԶԿԱՊԱՏԱԾՈՒ. ա. Պատածեալ, այսինքն ունելով բազկօք. որպիսի է ընտանի ծառ՝ 'ի ձեռաց մարդկան պարփակեալ. և կամ ծառ՝ որոյ բազուկք, այսինքն ոստք են տարածեալք, անձեցունք. * Տնկեաց ծառս... մարգագարմանս, բազկապատածս, անձեղանձեռքս. Նար. խչ:

ԲԱԶԿԱՏԱՐԱԾ. ա. ն. Ἐκτενής. Extensus, extensis brachiis. Տարածեալ բազկօք. ենէրը եայըգ. * Տէր ած մեր ըղձաբազկատարած զաղաչանս ծառայից քոց ընդունիցիս. Գորգ: * Միածինն հօր բազկատարած 'ի խաչ բեւեռեալ. Անյ. Բարձր: * Մեր բազկատարած առ քեզ էն: Բազկատարած կայր 'ի բեմին: Որ բազկատարած հայցմամբ խնդրելով 'ի տեառնէ զողորմութի. Շար: * Բազկատարած պաղատանս առ ած. Ագաթ: Ն Կորիւն: * Հայրեք բազկատարած մաղթանաց գոչմամբ երկնութեան. Նար. ճ: * Բազկատարած ի խաչ կարկ ինձ. Վրք հց. իզ:

ԲԱԶԿԱՏԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Տարածումն բազկաց 'ի խաչի, կամ յաղօթս. ենէրը եաճմալը. * Որ զաշխարհակեցոյց բազկատարածութեան խաչի քո զօ ած, պաշտօնից զօրութեան եսմուք մեզ. Շար: * Մշտապաշտօն բազկատարածութե մաքուր միանձանց. Նար. գանձ. խչ: * Անխոնջելի բազկատարածութե հանէր զգիշերն 'ի գլուխ յաղօթսն. Ճ. Ա:

ԲԱԶԿԱՐՁԱԿ. ա. Արձակօղ զբազուկս, կամ զձիւղս. Ճիւղերը երկնցուցած. փուշը դուտուգը. * Ի բուսոցն՝ անձեցունք, բազկարձակք, տերևալիցք. Ագաթ:

ԲԱԶԿԱՑԻ. ն. Բազկաւ, բազկօք կամ արմկամբք. արմկցի. ծղացի. ընուհը. գօլալա, փիրսէն էլէ. * Բռնցի. կամ բազկացի հարկանել. Քեր. Երզն. և Նչ:

ԲԱԶԿԵՄ, եցի. ն. Որպէս թէ Բազկատել, ծայրատել. որպէս կարճել 'ի կենաց. * Մեծամեծս վիշտս... հարկանել, խորտակել, բազկել (կամ բաղկել, կամ բաղխել), և 'ի միջոյ 'ի բաց կորուսանել. Յհ. կթ:

Կամ Համառօտել զբան. բովանդակել. Գրօսլբձագ, իխթիսար էթմէք. * Զերգելն և զբազկելն և զկարճառօտ բանն 'ի համառօտն կացուցանել՝ զայն մեք ոչ գանդաղեցաք. Բ. Պ. Բ. 29:

ԲԱԶԿՈՑ. գ. Իմն կամ ընթերցմն Բազմոց. խաչակալ. * Օրհնութի բազկոցի կամ սատիճանի, զոր առաջի կը յեկեղեցոյ սեղանոյն դնեն, 'ի վերայ զորութեանն և պատկերք, զոր հայք խաչակալք ասեն. Մաշտ. ջհջ:

ԲԱԶԿՈՒՐԱՐ. Տ. ԲԱԶԳԱՆ. * Տացէ նմա զբազկուրարն՝ գնելով 'ի ձախ բազուկն: Ա՛ռ բազկուրարս. Մաշտ. ջհջ. գրի և ԲԱԶԿԻ ՈՒՐԱՐ:

ԲԱԶՄԱԲԱԺ. } ա. որ և ԲԱԶՄԱ-
ԲԱԶՄԱԲԱԺԻՆ. } ԲԱՇԽ, ԲԱԶՄԱՄԱՍՆԵԱՅ, ԲԱԶՄԱՀԵՐՁ. Πολυσχιδής. Multifidus, multifarius. Բաժանեալ 'ի բազումս. բազմագիծ, բազմապատիկ. կէրդ կէրդ. ոօյ ոօյ, պարչէ պարչէ. * կենդանեացն գեղեցկութիք բազմօրինակք և բազմաբաժք. Փիլ. այլաբ: * Ցարձակմանցն առ ած՝ ըննիմք 'ի միականեէն յայնմանէ յանբաժանութ թէ՝ 'ի բազմաբաժին սատարութեցն մերոց 'ի ձապաղմանէն՝ 'ի շարայարութի ժողովեալ. և միացեալ գերազարդապէս. Մաքս. 'ի դիոն:

ԲԱԶՄԱԲԱՂՁ. ա. } Բազձալի բազ-
ԲԱԶՄԱԲԱՂՁԻԿ. } մօք. յոյժ խընդրելի, ցանկալի. խիտ ճօքագէլի. * Ցեռ բազմաբաղձ բարութիս նմա պարգևելոյ խոստովան, հրամայէ երթալ տեսանել սմբատայ զերկիր ծննդեանն իւրոյ. Յհ. կթ: * Արմատ ունիցի զերկիւղն ած, և 'ի քաղցր և 'ի բազմաբաղձիկն եկեսցէ յանդուգն (կմ յագումն). Պրոկ. իբ:

ԲԱԶՄԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Πολυλόγος. Multiloquus. Որպէս Շատախօս, կամ երկարաբան. շօփշըրող. չաքօղան. * Բազմաբանն պարտաւորի. Լմբ. ծղ:

ԲԱԶՄԱԲԱՆ. որպէս Առատաբան. ձոխ 'ի բանս. յորդառատ և բազմապատիկ բանիւ. յաձիախօսաբանութ: * Զքաղաքս մեր (զաթէնս) անմեկնեկան եղինացիքն կարծեն իբրու բանասէր և բազմաբան գոլ. Պղատ. օրին. Ա: * Զերկայնն և զբազմաբանն ('ի ձեռաց) 'ի գովութիւն առնուն. Սարգ. Նախերգ: * Բազմաբան վարդապետութե ձնաւ զբազումս: Բազմաբան վարդապետութբ (գրիգորի) լուսաւորեալք. Վրդ. Աւ: Երզն. Աւ:

ԲԱԶՄԱԲԱՆ. Բազում բանից կարօտ. * Ի՛ւ բազմաբան է բարի պատմեան ածի, մ՛ սահմանաւ, համանգամայն և անբան (այսինքն անճառելի). Դիոն. ածայ. Բ:

ԲԱԶՄԱԲԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Πολυλογώτερος. Prolixior verbo, verbosus. Առաւել բազմաբան, քան զամենայն ինչ. * Ցաւէտ բազմաբանագոյնք են յետինք քան զառաջինսն. Դիոն. ածայ. Գ:

ԲԱԶՄԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. և. Բազում խօսել. երկարաբանել. երկան խօսել. լօգոէօյլէմէք, եանչլամագ. * Ոչինչ է պիտոյ բազմաբանել առաջի քո. Փարպ: * Զօր մեք ոչ համարձակեցաք երեքկնել, կամ բազմաբանել. Վրդն. պտմ: * Բանաւորն ասէ ցատրգիս, մի՛ բազմաբաններ, այլ երկիր. և զոհեա տծոցն. Ճ. Փ:

ԲԱԶՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυλογία. Multiloquium, loquacitas. Շատախօսութիւն. երկար զրոյցք. բան բազում. լաֆ. * Զի մի բազմաբանութբ զերազանցութեան ձեր միտս ձանձրացուցից. Փարպ: * Ինքնաշարժ ես 'ի բազմաբանութիւն. Շ. Եղբ: * Բազմանմանութ մանաւանդ՝ քան եթէ բազմաբանութբ կրթեալ. Պղատ. օրին. Ա: * Ի բազմաբանութենէ հեռանալ. Վրք հց. Բ: * Եւ թէ ջանամք, բազմաբանութեան կարօտիմք. Լմբ. պտրգ:

ԲԱԶՄԱԲԱՇԽ, ի, ից. ա. Πολυμερής. Multis partibus constans, multiplex. Ի բազումս բաշխեալ կամ բաշխելի. առատապէս ծաւալեալ. բազմաբաժին. բազմամասնեայ. բազմապատիկ. բազմօրինակ. * Գոյ 'ի նմա հոգի մտաւոր, սբ, միածին, բազմաբաշխ... բարերար, մարդասէր. Իմ. Է. 22: * Վայելչութիք մարդկայինք, և կենցաղոյս օգուտք՝ բազմաբաշխ և յոգնօրինակք. Սարկ. Քհ: * Զմեծ հայրապետն գէորգ 'ի կապարանէն բազմաբաշխ գանձիւք տայր արձակել. Կաղնկտ: * Ցուղարկեցաւ յարքայէ բազմաբաշխ և երևելի ընծայիւք: Բազմաբաշխ ձեռաց ձրիւք, և սիրալիր սրտիւք ընկալեալ (զնա). Յհ. կթ:

ԲԱԶՄԱԲԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցաձախութի կամ կուտակութի բառից. * Մանուածով բազմաբառութբ զնոյն թագուցանէ. Լմբ. պտրգ:

ԲԱԶՄԱԲԱՐ. ն. ա. Բազմաւորակի. յոգնակի. և Բազմաւոր. յոգնական. բազմապատիկ. * Երկինս, և երկնից երկինս՝ բազմաբար ասեն գիրք: Մին բազմաբար ասի. Եզնիկ: * Չէ՛ մարթ իմանալ, թէ միաբար իցէ, և կամ թէ բազմաբար, և փոխանակ միաւորին զբազմաբարն դնէ. Կիւրղ. ծն. և Բգ: * Ոչ սեռ և ոչ տեսակ պարզաբար ասին, այսինքն ո՛չ միայնաբար, այլ բազմաբար. Անյ. 'ի պորփ: * Միապատիկ է ածականն, և ոչ բազմաբար. Ագաթ: Ն Կորիւն: * Բազմաբար բարեաց մտաց բարութի և լուսութի սփռոյ առ 'ի նմանէն ընկալեալ. Յհ. կթ:

ԲԱԶՄԱԲԱՐԲԱՌ. ա. Բազմալեզու. բազմաձայն. * Ցառաջ քան զբուրգն ասէ, և զբազմաբարբառն լինելոյ ձայնի ազգի մարդկան. Խոր. Ա. 5: * Ունէր և ձայն զարմանալի՝ իբրև զբազմաբարբառ քնար (այն մամա). Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱԲԱՐՈՅ, րոյք. ա. Բազում կամ զանազան բարս ունօղ. յարմարեալ առ բազում ինչ. կամ զանազանեալք բարուք. * (կենդանիք) բազմաբարոյք, քաղցունք. Արշ. Ե:

ԲԱԶՄԱԲԱՒԱԿԱՆ. ա. Πολυαρκής. Ad multa sufficiens. Բաւական կմ ձեռնհաս առ բազում ինչ. որ չօգ բանի կէրիք. լօգ ոէօէ եարար. * Վասն այսորիկ կախեցան զնմարմնոյ ձեռք. քանզի եթէ և բնաւ գոյ թողուլ զբոլոր աշխարհս այնու, առ որս զգիւրահնարս զայս և զբազմաբաւական զձեռաց գործս պիտանացուցանէ.

Նիւս. հայ. * Բազմապատուական շնորհ. Երզն. քեր.:

ԲԱԶՄԱԲԵՂ. ա. Իբր Բազմաբեղուն, վարի յառաջնաւորս. * Սակայն սա մայր է բազմաբեղ, կազմէ պտուղ քաղցր և համեղ. Կրդպ. սփ.: * Բանիւ բազմաբեղ. Գնձ.:

ԲԱԶՄԱԲԵՂ. Անուն խաղիս կրիք. Ոսկիփոր.:

ԲԱԶՄԱԲԵՂՈՒՆ. ա. Πολύκαρπος, εὔφορος, πολύχοος. Fertilis, ferax, abundans, copiosus. Բեղնաւոր յոյժ. բերրի. բազմապտուղ. Ֆէրէ՛ պէրէ չօգ. պերեքեթլի, մահսուլլու. * Ընդ այլ ամենայն բազմաբեղուն շահից (Հիթենւոյ). Պիտ.: * Ջանգս և զայգիս երկրագործաց բազմաբեղունս արասցէ. Տօնակ.: * Զի մինչ գալուն հոգւոյն հասեալ, բազմաբեղուն պտղաբերեալ. Շ. Հիմ.:

Եւ Բազմածին, իբրև կամ նմանութեամբ. պօլ չօգ. * Բազմաբեղուն զաւակաւորութիւ. Պիտ.: * Բազմաբեղուն է չարութի, վասն որոյ և բազմաց է ծանօթ: Սակաւաւոր է բարին, իսկ չարն բազմաբեղուն: Իմաստութիւնն անսերմն է և անպտուղ 'ի յաւակական սերմանէ, և բազմաբեղուն և բազմասերմ 'ի սկզբնականէն. Փիլ.: * Կարող ես յամենայնի թողուլ զմեղանս բազմաբեղունս. Նար. Խէ:

Եւ Բազում. բազմապատիկ. բազմապիսի. չօգ. * Կաշկանդեալ բազմաբեղուն յօդիւք: Ի բազմաբեղուն կարասեաց մեղաց: Բազմաբեղուն հնարիւք. Մագ. ԽԷ. Ն. ՅԺ:

ԲԱԶՄԱԲԵՐ. ա. Նոյն ընդ վ. բառ ամենայն նշ. * Զիթենի՝ բազմաբեր պտղալից: Բազմաբեր որթ. Փարպ.: Պրոկղ. 'ի սփէք.: * Բազմաբերս և գինեբերս 'ի նմանս անկեաց հովիտս. Խոր. Ա. 15: * Ըստ բազմաբեր պտղոցն մեր առաւելեսցեն պատիւ և փառք մեր. Ցծն. ԺԱ: * Բազմաբեր արմտիք. Պիտ.: * Դնէ զօրինակ բարեացն բազմաբեր առատութեացն. Ոսկ. Բ. կոր.: * Ցակոբ զբազմաբեր առեալ սանդուղոց առեալ. Բրս. աս գր.: * Բազմաբեր միշտք. Ոսկ. Ա. Ն. Բ. կոր.: * Պահեալ 'ի բազմաբեր ցամանէ. Ցհ. ԿԲ:

ԲԱԶՄԱԲԵՐ. մ. Առատապէս. առատութբ. * Որ սերմանէ առատութբ, բազմաբեր հնձեսցէ. Ոսկ. Բ. կոր.:

ԲԱԶՄԱԲԵՐԱՆԵԱՆ. ա. Ունօղ բերան բազում. և նմանութբ՝ զբազում ատեղունս, կամ առաջս. * Իբր զծրագ բազմաբերանեան 'ի յաշտանակի մարմնոյդ հաստեցաւ գլխոյդ բոլորութի. Նար. ԽԶ:

ԲԱԶՄԱԲԵՐՁ. ա. Ցոյժ բարձր, վսեմ. վերացեալ և խորամուխ. որպէս Πολύπορος. Multum invadens, multivagus. * Ցայտնելով նմա զգերագունիցն իմացութեց զբազմաբերձ զօրութիւն. Դիոն. Երկն.: * Բազմաբերձն յօնիւք տեսցէն շրտուցեալ. Ցիշ. սոկ. ՅՀ:

ԲԱԶՄԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυφορία. Fertilitas. Արգասաւորութի. քաջ պտղաբերութի. չօգ Ֆէրէ փուլը. պէրէքէթ. * Հաւատարք բազմաբերութն Հիթենւոյն. Ճ. Բ:

ԲԱԶՄԱԲԻԾ. ա. Ունօղ բիծ բազում հոգեպէս՝ որպէս Բազմամեղ. և մարմնապէս՝ որպէս խայտաբղէտ, նկարեն. չօգ Ալէլւ, պէնէքլի. * Անձն իմ մեղաւոր՝ բազմաբիծ: Դարձո զբազմաբիծս յանբծութի. Նար. Է. Կզ: * Աղտեալ 'ի խղճէ մտաց զբազմաբիծս. Ցհ. Գատ.: * Օձն բազմաբիծ. Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱԲԻՐ. ա. Փակօղ յինքեան բազում բիւրս, կամ զբիւրաւորս. յոքնահամար. բազմութիւ. անթիւ. չօգ, չօգաւոր. չօգ, միլեօնլիւ, պինլէրճէ. * Անուանի և բազմաբիւր զարեւելից հիւսիսոյ կողմանն կարգէ կողմնակալութի. Խոր. Բ. 7: * Բազմաբիւր գանձիւք լրացուցանելով զգասս աղքատաց, որբոց և այրեաց. Աղծր. Է. 3: * Բազմաբիւր (կամ բազմաբեր) բարեաց: Բազմաբիւր բարգեալ բարութբ. Նար. ասաւ: * Բազմաբիւր յոքնատասնածաւութի. Ճ. Բ:

ԲԱԶՄԱԲԻՒՐԱՒՈՐ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. իբր Ունօղ զօրս բազմաբիւրս. * Զինչպիսի՞ հնարիւք լուծանել կարասցուք զկապ սիրոյ պարսկայնոյն, և հայկազինն բազմաբիւրաւորի. Խոր. Ա. 24:

ԲԱԶՄԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. Ի բազմաց բնակեալ. ուր բազում են բնակիչք. մարդաշատ. Ֆնալիլը չօգ. չէն. էհալիլի չօգ. * Շինել քաղաքս բազմաբնակս. Խոր. Բ. 7: * Երագեալ 'ի բուն բնակութի բազմաբնակ քաղաքին՝ պքանչելւոյն կոստանդնուպօլսի. Նար. ԽԼ:

ԲԱԶՄԱԲՈՂԲՈՋ. ա. Բազմօք ընձիւղեալ, կամ զարգարեալ. * Բազմաբողբոջ պսակ. Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱԲՈՑԼ. ա. Բազմահոյլ. բազմագումար. չօպօր. օխուլու օխուլու. * Ահարկու ցուցից առ ամէն բազմաբոյլ բանութբ մարտկացդ՝ զօրեղ ախոյեանս ածականս. Նար. Է:

ԲԱԶՄԱԲՈՑԾ. ա. Բուծեալ 'ի բազմաց, կամ բուծիչ բազմաց. աղէկ Ֆըփօծ, Ֆփօղ. * Բազմաբոյծ բաղիւք կեայր նա. Աստղ. Գ. 12:

ԲԱԶՄԱԲՈՑՍ. ա. Բազում կամ առատ բուսովք. բերրի. յաւութի. չօգ Ֆոսած. * Զի բազմաբոյս առաքինութեքն 'ի բազմազգով կեանս ուրախանան. Ցծն. ԺԱ: * Բազմաբոյս և յոգնապատուղք են դիւական սերմանքն. Մագաթ:

ԲԱԶՄԱԲՈՑ. ա. Ունօղ բոց բազում. սաստիկ վառեալ. ալէվլի չօգ, չոյէթ ալէվլի. * Շիջանէր 'ի բազմաբոց բորբոքմանէն. Եղիշ. Գ:

ԲԱԶՄԱԲՈՒԽ, կմ ԲԱԶՄԱԲՈՒՂԽ. ա. Ցորդաբուղխ. առատապէս բղխեալ. * Աղբիւր մի բազմաբուխ ցամաքեցաւ. Ցհ. ԿԲ: * Բանս արագաշարժս և բազմաբուխս (կամ բազմաբուղխս). Երզն. ու:

ԲԱԶՄԱԲՈՒՐԵԱՆ. ա. Բազումս կմ պէսպէս բուրօղ, բուրեալ. Տիւրլիւ տիւրլիւ գօգուլու. * Ոչ յոլովից խառնից՝ զանազան ծաղկանց՝ ըստ հնոյն բազմաբուրեան այրայրութե. Նար. ԴԺ:

ԲԱԶՄԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցեռին ագահութի, և անյագութի. Πολλὴ λαιμαργία. Aviditas, voracitas. անգահութիւն. * Անգիտանայ, որպէս երևի, բազմագահութբն, եթէ առաւն է ճշմարտապէս երկիր և լիութի իւր. Նիւս. կազմ:

ԲԱԶՄԱԳԱՆՁ. ա. Լի գանձիւք կմ հարստութբ. խէզի հարուաթ. չօգ պէնլին. * Տեսանէ իմաստունն 'ի միտս իւր ընդ բազմագանձ աշխարհն. Մծբ. ԺԲ:

Կամ Մեծագին. սուղ. պահալը. * Բազմագանձ ակամբ. Նար.:

ԲԱԶՄԱԳԵՐԱՆ. ա. Ունօղ բազում գերանս. որպէս անտառ, կմ լեառն՝ ուստի հատանին գերանք. * Անտառախիտ լեառն, բազմագերան, մայրամայր. Ոսկ. ամբոխ:

ԲԱԶՄԱԳԻՏ. ա. Գիտակ բազում իրաց, բազմահմուտ. ներհուն. * Զզօրեղ ուսանել զիմաստս նոցա, վասն զի եւ հին են քան զնա, և բազումք, և բազմագէտք. Ոսկիփոր:

Կամ Ո՞ր բովանդակի գիտութիւն բազում բազմիմաստ առնութբ. * Զզօրութիւն նոցա (Ոբ գրոց) առանց մեր, և ոչ զբազմագէտ երեսս նոցա. Եփր. հա:

ԲԱԶՄԱԳԹԵԼԻ. ա. Որ բազումս գթէ. գիւրագայթ. չօգ սխալօղ՝ ինինօղ. * Ճոխ, մարտնեսցի բան քո . . . 'ի բազմագթելին գարձաւորութի պատկերի զպճման մեղաւորին. Նար. Լ:

ԲԱԶՄԱԳԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλοστοργία. Amor vehemens. Առաւելուն գթոյ և սիրոյ. գորով գթութե առ ընտանիս և սիրելիս. * Երկիր և օդ ('ի գարմանելն ըզմեզ՝) ծնողաց նմանեալ բազմագթութե. Ա-սրս. ԺԳ:

ԲԱԶՄԱԳԻՆ, գնի. ա. } Πολύτιμος,
ԲԱԶՄԱԳՆԻ, նւոյ կմ նոյ. } πολλοῦ ἄξιος. Magni pretii. Որ ինչ ունի զգին և զյարգ բազում. մեծագին, ծանրագին. պատուական. սուղ, գնով. պահալը, գըյմէթլի. * Զի մի՛ զեկեսցի նա 'ի բազմագին մարգարտէն. Վրք հնց: * Գտեալ մարգարիտ մի բազմագնի. Կիւրղ. գնձ: * Մարգարիտս բազմագինս: Ակն բազմագին. Վրք հց: * Հանդերձք բազմագինք. Ճ. Ճ: * Կազմեաց գեզ ինչ բազմագին, և նախ ինքն ճաշակեաց. Ոսկ. Ֆիլիպ. ԺԱ: * Մատանեաւ բազմագնով (կմ բազմագնեաւ) շքեղացոյց զնա. Ճ. Ա. և Բ:

ԲԱԶՄԱԳԻՆ. մ. ('ի գին սաստկական մասնկանէ). Վարի 'ի քերթողականս՝ որպէս Ուժգին. սաստկագին. բազմագոյն. սաստիկ. չօգ, խիստ. գայէթ, չօգ. * Արդէն առէ զան բազմագին՝ քան զայն որ ոչ գիտէր բնաւին. Շ. Էդէս: * Ասուրբք իցեմ ես բազմագին, առաջ յոլով եմ ծեր և հին. Գր. փղ. ՅԷԶՃ:

ԲԱԶՄԱԳԻՐ. ա. Ընդունարան բազում գրուածոց. գրեալ բազմօրինակ. * Առակս խորիմացս, գիւրալուրս, բազմագիրս, շնորհաղիրս. Ագաթ: Կորիւն գնէ՝ բազմագիրս:

ԲԱԶՄԱԳԻՒՏ. ա. Որ 'ի բազում աեղիս և յաճախ, կամ բազմօրինակ գտանի. դիւրագիւտ. * Ցասպիս . . . բազմագոյն, և բազմագիւտ. Տօնակ:

ԲԱԶՄԱԳԼԽԵԱՆ. } Տես ԲԱԶՄԱ-
ԲԱԶՄԱԳԼԽԻ. ա. } ԳԼՈՒԽ. * Մատակեա խաղիմանեաւ զբազմագլխեան անդամս ուրուականս. Նար. ՀԱ: * Գազան բազմագլխի. Եղիշ. կանոն. (մի ձ. բազմագլուխ):

ԲԱԶՄԱԳԼՈՒԽ. ա. Πολυκέφαλος. Multa habens capita. Որոյ են բազում գլուխք. որ և ասի ԲԱԶՄԱԳԼԽԵԱՆ, ԲԱԶՄԱԳԼԽԻ. չօգ Գէլլէլի, Գէլլէլը չօգ. * Գոտի ածել ընդ մէջ. քանզի ասեղին այն 'ի մասունս հատանեալ է բազմագլուխ պատճառին՝ 'ի մեղսն ցանկութե: Վասն բազմագլուխ գազանին՝ ցանկութե. Փիլ. Էլ: * Բազմագլուխ գազան՝ ցանկութին. Եղիշ. խաչէլ: * Զոր ասենք բազմագլուխ գազան կարգեցին զզարարութի մարմնոյն, առ զի նոքա նախ զնա ապանին. Եղիշ. Էրէօ. * Գլխատեսցուք ապաշխարեալ զբազմագլուխ գազանն (զնախանձ). քանզի բազում կերպարանք են չարախնութե: Զոր է փառաց ցանկութի, և բուռն գազան է զայրացեալ և բազմագլուխ. Ոսկ. Եփես. Ա. ՅՀ: * Բազմագլուխ վիշապ. Ճ. Ա: * Բազմագլուխ ախտք. Պիտ:

ԲԱԶՄԱԳՆԱՑ, ացք. ա. Ընդ որ գընայ բազմութի մարդկան. ֆանօսի ճամբայ,

խելէ՝ ուղա նղ. *Դատաարկասցին ձանա֊ պարհք բազմագնացք առ 'ի չգոյէ մարդ֊ կան. Ճ. Բ։

ԲԱԶՄԱԳՈՑՆ, գունի, ից, կամ աց. ա. Որպէս բաղդատականն Բազում բա֊ ռից. Πλοῖον, νες. Plus, plures, ra. Հա֊ ւաքոյն. կարի բազում. բազմապատիկ. առաւել քան, քանզի. վկայութ. *Մեծապետաց զբազում 'ի մարդոց, և զբազմագոյնս 'ի մեծամեծաց։ Հարկք աշխարհին բազմագոյն քանզի հարքն նորա երեմայր յաղթութիւնս. Եղիշ. ա. Ժ։ *Որ բազմագոյն զինուորք գուշակեցեր. Հար։ *Բազմագոյն են իցէ այն՝ որ մեծացեալն կայցեն. Կոչ. ծէ։ *Թէ֊ պէտև վկայք բազումք էին ասացեալցն, սա֊ կայն և թշնամիքն են բազմագոյն. Ոսկ. Ֆ. ա. 1։ *Լինելով ընդ ձեզ առ՝ բազմագոյնս զծեղ ցուցանէ նոցա. Փարպ։

ԲԱԶՄԱԳՈՑՆ, գունի, ից կամ աց. ա. Որպէս բարգաւեթ Գոյն բառից. Πολυχρώματος. Multicolor. Բազում գոյնս ունօղ. գունագոյն. բազմերանգ. գոյն֊ գոյն. ընդէ ընդ ծորելոյ, ցոյց ցոյց. *Բազմագոյն որ 'ի ձանն անձրևաց յեր֊ կինս ազդի է՝ երիս կոյն. Կիւրմ։ *Բազ֊ մօս բազմագոյն. Տօնակ։ *Ականց բազմա֊ գունից ամենայն. Դիոն. Երեւ։ *Զբազմա֊ գոյն երանգն։ Զգոյց բազմագունեաց և ճոխագունից. Մխիթ. Եւ։

ԲԱԶՄԱԳՈՑՆ. Ֆ. Πολυειδῶς. Multifariam. Բազմաձևաբար. բազմօրինակ. դոյ ցոյց. ըստ ցոյց ցոյցք. *Զուգք անձրևաց ձիւնաձևոյ (յո. ձևաւորակ) բղխնեն, և բազմագոյն զորութեան (այսինքն ներգոր֊ ծեն). Կոչ. ծէ։

ԲԱԶՄԱԳՈՋ. ա. Ուր իցէ բազում գոչիւն, կամ հնչիւն մեծ. *Գալստեամբ հոգւոյն, որ բազմագոչ ձայնիւ հնչեաց 'ի յերկինց. Գնձ։

ԲԱԶՄԱԳՈՎ. ա. Πολυύμνητος. Celeberrimus, celebratissimus. Յոյժ գո֊ վելի կամ գովելի. մեծահամբաւ. բարե֊ հռչակ. *Զբազմագով զիմաստութիւն (կամ զիմաստասիրութիւն). Ար. որս. ծէ։ *Բազ֊ մագով հեռեալ ուրախութեան. Յճխ. ծա։

ԲԱԶՄԱԳՈՎԵՍՏ. ա. Նոյն ընդ վ. կամ Բազում գովեստից արժանի. *Բազ֊ մագովեստ պայծառ յօրինման նոր արա֊ րածոց. Նար. խոս։

ԲԱԶՄԱԳՈՐԾ. ա. Որոյ են բազում գործք. կամ որ գործէ բազմօրինակ. Հար֊ ուստ. բազմահնար. *Մարդ զարգարէ զգոյս 'ի ձեռն բազմագործ արհեստից. Լծ. ասեմ։

ԲԱԶՄԱԳՈՒԹ. ա. Πολύσπλαγχνος. Valde misericors. Որոյ գութն է բազում. բազմողորմ. բարեգութ. ամենագութ. ըստ գթած. *Բազմագութ է Տր, և ողորմած. Յհ. Ե. 11։ *Բազմագութ ես դու, զի ամենազօր ես գթեալ։ Միայն բազմագութ. Լծր. ող։ Նար. ղա. կէ։ *Բազմագութ մարդասէր շնորհեա զթո֊ ղութ։ Որ զբազմագութ ողորմութիւնք քո ցուցեր առ ազգս մարդկան. Հար։ *Յա֊ ղագս այսպիսի բազմագութ մարդասիրու֊ թեան. Յհ. կն. Ել։ *Բազմագութ խնա֊ մեւ մեծացուցին (ասելոք քանիս ամ) զի֊ մասուն զաւակ. Գիր։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՄԱՐ. ա. Յոլովախումբ. բազմաժողով. յոլովաթիւ. յաճախ, ըստ. *Բազմագումար զօրաց գայր հասանելոց յաշ֊ խարհ հայոց. Կորյիւն։ *Զողբարկեալց բազմագումար գաղթեալ ընդարձակ որ բաժ֊ նել 'ի ներքս ներքսադիտոսն. Նար. առա։ *Բազում ծանիւք, և բազմագումար ա֊ ռասպելաց անձեանց հաւաքեալ ըստ զկ֊

նուածս. Ածբ. Է. 3։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԱԿ. ա. որ և ԲԱԶՄԱ֊ ԳՈՑՆ ասի. Իբր Գոյնգզոյն. գունագոյն. և մանաւանդ որպէս Բազմաձև, բազմապատ֊ իկ. բազմայեղանակ. Πολύτροπος. Multiformis. Փոփոխ. ըստ ձևոյ. ձևոն ձև. նե. ըստ տեսակ. *Ի մնացօց և 'ի ծարաւոյ, և 'ի բազմագունակ հանդերձս պայծառա. Սարգ. ա. ա. Է։ *Բազմագունակ ողկոյզք. Տօնակ։ *Զանազանեալ լինին կերպա֊ րանք, և բազմագունակ զարդք փառաց նորա. Ոսկ. 'ի Նեան. *Բազմագունակ և բազմապատիկ է արտաքինն մարդն, և այլ երեկք այլ առ հաստոյն հանդերձեալցն առեղծանեն. Բր. կց։ *Բազմագունակ շարչարանք, կէմ չարիք. Ճ. Ա։ Նւ. Եղէ։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Անեղ և բազմագունականս երկնագունի. Գնձ։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԴ. ա. Բազմախումբ. գունդագունդ. ըստ, ըստ ունօղ. սե֊ րա. *Բազում պաշտօնէից, և բազմա֊ գունդ քահանայից. Եղիշ. ա։ *Նմա֊ նօղք լինելով այնպիսեաց բազմագունդ միայ֊ նակեցոց. Եղիշ. Փոխ։ *Զհանդերձ զան֊ հրաժեշտ զորութիւն, և զբազմագունդ հրեշ֊ տակաց. Կիւրղ. ծն։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԴ. Ֆ. Գունդ բազում. բազմութէ. *Առ ընդ իւր զբազմագունդ զօրացն հաւատոց. Եղիշ. Յայտ։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԵԱՆ. ա. Ունօղ զբա֊ զում գոյնս պէսպէս. գոյնզգոյն. ընդէ ցոյց. *Բազմագունեան գործ հրաշալին, այն որ 'ի քրմնքրս հանդերձին. Հ. Երեւ։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԻ. ա. Որպէս Բազմա֊ գունեան, կամ բազմերեծ և բազմագու֊ նակ. ազգի ազգի. զանազան. զեռ զեռ. ցոյց ցոյց. *Զմաքուր և զերեքն և զլա֊ րանս. զկեանս խառնեալս բազմագու֊ նիս. Նար. ժէ։ *Բազմագունի բարեացն որ 'ի քէն մեզ ընձեռեալս, զորպէսն ընծայս նուիրեցուք. Եփր. ա։ *Դարձեալ վա֊ ռեալ առ նա չարին զեր մեքենայս բազ֊ մագունին. Ցհ. որբէ։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԻ ԱԿՆ, ական, ականց. Ի Նա զիրս վարի որպէս Ἤλεκτρον. Electrum. Եղեկտրոն. որ և Սաթ անուանեալ քարն պատուական, գեղին գունով և զխրա֊ րեկ, որ 'ի չխինդ լինիցի ձգէ զյարդ և զե֊ չխեղ. եֆլբինա, ղաղիոըս, ասան գոհոս. *Իբրև զտեսիլ բազմագունի ականց։ Իբրև զտեսիլ ական բազմագունի։ Իբրև զգոյն բազմագունի ականն. Եզեկ. ա. 4. 27։ Է. 2։

Լոյսնաբար երեւ նշանակել զԲազմա֊ գունեան զոհարս. Փոխանակ փոխերեր. *Սեղան չորեքկուսի ականակապ՝ 'ի բազ֊ մագունի ականց ընդելուզեալ. Ի Նա սե֊ զանն՝ որ էր ընդելուզեալ 'ի բազմագունի ականց. Փարպ։

ԲԱԶՄԱԴԱՍԵԱԼՔ, եաց. ա. Որ են 'ի բազում դասս կարգեալք, որպէս հրեշտակք. պէսպէս. *Ընդ հրաշալի հոյլսն կայծակնաձևից բազմադասեալցն. Թեոփր. Եւ։

ԲԱԶՄԱԴԱՐՄԱՆ. ա. Πολύτροφος. Alimenti abundans. Առատ կամ լի դար֊ մանօք. քաղ բուծիչ ամենայն փութով և բուծեալ. *Ի խնամս բազմադարմանս մայրեկացն յուսով երանելի կենացն։ Բազ֊ մադարման երախայեն. Յճխ. ծէ. Եա։

ԲԱԶՄԱԴԵՒ. ա. Πολυδαίμων, δεισιδαίμων. Multos habens daemonios, superstitiosus. Որ ունի կամ պաշտէ զբազում դևս. *Բարեպաշտոն ոչ անձն է, և ոչ բազմադև. Նիւս. խոս։ *Ոչ միայն զբազ֊

մադև պաշտամանն թոթափել անմանէք, այլև զցեան 'ի ծոցն հեղձանելով. Եղիշ. ձայն։

ԲԱԶՄԱԴԻՋ. ա. Կարի շատ զիջեալ. բազմախոյս. մեծ և ծանր. *Որք փոյթ... իբրև զանտիս հաստատունս... բառնայ զմեծարեան ծանրութիւն բազմադիջն մար֊ մնոյն. Վեցօր. Ի։

ԲԱԶՄԱԴԻՄ. ա. Πολυπρόσωπος. Multas habens facies, multiformis. Ունօղ զբազում դէմս, կմ զպէսպէս կերպարանս. բազմակերպեան. բազմաձևոյ. ըստ դէմ առնելոյ. *Բազմադիմեան մեծանս գոլ. և բազմադէմս. Դիոն. Երեւ. յարմէ և Հ. հրեշ։ *Զինչ է բազմադիմանն, և բազմա֊ դէմ աստուածքն. Մաթ. 'ի դրն։ *Բազմա֊ դէմ բարբառով նկարագրելին նմա զպատ֊ կերս. Եզր. արմ. (որ բերի և 'ի յա֊ ջորդ նշ)։

ԲԱԶՄԱԴԻՄ. որ և ԲԱԶՄԱԴԻՄԻ. Բազ֊ մաձևակ. բազմապատիկ. բազմազան. զանազան. պէսպէս. դէմ դէմ. ըստ դէմս. դիմ֊ դիմի. դիմ֊դիմի. *Զի 'ի բազմադէմ շնոր֊ հացն որ 'ի մեզ, բազմօք յանձանձեսցեն գոհութիւն վասն մեր. Բ. Կոր. ա. 11։ *Բազմադէմ անսուհեան աստուածային զարդարանս. Յճխ. ծէ։ *Վասն առաջին աշխատութեանց քոց, և բազմադէմ քաղաքավարութեանց. Վրք հց. Ի։ *Առօրէնութիւն զանազանս և բազմադէմս. Բենէ։

Ֆ. Բազում օրինակաւ. բազմօրինակ. *Բազմադէմ ձգեմ զմարդիկ. Վրք հց. ծէ. Ժ. խօսք ազա. բազմադէմ չարեաց։ *Զարչա֊ րեցայ պէսպէս անսուհեանք բազմադէմս. Եփր. 'ի յհ. Ա։ *Փակուածն և բացումն ա֊ սել 'ի բազմադիմեայ երկեւյթեանըն մեծութեան. Տօնակ։

ԲԱԶՄԱԴԻՏ. ա. Դիտօղ զբազումս, կամ բազմօք. քաղ նկատօղ. յառաջահայեաց. որպէս. *Զաւագայրեն ասէ արեգա֊ կան. Համբակ բազմադէտ, մի մար զեղզ թող մարմնայն այլոց. Փիլ. նխ. Է։ *Ղամ֊ բարափայլ ծագեալ յանէա, զինչ զարե֊ գակն բազմադէտ. Երկն. այգւոյ։

ԲԱԶՄԱԴԻՏՈՂԱԿ, ի, աց. ա. Բազ֊ մադէմ՝ բառ ը նշ. *Ցնչաստակս քարոզե֊ լա բազմադիմակս և յոգնապախս. Նար. Խչ։ *Անտեղաւաքէր բազմադիմակ պղծութք. Ածբ. ա. 15։

ԲԱԶՄԱԴԻՄԻ. ա. Πολυπρόσωπος, πολυειδής. Multiformis, diversas species habens, multifarius, multiplex, varius. Բազմադէմ. բազմաձև. զանազան. պէս֊ պէս. բազմապատիկ. և Բազմատեսակ. և Այլևայլ բառ տեսակն. ըստ ըստ ցոյց, ըստ ըստ ցոյց ցոյց. *Մշակք բազմադիմի աշխատութեան փառաւորեալ յարդարեն։ Բազ֊ մադիմի են աերմանք բարեայն 'ի մարդիկ. Յճխ. *Եւ քանզի բազմադիմի է նախատա֊ կութեան անուն, և նա բազմադիմի շնորհս բաշխէ ամենեցուն. Եղիշ. ա։ *Բազմա֊ դիմի էին օրհասք մահուն. Լաստ. ծա։ *Մաղձանաց բազմադիմիս։ Զազատանս բազ֊ մադիմիս. Նար։ *Բազմադիմի պատանջեա֊ գործութիւնք, կամ ջանք, կիրք, կամ փոփո֊ խութիւնք, անհաղինք. Ագաթ. Գիր։ Փարպ։ *Հայր մեր... փրկեա զմեզ. ամենայն ու֊ րեք բազմադիմի բանիւս պատուէ հրամայէ (զՏ) վարել. Ցամենայն կողմանց առնիցէ բազմադիմի զՃառն ». յո. բազմատեսակն բանիւ. Ոսկ. ե. Ն. Ժ. ա. 19։

Ֆ. Բազում օրինակաւ. բազմօրինակ. ըստ ինքեան. *Բազմադիմի ջանայր շինել ցանեալ զհեռատ քրիստոնէութեն։ Եւ որ֊ պէսն շուք բազմադիմիս արարին առ 'ի պա֊ տիւ դինոյն. Խոր. Գ. 12. և Բ. 57։

ԲԱԶՄԱԴԻՄՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Πολυπρόσωπον. Multae facies. Բազմադէմն գոլ. ունելն զբազում դէմս կերպարանաց. *Այլև զբազմոտնութիւն նոցա և բազմադիմութիւնն տեսանելով (եսայեայ). Դիոն. երկն. ծԶ։

ԲԱԶՄԱԴՈՒՌՆ. ա. Πολύπυλος. Multas portas habens. Ունօղ դրունս բազում. որոյ են բազում մուտք կամ առաջք. բազմիմուտ. շատ դռնէրով. *Մի մի 'ի բանից անտի առաքելոյ բազմադրուան է, սակայն ոչ եթէ հարկ վարանգի է ինձ ելանել ը ամենայն դրունս նոցա. Եփր. հա։

ԲԱԶՄԱԴՐՈՒԱԳԵԱԼ. Πολυσχεδής. Multiplex, varius. Բազմօրինակ դըրուագօք յօրինեալ. բազմազան. պէսպէս. հէր ճայի. *Զանազան և պէսպէս և բազմադրուագեալս. Նիւս. բն։ *Քանզի բազմադրուագեալք են արիոսի և եւնոմիոսի աղանդոցն մոլորութիւնք. Կիւրղ. գնձ։

ԲԱԶՄԱԴՐՈՒԱԳՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Πολυσχεδές. Varietas, dissectio. Բազմադրուագեալն գոլ. բազմամասնութիւն. *Հալի 'ի բաժանականս և ճապաղեալս և բազմացեալս, և ընդ նմին բազմանայ առ բաժանումն և բազմադրուագութիւն. Մագ. 'ի դին։

ԲԱԶՄԱԴՐՈՒԱՏ. ա. Բազմագովեստ. գովասանական. ներբողական. *Բազմադրուատ ձայնիւ նուագեն. Նար. խէ։

ԲԱԶՄԱԶԱՆ. ի, ից. ա. Πολυποίκιλος, ποίκιλος. Multiformis, varius. Զանազան. պէսպէս. բազմախի. բազմադիմի. ազգի ազգի. բազմապատիկ. շատ կէրպ. նօյ նօյ, պօղէն պօղէն. չօգ դիւրլիւ. *Պայծառ և բազմազան իմաստութիւն։ Զի ծանիցի 'ի ձեռն եկեղեցւոյ բազմազան իմաստութիւնն այ. Դիոն. երկն։ Ափ. ա։ *Մարդիկ ընքեամբ ձգեն խորհուրդս բազմազանս, և խնդիրս ամբաւս. Ածաբ. ծղ։ *Զարիս բազմազանս ամենեցուն հասոյց. Խոր. Ը. 85։ *Բազմազան հոգս բերեալ. Փարպ։ *Բազմազան զարդուք. Ցհ. կԲ։ *Բազմազան կերովքն և անյագ խահիւք զցանկութիւնս նորոգս գործեցին։ Բազմազան (իբր բազմածախ) խրախճանութիւն. Փիլ. լիւ. ն փէսոկոն։ *Տեսեալ և զկենդանիսն առաւել ևս գեղեցիկ և բազմազան յոյժ. ճ. Ա։ *Բազմազան զատանեալ մեր 'ի միջէ սերմանեաց. Մագ. ծԴ։ *Յոյժ խաբեբայ և բազմազան 'ի ձեռնարկութիւնս. Ածաբ. կԷդր։ *Ի բազմազան շնորհէն լցեալ կատարեցաւ վայելչութի կենցաղոյս։ Բազմազան ինչք, կամ բուսանք, կամ հալածանք։ Մրգանիւք բազմազանք. Պէտ։ *Գնացին յաշխարհն իւրեանց բազմազան աւարաւ. Կաղանկ։

Ձ. Պէսպէս օրինակաւ. *Բազմազան կերակրեալ ». այսինքն զանազան կերակրովք, կամ բազմօրինակ. Պիտ։

ԲԱԶՄԱԶԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Ποικιλώτατος. Maxime varius. Յոյժ բազմազան. կարի զանազանեալ. *Իմացայ զերկրի բնութիւն, զամենայն լեալ բազմազանագոյն ծանեայ. Ածաբ. ծղ։

ԲԱԶՄԱԶԱՆԻՄ. եցայ. չ. Բազմազան և բազմօրինակ լինել, կամ նշանակիլ, կամ գտանիլ. շատ կէրպով լաւլուլ. *Այսպէս բազմազանի խորհուրդ եօթնագիտակ հեբրայեցն սամփսոնի. Եղիշ. դփ։ *Ի կենարար փայտէն ծաղկեալ՝ խաչին պտուղ բազմազանեալ. Գնձ։

ԲԱԶՄԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ποικιλία, τὸ ποίκιλον. Varietas. Բազմազան լինելն. պէսպիսութիւն. բազմակերպութիւն. *Զի մի ով բազմազանութի ընդ իմանալեայն խառնեսցի. Նիւս. խաղ։ *Զբազմազանութեամբ թղթոցն զանց արարեալ. Սոկր։ *Բազմազանութի (գիտութեանց) . . . քան զամենեսեան ամենեքումբք էր զօրաւոր. Ածաբ. կԷդր։ *Որպէս զի ուսցուք զգալեօք պատկերօք զերկնայինսն. և բազմազանութի զծածուկսն. Լմբ. պտրգ։

ԲԱԶՄԱԶԱՌԱՄ. ա. Սեպհական կայրի զառամելոց. պառաւոս խօֆտծի բան. *Մեր ունայնութիւնս և բազմազառամն և աշխարհական բանջաղանք. Կանոն։

ԲԱԶՄԱԶԱՐԴ. ա. Ձ. Πολύκοσμος, ον. Valde ornatus, comptus. Բազում զարդս ունօղ, կամ ունելով. բազմօք զարդարեալ. շքեղ. բարեզարդ. զարդարուն. *Զիմաստութի զգեցիր քեզ զարդ, մի զպատմուճանս բազմազարդ. Շ. այբուբ։ *Շինեցաւ նարեկ յըռշտունեաց գաւառին՝ նոյն կարգաւորութի, բազմազարդ, պաշտօնապայծառ երգեցողօք, և պրակամ գիտողօք. Ասող. գ. 6։ *Հրամայեաց (ած զատաճարն) մեծաշուք բազմազարդ (յն. բազում պատուաիրութի) կատարել. Ոսկ. եբր։ *Ոչ հայել 'ի սեղանս բազմազարդս խորտկաց. Վրք ոսկ. (այլ. բազմազանս։) *Սեղան բազմախորտիկ և բազմազարդ՝ ոչ երբեք անուշութի լինի ճաշակելի. Ոսկ. յհ. ա. 21։

ԲԱԶՄԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն բազում զարդս. շքեղութի. *Երևելի եղև քաղաքն այն յաղագս բազմազարդութեն նորա. ճ. Ա։

ԲԱԶՄԱԶԱՒԱԿ. ա. Πολύτεκνος. Multos habens liberos. Բազմորդի, բազմածին. շատ զավլի տէր. չօգ էվլատ սահիպի. *Ուրախ լեր դշխոյ՝ հարսն պանծալի, բազմազաւակ կուսութք բերկրեալ. Նար. գանձ էկէղ։ *Զամուլն (սարար) բազմազաւակ. Գէ. ես։ *Բազմազաւակ կոյս՝ ծնեալ անախտաբար զազգս որդւոց մարդկան ըստ աւազանին յորդեգրութի հօրն երկնաւորի. Գնձ։

ԲԱԶՄԱԶԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυτεκνία. Multa proles. Ունելն զբազմութի զաւակաց. բազմորդութի. *Որ է նշանակ բազմազաւակութեան։ Որոց զխոստումն բազմազաւակութեանն կրկնեցեր. Վրդն. ծն. ծ դան։

ԲԱԶՄԱԶԲԱՂ. ի, ից. ա. Ունօղ զբազում զբաղմունս. բազմահոգ. փաղփաղալը, փէրփի դէնաւը չօգ. *Միայնացեալ 'ի բազմազբաղ կենցաղավարութենէս. Արք։ *Ի մանկութենէ հրաժարեալ 'ի բազմազբաղս կենցաղոյս. Հ=Ց. դէկտ. Գ։

ԲԱԶՄԱԶԳԵԱՆ. ա. Որ ինչ անկ է ազգաց բազմաց. և Բազմազգի. *Ելլին ընդ տիեզերս, զի տացեն զգիտութիւնս սքանչելեաց ածութեն՝ բազմազգեան լեզուացն առնուլ 'ի միտ. Ագաթ։

ԲԱԶՄԱԶԳԻ, գւոյ, գեաց. ա. Բազմազգեան. և Ազգի ազգի. բազմազան. բազմօրինակ. նօյ նօյ, չօգ դիւրլիւ. *Թէպէտև հոգին մի է, սակայն բազմազգի միրում ըստ փրկութեանն՝ բազմօրինակ և խորհուրդ փրկութեն հրաշագործի. Ցհ. խՁ. ոփ։ *Բազմազգի լեզուք. ճ. Բ։ *Ի լեզուս նոցա վառեալ հուր այրիչ. վասն որոյ բազմազգեաց լեզուօք զինքն երևեցոյց ծածկագէտն. Գնձ. (ուր եթէ բազմազգեացն առցի իբր անհոլով, լինի Կրող՝ ունօղ բազում ինչ։)

ԲԱԶՄԱԶԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Բազմազգի գոլն. բազմութիւն ազգաց. *Արևելեացս բազմազգութի, ևն. Կաղանկ։

ԲԱԶՄԱԶԳՈՒՇԱԼԻ. ա. Բազում զգուշութք պահելի կամ գործելի. պատկառելի. *Տեսեալ զբազմազգուշալի կարգաւորութի կենդանարար մկրտութեանն. Կանոն։

ԲԱԶՄԱԶԵՂ. ա. Εὔπορος, περισσός, ἄφθονος. Abundans, redundans, copiosus. Զեղուն յոյժ, և առատապուխ. բազմօք զեղեալ, յորդեալ. յորդառատ. խէյլի առատ՝ շատ. գօլ, պօլ պօլ, տօլգուն. *Բազմազեղ առատատուս արկեալ. Փարպ։ *Բազմազեղ հոսմամբ։ Ի բազմազեղդ քո սեղանոյ. Նար. հդ. և լէ։ *Ամենիմաստ ամենից հայր՝ բազմազեղ խնամօղ։ Որ զբազմազեղ ներողութիւն քո ցուցեր. Շար։ *Ողորմութեն բազմազեղ. Նար. գ։ *Արքայն ամենատ՝ բազմազեղ նախախնամութք յինքն զնա ածէր յանձանձէր. Ցհ. կԲ։ Իսկ Կիւրղ. 'ի յոյն. *Բազմազեղ առատութն (ժողովոյս) ». յն. πολύκλονος. յորդահոսան, կամ բազմալալիք. հասա ագար. հօրըմպըլը. իբր բազմամբոխ։

ԲԱԶՄԱԶԵՂՈՒՆ. Նոյն ընդ վ. *Ամենալոյս անմահական և բազմազեղուն գովեալ արարչութեանդ զօրեղութեան. Նար. լէ։

ԲԱԶՄԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆ. *Այլ որպէս զզինուորական իմն բազմազինութի առեալ՝ ընդդէմ յարուցից զճշմարտութիւն. Պորփ։

ԲԱԶՄԱԶՆ. ազին, ազանց. ա. Բազմազգի. բազմացեղ. նօյ նօյ. *Բազմազանց հոմատեսակք եղանիցին՝ զհայհոյութիւնս բարբառոցաց. Ցհ. խՁ. էրթ։

ԲԱԶՄԱԶՈՒԱՐՃ. ա. Յոյժ զուարճալի և հանդիսական. զուարթագին. խնդալից. *Բազմազուարճ սաղմոսերգութեամբ հանդուցին 'ի վկայարանն. Ցհ. կԲ։

ԲԱԶՄԱԶՕՐ. ի. ա. Πολυδύναμος. Multipotens, praevalens. Որոյ բազում է զօրութի. մեծազօր. բազմապատիկ զօրութք. հզօր. զօրեղ առ բազում ինչ. *Մի է հոգին այն, առանց բաժանման է, և բազմազօր. Կոչ. Ժ։ *Ո՛վ խաչ բազմազօր։ Որ 'ի ձեռն գաւազանին մովսէսի յօրինակ խաչին զբազմազօր սքանչելիսն եցոյց. Եղիշ. խչ։

ԲԱԶՄԱԶՕՐ, ու. գ. Բազմութիւն զօրու. գունդ զօրաց. *Արտաքուստ բազմազօրուն պատեալ պաշարել կամեցան. Բուզ. Գ. 3։

ԲԱԶՄԱԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυαρχία. Multorum dominatus. Բազմիշխանութի. լինելն ուրեք միանգամայն բազում թագաւորաց. թագաւորութիւն բազմաց միանգամայն. *Չէ բարիոք բազմաթագաւորութին, մի թագաւոր լիցի. ճ. Ա. 'ի հոմերոսէ։

ԲԱԶՄԱԹԱԽԱՆՁ. ա. Որ շատ թախանձէ և գերէ զմիտս. տաղտկացուցիչ. բազմահոգ. բազմամբոխ. փաղփաղուն. *Ցատակ 'ի խռովութէ, յաղմկէ, 'ի բազմաթախանձ զբօսանաց. Ոսկ. ա. թեսաղ. յն. մի բառ. πολυοχλία, բազմամբոխութի. Գաղատ։

ԲԱԶՄԱԹԵՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն բազում թերթս կամ տերևս. *Զհաւարզ (որ է մառօլն) սակս բազմաթերթութեն, և յոգնապատկեցուն մանրագոյն մանրկաց. Մագ. յԺ։

ԲԱԶՄԱԹԵՒ. ա. } Πολύπτερος.
ԲԱԶՄԱԹԵՒԵԱՆ } Pluribus alis praeditus. Ունօղ բազմութեան թևոց. *Զբազմաչեայսն և զբազմաթև կարգս՝ քերովբէս և սերովբէս. Դիոն. երկն։ *Քե,

բովէից բազմութեանց զբոլոր մարմնոյս ու-նին ուշօք լսելով. Եփր. ստեղծ.:

ԲԱԶՄԱԹԻՒ. ա. Πολυάριθμος. Numerosus, multiplex. Բազում թուով. բազմահամար. յոգնահամար. անհամար. շատ, չափուր. չօք, սոյըլըղ, ափիր. *Ե՞րբ ուսանիցէք զբազմութիւն անուանս ածոց նոցա. Եղիշ.: *Արեգական բազմութիւն ճառագայթեցն. Ճ. Ա.: *Բազմութիւն պաշտօնէիցն: Բազմաթիւ բնութ, կամ զօրք, կամ բարիք. Նար.: *Եթէ աղքատք ոչ էին յերկրի, ո՞վ ոք կարէր զբազմութիւն բեռինս մեղաց թեթեւացուցանել. Մանդ. ե.:

Իսկ Լմբ. պտրգ. *Եւ ոչ զատ 'ի նոյնմանէ չորեացն ասհման կարող էիք գիտել՝ բազմութիւն լինելովն. իմա զբազ-զումն 'ի չորեացն թուելով. կամ վասն բազմութիւն ընկերոյ սոցա:

ԲԱԶՄԱԹԻՒՐ. ա. նխ. Πολύτροπος. Obliquus, versipellis. Խեղաթիւր. բազ-մադարձ. կամակոր. ըլըր ճըլըր, ծուռտա-ճոռ, չէղծասը. էյրի պէօյրիւ, այգըրը. *Բազմաթիւրք և խարեբայք. Առ որս. ծէ: *Ցատուցեալ մեր 'ի վերայ այնպիսի բազ-մաթիւր և բազմայեղանակ բարոյիցն: Զբազմաթիւր մտածութիւնս յեղյեղուկ ե-ղերականն բանիւք. Խոսրովիկ: *Կեցո և զիս՝ դարձուցանելով 'ի չար և 'ի բազ-մաթիւր խոնց ընթացից. Սարկ. աղ.:

ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿ, ի, աց. Տ. ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿԵԱՑ. Πολύχρονος. *Ա-ռաջին մարդիկ էին բազմաժամանակք... իսկ որ զկնի՝ սակաւօրեայք. Լմբ. իմ: *Համբերել կապանաց և բանդից վասն եր-կնաւոր յաւուրն՝ բազմաժամանակ տևողու-թեամբ. Փարպ.: *Մատուցանեմ բազմաժամա-նակաւ մտօք անդերելի գործեացի. Կլիմաք.:

ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿԱԳՈՅՆ. ա. Πολυχρονιώτερος. Առաւել բազմաժամա-նակեայ. բազմամեայ. յերկարատև. *Ի գէտ էր նախնեացն քան զհետևեալս յե-տինս բազմաժամանակագոյնս լինել. Եւս. պր. ա: *Որչափ բազմաժամանակագոյն է չարն և վասթարն, այնչափ թշուառական-ագոյն է, և անձին և այլոց վնաս մեծ. Փիլ. լին:

ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿԵԱՑ, կէի, եց, կամ եայց. ա. որ և ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿ. Πολυχρόνιος. Longaevus, longum tempus durans, diuturnus. Որ կեայ կամ կայ և մնէ ընդ ժամանակս բազումս. երկայնա-կեաց, և յերկարատև. չօք փայէօ, չօք ափէ-տան, հին, էսքին ազըրըզ խօճ պիրմագօզ. եաւ-ըլ, էսկի, գօճին, պէրպէրոբաթոր. *Մի խոր-տակեսցուք 'ի բազմաժամանակեայ ակեաց ծե-րոյն: Ծերութիւն պատուական ոչ բազմա-ժամանակեայն է. Իմ. Ճ. 10: *Ոչ բազ-մաժամանակեայք են իմաստունք. Յոբ. լբ.: *Քանզի զայնս՝ որոց բազում յաւիտենական մարմնոյ հանդերձ մարմնովն կեանս ա-ռնելոց քաջալանալ, բազմաժամանակեայ ամենեցունց անկէն է. Փիլ. իմաստ.: *Մասն պատերազմ և բազմաժամանակեայ. Եւս. պր. ա.: *Ո՞րմ զբազմաժամանակեայ մանկունս չլինիս ում մարդ. Ոսկ. եւ.: *Անկե-ալ 'ի բազմաժամանակեայ մահճացն խշտեա. Եւ. իէ.: *Զբազմաժամանակեայ կրոնս ձեր դնտանելք, և մի կորուսանէք. ԱԲ.: *Ոչ մարդարէութիւն, և ոչ բազմա-ժամանակեայ առաքինութիւնք կարացին ար-գելուլ զնա 'ի մեղաց. Սրգ. ա. դ. ի.: Բազմաժամանակեայ սովորութիւն, կամ մնութիւն, խորհուրդ, ամուսնութիւն. Փարպ.: Մծ. յճ. սրբոց: Գիր.: *Ան-զգոյշ լինելով զբազմաժամանակեայ ա-

ւուրքք. Շար.:

ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿԵԱՑ. մ. Πολυχρονίως. Diutissime. Ընդ երկար ժամանակս. չօք ա-փէն. չօք վաքըթ. *Թէ բազմաժամանակեայ 'ի միասին իցեն. Մխ. դտ: *Եղև բազմա-ժամանակեայ անդ. Փիլ. լին: *Եւ այս բազմաժամանակեայ եհաս նմա պատա-հումն. Մագ. լէ:

ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿԵԱՆ. ա. Նոյն ընդ վ. *Զի՞նչ հաւաստութի է բազմաժա-մանակեան գիտութեն նոցա. Կոչ. ծէ: *Ի տեղիս պանդխտութեն բնակեալ՝ բազմա-ժամանակեան է, թէպէտ և ամսօրեայ իցէ մեկնութեն. Փիլ. լին:

ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿԵՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυχρονιότης. Longaevitas, diuturni-tas. Բազմաժամանակեայ կամ ծեր գոլն. յերկարակեցութեն. էօմիւր չօգլուղու. *Ա-լեք մարդոյ՝ ո՛չ սպիտակութեն, և ոչ բազ-մաժամանակեութեն. Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱԺԱՌԱՆԳ. ա. Որ թողու բազում ժառանգս. կամ թողեալ արժա-նաւոր ժառանգք բազումք. *Բազմաժա-ռանգ որդւովք պայծառ. Նար. մծբ:

ԲԱԶՄԱԺՈՂՈՎ. ա. Πολύοχλος. Frequens, hominum multitudine abun-dans. Ուր իցէ ժողով կամ ժողովուրդ բազում. մարդաշատ. բազմամարդ. բազ-մամբոխ. ճըրպիլը շօք. հալգը չօգ, ճամուր, չէն. *Զի խորդ զատաւ նատաւ միայնացեալ քաղաքն բազմաժողով. Ողբ. ա. 1: *Քաղաքք բազմաժողով էր մարդկային բնութիւնս. Սիոն. ես: *Ոչ է պատ-շաճ, եթէ այրի մնասցէ այսքան բազմա-ժողով թագաւորական քաղաք: Այնքան անուանի և բազմաժողով քաղաքի առաջ-նորդել. Վրք. ոսկ.:

Եւ Բազմագումար. խուռն. բազում. *Բազմաժողով մարդկութեամբ. Եւս. պտմ. ա. 4: *Ի զօրսն բազմաժողովս հինգ թա-գաւորաց. Եփր. յես: *Բազմաժողով ըն-սօղք, կա՛ ինչք. Պիտ: *Զի թէ նախ միա-քըն և բանն ընդ միմեանս ոչ միաբանին, ընդ բազմաժողով խորհուրդ գռուզլին պա-տերազմել ոչ կարեն. Լծ. կոչ:

ԲԱԶՄԱԺՈՂՈՎ. գ. Բազում կամ մեծ ժողով. *Ի բազմաժողովս արդարոցն, 'ի բազմականս ապրահամու. Աֆոբ: *Բազ-մաժողովն հովուաց ոչ կարացին բանալ զՋրհորն. Մծբ. ը:

ԲԱԶՄԱԼԱՐ, ի, եց. ա. Πολύχορδος. Multas habens chordas. Ունող զբազում լարս. կամ աղիս. չօգ թէլլիւ. *Որպէս զբազմալար քնար տարածեցին զձայնս զա-նազան. Եղծ. եէր:

ԲԱԶՄԱԼԵԶՈՒ. ա. Πολύγλωσσος, ττος. Qui multarum linguarum est. Ուր իցեն այլ և այլ լեզուք կամ բարբառք. *Հոգին սր̄ հնչեաց բազմալեզու ազգաց ուսողանց մի ձայն. Գնձ:

ԲԱԶՄԱԼԻ, ալիք, ալեաց. ա. Πολυκύμων. Fluctuosus. Ուր իցեն ալիք բազում. երեքքալեան. բազմակոհակ. փալղալը. *Ծովն օրինակէ զայս բազմալի կենցաղս: Զխռո-վական կեանս և զբազմալիս՝ ծովու նշա-նակէ անուամբ. Լմբ. յոյփ: *Առ ամ բա-նիւք ելանել՝ մոլորեցուցիչ և բազմալիք առնէ զմիտս. Կլիմաք:

ԲԱԶՄԱԼԻՔ. գ. Բազմութի ալեաց. բա-զում ալիք. *Որ ածայինն սիրովն ամրա-ցեալ իցէ, բազմալեաց կենցաղոյս վերա-գոյն է. Սարգ. ա. յհ. դ. տայ. բազմալեայ:

ԲԱԶՄԱԼԻ. ա. Իբր լի բազմութը. կամ յոյժ լի. առատ. *Որք բազմալի պաղովք ծաղկեցան. Հ. նիլ:

ԲԱԶՄԱԼԻՑ. ա. Բազմամբոխ. բազ-մամարդ. բազմաժողով. *Զբազմալից և զխառնիճաղանջ (կամ զխառնաղանջ) ըղ-նինուէացւոց մեծ քաղաքն. Ոսկ. ա-տալս. է:

ԲԱԶՄԱԼՈՅՍ. ա. Πολύφωτος. Luculentus, lucidissimus. Որոյ լոյսն է բա-զում. լուսաւոր. լուսափայլ. ֆէթ այտըն-լըղ, նուրանի, բարլագ. *Բազմալոյս արեգակն Ճ. Ա: և Վրդն. ա: *Առատ և բազմալոյս ճառագայթն ածաբետական արեգական-ծագութեան. Դիոն. երկն. յորմէ և Շ. հրեշտ: *Բազմալոյս ճառագայթ: Բազմա-լոյս անդայտ մարգարիտ: Բազմալոյս առա-քինութը պճնեալ. Խոր. հռետ: *Բազ-մալոյս ճրագ. Եղծ. ա: *Որպէս մինչ բազմալոյս ինչ լար 'ի յերկնից ծայրութէն կախեալ 'ի վերուստ մինչև 'ի վայր. Դիոն. ածայ:

ԲԱԶՄԱԼՈՒՐ. ա. Πολυήκοος. Qui multa audit. Լսող կամ ունկնդիր բա-զում բանից. *Բազմալուրս առ ընթերցա-մանան առնելով. Պղատ. օրէն. է:

ԲԱԶՄԱԽԱԲ. ա. Πολυπλάνης, ος. Erroris plenus. Լի խաբէութը. յոգնա-պատիր. մոլար. խաբեբայ. որ սաէպ խաբէ կամ խաբի. *Երկրագործութե 'ի բազմա-խաբ 'ի վեր և 'ի վայր յարշաւանացն փրկէ զերկրագործն. Բրս. հց: *Հրաժարեալք նայապէս 'ի մարմնական բազմախաբ զբօ-սանաց: Ընչաւոր իմաստութի, որ խար-դախն է և բազմախաբ: Տեսութի բազմա-խաբ է, 'ի վերին երեսն հայելով զգու-նաւորութիւն տեսանէ: Բազմախաբ մե-քենայիւքն ծառայեցոյց զմարդիկ. Սարգ: *Բազմախաբ բանք, կամ մոլորութիւն. ՃՃ: Առող:

ԲԱԶՄԱԽԱՀ. ա. Ուր են բազում խահք, կամ խահարարութիւնք. բազմա-խորտիկ. *Զմեծածախ սեղանսն, և զբազ-մախահ հացկերոյթսն վճարեն. Ոսկէփոր:

ԲԱԶՄԱԽԱՂ. ա. Ուր ենն բազում խաղք զբօսանաց. *Ո՞ւր բազմախաղ ձիըն-թացիցն և այլոցն տեսարանաց թէատրոնքն. Ոսկ. ննջ:

ԲԱԶՄԱԽԱՂԱԼԻ. ա. Πολύστροφος. Qui multis gyris circumagitur, versati-lis. Որ գիւրաւ և սաէպ խաղայ. դիւրաշըր-ջիկ. դիւրաշարժ. օյնագ, ճըվիք. *Զեռացն արբանեկութեն՝ բազմախաղալի, և առ ա-մենայն հնարս 'ի ձեռհ. Նիւս. կազմ:

ԲԱԶՄԱԽԱՂԱՂ. ա. որ և ԲԱԶՄԱ-ԽԱՌՆ. Բազմօք ընդ միմեանս խաղաղեալ կամ խաղացեալ, այսինքն աղխաղխեալ, խառնեալ. զօդեալ. իբր յն. Πολύζυγος, են. և կմ Հալեալ 'ի միասին և ձուլեալ. խառնակ 'ի զանազան իրաց. *Որք զայսպի-սի ինչ բանս և զանուանս և զկարգս ընդ միմեանս խառնեալ չզատանիցեն 'ի մի-մեանց, բազմախաղաղ ինչ նիւթոց ընդ միմեանս խառնելոց նման են. որպէս ոք թէ զոսկին և զարծաթն և զերկաթ և զպղ-ինձ և զկապար ընդ միմեանս խառնի-ցէ... գտանիցես այնուհետև զբազմա-խաղաղ նիւթս ընդ միմեանս խառնեալ. ՍեԲԷր. գ:

ԲԱԶՄԱԽԱԶ. ա. Ունող զխազ բա-զում, կամ զխազշանիչ զարդս. *Աքեմ է նոցա պչնղնաւոր փիլոն, որ է բազմա-խազն. Ոսող: Լմբ. պտրգ: և Մխ. դտ:

ԲԱԶՄԱԽԱՌՆ. ա. Πολυμιγής, πολύμικτος. E multis mistus, permixtus. Ի բազում իրաց կամ 'ի նիւթոց խառ-նեալ. խառնակ. *Զպատկերն բազմա-խառն յազգի ազգի նիւթոց մեկնէք. Սէ-

ԲԷՐ. Գ. *Ցեսութեան անհեթեթ պատկերին բազմախառն նուէթօքն 'ի վերայ խեցեղէն և երկաթեղէն ոտիցն. Ածր. Բ. 3:

Եւ Բազմաձայն. երաժշտական. Μουσικός. *Բազմախառն փողք տաւղաց. Ոսկ. Ա. փիլ:

ԲԱԶՄԱԽԵԼ. ա. Մտացի յոյժ. ԽԷՅՐ լաւ. *Այր մեծամեծեալ և բազմախել. և հնարաւոր յամենայն իրս կենցաղոյս. Որոտ:

ԲԱԶՄԱԽԻՏ. ա. Յոյժ խիտ. հոծեալ. բազմաշիղ. խուռն. կուռ. ըգգ, ըգգնըգ. *Ի թաւ անտառս 'ի բազմախիտ առաջրեթիցն ծածկեալ. Փիլ. Լիա: *Զանջուրն անապատ՝ գրախտ բազմախիտ ծայ ծառարին. Հ. Նիւի: *Ի գրախտին զնելով բազմախիտ ծառով. Գնդ: *Բազմախիտ անկոծք տեռնչացեալ. Ոսկ. Լո:

Իսկ Եփր. Ըգ. *Երթայր ընդ աներկիւղ յապահով ճանապարհն բազմախիտ ». իմա, կուռ պողոտայ բազմութե:

Այլ Սահմ. ԺԷ. *Երկաթութի բնաբանականին և ածաբանականին բազմախիտ է, և մեծի լսողութե պէտս ունի ... է և այլ բազմախիտ երկաթութիւն, որք 'ի խորագոյն իրողութիւն առաւցին ». իմա, հոծեալ բազմապատիկ մասամբք:

ԲԱԶՄԱԽԽԱՅԹ, կմ ԲԱԶՄԱԽԸՂԽԱՅԹ. ա. Խխայթեալ կամ թարախեալ յոյժ. զոր օրինակ են վէրք, խոցուածք: ՃՃ: Ոսկեփոր:

ԲԱԶՄԱԽՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս ամկ. լաւ խում, լաւ գինի խմել. յն. բազմագինութիւն. Πολυοινία. *Ի յարբեցութէ և 'ի բազմախմութէ (կամ 'ի բազմախմբութէ) ամենևին 'ի բաց կալ համբակին. Պլատ. օրէն. Բ:

ԲԱԶՄԱԽՆԱՄ. ա. Որոյ խնամքն են բազում. բարեխնամ. բազմագութ. *Ըստ բազմախնամ ողորմութեդ ողորմեա ողորմելի ծառայիս. Յհ. գառն:

ԲԱԶՄԱԽՆՃՈՅՑ. ա. Ուր լինին բազում խնջոյք, և խրախութիւնք. շէն, շէննէՊԼ. *Ի խաղաղութե միշտ զբազմախնճոյս պահել քաղաքսն. Պիտ:

ԲԱԶՄԱԽՈՂԽՈՂ. ա. Որ ինչ խողխողէ զբազումս. սատակիչ բազմաց. լաւ ջարդող. Գրան, Գրաւիչն էօլճի. *Ձեռն պարսկական ոչ վասատակէր՝ զբազմախողխող երկաթն արեամբ արբուցանել. Խոր. Գ. 28: *Զբազումս 'ի Նոցանէն բազմախողխող երկաթոյն տայր կերակուր: Ըգ. բազմախողխող երկաթն: Զսուրն երկայրի՝ զբազմախողխողն. Յհ. կբ:

ԲԱԶՄԱԽՈՅԶ. ա. Այն ինչ՝ զորմէ լինիցի բազում խոյզ և խնդիր. ինչ մի հետաքննին կամ ընդվայրաքննին. հէփօ+ըրդըրանն, գըրգըրէլու. *Զանկանջան անպատշաճ վասն բազմախոյզ իրաց թողեալ. Փիլ. Իմաստ: *Մի անկանել 'ի բազմախոյզ խնդիրս. Յճխ. Ղ:

Իսկ որ գրի 'ի Վարս հց. Իէ. իբր ածական, *Եւ անդ ըստ բազմախոյզ սովորութե մարդկան յուզեալ ». նոյն քան զնի 'ի Ճ. Ա. որպէս մակբայ. *Եւ անդ բազմախոյզ ըստ սովորութե մարդկան՝ յուզեալ »:

ԲԱԶՄԱԽՈՅԶ ԼԻՆԵԼ. Πολυπραγμονέω. Curiose perscrutor, sollicite inquiro. Հետաքրքրել. հետաքննել. հետազօտել. *Ոչ խնդրել զայնոսիսին, և ոչ բազմախոյզ լինել. Բրս. Ծն: *Մի բազմախոյզ լիցուք առ ած, զոր ինչ արար, և զոր առնէ: Մի բազմախոյզ լինիր՝ եթէ զիարդ, կամ որով օրինակաւ. Ոսկ. հա. և Ա. կոր:

*Ոչ ես համարիմք պարտ՝ բազմախոյզ իբրաքեկ լինել. Նիւս. կազմ: *Բազմախոյզ լինելովն՝ 'ի համանեացն ոչ յուսահատէր. Լմբ. ղփըգ: *Եւ եթէ զինչ երբեք իցէ՝ զոր պատուիրէն, բազմախոյզք եղիցուք. Մեկն. ղևտ: *Զոր առաւ 'ի ձեռն բազմախոյզն լինելոյ եգիտ. Վրք ոսկ:

ԲԱԶՄԱԽՈՐԱՆ. Տ. ԽՈՐԱՆԱՑԱՑ. Նմանութբ աստ. *Սաղաւարտ բազմախորան ». այսինքն որ ունի բազում կատարս կմ ցցունս. Նիւս. Բնութ. յն. Τρίλοφος. Trium cristarum. իբր եռակատար:

ԲԱԶՄԱԽՈՐՀ. ա. Բազումս խորհեալ կամ խորհելի. *Բազմախորհ յիշատակ. Վանակ. յոբ:

ԲԱԶՄԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Հանճարեղ, մեծախորհուրդ. խէլլօցի. ադըլլը. *Սա կոչեցաւ եղբայրաւէր, եղեալ այր իմաստուն և բազմախորհուրդ. Վրդն. աղ. յէպիփանէ:

ԲԱԶՄԱԽՈՐՇԱԿ. ա. Որ ածէ 'ի վերայ զբազում խորշակ. ջեռուցիչ. տապացուցիչ. *Արեգակն բազմախորշակ. Ոսկ. Լուս:

ԲԱԶՄԱԽՈՐՏԱԿԵԼԻ. ա. Մեծապէս խորտակեալ, ջախջախեալ. կամ Որում առաւելն կայ փշրել մանրուածք. խօփըլփած, ջարդուբուրդ. *Իցէ թէ յաւելից հայել զբազմախորտակելի տապանակ մարմնոյս իմոյ նորոգեալ. Նար. Իէ:

ԲԱԶՄԱԽՈՐՏԻԿ. ա. Ուր գտանիցին բազում խորտիկք. մեծահաց. ըստ յն. ա. ռի՝ բազմածախ, և սիբարիտեան. Πολυτελής, Συβαριτικός. Sumtuosus, opiparus, luxuriosus. լաւ ծախուած ու մախաղութիւն եղած, շէն, ճենծ. *Սեղան բազմախորտիկ: Բազմախորտիկ սեղան, կամ ընթրիք: Ի սեղանս բազմախորտիկս. Ոսկ. ոփէս: *Ըգ. խրախճանութեն հանդէս՝ բազմախորտիկ և դիւցազնական երախանացն. Մագ. ԺԳ: *Ի բազմախորտիկ կերակրոց. Մաշ: *Ըգ. բազմախորտիկս ղճաշոյ կազմածս ընդունայն է՝ յառաջ քան զայնոսիկ, որ ըգ. ծախսն տան, դնել. Փիլ. Նխ. Բ: *Վայելէին սուղ ինչ և դոյզն ռոճկովն՝ որպէս բազմախորտիկս անուշահոտութբ. Փարպ: (յորս մարթ է և իբր գոյական իմանալ յոքնակի:)

ԲԱԶՄԱԽՈՐՏԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Առատութի կամ զանազանութի խորտկաց. պէսպէս խորտիկք. յն. եփոյք. τὰ Ὄψα. Obsonia, edulium omne. դիւրլիւ դիւրլիւ նէֆիս՝ դաամ. *Բաւական լիցի հացիւ ըգ. սիրտս հաստատել, զբազմախորտկութիւն՝ ճոխացն թողցես. Ա. օր. ԺԲ: *Իբրև 'ի պտոյտս կամ 'ի մրրիկս մտանելով բազմախորտկութեն՝ կորուսին. Մաշ:

ԲԱԶՄԱԽՈՒԶԵՄ, եցի. ն. Տ. ԲԱԶՄԱԽՈՅԶ ԼԻՆԵԼ. Πολυπραγμονέω. *Հայեաց 'ի ծով, բազմախուզեա և զգա. Ոսկ. 'ի յոյն:

ԲԱԶՄԱԽՈՒԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυπραγμονεύων. Curiositas. Հետաքննութի, և հետաքրքրութիւն. հետազօտութի, և աւելորդ խնդիր. *Ոչ դադարեցուցանէ խորհուրդս զքո բազմախուզութեանդ այդպիսեաց պատասխանատրութե բանիւք. Բրս. Ծն: *Ի ձեռն բազմախուզութե անդր 'ի նա շրջել կամեցեալք. Ար. Եղիփ. 'ի Պրպմ:

ԲԱԶՄԱԽՈՒՄԲ. ա. որ և ՅՈԳՆԱԽՈՒՄԲ. Բազմաժողով. բազմաթիւ. լափ. աւր. *Տիրէր բազմախմբութեամբ ժողովրդեանն: Բազմախմբութիւն մշակացն մանկունք. Պիտ:

Կմ իբր Բազմախմբական, ուր լինի խմբիւ բազմաց. *Բազմախումբ պարատորոն, կամ պար: Ի մեծն ատեան՝ 'ի բազմախումբ գեշերուոջն. Պիտ: *Եւ անտի յարուցեալ բազմախմբութի կաճառովն մտանէ 'ի գարդմանն գաւառ. Կաղնկտ:

ԲԱԶՄԱԽՈՒՌՆ. ա. Խառնեալ յոյժ. ուր իցէ խուռն բազմութի՝ անձանց կամ իրաց. կուտակեալ. յաճախեալ. բազմապատիկ. խառնած, խըռնած. գալապալըգ. *Ի սկիզբն քարոզութեն ոչ եկն նա 'ի մէջ բազմախուռն մարդկան. Ը. Լմբ: *Սփռեցան 'ի վերայ բազմախուռն զուամարութեն ժողովրդոցն. Ագաթ: և Կորիւն: *Ի բազմախուռն ժողովոյն չլինելոց եկեղեցի 'ի վերայ պետրոսեան վիմին. Անան. 'ի դէպ: *Բազմախուռն անուանս, որ ոչ ունիք և յայտնի. Ճ. Ա: *Ի ճօճել բազմախուռն նիզակացն. Եղիշ: *Յոքնաղան և բազմախուռն չարութն. Յհ. իմ. պաւղ: *Պարսպեալ ընդդէմ հակառակորդացն բազմախուռն ընթերցուածովք. Տօնակ: *Զանցեալ զբազմախուռն արգասեօք պորոյն. Ագաթ: և Կորիւն: *Զարդարեալ բազմախուռն պատուիրանօք (մաշտոց վարդապետ). Սոփէ. ոսան:

ԲԱԶՄԱԽՌԻՒ. ա. Որ ինչ ունի յինքեան զբազում խռիւս կամ շիւղս. *Զի՛վ տապաշխարութեն, որ 'ի հատուածս զբազմախռիւ մեղացն կիզու զմթերս. Բրս. ապաշխ:

ԲԱԶՄԱԽՏԵԱՆ. ա. Πολυπαθής. Pluribus perturbationibus obnoxius. Անկեալ ընդ բազում ախտիւք, կամ ընդ բազում կրիւք, և վշտօք ողեալից և տառապանօք. *Մարդկայինս բնութի 'ի սկզբնուստ յաճախմնոցն բարութեց անմասնր սահեալ՝ զբազմախտեան զկեանս ընդունի, և զապականացուցիչ մահու փոխճան: Ի բազմախտեանն այլայլութի մոլորեալ: Զնիւթեղէն և զբազմախտեան այլայլութի ցանկացեալ. Դիոն. Էկեղ:

ԲԱԶՄԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Վիճակ բազում ախտից, կամ ախտաւորութեան. *Վասն մարմնոյն տկարութե և բազմախտութե. Նիւս. Բն:

ԲԱԶՄԱԽՕՍ. ի, ից. ա. Πολυλόγος. Multiloquus, loquax. չօփխօս. չօք սէօյլէյիճի, ֆօրֆօրօ, փիլտող. *Բազմախօսն ոչ ծանեաւ զանձն՝ որպէս պարտն էր: Որպէս զբազմախօս արդելուին զնա առ. տաջրոյ վանիցն. Կլիմաք: *Զի մի այսն բազմախօս մոլորեցուսցէ զքեզ. Եսայ. Ծ: *Ցանօգուտս բազմախօսիցն հասցէ պէրճախօսութի. Յհ. իմ. ափ:

Կամ Ուր լինի բան զբազում իրաց՝ հետաքննութբ. յաճախաբան. յաճախապատում. բազմախոյզ. *Գիրս բազմախօսս. Եոս. պղմ. Գ. 38: *Զմիտս բազմախօսս յազթահարէր. Ոսկ. հա:

ԲԱԶՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυλογία. Multiloquium, loquacitas. Շատախօսութի. բանք բազումք. *Բազմախօսութիւն նշան անխրատից է. Եփր. համաբ: *Ոչ ինչ են այժմ պէտք բազմախօսութեան առաջի արկանել. Ահ. հմբ: *Եւ եղիցին պատարա (այսինքն զգոյշ) 'ի բազմախօսութեան. Վրք հց. Բ: *Զբազմախօսութի նորա պարտ է բամբասել. Խոսրով: *Մեծափառութի իցէ բազմախօսութե աթոռ: Բազմախօսութի ծնանի 'ի մեծափառութէ. Կլիմաք:

ԲԱԶՄԱԾԱԽ, ի, ից. ա. Πολυδάπανος, πολυτελής. Sumtuosus. Որ ինչ լինի բազում ծախիւք. մեծածախ. շքեղ, և բազմագին. խարճլը չօգ, մասրաֆլը, դաքրալը, պահալը. *Ոչ 'ի բազմածախ յընթրիս, այլ

ու մերն ասպնջականութեանց՝ բաւականութիւն. Խոր.: *Հիմնադրէ երկնչեցի բազմածախս փարթամութիւն. Յհ. կթ.: *Անփոյթ արարեալ զբազմածախս և զյոգնազան ինչս ստացուածոց. Նար. խէ:

ԲԱԶՄԱԾԱԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυτέλεια. Apparatus sumtuosus. Բազում ծախս առնելն. մեծածախս պատրաստութիւն. հանդերձանք. *Զի՞ մեզ (այսինքն զի՞ կայ մեր), և բազմածախսութեան: Ցիւրեանց բազմածախսութեան ամաչեցուցանէն, որք ոչ ունիցին. Բրս. հդ:

ԲԱԶՄԱԾԱՂԻԿ. ա. Πολυανθής, πολυάνθεμος. Multos habens flores. Որ լից է բազմութեամբ ծաղկանց՝ խոտ կամ նմանութ. ճիճէքլի, կիւլլի. *Ի մարգս բազմածաղիկս և յանուշահոտս. Ածաբ. աղջափ: *Բազմածաղիկ՝ հասատոյ բոյս. Գրիգ. օփն: *Զուարթացուցանել զբազմածաղիկ քաղցրութեամբ նոցա բոյս. Խոր. հռետ.: *Ի բազմածաղիկ լեռանէս պարարին միոցք մարգկան. Լմբ. սղ.: *Զոր ինչ ախտանանու բազմածաղկես բուրաստանաց, որք այնոցիկ են ցանկացողք. Առ որս. ե: *Զնա մարտիրոսն բազմածաղիկ պսակեր պսակաց. Ճ. Ա.: *Բազմածաղիկ է խաղաղութեն և խնամութի ամառն մերոյ, աղօթմունքն և երկայնմտութեն. Եղիշ. բարոյ:

ԲԱԶՄԱԾԱՌԱՅՑ, ի, ից. ա. Որ ունի զբազմութիւն ծառոյ. չոք ծառալըք — փէր. *Զորոց համհրացուցանէին բազմածառայքն զզուարճն խնդրելով հանապազ զմի այլ և այլ որոց. Փարպ.:

ԲԱԶՄԱԾԻԾԱՂԵԼԻ. ա. Յոյժ ծաղրական. ծաղրելից. այպանելի. *Քանզի այս հեթանոսացն է, որք բազմածիծաղելիս առնեն. Նիւս. բն:

ԲԱԶՄԱԾԻՆ. ա. Πολυτόκος, πολύγονος. Multos pariens, fecundus, ferax. որ և ԲԱԶՄԱԾՆՈՒՆԴ. Մայր բազմութեան զաւակաց. բերքաւոր. և Բերրի. չոք դողուլ էրէր. փօղուրլուք, մահսուլլու. *Ամուլն ծնաւ եօթն, և բազմածինն նուաղեաց յորդւոց. ա. թգ. բ. 5: *Որոնմէ լեր ամուլ բազմածին. Շար.: *Ունայնացաւ եօթնածին. բազմածին քաղաքն այն ունայնացաւ. Մխ. երեմ.: *Խաշինք նոցա բազմածինք են. Սղ. ձխդ. 13: *Բազմածին հօրք կենդանեաց. Գէթ. (որ լինի և եր". երբ բազմութիւ ծնեալք): *Անասունք՝ որ միջոյ յորս և 'ի կերակուրս կարօտին, բազմածին ծնունդս ունին բնութե. և վասն այնորիկ նապաստակաց բազմածին ծննդոց կարգեալ է. Վեցօր. ը. (ուր յն. ծն. և հյ. երր եր):

նմանութ ասի. *Բազմածին գև. Նիւս. կազմ.: *Ի այն երկրաքանչիւր բաւական նոցա բազմածին լեռանց հզօրաց. Նար. խէ:

ԲԱԶՄԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυγονία. Fecunda propagatio. Բազմածին գոլն. բերքաւորութի. *Յամենայն կենդանեաց է որհ-նութեան՝ ըստ բազմածնութեն ամենայն կենաց. Դիոն. տխ: *Ըստ բազմածնութեանն և զենդադրականութեն ժառանգութեանն հրամայէ. Սկեւ. եռ:

ԲԱԶՄԱԾՆՈՒՆԴ. Տ. ԲԱԶՄԱԾԻՆ. *Բազմածնունդ մայր, կամ հօրան, երկեւ-րք. Ճ. Ա. Սկեւ. եռ: *Բազմածնունդ ջեւ յաղթու վարս. Նար. երգ: *Բազմածնունդ բազմութեն ամպաչղոսաց. Իմ. ծ. 3: *Զօձին ընկեղով զբազմածնունդ չարութիւն. Խոր. հռետ:

ԲԱԶՄԱԾՈՒՓ. ա. Ծփեալ յոյժ. ծփեցեալ բազում ծփանօք. *Բազմա-

ծաւալ աշխարհ, կամ խորհուրդք. կամ աշխատութի. Զքր. կթ: Փարպ: Նար. է. ղա:

ԲԱԶՄԱԿ, ի, աց. գ. Λύχνος. Lucerna. Ճրագ՝ որ բառնի 'ի վերայ աշտանակի կամ Ճրագարանի. մոմ. լապտեր. ջամադար. չերաղ, ոէրաճ. *Զկշիռ աշտանակաց և նմա, և զբազմականս (կամ զբազմականցն) նմանութեամբ. ա. մն. իէ. 15: *Հրամայէ այրել բազմակս 'ի վերայ տէրունեան աշտանակին: Ընդէր բազմակք աշտանակին եօթն: Եօթն բազմակքն նշանակք են մոլորականացն: Բազմականցն արծարծիչ լուսոյն՝ հէթ 'ի վերայ արկանել. Փիլ. Եսգն. և Եւ: *Բազմակ ասին Ճրագունք. Վրդն. Եւ:

ԲԱԶՄԱԿ. որպէս Ճրագարան, աշտանակ, յորոյ վերայ բառնի Ճրագն. շէմտան, չըրաղլէքէ. *Ճրագն 'ի վերայ բազմակի գոլով զբոլոր տունն լուսաւորէ. Եղիշ. Յոբ: *Որ ինձէն անձին նուեցի միշտ զեղ-մունս կիզանողականս հրոյ տաչորման, հա-ստատել 'ի յերկնաւոր գզոյի գաղափարոն խնամատարանի բազմակիս. Նար. կ: *Բազ-մակալն աշտանակ է, որ սա բազմակ սաէ, յորոյ վերայ միշտ այրեր Ճարպն. Լծ. նար: Իսկ ուր ասի. Հին բռ. *Բազմակ, ունելիք. բազմակք, Ճրագք ". զառաջինն ընթերցէր ԲԱԶՄԱԿԱԼ:

ԲԱԶՄԱԿԱԼ, ի. գ. Որպէս Բազմակ, այսինքն Ճրագ. Λύχνος. Lucerna. *Ճրագարանք իւրեանց, և բազմակալք իւրեանց. Բ. մն. դ. 21: *Բազմակալ՝ Ճրագունք. Վրդն. Եւ:

կամ Ճրագարան. *Բազմակալն՝ աշտանակ է: Բազմակալ՝ Ճրագարան. Լծ. նար: Հին բռ:

ԲԱԶՄԱԿԱԼ. որպէս Բազմակակալ. այն է ըստ ոմանց ունելիք Ճրագի, այսինքն մկրատ. որ և ՑԱՐԴԱՐԻՉ ասի. մամ մագա-ու. կամ ըստ այլոց՝ Ընդունարան իւղոյ. եղանակ, ձիթաման կամ ձագար. Թարգ-մանի 'ի մեզ և ԲԵՐԱՆ ՃՐԱԳԱՑ. զի երր. է մախլա, մէյշախան և մաշաֆօն. և յն. Ἐπαριστρίς, ἐπαρίστηρ. Forceps, և Haustrum, situla, infusorium. *Ճրագարանս եօթն, և զբազմակալս նոցա և զնեցուկս պատուեցես յոսկւոյ սրբոյ. Ել. իէ. 38: լէ. 17: Թւոց. դ. 9: Գ. թգ. 49: յորս օրի-նակք ինչ գրեն ԲԱԶՄԱԿԱԿԱԼ:

ԲԱԶՄԱԿԱԼ գրի մերթ փոխանակ գրե-լոյ ԲԱԶՄԱԿԱՆ. (որպէս կոչնական՝ որ սու-նի զտեղի 'ի կոչունս.) *Ի ժամ տաճարին ուրախութեն բազմակալացն կարգելոց. Բռսղ. դ. 2:

ԲԱԶՄԱԿԱԿԱԼ, ի, աւ, աց. գք. Այսպէս գրի յօրինակս ինչ Նր գրոց, ուր այլք ունին ԲԱԶՄԱԿԱԼ. որպէս Ունելիք կամ յարդարիչ Ճրագի. տես Ել. լէ. 17: Թւոց. դ. 9: Գ. թգ. է. 49: Իսկ 'ի Հին բռ. ասի. *Բազմակակալ, Ճրագարան ":

ԲԱԶՄԱԿԱՄԱՐԱԿԱՊ. ա. Ուր է-ցեն կամարակապք բազում. քէմէր քէմէր. *Ամրոց բազմակամարակապ՝ երեւելի ամե-նայն քաղաքին. Մարթին:

ԲԱԶՄԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Κλητός, συνανακείμενος, ἀνακείμενος. Invitatus, discumbens, convictor. Կոչնական՝ բազ-մեալն 'ի սեղան. բարձակից. հէմսէֆրէ, մու-սաֆիր, փայէսէն, միսաֆիրէ օլան, փոփոսիտ-ծի. *Ագոնիա, և ամենայն բազմականք նորա: Հերովդի. և բազմականացն: Լցան հարսանիքն բազմականօք: Որք 'ի բազմա-կանացն: Ոչ ոք գիտաց 'ի բազմականաց անտի: Մատեալ Թագաւորն հայել զբազ-մականօքն. եւն: *Նախ հօտաւ զատուն, ա-պա զբազմականն. Վրդն. ծն:

ԲԱԶՄԱԿԱՆ. Κλῆσις, κλίσις, κατακλίσις. Vocatio ad coenam, discumbitus, եւ. Կոչունք, սեղան. Նիստ խրախճանի. երախանք. Ժէ ձիֆէթ, ուզիֆէ, դէվզ. *Թագ-մեաց 'ի գլուխ նորա 'ի բազմականին. Մտթ. իզ. 7. (ուր յն. բերի 'ի Ա Նչ. այսինքն յոր բազմեցելոյ:) *Քարշեաց 'ի բազմականն. Խոր. բ. 60: *Ի ժամ բազ-մականացն: Գլուխ բազմականին: Ակումբ բազմականին. Եղիշ. Է: *Ի բազմականին ձեռն մերեր. Սահմ. ձէ: *Դնէ բազմականս. Վրք հց. բ: *Բազմականս բազմականս պաշխեալ. Փ. Դ. Ղ. 22: *Որոշեալ և զա-տուցեալ է բազմականքն. Փիլ. փէտոխմն: *Զօրն ամենայն 'ի բազմականին արտա-սուեցին. Կանոն:

ԲԱԶՄԱԿԱՆ. Κλισία. Sella, locus sedendi. Στρῶμα, στιβάς, τάπης. Stratum, stramentum, tapes, եւ. Բազմոց. նստարան. գահոյք. գահ. բարձ. մէփէր, մէփ-ճաքէ, փէօշէմէ. *Արկ նմա բազմական 'ի գետնի զակուսմին մաշկեայ. Յուբ. ճբ. 15: *Բազմական մեր ինձ զարդարապատճառեն քո. Վրք հց. իզ: *Մերժեալ 'ի քոյ բազմականացդ՝ ահա արկանես ինձ բազ-մականս ու հօրն հաւատոցն արքահամու. Ագաթ.: *Մի բազմականս բարձրագոյնս կարգեսցուք: Բազմեալք կամք պայծառք պայծառապէս 'ի վերայ բարձր բազմակա-նի և ամբարձեալ. Ածաբ. ծն. և աղօթք: *Նկարակերտ կազմուածս բազմականաց: Նկարակերպ կանանց ոսկայնանկութեանց բազում բազմականս կազմեալ. Յհ. կթ: *Եմես մուր՝ բազմական ահաւոր խոր-հրդոյ. Գրիգ. Նէրբ. ղէ: *Բազմական էին գաւառաց զերկին... Մասն հա-տուածոյ 'ի կենդանիր փայտէ տէրունեան փառացն բազմականի: Բանիւ քո սրբեա զպատուականս բազմականիս. Նար. խէ. և ղբ: *Իբրև զնախածին զառաջին գահ թագաւորական բազմականին. Պէտ: *Ոչ հեռանգաց բազմական ոսկի, և ոչ անձնոց բարերախտութեն օգնէ ինչ. Ոսկէփոր:

ԲԱԶՄԱԿԱՆԱԿԻՑ. Տ. ՍԵՂԱՆԱ-ԿԻՑ. *Ուրախակիցք և բազմականակիցք էին. Բռսղ. Գ. 19:

ԲԱԶՄԱԿԱՆԱՏՈՒ, ի. Տես ԿՈՉ-ՆԱՏԷՐ. *Բազմականատուքն հարսանեաց պատրաստեսցեն զօժիտսն. Մծբ. ծը:

ԲԱԶՄԱԿԱՊ. ա. Որ ինչ ունի զբազ-մում կապս կամ աղխապս. *Բազմակապ յօդիւք ոտքն. Վեցօր. Ը:

ԲԱԶՄԱԿԱՌ. ա. Իբր Բազմականացոյց, կամ շքեղ և բարձր: *Բազմական ձգեալ առագաստ. Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱԿԱՏԱՐ. ա. Τέλειος. իբր πολυτέλειος, παντέλειος. Nimis, vel omnino perfectus. Բազմօք կատարեալ, ամենակա-տար. *Մեծագոյն խնամոցն ծանօթու-թիւն. և բազմակատար բնութեան. Ածաբ. ծն: *Եւ ես գերագոյնց և բազմակատար և. պաշտելագեղ այն տեղւոյ պայծառութի. Լմբ. յայտ: *Եւ զինչ ոչ բազմակատար, որ ոչ միայն ինչս պարգեւէ, այլ և զերկնից արքայութիւն. Գէ. Եւ:

ԲԱԶՄԱԿԱՏԱՐ. որպէս Բազմածախս. մեծածախս, ըստ համաձայնութե յն. Πολυτελής. իբր Թ. քօք հարձըլը մասրաֆլը. Sumtuosus, magnificus, opiparus. *Տե-սանես զանդաստանս զայսուհիկ, և զբազ-մակատարս տունս: Ըմբիշն նշանաւոր, և բազմակատար գերեզման. Բրս. սղ. ա. և տա ընծ..: *Բազմակատար սեղան ինձ պատրաստել. Ոսկ. յհ. ա. 45: *Ցագուրք սեղան և բազմակատար. Ը. յհ. ծէ:

ԲԱԶՄԱԿԱՐՕՏ. ա. Կարօտ բազում իրաց. որոյ բազում են կարիք. ռմկ. Էանէ դիփտանուարըՆ անէցօղ. լտ. ըն չէ իհթիյաճը օլան. *Բազմակարօտ մեր բնութիս. Վրդն. պղմ:

ԲԱԶՄԱԿԱՑ. ա. Որ կայ և կեայ բազմութեամբ 'ի միասին. միաբանակեաց. վանական. ռոփուռ՝ Ձէկոէղ կէցօղ. Հանէթէ. *Սրն կիւրեղ աղեքսանդրացի հայցեալ եղև մի միայնակեցաց, և բազմակաց եղբարց, եթէ ո՞ր լաւ է. Վրք հց. ժ:

ԲԱԶՄԱԿԵԱՑ. Տ. ԵՐԿԱՅՆԱԿԵԱՑ. ռմկ. տողբօղ. *Արժան է արդարոցս բազմակեացս լինել... Բազմակեաց են. Վանակ. յոբ: *Զի մծ բազմակեաց արար զնոսա. Վրդն. պղմ:

ԲԱԶՄԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՏԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. *Բազմակերութի և զմայլումն արբեցութե՝ գիտէ այլայլութի գործել խորհրդոցն. Վանակ. յոբ:

ԲԱԶՄԱԿԵՐՊ. ա. Πολύμορφος. Multiformis. Իբր Բազմակերպարան և բազմատեսակ. բազմապիսի. աղգի ազգի. ռմկ. չէշիդ. լտ. դիւրլիւ. *Բազմակերպ անասունք. Կոչ. ծէ: *Գետոցն գնայք բազմակերպ ձկամբք՝ մեծամեծօք և փոքումբք. Փարպ: *Բազմակերպ գունով և ձևոց տեսիլք. Փիլ. ժհ: *Բազմակերպ տանջանք. Վրք հց:

ԲԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυμορφία, ποικιλομορφία. Multiformitas. Պէսպիսութի կերպից կամ կերպարանաց. բազմադիմի գոյն. և ի բազմաց բաղադրութիւն. *Եւ ոչ երկնայնոցն և ծառատեսակաց պարզութեց՝ զորս 'ի յերկիրս 'ի յետինսն բազմակերպութիւ գնել: Այրասաեղծութիւ այ, գազանաց, և անկոց, և ականց բազմակերպութիւ ստեղծումն. Դիոն. երկն. ե բղբ:

ԲԱԶՄԱԿԵՑԻԿ. ա. Բազմակեաց. երկայնակեաց. ռմկ. տողբօղ. էօմրիւ լտ. *Նախնիք էին բազմակեցիկք, և 'ի լեզուս միախօսիկք. Ոսկեփոր:

ԲԱԶՄԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Երկարակեցութի. ռմկ. տողբլը. *Յաղագս բազմակեցութե եհաս յաւուրս նորա. Վանակ. յոբ: *Վասն բազմակեցութեն Զեւս կոչեցաւ (կամ Դիոս, 'ի բառէս զէ՛, որ է կեանք) յանուն առեղն. Վրդն. պղմ: և Մխ. ա:

ԲԱԶՄԱԿԸՄՊԱՆՈՑ. ա. գ. Πολύκλινος, ον. Multos lectos habens. Որ ունի զբազմակի ըմպանոցս. ուր են բազում նըստարանք ուտելոյ և ըմպելոյ. *Եռակ ըմպանոց, և բազմակըմպանոց տաճարս՝ 'ի կրայի պատենից և 'ի փղոսկրէ կազմեալ. Փիլ. տեսական:

ԲԱԶՄԱԿԻ. կմ. } մ. ա. Բազմաւորակի. յոքնակի. և Բազմապատիկ. բազում. *Գարիսպ կանգնեցին 'ի բազմակի քարանց. Լաստ. ծզ: *Համակահիւս լաստեալ բազմակին մանուածով, և յոքնական երակօք շարապատեալ. Մագ. ծէ:
ԲԱԶՄԱԿԻՆ.

Իսկ ԲԱԶՄԱԿԻՆ, կնոջ. (յորմէ ԲԱԶՄԱԿՆՈՒԹԻՒՆ), ունի նշանակել զամուսնացեալն ընդ այլ և այլ կանայս:

ԲԱԶՄԱԿԻՑ. ա. Որ 'ի միասին բազմի ընդ այլս 'ի սեղան. բազմականակից. սեղանակից. Ձէկոէղ սէղան նօտօղ. հէմսօֆրա. *Լիցուք առաս բազմակից ընդ աղքատութիւն քմ. զի նա ինքն է, որ աղքատօքն՝ զոր կերակրեմք 'ի սեղանս մեր, բազմի 'ի մէջի մերում. Բրս. մրկ:

ԲԱԶՄԱԿՆ, ական, կունք, կանց. ա. Բազմաչեայ. ռմկ. ալչ ամնեցօղ. *Բազմակին եղև՝ որ տեսու կառաքն, առաքէն զի յամենայն կողմ զհայեցուածոն կալցի: Բազմակամբք քերոբէիւք. Անյ. եօթնը: *Զկողմս զայս պահէր արգոսն՝ զոր բազմակն կոչէին. Ոսկէփ: Իսկ Համամ. առակ. *Բազմակունք են աստղուածք ձկք, որպէս սուր և հուր, և քարինք և մարգարիտք». իմա իբր բազմափայլ՝ կամ բազում հայեցուածովք: Որպէս և Գնձ. *Մաղթանք բազմակնի՝ յեռեալ ընդ ոսկի՝ նոցին հաւասարն». կամ է բազմապատիկ, կամ իբր բազում ակամբք պատուականօք:

ԲԱԶՄԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն ըզբազում աչս. բազմաչեայ գոլն. ռմկ. ալք ունենալը. *Անցուցեր զմեզ քո միակնութեամբդ, որ առաւել եմք քան զքեզ բազմակնութը. Նար. երգ:

ԲԱԶՄԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυγαμία. Polygamia. Տես ԲԱԶՄԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. *Զի մի իցէ պոռնիկ, կամ արբեցող, կամ կնամոլ, կամ 'ի բազմակընութիւն խոտորեալ. Մաշտ:

ԲԱԶՄԱԿՈԽ ԼԻՆԵԼ. Ստէպ ստէպ կոխել, երթևեկել կամ յաճախել ուրեք. ռմկ. փէղ մը ռոփ հէղ էրթալ. *Ի տուն բարեկամի քո սակաւ մի յաճախեր բազմակոխ լինել, գուցէ ատիցէ զքեզ. Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱԿՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Ստէպ կամ 'ի բազմաց կոխումն, կոխոտումն. *Որպէս երկիր գեղջն 'ի բազմակոխութէ անտի պնդեալ. Բրս. մրկ:

ԲԱԶՄԱԿՈՀԱԿ, ի, աց. ա. Որ ունի զբազում կոհակս, կմ զալիս մեծամեծս. փալալուր, ֆօոբինանուր. *Յամաքեցուցանել զշինչս ջրակոյտս բազմակոհակս. Նար. ծէ: *Ծփին մարդիկ 'ի բազմակոհակ ծովս. Լմբ. ծղ: *Գետք յորդագնացք և բազմակոհակք. Ճճ:

ԲԱԶՄԱԿՈՅՏ, կուտի, ից. ա. Բազմութբ իրաց կամ անձանց կուտեալ. որպէս Բազմադէզ. ռմկ. տիղով. էըղըն էըղըն. *Իբրև զդիակունս բազմակոյտս 'ի հրապարակս անկեալք. Ցհ. կր: *Ջահիւք և մոմեղինօք, և բազմակոյտ վառվ. Առաջ. գ. 16: *Զաայր խռովել 'ի բազմակոյտ ալեաց աշխարհական ծփանացն. Վրք սոկ: *Բազմակոյտ յաղթանդամ մարմնոյն թանձրութեան. Վէյօր. ի:

Եւ որպէս Բազմաժողով, բազմամբոխ. Πολύοχλος. ռմկ. գալաբալըգլը, սիւրիւ սիւրիւ. *Ոչ ամաչէի 'ի բազմակոյտ ամբոխէ. Յոբ. լա. 34: *Ի մէջ բազմակոյտ սկայիցն: Յանգիման արարեալ 'ի բազմակոյտ ատենին. Խոր. ա. 9: գ. 65:

ԲԱԶՄԱԿՈՅՏ. գ. Πλῆθος. Multitudo. Բազում կոյտ. ժողով բազում. բազմութի. ռմկ. չոքլուգ, տէղ տէղ. գալաբալըգ, ...ըլէր. *Զբազմակոյտ ոսկերաց նորա ընդարմացոյց. Յոբ. լգ. 13: *Դժնին արմատք ծաղկանցն, և կամ բազմակոյտք իմն գաբառտանացն. Ագաթ: *Յորժամ տեսանէր ոք զբազմակոյտ գիականցն անկելոց. Եղիշ. է:

ԲԱԶՄԱԿՏՈՒՏ. ա. Բազում կտտանօք լի. բազմատանջ. չարաչար. *Ո՞ր տեսակս բազմակտտուտ չարչարանաց իցէ, զոր ոչ կրեաց յինքեան. Վրդն. ս:

ԲԱԶՄԱԿՐԿԻՆ. ա. Ստէպ կրկնեալ. կրկին և կրկին. գաթ ըչ գաթ, գաթընտէր գաթ. *Ճակատ պատերազմէին բազմակրկին յօրինուածով. Առաջ. գ. 41:

ԲԱԶՄԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυπάθεια, Multiplex affectio. Կրելն զբազում ինչ. ունելն զբազում կիրս, և զբերմունս.

*Զերգոյն (երգոց երգոյն). Նուրբեղէնս բազմակրութեամբ. Դիոն. եղբ:

ԲԱԶՄԱՀԱԶԱՐՔ. ա. գ. Հազարաւորք. 'ի բազում հազարաց բաղկացեալք. հազարաւորներ. պինլէր. *Զբազմահազարսն յանապատին հացիւ յագեցուցեր. Գնձ:

ԲԱԶՄԱՀԱՃՈՅ. ա. Πολυέραστος. Valde amabilis. Հաճելի, և սիրելի յոյժ. *Հարստութե անհատուատ սիրելի... բազմահաճոյ խաղաղն. Ոսկ. ոզ. լէ:

ԲԱԶՄԱՀԱՄ, այ, ոց. ա. Որ ունի այլ և այլ համս. յոյժ համեղ. պէսպէս համով, ռմկ. համով. *Զայս կերակուրս ուտեն, և ես այլոցն բազմահամոց զանկամ: Բազմահամ կերակուրս պատրաստել տանի աղագաւ: Գինին առնել եղբարցն՝ բազմահամս. Վրք հց. ե. գ. ծե:

ԲԱԶՄԱՀԱՄԱՐ. Տ. ԲԱԶՄԱԹԻՒ. *Սրբեա՛ զսիրտս 'ի զազրութէ բազմահամար խանդից խորհրդին. Բենիկ:

ԲԱԶՄԱՀԱՄԲԱՐ. ա. Առատապէս համբարեալ. լիով մթերեալ. ռմկ. չոք տիզած դեզած. *Ընդ անսահմանական զարդոյն կերակրոյ՝ զբազմահամբար պտուղ ցորենոյդ՝ կենացն հացի. Նար. լգ: *Նորոգէս տօնօղ տօնից տէրունականաց... բազմահամբար պատրաստութը լնու իմանալի մառանս փայլման. Սկեւռ. լճ:

ԲԱԶՄԱՀԱՄԲԱՒ. ա. Πολυθρύλλητος. Celeberrimus. Մեծահամբաւ. մեծահռչակ. ռմկ. նամտար, մէշհուր. *Խնդրեցի զբազմահամբաւն զայն, և ոչ անհնարեան 'ի վեր և 'ի խոնարհ շուրջ բերեալ զաստացուածն. Բրս. առ պղպիմ: *Բազմահամբաւ տօն. Սիսիան:

ԲԱԶՄԱՀԱՄԲԵՐ. ա. Ուր իցէ, կմ որ ունիցի համբերութի բազում. *Ի փորձութիւն՝ բազմահամբերս, յաղթութիւ տրոցն առաւելեալս. Ոսկ. ե. կոր:

ԲԱԶՄԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Πολυθεάμων. Multa cernens. Որ ընդ բազում կողմանս հայի. բազմաչեայ. բազմադէտ. *Բազմերեսութի նոցա յայտնաբանական է բազմահայեաց առանձնատրութեան նոցա 'ի յածայնադայնան լուսափայլութիւ. Դիոն. էկեղ: *Այնպիսիքն են՝ որ առին բազմահայեացք, որք յոլով (կամ ընդ յոլով իրս) հայելով տեսանեն և ոչինչ. Նիւս. երգ:

ԲԱԶՄԱՀԱՆԴԷՍ. ա. Որ բազում հանդէս կոչէ ճգանց. մեծավաստակ. է բազում փորձս անցեալ. քաջայաղթ. և Հռչակաւոր. ռմկ. գըրքլի թաքած, էրնէն. *Բազմահանդէս առաքինութք են ընծայեալք 'ի կոչումն սիրոյն սրբութե. Ցհ. ծա: *Զկնի բազում արիական քաջութեն, և բազմահանդէս երկոց: Առն այնմ մաշեացի, որ բնակեալն էր 'ի սեան կղզւոյ բազմահանդէս ճգնութը: Իսկ բազմահանդէսն այն, և յանջողակին 'ի հրահանգս կրթութեն վարժից՝ աշոտ. Ցհ. կր:

ԲԱԶՄԱՀԱՆՃԱՐ. ա. Յոյժ հանճարեղ, և լի հանճարով՝ անձն և գործ. ռմկ. գէփ, ճարփար. ագըլ ֆիքրէթլի լտ. *Բազմահանճար թագաւորն վասն ատենակէ. Ցհ. կր: *Ոչ գոյ մեզ զօրագլուխ քաջամարտիկ և բազմահանճար. Եղջ. ը: *Անկանեն բազմահանճար առաքինութիւ. Վանակ. յոբ:

ԲԱԶՄԱՀԱՌԱՉ. ա. Որ ստէպ հառաչէ, կամ հեծէ յաւուրս. ահ ու վախ էթիճի. *Զախտացեալն բազմահառաչ երջանիկ կարգիս. Նար. գ:

Կամ Արժանի բազում հառաչանաց. ողբալի. *Լուեալ զանեւեքի և զբազմահառաչ բանս նոցա՝ սկսանի հեգնել զնոսա.

Սարգ. յչ. Է: *Ղօղեալ գինեաւն պարունակեալ 'ի կամանց, և զգործն զայն բազմահառաչ գործեաց. Սարգ. Է. պ. Փ:

Կամ Հառաչական. լի հառաչանօք. *Բազմահառաչ պաղատանօք և արտասուօք անկեալ առ ոտս հայրապետին՝ հայցէր թողութիւն. Ցհ. կբ:

ԲԱԶՄԱՀԱՏ, կամ } ա. Լի հատիւք.
ԲԱԶՄԱՀԱՏԵԱՑ. } հատիկներէ շատ. լից տանէլի, փօք փօլա. *Կարասցուք այլու զարերկել տեսան մերոյ... զհնազանդութեան զբազմահատ հասկ. Ոսկ. ղէ: *Նուաճ՝ կուռն, յաղթանակութիւն... բազմահատեայ հարստութիւն. Մագ. Է:

ԲԱԶՄԱՀԱՏՈՒԱԾ. Տ. ԲԱԶՄԱՄԱՍՆԵԱՑ. *Բազմահատուած էութիւն ընդունելութեան՝ ներհակաց միմեանց 'ի պատերազմի. Նար. խէ:

ԲԱԶՄԱՀԱՐԿԻ. ա. Ուր իցեն բազում հարկք մեծարանաց. շատ հարկէօնէրլի. խաթլը խէրամ իւլէ. *Բազմահարկի պատուով զնա մեծարեալ: Առաքէ 'ի խնդիր նոյն զամն՝ բազմահարկի պատուասիրութեամբ. Ցհ. կբ:

ԲԱԶՄԱՀԱՐՈՒԱԾ. ա. Μαστιγίας. Mastigia, flagria. Բազում հարուածոց գանից արժանի. ծէծի չէքի արժանի. տօղանօք. *Ծառայ փախստական, ծառայ բազմահարուած, որ ապստամբեաց 'ի բարի տեառնէ. Աճող. ծԳ: *Բարերարեալ առ բազմահարուածս՝ բարձրեալդ. Յած. Բէնի:

ԲԱԶՄԱՀԱՐՈՒԱԾԵԱՆ. ա. Այն ինչ՝ որով լինի չարաչար գան հարկանել. *Իւր զգանեալ բազմահարուածեան հեծանաւ. Նար. Ծ:

ԲԱԶՄԱՀԱՐՈՒՍՏ. ա. Ճոխ, և մեծ. փառաւոր. նշանաւոր. զօրաւոր էրէնէլ. *Թողեալ իւր որդի բազմահարուստ և լիահանճար յիրս և 'ի բանս զանազանութեանն. Ցհ. կբ:

ԲԱԶՄԱՀԱՒԱՔ. ա. Որ զբազում ինչ հաւաքէ. շատ ժողվօղ. *Բազմահաւաքն ոչ ինչ առաւելոյր 'ի ժամանակին, և սակաւուռնականն ոչ ինչ պակասէր. Վրդն. Եւ:

Կամ Ուր իցէ հաւաքումն բազմութեան. բազմաժողով. շաֆաոր. *Գուսանական խրախութեամբ և բազմահաւաք խորին խնճոյից իւր հարսանարանին. Նար. խէ: *Ի բազմահաւաք գիւղաքաղաքական խմբեցելոցն զանգիտեալ էր. Պիտ:

ԲԱԶՄԱՀԵԾ. Տ. ԲԱԶՄԱԶՕՐԱՑ. *Զբազմահեծ բարբառս թողլով. Խոսր:

ԲԱԶՄԱՀԵՂ. ա. Առատապէս հեղեալ. յորդահոս. *Բազմահեղ արեանց կոտորած, (կամ արեան կոտորուածք). Ագաթ. Ցհ. կբ:

ԲԱԶՄԱՀԵՏ. ա. Ուր իցեն բազում հետք. *Ճանապարհս 'ի ծովու բազմահետս և բազմահետոս մինչև 'ի նաւահանգիստն. Փիլ. բագն:

Եւ Որ գնայ ընդ այլ և այլ հետս, կամ ընդ շաւիղս անծանօթս այլոց. շատ ճամբով գացող. *Բազմահետք և բազմաշաւիղք ե- ղէ. Ցհ. խմ. ոփ:

ԲԱԶՄԱՀԵՐ. ա. Որոյ հերքն են առատ. փէլուած մազը շատ. *Կին բարեձեւ՝ յառաջ որդի ծնել բազմահեր. Ոսկիփոր:

ԲԱԶՄԱՀԵՐՁ. ա. մ. Πολυσχιδής. Multifidus. πολυσχιδῶς, multifariam. Հերձուած պէսպէս օրինակաւ. 'ի բազումս բաժանեալ. ճէշիթլու, ճէշիթ ճէշիթ. *Ի ... փողանձն անցք բազմահերձք այլ յայլս բաժանեալք՝ ամենայն մարմնոյ զլերինն և 'ի ... տարածեն զշունչն. Նիւս. խաղք: *Ճանապարհս 'ի ծովու բազմահերձս. Փիլ. բագն:

ԲԱԶՄԱՀԻԱՑԻԿ. ա. Հիանալի յոյժ յոյժ. շատ զարմանալի. *Եղիայի և Եղիսէի բազմահիացիկ սքանչելիքն. ՃՃ:

ԲԱԶՄԱՀԻՒՍ. ա. Πολύπλοκος. Multis nexibus implicitus, multiplex, dolosus. Որ ունի բազում հիւսուածս և ոլորս. բազմամանուած. պատ 'ի պատ և պատիր. օլօրէք շատ, խըրլը, խաթլըլը. *Խոտորեալ մտածութեամբ բազմահիւսս ժողովեն խնքեանց պատճառս. Պրպմ:

ԲԱԶՄԱՀՄՈՒՏ. ա. Πολύπειρος. Multa expertus, peritus. Հմուտ կամ փորձ բազում իրաց. ներհուն. բանիբուն. շատ բանի փէշէօլ, չափկէփ. էհլի վուգուֆ. *Եթէ բազմահմուտ ոք լինել ցանկանայցէ. Իմաստ. Ը. 8: *Այր բազմահմուտ պատկառեսցի յերկեաց. Սիր. Լա. 25: *Զբազմահմուտ սուրբն արդարացուցանէն. Խոր. Ա. 17:

ԲԱԶՄԱՀՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυπειρία. Multa experientia, eruditio. Հմտութիւն բազում իրաց. քաջահմտութիւն. շատ գիտութիւն. *Հանդերձեալ ոք բարի մեզ և իմաստուն 'ի բազմահմտութենէ լինել. Պղատ. օրին. Է: *Զբազմահմտութիւն մեր նախատեսս առնես. Վրդն. ղփմ:

ԲԱԶՄԱՀՆԱՐ. ա. Որ բազում հնարս գտանել գիտէ. ճարտար. հնարագէտ. հինէքէրլի, ճիրաշլը, խաւաժ օհէ դի. *Մի գուցէ ըստ բազմահնար իւրոյ իմաստութեան՝ առաքեալ էն. Փարպ: *Բազմահնար է մաղձա. Լմբ. ող:

Եւ Որ բազում չարիս մեքենայէ. փէնտջի. *Ի բազմահնար սատանայէ յայնմանէ. Եւս. ծզ. 13: *Մեծամարտեալ ընդդէմ չարին՝ բազմահնար վիշապին. Շար:

ԲԱԶՄԱՀՆԱՐ. Բազում ճարտարութեամբ հնարեալ. քաջարուեստ. և Զարարուեստ. չարհնարոց. վարդէպ բան, վարդէպօրէն գինւ. ... *Դաւ խիթ այն, որ զբազմահնար քնարն պատրաստէր. Սրգ. յկ. ծա: *Բազմահնար հայթայթանք. Պիտ: *Ի միտ առ զբազմահնար նիւթ թշնամւոյն. Մանդ. Է: *Բազմահնար վարմ, որոգայթ, կամ մեքենայք. կամ տանջանք. Լմբ. ող: ՃՃ: Հ = Ց. Փէփր: Երզն. Լո:

ԲԱԶՄԱՀՆԱՐԱԳԷՏ. ա. Յոյժ հնարագէտ. կարի հանճարեղ. *Դուք որպէս բազմահնարագէտ աշակերտք՝ հնարէք ասողն. Պրոկղ. 'ի կոյսն:

ԲԱԶՄԱՀՆՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Հընձման բազմութիւն կամ մեծ. և Մեծադող. *Գեղեցկաձայն հաւուցն նուագաց զբազմահնչումն փողոցն նմանեցուցանելով ընդդէմ նուագեն. ՃՃ:

ԲԱԶՄԱՀՈԳ. ա. Πολύφροντις. Multis curis plenus. Որ է 'ի բազում հոգս. յոյժ զբաղեալ. *Հակէ հոգեղէն յարկ զմիտս բազմահոգս. Իմ. Թ. 15: *Զի բազմահոգս էք. Լմբ. առ լեւոն:

ԲԱԶՄԱՀՈԳԱԿ. ա. Որ շատ հոգայ. և Որ ինչ բազում հոգոց պէտս ունի. *Թէպէտ և բազմահոգակ իմն թուի առ կարծիս. Գր. տղ. առ փոսփ:

ԲԱԶՄԱՀՈԳԱՆԱՄ; ացայ. չ. Πολυπραγμονέω. Curiose indago. Շատ հոգալ և խուզել ընդ վայրաքննութեամբ. հէփորիօրէւ. *Դիւրին է իւրաքանչիւր 'ի մէնջ բազմահոգանալ զօտարօտս, քան եթէ զընտանին իւր գիտել. Բրս. հայեաց:

ԲԱԶՄԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Յանձանութիւն հոգոց. բազմազբաղումն լինել. *Առանց զբաղանաց լինել 'ի բազմահոգութէ. Ոսկ. Թ. կոր:

ԲԱԶՄԱՀՈԼՈՎ. ա. Որ սաստիկ հոլովի, և շրջան առնու ընդ բազում վայրս. շատ պտըտօղ, մէնծ պտոյտ առնօղ. *Բազմահոլով գետոց յորձանաստոյց պտոյտք. Թէոդոր. 'ի կոյսն: *Արեգակունք բազմահոլովք (առաքեալք): Զբազմահոլով հագիս նաւորաց: Զգագերոնն բազմահոլով ընդ աստեղատունս մեծ և երկայնանիստ. Նար. տտափ:

Կամ Իբր Բազմայոլով, բազմաժողով, սփռեալ ընդ աշխարհս ամենայն. *Առ բալոր գումարս բազմահոլով ախեդերակաց քրիստոնէից. Նար. Գ:

ԲԱԶՄԱՀՈԾ. ա. Հօծեալ՝ խռնեալ բազմութբ. խուռն. բազմաթիւ. *Հնձէին զբազմահոծ պարսիկսն. Պտմ. աղէք:

ԲԱԶՄԱՀՈՄԱՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. գ. Որ ունի զբազում հոմանիս, կամ բազմութիւն հոմանեաց. *Զննել զգեղս և զհասակս բազմահոմանեաց. Ճ. Դ:

ԲԱԶՄԱՀՈՅԼ. ա. Բազմախումբ. բազմաժողով. յոքնաթիւ. յոքնաստեսակ. բազմապատիկ. տաս տաս, շատօր. օխուրխ օխուրխ. *Ընդ բազմահոյլ կենդանիքն մտեալ՝ ապրեցան 'ի ջրհեղեղին պատուհասից. Ցհ. խմ. էկ: *Զբազմահոյլ խաշանցն առաւելուին. Պիտ: *Բազմահոյլք և սակաւերամք. Արլ: *Բազմահոյլ ննջեցեալքն յարիցեն. Մանդ. Է: *Բանայ դուռն լուսաւոր ծննդեան վերստին նորոգմանն բազմահոյլ ժողովոց. Սարկ. փոխար: *Դարձեալ լինէր յասպատակէն բազմահոյլ գերութիւն. Կաղանկ: *Ո՞վ իցէ կոչնատէրն բազմահոյլ հանդիսիս. Ոսկ. լո: *Բազմահոյլ չարիք, կամ չարութիւնք, յանցանք, վիշտք, բանք. Ոսկ. 'Ն ղէ: Մաշտ: Վրդ. սոփ: *Գրեաց՝ ոչ վասն զեկուցանելոյ զբազմահոյլն և զբազմօրինակն (յն. մի բառ՝) զանարգել խառնակութիւն. Փիլ. Ժ. բան:

ԲԱԶՄԱՀՈՍ. ա. } Յորդահոս. յորդ.
ԲԱԶՄԱՀՈՍԱՆ. } յորդեալ. յաճախեալ. *Ալէկոծի (ծով)... առ 'ի յընդունումն արդարակ և բազմահոս արեանց. Պիտ: *Բազմահոս կեղտ, կմ' ախտ. Սկևռ. ող: *Բազմահոսանքն բանք զլրութեան եղծանեն օրէնս. Սկևռ. լմբ:

ԲԱԶՄԱՀՈՏՈՏ. ա. Հոտաւէտ յոյժ. որ բուրէ հոտս անոյշս 'ի հոտաւէտ լիս. *Կապեցուցք 'ի փունջ մի համահամ և բազմահոտոտ. Վրդն. ող:

ԲԱԶՄԱՀՈՒՆՁ. ա. Ուր իցէ հունձ բազում. *Եանս զբազմահունձ արդիւնս. Կոչ. ծէ. յն. զբազում հունձ:

ԲԱԶՄԱՀՈՒՆՉ. ա. Որ պէսպէս հընչէ. բազմաձայն, կմ' ղօղանջօղ, շաղկապող. *Ո՞ր միտք բաւական իցեն զբազմահունչ հերձուածողաց առասպելս առեղծանել. Սեբեր. Ի:

ԲԱԶՄԱՀՈՒՐ. ա. Ուր իցէ հուր բազում. էրակը շատ. *Բոցբոցի հրովն զծովային բազմահուր. Լմբ. սմօկս:

ԲԱԶՄԱՀՌՉԱԿ. ա. Հռչակաւոր յոյժ. մեծահամբաւ. *Բազմահռչակ պատմութիւն (հանդերձ). Նաննա:

ԲԱԶՄԱՀՐԱՇԱՒՈՐ. ա. Հրաշալի յոյժ. մեծահրաշ. մեծասքանչ. *Բազմահրաշաւորն մարգարէանման պատմութիւն. Նար. խէ:

ԲԱԶՄԱՁԱՅՆ. ա. Πολύφωνος. Multisonus. որպէս Մեծաձայն. քաջահնչող. յանէ զօրաւոր՝ սաստիկ. *Լուէ բազմաձայն փողոցն, և առանէ լոյս բազում: Ած անպատուեալն՝ բազմաձայնն. Դիոն. ածայ:

ԲԱԶՄԱՁԱՅՆ. որպէս Բազմաբարբառ, բազմալեզու. շատ ներդ մեղաններով. *Ցուցան զանօրէնութիւն, և ծնան զբազմաձայն լեզուացն բաժանումն. Ագաթ. *Կոչելով 'ի միասին զցրուեալսն 'ի միմեանց բազմաձայն լեզուօք. Ղուկ.

ԲԱԶՄԱՁԵՌՆ. ա. Πολύχειρ. Multimanus, numerosus. Որ ունի բազում ձեռն, այսինքն չափ և թիւ զինուորական ուժոյ, կամ բազմութիւն արանց ուժաւորաց. բազմաթիւ. յոքնախումբ. յաճախագունդ. (որոյ ներհակն Սակաւաձեռն ասի). լափուր, խեւմը. շատ յետ. *Զհետ նոցա կրթել բազմաձեռն գնդաւ. Խոր. Գ. 25: *Իմաստուն խորհրդով բազմաձեռն զօրութեան յաղթէ: Խոհականագոյն իմաստութիւն բազմաձեռն կարէ հեղգոց լինել զօրութեան. Պիտ. *Զնորուն իսկ զմկայն բազմաձեռն մարդկանցն քարկոծեալ սպանանէր. Ոսկ. յհ. ա. 9. յն. բազում ձեռօք քարկոծեալ:

ԲԱԶՄԱՁԵՌՆԵԱՆ. Նոյն ընդ վ. կամ Բազմահնար. *Փախիցեն նեսարք ներհակք սատապատիրն սորինականաց բազմաձեռնեան խարդաւանողաց. Նար. ղէ:

ԲԱԶՄԱՁԵՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυχειρία. Multitudo manuum. Համագունդ պատրաստութիւն. միաբան ջանք. միաբանութիւն. գործակցութիւն. ձեռնտուութիւն. և Յաճախութիւն. *Բազմաձեռնութեամբ 'ի սպանումն միմեանց խորհէին. Նիւս. 'ի օտնչ: *Որ և այժմ արասցէ մեզ աղօթիւք բազմաձեռնութեամբ` (Թագաւորիս մերոյ բժշկութիւն). թ միաբան աղօթիւք. Վրդ. ոեղ: *Պիտոյ ևս է զկապեալսն արձակել, և զպարտսն թողուլ, զկարօտեալսն լցուցանել, և որ այլ ևս են բարեգործութիւնք բազմաձեռնութեամբ. Ցձև. ծէ:

ԲԱԶՄԱՁԵՒ. ա. մ. Πολύσχημος. Multarum figurarum. πολυειδής, ποίκιλος. multiformis, varius. Բազում ձևով յօրինեալ. յոքնատեսիլ. պէսպէս. բազմագոյն. *Անուանն մեր` բազմաձև և բազմատեսակ յասացելոյն (այսինքն 'ի մեր գրոց) ընտրեցանի. Դիոն. ածայ: *Նուրբ` և գրեթէ օդային թևովքն (մեղուաց) բազմաձև ձգեցելովքն: Եւ սոյն բազմաձև, և ազգի ազգի. Ա. որս. է: *Բազմաձև արուեստականագոյն անօթք ճախարակեալք: Հեշտ ցանկութիւն` բազմապատիկ և բազմաձև օձի նմանեցաւ. Փիլ. փեռաւոն. և այլս:

ԲԱԶՄԱՁԻԳ. ա. Բազմաթիւ և տեսակ տեսակ ձգեալ. խուռն արձակեալ. *Զբազմաձիգ տեղացմունս նետից և ամպաքարաց իբր յամուր մեքենայէ 'ի բաց դարձուցեալ. Ակս. ըէ:

ԲԱԶՄԱՂԻՏ. ա. Որոյ բազում են աղիք. գորովալից. *Կանայք Թուլասիրտ և բազմաղէտ են. Ոսկեփոր:

ԲԱԶՄԱՂԻ. ա. Որոյ աղիքն այսինքն լարքն են բազում. *Բազմաղի քնար. Եփր. համաբ:

ԲԱԶՄԱՃԱՃԱՆՉ. ա. Πολύφωτος, αὐγήεις. Lucidissimus, splendidus. Ճաճանչագեղ. լուսափայլ. Ճառագայթաւէտ. պայծառ. *Նորոգ փայլեցեալ բազմաճաճանչ ծայրարձակութեամբ. Նար. ղգ: *Ելանէաք առ բարձրագոյնսն բազմաճաճանչ ճառագայթիցն պայծառութիւնս. Դիոն. ածայ:

ԲԱԶՄԱՃԱՄՈՒԿ. ա. Բազմագունակ, երփն երփն. խատուտիկ, ճպղուտ. աղաճ. *Սկրամարդն բազմաճամուկ (կամ բազմաճեմուկ) ասանօքն` յաղթէ քեզ գեղեցկութեամբ. Ոսկ. ծէւեղ:

ԲԱԶՄԱՃԱՌԱԳԱՅԹ. Տ. ԲԱԶՄԱՃԱՃԱՆՉ. *Բազմաճառագայթ և մաքուր ամենայն ուրեք զտեսութեան նշոյլս փայլեցոյց. Ոսկ. յար: *Ամենայաղթ մի նշանն յերկնից փայլեաց բազմաճառագայթ լուսով առաւել քան զարեգակն. Տօնակ: *Առաքելական ամպոցն ընդ երկնաւս լեռնացեալ բազմաճառագայթ կուսանաց աստուածայնին. Խոր. Վրդվ:

ԲԱԶՄԱՃԵՂ. ա. } Πολυκλαδής, δος.
ԲԱԶՄԱՃԻՒՂ. } Multos ramulos habens. գրի և իբր ռմկ. ԲԱԶՄԱՃՈՒՂ. Որոյ բազում են ճիւղք, կամ ոստք, իրօք կամ նմանութեամբ. ճղէրը շատ. փալըը տօփքլը. *Գտանիցէ անդ ծառ մի բազմաճեղ: Իբրև զծառ բազմաճիւղ և տերևաշատ. Սրգ. ա. յհ. է. է: *Կղզի կամ երկիր բազմաճիւղ. Խոր. ծ:

ԲԱԶՄԱՃԻՒՔ, ճճեաց. գ. Բազում և ազգի ազգի ճճիք. շատ չէրդ ճըճիներ. *Օձք... և որ այլ ևս խառնածինք բազմաճճիք են. Եղիշ. Ե:

ԲԱԶՄԱՄԱԳԻԼ. ա. Πολύς ὄνυξι. Multis unguibus. Որ ունի բազում և ահաւոր մագիլս. ճանկերը շատ, կամ ձևնք. իրի քէնքէլի. *Արծուի մեծաթև, բազմամագիլ. Եզեկ. ժէ. 17:

ԲԱԶՄԱՄԱՂՁ, ի, ից. ա. Πληθωρικός. Plenus humoribus. Որ ունի հիւթ մաղձի բազում. մաղձոտ. զոֆրալը, սէվ. փալը. *Բազմամաղձիցն, և հաշելոցն` զարձեալ (երազք` լինին) այլք. Նիւս. կազմ:

ԲԱԶՄԱՄԱՆ, ի, ից. ա. Πολύπλοκος. Multis nexibus implicitus. որ և ԲԱԶՄԱՄԱՆԻ, և ԲԱԶՄԱՄԱՆՈՒԱԾ. Բազմօք մանեալ, հիւսեալ, ոլորեալ, բազմահիւս. և Գալարեալ. մուխտէլիֆ` ուրէվ` կօխմը շատ. ուլուր մուլուր. *Իբրև զբազմաման ինչ չարն յորժամ սկիզբն լուծանիցի, ընդ նմին քակի. Ա. որս. ղ: *Բազմաման և շաղապատ` որպէս օձին շարժումն, այսպէս և հեշտ ցանկութեան: Ա. իւրաքանչիւր մասն` բազմաման է և յոքնապատ. Փիլ. այլաբ: *Ընդէր բազմաման գազանին զքեզ լծես. Բրս. ձոյլ:

ԲԱԶՄԱՄԱՆԱԿ, ի, աց. ա. Այսինքն Բազմաժամանակ կամ յերկարաձիգ: Է բառ երաժշտական և տաղաչափական, որ ասի զերկարաձայն տառից կամ հնչմանց. *Ոլորակս այս զինի բազմամանակացն. Մոգ. ղ:

ԲԱԶՄԱՄԱՆԻ, նւոյ, նեաց. Տ. ԲԱԶՄԱՄԱՆ. *Մեղուքն թևօքն բազմաձև ձգեցելովքն, և բազմամանեօք զսատայնան ոտնկանեն. Ա. որս. է:

ԲԱԶՄԱՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυπαιδία, πολυτεκνία. Multitudo liberorum. Ունելն բազում մանկունս կամ որդիս. բազմազաւակութիւն. բազմորդութիւն. շատ զաւկի կամ օղլու տէր ըլլալը. *Ցորժամ բազմամանկութեան ծաղիկ առաջի աչացն տեսանիցի. Պիտ. *Քանզի 'ի բազմամանկութեանէ մի (այսինքն զմին) մատուցանել մեզ խրատ զխօսողիս ինչ որդւոց` հրաշափառագոյն ոչ ինչ է: Բազմամանկութիւն, քաջամանկութիւն, ծերութիւն. Փիլ. իմաստ. և նխ. բ: *Այսպէս վայելեաց 'ի բազմամանկութեան մայրն. Ածաբ. մակաբ:

ԲԱԶՄԱՄԱՆՈՒԱԾ. Տես ԲԱԶՄԱՄԱՆ. *Ճշմարտութեան զանխլանայ 'ի բազմամանուած մտածութեանց: Զինչ պէտք են ձեզ բազմամանուած գիտաց և բանից խոտորելոց. Պրպմ: *Ծածկի 'ի բազմամանուած խորհրդոց. Ճ. Ը:

ԲԱԶՄԱՄԱՆՈՒԱԾՈՅ. Տ. ԲԱԶՄԱՄԱՆ. *Թեպէտև բազմամանուածոյ, աւկայն հարթ և հորդ էր ճանապարհն. Ոսկ. գծ:

ԲԱԶՄԱՄԱՍՆ. ա. Πολυμερής. Multis partibus constans. Որ ունի բազում մասունս. բազմամասնեայ. բաղադրեալ. և Բազմապատիկ. զանազան. *Բազմամասն բնութիւն: Բազմամասն իմն է (արարածն). Նիւս. կազմ: *Որպէս բազմամասն ինչ զնա (այսինքն զհամատարածութիւն) գոլով ընդ բաժանմամբ ստորաբերեցուք. Անյաղթ. ծէ: *Հանգիցէ 'ի վերայ նորա հոգի իմ, որ բազմամասն (է) ըստ արգիւնաց գործելոյ. Սեբեր. է: *Բազմամասն ընդարձակութիւն յոգնատեսակ զանազանութեան. Դիոն. երկն: *Ունիչ` բազմամասն գիտելիք է. որպէս տիւ և գիշեր, կրկնապատիկն աւելեան. Ոսկեփոր: *Իսկ ևս անհամեմատ յամենայնի բազմամասն առցին առաքինութեանց օրինակաց. Ղ. տփ: *Զերծանել 'ի բազմամասն` չարին որսորդական հնարից. Սարկ. քհ: *Արժանաւոր լեալ բազմամասն խնամոց. Վրդն. երգ: *Բազմամասն գիտութեան իմաստից. Երզն. մտթ: *Բազմամասն և բազմօրինակ բանիւք խօսեցան. Վրդ. յայտ:

ԲԱԶՄԱՄԱՍՆԱԲԱՐ. մ. Πολυμερῶς. Multifariam. *Բազում մասամբք. պէսպէս իրօք. և Յաճախութեամբ. *Բազմամասնաբար և բազմօրինակաբար կանխաւ խօսեցաւ. Նիւս. երգ: *Ոչ սակաւ ինչ` քան թէ բազմամասնաբար յիւրմէ ևս նմա ընծայէր. Ցհ. կը:

ԲԱԶՄԱՄԱՍՆԱԳՈՅՆ. ա. Πολυμερέστατος. Որոյ բազմագոյն են մասունք. *Բազմամասնագոյն ջրոցս յարակայեալ գոլով պտղոտ. Արիստ. ծ:

ԲԱԶՄԱՄԱՍՆԱՊԷՍ. Տ. ԲԱԶՄԱՄԱՍՆԱԲԱՐ. *Նորին իրաց բազմամասնապէս առ զգայութիւնս բաժանեալ: Բազմամասնապէս և յոգնօրինակաբար ընդ պատուհասն լեալ բանն. Նիւս. կազմ. և երգ:

ԲԱԶՄԱՄԱՍՆԵԱՅ. Տես ԲԱԶՄԱՄԱՍՆ. *Եւ է բազմամասնեայ. բայց մեք նրբագոյնս արասցուք. Ճ. Ա: *Խորհուրդ բազմամասնեայս: Զերծումն բազմամասնեայ մահուն: Բազմամասնեայ յաճախութեան մեծիդ երախտեաց: Զբազմամասնեայ զուարթս գաստոց յանուն քո ժողովելոցս: Բազմամասնեայ շնորհիւ լցեալք: Բազմամասնեայ օրինակ կերպից 'ի նոյն տեսութիւն բոլոր էութեան. Նար:

ԲԱԶՄԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυμερία. Բազմամասն գոլն. 'ի բազումս բաժանելն. բազմաւորութիւն մասանց. *Ըստ իւրաքանչիւր մարմնականացս մերոց անդամոց բազմամասնութեան: Զամենայն անուանն կենդանեաց զգայարանաց և զբազմամասնութիւն. Դիոն. երկն:

ԲԱԶՄԱՄԱՏՈՅՑ. ա. Առատաձեռն մատուցեալ` մատակարարեալ` տուեալ. *Սակաւիկ մի 'ի բազմամատոյցն պարգևացն պարենից (ձի). Պիտ:

ԲԱԶՄԱՄԱՐԴ. ա. Πολυάνθρωπος. Frequens hominibus. Բազմութեամբ մարդկան լի. մարդաշատ. որ և ԲԱԶՄԱՄԱՐԴԻ, ԲԱԶՄԱՄԱՐԴՈՅ, ԲԱԶՄԱՄԱՐԴԻԿ. ադամլը շատ. հալքը` էհալիլի չօգ. *Տեսեալ զքաղաքն մեծ և բազմամարդ: Բազմամարդ է քաղաքն. Ոսկ. կոր: Փիլ. իմաստ: *Բազմամարդ է տունս. Ա. որս. ծէ: *'Ի բազմամարդ սպասաւորութեան ծառայիցն երկնաւոր զօրացն... առեալ ընդ իւր. Փիլ. իմաստ:

Եւ Որ ունի ընդ իւրև զբազում մար-

գին. *Եւ են երկրաւորք թագաւորք՝ բազմամարդ և պատերազմողք. Լմբ. յայփ։

ԲԱԶՄԱՄԱՐԴԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Լնուլ բազմութեամբ մարդկան. լնծնել. *Բազմամարդացոյց զաշխարհս հայոց. խոր. բ. 53։

ԲԱԶՄԱՄԱՐԴԻ. Տ. ԲԱԶՄԱՄԱՐԴ. *Զբազմամարդի գեօղս և աւանս առնել անմարդիս. Աւծր. գ. 2։ *Երկքամ բազմամարդի. Եղիշ. յես։

ԲԱԶՄԱՄԱՐԴԻԿ. Տ. ԲԱԶՄԱՄԱՐԴ. *Ի մէջ բազմամարդիկ աշխարհին. Եղիշ. յես։ *Բազմամարդիկ քաղաքքն՝ գերեզմանք բնակչացն լինէին։ Զզօրութիւս զօրաց զմեծամեծս և զբազմամարդիկս ապրեցուցին։ Զբոլոր ազգն զբազմամարդիկ խանգարել ձեռնարկեն։ Բազմամարդիկ ազգի հարկաւոր է և զերախայրին առատութիւ գոլ։ Բազմամարդիկ միաբանութիւն ժողովրդոց. Փիլ։

ԲԱԶՄԱՄԱՐԴՈՑ. Տ. ԲԱԶՄԱՄԱՐԴ. *Վարէին յանապատ յանշէն երկիր, փախուցեալք 'ի բազմամարդոյ քաղաքաց. Եղիշ. մանկն։

ԲԱԶՄԱՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυανθρωπησία. Hominum multiplicatio, propagatio. Բազմութիւն մարդկան. որպէս բազմանալն և աճումն սերնդեամբ. *Աւաջինքն 'ի գիցն՝ սկիզբն աշխարհի և բազմամարդութեան. խոր. ա. 8։ *Ա. 'ի բազմամարդութիւն կարի յոյժ աճեցին. Փիլ. լին։ *Բազմամարդութեն ազգիս դիպեցաւ. Պիտ։ *Փառք քաղաքի՝ ժողովուրդն. ակր՝ որ են, զբազմամարդութիւն ինդրէ. Մխ. երեմ։

ԲԱԶՄԱՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. որպէս Բազմութիւն, կամ ամբոխ մարդկան. Πολυανθρωπία. Multitudo hominum. *Ճըշգրտեալ ոք յազգին բազմամարդութիւն։ Հայր ոչ միոյ, այլ՝ բազմութեն. և բազմութե՛ ոչ բուռ մասանց, այլ՝ բազմամարդութեն ազանց. Փիլ. քհ. և լին։ *Փթթեալ էր և ծաղկեալ բազմամարդութբ ժողովն հրէից. Լծ. յոլ։ *Որ 'ի ժողովս՝ բազմամարդութբ զուրախականսն ոչ փափագէ գտանել. Յհ. իմ. ափ։ *Ցայնքան բազմամարդութեն միջի՝ այնքան սակաւ արդարք գտան. Սարգ. ա. պ. է։

ԲԱԶՄԱՄԱՐՄԻՆ. ա. Πολύσαρκος. Corpulentus, valde carnosus. Մարմնեղ. յաղթանդամ, մսեղ. Տաճ. էնի, կէօվտէ. *Զբազմամարմինն ապրեցուցանէ (պահէ) որկորամոլութիւն. Նիւս. կազմ։ *Հեռագոյն բնակեցոյց զծ 'ի մանուկս և 'ի ափս կենդանեացն զկէտս մեծամեծս, զի մի յարձակեսցեն զանկարծն բազմամարմին կենդանիքն. Տօնակ։

ԲԱԶՄԱՄԱՐՏ, ի, ից. ա. Որ բազում պատերազմունս մղէ. քաջամարտիկ. անպարտելի. յն. գժուարակարութելի. Δυσκαταγώνιστος. Inexpugnabilis. *Գունդք զօրականաց, և ժողովք բազմամարդկաց. Բրս. ի. գ։

ԲԱԶՄԱՄԲՈԽ. ա. Πολύοχλος, πολυπληθής, πλῆθος. Multus numero, frequens. Որ է ամբոխ բազում. բազմաժողով. խուռն. շափուր. գոլապալըգ. *Զի մէջ զբազմամբոխ ժողովոյ ցուցանես. Ոսկ. մ. ա. դ։ *Հեզութե՝ պատկանէ 'ի մէջ բազմամբոխ հրապարակաց. Ցհ. ծա։ *Աննայն հրապարակք բազմամբոխ ժողովոց. Ագաթ։ *Բազմամբոխ գնդաւ գայր յաղթանիս. Եղիշ. է։ *Բազմամբոխ զօրք. Աւծր. ա. 15։ *Ի բազմամբոխ առնելն հաւաքել. Փարպ։

կամ Բազմապատիկ. բազում և առատ. *Ոչ ապաքէն բազմամբոխք. Ոսկ. ա. փիմ։ *Զխաղաղասէր շինութեն մարդասիրութե, հօծ բազմամբոխ լնութբ պարարտութբ. Ագաթ։

կամ Որ ունի ընդ իւրև ամբոխ բազում. *Քանզի բազմամբոխն ոչ ուրեք գայ (այժմ). Փիլ. Նխ. ա։

կամ որպէս Բազմախռնով. փոփոխական. *Ըստ դիպելոյ աշխարհիս հայոց բազմամբոխ գարուց, երբեմն խաղաղութեամն, և երբեմն սաստիկ և անբառ չփոթմանց. Փարպ։

ԲԱԶՄԱՄԲՈԽ, ի, ից. գ. Πολυοχλία. Frequens turba, magna multitudo. τό Λαώδες. Vulgus. Ամբոխ բազում. խառնիճաղանճ. ռամիկ. հալք. գոլապալըգ. *Ծաղր առնէ զբազմամբոխ քաղաքաց. Յոբ. լթ. 7։ *Յամօթ առնիցէ զքեզ 'ի բազմամբոխի. Սիր. խբ. 11։ *Երթայր ընդ նմա բազմամբոխ քաղաքին մինչև ցբանդն. Ճ. Ա։ *Թագաւորութեան ձև և շուք խոստանալով նմա, և բազմամբոխս յարիարտնից. խոր. ա. 20։ *Ոչ որ իշխանն է 'ի մէջ, այլ իշխեցեալն և բազմամբոխն. Փիլ. այլաբ։ *Ի դէպ էր հպարտացուցանել զնոսա բազմամբոխիցն աւսիլ. Ոսկ. մ. ա. 15։ *Ցաղթեաց բազմամբոխի. Լմբ. իմ։ *Գայ աղուէսն 'ի մէջ բազմամբոխին. Վրդն. առակ։

ԲԱԶՄԱՄԲՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցուցախութեն ամբոխի, և ամբոխիչ իրաց. Նա ինքն ամբոխ առ ինքն բազմամբոխութեամբն և ախտիւք, և այլոց զնոյն զայն գործէ. Ա. որ. ծգ։

ԲԱԶՄԱՄԵԱՅ. ա. Πολυετής. Multos annos habens, longaevus, annosus. Բազում ամաց, հնաւուրց ոք. և ինչ մի յերկարաձիգ. փարէ+ը շոփ, շոփ փարւան. հին. չօ+ էըլըլգ, էսկիւ. *Դատապարտէ... մանկութեն վաղվաղակի վախճանեալ՝ ըզբազմամեայ ծերութեն անիրաւի. իմ. դ. 15։ *Ծերունիս ոչ զբազմամեայս և զհնաւուրն համարին։ Բազմամեայ չարութիւն մարդկան՝ 'ի ծննդենէ մինչև ցծերութիւն ձգեալ. Փիլ. փէտական. և լին։ *Մի հայեր ակէր 'ի բազմամեայ ամբարշտութիւնս իմ. Եղիշ. է։ *Ցերկարաձգեալք 'ի բազմամեայ անօրէնութիս յազգէ յազգ. Պիտ։ *Բազմամեայ խաչակցութբ կեցեալ և ժուժկալեալ ննջեաց. Մագ։ *Բազմամեայն (ցաւ) անբժշկելի է. Վրք հց. դ։

ԲԱԶՄԱՄԵԱՆ, մենի, եց. Նոյն ընդ վ. *Սիմէոն յարանց լինի քարոզ. և անհա 'ի կանաց բազմամենից. Բրս. փնըն։ *Ըմպէ մեծաւուն զգինի բազմամեան. Մծբ. ծե։

ԲԱԶՄԱՄԵԾԱՐ. ա. Բազում մեծարանաց արժանի, մեծարգոյ. և Մեծաշուք. *Բազմամեծար արգանդ սր կուսին. Պեփր. ծին։ *Բազմամեծար յարգանօք ընդ իւր առեալ ածէր. Կոչնակ։

ԲԱԶՄԱՄԵՂ, ի, ից. կամ աց. ա. Որոյ բազում են մեղք. յոյժ մեղաւոր, կարի յանցաւոր. բազմայանց. Ճշտը շոփ. ֆէ+ կիւնահ+էար, ասուլ. *Ո՛վ անձն իմ բազմամեղ։ Ոչ այլ ոք բազմամեղ. Մանդ։ *Բազմամեղիս ողորմեա. Ղազ։ *Որպէս ակէր ոք ինամակալ, որ 'ի բանսն ըզբազմամեղս հանել կամիցի. Ոսկ. ես։ *Հայեցաւ 'ի կինն բազմամեղ. Եղիշ. խաչ։ *Զբազմամեղաց յիրաւի ոք ասիցէ զայն. Ոսկ. մ. ա. 9։ *Ասացք այ փրկութեանն՝ բազմամեղքն (դարձան). Լծ. ածաբ։

ԲԱԶՄԱՄԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Բազմամեղն գոլ. բազմութեն մեղաց կամ պարտեաց. *Հայցեմ բազմամեղութբ. քաւեա զիս տէ. Ղազ։ *Զբազմամեղութիւս մեր անտես արա. Մաշտ։

ԲԱԶՄԱՄԵՏԱՔՍ. ա. Որ զատանի մետաքս բազում. իփէյլի պօլ. *Աշխարհն... քրքմաւէտ, և բազմամետաքս. խոր. բ. 78. կամ 81։

ԲԱԶՄԱՄԵՔԵՆԱՅ. կմ ԲԱԶՄԱՄԵՆՔԵՆԱՅ. ա. Բազմահնար. որոյ բազում են մեքենայք չարութեն. *Անմարմին ունի թշնամի, և չարախօս բազմամեքենայ։ Բազմամենքենայ թշնամւոյն յաղթող լինել. Լմբ. պարգ. և ող։

ԲԱԶՄԱՄԹԵՐ. ա. Որ բազում ինչ մթերեալ և ամբարեալ իցէ. Թէկը շոփ բան դիզած՝ պահած. *Իբրև զհամբարս բազմամըթերս եգ 'ի նոսա արարիչն զօրհնութիւն. Վէջօր. է։ *Ծակոտէր զբազմամթեր ամբան խորհրդոյն ո. այսինքն զմիտսն լի բազում նենգանօք. Եղիշ. բ։

ԲԱԶՄԱՄԻՏ. ա. Առատ միտօք. հանճարեղ. մտացի. հնարագէտ. շոփ խէլլօլի. *Այրն ինքն քաջ է, և բազմամիտ է. Փարպ։

ԲԱԶՄԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυετία. Grandaevitas, multi anni. Բազմամեայ գոլն. և Ամք բազումք. էօմիւր լօգլուղու, չօգ էըլլէր. *Կարեն և այլ ես տակաւին բազմամութե թերևս հանդուրժել։ Ծերութբ պատուեալք, ոչ բազմամութբ՝ երկայնութբ ժամանակաց, այլ՝ կատարեալ թուոցն ելիւք. Փիլ. իմաստ. և էլ։

ԲԱԶՄԱՄՈՒՍԻՆ. ա. Որոյ լեալ են ամուսինք բազումք. բազմայր. *Զաղոտ կեցուոց բազմամուսինն, զոր նենգութեամբ հարցանէին. Ցխչափ։

ԲԱԶՄԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն զբազում ամուսինս. բազմակնութեն, կամ բազմայրութիւն. *Ոչ մանկունքն ծնեալք 'ի բազմամուսնութենէ կնոջն՝ կարեն զհայրն ճանաչել, և ոչ նա 'ի նոսին պահէ զգութն ամբողջ՝ այսու կասկածանօք. Լմբ. առակ։

ԲԱԶՄԱՄՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυσαρκία. Corpulentia, obesitas. Թանձրամարմնութեն. գիրութեն. պարարտութեն. և Միս բազում. չէցման.լըք, մօսփ չըլլըր. չիշմանլըգ, ռէմիլլի, ճէմիմլի. *Զբըղձեալք 'ի կարծիս բազմամսութե են։ Մարմնոյ բազմամսութբ ծանրացելոյ՝ 'ի հարկէ ակար և անզօր լինի առ 'ի յընթացս ներգործութիւ միտքն. Բրս. ճաշ. և հայեաց։ *Ոչ բազմամսութբ թաղել զմիտս, և ոչ գարշեալ եկամուտ հիւանդութբք ակարացուցանել զինքն. Նիւս. կազմ։ *Զօրէն պանծարացս պարարեալ 'ի խողխողել վասն բազմամսութեան ուրախութեանն. Փիլ. Նխ. բ. *Զմարտիկն (յըմբշամարտս) բազմամսութիւնն և գունաւորութիւն ձևացուցանէ, և զբրիստոնեայն՝ ճնշեալ մարմինն. Բրս. հց։

ԲԱԶՄԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολύνοια. Prudentia, sagacitas. Հանճար. ճարտարմտութիւն. շոփ՝ աղէկ խէլք. *Կըրէ՝ բազմամտութբ մանաւանդ՝ քան եթէ բազմարհեստութեամբ կրթեալ. Պղատ. օրէն. ա։

ԲԱԶՄԱՄՕԹԵԱՅ. ա. Որոյ բազում է ամօթն կամ ամօթանքն. ամօթով լի. խայտառակ. *Զկինն բազմամօթեայ՝ թուի թէ ոչ գտանիցէ. Մագ. է։

ԲԱԶՄԱՄՕՔ. մ. Զամս բազումս. *Բազմամօք (կամ բազում ամօք) հիւանդ

գունեցի հաշելոյ հօր խմոյ. Վրք հց. ծէ։

ԲԱԶՄԱՅԱԾԽԵԱՆ. ա. Որ դաղուղէ վայրօք կամ զխօք յածի. բազմաշրջիկ. դիւրաշրջիկ. որ յաղ երեւութ. *Զխաղ զրաղմայածեան լեզուս՝ ի յորձնեւան բանի մխեցից. Նար. կ։

ԲԱԶՄԱՅԱՆՑ, ի, ից. ա. Ոյք բաղ զում են յանցանք. բազմամեղ. գաղտնի. Ըր չք. *Ոհր և բազմայանցիցն ... հաշ ասաց. Սհմ. մէ։

ԲԱԶՄԱՅԱՏՈՒԿ. ա. Է մականուն կան անուն հին երաժշտի առ հելլենա ցիս, րստ յն. Πολυΐδιος Πορφυρίφωνος. զոր այսպէս նկարագրէ մագիստրոսն մեր ՚ի Թղթ. ԻԶ. *Պորփիւրախիոնոսն ՚ի պերճակէ հանդիսացեալ, ընդ հաւս ՚ի զարմանալին յեղանակին փողէր, և ՚ի փողսն սրնգէր. իսկ լեզուովն ձռուողէր ... զաս աւեն եռաստեանն, և բազմայատուկ, և անհա տական ... (զի) պատկանեալ քաղաքէր իւրաքանչիւրոցն ձայն ըստ տեսակի յա տուկ։

ԲԱԶՄԱՅԱՐԴԱՐ. ա. Բազմօրինակ յարդարեալ. զարդարուն. Ճէէ փնայնէ. *Զոր իւր չինեալ էր բազմայարդար զար դարանօքն. Լաստ. ծէ։

ԲԱԶՄԱՅԱՐՄԱՐ. ա. Քաջայարմար. զեղեցկայարմար, ճարտար. *Բազմայար մար կազմութիւն հնարից (Նաւուն). Փարպ։

ԲԱԶՄԱՅԵՂ. ա. } Πολύτροπος.
ԲԱԶՄԱՅԵՂԱՆԱԿ. } Multis modis, multifariam, diversus. Պէսպէս յեղեալ՝ յեղյեղեալ. բազմօրինակ. բազմազան. ազ գի ազգի. *Բազմայեղ ձևով յոլովակի անուամբ ստորոգէ զնա. Ոսկի։ *Բազմա յեղ այլայլութիւնս զաւանենին. Կանոն։ *Բազմայեղ չարութ. Մեկն. Ղկ. *Ցոր մէ անհեռին զանազան և բազմայեղանակ հիւանդութեամբ ախտացեալ. Բրս. չար։ *Կարգեալ մի ըստ միոջէ զերս և զգործս, զբազմայեղանակ գիպմունս հայաստան աշ խարհիս. Փարպ։ *Բազմայեղանակ նախա գուշակ մարգարէիցն քարոզութիւնք. Թէո դոր. ՚ի խոյսն։ *Բազմաձեւ և բազմայե ղանակ քարոյիցն. Խոսրովիկ։ *Բազմայե ղանակ տրամական կենցաղոյս. Մագ։

ԲԱԶՄԱՅԵՂԱՆԱԿԱԲՈՒՆ. ա. Որ ՚ի բնէ կամ ՚ի բնոյ է ծաղմամբ բազմապի սի. մեծաբոյս. *Բազմայեղանակաբուն շաւաւիղ գովասանութեան. Թէոդոր. ՚ի խոյսն։

ԲԱԶՄԱՅԵՂԾ, կամ ԲԱԶՄԱ ՅԵՂՑ. ա. Բազմաղեղ. լիուլի. յորդ, առատ, բազում. բազմապատիկ. լաւ, լէէ. լեցուն. եւեւք, պօլ, դուլլի. *Բազմայեղծ և ջերմ արտասուօք. Ճ. Ա. *Բազմայեղց առաջութիւնս և վայելչութիւնս. Փիլ. Նխ. Բ. *Մարգարէիցն աւեմ խմբից՝ բազմայեղց և յոգնակի երևմունս յայտնէր. Վ. ահր. յար։

ԲԱԶՄԱՅՈՅԶ, յուզի, ից. ա. Ուր յեղց յոյզ և աղմուկ մեծ. *Վասն բազ մայուզիցն և մեծամեծ ամբոխից. Կանոն։

ԲԱԶՄԱՅՈՐԴ. ա. Յորդ յոյժ. բազ մապատիկ. *Լուծանէ զզամէքայ զբազ մայորդ անմտութիւն. Եփր. անէպար։

ԲԱԶՄԱՅՈՐԴՈՐ. ա. Կարի յորդո րանիւ, քարեյօժար, փոյթ. փէէ գայրէթ. լի. *Ցանժամ երկրագործք մեր բազմա յորդոր էին ՚ի վաստակս ձեռաց. Ցհ. կի։ *Բազմայորդոր փութով հաւանեցարուք ՚ի շնորհամաճառութեն այսր առուր. Թէո դոր. ՚ի խոյսն։

ԲԱԶՄԱՅՐ, արն. ա. Πολύανδρος. Femina, quae saepius nupsit. Մանգիր կնոջ որ լեալ է բազում արանց հետ ըղ

հեռեակ. որ և ասի ԲԱԶՄԱՆԿՈՂԻՆ. չար ծառայս Խիյ եղաւ. *Զբազմայրն կինն բե րելով (առաջնեկացոց) յօրինակ. Արէ։

ԲԱԶՄԱՅՐ. որպէս Բազմամարդ. Πολύανδρος. Viris frequens. *Ի բաց փախ չին զաւակքն իւրեւ ՚ի բուռն իշխանէ ՚ի մարդ կանէ. վասն որոյ յորժամ բազմայր լինին՝ ոչ գան ՚ի քաղաքս։ Մեղուք եմէ ա ռանձնեալ լիցին զօրէն բազմայր քաղաքի՝ գաղթեալք յայլ վայր փոխին. Փիլ. Ել. Ն. Լխ։

ԲԱԶՄԱՅՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բազմայրն գոլ հետոհետեւ. իսկ միանգամայնն՝ է պռունկութիւն. և յայս միտ ասի. *Աստցուք, թէ խոստիլի էր՝ և՛ առանց օրէնացն, նա և օրէնօքն՝ կնոջն բազմայրութիւն. Լծ. առ։

ԲԱԶՄԱՅՕԴ. ա. Ուր իցեն բազում յօդք կամ յօդուածք, և զօդմունք. որոյ բազում են խաղալիք անդամոց. բազմա մասն. խարէր խմ խալը չար. *Զի չէ մարդ, թէ մի գծացք լինիցին բազմայօդ յօդուածոց նոցա։ Բազմայօդքն լեալք անկանեին, և յօդակատոր ՚ի միմեանց յօդ քըն քակէին. Վէցօր. ա. Եւ Ի։ *Բնու թիս մեր նոյնպէս է բազմայօդ և կցկցե լով. Վրդն. ծն։

ԲԱԶՄԱՅՕԴ. ն. Յօդ յօդ. յօջ յօջ. երր երր. քորս քորս. *Որով խորհրդակլի բազմայօդ ՚ի վերայ շղթեալ մարդկային բնութեան չարութեան, զոր նաւս թարշուշ մարդարէն անուանէ. Նխ. ա. Եփ. յն. բազմահերձ. πολυσχιδῶς.

ԲԱԶՄԱՅՕԴ. ա. որպէս Մասայօդ, պա ճուճեալ. փոսանք. *Զբազմայօդս զայս և զշնչականս ատորին խարէութիւն. Սարկ. լթ։

ԲԱԶՄԱՅՕԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի բա զում մասանց յօդումն. բազադրութիւն ՚ի բազմաց. *Զմեր բազմայօդութիւնն, և զնորա անմնկնելի պարզութիւն գոլ նշանա կէ. Երգն. Տզի։

ԲԱԶՄԱՆԱԿ. ա. Բազմատեսակն. յոգնակն. *Բազմանակ յանկական ա նունանց ... գիտես և յէն, որպէս մար գիկ. Մագ. Էէ։

ԲԱԶՄԱՆԱՄ, ացայ. չ. Πολυθύνομαι, πολυπληθέω. Multiplicor. Բազում լինել, աճել ծնունդ կամ ստացուածով. լաջնալ. լղանմել, սքնմել, Ճեւել, օլմէ. *Աճեցէք և բազմացարուք և լցէք զերկիր ... և ծաղունքն բազմացին ՚ի վերայ երկրի։ Սկսաւ մարդիկն բազմանալ ՚ի վերայ եր կրի։ Բազմանայ յոյժ ժողովուրդն յերկրի։ Բազմանայր յոյժ շատանլեաց։ Ի բազ մանալ աշակերտացն. եւն. *Եւ բազմա ցաւ ձայն կանչողին փոխան սքյ ժամանա կին. Գր. դղ. ԷԷ։

ԲԱԶՄԱՆԱԼ. Առատանալ. առաւել լուլ. լիանալ. *Բազմացաւ Ջուրն։ Բազ մանայր յոյժ յոյժ։ Բազմացան չարիք մարդկան ՚ի վերայ երկրի։ Վասն բազմա նալոյ անօրէնութեան։ Ողորմութիւն ձեզ, խաղաղութիւն և սէր բազմասցի։ Եղերեցին միփիթարութիւն հոգւոյն սքյ բազմանայր. եւն։ Որպէս և յայլ գիրս ասի. *Բազմա նայ բանից, ողջունի, գիտակաց, մեղաց, կառաց, փրկութեան, քահանայութեան, (այսինքն քահանայից,) գոյմանն, ողա ղակի. եւն։

ԲԱԶՄԱՆԻՒԹ, ի, աց կամ ից. ա. Πολύϋλος. Materiosus. Որոյ բազում են նիւթք. ՚ի բազում նիւթոց յօրինեալ. Գէրէնեէ Լ. *Ոչ ՚ի բլուր բազմեաց բազմանիւթ բարձրաբերձ ... սեղանոց. Նար. խ։ *Իբրև զեղչն քահանայական բազմանիւթ. Վրդն. Ել։

ԲԱԶՄԱՆԻՒԹ. Πολύπλοκος. Valde implicatus, versatus. Որ նիւթեն զբաղում ինչ. բազմահնար. նենգաւոր. չարարու եստ. *Զխոհութեան բազմանիւթից յիմա րեցոյց. Ցոփ. Ե. 15։

ԲԱԶՄԱՆԿ. ա. Որոյ բազում են ան կիւնք. բազմանկիւնեան. բազմակիւս. բազմապատիկ. *Զնմին ասի յաղաղս բազմանկ չարութեան նշանակաց. Նխ. Եգ։

ԲԱԶՄԱՆԿԱՐ. ա. Պէսպէս նկարուք. բազմերանգ. զունազոյն. գունագէն. *Այ ձաս փառօք փառաւորեք, բազմանկար գոյն պաճուճեք. Շ. Երգ։ *Որսա զա նազան պարգևս լցեալ, և կամ բազմա նկար պատկեր. Հիւ ժէ։

ԲԱԶՄԱՆԿԻՒՆ, ի, ից. որ և ԲԱԶ ՄԱՆԿԻՒՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Πολύγωνος, πολυγώνιος. Multangulus, angulosus. *Ունի յինքեան մասնեակի և զերեքանկիւ նիցն և զչորեքանկիւնիցն և զայլոց բազման կիւնիցն երեւելի յատուկ առանձնատրու թիւն. Փիլ. Տ. Բան։

ԲԱԶՄԱՆԿՈՂԻՆ, զնոյ, այ. ա. Πολύγαμος. Quae pluribus nupsit. Բազմ այր. կին եղեալ արանց բազմաց. չար հեղ խարգէսով Խիյ. *Զբազմանկողին կինն զայն, որ եօթանցն եղև եղբարց, յառաջ մատուցանեին. Նխ. Բն. *Թէ որպէս իցէ յարուէն կնոջն բազմանկողնոյ. Պիտ. Ղ. *Զոր ընդդէմ սադուկեցւոցն ասաց յաղագս բազմանկողին կնոջն. Շ. Տզի։ *Սանդիմանին զբազմանկողին զնա կին, որոյ եղունք ընտ ուրեք ոչ է. Իխն։

ԲԱԶՄԱՆՁՈՒԿ. ա. Լի բազում անձկանօք, գծով, սիրով. խօսով. *Զի բազմանձունկն զգութեն յառաջութեն գար ձուցեն. Խաղք. ծէ։

ԲԱԶՄԱՆՇԱՆ. ա. } Πολύσημος.
ԲԱԶՄԱՆՇԱՆԱԿ. } Multa significans. Որ ինչ ունի զբաղում նշանակու թիւ. չար բան ցցեալ. *Լոյս, կեանք, ձա նապարհ, հովիւ, բազմանշան և այլատա րազ տեսութեամբ։ Մի խաբեսցէ ոք զքեզ բազմանշան բանիւ. Տօնակ։ *Ոչ ըստ միում օրինակի ... կարեին, և ոչ կարելին, այլ բազմանշանակ է. Ան. որս. Ե։

ԲԱԶՄԱՆՇԱՆԱԿԱԳԻՍ. ն. Բազում ինչ նշանակելով. յայլ և այլ միտս. դեռդէ տէտեղ. *Ի սա հոմանունն բազմանշանա կապէս. Քեր. Նէրէ։

ԲԱԶՄԱՆՇՈՅԼ. ա. Որոյ բազում են նշոյլք. բազմալոյս. առատ լուսով. լու սուն. *Ի նորոգեալ զարդարանս բազմանշ ոյլ շնորհաց և լուսաւոր աւազանին. Ցմն. Ը. *Երկանունն, և բազմանշոյլ յաւագանէ, և ՚ի կոչմանէ (Սեբաստիանոս պաշտ) եպիսկոպոսս). Նար. Խս։

ԲԱԶՄԱՆՈՒԱԳ. ա. Ուր բազում են նուագք կամ եղանակք. փոփոխ. ..... լա ըք, աճէնէլէ. *Բազմանուագ ձայնիւք (կենդանեաց) զերաժշտականացն վերա ծանեն նուագ. Սհկ. արմա։

ԲԱԶՄԱՆՈՒԱՃ. ա. Ցոյժ նուաճեալ կամ նուաճել. *Զանխլութեան ՚ի բազմա նուաճ խորհրդոց. Ճ. Ը։

ԲԱԶՄԱՆՈՒԷՐ. ա. Ուր բազում են նուէրք. *Որպէս թէ առաւելապատիւ ու նիցի վասն հոյակապ և բազմանուէր քաղա քացն. Կանոն։

ԲԱԶՄԱՆՈՒՆ, անուան, անց. ա. Πολυώνυμος. Multa nomina habens, multorum nominum. Որոյ բազում են ա նուանք. այլ և այլ անուամբք կոչեցեալ. չար կէրղ անուն աւենցօլ. *Մի գոլով (ած)

բազմանուն է ըստ կոչելոյ. Արիոփ. Ձ: *Իսկ բազմանուն. առնելով, եւ եմ որ էն, կեանք, լոյս, ած, ճշմարտութիւն. Դիոն. ածայ: *Զբազմանուն զամենազօրն (ած,) զմիապետ հաստատութիւն... (որ) կոչի բարերար, արդար, ամենակալ եւն. Կիւղ. Է: *Բազմանուն՝ քն, եւ մի որդի. մի, եւ բազմանուն: Մարմին եղեալ՝ բազմանուն եղեւ: Ըստ անօրէնութեան բազմանուն է (քն). ՃՃ: Ոսկեփոր: Լմբ. յայտ: *Ցորժամ քննեսցէք զբազմանուն խաչին նշան. Շ. ութ. Բարձր: *Բազմանուն առէ զչարին՝ ըստ զանազան գործոցն անուանելով. Նիւս. Երգ: *Բազմանունք են (կամ բազմանուն կոչին) որք սահմանաւ հաղորդին, եւ անուամբ տարբերին. Դաւիթ:

ԲԱԶՄԱՆՈՒՆԱԲԱՐ. մ. Ցոյցնակի. ըստ օրինակի յոքնական անուանց. *Ասէ՝ ոչ բազմանունաբար՝ եկեղեցիք, այլ՝ եկեղեցի. Խոսր. պտրգ:

ԲԱԶՄԱՆՈՒՆԱԳԻՍ. մ. Πολυωνύμως. Multis nominibus. Բազում անուամբք, կամ ըստ բազում գլխոց. *Զամենայնի պատճառն ածխմաստքն բազմանունաբար օրհնաբանեն. որպէս զբարի, որպէս զգեղ, որպէս զիմաստուն, եւն. Դիոն. ածայ:

ԲԱԶՄԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. գրի եւ ԲԱԶՄԱՆՈՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. Πολυωνυμία. Appellatio multis nominibus. πολυώνυμα, varia nomina. Միոյ իրի բազում անուամբք յորջորջումն. ըստ իէրք անուն ունենալը. *Օրհնել զանկոչն եւ անանուան ածութեան բարեբարականն բազմանունութիւն. Դիոն. ածայ: *Իսկ 'ի բազմանունութենէ. որպէս եւ սուսերն, եւ նրան՝ մի եւ նոյն եղեալ. Անյ. պերիարմ: *Վասն բազմանունութեան... զբան զբազմանուանութիւն պատկեր. յոքնանունք են սուտ պարանպարանաքս կոչեցեալքն 'ի վերայ միոյն. Դամաս:

ԲԱԶՄԱՇԱՀ. ա. Πολυκερδής. Multum quaestuosus, multum lucri adferens. Որ ինչ բազում շահս ունի կամ բերէ. շահաւէտ. խիստ շահաւոր. լրգ քոյափաը՝ +էտրէը. *Ի միոյ բազմաշահ երախտիք բարեաց: Բազմաշահ օգուտք. Ցձխ. Ծ. ԾԵ: *Ելին 'ի դլուխ վաստակքն նոցա, եւ առին զբազմաշահ կատարումն. Ոսկ. ԷԲՐ: *Պարարտ եւ բազմաշահ երկիր. Վրդն. ոպմ: *Բամբակ՝ թէպէտ փանաքի եւ անարգ, այլ բազմաշահ. Մխ. առակ: *Բազմաշահ վաճառաւ շահաւորեսցէս զոգիդ. քո իբրեւ իմաստուն վաճառական. Եփր. պհ:

Խոկ Վէջոր. Է. յորմէ եւ Շիր. *Նաւ բարձեալ բերիցէ զբազմաշահ վաճառսն. կամ զբազմաշահսն վաճառաւ. յն. լոկ՝ բիւրաբեր. μυριοφόρος.

ԲԱԶՄԱՇԱՀԵՄ ԼԻՆԵԼ. Εὐπορέω. Abundo. Շահել բազում ինչ. ճոխանալ. +էոր էլքէ. *Բազմաշահ եղեալք առատութեամբ կեցցեն. Փիլ. +Հ:

ԲԱԶՄԱՇԱՀԱԳՈՅՆ. ա. Πολυχρήματος. Opulentus, opimus. Որ առաւել կամ առաւելապէս շահ բազում յոյժ. մեծահարուստ. *Ի պատապարագացն առնուլ՝ ոչ գոյին ինչ, այլ որ մնանուանելք էր բազմաշահագոյն ընծայ. Փիլ. +Հ:

ԲԱԶՄԱՇԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Առատութիւն շահու՝ անձին կամ ընկերին. յն. անպակասութիւն. առատութիւն. Ἀφθονία. Abundantia, copia. +էոր, պօլլուգ. *Որչափ եւ առաջին է բազմաշահութիւն. Փիլ. +Հ:

ԲԱԶՄԱՇԱՌԱՒԻՂ. ա. Որոյ են բազում շառաւիղք կամ բարունակք. *Բազմաշառաւիղ որթ. Վրդն. յանբաւանս:

ԲԱԶՄԱՇԱՐԱԴՐԵԱԼ. Πολυσύνθετος. Ex multis rebus compositus. Ի բազում եւ 'ի պէսպէս իրաց բաղադրեալ. *Բազմանման լինի է, եւ բազմաշարադրեալ. Նիւս. կազմ: *Ի բազմաշարադրեալ զանազանութեանց խորհրդոց 'ի զգալեացս վճարեալք. Մագ. 'Ի Քիոն:

ԲԱԶՄԱՇԱՐԱՒ. ա. Ուր իցէ շարաւ բազում. Թարախեալ եւ փուտ. *Բազմաշարաւ զազրացեալ ոսկերք. Ոսկեփոր:

ԲԱԶՄԱՇԱՐԺ, ի,ից. ա. Πολυκίνητος. Qui multiplici motu agitatur, volubilis. Որ առէպ շարժի կամ փոփոխի. գլուրափոփոխ. *Իշխեւն (առ մարդիկ) եւ բազմաշարժ, եւ բազմացնոր. իսկ նորայն (այսինքն ած') անաշխատ... անշարժ... զամենայն շարժէ. Արիոփ. Ձ: *Առ 'ի յախտից (այսինքն 'ի կրից) բազմաշարժից վտանգեալք. Դիոն. ածայ: *Ի տեղւոյ 'ի տեղի շրջին բազմաշարժ աչօք՝ շուրջ հայեցուածովք խնդրեն զանեշայլսն. Ոսկ. 'Ի ղաքէաս:

ԲԱԶՄԱՇԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυκινησία. Multiplex motus. Բազմաշարժն գոլ. շարժականութիւն. փոփոխականութիւն. պէսպէս շարժումն. *Մոլորական աստեղաց եռեղափոխ բազմաշարժութեանց. Դիոն. ածայ:

ԲԱԶՄԱՇԱՒԻՂ. ա. Որ գնայ ընդ այլ եւ այլ շաւիղս. *Բազմահետք եւ բազմաշաւիղք եղաք. Ցհ. իմ. ոփ:

ԲԱԶՄԱՇԽԱՏ. ա. Ուր իցէ աշխատութիւն շատ. բազմավաստակ. ըստ աշխատանօք. ղահձքլմ, կխռճ. *Բազմաշխատ քրտամբք փայլէր: Բազմաշխատ քրտամբք երկոց զհարկաւոր պէտս մարմնոցն վճարէին. Ցհ. կլ: *Բազմաշխատ պաղատանօք. Ճ. Զ: *Որպէս այն առաջին չինուածն անմտութեան բազմաշխատն եւ գլուրակործանն. Լաոդ. ԻՏ:

ԲԱԶՄԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Բազում աշխատանք. ճիգն. քիրտն. ըստ աշխատանօք +աղէլը. լրգ ղահձքլ. *Եւ ոչ 'ի հեռաւորձակ վայրաց բազմաշխատութեամբ հայցել եւ ածել. Պիտ: *Եւ վարժ բազմաշխատութիւն է մարմնոյ. Լմբ. ծղ:

ԲԱԶՄԱՇՆՈՐՀ. ա. Որ բազում ինչ շնորհէ. բազմապարգեւ. ըստ պոլիւդէր թըռոզ. *Բազմաշնորհ ես առ ամենեսեան. Խոսր: *Ո՛վ երկայնամիտ՝ բազմաշնորհ՝ ամենակեցոյց. Նար. ՀԳ:

ԲԱԶՄԱՇՆՈՐՀ. Բազում շնորհօք ճոխացեալ. շնորհալի. պէսպէս շնորհաց ընդունող կամ պարունակիչ. *Եւ ես 'ի զանազան եւ 'ի բազմաշնորհ բառացութեն տեղւոջ միջակայեալ. Պիտ: *Բազմաշնորհ 'ի գիտութիւն գրոց սրբոց. Ասող. Գ. 7:

ԲԱԶՄԱՇՈՒՔ. ա. Որոյ շուքն՝ ծ հովանին է բազում եւ մեծ. եւ Մեծապատիւ. *Զ 'ի վիմէ արմատացեալ բոյսն, ըղբազմաշուք ծառն. ՃՃ:

ԲԱԶՄԱՇՐՋՈՒԹԻՒՆ. Περίπατος. Ambulatio. περίοδος, circuitio. Շրջելն ընդ աշխարհ. յածումն եւ պատումն ընդ բազում տեղիս. աշխարհ+ ծուռ գալը, ըստ փէղ +ամէլը. *Որք բազմաշրջութեամբ հրամանաւ պատուիրաց՝ ասպարիզօք զբնակութիւն մարդկան չափեցին. Խոր. Ա. 29:

ԲԱԶՄԱՇՐՋՈՒՄՆ, շրջման, մամբք. գ. Πολυστροφή. Frequens versio. Ցեղյեղումն. դարձուած բանի կամ բառի՝ կրկին եւ կրկին. *Նուազս բազումս թողին առաղից... շրջմամբք եւ բազմաշրջմամբք՝ գեղեցիկ եւ լաւ չափեցելոց. Փիլ. փէօօկան:

ԲԱԶՄԱՉՓՈՅԹ. ա. Իբր Բազմաջանութ. չափոյթ յոյժ, խառնակ. խառնափնդոր. *Զօգան զինի մանկայ բազմաչփոյթ ազանդոյն. Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱՈՍՏ. ա. Իբր Բազմոստ. բազմամայրիգ. *Պտուղն ծառ է բազմոստ: Պահովքն զարդացեալ՝ եղեւ բազմոստոս. Թէոփ. պհ:

ԲԱԶՄԱՉԱՐ. ա. Κάκιστος, κακοήθης. Pessimus, malignus. Բազում չարեաց առնելն կամ գործող. կարի յոյժ չար. լի չարեօք. ըստ Գէշ, չարի+ը ըստ, չարէն չարը. *Բազմաչար է պոռնկութիւն. Ցձխ. Է: *Զտեղի թատերցն զժողովն բազմաչար: Ի միտ առ զբազմաչար հնարս թշնամւոյն: Հեռանալ 'ի բազմաչար ախտից. Մանդ: *Եկեալ 'ի միասին՝ յիշեաց զբազմաչար մեղս իւր. Հ. յունիս. Ծ: *Կարապետ բազմաչար պատրողին. Բենիկ:

ԲԱԶՄԱՉԱՐՉԱՐ. ա. Πολυπαθής. Multis malis vexatus, multa passus. Բազմօք չարչարեալ. բազում չարչարանս յանձն առող. *Բազմաչարչար նահատակ, կամ վկայ. Շար: Ցայսմա:

ԲԱԶՄԱՉԱՐՉԱՐԵԼԻ, լւոյ. ա. Բազում չարչարանաց ներքոյ անկեալ. *Բնութեամբ անչարչարելի բանն՝ եղեւ գթութեամբ բազմաչարչարելի. Պրոկղ. ծն: յորմէ եւ Աստղ: եւ Սահակն: *Խոստովանելով զանչարչարելին ըստ գոյացութեան՝ բազմաչարչարելի ըստ միաւորութեան. Ցհ. կմ. էրե:

ԲԱԶՄԱՉԱՓ. ա. Մեծ ըստ քանակին, կամ ըստ տարածութեան, եւ ըստ թուոյ. եւ Ունօղ զնմանութիւն բազում գրուց. *Խմոր եղեւ նա հաւատոյ քարոզութեան, եւ միացոյց 'ի հացն կենաց զբազմաչափ բնութիւն մարդկան. Պրոկղ. ոսկ:

ԲԱԶՄԱՉԵԱՅ, այք. ա. Πολυόφθαλματος. πολύομμα, ατος. Pluribus oculis praeditus. Բազում աչս ունօղ. լի աչօք. *Բազմաչեայ քերովբէք. Շար: Դիոն: *Երեւի անտեսանելին՝ որ արար զբազմաչեայսն. Եպիփ. Բովմ: *Կոյր է բազմաչեայն, որ 'ի մնոտիսն բազում աչօք հայի. Նիւս. Երգ:

ԲԱԶՄԱՉԵԱՆ. } Նոյն ընդ վ. *Ցա-
ԲԱԶՄԱՉԻՆ. } ճախք 'ի գիտութե իմաստից ըստ բազմաչեան գոլոյ: Բազմաչեան գոլ, եւ 'ի թիկանց կուսէ ունել զաչս. Շ. հրեշտ: *Աթոռք անքընին, քրովբէք բազմաչին, արովբէք սրբային. Գնձ:

ԲԱԶՄԱՊԱՂԱՏ. ա. Պաղատանօք լի. թախանձալից. *Բազմապաղատ արտասուօք յօգնութեան զբարձր բազուկն առեան քո կարդային. Ցհ. կբ:

ԲԱԶՄԱՊԱՃՈՅՃ. ա. Բազում իրօք պաճուճեալ. ուր իցեն բազում պաճուճանք եւ զարդք եւ յօրինուածք. խիստ զարդարուն. *Բազմապաճոյճ զարդարանօք պճնեալ զինքն կազմեաց որոգայթ. Պիտ: *Բազմապաճոյճ զգեստ. Շ. ա. յհ. իէ: *Բազմապաճոյճ բանք, կամ առակագրութիւնք. Ճ. Ա: Նար. խէ:

ԲԱԶՄԱՊԱՅԾԱՌ. ա. Λαμπρότατος, εὐφεγγής. Splendidissimus, lucidus. Յոյժ պայծառ, լուսաւոր, մեծապայծառ. պայծառ. մաքրափայլ. չոյլուն՝ օյրան. բոլըն, գոյէլի նուրանի. *Ցուցանելով զբազմապայծառ նիմ պատրաստեալ պսակ: Բազմապայծառ լուսով: Բազմապայծառ կուսութեամբ. Խոր. Հռիփս: *Բազմապայծառ հանդերձ. Ճ. Ա: *Բազմապայծառ վայելչութեամբ. Լաոդ. ԻԳ: *Բազմապայծառ գնդիւք՝ վերին զօրականօք. Ոսկ. 'Ի Նէան: *Իբրեւ զարեգական բազմապայծառ. Վրդն. օրէն:

կամ Πολυτελής. Sumtuosus. Մեծա-

չուք. հոյակապ, շքեղ. բազմածախ. ֆաստօզ, մեծաշէն, չօք մասրաֆլը. մուխթեշեմ. *Բազմապայծառ յարկ տանն այ, կմ քաղաքաց, տաճար. Յհ. կբ: *Զբազմապայծառ կեանս աշխարհի սիրեցին. գովել ըզկազմութիւն և զհացառն՝ վասն բազմապայծառ պատրաստութեանն. Փիլ. էլ. և փէօպէ:

ԲԱԶՄԱՊԱՅԾԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Բազում պայծառութիւն. շքեղութիւն. և ըստ յն. բազմածախութիւն. Πολυτέλεια. *Սակաւապիտութիւն իբրու ազգակից իմն և գրաւի լինի. իսկ բազմապայծառութիւնն իբրու թշնամի. Փիլ. լին:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԺ. ա. Բազում պատուոյ արժանի. *Ի վերայ բազմապատիժ պարտաւորիս: Զխմբոյ կարգելոց բանսլ զբերանս բազմապատիժ առաջի ահաւորիդ այ. Բենիկ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ, տկի, տկաց. ա. Πολλαπλάσιος, πλάσιος, πολύπλοκος, ποίκιλος, πολλάπολυς. Multiplex, multifarius, varius. Բազմապիսի, ազգի ազգի. բազմագիմի. բազում. բազմազան. կամ յոլով. էօք թիւրլիւ, գաթ գաթ, էգզար. *Տեսի առաջի իմ խորտիկս բազմապատիկս. Տոբ. բ. 2: *Այր երկայնամիտ՝ բազմապատիկ է խորհրդով. Առակ. ժդ. 29: *Մթերանոցս բազմապատիկս շինեաց. Խոր. գ. 59: *Ընդ բազմապատիկ մասն (հակառակի) բազմապատիկ առաքինութիւն. Փիլ. այլոց: Այսպէս սա յամենայն գիրս. *Բազմապատիկ բարիք, բարութիւնք, չարիք, թշուառութիւնք, հիւանդութիւն, պարէնք, վայելմունք, երկչոտութիւն. ընծայք, տանջանարանք. եւն: *Վասն սրտմտութեան ազգի ազգեաց և բազմապատկաց. Սարգ. ա. պ. ժա: *Բազմացն և բազմապատկացն 'ի վերայ այլոցն 'ի ներքս արկելոց. Նիւս. կազմ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ. իբր Բազմապատիւ. պատուական, ընտիր, ազնիւ. մեծածախ. մեծագին. Πολυτελής, πολυτελέστατος. Sumtuosus, sumptuosissimus, pretiosus. *Դնեմ 'ի հիմունս սիոնի վէմ բազմապատիկ. Ես. իէ. 16. (որ 'ի ա. պետր. բ. 6. գնի՝ ընտիր): *Որ է առաջի այ բազմապատիկ. ա. պետ. գ. 4: *Առ կրծիւքն երկոտասան ակունքն բազմապատիկ: Ծիրանեօք և ոսկեօք, և այլովք բազմապատիկ զանազանութեմբք: Կերակրին ոչ բազմապատիկ խահիւք, այլ՝ հաց անպաճոյճ, և աղ՝ խորտիկ: Ոչ արդեօք բազմապատիկ պայծառութիւն ունին. Փիլ: *Իւղովք անուշահոտագունիւքն և բազմապատկօք. Ածաբ. աղքատսիր:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Πολυπλασιάζω, ζομαι. Multiplico, or. Բազմացուցանել, բազմանալ. չօգալթմագ, չօգալմագ. *Երկիր բարի զսերմն բարի ընկալեալ՝ բազմապատիկ առնէ զարգիւնս արմտեացն. Ցձն. ձ: *Զի կեցջէք, և բազմապատիկ լինիցիք. Օրին. է. 1: ժա. 8:

Կամ Բազմապատկել թուաբանօրէն ըզթիւ ինչ այլով. զարպ էթմէք. *Ի միեկէն մինչև 'ի տասնեակն բազմապատիկ արարեալ՝ չարագրեսցես զարարեալ թիւն: Վեցակ իմն բազմապատիկ յինքեան եղեալ... ծնանի զերեսուն և զվեց. Փիլ. ձ. բան:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ. մ. Πολυπλασίως, σία. πολλαχῶς, ἐπὶ πολὺ. Multipliciter, եւն. Բազմապատկաբար. և բազմամանաբար. բազմօրինակ. պէսպէս օրինակաւ. և Առաւելագոյն. բազումս. յոյժ, մեծապէս. գաթ գաթ, զիյատէսիյլէ, չօք զիւրլիւ. *Բազմապատիկ անդրէն դարձուցանել (զառեալն). բ. Թ. ն. 16: *Զի բազմապատիկ թողցէ զանօրէնութիւնս մեր. Ես. ծէ. 7: *Բազմապատիկ պտղնկեցար. Եզեկ. ծզ. 26. 30: *Բազմապատիկ... զած 'ի վեր օրհնէին. գ. Թ. զ. 24: *Մի գտանիր ընդ իս բազմապատիկ տանջիր, և ոչ ես ընդ քեզ սակաւագոյն. Եղիշ. բ: *Անդրատին նախ յորինացն բազմապատիկ մահապարտ գտանի. Եղնիկ: *Ած զմարդն միայն բազմապատիկ փառաւորեաց. Ագաթ: *Բազմապատիկ զաննաւասպէտ հոգին հեղձուցանէն. Մագ: *Հաստուցանել 'ի վերայ նոցա (զվրէժս մահու) եւս բազմապատիկ քան զմահապարտացն. Պիտ: *Այն՝ որ յետոյն, լինի բազմապատիկ քան զայն՝ որ 'ի սկզբանէն էր, լի. Փիլ. լին:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻՐ. ա. Յոքնապատիր. լի պատրանօք. բազմախաբ. խաբեբայ յոյժ. խիլէ խաէօղ. *Ըստ բազմապատիր նենգութեան բարոյից դաւող պղուեսեաց. Նար. կր: *Բազմապատիր փառք յաւիտենիս. Կիւրղ. խչ: *Ի բազմապատիր կենացս զերծեալք. Մագ: *Թակարդք բազմապատիր հնարից. Ճ. Ա: *Բազմապատիրք են որոգայթագիրքն յերկիր. Լմբ. ծզ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻՒ. ա. Πολύτιμος, πολυτελής. Sumtuosus, pretiosus. Մեծապատիւ, մեծաշուք. և Պատուական. մեծագին. բազում յարգի և պատուոյ արժանի. քիւմէթլիւ, դահալը. *Բազմապատիւ պատուով մեծարեալ զնա. Յհ. կբ: *Այնպէս բազմապատիւ ճանապարհ լեալ նոցա՝ գնային հասանէին 'ի քաղաքն. Կաղանկ: *Սա և բազմապատիւ արեամբն իւրով. Մագ: *Որքան սակաւու գնոյ զբազմապատիւն գնէ, այնքան խնդայ: Հանդերձիւ բազմապատուով ոչ զգեցուցանես զքեզ. Բրս. պաղ: *Հանդերձս զգեցեալ բազմապատիւս. Ոսկ. մրգր:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԱԲԱՐ. Տ. ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ. մ. *Բազմապատկաբար ընտրութեմբք փորձեալք. Նար. տաղ: *Բազմապատկաբար տալով. Վրդն. էլ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԱԲԱՐ. մ. Բազմապատկութբ ըստ թուաբանից. զարպ էթմէք. *Ի հնգէ սկզբն արարեալ բազմապատկաբար, ուսուսեալ բոլորաբար 'ի նոյն հինգ. որպէս, հնգիցս հինգ՝ քսան և հինգ. Սահմ. ժէ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԱԳՈՅՆ. ա. Յոյժ բազմապատիկ. առաւելագոյն. *Ընդունի զայն՝ որ պարզագոյնն է, որպէս 'ի թիւս միակքդ ունին. և զբազմապատկագոյնն՝ զնմանեալն 'ի թիւս տասնեկին. Փիլ. լին:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԱՆԱՄ, ացայ. չ. Πολλαπλασιάζομαι. Multiplicor. Բազմապատիկ լինել իրօք կամ նմանութբ. բազմանալ. չօգալմագ, գէօբ օլմագ. *Բազմապատկանայ և աճէ. Վրդն. էլ: *Բազմապատկանալ ասի մինն, իբր նորա յիւրմէ յառաջածութիւն զբազումս: Արդարև նախագոյն ըստ ամենայնի էիցս հնարից բազմապատկանայ. Դիոն. ածայ: *Նախախնամականօք յառաջճանապարհօք բազմապատկացեալ՝ մնայ անբանաբար մի. որպէս արեգակն բազում ճառագայթ արձակեալ՝ մնայ 'ի միութեն. Մաքս. 'ի դիոն: *Ինքն զինքն սակին ծնանի՝ բազմապատկացեալ 'ի փոխան. Բրս. վաղձ:

Եւ Բազմապատկիլ թուաբանօրէն. զարպ օլմագ. *Եօթնեաններորդն, զոր տասնիցս եօթն, և կամ եօթնիցս տասն ծնեալ բազմապատկացեալ. Փիլ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԱՊԷՍ. Տ. ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ, մ. Πολλαχῶς. Multipliciter. *Որչուրջ զնովաւ զօրութիւնքն են, բազմապատկապէս են հաղորդք նմա. Դիոն. էրկ: *Բազմապատիկ են տեսակք ախտից ցանկութեց. վնզ բազմապատկապէս եւ պարունք պղուշանալ. Վրք հց. զ: *Եթէ լինիցի ծանօթագոյն և յայտնի բազմապատկապէս բազումք. Ոսկ. 'ի ծն. գճ: *Բազմապատկապէս այս տասցաս 'ի սմանէ, և դարձեալ կրկնէ. Լմբ. առակ: *Բազմապատկապէս աճեցուցին զերգս տօնականս. Լմբ. պտրգ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԱՌ. ա. Պատկառեալ յոյժ. ամօթով լի. ամօթապարտ. *Զխմբոյ յաւելից զնոյն գովութիւն՝ աղաչաւորս բազմապատկառ. Նար. կ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. } որ և
ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵՄ, եցի. ն. } ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Πολλαπλασιάζω. Multiplico. Բազմապատիկ առնել. բազմացուցանել իւիք օրինակաւ. առաւելուլ. յաճախել. չօգալթմագ, արթթրմագ, գաթ գաթ. չօգալթմագ, զիյատէ էթմէք. *Առ ինքն բոլոր միանալ, և ոչ յինքն մնալ, և բազմապատկացուցեալ զինքն նուազէ զիւրն միութիւն. Դիոն. ածայ: *Քն է վէմ բազմապատիկ, որ բազմապատկեաց զինքն՝ վէմ կոչելով զսիմոն, և նա զամենայն հաւատացեալսն. Տօնակ: *Հաստուցանէ բազմապատկելով: Զբազմապատկեալ չարութիւն նոցա. Վրդն. ծն: *Հազարս հազարաց առնել, և բիւրս բիւրուց գոլ, զառ 'ի մէնջ ծայրագոյնս թիւս զինքեամբ շուրջ պատեալ և բազմապատկեալ. Դիոն. էրկ:

Կամ Բազում անգամ կրկնել, երկրորդել, յեղյեղել. սաէպ սանել և յիշատակել. թէքրարլամագ. *Բազմապատկեն զիւ բով արկանելն. Ը. ա. յհ. իդ: *Մատուցի ած զանուն քո, և յիմ բազմապատկելոյն կտրօսի վերանին յիշել. Լմբ. պտրգ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵԼ. Ըստ թուաբանութեն Բազմացուցանել զթիւ թուով. զարպ էթմէք. *Ամենայն թիւ բազմապատկելով մեծ թիւ բացակատարէ, քան զչարագրելով (գումարմամբ). որգոն, երիցս երեք՝ ինն. և երեք և երեք՝ վեց. ահաւասիկ բազմապատկելով մեծ թիւ արար՝ ինն. քան թէ զչարագրելով որ է վեց: Իսկ երկեակն ոչ այդպէս. քանզի բազմապատկելով և չարագրելով զնոյն թիւ բացակատարէ զչորս. երկիցս երկու՝ չորք. երկու և երկու՝ չորք. Սահմ. ժդ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵՐ. ա. Πολυπρόσωπος. Multas habens facies, multiformis. Իբրու Բազմադիմակ. բազմադիմի. բազմադէմ. բազմօրինակ. չօք էրէօռլի՝ կիւրգիւրլիւ, չօք կէրլի. *Բազմապատկերք են, զի այսպէս ասասցուք, արիսի և եւնօմիոսի աղանդոյն մոլորութիւք. Կիւրղ. գնձ:

Եւ Երկրպագու բազում պատկերաց կռոց. *Զի 'ի գեհն բազմած բազմաստուածին բաշխեալ ... նկարագրեալ խորհուրդ բազմապատկեր եկեղեցւոյ ... որ հանդերձեալ էր ստորանալ յամ կռոց. Եփր. յես:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵԼ. *Այլև 'ի խնդրանաց զարծաթ վարուց իւրեանց արկեալ բազմապատկեցուսցեն. Լմբ. պտրգ: *Զկեթն բազմապատկեցուցեալ. Բրս. առ ողջմ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυπλασιασμός. Multiplicatio. Բազմապատիկն գոլ կամ բազմապատիկն առնել որ և է օրինակաւ. *Զմիեղէն նորա բազմա-

պատկութեան ոչ. այսինքն զօրութիւն բազմապատիկն լինել. Դիոն. ածայ։

կամ Յաւելուած. աճեցուցանելն ըզգին կրկին, եւն. շափնալ, շափցնել. *Ոմն վաշխիւք եւ բազմապատկութիւն զերկիր աղքատեաց. Անաք. խրէ։ *Վաշխից եւ տոկոսեաց օրէնք եդան, եւ ցորենոյ բազմապատկութեան. Լաստ. ծէ։

կամ Առաւելութիւն. առատութիւն. լիութիւն. շափանց. պօլլուգ. Πλεονασμός. Cumulatio, abundantia. *Զի առնուցուս զայն բազմապատկութիւն յաւէլքայութեան. Նար. հաթ։ *Ցերկեանն բազմապատկութէն (խարտեաց) փոքր ինչ վարելով առեաց նշխարս. Ար. օրս. ր։

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ. Բազմապատկելն ըստ թուարանից. Πολλαπλασιασμός. Multiplicatio. պօրպ. *Երկուք ծնանին զչորս 'ի ձեան բազմապատկութեան, եւ երեքն զինն. իսկ չորք ծնանին յերկուց, եւ ծնանին զութն ըստ երկուց բազմապատկութեց ... իսկ ինն ծնանի յերից՝ ըստ երից բազմապատկութեց. եւն. Սահմ. ծր։

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ. որպէս Բազմապատիկն գոլ, եւ մեծագին. պատուականութիւն. ազնուութիւն. Πολυτέλεια. Sumtuositas, lautitia. *Զքարանցն բազմապատկութիւն եւ զպայծառութիւն. Ար. օրս. է։

ԲԱԶՄԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Ցանձախապատում. որ իցէ ընդարձակ ճառս եւ մեկնութիւն. կամ հմուտ եւ ներհուն բազում իրաց. որպէս Πολυΐστωρ, ριχός. Multiscius. *Բազմապատում բանիւք կամ շնորհօք խօսեցան (այսինքն մեկնեցին) զառաքեալ. Եփր. հա։

ԲԱԶՄԱՊԱՐԳԵՒ. ա. Տուիչ զանազան պարգեւաց. առատ 'ի պարգեւս. *Ապաշնորհս առ բազմապարգեւդ։ Բազմապարգեւ Թագաւոր. Նար. է. ծր. յբ։

Եւ Առատապէս պարգեւեալ. առատ. *Բազմապարգեւ բարութիւնս նմա խոստանայր. Յհ. կբ։ *Զամենալից շնորհս բազմապարգեւ քո ողորմութեն. Նար. ւր։

ԲԱԶՄԱՊԱՐԻՍՊ. ա. Բազում կամ ամուր պարսպօք ամրացեալ. յն. պարսպաւոր. Τειχήρης. *Ո՞վ դք 'ի զօրավարաց, որ զբազմապարիսպ քաղաքս առեալ են. Նիւս. բէոտր։

ԲԱԶՄԱՊԱՐՈՒՆԱԿ. ա. Որ բազում ինչ պարունակէ. բազմապատիկ. *Եւ առ (կոյսն) առաջնորդ բազմապարունակս շարեաց եղանի. Պէփ։

ԲԱԶՄԱՊԱՐՏ, ի, ից. ա. Որ ունի զբազում պարտս. պարտապան բազմօք. բազմամեղ. շափ զուրտէ փէր. *Կինն մեղաւոր բազմապարտն. Մծբ։ *Բազմապարտ յանցաւոր։ Բազումմեղօրըմ առ բազմապարտ գործեալսն. Վրդն. երգ. և էլ։

ԲԱԶՄԱՊԱՐՏԻՔ, տեաց. Նոյն ընդ վ. *Որ քաւութիւն եւ թողութիւն ես բազմապարտեաց. Բէնիկ։

ԲԱԶՄԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀχλοκρατία. Turbae popularis regimen. Պետութիւն որ 'ի ձեռս բազմութեան ժողովրդեան. իշխանութիւն ամբոխին կամ ռամկին. յն. ամբոխապետութիւն. (որ առ մեզ կոչի եւ ՌԱՄԿԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ.) *Առաջինն՝ յաղագս միապետութեան ... իսկ սակաւապետութիւն եւ բազմապետութիւն՝ 'ի միւսս քաղաքականութեան բանն 'ի մարդկանէ. Փիլ. ծ. բան։

ԲԱԶՄԱՊԻՍ. մ. Բազմօք. յաճախութիւն, առատապէս. բազմապատիկ. ջիով. չոփ. պօլ պօլ. որպէս յն. πολύ, եւն. *Սկըսանի փառաւորեալ տարուոյն ժողովել զպիտոյսն բազմապէս. Վրք հց. Ե։

ԲԱԶՄԱՊԻՍՄԻ, ուոյ, սեաց. ա. Բազմազան, զանազան. ալէօպէս. բազմապատիկ. շափ կէրպ. տիւրլիւ տիւրլիւ. *Բաշխմամբ 'ի մասունս բազմապիսիս. Նար. ղբ։

ԲԱԶՄԱՊՏՂԱԲԵՐ. ա. Որ բազում պտուղս բերէ. *Հաս բազմապտղաբեր. Մծբ. ծը։

ԲԱԶՄԱՊՏՂԱԿԱՆ. Տ. ԲԱԶՄԱՊՏՈՒՂ. *Ցորթն հայրական՝ միշտ արմատացան՝ բազմապտղական. Գնձ։

ԲԱԶՄԱՊՏՈՒՂ. ա. Πολύκαρπος. Fructuosus, faecundus. Որ բերէ պտուղ բազում. բերրի. պտղալից. պտուղը չոփ. մահսուլլու. *Զնորատունկ հողեղինական այգին ցուցանելով՝ բազմապտուղ զնոյն գործեցեր. Ոսկ. լս։ *Տունկ բազմապտուղ. Ճ. Գ։ *Ծառ բազմապտուղ տընկեաց, զի այնու ազգք կերակրեսցին. Սկեւռ. լմբ։ *Ցորենահասան անկեալ մեռաւ, եւ բազմապտուղ հասկ եղեւ. Վրդն. յաւէտար։ *Ծառ մի ձիթենի ... որոյ բերքն էր բազմապտուղ եւ առողջ. Փարպ։

ԲԱԶՄԱՋԱՆ. ա. Որ լինիցի բազում ջան եւ վաստակ. բազմաշխատ. յոյժ աշխատալի. չոքձէքլի. *Բազմաջան տաժանմունք, կամ հնարք. Պէփ։ *Բազմաջան աշխատութի. ՃՃ։ *Բազմաջան քրտամբք. Շար։

ԲԱԶՄԱՋԱՆ. մ. Բազում ջանիւք. *Աշխատեաց բազմաջանիւ. (այլ ձ. բազում ջանիւ). Վրք հց. ղ։

ԲԱԶՄԱՋՈՒԼԻՐ. ա. Ուր են բազում ջուլիրք, կամ բազմութիւնք երէոց. *Ելեալ 'ի լերինս ոստանին եւ բազմաջուլիր վայրացն. Ոսող։

ԲԱԶՄԱՋՈՒՐ, ջրի. ա. Πολύυδρος. Aquosus. Որոյ ջուրն է բազում. ջրարբի. ջուրը չոփ. *Ջերաշտացեալ տեղիսն՝ բազմաջուրս գործիցեն. Պղատ. օրէն. ղ։ *Որպէս փոքր առու մի առ բազմաջուր գետս. Վրք ոսկ։ *Ջուարճացին իբրեւ զգրախտ բազմաջուր. Տօնակ։

ԲԱԶՄԱՌԻԱՏ. ա. Յոյժ առատ. յորդառատ. առատաձիր. չոփ. պօլ, էֆրուն. *Բազմառատ շնորհօք իւրովք՝ յերանելի հանդիսան ժողովէ. Ցձն. գ։ *Սփռեալ տնանկաց մի խնայեսցուք, զի առցուք 'ի տեառնէ բազմառատս պարգեւօք զարքայութիւն երկնից. Եփր. ղհ։

ԲԱԶՄԱՍԱՀ. ա. Կարի սահական, եւ սահեցուցիչ. գիւրագայթ. լպրծուն. *Զբազմասահ շարժութեան՝ յորոց գլորեցայ. Նար. իէ։

ԲԱԶՄԱՍԱՑ. Տ. ԲԱԶՄԱԲԱՆ. *Թէ ոչ բազմասաց նոցա երկայնութիւն արգելլոյր. Սոկր։

ԲԱԶՄԱՍԵՂԵՒ, կմ } Գոռնիկ կին,
ԲԱԶՄԱՍԻՂԵՒ. ա. } որ ունի զբազում սեղեխս, կամ զհոմանիս. *Զի 'ի դէմս բազմասատուած բազմասիղեխին բանհաբու նկարագրեսցի խորհուրդ. Եփր. յէս։

ԲԱԶՄԱՍԵՐ. ա. Որոյ բազում են սերունդք, կամ զաւակք. բազմազաւակ. *Որով մարդկան ազն բազմասեր երկարակեցութիւն զարգացեալ ծաղկեսցի. Պէփ։

ԲԱԶՄԱՍԵՐԵՄ. եցի. ն. Բազմացուցանել զսերունդ կենդանեաց, կամ անկոց. *Վասն որոյ փոյթ տարան մեծագոյն երկով անկել (զորթն), եւ բազմասերել. Պէփ։ (Իսկ Խոր. ա. 2. հին ազ. *Բազմասերութեան լեալ". ախոհ ըստ ձձ. *ի սմանէ սերեալ լցին. եւն։)

ԲԱԶՄԱՍԵՐՄ, կամ ԲԱԶՄԱՍԵՐՄՆ. ա. Ունող զբազում սերմն, կմ զբազում զաւակս. *Խմաստունն անսերմն

է ... եւ բազմասերմ. Փիլ։

Եւ Խառնակ. պոռնկական. *Ե՞րբ առաքեցայց յանօրէն յայս խառնակութեցս, ոչ ունելով պտուղ որդէծնութեն, հեղլով բազմասերմն սերմանք. Ոսկ. 'ի կէնս մեղաւոր։

ԲԱԶՄԱՍԽԱԼ. ա. Որ բազում սխալէ. սխալական. բազմավրէպ. *Զթերութի վրիպանաց բազմասխալ ձայնի եղկելւոյս. Նար. ղէ։

ԲԱԶՄԱՍՈՒՆ. ա. Բառ անյայտ. իբր Բազմաբան, կամ Բազմանուն. *Հարցմամբ բազմասուն սեաւս ... ծաղկեսցի 'ի բարբառս. Հին տէր։

ԲԱԶՄԱՍՏԱՑՈՒԱԾ, ի, կմ ոյ, ոց. ա. Πολυκτήμων. Multa possidens, dives, locuples. Որ ունի ստացուածս բազումս. մեծատուն. ընչաւէտ. հարուստ. զէնկին. *Աբրահամ բազմաստացուած էր. Վրդն. օրէն։ *Դիմոկրիտոս ... ընչեղ եւ բազմաստացուած էր. ի սիրելեաց ընչեղաց եւ 'ի բազմաստացուածոց՝ պարգեւս մեծամեծս առնուլ. Փիլ. նխ. է։

ԲԱԶՄԱՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ստանալն զբազում ինչ. եւ Բազմութիւն ստացուածոց. *Ցոլովիւք կենցաղական բազմաստացութեբ զուարճացեալ. Ոսկ. ա. կոր։

ԲԱԶՄԱՍՏԵՂ. Տ. ԲԱԶՄԱՍՏԵՂՔ. *Թէ զբազմաստեղն գնդաձեւ տեսանես. Շիր։

ԲԱԶՄԱՍՏԵՂԵԱՆ. ա. Լինի մակդիր երկնից, ուր են աստեղք բազումք։ Այլ գտանի գրեալ որպէս ԲԱԶՄԱՍՏԵՂՆԵԱՆ. որ եւ ԲԱԶՄԱՍՏԵՂՆ. *Որթ վայելուչ բազմաստեղեան. Շ. էրէս։

ԲԱԶՄԱՍՏԵՂՆ, ղան, ղունք, ղանց. ա. որ եւ ԲԱԶՄԱՍՏԵՂՆԵԱՆ. Որ ունի ըզբազում աստեղունս, այսինքն զճիւղս, զոստս, իրօք կամ նմանութեբ. բազմաշառաւիղ, բազմաճառագայթ. եւ բազմաստեղ. փուլլը ղօլլուգ. *Ուստի բազմաստեղն եւ յոքնուղէշ ընձիւղեալ բողբոջք. Սկեւռ. ող։ *Ծագեալ եհաս առաւօտն անստուեր լուսոյն՝ բազմաստեղն լուսով. Խոր. հռիփս։ *Բազմաստեղն հանճարոյն տեսակք. Ոսկ։

ԲԱԶՄԱՍՏԵՂՆԵԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Զբազմաստեղնեան ճիւղսն. Նար. խէ։ *Զբազմաստեղնեան գրուագս զրոււթեան այսմ սոփերի. Նար. յիշ։

ԲԱԶՄԱՍՏԵՂՔ, եղաց. գ. Πλειάς. յոգն. Πλειάδες. Plejades. որ եւ ԲՈՅԼՔ կոչին. այսինքն են համագունդ եօթն աստեղք երեւեալք 'ի գլուխ կամ 'ի թիկունս Ցուլ աստեղատանն, որոց վեցք առաւել պայծառափայլք. ւիւլէյէա, էօլքէր, ֆէրվին. *Որ արար զբազմաստեղս։ Խնլամիտ իցես կարգի բազմաստեղաց. Յոբ. լը. 9։ լէ. 31։ *Զամենայն աստեղս, եւ զբազմաստեղս. Վրդն. ծն։

ԲԱԶՄԱՍՏՂ, տեղ. Նոյն ընդ վ. իբր ռմկ. *Մինչեւ 'ի դեկտեմբերի ն օրն, որ բազմաստղն ընկնի։ Վասն հնձոցն՝ որ 'ի յելն բազմաստեղացն առնեն. Վրդ. ծր. ծբ. հէ. ճծբ։

ԲԱԶՄԱՍՏՂ. որպէս Սայլք երկնից եօթ նատեղեան. մեծ եւ փոքր արջք. *Հրեղէն նշան երեւեցաւ յերկինս մերձ 'ի բազմաստղն. Հ=Ց. հոկտ. ե. (այն է Հիւսիսային արշալոյս կոչեցեալն։)

ԲԱԶՄԱՍՏՈՒԱԾ, ծի, ծից, կամ ծոց. ա. Πολύθεος. Qui multos deos colit. որ եւ ԲԱԶՄԱՍՏՈՒԱԾԵԱՆ, (անձն, մանաւանդ՝ դէն նորա.) Որ ընդունի եւ պաշտէ զբազում ածս, կամ զկուռս. եւ

որ [ինչ] սեպհական է այնմ մոլորութեան . հեթանոսական . *Ի հաւատալոյ անտի ('ի մի) յած՝ բազմածոց մոլորութիւս կարծեմք . Կոչ. ը : *Բազմած կարծիք՝ և ընդ ականջս մի հարցի : Ի բազմած կարծեացն ոչ կացեալ 'ի բաց . Փիլ. ձ . բան . Խ ԼԸ : *Ոչ կարացին փոքր գիտութիւն հասանել 'ի մեծ գիտութիւն՝ վասն բազմած մոլորութեան . Իգն : *Հեթանոսք կուրացեալ էին 'ի բազմած մոլորութենէ . Զքր . կԲ : *Ի ըղձանջուցն բազմած մոլորութեան . Լմբ . հանգ : *Բազմած ուսմունք . Ճ . Գ :

ԲԱԶՄԱՍՏՈՒԱԾՔ, ոց . գ . Բազմութիւն սուտ ածոց . դիք հեթանոսաց . կուռք . *Ցաղագս երկրպագութե բազմածոցն քոց : Մահուամբն իւրով զբազմածոց խոռովութիւն խաղաղացոյց : Բազմինք բազմածոցն կործանեցան : Իմ թագաւորութիւս 'ի բազմածոցն տուեալ է ինձ : *Ո՞չ կամիս բազմածոցն զոհել . ՃՃ :

ԲԱԶՄԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՐ . մ . Πολυθέως. Multos deos statuendo. Հեթանոսաբար . ըստ մոլորութե բազմած հեթանոսաց . *Ոչ երբեք սկզբունք բաժանեալք բազմածաբար ընկալեալ լիցի . Ա. օր . ղ :

ԲԱԶՄԱՍՏՈՒԱԾԵԱՆ . ա . Տ . ԲԱԶՄԱՍՏՈՒԱԾ . *Այնմ՝ և որ զբազմածեան պաշտամունս մուծին՝ վկայեն . Եզնիկ : *Ի բազմածեան մոլորութի իբրև 'ի գբի ինչ և 'ի ներքին վիրապի (կապեալք) . Սեբեր . Գ :

ԲԱԶՄԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ . գ . Πολυθεία, πολυθεότης, δῆμος θεῶν. Multitudo deorum. Բազմութի սուտ ածոց . մանաւանդ Մոլորութի գնելոյ զբազում ածս , զորս թուեն ոմանք մինչև ցերեսուն հազար . հեթանոսութի . դիցապաշտութի . կռապաշտութի . *Զի մի բազմածութիւն ըստ հեթանոսաց իմանայցեմք . ԱԲ : *Զի մի բազմածութի ածոց 'ի ներքս ածիցեմք . Անյաղթ : *Կամ զածութե կարծիս բերել 'ի վերայ արարածոցս , որ է բազմածութիւն . Յհ . իմ . երև : *Զմեզ լուծեալ 'ի կապանաց բազմածութեն . Խոր . հռիփս : *Զբազմածութեանն վրդովմունս խաղաղացուցանել . Մամբր : *Բազմածութիւն մոլորեալք . Զքր . կԲ : *Զի՞նչ նմանութի է ածպաշտութենս մերոյ առ բազմածութիւն հեթանոսաց . Յհ . իմ . պօղ : *Ի սատապատիր կռոցն բազմածութէ . Նար . ղէ : *Լուսաւորեալ լեզուօքն հրեղինօք՝ զբազմածութեցն վանեցին զմոլութի . Գնձ :

ԲԱԶՄԱՔԱՆՉ . ա . Յոյժ աքանչելի . մեծապքանչ . հրաշալի . հրաշափառ . և Սքանչելագործ . *Նաև այլ ես օտար և բազմապքանչ գործս տեսի . Կլիմաք : *Մեծ և բազմապքանչ անուն (Նիկողայոս), արագահաս օգնական . Ճ . Ա :

ԲԱԶՄԱՎԱՃԱՌ . ի , աց . ա . Ուր իցէ տեղի բազում վաճառաց , որպիսի են ծովեզերեայ քաղաքք . առատավաճառ . շատ վաճառ . *Զբազմավաճառ քաղաքսն գիտեն , և զշահաւէտսն . Սրգ . ժէ . ձ :

ԲԱԶՄԱՎԱՍՏԱԿ . ա . Յոյժ վաստակեալ , խոնջ . և Որ ինչ ունի զբազում աշխատութի . յոգնած . և ինչ որ յոգնեցնէ . *Բազմավաստակ մարմին . Վրդն . պտն : *Բազմավաստակ կեանք . Վրդն . օրէն : *Բազմավաստակ երկք . Ակնո . ող : *Ի բազմավաստակ քրտանցն հանգեաւ . Տօնակ : *Բազմավաստակ քրտամբք քահանայից զկորդացեալ անդաստանս մտաց մերոց . Երզն . լս :

ԲԱԶՄԱՎԷՊ . վիպի , աց . ա . Πολυΐστωρ. Polyhistor. Բազմապատում . բազում վէպս գրող . կամ ճառօղ զբազում իրաց , մատենագիրն՝ և մատենագրութիւն իւր . *Ամբարեաց 'ի մեղուանոցի այդր 'ի բազմավէպ մատենագրաց . Մագ . իէ : *Բազմավէպ գրութեամբ ճառեցին . Գր . փղ : *Զեկեղեցւոյ զբազմավէպ առասպելաբանութիւս . Մագ . խթ :

Այլ առաւել է իբր մականուն աղեքսանդրի ուրումն հին պատմագրի . *Ի բազմավէպն աղեքսանդրեայ : Զայս բազմավէպն աղեքսանդրի գիրք պատմեն : Զոր 'ի նմին իսկ մատենի եհար բազմավէպն : Բազմավէպն միաբան ըստ մովսիսի գրոցն յիշէ : Զայս՝ բազմավէպն : Աղեքսանդրի բազմավիպի՝ վասն ջրհեղեղին : Միաբանս բազմավիպին գայ : Զայս ըստ բազմավիպին . ԵՆ : Եւս . փր . ա : *Այլքն 'ի պատմագրաց , ըղբիւռոս (այսինքն զբերոսայ) ասեմ , զբազմավիպէն (զաղեքսանդրէ) , և զաբիւդենայ . Խոր . ա . 3 :

ԲԱԶՄԱՎԻՐ , վիրի , բաց . ա . Որ ունի յանձին զբազում վէրս . վէրքը շատ . եարա ճըրը . *Բազմավէր հոգւոց մերոց . Մանդ . կամ Ոսկ : *Գողոս՝ մարդն վիրաւոր , և բազմավիրաց բժշկօղն . Ճ . Գ :

ԲԱԶՄԱՎԻՇՏ . ա . Որ կրէն զվիշտ բազում . բազմաչարչար , ճգնօղ . *Բարեբանել զբազմավիշտ նահատակն : Զանյարկն , զբազմավիշտն , զմահապարտեալն . Ոսկ . լս :

Եւ Ուր իցէ վիշտ բազում . *Ո՛չ արտաքոյ քաղաքին յաղբևս , այլ 'ի բազմավիշտ խորխորատին . Ոսկ . լս :

ԲԱԶՄԱՎՆԱՍ . ա . Բազում վնասու առիթ . վնասակար յոյժ . չօգ զարարլը . *Վասն պառնկութե բազմավնաս ներնգութիւք նիւթին . Յճխ . ը :

ԲԱԶՄԱՎՏԱՆԳ . }ա . Ուր կայցէ վը-
ԲԱԶՄԱՎՏԱՆԿ . } տանգ բազում . շատ վտանգաւոր . չօգ թէհլիքէլի . *Ի ծովս բազմավտանգս ալէկոծեալ հոգւոց . Նար . ծդ : Ըստ այսմ ասի . *Բազմավտանգ սատանկութի վիրաց , կամ հիւանդութի , կամ կիրք կարեաց . Նար . դ . յգ . և իգ :

ԲԱԶՄԱՎՐԴՈՎ . ա . Լի վրդովմամբ կամ խռովութբ . խառնակ յոյժ . տակնուվրայ եղած , կամ ընօղ . գայէթ մուղտարիպ , ալթիւսթ . *Ծով բազմավրդով . Ճ . Ա : *Բազմավրդով կենցաղ . Լմբ . ող : *Ընդ առուրս ժամանակաց բազմավրդով սատանութեց . Նար . խլ : *Յողնատարած և բազմավրդով տաճարայն հեթանոսականաց . Լմն . էլ :

ԲԱԶՄԱՎՐԷՊ . ա . Բազում իրօք վրիպեալ կամ վրիպական . բազմախաբ . շատ սխալօղ , սխալական . չօգ եանըլըճը . *(Սողոմոն) բազմավրէպ հանճարեղ . Նար . խը :

ԲԱԶՄԱՏԱԳՆԱՊ . ա . Լի տագնապաւ . վարանական . նեղիչ . գայէթ սըգընթը . *Արա՛ անդորր . . . 'ի բազմատագնապս հեծութէ . Նար . ղ :

ԲԱԶՄԱՏԱՆՋ . ա . Չարաչար տանջեալ . բազմաչարչար . խիստ փանջըրած , ծէծկըրած . *Խաչաչարչար և բազմատանջ մարմին . Վրդն . լս : *Սէրն գիտնականի բազմատանջ նահատակի . Հ . Նիլի :

Իսկ յասելն Մխ . դպ . *Զբաղայապատնք փորձ լիցին արուեստի ամենայն կազմածոյ , զի մի զբազմատանջն ապականեն ըղկերպակուրն աներկեղութբ» . Իմա՛ զչորեանն ծեծեալ , կամ սատացեալ բազում աշխատութբ :

ԲԱԶՄԱՏԱՐ . ա . Πολύχωρος. Capax, spatiosus, amplus. Որ տանի յինքեան զբազում ․․․ութիւն կամ բազում ինչ . ընդարձակ . Դբ . կէնիշ . *Որպէս քաղաք ինչ , զի իցէ բազմատար , ազգի ազգի մարդ՝ որք 'ի նոյն գիմեալ գան , ընդունելով . Նիւս . կազմ : *Բնութիւնս մեր բազմատար ամենայն (կամ յամենայն) բարութեց . Վրդն . երգ : *Արարեալ նշանագիրս կարճառօտս և բազմատարս » . այսինքն որք փոքրեն յինքեանս զբազում գիրս . Ա՛ , Ո՛ , Տ՛ , ԵՒ . և նշանագիրք սիմեացւոց . Երզն . քեր :

ԲԱԶՄԱՏԱՐԱԾ . ա . Յոյժ տարածեալ , երկայնեալ . և Ցածախ . էրկին , շաքար . *Ցածախագունդ զօրօք՝ բազմատարած բանակօք . Եւս . փր . ա : *Բազմատարած պատուարք . Բենիկ : *Բազմատարած արասուօք և պարգևամեօք . Յհ . կԲ :

ԲԱԶՄԱՏԵՂԵԱԿ . ա . Πολύπειρος. Multa expertus. Բազմահմուտ . փորձ բազում իրաց . *Որ բազմատեղեակն է , պատմեսցէ զհանճար . Սիր . լա . 9 :

ԲԱԶՄԱՏԵՆՉԱԼԻ , լեաց . ա . Πολυπόθητος. Multum desideratus. Յոյժ ցանկալի փափագելի . *Եւած մեզ՝ շուրջ ընթանալով ժամանակս՝ զբազմատենչալիս զայսօրինակ աւուրս . Բրս . պհ :

ԲԱԶՄԱՏԵՍ , ի ,ից . ա . Πολυθεάμων. Plurima cernens. Որ բազում ինչ տեսանէ . արատես . բազմատեսող . բազմահայեաց . բազմակն . *Որ բազմատես քրովբէից անտեսանելի . Տօնակ : *Յայտնեալ նմա զգերագոյնիցն իմացութեց զբազմաբերձ և զբազմատես զօրութիւն . Դիոն . երկն :

ԲԱԶՄԱՏԵՍԱԿ , ի , աց . ա . Πολυειδής. Diversas species habens, multarum formarum, varius. Որ ինչ ունի զբազում տեսակս կամ տեսիլս . բազմազգի . բազմակերպ . բազմօրինակ . ազգի ազգի . կերպ կերպ . տիւրլիւ տիւրլիւ , օյ օյ , կէտ կէտ . *Բազմաձև և բազմատեսակ 'ի նոցունց յառաջելոցն ('ի Մբ գրոց՝ անանուն) առեղծանի . Դիոն . ածայ : *Այլև հաւածչին բանք բազմատեսակք լինէին , որ թշնամանէրն , և ապառնալի , և աղօթք : Վասն բազմատեսակ բարեգործութեանն՝ պարգև կոչեմք , շնորհ , ԵՆ . Անյաղթ . համ . և Ղրբ : *Զօրէն ծաղկաւէտ մարգաց և բուրաստանաց՝ բազմատեսակ յօրինեալ գեղեցկութբ . Պիտ : *Ծառք բազմատեսակք . Կոմրզ : *Ոչ միատեսակ (եզակի) գնէ զպատուղն , այլ՝ բազմատեսակ (յոգնակի) . ծառն մի է , սակայն պտուղս զանազանս և ազգի ազգիս ծնանի . Սրգ . յի . Բ : *Բազմատեսակ երփնիւ յօրինեալ . Նար . խլ : *Բազմատեսակ է առաքինութիւնն . Վրդն . ծն . և ող : *Զզանազանութի բազմատեսակ տանջանաց , զխաւարն , և զհուրն , և զորդն . Ղևոնդ . ղ : *Աստաժէան՝ բազմատեսակ հիւանդութբք և վէրօք՝ ապաքինեսցի . Սարկ . ող : *Բազմատեսակ օրինակաւ ունին առ միմեանս զհամեմատութիւն . Կիւրղ . ղէ :

Մ . Πολυειδῶς. Multipliciter. Բազմապատիկ օրինակաւ . Նիւս . էրգ : *Յամենայն 'ի չորադոյն գեղոց հաւաքէն բազմատեսակ (զմահաբերս) . Մագ . ա : *Զանազանաբար և բազմատեսակ զանճառելի գեղեցկութե հեռացուցեալ զմեկնութիւն . Նիւս . էրգ :

ԲԱԶՄԱՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Πολυειδία, τὸ πολυειδές. Varietas. Գեղափառութիւն . բազմատեսակն գոլ . զանազանութիւն . *Մի սակս ամենայն՝ վասն չարեպատութե և յօգաւորութեն , և բազմութի վասն բազմատեսակութեն . Մագ . 'Ի դէպ :

ԲԱԶՄԱՏԵՍԻԼ. Տ. ԲԱԶՄԱՏԵՍԱԿ. Πολυειδής. *Բազմատեսիլս և ազգի ազգիս՝ իբրև թէ գոյնք պատկերին. Նիւս. կազմ: *Յայնժամ բազկանայ ձև կամարին (ծիածանին) իբրև զբազմատեսիլ երանգոց. Շ՛իր: *Խուռն փչեցէ զլուղակացն բազմատեսիլ զանազանութեան. Նար. կա: *Բազմօրինակք են և բազմատեսիլք՝ որք առ այս մասն մեղանչք մարդկան. Փիլ. ծ. բան: *Բազմատեսիլ և բազմօրինակ շնորհօքն արար քեզ անգամս. Ոսկ. եփես:

Յոգն. իբր Գ. ըստ յն. ռմզոյ. Պէսպէսութիւն, կամ պէսպէս ձևք և տեսիլք. ազգք ազգք. պաղէն. *Համբերձիցն բազմատեսիլք գեղեցկութեան և բազմութեան զանազանեալ. Փիլ. նխ. բ: Տե՛ս և ԲԱԶՄԱՏԵՍ. *Բազմատեսիլ քերովբէք. Բրս. պորգ:

ԲԱԶՄԱՏԵՍՈՂ. Տե՛ս ԲԱԶՄԱՏԵՍ. *Բազմատեսող՝ յոգնաչեայ՝ քերովբէանովութ ձևացեալ. Նար. խւ:

ԲԱԶՄԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Գ. Լինելութիւն աչաց՝ տեսութեամբ բազում իրաց. կամ բազմատեսակութիւն նոցին իսկ իրաց. *Ոչ վասն հարկաւորացն ևեթ կենաց, և կամ բարւոք կենաց բազմատեսութեամբ (որոց). Պիտ:

ԲԱԶՄԱՏԵՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Յերկարուստ. տեսականն. թէօրիթիկօն. *Բազմատեսական հանդերձութիւն քո յանհունն հասանէ գիտութեան զգալեացս. Մագ. ԻՁ:

ԲԱԶՄԱՏԷՐ. ա. Πολυδέσποτος. Multos habens dominos. Որ ծառայէ բազում տերանց. շատ տէր ունեցող. *Հարստութիւն անհաւատ տիրելի... բազմատէր կատակ. Ոսկ. Դ. ու. լէ:

ԲԱԶՄԱՏԻ, տյ, ից. ա. Շատ յերկարեալ 'ի տիս. երկայնակեաց. ծերունի. *Զայս էր նշան եգեալ հնացեալ բազմատւոյն. այսինքն սեւեռնանի ծերունւոյն. Եփր. ...

ԲԱԶՄԱՏԻԿ. ա. Որոյ են բազում տիկք, կամ տիկողք. բազմօրինակ, բազմանկիւն. շատ կէրպ. *Բազմատիկին պատառեալ 'ի թելս բանին առ միոյս սիւնս յանկարծոյ պատուասիրութեան. Նար. ծԺ:

ԲԱԶՄԱՏԻԽՈՒՐ. ա. Կարի տխուր, և տրտմական. շատ տրտում. գալէն մահզուն. *Օտարացեալ լեր տկարութեամբ, բազմատխուրս տառապանաց. Նար. ղա:

ԲԱԶՄԱՏՈՀՄ. ա. Իբր Բազում տոհմանոք լի. բազմաջեղ. առատ. Πολύχοος, πολύχους. Late se refundens, copiosus. *Հաց 'ի քաղցեալն անկեալ՝ բազմատոհմ զօգուտն զկնիւս առայ. Բրս. ա. գուլն: *Աղքի ազգի բազմատոհմ բողբոջք խառնոց: Այլ եւ բազմատոհմ խառնմք իւ բերանց. Վէշոր. Ե. Ն Է:

Եւ իբր Բազմաձայնութիւն. ընդունելութեան բազմութեան. *Բազմատոհմ քաղաքն նինուէ. Եփր. գհ:

ԲԱԶՄԱՑՈՒՆԿ. ա. Πολύφυτος. Plantis, herbis abundans. Տնկախիտ, ուռճացեալ ազգի ազգի տնկովք. բազմատունկն. չոփ Փիտանլը. *Բոյսք ամենայն բանջարոց, և ծառք բազմատունկք. Խոսրով:

ԲԱԶՄԱՐԴԻՒՆ. ա. որ և ԱՐԴԻՒՆԱՑՈՅՆ. Որոյ բազում և առատ են արդիւնք կամ բերք. բարեբեր. յուռթի. *Զուարթացուցանել զհասակն եկեղեցեաց, և բազմարդիւնս զհաւատացեալս քեզ հոտ ձեւացուցանել. Ճ. Գ:

ԲԱԶՄԱՐԺԱՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Կարի արժանաւոր. իրաւացի յոյժ, արգար. *Զիս իրաւունս բազմարժանիս, և ինձ պատշաճաւորութեանս ամենակարողին.

Նար. Ժ:

ԲԱԶՄԱՐԾԱԹ. ա. Πολυάργυρος. Copiosus, vel dives argento. Որոյ կամ ուր բազում է արծաթ. բազմագանձ. փարթամագոյն. չոփ մալ սահապը. *Բազմարծաթ և յոգնոսկի 'ի մէջ շատից էր (արքաշահ). Փիլ. իմաստ: *Բազմարծաթ շահիւք փարթամանայր. Պիտ:

ԲԱԶՄԱՐԿԱԾԵԱՆ. ա. Բազում արկածիւք լի. բազմավտանգ. չոք բէհլիքէլի. *Բազմարկածեան ուղի. Նար. կԳ:

ԲԱԶՄԱՐՄԱՏ. ա. Որ ունի զբազում արմատս. արմատացեալ յոյժ. շատ արմատ կալած. քէօքլիւ. *Բազմարմատ դժնդակութիւնք՝ պատճառք լինին բազմաց 'ի կորուստ. Յճխ. Է. Ժ:

ԲԱԶՄԱՐՈՒԵՍՏ, ի, ից. ա. Πολύτεχνος, νῆς. Multas artes callens, multum artificii habens, et valde artificiosus. Հմուտ բազում արուեստից. բազմահնար. ճարտար՝ ոք կամ ինչ. չոփ հիւնէրլի, ճէհրտէլի. *Ածեալ լինէին բազմութեան... բազմարուեստից հանճարեղաց. Խոր. Ա. 15: *Բազմարուեստ դարմանօք անօրինէ. Յճխ. Գ: *Բազմարուեստ բանք. Ճ. Ա: *Թագ ոսկի՝ բազմարուեստ յօրինուածս. Առծր. Է. 3:

ԲԱԶՄԱՐՏՕՍՐ. ա. Πολύδακρυς. Lacrimosus. Որ բազում արտօսր կամ անչափ արտասուս հեղու. չոփ աղլայըճը. *Ոչ կանանց և ոչ արանց հրամայեցաւ բազմարտօսր լինել. Բրս. գոհ:

ԲԱԶՄԱՑԵՂ, ի, ից. ա. Πολύφυλος, πάμφυλος. In multa genera divisus, cujuslibet tribus. Որոյ ցեղն 'ի բազումս է բաժանեալ. ամենայն ըստ ցեղի. *Իսկ դուք յիմ էք յարեալք... առացելովքդ (այսինքն ըստ առածին) բազմացեղք էք. Ար. Դ:

ԲԱԶՄԱՑԻՐ. ա. մ. Πολυσχιδής, πολυσχιδῶς. Multifidus, multifariam. Ցիրուցան. ցրեալ և ցրուեալ. փարփրած, ճուղ ճուղ. *Յամենայն 'ի մարմնին՝ բազմացիր սերմանին. Նիւս. կազմ:

ԲԱԶՄԱՑՆՈՐ. ա. Πολυμέριμνος. Multis curis obnoxius, anxius. Ուր իցեն շատ ցնորք զբաղմանց. բազմահոգ. չոք փառփաղուր. *Աշխատանօք է իշխելն, և բազմացնոր. Արէոպ. Ե:

ԲԱԶՄԱՑՈՐԵԱՆ. ա. Πολύσιτος. Abundans frumentis. Ուր լինի ցորեան բազում. առատ արմտեօք. *Որպէս բազմացորեանն է, այսպէս և բազմամարդն է. Պղտ. աղէքս:

ԲԱԶՄԱՑՈՒՄՆ, ցման. Գ. Բազմանալն. յաճախութիւն. *Բազմութիւն ախտից, ծառայութիւն որոյ, շփոթոց բազմացումն. Կլիմաք:

ԲԱԶՄԱՑՈՒՆԴ. ա. Ծնեալ կամ սփռեալ ընդ բազում վայրս. բազմաշեղ. *Ցորում լիցին ծնունդք և սերունդք բազմացունդք լինելութեան. Ագաթ:

ԲԱԶՄԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Πληθύνω. Multiplico. Բազում առնել. բազմութիւն առնել. աճեցուցանել. յաւելուլ. առաւելացուցանել. չափցնել, էօէլթէլ. արթըրմագ, չօղալթմագ, բէօյիւք էթմէք. *Բազմացուցանելով բազմացուցից զտրտմութիւնս քո, կմ զգալուակ քո: Բազմացուցից զքեզ յոյժ յոյժ: Զանաստուածն նորա բազմացուցէր. ԱՆ: կամ *Ըստ ցեղից ձերոց ըստ բազմաց բազմացուցանիցիք. Թուոց. Լ. 54: *Երկոքին ազգեն, քանակին և որակն. քանակին՝ 'ի բազմացուցանել, և որակին՝ իբր զօրացուցանել. Փիլ. Ա: *Որ զայս ամենայն առատաջցոյց՝ մինչ ոչ էր. ունէր նա բազմացուցանել զնոյն. Իգն: *Բազմացուցէր զպարախութիւն (կռչնոց). Ագաթ: *Զառաջին նմա բազմացուցանել ըղխոսան. Ճ. Բ:

ԲԱԶՄԱՒԱՂԵԼԻ. ա. Աւաղելի յոյժ և աւաղական. շատ խեղճ, խղճալի. *Զկնի մեղանացն՝ ողորմագինս իմն ողբարկութիւն... բազմաւաղելիս. Նար. Լ:

ԲԱԶՄԱՒԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Բազմօք աւարտեալ կամ կատարեալ գոլն. լաւութիւն. իբր Πολυτέλεια. *Անկարելի է առ ամենամիքուրն մերձ կացուցանել զբազմաւարտութիւն մեր. Լմբ. պտրգ. 'Ի տէոնէոնէ. խոնմ, որչափ և շատ լիցէ լաւութիւն մեր. վասն որոյ մեկնի և յետնութիւն մեր:

ԲԱԶՄԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Բազում. բազմութիւն. չափօր. ինգլար, լօգ. *Եղեցի բազմաւոր (յն. բազում) թուով. Օրին. ԻԶ. 6: *Բազմաւորս ցուցանէ. Վրդն. ող:

ԲԱԶՄԱՒՈՐԱԲԱՐ. մ. Πληθυντικῶς. Pluraliter. Յոգնակի. բազմաւորական թուով. *Բազմաւորաբար դնէ փրկիչն ըղբանս... զպատուիրանս իմ պահեսջիք. Տօնակ:

ԲԱԶՄԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. Տ. ԲԱԶՄԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. *Բանից յանկաւորութիւնք... կարի բազմաւորագոյնք են. Սրգ. ա. դ. Է:

ԲԱԶՄԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Πληθυντικός. Pluralis. Յոգնական, նշանակիչ բազմաւորի. հակադրեալն միաւորականի, կամ երկականի. չոփուր. ճէմէթի. *Ամենայն տուրք, և պարգևք. զբազմութիւն չնորհաց և պարգևաց կամելով յայտ առնել՝ բազմաւորական եդ զբանն: Զի այս սովորութիւն է գրոց, երբեմն զբազմաւորականն՝ միաւորական դնել, և երբեմն զմիաւորականն՝ բազմաւորական. Սարգ. յհ. Ը: *Բազմաւորական բայք են այսք. գանեմք, կոփեմք, կարեմք, և այսպիսիքն. Երզն. քեր:

Կամ Բազմաւոր. բազմաթիւ. բազմապատիկ. չոփ. *Հազարն զբազմաւորականն ցուցանէ. Նար. Երգ: *Բազմաւորական իմն պահանջէ պէտս... Բազմաւորական թուչունք. Պիտ: *Պարունակեալ զբազմաւորական գաւառս աշխարհին. Կողբացի:

մ. իբր Յոգնակի. *Բազմաւորականս առաց (փառաւորեցէք), զի 'ի դէմս բազմաց էր. Լծ. աճաբ:

Կամ Սաստ. յաճախ. բազում անգամ. *Մեծն գուիթ՝ բազմաւորական զանուանս զայս (հովուուն) 'ի կիր արկանէ. տէր հովուեսցէ զիս. որ հովուեաց իսրայէլի. ԱՆ. Սրգ. ա. դ. Է:

ԲԱԶՄԱՒՈՐԱՊԷՍ. մ. Նոյն ընդ վ. *Եւ ընծայաբերութեամբ բազմաւորապէս. Սոկր:

ԲԱԶՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Բազմաւորն գոլ. բազմութիւն: Սինո. ըթ:

ԲԱԶՄԱՓԱՂԱՂ. ա. Որ փաղաղէ. լափէ և կերու զբազումս. կամ ԲԱԶՄԱՓԱՂՓԱՂ, որպէս փաղփուն յոյժ, և գունագոյն. *Արտաքս ընկեցիկ 'ի տեղարանէն առնէր զանձն տիեզերակուլ մեշտայն բազմագլուխ և բազմափաղաղ (կամ բազմափաղփաղ). Ճ. Գ:

ԲԱԶՄԱՓԱՅԼ. ա. Յոյժ փայլուն. լուսապայծառ. ֆարլը, պայծառ. *Շիջուցին յինքեանց զբազմափայլ ճառագայթն ածպաշտութեան. Խոր. Բ. 89: *Աշտանակ բազմափայլ լուսայն. Խոր. հռիփս: *Ծանուցանէր զշողումն որպէս բազմափայլ գործս լուսաւորութեան առաքելոց մարգոյ. Փարպ: *Մախայք ընդ նմա

վասն բազմափայլ շնորհաց հոգւոյն՝ որ բնակեալ էր 'ի նմա. Վ. րք. ոսկ:

ԲԱԶՄԱՓԱՅԼԱԳՈՅՆ. ա. մ. Լուսափայլ յոյժ. կարի յայտնապէս. *Որում բազմափայլագոյնս քան զերեւելիսս երեւեցաւ մարդկան նախախնամութիւն. Նիւս. բն:

ԲԱԶՄԱՓԱՅԼԻՒՆ. կամ ԼՈՒՆ. Տ. ԲԱԶՄԱՓԱՅԼ. *Իսկ 'ի սրբւէ բազմափայլիւն բոց կայծական. Երզն. ոփ. էրկն:

ԲԱԶՄԱՓԱՌ. գ. Կցուրդ եկեղեցական երգոց՝ բազում փառաւորութեամբ. *Ամենազօր քո ած. Բազմափառն է. եւն. գնյ:

ԲԱԶՄԱՓԱՐԹԱՄ. ա. Յոյժ փարթամ. բազմագանձ. *Քաղաք բազմափարթամ. . անուն մեմփիս. Գրմ. աղէք:

ԲԱԶՄԱՓԱՓԱԳ. ա. Πολυπόθητος. Յոյժ տենչալի, ցանկալի. *Որպիսի ինչ և (կամ՝ է) բազմափափագ», այսինքն որչափ ցանկալի է. Նիւս. Բէատր:

ԲԱԶՄԱՓՈԽ. Տ. ԲԱԶՄԱՓՈՓՈԽ. *Բազմափոխ կերպարանք. Ճ. Է:

ԲԱԶՄԱՓՈՅԹ. ա. Πολυσπούδαστος. Laboriosus, sedulus. πολύσκυλτος. multis obnoxius molestiis. Ուր իցէ փոյթ և ջան բազում. բազմաջան. բազմահոգ. *Զմտաւ ածեմ զմարդկան բազմափոյթ կենցաղավարութիւս. Ոսկ. ծ. կուս:

ԲԱԶՄԱՓՈՐՁ. ա. Բազում իրօք փորձ և հմուտ, ներհուն. *Ուսայք 'ի բազմափորձ մարդոց. Շիր:

Եւ Բազում փորձութեանց ներքոյ անկեալ. *Ցերկարելովն 'ի բազմափորձ կենցաղոյս յորոգայթան. Լմբ. իմ:

ԲԱԶՄԱՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυπειρία. Multarum rerum experientia, et peritia. Բազում իրաց փորձ և հմուտ լինելն. հմտութիւն. *Յուսմունս և 'ի բազմափորձութիւս երթայց. Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱՓՈՓՈԽ. ա. որ և ԲԱԶՄԱՓՈԽ. Կարի փոփոխական. բազում փոփոխութեանց ներքոյ անկեալ. *Պատմել զերս բազմափոփոխիս աշխարհիս հայոց. Փարպ:

ԲԱԶՄԱՔԱՆԴԱԿ. ա. Γραφικός. Insculptus. γραφυκώτερος, optime excavatus. Ունող զբազում քանդակս ճարտարահիւսս պանծալի յօրինուածով. իբր փորագրուածք. *Զինչ արդեօք քան զայն տեսանի էր բազմաքանդակս. Նիւս. էրգ: *Թագս և պսակս յակունդէ, և անգամանդեայս բազմաքանդակս՝ քանքարս անթիւս. Ագաթ: *Զնուրբն ('ի բանից) և զմանուածոյն և զբազմաքանդակն գովեն. Սարգ. յոջ:

ԲԱԶՄԱՔԱՆՔԱՐ. ա. Πολυτάλαντος, πολύτιμος. Multorum talentorum, pretiosus, et gravis ponderis. Բազում քանքարաց կամ տաղանդաց. մեծագին. ծանրագնոյ. լծ. ... *Պսակս ադամանդեայ բազմաքանքարս. Գրմ. աղէք:

Եւ Ծանրակշիռ. ծանրաբեռն. ... *Մաքսաւորն մի բարբառ արձակեաց, և զբազմաքանքար բեռինս մեղացն թեթեւացոյց. Մանդ:

ԲԱԶՄԱՔՆԻՆ. ա. գրի և ԲԱԶՄԱՔՆՆԻՆ. ա. Πολυπράγμων. Curiosus. և բայիւ, πολυπραγμονέω, curiose perscrutor. Բազմախոյզ. հետաքննին. հետաքրքիր. ... *Բազմաքննին միտք մարդկան 'ի խնդիր իմն անկանին յաղագս մանկանց կատարածի. Շ. ձթ: *Բազմաքննին եղեալ խմաւք ձեռօքս ... Ոչ են զիմ տէրդ բազմաքննին ատենեմ. Ճ. Գ: *Միայնակեաց խոնարհ ոչ բազմաքննին լինի յանձնաւս. իսկ ամբարտաւանն բազմաքննին (լինի) յանդգնութիւն: Մի բազմաքննին լինիր վասն սորա: Նմանեմ այնոցիկ՝ որք վասն հողմոյ կշռովք բազմաքննին լինիցին. Կլիմաք:

ԲԱԶՄԱՔՆԻՆ. իբր Յոյժ քննեալ. մանր հետազօտեալ. *Առաքելոց գիրքն բազմաքննին եղեն 'ի հելլենացւոցն. Լմբ. իմ:

Եւ Բազում քննութեանց կարօտ. բազմաց քննելի. *Թողլով զբազմաքննին բան, զդիւրահասն գիտացուք առաջի. Շ. հրէշ:

Կամ Շատ հոգալի, և զբաղելի. *Զճաշակելիս՝ պարզս և առանց բազմաքննին իրաց ունել», իմա անտաշխատ կամ գիւրին. յն. ἀπραγμάτευτος. Նիւս. կուս:

ԲԱԶՄԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυπραγμοσύνη. Curiositas. Հետաքննութիւն. հետաքրքիր խուզողութիւն. ... *Ոչ դադարեցուցանէ խորհուրդ զքո բազմաքննութիւն այսպիսեօք պատասխանատուութեան բանիւք. Բրս. ծն: (մյլ ձ. բազմոլանութիւն. գուցէ՝ բազմորոնութիւն:)

ԲԱԶՄԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυγονία. Fecunditas. Որպէս թէ Բազմեզանութիւն. բազմածնութիւն, բեղմնաւորութիւն. *Զմեծզէն նորա (այսինքն ածյ) բազմապատկութիւն, և զխառնեալն յամենեսեան բազմեղութեան յառաջխաղացարհս. Դիոն. ածայ:

ԲԱԶՄԵՐԱԽՏ, ի, ից. ա. Որ բազում բարիս և երախտիս առնէ. երախտաւոր յոյժ. ... *Ակերախտ գտաք բազմերախտ պարգեւողին: Ի պատիւ բազմերախտին հօր մերոյ. Երզն. ող. և լաւ:

Կամ Բազում երախտեօք եղեալ. *Զբազմերախտս 'ի քէն պարգեւեալ մեզ առանց. Յհ. իմ. ատ:

ԲԱԶՄԵՐԱԽՏԻՍ, կմ ԲԱԶՄԵՐԱԽՏԻՔ. Նոյն ընդ վ. *Որ և զմեծն իսկ անսանողաց՝ բազմերախտիս ձեռնկալութե ... աղօթեաց. Նար. ծա: *Իսկ որ բազմերախտիս է արդեամբ. Տօնակ:

ԲԱԶՄԵՐԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Բազմերախտն գոլ. առնելն զբազում երախտիս. և Բազում երախտիք. մեծամեծ բարերարութիւնք. ... *Յանշնորհակալութեան բազմերախտութեանն ածյ. Յհ. իմ. ատ:

ԲԱԶՄԵՐԱՄ. ա. Բազմաժողով. յոգնախումբ. գունդագունդ. գառագառ. ... *Բազմերամք վեհագունեցն հոյլքն. Շար: *Բազմերամ կարգս թաչնոց. Լմբ. ող:

ԲԱԶՄԵՐԱՆ. ա. Πολυμάκαρος. Beatissimus, felicissimus. որ և ԲԱԶՄԵՐԱՆԵԱՆ. Երանաւէտ. երջանկութեամբ լի. *Բազմերան կայանք (դրախտին): Ի բազմերան կենացն տարագիր գտանէր (ադամ). Եւս. քր. ա: *Բազմերան վայելչութեամբ մեծարեալ՝ կոչեցաւ մայր ածյ. Ճ. Գ:

ԲԱԶՄԵՐԱՆԱՒԷՏ. Նոյն ընդ վ. *Բազմերանաւէտ բարբառով (գաբրիէլի) ուրախացեր մարիամ սրբուհի. Թէոդոր. 'ի կոյսն:

ԲԱԶՄԵՐԱՆԳ, կմ ԲԱԶՄԵՐԱՆԿ, ա. Πολυχρώματος. Multicolor. Ունող զբազում երանգս. բազմագունեան. գունաւոր գունաւոր. ... *Երփներանգս ինչ բազմերանգս: Զանկանցն բազմերանգեան տեսակս. Դիոն. էրկն: և Շ. հրէշ: *Բազմերանեկ քարինք. Լմբ. ատ: *Բազմերանեկ ծաղկօք. Ոսկիփոր: *Ծաղկեսք բազմերանգս. Կոմիտ: *Զգեցեալ 'ի բազմերանգն պայծառութեանց. Պիտ:

ԲԱԶՄԵՐԱՆԵԱՆ. Տ. ԲԱԶՄԵՐԱՆ. *Բազմերանեան վայելչութեան առեւտք. Խոր. հռիփս: *Բազմերանեան յաւայ հերձուածոց. Նար. կուս: *Բազմերանեան տօն. Ճ. Ա: *Բազմերանեան վիճակ. Երզն. լս: և Ճ. Ա: *Բախտական պանծալի՝ բազմերանեան քաղաքավարութիւն. Որգ. գնյ:

ԲԱԶՄԵՐԳԵԼԻ, լւոյ. Πολυύμνητος. Celeberrimus. Բազմօք երգելի, գովաբանելի. բազմահռչակ. մեծահռչակ. *Զանկարծելին զայն և զբազմերգելին նշան, զծնանելն կուսին, և զկուսութիւն ոչ ապականելն. Բրս. ծն: *Բազմերգելի աղնուականութիւն փրկչին. Ճ. Գ: *Բազմերգելն գրիգոր (լուսաւորիչ). Թէոդոր. մայրագ:

ԲԱԶՄԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Յաճախ երգողութիւն, կամ երգեցումն. *Յարժամ անպատուեալ 'ի բազմերգութենէն (սաղմոսին) լինիցիմ. Նար. կ:

ԲԱԶՄԵՐԵՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱԶՄԱԴԻՄՈՒԹԻՒՆ. յն. անպատութիւն երեսաց. τὸ 'Απειροπρόσωπον. *Բազմերեսութիւն քրովբէից. Դիոն:

ԲԱԶՄԵՐՋԱՆԻԿ. ա. Πολύολβος, πανόλβιος. Felicissimus, perbeatus. որ և ԲԱԶՄԵՐԱՆ. Յոյժ երջանիկ, լի բարեբաղդութեամբ. երանելի. *Բազմերջանիկ կոյս. կամ հայր, հարանց. կամ նախավկայ. Խոր. հռիփս: Ոսկ. ա: Յհ. իմ. եկե: Տօնակ: *Զիւրոյն լուսաւորութեան պայծառութիւն՝ բազմերջանիկ հեղմամբ յայտնէ. Դիոն. էրկն:

ԲԱԶՄԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Երջանկութիւն. *Ճառագայթ ճշմարտութե, բազմերջանկութեան խնայմունք 'ի վերայ ածյ. Լծ. ածաբ: և Ոսկիփոր:

ԲԱԶՄԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. չ. Κατακλίνω. Reclino, discumbere facio, depono. Տալ բազմիլ. նստուցանել. գնել զետեղել պատուով, կամ 'ի սեղան, են. օթնարմոգ. *Բազմեցուցէք զդոսա դասս դասս . . և բազմեցուցին զամենեսեան. Ղկ. թ. 14. 15: *Ի վերայ քան զամենեսեան բազմեցուցին զնա. Եղիշ. է: *Բազմեցուցին զնա 'ի գահու թագաւորութեան պարսից. Փարպ: *Ի վերնատունն խորհրդոյ շուրջ զանգաւորին բազմեցոյց զնախածանուցեալսն իւր. Յհ. իմ. եկե: *Բազմեցուցեր զմեզ ընդ հրաւիրեալսն 'ի կոչունս արքայութեանն երկնից. Շար: *Յանբանից բազմեցուցեր մտաւոր զբանն կենաց. Սկեւռ. աղ:

ԲԱԶՄԵՓԵԱՑ. ա. Բազում հանդերձանօք եփեալ. 'ի բազում իրաց բաղադրեալ, և եփեալ. *Իւղ անուշահոտ բազմեփեաց. Նար. էրգ:

ԲԱԶՄԸՂՈՒՐՏ. ա. Կարի աղտ. ... *Մինչ 'ի խորին ծերութիւն աղայաբարոյք և բազմըղխշտ գտանիմք. Խոսր:

ԲԱԶՄԻՄ. մեցայ. չ. 'Ανάκειμαι, συνανάκειμαι, ἀναπίπτω, ἀνακλίνομαι, κατακλίνομαι. Accumbo, recumbo, discumbo. Նստել պատուով իմն 'ի մէջ բազմաց. կմ ընդ այլս 'ի սեղան. հանգչել. զետեղել. նստիլ. ... *Եւ բազմեցաւ յուդիթ 'ի վերայ նորա յոլովութեան մաշկեաց: Եղեր բազմեցար, ննջեցեր իբրև առիւծ: Եւ բազմեալ հանգեաւ իբրև առիւծ: Բազմեցուցին ընդ արքային յարքայութեան: Բազմեցայ աւուր և ընկղմեցայ: Ոչ բազմեսցուք մինչև 'ի գալ նորա այսր: Բազմի, ստանի, ընկնի: Երթեալ բազմեաց 'ի յետին տեղւոջ: Կայր

բազմօք ընդ երկոտասան առաքելովքն։ Բազմեալ էին ընդ նմա և ընդ առաքելովսն նորա։ Եւ զաղտղ մի էր ՚ի բազմելոյն ընդ նմա. ևն։ *Անպարագրելի բանն հօր բազմի ՚ի մասն անքննելից։ Որ բազմեալ հանգչի ՚ի հրեղէն աթոռ։ Որոյ աթոռ քերոբէ, ՚ի վերինսն բազմեցար. Շար։

ԲԱԶՄԻՄԱՍՏ, ի, ից. ա. Πολύσοφος. Valde sapiens. Յոյժ իմաստուն. հանճարեղ. լի իմաստիւք՝ որք կամ իմն. չափ խելօքի. չոք ուգուլու. *Որպէս յաղթող բարի՝ բազմիմաստ. Նար. ծէ։ *Փառաւոր և երևելի լինէր յաչս անհաւատիցն իւրով բազմիմաստ գիտութեամբ. Արծր. Վէրք։ *Քաղաքակաց պարուն բազմիմաստ և յոգնատեսակ բանիւ. Եղծ. մրբ։

ԲԱԶՄԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυαρχία. Multorum dominatus. Իշխանութիւն բազում անձանց կամ թագաւորաց ՚ի միասին. բազմապետութիւն. *Ոչ է բարւոք բազմիշխանութիւն, մի իշխան եղիցի. Պիտ։ *Բազմիշխանութեան ծառայել. Յհ. իմ. պոուլ։ *Յաղագս ժամանակիս չարութեան և բազմիշխանութեան. Ղ. ընդհ։ *Բազմիշխանութեան լուծանէ և ապականէ. Վրդն. ծ. ղգգմ։ *Յանիշխանութենէն իբր ՚ի բազմիշխանութիւն յարգողական քաղաքականք յոռութիւն (մեղուք). Փիլ. ևու։

ԲԱԶՄԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Նիւթական թարգմանութիւն. ձայնիս Πολυπραγμοσύνη. որ է բազում իրաց խուզողութիւն. հետաքննութիւն. ընդվայրաքննութիւն. *Խորհուրդ՝ որ հաւատով ճանաչի, և ոչ բազմիրութեամբ որոնի. Ոսկ. յաւէտխ։

ԲԱԶՄՈՍԿԻ. ա. Πολύχρυσος. Multum auri habens, aurosus. որ և ՅՈՔՆՈՍԿԻ. Որ ունի ոսկի բազում. ոսկին շատ. ոլթունլու չոք. *Զաշխարհն եւեթ բոնեալ ընդ դրոցին հնդկաց զբազմոսկին. Վանակ. յոբ։

ԲԱԶՄՈՍՏ. ա. } Տ. ԲԱԶՄԱ-
ԲԱԶՄՈՍՏԵԱՅ. եան. } ՃԻՒՂ. *Կեաքն ՚ի ծառոց բազմոստք. Վեցօր. է։ *Ոչ են բազմոստք, և ոչ ընդգրկեալ հողմոց կարեն. Մխ. առակ։ *Նա է հաստ բազմոստ (յետ բուսանելոյն). Մծբ. ծէ։ *Իբրու զոստս բազմոստեալ ՚ի գնացս ջուրց. Մագ. ճդ։ *Բազմոստեան արքայական անտառին պտուղ քաղցրաճաշակ. Եղծ. փէր. ջեր։

ԲԱԶՄՈՏԱՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Πολύπους. Multipes. կենդանի՝ որոյ բազում են ոտք՝ աւելի քան զերկուս կամ զչորս. չոք այաքլը. չոք այաքլու. *Ամենայն որ գնայ ՚ի չորս, մինչև ցամենայն բազմոտանիս. Ղևտ. ժա. 42։ *Իբրև զձկնս զեռունս բազմոտանիս։ Յոլովուն բազմոտանի միջատի. Նար. է. ղէ։ *Բազմոտանեացն, և բազմոտեալ սողողացն. Մագ. ՚ի դիմն։

Նմանութեամբ, Բազմապատիկ. բազմամասնեայ, կամ չորսահնար. *Եդոյց զմեծամասնեայ զօրութիւն և զմնոցն կեանս, և զբազմոտանի ազգապրշտութիւն։ Նմանապէս է (ոտնաւոյ), և բազմոտանի. Սրգ. ոյ. ծ. է։

ԲԱԶՄՈՏՆԱՆԻ. գ. որ և յունականն ձայնիւ Պոլիպոս. Πολύπους, ποδος. Polypus. Այն բազմոտանի ըստ ազգի կէմ ժժմա- ՚ի ծովու. անի. չօփաթօփ. և որ ինչ նման է նմին. *Բազմոտանեացն յարժամ յարա կպեալ է. զի ուր մարմինն վիմաց նմանե- ցուցանէ առ ՚ի պատրել զձկունս. զի թը- լեալ՝ թէ առ քարանձաւ լինին, բուռն հարկանէ ընդ նոսա. Փիլ. լիոս։

ԲԱԶՄՈՏՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բազմոտա- նի գոլն՝ իբրև կամ նմանութիւն. τὸ Πολύ- ποδον, ἀπειρόπουν. Multis pedibus praeditum esse, innumerabiles pedes. *Բազ- մոտանեան (սերմնիքեաց) յայտնաբարբանական է, ևն։ Զբազմոտնութիւն նոցա անտանելով. Դիոն. էկեղ. ե. երբ։

ԲԱԶՄՈՐԱԿ, ի, աց. ա. Որք բազում են որակք կմ՝ որակութիւնք և գոյնք. բազմա- պիսի. բազմագունի. կէրպ կէրպ, գունգուն. *Շինեցեր զօտին քո զեկեղեցի ՚ի բազմո- րակ նիւթոց ՚ի միասին հաւաքելոց. Սկևռ. աղ։ *Զբազմորակ փեւտուրս բերէ. Մագ. ծէ։

ԲԱԶՄՈՐԴԻ, գւոյ, ւոց. Տե՛ս ԲԱԶ- ՄԱԶԱՒԱԿ. *Բազմորդի լինելոց ես։ Զա- մուլն ստար բազմորդի. Գէ. ես։ *Վարու- ժանի սեսեալ զբազմորդի զլոր՝ գոհանայր զայ. Մխ. առակ։ *Բազմորդի լինելն (տի- րապէս՝) ՚ի ձեռն ուսման և հանճարոյ է. այլա ուրեմն բազմորդիք են բազմուսո- մունքն. Փիլ. եւ։

ԲԱԶՄՈՐԴԻՔ. գ. Բազում որդիք. *Մի վասն բազմանոււն անուանելոյ՝ բազմորդիս կարծեսցես հաւաքիցես» յն. բազում որ- դիս. Կոչ. ժ։

ԲԱԶՄՈՐԴԻՈՒԹԻՒՆ. որ գրի և ԲԱԶ- ՄՈՐԴԻՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱԶՄՈՐԴՈՒԹԻՒՆ։

ԲԱԶՄՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Բազ- մորդիութիւն. գրի և ԲԱԶՄՈՐԴԻՈՒԹԻՒՆ. Բազմազաւակութիւն. և բազմութիւն որդւոց. Πολυπαιδία. Multitudo liberorum, numerosa proles. *Ոչ բազմորդութիւն զբարե- պաշտութիւն, այլ բարեպաշտութիւն զբազմոր- դութիւն պատուէ։ Բազմորդութիւն առանց բարեպաշտութեան՝ ոչ օտարոտի է. Եփր. հա- մաբ։ *Ընդ այնպիսւոյն ես ոչ ընդ բազ- մորդութիւն, և ոչ ընդ յոլովութիւն կենացն նախանձեմ. Ածաբ. ծղ։ *Բազմորդութեան ախմամբ հնարեցայց արդարել. Պիտ։ *Լիա օրինակ էր բազմորդութեան՝ առաջինն ժողո- վրդեանն. Ը. Ծնդ։ *(Աբրահամ) զբազ- մորդութիւն ընկալաւ հաւատոց. Մագ. է։

ԲԱԶՄՈՐԻՇ. ա. մ. Πολυσχεδής, δῶς. Varius, rie; multiplex, multipliciter. Ա- րօշեալ ՚ի բազումս. բազմապատիկ, բազ- մազան, բազմօրինակ. *Յորինական նշանօք բազմորիշ չարին ցուցանէ զիրս. Նիւս. Էրգ։ *Զօր հակառակս և բազմորիշս մե- զան, ընդդիմակս միմեանց տանջելոց են։ Ոչ զոկեաց ՚ի կենսաբեր լուսոյն, այլ բազ- մորիշս և զանազանս եդոյց. Տօնակ։

ԲԱԶՄՈՐՈԳԱՅԹ. ա. Որ կայ որո- գայթ բազում. բազմավտանգ. թուզագլը՝ բէնէլիքէօ չոք. *Շատ է երկայնութիւն ուղի- ղեան. բազմորոգայթ։ Ի բազմորոգայթ կեանս առէ՝ խաղաղութեամբ զօրս շնորհեցեր. Խոսր։

ԲԱԶՄՈՐՈՆՈՒԹԻՒՆ. Տե՛ս ՚ի բառն ԲԱԶՄԱԳՆՆՈՒԹԻՒՆ։

ԲԱԶՄՈՑ, ի, աց. գ. Տեղի բազմելոյ ՚ի կոչունս. բազմական, և գահ. նստեւ- փէղ, սէտիր, թախտ. *Այսպէս զարդա- րեն տանուցն (պղրուայ), տապան յատա- կաւ ՚ի բազմոցին։ Ո՞ւր մեծամեծքն ՚ի բազմոցի, կամ ո՞ւր սեղանն անմեղութե. Ը. Լրդ. Եղբ։ *Իբրև զբազմոց և զգահ- ից աթոռ. Վրդն. ծն։ *Եղև զբազմանք բազմոցի ուրախութիւն երկնաւոր արքայի։ Եղծ. նոյն։ *Առեալ երարծ զնա ՚ի բազ- մոցէն ». այսինքն ՚ի հանգիստ կոչնոց. Եփր. յհ. դ։

ԲԱԶՄՈՑ. Գահաւորակ բեմին, բարձր սեղանի նր սեղանոյ. *Հակումն է, և դնի սըր- բութիւն և նր խաչն յատեանն ՚ի վերայ բազմոցին. Տօնակ։

ԲԱԶՄՈՑՔ. Նիստք. նստուածք. գիրք. կամ կախուածք պարզոց. *Զողկոյզն գե- ղեցիկ բազմոցօք ցուցանէ ՚ի վայր. Վրդն. յանիւրօք։

ԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Πλῆθος. Multitudo. Գումար բազում անձանց կամ ի- րաց. յոլովութիւն. չաղուք. չոքլուք, քէօ- բէբ, Ճէմիէթ. *Անթիւ լեցի ՚ի բազմութեէ. Որպէս զաստեղս երկնից բազմութ։ Աճեաց ՚ի բազմութիւն։ Հայր բազմութեան ազգաց։ Զօր բազում իբր զաւազ առ ափն ծովու բազմութբ։ Հաստատեսցին իբրև զմարգախ բազմութք. ևն։ *Զնոսա ոչ կարաց նուա- զեցուցանել ՚ի բազմութենէն. Եղիշ. Գ։

Կամ Յաճախութիւն, առատութիւն, ա- ռաւելութիւն, ճոխութիւն. և Յերկարութիւն. չոքլուք, պոլլուք, էղթիյար. *Բազմութեան ցորենոյ, և բազմութիւն գանձուց կամ փա- ռաց։ Բազմութիւն նաւաց, կառաց, ջուրց։ Բազմութիւն աւուրց, ժամանակաց, ևն։

Իսկ ուր ՚ի յոյնս գնի՝ Բազմութիւն ողոր- մութեան, գթութեան, զօրութեան, ևն. ՚ի մեզ գնի՝ Բազում ողորմութիւն. ևն։

ԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆ. իբր Ամբոխ, և գունդ. խումբ. հուճ. գալապալըգ, ճիւմհիւր, ամ- պէր. *Անուամբ քով եկաք ՚ի վերայ բազ- մութեանս այսմիկ։ Եկն միաբան բազմութիւն և խռնեցաւ, ևն։ *Առեալ զամենայն բազ- մութիւն՝ խաղայ յարեւելս հիւսիսոյ. Խոր. ա. 11։ *Արք և կանայք, և ամենայն առա- միկ բազմութիւն. Եղիշ. Բ։

ԲԱԶՄՈՒՆԱԿ. ա. Որ բազում ինչ ունի կամ տանի յինքեան. *Ընդարձա- կատարր յարկի բնաւին աշխարհի՝ բազ- մունակ ծոցոյ անթիւ ամբարոյ. Նար. խը։

ԲԱԶՄՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ըստ յու- նին է Աւելատացութիւն, կամ Ագահութիւն. Πλεονεξία. Avaritia, aviditas. *Տանելով զհինն բազմունակութեան. Բրս. ապաշխ։

ԲԱԶՄՈՒՍՄՆԱԲԱՐ. մ. Իբրև բազ- մուսումն, կարի իմաստնաբար կմ՝ գիտնա- կեն. *Ոչինչ վայրապար (ասի ՚ի դիտնակա- նէ), այլ բազմուսմնաբար. և արդարեւ բարեպաշտութեամբ. Մագ. ՚ի դիմն։

ԲԱԶՄՈՒՍՄՆՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԲԱԶՄՈՒՍՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ. ԲԱԶՈՒՄՈՒՍՄ- ՆՈՒԹԻՒՆ. Πολυμάθεια, φιλομαθία. Eruditio, studium. Բազմուսումն լինել. գիտնականութիւն, և ուսումնասիրութիւն. *Քաջահանճոյն առ ամենեսեան բազմու- սումնութեամբ. Ածաբ. ՚ի կիւղ։

ԲԱԶՄՈՒՍՈՒՄՆ, սման, անց. ա. Πολυμαθής. Eruditus, doctus. Քաջ ու- սեալ. յոյժ գիտուն. ուղէմ ասրլամ, պէք խոճաջօղ. ալիմ, էֆէնտի, ճէհլէ ըրֆան. *Բազմուսումն փիլիսոփեցի զպորփիւրոս անուանելով. Անյ. պորփ։ *Մատուցանէ բազմուսմանց զհանճարս։ Բազմուսումն ոգի, կամ ոգիք. Փիլ. լին։ *Բազմաշուրջ անուանելով, և բազմուսմունս՝ զբոլոր քեր- թողան ուսանելով. Պղատ. օրէն. է։

ԲԱԶՄՈՒՍՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱԶ- ՄՈՒՍՄՆՈՒԹԻՒՆ. *Վասն բազմուսումնու- թեան ոչ գիտացեալ հաստատուն՝ զոր ար- ժան է պատուել. Փիլ. լին։

ԲԱԶՄՈՒՐԱԽ. ա. մ. Յոյժ ուրախ. ուրախալից. *Առողջութեամբ բազմուրախ հա- նդերձ՝ հասանէք յաշխարհն իւր. Կոչնակ։

ԲԱԶՄՕՐԵԱՅ. րէի, ից. ա. Πολυήμερος. Multorum dierum. Բազում աւուրց. ՚ի բազում աւուրց հետէ եղեալ, և անցեալ ընդ բազում աւուրս. չոք օրական. չոք կիւնլիւք. *Եւ եղեցես իբրև գինի մի սպա- ռեալ ՚ի վերայ բազմօրեայ մեռելոյ. Բ. Թգ. ծդ. 2. (յն. աւուրս բազումս)։ *Մեղքն, որ (՚ի) հնէն բազմօրեայ ժամա- նակաց հնացանդեն զիս. Եփր. հա. *Ահա

մնայունութիւն ծոյ բազմօրեայ. Սիրաք։ *Իբրև զբազմօրեայ հիւանդ. Եզեկ. Է։ *Ի սաստկութենէ բազմօրեայ աքնութեանց կիսամեռք եղեն. Փարպ։ *Եօթնեկեկեանն զաւուրսն և զբազմօրեայ ամիս բաշխեալ են. Փիլ. Ժ. բան։ *Ոխս բազմօրեայս ունիցի. Մանդ. 'ի ցանկ։

Կամ մ. Ընդ բազում աւուրս. զաւուրս բազումս. շարք օրերով. կիւնլէրճէ. *Եւ այնպէս բազմօրեայ հանգուցեալ 'ի վաստակաբեկ աշխատութեանցն. Կաղանկ։

ԲԱԶՄՕՐԵԱՑ. Πολυήμερος. Longaevus. Երկայնակեաց. բազմամեայ. հին աւուրց. Էօմիւրլիւ, պէլխօրթար. *Բազմօրեայ լինիցիս, կամ եղիցիս 'ի վերայ երկրի։ Եւ ոչ լինիցիք բազմօրեայք 'ի վերայ երկրին. Օրին. ԻԲ. ԻԷ. Լ։ Իսկ Ծն. 21. *Բազմօրեայք լինիցիք, և աւուրք որդւոց ձերոց 'ի վերայ երկրին»։ յն. բազմասցին աւուրք ձեր, և աւուրք որդւոց ձերոց։

ԲԱԶՄՕՐԻՆԱԿ, ի, աց. ա. Πολύτροπος. Multiplex, varius. Որ ինչ լինի կամ գտանի բազում օրինակաւ. բազմայեղանակ. բազմակերպ. բազմազան, բազմապիսի, բազմապատիկ. շար չէշիդ, չէշիդ չէշիդ. ռմ. թուրլու թիւրլիւ թիւրլիւ. *Բազմօրինակք են մարդկան մեղանքն։ Ցանունս և բազմօրինակս 'ի վերայ հասուցանեն մահս։ Արուեստք պէսպէս են իմաստոյն՝ բազմօրինակի, ըստ որում օգուտ արասցէ. Փիլ։ *Հիւանդութիւնք և մահք բազմօրինակք. Խոր. Գ. 68։ *Բազմօրինակ անօրէնութիւնք։ Անօրէնութիւնք բազմօրինակք։ Արուեստս բազմօրինակս։ Տանջանարանք բազմօրինակք. Նար։ *Պատուհասք բազմօրինակք. Խոսր։

ԲԱԶՄՕՐԻՆԱԿ. մ. / ԲԱԶՄՕՐԻՆԱԿԱԲԱՐ. } Πολυτρόπως. Multis modis. Բազում օրինակաւ. զանազան յեղանակօք. շար չէշիդօվ. *Բազմօրինակ և խորհուրդ փրկութեան հրաշագործի. Յհ. ԺՄ. ոփ։ *Բազմադէմ և բազմօրինակ ձգեմ առ ևս զմարդիկ. Վրք հց. ԾԲ. Յ։ *Բազմօրինակաբար ած յարժանաւորսն իւրում լինի. Նիւս. Երգ։ *Մարգարէքն բազմօրինակաբար պատմեցին զհանգամանս ածային անօրէնութեան. Սրգ. ա. պ. Բ։ *Բազումք բազմօրինակաբար գրեցին, կամ վարեցան. Կոմրչ։ Տօնակ։

ԲԱԶՄՕՐԻՆԱԿԱՆ. ա. Իբր Բազմօրինակ. *Զօրութիւն ծոյ՝ բազմօրինականք են, և զանազանապէս. Շ. Բարձր։

ԲԱԶՄՕՐԻՆԱԿԱՊԷՍ. Տ. ԲԱԶՄՕՐԻՆԱԿԱԲԱՐ. Πολυτρόπως. *Բազմօրինակապէս կանխաւ խօսեցաւ ած ընդ հարսն մերոց. Նիւս. Երգ։ (որ յԵբր. ա. 1. գնի 'ի մեզ. բազում օրինակօք)։ *Զայս յեղանակեմ բազմօրինակապէս. Խոսրով. ԺՄ։ *Բազմօրինակապէս պատժեցան. Խոսրովիկ։

ԲԱԶՄՕՐԻՆԱԿՕՔ. մ. Նոյն ընդ վ. Πολυτρόπως. *Բազմօրինակօք ի ձեռն ըղձայութեանցն ... հայեալ ընդհարկանիմք. Նիւս. կազմ։

ԲԱԶՄՕՐՀՆԵԱԼ. ա. որ և ԲԱԶՄՕՐՀՆԵԱՆ՝ ըստ Յ'նչ. Բազմօք օրհնեալ կամ արժանի օրհնութեան։ Մաշտ. Էլեղ։

ԲԱԶՄՕՐՀՆԵԱՆ. ա. Πολυύμνητος. Ուր եղէ բազում օրհնութիւն կամ օրհներգութիւն, որպիսի է Սրբաստացութիւնն, և փառք 'ի բարձունս երգն. *Բազմութիւն զօրաց երկնաւորաց զբազմօրհնեանն զայն փառաբանութիւն աւանդէին. Դիոն. Երկն. Է։ *Սերովբէիցն բազմօրհնեանն այն և պաշտելի ածաբանութեան. Շ. Հրեշտ։ *Բազմօրհնեան կոչէ (փառք 'ի բարձունս), և հրեշտակական է այս օրհնութիւն. Ի Գէրգ խոսր։ *Հաւաքեցան ասոյին աւետիս, և ընդ բազմօրհնեանն փառաբանութիւն ընդ նմին նուագէին. Տօնակ։

Կամ Բազում օրհնաբանութեան արժանի. բազմերգելի, երկքիփառաբանեան. *Ոմանք զբազմօրհնեանն զայն և զպաշտելի ածութիւն վերագոչեն, ով Որ Որ, ով զօրութեց. Դիոն. Երկն. Է։

ԲԱԶՈՒԿ, զկի, կաց. գ. Βραχίων. Brachium. որ և արմուկ. և սրուն. պազու, սաիտ. պանհու. Մասն մարմնոյ կենդանւոյն 'ի գաստակէ ցարմուկն, և ևս և 'ի ձեռաց մինչև ցանրակս. Բռ. գօլ. *Իշխոյց զատամոյն (յուսոյն կամ 'ի գլխոյն) 'ի վերայ բազկաց իւրոց։ Զուլենիսն ագոյց 'ի բազուկս նր։ Լուծան ջիլք բազկաց նորա ձեռամբ հզօրին յակոբայ. ևն։ *Որ զանարատ բազուկս քո տարածեցեր 'ի խաչին։ Տարածեաց զբազուկս իւր և ընկալաւ զնա. Շար. (որ և Օրին. ԼԲ. 11. վասն արծուոյ ասի, զթևս իւր)։ *Զմարմնապաշտար անզանոյն զևւրն տարածեացէ բազուկս». որ է ձգել զձեռս 'ի անդան անյագաբար. Յհ. Կմ. ոփ։ *Միջնակտուր յայնպիսի ահաւոր բազկէ լեալ. Խոր. Բ. 67։ *Որպէս զուկրեւ զանոթ ինչ բազկաձգք». իբր բազկօք. Լմբ. ող։

ԲԱԶՈՒԿ. Նմանութեամբ՝ Զօրութիւն. կարողութիւն, իշխանութիւն. և Բանուոր. գուվուէթ, չէնտալ. *Այրեցուցից զձեռ բարձր բազկաւ։ Մեծութեամբ բազկի քո քարասցին։ Բարձրացեալ բազկաւ հանիցէ զդուստ յերկրէ իւրմէ. ևն։ *Եթէ բազուկ առ բազուկ իցէ քո տեառն. Յոբ. Խ. 4. յն. բազուկ քո իցէ ընդդէմ կամ դիմակալ տեառն։ *Բազուկ առ բազուկ կարկառէր. Եղիշ. Դփ. իմա ուժեղակ ձեռն ամփոփանի և թամթ առնելու։

ԲԱԶՈՒԿ. որպէս թէ բանակի. առաջնք. կողմն. գօլ. *Իբրև զբազմութիւն զօրաց ... զմեծամնխառ ... գաշտավքն բազուկ առ բազուկ իջանեն բանակօք (մարտիք). Վէցօր. Է։

ԲԱԶՈՒԿ. որպէս Κλῆμα. Palmes, ramus. Ուռ. ոստ. բարունակ. ճիւղք անկոց երկայնեալք իբրև զբազուկս. փօլ. *Ձգեն զբազուկ որթուն ընդ արտաքս սահմանս. Եզէկ. Է. 27։ *Բազուկ անկոյ. Վրդն. Ծթ. ևն։ *Դդմենւոյդ ... տերևոցն թանձրութեամբ, և հովանւոյդ 'ի ձեռն բազկացն մի ըստ միոջէ դիրն կարգաւ էր. Փիլ. յոՀն։

Կամ Ողկոյզ կախեալ յոստ արմաւոյ. օալքըմ. *Արմաւենին այն բերէ երկոտասան բազուկ յամենայն ամի. Վրք հց. ԺԹ։

ԲԱԶՈՒԿ. որպէս անուն ուտելի բանջարոյ. որ և ՏԵՐԵՒ ՃԱԿՆԴԵՂԻ. Քօզը. Քօզու. *Վասն ճակնդեղի, որ է բազուկ. Վրդն. Տհզ։ Տես և ԲԱՆՋԱՐ։

ԲԱԶՈՒՄ, բազմի, մաւ, մաց, մօք. ա. Πολύς, πολλή, πολύ. Multus, a, um. πλεῖον, ονος. πλειστός. Plus, plures, plurimus. ἱκανός. sufficiens, satis. Յոլով. շատ. յաճախ. (գիմարածանեալ ասկաւու, կմ միոյ)։ շատ. չօք, պէօյ, պիւէօր, էքթէր. սաիտ. պահտ. *Ոչ իբրև զբազմաց, այլ իբրև զմիոյ։ Հայր ազգաց բազմաց։ Ամ ապիկար անդնդոց բազմաց։ Պանդխտեցաւ աւուրս բազումս։ Բազում ժամանակք։ Ժամանակս բազում։ Վարձք քո բազում եղիցի յոյժ։ Արմատք բազում։ Բազում ասացուածովք։ Ժողովուրդք բազումք։ Բազում զօրութիւնք։ Զօրութիւնս բազումս։ Խաղաղութիւն բազում։ Բազում խաղաղութիւն։ Փառօք բազմօք. ևն։

*Արքայ ամբառնաջ զօրութ բազմի գունով իմն 'ի միասին ասացեալ. Յհ. կբ։ *Յոր վայր նեղութեանց հասանես, և խաղաղութիւն բազմի. ա. Պ. Դ. 11։ *Էր հնացեալ ծերութբ բազմաւ. Եսայ. պտմ. Դ. 38։

ԲԱԶՈՒՄ. իբր գ. (յն. լտ. ընդօ.) որպէս Բազում ինչ. բազում իրք. շատ բան, բաներ. ռմ. չօք. *Որ 'ի փոքունն հաւատարիմ է, և 'ի բազմին հաւատարիմ է։ Որ զբազումն առ, ոչ առաւելաւ. և որ սակաւն, ոչ նուազեցաւ։ Ի վերայ բազմաց կացուցից զքեզ. ևն։ *Սուղ ինչ 'ի բազմէն ընտրեցաք, և եդաք 'ի գիրս. Վրք հց։ *Զկնի որոյ և այլ բազումս կեցեալ ամաց՝ մեռաւ». այսինքն բազմութիւն ամաց, իբր ամս բազումս. Խոր. Ա. 13։

ԲԱԶՈՒՄՔ. իբր գ. Բազում մարդիկ. բազմութիւն. շաքօքք, շար մարդ. ռմ. փէքչոք, չօղու. *Բազումք յարեան 'ի վերայ իմ։ Բազումք ասէին զանձնէ իմմէ։ Բազումք ատեցին զնա։ Որ 'ի վերայ բազմաց (այսինքն բոլորից) հեղու 'ի թողութիւն մեղաց։ Մի հաց, մի մարմին եմք բազումք. ևն։

ԲԱԶՈՒՄ. մ. ա. / ԲԱԶՈՒՄ ԻՆՉ. / ԲԱԶՈՒՄՍ. } Πολύ, πολλά. Multum, nimis. Բազում անգամ. առէլ, բազում իւիք. շատ կմ յոյժ, կարի. շատ, էյ մը, խէյլ մը, խէյլէ. ռմ. չօք. էքքեր, խօյլու, էքթէր, գաթը. *Ի բազում թախանձելոյ նորա հարկաւորեալ. Խոր. Գ. 66։ *Զկնի բազում աղաչելոյ. Վրք հց. Ղ։ *Բազում խնդալ առնել». այսինքն բարեաւ մնալ առնել. Փիլ. որեղ։ *Բազում ևս տերն 'ի կենսատու աւետարանին ճշմարտապանէ. Լմբ. Հանգ։ *Բազում իմաստնագոյն քան զնիկոդեմոս երևեցաւ. Ոսկ. յհ. ա. 31։ *Բազում մեկուսի են այսորիկ յածային բնութենէն». այսինքն յոյժ. Կիւրղ. գնձ։ *Բազում ինչ չարչարեցաք. Մրկ. Ը. 12։ *Ցոյց լայնացուցանէ զբերանն, բազում ինչ գոչէ, և թքանէ զփրփուրն առաջի. Պիտոտ։ *Պարտ է նմա բազում չարչարել և խոտել. Ղկ. ԺԷ. 25։ *Բազումս և բազում անգամ տառապեալ է յաղագս տանեկին. Փիլ. Էլ։ *Բազումս մեռեալ, և մնաս կենդանի. Նար. ԾԳ։ *Բազումս պատերազմեաց ընդ նոսա. Բրս. մրկ։

ԲԱԶՄՕՔ. մ. Πολλοῖς. Multis modis. Բազում իրօք. բազում իւիք. բազմապատիկ օրինակաւ. շատ չէշիդով. *Բազմօք խորամանկեաց յետոյ՝ փախուցանել յոլովագումնից մեղաց. Ածաբ. ծն։ *Բազմօք յանդնոյն կողմանց գովելի. Ոսկ. մ. ա. 1։ *Իսկ հօրն ընդ առաջ գնալն՝ բազմօք ցուցեալ է. (այսինքն յորդնականն ապաշխարա, ևն։) Եւ զայս օրինակ ուղղութեան բազմօք ունիմք ճշմարտել. Իգն։ *Զօրավարի առուամն բազմօք աղաչեցեալ զերամարկին անտանելիս ... գալ առ նա. Աթ. ահա։

ՈՉ ԲԱԶՈՒՄ. ա. մ. Սակաւ. Փիչ. փոքր մը. ռմ. փէյլէ. *Յետ ոչ բազում աւուրց. Ղկ. ԺԵ. 12։ *Ոչ յետ բազում ինչ աւուրցս այսոցիկ. Գծ. Ա. 5։ Իսկ անդ. ԻԷ. 14. *Ոչ յետ բազում ժամուց». յն. յետ ոչ բազմի։ Որպէս և 'ի Սոփր. Ա. 12. նուիթապէս թարգմանեալ է. *Յետ բազմի ինչ զկենցաղս թողլոյ»։ *Ոչ բազում 'ի հռոմայեցւոցն կացաք բազմօք». այսինքն ոչ յերկար ժամանակ. շատ չէկ. Խոր. Գ. 62։

ԲԱԶՈՒՄ ԱՆԳԱՄ. իբր մ. Ἐπὶ πολύ. Ut plurimum, frequenter, saepe saepius. Առաւել. առէլ. բազում անգամ. իբր 'ի բազումս. յաճախ ամենայն...

թն. Գծ ձոռ. չօղա. *Զի բազում այն է, որ 'ի բարի մարդկանէ չարք լինին: Եւ բազում այն է՝ որ արդ առաւելոյ պատուոյ առնել հեք: Բազում այն է՝ ուր յաղթող գտանել հեք, և ոչ յաղթեալ. Եղիշ. Բ. Է:

ԲԱԶՈՒՄ ԱՆԳԱՄ. մ. Πολλάκις. Multoties, saepe. πλεονάκις. pluries, saepius. Ցոլով անգամ. առէպ. չափ անգամ, չափհէղ. չօք փէգ՝ ֆէրրէ, նինէ ֆէրրէ. *Բազում անգամ անկանի 'ի հուր, և երբեմն 'ի ջուր: Բազում անգամ մարանեան ընդ ին: Բազում անգամ փրկեաց զնոսա: Տեսեք բազում անգամ, և ոչ զգուշացաւ բոզք: Ի ճանապարհս բազում անգամ, 'ի աղքատութեան բազում անգամ, 'ի պահս բազում անգամ. ևն:

կամ Եւս առաւել. չատ էս. ատէլէ չօք. *Ողորմիմ ողորմիմ սիրելեաց ձերոց, և բազում անգամ ողորմիմ անձանց ձերոց. Եղիշ. Գ:

ԲԱԶՈՒՄ ՈՒՍՑԵՐ, կմ ՈՒՐԵՔ. Տես 'ի բառս ՈՒՍՑԵՔ, ՈՒՐԵՔ:

ԲԱԶՈՒՄԱԽՈՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բազում արանց կին լինելն հետզհետէ. *Կանոնք ոչ ունէին 'ի վերայ միամուսնութեան զարգանալ, այլ 'ի վերայ բազումամուսնութեան. Եփր. առէգոր:

ԲԱԶՈՒՄԺԱՄԱՆԱԿԵԱՑ. ա. Իբր Բազմաժամանակեայ. Πολυχρόνιος. Longaevus. *Բազումժամանակեայք լիցեն՝ որ խոսեցին. Յոբ. ԼԲ. 7. յօրէնայօ քնէ:

կամ մ. Πολυχρονίως. Longinquo tempore. Ընդ բազում ժամանակս. Երկան աբէն. *Որ յագամայ հետէ բազումժամանակեայ արդելեալ կային. Կոչ. Ք:

ԲԱԶՈՒՄՈՂՈՐՄ. ա. Πολυέλεος. Multum misericors. Որոյ ողորմութիւն է բազում կամ անչափ. ամենողորմ. անուն մեծահեան էյ. *Երկայնամիտ և բազումողորմ: Բազումողորմ առ ամենեսեան. Եւ: Սղ. ևն: *Բարերար և բազումողորմ ես: Ած բազումողորմ. ժմ: Շար: *Բազումողորմն քո. փարզ:

ԲԱԶՈՒՄՈՒՍՄՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱԶՄՈՒՍՄՆՈՒԹԻՒՆ. *Բևականութիւն է Ներքինական հանճարոյ խորասուն՝ բազմամուսնութի սիրեցեալ: Բազմուսումն նութիւն՝ ազատին առաքինութէ է: Բազմամուսնութիւն՝ յեսան իմն է մտաց և անձի: Բազմամուսնութիւն և բազում անփորձութիւն վարեցեալ. Փիլ. Լին:

ԲԱԶՊԱՆ, ի, աց. գ. Ἐπιμανίκιον. ('ի μανιάκις, մանեակ.) Manipulus. Գահաւորական բազկաց՝ ամփոփիչ թեզանեաց. որպէս պ. պոռոզաղէնք, գօլլագ. Սպաս եկեղեցական արուցեալ 'ի բազուկս, որ երբեմն եպիսկոպոսաց էր սեպհական, այլ զինի հասարակ եղև և քահանայից, եւ և սարկաւագաց. բօղչօղբը, քեանարբը. *Իսկ եպիսկոպոսական (կամ եպիսկոպոսական) զոր կոչեմք բազպանս՝ աստուածատուր, զի զօրեացէ զձեռան, և աստուածաստուածատուութեն արասցէ. Լմբ. պրգ: *Զայս ձեռնուրարս և բազպանս քահանայական՝ համարել 'ի պատասխանութե աստուածութեան քոց. Մաշ:

ԲԱԶՐԻՔ. գ. Նեցուկք (որպէս բազուկք), կամ յենարանք (բազմելոյն). և անգակք կամ ձողք՝ որք գնին յերկոսին կողմանս գահոյից, որպէս և սանդղոց, որք յենուն եղոցն առաւելանելոյ. *Սանդուղք (յակոբայ՝) խաչն... և բազրիքն՝ աստուածութե և Թագաւորութեան քրի. Տաղ:

ԲԱԹԹԿԵՆԻ. գ. Անուն բուսոյ երկք,

որ յեշի 'ի գիրս Վառափաց. յծէ. *Բալթթըկենւոյ հերն, և գերպախոր տակն ››:

ԲԱԹՐՈՆ. Տ. ԲԱԴՐՈՆ. *Զոր օրինակ եթէ դք վասն բաթրոնի՝ որ 'ի տան իցէ, կամ վասն սանդղոց՝ պայծառանալ համարեցի, և ոչ վասն զի մարդն է՝ յօրանալ. Ոսկ. մտթ: (Ըստ յն. Ճամբրօն, Βάθρον, է սանդուղք, և խարիսխ, և բազմոց:)

ԲԱԺ, ի,ից. գ. (յորմէ Անբաժ, Բաժին, և Բաժանել ևն. լծ. և Բաշ. ումն. փայ. և լտ. ֆարս, ֆօրցիօ.) Մասն, բաժին. *Բաժ, մասն. Հին բռ: Առաւել վարի որպէս Բաժին արքունի, այսինքն մաքս վաճառելի իրաց. պ. պաժ, կմ պայ. Թ. պաճ. *Թողցուք զամենայն հրէայս 'ի հարկաց, և զբաժ զաղեցն (կամ զաղտիցն) և զպսակաց. Ա. Մ. Ժ. 29. յն. զգլին աղեցն. *Վասն մաքս և սակից, և բաժից և հարկաց. Եղիշ. Բ: *Գուցէ ընդ որդւոյն տալոյ՝ զնա բաժ առնուցու. Եղն. Նիկ. իբր փոխարէն վճարք:

ԲԱԺ. Ἐπιμερής, ἐπιμόριος. Superparticularis, superpartiens. Ըստ թուաբանից և երկրաչափից՝ է մասն քանակի, որ ունի և զորոշեալ մասն աւելի. *Տամնեկաւ, որ զամենայն բանից թուականաց (զզանազանութիւս) բազմապատիկ եղելոց, և մասանց և բաժից՝ յինքեան ունի. Փիլ. Ժ. բան:

ԲԱԺ. Μοῖρος. Sors, fatum. Ըստ աստղագիտաց կամ քաղդեայց՝ բաժին և վիճակ ճակատագրական. *Ոչ ունիք մահկանացուացս յաղթել ճակատագրի... որպէս բաժանեցին... և ոչ կարացի զերծանել 'ի բաժէն. Ոսկիփոր:

ԲԱԺ. ա. Բաժանորդ. բաշորդ. հաղորդ. կցորդ. *Եւ թէ՝ մեղաց մի լինիր բաժ, ախտից տուամբ ձգելով 'ի քարշ. Շ. այէուճ:

ԲԱԺԱԿ, ի, աւ, աց, ք. գ. Ποτήριον. Poculum, calix. Ըմպանակ. սկահ. սկիհ. ճաշակ. աման ըմպելոյ՝ փոքրիկ, որով առնու ոք զբաժին գինւոյ, եւ և ջրոյ. գաւաթ. գադէհ, ֆէտահ, պադէ. *Բաժակ՝ աման գինւոյ բաժնիչ ասի. Վրդն. սղ: *Բաժակ մի ջուր ցուրտ. Մտթ. Ժ. 42: *Ի հացէ նորա ուտէր, և 'ի բաժակէ նորա ըմպէր. Բ. Թգ. ԺԲ. 3: *Բաժակին փարատ ունի 'ի ձեռին իմում: Առնուլ զխարդողն, և ճմլել 'ի բաժակն փարաւոնի. Ծն. Խ. 41: *Բաժակ քո որպէս անապակ արբեցոյց զիս. Սղ. ԻԲ. 5:

ԲԱԺԱԿ. Ըմպանակն հանդերձ ըմպելեաւն, կմ պարզապէս գինին որ 'ի նմա. *Ցանոուն անօթոյն՝ և զգինին առոր եմք կոչել բաժակ. Վրդն. սղ: *Առեալ բաժակ՝ գոհացաւ. Մտթ. ԻԶ. 27: *Այս բաժակ է նոր ուխտ՝ իմով արեամբ վասն ձեր հեղլոյ. Ղկ. ԻԲ. 20:

Նմանութեամբ է նշանակ չարչարանաց, վշտաց, պարկութե, որպէս և փրկութե, ուրախութե, սիրոյ, ևն. *Կարէք ըմպել զբաժակն՝ զոր ես ըմպելոցն եմ: Հայր իմ, եթէ հնար է, անցցէ բաժակս այս յինէն: Բաժակ փրկութեան ընկալայց: Բաժակ զասմանն այ. ևն: *Որք զբաժակ մահու ընդ քեզ արբին: Զփրկականն ըմպեալ զբաժակ: Բաժակ հոգևորական՝ լցեալ ածային ուրախութեամբ: Անմահարար բաժակ հեղեալ յերկնից աջ հոգի. ևն. Շար:

Անուանի են հոլովքս. *Խնդրեր անդամ նել զնովաւ բաժակոյն. Եփր. համաբ: *Մասնաւորք բաժակոյն կենաց: Զգինին մատուցանէր բաժակովն. ԾԾ:

ԲԱԺԱԿ՝ որպէս յն. Νᾶμα. Latex. որ է խնամուտ հոսանք. ըմպելի. և երբեմն Բաժանորդական. *Բերանոյս մերոյ՝ բանիցն բաժակին արտաքս հոսելով, վեհագոյն քան զամենայն տեսակ բաժակաց. Պղատ. փեմ:

ԲԱԺԱԿԱԿԱԼ, ի, աց. ա. գ. Ըմպող զբաժակ կամ կրող, թէ մատուցանող, և եթէ ափսեայն՝ յորոյ վերայ եդեալ իցեն բաժակք. *Չեղան առաջի նոցա աղ կանեղք, և ոչ ամկան բաժակակալք յուրախութե. Եղիշ. Է:

ԲԱԺԱԿԵԱՆ. ա. Որ ինչ ունի կամ առնէ յինքեան զչափ միոյ բաժակի. մէկ գատթն չօֆ. *Մինն (յաղնիւ ամանոց) առնէր բաժակս վեց... և միւսն առնէր բաժակս չորս. և այլքն՝ բաժակեանք. Պղմ. աղէգս:

ԲԱԺԱԿԵՄ, եցի. ն. Ποτίζω. Potum praebeo, rigo, irrigo. որպէս թէ Բաժակաւ արբուցանել. իմա Ոռոգանել ընդ տունկս՝ փոս բանալով 'ի ձև բաժակի առ արմին. ֆու բանալով ջրել. օճագ ալըղ՝ ասլամագ. *Թողուլ ինչ երկրագործին գործն՝ խնամոց գործ, իբրու թէ բաժակել զնա, շուրջ խնամել, կոկղել, բրել, փոս հատանել, ջուրս ոռոգանել. Փիլ. Լին. Ա. 14: *Կամ նուրբ երկրի հերձածով զնաց ջրոյ անցի գործեն անարգել. կամ շուրջ զծառումն բաժակելով, զի մնալով 'ի նմա ջրոյն, զայն՝ որ հազիւն ոռոգանէին, ըն ռուսցեն. Փիլ. յոֆ: *Տածանէ (որթն զերկրագործն) 'ի բրելն և 'ի բաժակելն, զաւելորդ ուղէշս յապաւել, ջուրս արբուցանել: Տանել զյանձանձանս աճեցմանն՝ միայն շուրջ զինքեամբ բոլորակաբար բաժակելովն, և այնպէս անկարօտ 'ի վտակաց ոռոգմանէ գարմանեալ մնանի. Պիփ: *Ոռոգանել ջուրս վարդապետութեամբ, շուրջ բրել և կակղացուցանել... և կարծութե երկաթոյն բաժակեալ, որ է բանին սրբոյ. Սարկ. ՀՀ:

ԲԱԺԱԿԻԿ. գ. Ποτηρίδιον. Pocillum. Բաժակ փոքր կամ աղքատին. և Սակաւ գինի. գաւթիկ. գափէհձիք, ֆէտահձիք. *Զխուր բաժակիկն նմա մատուցանիցէ, ասելով՝ թէ ուրախացիր. Մանդ. Է:

ԲԱԺԱԿԻՑ. ա. Որպէս Բաժանակից, որ և ԲԱԴՈՐԴ. ԲԱԺԱՆՈՐԴ. *Լինել բաժակից և կցորդ իշխանութեան աթոռոյն. Մխ. առակ:

ԲԱԺԱՄԻՏ. ա. որ և ԲԱԳԱՄԻՏ. Երկմիտ. փոփոխամիտ. Երկու մտքի վրայ, բէրքէհասար. *Խուժամբուժ և բաժամիտ ժողովն բժշկեալ լինէին 'ի հարուածոյ օձին. Թէոդ որ. խչ: *Բևեռեմ զբաժամիտ տարամերժեալս 'ի սէր քո և յերկինս. ԲԵՆԻ:

ԲԱԺԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Երկմտութե. վարանումն կամ անհաստատութե 'ի խորհուրդս. *Պատիր պատրանս՝ կաղակարծելի բաժամտութե անմայացեալ ('ի գրաբանէն). Թէոդոր. խչ:

ԲԱԺԱՆ, ի, ից. ա. գ. Բաժանեալ. և Բաժին. *Մեք 'ի մեր շատ իրացս եմք բաժան՝ ողորմ ու լալի. Ոսկիփոր: *Փոփոխէ զերեսս իւր՝ ամենայն գունոց, և լուանայ զճաշակ իւր ամենայն բաժանից. Եփր. համաբ:

ԲԱԺԱՆԱԲԱՐ. մ. Μεριστῶς. Dividendo, ex parte, separatim. Բաժանմամբ. մասն մասն. մասնաբար. և Անջատմամբ. ուրոյն ուրոյն. բաժնըլըպ, բաժին բաժին. զատ զատ. *Ոչ բաժանաբար կամ հատմամբ ծնաւ ած (զծնօղածինն բանն). Կիւրղ. գնձ:

*Ի քեզ ընկալար (զանէրն բոլորից), ոչ 'ի մասանէ, այլ 'ի լրումնէ. ոչ համանմանս, այլ հաստատութեամբ. ոչ բաժանաբար, այլ ամբողջապէս. Նար. կուս։ *Զապրեցութիւն աննմանեցուցեալ, զնոյն բաղկացաբար, և բաժանաբար առեալ գոյ. Անյ. պորփ. *Սոցա ապաքէն և աղօթքն՝ բաժանաբար ըստ իւրաքանչիւրոցն վայել է լինել. Յհ. իմ. ատ։

ԲԱԺԱՆԱԾ. ա. Իբր Բաժանեալ, որոշեալ, զանազանեալ. *Մարմնոյս տիպ՝ ամենեցուն մի է, և նկարագիրն՝ բաժանած բնաւուցս. Լմբ. ծղ։

ԲԱԺԱՆԱԿ. Այսինքն Բաժակ։ Մխ. երեմ. եթէ չիցէ սխալ գրչի։

ԲԱԺԱՆԱԿԱԼ ԼԻՆԻՄ. Κληρονομέω. Hereditatem adeo. Ժառանգ լինել. ժառանգել. Ջերաախօր օլմագ. *Իբրև մեռաւ այրն կինն այն, նա լինէր գրոյն և գանձիցն բաժանակալ. Կաղ. ղ։

ԲԱԺԱՆԱԿԱՄ. ա. Կամեցող կամ սիրող զբաժանումն. հերձուածող. անմիաբան. *Խռովարկուք, բաժանականք. Մծբ. ժբ։

ԲԱԺԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Μεριστός. Dividuus, divisus. Բաժանելի կամ բաժանեալ. անջատական. տրոհական. մասնական. *Որպէս, ած էր ինքն և մարդ համանգամայն, ո՛չ ոմն ած, և ոմն մարդ՝ բաժանական. Երզն. ոփ. երկն։ *(Հրեշտակաց է) ո՛չ բաժանականօք, և կամ 'ի բաժանականաց ժողովել զածայինն գիտութիւն։ Միատեսակ, ոչ բաժանական. են. Դիոն. ածոյ. և եկեղ։

Կամ Διαιρετικός. Divisivus. Բաժանողական. որոշիչ. ըշփօղ. այըրը էտիճի. *Բաժանական է միշտ իւրաքանչիւրն։ Բաժանական զանազանութիւնք. Պորփ։ *Բաժանական կենդանոյն՝ բանականն և անբանն։ Բաղկացականքն հանրականագոյնք են, իսկ բաժանականքն՝ մասնականագոյնք. Անյ. պորփ։ *Բաժանականն (հնարք)՝ համեմատիլ բնաւորեցաւ հրոյ. Սահմ. ե։

ԲԱԺԱՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Μεριστής, συμμεριστής. Particeps, divisor. ἰσόμοιρος. Equalem partem habens. Կցորդ բաժնի, կամ բաժանեալ իրի. մասնակից, հաղորդ, հասարակորդ. ընկեր. հիսսէտար, իւ հագ, օրթագ. *Որ բաժանակից լինի գողոց, ատեայ զանձն. Առակ. ի. 24։ *Բաժանակիցս իւրեանց զանանկս և զորբս և զծերս՝ առարին իւրեանց առնէին. Բ. Մ. է. 30։ *Արժանի իսկ են բաժանակից նմա լինելոյ. Իմ. ա. 16։ *Բաժանակից արար արքայութեան իւրում. Եղիշ. հայոց ձեր։ *Իբրև վաղիւն գայ, չար բաժանակիցն (կամ բաժնակիցն) մեր եկեալ մաղթէ՝ զայսօրն ինքեան, և զվաղիւն տեառն. Բրս. ձրփ։ *Մեղսաւորութիւն՝ օտար աշխատութեանց բաժանակից... Բաժանակից նորա չարհիցն լինի։ Բաժանակից եւս արար զքեզ իւրոյ ակրպհականացն. Ոսկ. տարաշխ. և ծրբ։ *Դնէ զինչսն ընդ այլ ստացուածսն, և լինի բաժանակից եղբարցն. Մխ. տփ։ *Զած ընկեր և բաժանակից ունելով ստացուածոցն. Վրդն. ծնդ։ *Բաժանակից եղեաք մեք քեզ 'ի սպրդանէ 'ի ձեռն կոչմանն։ *Բաժանակից լինել ընդ հոգւոյն սրբոյ. Եփր. եբր։

ԲԱԺԱՆԱՄԵՐ. սերի, րաց. ա. Սիրող զբաժանումն՝ ըստ մասանց չարին նեստորի. և նեստորականք կարծեցեալ. *Որք 'ի միաւորութեանն են յօժարեալք... իսկ բաժանամերքն, են. Շ. Եղբ։ *Զի զբաժանամերսն յանդիմանեսցէ։ Զգուշացեալք 'ի բաժանամերացն յաւակնութենէ. Սարկ. հանգ։ *Բաժանասէր ազգ. կոմրզ։ *Մինթէ ածութիւն որդւոյ առանց մարդկութեան նորա ... ըստ բաժանասիրացն չար մտածմանց. Տծնալ։

ԲԱԺԱՆԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Μεριστής. Divisor, partitor. Որ առնէ բաժինս ժառանգաց. Ջերաող էօծնօղ. Մէսսա պէօլիւճի, գասըմ. *Ո՞ կացոյց զիս դատաւոր կամ բաժանարար 'ի վերայ ձեր. Ղկ. ժբ. 14։

Կմ Բաժանիչ, որոշիչ յերկրաց. *Հուրն բաժանարար. Ճ. Ա։ *Զոր տէրն եկն արկանել յերկիր զբաժանարարն՝ որոշել զհաւատացեալս յանհաւատից. Վրդն. ող։

ԲԱԺԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Բաժանեալ, և ունող զբաժին իւրաքանչիւր առանձին. *Ցասմն խոտորեալ և արշաւեալ՝ երկուց թագաւորացն բաժանաւորաց. Բուզ. ղ. 5։

ԲԱԺԱՆԵՄ, եցի. ն. } գրի և ԲԱՐԺԱ-
ԲԱԺԱՆԻՄ, եցայ. հ. } ՆԵԼ. Μερίζω, διαμερίζω, ἀπονέμω, ἀποδιαστέλλω, διαιρέω. Partio, dispertio, distribuo, divido. Բաժին բաժին կամ մասն մասն առնել զմի ինչ բոլոր, և բաշխել, վիճակել. Տուռ ճիւզիւ ընէլ՝ փայ. ճիւզիւ. փայ էթմէք, պէօլմէք, թէգսիմ՝ պախշ էթմէք. ասմս. պայ. *Բաժանեցից զաւարն։ Տուր ինձ բաժին. և նա բաժանեաց նոցա ըզկեանսն։ Ասա՛ ցեղբայր իմ բաժանել ընդ իս զժառանգութիւնն։ Բաժանեցէք զերկիրն եօթն բաժին։ Դու բաժանեսցես ժողովրդեանդ այդմիկ զերկիրն։ Վիճակաւ բաժանեսցեն զժառանգութիւն նոցա։ Բաժանեսցեն զերկիրս զայս 'ի ժառանգութիւն ինն ցեղիցն։ Բաժանեաց նոցա Ճանապարհս։ Բաժանէ իւրաքանչիւր՝ որպէս և կամի։ Ոչ բաժանեաց նոցա. են։ Կամ *Բաժանեցան զհանդերձս իմ 'ի մէջ իւրեանց. Սղ. իա. 19։ Մրկ. իե. 35. են։ *Բաժանեցայց զսիւքեմ. Սղ. ծէ. 8։ ճէ. 8։ *Բաժանեցան առար 'ի թշնամեաց ընդ եղբարս իւրեանց. Յես. իբ. 8։ *Բաժանեաց տուն առ տուն, և գեօղ առ գեօղ, և ագարակ առ ագարակ. Լաստ. ը։

Կամ Բաշխելով սփռել, ծաւալել, ցրուել. *Զայս ամենայն աշխոյժ մի և նոյն հոգի, և բաժանէ իւրաքանչիւր՝ որպէս և կամի։ Երկեցան նոցա բաժանեալ լեզուք իբրև 'ի հրոյ։ Բաժանեցից զնոսա 'ի մէջ յակոբայ, և ցրուեցից զնոսա 'ի մէջ իսրայէլի։ Տէր կորոյ զնոսա, և բաժանեաց։ Բաժանեցան նոքա 'ի սրտմտութենէ երեսաց նորա. են։ *Որ բաժանէ զբաղցրութիւն իմաստիցն 'ի քիմս մտաց նոցա. Վրք հց. ե։

ԲԱԺԱՆԵԼ. Διαιρέω, διαμερίζω, ἀφορίζω. Divido, separo. Տրոհել, զատուցանել, անջատել. մեկնել յերկրաց. որոշել. քակել. (և ըստ այսմ առաւել կրաւորաբար վարի 'ի սբ գիրս). Տօճնէլ, ըփէլ. այըրմագ, պէօլմէք. կր. ըփօլմագ. այըրըլմագ. *Կարեաց և բաժանեաց 'ի միմեանց. Փիլ. ծ. քռ։ *Զհայեցուածսն յերկուս բաժանել. Խոր. գ. 55։ *Զմիաւորեալսն ինքն ըստ ինքեան բաժանէր Ջուր յերկաքանչիւր կողմանս։ Յերկրաց բաժանեալ սահմանաւ (զծնմարտութիւնն և զստութիւն). Գիփ։ *Առ զզօրն, և բաժանեաց յերիս առաջս։ Եւ առնէր բաժանել 'ի չորս առաջս։ Բաժանեցաւ ջուրն յայսկոյս և յայնկոյս։ Բաժանեցի խորայէլ ընդ երկուս։ Բաժանեցի հայր յորդւոյ, և որդի 'ի հօրէ։ Ամենայն թագաւորութիւն բաժանեալ յանձն՝ աւերի. են։ *Բաժանի 'ի մարմնոյն, և ոչ բաժանի յոգւոյն. Նեղոս։ *Զի մի՛ ազէտ մարդկան երկմտեալ բաժանեսցին 'ի մէր հաստատուն օրինացս. Եղիշ. է։ *Եթէ հաւատասջիք, և ոչ բաժանեսջիք՝ 'ի միոյ ձերոյ. այսինքն երկմտեսջիք. Մծբ. ա։ *Երկմտեալ բաժանեցաւ, կամ բաժանէր. Եփր. եւ։

ԲԱԺԱՆԵԼ. որպէս Զանազանել. *Զայսութիւն բաժանեն քառակին. Պորփ։ *Ամենայն զգոյացութիւն և բաժանէ 'ի մարմին և յանմարմին, և զմարմինն 'ի ներբնական և յանբնական. Սահմ. ե։ *Ցերկս անձին բաժանել, ածութիւն միաւորեալ. Շար։ *Ըստ ձերոյն կամաց պարտիցիմ զանձն ինչ բաժանել, և ըստ ձերոց հաճոյից վաճառել զարգարութիւն. Սեբեր. է։

ԲԱԺԱՆՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. որ և ԲԱԺԱՆԱԿԱՆ ասի. Διαιρετικός. Divisivus. Որոյ է բաժանել, տրոհել. որ կըրնայ բաժնել. *Առաւածունքն նշանակեն ('ի հրեշտակս) զբաժանողական ծանօթումն աստուածեղէն հոգևորականին կերպակրոյ. Շ. հրեշտ։ *Գաղմիթեւս եղիտ զբաժանողական հնարս (հոմանունից յայլանունից). քանզի բաժանողական հնարն համեմատի հրոյ. Սահմ. ե։

ԲԱԺԱՆՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. } τὸ
ԲԱԺԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. } Διαιρετικόν. Facultas dividendi. Կարողութիւն բաժանելոյ. բաժանօղն գուլ. *Զառամունսն ('ի հրեշտակս՝ իմն) զբաժանողականութիւն զառուեցելոյն կերպակրողականին կատարման. Դիոն. երկն։ *Ըստ անհատանելի բաժանողութեան. Երզն. քեր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴ, ի, աց. ա. որ և ԲԱԺԱՆԱԿԻՑ. Συγκοινωνός, μέτοχος, συμμέτοχος. Particeps, consors. Հաղորդ. կցորդ. մասնակից. հիսսէտար, շէրիք. *Բաժանորդ եղեր արմատոյն, և պարարտութեան ձիթենւոյն։ Մի այսուհետև լինիք բաժանորդք նոցա։ Երկնաւոր կոչմանն բաժանորդք։ Բաժանորդք եղեաք քրիստոսի։ Որով ամենեքին բաժանորդք եղեն. են։

ԲԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ. *Բաժանութիւն լեալ պատճառաւ. Թղթ. հաղբ. առ գր. փղ։

ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ, նման, մանց. գ. Μερισμός. Partitio. Որոշումն բաժնի. բաժին. վիճակ. բաշխումն. պէօլիւշ, պէօլիւթ, թէգսիմ, թէգսիմլիգ, փայ. *Բաժանեաց անդ զերկիրն խորայէլի՝ ըստ բաժանմանց իւրեանց. Յես. ժէ. 10։ *Եւ կացուցին զղեւտացիսն ըստ վիճակի բաժանմանն իւրեանց. Բ. Եզր. զ. 18։ *Զերկրորդն՝ ամենիմաստին (այս) մատուցանէ՝ պատշաճելի բաժանումն (է կայենի). Փիլ. լին. ա. 64։ *Անզատաւանաց բաժանմանն. Սրգ. ոգ. է։

ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ. Διαίρεσις. Divisio. Տրոհումն, անջատումն, զատումն, քակումն, ցրումն. ըփէլը. ըփօլուշ. այըրըլըգ, էֆթիրագ. *Որ զհակառակեալսն յաշխարհիկսն՝ բաժանմամբ լեզուացն քակեաց. Շար։ *Բաժանմանմբ յերկուս թագաւորութիւնս։ Խախտեալ և քայքայեալ՝ մատնեցաւ 'ի բաժանումն մեծ իշխանութիւն թագաւորութեան. Փարպ։ *Թէ զբաժանմանն իմ խարոյց քակեսցես։ Արիստոն բաժանմանն. Նար. յ. և ծբ։ *Կարծիք ծավալուն բաժանումն հզօր հրամանաւ բաժանողին առնէ այս. *Բաժանումն յաշխարհ հէս. Մաղ։

ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ. Διαφωνία. Dissensio, discordia. Երկպառակութիւն. անմիաբանութիւն. փարաճլընըղըգ. իխթիլաֆ, գէլէլէ, գեբգա. *Եղարև առեր 'ի մէջ պաշտամանց անմիաբանութիւն և բաժանումն. Լաստ. իդ։ *Հերձուածք և բաժանմունք մտին յեկե.

վճռի․ Սարգ․ յկ․ Է։

ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ․ Διορισμός. Distinctio. Զանազանութիւն, տարբերութիւն․ խտիր․ որոշումն կամ բաժանումն մասանց և ի-մասնաւորականն․ Փորփ․ և Բագուին․ *Անձինք բաժանմանց՝ համագոյ միութեամբ․ Շար․ *Բաժանմունք անուանց (ասացուածութեան 'ի մարդկան կամ երիցութեան) յետոյ մտին 'ի ներքս․ Սարգ․ ա․ պ․ ծա․ *Եւ որ ոչ ինչ էր բաժանմանն ասացեալ 'ի բանս նոցա (անտարակուսելւոյ)․ Իգն․ *Բաժանումն զգինն 'ի բաղադրեալս արարածոց և յանբաւութեան․ Ի ձեռն բաժանմանն ստորագրապար զմասունս նորա խմանամք․ Բաժանումն է առաջին հատուածն ենթակայի (այսինքն առաջնիկայ) իրողութեան․ որպէս, յորժամ ասեմք, եթէ կենդանեացն ոմանք բանաւորք են, և ոմանք անբանք․ Սահմ․ Է․ ծէ։

ԲԱԺԱՊԵՏ, ի, աց․ Գ․ Վերակացու բաժնից․ մաքսապետ․ պաշտօնէր, պանծիկէր։ Յռ որդի։

ԲԱԺԱԿԵՄ, եցի․ Ն․ Առնուլ կամ տալ զբաժ, զմասն․ *Այլ տուիր ըղձայն մարգարտութիւն, բաժանել հոգւոյս մաքրագործութեան․ ապաշխարել բանիւ նորին, ած՝ քաւեալ զմեղս իմ անձին․ Յռ որդի։

ԲԱԺԻՆ, ժնի, կամ նոյ, նիւ, կմ աւ, եւ կամ ոց կամ նեաց, նիւք կամ նեօք․ Գ․ Μερίς, μερισμός. Pars, portio, partitio. Մասն բաղկի բաշխելոյ՝ միջնակեալ իւրաքանչիւր առաւելոց․ միջնակ․ որ և գրի ԲԱՐԺԻՆ․ հիսսէ, փայ, փըոմէթ, նասիպ, պէհրէ․ (լծ․ և լտ․ բօրցիօ, բարս․ թ․ բայ, բարչէ, բարչէ․) *Մասն արանցն՝ որ եկին ընդ իս․ նոքա առցեն զբաժին իւրեանց։ Բաժին և ժառանգութիւն 'ի տան հօր մերոյ։ Բաժին քո ընդ նոսա մի լիցի, զի ես եմ բաժին քո և ժառանգութիւն։ Բաժին իմ ես դու․ ակք։ Եւ այս են բաժինք, զոր բաժանեաց մովսէս որդւոցն իսրայէլի։ Գտանել անդ բաժին 'ի մէջ ժողովրդեանն։ Սոցա եղ բաժին միջնակաւ։ Այս միջնակ բաժանեաց գաղութականաց՝ որդւոցն կորխայ։ Մասն բաժնի։ Մասն 'ի բաժնի։ Բաժինք շնորհաց կամ պաշտամանց։ Զինչ բաժին կայ հաւատացելոյն ընդ անհաւատին։ Այս եղև բաժին իմ յամենայն վաստակոց իմոց․ Ժ։ 'Ի բաժնայն պարապեց։ Ի կուրապաղատին բաժնէ․ Խոր։ Լաստ։ *Ցիբեղէ բաժանեալ կտոր․ կանոն։ *Բնակէր 'ի պարապեց բաժնի անդ․ վասն զի գետն աղասա զատանէր բաժնիցն երկոցունց ընդ մէջ հատանէր․ Յհ․ կթ։ *Սահմանաց և բաժնից պայմանս (յն․ զերկրաչափութիւն) ուսուցանել․ Եւս․ քր․ ա։ *Անեն․․ եօթն մոլորակացն իշխանութիւն (այսինքն տէրութիւն) չքնել, և ոչ 'ի բաժնի կալ․ Շիր։ *Զմարգն խառնէր 'ի բաժին (այսինքն համզորդ առնէր) հեշտութեան անուանս գնելոյն․ Սեբեր․ Է։

Մերթ՝ Բաժանումն․ արոշումն․ 'ի բաց որոշումն․ զատումն․ կամ երկպառակութիւն․ և պէսպիսութիւն․ զանազանութիւն․ ալըէք, ֆարգ, խիլէֆ․ *Համայն եթէ խաղաղութիւն եկի առնել յերկիր․ ասեմ ձեզ․ ոչ՝ բաժանմամբ․ Ղկ․ ժբ․ 51։ *Որք յանքամատելի բնութիւն (ոչ) բաժինս արկանեն․ Մամբր։ *Նոքին իսկ բաժինս յաւ զատեալ ոչ արկանէ․ Սարգ․ յկ․ ղ։ *Ո՛չ գոյ մասունս միայն է նոցա բաժին երկ-րութեան․ Թեկղեան բաժին պաշտօնայ էին, որոց միաբանութեան հաւատոյն հասարակ սեղան եր․ Եւս․ Է․ 25։

ԲԱԺԻՆ․ որպէս Κλῖμα. Իգլիմ․ Կղիմայ․ *Որ կողմն յերկրորդ կղիմն, որ է երկրորդ բաժին երկրի․ Վրդն․ ծն։

ԲԱԺՆԱԿԻՑ․ Տե՛ս ԲԱԺԱՆԱԿԻՑ։

ԲԱԼ․ ա․ Ըստ Բժշկարանի․ և ըստ հայոց վրացւոց՝ է կեռաս՝ անոյշ և թթուաշ պտուղ․ Κεράσιον. Cerasum. իտ․ Ciriegia. պ․ պալու, ալու պալու․ թ․ ֆիրաղ։ Իսկ ըստ այլոց գաւառաց հայոց է այլ տեսակ այն պտղոյ, որ ասի․ Վիշնէ, կամ Քիշնէ․ ռուս․ ըստ լտ․ թթու կամ կծու կեռաս․ Cerasum acidum, vel austerum, amarylla. իտ․ Visciola, marasche.

ԲԱԼ․ ի, իւ․ Գ․ Ὀμίχλη. Nebula, caligo. Մէգ․ մառախուղ․ մաայլ․ ֆաա, փուման, փէյձառ․ *Ի բալէն ոչ կարէաք տեսանել զմօտակայսն․ Պրմ․ ողէփ։ *Թանձրացեալ մթացի բալ և մառախուղ՝ խաւար 'ի վերայ լերանց և դաշտաց քոց։ Եւ եղև բալ և մութ թանձրամած խաւարին 'ի վերայ երեսաց ամենայն երկրին․ Արծր․ Է․ 3։ *Բալ ունէր զերեսս գաշտին․ Ասող․ Է․ 3։ *Զգարնանաբեր ժամանակին բալեցն ցուցանեն զօրինակ, որ 'ի ծայր լերանցն նստեալ՝ արգելուն զճառագայթս արեգականն․ Լաստ․ Ժ։ *Այն զեռասփն՝ որ յիւրմէ բալ և ծուխ վերնայ․ Վրդ։

ԲԱԼ․ ա․ մ․ Մթին, մթագոյն․ փուման․ լու, գորանու․ *Զաչաց լոյսն պակասեցնէ, և բալ տայ տեսանել աչաց … խոտ մի կայ, որ այծն ուտէ, բալ գոյն․ և կուրացնէ զաչքն․ Վրդ։ Ուր կայ և իբր ածկ․ *Բալեցնող է աչացն ․․․ այսինքն մթացուցիչ․ բլչացուցիչ։

ԲԱԼԱԽ․ Իբր Գ․ է Անուն անպիտան խոտոյ կամ սերմոյ առ հայս որպէս զկնիւն՝ որ 'ի բալ վայրս, այսինքն 'ի ճահիճս (լտ․ բալուտ։) Այլ ըստ քաղդ․ որպէս ա․ է Մնոտի, անպիտան, ունայն․ *Ոչ էր նա (յհ․ մկրտ․) եղէգն բալախ․ Եփր․ համառ։ *Փոխանակ այնր զի ասէ, սակաւ հացիւ, հեբրայեցի բալախ հացիւ ասէ։ Անձինք մեր ձանձրացեալ են 'ի հաց սակաւ, այսինքն բալախ հացիւ, որպէս և գրեալ է 'ի հեբրայեցի․ Եփր․ Էլ․ Ն օրին։

ԲԱԼԱՁԵՒ, կամ ԲԱՂԱՁԵՒ․ ա․ Ὀμιχλώδης. Nebulosus, caliginosus. Բալի նման․ միգամածեալ․ ֆաա կիբի․ *Ի թանցեալ երկրէ՝ յորժամ 'ի վերայ ծագիցէ արեգակն, գոլորշիք ինն բալաձեւք ․․․ 'ի գուպս կորզեալ ձգին․ Նիւս․ կազմ։

ԲԱԼԱՁԻԳ․ ա․ Որ ձգէ զբալ․ միգաբեր․ *Անձրևայայգք, և թօնընկէցք, բալաձիգք և ձիւնաբերք․ Վեցօր․ Է։

ԲԱԼԱՍԱՆ, ի, աց․ Գ․ որ և ԲԱՂՍԱՄՈՆ, և ԲԱԼՍԱՄ ասի․ Βάλσαμον. Balsamum. Անուն ծառոյ և ծաղկի նորա, և անուշահոտ իւղոյն․ պալսամ, պէլիսան, պալասան․ *Ցերջանիկն արարիս ․․․ իւղք անոյշք, և ծաղիկք ․․․ (յորս է և) բալասան․ Խոր․ Ե։ Մաշտ։ որ և 'ի Բժշկարանս, *Մեռոնի ծառ ,, ասի։

ԲԱԼԱՏԵՍԻԼ․ Տ․ ԲԱԼԱՁԵՒ․ Ἀιθαλώδης. Fuliginosus, fumens, obscurus. *Բալատեսիլ գոլորշիք զօրէն խիտ ամպոյ զմիտս հոգւոյն ճառագայթեան 'ի բաց հալածեն․ Բրս․ պհ։

ԲԱԼԻՍՏՐ․ Տե՛ս ԲԱՂԻՍՏՐ։

ԲԱԼՂԻՆՋ, զնջի․ } Գ․ Աղգ վայրենի մեղուաց,
ԲԱԼՂԻՆՋԻԿ․ զնջկի․ } որպէս պիծակ կամ իշամեղու․ *Դնէք լցին բռնանգամ զայլոյն զայն բալղինջիկս (առ․ բալղինջիւ) և մժեխիւ։ Եհաս անդ բաղմութիւն միջատաց՝ կորուսանել զբալղինջիկսն․ (առ․ զբալղինջան) ըստ օրինի պատերազմողաց․ Վրք հց․ Է։

ԲԱԼՈՒՏ․ ա․ Ուր իցէ բալ առաւել կամ յաճախ․ միգամած․ փումանլը․ *Դժնեակ անգի և բալուտ․ Վրք․ ձէ։

ԲԱԼՈՒՏ․ Գ․ Որպէս ասի․ բալամութ, բէլիթ, պէլուտ․ այսինքն կաղնի վայրենի․ Βάλανος, φηγό, ὀξύα. Glans, fagus. Բժշկրն։

ԲԱԽ․ Գ․ Արմատ Բախելոյ կմ Բաղխելոյ․ Բախումն․ ընդհարումն, որպէս և պատահումն զօրաց պատերազմաւ ընդ միմեանս․ և ըստ այսմ ասի՝ յն․ և լտ․ Συμβολή. Commissio, congressio. ֆէյ փէղ կամ եբրայ․ զորնուբիլ․ *Եւ յանկարծակի (կմ․ դարձեալ) լինէր բախ նոցա 'ի ներքուստ․ Սմբ։

ԲԱԽԱԾ, ի, ից․ ա․ Μωρὸς. Stultus, fatuus. Բախեալ յայսոյն չարէ․ հարեալ 'ի խելսն․ Թափեալ ուղեղ․ խելագար․ անմիտ․ մոլոր․ ֆահմ, խէնթ․ դօնգօս, լուէհ․ փէլէ, փէլոնէ․ *Որդի մի էր նորա արատաւորգ անուն՝ բախած 'ի մանկութենէ, զոր շիգարն կոչեն․ Վանակ․ տարէմփ։ *Թէպէտ և ոք ասել (զճշմարիտն) քաջալերեսցէ, ամենայն իրօք իբր բախած և յիմար ծաղր արարեալ․ Փիլ․ լիւ։ *Զարախօսեսցէ, և բախած կոչեսցէ․ Ոսկ․ յհ․ Է․ 21։ *Ի գործ իմաստութեան բախած էր․ Բուզ․ Դ․ 22։ *Ունէին զնա իբրև անմիտ ․․․ մինչև անուն կոչել նմա բախած․ Վրք հց․ ծդ։ *Օտար է այդս այս, և ոչ ոք ձանաչէ զնա․ և ոմանք բախած (կամ փախած) համարէին զնա․ ՃՃ։

ԲԱԽԲԱԽԵՄ, եցի․ Ն․ և չ․ Տե՛ս ԲԱԽԲԱԽԵՄ․ *Մարմինս գողայ, տատանմունս բախբախեն․ Ոսկ․ աղաղխ։

ԲԱԽԲԱԽՈՒՄՆ, խման․ Գ․ որ և ԲԱԽԲԱԽՈՒՄՆ․ Սաստիկ բախումն 'ի միմեանս, որպէս 'ի ծափել, ևն․ *Կաքաւողացն ․․․ ոտից թափառումն, և գաւազանօք անյօրինաբար բախբախումն․ Մագ․ ծդ։

ԲԱԽԵՄ, եցի․ Ն․ և չ․ որ և ԲԱՂԽԵԼ և ասել ըստ յետնոց․ ('ի ձայնէն առեալ՝ բախ, բախ․ չախ, չախ․) Հարկանել ուժգին՝ մինչև ցթնդիւն և 'ի հնչիւն ձայնի իրիք․ որպէս Բախել զդուրս․ Κρούω. Pulso. զարնել, չալել․ գագմագ, չալմագ․ *Կալ առաջի, և բախել զդուռն։ Գտանեցին զտունն, և բախեցին զդուրսն։ Բախեաց զդուրս սենեկին։ Ձայն եղբօրորդւոյ իմոյ բախէ 'ի դրանն։ Բախեցէք և բացցի ձեզ։ Որ բախէ՝ բացցի նմա։ Եւ պետրոս առէր բախէր․ ևն։

Եւ ևս՝ Բախել զկուրծս, և զայլ ինչ․ կածել․ հարկանել պէսպէս օրինակաւ․ Τύπτω. Percutio. πλήσσω, ferio. զարնել, ծեծել․ ուրմագ, չարփմագ, փէօյմէք․ *Բախէին զկուրծս, և դառնային․ Ղկ․ իգ․ 48։ *Բախեն զաւլն (զարբինք)․ Խոր։ *Բախեցէք զամենայն լեռնոյն արտասուաց ,, այսինքն հարէք զաչսն․ Ագաթ։ *Բախեաց ընդ թանձրութն․․․ գետնոյս (ուկի աւուանցն)․ Ագաթ։ *Տաչելով և բախելով գործեաց․ Վրդն․ Եւ։ *Սուսերօք զատաղասրան բախեն․ Եղս․ փր․ Ա։

ԲԱԽԵԼ․ որպէս Ընդհարկանել․ Προσπίπτω. *Ընչեցին հողմք, և բախեցին ընդ տունն․ Մտթ․ Է․ 25։ *Մրրիկ հողմոյ բախեցաւ զհաստատուած մարմնոյ ․․․ յերկրայինն ծովուս։ Տերևք անկեալ շառժեալք 'ի հողմոց ուժգին բախելոց․ Նար․ Գ․ կա։ *Բախեալ 'ի քարի զատա իւր․ Վրք հց։ *Իբրև զանչարժ վէմ բախեալ անգրէն ընդ կրուննին գաւառայր․ Գէտ։ *Այնպէս 'ի գէտ կոչէր, զի բախէր կոչումն 'ի վերայ, և յետս 'ի կոչողն գառնայր (արձագանգն)․ Վրդն․ ծն։ *Բախեցին զնա ալիք, և ոչ լուծաւ քակտե-

ցաւ նաւ նորա. Եփր. ծն: *Խնամատարութեան բաղձանօք բախեալք. Փիլ. փեսայն: *Ոչ կարաց ժուժկալել, և բախեալ արտասուօք, յոգւոց եհան. Վրք հց. ծէ: *Լաւագունիւք՝ քան կնդրկօմք՝ անմարմին հատուածք բախեալ՝ յոյժ ուրախ լինին. Փիլ. լին: *Նշքա՝ որ ինչ ընդդէմ ածուէն բախէր՝ ատացին. Եփր. համառ:

ԲԱԽԵԼ. Ψάλλω, πλήσσω. Tango, pulso, cano. Հարկանել կամ հնչեցուցանել զնուագարանս. ղօրնէլ. չալմագ. *Երաժշտակին զուրախականն բախեալ նուագս. Սհմ. ծէ: *Բան մարգարէին իբրև կանգոց բախէր զլեզու կիթառին, և իբրև զքնար հնչեցուցանէր զաղի աղէտս ողբոց առ ած. Անան. յոհ: *Բախեսցէ հոգին զքնարն իւր. Վրդն. ծն: *Ցորժամ բախեսցին (ծնօտք), ամենայն ձայնի գործիքն ընդ նա հնչեն. Փիլ. ։

Նովին նմանութեամբ, Ազդել 'ի լսելիս, կամ շարժել զլսելիս. *Ջայլումից բախեալ՝ զեկուցանէ զլսելիս. Յհ. իմ. պատ: *Բախեալ իմ զգործարանս իմաստից նոցա՝ խրատու բարւոյ զունկն մատուցանէին: Որ զիմս բախեաց զիմաստիցս գործարան. Յհ. կը: *Որով բախեալ զձայնարձակութեանցն զազդողարան՝ սթափեցաք կանգնեցաք. Նար. ղբ: *Զոր օրինակ բախէ ձայն քարոզ լուսոյ 'ի դրունս լսելեաց, այսպէս ծագել ճրագի՝ 'ի դրունս բբաց. Եփր. համառ:

ԲԱԽԵԼ. որպէս Ցեալ ընկրկել, վանել, գանել. չըքմագ. Καταχρούω. Reprimo. *Զխավարք զդժուարերասանն ձիոց ոչ փութով խեղդէն սանձօքն, և ոչ անդրէն բախեն. Բրս. յուղէփ: *Ոչ միայն զի ոչ ցանկային փառաց, այլև զտուեալսն 'ի բաց բախէին. Ոսկ. գծ: *Զմեզ բախելով հանցեն 'ի խաւարն արտաքին. Վրք հց. Բ: *Ոչ որպէս արեգական բակդ, որք 'ի նա հայելն նկատելով, բախէ ճառագայթիւքն. Փիլ:

ԲԱԽԵԼ, ԲԱԽԻԼ. Συνάπτω, συνεφείδω. Congredior, conjunctis viribus ago. συγκρούω, confligo, եւն. Հարկանել պատերազմաւ զմիմեանս. ընդ միմեանս ընդհարկանել. 'ի գլուխ հարկանել. 'ի վերայ յարձակել. ղարնէլ ղարնաթել. չաթմագ, չաթըշմագ, փէօյթուշմէք, մուլագաթ օլմագ. *Սատակապէս բախեալ զմիմեանս (հին տպ. ընդ միմեանս), յերկոցունց կողմանցն բազում վիրաւորս յերկիր անկեալ: Անդ էր տեսանել շատաց մեծի տագնապին, առ 'ի յանդուգն յարձակմանէն՝ զմիմեանս բախելով. Եղիշ. ղ: *Հասին ճակատքն երկոքեան 'ի միմեանս, և ընդ միմեանս բախեցան: Հասանէին՝ բախէին՝ հարկանէին՝ սպանանէին. ա. Մ. Է. 42: Բ. Մ. Է. 30: *Թէպէտ և յանդուգն յարձակմամբ յառաջեալ բախէին, երագապէս և դառնային. Խոր. Բ. 43: *Մարտն ընդ միմեանս բախեալ. Յհ. կը: *Մարտ պատերազմի ընդ միմեանս բախէին. Եւս. քր. ա: *Պատկեր ծովու ծփեալ 'ի բազմաց ... և ընդդիմական ներհակօք զիրեարս բախեալ, ոմն յաղթէ, և ոմն պարտի. Նար. ծթ: *Հարկ է զի 'ի գլուխ բախիցէ քեզ 'ի միասին եսականն. Սեբեր. ա:

ԲԱԽԻԼ. որպէս Դիպել 'ի դէպ գալ. *Զինչ և անուանեաց ադամ, այն անուն է նորա. քանզի յարմար բախեցաւ (անունն ընդ բնութեան). Երզն. մտթ:

ԲԱԽԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Նոյն ընդ Բախել, և բաբախել. ղարնէլ, յան հանէլ. *Զկնորաց բախեցուցեալ զնուավարչօք. Մագ. լէ:

ԲԱԽԻՒՆ. Տ. ԲԱԽՈՒՄՆ. *Մինչ բարբառ լուկ եղէ՝ բախիւն լեզուի է օդս. Ագաթ:

ԲԱԽՈՂԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Որ առնէ զբախումն. այսինքն քնարահար, կամ մասն նորա, և գործիք. *Որպէս կարծեմ առ բախողարարն՝ ծակք հաւասարի ճշգրտութեան մասն ունելով ոչ բանաւորս հաւասարի հնչմունք են. Փիլ. լիոս: որ 'ի Լծ. ծիլ. այսպէս մեկնի. *Բախողարար ծակք. մասն աղւոյն կամ փողոյն, և այլ զինչ կամիս »:

ԲԱԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱԽՈՒՄՆ. *Ընդ միմեանս բախութեն իմն ամենայն երկնի, ըստ որում յարմարին կիրառութեանցն. Փիլ. նխ. Բ:

ԲԱԽՈՒՄՆ, խման, խմունք, մանց. գ. որ և ԲԱԽՈՒԹԻՒՆ. Բախելն և բախիլն՝ ըստ ամենայն նշ. հարումն. ընդհարումն. զարկուած. Թնդիւն, եւն. ղարնէլը, ղարնաթըլը. չարփմա, չարփըշմա, զարպ. *Ընդհարումն և բախումն գործեսցէ. Փիլ. այլաբ: *Բախումն կրծից. Յհ. կը: *Որ ողբալով բախմամբ արտին, տեսանելով խմոյ մայր առ խաչին. Ցմ. օրհն: *Ի կարծրութեան բախման վանեցեալ: Ի բախմանէ ալեաց, փոթորկաց: Ընդ ուժգնակի բախման թնդեալ ներքնային խորոց՝ հարթէ զլերինս. Նար: *Արկանել զնոսա յամենայն չարչարանս, և բախմունս կառանաց ... 'ի բարկ բախման անչափ աղէտիցն. *Բազում բախմունս պատերազմաց սաստկապէս յարդարեւին. Յհ. կը:

ԲԱԽՏ, ի, իւ, ից, իւք. գ. գրի յոմանց և ԲԱՂԴ. պ. պախթ, դէվլէթ. Τυχή. Fortuna, casus, felicitas. Դիպուած բարի կամ չար. մանաւանդ բարին՝ որ և Յաջողութիւն ասի, իմն առ յոյս. պախթ, տալիհ, նասիպ, գըսմէթ, գըսմէթ. *Եւ ասէ լիա, առ իս բախտ իմ. Ծն. Լ. 10: *Սահմանեն զբախտ, դիպուածս և ընթացակցութիւն յերկուց պատճառաց՝ 'ի յօժարութենէ զսկիզբն ունողաց՝ այլ ինչ քան զոր բնաւորեցաւն կատարողաց. որպէս գերեզման փորելով գանձ գտանել. Նիւս. բն: *Բախտ՝ անձնաւոր ինչ չէ, այլ դէպք աջողութեան. Եղնիկ:

ԲԱԽՏ. որպէս Բարեբախտութիւն. և ճոխութիւն, իշխանութիւն. *Բայց ըստ բախտի եղեալ արտաշէսի՝ մեռանի 'ի նմին ժամանակի գամբիւրանոս. Խոր. Բ. 51: *Ի վեր ելեալ բախտիւ՝ զմնձանց երևեցուցանէին բարգաւաճանս. Պիտ: *Որ զօտարսն 'ի ծառայութեան վաճառեալ՝ պետականին հասուցանէ բախտի. Մագ. յա:

ԲԱԽՏ՝ ըստ հեթանոսաց. Τυχή, δαίμων. Fortuna, genius. (յարմէ թ. ճէն.) Իբրու ոգի իմն դիւական. վիճակ և ճակատագիր բարեբախտութեան. *Կազմէիք դիւաց սեղան, և խառնէիք խառնելիս բախտից. Ես. կե. 11: *Հատեալ զցանկ հզօրին՝ բախտից հմայից զսեղանն մեծախորհուրդ արևանն սրսկման երևեցուցեալ (մանաւանդ). Նար. ծա: *Ծառք առնեն զանուն բախտի (քրիստոնեայք). Եղիշ. Բ: *Ո՛չ 'ի բաշխս բախտից, և ոչ ճակատագրաց. Եղնիկ: *Ոչ բախտից, ոչ աստերաց, ոչ դիպուածոց, և ոչ պատահմանց համարիցիմք զբարիսն՝ զոր ունիցիմք 'ի ձեռս, այլ՝ նախախնամութեան այ և ողորմութեան. Խոսր: *Աստուծով բախտ և ժամանակ զմարդիկ նուաճարեն. Ոսկիփոր:

Ցայպանումն առասպելեալ բախտին ասի յանդուպոնքիր. *Մանկունքն եդեալ էին որոգայթս վասն ձագուց. և արուսն կաս զհատ ցորենոյն, և բախտն անկաւ 'ի որոգայթն՝ և անշնչացաւ. և եկեալ զորքն հանին զբախտն »:

ԲԱԽՏԱԲԱՇԽ. ա. Բաշխող բախտի՝ ըստ հեթանոսաց. *Դժնդակ կռանիք և բախտաբաշխ հրամանօք. Ոսկ. եա:

ԲԱԽՏԱԳԻՒՏ, ի, իւ, ից. ա. Գտող, այսինքն գուշակող կամ հմայող զբախտ. ֆալճը. *Ծննդաբանք, բախտագիւտք. Գրմ. աղէքս:

ԲԱԽՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրութիւն բախտից, կամ հեթանոսական ճակատագրութիւն. ճակատագիրք. ալն եազըլը. *Գուցէ առանց բախտագրութեան ասցէ աքիլլէս զեկտոր. Նոննոս:

ԲԱԽՏԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Մեհեան չաստի բախտի. տուն կռոց. մեհեան. պութխանէ. *Ժողովել 'ի բախտանոցն, և 'ի միասին առնել: Եթէ ոչ կամիս գոհել, գնասցուք 'ի բախտանոցն եկ: Ո՛չ 'ի բախտանոցն, այլ 'ի բանդ երթամք. Ճ. Ա. Գ. եւ:

ԲԱԽՏԱՊԱՐԳԵՒ, ի. ա. Պարգևիչ բարեբախտութեան. պարգևատու բարեաց, որ միայն զայս ճշմարտէ ասի աստուածութեան. *Ճոխացուցանօղ (տէր,) և բախտապարգև. Սրկ. աղ:

ԲԱԽՏԱՑԻ. մ. Τυχικῶς. Fortuito casu. εὐτυχῶς, fortunate. Ըստ բերման բախտի. բախտէն, տէպատուֆէն. դուշէրինէն, տալէհ լէն. *Մարթն (կարելին՝ լինի) ... 'ի նաւացն, որպէս բախտացի. քանզի պակաս՝ ոք 'ի փորել ինչ եգիտ գանձ. Անյ. վերլծ. ծգ:

ԲԱԽՏԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Εὐτυχής. Fortunatus, felix. Հասեալ իմիք բախտի. բարեբաստիկ. պէխթաւէր, տալիհլի, տալէհլու. *Ի փառաւորութեան անտի՝ բախտաւոր (կոչի). Եղնիկ: *Առ զգայութիւն ոչ բախտաւորք, ոտիւք և ձեռօք հաշմեալք, հիւանդոտք. Փիլ. նխ. Բ:

ԲԱԽՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐτυχία. Secunda fortuna, felicitas. Ունելն ըղբախտ կամ զյաջողութիւն, բարեբախտութիւն. *Ոչ ընդ ատեալս պշուցանել, թէ նոքա լինչ իցեն պատճառք բախտաւորութեան: Բախտաւորութեան և չուառութեան զատանելն գնեն պատճառք. Եղնիկ: *Որոյ բախտաւորութեան բազում ժամանակս ունի. Փիլ. նխ. Բ:

ԲԱԿ, ի, ից, կամ աց. գ. Περιβολή. Ambitus. αὐλή, προαύλιον, atrium. Ներքին շրջապատեալ տեղւոյ փակելոյ կամ պարսպելոյ որմով. վայրագաւիթ, գաւիթ. բակ. հավլու, հայաթ. *Ի ներքս 'ի բակին՝ 'ի պարսպին եղեալք. Նիւս. խոսք: *Յովանէս էր 'ի դրունս բակին. Եփր. համառ: *Զի՞նչ է կրկին այդն. երկու են գերեզմանք՝ այլք ընդ լերամբն, մին արտաքոյ, և միւսն 'ի ներքս. կամ երկու բակք, մի՝ որ փակեցեն, և միւսն՝ որ փակեալն լինի: Որք 'ի ներքս մտանեն 'ի մեհենիցն բակս, լուանալոյ և չլուացանութեան մաքրին: Որք զքաղաքս կալցեն, ոչ երեք կամ չորս կողմել տունս համարին, այլ բազում թուով ըստ մեծութեան բակին՝ բազմութիւն տանց ածեցուցանելով. Փիլ. լին. և նխ. Բ: *Շինող ոք յընդարձակ բակի. Վրդն. ծն: *Հերբայեցի 'ի քաղաքս բակաց ասէ, զի եծրովլթ՝ բակք են. ('ի մերումն գիրս 'ի քաղաքս հանգրուանաց.) Եփր. եւ:

ԲԱԿ. Ποίμνιον. Ovile. Գաւիթ ոչխարաց. փարախ. աղըլ. *Բակ խաշին. Մծբ. Է: *Ոչ է պարտ ոչխարաց կալ արտաքոյ բակի. Խոսր: *Իբրև զոչխարս արգելեալս

'ի բակի. Ղուկ. ծէ: *Մտին 'ի բակ հօտից նորա. Վրք հց. ծէ: *Ցուցանէ զնիկէն քնի ոչխարացն յայլմէ բակէ եկեալ 'ի փարախն քնի. Ճ. Ա:

ԲԱԿ. Միջոց կամ տարածէք՝ որ 'ի մէջ տանկաստանեաց. *Զկերպս տանտրայցն լի գոլ մօտ 'ի բակին յայն. Վրք ՀՁՆ. աւնիս:

ԲԱԿ. Περιοχή, կամ ὑπεροχή, κύκλος. Circus, orbis, circulus. Գօտի. շրջանակ. ծիր. պատուած. պարունակ: ԲԱԿ ՈՒՆԵԼ, կամ ԲԱԿ ԱՌՆՈՒԼ, կամ ԲԱԿ ԱՐԿԱՆԵԼ. Շուրջ պատել. շրջապատել. *Որ շուրջ զնովաւ բակ առեալ ունէր. Է. Ա. ծէ. 13: *Եւ լոյսն որ շուրջ զնովաւ բակ ունէր. Եզեկ. Ա. 27: *Շուրջ բակ արկանէ և կրթոյ պարիսպ՝ խոհականնութիւն զեփիւթաւ: Վասն շուրջ զիւրեւ բակ ունելոյ մարմնոյն և ծածկելոյ. Փիլ. այլոց. և յլն:

ԲԱԿ. որպէս Բոլոր շրջանակն սկաւառակի, կամ գնդոյ մարմնոյ արեգական. *Ոչ որպէս արեգական բակք, որք 'ի նմա հայելին նկատելով, բոլոր ճառագայթիւքն. Փիլ. ածխ:

ԲԱԿ. Ἅλως, ἅλων. Area, halo, corona, circulus siderum. որ և Նմանութեամբ առի ԿԱԼ. Շողի լուսափիլու, գունագեղեալ, և իբր ծիածանի փոքր պատեալ որպէս զկալ ցորենոյ շուրջ զլուսաւորօք. Ֆռկ. Հարման, հալէբ. Փլտիէր, այ՝ կիւն ազըլը, շափէլը. *Լուսինն 'ի խաւարութէ օդոյ ներկեալ՝ չանայ յիւրմէ զխոնաւութիւնն 'ի բաց պարզել. ուստի մերձեալ խոնաւութեան, և 'ի նա չհասեալ, բակ առեալ ծրանայ շուրջ զնովաւ, որով յայտ առնի անձրևաց նշանակ. Եղնկ: *Ցորժամ շուրջ բակ ունիցի լուսինն յամպոյ. Շիր:

ԲԱԿԱՁԵՒ. ա. մ. Բոլորշի. բոլորաձև. 'ի ձև բակի (ըստ ամենայն նշ.) *Բակաձև նստուցանէն զգլխաւոր կանայն. Ոսկիփոր:

ԲԱԿԱՌԱԲԵՐ. մ. Περιφερή. Շուրջ առեալ պատելով. շուրջանակի. *Բակառաբար պարունակեաց. Պղատ. փիմ: *Ածապարեա օգնականութեամբ նոցա, զի պատեսցի (կամ պարեսցի) բակառաբար պարթէն: խանելոց զնոքա բակառաբար բարբարոսաց. Մագ. Ծ. ՅԽ:

ԲԱԿԱՌԱԿԱՆ. Տ. ԲԱԳԱՁԱՁԱԿԱՆ. որպէս և 'ի յաջորդ բայդ:

ԲԱԿԱՌՆԵՄ, եցի. Ն. Περιλαμβάνω. Complector, comprehendo. Բակ առնուլ. պարփակել. բովանդակել. բովանդակել. Փոսլմփ. *Որ կենդանի առէ, մակաւէլք բակառէ, քան թէ որ զմարդն ». այսինքն 'ի սեռն բազում ինչ փակի քան 'ի տեսակն. Արիստ. ստորոգ: *Որով տարրերն բոլորն բակառեալ բանական և մահկանացու ևր. Մագ. ՅԼ: *Բակձաձական լի բակառականն. որպէս՝ պայր սաելովն, եղական թուովն զբազմօք բակառեաց. Մագ. ԺԵԲ: *Բակառեալք 'ի բանիս ևն. Եւս. ԺԵԲ: *Ծառայք են, որ շուրջ յամենայն կողմանց բակառեալ կան. Ճ. Ա: Զորգիս քրմացն զինքեամբ կացուցանէր՝ բակառեալ բազմութի յոյժ. Կաղանկ:

կամ Բակ առնուլ. որպէս շուրջ պատել. առըն թեր կալ շուրջանակի. Περιΐστημι. Circumdo, cingo, circum sto. և Παρίσταμαι. Assisto. *Իբրև զատաւանայան Թամբր բակ առեալ (կամ բակառեալ) կային և հային: Հրեշտակք 'ի սմա այ շուրջ բակ առեալ (կամ բակառեալ) զԹագաւորաւն. Ոսկ. մթ. և եբր:

Տես և 'ի բառն ԲԱԿ:

ԲԱԿԵՂԱԹ, կամ ԲԱԿԵՂԻԹ, ի. ա. } Գ. Πήρα. Pera, saccus. Պարկ, քսակ, մախաղ. փոքրակ. Խրատպ, Խօրպա, հէզպէկ, հէյպէ. *Եբեր առնն այ ... նկանակս գարեղէնս, և պաղատիտս բակեղաթաւ. (այլ ձ. բակեղեթաւ). Դ. Թգ. Դ. 42: Գրի և ԲԱԿԱՂԵԹ. *Բեղեկ բազմակ բեղուն բակաղեթիւ քեզ նուիրեալ. Մագ. ԺԳ: Իսկ 'ի ՀԻՆ բռ. գրի. *Բակաղթ, շալակ »:

ԲԱԿԼԱՅ, ի, ից. Գ. Κυάμος. Faba. Է ընդեղէն յայտնի. որ և ռմկ. Բախլա, պագլա. *Մարմնոյ մեծութեա՝ բակլայ և ոսպան պարծէին առ հաց կոտաւոյ և կնճիթան. Մխ. առկ: *Բաշխէր բակլայ աղքատաց. Տօնակ: և Հ:

ՄԱՆՐ ԲԱԿԼԱՅ. որպէս Լուպին, ևն. Թուրմուս, մըրըը պագլասը. Θέρμος. Lupinus. Գաղիան: Տես և ՈԼՈՌՆ:

ԲԱՀ, ի, ից. Գ. Ξύστρον. Pala. Թի երկաթի, գործի բրելոյ և պեղելոյ զհող երկրի. Ֆռհ. պէլ, լաքա, Քիւրէկ. *Առեալ Թագաւորին բահ և փայտատ՝ հատանել զգլուխ հանդստարանաց նոցա. Ագաթ: *Բրել ձեռամբ, փայտատօք և բահիւք. Շ. ընդհ: *Վասն բահի յոյժ տրտմէր, որպէս բրեացէ զերկիր. Վրք ՀՑ. Ի:

ԲԱՀՈՒԱՆԴ, ի, ից կամ աց. Գ. Զարդ ինչ կանացի մեծագին կամ ականակապ, որպէս մեհեանդ, կամ քայառմանեակ, և այլ ինչ նման. *Բահուանդս բիւրականս, և վարսակալս վայելչականս. Ագաթ: Ի ՀԻՆ բռ. գրի, *Մեհեանդ. անթանոց, կամ բահուանդ ». որպէս պ. Բէյլին, կամ Բայղէնփ. որ է ոտնակապ, ձեռակապ. զօգ, կապ, ևն:

ԲԱՂ, որ և ՓԱՂ. (լծ. թ. պիլէ.) Մասնիկ նոյնանշան ընդ ձայնիցդ՝ կից, համ, հաղ, շաղ, շար, յար, ևն. ըստ յն. συν, συγ, συλ, συμ, συρ. լտ. cum, con, col, com, cor, ևն. Տես 'ի հետագայ բառս, և ԿՈՂԱԲԱՂ: *Բաղ, (յն) հիւսական. ՀԻՆ բռ: *Աստուած և անուն հաւաքաբանութեան գոլ, որ նշանակէ բաղհաւաքումն. քանզի բաղ՝ յորոց վերայ առարի, բազմութիւն նշանակէ, որպէս մարմակից. Անյ. Կիւրղ. Ի:

ԲԱՂԱԲԱՂԵԼ. Իբր Բաղբաղել, կամ կցկցել. *Մի ինչ պատճառեր, և ընդ այս ընդ այն ինչ բաղաբաղեր. Մանդ. Է. կամ Գ:

ԲԱՂԱԲՈՒՇՏ. Տես ԲԱՂԱՓՈՒՇՏ:

ԲԱՂԱԴԱՍԵԼ. ԲԱՂԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՂԴԱՍԵԼ, ևն:

ԲԱՂԱԴՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Կցեալ. յարադրեալ, եդեալ 'ի վերայ. *Ի վերայ փայտին բաղադրական. Թէոդոր. խչ:

(Իսկ առ յետին քերականս Բաղադրական մասնիկք ասին Զայնք իբր անուանք, որք յարեալ 'ի սկիզբն բառից՝ պէսպիսացուցանեն զնշանակութիւն նոցա, իբրու՝ կէս մի բարդելով:)

ԲԱՂԱԴՐԵՄ, եցի. Ն. Συντίθημι, προστίθημι. Compono, appono. Ի միասին դնել. կցել. յարել. որ և ՇԱՐԱԴՐԵԼ. Ձէկրէտ տնէլ. Քաթմագ, ղիլէ գօմագ. *Որ զնախադասական պայացուցանէն զմակերևութին բաղադրեալ հոգիանևրն և մարմնականաց երգողին. Թէոդոր. խչ: *Բաղադրեսցի անուանցն. (այսինքն յարեսցի ընդ անուանս): Ցուցանէ ստորագեալն յամենայն ձայնս՝ և Ճշմարտեալք ղուամքէ, որքեալք և բաղադրեալք 'ի միասին՝ Ճշմարտիցի՞ն զնմանէ. Անյ. պերիարմ: *Բանականն և մահկանացուն բաղադրեցաւ յենթակայ

ութեն մարդոյն. Պորփ:

ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. ա. Σύνθεσις. Compositio. Ի միասին դրութի. զօդումն. շարադրութի. յարադրութի. բաղկացութիւն. զանգումն. խառնումն. միաւորութիւն. Ինքիպ. *Բաղադրութի է՝ պարզիցն առ միմեանս դրութի. Անյ. պերիարմ: *Եւ ո՞ զթուեաց բնութի (եցոյց), եթէ ոչ տասնեակքն ըստ մասանցն ամանակի բաղադրութիւնք. Փիլ. ԺՀ. Է: *Սանեղծեր ըղմարդն 'ի սիւղ տէրունեայ՝ բաղադրութեէ 'ի քառանիւթոյ. Գնձ:

ԲԱՂԱՁԱՆ, ի, ից. ա. ('ի բաղ, և զան, իբր Ազն). Συγγενής. Cognatus, proximus, adfinis, cohaerens, concivus. որ և ԲԱՂԱՁԱՆԵԱԼ. որպէս թէ Ազգակից իմն ըստ խմիք, միաբան, ընդակից, յարմար. համազէտ. քաջաձայ բաղարկեցեալ. յերիւրեալ. սոլուգ, պիրիշիք, մուշակ. *Են աղքա այնոցիկ բաղազանք, խառնեալք Է աներևութանիւ: Բաղազան գառնութէ՝ մասամբք վարելով. Պղատ. փիմ: *Երաժշտականն բաղազան է, զի 'ի բանից և 'ի ձայնից և յեզանակաց է, և 'ի փողոց և 'ի քնարից: Բաղազանեալ ասէ զհինգ և զտասն, որ է տասն և հինգ. և թէ տասն երկու հինգ է. և այս որ մինչև 'ի տասն է՝ ո՛չ է բաղազան. այլ որ անտի 'ի վեր չորին՝ թէպէտ չէն յատուկ բաղազան, այլ ասին. Լծ. առնմ:

ԲԱՂԱՁԱՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Συγγενήστατος. Nimis appositus. Ազգակցագոյն. մերձաւորագոյն. յարմարագոյն. *Բաղազանագոյն իւր, և վայելչական մանուանդ կարծեաց զուսումն նոցունց. Արիոփ. Ծ:

ԲԱՂԱՁԱՆԵՄ, եցի. Ն. Ազգակից իմն կացուցանել. յարել. յարմարել. միաւորել. կցորդել. համեմատել. բաղդատել. *Բաղազանել զթիւ առ այլ թիւ, որպէս զտասն առ հինգ, ասելով, թէ տասն հինգին կրկնապատիկ է. Սահմ. ծէ: Եղն. Քեր: *Զայստրիկ բաղազանէ ընդ միմեանս, և ստարագելոցն բնութե և պատահմամբ՝ համեմատութիւն առնէ բարոյից. Լծ. առոկ: *Ոտն ընդ ոտն բաղազանեալ կապեցաւ (երկուց կապելոցն). Կաղանկ: *Մի ներգործութի յերեսեան (անձինս) եղապէս բաղազանի. Քեր. Քերթ: *Ած 'ի մարմնի բաղազանեալ կերպիւ ծառայի. Զքր. կթ: *Այս իր՝ է կամ չէ, համաստութեամբ բաղազանին, և հակադրութե ըստորոգին. Ոսկէփոր:

ԲԱՂԱՁԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Συγγένεια. Cognatio, adfinitas, correlatio. ἀναλογία, analogia. Ազգակցութի. մերձաւորութի. յարաբերութի. ձայնակցութի. համեմատութի. *Որոց բաղազանութիւք են երեք. ներկայն ընդ յառաջին, յարակատարին ընդ գերակատարին, աներոշին ընդ ապառնոյն. Թր. Քեր: *Բաղազանութե հնչմանց, որպէս երաժշտականն: Բաղկանայ երաժշտականն 'ի տարբեր քանակէն, որ ըստ բաղազանութե. Սահմ. ծէ: *Զինչ են բաղազանութիքն. կրկնապատիկն առ կէսն, և կիսոյն առ կրկնապատիկն: Ունի երիս բաղազանութիս. 'ի հերակլեայ առ բազմութի հերակլեանց, և 'ի բազմութէ հերակլեանց առ հերակլէս, և 'ի հերակլեանց առ միմեանս. Անյ. պորփ: *Ցուցից և զիւր գործառնութեցն բաղազանութի. Մագ. ԿԲ: Իսկ ՀԻՆ բռ. մեկնէ. *Բաղազանութի, զուգաւորութի »:

ԲԱՂԱՁԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ցածայինս՝ իբր Միաձանականութի. ներդրութի. ներբայար.

տառութիւն անձանց. առանձնութիւն. որպէս Ὁμοουσιότης. Consubstantialitas. ἐμπερίληψις, comprehensio, circuminsessio. *Զբաղադրութիւն ցուցանէ երից ներանձնութեանցն՝ ոչ պատահաբար, այլ՝ գոյացապէս. բաղադրութիւն Հոգւոյ և Որդւոյ 'ի ծոց Հօր լիակատար, և Հօր և Հոգւոյ 'ի ծոց որդւոյ անիմերի, և Որդւոյ և Հօր 'ի ծոց հոգւոյն լրմամբ լիացեալ. Քեր. քերթ.:

ԲԱՂԱԶԱՆՈՒՄՆ, նման. Նոյն ընդ վ. *Երից բաղխոհութեանց առ մի բաղխոհութիւն բաղադրութիւն. Քեր. քերթ.:

ԲԱՂԱԽՈՀԱԿԱՆ. Տ. ԲԱՂԽՈՀԱԿԱՆ. *Բաղախոհական թերևս իցէ եղեալ օրէն. Պղատ. օրէն. ժա.:

ԲԱՂԱԽՈՀԻՄ, եցայ. հ. Συλλογίζομαι. Colligo, ratiocinor. Տրամախոհել. տրամաբանել. քաջ ձեռնարկել. *Տգէտք գոլով այսորիկ՝ ոչ բաղախոհեն. Պղատ. օրէն. Է.:

ԲԱՂԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՂԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. *Ըստ օրէն բուժողացն 'ի բաղխոհութիւն ուղղապէս բացորոշութեան. Մագ. Լ.:

ԲԱՂԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Միախորհ. որոց խորհուրդ է մի և նոյն. *Զոր օրինակ զթղթոյ վերագիր ոք դրոշմէ, և առաջին գիրն բովանդակեալ արտայայտէ զբաղախորհուրդ թղթոյ բանիցն 'ի ներքս շարագրեալ. Ջահ. կԲ.:

ԲԱՂԱՁԱՅՆ, ի,ից. ա. գ. Σύμφωνος, συνχῶν. Consonans. որ և ասի Ձայնակից. Ձայնորդ. Շարաձայն. Բաղբառակից. Տառ կամ գիր հարկաւ կցելի ընդ ձայնաւոր տառից, զի և ինքն մարթասցի տալ զհւր հնչումն. զի ըստ ինքեան կամ է բոլորովին անձայն. զոր օրինակ բ, գ, դ են. և կամ. կիսաձայն, զ, շ, ս են. հայր. *Այլքն ամենայն (արտաքոյ ձայնաւոր տառից) բաղաձայնք են, բ գ դ զ թ են: Յորժամ յերկուս բաղաձայնս յանդեսցի, որպէս, արց. Թր. քեր: *Ի ձայնաւորաց տառիցն և 'ի բաղաձայնիցն յարմարելով. Շ. քերթ: *Որոշէ զձայնաւորսն 'ի բաղաձայնիցն՝ իբր պատուականս, և պատճառս ձայնից յարմարման. Երզն. քեր: Իսկ յասելն գանձարանի. *Զանբանականն 'ի բաղաձայնս թողով զգիր՝ ողբասցուք զհօրն զվտանգ». իմա զանձայն տառդ ի (մարդ), կամ բ (բանական). կամ այլ ինչ այսպիսի:

ԲԱՂԱՁԱՅՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Συμφωνέω. Consonus. Միաձայն. միաբանական. *Գոհանալով 'ի շնորհողէն յաղթութեան բաղաձայնականն հեշտալուր բանիւք. Պիտ.:

ԲԱՂԱՁԱՅՆԱԿԻ. մ. Συμφώνως. Concorditer, convenienter. Ձայնակցաբար. համաձայնութեամբ. *Ժամանակս նոյնպէս և բաղաձայնակի ամսոց և տարեաց 'ի թիւ արկանէ. Փիլ. էլ:

ԲԱՂԱՁԱՅՆԻՄ, եցայ. յ. Συμφωνέω. Consono. Համաձայնիլ. ձայնակից լինել. *Զանազանութեան ձայնիցն և իրացն ըստ պակասութեան ոչ բաղաձայնին միմեանց. Ան. հակաճ.:

ԲԱՂԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμφωνία. Consonantia, concertus, consensus. Ձայնակցութիւն. միաձայնութիւն. յարմարութիւն. և միաբանութիւն ձայնից արուեստականաց. *Լսող լինել ալերասլի խմոյս բանից, և բաղաձայնութեան խրատու. Յհ. կԲ: *Զօրէն երաժշտական գործւոյ յարմարել առ մի և նոյն բաղաձայնութիւն և հնչակցութիւն կամաց առ բանս, և բանից առ գործս: Յարմարական և նուագաւոր բաղաձայնութիւն կատարէր, և արդարև երաժշտական. Փիլ. էլ. և փէտոխան:

ԲԱՂԱՑՈՂ. Տ. ԲԱՂՑՈՂ. *Բաղայօղ. 'ի պարզն յաւելուլ. Հին բռ.:

ԲԱՂԱՑՔ. այից կամ այց, յիւք. գ. Ὑπαίτιον, αἰτία, πρόφασις, ἀμπλάκημα. Causa, causatio, culpa, imputatio. Կրկնումնք բանից, որ և բաղբաղայք. պատճառանք. սուտ պատճառք. բարուրք. մեղ. մնաս. ստգիւտ. արատ. յանցանք. դէհանէ, մոհանա, վէօխէ, սուչ. *Բաղայս 'ի վերայ դնէին, յելանելն ձեր (ասեն) յաշխարհէն եգիպտացւոց՝ զաշխարհն մեր հարէք պատերազմաւ և կալարուք. Եղիշ. դպ: *Բաղայս առութեան կարկառեալ 'ի վերայ. Ղեւոնդ: *Սկսան դնել բաղայս իմն ճշմարիտ վարդապետութեան երանելոյն. Կողբացի: *Փոքր ինչ և զբաղայսն ունիցին առ նոսա յօգել պատճառս. Պիտ: *Յանդիմանութիւն (խղճի մտաց) ոչինչ սովորեալ ընդունել 'ի պատճառաց 'ի բաղայց: Առանց բաղայց (այսինքն անպատճառ) պարտական է կամաւոր մեղաց: Առանց բաղայից (այսինքն անմեղադրելի) են: Առանց բաղայց և անբիծ երթ գնա. Փիլ. ճ. բան. և լն. ա. 77: *Զամենայն վախս և զբաղայս 'ի բաց 'ի խորհրդոց նորա արտահեալ. Յհ. կԲ:

Եւս և՝ Պատճառ կամ փաստ որպիսի և իցէ. *Փաստաբանականք են, որք 'ի բացատրութեան՝ սակս բաղայց յարդարեսցեն. վասն. յաղագս. Թր. քեր: *Սակս բաղայց, որ է պատճառաց. Երզն. քեր:

ԲԱՂԱՆԱՊԱՆ. Տե՛ս ԲԱՂԱՆԵՊԱՆ. *Արգելոյր զնա բաղանապանն. Հ = Յ. նոյ. ժէ:

ԲԱՂԱՆԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Պետ և վերակացու բաղանեաց. բաղնէփէր. համմամճը, չէրմագան. *Եկեալ առ բաղանապետ մի՝ տայր զինքն 'ի մշակութիւն նմա. Ճ. Ա: *Բաղանապետն յաղագս քաղաքական պիտոյից զառվոր ժամուն փոխեաց զկարգն. Փիլ. նխ. Բ:

ԲԱՂԱՆԵՊԱՆ, ի, աց. գ. Բաղանապետ. և Պահապան կամ սպասաւոր բաղանեաց. համմամճը, դէլլաք, նաթըր, թէլլաք, են. *Զտեղի կոչման նորա վկճակին ելից բաղանեպանն. Ճ. Բ:

ԲԱՂԱՆԻՔ, նեաց. գ. Βαλανεῖον, λουτρόν. Balneum. Θερμαί. Thermae. Տեղի լուանալոյ զանձն՝ ջերմ ջրով. ասի և ԼՈՒԱԼԻՔ, և ՋԵՐՄՈՒԿՔ. բաղնիք. համամ, Ըապխանէ, չէրմաղէ. *Ի բաղանիս մըտանէիր». յն. լուացեալ լինէիր. Եղէկ. ԽԴ. 40: *Ի բաղանիս նա ոչ եմուտ. Եւս. պտմ. Է. 23: *Շինեաց զբաղանիսն. Խոր. Բ. 88: *Զդրունս բաղանեաց. Վրք հց. Գ: *Բաղանեօք, և պէսպէս զգեստիւք. ՇԲ. անպ: *Ի բաղանիս և 'ի վարժարանի իւղ յօծումն եղեալ լինի յօգտութիւն. Փիլ. նխ. Բ: *Այսպիսի բաղանեօք մաքրել քոյով ջերմագոյն արեամբ. Մագ. ծԴ: *Ելցէ արտաքս 'ի կորստական բաղանիսն. Շար:

ԲԱՂԱՆՈՒԱՆԻՄ. եցայ. յ. Συνωνομάζομαι. Զոյգ ընդ այլում կոչ անգէն և անդանուանիլ. *Ոչ բաղանուանեցաւ ընդ հասարակն այժմ ազգամ. Նիւս. կազմ:

ԲԱՂԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνωνυμία. Փաղանունութիւն. անուանակցութիւն, և նըշանակելն զնոյն. *Առաջին, և սկիզբն՝ ըստ բաղանունութեան է ասացեալ, նոցունց 'ի միմեանց ընկուցելոց. Փիլ. էլ:

ԲԱՂԱՆՏ. (լծ. պ. պէլէնտ. փայտ վերին բարաւորի դրան). Տ. ԲՈՒՔ. որ և ըստ Հին բռ. *Աւազակութեան գանիչ»: *Կարիճն գործի ինչ տանջանաց է, նուրբ և երկայն իբրև զբաղանտ, զոր հայերէն քուքն ասեն. զոր ընտրն աւազով և այնու հարկանեն 'ի գան. Կիւրղ. Բգ:

ԲԱՂԱՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ միանգամայն ասի առ բաղումս, կամ 'ի բաղմաց. զոր օրինակ, փախիցուք են: Երզն. քեր:

ԲԱՂԱՍԱՄՈՆ. Տ. ԲԱԼԱՍԱՆ, և ԲԱՂՍԱՄՈՆ. *Եւղս անոյշս, և զբաղասամոնին աղնուական. Ոսկ. եբր. կամ ա. փիլ. բաղսամոնին: *Բաղասամոն. ապրասամոյ իւղ. Գաղիան:

ԲԱՂԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՂՍԱՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ:

ԲԱՂԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. փոխատրութիւն առ միմեանս. կցորդութիւն. *Անորիչ բաղատրութեան զերկաքանչիւրոց զանյայտն ունելով. զբարւոյն ասեմ և զչարի. Գնյ:

ԲԱՂԱՐԿԵՄ, եցի. ն. Συμβάλλω. Confero, congero. Ի մի բերել, արկանել. ձգել. ժողովել. *Զամենայն աշխարհն յինքն բաղարկեալ. Թէոդոր. խչ: *Քոյդ ճոխութիւն, զոր յասախօս բաղարկեալ ունիս. Նանայ. յովԸ:

ԲԱՂԱՐԿՈՑԵՄ, եցի. Նոյն ընդ վ. կամ հանգանակել. օգնել. կր. Ջուղընթանալ. *Որ 'ի գոլն բաղարկոցէ, զինչ էրն գոլ. և որ իրին է մասն. Պորփ: *Բանականն մասն է մարդոյ. քանզի բաղարկոցի 'ի սահման մարդոյ. Ան. պորփ:

ԲԱՂԱՐՋ, ի, ից կամ աց. ոյ, ոց. գ. Ἄζυμος. Azymus, non fermentatus. Անխմոր հաց. խամըրսըզ, համըրսուզ, ֆադըր, կիւմաճ. *Բաղարջ եփեաց նոցա: Բաղարջ ուտիցէք: Ի վերայ պանին բաղարջոյ: Բաղարջով կերիցէ: Առնել զտօն բաղարջոցն. են: *Զոհս և պանս բաղարջաց. Լմ. ող: *Բաղարջն՝ առանց հպարտութէ խորհուրդք հոգւոյ քո՝ յարմարի. Կլիմաք: *Բաղարջն (է) չոր, լոշ (կամ լաւաշ) անխմոր. Վրդն. էլ:

ԲԱՂԱՐՋ. ա. Անխմոր. մայասըզ. *Նըկանս բաղարջս. քանզի ոչ խմորեցաւ: Պանս բաղարջս, և չոթս բաղարջս: Քաքարս բաղարջս: Պան մի բաղարջ, և քաքար մի բաղարջ: Արգու մի ալիւր (կամ ալեր) բաղարջ: Քաքարացն բաղարջաց: Պանից բաղարջոց: Բաղարջ հացիւ. են:

ԲԱՂԱՐՋԱԿԵՐՔ, րաց. գ. Իբր Բաղարջակերութիւն. ժամանակ ուտելոյ հրէից զբաղարջ. տօն բաղարջոց. ըստ յն. բաղարջք. Ἄζυμα. *Եւ էր զատիկն, և բաղարջակերք յետ երկուց աւուրց: Յառաջնում աւուր բաղարջակերաց: Զտօն բաղարջակերացն պահեսջիք. են:

ԲԱՂԱՐՋԸՆԾԱՅ. ա. Անխմոր ընծայեալ՝ մատուցեալ՝ նուիրեալ. *Պանք բաղարջընծայք. Նար. ղԳ:

ԲԱՂԱՓՈՒՇՏ, փշտի. գ. Κύστις. Vesica. որ գրի և Փաղափուշտ, Բաղարուշտ, Փալափուշտ, Փամփուշտ. Ամանն մաշկեայ, յոր հաւաքի մէզ կենդանեաց. խաւուղ, գաւուգ, գուդուր, մէսանէի, սիդան, քիւսթէ եման. *Զբատեսակն ընդ ցնցուղ քաղըրգին 'ի բաղափուշտն ժողովի, և մէզ լինի. Ոսկեփոր: *Խոյլս ունին իբրև զբաղափուշտ մեծ. Մարթին:

ԲԱՂԲԱՂԱՑՔ, այից կամ այց. Տ. ԲԱՂԱՑՔ. *Ամենևին պատճառս և յանցանս և բաղբաղայս ոչ գտանէին զնմանէ. Դան. Զ. 4: *Ի ծննդենէն մինչև 'ի կատարած առանց բաղբաղայից: Բաղբաղայս պատճառելով զաւհամանեալ ժամանա-

կաւն անցանեն։ Զամենեսին ոչ է հաստատուն բաղբաղայիւք հարկանել։ Բանսականաղեօ բաղբաղայս 'ի վերայ դնէ, եթէ անիրաւաբար։ Գեղեցիկ բաղբաղայս 'ի վերայ դնէ. Փիլ. ԺՀ. Է. ԺԷ. Նոր. Ա։ *Գաղտագող բաղբաղայց այպանեաց. Մագ. Ա։

ԲԱՂԲԱՂԱՆՔ, նաց. Նոյն ընդ վ. *Այնուհետև այլ ինձ բարուրս և բաղբաղանս 'ի մէջ բերէին. Նար. Խոյ։ *Որպէս զի ճարտարեսցէ (կամ կարկատեսցէ) 'ի վերայ նորա բաղբաղանս ինչ. Վրք. ոսկ։ *Նաւէր բաղբաղանօք իբրև զքաջանայապետ (այսինքն սուտ անուամբ, կամ պատրուակաւ, պատճառանօք). Մագ. Ա։ *Իբրու չհոգին ամենայն բաղբաղանօք անմեղաքուր ունելով. Պղատ. օրէն. յն. πλημμελεία, յանցանք, սղալանք։

ԲԱՂԲԱՂԵՄ, եցի. Αἰτιάομαι. Causor, criminor. σκήπτω, fingo, praetexo. Կցկցել. կարկատել. ստութիւ յօդել բաղբաղայս, այսինքն պատճառանս վասն իւր, կամ մեղադրանս 'ի վերայ այլոց. պատճառել. մեղադրել. ստգտանել. դէհանէ էթ. Ф+, ... *Ցորժամ մեղիցէ, բաղբաղէ և բարուրս դնէ զմեղութեան, զիւր խոստովանութիւն յեղմանն դնելով իւյ։ Մի ըղձհոյթ բաղբաղէր, այլ ղջօ զբարոզ։ Պատասխանէր վասն ունելով պատճառանն և բաղբաղեն զանպատճառն և զանբաղբաղայն. Փիլ. օրէն։ *Հնարի հնարս, և ցուցանէ ինչ յորովայնի ունել, և բաղբաղել չարչարանս. Խոր. Ա. 31։ *Զայս ինչ և զայն բաղբաղես, և պատճառես զպատճառս մեղաց։ Մի ինչ բաղբաղեսցես, մի ինչ առակախօսեսցես հակառակ քո փրկութեանդ. Ածաբ. Ղեւ։ *Ոչ զաղբատութիւն ունի բաղբաղել. Պիտ։ *Բաղբաղէն 'ի խորհուրդս իւրեանց, կարկատեն զպատճառս. Մագ. ԼԱ. (որ և 'ի Ի. Դ. վարէ իբր պատրուակել կամ թաքուցանել պատճառանօք)։ *Մի բաղբաղեսցէ ասել, թէ 'ի բազմին գագարէ յարձակումն բնութեան. Իմ։ *Բառս ինձ և քննութիւնս ընդդէմ մեծաց ուսոյց բաղբաղել։ Ցամոթ լիցին դոքա, որք արարած բաղբաղեցին (այսինքն յօդեցին) զբանն իւյ. Լմբ. սղ. Ա սաղմ։ *Զամենայն խնդ պատմութիւնս քերթողացն պատճառ կորստեան յիրաւի ոք թերևս բաղբաղեսցէ լինել. այսինքն ամբաստանեսցէ փառիլ. Պիտ։

ԲԱՂԲԱՂՈՒՄՆ, ղման. գ. Բաղբաղեն. բաղայք. բաղբաղայք. *Ոչ դանդաղեցից ասել քեզ զբաղմանցն այսպիսի բաղբաղման. Մագ. Ա։

ԲԱՂԲԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ յօդեալն ընդ բանի. հաւաքաբանական. որպէս է շաղկապք, Որպէս, Այսպէս ու... Այլ 'ի գրոց և 'ի մեկնչաց Հին. Թր. շփոթի և ընդ այլ շաղկապս, 'ի յն. ... այլազգ. *Բաղբանականք են, որք առ մակբայս ('ի մակաբայութեան), և առ շաղկապս ('ի հաւաքմունս) բաղադրեն զբաղ առանձնակայքն. Թր. քեր։ *Բաղբանական, այսինքն հաւաքաբանականն. Մեկ. քեր. ... *Բաղբանական է՝ բառ զոր բազել բան, և 'ի վեր եկեալ առաջ հաստատութիւն. Նչ. քեր։ *Բաղբանական կարէ լինել և տարակուսական. ... ուրեմն և արդեօք. Երզն. քեր։

ԲԱՂԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՒԱՔԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Անբաժնահական բաղբանութիւն. Մագ. ԺԶ։

ԲԱՂԲԱՆՋԵԼ. չ. Որպէս Բարբանջել, բաղձալ, և պատապէշել. *Նմանեալ ... և ... կանանց, որք նստին 'ի փողոցի, և բաղբանջեն լեզուաւ իւրեանց. Ոսկ։

ԲԱՂԲԱՆՋՈՒՄՆ, ջման. } Տ. ԲԱՂԲԱՆՋԱՆՔ, նաց. գ. } ՋԱՂԱՆՔ, և ԲԱՐԲԱՋԱՆՔ. *Ըստ հեթանոսական առասպելաբան բաղբանջմանց. Անան. Եկ։ *Զամենայն զոր խօսեսցիս՝ իբրև բաղբանջանս արհամարհեսցեն. Սեբեր. Ժ։

ԲԱՂԲԱՋԵԼ. Տ. ԳԱՂԳԱՋԵԼ. և ԲԱՐԲԱՋԵԼ։

ԲԱՂԲԱՔ, կամ ԲԱՂԲԱԿ. Տ. ՋՐԱԲԱՔ. որ և ըստ ոմանց՝ Սամիթ. և ըստ այլոց Տուղտ։ Բժշկրն։

ԲԱՂԴ. Տ. ԲԱԽՏ։

ԲԱՂԴԱՍԵՄ, եցի. ն. Συντάσσω, ττω. Compono, constituo, construo, ordino. Շարադասել, շարակարգել զբան. և Բաղադրել. գրի և ԲԱՂԱԴԱՍԵԼ. *Յորժամ զխնդիրն (նախադրութիւն) յաւելեալ՝ առասցես, 'ի վերայ սորա, բաղդասեսցես։ Իսկ ոմանք բաղադասեալ են, այսինքն 'ի շարն և 'ի դաս և 'ի կարգ բանիցն պիտանացու առ 'ի լրումն. Երզն. քեր։

ԲԱՂԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύνταξις. Constructio, ordo. որ և ԲԱՂԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. Շարադասութիւն. առընթեր դասաւորութիւն. շարակարգութիւն բառից և բանից ըստ կանոնաց քերականութեան. շարադրութիւն. բաղադրութիւն. յարադրութիւն։ և Շարագրութիւն. ճառ. գիրք. *Բառ է մասն դուզնաքեայ՝ ըստ բաղդասութեան բանի. Թր. քեր։ *Բառ 'ի շարադրութեան բանի՝ մասն է շարադասութեան. Նչ. քեր։ *Նախադրութիւն է բառ նախադրեալ յամենայն մասունս բանի՝ ըստ բարդութեան (զոր օրինակ ընդունել), և 'ի բաղդասութեան (զոր օրինակ, ընդ նմա). Թր. և Երզն. քեր. ուր գրի և ԲԱՂԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ։ *Զկեանս վարուց զըստ մովսեսի իմաստութեան արանց յառաջնում բաղդասութեան (այսինքն մատենագրութեան մերում) զեկուցեալ. Փիլ. Ժ. բան։

ԲԱՂԴԱՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Συγκριτικός. Comparativus. Համեմատական. ընտրողական. զուգակշիռ. *Զ բաղդատականին և փորձ համեմատութեան տեսանել. Պիտ։ *Բաղդատական տրոհմամբ զիւրաքանչիւրոցն յատուկ ըստ տեսակի. Մագ. ՃԿ։ *Բաղդատական բողոք վարկայ. Մագ. ԿԲ։

Ըստ քերականաց՝ նշանակ բաղդատութեան յածանցս, կամ Ածանցական մասնիկ յաւելուածս 'ի համեմատութիւն. Խմ. Բէգֆէլ. *Բաղդատական է, որ հաստատութիւն (յն. համազատութիւն) ունի եղ առ մունմանաւոր, որգոն, գաւիթ առաւելագոյն քան զաւուզ. և կամ միոյ առ բազումս այլասեռս, որպիսի, գաւիթ առաւելագոյն քան զզեթացիսն։ Եւ բաղդատականացն գաղափարք են երկու (ըստ յն. երեք, τερος, ιων, σων. լտ. մի, ior.) գոյն, հիւար, արագագոյն, յամրագոյն. և գին, որգոն, սաստկագին, ուժգին. Թր. քեր։

Որպէս և բաղդատական մակբայք ըստ յն. մակբայք բաղդատութեան. *Բաղդատականն. (ց) առաւել, նուազ. Թր. քեր։

Մերթ Բաղդատող ըստ յն. ոճոյ, որպէս Որոշիչ բաղդատութեամբ. Διακριτικός. Disgregans. *Զայն՝ որ բաղդատական է աչաց՝ սպիտակ, և զներհակ նորին սեաւ. Պղատ. տիմ։ *Գոյն իմ, աչաց տեսողութեան բաղդատական. Շ. ԽՏ Եղան։

ԲԱՂԴԱՏԵՄ, եցի. ն. Συγκρίνω. Comparo, confero. Դատել կշռութեամբ, կշռել ընդ այլում, համեմատել, և Նմանեցուցանել իւիք. ... , Բէնդիւ էթմէք, դէհէլիք. *Զորս ընդ ումն ումեք բաղդատել պարտ և արժան է. Փիլ. փեսախն։ *Բաղդատեսցէ զմերձակայ կին առ այլ ինչ մեծ։ Բաղդատել կամ զբարի ընդ բարւոյ յարարկանելով, և կամ զվատթար ընդ վատթարս, և կամ զմեծամեծս ընդ փոքունս, և կամ զփոքունս ընդ մեծամեծս. Պիտ։ *Փոքր՝ աղեքսանդրի և գործեհի պատերազմն առ արտաշիսին բաղդատեալ. Խոր. Բ. 12։ *Մի բաղդատեր զյոյժ 'ի միմեանց տարբերեալսն. Ցն. ԻՃ. Երխ։ *Այ (օրինակ է) արեգակն, կամ այլ ինչ 'ի յէից՝ զորս բաղդատեսցէ. Լմբ. պտրգ։ *Ո՞ւմ բաղդատեցից զմեռեալս մոզ։ Ցառագաստ փեսայի զկեանս իւր բաղդատեաց. Երզն. մտթ։

ԲԱՂԴԱՏԵԼ. Որպէս ըստ համաձայնութեան հին յունին Συγκρίνω. Comisceo, coagmento. Հաւաքել, խառնել, միաւորել. *Ընդհանուր սպիտակն գոյն է արտադատող աչաց, և ընդհանուր սեաւն է բաղդատող աչաց. Սահմ. Ա։ *Արուեստիւ գոյն է բաղդատող, սրատեսողաց եմ ես խնդրող. Կրոց. ոփ։ *Որք անհանդչելի ձայնիւ առ միմեանս բաղդատելով զերեքսրբեանն գրուատեն զնշխանական ըղփառս. Մաշտ։

ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύγκρισις. Comparatio. Համեմատութիւն. կշռութիւն. Բէնդիւ. *Կատարեալ էր յազգի իւրում, ըստ բաղդատութեան՝ ըստ այնց ժամանակաց բարի էր։ Որ մաքուր մօք յած հայրն, զզան մանաւանդ զիւրեանց տկարութիւնս առ բաղդատութիւն նորայն մեծութեան. Փիլ. Ֆմասփն։ *Համազուգել հաւասարապէս բաղդատութեամբ. Պիտ։ *Փոքր ինչ բաղդատութիւն առնել ընդ այլոց ազգաց. Լմբ. պտրգ։ *Այսօրէնկ ըստ մարմնոյ, որ յոյժ փոքունք և նուաղք են առ բաղդատութիւն հոգևորական տուգանացն. Գր. Հր։

Նոյն է և ձև Ճարտասանական. *Բաղդատութիւն է յարադրական բան՝ ընդդէմ հարցաքննեալ՝ միշտ առ մեծագոյնսն։ Եւ բաղդատութիւն՝ կրկին. ներբողեան է, կամ պարսաւ. Պիտ։

Մերթ՝ լոկ Նմանութիւն. օրինակ. առակ. Բէնզէր. *Բաղդատութեան աչաց զեղբարսն համեմատեսցուք. ունին գոլով մեր, մի, զի չեմք ալին, սասասցուք, եթէ չեմք 'ի մարմնոյ անտի. Լմբ. ոփ։ *Բաղդատութեամբս ուսուցանէ, թէ իւրաքանչիւր ոք հանդերձեալ է հաշիւ տալ գործոց իւրոց. Երզն. մտթ։

ԲԱՂԴԱՑՈՒԹԻՒՆ. Ըստ հին հելլենաբանութեան, Σύγκρισις, σύγκριμα. Concretio, compago, congregatio, coagulum. Բաղկացութիւն. խառնուրդ. զօդ. միաբանութիւն. *Ըստ ամենայն մասին մարդկային բաղդատութեան, ըստ որում բնաւորեցաւ իւրաքանչիւր ոք գործել. Նիւս. կազմ։ *Բանականք անմարմնոցն բաղդատութեամբ 'ի քում յարկ կացեալ միան։ Պարակցելով և յօդնահոյլ խմբիցն բաղդատութեացն անլռելի փառաւորութեամբ. Անան. Եկ։

ԲԱՂԵԶԵՐՈՒԹԻՒՆ. } գ. Συνορισμός, συμ-
ԲԱՂԵԶԵՐՈՒՄՆ, րման. } πέρασμα, σύγκλεισις, συγκλεισμός. Conclusio, conterminatio. Եզրակացութիւն հաւաքաբանութեան. Նէթիճէ, ...։ *Զինչ է բաղեզերութիւն և գտանել զառաջարկութիւն։ Եզրակացութիւն, այսինքն բաղեզերումն ասացաւ, և վասն տարբերեցելոցն առ 'ի սոյնիկեանց բաղհաւաքմանց, որք զբաղեզերումն զնոյն առնէին միում յառաջարկութեանց. որգոն, եթէ ոմն է

տիւ. այլ սուրբ տիւ է, ապա ուրեմն տիւ է. Անյ. աւետ.։

ԲԱՂԵՂՆ, ղան. և որպէս ռմկ. ԲԱՂԵՂ. գ. Κισσός, κιττός. Hedera. ἑλξίνη, σμῖλαξ. taxus, convolvulus. Պատատուկ, պատատլիճ բոյս, որ բաղի կամ կցի և պատէ զոնկոյք. է որ ճիւղաւոր անկոց և բուսոյ իբր գաղձ, և է որ անճիւղ. ԱՐՄՏ., ՆԵԳԼԻՆ, ԵՌՈՒԱԿՈՆ. և ԼԱՏԻՆ ՆԵՐԵՍԷ։ Գաղիան. *Բաղեղն ճիւղաւոր պատի զծառոյն. այլ ձ. պատատլիճ. Նեղոս. *Իբր սիրական համբուրիւք ողջունի զմիմեամբք պատատի, որպէս զձիթենեօքն բաղեղն. Փիլ. լին. *Բաղեղ՝ խոտ է, և ոսր կոչի՝ յերկնայ, և ծաղիկն զեռ զվլան է. աղէկն կապոյտ ծաղիկն է. Բժշկրն.

ԲԱՂԵՄ, եցի. ն. որ և ՓԱՂԵԼ. Կցել. կցորդել. շարակարգել. միաւորել. զուգել. յարել. պատել. (լծ. ռմկ. ...) *Բաղբանական է՝ բաղում բաղեալ բան. Նչ. ...։ *Բաղաձայնք՝ բաղելով ընդ նոսա ձայնաւոր գիր, ձայն բացակատարեն. Մխ. ատ. 'ի Հին բռ. գրի. *Բաղել, պատել»։

ԲԱՂԷՋՈՒԹԻՒՆ. Բառ անստոյգ. իմա կամ ընթերցիր Բախածութիւն, անմտութի. և կամ իբր Համախոհութիւն եզականի ընդ անձին իւրում և ընդ սրտի. *Ապա թէ ասիցէ ծառայն չար 'ի բաղէջութէ իւրում, տէր իմ յամէ. Ջ+ր. ԻԲ : (որպէս և արաբ. ...՝ է մտածումն):

ԲԱՂԻՍՏՐ, կմ ԲԱԼԻՍՏՐ, տրի, կմ լստեր. գ. ('ի յն. ...) Βαλλίστρα, βελόστασις. Ballista. Բաբան. մեքենայ պատերազմական 'ի ձգել նետս և նիզակս և քարինս. նետաձիգ աշտարակ. մանգղիոն. ... *Կանգնեցին մանգղիոնս և մենքենայս, և բալիստր՝ նետաձիգ աշտարակս. Ա. Մ. Զ. 51 : Տես և ՆԵՏԱԿԱԼ։

Եւ Նետ. (որպէս յն. ...) Βολή. *Բալիստր խոցոտիչ լեզուք նոցա. Եփր. ծն. 8 : Իսկ Մեկնիչն երեմ. Մխ. գոչ՝ ասէ, *Բաղիստր՝ սուր է եռասայր, զոր ունին զինուորք 'ի մորակս երիվարաց»։

ԲԱՂԽԵԼ. Տ. ԲԱԽԵԼ. *Ոչ դրանն բաղխել ոչինչ ազդիցէ : Իբր ընդ վիմեղէն լերին պնդութէ բաղխեցեալ ցնդին. Նար. ԿԲ. Խ ՂԷ։

ԲԱՂԽՈՀԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Συμβουλευτικός. Deliberativus, suasorius, vel dissuasorius. Միախորհ. համախոհական, որպէս տրամախոհական ընդ անձին, և ընդ այլս. *Բաղխոհական նախուսոն օրինակյլս. Պղտ. օրէն. Ա : *Բաղխոհական խորհուրդ 'ի մէջ առեալ : Բաղխոհական հնարիւք տրամախորհէր. Մագ. ԺԲ. ԼԱ :

Որպէս Հանդէս Ճարտասանական՝ խորհրդատու միախորհ ունկնդրաց ընտրել զբարին, և խորշել 'ի չարէն. *Ճարտասանականն՝ սեռ գոլով յերիս բաժանի 'ի տեսակս. յատենականն, 'ի բաղխոհականն, 'ի կացրդականն : Բաղխոհականն վասն ապառնոյ ժամանակին ունի զգոյութիւն. վասն զի յորժամ ոք ումեք խորհրդակից գոյ, վասն հանդերձելոյն խորհի. Սահմ. ԺԲ :

ԲԱՂԽՈՀԻՄ, եցայ. հ. Συμβουλεύω. Consulo, censeo. Քաջ խորհել խորհրդակցութբ ընդ այլս՝ կամ ընդ անձին. *Զվայելչականն այժմիկ ծնեալ քաղաքավարութեանս կազմել՝ բաղխոհելով և վերաւորն ուղղելով հրահանգաւ հմտութեց. Պղտ. օրէն. ԺԲ :

ԲԱՂԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμβουλή, συμβουλία. Consilium, consultatio, suasio. որ և ԲԱՂԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. խորհրդակցութի ընդ այլում կամ ընդ անձին. տրամախոհութի. խորհուրդ. մտածութիւն. հանճար. *Եկեալ եմ ընդ ձեզ զօրավիգն, թելադրել զբաղխոհութի ձեր. Ջ+ր. ԻԲ : *Բաղխոհութիս առնել նոքօք 'ի դուզնաքեայ կենցաղումս : Այսո զդուշութիւն քեզ բաղխոհութբ ստուգեսցի : Կարծիս կասկածանաց եղեալ մեզ զդուշական բաղխոհութե մերոց լռեսցաց : Աղաչեմք զտէր միալ քեզ այսպիսի տրամախոհական բաղխոհութե. Մագ :

Ձեռնարկութիւն 'ի խորհրդատուութե կամ համոզական. որպէս հանդէս բաղխոհական. *Բաղխոհութիւնս եռ գոլով երիս յինքեան երևեցուցանէ ենթակս : Արդ բաղխոհութի է որ ապացուցական է, և է որ տրամաբանական, և է որ իմաստական : Ապացուցական բաղխոհութիւն միշտ է և յարաժամ : Տրամաբանական բաղխոհութի երբեմն ճշմարտէ, երբեմն ստէ. իսկ իմաստականքն (այսինքն իմաստակականքն) սուտ. Քեր. ԺԷԲ :

ԲԱՂԿԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Ի միասին բաղկացեալ. տնկակից. ընդակից. կցորդ. միաբան. *Ցանկութի ազդոյ յաղթահարիչ բնութե մարմնոյս, այն զի բաղկակից է նորին : Զողջումն և ամօթն բաղկակից են միմեանց : Օրէնք հաստատեցին բնաւոր գիտութբն՝ բաղկակից և յոյժ համեմատ ճշմարիտ օրինացն. Լմբ. ող:

ԲԱՂԿԱԿՑԻՄ, եցայ. ձ. Բաղկակից լինել. կցորդիլ. զուգիլ. զուգընթանալ. *Մարմնոյս աչս, և լոյս արեգական յորժամ ընդ միմեանս բաղկակցին, ապա զմեզ զգալի լուսոյս ընդունակ առնեն : Երկուցս պարտ է բաղկակցել. Լմբ. ող:

ԲԱՂԿԱՆԱՄ, ացայ. չ. ('ի բաղ, և կայանալ.) Συνίσταμαι. Consisto, consto. Զօդիլ. բաղադրիլ. շարակայիլ. և հաստիլ. գոյանալ. կալ. լինել. *Մասանցն ոչ գոլով և ոչ բոլորն կարող գոլ բաղկանալ : Ի չորից տարերցդ բաղկացեալ գոյ մարմին : Ոսոսկրական քանակիւն բաղկանայ. Սահմ. ... : *Բոլորն 'ի մասանց բաղկանայ, և զբաղկացեալն 'ի մասանց քակտէ ապականութիւն. Յհ. իմ. Երև : *Բաղկանալ յոգւոյ և 'ի մարմնոյ, կամ 'ի չնչոյ և 'ի մարմնոյ : Ոչ 'ի ժամանակի եղև աշխարհ, այլ 'ի ձեռն աշխարհի բաղկացաւ ժամանակ : Աշխարհօղին կեանք 'ի խաւարէ և 'ի լուսոյ բաղկանան. Փիլ. ... : *Բաղկանայ սա 'ի խորհրդոց բարկութե : Տրամութի բաղկանայ 'ի վրէպ լինելոյ ըղձից մարմնոյն. Նեղոս. *Թեթև պարզութի հիւթիւ բաղկացեալ. Նար. խոս. *Յօրմէ հետէ միանգամ 'ի լինելումն մարդկայինս բաղկացաւ ազն. Պիտ :

Կամ Ենթակայանալ. հաստատիլ. կայանալ. 'ի միասին կալ. *Ընդհանրականապէս զայս առնուլ՝ ոչ բաղկասցի բանն. Անյ. պորփ. *Ընդհանուր սախոսկն ոչ կարէ 'ի ձեռն բաղկանալ : Իմաստասիրութի ոչ եթէ վասն այսորիկ ոչ կարէ բաղկանալ, զի ընդհանուր գիտութի է. Սահմ. Ա : *Ներհակքն ոչ կարեն համանգամայն 'ի միում (ենթակայի), և 'ի նոյն ժամանակի բաղկանալ : (Ապականութի) ոչ կարէր 'ի միասին ընդ գոլոյն բաղկանալ. Յհ. իմ. Երև : *Բաղկացեալ բնակեաց 'ի սմա, և բնակէ և բնակեսցէ յաւիտեան. Ագաթ. ... :

ԲԱՂԿԱՊԵԼ. Տ. ՇԱՂԿԱՊԵԼ. *Գրոհն զբանս բաղկապելով. Եփր. ... :

ԲԱՂԿԱՑԱԲԱՐ. մ. Συστατικῶς. Constitutive. Իբրև բաղկացուցիչ. կացուցիչ. *Տարբերութին բաղկացաբար և բաժանաբար առեալ գոյ. Անյ. պորփ :

ԲԱՂԿԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Συστατικός. Constitutivus. Բաղկացուցիչ. բաղկացուցանօղ. կացուցիչ. *Տարբերութիք ասին բաղկացականք տեսակացն. Պորփ : *Բաժանականք են ընդդիմակայքն. որգոն. բանականն և անբանն. իսկ բաղկացականքն են նոյնք, այլ ընդ միմեամբքն առնլով. որպէս բանականն և մահկանացուն : Կենդանոյն բաղկացականք են գոյացութիւն, ներշնչաւորն և զգայականն. Են. Անյ. պորփ : Իսկ Յհ. իմ. Երև. յասելն զբնաւորական կրից. *Են բաղկացականք գոյացութե». իմա, կամ ամբողջացուցիչ մասունք, կմ բաղկացուք, որք կան միշտ առընթեր, որպէս ընդաբոյսք :

ԲԱՂԿԱՑԵԼԻ. ա. Իբր Բաղկացական, կամ բաղկացեալ. *Ըստ պղատոնի չորս են բաղկացելիքն. բանական անմահ, բանական մահկանացու. անբան մահկանացու, անբան անմահ. իսկ արիստոտել զանբան անմահն ոչ ընդունի, այլ երիս բաղկացելիս. Անյ. պորփ :

ԲԱՂԿԱՑՈՒ. ա. Որ կայ 'ի միասին. առընթերակայ. աջակից. ուստի ԲԱՂԿԱՑՈՒ ԼԻՆԵԼ. Συμπαρίσταμαι. Adsto, juvo. *Սուրբ հրեշտակք հրաւիրեն զմեզ յաղօթս, և բաղկացուք լինին մեզ, ուրախանալով 'ի նմին և աղօթելով. Նեղոս :

ԲԱՂԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύστασις, σύστημα. Constitutio, systema, coagmentatio, compages. Բաղկանալն. բաղադրութի. կազմութիւն. գոյաւորութի. հաստատած. կազմած. *Աշխարհ է բաղկացութիւն յերկնէ և յերկրէ. Արիստ. Ա : *Այս իսկ բաղկացութիս ամենայն երկրի. Պղտ. տիմ : *Արհեստ է բաղկացութիւն, այսինքն գումարութիւն յարադրութե. Սահմ. ԺԲ : *Յինքեանց ինքեանք լուծեալ քակտեսցին, և 'ի բաց հոսեսցի բաղկացութի նոցա. Ոսկ. գծ : *Բաղկացութի մարմնաձև՝ մահկանացուացն բաղկացութի : Ամենայն ժամանակ՝ աւուրց և գիշերաց է բաղկացութի. Փիլ. այլաբ : *Ի չորից զբոլոր բաղկացութիս առեն լինել : Մակաւսար(?) բոլոր բաղկացութե գոյից. Մագ. Ն. ԿԲ : *Մի և նոյն մարմին է ամենայն մարդկան՝ 'ի միոյ զանկուածոյ ունելով զբաղկացութի. Նիւս. Բնութ :

Եւ 'ի միասին կալն. յարադրութիւն. մերձադրութի. *Ի միասին բաղկացութե. Մագ. Է : *Զխմանալի ներգործութի հոգւոյն բաղկացութբ մարմնական ընթացից երևելի առնէ. Լմբ. ող:

Եւ Դեգերմունք հրահանգաց. կրթութի. *(Անսանձ ձի) ամենայն բաղկացութե անտեղական : Ծանիր ծանօթագոյնդ ծայրագոյն բաղկացութե. Մագ. Ա. ԼԱ :

ԲԱՂԿԱՑՈՒՄՆ, ցման. Նոյն ընդ վ. Σύστασις. *Ոչ ըստ հասարակաց բնութե մարմնոյ եղև բաղկացումն (կամ բաղկացութին) տեառն. քանզի այն ինչ կառուցեալ մարմնով գոյր յղացեալ. Բրս. ծն : *Զխորդ այսորիկ են չարութեցն բաղկացումն, գոյութի 'ի գոլոյն առի. իսկ գոլն ածութի իրեք՝ բաղկացումն ենթադրելի բոլոր գոյ. Մագ. Է. ԻԲ :

ԲԱՂԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Συνίστημι, συνιστάνω. Constituo, compono, creo. συνάπτω, coapto, jungo. Տալ բաղկանալ. կացուցանել զինչ համօրէն. գոյացուցանել. առնել. կազմել. յօրինել. հաստել.

հաստատել. բաղադրել. զուգայարմարել. *Որ զխմանալի աշխարհն բաղկացոյց. Մագ. թղթ. ԷԿ: *Սկիզբն առնէ բաղկացուցանել զայս զգալի և զնիւթական աշխարհս. Զոր. ԿԲ: *Բաղկացոյց զգոյութի շնչոյս հրաշալեա. Նար. ՀԷ: *Զգոյս յոշնչէ բաղկացուցեր. Ճ. Ա: *Կարգաւորէր յետ աշխարհիս լինելութե զոտեսական կենցաղն բաղկացուցանել. Փիլ. ԼԻ: *Սաոյգ և բաժշաականն բանիւ միայն պիտանացեալ բաղկացուցանէ զինքն. Սահմ. ԺԷ: *ԺԱ, Բ, Գ, Գ. որոց չարադրութեն բաղկացուցանէ զատան. Ցհ. ԻՏ. ապ:

ԲԱՂԿԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Συνίστασα. Constituens. Որ բաղկացուցանէ. բաղկացական. *Որ զայս ամենայն՝ բաղկեցուցիչն՝ բաղկացոյց, բարի էր: Զոսկին բաղկացոյց այսպէս. Պղատ. փիլ: *Բոլոր բարեաց բաղկացուցիչ. Մագ. Է: *Ոչ ունի բաղկացուցիչ զանազանուս: Ամենայն սահմանն 'ի սեռէ և 'ի բաղկացուցիչ զանազանութեց լինի. Անյ. պորփ:

ԲԱՂՀԱՒԱՔԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Իոր հաւաքաբանական: Անյ. վերլծ. արխոփ:

ԲԱՂՀԱՒԱՔՈՒՄՆ, քման. գ. Συλλογισμός. ('ի λόγος, և συλλέγω.) Syllogismus. συλλογή, collectio. Համահաւաքումն բանից. իբր հաւաքաբանութիւն և համաբարդութի. *Աստուստ և անունն հաւաքաբանութե գտաւ, որ նշանակէ բաղհաւաքումն: Նոյնպէս հաւաքակցութիւն, այսինքն բաղհաւաքումն, սակս բազում ինչ միանգամայն հաւաքաբանելոյ: Որ 'ի նուազէն զմեծն յարգարէ, մակածութի ասի. իսկ որք 'ի մեծէն զնուազն հաւաստացուցանեն, այնոքիկ բաղհաւաքումն ասին. Անյ. վերլծ. արխոփ: (Ուր և ձախաղոյն բանք լինին ընդգէմ բաղհաւաքմանցն սոփեստից:)

ԲԱՂՀԻՒՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ընդմիմեանս կամ 'ի մի հիւսիչ. շարամանող. իսկ ըստ որում անուն շաղկապի առ մեզ, ասի ըստ հն. ՇՈԿԱՄՈՆ. *Են ըստ ինքեան պարզք և անշարադիրք. իսկ բաղհիւսական եղանակաւ ընդ ածութեանն մակադրեալք՝ շարունակք ասին. Քեր. թրքն: *կամ ներգործութե, կամ մտածութե. որդ կամս այս՝ կամ բաղհիւսական է, կմ տարալուծական: Եւ եթէ բաղհիւսական է որպէս գոլ, թէ՝ և ներգործութեամբ և մտածութե, ասէ սահմանդ. Անյ. պորփ:

ԲԱՂՀԻՒՍԵՄ. եցի. ն. Հիւսել 'ի մի. *Ղարունակաւն բաղհիւսեսցուք քանակաւ. Քեր. թրքն.

ԲԱՂՁԱԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. ('ի բաղ և իղձ.) ἐπιθυμητός, ἱμερτός. Desiderabilis, optandus. Ըղձալի յոյժ. տենչալի. ցանկալի. փափագելի. բաղձելի, արղասանաճոգ. *Հեշտ և բաղձալի թուեսցին բանքս իմ 'ի լսելիս մեծամեծաց և փոքունց. Եղիշ. Է: *Միացուցանեն զանձինս ընդ յոյսն բաղձալի. Փարպ: *Բացականայն գոս բաղձալի: Բաղձալի բերկրութի, կմ երանութի, աչերս, անուն, վայրք, բնակարան, օթոց, ևն. Նար:

Մերձ Բաղձացող. *Զի որ բարւոյն է բաղձալի, առ 'ի բարւոյն նախանձ չարժի. Ը. Աղ:

ԲԱՂՁԱԼԻ. և } ա. Լի կամ լցեալ
ԲԱՂՁԱԼԻՑ. } բաղձանօք. մեծափափագ. անձկալից. *Գնալ զկնի աղքատութե, և կեալ բաղձալի կարօտանօք. Փարպ: *Սուրբ սիրով, շնորհալից յուսով, և բաղձալից գթով առ կամսն մյ. Ցճն. ԻԳ: *Վերապատուեսցք զորս բաղձալից. Գնչ:

ԲԱՂՁԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Բաղձալի ինչ. ցանկալի. *Հասանել 'ի բաղձականն. Փիլ. Ժ. բան:

ԲԱՂՁԱՄ, կամ } ացայ, ձա. Ն. Ὀρέ-
ԲԱՂՁԱՆԱՄ. } γω, ὀρέγομαι, ἐφίημι. Desidero, appeto, cupio, և այլն. Ըղձալ կմ ըղձանալ ամենայնիւ. տենչալ. ցանկալ. ցանկանալ. փափագել. անձկալ. ձկտիլ. ձգիլ. բերիլ. յօժարիլ իբր 'ի բնէ. արղոպլամագ, հաղբօղըշմեք, մուրատ եթիշմեք. *Բաղձայր փափագանօք: Բաղձան լնուլ զփափագումն. Պիտ: *Հուրոչ յինքնաստատ յօժարմտութե բաղձայ բորբոքիլ. Նար. ՂԲ: *Ոչ բարւոք է գոլ միայնում, քանզի բաղձայ կերպարանին: Որ յուսայն, բաղձացեալ է միշտ բարւոյն: Ոչ իմիք բաղձանալ առաւել քան զգօյութեն: Ցորժամ ոչ է 'ի միջի, բաղձանայցէ հասանել նմա: Էին տեսման բաղձացի. Փիլ: *Որում չքաւոր աղքատ բաղձանաս (կամ բաղձաս) և ցանկաս. Մանդ. Բ: *Բաղձացայք 'ի վերայ անուան երանելւոյս. Ոսկ. 'ի Թէկղ: *Մեծարել բաղձացան. Ցհ. ԻՏ. ապ: *Եթէ բաղձայցէ. Ը. ԺՏ լաբ:

Ն. Կամիլ 'ի սրտէ. խնդրել կարօտանօք. *Ամենեցուն զկեալն կամիս, և զփրկութիւնն բաղձաս. Նար. ԼԲ: *Զմխատարութ բաղձայ, և ոչ զօգտակարսն. Խոսր: *Լնուլ մեզ զկենաց պատճառն, զոր 'ի սկզբանէ բաղձայաք. Ը. Բարձր:

ԲԱՂՁԱՆՔ, նաց. գ. Ἵμερος, ὄρεξις. Desiderium, cupiditas, appetentia. Ուժգին ըղձանք. իղձ. բերումն ըղձից. ձկտումն սրտի առ ցանկալին. սէր. տենչ. յօժարութիւն. կամք. քեֆ, խաթըր. արզու, մուրատ, հավէս, հաւէս, դոյս. *Խմաստասիրութեն բաղձանօք բախեալք: Վասն հասարակութե բաղձանաց (այսինքն սիրոյ հասարակաց). Փիլ: *Զմահուն բաղձանօք հայցեն հանգիստ: Ի գեղոյն պատրեցաւ բաղձանս: Ընդունել մեծաւ բաղձանօք: Մեծափափագ բաղձանաց արժանի: Ի բաղձանս փափագանաց ձգէ: Իղձք բաղձանաց: Ախորժակք բաղձանաց: Բաղձանք խորհակակերութե, կամ ագահութեան. Պիտ: *Լնուլ զբաղձանս: Բաղձանօք մաղթել: Սրտից բաղձանօք: Ի բաղձանաց սրտի, ևն. Նար: *Իու ես իմ սրտիս բաղձանս. Խոսր. (տպ. բաղձանք:)

ԲԱՂՁԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Տալ բաղձալ. շարժել զբաղձանս կամ 'ի բաղձանս. *Անապատ գոլով զիղձն բաղձայուցանէ. Վանակ. յոբ: *Զիղձ հաւատոց նոցա բաղձացուցանէ. Երզն. Մտթ:

ԲԱՂՁՆՈՒԼ. Տ. ԲԱՂՁԱԼ. *Զխարգ բաղձնուլ ոք երբէք կարասցէ. Սարգ. ԺԴ:

ԲԱՂՁՈՂ. Իբր Բաղձացող. *Բարւոյն բաղձող բնութեամբ է մարդս բանական. Ոսկիփոր:

ԲԱՂՁՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՂՁԱՆՔ. *Ախումն մոլեգնութեան անհնար է կատարած առնուլ 'ի ձեռն միոյ ուրուք բաղձութեց. Փիլ. Ժ. բան:

ԲԱՂՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Ὄρεξις. Բաղձալն. բաղձութիւն. բաղձանք. ըղձումն. իղձք. փափագումն. յօժարութի. ցանկութի. բերումն ցանկութե. *Ախտական մտածութեցն է բաղձումն այս. Մագ. ԻԵ: *Ցանհապելի յուսոյն զբաղձումն առաջի դնէր՝ էական բնութեն լինել հաւատար. Ճ. Գ: *Որ յաղթեաց բաղձման, պարտեաց զախտս. Նեղոս: *Եւ այն սիրով բաղձմամբ սրտի, որով հոգին արբեալ մայրի. Ցճ. որդի:

ԲԱՂՁՔ, ձից. Տ. ԲԱՂՁԱՆՔ, և ԻՂՁ. *Զքոց բաղձից ցածուսցէ: Զորս միշտ բաղձիւք խոկացաւ. Պիտ:

ԲԱՂՄԱՏ, ի, ից կմ աց. ա. ('ի բաղ, և մատչել). Συναπτικός. Colligans, copulativus. Մերձակից, սահմանակից, կցորդական, անուն աննկատարական շաղկապի. *Բաղմատք են որ գոյութե ոչ յայտնեն, այլ ոճ իմն (յն. հետևանս) նշանակեն. թէ, զի թէ, թէպէտ, զի թէպէտ. Թր. թէր: *Բաղմատդ լսի ժողով մտա: Տարբաղմատն ընդդէմ է բաղմատին. Երզն. թէր: *Մեր փիլիսոփայն այսպէս ասէ. բաղմատ է, որ ոչ 'ի նմին հաւաստի՝ ճանապարհին, այլ՝ զճանապարհաւն. Նչ. թէր:

ԲԱՂՅՕԴ. ի, ից. ա. Σύναρθρος. Articulo copulatus. որ և ԲԱՂԱՅՕԴ. (վերապակաւ՝ Բաղօդ). Յօդակից. կից ընդ յօդիցս՝ ս, դ, ն. կամ ըստ յն. որ ընդունի 'ի սկիզբն զյօդքս, ὁ, ἡ, τό. *Ի դերանունս են որ անբաղյօդք են, և են որ բաղյօդք: Անբաղյօդք, որդոն, ես. (զի 'ի յն. ոչ լինի՝ ես). և բաղյօդք, որզան, իմս. Թր. թէր: Ըստ Հին բա. *Բաղայօդ. 'ի պարզն յաւելուլ,,:

ԲԱՂՆԱՊԱՆ. } Տես ԲԱՂԱՆԷՊԱՆ.
ԲԱՂՆԵՊԱՆ. } *Տեսեալ բաղնապան և յոյժ զարհուրեր: Բաղնապանին այն զարթուցեալ, ևն. Գնչ: *Բաղնեպանն, գարպապանն. Ոսկիփոր:

ԲԱՂՇՏԱԿ. գ. Տակ այսինքն արմատ Բաղչ անուն ջրային բուսոյ. պ. վաթխ. վանձ, ոճ. թ. ակէր՝ էկէր օթու. լտ. աֆօրուս. իտ. աֆօրօ, ճլաթէօլօ, ճալանձէ. *Բաղշտակն, որ է վանձն, որ է ակէրն. ինքն սպիտակ և թեթև տակ է, և ջրին մէջն կբուսնի. լաւն այն է՝ որ 'ի լի լինի, և անուշահոտ լինի: Ոճն՝ որ է ակէրն, որ է վանձն, որ հայերէն բաղշտակ ասի. Բժշկր:

ԲԱՂՍԱՄՈՆ. մոնի, ի. գ. որ և ԲԱՂԱՍԱՄՈՆ, ԲԱՂԱՍԱՄՈՍ. Տ. ԲԱԼԱՍԱՆ. պալսամ. *Կիտրոնն, և տապս բալսամոնն, և դարնիկն. Ագաթ: *Իւղս անոյշս ցանիցէ, և զբաղսամոնին այնուական. Ոսկ. ա. փիլ. Է: *Սքինոս, բաղսամոս, նարդեա (իւրև ծառք). Վէզոր. Ղ:

ԲԱՂՍՏՈՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Συγκατάθεσις. Adsensio, approbatio. Ստորադութի. հաւանութի. յանձնառութիւն. *Բաղստորադրութեն (շաղկապք). այո, հայոյ. Թր. թէր. Տես և ՑԱՆՁՆԱՌԱԿԱՆ: (գտանի գրեալ և ԲԱՂԱՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ՝ նոյնին մտօք, իբր ձայնակցութի). իսկ 'ի Հին բա. *Բաղստորադրութի է խոստովանումն,,:

ԲԱՂՐՋՈՒԿ. գ. Նոյն ընդ Մոլոշ. Μαλάχη. Malva. Էղէմ կիւմէճի, խաթմըթօղ. Բէնիրէ: Բժշկր:

ԲԱՂՕԴ. Տ. ԲԱՂՅՕԴ:

ԲԱՃԿՈՆ, ի, աց. գ. Ἱμάτιον, χιτών. Vestis, tunica. Սովորաբար 'ի մեզ կարծի լինել ագանելի ներքին 'ի վերայ շապկի. Էէլէկ, ղըֆթան. բայց 'ի գիրս վարք որպէս պատմուճան, պարեգօտ. հանդերձ որ 'ի ներքոյ վերարկուի. և վերարկու. և որ և է ձորձ՝ մանաւանդ կտաւի և աղնիւ. հագուստ, լաթ, կապայ. (լծ. ընդ արտ. պէչէաւն, պէշմաք. հանդերձ 'ի բեհեզոյ այսինքն 'ի կտաւոյ.) *Եթէ գրաւեսցես զբաճկոն ընկերիքոյ: Առին իւրաքանչիւր զբաճկոն իւր, և եդին 'ի ներքոյ նորա: Որ հանէ զբաճկոն յաւուր ցրտոյ: Որ հանէ 'ի քէն զբաճկոն քո, մի արգելուր 'ի նմանէ զշապիկս. ևն: *Եւ յօժարեսցի առ 'ի տեկնոջէ անտի առանց բաճկոնի. Եփր. ծն: *Որք մտով այծեաւ, կամ բաճկոնաւ շատանան. Լաստ. Ղ:

ԲԱՃԿՈՆԱԿ, ի, աց. գ. Ἱματίδιον. Vesticula, palliolum. Հանդերձիկ. բաճկոնիկ, լաթիկ. *Այր ողորմած պահէ զգանձ իւր. իսկ որ անպիտանն է, զբաճկոնակն իւր դիցէ 'ի վերայ նորա։ Ոչ որ յափշտակեացն՝ դնէ ևս 'ի վերայ զբաճկոնակն իւր. Եւագր. ծդ. իէ։ *Տարածեաց զբաճկոնակն իւր 'ի վերայ հօրն. Վրդն. ծն։ *Ունէր զբաճկոնակ ինչ, կամ ստրմնալակ, ուր զմուրանսն ժողովէր. Տօնակ։

ԲԱՄ. շ. Թարմատար. Բա. Թէ. զի. որ. քի. (այլ 'ի յն. չէք շաղկապ ինչ). *Ասացի, բամ ցրեցից զնոսա։ Արտաքեցի առ ձեզ... բամ դարձարուք իւրաքանչիւր 'ի ճանապարհէ իւրմէ չարէ։ Ասացի՝ բամ աչօ մերժեցայ։ Ասացեր, բամ յորում աւուր կարդացից առ քեզ, մի երկիցես. Օր. լբ. 26։ Երեմ. ժէ. 15։ Ողբ. գ. 54. 57։ *Ասացեր՝ բամ մինչև յաւիտեան կայցես. Ոսկ. եւ։ *Ասացեր դու ինձ, բամ Թոյլ տուր։ Ասացի բամ ևն. Եփր. եւ։ ա. կոր։ Եզն. դպ. ը. 12։

ԲԱՄԱ. Ըստ երբ. թարգ. այսինքն Բեմ. սեղան կռոցից բարձր։ ա. Թգ. ի. 19։ Տես և ԲԱՐՁՐԱՒԱՆԴԱԿ, ԲԱՐՁՈՒՆՔ։

ԲԱՄԲ, ի, ից. ա. գ. պ. ար. պամ, դէմ. Հաստ թելն քնարի խոշորաձայն. և Ձայն խոշոր. *Զորրորդ (ձայն) է բամբն, հով և դէջ ըստ բնութեան ջրոյն. Զորրորդ լարն, որ է պամն, բնութիւն ջրոյ և մաղասոյ՝ ցուրտ և դէջ. Երզն. քեր։ *Ճանաչէ 'ի տարորոշ բազմութէ աղեաց, թէ որ է սուր, և որ է բութ, որ զիլ, և որ բամբ. Ոսկ. փիլ։

ԲԱՄԲԱԿ, ի, աց. գ. Ξύλον, πάμβαξ. Gossypium (լծ. դողակ. իսկ Βόμβυξ. Bombyx. Տ. ՇԵՐԱՄ). գրի և ԲԱՆԲԱԿ. ռմկ. բամպակ. բամպուգ, բամուգ. պ. քէնդէ, քէնդէ. ար. գուտուն, կամ գուտն. իտ. քօթթօնէ, պօմպաճէ, պօմպաճօ. Բոյս բուսեալ 'ի դողակէ ելեալ՝ սպիտակ, փափուկ, նիւթ հանդերձից 'ի ջերմ պահել զմարմինս. *Փայտախարան, լինի 'ի նմա բամբակ ամբաւ. Խոր. ա։ *Գտանին 'ի նոսա նաւթ և աղ, ապրիշում և բամբակ. Կողբացի։ *Ոչ զբամբակ ընդ ասր խառնել. Երզն. մթ։ *Որպէս ակն արական է, կարող էակ և ունիմք սովոր առնել զբամբակ (կամ զբանբակ) արական. Մագ. և Երզն. քեր։

ԲԱՄԲԱԿԵՆԻ, նւոյ, նեաց. գ. Բոյս կամ տունկ բամբակի. *Առոգանէին երկրագործք զբամբակենիսն, և միմեանց պատուիրէին զգուշանալ, զի մի զծառսն կոխեսցեն զբամբակենիսն... պատասխանեալ բամբակենիսին, ևն. Մխ. առակ. ծժ։

ԲԱՄԲԱՍ, ի. գ. (գրի և ԲԱՆԲԱՍ). յոր. մէ Բամբասանք. նոյն ընդ նմա. և և Ցանցանք բամբասելի. *Եւ ըղորմութիւնսն ընդ բամբասին, ըղքրթմնջիւն ընդ շոգմոլին. Ցմ. որդի։ *Ի սակս պատնկութեն էր բամբասն. Ոսկ. մ. ա. 13. յն. ἔγκλημα, crimen. *Եւ առին բանբաս (կամ բանբասանս) 'ի մովսէս և յածծ. Վրդն. Թւոց։

ԲԱՄԲԱՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Προφασιστικός. Occasionalis, ad accusandum, vel exousandum. Որ ինչ 'ի մէջ բերէ զբամբասանս. բամբասաւոր. մեղադրական. ստգտանական. *Դիցէ 'ի վերայ պատճառս բամբասականս բանից. Օր. իբ. 14։

ԲԱՄԲԱՍԱՆՔ, նաց. ն. ('ի բամ, բա, կամ բամբ, և ասել). Καταλαλία, ἀντιλογία, λοιδορία, μέμψις, ψόγος. Oblocutio, obtrectatio, detractio, delatio, convitium, incusatio, vituperium, reprehensio. Մեղադրութիւն, պարսաւ, չարախօսութիւն, տրտունջ, լուտանք, Թշնամանք՝ եթէ 'ի դէմս ուրուք, և եթէ 'ի բացակայութեան նորա յանդիման այլոց. գռ. ղէմ, գօյղէպ. *Ի բամբասանաց խնայեցէ՛ք զլեզու։ Լուայ ես զբամբասանս բազմաց։ Անուանեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ փորձութիւն, և բամբասանս՝ վասն բամբասանաց որդւոյն Իսրայէլի։ Մի չար փոխանակ չարի հատուցանել, կամ բամբասանս ընդ բամբասանաց. ևն։ *Առանց յիշատակի բամբասանաց թողուլ. Խոր. ա. 2։ *Բամբասանս ապիրատս յօդէլին։ Բանս ապիրատս բամբասանաց 'ի վերայ յօդէլին. Յհ. կբ։ *Ընբանութեան բամբասանօք։ Բամբասանաց քարաձգութեան։ Սոգոանք բիւր բամբասանաց. Նար։ *Որ ոչն մեղանչէ, ոչ է ընդ բամբասանօք։ Ընդ բամբասանօք է սատանայ. Նիւս. կամ Ան. ամ չար։ *Ընդ բամբասանօք է մեղք. Շ. ամ չար։

ԲԱՄԲԱՍԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրող զբամբասանս. չարախօս. պարսաւագիր. մեղադրական. *Ոչ բամբասասէր մըտօք, այլ Ճշմարտութբ զեւս իւրեանց առեալ. Եղիշ. ե։ *Որ ոչն երկնչէին, և բամբասասէրքն էին. Վրք հց. ծլ։ *Խաբեցան բամբասասէրքն՝ ծուխ փոխանակ աւրեգականի ունել. Կլիմաք։ *Մեղադիր և բամբասասէր բանիւք 'ի վերայ ձեր ծանրացեալ. Ոսկ. յհ. ա. 10։

ԲԱՄԲԱՍԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ԲԱՄԲԱՍԱԿԱՆ. *Առեցեալ զսա՝ դնէ 'ի վերայ պատճառս բամբասաւոր բանից. Օր. իբ. 17։ *Բամբասաւորօք զլինելն նետիւք՝ զանձն և զընկերն խոցոտելով. Նար. իէ։

ԲԱՄԲԱՍԵՄ, եցի. ն. Καταλαλέω, κακολογέω, λοιδορέω, μέμφομαι, ψογέω, διαγογγύζω. Obloquor, attracto, maledico, convito, probro afficio, quaeror, ևն. գրի 'ի յետնոց և ԲԱՆԲԱՍԵԼ. Զարիս խօսել զայլմէ. ընդ վայր հարկանել, պարսաւել, ամբաստանել. տրտնջել. քրթմնջել. մեղ դնել. լուտալ. Թշնամանել. դիմախօսել. գռ. գօյղէպ սէօյլէմէք, դէմ գօլ էթմէք. *Բամբասեցին Մարիամ և Ահարոն զՄովսէս։ Բամբասեաց ժողովուրդն զԱծ, և զՄովսէս։ Զի բամբասէք զիս։ Զոր բանսարկուքն բամբասէին։ Որ բամբասէ զհայր կամ զմայր։ Բամբասել զՃանապարհն առաջի բազմութեն։ Որ բամբասեալ, և ոչ փոխարէն բամբասէր. ևն։ Կմ Առաքեալ լռեսցէ զերկիրն, և եկեալ բամբասեցին զնմանէ առ ժողովրդեանն. Թուոց. ծդ. 36։ *Զունիմք իշխանութիւն բամբասել զիշխանս. Եղիշ. ե։ *Ոչ զնոսա գովէ, այլ զասս բամբասէ. Մխ. երեմ։ *Զի մի դարձեալ բամբասիցիմք յայդ, որպէս հրէայքն. Խոսր։ *Սախալիս 'ի սիրոյ, և ոչ բամբասիս։ Ոչ բամբասիս 'ի շնորհաց։ Ցիրաւի բամբասելոցս։ Բամբասեցելոյս ընդ բեթսայիդայ։ Իբրև զՈրս բամբասողս։ Ոչնչից հոլով, բամբասելի բերք. Նար։ *Ոչ ոք ասէ զՃշմարիտն զմէնջ իբրև զբամբասողս (կմ զբանբասողս) մեր. Վրք հց. ե։ *Զանսփաութենն սխա բամբասէ. Երզն. մթ։

ԲԱՄԲԱՍՈՂԱԿԱՆ. Տ. ԲԱՄԲԱՍԱԿԱՆ. *Չէ ինչ պարտ սակս այսորիկ 'ի սոսա բամբասողական նետս ձգել. Լմբ. պտրգ։

ԲԱՄԲԱՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. } Λοιδορία,
ԲԱՄԲԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. } ἔγκλημα. Convitium, accusatio. Բամբասողն լինել, և Բամբասանք. լուտանք. *Զինչ է բամբասողութիւն. ամենայն բան կամօք անպատուութեան ասացեալ՝ բամբասանք են, թէպէտ նոյն ինքն բանն կարծիցի ոչ լինել Թշնամանօք. Բրս. հց։ *Եթէ չար է չնութիւն, հաւասար (չար) առնէ և բամբասողութիւն. Մանդ. ժ։ *Ոչ եթէ զանձն ազատէ 'ի բամբասութենէ, այլ զնոսա կամի առնել յուղղութիւն. Ոսկ. մ. բ. 17։

ԲԱՄԲԻՇՆ, բշան. և } Βασίλισσα,
ԲԱՄԲԻՇ, բշի. գ. } βασίλεια, βασιλίς. Regina, imperatrix. Թագուհի. դշխոյ. տիկնաց տիկին. կին Թագաւորի, մայր ազգայորդւոյ, որպէս և մեծի իշխանի. Վէլիէթ, խաթուն, Վալիտէ սուլթան. *Մի Թագ դնել, և մի զբամբիշն զմայր որդւոյն լինել։ Տոմիրիս բամբիշն մասսագետաց սպան զկիւրոս. Եւս. քր։ *Պատրեաց երբեմն բոզն այն և զբամբշուհին իսկ զերդրայքն. Ոսկ. մ. գ. 14։ *Առնուլ զարքայս 'ի կնութիւն. որպէս զի բամբշամբն զոր առնու, առցէ և զԹագաւորութիւն սաղմանի. Եփր. բգ։ *Եսթեր եղև բամբիշ 'ի տեղի վաշթեայ. Մծբ. գ։ *Գլանեալ զփայտ խաչին՝ բամբիշ հեղինէին. Գնձ։ *Կին նորին, որում բամբիշն կոչէին։ Որ և ստանայ 'ի բամբշանէն։ Առաքեալ էր զմայրն՝ զբամբիշն վասպուրականի առ զօրավարն բուխայ. Ասող. գ. 3։ դ. 4։

Նմանութբ ասի. *Զատ (զաչս) ած՝ բամբիշն այլոց երևեցոյց (զգայութեց), 'ի վերայ եդեալ ամենեցուն։ Իւրաքանչիւր յառաքինութեցն բամբիշն Ճշմարտութիւն է. Փիլ. իմաստ. և այլուր։

ԲԱՄԲԻՌՆ, բռան. գ. Ազգ նուագարանի (Թերևս որպէս Թմբուկ, կամ սնդուռ. կամ Ծնծղայ մեծ, և փոքր, որպէս զիլ, չալփառ, ևն.) Տես և ԲԱՆԴԻՌՆ. *Ի նուագս բամբռան։ Որք բամբռամբն երգէին. Խոր. ա. 5. 23. (լա. Թրգ. cymbalum. որ է ըստ յն. κύμβαλον.) *Բարբացուցական՝ բամբռան բառաչի բարբանութեց. Նար. ղբ։

ԲԱՄԲՈՑ, ի. գ. Բառ անյայտ, իբր Ամմոնիական. Ἀμμωνίακον. Ammoniacum, succus, vel gummi ferulae in Libya. (Թուի Գաւառական, որով լինի բախել զխմն կամ զնուագարան)։ Ուստի

ԽՈՒՆԿ Ի ԲԱՄԲՈՑԷ կամ Ի ԲԱՆԲՈՑԷ կոչի 'ի բառս Գաղիանոսի խիժն ծորեալ 'ի գաւազանաձև տնկոց 'ի լիբիա։

ԲԱՄԲՌԱՍԱՑ. գ. Որ նուագէ բամբռաւ. *Ո՞ւր բամբռասացքն գովեստին. Դր. փղ. յէէմ։

ԲԱՑ. շ. Երբեմն Թարգմանի, որպէս Բա. բամ. թէ. զի. որ. քի. *Եւ ասացին, և ասեն, բայ հուր ինչ մեզ անկցի ոչ գտաք։ Զի ասէր, բայ բազմաց 'ի ձենջ են բնականք առ մեզ։ Ասաց անձն իմ, բայ բաժին իմ է նա։ Եւ ասացէք, բայ ընդէր. ա. Պ. ա. 20։ ծբ. 24։ Ողբ. գ. 24։ Մաղ. բ. 14։ (ուր չէք շաղկապ ըստ յն. այլ միայն բայդ՝ ասել)։ *Ի յայնժմիկ, զի ասաց բայ նոր, զառաջինն հնացոյց։ Ահաւանիկ դարձաւ ասաց նա, բայ գուցէ մեռանիցի. Եփր. օրէն։

Երբեմն 'ի նշանակ հաստատութեն. որպէս Արդարև, արդարև. իբր. գոգցես. արդեօք. Թերևս. անշուշտ. ռմկ. դա, դէ. ևն. *Բերոսոս բայ ասէ յառաջնում մատենին։ Եւ գրով բայ ասէ զքաջութիւն գրոշմէր. Եւս. քր. ա։ *Այսօր ընդ իս եղիցիս ասէ յադէն դրախտին. բայ զինչ աւելցես արդեօք. 'ի խաչ ելեալ և բևեռեալ ես, և զդրախտն խոստանաս. Ոսկ. եւ։ *Գրեաց... զի բայ Թերևս յանդիմանեսցին, և եկեսցեն 'ի խոնարհութի հեզութե. Եփր. ա. կոր։ *Զի մի յոլովագոյն բայ կըշ-

առնք բարձցէ զնա: Ապարատաննեալ բայ յաղագս բազմորդութեան: Հրաման տայր բայ նմին: Արդ եթէ կամիք, բայ կարող եմ ես զնա ձեզ ցուցանել. Պիտ:

Եւ իբր զձայն յունական, ճէա, ճէէ. այսինքն աստ, աստ. * Ո՞ր լիցեն (սահմանք ապարանից). և նորա զնիզակն ցցեալ. բայ, յայամ վայրի. Պիտ:

ԲԱՅ, ի. ից. գ. Ῥῆμα. Verbum. Ըստ քերականաց՝ Մասն բանի յայտարար գործողութեան. փիլ. * Բայ է բառ անհոլով ընդունական ժամանակաց, դիմաց, և թուոց, որ ներգործութիւն կամ կիր յարկացուցանէ. Թր. քեր: * Բայ է, որ առնչանակէ ամանակ. Պերիարմ: * Եւ է բայ՝ ըստ բանիս մեկնութեան, որ է ասութիւն մեր զգործոց մերոց. զոր ասեմք, թէ զայս ինչ գործեցի, կամ գործեմ, կամ գործեցին. Մագ. քեր. (որ է ասել, թէ ձայնս բայ կամ բա՝ է արմատ բառից Բառ, բան, այսինքն ասութիւն. ըստ. և վէպ. որպէս և յն. էբօ, և ֆաօ, ասեմ. լտ. ֆօրի, ասել. իտ. բառօլա, խօսք:) * Սառոյդ բայ է ներկայն. իսկ անցեալն և ապառնին՝ հոլովմունք առդաման. Երզն. քեր: * Զներկայն անուանէ բայ, իսկ զանցեալն և զապառնին ոչ բայ, այլ՝ հոլով բայի: Իւրաքանչիւր ոք 'ի բայից նշանակէ իմն. Անյ. պերիարմ:

ԲԱՅ. Լայնաբար՝ որ և է մասն բանի. բառ. ձայն ինչ նշանակական. լօղէթ. Λέξις. Vocabulum. * Զայս ունողաց զօրութիւն 'ի վերայ այս անուանց և բայից. Կիւրղ. գանձ: * Այս բայ՝ Ով, ըստ երկուց տարբաղաց լսի: Վճռողք և բարլին համգոյն բայք են միմեանց: Քննութիւն բայից ուսոյց: Սակս բայից և բառից քննութիւն. Լմբ. սղ. և սփ: * Արհամարհել բաժանելով (զէակս) տասն ստորոգութեանցն բայիւք. Գր. տղ. Յոբ: * Սուրբ բայ՝ կարճ է 'ի մերս բարբառ: Գիտեմք, զի յայսր բայէ հրաժարէք. Ժղ. համ.:

ԲԱՅ. Ըստ համաձայնութեան յունին Ῥῆμα, որ է ասութիւն. որպէս Բան, խօսք, բարբառ մարդկեղէն՝ 'ի նիւթական բառակց յօդեալ. * Փանաքիմաց բայիւք՝ մերոյ փոքրութեան գովասանութիւն հատուցուք. Անյաղթ. բարձր: * Մի, որպէս մեք իմանամք և ասեմք փանաքիմաց բայիւք մերովք. Սարգ. ա. պ. ը: * Որ ինչ միանգամ ասէ նա, ոչ բայք են, այլ՝ գործք. զորս աչօք յառաջ քան զականջս գասախին. Փիլ. ծ. բան:

ԲԱՅ. ա. Լոկ ասութեամբ յօդեալ, կցկցեալ, Թարգմանար, ընդվայր բարբառեալ, զբոսական. * Ի բայ բանից և անաճ իմն յաղագս հայկայ և նմանեացն կաճկալէ. Խոր. ա. 21:

ԲԱՅ, ի, ից. գ. Φωλεός, φωλία. Lustrum, latibulum, cubile. որ և ԲԱՅՈՅ. ամկ. եաբոյ, կամ բուն. Որջ կենդանեաց՝ մանաւանդ որջոց յասուրս ձմերայնոյ. որպէս պաց, այսինքն գիրապ, և պահք, յորժամ առանձնացեալ մնան իբր թմրեալ և անսուաղ զաւուրս բազումս. գօտիք, եաղի, ին, եանագ, և մւնէ. ծինէ. (այսինքն քառասունք պահելի.) * Առիւծ դադեաց 'ի յանտառին, և գիշախանձ արջն 'ի բայի. Ը. Եղեն:

ԲԱՅԱԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ῥηματικός. Verbalis. Ածանցեալ 'ի բայէ (բառ կամ անուն). * Բայածական է, որ յիմբայէ ածանցեալ է. հիւար, սիրուն, իմաստուն, մարթուն. Թր. քեր. (յն. սիրիչ. ճշմարիտ):

ԲԱՅԱՆԱՄ, ացայ, ացեալ. չ. } Φωλέω,
ԲԱՅԵՄ, կմ ԲԱՅԻՄ, յեցեալ. } φωλέυω. Lateo in lustro, cubo. μένω, maneo. Ի բայ կամ 'ի բայոց մտանել կենդանեաց. որջանալ. Թաքչել. բոյնել, բոհել. եօ-նջափա՝ ինփէ օնարմագ, սօքին օյնագ, չինէյէ կիրմէք. * Բայանան օձք ընդ հողով. և որջքն խորեանց են 'ի սորս և 'ի սոյզս երկրի. Փիլ. լին. ա. 36: * Բայացեալքն՝ եթէ գազանք, և եթէ թռչունք: Ուր բնակեալ բայանայր զօրավարն տաճկաց՝ զօրհասական արջոյ բերելով նմանութիւն. Արծր. բ. 7: * Ազգք ազգք առնետաց 'ի ձմերանի բայեցեալ անշարժ կայ. Կոչ. ժզ:

ԲԱՅՈՅ, ի, աց. Տ. ԲԱՅ. որպէս Որջ կենդանեաց. ամկ. որջոտ բուն. * Ազգմունք բնականք, և արջոյ յառաջագոյն քան զձմեռն 'ի բայոց մտանելոյ. Եղնիկ:

ԲԱՅՑ. շ. (որպէս թէ 'ի բաց առեալ, կամ բաց 'ի բանէ ասաի.) Πλήν, ἔμπας, ἔμπης, ὅμως δέ. Tamen, verum, nihilominus, autem. Սակայն. այլ սակայն. այլ. իսկ. յայսր ամի վերայ. համայն. դեռ, դեռ ևս. լաքին, էմմա, անճագ, ֆագաթ. * Ցամենայն ծառոց ուտելով կերիջես, բայց 'ի ծառոյն գիտութեան բարւոյ և չարի մի ուտիցէք: Անձեյուցից զքեզ յոյժ. բայց դու զուխտ իմ պահեսցես: Սահակաւ կոչեսցի քեզ զաւակ. բայց զորդի աղախնոյդ արարից յազգ մեծ: Ե՛րթ, բայց ըզգոյշ լինիջիր: Ասէ, ոչ կամիմ. բայց յետոյ զղջացաւ, և չոգաւ յայգին: Առաջաւ, բայց ես ասեմ ձեզ: Այր մի 'ի հազարաց գտի, բայց կին ամենևին ոչ. ևն: * Դուք անձնապաշտուք լինիք, բայց մեք ամենեքեան կորնչիմք. Փարպ: * Ինքեան ինչ հակառակ և վնասակար չէ, բայց ընկերին. Եղնիկ: * Ոչ եթէ 'ի մինն միայն մեղանչեն կմ յերկուս, բայց և 'ի բոլոր օրինագրութիւնս իւրեանց. Մագ. ա:

Եւ որպէս՝ Բայց միայն. բայց եթէ. եթէ ոչ. Ἀλλά, πλήν, εἰ μή. Nisi, praeterquam, tantum. հազա. եա, անճագ, ֆագաթ, իլլա. * Իմ ոչ էր լուեալ, բայց այսօր: (Ոչ ոք), բայց քաղէբ: (Ոչ ինչ առից), բայց որչափ կերան մանկունք: Նշան մի տացի նմա, բայց նշանն յովնանու: Ոչինչ ունիմք աստ, բայց հինգ նկանակ. ևն: * Ոչ մի ինչ ելս գտանել կարող եմք, բայց բողոքել թագաւորին. Փարպ: * Վախճանելոյն առնել՝ երթիցես առ հարս քո՝ զինչ այլ ինչ է, բայց այլ կեանս յանգիման կացուցանէ. Փիլ. լին:

ԲԱՅՑ 'Ի. նխ. Տ. ԲԱՅ 'Ի. Πλήν. Praeter. * Բայց յինէն այլ ած քեզ մի լիցի. Եղնիկ: * Ոչ ոք գիտաց՝ բայց 'ի նոցանէ յերկոցունցն. Ագ. անփ: * Զ իմրդ ներհակք միաբանեսցին, բայց 'ի տարերց. Սրկ. հանգ: * Ոչ զերիւար՝ բայց 'ի սանձանց, և ոչ զինչս և զմեծութիւն առանց խելաց կարող ոք է արդելուլ. Ոսկիփոր:

ԲԱՅՑ ԱՐԴ. շ. կրկին. Այլ արդ. և արդ. հիմա. էյ, փէնտի. * Բայց արդ մեռան հաւատք, յոյս, սէր. ևն: * Բայց արդ յայսմ հետէ այսպէս կամք են. Փարպ: * Բայց արդ՝ որպէս երբեմն, նոյնպէս և յայսմ. Նար:

ԲԱՅՑ ԵԹԷ. շ. Εἰ μή. Nisi. Բայց միայն. եթէ ոչ. բայց. եա, ֆագաթ, անճագ, մէկէր. * Ոչ իմիք աղգեսցէ այնուհետև, բայց եթէ ընկենուլ արտաքս: Ոչ է մարդարէ անարգ, բայց եթէ 'ի գաւառի իւրում. և այլն:

Այլ է և կրկին շաղկապ. էմմա, էյէր. * Բայց՝ եթէ նեղ ինչ էր ինձ, զայդչափ ու կի այսր զի՞ բերէիր. Փարպ:

ԲԱՅՑ ՄԻԱՅՆ. շ. Նոյն ընդ վ. Εἰ μή. Nisi. Բայց եթէ. եթէ ոչ, այլ միայն. * Ոչ այրեաց, բայց միայն զաստուր: Չիք փրկութիւն, բայց միայն (այնմ) առ որ ձգէ արքայ զոսկի գաւազանն: Ոչ զոք եթող, բայց միայն զպետրոս: Ոչինչ եգիտ, բայց միայն տերեւ: Մի ինչ այնպիսի պահեսցես՝ բայց միայն զգուշանալ. ևն:

կամ Միայն թէ. Μόνον. Tantum. * Բայց միայն զորդեակդ իմ մի դարձուցանիցես անդր: Բայց միայն լո՛ւր ձայնի իմում. ևն:

ԲԱՅՑ ՄԻԱՅՆ 'Ի. նխ. Տ. ԲԱՅ 'Ի. Πλήν. Praeter, excepto. * Բայց միայն 'ի գաւազանէ աստն յուդայ. գ. թգ. ժբ. 20: * Բայց միայն յերկուց փնդացն և 'ի կարմիր կոչէ. Խոր. բ. 44: * Բայց միայն յայսց կառաց. Եղնիկ: * Սա (նիւթն սուզին) ոչինչ է արդեօք, բայց միայն 'ի բանէ (մտաց). Պղատ. փիմ:

ԲԱՅՑ ՍԱԿԱՅՆ. շ. կրկին. Տ. ԲԱՅՑ. ՍԱԿԱՅՆ. Πλήν. Verumtamen, caeterum. վէ լաքին. * Բայց սակայն ած փրկեսցէ զգլուխ թշնամեաց մերոց. Սղ. կէ. 22: * Բայց սակայն երդեսցէ բանս, որքան զօրեսցէ. Նար. կաս: * Եւ և նա ընդ առաջ, բայց սակայն ոչ կարաց ունել զդէմ նորա. Ագաթ: * Արդ թէպէտև ածեալ զմտաւ, բայց սակայն չկարէին հանդուրժել. Փարպ:

ԲԱՆ, ի, ից. գ. Λόγος, ῥῆμα. Verbum, oratio, sermo. խօսք. ասացուած. զրոյց. կարգաւոր. չարք բառից բերանով բարբառեալ յայտնիչ իմաստից մտաց, կամ 'ի գիր անցուցեալ. սեպհական է մարդոյ, այլ նմանութ կամ առաւելաւմբ 'ի դէպ գայ և հրեշտակաց, և այլ գլխովլին. խօսք. սէօզ, քէլիմէ, լօֆզ, լօղէթ, լօգըրթ. * Ո՛ւնկնդիր բանից իմոց: Խօսեցաւ զամենայն բանս զայսոսիկ: Խիստ թուեցաւ բանն: Տէր տացէ զբան: Բանիւք և արդեամբք: Բանիւ և գործով: Բանք բերանոյ: Բանք մարդկան: Բան տեառն: Բան հրեշտակի. ևն: * Տացին մեզ բանք 'ի բերան՝ ցուցանել ձեզ զօգուտն. ինձ ասել, և ձեզ լսել. Ագաթ: * Բան ընդ բան յեռալով յաղագս նոցունց երկայնաբանել թուեցիմք. Փիլ. նխ. բ: * Արտաբերական բանիցն զկնի և գործն յաջորդի: Ըմբերանեսցես հանճարեղ բանիւ զբանիւն պանծացեալն. Պիտ: * Բանի անճառ, անտես մտաց. Ը. խոսփ: * Բան է հետևակ (և տաղաչափական) բառի շարադրութիւն, զօրամախոհութի ինքնակատար յայտնելով. Թր. քեր: * Բան է ձայն նշանական ըստ կարգաւորութեան, որոյ մասն իմն նշանական է զատ իբր ասութիւն (այսինքն բառ), այլ ոչ իբր ստորասութի կմ բացասութի. Պերիարմ:

ԲԱՆ ՏԵԱՌՆ. իբր Պատգամ, հրաման, պատուէր. Λόγιον. Oraculum. էմր, քէլամ, քէլիմէթուլլահ. * Բանք տեառն բանք սուրբ են: Հաստատեալ ծառայի քում զբանս քո յերկիւղ քո: Բան քո կեցոյց զիս: Ողորմեա ինձ ըստ բանի քում. ևն:

ԲԱՆ՝ ներքին կամ ներքոյամադրեալ, արտաքին բանի. վարկ. կարծիք. բանականութի. ծնունդ մտաց. խորհուրդ. իմաստութի. Λόγος. Ratio, sententia. ագլ, օգըլ. * Երկու են բանք. այն՝ որ 'ի ներքս 'ի խորհուրդսն բնակեալ է, և զոր արտաքս բերեմք. Փիլ. լին. դ. 96: * Առ սրո բանիւ են պատճուճեալ՝ բանքս ». այսինքն առ բանականս են խօսք իմ. Ա. որ. ա: * Զարդարեսցեր բանիւ: Երաստանաս բա-

նին. Ղուկ. Է. Ժ։ *Բան ոչ է բարբառ լեզուոյ, այլ՝ խոկումն մտացն. Լմբ. սղ։ *Որ առ ՚ի մէնջ բանիւս։ Ըստ վայելչական բանին։ Ըստ իմաստս բանի. Պղատ։ Անյաղթ։ Խոր։ *Եւ դու ՚ի նոցա բանի ես. Եղիշ. Գ։ *Այն ամենայնիւ բան է. Ագաթ։

ԲԱՆՆ, կամ ԲԱՆ ՀՕՐ, կամ ԲԱՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԷԱԿԱՆ, ԲԱՆՆ ԱՍՏՈՒԱԾ. Միածին որդին այ՝ որպէս հարազատ ծնունդ մտաց հօր. ὁ Λόγος. Verbum aeternum. քէլիմէթուլլահ. *Ի սկզբանէ էր բանն, եւ բանն էր առ այ, եւ այ էր բանն։ Եւ բանն մարմին եղեւ։ Ձեռք մեր շօշափեցին ՚ի վերայ բանին կենաց։ Եւ կոչէր անուն նորա բան այ. Եւն։ *Բանն այ ոչ միայն բան ինչ անանձն, այլ եւ բան անձնաւոր, եւ մարդ կատարեալ. Ոսկ. Եսայ։ *Բան է կենդանի այ, ՚ի ձեռն որոյ ամենայն աշխարհ արարաւ. Փիլ. լին. ա։ *Դառնալ առ այ կենդանի, եւ ՚ի բան նորա յորդին միածին. Ագաթ։ *Բան կոչէ զորդի, զի անախտ ծննդեամբ (է) ՚ի հօրէ, որպէս բան ՚ի մտաց. եւ ծանուցիչ է կամացն հօր, որպէս բան ծանուցիչ կամաց խօսողին . . . եւ անմեկնելի է ՚ի ծնողէն, որպէս բանն յայլսն հնչէ, ՚ի միասն մնայ. Խոր. պիտ։ *Զի որպէս ծնունդ է բան՝ սրտի, նոյնպէս եւ հօր ծնունդ որդի։ Բան առաջաւ անուն նորին, զի անմարմին է ծնունդ բանին. Յո. ուղղ։ *Բանն բազմեալ յանբանից մտաւ։ Բանիւ բանն այ կենդանագործեաց զկազմուած։ Բանդ այ՝ որ ՚ի ծոց հօր. Շար։

ԲԱՆ. Ըստ համաձայնութեան յունին. Ῥῆμα. որպէս Բառ. *Մինչ բան՝ ոչ եղեւ ժամանակ ինչ է սահմանադրելոյ. Կոչ. ծէ։

ԲԱՆ. Λόγος. Ratio. ըստ յն. ոճոյ, որպէս համեմատութիւն. կարգ, յարաբերութիւն, հայեցուած, պատճառ, փաստ, եւ հանգամանք իրաց. վէճհ, հէսապ, միւնասէպէթ. *Զնոյն բան ունին արհեստք եւ մակացութիւնք, զոր բան եւ նոցա ենթակայն առ նոսա. Սահմ. ժա։ *Զամենայն բանից թուականաց։ Եւ զերկրաչափականն, ըստ որում որպէս բանն առ առաջինն՝ երկրորդին, այսպէս եւ առ երկրորդն՝ երրորդին. Փիլ. ժ. բան։ *Եթէ ոչ փութամք զերիցս այսոցիկ քննել զբանն, ընդունայն ընթանամք. Վրք հց. Գ։ *Այնպիսի կարգաւորութեամբ վարել, որպէս աստուածութեան բան պահանջէ ՚ի նոցանէ. Սարգ. Ե. ղ. ղ։ *Արդարութեան բան զխաչդ պահեցի. Բրս. մրկ։

ԲԱՆ, բաներ. կամ բանեար, երոյ. ռմկ. բան, բանէր. Πρᾶγμα, ῥῆμα. Res, negotium, verbum. Իր, իրք. Իշ, չէյ, նէսնէ. նեսնէ. *Որ արարին զբանն չար։ Յետ բանիցս այսոցիկ։ Միթէ տկարանայցէ՞ առ ՚ի յայ բան, կամ ամենայն բան։ Քաւ լիցի քեզ առնել զայն բան։ Արարեր դու ըզբանդ զայդ։ Զայս եւեթ բան արասցես ինձ. Եւն։ Իսկ *Առանց բանի պոռնկութե. Մտթ. Է. 32. խմն իրք պատճառ։ *Նա որ ինչ ցնոր բանքն էին, զամենայն արար կատարեաց». յն. զիւրն զամենայն. Ոսկ. յհ. ա. 9։ *Ոչ գոյր նմա մեղ գտնել բանսերբին, եւ ոչ պատճառ, եւ ոչ բանք. Բուզ. Գ. 5։ *Հնար է եւ առանց ջանի բան վճարել. Լմբ. ծող։ *Ազատեալ լինէր յուսմկն ՚ի բանսրայն. Բուզ. Գ. 5։ *Թողէք ՚ի բաց զբանսերդ. Փարպ։ *Մնացեալ լիցէ դարձեալ հարկաւոր բանեար. Վրդն. ծն։

ԲԱՆ. Իբր Բարբառ. լեզու. փիլ. լիսան. *Ցեզուլ ՚ի յոյն բան։ Որ եւ անուն յեզուս ՚ի յոյն բան. Խոր. ա. 1։ Բ. 65։ *Ըստ հերովլեցւոց բանիցն բարբառոյ. Կիւրղ. ծն։

ԲԱՆ ԱՌ ԲԱՆ. մ. Ըստ միոյ միոյ ՚ի խօսիցն. մի ըստ միոջէ ըստ բառիցն. քէլիմէ քէլիմէ. *Արարէք բան առ բան նամակի պատասխանի։ Բան առ բան եղեւ, եւ իմացոյց ձեզ զօրէնս ձեր. Եղիշ. Ը։ *Եթէ բան առ բան զաս մեկնեմ, լռողքդ ձանձրանայք. Նար. Եըգ։ *Տեսցուք բան առ բան. Բրս. մրկ։

ՆՈՅՆ ԲԱՆ Է. } Զնոյն իմանալի է
ՆՈՅՆ ԲԱՆՔ ԵՆ. } կամ ասելի է. եւ ըզնոյն համեմատութիւն իմն. *Նոյն բանք են եւ վասն պոռնկութեան։ Նաեւ զոպանութեան նոյն բանք են։ Նաեւ յինչս առնուլ նոյն բանք են. Եզնիկ։ *Նոյն բան կացցէ եւ ՚ի վերայ բարերարի եւ մարդասիրի եւ աներեւութի։ Որոց բան նոյն է, այսոցիկ ամենայն իրօք եւ համանմանս եւ միմեանց նման գոլ բնութեամբ հարկաւոր է. Կիւրղ. գանձ։

ԲԱՆ Ի ԳՈՐԾ ԱՌՆԵԼ. Բուռն հարկանել, ձեռնարկել. սկսանել արդեամբք ըզբանն խորհեալ. *Բանս ՚ի գործ արարին ունել զնա. Երեմ. ծը. 22։ *Սկիզբն արարեալ բան ՚ի գործ արասցուք վարդապետել ձեզ. Ագաթ։

ԲԱՆ ԻՆՉ. } Պէսպէս առմամբ, որ֊
ԲԱՆՔ ԻՆՉ. } պէս ռմկ. խօսք մը. եւ բան մը, իշմիշ մը. եւ ղալ մը, նօքտա մը. *Բան ինչ է ինձ ընդ քեզ իշխանդ. առ ո՞ յամենեցունց ՚ի մէնջ. առ քեզ իշխանդ. Դ. Թգ. Թ. 5։ *Եւ մի ՚ի բանս ինչ գայցես ընդ նոսա. Կոչ. ը։ *Բանք ինչ ոչ գոյին նոցա ընդ ասորիս։ Հեռի էին ՚ի սիդոնացւոց, եւ բանք ինչ ոչ էին նոցա ումեք ՚ի մարդկանէ. Դտ. ծը. 7. 28։ *Իմ բանք ինչ են ընդ հրեայսն, գուցէ տացեն զիս ՚ի ձեռս. Երեմ. լը. 19։

ԲԱՆ ԻՆՉ ԱՍԵԼ. Դիմախօսել. արտընջել. անիծանել, որ եւ հեգնելով ասի օրհնել. *Աղէ ասա՛ բան ինչ ՚ի տէր, եւ վախճանեաց. Յոբ. Բ. 9։

ԲԱՆ ՈՒՆԵԼ կամ ԱՌՆԵԼ, կամ ԳՏԱՆԵԼ. ռմկ. խօսք կապել, կամ դնել. Ուխտ դնել. *Բան ունիմ ընդ երանելի ծերոյն, եւ նա ընդ իս, թէ որ յառաջէսցէ ՚ի մէնջ, աղաչեսցէ զայր այ, զի ժողովեսցէ եւ զընկերն. Վրք հց. ծէ։ *Առ վաղիւն բանս արարեալ քաղաքին ՚ի ներքս առնուլ զզօրսն. Մամբ։ *Բան կապեալ առ գիսն՝ ոչ երբէք ծովագնացութեան մակաշլըջել փայլունք. Մագ. ճը։

ԲԱՆ ՏԱԼ. խօսք տալ. խոստանալ. սէօզ վէրմէք. *Տո՛ւր ինձ բան, զի այդր բնակեսցիս. եւ ես նմա բան ՚ի յայրին մնալ։ Տո՛ւր ինձ բան, որ արձակեսցես զքեզ. Վրք հց. ծր. Ն. Դ։

ԿՄ Միջնորդ լինել. բարեխօսել. *Դառնալ զիւրոյ հովուութեան ոչխարս, կամ թէ բան տալ ընդ նոցա՝ մաղթանաց. Սարկ. լա։

Եւ Համար տալ. Λόγος. Ratio. *Պարտ է ամենեցուն պատրաստ լինել, որպէս թէ բան տալոց են դատաւորին. Նխ. ա. ղեփ։ *Աստուածապէս բան տացուք այ, թէ ոչ հանապազ ազամք. Կլիմաք։

Ի ԲԱՆ ԶԳԵԼ. Ի կարգ բանին անցուցանել եւ ճառել. բանի փէչ դնել, ու վրան խօսիլ. *Զաս ՚ի բան ձգել, եւ պատմել՝ անարգութիւն է շնորհին. Լմբ. պտրգ։

Ի ԲԱՆ ՈՒՆԵԼ. Ի համարի ունել. ՚ի համար արկանել. սէպէլ, բանի փէչ դնել. *Աղերսէր մի ունել նմա ՚ի բանի գլանցուածս իւր։ Ոչ ՚ի բանի ունէր զնորայն կառավարութեան կամաց՝ որ ՚ի չարին. Յհ. կթ։

Ի ԲԱՆԻ ԱՌՆԵԼ. Հաւանեցուցանել. համոզել. յանկուցանել. Πείθω. Persuadeo. *Ի բանի արարեալ զբղաստոս սենե֊կապետ արքայի. Գծ. ծբ. 20։ *Զպոմպէոս ՚ի բանի առնէր, զի նովաւ դառնացէ յասորիս. Եւս. քր. ա։

ԸՆԴ ԲԱՆԻՒ ԱՌՆԵԼ. Իբր. ԼԻՆԵԼ, ԳԱԼ. Բանադրել. կապել, իլ. *Մի զբոլորատունն ընդ բանիւ արասցեն։ Ո՛չ օրէն է վասն միոյ զամենեսեան ընդ բանիւ առնել։ Զի մի՛ այլքն ընդ բանիւ կացցեն վասն միոյ մեղուցելոյ. Մխ. դտ։

ԶԲԱՆԻՒՔ ԱՌՆԵԼ. Զբաղեցուցանել բանիւք. խօսքի բռնել. *Զբանիւք առնէր զաշակերտսն, մինչեւ մեռեալն թաղմանց գերեզմանին վճարեցաւ. Մամբր։

ԶԲԱՆԻՒՔ ԱՆԿԱՆԻԼ. Դերգերիլ՝ պարապիլ ՚ի խօսս. խօսքի հետ քալել. սէօզէ դալմագ. *Մի զբաղումն բանիւք անկանիր։ Ցերկարապատոյն նուագօք զբանիւք անկանէին. Յոբ. ծա. 3։ Գ. Դ. Ե. 9։

ԶԲԱՆԻՒՔ (իւրովք) ԳԱԼ. Հակառակ ելանել իւրոց բանից. եւ կրկնաբանութիւն առնել. *Զի մի՛ երեւեցայց ՚ի մէջ անմտացն իբրեւ զբանիւք իմն եկեալ։ Զբանիւք եկեալ երեւէր. Ոսկ. յհ. ա. 7։

ԲԱՆ ԵԼ, կամ ԳԱԼԱՐ. իբր Համբաւեցաւ. խօսք ելաւ, լաֆ ելաւ. *Եւ ել բանս այս յեղբարս. Յհ. իա. 23։ *Բան կալաւ՝ ընդ ենովքայ եւ ընդ եղիայի տակաւին ՚ի մարմնի զնա եղ. Ճ. Զ։

Ի ԲԱՆՍ ԵԼՈՒ. Բանիւք գրգռեալ՝ պատրեալ՝ պատրաստեալ. *(Նեստոր) չար մոլորութե գտեալ՝ ՚ի բանս ելու առնել ընդ նացուս զբարեպաշտապոյն թագաւորն մեր. Կիւրղ. ՚ի նոյն։

ԲԱՆՍ ԱՐԿԱՆԵԼ. Տե՛ս ԲԱՆՍԱՐԿԵԼ. *Սկսան բանս արկանել առ թագուհին. Վրք ոսկ. (Նոր Հ. եւ ազ. բանսարկուել)։

ՈՐԳԷՍ ԻՄ ԲԱՆՍ Է. } Ըստ կարծեացս
ԸՍՏ ԻՄՈՒՄՍ ԲԱՆԻ. } իմոց. որպէս ինձ թուի. պիմ զաննըմմա, պէնճէ պիլէ. զաննըմճա. *Ամենայն մարդ սուտ է. եւ այս է, որպէս իմ բանս է, թէ ամենայն մարդ տկարանայ յանդիման կացուցանել՝ զոր իմացան զայս. Նխ. ժող։ *Ոչ այլ ինչ է՝ ըստ իմում բանիս, բայց ընդ այ միայն լինել. անտ։

Ի ԲԱՆ ՏԱՆԵԼ. Ի ԲԱՆ, կմ Ի ԲԱՆԻ ԳԱՀԵԼ. ռմկ. ոճով. Ի կիր արկանել. վարել. գործածել, բանեցնել. Վրք. ճը։ Մխ. բծ. ատեղ։

ԲԱՆ, բաներ կամ բանք. Որպէս յն. վալանոս. Βαλανον. Glans. կաղին, վալանի. եւ ամենայն պտուղ խաղային եւ գաւն. *Ոչ ամենայն բաներ ուտելի է՝ որպէս ցմախ, որպէս բանք, շագանակ, եւ այլք ոմանք գաւառինք, եւ կէսք մաճարերք իսկ. Վրդն. ծն։

Եւ կամ Μυροβάλανον. Myrobalanum, glans unguentaria. Տունկ եւ ծաղիկ եւ պտուղ, եւ իւղ, որով օծանէին առէպ զխարտ ՚ի ջերմին գաւառս. թիւլ, հէլիլէ, հէլիճ. *Երջանիկն արարիա. եւ իւղք անոյշք ՚ի նմա, եւ ծաղիկք՝ բալասան, բան, յասմիկ. Խոր. աշխ։

ԲԱՆ, բանեար. Որպէս Գան, կամ բաղարջ փեթակի. *Զամէն բանն, երբ կատարած լինի ՚ի կոճակի, կթէ։ Բանեարոյն բաղարջն. Վրդ. յա։

ԲԱՆԱԲԵՐ. Տ. ԲԱՆԲԵՐ. Պատգամաբեր. *Հրեշտակք (կոչին), զի ամենեքեան ածային բանիցն բանաբերք են։ Հրեշտակն պատգամատար ասի, եւ բանաբեր. Գովել բանաբերս ամենեցունց. Վրդն. ող։

ԲԱՆԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հրեշտակութիւն. պատգամաւորութիւն. *Ի բանաբերութեան զամենեսեան հրեշտակս կոչելով.

Վրդ. ող։

ԲԱՆԱԳԷՏ, գիտի, տաց. ա. Գիտակ բանից. հանճարեղ. ճարտար. իրագէտ. խորագէտ. *Սուզանէ զմիտս իւր բանագէտն յատենի ՚՚. այլ ձ. բանգէտն. Առակ. իէ. 26 ։ *Որ սուտ, և առոյգ բանագէտ ընկերին յանցանացն լինի, ոչ վասն իւրոց յանցանացն կատարելապէս և անտանելի ունի զփիշատակութիւն. Կլիմաք։

ԲԱՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ։

ԲԱՆԱԳԻՐ, գրի, գրաց. ա. Λογόγραφος. Orationum et historiarum scriptor. Շարագրող պէսպէս բանից, և պատմութեանց. շարագիր. մատենագիր. *Արդեօք ճարտասանի ուրուք և կամ բանագրի գժնէի յարմարելով զբանն առ ՚ի լսողացն հիացումն. Բրս. ՚ի Գորդ։ *Բանագրի գարով. Նար. ծը։ *Բանագիր լինիմք յոքնազան և բազմապատիկ պիտառութեանց. Առաք. Փ. 21 ։

ԲԱՆԱԳԻՒՏ, գտի, գտաց. ա. Գտօղ բանից, և պատճառանաց առ ատգտանելոյ. իրիտխս. ընդվզյրայքնին. *Իմաստակութե գործ է բանագիւտ լինել. իսկ իմաստութե՝ քննել. Փիլ. Նխ. Ե։

ԲԱՆԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Պատգամաւորք, կամ միջնորդօք խօսել. *Նախ բանագնաց եղեն, սկսան խօսել ընդ նոսա, և ա.ն. ա. Գ. Ե. 33 ։ *Զանխուլ փութացաւ հաստուցանել չարիս՝ բանագնաց ՚ի թշնամին ելով. Պիպ։

ԲԱՆԱԳՈՎՈՒԹԻՒՆ. գ. Գովաբանութիւն. բան գովասանական. գովեստ. *Զայնիւ երգոցս օրհնութե՝ քումդ երանութե բանագովութե. Նար. կա։

ԲԱՆԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Յարմարել զբանն. և վերաբերել առ իմն. *Զոր ոմանք գեղեցկապէս ՚ի խորհուրդ երրորդութեն բանագործեցին. Կամրջ։

Կամ Բան ՚ի գործ ածել. արդիւնացուցանել. *Իմացուածք միտնջենաւորք, և բանագործեն զամենայն բնութիւն ՚՚. յն. և բանք՝ գործօղք. Մագ. ՚ի Գիրս։

ԲԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Δραματουργία. Scriptio vel descriptio rerum. Բանահիւսութի. ձևացուցանելն զբան իբրև ՚ի հանդիսի. առասպելութի. առած. առակ. *Աքանչացեալք ասիցեն թէ եօթնեայ բանագործուեն, ով է սա՝ որ գայ յեգոմայ. Ածոփ. գրոց. Ե։ *Ցիշեցեալ լինին աստանօր ազգամանեան բանագործուեքն։ Ի վեցերորդ ատլեանն գտանիցի, և զաքարիայի բանագործութեն. Արծր. Դ. 2. 11 ։ *Ոմանք առնան յեօթնեայ բանագործութեան. Շ. Ճարպ։ *Ըստ դաւթայն և ըստ եօթնեայ բանագործութեցն. Ոսկ. Եբր։

ԲԱՆԱԳՏԱԿ ԼԻՆԵԼ. որ և ԲԱՆԱԳԻՒՏ ԼԻՆԵԼ. Գտանել բանս պատճառանաց. բաղբաղել. պատճառս հնարել՝ հայթհայթել. *Բանագտակ լինէր (աքող), թէ ոչ փորձեցից զոէր. Գէ. Եփ։ *Լռագոյն էր ածել զասացեալն՝ քան հարտարութբ բանագտակ լինել. Ոսկ. Եփ։ *Բանագտակ լինին յաղագս կարգին, ըղձամ կրկերագոյն կարծեալք, իսկ զվերջին երկրագոյն զյաքէթ. Փիլ. Լին։

ԲԱՆԱԳՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὑρεσιλογία. Sollertia in inveniendis verbis. Գիւտ պատճառանաց. հայթայթանք բանից. հնարք. ճարտարութի. *Բանագտութե ինն հաստատեցուցանել. Նիւս. կազմ։ *Վասն յարահամր իմաստակութեան բանագտութեն։ Զանհաւան բանագտութիւնս։ Ոչ համանկան բանագտութեք. Փիլ։

ԲԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրութի բանից. ճառագրութի. շարագրութի. *Լից զնուագդ իմ բանագրութե։ Հաստատեացէ ճշմարիտ լինել զասացեալսս բանագրութե։ Նախաճառս բանագրութե յապաւնեացս խորհուրդ նայի. Նար. խէ. հա. և խււ։

ԲԱՆԱԴՐԱՆՔ, նաց. գ. Ἀνάθεμα, ἀφορισμὸς. Separatio, excommunicatio. Դնելն և գնելն ընդ բանիւ եկեղեցական կապանաց և արգելման. Նզովք. հատումն կամ որոշումն ՚ի հաղորդութէ. անաթէմա. աֆօրօս, լանէթ. *Զի մի՛ վասն միոյն բանադրանաց զայլսն զրկիցէ։ Թէ առաւելութբ իցէ բանադրանքն. Մխ. դտ։

ԲԱՆԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Ἀναθεματίζω. Anathema declaro, excomunico. Ընդ բանիւ առնել. կապել. նզովիւք արգելուլ և որոշել յեկեղեցական հաղորդակցութէ. *Զմեղուցեալսն անձինս բանադրեսցեն։ Բանադրեալ լինին յեպիսկոպոսացն։ Ըզբանադրեալն չթաղել. Մխ. դտ։ և Կանոն։ Եւ քանզի բանադրելն՝ ըստ յն. ասի վերադրել, վասն որոյ յայլ և այլ միտս բերի ասելն ՚ի Վարս ոսկ. *Սատանեա՛, այսինքն բանադրեա՛. որպէս թէ ասիցէ ոք, արկ զբանս քո յականջս նորա, զի ծանիցէ՝ թէ գիտակ ես նորա յանցանացն ՚՚։

ԲԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՆԱԴՐԱՆՔ. *Լուծեալ լիցի բանադրութեն. Կանոն։

ԲԱՆԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդդէմ զինելն բանիւք. *Մտաւոր բանազինութբ. Ճ. Ա։

ԲԱՆԱԼԵՊԱՆ, ի, աց. գ. Փականակալ. Քուլէջի պէյ։ Այլ չիցէ ընդ Բաղանեպան ՚ի Հ. Հկ. ճե. Դ։

ԲԱՆԱԼԻ, լւոյ, լիք, լեաց. գ. Κλείς, ջեռ. κλείδος. Clavis. Փականք՝ ա որում բացօղ. գործի բանալոյ և փակելոյ զդուռն. Քուլէջ. անախտար. *Առին զբանալին, և բացին։ Նոքա էին ՚ի վերայ բանալեացն։ Ընդ առաւօտս բանային զդրունս տաճարին։ Տուաւ նմա բանալի գբոյն անդնդոց. Դփ. Գ. 25 ։ ա. ճ. Ի. 27 ։ Յայտ. Ի։ *Բանալի արքայութե. Շար։

Պէսպէս նմանութեք ասի. *Բանալիք քո բանայ զդուռն իմ ՚՚. այսինքն խօսք քո առիթ լինին և ինձ խօսելոյ. Վրք հց. ծբ։ *Զքեզ եդ առաջի բանալիք բացարան. Նար. խւ։ *Զմին միոյն առնլով բանալի ՚՚. այսինքն բացատրութի. Լմբ. ող։ *Բերկրական իրաց, և բանալի ականջաց սրտի. Ցէղ. ոսկ. յհ։ *Թուքն նորա եղև բանալի աչաց փակելոյ. Եփր. համաբ։

ԲԱՆԱԽՕՍ. ա. Որ հրապարակախօս լինի. ատենախօս։ ՃՃ։

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Հրապարակախօսութի. ատենախօսութի. քարոզութիւն. *Ի մէջ ամենեցունցն՝ որ յարէսպագոս ատենական բանախօսութիւն. Կոչ. ծէ. (այլ ձ. ատենախօսութիւն. յն. δημηγορία.)

ԲԱՆԱԾՆՈՒՆԴ. ա. Որ ծնանի բանս ՚ի մտաց. մտացի. *Կին բարեմիտ յառաջ որդի բերէ բանածնունդ. Ոսկէփոր։

ԲԱՆԱԿ, ի, աց. գ. Παρεμβολή. Castra. Միաբան բազմութի զօրու՝ ՚ի չու, ՚ի ճակատու, և ՚ի կայանս. որպէս և Կարաւան ուղևորաց. և Տեղի իջևանելոյ. գաղոք. օրտու, մուասքէր, ասքէրկեահ. *Եւ ես զբանակ ծոյ։ Բանակք հրեշտակաց։ Զատոյց զժողովուրդն (անուանովք հանգերձ) յերկուս բանակս։ Նշէաց զայն գի. չեր անդէն ՚ի բանակին։ Եմուտ ՚ի մէջ բանակի եգիպտացւոցն, և ՚ի մէջ բանակի իսրայէլացւոցն։ Դարձաւ յետս և ամենայն խաղայել ընդ նմա ՚ի բանակն ՚ի գաղգաղա։ Իբրև զզունդս բանակաց։ Ծախեսցի զբանակս ձեր։ Առին զբանակս օտարաց. ևն։ *Երթեալ տեսանելին՝ զի թափուր կայր բանակն առանց մարդոյ. Բուզ. Դ. 20 ։ *Մտանելոց էր պօղոս ՚ի բանակն. այսինքն ուր զատողական կայանքն էր. Ոսկ. Գծ։

ԲԱՆԱԿ. Λογεῖον, λόγιον. Rationale, oraculum. Որպէս թէ բանիկ, պատգամիկ, կամ բանաւոր, բանարան. Նիւթական թարգմանութիւն յն. ձայնիս լօղիօն, այն է Տախտակ դատաստանաց եդեալ ՚ի վերայ կրծոյ ահարոնի. Եբր. խօշէն. այսինքն լանջանոց. *Ցաղագս որ ՚ի վերայ լանջացն երկոտասան ակունքն, որ բանակ կոչի։ Բանակին երկդիմի անկուածս յարդարէ։ Զի՞նչ է բանակն. որպէս և ինքն անուանդ զեկուցանէ, բանի նշանակ. և բան երկդիմի է. ևն. Փիլ։ *Արասցես դու քեզ բանակս դատաստանի. Ճ. Թ։ *Երրորդն պղնձագոյն. այս քարս ՚ի քահանայական բանակն ոչ էր. Լմբ. յայփ։ *Բանակ դատաստանին զպարանոցօք ահարոնի հանդերձ երկոտասան ակամբքն. Տօնակ։

ԲԱՆԱԿԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Խմբակից և պարակից լինել. ըստ յն. պարակցիլ. *Ամենեցուն խառնուրդք լինէին, հրեշտակք բանակակիցք մարդկան, և մարդիկ հաղորդք հրեշտակաց. Ոսկ. Մ. ա. 1 ։ *Զի իցեմք բանակակիցք հրեշտակաց և զօրաց երկնաւոր թագաւորին մերոյ. Եղիշ. Է։

ԲԱՆԱԿԱՄԷՋ. միջի. ն. Միջին վայրք բանակի կամ բանակաց. *Մինչդեռ գայր նա ընդ բանակամէջն. Բուզ. Դ. 15 ։

ԲԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Λογικός. Rationalis, ratione et oratione praeditus. Ունակ ներքին և արտաքին բանի, այսինքն բանականութե և խօսողութե. բանաւոր. տրամաբան. մտաւոր. իմացական. ատուն. խօսուն. հոյեանի նոտրգ. *Ոմանք բանականք, իսկ ոմանք անբանք գոն. Սահմ։ *Սահման է մարդոյ, կենդանի բանական։ Մարդ ոչ միայն շնչոյ, այլ և բանական շընչոյ մասն ընկալեալ է։ Տնկեաց ՚ի բանական յոգւոյն արարիչն. Փիլ։ *Բանական և իմանալի բնութի. Աթ. Դ։ *Առաքինութիւն բանականին է խոհականութի։ Անկատարութի ոգւոյն բանականի. Խոր. ա. 1 ։ *Ցիմարամիտն այն ապողինար զմարդկայինն ՚ի բաց կրճատեալ եհան ՚ի մարմնոյն քոյ զբանական հոգին. Ցհ. իմ. էրև։ *Ազգ բանականաց։ Ի բանականացս դասուց։ Բանականիս էութե։ Բանական մաղթողիս։ Գետոցն բանականաց։ Բանական բուրաստ, ևն. Նար։ *Գինի կոչէ զբանական ուրախութիւն. Բրս. յաղէփ։ Իսկ Տօնակ. *Աւին բանական արք ՚՚, իմա՛ քաջ տրամաբանօղ, նրբամիտ, բանիբուն։

Մխիթ իբր Այն՝ որ հայի ՚ի բան, այսինքն ՚ի խօսս, հակական գործնականին. *Պիտոյից ոմանք են բանականք, և ոմանք գործականք, և ոմանք խառնք։ Եւ բանականք են, որ բանիւն միայն նշանակեն զչափն։ Պէտք բանականք (իբր վճռական խօսք). Պէտ։

ԲԱՆԱԿԱՆՆ. գ. իմա՛ Արուեստ կամ մակացութի բանական. տրամաբանութի. ή Λογική. Logica, dialectica, ars disserendi. լօժիգա. մանտըգ, Իլմ մանտըգ. *Բանական մասն իմաստասիրութե։ Բանականն եթէ մասն է իմաստասիրութե, և եթէ գործի, ՚ի տարրագութեան արժանաւորելի ուսցուք։ Արդեամբ և հիմն են բանականին՝ ստորոգեալն և ենթակայն։ Բա-

նական՝ կատարումն ունի զապացուցականն. Անյ. պորփ.: *Ի ձեռն բանականին (ուղղեաց) առ անպատրելի մեկնութիւն. Փիլ. բագն.: *Բանական արուեստ. Սահմ.: *Բանական մակացութեան առաւել բովանդակին հնարք. Յհ. իմ. ատ.:

ԲԱՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Λογικότερος, ον, λογιστικός. Ad logicem accommodatus, subtilis, subtiliter. Քաջ տրամաբանող, և տրամաբանեալ, և տրամաբանելով. նրբագոյն. նրբութբ. *Բանականագոյն արհեստից, ճարտասանութե, և քերթողութե. Պիտ.: *Իբրու անուսումն նական զոսա նախատել պարտ է, թէպէտև յոյժ իցեն բանականագոյն. Պղատ. օրին. Զ: *Բանականագոյն բուռն հարեալ առացին. Պորփ.: *Բանականագոյն խնդրել յանձն առեալ. Անյ. պորփ.:

ԲԱՆԱԿԱՆԱՊԷՍ. մ. Λογικῶς. Cum ratione, rationaliter. Որպէս բանական, խոհական. իմաստութբ. և Բանաւոր՝ նուրբ կամ իրաւացի փաստիւք. Տարբեր. պէտ. խնդրով, հաւ ուսննալով. *Բանականապէս վայելեալք յիւր գործն, և ոչ անասնաբար. Լմբ. ող.: *Որք բանականապէս և ըստ պատշաճի ընթանան առ հանդարտութի. իսկ որք անբանաբար եկին առ նա, ևն. Կլիմաք.: *Ոչ հանդարտութբ և բանականապէս լինէր. Մխ. երեմ.: *Բանիւ ինչ առնել, և բանականապէս զգալ. Փիլ. լին.: *Մարմնելի է բանականապէս, այլ ոչ զինուորաբար. Ա. որ. ծէ: *Բանականապէս ոլորայ պատմութիս. Նար. խչ.:

ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Λόγος, λογισμός, λογιότης. Ratio, rationis compotem esse, rationalitas. Ունել զբան ներքին և զարտաքին. տրամաբանող և խօսուն գոլն. տարբերութի բանաւորաց յանբանից. մարդկութի. և իմացականութի. *Ի բանականութեն ընդ անասունս դասակարգեալ: Բանականութեն յարգանօք կրկին ճոխացար. Նար. իգ. խը: *Մեք զբանականութիս յայտնի կացուցանեմք 'ի ձեռն լեզուիս, ևն. Մագ. 'ի տիտ.:

Իբր թանձրացեալ. Բանաւոր, իմացական. *Գերազարդ բանականութեցն հոյլք. Շ. հրեշտ.:

ԲԱՆԱԿԱՏԵՂ. Տ. ԲԱՆԱԿԵՏԵՂ. *Աբարեալ զիւր զօրսն բանակատեղս. Փարպ.: *Ի տեղւոջ միում հանդէպ կղզւոյն (սևանայ), որ կոչի բանակատեղ. Սեբէ. ճառ.:

ԲԱՆԱԿԱՐԳ. ա. Կարգաւորեալ բանիւ և հանճարով. *Զհիացուցանօղն խորհուրդ բանակարգ բարեզարդութբ խաչիս քննութե. Նար. խչ.:

Եւ Նախակարգեալ յընթացս բանին. *Զառագրեալ բանակարգն (զնոյեան տապան) 'ի լեառն մասիս կացուցեալ. Ճ. Ա.:

ԲԱՆԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Կարգումն բանից. կարգաբանութի. *Սքանչացեալ ընդ քաջասրտութին և ընդ իմաստուն բանակարգութին: Պատկանաբար առ ողբոցն վարել բանակարգութիւն. Արծր. ա. 7: Է. 11: *Ի պատուար պղնձի պարունակեցաւ ըստ երեմիայի բանակարգութեանն. Նար. ծբ:

ԲԱՆԱԿԵՏԵՂ. տեղ. տեղք, ղաց. գ. Κατάλυμα. Diversorium. σταθμός, statio. որ և ԲԱՆԱԿԱՏԵՂ. Տեղի բանակելոյ զօրաց, և ուղևորաց. բանակ. կայք. բնակութիւն. վանք. իջևան, օթևան. օրթու օթաղը, գօնագ, մէնզիլխանէ. *Այս բանակետեղք որդւոցն իսրայէլի: Գրեաց մովսէս զչուս նոցա, և զբանակետղս իւրեանց: Եւ այս էն բանակետեղք գնացից նոցա. Թուոց. լգ. 1: *Եկեղեցի՝ հրեշտակաց սէգ բանակետեղ. Խոսր.: *Գալ հասանել նոքօք 'ի բանակետեղդ պարգևաց քոց. Եփր. համաբ.: *Ոչ ոք ('ի ձկանց) համարձակի անցանել յայլոց բանակետեղ. Վեցօր. Է: *Որակութիք 'ի քեզ բանակետեղ ընկալցի անյեղափոխելի. Մագ. Ղ: *Բանակետեղ և բնակութի երրորդութեանն եղեալ են մարդիկ. Եփր. ա. կոր.:

ԲԱՆԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ բանակիլ. կարգել զզօրն կամ զբանակն. և խաղացուցանել զբանակ. օրտույա գոնտրմագ՝ գոնտըրմագ. *Տարաւ բանակեցոյց 'ի միջոյ անտի ընդ ճանապարհին բեթաւոկարեայ. ա. Ղ. ը. 33:

ԲԱՆԱԿԻՄ, եցայ. չ. Παρεμβάλλω. Castrametor. καταλύω, diversor. Բանակ հարկանել. իջևանիլ. ագանիլ. նստիլ. գօնմագ, նիւզուլ էթմէք. եբր. խանա. *Գտին զնոսա բանակեալս առ ծովեզերբն: Բանակեցան եգիպտացիքն 'ի թիկանց նոցա: Անտի չուեցին, և բանակեցան 'ի ձորն զարեդ: Եւ դուք բանակեցարուք արտաքոյ բանակին: Բանակեցարուք զգուշաւ շուրջանակի: Եւ ամենայն զօրքն հասանէին, և բանակէին 'ի թիկանց ամաւոյ: Բանակեցան անդ յառաջ քան զանցանելն. ևն:

ԲԱՆԱԿՈՐՈՎ. ա. Կորովի բանիւք. իմաստնագոյն. *Բանաւորաց ազգի, բանակորովն. Կամրջ:

ԲԱՆԱԿՌԻՒ, կռուի. ուաց. ա. Λογομάχος. Qui verbis pugnat, argutator. Բանիւ կռուօղ. կագօղ. հակառակասէր. գիմախօս. *Մի ոք դարձեալ յիմ վերայ արձակեսցի 'ի բանակռուացն. Ա. որ. ը: *Հանդարտ բարք ընդդէմ բանակռուացն. Ոսկ. Ե. փիլ.: *Տեսանելով և զընդդիմակաց զօրութիւն առընթեր բանակռուիս. Ոսկ. ննջ.:

ԲԱՆԱԿՌԻՒ ԼԻՆԻՄ. } Λογομαχέω. Verbis pugno, riscor.
ԲԱՆԱԿՌՈՒԻՄ, եցայ. չ. }

Հակառակիլ բանիւ. կագել. վիճել. գաւղա՝ նիզա էթմէք. *Մի բանակռիւ լինել յոչինչ պէտս 'ի կործանումն լսողաց. Բ. տիմ. Բ. 14: *Զինչ պէտք են խնդրել և բանակռիւ լինել. հաւատալն է օգտակար. Աթ. Ե: *Այսպէս ընդ միմեանս բանակռիւք լինէին. Վրք հց: *Բանակռուեալք յոչինչ պէտս առ 'ի կործանումն լսողաց. Պարապմ.: *Յաղագս նոցա բանակռուեսցուք, եթէ գտցեն հակառակք. Գր. տղ. ճղբ: *Բանակռուել ձեր հոտ անոյշ ելանէ առաջի իմ. Վրք հց. ծէ:

ԲԱՆԱԿՌՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Λογομαχία, φιλονεικία, ἀντιλογία. Rixa, controversia, contradictio. Հակառակաբանութիւն. վէճ. կագ. յաղթամրութի. գիմախօսութի. մուճատէլէ, նիզա, իտտիհամ, նէճնաքէէթ. *Միայն զբանակռուութիւն ունելով առ ճշմարտութի: Այս է առ բարեպաշտութեն հաւատ բանակռուութի. Աթ. ծբ: Գրի և կարճելով ԲԱՆԱԿՌՈՒԹԻՒՆ. *Ոչ տայ թոյլ ընդ հակառակսն հակառակել բանակռուութբ. Ոսկ. Ե. փիլ.:

ԲԱՆԱԿՐԿԻՏ. ա. Կրկտօղ բանից. և Բանագիւտ. բանագտակ. որպէս խնդրօղ պատճառանաց. պարսաւագէտ. *Բանաքաղք, բանակրկիտք, ագահք և պիղծք. Մծբ. ծԲ:

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁμιλία, σύλλογος. Collocutio, conventus. Խօսակցութի. կենակցութի 'ի զրոյցս. *Թագաւոր ընդ անանկի խօսիցի. չէք ինչ այն, որ զփառաւորեալն՝ տկարին բանակցութիւնն փոխել կարէ. Ոսկ. յհ. ա. 10: *Ըստ իւրաքանչիւր ումեք բանակցութեան ընթերցանի. Բրս. ող. ծը:

ԲԱՆԱՀԻՒՍ, ի, աց կամ ից. ա. Λογοποιός. Orationis artifex. ποιητής, poëta. Հիւսօղ բանից. բանաստեղծ. քերթող. *Ցեռին բանահիւսաց, և կրտսեր վարժապետաց: Եւ յետ ընտրելական երգս բանահիւսից գերահռչակեալ են: Բանահիւսից կանանց լալականաց. Նար. յէւ. և խուա. և կէ:

ԲԱՆԱՃԱՌԵՄ, եցի. ն. Ճառել ըղբան կամ բանիւ. արտաճառել. *Առ այժմ բանաճառեսցի յաղագս զգուշագունից ոմանց. Պիտ.:

ԲԱՆԱՃԱՐԱԿ. ա. Որ ինչ լինի ճարակելով զբան, քննելով և խելամուտ լինելով. *Ի բերս շրթանց բանաճարակ որոճման. Նար. խը:

ԲԱՆԱՄ, բացի, բաց, բացեալ. ն. Ἀνοίγω, διανοίγω, ἀνακαλύπτω. Aperio, revelo, relego. Պարզել և արձակել զփակեալն, զծածկեալն, զմածեալն ևն. բառնալ զարգելս. անցս տալ. առնել և յայտնի առնել. հերձուլ. մեկնել, ևն. ալմագ, թէ-չափէ՝ իչհար էթմէք, փէթհ էթմէք. եբր. փաթախ, փաշախ. (ուստի եփփաթա՝ և բացիր. ըստ արամայոյն են մի և նոյն.) *Եբաց նոյ զպատուհան տապանին: Զդրունս երկնից եբաց: Բաց մեզ (զդուռն): Եբաց յովսէփ զամենայն շտեմարանս ցորենոյ: Բացաք զամանս մեր: Բանալ զաչս, զշրթունս, զբերան (մարդոյ, կամ երկրի.) զդրունս, զհանդերձ: Եբաց զգիրսն: Որպէս բանայր մեզ զգիրս: Եբաց զմիտս նոցա՝ իմանալ զգիրս: Նախածին, որ բանայ զամենայն արգանդ: Բաց դու զփոր ձըկանդ: Եփաց զարգանդ նորա, ևն: *Զկոյս բանալ. Ագաթ.:

Կր. լինի ԲԱՆԱԼ, ԲԱՆԻԼ, և ԲԱՑԵԼ ԼԻՆԵԼ. *Փակեալն բանալ բնաւորեցաւ յարժանաւոր ժամանակի. Փիլ. լին.: *Բանջարքն այլ և այլ զօրութի ունին. զի մին կակղացուցանէ՝ և միւսն խստացուցանէ. մին բանայ և միւսն կնքէ. մին միս ածէ և միւսն հալէ. Կիւրղ. ղևտ.: *Գիտեմ ես, զի բանան աչք հօրն քո: Բանայցեն աչք ձեր: Բանայցեն քեզ դրունք մահու: Սահանք երկնից բացան: Երկինք բացան: Բանալ երկնից: Բացաւ երկիր, և եկուլ զդաթան: Գերեզմանք բացան: Եփփաթա, որ է բացիր: Բացմուսնի, զի բացայց. բացաւ, և երթայր զհետ նորա. ևն: *Կոյրք բանային. Ճ. Ա.: *Բանին դրունք երկնից: Բանին գերեզմանք: Դպրութիք հրաշից բանին. Շար.: *Բանի ածընկալ աւետարանն. Մաշտ.: *Բացեալ լինէին դրունք. Յհ. իմ. Երև.: *Որովք փակեալն բանանի. Նիւս. երգ. (կամ է սխալ գրչի. փոխանակ գրելոյ՝ բանի. կամ որպէս լինի և գնիլ, գնանիլ.)

Նմանութբ և ոճով ասի. *Եբաց ած զաչս նորա. Ծն. իա. 19: *Եւ բացան աչք նորա (յն. վերահայեցան). ա. Թգ. ծդ. 27: *Բացան աչք նորա, և սփոփեցաւ. Մէկն. ղևտ.:

ԲԱՆԱՄԱՐՏ, ի, ից. ա. Բանակռիւ. վիճօղ, և վիճողական. *Հանդիպելով 'ի դուպարս բանամարտից՝ ըմբերանեցեա. Պիտ.: *Զանօգուտ քննութիս, և զբանամարտ հակառակութիւնս. յն. մի բառ. բանամարտութի. Ոսկ. յհ. ա. 5:

ԲԱՆԱՑԵՂՑ. ա. Ծոփ բանիւ. առլցեալ ներբողենիւ. *Գեղեցկացուցանէք ըղ բանայեղց նուագարանաց գովութեան մե-

րոյ . Թէոդոր . 'ի խաչն :

ԲԱՆԱՑԻՆ , յնոյ , ոց . Տ . ԲԱՆԱԳԱՆ . *Մարդն բանայինն՝ պատուով պատկերին արարչականին . Գնձ :

ԲԱՆԱՆԱՄ , ացայ . չ . Բան լինել կամ ձեռնալ . *Որպէս ձայն բանանայ , և բան գրի 'ի քարտ և 'ի մագաղաթ : Տառք ձայնանան և բանանան . Վրդն . ծն : յորմէ և Ոսկեփոր :

ԲԱՆԱՇՈՒՐՋ . ա . Որ շրջէ և փոխէ զբան իւր , կամ շրջի և փոխի 'ի բանից . խօսք եփ դարձեալ խօսելն դարձեալ . *Մատնիչ եղեր , և սուտ , և խորհրդափոխ , և բանաշուրջ երեւցար հրէից . Զքր . կը :

ԲԱՆԱՊԱՃՈՅՃ . ա . Բանիւ պաճուճեալ . պերճաբան . պանծալի , և պանծացեալ 'ի բանս . *Մի ոմն յիշխանացն զինուոր բանապաճոյճ , եւն . Նիւս . Բնութ : *Որ այժմս բանապաճոյճ , խրոխտաձայն , ամբարտաւան . Նար . կգ : *Ոչ բանապաճոյճ մտացածին ինչ վէպս մեզ յարմարել . Ցհ . կը : *Բանապաճոյճ խոհականութեամբ արհեստապէս ճարտասանելով . Պիտ :

ԲԱՆԱՊԱՏԿԱՌԻԼ . չ . Իբր Պատկառել 'ի բանից . *Մովսէս պզտիկեալ երեսօք խօսէր ցնոսա . որ և 'ի պայծառութենէ երեսացն բանապատկառիւր . Թէոփիլ . գհ :

ԲԱՆԱՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . գ . Պատմութիւն և մեկնութիւն բանից . Ճառ . *Արդարև անբիծ է նորին բանապատմութիւնն . Կլիմաք :

ԲԱՆԱՍԷՐ . սիրի . րաց . ա . Λογοφιλής , φιλόλογος . Eloquentiae , vel litterarum studiosus , litteratus , doctus . Սիրող բանից . ուսումնասէր . իմաստասէր . գրագէտ . բանակիրկիր . և իմաստակ . Ւիճ տես՝ մտ , Գաճիկ . *Ուսանել և 'ի բանասէր արանց յաղագս զանազանութեան օգտոց . Ա . ծէ : *Զգուշի բանից իմաստակաց՝ մոլէս բանասէր զնա գիտէ գոլ , բայց իմաստուն և ոչ միով իրօք . Փիլ . այլաբ : *Քաջք բանասիրաց . Արշ . Է : *Կրսեր բանասիրաց . Նար . յիշ : *Ուսումնաւորաց և բանասիրաց . Սարգ . յկ . ա : *Զի դուք բանասէր էք , գիտեմ եւ . Վրք հց . ծէ :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԲԱՐ . ա . Բանասիրութեամբ . ուսումնասիրաբար . մտադրութեամբ . *Բանասիրաբար ընթերցիր (ով հրէայ՝ զմարգարէս) . Գրիգ . ծն :

ԲԱՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Φιλολογία . Philologia , litterarum studium . Ուսումնասիրութիւն . փոյթ բանից և գրոց . *Բանասիրութեան , և քննութեան իմաստից . Վրդն . զեփ :

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ , ի , ից կամ աց . ա . Ποιητής . Poëta , vates . Սահեղծաբան . բանահիւս . մանաւանդ քերթող . և յն . Հայնիւ , պոէտէս , պուէտիկոս . (այսինքն արարող , կերտող՝ իմն տաղաչափական բանից .) շայիր , շաղի , հոգէր . *Զբանաստեղծս , զձայնագիրս . Եւս . քր . ա : *Նիւթ բանաստեղծիցն՝ սուտ է . Գրգ . ւէ : *Մի ինչ ազգս զառաջնոցն զբանաստեղծացն պատմութիւն . Նիւս . կուս : *Զբանաստեղծից սխտուորաբար մնալն . Դիոն . Եղբ : *Դժուարին պատուածովք ըստ բանաստեղծացն ասել . Ածրու . Է : *Զոմն արգեք 'ի բանաստեղծաց պատրուակեալ ընդմտանելիս . Գր . տղ . Եղբ :

Եւ Μυθοποιός . Fabularum fictor , scriptor . Առասպելաբանիչ . առակախօս . *Եսով պր բանաստեղծ 'ի գեղջկացուոց ստարակեցոյ . Եւս . քր . Է :

Եւ Բանիբուն . զրպարտող . Ճարտարաբան . քաջ մատենագիր . (կամ թէ քերթող՝ ըստ տնղ) . *կարգէ արտաքս զվերջոյր հազարապետա՝ զայր իմաստուն և բանաստեղծ . Խոր . Է . 50 : *Նախ քան զմեզ քաջք և բանաստեղծք , արք հոյակապք և զարմանալիք զարժանի բան պատմութեան արձանագրեցին . Ցհ . կը :

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ (բան) . } ա . Բանաստեղծութեան յօրինեալ . բանահիւսական . քերթողական .
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ . } Ճարտարահնար . և Մտացածին . սուտ . *Այլ և Ճառս եւ ինքնախօս բանաստեղծս յարդարեալ՝ զմոլորեցուցիչս չար գործոյ . Ցհ . կը : *Բոլորովին 'ի բանաստեղծականն հրաժարել պատմութեանց . Պիտ :

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԵԼ . ն . Բանաստեղծանել . քերթուածս յօրինել . *Զօրութեամբ բազկի չարագրական բանաստեղծեալ բաժանեմ . Մագ . ԽԲ :

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ . գ . Ποίησις , ποίημα . Poësis , poëma . Քերթողութիւն , քերթուած . շիր . շիար . Իւն արուզ . *Տաղաչափութիւն , որ և բանաստեղծութիւն ասի . Երզն . քեր :

Այլ առաւել՝ Յօրինուած ճարտար բանից յոր և է կարգի . բանահիւսութիւն . ինքնախօս բան վայելչապաշտար . սուտ բանութիւն . *Ի բանաստեղծութիւն փութոյ . Մագ : *Որք զվայելչութեան բանաստեղծութիւն : Ընդ ողբաձայնիցն բանաստեղծութեանց : Մոլորականն բանաստեղծութիւն . Նար . խը . խէ . ղգ : *Սիրելի է ինձ նորագոյնս ասել բանաստեղծութիւնս , և ոչ յայլմէ առասպելեանցն պատմել . Մագ . Է :

ԲԱՆԱՎԱՃԱՌ . ա . Λογέμπορος , λογοπώλος . Verborum venditor . Որ վաճառական լինի բանին այ , կամ զբանս իւր վաճառէ իմաստակութեամբ . *Զգուշաբաղին , և որք կամիցին յուցանել զանձինս . հետաքննիչք , բանավաճառք . Մխ . տօ : *Բանտաւորքն , և բանավաճառք . Փիլ . լին : *Շաղփաղփելով բանավաճառ լինիք 'ի բամբասել զարդարն . Վանակ . յոբ :

ԲԱՆԱՎՃԱՐ . ա . Որ վճարէ զբան՝ ասելով և բերելով զլուր . լրաբեր . *Զի հրեշտակական , և բանավճար . և տզդող համբաւեալ էր ազատն . Վրդն . ծն :

ԲԱՆԱՏԵՂ . գ . Իբր Տեղի խօսակցութեան . *Իսկ միաբանքն յաւելուին զգործս բանաստեղծացն թէոգուլայ . Ոսկեփոր :

ԲԱՆԱՏՈՒ , ի . ա . Տուիչն բանի և բանականութեան . *Զապարաւոն բարին առ բանատուն և ստեղծիչն գարձուցանել . Երզն . լս : *Որ է նոյն ինքն բան՝ բանատու բերան ունողաց . Ցիւ . ոոկ . յհ :

ԲԱՆԱՐԱՆԱԿԱԼ , ի , աց . ա . Ունող կամ կրող զբանարան , իմն զբանակ՝ ըստ որում տախտակ գատաստանաց . *Նարտթ և աբիութ , քահանայք վակասաւորք . բանարանակալքն , և մանեկաւորքն . Մծբ . ձբ . (ուր 'ի լտ . վրիպակաւ թարգմանեալ է՝ փակակալ , ունող բանալեաց :)

ԲԱՆԱՐԱՐ , ի , աց . ա . Արարող բանից , որպէս բանաստեղծ . քերթող . Ποιητής . Poëta . *Որքան միագամ ինչ բանարարացն գովեաց յարմարագոյն . Առաքել . Է :

Եւ Առենախօս . քարոզատու . Ճառաբան . *Ոչ եթէ հասուցաք 'ի ժողովս , որ գիւրին է բանարարաց . Իգն . վերՁ :

ԲԱՆԱՐԱՐ . Կամակատար , կամարար . հնազանդ , որ առնէ զբան հրամայողին . Ὑπήκοος . Morigerus . *Հաւանեալք նմա բանարարք , որք նմին գասու կարգեալք են . Փիլ . Ճ . բան :

ԲԱՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Բանաստեղծութիւն . չարագրութիւն , և Ճարտարաբանութիւն . *Տղայք գոլով արհեստի բանարարութեան . Լմբ . էկեղ : *Առընկալեալ ծնօղս (մայրն սամփսոնի) զծնիցելոյն բանարարութի : Իբրև զարուեստագէտ զբանարարութի մանկանն 'ի հասարակ ժողովրդեանն փրկութիւն ընդունի . Փիլ . սամփս :

ԲԱՆԱՒՈՐ , ի , աց . ա . գ . Λογικός . Rationalis , et intellectualis . Բանական . տրամաբանող . մտաւոր . իմացական և խօսուն . *Մարդ է կենդանի բանաւոր : Ընդհեւս բանաւոր կենդանի՝ մարդ 'ի հաղոյ . Սահմ . Գ : Շար : *Ոչ կարասցէ ոք ասել , թէ բանաւոր եմ , և անբան . Կիւրղ . գանձ : *Զխորդ ոչ գիտէր զբարի և զչար՝ բանաւոր գոլով բնութե , և ազատ խորհրդովք . Ածր . Դ : *Աներևութական եկեղեցի , անբանն 'ի բանաւորէն կառուցեալ , մեծ է քան ըզմարդ . առաւել քան զբանաւոր , գերազանց քան զմտաւոր . Նար . ԼԷ :

Ասի և զհրեշտակաց , որք չեն տրամաբանող , այլ ունակք գերագոյն բանի յիմացական կարգի . *Հոգիք մտաւորք և բանաւորք : Բանաւորաց՝ հոգեղինաց , և մարմնաւորաց . Ագաթ : *Զայն տեսցուք , թէ բնաւ գուցէն այլ ինչ արարածք բանաւորք՝ քան զհրեշտակս , և զդևս , և զմարդիկ . Եզնիկ : *Հրեշտակք ամենայն և մարդիկ՝ բանաւոր էութիւնք են . Մագ . 'ի տէառն : *Ի փրկութի բանաւորաց՝ հրեշտակաց և մարդկան . Շար :

ԲԱՆԱՒՈՐ . իբր Բանիբուն . մտացի . հանճարեղ . Ճարտարաբան . ազնիւ . *Այր ոմն իմաստասէր և բանաւոր . Վրք հց . ծէ : *Թէ և ամենայն իսկ որք իմաստնագոյն բանաւորացն 'ի մի վայր ժողովեսցին . Պիտ : *Զոչխարին քան զհովիւս՝ բանաւորս արարեր . Փարպ : *Խորին բանաւորքն և պերճացեալքն 'ի Ճարտարութե լեզուոյ . Լմբ . ող :

ԲԱՆԱՒՈՐ . խօսուն . բարբառող նիւթապէս . *Զանբանն (զէշն բաղաամու) բանաւոր կացոյց , և զանարժանն մարգարէութե պատուեաց . Սարգ . յակ :

ԲԱՆԱՒՈՐ . խօսական . որ ինչ բանիւ լոկով վճարի . *Իմաստութե տեսակ կրկին է . է որ երկրաւոր է և բանաւոր , որ ճարտասանութեան իմանի , և է որ հոգեւոր է , և գործով ճանաչի . Սարգ . յկ . Ե :

Կամ Որ ինչ հայի 'ի բանս այ , կամ 'ի քարոզութի . *Բանաւոր անձրևաւն պարարեցաւ արօտից երկիրս մեղէն անապատացեալ մարդկան . Ագաթ : *Եթէ զբանաւոր հացն սիրես ուտել . Լմբ . ծգ . (որ հայի և 'ի յաջորդ նշ) :

ԲԱՆԱՒՈՐ . Բանաւորական . իմանալի . հոգեւոր . շնչաւոր . բանական . *Հովուեն հօտից բանաւոր ոչխարաց . Ագաթ . *Բանաւոր հօտ , գառինք : Ողջակէզք բանաւորք . ժմ : Շար : Խոր . հռիփս : *Բանաւոր պատարագ , պաշտօն : Երկիր բանաւոր : Բանաւոր դրախտ : Բանաւոր բուրաստան . Շար : Խոր . հռիփս : *Սահման բանաւոր : Փայտ բանաւոր : Տիգմն բանաւոր : Բանաւոր մոխրոյս . Նար :

ԲԱՆԱՒՈՐԱԳՈՅՆ . ա . Իբր Մտաւորագոյն . Նրբամիտ . գիտնաւոր . *Որք թանձրագոյնքն էին , նշանքն ձգէին զնոսա . և որք բանաւորագոյնքն էին , մարգարէութիւնքն . Ոսկ . յհ . ա . 23 :

ԲԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Λογικός , κή , κόν . Rationalis , le . Սեպհական բանաւորաց . որ ինչ է ըստ բանաւորութե .

տրամաբանական. իմանալի. մտաւոր. բանաւոր. բանական. *Ի բանաւորականէն, և յանասուն մասնէն 'ի մի գոյացեալք. Փիլ. Բագն: *Բանաւորական արհեստս առաջարկութիւն հնգիւքս այսոքիւք կատարի. դիտաւորութ, հարազատութ, ևն. Մագ. Թէր: *Հոգւոյն հօտից բանաւորականաց: Բանաւորական քարինք, կամ յարկ, կմ թեզան. Նար. հէ. հէ. ղզ. Ծֆբ: *Հրեշտակք են առաւել քան զմեզ բանաւորականս: Բանաւորականն փրկութիւն և մերոյս, և գերագունիցն քան զմեզ էութեանց. Դիոն. Երկն. Բ: Եկեղ. Ե:

ԲԱՆԱԻՈՐԱՊԷՍ. Տ. ԲԱՆԱԿԱՆԱՊԷՍ. *Բանաւորապէս տեսանել և լսել, և բանիւ ինչ առնել. Փիլ. Լին: *Ոչ այս բանաւորապէս նմա շարժիլ 'ի հոգևորական ջանսն. Նեղոս: *Որ բանաւորապէս հնազանդի, յամենայն առուր ուրախանայ. Կլիմաք: *Բանաւորապէս գործել զքարին: Բանաւորապէս որոշեսցուք ըզմեծն և զփոքրն 'ի միմեանց. Լմբ. Ծղ. Ա Եկեղ:

ԲԱՆԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Λογιότης. Rationalitas, ևն. *կենդանեաց անմասն գոլ 'ի բանաւորութէ. Փիլ. Լին: *Ի պատկեր իւր արար զնա. մի՝ վասն իմաստութեն, բանաւորութեն, կենդանութեն, հոգևոր շնչոյն... Զկենդանական շունչն իմաստակիր մտաւորութ, բանաւորութ. Ագաթ: *Ամ է ազբիւր ամենայն բանաւորութեան. Եզնիկ: *Պատճառ կենդանութե, առիթ բանաւորութե. Նար. ՅԳ:

Կամ որպէս թանձրացեալ. *Անմիմանս հանդունակից բանաւորութեց. Նար. ԾԵ:

Մերթ՝ որպէս իմաստութի. խոհեմութի. գիտութի. հմտութի. մտաւորութի. և Բան ներքին. միտք. խելամուտ, և խելք. *Ի սատոյգ հոգեշահ բանաւորութիս առաջնորդեա. Փարպ: *Իմանալի հայեցողութ, և խորհրդական բանաւորութեամբ. Լմբ. պտրգ: *Անձավայելուչ բանաւորութիւն. Դիոն. Երկն. Ե: *Ըստ զմարմինս զդայաբանօք բանաւորութե. Եփր. Ծն: *Խնայեմ 'ի բանաւորութենդ: Առասպելախօս բանաւորութի. Ճ. Ա: *Ասեն իմաստունքն յունաց զխոհականութիւնն գոլ բանաւորութի: Զարդ ականջաց լսողաց անախտ բանաւորութե. Վրդն. Ծն:

ԲԱՆԱՓՈՓՈԽ. Տ. ԲԱՆԱԾՈՒՐՋ. *փափկակեացս, բանափոփոխս, շնորհամաձայնս. Ոսկիփոր:

ԲԱՆԱՔԱՂ, ի, աց կամ ից. ա. Որ քաղէ կցկտուր բանս 'ի կարկատել զանտի կարծիս, ևն. բանակրկիտ. բանորսակ. *Ո՞վ բանաքաղ մարկիոն, որ զմին լսէ, և զմիւսն ստգտանէ. Եզնիկ: *(Կախարդք) բանաքաղ լինին յաւետարանէն քմի, և 'ի ներքս խառնեն գրով. Նոննոս: *Մարդահաճոյք, բանաքաղք. Մծբ. ԾԻ:

ԲԱՆԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Քննութի բանից. խնդիր. վէճ՝ դժուարին. *Այսպիսիս (սր անձն՝) բանաքննութբ 'ի մարմնոյն բաժանեցաւ. Կլիմաք:

ԲԱՆԲԱՍԱՆՔ. ԲԱՆԲԱՍԵԼ. Տ. ԲԱՄԲԱՍԱՆՔ, ևն:

ԲԱՆԲԵՐ, ի, ից կամ ից. ա. Գ. Բանաբեր. լրաբեր. պատգամաւոր. *Ոչ գոյր նորա մեզ գնել բանբերին: Բանբեր անգամ ոչ առաքեր. Բուզ. Դ. 5: Ե. 37:

ԲԱՆԳ, կմ ԲԱՆԿ. Գ. Ὑοσκύαμος. (այսինքն խոզի բակլայ.) Hyoscyamus. Անուն խոտոյ, և սերման նորա. գանի օ-բաս, պէնճ, պէնկիլիւ. օպյոն: Գաղիան: խոկ 'ի Բժշկարանի, Աղուեշ բանկ:

ԲԱՆԳԻՏ. Տ. ԲԱՆԱԳԷՏ:

ԲԱՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. գրի և ԲԱՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. Գիտութի բանից. բանաւոր գիտութի. հմտութի. որպէս և ՎԵՐՆԱՑԻՆ ԲԱՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ՝ է Աստուածաբանութի. *Ոչ բաւականանամ իմով աղքատիմաստ բանգիտութբ զսորայս բացայայտել զքաջ ներբողականին: Զմեծս զայս բանգիտութե ընթանալ առաջարկէք: Երանելին մաշտոց (երկրորդ) ուսումնական բանգիտութեն քաջահմտագոյն. Ասող. Գ. 12: Դ. 2. և 8: *Վերնային բանգիտութե տեղեկութի: Վերին բանգիտութե արուեստն: փոխանակ վերնային բանագիտութե. ևն. Փիլ. Լին. Գ. 43:

Ըփոթի և ընդ ԲԱՆԳՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՆԱԳՑՈՒԹԻՒՆ. Ուսուցանեմք մեք՝ ոչ 'ի բանգիտութէ, այլ 'ի գրոց սրց. Կոչ. ԺԷ:

ԲԱՆԳԿՆ. Տ. ԲԱՆԿՆ. և ԲԱՆԻԿ, բանկունք:

ԲԱՆԴ, ի, ից. Տ. ԲԱՆՏ, և զածանցս նորին. (զի զկնի Ն տառի Տ մեղմ հնչի որպէս Դ. մինչ զի և երբեմն փոխանակ գրելոյ՝ բանտ քո, կամ բանդ քո, ոմանք գրեն բանըդ. բանտ:)

ԲԱՆԴԱԳՈՒՇԱՆ. մանունդ }
ԲԱՆԴԱԳՈՒՇԱՆՔ, նաց. } Գ. Նոյն ընդ յն. ֆանդազիա. Φαντασία, λήρημα, τερατολογία, τερατεία. Imaginatio, hallucinatio, delirium, prodigiosum verbum, monstrum. Ցնորք. պատիր և շաղփաղփ բանք. այլանդակ զրոյցք մտացածինք, կամ ծնունդք երևակայութեան. հրէշք. լաֆ, խէյալ, հէւէս. *Թուէր իմն բանդագուշան իրն և ոչ այլ ինչ. Մեկն. Ղուկ: *Եթէ առաւելքն ըստ նոցա բանդագուշանացն ածք լիցին. Եզնիկ: *Զայսպիսի զձեր բանդագուշանաց բանս լսել. Փարպ: *Թուեցեալս գոլ բազմաց բանդագուշանս: Լի անհաւանելեօք և առեղծական բանդագուշանօք. Դիոն. Եկղ. Ը:

ԲԱՆԴԱԳՈՒՇԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Ցնո-
ԲԱՆԴԱԳՈՒՇԵՄ, եցի. Ն. } րեցուցանել. տատանեցուցանել զմիտս. պատրել. պակուցանել. շաշկրթել. շաշկրթ. *Պատրողական բանիւք բանդագուշացուցանէր պատգամաւորօք զատրվշնասպ. Փարպ: *Մի բանդագուշեսցէ զքեզ երկիւղիցն ստատմունքն. Մագ:

ԲԱՆԴԱԳՈՒՇԵՄ, չեալ. Լ. Տես ԲԱՆԴԱԳՈՒՇԻՄ. *Մոլորեցուցիչքն այլ ընդ այլոյ իմն բանդագուշեն. Ոսկ. Գաղ: (որ լինի և իբր բարբառել ցնորս:)

ԲԱՆԴԱԳՈՒՇԻՄ, եցայ. Յ. Φαντάζομαι, πλάνομαι, ևն. Imaginor, erro, deliro, ևն. Ցնորիլ. երևութանալ. երազել. յայլոց խելս լինել. կապիլ ուշոյ. ապշիլ. ընդվայր յածիլ. թափառիլ. տատանիլ. վարանիլ. յիմարիլ. մոլորիլ. մոլիլ. տայըֆլանմագ, խեյալլանմագ, հէւէս էթմէք. *Իբրև զայն՝ որ երկնիցէ, բանդագուշի սիրտն. Սիր. լդ. 6: Մինչդեռ առողջ էք մտօք, և չճանաչէք զայլ աւետարան, մի ուրեք բանդագուշիք: Այսր անդր հայիցի բանդագուշեալ, և զվայրօք զաչսն յածիցէ. Ոսկ. Գաղ: Ա Տ. ա. 19: *Խորանօք և գիւթօք վարին, և սուտ երազօք պատրեալ բանդագուշին. Մանդ. Իզ: *Առասպելական բանիւք բանդագուշեալք. Եզնիկ: *Զանմիտ և զխստասակար բանս բանդագուշեալ թագաւորին ձերոյ. Փարպ: *Որդիք անառակ ծնողօք բանդագուշեցան. Պիտ: *Այսպէս շամբուշ խորհրդով բանդագուշեն. Ցհ. Իմ. Երև: *Որպէս կոյրք այսր անդր բանդագուշին. Լծ. Կոչ: *Յամառեալ բանդագուշիս յագահութէ, յանառակ արբեցութենէ, ևն. Եփր. Թղ: *Զատահական, որ բանդագուշեալ շրջին, և ինչ ոչ գործեն: Զդատարկսն և զբանդագուշեալս. Եփր. Ա. Բէա:

ԲԱՆԴԱԽԱՌՆ. ա. ('ի պ. պէնտ, այսինքն կապ.) Կապակցեալ. բարեյարմար. դաշնակաւոր. ...., փէյվէնդլի. *Խօսիմք նուագարանիւք քո. և արդ մի աղի պակասեաց. ժրագոյն զբանդախառն երգարանս, զի մի և այլ թերասցի. Թէոփ. 'ի Խ Ղ:

ԲԱՆԴԱԿ, ոյ, ով. Գ. Բառ ամկ. որպէս Հիւթ մզեալ 'ի պտղոց, և եփմամբ թանձրացուցեալ. Ճուրուպ. *Խաղողոյ խնծորի բանդակով, և թթու նռան բանդակով, ևն. Մխ. Բժ. ուրեք. ուր գրի և ԲԱԴԱԿ:

ԲԱՆԴԱԿԱԼ, ԲԱՆԴԱԿԱՆ, ԲԱՆԴԱՐԳԵԼ, ևն. Տես ԲԱՆՏԱԿԱԼ, և զորս զկնի:

ԲԱՆԴԵՄ, որ և ԲԱՆՏԵՄ, եցի. Ն. Ի բանտ արկանել. փակել 'ի կապարանի. և Արգելուլ ուրեք իբրև 'ի բանտի կամ 'ի դիպահոջ. որպէս իտ. Carcerare. հապս էթմէք, գընտանա գօմագ. *Բանդեցին զմեծն ստմփոսն: Բանդեաց զյափշտակողն. Եփր. Բաղմ: *Տեսցուք զբանդեալն ո. յն. զ'ի բանտին. Ոսկ. յհ: *Զլուսաւոր արեգակն 'ի խաւարի արկեալ բանդեցաք. Ոսկ. լս: *Զորս վիրաւորէր, կափէր, բանդէր. Ղ. ա. զ. ՃՂ: *Բանդեաց զնա յամուր մախանոյ: Զաղքատս և զտնարս զրկէ և բանդէ. Լմբ. պտրգ. և առակ: *Յայլ տունս բանդեցան մարքն. Մագ: *Բանդէր ըզհոգիսն. Վրդն. Օր: *Բանդեաց 'ի կոր կիտին (զյունան). Երզն. Մտթ:

ԲԱՆԴԻՈՆ կմ ԲԱՆԴԵՈՆ, գաւ. Տ. ՓԱՆԴԻՈՆ, և ԲԱՄԲԻՈՆ. *Փուքքն հնչիւն հանեն 'ի փողի և 'ի բանդաւն: Բերանն որպէս բանդիւն. Ոսկիփոր: խոկ Հին Բռ. *Կիթառն, փանդիռն ո:

ԲԱՆԴՈԿ. Տ. ԳԱՆԴՈԿ. *Բանդոկ պատրաստեալ, ըզհիւրս ընկալեալ. վանք սովաւ չինի, բանդոկ իջևանի. Գնձ:

ԲԱՆԵԱՐ. Իբր Բանք հակառակուէ. կագ, կռիւ. խօսք խօքաթը. գավկա, նիզա. *Զծառայսն զովսայ, որ զբանեարսն սիրէին. Եփր. Ծն: Տես և ԲԱՆ, ԲԱՆԵՐ կամ ԲԱՆԵԱՐ:

ԲԱՆԵՂ, ի, աց. ա. Λογάς, ἐλλόγιμος. Eloquens, disertus. Կորովաբան. իմաստաբան. քաջախօս. Ճոխաբան. Ճարտարախօս. խօսուն. փէլտօղ, ֆասիհ, էհլի քէլամ. *Ի ձեռն բանեղ կնոջն զարթոյց յավուր զկամս գաւթի. Նխ. Ե. ԲԳ: *Հեթանոսացն իմաստունք և բանեղք: Բանն ոյ յինքն քարշէր զմեծամեծս և զտանկս, զբանեղս և զծանրալեզուս. Պարոյ. ԼԲ. Ա ՅԵա: *Թէ զսա սիրես, լինիս բանեղ. Կրպփ. ոփ: *Զանբանն՝ բանեղս արար (որպէս զէշն բաղաամու). Նար. յՃէտ:

ԲԱՆԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Λογικός, κή, κόν. Rationalis, ևն. Բանաւորական. բանաւոր, բանական. խօսուն, խօսական. *Բանեղէն պատարագ, կմ մաղթանք, կմ գաւազան. Վրդն. ող. և Եկ: Տօնակ: *Նորկեա՛ զերանգս իմաստից բանեղէն գեղոց. Երզն. լա: *Յարդարեալ բանեղէն բաղկօք զհանդիսաւորս զայս ջահ. Վրդն. Դրգ:

ԲԱՆԵՐՈՂ. Իբր Բանակռիւ. կռուասէր. *Զծառայսն զովսայ զբանեռողս և զկագարողս մերժեաց ստուգութեան և ընկեաց 'ի մէջ սոդոմացւոց որ զբանեարսն

մտրէին. Եփր. ծն։

ԲԱՆԸՆԴԴԻՄ. ա. Ընդդիմախօս. դէմ խօսող. *Եթէ ոք յոյժ անմիտ իցէ, չկարէ բանընդդէմ լինել, թէ չիցէ այնպէս. Ոսկ. ես։

ԲԱՆԻԲՈՒՆ, բունք. ա. Ῥήτωρ. Rhetor. կորովաբան. պերճաբան. ճարտարաբան. ճարտասան. ըստ յն. հռետոր. խօսօղ ոք. զօրաւոր բանիւ, և խելամուտ ամենայն բանի. իմաստակ ... *Իմաստունք և ճարտարախօսք, և բանիբունք։ Բանիբունք և իմաստունք և փիլիսոփայք. Ոսկ. մ. ա. 8. 24. 27. և եփես. խա։ *Անգէն յառաջեալոցն ժամանակս յորոյց մծ քարոզս բանիբունս՝ ճարտարախօսս։ Ապողոս՝ բանիբուն և զօրաւոր գրովք և մօք, և բանիբուն մեկնութբ. Սեբեր. դ։ *Փիղոն աղեքսանդրացի այր բանիբուն ճանաչէր. Եւս. եր. է։ *Երանելին ապաւինեալ այր բանիբուն գիտութեամբ, և լի ամենայն հրահանգիւ. Փարպ։ *Զնոյն անուանս դնէ Ջրհորոցն, զոր հայրն եդ. զի բանիբուն հայրն կոչեաց, շատացաւ և նա. Փիլ. լին։

ԲԱՆԻԿ. բանկունք. գ. Λογίδιον. Oratiuncula, fabella. Բան գուզնաքեայ և չնչին, անպիտան, և մտացածին. Տես և ԲԱՆԳՆ. *Մեկնիչ քաջ չէղէ, դէթ բանիկ ասէի. Երզն. փեր։ *(Հերետիկոսք) բանկունս ինչ շարադրեալ՝ ասել յանդըգնեցան զայս ինչ. Գրիգոր. լէ։

ԲԱՆԻՄԱՍՏ. ա. Իբր Բանիմաց. իմացող կամ իմացուցիչ բանից. *Բանիմաստ խօսարանք. Ագաթ։

ԲԱՆԻՋՈՅՑ. Տ. ԲԱՆԻԲՈՒՆ. *Ըահատակարար ծաղկեցուցանել զբանիջոյց կոռովմեան մերոյ արգասիս. Թէոդոր. ՚ի խաչն։

ԲԱՆԿԱՅ. ա. Որ բանք ընդունելի են առաջի այլոց. ... *Սեսինոս՝ տիբերի հազարապետ, որ յոյժ բանկայ էր արքային, միանգամայն զազգն հրէից կորուսանել խնդրէր. Եւս. եր. բ։

ԲԱՆԿՆ, կամ ԲԱՆԳՆ, բանկունք. (որ և է յոքն. բառիս Բանիկ.) Διήγημα. Narratio. Անպիտան բան. զրոյց անբարի. առասպել. ստայօդ պատմութիւն. *Ծաղիկ, և երազ, և բանգն, և առասպելք. Ոսկ. եբր. բ։ *Պարտ է 'ի սկիզբն ընդ խօսել ազգին՝ ոչ թողուլ ուսանել նմա բանկն, և պիղծ զրոյց, և հանելուկ. Բրս. մրկ։

ԲԱՆԿՆԱՐԿԵԼ. ն. Μυθεύω. Fabulosa narro, fabulor. Առասպելս արկանել. առասպելել. *Զոր պոսիդոնի և լիբայ որդի լեալ բանկնարկեն. Եւս. եր. ա։

ԲԱՆՀՈԳ, ի, աց. գ. Բառ ռմկ. որպէս Բան հոգացօղ. հոգաբարձու. գործակալ մշակութեն. *Պարտ է բանհոգաց երկրին և գաւառացն ճանաչել և իմանալ փոփոխումն եղանակաց. Վրդ. ծ. ծբ։

ԲԱՆՁԱՌ. ա. Բառ ռմկ. իբրու Ցիրուցան կամ Ըիթ առ չիթ. ... *Երբ 'ի վերայ պուտկի կամ ... երբ 'ի վերայ կրակի լինի, զկրակն ... զանձառ մարդկատապէս յեղուլ, ... է անձրևի. Վրդ. ծդ։

ԲԱՆՈՐՍԱԿ, } ի, աց. ա. Որսօղ բանից այլոց առ ստգտանելոյ, բանաքաղ. բանակրկիտ. բանագողակ. պարսաւասէր. *Բանորսակքն և բանվաճառքն։ Իմաստակքն և բանորսակքն. Փիլ. լին։ *Մի 'ի վերայ վաղեսցեն պարսաւասցելոցս՝ բանորսակացն դրժութիւնք. Ցհ. իմ. պղուղ։ *Հացկատակք, բանորսողք, խաբեբայք, շողակրատք. Փարպ։
ԲԱՆՈՐՍՈՂ,

ԲԱՆՋԱՐ, ի, իւ. կմ աւ, աց, օք. և ոյ, ով, ոց, ովք. գ. (իբրու իր ճարակոյ.) Λάχανον. յորմէ թ. լահանա. Βοτάνη (ըծ. հյ. բոյս). χόρτος χλωρός. Herba, gramen, vingultus, viridis, olus (ըծ. ոլոռն). Դալարի 'ի կերակուր մարդոյ և անասնոյ. ... *Բանջար խոտոյ։ Բանջար վայրի։ Պարտէզ բանջարոյ. ևն։ *Ի բանջարս է ինչ՝ որ առանձինն սատակիչ է, և խառնեալ ընդ այլ բանջարս՝ բժշկիչ պէսպէս ցաւոց լինի. Եզնիկ։ *Զմեղրահամ քաղցրութի բանջարացն. Փարպ։ *Զսերմանս բանջարոց. Պիտ։ *Մեք բանջարիւ կեամք։ Որ բանջարով էր շատացեալ. Վրք հց. է։

ԲԱՆՋԱՐ ասի և ճակնդեղն. ռմկ. ... որպէս կարմիր գնտաձև արմատ, ... և որպէս Տերև պարարտ՝ որոյ արմատն է չնչին, բազուկ կոչեցեալ. ... Τεῦτλον. Beta.

ԲԱՆՋԱՐԱԾԱԽ. Տ. ԲԱՆՋԱՐԱՎԱՃԱՌ. *Բանջարածախ եմ. գնեմ մեծամեծ տրցակս, և կապեմ փոքերս, և վաճառեմ. Վրք հց. յ։

ԲԱՆՋԱՐԱՃԱՇԱԿ. ա. Ճաշակօղ բանջարոյ. խոտաճարակ. խոտաբուտ. *Լինելով խոտակեր բանջարաճաշակ. Խոսր. ղև։ *Բանջարաճաշակ կերակրովք. Մաշտ։ *Զանձն տուեալ քաղցի և ծարաւոյ, և բանջարաճաշակ կենաց. Ագաթ։

ԲԱՆՋԱՐԱՃԱՇԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ճաշակելն զբանջար և եթ. ... *Զանձն տուեալ քաղցի և ծարաւոյ, և բանջարաճաշակութե. Կորիւն։

ԲԱՆՋԱՐԱԿԵՐ, ի, աց. Տ. ԲԱՆՋԱՐԱՃԱՇԱԿ. *Էր ծեր ոմն բանջարակեր 'ի յորդանան. Վրք հց. յ։

ԲԱՆՋԱՐԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Պարտէզ բանջարոյ. ... Վրք հց։

ԲԱՆՋԱՐԱՎԱՃԱՌ, ի, աց. գ. որ և ԲԱՆՋԱՐԱԾԱԽ. Վաճառօղ զբանջարս. ... *Ես աշխարհական եմ բանջարավաճառ. Վրք հց. յ։

ԲԱՆՋԱՐԱՒՈՐ, ի, աց. ա. } կազմեալ
ԲԱՆՋԱՐԵՂԷՆ, ղինի. նաց. } բանջարով. ունակ բանջարոյ. խոտեղէն. *Բանջարաւոր դալարութ, և պտղոց ծառոց հեշտ վայելչութբ. Փիլ. նխ. է։ *Ի մէջ բանջարեղինացն պարարեալ. Հ. ... *Լաւ է կոչունք բանջարեղէնք (յն. հանդերձ բանջարովք) սիրով և շնորհիւ. Առակ. ժէ. 17։

ԲԱՆՋԱՐԻԿ. գ. Բանջար սակաւ կմ աղքատիկ. յն. Λάχανον. բանջար. *Բանջարիկ ինչ, կամ հաց լոկ։ Եւ որ են տրկարագոյնքն իցեն, բանջարիկ ևս խառնեն. Ոսկ. եփես. ծգ. և ա. փիլ. ծդ։

ԲԱՆՍԱՐԿԵՄ, եցի. ն. Διαβάλλω. Traduco, defero, calumnior, criminor. Բանս 'ի մէջ արկանել քսութե. չարախօսել. պարսաւել. մատնել. ընդ վայր հարկանել. զրպարտել. բամբասել. ... *Զամենայն ոք բանսարկեցեր, և գէթ 'ի մի այրդ ոչ խնայեցեր. Ոսկ. ... *Մինչ ոչ էր բանսարկեալ սատանայի. Ցձն. ... *Զոր (զյոբ) բանսարկէր չար թշնամին. Ցն ... *Զճշմարտութիւնն բանսարկեն բամբասանօք. Հ. ... *Պատճառէ զանօրէնութի երբեք՝ որ զսուտն (այսինքն ստութբ) բանսարկէ. ... *Ոչ բանսարկիս 'ի բարութենէ. Նոր. յբ։ *Բանսարկեցար, զի զերծուցես զմեզ 'ի մեղաց բանսարկութէ. Սարգ. ...

ԲԱՆՍԱՐԿՈՒ, ուի, ուաց. ա. գ. Διάβολος. Diabolus, delator, calumniator. Բանս 'ի մէջ արկօղ քսութե. չարախօս. քսու. որոմնացան. հակառակ. որ և սեպհականեալ անուն սատանայի. ... *Եւ եկաց բանսարկու 'ի մէջ խորայէլի։ Զոր բանսարկուքն բամբասէին։ Այր բանսարկու առ 'ի յուզել զկռիւ։ Եւ եկաց հրեշտակ տն՝ լինել նմա բանսարկու։ Ոչ է արժան առն բանսարկուի 'ի տան թագաւորի լինել. ևն։ *Կարծէին բանսարկուքն կորուսանել զնա. Փարպ։

Որպէս Սատանայ. *Նախանձու բանսարկուին եմուտ մահ յաշխարհ։ Ահա հանդերձէ բանսարկուն արկանել 'ի ձենջ 'ի բանտ։ Որ է բանսարկուն, և սատանայ։ Յորժամ բանսարկուն սատանայի վիճեալ տայր պատասխանի. ևն։ *Սարսեալ բանսարկուն փախիցէ 'ի մէնջ. Փարպ։ *Զպատրանս բանսարկուն սատանայի. Ցհ. իմ. ... *Բանսարկու և սատանայ անուանեալ զնա 'ի գործոյն, զի միշտ զբանս չար խորհրդոյն արկանէ 'ի սիրտ և 'ի միտս մեր. ... (մանաւանդ վասն չարախօս լինելոյ զմէնջ առաջի տյ.) Տես և ՉԱՐԱԽՕՍ։

ԲԱՆՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαβολή. Calumnia, obtrectatio. Քսութի. չարախօսութիւն. հակառակութի, մանաւանդ՝ սատանայի. ... *Եւ ահա ելի ես 'ի բանսարկութի քեզ (այսինքն 'ի հակառակիլ). Թուոց. իբ. 32։ *Բազում են բանսարկութիք, և դու ամենայն բանից մի հաւատար. Սիր. ծբ. 15։ *Սատանայի պատիւն բանսարկութի. Ոսկ. ... *Ի չարին բանսարկութէ. Արշ։ *Բանսարկութբ զնախարարսն եարկ ընդ միմեանս. Եղիշ. է։ *Առնէին բանսարկութի առ շապուհ (զխոսրովայ)։ Եւ նորա զգացեալ զբանսարկութիւն իշխանացն հայոց։ Բանսարկութբ եառւն մերժել զնա. Փարպ։ *Պարսացին պատրողին բանսարկութիք. Նոր. ... *Ծանիցուք զթշնամւոյն զբանսարկուն 'ի մէջ եղբարցս արկեալ. Լմբ. ...

ԲԱՆՍՈՒՏ. ա. Որպէս Ստաբան. բանսարկու. չարախօս. *Բանսարկեալ սատանայի վարդապետութբ, որ մարդասպանն էր 'ի սկզբանէ, կամ ոդ․էսպան, և բանսուտ, և որոմնացան. Ցհ. կբ։

ԲԱՆՏ, ի, ից. գ. գրի և ԲԱՆԴ՝ նովին հնչմամբ. (իբր հյ. պահանդ. կամ պրս. ..., այսինքն կապ, կապանք.) Φυλακή. Custodia (որ են Պահ.) Carcer (ըծ. գաւազեղ.) εἱρκτή. (արգելան.) ὀχύρωμα, (ամուր), ևն. Կապարան պատժաւորաց. զնդան. արգելան. տեղի՝ ուր դնեն զոք 'ի դիպահօղ։ Նմանութբ՝ Մարմին, կամ աշխարհ, կմ գժոխք, ևն. ... *Եդ զնոսա 'ի բանտի։ Պահէր յաներկայթ բանտն արգելեալ։ Էին ընդ նմա 'ի բանտի անդ։ Հանին զնա 'ի բանտէ անտի։ Տէր հան 'ի բանտէ զանձն իմ։ Կապանաց և բանտից. և այլն։ *Ցանկալի բանտի։ Ի ստորին բանտի։ Բանտն բարկութե. Նար։ *Բանդիւք խոշտանգել, կամ տանջել. Ցձն։ Եղիշ. ևն։ *Բանտ զկեանս աշխարհիս անուանէ. Ցհ. իմ. ...

ԲԱՆՏ ԳՈՒԲ. իբր Բանտատանման գուբ, կամ Բանտ նման գբոյ. *Այսելութի առանց, և սէր կանանց արկին զյովսէփ 'ի

բանտս գուրն. Եփր. ծն.։

ԲԱՆՏԱԾ. Առաւել ռմկ. իբր Բանտեալ։ Գնչ։

ԲԱՆՏԱԿԱԼ, կմ ԲԱՆԴԱԿԱԼ. ի, աց. գ. Կալեալ և եդեալ 'ի բանտի. բանտաւոր. կալանաւոր. ճանդոաս. *Սոյնպէս բանդք բանդակալաց. Յճխ. Է։ *Մինչ բանտակալ կապանաց նա ոք իցէ արձակիչ. Ագաթ.։

ԲԱՆՏԱԿԱՆ, կմ ԲԱՆԴԱԿԱՆ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Որ ոք՝ զի կապեալ և 'ի բանտի կայցէ, և առեալ զշղթայսն՝ զայլ զիւր ընկերսն զբանտականսն կոշկոճիցէ. Ոսկ. Եփ.։ *Բազում բանտականաց փրկութիւն արարեալ. Ագաթ.։ *Բազում բանդականաց թողութիւն արարեալ. Կոչ. ըէ.։ *Բանդականաց և կալանաւորաց արձակումն. Վրք. ոէղ։ *Հիւրոց և հիւանդաց և բանտականաց. Խոսր.։ *Զկապանս իւր, և զամենայն բանտականաց. Լմբ. ող։

ԲԱՆՏԱՄՈՒՏ. ա. Մտեալն 'ի բանտ. և Որ ինչ անկ է մտելոցն կամ մտիցն 'ի բանտ. *Բանից ընկեր, և ճանապարհաց, և բանտամուտ կապանաց. Ագաթ.։

ԲԱՆՏԱՊԱՀ, կմ ԲԱՆԴԱՊԱՀ, ի, աց. ա. գ. Δεσμοφύλαξ. Custos vinculorum, commentariensis. Պահապան կամ վերակացու բանտի, և բանտականաց. զընտան զինտան, զընդանպան. *Տանել զբանտապահն, և սպանանել։ Վասն մահու բանտապահացն. Կոչ. Է։ *Զայն հրաման առեալ 'ի մոգպետէն բանդապահացն. Ճ. Ա։ *Թողլն զբանդ իւրեանց բանդապահքն. Բրս. Գորդ։ *Բանտապահն խայողխոսս. Հ=Յ. օգոստ. Ծ։ *Եւ էր բանդապահն բարեկամ միջայէլի. Վրդն. պղմ։

ԲԱՆՏԱՊԱՆ, կմ ԲԱՆԴԱՊԱՆ. ի, աց. Տ. ԲԱՆՏԱՊԱՀ. և ԲԱՆՏԱՊԵՏ. *Մինն 'ի բանդապանացն և հար զդագաղն. Հ=Յ. նոյեմբ. ԻԲ։ *Ընդ էր, ոչ առ պետորոսին, որ եւ 'ի բանտէ, պատժին բանտապանքն (յն. պահապանք), սոյնպէս և որ քնի բանտապանքն (յն. պահօղք) էին, ոչ պատժեցան. Կոչ. ԺԲ։

ԲԱՆՏԱՊԵՏ, կմ ԲԱՆԴԱՊԵՏ. ի, աց. գ. Ἀρχιδεσμοφύλαξ, δεσμοφύλαξ. Summus carceris custos, custos vinctorum. Պետ և վերակացու տան բանտի, և կալանաւորաց, և պահապանաց. զընտանճը դուշը, զընտան աղասը. *Ետ նմա շնորհս առաջի բանտապետին։ Եւ ետ բանտապետն զբանտն 'ի ձեռս յովսեփայ։ Պատուիրեցին բանտապետին զգուշութեամբ պահել զնոսա, ևն։ *Ոչ իշխանքն կարող են ընդդէմ դառնալ, և ոչ բանտապետք. Ճ. Ժ։ *Նմա և գող բանդապետ և զգուշացող. Մագ. ԻԲ։

ԲԱՆՏԱՐԳԵԱԼ. Տ. ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼ։

ԲԱՆՏԱՐԳԵԼ, կամ ԲԱՆԴԱՐԳԵԼ. ի, եց. ա. (իսկ Բանտարգելոց, ընթերցիր Բանտարկելոց.) Արգելեալն 'ի բանտի. բանտարկեալ. բանտական. բանդական. *Երթալ զհիւանդն և զբանդարգելն տեսանել. Ոսկ. մ. ա. 7. (յն. զկապեալն. որ և ասի կալանաւոր)։ *Հիւանդին և բանդարգելին 'ի տես գնաց. Լմբ. առակ։ *Նա և 'ի բանտարգելսն և 'ի հիւանդսն, թէ կամիս, բարերարութս. Խոսր.։ *Վհատելոցն բանտարգելիցն քարոզեալ ցուցաւ. Նար. ՁԶ։ *Անէր զնա խաւարամուտ իբրև զբանդարգել. Արշ.։

Եւ իբր Բանտարգելական. *Մտանել 'ի բանդարգել չարչարանացն նեղութիւն. Պիտ.։

ԲԱՆՏԱՐԳԵԼՔ. գ. իբր Արգելանք բանտի. *Մնացեալքն անկցին 'ի բերդս ամուրս, և 'ի բանդարգելս անելս. Եղիշ. Է։

ԲԱՆՏԱՐԳԵԼ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. ի բանտ արգելուլ, և արգելանիլ. բանդել, իլ. *Զբազումս 'ի սրբոցն ես բանտարգել առնէի». յն. 'ի բանտս փակէի. Գծ. ԻԶ. 10։ *Ընդ բռամբ ածեալ զհակառակամարտն՝ բանդարգելս առնիցէ. Տօնակ.։ *Իբրև բանդարգել արարեալ պահեցան 'ի յարութեն փրկչին։ Իբրև 'ի բանդարգել եղեալ անյիշութեա. Արշ.։

ԲԱՆՏԱՐԳԵԼԻՔ, լեաց. գ. Կամ է Արգելլեք այսինքն արգելեալք 'ի բանտ, և կամ Բանտարկելիք՝ որպէս բանտարկեալք. *Ի հեռաստանէ եղեն վարդապետք մխիթարիչք բանտարգելեացն. Եղիշ. Է։

ԲԱՆՏԱՐԳԵԼՈՂ. ա. Արգելօղ 'ի բանտ. բանդօղ. *Բանտարգելօղ ախտից. Վրք. հց. Գ։ (ոմանք ընթեռնուն, բանտ արգելօղ։)

ԲԱՆՏԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Արգելումն 'ի բանտի. *Բանտարգելութեամբ ընոցայն ոք տանջեալ գտցէ անձինս. Պիտ.։ *Ո՛չ քարկոծանք, ո՛չ բանդարգելութիւնք. Սարկ. քհ։ *Կամ զբանտարգելութիւն բազմօրեայ 'ի խոր վիրապին. Գր. տղ. Բղբ.։

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼ. որ և գրի ԲԱՆՏԱՐԳԵԱԼ, ելոյ, ոց. Արկեալն 'ի բանտ. կալանաւոր. ճանդոաս. *Բանտարկելոցն է նստիլ 'ի սենեկի. Վրք. հց. Գ։ *Իսկ սուրբըն 'ի բանտին անդադար ուսուցանէ ըզբանտարգեալս. Հ=Յ. ունվ. Գ։

ԲԱՆՏԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. *Առնու զշղթայս յամենայն բանտաւորաց. Մծբ. ԺԲ։ *Յիշէին զգրիգորիոս. ղո՞ արդեօք. զբանդաւորն. Ոսկ. լս։

ԲԱՆՏԵՄ, եցի. Տ. ԲԱՆԴԵՄ։

ԲԱՇ, ի,ից, և ով. գ. որ և ԲԱՐՇ. Վարսք՝ մանաւանդ կենդանեաց, և ձիոյ. ֆէշ, քիւշ, պէշ, պիւշ, եալ, ֆէրչէմ. *Ձի (ընտիր) երեսն ցից, բաշն 'ի չափին, և ձաղկ. Վստ. յԶ։ *Վխշապ մի ահագին՝ խոզաձև բաշով. Ճ. Ա։ *Խոզն բարձրացոյց զբաշն, և եհար ժանեօքն. Վրդն. առակ. որ յԱղուեսագիրս գրի. *Խոզն բարկացեալ՝ զբաշն լարեաց, եզարկ զայրն։ *Բաշն ընդ ամենայն մազին։ Զբաշսն, այսինքն է զվարսն, որ է ճակատին մազն. Մարթին.։

ԲԱՇԱՀԱՏ. գ. Ձի որոյ բաշն է հատեալ կամ չև երկայնեալ. *Եւ չէզոքն. որպիսի, քուռակ, բաշահատ, մատաղաձի. Երզն. քեր.։

ԲԱՇԽ, ի. մանաւանդ ԲԱՇԽՔ, խից. գ. Δασμός. Divisio, portio, tributum. Արմատ բաշխելոյ՝ որպէս Բաշխումն. բաժին. բաժ. վիճակ. սակ. հարկ. տուրք. պայ, խարաճ. վէրկի. (իսկ պրս. պախշ, պախշիշ, է տուրք, պարգև). *Կալ 'ի վերայ բաշխից հարկաց խնդրեցելոց. Խոր. Գ. 65։ Ուստի ԳԱՐՏԲԱՇԽՔ, հարկաւ տալի պարտք կմ տուրք արքունի. *Զորդիսն ապրեցուցանել 'ի պարտ բաշխից. Եղս. քր. Է։ Իսկ Մաղ. Ա. 3. *Կարգեցի զժառանգութիւն նր 'ի դաշտ անապատի». 'ի լս, ձ. *Ի բաշխ անապատի». յն. է. δῶμα, տանիք, այլ լինի ընթեռնուլ և δόμα, տուրք. ըստ եբր. Թանօթ, վիճակք, նհանգք։

Որպէս Հարկ ճակատագրական ըստ հեթանոսաց. բախտ. վիճակ անհրաժեշտ կարծեցեալ. անն ճաղըրը. *Ոչ 'ի բաշխս բախտից, և ոչ ճակատագրաց. Եղնիկ։ *Բարդածան բազում ասացուածս արար ընդդէմ աղանդին մարկիոնացւոց, և բաշխից, և կաց պաշտամանն. Խոր. Բ. 63։ *Զխմարմինէին բաշխից և զբախտի առասպելս 'ի մէջ բերել. Սեբեր. Է։ *Բաշխս բախտից բաժանեցին. Շիր.։ *Սադուկեցիք զբաշխս խափանեն, և զի չէ նա ինչ՝ քարոզեն. հոմանացիք՝ բաշխի տան իշխանութի 'ի վերայ ամենայնի. Եփր. համաբ.։

ԲԱՇԽ. Որպէս Աքալար. յն. Ἀχαριστοτ... ᾠκαρ. մանր ճճի, կամ որդն մոմոյ, պանրոյ, և մարմնոյ մարմնոց մարդկան։ Գաղիան։

ԲԱՇԽԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Διανομητικός. Distributivus. Բաշխօղ. տուիչ. պարգևատու. և Բաշխողական. տրամաբաշխական. պախշը, գասմ էտիճի. *Արդարութի է առաքինութի անձին (այսինքն հոգւոյ՝) բաշխական ըստ արժանաւորութեն։ Գործ արդարութե է բաշխական գոլ այնմ ինչ որ արժանն է. Անյոփ. սոաց։ *Բոլորն բաշխական 'ի հաւասար մասունս և 'ի նմանս. Պղատ. օրէն։ *Բանն է, որ կառավարէ զզգայականսն և զզանկականսն՝ բաշխական արդարութե։ Բարեաց բաշխական. Լմբ. ող։ *Եւ զայս գործի՝ այնքան շնորհացն բաշխական. Շ. ոփ. Բոլոր։

ԲԱՇԽԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. գ. Γεωμόρος, ὁ σὺν νομή. Agricola, colonus, habens portionem. Կցորդ բաժնի երկրի. վիճակակից 'ի սահմանս անդաստանաց. *Սահմանակիցք իսկ, և բաշխակիցք՝ զայս վանելով։ Այլ, և վիճակ բաշխակից. Պղատ. օրէն. Ի։

ԲԱՇԽԱՏՈՒՐ. Նոյն ընդ վ. Ἀπονεμητικός. Distributivus; propensus, ut suum cuique attribuet. *Բաշխատուր ըստ արժանեացն է արդարութիւն. Փիլ. այլաբ.։ *Հաստարակ՝ բաշխատուր էր արդարութիւն՝ ամենեցունց այլոցն, և կարգաւորիչ. Վրդն. ծն.։

ԲԱՇԽԵՄ, եցի. ն. Διανέμω, ἀπονέμω, μερίζω, μεταδίδωμι. Distribuo, impertior. νέμω, tribuo. χορηγέω, suppedito, subministro, largior. Բաշխ կմ բաժին տալ իւրաքանչիւր ումեք ըստ արժանեաց, կամ ձրի որպէս պարգև. բաժանելով տալ. մատուցանել զպարգևս, զուտեցիս, ևն. մատակարարել. առատել. պարգևել. շնորհել. բօլնելու ֆայ էյլէմք, պէօլմէք, հիւռէ պախշ էյլէմք, պաղըշլամագ, պէխշիշ վէրմէք. ուստի ռմկ. պախշել, պաշխել, պախշիշ տալ. *Առանց նախանձու բաշխեցից։ Բաշխեաց պարգևս։ Զաւար նորա բաշխեսցէ։ Եւ զերկուս ձկունսն բաշխեաց ամենեցուն. ևն։ *Արդարութեն ոչ ուրուք ելով սոսկ բաշխէ տայ զարժանիսն ըստ իւրաքանչիւր իրի. Փիլ. Ծ. բան։ *Հոգին՝ որ զայսպիսիս բաշխէ եկեղեցւոյ արժանաւորացն. Կիւրղ. գանձ։ *Հաւասարից անհաւասար բաշխելն է անիրաւ. Նիւս. բն։ *Որ զամենեցունց զխնամս ըստ իւրաքանչիւր պիտոյից բաշխէ. Եղնիկ։ *Բաշխէ իւրաքանչիւր օգուտս. Փարպ.։ *Ձեռօք բաշխէ պարգև. Մխ. երեմ։ *Ամենայն շնորհք հոգւոյն յորդւոյ բաշխին. Ագաթ.։ *Բաշխէ զմարմին իւր և զարիւն. Շար.։ *Նոյն ինքն է բաշխօղ, և նոյն ինքն բաշխի 'ի միջի մերում. Պարգ.։ *Անծախութե բաշխեցար 'ի ձեռաց մերոց. Փարպ.։ *Հաւասարութեամբ բաշխիւր երկրածնաց՝ մանանայն զուգամանութե. Նար. ՂԳ։

Կամ Διαιρέω. Divido. Բաժանել, որոշել, և սփռել. *Բաշխեաց զմանկունսն 'ի լիա և յռաքէլ. Ծն. ԼԳ. 6։ *Իբրու զի տասն էն (պատուիրանք), բաշխեաց յերկուս հնգեակս, զորս յերկուս տախտակս փո.

բազրկաց ։ Երիս բաշխելով տալով 'ի մի իւրաքանչիւր ․ Փիլ ․ ծ ․ բան ։ և փհ ․ ջ ։ *Զօրութեամբ և զշնորհս բիւրուց ազանց բաշխեալ աստուածանէ ։ Ուր 'ի բազում տեղիս բաշխեցան, սփռեալ տարածեցան ․ Նար ․ խլ ։ *Բաշխեմ զպատգամս իմ որդւոց մարդկան ․ (այսինքն բարբառիմ, կամ ձայն արձակեմ) ․ Առակ ․ Ը ․ 4 ։

կամ Νέμω, διανέμω. Distribuo, dispenso. Տնտեսել, անօրինել ․ (ուստի և νόμος, օրէնք ․) *Իբրուապէս բաշխել զգաստատնս ․ Պղատ ․ օրէն ․ Ճ ։

ԲԱՇԽԻՐ ․ գ ․ Որպէս ամկ ․ պաշխիր ․ այ ․ պէիշիւ ․ այսինքն Պարգև, կամ մասն և բաժին 'ի բարեաց ․ *Եւ ամենայն զօրացն ասյին բաշխիչ 'ի մեծամեծ աւարացն աշելոց ․ Բուզ ․ Ե ․ 2 ։

ԲԱՇԽԻՉ ․ ա ․ Որ բաշխէ ․ բաշխօղ ․ *Ինքն բաշխիչ շնորհաց հոգւոյն սրբոյ ․ Ագաթ ։ *Հոգին ամենից բաշխիչ զհօրն պարգևս ․ Նար ․ ձէ ։ *Լինելոց էր բաշխիչ մեծի և երանաւոր գանձու ․ Փարպ ։ *Ի յազգարարելի զվայրին բաշխիչ ․ Պղատ ․ օրէն ․ Ը ։

ԲԱՇԽՈՂԱԿԱՆ , ի, աց ․ ա ․ որ և ԲԱՇԽԱԿԱՆ ․ Տրամաբաշխական ․ բաշխիչ, և սփռիչ ․ որոշիչ ․ *Բաշխողականն անուանի արդար, այն՝ որ տալոց ակնառութեամբ ըստ արժանեաց և կարեաց իւրաքանչիւր մատակարարիցէ ․ Տօնակ ։ *(Լոյս արեգական) 'ի թանձրագոյնսն նիւթս հեղեալ՝ աղօտագոյն ունի զբաշխողականն երևումն ․ Դիոն ․ երբ ։ *(Երկինքն՝) ժամանակաց ամենեցուն բաշխողական ․ Ը ․ ԽՏ եղակ ։

ԲԱՇԽՈՂԱԿԻՑ ․ ա ․ Συγχορηγός. Simul subministrans, praebens. Ի միասին ղոյգ ընդ այլում բաշխօղ ․ որպէս որդի ընդ հօր բաշխէ մեզ զշնորհս հոգւոյն ․ *Տրոակից և բաշխողակից բնաւորապէս և անանջատաբար ․ Կիւրղ ․ գանձ ։

ԲԱՇԽՈՂՈՒԹԻՒՆ ․ Տ ․ ԲԱՇԽՈՒՄՆ ․ *Ըստ արժանեաց իւրաքանչիւրոյ բաշխողութեան շնորհաց ․ Մագթ ․ էջեղ ։

ԲԱՇԽՈՑՔ ․ գ ․ Χορηγία. Suppeditatio. Բաշխք ․ պարգևք բաշխելիք ․ տուրք ․ մատակարարութիւն ․ *Տայլին զանձինս յանօրէն բաշխոյս կաքաւչաց ․ Ե ․ Ձ ․ Ջ ․ 14 ։

ԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ ․ Տես ԲԱՇԽՈՒՄՆ ․ *Հուր յամենայն տարր արարածոց հաւասարապէս ունի զուգութիւն ըստ էականին հչմա բաշխութեան ․ Նար ․ ղփ ։

ԲԱՇԽՈՒՄՆ , խման , անց ․ գ ․ Διανομή, νομή, χορηγία. Distributio, erogatio, largitio. Բաշխելն և իլն (ըստ ամենայն տարն) ․ *Բաշխումն ընչից, կամ ամթերոց ։ Բաշխման յաղթանակաց ։ Զրի բաշխմամբ ։ Բաշխմունք պարգևաց ։ Անաչառ կամ հաւասար բաշխմամբ ․ Մանդ ․ Ջ ։ խոր ․ Գ ․ 62 ։ Սարկ ։ Նար ։ *Զանծայնոյն շնորհացն բաշխումն ։ Որպէս նիւթով իւրեք 'ի մարմնական բնութեան բաշխմամբ սփռեալ արեալք ․ Կիւրղ ․ գնդ ։ *Կենդարար մարմնոյ և արեան տեառն բաշխումն ։ Բաշխմամբ կենդանարար խորհրդոյ ․ Խոսր ։ Նար ։ *Գերագոյն քան զմիտս անուշահոտութեան բաշխման զընդունականութիւն ․ Դիոն ․ երբ ։

ԲԱՋԻՒՆ ․ գ ․ Զայն անասնոց ․ որ և բեան ․ պառաչիւն ․ բառաչիւն ․ *Զկաւիչս և զթափիչս, զբառաչիւն և զբաչիւն անասնոց լսեմ ․ Վանր ․ յոյզն ։

ԲԱՋԱՂԱՆՔ, նաց ․ գ ․ Ἀδολεσχία. Loquacitas intempestiva, garrulitas, nugatio. որ և ԲԱՋԱՂՈՒՄՆ ․ Պատաղումն 'ի շաղփաղփութիւն ․ աղճատանք ․ շաղփաղփութիւն ․ բանդագուշանք ․ ցնորք ․ երազաբանութիւն ․ առասպելք ․ ցնդածէ խօսք ․ հէրպէ, պէհուտէ սէօզ ․ *Դուք ինքնին գիտէք զայլն, և զբաջաղանս նորա ․ Ջ ․ Բգ ․ Թ ․ 11 ։ *Թողում զառասպելեացն բաջաղանս ․ Խոր ․ Բ ․ 7 ։ *Բաջաղանք մոլորելոց մնաց 'ի դիւաց ։ Զնոյն բաջաղանս այլովք պատմութիւնք կարկատեցին ։ Անմտութիւն լի են բաջաղանքն ․ Եղնկ ։ *Յայտնութիւնք դիւաց լինելոյ 'ի բաջաղանս պատիր խաբէութեան մոլար պաշտամանն ․ Խոր ․ առ արծր ։ *Ոչ մարմինն յերկնից իջեալ՝ ըստ առաջին եւտիքեայ բաջաղունացն ․ Ցհ ․ ԽՏ ․ Երև ։

ԲԱՋԱՂԱՆՔ ․ Συμπλοχή. Complicatio. Պատաղումն, լիբր ցնդումն, և պատատումն 'ի ծուփս խորհրդոց ․ *Զարտին բաջաղանս (յերևաց յայլատ տեսութեան) հրամայէ խափանել քո ․ Ոսկ ․ Մ ․ Ճ ․ 17 ։ *Ի նոյն տիպքն՝ միտքն բաջաղանս երազոց ծնանի ․ Լմբ ․ 'Ի Գր ․ պատ ։

ԲԱՋԱՂԵՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի ․ Շաղփաղփել ․ մեծաբանել ․ *Բաջաղեցուցանէ մեծամեծս և ցուցանէ դուզնաքեայս ․ Եփր ․ առէփար ։

ԲԱՋԱՂԻՄ , եցայ ․ Յ ․ Երազաբանել ․ ցնորս բարբառել ․ բանդագուշել ․ առասպելել ․ սուտս յօդել ․ սաչըգլամագ , եսալանօ սէօյլէմէք ․ *Որդի սանատրկոյ ․․․ զմար ոմն տղայ բաջաղի (ամբաստ) ․ Խոր ․ Բ ․ 35 ։ *Զինչ ունիք առ այս՝ զբարբառութեան բաջաղել ։ Զոմն բարւոյ արարիչ բաջաղին, և զոմն չարի ․ Լմբ ․ հասք ։ *Բաջաղելով յաղագս գոյութեան արարածոցս ․ Վրդն ․ Եւ ։ *Ընդդիմանալ ոմն բաջաղեցաւ (սատանայ) ․ Վանակ ․ յոբ ։ *Մոլորութիւն նոցա որպէս զարբեցող է, որովք բաջաղին յունայնսն ․ Լծ ․ ածաբ ․ (որ հայի և 'ի յաջորդ նշ ։)

կամ Պատաղիլ 'ի ցնորս ․ ցնդիլ ․ ցնորիլ ․ Ճապաղիլ ․ յածիլ ․ *Հեռի առ 'ի նոցանէն օգտիցն բաջաղին միտքս մեր ։ Զի մի բաջաղեսցի 'ի ժամանակին, յորում մանաւանդ առաւել պիտոյ է զգաստութիւն ։ Որ յօդս են, և բաջաղին 'ի ներքոյ երկնից ․ Իսիտ ։ *Հեծեալ յերիվար սրավար, և յորջս բաջաղեալ ․ Ցհ ․ ԿԲ ։

ԲԱՋԱՂՈՒՄՆ , ղման , անց ․ Տ ․ ԲԱՋԱՂԱՆՔ ․ և ՑՆՈՐՔ ․ *Քակտումն հրէական խարութեանց, և հեթանոսական բաջաղմանց ․ Բրս ․ 'Ի սփէփ ։ *Տոհմաթիւս 'ի սատանայական բաջաղմունս և բարբաջանս հեռութիւն ․ Ոսկ ․ փիփ ։ *Պատաղմունս բաջաղմանց զինքեամբ շուրջ դիցէ ․ Ճ ․ Ա ։ *Յարուցեալ յերազոցն՝ ոչինչ տեսանէին 'ի բաջաղմանց, 'ի խաւարէ աչիւ և բաջաղմամբ (լցեալք ․) Իսիտ ։ և Վանակ ․ յոբ ։ *Այս ոչ է սովորական բաջաղմունք անըրջոց ․ Վրդն ․ ծն ։

ԲԱՌ, ի,ից ․ գ ․ Λέξις. Vocabulum, dictio. Զայն մարդկեղէն՝ յօդաւոր և նշանական, յորմէ կազմի բան կամ խօսք և բարբառ և Ճառ ․ լուղէթ , լաֆզ , ժէլիմէ , սէխան ․ *Բառ է մասն դուզնաքեայ՝ ըստ (կամ 'ի) բաղդատութեան բանի ․ Թր ․ քեր ։ *Յարմարումն և բառք որպէս նիւթ են շարադրութեան ․ Անյ ․ պարք ։ *Անբանութեան է՝ ոչ 'ի զօրութեան դիտմանն հայել, այլ 'ի բառսն ։ Որպիսի ինչ նշանակէ բառն ․․․ այլովք յայտնաբանագունիւք բառիւք հաստատել ․ Դիոն ․ ածայ ։ *Մարմին ունի (որ գիրն) զՃառական հրամանս, և հոգի՝ որ կայ 'ի բառսն անտեսանելի միտքն ․ Փիլ ․ փէսակն ։ *Բառս իմն և քննութիւն ընդդէմ միմեանց ուսոյց բաղբաղել ․ Լմբ ․ սփ ։ *Աշխարհական բառն է , յորժամ զդք հարկանեն կամ կողոպտեն , պարծին առ այլս՝ եթէ զնա լուացաք ․ Կլիմաք ։ *Աղաչեմ զձեզ , իբրուապէս՝ իբրու ինձ իսկ թուի , բառիւս եզանակիս թող տալ ․ Պղատ ․ սոկր ։

ԲԱՌ ․ որպէս Բարբառ ․ լեզու ․ լեզուք ․ շիւան, փիլ, պէզան ․ *Ցարդ ևս բան ըստ իւրեանց աղխատորդոյ բառին պատմի ․ Ցհ ․ ԿԲ ։ *Որպէս տղայքն , որ ոչ գիտեն բառիւք զպէտս 'ի մարցն խնամոցն առնուլ ․ Ցճխ ․ ծԹ ։

ԲԱՌ ․ որպէս Զայն երաժշտական ․ եղանակ ․ ֆէրդէ , սաադ, ահէնգ ․ *Ես երգեմ, և նա ոչ երգէ ․ իմ բառս քաղցր է , և նորայն ոչ ․ Վրք հց ․ Ջ ։

ԲԱՌԱԳԻՐՔ , գրոց կամ գրաց ․ Տես ԲԱՌԳԻՐՔ ․ *Ի բառագրացն ընդրտակելով ․ Երզն ․ քեր ։

ԲԱՌԱԿԱՊ ․ ա ․ Բառիւք կապեալ , զօդեալ, սեթևեթիւք յօրինեալ ․ *Ամենեւին բառակապ և կամ քերական ոչ գրեաց , այլ զամենայն պարզ և յստակ խօսէր ․ Հ=Ց ․ Նոյեմ ․ ծԳ ։ Հ ․ Յունիս ։ Վրք հոկ ․ Նոր Յ ։

ԲԱՌԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ․ գ ․ Կցումն բառի ընդ բառի ․ և Ունելն բառի զմասնիկս կից, իբր զոյգ , համ ․ ըստ յն ․ սին ․ συν ․ *Ոչ ոք զինքն ինքեան կենակից ասիցէ ․ կամ գնացակից ․ քանզի երկուց դիմաց կանգնումն բերէ բառակցութեան իր ․ Պորփ ․ ԽԷ ։

ԲԱՌԱՉ , ի կամ ոյ ․ գ ․ Βληχή, βλήχημα. Balatus. Զայն գոչման անբանից , հօտից և անդեայց ․ մայելը , պօօալը ․ *Ըստ անբանիցն անզգայութեան , 'ի բառաչ ձայնի բարբառոյ՝ որ աներևութաւոր աննշանական ․ Նար ․ ճԷ ։ *Բառաչ որթոյ եւանէր յորովայնէ նորա ուռուցելոյ ․ Վրդն ․ Եւ ։

ԲԱՌԱՉԵՄ , եցի ․ ւ ․ (լծ ․ հաչել հառաչել) ․ Βληχάομαι. Balo. Գոչել և բառալ խաշանց և արջառոց ․ բառամիշ, պօօլամաս, մայէլ ․ մէլէմէք ․ *Հարկաւոր էր բառաչել ․ Նիւս ․ կազմ ։ *Ցանասնոց, որ առ մեզ բառաչեն ․ Վէցօր ․ Ջ ։ *Իբրև խաշանց 'ի մի բարբառ բառաչելոց ․ Ոսկ ․ յհ ․ Բ ․ 43 ։ *Ամենայն կենդանիք 'ի զենումն ածեալ՝ բառաչեն ․ Սիր ․ Եւ ։ *Կանչելով և բառաչելով ․ Վրդն ․ ծն ։ *Բառաչեաց ոչխարն ․ Վրք հց ․ Յ ։ *Անասուն կապեալ յորժամ տեսանէ զտէրն իւր՝ ընդդէմ նորա բառաչէ ․ Անան ․ պղջ ։

Նմանութեամբ ասի ․ *Ոչ յայտնեաց արբահամ որդւոյն իւրում, թէ դու ես գառն պատարագի, զի մի՛ բառաչիցէ 'ի գործել ․ (կամ) զի մի՛ բառաչեսցէ ընդդէմ հօրն ․ Եփր ․ 'Ի նինուէ ։ *Դեռն իբրև զառիւծ եղեալ, և ընդ գէմն բառաչեալ, ոչ կարաց խափանել զնա 'ի հոգևոր աղօթիցն ․ Լմբ ․ սղ ։

ԲԱՌԱՉՈՒՄՆ , չման ․ գ ․ Բառաչելն ․ բառաչ ․ *Ունկնդիր եմք բառաչման խաշանց մերոց ․ Եղիշ ․ ծանկ ։ *Բառաչումն անասնոց, որ ձայն ածեն, և զձագսն և զընկերսն որոնեն ․ Լծ ․ նար ։ *Ողբային լալահառաչ բառաչմամբ ։ ․ այսինքն գոչմամբ, կականմամբ ․ Սիսիան ։

ԲԱՌԱՑԻ ․ ա ․ (իբր բառից արժանի ․ լծ ․ և փայլթամ ․ ոմ եւյն ․ եւբօրօս ․) Մեծատուն, և մեծատուն ․ Ճոխ ․ մեծափառ ․ անուանի ․ հռչակաւոր ․ հոյակապ ․ պանծալի ․ *Ցոյցք հացատուացն բառացի մեծութեան ։ ․ յն ․ մի բառ, Εὐπορία. Opulentia. Փիլ ․ փէսակն ։ *Առաւելապէս իմն կամեցեալ երևեցուցանել բառացիս առնու աղգաք ։ Արտաքին վայելչիւք երջանիկ բառացիս ․ Գիփ ։ *Եթէ ոչ բարձրացիս ըստ մարմնոյ բառացի գոլ ․ Մագ ․ Լ ։ *Եւ այրն էր բառացի յոյժ ամենայն պա

ծառայանօք. Ճ. Բ: Ջ: *Բառացի բարբառնութեանց. Նար. ղէ:

ԲԱՌԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Բառացի գոլն. Ճոխ և պանծալի վիճակ. շքեղութիւն. Ճոխութիւն. *Զզանազան խիտ ծառոցն ունելով բառացութիւն: Այսպէս անցեալ երջանկաւէտ բառացութեան. Պէփ:

ԲԱՌԳԻՐՔ, գրոց. որ և ասի} Λεξικόν.
ԲԱՌԻԳԻՐ, ԲԱՌԻ ԳԻՐՔ. }Lexicon, vocabularium, dictionarium. Նոյն է և ԲԱՌԱԳԻՐՔ, կամ ԲԱՌԱՐԱՆ. Գիրք հաւաքման և մեկնութեան բառից՝ յայլևայլ լեզուս ըստ ազգի. որ երբեմն էր գործ Թեթե յամենայն ազինս, և գարուց 'ի գարս ճոխացաւ. լուղէթ քիթապը. *Յըստակիսի բառագրոցն քաղեալ. Երզն. քեր: *Ի բառագիրն տես: Ի բառի գիրքն տես. Ոսկիփոր:

ԲԱՌՆԱԼԻՔ, լեաց. գ. 'Αναφορεὺς. Vectis. Լծակք, ձողք՝ որովք բառնան զկիս ծանունս. սըրըգ, տըրգող. *Առին ըզտապանակն բառնալեօքն 'ի վերայ ուսոց իւրեանց: Զտապանակն, և զբառնալիս նորա: Շուրջ ունէին բառնալիքն, և հայէին զլուխք բառնալեացն. ևն. ա. ծ. ծէ. 15: բ. ծ. ե. 8. 9: *Լամէք լծակացն, որ է բառնալիք. Վրդն. ել: Իսկ բ. ծ. ը. 16. *Եւ զկապկարայս, և զբառնալիս, և զամանս ** խմձ ընդունարան՝ որ տանի ինչ յինքեան, որպէս սկաւառակ, ևն:

ԲԱՌՆԱՄ. բարձի, բարձ. ն. 'Αἴρω. Tollo, porto. եւ. Բառնիլ, և բառնալ, և բարձեալ լինել. Տանիլ.'ի վեր առնուլ, և 'ի վերայ առնուլ. վերացուցանել, և կրել որպէս զբեռն. առնուլ տանել. գալտըրմագ, փանըլ. գալտըրմագ, ալմագ, կէօթիւրմէք. *Բառնալ լծակօք զտապանակն, կամ զսեղանն, և զվերնափեղկս խորանին: Ցուսս իւրեանց բառնային: Մի բառնայք բեռինս: Բարձին զմարմինն, և Թաղեցին: Բարձին զնա ձիովք: Բարձին զնշխարս կոտորոցն: Բարձցէ զխաչն: Գառն այ՝ որ բառնայ ըզմեղս աշխարհի: Ոչ գնասցեն, այլ բառնալով բարձցին (յայլոց): Հուր բառնայցէ (բեկորով խեցւոյ): Բարձին զպղինձ նոցա 'ի բաբելոն: Բարձցեն զիս (զոսկերս իմ) յեգիպտոսէ. ևն: Որ և ասի ստէպ, Բարձեալ բերել. Բարձեալ տանել. ևն:

կամ Βαστάζω. Bajulo, porto. Ըստանձնել. յանձին կրել. յանձն առնուլ. չալկէլ. վերցնել. թաշել. գալտըրմագ, տաշըմագ. *Զոր ինչ դիցես 'ի վերայ իմ, բարձից: Բարձեալ էր ինքնին զխաչափայտն: Զցաւս մեր եբարձ: Բառնալ զկօշիկս նորա: Մի բառնայք քսակ: Զծանրութիւն աւուրն բարձաք և զտօԹ. ևն: *Ի գիրկս քո բարձեր: Բառնալ 'ի գիրկս յորդւոց ազգաց: Բարձեալ եղև 'ի գիրկս ծերունւոյն, որ բանիւ զպարարածս բարձեալ ունի. Շար: *Ցարգանդի կուսին բառնիլ կըրիւր. Անյաղթ. բարձր:

ԲԱՌՆԱԼ. 'Επαίρω, ἐξαίρω. Attollo, levo. որպէս Ամբառնալ. վեր վերցնել. *Եբարձ պատանին դէմն զաչս իւր. բ. թգ. ժդ. 34: *Զաչս իւր 'ի վեր եբարձ. Ծն. լգ. 1: ծէ. 25: *Զոր բարձեալ մակաւասար որԹոյն. Մագ. կէ: *Բարձար 'ի խաչ վասն մեր. Շար: *ԵԹէ բառնայցի 'ի վեր այնպիսի վիշապն. Եզնիկ: *Զի մի բարձցի միտք նոցա հպարտութբ. Ճ. Թ: *Բառնալ զակն 'ի վեր կարիցէ ընդդէմ քո. իմ. ժբ. 14: *Բարձ յա զաչս իւր առ նոսա, և ասաց տալ. Եփր. համաբ:

ԲԱՌՆԱԼ. 'Επαίρω, αἴρω. Aufero, extollo. Ի բաց առնուլ. 'ի բաց տանել. Ջընջել 'ի միջոյ. եւ. պակասիլ. գալտըրմագ. նազօրտ՝ ԲէկէՖ էԹմէք՝ օլմագ. *Բարձէք ըզչարն 'ի միջոյ ձերմէ: Բարձցես զչարն յիսրայէլէ: Բարձեր զանօրէնութիւն յերկրէս յուդայ: Բարձցուք զվիշտս ականց նորա յերկրէ: Եկն ջրհեղեղն, և եբարձ զամենեսեան: Բարձցեն զլուծն 'ի պարանոցէ նոցա: Բարձաւ լուծն հեԹանոսաց յիսրայէլեան տոհմէ անտի: ԱրդարուԹի բարձաւ 'ի նմանէ: Դատաստան նորա բարձաւ: Բառնան յերկրէ կեանք նորա: Բառնան արք արդարք. ևն: *Ի բառնալ ակրուԹեն յարտաւանայ. Ագաթ: *Ի բառնալ ազգին արշակունեաց. Եղիշ. ա: *Բառնին ապականուԹք. Նար. խա: *Այսպիսիկ բառնիլն 'ի միջոյ, յորժամ մահուն բնուԹի բառնայ: Բառնելին գայԹագղուԹիւքն: Բառնիւր 'ի կենաց. Շ. բարձր: Ճ. Ա: *Մովսէս բարձեալ լինի, և յեսու ոչ յաջորդէ: Բարձեալ լինի իշխանուԹի հայոց 'ի քաղաքէն յայնմանէ. Խոր. գ. 68: բ. 17: *Դամասկոս բարձցի: Բարձաւ գազանն, և կորեաւ: Բարձցի 'ի ձէնջ արքայուԹիւն այ: Բարձիր, և անկիր 'ի ծով. և այլն:

ԲԱՌՆԱԼ, ԲԱՌՆԻԼ. հ. Բեռն 'ի վերայ դնել. բարձուցանել. տալ բառնալ. և Բառնալ. կրել. Էիւքլէմէք, Էիւքլենմէք. *Բարձին նմա զխաչն. Ոսկ. յհ. յդ: *Այսու եղբօր բեռն ծանր բարձեր. Վրք հց. ծէ: *Որ բարձեալ ուղտուց զգանձս իւրեանց. Լաստ. ծգ: *Զյուսանակն մաղխիւք իւրովք բարձեալ. Վրք հց. ծէ: *Նախ քան բարձան (զխաչն), զի ցուցցեն՝ Թէ չարագործ է: Բարձին քեզ. Բրս. մրկ: *ԵԹէ սիմոն իցես կիւրենացի, զխաչն բարձիր, և երԹիցես զհետ նորա. Ածաբ. պասեք. բ: *Զոր որպէս տղայ 'ի գիրկս բարձաւ. Հ. նիւԹի:

ԲԱՌՆԱԼ. որպէս Համբերել. կարող լինել տանել. քաշել. փաթանմագ. *Զամենայն կարիս բարձեալ քոյին մարմնովդ. Փարպ: *Ոչ կարէ բառնալ մարմին. Մխ. երեմ: *Որքան կարէր բառնալ հաւատ: Ըստ չափոյ բառնալոյ զգայուԹեան և մտաց. Վրդն. ել:

ԲԱՌՆԱԼ ԹՈՂՈՒԼ. Մերժել. լքանել. անտես առնել. 'ի բաց Թողուլ. Բէրք էԹմէք. *Բարձի Թողի զնոսա երԹալ զհետ կամաց սրտից իւրեանց. Սղ. յ. 13: *Վայ են ձեզ արք ամպարիշտք, որք բարձէք Թողէք զօրէնս այ բարձրելոյն. Սիր. խա. 11: *Պարտ է և զառ 'ի միասն (մեկնուԹի) ոչ բառնալ Թողուլ: Ոչ իրաւացոյց զառնն տուն անորդուք բառնալ Թողուլ: Բառնան Թողուն զժառանգուԹիւն՝ ազգին: Զայս աստցեալք՝ զժողովուրդն բարձին արձակեցին. Փիլ:

ԲԱՌՆԱԼ ԶԳԼՈՒԽ. Գլխատել. *Բարձին զգլուխս նոցա, կամ զգլուխ նորա սրով. Ագաթ: ՃՃ. օրէգ:

ՁԱՅՆ կամ ԿԱԿԱՆ կամ ԲՈՂՈՔ կամ ՃԻՉ ԲԱՌՆԱԼ. Տես 'ի յարակից բառս. *Զայն բարձեալ մանկանն՝ լայր: Զայն եբարձ և ելաց: Զայն եբարձ կին մի: Բարձին զձայնս, և ասեն. ևն: *Զլալ հարկանէն, զկական բառնան. Ոսկ. ես: *Զայն բարձեալ՝ ասէր: Կառաչ բարձեալ լային: Բողոք բարձեալ յանդիմանէին. Փարպ:

ԲԱՌՆԱՆԻԼ. Իբրու Բառնիլ. *Հանուրն չարաբառնալով բառնանի ընդ նմին և ամենայնն. Խոսրովիկ:

ԲԱՍԻԼԻՍԿՈՍ. } գ. Բառ յն. Βασι-
ԲԱՍԻՂԻՍԿՈՍ. } λίσκος. Basiliscus. ըստ հյ. Արքայիկ օձ. Քարբ. *Իսկ այլքն բասիլիսկոս ասեն, որ նայելովն միայն սպանանէ. Ոսկ. ես: *Որպէս որ բասիլիսկան կոչի՝ ազգ ինչ օձից, հայելով միայն սպանանէ զմարդ կամ զանասուն. Եզնիկ:

ԲԱՍԻՐ. ա. Արժան Բասրելոյ, որպէս Բասրելի. պարսաւելի. (լծ. և վսեր). *Որ է հաւաստի կերպարան բասիր անօրէնութեան. Նար. ձ:

ԲԱՍՏ, ի,ից. գ. Բախտ. աջողուած. բարեբախտութիւն. երջանկութիւն. (լծ. պ. փէհլ. լտ. | ֆօրտուն, ֆօրտիւնա.) *Աւաղ խմուլ նախկին բաստի. Պէփ: *Արեգակն բնութբ իսկ բաստ է, այսինքն երջանկութիւն բարուց, խոհականութիւն, ևն. Շիր: *Քան զոր (զառաքինութի), ոչինչ ճոխութիւն և բաստ՝ պանծալի և երանելի է. Սարկ. ահ:

ԲԱՍՏԱՑԵՂՑ. ա. Առլցեալ քեղեալ երջանկութբ. բարեբաստ ամենայնիւ. *Միւսանգամ նորոգեցայց բաստայեղց դրուատարան գովութբ. Պէփ:

ԲԱՍՏԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Որպէս պ. պէօ-Թէ, կապեալ. Կապարան. կապանք բանտի. *Առ մատնեաց զնա 'ի բանտ բաստարանին. Եփր. բգ:

ԲԱՍՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ լցեն բասրանք. եպերական. զբպարտական. *Մի՛ ընդ երկիւղս կրէք 'ի բասրական բանիցն. Երզն. մթ:

ԲԱՍՐԱՆՔ, նաց. գ. Διαβολή, αἰτία. Criminatio, obtrectatio, culpa, accusatio. ՊարսաւագրուԹիւն. բամբասանք. բանսարկուԹի. քրԹմնջիւն, ամբաստանք, Թշնամանք. նախատինք. պէՏՏ. *Արդ զառագն ըստ արժանի նորա՝ օր (մի) և երկուք վասն բասրանաց. Սիր. լէ. 16: *Ոչ բամբասողք, այլ զայլս բասրանօք յիշեն. Ոսկ. ա. կոր: *Զայրացեալ լսելով 'ի մեզ մեծարանուԹիւն և բասրանս. Սարկ. հանգ: *Զքիլան չարաբանս 'ի բասրանս նր ձգէր. Յհ. կբ: *Ի խաչին ձայնեալ բասրանօք. Շ. բարձր: *Վասն անձինն բասրանաց ոչ վրէժ խնդրէր. Երզն. մթ:

ԲԱՍՐԵՄ, եցի. ն. 'Αιτιάομαι. Criminor, incuso. Իսկ Բասրելի, ἐπίληπτον, reprehensibile. Ըստգտանել. յանցաւոր ցուցանել. մեղադրել. բամբասել. պարսաւել. եպերել. անգոսնել. նախատել. պէՏՏ էԹմէք, այըբլամագ, ափ լէքէ. *Ըստգտանելով և բասրելով զնոսա: Ըմբանելի և բասրելի գոլ զնոսա. Փիլ: *Զփոյթ կախեցին, կան և բասրեն զիս. Ճ. Ա: *Անդէն իսկ առ նմին բասրեաց զնա. Եփր. բգ: *Եւ արդիւնքն իսկ բարքն, որ բասրիցեն, եԹէ զորս բարձրեալս առնիմ, որ ոչ և զիւր իսկ անձն չարժել կարէ. Ոսկ. ես: *Բասրելով յիւրոց զօրացն վասն առաւել պղերգուԹեանն: Եւ մարդկան գովելիս, կամ բասրելիս. Խոր. բ. 21: ե ա. 18: *Զկիրս բասրելիս. Նար. ղա: *Զի մի բասրեալ լինիցին իբր որովայնապարարս. Իգն: *Որոց առաջի բասրեաց զնա (զյովակիմ) քահանայապետն. Հ. նիւԹի:

Ըստ յն. ոճոյ՝ նաև Պատճառս դնել. պատճառել. մահանա էԹմէք. *Ի պատճառս զբօսանաց սիրոյ զերեսին եգբարին բասրեալ ածեալ 'ի միասին՝ գնէ 'ի բանտի. Յհ. կբ:

ԲԱՏ. Տես ԲԱԴ:

ԲԱՐ. Ըստ եբր. Որդի. *Բարթողոմէոս. որդի տոմէի: Բառնաբաս, որդի մխիԹարուԹե. ևն: *Բարյն որդի ասէ. Երզն. մթ:

ԲԱՐ. Մասնիկ մակբայացուցիչ 'ի վերջէ, իբրու Պէս, (որ և պրս. վար.) կամ է եղականն բառիս Բարք, որպէս եղանակ, կերպ, և կամ է նոյն ընդ ձայնիս Իբր,

իբրև, իբրու։

ԲԱՐԱԲ, ի, կամ ոյ. գ. Կկոց. Ճեգնով. *Ի ձեռին իւրում ունէր զբարաբն աստղա-նին. եւ հար զաշտն իւր, եւ կուրացոյց. Հ=Ց. Ճառընտ. Ղ։

ԲԱՐԱԿ, ի, աց. ա. ա. ղարիգ, ղարըյգ. Λεπτός. Subtilis, tenuis. Նուրբ. անօսր. անգայտ. ինճէ, էուֆէգ, նազիք. *Բարակ կտաւ, կամ հանդերձ, գաւազան, լար. փայտ։ Մծբ. Ղ։ Վրդն. ծն. եւ. օրին։ *Իրք ու սարգից բարակ անկեալ է քարագիր խոյակքն. Փիլ. նխ. Բ։ *Ոչ գունով զգայծա-ռացայն խնդրեալ (հանդերձ) և ոչ կազ-մածով զբարակն և զկակուղն. Բրս. առ-ծ ծոմ։ *Եւ ոչ ընդ առ և ընդ կերպաս՝ զի ազնիւ և բարակ է. Եփր. համառ։

Նմանութեամբ ասի և *Բարակ առողջութիւն». Լմբ. առ լեռն։

Ըստ քերթողաց՝ Նուրբ և լերկ առա-րաքնոյն։ Երզն. քեր։

ԲԱՐԱԿ՝ ՑԱՒ, կամ ՋԵՐՄ. Ախտ մաշա-րայական՝ հիւծիչ. վէրէմ, ինճէ աղըր. *Այն ազդ ջերմն՝ հալ և մաշ. . . անմանք սեղմ ասեն, և հայք բարակ ասեն։ Մարմինն նօսրանայ և բարկանայ, և որ Ը օրէ վառուժի և նիհարանայ, վասն այդր պատճառաւ-նացդ անուանեցին բարակ զայս ջերմս. Մխ. բժշ. որպէս և Ի գիրս մոլ։

ԲԱՐԱԿ. գ. որս. ղարզոտ. այն է Շուն. *Սպանեցան բարակք որսականք. Եղիշ. Է։

ԲԱՐԱԿ. գ. փոխանակ գրելոյ ԲՈՒ-ՐԱԿ. որպէս Բորակ. ալ. պօռագ, պօռօս, պէյրէօրի կի պօռակի էրմէնի, կէօհէրճիլէ. Νίτρον. Nitrum. *Եթէ լուացցես բարա-կաւ. Երեմ. Բ. 22։ *Աղ և բարակ խառ-նեալ ընդ քացախոյ. Ճ. Ա. այլ լաւ եւս գրի գործեալ անդ, *Աղ և բաւրակ». որպէս և Մխ. երեմ. *Եթէ լուացցես բարակաւ . . . Զինչ բաւրակն և աճառն էլէ, թէ ինքն (օճառն) է՝ որ մաքրեցէ»։

ԲԱՐԱԿԱԳՈՅՆ. ա. մ. Նրբագոյն. *Սարգն մանեալ իբր ձեւօք մանեացք 'ի բարակագոյն. Փիլ. Լիւս։

ԲԱՐԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Λε-πτουργία. Opus subtile. Նրբագործութ. բարակ մանուած. *Սարգն մանէ հրաշա-պէս գեղեցկութեամբ արուեստ գործելով, օգոյ 'ընկուածն բարակագործութիւնք նմանեցուցանել։ Սարգք ինքնուսմանակի գոյն՝ որք 'յանկանելն զբարակագործու-թեան կազմեն. և առաս զթելսն առասյնա-գործէ. Փիլ. Լիւս։

ԲԱՐԱԿԱՄԱՆ, ի, աց կամ իզ. ա. Որ բարակ կտաւս մանէ. *Ամաչեսցեն կտա-ւագործքն բարակամանք. Ես. ԺԹ. 9։

Եւ Բարակ մանելով. *Ցորժամ զորա-գոյն ինչ յարեսցի 'ի տորդս սարդի սաստայ-նի բարակամանն, պատառէ. Վեցօր. Ղ։ *Բարակամանն կերպասուք զգեստուցն պա-ճուճեսցեն. Երզն. մթ։

ԲԱՐԱԿՈՒՌ. ա. Բառ ռամկ. որ առաւ յորթոյ՝ որոյ ուռք են բարակ. *Բարակ-առ լինի, և վաստակ. Վստկ. ծէ։

ԲԱՐԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարի առ. բա-րեկեր ասել. բեղնաւորութիւն. պէրէքէթ. *Առատ քաղցրութեան և բարամութեան յա-ղագաց. Փիլ. Խնայմ։

ԲԱՐԱՇԽ. ի, իզ. ա. Պինդ. խիստ. (Ե. և ամբ. ալ. պէրգ. Թ. քէթ, գավի.) *Զաշարժութեամբ զգայարանս մեքենայական շե-ղեալ 'ի լուացուցանել զանձկութեան, զի գոյն ինութեանք ամենչ չէ խիստք և բարաշխ ազդեալ են, կարացեն զիւրաւ ընդունել զպատկերացն ձև կերպարանաց.

Փիլ. եւ. Բ. 4։ (Ի հին բռ. ընդ հակա-ռակն դնի, *Բար, հաստ։ Բարաշխ, կա-կուղ կամ գէրզ»)։

ԲԱՐԱՊԱՆ, ի, աց. գ. Θυρωρός. Janitor, ostiarius. Պահապան բարաւորաց կամ վերին սեմոց. այսինքն դռնապան. դէտ դրան. գափուճի, փէրպան, ֆէրփէփար. *Բարապան տանն։ Աղաղակեցին բարա-պանքն, և ազդ արարին 'ի տուն թագաւո-րին 'ի ներքս։ Բարապանք դրանց տանդ։ Առ դահճապետն երիս բարապանս։ Բա-րապանաց դժոխոց տեսեալ զքեզ սարսա-փեցին. Բ. Թգ. Դ. 6։ Դ. Թգ. Է. 21։ Եզեկ. խԴ. 11։ Երեմ. ԾԲ. 24։ Յոբ. ԼԸ. 17։

ԲԱՐԱՊԵՏ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Բա-րապետն զուարթ մի յաղթահարեսցի 'ի քնոյ. Մծբ. ԺԱ։

ԲԱՐԱՌՆԱԲԱՐ. մ. Ἠθοποιητικῶς. Morum effictione. Առնելով այսինքն ձևացուցանելով զբարս. խօսելով առ ան-կենդանիս կամ 'ի դիմաց անխօսից. *Մի-քիաս իբրև ընդ կենդանւոյ իմն խօսի (ընդ բեթղեհէմ քաղաքի) բարառնաբար. Ղ. մփ։ *Բանիւ առեւտուր բարառնաբար բարբառեսցուք, առ քեզ եկեղեցի՝ գուա-տոր վերինքն սիոնի. Ղ. փող 'ի Վյալս։ *Բան հաւատոյ վասն անեղին և եղելոց՝ բարառնաբար 'ի դիմաց հայկական ատե-ռից. Ղ. այբուբ։ *Տեառն ներսիսի յա-ղագս երկնից և զարդուց նորա բարառ-նաբար 'ի դիմաց նորին. Ղ. ին եղակ։

ԲԱՐԱՌՆԱԿԱՆ, ի. աց. ա. Ἠθοποιη-τικός, ἠθοποιός. Morum fictione. Որ ինչ ասի բարառնաբար, կամ բարառնու-թբ. *Բարեխօս բարառնական. Ղ. ոփ. բարձր։ *Բարառնական է. որ ըստ ժամա-նակի շարադրի, 'ի բուսոց կամ 'ի անկոց առաջդրեալ օրինակի. Տօնակ։

ԲԱՐԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἠθοποιΐα. Morum adfectuumve expressio, effictio. Առնելն՝ այսինքն ձևացուցանել և նմանե-ցուցանելն առեղծարանութբ զբարս մեռե-լոց կամ անշնչից. խօսք առ անկենդանիս, կամ 'ի դիմաց անխօս կենդանեաց և անկոց. Տես և ԴԻՄԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. *Բարառնութիւն է նմանութիւն բարուց ենթակայ դիմաց։ Եւ բարառնութ զանազանութիւնք են երեք. են. Պիտ։ *Հին առասպել ոլոմպիանու փիլիսոփայի. որ վասն առիծուն և զուա-րակացն են բարառնութիւնք. Առծր. Գ. 1։ *Սմբատ ղաշս քո երուսաղէմ. բարառ-նութբ խօսի առ քաղաքդ. Մխ. երեմ։ *Անցցուք 'ի հանգիստ՝ բարառնութեն բա-նիւ իբր ընդ կենդանւոյ ընդ այդ մորս մե-ռոյ (եկեղեցւոյ) խօսելով. Աճառ. եկ։ *Այժմ ձգէ զբան 'ի բարառնութիւն ('ի դէմս խաչի). Ղ. բարձր։

Լայնաբար՝ որպէս Այլաբանութիւն. նմանաբանութի. իմաստ խորհրդաւոր. և Սաեղծաբանութի. *Երևեցուցանէ և բա-րառնութիւն իմն բանիւ. Փիլ. եւ. Բ. 83։ *Գոյ և այլ բարառնութիւն 'ի սեղւոյն. Եղիշ. յես։ *Զանուն գետոյն և ջրոյն այժմ վկայութի փոխեալ՝ յայլանեաց զտառա-գութի բարառնութեն։ Տես զբարառնու-թի առակիս։ Ոչ բնաւ չէլէ զբարառնու-թի անուանցն. Լմբ. պրղ. և ող։ *Բա-րառնութբ է առասցեալդ՝ որ ճշգրտէ ըղ-ձշմարտութիւն. Մխ. երեմ։ *Բարացու-ցական բանիցն բառացի բարառնութեց։ Խոստովանութե յօգնակաս բարառնութ. Նար. ղԲ. և խլ։

ԲԱՐԱՏԵՂԱՑ. Տ. ԲՈՒՐԻԱՏԵՂԱՑ. *Բա-րատեաց նախանձն յաչաղման։ Խորհեա-ցին զիւրեանց բարատեաց չարութիւնն.

Փիլ. Ճ. բան. և ժմաց։

ԲԱՐԱՑՈՒՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ցու-ցիչ կամ երևեցուցիչ բարուց. յանդիմանո-կացուցիչ կամ շարժիչ կրից. *Բարացու-ցական բանիցն բառացի բարառնութեց. Նար. ղԲ։

ԲԱՐԱՒՈՐ, ի, աց. գ. Φλία, ὑπέρθυ-ρον. Limen, superliminare. Վերնասեմն. վերին սեմն շրջանակի դրան. վէրի չէմէ-խօսի էշիկ. *Դիցեն 'ի վերայ երկուց սե-մոցն (կողմնականաց), և բարաւորին տանցն։ Արմկաշխք զբարաւորաւն, և զերկդրունսն սեմոյքն. Եւ. ԺԲ. 7. 22. 23։ *Զդրունս և զսեմս հանդերձ բարաւորօք. Մագ. ծա։ *Բարաւոր՝ դրան վերի սեմն է. Լծ. նար։ Իսկ ՃՃ. Զքր. կամ ԱՊ. Իւ. գրի. *զերկոսին բարաւորին և սեմն». փո-խանակ գրելոյ, զերկոսին սեմս, և զբա-րաւորն։

ԲԱՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἦθος, ἐθι-σμός. Mos, morum proprietas, institu-tum. Բարք. բոյս բարուց. բնաւորութ. սովորութի. *Զբարաւորութիւն և զկամս նոցա. Փիլ. ԺՀ. Լ։ *Զհաւուցն զբնութենն և զբարաւորութեն։ Միաբանութբն, և հա-ւանականութիւն, և բարաւորութբ։ Ի սա իմաստութբ և բարաւորութբ քան զձուկն անմիտ. ՃՃ։

ԲԱՐԲԱՆՋ. գ. } Φλυαρία. Nugae.
ԲԱՐԲԱՋ, ի, իզ. } τερχρεία, garriendi subtilitas, garritas. Բաջաղանք որպէս պառաւանց. չչիւն որպէս կախարդաց. Ը վայր բարբառումն որպէս պապաջումն. շաղփաղփութի. ցնորք. աղճատանք. բանդագուշանք. առասպելք. հէրզէ, պինտ-փէ սէօզ. *Համօրիմ զիմաստութիւն յունաց (արտաքնոց) յիմարութի և բարբանջ. Վեցօր. Բ։ *Յառասպելս, և իբրև 'ի բար-բանջս և 'ի դրդնջիւնս պառաւանց. Ոսկ. յհ. ա. 8։ *Այս 'ի մտաց թափելոց են բար-բանջք։ Զստանայական բարբանջս բար-բանջել (որպէս զվհուկս). Մանդ. ժդ. և իդ։ *Իբրև զբարբաջ ծերունի (յն. պառա-ւական առասպելս), որ անցեալ զառան-ցեալ իցէ. Վեցօր. Գ։ *Որք զիւրեանց մտաց զբարբաջ հաստատել կամին. Ոսկ. ա. փիմ. Է։

ԲԱՐԲԱՆՋԱՆՔ, կամ } Նոյն ընդ վ.
ԲԱՐԲԱՋԱՆՔ, նաց. } *Բարբանջա-նացն և առասպելաբանութեանցն. Պիտ։ *Բարբանջանս, և խաբէբայից գրեանս. Ոսկ. յհ. ա. 31։ *Այդպիսի բանք՝ բարբանջանք են, և խաբէութի սատանայի. Վրք ոսկ։ *Ցեղփիազու 'ի բարբանջանացն զերծեալք եղիցուք. Խոսր։ *Մտաց բարբաջանք են ազանդն, և ոչ ճշմարտութի. Եղիշ։ *Խա-նարհեալ 'ի նենգաւարտիր բարբաջանս ա-մանց. Յհ. կթ։ *Զամենայն ինչ զայսպիսի բարբաջանս 'ի բաց մերժելով. Փիլ. Ճ. բան։ *Ի սատանայական բաջաղմունս և բարբաջանս. Ոսկ. փիփ։

ԲԱՐԲԱՆՋԵՄ, կամ } ն. Παραφθέγ-
ԲԱՐԲԱՋԵՄ, եցի. } γομαι ληρέω. Inepta loquor, nugor, deliro, garrio. Շաղփաղփել. շաղակրատել. աղճատանս և առասպելս բարբառել. խօսել որպէս զառանցեալ պառաւունս. առանցանել. ցնորել. հէրզէ՝ էօյլէ սէօյլէմէք, էանշամագ, սայըգլամագ. *Ախտաւորք զրոց արբոց բար-բանջեն. Եղիշ։ *Այլք արբեցան, և բարբանջեն։ Բարբաջեսցեն, զայլ և այլս խօ-սիցին. Ոսկ. եբր. ժԴ. ԻԴ։ *Ցորժամ 'ի վերջինն հասանիցէ 'ի ծերութի և զառան-ցիցէ, և սկիզբն առնիցէ աղճատելոյ և բար-բանջելոյ. Սահմ. Բ։ *Առանց առանցանե-

լոյ և բարբաջելոյ զպատառաքաղ կերակրիմք։ Առանցանիցէ և բարբաջիցէ և խելագարիցէ։ Կրկին իրք են արբենալոյն. մին՝ բարբաջելոյ. զանցանել զգինեաւ, որ է յանցանք. և միւսն՝ գինեւլն, ոչ բարբաջելով գինեզանցութիւն. Փիլ։ *Բարեկամքն բարբաջէին. Խոսր։ *(Արբեալքն) սկսանին աղճատել և բարբաջել. Գէ. Ես։ *Անձն մոլորութիւն բարբաջեալք. Սեբեր։

ԲԱՐԲԱՆՋՈՂԱԿԱՆ, կամ ԲԱՐԲԱՋՈՂԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Շաղփաղփ. պապաջական. անյօդ և աննշան. *Բշողական և բարբաջողական բարբառով. Վրդն. ծն։

ԲԱՐԲԱՆՋՈՒՄՆ, կամ } Տես ԲԱՐԲԱՆՋ.
ԲԱՐԲԱՋՈՒՄՆ, ջման. }

*Զամենայն զայսպիսի ինչ բարբանջմունս 'ի բաց հանէ յօրէնսդրութենէ. Փիլ. ճափն։ *Ըստ հեթանոսական բարբանջմանցն, որ բախտս և ծնունդս ասեն. Յճխ. իէ։ *Թողեալ զառասպելաց նոցա բարբանջմունս (կամ բարբաջմունս). Խոր. Բ. 67։ *Որ ձեզ ընդունայնութիւնք և բարբանջմունք թուին։ Ցանկայք ծառայել մոլորութեան բարբանջմանց։ Անմիտ մարդոյ բարբանջմունք. Փարպ։ *Ցիմարութեան, կամ ունայնաձայն բարբանջմունք. Նար. խէ։ Լմբ. հանգ։ *Անպէտ բարբանջումն եղոյց զարտաքին ուսմունսն. Հ=Յ. յնվր. իէ։ *Զըստ քնոյն զերեւութութ բարբաջմունս. Նիւս. կազմ. ծէ։

ԲԱՐԲԱՌ, ոյ, ով. գ. (բառ և բառ՝ յօդիչ բանից.) Φωνή, φθογγή, φθέγμα. Vox, sonus. Ձայն մարդկային. լեզու բանաւորաց. բան. խօսք. պատգամ. ձորդա յան. ինսան սէսի, տիլի, սէօզ. *Լեզու մի և բարբառ մի ամենեցուն։ Զի մի՛ լուիցեն իւրաքանչիւր բարբառոյ ընկերի իւրոյ։ Բաշխեմ զբարբառ իմ որդւոց մարդկան։ Լսելի՛ արա ինձ զբարբառ քո. զի բարբառ (կամ ձայն) քո քաղցր է։ Եւ ոչ բարբառոյ բանից ձերոց անսայցից։ Բարբառ նանրութեան։ Ըստ բարբառոյ տեառն, որպէս և հրամայեաց նոցա տէր. ևն։ *Միաձայն բարբառով աղաղակեն։ Բարբառ աւետաւոր հրեշտակին։ Անմռածնին բարբառ. ժմ։ Շար. ևն։ *Բարբառ արձակել։ Արձակել բարբառս. Ագաթ։ Պիտ։

ԲԱՐԲԱՌ. Διάλεκτος. Dialectus, idioma. Լեզու ազգի և ազգի. Լիսան, փիլ. *Կոչել գեղջն այնմիկ բարբառոյն իւրեանց ակելդամա։ Լսեմք մեք յիւրաքանչիւր բարբառս մեր։ Սկսաւ բարբառել հեբրայեցւոց բարբառովն։ Որ կոչի 'ի հայ բարբառ կորուստ. ևն։ *Ի բարբառ հոռոմ։ Ցասորական բարբառոյն. Ագաթ։ Կորիւն։

ԲԱՐԲԱՌ. Φωνή. Vox, sonus. Βοή. Clamor. Ձայն որպիսի և իցէ. հնչիւն. գոչիւն. սէս, սէտա, էօն, տիլի, սէտէնի, հէնկեամէ. *Ետ տէր բարբառս (իբր որոտման), և կարկուտ։ Աղգ աւնիցէք բարբառով փողոյ։ Քաղցրաձայն հաւուց բարբառ հնչէր։ Բարբառ ահագին գազանաց գոչելոց։ Լցցէ (աւիւծ) զերկինս բարբառով իւրով։ Ձայն բարբառոյ (յն. ձայն գոչողի) յանապատի։ Լուան այլազգիքն ըզ բարբառ աղաղակի. և ասեն այլազգիքն. զի՞նչ է բարբառ մեծի աղաղակին. ևն։ *Սուսերօք զատապարտն բախել. և համարեր՝ թէ որ 'ի սմանէ բարբառ լինիցին, առաւելագոյն իցէ քան զորոտմանն. Եւս. քր. ա։

ԲԱՐԲԱՌԱԿԻՑ, կցի. ցաց. ա. Σύμφωνος. Consonans, consentiens. Ձայնակից. միաբան. համախոհ. *Բարբառակից և կամարար սատանայի ես (յիշոցնատուգ). Ճ. Դ։

Ըստ քերականաց՝ Ձայնորդ, որպէս բաղաձայն տառ. *Բաղկանայ զայ 'ի սէէ և 'ի գայէ. նոյնպէս և այլքն մու մու յերկուց բարբառակցաց շարակայեալ են. Թր. քեր։

Իսկ Երզն. քեր. առնու և իբր ըծորդ տառ, որ մերձաւոր է այլում տառի ըստ ձայնին. *Ասելն, թէ բեննն 'ի մէջ մենի, պէի, և փիւրի, զայս զբարբառակիցսն և զքմակիցսն բաղդատէ առ միմեանս »։

ԲԱՐԲԱՌԱԿՈԾԵՄ, եցի. ն. Բարբառով կոծել, այսինքն բախել. ձայնատու լինել. աղդել. *Ոչ ես ձայնիւ զկիրան բարբառակոծէ »․ յն. դռնաբախէ. Նիւս. երգ։

ԲԱՐԲԱՌԱԿՑԻՄ. Տ. ՁԱՅՆԱԿՑԻՄ. *Եւ ամենեցուն բարբառակցեալ միմեանց՝ 'ի բարձրութիւն ամբառնալոյ ձայնիցն. Նիւս. 'ի սքանչ։

ԲԱՐԲԱՌԵՄ, եցի. ն. Տ. ԲԱՐԲԱՌԻՄ. *Զայս աւետիս հնչեալ բարբառեմ 'ի լսելիս նոցա. Զքր. կբ։ *Բարբառեսցէ զբարուրան. Նար. յէ։ *Բարբառեցին առաջի նորա զօրհնութիւն։ Բարբառեաց, ուղիղ արարէք զճանապարհս տեառն. Եփր. գործ. ա 'ի յհ. Ղ։ Որպէս և եր. *Մեծի աւետեացն համանել, որ 'ի յանսուտ բերանոյ ձերոյ բարբառեցաւ 'ի լսելիս իմ. Եղիշ. Է։

ԲԱՐԲԱՌԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ բարբառել կամ խօսել. խօսէցնել. սէօյլէթմէք, փիլէ ըէֆտօրմագ. *Բարբառեցուցանես համբրս. Նար. ծդ։

ԲԱՐԲԱՌԻՄ, եցայ. հ. որ և ԲԱՐԲԱՌԵՄ. Φθέγγομαι, ἀποφθέγγομαι, λαλέω. Vocem edo, loquor. Մարդկային ձայնիւ խօսել. հանել բան ընդ բերան. արտաբերել. գոչել. խօսիլ. սէօյլէմէք, նութգ էթմէք, քէլամ էթմէք. *Նենգութիւն բարբառիք։ Զպարկեշտս բարբառիմ։ Մեծաբանս անօրէնաց բարբառեալ։ Հարցուկք բարբառեցան աշխատութիւն. ևն։ *Զպիղծ թագորեանն կարել բարբառել. Փիլ. Լին. Ա. 10։ *Զպղատոնականն համարձակագոյն այժմ բարբառիմ. Խոր. Ա. 32։ *Ո՞վ զհայրականն բարբառեսցի զուարճութիւն. Խոր. Գ. 68։ *Արշաւելով (յորոս) զխիզախականն և զաղեղնայինն ևեթ բարբառեսցին. Փարպ։ *Ծածկաբար զայսն առ իս բարբառելով։ Բարբառելով զելի էլին. Յհ. իմ. ապ։ Շար։

ԲԱՐԲԱՌՈՒՄ. ն. յ. Ձայն արձակել. կարդալ. գոչել. տալ ձայն բարբառոյ. բերան բանալ. խիզախել. աղդել. սէս վէրմէք, սէտա էթմէք, տիլի գուլլանմագ. *Բարբառեցաւ դաւիթ 'ի զօրն։ Բարբառէր առ նա աբեսաղոմ։ Բարբառեալ մեծաձայն՝ լացին։ Բարբառեսցին 'ի վերայ քո (զօրք) որ իջանեն 'ի քեզ։ Տէր 'ի սիոնէ բարբառեսցէ։ Բարբառեցաւ յիս տէր, և կորացոյց զլուխ։ Բարբառեցաւ, և ասէ, ուր կա՞յ մանուկ դու։ Բարբառեսջիք 'ի վերայ միմին (յն. առ միմեանս) յանդիման նոցա, և տացէ զձայն իւր. ևն։ *Զինչ արդեօք ածամարտ բարբառեալ յածային դղրդին. Մագ. ծէ։ *Իմանալին մարմնական ձայնիւ բարբառէր առ սուրբ կանոյն. Շար։ *Բանիւ զգլխութիւնս, բարբառիմ լեզուաւս, բողոքեմ զանձինս. ժմ։ *Ցորժամ ցնծղայքն բարբառեսցին. Վեցօր. Դ։

ԲԱՐԲԱՌՈՒՈՒՄՆ, ռման. գ. Բարբառելն. *Զորոնից ծածկութեան իբրև զբարբառութիւն ձայնից. Նար. իէ։ *Մի արտաքր վայուն անպարկեշտ բանից բարբառման. Լմբ. սղմ։

ԲԱՐԲԱՐԱՆՔ, նաց. գ. Բարբարեն (զոր տեսցես.) *Բարբարեիք իմնե. բարբարանս ասէ զերկբայ կամս, զառնել և զոչ առնել. Ոսկ. փիլփ։

ԲԱՐԲԱՐԵՄ կամ րիմ, եցայ. Ἀχαιρέομαι. Opportunitate temporis destituor. Չլինել պարապ և ձեռնհաս. չգտանել դիպող ժամ. կամ Պատճառել չունել զժամանակ. (ըստ յն. անժամանակել.) *Եւ գուք զմտաւ ածէք հոգալ ինչ վասն իմ, որպէս և հոգայիքն, բայց բարբարէիք իմնե. Փիլփ. Գ. 10։ Ուր 'ի մեկն. Ոսկ. յհ. ասի, *Չէիք առաւել »։ *Որպէս հոգայիքն գուք, բայց բարբարեցարուք իմն վասն յապաղիչ մոլորութեանցն, որ պատեալ էին զձեօք. Եփր. փիլիպ։

ԲԱՐԲԱՐԻԱՆՈՍ. ա. Որպէս բարբարոսական. կմ բուրբորիանոս. գարշ. *Ձեռն արկանէր զդժպատեհ և զկամակոր բարբարիանոս աղանդն քննելոյ. Կորիւն։

ԲԱՐԲԱՐԻԿ. և } Տ. ԲԱՐԲԱՐՈՍԱ_
ԲԱՐԲԱՐԻԿՈՆ. } ԿԱՆ. Βαρβαρικός.

Barbaricus. *Հեղնելով ըստ բարբարիկ վայրենական մտաց. Ոսկ. Ես։ *Հնազանդել ընդ ձեռամբ հեթանոսական և բարբարիկոն ազգին սատանականին. Արծր. Ա. 15։ *Անարուեստ խօսք, և արձակ, և բարբարիկոն լեզու. Մագ. Ն. Երզն. քեր։

ԲԱՐԲԱՐՈՍ, ի, աց. ա. գ. (յորմէ պարպարըլը.) Բառ յն. կխակաւոս, Βάρβαρος. Barbarus, a, um. (իբր ծանրածանր). Օտարազգի համարեալն առ յոյնս. այլազգի. վայրենի. խուժ դուժ. խուժադուժ. եապանճը, խօյրաթ, եապանի, փալ ափալ. *Ցունաց և բարբարոսաց։ Մատնեսցես զնոսա 'ի ձեռս արանց բարբարոսաց։ Բարբարոսքն շնորհեցին ոչ սակաւ մարդասիրութիւն մեզ. ևն։ *Առ անօտեղեակս ամենայն, և կամ առ բարբարոսս, ոչ առ սոսա հելլենացիսն։ Տիրէր բնաւից իսկ շուրջ զիւրև բարբարոսացն. Պիտ։ *Քաղաքական կարգօք, և ոչ որպէս զբարբարոսս. Խոր. Բ. 57։ *Վասն ժանտագործ ազգին բարբարոսաց. Կորիւն։ *Մեկնազէն բարբարոս գնդից խառնարանեաց։ Ի խաժականաց բարբարոս ազգաց։ Զհրէայն և զխուժն, զհնդիկն և զբարբարոսն։ Անարի բարբարոսս քան զաիկլինն հարաւային. Նար։ 'Ագալ և ատեանի բարբարոս, թէպէտ բարքն ոչ ըստ բարբարոսի. Ճ. Ա։

Իբր Բարբարոսական. *Քննեալ զբարբարոս զբանս աղուաներէն լեզուին՝ առնէր ապա նշանագիրս. Կորիւն։ *Եամոս բարբարոսս. Վրք հց. Բ։ *Փոխեալ զբարբարոս միտս սոցա. Ճ. Բ։ *Ցայտնի 'ի բարբարոս աշխարհին, 'ի բարբարոսն և յանուսումն տեղի աշխարհին. Ագաթ։ Բրս. մրկ։

ԲԱՐԲԱՐՈՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Խժական. այլազգական. բարբարոսս. *Ի բարբարոսական կողմանսն. Ագաթ։ *Զբարբարոսական ազինս։ Բարբարոսական անձինք, կամ աշխարհականք, վիճակ, կողմն. Փիլ։ Պիտ։ Նար։ Կորիւն։

ԲԱՐԲԱՐՈՍԻԿ. նոյն ընդ վ. *Բայց ինձ զի՞նչ ուրախութիւն և խնդութիւն բերիցէ կոչել զանուանս բարբարոսիկ անուանց. Եւս. քր. Ա։

ԲԱՐԲՈՒՏ, ի, ից. գ. պ. պէրպութ, պիւրպութ. նուագարան. ազգ քնարի. *Նուագն 'ի գինարբուս, սրինգքն զբարբուտ, և զերգս գուսանաց. Ոսկ։

ԲԱՐԳԱՒԱՃ, ի, ից. ա. Փերճ. պան_

ծալի. փառաւոր. փառացի. մեծանուն. վսեմ, կամ Բարեքէլկ և անձնեան. ուռճացեալ. մեծ. շքեղ. զուարթ. ծաղկեալ. *Արարի զքեզ անուանի, և բարգաւաճ, և փառաւոր. (յն. καύχημα, որ է պարծանք.) Օր. իզ. 19: *Բարգաւաճ և փորձեալ կարծիք (անուն): Գեղեցիկ և բարգաւաճ պատկ. Փիլ: *Բարի և բարգաւաճ անուն. Ցհ. կբ: *Ի բարգաւաճին (սղոմանի) յարգաւորութի: Երկուց բարգաւաճ շնորհաց: Կրկին բարգաւաճ առնես. Նար: *Բարգաւաճ լեր ». յն. εὐθύμησον, այսինքն զուարճացիր. Բրս. պհ: *Զի բնաւին 'ի բոլոր բարւոյական բարգաւաճիցն թափուր զմեզ թարեացէ. Մագ. իէ:

ԲԱՐԳԱՒԱՃԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ կարի բարգաւաճ. և ծաղկաւէտ. *Բարգաւաճագոյն և ընտրագոյն մասն. Փիլ. լն: *Բարգաւաճագոյն կամօք: Գեր 'ի վերոյ բարեփառութիւն բարգաւաճագունիցն: Բարեբախտութի կենաց բարգաւաճագունից: Զպատուական ծերոցն գաս, և բազում այլս 'ի բարգաւաճագունիցն մարդկան. Պիտ:

Տ. *Զմին անձեցուցանելով բարգաւաճագոյնս յարգարէ. Պիտ:

ԲԱՐԳԱՒԱՃԱԿԱՆ. ի, աց. Տ. ԲԱՐԳԱՒԱՃ. *Ի անկոյն կենաց ընձիւղեալք, անուանեալք ուռք վարդաւորք. արգ. այսու բարգաւաճական բարեբաստութեամբ ասնեալք. Նար. առաք:

ԲԱՐԳԱՒԱՃԱՆԱՄ, ացայ. չ. Տ. ԲԱՐԳԱՒԱՃԻՄ. Նորահրաշ ճոխութեամբ բարգաւաճանայ և լծանկեցս. Պիտ:

ԲԱՐԳԱՒԱՃԱՆՔ, նաց. գ. Εὐκλεία. Splendor nominis. καύχημα, gloriatio. εὐθυμία, laetitia animi. Պերճութիւն անուան. պարծանք. մեծանունութի. փառաւորութիւն. անուն փառաց և պատուոյ. շուք. շքեղութի. զուարթութի. *Ոմանք փառաց և պատուոյ բաղձացեալք, և բարգաւաճանաց առժամանակեայս, և գովութե՛ որ յետոյ: Պարծանք և բարգաւաճանք. Փիլ. ոպէս: *Այս իսկ են պարծանք, և զայն բարգաւաճանս համարիմ. (յն. մծ. լս. բարձր.) Ոսկ. մթ: *Եւ ոչ պարծանք ինչ (էր) նոցա, և կամ բարգաւաճանք՝ օտար ազգաց քաջութիւն. Խոր. ա. 13: *Անօգուտ բարգաւաճանօք: Զմեծագոյն բարգաւաճանացն մրցանակս. Պիտ: *Բարգաւաճանս հարուստ առ թշնամիսն ցուցանէր. Ցհ. կբ: *Զինչ ինչ բարգաւաճանք քեզ լրութի անյագ որովայնին բերլոյ իցէ. Աւծր. ա. 2: *Ինձ բարգաւաճանք, և ոչ քեզ. Լմբ. ող:

ԲԱՐԳԱՒԱՃԱՊԷՍ. մ. ա. Պանծալի օրինակաւ. փառացի. *Բարգաւաճապէս պայծառութբ գլուխ զգա կացուցանէին, և առաջնորդ զօրաց. Պիտ:

ԲԱՐԳԱՒԱՃԵՄ, եցի. ն. Բարգաւաճ առնել. պերճ և պանծալի կացուցանել. և Զուարթացուցանել. *Զոր քո սիրելուդ անուամբ բարգաւաճեցեր: Զընդմիմեանս յեռեալ կարգս առաքինութեանն միով անուամբ բարգաւաճենաց. Լմբ. եր ըտ էղէ. և ող: *Հրճուեալ բարգաւաճէ զնոսա. Ճ. Թ:

ԲԱՐԳԱՒԱՃԻՄ, եցայ. չ. Բարգաւաճ լինել. պանծալի և արգոյ կամ մեծանուն գտանիլ. մեծանալ. աճել. ծաղկել. զուարթանալ. ճոխանալ. փառաւորիլ. 'Ի այլոց արուեստագիտացն բաց քաղաքէ քաղաքի, որք բարգաւաճեցան և քաջք եղեն. Փիլ. նխ. ե: *Որ ինչ միանգամ ոչ բարուց ասացէ վերաբերումն, մերժելեացն մերձաւորութբ յարգարեալ բարգաւաճին: Զ բարգաւաճեալ պատիւ թագաւորութեան: Բարգաւաճեալք ցուցանելին (մեծատունք, կամ իմաստունք, կամ առաքինիք): Աշխարհագովութբ յաւէտ բարգաւաճեալ: Ի բարգաւաճելի նահատակուհիս. Պիտ: *Ցառաւելն ողորմին՝ կրկին բարգաւաճիս: Որով նոյն ինքն ամօթին պանծեալ բարգաւաճի: Արժանապէս բարգաւաճեցաւ բանիւ անեղին. Նար. ծէ. իէ. և առաք: *Ոչ թէ ած 'ի մեր օրհնելոյն բարգաւաճի. Լմբ. ող: *Ըստ օրինակի բարգաւաճեալ մեծի մարգարէին մովսէսի. Կանոն:

ԲԱՐԳԱՒԱՃՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԳԱՒԱՃԱՆՔ. *Թեւագիր բարգաւաճութեան ամենայն հասակի. Նար. խը: *Ի ժողովն նահատակին, յորս բարգաւաճութիւն և քաջութիւնքն երևին. Փիլ. լն:

ԲԱՐԴ, ի, ից. գ. Στοιβή (լծ. թ. [illegible]. լա. [illegible].) Acervus, congeries. Դէզ խրձանց կամ հնձոց արմտեաց և խոտոյ. շեղջ. գագիշ. [illegible]. *Ի բարդից մինչև ցկանգնաւորն. Դփ. ծէ. 5: *Ընկենոյր (զխոտս) բարդս բարդս 'ի մէջ զօրացն. Ագաթ: *Մշակն շուրջ գալով զբարդիւ միով. Փարպ: *Տանց և բարդից խլաստել հրդեհիւք. Մանդ. ծէ:

ԲԱՐԴ. ա. Σύνθετος. Compositus. Ցիրերաց վերայ եդեալ. կրկնեալ. խառն կմ զօդեալ. հակակայ պարզ եղելութե. [illegible]. որպէս ամկ. Բարդ առին ծաղիկք բազմաթերթք. իսկ առ քերականս՝ Բառ զօդեալ յերկուց նշանական բառից. զոր օրինակ, մարգասէր, գերեվար, բարձրնոտիւ, այրուձի, ևն. *Ձեք անուանց են երեք. պարզ, բարդ, յարաբարդ. Թր. քեր: *Պարզ ասէ զմեկնակ անունն. բարդ՝ զերկուս կցեալս յիրեարս. Երզն. քեր:

ԲԱՐԴԱԾ, ի, ից. ա. Բարդեալ. ինչ մի շարադրեալ կամ բաղադրեալ յայլև այլ իրաց. խառնուրդ. *Ած է միայն և մի, ոչ բարդած, բնութի պարզ: Ած ոչ բարդած, և ոչ 'ի բազմաց բաղկացեալ, այլ անխառն. Փիլ. այլաբ:

ԲԱՐԴԱԾՔ. գ. Շեղջ. կոյտ. դէզ. *Բարդածս զոհից. Տօնակ:

ԲԱՐԴԵՄ, եցի. ն. Συντίθημι. Compono, congero. Դիզել, և դիզացուցանել. շեղջակուտել. բազմապատկել. բաղադրել. շարադրել. բաղկացուցանել. յաւելուլ յիրեարս. Եզնկ. *Դիզի բարդեցի: Բարդիմ, և անդրէն առաջոյին: Բարդելով 'ի վերայ միմեանց: Բարիք բարդեցեալ: Նամակ բանիւք բարդեցեալ: Բարդեցան կուտեցան շրջանակք ամաց: Բարդեցեր զհոտ բուրման անուշահոտ սրբութեան. Նար: *Առնելն զամենայն օգուտս հոգևորականս յինքեան բարդեալ ունի. Սարգ. յէ. է: *Որպէս զի փառս բարդեսցեն անձանց իւրեանց 'ի մարդկանէ. Կլնմ: *Բազում ախտս բարդեցեր քեզ: Ինքն իւր բարդէ վնաս, որ ցուցանէ զանձն իմաստուն. Վրք հց. բ. ծզ: *Բղխէ ըղձութիւն չարութեն, որ առաջի իմ բարդի. Լմբ. ստիպ: *Նոթնն յինքն բարդեալ ծնանի զչարութիւն, միով պակասեալ. Անան. պէնտ:

ԲԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. } Դիզումն, և
ԲԱՐԴՈՒՄՆ, դման. } դիզանալն. *Ծխոյն բարդութե: Բանից բարդութե. Նար. ա. և ծբ: *Աճումն որոճութե, բարդումն ոխակալութե: Մոռացումն մահու, բարդումն ամբարհաւաճութե. Կլնմ:

ԲԱՐԵԱԳՈՐԾ. (քառավանկ). Տ. ԲԱՐԵԳՈՐԾ. *Երկնագնացք լինիցիք, և բարեագործք. Տօնակ:

ԲԱՐԵԱԽՈՐԺ. (քառ.) Տ. ԲԱՐԵՍԷՐ. *Իւր կամքն միշտ բարեախորժք. Եղնկ:

ԲԱՐԵԱՆՈՒՆ. (քառ.) ա. Որ ունի զանուն բարի. այր անունն նշանակէ բարի. (որպէս յն. աղաթի, ագաթա, ևն.) *Կին մի քրիստոնեայ բարեանուն խնդրեաց զմարմին սբյն. Հ=Յ. փետր. ծէ:

ԲԱՐԵԱՍԱՑ. (քառ.) ա. Որ բարիս խօսի. գովիչ. *Ընթանան ատոր և անտի շուրջանակի բարեկամք և բարեասացք. Վեցօր. է:

ԲԱՐԵԱՏԵԱՑ. (քառ.). Տ. ԲԱՐԻԱՏԵԱՑ. *Բարեատեաց բանսարկուն. ԺԺ: *Բարեատեաց և չարասէր է վատթարն բնութբ. Փիլ. իմաստ: *Եւ այլ ընկերք նորա բարեատեացք և չարասէրք. Վրդն. եւ:

ԲԱՐԵԱՑԱՊԱՐՏ, ի, ից. ա. Εὐεργέτης. Benemeritus, beneficus. Բարերար, երախտաւոր, որում շնորհապարտ է երախտաւորեալն. Եւսեբ. *Բարեացապարտն թէոդոս: Բարեացապարտին վահանայ. Խոր. գ. 46: *Բարեացապարտ արքայն. Կորիւն: *Այս պատաւոր, և մեզ 'ի բարիս բարեացապարտ. Ցհ. կբ: *Ամենայն ուրեք բարեացապարտ զինքն ցուցանէ. Աւծր. բ. 4: *Ամենայն բարեաց պատճառ, ամենայն բարեացապարտն մարդկան. Ճ. Գ:

ԲԱՐԵԱՒ. մ. ('ի գործիականէ բառիս Բարի.) Καλῶς. Bene. Բարւոք, բարիոք (որ է իբրու բարեօք.) լաւ. և Ողջամբ. [illegible]. *Ցարուցեալ գնացից առ հայր իմ բարեաւ, ուստի ելին չարապէս. Ոսկ. ղէ: *Երկրաքարշ մոօք 'ի աստուածոյն ունի զկոյսն, թէ զոսա ունելով բարեաւ եմ, և 'ի զրկելն՝ չարեաւ. Լմբ. առակ: *Երթ բարեաւ 'ի քո ընտանիս և յաշխարհն. Փարպ: *Բարեաւ եկիր. Վրք հց. ծբ: *Բարեաւ գնացին: Հասեալ բարեաւ 'ի նաւահանգիստն. Լմբ. ող: *Արձակեցէ զնա բարեաւ ընդ ճանապարհ ». յն. 'ի ճանապարհ բարի. ա. Բգ. իդ. 20:

ԲԱՐԵԱՒ կմ ԲԱՐԵՕՔ ՄՆԱԼ ԱՍԵԼ. Χαίρειν εἰπεῖν. Valedicere, negligere. Հրաժարիլ. հրաժեշտ տալ սիրով. [illegible]. *Ամենայն կենցաղական հոգւոց բարեաւ մնալ ասացեալք. Սահմ. յոզբ: *Որոց բնութիւնն ոչ փութացաւ (յուսումն) առ կարգեալ ամօթ, բարեաւ մնալ ասելով թողուլ: Այնոցիկ բարեաւ մնալ ասել. Պղտ. օրէն. է. է: *Բարեօք մնալ ասացեալք (խնդրոյս զնծոց՝) առ օրէնս միաւանգամ դարձցուք. Պղտ. օրէն. ը: Տես և ՈՂՋ ԼԻՆԵԼ, և ԽՆԴԱԼ ԱՍԵԼ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏ, ի, աց, կամ ից. ա. Εὐτυχής, εὐδαίμων. Secunda fortuna utens, fortunatus, felix, faustus. որ և ԲԱՐԵԲԱԽՏԻԿ, ԲԱՐԵԲԱՂԴ, ԲԱՐԵԲԱՍՏ. Որ ունի զբարի՝ այսինքն զյաջող բախտ. բարեբաջանիկ. [illegible]. *Ի ձեռին քաջին և բարեբախտին ներսէսի. Խոր. գ. 56: *Զմարմին հովուին մեր քաջի՝ հովուաց բարեբախտաց գտեալ. Վրդն. լա: *Բարեբախտութբ զխուրեանցն վարեն ժամանակս կենաց. Պիտ: *Ոչ երբէք կարասցէ (ախտաւորն) բարեբախտ գոլ. Փիլ. նխ. բ:

*Ընտրհաւոր և բարեբախտ առ ամենեսեան երեւել. Սրգ. յէ. ի:

Ն. *Հաստատուն կայցէ մնասցէ բարեբախտ կենալն. Փիլ. ծ. բան:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԱԲԱՐ. Ն. Εὐτυχῶς. Feliciter, prospere. Τυχηρῶς. Forte. Իբրև բարեբախտ. յաջողութբ. աջողակի. ըստ բախտի. ... *Ոչ գործէր (ինչ) բարեբախտաբար ('ի պատերազմի). Սոկր:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել բարեբախտ. աջողագոյն, ուշիմ. լաւ ևս. *Յետ' բարեբախտագոյն պատերազմաւ' գոլթացն յաղթութբ' դարձի. Խոր. գ. 29: *Զբարեբախտագոյնսն 'ի նոցանէն ընդունելով վայելս: Ի բարեբախտագոյն եղելոց աշակերտացն. Պիտ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Բարեբախտ և երջանիկ լինել. *Մարդկայինս բարեբախտանայ բնութիւն. Պիտ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԱՊԷՍ. Տ. ԲԱՐԵԲԱԽՏԱԲԱՐ. *Բարեբախտապէս գիպեալք 'ի Նիկոմիդա. Սոկր:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԻԿ. ա. Բարեբախտ. և իբր Բարեբախտական. ... *Ո՞չ բարեբախտիկ է մարմին' յերկնայնոյն եղեալ գոյացութիւն: Բարեբախտիկ և երջանիկ: Երջանիկք և բարեբախտիկք: Բարեբախտիկ հանդիպութիւն (յն. բարեբախտութիւն). Փիլ: *Ըստ ժամանակին չարաբախտ զոք լինել, և բարեբախտիկ. Իգն: *Բարեբախտիկ կեանք. Ճ. յէ. ծ: *Արտաքոյ բարեբախտիկ առաքելին խայտալով' ըստ օրինի խաներախաց կենդանեաց. Սարկ. աղ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԻԿ ԼԻՆԵԼ. Բարեբախտանալ. երջանկանալ. յաջողութիւն գտանել. *Բարեբախտիկ եղեալ քաջափառութբ հանդիպի ամենայն խնդրոցն. Խոր. գ. 48: *Եւ բարեբախտիկ եղեալ' մեռանի. Վրդն. ծն: *Յորս և բարեբախտիկ եղեալ' թագաւորեաց. Վրք. ...:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԻՄ, եցայ, եալ. յ. Εὐτυχῶ. Sum felix. որ և ԲԱՐԵԲԱԽՏԱՆԱԼ, ԲԱՐԵԲԱԽՏԻԿ ԼԻՆԵԼ. Երջանիկ լինել. բարեբախտութիւն պատահել. ... *Եթէ ըստ մարգարէութեան բարեբախտեսցի, չարչարեն զնա. Մխ. դփ: *Բարեբախտիլ 'ի մեծամեծս կարծեալ. Սոկր: *Փոքր ինչ բարեբախտեալ' ամբարհաւաճիլն. Արիստ. ...: *Ոչ 'ի բարեբախտիլն ուրախասցիս, և ոչ 'ի վատաբախտիլն քո տրտմեսցիս. Ոսկեփոր: *Երկաքանչիւրք բարեբախտեալք, ձեզ տալ, և ինձ լսել: Ուստի և մեք բարեբախտեցաք զսեռ խնամատարութեան. Պղատ. փիլ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐτυχία. εὐτύχημα, εὐπραγία. Fortuna secunda, felicitas, prosperitas. Ունելն զբարի կամ զյաջող բախտ. երջանկութիւն. յաջողութիւն. բարօրութիւն. ... *Հանդուրժել բարեբախտութեան և վատաբախտութեան: Ոչ բարեբախտութիւն, ոչ անբախտութիւն կարէ բերել. Արիստ. ...: *Եւ այսպիսի փոփոխմամբ 'ի բարեբախտութենէ յառաջելոյ' փոխս յանձանձէ տիգրանայ: Ո՞վ տղայն տղայն, գեղեցիկ բարբառեցար' ոչ երանել զբարեբախտութիւն մարդոյ մինչև ցվախճան. Խոր. ա. 28: ժ. 12: *Բարեբախտութիւն ոչ է արժան կարծել զմարդոյ առողջութիւն: Որ բարեբախտութեամբ են յաջողեալք, և որ 'ի վատաբախտութեան են. Փիլ:

ԲԱՐԵԲԱՂԴ. Տ. ԲԱՐԵԲԱԽՏ. *Իբր զկուսին տերունի նշան բարեբաղդ պանծալի. Նար. ծա:

ԲԱՐԵԲԱՆ. ա. Εὔλογος. Benedicus, et rationalis. որ և ԲԱՐԵԲԱՆԱԿԱՆ. Գովաբանական, օրհներգական. քաղցրավայելուչ բանիւ. *Բարեբան գովութիւնք միմեանց, և թշնամական ձաղութիւնք. Պիտ: *Երգեմ բարեբան գոհաբանութիւն. Նար. ղգ: *Բարեբան փառաւորուի. Վրդն. աղ:

ԲԱՐԵԲԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ որպէս բարեբան. յաւէտ բանաւոր. *Զժամանակին արարիչ զխորհ բարեբանագոյն ժամանակացայց աստուածոյ 'ի ներքոյ կալով ունել զլինելութիւնն. Բրս. ...:

ԲԱՐԵԲԱՆԱԿԱՆ. ա. Εὔλογος, εὔφημος. Laudabilis, honorificus. Օրհներգական. և Արժանի բարեբանութեան. *Բարեբանական գթութբ օրհնեալդ 'ի բարձունս. Նար. գնյ հոգ: *Ո՞րպիսի ինչ (երգ). բարեբանութիւն. և արդ երգոյն սեռն բարեբանական մեզ ամենեցին իցէ. Պղատ. օրէն. է:

ԲԱՐԵԲԱՆԱԿԻՑ. ա. Զայնակից 'ի բարեբանել և յօրհնել. *Սերովբէիցն բարեբանակից. Սհկ կթ. արմա:

ԲԱՐԵԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Զայնակցութիւն 'ի բարեբանել. *Մերոյ փառաբանութեանս բարեբանակցութիւն համագոյապէս. Սհկ կթ. արմա:

ԲԱՐԵԲԱՆԱՊԷՍ. Ն. Բարեբանելով, օրհնելով. կամ ի դէպ, արժանաւոր բանիւ. իբր Εὐλόγως. *Բարեբանապէս' գաւթայ խոստովանեալ զարմ. Մաշտ. գալստ:

ԲԱՐԵԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Εὐτυχέω. Benedico, laudo. Բարիս խօսել կամ ասել. գովել. օրհնել. ... *Լուաւոցեալք' բարեբանեմք (այսինքն զորս բամբասեցին զմեզ' օրհնեմք). Առ որս. ...: *Բարեբանեցին, և բարեբանիլ յայնմանէ' որ զհաստատութիւնն ունի բոլորեցունց. Փիլ. լին: *(Մին) գտրովի ... (միայն) բարեբանեալ լինի. Ցհ. ...: *Սիրելիք բազմաց, և բարեբանեալք յամենեցունց. Իգն: *Ի տէրունականս երանութիւն բարեբանի հեզն. Ճ. ...: *Բարեբանեալ է և այս խմաստ հոգևոր: Զարմանալի մատամբք երանեալք և բարեբանեալք. Նար. կա. ...:

Մանաւանդ' Օրհնել զած, օրհնաբանել. գոհաբանել, փառաբանել. փառաւորել. ...: *Զքեզ բարեբանեմք ած հարցն մերոց: Զքեզ բարեբանեն մանկունք եկեղեցւոյ. Լմ. Ճաշ:

Ուր և առէպ ասի. *Օրհնել զհայր, գովել զորդի, բարեբանել զսբ հոգին ,,. որ 'ի նոյն միում հայլին: Կամ *Սրովբէական ձայնիւ զքեզ բարեբանեմք: Որ բարեբանեալդ ես 'ի դասուց քերովբէից: Տղայքն եբրայեցւոց բարեբանեն: Բարեբանեցար 'ի տղայոց. Լմ:

Ասի և զսբյ կուսէն, և զխաչէն. *Զքեզ բարեբանեմք ածածին կոյս. Լմ. Ճաշ: *Ի զուարթնոց մշտ բարեբանեալ սբ ածածին: Բարեբանեալ ես նշան փայտից փրկութեան. Նար. կուս: Ն խչ:

Ոճով ասի. *Զօրհներգութիւն երից մանկանցն ընդ սերովբէսն բարեբանեմք, (այսինքն եղանակեմք, երկրպագեմք). Ճաշ:

ԲԱՐԵԲԱՆԻՉ. } Որ բարեբանէ, կամ
ԲԱՐԵԲԱՆՈՂ. } օրհնէ, կամ գովէ.

*Զբարեբանիչս իւրեանց ձգեն 'ի վեր. Խոսրովիկ: *Բարեբանողացս մեզ բազում շնորհս ընձեռեսցեն. Ոսկ. ...:

ԲԱՐԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐλογία. Benedictio, laus. Բարիս խօսելն զումեքէ, օրհնելն. բան բարի. քաղցրաբանութիւն. ...: *Բարեհունն' զնեղուքն ... թշնամեաց' զբարեբանութիւն. Յճխ. ...: *Ոչ լսէ բարեբանութեան 'ի յանցաւորաց. Լմբ. ծէ: *Գիտէ բարեբանութիւն յոժարագոյնս առնել և զյաղթեալսն. Նեղոս:

Մանաւանդ' Օրհնութիւն, որպէս օրհնաբանութիւն ած, գովաբանութիւն, օրհներգութիւն, գովութիւն. փառաբանութիւն. ...: *Սաղմոսին բարեբանութիւն: Գովեստ բարեբանութեան: Երգաբանութեան բարեբանութիւնս. Նար: *Շնորհօքն անցուցանեմք զժամանակ բարեբանութեան. Սարգ. ա. պ. ի:

ՕՐ ԲԱՐԵԲԱՆՈՒԹԵԱՆ. }
ԲԱՐԵԲԱՆԵԱԼ ՕՐ. } Օր արմաւենեաց. տօնամեան. ծաղկազարդն.
ԲԱՐԵԲԱՆՈՂ ՕՐ. }

*Իսկ միաշաբաթն է բարեբանութեան օր, և աշակերտացն բազմութեան զեկան յերուսաղէմ բարեբանելով. Մաշտ: *Եւ զօր բարեբանութեն նոյնպէս սպասեն անլուծանելի. Խոսրովիկ: *Ողոգոմեանն մեծ, որ կոչի բարեբանեալ օր. Կանոն: *Որ այսպիսի տեղերգաւ և բարեբանող հանդիպեցաք աւուրս. Սհկ կթ. արմա:

ԲԱՐԵԲԱՆՈՒՄՆ. Տ. ԲԱՐԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Զաշակերտացն վերաձայնել բարեբանումն. Մաշտ:

ԲԱՐԵԲԱՇԽ, ի, ից. ա. Բաշխող բարեաց, և բարութք բաշխեալ. *Բարեբաշխ լերինն ձիթենեաց քառակերպ. Երզն. ...: *Իւղոյն բարեբաշխ բացատրութբ 'ի մասունս եօթանց առաջադրութեց գծիցն վառելոց. Նար. ղգ:

ԲԱՐԵԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Բաշխումն բարեաց. առատաբաշխութիւն. *Խնամօք աջոյդ բարեբաշխութեն առ իս ժամանել. Նար. կը:

ԲԱՐԵԲԱՍՏ, ի, ից. ա. (ըծ. ըռ. քմ...). որ և ԲԱՐԵԲԱՍՏԻԿ. Εὐδαίμων. Felix, faustus. Բարեբախտ. բարեվիճակ, բարերջանիկ. ...: *Զբարեբաստից և զերջանկաց զմաքրութիւն անմախտութեն. Սիրա. ...: *Զանիրաւութիւն և զամբարհաւաճութիւն ունելով ոչ արդեօք բարեբաստ է, այլ եղկելի լինել հաւատոյ. Պղատ. օրէն. բ: *Պատմել վասն բնակութեան բարեբաստիս (դարնայնոյ). Պիտ: *Պարտ է զածային խնդրել (պատճառ) յամենայնի 'ի սակս բարեբաստ կենցաղոյս առաջնոյն. Պղատ. փիլ:

ԲԱՐԵԲԱՍՏԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Εὐτυχέστερος. Fortunatior. Առաւել բարեբաստ. կամ բարեբաստական. աջողակագոյն. *Եւ ո՞ բարեբաստագոյն լուսաւոր այնպէս իցէ քան զայն, որ անմահից կենդանեաց հեղգագոյնդ է' էջ. Փիլ. ...: *Բարեբաստագոյն բնքնակալութե խոյ. ճ. Ա: *Եւ ոչ մի ինչ 'ի բարեբաստագոյնիցն նոցա յաջողեալ կատարի գործ. Պիտ:

ԲԱՐԵԲԱՍՏԱՆԱԼ. չ. Տ. ԲԱՐԵԲԱՍՏԻԼ. Երջանկանալ. *Բարեբաստանալ, կամ բարեբաստեալ 'ի կենցաղումս. Պիտ:

ԲԱՐԵԲԱՍՏԱՊԷՍ. Ն. Εὐδαιμόνως. Feliciter. Բարեբաստութբ. յերջանիկ վիճակի. *Հանգերձեալ է բնակիլ բարեբաստապէս. Պղատ. օրէն. դ:

ԲԱՐԵԲԱՍՏԻԿ. Տ. ԲԱՐԵԲԱԽՏԻԿ. Εὐδαίμων, εὐτυχής. *Մինչդեռ բարեբաստիկն ջուանշիր զաշխարհակալ տէրութիւն վարէր. Կաղանկ: *Քանզի յայտնիկ քաջահանճոյ' բարեբաստիկք, և ոչ նոյնպի-

ակն՝ երկնչիք անուանեն. Սկեւռ. *Որ պարռեցան՝ թշուառական է, իսկ որ վարեցան՝ բարեբաստիկ. Սոդոմացւոց գաւառն յառաջ քան զապականելն լինել կարի յոյժ բարեբաստիկ էր. Կատարած է բարեբաստիկ կենաց՝ առ 'ի յաջն նմանուէ. Փիլ. օփէց. *Ընդ հրեշտակացն բարեբաստիկ կենացն հանգիստ. Շ. Բարեճ. *Բարեբաստիկ վայելչանաց ամբարութն. Պիտ.

ԲԱՐԵԲԱՍՏԻՄ, եցայ. չ. Εὐδαιμονέω. Երջանկանալ. բարեբախտիլ. *Մինոս զայնպիսի օրէնս եդ իւրոցն քաղաքացւոց, 'ի ձեռն որոց կրեաց զամենայն ժամանակս իւր բարեբաստի. Պղատ. մինով.

ԲԱՐԵԲԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԻԲԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. Εὐτυχία, εὐδαιμονία, եւն. *Սահմանն բարեբաստութեան՝ այլ մերձաւորութեան գոլ ասն է. Սկիզբն և վախճան բարեբաստութեան՝ կարել զինչ ասնանել է. Որում բաւական եղև զհայր և զարարիչն տեսանել, 'ի բաց 'ի ծայր բարեբաստութեան գիտացէ յառաջ անցեալ. Փիլ. օփէց. *Բոլոր կենցաղոյս բարեբաստութիւն. Այսպէս նոյն յաջողեալ բարեբաստութիւնս. Զդրախտաց զերջանիկ տեսանելով զբարեբաստութիւն. եւն. Պիտ. *Տարաւ զէութին բարեբաստութեան, որ զնախնին որսաց 'ի կորուստ. Առաքինեալս ըստ վայելչութեան, այլ ոչ ըստ բարեբաստութեան. Այլաբանեցուք 'ի զանազան բարեբաստութիւնս. Նար. *Տէրունական առն բարեբաստութե. Ի վերայ այսոցիկ բարեբաստութեց. Յհ. կբ. Իսկ Նար. ղգ. *Քեզ բարեբաստութիւնք զեթանց ո. խնա գովեստ երանութե.

ԲԱՐԵԲԱՐ. Տ. ԲԱՐԵԲԱՐՔ.

ԲԱՐԵԲԱՐՈՅ, ի, եց. Εὐήθης, εὐγνώμων. Bonis moribus, proba mente praeditus. Ἀγαθός, θή. Bonus, probus, benignus, a. որ և ԲԱՐԵԲԱՐՔ ասի. Ունօղ զբարս բարս, կամ զանոյշ բարոյս. քաղցրաբարոյ. հանդարտ, բարեսէր. մարդասէր. և Մարդասիրական. բարի. [illegible]. *Կնոջ բարեբարոյի երանելի է այր նորա. Սիր. իզ. 1. *Խոստովանութիւն քնի ըստ առաքելոյն բարեբարոյի. Յհ. խմ. եէ. *Եթէ առ թշնամիսն բարեբարոյ գտանիցի. Սարգ. ա. պ. ճ. *Բարեբարոյ ընթերցողին. Յա որդի. *Ապաշխարեցուցանել զնա զամենայն ... ըստ առաքելոյն բարեբարոյ մտաց իւրոց. Զոր բարեբարոյ տեսութիւն զնա նախընծայեցեալ. Յհ. կբ.

ԲԱՐԵԲԱՐՈՅՔ. գ. որպէս Բարեբարոյութիւն. լաւութիւն. *Գիտելով զնորա խոնարհ բարեբարոյութեան. Յհ. կբ.

ԲԱՐԵԲԱՐՈՅԱԳՈՅՆ. ա. մ. Εὐγνωμονέστερος, ον. Առաւել բարի սրտիւ. լաւագոյն. *Իսկ բանաւորացն բարեբարոյագոյն սպասելով լաւէին. Սոկր.

ԲԱՐԵԲԱՐՈՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐγνωμοσύνη. Benignitas. որ և ԲԱՐԵԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. Բարեբարոյ լինելն. քաղցրաբարոյութիւն. *Ձեռնհասել լինի ազատականութեանն՝ և բարոյ գեղեցկութեան (մեղմութիւն), և բարեբարոյութիւն, և մարդասիրութեան, և աղօթամուծ ... Աթէնք. առակ.

ԲԱՐԵԲԱՐՈՒ. փոխանակ գրելոյ՝ Բարեբարոյ. *Բարեբարու լեր առա. Ճճ.

ԲԱՐԵԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ Բարեբարոյութիւն. *Ոչ նմանելոց անբանիցն բարեբարութեանց, որ առ տեսարան. Նաև ոչ է եւ խոնարհութիւն նշանակ է, այլ բարեբարութիւն. Ոսկ. եփ. ն. եբ.

ԲԱՐԵԲԱՐԻՈՅ. փոխանակ գրելոյ Բարեբարոյ. *Կին բարեբարւոյ՝ մասն բարի. Սիր. իզ. 3. *Եւ զայս արտաքսեցի քեզ իբրև բարեբարւոյ տանուտեառն. Արշ. *Յոյժ բարեբարւոյ և մեծազգի. Ճ. Բ.

ԲԱՐԵԲԱՐՔ. ա. Գաւանի և ԲԱՐԻԲԱՐ. Նոյն ընդ Բարեբարոյ, կամ բարեբարոյք. այսինքն բարի բարուք. *Այսու զկարի իմն բարեբարյան նշանակէ, և զհնազանդան հրամանին այ. Տօնակ. *Ոչ 'ի հանդերձս պաճուճեալս, այլ յօգիս և յանձինս բարեբարս, հեզութբ զարդարեալք. Կոչ. Է. *Եւ եթէ զան ձկունք՝ որ զբարի բարք ունիցին յարարածին իւրեանց, մեզ եւ պարտ և պատշաճ է լինել բարեբարք մերով արձակ կամօք. Վեցօր. Է. *Չիք ինչ քան զշուն՝ բարեբարս 'ի գազանս. ընդ որ և խնամոտունք յունաց զարմանային. Յօրինակ իմաստասիրութեան անունին զբարս բարեբար անասնոյն. Ոսկ. եփ. *Ուր գտանէ բարս բարեբարս, անդ գնէ զփրկութեան դրոշմն զքանչելի. Կոչ. Ժ.

ԲԱՐԵԲԵՐ. ա. Εὔφορος. Fertilis, ferax. Որ առաւ բերէ բարիս, քաղցրաբեր. բերրի. [illegible]. *Ի յամուլ երկրէ այսօր բուսաւ մեզ բարեբեր բոյսն բարի. Շար. *Բարեբերք (պտղովք առաքինութեց), և չարահալածք. Սարկ. քհ. *Բուսեալք 'ի բարեբեր որթոյն. Մերձ եկեալ էին բարեբեր ժամանակին. Վրդն. ծն.

ԲԱՐԵԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐφορία. Fertilitas, foecunditas. Արգասաւորութ. քաղցրապտղութիւն, բեղնաւորութիւն. *Այսպիսի բարեաց բարեբերութիւնք. Սոկր.

ԲԱՐԵԲՈՂԲՈՋ. ա. Որ ունի զբարի բարի բողբոջս. գեղեցկապէս բողբոջեալ. քաղցրանշիւղ. [illegible]. *Բարեբողբոջ բոյսս վարսաւոր փայտից. Նար. խւ. *Երևեցաւ ցամաքն հանդերձ բարեբողբոջ բուսովք և անկօք. Յհ. գոռն.

ԲԱՐԵԲՈՅՍ. ա. Բարիս բուսուցանող. քաղցրաբոյս. քաղցրաբեր. *Ընտրական սերմանք առնման բարեբոյս անդաստանին. Նար. առաք.

Կամ Բարւոք բուսեալ. գովելի ըստ բուսոյ բարուց. ընտիր. *Թողու զաւակ մի բարեբոյս լիապտուղ անուն. Ունէին զսա բողբոջք բարեբոյս զաւակաց. Ուռհ. *Կեղծաւորք մինչ զճշմարիտս յանդիմանեն՝ իբրև զխոշորս վարուք և խիստս մարդկան՝ յօրինադրել, և զինքեանս բարեբոյս և վեշտակից (համարին). Մխ. առակ. ծզ.

ԲԱՐԵԲՈՒՂԽ, կամ ԲԱՐԵԲՈՒԽ. ա. Որ բղխէ զբարին. կմ 'ի բարւոյ և բարւոք բղխեալ. *Բարեբուխ երկիր. Վրդն. ել. *Ցիշատակարան բարեբուղխ բանից. Նար. խւ. *Լուսաշաւիղ և բարեբուխ առեղծագործեալք. Տօնակ.

ԲԱՐԵԲՈՒՆ. ա. Ἀγαθοφυής. Natura bonus. Որոյ բունն կմ բնութիւն է բարի. 'ի բնէ կամ բնութբ բարի. բնուն բարի, որ տիրապէս է միայն այ. [illegible]. *Այսպէս առաւ բարեբունն բան, եւ բարի եմ (կամ առաւ եմ). Դիոն. ածայ. *Ի բարեբուն հոգւոյն վառեալք. Շար. *Բարեբունն այ, և անհաս մարդասիրութեան անդունդք. Զորս առնէ բարեբունն այ. Ոչ մնացանել այ զբարեբուն գութն արտաքսեալ. Վրդն. ծրզ. և ծն. և եւ.

ԲԱՐԵԳԵՂ. ա. Վայելչագեղ. չքնաղ. [illegible]. *Ծնաւ զորդի իւր զարմ բարեգեղ. Խոր. ա. 11.

ԲԱՐԵԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Վայելուչ գեղեցկութիւն. չքնաղութիւն. [illegible]. *Որ քան զամենայն բարեգեղեցկութիւն վերագոյն է. Եղիշ. խօս.

ԲԱՐԵԳԹԱՑԵԱԼ. Գթութիւն յոյժ ցուցանելով. մարդասիրեալ. *Բարեգթացեալ հաճեցիս հայել հոտովտ յայս զոհ. Նար. ձէ.

ԲԱՐԵԳԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐσπλαγχνία. Misericordia. Բարեգութն գոլ. առաւ մարդասիրութիւն. գութ 'ի բարի սրտէ. [illegible]. *Նա մնացէ ընդ իս գիւրաբար, որ զինս նմանեաց զբարեգթութիւն առ աղքատս. Ոսկ. Ծ. խօս. *Ոչ անտես լինել մարդկային բնութեանս 'ի բարեգթութեան տեառն. Յհ. խմ. ոփ. *Լսէ սրտատեսանի բարեգթութիւն գորովոյ. Արշ. *Ցոյց զսքանչելիս քո բարեգթութեանդ. Նար. խէ. *Որ զթիւ սիրոյ քոյ բարեգթութեանդ լցեր. Շար. *Բարեգթութիւն առ թշնամիսն՝ ըղբարեգթութեան քնի ասանել. Սարգ. ա. պ. Է.

ԲԱՐԵԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԲԱՐՈՒՑ. Քաջ տեղեկութիւն և հմտութիւն բուսոյ բարուց. որպէս բնագիտութիւն. ըստ յն. բնախօսութիւն. Φυσιολογία. *Ո՞ է՝ որ զմտաւ ածել մարթէ զիւրաքանչիւր նոցա (զգազանաց) բարուցն բարեգիտութիւն. Կոչ. Ժ.

ԲԱՐԵԳՆԱՑ, ի, եց. ա. Որ բարւոք գնայ կամ ընթանայ. [illegible]. *Տեսանել զկարկանդաւանութիւն գետոց բարեգնացից. Խոր. Ա. 15.

ԲԱՐԵԳՈՅԱԿ. ա. Բարի գոյացեալ առ յայ 'ի բնէ. *Իմացարուք բարեգոյակ առեղծեալ. Թէոդոր. Մայրագ.

ԲԱՐԵԳՈՅՆ. ա. Κρείττων. Melior. Տ. ԼԱՒԱԳՈՅՆ. *Որ ինչ բարեգոյնքն կամեցան և կարգեցին. Կանոն. յն. բարւոք.

ԲԱՐԵԳՈՅՆ. Εὔχροος, εὔχρους. Boni coloris. Լաւ ըստ գունոյ և երանգի. [illegible]. *Երաժշտականին քաղցրաբարմար և բարեգոյն գոյն կամ ձև. Պղատ. օրին. Է.

ԲԱՐԵԳՈՎԵԼԻ. ա. Յոյժ գովելի. բարի և գովելի. *Այնպէս բարեգովելի արար զհողեղէն բնութիւնս. Համան. առակ.

ԲԱՐԵԳՈՎԻՄ. չ. Գովելի լինել. օրհնիլ. *Նովիմբ բարեգովեն յաւիտենութիւնն հօրն երկնաւորի. Սակս պարգևատութեանն օրհնին որպէս զբարեգովելոյն յայ. Համան. առակ.

ԲԱՐԵԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Ἀγαθοποιός, ιῶν. ἀγαθός. Qui bona operatur, bonus, probus. Որ գործէ զբարին. բարեպաշտ. առաքինի. [illegible]. *Այր բարեգործ. Բարեգործք էին. Տնակալ բարեգործս. Բարեգործացն պատանեցուցանել զանզգամ մարդոց զանգիտութիւն. Լաւ է բարեգործաց, եթէ կամիցին ըստ այդ կամացն չարչարել, քան չարագործացն. եւն. *Բարեգործացն՝ բարութեն ուրախութիւն պատրաստեցին. Ագաթ. *Տէրն բարի՝ չարին ծառայի՝ զբարեգործացն պարգևեսցէ. Նար. հզ.

ԲԱՐԵԳՈՐԾ. Εὐεργέτης, εὐποιῶν. Beneficus, munificus. εὐεργέστης, bene meritus. Բարերար. երախտաւորդ. մարդասէր. [illegible]. *Առ բարեգործն իւր ... Խոր. Բ. 85. *Տեսանեմք որչափ հատուցանէ այս բարեգործացն յաղթ... Մանդ. ծա. *Բարեգործ առ մարդիկ. Բարեգործք ումանք. Պիտ. *Բարեգործացն խնդրել բարիս՝ բնութե են օրէնք. Նար. յգ. Իսկ Ճ. Ա. *Լինիցիս բա-

րեգործ սլեաց քոց ». այսինքն խնայեա՛ 'ի ծերութիւնդ ։

Պարզապէս առ ի գայ. *Խնդրէ 'ի քէն տծ՝ սիրել զնա իբրև զբարեգործ. Փիլ. Բագն։ *Ձի փառաւորեսցեն զբարեգործն տծ. Յճխ. Է։ *Բարեգործ առ ամենեսին։ Վնասակար եմ բարեգործից։ Առանց բարեգործից հրամանաց։ Բարեգործ աջովդ, ԵՆ. Նար. ոփէդ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿ, ի, աց. ա. Բարեգործ՝ ըստ ա՛ նշ. *Հասեալ գայք յառեանի առաջի իմ անարատում և անախտ երեսօք որպէս զանմեղս և զբարեգործակս. Արծր. Գ. 5։ *Ընդ կապանաց ձեռին բարեգործակ՝ խնդրէր պաղատելով. Երզն. լա։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿ. Բարեգործ ըստ բ՛ նշ. Երախտաւոր. բարեխնամ. և Բարերարական. բարեգործական (զօրութի այ). Εὐεργέτις. Benefica. *Որք շուրջ զնչեն են՝ առաջինք և մեծամեծ զօրութեցն, են բարեգործակն, և սատակիչ դատօղն։ Եւ կոչի բարեգործակն՝ տծ. իսկ միւսն նա՝ տէր։ Լաւ համարի՝ բարեգործակօք այ զօրութեամբքն թեթևանալ (պատուհասից). Փիլ. Բագն. և ըն։ *Այն ցուցանէ զարարչականն և զբարեգործակն կարողութիւն։ Ի բարեգործակէն բարերարելով. Վրդն. Էլ։ *Կրկին հոգի ընկալաւ եղիաէ, բարեգործակ և պատժողական. Ոսկեփոր։ *Ցաւելու զամենայն իսկ բարեգործակ զօրութիւնս աքանչելեացն. Լծ. տծաբ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Εὐεργετικός, κή, κόν. ἀγαθοεργέτης, τις. Beneficus, ca. Սեպհական բարեգործութեան կամ բարեգործի. բարերարական. բարեգործակ. *Այնք՝ որ 'ի ձեռն բարեգործականին են հաստատեալ. և այնք՝ որ 'ի ձեռն արքունականին. Փիլ. Խնամ։ *Իսկ տէր, տծ, մինն զարքունականն յայտնէ, և միւսն զբարեգործականն. Շ. Բարձր։ *Ծանիցեն զառանձնողական զօրութի նորա, և մի վրդովեսցին 'ի բարեգործականն. Իգն։ *Ըմբռնելի նշանօք և բարեգործական բժշկութեամբ հաստատէր 'ի հաւատս զլսողս բանին. Ոսկ. Գծ։ *Բնութի անկեալ յայ, 'ի բարեգործական ձեռացն զրկեալ. Սրգ. Ա. Դ. Է։ *Միշտ նոյնօրինակ ունելով զնորոյն լուսոյ բարեգործական ճառագայթս, յամենեսեան առատապէս հեղեալ յիմանալիսն աչս. Դիոն. Էկեղ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԵԼ. Տ. ԲԱՐԵԳՈՐԾԵԼ. *Զբարեգործականելն լաւէր տծ. Մամբր։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱՊԷՍ. մ. Ἀγαθουργικῶς. Benefice, benigne. Որպէս բարեգործ կամ բարերար. մարդասիրապէս. *Բարեգործապէս միշտ իմանալեացն աչաց տարածի տծային լոյս. Դիոն. Էկեղ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. չ. Ἀγαθοποιέω. Bona operor. εὐσεβέω, pie ago. Գործել զբարին և զարժանն. առնել ըզգործ բարի. բարեպաշտել. ողէկ բան ընել. Խայըր ամէլ իշլէմէք. *Յեփթայէ բարեգործել կամելով պարտաւոր գտանէրն արեան գտանէր. Խոսր։ *Բարեգործել և ս զլաւագոյնն յորդորէ. Պիտ։ *Զանգործութի բարւոյն, որ է ձեռաց նշանակ, 'ի բարիս բարեգործեաց. Կոչբ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԵԼ. Εὐεργετέω. Benefacio. Բարերարել. և երախտագործել. խնամել. աղէկութի ընել. էյլիք էթմէք. *Զանձինս մեր բարեգործիցեմք՝ տծատես առնելով. Անծաբ. յայտն։ *Իբրև 'ի վերայ որդւոց հաստատեցելոց հայրաբար գթացեալ բարեգործէ. Ագաթ։ *Զոր ինչն բարեգործեաց առ այգս մարդկան, ո՛վ հատուսցէ նմա. Արէ։ *Բարեգործեա առ չարս և առ բարիս։ Բաւական թէ կամիս, բարեգործեա 'ի նոսա. Խոսր։ *Բարեգործեալ ձեր առ քաղցեալսն՝ ինձ արարէք. Զքր. կը։ *Փառաւորեսցէ միշտ զբարեգործօղն. (այսինքն ըզբարերարն.) Յճխ. Ժ։ *Այլ դու կարող ես սովորաբար՝ և առ զըլացօղս բարեգործել։ Ի քէն միշտ օգնեալ և բարեգործեալ. Նար։ *Որով բարեգործիմք 'ի նմանէ. Ճ. Գ։ *Յիշեսցուք, թէ զինչ և քանիս մեղաք նմա, և 'ի նմանէ քանիս բարեգործեցաք. և սիրեսցուք զնա. Ոսկ. Գծ։ *Որք 'ի ճանապարհի կիշեն զմեզ, ամենայնիւ բարեգործեա՛ ». այսինքն խնամարկեա՛. Ճ. Ա։ *Լուսաւորք զոխեղերս բարեգործեն, կամ 'ի վերուստ բարեգործեն զերկիր. Ճշ. և Իգն։ *Որ միանգամայն զամենայն աշխարհս բարեգործեցին։ Զազգս հայրապետաբար բարեգործեցեր. Ճ. Ա. Բ։ *Ցանկ բարեգործէ զընութիւս մեր՝ պէսպէս և աղէխ ազգի օրինակօք. Սարգ. Է. Դ. Ւ։ *Որչափ առաւել բարեգործես ըզբարեկամս, այնչափ մանաւանդ զօգտակարն քո առնես. Ոսկեփոր։ *Բարեգործել զինգովեալսն (իբր օրհնել, կամ 'ի լաւն փոխել)։ Բարեգործեսցին գտանելիքն (այսինքն 'ի լաւ անդր շրջեսցին). Նար. ծէ. ղը։ *Այսպիսեաց լեալք՝ ամենայնիւ 'ի նմանէ բարեգործեալք (այսինքն բարիս գտանիցեմք). Խոսր. պարգ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԵԼ. Բարւոք օրինակաւ գործել ինչ, կամ ներգործել. *Հրաշափառապէս բարեգործեսցես բանդ կենդանի՝ ինձ խօսողութի անսայթաքելի. (իբր շնորհեսցես)։ Բարեգործեա 'ի յանձին ... զամենայնից շնորհս բազմապատիկ քո ողորմութե. Նար. ծէ. լը։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԻԼ. չ. յն. նման է Բարեբաստիկ լինել, երջանկանալ. Εὐπράττω, εὐεργέω. Benevaleo, felix sum. *Զի ամենայն մարդկային բնութի ըստ ազգականութե (ընդ քեզ) բարեգործեսցի. Ար. Գ։ *Զի մի ցաւելն անմխիթար իցէ, և մի բարեգործելն անդաստիարակ. Առ որս. ծա։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԻՉ. ա. Իբր Բարերար. և Երջանկացուցիչ. *Մթացելոց մարք խաւարի լուսապէս խրախացուցիչք, և բարեգործիչք. Նար. ատ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐπραγία, εὐπραξία. Bona opera. Գործելն զգործս բարիս, և գործք բարեաց. առաքինի քաղաքավարութի. առաքինութի. էյի ամէլ. *Որ արարեր զտիւս 'ի զբօսանս բարեգործութե 'ի փրկութի անձանց մերոց. Ժմ։ *Առաջինքն ուրախ լինին 'ի վերջնոցն բարեգործութիւս. Յճխ. Ժգ։ *Ամենայն արուեստականացն (առաքինեաց) բարեգործութիք փայլէն յանձագիր օրինացն. Կոչ։ *Ծաղկեսցի նովաւ՝ որ 'ի յիս բարեգործութեան կենսատունկն դրախտ. Նար. լէ։

Կամ Գովելի աշխատաւորութի. աշխարհաշինութի. բարեկարգութի. *Յետ դադարելոյ պատերազմաց՝ սկիզբն առնէ բարեգործութեց պարթևն քաջ։ Յետ բազում գործոց արութե՝ ձեռնամուխ լինի 'ի բարեգործութիս, շինուածս բազումս առնելով. Խոր. Բ. 3. 24։ *Արիացեալք յերկս՝ հայցեն զառաջինկայ բարեգործութեցն աջողութի։ Գործելով առաւ, զբոլորեսեանն յիւրաքանչիւրումն զօրացուցանելով 'ի բարեգործութե. Պիտ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. որպէս Բարերարութի. Εὐεργεσία. Beneficium, beneficentia. էյլիք. ճէօմէրթլիք. *Այն ամենազօր՝ կամօք բարեգործութե. Ագաթ։ *Նորոգեաց, լուսաւորեաց. համապատ նովին բարեգործութե զօրանայ. Նար. հէ։ *Զի թէ հաւանեսցի խրատուցն, այ բարեգործութեցն արժանի լինի. Փիլ. այլաբ։ *Եւ ոչ առ իս բարեգործութի արարէք. Զքր. կը։ *Ակամակն՝ որպէս ունայն էր 'ի բարեգործութե, այնպէս անտես և անլուր էր յամենայն բարեգործութեցն տեառն մերոյ. (իմա՛ ըստ ամենայն նշանակութե.) Եղիշ. 'Ի խաչել։ *Եւ այլ ես բարեգործութե 'ի ձկանց եղեալ (ըստ փոխաբանից). Մագ. Ճ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Ըստ հոմանձայնութե յն. Εὐπραξία. որպէս Բարեբաստութի, բարօրութի, յաջողութի. Բախտըլը օլմագ. սաատէթ. *Զմախանս բարեգործութեն, իսկ զթշուառութեն ողորմութի հատանէ. Առ որս. ծա։

ԲԱՐԵԳՈՐՈՎԵԱԼ. Ցոյժ գորովեալ. գթասիրեալ. *Բարեգորովեալ հայրախնամ սիրով գթացար յորդիս մարդկան. Ճշ։ *Ողորմութեցն տծ բարեգորովեալ 'ի վհատեալսն. Թէոդոր. մայրագ։

ԲԱՐԵԳՈՐՈՎՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԵԳԹՈՒԹԻՒՆ. *Եւ ո՞վ ոք պանծասցի բանիւ բովանդակել զքո 'ի մեզ զանբաւ բարեգորովութեդ զեղմունս. Պրգ։

ԲԱՐԵԳՈՒԹ. ա. Εὔσπλαγχνος. Misericors, piissimus. Որ ունի զբարի կամ զքաղցր գութ. քաղցրագութ. գթած յոյժ. Մէրհամէթլի, րահիմ. *Հայր բարեգութ, որ գթացար 'ի յազգս որդւոց մարդկան. Շար. ոփէդ։ *Քո որդի այ՝ անոխակալ և բարեգութ։ Նաւապետ բարեգութ՝ առ քեզ ապաւինիմ. Ժմ։ *Բարեգութ արարիչ, կամք. Պիտ։ *Հարք՝ բարեսէրք և բարեգութք լիցին. Յճխ. իը։ *Բարեգութն պօղոս գրէր, հաստատեցէք զսէրն, և մխիթարեցէք. Լմբ. ոչ։

ԲԱՐԵԴԷՄ. ա. Բարի դիմօք կամ տեսլեամբ. գեղեցկատեսիլ. Εὐπρόσωπος. Speciosus. *Տեսանէ կին գեղեցիկ և բարեդէմ. Ոսկ. ոչ. Ճ։ *Բարեդէմ պատճառք ագահութեն է այս. Բրս. առ մեծ։

ԲԱՐԵԴԷՊ. ա. մ. Բարւոք 'ի դէպ եկեալ, վայելուչ. *Զինչ ունիցիս պատճառս բարեդէպս առաջի դնել այդպիսի չարեացդ. Սարգ. յկ. Ւ։

ԲԱՐԵԴԻՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարւոք դիպողութի, այսինքն յաջողութի, բարեբաստութի. *Զառաջինն զիմ յիշատակեմ զանձս բարեդիպութեցն։ Բարեդիպութեցն սորա զուարթամիտ հանդիպեսցի։ Որ զբարեդիպութի մրցանակ մատուցէ. ԵՆ. Պիտ։

ԲԱՐԵԴԻՐ. ա. Εὔθετος. Appositus, et firmus. Բարի դրիւք, բարեյարմար. բարեկարգ. և Հաստատուն. *Բարեդիր (կամ բարի) երկիր. Զենոբ։ *Վարդապետութիւն բարեդիր կենաց մուծանել. Դիոն. Էկեղ։

ԲԱՐԵԴՐՈՒԺ. ա. Որ դրժէ զբարին՝ զոր պարտ էր առնել. կամ Դրժօղ առ բարերար իւր. ապաշնորհ. *Ուխտադրուժք, բարեդրուժք առ երախտաւորս։ Աննուէրք, բարեդրուժք, անգութք, անսէրք. Ոսկ. հռ. և Բ. տիմ։

ԲԱՐԵԶԱՐԴ. ի, եց. ա. Εὔκοσμος. Bene ordinatus, concinnus. Բարւոք զարդարեալ. շնորհազարդ. բարեկարգ, վայելուչ. պատշաճական. *Պատուեալ բարեզարդ գեղեցկութբ։ Բարեզարդ վայելչութիք. Պիտ։ *Բարեզարդ դաշանց այս բա-

նի ։ Բարեզարդ բառիւք միշտ բարեբանեալ ։ Ջուգամասն կրօնից բարեզարդն եպիսկոպոսութիւն ։ Նար ։ *Ի կարգերդ (չինեցեալ) մանկութեան վանքն՝ բարեզարդ կարգադրութիւն բազմութեան եղբարց ։ Անոն. Գ. դ։ *Կեցեալ այսպիսի բարեզարդ կենօք ։ Ցիշատ ։ *Բարեզարդ վկայ ։ Ճ. Ա ։

ԲԱՐԵԶԱՐԴԱԲԱՐ, } մ. Վայելչաբար,
ԲԱՐԵԶԱՐԴԱՊԷՍ, } պէս ։ կարգաւորաբար, գեղեցիկ ։ Εὐκόσμως. Ordinate, concinne. *Ի ձեռն առաջնոցն 'ի խոնարհագոյնսն բարեզարդաբար բաշխէ ։ Դիոն. երկն ։ *Բարեզարդաբար բերկրանօք բերին ։ Նար ։ կուս ։ *Ամենազան բարութիւք հաստատեցեալ՝ բարեզարդապէս ձոխացուցանես ։ Սարգ ։ աղ ։

ԲԱՐԵԶԱՐԴԵՄ. եցի ։ Ն ։ Εὐκοσμέω. Bene orno, exorno. Շքեղացուցանել ։ վայելչացուցանել ։ (*Լուսաւորք) զարարածս բարեզարդէին ։ Նար ։ տաղ ։ *Զերկիր յեզանակս բարեզարդէ ։ Բարեզարդեցէք զձեր արքունիսդ առաջնոցն առնորութեամբ ։ Լմբ ։ աղ ։ և առ ընծ ։

ԲԱՐԵԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. Գ. Εὐκοσμία, διακόσμησις. Decentia, ornatus, ordo, modestia. Վայելչութիւն ։ պայծառութիւն ։ բարեկարգութիւն ։ համեստութիւն ։ *Խրատեցեալ 'ի բարեզարդութենէ բերմին ։ Խոր ։ Գ. 68 ։ *Բոլոր քաղաքի պատճառք բարեզարդութեան ։ Բարեզարդութեամբ 'ի կենցաղումս բերկրեալք ։ Պիտ ։ *Զառաջին բարեզարդութիւն, և զվերջին ընդգիմակացութիւն ։ Անյաղթ ։ կոչ ։ *Բաշխէ ըստ իւրաքանչիւր բարեզարդութեան ամենատեսականին չափաւորութ ։ Դիոն ։ երկն ։ *Վասն բարեզարդութեան անպատականացն ։ Նար ։ յա ։ *Հանդերձքն՝ նշանակաւ՝ երևելի բարեզարդութիւն ։ կարգաւ և ոճով և բարեզարդութեամբ զարդարեալ էր (հանդերձս) ։ Փիլ ։ լծ ։ *Փահել զխչսաակ քո բարեզարդութեան ։ Բրս ։ առ մծտ ։ *Զբարեզարդութիւն միոյ քաղաքաւ ոչինչ համարեցաւ ։ Ճ. Ա ։

ԲԱՐԵԶԱՐՄ. ի. ից ։ ա ։ Εὐγενής, εὐγένειος. Generosus, nobilis. Ազնուազարմ, քաջատոհմիկ ։ տոհմական, ընտիր ։ *Զայս առաջեալ վայելուչն այն և բարեզարմին նկնեաց խաղաղութիւն ։ Ճ. Ա ։ *Մեծազարմ իշխօղս մեր՝ համադերձ բարեզարմ ժառանգօք և ժառանգակցօք ։ Ույ ։ յոր ։ Իսկ յաւելն 'ի հոլով քերթողական ։ *Եւ համօրէն՝ նոցին ծննդոյ, յոգնազաւակ՝ բարեզարմոյ ։ Յհ ։ օրհն ։ Իմա բարեզարմի, կամ բարի զարմի ։

ԲԱՐԵԶԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ունել զբարի բարի զաւակս ։ քաջազաւակութիւն, կամ բազմորդութիւն ։ *Բարեզաւակութիւն և բազմորդի լինելն՝ 'ի ձեռն ուսման և համբերութ է ։ Փիլ ։ ել ։

ԲԱՐԵԶԳԱՑ, ի, ից, կամ ոց ։ ա ։ Εὐγνώμων. Proba mente praeditus. Զգօն, ողջամիտ, բարեմիտ, բարեբարոյ ։ *Այս ծառայից բարեզգայից խնդացուածք ։ Մագ ։

ԲԱՐԵԶԳԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՈՂՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. *Զկենաց ուրախութիւն նոցա պարգևեաց, որոց բարեզգայութեամբ համաձայնի ։ Մագ ։

ԲԱՐԵԶԳԵԱՑ. գեցի, ից ։ ա ։ Իբրու զգեցեալ զիւրև զբարի ։ որ և ԲԱՐԵԶԳԵՍՏ ։ Բարեկերպ ։ բարեզարդ ։ բարեձև ։ *Բարեզգեաց բարք ։ Բարեզգեաց բանն պատուականաց ։ Ցհ ։ կթ ։

Իսկ յաւելն ։ Բրս ։ յաղագս ։ *Զուտտայն զի ոչ սպառ է, և ոչ յերևեկեցն և բարեզգեացն ։ Իմա կամ ընթերցիր, բարեզգեացն, այսինքն բարեզգեստ ազնուականք ։ յն ։ εὐγένειοι, nobiles.

ԲԱՐԵԶԳԵՍՏ, ի, ից ։ Նոյն ընդ վ. *Այցելութեց՝ բարեզգեստից գիտողութեանց ։ այսինքն բարեզարդ եպիսկոպոսաց ։ Նար ։ Գ ։

ԲԱՐԵԶԳԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Բարեձևութիւն զգեստուց ։ և ամենայն բարեզարդութիւն, բարեկարգութիւն ։ *Զքնի պատուոյն բարեզգեստութիւն հրապարակաւս առնեմ ։ Անգամնել զբարեզգեստութիւն հայրենի աւանդութեն ։ Լմբ ։ առ ընծ ։ և պարգ ։

ԲԱՐԵԶԵԿՈՑՑ. ա ։ Բարւոք և քաջ զեկուցիչ ։ ձայնատու, աւետաբերող ։ *Այր փայտի (ժամահարի) փառաւորելոյ բարեզեկոյց ձայնարձակութիւն ։ Նար ։ ղէ ։

ԲԱՐԵԶՈՒԱՐԹ. ա ։ Զուարթագին, զուարթատեսիլ ։ *Բարեզուարթ այր ։ Ճ. Ա ։

ԲԱՐԵԶՈՒԱՐՃ. ա ։ Զուարճալի ։ բերկրական ։ *Բարեզուարճ ուրախութիւն ուրախացիր ։ Թէոդոր ։ 'ի նոյն ։

ԲԱՐԵԶՐՈՅՑ. ա ։ Որոյ զրոյցքն են բարի ։ քաջաբան ։ *Կին բարեմիտ յառաջ որդի բերէ բարեզրոյց ։ Ոսկեփոր ։

ԲԱՐԵԸՆԿԱԼ. ա ։ Դիւրընկալ ։ հեշտալուր ։ բարեմիտ ։ *Երկիւղածագոյն տեսանեմ զձեզ, այսինքն բարեընկալք և յօժարք ։ Ոսկ ։ Գծ ։

ԲԱՐԵԺԱՄ. ա ։ որ և ԲԱՐԵԺԱՄԵԱՆ ։ Նիւթական թարգմանութիւն յն ։ ձայնիս Εὔκαιρος. Opportunus, tempestivus. Դիպող (ըստ ժամուն) ։ բարեպատեհ, յարմարաւոր ։ *Զխմոր ոչ սաստ և զբարեժամ գիր քաղաքիդ ։ Ա ։ որ ։ Է ։

ԲԱՐԵԺԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Εὐκαιρία. Indugiae, vacatio. Ժամ պարապոյ ։ միջոց ինչ ժամանակի ։ պիտոյ վակել ։ արձակ ։ *Տացէ բարեժամանութիւն ինչ և ուրվայն՝ բերանոյ ։ Բրս ։ պհ ։

ԲԱՐԵԺԱՄՈՒԹԻՒՆ. Գ. Εὐκαιρία. Hora opportuna. Դիպողութիւն ժամու և ժամանակի ։ բարեյարմարութիւն ։ դիպող ոպէն ։ մահու, փրկութեան ։ *Ամենայն ժամանակ բարեժամութիւն ունի 'ի ձեռն մկրտութեն ։ Բրս ։ գորդ ։ *Զժամանակացն բարեժամութիւն ։ Ա ։ որ ։ Է ։ *Պարտ է երկայնամիտ լինել, և յանդիմանել բարեժամութեամբ զզղջողն ։ Վրք ։ հց ։ Յ ։

ԲԱՐԵԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ժառանգութիւն բարեաց, կամ ընտիր ժառանգութիւն ։ *Բազումք 'ի մէնջ իբրև զհայրենի բարեժառանգութիւն պահեն զարքեցութիւն ։ Սարգ ։ Գ ։ յհ ։

ԲԱՐԵԺԻՒՏ. որ և ԲԱՐԵԺՊԻՏ ։ ա ։ Որ ունի զբարի ժպիտ, կամ զքաղցր ժպտումն ։ *Ո՛ր է բարեժպիտ չքթանցն ժպտումն ։ Արծր ։ Դ. 12 ։

ԲԱՐԵԺՈՂՈՎ. ա ։ Բարւոք ժողովեալ, և դիւրաւ հաւաքելի ։ իբր յն ։ Εὐσυνάγωγος. *Զկոյսն զմոլորականն գեբեալ՝ բարեժողով առնէր ։ Ոսկ ։ Բ ։ կոր ։

ԲԱՐԵԼԱՒ. ա ։ Καλοκάγαθος. Bonus, optimus, probus. Բարի և լաւ ։ քաջալաւ ։ ընտիր յոյժ ։ ադէկ ու լաւ, շատ ադէկ ։ ֆէֆ էյի, էյու ։ *Ճանաչել զշահս Ճշմարիտ բարելաւ կենդանեացս ։ Բարելաւ կատարումն կենաց ։ Բարելաւ ուսմանն, կամ ախորժակ ։ Պիտ ։

ԲԱՐԵԼԱՒՈՒԹԻՒՆ. Գ. Καλοκαγαθία. Probitas, integritas, honestas. Քաջալաւութիւն, ընտրականութիւն, անպարտ քաղաքավարութիւն ։ առաքինութիւն ։ և կատարեալ լաւութիւն կրից ։ *Մրցանակ բարելաւութեն ։ Սերմն բարելաւութեն ։ Փիլ ։ *Պէսպէս կրօնիւք բարելաւութեն ։ Զիւրեանցն արդարադործ բարելաւութիւն ։ *Ոչ սատացեալցս բարելաւութեամբ միայն յօրանայ ։ Պիտ ։ *Պատճառք մեզ ամենայն բարելաւութեն ։ Խոր ։ *Ապականիչ ոգւոցն բարելաւութեն ։ Իգն ։ *Տեսեալ զբարելաւութիւն աշխարհին՝ հաճեցաւ 'ի նմա լինել ։ Կողբացի ։

ԲԱՐԵԼԻ. ա ։ որ և ԲԱՐԵԼԻՑ ։ Լի բարեօք ։ *Ի քոյդ բարելի բուրաստան ։ Եղն ։ լս ։ *Զբարելի և զգեղեցիկ քաղաքն կարնոյ անմարդաբնակ արարի ։ Մաղթ ։ աբեղ ։

ԲԱՐԵԼԻՆԵԼՈՒԹԻՒՆՔ. Գ. Բարւոք եղեալ իրք ։ բարի արարածք ։ *Ընդ արարեալ և կազմեալ ինքեամբ բարելինելութիւնս ։ Պիտ ։

ԲԱՐԵԼԻՑ. ա ։ Լցեալ բարեօք ։ բարելի ։ տես ։ պօլ, պէրէքէթլի ։ *Առ 'ի դիտել գեղեցիկ զիւրաքանչիւր բարելից վերաբերումն չահիցն ։ Պիտ ։

ԲԱՐԵԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ. Գ. τὸ Εὔλυτον. Expeditum esse. (որպէս նիւթական թարգմանութիւն յն ։ ձայնի ։) Ամենայնիւ լոյծ կամ արձակ գոլն ։ անարգել և անխափան աղատութիւն ։ *Զմերձն և զլոյս (լինել հրեշտակաց՝ իմա) զարձակութիւն և զբարելուծութիւն անըմբռնութեան, և մաքրութիւն զառանց յաւելուածոյն ։ Դիոն ։ երկն ։

ԲԱՐԵԼՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Լիութիւն բարեաց ։ լի լինելն բարեօք ։ Ճոխութիւն ։ կամ Բարեձևութիւն ։ *Բարելրութիւն նորոգիչ, և կենդանարար նշան ։ Նար ։ խչ ։ *Տան բարելրութիւն, և չլինութիւն՝ գու անօրինեալ ։ Մագ ։ խչ ։

ԲԱՐԵԽԱՌՆ, ռին, կամ ռնի, ից ։ ա ։ Εὔκρατος. Temperatus. Բարւոք խառնեալ, որ խառնուած է լաւ կամ միջակ ։ միջասահման ։ մուլայիմ, հավիմ, ի՛ՙթիտալլ, ւէրին ։ *Հաւասարելով զկենդանիքն և ըզջերմայսան 'ի բարեխառն ։ Խոր ։ Բ ։ 6 ։ *Տեղի բարեխառն ։ Բարեխառն վայրք, կամ օդքն ։ Ճ ։ Բ ։ Վրդն ։ Ծն ։ Լմբ ։ Ծղ ։ Իսկ Շ ։ ոփ ։ հրեշտ ։ *Այլև տարերց բարեխառնիւք ամ(ա)ք ըզպտղոց աստուածով, իմա իբր Գ ։ բարեխառնութեամբ, կամ բարեխառն տարերբք ։

կամ Գաղձ, եղկ ։ պողը յարութ ։ բուժաք ։ *(Ջուր ըմպելի), զոր և բարեխառն անուանեն ։ Եղիչ ։ մահն ։

Եւ Վրճակեալ լաւ խառնուածոյ բնութեն ։ *Ամենայն մարմին խառնուած ունի ... բնն գոլով խառնուածոյն ։ Նոյնպէս եղոյց ... ունի՝ զվատախառնիցն, և մի՝ զբարեխառնին ։ Եւ թէ զբարեխառնին ասէ խառնել զմարդն, բայց ոչ զամենայն, այլ զմիջակին խառնուածոյ ։ Նիւս ։ բն ։

ԲԱՐԵԽԱՌՆԱԳՈՅՆ. ա ։ Առաւել բարեխառն ։ կարի միջասահման ։ *Ընտրեաց զարժանաւորան իւր ունել վայր՝ ըզբարեխառնագոյն յերկրաքանչիւրոց ծայրիցն առաւելութեն ։ Պիտ ։

ԲԱՐԵԽԱՌՆԱԿԱՆ. Տ ։ ԲԱՐԵԽԱՌՆ ։ *Օդք զբարեխառնական բուրեցին շունչ ։ Ս(Շ)հ կբ ։ աբմաս ։

ԲԱՐԵԽԱՌՆԵՄ. եցի ։ Ն ։ Բարեխառն, կամ միջասահման առնել ։ մեղմել ։ անուշնել ։ մուլայիմ էթմէք ։ *Բարեխառնել զօդս, կամ զբնութիւնս Ճաշակողացն ։ Պիտ ։ *Բնականն մարդիկք բարեխառնեալք և յաջողեալք ։ Վրդն ։ Ծն ։

ԲԱՐԵԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Εὐκρασία. Bona temperies. Բարւոք խառնուած՝

բնական չափակցութիւն յինչ և իցէ իրս. Մելոյիմէն, Գորոր. *Ըստ օդոյ և տարւոբականաց ժամանակաց բարեխառնութիւն. Փիլ. Նխախն. *Ցայսպիսում բարեխառնութեան օդոց. Խոր. Բ. 15. *Հաստանէին գարնանային ժամանակի օդոցն բարեխառնութեան. Փարպ. *Գարնանային զուգաւորութեան ժամանակին՝ բարեխառնութիւն նորոգէ զաշխարհ. Ամենայն վայրք վայելչացին բարեխառնութեամբ. Պիտ.

Իսկ յասելն Շիր. *Զանշէջ տուչորութիւն արփւոյն՝ իւրեանց բնական սաստիկ ցրտովն բարեխառնութեամբ առնելով»: իմա՛ բարեխառնս.

կամ Բարեխառն միջակ հիւթոց մարմնոյն. *Բարեխառնութեան և վատախառնութեան մարմնոյն ըստ բնութեան և անձին՝ հետևական զօրութիւնք. Անյ. որոշ. *Զմապատոյն յուղմունս նմանապէս բարեխառնութիւն այսինքն բարեխառնելով. Պիտ.

ԲԱՐԵԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. Εὐκράτεια, σωφροσύνη. Temperantia. Որպէս մի՛ ի չորից բարոյական առաքինութեանց. Ճառընտր. Չափաւորութիւն ցանկականին. որ և Ողջախոհութիւն ասի, կամ Պարկեշտութիւն, ժուժկալութիւն, ևն. *Գտանի ՚ի նոսա (յաղաւնիս) և ողջախոհութիւն, զուգակշիռ բարեխառնութիւն հանդերձ. Սա և բարեխառնութիւն է մասին. Պիտ.

Մերթ՝ իբր Բարեբաստութիւն. Εὐπραγία. *Տեսանէ զկուրութիւն գծառայեալս, որք մեծամեծս վարկանին զմարմնոյն զբարեխառնութիւնս. Նիւս. կազմ.

ԲԱՐԵԽՆԱՄ. ա. Բարւոք և քաջ խնամօղ, ամենախնամ, բարեգութ. *Հայր տնակիցքն՝ բարեխնամ մարդասէր. Շար. և Նար. ՃԲ. ՂԳ. *Առ քեզ դիմեալ գամ մայրդ բարեխնամ. Գնձ.

Եւ իբր Բարեխնամական. խնամողական. *Բարեխնամ հայրենի քաղցրութիւն. Բարեխնամ կերակրողութիւն. Պիտ.

ԲԱՐԵԽՆԱՄԱՊԷՍ. մ. Բարեգթութեամբ, բարեխնամութեամբ. *Բարեխնամապէս արուեստիւ սիրոյ զանակնկալն գիւտ մեղաւորաց կորստականաց նշանակեցեր. Նար. ԿԳ.

ԲԱՐԵԽՆԱՄԵՄ, եցի. ն. չ. Բարւոք խնամել, գթասիրել. *Ընդ որ յաւէտ իմն ձմլեալ սիրտ ոստիկանին՝ ողորմել բարեխնամէր. Ցհ. կթ.

Այլ առաւել զայս ասի. *Բարեխնամող տէր ամենեցուն. կամ Բարեխնամող երկայնմտութի. Նար. Ի. ԿՂ. ևն. *Հրաշափառ ես, և միշտ բարեխնամող. Շար. *Հոգին նոր բարեխնամող. Ցձն. ԾԲ.

ԲԱՐԵԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարւոք խնամելն կամ հոգալն. առաւել՝ նախախնամութիւն այն և բարեգթութիւն. *Աճային բարեխնամութեամբդ տնտեսեցեր. Մարդասիրիդ բարեխնամութեան. Նար. ԾԵ. ՂԲ. *Տեսանես զհոգլուին մեր բարեխնամութիւն. Լմբ. սղ. Իսկ Ոսկ. յհ. Բ. 37. *Տես զանպարծելի բարեխնամութիւն». յն. ընկ. զանպարծութիւն.

ԲԱՐԵԽՈՀ, ի,ից, կամ աց. ա. Εὔφρων, εὐφρόνων. Cui mens integra est. εὔβουλος. prudens, benevolus. որ և ԲԱՐԵԽՈՐՀ. Որ զբարին կամ բարւոք խորհի. քաջախոհ. իմաստախորհ, խոհական. ողջամիտ. և Բարեսէր. Թրք. Տիւրիւսթ, ...

... *Զայս գիտացեալ բարեխոհ նախնիքն. Պիտ. *Բարեխոհ հայրքն. Մխ. դտ. *Եղիցի վերակացուն՝ հայր բարեմիտ, բարեխոհ և բարեգործ. Ցձն. ԻԳ. *Ոչ ինչ զգուշացուցանելով բարեխոհից կողմանց. Ճ. Ա.

ԲԱՐԵԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԵԽՈՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. *Քանզի ոչ են անհամեմատելիք սրբոցն վարք, այլ յաղագս կարգի զբարեխոհութիւն ունին. Մեկն. ղևտ.

ԲԱՐԵԽՈՐՀ. Տ. ԲԱՐԵԽՈՀ. *Մեր նոքա հիմնի պտղալից է ՚ի սրտի բարեխորհին. Հարք բարեսէրք, և բարեխորհք լիցին. Ցձն. ԾԱ. ԽՂ. *Բարեխորհ առ մեծ. Ճ. Ա. *Խաղաղարար և բարեխորհ ամենայն երկրի. Աստղ. Գ. 3. *Զի տեսողացն բարեխոհաց բարի պատճառք խրախութեան լիցին. Ցհ. կթ. *Իսկ եթէ կոյս պահեաց զմայրն, մեծ ծնեալ բարեխորհեցն ճանաչէր. Ճ. Գ. *Ոչ ոք ՚ի բարեխորհից առակաւ (այսինքն փոքր) զմեղս առութեան կարծիցէ. Կլիմաք.

ԲԱՐԵԽՈՐՀԵԼ, եալ. ն. Εὐφρονέω. Bene sapio. Զբարին խորհել և կամել. բարւոք գտանել. *Այն մարդասիրին այսպէս բարեխորհեալ զիւրոց սիրելեաց. Կոչեան.

ԲԱՐԵԽՈՐՀՈՂ, ի, աց. Տ. ԲԱՐԵԽՈՀ. *Ի բարեխորհողացն խոստովանեալ է. Գիտելի է ամենայն բարեխորհողաց. Ահ. Է.

ԲԱՐԵԽՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԵԽՈՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. *Զամենայն անձինս շարժէր ՚ի բարեխորհութիւն առաքինութեան. Աբր. մամբ.

ԲԱՐԵԽՈՐՀՈՒՐԴ. Տ. ԲԱՐԵԽՈՀ. *Թագաւորեցուցանէ զվաղարշակ՝ զայր բարեխորհուրդ, և խոհեմ և քաջ. Ցհ. կթ. *Համապատող երկու արկանէր բարեխորհուրդն. Բուզ. Է. 34.

ԲԱՐԵԽՈՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐφροσύνη. Prudentia. Εὐβουλία. Bonum et prudens consilium, et benevolentia. որ և ԲԱՐԵԽՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. ԲԱՐԵԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. խորհուրդ բարի և գովելի. խոհականութի. զգօնութիւն. և բարեսիրութիւն. *Խլէ ՚ի սրտէ զգժնդակ խորհուրդս մտաց, ՚ի ներքս բերեալ զբարեխորհրդութիւն նը. Ցձն. ԾԱ. *Մին՝ սովորութեան, և միւսն՝ բարեխորհրդութեան. Ընծայեցէք ծերք զբարեխորհրդութիւն. Ածաբ. կիպր. *Թուեցուցանէր սակս բարեխորհրդութեան զգնալն իւր առ արքայ. Ցհ. կթ. *Սքանչելի ածային բարի է այն՝ որ այս օրհնութիւն է. և է սա բարեխորհրգութի. Որոց ած բարեխորհրդութիւն շնորհեսցէ և խոհականութիւն, սոցա տայ իշխանութիւն նախախնամութեան զգայութեանց. Փիլ. լին.

ԲԱՐԵԽՐԱՏ, ի,ից, կամ ուց. ա. Καλοδιδάσκαλος. Honesta docens, monens. Որ տայ զբարի խրատ կամ զխորհուրդ. *Մի բանսարկուս, մի գինեմոլս, այլ՝ բարեխրատս, զի զգաստացուցանիցեն զմանկամարդս. Տիտ. Բ. 3. *Վաղարշ՝ բարեխրատից լսօղ եղեալ, ՚ի վահան զաշխարհս մեր հաւատայր. Ցհ. կթ. կմ*Լսօղ եղեալ բարեխրատուցն իւրոց. Աստղ. Բ. 2.

ԲԱՐԵԽՐԱՏ. Εὐπαίδευτος. Recte institutus. Բարւոք խրատեալ, քաջ կրթեալ, ՚ի բարին հրահանգեալ. Բեգիւիկ, ... *Որպէս զիմաստուն և զբարեխրատ խմացող պատուեալ (զնաթանայէլ). Կիւրղ. գնձ. *Ցայնժամ բարեխրատքն՝ յերեանցն ողջախոհական յառաքինութեան կալ հաստատունս. Պիտ. *Կարծեմ զնա անպիտան ոգւոյ, և բարեխրատից. զի և բարեխրատքն զայսոսիկ զխօսս ընդունեն. Սոկր.

ԲԱՐԵԽՐԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐπαιδευσία. Recta institutio. Բարւոք խրատեալ գոլն. բարւոք դաստիարակութի. և կմ Բարեկրթութիւն լինել. *Արկանել զխրատու զօրէն վերարկուի քաջութեան և բարեխրատութեան. Փիլ. լին.

ԲԱՐԵԽՕՍ. ա. Որպէս Քաղցրաբան. ... *Քաղցր էր ՚ի խօսել... դաշն ՚ի պատասխանեալն, և բարեխօս յամենայնի. Վրք հց. ԾԹ.

ԲԱՐԵԽՕՍ, ի, ից կամ աց. ա. Παρακαλῶν, παρακαλέσας, πρεσβεύτης, μεσίτης. Advocans, advocatus, intercessor, mediator, legatus. Որ բարի խօսի զայլոց, որպէս հաշտարար, կամ յորդորիչ. միջնորդ և աղաչաւոր. ... *Եկին բարեխօսք՝ առաքելին. Իսրա. թէ բարեխօս էր (կամ բարեխօսէր) ՚ի խաղաղութիւն աշխարհին. Է. Գ. ԾԲ. 3. ԾԳ. 3. *Ոչ իւիք բարեխօսիւ վարկցեալ. Փիլ. լին. *Ոչ կաշառաւ և ոչ բարեխօսիւ փրկութիւն է գտանել. Խոր. *Բազում բարեխօսիւք. Եղիշ. Է. *Առաքեաց բարեխօսս. Հ = Ց. նոյ. ԻԷ. *Եթէ բարեխօս ոք կամ քարոզ և կամ առաքեալ՝ առնելով զքաղաքէն պատմիցէ. Պղատ. օրէն. ԾԲ.

ԲԱՐԵԽՕՍ՝ ասին և են առ ած՝ վասն մեր, սուրբ, և սրբազան իրք. *Աճածին և կոյս... բարեխօս խոստովանողաց. Որ բարեխօսդ ես միշտ աշխարհի. Լեր բարեխօս. Զքեզ ունիմք բարեխօս. ևն. Շար. *Ընդ անարատ արդարութեամբ՝ և խնամակալ բարեխօս. Նար. Յ. *Զօրք լուսեղինաց՝ բարեխօս լերուք ընդ մեղաւորացս ևն. Որ քո բարեխօսք համբերձեալք, այլ և խնամակալք. Շար. Նար. ՅԱ. *Որքա են մեզ բարեխօս յարքայութեան այս. Զճգնութիւ սոցա բարեխօս քեզ ունիմք. Շար. *Ամենայն միջնորդ և բարեխօս՝ բանիւ ունի բարեխօսել... մարտիրոսք անպարտ բարեխօսք են չարչարանօքն և հեղմամբ արեանցն իւրեանց. Բարեխօս ունիմք զչարչարանս տեառն. Առանց բանի է բարեխօս նշան խաչին. Շ. Բուզ. *Աղաչանօք սրբոյ խաչին՝ և անպարտ բարեխօսին. Ի յերկրի երկինք, և ՚ի յերկինս մեզ անպարտ բարեխօս. Շար.

ԲԱՐԵԽՕՍ՝ ասի և Քս առ հայր ըստ մարդկութեան վասն մեր. որպէս յն. Ἐντυγχάνων. (որ յանդիման լինի). և Παράκλητος. (որ միջնորդ բանիւք աղերսէ). *Եւ է ընդ աջմէ այս, որ և բարեխօս իսկ է վասն մեր. Մինչ կենդանի է՝ լինել բարեխօս վասն նոցա. Հռ. Ը. 34. Եբր. Է. 25. *Ունիմք բարեխօս առ ած զյս քս զարդարն և զանարատ. Ա. յհ. Բ. 1. *Բարի բարեխօս, միջնորդ կենդանի, պատարագ անմահ. Առ հաշտարարն միջնորդ, և ճշմարտենաւոր բարեխօս. Նար. ՂԲ. ՃԱ. *Առ հայր քո՝ և քեզ լիցիս բարեխօս. Մխ. սղ.

ԲԱՐԵԽՕՍ. Սեպհականեալ անուն է հոգւոյն սրբոյ, նովին անուամբ՝ որով կոչի Մխիթարիչ. ըստ յն. Παράκλητος. Paracletus, consolator. Եւս որպէս Ὑπερτυγχάνων. Գերաբնական յանդիման եղեալ՝ միջնորդ. *Ինքն հոգին բարեխօս լինի ՚ի հեծութիւնս անմռունչս. Հռ. Ը. 26. *Զի որդի գիտեմք, որ խոստացաւ մեզ առաքել առ մեզ առ ՚ի հօրէ զբարեխօսն զհոգին նր. Արդ գեղեցիկ է այս եկեղեցւոյ սրբարար և օգնական և բարեխօս հոգին նր. Բարեխօս կոչեցեալ է վասն միխթարութեան բարեխօսութեան և օգնականութեան սկզբութեան մերոյ. Ամենայնի վարդապետ և բարեխօս յայս և սրբարար հոգին նր բա-

րեխօս է։ Ծածկէ զայս ամենայն ամենաբարի զօրութիւն բարեխօսին. Կոչ. ծէ. օգէղ։ *Ցասեալ ես 'ի ներքս իմ, յորդին հանապազորդ, և 'ի հոգին որ բարեխօս։ Բնակեալ է յակերս սրբոց բարեխօս հոգին. Ագաթ. *Անդ բարեխօսն թաւուցեալ (առաւանակերպ)... 'ի վերայ համբաշխէր. Ոսկ. յհ. ա. 11։ *Մեզ ես բարեխօս առաջեան առ ձեզ, այսինքն միջնորդ. Եփր. համաբ.

ՍՈՒՐԲ ԲԱՐԵԽՕՍԻ. Իբր Ն. այսինքն Ան. միջնորդելի. անհրաժեշտ օրհնակաւ. *Ա. ռանց բարեխօսի՝ բաղձապատասխանի առնելի։ Առանց բարեխօսի վեհէ առնուլ յանցանաց մերոց. Եղիշ. Ը. Է։

ԲԱՐԵԽՕՍ ԱՌՆԵԼ, ԱՐԿԱՆԵԼ, ՈՒՆԵԼ. Միջնորդ ընդ մեզ ձգել հաշտութե, և ընդունելութեան հայցուածոց. ընֆասեծըլ դաւեմագ. *Ա՛ռ զծառայս քո և զամենայն ուրս բարեխօս արասցուք, եւ. Գործ. *Զնորա անձինս չարչարանօք... բարեխօս արկեալ. Լմ. դործ. *Զքեզ ունիմք բարեխօս առ քեզ վասն անձանց մերոց. Շար.

Այլ և Բարեխօս ունել զԱծ առ ոքս, յորժամ աղաչեմք զի հրամայեսցէ նոցա. *Զհօրն մեր զառաջինս բարեխօս կալցուք առ Աժ, մանաւանդ թէ զԱծ առ նոսա, զի նախ նոքա թողութեն շնորհեսցեն արդաբայեւս անխծիցն, զոր հեղին 'ի վերայ որդւոց ժողովրդեան իւրեանց. Շ. Եղբ.

ԲԱՐԵԽՕՍ ԼԻՆԵԼ. Միջնորդել. բարեխօսել. բէմա էյլմէք, շէֆաաթ էյլմէք. *Նա ինքն խառանայր լինել բարեխօս. Խոր. Բ. 18։ *Բարեխօս լերուք առ տէր վասն քաւութե մեղաց մերոց. Ժմ. և Շար. օրէնք։

ԲԱՐԵԽՕՍԱԿԱՆ. ա. Բարեխօսող. կարգեալ 'ի բարեխօսութի. *Բարեխօսական մաղթանս (հրեշտակաց). Մաշ.

ԲԱՐԵԽՕՍԱԿԻՑ. ա. Զայնակից 'ի բարեխօսել. *Բարեխօսակից քեզ գոն. Վանակ. յաղաղաց.

ԲԱՐԵԽՕՍԱՆՔ, նաց. գ. Բարեխօսութի, և աղաչանք. *Զարար երեսս նոցա բարեխօսանացն». յն. արժանաւորութի, կամ ալեկրասնաց. Ոսկ. մ. Բ. 27։ *Ոչ լսեր բարեխօսանաց իմոց. Մեսր. եր.

ԲԱՐԵԽՕՍԵՄ, եցի. ն. չ. Παρακαλέω. Advoco, deprecor. ἐντυγχάνω, πρεσβέω, ἱκετεύω. intercedo, interpello, suplico. Բարեխօս լինել և թախանձել որպէս միջնորդ և աղաչաւոր. միջնորդել. բէմա' շէֆաաթ էյլմէք. *Բարեխօսեսցեն առ մեծի թագաւորիդ՝ օգնեսցես մեզ. Խոր. Գ. 57։ *Զի բարեխօսեսցէ թագուհւոյն. Ճ. Բ։ Առ քեզ բարեխօսեմ, փրկել զժողովուրդս իմ։ Բարեխօսեմ վասն անձանց մերոց։ Բարեխօսեսցէք առ տէր. եւ. Շար. և Ժմ. յաւէ զանելն զհոգւոյն սրբոյ. *Ընդ այս բարեխօսէ վասն սրբոց. Հռ. Ը. 27. իմն՝ անեղիման լինել գերբօղինակ միջնորդութե. զորն ասե 'ի բառն ԲԱՐԵԽՕՍ։ Գեղեցիկ է և առաջնակայն մեկնութի. *Բարեխօսել նորա (այսինքն քոյ) վասն սրբոց, և բարեխօսել հոգւոյն սրբոյ՝ առ 'ի փոխադարձութե մեզ, զի ընդ միմեանց բարեխօսեսցեն. և ոչ եթէ առ բարձրագոյն՝ փառօքն կամ հոգւոյն սրբոյ բարեխօսելն դիւրին է. քանզի միապատիւ է տէրութեն, և ոչ բաղձապատ. Ագաթ. ։ Ն. հոգիս.

ԲԱՐԵԽՕՍԻՄ. յ. Նոյն ընդ վ. քերթողաբար. *Որ միշտ պատգամս, և բարեխօսի՝ վասն ամենայնի. Գնձ.

Եւ կամ կր. Իբր Ընդունել զբարեխօսութի. *Իշխանն պարտ է, զի մի յաղագս գտելոյն աղաչեսցի, և մի՝ յաղագս անի

բաւելոյն բարեխօսեսցի. Ոսկիփոր.

ԲԱՐԵԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Παράκλησις. Advocatio, deprecatio. παρενόχλησις, μεσιτεία. interpellatio, intercessio. Բարեխօս լինելն. միջնորդութիւն. աղաչանք. յորդոր. թախանձանք. շէֆաաթ, բէմա, բէմաճըլըգ. *Աբրահամ զնոյն թէ յերեսցուցանէ 'ի բարեխօսութե սոդոմայ. Սեբ. *Սուրբ վկայքն՝ զոր գուքն չարչարեցէք, վասն ձեր նոքա բարեխօսութե կարեն մատուցանել։ Համանել բարեխօսութեամբ սրբոցս յարքայութե քո. Ագաթ. *Ի բարեխօսութե փաւթացիր մեզ սուրբ ածածին։ Աղաչեմք զքեզ տէր բարեխօսութե սրբոց, եւ. Շար. *Բարեխօսութեամբ հայցուածոց սրբոյ ածածնի, և ամենայն ընտրելոց. Նար. ծԷ։ Իսկ Բ. կոր. Է. 20. *Արդ՝ վասն քո պատգամաւորիմք, որպէս և այ բարեխօսութե մեօք». իմն յորդորելովն այ 'ի ձեռն մեր զձեզ։

ԲԱՐԵԾԱՂԻԿՔ. գ. Ընտիր ծաղիկք. *Երկիր յորժամ բարեծաղիկս բերէ. Վանակ. յոբ.

ԲԱՐԵԾԱՆՈՅՑ. ա. Որ զբարին ծանուցանէ կամ զեկուցանէ. և Բարւոք ծանուցեալ. *Ըստ բարեծանոյց խրատու՝ չինութե լինէր պատճառ. Պիտ.

ԲԱՐԵԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυγονία. Faecunditas. Քաջածնութի. արգասաւորութի. ծնանելն զբարի բարի զաւակս, կամ զբերս. *Որդի առաւ խոստանացելոցս 'ի բարեծնութէ. Խոսր.

Եւ Ἐυγένεια. Nobilitas, ingenuitas. Բարետոհմութի. ազնուականութի. բարեբաւութի. *Զգաւերս կորոյս (յոբ), բայց զհոգւոցն բարեծնութի պահեաց. Իսիւ. *Զքո 'ի միտ ածելով վասն բարեծնութեն, և զչարեմարտեան իմաստութեն ընդ միտ ածեալ. Աթ. անտ.

ԲԱՐԵԿԱՄ, ի, աց. ա. գ. Φίλος. Amicus. Որ կամի զբարի ընկերին որպէս անձին, կամ ունի զբարի կամս առ այլ. ընտանի սիրելի. տօստ, արգատաշ. տօսթ, ահպապ, եարան, տէօստ. *Խօսէր տէր ընդ մովսիսի դէմ յանդիման, որպէս ոք՝ զի խօսիցի ընդ բարեկամի իւրում։ Ղազարոս բարեկամ մեր ննջեաց։ Դուք բարեկամք էք իմ։ Եղբայր քո, կամ բարեկամ հանգոյն անձին քո։ Լուեալ երից բարեկամացն զչարիսն ամենայն։ Բարեկամք իմ և մերձաւորք իմ։ Հեռի արարեր յինէն զբարեկամս իմ և զծանօթս իմ։ Եւ եղեն բարեկամք. քանզի յառաջ թշնամիք էին միմեանց. եւ. *Բարեկամ այ աբրահամ, բարեկամ քո յաւիտեանս. Եփր. աւետար. *Թողեալ զսատանայ և զթշնամին, սիրելոյն և բարեկամին բարեկամանա. Սրկ. յհ. Ձ. *Բարեկամ կոչեմք զնմանն նմանեալ ըստ առաքինութեան. Պղատ. օրին. Ե.

ԲԱՐԵԿԱՄ ԱՌԱՋԻՆ. որպէս Ներքին և առաջին խորհրդական և ընկեր թագաւորի. կոմս. պաշ. տօստ, տայագուշ, էօլպաշ. յն. Ἑταῖρος. Socius, sodalis, comes. և ἀρχιεταιταῖρος, πρῶτος φίλος. Praecipuus կամ Arachites amicus. Ըստ որում նոյն է ասել՝ *Քուսի արքայի բարեկամ դաւթի, կամ *Քուսի առաջին բարեկամ արքայի. տես Բ. թգ. ժԵ. 37։ ժԶ. 16. 17։ Ա. մն. ԻԷ. 33։ Ի յն. երբեմն գրի ἀρχι, և երբեմն ἀρχι. երբ. ասեակ. լծ. հյ. առաջին։

ԲԱՐԵԿԱՄ. յայնակար. Սիրող. ընտել. և Մտերիմ. ռէֆիք, աշըք. *Զայսպիսի և զայլ գեղեցիկ հանդարտիմ բարեկամ գոլ ընդ նոսա, և խնդալ 'ի խաղաղի. Մէջ. զնար։ *Այս իսկ է, զոր ասեն, իբրու բարեկամ անձին իւրում ընութեմ ամենայն մարդ իսկ է. Պղատ. օրին. Է։ *Քաղաքն ազատ գոլ պարտ է, և խոհեմական, և ինքեան բարեկամ. յն. Φίλη. Amica. Պղատ. օրին. Գ.

ԲԱՐԵԿԱՄՔ. Որոյ կամքն է բարի և բարերար. փոյթ առ բարին, կամ Հայցող ըղբարի. *Հայելով յո'ն 'ի բարեկամսն, և ըստ բարի ցանկութե նոցա տայ զպարգևսն. Մաշ.

ԲԱՐԵԿԱՄԱԲԱՐ. մ. որ և ԲԱՐԵԿԱՄԱԳԷՍ. Φιλικῶς, φιλίως. Amice. Իբրև բարեկամ. ընտանեբար. Բէէյլէֆինէ. *Ասաց և ռնդ միասէ զմեզ (չարն), և մեք բարեկամաբար ողջունեմք զնա. Սրկ. յհ. Ե.

ԲԱՐԵԿԱՄԱԽՕՍ. ա. Որ խօսի որպէս բարեկամ, կմ Որ ինչ է 'ի բարեկամէ խօսեալ. *Յետ զկծեցուցանող բանիս՝ ի բրու խրատականս յաւելու բարեկամախօսս. Վանակ. յոբ.

ԲԱՐԵԿԱՄԱՆԱՄ, ացայ. չ. Φιλοποιέομαι, φιλοῦμαι. Amicus et benevolus reddor, concilior. որ և ԲԱՐԵԿԱՄԻԼ. Բարեկամ լինել. ընտանի սիրով կապիլ. դաշնաւորիլ. տօսթ օլմագ. *Բայց շապուհ էր ցասմամբ ընդ խոսրովայ՝ 'ի բարեկամանալն արկադայ. Խոր. Գ. 50։ *Բարեկամացեալ էր նորա ընդ հեռանայ հոնի. Եղիշ. Է։ *Բազում զօրավարութիւք յունաց ընդ իս բարեկամացան ուխտիւ և երդմամբ. Փարպ.

ԲԱՐԵԿԱՄԱԳԷՍ. Տ. ԲԱՐԵԿԱՄԱԲԱՐ. *Կարեկցեալ բարեկամապէս. Մաշտ.

ԲԱՐԵԿԱՄԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φιλόφιλος. Amicorum amans, vel studiosus. Սիրող բարեկամի. *Բարեկամասէր, և օտարասէր։ Բարեկամասէր, և ընկերասէր. Աւետ. առաք.

ԲԱՐԵԿԱՄԵԼ, իլ. Բարեկամ առնել, լինել. տօսթ էթմէք, էտինմէք. *Զնոսա բարեկամեալ... առ ինքն մատուցանէր. Ագաթ. *Բարեկամեցաւ ընդ նմա, և ցածոյց զպատուհասն։ Անօրինքս բարեկամեալ ընդ պատրանօք՝ դաշինս հաշտութե կապէր. Եւս. քր. Բ։ *Վասն այնորիկ իսկ արար զբարեկամութե ԱՅ, ոչ 'ի չարութե բարեկամացն և 'ի բարեկամեցելոցն, այլ 'ի բարութե և 'ի շահ. Ոսկ. մ. Բ. 23։

ԲԱՐԵԿԱՄԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἐξευμενίζω, φιλοποιέω. Amicum et benevolum reddo, concilio. Բարեկամ կամ հաշտ առնել. *Աղօթիւք... բարեկամեցուցանէին (զԱծ). Փիլ. իմաստն.

ԲԱՐԵԿԱՄԻԿ. ա. Քաղցր և սիրելի բարեկամ առ անձին. սիրտ բարեկամ. տօսթճուղազ. *Անարգել զԼերամեան բարեկամին. Մծբ. ծԱ.

ԲԱՐԵԿԱՄՈՂ. Որպէս Կամեցող բարեաց. *Կնդրուկ որպէս այ երկնաւորի՝ և մարդասէր բարեկամողի. Ոսկիփոր.

ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλία. Amicitia. փոխադարձ սիրելութի երկուց կամ բազմաց. բարեկամն լինել. սէրս ընտանութի. և Դաշնաւորութի. տօսթլուգ. *Գոհել զհաւատոյ բարեկամութե առ մեզ. Նորոգել զբարեկամութի։ Որ ծածկէ զյանցանս, խնդրէ զբարեկամութի. իսկ որ ատեայ ծածկելն, քակէ զբարեկամս և զընտանիս։ Որում ոչ վարեցան, առ Աձ առաքելոյն զբարեկամութի։ Եւ 'ի բարեկամութեան նորա՝ վայելչութե բարեաց. եւ. *Զայսպիսի չար օգուտ՝ որ 'ի բարեկամութենէն լինի, տեսանելով. Խոր. Ա. 27։ *Ընդելական բարեկամութե 'ի զգօնանս որոց, 'ի խաղս. Փարպ. *Զթշնամութե քո ըստ հանդերձ քան զբարեկամութե. Ճ. Բ. *Որոց

'ի կամակորութենէ անսործելի եղև՝ բանաւորական գալ 'ի բարեկամութիւն. Ցհ. ժմ։ *Ամենայն ազգ մեղաց՝ վասն յայտ անձին իւրոյ բարեկամութեան լինիցի. զի կուրացեալ իցէ առ սիրեցեալն սիրողն. Պղատ. օրէն. է։

ԲԱՐԵԿԱՄՈՒՀԻ, հւոյ, հեաց. ա. գ. Φίλη. Amica. Կին բարեկամ, կամ ծանօթ. *Ցաղագս խրախճանութեացն՝ ընդ բարեկամս և զբարեկամուհիս ոչ յոլովագոյնս հնգից՝ երկաքանչիւրոցն 'ի միասին կոչել. Պղատ. օրէն. ղ։

ԲԱՐԵԿԱՐԳ. ա. Εὔτακτος. Bene ordinatus, dispositus. Ուր իցէ բարի կարգ. բարւոք կարգեալ, կարգաւորեալ. Նիզամլը, ուլուլը. *Բարեկարգ չինութիւն տանց։ Օրինաց բարեկարգ յարմարութիւք. Պիտ։ *Բարեկարգ աւանդութիւն, կամ ընթացք. Լմբ. պտրգ. և ծղ։ *Բարեկարգ ունելով զգիրս մարմնոյ. Լաստ. բ։

ԲԱՐԵԿԱՐԳԱՊԷՍ. մ. Εὐτάκτως. Ordinate, rite. Կարգաւորեալ օրինօք. բարեկարգութեամբ. ըստ պատշաճի. վայելչապէս. Տաքրա, հուրգօր կանօնով. Էօլլը-էօլչիւնճա. *Հաստատեաւ և բարեկարգապէս ատենմանագրել. Դիոն. ածայ։ *Ջուր անրմաններգ 'ի վերայ երեսաց երկրի բարեկարգապէս և համապատասխանաբար. Ածռ. որս. ծբ։ *Բարեկարգապէս եցոյց զդատաստան հասոյիցն. Մխ. դփ։ *Ցուցինն ընթանալոյ և բարեկարգապէս. Սարկ. լուծ։

Կամ իբր ա. Բարեկարգ. *Տեսանելով զբարեկարգապէս շարժումն աշխարհի՝ 'ի մտածութիւն գանք ստեղծչին. Սահմ. ա։ *Բարեկարգապէս ընտրողութեամբ. Խոսրովիկ։

ԲԱՐԵԿԱՐԳԻՄ, եցի. ն. Բարւոք կարգաւորել, գեղեցիկ անտեսել. ուղղել. Նիզամլանմագ. *Բարեկարգէ զամենեսեան. Լմբ. ժմ։ *Քաղաքական օրինօք բարեկարգել։ Ցանապատս նոքօք բարեկարգին. Մխ. դփ։

ԲԱՐԵԿԱՐԳԵԼ. ասի և կարգելն այլ զինի, որ է միշտ բարի. որպէս և գործելն այլ՝ ասի Բարեգործել. *Զբանակս անդրանկացն բարեկարգեալ ինձ պահապան. Նար. յդ։

ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐταξία. Ordo, ordinatio, modestia. Բարւոք կարգաւորութիւն. բարեձևութիւն. կարգ բարի և գովելի. գեղեցիկ կարգ. տուզէն նըզամ. Նիզամ, Էօլ Էրքան. *Հետևեալ լինի ողջախոհութեան՝ բարեկարգութիւն, պարկեշտութիւն. Արիստ. առաք։ *Ցետ այսպիսեաց արութեանց և բարեկարգութեանց մեռանի 'ի մծղին։ Որպէս զի 'ի բարեկարգութիւն հաստատեալ մեզ ծառայեսցիք մտերմութեամբ. Խոր. բ. 7։ գ. 5։ *Հետևող հարցն առաքինութեան գտեալ համբաւանայր միշտ 'ի բոլոր բարեկարգութիւնս. Ցհ. կբ։ *Վասն սուրբ տեղւոյս չինութեան, և բարեկարգութեան (ուխտիս)։ ըստ Խոսր. ծմ։ *Զիք ինչ հոգևոր գործառնութիւն կամ բարեկարգութիւն, թէ առանց գրոց լինիցի։ Եթէ 'ի բարեկարգութեանէն սխալեսցին (քահանայք), զբոլոր ժողովուրդն կորուսանեն. Խոսր։ *Խրատ բարեկարգութեան. Լմբ. ժմ։

Որպէս Գեղեցիկ զարդարութիւն. *Ամենայն գիրք սուրբք բարեկարգութիւն ունին ընդ առուգութեան խառնեալ։ Իմն փոքր ինչ զաշտիճանացս (առղմոսաց) բարեկարգութիւն. Լմբ. աղ։

Եւ Գեղեցիկ զառակարգութիւն. *Զաթոռոցն իշխանութեանց՝ զհամակարգ ածայնոցն տէրութեանց և զօրութեանց . . . զբարեկարգութիւն. Դիոն. էրն։

ԲԱՐԵԿԵԱՑ. կեցի, ցաց. ա. Εὔζωος. Bene vivens. Որ բարւոք կեայ ընդ աշխարհի. և այն ինչ՝ որով լինի հանգստեամբ կեալ 'ի կենցաղումս. տաէնի տաըրօղ նամ աղըրէլու. Էյի կէչինէն կամ կէչինէնջէ. *Բարեկեաց շառակեաց կենօքս յերկրի՝ զձեզ վայելուչս ցուցանիցէք. Ագաթ։ *Բարեկեաց փարթամութիւն (մատուցանէ) մարդկանս ազին. Պիտ։

Մանաւանդ՝ Τρύφων, τρυφηλος. Delicatus, deliciis deditus. εὐημέρων, εὐθηνούμενος, εὐπαθῶν. bene agens, և այլն. Փափկակեաց. հեշտակեաց. հեշտասէր. զեղխեալ բարօրութեամբ. նէֆս նէֆս սէվէն, և սէֆիհ. *Զմտաւ ած և զգաղտրստ, իմն ընդ մեծատունն և զբարեկեացն . . . զագարսն 'ի գողն աքրահամու՝ բարեկեաց, յղփացեալ և փափկացեալ. Ոսկ. ղչ։ *Զբարեկեցին զորտմութիւն նախ առասցուք։ Զբարեկեցացն անկնարկէ աստ։ Մի բարեկեացացն երանի տացուք, այլ՝ վշտահանացն. զի սոքա յերկինս փութան, և նոքա 'ի գեհեն. Ոսկ. մտթ. և ա. Եէս։ *Սարդանապաղոս՝ թագաւոր թուլամորթ և բարեկեաց. Սամ. էրէջ։

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ, ի. գ. ռմկ. բարէկէնտան. ուստի և պ. պէրգէնտան. τὸ Βακχεύματα. Bacchanalia. իտ. Carnevale. տաճ. թ. էթ քէսիլէրի. Օր և ժամանակ բարւոք կենդանութեան, կամ բարեկեցութեան և ուրախութեան. որ սեպհականեալ է աւուրց յառաջինոց քան զերևելի շաբաթապահս, մանաւանդ քան զմեծ պահս. վասն որոյ կոչի սա՝ ԲՈՒՆ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ. *Առաջին կիւրակէն, որ բարեկենդանն է։ Բարեկենդանին կիւրակէն զփափկութիւն դրախտին և զբարեկենդանութիւնն օրինակէ. Կամրջ։ *Ցաւուր բարեկենդանին։ Ջերկու շաբաթուն (կամ զերկու շաբաթին) բարեկենդանին։ Հրամայեաց 'ի բարեկենդան շաբաթուն (կմ՝ 'ի բարեկենդանաշաբաթուն) զամէն միս 'ի զոհից դիւացն վաճառել. Աստղ։ Աւչ։ Տօնակ։ *Ի նոյեմբ. ժդ. հառումն բարեկենդան առնէ քառասնօրեայ պահոց՝ քրիստոս ծննդեանն. Հ. ԿԻՋԿ։ Տեռ և 'ի Տօմար. բարեկենդան այլևայլ պահոց։

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Բարեկենդանութիւն գտանել. *Զուարճացաք և բարեկենդանացաք. Մաղ։

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Բարեկենդան առնել, կամ 'ի բարեկենդան փոխել. *Իսկ առաքեալքն բարեկենդանացուցին։ Եւ զերկրորդ շաբաթն բարեկենդանացուցանել տայ։ Իբրև հինգ օր պահեցին, ասէ տր, չատ լիցի, բարեկենդանացո գոյա. Տօնակ։

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ, նւոյ, կամ նոյ, նեաց. Տ. ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ. *Տօնական աւուրց, բարեկենդանեաց և հարսանեաց։ Կիրակէին և բարեկենդանեայ. Բրս. մրկ։ *Պահք 'ի մէջ բարեկենդանոյն և զատկին։ Քառասունն որ 'ի մէջ բարեկենդանեացն՝ պահոց աւուրք են. Լծ. կոչ։

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐζωή. Bona et beata vita. որ և εὐημερία, εὐθυμία, կմ εὐθηνία, εὐφροσύνη, laetitia. εὐωχία, deliciae, ևն. Բարիոք կենդանութիւն. քաջողջութիւն. և Բարեկեցութիւն. բարօրութիւն. յաջողութիւն. զուարթութիւն. ուրախութիւն. *Նախ առաջին անձին բարեկենդանութեամբն. Պիտ։ *Ոչ ածէր զմտաւ զառհմային քաղաքակից ընկերութեան բարեկենդանութիւն. Ե. Ա. Է. 6։ *Եա տայցի 'ի բարեկենդանութեան իմում, թէ ոչ սատանեցայց յաւիտեան. Սղ. ԽԹ. 7։ *Դարձուցից զամենայն բարեկենդանութիւնս նորա. Ովս. Բ. 11։ *Մի՛ոյ տան և քաղաքի բարեկենդանութիւն՝ ամենայնի առատութեամբ սնանալ, զնախախնամութեան ասեմք (զոր անդ). Փիլ. նխ. ա։ *Եւ ինքն որպէս մեծաւ յաղթութեամբ պատկեալ՝ 'ի բարեկենդանութեան կատարէր զաւուրս. Խոր. Գ. 32։ *Զյաւիտենականն և զանանցանելի բարեկենդանութիւնն ընդ ապականացուիս այսմիկ փոխանակեն. Իգն։ *Աննիւթ բարեկենդանութեան հասումն բաշխեալ . . . Եւ ինքն ամենայն բարութեանց պատճառն ած արքենեալ առ՝ վասն գերազանցին և գերագոյն քան զմիտս բարեկենդանութեան. Դիոն. Եղբ։

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Բարեկենդան. *Զերկու շաբաթն՝ բարեկենդանութեան նոցա ընդարձակեաց. (այսինքն թոյլ ետ բարեկենդան առնել)։ Ի մէջ երկուց բարեկենդանութեանց և պահոց. Կամրջ։ *Եօթն շաբաթ պահոցն առանց բարեկենդանութեան. Լծ. կոչ։

ԲԱՐԵԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. Տես ԲԱՐԵՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. *Նայեցեալ 'ի կրօնս զգեստուս բարեկերպութեան . . . երջանիկ կարգան եղկելոյս. Նար. յգ։

ԲԱՐԵԿԵՑԻԿ. Տ. ԲԱՐԵԿԵԱՑ, ըստ ամենայն առման. *Ամենեքին բարեկեցիկն և յաջողեալն. Ցոբ. ԻԱ. 2։ *Զարհուրեցարուք բարեկեցիկք. Եսա. ԼԲ. 11։ *Դարձցի յակոբ, և դադարեսցէ, և բարեկեցիկ լիցի. Երեմ. Լ. 10։ *Բարեգործքն բարեկեցիկք են 'ի բարութեան նորա. Ցճխ. է։ *(Տայիս) յորդառատ գոհութեան ըստ նմանութեան բարեկեցիկ մարդկան. Եղիչ. Ը։ *Անօրէնքն ընդդէմ են բարեկեցիկք. Լմբ. աղ։ *Ի տոգոմ փափկանայիս, բարեկեցիկ լինէին. Ոսկ. մ. ա. 20։ *Բարեկեցիկ և խրախճան կեանք։ Բարեկեցիկ փարթամութիւն անձանց. Փիլ։ Պիտ։ *Անայի էին բարեկեցիկ աւուրք. Բրս. գորտ։

ԲԱՐԵԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարեկեաց կամ բարեկեցիկ կեանք. բարեկենդանութիւն, բարօրութիւն. և Ցցփութիւն. Τρυφή, εὐημερία, εὐωχία. Deliciae, ևն. *Զաւուրս մի ոյ ժամանակաւուցումն առնէ բարեկեցութեան. Սիր. ԺԱ. 29։ *Սարդանապաղոս անցոյց զանցոյց զամենեքումբք բարեկեցութեամբ և յափշտակութեամբ. Եւս. քր. ա։ *Բախեցաւք 'ի բարեկեցութենէ, և զարմանս տարցուք անձանց շափուցն։ Մի 'ի բազմացն բարեկեցութիւնս հայել, այլ 'ի սակաւուցն վախճանս։ Ընդ բարեկեցութեան մեծամեծ տանջանք կան։ Բարեկեցութիւն զամենայն անդամոց առ հասարակ ապականէ. Ոսկ. մտթ։ *Որք չարքն են և անիրաւքն՝ 'ի բարեկեցութեան են. Սարկ. ջկ. Ճ։ *Հայէին նոքա ընդ բարեկեցութիւնս հեթանոսաց, և ընդ իւրեանց տառապանս. Լմբ. սաղմ։

ԲԱՐԵԿԻՐ. ա. Εὐπαθῶν, εὐημέρων. Bene affectus, laetus. որ և ԲԱՐԵԿԻՐԹ. Կրող մտքեան զբարութիւն յոր և է կարգի. բարեօք ճոխացեալ. բարեկեցիկ. և Զուարթ, բերկրամիտ. *Ոչ միայն արթնութեամբ բարեկիրս գտանեմք (կամ գտանիմք), այլ և ննջելով. Փիլ. բազմ։

Ունի և նշանակել, Բարեկամ, բարեկրօն. առաքինի։

Կամ Συνήθης. Familiaris, consuetus. Ընդանակից՝ որ հաճէ զկամս և զբարս այլոյ. բարեբարոյ, ընտանի, հաւատարիմ. *Ոմանք յեկեղեց անտի բարեկիրք՝ աւագք ընկերքը զօրավարին. Ե. Ա. Գ. 31։ *Սորա ծառայք իմ են, և բարեկիր զինուորք.

Ոսկ. Դ ներ. * Առաքէր զբարեկիր ծառայս իւր. Բառղ. Գ. 9։

ԲԱՐԵԿԻՐ ԱՌՆԵԼ. Εὐπαθεῖν ποιέω. Bene afficio. Հաճել. բերկրեցուցանել. հեշտացուցանել. * Զգաւէտս անուշահոտութեանց օգնականութիւնք բարեկիր առնէ... զհոտոտելեացն ընդունողականութիւն. Դիոն. եկեղ։

ԲԱՐԵԿԻՐԹ. ա. Այն ինչ՝ յոր էգէ որ քաղ կրթեալ. * Զայսպէս նուէրս. և ոչ բարեկիրթ խնդրոյս՝ ոչ է պարտ օրինաւորական վճիռ հատանել. Պաւղոս. ԻԷ։

ԲԱՐԵԿՇԻՌ. ա. Εὐτάλαντος. Aequa lance ponderans. Բարւոք կշռօղ. հաւասարակշիռ. արդարակշիռ. * Զօգ... բարեկշիռն կշռող շնչոյս. Պիտէտ։

ԲԱՐԵԿՐԻՄ, կրեալ. չ. Εὐπαθέω, εὐημερέω, εὐηχτέω. Bona habitudine, vel felix sum. Բարեկիր գտանիլ. բարեբաստիկ, բարեկեցիկ, առողջ լինել. * Բարեկրեալքն 'ի յառատ բարեկեցութեան. Պէտ։ * Ոչինչ գտեալ՝ քան բարեկրեալ անասնել (զհանճարեղին). Գր. Ար։ * Այլք հիւանդացեալք, և այլք բարեկրեալք։ Մարմինք բարեկրեցելոյ 'ի հարկէ ամպ և անզօր լինի առ 'ի լինանին ներգործութեանս միայն. Փիլոնաւթեռ բարեկրեցելումն երբեմն. Բրս. ող. և հոյեայ։ * Եւ բարեկրեալ դաստիարակեալ, և վանականն պատրաստել. Ածաք. առաջ։

Եւ իբր. Բարիս գտանել յաւելեալ. բարեբաստիկ. երանաւորել. * Աղջկայն նոր՝ որք բարեկրեալք էին 'ի նմանէ, զի փախեան. Հ. ԻԱ։

ԲԱՐԵԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐπάθεια. Felicitas, jucunditas, deliciae, habitus bonus corporis vel animi. Կրելն, այսինքն առնելն զբարիս. վայելք բարեաց. սրտի զեր. անդորրութիւն. բարեկեցութիւն. փափկութիւն. * Փափկանայց բարեկրութեց լցուցանել զՔամիկանն։ Եւ զայլսն մի բառ մոլէ անցս բարեկրութեցն վայելմանս. Փլ։ Անձանց բարեկրութեանց՝ որ առ ընթացեալ լինի յարտաքոյ գործ մասնաւորց. Լմբ. հաւր։ * Կենդանականս բարեկրութիւնս պարզելով նոցա։ Ամենայն բարեկրութեանց պարգևացելոյ լցեալս. Դիոն. Եկղ։ Որէ զնեռութիւնն իւր և զամենայն բարեկրութիւնս. Վրք հց. ԺԳ։ * Ոչ ախորժ իւրեանց մշտատեւութիւնն տիրին, զորոց նոցա բարեկրութեանն. Գր. Ար։ * Ոչ 'ի մշտատևեն, և ոչ 'ի բարեկրութեանն։ Զամենայն տեսակս բարեկրութեանց տալ, և զամենայն ներքսակ խաւարն 'ի բաց վարել։ Զայդոց վերջապատականաց զինուորացն զննասյութ. նմանանեսց ինք նմանեցուցանէ նոցա աժենայն բարեկրութեանցն. Սրգ. ոտեալ։

ԲԱՐԵԿՐՕՆ, ի, եց. ա. Բարւոք կրօնաւորեալ, այսինքն պաշտօնեալ բարեպաշտ. առաքինի. որպէս յն. և լա. Εὐσεβής. Religiosus. * Եկեղեցականացն բարեկրօն լինել. Խոսր։ * Եղեւ բարեկրօն (ամուսնոյ), յանդիմանութեան (ակին ունիւր)։ ծովացեալ բարեկրօնից. Նար. ԽԶ. ԼԳ։

ԲԱՐԵԿՐՕՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարեպաշտութիւն. բարեկրօնութիւն. Εὐσέβεια, τὰ ἱερά. Religio. * Եւ լինի այսր աստուածապաշտութեան զգուշութեան կարծեաց՝ թերութեան բարեկրօնութեան. Գր. Տղ. Եղբ։

ԲԱՐԵՀԱՃԻՄ, եցայ. չ. Εὐδοχέω. Complaceo mihi de .. adquiesco, probo. Հաճ է հաւան գտանել. լաւ համարել բարւոք կամել. * Օրհնեալ է անուն սուրբ փառաց նորա, որ այսպէս բարեհաճեցաւ։ Փոխանակ զլէն քո առ

իմ, զի այսպէս բարեհաճեցաւ յիս՝ զօրացուցեր զիս. Բարեհաճեսցէ՛ 'ի քեզ Հայր բարերար. ՃԶ։ * Բարեհաճեսցիք, և ընկալ տր 'ի հաճոյս քո զվերակացս և զանուանս հոգւոց մերոց. Եւր. Դրլ։

Մերթ որպէս Բարեհաճոյանալ. * Զայս և աւերն աւանդեաց՝ զբարեհաճելն առ նոյն մարգարէն. Հաւ. առաջ։

ԲԱՐԵՀԱՃԱՅ. ա. Կարծ հաճելի. հաճոյական յոյժ. գովելի. * Եթէ ուղղափառ հաւատոս ցուցցուք, և բարեհաճոյ գործս, աստուծոյ գտցուք հոգեւորական. Գուլէ։

ԲԱՐԵՀԱՃՈՅ ԼԻՆԻՄ, եղէ. չ. Εὐαρεστέω.

ԲԱՐԵՀԱՃՈՅԱՆԱՄ, ացայ. ա. (ρεστέω). Placeo, complaceo. Ամենայնիւ հաճոյ լինել. ընդունելի, և սիրելի. * Որք բարեհաճոյքն եղեն ալ, և արդարացան. Ամ. Դ։ * Որոց բարեհաճոյն լինել դէպ էր, առաւել քան ամենայն երջանիկ բարեբաստիկ. Փիլ. Իմաստ։ * Եւ ամենայն սրբոց քոց, որք յաւիտենից քեզ բարեհաճոյացան. Գրգ։

Երբեմն որպէս Բարեհաճել. (որ է և ոճ լատ.) * Այսպէս սիրեաց զկայսրն, կեալ ընդ ժամս, և այսպէս բարեհաճոյացաւ ընդ մեզ. Սրգ. ա. պ. ԾԲ։

ԲԱՐԵՀԱՃՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցոյժ հաճելի կամ հաճոյ լինելն յաչս այլ և մարդկան. Εὐαρέστησις. Gratiae conciliatio, gratia. * Բարեհաճութեան զարդ. ՃԶ։ (Առ յունաց վարդ որպէս Հաճութիւն կամաց. Εὐδοχία. Placitum, benevolentia.)

ԲԱՐԵՀԱՄ, ի, աց, կմ եց, ոց. ա. Εὔχυμος. Sapidus. Համեղ. քաղցրահամ, ախորժահամ. անուշ. համով. լեղի, քաղցր. * Հատանք ընդ բարեհամ 'ի լեռնէն իջանելով. Խոր. Ա. 15։ * Զպտոյ 'ի բարեհամ աղբերէն. ՅՀ. ԻԲ։ * Որպէս աղբիւր յառաջ և ցուրտ և բարեհամ հեշտալի է 'ի տօթ ժամու. Ոսկ. ԳԾ։

ԲԱՐԵՀԱՄԲԱՒ. ա. Εὔφημος. Bonae famae, fausti nominis. καλῶς ἀκούων, bene audiens. Որ ունի զբարի անուն կամ զհամբաւ. բարեհռչակ. գովեալ. օրհնեալ. աղէ անուն անեղօղ, անուանի. նամ. փառ, մեծահոր. * Բարենշան՝ բարեհամբաւ. Ե. Ձ. ԺԵ. 37։ * Բարեհամբաւն 'ի ժողովս աղգաց. Նար. ԺԵ։ * Բարեհամբաւ գովութեան։ Լաւ զբարեհամբաւ գովութեան համբաւ. Եւ զօրութեան յոյժ բերանոց բարեհամբաւ գովեալ լիցի. Փիլ։

ԲԱՐԵՀԱՄԲԱՒ. որպէս Բարեհամբաւօղ. գովիչ. գովաբան. * Ընդ ամենայն տեղիս բարեհամբաւ առաւել զիս քեզ. Լմբ. ող. * (Փառք է) բարեհամբաւ լինել և գովել 'ի մերայ այսպիսի օգտակար իրաց. Փիլ. Բարձ. յն. εὐφημητέον։

ԲԱՐԵՀԱՄԲԱՒԱԳՈՅՆ. ա. Εὐφημότερος. Իբր Առաւել հռչակեալ, կամ հռչակօղ. ներբողական. * Քանզի այս բարեհամբաւագոյն և որպէս գովեստ թուի լսողացն. Ոսկ. յհ. ա. 26։

ԲԱՐԵՀԱՄԲԱՒԵՄ, եցի. ն. Εὐφημέω, εὐφημίζω. Celebro, laudo. Բարեհռչակել, ներբողել, գովել. և Օրհնել. * Զաշխարհս մեր բարեհամբաւեսցուք. Խոր. հռետ. * Բարեհամբաւեալ ընդ ամ աշխ. զերս. Պէտ։ * Բարեհամբաւեալ են մաքրութեան չափք։ Հոգեւոր քնարիւք բաղձեալ բարեհամբաւեսցէ. Նար. Խաղ։ * Որք զբանս երկանց բարեհամբաւեսցեն զմեր Տէր. մեմոր. Լմբ. առ լեւն. * Զնորին հաւատքութեան բարեհամբաւէ. Կիւրղ։ * Թէ գովութիւն բարեհամբաւերս զնոյն. Այլք երաս բարեհամբաւեցին. Լմբ. ող. և ծղ։

* Կին զաւակեցի՝ փոյթ և ժրագլուխ բարեհամբաւ 'ի եկեղեցի աւուր. Հաւաւ. առաջ։ * Մեղապարտ մարդկանն բարեհամբաւեալ. Նար. ԽԷ։ * Մովսէս որպէս օրինադիր բարեհամբաւէ. Ոսկ. 'Ի խոյն։ * Բարեհամբաւեցան մարգարէք. Տօնակ։ * Եւ այս (օրէնք) բարեհամբաւեցի ?. այլոյն՝ կարե բարի հրաշափառեցի. Մխ. Դտ։

ԲԱՐԵՀԱՄԲԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐφημία. Bona fama, laus, laudatio. Ունելն զհամբաւ բարի. բարեհռչակ լինելն, կամ առնելն. Համբաւ բարի. գովութիւն. ներբող. աղէ անուն անեղօղ, և փառք. * Գովութիւն ալ մասնաւորացն յաղագս քո բարեհամբաւութեանց. Խոր. Գ. 67։ * Որպէս և հռչակաւորն բարեհամբաւութիւն յայտ 'ի յոլովից սաղաղանիցն է։ Բարեհամբաւութիւն հռչակեցաւ. Պէտ. ոտեալ։ * Կամէր ամուսնել զնա վասն բարեհամբաւութեանն՝ որ ելանէր զնմանէ. Վրք հց. Բ։ * Մտաւորեալ ընդ պատուականն արանցն բարեհամբաւութեան. Ճ. Ա։ * Խոստովանութիւն գովութիւն է, և բարեհամբաւութիւն տրեցին՝ զոր առնուիք ընորհ 'ի պարգեւսն. Լմբ. ող. * Գովութիւն ոմն որ կոյս՝ մերայ գոյն է քան զամենայն բարեհամբաւութեան. Ճ. Գ։ * Զուարճացեալք 'ի տեղւոյն բարեհամբաւութեան. Խոր. պտմ. հայոց։

ԲԱՐԵՀԱՄԲՈՅՐ. ա. Բարեհոտ և հաճոյական, իբր արժանի համբուրելոյ և ամփոփ, և սուր, բերել. * Զարմանալով ընդ գեղեցկուն բարեհամբոյր համակին. ՅՀ. ԻԲ։ * Ընորհեալ և նոցա խանդ ժայռից՝ շունչս բարեհամբոյր. Նար. Ձ։ * Իսկ ոտքարկան զաւականօղ կամէաւ բարեհամբոյր րաջիւ. ՅՀ. ԻԲ։

ԲԱՐԵՀԱՅԵԱՑ. Տ. ԲԱՐԵՏԵՍԱԿ.

* Ոչ եմք այժմ արժանի. սակայն բարեհայեաց այսէս քոց ժալեմք 'ի բարիսն կոյս պատմախօսել. Մագ. ԻԵ։

ԲԱՐԵՀԱՅՑ. ա. Հայցօղ զբարին. որոյ խնդրուածն է բարի. * Բարեհայց ժողով. Ճ. Գ։

ԲԱՐԵՀԱՆԴԻՊ. ա. Բարւոք հանդիպեալ, 'ի դէպ եկեալ. * Անտերն ինչ է բարեհանդէպ է այս չարեացն. Պղտ. օրէն։ ԺԲ։

ԲԱՐԵՀԱՆԴԻՍ. ա. Քաղ հանդիսացեալ. տաւզենի և գովելի. սքանչան. * Մեծ է տանս այսորիկ բարեհանդէս յօժարութիւն. Նիւս. 'Ի սրբէ։

ԲԱՐԵՀԱՆՃԱՐ. ա. Որ ինչ լինի մեծաւ հանճարով, կամ ճարտարութեամբ. * Առաջեաց ձեռնն աջոյ բարեհանճար հիմնարկութեան. Նար. ԿԵ։

ԲԱՐԵՀԱՇՏՈՂ. ի. ա. Εὐκατάλλακτος. Placatu facilis. Դիւրահաշտ, ներողամիտ. * Այսպէս խորհէ բարեհաշտողն ած. Ոսկ. Հ։

ԲԱՐԵՀԱՍԱԿ, ի, աց. ա. Ունօղ ըղբարւոք հասակ, կամ զտիի լաւ պատշաճ. ?. չափաւոր. պայծառ. * Վասն հոգւոյ առաքինի սրբանուեցն՝ բարեհասակ. Բառք. Գ. 5։

ԲԱՐԵՀԱՍԱԿԱԶԱՓ. ի, եց. ա. Վայելչահասակ. միջակ և ընտիր հասակաւ. պայծառ պարզ. * Տրոհեալ զբարեհասակաչափն 'ի սպեղ բերանոյ պաշտամանցն բերել. ՅՀ. ԻԲ։

ԲԱՐԵՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարւոք հաստատուն լինելն, քաջ ամրութիւն. * Ահրտիւ մնացեալ վասն խաղաղութեան և բարեհաստատութեան եկեղեցեաց Թագաւորութեան. ՅՀ. ԻԲ։

ԲԱՐԵՀԱՏՈՅՑ. ա. Հատուցանօղ կամ տուօղ բարեաց. բարերար. *Անձանօթաբար առ բարեհատոյցն եղև վայելեալ. Պիտ։

ԲԱՐԵՀԱՒԱՆ. ի, ից. ա. Εὐπειθής. Qui facile obsequitur. Դիւրահաւան, անսացօղ. հլու. գիւրալուր. էօլօղ, մու. Թիւ. *Հարք բարեսէրք, և որդիք բարեհաւանք. Ցճխ. ԽԳ։ Զայս՝ ոչ վասն յանցգնելոց ասէ, այլ բարեհաւանիցն. Ոսկ. գծ։ *Բարեհաւանին հօրն՝ միշտ զնորա կամացն զհաւանութիւն փութայր կատարել. Կլիմաք։

ԲԱՐԵՀԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐπείθεια, τὸ εὐπειθές. Obsequium, obedientia. Անսացողութիւն. հլութիւն. *Զերիվարացն բարեհաւանութիւն և փափկերախութիւն. Դիոն. Երկն։ *Երիվարացն տեսք զբարեհաւանութիւն (նշանակեն). Շ. հրէշտ։

ԲԱՐԵՀՆԱՐ. ի, ից. Εὐμήχανος. Ingeniosus, industrius. Քաջ հնարագիւտ. հանճարաւոր. ճարտար. *Բարեպարգև և բարեհնար է նա. Ոսկ. յհ. ա. 42։ *Արուեստաւոր բարեհնար. Նար. յդ։

ԲԱՐԵՀՆՉԱԿ. ա. Քաղցրահնչօղ. և քաղցրաձայնութեամբ. քաղցրաձայն. *Բարեհնչակ և երաժշտական ձայնիւք. Ճ. Գ։

ԲԱՐԵՀՆՉՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԵՀՆՉՈՒԹԻՒՆ. *Բարեհնչութիւն օդոյ. Գանձ։

ԲԱՐԵՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Բարեհոգիութիւն. քաջասրտութիւն. Εὐψυχία. Generositas. *Հեռանեալ լինի արիութեան բարեյանդգնութիւն, և բարեհոգութիւն. Արիստ. առաք։

ԲԱՐԵՀՌՉԱԿ. ի, աց. ա. Բարւոք հռչակօղ, և հռչակեալ. *Ածեցուցեալ զատարփանս նոցա խանդաղատանօք բարեհռչակ բարբառոյն. Լմբ. պտրգ։

ԲԱՐԵՀՌՉԱԿԱԲԱՐ. մ. Εὐφήμως. Bona verba dicendo. Բարւոք հռչակելով. բարեհամբաւելով, լաւ ևս ասելով. *Ոչ խուրեանց անիրաւ յարձակմամբք (կամ յարձակմանց), անմեղիմաստ ծածկելով, բարեհռչակապէս ասել, սպասաւորութեան հետևել. Դիոն. էկեղ։

ԲԱՐԵՀՌՉԱԿԵՄ. եցի. ն. Տ. ԲԱՐԵՀԱՄԲԱՒԵՄ. *Զշնորհ նորին առ ամենեսին բարեհռչակեմ։ Զբարեհռչակեալ անունդ հզօր՝ գովելի. Են. Նար. օրհն։ *Զմերս բարեհռչակեն բարեկարգութիւն։ Որով բարեհռչակիմ. Լմբ. առ լևոն։

ԲԱՐԵՀՌՉԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տես ԲԱՐԵՀԱՄԲԱՒՈՒԹԻՒՆ. *Եթէ ոչ հանդիպեսցիս բարեհռչակութեանն՝ որ յամենեցունց, ոչ համարեսցիս կեանս զկեանսս քո. Ոսկ. յհ. Բ. 37։ *Զօրինագրին քաղցրութիւն վայելուչ բարեհռչակութեամբ ունել. Մեկն. ղևտ։ *Սովորականաւ Թագաւորացն զբարեհռչակութիւն գոչել կամեցեալք... զկոստանդիանոս ամենեքեան միաբան օգոստոս կարդային. Սոկր։ *Ոչ միայն անուանցն չափով զբարեհռչակութիւն ունի, այլ և է արդարև այսպէս ըստ բնութեան. Կիւրղ. գանձ։

ԲԱՐԵՀՐԱՄԱՆ. ա. Բարւոք կամ ըստ բարւոյն հրամայօղ. տուօղ բարի հրամանի. *Բարեհրաման քո տէրութիւն արդարացուսցէ։ Փառաւորեմք զբարեհրաման պատճառն եղելոց. Նար. ծգ. հէ։

ԲԱՐԵՀՐԱՒԷՐ. ա. Ի բարին հրաւիրօղ. բարեյորդոր. *Կանոնս բարեհրաւէրս և կենդանատուրս՝ գրեալս հոգւոյն տայ. Նար. ծա։

ԲԱՐԵՀՐԵՇՏԱԿ. ա. գ. Բարի հրեշտակ. քաջ պատգամաւոր. գեսպան աւետաբեր. *Ագաթանգեղոս, որ Թարգմանի 'ի հայ լեզու բարեհրեշտակ. Հ=Ց. յոհ. ԽԳ։

ԲԱՐԵՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՔԱՂՑՐԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. *Քո օրինակաւ քաղցրախօս տատրակի հաւանեցոյց զանհեզերս բարեձայնութբ. Տօնակ։

ԲԱՐԵՁԵՒ. ա. Εὐσχήμων. Decorus, honestus. Վայելուչ ձևով. բարետեսիլ. պարկեշտ. համեստ. պէշքէշ. էօքքիւզքիւ. *Այլ ումն կին, որ ունէր համադերձս բարեձևս. Վրք հց. ծԴ։ *Որ գեղեցիկ ոչ է, և ոչ բարեձև (է գործն). Արիստ. Յ։ *Այր բարեկացօղ՝ ոչ է բարեձև. Կլիմաք։ *Կացին մնացին յօրինագրեալ պաշտօն՝ ամենայն բարեձև կարգօք։ Բարեձև կարգօք վարեն զաշխարհ. Ցճխ. Ը. ծԲ։ *Կարգաւորաբար կայցէ 'ի բանս բարեձևս. Սրգ. յլ. Է։ *Մի և նոյն բարեձևս բարեկրօնի հնոցն՝ և բարեկացի անօրինացն բոցանայր. Փարպ։ *Բարեձև շրջեսցուք, և զմերբնն խորհեսցուք. Լծ. խոլ։

ԲԱՐԵՁԵՒԱԳՈՅՆ. գոյնի, ից. ա. Εὐσχημονέστερος. Decentior. Առաւել բարեձև. վայելչագոյն. *Փոփոխեալ ոմանց յանուանցն 'ի վայրենագունիցն 'ի բարեձևագոյնսն. Ածոք. պտոէք։ *Կատարելագործեալ զեկեղեցին 'ի բարձրաւանդակ տեղւոյն բարեձևագունի. Արծր. Գ. 11։

ԲԱՐԵՁԵՒԱԶԱՐԴԵԱԼ. Բարեձև օրինակաւ զարդարեալ. *Որ միշտ բարեձևազարդեալ ուղղափառին եկեղեցիք հեթանոսաց. Թէոդոր. 'ի խոյան։

ԲԱՐԵՁԵՒԱՆԱՄ. ացայ. չ. Εὐσχημονέω. Honeste se gerere. Բարեձև կամ բարեզգեստ լինել. զգաստանալ. պարկեշտանալ. և Բարեկարգիլ. *Իբրև 'ի տուընջեան բարեձևացեալք. Ա. որս. ծԳ։ *Ընդ նմին և բարեձևանալ ցանկայրին. Ցհ. ԽԺ. ատ։ *Քաղաքավայելչապէս բարեձևանայր կարգք մեյ եկեղեցւոյ. Արծր. Դ. 1։

ԲԱՐԵՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐσχημοσύνη. Decor, elegantia, modestia. Վայելչութիւն. գեղեցկութիւն. բարեյարմարութիւն. *Ոչ 'ի սակս բարեձևութեան և տարաձևութեան բանից այժմ եղև մեզ գիտողութիւն. Պղատ. օրին. Ա։ *Ի վերայ բարեձևութեան գիմացն ծաղկեալ շնորհք առաքինութեան։ Տեսանելով զգահաւոր կերպարանին նորա բարեձևութիւն. Պիտ։ Նար. ղԳ։ *Յառողջութեան բարեձևութեան զհետևանդութիւն տրամութիւն նկատեաց. Կլիմաք։ *Պատէր զամենայն մեռեալս բարեձևութբ. (ամկ. չինօքով չնորհօքով.) Վրք հց. Ի։

Կամ Բարեկարգութիւն, և բարեզարդութիւն. *Իրաւանց և արդարութեան հնազանդել յաղագս բարեձևութեանն։ Կործանել զհակառակամարտն բարեձևութեան կարգաց և կրօնի. Ցճխ. Է. ծԳ։ *Ի բարեձևութեան բանիցն զարտուղի անկեալ՝ չար անուանի. Սրգ. յլ. Է։

Կամ Բարեկեցութիւն. *Քահանայն կալով 'ի մէջ ժողովրդոցն՝ բարեձևութբն Ճաշակի, եթէ քահանայ է. Սրգ. Ա. Պ. ծԱ։ *Միաբանութբ պարապեալ էք, և ամենայն բարեձևութբ փարթամացեալ. Մագ. Ա։ *Բարեձևութբ շրջել առ արտաքինսն։ Բարեձևութբ վարուց արտեւստաւորեալ։ Ամենայն 'ի ձեզ բարեձևութբ և ըստ կարգի լինիցի. Նիւս. Եր. ։ Ն Բրս. հց։

Կամ Բարի ձևանալն. կեղծաւորութիւն. *Եւ ոչ մի իւիք բարեձևութբ խաբէութիւն զամբոութիւն միաբանութեան եղբայրութեանն քակել. Ցճխ. ԽԳ։ *Անբարի բարեձևութեանն, և խորամանկ խաբէութեանն. Մագ. Ա։

ԲԱՐԵՁԻՐ. Տ. ԱՌԱՏԱՁԻՐ. *Խրախճանեալ ընդ բարեձիր պարգևս նորա, և ընկալեալ մեծաւ շնորհակալութեամբ. Ցհ. կԲ։

ԲԱՐԵՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱԶՄԱՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. որ և ԲԱԶՄԱԶԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. Εὐπαιδία. Proles numerosa. Խէյրի ղուլլի՝ Թոռան փէր ըլլալը. *Ցորժամ խընդրէիր 'ի տեառնէն զբարեմանկութիւն։ Հարստանիս պայծառս, բարեմանկութիւն, ծերութիւն խորին. Բրս. առ ընչեղս. Ն հայեաց։ *Ցայսչափ բարեմանկան կեանս՝ մանկանց մանկունս հասուցանս հասակօք կարող տեսանել. Փիլ. նխ. Ի։

ԲԱՐԵՄԱՆ. աՆՆ. ա. Որ ունի մասն բարի. բախտաւոր. *Առաջնորդ կարգաց և ուղղութեան, և բոլոր բարեմասն լրումն. Ցհ. կԲ։

գ. Բարի մասն. *Մեծութիւն և փառք, և որք նման ինչ սոցին են, 'ի բարեմասին բաժանմունս դնեն։ Բնութբ բարեմասին հասեալ են, և կրթութբ զբնութիւն զարդարեցին. Փիլ։

ԲԱՐԵՄԱՍՆԱԲԱՐ. մ. Բարեմասնութբ. երջանկապէս. կամ Առատապէս. *Բաշխում ընծայիւք բարեմասնաբար լինի. Ցհ. կԲ։

ԲԱՐԵՄԱՍՆԵԱԼ. ա. Բարւոյ մասին հասեալ. ժառանգ բարւոյ կամ բարեաց. երջանիկ. *Ժառանգ կենաց յետ խոր Թողեալ, այս է զորդին բարեմասնեալ. Շ. Վեղ։

ԲԱՐԵՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Վիճակ բարւոյ մասին. հաղորդ, կամ ժառանգ լինել բարեաց. բարեբաստութիւն. երջանկութիւն. շնորհք. փառք. *Ի մանկութենէ մերմէ ցանկացեալ եմք բարեմասնութեան սրբոց քոց. Եղիշ. Է։ *Զի զյաղթանակ բարեմասնութեանն՝ որ առ քեզ եղեն, անարգել վերջուում խօսեսցիս. Նար. խԳ։ *Արժանիս արասցէ զմեզ բարեմասնութեան շնորհաց իւրոց։ Բարեմասնութեան այսմիկ արժանաւորք եղաք. Սարգ. յակ. Ն Ա։ *(Հրեշտակք) ընդ մերում կրից կարեկցելով բարեմասնութեան մեր սպասեն։ Հերքեալս 'ի բարեմասնութենէ։ Բարեմասնութեն եայ հանճարեացն։ Ի յուզ բերեալ զոր 'ի քեզ անճառելի բարեմասնութիւք. Են. Նար. օրհն։

Կամ Չափականութիւն. համեմատութիւն մասանց. բարեձևութիւն. *Զի զարդարեալ խիտ և հրաշալի բարւոյն բարեմասնութբ. Պիտ։ *Ի գիմաց գեղեցկութէ, յանդամոց բարեմասնութէ. Սկևռ. Եռ։

ԲԱՐԵՄԱՏՈՅՑ. ա. Մատուցանօղ կամ տուօղ բարեաց. *Բարեմատոյց ձեռաց՝ չարիս դարձուցին. Նար. հԳ։

ԲԱՐԵՄԱՐԴԻԿ ԼԻՆԵԼ. Εὐπροσωπῆσαι. Honestam speciem habere. Բարի ձևանալ առ մարդիկ. մարդահաճել. էրէօղուփոյ ընել. *Որ միանգամ կամին բարեմարդիկ լինել մարմնով. Գաղ. Զ. 12։

ԲԱՐԵՄԱՐԴԻԿՔ. Κολακεύοντες. Adulantes. Մարդահաճոյք. շողոմարարք. էրէօղուշնէր. *Ի դէպ է՝ թէ կամեցաւ երթալ հարիւրապետն, և արդեօքն հրէայք բարեմարդիկք, մեք երթամք ասեն, և ածեմք. Ոսկ. մթ։

ԲԱՐԵՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Մարդահաճութիւն. մարդելուզութիւն. կեղծաւորութիւն. ըստ յն. Προσωπεῖον. Vultus fictus, larva. այն է պատրուակ. դիմակ. *Եւ այլք զբարեմարդութիւն 'ի բաց ձգելով զկնովին (այսինքն մերկացեալք) վարին 'ի չարիս. Ոսկ. յհ. Բ. 14։

ԲԱՐԵՄԱՐՏ, ի, ից. Տ. ՔԱՋԱՄԱՐՏԻԿ. [illegible] Ճ. Ա.

ԲԱՐԵՄԱՔՈՒՐ. ա. Կարի մաքուր. [illegible] Ոսկ. [illegible]

ԲԱՐԵՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Ἀθῷος. Innocens. Εὐγνώμων. Proba mente praeditus, fidelis. [illegible]

ԲԱՐԵՄՈՅՆ. ա. [illegible]

ԲԱՐԵՄՈՒՍՑ. ա. [illegible]

ԲԱՐԵՄՏԱԲԱՐ. մ. [illegible]

ԲԱՐԵՄՏԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. [illegible]

ԲԱՐԵՄՏԵԼ, եցի. չ. Բարեմիտ լինել. [illegible] Εὐθυμέω. Bono et laeto animo sum. [illegible]

ԲԱՐԵՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐγνωμοσύνη. εὔνοια. Bona mens, aequitas animi, benevolentia. εὐθυμία. hilaritas. [illegible]

ԲԱՐԵՅԱՂԹ, ի, ից. ա. Καλλίνικος, ἀγαθόνικος, εὔνικων. Victoriosus, victor egregius. [illegible]

ԲԱՐԵՅԱՂԹՈՂ. [illegible]

ԲԱՐԵՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ԲԱՐԵՅԱՅՏ. ա. Իբր Քաջայայտ. [illegible]

ԲԱՐԵՅԱՐՄԱՐ. ա. Εὐάρμοστος. Aptus, commodus. [illegible] εὐαρμόστως, apte.

ԲԱՐԵՅԵՂԱՆԱԿ. ա. Εὔρυθμος. Concinnus. [illegible]

ԲԱՐԵՅԻՇԱՏԱԿ. Տ. ԲԱՐԻՅԻՇԱՏԱԿ.

ԲԱՐԵՅԻՇԱՏԱԿԻՄ. յ. [illegible]

ԲԱՐԵՅՈՅՍ. ա. Εὔελπις. Qui est bonae spei, bona spe fretus. [illegible]

ԲԱՐԵՅՈՐԴՈՐ. Տ. ԲԱՐԻՅՈՐԴՈՐ.

ԲԱՐԵՅՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐελπιστία. Bona spes. [illegible]

ԲԱՐԵՅՕԴ. ա. [illegible]

ԲԱՐԵՅՕԺԱՐ. ա. [illegible]

ԲԱՐԵՅՕԺԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ԲԱՐԵՆԱԽԱՆՁ. ա. [illegible]

ԲԱՐԵՆԱԽԱՆՁԵԱԼ. ի. [illegible]

ԲԱՐԵՆԱՄ, եցայ. չ. Ἀγαθύνομαι. Bonum efficior, bene adficior. [illegible]

ԲԱՐԵՆՇԱՆ, ի, ից. ա. Εὔσημος. Be-

ne significans, insignis, clarus. Εὐήμερος. Prosper, felix. Ունօղ զնշան բարի. բարւոյ նշանակ. բարեգուշակ. բախտաւոր. նշանաւոր. բարեհռչակ. աջողակ. վայելուչ. պայծառ. *Իբրև զորովք ուսմանց բարենշանիւք յօղացելովք. Նիւս. Երգ։ *Փողեցէք առէ 'ի նոր ամսեան փողով 'ի բարենշան աւուր տօնի մերոյ. Բրս. պհ։ *Հայելով 'ի մանկանցն բարենշան յառաջադիմութիւն. Ածբ։ *Ծնաւ բարենշան որդի մի, և անուանեաց զանուն նորա Ներսէս. Մեսր. Երէց։ *Հզօր և բարենշան լինելոց է. Եղնիկ։ *Ցանկալի այրն այն և բարենշան. Ճ. Ա։ *Հրաշքս անուանեալ... մարգարէր յոյժ բարենշան բարեհամբաւ. Ճ. Ղ. 37։ *Որ բարենշան՝ զուարթութեամբ պատարագաւ. Ճ. Ղ. Ճ. 28։ *Բարենշան նշան յաղթութեան առաջի աչաց անաւանեխն. ծր. ծԷ. 11։ *Բարենշան իմն յարմարութեամբ. Զկապման խորանայն՝ քրովբէական յարկաց՝ բարենշան կերպիւ հիմնադրեաց. Նար. ղԳ. Ի խչ։

ԲԱՐԵՆՇԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Εὐσημότερος. Առաւել բարենշան. կարի նշանաւոր. *Հրաման... քան զամենայն գործ երածրշտական բարենշանագոյն. Բրս. պհ։

ԲԱՐԵՆՇՄԱՐ. ա. Ունօղ զբարի նըշմարանս կամ նշանակս. բարետեսիլ, բարեվայելուչ. *Դու ինքն յարմարեալ բարենշմար տպաւորութք զաղաչանս իւզաւորականս... պատճառ քեզ փառաց, և ինձ մեղապարտիս առիթ բժշկութեան. Նար. ղԳ։

ԲԱՐԵՇԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Կարի շահաւորութիւն. շահեկանութիւն. օգտակարութիւն. *Լցեալ բարեշահութք խրատու. Պիտ։ *Ամ ըստ ամէ յաւելուածս բարեշահութեան անձեցուցեալ. Բրս. տպաշխ։

ԲԱՐԵՇԱՒԻՂ. ա. Որ գնայ և տանի ընդ շաւիղ բարի. քաջընթաց. ուղղաշաւիղ. *Առաջնորդք բարեշաւիղք. Նար. առաք։

ԲԱՐԵՇԷՆ. ա. Բարւոք շինեալ. շէն. և Բարեկից. անքոյթ. երջանիկ. *Բարեշէնք են ամենեքին, որ գործեն զանօրէնութիւն. Մաղաք. Գ. 15. յն. վերաշինեալ։ *Բարեշէն երջանիկ պերճացեալ փափկացեալ. Ոսկ. Եփ։

Կամ Լի շինութք և բնակութք, և ամենայն վայելչութք. *Զբարեշէն երկիրն՝ անմարդի արարեալ. Լաստ. Է։

ԲԱՐԵՇԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարեշէնն գոլ. բարօրութիւն. բարեկեցութիւն. *Ո՞չ այդ իսկ էր պարծանք, բարեշինութիւնդ քո։ Զբարեշինութիւն նոցա յայտնէ. Գէ. Եփ։

ԲԱՐԵՇՆՈՐՀ. ի,ից կամ աց. ա. Εὔχαρις, εὐχάριστος. Gratiosus. Շնորհալի. շնորհազարդ և վայելուչ. հաճոյական. գեհսավորական. կոչե. *Թէ զամաչեցեալս յառաջ մատուցեր՝ բարեշնորհ։ Պուետրիկոս ասէ բարեշնորհ։ Զխնդրդ բարբառիմ զբարեշնորհին։ Բարեշնորհ ծաղիկք. Նար. *Բարեշնորհ հարքն անապատի. Լմբ. Գր. պատ։ *Բարեշնորհ երևեալ, և սիրեցեալ 'ի նոցանէն. Ճ. Ա։ *Խորան՝ բարեշնորհիցն (կամ բարեշնորհացն) զարդ է, իսկ վատաշնորհիցն՝ աղտաւէն. Ոսկեփոր։

Կամ Որ առնէ այլոց բարի բարեշնորհս. *Սրբութք գերապատուեալ՝ բարեշնորհ իւրոց մերձակեցացն. Առակ. Գ. 7։

ԲԱՐԵՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Տես ԳՈՀՈՒԹԻՒՆ, ըստ ամենայն առման. որպէս յն. εὐχαριστία. *Խորհրդականն բարեշնորհակալութք. Մագ. էկեղ։

ԲԱՐԵՇՆՈՐՀԱԳԷՍ. մ. Շնորհակալելով, գոհութք. *Ի ձեռն հաւատոյն գաշին բարեշնորհագէս խոստովանել. Մագ. էկեղ։

ԲԱՐԵՇՆՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցոյց և նման յն. ձայնիս εὐχαριστία, վասն և 'ի մեզ որպէս Շնորհ, և Շնորհալի գոլն. և Շնորհակալութիւն, կամ գոհութիւն. և խորհուրդ Ս. հաղորդութեան. *Թագաւորին յայնժամ առանձինն բարեշնորհութիւն էր։ Այդ գումարտակ բարեշնորհութեան քոյդ պարգևաց. Լաստ. Գ։ Նար. ՃԷ։ *Զայս կնգրուկ բանից... մատուցեալ՝ յաւէժ ընծայեցուցանեմք այսու բարբառով բարեշնորհութեան. Նար. ՀԷ։ *Ի վերնատանն նախանուէր բարեշնորհութեան... զմարմին և զարիւն իւր բաշխեաց. Նար. ԾԳ։

ԲԱՐԵՇՆՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Քաղցր շընչումն կամ բարեխառն. *Բարեշնչումն օդոց, քաղցր բղխումն աղբերաց. Գնձ։

ԲԱՐԵՇՈՒՆՉ. ա. Բարւոք շնչօղ կամ շնչեալ. քաղցրաշունչ. *Առաքեա 'ի յանդսս մեր զցօղ քաղցրութեան և զօդս բարեշնչականս. Եփր. Երգ։ *Հողմք բարեշունչք. Վրք հց. ԻՂ։

Նմանութք առի. *Բարեշունչ բանք ". այսինքն քաղցրաբարբառ. կամ շնչեալ, ազդեալ 'ի հոգւոյն սրբոյ. Նար. առաք։

ԲԱՐԵՇՈՒՔ. ա. Տ. ԲԱՐԵՁԵՒ՝ ըստ ամենայն առման. Εὐσχήμος. *Այր բարեկացող՝ ոչ բարեշուք. Բրս. Բարկ։ *Արտաքին զինք բարեշուք կերպից. Նար. Ն։ *Որ հոգւոյ զաշխարհիս, ոչ ես է կոյս, և ոչ բարեշուք. Ոսկ. ա. կոր։ *Իսկ զբարեշուք կանանցն խայտառականս զինչ պիտոյ է մեզ ընդ գրով արկանել. Լաստ. ԻԱ։ *(Ոմն 'ի մարց) ոչ ծածկոյթ բարեշուք զիւրեաւ առեալ 'ի դառնութենէն. Նիւս. Ղ. բէեղ։

ԲԱՐԵՇՔՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԵՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. *Առացեալ զմարմինոյն բարեշքութիւն (կամ բարեշքեղութիւն). Պիտ։

ԲԱՐԵՉԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐμετρία. Bona mensura, congruens modus. Բարւոք չափ. համեմատութիւն. չափաւորութիւն. բարեձևութիւն. վայելչութիւն. չափակցութիւն. հէօսիա. *Բարեչափութիւն անդամոց՝ հանդերձ վայելուչ գունով գեղեցկութիւն առնէ մարմնոյ. Նիւս. բն։ *Ի բարեչափութենէ հասակի. Սկեւ. ըմ։ *Արդարութիւն գարձեալ օրհնաբանիւ ած, որպէս ամենեցունց ըստ արժանաւորութեան բաշխելով զբարեչափութիւն և գեղեցկութիւն և բարեկարգութիւն. Դիոն. ածայ։

ԲԱՐԵՊԱՇՏ, ի, ից կամ աց. ա. Εὐσεβής. Pius, religiosus. որ և ԲԱՐԵՊԱՇՏՕՆ. Որ բարւոք պաշտօն մատուցանէ, կամ ծառայէ այ. երկիւղած յայ, աստուածապաշտ, պաշտօնասէր. արգար. ուղիղ. բարեկրօն. հակառակ ամբարշտի և անօրինի, հեթանոսի և չարափառի. առպէֆ, առւիհ, սօֆու, փինփար, դանիփ. *Տէր ած իմաստէլի, յոյս բարեպաշտին։ Ցանկութիւնք ամբարշտաց չար են. արմատք բարեպաշտաց հաստատունք են։ Ճանապարհք բարեպաշտաց ուղիղ են. ևն։ *Ի բարեպաշտաց այս ամենայն հեռի եղիցի. Սեբ. ԻԳ. 16։ *Ո՛վ անբարեպաշտ 'ի բարեպաշտից. Նար. Է։ *Բայց առաւել բարեպաշտիցն. Պիտ։ *Նմանութիւն այս է բարեպաշտին և արդարոյն գոլ՝ հանդերձ խոնարհութեամբ. Սահմ. Ղ։ *Եկեղեցիք բարեպաշտաց՝ առաջինք ազօթից. Զբարեպաշտօնաց պղատոնիս զանելիս. Ցհ. ԽՃ. պատւ. Ի Երև։ *Բարեպաշտ արքային որդւոյ։ Թէոդոս մեծն՝ բարեպաշտս և անձանր. Վ. նոյն բարեպաշտութեամբ. և անձանր իշխանաց. Աֆոմ։ Ցհ. կԲ։ ԺԺ։ *Այն բարեպաշտի։ Նախնեացն քո բարեպաշտի։ Բարեպաշտ կանոնիկոսն։ Բարեպաշտ եպիսկոպոսաց. Փարպ։

ԲԱՐԵՊԱՇՏԱԲԱՐ. մ. Իբրու Բարեպաշտական. որ և ԲԱՐԵՊԱՇՏՕՐԷՆ առի. *Որ (ինչ) ոչ է ըստ անուան կանոնաց, չէ բարեպաշտ, այլ զանազանցուցիչ. Խոսր։ *Աձահնձոյ փառօք, և բարեպաշտ հաւատով. Ցհ. կԲ։ *Բարեպաշտ փութով առնէաք մեծանս. Պիտ։ *Բարեպաշտ կրօնիւք կերպարանեալ՝ առ 'ի զգաստացմանն խորհրդոյ. Լաստ. ԻԷ։

ԲԱՐԵՊԱՇՏԱԲԱՐ. մ. Εὐσεβῶς, εὐσεβέως. Pie, religiose. Իբրև բարեպաշտ. ածապաշտ կարգօք. բարեպաշտութք, երկիւղածութք, ողջմտութք. *Բարեպաշտաբար առնել, քննել, լսել. Կիւրղ. Գնձ։ և Ցհ. իմ. ոփեղ։ *Բարեպաշտաբար զպատմեալ երկիր հակառակ ամբարշտացն. Եփր. Համաբ։ *Բարեպաշտաբար և որպէս պահանջէ ուղղափառութիւն, զնուաճութեան ամենողջ պահեսցես զխորհուրդ. Խոսրովիկ։ *Եւ անկեալ բարեպաշտաբար երկիր պագանէին. ՃՃ։ *Բարեպաշտաբար 'ի յաւիտենին յայտնիլ կենդանագրեալ. Մեծ. շնորհ։ *Ցորենեալ բարեպաշտաբար զմարմինն ածընկալ. Ճ. Գ։

ԲԱՐԵՊԱՇՏԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել բարեպաշտ, կամ Բարեպաշտական. *Բարեպաշտագոյն առ ած։ Բարեպաշտագոյն է և նուէրս մատուցանել. Պիտ։ *Բարեպաշտագոյն համբաւն քաղաքավարել. Ցհ. կԲ։

ԲԱՐԵՊԱՇՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Տ. ԲԱՐԵՊԱՇՏԻԼ. *Խաչիւն բարեպաշտացեալ ուղղափառ թագաւորութեամբ. Նանայ։ և Ճ. Գ։ և Ոսկեփոր։

ԲԱՐԵՊԱՇՏԱԳԷՍ. Տ. ԲԱՐԵՊԱՇՏԱԲԱՐ. *Բարեպաշտապէս կեալ. Ճ. Գ։ *Բարեպաշտապէս հանեալ զիկեանն՝ խաւարեցաւ. Սոկր։ *Բարեպաշտապէս իմանալք, կամ իմանալի առ 'ի մէնջ. Կիւրղ. Գնձ։ *Ցորենել բարեպաշտապէս զմարմինն. Տօնակ։ *Ըղձիւք աղօթս առնելով բարեպաշտապէս. Գրիգ. օրհն. Է։

Իբր ա. *Պատմութիւն բարեպաշտապէս, ամենայն գլխոյ. Կիւրղ. Գնձ. այսինքն բարեպաշտիչ մեկնութիւն։

ԲԱՐԵՊԱՇՏԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. *Զձգնողն պատկեր բարեպաշտելութեան. Վանակ. յոբ։

ԲԱՐԵՊԱՇՏԵՄ, եցի. ն. և չ. } Εὐσεβέω. Probe et religiose Deum colo, pius sum, pie ago. Բարւոք պաշտել, և բարեպաշտանալ. առնել զգործ բարեպաշտութեան, և բարեպաշտութք կեալ. *Պատմելով նոցա (այսինքն պօղոս՝ աթենացւոց) ած, զոր բարեպաշտէլն նոքա մեհենին պատուով կարծեցին. Ա. որս. Է։ *Զնախապատուելին բարեպաշտել. Ցհ. իմ. ոփ։ *Ցորոց ամենայն երրորդութիւնդ երկրպագեալ բարեպաշտի։ Համեցար ըղմերոյս աղինս բարեպաշտել առ քեզ. Մոշտ։ *Եկիր բարեպաշտել առ ած. Ճ. Ա։ *Համարձակին բարեպաշտել. բայց շրթամբք միայն. Ա. որս. Է։ *Ի միջոյ ամբարշտաց համարձակիմ բարեպաշտել առ քեզ ած. Ցհ. իմ. ոփ։ *Այնպէս և գուն զբան հաւատոյն՝ անօրինականն, այս երկուքեանք բարեպաշտելեան փառատրականն ". որ է գաւանել բանիւ և գործով. Եղիշ. ոփ. Երևն։ *Ըստ կանոնց երկնաւոր առանձին բարեպաշտել. Խոսր։ *Ի բարեպաշտելն է.

մամբ զայթակղեալ. Նար. հա. *Ցանկն մքնուԹեն, և պահոց սրբուԹեն, և մաքրուԹք բարեպաշտական. Իգն. *Քրիստոնէութեամբ զգեցեալ բարեպաշտութեամբ են. Մխ. դպ. *Այսպէս խորհի բարեպաշտօղն առ ած. ճ. բ.

ԲԱՐԵՊԱՇՏԻԿ. ա. Տ. ԲԱՐԵՊԱՇՏ, բառ ա նշ. աստուածասէր. *Գիրք ընդ բարեպաշտիկ մարդկան, և ընդ աստուածային. Չիք ընդ բարեպաշտիկսն ընդ գազանս խաղալի. Ցորս բարեպաշտիկն էր (յն. որովք բարեպաշտոնք). Փիլ.

Եւ Բարեպաշտ՝ բառ ի նշ. *Բարեպաշտիկ մասք, և ոչ հակառակութք. Սրկ. հանգ. *Բարեպաշտիկն բարձրացեալ կենաց. Պիտ. *Բարեպաշտիկ խնամածութեն ձեր. Ցհ. կբ. *Եթէ վասն ամպարշտաց վասն մարդկան՝ անդրադարձ առաքելոյն բանն, վասն բարեպաշտիկ այժմ վարուցն՝ մարդասէր բանն այժմ առաքեցաւ. Փիլ. յոհ.

ԲԱՐԵՊԱՇՏԻԿ. որպէս Բարեպաշտ պաշտելի. նուիրելի. մեծարանաց արժանի. արգոյ, պատուական, ամենայն. Σεπτός, σεπτότατος, σεβαστότατος. Venerandus, maxime observandus, augustissimus. *Միութիւն է միայն բարեպաշտիկ պատուելեաց նորա. Ըստ բարեպաշտիկ աւանդութեանս մերոյ. Բարեպաշտիկ առաջեալս առնելք զայսոսիկ, որքան ինչ աստուածականք զրովք պարգևեցան մեզ. Դիոն. էլէկ. *Բարեպաշտիկ աւանդութեն. Սրկ. հանգ.

ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐσέβεια. Pietas, religio. Պաշտօն բարի առ ած. որ է աստուածպաշտութիւն, երկիւղածութիւն, առաքինութիւն. ուղիղ հաւատք, և բարի վարք. սուրբ, կրօնք. *Չհանգամանս բարեպաշտութեն ուսոյց գրովք սրբովք. Զամենեսին որպէս հոգևոր ուսուցանել առ բարեպաշտութիւն. Ածանէր Թագաւորն զզգաստս բարեպաշտութբ սպառազինեալ՝ երկիւղած գունդս. Ցճխ. Ակամ. *Բարեպաշտութբ առաւ քն խնայեալ 'ի մեզ. Շար. *Զյազագս բարեպաշտութեն մարտն մարտուցեալք. Փիլ. ել. *Գանձ է՝ որ առ ած բարեպաշտութիւն. Մեծամեծութեաց և պատուարեալ է բարեպաշտութիւն. Աճ. *Զբազում կռապաշտս դարձոյց 'ի բարեպաշտութիւն, և մկրտեաց. Հ=Ց. օգոստ. ժէ.

ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹԵԱՄԲ. նբր մ. Εὐσεβῶς. Pie, religiose. Բարեպաշտաբար. *Ամենեքեան բարեպաշտութբ խնամեցուք. Աճ. ժ. *Բարեպաշտութբ և արժանապէս զեղ ոտանեացն ծառայելով 'ի կենանս յայտնի. Ճմ.

ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. որպէս Մեծարանք. պաշտ. հարկիք, ծառայութիւն. խնկ. կերպ. Θεραπεία. Cultus, obsequium. *Զմարմնոյ ընդունին (քն) զբարեպաշտութիւնն. Ընդունէր զբարեպաշտութիւն արքայական. Մանդ. *(Ոստիկանս առաքեաց պարգևս առ անդրանս արքայ) գուցէ գտանիցի ինչ արքայի 'ի պատերազմ, և այսպիսի բարեպաշտութ լինել առնէ. Ցհ. կբ.

ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. բառ յն. և լտ. ա. Եւ և Դարձուցանէ պաշտօն առ ածս, և առ հայրենիս. Εὐσέβεια. Pietas. *Առ հայրենիսն և ծնողսն որովք լինին և բարեպաշտութեն, մասն գոլով արդարութեան. Արիստ. առաք. *Ծնողք բարեպաշտութեն երկնցուցանէ առ հայրն. Կամ ցուցանէն յերկուսին ծնողսն բարեպաշտութե. Փիլ. լնն.

ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒՀԻ, հեղ. ա. կին բա-

բեպաշտօն. *Բարեպաշտուհին սպասէր. Վրք հց. ծը. *Եւ զբարեպաշտուհի կին նորին (իշխանին սիւնեաց). Ցհ. կբ. *Եղ. բայր մօր սորա երջանկի և բարեպաշտուհւոյ. Նար. խչ.

ԲԱՐԵՊԱՇՏՕՆ. Տ. ԲԱՐԵՊԱՇՏ, բառ ա նշ. Εὐσεβής. Pius. *Կոստանդիանոս հաւատացեալ՝ բարեպաշտօն և երկիւղած յած՝ ամենայն տանն իւրով. Կոչեաց զինուոր մի բարեպաշտօն 'ի պաշտաւորացն իւրոց. Գծ. Ճ. 1. 7. *Կին խմաստուն և բարեպաշտօն՝ օրհնեսցի. Առակ. լա. 30. *Զերանելին 'ի կանոնս զբարեպաշտօնս գրեաւ. Ցհ. կբ.

Եւ բառ ի նշ. *Այն եղագլխութեն, ուր կանոնք քան զնոսին 'ի բարեպաշտօն գործառնութենն. Վանք. յար.

ԲԱՐԵՊԱՏԵՀ, ի, եց. ա. Ցոյժ պատեհ. կարի պատշաճ. գիպողագոյն. բարեյարմար. վայելչական. ազէկ յարմար. ֆէք մնասիպ. *Եկն եհաս ժամ բարեպատեհ՝ գրել ինձ. Նար. հէ. *Բարեպատեհ ձայն, կամ ատենուԹեն, պատսահմունք, անք. Նար. օփէկ.

ԲԱՐԵՊԱՏԻՒ ԼԻՆԵԼ. Պատիւ մեծ գտանել. պատուասիրել. մեծարել. *Բարեպատիւք 'ի պարտէզս եղեն. Ցհ. կբ.

ԲԱՐԵՊԱՏՃԱՌ. ա. Որ ինչ ունի զբարի պատճառս. երաւացի. օրինաւոր. *Որք հակառակող լինին բարեպատճառս հրամաններ մերում. Ոսկդ.

ԲԱՐԵՊԱՏՇԱՃԱՊԷՍ. մ. Προσφόρως. Convenienter. կարի 'ի դէպ. վայելչապէս. *Ուստի բարեպատշաճապէս ասեմք անծին զէութին ած. Աճ. է.

ԲԱՐԵՊԱՏՈՒԵՄ, եցի. ն. Բարւոք պատուել, մեծարել. *Զմարմին կտականգիանոսի մեծի Թագաւորին բարեպատուեաց. Սոկր.

ԲԱՐԵՊԱՏՐԱՍՏ. Տ. ԴԻՒՐԱՊԱՏՐԱՍՏ. *Բարեպատրաստ յընդունումն բանին. Մաշ.

ԲԱՐԵՊԱՐԳԵՒ. Տ. ԱՌԱՏԱՊԱՐԳԵՒ. Εὔπορος. Copiosus. *Քանզի բարեպարգև և բարեհնար է ած. Ոսկ. յհ. ա. 41.

ԲԱՐԵՊԱՐԻՇՏ. Տ. ԲԱՐԵՊԱՇՏ բառ ա և ի նշ. (հակառակն Ամպարշտի.) Εὐσεβής, εὐσεβέστατος. Pius, piissimus. *Ամպարիշտ ցուցաք զատառնայ, իսկ բարեպարիշտ՝ զօրէնսն ած (և զօրինապահս). Լմբ. սղ. *Բարեպարիշտ ծերունին անդա ընդ սիմեոնի մարգարէացաւ. Ոսկերոր. *Առ 'ի բարեպարիշտ ծնողացն իւրոց խրատեալ. Նար. խչ. *Շողոքորթել, և բարեպարիշտ անուանել. Սարգ. յկ. Ղ. *Ի մարգկանէ զքեզ առեցեն միայն բարեպարիշտ. Ցայց քոց փոփոխաղացս զմիոյ որովայնի քո զբարեպարիշտ զչիրիմն. Անան. սղ. և մակաբ. *Անծանօթք բարեպարիշտ հաւատոյն և գեալք. Պիտ.

ԲԱՐԵՊԱՐՏ. Տ. ԲԱՐԵԱՑԱՊԱՐՏ. *Բարեպարտ ցուցանէ զառեփանններայ և զփոխատուաց (ռաւօ). Ոսկ. ա. կոր.

ԲԱՐԵՊԵՏԱԿԱՆ, ի. ա. Ἀγαθαρχικός. Boni principii. Սեպհական պետի բարեաց. աստուածային. աստուածապետական. *Զբարեպետական և զգերագոյն բարին կարգաւոր զերրորդութեն. Դիոն. ածայ.

ԲԱՐԵՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀγαθαρχία. Boni vel bonitatis principium. Պետն գոլ ամենայն բարւոյ կամ բարեաց. սկիզբն բարութեն. *Պիտոյ է մեզ արօթիւք նախ համբառնալ (յած) որպէս 'ի բարեպետութեն. Դիոն. ածայ. և բղխ.

ԲԱՐԵՊՏՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարւոք

պտղաբերութիւն. բեղնաւորութիւնն. *Ընդ հոգևորականսն բարեպտղութեն փոխանակել զհիւսամակար. Մէկն. ղևտ. *Ի սկզբանն բարեպտղութն աւետարանականսն. Գրոց. խէ.

ԲԱՐԵՊՏՈՒՂ. Տ. ԲԱՐԵԲԵՐ. *Չի է բարեպտուղ բուսուցանել զերկրին զհաբերաւորն. Մէկն. ղևտ.

ԲԱՐԵՋԱՆ, ի, եց. ա. Քաջաջան. բազմավաստակ. *Բարեջան աշխատութիւն անօրինեացն (վասն կենացն յաւիտենից). Ճ. ա. զ. կգ.

ԲԱՐԵՍԱՂԱՐԹ. ա. Սաղարթաշեղ, տերևազարդ, վարսաւոր. *Սաեղն քաջապատուղ, և բարեսաղարթ. Մանդ.

ԲԱՐԵՍԱՑ. ա. Որպէս Թէ ԲԱՐԵԽՕՍ. Բարեխօս. ջատագով. միջնորդ. *Թէպէտ և ունին վեր 'ի վերոյ գոյղն ինչ բարեսացս. Պիտ.

ԲԱՐԵՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարեխօսութիւն. միջնորդութիւն. *Առ քում բարեսացութեանդ՝ տեսեալ զխորոց մեծարեցի զքեզ. Բուզ. գ. 10.

ԲԱՐԵՍԵՐՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունել կամ ցանել զսերմն բարի. սերմն բարի. *Բուսուցեալ անկեալ յօգիս փոխանակ զորենոյն բարեսերմութեն՝ խոռս խայթողականս. Նար. կգ.

ԲԱՐԵՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φιλάγαθος, φιλόκαλος. Amans bonum, bonus, benignus. Սիրող զբարին, զբարութիւն, և զբարերարութիւն. բարերարող. մարդասէր. քաղցր. *Հոգի մտաւոր, որ ... անարատ ... բարեսէր. Իմաստ. է. 22. *Հիւրասէր, բարեսէր, ցած, արդար. Տիտ. ա. 9. *Բարեսէրք և առաքինասէրք են. Ոգի է բարեսէր՝ և յամպարշտաց խոստովանեալ. Փիլ. *Խաղաղասէր և բարեսէր առ ամենեսեան. Ցճխ. Ֆ. *Բարեսէր և ազնուականագոյն մարդկան անձինք. Բոլոր բարեսիրացն խոստացեալ. Հիմ զհարազատ և զբարեսէր եղբայր սպանանես. Պիտ. *Հոգայր իբրև զբարեսէր, թէ մի գուցէ դժուար ինչ պատահեսցի 'ի Թագաւորէն գիպի. Էր այր մտացի, առողջախորհուրդ և բարեսէր. Եւ էր այն օր՝ անապատ ուրախութեն ամենայն բարեսիրացն. Փարպ.

Կամ որպէս Բարեսիրական, մարդասիրական. *Ցիւրմէ բարեսէր առատութենէն. Եփր. ծն. 16. *Ըստ կամաց քոց բարեսիրաց. ժմ. *Ըստ հայցման հաճութեն բարեսէր կամաց երջանկիդ. Նար. յէւ.

ԲԱՐԵՍԻՐԱԲԱՐ. մ. Բարեսիրութբ, մարդասիրաբար, գթութեամբ. *Ի նոյն (փառս) դարձեալ բարեսիրաբար եհան, յորում էր 'ի սկզբանն. Կիւրղ. յովէլ.

ԲԱՐԵՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր բարւոյ, առաքինասիրութիւն. և Մարդասիրութիւն. *Որքան ինն յինքեան զբարեսիրութեանն կարաց բերել զնախանձ. Պիտ. *Ըստ սրտին և ընկալայք իսկ (յած) պարգև՝ 'ի բարեսիրութենէ այսմ ձերմէ. Ցհ. կբ. *Քաղցրութեն, (այսինքն) անբարկութեն. բարութեն, (այսինքն) բարեսիրութիւն. Ոսկ. գող.

ԲԱՐԵՍԿԶԲՆԱԿԱՆ. Տ. ԲԱՐԵՊԵՏԱԿԱՆ. Ἀγαθαρχικός. *Զբարեսկզբնական նախախնամութեն աստուածութեն յամ պատճառաւորացս է օրհնաբանելի. Դիոն. ածայ.

ԲԱՐԵՄՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարւոք մնալ ցանկալն, կամ մնանելն. մնունդ բարի. *Տանց չինութեն, և մանկանց բարեմնութեն (կամ բարեմնութեն). Պիտ.

ԲԱՐԵՄՆՈՒՆԴ. ա. Εὐτραφής. Bene

nutritus, educatus. Բարւոք սնեալ. և Որ ինչ հայի՛ 'ի սնունդ գովելի. *Դարձեալ եղբարց երկուց ծննդոց, ըստ աշխարհի գոլ բարեսնունդ. Ը. յէղ. առ։ *Բարեսնունդ կարգօք կալով սրբոյն սան բազում. Ճ. Ա։

ԲԱՐԵՍՆՈՒՆԴ. որպէս փափկասուն. Delicate nutritus. *Ո՞վ վարի քաղաքաւս այսուիկ, որոյ համբակք և երիտասարդունք բարեսնունդք են. Պղատ. օրին. Է։

ԲԱՐԵՍՆՈՒՆԴ. որպէս Բարւոք սնուցիչ. կենսատուիթ. *Գինի փոխարկեալ՝ արիւն անմահին՝ բարեսնունդ, լինել ժառանգակից Քի. Վրք հց. ԻԷ։

ԲԱՐԵՍՏԱՑՈՒԱԾՔ, ծոց. գ. Բարի բարի ստացուածք. էյի մալ, միւլք. *Ահա բարեստացուածք, որ ոչ կողոպտի. Վանակ. յոբ։

ԲԱՐԵՍՏԵՂԾՈՂՆ ԱՍՏՈՒԱԾ. Ա՛ծ՝ որ արար զամենայն ինչ բարի. Թէոդոր. մայրագ։

ԲԱՐԵՍՏՈՒԵՐ, ի, աց. ա. Εὔσκιος. Gratas umbras habens, umbrosus. Որ ունի զգեղեցիկ ստուեր կամ զհովանի. հովանաւոր. *Արդարք 'ի գրոց ձիթենիք բարեստուերք անուանին. Ը. յոբ. ԾԷ։

ԲԱՐԵՎԱՅԵԼՈՒՉ. ա. Εὐπρεπής. Decorus, decens, speciosus. Քաջվայելուչ. բարեյարմար. բարեձև. բարետեսիլ. գեղեցիկ. ազնիւ, պատուական. ճէք կիւզէլ, եաքըշըգլը, եօլլու էրքէանլը. *Բարեվայելուչ և ցանկալի է աշխարհն աղուամնից անմանագիւտ շահիւք 'ի բարձրաբերձ կոհակոյն կաւկասայ. Կաղկ. *Փոխանակ նոցա զբարեվայելուչն և զօգտակարագոյնսն 'ի տեղւոջն արձանացուցանել. Ցհ. խմ. ապ։ *Բարեվայելուչ պարգևք, կամ զարդք. Ցհ. կը։ *Ոչ ընդերկարեաց նախահայրն մեր 'ի դրախտին բարեվայելուչ բարձրութեն. Լմբ. ող։ *Բարեվայելուչ ազնուականն շառաւեղք. Ար. Է։ *Ոչ կարեմք ընտրել, ո՛ր հնգիկն է, և ո՛ր բարեվայելուչն է. Մաղ։ *Առաքեաց զիւր... արագագիրն բարեվայելուչ. (այսինքն է զնւագրափոս, որ է ըստ յն. գեղեցկագիր) Ճ. Ա։

Իբր մ. Բարեվայելչապէս. *Ի բարեվայելուչ բողբոջել շքեղաշուք գեղոյն. Լմբ. ծղ։ *Բարեվայելուչ հանդիպիր. այսինքն՝ 'ի դէպ գայ. Ար. Է։

ԲԱՐԵՎԱՅԵԼՉԱԿԱՆ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Զխանդաղօղն բարեվայելչական նոցա մերոց իրաց. Ցհ. խմ. ապ։

ԲԱՐԵՎԱՅԵԼՉԱՆԱԼ. չ. Բարեվայելուչ լինել. օրինօք բարեկարգիլ. յարմարիլ. *Ըստ պատշաճի բարեվայելչանալով. Մագ. ԷԺէղ։

ԲԱՐԵՎԱՅԵԼՉԱՊԷՍ. մ. Ἀγαθοπρεπῶς, εὐπρεπῶς. Uti decet, optime. Յոյժ վայելչապէս. կարի 'ի դէպ, արժանապէս. *Բարեվայելչապէս բազմեցեալ, կամ առանգերաց. Դիոն. երկ. և ածայ։ *Բարեվայելչապէս 'ի նոյն վայելեն. Լմբ. պպրգ։ *Բարեվայելչապէս գիցուք և զայն. Խոսրվկ։

ԲԱՐԵՎԱՅԵԼՉԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Յոյժ վայելչական առնել, յարդարել. *Բանիւք բարեվայելչացուցեալ. Ճ. Ա։

ԲԱՐԵՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐπρέπεια. Decor eximius. Բարեվայելուչն գոլ. բարեյարմարութիւն. բարեձևութիւն. բարեզարդութիւն. գեղեցկութիւն. *Երկրի բարեվայելչութիւն, որ մարդոյն աղագաւ էր կազմեալ. Մամբր։ *Ո՛չ յաղագս մարմնոյ ինչ գեղեցկութեն, այլ՝ վասն հոգւոյն բարեվայելչութեն. Ը. հրէղ։ *Բարեվայելչութիւն անդամոց. Մաղ։ *Բարեվայելչութեն փառաց, կամ պատուարագի, կն՛ հրաշանցից եկեղեցւոյ. Լմբ։ *Ամենայն բարեվայելչունն խորանին տեսան զատարկացեալ. Ղևոնդ։

ԲԱՐԵՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ. իբրու Բարւոք վայելումն, զբօսանք, զուարճութիւն. վայելք. *Չորրորդ մասն տարւոյն, որ է ամառնայինն եղանակ, ըստ ամենայն բարեվայելչութեն անցուցանիցեմք 'ի հայս. Խոր. տ. 15։ *Բարեվայելչութբ աշխարհիս պայծառացուցից զքեզ. Ճ. Ա։

ԲԱՐԵՎԱՐ. ա. Որ բարւոք վարի և վարէ, կամ զոր այլոք բարւոք վարեն. բարեկարգ. *Զօրէն տերելոյ խեղկատակի, որ զբարեվար և զկարգաւոր գինարբուաց ժողովն խառնակէ և խանգարէ. Փիլ. լին։

ԲԱՐԵՎԻՃԱԿ, ի, աց. ա. Ունօղ ըզբարի վիճակ. վիճակեալ բարւոյ մասին. բարեյարմար. բարեզարդ. բարեկարգ. բարերաստիկ. *Բարեվիճակ կեանք։ Բարեվիճակ պաշտօն. Լմբ. ող։ *Բարեվիճակ կանոնք (տծային)։ Բարեվիճակ հարթութիւն՝ զուգակշիռ հաւասարութիւն (երրորդութեն). Նար. ծէ. իէ։

ԲԱՐԵՎԻՃԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Վիճակ բարի. բարեմասնութեն, լաւութեն. բարեվայելչուն. *Բարձրութիւն իմանամք զանեղւոյն բարեվիճակութեն. Լմբ. ող։

ԲԱՐԵՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Վստահութեն մեծ. գովելի համարձակութիւն, կամ ակնկալութիւն. բարեյուսութիւն. *Եկեղեցին եղև 'ի բարեվստահութեն. Կիւրղ. ես։

ԲԱՐԵՏԱՒԻՂ. ա. Ուր իցէ հնչիւն ընտիր տաւղի կամ քնարի. քաղցրաձայն. *Աղէյարմար ջութակաց, բարետաւիղ ողբերգարկութեց. Նար. ղէ։

ԲԱՐԵՏԵՍԱԿ, ի, աց. ա. Εὐειδής. Speciosus, formosus, pulcher. որ և ԲԱՐԵՏԵՍԻԼ. Գեղեցիկ, բարեձև. վայելուչ. փէօփօղ, սիրան, ալըմլը. կէօպէրէնդի. կիւզէլ, եաքըշըգլը. *Փոխանակ տգեղին և զազրատեսակին զգեղեցիկն և զբարետեսակն յարդարէ. Ոսկ. յհ. Է. 24։ *Որդիքն բարետեսակք. Գր. հր։ *Զպատուականն իբր 'ի բարետեսակ ամանի ծածկեն. Նար. էրգ։ *Փոխանակ ամենայն բարետեսակ իրաց զփոշին տեսանէ. Լմբ. ող։

կամ Ἀγαθοειδής. Benignus, benevolus. Քաղցրահայեաց. բարեհամբոյր, բարերար. *Բարետեսակք են, և զոր յետ իւրեանցն են՝ կցորդ առնեն բարւոյն պարգևաց։ Որպէս բարետեսակ քահանայապետութեն՝ և զորս յետ իւրն զնոյնհետոյն հաղորդեցոյց. Դիոն. ածայ. և երկ։

ԲԱՐԵՏԵՍԱԿԱԳԷՍ. մ. } Ἀγαθο-
ԲԱՐԵՏԵՍԱԿՈՒԹԵԱՄԲ. } ειδῶς. Benigne, benevole. Քաղցր ակնարկութբ. բարեսիրութբ. մարդասիրապէս. և՛ և՛ Վայելուչ տեսլեամբ. աղէկ աչքօղ, աղէկ օղըֆօղ. *Յածայինսն բարեկրութիւն և զորս յետ իւրն բարետեսակապէս վերաբերեալ։ Եւ զայլս բարետեսակապէս հաղորդեցուցանել. Դիոն. երկ. և ածայ։ *Առ նորա նմանութիւն՝ որպէս հնարաւոր է, բարետեսակապէս երևեալք. Ը. հրէղ։ *Կատարել զարարողութիւն խնդրոյն բարետեսակութբ (կամ բարի տեսակութբ) խոստացեալ. Դիոն. էկեղ։

ԲԱՐԵՏԵՍԻԼ. տ. ԲԱՐԵՏԵՍԱԿ ըստ ա նշ. *Ոչ զեւեան ապիտակ յօրինէ, և ոչ զօգեալն գեղեցիկ կն՛ բարետեսիլ. Ոսկ. յհ. Է. 24։ *Անտղ բարետեսիլ. Ճ. Ա։ *Տունն, կամ օթոցն բարետեսիլ. Նար. հէ. ղէ։ *Բարետեսիլ երևեալ ամենեցուն յաշս քո. Մագ. խէ։

Եւ ըստ Է նշ. *Ո՛ւր բարետեսիլ և ակնարկող աչքն. Ոսկ. ննղ։ *Ասէ սակս ազգունոյ, բարետեսիլ է, և ամենայն որ ինչ 'ի կենցաղումս է կենդանի, համայն նորա թուեցեալ. Մագ. խէ։

ԲԱՐԵՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարետեսիլն գոլ. գեղեցկութեն. վայելչութիւն. *Հանդուցեալք 'ի տեղւոջն բարետեսութեն (կն՛ բարետեսութեն). Ճ. Բ։

ԲԱՐԵՏԷՐ, տեառց. կն՛ ԲԱՐԻՏԷՐ. գ. Բարի և ազնուական կամ պատուական տէր. *Ո՛վ բարետեարք իմ, աղաչեմ և ես ընդ ձեզ. Հ=Ց. յունիս. Է։

ԲԱՐԵՏԻՊ. ա. Ἀγαθότυπος. Boniformis. Ունօղ զտիպ կամ զապաւորութիւն բարի. բարեձև. բարետեսիլ. վայելուչ. *Հրեշտակն է հայելի մաքուր, ընդունելով զբոլոր գեղեցկութիւն բարետիպ ածատեսակութեն. Դիոն. ածայ։ *Քաղցրածաղիկ ծառոյն բարետիպ պտուղ։ Աշտարակ կանգնեաց զբարետիպ զփառաւորութեն շնորհին. Նար. խչ. և մբ։

ԲԱՐԵՏՈՀՄ, ի, ից, կն՛ աց. ա. Εὐγενής. Nobilis, generosus. Εὐπατρις. Bono, vel nobili patre natus, ta. Որ է 'ի բարի և յազնիւ տոհմէ. ազնուազարմ. քաջատոհմիկ. Ի՛ծ ադէ. ասըլզադէ, էէլզադէ. *Մօր քաջատոհմի (յն. բարետոհմի) բարետոհմն շառաւեղք. Ածաբ. ծնն։ *Արանց բարետոհմից աթոռակցութե գովեալ. Առ որս. Է։ Բարձանէ զլուծն 'ի վատթարէն, Թէպէտև են բարետոհմիցն ծնունդք. Ոսկ. հռ։ *Նուաստից, բարձրագունից, բարետոհմից (կամ բարետոհմաց), անազգեաց։ Կոյս ոմն էր 'ի բարետոհմից և 'ի զգաստից. Ածաբ. կուս. և կնոց։ *Կին բարետոհմ. Ճ. Ա։

Եւ իբր Բարետոհմական. ազնիւ. *Զա փառաւորեն հրեշտակք յաղագս բարետոհմ պայծառութեն. (այլ յն. ազգակից. Συγγενής.) Ածաբ. Պրգ։

ԲԱՐԵՏՈՀՄ. Որոց տոհմականքն այսինքն արգիւնքն կն՛ բերք են բարի. *Տացուք որպէս այգի քաղցրաբեր և բարետոհմ, մի՛ փուշ, այլ՝ խաղող. Սարկ. հանգ։

ԲԱՐԵՏՈՀՄԻԿ. տ. ԲԱՐԵՏՈՀՄ ըստ ա նշ. *Բարետոհմիկ... և ազատահմիկ։ Բարետոհմիկք, և անարգք։ Բարետոհմիկ կերպարանիւ ազատութիւն. Պիտ։ *Եթէ բարետոհմիկ, եթէ վատթարազգի. Սարգ. ա. դ. Է։ *Զայս առ բարետոհմիկն ասէ, որ արտաքինովն պայծառանայր. Ոսկ. ա. կոր։

Նմանութեամբ, կամ ըստ Է նշ. ասի. *Բարետոհմիկ բաղդողք. Ճ. Գ։ *Բարետոհմիկ և անկողոպտելի հաւատ. Պիտ։ *Ծնունդս բարետոհմիկ. Վրդն. յանառասն։

ԲԱՐԵՏՈՀՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐγένεια, τὸ εὐγενὲς. Nobilitas. *Ազնուազգութի. քաջատոհմութիւն. ազնուականութիւն. ասըլզադէլիք. *Ո՛ւր հօր և մօր և ազգին բարետոհմութիւնք. Վրք հց. Փ։ *Ոչ էր նուաստ յազնուականութե հայրենի բարետոհմութեցն. Ճ. Ա։ *Նախանձու զիս. վասն զի ազնուոր եմ, այլ խնայեցեալ ծանիցես զբարետոհմութեն ազատութեն իմոյ. Ճ. Բ։

ԲԱՐԵՏՈՀՄՈՒԹԻՒՆ. Յածային անձին և հաւասարապատիւ համագոյութե. *Ծնունդ մշտնջենաւորի հօրն՝ յայտ է, զի կայծ զծնօղին բարետոհմութիւն՝ մշտնջենաւոր գոլով իբրև զնա։ Զհայրենական զբարե-

տոհմութիւն ունելով և պահելով յինքեան՝ ճշմարտէ զասելն, որ եւսեւս զեւ՝ եւսեւս ըղձայր. Կիւրղ. գանձ։

ԲԱՐԵՏԱՀՄՈՒԹԻՒՆ. 'ի հոգևորական կարգի՝ կամ նմանութիւն. *Ոչ տոհմից փառաւորութիւն փառաւոր է առ այ, այլ՝ առաքինութիւն բարետոհմութեան. Յճխ. Ե։ *Բարետոհմութիւն՝ փոխանորդութիւն ազգի իւրոյ յառաքինութիւն. Ոսկեփոր։ *Տեսանել զբարետոհմութիւն մերին գաւառին՝ երանէ զայնոսիկ՝ որ զաւակս առաքինութեան ունիցին 'ի միտս. Արք. յէ. Փ. *Բարետոհմութեան ազգայ. Իգն. *Զբարետոհմութիւն հոգւոյ՝ քրիստոնէութեանս թշուառացուցանեմք. Լմբ. ող։

ԲԱՐԵՏՈՀՄՈՒԹԻՒՆ. Վիճակ ազնուականութեան, մեծութեան, լաւութեան, և բարեբեր տոհմականութեան. *Ցեշեալ զիւր տաւիղին բարետոհմութեան (անառակ որդին). Իգն. *Վասնեալ զհայրենի բարետոհմութիւնն խաղաղած վարուք. Սեբեր. ող. *Զի մի սերմն սատարակ ապականեսցէ զմեր բարետոհմութիւնս. Զի մի 'ի հաւատակութեան բարետոհմութեանն (սերոյ) պաղատեսցի. Լմբ. ափ։

ԲԱՐԵՏՈՒՐ, տրի, իւ. } ա. 'Αγαθοδότης,
ԲԱՐԵՏՈՒՕՂ, ողի, ղաց. }
ες. Bonorum dator, munificus, a. որ և ԲԱՐԵՏՐՈՂ. Տուօղ, կամ պատճառ և առիթ բարեաց. *Անզգուշութիւն 'ի բարետրից պատուիրանացն հեռացի։ Օրհնեն օրհնութեան հանրական զբարերարն և բարետուօղն իշխանութի. Դիոն. էկեղ։

ԲԱՐԵՏՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական բարետրի, կամ արժանի բարերարի. *Որ եւ մինչ բարետրական երգարանութիւն երկրպագեալ. Նար. խւ։

ԲԱՐԵՏՐԱԲԷՍ. մ. 'Αγαθοδότως. Munifice, benefice. Առատապէս տալով. առատաձեռնութեամբ. գեղեցիկ մատակարարելով. *Ամենայն յարաշարժ լուսաւորութե յառաջնաւայրս 'ի մեզ բարետրաբէս ընթացեալ. Դիոն. Երկն։ *Այլ 'ի նախագոյն կարգէն ընկալեալ զնոյն լուսափայլութիւնն բարետրաբէս. Լմբ. պտրգ։ *Բարետրաբէս չարժմամբ անցուցանեն 'ի ներքինս. Երզ. մրթ։

ԲԱՐԵՏՐՈՂ, ի. Տ. ԲԱՐԵՏՈՒՐ. 'Αγαθοδότης. *Զբարետրող սկիզբն ամենայն լուսաւորութե օրհնաբանել. Դիոն. ածայ։

ԲԱՐԵՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարի բարի տուրք. պարգևք բարիք. ձիրք շնորհաց. *Որչափ եւ առաւել զհայրն երկնաւոր շարժե 'ի բարետրութի. Երզ. մրթ. *Եւ բարետրութիւնս և առաջնաւու եկեղեցականս. Մագիս։

Կամ Փոխատրութիւն բարեաց. երիտուր. հատուցումն, ծառայութիւն. *Առ հայրն իւր պատուաստեալ զյոլովիցս բարետրութե. Նար. ծբ։

ԲԱՐԵՐԱՐ, ի, աց. ա. գ. 'Ευεργέτης, εὐεργετήσας, ἀγαθοποιῶν, ἀγαθός. Benefactor, benemeritus, bonus. Արարօղ բարեաց. բարի և բարեսէր և բարեգործ առ այլս. մարդասէր և երախտաւոր. աղէկուն. էյւ+ էսքէն, ակէրէմ, եղէյտոր. Գոլով ոչ այլ ուրեք, որ միայն է պարգևատու ամենայն բարեաց ամենայն արարածոց. *Օրհնեցից զքեզ զբարերարդ իմ։ Անդուլեցայ առ քեզ բարերարեալ, առ քեզ բարերար իմ. Տէր բարերար՝ քաւիչ լեր ամենայն արարից ուղղոց. Բարերարն է քեզ 'ի մերոյ հանդերձեալ իւրոց։ Զի դոյ 'ի նման նոյն մատուոր, այլ, բարեսէր. բարերար։ Եւ ունել զայն զբարերար եւսեւս նոցա իմա

նալ զորէնսն. կն։ *Բարերար և քաղցր մարդոյ էմ. Տէր բարերար. կն. ժմ։ *Բարերար ամենայն մնուէ մարդկան. Ագաթ։ *Արարիչն բոլորեցուն և բարերար։ Որպէս բարերարն է և քաղցր, այսպէս և անհաշին է. բարերար է՝ ըստ որում էմ է. անհաշին է՝ վասն զի տէր է. Փիլ. ծ. բան. եւ լին։

Եւ զմարդկանէ ասի այսպէս օրինակաւ. *Եւ զբարերար քաղաքին՝ իբրև զխառնակ իւրոց արքունի կշտամբելով. Բ. Մ. Ժ. 2։ *Եւ եթէ բարի առնէք բարերարաց ձերոց, որ շնորհ է ձեր։ Եւ որ իշխեն նոցա՝ բարերարք կոչին. Ղկ. Զ. 33։ ԻԲ. 25։ *Ի խորհրդոյ իւրոց ուղղեսցի այր բարերար. Առակ. ԺԴ. 14. յն. բարի. որպէս ունի. աղէկ մարդ։ Նոյնպէս իմա և 'ի սուրբն. *Ոչ միայն բարերարացն և հեզոցն, այլև կամակորացն. Ա. Պ. Բ. 18։ *Բարւոյ (յն. χαλοῦ) և բարերարի (յն. ἀγαθοῦ) առն որդի. Տոբ. Է. 7։ *Յիշեա տէր... զչարարարս, զբարերարս. ժմ։ *Փոխել ըզբարերար անուն մեր 'ի չարարար. Խոր. Գ. 66։

Լայնաբար ասի և զայլոց իրաց, որպէս Բարի ինչ, և առիթ բարւոյ, յորոյ 'ի լաւութե լինի վայելել. *Պատուիրանն սբ և արդար և բարերար. Հռ. Է. 12։ *Վճարել 'ի բարերար լուսոյն. Փարպ։

ԲԱՐԵՐԱՐ. ըստ որում Բարեգործ, որ ըստ ինքեան առնէ զբարին. *Ի բարերար արարչէն չար ինչ չէք լեալ։ Չլսել բարերարին պատուիրանի. Եղիշ. Բ։ *Տէր և հատուցանօղ բարերարացն՝ բարիս, և չարարարացն՝ չարիս. Ագաթ։

ԲԱՐԵՐԱՐ. ա. որ և } 'Αγαθός,
ԲԱՐԵՐԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. } ἀγαθώτατος. Bonus, a; benignus, benignissimus. Որ ինչ սեպհական է բարերարի կամ բարերարութե. մարդասիրական. *Ի մարդասիրութենէ բարերար կամաց քոց. Ագաթ։ *Բարերար բարբառումն կոչէ. Յճխ. Բ։ *Բարերար բնութի. Գնձ։ *Յերկնայնոցն էութեց մինչև յետինս երկրի թափանցիկ եղեալ բարերարականն նորա նախախնամութիւն յամենայն յէսս. Դիոն. Երկն։

ԲԱՐԵՐԱՐԱԲԷՍ. մ. 'Αγαθουργῶς. Benefice, clementer. Որպէս բարերար. բարերարութբ. մարդասիրապէս. *Զմերս զամենայն առ հակառակն բարերարաբէս փոխեաց։ Առ ինքն զմիացուցիչ կցորդութիւնս մեր բարերարաբէս իրագործեաց. Դիոն. էկեղ։

ԲԱՐԵՐԱՐԵՄ. եցի, եա. ն. չ. 'Ευεργετέω, εὐποιέω. Benefacio. Բարի առնել (ըստ ոճոյ սբ գրոց). բարիս կամ երախտիս առնել. բարերար կամ երախտաւոր լինել. աղէկլուք ըտել. էյւ+ էթմէ+. *Առաքինութեան յատուկ է բարերարելն զարժանաւորսն. Արիստ. առաք. որ է հեղ ընտանութիւն. այսինքն բարիս առնել արժանաւորացն։ *Որք զանեանքն յինքեանց խնամոս բարերարեն ներքնոց. Վրդն. ող. այսինքն բարերարաբէս հազորդեն։ *Ի քոյոցդ խրատեալ բանից, և բարերարեալ քոյդ ողորմութբ. Նար. լԲ։

Այլ առաւել սովորաբար ասի. *Քո էր այն՝ որ... բարերարէր նոցա (յաջողակ). Ագաթ։ *Բարերարեա հզօր։ Քո է բարերարել առ մեզ և առ նոսին. Նար. սփէղ։ *Բարերարել 'ի վերայ ժողովրդեան. Նէ. Եղէկ։

ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Ευεργεσία, εὐεργέτημα, εὐποιΐα, ἀγαθοποιΐα. Beneficentia, beneficium. Բարեգործութիւն առ այլս. երախտաւորութի. երախտիք. բարեսիրութի. աղէկուն. էյւ+, խէսան, նիհի, ֆաղիլէթ. *Կարօտեալք գտին ըզբարերարութի 'ի քումմէ բարերարութէդ։ Զքո բարերարութէդ չչափ առեալ։ Բարերարութբն տալ յերկնից ձեզ անձրևս։ Որք զբարերարութիւն յանձին ունիցին։ Զբարերարութի և զհաղորդութիւն մի մոռանայք. կն։ *Ամենասուրբ երրորդութեն բարերարութիւնքն դարմանօք իւրովք էր և առարածս իւր, և է. Յճխ. Զ։ *Որ զանչափ քո զբարերարութիդ շնորհեցեր քո արարածոց. Շար։ *Բարերարութեն առաքինութի այն է, յորժամ այլքն 'ի նմանէ վայելեսցեն. Եղնիկ։ *Բարերարութիւն է սուրբ, որ առ անարժանսն է. Խոսր։ *Պարգևք՝ վաստակոցն են փոխատրութիւնք, իսկ ողորմութիւնք՝ մեղուցելոյս բարերարութիւնք. Նար. ծԳ։ *Արքայից արքայ առ ձեզ կարի բարերարութի արար. Փարպ։

Կամ Բարերար բնութի. մարդասիրութի. քաղցրութի. բարութի. որպէս յն. 'Αγαθότης. Bonitas, benignitas. *Ի պատկեր իւրոյ բարերարութեն արար զնա. Իմ. Բ. 23։ *Լինել պաշտօնակից մեզ և փառաբանակից քում բարերարութեանդ. Պտրգ։ *Առ 'ի յայտնելոյ զիւրոյ զբարերարութեն հանդէս. Եղնիկ։ *Անցոն 'ի մենջ զցասումն... բարերարութբ քով. ժմ։ *Յուսալով 'ի գթածութի բարերարութեդ քո. Խոր. Գ. 57։ *Շնորհեսցէ մեզ բարերարութի ձեր զայս մի. Փարպ։

ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս Բարեգործութի ըստ ինքեան. գործք բարիք. *Աւանդեհցեն զիւրեանց ոգիս բարերարութբք. Ա. Պետ. Դ. 19։ *Լուսաբորբոք և անշէջ լապտերք՝ այսր ասուր բարերարութե արարչին սահղծուածք և պարգևք. Նար. սատ։ *Լծակից խնդրեաց բարերարութե իւրոյ՝ զհաւատոն մեր. Նար. Ծ. որ հայի և 'ի ա նչ։

ԲԱՐԵՐՋԱՆԻԿ, նկի, կաց. ա. 'Ευδαίμων, εὐτυχής, μακάριος. Felix, felicissimus, beatus. Յոյժ երջանիկ. բարեբաստիկ. երանելի, և երանաւէտ. *Բարերջանիկն և այն՝ որ ըստ առաքինութե կեայ. Սահմ. Է։ *Պայք բարերջանկաց». այսինքն երկնաւորաց. Խոր. Հռփս։ Ն ԾԾ։ *Ոչ բարերջանիկ գոլ նմա եհաս։ Բարերջանիկ հօրդ. Մագ. ծէ. կԶ։ *Յետ մահու այլ կեանք կայ՝ բարերջանիկ և երանելի. Լմբ. սաղ։

ԲԱՐԵՐՋԱՆԿԱՆԱՄ, ացայ. չ. Երջանկանալ յոյժ. ունել զյաջողութիւն. *Օրինապահն բարերջանկանայր, և անօրէնն ապականայր. Լմբ։

ԲԱՐԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Երջանկութիւն մեծ. բարեբաստութիւն. սրտի դիւր. անդորրութի. *Արդարև առաքինութե բարերջանկութի է. Սահմ. Է։ *Ոչ նայնանալ մարդոյ բարերջանկութի 'ի կենցաղս։ Յուսաս զու յամ, և նա առաջնորդէ քեզ 'ի բարիս, և ես այնու հեռանամեն 'ի բարերջանկութե։ Սիրոյն բորբոքումն, եթէ առ ամ՝ բարերջանկութբ, և եթէ յախտս՝ թշուառութբ. Լմբ. ծղ. ամէ. կն. սփէղ։

Եւ իբր Լաւութի. կամ բարեմասնութի. *Յոլովս առ այս և ընդարձակ նիւթ բարերջանկութե 'ի շինուած յարմարութեան գովեստի էր գտանել. Սիոս. ըՖ։

ԲԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, եալ. ն. 'Αγαθύνω. Bonum efficio. Լաւացուցանել. տալ բարենալ. 'ի բարին փոխել. աղէկցնել. *Բարին գերազանցեալ քան զէան և զոչ

էան, և զչարն (անգամ) և զիւր պակասութիւն բարեացուցեալ՝ անմնացունց փափաքելի. Դիոն. ածայ։

ԲԱՐԵԻՔ, կամ ԲԱՐԵՕՔ. Տ. ԲԱՐԻՈՔ, և ԲԱՐԵՕՔ։

ԲԱՐԵՓԱՌ, ի, աց. ա. Εὔδοξος, εὐκλειής, κλεινός, εὐδαιμονῶν. Gloriosus, honorificus, inclytus, celebris, illustris, felix, beatus. Մեծափառ, քաջափառ, փառաւոր. պանծալի. բարեհռչակ. պատուական, երջանիկ. երանելի. Ֆա‑ֆէւլէֆ. չէօհրէթլի. մէշհուր. *Ցայնժամ վարդապետն բարեփառ, յորժամ աշակերտն գիտնահաւան։ Բարուոք վաստակոց՝ պտուղ բարեփառ. Ոսկ. գլ. և յաղթ։ *Ցամենայնի բարեփառ և բարեբախտիկ եղեալ, և յաղթող ընդ նշանաւոր խաչին. Վրք. ոէղ։ *Բարեփառ և արժանի սքանչանալոյ ցուցեալ զհնազանդութիւն. Գործոց. լէ։ *Արին բարեփառ՝ աշտէին նիզակաւ 'ի մահ սատակէ։ Այս մարտիկ բարեփառ՝ այսմ ասպարիսի. Նար. հա. և ծէ։ *Ի քաջատոհմիկ և 'ի բարեփառ գլխոյն իմմէ զրկեալ լինիմ. Արծր. Գ. 11։ *Թէ ոչ և նախանձն եւ բուռն եհար զբարեփառացն »։ յն. զբարեերջանկացն. Նիւս. կուս։ *Զանթուելին ամբարձեալ բարեբախտութիւնս... զբարեփառան կացրդեալ մարդիկ։ Բարեփառ երջանկութիւն, կամ շինութիւն, գրգանք, կամ հրամանք. Պիտ։ *Որ անհերխոհեմսն բարեփառ թուէին ամուսնութիւնքն։ Զբարեփառ կենցաղն որսալ. Պղատ. օրէն. Գ. և ծէ։

ԲԱՐԵՓԱՌ. Քաջափայլ հանդիսացեալն 'ի վարդապետութեան. ուղղափառ, Վ. ուղղափառական. *Բարեփառ առաջնորդն մեր։ Բարեփառ առաջնորդին մերոյ յեռաթէոսի։ Խորհրդազգած լինէին բարեփառ հարքն մեր։ Զբարեփառ մեր հայրն, որք նախ քան զօրէնս և յետ օրինաց, հրեշտակք հանէին առ ածայինսն. Դիոն. սփէռ։ (յորս յն. է κλεινός.) *Լեր ճշմարիտ՝ և բարեփառ ուղղադաւան. Երզն. ոփ. էրէն։ *Բարեփառ հաւատով երջանկացեալ 'ի քն. Յհ. իմ. էկ։ *Որոց հնար էր զբարեփառ ընարել պողոտայ, ընտրեցէք զխոտորնակն և զփշաբեր. Գէ. եւ։

ԲԱՐԵՓԱՌԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ յոյժ բարեփառ՝ ըստ ամենայն առմամբ. *Մարմնով կեանք՝ մահ հոգւոց է. իսկ որ մահ առի, կեանք բարեփառագոյն առաջին՝ ոգւոցն. Փիլ. Լին։ *Բարեփառագունին առաջնորդեացին մըտաց. Յհ. իմ. երև։ *Ի զուարթառատն լինելոյ՝ սփռօղ, և բարեփառագոյն։ Բարեփառագոյն հարանցն կազմեալ բեմ. Պիտ։

ԲԱՐԵՓԱՌԱՊԷՍ. մ. Պանծալի օրինակաւ. կամ Բարեփառ մտօք. ուղղափառութեամբ. *Հարկաւոր է և զայս բարեփառապէս 'ի ներքս յաւելուլ. Խոսրովիկ։

ԲԱՐԵՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὔκλεια, εὐκοσμία, εὐδαιμονία. Splendor nominis, gloria, felicitas. Բարեփառն գոլ՝ ըստ ամենայն առմամբ. փառք և պարծանք. շուք մեծ. շքեղութիւն. երջանկութիւն. բարեզարդութիւն, բարեբաստութիւն. շան չէօհրէթ, նամ. *Բարեփառութեամբ զնոսա յաղթարկէ. Խոր. Գ. 57։ *Ինձ փառս համարիմ զբարեփառութիւն գործս. Ոսկ։ *Ըզգեստս, և զբարեփառութիւն, և որ ինչ ըստ մարմնոյ մեծութիւն, և հեշտութիւնք, յիշեցուցանելով. Սարկ. ա։ *Ցամենայն բարեփառութենէ մերկ և կողոպուտ. Լամբ. ծ։ *Այսքան յառաջագոյն յանդիմանեալ զբարեփառութիւն. Աշխ. 'ի կէպր։ *Առաքինութեան քան զամենայն ինչ ընտանեգոյն է բարեփառութիւն։ Զէրն խնդիր ոչ թաղցուք, պճանմար գիտութեան նորա՝ կատարած բարեփառութեան գոլ առաջարկեալ (այսինքն ուսեալ)։ Կատարած բարեփառութեան՝ յառ ածն նմանութիւն. Փիլ։ *Բարի բաղում քաղաքաց և հրամանքս այս, զի նախապատուեցին զառ 'ի բաղմաց բարեփառութիւն. Պղատ. օրէն. ծէ։

ԲԱՐԻՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. որպէս Ուղղափառութիւն. *Ոչ տայր տեղի բարեփառութեան՝ չարափառութեամբ մոլորեալն. Ճ. Գ. յհ։ *Սրբ հարքն՝ բարեփառութեան հիմնացեալ հաւատով։ Բարեփառութեան զամպարօք փայլեալ. Յհ. իմ. երև։ *Բան՝ զոր հարցէք, ով բարեփառութեան հարցափորձող՝ ածապահ տէր (աշոտ պատրիկ). Դաւիթ քոփր։ *Արժանացեալ 'ի ձեռս ածային հաւատոյ բարեփառութեան. Կանոն։

ԲԱՐԻՓԱՓԱՔ. ա. Որ լիցէ փափաք բարի, կամ մեծափափաք. *Բարեփափաք ջերմութեան այլ յօրինուածոյ. Նար. ղԳ։

ԲԱՐԵՓՈՐՁ. ա. Εὐδόκιμος. Probus, probatus, et laudatus. Փորձ և ընտիր. քաջահաճոյ. գովելի գտեալ փորձիւ. հանդիսացեալ. պանծալի. *Բարեփորձ վկայիւքն նոցա վարեալք. Նիւս. բն։ *Բարեփորձ հարքն այսու ամբողջ հաստատեցին. Լմբ. պփրգ։ *Ընդարձակ և դիւր է բարեփորձ ճանապարհն. Վրդն. ղեփ։ *Բարեփորձ եղեալ զինուցն ձերոց ամենայն ուրեք։ Սովորեալք բարեփորձ լինել, ոչ մարմնական զէնս շարժեալ. Պտրգմ։ *Ոչ աշակերտացն, որք բարեփորձք լինին, փառս ընծայել, այլ Այ. Կիւրղ. պրղմ. և գնչ։ *Որովք բարեփորձն լինել սովորեցաք, նոքումբք երևիմք թէ՝ և յիշատակի եմք արժանի. Մեկն. ղեփ։

ԲԱՐԵՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Փորձ և ընտիր գտանիլն. լաւութիւն. *Որ երկաքանչիւրոց աջողական իցէ, զկատարապէս բարեփորձութեան առցէ գովեստ. Մեկն. ղեփ։

ԲԱՐԵՔ, ի. կամ ԲԱՐԵՔԻ, քւոյ. քւոց. ա. որ և ԲԱՐԵՔԻԿ. Բարուոք, կամ բարիոք. բարի. լաւ. ընտիր. *Եթէ որդիք ուրուք իցեն յառի, և նա ցանկացի այլոյ որդւոց բարեքւոց հայր անուանել. Ոսկ. յհ. ա. 12. ըստ հին ձեռ. իսկ 'ի նորն բարե ոց. և 'ի տպ. բարեաց։

ԲԱՐԵՔԱՁԵՒ, ի, աց կամ ից. ա. Որ ունի բարուոք ձև. բարեձև. գեղեցիկ, բարետեսիլ. *Որոց և դիպեցին բարեքաձևոց տարերց. Յհ. իմ. պաւղ։

ԲԱՐԵՔԱՐՇԿԱՊԷՍ. մ. Բառ անյայտ. թերևս՝ որպէս բարեկրօնութեամբ. օրինօք. պարկեշտ կարգօք. 'ի պ. ֆէւհ. կէտ. *Պայծառագոյն հանդերձիւք զվախճանեալսն 'ի մէնջ բարեքաշկապէս զարդարանօք պատեմք. Պիտ. (ուր 'ի մի ձ. էր մեկնաբար գրի՝ բարեպաշտապէս։)

ԲԱՐԵՔԵՄ, եցի. ն. Բարիոք պաճուճել, սեթևեթել. պատրուակել. տառագաստել. *Ցուցանց մատենագիրք կամ քաղդէացիք զախտն բարեքեն, (այսինքն զնարուգտոնոտրայ պատուժիլն)... և ած անուանեն զմոլորութիւն՝ որ եմուտ 'ի նա. Եփր. ԺԲ. ա։ *Ոչ եթէ անուամբք բարեքօղք եղեն խոստացեալ երանութիւնքն, այլ՝ առնելեաց երանութեանցն. Եփր. համաձոէ։

ԲԱՐԵՔԻԿ. ա. գ. Ի բառէս Բարեք, երրու բարուոք կամ բարուոքիկ. ըստ յն. պայծառ. պայծառագոյն. λαμπρότερος. ոդէկոէ, լաւէէ, խէէէ. եյիծէ. *Եթէ որ 'ի քահանայից հանդերձիւք ինչ բարեքիկ զգանիցի. Ոսկ. ֆիլէպ։ *Եւ զայր վարդապետ՝ եթէ տեսանեն՝ որ 'ի կերակուրս ինչ մտարերիցէ, և բարեքիկ հանդերձիւք զգանիցի... բամբասանն. Սրգ. յովհ. Ծ. րսփ։

ԲԱՐԻ". Այսպէս գրեն ոմանք 'ի դըպրաց զնախակարգեալ բառաքարգեալս առվորաբար ըստ ուղիղ կանոնի ԲԱՐԵ". ('ի բարի, բարեաւ, բարեաց.) օրինակի վասն սոսա զնեմք զբանի մի բառս, որովք լիցի զուգիցի գտանել գրագրոց։

ԲԱՐԻԱԶԳԻ. Տես ԲԱՐԻԱԶԳԻ. և 'ի բառն ԲԱՐԵԶԳԵԱՑ. *Այր քաջ և բարեազգի. Սոկր։

ԲԱՐԻԴՐՈՒԱՏԵԼԻ. ա. Յոյժ գովելի. երկնաւ երանելի. բարեյիշատակ. *Բարեգրուատելին գրիգոր. Թէոդոր. նաշրգ։

ԲԱՐԻԶԲՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարապումն 'ի բարի բարւոյ զբօսանս կամ զբաղանս. *Որ զամենեցուն անձինս շարժէր 'ի բարեզբօսութիւն առաքինութեան. Սոկր։

ԲԱՐԻԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԲԱՐԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Մատուցիւր և սիրով ընդունելութիւն. *Եւ արդ գրեմ ձերում բարեընկալութեանդ զճշմարիտն զոր լուայ. Աթ. անփ։

ԲԱՐԻԺԱՄԱՆԱԿ. ա. Բարեխառն ըստ եղանակի օդոց կամ գրից. հաւէֆար. *Շինեալ քաղաք բարեժամանակ՝ 'ի մէջ ծովուն և ձեռագործ ըշխի կառուցեալ. Խոր. Գ. 62։

ԲԱՐԻԿԱՄԵՆԱՄ. Տ. ԲԱՐԵԿԱՄԱՆԱԼ, ԲԱՐԵԿԱՄԻԼ. *Եկեալք 'ի ծանօթութիւն որդւոցն նորա՝ բարեկամեցան. Ճ. Բ։

ԲԱՐԻՅԱՆԴԳՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐτολμία. Confidentia. Գեղեցիկ յանդգնութիւն, կամ գովելի համարձակութիւն. քաջ վստահութիւն առաքինեաց. *Հետևեալ լինի արիութեան բարեյանդգնութիւն. Արիստ. առաք։

ԲԱՐԻՅՈՐԴԱՐ, կամ ԲԱՐԵՅՈՐԴՈՐ. ա. Ի լաւ անդր յորդորիչ, կամ յորդորեալ. մատղիւր. յօժար. *Ամենայն բարեյորդոր կամօք կայր. Վրք. հց. ծէ։

ԲԱՐԵՅՈՐԴՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Յորդորումն 'ի բարիս. յօժարութիւն և սէր բարւոյ. փոյթ. ջան. *Զգաստ և հլու յամենայն բարեյորդորութիւնս. Կանոն։

ԲԱՐԻՊԱՐԳԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարգևումն բարեաց. առատաձեռնութիւն. և պարգևք բարիք. *Քո անծախ բարեպարգևութեամբ զրուանք՝ են քո սիրոյդ առ մեզ յարձակումն. Խոսր։

ԲԱՐԻՏԵՍԱԿ. Տ. ԲԱՐԵՏԵՍԱԿ. *Աչեղ, ալեխառն, բարետեսակ. Հ = Յ. տպր. ծէ։

ԲԱՐԻՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Տես ԲԱՐԵՏԵՍՈՒԹԻՒՆ։

ԲԱՐԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԻԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. *Այսպիսի է արտաքոյ բանաւորութիւն, ձեռով բարընկալութեան զնէ զըրօգայթն. Ոսկ. գծ։

ԲԱՐԺԱԿ. Տ. ԲԱԺԱԿ. Վրք. հց. ժ։

ԲԱՐԺԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Տ. ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ. *Այլև ոչ ըստ չարորդին բարժանականն՝ եղելութեան օրինակն. Խոր։

ԲԱՐԺԱՆԵԼ, ել. Տ. ԲԱԺԱՆԵԼ. *Առ նոր երրորդութեան բարժանիլ անբարժանաբար, և միաւորիլ որոշմամբ. արդ բարժանի ըստ դիմաց, և միաւորի ըստ բնութեան. Խոսրովիկ։

ԲԱՐԺԱՆՈՂ. Որպէս Բաժանեալ կամ

բաժանելի. *Փառք հօրն այն երկնից 'ի հօրէ, և յորդւոյ ոչ բաժանելին, և խնամակալին հօր և որդւոյ. Ցիշոփ. Եփր. Գծ. փիլ:

ԲԱՐԺԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Բաժանողութիւն. բաժանումն.։ *Զգոյշ էր փոխել և զանուն, և ոչ կոչել հայրապետի, այլ բաժանողութեան. Լմբ. պտրգ:

ԲԱՐԺԱՆՈՒՄՆ. Տես ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ. *կենաց և համբարձելոյն բաժանմանն. Մաշտ:

ԲԱՐԻ, բւոյ, բեաց. ա. և գ. Ἀγαθός, θή, θόν. Bonus, na, num. Լաւ. ազնիւ. պատուական. գովելի. սիրելի. բաղձալի ըստ ինքեան (ոք, կամ ինչ). աղէկ. էյի, ալա մարղուպ. (առնս. չօրա, ընտիր, ազնիւ). Տ. և ԲԱՐՈՒԹԻՒՆ: *Չիք ոք բարի, բայց մի Աստուած: Այր բարի և անձնեայ: Մարդ բարի 'ի բարի գանձուց սրտի իւրոյ հանէ զբարիս: Աղբիւր ծառայ բարի և հաւատարիմ: Ծառ կամ պտուղ կամ երկիր կամ մշակ բարի: Գործեա բարիս: Տուրք բարիք: Էր գործովք բարեօք: Զգործս բարեաց. կմ Զյիշատակ մեր բարեաց. (յն. բարի): Գիտել զբարի կամ զչար: Խոտորեա 'ի չարէ, և արա զբարի: Բանս բարիս: Չէ բարի բանդ: Չէ ինձ բարի: Ուղիղ և բարի ես դու յայս իմ: Ինձ մերձենալ առ Աստուած բարի է: Արա որ ինչ բարի թուի առաջի աչաց քոց: Տէր որ ինչ բարի է առաջի իւր, ինքն արասցէ: Ծագէ 'ի վերայ չարաց և բարեաց: Զչարս և զբարիս: Ժողովեցին զբարի բարին (այսինքն զլաւսն) յամանս, և զխոտանն 'ի բաց ընկեցին. ևն: 'Ի բարութենէ ոք բարի կոչի, և 'ի չարութենէ չար. Եղնիկ: *Որ բարին էր, նոյն և չարաց. Եղիշ. Է: (որպէս թէ բարի՝ բէկ լծ. ընդ Բարք, փարելի, բերրի, արի. ևն: *Բարիքն՝ որպէս թուի ինձ, բարիք են թուեցեալ յամենայն տեղ, և դառնելիքն՝ դառնելիք. Գրիգ. մծնղ:

կամ որպէս յն. Καλός, λή, λόν. (լծ. գեղեցիկ. աղուոր. կիւզէլ.) Գեղեցիկ. հաճոյական. ընտիր. բաղձալի, և այլոց օգտակար. *Ետես Աստ զլոյսն, զի բարի է: Որթ մի մատաղ և բարի: Ուտել բարի էր տեսլեամբ: Դիմօք ինչ, և բարի հասակաւ: Նշանս բարի եղև ինձ: Գործ մի բարի գործեաց զա յիս: Բազում գործս բարիս ցուցի ձեզ: Վասն բարւոյ գործոյ ոչ առնեմք զքեզ քարկոծ. ևն: *Երկեաւս 'ի բարի չքոյ անտի փառաց հրեշտակին. Եփր. համաբ: *Տուր ինձ ընդ բարի զգեստ կանչոյս այսօրիկ. Եփր. ծնող: 'Բարի՝ որում ամենեքեան ցանկան. Ոսկէփ: 'Մարդոյ բնութի՝ բարեաց ցանկացող է, և ոչ չարեաց. Եղնիկ:

կամ Լաւ, բարւոք. որպէս յն. Εὖ, εὖ. էյի, էյիս, խոյր. *Բարի լիցի ինձ կմ մեզ: Բարի լինիցի քեզ և որդւոց քոց յետ քո: Բարի արարից կամ արասցուք քեզ: Աւետիս բարիս առնէին վասն նորա: Մի յանցուցէք բարի առնել կարօտելոց: Բարիս արարէք, չար արարէք. ևն: *Ոչ անեղեաց բանաւորութիւնք զբարին և զխաղաղութեանն գոր. ծեն. Փիլ. այլաբ: *Յոր ինչ ոք ձեռն արկանիցէ, բարի և կարեւոր գործոյ ակեաք իւրոց ... Կիւրղ. ծն:

ԲԱՐԻ. գ. } Բարութիւն, բարեգործութիւն. բարերարութիւնն. իրք
ԲԱՐԻՔ. } բարիք. աղէկլուք, աղէկ շէյլէր. էյլիք, խայր, քէր. *Զինչ բարի գործեցից: Բարւոյ արժանի լինել: Որ գործէ զբարի: Մի հայցել բարին ձեր: Բարի արարէք առաջ. Ամենայնի: Ընդ ամենայնի ամենայն բա-

րեաւ եղէ: Ցոյց բարիս այնոցիկ՝ որ խնդրեն զնա: Բարիս գործել: Ընկալար անդէն զբարիս քո: Զ բարեաց զհետ երթայք: Համբերելոյն բարեաց: Դու հատուցեր ինձ բարիս: Արարեր ինձ բարիս: Որոց բարիս արարեալ՝ յաղագս երկրիս արժանիս եմ: Տէր հատուսցէ նմա բարիս. ևն: *Քանզի բարի եղեն, փոխարէնս հատուցանէ բարերարին. Սեբեր. Է: *Ո՞չ բաւական է բարեաց բարերարին գոհութիւն մատուցանել. Ցճխ. Է: *Որ արժանեացն լինին բարիքն, պարտք է. Խոսր: *Անցեալ որ զինչ և է բարով (այսինքն բարւով, բարեօք). Փարպ:

Եւ իբր Ինչք. գոյք. մալ միւլք. *Փոխանակեցուք զբարին մեր առ նոցա կարիսն. Ցճխ. ժա:

Եւ Ողջութիւն. բարեմանութիւն. բարօրութիւն. յաջողութիւն. խօշլուգ, սէլամէթ բա-խտ. *Ի բարւոջ մերում յիշեալ եղբայր սիրելի. Խոր. Գ. 17: *Որ պարգևեցեր զօրս բարեաւ և խաղաղութեամբ անցուցանել. Ժմ:

ԲԱՐԵԱՒ, կամ ԲԱՐԵՕՔ. որպէս Ողջամբ: Տես 'ի վեր անդր ԲԱՐԵ″. ևն:

ԲԱՐՈՎ. մ. իբր Ողջով, մարդասիրութեամբ. *Ի սկզբանն բարով ինձ ընկալեալ. Ցհ. կը:

ԲԱՐԵՕՔ. Տ. ԲԱՐԻՈՔ կամ ԲԱՐԻՈՔ. *Աստ լինին, որ եղեն յայնմ կոչելոց այնպէս բարեօք. Բուզ. Դ. 6: *Հրամայեաց, զի նոքին կապանօքն երթիցէ 'ի բանտն, մինչև եղիցի առեալ լսել նմա բարեօք. Ճ. Ա: Որ և գրի Բարիւք. Պղատ. օրէն:

ԲԱՐԵԱՑՆ. իբր բարի արանց. (հեշտափառութիւն). τὰ τῶν ἀγαθῶν. *Հաստատուն և միաբանքն՝ ընդ առաքելութեամբ, սիրելեացն (իբր բարեկամաց), և եւս կարի առաւել բարեացն, որոց հոգ խնամոյ է հաճոյ լինել նոյ. Փիլ. իմաստն:

✱ ԲԱՐԻ՛. մ. Բարեաւ. ողջամբ. խօշ գէլդին. *Բարի եկիր Ճանապարհորդ խաղաղութեան. . Բարւոք գտաք զձեզ՝ օթեւանք այս հոգւոյն. Ջէնոբ: *Բարի եկիր որդեակ իմ. Հ=Ց. նոյ. ԻԳ: *Բարի եկիր մեծ որդեակ իմ. Վրք հց. Ի: *Բարի եկեք տեարք աղախնոյք քոյ. Հ. ԿԷ: *Բարի առաջնորդեալ 'ի դէմ եղեալ տեղին. Ցհ. գառն:

ԲԱ՛ՐԻ. չ. որպէս ուխ. քուրէ. պուրէ. այսինքն Գոհեմ. գեթ: Լմբ. պտրգ:

ԲԱՐԻԱԶԳԻ. ա. Εὐγένιος. Nobilis, generosus. որ և ԲԱՐԵԱԶԳԻ. Ազնուազգի. բարեզարմ, ազնուական, և ազնիւ, ընտիր. Տես և 'ի բառն ԲԱՐԵԶԳԵԱՑ: *Պատուական և բարիազգի եմ. Ճ. Ա: *Լաւաւորիւք նորին (որթոյ) բարիազգի և Ճղմորիս այգւոյն հանգիսին (այսինքն զգլ-ամնին). ՍԱ. Է:

ԲԱՐԻԱՆԱԼ, ացայ. չ. Որ և ԲԱՐԵՆԱԼ. Բարի լինել. լաւանալ. աղէկնալ. *Որով խրատել մարդիկ՝ բարիանան. Եղն. ճիշդ: *Միայն ինքն Աստ՝ բարութի. իսկ այլք՝ միայն հաղորդակցութ̃ բարւոյն բարիացեալք ... Որ 'ի պատճառէն է (բարւոյ), բարիանայ. Գրոնղ. աղէ:

ԲԱՐԻԱՆՈՒՆ. ա. Εὐώνυμος. Fausti nominis, clarus. Որոյ անունն է բարի. բարեհամբաւ. անուանի. *Այր պատուաբանալ և բարիանուն. Ճ. Ա: *Իբրև անուան այլ եղանակ բարիանուան, խնդութ̃ ընդունին: Եթէ ընդ բարիանուանն այն զնի ինչ առնես 'ի հանձնելոյն. ևն. Վրք հց. Ճ:

ԲԱՐԻԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարիանուն գոլն, և բարի կոչելն. որպէս յն. Ἀγαθωνυμία. Bonis nominis adeptio, et appellatio. *Զբոլորեցին զայ յասուած ճառ պարգեւաց յայտնապատմական բարիանուանութեան տեսցուք: Այդ բեր, 'ի վերայ նորին ընկալցուք բանիւ զբարիանունութիւն. Դիոն. ածայ:

ԲԱՐԻԱՇԱՏ. ա. Լի բարեօք կամ արգասեօք. բոլ բէրէքէթ լօփ. պէրէքէթլի. *Երկիր բարիաշատ և անանապատ. Վրդն. օրին:

ԲԱՐԻԱՍԱՑ. Տ. ԲԱՐԵՍԱՑ. *Բարեկամք և բարիասացք հայրապետաց. Մծբ. ծի:

ԲԱՐԻԱՏԵԱՑ. Տ. ԲԱՐԵԱՏԵԱՑ. Μισόκαλος. Osor boni vel honesti. *Բարիատեաց թշնամին. Թէոդոր. խչ: *Բարիատեաց բանսարկուն. ՃՃ: Վրք հց: Լծ. խոչ. (ուր առ. բարեատեաց): *Բարիատեաց, հեգգ, ծոյլ. Եղնիկ: *Բարիատեաց բարուց. Վրդն. ել:

ԲԱՐԻԱՏՈՒՐ. ա. Որպէս Բարետուր, և բարերարական. *Յուցանէ զբարիատուր զերախտապարգև հատուցմունս վասն իւրոյ մարդասիրութեան. Բուզ. Ե. 6:

ԲԱՐԻԱՐԱՐԱԾ. ա. Բարի աստեղծեալ կամ հաստեալ. ստեղծուածք բարի. *Գեղեցիկ և բարիարարած կենդանիքս 'ի հաւականաց միացեալք. Առ:

ԲԱՐԻԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ բարիանալ. *Եթէ պատճառն բարիացուցանէ, և որ 'ի պատճառէն է՝ բարիանայ, ապա եղիցի նոյն ինքն բարուն պատճառ. Գրոնղ. ռլէ:

ԲԱՐԻԳԱՒԱՌԵԱՑ. ա. Εὐπατρίδης. Nobilis patriâ, vel genere. Ազնուական՝ գաւառաւ կամ հայրենեօք. *Ծառայն զի ոչ ազատ է, գժուարի. որ ազատութ̃ մնեալ է՝ զի ոչ բարիգաւառեայ (աւազանէ), ևն. Բրս. յուղփ:

ԲԱՐԻԸՆԿԱԼ. ա. Ընկալօղ կմ ընդունարան բարւոյ. *Բարիընկալ առաքինութի. Ճ. Ա:

ԲԱՐԻԽՈՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԵԽՈՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. *Կոչ 'ի մտերմութեան և բարեխորհրդութե. Ցճխ. Է:

ԲԱՐԻԿԵՆԴԱՆ. Տ. ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ:

ԲԱՐԻԿՐԵԱԼ. Տ. ԲԱՐԵԿՐԵԱԼ. *Բարիկրեալ գրդի. Պիտ:

ԲԱՐԻՅԻՇԱՏԱԿ. ա. Εὐμνηστός. Bonae, vel felicis memoriae. որ և ԲԱՐԵՅԻՇԱՏԱԿ. Յիշատակաց արժանի. որոյ գոյ յիշատակ բարի. *Կարէոր համարիմ զբարեյիշատակացն նախապատուել զօրինադրութիւն. Լմբ. պտրգ:

ԲԱՐԻՈՏՆ. ա. Որոյ ոտն՝ այսինքն գալուստն է բարենշան կամ բարեբաստիկ, ուղուրլու այաղլը. *Կարի բարիոտն է, և լաւաբարոյ. Վրք հց. ծԴ:

ԲԱՐԻՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱԶՄԱՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. *Աղքատ 'ի մեծատանէ, և անորդի 'ի բարիորդութէ 'ի միում վայրկեան ժամանակի եղեալ. Բրս:

ԲԱՐԻՈՔ. Տ. ԲԱՐԻՈՔ. մ. Καλῶς. Bene. որպէս թէ՝ Բարեօք. կամ Բարւոք. զի գրի և Բարիւք: Լաւ. լաւ ևս. գեղեցիկ. քաղցր. աղէկ. էյի. *Ծանկել բարիոք է: Որպէս և բարիոք թուի քեզ. Տօբ. ԺԷ. 11: Ցուդթ. Գ. 3. *Զայդ բարիոք առնէք. Եղիշ. Ը: *Պատճառք կեղծ և բարիոք կեղծ. Փիլ. բոգն: *Այլ բարիոք պատմեսցեն: Եւ բարիոք կարգաւորեալ. Շ. յո̃ որդի. և Ղիմ:

կամ ա. Καλός. Bonus. Բարի. ընտիր. ազնիւ. *Ապականէ զբարիոք արարածս նոցա. Եղնիկ: *Ոսկի երկիրն այնորիկ բարիք է. ապա ասէր զոյ այլ ոսկի ոչ բարիոք. Փիլ. այլաբ: *Քան զոչ բարիոք ծառս՝ առ-

տօսր գունեղ. Աճառ. աղ.։ * Որ բարիոք վարուք կեցեալ է։ Եւ բարիոք կարգըս աղն֊կեալ. Ցօ՛ սրբ.։ * Զանուանս բարիոքս. Եփր. համաբ։

ԲԱՐԻՈՔԱԳՈՅՆ. որ և ԲԱՐԻՈՔԱԳՈՅՆ. Լաւագոյն. լաւ. ագ. ագղէլ. * Ո՛չ բարիոքա֊գոյն քո Թագաւորութեէդ խորհրին խոր֊հուրդ ››. այսինքն լաւագոյն. Ատծր. ա. 14։

ԲԱՐԻՈՔԱՊԷՍ. Տ. ԲԱՐԻՈՔԱՊԷՍ. * Ոչ բարիոքապէս պատմեսցի. Տօնակ։ * Ա֊ծել յաւարտումն զբարիոքապէս խոր֊հուրդն. Կանոն։

ԲԱՐԻՈՔՈՒԹԻՒՆ. գ. Լաւութիւն. բա֊րեկաւութիւն. * Բարիոքութեն տանն իւրայե֊լի կոչեցաւ այգի ցանկալի. Եփր. համաբ։

ԲԱՐԻՕՐԻՆԱԿ. Տ. ԲԱՐԵՏԵՍԱԿ. * Ո՛ր֊քան բարիօրինակ տեսլեամբ հրեշտակին աղ֊տակս անթառամս. Ճ. Ա։

ԲԱՐԽՐԻՄ, եցայ. չ. ամկ. բախմել. այսինքն Լինել որպէս բախեալ. ցնորիլ. յիմարել. * Ցայսպիսեացս է երբեք և պատ֊րել տկարամտացն, և աստուածոց բարխր֊րել, և կարծել զնա Թագաւոր՝ որպէս զորս տեսանեմք, և տէր՝ իբրև որ առ մեզս են. Վահ. Ե֊ղոթ։

ԲԱՐԿ. ա. եբր. Ὀξύς. Acer, acutus. (Լծորդ ընդ Բարակ, և արմատ Բարկութե). Սուր և կծու ըստ որակի. կարի Թթու. համով. կսկծեցուցիչ և տոչորիչ. կրծող. թեթեւ, սուր, իրր. * Աղ. և բարկ քացախ. Ագաթ։ և ՃՃ. գտէղ։

կամ Դժնդակ. կարի խիստ և սաստիկ. լի բարկութեբ. զայրագին. անագորոյն. եբր. Ὠμός. Crudelis. Δεινός, τραχύς. Acerbus, acer. ֆեքր, տազուզ. * Զոր բարկն անուանեն, գտանի հեզ և հանդարտ. Ոսկ. Յ. ա. 16։ * Լաւ է աշխարհական հան֊դարտ՝ քան զմիայնակեաց բարկ և անզգամ. Եւագր. ծԳ։ * Արբեցողն՝ ցասկոտ և նա֊խանձոտ և բարկ և անմիտ լինի։ Այլ զի ամենեւին զբարկ միտսն յայտ առնիցեմք, վերագրաւն հանդերձ զազանս վայրենիս կոչեմք (զչարս). Ոսկ. Ես։ * Բերանսեցան 'ի բարկ բախման անչափ ալեացն. Յհ. կը։ * Ցամենայն ախտս բարկ և չոյտք են ը մեզ 'ի մարտնչել։ Ծանրատիրտ տասց զգայա֊րանս՝ բարկս և նանրախոհս. Լմբ. ող։ * Բոր֊բոքելով զանն խիստ ու բարկ. Շ. էդեա։

ԲԱՐԿ. Տ. Սաստկապէս. սաստիկ, ուժ֊գին. * Մինչ բարկս բարբառել 'ի խստու֊թե վարէ. Ոսկ. Գղ։ * Ցանկարծակի բարկ ծիծաղելով։ Ամբոխն բարկ ծիծաղեցաւ. (որ է քրքջալ. ֆահֆահ խնտալ). Ճ. Ա։ Ոսկեփոր։

ԲԱՐԿԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել բարկ. սաստկագոյն. առաւել բարկացող. * (Ա֊ռիւծ) գազան՝ քան զամենեսեան բարկա֊գոյն է. Ոսկ. Յփբ։

ԲԱՐԿԱՃԱՅԹ. ա. Բարկ ճայթմամբ, սաստիկ ճայթմունս գործող. * Իբրև զկար֊կուտս բարկաճայթս ափռեցան. Նար. յոհէտ։

ԲԱՐԿԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ὀργίζομαι, θυμόομαι, ἀγανακτέω, παροξύνομαι. Irascor, indignor, furo, exacerbor. Բարկ և սաստիկ լինել՝ վառմամբ կրից՝ մտնաւանդ 'ի վրէժ անիրաւութեն եղելոյ. ցասնուլ. զայրանալ. սրտմտիլ. զայրագնիլ. զչարիլ. գառանանալ. օրտօղէլ. փարլամագ, էօֆքէլէնմէք, ղոդէղէ կէսմէք, կիւծենմէք. * Բարկա֊ցաւ յակոբ. և կռուէր ընդ լաբանու։ Իբ֊րև լուաւ աէրն նորա, բարկացաւ սրտմը֊տութբ։ Բարկացաւ տէր սրտմտութբ 'ի վերայ մովսէսի։ Բարկանայք, և մի մեղան֊չէք։ Մի բարկասցիս ծառայի քում։ Բար֊կացաւ տէր ողայ, կմ 'ի վերայ ողայ։ Զի մի բարկասցի նա 'ի բարբառ քո։ Բարկա֊ցեալ է սոցա տէր։ Մինչե գիտոյ բար֊կասցիս տէր։ Ի վերայ այսր ամի ո՛չ բարկա֊նայցեմ։ Բարկացեալ էի 'ի վերայ ժողովր֊դեան իմոյ։ Բարկացաւ սրտմտութե իմ 'ի վր նորա. եւն։ * Բարկանալով 'ի բժիշկն. Վրք հց. իզ։ * Այն՝ բարկացեալոյ էր, և այս՝ խրա֊տողի. Մխ. Երեմ։ * Բարկացան նոքա 'ի մէնջ 'ի վէգ եկին ››. այսինքն ոխացան. (ֆիւտիէֆ). ա. Գ. դ. 59։ * Բարկացաւ 'ի նմանէն մինչև յօրն գատաստանին տեառն մերոյ. Եփր. համաբ։

ԲԱՐԿԱՆԱԼ. որպէս Դժուարիլ, դըժ֊կամակիլ, սորջանալ. դճարը գալ. կիւճէն֊մէք, ինճինմէք, էիւշման օլմագ. * Բարկացայ, զի արարի զնոսա։ Եւ լուեալ տեառնն՝ բարկացան 'ի վերայ երկուցն եղբարց։ Սկը֊սան բարկանալ յակոբայ և յովհաննու. և այլն։

ԲԱՐԿԱՆԱԼ. Զայրանալ, ըստ որում սաստկանալ. Տես 'ի բայն ԲԱՐԿԱՑՈՒՑԱ֊ՆԵԼ, ըստ բ նշ։

ԲԱՐԿԱՄԻՐՏ, սրտի. տաց. ա. Ὀξύθυμος, θυμώδης. Iracundus, celer ad iram. որ և ԲԱՐԿԱՑՈՂ ասի. Ունող 'ի սրտի ըղ֊բարկութիւն, ցասմնոտ, ցասկոտ 'ի բնէ, և փոյթ 'ի բարկութիւն. էօֆքէլի, ճէհիլճան, ճիճիկ. * Բարկամիրան գործէ առանց խոր֊հրդոյ։ Մեծամեծքն բարկամիրաք են. գի֊նի մի արբցեն. Առակ. ժԴ. 17։ ԻԱ. 4։ * Բարկամիտ է և Թշնամանող. Ճ. Ա։ * Բարկամիրտ ես, և խիստ առ յանցաւորս. Հ. յնւր. ժԷ։ * Բազում անգամ է տեսա֊նել զգազանս վայրենիս՝ հանդարտացեալս, խսկ զբարկամիրտս ոչ երբեք. Սրգ. յկ. Դ։ * Բազումք 'ի բարկասրտացն եղեն կարի հեզք. Բրս. մրկ։

ԲԱՐԿԱՑԱՅՏ. ա. Ցայտեալ սաստկու֊թբ որպէս բարկութբ. որ ցայտէ ըզսա֊սումն. ահագին, սաստիկ յուզեալ. * Այժմ ծով 'ի բարկացայտ լեռնակուտակ ալեացն զնստեալ վրդովմանց. Խոր. Հրտղ։ * Բար֊կացայտ (կամ բարկացեալ) ալիքն՝ լեռ֊նաձև կուտակին. Ագաթ։

ԲԱՐԿԱՑՈՂ, ի, աց. Բարկացեալն. և որ սակայ բարկանայ. բարկամիրտ. Ὀργίλος, θυμώδης. Iracundus. էօֆքէլի, ճէհիլճան. * Այր բարկացող՝ տգեղ է կերպարանօք։ Մի լինիր ընկեր առն բարկացողի։ Մի բար֊կացող, մի Թշնամանող։ Լաւ իցէ բնակել յանապատի, քան ընդ կնոջ լեզուանւոյ, անզգամի և բարկացողի։ Փրկիչ իմ 'ի Թըշ֊նամեաց իմոց բարկացողաց. եւն։ * Որպէս ըստ սոսա ասին և բարկացօղք ... Ոչ ես ասի բարկացող. Արիստ. որոտ։

ԲԱՐԿԱՑՈՂԱԳՈՅՆ, գունի, իզ. ա. Ὀργιλότερος. Iracundior. Առաւել բար֊կամիրտ. չոք նէզիւրէ. ֆէք ճիճիկ. * Ասող ասին. հիզան, եթէ սրտմտել՝ բարկայո֊ղագոյն ոք է. քանզի ոչ ես ասի բարկա֊ցող, որ յայսպիսում ախտէ բարկացողա֊գոյնն է, այլ յաւէտ կիրք ասին այսպիսիքս. Արիստ. որոտ։

ԲԱՐԿԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀργιλότης. Iracundia. * Ախտ բարկութե. լինելի գիւ֊րաշարժ 'ի բարկութիւն. * Բարկացողութեն է չարութեն ցասմնատեսակին, ըստ որում դիւրաշարժք լինին 'ի ձեռն բարկութե ››. յն. 'ի բարկութիւն. Արիստ. առաք. յորմէ և Լմբ. ող։ * Հարկեցաւ 'ի բարկացողու֊թին, որ է 'ի նման Թունաւորութե կերք։ Զինչ է բարկացողութիւն. եւն. Վրք հց. բ. ԻԴ։ * Մեղք գիւթի բարկութեն է և բարկա֊ցողութիւն. Եփր. բգ։

ԲԱՐԿԱՑԿՈՏ. որ և ՔԱՐԵԱՑԿՈՏ. Տ. ԲԱՐԿԱՑՈՂ. * Դառնամամորձքն բարկա֊ցոտք (կմ բարկացօղք) լինին. Լմբ. առկ։

ԲԱՐԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարկացողու֊թիւն, կամ առիթ բարկութեան. * Աղօթք փարիսեցւոյն բարկացութե եղև։ Աղդ 'ի բարկացութե անտի յայտնեաց ժառան֊գեան զու զաղօթս մաքսաւորին. Եփր. համաբ։

ԲԱՐԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Παροξύνω. Exacerbo. Շարժել 'ի բարկութիւն. զայրացուցանել. գառանացուցանել. օրտօղ֊ըլնէլ. փասպլամագ, էօֆքէլէնտիրմէք. * Ո՛րչափ բարկացուցեր զտէր Ած քո։ Եւ 'ի քորեբ բարկացուցէք զնա։ Մինչև յե՞րբ բարկա֊ցուցանէ զիս ժողովուրդս։ Բարկացոյց նա զԱծ. եւն. Օրին։ Թուոց։ * Բարկացուցեալ և գառանացուցեալ զարարիչն. Ագաթ։ * Վա՜յ, անձինս մեղաւորի, զի զարարիչն իմ բար֊կացուցի. Նար. Է։

Մերթ՝ պարզապէս Բարկ առնել. այ֊սինքն սաստկացուցանել, վառել բորբոքել զկիրս ամենայն, գրգռել զզգայութիւն և զյօժարութի. տղշըլմագ, գըզըշդըրմագ. * Սէր աստուածեղէն բարկացուցանէ և բորբոքե֊ցուցանէ զքեզ ամէ։ Նախանձ թե շա֊խասութեն բարկացուցանէ զքեզ լեզու։ Ծանրասիրտք եղէք, բարկացայք 'ի չար ցանկութիւնս ... այլ զբարկանալ յետ ցանկութեց մեղաց հատէք 'ի ձէնջ զըղ֊ջումն. Լմբ. ող։

ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀργή (յորմէ Թ. էօֆքէ). Θυμός, χόλος. Ira, indignatio. Բարկանալն. կիրք սրտի վասն ընկալեալ անիրաւութեն հանդերձ բաղձանօք վրէժ֊խնդրութե. ցասումն, զայրոյթ, սրտմտու֊թի. էօֆքէ, փարկինլիկ, խըշմ, ղազէպ. * Բար֊կութիւն՝ ոխք սրտմտութե և յարձակումն բանական առ 'ի զոկելոյն փոխարինութ իբրև 'ի զկծեցելոյ անձին 'ի վրէժ առնուլ. Բրս. էրկ։ * Անցցէ սրտմտութի բարկութե եղբօր քո 'ի քէն։ Դարձաւ 'ի բարկութենէ։ Խօսեսցի ընդ նոսա բարկութբ իւրով։ Մի բարկութբ քով խրատեր զիս։ Բան խիստ յարուցանէ զբարկութի։ Տուրք գաղտնիք դարձուցանեն զբարկութե։ Բարկութի մարդոյ զարդարութի Այ ոչ գործէ։ Գանձես անձին քում բարկութի յաւուր բարկութե. եւն։ * Բարկութիւն՝ բնական ինչ է. և սակայն յանԹակայէ և 'ի կատարմանէ սահմանեսցք զնա՝ ասելով. եթէ Բարկութի է եռանդն զարտեան արեանն՝ առ 'ի անձնչումն փոխա֊րէն արտմեցուցանելոյ. Սահմ. * Է՛ բար֊կութի, որ պարտաւորի է ... և է բար֊կութի՝ որ 'ի վրէժխնդրութիւն յանցաւո֊րաց է. որպէս Այն անբարկանալի բնութե. Սրգ. յկ. Դ։ * Ի ժամուն յայնմիկ 'ի ձեռն ունէր զբարկութեն. Խոր. Գ. 21։ * Ախտ բարկութեն հեզութբ առ ողջանայ. Խոր։ * Արմատ բարկութե՝ ամբարտաւանութի. քանզի բարկութե պատճառք՝ Թշնամանք և անարգանք լինին. Շ. մաղթ։ * Զանոյ յաղթել բարկութբ բարկութե. Վրք հց. բ։ * Բարկութե է չարժումն խռովութե՝ բանիւ վերասլերեալ, խսկ գառանուի՝ զըժ֊նէութի 'ի ներքուստ աղմկեալ 'ի չարեն. Ոսկ. Եփես։

ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Դնի երբեմն փոխա֊նակ գործոց բարկութեան, պատժոց, կո֊րստեան, ապառնալեաց. ղազէպ. * Մեծ է որ բարկութեան՝ նոցա. Օրին. ԼԲ. 35։ * Բարկութե այ ամայ 'ի վերայ նորա. Յհ. Գ. 36։ * Սրտմտեցաւ վասն բարկութեան ուսանելոց և գանելոց իւրոց. Օրին. ԼԲ. 19։ * Ի բարկութենէ եհեթ աղբեցայ. փոյժ։

ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. կամ ՀՐԱՑԱՆ ԲԱՐԿՈՒԹԵԱՆ. Κεραυνός. Fulmen. կայծակն, շանթ երկնից. Եըլտըըըմ, զօրգ, չիմշէք. *Բանուք հրացան բարկութեանցն. Իմ. ծԲ. 12: *Որ կերպանամն կոչէր. այսինքն է բարկութիւն: Գոգամեի բարկութեան (այսինքն կայծակն կոչեցելոյ) զաւանն կապելով զաւարի և զհնչիւն ամպոյ. Եսա. ԻԲ. Խ: *Զձայն ամ, որչափ բարկուէր, քանի փայլատակմանց (արփամնի) գործոյ գործեսցի: Ո՛րչափ բարկութեան չիցեն արժանի այնպիսի իրք: Անժուժելութիւն... եամ և 'ի սաստկ զհրացան բարկութիւն. Ոսկ. մթ:

ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Բարկ գոլն, սաստկութիւն, գծնդակութիւն. եալըզլըգ. *Բարկութիւն բորբոքեալ բոցոյն. Ցհ. ԿԲ: *Ա. 'ի յառաջ. րել անձանց մերոց 'ի բարկութեան աղեացն. Ճ. Ա:

ԲԱՐՁ, ի.ից. Գ. Προσκεφάλαιον. Cervical, pulvinus, pulvinar. Գորգ լցեալ կակուղ իրօք, և եդեալ 'ի ներքոյ ընդ գլխով 'ի ննջել կամ 'ի հանգչել. որպէս ինչ մի բարձր, կամ բարձող 'ի վեր զգլուխն. եաստըգ, դաւիղ, մինտէր. *Եւ ինքն ննջէր 'ի խելս նաւին՝ 'ի վերայ բարձի. Մրկ. Դ. 38: *Վասն մերոյն աւուրք անարի բարձիցն. Եզեկ. ԺԳ: *Տեսանէ յանուրջս՝ որ բարձ գլխոյն այրեցաւ. Հ = Ց. Փետր. ԻԲ: Տե՛ս և ԲԱՐՁԿՆԵԱՐ:

ԲԱՐՁ. Πρωτοκλισία. Primus in convivio locus. Նստարան բարձր կամ պատուաւոր 'ի կոչունս. բազմոց. գահ. օնփիր, գէրզ. *Մի բազմիցիս յառաջին բարձին. Ղկ. ԺԴ. 8: *Սկսաւ տանել առաջարկին բարձիցն պատուաւորութիւն, զայր այր յիւրաքանչիւր գահ հրամայէր նստուցանել. Փ. Կ. Է. 8: *Ունիմ իշխանութիւն ընդ եղբարս՝ զբարձն արքայի համբուրել. Խոր. Գ. 5Ժ: *Որդւոյն կարմրութիւն գունեկրանց բարձից. Նար. ծԺ. (որ հայի յայլ և այլ նշանակութիւնս):

Նմանութ. Աշտիճան պատուոյ. շուք. պատիւ, աստիճան. փոյէ, մանսապ. *Փոխանակ պատուելոյն անարգանօք, և փոխանակ բարձ աւելոյ և յառաջ ձգելոյ՝ բանտ և կապանք: Մեծ առաւելութիւն բարձի և պատուոյ պարգևս խոստանայր. Ագաթ. *Բարձ և պատիւ. ՃՃ: *Աղատութիւն բարձին: Անհակալեալ բարձի. Ցհ. ԿԲ:

Եւս և նմանութ՝ Աշտիճան կամ նստարան նաւին 'ի վերնակողմանն. օնբ. *Ի բաց առին զաստղաստան, և ըմբին զկեամին, և ըզբարձս նաւին. Ճ. Ա:

ԲԱՐՁ, բարձք. Βάσις. Basis. (ըծ. թ. գոտն.) Խարիսխ եռանկեան և այլոց ձևոց քան երկրաչափից. *Գորունակելով խորանիսից, բարձք ունելով քառն՝ հաւասարակողմ եռանկիւնս եղև: Վեց ամփոփեալ քառանկիւն՝ հաւասարակողմն ունելով բարձք: Երկիր ունի զբարձն հաւասարագոյն. և բարձքն այն է, որ 'ի սկըզբանն եռանկեանցն ներքոյ եդաւ. Պղատ. փիմ:

ԲԱՐՁՔ, բարձից, իւք. Մասունք մարմնոյ 'ի միջոյ և 'ի վայր իբրու կրկին բարձք կամ բարձող զծանրութեան մարմնոյն. որ և Ազդերք. Երանք. և սորին կողմանքն նոյն մինչև 'ի ծունկս և յոլորս կամ 'ի սրունս. դոփ, դալըըը, խալչա, պաճագ. որպէս յն. Σκέλος, μηρός. Femur, femen. *Արարեր նոցա անդրավարտիս կըտաւեայս՝ ծածկել մերկութիւն, և բարձից չափ: Մէջք նորա, և բարձք՝ պղնձիք: 'Ի տալ տեառն զբարձս քո 'ի քայքայումն, և զորովայն քո յուռուցումն: Ոչ խոյսառ

կնօջն զբարձս նորա: Բարձք նոցա՝ բարձք աղուորք: Բազուկք, և բարձք նորա իբրև զանտսփ փայլման պղնձոյ: Եւ ոչ տառանեցան բարձք իւր: Սանդարամեք պղնձիք 'ի վերայ բարձից նորա. եւն: *Ի խարսխաց բարձիցս մինչև ցաւին կառուցման լրութեան ասդամոցս՝ չէ առողջութիւն». այսինքն յոտից մինչև ցգլուխ. Նար. ծԸ: *Արաց բարձք՝ այծից. և եղ ջիւրք 'ի գլուխս. Եսա. ԽԲ:

Անաւոր են հոլովքս. *Զոր ունէր 'ի վերայ բարձուց իւրոց. Ճ. Ա: *Տուր ձեռաց իմոց զզօրութիւն... և բարձանց իմոց զժուժկալութիւն բանաւոր անուացն. Եփր. ծն. փոխ:

ԲԱՐՁԱԲԵԿ ԼԻՆԵԼ. Խորտակիլ բարձից. *Բրդք գալարօք բարձաբեկ լիցի. Ճ. Ա:

ԲԱՐՁԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ. Գ. Σκελιαγὲς. Cruris fractio. Բեկումն, կամ խորտակումն բարձից, ուտի և կաղութիւն. *Ցաւագին բարձաբեկութեան հեփեստեայ». որ էր չնծ կաղ. Նոննոս:

ԲԱՐՁԱԲԵՐՁՈՒԹԻՒՆ. Գ. Առագութիւն բարձի. կամ ամբարձումն 'ի գահ իշխանութեան. *Զպատիւ մարզպանութեան գահակալութեան հաւաստեալ՝ ըստ կարգի բարձաբերձութեան թագաւորացն հայոց. մանաւանդ մեծին տրդատայ թագաւորի. Արծր. Դ. 6:

ԲԱՐՁԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Գ. Συνανακείμενος, σύνεδρος, κοινωνός. Conviva, consessor, particeps. Բազմեալն ընդ այլս 'ի նմին սեղանի բարձիւք. սեղանակից. հէմ-դէմ, ծէլիս, փօմօգ. *Վասն երդմանցն և բարձակցացն՝ հրամայեաց տալ նմա. Մտթ. ԺԴ. 9: *Ցայնժամ եղիցին քեզ փառք առաջի բարձակցացն քոց. Ղկ. ԺԴ. 10: *Զբարձակիցսն 'ի բազմականացն 'ի բաց արուզեաց. Խոր. Բ. 60:

Կամ Աթոռակից, գահակից, կցորդ պատուոյ. *Տէրերիոս զգրուտս՝ բարձակից իշխանութեան արար: Անտոնինոս զկոմոդոս զորդի իւր բարձակից թագաւորութեան արար. Եւս. փր. Բ: *Բարձակից արեգական՝ շարաւուհ արքայից արքայ. Խոր. Գ. 17: *Ցարարելոցս ոչ ոք է բոլորից թագաւորին համաթոռ, և բարձակից. Կիւրղ. գանձ:

ԲԱՐՁԱԿՈՒՐ ԼԻՆԵԼ. Կուրիլ վասն յառաջագահութեան՝ յընթրիս, և յայլ աշտիճանս պատուոյ. *Բարձակուրք լինէին, որ կրկին ախտի էր գուշակ, հպարտութեան՝ միանգամայն և որկրամոլութեան. Երզն. մտթ:

ԲԱՐՁԱԿՐԵՄ, եցի. ն. Ըստանձնել. բարձեալ բերել. *Զամենայն արարածս բարձակրեաց յինքեան (խորհուրդ խաչին). Անան. 'Ի դէպս:

ԲԱՐՁԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Գ. Բարձակիցն գոլ. և ժողով բարձակցաց կամ իշխանակցաց. *Ունէր յայնժամ զգլխաւորութիւն բարձակցութեան իշխանացն հայոց. Արծր. Ը. 5:

ԲԱՐՁԱՁԳՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ձգումն կամ բերումն 'ի բարձ և 'ի պատիւ. *Վասն մարտի մղբառման՝ բարձաձգութեան գըլխաւոր իշխանութեան. Մծբ. ԺԲ:

ԲԱՐՁԱՊԱՆ, ի, աց. Գ. Զինուորական պահապանակ կամ զանկապան բարձից. *Զարդարեալ էր ունապանօք և բարձապանօք մորթեղինօք. Պղտ. տղէտս:

ԲԱՐՁԱՌՈՒ ԼԻՆԵԼ. Առնուլ ըզբարձ պատուոյ և իշխանութեան, իբրև գահակից կամ յաջորդ. *Ոչ միմեանց բարձառու լինել միանգամայն, այլ՝ ոմանց տալ, և ոմանց անդ թագաւորել. Եւս. փր. Խ:

ԲԱՐՁԱԽԱՆԴԱԿ. Տ. ԲԱՐՁՐԱԽԱՆԴԱԿ:

ԲԱՐՁԵՐԷՑ. ա. Գահերէց, և գահերիցական. բարձրագահ յընթրիս կամ յիշխանութեան. *Եա քեզ զաւագութիւն, և զբարձերէց անդրն». յն. մի բառ՝ զնախագահութիւն. προεδρία. *Որ էր մի 'ի չորից գահերէց բարձերէց ասպարին ավքածնի. Բուզ. Գ. 9:

ԲԱՐՁԵՐԷՑՔ. Գ. Երէցութիւն 'ի բարձի, կամ 'ի բազմականի. որ և ասի՝ Առաջին բարձ. կամ Գահագլխութիւն. Πρωτοκλισία. Primus in convivio locus. *Սիրեն զբարձերէցս յընթրիս. Ղկ. Ի. 46:

ԲԱՐՁ ԵՒ ԹՈՂ ԱՌՆԵԼ. Տ. ԲԱՐՁԻ ԹՈՂԻ ԱՌՆԵԼ. *Բարձ և թող արասցեն զորդիս վասն առնելոյ. Կանոն:

ԲԱՐՁԸՆՏԻՐ. որի. րաց. ա. Ընտրեալն յառաջին բարձ. նախագահ, գահագլուխ. *Իսկ երանելւոյ... տոհմ արշակունեաց... բարձրընտրաց, գահանշանաց. Նար. մժբ:

ԲԱՐՁԸՆՏԻՐ ԼԻՆԵԼ. Ընտրութիւն առնել բարձի և բարձի 'ի բազմականի. ցանկալ առաջին տեղւոյ. յն. ընտրել զյառաջագահութիւն. *Հայեցեալ թէ զիարդ բարձընտիր լինէին. Ղկ. ԺԴ. 7:

ԲԱՐՁԻ ԹՈՂԻ ԱՌՆԵԼ. որ և ԲԱՐՁ ԵՒ ԹՈՂ ԱՌՆԵԼ. Բառնալ թողուլ. թողուլ լքանել յերեսաց. անտես առնել. *Զծերացեալն մի բարձի թողի առնիցէք. Հ. ընդհ: *Ըն բարձի թողի արար զնոսա՝ երթալ զհետ աստեղց իւրեանց. Մխ. առակ: *Զամենայն կարեորսն թագաւորութեան բարձի թողի առնել. Մաշթն:

ԲԱՐՁԻՁ, ձչի. չաց. ա. Բարձօղ. այն՝ որ բառնայ զոր ինչ և է. *Ոչ միայն բարձիչ յուսոյն չլինին նեղութիւնք, այլ և կազմիչ. Ոսկ. հռ: *Կոյսն ծնաւ զբարձիչն մեղաց. Եփր. համաբ: *Եկեալ է բարձիչն մեղաց. Երզն. մտթ:

ԲԱՐՁԿՆԵԱՐ, ներոյ. Գ. Որպէս թէ բարձիկք. թուշըքներ. յն. բարձք. Προσκεφάλια. Cervicalia. Թերևս՝ որպէս Ազնիւ կամ փոքրիկ բարձք փափուկք. եասթըգ թըշէբ. եաստըգ մինտէր. *Կարեն կարկատեն զբարձկներս 'ի ներքոյ ամենայն արմըկան ձեռին, և առնեն գլխադիրս գլխոյ ամենայն հասակաց: Ահաւասիկ ես 'ի վերայ բարձկներոյդ ձերոյ, յոր դուք ժողովէք զանձինս. և պատառեցից զայդ 'ի բազկաց ձերոց... և պատառեցից զգլխադիրսն ձեր. Եզեկ. ԺԳ. 18. 20:

ԲԱՐՁՈՂՈՒԹԻՒՆ. Գ. Կարողութիւն և ներգործութիւն բառնալոյ. բարձումն, 'ի վերայ իւր բառնալն. *Զբարձողութիւն չինուածոյ մարմնոյս... պատապարեսցես. Նար. ծԷ:

ԲԱՐՁՈՒԱՆԴԱԿ, կամ } Տե՛ս 'ի բառն
ԲԱՐՁՈՒԱԽԱՆԴԱԿ. } ԲԱՐՁՐԱԽԱՆԴԱԿ:

ԲԱՐՁՈՒԵՆԵԱԿ, նեկի. կաց. Գ. Ἀβρότονον (իբրու անմահական). Abrotonum. Էգն կոչի յիտալականն, Abrotono femina. santolina. Բանջար մշտադալար, յորմէ կազմի և գինի. բուրջուէնէէ, բուր-ջէնէ. ղօյուն ճօմ ըլուն չիչէյի, փօյուն օթու, փօյուում: Որձ բարձուենեակն կոչի և ԳՆԴԱԾԱՂԻԿ. սպիտակն ասի և ԿԱՑԾՈՒՍ. և գեղինն՝ ըստ ոմանց ԲՐԻՆՃԱՍՈՒՍ, կամ ԲՈՆՋԱՍ: Գաղիա: Ի Բծ-ջեն:

ԲԱՐՁՈՒՄՆ, ձման, ամբ. Գ. Բառնալն կամ բառնիլն՝ 'ի վեր, կամ 'ի միջոյ. վէրօլընէ, ն վէրօլընէ. *Բարձումն բազկի, ձգումն ձեռին: Բարձումն (այսինքն

բարձիչ) պարանաց, փոխարկիչ կարեաց. Նար. լէ. ղ: *Անխոյթ առնել ծանուցն՝ համանգամայնցն է 'ի բաց բարձումն. Յհ. իմ. ապ: *Բարձումն առ հասարակ յամենեցունց ախտոյ և ամօթոյ. Խոր. գ. 67: *Ճանաչելով զբարձումն քաղ զօրավարացս». այսինքն զկորուստ կամ զմահ. Փարպ: *Զաստանութեամբ աւուրց նկարեն, զանցաւորացս բարձումն գրեն. Նար. ծբ:

'Ի ԲԱՐՁՈՒՍՏ. մ. Ի բարձուէ, 'ի բարձանց, 'ի բարձրութենէ, 'ի վերուստ. Բարըյէն. Էի-ֆոքեքէն. Եբր յն. ὑψόθεν. ex alto, desuper. *Քար ինչ 'ի բարձուստ ուստեք հոլովեալ. Յհ. իմ. եբ:

ԲԱՐՁՈՒՑԱՆԵՄ, ձուցի, ձն. ն. Βαστάζω. Bajulo, tollo. Տալ բառնալ. օգնել 'ի բառնալ. բեռնաւորել. ըստ յն. բառնալ. Բերդնել կամ վերդնել. *Ի մէջ որայոցն քաղիցէ. և մի պատկառեցուցանէք զնա, այլ և բառնալով բարձուսջիք. Հռութ. բ. 16:

ԲԱՐՁՐ, բարձու, 'ի բարձուէ, ձամբ, կամ ձու. բարձունք, ձանց, ձամբք. ա. Ὑψηλός. Altus, elatus, excelsus, sublimis. Ի վեր բարձեալ, ամբարձեալ, վերացեալ. վերին. վերագոյն. Բարըյր. Էի-ֆոքէք. Էի-ձէ, ալի. պալա. 'ի բարդութիւնս լինի բերձ. որպէս պ. պէրզ, պիւրզ, պէրզէկ. *Հանէ զնոսա 'ի լեառն մի բարձր: Եւ 'ի վերայ լերինդ բարձու: Լերինք բարձունք: Ծածկէր զամենայն լերինս բարձունս: Ի վերայ ամենայն բլրոցն բարձանց: Ցամենայն բլուրս բարձունս: Երկինք բարձունք կամ բարձր, և երկիր խորին կամ խոր: Բարձր են երկինք, խոր են գետինք: Ներհամարեա զամպս, որչափ բարձր են 'ի քէն: Ի վերայ տանց բարձանց: Դրունք նորա բարձունք: Պարիսպք նորա մեծ և բարձր: Առ կաղնեաւն բարձու: Գնա դու յերկիր բարձր: Սեղան զոհից բարձր. ևն: *Ի վերայ աթոռոյ բարձու. Յհ. իմ: *Ի բարձրն գիտանոց. Նար: *Բարձր աստիճան. Յհ. կբ: *Ձիթենի բարձր: Բեմբ բարձր յերկրէ մինչև յերկինս. Փարպ: *Իբր 'ի գագաթանէ յոյժ բարձուէ և ծայրագունէ անկցին 'ի խորխորատ. Սարկ. քհ: *Ուսովք չափ 'ի վեր բարձր էր քան զամենայն երկիրն. ա. Թգ. ի. 2: *Զայր խոժոռագեղ, և բարձր. Խոր:

ԲԱՐՁՐ. որպէս Պերճ. պ. պէրճ. Գերագոյն, վեհ, վսեմ, պանծալի, յաղթօղ. հզօր, երևելի. մեծանուն, շքեղ, պատուական. ևս և Ամբարտաւան. Պ-ֆէլէք, ալիմ, ալիշան. *Բարձր քան զամենայն թագաւորս երկրի: Բարձր է 'ի վերայ ամենայն ազգաց տէր: Բարձր է տէր, զխոնարհս տեսանէ, և զբարձունս 'ի հեռաստանէ ճանաչէ: Աչք տեառն բարձունք են: Որ առաջի մարդկան բարձր է, պիղծ է առաջի այ: Հզօր ձեռամբ, և բարձր բազկաւ: Ձեռն հզօր, և զբազուկ բարձր: Զոտունս զայս զբարձր. (այսինքն շքեղ): Գնացին 'ի բարձր պարանոց (այսինքն ամբարտաւանութեամբ):*Անկցին բարձունքն սրով». այսինքն ամբարտաւանքն. Եզ. ծ. 34: *Շրթունք արդարոց ճանաչեն զբարձունս». այսինքն զբարձր իրս, կամ զխորհուրդս. Առակ: *Որ 'ի բարձրութիւն երկնից՝ բարձր բանիւք բարբառիս. Շար: *Բարձրն եսայեան վասն երուսաղէմի մարգարէանայր. Լաստ: *Բարձր նշանացն: Դնէ սեղան բարձր, և զի ամենայն բարութիւն. Վրք հց. բ: *(Աղքատք հոգւով են) բարբառնեալք յամենեցունց, և առ այ բարձունք. Իգն:

ԲԱՐՁՐ՝ առ ձայնէ, որպէս Մեծաձայն. քաղաղէնչօղ, ստուար, մեծագոչ. ամուր, պինտ. ֆէք, գաբը, պիւլէնտ. *Ի ձայն բարձր աղաղակէր: Կոչել բարձր քարոզութեամբ. ևն: *Բարձր բարբառով. Եղիշ: *Բարձրձայնիւ: Բարձր աղաղակաւ. Նար. լմ. լէ: *Ձայնիւ բարձու. Ճ. Ա:

Կամ մ. *Զարթուցեալ ձայնէր բարձր. Ճ. Ա: *Բարձր որոտալով 'ի վերայ համատոհմիցն». այսինքն խրոխտալով, յոխորտալով. Սրգ. ա. յժ. ը:

ԲԱՐՁՐ. գ. } τὸ Ὑψηλόν, τὰ ὑψηλά, τὸ
ԲԱՐՁՈՒՆՔ. } ὕψος, τὰ ὕψη. Altum, alta; excelsum, sa; altitudo, celsitudo, fastigium, cacumen, vertex. որպէս Բարձր տեղի, կամ բարձրունք. Բարըյր փէր. Դէփէ. *Կամէր ելանել 'ի վեր, և զանձն 'ի բարձուէ ընդ պարիսպն հոսել. բ. Մկ. ժգ. 43: *Բարձր 'ի վերայ բարձու պահէ, և բարձունք 'ի վերայ նոցա. Ժող. է. 7: *Հաստատեցեր զոտս իմ... և 'ի վերայ բարձանց կացուցեր զիս. Սղ. ժէ. 34: *Զարգք արծուեաց 'ի բարձունս թռչին. Յոբ. է. 7: *Կախեցին զնա զբարձուէն կուսէ... և փաղփաղէր մարմին 'ի բարձուէն. Բուզ: *Զբարձունս բարձանցն կառավարէ. Լմբ. ծղ:

ԲԱՐՁՈՒՆՔ. որպէս Բարձրութիւն երկնից. երկինք երկնից. *Սքանչելի ես դու տէր 'ի բարձունս: Եկեսցէ 'ի վերայ ձեր հոգի 'ի բարձանց: Ո՞ է տէր այ մեր՝ որ բնակեալն է 'ի բարձունս: Եւ 'ի բարձունս: Այց արասցէ մեզ արեգակն 'ի բարձանց: Զգենուցուք զօրութիւն 'ի բարձանց: Փառք 'ի բարձունս այ. ևն: *Ի բարձունս կամ 'ի բարձանցն երկնից: Օրհնեսջիք 'ի բարձունս: Թագաւոր բարձանց: Ի բարձունս կողկողել, կամ տարածանել: Գանձ բարձանց: Թռչունք բարձանց, ևն. Նար. սպէղ: *Ճողոպրելով հարկաւ յառաւօտէն մինչև 'ի բարձունս հասանելոյն արեգական. Պղատ. օրին. ծբ:

ԲԱՐՁՈՒՆՔ ԵՐԿՐԻ. որպէս Բլուրք, լերինք, գագաթունք լերանց, ծառք, ևն. *Սուգ առին բարձունք երկրի: Իջուցեր զբնակիչս բարձանց: Ելանէ 'ի վերայ բարձանց երկրի: Լիբանան բարձամբք իւրովք կործանեսցի: Ցանկաթան 'ի վերայ բարձանց քոց վիրաւոր. ևն:

ԲԱՐՁՈՒՆՔ. որպէս Բարձր սեղանք զոհից, կամ բագինք հրէականք 'ի բլուրս և 'ի լերինս՝ նուիրականք այ, այլ պէսպէս խոտորանօք խառն. որ կոչին և ԲԱՐՁՐԱՒԱՆԴԱԿ. և ԲԱՄԱ. ըստ եբր. դամա. որ և յն. վէմա, և հյ. Բեմ. *Արկանէին խունկս 'ի վերայ բարձանց... Բայց 'ի բարձունս և նա զոհէր, և արկանէր խունկս: Եւ արար տունս 'ի վերայ բարձանց... և կացոյց քուրմս բարձանցն զոր արար: Շինեցին նոքա իւրեանց բարձունս, և անդրիս 'ի վերայ ամենայն բլրոյ բարձու: Սակայն ըզբարձունսն ոչ եբարձ. ևն: *Մոռացումն առնէ այնակիր բարձանցն կռամոլութեն. Նար. կդ:

ԲԱՐՁՐ ԱՌՆԵԼ. Ὑψόω, ἀνυψόω. Exalto. որպէս Բարձրացուցանել. վերացուցանել. համբառնալ. 'ի վեր առնուլ. *Ո բարձր արարեր զնա 'ի դրանց 'ի մահուանէ: Բարձր առնէ զտառապեալս յաղքատաց: *Ցանկանէ որ յարուցեալ էին 'ի վերայ իմ, բարձր արարեր զիս: Ի վիմէ բարձր արարեր զիս: Բարձր առնել զգլուխ 'ի վերայ թշնամեաց. ևն:

ԲԱՐՁՐ ԱՌՆԵԼ. որպէս Օրհնել, փառաւորել. փառաբանել. ուլուլամագ, Թաղիմ էթմէք. *Բարձր առնեմ զքեզ տէր: Բարձր արասցուք զանուն նորա 'ի միասին: Օրհնեցէք և բարձր արարէք զնա յաւիտեան. և այլն:

ԲԱՐՁՐ ԼԻՆԵԼ. Բարձրանալ. և փառաւորիլ. *Բարձր եղիցի տէր փրկութեան իմոյ: Բարձր լեր տէր 'ի զօրութեան քում: Բարձր եղեց 'ի հեթանոսս, և բարձրացայց 'ի վերայ երկրի. ևն:

ԲԱՐՁՐԱԲԱԶՈՒԿ. ա. մ. Բարձր բազկաւ. հզօր զօրութեամբ. պանծալի փառօք և յաղթութեամբ. *Ամենազօրն, և թագաւոր բարձրաբազուկ 'ի վերայ ամենայն երկրի: Բարձրաբազուկ 'ի վերայ թշնամեաց մեր ճախրեսցուք. Լմբ. պտրգ. և հմբ:

ԲԱՐՁՐԱԲԱՆ. ա. մ. Մեծաբան. և Մեծաբանութեամբ. *Որք համարձակութեամբ խօսին ընդ այնոսիկ՝ որք բարձրաբանս խօսին. Իսիդ:

ԲԱՐՁՐԱԲԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Μετεωρολογικός. In rebus sublimis curiosus. Որ բերի կամ ձգտի 'ի բանս բարձունս. *Բարձրաբանականաց իսկ բերելով սեսութեամբն. Պղատ. փիմ:

ԲԱՐՁՐԱԲԱՆԵԼ. չ. Մեծաբանել. ամբարտաւանս բարբառել. *Բարձրաբանեալ թշնամիք խաչին՝ տեառնն, ահա, ևն. Ճ. փ:

ԲԱՐՁՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. ա. Որպէս Վսեմաբանութիւն. վսեմ բանք. *(Գրուածութիւնք պղատոնի՝) գեղեցկութեան անուանս, և այլոյ բարձրաբանութեն, քերթողական մեծութեն ոչինչ են ընդհատ. Փիլ. նխ. բ:

ԲԱՐՁՐԱԲԱՐ. մ. Բարձր և վսեմ ոճ. նակաւ. բարձրագոյնս և նրբագոյնս. *Բարձրաբար յաղագս նոցա խնդրել. Անյ. պորֆ:

ԲԱՐՁՐԱԲԱՐԲԱՌ. ա. Μεγαλόφωνος. Altam vocem edens, altiloquus. Մեծաձայն, բարձրագոչ. համարձակաձայն. *Ծառը բարձրաբարբառ. Մծբ. ղ: *Որպէս և տեսէ բարձրաբարբառն եսայիաս. Տօնակ:

մ. Μεγαλοφώνως. Alta voce. Ի ձայն բարձր. բարձր ձայնիւ. գաբը ալըղ իլէ. *Բարձրաբարբառ ընդհանուր աղաղակէին. Ագաթ: *Զզեղխանաց ամբարտաւանութեան իւրոյ բանն՝ բարձրաբարբառ զօրացուցանէր զայրքայն. Յհ. կբ:

ԲԱՐՁՐԱԲԱՐԲԱՌԱԳՈՅՆ. ա. մ. Μεγαλοφωνότερα. Առաւել բարձր ձայնիւ, աճաւոր հնչմամբ. *Եթէ ձայնք՝ որոտմանց (այսինքն քան զորոտմունս) բարձրաբարբառագոյնք ևս գոչիցեն. Կիւ. ղ:

ԲԱՐՁՐԱԲԵՂՈՒՆ. ա. Որ բերք կամ պտուղք են 'ի բարձունս, և գերապանծ. *Բարձրաբեղուն ծառ ողկուզական. Գնձ:

ԲԱՐՁՐԱԲԵՐՁ, ի, աց կամ եց. ա. Որպէս թէ Բարձր և պերճ, և բարձրբարձ. յոյժ բարձր, բարձրակատար, բարձրակառոյց. բարձրացեալ. ամբարձեալ. խիստ Բարըյր. ֆէք Էի-ֆոքէք, Էի-ձէ, ըէֆիա. (յն. պէսպէս). *Առին զքաղաքս բարձրաբերձս. Նեեմ. թ. 25: *Զուռձարն նորա կամին բարձրաբերձ շինել. ա. Եզր. ժ. 18: *Ըզբարձրաբերձ աշտարակն շինէին: Սկսանէին զբարձրաբերձ զբուրգն կանգնել. Եւս. քր. ա: *Փոխանակ բարձրաբերձ և վայելուչ աշտարակին՝ խաչն Ճշմարտութե կանգնեցաւ. Ագաթ: *Բարձրաբերձ ահագին շինուածոց աշտարակս. Խոր. գ. 59: *Բարձրաբերձ պարիսպք. Ագաթ: Փարպ: Սոփ: *Բարձրաբերձ շինուածք, կամ տեղիք շինուածոց: Բլուրք, կամ վայրք մայրեաց. Փարպ: Ագաթ: *Բարձրաբերձ ամբարտակին: Ի բարձրաբերձ տանեաց. Յհ. կբ:

*Բարձրաբերձ քաղաք. Բուզ. աղաւնի: *Բարձրաբերձ գմբեթ. Մագ. Է: *Բարձրաբերձ աշտարակ: Բարձրաբերձ մայրիւք. Նար: *Ի բարձրաբերձանցն (ծիծեռնաց) ա_ նկանէ. Պիտ: *Բարձրաբերձ ամենամեծ 'ի վեր ընծայեցին. Լաստ: *(Ծառք) բարձրա_ բերձք և կարծրաբերձք. Վրդն. ծն:

ԲԱՐՁՐԱԲԵՐՁՈՒԹԻՒՆ. τὸ Ὑψίφορον. Supera petere. Վերամբարձութիւն, յոյժ վերացումն. *Կերպարան արծուին (նշանակէ) զթագաւորականութիւն, և ըզ_ բարձրաբերձութիւն, և զերագաթացութիւն. Դիոն. երկն: և Հ. հրեշ:

ԲԱՐՁՐԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. Որ 'ի բարձր վայրս բնակէ. և Բնակիչ երկնից. *Բարձրաբնակ եղջերու. Նար. յովէ: *Բա_ բերանեալք 'ի բարձրաբնակաց, փառաւո_ րեալք 'ի հողեղինաց. Գնձ:

ԲԱՐՁՐԱԲՈՒՆ. ա. Ունօղ զբարձր բուն կամ զձող. *Խաչափայտ բարձրաբուն. Մաղ:

ԲԱՐՁՐԱԳԱԳԱԹՆ, թան, թունք, թանց. ա. Որոյ գագաթն է բարձր. բար_ ձրակատար. Եիւքսէք Թէփէլի. *Ի բարձրա_ գագաթանց պարագեալ լերանց. Խոր. Ա. 11: *Պատուեալ իմն է բարձրագագաթն ամբողջակատար լերամբք. Յհ. կբ:

ԲԱՐՁՐԱԳԱՀ. ա. Որ բարձր է գահ. գահերէց. նախապատիւ. *Քննեցաւ (սո_ ցա) 'ի բարձրագահ ատենէն". այսինքն 'ի բարձրելոյն. Ագաթ: *Բարձրագահ օրհ_ նութեան եկեղ խոնարհեցութեամբ. Նար. ծթ: *Արք պատուաւորք, ծերք, և բարձրա_ գահք. Արծր: *Բարձրագահ առ գառա_ ցական աթոռն եղեալ. Սկեւռ. աղ: *Ամ և բարձրագահ տրբերահանդիսութեամբ. Գա_ նկ առ ամենայն:

Կմ որպէս Բարձր գահիւք՝ գրիւք. բար_ ձրաբերձ. *Բարձրագահ աշտարակ: Բա_ ղին բարձրագահ. Անան. էկ: *Ելանել 'ի բարձրագահ ծայրն առաքինութեան. Ճ. Ա: *Ի վերայ բարձրագահ գխոանցի ա_ ռաքինութե ելեալ. Սկեւռ. ըմ:

կամ Փերձ. վեհ, վսեմ. բարձրագոյն. *Ողին և յաւէտ բարձրագահ խորհուրդ: Բնակեալ 'ի փառս բարձրագահս. Անան. էկ: *Բարձրագահ իշխանութիւ. Ոսկ:

ԲԱՐՁՐԱԳԱՀԻՔ, ից. գ. որպէս Յառա_ ջագահք, կամ նախաթոռք. այսինքն ա_ ռաջին նստարան, կամ եկեղեցւոյ բարձրագոյն յա_ րկ. Πρωτοκαθεδρία. Prima cathedra, sedes. *Սիրէք զբարձրագահս 'ի ժողո_ վուրդս. Ղկ. ժա. 43: *Կործանեցան բար_ ձրագահք ամբարշտաց նոցա. Եղիշ. Է:

կամ Բարձր տեղի, բեմ, գահանոց. *Զարթուցեալ մարգարէն (յովնան), և 'ի վերայ նորին ոգին եղեալ... 'ի վերուստ 'ի բարձրագահից իմն՝ չարեացն շուրջ եղեալ եսես զպատգամութիւն. Փիլ. յոբ:

ԲԱՐՁՐԱԳԱՀՈՅՔ, ոյից, իւք. գ. Բարձր գահոյք, կամ մահիճք. *Արարաք մեզ բարձրագահոյս առաւել քան զաշ_ խարհս. Եղիշ. Փանյ:

ԲԱՐՁՐԱԴԻՒԱՆ, ի. գ. Բարձր կմ դիւան. երկինք. *Ի ձեռս իմ պա_ րս պահպանի պարգևք ամենայն պաշտօ_ նոյ 'ի բարձրադիւանն. Եփր. պհ:

ԲԱՐՁՐԱԳԵՂ. ա. Բարձր և գեղե_ ցիկ. գեղեցիկս բարձրացեալ. կամ վայելչ_ ալ. *Զբարձրութե տաղաւարթիցն, և ըզ_ բարձրագեղ վայելուչ զրուցաց համբար_ ձման, և զոյլ գեղեցկութեան. Պիտ:

ԲԱՐՁՐԱԳԼՈՒԽ. ա. Բարձր որպէս գլխով. վեհապար, յաւելաբարձր. գերա_ պանծ, վերացեալ, պանծացեալ. *Բարձրա_ գլուխ պարտու մարգարէից մեծն հեզիաս: Որով կատարելապէս բարձրագլուխ էր մեծաւ յաղթութի: Քաջարութեն անուանի հանդէս՝ քան իւնք, քան թէ առաւել բար_ ձրագլուխ լինելով. Պիտ:

Եւ Բարձրացեալ գլխով. պարզերես, աներկիւղ, անվեհեր, արիական. Ճակատը_ բաց, ճէրմակ երես. *Բարձրագլուխ պար_ ծանօք առաւել և զյաղթութեն քաջապէս անուան. Պիտ: *Անպաշտութիւն բարձրա_ գլուխ կամակարութե երևելի լինէր յաշ_ խարհին հայոց. Եղիշ. ա:

ԲԱՐՁՐԱԳԼՈՒԽ, կամ ԲԱՐՁՐԻԳԼՈՒԽ. մ. Որպէս թէ Ի բարձր գլուխ. բարձր գլխով, կամ պարծանօք. *Բարձրա_ գլուխ (կամ բարձրիգլուխ) պարծի ողոր_ մութի առ դատաստանաւ. Յկ. Բ. 13. յն. լոկ պանծանալ. κατακαυχάομαι. *Յոյժ բարձրիգլուխ պարծի ողորմութիւն առ դատաստանաւ. Մանդ. Է: *Բարձրի_ գլուխ պարծեսցի: Ողորմութիւն՝ անցեալ կայ բարձրիգլուխ, ոչ ամաչէ, ոչ պատկա_ ռէ: Ըմբշամարտ որք առ մարտօգիրն մա_ տուցեալ բարձրագլուխ զպսակն պահան_ ջէ. Սարգ. յկ. Ղ: *Բարձրագլուխ 'ի մէջ յոգնախումբ կացեալ հրապարակաց. Պիտ: *Յարկեղից պատերազմէն կորակոր, և ոչ բարձրագլուխ էր դարձեալ. Եղիշ. Գ: *Եղև բարձրիգլուխ և յայսմ պատերազ_ միս. Լաստ. իէ:

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ, գունի, իւ, կմ աւ, ից, կամ աց, իւք կամ օք. ա. Ὑψηλότερος, ὑψηλότατος. Altior, excelsus. Առա_ ւել բարձր (ըստ ամենայն նշ). վերա_ գոյն. վեհագոյն. գերապանծ. գերա_ զանց. *Մին բարձրագոյն էր քան զմիւսն. Դան. Է. 3: *Զի նա՝ առաւել բարձրա_ գոյն և մեծ էր. Գ. Թգ. Գ. 4: *Լերանց բարձրագունից. Խոր. Ա. 10: *Քան զեր_ կինս բարձրագոյն. Հռ: *Որ կատարեալն են սիրով նորա՝ բարձրագոյն են նոքա 'ի պատճառանաց օրինաց. Եփր. էլ: *Բար_ ձրագունից արժանաւոր գովութեց. Խոր. Ա. 1: *Բարձրագոյն քան զամենայն պա_ տիւ. Յհ. կբ: *Բարձրագոյն գոս հրաշից. Անյ. Բարձր: *Բարձրագոյն ազգեցութե, վարդապետութի, առաւելութի, բնութե, ևն: Զբարձրագունյան որոտաց. Ագաթ: *Բարձրագոյն բարբառ, օրհնութիւնք, հա_ ւատացումն, ևն. Կոչւմ: *Ի բարձրագոյն խնդրոյս. Մագ: *Բարձրագոյն խնամս, շնորհս, բարիք, բերք, և այլն. Նար. ...: *Զիարդ է խոնարհ, որ 'ի ծոց էր բարձրա_ գունին հօր. Կիւրղ. գանձ: *Եւ այսպէս բարձրագունին ծանուցաւ խոնարհութի. Յհ. իմ. երկ: *Եւ թէ ևս 'ի բարձրագու_ նացն. Մխ. դպ: *Պատուով բարձրագու_ նաւ: Փառօք բարձրագունիւք. Ճճ: *Լի են խոնարհագունիւք և բարձրագունիւքն. Իգն: *Բարձրագունօքն և հանդերձեալովքն պատկառեցոյց. Ոսկ. մ. ա. 16: *Եւ ոչ թէ առ բարձրագոյն ոք". այսինքն առա_ ւագոյն. Ագաթ:

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ. մ. Ի բարձր վայրի. կմ համարձակ 'ի ձայն բարձր. կամ խորա_ գոյնս. *Բարձրագոյնս նստեալ քո 'ի հո_ գւոյ քում գատարանի. Մաշ: *Որք բար_ ձրագոյն պատմէին խորոյէլական տոհմին: Բարձրագոյն գոչէին. Ագաթ: *Բարձրա_ գոյն իմն խորհելով. Սահմ. Ճ:

ԲԱՐՁՐԱԳՈՉ. ա. Որ ինչ լինի բարձր գոչմամբ, մեծաձայն. *Եւ բարձրագոչ ձայնիւ գոչէր ոերն 'ի խաչին. Հ. փղ: *Ցեա բարձրագոչ աղաղակի փողարքշո_ ղացն զինի մեծամասնացն՝ գայր հրաւիրակ մահուան. Լմբ. ող:

ԲԱՐՁՐԱԴԻԿԶ. ա. Դիզացեալ 'ի բարձրութե. դիզեալ 'ի բարձունս. *Բարձ_ րադէզ կուտակս յարուցանէ (ծով): Բարձրադէզ փրփուրս խորհրդոց յուզեալ յարուցանէ (փորձութիւն). Սրգ. ա. Գ. Ժ: *Կոխել քաջութեն զբարձրադէզ փըր_ փրուսն. Մաշ:

ԲԱՐՁՐԱԴԻՏ, դիտի. ա. Ի բարձանց դիտող, կամ դիտելի. բարձրադիտակ. *Ի բարձրադէտ սենեկեղ ակնարկեալ. Լմբ. առ ռուբն: *Պայծառ էր երևել 'ի բարձունս ... երբև յուռեքէ բարձրադէտ հովանա_ ւորութէ ամենայն լրութեան ցուցեալ. Եզնկ. խւ:

ԲԱՐՁՐԱԴԻՏԱԿ, ի, աց. ա. և գ. Բարձր դիտակալ, կամ տեսլեամբ. բարձ_ րաբերձ. երևելի (վայր, կամ դիտանոց). *Դնանել 'ի բարձրադիտակ տեղւոջ. Ճ. Ա: *Պարանոցս բարձրադիտակ՝ խոնար_ հեալ. Բենիկ: *Որ ելեր 'ի բարձրադիտակ (վայր, կամ 'ի բարձր դիտանոց) քառա_ թևին. Ըստ: *Խաչն կանգնեցաւ 'ի բարձ_ րադիտակն գողգոթայ. Տօնակ:

ԲԱՐՁՐԱԹԵՒ, ի. ա. Բարձր թևօք կամ բազկօք. *Ո՞վ խաչ բարձրաթև. Եզնկ. խւ:

ԲԱՐՁՐԱԹԻՌ. ա. Որ բարձր թռանի. բարձրաթռիչ. *Ո՞վ որ զբարձրաթիռ ար_ ծիւն 'ի խոնարհ սուզել լինէր ձեռնհաս. Արծր. Գ. 12:

ԲԱՐՁՐԱԹՌԻՉ. ա. Ὑψηλοπέτης, ὑψιπέτης. Altivolus, altivolans. որ և ԲԱՐՁ_ ՐԱԹԻՌ. Որ թռչի 'ի բարձունս, կամ 'ի բարձանց, իրօք կամ նմանութբ. Եիւքսէք ուչար, պիւլէնտ փէրվազ. *Արծուի բարձ_ րաթռիչ. Մխ. դպ: և Նեղոս: *Զբարձրա_ թռիչ թևսն անընչութե. Վրք հց. Ա: *Ո՞ր_ պիսի բարձրաթռիչ արար զհողեղէն և զծանր բնութիւնս. Սարգ. յկ. Է: *Բարձ_ րաթռիչ եղեալ՝ եկին առ նա. Վրք հց. ժԲ: *Անուանեցաւ արծուի՝ վասն բարձ_ րաթռիչ տեսութեն. Տօնակ: *Անգա_ դար և բարձրաթռիչ մշտաշարժութեանն (սերովբէից). Դիոն. երկն: Իսկ Եղիշ. Ա. *Ահա վերաբերեմք առ քեզ՝ ճախրելով, իբրև 'ի բարձրաթռիչս եղեալ". իմա, որ_ պէս բարձրաթռիչ (թռչուն) լինելով:

ԲԱՐՁՐԱԹՌՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարձր թռչելն. բարձր թռիչք. բարձրաթռիչն գոլ. *Զինչ գործէ աղաւնոյ բարձրա_ թռչութեն 'ի մէջ այնչափ բազէից խոշ_ ճանկելոց. Երզն. մթ: *Աստուածնչի գե_ ղեցկութբ, և տեսական բարձրաթռչութբ. Տօնակ:

ԲԱՐՁՐԱԼԵՐԻՆՔ. ա. Ուր իցեն լե_ րինք բարձունք. *(Արար) զհիւսիս անօ_ րահաս, և բարձրալերինս. Հանձ. առկ. յոգ_ մէ և Վանակ. յոբ. *Զհիւսիս անօրահաս և բարձրալերինս":

ԲԱՐՁՐԱԽԱՌՆ. ա. Որ ինչ իցէ զուգ_ ընդ բարձրութե, անմեկնելի 'ի բարձրու_ թէ. ըստ այսմ մարգարէութիւն բանին տյ կոչի, *Բարձրախառն խոնարհումն. Ագաթ:

ԲԱՐՁՐԱԽՈՒՄԲ. Տ. ԵՐԿՆԱԽՈՒՄԲ. *Պարագրեալ ընդ վերաբերական մանկցն՝ բարձրախմբիցն. Նանայ:

ԲԱՐՁՐԱԾԱՅՐ, ի, ից. ա. Ὑψοπέτηλος. Altus, procerus. Որոյ ծայրն է բարձր յոյժ. բարձրագագաթն, բարձրա_ բերձ. *Ծառք բարձրածայրք. Գրձ. աչէփ:

ԲԱՐՁՐԱԾԱՅՐԵԱԼ. Համբեալ 'ի ծայր կամ 'ի ծագ բարձրութե. *Առ ամ_ բարձումն հրեշտակացն բարձրածայրեալ. Խոր. Հրեշ:

ԲԱՐՁՐԱԾԱՅՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Վերագոյն ամբարձումն. գերագոյն բարձրութիւն. *Քոյով բարձրածայրութեամբ ծառալեալ սփռեցան շնորհօք սուրբ հոգւոյն. Անան. եէ։

ԲԱՐՁՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծննդիլն, այսինքն բուսանիլն տնկոց 'ի վեր կոյս. *Տնկոց վերահանգիտանալ հասակ առեղն բարձրածնութեամբ. Մագ։

ԲԱՐՁՐԱԿԻԱԼ. ա. Որ կալեալ ունիցի զբարձրունս. գերատիրման. *Պահօք և աղօթիւք և ուժգին խնդրուածովք, և բարձրակալ կատարման հասանողք. Բուզ. Դ. 6. և ճճ։

ԲԱՐՁՐԱԿԱՑ, ի,ից. ա. Որ կայ 'ի բարձրունս, կամ 'ի բարձր կայս. բարձրաբերձ. *Ի բանական և 'ի հոգևոր բնութիւն զատեալ որոշեցան բարձրակայ վայրիւք. Մագ։

ԲԱՐՁՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ բարձրանայ, կամ է բարձրացեալ. և Բարձրաթռիչ գոյն. *Փառաց 'ի փառս բարձրական. Գնձ։ *Ձ՞ինչ կամիցի արդեօք նշանակել մեզ թեգն. բայց եթէ զվերնականն, և զբարձրականն, և զթեթևականն. Ոսկ. եա։

ԲԱՐՁՐԱԿԱՌ. ա. Իբր Բարձրակառք, բազմեալ 'ի բարձր կառս. կամ Բարձրակառոյց. *Աթոռ հրեղէն բարձրակառ. Գնձ։

ԲԱՐՁՐԱԿԱՌՈՅՑ. ա. Ի բարձունս կառուցեալ. բարձրաբերձ. *Պատուեցաւ քեզ արարատեան՝ բարձրակառոյցն մասիք (կամ մասսիւք). Երզն. լա։

ԲԱՐՁՐԱԿԱՏԱՐ. ա. Որոյ բարձր է կատար, բարձրածայր. բարձրաբերձ. *Բարձրակատար (կամ բերձակատար) պարիսպ. Պիտ։

ԲԱՐՁՐԱԿՈՀԱԿ. ա. Բարձր կոհակօք, բարձրադէզ. վերամբարձ. *Հարկանէին զբարձրակոհակ կոյտս ջուրցն. Լաստ. ԻԳ։ *Ծովն 'ի բարձրակոհակ վրդովմանց լռեալ կայ. Սհկ. կբ. արման։

ԲԱՐՁՐԱԿՈՒՏԱԿ. ա. Իբր Նոյն ընդ վ. կուտակեալ ցբարձրութիւն. *Ծուփ ալէկոծութեան բարձրակուտակ գուալով. Ճ. Ա։

ԲԱՐՁՐԱՀԱՅԵԱՑ, եցի, ցաց. ա. Հայեցօղ 'ի բարձունս. նկատօղ բարձանց. *Բարձրահայեաց բանական, կամ բանականացս. Վրդն. յանթառան. և Երզն. լա։ *Լուսափայլ և բարձրահայեաց աչաց (առեփաննոսիգ). Տօնակ։ *Բարձրահայեաց և երկնապիշ լինելով երգնուն. Ցհ. իմ. պատլ։

ԲԱՐՁՐԱՀԱՅԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Հայելն 'ի բարձունս միօք. նկատելն զերկնաւորս կամ զածայինս. վսեմ և նուրբ խորհուրդ. *Լեառն (կոչի եկեղեցին՝) վասն բարձրահայեցողութեան։ Բեհեզեայ պատմուճանքն նշանակէ զանօսր էութիւննոցա, և զպայծառութիւն, և զբարձրահայեցողութիւն. Լմբ. աղ. և յայտ։

ԲԱՐՁՐԱՀԱՍԱԿ, ի, աց. ա. Ἐυμήκης. Procerus. Բարձր կամ երկայն հասակաւ. պօյլու պօսլու, ուզուն պօյլու. *Աչեղ և բարձրահասակ. Խոր. Ա. 25։ *Հըսկայս բարձրահասակս. Լաստ. ԻԳ։ *Ցեղութեանցն մարդկան՝ զառն կերպարան և բարձրահասակն մարմնակերպութեամբ զգենուն. Տօնակ։ *Արամանեակ բարձրահասակ. Սկեւ. աղ։

ԲԱՐՁՐԱՀՌՉԱԿ. ա. Մեծահռչակ. և Բարձրաձայն. *Բարձրահռչակ (կամ բազմահռչակ) աւետաւորութեամբ... գրեն. Նար. առաք։ *Բարձրահռչակ աղաղակաւ սոխակս զմեզ օրհնել. Լմբ. աղ։

ԲԱՐՁՐԱՁԱՂԿ. ա. Որոյ բարձր են ծաղիկք, այսինքն ոստք, գագաթունք. ամբարձուղեշ, բարձրոստեան. *Կաղնի բարձրածաղկ աճեցեալ (յն. 'ի բարձունս ծըգեալ)։ Բարձրածաղկ իբրև զկաղնիս. Ոսկ. ղէ։ Սրգ. յոգ. Ե։

ԲԱՐՁՐԱՁԱՅՆ. ա. Մեծաձայն. բարձրագոչ. *Եւ աւէ յուզիւթ բարձրաձայն բարբառով. յն. ձայնիւ մեծաւ. Ցուցբ. ԺԳ. 17։ *Եւ զայն ցուցանէր բարձրաձայն աղաղակաւ յայտ յանդիման առաջի ամենեցուն. Ագաթ։

Տ. Ի ձայն բարձր. դիւլէնտ աճագլը. *Բարձրաձայն հնչել. Ագաթ։ Լմբ. աղ։ *Սկսաւ ասել բարձրաձայն. Վրք հց. Ե։

ԲԱՐՁՐԱՁԱՅՆԵՄ, եցի. ն. չ. Ի ձայն բարձր գոչել. համարձակ քարոզել՝ հաչակել. *Քարոզեմք զանօրէնութիւնս, բարձրաձայնեմք զխոնարհութեան։ Բարձրաձայնեալ քարոզէին ընդհանուր տիեզերաց, խաչեցելոյն երկրպագել. Գնձ։

ԲԱՐՁՐԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարձրաձայնելն. և Բարձր բարբառ. դիւլէնտ աճագ, սէտա. *Փոխադրէ բարձրաձայնութեամբ ընդ փոքուն զմեծն. Ղ. Բղբ։ *Ընդ բարձրաձայնութեան մեծին գրիգորի. Կանոն։ *Ի բարձրաձայնութենէ լալեացն արձագանգ լերինն զհետ հնչէին։ Բարձրաձայնութեամբ 'ի վերայ պարսպացն զանձ աղաչէին. Լաստ. ԺԱ. ԾԴ։ *Անպատշաճ բարձրաձայնութեան ('ի խօսս). Լմբ. կանոն բէնէդ։ *Իւրով բարձրաձայնութեամբ (իբրև զառաւորակ,) ևն. Կիւրղ. ղկ։

ԲԱՐՁՐԱՁԵՂՈՒՆ. ա. Որ ունի ըզբարձր ձեղունս, կամ առաստաղս, կամ յարկս. *Բարձրաձեղուն ապարանք արքունաշէն տաճարաց։ Տունք ցանկալիք՝ բարձրաձեղունք և մեծամեծք. Լաստ. Ե. Ծ։

ԲԱՐՁՐԱՁԵՌՆ. ա. Տ. Հզօր ձեռամբ. յաղթական, և յաղթութեամբ. *Զբարձրաձեռն տիրելն հիւսիսականացն ազգաց. Յհ. կթ։

ԲԱՐՁՐԱՁԵՒ. ա. Բարձր ձևով. բարձրատեսակ. ամբարձեալ. և Պանծալի. *Լուսին ծագեալ 'ի վերայ լերանց բարձանց, և 'ի բարձրաձև գագաթունս կոհակացն՝ արտափայլեալ, ևն. Զքր. կբ։ *Մշտափթիթն լինելով, և փայլօղ երփն երփն բարձրաձև գունաւորութեամբն. Պիտ։

ԲԱՐՁՐԱՃԻՉ. ա. Որ իցէ ճիչ բարձր. բարձրագոչ. *Բարձրաճիչ ձայն արձակեն. Ճէր։ *Բարձրաճիչ աղաղակաւ զերկինս գողոցուցանէին. Եղիշ. Գ։ *Ի բարձրաթռիչ աղաղակացն հնչեաց գուռն գաբրիելասա. Աւծր. Ծ. 12։

ԲԱՐՁՐԱՄԻՏ, մաց, աց. ա. Ὑψόφρων, ὑψηλόφρων. Altum et elatum habens animum. որ և ԲԱՐՁՐԱՄԻՐՏ, ՄԵԾԱՄԻՏ. Ամբարտաւան. փքացեալ. յոխորտ. Քիպիրլի, կիւրուր. *Պիղծ է առաջի նոյ ամենայն բարձրամիտ։ Վասն բարձրամիտ անապաստանականին. Վրք հց. ԽԷ։ *Զօր և ոչ առ ծառայակիցսն բարձրամիտ երբեք ցուցանէին. Նանայ։

ԲԱՐՁՐԱՄՈՒՐ. ա. Բարձր և ամուր. հզօր և անառիկ. *Կախեաց զնիկանովրայ զգլուխն զբարձրամուր աշտարակէն ». յն. ակառն կամ բերդ. ἄκρα. Բ. Մ. ԺԵ. 35։

ԲԱՐՁՐԱՄՏԵՄ, եցի. չ. } Ὑψηλοφρονέω.

ԲԱՐՁՐԱՄՏԻՄ, եցայ. յ. }

Alta sum mente, animo sum elato, superbio. Ամբարտաւանիլ, մեծամտիլ, փքանալ. հպարտանալ. *Մի բարձրամտեսցես այլ երկիր. Ոսկ. հա։ *Եւ մի ընչիւքն բարձրամտեսցէ. Նար. ղԳ։ *Ըստ նախասացեալ կամացս ոչ բարձրամտեմք. Լմբ. աղ։ *Ի մեռ առեցես մեղաց, և մի բարձրամտեսցես։ Ընդէր բարձրամտես անձամբ. Վրք հց. ԾԷ։ *Ես ամբարձուածս ինքն բարձրամտեցեալ. Բրս. Ի սրբէհ։

ԲԱՐՁՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔπαρσις. Elatio, tumor, superbia. Ամբարտաւանութիւն, փքացումն, մեծամտութիւն, գոռոզութիւն, հպարտութիւն. կուրուր, քիպիրլիք. *Ոչ գիտէի զնորա արտին բարձրամտութիւն, և զամբարտաւանութիւն. Վրք հց. ԽԷ։ *Նոցունց իսկ լինիցի բարձրամտութեան առիթ. Բրս. հց։ *Մի հպարտացին բարձրամտութեամբ. Վրդն. ղեռ։

ԲԱՐՁՐԱՅԱՐԿ. ա. Որոյ բարձր են յարկք. բարձրաշէն, մեծակառոյց. *Բարձրայարկ ապարանից և տանց. Գր. եէկ։ *Բարձրայարկ խորան. Երզն. լա։ *Ի կամարս խորանայարկս բարձրայարկս։ Զորեքկերպեան աթոռ... բարձրայարկ. Գնձ։

ԲԱՐՁՐԱՅՕՆ, ի,ից. ա. Բարձր՝ յօնիւք, այսինքն ամբարտաւան՝ աչօք. ամբարհաւաճ, ամպարտ. կուրուր, քիպիրլի, մէղրուր. *Առ ինքնաբերգոյ բարձրայօնն. Նար. Գ։ *Ահարկութեամբ՝ առ պատուակայն 'ի պատուիրանէն է պխտանիցու, և առ բարձրայօնսն. Սրգ. Ա. Դ. ծա։ *Բարձրայօն պարծանօք ». այսինքն ամբարտաւանականն. Ճ. Բ։

Տ. Իբր Ամբարտաւանութիւն. *Ամբարտաւանս և բարձրայօնս փքայր. Ցհ. կե։

ԲԱՐՁՐԱՅՕՆ՝ ասի լեառն՝ Որոյ բարձր է արտևանն կամ եղբ 'ի գուրս քունձն ելեալ. բարձրագագաթն. *Բանձրուկքն ձեռն բարձրայօն լերանցն ապառաժ. Երզն. լա։

ԲԱՐՁՐԱՅՕՆԱԿ. Նոյն ընդ վերինն, իբր Առիթ բարձրայօն երևելոյ, պանծացեալ. և Պանծալի. որ խրատուէք ունի պանծանալ. գերապանծ. *Ուխտ բարձրայօնակ վարուց ներհանք. Սիւն. ա։ *Գլխաւոր անատէի խրատ՝ բարձրայօնակ գահերիցութեամբ։ Եթէ այդր (առանձ կայցէ) խոհեմութեամբ, ասա (յանձն հայրապետականն կայ) բարձրայօնակ ամբողութիւն. Գր. աղ. առ փոփ։

ԲԱՐՁՐԱՅՕՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամբարհաւանութիւն, բարձրամտութիւն, փքացումն. հպարտութիւն. *Բնութիւն ունելով զբարձրայօնութիւն. Խոր. Բ. 89։ *Բարձրայօնութեան խոսիմք. Սարգ. Ա. Դ. Ա։ *Հեղ ամենայն յամօթ զեղբարյն բարձրայօնութեանց. Ղ. յէ. ԽԱ։

ԲԱՐՁՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ὑψόομαι, ἀναβαίνω. Altior fio, elevor, exaltor, ascendo. Բարձր լինել, վերանալ, ելանել 'ի վեր, 'ի բարձունս ամբառնալ. բարձրանալ, վեր ելնել. Elevatezza, altezza, elevazione. *Վերացոյց ըզտապանն, և բարձրացաւ յերկրէ։ Հնգետասան կանգուն բարձրացաւ ջուրն 'ի վեր։ Բարձրացաւ ջուրն 'ի վերայ երկրի։ Եթէ բարձրասցի բարեխօսն իբրև զերկինս։ Որպէս մովսէս բարձրացոյց զօձն յանապատին, նոյնպէս բարձրանալ պարտ է որդւոյ մարդոյ ». այսինքն 'ի վերայ խաչին. ևն։ *Որ բարձրացար 'ի խաչին։ Զի դու բարձրացար, զմեզ փրկեցեր. Շար։ *Ա.յր օր եկեալք բարձրացին աւագեալ ընդ նմին թևօք հաւատոց 'ի փառս երկնաւորս. Լմբ։

ԲԱՐՁՐԱՆԱԼ. որպէս Աճել. և Սաստկանալ. պիւյիւմէք, աղմաք. *Բարձրանայ.

չէ՞ կենեն առանց ըմպելոյ. Յոբ. Է. 11: *Նեղեալ հոգւով բարձրացեալ. Ծն. ԽԱ. 21: *Զի բարձրացաւ աղաղակ սոցա առաջի տեառն. Ծն. ԺԹ. 13: *Եւ աղաղակն երուսաղէմի բարձրացաւ. Երեմ. ԺԴ. 2:

ԲԱՐՁՐԱՆԱԼ. Նմանութեամբ, Մեծանալ Ճոխութեամբ. բարգաւաճիլ, զօրանալ, գերազանցել, փառաւորիլ. որ զնոյ առեալ 'ի մեզ առաւել՝ ԲԱՐՁՐ ԼԻՆԵԼ. էէ-ձէ օլմագ, ու-լուլանմագ, խօնէլը օլմագ. *Օրհնեալ (տէր) զօրէր իմ յոյժ և բարձրացաւ: Եւ բարձրացաւ այրն. Ծն. ԽԴ. 35: ԽԷ. 13: *Բարձրացաւ եղջիւր իմ յած փրկիչ իմ. Ա. Թգ. Բ. 1: *Զի բարձրասցի կողմն Ճշմարտութեան. Եղիշ: *Ոչ եթէ բարձրեալն բարձրանայ, այլ մարմինն բարձրելոյն... Որպէս մարդ բարձրանայ՝ առնեալ անուն 'ի վերայ քան զամենայն անուն. Ան. Ա: *Մարմնով գերազանց նմին բարձրացաւ: Գանկեցան՝ բարձրացան: Բարձրացեալ 'ի փառս: Բարձրացեալ ծնող: Բարձրասցի պտուղ քո իմն: Բարձրացիր սիոն, ևն. Նար. ոփէղ:

ԲԱՐՁՐԱՆԱԼ. որպէս Բարձրամտիլ, ամբարտաւանիլ, գոռոզանալ, մեծամտիլ. պէդիրլէնմէք, խօրօզլանմագ, ղուրուր կէթմէք. *Մինչև ցե՞րբ բարձրանայ թշնամին 'ի վերայ իմ: Տէր, ոչ բարձրացաւ սիրտ իմ. Սղ. ԺԲ. 3: ՃԼ. 1: *Եւ դու կափառնաում. մի՞ մինչև յերկինս բարձրացիր, այլ մինչև 'ի դժոխս իջցես. Մտթ. ԺԱ. 23: *Զի մի՛ տացէ բարձրանալ հպարտութեան՝ կոխել զինքն. Ագաթ: *Հպարտացաւ, բարձրացաւ 'ի միտս իւր. Եղիշ. Ա: *Գոռոզացայ, բարձրացայ. Նար. Է: *Տէ՛ս որդեակ, մի՛ բարձրանար, զի ահա չես մեռեալ. Վրք հց. ԽԴ:

ԲԱՐՁՐԱՑԵԱԼ. Ὑψωθείς, ὑψώμενος. Exaltatus. Վերացեալ, ամբարձեալ. *Աջովն այ բարձրացեալ. Գծ. Բ. 33: *Աթոռ փառաց բարձրացեալ. Երեմ. ԺԷ. 12:

Կամ Ὑπερυψούμενος. Superexaltatus. *Վերացեալ և բարձրացեալ. Սղ. ԼԶ. 35: *Գովեալ և առաւել բարձրացեալ յաւիտեանս. Դան. Գ. 52=56:

ԲԱՐՁՐԱՑԵԱԼ. ա. Ὑψηλός. Altus. Բարձր. բարձրաբերձ. և Ամբարձեալ հպարտութեամբ. *Առ ոգորութեն բարձրացեալ բազկոյն քո: Խոնարհեցուցանեմ զփայտ (կամ զծառ) բարձրացեալ: Կործանեսցին պարիսպք քո բարձրացեալք: Մայրից բարձրացելոց, բլրոց բարձրացելոց, պարսպաց բարձրացելոց: Օր տեառն զօրութեանց 'ի վերայ ամենայն հպարտից և ամբարտաւանից, և 'ի վերայ ամենայն բարձրացելոց և վերացելոց. ևն:

Կամ Հզօր, փառաւոր, աչառկու. յաղթական. և Մեծանուն. շքեղ. *Եւ որդիքն իսրայէլի ելանէին բարձրացեալ ձեռամբ: 'Ի վերայ այսր ամենայնի ոչ դարձաւ բարկութիւն նորա, այլ տակաւին ձեռն իւր բարձրացեալ է: Եւ այս ձեռն բարձրացեալ 'ի վերայ ամենայն ազգաց ('ի պատուհասել). ևն: *Եւ եկեսցի... տունդ բարձրացեալ՝ 'ի զնոյգս. Գ. Թգ. Թ. 8:

ԲԱՐՁՐԱՆԻՇ. ա. Բարձրութեամբ նշանաւոր. երեւելի ամենայն աչաց. *Վարշամնն 'ի դլուխն բարձրանիշ տեղի՝ սաղաւարտ փրկութեան. Ոսկեփոր:

ԲԱՐՁՐԱՆՇԱՆ. ա. Հրաշանշան. մեծանշան, նշանչելի յոյժ. *Տեառնեան ընդ-բարձրանշան, չնաշխարհիկ, և գլխաւորբագաւ զմուտ հոգւոյն ևն. Ագաթ:

ԲԱՐՁՐԱՇԷՆ. ա. Բարձր շինեալ. բարձր շինուածով. *Ի բարձրաշէն կանգնեալ աշտարակս. Պիտ: *Բարձրաշէն և գեղեցկայարմար ապարանք. Լաստ. ԽԳ: և Եղիշ. Երեւ: *Պարիսպքն բարձրաշէնք. Ոսկ. Մ. Է. 18:

ԲԱՐՁՐԱՇՈՒՔ. ա. Մեծաշուք, բարձր և շքեղ. *Ո՞ւր հասանէին բարձրաշուք մեծութիւն. Ճ. Բ:

ԲԱՐՁՐԱՊԱՏԻՒ. ա. Մեծապատիւ, մեծաշուք. հռչակաւոր. *Նարեկայ մեծափառ և բարձրապատիւ ուխտի. Նար. յիշ:

Մ. Բարձր պատուով. *Թէպէտ և այնպէս բարձրապատիւ և պայծառանշան առաջեցաւ (պօղոս) 'ի քնէ. Ագաթ. (հին տպ. պանծապատիւ:)

ԲԱՐՁՐԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Մ. Պատմօղ, կամ պատմելով զբարձրագոյնս. *Վասն որոյ և բարձրապատում խօսք հնչեցուցանէ (աւետարանիչն): Բարձրապատումս սկսան հաւաքեցուցանել զպատիւ միածնին. Ագաթ:

ԲԱՐՁՐԱՊԱՐԱՆՈՑ, ի, աց. ա. Ὑψαύχην. Elatam cervicem habens. կամ բայիւ, ὑψαυχενέω, cervicem extollo. որ և ԲԱՐՁՐԱՊԱՐԱՆՈՑ ասի, և ԲԱՐՁՐԱՎԻԶ. Իբր Ամբարտաւան, գոռոզ. *Մի երկրաւորդ բարձրապարանոց լինիցիս. զի (դողին) յերկնից ձգեցան նոքա՝ որք անիւթք էին. Կլմնտ: *Հպարտանալ... յօդն կալ. բարձրապարանոց երևել 'ի վերայ եղբարաւորաց իւրեանց. Գ. Դ. Գ. 12: *Բարձրապարանոցաց (կամ բարձր պարանոցաց) խորտակիչ. ՃՃ:

ԲԱՐՁՐԱՊԱՐԱՆՈՑՈՒԹԻՒՆ. Տե՛ս ԲԱՐՁՐԱՎԶՈՒԹԻՒՆ. *Այսու՝ որով յոյժ բարձրապարանոցութեամբ վզանիս, անարժան արասցէ զքեզ 'ի ծառայութէ իւրում ասա՛ մի իմաստունն. Փիլ. լին:

ԲԱՐՁՐԱՊԱՐԻՍՊ. ա. Որոյ են բարձր պարիսպք. *Որ զաշտարական յաղթս և բարձրապարիսպսն կործանեաց. Եփր. յես:

ԲԱՐՁՐԱՊԱՐՈՒ. ա. Որ պարէ 'ի բարձունս. օդապարիկ, բարձաթռիչ. *Հաւասար բարձրապարու արծուոյն՝ կառաբարձ փառաց անեղին. Վրդն. ծրղ:

ԲԱՐՁՐԱՊԷՍ. Մ. Բարձր օրինակաւ. *Զայսոսիկ յոյժ բարձրապէս խօսի. Ոսկ. Գծ:

ԲԱՐՁՐ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Տ. ԲԱՐՁՐ:

ԲԱՐՁՐԱՍԱՂԱՐԹ. ա. Որոյ սաղարթք են բարձր. ուռճացեալ բարձր ոստովք և տերևովք. *Ընդ բարձրասաղարթ ծառով 'ի ժամ տօթոյ հանգչի մարդ. Վանակ. յոբ:

ԲԱՐՁՐԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. Ὑψηγορία. Jactantia, vel sermo elegans. Պանծալի ասացուած կամ Ճառ. *Եւսեբի պամփիլեայ՝ գրեաց և զվարս կոստանդիանոսի... ժողովական բարձրասացութեամբ. Սոկր:

ԲԱՐՁՐԱՍԻՐՏ. Տ. ԲԱՐՁՐԱՄԻՏ. *Ոչ խոնարհի կիպարի յերկիր, և ոչ բարձրասիրտ միայնակեաց լռութե առանոյ. Կլմնտ:

ԲԱՐՁՐԱՍՐՈՒՆ. ա. Ὑπεροχελής. Որոյ սրունքն են բարձր քան զտովորականն. Ձի. Վէրը Բուրլը. ուզուն պաճագլը. *Իբրու արդ բարձրասրուն, և կամ այլ ինչ վերադրոյն քան զբնակութիւն անշափ՝ գարշելի է. Պղատ. օրնք:

ԲԱՐՁՐԱՎԱՆԴԱԿ. ա. (եթէ չիցէ գրելի Բարձրաւանդակ.) Ունօղ զբարձր վանդակս. *Զբարձրավանդակ սրբարանն գիտանոցի. Նար. խւ:

ԲԱՐՁՐԱՎԱՐՍ. ա. Ὑψίκομος. Alte comatus. Նոր զվարսաւոր ծառոյ. որպէս բարձրոստեան, բարձրասաղարթ. *Ունել յնկեան զբարձրավարս արմաւենեին: Նա է բարձրավարս արմաւենին, որ զբարձրութիւն խնութեանս մերոյ ընծայեցեաց. Նիւս. Երգ: *Ելեր 'ի բարձրավարս արմաւենին. Պիտ:

ԲԱՐՁՐԱՎԶԱՆԱՄ, ացայ. ւ. } Ὑψαυχενέω, կամ νίζω. Cervices tollo, glorior, jacto. Բարձրավիզ կամ բարձրապարանոց լինել. փքանալ. սնքալ. *Ըստ մեռեալ զինքն ոչ պատկառէր, կամ բարձրավզանայր՝ ասել. Մագ. ՃԹ: *Բարձրավզեալ ամբարտաւանի եղկելին. Վրք հց. Ի:

ԲԱՐՁՐԱՎԶԻՄ, եցայ, եալ. Յ.

ԲԱՐՁՐԱՎԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπόνια. Arrogantia, ևն. որ և ԲԱՐՁՐԱՊԱՐԱՆՈՑՈՒԹԻՒՆ. Ամբարտաւանութիւն. ամբարհաւաճութիւն. գոռոզութիւն. փքացումն. հպարտութիւն. Տաղրուրլուգ. *Զմայր չարեաց զամբարտաւանութիւն և զբարձրավզութիւն ունէր արմատացեալ յոգւոյն... Զբարձրավզութիւն ասեմ և զամբարհաւաճութիւն. Ոսկ. ՂԷ: *Խորտակեցեալ բարձրավզութիւն. Թէոդոր. Խչ:

ԲԱՐՁՐԱՎԻԶ, վզի, իւց. ա. Ὑψαύχην. Cervicem attollens. Բարձրապարանոց, իբրք կամ նմանութիւն. խրոխտ. գոռոզ. Պէղը պոյնլը, և պոյնօղ. ուէր պէր հէլա, Տաղրուր. *Այժմ բարձրավիզ ձի, և խրոխտ... խայտայ 'ի դաշտս. Անյաղթ. նոր կէր: *Մի՛ ախորժեսցես 'ի վեր ամբառնալ զձեռնդ քո (ընդդէմ քո) լոռ բարձրավզիցն. Անյաղթ. առք: *Զբարձրավիզն խոնարհեցուցեր. Սիրա. ԼԹ: *Ո՞ւր իցէ բարձրավիզն հպարտութիւն. Վրք հց: *Նշանակ բարձրավզին և փքացելոյ վասն ամբարհաւաճութեան: Ինձ մախանացուեք զինչ արժան է բարձրավիզ լինել, փքանալ, փռնդալով առ նմանիսն. Փիլ. Էլ. և Ձ. Բան: *Ցանգղջուէ անձանց, և 'ի բարձրավիզն լինելոյ մտաց և ապարասան 'ի վերայ առաքինութե այդ արանցն. Վրք հց. Ա:

ԲԱՐՁՐԱՏԵՍԱԿ. Տ. ԲԱՐՁՐԱՁԵՒ. *Բարձրատեսակ և պայծառ երկին, աթոռ փառաց բարձրելոյ. Թէոդոր. 'Ի խաչն:

ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Ὑψόω, ἀνυψόω. Exalto, in altum extollo. αἴρω, ἀναιρέω, ἀναλαμβάνω, sursum tollo, affero. Բարձր առնել՝ իրօք կամ նմանութեամբ. վերացուցանել. 'ի վեր առնուլ՝ հանել՝ յարուցանել՝ կանգնել, համբառնալ, տնկել. Բուլէնտէնէ, Վէր հանէլ, Վէր վէրտէնէ. Էէ-ձէ էյլէմէք, էգալլ գալդըրմագ. Յիւլէ էթմէք, դիկէլմէն. *Շինեաց պարիսպ, և բարձրացոյց յոյժ: Բարձրացուցանել զտուն այ մերոյ, կանգնել և շինել զանապատս զայս: Խոնարհեցուցանեմ զփայտ բարձրացեալ, և բարձրացուցանեմ զփայտ խոնարհեալ: Մի բարձրացուցանէք զեղջիւրս ձեր: Բարձրացո՛ տէր ած իմ զերեսս իմ առ քեզ: Բարձրացուցէք նշան 'ի հեթանոսս: Եթէ բարձրացուցանես իբրև զարծուի զբոյն քո, և անտի իջուցից զքեզ: Հոգի տեառն վերացոյց զիս և բարձրացոյց. ևն: *Ի վեր զբոյն բարձրացուցանէին. Յհ. կբ:

ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Բարձր առնել պատուով. մեծարել գովութ, իշխանութեամբ. մեծացուցանել, փառաւորել. Պէծիլէլ. էէ-ձէ էթմէք, Բաշէմ էթմէք. *Սկիզբն առարից բարձրացուցանել զքեզ առաջի ամենայն որդւոյն իսրայէլի: Բարձրացուցի զքեզ 'ի միջոյ ժողովրդեանդ: Բարձրացուցի զքեզ յերկրէ: Որդիս ծնայ և բարձրացուցի, և նոքա զիս անարգեցին: Արդարութիւն զազգ բարձրացուցանէ.

նուաստացուցանէն զաղքատս մերձ: Զորս կամէր ինքն՝ բարձրացուցանէր, և զորս կամէր ինքն՝ խոնարհեցուցանէր: Տէր խոնարհեցուցանէ, և բարձրացուցանէ: Որ բարձրացուցանէ զանձն, խոնարհեսցի. եւն: *Արութիւն ցուցեալ զազգ մեր բարձրացոյց. Խոր: *Հովանեաւ և բարձրացոյ զոստս. Պտրգ: *Դու զնուաստացուցիչն ատես, և զբարձրացուցանողքն զանց առնես. Աճառ. ծն:

ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Բարձր առնել զանձ օրհնութեամբ. փառաւորել. *Նուաստէին առաջի արքային բանիւքն այ, բարձրացուցանել եղջերն առն. Ա. Մն. իէ. 5: *Բարձրացուցէ՛ք զտէր այ մեր՝ գոչէ մարգարէն: Այս հարցն մերոց, գովեմք զքեզ, և առաւել բարձրացուցանեմք. եւն. Անյ. Բարզր: Ն. Ղազ: Այլ 'ի սուրբ գիրս՝ ուր ըստ յն. է բարձրացուցանել զանձ, 'ի մեզ թարգմանի՝ բարձր առնել զանձ:

ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. որպէս Սաստկացուցանել զձայն. համարձակ գոչել. վերագոչել. [illegible] *Բարձրացուցէ՛ք զբարբառ ձեր 'ի վերայ նոցա: Առ ո՞ բարձրացուցեր զբարբառ քո: Բարձրացո՛ իբրև զփող զբարբառ քո: Բարձրացուցին զձայնս փողոցն և ծնծղայիւք. եւն: *Եւ ինքեանք զպաշտօնն բարձրացուցեալ յեկեղեցւոջն՝ զտէրունի կանոնն կատարէին. Եղիշ. Գ:

ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Չափազանց օրինակաւ վարիլ. մեծացուցանել զբանն. [illegible] *Պղծեցեր զերկիրն ... 'ի մեղաց ոչ երբէք պղծի երկիր, քանզի արարածս պիղծ ոչ լինի. այլ՝ բարձրացուցանելով զիրան ասէ. Մխ. Երեմ:

ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՑԻՉ. ցչի, չաց. ա. Ὑψῶν. Exaltans, exaltator. ἀναγωγός, ad supera ducens. Բարձրացուցանող. 'ի վեր ամբարձող. վերածիչ. վերբերող. *Փառք իմ, և բարձրացուցիչ գլխոյ իմոյ. Սղ. Գ. 4: *Ցածայնոյն և բարձրացուցիչ կենդանութեան կամաւորութբ անկեալ առ հակառակն յեռանութեան ածաւ. Դիոն. Էկեղ:

ԲԱՐՁՐԱՒԱՆԴ. կմ **ԲԱՐՁԱՒԱՆԴ.** Տ. ԲԱՐՁՐԱՒԱՆԴԱԿ. *Հուր եկեալ ընդ բարձաւանդ նորա այրեաց. Ճճ: *Խճաքարք՝ որ 'ի բարձրաւանդի կային, առաջի հողմոց ոչ մնային. Սիր. իբ. 21. յն. Μετέωρος. Sublimis, excelsus.

ԲԱՐՁՐԱՒԱՆԴԱԿ, ի, աց. ա. գրի և ԲԱՐՁՐԱՎԱՆԴԱԿ, ԲԱՐՁԱՒԱՆԴԱԿ, և կմ ԲԱՐՁՈՒԱՆԴԱԿ. սեռ. բարձու աւանդակի, կամ բարձուանդակի. ('ի բարձր, և անգր. լծ. և լտ. անդէ. բն. տանդի. յառաջ. թ. էօնդէ, էօնդէն). Բարձր, մանաւանդ առաւել բարձր (վայր.) բարձրածայրեալ (տեղի, շինուած.) բարձունք. ըստ յն. պէսպէս. Μετέωρος, ἄκρα, ὑψηλός, βωμός, ἀνάβασις, κρήμνος, եւն. այսինքն անգր քան զտեսութի. ակառն, կամ բարձր ամուր. բեմ. բագին. ծայր, ծագ, վերելք. գահաւանդ, հողաբլուր, գիտանոց. եւն:

Իբր ա. *Ի վերայ ամենայն լերանց բարձանց, և 'ի վերայ ամենայն բլրոց բարձրաւանդակաց: Կային 'ի բարձրաւանդակ տեղւոջ եզըր և ղևտացիք. Եզ. ր. 25: Նեէմ. ը. 4: *Ի բարձրաւանդակ տանիս սպարանից որմոյն: Ի բարձրաւանդակ խաչն: Ի բարձրաւանդակ տեղի. Ագաթ. *Ի բարձրաւանդակ դաշտի, կամ տեղւոջ. Խոր. ա. ց. 10: *Կացեալ 'ի վերայ տեղւոյ բարձրաւանդակի՝ քարոզէ. Փիլ. յուշ.: *Ի բարձրաւանդակ քարանձաւաց 'ի վայր հոսեալ. Ցհ. կբ.: *Տեռամնն իբրև 'ի բարձրաւանդակ խմբէ զիտանոցէ. Բրս. տաոնէբ: *Բարձրաւանդակ սրբարանն գիտանոցի. Նար. խչ: *Ի բարձրաւանդակէ առ 'ի խոնարհ առաւել քան զբան է հոսմանն երագութի. Ղ. ծոբ. (որ է իբր գ:)

Եւ իբրու գ. *Յընտիր ընտիր մայրից բարձուաւանդակին (կամ կէն)". յն. մայրւոյ բարձու 'ի գագաթանէ. Եզեկ. ժէ. 22: *Շինեաց սողոմոն զբարձրաւանդակն քամոշայ: Գնաց սողոմն 'ի բարձրաւանդակն գաբաւոնի: Կործանեցին զբարձրաւանդակսն, և զբագինսն: Շինեաց զբարձրաւանդակն մահարձանոքն: Գահավէժ առնէին զնոսա 'ի ծայրից բարձրաւանդակին: Ի բարձրաւանդակաց քաղաքաց իւրոց: Ի բարձրաւանդակաց ցուրտ: Ի բարձրաւանդակի գերեզմանաց. եւն: *Կայ 'ի բարձրաւանդակի վերայ: Ոչ 'ի բարձրաւանդակէ ուսանէք 'ի բաց 'ի վայր հայելով: Բարձր լերինք ընդ մարմնոյս մերում առակէ զզայութիս. քանզի 'ի բարձրաւանդակի 'ի գլուխս մեր գեալ եղև նոցա ունել զնիստ հաստատութէ. Փիլ: *Կանգուն արար զնա (զմարդ) և ('ի) բարձրաւանդակ մարմնոյ հաստատեաց զաչսն. Ոսկ. եփ: *Զչնհոր բարձրաւանդակին: Ի բարձրաւանդակի քաղաքին: Ի վեր իսկ 'ի բարձրաւանդակս 'ի լիբանան լերին. Եւս. քր: *Զիցէ՞ տեսեալ քո 'ի բարձրաբերձ բարձրաւանդակաց զզաշտ ընդարձակ. Վեցօր. ղ: *Արջառք իջին 'ի բարձրաւանդակէն, և արբին յաղբիւրէն: Իշխանն նստէր 'ի բարձրաւանդակի. Հ=Ց. Նոյեմ. իէ. յունիս. ծբ: *Կախեցին զերկուսին 'ի բարձուաւանդակի. անդ. յունիս. իզ:

ԲԱՐՁՐԱՒԱՆԴԱԿԱԳՈՅՆ, կամ **ԲԱՐՁԱՒԱՆԴԱԿԱԳՈՅՆ.** ա. Μετέωρος. Editior, altior. Բարձրագոյն. *Ծովն պատառեալ... ընդ որ ժողովուրդն հետևեալ մինչև յայնկոյս ցամաքն՝ առ բարձաւանդակագոյնսն յուղարկեալք. Փիլ. փէտոլան:

ԲԱՐՁՐԱՒԱՆԴԱՅԱՐԿ, ի, աց. ա. Որ ունի զբարձրաբերձ յարկս. բարձրաշէն. *Աճազոր զօրութբդ բայաբարձումն լեալ բարձրաւանդայարկ բագնացն. Անան. Էկեղ:

ԲԱՐՁՐԱՔԵԱՑ. ա. Որ ունի զբարձր աքեայս, բարձս և ոտս. բարձրասրուն. [illegible] *Առ 'ի հաւասարութի բարձրաքեայ ոտիցն. Վեցօր. ը:

ԲԱՐՁՐԲԱՐՁ. ա. Որպէս Բարձրաբերձ. կամ ըստ յն. ամենաբարձր. *Ծառք 'ի բարձրբարձ բարձունս վերացեալք: Ջուրն 'ի բարձրբարձ բարձունս վերինս՝ պատեալ շուրջ զբոլորն բոլորակն երկնից. Վեցօր. Բ. Գ:

ԲԱՐՁՐԵԱԼ, ելոյ. գ. Սեպհականեալ անուն Աստուծոյ այ, ըստ որում է խնկութբ բարձր ամենայնիւ. կամ Ամենաբարձր, որպէս ասի յայլ լեզուս. Ὕψιστος. Altissimus. եբր. էլիօն. առճկ. հագ թէալա, ալլահ թէալա. *Որոտաց տէր յերկնից, և բարձրեալն ետ զձայն իւր: Որդի բարձրելոյ կոչեսցի: Զօրութիւն բարձրելոյն հովանի լիցի 'ի վերայ քո: Մարգարէ բարձրելոյ կոչեսջիր: Այլ ոչ եթէ բարձրեալն 'ի ձեռագործ տաճարս բնակէ. և այլն:

Կամ իբր ա. *Քահանայ էր այ բարձրելոյ: Օրհնեալ է աբրամ այ բարձրելոյ, որ արար զերկինս և զերկիր: Օրհնեալ է այ բարձրեալ: Սաղմոս ասացից անուան այ բարձրելոյ. Եւն: *Բարձրեալ, ահաւոր տէր, փառք քեզ: Բարձրեալ վասն վերին աթոռոյն... Բարձրեալ ես դու յերկինս անդ: Բարձրեալ թագաւոր, որ վասն մեր եկեր 'ի խաչ. Շար: *Չի դու միայն սուրբ, դու միայն բարձրեալ ես, դու միայն տէր մեր յս քս. Ժմ: Ն. Նար. ոպէղ:

Անսովոր է՝ առեալն Միքայելի եպիսի 'ի խչ. *Բազմամ առակօք բարձրելովք մարգարէանայ". այսինքն բարձր առակօք:

ԲԱՐՁՐԵՂՋԻՒՐ. ա. Որոյ բարձր են եղջիւրք. *Բարձրեղջիւր նոխազ 'ի կառս իւր լծեալ. Մագ. ծա:

ԲԱՐՁՐ 'Ի ԳԼՈՒԽ. Տես 'ի բառն ԲԱՐՁՐԱԳԼՈՒԽ. *Աղքատքն եղիցին քեզ գահերէցք, և նզովք բարձր 'ի գլուխ լերդ". այսինքն պանծալիր. Մանդ. ղ:

ԲԱՐՁՐ 'Ի ՁԱՅՆ. մ. այսինքն ի ձայն բարձր, բարձրաձայն, ձայնիւ մեծաւ. *Մեծաւ զօրութբ բարձր 'ի ձայն աղաղակէ. Վեցօր. Գ. յն. մեծաձայնապէս, μεγαλωφώνως.

ԲԱՐՁՐԻՉ. այսինքն Բարձրացուցիչ. *Իբր կամեցաւ բարձրիչն խոնարհից. Մծբ. ծբ:

ԲԱՐՁՐՄՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐՁՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. *Առանց բարձրմտութե էր և խոնարհ. Ոսկ. Գծ:

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὕψος. Altitudo. Բարձր գոլն, չափ 'ի ստորէ 'ի վեր. զիմաբաժանեալ ընդ խորութե կամ ընդ ցածութեան. [illegible] *Զինչ է լայնութի և երկայնութի. և բարձրութի և խորութի: Արտացեա զտապանն, յերեսուն կանգնոյ զբարձրութին: Բարձրութիք լերանց՝ նորա են: Որոյ բարձրութիւն իւր՝ բարձրութիւն մայրի: Գոլիաթ... բարձրութի նորա վեց կանգուն և թզաւ. եւն: *Ընդ բարձրութիւն հասակին հիացեալք. Ցհ. իմ. պաւ: *Ի պաշտօն առնն զերկին վասն գեղեցկութե և բարձրութե. Մխ. Երեմ:

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆ, կամ **ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆՔ.** որպէս Բարձր տեղի. բարձունք. երկինք. *Խնդրեա դու քեզ նշան 'ի տեառնէ այ քումմէ 'ի խորութէ կամ 'ի բարձրութէ. Ես. է. 11: *Որ 'ի բարձրութիս երկնից բարձր բանիւք բարբառնիս. Շար: *Ի բարձրութիս ելանէին, ուր ըզզանգակալին հնչէին. Ղ. էդէս:

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆ. Ὕψος, ὕψωμα, ὕψωσις, ἀνάστημα. Exaltatio, erectio, sublimitas. Բարձրանալն, բարձրացումն. մեծութի. առաւելութի. գերազանցութի. փառք, փառաւորութի. *Նայեաց 'ի գործս ձեռաց իմոց, և 'ի բարձրութիւն եզակ: Դու բարձրութի երուսաղեմի, դու ցնծութի իսրայէլի: Անձնաց 'ի բարձրութի թագաւորութե նորա: Եստու զայգ 'ի տուն այ իմոյ 'ի բարձրութի: Երթալով յավանդան մեծանայր 'ի բարձրութիւն: Հպարտացոյծ բարձրութի նորա: Փառք նորա լցան անարգանօք, և բարձրութի նորա 'ի սուգ կործանեցաւ: Զբազումս չարչարեաց բարձրութի նորա. եւն: *Որ գերազանց գոյք և երկնի՝ ամենազօրզ բարձրութի. Նար. հէ: *Ոչ է հնար ընդունել զբարձրութի զաստուածային. Ոսկ. յհ. ա. 1: *Հանդերձ կատարելութեամբ և պատուոյ բարձրութբ. Ցհ. կտ. ապ:

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս Բարձրամտութի, մեծամտութի. *Գիտացեալ զխորհուրդն կործանումն, մանաւանդ թէ զաստուածային խոկ 'ի բարձրութէ և 'ի հպարտութէ լեալ. Նար:

ԲԱՐՁՐՈՒՂԷՇ. ա. Որոյ բարձր են ուղէշք. բարձրաձայն. Ճչըրը Բօռչը. Ելոտոնէ փոնաէ. *Ծառա բարձրուղէշ և պղտազաւեշտաւ. Երգ. լս: *Ցայգուոյն փչալից յայանկցաւ որթն բարձրուղէշ. Ոսկեփոր:

ԲԱՐՁՐԳԱՐԱՆՈՑ. Տ. ԲԱՐՁՐԱԳԱՐԱՆՈՑ. *Եղիցես դու (ինքնահաճութ̃բ) բարձրպարանոց՝ խիստ և անթոյլ, և ոչ հեզ և մարդասէր. Կիւրղ: *Բարձրպարանոց խարտակիչ. Ճճ:

ԲԱՐՁՐՎԶԵԼ. Տ. ԲԱՐՁՐԱՎԶԵԼ. *Ցկսոյ (աքաղաղն) ճեմել և բարձրվզել վասն յաղթութե. Վրդն. առակ:

ԲԱՐՇ. Տ. ԲԱՇ. *(Զի՛) պսակաձև յօրինուածով զարդարեալ՝ խիտ և հրաշալի բարշին բարեձևութ̃բ. Պիտ:

ԲԱՐՈՑԱԽՕՍ, ի, ից. կամ աց. ա. գ. գրի և ԲԱՐՈՒԱԽՕՍ. Φυσιολόγος. Qui de natura disserit. Որ խօսի զբարոյից կամ զբարուց կենդանեաց. բնախօս. *Բարոյախօսն ասէ. Եղիշ. Ծնըն. ոփեր: (որոյ գործն յայլոց ընծայի փիլոնի կարպացւոյ. և յայս բերի յաշորդ վկայութեն.) *Փիլոգոս՝ բարոյախօսն ամենայն կենդանեաց. Վրդն. պտմ:

ԲԱՐՈՑԱԽՕՍԵԼ. չ. Φυσιολογέω. De natura dissero. Խօսել կամ ճառել զբարուց և զբնութեանց, մանաւանդ կենդանեաց. *Եւ տաւիղ իմն ասէ՝ այլ ընդ այլոյ բարոյախօսեալ զայնպիսի բնութեանց. Եղ. ծն. ա:

ԲԱՐՈՑԱԾԻՆ. Տ. ԲՆԱԾԻՆ. *Օրէնք ընդարոյս՝ բարոյածինք՝ հաստատեալ կան 'ի բնութի նոցա (այսինքն ձկանց). Վեցօր. է:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ, ի, աց. (գրի և ԲԱՐՈՒԱԿԱՆ) իբրև գ. Բարոյականն. Ἠθική. Ethica, morale, praecepta morum. Իմաստասիրութիւն, կամ գիրք որ ճառէ ըղբարուց և զվարուց մարդկան, ըստ որում կամաւոր գործ բարի կամ չար. Ախլաք իլմի. *'Ի ձեռն ոստականերին յարգաբի. և 'ի ձեռն բանի պաճուճէ զբարուականն, և հնազանդեցուցանէ զախտս (կամ զկիրս): Արիստոտէլականքն յերիս բաժանեն զգործնականն. 'ի քաղաքականն, 'ի տնտեսականն, 'ի բարոյականն. և յերբուն: Արիստոտէլ գրեաց զբարոյականն, յորում վասն բարուց ճառէ. Սահմ. Ի. և Իա: *Օգուտ արար մարդկային կենացս՝ 'ի ձեռն բարոյականին՝ առ 'ի բարուցն ուղղութե: Տեսութի ունի իմաստասիրութի 'ի ձեռն երից մասանցն իւրոց, բանականին, բարոյականին և բնականին. Փիլ. բացն. և այլոց:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ. իբր ա. Ἠθικός, κή. Moralis. Որ ինչ հայի 'ի մարդկային բարս կամ 'ի վարս. *Մակացական առաքինութիւնք առաջին վասն բարոյականաց առաքինութեց. Սահմ. Ժ: *Ելանէ յանցաւն և յանուշխատ ճանապարհ բարոյական ուղղութեն. Լմբ. ող: *Իսկ բարոյական օրինակաւ, հարթութեամբ զկատարեալ առաքինութի յայտնէ. Գէ. Եւ: *Իսկ բարոյական բանն (իմաստ գրոց) այսպիսի է. Փիլ. այլաբ:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ. իբր Բարոյախօսական. Φυσιολογικός. ուսումն Բարոյականն՝ որպէս Բարոյախօսութի. Φυσιολογία. *Բարոյականն է շարագրութի օրինակեալ առ 'ի վարս առաքինութե կամ չարութե. և առաջի առնելով, գազանաց, թռչնոց և լողակաց: Եւ առի բարոյականն (կամ բարուականն՝) խօսք բարուց զգայութե կենդանեաց. Տօնակ:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ. որպէս Բարեբարոյական, և բարեբարոյութ̃. բարեսէր, և բարք բարիք. *Ըստ բարոյականն կամեցողի արքայինն ամբաւոյ: Զի նախնական իւրեանց բնականօքն շարժմամբ բարոյականին առ 'ի յօգտակար վայելումն ճեպիցին. Ցհ. կբ: *Բարոյականին նախաւան հօր (այ) համգաղափար գոլ գտանին. Մագ. ճ:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆԱԲԱՐ. մ. Ἠθικῶς. Moraliter. որ և ԲԱՐՈՑԱԿԱՆԱԳԷՍ, և ԲԱՐՈՑԱԳԷՍ. Իբրու կարգեալ առ բարոյականն, կամ առ վարս. որպէս 'ի բարոյական կարգի. ըստ բարոյական իմաստից գրոց. *Ի դէմն շնչէ՝ բնականապէս, և բարոյականաբար: Արդ՝ ասելի է բարոյականաբար զայս: Իսկ բարոյականաբար այսպէս. Լծ. Փիլ. ոփեր:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, գունի,ից. ա. Առաւել յանկաւոր բարոյական վարդապետութե, կամ վարուց. *Բնականագոյն հատուցումն (մեկնութե) այս է. իսկ ըղբարոյականագոյնն ասելի է. Փիլ. լծ:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆԱԳԷՍ. Տ. ԲԱՐՈՑԱԿԱՆԱԲԱՐ. *Բնականաբար և բարոյականապէս (կամ բարոյապէս) զոր կարէ առնել բնութիւն գիւրին. Կանոն: *Հոգևոր տեսութի գրոց, զոր իմաստունքն բնականապէս և բարոյականապէս ասեն. Վանր. յայտ: *Բայց ես և այլ իմն ասեմ բարոյականապէս. Եղիշ. խոր:

ԲԱՐՈՑԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Ὁμότροπος. Similibus moribus praeditus, ejusdemmodi. Համաբարոյ, մերձաւոր բարուք կամ վարուք. համանման. *Որք ըստ առաքինութեն են ազգակիցք և բարոյակիցք. Ածաբ. 'ի պասէք. Բ: *Արար իւր եղբայր, բարոյակից զնա գտեալ: Զօտարս բարոյակիցս՝ լաւ համարին. Մխ. առակ:

ԲԱՐՈՑԱԳԷՍ. որ և գրի ԲԱՐՈՒՈՑԱԳԷՍ. Տ. ԲԱՐՈՑԱԿԱՆԱԲԱՐ. *Զգաղափար առնլի է բարոյապէս (կմ բարուոյապէս). Մխ. առակ:

ԲԱՐՈՑՔ, ոյից, իւք. Տ. ԲԱՐՔ ըստ ամենայն նշ. *Վասն անճնասէր բարոյից. Բ. Դ. Է. 21: *Առ այնպիսի խորամանգ բարոյիւք նոցա. Գ. Դ. Գ. 16: *Առագշոտ յիմարութե ցոփուէ բարոյիցն: Ցանկաշտութիւս բազմասէր բարոյիցն. Ագաթ: *Մարթ էր 'ի բարոյիցն հաւատարիմ գտանել՝ քան յերդմանէն. Ոսկ: *Վասն բարոյիցն անվրէպ նմանութեանն. Կիւրղ. գանձ: *Պատուելով զշնորհակալութ բարոյոյն. Փիլ. լծ: *Բնական բարոյիցս չերմութ̃ (զոր օրինակ հառաչանօք, արտասուօք են) զնա թախանձել: Ցեռ զբարոյոյն սահմանելոյ՝ գրեցի զուղղութի նորին. Լմբ. ող. և ծղ: *Ըստ բարոյից նոցա հաւանեցից. Մխ. երեմ: *Բայց ևս անբանական բարոյից է ասուն կենդանեաց 'ի յարոտս մահու ճարակել: Ըստ բազմապատիկ նենգութե բարոյից գաւառական աղուեսուց: Ի գազանական բարոյից նախագոյն նուիրեալք. Նար. կ. կե. և ծբ: *Հաւուց տարերք, որք մարդասէր բարոյիւք ընտանի գոլով մերայոյն աղինս. Լաստ: *Կենդանիք և այլ ևս անբան բարոյիւք. Առլ: *Բնական բարոյից ընտանի սովորութիւնք (յամենայն արարածս) այլ ընդ այլոյ յեղանակեցան. Նար. խէ:

ԲԱՐՈՎ. մ. այսինքն Բարեաւ, բարութ. Բարով, օւրով. *Զի զինքն ոչինչ առնելով զայլոցն բարով ընդունելիցին. Ոսկ. ա. խոր:

ԲԱՐՈՒ, րուք. Տ. ՀԱՄԲԱՐՈՒ, և ԳԱՐԻԿ. Այլ թուի նշանակել և զսիրամայն թռչունս, որպիսի են ճայք. ագռաւք. յն. Κολοιός. Graccūlus. աշխ գարկա, չէրքէզ. կմ Galgulus, galgula. քօճէնօ, սարը գուշ. *Իշխք անառակեն, և աղաղակեն բարուք. Ոսկ. յհ. Է. 30. (ըստ ձձ. բարուոք, որ է սխալ:)

ԲԱՐՈՒԹ. գ. Բառ անծ. պարօտ. որ առ մեզ յարմարութ̃բ ասի և ՎԱՌՕԴ. Փոշի արուեստական գիւրավառ 'ի պէտս զինուց. *Ոչ էառ հուր, քանզի բարութն թրջեալ էր 'ի մէջ ջուրց ծովուն և տղղմոյն: Հրդեհեալ բարութն 'ի վեր էառ զտունն. Առաքել. պտմ:

ԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀγαθωσύνη. Bonitas. Իսկութի բարւոյ՝ հակակայ չարութեան և վատթարութե. լաւութիւն յինքեան և առ այլս. առաքինութի. բարեգործութի, և բարեբարութի. Էյիլիք, էյլիք, խայր. *Քաղցրութի, բարութի, հաւատք: Պտուղ լուսոյ ամենայն բարութ̃բ է: Զամենայն հաճութե բարութ̃բ: Ցամենայն բարութիւ արդարութ̃բ: Սիրեաց զչարութի քան զբարութիւն: Ըստ ամենայն բարութեն՝ զոր արար Իսրայէլի: Զգթութեւք, և զբազում բարութիւ՝ զոր եառուր մեզ. Լծ: *Մեծ գեռոն՝ որոյ չորք վտակք են՝ սեռական առաքինութիւնն է՝ զոր բարութիւն անուանեն: Գեռոն՝ սեռական առաքինութին է՝ բարութի. Փիլ. այլաբ: *Չկամեցան զիւրեանց բարութիսն ծանուցանել անմտացն. Փարպ: *Կարգեաց սատանայ զբարութի, և ոչ զգեղեցկութի. զի գեղեցկութեանն տուիչ ինքն է. և բարութ̃բն զանձնիշխանութին արար բարուէ. Եղնիկ:

ԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. և ԲԱՐՈՒԹԻՒՆՔ. Բարին. բարիք. բարի իրք. ստացուածք կամ իրք վայելչականք. Բարէթնէր, աղէկ բանէր. էյի շէյլէր, դէրէքէթ, խայր, փայտ. *Բարութիւն ամենայն երկրիս եգիպտացւոց ձեզ լիցի: Տաց ձեզ յամենայն բարութեց եգիպտացւոց: Ո՞ ցուցցէ մեզ զբարութի: Անձն նորա 'ի բարութե հանգիցէ: Վայելեսցեն 'ի բարութե անձինք ձեր: Կեցցեն 'ի բարութե անձինք ձեր: Զքաղցեալս լցոյց բարութ̃բ: Տունս լի ամենայն բարութ̃բք: Զբարութիս երկրի կերիջիք: Անձն ունիս բազում բարութիս: Այր զօրութե ես դու, և բարութիս աւետարանես. Լծ: *Բազմաց յինէն հանդիպեցիս բարութեց. Խոր. Գ. 34: *Բաշխօղ բարութեց. Շար: *Բարութիւք յուսոյն կենացն յաւիտենից: Վայելել 'ի բարութիսն անպատում. Ցճխ. է:

ԲԱՐՈՒԹԵԱՆ. (յատկացուցիչ, փոխանակ ածականիս՝ բարի.) *Երկիր բարութե. գանձ բարութե. շնորհք բարութե. օր բարութե. տօնք բարութեց. գրգութե բարութեց. Լծ: Մանաւանդ ասի "Գործք բարութե". այսինքն գործք բարիք, կամ բարեգործութիւնք, ոփեր 'ի Նոր կտ":

ԲԱՐՈՒՆԱԿ, ի, աց. գ. Երկայնատարած ուռն որթոյ, և ոստք այլոց անկոց. որպէս բարւոյ ունակ կամ բերունակ, բարեբեր շառաւիղ. յն. բարին. Ἀγαθόν. *Մի ծաղկեսցեն բարունակք նորա. Ցոբ. Ի. 21: *Բարունակն, և բարութիւնք իւր. Նար. ղէ:

Այլ առաւել՝ որպէս յն. Ἀναδενδράς, ἀπώρυξ, κλῆμα. Arbustum, propago, palmes, sarmentum. չուխ, չաֆ, փէթան, փալ. *Ծածկեաց զլերինս հովանի նորա, և բարունակք նորա զմայրսն այ. Սղ. հէ. 11: *Եհան անդ ողկոյզս, և արձակեաց զբարունակս իւր: Եղեւ մայր մեծ, և բարունակք նորա 'ի նմին հաստատեսցին:

Եղիշ. ծն. 6. 23: *Բարունակք քո (այսինքն ողկոյզք) ձգեցան ընդ ծով. Երեմ. խը. 32: *Բարունակ ողկուզաբեր ճշմարիտ որթոյն: Համեղաճաշակ պտղոյն բանաւոր բարունակ. Շար: *Բարունակ ասեն զայն, որ բառնայ յինքեան զբազմաշառաւիղ որթս, եթէ յարմարացեալ ծառս, և եթէ հասեալ բազուկս փայտից (այսինքն խեչակս), յօրինեալս՚ի ձև տախտակաց անկրպակատեալս միջոցօք. (իբր ասմա, և ասմալըգ.) Վրդն. յանհ: *Արուեստաւոր իմն երկրագործութե՜ երկայնաձիգ ելուզմունք բարունակացն ընդ գերակայ ծայր ծառոցն շարամանեալք. Պիտ:

ԲԱՐՈՒՆԱԿԱՁԵՒ. ա. Որ ունի զձև և զնմանութիւն բարունակի. *Բարունակաձև բազուկք քո բևեռեցան 'ի խաչափայտի. Ոսկիփոր: *Ծառ կենաց ... բարունակաձև. Գնձ:

ԲԱՐՈՒՆԱԿԱՑԵԱԼ. } Ի բարունակէ պտղաբերեալ. յառաջ եկեալ.
ԲԱՐՈՒՆԱԿԵԱԼ. }
*Ի կենաց որթոյն մեզ բարունակացեալ պայծառ և կանոնիս ողկոյզ. Խոր. հաւատ: *Տիւունայլին կաղնի մերձ, առ ստորին գլոխնեալ (չարին որթոյ), զոր բարձեալ մսկուստար որթոյն մասին բարունակեալ չափից ... ճմլի հնձան. Մագ. խը:

ԲԱՐՈՒՐ. Տ. ԲԱՐՈՒՐՔ. *Որք ընդպատճառ և ընդբարուր՝ մեզ քեզ յօգեն իբր ընդբըլուր. Կրպք. օփ: *Եւ այլ բարուր կուտեաց 'ի վերայ նորա, և հրամայեաց սպանանել զնա. Կաղնկտ:

ԲԱՐՈՒՐԱՆՔ, նաց. Տ. ԲԱՐՈՒՐՔ, և ԲԱՐՐԱՆՔ. Περίστασις. Occasio. *Առանց բարուրանաց իսկ լուծանէր զշաբաթն. Ոսկ. մ. բ. 14:

ԲԱՐՈՒՐ. մանաւանդ՝ } Πρόφασις, αἰτία, ὑπόθεσις,
ԲԱՐՈՒՐՔ, բուրս. } σκῆψις, περίστασις, ἀφορμή. Praetextus, causa, occasio, ansa, excusatio. որ և ԲԱՐՈՒՐԱՆՔ, ԲԱՐՐԱՆՔ. Բաղպյք, բաղբաղայք, պատճառանք, մնոտի կամ սուտ պատճառք. չքմեղութիւն. պատրուակ. պէհ՛ր, պէրտ, պէհանէ, մահանա, վէսիլէ. *Բարուրս եդեալ գոյզն գունդս առաքէ. Խոր. գ. 25: *Այլ այն՝ բարուրք են անմիտ լոռղաց. եթէ լսեմ սաէ հանապազ, և ոչ առնեմ, զի՞նչ օգուտ լինիցի. Ոսկ. ղն: *Այպա թէ ասիցես, վատակեալ եմ 'ի տուրնջեան, և ոչ կարեմ յառնել. այդ բարուրք է. Ոսկ. գծ: *Եւեմիայ՝ որ զմանկունս բարուրս առնէր, ոչ առ յանձն առ. Ոսկ. եա: *Զի մի թողուցու քեզ բարուրս՝ 'ի ջրոյն փախչելոյ. Սեբեր. գ: *Կարծելով բարուրք յօգեալ վասն ծածկելոյ ըզմիտսն. Շ. մտթ: *Բարուրս կարկատեն՝ ասելով, ած վասն կերակրոյ ոչ բարկանայ ումեք. Գր. հր: *Զայն ևս պատճառս և բարուրս 'ի միջոյ բառնայ: Զաւելորդ բարուրսն և պատճառս 'ի միջոյ բարձեալ, և 'ի քրտունս առաքինութեան միջամուխ լիցուք: Պատճառք և բարուրք են այն ամենայն. Ոսկ. մտթ: *Ցորժամ մեղիցէ ... բամբասէ, և բարուրս դնէ զածութիւնն. Փիլ. այլաբ:

Կամ որպէս Մեղադրութի. զրպարտութի. մեղս. յանցանք. *Զի յորժամ յաղթիցէ, ըմբերանեսցին, և մի բարուրս պատճառանաց 'ի նա հայեցուսցեն. Եղն. մտթ: *Ոչ զի օգտեսցին, այլ զի բարուրս ինչ յօդեսցեն. Տօնակ:

Կամ որպէս Բանաւոր պատճառաբանութի, խրատունք, խրատացի բան. հագգ. *Լուծանէր զշաբաթն, զընութեն հարկ բարուրս առաջի եդեալ. Ոսկ. մ. բ. 14: *Այպա զայնպիսի բարուրս լուեալ բարկացեալ բանի պատգամաց. Ցհ. կը: *Ոչ առ յինէն ունիմ բարուրս ինչ փրկութեան. Սկեւռ. աղ:

Կամ պարզապէս Պատճառ. առիթ. սէպէպ. *Ոչ եթէ ամենայն ուրեք պատճառք հիւանդութեան մեղք իցեն, այլ է ուրեք՝ զի և պակաս ևս բարուրք լինի. Ոսկ. եա: *Բարուրք չարժամանն՝ բարկութիւն այ. և ցասմանն պատճառք՝ մեղք մեր. Ոսկ. ղն: *Զի թէ զամենեսեան սատակէր, ապա և զձգանացն իսկ բարուրս 'ի միջոյ բառնայր: Տեսանէ՞ք զի դուք էք բարուրք. Ոսկ. եա: *Մարդասիրութե բարուրք լինիցին կերակուրքն, և մի անագորոյնութե. ողորմութե, և մի թշնամանաց: Հարկ համարին այնուհետև զբարուրս սպանութեն (յոհաննու մկրտչի) առնել. Ոսկ. մտթ:

ԲԱՐՍԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. որպէս յն. հեշտասիրութի. τὸ Φιληδόνον. Amor voluptatis. Թերևս իբր պ. պէրէ. ֆէրս, որ է ցանկութի, ըղձախոհութի, պղծք. *Մի՛ բարսգիտուե զհետ լինիցիս. Կոչ. ժ:

ԲԱՐՍԵԱԼ. Որպէս յն. Κίβδηλος. որ է Այլայլական. խառնակ, դարձելի. պիղծ. և խարդախ, կամ պարսաւելի. գորըւլըգ. գուլբ. *Բարսեալ են ընդդիմացողացն այ բանք. Կիւրղ. գանձ:

ԲԱՐՍԵՄ, եցի. ն. Թուի որպէս Բասրել, պարսաւել. յն. հայհոյել. βλασφημῶ. *Բարսէին զնա 'ի խորհուրդս, թէ ո՞ է նա՝ որ զմեղս թողու. Ոսկ. եա:

ԲԱՐՍՄՈՒՆՔ, մանց. գ. Որպէս պ. պէրսէմ, 'ի ձայնիցս՝ պէրսեյան, որ է գաւազան. կամ պէրճ, այն է գլան. ստուար և նշանակէ զՄատեանն գալարեալ իբրև գաւազան 'ի վերայ գլանի. քանզի և առ պարսիկս՝ պէրսէմ էր աղօթագիրք կասպաշտից կամ կրակապաշտից՝ կալեալ մի մի ոստ 'ի ձեռին 'ի վերայ կրակի 'ի ժամ պաշտաման. *Զրուանայ ... առեալ զբարսմունսն՝ զոր 'ի ձեռին բուռն ունէր, ողջակէզ զյաշտն առնէր, ես ցորմիզդ. և ասէ. ցայժմ ես վասն քո յաշտ առնէի, յայսմ հետէ դու վասն իմ առնիցես: Զբարսմունսն ետ նմա՝ առնել վասն իւր յաշտ. իբր ոչ եթէ յորմզդի, կամ 'ի յազելի՝ էր զօրութիւն, այլ 'ի գաւազանսն: Որ զերկինս և զերկիր կարող էր առնել առանց բարսմանցն, զհայրն զիա՞րդ ոչ կարէր անհոգ առնել առանց գաւազանացն. Եզնիկ:

ԲԱՐՏԻ, տւոյ, տեաց. գ. որ և ՀԱԳՆԻ. բառ յն. ἄγνος, Ἄγνος. Hagnus, agnus, vitex. իտ. agnocasto, vitrice. Գօխլըգ. Ծառ ուղղաբերձ բառ նոճւոյ, և տերևք նորա գիւրաշարժք 'ի հողմոյ, որ լինի 'ի ջրարբի տեղիս որպէս զուռի. *Եւ զբարտի ծառն մի՛ աւելի պատուէք քան զուռին և զկաղամախին, և զայլս 'ի ծառոց. և մի՛ կարծէք, թէ փայտ խաչին քնի բարտի էր ... Այդ ծառ՝ որ բարտի անուանի, 'ի կռապաշտութեան ժամանակն 'ի պաշտօն առեալ էր նոցա. Շ. իղբ:

ԲԱՐՐԱԿԱՆ, ի. ա. Բառ անստոյգ. որպէս Բարուրական, պատճառաբանական. և կամ Բարեբարոյ. բարեմոյն. *Ի միւթարութե զնա համոզեալ ('ի սգոյն) ... դադար վշտացն տայր՝ ոչ փոփոխել յինքեան զիւր բարրական բնութեն. Ցհ. կը:

ԲԱՐՐԱՆՔ, նաց, նօք. որպէս Բարուրանք. Տ. ԲԱՐՈՒՐՔ. Πρόφασις, եւն. *Զի՞նչ առ այսուիկ կարասցես գտանել բարրանաց յօգուածս. Սրկ. հանգ: *Եթէ բարրանօք՝ և եթէ ճշմարտութբ: Շնութեն բարրանօք՝ անհնարին գատտաստանօք դատեցին: Ընդ խրատով Թագաւորին բարրանօք իցէ (սուտակապաղանն). Ոսկ. եբ. ե. մտթ. ե. էփե: *Ի ճնամարտն՝ փառաւոր բարրանօք զզայդ 'ի ցերեկ փոխարկեսցին. Անան. էկեղ: *Անգործ առարկեք զուր նոցա՝ առ 'ի յոչ ճարակել զձեզ բարրանօք: Անձամբ զանձն բարրանօք տիրել անհնարի է կարծիք. Շ. ա. յհ. ճէ: բ. յհ. ք: *Ոչ է պարտ մնոտի բարրանօք՝ խուսափել ... պատուամատոյց լինել. Լծ. դպրգ: *Զատութեն ինչ կամելով ճշմարտութե բարրանօք ծածկել, և ճշմարիտ երևեցուցանել. Սկեւ. յար: *Մի՛ բարրանաց գտնէր պատճառ, և 'ի գործոց լինէր յամառ. Եղն. այբուբ: *Եւ զամենեսեան այսու բարրանօք (խաբէութե) յիւր համանուութին ձգէ (նեռն). Լծ. յայտ:

ԲԱՐՐԵԼ. ւ. } Պատճառանս կարկատել. բաղբաղել. և
ԲԱՐՐԻԼ. ի. } կեղծաւորել. *Հնազանդեալ էին ... և զտարեւորական զհարկս՝ առանց բարրելոյ հարկէին. յն. անպատճառ, ἀπροφασίστως. Փիլ. իմաստ: *Հերձուածողն .. բարրի քարոզել զհոգին Տր, և հայհոյէ զհոգին. Սեբեր. գ:

ԲԱՐՐԵԼԻ. ա. Որպէս Բարրողական, բաղբաղական. պատրողական. սուտակապաս. պատիր. Προσποίητος. Simulatus, fictus. *Ի բաց գտանեմ 'ի բարրելի աղօթանացն. Փիլ. իմաստ:

ԲԱՐԻՈՔ. ա. որ և ստէպ գրի ԲԱՐԻՈՔ, ևս և ԲԱՐԵԻՔ. (նոյնպէս երկավանկ, կամ եռավանկ իբր բարիօք, այսինքն բարեօք, կի՛ բարեաւք.) Ἀγαθός, καλός, ή, όν. Bonus, a, um. Բարի, լաւ. աղէկ. էյի. խօշ. *Մնեալ 'ի բարւոք ծերութե: Մեռաւ 'ի բարւոք ծերութե: Եւ նա էր կարմիր, և աչօք գեղեցիկ, և բարւոք տեսանելով տեսան: Զձեր բարւոք գնացս 'ի քս: Զբարւոք մտացն հանդէս: Հայհոյեն զբարւոք անունն: Մնանիցիս բարւոք վարդապետութեամբն. ևն: *Զբարւոքն և զիրաւացին: Ընդ բարւոք ուղին: Բարւոք հաւաքման. Նար. ոփէղ: *Թէ և 'ի բարւոքն զգործն վճարեաց. Մխ. դփ: *Զգործս բարւոքս նոյի: Եւ զբարւոքս որ են 'ի նմա՝ և զնոսա՞ ջնջիցես: Խօսել ընդ նոսա զբանս բարւոքս. Եփր. ծն. եւ. բգ: *Բարեօք մշակի՝ նորատոյն անկոցն վայել է յառաջագոյն փոյթ ունել, և ապա յետ այսորիկ՝ այլոցն. Պղտ. էմիփտոն:

Անուանի է հոլով սորա. *Առանց առաքինութե ամենայն խոտան է ... և այլ ինչ նոյնպիսիք՝ անշահք են առանց բարոյից բարւոքոց. Ոսկ:

ԲԱՐԻՈՔ. մ. Καλῶς, εὖ. Bene, optime. աղէկ, չիրպա. էյի, էյիճէ, փոզո.. *Բարւոք մարգարէացաւ 'ի վերայ ձեր ձեր եսայի: Բարւոք ես նոցա զպատասխանին: Բարւոք ասացեր, թէ չէք իմ այր: Ո՞չ բարւոք ասեմք մեք, եթէ սամարացի ես: Բարւոք գոհանամ: Բարւոք ընթանայիք. և այլն: *Գեղեցկանալ պարտ է բարւոք (կամ բարեւք, իբր բարեօք) ծառայելով մանաւանդ՝ քան եթէ բարւոք խշխշելով՝ նոցա իսկ օրինացն. Պղտ. օրէն. ը: *Նախախնամութիւն ամենակատար է, որ գոլոյն, և բարւոք գոլոյն ամենայնի է պատճառ. Դիոն. եղբ:

Մերթ՝ իբր Կարի. խիստ. ամենայնիւ. *Բարւոք խոտէք զպատուիրանն այ. Մրկ. է. 9: *Գիտեմ և ես մեր, եթէ բարւոք

պարհուրեցան, քաջալերեալ զնոսա. Եփր. համաք. որ և ամի. ողջէ մը. էէ էօէ։

ԲԱՐԻՈՔ է. ա. մ. և փխմ. Լաւ է. ողջէ է. Καλόν έστι, άγαθόν. Bonum est. καλῶς, bene. *Բարւոք է վայրապարտ։ Բարւոք է մեզ աստ լինել։ Բարւոք են օրէնք։ Կեալն սակէն, բարւոք է։ Բարւոք է բանգ, են երթիցուք։ Բարւոք է մարդոյ՝ թէ այնպէս իցէ. եւն։

կամ բացասաբար. Ού καλόν. Non est bonum. ողջէ չէ. էօէ փէօէւ. *Ո՛չ է բարւոք մարդոյդ միայն լինել։ Ո՛չ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց։ Ոչ է բարւոք՝ լուրն, զոր ես լսեմ։ Ոչ են բարւոք պարծանքդ ձեր։ Տուժել զայր արդար՝ չէ՛ բարւոք։ Աչն առնուլ ամբարշտի՝ չէ բարւոք։ Կչիռ նենգութեան ոչ է բարւոք առաջի նորա։ Աչն առնուլ 'ի դատաստանի չէ՛ բարւոք։ Մեզ չատ ուտել՝ չէ՛ բարւոք։ Տգիտութի անձին իւրում ոչ է բարւոք։ Որ ակն ածէ զերեսս անօրինաց յանդիմանել, չէ՛ բարւոք. եւն։

ԲԱՐԻՈՔ ԹՈՒԻ. Լաւ կամ հաճոյ թուել. ողջէ երեւալ. *Եթէ բարւոք թուի առաջի քո՝ գալ ընդ իս 'ի բաբելոն, եկ։ *Թէ բարւոք թուի յաչս ձեր, տուք զվարձս իմ։ Եթէ բարիոք թուի քեզ թագաւոր։ Ցաչս նախարարացն ոչ թուիս դու բարւոք։ Բարւոք թուիս դու յաչս իմ. եւն։

ԲԱՐԻՈՔԱՊԷՍ. Տ. ԲԱՐԻՈՔ. Καλῶς. *Զարաչարս խորհելով յաղագս հոգւոյն ...՝ և ոչ վասն որդւոյ բարւոքապէս խորհին։ Այլազգ պատմել զառաքելոյն բան, զոր նա բարւոքապէս գրեաց. Ամ. ծԲ։ *Զօր պատուասիրաբար և բարւոքապէս ընկալեալ. Ցհ. կբ։ *Ածել յաւարտումն բարի զբարւոքապէս խորհուրդն. Կանոն։

ԲԱՐԻՈՔԵՄ, եցի. ն. Ευεργετέω. Benefacio. Բարւոք և լաւագոյն ինչ առնել. բարեգործել, բարերարել. ողջէօ. ... *Որչափ բարւոքեմ առ սոսա, նս առաւել չարանան առ իս. Անյոգ. Է։

ԲԱՐՔ, բուց, բուք. գ. որ և ԲԱՐՈՅՔ. (լծ. վարք. և բնութիւն. և բար, այսինքն պէս.) Բնաւորութի. բնութի. կամ խառնուած և յատկութի բնութեան. որ և ասի Բոյս բարուց. վարուք և սովորութի ընդարոյս. ... , ..., ... որպէս յն. Ἦθος, τά ἤθη. Mores, indoles, ingenium. *Ապականեն զբարս քաղցունս բանք չարք. ա. կոր. ժԵ. 33։ *Խառնուած կամ խառնումն բարուց. Փիլ. ... *Իսկ առ 'ի բարս բացառութեան է այսպիսի. Փիլ. ... (այսինքն 'ի պէսս վարուց, կամ բարոյական։) *Զբարս ուղղիցէք. Ոսկ. մրգր. Բ։

Եւ որպէս Φύσις. Natura, nativitas, ortus. Զայնոց յն. ..., այսինքն բնութի. լծորդ է ընդ հյ. բոյս, և թ. ..., և ... *Զբարս անասնոց. Իմ. Է. 20։ *Մանկունս 'ի սորին բուսոյ բարուց ծննդեանէ էր. Ոսկ. յհ. ա. 11։

կամ որպէս Τρόπος. Modus, institutum, mos. Եղանակ. կերպ. օրինակ. որպիսութի. առեալ. համեմատութիւնք. ..., ... *Բարք անարծաթասէրք լիցին։ Օրհնեալ բարք քո։ Բայց 'ի բարուց խաժամուժն եւեր. Եփր. ծԳ. 5։ ա. Թգ. ԻԵ. 33։ Ե. Գ. Է. 22։ *Խառնութի բարուց։ Ամպարշտացն և անօրէնաց ոչ մի են բարք, այլ բազումք ... 'ի ձեռն բարոյականին ... 'ի բարուցն ... Փիլ. Եզեկ.։ *... բարս բաժանեն. Ոսկ. յհ. ա. 45։

Եւ որպէս Ἀγωγή. Educatio, vitae ratio. ἦθος, mos, consuetudo. Բերումն. ընթացք. կարգ. սովորութի. օրէն. *Որոց ընդ բարս, և ընդ գնացս նախանձէին. Բ. Մ. Դ. 26։ *Առանձին բարք են միշտ գրոց՝ զխրատս կամ զպատիժս բաժակ անուանել. ՍԷԲԷՐ. Բ։ *Առանձին բարք են հեբրայեցւոց՝ կրկին զբանն ասել, երթալով երթայցես, և կեալով կեցցես, և մահու մեռանիցես. փոխանակ ասելոյ՝ թէ երթիցես, և կեցցես, և մեռանիցես. Կիւրղ. ծն։

կամ Συνείδησις. Conscientia. Գիտակցութի. խիղճ մտաց. *Ունիցիք բարս քաղցունս. ա. պետ. Գ. 16։

Եւ Γνώμη. Sententia, mens, propositum. Ճանաչումն. կարծիք. միտք. վարդապետութի. սկզբունք. *Ամենայն ոգւոյք լցեալք ածաւսիրական բարուք։ Կամաւոր բարուք զաչս ոգւոց 'ի բաց ընկենուլ։ Կամաւոր բարուք գործիցէ զչար. Փիլ. բագն. և Ճ. բան։ *Զայս բարոյս և մանի հմոյծ. Ամ. Դ։

Եւ Προαίρεσις. Praeelectio, arbitrium. Յօժարութիւն կամաւոր. անձնիշխան կամք. կամակար ընտրութի. մտադիւրութի. *Զխմոյ բարուց զկնի հայեցեալ. Բ. Մ. Բ. 27։ *Ցիւրոց բարուց անտի բանսարկու եղև։ Ի կամաց բարուցն մեղանչեմք. Կոչ. Բ. և Դ։ *Զբարուցդ զգիւրագթելութի. Ոսկ. ա. 32։ *Որ 'ի զաւակէ եգիպտացի է, բայց բարուք յօժարութ եբրայեցի. Փիլ. ...։

Ցայս ամենայն առմունս վերածելի են և այլ բազմապատիկ ձեւք բանից նախնեաց մերոց հայկաբանից. զոր օրինակ 'ի Ցաճախապատումն ասի. *Ընչասիրաց անասնոց են բարս և ոսչ առ 'ի պէտս. որոց ուշն զբարս չարժէ առ 'ի ներգործութիւն, և բարուց նոցա վարդապետս զմիտս մարդկան։ Յանձնիշխան կամացն այլև այլ բարք ծնանին, և 'ի բարուցն գործք։ Անուանքն զընտրութին տայցեն՝ զգրոյն 'ի միմեանց որոշումն, և գիրն զբարս (այսինքն զհանգամանս) անուանն կարգացէ. և այլն։ Եւ 'ի Նար. *Անբարի բարուց։ Բարուց անպիտաց։ Զհաստարակաց բարուց. և այլն։

ԲԱՐՔԱԽՈՒՊՈՏ. Տ. ԽՈՒՊՈՏ (բարուք)։ *Ուր յոլով յեղաբել և հերոգխայք լիցին, յոր ունելով ինքեանց փափկակեացս արքունավայելս, բարքախուպոտս, չնորհավաճառս. Ոսկէփոր։

ԲԱՐՕՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐημερία. Dies faelix. Ունելն զբարի օր, կամ զերջանիկ աւուրս. բարեկենդանութի, բարեկեցութիւն, բարեբաստութի, երջանկութի, յաջողութի. ողջէ օր, օրէր. էօէ ...։ *Սովորեցին յաղօթս կալ ... իբրև արև ծագէ, բարօրութի խնդրելով զէապէան բարօրութիւն, երկնային լուսոյն զմիտսն առնուլ։ Ընդ առաւօտն ... զծերութիւն բարօրութիւնն և զծշմարտութին ըղձիւք խնդրեն, և ստակնութի խորհրդոց մտաց. Փիլ. փեսակն։ *Ցաւէժ բարօրութեամբ յղփանայի ('ի գրախտին)։ Կատարելով միշտ զբարօրութեանցն գիտութեամբ։ Ըստ հեթանոսական յուսոյն, և միասաբեր բարօրութեն. Պիտ։ *Ընծայեցէք, որք 'ի սուգ՝ զմխիթարութին, որք 'ի բարօրութի՝ զերկիւղն։ Հոգւոց մանաւանդ գոյ հաւատալ՝ ոչ կացելոց, քան եթէ մարդկան բարօրութե. Անյոբ. կիւր. և ... *Թշուառութիք բազումք փոխանակեցին զբարօրութիւն մեր. Լմբ. ...։ և Մաշ։ *Ըղձայ նա առաջին կենաց իւրոց բարօրութեցն. Վանակ։

Իսկ *Զընծայս բարօրութե առաքելոյ. հերու ընծայիւք չնորհաւորել զբարի աւուրս. Ցհ. կբ։

ԲԱՑ, բացաւ, բացօք, 'ի բաց. ա. Որպէս Բացեալ. անփակ. անծածկելի. Ἀνεῳγμένος, ἀποκεκαλυμμένος, ἀκατακάλυπτος. Apertus, revelatus. ..., ..., ... *Դուռն իմ բաց էր ամենայն եկելոց։ Եւ դուռն բաց էր ինձ 'ի տէր։ *Պատուհանք բաց էին նմա։ Բաց էին ականջք ձեր, և ոչ լուարուք։ Լինել բաց աչաց քոց։ Եղիցին աչք քո և ականջք քո բաց՝ 'ի խնդրուածս ծառայի քո։ Որպէս գերեզման բաց՝ է կոկորդ նոցա։ Ամենայն աման բաց, որ ոչ իցէ խփեալ։ Որ զանկանել ոյ եռեսս 'ի քուն աչօք իւրովք բացօք։ Տեսանել աչօք բացօք զհրեշտակն ոյ։ Աչօք բացօք ոչ զոք տեսանէր։ Բացաւ երեսօք զփառսն տեառն իբրև ընդ հայելի տեսանել. եւն։ *Բացօք երեսօք տեսանեմք. Եփր. Բ. կոր։ *Բազում անգամ բացօք աչօք ոչ տեսանենն. Ոսկ. եօ։ *Բացաւ աչօք տեսանէին զյոյժն խնդալից. Եղիշ. Է։ *Բաց ունելով զկող. Անյ. բորփր։ *Թողլին զբազաքն 'ի բաց"։ այսինքն բացեալ. Ցես. Է. 17։ *Ի բաց են դրունք ողորմութե նորա. Եղիշ. հայր մեր։ *Որք աստ իբրև 'ի բանտի են յաղքատութեն, նոցա 'ի բաց է դուռն արքայութեն. Մաշտ։ *Թէպէտ և 'ի բաց իցեն աչքն. Ոսկ։ *Աչքն ոյ 'ի վերայ այնպիսւոյն քաղցրութե 'ի բաց է։ Զգլուխս 'ի բաց ունիմք առանց նիւթեղէն ծածկութից. Լմբ. ող. և պորփ։ *Թողեալ եմք 'ի բաց զբերան և զունկն մեր. Վրք հց. ծԲ։ *Գտին զդուռն 'ի բաց. Հ = Ց. յուլ. իա։

Իսկ ԲԱՑԱՒ ԳԼԽՈՎ՝ է Հոլանի, և Անամօթաբար. *Յաղօթս կացցէ կամ մարգարէանայցէ բացաւ գլխով. ա. կոր. ժա. 5։ *Առանց երկիւղի բացաւ գլխով առնուլ ձեռնադրութի. Օրբէ. ...։

Իսկ Եղնիկ. *Ոչ կարէ ակն բաց (կամ ակնբաց)՝ 'ի ցամաք գործել"։ Նշանակէ կամ բաց ակն, կմ՝ 'ի բացագոյն ցամաք։

Ի ԲԱՑԻ. Ἐν ἀγρῷ. In agro. Ցանդի. յագարակի. 'ի դաշտի, 'ի վայրի, 'ի բացօթեայ վայրս՝ հեռի 'ի բնակութեանց. ... ..., ..., ... *Ի բացի եգիտ զնա։ Որչափ եղեաք ընդ նոսա 'ի բացի։ Բնակեալ են 'ի բացի։ Ելին 'ի բանակէն, և թաքեան 'ի բացի։ Լուան ամենայն զօրավարք զօրաց՝ որ էին 'ի բացի։ Գոն մեզ գանձք 'ի բացի, ցորեան և գարի։ Զխոտն որ այսօր 'ի բացի է. եւն։

Ի ԲԱՑՈՅ. մ. Ի բաց ունելով կամ գոլով. *Առնու զձէթն աջ բթոմբ 'ի բացոյ. Մաշտ։

ԲԱՑ 'Ի. նխ. որ գրի և ԲԱՑՑ 'Ի. իբր բատ յն. Πλήν. Praeter. Զատ, որիշ. արտաքոյ. բայց. միայն. թող. ... *Չիք ինչ զատեալ յինէն, բաց 'ի քէն։ Եւ եղև երկիրն՝ փարաւոնի, բաց յերկրէ քրմացն։ Ամենեքեան ցրուեցան՝ բաց յառաքելոցն. եւն։

Մերթ՝ որպէս Առանց. Χωρίς. Sine. *Իսկ որ բաց 'ի տացանէ (այսինքն առանց առաքինութեց) մնացէ յիմանալի ծովն, միշտ մեծամեծս և աշխատանս կրեսցէ. Վրք հց. Գ։ *Պատահումն է, որ լինի և բացլինի՝ բաց յառաջնկայի ապականութեն. Պորփ։

ԲԱՑ, կամ ԲԱՑԱ՛. Իբրանականս նախդիր Առ, արտա. այսինքն 'ի. յ. որպէս յն. ἀπό. Տես 'ի բառն ԲԱՑԱՄԱՑ, իբր 'ի

տայց, 'ի ստցանել։

ԲԱՑ. Մասնիկ բաղադրիչ և բարդիչ 'ի ձայնիցս՝ բաց, և 'ի բաց, պէսպէս անշուք հեղինակութեանց, որպէս տեսցի 'ի կարգին։

ԲԱՑԱԲԱՌՆԱԼ. նիլ. Ի բաց բառնալ. *Հարկ է բացաբարձեցելոյ կամ սեռին կամ տարբերութեան՝ բացաբառնիլ զընդ նոյզգսն. Պորփ։ *Բայց յորժամ յին բացաբառնի. Երզն։

ԲԱՑԱԲԱՐՁՈՂԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ի բաց բարձող, վերացուցիչ. *Իսկ ըստ գերազանցութեան պատճառի զգոյն բոլոր եղականաց գոյ բացաբարձողականեն. Մագս. Էլէգ։

ԲԱՑԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. } Ի բաց
ԲԱՑԱԲԱՐՁՈՒՄՆ. գ. } բարձումն (խոյք կամ մտօք). *Ի բառնալ թուոցն բացաբարձութեան յեղանակելով իսկ միահամուռ բացաբարձական թուոցն. Շիր։ *Դիր գոլ գերագոյականին էի զեղականացն բացաբարձումն. Մագս. Էլէգ։

ԲԱՑԱԲԵՐԱՆԵԱԼ. այսինքն Բերանաբացեալ. Κέχηνως. Hians. Բերանը բաց. *Ի կարօտութենէ անուն կերակրոց ('ի սովոյ) բացաբերանեալ էին իբրև շունք. Նար. պփ. Փ. 6։

ԲԱՑԱԲԻԾ. ա. Ունօղ զբիծ և զարատ յայտնի. *Ասէին, թէ բացաբիծ ախտ գիտէ զանձնէ, և այնր աղագաւ հեռզգայ. Լծ. ածաբ։

ԲԱՑԱԲՆԱԿ. ա. Ἄποικος. Domo emissus, peregrinus. ἀπῳκηκὼς, commigrans. Ի բաց գնացեալ 'ի բնիկ բնակութենէ. գաղթական. վտարանդի. *Ի քաղկիդէս քաղաքէ որ է 'ի բնակութեան աշխարհին, բացաբնակք եկեալք 'ի նա։ Կարքեդոնի վայրապետն 'ի մետաղացն բացաբնակ անդանօր եղեալ. Ոսկեփոր։ *Իպելոպոննիսականէն լեալ բացաբնակ բնակութիւն քաղաքին. Պղատ. օրէն. Ժ։

ԲԱՑԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐξοίκισις. Expulsio e domo. ἀποίκησις, peregrinatio, emigratio. Տարագրութիւն 'ի բնակութենէ. վտարանդութիւն. գաղթականութիւն. *Վասն բարեբանութեան 'ի բաց փոխելոց՝ անուն եդեալ բացաբնակութեան։ Նախնի (այսինքն հին) բացաբնակութիւն լինելով նորա եկեղեցւոյն՝ զգաւառն զայն անապատ գործեաց. Պղատ. օրէն. Ժ։

ԲԱՑԱԳԱՑԻԼ. չ. Ի յայտ գալ. բացայայտիլ. *Նմանապէս և սեռ կարող գոյ բացագայիլ տեսակաւ և զանազանութեամբ (կամ տարբերութեամբ). Անյ. պորփ։

ԲԱՑԱԳԱՆՉՈՒԹԻՒՆ. } գ. Ἐκ-
ԲԱՑԱԳԱՆՉՈՒՄՆ. չման. } βόησις, ἐκφώνησις. Exclamatio. Ἀπόφθεγμα. Acute dictum, et breve. Սաստիկ գանչիւն, գոչիւն. ձայնարձակութիւն. հնչումն ուժգին. արձագանգ. և Առած աղդոյ. *Բացագանչութեամբ ձայնի վերուստ 'ի վայր զգացուցանէին առաքեալքն. Յհ. կբ։ *Բացագանչութիւն պատկանեալ և յարմարեալ ձայնիւ. Մագ. ծԳ։ *Ունէին զգայ, թէ յուսմէ է բացագանչութիւն. Գր. հր։ *Բայց դումի յայս բացագանչութիւն ձայնի պահանջեր. Լմբ. ող։ *Ամենայն որ 'ի նիւթոյ է կազմեալ աղօտ իմն և աստուերային բացագանչութիւն հնչմանց ունի զիմանալեացն. Մագս. 'Ի տիմ։ *Վասն առաջելոց բացագանչմանց, որգան, ծանիր զքեզ. և եթէ մի ինչ յոյժ. Սահմ. Փ։

ԲԱՑԱԳԼՈՒԽ. և բացագլխով, կմ բացագլխաւ. ա. մ. Հոլանի. գլխիբաց. բացագլխով. որոշ ուրեք. *Բացագլխուք և հոլանի կանանցն. Յճանէ։ *Բացագլուխ (կմ բացագլխով), և բոկ ոտիւքն գնաց. Լմբ. պտրգ։ *Բացագլխումն և բոկոտն խաղայր. Ճ. Դ։ Ն. Վրք հց. Ց։ *Տիկնայք և աղախնայք բացագլխաւ ընդ երկիր զանձինս իւրեանց քարշէին. Արծր. Ց. 12։

ԲԱՑԱԳՆԱԼ. Տիրապէս գնալ, մեկնել, անջատել. *Բացագնալով 'ի վերայ ծովուն ած մարմինով. Քեր. քերթ։

ԲԱՑԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Տարագնաց վտարանդի լինել. *Յերեսաց հալածչացն բացագնացք լինէին. Ոսկ. գծ։

ԲԱՑԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Գնալն հեռի ուրեք. օտարութիւն. *Հատանել զբացագնացութիւն մեր և իջէ։ Բացագնացութեան այլոց գաւառաց և եկեղեաց... 'ի բացագնացութիւն... բացագնացութեամբք քաղաքականօք. Պղատ. օրէն. ԾԲ։

ԲԱՑԱԳՈՅ, իջ. ա. Ἀπών. Absens. Որ 'ի բացեայ գոյ. բացակայ. հեռաւոր. *Երևակայութիւն է բացագոյիցն մասնական դիտումն։ Երևակայութիւն բացագոյիցն է յիշողութիւն. Սահմ. ԺԳ. (հին տպ. բացակայից)։

ԲԱՑԱԳՈՅՆ. ա. մ. նխ. Առաւել բացական. 'ի բացեայ. հեռագոյն. Ἀφιστάμενος, διάστημα ἔχων. Distans. Μακρός. μακράν, ἀπὸ μακρόθεν. Longinquus, et longe. հեռու, հեռուանց. ուզագ, ուզագդան. *Գտեալ յագարակս և 'ի բացագոյն տեղիս. Լաստ. ԻԲ։ *Բացագոյն (կամ բացագոյնս) 'ի միմեանց տանիցէք հօտս 'ի հօտից։ Եւ պետրոս զհետ նորա երթայր բացագոյն. Ծն. ԼԲ. 16։ Մտթ. ԻԶ. 58։ *Զատ որոշեաց 'ի նախարարաց զքահանայսն, և հեռացոյց 'ի նոցանէ բացագոյն. Եղիշ. Է։ *Եւ 'ի սմանէ զհարաւով բացագոյն՝ հովիտ իմն գաշտաձև։ Ճամբարն երուանդայ էր բացագոյն 'ի քաղաքէ նորին. Խոր. Ա. 15։ Բ. 43։ *Զատուցանէն զաղխս բանակին իւրեանց բացագոյն 'ի նոցանէ բազում վտաւանօք։ Բանակէր բացագոյն 'ի նոցունց իբրև վտաւանօք ինչ սակաւ. Ղևոնդ։

ԲԱՑԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Ἀπεργάζομαι. Efficio, conficio, facio. Տիրապէս գործել. առնել. ներգործել. կատարել. *Բժշկարան հիւանդաց զանազան զդեղիս զայս բացագործեալ. Նիւս. բնութ։ *Մեռելութիւն բացագործէ ախտից. Սահմ. Է։ յորմէ և Վահր. յոյփ։ *Անհաւասարի գոլով պէտս խնդրոյ բացագործէ. Անյ. պորփ։

ԲԱՑԱԳՈՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բացագոյն գոլ. հեռաւորութիւն. *Ճշմարիտ թախանձութեան կոչեցեալ զբացագունութիւն յերացն. Անյ. վերլծ. արիստ։

ԲԱՑԱԴԱՌՆԱԼ. և } Ἀποστρέφο-
ԲԱՑԱԴԱՐՁ ԱՌՆԵԼ. } μαι, ἐκκλί-
ԲԱՑԱԴԱՐՁԵԼ. ել. } νω. Aversor, evito, declino, declinare facio. Ի բաց դառնալ և դարձուցանել. խորշել. Կէրի տէօնտիւրմէք, չէվիրմէք. *Ի պոռնկէն ոչ բացադարձաւ. Վրք հց. Փ։ *Տրամութեան զանազանութեանն զանձն սրտմտութեամբ, և յամենայն խոտից բացադարձ առնէ։ Քանզի բացադարձէ 'ի սոցին ախտից ըղձմանէ ամենեին. Նեղոս։ *Ի սակրիւր հեռաց բացադարձեալ։ Բացադարձեալ 'ի հրաժարելեացս. Սկևռ. լմբ. և ող։

ԲԱՑԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀποστροφή. Aversio, aversatio. Ի բաց դարձումն. հրաժարումն. *Բացադարձումն 'ի զգայութեանց հեշտութէ. Լմբ. էր ընդ եղբ։

ԲԱՑԱԴԱՐՁՈՒՑԱՆԵՄ, ձուցի. ն. Ἀποστρέφω. Averto. Ի բաց դարձուցանել. 'ի բաց վարել. *Բացադարձուցելս զհոգեկան (կամ հոգական) խորհրդոց պատահմանս. Նեղոս։

ԲԱՑԱԴԷՄ. ա. Բացաւ գլխով և դէմ երեսօք. համարձակ, աներկիւղ. *Կին (չար) տան մերիկ, բացադէմ պատերազմ, հացակեաց գողան. Ոսկեփոր։

ԲԱՑԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Ἀποτίθημι. Depono. ἐκτίθημι, expono. Ի բաց դնել, մերկանալ, թողուլ. հեռացուցանել. փարատել. Քէնարէ գօյմագ կամ չըգարմագ. *Զբոլոր հին մարդն բացադրել հանդերձ գործովք իւրովք. Մագս. Էլէգ։ *Մովսէս յորժամ 'ի խորանն մտանէր, բացադրէր զքօղն յերեսաց։ Խնդալ և զբարս մարդկան, և բացադրեաց 'ի միմեանց. Լմբ. ծղ։ *Բացադրեալ վերնայինն զմարմնոյն մասնակն. Նար. ծէ։

Կամ Ցանգիտման և բաց դնել. *Տեառն պանականն խորան բացադրեալ. Ճ. Գ։

Եւ Մեկնել. բացատրել, բաց և յայտնի դնել առաջի. *Ա՛ս իսկ զչեխեանս բանի զուացուցս այսուցիկ մեզ բացադրէ մի ըստ միոջէ. Յհ. կբ։ *Որոց եղեւ իշխանութիւն բացադրել զխորհուրդն քո յաշխարհս. Շար։ Տես և ԲԱՑԱՏՐԵԼ. զի տ և դ են լծորդ։

ԲԱՑԱԴՐՈՇՄԵՄ, եցի. ն. Յայտնի կամ տիրապէս դրոշմել. կնքել, տպաւորել. *Բացադրոշմէ 'ի գեանս նոցա. Նչ. եղէկ։

ԲԱՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի բաց դնումն. *Բացադրութիւն ամենայն կենցաղոյ. Լմբ. ող։ Տես և ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ։

ԲԱՑԱԹՈՒԵՄ, եցի. ն. Քաղ թուել, 'ի համար արկանել. *Բացաթուեալ զմտաւորս առաւելութեանցն. Անյ. վերլծ. արիստ։

ԲԱՑԱԼԻՆԻՄ, բաց եղեալ. Ἄπειμι. Absum. ἀπογίνομαι, recedo. Ի բացեայ լինել, 'ի բաց գնալ, հեռանալ. չգտանիլ ներկայ. *Պատահումն, որ լինի, և բացալինի՝ առանց ենթակային ապականութեան. Գործ։ *Որակութիւն լինի և բացալինի առանց ենթակային ապականութեան. Նիւս. բն։ *Սահմանս այս զեղեալսն և զբացեղեալսն՝ պատահումն նշանակէ... որգոն, զսպիտակն՝ որ կարող գոյ յիս լինել և բացալինել... (իսկ յաւէլն՝) ոչ բացալինի սեաւն եթովպացւոյն, և ոչ զարձեալ ագռաւուն... պայծառ է յաւելուլ 'ի սահմանս. մասնաւորութիւն, և (կամ) ներգործութեամբ. Անյ. պորփ։

ԲԱՑԱԼՔԵՄ, կմ ԲԱՑԱԼՔԱՆԵՄ. լքի, լքեալ. ն. Ի բաց թողուլ, լքանել. անտես առնել. *Թողեալ բացալքին զաշխարհս։ Հեմ բացալքեալ թողուս զիս. Ձեր. կբ։

ԲԱՑԱԽԱՑՏԱՄ. չ. Ἀποσκιρτάω. Resilio. Խայտալով 'ի բաց ընդոստնուլ. Տըշարը սըչրամագ. *Երկնից գերերասան՝ հրահանգեալն պահօք. և ոչ բացախայտեալ 'ի վերակացու (այսինքն 'ի վերահսկող) մնացն. Նեղոս։

ԲԱՑԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπολογισμός, ἀπολογία. Rationis redditio, expositio, satisfactio. Ցայտնաբանութիւն. հրապարակախօսութիւն. պատասխանատուութիւն. յանդիմանութիւն. գատապարտութիւն. *Ցեա քո զպատանեանն, և նորա զգեհենայն բացախօսութիւնս։ Ուր երկնայինք առնէ՝ ընդդէմ ամբարշտացն զբացախօսութիւնն, որ որոշող է և հատու քան զամենայն սուր երկսայրի. Լմբ. յոյփ։ *Արդ զինչ իցէ պատասխանն, արդ զինչ իցէ բացախօսութիւն. Վրք հց. Փ։ *Զահաւոր զատաստանին 'ի մէջ առ ըղբացախօսութեան վճռին. Կլիմ։

ԲԱՑԱԾԱԳԵՄ, եցի. ն. չ. Ի դուրս և յայտնի ծագել. արտափայլել. *Զճշ-

մարտութեանն յայսմ ամի բացածագեցին լուսոյ խորհուրդ ։ Գերակատար լրութիւնն յայսմ բացածագեաց աւուրս. Խոր. կտկ։

ԲԱՑԱԾԱՆՈՒՑԱՆԵՄ. ուցի. ն. Յայտնի ծանուցանել. արտայայտել. *Ըղձմանն մեր անձնաւոր... մարմնացեալս բացածանուցեր. Նար. խոստ։

ԲԱՑԱԾԱՆՕԹԱՆԱՄ. ացայ. չ. Ἀπογινώσκομαι. Non cognoscor, rejicior, despero. Անծանօթանալ, անյոյս մնալ. եւ երա յն. ոճոյ՝ Անյուսանալ. վհատիլ. *Այսուհետեւ մի բացածանօթասցի Թերեւս 'ի մէնջ՝ յարակցել իմն հունձք չար մշակաց։ Այսպէս ապա բացածանօթացեալ նմա ողջոյն կրին. Յհ. կթ. (Թերեւս կանխաւ անծանօթ մնացեալ, եւ ապա քաջ ծանուցեալ)։ *Մի բացածանօթասցիս 'ի քէն. Բրս. հայէաց։

ԲԱՑԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπαγωγή. Abductio, reductio. Ածումն 'ի բաց, հարկաւ ձգումն. ըստ տրամաբանից՝ Հարկաւորին յանդգնելս, կամ վերածելին յանհարելին. *Վասն էր ոչ ուսուցանէ մեզ յառաջադոյն եւ զանհարկելին բացածութիւն։ Զառ 'ի յանհարկելի բացածութեն ուսուցանէ. Անյ. վերլծ. արիստ։ *Սակս հեռաբնակութե, ողորմացեալ յանմանելի բացածութի բոլորից լուսաւորացս. Տօնակ։

ԲԱՑԱԾՆԵՄ. եցի. ն. Ἀπογεννάω. Genero, produco. Ի դուրս ծնանել կամ ծնուցանել, մանաւանդ բանի. *Զի հատանելով եւ զանելով զգլուխն՝ բացածնեսցէ. Նանայ։

ԲԱՑԱԿԱՄ. կացի, ցեալ. չ. Ἀφίσταμαι. Absto, abscedo, disto. Ի բաց կալ. հեռանալ. օտարանալ. *Ոչ երբեք առ յինքենէ բացակալ կարացեալ. Մագ. էհէղ։ 'Բացակացեալն յայ՝ անկցի 'ի վայր. Նեղոս։ *Մեք այնպիսի օտար, եւ բացակացեալ. Խոր. ա. 18։ *Բացակալով յարեգակէ աւելի կամ պակաս. Շիր։

ԲԱՑԱԿԱՑ, ի, ից. ա. որ եւ ԲԱՑԱԳՈՅ. Ἀπών. Absens, distans. եւ բայիւ. διίσταμαι, disto. Որ կայ 'ի բաց. բացակայ. տարակաց. հեռաւոր. հեռի. օտար. *Իսկ բացակայն՝ որ ոչ է անտ. Լմբ. ծղ։ 'Հեռաւորեալ բացակայ արասցէ զմեզ բոլորից ամէն ('ի մոլորութենց). Զքր. կբ։ *Բացակայիցն տարակացելոց գիրս գրէր. Սարգ. յհ. ա։ 'Բացակայ յերկրայինն կրից. Նար. տաղ։ *Բացակայ է ճանապարհ արդարոյն եւ անօրինին 'ի միմեանց. Լմբ. առակ։ *Ըստ ազգականին հարկանին եւ ըստ սեռակին... որ որէչ եւ բացակայ են գունոյն. Նիւս. կազմ։

ԲԱՑԱԿԱՅԱՆԱՄ. ացայ. Տ. ԲԱՑԱԿԱՑԻՄ. *Ի չհետեւելոյն կենդանակերպից բացակայանայցեն աստեղքն յարեգակնէ մասունս ժէ։ Յորժամ բացակայասցին յարեգակնէ մասունս ժէ։ Յորժամ կենդանատեսակքն բացակայասցին յարեգակնէ. Շիր։

ԲԱՑԱԿԱՑԻՄ. եալ. յ. Ἀπέχω, ἀπέχομαι, διίσταμαι. Abstineo, disto. Ի բաց կալ. եւ հրաժարիլ. եւ լինել բացակայ, հեռի կալ կամ գտանիլ. *Մի բացակայեսցիս յորմէ առնել կարօտելոց. Բրս. պաղատ։ *Անձնեանք բացակայքն 'ի մեղացն գնացից. Յճխ. առակ։ *Ոչ անարժանն... բացակայել արեանց փափագելեան. Խոսր։ *Յորքանոց նուագեցին լուսաւորմնեցն ըմբռնողութեանց 'ի նորա բացակայել յարգարականն ... Սկեւ. Լմբ։

ԲԱՑԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Հեռակայութիւն, հեռակացութիւն. հեռաւորութիւն, եւ հեռի կալն. *Առանց անջատման եւ բացակայութեան 'ի նոսա հնչելով. Փիլ. էլ։ *Անձուկ միայն բացակայութեամբ հեռի լինելով խորան 'ի խորանէ. Նար. ծէ։ *Կամ քըն հեռի գտանէր բացակայութեամբ յայս։ Գրեւն՝ զբացակայութիւն նշանակէ, որպէս որ հեռի է 'ի մէնջ՝ գրով տեղեկանայ. Լմբ. ող։ *Ըստ տունջեան եւ գիշերոյ բացակայութեանց. Արծր։

ԲԱՑԱԿԱՑՈՒՄՆ, յման. գ. Ի բաց կալն. հեռանալն. *Ազգէ կնոջն զբացակայումն սրովբէին 'ի խափանելոյ զմուտս դրախտին. Ճ. Գ։

ԲԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀπέχων. Quod abest. τὸ πάῤῥωθεν, longinquum. Որ կայ 'ի բացեայ, հեռի, հեռաւոր, տարակաց, բացակայ. *Վաճառեսցեն զնոսա 'ի գերութիւն յազգ հեռաւոր բացական. Յովէլ. գ. 8։ *Զորս յանդիման պատուել ոչ կարէին մարդիկ վասն հեռի բնակելոյ, զբացական տեսիլն՝ զնոյն օրինակ քանդակեցին. Իմ. ժդ. 17։ *Բացականացն զօս բաղձալի. Նար. ի։

Կամ Αἴθριος. Subdialis, sub dio. Բացօթեայ, որ կայ 'ի բացի, կամ 'ի պարզի. *Նստիս օթագացեալ բացական. Յոբ. լէ. 9։

Եւ իբր Պարզեալ, բացեալ, բաց. *Հովանանային քերովբէիցն բացական Թեւոցն տարածմամբ. Անան. էկ։

ԲԱՑԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Հեռագոյն. եւ կարի օտար. անհման. *Եւ զի՞ եւս երկարս՝ պատուածօրէնս՝ բացականագոյնս չարագրեցից բանաստեղծուիս. Նար. ղդ։

ԲԱՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՑԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. *Ոչ անջրպետիս բացականութեամբ. Սարկ. աղ։

ԲԱՑԱԿԱՏԱՐԵՄ, եցի. ն. Ἀποτελέω. Efficio, perficio, constituo. Տիրապէս կատարել. առնել, կացուցանել, կամ բաղկացուցանել. եւ. լինել. եղանիլ. *Շրնչաւորն եւ զգայունն ... բացակատարեցին զկենդանին. Պորփ։ *Ութին մասունք (դ. բ. ա) չարագրեալ՝ զեօթն թիւ բացակատարեն։ Աւերբ ոչ եթէ զօգ հարկանէ, ոչ բացակատարէ ձայն։ Սկզբունս ամենայնի բացակատարէ զչորս տարերս։ Սահման զբաղումն մի ինչ առնէ, եւ մի բնութի բացակատարէ. Սահմ։ *Դեղագործութի 'ի դեղոց (գունոց) պատկեր բացակատարեաց։ Քաղաքական միաբանութի 'ի բազմաց եւ յաննմանից բացակատարի. Արիստ. ...։ *Լինելութիւն՝ ապականեցելոց այլոց, եւ ապականութի՝ ծնիցելոց այլոց, բացակատարի. Փիլ. այլաբ։

Եւ կամ պարզապէս՝ Կատարել, 'ի լըրումն ածել, գլխաւորել. լնուլ. առնել. *Եկեալ բացակատարեաց տէրն զխախտեալ բարբառն ածազգեստիցն. Զքր կբ։ *Ծառայք են հաւատարմեալք, որք բացակատարեն զպատուիրեալսն. Մագ. էհէղ։

ԲԱՑԱԿԱՏԱՐՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. Ἀποτέλεσμα. Effectus, opus, effectio. Գործ ինչ արդեամբք վճարեալ եւ կատարեալ. արարած. կերտուած. *Զ բացակատարուածսն (պատուէրն) զարեգակն, զլուսին, զամենայն երկին, եւ զաշխարհ. այլ եւ սոքա ոչ յինքեանց եղեն, այլ յումեմնէ արարչէ 'ի կատարելագունէ հանճարով. Փիլ. փէտոսկան։

ԲԱՑԱԿԱՏԱՐՈՒՄՆ, րման. Նոյն ընդ վ. Տիրապէս կատարումն. եւ Գործ. *Զայն է բացակատարումն գանձեցելոյ 'ի մեզ հագստի. Սահմ. ծա։

ԲԱՑԱԿԱՑԵԱԼ. Տ. ԲԱՑԱԿԱՄ։

ԲԱՑԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի բաց կալն, տարակացութի. կամ տարագրութի, օտարութիւն. *Արտաքսմանն ադամ վերստին կանգնեցաւ, բացակացութի լուծաւ. Ճ. Բ։ *Երանութի է պարառութի ամենայն բարեաց, եւ բացակացութի ամենայն չարեաց. Մխ. այր։

ԲԱՑԱԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ն. Տալ բացակայել. հեռի կացուցանել. *Զնոյն մատուանս զբռնաւորն եւ չորս բացակացուցէ յարեգակնէ. Շիր։

ԲԱՑԱԿՈՂՄԱՆՔ, անց. գ. Հեռաւոր կողմանք, կամ բնակիչք նոցին. *Մեծաւ պնդութեամբ առնէր վերժխնդրութիւն հաւատոց եւ վարուց երանելին տրդատ, առաւել այնոցիկ՝ որ բացակողմանքն էին յիւրում իշխանութեան. Խոր. գ. 3։

ԲԱՑԱԿՈՉԵԼ. ն. Ἀποκαλέω. Voco, appello, appellito. Կոչել արձակաբար կամ իւիք օրինակաւ. յորջորջել. *Կապարան (այսինքն բանտ) զմարմինն բացակոչէ հոմերոս. Սահմ. է։

ԲԱՑԱԿՏՈՒՐ. ա. Ἀπρόκοπος. Իբր Կիսակտուր, թերի, անկատար. յն. անյառաջադէմ. *Եթէ այժմ ծնցիս, եղիցի բացակտուր ծնունդն. Պտմ. աղէքս։

ԲԱՑԱԿՏՐԵԱԼ. Ἀποτεμνόμενος. Ի բաց կտրեալ, հատեալ 'ի բաց. *Ըստ օրինակի շառաւիղաց բացակտրեալք անկան յածայնոցն. Ար. է։

ԲԱՑԱՀԱԼԱԾԵԼ. ն. Ի բաց հալածել. *Զգիւղգունդ բանակս նորա բացահալածեալ վանեցեր. Զքր. կբ։

ԲԱՑԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Բայց աչօք հայեցօղ. յառակատես, կամ հեռատես, սրատես. *Այլ մեր բացահայեաց աչօք տեսեալ զլոյսն երկնաւոր. Եղիշ. է։

ԲԱՑԱՀԱՅԻԼ. յ. Ἀποβλέπω. Respicior, intueor. Քաջ 'ի բաց հայել. ակնարկել. դիտել. *Առ եզր ածային խոստմանց տէր բացահայելով. Սահմ. ա։

ԲԱՑԱՀՆՉՈՒՄՆ. Տ. ԲԱՑԱԳԱՆՉՈՒՄՆ. *Ոչ, ասէ, լեզուով կարգամ առ քեզ, եւ ձայնի բացահնչմամբ. Լմբ. ող։

ԲԱՑԱՀՈՍԵՄ, եցի. ն. Ի բաց հոսել, հեռացուցանել. *Բացահոսեաց լուսինն զհրատն, եւ չարամերձեցաւ լուսոյն թագին 'ի նէր եօթնամանեակ. Շիր։

ԲԱՑԱՀՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի բաց հոսելն, կամ հոսիլն. հեռացումն. *Առ 'ի գիտութի բացահոսութեան եւ չարամերձութե բանի բերջիր ասել. Շիր։

ԲԱՑԱՁԱՅՆԵՄ, եցի. ն. Ἐκφωνέω. Exclamo, pronuntio, exprimo. Բացարձակ կամ յայտնի ձայնիւ կարդալ. գոչել. վերաձայնել. *Բացաձայնեսցուք երգողաբարբառ բարեբանութիւս. Նար. խլ։ *Ցանգումն բացաձայնելոցն օրհնութեց. Մագ. էհէղ։

Կամ Որոշ ձայնիւ եւ բանիւ կամիլ բացայայտել զիրս միթինս. եւ պիտակաբար՝ լայնաբար խօսելով ասել. *Զներգործութին անճառ միաւորութեն բացաձայնէ։ Անճառ միութեանն քարոզ՝ զայս բացաձայնեցաք. Լմբ. ատ։ *Զմարմնական յօդուածոյս անուանն բացաձայնէ 'ի վերայ սոցա. Լմբ. ող։ *Վասն մի բնութե 'ի քն բացաձայնելոյն փոխանակ անձին. Լմբ. առ ռուխն։

ԲԱՑԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարզապէս եւ բացարձակ կոչումն. պարզ կամ լոկ ասութի. *Ոչ առաց բացաձայնութեամբ, թէ երանի է աղքատաց, այլ՝ զխոնարհսն 'ի մէջ ած, թէ հոգւով. Լմբ. ող։

Եւ Լայնաբար կամ պիտակաբար ասու֊

թի. Impropria dictio. [illegible]

ԲԱՑԱԶԻԳ. ա. Հեռաձիգ, տարածիգ, բացաձիգ. [illegible]

ԲԱՑԱԶԿՏԻԼ. յ. Հեռացեալ ձգիլ ձգիլ. [illegible]

ԲԱՑԱԾԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ԲԱՑԱՄԵՐԺԵՄ. եցի. ն. Ի բաց մերժել. [illegible]

ԲԱՑԱՄԵՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Տարագրութիւն, 'ի բաց վարումն. [illegible]

ԲԱՑԱՅԱՅՏ. ա. Բաց և յայտնի. [illegible]

ԲԱՑԱՅԱՅՏԱԿԱՆ. ի, աց. Տ. ԲԱՑԱՅԱՅՏԻՉ. [illegible]

ԲԱՑԱՅԱՅՏԱԿԻ. մ. [illegible]

ԲԱՑԱՅԱՅՏԱՊԷՍ. Նոյն ընդ վ. [illegible]

ԲԱՑԱՅԱՅՏԵՄ. եցի. ն. Ἐκφανίζω, δηλόω, ἐῶ. Manifestum reddo, patefacio, expono, &c. [illegible]

կարգացն զՄեկնութիւն. [illegible]

ԲԱՑԱՅԱՅՏԻՉ. ա. [illegible]

ԲԱՑԱՅԱՅՏՆԵԼ. Տ. ԲԱՑԱՅԱՅՏԵԼ. [illegible]

ԲԱՑԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Մեկնութիւն. [illegible]

ԲԱՑԱՅԱՅՏՈՒՄՆ, ման. գ. [illegible]

ԲԱՑԱՅԻՇԱՏԱԿ. ի, աց. գ. Ἀπομνημόνευμα. Dictum vel factum memorabile, et commentarii rerum gestarum. [illegible]

ԲԱՑԱՅԻՇԵՑԵԱԼ. [illegible]

ԲԱՑԱՆԱՒԵՄ. եցի. չ. Ἀποπλέω. Navi discedo, solvo. [illegible]

ԲԱՑԱՆՑԱԿԱՆ. ա. [illegible]

ԲԱՑԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπόλουσις. [illegible]

ԲԱՑԱՆՋԻԼ. [illegible]

ԲԱՑԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπόληψις. Exceptio, interclusio, separatio. [illegible]

ԲԱՑԱՍԱԲԱՐ. մ. Ἀπεφαντικῶς. Negative. [illegible]

ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ἀποφαντικός. Enunciativus. [illegible]

ծառութիւն. [illegible]

ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ. Ἀποφαντικός. Negativus, negans. [illegible]

ԲԱՑԱՍԱՀՄԱՆԵԼ. Ի բաց որոշել. [illegible]

ԲԱՑԱՍԱՑ. [illegible] Ἀπὸ τούτων. Ab his. [illegible]

ԲԱՑԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Ἀπόφανσις. Pronunciatio, maxima impropria. [illegible]

ԲԱՑԱՍՈՒԹԻՒՆ. [illegible] Ἀπόφασις. Negatio. [illegible]

ԲԱՑԱՍՈՒԹԻՒՆ. Որպէս [illegible]

ԲԱՑԱՍԵՄ. ասցի. [illegible] Ἀπόφημι, ἀποφαίνω. Enuncio, effero, manifesto, declaro, pronuncio, assero, statuo, decerno. [illegible]

ԲԱՑԱՍՈՑԵԼ. ն. [illegible] Ἀποφάσκω, ἀπόφημι. Nego. [illegible]

ԲԱՑԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible] Ἀπόφανσις. Enunciatio, pronuntiatio, sententia. [illegible]

բան բացասութեան գլխաւորեալ, յորդորելով յինչ, և կամ հրաժարեցուցանելով. Գէոր. *Զբնաւսն 'ի դէպ բացասութեամբ առել. Եւսեբ. քրոն. *Դու եղեր այսպիսի բացասութեան պատճառ ամ հրէայ. Պրոկղ. 'ի սոփէ. խոկ Նար. ՅԵ. *Ցգեղութեան ընդ վայելչութեան, բացասութիւն ընդ ճշմարտութեան ». խմա պիտակ սաութեան՝ անհնիմն եւսա. կամ հայի 'ի յաջորդ նշ:

Եւ երբեմն՝ Ἀπόφασις. Negatio. Բացարձակ կամ պակասութեան ստորասութեան. ժխտումն. ուրացումն. ոչն ասել. մէ ըսէլ. բնէքոր. *Առաջին բան բացերեակ՝ ստորասութեան, ապա բացասութիւն: Ամենայն ստորասութեան է բացասութիւն հակակայ, և ամենայն բացասութեան՝ ստորասութեան. Գէրէւորմ: *Երկու բացասութիւնք մի ստորասութիւն առնէ. Անյ. պորփ: *Անուանն բան բոլորէ ներբնութեան ոչ ստորասութեամբ գոյն վասն գերունակ և անհամեմատ էութեան: Ի բացասութենէ բացերևեցուցին ճեմականացն մանկունք (ասելով՝ անեղ, անմահ, են.) Քեր. քերթ:

ԲԱՑԱՍՈՒՄՆ, սման. Նոյն ընդ վ. *Ի յինարութիւնս ստորոգումն մի իցէ այս, և բացասումն ամենայն. Պղատ. օրէն. Է:

ԲԱՑԱՍՏԱԾԵՄ, եցի. ն. Ոչ ստածել ըստ արժանւոյն. անխնամ թողուլ. խաթարել. խանգարել. *Անտեղեակքն առաջանութեան արուեստի... զմիտս իւրեն և զզօրութիւն բացաստածեն. Եւսեբ. քրոն:

ԲԱՑԱՎԱԶԵԱԼ. Ի բաց վազեալ. Ἀποχριττίσας. *Եւ մի բացավազեալս 'ի ճշմարտութենէն՝ որպէս և զյուդայն, անպտուղ մնալ. Աբ. Է:

ԲԱՑԱՎԱՅՐ, ի, աց. գ. Πεδίον. Campum, planities. Բացօթեայ վայր, դաշտ, դաշտավայր. անդ. արտ. բաց տեղ, ուրեք. *Տեսեալ զդաշտ ընդարձակ յորում վարիցեն հարկէք եղանց 'ի բացավայրս ուրեք. Վեցօր. Է:

ԲԱՑԱՎԻՃԱԿԵԱԼ. Առանձին վիճակեալ. ուրոյն զատուցեալ. *Բաժանելով միայն առ 'ի քահանայսն և 'ի պաշտօնեայս բացավիճակեալ անդի, զոր կոչեմքն բեմ. Մագ. էջեղ:

ԲԱՑԱՎՃԱՐԵԼ. Տ. ԲԱՑԱԳԱՏԱՐԵԼ. *Զիւրաքանչիւրն բացավճարեն գործ մշակութեան. Գիւտ:

ԲԱՑԱՏ, ի, ից, կամ աց, ըք. գ. Διάστημα, διάστασις. Distantia, intervallum, spatium. Բացեալ կամ հատեալ միջոց. հեռաւորութեան. անջրպետութեան. անջրպետ. խորոց. գաւառակ վայր. միջավայր. արտ, ուռուցք. *Պատուգամբքդ՝ որ են ընդ հայրաւ՝ հանդէպ բացատոցն. Եզնկ. խԷ. 13: *Յորժամ էր բացատն քան զձկանումն աչաց նոցա: Այնչափ Ճանապարհ էին գնացեալ. և բացատն յայտ առնէ զառհմանն 'ի լեռնէն միթենեաց յերուսաղէմ: Առաջինք յերկինս զլուծք, և բացատուք հեռուցեալք: Կամօք (ստեղծագ) խիստ բացատօք. Ոսկ. գծ. հա. և 'ի յոյսն: *Կիսաբոլորից բացատացն... Ու թամանեայ բացատոք. Պղատ. փիլ: *(Արէ արիանուած.) Սուղ ինչ կամ բացատ լինելն օրըրեայ, զի եղիցի ծննդականն. Աբ. Է: *Ի կիտէն կարի յորժամ է բացատն. իսկ 'ի ստորակէտէն՝ անձնէան նուաղ. Եւսեբ. քրոն: *Որ ոչ ունի բացատ, կամ զհատումն, որպէս զի ոչ է մեծութեան. Մագ. էջեղ:

ԲԱՑԱՏ. Διάστημα. Suburbium. Արուարձան քաղաքաց. ձորեր, ձորոց. *Ցեւանն նորա բացատացն շուրջանակի: Եւ ... բացատ քաղաքին ընդ հիւսիսոյ՝ երկերպեր և յիսուն. Եզնկ. խԵ. 2: խԶ. 17:

ԲԱՑԱՑ. ա. Հեռաւոր. հեռի. ընդարձակ. և Բացօթեայ. և Դատարկ. *Ի մէջ երկնից և անդնդոց՝ անդի էր բացատ. Եփր. ծն: *Ի բացատ յանդարկ անեղն արտաքոյ (արտաքս) և քաղաքաց և շինաց, առէին կալ յաղօթս. Բուզ. Դ. 5: *Զթիւ աւուրց քոց լցից... լցից, վասն ունայնութեան խորհրդականութեան և առաքինութեան օդոցն բացատից. Փիլ. Եւ. Բ. 20:

ԲԱՑԱՏԱՐԱԾԵԼ. ն. Ἐκπετάζω. Extendo, explico. Քաջ տարածել. պարզել. ձգել. *Ի վերայ խաչին... բացատարածեալ աստի և անտի զձեռսն. Աբ. Է:

ԲԱՑԱՏՆՕՐԻՆԵԼ. ն. Ἀποικονομέω. Amoveo, removeo a dispensatione. Ի բաց հանել 'ի տնտեսութենէ. մերժել. հեռի առնել. կր. հեռի լինել. *Որպէս զի ամենայն որ 'ի չարութենէ լինի այսմ աղտ, բացատնօրինեսցի 'ի ձեռն հայելոյն (յանձըն քո). Բրս. հոյեաց:

ԲԱՑԱՏՈՒԵՄ, եցի. ն. Ἀποδίδωμι. Trado, reddo, explico, narro. Ի բաց տալ, այսինքն աւանդել զպատմութիւն, կամ զլուծումն. որ և Բացատրել, Նշանակել. *Մինչև ցմերն թորգոմ մեզ բացատուեալ զպատմութիւն. Յհ. կթ: Այլ չէ հայկաբան՝ սակն յն. ոճով. *Զոր և ենթադրելովք բացատուեսցին: Այն տեսակ և այս, որ ընդ բացատուեալ սեռիւս է: Արդ բացատուեն զտեսակն այսպէս: Զսեռն բացատուելով զտեսակն յիշեցաք. Պորփ:

ԲԱՑԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Բացատ. անջրպետութիւն. և Տարակայութիւն. Διάστημα, և Ἀπόστασις. *Որք 'ի բացեայ կան ('ի հրոյ)՝ հեռաւորութեամբ չափեալ բացատութեան, աներկիւղութեան հասեալ են. Փիլ. Եւ: *Զիարդ առ իրեարս ունակութեամբք և բացատութեամբքն ունիցին (սատեղք). Բրս. Եր. բորբ: *Կայ ինձ յարական նշան 'ի ձև աղեղան ըստ բացատութեան ամպոյ և պարզոյ. Վրդն. ծն:

ԲԱՑԱՏՐԱԿԷՍ. մ. Կարծի նշանակել Բացատրելով. բացայայտելով: Բայց առաւել իմա որպէս Բացագրապէս, այսինքն 'ի բաց գնելով, 'ի բաց որոշելով. զատանելով. ընտրողութեամբ. *Քննութեան կարգաց եկեղեցւոյ, և բացատրապէս որոշումն արտաքուստ մտեալ 'ի սա նորաձևութեանց: Այս յայտնի երևեցաւ կարի բացատրապէս հեռի 'ի համեմատութենէ միմեանց (արեւելայնութեան և քահանայութեան): Որոշեցին բացատրապէս քննութեամբ և զարտաքուստ արկեալ 'ի սա սերմանս չարին. Լմբ. պտրգ:

ԲԱՑԱՏՐԵՄ, եցի, եմ. ն. Ἀποδίδωμι. Որպէս Բացատուել. այսինքն 'ի բաց տալ. աւանդել. առաջի դնել. *Դատող իշխանութեան զպարտաւորանին զինչսն՝ յաղթողին բացատրիցէ: Յաղթողին բացատրիցէ զինչսն պարտաւորանին. Պղատ. օրէն. ԺԷ: *Թէ և այնր սահմանի բացատրեցէք սահմանն... և դարձեալ միւս սահմանին բացատրեցէք սահմանն: Նորին առն սահմանն բացատրեցաւ ». այսինքն առաջի եդաւ. Սահմ. Գ. և ԺԳ: *(Ի յարութեան հասարակաց) իւրաքանչիւր տարր՝ զոր էառն, բացատրեն հրամանաւն նոյ (այսինքն աւանդեն տերանցն). Տօնակ:

ԲԱՑԱՏՐԵԼ. որ գրի և ԲԱՑԱԴՐԵԼ. որպէս Բացայայտել, մեկնել, մեկնաբանել, պարզել. *Բացատրեալ արտայայտեսցուք զգաղտնի խորհուրդն. Զքր. կթ: *Եկեսցուք 'ի բացատրել և զօրինակ մեծի խորհրդոյ փրկչին մերոյ. Անան. յոփ: *Րաբունօրէն բացատրեսցուք. Ժմ:

ԲԱՑԱՏՐԵԼ. որպէս Բացագրել, 'ի բաց որոշել, մեկնել, զատուցանել. 'ի բաց գնել կամ արձակել. *Ո՞ր բացատրեսցէ զբաղմութեան նետիցն. Եղիշ. Ա: *Բացատրեալ 'ի նմանէ զարտաքուստ մտեալ զվատթարութեան: Չէ բաւական ցուցանել զճշմարտութիւն, այլ կարևոր է և զստութիւն 'ի նմանէ բացատրել: Իմաստութեան հանապազ յինարութեան է՝ զբարին և զչարն բացատրել 'ի միմեանց. Լմբ. պտրգ. և առակ. և ող: *Ո՛չ է զանազան հրոյ 'ի միմեանց բացատրել, և ոչ զխոնարհութեան տեսակ 'ի նիւթ իմանալ. Կղմնտ:

Կամ կր. *Քրիստոնէից ազգ բացատրին 'ի միմեանց իւրք իւրք: Ցորքան որոշին բարիքն, և յորքան բացատրին չարքն: Բացատրին 'ի միմեանց զուր, և սուտ բանն. Լմբ. առ լևոն. և ժղ. և առակ:

ԲԱՑԱՏՐՈՀԵՄ, եցի. ն. Ի բաց տրոհել, 'ի բաց մեկնել. զատանել. որոշել. զանազանել. *Զօտարն արխաբար որպէս զչար բացատրոհեաց. Մագ. էջեղ: *Բացատրոհեալ հանէր 'ի փափկութեան վայրէն. Սիեն. Էմբ: *Հոտոտելիք զազգմունս զանազան հոտոցն առնլով՝ բացատրոհէ զնոսա ի միմեանց. Գր. հր:

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπόδοσις. Redditio, assignatio, solutio, explicatio. Ի բաց տրուչութեան, այսինքն աւանդումն. առաջարկութեան. լուծումն. մեկնութիւն. *Խայտացեալք ընդ ընծայական բացատրութեան զուարթնոյն. Թէոդոր. խչ: *Ստուգութեան սահմանական բանի բացատրութեան. Յհ. կթ: *Ոմանք պախարակեն զբացատրութիւն սահմանիս. Սահմ. ԺԳ: *Այս բացատրութեան յատկագունին եղիցի, որ է միայն տեսակ. Պորփ: *Արդ յայտնի, և որ առ բազումս՝ բացատրութեան հատուցման (բանիս՝) այս է: Իսկ առ 'ի բարս՝ բացատրութիւնն է այսպիսի. Փիլ. իմաստ. և այլոց:

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. Ἀπόθεσις. Expositio, abjectio. ἀποτομή, abscissio. որպէս Բացագրութեան. 'ի բաց դնումն, 'ի բաց որոշումն, հատումն. և Զատումն. զանազանութեան. *Բազում բարութեանց պատճառք էին անստացութեանն, բացատրութեան առնելով զամենայն չարեաց. Ոսկ. գծ: *Զբացատրութիւն հին զատկին, և զնեբածնութիւն նորոյ զատկիս. Կոչ: *Մարդասէրն Եմ արժանի արասցէ զսա յետ բացատրութեան հերացն՝ և թողութեան յանցանաց: Վերստին ննիք է այս բացատրութեան մեղաց, և բոլոր իսկ մեռելութեան գործոց ընջումն. Մաշտ: *Բացատրութեամբ 'ի նմանէն խորշեալ: Բացատրութեան պիղծ համարելոյն՝ և աղօրմելոյս, է զջնումն և անզղջականութեան: Պատուաճառար եդ առաջի բանս զբացատրութեան քահանայութեան և կրօնաւորութեան: Թերևս բացատրութեամբ հեռի եմ 'ի նմանէ: Կարօտիցեք ունանել զբացատրութեան սոցա 'ի միմեանց. Լմբ. ող. պտրգ. և ն: *Իւղոյն բարեբաշխ բացատրութեամբ 'ի մասունս եօթանց առաջադրութեանց ». այսինքն բաժանմամբ. Նար. ղԱ:

ԲԱՑԱՐԱՆ. ի, աց. գ. ա. Գործ բացման, բանալիք. և Բացօղ, բացիչ. *Զածեղէն անձրևացդ զկեցուցանօղդ կամթուած՝ մասն լսելեաց գրանց բացարան: Անտրժողացն զերկնիցն կոյսն՝ զքեզ 'եդ առաջի բանալիք բացարան. Նար. Ճ. և խչ:

ԲԱՑԱՐՁԱԿ, ի, աց. ա. Ἀπολυ-

τος. Absolutus. Ἀναπεπταμένος. Patens, expansus. Ἀχανής. Valde hians, non tectus, vastus. Բաց և արձակ. անփակ. անամփոփ. ընդարձակ. և համարձակ. ազատ. անարգել. անխափան. *Բացարձակ է (յայսմ վայրի) որդւոյ անունն, և առանց ունելոյ ինչ (յառակացուցիչ). Առ. տր. Է: *Աչացն բացարձակ և տարած են ներգործութիւնք: Անզգամացն զգայութիւնքն առանց պահպանութեան բարձեալ թողեալ է և բացարձակ ընդվայր: Մինչև ցձեղունն վերնատունն բացարձակ թողեալ. Փիլ: *Սարրայ (նշանակէ) իշխան, որ է բացարձակ և անփակ. Վրդն. ծն: *Բաց ինձ բարեգութ զանսահման ողորմութեան բացարձակ դրունսդ. Բենիկ: *Պատկեր (բարառնութեան՝ լեցի) համառօտ և բացարձակ և վճարեալ յամենայն մանուածոյ և ձևոյ. Պիտ: *Բացարձակ փայլմամբ՝ հոգեւոր երգեն. Շար: *Բարձր՝ բացարձակ բառ է. Ի Գիրս խոսր: *Բացարձակ անունն է (ըստ քերականաց), որ առանձինն իմանի: Բացարձակ ասին, որպէս՝ ած, հրեշտակք, հոգիք, միտք, բան. Երզն. Ն Նւ. Քեր: Տես և ԲԱՑԱՐՁԱԿԱԿԱՆ. *Յայտնէ զբացարձակ խօսս կարապետին ››. այսինքն ըղհամարձակախօսութիւն. Սոկ. ջհ. ա. 16: Իսկ Գրմ. աղէտս. *Կայր աշտարակ բացարձակ ››. այսինքն բարձր կամ մեծ, հայի և 'ի յաջորդ նշ:

ԲԱՑԱՐՁԱԿ. Ἀπέχων. Distans. Μηκίστος. Longissimus, longinquus. Բացական, 'ի բացեայ, հեռաւոր. և բացաձիգ. երկայնաձիգ. *Զի էր տեղին կարի բացարձակ 'ի նոցանէն. ա. Մ. է. 3: *Ի բացարձակ օտարաշխարհեայ քաղաքաց. Պիտ: *Ելք երկոտասան աղբերացն ... 'ի բացարձակ տեղիս ծաւալեալ. Փարպ: *Ի բացարձակ տեղեացն բերէին զհիւանդս: Ի բայարձակ վայրաց եկեալ էին առ նա ››. յն. մի բառ, 'ի հեռուստ. Πόῤῥωθεν. A longe. Ոսկ. մտթ: *Այդչափ 'ի բացարձակ ճանապարհաց առ մեզ եկեալ էք. Վրք հց. Ի: *Որք զուռկանսն արկանիցեն, զատեալք բացարձակք յիրերաց կան... բացարձակքն տակաւ 'ի միմեանս մօտին. Սեբեր. Գ: *(Երկրորդ վարին) հեռաձգութիւնքն և բացարձակօքն միջաւ. քանզի աղեղնաւորութիւնք՝ վատասրտացն և անարեացն առանձինն նահատակութիւն է: Զայնք մարդկան 'ի բացարձակ առաքեալք՝ բնաւորեալ են ակարանալ. Փիլ. լին. և ծ. բան: *Եւ է բացարձակն՝ մի ըստ այնմ, զի ոչ տեսանի. բայց 'ի հեռուստ հաւատով իմանի. իսկ միւսն՝ բացարձակ ձայնիւ լսի. Երզն. Ն Նւ. Քեր:

ԲԱՑԱՐՁԱԿ. մ. Ἀπολύτως. Absolute, solute, libere. Արձակաբար, առանց ամփոփելոյ, պարզաբար, և ազատաբար. և Մեծապէս. *Ի բացարձակ ասելոյն՝ յայտնի: Բայարձակ ասէ, թէ կոյսն յղացի. Գէ. Եւ: *Բացարձակ եթող զերանութիւն 'ի վերայ հաւատացելոց: Ցոլանակն զհետ մօրն երթայր բացարձակ. Տօնակ: *Իգնացան է զի բացարձակ քայլեն (կենդանիք), և է զի մանրաքայլս. Նւ. Քեր:

ԲԱՑԱՐՁԱԿԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀπολελυμένον. Absolutum. Նոյն ընդ Բացարձակ՝ ըստ քերականաց. այսինքն այնպիսի անուն, որ չունի յարաբերութիւն առ այլ ինչ հակադրեալ ընդ հաղորդական, կամ ընդ ածանցական, և ընդ վերաբերական, և ընդ թուական անուանս. *Դասական, թուական, բացարձակական (կամ բացարձակ)... Բացարձակական է, որ առանձինն իմանի. որգոնն, ած, բան. Թր. Քեր:

ԲԱՑԱՐՁԱԿԵՄ, եցի. ն. Ի բաց արձակել, 'ի դուրս ցայտեցուցանել. ցոլացուցանել. *Որպէս հայելի ընդդէմ արեգական ունելով, և նա ճառագայթս բացարձակէ յիւրմէ. Շէր:

Եւ Ընդարձակել. բանալ արձակաբար. *Բացարձակեա՛ զանբաւ գրունս ողորմութե քո 'ի վերայ մեղաւորաց. Բենիկ:

ԲԱՑԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐκτένεια, εὐρύτης. Extensio, amplitudo. Ընդարձակութիւն, լայնատարածութիւն. անպարփակ ծաւալք. *Առաւելութիւն ընդարձակութե, անպարագիր բացարձակութեամբ: Ամենատեղի բացարձակութիւն: Անպարունակ բացարձակութիւն: Զիշխանականին (անձնիշխանութե) զամենասփիւռ բացարձակութի. Նար:

Եւ Διάστημα. Intervallum, spatium. Անջրպետութի. հեռաւորութի. *Զանմայաք հատանել անցանել զերկայնութիւն, և (կամ, եթէ) զբացարձակութիւն դիտէաք: Բորբոքեալ հուր սիրոյն՝ չանսայ բացարձակութե. Ոսկ. մտթ. և ա. Բեա: *Հազար և վեցհարիւր ասպարիզն զանչափ բացարձակութիւն ցուցանէ ընդ դժոխս և ընդ հանդիստ արդարոցն. Լմբ. յայտ:

ԲԱՑԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԱՊԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ἀποδείκνυμι. Demonstro. *Ուսանիք ասէք, եթէ ոչ է հաւաքաբանութի. բացայուցանելով, եթէ՝ ոչ բայացուցանելով. Անյ. Վերլծ. արիս:

ԲԱՑԱԽԱՄՏԵԼ. ն. Երկրորդել. ընդ նոյն բանս անցանել. *Ոչ զնոյն այժմ՝ բան (մեր) բացաւարտէ. Մագս. էկեղ:

ԲԱՑԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բացակայութի, հեռաւորութի. *Թէպէտ վերջացելն ոմանք 'ի հանապազորդ պաշտամանէն, անդ գոլ թուեսցին, զբացաւորութե ոմանց ընլով հաստատութեք կանգնման երկոտասան քարանց. Փիլ:

ԲԱՑԱՓԱՅԼ. ա. Τηλαυγής. Longe splendorem spargens, praefulgens. Արտափայլեալ. պայծառափայլ. անաղօտ. յստակ. ջինջ. *Իբրև զաստեղս, այսինքն մաքուրս և բացափայլս: Երեկոյին ամանակն՝ ոչ բացափայլ ունի զնշոյլսն, և ոչ աղջամղջեալ է. Փիլ. լին. և ել: *Բացափայլ լուսով. Նիւս. կազմ: *Պայծառացեալք 'ի ձեռն ճշմարիտ բացափայլ խոստովանութե հարցն սրբոց. Աբր. մամիկ: *Տօնէ եկեղեցի բացափայլ լուսաւորութե. Կամրջ: *Առ յոյ ժահին ոչ կարէին բացափայլ երևութիւնն ընտրել զիւրեանցն և զօտարացն. Պիտ:

մ. Τηλαυγῶς. Splendide. Մեծապէս փայլմամբ, պայծառագոյնս. *Ընդ քո՛ բացափայլ պայծառացաք. Զքր. կթ: *Առաւել քան զճառագայթս արեգականն բացափայլ արձակէր զնշոյլ լուսոյ իւրոյ. Եղիշ. խաչն:

ԲԱՑԱՓԱՅԼԱԳՈՅՆ. ա. մ. Τηλαυγέστερος, ον. τηλαυγέστατος, ον. Clarior, splendidus, splendidissime. Յոյժ պայծառ. յայտնագոյն. բացափայլապէս. *Բացափայլագոյն գեղեցկութի, և ածայնագոյն. Դիոն. էկեղ: *Լուսաւորագունիւ և բացափայլագունիւ բանիւն իւրով ած զերկոսին առնէ (զերկին և զերկիր). Փիլ. այլաբ: *Աստանօր բացափայլագոյն յայտնեաց 'ի ձեռն հարիւրապետին զմտաս հեթանոսաց. Երզն. մտթ: *Ոչինչ յայտնագոյն բացափայլագոյն յաւելեալ. Փիլ. Յ. բան:

ԲԱՑԱՓԱՅԼԱԿԱՆ. Տ. ԲԱՑԱՓԱՅԼ. *Բացափայլականքն՝ տեսեալք 'ի մարդկանէ. Նւ. Եղէկ:

ԲԱՑԱՓԱՅԼԱՊԷՍ. մ. Τηλαυγῶς. Clare, liquide. որ և ԲԱՑԱՓԱՅԼՈՒԹԵԱՄԲ. Պայծառապէս, անաղօտաբար. յայտնապէս. *Տեսանէն և լսեն զածային բացափայլապէս յայտնեալ նոցա. Դիոն. Եղբ: *Որք բացափայլապէս զանձինս գիտութեան տեսին. Շ. ա. յհ: *Բացափայլապէս ցուցին, կամ փայլեաց. Երզն. մտթ: Լմբ. ող:

ԲԱՑԱՓԱՅԼԵՄ, եցի. ն. Ἀπολαμπρύνω. Splendidum reddo, illustro. Արտափայլել, պայծառացուցանել, ծագել. և Յայտնի առնել. *Զանապական ճառագայթ անստուեր լուսոյն 'ի մտաւորս բացափայլեալ աշխարհ. Խոր. Վրդվռ: *Գատուիրանապահելն զածեղէն բարեբարութին բացափայլէր. Մամբր: *Եւ տիրեալ բացափայլեմ զիմ տէրութիւնս 'ի վերայ բոլորից. Զքր. կթ: *Զերկու եկաւորութին բացափայլէ աղայոցն փառաւորութբ. Ճ. Թ:

ԲԱՑԱՓԱՅԼԵՄ. չեմ. չ. յ. Ἀπολάμπω, τηλαυγέω. Emico, splendeo, effulgeo. Պայծառ փայլել, արտափայլել. հանդիսանալ. *Բացափայլեալ 'ի վերուստ լոյս արփիափայլ ծագմամբ. Գնձ: *Ամենայն առաքինութբ բացափայլեալ ես քան զնս յաճախէր. Խոր. Է. 89: *Ամբողջ բացափայլէ 'ի մէջ արտամականացն. Շ. յհ. ա: *Ողջախոհ վարուք, և իմաստութբ հոգւոյն բացափայլեալ. Կոչնկ: *Բացափայլեալ 'ի մէջ ժողովրդեանս. Լմբ. պարգ: *Ո՞ր մասաղ բոյսք և կանաչագեղք համեմատ մասաղ աղայութե ազայոց բացափայլէին. Կամրջ:

ԲԱՑԱՓԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Τηλαύγημα, λαμπρότης. Splendor, fulgor, claritas. Արտափայլութի, պայծառութիւն, յայտնութի. *Բացափայլութբ 'ի վերայ մեր զպարգևականն իւր ծագել ձիրս. Յհ. իմ. ափ: *Բացափայլութի փառաց տիրականին. Ճ. Գ: *Երևեցո մեզ բացափայլութբ. Դիոն. էկեղ:

ԲԱՑԱՓՈՓՈԽԵԱԼ. Բառ անպէտ, որպէս Ի բաց փոխեալ. որոշեալ. զանազանեալ: Մագս. էկեղ:

ԲԱՑԱՔԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Համարձակ քայլելն. կարի յառաջ խաղալն. *Եւ այսպէս բացաքայլութբ յանհունն՝ ոչ է գիտութի. Ոսկեփոր:

ԲԱՑԱՔԱՐՈԶԵՄ, եցի. ն. Ἀποκηρύσσω. Praedico, celebro, pubblico. Հռչակել յայտնի քարոզել, հրապարակել. և Հանդիսանալ. *Սեղանոյն բացումն զյայտնապէս երևումն ածութեն ամենայն արարածոց բացաքարոզէ. Յհ. իմ. եկ: *Միայն մարդարէին բացաքարոզ նշանն. Նւ. Եղէկ: *Ինքն բացաքարոզի. Վանոյ. յոբ: (որ ըստ ոմանց յն. է և նշաւակել):

ԲԱՑԲԱՐՁԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀναιρετικός. Inferens, tollens, exitialis. Որ ինչ 'ի բաց բառնայ և եղծանէ զինչ. *Սարեղինս երկուցեալ յարիտուի անջատմանէն՝ 'ի բացբարձականն անկաւ մոլորութիւն. Ար. ա: *Որպէս ուղղեցուք զմերն. ըղբացբարձականսն սորոյ 'ի բաց խզեցուք, զմախաղս, զյաչաղանս, և զայլս. Ոսկ. Փծ:

կամ Ἀφαιρετικός. Subtrahens, negativus. Ժխտողական, բացասական, որպիսի են ձայնք բաղադրեալք մասնկամբք ան, ապ, չ. որոյ հակադրեալն է տարրասական կամ վերադրական: *Բացատրոհէ 'ի

միմեանց զատորոշականն, և զբացբարձականն. Տիմոթ. *Անման և անսկիզբն՝ անսահմանական. եւն, ոչ ասին որպիսութեամբ, այլ միայն բացբարձականաւ։ Վերադրականքն նուազագոյնք են քան զբացբարձականսն. և բացբարձականք են յորժամ 'ի վեր առնլով զնա ասեմք, եւն։ Լաւագոյն է զնա բացբարձականաւն անուանել, քան վերադրականաւն. Վրհր. երրդ։

ԲԱՑԲԱՐՁՈՂ, կամ 'Ի ԲԱՑ ԲԱՐՁՈՂ. Ἀναίρων. Որ 'ի բաց բառնայ. եղծիչ. *Որպէս չփոխեցեքն մոլորեցան, այսպէս և 'ի բացբարձողքն կորեան. Ածբ. տ։

ԲԱՑԲԱՐՁՈՒՄՆ, կմ. } ձման, մունք.
Ի ԲԱՑԲԱՐՁՈՒՄՆ, } գ. Ἀναίρεσις, καθαίρεσις, ἐπιτροφή. Demptio, destructio, eversio. Ի բաց բառնալն և բառնիլն. եղծումն. ջնջումն. *Զբացբարձումն մատակարարացն. Մագ։ *Ընդդիմաբանելք լծմանն՝ 'ի բացբարձումն տարեալ եղէք։ Լինել մարդ՝ 'ի բացբարձումն անիրաւ թշնամւոյն. Ածբ. տ։ *Ո՛չ 'ի բացբարձումն որդւոյ ասէ զայսպիսիս հայր. Կիւրղ. գնձ։

կամ Ἀφαίρεσις. Ablatio, negatio. Ի բաց առումն. ժխտումն. բացասութիւն. *Ո՛չ է նորա բնաւին գրութիւն, կամ 'ի բացբարձումն. այլ որոց ընդ նմա զդրութիւն և 'ի բացբարձմունս առնելով, զնա ոչ գտեմք, և ոչ 'ի բաց բառնամք. վասն զի և գերագոյն քան զամենայն դրութիւն է, և գերագոյն քան զամենայն 'ի բացբարձումն. Դիոն. տծոէ։

կամ Ἀναίρεσις. Institutum, et Caedes. Հնարք. գիւտ, մանաւանդ սպանութեան, կամ կոտորած. *Իւրաքանչիւրոց զբացբարձմունս իւրեանց 'ի մանկունսն տպաւորելով. և 'ի մանկանցն մանկունս. Պղատ. օրին. գ։

ԲԱՑԲԵՐԱՆ. առաւել ռմկ. իբր Բերանաբաց, կամ ոչ փակեալ ինչ. *Մի՛ մինձանել. մի՛ բացբերան և մերկ ընկենուլ (զայս մատեան). Ցիշոփ։

ԲԱՑԵԱՑ, ցէի. իցն. ա. Բացական, բացակայ, հեռաւոր. *Ահարկու մօտաւորաց և բացէից լինի. Ճիր։ *Զդատաստանն ո՛յ բացէոյ քարոզել. Վանակ. յոբ։

Ի ԲԱՑԵԱՑ. որ և գրի Ի ԲԱՑԷ. Տես 'ի տառն Ի։

ԲԱՑԵԼՈՒՄՆ. Ի բաց ելումն. արտաքսումն. *Արձակումն և բացելումն 'ի ձեռն պաշտօնէից լինի. Մագ. եկեղ։

ԲԱՑԵՐԵՍ. ա. ն. Որոյ երեսն է բաց. և Բացաերեսք. պարզերես, աներկեան բացադէմ. համարձակ, ազատադէմ. ճախոյր բաց. *Բացերես է, և ոչ ամաչէ։ Բացերեսս և պայծառս արասցես։ Արասցէ առաջի ո՛յ և հրեշտակաց բացերեսս. Վրդն. ել. ող. փրղ։ *Բացերես և համարձակ վայելել 'ի տեսութեան ածութեն. Բրս. մրկ։ *Բացերես զնա և բեկրեալ տեսանելով. Վրդն. երգ։

ԲԱՑԵՐԵՍԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. և Բացերեւակի, յայտնապէս, մեկին. *Զբոլոր տեսութեանն առնու զխորհուրդս՝ բացերեսաբար մեզ պատմելով. Ճ. Գ։

ԲԱՑԵՐԵՍԱՒՈՐԵԼ. ն. Պարզերես և բացերես յանձին ցուցանել. *Լոյսն փառաց հօր... մերովս աղաղչապետութեամբ տեսանել, զմերս բացերեսաւորեալ՝ անխափան յամենից. Ցիշ. ոսկ. յհ։

ԲԱՑԵՐԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Համարձակութիւն, և Բացերեւութիւն. *Զամենայն գործեն համարձակ բացերեսութեամբ. Ոսկ. յհ. ա. 42։ *Ցայտնի բացերեւութեամբ ցուցանի տիրել սմա հեթանոսաց. Ոսկ. եփ։

ԲԱՑԵՐԵՒ. ա. մ. Բաց և երեւելի, ակներեւ, յայտնի. *Առհասարակ ամենայն աշխարհի բացերեւ էր. Ոսկ. մտթ։ *Բայց ո՛յ բացերեւ տեսանին. Վանակ. յոբ։

ԲԱՑԵՐԵՒԱԿ. Նոյն ընդ վերնոյն. և Ընդարձակատեսիլ. *Համատարած (ծով) ծաւալեալ, և յոյժ բացերեւակ դիմօք՝ անդր ես քան զտեսանողականս գերազանցէ զօրութիւ. Պիտ։

ԲԱՑԵՐԵՒԱԿԱՆ, ի, աւ. ա. Ἀποφαντικός. Enunciativus. Որ ինչ է բացերեւ յայտնիչ բանիւ. յայտնաբարբառ. յայտնական. յայտնաբանական, յայտարարական. վճռական. *Բացերեւական՝ ոչ ամենայն (բան), այլ՝ և որում ճշմարտելն կամ ստելն իք (այսինքն յորում գոյ)։ Եւ է մի առաջին բան բացերեւական՝ ստորասութիւն, ապա բացասութիւն. Պերիարմ։ *Փոխի առ վարդապետութիւն ստորասութեան և բացասութեան, և բացերեւական բանի, յորոց նախադասութիւնքն բաղկանան. Անյ. պերիարմ։ *Վարին գիրք յոլովակի համարականականաւ անուամբ և բայիւք, այլ և բանիւ բացերեւականիւք. Սրկ. կհ։ *Բացերեւական բան է՝ ստորասական և բացասական, որ միայն զճշմարիտն և զսուտն յայտնէ. պօղոս նստի. պօղոս ոչ նստի..։ Հարկաւոր գոյ լինել զբացերեւականն բան յանուանէ և 'ի բայէ. Ուխտոր. 'Ի փիլոփրոյ, որ երեւի իմանալ զոր և է նախադասութիւն։

ԲԱՑԵՐԵՒԱԿԻ. մ. Յայտնապէս, ակն յայտնի. *Նշան բացերեւակի մեզ 'ի տեսանէ ո՛յ ցուցեալ։ Եւ ոչ յայտնութիւն ինչ իրիք եղելոյ բացերեւակի քեզ լինէր լեալ. Ցհ. կր։ *Բացերեւակի զտանջանս ցուցանէ. Երզն. մտթ։

ԲԱՑԵՐԵՒԱԿԻԼ. չ. Յայտնի երեւիլ, ցուցանիլ, ասիլ. *Պայծառ էր ամենայն լոյս բացերեւակիլ և անուամբ. Երզն. քեր։

ԲԱՑԵՐԵՒԱՊԷՍ. մ. Որպէս Բացերեւակի. յայտնապէս. և Համարձակ. *Ո՛չ և գոյ ուսանել բացերեւապէս 'ի բնագրէ անտի. Անյ. պերիարմ։ *Զօրագլուխն կոչել բացերեւապէս ցուցանէ, ո՛չ խաղաղութ, այլ պատերազմի զպատճառ գոլ ժամանակի հասեալ. Սարկ. քհ։ *Նախագիծ գիտեմք նկատեալ զհրաշալի քո խորհուրդ՝ բացերեւապէս՝ լինի գոհաբան, ասելով, որհնեալ է փայտն. Նար. խչ։ *Ածել վկայս, որք ամենեքին բացերեւապէս փայլեցուցանեն զճշմարտութիւն. Լմբ. պտրգ։ *Բացերեւապէս յանուանէ ասաց, և առաջի բազմաց խոստովանեցաւ, եթէ ո՛չ է նա քրիստոս. Ոսկ. յհ. ա. ծէ. յա. μετὰ παρρησίας, համարձակութեամբ։

ԲԱՑԵՐԵՒԵԼ, բացերեւեալ. ն. }
ԲԱՑԵՐԵՒԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. } Ἀποφαίνομαι. Planum facio, demonstro. et Explico, decerno, enuncio. որ և ԲԱՑԵՐԵՒՈՑԵԼ, ԲԱՑԱՍԵԼ. Յայտնի երեւեցուցանել. արտայայտել. յանդիման կացուցանել, յայտ առնել բանիւ կամ գործով. *Տեսանեն բացերեւեալ, թէ երթիցեն նոքա 'ի տանջանսն յաւիտենականս, և արդարքն 'ի կեանսն յաւիտենականս. Բրս. հց։ *Համօրէն կիրս մարդկայինս յիշումն բացերեւեցոյց մարմնով. Խոսրովիկ։ *Զեկեղեցական տերունեն իւրոյ բացերեւեցուցանէր զիշխանութիւն. Նանայ։ *Արդեան ամենայնիւ ընդ ներգործութիւ զսա բացերեւեցոյց. Անյ. պերիարմ։ *Ցոյցարանեալ պարտ է քեզ իսկ, զոր ինչ խորհիցի յաղագս այսորիկ՝ բացերեւեցուցանել։ Բացերեւեցուցանելով առս 'ի սոցունց արտաքոյնս. Պղատ. օրին. գ. և ժէ։

ԲԱՑԵՐԵՒԻՄ, եցայ, եալ. չ. Յայտնի երեւիլ. արտայայտիլ. հանդիսանալ. *Բացերեւեցի ծածկութիւն ծոցոյ բանին. Նար. տաղ։ *Նոցայն բացերեւեալ արձանագրի արդարագործութեանցն գովութիւն. Պիտ։ *Առ հասարակ ամենայն աշխարհի բացերեւէր. Ոսկ. մտթ։

ԲԱՑԵՐԵՒՈՑԵՄ, եցի. Տ. ԲԱՑԵՐԵՒԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ἀποφαίνομαι, որ է յայտ առնել մանաւանդ բանիւ. *Բացերեւոցէ յաղագս պարզից։ Ոչ ես 'ի վերայ սոցա հարկաւոր է բացերեւոցել՝ ասելով այո կամ ոչ։ Ինքն բացերեւոցէ ստար գոլ. Անյ. պերիարմ։

ԲԱՑԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπόδειξις. Comprobatio, demonstratio. Բացերեւ ցուցումն. ցուցակութիւն. ցոյց. ապացոյց. յայտնութիւն. յայտ յանդիմանութիւն. *Զկնի յոլով և բազմապատիկ իրաց հզօրագոյն բացերեւութիւն. Բրս. հց։ *Այս է կերպարանին մեկնաւոր բացերեւութիւն. Նար. ղգ։ *Արդար իրաւանց բացերեւութիւն. Լմբ. պտրգ։ *Երկակի լուսաւորօք ... 'ի բացերեւութիւն աւուրց, և ամաց բովանդակութիւն. Արծր. ա. 1։ *Զկնի յոլով և բազմապատիկ իրաց հզօրագոյն բացերեւութեն. Բրս։

ԲԱՑԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. Ἀπόφανσις, ἀπόφασις. Enunciatio, sententia. Ըստ հելլենաբանութեան՝ Յայտարարութիւն մտաց՝ բանիւ. բան բացերեւական՝ վճռական. այո կամ ո՛չ ասել. է կամ չէ ասել. որ և յօդ նախադասութե. բարբառումն, հրապարակումն. *Զի՞նչ է բացասութի և ստորասութի, և բացերեւութիւն, և բան։ Պարզ է բացերեւութիւն, որպակ, իմն զումեքէ, կամ ապումեքէ (ասի)։ Եւ է պարզ բացերեւութիւն՝ ձայն նշանակ՝ յաղագս գոլ ինչ, կամ ոչ գոլ. Պերիարմ։

ԲԱՑԵՐԵՒՈՒՄՆ, րեման, մանց. գ. Յայտնի երեւումն. յայտ յանդիմանութիւն. *Աներեւութիցն բացերեւմունք. Նար. առաք։

ԲԱՑԷ. մ. } Ի բաց, 'ի բացեայ, մեկուսի, հեռի. Πάῤῥω.
Ի ԲԱՑԷ. } μακρός. Longe, remotus. և բայիւ, ἀφίστημι, ἀφίσταμαι. Amoveo, absto. հեռաստ. ուղղ., կէրէ. *Բացէ 'ի նմանէն արտահեալ. Ցհ. կր։ *Բացէ 'ի մէնջ գաղարին. Լմբ. սղ։ *Ի բայէ (կամ 'ի բացեայ) էր յերուսաղեմէ. Յ. Ղ. ժբ. 29։ *Զի թէ հրէայքն հանդերձեալ էին 'ի բացէ կալ, և լսել զածային բարբառն. Ճ. մրկ։ *Եւ մի 'ի բացէ առներ զողորմութիւ քո. Դան. գ. 35։ *Զարդարութիւն իւր ոչ բացէ արար յինէն. Սղ. ծէ. 23։ Տես և 'ի տառն Ի. Ի ԲԱՑԷ։

ԲԱՑԷ 'Ի ԲԱՑ, կամ } մ. Πόῤῥωθεν,
Ի ԲԱՑԷ 'Ի ԲԱՑ. } μακρόθεν, πόῤῥω. Longe, procul, eminus. որ և ԲԱՑՈՒՍՏ 'Ի ԲԱՑ. Ի հեռաստան, և կարի հեռի. հեռագոյն. հեռանց, հեռու. ուղղափ. փան, ուղղաղ. *Բացէ 'ի բաց տէր երեւեցաւ նմա. Երեմ. լա. 3։ *Բացէ 'ի բաց ճանաչի՝ որ հզօր է լեզուաւ. Սիր. իա. 8։ *Ի բացէ 'ի բաց ազգ ածնէ տալ աւետիս. Վէցօր. է։ *Բացէ 'ի բաց փախստականս. Ես. իբ. 3։ *Բացէ 'ի բաց հեռանան յերեսաց նոցա. Եփր. յես։ *Բացէ 'ի բաց հալածի։ Բացէ 'ի բաց գնացեալ (այսինքն խորշեալ), ասէին. մեր կեանք քո է. Ցհ. կր։ *Ճինել աղքատանոցս 'ի խորշս և 'ի զերծ տեղիս ... զի պաշտեսցեն զնոսա հարկաւ բացէ 'ի բաց ». այսինքն 'ի մե_

կուսի վայրս. Խոր. Գ. 20։

Մերթ՝ իբր Քաջ 'ի բաց. իսպառ. յոյժ յոյժ. ամենայնիւ. առ հասարակ. (յն. պէսպէս ոճով.) *Փանեա վաղվաղակի զամբարիշտս, և ծածկեա յերկրի բացէ 'ի բաց առ հասարակ. Յոբ. Խ. 8։ *Բացէ 'ի բաց անարգել ինչ. Բ. Դ. Ղ. 20։

ԲԱՑԸՆԿԵՑԻԿ. ա. } 'Αποβεβλημένος.
Ի ԲԱՑ ԸՆԿԵՑԻԿ. } Abjectus. Ի բաց ընկեցեալ. մերժեալ. լքեալ. յեանեալ, խոտան, անարգ. Էրէօք ֆգած, Չէվրի ֆգած. *Կին ... դռնապան՝ բացընկեցիկ, և ոչ միոյ բանի արժանաւոր. Ոսկ. պետր. Եղ։ *Այգաւ 'ի բաց ընկեցիկ. Խոր. Գ. 68։ *Բացընկեցիկ յերեսաց Ծոյ. Վանակ. յոբ։ *Մերկ և 'ի բաց ընկեցիկ արտաքս զայնորիկ մեռելոյ ընկենոյր մարմինս. Պիտ։ *Խոտանիցն բացընկեցիկ լինել։ Զի մի' յորժամ բացընկեցիկ լինիցին, անպարտական զկորուստն համարեսցին. Եղիշ. Տոբ։ *Զ'ի բաց ընկեցիկն, և կոխան 'ի նմանէ եղեալ՝ Թողլով։ Մի 'ի բաց ընկեցիկ սատանոր լիցի ››. այսինքն մի' Թողցի 'ի բաց՝ զանց առնելով. Սկևռ. Լմ։

ԲԱՑ 'Ի ԲԱՑ. Մ. Տես ԲԱՑԷ 'Ի ԲԱՑ. Πόῤῥωθεν. *Լապտերք հաստատեալք 'ի բարձունս, ամենեցուն որ անդր դիմեսցեն բաց 'ի բաց՝ երևէին ››. յն. որոց 'ի բացուստ (եղեւլոցն). Ոսկ. Ա. փիմ։

ԲԱՑԻՉ. ա. Բացող. *Բացիչ է Ճշմարիտ խոստովանութիւն. Յճխ. ԺԱ։

ԲԱՑԽՓԻԿ, կամ ԲԱՑԽՓՆԻԿ. ա. Կէս մի բաց, և կէս մի խփեալ. Վէր 'ի վէրոյ պարփըկած. Էօրթուլու՝ աչքիւ նիմի. *Մինչդեռ ամօթխածն իցէ, առէալ խրատեսցես.. մինչչև քողընկէց բացխփիկն խաղայցէ։ Բացխփնիկ նափորտամբն խաղայցէ. Ոսկ. Էֆէս. Ե. Ա. փիմ. (յն. այլազգ։)

ԲԱՑ ԿԱՑԵԱԼ. Իբր Ի բաց կացեալ, բացակացեալ. հեռացեալ. *Զբաց կացեալն հեզութե միաւորես. Պրոկղ. 'ի Ղչ։

ԲԱՑՈՐՈՇԱԲԱՐ. Մ. 'Αφορισμένως, ὁρισμένως. Definitive, et separatim. Բացայայտ, որոշակի. և Առանձինն. ուրոյն. *Անդէն բացորոշաբար գիտասցէ։ Բացորոշաբար հարկաւոր է գիտել զաս. Արիստ. տոփիկ։ *Փոքր ինչ յետոյ բացորոշաբար ասասցուք. Յհ. կթ։ *Ցածաշունչ գրոց երկրորդեցաւ 'ի մէնջ բացորոշաբար. Կանոն։

ԲԱՑՈՐՈՇԵՄ, եցի. ն. 'Αφορίζω. Separo, segrego. Ի բաց որոշել. զատանել. մեկնել, ընտրել. *Մեք զայն միայն յիւրաքանչիւրոցն բացորոշեալ պատուեմք 'ի նիւթոց, յորոց վերայ զնմանութի պատկերին քնի և խաչին իւրոյ ձևացուցանիցեմք. Յհ. խմ. պատ։ *Բացորոշէ զնոսա որպէս հովիւ. Զքր. կթ։ *Բացորոշելով 'ի ձեռն սրբց հրեշտակաց 'ի սրբցն զանօրէնս. Մագ. էկեղ։

Եւ ևս՝ 'Αφορίζω. Finio, termino, designo. Բացայայտ որոշել, սահմանել, որոշակի նշանակել. *Զայս ինչ գիտէ բացորոշեալ. Արիստ. տոփիկ։ *Ըստ բացորոշութեացն արիստոտէլի՝ զհոմանունութիւն բացորոշեսցուք. Անյ. պորփ։

ԲԱՑՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Αφορισμός. Separatio, distinctio. Ի բաց որոշումն, զատումն, զանազանութի. *Մարմնոյս մեր նկարումն, և անդամոցն բացորոշութիւն. Մագ. ծէ։ *Իսկ յաջ՝ (նշանակէ) զարդարոցն բացորոշութի, որ ընդ աջմէ գասին. Ը. բարձր։ *Ի խորհրդական ժամն լինի բացորոշութիւն մանկրմիցն, և որոց ոչ այնպէսն իցեն. Լմբ. պտրգ։

կամ 'Αφορισμός. Definitio, determinatio. Որոշումն մասց կամ ընտրուն. սահմանադրութի. *Մակ աւելի՛ սեռին քան Թէ տեսակն զբացորոշութի առնէ. Արիստ. գոյաց։ *Եթէ ոչ կամիցի ըստ այսմ բացորոշութեց առնել, յանհուն երկրայութիւս անկեալ ցնդի. Անյ. պորփ։ *(Արհեստ և մակացութի) ունին ընդհանուր բացորոշութիս. Սահմ. Ա։

ԲԱՑՈՐՈՇՈՒՄՆ, շման, ման. Նոյն ընդ վ. ըստ Բ նշ. *Արիստոտէլական բացորոշմանցն հետևել լաւագոյն համարի. Անյ. պորփ։ *Պիւթագորական բացորոշմանց և դատողութեց. Մագ. Է։

ԲԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Բաց գոլն, բացումն. *Անթարթափ բացութիւն աչաց. Նար. ՅԷ։

Եւ Բացատութի, ընդարձակութիւն. *Զմիջոց բացութե ընդարձակատարր յարկի բնաւին աշխարհի. Նար. Խն։

ԲԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. 'Άνοιγμα, ἄνοιξις. Apertio, reseratio. Բանալն, և բացեալ լինելն. Բօջուքլուք. *Թագաւորացն տուրք պէտս ունին խանթից բացման դըրանցն. Խոսր։ *Բացմամբ խոլանին վերնական յարկին. Շար։ *Մեծ խորհրդոյ բացումն։ ժամանակն այն բացումն է դըրպրութեան. Վրդն. ծն. և օրէն։ *Ընդ ինքեանս աղօթել յարգարէին բաղումբացմամբ որոտ. Սոկր։

ԲԱՑՈՒՍԵԼ. ն. 'Αποφάσκω, ἀπόφημι. Nego. Ապուսել. բացասել, ժխտել, ուրանալ. *Հարցեալ՝ բացուսել և ստորուսել։ Պատահել ստորուսել կամ բացուսել համանգամայն զնմանէ. Պէրեար։

ԲԱՑՈՒՍՈՒՑԱՆԵԼ. 'Εκδιδάσκω. Edoceo. Քաջ ուսուցանել, վարդապետել. 'ի ձեռն հաւատոյն դաշին բարեշնորհապէս խոստովանել բացուսուցեալ. Մագ. էկեղ։

ԲԱՑՈՒՍՏ, կամ } Ի հեռուստ, 'ի հեռաստանէ. հեռաւ.
Ի ԲԱՑՈՒՍՏ. Մ. } անոց. ուզագըրան. *Տեսեալ զնա 'ի բացուստ, ոչ ծանեան. Յոբ. Բ. 12։ *Բացուստ միայն բանիւ 'ի կեանս դարձոյց. Սոնակ։ *Եսեւս Թզենի մի 'ի բացուստ. Մրկ. ԺԱ. 13։ *Նշանակիչ ժամանակին 'ի բացուստ անդր ծանուցմամբն։ Ի բացուստ 'ի հեռուստ իբր Ը հուպ նայեցեալ տեսանողս։ Ի բացուստ նկատել, ակնարկել, հերքել. Նար։ *Բժշկէ բանիւ և հրամանաւ 'ի բացուստ. Իգն։ *Ի ազմաոխպ կենցաղական շաղախմանցս, որք 'ի կենցաղումս, 'ի բացուստ (այսինքն հեռի) ելով. Մագ։

ԲԱՑՈՒՍՏ 'Ի ԲԱՑ. Տ. ԲԱՑԷ 'Ի ԲԱՑ. Πόῤῥωθεν, μακράν. Procul, longe. *Հայել ոչ իշխեսցէ, այլ բացուստ 'ի բաց զԹիկունս դարձուցեալ՝ 'ի բացուստ մորմոքեսցի. Ոսկ. յհ. Բ. 31։ *Մինչ չև տարածեալ իցեն Ճառագայթք արեգականն, բացուստ 'ի բաց յառաջարձակ լուսումն լուսաւորէ զաշխարհս ամենայն. Ոսկ. Մ. Ա. 4։ *Ի տեսլենէ օձի միոյ բացուստ 'ի բաց փախչելով մարդիկ. Ագաթ։ *Բացուստ 'ի բաց 'ի հաւատացեալ գործոյն հրաժարեն. Լմբ. պտրգ։ *Բացուստ 'ի բաց հալածել, կամ հեռանալ. տրոհեալ տարագրել. Հերքումն. Կոչ. ԺԳ։ Եփր. յես։ Նար. ՀԷ. Խչ. Երգ։

ԲԱՑՕԹԵԱԳ, Թեգի, Թեգաց. } ա. Մ.
ԲԱՑՕԹԵԱՑ, Թէի, Թէից. } և Ը բայի. 'Αγραυλέω, ων. Ruri vel in agris pernocto, tans. ἐν ὑπαίθρῳ, sub dio. Որ 'ի բացի օԹեալ ագանի. Տուրը տէղ նէ յած. Նէճէ Նիւթիւղ աչըգտա՝ Գըջիա տուրան. *Եւ հովիւքն էին 'ի տեղւոջն յայնմիկ բացօԹեագք. (այլ ձ. բացօԹեայգք, կամ բացօԹեայք.) Ղկ. Բ. 8։ *Բաղում ժամանակս 'ի զօրու՝ արտաքոյ բացօԹեագ (կամ եայդք) ամահանելով տառապին. Փիլ. Ծ. Բան։ *Հօտաբած բացօԹեգացն ընձեռելով առաջնութիւն. Փարպ։ *Այգ առնէ ազգաց ազգաց ... յարկաբնակաց, և բացօԹեգաց (յորոց ասկի են և վրանաբնակք). Կաղանկ։ *Փառաւորանի յերջանիկ 'ի բացօԹեայ հովուաց. Շար։ *ԲացօԹէից հովուաց յայտնեալ, ամ փրկիչ՝ տէր և օծեալ. Ցա. որդի։ *Ցորեկ արար վրանս հովուաց, և ամ բացօԹէից. Վրդն. ծն։ *Ընդէ՞ր այդպէս բացօԹեայք լեալ բոլոր դառնաշունչ օդոցդ հանդերձ առնդեայ մանկամբդ տարեալ, և ոչ մտանես ընդ յարկաւ ումեք. Յհ. կթ։ *Հանապազ բացօդեայ կայք 'ի հօտի. Շիր։ *Պօղ ընդ ժամանակս ժամանակս բացօԹեայ լինէր. ՃՃ։ *Ո՞ւր մրդեօք օԹեվանեալ իցես, որդեակ. 'ի փողոցի՞ Թէ 'ի բացօԹեայ (կա՞մ 'ի բացօդեայ). Վրք հց. ծՓ։ *Ամփոփեալ բացօԹեայ 'ի լերինս. Զքր. կթ։

ԲԱՑՕԹԵՄ, կա՛մ ԲԱՑՕԹԻՄ. 'Αγραυλέω. չ. ԲացօԹեայ լինել. 'ի բացի օԹագայիլ, ագանիլ. Գիճէր ջօրէյ տուրը տէղ կէնալ՝ Ճալ. *Աւետիս տայիս հովուացն 'ի յանդին, որ բայօԹէին. Գնձ։

ԲԱՒ. գ. Πέρας. Finis, terminus. τελευτή, ἐξεύρεσις. inventio, perventus. ἀριθμός, numerus. Հասումն, ըմբռնումն. գիւտ. (զի որպէս Հաւ է սկիզբն կամ ծագ սկզբնաւորութե, նոյնպէս և Բաւ է ծայր աւարտման, եզր և ծագ հասողութեան.) սպառուած. վախճան. չափ. սահման. կատարած. հուն. հաշիւ. Թիւ. ծոր, Ճոխ. սինօր, հատտ, ուճ, նիհայէթ. (անուպտիլ, գոյութի, էութի.) *Մեծ է, և ոչ գոյ բաւ. բարձր և անչափ։ Եւ ոչ գո՛յ բաւ ստացուածոց նոցա. Բար. Գ. 25. և 18։ *Իմաստութե նորա ոչ գոյ բաւ. Սղ. Ճխզ. 5։ Տես և ԱՆԲԱՒ։

ԲԱՒԱԿ. Տ. ԲԱՒԱԿԱՆ. իբր Զեռնհաս. *Զիարդ կարիցէ 'ի նմին ածութէն համարել որ չէին բաւակ Ճանաչել զհայր. Սեբեր. Է։

ԲԱՒԱԿԱՆ, ի, աւ, աց. ա. 'Αρκετός (լծ. ընդ հերիք.) Sufficiens. Ἱκανός. Satis. (որ և Շատ). Այնչափ՝ որչափ պիտոյ իցէ. որ ինչ հասանէ 'ի խնդրելին չափ. չափաւոր. հերիք. շատ. առատ. լի. երկար. Էէթէր, Եէ Եօլ. *Գաղանային բաւական իւրեանց։ Առնեն որսացաւ բաւական կորեանցն իւրոց։ Գտանիցի նմա (ինչ.ք) բաւական փրկանացն իւրոց։ Կարի յաճախէ բերել ժողովուրդքան զբաւական տաղաւար պիտոյից գործոյդ։ Քահանայքն ոչ սրբեցան բաւականք. և այլն։ *Ուրախութի անձին գինի, որ ըմպիցի 'ի ժամու զբաւականն. Սիր. ԼԱ. 36։ *Գերազանցութեան և պակասութե միջակ է բաւականն. Փիլ. Էլ. Ա. 6։ *Ընչիւք բաւականօք առ այսպիսի պէտս նոցա. Ճ. Ա։ *Բաւական ժամանակս. Խոր. Ա. 19։ *Վասն բաւական ժամուս. Կոչ. ԺԳ։

ԲԱՒԱԿԱՆ. Բաւականացեալ. ունող զանձին բաւականն. շատացեալ. գոհ. գոնասաբ էտիճի. *Կեանք միակի բաւականի քաղցրագոյն. Սիր. Խ. 18։ *Ի նմին բաւականն լիցուք ››. այսինքն այնու շատասցուք. Կանոն։

ԲԱՒԱԿԱՆ. Ձեռնհաս. հասու. ատակ. կարող. Էէթէր. Գադիր, Էօէ պիլէն. *Միթէ ձեռն տեառն չիցէ՞ բաւական։ Եթէ 'ի փոքուն չէք բաւական, վասն այլոցն զի՞

հոգայցէք։ Եւ առ այս ո՞ բաւական իցէ։ Ո՛չ եթէ անձամբ բաւական եմք խորհիլ ինչ։ Որ և բաւականս արար զմեզ պաշտօնեայս։ Որք բաւական իցեն և զայլս ուսուցանել։ Մինչև բաւական լինել (յն. կարել) ընդ հովանեաւ նորա թռչնոց երկնից բնակել։ Բաւական լինել ոչխարին, կամ ոչխարաւ, կամ գառամբ. և այլն։ *Ըստ ամենայն ցանկութեն բաւական. Իմ. ժզ. 20։ *Զմտաւ ած, որչափ բաւական են քուք պրկայ՝ յորժամ զհարաւէ քունքայցէ. Սեբեր. Ը։ *Բաւական էք տալ պատասխանի։ Եւ ոչ բաւական է որք բովանդակել. Փարպ։ *Որպէս թէ չիցէ բաւական (այսինքն անկար իցէ) զօրավարութե. Եւս. պր. Ա։ *Մերթ անձին բաւական լեալ. և մերթ այլով կարօտ. Ոսկ. մ. Ա. 6։ *Ուրախ լինի ծարաւի, յորժամ ըմպէ. այլ զի ոչ լինի բաւական սպառել զաղբիւրն, ոչ տրտմի. Եփր. համաբ։ *Չէր որ անձին փրկութեան բաւական. Իգն։

Կամ Ցորմար. ընդունակ. արժանաւոր. արժանի. կարող տանել. հափփը օլան. *Տէր չեմ բաւական, եթէ ընդ յարկաւ իմով մտցես։ Աղաչեմ զքեզ տէր, չեմ բաւական։ Չեմ բաւական ամենայն արդարութեան և ճշմարտութեանն՝ զոր արարեր ընդ ծառայի քում։ Մեծ է օր տն, և ո՞վ իցէ նմա բաւական. և այլն։ *Որ զամն ած բաւական եղեր ընդունել յարովայնի միջու կուսի. Շար։ *Ընդ գժնեայ և բաւական ճարտասանացն զինքն ձգտեցուցէ. Պիտ։ *Նաև արդ իսկ ոչ էք բաւական հաստատուն կերակրոյն. Եփր. Ա. խբ։

ԲԱՒԱԿԱՆ. ὁ Ἱκανός. եբր. շատտէ, կամ սատտայ. Ած ամենաբաւական, կատարեալ. ամենազօր. լիացուցիչ. շատացուցիչ ամենայնի. *Ես եմ ած քո բաւական։ Դառնացոյց զիս բաւականն յոյժ։ Բաւականն չարչարեաց զիս։ Փառաւորութե բաւականին 'ի բարձանց։ Մինթէ զդատաւոր որ բաւականին թիւրիցէ. և այլն։ *Կալայց զիս անմեկնելի 'ի բաւականին յուսոյ. Պիտ։ *Ինքն յինքեանէ բաւական առ ամենեսեան։ Հոգի նր ած բաւական. Ցծն. Է։ Ագաթ։ Ուսոն Օր. ԼԲ. 10. յանէլն. *Բաւական եղև նմա յանապատի ,, իմն, շատացոյց զնա։

ԲԱՒԱԿԱՆ. գ. τὸ Ἀρκοῦν. Sufficientia, ut sufficiat. Բաւելն, բաւականութի. կարողութի. չափ. հասողութի. ... *Իւրաքանչիւր ըստ բաւականի իւրում համարեսցի յոչխարն. Ել. ժբ. 4։ *Մինչև 'ի լիութի բաւականի։ Կերակուր և կենդանութի բաւականի ընդ ամենայն երկրպագութեանց քոց։ Ցերեկին ... բաւականի. Ա... *Գորգեն 'ի յիւրեանց բերոյն ըստ առաւելապէս բաւականի. Փարպ։ *Հատուցանէր նմա ըստ ձեռին բաւականի ... հարկին. Ցհ. կբ։

Եւ Καθήκον. Conveniens, pertinens. ... *Փողոցէք իւրաքանչիւր ըստ բաւականի իւրում. Քաղէին իւրաքանչիւր ըստ բաւականի իւրում. Ել. ժզ. 16. 18. 21։ *Ըստ պիտոյից բաւականին ունել, և յառելորդացն մատուցանել զկարօտելեան. ...

ԲԱՒԱԿԱՆ է. դիմաց. Ἄρκεται, ἱκανόν ἐστι. Sufficit, satis est. Հերիք է. շատ է. բաւէ. ... Թուոց. ... 22։ Գ. Թգ. Է. 27։ Եզեկ. ... 18։ ... Մթ. ԻԶ. 9։ Ղկ. ԻԲ. 38։

Ցհ. Է. 7։ *Շատ իսկ է ինձ, և բաւական. Փարպ։ *Այնչափս բաւական իցէ 'ի փրկութեն անձին իմոյ. Մանդ։ *Այլ այն չէ բաւական 'ի փրկութեն. Մխ. երեմ։ *Բազում ամաց բաւական է. Իգն։ *Որ բաւական էր 'ի միխթարութեն նորա. Բրս. մրկ։ *Կամիլ մի միայն քո կուսութե՝ ինձ փրկութե է բաւական. Ներս. մոկ։

ԲԱՒԱԿԱՆ. մ. որ և ԲԱՒԱԿԱՆԱԲԱՐ. Ἱκανῶς, ἀποχρώντως, αὐτάρκως. Satis, sufficienter, contente, satis abunde. Ըստ բաւականին. բաւականապէս. հերիք. շատ իսկ. լիով. և Ըստ կարի. *Արդ այս բաւական ասացաւ։ Այնչափ՝ բաւական ասացեալ է. Փիլ. ճ. քան։ *Թուի ինձ, թէ բաւական իսկ ասացաւ. Եւս. պր. Ա։ *Բաւական ցուցանի քեզ յայնցանէ, որք նախ քան զմեզն պատմեցին։ Բաւական քեզ ուսուցանեն. Ցհ. կբ։ *Թէ և այսոքիկ արանց իցէ քաջաբերութի, և՛ պաճարս բուծանէ բաւականաբար. Բրս. գորտ։ *Եթէ բաւականաբար բացատրեալ էր. ապա եթէ՝ ոչ բաւականաբար. Ածխ. առինչ։ *Պատրաստէ զմարմնականն բաւականաբար. Լմբ. ող։ *Եւ ոչ մի որք առ սա բաւականաբար ըստ առաւելութեան և կամ նուազ զօրութե կալաւ հաւասարութեն։ Որով և յամենայնի առնուլ զխնդրելին՝ բաւականաբար զօրանայր. Պիտ։

ԲԱՒԱԿԱՆԱԲՈՅՍ. ա. Իբր Քաջաբոյս. առատաբոյս. *Բաւականաբոյս բազմածին լերանց հզօրաց. Նար. խէ։

ԲԱՒԱԿԱՆԱԲՈՒԽ. ա. Իբր Առատաբուղխ. լիաբուխ. *Ի բաւականաբուխ անձրևաց ջուրց. Ճ. Ա։

ԲԱՒԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. մ. Ἱκανώτατος, αὐταρκέστατος. Sufficientissimus, plurimum valens. Շատ. զօրագոյն. ազդոյ. քաջայայտմար. լիով. լիուլի. *Գեղեցիկ խրատ, և առ ամենայն առաքինութե՝ բաւականագոյն՝ յորդորել։ Վեցեբեակն՝ չափ բաւականագոյն, յորում զաշխարհ առներ։ Զարդ առ յինքեան բաւականագոյն ունի, ոչ աւելւոյ ինչ իմիք արտաքուստ կարօտեալ. Փիլ. ճ. քան. և լն։ *Հանճարով քան զկարծեօք բաւականագոյնս վճարեսցեն զընձեռեալ նոցա գործոցն մատակարարութիւնս. Սարկ. քհ։

ԲԱՒԱԿԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Բաւական առնելն զոք առ իմն. կարող և ձեռնհաս կացուցանելն. *Բերողին զամենայն բերող 'ի քեզ՝ նորին բաւականագործութե. Սարկ. աղ. առ կոյսն։

ԲԱՒԱԿԱՆԱԶՕՐ. ա. Իբր Ամենազօր. բաւականն (ած). *Մեծ է տր, և բաւականազօր, թէ յերկնից որք խնդրէ (նշան), և կամ յերկրի. Ոսկ. Եսա։

ԲԱՒԱԿԱՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Բաւական կամ հերիք համարել. շատանալ. ... *Ոչ բաւականայր շտեմարանել. Ցհ. խմ. ափ։ *Ցորոց 'ի յերկրէս միայն հրամայեաց նմա բաւականանալ. Նիւս. բն։ *Ոչ բաւականանամ, այլ և աւելի խնդրեմ։ Բաւականանալ կերակրովք, կամ զգեստով. Լմբ. ող. և ծղ։ *Բաւականացայց հանդերձաւորդեանն յանգիտանութե։ Նա ոչ երկնիւք բաւականանայ, եթէ ոչ զայս ձեղուն օրհնութեան ծածկոյթ ունիցի. Նար. կ. հէ։ *Զերկերիւրն բաւականացաւ ,, . այսինքն շատ համարեցաւ, բաւական գտանեցաւ. Երզ. մկբ։

Եւ Արժան համարել. *Մեզ և ո՛չ թղթով բաւականացար ծանօթանալ. Խոր. Գ. 57։

Եւ Ձեռնհաս լինել. կարել. ատակել. զօրել. բաւել. բովանդակել. ... *Որչափ մերս բաւականանայ տկարութեն. Խոսր։ *Զի բաւականասցի լսելն բանիցն ճշմարտութե. Ցծն. Է։ *Զինչ ևս որք բաւականասցի վերաբերել բանիւ. Պիտ։ *Ոչ բաւականացայ երբէք 'ի գտանել ճշգրտապէս։ Կաթի միոյ ջրոյ ոչ բաւականանայ (աբրահամ). Նար. լա. 4։ *Ո՞վ որք բաւականանայ առ ծայրագոյն բանիցն հանդէս. Ճ. Գ։

ԲԱՒԱԿԱՆԱՆԱՑ, ացի. են. դիմաց. Բաւական է. հերիքանայ. բաւէ. ... *Որ ունիցի ինչս բազում, և սուղ ինչ ողորմութի առնիցէ, մինչ այն՝ փրկութեան բաւականասցի. Մանդ. Է։ *Եւ ոչ ամենայն չորքոտանիք բաւականասցին յայրումն. Արշ։ *Տունս այս (աշխարհ) առ 'ի բնակութի արարչին ոչ բաւականացաւ. Համամ. առկ։ *Այսոքիկ քեզ բաւականացեալ յառաջաբանութե։ Արդ այսքան բան ձեզ իրաւունք բաւականասցի. Ցհ. կբ։ *(Գետք չորեքին) զանձինս մեղաց սատակութե զբոց զովացուցանել ոչ բաւականասցին. Նար. կէ։

ԲԱՒԱԿԱՆԱՊԷՍ. Տ. ԲԱՒԱԿԱՆԱԲԱՐ. *Ցամենայն տեղիս որս բաւականապէս պատրաստեցաւ նոցա. Լաստ. ժա։ *Ըստ չափու և բաւականապէս գործել. Սարկ. քհ։ *Բաւականապէս ունին զեկուցանել. Շ. բարձր։ *Բաւականապէս լայի. Սարգ. յն. Է։ *Ոչ բաւականապէս ներգործեն. Ի գէրս խոսր։

ԲԱՒԱԿԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Շատացուցանել՝ տալով զբաւական պէտս. *Զառժամանակեայ մարմնոյ օր ըստ օրէ հարկաւորօքն բաւականացուցանէ. Լմբ. ող։

Կամ Բաւական և կարող կացուցանել. յարմար և արժանի առնել. Ἱκανόω. Idoneum reddo. *Բաւականացո՛ զիս զօրութբ սբ հոգւոյդ՝ կալ առաջի սրբոյ սեղանոյս. Պորփ։

ԲԱՒԱԿԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Չափաւոր. *Սակաւս 'ի բազմաց, և բաւականաւորս յանբաւից. Ոսկիփոր։

ԲԱՒԱԿԱՆԻՄ, նեալ. չ. Շատիլ. շատանալ. և Բաւական գտանիլ. *Այլ թէ նոքա այլ ուրեք բաւականեալք իցեն. Մխ. դպ։ *Բաւականեալ շրթամբք իմովք և ... ,, . այլ ձ. բաւական լեալ. Երգ. Է. 9. յն. ἱκανούμενος.

ԲԱՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Αὐταρκή, αὐτάρκεια, ἱκανότης. Sufficientia. περιουσία, abundantia. Բաւականն զօլ իրաց. չափաւորութե. բաւական պէտք. շատութե. առատութե. *Կշռեա ինձ զարժանն բաւականութբ. Առակ. Լ. 8։ *Ցազգագս բաւականութեն կերակրոց. Փիլ. ... ժբ։ *Որպէս զի զամենայն բաւականութեն ունիցիմք. Ժմ։ *Հարկաւոր բաւականութբ շատացելոց։ Խմատասերական բաւականութբ. Պիտ։ *Լիապէս բաւականութբ բաշխեալ ամենայնի։ Մի՛ զկամուրջ կենդանույս գրեսցես ինձ հանգստեան բաւականութե. Նար. կէ. հէ։ *Ըստ բաւականութե պահանջելոյ ժամուն պիտոյից. Ցհ. խմ. ափ։

Ուստի՝ ԲԱՒԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ, իբր մ. Բաւականաբար. հերիք. լիով. *Բաւականութբ ունի զկենացն տնօրէնութե. Պիտ։

*Բաւականութիւն իսկ յայտ առնէ, թէ եմ. Կիւրղ. ծն: *Ցոյց բաւականութեամբ եցոյց. Վանակ. յոբ:

ԲԱՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ἱκανότης. Facultas. Ձեռնհասն գոլ. կարողութիւն. *Բաւականութիւնն մեր յայ է. Բ. կոր. Գ. 5: *Կեանս ընձեռել զօրէ ինքնիշխան բաւականութիւն: ինքեան միայն բաւականութիւն նորոգեաց: Քաւեաւ 'ի պարտեաց ամենակատար բաւականութեամբ. Նար. ծ. ՀԷ. Խ ծէ: *Զտաճարս աղօթիցն ըստ արժանի բաւականութեանն զարդարուն պահեսցէն. Կանոն:

ԲԱՒԱՆԴԱԿ. ա. որ և ԲՈՎԱՆԴԱԿ. գրի և ԲԱՒԸՆԴԱԿ. ('ի բառէս Բաւ, իբր եղր, չափ. որպէս թէ՝ ամենայն առրօք.) Ὅλος, ὁλόκληρος. Totus, integer. Բոլոր. ողջոյն. անթերի. համօրէն. կատարեալ, ամբողջ, և ամենայն. այսինքն որ ինչ բաւէ և հասու է կամ ընդունող ամենայնիւ. Բոլոր, Բօշանդակ. պիւթիւն, պիւտիւթիւն, պիր թամամ, հէպ. *Ճանաչելն զքեզ՝ բաւանդակ (կամ բովանդակ) արդարութիւն է. Իմ. ծԷ. 3: *Ոչ զբաւանդակ ծարաւն արբուցեալ. Եղիշ. յե: *Ի բոլոր սրտէ, և 'ի բաւանդակ զօրութէ. Մաշտ: *Զբաւանդակ (կամ զբովանդակ) իսկ զպարտեացն մերոց խզեալ զդատակնիք. Պորփ: *Տալ խաղաղութիւն բաւանդակ երկրին: Զբաւանդակ թագաւորութիւն. Մխ. Երեմ:

Մ. Բովանդակապէս. կատարելապէս. լիով. իսպառ. *Գործեաց գիտութիւն ամենայն անգիտաց, և ինքն բաւանդակ ունի յինքեան զամենագէտ գիտութիւն. Եղնիկ: *Բաւանդակ զլինոր հն և զիշխանութիւն լըապէս ունի. Նանայ: *Թուի ինձ թէ կատարեալ և բաւանդակ ցուցաւ անտեսութեան օրինակ. Սեբեր. Բ: *Լի բաւանդակ ունէր զտեսիլն բարւոք. Ագ. անփ: *Բաւանդակ գերեցաւ ընդ սեդեկիայ. Մխ. Երեմ:

ԲԱՒԱՆԴԱԿԵՄ, եցի. ն. որ և ԲՈՎԱՆԴԱԿԵԼ. Περιέχω, περιλαμβάνω, περιγράφω. Comprehendo, contineo, circumscribo. Հասու լինել բոլորին. ընդունել ողջոյն. ամփոփել. բակձաձել, պարփակել. պարագրել. *Զերկիր բաւանդակեալ ունի. Ճ. Թ: *Ո՞վ ոք պանծացի բաւանդակել (կամ բովանդակել) բանիւ. Պորփ: *Անճ անպարագրելի և անբաւ, թէ և բաւանդակեցաւ 'ի մարմնի անպարագիծն ած. Ը. Բարսղ: *Ուրեք ոչ բաւանդակի. Ճ. Ը: *Ի միոյ արարչի մի փառաւորութիւն բաւանդակելով. Արեւ. Է:

Եւ Բաւել. զօրել. ձեռնհաս լինել. լիով գլխաւորել. *Ո՞ր ըերան բաւանդակէ պատմել զզօրութիւն ամենայաղթ սը խաչին. ԱԲ. խաչ: *Ո՞վ բաւանդակեսցէ զխորատամբերութիւն առն այ պատմել. Ճ. Ա: *Ոչ ոք զարժանապէսն բաւանդակէ առատութիւս. Մագ. ծՏ:

ԲԱՒԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. *Կարգաւորութիւն առընչեան և գիշերոյ 'ի բաւանդակութիւն աւուրն: Ընդ միով յարկաւ և լուսով փակեցան 'ի միոյ տան բաւանդակութիւն. Արշ: *Գիծ՝ երկայնութիւն առանց լայնութեան, և բաւանդակութիւն իւր յերկուս կէտս. Եւկղիտ:

ԲԱՒԵՄ, եցի. չ. ն. Χωρέω. Capio, contineo. ἱκανός εἰμι, idoneus sum. δύναμαι. possum, valeo. Բաւական լինել. իբր կարող լինել տանել. և կարել առնել. կարել. զօրել. տեղալ. ձեռնհաս լինել. փանիւ, հանիւ. եէթիշմէք, կէօթիւրմէք. եօք գիլմէք, փայտը օլմագ. *Ոչ բաւէր նոցա երկիրն բնակել 'ի միասին. Ծն. ԺԳ. 6:

*Ոչ բաւեմք այսպիսի՝ պատերազմել, և չինել միանգամայն. Նեէմ. Դ. 10: *Որում ոչ բաւեն երկինք ընդունել զանբաւելի զընութիւն: Զոր երկինք ոչ բաւէին տանել. Շար: *Ոչ բաւեմք արարածքս զաւարչէն պատմել: Ի վեր ունել ոչ բաւեն: Փութալ բաւել տեսլեան: Ոչ ոք կարէ թուել բաւել հասու լինել: Հանդարտել բաւել: Որչափ ակն բաւեաց. Ագաթ: *Զոր ոչ բաւեմ առել զոյնքան աղէտս տանջանաց. Ցծխ. Է: *Որչափ միտք և հասողութիւն բաւեսցին. Խոր. Ա. 8: *Ամենայնի բաւես: Բաւես առ նոսին: Զքարն բաւես ցուցանել կերպարան աստուծոյ. Եմ. Նար: *Զձայնն միայն լուայ, այլ տեսլեան ոչ բաւեմ: Ոչ բաւեմ Ճառագայթիցն. Ճ. Գ: *Իսկ զայլ գաւառացն և զքաղաքացն զանցս աղէտից ո՞ր միտք բաւեն». այսինքն տանել կարեն. Ղազ. ծԷ: *Տանեակ է առ 'ի տանել և բաւել զամենայն զազգս թուոց և բանից. Փիլ. ծ. Բան:

Եւ Բաւական լինել, իբր հերիք լինել (լծ. յն. արքէօ.) Ἀρκέω, αὐταρκέω. Sufficio. Կէըիմ ըըլոււ. Եէթէր օլմագ. *Հողն պարտից չբաւիցէ նոցա յաւարի. Փարպ: *Եւ ոչ մի բնութիւն ինքն ըստ ինքեան կալեալ լինի, անապատ լեալ առ 'ի նմանէ (առ յայ) փրկութենէն. Արիոփ. Ծ: *Իսկ այսպիսի վաճառաց արդեօք ուրուք զի՞նչ գին բաւիցի. Ագաթ:

ԲԱՒԵԼ. Ἀναμένω, προσδοκέω. Expecto, praestollor. Սպասել. ժուժել երկայնմտութիւ. կալ մնալ. ռմկ. Բոյէլ, Բոզէլ. *Կամ մնամ տեսեմ և բաւեմ և աղաչեմ, և ոչ կամիմ դառնալ: Բժիշկ մի՝ որ ցաւածի օգնել կամիցի, տեւէ բաւէ և ժամանակին մնայ. Ոսկ. Ես: *Տեւել բաւել յամելեացն. Սեբեր. Է: *Դադարեալ բաւեալ, և ես մեծաւ առաւելութեամբ և զայն ևս շնորհեցից քեզ. Ոսկ. Մ. Ա. 20:

ԲԱՒԵԼ. Διαμένω. Permaneo, perduro. Յերկարել. տեւել. հասանել ցայն ինչ ժամանակ. կալ և մնալ. դիմանալ, հանիւ. փայտմագ, եէթիշմէք. *Տևէր բաւէր (պարիսպն) մինչև 'ի ժամանակս մակեդոնացւոցն իշխանութեն: Տևեալ բաւեալ ամս աւելի քան զհազար և զերեքարիւր: Սոքա եպիսկոպոսք բաւեցին մինչ 'ի յազդրիանոսի պաշտպանութիւն. Եւս. Քր. Ա: *Առ սովաւ արքահամբաւ աւուրք բաւեալք: Տիգրանայ ոչ աւելի բաւեալ, վախճանի: Ոչ աւելի բաւեալ քան զերօթն օր յետ մկրտութեան՝ վախճանի. Խոր. Ա. 18: Բ. 18. 87: *Բաւեալ մինչև յաւուրս մեր: Բաւեալ մինչև ցաներեքերիւրն և 'ի գրիգոր սպառեցան մահուամբ. Ասող. Գ. 7. 48: *Բաւեալք ամս յիդ. Սամ:

ԲԱՒԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Առնել՝ զի բաւեսցէ, կամ տեւեսցէ. Բաէէյնէլ, օդեէյնէլ. եէթիշտիրմէք. *Զարհուրեցաւ, թէ գուցէ ոչ բաւեցուսցէ զպարգեւն». յն. ոչ ունիցի. Ա. Դ. Գ. 35: *Երկայն Ճանապարհացն զթօշակն բաւեցուցին. Ագաթ: *Եւ ո՞չ եթէ զբնաւ իսկ զլայնութիւն երկրի փակէին, կարէին 'ի թանձրութիւն և յերկայնութիւն չինուածոյն բաւեցուցանել. Կիւրղ. ծն: *Որ զբազում ժամանակս բաւեցուցեալ են երգք, (այսինքն հին երգք պահեալք.) Պղատ. օրէն. Է:

ԲԱՒԻՂ, ւղի. ղաց. գ. Λαβύρινθος. Labyrinthus. գրի և ԲԱՒԻՒ, ԲԱՒԻՂ, իբր զարմիւրինթոս. ռմկ. լապիրէնթոս. էանղըլմաճ, փօլաղ. Տեղի ոլորապտուտիղ, գիւրամոլար, և իբր անել. *Ղամպարէս զբաւիղ զբաւաղական գերեզման չինեաց իւր. Եւս. Քր. Ա: *Բաւիղք խորշից. Նար. Խ: *Երկրակոխ նիւթական մարմին զնաեմականն բաւիղ, արտամերժելով զըստուեր խաւարային մեղաց. Սարկ. Քահ: *Բաւիղ. քիւ տեղի. կամ շինուած պատուածով. Լծ. Նար:

ԲԱՒՂԱԿ, ի. աց. Նոյն ընդ վ. գրի և ԲԱՒԱԿ, ըստ հին Բռ. ուր ասի. *Բաւիղ կամ բաւեղ, բաւակ, բաւղակ կամ բուղակ. շինուածք ինչ, կամ առոյք (առուք) մանուածոյք, ստուերականք»:

ԲԱՒՂԱԿԱՁԵՒ. ա. Ունօղ ձեւ և զտեսիլ բաւղակի կամ բաւղաց. իբր յն. Λαβυρινθώδης. լապիրէնթոսի նման. *Բաւիղ բաւղակաձև. Եւս. Քր. Ա:

ԲԱՒՐԱԿ, կմ ԲՕՐԱԿ. Տ. ԲՈՐԱԿ, և ԲԱՐԱԿ, (նովին նշանակութեամբ.) *Աղ և բաւրակ, նաւթ և կուպր. Մխ. Դպ: *Թէ լուասցես բաւրակաւ, ծրգեալ ես. Մխ. Երեմ:

ԲԱՔԱՍԱԿԱՆ. ա. Կարծեցեալ ազգ մակբայի կամ միջարկութեան. որ թուի պակուցական կամ զարմացական. (որպէս ռմկ. Բէհ, Բէֆ աղէկ. Տես ԲԵՖ. *Բաքասականն. բեք ասէ, չեք ասէ. Թր. քեր. 'ի հյ. եւեթ. (ըստ մնում հին ձեռ. պակասական. այլ յայնժամ գնելի էր, չեք և այլն): *Բաքասականն է, որ հրաշանալով լինի առացեալ. Երզն. Խ Նչ. քեր:

ԲԲԻՒՆ, կամ ԲԸԲԻՒՆ. գ. Ձայն ամբոխի. հնչիւն, գոչիւն, մանաւանդ յաղթականաց. գուպարա, փիւթիւրթի. *Իսկ ըբբիւն աղաղակի և մարտամբոխի... ևս քան զևս սաստկանայր, և հնչմունք և կայթմունք և կաքաւք զինուց. Յհ. կթ:

ԲԲՋԻՄ, եցայ. յ. Բիբ կառուցանել. յածել զբիբս. յառել. նայիլ անձկանօք. *Նայիլն բբջին (կմ բբջջին՝) յարածամ ձգմամբ չուանացն փոփոխել զառագաստն. Պիտ:

ԲԴԵԴ, ի. գ. Արմուկք եգեալ յոմանս. ցորեան, գարի, և այլն. *Յայս նիշ նիւս կեղթում 'ի մէջ բդեդի պահպանեալ նամակ տանին. Արծր. Դ. 1:

ԲԴԵԱՇԽ, } բդեշխի, խաց. գ. Ὕπατος. Consul, dux.
ԲԴԵՇԽ, }

Հիւպատոս. դուքս. սահմանակալ. կողմնակալ, կուսակալ. զօրավար. մարզպան. Զողայ, խան, պէյ, պէյլէր պէյի, գօմէօլ. ճէնէռալ, պէրխան. *Բդեաշխն նահանգին: Ի դասուց բդեշխին լիւսխասայ. Եմ. Ճճ: *Եւ 'ի զինուորական կողմանէն զչորսին դահերեցս իւրոյ աւաճանին, որ բդեշխն կոչէին. Ագաթ: *Հաստատէ բդեշխ մեծ և կուսակալ. Խոր. Բ. 7. և 29: *Վրաց բդեշխի մեծի: Փութացուցանէր բդեշխն վրաց. Խոր. Բ. 10: Փարպ: *Կարգէ և բդեաշխս: Բդեաշխն աղձնեաց: Փոխանակ բդեշխացն պայազատել զաշխարհն աղձնեաց. Յհ. կթ:

ԲԴԵՇԽ կոչիւր և Տարեկան իշխանն կամ պետն ծերակուտին հռոմայ. լա. գօնսուլ. յն. ճբատօս. *Անուանեցի ոք բդեշխ (կմ բդեշխ), և կացցէ հիւպատոս. Ոսկ. Եբր: Տես ՀԻՒՊԱՏՈՍ:

ՓՈԽԱՆԱԿ ԲԴԵՇԽԻ. Ἀνθύπατος, Ἀνθυπατεύων. Proconsul. Փոխանորդ և տեղակալ հիւպատոսի. անթիպատոս. *Որ էր ընդ փոխանակի բդեշխին սերգեայ: Որ խնդրէր շրջել զփոխանակ բդեշխին 'ի հաւատոց: Տեսեալ փոխանակի բդեշխին զիրսն՝ որ եղեն, հաւատաց: Առ գաղիոնաւ փոխանակաւ բդեշխին աքայեցւոց. Գծ. ԺԳ. 7. 8. 12: ԺԸ. 38:

ԲԴԵՇԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπατεία.

Consulatus. Կուսակալութիւն, կոմսութիւն, հիւպատոսութիւն. Տե՛ս և ՀԻՒՊԱՏՈՍՈՒԹԻՒՆ. ֆօշուլըգ, պէյլէրպէյի ճան. սապօ. *Բդեշխութիւն կողմանցն արևմտեան տնօրէնութեան. Խոր. ա. 22: *Զերծեալք 'ի մերկեալ այսմ բդեշխութենէ. Մագ. ծԳ:

ԲԵԴԵԿ. գ. Բառ եբր. պատառ, կամ ճեղք. յորմէ և յն. Βεδέκ. Bedec. կմ ἐπισκευασμός, instauratio. Նորոգութիւն խախտելոյ շինուածոց. Ճէրամէթ. կամ հնութիւն նորոգելի. որպէս և 'ի Հին բռ. առի անխափիր. *Բեդեկ. կազմած, կամ խախտած»: *Բեդեկն՝ զորմէ ինչ կամ զայլ ինչ յորկ տաճարին կարկատել է. Կիւրղ. Բգ: *Նոքա կազմեսցեն զբեդեկ տանն տն՝ յամենայն իմիք ուր գտանիցի անդ բեդեկ. Դ. Բգ. ԺԲ. 6: ԻԲ. 6: որ և այլուր առի, կազմել զտանն. կմ Գործ շինուածոյ:

ԲԵԶԱԿ, կամ ԲԵԶԵԿ. յորմէ և ԲԵԶԵԿԵԱՆ. Βέζεκ. Besec. Բառ եբրայական. զօշագ. որ է Փայլիւն լուսոյ կամ փայլակն. փայլատակումն. կայծակն. և լայնաբար՝ Արեգակն. (որպէս Թարգմանի 'ի մեզ, Եզեկ. ա. 14:) շիմշէք, ըւ շէմս. *Կապուտակ 'ի վեր կրկնեալ՝ իբրև զտեսակ բեզակի ... այլ իբրև զտեսակ բեզակի, որ է փայլատական. Եւագր. Է. 'Իփէօլէ էգիլիէլէ. ուր 'ի Լծ. առի. *Բեզէկ, որ է փայլատակումն, կմ արեգակն»: Մագիստրոսս վարէ զԲեզէկ փոխանակ արեգական յասելն. *Եւ բեզէկ զփայլիւթոն (որ կոչի որդի արեգական) նախընթացիկ համատակմամբ յղէր: Ցորժամ պարառաբար անցեալ բեզեկին՝ մտանէ 'ի խոյն: Զբեզեկեանն արփի փետեկել. Մագ. կա. ԻԷ: *Բեզեկա, արեգակն. Հին բռ:

ԲԵԹ կամ ԲԵԹԱ. գ. Բառ եբր. որպէս Իւղ մզեալ. *Բեթսեմայ իւղոյ մզելոյ: Բեթն յաւի իմն է մզելոյ. զի մի ոք համարեսցի թէ զպտղոյն ասիցէ, և ոչ զձիթոյն. Կիւրղ. Բգ:

ԲԵԼԻԱՐ, այ. գ. Բառ եբր. պէլիյալ, կամ պէլիէալ. Βελίαλ. Belial. Դիւականաց, կռուող, ապստամբ. Ժանտ. անօրէն. մնացեալ յանցաւորութեան, իբր սեփական անուն սատանայի կամ բանսարկուին սատանայի, որ եղև առաջին ապստամբեալն յՈյ. *Զի՞նչ միաբանութիւն է Քի ընդ բելիարայ. Բ. կոր. Զ. 15: *Երախտիք վերկենդանեալ, և բելիար զուարթացեալ: ... քարացեալ սրտիւ, որպէս որդիքն է բելիարայ. Նար. Ծ. ԿԲ: *Բելիար 'ի հեբրայեցւոց բարբառոյ անուն թարգմանի ապստամբ. Ոսկ. Է. կոր. ուստի և 'ի Հին բռ. առի. *Բելիար, ապըստամբ»:

Իսկ որ գիրս առի և զչար մարդոյ. *Տեսէք ... զամպարիշտ զգաւառացիս զորդիսն բելիարայ. Դատ. Ի. 13: որ 'ի ԺԲ. 22. կոչին *Որդիք անօրինաց»:

ԲԵԿ. ա. Συντετριμμένος. Contritus. Որ ինչ բեկանելոյ. որպէս Բեկեալ, խորտակեալ իրօք կամ նմանութբ. ... *Անօթ բեկ. Մծբ. ԺԲ: և Եփր. ա. ... *Զկոյրն, կմ զկաղն, կմ զբեկն. Ղևտ. ԻԲ. 22:

... Զղջացեալ, կամ խոնարհ. *Աղաչել բեկ սրտիւ, և խոնարհ հոգւով. Նար. Եըգ: *Այսէ մարկիանոս բեկ սրտիւ, և գած ձայնիւ. Ճ. Ա: *Նա՛ է ... որ զգօն և հանդարտ է, ... և խոնարհ սրտիւ. Ոսկ. յհ. Ա. 14: ... Ἐπιεικής. Mitis.

Եւ կամ Լքեալ, վհատեալ. ... *Որք ընդունայն աշխատին, և բե՛կ են սրտիւ. Ոսկ. յհ. ա. 13. ըստ Հ. ուր այլ. բեկլին:

ԲԵԿԱՆԵՄ, բեկի, բե՛կ. ն. Κλάω. Frango. Կոտորել կամ կտրել. մասնատել զամբողջ ինչ 'ի մասունս, և բրդել. ... *Առեալ զհինգ նկանակն և զերկուս ձկունս, օրհնեաց և եբեկ: Առ յն հաց, օրհնեաց և եբեկ, և ետ աշակերտացն: Առանին բեկանելին զհաց: Եւ մի՛ բեկցի հաց սգոյ նոցա՝ 'ի մխիթարութիւն 'ի վերայ մեռելոց. ԿՆ: *Ցեա ընթրեացն բեկ, և ետ նոցա զմարմին և զարիւն իւր. Եփր. ա. կոր: *Ոմն սպանէ խոնարհեցուցեալ զպարանոցն իբրև անուր, և բեկանել զհաց աղքատին ոչ կամի. Ոսկէփոր:

ԲԵԿԱՆԵԼ. Συντρίβω. Contero. Խորտակել. փշրել. մանրել. ... *Զեղէգն ջախջախեալ մի՛ բեկցէ: Բեկեալ զշիշն եհեղ 'ի վերայ գլխոյ նորա: Ոսկր մի՛ բեկանիցէք 'ի նմանէ: Եւ ամենայն անօթ խեցեղէն, զայն բեկանիջիք: Անկաւ հեծելն, և բեկաւ ողն նորա, և մեռաւ. ԿՆ: *Ընդ բեկեալ անօթոյս. Նար:

Կամ Պառառել, գիշատել. ... *Եա զնա առիւծու, և եբեկ զնա, և սպան զնա: Եւ ոչ եբեկ զէշն. Գ. Բգ. ԺԳ. 22. 18: *Զի մի՛ չար գազանն բեկանիցէ զիս. Եզեկ. Է: *Ի բեկանող գազանէ. Ցհ. ԿԲ: *Ցովաս մարգարէ, առ է՝ զոր եբեկ առիւծն. Ոսկէփոր:

Կամ Հարկանել չարաչար հարուածովք. մաշել, միջաբեկ արտաբեկ առնել. *Բեկմամբ մեծաւ բեկաւ կոյս դուստր ժողովրդեան իմոյ: Կրկին բեկմամբ բե՛կ զնոսա: Բժշկել զբեկեալս սրտիւք: Բժշկէ զբեկեալ սիրտս: Հեծեծեսջի՛ր բեկեալ միջովք քով. ԿՆ:

Եւ խորտակել զզօրութիւն զօրաց. վատթարել. տկարացուցանել. *Նախ զգունդն նահատակաց 'ի ներքս բեկանէր. ա. Մ. Է. 43: *Բեկաւ զօրութիւն նոցա. Երեմ. ԾԱ. 30: *Բեկցին արկին զզօրութիւն գնդին պարսից: Բեկեալ տեսանէին զզօրութիւն յունաց առաջի նորա: Բեկաւ անկաւ զօրութիւն ուժոյ նորա. Եղիշ. Է. և ա:

ԲԵԿԱՆԵԼ ԶՍԻՐՏ. } Θραύω. Confrin-
ԲԵԿԱՆԻԼ ՍՐՏԻ. } go, dolore afficio.

Սրտաբեկ առնել, լինել. մաշել ցաւով, ճմլել. վշտագնել, իլ. տրտմել և վհատիլ. լքանիլ. ... *Խանդաղատագոյնս երկրորդեն. զսիրտն բեկանեն, զաղիսն գալարեն. Մամբր: *Սիրտն բեկանէր, և աղիքն գալարէին. Եղիշ. Դ: *Ի կապելոյն եմք, 'ի սրտաբախացն, և ոչ 'ի նոցանէ՝ որ զսիրտն բեկանիցեն. Ոսկ. ... *Ոչ եկեր հաց. զի բեկաւ վասն դաւթի. ա. Բգ. Ի. 34: *Բեկցին ամենայն սիրտք. Եզեկ. ԻԱ. 7: *Ո՛չ ուրուք 'ի տեսողացն ոչ բեկանէր սիրտն. Լաստ. ԾԲ:

Կամ Խոնարհիլ. և Զղջալ. *Բեկեալ սրտիւ. կամ անձամբք բեկելով. Նար:

ԲԵԿԱՆԵԼ. Καταπλήττω, σσω. Perterrefacio. Սրբաբեկ՝ ահաբեկ առնել. պակուցանել, զարհուրեցուցանել. ... *Զայն որոտման ահեղ սաստիկ բեկանէ զսիրտս մարդկան. իսկ սորա բարբառս բեկանէ զդեւս յիշխանութենէ նոցա: Մեզ յայս մի՛ցի՝ որպէս բեկանին նոքա. Ոսկ. յհ. ա. 6. ԿՆ: *Գոռոզացելոյն բեկանէր զսիրտ փորձ: *Ահագինս բարբառի՝ բեկանել զսիրտս ամենեցուն. Սրգ. յլ. Զ: *Ո՞րչափ 'ի գէպ էր նոցա բեկանիլ 'ի պատժոց. Մխ. Երեմ:

ԲԵԿԱՆԻԼ ՆԱԽԱՆՁՈՒ. Տ. ՆԱԽԱՆՁԱԲԵԿ ԼԻՆԵԼ. *Նախանձու բեկեալն՝ անբաւ է յուրախութենէ. Լմբ. յանտառին: *Բեկաւ նախանձու. Վրդն. ծն:

ԲԵԿԱՆԻԼ ԱՆԴՐԷՆ. Ἀνταναχλάω. Refringo, reflecto, repercutio. Անդրադարձիլ. յետս դառնալ ձայնի բախման. *Կամ անդրէն յանձն բեկելոյ 'ի քարանձաւաց լերանց՝ ձայնից արձագանգաց. Իմ. ԺԷ. 18: *Զի և ոչ արձանագանգին այսպէս ընդդէմ բեկեալ վարկպարազի առ բարբառեալն, որպէս 'ի թշնամանողն թըշնամանքն դառնան. Բրս. Բարկ:

ԲԵԿԱՐ, ի. գ. (լծ. հյ. բառ. և լտ. ...) Τέλος, δασμός. Vectigal. որ և ԴԻՄՈՍԱԿԱՆ ՀԱՐԿ. Տուրք արքունի. ... *Զսակ հարկին, և զամենայն բեկարս արքունի: Բեկար արքունի. Ցհ. ԿԲ: *Ազատ 'ի հարկէ և 'ի բեկարէ. Կանոն:

Իսկ որպէս բառ լտ. ..., Vicarius (լծ. թ. պ. ..., ...) է փոխանորդ արքայի, կամ մեծի իշխանի: Հ: ՃՃ: Տե՛ս և ԲԻԿԱՐ:

ԲԵԿԲԵԿԵՄ, եցի. ն. Բեկանելով բեկանել. որպէս Κάμπτω. Flecto. Թեքել. թեքթեքել. ծեքել. ծ̄հատել. ծեքծեքել. իլ. ... *(Տղայք խօսին՝) կիսանուն, և բեկբեկելով. Մանդ. ԾԷ: *Բեկբեկելով մանուանց զբանսն. Ճ. Ա: Վրք հց. ԻԶ: *Ցերիւրմանն և բեկբեկելոյն». այսինքն երաժշտական ձայնից. Լմբ. պտրգ: *Կաքաւեաց պատանեակ պակշոտեալ՝ գարշելիս նուագելով, և բեկբեկելով. Ա. որս. Է: *Մի՛ մարմնոց կերպարանօք, և մեծաձայն բարբառով բեկբեկել. Երզն. մթ:

Եւ որպէս Θρύπτω. Confringo, enervo. Իսպառ բեկանել. տկարացուցանել. *Հեշտասէր ցանկութիւնն զմարմինսն բեկբեկէ զատացողացն, և զոգւոցն զպնդութիւնս լուծանէ. Փիլ. Ժ. բան:

ԲԵԿԲԵԿՈՒՄՆ, կման. գ. Բեկբեկելն, իլն: Իսկ Մծբ. ԾԷ. *Ոչ խափանեցաւ 'ի նմանէ բեկբեկումն». իմա՛ բեկումն, պատառումն, կոտորումն. որ հայի 'ի բանն Նաւուհայ. Գ. 1. ուր 'ի մեզ գնի ՈՐՍ:

ԲԵԿԵՄ, եցի, եա՛. Տ. ԲԵԿԱՆԵՄ, բեկի. ըստ ամենայն նշ. *Խոնարհի մօզք, և բեկի. Խոսր. ... *Զմիտսն բեկելով: Խոնարհութբ բեկի սիրտն. Վրդն. ... *Զթշնամիսն 'ի լուր նորա բեկել: Բեկէ զշարագործսն: Բեկէ զյանցաւորսն 'ի չար ընթացս. Լմբ. ... և ...:

ԲԵԿՈՏԵՄ, եցի. ն. Մանր բեկանել, կոտոր կոտոր առնել, քայքայել. փշրել. քակել, քակտել. ... *Նախագաղափար, կորեմ. ածանցեալն, կոտրատեմ, բեկոտեմ. Երզն. ... *Եգիտ զքարբինն կործանեալ և բեկոտեալ. Հ=Ց. ... ծա: *Բեկոտեալ ցրուէր զշինուածն. Վրդն. ծն:

ԲԵԿՈՐ, ի. գ. Κλάσμα. Fragmentum. Կտոր իրին բեկելոյ. բեկեալ մասն. հատոր. ...: *Ընկեց կին մի բեկոր երկանի 'ի վերայ գլխոյ նորա. Դատ. Թ. 53. և Բ. Բգ. ԺԱ. 21: *Ամբեցեն զզէնս ... զբեկորս աղեղանց. Եզեկ. ԼԹ. 9: *Զատախտական մովսէս խոր

տակեաց, և բեկորք նոցա ոչ կցեցան. Եփր. համաթ: *Ցապականեալն բեկոր ինչ հարեալ, կարկտէր խոցեաց զձեռն նորա. Լաստ. ճ: *Զբեկորս (կամ զբեկորս) կռոցն ժողովեցին. Ճ. Բ:

Նոր և անսովոր է առեալ իբր Գաւառուած կմ ճեղքուած. *Անձրև մտանելով ընդ ծերպս և ընդ բեկորս տանն. Իգէր. մով:

ԲԵԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԵԿՈՒՄՆ. *Վկայել զանբուժելիդ բեկութիւն: Ակնարկեա 'ի բեկութիս: Որ է կերպարան անձանց խոնարհից զիջեալ բեկութեամբ. Նար. Է. կԴ. ծո: *Զբեկութեն սրտից նոցա բժշկեաց. Լմբ. ող:

ԲԵԿՈՒՂ. որ և ԲԱԿՈՒՂ, կեղ, կեղք. գ. Բառ լտ. պագուլուս, Baculus. որ և յն. վագդիրիա, Βακτηρία, ιον. Գաւազան, բիր. մաչակ. փէյէնէկ, սօփա. *Բեկեղք ջախջախեալ զծամելեաւ. Ոսկէփոր:

ԲԵԿՈՒՄՆ, կման, մամբ. գ. Σύντριμμα, συντριβή, σύστρεμμα. Contritio, confractio, եւ. Բեկանելն, բեկանիլն՝ ըստ ամենայն նշ. խորտակումն, ջախջախումն, փշրումն. քակտումն. քըրըլմա, քըրըլուշ. *Իբրև զբեկումն խեցեղէն անօթոյ բրուտ մանր խորտակելոյ. Ես. ծէ. 15: *Բարձրացուցանէ զդուռն իւր, և խնդրէ բեկումն. Առակ. ժէ. 19: *Ընդ էր տեսանել զբեկումն նիզակացն. Եղիշ. Է: *Օծեր իւղովն՝ որ եղջերբն, առ 'ի բեկումն որ յապականն, այն որ մեռաւ բեկմամբ ողին, վասըն գերեալ տապանակին. Ցօ. որդէ: *Բեկումն ընդ բեկման (որպէս մինչ խեղութեան են). ակն ընդ ական, ատամն ընդ ատաման. Ղևտ. իդ. 20:

Կամ կոտորած զօրաց. ջարդ. գըրդըն. *Եղեւ գնոսա բեկումն մեծ 'ի գաւառսն: Ձայն պատերազմի, և բեկումն մեծ: Բեկումն 'ի վերայ բեկման: Ածից ես չարիս 'ի հիւսիսոյ, և բեկումն մեծ. եւ: *Լուսաւ իշխանն զբեկումն զօրացն իւրոց. Ղևոնդ:

Կամ հարուած, մինչ 'ի մարմնի, կամ յոգւոջ. կործանումն անձին. կորուստ. *Բերան յանդգնելոյ մերձ է 'ի բեկումն: Բեկումն ամբարշտաց աղքատութեն: Բեկումն այնոցիկ ոյք գործեն զչարիս: Բերան անզգամի՝ բեկումն է նմա: Բժշկեսցէ տէր զբեկումն ժողովրդեան իւրոյ: Կործանումն և բեկումն: Մխիթարել զիս 'ի վերայ բեկման դստեր ազգի իմոյ: Բեկումն և թշուառութեի 'ի ճանապարհս նոցա: Վայ 'ի վերայ բեկման քո. զի ցաւագին են հարուածք քո: Բեկմամբ մեծաւ բեկաւ: Տեսանել ինձ զբեկումն ժողովրդեան իմոյ, և կամ զբեկումն սրոյ քաղաքին երուսաղէմի: Չիք բժշկութի բեկման քում. եւ: *Ծանեաւ զբեկումն անձին իւրոյ. Փարպ: *Զբեկման ոգւոցս չափել զվէտանդ. Նար. կէ: *Իմ է բոլորից բեկումն. Մագ. կէ:

Եւ եւ՝ Լքումն. կսկիծ. և ցաւ. զղջումն. *Եւ առ բեկումն ոգւոց ձեռոց ողբասջիք. Ես. կե. 14: *Զերմեռանդ արտասուք, և բեկումն սրտի. Ցձն. ծը:

ԲԵԿՏԵՄ, եցի. ն. Περικλάω. Circumfringo. Բեկտել շուրջանակի կոտորել. քշտել, փշրել խաղառ, քըրըֆէլ. *Բեկտեսցին շուրջ զնովաւ շառաւիղք թերակատարք. Իմ. դ. 5: *Զգաւազանս անիրաւաց բեկտեսցէ. Սիր. լբ. 24: *Գըլուխն զայն կործանեալ և բեկտեալ. Ճ. Բ: *Խեցեղէն բեկտի և մանրի. Ոսկ. Է. փիլ:

ԲԵԿՏՈՒ. ա. Դիւրաբեկ. փշրելի. *Վէմ հնացեալ՝ դիւրաբեկ և բեկտուելի. Նիւ. խոհ:

ԲԵԿՏՈՒՄՆ, ման. գ. Բեկտելն, իլն. քըրըֆըշ, քըր. և նմանութբ Թուլամորթութի, մեղկութի. Μαλακότης. Mollities. *Զմարմինսն բեկտմամբ և կակղութբ և փափկութեամբ հնացուցանէին. Փիլ. իմաստն:

ԲԵՀԵԶ, կամ ԲԵՀԻԶ, ոյ, ոց. կմ ի, աց. գ. Βύσσος. Byssus, linum exquisitissimum. որ և ՎՈՒՇ. կտաւ ազնիւ և բարակ. թելն նորա և մանեալն, որպէս և անկուածն, կամ սպաս և հանդերձ կազմեալ. Նոյն բառ է գրեթէ յամենայն ազգս. (յն. լտ. վիսսօս, պիսսուս. արաբ. պիւզուզ, պէզզ. եբր, վուց, շէշ, չոր, պաթին. Թ. ինճէ պէզ, բիւրինճիւ. *Բեհեզ նիւթով, որ է վուշ 'ի յերկրէ. Տօնակ: Ճ. Դ: *Զերկիր առաւել 'ի ձեռն բեհեզին. քանզի վուշ երկրաւոր է, և յերկրէ. Փիլ. Եւ: *Բեհեզ մանեալ, և մազ այծեաց: Ի բեհեզոյ մանելոյ: Կարմիր մանեալ, և բեհեզ: Կարմրով ներկելով. և բեհեզով: Զապարօշն 'ի բեհեզոյ, և զխոյրն 'ի բեհեզոյ (յօ բեհեզեայ, կմ բեհեզեղէն): Եւ էր զարդարեալ (զաւիթն արքունի) բեհեզովք և կերպասովք... ծիրանեօք և բեհեզովք: Զբեհեզն, և զերկնագոյն: Ածի ընդ մէջ քո բեհեզ: Բեհեզ ընդ գլխակի գործեցաւ քեզ: Ագանէր բեհեզս և ծիրանիս. եւ: *Ծիրանեացն և բեհեզոցն թագաւորաց պատշաճ է առաւելն. Կիւրղ. ղկ:

ԲԵՀԵԶԱԶԱՆԳՈՒԱԾ. ա. Որոյ զանգուածն կամ անկուածն է 'ի բեհեզոյ. բեհեզեայ. *Բեհեզազանգուած, մետաքսահիւս. Նար. խւ:

ԲԵՀԵԶԱԶԳԵՍՏ. ա. Որ ագանի զբեհեզս. *Քահանայք բեհեզազգեստ. Մծբ. ծա: *Ներկեալ արեամբ մարտիրոսացն՝ բեհեզազգեստ լինել. Մաշթ:

ԲԵՀԵԶԱՏԻՊ. ա. Նման բեհեզոյ, կամ վշոյ. և Բեհեզեայ. *Ճառագայթանըշոյլ, բեհեզատիպ զգեստուքն պճնեալ. Նար. խւ:

ԲԵՀԵԶԵԱՅ. ա. Βύσσινος. Byssinus, ex bysso factus. Կազմեալն 'ի բեհեզոյ, վշեղէն, կտաւի. տաւ 'ի մեզ և պարզապէս՝ Ի բեհեզոյ. քըթան կէթէն. ինճէ պէզ, բիւրինճիւ. *Զգեցոյց նմա պատմուճան բեհեզեայ. Ծն. խա. 42: *Խոյր բեհեզեայ թագ կապեսցէ նմա. Ա. Եզր. Գ. 6: *Խոյր բեհեզեայ: Գահոյք և անկողինք բեհեզեայ. Խոր. Բ. 31: *Կայր նախարարն մի բեհեզեայ ծալեալ. Փարպ: *Հանդերձս բեհեզեայս (կամ բեհեզայս). Ճ. Ա:

ԲԵՀԵԶԵՂԷՆ. ղինի. նաց. Նոյն ընդ վ. Βύσσινος. *Արարին պատմուճանս բեհեզեղէնս: Արտացեւ ապարօշս բեհեզեղէնս. Ել. լթ. 25: իէ. 3: *Եւ զաւիթն զգեցեալ էր պատմուճան բեհեզեղէն. Ա. Մն. ժէ. 27:

ԲԵՀՄՈՎԹ. գ. Բառ եբր. պէհմօթ, կմ պահմօթ. իբր էրէ կամ գազան մեծ բնակեալ յանտառս և 'ի բաձունս. և ստանայ. *Լեւիաթանն որոց 'ի ծովու գլուխ է նա, և բեհմովթ 'ի ցամաքի թագաւոր սողնոց. Լմբ. ամբ:

ԲԵՂ. գ. Բառ ռմկ. պէլ. պըյըգ. որ է Ընչաքն, կամ մազք արանց բուսեալ ընդ մէջ ընչաց և շրթանց. *Մուկացի ներքսէ, որոյ մականուն բեղըու (պըյըգլը) ասեն, զի մեծ էր բեղն. Առաքել. պտմ:

ԲԵՂՄՆԱԲԵՐ, ի, աց. ա. Պտղաբեր, առատաբեր. Գիւքար, պէրէքէթլի: Թէոդոր. ճայրագ:

ԲԵՂՄՆԱՒՈՐ. Տ. ԲԵՂՆԱՒՈՐ. Γόνιμος. Felix partus. *Մանկանց եօթնամսեայքն բեղմնաւորք (կամ բեղնաւորք) են և ծննդական. Փիլ. այլաբ:

ԲԵՂՄՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. Տ. ԲԵՂՆԱՒՈՐԵԼ. *Ցանարոր արգանդէ բան բեղմնաւորեցեր. Նար. կաա:

ԲԵՂՆ. Իբր արմատ Բեղուն բառիս, և ածանցելոյն 'ի նմանէ, յիշի 'ի հին բառարանս. *Բեղուն, սերմ, կամ պտուղ. բեղն, բերք ՚՚:

ԲԵՂՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Γόνιμος, εὔτοκος, εὔφορος. Fecundus, ferax, fertilis. Ունօղ զբեղուն, այսինքն զբերս, կմ զծնունդ բերրի. բարեբեր. բազմապտուղ. և Բազմածին. ծննդական. ճօճուղլու, պէրէքէթլի. *Ըստ բազմօրեր արգանդացն բեղնաւոր յաջողութեցն, 'ի յղութեն բերոցն. Պէտ: *Առ բեղնաւոր և սերուն փոփոխելով որ յառաջ առեալ մի էր ամլութին. Փիլ. լն:

ԲԵՂՆԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. ա. մ. Առաւել բեղնաւոր. *Մինչև յամենայն երկնականսն, որ բեղնաւորագոյն և ծննդաբերն է. Քաղաքերեացի առ բեղնաւորագոյն վարել զսերմն. Փիլ. այլաբ. և ծ. քան:

ԲԵՂՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Γονοποιέω. Fetifico. որ և ԲԵՂՄՆԱՒՈՐԵԼ. Բազմացանել, բարեբեր առնել, պտղաբերել. ծնանել արդիւնս և զաւակ. զաւակագործել. *Ի հոգիոս առաքինութեան պտուղս հոգևորս բեղնաւորէ. Կլիմաք: *Փեսայն բեղնաւորէ որդիս 'ի հարսնէն զանազանս: Ած զկինն՝ առն օգնական տուեալ, բեղնաւորել զաճումն մանկանցն: Ջուրն առ նա բեղնաւորէ: Ի քնոյ մահճիճացն բեղնաւորեցայ. Լմբ. պտրգ. և առակ. և ող. և իմ:

ԲԵՂՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԲԵՂՄՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Արգասաւորութի. քաջապտղութի. քաջածննութի. *Բեղնաւորութբ անդաստանացն և բուրաստանացն: Ըստ առաւար բեղնաւորութբ՝ կախեալս առնելով զյղութիւն պտղոյն. Պէտ:

ԲԵՂՈՒՆ, բեղնոյ. գ. Γόνος. Genitura, semen, proles. Բերք երկրի, կամ արգանդի. պտուղ. սերմն. ծնունդ. արդիւնք. պէրէքէթ, հասըլ, ձուրեալ. *Որպէս և տեսանէք իսկ կատարեալ զբանից զբեղունս. Պէտ: *Զորոց զդժնդութի բարբարոյս բեղնոյ ընձիւղեալն նորա ոչ է այժմ ճառել. Ցհ. կթ: *Եւ տաք կին՝ զօրութի ծննդեան բեղնոյն ստուգապէս. Փիլ. լն: *(Դաշտամն) մաքրէ զխանգարանսն՝ վերստին պատրաստելով իւրում բեղնոյն. Վրդ. ղնդ:

ԲԵՄ, ի, աց. որ և ԲԵՄԲ. գ. Βῆμα. (լծ. և եբր. բամա. պամա.) Tribunal, suggestus. Ատեան, կամ բարձր տեղի ատենի. աթոռ դատողական. մինպէր, պէլնս. *Պիղատոս... ած զյս արտաքս, և նստաւ 'ի վերայ բեմին, 'ի տեղւոջն՝ որ կոչէր քարայատակ. Յհ. ժթ. 13: *Նստաւ դատաւորն կամ թագաւորն 'ի բարձր բեմի, կամ 'ի բեմբն՝ դատել զմե վկայս. ՃՃ. օփէդ: *Ատեանքն դատաւորանի և բեմոց. Փիլ. Նխ. Ա: *Իջեալ յերկիր տերն՝ բեմ կալ. մէ, և առ զնձիա մեղաւորացն: Ցորժամ բեմ գնի, և դատաւորան կայցէ. Եղիշ. ծփը: *Բեմ ատենի. Նար. հէ: *Անշէջ է որն դատաւորանին, և դողումն ատեանի բեմին. Ղոր:

ԲԵՄ. Արտաքին կամ աւելորդ աստիճանախօսութիւն, կամ քարոզութիւն. *Եւ կայր եզր քահանայ և պատուիչ օրինացն տեառն 'ի վերայ փայտեղէն բեմի, զոր կազմեալ էր : Կայր եզրաս քահանայ և դպիր 'ի վերայ բեմի փայտեղինի. ա. Եզր. Թ. 42 : Նէէմ. Է. 4 :

ԲԵՄ. Βῆμα, ἱερατεῖον. Sacrarium, sacellum. Վերնայարկ տաճարի՝ 'ի վեր քան զգետին, որոշեալ վասն պատարագող քահանայի և սարկաւագաց. տեղի սրբ. սեղանոյ, լայնաբար՝ խորան. սեղան. Մեհեր, Մեհեբ. *Եկեղեցի խոնարհեցեալ 'ի բարեզարդութենէ բեմին (կամ բեմբին). Խոր : Ցհ. կը. և այլն : *Ահեղ խորհուրդ քահանային, բազկատարած կայր 'ի բեմին. Շար : *Բաժանելով միայն առ 'ի քահանայսն և 'ի պաշտօնեայս բացամեկնեալ տեղի, զոր կոչեմքն բեմ. Մագ. Էէէղ. յն. Եհրադէօն. սրբարան, կամ երկնարան. որ ըստ յունաց անջրպետեալ է յեկեղեցւոյ որմով և դրամբք. իսկ ըստ հայոց՝ վարագուրաւ :

ԲԵՄ. Որ և է բարձր տեղի. աշտիճան. գահ. բարձրոց. գահոյք. նստարան. սէփէր, սէֆ. *Ելեր բազմեցար, ննջեցեր հարկ զաւրեւ. ո՞ յարուցանիցէ զնա 'ի բեմէ. Վրդն. ծն : *Բազրոն բեմի. Ցհ. կը :

ԲԵՄԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Βηματίζων Qui rem divinam in suggestu vel sacrario agit. Եկեղեցական կամ աշտիճանաւոր՝ որ կարէ մատնել 'ի դաս կամ մանաւանդ 'ի խորանն. կղերիկոս. պաշտօնեայ. սարկաւագ. քահանայ. *Աղօթական անխռովս, բեմական (սարկաւագ) աստիճանաւորս, քահանայ անկեղծուկ. Նար. ծղ : *Մինչեւ կայր ընդ բեմականսն. Ցհ. կը : *Երեկ բեմական, և այսօր ատենադարանականն. Սրգ. ա. յհ. Է : *Ոչ միայն նա, այլ և ամենեքին՝ որ բեմականքն էին, տեսին. Ճ. Բ : *Քեզ քահանայք զուարճանան՝ բեմականացն զքեզ հաղորդ գիտելով Ձեռնադրանացն. Բրս. 'ի սքէք :

ԲԵՄԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի բեմէ կամ 'ի բարձր վայրէ բանասացութիւն առ ժողովեալսն. ատենախօսութիւն, քարոզ. ճառ. *Նազելի զինքն կազմեալ 'ի բեմասացուե ձևի. Խոր. գ. 65. այլ Ճ. բեմասացութե : *Զո՞ր օրինակ թագաւորաց է տնօրէնութենէ 'ի բեմասացութիւն՝ որ առ բազմութիւն. Ը. Բ. պ. Է : *Աստ, օրհնեալ տէր, զի բեմասացութիւն տեղի է. և աւարտին զաղօթսն օրհնութեանցն. Խոսր. պտրգ :

ԲԵՄԲ, ի. Տ. ԲԵՄ ըստ ամենայն նշ. Նստէր 'ի սբ եկեղեցւոջն 'ի վերայ բեմբին՝ մերձ առ սեղանն այս 'ի սբ կաթուղիկէին (սրբն առհասակ 'ի սարկաւագութիւն): կանգնեալ երեւեցաւ ինձ յերկրի բեմբ չորեքկուսի ամպեղէն : Եւ ահա կայր 'ի վերայ բեմբին՝ սեղան չորեքկուսի ականակապ : Եւ ընդ ահեկէ բեմբին տեսի աթոռ մի բարձր. Փարպ : *Դիտանոցի երկնանման բարձրութիւն բեմբին : Ոչ եթէ աթոռք արկեալ կան ձեռնակերտական հողեղէն բեմբի 'ի յերկրի ... գառնեալ սառնացն. Նար. խչ. և Յբ : *Առաջի ներսապատ բեմբին զորութեանց. Բոլ. յհ. ա. 12 : *Ի բեմբի աւետարանն՝ զմեծխօսութիւն քնի առ սրբս ցուցանէ. Տօնակ :

ԲԵՄԲԱԿԱՆ. Տ. ԲԵՄԱԿԱՆ. *Ոչ ... միայն, այլ և յաշխարհէ ... 'ի բեմբականաց ևեթ, այլ և 'ի զինուորականաց. Խոսր. յ :

ԲԵՆԱՋՆ. Բառ անյայտ. թերևս գրելի է ԲԵՆԱՂՆ. խեթ ա. ակնոց, այսինքն զալիր, ևն. և կամ Բեմայն, իբր բեմական վարդապետական. *Հասեալ 'ի բեմբայն աշտիճան, ուր զկաշկանդոցն կապարելով ... բարուոք յարմարեցեւս գովասանական հանգէս. Պիտ. Վէրջ :

ԲԵՆԿՈՐՃ. գ. Անուն խաղի 'ի հայկական երաժշտութիւն, որ ունի զձև կորճ կամ կոր բենի : Ցիշ. Երգարանաց :

ԲԵՌՆ, առն, ռանց. գ. Φορτίον, φόρτος, ἄρσις, βάσταγμα, γόμος, σάγμα, βάρημα. Onus, sarcina, gravitas, pondus. Ծանր ինչ բառնալի և բերելի՝ անձամբ կամ գրաստու, այլիւ, և նաւու. բէռ. էիւք. պ. պար. սանդ. պատ. *Կոտորեաց բեռն մի փայտի, և եդ զայն 'ի վերայ ուսոց իւրոց : Որպէս բեռն ծանր ծանրացան 'ի վերայ իմ : Ի բացորոշ 'ի բեռանց զթիկունս նորա : Տեսանիցես ընդ գրաստ ընկերի քոյ անկեալ ընդ բեռամբ : Կախէին բեռն գրաստուց : Անդ էր նաւն թափելոց զբեռինսն : Մի՞ ոք իշխեսցէ մտանել բեռամբ յաւուր շաբաթու ընդ դրունսն երուսաղէմի. ևն : *Որք զծանրութիւն բեռանց ոչ կարեն բերել, 'ի մասունս զբեռնն բաժանեն. Արշ : *Թեթեւացեալք 'ի ծանր բեռանց՝ անձամբ անձին ատէք զբեռն ծանրութիւն. Եղիշ. գ : *Նաւ 'ի բեռանէն ծանրացեալ խորտակի. Վրք հց. ծբ : *Բեռն 'ի վերայ բեռին կապեցեր. Մաղ :

ԲԵՌՆ. որպէս Վաճառք, աղխամաղխք. ազրուֆ. մալ, էէւք, փէնկ. *Զբեռն նոցա ոչ ոք գնէ : Ոչ միայն բեռինդ և նաւիդ : Բեռինս ուղտուց քառասնից : Տասն իշոյ բեռինս յամենայն բարութեանց : Բարձեալ բեռինս բերէին. ևն : *Զբիւրաւոր բարեացն զնաւն բեռամբքն սուզեցան. Մաղ :

ԲԵՌՆ. Նմանութիւ, զիմար և իցէ աշխատութիւն, ծանրութիւն կամ վիշտ. աղըրլըգ, էիւք, զահմեթ. *Եւ ընդէ՞ր լինիցի ծառայ քո բեռն տեառն իմոյ արքայի : Խցեմ քեզ բեռն : Եթէ անցանիցես ընդ իս, բեռն լինիս ինձ : Եւ ձեզ բեռն ինչ ոչ եղեց. Զմիմեանց բեռն բարձէք. ևն : *Ըզբեռն աշխատութեան. Նար :

Կամ Պատուիրանք. օրէնք, հարկք. պարտիք. տուրք. *Լուծ իմ քաղցր է, և բեռն իմ փոքրոգի : Կապեն բեռինս ծանունս : Բառնայք մարդկան բեռինս դժուարակիրս, և դուք մատամբ միով 'ի բեռինսն ոչ մերձենայք : Իւրաքանչիւր ոք զիւր բեռն բառնալոց է. ևն : *Զբեռն պարտեացս. բեռանցս մեղաց. մեղացս բեռամբք, ևն. Նար :

ԲԵՌՆԱԲԱՐՁ, ի, աց. ա. Βαστάζων. Bajulans, sustinens. Բարձող կամ կրող զբեռն. բէռը վէրըճող. էիւքլի գոլըըճի, պօրթէճ. *Ո՞վ ոք յերթալ մեր՝ բեռնաբարձս : Զբեռնաբարձս պատկելով գըրաստս. Խոր. Բ. 89 : Գ. 62 : *Ածայինն օրինացն բեռնաբարձ ողամբ կրեցեր զծանրութիւն աղին. Շար : *Անմաց եա բեռնաբարձ լինել յորդահոս անձրևացն սաստկութեն. Կոչ. Ի :

ԲԵՌՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Φορτικός. Onerosus, gravis. Ծանր. դժուարաբառնալի, և դժուարալուր. *Թէ և յոյժ բեռնական է ճառս. Բոլ. յհ. Բ. 35 :

ԲԵՌՆԱԿԱՐ. ա. Իբրու կարող բառնալ զբեռն, համբերատար. *Եւ բեռնակար ժուժկալ գոլ. Սանահ :

ԲԵՌՆԱԿԻՐ, կրի, րաց. ա. Կրող և տանող զբեռն. բեռնաբարձ. պօրճիւ. *Որք տեսուչք էին եզանց հողագործաց, և գրաստուց բեռնակրաց. Ցծն. իգ : *Բեռնակիր անասուն, կամ կենդանի : Էշ բեռնակիր. Պիտ : Սարգ. ևն : *Եզինք, և ամենայն բեռնակիրք 'ի կենդանիս. Նիւս. Բն. ա. ուր նոր Ճ. բեռնարերք. յն. Νωτοφόρος, Նիւսաբեր, կամ ուսով կրող :

Որպէս և նմանութ. առի. *Վա՜յ բեռնակրիս ծանրութեն մեղաց դժնէից. Նար. Է : *Ցառաջին տիոյն՝ լծաբարձ լինել պատուիրանացն այս և բեռնակիր. Սարգ. ա. պ. Ը : *Եկայք առ իս աշխատեալք 'ի մեղս, և բեռնակիրք յանօրէնութեն ». այսինքն ծանրաբեռնեալք. Լմբ. հանգ :

ԲԵՌՆԱԿԻՐ. գ. Φορτοβαστάκτης, αἴρων ἄρσιν. Bajulus, ևն. Այր բեռնաբարձ. համալ, պօրթէր, պօրտէճ. *Եւ էին սողոմոնի եօթանասուն հազար բեռնակրաց : Կացոյց զնա 'ի վերայ հարկաց բեռնակրաց տանն յովսեփայ. Գ. Թգ. Ե. 35 : ծա. 28 : *Կարգել բեռնակիրս փայտակրաց. Փարպ :

Եւ որպէս Բեռնակրութի. *Այլք յաւուրսն առ 'ի զգեստից և կերակրոց, և բեռնակրացն, և երկրագործութեանցն սպասաւորութի. Լծ. ածուբ :

ԲԵՌՆԱԿՐԵԼ. ն. Ἀχθοφορέω. Pondus aut onera fero. Կրել զբեռն կամ ըզծանրութիւն. *Փափկութիւնն բեռնակրել զնոսա հարկեցուցանէ, (այսինքն զչատապահել,) գրգռութիւն (յինքեանս) բերելով ... պահեն՝ թեթեւս զնոսա և քաջառողջս պատրաստեն. Բրս. պհ. Է :

ԲԵՌՆԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀχθοφορία. Bajulatio, vectio, ferre sarcinas, vel onera; molestia. Կրելն կամ բառնալն և բերել զբեռն. բէռ կէէւը. համալլըգ. *Եզինս և ամենայն բեռնակիրս՝ առ 'ի յերկրագործութի և 'ի բեռնակրութիւն (կամ 'ի բեռնկրութի): Բառնալ զի՛ հետ սուսա չահաւէտ բերս բեռնակրութեան. Պիտ : *Անասունք կենդանին պահեսցի վասն բեռնակրութե. Նոննոս : *Եթէ էչ սատանայ, և նա հանդարտի 'ի հնազանդութեն բեռնակրութե կայ. Ոսկ. Եա :

Նմանութի, կրելն զծանրութի, զաշխատութի. *Մեծ քան զայս օրինակ սիրոյ կամ կցորդութե, կամ բեռնակրութեան ոչ մարթի լինել ». այսինքն բառնալոյ զծանրութիւն եղբօրն. Ոսկ. յհ. ա. 14 : *Որք տեռեցին զնոսա բեռնակրութե ». այսինքն քաղեցին զոգիս նոցա ծանր աշխատութի. Վրդն. ծն :

ԲԵՌՆԱՌՈՒ, ի, աց. ա. Առօղ, այսինքն կարօղ բառնալ զբեռն. *Ցորում լինին քոշք սպիտակք՝ զօրաւորք, և բեռնառուք. Խոր. Հ :

ԲԵՌՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Ընթերցիր ԲԵՌՆԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. կամ իմա՛ ընդ բեռամբ արկումն ծանրութե. *Կորացան թիկունք նոցա 'ի բեռնարկութե ամենայն ազգաց. Վրդն. ող :

ԲԵՌՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Πεφορτισμένος, ἐπισεσαγμένος. Oneratus. Էիւքլի. Ունող զբեռն. բեռնաւորեալ, ծանրաբեռնեալ. *Եկա՜յք առ իս ամենայն աշխատեալք և բեռնաւորք. Մթ. ժա. 28 : *Զոյգք իշոյ բեռնաւորաց, և 'ի նոսա երկերիւր նկանակ. Բ. Թգ. ժզ. 1 :

ԲԵՌՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Καταβαρύνω. Onero. Բեռն 'ի վերայ դնել. ծանրաբեռնել. բէռցնել. էիւքլէմէք. *Առաւել խճողել զորովայնն, և բեռնաւորել կերակրովք՝ անիծից արժանի է. Բրս. հց :

ԲԵՌՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Խորտակեալ զբեռնեալսն առաքինութի. Վրդն. ող :

ԲԵՌՆԸՆԿԵՑՈՒՄՆ. գ. Ընկենումն 'ի բաց զբեռն. թօթափումն ծանրութե.

*խոստովանութիւն ընդունելեացումն է մարմնոյն, և թեթևանայ հոգին. Ոսկ. փ.:

ԲԵՐ, ի, իւք. գ. Φορά. Latio, motus, impetus. Արշաւ Բերել բային. որպէս Բերումն. ընթացք. թէմբ. *Եւ գետոյն բերիւք հանգիստ կղզւոյ առատագիւտս առնէ շուրջ պարունակելով. Խոր. գ. 62: *Ոչ անօգուտ երթեւեկ բերիւքն. Պիտ: *Ուստից 'ի վերայ միմեանց բերեալ' հարկանէին ընդ միմեանս: Պատառեցան աղբիւրք. քանզի պատառմանն եղելոյ' անարգել լինէր բերն. Փիլ. Նխա. և լին: *Բերք վճռացն իբր զտարափս 'ի վերայ եկեղեցեաց. Երզն. մտթ: *(Լուսաւորքն) ոչ միայն նշանս ցուցանեն, այլ և կրակեցք են բերք տարերցս. Վրդն. ծն. (որ բերի և 'ի յաջորդ նշ:)

ԲԵՐ, ոյ, ոց, ովք. կամ ի, իւ. գ. Γέννημα, φορά, καρπός, ἔργον. Germen, fructus, fruges, opus. Բարիքն' զոր բերէ երկիր. արդիւնք երկրի. պտուղ, բեղուն, արդասիք. Էրզէր Բէրէ, Բարէրէ. դէր, դէրէքէթ, մահսուլ, հասըլ. *Ցուցեալ ձեզ լինիցին բերք նորա (այսինքն երկրի): Եղիցի ամենայն բերն նր 'ի կերակուր. Ղևտ. իե. 25: իէ. 7: *Եւ ամենայն փայտ ծառատունկ տայր զբեր իւր առատութբ. Ա. Դ. ծդ. 8: *Զոր սերմանիցես ըստ բերից այգւոյն քո. Օրին. իբ. 9: *Ոչ ևս արբից յայսմ հետէ 'ի բերոյ որթոյ ». այսինքն' 'ի գինւոյ. Մտթ: Մրկ: Ղկ: *Սատակեաց բեր ձիթենւոյ. Ամբ. գ. 17: *Ոչ ուտէր և ոչ ըմպէր 'ի բերից երկրաւորաց. (տպ. 'ի բերոց.) Յհ. ա: *Ծառ մի ձիթենի... որոյ բերն էր բազմապտուղ և առոք: Եւ բերքն պակասք. Փարպ: *(Ձիթենին) իւրովք շահաւորագոյն բերովք ». այսինքն պտղով և իւղով. Պիտ: *Անճաշակ 'ի բերից երկրի. Խոսրովիկ: *Դրախտս ևս տնկեցես, որ յետ բազմաց ամաց 'ի բեր հասանիցեն. Ոսկ. մ. ա. 21: *Պշուցեալ էին և ընդ բազմապատիկ բեր դրախտին պտղոյն: Զբեր մրգոյն: Ամենազգի բերոք պտղոց: Մոշայ վայրի, որ է բերք լերին: (Հող) արգասանդ 'ի բերս բուսոց. Վրդն. ծն. եւ: *Գարնան յոտեղն' մեղքն լաւ է. զի չատ բեր տայ առնուլ քան աշնանն: Ծաղիկ և բեր առնու. Վստ:

ԲԵՐ. Φορά. Fertilitas, proventus. Արգասաւորութիւն. առատ պտղաբերութիւն. առատութիւն բարեաց կամ չարեաց. արգասիք բարի կամ չար. *Բերս և անբերութիւնս պտղոց: Բերոց և անբերութեց: Անիրաւութեանց բերս եբեր ժամանակն այն: Ի հասակի աճման յղփութեան ամենեցուն արայիցս, և 'ի բերի անկցի 'ի վերայ չարին (չըրքեղեղի). Փիլ. Նխա. և լին: *Բազում անգամ և սխալանաց յինքեան ցուցանէ բերս' մշակականն, զանբերութեանց պտղոյն և զկարկուտն. և զինուորականն զպարտութեանցն. Պիտ: *Բարեացն բերք հալեալ: Զբերս գործոց նանրութեց... անախորժելիս հասարակին դքեզ թոյ: Իւրականք կորստեան բերիւք' գժնդակամառն շառաւեղօք. Նար. ղ. ա. ծզ:

ԲԵՐ. լայնաբար, որ և է բարիք 'ի պէտս ուտելոյ բերեալ կամ եկեալ ուստեք. կմ որպէս Բերումն' ըստ մ նշ. *Խորտիկս կերակրոց յօդոյ' լորամարգոյ բեր. Փիլ. ձ. բան: *Պարգևեն և նոցա 'ի յերկնից բերոյն ('ի բերեալ որսոյն). Փարպ:

Եւս և Արտադրութիւն կամ ծնունդ. կենդանեաց. *կենդանածնէր աջուրսն 'ի բերս զանազան զեռնոց և չորքոտանեաց և թռչոց ». այսինքն 'ի բերել, կամ 'ի ծնանել. Զքր. կթ:

ԲԵ՛Ր. չ. կամ մ. Φέρε, ἄγε. Age, agedum, agesis, eja. Ի հրամայականէ բայիս Բերել, ըստ ոճոյ յունաց. զոր թրգմանեցին կոչէ մակբայ յորդորման. Ածէ. ծն. հայդա. եկ. փէ, հայդէ. *Բե՛ր, զնծային հանդէս իմաստասիրութե զգեցցուք. Սահմ. ա: *Բե՛ր յաւէտ ընդ այն գնասցուք, զոր և օգտակար գոլ ասեմք: Բե՛ր այժմ 'ի խորս նոցա իմացուածոց իջուցեալ զմիտս' զճշմարտութե գիւտ անտի հանցուք. Պրղմ: *Ե՛կ բեր: Ե՛կ բե՛ր ածէ: Բայց բե՛ր ածէ. Պիտ:

ԲԵՐ ԱՍԵԼ. կամ ԲԵՐ ԶԻ՛Ր ԱՍԵԼ. Φέρε εἰπεῖν. Exempli gratia. Որպէս թէ ասել. օրինակ իմն. զոր օրինակ. *Ի վերայ ագահութեցն' 'ի մի տարեալ հանեն' եկ բե՛ր ասել, յարամազդ զակիզքն. Պորփ: *Դարձեալ' անեղութի ասի, որ ոչ եղեալ երբէք, և ոչ լինել կարող է. բե՛ր ասել. զեռանդիւնիցն զձև, որ ոչ երբէք եղև քառանկիւնի, և ոչ եղիցի երբէք: Բե՛ր ասել, սահմանի կենդանինն այսու բանիւ, էութի անձնաւոր զգայական: Զէութեց սահմանս, կմ բե՛ր ասել, զպատահմանցն: Որպէս բե՛ր տասացից, այգի ամ տնկէ. Կիւրղ. գնձ: *Առ 'ի գիտուն բացահատութե և չարամերձութե բանի բերջիր ասել. Շիր:

ԲԵՐ. գ. Անուն երաժշտական խաղի: Ոսկ. փ.:

ԲԵՐԱՆ, ոյ, ով, ոց, ովք. կամ ի, աւ, զք. գ. Στόμα. Os (oris). (որպէս թէ բերող 'ի ներքս և 'ի դուրս). Երևելի մասն գլխոյ կենդանւոյն հանդերձ շրթամբք, ընդունիչ կերակրոյ և ըմպելւոյ, և օդոյ, և արձակող ձայնի. իսկ 'ի բանականն' է և գործի խօսելոյ որպէս թարգման մտաց. վր. դէրէ. թ. աղըզ, փէհան, Քիամ, Քէմմ. եբր. Քէ, Քի. *Աղաւնին ունէր տերև ձիթենւոյ շիւղ 'ի բերանի (կմ 'ի բերան) իւրում: Եբաց ած զբերան էշոյն: Կերակուրք 'ի բերանս իւրեանց էին: Սիրեցին զնա բերանօք իւրեանց: Ո՞վ ետ բերան մարդոյ: Ես բացից զբերան քո: Տացես զպատգամս իմ 'ի բերան նորա: Որ ինչ մտանէ ընդ բերան.. Որ ինչ ելանէ 'ի բերանոյ: Բերան ունին, և ոչ խօսին: Բացեալ զբերան իւր' ուսուցանէր զնոսա: Ամենայն բանիւ որ ելանէ 'ի բերանոյ այ. ևն: *Բերան' խորտկաց, հոտոտելիք' հոտոց, քիմք' ճաշակաց: Ի փչել բերանոյ իւրոյ զկենդանական շունչն. Ագաթ: *Լըւար զերանաւէտ ձայնն'ի բերանէն տեառն. Մաշտ: *Ի հոգևորան միջտ զբերանն բանալով սրբի բերանն. Խոսր:

Ոճով ասի. *Զունկն մերձ առ բերանն դնեմք. Մաշկ: *Նա եդ 'ի բերան աղախնոյ քո զամենայն բանս զայսոսիկ. Բ. Թգ. ժդ. 19: *Սկսան բանս 'ի բերան դնել մոգպետին. Եղիշ. է: *Զնոյն զերից մանկանցն 'ի բերան առնլով նուագեմք զօրհնութի: Գոյժ 'ի բերան առեալ. Յհ. իմ: Եղիշ. ևն: *Սաղմոսքն' զորս յամենայն ժամ ընդ բերան ածեն: Բանք սաղմոսին ձայնիւք միշտ ընդ բերանսն գայցեն. Ոսկ. ես: *Է՛' ինչ' զոր ցերեկ ընդ բերան ածիցէ մարդն, 'ի նոյն և 'ի քունն զբաղեալ միտքըն. Եզնիկ:

ԲԵՐԱՆ. Նմանութբ, Ծակ բացեալ որ և է օրինակաւ. ծերպ. անցք. դուռն. ևն. *Բացեալ երկրի զբերան իւր' կլանիցէ զդոսա: Թաւալեցուցէք վէմս մեծամեծս 'ի բերան այրին: Ի քարածերպս և 'ի բերանս տորոց: Տապալէին զվէմն 'ի բերանոյ ջրհորոյն... և կափուցանէին զվէմն 'ի վերայ բերանոյ ջրհորոյն: Ի բերան քրձի: Ի բերան ամանոյ. ևն: իսկ *Բերանք ճրագացն' տես ԲԱԶՄԱԿԱԼ:

ԲԵՐԱՆՔ ԼՃԱՑ. Առաջք, կամ ճիւղք, կամ բազուկք. *Որ 'ի լճէն բերանք արձակին 'ի ծովն. Խոր. գ. 62:

ԲԵՐԱՆ ՍՐՈՅ. Սայր սուսերի, սուր կողմն կամ սլաք երկաթոյ. Στόμα. Acies. Քըլը Բէրան. Գըլըճ աղզը, Էօզըմ. *Կոտորեսջիք 'ի բերան սրոյ. (որ այլուր գնի սրով, կամ 'ի սայր սուսերի, կմ 'ի սուր սուսերի). Օրին. ծգ. 15: *Արկին 'ի բերան սրոյ: Հարին զնա բերանով սուսերի: Հարկին զնա բերանով սրոյ. Յես. ը. 21: ձ. 37. 39: *Բերանոյ սրոյ գիպեալք. Խոր. ա. 10: *Ի բերան արկանել սրոյ. Պիտ: *Սուր ածամսւխ, քառասայրեան գոլով բերանաւ. Նար. խւ: *Շրջանակեալ զբոցեղէն սուրն արար ած և եդն, զի յորժամ զոք յանկնքեցն տեսցէ, 'ի բերան պատահէ (այնպիսումն). Բրս. Ապր:

ԲԵՐԱՆ. որպէս ռմկ. առջի Բէրանը. այսինքն Սկիզբն. 'ի սկզբան. *Ցերկիրն եգիպտացւոց իջուցեալ զնոսա առ հաց 'ի բերան սովուն. Ագաթ:

ԲԵՐԱՆ. որպէս Անձն, գէմք, իմքն. խելամտութբ' մասն փոխանակ բոլորի եղեալ. *Տայր յովսէփ առնկիս' ցորեան ըստ բերան. (այսինքն ըստ թուոյ կերողաց. Տօրթ Գլուխ. ադամ պաշըճա.) Ծն. խէ. 12: *Կոչեսցուք զաղջիկն. և հարցցուք 'ի բերանոյ նորա ». յն. զբերան նորա. այսինքն զնա' առ 'ի գիտել զմիտս և զկամս նորա. Ծն. իդ. 57: *Բերան տեառն խօսեցաւ այս. (ինքնին տէր): Ամենայն բերան խոստովան լիցի. (այսինքն ամենայն մարդ). ևն: *Նա եղիցի քեզ բերան. (այսինքն առաջնորդ բանի, կամ խօսող 'ի գիմաց քոց). Ել. դ. 16: *Գրեաց բարուք 'ի բերանոյ երեմիայի... Գրեցեր 'ի բերանոյ իմոյ: Ուստի՞ գրեցեր, յո՞յր բերանոյ. և ասէ ցնոսա բարուք, 'ի բերանոյ երեմիայի. Երեմ. լզ. 4. 18: *Աղաղակէր ամենայն բերան. Փարպ: *Առաջնորդին' բերան ամենայն ժողովրդեանն լեալ. Խոսր:

ԲԵՐԱՆ. որպէս Բան ելեալ 'ի բերանոյ ուրուք. հրաման, պատգամ, վկայութի. ևն. *Բերանոյ քում հնազանդ լիցի ամենայն ժողովուրդ իմ: Արարցեն ըստ բերանոյ ահարոնի և որդւոց նորա: Եսուն զործաթն ըստ բերանոյ փարաւոնի: Ի բերանոյ քումմէ դատեցայց զքեզ: Ի բերանոյ երկուց և երից վկայից. ևն: *Ոչինչ առանց կամաց նորա 'ի թագաւորութեն իւրում գործէր. այլ բերանով նորա կարգէր զամենայն. Խոր. ա. 29:

'Ի ԲԵՐԱՆ. կմ } որպէս Բերանով, բերա
'Ի ԲԵՐԱՆՈՅ } նացի. առանց 'ի բերան ունելով. Բէրնոց. եզպէր, աղըզտան. *Զամենայն հելլենական գիրս 'ի բերան ընթեռնոյր: Ամենայն բարբառոց լեզուաց զխօսս 'ի բերան ուսաւ. Հ=Ց. մարտ. իէ: *Զգիրս բազումս 'ի բերանոյ կարդայր. Վրք հց. իզ:

Կամ Ոչ գրով, անգիր. *Առանցն զուսումնն միմեանց 'ի բերանոյ. (այսինքն Բէրնէ Բէրան.) Եզնիկ:

Ի ՄԻ ԲԵՐԱՆ. որ և ասի' ԸՆԴ ՄԻ ԲԵՐԱՆ, կմ ԻԲՐԵՒ Ի ՄԻՈՅ ԲԵՐԱՆՈՅ, այ Միաձայն. *Տուք օրհնութի 'ի մի բերան. Պորփ: *Ընդ մի բերան գովեցին. Փարպ. ևն:

Իսկ ռմկ. ՄԻ ԲԵՐԱՆ. իբր Մի անգամ. *Աղուեսն մի բերան գոչեաց. Ոսկ. փ.:

Ի ԲԵՐԱՆՍ ԼԻՆԵԼ. որ և ԱՓԻ ԲԵՐԱՆ ԼԻՆԵԼ, ԲԵՐԱՆՍԻԼ. Կարկել. պապան

ձիլ. *Քև հերձուածողացն զուարարք 'ի բերանս եղեալ կարկեցան. Բրս. 'ի ոփէի:

ԲԵՐԱՆ 'Ի ԲԵՐԱՆ. Στόμα κατὰ στόμα. στόμα πρὸς στόμα. Os ad os, oretenus. Դէմ յանդիման խօսակցութեամբ, երեսօք, ոչ միջնորդաւ, ոչ գրով. Բէրնէ բէրան: *Բերան 'ի բերան խօսեցայց ընդ նմա. Թուոց. ժբ. 8: Եւ. ա. 3: Գ. յհ. 14: Ե. յհ. 12: *Ձեռն 'ի ձեռն, և բերան 'ի բերան, և յանդիմանախօս ընդ նոյ՝ մովսէս Ճանաչէր. Ագաթ: *Բերան 'ի բերան, և թղթով, և պատգամօք ... զուն գործել. Ցհ. կբ.

Մերթ յն. ոճով, որպէս Ծայրէ 'ի ծայր. նմին իրի, Տ. Բգ. Ճ. 2. ուր ասէ 'ի մեզ, *Ծայր 'ի ծայր». 'ի լա. օրինակի միով գրի. *Բերան 'ի բերան». ըստ յունականն բառին:

ԲԵՐԱՆ 'Ի ՎԱՅՐ. Ի վայր զնելով կամ ունելով զբերանն. 'ի վերայ բերանոյ. Բէրնի վրայ, Բէրէնօ 'Ն վար, Էրէսն 'Ն վար. Էկըլու գօյու. 'Ի խստութէ ցաւուն անկեալ կայր բերան 'ի վայր. Վրք. հց:

ԲԵՐԱՆ. Տ. ԲԵՐԱՆԱՑԵԱՆ.

ԲԵՐԱՆԱԲԱՑ. ա. Տ. Κεχηνώς. Hians, inhians. χάυκων τὸ στόμα, aperto ore. Որոյ բերանն է բաց. բացեալ բերանով. ... [illegible] ... Բերանաբաց կան, և ոչ խօսին. Ճ. Ա. ... 'ի բերանաբաց բերանաբաց ...

ԲԵՐԱՆԱԲԱՑԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. ... [illegible] ...

ԲԵՐԱՆԱԲԱՑԵՄ, եցի. Ն. Բաց ունել, իբր Անգաւոն բերանով առնել. ... [illegible] ...

ԲԵՐԱՆԱԲԱՑԻԿ. ա. Իբր Բերանաբաց, հանարձակ. *Եւ ընդ նմա բերանաբացիկ 'ի գաւառնութեամս եղիցուք. Լմբ. հաւ.

ԲԵՐԱՆԱԲԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Բանալն զբերան, կամ կալն բերանաբաց՝ յոր և է ... [illegible] ...

ԲԵՐԱՆԱԼԻՐ. Տ. Լիաբերան. անյագութք. համարձակ. Ճշմարտ բէրնօվ. փօլա ... բոլորով բերանով. բանիւքով

զբերանն. *Ուստէին զվարայէլ բերանալիր ամենայն բերանով. Ես. Բ. 12: *Բերանալիր գոչել. Եղէկ. իա. 22: *Զարայ և ... իսկ ամենայնի բերանալիր գովէր զաղնուականութիւն. Կորիւն: *Զնա ամենայն ով բերանալիր բամբասէ՝ վասն լուսաւորութեան. Սարգ. յկ. Տ:

ԲԵՐԱՆԱԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Լուծումն բերանոյ 'ի պահոց. լուծանելն ըստ պահօ. ծօմը կամ պաք ուրէւ. *Որպէս թէ ընդ անգործութեն և ընդ բերանալուծութեն՝ խառնել և զքնոյն խոյութեն (՚ի կիւրակէն). Ցհ. խմ. աթ:

ԲԵՐԱՆԱԿԱՊ, ի. գ. Φίμος. Capistrum, camus. Կապ բերանոյ. գանդաւանակ, սանձ. կէմ. *Ներեալ շրջեցայց ... ռանց բերանակապի. Յոբ. Լ. 28:

ա. և Տ. Որոյ բերանն կամ ցաւուկն կապեալ իցէ. և Ափիբերան պապանձեալ. *Որ գործեն զերկիր, մի բերանակապ լիցին. Գէ. եօ: *Որ ոչ խոստովանի, կարկի ... [illegible] ...

ԲԵՐԱՆԱՆԱՄ, ացայ, ացեալ. Ն. Στομόομαι, χέω. Hio, aperior sicut os, fundo. Իբրև զբերան լինել. որպէս բերանաբացեալ գառնել. և հեղուլ, հոսել. ... [illegible] ...

ԲԵՐԱՆԱՑԱՒ, ոյ, կամ ի. գ. Ցաւ կամ խոց բերանոյ. որ և աա. Գուղէ ... ԲԵՐԱՆ ճկի. Ἄφθαι. Ulcera in ore. ... [illegible] ...

Ի ՄԻԱՍԻՆ ԲԵՐԱՆՆԱԼ. Συστομόομαι. ... [illegible] ...

ԲԵՐԱՆԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Նոյն ընդ վ. *Բերանացաւութեն յոլով. Ճէր:

ԲԵՐԱՆԱՑԻ. Տ. Բերանով. Τῷ στόματι. Ore. Բէրնօվ. ... [illegible] ...

ԲԵՐԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Στομόω. Os vel ostium facio, aperio. Իբրև զբերան առնել, կամ բանալ. *Որովայնացուց, բերանացոյց. Եղիշ. ծն. ... [illegible] ... *Զմշիր զուռն տէրունեայն (կողից) բերանացուցեալ. Թէոդոր. խչ:

ԲԵՐԱՆՈՒՆ. ա. Φερώνυμος. Ferens nomen ex rebus gestis. Բառ քերականական, որ ասի զանուանէ եղելոյ ըստ բերման իմիք, կամ անցից անցելոց ընդ անձն ուրուք. որ մակաէս կոչեցաւ. զի հանա 'ի ջրոյ. այսպիսի են բազումք 'ի յատուկ անուանց յամենայն ազգս. *Բերանուն է, որ նիւթէ պատահէ եղեալ է. Թր. քեր. ուր 'ի յն. դնի օրինակ Μεγαπενθής, անուն որդւոյ արգինացւոյ, և 'ի հ. յ. նիւթական թարգմանութի ... *Իբրու թէ փոխեալ և Մեծասուգ»:

ԲԵՐԱՆՈՒՆԱՊԷՍ. Տ. Φερωνύμως. Nomine rei vel respondente, vel congruo. Որպէս բերանուն. ըստ յարմարութեան գործոյն. անուամբ որ տիրապէս պատշաճի արգեանց. *Որ զամենայնն ... [illegible] ...

ԲԵՐԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Φερωνυμία. Ունելն կամ զնելն զանուն զիւրօք կրացն եղելոց. *Յոգնազոյն որակութիւք 'ի նեպքոյ բերանութեանց պարփակեալ են. Երզն. քեր:

ԲԵՐԱՆՆԵՄ, եցի. Ն. Στομόω. Os claudo, obstruo. Ափիբերան առնել, ըմբերանել, կարկել. ... [illegible] ...

ԲԵՐԴ, ի, ից, իւ, իւք, կամ աւ. գ. Ἄκρα, ἀκρόπολις, πύργος. Arx (arcis). Շինուած պարսպապարիսպ 'ի վերնակողմն քաղաքի՝ իբրև ամրութիւն. ... [illegible] ...

ԲԵՐԴԱԿԱԼ, ի, աց. ա. գ. Ունող և պահող զբերդ. բերդապահ, և բերդատէր. *Հրաման տային բերդակալին. Բուզ. Տ. 59:

ԲԵՐԴԱԿԱԼՔ. և ԲԵՐԴԱԿԱԼՆԵՐՔ. } Պահապան զօրք բերդին. ... [illegible] ...

հրամանին առաւելոյ. Բոսղ. Ժ. 59:

ԲԵՐԴԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Մարտաւ֊ գրութիւն կամ պատերազմ ընդդէմ բեր֊ դի. և Մարտկոց. *Իբր զպատնէշս ամրա֊ բերձ բերդամարտութեան՝ կանգնեալորս ան֊ վայրաբերելիս. Նար. ղԲ:

ԲԵՐԴԱՄԷՋ, միջի. գ. Միջավայրն բերդի. բուն գղեակն. գաւիթն ևն. *Կեպք 'ի բերդամիջին, և կեպք զքաղաքամէջն լը֊ ցին խնճոյիւք. Ագաթ:

ԲԵՐԴԱՄՐՈՑ. Տ. ԲԵՐԴ. *Առին զամ֊ ձեռաւ զբերդամրոցսն իւրեանց. Ոսկէփոր:

ԲԵՐԴԱՅԻՆՔ, յնոց. գ. Բնակեալքն 'ի բերդի. ամրականք. *Վառեալ զզօրսն 'ի պատերազմ ընդ բերդայինսն՝ առնուլ զամ֊ րոցն: Զգլուխ նորա հատեալ՝ առ բերդայ֊ նեանն յղեին. Արծր. Գ. 2: Ժ. 6:

ԲԵՐԴԱՆՄԱՆ. ի, եց. ա. Նման բեր֊ դի, ամուր կամ բարձր հանգոյն ամրոցի. *Շուրջ զբերդանման պալատանօքն պարսպէ զբլուրն շուրջանակի. Արծր. Ա. 11:

ԲԵՐԴԱՊԱՀ, ի, աց. ա. գ. Պահա֊ պան բերդի. բերդակալ. գաւէ պէտծինի. *Բերդապահս և վերակացուս կացուցեալ. Ցհ. կԲ:

ԲԵՐԴԱՏԵՂԻ. գ. Տեղի բերդի. ամ֊ րակողմն. *Ամրանայ 'ի բերդատեղին առա֊ նին շաղատու. Կողբացի:

ԲԵՐԴԱՏԷՐ, տեառն. գ. Տէր բեր֊ դի. փիդար, գալէ աղասը. *Եւ էր բերդա֊ տէրն այր քաջ: կոչէր զբերդատէրն գալ իւր 'ի հնազանդութիւն: Էին բերդատէրքն՝ երեք եղբարք. Ուռհ:

ԲԵՐԴԱՏՈՒՐ. ա. Տուօղ, այսինքն մատնօղ զբերդն. *Զքաղաքատուրս և զբեր֊ դատուրս... մատնիցէ մահու. Մխ. դփ:

ԲԵՐԴԱՐԳԵԼ. ա. Արգելեալ կամ արգելմամբ 'ի բերդի. *Ի բերդարգել պա֊ շարմանն. Բուզ. Է. 3:

ԲԵՐԴԱՑԻՔ, ցեաց. գ. որ և ԲԵՐ֊ ԴԱՑԻՆՔ. Բնակիչք բերդի. ամրականք. *Բերդացիքն եատուն առ վաղանդին զբերդն. Ուռհ: *Բերդացեացն ներքեալ՝ սկսան ի֊ ջանել ընդ պարիսպն. ՈրԲէլ:

ԲԵՐԴԱՔԱՂԱՔ, ի. գ. Բերդաւոր քաղաք. քաղաք ամուր. *Ի բերդաքա֊ ղաքն՝ որ կոչի բերկրի. Լաստ. Ճ: *Շինեաց զպարիսպն բերդաքաղաքին, որ կոչի առա֊ մանուպօլիս. Ուռհ:

ԲԵՐԴԱՔԱՂԱՔԱՑԻ, ցւոյ. գ. Բնա֊ կիչ բերդաքաղաքի. *Ապստամբեալ յա֊ ղուանից բերդաքաղաքայիքն ցրուեալ՝ ձեռն֊ տու եղեն արքային պարսից. Կողբացի:

ԲԵՐԴԵԱՆ. յոգն. որպէս Բերդք. ամ֊ րոցք. ԲԷրԴԷր. *Զբերդեան ամրոցացն հայ֊ոց 'ի բաց կալան. Փարպ:

Եւ որպէս Բերդակալք, բերդապահք. *Ցոյլն հրաման 'ի բերդեանն, զի նեղեա֊ ցեն զնոսա: Զաղատ կանանին անդէն 'ի բերդեանն բաշխեր. Բուզ. Ժ. 58. և 59:

ԲԵՐԴՁԵՂ. ա. Հերարձակ. երկայ֊ նահեր. (Թերևս գրելի, Բրդղեղ, կամ Բրդգղեղ). իբրու Բրդգղեալ երկայն հե֊ րովք. կամ զեղեալ գիսովք. յն. Κομῶν, κομάων. Comatus, comam alens. *Լսի֊ ցեմք զկառաչ ուրուք, յորժամ զբողոք բառնայցէ... և 'ի բերդղեղ շրջեսցի. և ցնցոտիս պատեալ. Ոսկ. ԷԷԲ. ծա:

ԲԵՐԴՆՈՐԴ, կամ դի, դեաց. գ. Ամ֊ բացեալն կամ բնակեալն 'ի բերդի. հեռաբ֊ նը, գաւէլէ. *Հասին 'ի վերայ գաղթակա֊ նին բերդնորդեացն. Բուզ. Ժ. 55:

ԲԵՐԵՄ. բերի, բեր. ն. Φέρω: ἄγω, ἤνεγκα, կամ ἤγαγον. Fero, tuli; porto, կն. Անել անտի այսր. մատուցանել. մեր֊ ձեցուցանել. բառնալ և կրել 'ի հեռուստ մօտ առ մեզ. պէրէ֊ պօրայա կէլիրմէք, պէրմէքէն, պէր կէրիֆէրէն, ալըբօրէն. ատնո֊ պէր. *Բերէք առիս այսր: Բերէք այսր զայն: Բեր ինձ որս: Բեր մասն ինձ: Բե֊ րէք ինձ գահեկան մի: Բերէք առաջարա֊ պետին: Եբեր ինչ ոք գմա: Բերէին նուէրս առեառն: Եբեր զայն առ լիս մայր իւր: Բե֊ րին առ նա զամենայն հիւանդս: Բերին առ յեսու: Բերին առաջի նորա: Եբեր զնա յերուսաղէմ: Եբեր պատարագս 'ի տաճն տեառն: Նաւն բերէր ոսկի 'ի ասվփերայ: Ուտել զզօրեանն, զոր բերին յերկրէն ե֊ գիպտացւոց: Բերէին մահճօք զայր մի: Եդին 'ի վերայ նորա զխաչն՝ բերել զկնի յսի: Ոչ բերաք ինչ յաշխարհս, և ոչ տա֊ նել ինչ կարասցուք. ևն:

ԲԵՐԵԼ. որպէս Ունել. կրել. բառնալ. առանձնել. յինքեան ցուցանել. երևեցու֊ ցանել. յայտ առնել. հանգիստացուցանել. *Արամութիւն գառնութեան չարաչար գա֊ զանապէս վարեալ բերէր. Բ. Մ. Ժ. 25: *Գոյն բերել (յինքեան). Պորփ: *Սէր օգ֊ տի ընկերացն բերելով: Զանսիլս կերպա֊ րանացն բերիցեն: Զբարս յինքեան բերէ. Ագաթ: *Փոյթ 'ի մեզ բերցուք. Ցծր. Բ: *Ի վերայ մեր և 'ի մեզ բերելով զգլուխն: Զբեռինան չարագոյնս և բազմապատիկս քան զնոյնս ընդ մեզ բերեմք. Ցհ. Խմ. ապ. և այլուր: *Բերելով զանբերելի ցաւսն՝ համ֊ բերից առեր. Արբ: *Որք 'ի մարմնի զամ֊ մարմնականացն բերելով արութիւն հաւա֊ տոյ: Զանուանակրութիւնն յինքեան բե֊ րեալ, և զհանգէս մարտին. Շար: *Զվերին զօրացն բերէր յանձին զքաղաքավարութիւն: Բերէ յինքեան զօրինակ լինելութեան երկրին եգիպտացւոց: Զօրինակ բերէ զթանձրա֊ մած սգոյն. Փարպ: *Զվերնոյն բերէ զնը֊ մանութիւն: Բերել զնմանութիւն երկնային հրեշտակացն. Եղիշ. Ա: Ժմ: *Զլոյս գոյն՝ զբահազգեստայն բերէր տեսութիւն. Խոր. Գ. 37: *Զինչ խորհուրդ բերէ քարոզն, և քահանայական աղօթքն. Ցհ. Խմ. Էկ: *Ցինքեանս բերցեն զկեղծիս: Զբարուցն յինքեան բերելով մաքրութիւն. Գիփ: *Որ զայսպիսի զօրութիւն յինքեան բերէ. Շ. Բարձր: *Իսկ դու զամենայն բերելով զա֊ րիւն և զհուր և զլոյս: Բերէ գաղափն (գողգոթայ) զբարձրութիւն սորա (խաչին). Անյ. Բարձր: *Զբերօղն 'ի կշիռ ձեռին զեր֊ կիր և զերկին՝ տարար յարգանդի: Բերօ֊ ղաց բազկաց: Բերօղ համայնից, և գու֊ ինքն 'ի բնաւս. Նար: *Նախանձ բերել (յինքեան). Թասոց. Է. 14: Խոր. Բ. 48. 50: Նար. Էրգ: Գիփ: *Ոչ ընդ ամեք բե֊ րելով արամութիւն. Գիփ: *Առելութիւն բե֊ րել. Փարպ: *Տրամութիւն բերէ յինքեան. Գիփ: *Ոչ միայն ծերն՝ երկրորդ անգամ մանկական բարս բերիցէ թերևս, այլ և ար֊ բեալն. Պղատ. օրին. ա:

ԲԵՐԵԼ. որպէս Բերս ընծայել. պատա֊ բերել. բուսուցանել. արտադրել. տալ. պտղաբերել. առթել օգուտ ինչ կամ վնաս. առնել. կը. Լինել. *Պտուղ բե֊ րել. Ցհ. ծէ. 1. 8: *Բերէր ընդ միոյ ե֊ րեսուն. Մրկ. Ժ. 8: *Մնացի, զի բերցէ խաղող, և եբեր փուշ. Եսայ. Է. 2: *Ի հրա֊ պարակս համարձակութիւն բերէ. Առակ. Ա. 20: *Ոտարացուցիչս ինն բերես 'ի լսե֊ լիս մեր. Գծ. ԺԷ. 20: *Զձեր օգուտն ե֊ կեալ բերեալ ձեզ. Ագաթ: *Զայս (բարիս) եբեր մերոյ աշխարհիս: Խաղաղութեան և շինութեան բերող. Խոր. Ա. 23: *Եւ ոչ օ֊ գուտ բերէ: Բերէին անխտառութեան: Ո՛չ պարտաւանս բերէ, այլ գոհութիւն. Գէտ:

*Ո՞րքան օգտից և շնորհաց առ 'ի յայնա֊ ցա բերօղք են. Խոր: *Ոչ բերեւ վնաս կորստեան, այլ կատակ աղաւաղութեան. Նար. 3Բ: *Ոչ երբեք քեզ ծերութիւն հանճար. Մոգէ: *Շինութիւն բերիցի: Զինչ օգուտ յոյժ նմանէ որդւոց բերցի. Ցհ. կԲ: *Որ ինչ առ մեզ բերին առ 'ի քեն հասանելիք քաղցրութեան. Նար:

ԲԵՐԵԼ. որպէս Համբերել. հանդուր֊ ժել. առնել. տանել. տոկալ. փոշել. դիմանալ. չէք֊ մէք, փայտանմսք, ատար էլմէք. *Բերել զնահս գծնդանեն, կամ զաղէտս, կամ համբերու֊ թեամբ զկրուստ. կամ զահաւոր առերկ. Շար: Խոր. Գ. 68: Ղեւոնդ: Ոսկ. յհ. ա. 37: Նար. Ժ. ՀԲ: *Ոչ կարացեալ բերել զլաութիւն՝ աղաղակեաց. Իգն: *Ոչ կարէին բերել 'ի լսելիս զբարբառն ահաւոր. Զքր. կԲ: *Ոչ հանդուրժելով բերել զփառացն տըքնութեան. Լմբ. ող: *Ոչ բերէ առել կարգ բանին». այսինքն չառնի, կմ չթո֊ ղու. Խոր. Ա. 6:

ԲԵՐԵԼ. որպէս Վարել. ձգել. առ֊ աջել. *Կարգ բանիս բերէ ինձ՝ խառնել ընդ ձայն աւետեացս բողոք գուժիս. Նար. ԼԵ: *Զիս բերէ գեղերել 'ի ներբողուան: Ի հարկէ առնոյն բերեալք. Ցհ. կԲ:

ԲԵՐԵԼ. այլեայլ ոճով ըստ յարակից բառից. *Զճշմարիտ կերպարանս բերեալ 'ի սէր կուսէն». այսինքն զգեցեալ (բառ յն. ոճոյ). Ագաթ: *Սակաւ մի բերեալ ոգի (այսինքն առեալ՝) բացայայտ զայս. Փարպ: *Ոչ գանդաղեալ մասք խօսիցեմք, այլ ի֊ մացուածովք զբանն բերիցեմք». այսինքն տրամաբերիցեմք. Խոր: *Խորհուրդ ընդ իս բերելով». այսինքն խորհրդակցելով. Խոր. Բ. 23: *Զթաղելոց նոցա զհաշիւ և 'ի միտ անգամ ո՞ բերէր». այսինքն յիշէր. Լաստ. ծԲ:

ԲԵՐԵԼ Ի ՀԱՄԱՐ կամ ԶՀԱՄԱՐ. Հա֊ մարել. հաշուել. *Զարդարոյն 'ի համար ոչ բերէին. Գ. Ռ. Գ. 4: *Զինչ բերի֊ ցեմք 'ի համար զմեր ներղութիւն. Ագաթ: *Զմերոյս ո՞վ բերէ զհամար: Զարբեցելոցն ո՞վ բերիցէ զհամար. Լաստ. ծԲ:

Ի ԳՈՐԾ ԲԵՐԵԼ. Վարել. 'ի կիր արկա֊ նել. կատարել. *Զհրամայեալն 'ի գործ բերել: Մինչև 'ի վախճան զհրամայեալսն 'ի գործ բերել. Ագաթ: Կորիւն:

Ի յուշ բերել. Ի գէտս բերել. Ի մէջ բերել. Ի ներքս բերել. Ի գուրս բե֊ րել. Առաջս բերել. Ի վեր բերել. Ի վե֊ րայ բերել. Ցառաջ բերել. ևն. Տես 'ի յա֊ րակից բառս անդ:

ԲԵ՛Ր. հրմ. ն. Տես 'ի վեր անդր:

ԲԵՐԵԼԻ, լւոյ, լեաց. որպէս Բերօղ. *Զբերելին արհամարհէր թշնամանաց. Աթ. անփ: *Վասն բերելեացն աղաչելոյ. Բ. Մ. Ժ. 20:

ԲԵՐԻՄ, կամ ԲԵՐԵԱԼ ԼԻՆԻՄ. որ֊ պէս Վարիլ. գիմել. խաղալ. յածիլ. գեղեւիլ. շարժիլ. ձգիլ. յօժարիլ. ձղ֊ գիլ. ածիլ. մատչիլ. *Հոգի այ բերիւր 'ի վերայ ջրոյն. Փիլ. լին: *Արեգական բերի հրամանաւն այ յընթացս. Լմբ. ող: *Աստ֊ անգր բերեալ լինէր երկմտութեան: Ծանուց֊ նոց ընդ երկիր բերեալ լինէր. Խոր. Գ. 55: և Բ. 12: *Օրինակաւ ջրոյ առ երկ֊ րաւ բերելով. Արիստ. Ճ: *Ընդ երկիր բե֊ րի գործք մեր: Չիք անգորր 'ի ընդ երկիր բերիլ: Անխառն ընդ մեզան բերիլ: Շուրջ բերցի զօրինօք և զկայութիւն այ: Հայի և ընդ քիրան բերիլ, և աշխատել. Լմբ. ող: *Սերոյն կարգանօք բերիմ: Ընդ ամբառ֊ նալն և այարեն ('ի վայր կայս) բերիմ: Ա֊ բնութեն բարի բերելիանոց բերին. Նար: *Բե֊

բել 'ի խորհրդոց խնամատութեան, կամ 'ի հաստատ նորա. կամ 'ի հրապարակս ցուցութեն 'ի նախանձ, կամ նախանձու. 'ի բարկութեն, կամ բարկութեամբ. Եզ. կթ. ես: *Աղաղակեալ ձայն բերկրին առ զօրութեն ամենակալին նշանիւ: Ամենեքեան ոչ ըստ մարգարէութեանց բերկրին յախտածոյ շարժմանն և ըստ պատահման. Ը. Եօսէր. ի ձեռ.: *Ուր հոգիք և ... մեղաց ոչ բերկրին. Խոսր:

Դարձեալ՝ Վարել, որպէս քաղաքավարել. կառավարել. *Հեղութեամբ և խոնարհութեամբ բերկել առ ամենեսեան. Ը. ընդհանր: *Այսպիսի անխրատութեամբ բերկել 'ի գառասանն. Սարգ. ա. պ. զ: *Համեմատեալ զխառնակութն ընդ բերելոյն. Լմ. իմ: *Մ'ի (այսինքն ոչ) երբեք խնքեամբ աշխարհ բերեալ լինի. Մաշ:

Եւ Վարել, որպէս 'ի կիր առնել լինել. խնդացեալ լինել. նշանակել. ակնկալել. առնել. *Հեզութեն անուն մի է, բայց 'ի վերայ բազմաց բերի: Ըստ առաւել նշանակելոց (առարկութեանց) էն բերի: Եւ այլ՝ որ ընդ ոտքով բերին. Ը. Տօթ. ՍՀՏ. ա: Լմ. ոփ: *Եւ որ զինի բերին առաւելութն: Ի նախնեացն և այսպէս բերեալ. Նար:

ԲԵՐ 'Ի ՄԻՋՔ. Ի մէջ բերողք. բամբասողք. բանսարկուք. *Դուք էք քննախնդիրք սորա, և բեր 'ի միջէք. Մծբ. ծն:

ԲԵՐԻԻՂ. Տ. ԲԻԻՐԵՂ. Βηρύλλιον. *Ոսկեքարն և բերիւղն. Բրս. առ ընչեղս:

ԲԵՐԻԻՐ, կամ ԲԵՐՐԻԻՐ. Տ. ԲԵՐՐԻ. *Ցնկեաց 'ի նմին այգւոջն որթս բերրիս: Եղիցուք որթք բերրիք, զի մի խղեցիք յայգւոյ անտի. Մծբ. է. զ:

ԲԵՐԿՐԱԲԵՐ. ա. Բերող կամ առիթ բերկրանաց. *Կանաչ առունկ, և բերկրաբեր ակնոցք. Արծր. է. 11:

ԲԵՐԿՐԱԲԵՐՁ. ա. Որ իցէ բերկրութեան բարձր և վսեմ. *Տօն բերկրաբերձ, և առաւել քան զամենայն. Ս՟Հ. կթ. որման:

ԲԵՐԿՐԱԼԻ. ա. Ուրախալի, կամ ուրախալից, և բերկրեալ. *Տեսեալ բերկրալի արտաքս զհանգստեան տեղին. Վրդն. ւ: *Դու մի արտաքիր բերկրալի, զքեզ ոչ Թողից յաշխարհի. Գնձ:

ԲԵՐԿՐԱԼԻՐ. } ա. Լի կամ լցեալ բերկրութեամբ. խնդալից.
ԲԵՐԿՐԱԼԻՑ. } ուրախալից. *Աղաղակեցին բերկրալիր բարբառով... Բերկրալիր շնորհաց: Բերկրալիր բանից. Նար. խչ. ի առաջ: *Այս հրաշագործ բերան բերկրալիր՝ դու լուեցեր այժմ 'ի խօսելոյ. Գնձ: *Անբերկլեալ խնդութեամբ և բերկրալից ուրախութեամբ. Շար: Ձքր. կթ. խչ: *Ընդ արդարոցն խայտալ և բերկրալից լինել. Բրս. յաղէթ:

ԲԵՐԿՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ուրախական. և ուրախարար. *Սիրոյն արտասուք և արտմութն քան զամենայն ծաղկունս հեշտալի և բերկրականք են. Ոսկ. ա. կոր: *Այսօր ընդ բերկրական զուարթնոյն կցեցեր աւետեաց զանկրն աներանց 'ի քեզ. Շար:

ԲԵՐԿՐԱԿԻՑ. Տ. ՈՒՐԱԽԱԿԻՑ. *Ձանացուք այսմ ձայնի և փառաւորութեան և աստուածոյ բերկրակիցք լինել. Մաշ:

ԲԵՐԿՐԱՄԻՏ. Տ. ԽՆԴԱՄԻՏ. *Բերկրամտիւ յաւուրս տօնաւոն. Պիտ:

ԲԵՐԿՐԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Տեղի բերկրանաց, զուարճութեան և զբօսանաց. Ֆէօզ. *Հրաժարեալ բազմել 'ի վայելչական բերկրանոցն առ 'ի ճաշակել կերակուր. ՃՃ:

ԲԵՐԿՐԱՆՔ, նաց. Տես ԲԵՐԿՐՈՒԹԻՒՆ. *Աղքատութիւնն բերկրանք են և առաւել. Խոսր: *Անհամեմատ, կամ անճառ

ռեալ, կամ անբաւ բերկրանօք: Բազմեղանդակաւոր բերկրանօք բերին: Խօսական բերկրանաց: Անպատճառ բերկրանաց ճաշակմամբ. Նար: *Ցնծալից բերկրանօք. Շար: *Զլուացն անճառ լի առաւել ուրախական բերկրանօք. Լաւ. ճ: *Ուրախութեն և բերկրանաց. Կիւրղ. ղէ:

ԲԵՐԿՐԱՊԱՏԱՌ. ա. Պատճառ բերկրութեան. բերկրալից. *Վայելչական և բերկրապատճառն խնդութեան. Նար. խչ:

ԲԵՐԿՐԱՍԻՐԵԼ. չ. Բերկրել սիրով. զուարճանալ. *Ուրախացիր և բերկրասիրեա մայր լուսոյ և բերկրանաց. Թէոդոր. 'ի խոյան:

ԲԵՐԿՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԲԵՐԿՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Բերկրացոյց զամենայն հաղիս. Գիւտ. Բղբ. առ վոլէ:

ԲԵՐԿՐԵԼԻ. ա. Որ Բերկրական. յն. բերկրելի. ուրախ լերն. *Ցորժամ մարմնով զբերկրելին ուտանէր 'ի գաղթէլէ. Բրս. ծն:

ԲԵՐԿՐԵՄ, եցի. ն. } Χαροποιέω.
ԲԵՐԿՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Laetifico, exhilaro. χαριεντίζομαι, facete dico. Տալ բերկրել. ուրախ առնել. զուարթացուցանել. զուարճացուցանել. շող էնմէք. *Ցոյս հանդերձելոցն բերկրէ զհաւատացեալսն: Իւր ինքեան փառաւորութիւնն բերկրէ զիւրաքանչիւրսն. Խոսր: *Նախ զլսելիսն բերկրեն, և ապա զսիրտն. Նար. Երգ: *Բերկրէ զնոսա. ՃՃ. Գ: *Ո'վ խաչ բերկրող. Եղիշ. խչ: *Որ զհոգին բերկրեալ կուսին. Շար: *Այս ինչ արդեօք իցէ, զոր ես առնեմ նշանակել ձեզ, և բերկրել զանձն քո. Պղատ. օրէ: *Զարմանեցելոյն սիրտ բերկրեցուցեր: Իսկ բերկրեցոյց, որով արտասուաւ. Նար. ծզ. ի յառա:

ԲԵՐԿՐԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Χαροποιών Laetificans, laetificus. Որ բերկրեցուցանէ. զուարթարար. որ և ԲԵՐԿՐՕՂ, ԲԵՐԿՐԻՉ. *(Բեր որթոյ) ուրախարար և բերկրեցուցիչ սրտից մարդկան. Ալ. է:

ԲԵՐԿՐԻՄ, եցայ, եալ կամ եա. չ. Χαίρω, εὐφραίνομαι, εὐθυμέω. Gaudeo, laetor, են. Բերկրել ըստ սրտի խորախ լինել 'ի տես և 'ի լուր բարեաց. ուրախ լինել. ուրախանալ. խնդալ. ցնծալ. հրճուել. խայտալ. զուարթանալ. ոէյինմէք, շող օյմագ, խէնտան օյմագ. *Ի տեսանելն զքեզ՝ բերկրեսցի 'ի միտս իւր: Բերկրեսցին 'ի քեզ՝ որ գերեալքն են: Բերկրեսցի ոք, սաղմոս ասասցէ: Ի յայտնութեն փառաց նորա ցնծասցեալ բերկրեսջիք: Որպէս մայր որդւովք բերկրեալ: Սրտի բերկրեցելոյ (կամ բերկրելոյ) երեսք ծաղկին. ևն: Իսկ Ղկ. ա. 27. *Ուրախ լեր բերկրեալդ, տէր ընդ քեզ՝. յն. ԽԷլոմբիտոմէնի, խնմ շնորհազարդեալ, 'ի խօսքս, որ է շնորհ. բայց և արմատ նորա է խայրա, այսինքն ուրախութիւն: Արդարև բերկրեալ ես, որ անճառաբերելի շնորհին գու միայն արժանաւորեցար. զի ոչ միայն բերկրեցար, այլ և ուրախութեամբ և բերկրանաց ամենայն մարդկան զատար առիթ. Կիւրղ. ղէ: *Որ զհրեշտակին զձայնն լուեալ՝ հիացեալ բերկրեցար: Ուրախ լեր և բերկրեա մայր և կոյս: Ցնծացեալ բերկրի սիրտ: Արեամբ նահատակացն բերկրեալ. Շար: *Բերկրելին Թուի ինձ ծայր լինել ամենայն ուրախութեն և ցնծութեն իրաց. Սարգ. ա. պ. ճ: *Ցոյժ ցնծացեալ բերկրեցաւ Թագաւորն. Եղիշ. Է: *Ուստի բարձրեալն ամ պատուաւորեալ բերկրի: Բերկրեալ, կամ բերկրեցեալ. բերկրեցելոյդ: Բերկրեցելոցն արա

րուց. Նար: *Ի կենդանութեան բերկրեալք: Սրտիցն բերկրեցելոց. Պիտ. ուր գտանի գրեալ և Բերկրեցէք, երբ բերկրեցիք:

ԲԵՐԿՐԻՉ. Տ. ԲԵՐԿՐԵՑՈՒՑԻՉ. *Ո'վ խաչ բերկրիչ. Եղիշ. խչ:

ԲԵՐԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Χαρά, εὐφροσύνη. Gaudium, laetitia. Բերկրանք, բերկրումն. բարեկրութեն, այսինքն ցնծութեն. ուրախութեն. խնդութեն. խնդամ, ցնծամ. սէվինճ, շաղլըգ, սուրուր, սէֆա. *Ուրախանայի յանտարատ բերկրութեն վայելչեք: Զուրախութեանցն բերկրութիւն: Ուրախակիցք խմուն լինիցիք բերկրութեն: Ի զգայութեանցն բերկրութիւն. Պիտ: *Անանց կամ հոգեւորական բերկրութեն: Բերկրութեն հարսանեաց, կամ բարւոյ, կամ բարեաց: Ձայն, կամ բարբառ. կամ նուագարանք, կամ բաժակ բերկրութեն. Նար: *Ի բերկրութեն լինել և յուրախութեան: Միշտ խնդութեն, համակ ցնծութն, յաւէտ բերկրութիւն: Մի ով բանիւ պատմութեն բերկրութեն զնորան անուանելեաց և ցնծութն. Սարգ. ա. պ. ճ:

ԲԵՐԿՐՈՒՄՆ, րման. գ. Բերկրելն և բերկրութիւն. բերկրանք. վայելք. և Ծաղր կամ ծիծաղ. *Բերկրումն երեսաց: Զանյագ զամենալի գաշտացն զբերկրումն. Փարպ: *Բերէ սրտին զբերկրումն. Խոսր: *Ընդ բերկրումն նոցա պարել. Նար. ւԷ: *Իրաւամբ է առ հոգին յարէ զբերկրումն. Կիւրղ. ղէ: *Հարազատաց բերկրումն. Եղիշ. խչ: *Դառնարկուն և բերկրումն. Վրք հց. է:

ԲԵՐՁԱԲԵՐԻԼ. Բերիլ 'ի բարձունս. *Բերձաբերիլ 'ի ստորին կենաց. Ցիւ. ոսկ. յհ:

ԲԵՐՁԱԿԱՏԱՐ. Տ. ԲԱՐՁՐԱԿԱՏԱՐ. *Զկործանումն բերձակատար պարապաց (կամ բարձրակատար պարսպաց). Պիտ:

ԲԵՐՁՐՈՒԹԻՒՆ. փոխանակ գրելոյ Բարձրութեն: Նար. խչ:

ԲԵՐՈՒԿ, կամ ԲԵՐԻԿ. ա. Որպէս Բերրի. *Ա'ռ զորթոյն բերուկն. ևն. Վրդն. Ծն. մա:

ԲԵՐՈՒՄՆ, րման. գ. Φορά. Latio, motus. ἀγωγή, ductus. Բերելն, և բերիլն (ըստ ամենայն առման). որպէս ն. *Ի բերումն բովանդակութեան արարչական բանին հանգստեան. Նար. խոս: *Պատուեցեր զմեզ բերմամբ անծոցն. ՃՃ. Ա: *Զգործնականացն զբերումն արտաքս հանելով. Յճխ. ծա: *Ի բերմանէ խւրոցն շաւհից. Պիտ: *Բերումն պատողոյ. Նար. ծբ: *Սա իսկ գոլով բերումն բանականին՝ լար ոսկի, օրէնք կոչեցեալ. Պղատ. օրէն. ա: Իսկ Նար. խոս. *Ի ծովային բերմանց շնորհալոյս մարգարէիս՝՝. խնմ զբերս ծովու, ն. կամ էր:

Որպէս էր. *Քառասնօրեայ 'ի տաճարն բերմամբ. Սխալան: *Ընդ կրունկն բերմամբ: Երկնից բերմամբ. Նար: *Բերումն հողմոց. Ոսկ. յհ. ա. 24: *Զօդոցն բերման ալեացն. Պիտ: *Արեգական բերմամբն շաւիղին. Ը. Եօսէր. (որք հային և 'ի յառաջ ևս:)

ԲԵՐՈՒՄՆ. որպէս Վարումն. ընթացք. գեգերանք. անցք. գնալք. *Որք միանգամ սաստկին բերմանս են. Անան. Պէտ: *Ո'չ ժամանակաւոր ըստ ծառայի բերմանն. Ոսկ. յհ: *Որ ինչ յաշխարհիս բերմունք են. Ը. Եօսէր: *Կենդանաց բերմունք: Ի բերմանէ ընդունայնութեան. Նար: *Ըստ իրաց բերման. Սարգ. յէ. ծա:

Կամ Ցօժարումն. ձգտումն. յարումն. *Անարժանիցն բերմամբք: Ցօգտակարագոյն բերմանէ: Ցանդուգն բերմամբ. Պիտ:

*Վնասակար, կամ վայրապար, կամ անօրէն բերմունք. Նար. Սարգ. *Զգայարանաց անյագութիւն 'ի բերումն աշխարհի. Քննեաց զանկարգ բերմունս մարդկան. Լմբ. ծղ. *Անբռնադատ կրիցն առ սայն բերումն. Նար.

ԲԵՐՈՒՆԱԿ. Տ. ԲԵՐՐԻ. *Մի ձիաւէր և վըրընջակ, այլ ձիթենի միշտ բերունակ. Երզն. այգւոյ.

ԲԵՐՐԻ, րւոյ, րեաց. ա. Εὔφορος. Fertilis, ferax, fecundus. որ և ԲԵՐԻԻՐ, ԲԵՐՈՒՆԱԿ, ԲԵՐՈՒԿ. Բերրիք լի, բարեբեր, արգասաւոր, արգաւանդ, պտղատու, բազմապատիկ, խոշոր կամ նմանութ. մահսուլլու, պէրէքէթլի, պէրոմէնտ. *Արգաւանդ և բերրի լինել գաւառացն՝ հասկաց լրութիւն. Փիլ. ծ. բան. *Ի գաշտ մի արգաւանդ և բերրի: Եւ է արգասիք բերրի և թագաւորական գաւառակերտն. Խոր. ա. 11. բ. 39. *Բերրի էր երկիրն նոցա. Պիտ. *Մատուցէ զառաքինութեանն բերրի զպտուղ՝ սերմանողացն. Ագաթ. *Որթ բերրի անկեցի 'ի նմա. Սարկ. քհ. *Անգիտութիւն զբերրիան խղելով ուսս. Պիտ. *Տունկս բերրեաց՝ բերողաց բարեաց. Հաստատեալ 'ի տունկն կենաց բարեացն բերրի. Նար. խչ. և մծ.

ԲԵՐՔ. Տես ԲԵՐ.

ԲԵՒԵԿՆ, ոյ. գ. ռմկ. բնէկ. Τερέβινθον. Terebinthum. թ. պըլմէնթէն. Պտուղ բեւեկնի ծառոյն, որ լինի գեղ. *Տաքայք ... սառաշխն, և բեւեկն, և ընկոյզ. Ծն. խգ. 11.

ԲԵՒԵԿՆ. որպէս Լնոն ծառոյ. Տես ԳԵՒԿԷ. Πεύκη. Picea, larix, pinus. *Վառիցեն առ արմատովք երիթ 'ի բեւեկն (կամ 'ի պեւկես) փայտէ. Վէցօր. է.

Ի բառս Գաղիանոսի յիշի Բեւեկն, իբր յն. պեւկէ. և արաբ. զաֆթ, կամ զուֆ. թ. ճամ աղաջը, չամաղազը. Դարձեալ անդ Բեւեկնի կուէժ, կամ Բեւեկի խէժ, որ և յունական ձայնիւ Կողփոնիա ասի, իբրև ռետին կողոփոնեայ քաղաքին. Κολοφονία. Colophonia, resina. չամ սագըզը. Որպէս և 'ի Բժշկարանս գրի. *Բեւկնոյ խէժ, յեղքըլպոսումն, կամ յեղքան պուսամ, ապխտակ ձուլթ»։ Յիշի և 'ի գիրս Վարդ. ծթ. յհ. *Բեւեկի ծուխ. բեւեկի խէժ»։

ԲԵՒԵԿՆԻ. նոյ. նեաց. գ. գրի և որպէս ռմկ. ԲԵՒԵԿՆ. Τερέβινθος, τέρμινθος. Terebinthus. Ծառ բեւեկնոյ. որոյ խէժն է ռետին. թըրմէնթին աղաճը, պօտմ. *Ծածկեաց զնոսա յակոբ 'ի ներքոյ բեւեկնոյն. Ծն. լե. 4. ծթ. 6. Յես. իդ. 26. *Եղիցին իբրև զբեւեկնի տերեւաթափ. Ես. ա. 30. ղ. 13. *Ի բեւեկնով և ընկուզով քաղցրաճաշակս պարարտութեան խուղոյ են. Վէցօր. ե.

ԲԵՒԵԿՆԻ. որպէս Գի. սարոյ. ռմկ. գինի. արդճ. բստ յն. արքեւթոս. (որպէս թէ հերիքենի, բաւականի. կամ շատենի. Ἄρκευθος. Juniper. *Երկեաւ եղիա ... և ննջեաց նստաւ ընդ բեւեկնեաւ. Գ. Թգ. ժթ. 4.

ԲԵՒԵՌ, ի, աց. գ. Ἧλος. Clavus. որ և ՍԵՒԵՌ, ՀԵՂՈՑՍ. Կտոր երկաթոյ կամ այլ ինչ կարծր նիւթոյ՝ սրածայր, 'ի պընդել զայլեայս իրս ընդ միմեանս. գամ. մըխ, եօսէր. մընխար, գամա, մեխ (որ է սեպ). *Երկաթ բազում 'ի բեւեռս դրացն. ա. Մն. իբ. 3. *Զբեւեռսն ... ոսկիս. Գ. Թգ. է. 50. *Իբրև բեւեռք հրացեալք. Ժող. ժբ. 11. *Ուռամբք և բեւեռօք հաստատեցին զնոսա. Երեմ. ժ. 4. *Եթէ ոչ տեսից 'ի ձեռս նորա զնշան բեւեռացն. Յհ. ի. 25. *Հեղուսեալ բեւեռօք. Շար. *Բեւեռել բեւեռս երկաթիս, և վարել ընդ ներքսանս ոտից նորա. Ագաթ. *Ուռամբ զբեւեռսն պնդեն. Մխ. երեմ. *Որ բեւեռօք սեւեռեալ իցէ. Մագ.

Առակ է ասելն. Ἄλλῳ ἥλῳ ἐκκρούειν τὸν ἧλον. Clavum clavo tundere. *Որպէս և ասեն 'ի բանից կարգի. բեւեռով զբեւեռ թափել. Եւագր. է. Որպէս ռմկ. մըխը մըխ իլէ չըգարմագ. մըխ մըխի ըսթըրըր. այսինքն բանութիւն վանէ զբանութիւն, կամ զըժուարութիւն ինչ 'ի բաց վարէ զայլ գժուարութիւն.

ԲԵՒԵՌ. որպէս Ἄξων. Axis. Առանցք երկնից անշարժ. ... ֆըլէք, մըհվէր. որ են կրկին կէտք ընդ հիւսիս և ընդ հարաւ, զորովք հոլովին օրըստօրէ անիւքերք աղջոյն. Հիւսիսայինն բեւեռն երեւի մեզ յառաջադասանն փոքր արջոյ. որոյ հակադրեալն ծածկի 'ի տեսոյ մերմէ. *Զաստեղաց զոր կոչեն բեւեռ երկնի. Շիր. *Եւ որ բեւեռք են (այսինքն աստեղք փոքր արջոյ) զկողմամբ հիւսիսոյ. Զքր. կթ.

ԲԵՒԵՌ. որպէս Կենդրոն բոլորակին. ռմկ. կէտըր. Κέντρον. Centrum. *Բեւեռով ամենայն գիծ բոլորակի ըստ միում միաւորութեան շարագրայացան ... Նոյն բեւեռն ամենայն կատարմամբ միանան. Դիոն. ածայ. է. *Որպէս զբեւեռաւ շարժիչ շարժութեան՝ ոչ ետեղական իրիք, այլ իմանալւոյ. Շուրջ զնովաւ՝ որպէս զբեւեռաւ եղիցի. Նն. Իմանի 'ի մեզ սիրոս որպէս բեւեռ ինչ՝ նախ զկենդանութիւն զարգարեալ. վասն զի և ամենայնն բաւել նախ ըզ սիրոյն սանղծանիլ ասէ, և ապա որպէս 'ի բեւեռէ ամենայն մարմինն սանղծագործի, ամենայն ուրեք զկենդանութիւն յարձակեցուցանել 'ի մարմինս. Մագ. 'ի դիոն. ածայ. և էջն. *Ամենայն և յամենայնի ինքն, որ զամենայն յինքն պարփակեալ, զոր օրինակ բեւեռ ուղղոց ումանց պարապընդեալ յինքն շուրջանակի պարագրելով զնոցա զբազաձկանն. Մագ. նղ. էլէղ.

ԲԵՒԵՌԱԾ. Ոճ. Բեւեռեալ. գամած. *Կապած է նա, և բեւեռած. Լմբ. ող.

ԲԵՒԵՌԱԿԱՊ. ա. մ. կապեալ, այսինքն պնդեալ բեւեռօք. բեւեռապինդ. երկաթագամ. *Սանձեալ թիակօք զերիվարս տախտակագործեալ՝ բեւեռակապ երկաթագործեալ. (այսինքն զնաւս.) Ագաթ. *Ի փայտի զնա բեւեռակապ պնդէր (այսինքն խաչէր). Բեւեռակապ 'ի փայտին բարձու պրկեալ. Յհ. կթ.

ԲԵՒԵՌԱՊԻՆԴ. ա. մ. Նոյն ընդ պընդեալ բեւեռօք. *Տախտակամած ... բեւեռապինդ ... երկաթագամ տապան գործել. Ագաթ. *Հոնն վառեալ էր բեւեռապինդ սաղաւարտովն զանհագին գլուխն. Կաղնկտ. *Բեւեռապինդ ամրացուցանել. Առակ. գ. 11. *Բեւեռապինդ հեղուսմամբ. Վրդն. ծն.

ԲԵՒԵՌԱՊՆԴԵՄ, եցի. ն. Բեւեռօք պնդել. բեւեռել. *Բեւեռապնդեալ զմարմինն իւր 'ի խաչին. Տօնակ.

ԲԵՒԵՌԵՄ, եցի. ն. Προσηλόω, καθηλόω, ἰσχυρόω. Clavis figo, affigo, firmo. Սեւեռել. հեղուսել. բեւեռօք պնդել. անշարժ հաստատել. յարել. կցել խաչին. գամել. մըխլամագ. *Բեւեռեցին զնոսա բեւեռօք. Ես. խա. 7. *Եւ ամենայն սպաստան անհաստատին զբանաւորս՝ ասկեով բեւեռել. Բ. Մն. Բ. 20. *Երարձ զայն 'ի միջոյ, և բեւեռեաց ընդ խաչափայտին. Կող. Բ. 14. *Բեւեռեցին որպէս չարագործ. Նար. հէ. *Բեւեռեցար 'ի խաչին 'ի խաչին բեւեռեալ. Ան. Շար.

Նմանութեամբ ասի. *Բեւեռեա ընդ երկիւղ քո զմարմինս իմ. Սղ. ճժէ. 120. *Բեւեռեալ կամք 'ի սիրոյ պատկերի՝ բառնանել ատենոցին. Ագաթ. *(Հաստատուն աստեղք) յայտ է թէ բեւեռեալք են, և ոչ գնայունք». այսինքն անշարժք. Եղնկ. *Զբեւեռիլ ընդ աշխարհական իրս. Ոսկ. յհ. ա. 43. *Ընդ երկիր բեւեռեն՝ կամ գործով, կամ կամօք և հաւանութեամբ առ 'ի գործսն. Լմբ. ող. *Աներեւոյթ նետիւք խոցոտեալ ... հանապազաժամու բեւեռեալ տառապեա ընդ հոգւոյս: Ընդ անցաւորս այս կենցաղ կորստեան՝ կամօք բեւեռեցայ: Ի քեզ պատուաստեցայց՝ բեւեռեալ յաւէտ. Նար. *Իբրև բեւեռեալք ընդ նմա՝ չառնուին յանձն թափիլ 'ի նմանէ: Ո՞չ ապա իմն այժմ զմարմինսն առօղոյն և զեւ ապամն զերծուլ, և բեւեռել ընդ գերեզմանս նոցա. Ոսկ. մտթ. և հռ. *Կողն (պղատոնի) ... իբր առնուանեալ յետոյ, իբրու թէ 'ի սեղղոյն իւրում բեւեռեալ անկեալ վերատին. եղիցին ասէ երկաքին 'ի մի մարմին. Եփր. ծն. *Այն որ բեւեռեաց զանկինն զայն զհատեալ՝ կարող էր նա և զանդամն միաբանեալս քայքայել: Զունկնն 'ի սեղղոյն իւրում բեւեռեաց. Եփր. համաբ.

ԲԵՒԵՌԻՉ. ա. Բեւեռօղ. գամող. *Բեւեռիչն զմեզս մեր 'ի խաչափայտին. Լմբ. ող. *Զբեւեռիչս ձեռաց իւրոց կշտամբէր. Եփր. համաբ.

ԲԵՒԵՌՈՒՄՆ, ռման. գ. Բեւեռելն, և իլն. հեղուսումն. *Եւ մարմնոյն իւր բեւեռմամբ՝ զկապարանս մահու եղոյծ. Շար. *Բեւեռմամբ տոիցն. Գ. է. ե.

ԲԵՒԿԷ, կամ ԲԵՒԿԻ. Որպէս յն. բէվգէ. Տ. ԳԵՒԿԷ. որ և ՍՈՃԻ, ԲԵՂՈՍ. յորմէ մայրս. փըշղոփագ, չամ, չամ աղաճը: Վարդ. ծբ: Տես և ԲԵՒԵԿՆ, և ԲԵՒԵԿՆԻ:

ԲԵՔ, կամ ԲԷՔ, ի, ից. Ձայն անուանցն՝ որպէս Մեծ. ռաւազ. Ճահ. իբր այլազգականս, պէք, պէյ, պէօյիւք. զի ասի. *Բեքն, մեծ. և չեքն (որպէս թ. քիւչիւք, էկմաքէք) աւելի մեծ և բարձր: Բեքեքիցն աւանք, և չեքեքիցն խումբք սակաւականք են և գեղազէշք. Երզն. և Նչ. քեր.

Դարձեալ, իբր Տղ. կամ Ձ. *Բաքառականն է, որ հրաշանալով զինի առացեալ բեք, այնպէս գեղեցիկ էր սիրողն. բեք, այնպէս պայծառ են հրեշտակք»։ այս է իբր այլազգական ձ. ... Երզն. և Նչ. քեր.

ԲԶԱՔ. Որպէս ա. զոււղ, որ է արու այծ. Τράγος, αἴξ. Caper. *Այծից արականն, քաղ, նոխազ, բզաք. Մագ. և Երզն. քեր.

ԲԶԶԱՄ, ացի, ամ. չ. Ձայն հանել ճանճից, մեղուաց, և նոցին նմանեաց 'ի թռչել իւրեանց. փըզըլ. վըզըլտամագ. *(Ո՛վ ճանճ) անդ բզզա, և յայլեւսն մի եր. թար. Մագ. է.

ԲԶԶԵՄ, եցի, եա. չ. Տ. ԲԶԶԱՄ. *Զմեղուացն քննեաց զձայնն, կամ զճանճից և զմժեխոյ ... որ շուրջ թռուցեալ բզզեն, և ճիւաղ շառաչեն. Ոսկ. յհ. ա. 28.

ԲԶԶՈՒՄՆ. գ. որ և ԲԶԶՈՒՆ. Բզզալն, կամ բզզելն մեղուաց, ճանճից, են. վըզ վըզ ձայն հանմագ. *Թէ աւետարանականն ձայն ... ոչ ագգեն 'ի լսելիս, և ոչ քոյզ մեղուական բզզմանն. Շ. իգէ.

ԲԶԻԶ, եզի, կամ եզոյ. } որ և ԲԶՆԴԵՌՆ. Κάνθαρος, ρίς. Scarabeus, scarabelaphus.
ԲԶԻԶ, բզզոյ, ոց. գ. }

Ճճի բզզօղ՝ սրախոխ և եղէ. մանաւանդ՝ որոյ թեւքն են ամփոփեալ 'ի պատեանս,

ևս տաւելով աղանդաւորն. պեօձէ+, փըղփըղ՝ ճաւշ պեօձէյի, պօօյնօօւղլօօ պեօձէ+, պօֆ պէօձէյի, ևն. *Զայլ զբերս 'ի բղզոց անզարդ զետեղեալ: Զամենայն զետեղեալ և զըղիզան ... ծայթեքեալ արտաքս բերցես. Մագ. ծը: *Եւ այլ՝ որ ոչ ապիտանաւոր զետեղեն են, որ են բղխզք. Կանոն: *Զկէան պատմութեան, այսինքն զմելըն. և զկեան պատմութեան, այսինքն ... զըղէզս. Վեցօր. է: *Մանր բղէզն, որ 'ի մէջ վարդին լինի: Ցօղօգս բղեզոյ. Վստկ. ճը. ճէ: *Բղնզեան, բղեզ. Հին բռ: *Կարաւն 'ի բղէզն ապականեցաւ: Արծիւն ոչ լուաւ բղէզին: Խօզն և բղէզն աղբասէրք են. Ոսկեփոր:

ԲԷԵՂԶԵԲՈՒՂ, այ, աւ. ա. Βεελζεβούλ. Beelzebub. գրի և ԲԵՀԵՂԶԵԲՈՒՂ, ԲԵՂԶԵԲՈՒՂ, ևն. Բառ եբր. պէէլզէպուպ. այն է ճանճիկ ածն ակկարոնի. զի պէէլ է բաղձող, բէլ, կամ տէր, տր. և զէպուպ, ճանճ: Առ հրէայս յետինս վարիւր իբրև Սատանայ՝ իշխան դիւաց. *Բէէլզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց հանէ զա զդևս. Մտթ. ժ. 25. ժբ. 24. 27: Մրկ. գ. 2. ևն: *Բելիարայ զանձն դաւանեաց ... բէհեղզեբուղայ ձեռաւն նկարեալ. Նար. ծա: *Զքնի նշանսն բէզզեբուղաւ համբաւել. Լմբ. ծղ:

ԲԷԺ, կամ ՎԷԺ. (յորմէ ՎԻԺԱԿ.) Վարագոյր մեծ, կամ ծածկոց կառաց: Բէրթէ. *Բէժ կառաց զմեծ խորանաւն: կամէին հարկանել զբէժն (կամ զվէժն) և զխորանն. Ճ. Ա. Ն Բ:

ԲԷՀՄՈՎԹ. Տ. ԲԵՀՄՈՎԹ, և ԳԱԶԱՆ:

ԲԷԿ, ի. գ. Բառ թուրքաց. պէյ. այսինքն իշխան: Սաւէզ վարի առ մատենագիրս յետին գաւառաց:

ԲԷՃ. Տ. ԲԷՋ:

ԲԷՇԿ ՄՇԿՈՅ. բեշկի մշկոյ. Բէշկ, ամկ. բիօլի, պ. բօօղէկ, է կառոյ. և Մուշկն է փոկ էաղը. ուստի Բէշկ մշկոյ՝ է կառու հնդկային, յորոյ 'ի բշտից ելանէ մուշկն անուշահոտ և ծանրահոտ. Մով ժէ. փիոփ. *Լինի 'ի Հնդիկս ... և մրջմնառիւծք, և մկունք, բեշկ մշկոյ, և կոկորդիլ գաղան. Խոր. Ծ:

ԲԷՋ, որ և } գ. վր. եւ բէճի. պ.
ԲԷՃ, բիճի. } բիօլէ. Ոզնւ. ուսք. Թիկունք. ուրբ. *Այսպէս բէջն երկու ոսկր ունի. Ոսկեփոր: *(Ձիոյ) բիճին ոսկրն լայն և մեծ, 'ի վերայ մարմնոյն զուսպ. Վստկ. ծէ: *Ազբ և կռնակք՝ բաղդումք 'ի խաչուկն, ոմանք մինչև առ ստինան, և այլք ոմանք մինչև ցբէջն խայլս ունին իբրև զգաղադրուշտ ..., հաւ փարչի մեռ, և այլ մեծ, և այլ անկրունս. Մարեին: *Ոսկերքն և ջիլքն, ... և լարքն կակուղ և խուճճուածք. ... զբիճին գլուխն. և կողերն ծայրքն, և խաչալեքն հլունքն. Մխ. Ծզ:

ԲԷՃ. նմանութբ, Բարձր մասն 'ի թիկանց առնելոց ասայնակի, ... որ կալեալ է առ բէջն և հարկանէ. *Ոստոյնանէկ (ընդ երկիս) թել մի քարշէ և կկոցէ, և ... երիս հարկանէ. Կանոն:

ԲԸԲՈՒՆ. Տ. ԲԲՈՒՆ:

ԲԸՒԻՃԱԿ. Տ. ԲՈՒԻՃԱԿ:

ԲԹԱԳՈՅՆ, գունի, եց. ա. Ἀμβλύτερος, ἀμβλύτατος. Hebetior, obtusior. Կամ. բթացեալ. տառաւել բութ և գուլ: նմանութբ, Տխմարագոյն, կամ Որ գժուարաւ ըմբռնէ. *(Ծերոց) ակնջեք՝ դըժուարալուրք, և իմաստնանգիւր ոք այլոցն ... բթագոյն: Ոչ ... մեծ է երկիւղ. այսչափ և ոտսանելն և խմանալն՝ բթագոյն լինի: Մինչ զի չայրանանցութեն յաճախութեանց գործեցելոյն՝ բթագոյնք գժնդակացն երևութից վարել թըլիլ. Փիլ:

Առաւել կամ Կարի բութ (անկիւն՝) ըստ երկրաչափութեն. *Մին հաստատուն անկիւն առնէ յետ բթագոյն անկեանն ըստ կարգի տափարակայն եղելոց. Պղատ. փիմ:

ԲԹԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Բառ յետնոց. Բութ հայեցիք. ոչ սրատես. *Ցածայինան էին բթահայեաց. Առակ. Մզ:

ԲԹԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Ἀμβλύνω. Hebeto, obtundo. որ և ԲԹԵԼ, ԲԹԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Բութ և գուլ առնել զսրութիւն իրաց կամ մտաց. և նմանութբ՝ Անպիտանացուցանել, թուլացուցանել, 'ի գերև հանել, խափանել. Բութ ... *Բթացուցանել 'ի չնորհաց որ հոգւոյն. Ը. Բէդ: *Ընդէր զառաւելին գեղեցկութիւն իմ բթացուցեր. Ոսկ. առաք էղ:

ԲԹԵՄ. եցի. ն. Նոյն ընդ վ. *Թեփք կոկորդիլոսի զերկաթ սրեալ բթեն: փայլատակմանքն զաչսն շլացուցանէ և բթէ. Փիլ. ... *Կոխեաց զհուր, բթեաց զսուր. Գր. հր: *Նման յեսանի՝ զայլոց սրեմ, 'ի սրոյ բանին զիս յոյժ բըթեմ. Երզն. ... *Զմիտս աեսօղս բթէ ... մութեն. Նեղոս: *Բթեցաւ զարմանս քո. Սիր. ... 10. (յն. կրճտեցւցես զատամունս քո:)

ԲԹԵԼ. ըստ քերականաց յառոգանութեն՝ ի վայր իջուցանել զձայնն, յորոյ 'ի նշան 'ի վերայ բառին երբեմն գնի բութ ('). *Ուղղակի չէ, վասն զի բթի վերջն. Երզն. քեր:

ԲԹԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Տես ԲԹԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Կերակուրն բթեցուցանէ ըղմիտսն. Բրս. ... *Վարժողքն պղերգագոյնք ... ոչ զգայականիւն 'ի կատարելութի յառաջեն ... այլ բթեցուցեալ (կամ բթացուցեալ) եւ՝ ընդունակս անմիտն պատրաստեն կորուսեան. Պիտ: *Բթեցուցին (յառաքինութէ) ... Բթեցուցին զգործս: Նաև զոմանս յիմոցն բթեցուցին. Լմբ. ող:

ԲԹԻՄ, եցայ, եալ. չ. Ἀμβλύνομαι. Hebesco, languesco. Բութ և գուլ լինել. Նմանութբ՝ Տկարանալ. թուլանալ. անգործ լինել. յետնիլ. ... *Մեր սուրքս բթեցան, և նոքա ոչ զարհուրեցան 'ի մեռանելոյ. Ագաթ: *Սուրք սպանողացն բթեցան, և նոցա պարանոցքն ոչ ձանձրացան. Եղիշ. գ: *Տեսանէս զհաւատոյ սրոյն բթելն: Սրամտութին բթեցաւ: Ի յանձկութէ բթեալ: Մեր խմաստքս ամենայն առ մարտակցութի նորին բթի, և անգործ եղեալ նշանիցի: Իմ հնարքս բթեցաւ. Լմբ. ող: *Ահաւասիկ տանջանք քո բթեցան. Ճ. Ա: *Վատթարացեալք բթեցաք յամենայն առաքինութեց. Լմբ. *Բթելն յըստ ... գործոց. Նիւս. ... Անտամոր է տալն, *Բթեալ ստամոքսն 'ի բաց ընկենու զառողջարար կերակուրն. Առակ. Մզ:

ԲԹԻՐ. գ. Բառ գաւառական, վարի ... Քակոր անասնոց. Բէղէ+. Տ. ՍԳՏՈՒՐ, յորմէ երևի առեալ:

ԲԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀμβλύτης. Hebetudo, obtusio. Բութ և գուլ գոլն՝ իրք կամ նմանութբ, հակադրեալ սրութեան. ... *Հրոյ՝ սրութի. երկրի՝ բթութի. օդ ունելով բթութիւն. և լինի ջուր՝ ... և նա բթութբ: Արդ՝ է որպէս սրութին առ բթութին, այսպէս հուր առ օդ. Նիւս. բն:

Ըստ քերականաց՝ Բութ, կամ Բթելն ձայնի յառոգանութեն. *Ըեշտ՝ վերացման տողագրաւ ... ուղղակ. իսկ բթութի ընդդէմ. այս է, զի որպէս նա 'ի վեր հանէ, սա 'ի խոնարհ նմանապէս զիջուցանելով հարթէ. Մագ. քեր:

ԲԺԱՔԵՐ. ա. Բժոտ, բժոտեալ. ու. նող զբժ, որպիսի լինին աչք տկարացեալք կամ բծաւորք. *Մտացն աչն՝ եթէ ընդ ծուխս ինչ աշխարհի իրացս գայցէ, բժաքեր արտօսրալից լինիցի. Ոսկ. Մ. ա. 2: *Ի ծխի՝ աչք բժաքերք և արտօսրալիցք լինին. Խոսր:

ԲԺԺԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործեալն զբժժանս կախարդականս. դիւթութիւն. վհկութի. *Զգուշացուցէք զնոսա յամենայն 'ի յայսպիսի բժժագործութենէ. Ը. Բղբ:

ԲԺԺԱՆՔ, նաց. գ. Ἴαμα. Sanatio, remedium. ἀλεξίρμαχον, περίαμμα. amuletum, ligamen. որ և ԲԺԻԺ. Սուտ դեղ բժշկութե. կախարդանք. ծրարք և արարք վհկաց 'ի սուտ կարծիս բուժելոյ զախտս, կամ պահելոյ 'ի պատահարաց. է որ տիմարական, և գործ մնապաշտութե, և է որ դիւթական և դիւական. համայն, Բըւըը. *Գտանէին 'ի ներքոյ հանդերձից նոցա յուռութսլունս, և բժժանս յամենայն կռոց. Բ. Մ. ժբ. 40: Որպէս յուռութալունք՝ 'ի յն. է ἱερώματα. այսինքն նուիրականք, կամ սրբազան կարծեցեալ իրք հեթանոսականք. նոյնպէս և բժժանք՝ է ἰαμνεία (իբր յասուէկ անուն). զոր թարգմանիչն մեր առնու իբր ἴαμα, որ է բուժումն, բժշկութի: Վասն որոյ բժժանքն լինի որպէս Բուժանք. այսինքն իրք բժշկարարք և ազատարարք՝ սուտ. *Եւ ոմանց քերել քերել 'ի ծեփածոյ նաւին նաւթոյ՝ 'ի բժշկութի և 'ի չնչոց ցաւոց ինչ բժժանաց. Եւս. փր. ա: *Ըզծրարս բժժանաց 'ի ձեռսն և 'ի յակին և 'ի պարանոցի կապել. Մանդ. ծը: *Դիւթութիւնք և բժժանօք. Ոսկ. ա. Եփս: *Եւ եթէ այլ ոք 'ի ձեռն գիտէ առ նոսա դիւական ինչ բժժանս, և զայնոսիկ յայտնեսցէք նոցա, և տացէք թողուլ. և 'ի բաց կալ. Ը. Բղբ: *Եթէ բժժանօք ինչ յուսալից կախարդել խորամանկեսցէ. Նար. կէ: *Ի բամբասելն զկուսութեն իմ յուսալից բժժանօք ... այսինքն իբր կախարդական դեղովք կամ հնարիւք լեալ. Լմբ. համբ: *Կախարդութբ, և հնարիւք բժժանաց: Առանց ամենայն բժժանաց կատարին 'ի քէն բժշկութիքն. Բրս. մրկ: *Պատրաստեաց կերակուր բժժանօք կախարդութբ. Ճ. Ա: *Դեն ունէր բարձեալ յամենայն անգամս իւր բժժանս դեղոց: Բելիար ունէր յամենայն անգամս իւր բըլբժանս դեղոց բարձեալ. Վրք հց. իը: Հ. Յուլ. իե:

ԲԺԻԺ, բժժոյ, ոց. Նոյն ընդ վ. *Ի բժժոյս՝ որ կայ յուռնկս, առնեն զանհնարութի. Վրք հց. իը: *Կարկէիլ կախարդից, խափանիլ չարից, բըժժոց պառաւուց. Գնձ:

ԲԺԻՇԿ, բժշկի, կաց. գ. պ. պիղիշք, բիդէշ, պիշքիշք. ամկ. պիշկ. Ἰατρός. Medicus. Արհեստագէտ պահելոյ զառողջութիւն մարմնոյ, և բուժելոյ ըստ կարի դեղովք զցաւս և զհիւանդութիւնս. հէքիմ, թապիպ. *Ի հիւանդանալն իւրում ոչ խնդրեաց զտէր, այլ խնդրեաց բժիշկս: Երթեալ իմ առ բժիշկս՝ ոչինչ օգնէին ինձ: Կամ բժիշկք յարուցանիցեն: Եւ յոյժ վշտացեալ 'ի բազում բժշկաց: Ոչ ապիտոյ

է բժիշկ կարողաց, այլ հիւանդաց։ Ապաքէն ասիցէք առ իս զառակս զայս, բժիշկ՝ բժշկեա՛ զանձն քո։ Ղուկաս բժիշկ և սիրելի։ Բայց դուք էիք բժիշկք մեղանչականք էք, և ողջացուցիչ չարեաց ամենեքեան. ևն։ *Ի բժշկութէ բժիշկ (կոչի). Եղնիկ։ *Հիւանդ եմ, եմ ճարտար բժիշկ եմ. Վրք հց. իզ։ *Ցորժամ բժիշկ ոք ակարանայցէ, այլ բժիշկ պիտոյ է նմա. Ոսկ. առաջն։ *Բժիշկ՝ որ ոչ գիտէ զշարժութիւն երակացն զննել, և զչարախտանութի նիւթոյ, ոչ արի բժիշկ. Լմբ. ող։ *Ոմանք բժիշկք, և ոմանք՝ պաշտօնեայք բժշկացն. ապայն բժիշկս կոչեմք և զսոսա. Պղատ. օրին. դ։

Նմանութբ ասի. *Այր հեզ՝ բժիշկ է սրտի. Առակ. ժդ. 30։ *Զի են մեզ պահք բժիշկք. Ցձն. ի։

ԲԺԻՇԿ ՎԻՐԱՑ. Ճերրահ. *Զինչ օգուտ է առ բժիշկն երթալ, յորժամ զվէրս ոչ կամիս մերկանալ. Մանդ. ա։ *Առաջի բժշկացդ է վիրացս խայտառակելն. Լմբ. ափ։

ԲԺՇԿԱԲԱՐ. Տ. ԲԺՇԿԱԳԷՍ. *Տէրն մեր և արարիչ՝ բժշկաբար վարեցաւ անօրինականօքն. Ը. Եփր։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἰατρικός, θεραπευτικός. Medicus, a, um, et sanandi vim habens. Սեպհական բժշկաց և բժըշկութե. բժշկային. և Բժշկարար. առողջացուցիչ. *Ասեմք՝ բժշկական գիրք, բժշկական դեղ, բժշկական գործի. Սահմ. է։ *Ըստ բժշկական արուեստին բերելք զնմանութի. Եղիշ. է։ *Հրաժարել ՚ի մնասակարացն ըստ բժշկական բանին՝ և մեզ է օգտակար. Բրս. հց։ *Բժշկական կարծիս արտադրելով առաւել՝ քան բնական. Փիլ. այլաբ։ *Բժշկական կրթականութի ամենափորձ հնարաւորութբ՝ պատճառ կենաց անախտականաց. Նար. խգ։ *Պարտ է, զի նա կամեսցի զառողջութին, և ապա դեղքն բժշկականք ազդեսցեն. Լմբ. ող։ *Տեղի տան վէրք՝ բժշկական զօրութե քո մեծի. Սարգ. ա։ *Ցօղելով յիս զբժշկականդ քո ցօղ. Երզն. աղ։

Մերթ՝ որպէս Բժիշկ. հմուտ բժշկութե. *Ղուկաս ՚ի բժշկականէ ուսմբէ և անցելոյ ընդ բանս բժշկականս. Մաշ։ *Բժըշկական վարդապետքն. Մխ. բժշ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆՆ. գ. Բժշկականութի, բժըշկական արուեստ (որ յն. ոճոյ.) ἡ Ἰατρική. և Մասնեան բժշկական արուեստի. *Այլ արհեստք՝ կամ յաղագս մարմնոյ է, որպէս բժշկականն. կամ յաղագս այնոցիկ՝ որ արտաքոյ մարմնոյ. որպէս հիւսնականն, շինողականն, դարբնականն. Սահմ. խա։ *Բժշկական, անուամբն այդ, արարեալ մխիթարայ իմաստուն բժշկի, որ ՚ի հեր քաղաքէ. Մխ. բժշ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ἡ Ἰατρική (τέχνη). Ars medica, medicina. Արհեստ և գիտութի բժշկութե, որ և ասի ԲԺՇԿԱԿԱՆՆ. հէքիմլիք. *Բժշկականութի է արհեստ յաղագս մարդկային մարմնոյ եղեալ՝ առողջութե արարիչ. Սահմ. դ։ *Ահա ՚ի միջէն են սոքա ՚ի բժշկականութէն, և առ մի հայրին առողջութի. Լծ. ահմ։ *Բժշկականութի է՝ ըստ ուղղոյ, ըստ արեան, ևն. Տօնակ։

ԲԺՇԿԱՑԻՆ, այնոյ. Տ. ԲԺՇԿԱԿԱՆ. *Ոչք զբժշկայինն մեշտ համբուրեն կրթականութի. Նար. ծբ։

ԲԺՇԿԱՆՈՑ. ի, աց. Տ. ԲԺՇԿԱՐԱՆ. Ἰατρεῖον. *Որ ՚ի բժշկանոցն գնան, զի բժշկեսցեն դեղս. Պղատ. օրէն. ա։ *Վիրաւորք ՚ի բժշկանոցս մտանեն, դեղ վէրին արանել, և զցաւսն բժշկել. Մանդ. դ։ *Եթէ ՚ի բժշկանոց երթայիր, և վէրս ինչ, կամ ցաւս ունէիր, ևն։ Որք ՚ի բժշկանոցն երթան, չէ պարտ փափաքանաց անդր երթալ։ Անամօթ եմ եղե յապաշխարողական բժըշկանոցին. Ոսկ. բ. փիլ. և եփես. և ղկ։

ԲԺՇԿԱՆՔ. անաց. գ. Իբր Բժշկութիւն, կամ բուժանք. իբր բժշկականք. *Առ բաղումս ՚ի բժշկանոցն՝ առաջին ամանք գործակից լինել թունաբերացդ յօգուտ ինչ. Փիլ. նխ. բ։

ԲԺՇԿԱՊԵՏ, ի, աց. գ. ա. Ἀρχίατρος. Archiater, medicorum princeps. Պետ բժշկաց. առաջին կամ երևելի ՚ի բըժիշկս. Ճարտար բժիշկ կամ բուժիչ. հէքիմ պաշը, պաշ հէքիմ. *Ղուկաս, բժշկապետն անձանց՝ քան թէ մարմնոց։ Բժըշկապետս մարմնոց՝ յօգնել ընդ հոգի. Նար. առաք. և ծբ։ *Վկայաբանութի սէրն գիտմիզեայ բժշկապետի. Ճ. Ա։ *Առ բժըշկապետան և իմաստասէրան. Մագ. ծբ։ *Ո՛չ է մարթ զօրաւոր լինել վիրաց քոց քան զճարտարութի բժշկապետին. Կոչ. բ. յն. բժշկապետական. ἀρχιατρικός. *Բժշկապետն քո. Եփր. խաչաղ։

ԲԺՇԿԱՊԵՏԵՄ, եցի. չ. ն. Որպէս բժշկապետ բուժել ճարտարութբ. *Սկըսանէր նշան գործել, և բժշկապետել. Ճ. Ա. ՚Ի ծբ։ *Մեղօք ակարացան զգայութիւնք հոգւոյ և մարմնոյ. զորս վերստին արարչագործն բժշկապետեաց նորոգութեամբ. Ցօնակ։

ԲԺՇԿԱՊԷՍ. մ. Ἰατρικῶς. Medicorum more. որ և ԲԺՇԿԱԲԱՐ. Որպ զբժիշկ, ըստ օրինի բժշկաց. հէքիմ ձևալը, հէքիմճէ. *Կցորդակից լեր բժշկապէս։ Ըն չափիլեա բժշկապէս՝ զամենախլշուառ ախտաւորութիս։ Բժշկապէս մատիր սպանել. Նար. իգ. կզ. հբ։ *Ցուցին մերձեալ բժշկապէս, առողջացոյց ծածկապէս. Շար։ *Որ գիտէ հնարաւոր բժշկապէս սպեղանիս կազմել վիրացն. Սարգ. յն. ժա։ *Բժշկապէս դարման խօթացելոյ և վիրաւորաց մատուցանեն. Սարկ. քհ։

ԲԺՇԿԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Ἰατρεῖον. Officina medici, vel chirurgi. որ և ԲԺՇԿԱՆՈՑ. Տուն և կրպակ բժշկի, և տեղի և առիթ բժշկութե. հէքիմ խանէսի՝ փէտէխանէ. *Ծառայքն ՚ի բժշկարանն սպասելով. Պղատ. օրէն. դ։ *Բժշկարան հիւանդութեց զանազան՝ զտեղիս զայս բացագործեալ. Նիւս. Բնութ։ *Ի մէջ անցուցեալ զամենակար բժշկարանն՝ բժշկել զամենայն ախտս։ Բացեալ զիւր ամենակալին բժշկարան. Ագաթ։ *Բժիշկն՝ հաւատացողիդ հաստել է. բժշկարանն բացեալ է, դեղ առաջի եդեալ կայ. Ոսկ. ղկ։ *Եկեղեցի է բժշկարան մեղաւորաց. Եփր. խաչաղ։ *(Եկեղեցին՝) բժշկարան անախտելի՝ տարակուսեալ պատուաւորաց. Նար. հէ։ *Ամենայն իմաստասիրութի եկն եմուտ ՚ի կեանս մեր իբրև զբժշկարան իմն ոգւոյ. Փիլ. լին։ *Ո՛վ իւսչ՝ բժշկարան. Եղիշ. խղ։ *Դեղ բժըշկութե են աղօթքն, արդել մեղաց, բժըշկարան յանցանաց. Ոսկ. էէր։

ԲԺՇԿԱՐԱՆ. Գիրք կամ մատեան բժըշկութե արհեստին, որպէս եղև ստվորութի անուանել Բժշկարան մխիթարայ, ամիրտովլաթի, կամ հին բժշկարան. յոր հայի և իմաստ բանիս. *Բայց հօր և գթած ըղբժշկարանիդ կենաց վարդապետարան ››. այսինքն բայց զդարոյ ուսանելոյ զքո գիրս և զվարդապետութի հոգևոր բժշկութեդ. Նար. լէ։

ԲԺՇԿԱՐԱՆ. որպէս Διόρθωσις. Medela. Դեղ և դարման բժշկութեան. և Բուժիչ, բժշկարար. *Առ ժամանակին մարմնոց ևեթ բժիշկս առնէ զնոսա. յետոյ և զոգւոյ իսկ բժշկարանս առայ ՚ի ձեռս նոցա, զյան և զկարկերն. Ոսկ. մ. բ. դ։ *Բժշկարան է, և դեղ զօրաւոր. Վրդն. ող։

ԲԺՇԿԱՐԱՐ, ի, ագ. ա. Առողջարար, առիթ բժշկելոյ. *Քաղցր և բժշկարար դեղն. Երզն. լա։

ԲԺՇԿԵՄ, եցի. ն. Ἰατρεύω. Medeor, curo. Բժշկութի առնել, այսինքն առնել զգործ բժշկի. դարմանել դեղովք առ ՚ի առողջացուցանել զհիւանդս, կամ զախտս և զվէրս. և Նմանութբ՝ զցաւս հոգւոյ, ըղկիրս և զկարծիս մտաց. դէվ էթնէլ, դէփ էնէլ. Իլաճ Բիմար էթմէք, ֆայտէսմէք. *Բժըշկէին զբեկութիւն դստեր ժողովրդեան իմոյ ընդ արհամարհանս. Երեմ. զ. 11։ *Դարձաւ արքայ յորժամ բժշկել ՚ի վիրացն զոր խոցեցին զնա ասորիքն. դ. թգ. զ. 29։ ի. 15։ *Բժշկեցաք զբաբելոն, և նա ոչ բժշկեցաւ։ Ի ցաւս քո բժշկեցար, և օգուտ ոչ եղև քեզ. Երեմ. ծա. ց։ լ. 13։ *Բժիշկն բժշկէ զցաւս, այլ ոչ բարկանայ հիւանդին. Նեղոս։ *Ո՛վ մատչի դու, և ո՞ւր ուսար վիրօք զվէր բժշկել. Լմբ. ափ։ *Ամենեքեան եմք մահկանացուք, այն՝ որ բժշկէն, և որ բժշկին. Եղիշ. է։

ԲԺՇԿԵԼ. Ἰάομαι, θεραπεύω, ἐξακέομαι. Sano, sarcio, sedo, ևն. Բուժել՝ փարատելով զցաւս. ապաքինել, աւաքել. առողջացուցանել. [illegible]. *Ոչ դեղք և ոչ սպեղանիք բժշկեցին զնոսա, այլ՝ քո տէր բանդ, որ զամենայն բժշկէ։ Ես եմ տէր՝ որ բժշկեմ զքեզ։ Հարկանեմ, և բժշկեմ։ Եհար, և ձեռք նորա բժշկեցին։ Բժշկելով բժշկեցէ զնոսա։ Բժշկէր զամենայն հիւանդութիւնս, և զամենայն ախտս ՚ի ժողովրդեանն։ Մատուցին առ նա զամենայն հիւանդս ... և զդիւահարս և զլուսնոտս և զանդամալոյծս, և բժշկեաց զնոսա։ Զհիւանդս բժշկեցէք. ևն։

Կր. Առողջանալ, ապաքինել, ողջանալ. *Բժշկեցաւ մանուկն։ Բազում անդամալոյծք և կաղք բժշկեցին։ Ցայնժամ եկայք բժշկեցարուք։ Եւ ահա բժշկեալ իցէ արած բորոտութենն ՚ի բորոտէ անտի։ Բժշկեցաւ արածն։ Վէրք իմ սաստիկք, ուստի բժշկեցայց։ Բժշկեա՛ զիս տէր, և բժշկեցայց։ Ասա՛ բանիւ, և բժշկեսցի մանուկն իմ։ Եկին լսել ՚ի նմանէ, և բժշկել ՚ի հիւանդութե իւրեանց. և նեղեալք յայսոց պղծոց՝ բժշկէին։ Որոյ վիրօքն բժշկեցայք. ևն։ *Փութացուցէք բժշկել, և բժշկիլ։ Վէրս ունիմք, ՚ի մեղաց բժշկեցուք. Լմբ. ափ։ *Վիրաւորեցայ, այլ բժշկեցայց. Ճ. Գ։

ԲԺՇԿԵԼ. Նմանութբ. *Բժշկէ զթերեալ միտս։ Զանձն իւր ոչ բժշկէ ՚ի գործս իւր. Սղ։ Առկ. ևն։ *Մեք նախ քան ըզբժշկելն զմեզ՝ զայլս ձեռնարկեմք բժշկել. Վրք հց. բ։ *Ըղձափութիւն ձեռին՝ զխաւարումն ական բժշկէ. Սկևռ. յար։ *Զայլափոխ կարծիս՝ գաղտնի միամանգամ՝ բժշկեաց. Ոսկ. յհ. ա. 16։ *Ոչ գործել զանիրաւութիւն, և գործելով բժշկել ճանաչէ. Պղատ. օրէն. ի։ *Ջուր բժշկեաց զհարաւութիւն ասաղ ջրոյն. Բրս. Բղի։

Անաւդր է փոխադրել ՚ի հայկական լեզու զյունական հոմանիշութեն բային Θεραπεύω, որպէս Բժշկել, և Պաշտել. ՚ի բնութենէ և ՚ի սեպհականն ոճնոց խրատակարգ եղեն՝ բժշկել զէն եաւքս ››. այս-

իւրն պաշտել զոր էին նոյն . Փիլ. փեսայան ։ *Աղախեր վճռաբանութե մեջ գտայք , զոր քեզ պարտ է իսկ բժշկել ,, . այսինքն վաւերականել կամ բուժանել . Գրեգ . օրին . Փ ։

ԲԺՇԿԻՉ . Բժշկօղ, բժշկարար . *Բժշկիչ պէտսեկս ցաւոց լինի . Եղիշ ։ *(Պահել) բաս վիրաւոր գրժշկիչս պատուիրանն . Մագ ։

ԲԺՇԿՈՂԱԿԱՆ , ի , աց . Տ . ԲԺՇԿԱՐԱՐ . *Բժշկողական գեղով . Ցճառ ։

ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ . Գ . Ἴαμα, ἴασις, θεραπεία . Curatio , sanatio , et sanitas . Բժշկելն , և բժշկիլն . բուժումն . առողջութիւն . առողջութիւն . գործ բժշկի . և գեղ գործածելոյ . իմաստ , Եմեսայ . *Ի զուր յաճախեցեր զբժշկութիւն քո , և օգուտ չէր ուրեք քեզ ։ Անօրէն արուեստի , որոյ ոչ գոյր բժշկութիւն ։ Որոց պէտք էին բժշկութեան՝ բժշկեր ։ Բժշկութեան կատարեալ ։ Ի հեգել զձեռն քո ի բժշկութիւն ։ Այլում շնորհս բժշկութեանց ։ Եւ տերև ծառոյն էր բժշկութիւն հեթանոսաց . եւն ։ *Զգարմանն բժշկութեան առնիցէ , շնորհելով նմա զառողջութիւն . Եղիշ . Է ։ *Որպէս բաղում և պէսպէս են մեղքն , նոյնպէս և բաղում և պէսպէս են բժշկութիւնք . Վրք հց . Փ ։ *Գտանէին զբժշկութիւն յաղօթից սրբի . Փարպ ։

ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ . որպէս Բժշկականութիւն . արհեստ բժշկելոյ , կամ բժշկի . հեքիմլիք . *Բժշկութիւն (կամ բժշկականութիւն) է արհեստ . եւ . Սահմ . Փ ։ *Բժշկութիւն սկիզբն է աղբերացն դիտողութեանցն պատճառաց , և ոչ եւ ժողովել նախ հետազօտութիւն . Փիլ . լին . Բ . 29 ։

Եւ որպէս Դամեք բժշկութիւն . *Զխափանեալն նորա , և զբժշկութիւն առածացն . Եւ . Խո . 19 ։

Օտար է 'ի հայկականումս՝ Բժշկումն առ՝ որպէս Պղատոն ծառայութեան , բառ հնազանդութեան յն . հայիս Θεραπεία . *Ազնւագոյն է՝ որ 'ի քաջանայութեան կայ աշխարհին հօրն (այսինքն հօր) , և զորգի ինչ իւր առնել առ 'ի բժշկութիւն սպասաւորին . Փիլ . լին . Բ . 29 ։

ԲԺՈՑ . ա . Որ ունի գլխ . ծաղրող . լեզուց . *Բժոտ աչքն ոչ կարէ հայել յարեգական . Արծ . ծռ ։

ԲԺՏԻԼ . յ . Բժոտ լինել , ունել բիծ յաչս . ծաղրիլ . *Բժտեալ տեսութեան . Մագ . Է ։

ԲԺՈՒԺ . Տ . ԲԺԻԺ . ԲԺԺԱՆՔ . *Բամբասիան սաստկայ ուղտ մի էր բարձեալ տանին զանազան անօթս գործութեան , բառնիր , և բժուժ 'ի վերայ նորա . Ոսկիբեր ։

ԲԻԲ . բբի , բբաց . Գ . Κόρη . Pupilla . Մեծագոյն ծակն 'ի մէջ կարի աչացն , ընդ որ ծառագայթք լուսոյն մտանել նկարին 'ի ներքս զառակերս առարկայից . ռէ , թէ , նուրս , մեքէնիկ . *Պահեաց զիս իբրև բիբ ական . Օրին . ԼԲ . 10 ։ Սղ . ԺԶ . 8 ։ *Պահեա զպատուէրս իմ իբրև բիբ աչաց . Առակ . Է . 3 ։ Է . 20 ։ *Մի հետացն բիբք տեսանելեաց մերոց 'ի զբաղմունս ծառայութեանց Հրեաստանութիւն քո . Ափոտ ։ *Լուսաւոր՝ որպէս ական բիբ ։ Շուշ զբաղան . Խոր . Է . 39 ։ *Դնել 'ի վերայ բբոց աչացն . Փարպ ։ *Բաղէ ... ծածկել Հրդեհ 'ի գուսոն բբաց . Եւս . հանաք ։ *Մթացեալ որ զբբոցն շողալ . Եղիշ ։ *Բիբք աչաց յորժամ սրբագոյն և յստակագոյնք իցեն , երագագոյնք և կատարելագոյնք լինին , և ոչ վաղվաղակի զբիբն առ փափուկ շլանալոյ . Ոսկ . յհ . Ա . 25 ։ *Մի բարձցի 'ի տեսանելեացս բբոց ծառանցս օրհնութիւն ։ Լուսաւորութ ...

Թիւն աչաց , տեսանելագույն բբաց . Նար . ԽԷ . *Այլ որ ձկանսալ կորուսի բբոց՝ զբաւելնորա նշմարէր . ԼԲ . ձեմ ։ *Բիբն՝ (լուսաւոր առեալ) անձնականութիւն է , որոց արտաքսման մէջո և ամպարաց պարապեն զաչսն . ԼԲ . ող ։

ԸՆԴՀԱՐԿԱՆԵԼ ԸՆԴ ԲԻԲ ԱԿԱՆ . կամ ԸՆԴ ԲԻԲՍ ՅԱԼ . Ընդհարկանել յաչս . այլն դպչել . *Որ մերձենայ 'ի ձեզ , որպէս որ ընդհարկանիցէ ընդ բիբ ական իւրոյ . Զաք . Բ . 8 ։ *Զկոյրսն ոչ կափիցէ , այլ առաջնորդեսցէ , իսկ զուէ ... ընդ բիբսն առեալ յեռա մեծա . Դիոն . . Եղծ ։

ԲԻԲԵՍ . եցի . չ . որ և լու . Pipilo . Զայն հանել ձագուց . ԲԷ ԲԷ՝ ձիւ ձիւ յառ հանել . *Դիածեալ , մեծ ձագք բիբեսցեն . Ոսկ . կող . առ ոփես . ճէշ ։

ԲԻԲՂՈՍ , ի . ա . Գ . Բառ յն . Կիւղոս , կամ Կիւլխոն . Βίβλος , βιβλίον . Liber arboris, ut tiliae ; scheda . (իսկ Biblia sacra, տե գիրք .) Աղխ ինչ պատրոսյ , կամ կեղևանք ինչ ծառոց՝ յորոց վերայ նախնիք գրէին յառաջ քան զգիւտ թղթոյն ։ լայնարար վարի՝ որպէս Գիրք . մատեան . մագաղաթ , կամ թուղթ . *Կարկառեցեալ բիբղոսս ... Ոչ որ զաւանոյն առնան կրնքէ , այլ զի և զպատարագն . և զայս բիբղոսս . քանզի ոչ աւրեւ զատան բիբղոս , բայց միայն յեգիպտոս . Փոխ . տոն ։

ԲԻԺ . բժոյ . Գ . Λήμη, λημία . Gramia, lippitudo . Գիճութիւն և աղտ աչաց՝ խառն ընդ արտօսր . աղտ թանձրացեալ զաչօք . աչքի աղբ , ճաղմուտ , ճաղմոտուկ . լափեց . *Ի բաց բարձեալ յականէ բիժն , մաքրապէս տեսանէ . Նխա . խոս ։ *Որպէս բիժ զականս եկեալ՝ ոչ թողացուցանէ տեսանել զպատաշաճսն . Ցճռ . Է ։ *Փարատ զաղտութիւն աչացն զաղտն և զբիժն 'ի բաց պարզել . Եղիշ ։ *Եթէ բժով , և կամ այլով իւիք ախտացեալ իցեն աչքդ , աղօտարար տեսանես զարեգակն . Աս . օրէ . ԵԷ ։ *Նախ զբիժ և զմէջ աչացն մաքրեցեն . Ճ . Գ . *Սորէ ընդ աչսն բիժ և արտասուք ։ Աչս սորեալ բժով և արտասուօք . Վրդն . ձնն . և օրին ։

Լայնաբար Բիծ և ժանգ իրաց . *Աղտն և ժանգն և բիժն արծաթոյն 'ի վկայութիւն տանջանացն ներգործեալ . Հ.ճառ . առ ։

ԲԻԼ , բլի . կմ բլոյ . ա . (յորմէ ԳԼՈՒԶ , կմ ԲԼՈՒԶ . որ և իա . Blù . Թ . գուլումբի . այսինքն ամպագոյն) . Նոյն կապոյտ . կապուտակ . ծիրանի , հէքէյի . բոց կապոյտ . ուրգ նօքի . *Դալին , լուրն , բիլն , կապոյտն . Երզն . ծեր ։

ԲԻԾ , բծի , ից . կմ բծոյ , ոց . Գ . Μῶμος, λώβη, σπίλος . Macula, labes, jactura, vitiligo . Նիշ և արատ բնական և կամ պատահական 'ի վերայ մարմնոյ օտար 'ի բնուն գունոյ նորին . աղտ . կեղտ . ապի . և Փակատութիւն ինչ . լեքէ , եքեիճէ , դերէ . *Երինջ մի կարմիր անարատ , յորում ոչ գուցէ բիծ ինչ . Թուոց . ԺԹ . 2 ։ *Քահանային մի ինչ մի աաներին 'ի մարմնի բիծ ունել ։ Օտար է զանազատութիւնս ընդ պարագայիւն խառնել . քանզի բիծ է այս . իսկ այն անրեքենն մատուցեալ լինին . Փիլ . ԽԱ . և այլուր ։ *Ոչ է նա հանգիստ Հրեմրիս , այլ բիծ է նա հանդարտան . Եփր . համաբ ։ *Բաղում բծոք պղծեալ (աչաց հոգւոյն) զքաղցրութիւն կորովութեան կորուսեալ . Ոսկ . յհ . Է . 25 ։

Մանաւանդ՝ Πάθος . Vitium . Ախտ , կիրք . արատ հոգւոյ , գործ ազատաց . յանցանք , պակասութիւն . փուճոր , աայլ , նոգեան , այդպ . եւր , ճիւլէ . *Ի բաց ընկեցէք զայս ...

Նրկուլթիւն , զայղութիւն , զբիծ . Կոչ . Փ . 5 ։ *Որոնայ էին միայն յաւիտենայն բծոյ ախտից չարչարանաց (յն . մի բառ՝ փոխանակ երկուց) . Ոսկ . յհ . Ա . 19 ։ *Բծից անհրեշտութիւնից յերևելիս գոյով ։ Առնել զգայունակ ալն , զպարզայն զզանկութիւն՝ հանդերձ ամենայն բծիւք , և անխափ աղալուքք ։ Յամենայն բծից անարատ և մաքուր . Ցճռ ։ *Զսրբասուրք 'ի մերկանալ զբիծ յանկութիւն . Պիտ ։ *Բիծ կոյս արար մեզաց ։ Կայն առաքինութիւն , և ոչ մի ինչ բիծ ունելով . խոշ ։ *Զի մարդ էր , և ունէր բիծ 'ի մէջ . Վրք հց . Ի ։ *Բազում իրոք մերձենաց զնովաւ 'ի բծիցն . Ոսկ . խորհ ։ *Զբիծս չարեաց . Զմնացեալ չարութեանցն զբիծս ։ Զանձին իմոյ բիծ ։ Զբուժեալ բիծս հոգւոյ ։ Զբիծս գաղտնեաց . Նար ։ *Ի բծոյ , կամ 'ի բծէ խորհրդոյն . բծաւ . բծիւք , կամ բծոք . ԼԲ . ող . *Ծանրացեալ բծոք յանցանաց . Բրս . մրկ ։ *Որ նշանակ է բոց 'ի միտան . Վրդն . ընդ ։ *Արդարք էին և անարատք յամենայն բծոյ մեղացն . Հ . եւեւն ։

ԲԻԾ . Մեծութեան տեղիք կամ արատք երևելք 'ի սկաւառակ լուսնոյն և արեգականն . *Բիծ երևի և 'ի լուսինն , որ յառաջնան չէ ընծելոյ . Բրս . հր ։

ԲԻԾ . Մասնիկ բուսոց կարմրագոյնք , որք իբրև զարատս երևին 'ի մորթ մարմնոյն , և որպէս բոց կծանեն և եռացուցանեն . խճուտ , ստկիլ , հղիս . *Խաղաւարդք հրակայծակք , և բիծք բոցակիծք . Նար . ԽԸ ։ Իսկ 'ի հին ը . նարեկին առի . *Բիծք բոցակիծք . մանթուն է այն մանրողջին . և կմ խոց և պիսակ , որ է բիծ , այսինքն արատ ,, ։

ԲԻԾ . որպէս Խնդիր . խնդիր . Ζήτημα . Quaestio . *Խաղաւթեյ անգ այս բիծ մեծ . Եւս . պրմ . Է . 3 ։

ԲԻԾ ԴՆԵԼ . Արատ կամ պակասութիւն դնել . մեղադիր կամ պարսաւագիր լինել . ստգանել . *Ի յանկալի բիծ գիւտ . Սեբ . Ժա . 33 ։ *Բիծ իսկ ոչ ոք կարէ դնել ընտրեալ օրինաց նոցա . Եղիշ . Փ ։ *Ո՞ կարէ բիծ դնել ընտրելոց եթ . Կոչոն ։ *Երկիցուք մեք 'ի թղթ ասելոյ փորձնաց , գուցէ մեծամեծ բիծ դնիցեւք յանձինս մեր . Նար . եւ ։

ԲԻԾ ԿԱՐԿԱՑԵԼ . Ἐπιλαμβάνω, ἐπισήπτω, συντίθημι . Carpendi vel accusandi ansam arripio . Նոյն ընդ վ . որպէս բիծ կմ արատ դնել՝ յօդել կցկցել . պատճառս խնդրել մեղադրութեան , կամ ստգանելոյ , և ամբաստանութեան . *Եւ ընդէր առէին զայս . զի գարձեալ բիծս ինչ կարկատեցեն ։ Բիծս կարկատէք առանց իրիք պատճառանաց ։ Քանզի այլ ինչ չգիտէին առնել , այնու ի նիբ բիծս կարկատէին . Ոսկ . մթ . *Հեթանոսք բիծս կարկատեն , և հերձուածս մուծանեն . Վրք . եբր ։

Ի ԲԻԾ ՑԱՆԵԼ . Κακίζω . Vitupero . Նոյն ընդ վ . որպէս Արատ դնել . թշնամանել , անարգել . *Եթէ 'ի գծուծ կերպարանս (տեսանիցեն զառաքեալս) , և զայն եւ 'ի բիծ առնիցին . Ոսկ . եբր ։

ԲԻԾ . ա . որպէս Փիծ . ֆիս . այսինքն սիրծ . արատաւոր , ստգանելի . Μεμπτός, μεμπτέος . Vituperandus . *Դու 'ի բարի միայն վարես , և ոչ է բիծ արծանեզ . Կոչ . Է ։ (կայ և Ձ . յարծանեզ . այլ յայնժամ բիծն լինի արատ) ։ Ի կրկին միտս ձգի և աւելն . *Բիծ է այս . Փիլ . այլուր ։

ԲԻԿԱՐ , ի , աց . Գ . որ և ԲԵԿԱՐ . Բառ լտ . Վիգարիոս . փոխանորդ . վէքիլ . *Կացուցին առաջի բիկարի զատաւորին ։ Հրամայեաց բիկարն . Հ = Յ . ոեպտ . և յայ .

ԲԻԺ. Տ. ԲԷԺ, ԲԻԺԻ։

ԲԻԺՀԱՅԵԱՑ. ա. Որ հմայէ՝ հայելով 'ի բէժս կամ յասկերս Թիկանց անասնոց։ (կամ Թերևս գրելի էր՝ խիժհայեաց, կմ Բիծհայեաց. իբրու հմայօղ զնշանաւորութիւն խժից կմ բծից)։ *Ոչ ընդունել զքարընկէցս, զչարընկէցս, զխիժհայեացս. Վանք. ցայգին։

ԲԻՏ. գ. Որպէս կարթ ոտից կմ խարազանչիւր ձիւոց մտրակաց. Ճանկ. ճանկաղող։ *Որ 'ի չորս մտրակին գնայցեն, և բիտն յետին խոնարհագոյն կայցէ։ Իսկ 'ի Թռչնոց՝ որք յերկիւ մտրակին գնան, և յետին բիտն 'ի վերոյ քան զայլ մտրակին կայցէ. Կիւրղ. ղևտ։

ԲԻՏՈՆ. գ. Անուն ձկան. *Ձկան անուն բիտոն կոչեցեալ. Մագ. ճ։

ԲԻՐ. բրի, րաւ, րաց, զք. կմ ով, ովք. գ. Ῥάβδος. Virga. ξύλον, lignum, fustis. Մահակ. ստուար գաւազան. սօփա, չէրփէօթէ. *Եւ էջ առ նա բանեաւ բրաւ. ա. թ. ժա. 23։ *Ամբոխ բազում սրովք և բրօք. Մտթ. իզ. 47։ *Արբցէ զան ստատիկ բրօք (կամ բրովք) գալարովք. Ագաթ։ Ի Ճ. Բ։ *Ոչ բրաւ ջախջախեալ. Եղիշ. դթ։ *Բրով խաչին խորտակեալ ըզժանիս նորա. Ոսկ. 'ի ւււ։ *Հարին զնա երկաթեաւ բիր. Հ=Յ. ...։ *Յանդջեաց բրովք զմարմինս նոցա. ...։

ԲԻՐՏ, բրտի. ա. Անհարթ և կարծր իբրև զբիր. ուղղաբերձ և անԹեքելի որպէս զփայտ. ... *Գաւազանն մովսեսի բրտացեալ՝ օձաձև կամակոր էր... որ զբիրտ ցուցն 'ի շնչաւորութիւն կենդանացուցեալ սողեցուցանէր. Կոչ. ճէ։

Մանաւանդ՝ Սողա. ամարդի. խստապարանոց. գէգ. խիստ, սէգ. ... *Հնազանդեցուցաք զբիրտ ապստամբութիւն. Եղիշ. ե։ յորմէ և Յհ. կը։ *Յածուն, սաէ, խոնարհամիտ... և ոչ հպարտ բարուք, և բիրտ. Շ. ...։ *Զբիրտ և զյանդուգն հեթանոսաց այսպէս դիւրահաւանս առնել ձեզ, որպէս զյօժարակ տրմուղ և ըզտեարս նորա. Տօնակ։ *(Հայք առ յազկերտ) գրեն պատասխանի յոյժ բիրտ և այլնա վասն օրինաց իւրեանց ». այսինքն զօրաւոր կամ խիստ. Ոսկ։

ԲԻՒՐ, բիւրու, կամ րի, րու, կամ րեաւ, ուց, ուք. կամ ոյ, ով, ոց, ովք. ա. գ. Գրի և ԲԵՒՐ նովին հնչմամբ. ... Μυριάς. Myrias, decem millia. Տասն հազար. ... *Եհար սաւուղ զհազարս, և դաւիթ զբիւրս (կմ զբեւրս)։ Անկցին 'ի կողմանէ քումմէ հազարք, և բիւրք ընդ աջմէ քումմէ։ Եւ էին խաշինք նորա՝ ոչխարք բիւր, և չորեքհարիւր։ Եւ երեկեղեցին միանգամայն՝ չորք բիւրք, և երկու հազար և երեք հարիւր վաթսուն։ Ոսկի դիդրաքմայս վեց բիւր, և հազար։ Աւելի քան զերկոտասան բիւր մարդիկ. (120,000)։ Զութսուտասն բիւրուն սատակութի. (185,000)։ Ի գործ անդր համեալ էին երկոտասան բիւրու. ևն։ *Հազարն 'ի տասն մասանց բիւրին մինն է. Լմբ. ...։ *Զորիւք բիւրովք։ Զորիւք բիւրու։ Իսկ արշակայ երկոտասան բիւրեաւ անդրէն գործեալ. Խոր. ա. 13։ բ. 2։ *Այնչափ բիւրս ամաց համարեցան։ Ի հնգետասան բիւրուց ամաց։ Վեց բիւր ամանց կատարեալ. Եզն. ...։

ԲԻՒՐ. ոպ անորոշ Թիւ բազմութե. Անհամար, բազում յոյժ, բազմապատիկ. անԹիւ. հազարըղ, հիւսաղըղ. ... *Քանզի մեր եղեգեա 'ի հազարս և 'ի բիւրս։ Ոչ երկեայց ես 'ի բիւրուց զօրաց նոցա։ Հազարք հազարաց պաշտէին զնա, և բիւրք բիւրուց կային առաջի նորա։ Եկն տէր բիւրովք սրբովք հրեշտակօք. ևն։ *Բիւր տառապելո յօգեցին պարտք զնմանէ. Խոր. բ. 70։ *Լցեալս եմ բիւր չարեօք. Փարպ։ *Գործեցին բիւր պղծութիւնս. Ոսկ. յհ. ա. 50։ *Բիւրուք բարութեմք. բիւրուց ազանց. 'ի բիւրուց բանից, կմ արդարոց. բիւրուց ամաց. ևն. Նար։ *Մատնեալ ընդ բիւր անարգանօք. Լաստ. բ։ *Ի բիւր բարեաց. Մագ. հբ։ *Բիւր չարեաց պատահեմք. Բրս. մրկ։ *Մարգարէքն զայս, և բիւր քան զայս խօսեցան զնմանէ պզտնչելիս. Եւս. պտմ. ա. 11։ *Ոչ միայն հալածէր, այլև բիւր ձևօք սպանանէր զառաքեալնս. Ոսկ. գծ։ *Որոց բիւրոց բիւրք են վկայք, հրեշտակք, մարգարէք։ Մինն բիւրուց բիւր ամբաստանս ունէր։ Հեթանոսք բիւրուց 'ի բիւրս ... բաժանեն զանաւութեն աշխարհիս. Ոսկ. եփ։

ԲԻՒՐ. ԲԻՒՐԻՒ. } Μυριάκις, μυρία. Բիւր
ԲԻՒՐՍ. մ. } անգամ, բիւրապատիկ, բազում անգամ, բազմապատիկ, բազմօրինակ. անչափ, յանչափս. փոխ հազար անգամ, շատ կերպով, կերպ կերպ. *Թէպէտ և բիւր և ազգի ազգի ասանձիցէք ըզմեզ. Ագաթ։ *Զիա՞ որ Թէ բիւր հարցափորձիմ, բարեաց մասունք ոչ երևին. Յհ. ...։ *Թէպէտ և բիւր ինչ ջանայցին, չօրն ոչ եռայր. Վրք հց. ...։ *Բիւրիւ գեղեցկագոյն է նմանն քան զանոնանն. Պղատ. ...։ *Իսկ դու բիւրուց բիւրք արհամարհեցեր զպատուիրանն այս. Մաղխ։ *Եւ եԹէ բիւրս կրկնեսցի, ոչ լինի չափեալ։ Թէ և առ մի նուազ՝ բիւրս մեղիցեմ։ Սակաւ վաստակիմ, և բիւրս վաստակեմ. Նար. ...։

ԲԻՒՐԱԲԱՌԵԱՆ. ա. Μυριόλεκτος, ον. Quod decem millies dictum est. Բիւրիցս բարբառեալ, բազում անգամ ասացեալ. *Զբիւրաբառեանն վերստին և այժմ առցուք. Դիոն. ...։

ԲԻՒՐԱԲԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Μυριόλεκτον. Decem millies dictio, inculcatio. Բիւրիցս բարբառումն. շատախօսութիւն. ստէպ յուշարարութիւն. *Այս բիւրաբառութի՝ յանդուգն քո Թղթոյս. Դիոն. ...։

ԲԻՒՐԱԲԵՂՈՒՆ. ա. Բերրի յոյժ, բազմարդիւն. Μυριόκαρπος. Valde fertilis, copiosus. *Պատուականքն բիւրաբեղուն բանից գովեստից. Նար. ...։

ԲԻՒՐԱԲԵՐ. ա. Μυριοφόρος. Infinitos vel innumeros ferens. Որ բերէ բազում ինչ առատութի. լի ամենայն բարեօք. *Բիւրաբեր նաւ. Վրդն. ...։

ԲԻՒՐԱԳԼԽԻ. ա. Ունակ բիւրաւոր գլխոց. բազմագլուխ. *Զկնի նախագրեցելոցդ զերկպորգս բիւրագլխի եղին. Կլիմաք։

ԲԻՒՐԱԳՈՅՆ. ա. մ. Ποικίλος. Varius, variegatus. Բիւրապիսի գունով, բազմօրինակ երանգօք, բազմապատիկ. *Ճիւաղ ինչ բիւրակերպ՝ բիւրագոյն սխալեալ. Ոսկ. յհ. ա. 28։

ԲԻՒՐԱԳՈՐԾ. ա. Բիւր ինչ, այսինքն բազում ինչ գործօղ. *Առաջի փնելով տեսարանի զբիւրագործդ ». այսինքն ըզհուղկահարն՝ բիւրուց չարեաց պարտաւոր. Պէփ։

ԲԻՒՐԱԴԷՄ. Տ. ԲԱԶՄԱԴԷՄ. *Արարի չարիս մեծամեծս ... բիւրադէմս. Բենիկ։

ԲԻՒՐԱԶԳԻ. ա. Բիւրակերպ, ազգի ազգի, բազմապատիկ. շատ կերպ. ... *Ընծայեաց 'ի նմա բիւրազգի գործած զարդարանեց. ա. Դ. ճգ. 48։ *Ո՞րչափ ազգիցեն ծառոց ... բազմազգիքն բիւրազգիք. Վեցօր. է։ *Բիւրազգի հնարք պիտոյ են, ոչ բանից, այլ արդեանց. Ոսկ. եփես։

մ. Իբր Բազմապատիկ օրինակաւ. *Եւ զայլ պաշտ գիշերապահ չուրջ զնովաք զգուշութե բիւրազգի ածէին. գ. Դ. է. 3։ *Թէպէտ և բիւրազգի ասանձեսցես. Ճ. Ա։

ԲԻՒՐԱԿ. Տ. ԲԻՒՐԵԱԿ. *Ըստ միակացն տասներորդաց մինչև 'ի բիւրակն 'ի հնգետասներորդ ձևով միջին գատանի հարիւրն. իբրու Թէ՝ որպէս, ա, ժ, ճ, ռ, ա ». ուր ա նշանակէ զբիւր. Փիլ. լին։

ԲԻՒՐԱԿԱԶՄ. ա. Բազմաժողով. բազմամարմին. *Ի նմին աշխարհախուռն՝ երկրպագութիւր՝ և բիւրակաճառ ատենի (գրոցն արքունի). Նար. խւ։

ԲԻՒՐԱԿԱՆ. Տ. ԲԻՒՐԱՒՈՐ. *Ի վերայ անկաւ բիւրական զօրացն. Յիշոփ։

ԲԻՒՐԱԿԵՐՊ. ի, եց. ա. Μυριόμορφος, πολύμορφος. Multiformis. Բազմակերպարան, և բազմակերպ. բազմաձևի. *Ճիւաղ ինչ բիւրակերպ. Ոսկ. յհ. ա. 28։ *Բիւրակերպ մասնաւորական շարժմանց սխալանս. Գր. հր։ *Ի ձայն բիւրակերպ. Նար. ...։ *Զբիւրակերպ խոցուածքս բանից յոգիս գանձեցի. Սկեւ. աղ։ *Բիւրակերպ տեսիլք անքննելի տանջանաց. Բենիկ։

ԲԻՒՐԱԿԵՐՊԵԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Բիւրակերպեան ծաղկեք. Խոր. ...։ *Բիւրակերպեան հնարք. Սկեւ. աղ։ *Յինեակ աւուրքս եցոյց մեզ զօրութիւն բիւրակերպեան ճառագայթիցն պայծառութե. Ճ. Թ։ և Տօնակ։

ԲԻՒՐԱԿՆԵԱՑ. ա. Ունօղ բիւրաւոր (այսինքն բազում) ականց պատուականաց. բազմագոհար. շատ ... *Ընծայէ Թագաւորն զբիւրակնեայ պսակն (կմ պսակս) արժանաւորացն. Ճ. Բ. 'ի Գծն Ներսէս։ և Ոսկ. յղ. կործի։

ԲԻՒՐԱԿՈՐԾԱՆ. ա. Բազում անգամ կործանեալ, կամ վնասեալ. *Արգեօք անտի զբիւրակործան մնացելու անօԹ՝ կազմեցեալ. Նար. իէ։

ԲԻՒՐԱՀՈՍ. ա. Որ զբազում ինչ հոսէ, կամ սփռէ, ծաւալէ. առատահոս. և յորդեալ. *Բիւրահոս մասանցն սերմանէր անդր բազումս. Ոսկ. լս։ *Հարուծեալս բիւրահոս արտասուք. Սկեւ. աղ։

ԲԻՒՐԱՄԱՆԵԱՑ. Տ. ԲԱԶՄԱՄԱՆԵԱՑ. *Առ որս յաւէտ է ամբոխութի, և բիւրամանեայ հակառակութի. Նար. ...։

ԲԻՒՐԱՄԵԱՆ. ա. Μυριετής. Որ ինչ է 'ի բիւրաւոր ամաց հետէ, բազմամեայ. հին յոյժ. *Ոչ իբրու անելի է տալս բիւրամեանս, այլ ճշմարտապէս այժմ իսկ գոյացելոցս. Պղատ. օրին. է։

ԲԻՒՐԱՑԻՆ. յնոյ, ոց. Տ. ԲԻՒՐԱՒՈՐ. *Հազարք հազարին, և բիւրք բիւրոյին՝ քեզ վիճակեցին. Գնձ։

ԲԻՒՐ ԱՆԳԱՄ. մ. Μυριοπλάσιος. Decies millies, saepissime. Տասն հազար անգամ. յաճախագոյնս. *Ոչ միանգամ... այլ բիւր անգամ և հանապազօր. Նար. էրգ։ *Ոչ եԹէ միով գովեստիւ, կամ երկիցս, կմ երիցս, այլ եԹէ բիւր անգամ, ոչ շատացայց. Մագ. է։ *Բիւրեակն՝ միակի եղբայր. քանզի որպէս միանգամ մի մի է և բիւր անգամ մի բիւր. Փիլ. լին։ *(Յաւիտեանն՝) ոչ հազարաց չափատուացն բիւր անգամ, և ոչ բիւրուց բիւրապատիկ բիւր հազարեան. Շ. ...։

ԲԻՒՐԱՊԱՏԱՀԱՐ. գ. Որպէս Բազմապատիկ պատահար. *Ոչ անկեալ ջերմոյն կամ ցրտոյն, և բիւրապատահար ընդդէմ մարմնոյ յարձակեցելոց. Լծ. ածոփ:

ԲԻՒՐԱՊԱՏԻԺ. ա. Բիւր պատժոց արժանի. *Ողորմութեան գրաւք քո բառցի բիւրապատիժ պարտաւորիս. Բենիկ:

ԲԻՒՐԱՊԱՏԻԿ. ա. Μυριοπλάσιος. Decem millies, vel infinite multiplicatus. ποικίλος, varius. Որպէս թէ տասն հազարապատիկ. այսինքն բազմապատիկ, բազմաթիւ, բազմադիմի. *Կառք այ բիւրապատիկք. Սղ. կէ. 18: *Բիւրապատիկ բնի էին յայս և 'ի սայն աղօթք ժողովելոցն. Փ. Ա. ա. 11: *Թէպէտ և բիւրապատիկ ինչ արհաւիրս սաստից արկանք 'ի վերայ նոցա: Բիւրապատիկ պատուիրեցաք. Ագաթ.: *Բիւրապատիկ իսկ մեծ քան զնա հրեղէն գանձս. Եզնիկ: *Բիւրապատիկ չարիս 'ի նմանէ կրեսն. Խոր. գ. 66: *Բիւրապատիկ աղէտից, կամ աղխուխօք. Պիտ: *Աշխարհի ես զնեմ 'ի սիրոյն մեծ բիւրապատիկ. Մծբ. ա: *Զայնպէս և զբիւրապատիկ ընթացս մարդկան. Լմբ. ծղ:

ԲԻՒՐԱՊԱՏԻԿ. մ. Μυριοπλασίως. Decies millies, et frequenter. Բիւր անգամ. և յոյժ առաւել. յոյժ յոյժ. մ. դին գոռ. գոյէթ ղէսոք, լէզ փէշա. *Աչք տեառն բիւրապատիկ քան զարեգակն լուսաւորագոյն են. Սիր. իգ. 28: *Յոյժ բիւրապատիկ առաւել. Ածյ. բարձր: *Բիւրապատիկ եղ 'ի ձեռաց նոցա. Ոսկ. յհ. բ. 14: *Բիւրապատիկ եղեր զխրատով նորա (այսինքն անցեր). Խոսր. պտրգ: *Արդ զմեզ խրատեալ՝ զԹշնամիսն բիւրապատիկ տանջեա. յն. ἐν μυριότητι, այսինքն բիւրովք տանջանօք, կամ բազում օրինակաւ. Իմ. ժբ. 22:

ԲԻՒՐԱՊԱՏԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Իբր Բիւրապատկեանագոյն. բիւրապատիկ. բազմադիմի յոյժ. *Բիւրապատկանագոյն տանջանօք՝ իբրև 'ի բոցս հրոյ մաշեցի զերկաթեղէն մարմին զօրս. Ճ. Ա:

ԲԻՒՐԱՊԱՏԿԵԱՆ. Տ. ԲԻՒՐԱՊԱՏԻԿ, ա. *Բիւրապատկեան գերազանցութբ քան զնախակրօնիցն առաւելուն. Նար. ևԲ:

ԲԻՒՐԱՊԱՏԿԵԼ, եւ. չ. Բիւրապատիկ առնել, լինել. բազմապատկել. բազմաթիւ գտանիլ. *Կառք աձծական բիւրապատկեցան. Գնյ:

ԲԻՒՐԱՊԱՐՏ, ի, ից. ա. Բիւրուց պարտուց պարտական. *Բարեխօսեա վասն յոգնամեղ և բիւրապարտ պատժապարտիս. Սխտ. աղ:

ԲԻՒՐԱՍՊԻ ԱԺԴԱՀԱԿ. ա. պէյտարէօր էժտէհա. Անուն ուրումն նախնի նահապետի պարսից, որպէս թէ ունողի զբիւրաւոր ասպս, այսինքն զտասն հազար երիվարս. զորմէ տես 'ի Խոր. ա. 31:

ԲԻՒՐԱՍՏԵՂՆ. ա. Որ ունի բիւրաւոր աստեղունս. կամ աստս բազումս. բիւրաստեան. *Ոանի ոճաւորին ... բոյս բիւրաստեղունս, և ծառս զանազանս. Նար. մծբ:

ԲԻՒՐԱՏԵՍԱԿ. ի, ից. ա. Բազմատեսակ. բազմապատիկ. *Ի կերպարանս բիւրատեսակս առ 'ի չքնաւած կամթողիկէի. Նար. գնյ եկեղ: *Զբիւրատեսակ երկոց աշխատութեան՝ առհմականն արդ հատուցէ ղտառաց. Սխտ. աղ:

ԲԻՒՐԱԻՈՐ, ի, աց. ա. գ. Որ ունի ըզթիւ բիւրու միոյ, կամ բազում բիւրուց. և կամ Անթիւ բազմութբ, և Անթիւ բազմութի. յն. Μυριάδες, բիւրք. *Ի բիւրաւոր բանակս հրեշտակաց ,,. յն. 'ի բիւրս հրեշտակաց. Եբր. ժբ. 22: *Դարձիր տէր 'ի հազարաւորս և 'ի բիւրաւորս Իսրայելի ,,. յն. 'ի բիւրս. Թուոց. ժ. 36: Օրին. լգ. 17: *Իբրև զբիւրաւորս գառանց պարարտաց ,,. յն. զբիւրս. Դան. գ. 40: *Հրամանն տայր զօր յարուցանել զբիւրաւորս տարապատուական նահանգին. Խոր. բ. 21: *Առաջի կայքն նմա անթիւ բիւրաւորք հրեշտակաց. Վրք հց. ա: *Եւ ոչ բիւրաւոր բանակաց երկնաւոր զաւարթնոց. Ագաթ: *Բիւրաւոր բանակք վերին զաւարթնոցն: Գառանց բիւրաւորաց. Շար: *Բիւրաւոր զօրաց հրեշտակականաց: Խմբս բիւրաւորաց բանից անսառաց: Բիւրաւոր օգնականութեան վերծապարգեւս. Նար. խչ. և ղբ: *Ի բիւրաւոր խաղմիցս. Մագ. լ:

ԲԻՒՐԱՒՈՐ. Որ ունի ընդ ձեռամբ բիւր մի զօրաց. պետ տասն հազար արանց. *Այս առանն՝ անուանի և քաջ՝ կարգեցաւ կողմնակալ բիւրաւոր՝ 'ի պարթևէն վաղարշակայ. Խոր. բ. 7: *Կուսակալք՝ կողմնակալք, հազարաւորք, և բիւրաւորք. Ագաթ:

Եւ Ոանակ բիւրապատիկ իրաց. Ծոխացեալ յոյժ յոյժ. *Ցռքնապատիկ պատուով բիւրաւոր. Նար. մծբ:

ԲԻՒՐԵԱԿ. բիւրեկի, կաց. ա. գ. Μυριάς. Decies mille. Տ. ԲԻՒՐ, և ԲԻՒՐԱՒՈՐ. *Ապա թէ ոչ՝ զինչ խափանէ տասներեակս և հարիւրեակս, և բիւրեակս անուանել. Աթ. որ. ծդ: *Հարիւրեակ ծնանի 'ի տասնեկայն, հազարեակն 'ի հարիւրեկացն, և բիւրեակն 'ի հազարեկացն: Զօրութն է տասներեակն հարիւրեկի, և նոյն ինքն՝ բիւրեկին: Միջին հարիւրն է ('ի մէջ) միակին և 'ի տասնեկին և 'ի հազարեկին և 'ի բիւրեկին. Փիլ. ծ. բան. և լին: *(Տասնեակն է) ծնող կատարեալ թուոց, հարիւրեկին, հազարեկին, և բիւրեկին. Վրդն. եւ:

ԲԻՒՐԵՂ, եղի, աց. գ. Βήρυλλος, βηρύλλιον. Beryllus. Ակն ինչ պատուական, որոյ լաւն առ հնդիկս՝ է կապուտակ ծովագոյն կամ երկնագոյն, և յետ նորա դեղնագոյն՝ խառն ընդ երանգս ոսկւոյ, են. վարի և 'ի պէսս դեղոց. ղէղար, էրղէգ. *Կարգն չորրորդ՝ յակինթ, բիւրեղ, և եղունգն. Ել. իը. 20: և լթ. 11: որպէս և Տոբ. ժգ. 22: Եզեկ. իը. 13: Յայտ. իա. 20: *Ակն նորա իբրև զակն բիւրեղ. հերբայեցի, իբրև զանուիլ մարգարիտ. Եփր. եւ: *Ունի չորրորդ հայք բերդս, և գետս և լերինս, և բիւրեղ. Խոր. Ա: *Գտեալ անդ զպարշամինայ զպատկերն, զոր 'ի վիրղոսկրոյ և 'ի բիւրեղէ կազմեալ էր արծաթով. Խոր. բ. 13: *Քարինք բիւրեղք Ա կարկեհանաց. Նար. գանձ եկեղ: *Բիւրեղն՝ խաժագոյն է (կամ ծովագոյն) օգանմանն. և լինի առ 'ի սպառուած լերին՝ որ կոչի տաւրոս, 'ի յանցս եփրատ գետոյ. և թէ ընդդէմ արեգականն ունիցի ոք, երևի մէջն վառեալ կամ ակն վանի, այսինքն լուսափայլ իբրև հատ ինչ կորեկոյ. Ոսկեփոր: և Վրդն. եւ:

ԲԻՒՐԵՂ, եղի կամ րղի. որ և ԲԻՒՐՂԱՅ, ղայք. որպէս ամի. պիլիօր, պիլլուր. որ է Ապակի սառնատեսակ, վանակն, կամ ակն վանի. Κρύσταλλος. Crystallus. *Գունդ բիւրեղ, որ գեղն և կամ ապի ունի, ոչ կարէ հեղուլ բոյր շող լուսոյ. Շիր: *Աշտանակք ոսկիք և բիւրեղէք. Մագ. ծգ:

ԲԻՒՐԵՂԱՆՄԱՆ. ա. Նման բիւրեղի. համագոյն բիւրեղ ական. որպէս Κρυστάλλινος, և βηρύλλινος. *Ունիմ առ ափս՝ պայծառատիպ մի կարկեհան. իսկ առ գինէր՝ ողխոսակապատիկ բիւրեղանմանն. Շ. խմ եղան:

ԲԻՒՐԻՆ, ինք. Μυρία. Բիւրայինն, բիւրաւոր. բիւրք. *Բիւրին անանկութբ եմ վասն պաշտամանն այ: Բազում տալս կանութիւս հրով և ջրով մեծագոյնս և բիւրինս: Բիւրինս հիւանդութիւս ցաւարերս. Պղատ. օրէնք:

ԲԻՒՐԻՆՍ ԲԻՒՐՈՒՑ. մ. ա. որպէս Բիւրիցս բիւր. Μυριάκις, μυρία. Innumerabile, innumerabiliter. *Բիւրինս բիւրուց ամս զանխուլեալ էին արհեստքն յայնցանէ՝ որ յայնժամ էին. Պղատ. օրէն. գ:

ԲԻՒՐԻՑՍ. Տ. ԲԻՒՐ ԱՆԳԱՄ: Սխտ. ըմ:

ԲԻՒՐ ՀԱԶԱՐԵԱՆ. ա. Բիւրաւոր և հազարաւոր, անհամար. *Ոչ հազարապետ չքնաղ պատուիքն բիւր անգամ, և ոչ բիւրուց՝ բիւրապատիկ՝ բիւր հազարեան. Շ. խմ եղան:

ԲԻՒՐՂԱԲԵՐ. ա. Κρυσταλλοφόρος. Ի բառէս Բիւրեղ՝ ըստ Ա նշ. Որ բերէ յիւրմէ զբիւրեղս կամ զսառնատեսակ ապակիս. *Զարմանայր ընդ զանազան լերինս բիւրղաբերս. Պրմ. ողէփս:

ԲԻՒՐՂԱՅ, կամ ԲԻՒՐՂԵԱՅ. ա. Որպէս Բիւրեղեայ. որոյ նիւթն է բիւրեղ. պիլլուր, պիլլուրտան. *Սառնային բիւրղեայ: Պասկս ապամանդեայ ... և վակաս ... բիւրղայ. Պրմ. ողէփս. ուր գրի և ԲԻՒՐՂԱՅՔ, այց. իբր Բիւրեղք, կամ Բիւրեղեայք:

ԲԻՒՐՈՍՏԵԱՆ. Տ. ԲԻՒՐԱՍՏԵՂՆ. *Ծառք ամբարձուղէշք և բիւրոստեանք. Նար. տաղ:

ԲԼԹԱԿ. ի, աց. գ. (իբրու նուաղական Բլիթ բառին). Λοβός. Lubus. (լծ. թ. լօփ). ima pars auris, auricula. Ստորին կողմն կամ ծայրն ականջաց՝ փափուկ և գնդիկ, յոր և լինի կախել գինդս. անջին լօբի ծոյրը. լօբիկ մօը. գօղագ եօմշողը, ախիդէ, ներմէ կիւղ. *Եւ առցես յարենէ նորա, և դիցես 'ի վերայ բլթակի աջոյ ունկանն ահարոնի, և 'ի վերայ բլթակի աջոյ ունկան որդւոց նորա ... և 'ի վերայ աջուց բլթակաց ականջաց որդւոց նորա. Ել. իթ. 20: Նոյնպէս և Ղևտ. է. 23. 24: ժդ. 14. 28: *Բլթակ մի ունկան (կենդանեաց). Ամով. գ. 12:

ԲԼԹԱԿ ԼԵՐԴԻ. Տ. ԼԵՐԴԱԲՈՅԹ. Λοβός τοῦ ἥπατος. Fibrae, reticulum. *Լեարդն ծայրիւք բլթակացն իւրոց պատեալ ունի զորովայնն. Նիւս. բն. իէ:

ԲԼԻԹ, բլթի, թաց. գ. Κολλύρος, κολλυρίς, κολλύριον. Collyra, frustulum, vel panis, placenta, են. Գնտակ կակուղ հացի. նկանակ եփեալ 'ի փուռն, կամ 'ի վերայ մոխրոյ, կամ 'ի տապակի իւղով. որ և ԳԼԱԿԻՆԴԻ, ՓՈԽԻՆԴ. ճօմաճ, ճիփէ, ֆօֆոլա, պօղաչա, պէօրէկ, չօգմա. *Բաշխեաց ամենայն ժողովրդեանն ... բլիթ մի հաց. Բ. Թգ. Զ. 19: *Արասցէ առաջի իմ կերակուր բլիթս ... թրեաց, և արար առաջի նորա բլիթս, և եփեաց զբլիթսն ('ի տապակի). Բ. Թգ. ժգ. 6. 8. 10: *Առ 'ի ձեռին քո տասն այ հաց, և բլիթս որդւոց նորա. Գ. Թգ. ժդ. 3: *Աղացեալ թրէին յարեգակնային տապոյն արարեալ բլիթս. Մագ. իզ:

ԲԼԻԹԻՆ, կամ ԲԼԻԹԵԱՆ. (որպէս թէ բլիթ եղեալ). Τύλος. Callus, um. Կոշտացեալ մասն մարմնոյ մարմնոյն. նաաըր: Գաղիան:

ԲԼԽԱՄ, } ի, աց. Բառ ամի. որ և ԳԼՂԱՄ.
ԲԼՂԱՄ, } Մաղասա. պալղամ. *Զմրուխան է գահանակ, և զօրութիւն ունի 'ի վերայ բլխամոց: Հոսմ (յուամեղեաց)՝ մաղասա առ-

նէ․ որ է բլղամ․ Ոսկեփոր։ *Տուն նորա է Թոգն, յորոյ գոյանայ բլղամն․ Մխ․ ատաբ։

ԲԼՂԱՄՈՏ․ ա․ Որոյ բլղամն է շատ․ պալղամլը․ *Որոյ մազն նօսր է, բլղամոտ է․ Ոսկեփոր։

ԲԼՇԱԿ․ ի, աց․ գ․ Բառ անյայտ, ոճո յն․ Φιάλα․ Թերևս տառադարձութիւն ի․ ւիք, որպէս Տաշտ, և այլ ինչ նման նմին․ և կամ փոխան այլոց բառից՝ ըստ այլևայլ ընթերցուածոց․ *Սա արար զամենայն կահ սեղանոյն, զխարխափն, և զբլշակն, և զտաշտան, և զմանգաղսն, ևն․ Ել․ լէ․ 3։ Սոեէ․ ւէհ․ մեկնէ Forceps, որ է աքցան, կամ ունելիք․ Մաշաշ, Գըսգաճ։ Թերևս մարթ է իմանալ և որպէս լտ․ velum (լծ․ ընդ հյ․ բիլ․) և զբլշակն՝ իբրու բլշակնիկ․ որ․ պիսի է ծածկոյթ, կամ խուփ․ և յայն ժամ համեմատի յունական բառիս Κάλυμμα․ որ և ՆՈՒԱՐՏԱՆ․ ծածկոց․ էօրթու, գափագ։

ԲԼՇԱԿՆԻՄ, եցայ․ չ․ Ἀμβλυωπέω. Caecutio. Բթանալ աչօք, վատատես լինել․ շլանալ․ (լծ․ ընդ բիլ կամ պլուզ․) որպէս թէ Մթագնիլ իբր կապուտակ․ տըքը գօօշ ըլլալ․ գօռմանչըմաք․ *Բլշակնեալ նայեցար 'ի Ճշմարիտ մարդեղութիւն էմմանուէլին․ Ճ․ Է։ *Ի յարութեանն յուսոյ բլշակնեալ են․ Եղիշ․ ծաբ։ *Եւ մի յարատ հայեցուածովք 'ի գեղ պատրանաց՝ բլշակնիցիմք 'ի պատուիրանացն տոյ պահպանութէ․ Սխոխան։ Ճ․ Գ։ (ուր Ճ․ Ա․ պլշակնիցիմք։ Ճ․ Բ․ բլշակիցեմք։) *Որոց ոչ բլշակնել և բթել տեսանելիքն 'ի նա հայիլ․ Սարկ․ քահ․

ԲԼՇԱԿՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ἀμβλυωπία. Visus obtusus, hebetudo. Բթութիւն աչաց, որպէս և մտաց․ վատատեսութիւն․ գօօշ, յօմ հաւ․որ ըլլալը․ կէօզ ղայէֆլէյի․ գօռմանլըը օմաւը․ *Իսկ առաւելն քան զայն՝ ամպով ծածկեցաւ, 'ի բաց փախուցեալ 'ի քումմէ բլշակնութէդ․ Առ որս․ գ։ *Զխորհուրդս ածային իմաստիցն տիրապէս ոչ տեսանելով՝ բլշակնութը կուրացեալ․ Սարգ․ յհ․ ա։ *Վարագուրաւ ծածկեալ 'ի բլշակնութէ նոցա․ Վրդն․ Երգ։ *Որոց կուրացեալ առաջնորդականն, և բլշակնութեան չափով ստարանան յայ․ Լծ․ ածաբ։

ԲԼՇԱՆԱԼ, ացայ․ չ․ Ἀναβλύνομαι. Obtundor. Վատիլ աչաց, վատատես լինել․ մթագնիլ աչաց, կամ լուսոյ աղօտանալ․ *Ոչ զի բլշացան աչքն, այլ յետ ծերանալոյն բնականագոյն․ քանզի ծերունէ տկարանան երեսք (այսինքն տեսութիւք)․ Փիլ․ լին։ *Ո՛չ վասն նախախնամեցելոցն անձնիշխանութէ ածայինն լոյս նախախնամականին լուսափայլութէ բլշանայ․ Դիոն․ երկն։

ԲԼՇԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, } ցուցի․ ն․
ԲԼՇԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, } Ἀμβλόω, ἀπαμβλύνω. Obtundo, hebeto. Բթացուցանել զսրութիւն իրաց, մանաւանդ աչաց, և սուսերի․ աղօտացուցանել․ կուրացուցանել․ գէօրմեյէ․ մէլէնտէլ․ *Բլշացուցանել զճառագայթս տեսութե մտաց։ Զմիջաւուրբքս շուրջ զինև սաստիկ փայլատակումն՝ բլշեցուցանէ զբնական ներգործութիւն տեսանելեացս․ Պիտ։ *Զսայր սուսերի նորա բլշեցուցեալ՝ անգործ դարձուցանէր․ Աւետարան․ նախագահ։ *Ոչ բլշացուցանել ինչ 'ի միացուցիչ սատուգութէն և մաքրութեննէ․ Դիոն․ ածոց։ *Բլշեցուցանէ զյօժարութիւն՝ նախանձաւոր աշխատութեանցն անպտղութիւն․ Բրս․ արբեց։

ԲԼՈՒՐ, բլրոյ, կամ րի, րոց․ եա և՝ բլեր, բլերք․ գ․ (լծ․ Թ․ պայըր․) Βουνός. Collis, tumulus, cumulus. Գետին բարձր․ հող դիզացեալ․ լեառն փոքրիկ․ և կարկառակոյտ․ Թումբ․ ըլաճոխ․ տէփէ, Բէել, ՖԽ-շտէ․ *Ի լերանց տեսի զնա, և 'ի բլրոց յառաւօտագոյն հայեցայ 'ի նա։ Ամենայն լերինք և բլուրք խոնարհեսցին։ Տարան զնա 'ի տուն ամինադաբայ՝ որ 'ի բլրին․ Եւ սաւուղ նստէր 'ի գլուխ բլրին (կամ բլրոյն)։ Ի վերայ ամենայն բլրոյ բարձու, կամ բլրոց բարձանց։ Կուտեցին քարինս, և արարին բլուր․ և կերան և արբին անդ 'ի վերայ բլրոյն․ ևն։ *Կանգնեցին 'ի վերայ վայելուչ բլրին (կամ բլրոյն)․ Խոր․ բ․ 83։ *Ի փախուստ դարձոյց առ բլերքն․ Ոսկեփոր։ *Գեղջով (կամ գաղջաղ), այսինքն է բլուր․ անուն բոլորակ Թլփատութէ․ Եփր․ յես։

Նմանութը, Հսկայ վիթխարի․ որպէս գողիադ․ *Դաւիթ 'ի մանկութե ժամանակին քարիւ կործանեաց զմեծ բլուրն մահղէն․ Եղիշ․ է։

ԲԼՐԱԲԱՐ․ մ․ Իբրև զբլուր․ *Քամակաւ և զրստովք խանչեցելովք և բլրաբար ամբարձելովք․ Փիլ․ լին․ այլ ձ․ բըրգաբար։

ԲԼՐԱԿ, ի, աց․ գ․ որ և ԲԼՐԻԿ․ Բլուր փոքր․ տէփէճիք, պայըրճըգ․ *Գտեալ բլրակ մի, 'ի նմա ելեալ բնակէր․ Յհ․ կբ։ *Մինչև ցբլրակ մի․ Ճ․ Ա։

ԲԼՐԱԿԵՐՊ․ ա․ մ․ Նման բլրոյ․ *Քարակոյտ բլրակերպ ժողովեցան 'ի վերայ իմ տեսակք ամենայն չարեաց․ Մագաղ։

ԲԼՐԱՁԵՒ․ ա․ Որ ինչ է 'ի ձև կամ 'ի չափ բլրոյ․ բլրակերպ․ դիզացեալ իբրև զբլուր․ *Առնու աւեն վէմս բլրաձևս, և ձգէ զնի․ Խոր․ բ․ 7։ *Բլրաձև կոհակացն․ Մագ․ է։

ԲԼՐԱՑԻ, ցւոյ, ոց․ ա․ Բնակիչ բլրոյ․ պայըրլը․ *Եւ առ զնա 'ի տանէ ամինադաբայ բլրացւոյ ». յն․ որ 'ի բլրին․ բ․ թգ․ զ․ 4։

ԲԼՐԻԿ, րկի․ Տ․ ԲԼՐԱԿ․ *Կայր մօտ անդր բլրիկ մի փոքր․ ՃՃ։

ԲԽԵԼ․ ԲԽՈՒՄՆ․ Տ․ ԲՂԽԵԼ, ԲՂԽՈՒՄՆ։

ԲԾԱԽԱՌՆ․ ա․ Ուր իցէ բիծ ինչ խառնեալ․ արատաւոր, աղտեղեալ․ ապտոտ․ ֆիրլի, լէքէլի․ *Զառաջին յիշատակ մեղացն 'ի միասնորին բծախառն՝ նորոգել։ Բծախառն յիշատակ․ Լմբ․ ող։

ԲԾԱԿԱՆ․ ի, աց․ Տ․ ԲԾԱՒՈՐ, ԲԾԿԱՆ․ *Զի վասն չլինելոյ իսկ բծական և արատաւոր՝ փախեայ 'ի մնդակցաց․ Սարկ․ ող։

ԲԾԱՄԻՏ․ մտի, տաց․ ա․ Բծաւոր մըտօք․ չարախորհուրդ․ և Պարսաւագիր․ *Գրէ ... ամբաստանութիւն յոյժ՝ բծամիտ իմն զկամթողիկոսէն․ Յհ․ կբ։

ԲԾԱՒՈՐ․ ի, աց․ ա․ որ և ԲԾԿԱՆ․ Σπιλωτός. Maculosus. Արատաւոր․ պակասաւոր․ աղտեղի, կամ ախտաւոր․ յանցաւոր․ լէքէլի․ *Որոյ սկիզբն գոլով բծաւոր՝ վախճանն եղև գովելի․ Կլմ․ Բըծաւոր լինի և արատաւոր։ Զի բծաւոր լինիմք 'ի սոցա ընդդէմ միմեանց վճիռսն։ Ուղիղ գնայ՝ որ ոչ է բծաւոր յախտս մեղաց․ Լմբ․ ող․ և եր ընդ էղբ․ և ատկ։

ԲԾԱՒՈՐԱԿԱՆ․ ի, աց․ Նոյն ընդ վ․ *Ի հերետիկոսացն բծաւորական աղանդից․ Կանոն։

ԲԾԱՒՈՐԵՄ, եցի․ ն․ Σπιλόω. Maculo. Արատաւորել, աղտեղել, ապականել, պղծել․ *Անարատք էին, այսինքն ոչ իմիք (յիմիքէ) բծաւորեալ յախտէ․ Իգն։ *Զլտողութիւնս բծաւորեցի․ Սինոդ․ ող։ *Աղտեղեալ 'ի խառնակութէ, և ոչ բծաւորեալ․ Վրք հց․ է։

ԲԾԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Σπίλωμα. Macula, labes, naevus. Բծաւոր կամ արատաւոր լինելն․ արատաւորութիւն, պակասութիւն, աղտեղութիւն, և ախտաւորութիւն․ *Զիւր բծաւորութիւն, և զոչ յաջողելն 'ի ճանապարհ օրինացն ողբայ․ Լմբ․ ող։ *Իսկ բծաւորութիւն հոգւոյ այս է․ Կանոն։ *Մերժեցէք 'ի ձէնջ ամենեքեան զանհաւատութիւն, և զխիղճ, բծաւորութիւն իրիք 'ի սոյնպիսեացս․ ՃՂ։

ԲԾԵՄ, եցի․ ն․ Բիծ կամ արատ դնել ումեք․ բծաւոր ցուցանել․ ապականել․ Լէքէ գօնմագ, Ճէղլէնտիրմէք։ *Մի բծեսցէ զամբիծ աղաւնին․ Ճ․ Ա։ *Այսր պատասխանի առուգութէն նորա․ զի մի ոք բծեսցէ զառուգութիւն նորա։ Որ 'ի ձեռն այսր պատճառանաց կամին ըստգտանել և բծել զմեզ։ Եպերել և բծել զգաղտնագոյնս․ Եփր․ համաբ․ և բ․ գ․ կոր։

ԲԾԻԾ, բծծի, կամ բծծոյ․ գ․ Ամփոփել 'ի բծից, կամ յաղտեղութենէ մարմնոյ․ *Քաղելով 'ի ձորձոց իւրոց զպրտուածին բծիծսն․ Նանն․։

ԲԾԿԱՆ, կամ ԲԾԿԱՆՔ․ ա․ գ․ Բծաւոր, կամ Բիծ իմն․ (որպէս և խարկանք՝ է գոյական)․ *Բծկանք, արատաւորք ». յն․ բիծք, և արատք․ բ․ պետ․ բ․ 13։ *Բծկանս արատաւորս կոչէ զհերձուածողսն․ Արգ․ անդ։

ԲԾԿԱՆՈՒԹԻՒՆ․ Տ․ ԲԾԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ․ *Ո՞ 'ի բաց քերեսցէ 'ի մէնջ զչարաչար աղտեղութիւնս զասայս ամբարեալ բծկանութեանցն․ Սարկ․ քհ։ *Թէպէտ և եկը գու երբեմն ծնունդ իժից ծնեալ, բայց մերկացիր դու 'ի քէն զառաջին մեղանչականն զկեանացն բծկանութիւն․ զի ամենայն օձք ... մերկանան զհնութիւն իւրեանց․ Կոչ․ գ։

ԲԾՈՏԵԱԼ․ Բծաւորեալ, կամ ապականեալ, աղտեղեալ․ *Ի բաց ընկենուլ... զզգալիսն ամենայն և զմարմնականսն, որովք պալարաբար բծոտեալ լինէր(միտքն)․ Փիլ․ լին։

ԲՂԲՋԱԿ․ Տ․ ԳՂԳՋԱԿ․ Զօր․ կբ․ յասագ ֆըլի։

ԲՂԽԵԼՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Կրաւորական բխումն․ բղխիլն․ *Հայր և որդի են 'ի նը հոգւոյն բղխողութիւն, և հոգին նը 'ի հօր և յորդւոյ բղխելութիւն․ Մխ․ ատաբ։

ԲՂԽԵՄ, կամ ԲԽԵՄ, եցի․ ն․ և չ․ Ծագել, ծագիլ՝ ըստ նմանութե բազում իրաց․'ի դուրս բերել, բերիլ՝ որ և է օրինակաւ․ որում համգէտ ընդհանուր նշանակութիւն չիք յայլ լեզուս․ զի ըստ տեղւոյն այլևայլ բառք համգիտանան․ Արմատն 'ի հյ․ է՝ Բուղխ կամ բուխ՝ 'ի յանկարծուն․ (լծ․ և ուղխ, ուխ․ որպէս և բոզբոզ, բոյս, բոյր կամ բուրումն․ իսկ 'ի յն․ բլուզ․ թ․ բուղար․ այսինքն աղբիւր․ և յն․ ֆլո, վլյստանո․ լտ․ բոլլյօ․ թ․ փիլիզ․ և եա թ․ պոոլ, բախուր․ լտ․ է պուլլլո․ ևն․ որպէս տեսցի յառաջիկայս։)

ԲՂԽԵԼ․ որպէս Βλαστάνω, ἐκβλαστάνω. Pullulo, germino. Ընձիւղել․ բողբոջել․ բոսլնել, բուսնիլ․ պիթիրմէք, պիթմէք, ֆիլիզ սալմագ․ *Բղխեսցէ երկիր զբանջար խոտոյ։ Նորատունկ բղխեսցեն։ Ծնցի․ և բղխեսցէ․ ևն։ *Որ զհայրածինն բղխեցեր զծաղիկ։ Բղխեցեր յարմատոյն յեսսեայ ծաղիկ վայելուչ․ Շար։

ԲՂԽԵԼ․ Προφέρω, ἐξάγω, ἀναφέρω, ἀνατέλλω. Profero, produco, educo,

են։ Յառաջ բերել. 'ի դուրս բերել. *Բղխէ ('ի սրտէ) զբարի.. բղխէ զչար։ Ի շրթանց բղխէ զիմաստութիւն։ Բղխեսցէ երկիր զուրախութիւն, և զարդարութիւն առհասարակ բղխեսցէ։ Բղխեաց երկիր նոցա մուն. եւն։

ԲՂԽԵԼ. Ἐρεύγομαι. Eructo. Ի վեր բերել. 'ի վեր տալ ուղխօրէն. (որպէս զգայական, ըստ յն.) *Բղխեսցիս զծածկեալսն 'ի սկզբանէ աշխարհի։ Բղխեսցէ սիրտ իմ զպատգամս կամ զբանս, զօրհնութիւնս։ Ջրհեղեղ բազում քաղցրութեան քո բղխեսցեն։ Օր աւուր բղխէ զբան։ Ցամաքնայնէ՝ զոր ջուրքն բղխեցին։ Բղխեսցէ գետս գորոյ։ Բղխեաց գետս բազմութիւն գործոց. եւն։ *Ընդունիք մեր բղխեցին՝ բղխապատարս մահաբերին. Գր. տղ. էէժ։

ԲՂԽԵԼ. Ἀποστάζω. Destillo. Ծորել. կաթեցուցանել. կաթեցնել. փամփաթմոգ. *Բղխեսցեն լերինք զքաղցրութիւն։ Շրթունք բղխեսցեն զշնորհս. եւն։

Մանաւանդ. Ῥέω. Ruo, fluo. βρύω, emano. ἐκβλύζω, effluo, scaturio. ἀνομβρέω, effundo more imbris. Հոսեցուցանել. զեղուլ. յորդել. աղբերացուցանել. ֆողշնել. ափփրմոգ. *Երկիր՝ որ բղխէ ըղկաթն և զմեղր։ Աղբիւրք բղխեսցեն ջուրս։ Մինչ աղբիւր 'ի միոյ ականէն բղխիցէ քաղցր և դառն։ Արտասուօք ձեր բըղխեսցեն ջուր. եւն։ *Ոչ երկիցի աղբիւր՝ ոչ ինչ բղխելով. Կիւրղ. գնդ։ *Արկածից չարեաց, զոր ժամանակն այն աղբերաբար բղխեաց. Փիլ. իմաստ։ *Ցորեան և զայլսն բղխեաց առաքինութիւնս. Փիլ. բագն։ *Բղխեսցէ հոգիս վտակս արտասուաց. Նար. կէ։

Եւ Հոսել. յառաջադայել. խաղալ. յորդել. ծորել. ցայտել. աղբերանալ. բխել, ֆողշել. ագմոգ, տուշմոգ, ճարփ օլմոգ. *Բղխել աղբերաց ջուրց։ Գետք բղխեսցեն։ Ջուրք բղխեսցեն։ Բղխեսցեն քեզ ջուրք քո 'ի քումմէ աղբերէ։ Աղբիւր ջրոյ բղխելոյ 'ի կեանսն յաւիտենականս։ Եհար զվէմն, և բղխեցին ջուրք։ Ջուր բըղխեաց։ Ուր վտակքն ջրոց և աղբիւրք անդնդոց բղխեն ընդ դաշտս և ընդ լերինս։ Գետ բղխեալ, և աղբիւր կենաց։ Գինեհնձանք քո առաւել եւս բղխեսցեն։ Շտեմարանք նոցա լի են, և բղխեն 'ի միմեանս. եւն։ *Հոծեալ պատերազմունքն՝ ամենեքեան 'ի միջէ աղբերէ բղխեցին ցանկութե. Փիլ. ժ. բան։ *Ասին գեղեցկութեան և առածանաց աղբիւրքն բղխել 'ի հայոց լերանցն. Փիլ. լին. ա. 12։ *Ջրհորդ բղխէր ինձ խառնելին միշտ կենդանութե. Ոսկ. յովհ. իշ։

ԲՂԽԵԼ. Ἐξέρχομαι. Exeo, egredior. Արտաքս գալ. բուսանիլ. շառաւիղել. ծերմնձեղել. *Բղխեսցէ գաւազան յարմատոյն յեսսեայ։ Ի նոցանէ բղխէր արմատ չարի՝ շառաւիղ դառնութե. եւն։ *Այսօր բղխեաց յարմատոյն յեսսեայ. Շար։

ԲՂԽԵԼ. Ἀναζέω. Ferveo, ebullio. Ὄζω, ἀπόζω. Oleo. Ի վեր եռալ. և Բուրել. Ն. Լ. *Մինչև յայսց անտի անօրինին եռանդն որդանց բղխեալ սորսորել. Բ. Մ. Թ. 9։ *Բղխեաց 'ի նմանէ հոտ մահու. Եղիչ. Է։ *Բղխէ զծուխս չարութեանն. Լմբ. սղմ։

ԲՂԽԵԼ. որպէս Ծնունդ Որդւոյ. *Ընդունելի է մշտնջենաւորակից 'ի նմանէ բանն՝ որպէս յաղբերէ 'ի հայրական էութէ բըղխեալ. Կիւրղ. գանձ։ *Անն աղբերն 'ի հօրէ բղխեալ բանն. Հ. ամ. ատ։ *Բանն իմաստութե բղխեալն 'ի հօրէ աղբերաբար. Յհ. իմ. էլ։ *Զծննդեանն ծնանել կամելով՝ բղխել զնոյն մերձակոչէ. Վանք. հմբ։ *Այս բան (որդին) ծնունդ և մշտնջենաւորութիւն է 'ի նորին հօր զօրութէ առանց իրիք (ախտի) բղխեալ. Ոսկ. յհ. ա. 3։

ԲՂԽԵԼ. առ ելումն հոգւոյն սբյ. Ἐκπορεύομαι. Precedo. *Որ 'ի հարազատ 'ի յարգանդէն յառաջ բղխեալ անհատաբար 'ի յորդւոյ տիրապէս սբ հոգին։ Որ 'ի հայրական էութենէն յառաջ բղխեալ աղբիւր լուսոյ. Շար։ *(Հոգին սբ) աղբիւր մշտական՝ բղխեալ յարական՝ յերկուց միական, յանկնէ հայրական՝ գետէ ծննդական՝ ծով ծաւալական. Գանձք։ Իսկ Կոչ. ծէ. *Հոգին ուր կամի՝ բղխէ ». իմն ըստ յն. շնչէ։ *Եթէ յառաջ խաղալ, և եթէ բղխել, և եթէ ելանել ոք ասիցէ, 'ի ճշմարտութենէն ոչ սխալէ. Լմբ. հանգ։

ԲՂԽԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ բղխել (ըստ ամենայն առման). *Բղխեցուցանել զբոյս դալարւոյ. Յոբ. լԸ. 27։ *Ջբոյսս և ըղձունկըս բղխեցոյց. Շար։ *Բղխեցոյց զնա 'ի գալիլիէ, և ծագեցոյց զնա 'ի նազարէթ. Եփր. համաբ։ *Բղխեցուցից յանջուր երկրին զմայրն և զսօսափն. Ես. խա. 19։ *Աղբիւրս յանապատ վայրի բխեցուցեալ։ Աղբիւր յանապատի բղխեցոյց։ Բղխեցոյց զաղբիւրն յորդաբուղխ. Փիլ. այլաբ։ Նար. մծբ։ Ագաթ։

ԲՂԽԻՄ, եցայ. չ. ց. Դուն ուրեք վարի առ նախնիս. Տ. ԲՂԽԵՄ. *Խառնակ յանապատութեալ արգանդէ բխեցաւ տունն բազմապատուող. Եփր. վճւի։ *Այլև քոյդ հոգի, որ 'ի քէն բըխի՝ անապատելի. Գնձ։ և Մխ. ատար. և այլք յետինք։

ԲՂԽԻՉ. Այսինքն Բղխօղ. *Բղխիչ ամենայն բարութեց։ Կաթին և մեղու ասի բղխիչ. Ագաթ։ Անյաղթ. բարձր։ և եւս Սարգ. յկ. Բ։ Լմբ. ող։ *Որովայնամոլութին է բխիչ ամենայն չարեաց. Վրք հց։

ԲՂԽՈՂԱԲԱՐ. մ. Իբրև բղխեալ. ըստ օրինակի բղխման. բղխմամբ. *Զելումն բխողաբար զամենասբ հոգւոյն. Տօնակ։

ԲՂԽՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Բղխօղն գոլ. բղխելն ներգործաբար. *Որպէս որդի է 'ի հայր ծնելութբն, և հայր յորդի ծնօղութբն. Նոյնպէս հայր և որդի են 'ի սբ հոգին բղխողութբն, և հոգին սբ 'ի հայր և յորդի բղխելութբն. Մխ. ատար։

Մերթ եւս՝ Բղխեալն գոլ. բղխումն կրաւորաբար. բղխելութիւն. *Ցաղագս հօր անելութեն, և որդւոյ ծնելութե, և ամենասբ հոգւոյն բխողութեն. Տօնակ։

ԲՂԽՈՐ, կամ ԲՂԽՈՐՈՍ. որպէս յն. χλωρός. որ և ՔԼՈՐՈՍ. Դեղին կամ դալար, որպիսի է գոյն նորաբողբոջ խոտոց բղխելոց 'ի հողոյ. *Որդի կոստոսայ. որ բղխոր անուանեցաւ։ Էր որդի բղխորոսին. Հ = Ց. մայ. իէ։

ԲՂԽՈՒՄՆ, խման. գ. որ և ԲԽՈՒՄՆ. Բղխելն ներգործաբար, և մանաւանդ չէզոքաբար, կամ կրաւորաբար (ըստ ամենայն առման). *Նապաստակ երինջի և 'ի բըղխմանէ վիժից աղբերց։ Զիմաստութե բըղխմունս. Փիլ. լիոս. և լին։ *Աղբերք՝ որոց բղխմունքն զայլոց կարօտութիւս լնուն։ Յորդութե բղխմանց. Եղիշ։ *Ընկալան զվտակս բղխման անմահութեան. Ագաթ։ *Բղխումն յորդաբուղխ տուրք արեանցն. *Բղխմամբ քո սբ արտասուաց. Շար։ *Արտասուացն բղխմունս։ Բղխմունք հանապազահոսք։ Բղխման բանիս, կամ կայլակաց բանից, կամ երգաբանութեան. Նար։

ԲՂԽՈՒՄՆ. Անճառ ելումն կմ ծագումն հոգւոյն սբյ՝ ըստ նմանութեան անոպաա աղբեր կամ գետոյ. և նոյն ինքն հոգին սբ բղխեալ. *Սբ հոգին անհատացեալ բըղխումն 'ի հօրէ և յորդւոյ անհատաբար, յերկաքանչիւրոց ընդ պատճառաւ». այսինքն իբրև 'ի միջէ սկզբնէ. Քեր. թեր։ *Որ համագոյդ ես հօր և որդւոյ՝ անճառաբար բղխումն 'ի միշտ էէն. Շար։ *Զորդի իբր ծնեալ 'ի հօրէ բնութենակից և հաւասար հօր, և զհոգին իբրև զբղխումն 'ի նոյունց էութէ. Խոսր։ *Եւ ոչ աղբեր հոսման հանգոյն՝ գոլ անմարմին բղխումն հոգւոյն. Յհ. օձն։ Տես և ԵՐԵՒՈՒՄՆ (ըստ յն. ոճոյ)։ Ասի բղխումն հոգւոյն սբյ և նմանութբ ծագման ծաղկի կմ պըտղոյ իբր յարմատոյ և 'ի բնոյ. և նմանութբ բղխման շնչոյ 'ի բերանոյ, կամ ճառագայթի յարեգականէ. եւն։ Վրդն. ծն։ Կիւրղ. 'ի վանականէ։ Կիւրղ. գանձ։

ԲՂԽՈՒՄՆ, ասի լայնաբար և Ծնունդն որդւոյ 'ի հօրէ անճառ ծննդեամբ. *Իմոյ ծոցոյս է ծնունդ, և հայրական սըրտիս է բղխումն. Երզն. մտթ։ *Նա միակ է և միածին և ծոցածին որդի, և բղխումն սրտի բան սերտ սիրելի և հաճոյ. Տօնակ։ *Բխումն՝ եւս զորդի անուանեն (գիրք)։ Զորդին միածին դաւիթ 'ի դէմս հօր բըղխումն զնա կոչէ ասելով. բխեաց սիրտ իմ զբան բարի. անախտ և աննիւթ ծնընդեանն որ 'ի հօրէ, զբղխումն անուն մերձ դնէ։ Զծնեալն զորդի բխումն 'ի հօրէ պատմաբանէ. որպէս զի բխմամբն զանախտութիւն, և զառանց չարչարանաց (այսինքն կրից) և հոսման պելումն գուշակեսցէ. Նոյնպէս և զըստ մարմնոյն ծնունդ բխումն 'ի կուսէն մարգարէն ասէ. Վանք. եըըտ. և յոյփն։

ԲՂԽՈՒՄՆ. որպէս Բղխիչ. բղխօղ. *Հայր է հայրն միածնի որդւոյ, և բխումն հոգւոյն սբյ։ Որ է հայր միածնի որդւոյ, և բղխումն հոգւոյն սբյ։ Սէր աղբիւր է ամենայն բարեաց, սէր բղխումն երախտեաց քոյ, և վայելեցուցիչ յանպատում շնորհս նորա. Յճխ. Է. Դ. ծա։ *Որդւոյ պատճառ ծննդեամբ անճառ, հոգւոյ բղխումն սըղբերաբար։ Աղբիւր կենաց ես, և բղխումն ողորմութե։ Բղխումն ողորմութե, և պարգևիչ կենդանութե. Շար։

ԲՂՈՒՂ, բղղի. որ և ԲՂՈՂ. գ. ռմկ. Բղուղ, Բղիղ. Կարաս. Թակոյկ. կուժ. ընդունարան մեղու, իւղոյ, գինւոյ, եւն, մեծ կամ փոքր, քարեղէն կամ խեցեղէն. թիաք, ճարա, բեոփի, գաղամոց. *Քեզ ըղղուղ մի իւղ տամ... Եղից զբղղուղ մի յարդով մինչև 'ի ճիւն, և զբերան բղղին սերեկեաց. Ոսկեփոր։ որպէս և Վարդ. ճխէ։ Հին բռ։

ԲՂՋԱԽՈՀ, ի, աց կամ ից. ա. Ἄσωτος. Luxuriosus. և ἄφρων, insanus. որ և ԲՈՂՋԱԽՈՀ. Իբր Աղողջախոհ, ոչ ողջախոհ. կամ աղծախոհ. և ոչ ողջամիտ. ցանկասէր, և ցանկասիրական. և Չարախորհ. *Ի լինելն բղջախոհ. Լմբ. ծղ։ *Ողջախոհ, և բղջախոհ. Երզն. օէր։ *Բըղջախոհ ցանկութբ. Գր. հր։ *Եկից զբըղջախոհ ախտին իւրոյ արփանս. Կոչման։ *Բողջախոհ զեղխութբն (գինւոյ). Պիտ։ *Կրեմ զփառս և զանարգանս 'ի բարեխոհ և 'ի բղջախոհ մարդկանէ. Առակ. յեղ։ *Բըղջախոհ, չարախորհ. Հին բռ։

ԲՂՋԱԽՈՀԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Վաւաշոտական, և Չարախոհական. *Բղջախոհական ցանկութի։ Բղջախոհական անխրատութի. Ճ. Ա։

ԲՂՋԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσωτία. ἀκρασία. Luxuria, եւն. Չար ցանկութի.

վաւաշոտութիւն. անխառնութիւն. և Չարախոհութիւն. *Ոչ խրատեցի ղցանկութիւն ողջախոհութեամբ, այլ մանաւանդ հակառակացն բերմամբ, հեղգութեամբ, բղջախոհութեամբ. Ը. տփ. *Բղջախոհութիւն թողանիւ: Գործեաց 'ի բղջախոհութեան. Լմբ. ծղ. Ոսկեփոր. *Կորնչել 'ի ցանկականէն ղբղջախոհութիւն. Բրս. մրկ. *Արիութիւն, և ողջախոհութիւն. արդարութիւն, և բղջախոհութիւն. Գր. հր.

ԲՃԻՃ. Տ. ԲՁԻՁ.

ԲՄԲԻՒՆ. Տ. ԲՈՄԲԻՒՆ. *Քան զամենայն բմբիւն որոտման. Տօնակ.

ԲՆԱԲԱՆ, ի, ից. գ. Θέμα, θέσις, γραφή. Thesis, textus, originalis littera. Բուն և հարազատ բանն գրոց. և Բնագիրն. վկայութիւն 'ի գրոց 'ի պէտս առաջիկայ ճառի. *Ցարմար տանիս բնաբան. Ի բնաբանն մովսէսի գրոյն. Վրդն. յանձառ. Ն ծն. *Բնաբանիս անգամ ոչ ընդգուշացաք, որ պատուիրէ իւրաքանչիւր ումեք հայել յինքն. Տօնակ. *Զասցա օրինակս բնաբանն (հին քերականութեան) ոչ յայտնէ, և մեկնիչքն նուրբ չաւղջք բառիցն միայն ցուցին: Եւ այս քննութիւն մատանց յօգնիս՝ ըստ իւրում ցուցելոյ բնաբանին մասանց. Երզն. քեր.

ԲՆԱԲԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ի բնէ բանական. իմացական. *Մեք և հրեշտակք բնաբանական ելով. Քեր. քերթ.

Եւ Բնախօս. *Հերակլիտոս և գիմոկրիտոս բնաբանականք ելով,, իբր նիւթապէս քննօղք բնութեան. Նոննոս.

ԲՆԱԲԱՆԱԳՈՒՆ. Φυσική. Physica. Մասն իմաստասիրութեան՝ որ խօսի զզգալի բնութենէ. ըստ յն. ֆիւզիգէ, (բնականն). Ճըմ հիւ+ձէր. *Իմաստասիրութիւն բաժանի 'ի բնաբանականն, և յուսմնականն, և յածաբանականն: Բնաբանականն զառաջինն կալաւ գաս՝ որպէս մննդակից և հուպ 'ի մեզ, և որպէս ամենեւին նիւթական. Սահմ. ա. Ն ծղ: *Ամբառնալ 'ի բնաբանականէն յածաբանականն. Մագ. ծէ: *Բնաբանականն մասն իմաստասիրութեան՝ 'ի վերայ էիցն բնաքննութիւն առնելն է. Լծ. սահմ.

ԲՆԱԲԱՆԵԼ. Տ. ԲՆԱԽՕՍԵԼ. *Կամեցաւ և գերապոյսի բնութիւն բնաբանել. Նոննոս: *Գլուխն առաքելոց պետրոս՝ ոչ յերևելին յաւելով ըստ երևելոյն ինչ բընութեան բնաբանեաց զպատասխանին. Խոսրովիկ:

ԲՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Φυσιολογία, φυσική. Disciplina physica. Որպէս Բնախօսութիւն իմաստասիրական. Ճըմ հիւ+ձէր. *Ի բնաբանութիւնն արհեստական ուսցուք. Անյ. պորփ:

Եւ որպէս Բուն բանն կամ իմաստ ճառից. բնաբան. վկայութիւն գրոց. և Հաւաստաբանութիւն. իսկաբանութիւն. *Աստանօր առ գերակայ երանութիւնն բարձրացուցուք ղբնաբանութիւս. Քեր. քերթ: *Տեսակ և զօրութիւն բնաբանութեանն այսպէս երևեցաւ մեզ: Այլ քո եկեալ քահանայապետ. և թերևս վայելչական է բնաբանութիւն այս 'ի պաշտօն ժամուս և տօնիս. Վրդն. ծն. Ն գրղ: *Զբնաբանութիւն աւետարանին արտաքս մերժել. Երզն. մթ: *Որ է առաջին եգեալ բնաբանութիւս, որ ասէ. ոչ կամիմ եղբարք, եթէ ոգէտք իցէք. Տօնակ.

ԲՆԱԲԱՐ. մ. ա. Φυσικῶς: φυσικός, κή, κόν. Naturaliter, naturalis, ձն. Ի բնէ. ըստ բնութեան. բնութեամբ. բնաւորապէս. և մանաւանդ Բնաւորական. բնական. բուն. հարազատ. ընդաբոյս. որ ինչ է ըստ բուն բնաւոյ բարուց. և Սովորական. աւանդական, ղաւթնական, ևն. *Խորհուրդ և յանձնառութիւն ուրա հարկաւորապէս և բնաբար 'ի հօրէն ծնանելոյն 'ի մեռոց. Փիլ. լիւ: *Բնաբար շարժելին յինքն, յորժամ թոյլ տայր բանին մարմնոյն կրել զիւրն. Դամասկ: *Ծնեալն 'ի մարիամայ էութեան 'ի նորա բնութեան (այսինքն մարդկայինն) ոչ էր ած բնաբար, այլ միաւորութեամբ անօրէնութեան. Բրս. առ յհ. իմ. Եբր: *Անութիւն և զօրութիւն բնաբար ունելով տէրութեան. Տօնակ: *Անբանքն զկարիս բնաբար (այսինքն բնական ազդմամբ) ցուցանելով. Վրդն. ող: *Տեսանել զբարելաւութիւն աշխարհին՝ համեցաւ 'ի նմա լինել բնաբար (այսինքն իբր բուն բնակիչ). Կոչումն: *Բնաբար բարիք (ած): Ի բնաբար բարութեանց. Բենիկ: *Որ բնաբար սովորութեամբ էր յերկիր մերում. Խոր. գ. 20: *Ոչ ըստ մարդկային բնաբարն բնութեան բարուց. Նար. խչ: *Բնաբար կուսականք գաւառացն. Յհ. կթ: *Բնաբար և սեփական 'ի միում առնակի: Բնաբարն առաքինութեան. Մագ. իէ: *Ազգականն և բնաբար սիրելին. Երզն. մթ.

ԲՆԱԲԱՐՁ ԱՌՆԵԼ, լինել. Զբուն կամ բնաւին բառնալ. բնաջինջ կամ անհետ առնել, լինել. *Սուրն կոտորածի բնաբարձ արար զնոսա. Մծբ. ծէ: *Զոր բնաբարձ արարեալ երանելւոյն. Խոր. գ. 60: *Զբնաբարձ (եղեալ) աւերակս նորա յայտ առնէ: Որպէս և 'ի հողմոյն բնաբարձ լինելն: Եւ զայն մի առեր, եթէ ընդէր խոկ ոչ բնաբարձ եղեն չարիքն. Ոսկ. ես: *Բնաբարձ աւերմամբ քանդեալ զվայրն. Լաստ. ծէ:

ԲՆԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի բնէ կամ ընդաբոյս բարութիւն. *Այլ զամենայն չարիւն ըստ բնաբարութեան քո բարեգործութիւն համարեա նոցա. Սկևռ. աղ:

ԲՆԱԲՆԱԿ. ա. Ի բնէ կամ բուն բնակութիւն եղեալ. հայրենի. բուն. սեպհական. *Անդէն 'ի նմին ազգային և բնաբնակ գաւառին մնկաց. Նար. խչ:

ԲՆԱԲՈՅՍ. ա. Ընդաբոյս, բնածին. բնական. *Բնաբոյս իմաստութիւն, կամ գիտութիւն, կամ ուսումն. Լմբ. ող. սղմ:

ԲՆԱԲՈՅՍՔ. գ. Բոյսք բնականք. ծաղիկք ինքնաբոյսք՝ ունօղք զբուն սեպհական, ուրոյն 'ի ծաղկանց ծառոց. *Կարգեաց զբնաբոյսս ծաղկանց 'ի զգօսանս և 'ի բժշկութիւս. Մխ. առակ. իզ:

ԲՆԱԴԱՒԱՌ, ի, աց. գ. Բուն գաւառ. երկիր հայրենի. հայրենիք. *Կէսքն տաէին տանել 'ի բնադաւառն իւր 'ի տարոն. Խոր. գ. 67:

ԲՆԱԳԵՐԱՆ, ի. գ. Բուն և մեծ գերանն շինուածոյ տանն. *Տան գուբն և առիքն և բնագերան՝ տանն տէրն է. Ոսկեփոր:

ԲՆԱԳԻՐ, գրի. րաց, կամ րոց. գ. ա. Αὐτόγραφος. Autographus. Ἀρχική γραφή. Vernaculus, vel originalis textus. Բուն և հարազատ գրեալն 'ի գիրս. որ գիրք ըստ սկզբնագրին. և Հնագիր օրինակ կամ թարգմանութեան. *Զիցեն մեզ բաւական օրէնքն բնագիրք, յոր ենն լուով կամքն ած. ընդէր ունիցիմք զհրամանս նորաւորս և ըղձութեամբ պատիրս (յուսութիւս). Մանդ: *Ի մերում թարգմանութեան ոչ ուրեք 'ի բնագրի գտանի. Խոր. ա. 4: *Բայց զի 'ի բնագրին ոչ գտանի. մեզ անընդունելի է. Արշ: *Եւ ոչ բնագիր ինչ մեզ յայտնեաց. Շիր: *Ի հայք մեծ լեառն աղաբագայ, որ է մասիս, ըստ բնագրոցն. Միխ. առ:

Եւ Բնաբան. վկայութիւն. *Յայտ խոկ է 'ի բնագրէ առաքի. Երզն. մթ: *Որպէս և գոյ ուսանել բացերևապէս 'ի բնագրէ անտի. Լծ. պէտրոս:

ԲՆԱԳԻՐ. Արձանագրութիւն 'ի յիշատակ վախճանելոցն 'ի քր. յիշատակագիրք, կամ պատկեր կենդանագրեալ համդերձ ներբողական յիշատակարանաւ. տես և ՏԻՓ. ՏԻԿՈՆ. *Բնագիրք յիշատակեցան նոցա. Եղիշ. է: *Ընթերցողք. և գործ է նոցա ընթեռնուլ զմարգարէս, և զբնագիրս, և զվարդապետականս. Լմբ. պտրգ. (ուր մարթ է իմանալ և զթուղթս առաքելոց, կամ զկանոնս, ևն):

ԲՆԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել բուն և հարազատ, կամ ներքին և գլխաւոր. *Զորն բարւոյ բժշկի շօշափելով և զննելով զխոկոյն և զբնագոյն մասունսն. Փիլ. լին:

ԲՆԱԴԻՐ, դրի, րաց. գ. Բանակ. կամ բանակադիրք, ուր բուն վրանից եղեալ իցէ, կամ խորան հարեալ. *Ելանէին անկանէին 'ի վերայ բնակչացն բնադրացն ասորւոյ,,. յն. լոկ. 'ի վերայ բանակին ասորւոյ. Ցուդթ. ծէ. 7:

ԲՆԱՁԱՆՑ. և ԲՆԱՁԱՆՑԱԲԱՐ. } ա. մ. Μεταφυσικός, κή, κόν: μεταφυσικῶς. Metaphysicus, ca, cum; metaphysice. Զանցեալ կամ զանցանելով անդր քան զբնութիւն զգալի. 'ի վեր քան զբնաբանական կարգ. մեթաֆիզիգական, մեթաֆիզիգապէս. *Քանզի է յորսկումն գոյացութիւն, թէպէտ բնազանցաբար. քանզի երկակի է առորդութիւն. մին ըստ բնութեան, իսկ միւսն բնազանց. ըստ բնուն՝ յորժամ հանուրքն մասնականացն, և պատահումն գոյացութեանց առորդքին. իսկ ընդնազանցաբար, յորժամ մասնականքն ընդհանուրցն, և գոյացութիւնք պատահմանց առորդքին. Անյ. վերլծ. արիստ:

ԲՆԱԽՕՍ, ի, աց, կամ ից. ա. գ. Φυσιολόγος. Physicus. Որ խօսի զբնութենէ զգալի էակաց. տես և ՖԻԶԻԿՈՍ. *Բնականին և բնախօսին ոգին վայել է թեւաւոր լինել: Որ եղև և նոցա բնախօս լինելոյ սկիզբն. Փիլ. լին:

Եւ Բարոյախօս. առակախօս. *Բնախօսքն վարքին այնպիսեացն յօրինակս խրատուց. Վրդն. ծն:

Եւ Ճշմարտախօս. Ճշգրտաբան. հաւաստապատում. հնախօս. *Զայս աւանդութիւն 'ի բնախօս արանց լուայ. Արիստակէս. նաւակոփ: *Ի բնախօսից ոմանց հաւաստապատում արանց. Սրկ. հանգ:

ԲՆԱԽՕՍԵՄ, եցի. ն. չ. Φυσιολογέω. Dissero de rebus naturae. որ և ԲՆԱԲԱՆԵԼ. Ճառել զբնութենէ զգալեաց. խօսել քաջ քննութեամբ՝ իբրու զննելով զբնութիւն իրաց. Ճշգրտաբանել. հետազօտել բանիւ. *Արուեստակելով բնախօսէ. Նիւսացի: *Այսմ գու զանձնելութիւն հօր, և եւ զծնելութիւն որդւոյ բնախօսեցից քեզ. Ստ. որս. զ: *Որք բնախօսեցին, առեն ընդմանանխոյ՝ անփոփոխելի ունելով բնութիւն. Երզն. մթ: *Բժիշկ ոմն բնախօսէր՝ առաջադրաբանելով զանուան բանիցարին: Զարատաբանս (զայս) իմաստունք բնախօսին (կամ ասեն). Մխ. առակ. ծա: *Բնախօսեսցէ վասն նոցա առանց ուսման. Լծ. սահմ: *Որ անճառելի է, և պատմել խորհրդ ... վասն որոյ և ունայն բնախօսէ. Կիւրղ: *Սուղ ինչ բնախօսել է պարտ. Լմբ. պտրգ: *Զմեղոցն երկոցունց բնախօսելով գաղափարեցուցեր զմեզ 'ի խորհրդոյս. Սարգ. յակ. բ: *Գիր երբեմն յաղագս ածոյ բնախօսէ, և երբեմն 'ի մակս մարդ-

կութն, և երկրին վասն երկուցն միջոցաւն. դառնալ:

ԲՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Φυσιολογία. Disciplina physica. Բնաբանութիւն. ճշմարտութիւն գիտելեաց. *Ընդհանուրն բնախօսութիւն: (Բժիշկն) աշխարհականս բնախօսութիւն զբանն ցուցանէր. Նիւս. կազմ. և խօս: *Զի մի բնախօսութեան անվարժն՝ ընդ հակին բնախօսութեան զարմասցի. Փիլ. այլաբ: *Ըստ ամենից իմաստնագոյն բնախօսութեան. Պիտ:

Եւ Քաղ խուզարկութիւն. հաւաստաբանութիւն. *Բնախօսութեամբ քննութիւն յաղագս զօրութեան աղօթից: Նախաշաւիղ բանին բնախօսութիւն: Բնախօսութիւն արարեալ 'ի թուղթն համեմատեցելոց՝ այսպէս եցոյց զընթացս բնութեանն. Լմբ. պտրգ. և աղ:

Եւ Յատկութիւն կամ սովորութիւն խօսից. բնիկ լեզու. *Զոր և մեք սովորեցաք բնախօսութեամբ՝ յարգադրել հեշտ անուանել. Շիր:

ԲՆԱԾԻՆ. ա. Ի բնէ ծնեալ և կարգեալ առ իւն. և ընդաբոյս. բնաւորեալ. *Իբրև զանխօս անասունս ըստ բնածին բարուցն յեղծուած և յապականութիւն ... յն. բնութեամբ ծնելոց յեղծուած. Բ. պետ. Բ. 12: *Ըստ ընդաբոյս բնածին բարի բարուցն բռնայ. Նար. խը:

ԲՆԱԿ, ի, աց. գ. ա. Αὐτόχθων, ἐγχώριος. Indigena. ('Ի բառէս բուն, և իբրև արմատ բնակել բարին.) Բուն բնակիչ. բնիկ քաղաքացի, գաւառական. Եէրլի, փէղալի. վէրլէսի, Եէրլի. *Բնակն, և պանդուխտն. յեկաց և 'ի բնակաց երկրին. եկին և բնակի երկրին. բնակին և եկին. եւն: *Ի բնակաց գաւառին. Փիլ. ԺՀ. ժա: *Բնակ Թագաւորք. Եւս. քր. ա: *Բնակք և եկք. Շար:

ԲՆԱԿ. գ. Բուն բնակութիւն կամ տեղի. բնակարան. յարկ. մէքէան. *Զքեզ բնակ հրեղէն էութիւն. Շար: *Բնակ բարձրելոյն աւիշ (եկեղեցի): Ծովէ բոլոր էից գոգ, անքոյթ ծոց, և բնակ բանակի: Նախ զբնակն, ապա զբազմեալն. Նար: *Զհօրն ժառանգեաց բնակ. Մագ. ՃԷ: *Ի բնակաց ելանէ 'ի գործ իւր. Սհկ. կբ. արմաւ:

ԲՆԱԿՔ. գ. Սեպհականեալ բնակութեան մեկենայն. գերեզման. շիրիմ. *Տացէ ինձ զայրն կրկին 'ի սասցուած բնակաց ... այրն չերոփ. Ծն. իգ. 9: *Տուք ինձ ... սասցուած բնակաց ընդ ձեզ, զի թաղեցից զմեռեալս իմ. Կիւրղ. ծն:

ԲՆԱԿ. գ. Ἐγγενής, γνήσιος, συγγενής. Nativus, genuinus, cognatus. Բուն. բնիկ. հարազատ. սոս, զտի. *Ի վերայ այլեկաց բնակաց առնհմայրին քաղաքացաց. Բ. Ղ. ԺԷ. 18: *Ի բնակ երկրի մեռցես. Խոր. Է. 23: *Բնակ ակր, կամ ատամք. Բուզ. Գ. 2. 20: Ե. 4:

Եւ Ἔμμονος. Permanens, perseverans. Բնաւորեալ, առարուցեալ. մնայուն. մշտական. *Բնակ բարբառութիւն. Ղեւ. ԺԳ. 51. 52: ԺԴ. 44: *Այլ են սմանք որ իբրև բնակ իմն հաստարեբին (զաեր մարմնոց)... զի բաղձանց ըստ բնութեան Թոփ. Ոսկ. Եօ:

ԲՆԱԿԱԲԱՐ. մ. Իբրև բնակ, բնիկ գոլով. *Պանդխտաբար 'ի աելով, և ամ 'ի սիրոյն բնակաբար. Ագաթ:

ԲՆԱԿԱԿԻՐ. ա. Ի բնէ կրեալ կամ ... բնածին. ընդաբոյս. *Ոչ բերող ... թեան բնակակիր համեմատեցելս կա... Նար. խոս:

ԲՆԱԿԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Σύνοικος, συνοικέτης. Cohabitator, contubernalis. Ընկեր բնակութեան. կից բնակութեամբ. յարակակից. որ կայ 'ի միասին ընդ այլում. *Ընդունիցիս բնակակից զոմն և կին գրացի, որ յայժ գոյ արտաքոյն, և ոչ լիցէ ազգական. Պղատ. օրին. Գ: *Զմտաւորական հեռ... 'ի բաց բնակեցուցանել, և զօգտակարան միայն բնակակից լինել. Փիլ. նխ. Բ: *Զի խորդ կարէ ոք ասպրել, թէ ընդ առ... ղուծս և ընդ գաղանս բնակակիցս արարեալ էր զմեզ. Եղնիկ: *Պահապան մատանիչ, բնակակից չարախօս. Նար. ծղ: *Արժանացոյց (տէր զզպէտս) բնակակից և սեղանակից առնել. Իգն: *Զմի հոգին եա մեզ քո բնակակից և ուսուցիչ. Լմբ. աստ: *Հրեշտակք բնակակիցք մարդկան, և մարդիկ հաղորդք հրեշտակաց. Ը. Մփբ:

ԲՆԱԿԱԿԻՑ. Συμφυής, σύμφυλος. Gentilis, ejusdem naturae, innatus. Բնակից. ազգակից. համաբուն. անկակից. ընդաբոյս. *Մարմին զօրհանապազ բնակակից մեր լինելով. Պղատ. փիլ: *Որոտմունք և փայլատակմունք, և այլ որ ինչ բնակակից է սոցունց. Արիստ. Ա:

ԲՆԱԿԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի միասին բնակիլն. ընկերութիւն. *Պատրաստեալ ած (մեզ) զհրեշտակաց բնակակցութեան օգնական. Լմբ. աղ:

ԲՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Φυσικός, κή, κόν. Naturalis, le; physicus, ca, cum. Սեպհական և յանկաւոր բնութեան. բնաւորական. բնածին. յառաջ եկեալ 'ի բնութէ. որ ինչ է 'ի բնէ. *Փոխանակեցին զգայեաս բնականս 'ի պէտս անբնականս: Թողեալ զբնական պէտս. Հռ. Ա. 26. 27: *Ի վերայ բնականացն, 'ի վերայ արուեստականացն: Բնական ասի չարամերձութիւն հոգւոյ և մարմնոյ: Բնական մահ է անջատումն հոգւոյ 'ի մարմնոյ. Սահմ. Ժ. Է: *Կիրքս՝ բնական մարմնոյ և ոգւոյ կարիք: Ես զբնականացն ասեմ, դու զանբնականսն 'ի ներքս մղես: Բնականք ասին՝ ըստ բնութեան (այսինքն 'ի բնէ) 'ի մեզ արամադրեալք. Յհ. իմ. երև: *Բնական գութ, կամ իմաստութիւն, կամ տկարութիւն. Եղիշ: Կոչումն: Փարպ: *Զօրէնսն յաւելուած բնականացն արարեալ: Խմանալ զած 'ի նիւթականացս բնականօք: Ծովու կզզեաց օրհնել և ցնծալ ասեն՝ բնականաւ, և ոչ բնականաւ. Առ: *Օրէնք բնականք, գրաւորական, աւետարանական: Բնականն տուեալ ադամայ. եւն. Վրդն. Ծրղ:

Եւ որպէս Բուն, իւրական, սեպհական. բնիկ. և հարազատ. ընտանի. *Բնական բարոյից ընտանի սովորութեանց. Նար. խղ: *Երթեալք հանդչէին 'ի բնական սատանին հայոց. Փարպ: *Իբրև հատանին 'ի բնական մորէն. Վրդն. Եւ: *Որով և բնականք իւր էք նորա (այ) ընտանութեամբ, ըստ քրիստոնեական հաւատոցն: Բնական սիրով փութացէ զձեզ. Յհ. կբ: *Զորեքչարութիւն և սրբութիւն՝ բնական պտուղ են քրիստոնէից. Տօնակ:

ԲՆԱԿԱՆ. որպէս Բնախօս. և Բնաբանական. *Ըստ բնականին եմպեդոկլեայ, Արիստ. Ա: *Բնական իմաստասէրն. Սահմ. Է. ԺԲ: *Լուսոյ և 'ի բնական արանց: Ըստ քաղ բժշկացն և բնականաց: Ի բնականաց (այսինքն 'ի բնականաց) ոմանք ասացին: Իմաստասիրութիւն 'ի ձեռն երից մասանց իւրոց, բանականին, բարոյականին և բնականին. Փիլ: *Որք 'ի բնականէն յանձնա... բանականն անբաւական. Մագ. ԾԷ:

ԲՆԱԿԱՆՔ. գ. Բնութիւն որոշիչ սերի. առմեթոյք. *Զարուացն բնականան կրծառէ 'ի պաշտօն իգական գիւղին. Լմբ. ԻՄ:

ԲՆԱԿԱՆԱԲԱՐ. մ. Φυσικῶς. Naturaliter, physice. որ և Προσφυῶς. Apte, convenienter. Բնականապէս. բնաւորապէս. բնութեամբ. 'ի բնէ. ըստ բնութեան. 'ի դէպ. *Ի դէմսն չիցէ... բնականաբար, զի ընդգայութեան 'ի դէմսն առնէր: Այլ և այսորիկ բնականաբար այլաբանին. Փիլ. այլաբ: *Բնականաբար շարժեալ 'ի գութ ծնողին. Անան 'ի պէտր: *Բնականաբար ձմին հոգին. Լմբ. ծղ: *Խօսէ առ այս զբնականաբար (առաքինանալ). Իգն: *Բնականաբար և յարմարապէս այծեմամն նմանելով. Նիւս. Երգ: *Տարբերութիւնն. բնականաբար նախադասեցաւ յառաջ քան զանասունն. Անյ. պորփ:

Եւ Οἰκείως. Domestice, familiariter. Որպէս բնակ, որպէս բնիկ, և ընտանեբար. *Գլխաւորք (տարք), որք բնականաբար սեպհականէին զառհմանս քաղաքացն. Յհ. կբ: *Ոչ որպէս 'ի մարգարէսն, այլ առաւելապէս եւս, և բնականաբար, և առանց մեկնելոյ, ընդ ձեզ բնակեսցէ յաւիտեան. Խոսր:

ԲՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Φυσικώτερος, τατος. Magis vel omnino naturalis. Առաւել կամ կարի բնական. ընտանեգոյն. հարազատ. ընդաբոյս. *Բայց երևեցուցանէ իմն և բնականագոյն (բան գրոյն): Ցխնեբեակն սրբագոյն և բնականագոյն թիւ. Փիլ. այլաբ. և փեսական: *Արտալածեալ 'ի բնականագոյն սեպհականէ: Բնականագունին առաքինութ: Ըստ բնականագոյն սիրոյ. Մագ. ԾԲ. ԻԷ. ԽԸ:

մ. Φυσικώτατον, τα. Appositissime. Յոյժ բնական օրինակաւ. կարի 'ի դէպ. *Բայց բնականագոյն է այն ասացեալ: Ոչ տեղաց, և մարդ ոչ էր բնականագոյն, քանզի, եւն: Ոսկերաց յիշատակ առնէ և մարմնոյ բնականագոյնս. Փիլ. Իմաստ. և այլաբ. և լին: *Բնականագոյն նախուստն մերոց արքայազանից որդւոցելոյ. Մագ. Ա. (որ լինի և ածական:)

ԲՆԱԿԱՆԱՄ, ացայ. չ. Οἰκέω. Habito, dego. Բնակել. բնակ լինել իբրև 'ի բնիկ տեղւոջ. և Ընտանենալ. բնաւորիլ. *Բնականալ 'ի յարկս մեղաւորաց. Սղ. ՂԳ. 11: *Առաքինութիւն հանապազորդ 'ի մեզ խնդրէ բնականալ. Յհ. իմ. աս: *Տեսանել զամենառատ շնորհացն նորին 'ի մեզ բնականալն առիթապէս. Խոսր: *Ոչ կամք իւրեանց, և ոչ բնակացեալ սովորութիւն կարէր զդէմ ունել. Ոսկ. յհ. Բ. 4:

ԲՆԱԿԱՆԱՊԷՍ. Տ. ԲՆԱԿԱՆԱԲԱՐ. *Խակ 'ի 'ի դէմսն չիցէ՝ բնականապէս, և բարոյականաբար. Փիլ. այլաբ: *Որ 'ի պաշտօն բանականին բնականապէս 'ի յարարչեգ սահմանէ եղաւ. Սխոլ. աղ:

ԲՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնական հաւաստութիւն. *Ոչինչ զգացուցի մարմնոյ և արեան, զառաքելոցն ակնարկէ, և բնականութեամբ անուանք կոչէ զնոսա. Ոսկ. Գղ:

ԲՆԱԿԱՆՈՒՆԴ. ա. Մնուցիչ ընտանի սիրով. *Եթէ գուցէ ոք ամենեքին 'ի բնականունդ գայլեկաց. Եղիշ. Է:

ԲՆԱԿԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Οἰκητήριον, κατοικητήριον. Habitaculum, domicilium. Բնակեաց. տուն և տեղի բնակելոյ. որ և ԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ասի. օթեւան. օթարան. ընդունարան. և Տաճար. պան փեղ. փուրտ, մէքէան, խանէ, գմնաթ, մէսքէն. *Բնակարան՝ փոխանակ մարմնականացս կոչէ մեղքն (մոլորեալքն). ԱԲ. Բ: *Լիցուք տաճար և բնակարան ամենայն շնորհաց. Ժմ:

*Լեառն գիտակ, և բնակարան վկայից: Ի բնակարանս հրեշտակաց, և մարդկան քաւարան: Զքեզ կոյս և մայր և բնակարան ծածկին ներմարդութեան: Զբնակարան անսկզբնակից որդւոյն: Զմիածնի որդւոյ քո զբնակարան (այսինքն կրօղ յարգանդի): Այսօր զբնակարան հոգւոյն սրբոյ (այսինքն զընդունարան,) ևն. Շար: *Բնակարան բանին: Բնակարան համօրէն կամաց անեղն ծնութեան: Վերակարգելոց թուոցս այսոցիկ բնակարան բաղձալինոյ:

ԲՆԱԿԱՐԾԻՔ. գ. Կարծիք տարրացեալ կամ հին. *Բողոքէ և զասխացոյն, զի լուծցէ զբնակարծիս. Ոսկ. գծ:

ԲՆԱԿԱՒԷՏ. ա. Յարմար 'ի յաւէտ բնակութիւն. *Անտի փոխեալ 'ի սուրբ լեառն գիտակ. և բնակաւէտ. Գնձ:

ԲՆԱԿԱՒՈՐ. ի. աց. ա. Μόνημος. Permanens. φυσικώτερος, ὁ κατὰ φύσιν. naturalis, naturae consonus. Որպէս Բնակ կամ բուռնեալ և բնակեալ հաստատութեամբ. մնացական. և Բնիկ. բնաւորական. բնական. բնաւորեալ. հաստատուն. *Եղիցի յոյս վախճանի քոյ, ասէ տէր, բնակաւոր որդւոց քոց 'ի սահմանս նոցա ». յն. մնայուն, կամ մշտնջենաւոր. Երեմ. լա. 17: *Եւ է ժամ, զի առողջութիւն հիւանդութիւն լինի, յորժամ ցաւն բնակաւոր լինիցի. Ոսկ. եփ: *Զքո բնակաւոր հեզութիւն (յն. զըստ բնութեան) 'ի չբնակաւոր գազանութիւն հաներ: Քան զայլսն առաւել բնակաւորք (յն. բնականագոյնք). Ոսկ. մ. ա. 4. և 17: *Հարկաւորք բնակաւորք (այսինքն սպառահարկուք 'ի բնէ): Ոչ են եկամուտ 'ի նա կամքն, այլ բնակաւորք. Եղնիկ: *Բնակաւոր չարժութիւն բնութեան: Բնակաւոր կերպակուր: Առեալ 'ի հօրէ զբնակաւոր զիւր թագաւորութիւնն. Իգն: *Յաղթել բնակաւոր կարեաց մարմնոյ. Սարգ. ա. դ. ա. և ծբ: *Բնակաւոր ցանկութիւն. Ճ. Գ:

ԲՆԱԿԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀποικία. Migratio. փոխիլն 'ի բուն բնակութենէ. տեղափոխութիւն. վտարանդութիւն 'ի հայրենի երկրէ. պանդխտութիւն. գաղթականութիւն. *Ըստ բնակափոխութեան իմաստնոյն: Երկրորդ բնակափոխութիւն առնէ: Զբնակափոխութիւն առնեն 'ի դէպ վայր. Փիլ. իմաստ. և փէտակն:

ԲՆԱԿԵՄ. եցի. չ. } Οἰκέω, κατοικέω,
ԲՆԱԿԻՄ. եցայ. յ. } κέω, ἐνοικέω.
Habito, inhabito. σκηνόω, κατασκηνόω. Commoveor tamquam in tabernaculo. καταλύω, diversor, ևն. որ և ԲՆԱԿԱՆԱԼ. Բնակ լինել. նստել իբրև 'ի բուն տեղւոջ և 'ի բնիկ տան. բունել. որջանալ. տաղաւարիլ. դադարել. զետեղիլ. օթևանիլ. հանգչիլ. կալ մնալ ուրեք. առ+ին օրժամ, օթարժամ, գոնժամ, փոքրժամ, գալժամ. *Բնակեցաւ յերկրին Նայիդ յանդիման Եդեմայ: Բնակեաց յայրի անդ: Ցորոց մինչ ես բնակեմ: Բնակեցէք 'ի քաղաքս ձեր: Բնակեցան, կամ բնակեցին անդ: Բնակեցաւ առ կաղնեաւն Մամբրէի. ևն: կմ* Բնակել 'ի ծակս վիմաց: Զխաշինն որ բնակեալ են առանձինն յանտառի: Ընդ հովանեաւ նորա թռչնոց երկնից բնակել: Թռչունք երկնից բնակեալ էին յոստս նորա. ևն: կմ* Որ բնակեալդ ես յերկինս: Բնակել քոյ հաւատովք 'ի սիրտս ձեր: Ես եկից և բնակեցայց 'ի միջի քում: Բանն մարմին եղև, և բնակեաց 'ի մեզ: Հոգին՝ որ բնակեաց 'ի մեզ: Ի ձեռն հոգւոյն սրբոյ 'ի մեզ բնակելոյ: Բանն քրիստոսի բնակեսցէ 'ի ձեզ առատապէս. ևն: կմ* Ի նմա հաճեցաւ ամենայն լրումն աստուածութեան բնակել: Ի նմա բնակէ ամենայն լրումն աստուածութեան մարմնապէս (այսինքն միաւորեալ աստուածութեամբ ընդ մարդկութեան յանձին բանին). ևն: *Ես յո՞ հայեցայց և բնակեցից, բայց 'ի հեզս և 'ի խոնարհս. Եփր. ղևտ: *Որ հաճեցաւ 'ի սմա բնակել, 'ի սմանէ ոչ մեկնեցաւ, այլ բնակեաց, բնակէ, և բնակեսցէ. Անյ. բարձ: *Զնորին կողմանս բնակեցաւ: Զյորդան գետով բնակեալ էին ամովրհացիքն. Խոր. բ. 50: Եւս. քր. ա: *Մի հոգին առ խաղաղարարսն բնակէ. Լմբ. առ: *Յորում առաւել բնակեաց բան նորա և աւանդութիւնն. Նար. առաք:

ԲՆԱԿԻ կամ ԲՆԱԿԻ, եացէ կմ ցի, կել. դիմաղ. կր. Κατοίκηται. Habitatur, ևն. Ըստ յն. ոճոյ, Բնակութիւն կամ բնակելի լինել. չէն լինել. բնակիչս ունել. *Ոչ բնակեսցէ (բաբելոն) յաւիտեանս ժամանակաց: Բնակեսցի քաղաքդ այդ յաւիտեան: Բնակեսցին քաղաքք, և աւերակք շինեսցին: Զքաղաք մի ... բնակեցեալ զօրօք. Ես. ծզ. 20: Երեմ. ծէ. 25: Եզեկ. լզ. 10: Բ. Մ. ծբ. 13: *Կորնթոս և սիկիոն 'ի գովրիացւոցն բնակեցան. Եւս. քր. ա: *Անապատանալ քաղաքացն խորայելի, և դարձեալ բնակիլ. Նար. ծբ: Իսկ Եղիշ. ա. *Ցամենայն կողմանց խաղաղութեամբ բնակեաց աշխարհն նորա ». բերի 'ի կրկին նշ. զի հայի յերկիրն. և 'ի մարդիկ երկրին:

ԲՆԱԿԵՏՂ, եաց. Տ. ԲՆԱԿԱՐԱՆ. *Եղեր տաճար սոյ բանին, և բնակետղ հոգւոյն սրբոյ. Ա՛. 'ի կոյսն: *Բնակետղ ծածկին զօրութեան. Անան. եկեղ: *Ուր բնակեալն է անբաւ բիւրուց բնակելոցն 'ի լոյս. Հանմ. ատ:

ԲՆԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Κατοικίζω, ἐνοικίζω, κατασκηνόω. Habitare facio, colloco. Տալ բնակել (ըստ ամենայն առմամբ). *Բնակեցուցանել յանդիման դրախտին, կամ 'ի բարւոք երկիր, 'ի տան, 'ի տաղաւարս, 'ի վայրի ճանապարհոջ. ևն: կմ* Խորան՝ զոր բնակեցոյց (այսինքն եհար) 'ի մէջ մարդկան: Բնակեցուցի զանուն իմ անդ: Զփառս իմ 'ի հող բնակեցուցէ. ևն: *Բնակեցուցաներ 'ի նմա բազում սպառազէնս. Եւս. քր. ա: *Բնակեցուցէ 'ի յաւիտենից յարկսն. Փարպ: *Զերրորդութեան սրբոյ 'ի նոսա կոչեալ բնակեցուցանէ զօրութիւն. Յհ. իմ. պաւ: *Յաչքաղանչն նախանձու յառաքինութեան մեկուսի բնակեցուցեալ է ». կր. այսինքն հեռի է. Փիլ. բագն:

Եւ որպէս Οἰκίζω. յորմէ οἴκισμα. Բնակութիւն առնել զտեղի ինչ. հիմնել. *Հռոմոս և ռոմիղոս զքաղաքն բնակեցուցանէին, և 'ի մօրն անուն կոչէին: Թեբայեցիք զկրինէ բնակեցուցին, և էր բնակեցուցիչ բատտոս. Եւս. քր: *Եռակի զպայասն բաժանելով երիս քաղաքս բնակեցուցանել: Այլ է ճշմարտապէս օրինադրութիւն, և բնակեցուցանելն զքաղաքսն՝ ամենեցուն կատարելագունից առաքինութեան արանց. Պղատ. օրին. ա. գ:

ԲՆԱԿԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի. } Բերօղ
ԲՆԱԿԵՑՈՒՑՈՂ. ի, աց. } զմարդիկ 'ի բնակել 'ի քաղաք նոր. հիմնադիր. *Զենեայ ասէ լինել բնակեցուցիչ քաղաքին: Բնակեցուցիչ քաղաքին զառմոս յայտ առնէ: Այլափոխ ասեն զբնակեցուցչաց քաղաքին. Եւս. քր: *Դժուարին լինելոյ բնակեցուցողին, և օրինադրին. Պղատ. օրին. դ:

ԲՆԱԿԷՏ. կիտի. գ. Բուն և տիրական կէտ. այսինքն կէտ ատարակեալ. միջակէտ. *Եւ են հանգամանք բնակիտս. մի ըստ բացարձակ ձայնի. և միւսն՝ յարմար 'ի միջին կիտին հանգիտօ առնուցու՝ երթեալ 'ի տառակիտէն. Մագ. և Երզն. քեր:

ԲՆԱԿԻՉ, կչի, չաց. ա. գ. Κατοικῶν, ἐνοικῶν, κατοικός, οἰκήτωρ. Habitans, habitator, incola. Բնակօղ, բնակեալն. բնակ. որ նստի ուրեք իբրև 'ի բնիկ քաղաքի և 'ի տան. էհուլի. *Զամենայն բնակիչս քաղաքացն: Ամենայն բնակչաց երկրիս: Բնակիչքն երուսաղէմի: Բնակիչք հրէաստանի: Ան 'ի չգոյէ բնակչաց. ևն: *Բոլորապատ տանն բնակչօք սպառեալ սատակեցան. Լմբ. խա: *Արութիւն քաղաքին ոչ քարինքն են, այլ բնակչացն առաքինութիւն: Ոչ տեղին ինչ օգնէ, եթէ ոչ բնակիչքն լաւք իցեն. Մխ. երեմ: *Հասարակ մեծամեծաց՝ աշխարհին բնակիչք, և եկքն տայինն. Եւս. քր. ա:

Մերթ որպէս Բնակեցուցիչ. *Բնակիչ նմին հաշուի զզօրավար գաղթականութեան զառմսն. Եւս. քր. ա:

ԲՆԱԿԻՏ. Տ. ԳՆԱԿԻՏ. Πινακίς, ακος. πινακίδος. *Ի սմանէ մանկունս է տեսանել... բնակիտ 'ի ձեռս առեալ. Լմբ. ծէ:

ԲՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Ὁμοφυής. Ejusdem naturae. ὁμοούσιος, consubstantialis. Բնութենակից. համաբնակից. յանծայրինս նախ՝ էակից, համագոյակից. *Ծնեալ, և ոչ արարեալ, բնակից հօր, որով ամենայն եղև. Դաւանդ. խէ: *Ի հօրէ՝ բնակից նմա. Տօնակ: *Զի թէ ամենայն ինչ հօր՝ նորա է, յայտ է թէ և հոգին հօր՝ նորա բնակից է ... Զհոգին փոր բնակից եռ 'ի կենդանութիւն մեռելութեան աշխարհի. Ոսկ. եփ: *Տես զու ինձ զբնակից և զհամապատիւ տէրութիւնն. Ոսկ. յհ. ծա: *Եւա մարմին զիմ բնակիցս: Եւա 'ի սրբոյ կուսէն զբնակից մարմինս մեր. Եղիշ. ննջ: *Մարդ է բնակից քեզ՝ միապէս տոհմ և ազգ. քո ». յն. նորին ընդ քեզ հաղորդ բնութեան. Ոսկ. յհ. ա. 14: *Յաղթեաց նմա տէր մեր մարմնովն, ոչ երկնաւորովն, այլ բնակցաւն այնոցիկ՝ որ պարտաւորեցանն 'ի նմանէ. Եփր. գ. կոր:

ԲՆԱԿԻՑ. Σύμφυτος, συμφυής. Connaturalis, cognatus. Ընդաբնակից, ընդաբոյս. բնաւոր. համաբնական, ազգակից, անկակից. *Իւրաքանչիւր ոգւոյ բնաւորեալ և բնակից է յանդիմանութիւն (խղճի): Զբնակիցն 'ի մեզ զպատճառն պարարեն զգանկութիւն: Երկիր բնակից մարդոյն՝ մարմինն է. որոյ մշակ միտքն են. Փիլ: *Բնակից ջերմութիւն կենդանացուցանէ զմարմինն. Մագ. 'ի դիմն: *Եւ այս (ծիծաղականն) մշտ նմա (մարդոյն) բնակից է. Պորփ: *Բնակիցն չարժեալ նախանձու. Սիւն. աղ: *Առաքինութեան, կամ անպականութեան բնակից. Ճ. Գ: Իսկ Եփր. ա. կոր. *Որպէս այր բնակից կնոջ՝ գլուխ կնոջ ». իմա ըստ ա և բ նշ. և ո և ըստ յաջորդին:

ԲՆԱԿԻՑ. որպէս Բնակակից. *(փարաւոն) լինելով անդրանկաց խորոցն. Լմբ. ծա:

ԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Οἴκησις, οἰκισμος, κατοίκησις, κατοικία. Habitatio, habitaculum, ևն. Բնակելն. բնակիլն. *Քաղաք, կամ երկիր բնակութեան: Բնակութիւն քաղաքիս բարի է. ևն: *Լաւ համարէին զգաղանաբար բնակութիւն ծածկաշուութեան 'ի քարանձաւս կեալոյ. Եղիշ. է:

Մանաւանդ՝ Բնակարան. տուն և տեղի

բնակելոյ. յարկ. բուն կայանն. *Քաղաքա֊ չինաց, և բնակութիւն: Ցամենայն բնա֊ կութի ձերում: Ի բնակութիւն քո: Աւր֊ ձակեաց զայր 'ի բնակութեն իւր: Ցերկնից 'ի բնակութենէ քումմէ. ևն: *Մերժեալ յիւրաքանչիւր բնակութենէ. Եղիշ. Գ: *Ոչ կեալ յայրարա 'ի բնակութիւն արքայի. Խոր. Բ. 21: *Զմերն կորուսեալ զբնա֊ կութի դգրախան. խոսր:

Եւ իբր Բնակակցութիւն, ամուսնակցու֊ թի. *Եթովպացի գոլ առեալ յաղագս բնակութեան ամուսնացն ընդ եգիպտոս. Խոր. Ա. Կ:

ԲՆԱԿՈՒՆԱԿ ԿԱՑՄՆՔ. Գերերզման. չիրիմ. որ և ԲՆԱԿ առի, որպէս բուն և յերկար բնակելի տեղի. *Եթէ առ աւ֊ քէլ (առաւելենցայց), նա անդ 'ի տե֊ ղւոջն ունի զբնակունակն կայեանս. Պիտ:

ԲՆԱԿՑԱԲԱՐ. } մ. Συμφυῶς. Con-
ԲՆԱԿՑԱԳԷՍ. } naturaliter, ևն: Համաբնապէս. բնաւորապէս. իբրև ընդա֊ բոյս, անկակից և ընտանի. աղգակցապէս. 'ի գէպ. *Բնակցաբար 'ի ներքոյ կացելոց իմաստից բանս առաջման յարմարեցաւ. Նիւս. Էրգ: *Այլ առա հոգին լինքն բնակ֊ ցաբար 'ի նոսա լինի. Ոսկ. Գծ: *Առ ինքն բնակցաբար ունի. Նիւս. խորհ: *Հայրե֊ նական իմասնելք բնակցապէս և ընտանե֊ բար յօրինեալ: Հուր ընդ հարմանմբ բնակցա֊ պէս և ընտանեբար յանկարծօրէն երևեալ: Բնակցապէս՝ համանգամայն և գերբնա֊ բարութեամբ: Առ որ յարձակի բնակցապէս իւրաքանչիւր էից հանրականն տարրումն. Դիոն. օփէղ:

ԲՆԱԿՑԻՄ, կմ ԲՆԱԿՑԵՄ, ցեալ. յ. ւ. Συμφύομαι. Coalesco, cohaeresco. Տնկա֊ կից լինել. բնաւորիլ. բնաւորապէս միա֊ նալ, զօդիլ. ընտանենալ, հաղորդիլ. կամ Բնակակից և գառակից լինել. *Չէ հնար, որ միանգամ բնակցեալն է, 'ի բաց հա֊ տանել (փ հատանիլ). Նիւս. խաղ: *Մինչև կարգեսցի և 'ի գառ անկցի, և հաստատե֊ ցի եղեալն երկուք՝ կցեալք և բնակցեալք. Փիլ. լին: *Ցուցէ խնդակցեալք, և ձեզ բնակցեալք. Գնդ:

ԲՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμφυΐα. Ejusdem naturae esse, և conjunctio, cognatio, ևն. Բնութենակցութի, որպէս համա֊ գոյութի. միաւորականութիւն. 'ի բնէ միութի. *Լոյս առեալ, որ 'ի հօր և յորդւոջ և 'ի սբ հոգւոյն ատեանի, որոյ ծնունդ է բնակ֊ ցութիւն: Երից անբաժանելի անբաժ բնակցութի. Ոսկ. Դիոն: *Բնակցութիւն, (այսինքն) բնաւորեալն միութիւն. Լծ. ոծոփ:

Եւ որպէս Ազգակցութի ըստ բնութեն. համաձայնութի բնութեն. ընտանութիւն. ընդակցութիւն. *Զինչ է հաղորդութի սոցա առ իրեարս, և բնակցութիւնն, և միաբանութի: Գտաւեսցեալ զբնակցութիւն, պատկանեալ 'ի սկզբնատպէն. Առ որս. Է. ծա: *Գնտակ է այգւոյն առ մշտնջենաւոր կենանին յարմարութի և բնակցութի. Նիւս. Էրգ: *Իբրև քերեսցի առ 'ի բարին բնակ֊ ցութէ. Նիւս. խաղ: *Ցաղագս բնակցու֊ թեանն առ նա եղանէ. Տեառ:

ԲՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Συνοικήσις, συσκηνία. Contubernium. Բնակակցութի. 'ի միա֊ սին բնակելն, որ լինի իւրք ընտանութբ. Եթէ նմա օգնական զկինն, և արար զնա բնակելով նմա. քանզի գիտէր թէ բազում լինէր նոցա օգուտ 'ի բնակցութէս յարա֊ տենէ: Բազում չարհս առնանեմք, որ եղև 'ի բնակցութէ առ միմեանս. Ոսկ. յհ. Ա. 18. *Զրասփն 'ի բնակցութէ վանիցն արա֊ քածոյ ձգեցին. Վրք հց. յ. *Քէ չարի

բնակցութեն հեծեռնափայլեցեր զպանծալի և զփայլեալ զփառս տանս այս (եկեղե֊ ցւոյ). Շար. (սուր խմանի և մարգելութի ընդ մեզ բնութենակցութե:) *Բնակցու֊ թբ սբ փեսայիդ՝ արժանացայց առագաս֊ տի լուսոյ վերին հարսնարանին. Սկեա. աղ: *Անճառելի է խնդութի (յերկինս), և ընդ հրեշտակս բնակցութիւնն. Սարգ. Ա. Պ. Բ:

ԲՆԱՄԵԾ. ի, աց. ա. Որոյ բունն է մեծ. հաստաբուն. *Ծառ մի ճշգենի (կմ ճշգարենի) բնամեծ էր 'ի մէջ քաղաքին պտուղոյ. Հ=Ց. յունիս. ծգ:

ԲՆԱՆԱՄ. ացայ. Տ. ԲՆԱՒՈՐԻԼ. *Որ իւր կամաւորութբն ընդ բարւոյն բնացաւ. Թէոդոր. ծոցր:

ԲՆԱՇԱՐԺԻԼ. յ. Իբրու Բնութեամբ կամ 'ի բնէ շարժիլ. յօժարութբ բերիլ. *Բնաշարժեալ 'ի կարգս ածային պատուի֊ րանապահութե. Գր. տղ. Եղբ:

ԲՆԱՇԽԱՐՀ. ի, աց. գ. Երևելի մասն աշխարհի, յորս բուն բնակութի է մարդ֊ կան, կամ որ է բուն աշխարհ տէրութե ուրուք. *Բոլեից մասանց երից բնաշ֊ խարհաց կայսր բարեպաշտ կոստանդիա֊ նոս. Գնդ: *Առաջին հատուածն եւրո֊ պիա երկրոտեան աշխարհ է, և է մեծա֊ ման բնաշխարհ. Տօնակ: *Աքայիա, որ է ել֊ լադայ՝ բնաշխարհն կորնթացւոց. Ոսկ. Գծ:

ԲՆԱՇԽԱՐՀԻԿ. ա. Բնակ, կամ բնիկ երկիք աշխարհի, գաւառի. և Որ ինչ հայի 'ի բուն աշխարհ ուրուք, և 'ի հայրենի գա֊ ւառ. *Գանդուխտ է իմաստակութի՝ ըստ բաղդատութե բնաշխարհիկ իմաստութե. Փիլ. լին. Գ. 19:

ԲՆԱՋԵՂՔ. գ. Բուն և արմատական ջիղք երևելիք. *Բնաջեղքն հակթին (ա֊ մորձեաց)»։ այլ Յ. բնածիղք. Վեփ. յդ:

ԲՆԱՋԻՆՋ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Բնա֊ ւին՝ իսպառ ջնջել, ջնջիլ. անհետ առնել, լինել. *Զյեղուզական բնաջինջ արարեալ 'ի լեռնէն. Խոր. Բ. 15: *Զամենայն հե֊ թանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլե֊ ցից յերեսաց հօնաց երկրիս. Կաղանկ: *Բնաջինջ լինել այսօր յիւրայէլէ ցեղի միոյ. Դատ. Իա. 3: *Վասն ջրհեղեղին, և բնա֊ ջինջ մարդկան ապականութեն լինելոյ. Եւս. քր. Ա: *Բնաջինջ լինել ազգի սո֊ րա. Խոր. Բ. 23: *Առ մեօք այս կարգ բը֊ նաջինջ է յեկեղեցւոյ. Լմբ. պտրգ: *Բնա֊ ջինջ լինել օտարմելի աշխարհիս, կամ ազ֊ գի գորա: Լինի բնաջինջ կոտորումն բա֊ նակին. Ցհ. կբ: *Բնաջինջ յարմատոյ թողուլ. Մագ. ծգ: *Զբնաջինջ առերն. Գէ. Եւ: *Կենդանութի արդարութեան զեղջաւ, և բնաջինջ մեռան հոգւով և մարմնով. Սահմն:

ԲՆԱՏԱԿ, կմ ԲՆԱՏԱԿՈՒԹ. Բաւ֊ ռակ. Տակ բնոյ. բուն տակն ծառոց և տըն֊ կոց: Վեփ. Յ. ծդ:

ԲՆԱՏԷՐ. տեառն, տերանց կմ րաց. գ. Բուն և հարազատ և հին տէր. *Առա֊ ջի իւրոց մարմնաւոր բնատերացն. Բաղ. Գ. 11:

ԲՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՀՈՒՐՋ ԲՆԱ֊ ՑՈՒՑԱՆԵԼ:

ԲՆԱՒ. ի, ից. ա. Ὅλος, πᾶς, σύμπας, ἅπας. Totus, integer, cunctus, universus. ('ի գործածական առաւել Բուն.) Բո֊ լոր. համօրէն. բովանդակ. ամէն. ամե֊ նայն. համուր իւր սարքն. ֆօլօր ֆօլօրուն. տմոչն. դիւթիւն. փիւլեւ. *Առ համաշխարհ՝ ոչ ամենայն պարգեւն, այլ մասն ինչ 'ի բնաւէն. Սեբեր. Է: *Բնաւից գոլով ան֊ գիւտելի՝ եկեր համօրեց տեսանելի. Պիտ:

*Ընդ բնաւին տանջեցաւ (յն. պահանջե֊ ցաւ): Ամենայնի իսկ և բնաւի աղէտք են: Լրումն բնաւի եկեղեցւոյ. Ոսկ. Տիթ. և Ե֊ փես. և Եբր: *Զիշխանն աշխարհի 'ի բնաւ ծնունդէն արտաքս ընկէց. Կիւրղ. Ղկ: *Զբնաւն կատարեալ զխնդիրս: Ուստի զբնաւ կողմանս պարսից. Խոր. Գ. 51. 54: *Ընդ բնաւս սլանան, և ամենայնի բաւա֊ կան են: Նոյն վարէ և ածէ զբնաւ. Եղ֊ նիկ. (որ և ըստ յն. ողոյ, բան. այսինքն աշխարհ ամենայն, ոլերերը): *Բնաւ գա֊ ւառ. առ բնաւ ազգօք. բնաւ բարբարո֊ սաց, կամ կանանց. քան զբնաւ կենդա֊ նիս. 'ի բնաւին վախճան. 'ի բնաւս առ հասարակ. զբնաւ արհամարհանս. Պիտ: տես և Փարպ: և Նար. օփէղ: *Զբնաւ ճեռ որդւոցն խարայէլի. Սարկ. լը: *Իմաստիս զբնաւ իսկ զծովեզրն կոչեմ: Զբնաւ իսկ զիշխանութիւն առեալ. Եւս. քր:

ԲՆԱՒ. մ. և } Σύμπαν, ὅλως, ὁλοκλήρου.
ԲՆԱՒ ԻՍԿ. } Omnino, penitus, prorsus, sane, quidem. Բոլորովին. ամենևիմբ. ա֊ մենայնիւ. պարզապէս. իսպառ. յար և նման. ամենայն մասամբք. գլխովին. կարի. ֆօլօր. հէփ, դիւթիւն. *Բնաւ իբրև զմարդ. Ագաթ: *Բնաւ ծառայական ամենայն ախ֊ տից. Վրք հց. Գ: *Մինչև բնաւ արտա֊ քոյ իւրեանց. Կոչումն: *Բնաւ անզգայից նմանեցան. Մխ. Երեմ: *Անբիծ և անա֊ րատ զբնաւ առաքինին առնէ. Սարգ. Բ. Պ. Ղ: *Ոչ իշխէր աղաչել, և բնաւ թափել զպարկութիւն. Ոսկ. Ես: *Որ բնաւ սակաւ ժողովեաց՝ տասն չեղջ. Եփր. Եւ: *Բնաւ իսկ կորեալ և ոտարացեալ էր: իսկ դու բնաւ իսկ արքայութիւն. Նար: *Երբեմն բնաւ իսկ սոսկագոյն իբրև զմարդիկ հրեշ֊ տակքն երևեալ. Ագաթ: *Զախտս, և ըզ֊ բնաւ զմաս իսկ. Եղնիկ:

կամ Ն. Ապաքէն. արդեօք. իսկ. եր֊ բէք. համայն. յայսր ամենայնի վերայ. միթէ. իւիք. անգամ. Թող զայն. *Եթէ լիցէ լուսցեն, և կամ բնաւ ծանիցեն»։ յն. և ծանիցեն. Եղէկ. Բ. 5: *Բնաւ և անուանի իսկ 'ի ձեզ ընդէ՞ր պատանկուլ»։ յն. համայն, կմ գլխովին. Ա. կոր. Է. 1: *Իսկ դու ընդէ՞ր բնաւ պատմես զարդա֊ րութիւն իմ»։ յն. լոկ, ընդէ՞ր. Սղ. խթ. 16: *Բնաւ ո՞յր իսկ ածեալ է զձեզ այսր: Ե֊ թէ զուցէ ոք բնաւ 'ի սիրելի հարազատաց. Եղիշ. Է: *Իսկ մեք հողեղէնքս բնաւ իսկ զի՞նչ բերիցեմք 'ի համար զմեր նեղութի. Ագաթ: *Անելի է, թէ բնաւ ահիւ իշխեաց մահն մերձենալ 'ի նա. Վրք հց. ծԲ:

ԲՆԱՒ ՈՉ. ՈՉ ԲՆԱՒ. } Οὐδέν, ἁπλῶς,
ԲՆԱՒ ԻՍԿ ՈՉ. մ. } οὐδαμῶς. Nullo modo, penitus non, nullatenus. Եր֊ բէք ոչ. ոչ երբէք. ամենևին ոչ. և ո՛չ իսկ. ո՛չ իւիք. եօքի. հէչ, տայլ. *Ուսեալ բնաւ չէք: Ուր չէր բնաւ զղջ եգեալ: Եւ ոչ բնաւ ամենևին հրէայ անուան ա֊ նուանել իշխել. ևն: *Որ բնաւ զաղջ և զձախ ոչ գիտէր: Որ բնաւ ոչինչ իսկ են: Եւ ոչ բնաւ երևէր, թէ լեալ ինչ իցէ անդ. Ագաթ: *Եւ ոչ բնաւ իսկ: Բնաւ իսկ ոչ: Եւ ո՛չ բնաւ ընդ ումեք համեմա֊ տեսցի. Պիտ: *Ցայտ է թէ բնաւ և էր իսկ ոչ զբանաւոն: Զոր բնաւ չիցէ ածեալ զմտաւ. Եղնիկ: *Հոգւոյն բնաւ չէք իսկ ուշ: Ե֊ ղիշ. Է: *Ցարմէ և բնաւ իսկ ոչ մեկուսա֊ ցաւ. Նար. ճզ:

ԸՆԴ ԲՆԱՒ. մ. Ἐφ᾽ ᾧ τὸ πᾶν, τοῦ παντός, τὰ πάντα. Per omnia, universim. Ընդ ա֊ մենայն տեղիս. և ընդ ամենայն. համան֊ գամայն. *Հալածել հարկէք ընդ բնաւ վասն իրացդ գործելոց. Ոսկ. Եւ: *Ընդ բնաւ

խաւար և ջուր էր։ խառնաւ և ջուր էր ընդ բնաւ։ Ընդ ամենայն խէջ ողողմպիաղք. և ընդ բնաւ՝ ամք ճոճ. Եղն. ժբ։

ԲՆԱՒԱԳԻՍ. Տ. ԲՆԱՒ. մ. *Բանից արուեստողականաց բնաւապէս անփարձ եղեալ. Մագ. էկէղ։

ԲՆԱՒԻՄԲ. մ. Բնաւ. բնաւին. *Անհնարելի բնաւիմբ։ Բնաւիմբ պատկերեալ. Բենէկ։ Վրդն. ծն։ *Որք բնաւիմբ եղբարք տեառն են կոչեցեալք». յն. 'ի տեղի եղբարց տեառն. Բրս. հց։

ԲՆԱՒԻՆ. Տ. ԲՆԱՒ, ա. *Արարչին երկնի, և բնաւին երկրի։ Ծառայք բուսոց բնաւին անտառաց. Նար. յ. և խը։ *Տաբածանելին ընդ բնաւին իսկ ընդհանուր հաստատեալս. Անան. էկէղ։ *Բնաւին իրաւամբք էր ջնջել զայդ զխորայէլ. Մխ. երէմ. (որ լինի և Դ)։

ԱՅԼ առաւել տես ԲՆԱՒ, մ. գ. *Բնաւին հրաժարել. Պիտ։ *Բնաւ ամփոփին։ Բնաւին բարձեալ, կամ մեռեալ աշխարհի. ատեցեալ, ատելի. եղծեալ. սևացեալ։ Զծիծաղելին բնաւին՝ իբրև լքումն շնորհի։ Բնաւին ողորմութի, կամ բարեբար, կամ չար, կամ բարձունք. Նար։ *Եղեն արդարք և սուրբք, այլ ո՛չ բնաւին անմեղք. Խոսր։ *Ծանեաւ սուղ ինն, թէպէտև ոչ բնաւին։ Ի բնաւին խոնարհս զմեզ սորաքարշեայ. Մագ. է. ծբ։ *Բնաւին ապատանի տեղի մի լիցի. Մխ. երէմ։ *Ոչ կարի հեռի, և ո՛չ բնաւին մերձ. Վրդն. ծն։ *Զխո՞րդ բնաւին է որդի, որ ոչ յեւուէ ծնողին։ Զխո՞րդ բնաւին բարի, որ արդելու ամենեցունց զհաղորդելն նմա. Կիւրղ. գնձ։ *Եւ աստ արդար զբնաւին (յն. զյամմի) առաքինին առէ. Ոսկ. մ. ա. 4։

ԲՆԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Φυσικός, ἔμφυτος. Naturalis, a natura insitus. Բնական. բնիկ. ընդաբոյս. սեպհական. անկակից. *Չէ բնաւոր ցանկութիւն արծաթսիրութե։ Վախճան լինիցի 'ի յաւուց ինչ բնաւորաց. Ոսկ. մթ. և ես։ *Բնաւոր էիցս ընդ էին ճշմարտի. Համամ. առկ։ *Յործում թլփատեցին շունչք հողմոցն յընտանի և 'ի բնաւոր ճանապարհացն. Սարկ. շար։ *Իւրական և բնաւոր առաքինութիւնք։ Ի բնաւորսն ունակութիւս. Գր. հր։ *Տէր զօրութեց վերնոցն, և ամենայն երկրի. և այս ըստ արարչութեն և բնաւոր տէրութեն. Սկեւ. եւ։

ԲՆԱՒՈՐԱԲԱՐ. Տ. ԲՆԱՒՈՐԱՊԷՍ. *Զբնաւորաբար սերմանեալսն 'ի նմա զօրութիւս. Դիոն. էկէղ։ *Բնաւորաբար կամեցաւ մերկանալ. Փիլ. լին։ *Յարատեւութե վասն և բնաւորաբար յօդնութե մեզ 'ի սահղծչէն պարգեւեցան. Խոսրովիկ։ *Որ միշտ 'ի բնութե ունիմք բնաւորաբար ուղերձեալ զբիծս չարեաց։ Ոչ բնաւորաբար գոլով հոգևոր. Նար. ծէ. լը։ *Այս մարդկան բնաւորաբար օրէն է, զի յորոց սիրեն՝ զնոսին և սիրեն։ Ոչ բնաւորաբար, այլ առացողապէս. Լմբ. ող. և հանգ։

ԲՆԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. Տես ԲՆԱՒՈՐԱԿԱՆԱԳՈՅՆ։

ԲՆԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Φυσικός, σύμφυτος, ἐπιπεφυκώς. Naturalis, innatus, proprius. որ և ԲՆԱՒՈՐ. Բնական. և ընդաբոյս. անկակից. սեպհական. իւրական. բուն, և ընտանի. *Բնաւորական իր։ Նիւթ ամենայն բնաւորականացն առ հասարակ է։ Բնաւորականք են զգալիքս և երևելիքս. Անյ. պորփ։ Մագ. 'ի դէոն։ *Բնաւորական սահման է՝ բան համառօտ յայտնիչ բնութե. Անյ. ստորոգ։ *Բնաւորական մահ. Սահմ. է։ *Բնաւորական կամք, կմ մտերմութի. Փիլ։ *Որ 'ի մեզ բնաւորականքն են՝ հոգեկանք և մարմնականք։ Բնաւորականօքս ընդդիմամարտեալ. Լմ. Յհ. խմ. երև։ *Յաղթեաց չարին բնաւորականօքն. Լմբ. օփել։ *Ի բնաւորականացն և յանբնականացն ախտից։ Մի յաղթեսցէ եկամուտն, այլ բնաւորականն. Սարկ. ք. և ող։ *Զեկամուտսն ընդ բնաւորականացն։ Զբնաւորականսդ քո բարերարութիւնս։ Զատուցումն մեղեաց բնաւորականաց. Նար։ *Որոյ բնաւորական անունն էր Մինաս. Հ = Յ. դեկտ. 10։ *Մոգքն 'ի բնաւորական ընդդիմակութիւնս նայելով. Բրս. ծն. յն. Ֆիւզիգոն. (որ հայի և 'ի յաջորդ նշ)։

ԲՆԱՒՈՐԱԿԱՆ. Բնախօս, և Բնաբանական գիտութի. Φυσικός, κή, κόν. Phisicus, ca, cum. *Աշխեալ լինի 'ի բժշկաց, և 'ի բնաւորական արանց։ Աստ 'ի բնաւորականաց արանց։ Ոգուտ արար 'ի ձեռն բնաւորականին առ 'ի գիտութիւն հանճարոյ երկնի և աշխարհի. Փիլ։

Եւ Սկզբնական. հին և նախկին. ապաժմին. *Պեղագիանոսք ուրանան զբնաւորական մեղսն գոլ 'ի տղայսն. Մխ. ապար։

ԲՆԱՒՈՐԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. կմ } Առաւել
ԲՆԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. ա. մ. } բնաւորական, կամ բնաւոր. բնականագոյն. գիպօղագոյն. *Եւ երկրորդ օրէնս դնէ բնաւորագոյն (կամ բնաւորականագոյն)։ Մի գուցէ և այս բնաւորականագոյն՝ այլաբանութեան տեսակաւ լուծանի։ Իսկ այլ ումն բնաւորականագոյն հաստուցեալ զպատասխանի ձառիս։ Բնաւորագոյն ասացեալ է. Փիլ։

ԲՆԱՒՈՐԱԿԱՆԱՊԷՍ. Տ. ԲՆԱՒՈՐԱՊԷՍ. *Յոյժ փութայ բնաւորականապէս կատարել. Պիտ։

ԲՆԱՒՈՐԱԿԻՑ. Տ. ԲՆԱԿԻՑ. *Բնաւորակից (յն. հարազատ) որդի անձառելի. Կիւրղ. գնձ։ *Բնաւորակից ունի զօրակութիւն (այսինքն անկակից)։ Եղականայս բնաւորակից՝ լինել փոխադրութի և յեղումն. Նիւս. բն։ *Թէպէտ և բնաւորակից ընդ նմա է (հոգին ընդ մարմնոյ), և կամ բնակէ և շրջի, հեռի ուրեմն անջատեալ խորհրդովք. Փիլ. լին։

ԲՆԱՒՈՐԱՊԷՍ. մ. Φυσικῶς. Naturaliter. որ և ԲՆԱՒՈՐԱԲԱՐ. Բնականաբար. էապէս. իսկապէս. Ֆիզիգապէս. *Իցէ նոյն ինքն (ած և մարդ) բնաւորապէս և ճշմարտութբ. Աթ. դ։ *Ոչ յաւելուածով ունի առ հայր զնմանութե, այլ էութբ և բնաւորապէս. Կիւրղ. գնձ։ *Զանհասանելի զբանն ած բնաւորապէս անսերմնաբար կրեցեր ի քում յորովայնի. Շար։ *Աւիթ եղելոյ նախաստեղծիցն մահու ո՛չ բնաւորապէս, այլ պատուիրանին առանցանելով. Շ. Բարսղ։ *Մխաս բնաւորապէս լոյս է։ Ինքն բնաւորապէս է օրէնքն այ ցանկալի. Լմբ. ծղ։ *Սովորութի եղև եկեղեցի անուանել (զատաձարն) յարանունաբար, և ոչ բնաւորապէս. կանոն։

Եւ Προσφυῶς. Apte, concinne. Յարմարաբար. բնական օրինակաւ, կմ օրինօք. 'ի դէպ. *Պարտ է բանիս զոյգ և հաւասար գոլ գործեացն կազմածի. զի բնաւորապէս հնչիցէ առ 'ի բայիցն պէտս. Նիւս. կազմ։ *Որ միշտ վայելչապէս բնաւորապէս փառաբանիս յարարածոց քոց. Մաշտ։

ԲՆԱՒՈՐԵՄ. եցի. ն. } Ἐμφυτεύω.
ԲՆԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Inseruo,
եմ. Ի բնէ կամ 'ի բնութե անկել. տալ բնաւորել. բուսուցանել. արմատացուցանել. պտղաբերել. արտադրել. *Զթոփն տեսակն բնաւորեցին նախ իսկ կակուղ և առանց արեան. Պղտ. փիլ։ *Բնաւորեցին 'ի հարիւրաւորսն՝ վկայական արեամբ. Մխ. դփ։ *Խառնեաց և բնաւորեցոյց 'ի բնութեան. Խոսրովիկ։ *Զբուսականացն և զկենդանականացն տեսակս բնաւորեցոյց զանհատս. Անյ. ստորոգ։ *Առ ամենայն մարմինս, որչափ փոր է, բնաւորեցոյց. Պղտ. փիլ։ *Զպատճառականելին բնաւորեցոյց յինքեան պատկառութի. Պիտ։

ԲՆԱՒՈՐԵԱՑ, եցին. ը. Տ. ԲՆԱՒՈՐԵՑԱՒ. *Զթողութի զգլխումն բնաւորեաց ծնանել. Փիլ. լին. ա. 82։ *Զանազանել բնաւորեաց. Անյ. ստորոգ։ *Կերակուր նմա բուսական մատուցանել բնաւորեաց. Խոր. գ. 63 *Նկրդործել բնաւորեաց առաջնորդականն՝ որ 'ի մեզ միտք. Յհ. խմ. ափ։

ԲՆԱՒՈՐԵՑԱՒ, ցան, եալ է, են. գիմաց. Πέφυκα, πέφυκεν ('ի φύω), εἴωθε. Natus est, innatus est, solet. Սովոր է 'ի բնէ, բնութի է, կամ սեպհական է, կամ ընդաբոյս է նմին. աւանդացեալ է. սովորեալ է. *Բնաւորեցաւ ինն ածանեքն անդէն վաղվաղակի գոլ և մարդասէր։ Միապէս բնաւորեցաւ դէպ լինել։ Որովոգիքն բնաւորեալ են լուանալ. Փիլ։ *Բնաւորեցան գոլ յանհասանն։ Ցանկան կենդանիքն բնաւորեցաւ տեսանել։ Ամենայն սահման բնաւորեցաւ 'ի սեռէ և 'ի բաղկացուցիչ զանազանութենց լինել։ Տղայքն բնաւորեցան յեօթներորդում ամսեանն հանել ատամունս, և յութն ամին փոփոխել. Սահմ։ *Արբուցանել և ոռոգել բնաւորեցան։ Հրոյն բնաւորեալ է սրբել ըղնիւթս. Շ. իմ եղան. և Բարսղ։ *Որպէս ինչ և 'ի հուր բնաւորեալ է լինել. Նիւս. կազմ։ *Անուսումնութե բնաւորեցաւ չփոթ յարուցանել։ Քաջուսումնութիւն բնաւորեալ ... բնաւորեցելովք. Լմ. Պիտ։ *Սիրոյ սահման և չափ ոչ է, այլ օր ըստ օրէ առ բազմապէս զաճելն է բնաւորեալ. Լմբ. պորփ։ *Ոչ եթէ յանձնէ ունի զբնաւորեալ օգուտ։ Արտաքոյ բնաւորեալ սովորութե. Վրդն. ծն։

ԲՆԱՒՈՐԻՄ, եցայ, եալ եմ. Երբեմն նոյն ընդ վերնոյն. այսինքն Սովորեալ եմ. սովոր եմ. այս բնութի է իմ. 'ի բնէ ունիմ զայս ինչ, կամ զայս բոյս բարուց. *Խայլպութի եմ, և խայլպութիւն շնորհեմ, զի զոր ինչ բնաւորեցայն՝ զայն տաց ձեզ. Ոսկ. նոր կէր։ *Բնաւորեալ եմ ոչ 'ի մարդկան հայել փառս։ Զոր (ըղչունչն) բնաւորեալն եմք արտաքուստ առօգանել. Փիլ։ *Ըստ որում բնաւորեալ է՝ սիրաբար բացատրելով. Պղտ. փիլ։ *Ես բնաւորեալ եմ 'ի խրատուէ ոչ խուսափել։ Ես բնաւորեալ եմ 'ի մանկուէ՝ ոչ զանձեղէն մասանս յաշխարհական բանաստեղծութիւնս բերել. Մագ. ղ. ծա։

Եւ երբեմն՝ Սատանալ զբուն. բուսանիլ. ծնանիլ. գոյանալ. 'ի վեր ելանել. հնարիլ. հասանել. եղանիլ. ծագիլ. գտանիլ. 'ի բնէ կարգիլ. Φύω, φύομαι, (ուստի φύσις. և լտ. fio). Gigno, nascor (ուստի natura.) *Ճանաչես զիմ սերումն. և թէ ուստի բնաւորեցայ. Գրմ. ալէք։ *Ցանկէին 'ի հայրենի գեօղն, ուստի բնաւորեալ էր երանելին. Ճ. Ա։ *Բիծ յետոյ 'ի հիւանդութե բնաւորեալ. Փիլ. ժն։ *Սատուգապէս փոյթ բնաւորեցար կենաց. Անյ. բարձր։ *Ասեն, որ 'ի հօրէ բնութիւն է, նոյն բնաւորեալ է 'ի սուրբ կուսին։ Եթէ յարգանդի կուսին բնաւորեցաւ,

տալ 'ի հօրէ ոչ էր բնաւորեալ. Յհ. Իմ. Իէ. *Առաւել պարտ է զարմանալ հրաշիւք ընդ եղեալ պղանձելեան, որ 'ի քեզ բնաւորեցաւ. Շ. Բարձ. Արուեստք 'ի պէտս մարդկան բնաւորեցան. Յճխ. Է. *Արդարութիւն առանց ողջախոհութեան ոչ բնաւորի. Գլաւ. օրին. Փ. *Ի ձեռն որոյ բնաւորի կեանք և խաղաղութիւն. Մաղխ. *Կայանք կրօնաւորաց յանապատի բնաւորեցան. Մագ. Ճ:

ԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Յաւակութիւն բնութեան. բոյս բարուց. *Ի կենդանութենէ, 'ի շարժողութենէ, 'ի զգայութենէ, և 'ի բնաւորութենէ: Զգայութեամբ և բնաւորութեամբ գերազանցեմք քան զնոսա. Լմբ. ծղ:

ԲՆԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Քննութիւն բնութեան իմաստասիրաբար. *Բնաբանական մասն իմաստասիրութեան՝ 'ի վերայ է. իւրն բնաքննութեան առնելոյ է. Լծ. ահմ:

ԲՆԴԵՂՈՆ կամ ԲՆԴԻՈՂՆ. գուան, գուանք, գուանց. գ. Κάνθαρος, ρις. Scarabeus, scarabelaphus. Բզէզ աղտեղասէր՝ սևագոյն. և այլ ճճիք նման նմին. Բռնչ. ղօգ պէօճէյի, ղօոյնօղլու պէօճէկ. թռնուղլան. գրի և ՓՆԴԵՂՈՆ, կամ ԲՆԴԵՂՈՆ. *Նոյն իսկ եթէ բնդուան առաջի դնիցի, բնդիւն առաքանի: Զօրէն բնդուան յանուշահոտութենէն 'ի բաց փախչէր. Նիւս. երգ: *Ի միջնքերուէ մինչև ցբնդեան. Մագ. ճէ: *Ուանն... նապաստակք զբնդուանս. Վրդն. ծն: *Ի գարշելի ժահահոտութիւս զօրէն բնդուան բերայ ցանկութք. Սիւն. աղ: *Փնդուանք 'ի գունդս աղբոյն զինքեանս թաքուցանեն. Եղիշ. Դ յոբ. Ձա: *Խոզն 'ի տղմ, և բնդերն 'ի յաղբի հեշտանան. Արձ. մոյ:

Ի ԲՆԷ. Տես 'ի բառն ԲՈՒՆ:

ԲՆԻ, բնւոյ. ա. Γνήσιος, αὐτός. Genuinus, ipse. Որպէս ԲՆԻԿ. բուն. հարազատ. նոյն ինքն. *Ոչ զմարգարէից ասէ, ոչ զհրեշտակաց, այլ զնորուն զբնի տեառն (տեառնէ) զԹագաւորէն ասէ, և զնորուն զբնի զմիածին մանկանեն: Զնորուն զբնի զտեառն ամենեցուն մեր՝ տեառն ասէ զփառս նորա. Ոսկ. յհ. ա. 11:

ԲՆԻԿ, բնկի. ա. Ἴδιος. Proprius, են. որ և ԲՆԻ. Բուն. բնաւոր. հարազատ. սեպհական. հայրենի. վաղեմի. öz, զէմ. *Զմեր բնիկ նախարարութիւնս: Ի վերայ դարձելով զբնիկ անունն արարող: Ցիւր բնիկ աշխարհն. Խոր. ա. 8: բ. 49. 64: *Բնիկ Թագաւորացն: Ըստ բնիկ կարգին: Թողուլ զբնիկ տեղիս, կամ զժառանգութիւն: Բնիկ սեպհական կալուած: Տաճար 'ի բնիկ գիւղն: Զբնիկ տեարքն մի կորուսանել ջանայք. Փարպ:

Եւ Նախնի նահապետ՝ որպէս բուն և արմատ ազգի. *Յառաջ քան զգալուստ բնկին մերոյ նախնւոյն Հայկայ: Մերում իսկ բնկի նախնւոյն: Կեցեալ բնիկք պատւոր ազք. Խոր. ա. 11. 20. 21:

Եւ Բնաշխարհիկ. բուն բնակ, կամ ծագեալ հայրենեօք. Երլիլը, Ֆէղլօյի. *Իսկ նա զի բնիկ 'ի յաշխարհէն է, զամենեսեան 'ի յականէ ճանաչէ. Փարպ:

ԲՆԻԿ. Բառ ռամկական՝ իբր Բնաւ. բնաւին. *Երկու փիլիսոփայք՝ բնիկ մերկ ելեին. զի ամենայն ինչ ընդ գիտութեան երկ է առաջի մեր՝ ասէին. Մորբեն:

ԲՆԻՈՆ, ի, ից. գ. Λεπτόν. Minutus nummus. Մանրադրամն 'ի դրամս. լուման. ակճա աքչէ. *Ոչ ելանիցես անտի, մինչև հատուցանիցես զյետին բնիոնն. Այ. ծէ. 59: *Եւ դու զիմդ կամիս, որ բնիոն փայլեալ կամ կապարեայ գոտանել, եթէ մի մարգարիտ պատուական. Ոսկ. Եօ: *Բնիոնն այն է, որ զկէսն շարժել կարէ. կէս դարւոյ կչռօրդն. Վրդն. աւետար:

ԲՆՈՒԹԵՆԱԿԻՐ. ա. Կրող՝ այսինքն ունող զբնութիւն այլոց. *Բնութենակիր բաղկացութեանց սեռին. Մագ. իդ:

ԲՆՈՒԹԵՆԱԿԻՑ. Տ. ԲՆՈՒԹԻՒՆԱԿԻՑ. *Բնութենակից զինքն հօր քարոզէ. Երզն. մթ: Ն խոսր:

ԲՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Φύσις (լծ. հյ. բոյս). Natura (իբրու ծնունդ). Նախնին բուն և արմատն էակի, կամ բուն իսկն էակի. էութիւն. գոյացութիւն. իսկութիւն. զինչ էն. ղաթ, նէհադ, ղաբիաթ, փօղօղ, էարադըլըշ դէբէմ. *Անուն և սահման զբնութիւն ենթակայ իրի յայտնեն: Զբնութիւն էիցն գիտէ: Մատունքն զնոյն բնութիւն բոլորին ունին: Անմարմին բնութիւնն գայ 'ի գիտութիւն: Զի ցուցցէ կցորդակից զնոյ բնութիւն, և զիմաստասիրին. Սահմ: *Զի նոքիմբք ածեղէն բնութեանն լինիցիմք հաղորդակիցք. բ. պետ. ա. 4: *Եւ ոչ բնութիւնն իսկ ուսուցանէ զձեզ. ա. կոր. ժա. 14: *Ի մերում միջի Թէպէտև կոչեսցին աստուածք, պիտակսանութեամբ կոչին. իսկ այս բնութեամբ է տէրն անուն. Ոսկ. Եօ: *Եւ այլք ևս յարարածոցն ըստ իւրաքանչիւր բնութեանց շարժելով. Եզնիկ: *Երեք անձինք, և մի բնութիւն, մի աստուածութիւն: Էական բնութիւն բանին (աստուածութիւնն) խառնեալ անշփոթ 'ի մեր բնութիւն ('ի մարդկութիւն). Շար: *Մկրտեցէք զնոսա յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյ, և ոչ ասաց եթէ յանուն հօր և յանուն որդւոյ և յանուն հոգւոյ. զի յայտ արասցէ եթէ մի բնութիւն են նոքա. Եփր. համաբ: *Նոյն է աստուած և մարդ ասել, և երկու բնութիւն. Լմբ. ապ: *Երկուց բնութեանց քնի, աստուածոյն և մարդկայնոյն. Յհ. Իմ. Իբե: *Ըստ միաւորութեան բնութեանցն յորովայնէ ունէր զմեծութիւն. Կիւրղ. ղկ: *Կերպարան ծառայի՝ մարդոյ բնութիւն խոստովանեսցի. Աթ. ա. Ք: *Ոչ փոխարկումն և ոչ 'ի բաց բարձումն արար աստուածային և մարդկային բնութեանցն, այլ միացոյց զբնութիւնսն. Խոսր. պարգ:

ԲՆՈՒԹԻՒՆ. իբր Թանձրացեալ. Էակ. էակք. արարածք. իր. իրք. *Ամենայն բնութիւն գազանաց... հնազանդեալ է և հնազանդի մարդկեղէն բնութեան». այսինքն գազանք՝ մարդոյ. Յկ. գ. 7: *Զոր ոչ բնութիւնք արարածոց զած տանիցին. Շար: *Խաւարն առանց էր է արարեալ, և ոչ բնութիւն ինչ. Յճխ:

ԲՆՈՒԹԻՒՆ. Στοιχεῖον. Elementum. Տարր. տարերք. սկզբունք զգալի էակաց. Եանասիր, էնասըր. *Գիտել զհաստատութիւն աշխարհի, և զազդեցութիւն բնութեանց: Բնութիւնք կիզեալ լուծցին... և բնութիւնք հրդեհեալ հալեսցին. Իմ. է. 17: բ. պետ. գ. 10:

ԲՆՈՒԹԻՒՆ. Φύσις. որպէս լծ. Indoles, ingenium. և ἦθος, mos. Բնաւորութիւն. յատկութիւն և հանգամանք բնութեան. բարք. բոյս բարուց. յօժարութիւն. սովորութիւն, որ կոչի և երկրորդ բնութիւն. թապիէթ, որպէս ճնշէօ, խուդ, ադէթ. *Անփոխանել կամ փոխել զբնութիւն արդարոյն. Սահմ. ժա: *Բնութիւն հոգւոյ է ցնծութիւն, ուրախութիւն, սէր, և զուարճութիւն. Լմբ. ող: *Բնութիւն արարին նման զմեղօն. Սարգ. յկ. գ: *Յաննախանձ քոյոց բարուց բնութեանդ. Եղիշ. ա: *Կերակրէ զիւրաքանչիւր անգամս ըստ իւրաքանչիւր բնութեան և ձևոյ. Մագ. ծէ:

Եւ Որոշումն սեռի. յատկութիւն արուի և իգի. անձնութիւնք. *Ունել բնութիւնս արուականս և իգականս. Եւս. քր. ա: *Պատկառանացն բնութիւն. Գլաւ. փիմ:

Եւ Որոշումն կամ հանգամանք որ և է իրաց. *Բնութիւն Թուականին, կամ Թուոց բժշկականին կամ բժշկութեան, ևն. Սահմ: *Տարաբնութիւն երկար կամ սուղ. Սահմ. ն. քեր:

ԲՆՈՒԹԻՒՆ. Γνώμη. Sententia. σκοπός, intentio. Որոշումն մտաց. հանճար. միտք. իմաստ կամ զօրութիւն բանի. դիտաւորութիւն. նշանակ. խէւ. նիէթ, ֆիքիր, էշուրէթ. *Զինչ ասաց այրն ('ի ծնէ կոյրն). միթէ յիւրմէ բնութենէ եդ զբանն, ո՞չ ընդհատարակաց դատաստանս քննեաց. Ոսկ. յհ. բ. 17: *Եւ զինչ իմանամք զբնութիւն ապացուցիս. Լմբ. ող: *Աղն և պատուհասի նշանակ, և անմնացութեան իմացմունք, և յարութեան բնութիւնք». այսինքն նշանակ անապականութեան. Եղիշ. յես:

ԲՆՈՒԹԻՒՆ. Ὑπόστασις. Hypostasis, subsistentia. πρόσωπον, persona. Ենթակայութիւն. ինքնութիւն. անձնաւորութիւն, անձն, դէմ. *Է՛ և 'ի տեղիս տեղիս ասացեալ 'ի հարցն մի բնութիւն՝ փոխանակ միոյ անձին. Ժղ. Շիրակ: *Մի բնութիւն, և մի դէմ քնի՝ եթէ պարտ է համառօտագոյնս ասել, ո՛չ է ըստ նոյնութեան բնութեան, այլ՝ է ըստ անճառ միաւորութեան բանին ընդ իւրում մարմնի. Յհ. Իմ. Երև: *Ո՛չ ըստ չարափառացն կարծեաց մի ասելով բնութիւն, այլ՝ փոխանակ մի անձնաւորութեան. Շ. Բղբ: *Ոչ ասեմք զմի բնութիւն՝ զյատկութիւն էութեանցն շփոթելով, այլ ըստ անճառ միաւորութեան երկուցն 'ի մի անձնաւորութիւն. Լմբ. ապէն: *Սարգիս վարդապետ վասն մի անձն ասելոյ զքնի՝ մի բնութիւն ասէ. Մխ. այար: Ըստ սմին և ամենայն առլատին ածաբանս նշանակեն. զի Գեաւլիոն գրէ. *Բազում անգամ կիւրեղ զանուն ֆիւսիս պիսակաբար վարէ որպէս իբրսդասիս»: և Տուռնել. *Մի գոլ 'ի քնի ֆիւսիս, իմա՛ զմի անձն»:

ԲՆՈՒԹԵԱՄԲ. Φύσει. Naturâ. որ և Ի ԲՆՈՒԹԵՆԷ. ԸՍՏ ԲՆՈՒԹԵԱՆ. Վարին ըստէպ որպէս 'ի բնէ. 'ի ծնէ. բնապէս. էապէս. գոյացապէս. իսկապէս. Ֆիւզիգապէս. *Նա (որդին) բնութեամբ տէր է, իսկ այլքն բնութեամբ ծառայք: Որպէս բարեբար (կամ բարի) է ըստ բնութեան հայր, նոյնպէս և ծնողական ըստ բնութեան. Կիւրղ. գնձ: *Նա ըստ բնութեան որդի է այն, իսկ մեք ըստ շնորհի. մեք ըստ բնութեան եմք որդիք ադամայ. Աթ. ա: *Բնութեամբ մանկանացս է մարմին քահանային. Փիլ. փհ. ա: *Թէ բնութեամբ է չարութիւն, աւելորդ են օրէնք. ո՛չ բնութեամբ մարդն ծառայէ չարին. Մխ. Երէմ: *Կոչէք ոչ գիտեն 'ի բնութենէ զգոյնսն: Ի բնութենէ ողջախոհ: Քննել զըստ բնութեան բարին. Սահմ: *Զած առնելով զբնութեամբ անտանելին. Շար:

Իսկ *Միացեալ 'ի մարմնի բնութեամբ. Գործոց. խէ. 'ի յն. գրի անձնաւորութեամբ. Ἰδιοτρόπως. և առէպ 'ի նոյն գիրս, ուր 'ի յն. գնի. Φυσικῶς, այսինքն Ֆիզիգապէս միացեալ, ևն, 'ի հյ. Թարգմանեալ է բընութեամբ, և ըստ այսոցիկ կրկին առմանց սՖյն կիւրղի իմա՛ զբան Շարակ. *Միացեալ բընութեամբ 'ի յերկուց». այսինքն անձնաւորապէս, կամ իսկապէս:

ԲՆՈՒԹԻՒՆԱԲԱՐ. մ. Բնութեամբ. Φυσικῶς. *Մարդ յայլոց կենդանեաց բնութիւնաբար բացատահմանեալ լինի: Բնութիւնաբար ունող զժամանակ. Մագ. նշ. էէէղ:

ԲՆՈՒԹԻՒՆԱԿԱՆ. Որպէս յն. Ֆիզիք

գակաւն ։ Մատթ. Նչ. էշէշ. (որ է անպէտ թարգմանութի՛ն) ։

ԲՆՈՒԹԻՒՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. (որ առ յետինս գրի Բնութենակից). որ և ԲՆԱԿԻՑ, ՀԱՄԱԲՆԱԿԻՑ. կցորդ նոյն բնութ. իսկ յածայինս՝ համագոյակից. էակից. *Զուգակից և բնութիւնակից և փառակից հօր և որդւոյ. Արծր. ա. 13 ։ *Զփառակից և զբնութիւնակից որդին եա փոխան մեր 'ի մահ խաչի. Խոսր ։ *Ծնունդ, զի ծնողին բնութիւնակից ։ Հոգին որ բնութիւնակից է որդւոյ. Լմբ. սղ ։ *Ոչ եա ասէ յիմ բնութիւնակից մեղաւորացն եմ օտար, և ոչ դու 'ի քո բնութիւնակցին (հօր) օտարութեն հեռի ։ Բնութիւնակից ձեր մարգիկն ։ Նախատեսինք են բնութիւնակցացն իւրոց. Լմբ. սղ ։ *Զտէրն մեր և զնորայրն ըստ մարմնոյ բնութիւնակից և փրկիչ. Ճ. ա. յհ. ծէ ։

ԲՆՈՒԹԻՒՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՄԱԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. *Որդի հօր ասելով զբնութիւնակցութիւն ընդ հօր յայտ առնէ. Խոսր. (տպ. բնութենակցութի՛ն) ։

ԲՆՈՒՍՏ. Ն. } Ի բնէ. բնութբ. անդրսախն. ինքնին. *Ընդ բնուստ ած. Գէրգ ։ *Ի բնուստ անդուստ հրաշալեօ ունի զթարգմանութի. Նար. ղֆ ։ *Եւ այս յայտնի է 'ի բնուստ. Վանակ. յոբ ։
Ի ԲՆՈՒՍՏ. }

ԲՆՁԵՄ, եցի. չ. Բառաչել. գոչել ըստ արջառոյ. պոռալ, պոռչալ. *Բարձրացուցեալ զձայն իւր՝ բընչէ իբրև զցուլ բակ. Վրք հց. յ ։ *Արմն բնչէր ուժգին գոչմամբ. Սանահն ։

ԲՆՁՈՒՄՆ, չման. գ. Ձայն կենդանեաց, և արուեստական գործեաց. *Առանց սիրոյ՝ հնչումն է պղնձոյ, և բնչումն սրնգի. Գր. տղ. Բղբ ։

ԲՇՏԵՄ. կամ է Քշտել, և կամ որպէս ռմկ. Բշքէշնել գանիւք. *Քան զասան դահեկանն 'ի զրկանաց, զոր տաս աղքատին, և բշտես զնա. Ոսկիփոր ։ Տես և ԲՈՒՇՏ, և ՓՈՒՇՏ ։

ԲՈԲ, ի, կամ ոյ. գ. Կոլոլ. զամբիւղ. սփրիգ. քուրձ. արկղ հիւսեալ յոստոց. օէքէէր, չէմպիլ, ֆաւբաւ, ֆիսքէ. *Զգեցուցեալ զնա (զմարմինն) եդ 'ի բոբի միում, և ասր չատ ընդ նմա ։ Ի բոբի միում եդեալ. Ճճ ։

ԲՈԲՈՂՈՆ. ի, աց. գ. Բառ յն. Βούβαλος, λις. Bubalus, la. Տ. ԳՈՄԷՇ. *Զոքաւ, և կնճեաց զբոբողոն մի. Վրք. հց. խէ ։

ԲՈԳ, ոյ. գ. Խոտ բժշկական. Γεντιανή. Gentiana. Գողիան ։

ԲՈԶ, ի, իւ, կամ աց. ա. գ. Ἑταῖρα, πόρνη. Meretrix, scortum. Կին պոռնիկ, որոյ են հոմանիք կամ սեղեխք բազում. կոչի և ՎԱՐՁԿԱՆ. ֆահիշէ. ֆօյշէ, գահբէ, րօսբի. *Իբրև զբոզ մի քարշեցին զքոյրն մեր ։ Մի լինիցի բոզ 'ի դստերաց իսրայէլի, և մի պոռնիկ յուստերաց իսրայէլի ։ Որ զբոզս արածէ, կորուսանէ զմեծութի. ևն ։ Իսկ գ. Բգ. ԻԲ. 38. *Բոզք լուացան յարեան նորա ։ ։ Ոմանք կամին իմանալ զգեօղս կառաց, առեալ զբառդ եյր. դօնոհ (այսինքն պոռնիկ, բոզ), որպէս յն. զօնա, փօահ ։ *Որոց մարքն բոզ են, զծծմարեան հայր ոչ գիտեն. Փիլ. բագն ։ *Ոտահաք բոզ, և ոչ բոզ յօժարութեամբ. Անտ. ստփ ։ *Բազմապոյծ բոզեւք կեայր ։ Ըմպէին անդ գինի բոզօք և վարձակօք. Առաջ. Գ. 12 ։ Բուղ. Գ. 19 ։ *Բոզ է հեշտութիւնն ։ ։ այսինքն մեղկիչ, հրապուրիչ. Ճ. Գ ։ *Պոռնկացն և բոզից կանանց.

Ոսկ. եփես ։ *Բոզ հերձուածողքն, բոզ փառաւսէրքն, բոզ ամենայն ըկասութեն հընարք. Հանձ. ասոյ ։

ԲՈԶԱԲԱՐ. Ն. Իբրև զբոզ. *Զոր վարձաւորք իցէ վարձեալ, և ոչ բոզաբար. Կանոն ։

ԲՈԶԱԲՈՅԾ. ա. Πορνοκόπος. Fornicator. Որ բուծանէ և արածէ՝ այսինքն պահէ զբոզ. այր պոռնիկ. *Արբեցողն և բոզաբոյծն. Նիւս. Երգ ։ *Ամենայն արբեցող և բոզաբոյծ աղքատասցի. Հանձ. ասոյ ։ *Պոռնիկն և բոզաբոյծն ։ Գուսանութ, և բոզաբոյծ լինել. Սարգ. ա. պ. Բ ։ Բրս. մրկ ։

ԲՈԶԱԿԱՑ, կամ ԲՈԶԱԿԵԱՑ. Նոյն ընդ վ. *Զբոզակաց կեանս սիրելով. Եղիշ. Տաթ ։

ԲՈԶԱՀՈՄԱՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Ἑταιρικός. Muliebria patiens. Հոմանի բոզի. սեղեխ. գահբէչին, չէմպէրէ, զանի. *Կանայք պոռնիկք, և արք բոզահոմանիք. Ոսկ. Ն. Ի. 12 ։

ԲՈԶԱՆԱՄ, ացայ. չ. Բոզ լինել. *Թէ մատակ ձի ունենաս՝ որ գ.ողանան, նա կինն բոզանայ. Ոսկիփոր ։

ԲՈԶԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Ἑταίριον, σκηνή. Taberna meretricis. Տուն և տեղի բոզից. բոզատուն. պոռնկաց. պառնըկանոց. պանդոկի կամ տաղաւար գուսանաց. *Այր 'ի բոզանոց լկտութբ գնայ. Առակ. ծէ. 24 ։ *Անղգամն գտանի 'ի գինեբբուս, 'ի բոզանոց, յաւազակութե, և յամենայն չարեաց խառնակութի. Լմբ. առակ ։ *Որ 'ի բոզանոցին իցէ ։ Ի բոզանոցսն էր ։ Ի բոզանոց ածել ։ Ի բոզանոցաց յափշտակել ։ Որ 'ի բոզանոցսն ճերմանին, որ 'ի վարձկանսն ելանիցէ. Ոսկ. Տաթ ։ խող ։ ա. փիլ ։ Եբր ։

ԲՈԶԱՆՈՑ. ա. Πορνοκόπος, πόρνος. Fornicarius, scortator, leno. Բոզաբոյծ, իբրու բուն տեղի եղեալ բոզից. (այր) պոռնիկ. *Ամենայն արբշիռն և բոզանոցն աղքատասցի. Առակ. ԻԳ. 21 ։ *Այր բոզանոց. Սիր. ԻԳ. 23 ։ *Ամուսնացեալ էր առն միոյ բոզանոցի. Եւս. պտմ. Դ. 17 ։ *Մի տար զզգաստութի սրբութե մերոյ՝ բոզանոց, անօրէն, շանազգեաց լկտութե նոցա. Ագաթ ։

ԲՈԶԱՍՊԱՆ. ի, աց. ա. Πορνοκτόνος. Scortatorum interfector. Սպանօղ բոզից կամ պոռնկաց. *Ընդ փենեհեզի գաւեացուք, նախանձաւորք՝ բոզասպանք, ոչ ըղձմարմնոցն պոռնկութե, այլ զօգուցն խոցելով. Անտ. ծակոբ ։

ԲՈԶԱՏՈՒՆ, տան. գ. Բոզանոց. պոռնկատուն. *Եւ անտի եա բոզատունն յառաջ եկն. Մարբին ։

ԲՈԶՈՐԴԻ. գ. Պոռնկորդի. ապօրինի. վէլէտիզինա. *Օրէնքն զբոզորդին չըտայ թողուլ 'ի տունն հօյ. Ոսկիփոր ։ *Գիտաց աւգուտն գաւս առնել, և ծանաչել ըզմանուկ զբոզորդին ։ Մի մտցէ բոզորդի 'ի ժողովուրդ տեառն. Եփր. համաբ. Բ. Եւ ։

ԲՈԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Պոռնկութի կամ շնութի կնոջ. գործ բոզից. *Անցուցէ ըզբոզութի իւր 'ի միջոյ ստեանց իւրոց. Մծբ. ծէ. (ըստ Ովս. Բ. 2. շնութի) ։ *Զչարծուն կանայս 'ի բոզութի գրգռեցեն. Ոսկ. Ն. Բ. 12 ։ *Սրբեալ 'ի ձեռն աւազանին 'ի բոզութէ և 'ի խառնակութէ. Արշ ։

ԲՈԶՊԱՑԻՑ. Անուն զրոց 'ի գենի պարսից ։ Եղիշ ։

ԲՈԼՈՐ, ի, իւ կամ ով, ից, իւք. ա. Ὅλος. Totus, integer, cunctus, universus. (լծ. հյ. ոլոր. յն. ծլօ. թ. ասլու, ֆիւաէ.) Որ ինչ պայծառ կամ ամբողջ ամենայն մասամբք. լիովին. համայն. համօրէն. համայն. ամենայն. համակ. ամբողջ. պիւթիւն, հէփ. *Բոլորով սրտիւ իմով ։ Ի բոլոր սրտէ իւրմէ ։ Ի բոլոր սրտէ, և 'ի բոլոր անձնէ. ևն ։ *Բոլոր կենացս է արուեստ առաքինութե ։ Հաւատարիմ 'ի բոլորումն 'ի տանն նորա. Փիլ. այլք ։ *Բարին 'ի միոյ և 'ի բոլոր պատճառէն է, իսկ չար 'ի բազմաց և 'ի բազմաց նուազութեց. Դիոն. ածայ ։ *Բոլոր աշխարհի. Ագաթ ։ *Բոլոր ախեզերաց. 'ի բոլոր կողմանց. 'ի բոլորն վայրս. 'ի բոլորից 'ի կենդանեաց. բոլորիցն թուէր տեսողացն. 'ի բոլոր յաւժոյ ։ Զբոլորիւքն գերագոյնեցեաց բերթուածովք. Գէս ։ *Բոլորումն տիրեսցէ թագաւորութե ։ Տիրել բոլորումն (կամ բոլորս) հայոց ։ Բոլոր ամենայն նախարարաց. Խոր ։ *Ամենայն բոլորն առաքինութեամբ. Մագ ։ *Բոլորք առ իբրաւագէտս ունին ։ ։ այսինքն ամենեքին. Եղիշ ։ *Ած բոլորից ։ Բոլորից ած. Նար ։

ԲՈԼՈՐ. ԲՈԼՈՐՆ. գ. τὸ Ὅλον. Totum. Բոլոր իրն. ամբողջ իրն. *Բոլորն մեծ է քան զմասն. Եւկղիդ ։ *Մասունքն չարագրեալք՝ հաւասարք գան բոլորին ։ Գերազանցեալք զբոլորիւն ։ Որպէս բոլոր 'ի մասունս. Սահմ ։ *Ոչ մասունք առանց բոլորի բաղկանան, և ոչ բոլոր առանց մասանց ։ Զի մի մասամբ բոլորն, այլ մասն բոլորիւն զարդարեսցի ։ Ոչ զգինին ընդէ արգասն, այլ զգինւոյն զմասն, ոչ զբոլորն. Փիլ ։ *Փառք նմա 'ի բոլորս և 'ի մասունս արարածոց. Վրդն. ծն ։ *Եւ զայլ եա վաւթարութե տեսակս, յորմէ բոլորն բաղկանայ. Պիտ ։ *Ցամենեցունց 'ի ներքոյ երկնից 'ի բոլոր անդր ժողովեցան. Եփր. ծն ։

ԲՈԼՈՐ. ա. գ. Στρογγύλος, ἔγκυκλος, περιφερής, στρογγύλος κύκλος. Rotundus, circulus. Բոլորակ. բոլորշի. գունդ, և գնդաձև. կլոր, կլորակ. փէյիրէ, դէվիէր, չէվրէ, չէմպէր, հալգա, փոյիրէ. *Բոլոր, և յառաջաձիգ ձևք. Պղատ. փիլ ։ *Ի բոլորումն շարակցեալ գոյ սկիզբն և կատարումն ։ Բոլոր գօլով և քառանկիւնի, ևն. Սահմ. ծգ ։ *Գիծ բոլորին անդրէն 'ի սկիզբանն ունի և զկատարածն. Լմբ. սղ ։ *Արամ ասէ նկանս, և այն եա բոլոր է. և ոչ ունի սկիզբն, և ոչ կատարած ։ Լուսին մեծ՝ փոքր ձևանալ թուի ('ի հեռուստ), և բոլոր ։ Բոլոր իրի ոչ սկիզբն գտանի, և ոչ կատարած, որպէս ձոյ. Վրդն. ծն. Ե ։ *Գունդ մի ոսկի բոլոր ։ Սեղանն՝ որ շինեցաւ 'ի բոլոր (կմ 'ի բոլորակ) վիմաց. Եփր. օրէն ։ *Բոլորիւ շարժիլ գարձմամբ. Պղատ. փիլ ։

ԲՈԼՈՐ. Κύκλος. Orbis, circulus. Շրջան. պարգաւ. փէլէ. *Լուսին զիւրն բոլոր յամսեանն լինի կատարեալ. Արիստ. ա ։ *Ոմն 'ի սոցանէ մեծագոյն, և ոմն նուազագոյն ընթանայ բոլոր. . . Զամենայն բոլորան սոցա շրջանակաւ գարձուցեալ. Պղատ. փիլ ։ *Որ է գլուխ իննեսասներեակ բոլորին. Կոմրջ ։ *Զբովանդակութի առաքեալ 'ի զուգական բոլորին առնէ արեգակն ամս ին. Շիր ։

ԲՈԼՈՐ. Πόλος. Polus. Բևեռ կամ առանցք երկնից. *Ի նոտոսացն, այն որ յանտեսանելի բոլորն լինի բերեալ, համանման է աստղաբաշխոյ. Արիստ. ա ։

ԲՈԼՈՐ. Κάλυξ. Calyculus, rosa clausa. Կոկոն. բոլորեալ ծաղիկ. և Զարդ մերձաւորութք. ղօնչէ, փէնձա. *Բոլորիւք վարդից պսակեսցուք. Իմ. Բ. 8 ։ *Ծաղկազգեստ բոլորիւք խրախասցի. Պիտ ։

ԲՈԼՈՐ. որպէս Բոլոր գիր հնարեալ

յետ երկամեայրի՝ նախ քան զծնանելն · *Եւ զաղտր արեգակն՝ բոլոր զերկրի մինչև 'ի հաւ · խօսր (այնաւհետև) ուտայ ; խօսր գրե_ գի · Ցեղա · պտմ · Վրդն ։

ԲՈԼՈՐ · ԲՈԼՈՐԻՒ, ամ · } Ὅλῳ δὲ ὅ-
ԲՈԼՈՐ ԲՈԼՈՐՈՎԻՒ · } λον. Totum quantum est, totaliter. Բոլոր մասամբք · ըստ բոլորին · ամենայն աս_ րօք · ըստ ամենայնի · ամենայնիւ · բոլո_ րապէս · բովանդակապէս · խառնուր · պխտ գծ-ծխոն, փոլլայեն · *Բոլոր զբոլորան 'ի գիրկս ընդունի · Դիոն · Բղբ ։ *Բոլոր ըղ_ բոլորն առեալ՝ յանօթ առնէ զհերձուա_ ծոցն, որք միայն զհոգւոյն տասցին առա_ րել, և ոչ զմարմինն · Մաշտ · 'ի տէրն ։ *Ըղ_ կատարեալն բոլորիւ ։ Նուաղեալ բոլորիւ · Գիփ ։ *Վաճառել և Թաղել կամեցաւ՝ բոլո_ րովն ամենեքեանք պարածածկեալ՝ շահատա_ կէք · Խոր · Գ · 9 ։ *Զբոլոր բոլորովք զո_ գիսն մաքրել ։ Զբոլոր բոլորեքումբք ըղ_ միտսն վայրենացուցեալ է, բարկութեք · ցանկութեք, ևն ։ Բոլոր բոլորովին իմանա_ լի լուսով տեղեալ ։ Բոլոր բոլորովին ըն են բարեբասուածք ։ Բոլոր բոլորովին ա_ չանալ ։ Որք բոլորք բոլորովին են իմանալի հոգիք · Փիլ ։ *Որ այսպէս բոլոր բոլորո_ վին՝ բարեացն պարծանօք զատա սւար_ տեալ ։ Որ այսպէս բոլոր բոլորովին ունի զդաշխարարութն · Գիփ ։

ԲՈԼՈՐԱԲԱՐ · մ · Իբրև զբոլոր կամ զբոլորակ · շրջանաւ · *Ի հնգէ սկիզբն ա_ րարեալ՝ ասարուցանս բոլորաբար 'ի նոյն հինգ · որպէս, հնգիցս հինգ՝ քսան և հինգ · Սահմ · ծէ ։

ԲՈԼՈՐԱԲՆԱԿ · ա · Ուր է բնակութն ամենայն մարդկան · *Յայսմ աւուր ընկա_ լան մեծարգոյ աւետիքն բոլորաբնակ տիե_ զերք · Տօնա ։

ԲՈԼՈՐԱԲՈՒԽ · ա · Ցորդաբուխ · յորդ_ առատ · բազմապատուղ · *Ի բոլորաբուխն վայելել ժողովման · Գիփ ։

ԲՈԼՈՐԱԳԻՇԵՐ · Փոխանակ գրելոյ՝ Բոլոր գիշեր · *Զբոլորագիշերս զայս մեծա_ րել բազմացան · Ցհ · խմ · ատ · Ֆ · որ 'ի հարց ելեղ · ասի · *Զբոլոր գիշերս զայս ։

ԲՈԼՈՐԱԳՈՅՆ · ա · Բոլորն միագոյն · ձէ փան ժոլոր · *Հրճուելի բոլորագոյն նը_ մանութն գեղեցկանալ · Գիփ ։

ԲՈԼՈՐԱԳՈՒՆԴ, գնդի · գ · Բոլորա_ կան գունտ · ամբողջ շրջան · *Արեգակն հասեալ 'ի գիծ բոլորագնդին · Տօնաք ։

ԲՈԼՈՐԱԴԷՋ · ա · Որոյ դէզն է լի և ամբողջ · բարդ 'ի բարդ · *Եւ ոչ յանդաստանս յամենայն ժամ գտանի խրձունս բո_ լորադէզս · Եփր · պհ ։

ԲՈԼՈՐԱԶԱՐԴ · ա · Բոլոր մասամբք զարդարեալ · *Ծաւն բոլորազարդ սաղար_ թաձևս տարեք · Թէոփիլ · Խ Դ ։

ԲՈԼՈՐԱԼՈՅՍ · Տես ԲՈԼՈՐԱՓԱՅԼ · Ὁλολαμπής · *Ճշմարտութն հաւատոյ բո_ լորալոյս և գերապայծառ · Մաշտ · Եկեղ ։

ԲՈԼՈՐԱԾԻՐ · գ · Ծիր բոլորեալ · գիծ բոլորակ · բոլորական շրջան · *Ամենեցուն յայտնի երևի բոլորածիրն 'ի տեղւոջս · Շիր ։ *Եւ ապա լուսնոյ է շրջագայութն, 'ի ժողովս 'ի ժողով առնոյ բոլորածիրն · Փիլ · Լին · Է · 5 · (որ լինի և ածական շըր_ ջագայութն) ։

ԲՈԼՈՐԱԾԻՐ · ա · Որ է իբրև գծիր բոլո_ րեալ · բոլորշի · շրջապատեալ ոպլոյն · Տես և ԲՈԼՈՐԱԿԱԾԻՐ · *Քանզի ասի բոլորա_ ծիր կղզի ։ Քեռոնեսոս բոլորածիր կղզի է 'ի մէջ ծովուն · Վրդն · ծն · Լ Ծ ։

ԲՈԼՈՐԱԾԻՐԱՆ, ի · ա · Ὁλοπόρφυρος. Totus purpureus, totus e purpura. Բո_ լորն ծիրանեգոյն, կամ 'ի ծիրանեայ · *Քը_ ղամիդ սատակղանձաձևանչ 'ի բոլորածիրանեն ոսկեթել · Պղմ · ողէփս ։

ԲՈԼՈՐԱԿ, ի, աց · ա · Περιφερής. Rotundus, orbicularis. Բոլորաձև · բոլորշի · գնտաձև · և Բոլոր · ողջ · ամբողջ · կլոր, կլորակ, կլկլոր, կարգրեալ · Խողովակ, Գուպերի, կիրփ · *Բոլորակ ձևացեւ շուր_ ջանակի · Ել · ԻԸ · 32 ։ *Մեծ բոլորակ շուրջ զնովաւ · Գ · Թգ · Է · 34 ։ *Բոլորակ վիմօք չինեացես զսեղանն · Օր · ԻԷ · 6 ։ (որ և ասի՝ Ողջ, Անկոփ) ։ *Զգեստ բոլո_ րակ, պճղնաւոր պատմուճան ։ Զորեքան_ կիւնի իմն տեսանել լանջքն են՝ քան Թէ բոլորակ ։ Բոլորակ են ակունքն, զոր օրինակ և կիտագունդքն · Փիլ ։ *Անիւ ասէ, վասն զի բոլորակ է ամենայն բան՝ ըստ տեսակին և ըստ ձևոյն · Սարգ · յէ · Ը ։ *Անարատ վա_ րուք և բոլորակ առաքինութեք զամենե_ ցունցն յինքեան բերելով զածն · Ճ · Ժ ։

ԲՈԼՈՐԱԿ · գ · Κύκλος. Circulus. Բո_ լորակ ինչ · բոլորակութն · գունդ · շրջա_ նակ · և Շրջան · չէլրէ, փէլկ · *Ի բոլորա_ կի ձև եղելոց · Նիւս · կազմ ։ *Ի փոքր բոլո_ րակի (յն · պնակսի, կամ տախտակի) զեր_ կինս գծագրեն շուրջանակի · Կիւրղ · գնդ ։ *Առ՝ ասէ, մեղքսդ՝ լի արդ այծից, և բոլո_ րակ անուայ, և եդ 'ի մնարից նորա . . . բո_ լորակն անուաձև իբրև զգլուխ երևէր · Կիւրղ · Թգ ։ *Բոլորակ լուսնի, կամ արե_ գական ։ որպէս սկաւառակ · Նար · ԿԳ ։ Սարգ · Ա · յհ · Ա ։ Լմ · ող ։ *Բոլորակին ա_ րուեստաւոր պարարերութն զերկոտասա_ նաժամեայ տիւն ազդէր ։ Ո՞ւր է կենդա_ նական բոլորակն, ո՞ւր է աստեղացն ըն_ Թացք · Փիլ · Նխ · Ա ։ *Յայտնի է 'ի հինգ հարիւրեակ բոլորակէն (շլբ ամաց) ։ Հինգ հարիւրեակ բոլորակդ ճշմարիտ է · Արշ ։ *Ի մի մահարբր բոլորակ էր եկեալ · Վրդն · ծն ։

ԲՈԼՈՐԱԿԱԲԱՐ · մ · Κυκλοτερῶς. Rotunde, in circuitu. Ի ձև բոլորակի · շուր_ ջանակի · կլոր կլոր · Խաչ Խաչ կլորլոր · Տես և ԲՈԼՈՐԱԲԱՐ · *Սիրամարգն զտատունս բո_ լորակաբար շուրջ կացուցանէ զոսկէճա_ ճանչն · Առ որս · Է ։ *Շուրջ զինքեամբ բո_ լորակաբար բաժանելով · Գիփ ։

ԲՈԼՈՐԱԿԱԳՈՅՆ, գունի, ից · ա · Κυκλοτερής. (ըստ հյ · իբր κυκλώτερος). Rotundus, teres. Առաւել և կատարեալ բոլորշի · *Իւրաքանչիւր ոք 'ի մասանցն ա_ րա բոլորակագոյն է՝ ոչինչ նուազ (քան զբոլորն) ։ Բոլորակագոյն ձևն՝ իբր Թէ ոչ միոյ իմիք ոչ է կարօտեալ · Փիլ ։ *Բոլորա_ կագոյնք են զկոկորդիւն մասունքն · Նիւս · կազմ ։

ԲՈԼՈՐԱԿԱԾԻՐ · ա · Ունող զծիր բոլո_ րակ · բոլորածիր · բոլորշի · և Շրջափիւռ · *Ածեալ է առ չորեքանկիւնի ձևն զբոլո_ րակածիրն · Փիլ ։ *Շրջեալ աչք 'ի բոլո_ րակածիր արեգական ճառագայթէ · Երզն · Մփթ ։

ԲՈԼՈՐԱԿԱՁԵՒ, ի, կամ ոյ · գ · ա · Բոլորակ ձև, և ձևով · *Քանզի միշտ բոլո_ րակաձևն քան զուղղագիծսն 'ի ամենայն հաս_ տատուն է · Փիլ · Լին ։ *Երկնից գոլ բո_ լորակաձև · Առաք · Յոլ ։ *Աշխարհս բո_ լորակաձև է, և գնդաձև · Կելտ · ողէփս ։

ԲՈԼՈՐԱԿԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ · գ · Ու_ նելն զձև բոլորակ կամ կիսաբոլոր · *Եւ որքան այլ ևս 'ի նմա ('ի նաւահանգստի) բնական բոլորակաձևութեն բարեզարդու_ Թե վայելչանայ · Գիփ ։

ԲՈԼՈՐԱԿԱՄ · ա · մ · Իբր Ամենեքին միաբան, միակամ · *Որոց հանդէսք նեռան_ ձիցն բոլորակամ քաղաքակարպէս . . . պան_ ծայրին զգերապատիւն առնուլ ձիրս · Գիփ ։

ԲՈԼՈՐԱԿԱՆ, ի, աց · ա · Պարագա_ կան · շուրջ պատող · կամ Հանրական · *Յոյժն բոլորական իմն է, և 'ի յոլորոան անցանէ · Երզն · փէր ։

ԲՈԼՈՐԱԿԱՆԱԳՈՅՆ · գունի, ից · ա · Ὁλότερος. Magis generalis. Ընդհանրա_ կանագոյն · *Երևեցուցիչ բոլորականա_ գունիցն նորին և մասնականագունիցն (նա_ խախնամութեանց՝ են անուանք այ) · Դիոն · Թծայ ։

ԲՈԼՈՐԱԿԱԳԷՍ · Տ · ԲՈԼՈՐԱԿԱ_ ԲԱՐ · *Որք բոլորակապէս զփողաձևս զայս հասեալ կալան անցս · Նիւս · կազմ ։

ԲՈԼՈՐԱԿԱՏԱՐ, ի, ից · ա · Ὁλοτελής. Plane vel ex toto perfectus, integer. Բո_ լոր մասամբք կատարեալ, աւարտեալ · ամ_ բողջ · ողջ · անԹերի · բոլոր · բովանդակ · *Զամենայն զայսոսիկ բոլորովիմբ ամենայն բոլորութբ բոլորակատարիւ և ամենայն ածու_ Թեանն վերագրել · Դիոն · Թծայ ։ *Զբոլո_ րակատար շնորհս՝ մարմնոյն և շնչոյն և հո_ գւոյն՝ 'ի գալստեանն տեառն պահել · Նիւս · կազմ · Բ · (որ 'ի Ա · Թես · Է · 23 · գնի, հա_ մօրէնս ։) *Բոլորակատար հաւատայ · Վրդն · օր ։

մ · Բոլորովին · ամենայնիւ · *Այլայլին · ոչ միալով 'ի բարւոյն՝ բոլորակատար նոյնութեն · Մաշտ · 'ի տէրն ։

ԲՈԼՈՐԱԿԱՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ · գ · Ու_ նելն զտեսիլ բոլորակաձև · բոլորակութն · *կենդանատեսակաց բոլորակատեսակու_ Թիւն · Շիր · իբր կենդանակամար ։

ԲՈԼՈՐԱԿԵՐՊ, ի, ից · ա · Ամենատե_ սակ · համօրէն · *Տէր բոլորակերպ իրա_ զութեց մակագրեալ (զաստ) · Արծր · Ա · 1 ։

ԲՈԼՈՐԱԿԵՐՏ · ա · Բոլորակաձև շի_ նեալ · բոլորշի · և Համօրէն · *Բոլորակերպ գնդաձևութի արեգական · Նար · յոՎէ ։ *Բովանդակեցան բոլորակերտ աշխարհայ_ նոցս սահմանք · Արծր · Ա · 1 ։

ԲՈԼՈՐԱԿԵՐՏԵՄ, եցի · ն · Զբոլորն բոլորովին շինել, ստեղծանել · *Բոլորա_ կերտեաց բանիւ զամենայն արարածս · Ճ · Ա ։ *Բոլորակերտօղն բնութեան իմաս_ տուն ։ Ած բոլորակերտօղ, և նախախնա_ միչ յոչէից էացելոյս · Ամ · տո Եղիփ ։ Ուխփոր ։

Եւ Բոլորովին յարմարել, յօրինել · *Մի ըստ միոջէ զինքն ըստ քմի բոլորա_ կերտելով · Մաշտ · Եկեղ ։

ԲՈԼՈՐԱԿԻ · մ · Ἐν κύκλῳ. Circulatim. Շուրջանակի · շրջանաւ · *ԵԹէ շուրջ զորքօք գնասցէ ոք բոլորակի, և ոտքն 'ի վեր գարձցի կացեալ, զայն արդեօք 'ի վեր և 'ի խոնարհ Թուեցեալ կոչեսցէ · Գղոփ · փիմ ։

ԲՈԼՈՐԱԿՈՒԹԻՒՆ · գ · Στρογγυλότης. περιφέρεια. Rotunditas, ևն · Գոլն բոլո_ րակ՝ պատկաձև՝ մանեկաձև · շրջարկութն · և Բովանդակութիւն · բոլորումն · շրջան · կլորլուք, ժողորփիւր · *Որպէս շուրջ զբաւան զայլ բոլորակութն ական · Խոր · Բ · 39 ։ *Խորհրդով իմն իմաստութբ արարեալ է քնարն (սարդի, այսինքն սատայնն) յա_ ղեղնդութեն, և 'ի ձևոյն բոլորակութեն · Փիլ · Լին ։ *Այսու ոչ եԹէ զբոլորակու_ Թին ինչ յայտ առնէ · Ոսկ · Եւ ։ *(Ի նշու_ լից արեգական) 'ի գիտութն գամք բոլո_ րակութե նորին · Խոսր ։ *Լուսինն յարեև_ լից կուսէ ունէր զնիստ կառուցման բոլո_ րակութե · Շ · Բարձր ։ *Զբոլորակութեցն սաղարթացեալ բրաբիոն · Մագ · ԻԲ ։ *Ա-

բեգակամբ բերմամբ չափեալ. զամենայն աստ զբոլորակութիւն. Լծ. տծառ:

Իսկ Շիր. *Կենդանատեսակ բոլորակութիւն », իբր կենդանակամար:

ԲՈԼՈՐԱԿՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Բոլորումն. լրումն. բովանդակութիւն. *Ի ծայրս բոլորակցութեան ալրհեստիցն հասեալ եղև. Ճ. Ա:

ԲՈԼՈՐԱՀԵՇՏ. Տ. ԱՄԵՆԱՀԵՇՏ. *Ամենիմաստ գիտութիւն է ծայրս և բոլորահեշտ վայելչութիւն աւարտ. Պիտ:

ԲՈԼՈՐԱՀՈՎԻՏ. ա. Որ է որպէս հովիտ համատարած. *Որսացին զբոլորահովիտ տեղգերս 'ի կեանս յաւիտենից. Թէոդոր. 'Ի խոյսն:

ԲՈԼՈՐԱՁԵՒ, ի. ից. ա. Κυκλοτερής. Rotundus, teres. Բոլորակաձև. բոլորշի. նուր, նուրակ. եռաձորլագ, փեյիրմ, մոփէնվէր. *Բոլորաձև գծոց կազմեալ կերպարան. Փիլ. փեռոխս: *Շրջանակն զբոլորաձև կերպարանս յերկրի յայտ առնէ. Ոսկ. Եփ: *Պատկեալ զարդարեցաւ ամենայն երկիր առ հասարակ բոլորաձևս պսակօք. Վէցօր. Է: *Կանգնեաց աշտարակս բոլորաձևս. Խոր. Գ. 59:

ԲՈԼՈՐԱՁՈՅԼ. ա. Ὁλοσφυρίστος. Massae solidae. Միաձոյլ. միազանգուած, և բոլորաձև. *Բերեն քեզ առ 'ի մենջ հրեշտակքս աղխաս բոլորաձոյլս. Պրպ. Ալէքս:

ԲՈԼՈՐԱՄԱՍՆ. ա. Ὁλομερής. Integer, nulla parte resecta. Ամբողջ և անթերի մասամբք. կատարեալ. *Անքանակն քանակաւորի բոլորամասն մարմնով: Բոլորամասն ինենամեայ ժամանակաւ ծնանի յայրին. Զքր. կբ. ծն:

ԲՈԼՈՐԱՄԻՏ. ա. Ողջամիտ, և կատարեալ. *Ուրախացիր բոլորամիտ սրտիւ, մայր լուսոյ ամծածին մարիամ. Թէոդոր. 'Ի խոյսն:

ԲՈԼՈՐԱՅԱՐՄԱՐ. ա. Ամենայարմար. ամենավայելուչ. *Դաւածանեալ յսյսմ բոլորայարմար կարգաց 'ի հակառակն փուլթայ այսոցիկ շարժիլ. Պիտ:

ԲՈԼՈՐԱՅԻՆՔ, կամ ԲՈԼՈՐԱՆԻՔ. Որպէս Բոլորականք, կամ Բոլորեքեան. ուստի ԶԲՈԼՈՐԱՆՈՎՔ, իբր Բոլորովիմբ. ամենայն իրօք կամ սարօք. *Եղբայրաբար սիրով ընկալեալ, բարեկամութեամբ զբոլորանովքն առաջի առներ նմա զներքին և զարտաքին խորհուրդն. Գիրք. Բղբ. տովմ:

ԲՈԼՈՐԱՇԷՆ. ա. Բոլորաձև շինեալ. բոլորշի յօրինեալ. *Եւ զծածումն գրապանին շուրջանակի բոլորաշէն. Մագ: Ժմ: *(Տաճար) բոլորաշէն պայծառ՝ լուսին լցեալ. Տաղ:

ԲՈԼՈՐԱՊԷՍ. ա. Ὅλως. Totaliter, integre, omnino. Բոլորովին. բովանդակապէս. ամբողջ. դիտօ դիւբխան, դիւբրքէհմ. *Բոլորապէս արտաքս հանեալ 'ի զգայարանացս. Դիոն. Բղբ: *Բոլորապէս կորզեալ զգնութիւն՝ արժանացոյց կենաց. Շ. Քարոզ: *Կենդանատեսակքն կոչեցեալ՝ բոլորապէս ընդկողմնեալ տեսանին. Արիստ. Տ: *Ըստ երկնայնոց զուարթնոց զաստս ամենեցուն զինքն բոլորապէս ցուցանէր: Բոլորապէս զսակ ամին հաստուցէ. Ցհ. կբ: *Իսկ կրօնքն քննեցին բոլորապէս. Կանոն:

Եւ կամ Γενικῶς. Generaliter. Ընդհանրապէս. առհասարակ. *Բոլորապէս ապա զաշխարհիս այսորիկ զվախճան ստորանշանակելով. Մագ. Էկեղ:

Եւ Բոլորակապէս. 'ի ձև բոլորակի. շուրջանակի, և Շրջանաւ. *Բոլորապէս գմբեթաւորեալ պայծառ զարդուք (զեկեղեցին). Ասող. Գ. 7: *Եւ 'ի Չորոյ գարձեալ լինին հող և քարինք. և բոլորապէս առ միմեանս այսպէս հասեալք՝ երևեցուցանեն զլինելութիւն. Պղատ. փիլ:

ԲՈԼՈՐԱՊՏՈՒՂ. պտղոյ, ոց. ա. գ. Ὁλοκαρπούμενος, ὁλοκάρπωμα, ὁλοκαύτωμα, ὁλόκαυστον. Holocaustum. Բոլոր պտղոյն նուիրական. ողջակէզ. *Իպատարագն բոլորապտուղ. Նար. Ա: *Առ յանասնոց և 'ի թռչնոց 'ի մաքրոց, և մատոյց բոլորապտուղ: Զի կատարեալս այրեցէ բոլորապտուղս. Փիլ. Լե. Է. 52: *Եցոյց հեղեաս զմկրտութեան զօրութիւն 'ի վերայ սեղանոյ բոլորապտղոցն. Բրս. Գործ: *Զմիամօրն մատուցանէր զօրէն բոլորապտղոց. Պիտ:

ԲՈԼՈՐԱՍԷՐ. ա. Սիրելի վասն կատարեալ բոլորակութեան. *Իբրև զմարգարիտս պատուականս՝ զբոլորասէրն, զլուսաւորն, զչքնաղագիւտն, որ ոչ ունի գեղութիւն. Ագաթ:

ԲՈԼՈՐԱՎԻՃԱԿ, ի. ա. Է նիւթական թարգմանութիւն յն. բառիս Ὁλόκληρος. Integer, totus, universus. որպէս Բոլորամասն. ամբողջ. բովանդակ. *Բոլորավիճակ հասանիք պահեալ զնա, և զբոլորն յինքեան նկարագրեալ. Կիւրղ. Գանձ: *Ի վերայ բոլորի և ամենակատարի և բոլորավիճակի և լիոյ ածութեանն. Դիոն. Ածայ:

ԲՈԼՈՐԱՏԵՍ. և } ա. Κυκλοτερής.
ԲՈԼՈՐԱՏԵՍԱԿ. } Rotundus, teres.
Բոլոր և բոլորակ տեսլեամբ. բոլորաձև. *Ծառն բոլորազարդ սաղարթաձոխ ստորքն 'ի բոլորատես վայելչակերպութեան թերացեալ. Թէոփ. Խ Դ: *Բոլորատեսակ զսա Ճախարակեաց, ամենեցուն կատարելագոյն սորա ձև յօրինեալ: Աշխարհի շրջաբերութիւս պարառեալ է զսեռս՝ բոլորատեսակ գոլով. Պղատ. փիլ: *Որ ըստ ուղիղ գնացիցն են և 'ի ստորին բերմանն, բոլորատեսակ շրջաբերութեանն. Պղատ. օրէն. Է: *(Խնձորն) սաստ. զի բոլորատեսակ եմ, և անուշահոտ. Մխ. առակ:

ԲՈԼՈՐԱՏԷԳ. ա. Որոյ տէգն կամ սայրն է բոլորակաձև, այսինքն գունտ բրգաձև. *Նշան ենթող յեգեր ծովուն մեծի զնիզակն իւր զբոլորատէգ. Խոր. Բ. 8:

ԲՈԼՈՐԱՒԷՏ. ա. Համայն. բոլորամասն. ամենակերպ, կամ լիուլի. անթերի. *Եւ զերկիր ակնձեալ բոլորաւէտ լրութեամբ՝ ամենածին կայեան յօրինէր. Պիտ:

ԲՈԼՈՐԱՓԱՅԼ. ա. Ὁλολαμπής, իբրու սուրգարանութիւն ոլիմպոս լերին, որ է Ὄλυμπος. Totus splendidus. որ և ԲՈԼՈՐԱԼՈՅՍ. Ամենապայծառ. մշտափայլ. ամենայն մասամբք. *Երկին կոչեմք, և ոլիմպոս վասն բոլորափայլ գոլոյն. Արիստ. Տ: *Ածայնոյն բարերարութեան երևելիս պատկեր՝ մեծս այս և բոլորափայլ և մշտալոյս արեգակն. Դիոն. Ածայ. յն. լոկ. մշտալոյս. Ἀείφωτος. Semper lucens.

ԲՈԼՈՐԵԱԿ. րեկի. գ. Բոլորակն կամ շրջանակ, գունտ երկնից. տիեզերք. *Զամենայն իսկ զբոլորեակս երկնակառոյց գումարտակօք քումդ հրամանատարեաց կալ յանդագար սպասահարկութեան. Անան. Եկեղ:

ԲՈԼՈՐԵՂԱԿԵՐՊ. ա. Իբր Բոլորատես, կմ շրջափիւռ անհեղակերպ. *Այսօր խաչն լուսոյ բոլորեղակերպ ճառագայթեք փայլեալ 'ի բարձանց՝ թագաւորաց յաղթութիւն շնորհեաց. Կիւրղ. աղ. խչ:

ԲՈԼՈՐԵՄ, եցի. ն. Πλέκω. Plico, plecto, necto, contorqueo. Ոլորել բոլորաձև. բոլորակ կազմել. հիւսել. Քուէէլ, պլոբէլ, հոռոեէլ. *Բոլորեալ պսակ 'ի փշոց՝ եդին 'ի գլուխ նորա. Մտթ. իէ. 29: *Պայծառագոյն բոլորէ քեզ զպսակն. Ոսկ. Մ. Ա. 24: Եւ և Ժմ: Շար: *Որպէս պղպջակք, որք փչեալ բոլորին օդով, և առնուն կերպարանս ըստ օրինակի գմբեթաց. Շիր:

Եւ Περικυκλόω. Circumcingo. Շուրջ պատել. *Բոլորեցի շուրջանակի յինտիր ընտիր վիմաց. Եզեկ. Լ. 39: *Ցերկնից յերկիր ծաւալին, և զսէր սեղանոյն բոլորեցին. Մանդ. Ժ: *Երկնայինք յերկիր իջեալ՝ զարդարար սեղանովն բոլորին. Խոր. պտրգ: *Զամենայն զգերեզմանաւն բոլորեալ՝ դասք հրեշտակաց. Շար: *Հոգւով խառնեալ՝ շուրջ գան բոլորեալ զերկրաւս. Շիր:

Եւ Ամփոփել. հաւաքել. բովանդակել 'ի մի վայր. Բօֆ էթմէք. *Բանակեցան, բոլորեցան. Եղիշ. Գ: *Ի սեղանն փրկութեան շուրջ զինքեամբ բոլորէ զնոսա. Ագս: *Զանդրանկացն բոյլ 'ի միում խմբի բոլորեաց. Նար. Խչ: *Զամենայն կամս և զմիտս բոլորեա. Լմբ. ող:

Եւ Անթերի զբոլորն կատարել. աւարտել իբրև զբոլորակ լցուցեալ, կամ մրաբան. բովանդակել. գլխաւորել. Կէ. լցանալ. *Արարեր զերկուս լուսաւորս, առ 'ի բոլորել զժամանակս: Արեգակն բոլորէ զտարին. Ագաթ: Վրդն. Էլ: *Առ նա զկատարեալ հաւատս բոլորեցին. Լմբ. պտրգ: *Օրհնութիւս բոլորել: Ի նոյն աւարտումն բոլորեալ. Եղիշ. Ճանձ. Ե թ: *Լուսինն 'ի հնգետասան օրն բոլորի, և ապա փլանայ. Տօնակ: *Յաւէժանան մինչև 'ի բոլորելեացս յանկումն ». այսինքն ցկատարած աշխարհի. Պիտ: Իսկ Է. Բ. Ժ. 20. *Վասն բոլորելոյ երեսաց բանիս այսորիկ ». յն. շուրջ գալոյ, կամ շրջելոյ. եբր. պատելոյ, եմ. այսինքն զի բոլորեսցի գարձուածով իւիք:

ԲՈԼՈՐԵՔԵԱՆ, րեցունց. } գ. Ὅλοι,
ԲՈԼՈՐԵՔԻՆ, րեցուն. } πάντες.
Universi, omnes. Բոլոր բազմութիւն. ամենեքեան, ամենեքին. բովանդակ անձինք կամ իրք. բոլոր նոքին. բնաւքն առ հասարակ. ամմէնը, բոլոր. *Ի մարմնի ամենեքեան էին, այլ 'ի գործս մարմնոյ և հոգւոյ ոչ բոլորեքեան. Եղնիկ: *Զհրաշակերտ յարութիւն առնելով բոլորեցունց. Եղիշ: *Յառաջեալ 'ի բոլորեցունց հնութեամբ միայն գիմոսթենէս: Ի հարկէ բոլորեքին զսա ասացեալ. Պիտ: *Ած, կամ աերգ բոլորեցուն: Անխրախուսելի 'ի բոլորեցուն. Նար: *Արարիչն, կամ հայրն բոլորեցուն: Բոլորեցուն պատճառ. կմ այցելու: Բարեացն պատարագք և բոլորեքումբք են լիք, և զպտղոյն ունին բան: Զորս արժան է զբոլորս բոլորեքումբք պաշտպանեալս ածել առ շնորհակալութիւն հօրն. Փիլ: (գրի վրիպակաւ և բոլորեքումբ:)

ա. Բոլոր, բովանդակ. ամենայն. 'Ի բոլորեսին յայն թուղթսն. Եղնիկ:

ԲՈԼՈՐԻՄ. Տես 'ի ԲՈԼՈՐԵՄ:

ԲՈԼՈՐԻՄԲ. մ. Որպէս Բոլորովիմբ. կմ լրիւ իւրով, բոլորիւ. ամենայնիւ. *Ընտանեակ բախմամբ հոգւոց բոլորիմբ զծովն մոլեալ. Պիտդ: *Բոլորիմբ ած, բոլորիմբ մարդ: Բոլորիմբ մարմնացաւ, և բոլորիմբ անպարագրելի մնաց. Դամասկ:

ԲՈԼՈՐՇԻ. ա. Στρογγύλος, περιφερής.

Rotundus, orbicularis, versatilis. Շրջաբոլոր. բոլորակ. բոլորաձեւ. շրջանաւոր. գլորաշրջիկ. աշտիճանաւոր շաւիղանակի. *Արար զծովն ձուլածոյ, գործ բոլորշի նոյնաձեւ: Եւ բերան նորա գործ բոլորշի: Զորեքկուսի, եւ ոչ բոլորշի: Աշտարակ մի գործած բոլորշի յամենայն կողմանց. Գ. Թագ. Է. 23. 31: Բ. Մն. Դ. ԺԴ. 5:

ԲՈԼՈՐՈՎԻՄԲ. } Ὅλως, ὁλοκλήρως,
ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ. մ: } ὁλοσχερῶς. Omnino, totaliter, plane, penitus, prorsus, in universum. Որպէս թէ բոլոր նովիմբ կամ նովին, այսինքն Ամենայն մասամբ. ամենայնիւ. ամենեւին. բովանդակապէս. բնաւ. բնաւին. իսպառ. գլխովին. ըստ ամենայնի. (գրի միշտ եւ Բոլորովիմ.) *Հարկին հասուցանելոց բոլորովիմբ ամենայն կողմանք հայոց. Խոր. Բ. 24: *Զամենայն բոլորովիմբ հաւատոյ աչօք նկատել. Ղ. Բարձր: *Չգոյ 'ի նմա մասն խաւարի, այլ բոլորովիմբ լոյս է. Սրգ. յն. Ղ: *Բոլորովիմբ նուիրողացն զանձինս: Ի խաչ հանցես զքեզ բոլորովիմբ: Բոլորովիմբ որդի այ եղիցի. Լմբ. սղ: Վրդ. հց. Բ. Գ: *Նորոգէ բոլորովին (կամ միմբ). Ագաթ: *Բոլորովին յանմայրելչականն երթեալ. Պիտ: *Ինձէն զիս քեզ մատուցի բոլորովին. Եղիշ. Է: *Ցայնժամ բոլորովին ես ինքն էի լուսաւորել. Յհ. Իմ. տփ: *Հատցես բոլորովին զանմաքրելի պարտուցս այժմ. Նար. ԺԷ: *Անբժշկելի բոլորովին: Արտաքոյ իրաւանց է, եւ անմեղի բոլորովին. Մաղ: Սարկ. Քհ: *Բոլորովին իսկ մի զանձ պատճառ մարկցիս զոյութն չարին ». յն. ὅλως δε, իբր բնաւ իսկ միով բանիւ:

Ա. Իբր Համօրէն. ամենայն. եւ իսպառ. *Զբոլորովին կարգս աշխարհի, եւ զկարգաւորած զամենայն գիտաց. Ագաթ: *Երկրի եւ աշխարհի, եւ այնոցիկ որ 'ի նոսա բոլորովինց մասանց. Փիլ. Ճ. բան: *Բնաւին ողջմութիւն, բոլորովին քաղցրութիւն. Նար. ԼԲ:

ԲՈԼՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀλότης. Integritas, plenitudo. Բովանդակութիւն. ամբողջութիւն. լրումն. *Պակաս գոլով բոլորումն գագաթմանն անուանեցաւ կամսար. (այսինքն պակասագլուխ). Խոր. Բ. 84: *Ոչ բոլորութիւն, եւ ոչ մասն: Զամենայն զայսոսիկ զբոլորովինս ամենայն բոլորութ բոլորականութի եւ ամենայն [illegible] վերագրել: Շաղկապութիւնք մասանցն, ամենայն մասանցն միութիւնք, կատարելութիւնք բոլորութեցն. Դիոն. ածայ: *Նմին իսկ պատճառաւոր (յն. պատճառ) բոլորութեան (էիցս) մերձենալ. Տաթ. էկեղ: *Իբր զճրագ յաշտանակի [illegible] գլխոյ բոլորութիւն. Նար. Խէ:

Եւ Κύκλος, περιφέρεια. Orbis, circulus. Բոլորակութիւն. բոլորումն. շրջան. Գար. *Անիւ ըստ բոլորութեան զժամանակն եւ զէակացն նշանակէ. Ճ. Թ: *Բոլորութիւն լուսնի. Ճ. Ա: *Վերին կողմն [illegible] լուսնին ունի զբոլորութիւն լուսոյն, [illegible] ընդդէմ արեգականն հայեցեալ: Կենդանակն բոլորութեան շրջի աաշեղապէս. [illegible]: *Զարեգական զընթացս, զլուսնի բոլորութիւն, զաստեղաց բազմութիւն. Անան. [illegible]: *Եւ ահն զգունդ [illegible] ժամ [illegible] աստեղացն միանգամայն կարող է բոլորութիւնն բովանդակել ». յն. զպար [illegible] Կոչ. Է:

ԲՈԼՈՐՈՒՄՆ, րման. գ. Κύκλος. Circulatio, cursus. Բոլորիլն. պատիլն. շրջան. դարձուած. *Զտարեաց բոլորմանս. Իմ. Է. 19: *Ըստ բոլորման ամ. 'ի յարեգականէ չորեքժամանակեան ըստ մեզ լինելոյ տարւոյն: Ի բոլորմանէ տարւոյն: Զտարեաց բոլորմանց. Խոր. ա. 3. 15: Բ. 56: *Բոլորումն սրտի զինչ պարտ է խմանալ. միտ զմիտսն ասէ. նմա ասէ շուրջ բերոցի զօրինք եւ զմկայութիւն այ. Լմբ. սղ. (որ հայի եւ 'ի յաջորդ նշ:)

Եւ Ὀλότης. Integritas. Բոլորութիւն ըստ ա նշ. ամբողջութիւն. բովանդակութիւն. լրութիւն. ընդհանրականութիւն. *Ցեւ սինքն զերիցագունիցն գերակայ բոլորմունան ոչ ունին, բայց մասնաւորս: Անհաղորդք են գերագունիցն բոլորմանց: Զամենայն բարերարական ածանունութիւն (այսինքն ստորոգելի), յոյր վերայ արգելք եւ կացցէ յածպետականացն անձնաւորութեց, 'ի վերայ բոլոր ածպետութեան բոլորման է ասնք անխտրապէս. Դիոն: *Կաթողիկէ, այսինքն բոլորութիւն իսկ 'ի բնաւիցս վերագունեալ. Անան. Եկեղ: *Տասն բանք պատուիրանացս գլխաւորականք են բոլորմունք եւ սերք. Վրդն. Եւ:

ԲՈԽ. Տ. ԲՈՀ. (լծ. եւ բաւիլ, եւ վախք. իբր անկոխ վայր). իսկ Հին բռ. գրէ. "Բոխ, աւերակ ":

ԲՈԽԱՍԷՐ. ա. Ի բնէ սիրող այսինքն ունող զանկոխ վայրս. գժուարակոխ. դըժուարուստ. վախուստ. *Իսկ նորա որոշմեալ առ 'ի բնական վայրսն՝ ուր գիտ տպաւորինին իցէ, առկս ապառաժ բոխասէր ափափայրիցն. Նանայ. յոհ:

ԲՈԿ. ա. մ. Ἀνηπόδοτος. Discalceatus, nudus, vel nudis pedibus. Մերկ (ոտք), եւ մերկոտն (ոք), եւ Մերկ ոտիւք. բողբէ. Եալըն, Եալըն այագ. *Ոչ եւ ունէին զարշապարս բոկս՝ կասկածաւորս օձին խայթոցաց. Նար. Եր: *Մերկ եւ բոկ կացուցանել. Դիոն. Եկեղ: *Եւ ինքն երթայր բոկ. Բ. Թգ. ԺԵ. 30: *Եւ գնայր՝ կամ գնասցէ մերկ եւ բոկ. Ես. Ի. 2. 3: Մի. ա. 8: *Բոկ եւ հետի վարէին զարս եւ զկանայս: Բոկ եւ հետի երթային 'ի տունն տօզօթից. Եղիշ. Գ. Է: *Մինչեւ բոկ փախչել 'ի քաղաքէն. Լմբ. ծղ:

ԲՈԿԱԳՆԱՑ. ա. Որ գնայ բոկ, կամ մերկ ոտիւք. *Արք կրօնաւորք, բոկագնայք. Խոր. Գ. 49: *Տեսի արս կուսակրօնս, բոկագնացս. Յհ. կբ: *Բոկագնացք զփափկասուն զգարշապարսն սովորեցուցանէին. Ոսկ. Եփես:

ԲՈԿԱՆԱՄ, ացայ. Ն. Ὑπολύω. Dissolvo, subsolvo. Հանել կամ լուծանել զկօշիկ, զհողաթափ. մերկացուցանել զոտս իւր. *Բոկանայր այր զկօշիկ իւր... եւ բոկացաւ զկօշիկ իւր, եւ ետ ցնա. Հռութ. Դ. 7. 8:

ԲՈԿԱՑԵԱԼ. իբր Ն. *Եւ կոչեսցի անուն նորա 'ի մէջ Իսրայէլի տուն բոկացելոյ. Օրին. ԻԵ. 10:

ԲՈԿԱՆԻ, կք. ա. մ. Բոկագնաց. բոկ. *Աշակերտս բոկանիս: Մերկք եւ բոկանիք: Բոկանի շրջել. Մոգ. Իղ. ԻԲ:

ԲՈԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Ն. Ὑπολύω. Subsolvo, excalceo. Տալ բոկանալ. լուծանել զխրացս կօշկաց. հանել զկօշիկս ուրուք. *Աղօթս սրբազանս կատարել՝ բոկացուցանեն զնա, եւ հանեն սարկաւագունքն զհանդերձն՝ որ 'ի վերայ. Դիոն. Եկեղ:

ԲՈԿԵՂ, ի, իւ, կամ աւ. գ. Պատ. բլիթ. հաց փափուկ՝ բոլորշի կամ մանուածէ. իւղախառն կամ առանց իւղոյ 'ի նաշհոյ. ռմկ. եւ՝ բօյեղ. օրմն, հոլգա. *Պատն՝ (է) բոկեղն բոլոր՝ մէջն խոր. Վրդն. Եւ:

ԲՈԿԻԿ. ա. Առաւել ռմկ. Տ. ԲՈԿ, ԲՈԿՈՏՆ. *Կայր 'ի լերին մերկ ու բոկիկ: Իշուրին բոկիկ էր ու անփայլան. Ղ. յատուկս:

ԲՈԿՈՏՆ. ա. մ. Բոկ ոտիւք. բողբէ. Եալըն այագ. *Բոկոտն՝ թեթեւաբար ընթանայ. Արլ: *Եւ այլ եւս խառնիճաղանջ քըն՝ բոկոտն եւ մերկանդամ՝ ցանեցին բերքին. Յհ. կբ: *Բոկոտն կոխել 'ի վերայ նը երկրի. Սարգ. յկ. Է:

ԲՈԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Բոկոտն լինել կմ անկօշիկ. մերկութիւն ոտից. բողբէլուգ. *Մի էր բոկութիւն ծառայից եւ աղաղաց. Եփր. Նին:

ԲՈՀ. Բառ երբ. պօհա. ասոր. պօհ. Իբր Անպատրաստ. ամայի. անկոխ. գրի եւ ԲՈԽ. եւ մեկնի յոմանց խաւար. (իբր ըծորգ ընդ բաւիլ.) *Երկիր էր, ասէ, թոհ եւ բոհ. յայտ արար՝ թէ անպատրաստ էր ցայնժամ, եւ ամայի... Թոհ եւ բոհ. յոյնն ասէ, աներեւոյթ եւ անպատրաստ. Եփր. ծն: *Թոհ եւ բոհ ասացին, որ է խոր եւ խաւար. Վրդն. ծն: *Բոհ, թոհ. բորբ, խաւար. բոխ, աւերակ. Հին բռ: *Ի խոխոմս ձորոյն՝ 'ի թոխ եւ 'ի բոխ երկրին՝ անբնակ մարդկան. Արծր. ա. 10:

ԲՈՀԲՈՀԵԼ կամ ԲՈՀԲՈԽԵԼ. չ. Խանչել խոզի. *Եւ թագաւորն խոզացեալ, մեծաձայն ճչեալ... բոհբոխելով փրփրացեալ. Ագաթ:

ԲՈՀՄՈՒՆՔ, մանց. գ. Ահագին ցասումն եւ սպառնալիք. սաստկութիւն ձայնից եւ իրաց. *Զբոհմունս կատաղեալ 'ի վերայ նոցա սաստիկ զարհուրմամբք զարթուցանէին: Վասն այսպիսւոյ երկիւղ բոհմանց պակասեալ 'ի բաց գնացի. Յհ. կբ:

ԲՈՂ, ի. կմ ԲՈՂԻԿ, ղկի. գ. Ռամկօրէն բողխ առի բանջարն, որ տաճկերէն կոչի Էազան ժէրէվիւզի: Իսկ 'ի բառս գաղիանոսի, եւ 'ի բժշկարանս գրի. *Բողկի, կամ բողի տակ. (իբր յն). ակլիկարա. բազր լալ, հարմալ ». կմ *Բողի խէժ. օշախին, ամոնա ». կմ *Բողբուճ. տամալան »: Վարի եւ 'ի հայաստան աշխարհ ոմն գաւառական բառ Բող, կամ բոխ. ըստ ոմանց՝ անուն բանջարոյ, իբրու աճէմ քօխի. շաղամ, շալկմ. որ լինի աղցան, եփի ընդ ձուոց, եւ կազմի թթուաշ ուտելի. Բօղրչի. իսկ ըստ այլոց Բող է խոտ բարձր՝ ճարակ ոչխարաց. յորոց արմատս գոյանայ ուտելի ընտիր:

ԲՈՂԲՈՋ, ի, իւ, կամ աց, իւք, կամ ոյ, ոց, ովք. գ. Βλαστός, βλαστή, βλάστημα. Germen. ὄλυνθος, grossus, grossulus. Ծիլ բուսոց. բոյս նորոգ ընձիւղեալ. շառաւիղ. եւ Նորաբոյս պտուղ ցցուեալ. ծիլ. Ֆիտան, Ֆիլիզ. Էէնի Ֆիդան. եւ կոճակ. օյմագը ինճիր. *Զբողբոջ նորա թառամեցուցէ հողմ. Յոբ. ԺԵ. 30: *Թզենի արձակեաց զբողբոջ իւր. Երգ. Բ. 13: Ուր ասէ Նիւս. *Որ նախ քան զպտուղ եւ զկատարեալ պտուղն 'ի թզենւոջն պտղոյ անսակաւ յառաջագոյն ընձիւղի, բողբոջ ասի: Որպէս բողբոջիւք ոմամբք զհանդերձեալ քաղցրութի թզենւոյն աւետարանէ »: *Ծաղկանցն եւ ծառոցն, բոյսք բողբոջոց դարնայնոյն՝ երեւեցին յետ ձմերայնոյն: Բուսովքն, բողբոջովքն, եւ ծաղկովքն. Ագաթ: *Ոչ գուղնաքեայ ինչ անառ երեւեցուցեալ բողբոջ: Զսերմանեացն ընծիւղել 'ի գուրս զբողբոջս, եւ զամենայն բուսոցն բերս: Զանկոցն արձակելով բողբոջս: Բոլոր բողբոջոյ եւ ծաղկանց երփն երփն նմանութիւն 'ի վերայ իւր նկարեալ. Պիտ: *Ի սաղար-

թիցն բողբոջից։ Բոյսք, և բողբոջք, և արմատք. Լմբ. խմ։

Նմանութ., ոճ Վերաբերական ծնունդ, գործ, և զարմ. որ և ՇԱՌԱՒԻՂ ասի. *Ծաղկեցուցանէր պճնազարդս նածգիտութեան բողբոջիւք։ Արգասաւոր բողբոջս. Խոր. հռետ։ *Ցորեն և մեղուաց եղև բողբոջ. Յհ. կմ. էրև։ *Վերացո զբողբոջ մեղացս. Նար. ճ։ *Ըստ օրինակի բարերահմիկ բողբոջաց, յորժամ յառաջին անձանց 'ի վեր ուղղին... այսպէս և նա 'ի սկզբանէ ծաղկեցաւ բողբոջօք. Նիւս. 'ի Գր. սքանչ։ *Թագաւորազանց բողբոջ։ Ի բողբոջից բուսոյ սեռնդականին այգւոյ. Յհ. կը։ *(Յեսու Նաւեան) յոմանէ փայ բողբոջն անդրանիկ. Նար. խչ։

ԲՈՂԲՈՋԱԶԱՐԴ. ա. Բողբոջիւք զարդարեալ. գեղեցիկ բողբոջեալ. *Ամենայն ծառ յամարային զբողբոջազարդ ծաղիկս արձակէ. Մծբ. ծը։

ԲՈՂԲՈՋԱԹԱՓ. ա. Որոյ թափեալ են բողբոջք, կամ նորընձիւղ բերք. *Ոստաքանց արմատենիս, բողբոջաթափ թզենիս, անբերունակ որթս. Ճ. Գ։ Յհ. սխտ. յղ. կղզեան։

ԲՈՂԲՈՋԱԽԻՏ. ա. Խիտ առ խիտ բողբոջունով. բողբոջազարդ. *Բողբոջախիտ, խիտասաղարթ. Նար. փող։

ԲՈՂԲՈՋԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. չ. Բողբոջել. ցցուիլ. ծաղկիլ. նմանութբ՝ Զուարճանալ. Βλαστάνω, σφριγάω. Vigeo, floreo, delector. *Տնկոց բողբոջացելոց, ծաղկացելոց, պտղաբերելոց. Փիլ. այլաբ։ *Պարտիզան գոռոզքն, երիտասարդ տեսանելով առ չորչարանսն բողբոջացեալ. Նիւս. Բնութ։

ԲՈՂԲՈՋԵՄ, եցի, եալ. ն. չ. Βλαστάνω. Germino, pullulo. Արձակել բողբոջս, բուսուցանել, իրք կամ նմանութ. Ծլել. ֆիլիզլէնմէք. *Որ զամենայն առաքինութիւս բողբոջէին. Յճխ. ծա։ *Զի մի՛ բողբոջեսցի անօրէնն. Բ. Բգ. Իգ. 5։ *Գաւազանին ահարոնի որ բողբոջեաց... Գաւազանքն բողբոջեցին. Եփր. յղ. յոբ։ *Զնոյն գոլ դիտելով, և զոր՝ ուստի բողբոջեացն, զհայր, և յինքեան ցուցանելով զնա. այսինքն ուստի ծնաւ. Կիւրղ. գանձ։

ԲՈՂԲՈՋԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի, ցն. ն. Տալ բողբոջել, վերընձիւղել. *Բողբոջեցուցանէ զծաղիկս. Լմբ. խմ։

ԲՈՂԵԱՑ ԲԻՐ. Բիր կմ ձաղկիչ՝ զորմէ կախեալ իցեն կապարեայ գունդք. ('ի յն. վօլիս.) Βόλις. տես և ՊՂՆՁԲՈՒՍ ('ի լտ. բլումպադա, բլէմպադա.) *Հարկանէին զնա բողեայ բրովք. Հ=Յ. Նոյեմբ. Է։

ԲՈՂԻԿ, ղկի. Տ. ԲՈՂ։

ԲՈՂԿ, ի, իւ. Ῥάφανος, ἰς. Raphanus, կամ ni. Կծուահամ բոլորշի կամ երկայնաձև արմատ ուտելի. Բռոք, Բուրք, ֆճնլ. Գաղխան. Բճղլ. *Վասն շողգամի և բողկի. Վստկ. Ճհտ։ Կայ և Վայրի բողկ. ֆճնլի պէրի, Բարպարա, ափիոնս. Տես ՃԱ-ԽՈՒԿ։

ԲՈՂԿՈՒԿ, կրկի, կաւ. գ. Κέρας. Cornu. Բողկաձև նորաբողբոջ եղջիւրիկ կենդանեաց. պլպլակ. պոյնուզճուղուզ, տօղէ պօյնուզու, եէփն. *Մինչև բուսեալ իցեն բողկուկք եղջերուաց, որթուց, կամ գառանց, գիտեն զանեղին՝ ընդ որ գալոց են (բուսանելոց), և այնու վարին 'ի մարտ իբրև զլինու. Վեցօր. Ը. յն. լռկ, եղջիւրք որթուց։

ԲՈՂՈՆ, ի, աց. գ. որ և գրի ԲՈՒՂՈՆ. Ἀναβόλαιον. Pallium, penula. Փիլոն. վերարկու, մեկնոց, կրկնոց. պէնիշ, ֆէրաճէ. *Երեք զօրականքն՝ որք հասին զգլուխն պօղոսի... եկին որք ունէին զբողոնն (կամ զբուղոնն), առնելով զնա ներոնի։ Զօրականքն՝ որ զբողոնն (կմ զբուղոնն) ունէին, ծանեան զփակեղն. ՃՃ։

ԲՈՂՈՔ, ոյ, ով, աց. գ. Սաստկական ձայնիւ Աղաղակ. (լծ. և յն. վօէ.) Βοή, κραυγή, πρόκλησις, ἐπίκλησις. Clamor, vociferatio, compellatio, appellatio, lamentatio. Գանգատ՝ աղաղակաւ. խնդիր իրաւանց. դատախազութիւն. վկայութիւն դնելն. ամբաստանութիւն. կականումն. Ճիչ. ողբ. ֆիղան, փաֆ-ֆիրեատ, ֆերեատ, շիքայէթ. *Ածել զնովաւ զաղաղակ անանկի, և զբողոք աղքատաց լուիցէ. Յոբ. ԼԴ. 28։ *Կցեցաւ բողոք սահմանաց մովաբացւոյն ընդ բողոքս գաղիմացւոյն. Ես. ԺԵ. 8։ *Բողոք հնձողացն եհաս յականջս տեառն զօրութեանց. Յկ. Ե. 4։ *Լուեալ այնպիսի բողոք։ Ուսուցիչ լեալ եմ բողոքոյն պօղոսի։ Այլ ինձ հոգւոյպէս բողոքոյս հասուցէ քո։ Ասէին բազում անգամ համարձակապէս բողոքով։ Եւ ըստ բանունն չլսեալ բողոքոյն մերոյ. Փարպ։ *Եւ ընթացան 'ի գուժ բողոքաց. Գնձ։ *Մեծ է ձայնս գուժի, և անբերելի բողոքս աղաղակի։ Ոչ զգաստացայ 'ի բողոք գուժի՝ հրապարակին աւուրն բնութեան. Նար։ *Բարի բողոք զնծ 'ի բարի խնամս շարժէ. Յճխ. Ի։

ԲՈՂՈՔ ԱՐԿԱՆԵԼ, կամ ՀԱՐԿԱՆԵԼ, կամ ԲԱՌՆԱԼ, կամ ՈՒՆԵԼ, կամ ՎԱՐԵԼ. Տ. ԲՈՂՈՔԵԼ. Βοάω, κράζω, διαμαρτηρέω, ևն. *Բողոք արկի առ ձեզ, և ոչ փրկեցէք զիս 'ի ձեռաց նոցա։ Եւ մի բողոք հարկանիցէ զքէն առ տէր։ Բողոք բարձեալ աղաղակիցեն առ իս։ Զբողոք բարձին սակաղմնայքն։ Բողոք բարձցեն մարդիկ. և աղաղակեսցեն ամ բնակիչք երկրին։ Զինչ իրաւունք կան իմ այսուհետև բողոք ունել մեւսանգամ առ արքայ։ Բողոք կալան առաջի փարաւոնի։ Բողոք կալեալ առ քաղ ապանցն։ Որդի մարդոյ՝ բողոք կալ ժողովրդեանդ այդմիկ, թերևս 'ի միտ առցեն. ևն։ *Առաւել ևս բողոք կալեալ առ արքայի։ Մինչև առ չապաւ ես ունել նոցա բողոք. Խոր. Բ. 59։ Գ. 27։ *Անլուր բերանով բողոք բարձեալ. Փարպ։ *Բողոք 'ի գուռն կարդային, կամ կարդացին. Եղիշ. Է։

ԲՈՂՈՔԵՄ, եցի. չ. Βοάω, ἀναβοάω, ἐπικαλέομαι, κράζω, κραυγάζω. Clamo, reclamo, advoco, appello. որ և Բողոք արկանել՝ ունել՝ բառնալ, ևն. Գանգատել՝ քանքարառալ աղաղակաւ. գոչել և աղաղակել միաձայն դատախազութբ. դիմել յատեան իրաւանց. ամբաստանել. գուժել. չէքվա՛ շիքայէթ՝ փաֆ իւ ֆիրեատ՝ զօր՝ ղըլըմըգ, հեռէսէր էտէրմէք. *Դոչումն արեան եղբօր քո բողոքէ առ իս յերկրէ։ Եւ բողոքեաց մովսէս առ տէր։ Բողոքեսցէ զքէն առ տէր, և լինիցին քեզ այն մեղք մեծամեծք։ Եւ բողոքեցին որդիքն իսրայէլի առ տէր։ Եւ բողոքեցաք առ տր և եհան զմեզ յեգիպտոսէ։ Ի կայսր բողոքեմ... 'ի կայսր բողոքեցեր, առ կայսր երթիցես. ևն։ *Բողոքեմ զանձնես. Ժմ։ *Բողոքել զանպատում չարեացս. Պիտ։ *Զծանծկեցելոցն բողոքեսցէ, ևն. Նար։ *Ոչ դադարեմ բողոքել 'ի քէն (այսինքն զքէն) առ նա. Վրք հց. Ժ։

ԲՈՂՈՔԵԼ. Διαμαρτύρομαι. Testificor, obtestor. Վկայութիւն դնել. աղաղակել բողոքով. *Ապա թէ ցուլն հարկանող իցէ յերէկն և յեռանդն, և բողոքեալ իցէ տեառն նորա (այսինքն այլոց առ տէրն նորա), և նորա չիցէ 'ի միջոյ բարձեալ. Ել. ԻԱ. 29. 36։ *Առաքեալքն մատնեցին զանձինս իւրեանց, ընկերացն բողոքելով, զի տեսցեն. Ագաթ։ *Որում թէ ոչ բողոքեսցես, զարիւնն 'ի քոց ձեռաց խնդրեցից. Պիտ։ *Պատուհասիւք վասն չբողոքելոյ ունիմք 'ի ձէնջ։ Որ և մեզ ցանկ բողոքէ՝ ասելով, օրհնեցէք զհայրն ձեր. Փարպ։ *Արեգակն իւրով խաւարելովն բողոքեաց՝ ցուցանելով անհնարին զանիրաւն 'ի խաչին. Ագաթ։ *Իբրև խօսուն բերանով անշշունչն բողոքէ, եթէ չեմ արժանի պաշտօն առնլոյ. Եղիշ։

ԲՈՂՈՔԵԼ. իբր Ն. ըստ ամենայն ինչ. *Բողոքել զչարեացս հասումն. Պիտ։ *Կորուստ մահու բողոքեն։ Բողոքէր դիմակս դիմակս կերպից կերպից առաղականաց. Նար։ *Զայս ինքն մարգարէքն յառաջագոյն կանխաւ բողոքեցին. Եղբայր ոչ փրկէ 'ի մահուանէ. Սղ. յա. ա. 11։ Իսկ անդ. Է. 11. *Զայս առաւել կանանց բողոքեմք և կուսանաց. յն. παρεγγυάω, իբր ողոքել բողոքելով, կամ աղերսել աղաչելով։ *Իրաւացի էր՝ յորոց մահ բողոքեցաւ 'ի բնութիս մարդկային. Վեցր. համբ. հմբ. դփ. այսինքն սատանայէք քարոզեցաւ, կամ գուժեաց։

ԲՈՂՈՔԻՉ, քչի, չաց. ա. Բողոքօղ. որ բողոք արկանէ. դատախազ. *Մնացէ սա անեղծ... աշխարհական բողոքիչ. Նար. ՅԷ։

ԲՈՂՈՔՈՒՄՆ, քման, մանց. գ. Բողոքելն. բողոք. *Զի վերնոցն այն բողոքումն. Պիտ։ *Առաւօտ սգոյ երկուց բողոքմանց. Նար. Ն։

ԲՈՂՋԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Բագաւութին ողջախոհութիւն. որպէս թէ Ամ՝ ողջախոհութիւն. այն է՝ Բողջախոհութիւն. և Ամողջմտութիւն, չարախոհութիւն. *Ամենայն սատեալքս նշանակիչք են ողջախոհուե. որպէս դատարկութիւն՝ բողջախոհութե. Պիտ. սպէղ։ *Զօտարոտեն 'ի բաց վարելով զբողջախոհութիւն անհամեմատութեան. Արծր. Ի. 11։

ԲՈՄԲԻՒԼՈՍ, ի. գ. Բառ յն. Βομβύλιος, βομβύλιον, βομβύλη, βόμβυξ. Bombylis, bombys. Ըերևւ որդն՝ յորմէ լինի մետաքս. Իփէկի օրտը. *'Ի սկզբանն առանն 'ի կերպարանս թրթրոյ երևի փոքրիկ. և յետոյ ասեն գալ լինել 'ի կերպարանս այլ իրի ինն, որ անուանեալ կոչի բոմբիլոս... նիւթիչ է մետաքսին կերպասու. Վեցօր. Է։

ԲՈՄԲԻՒՆ, բիւնք. գ. (լծ. յն.) Βόμβος. Bombus. Հնչիւն, ձայն աննշան. *Զթուլացելովք ազեօք քնարին բախեալ զկտորնդոցն, աննշան ինչ հնչեցէ բոմբիւն. Նիւս. կազմ. ծԷ։ *Լսեցին բոմբիւնք թմբկաց. Լաստ. ա։

Կամ Ἦχος. Echo, sonitus. Κτύπος. Fragor, strepitus. Արձագանգք. թնդիւն ահաւոր և դղրդիչ. *Արհաւիրք, և բոմբիւնք գիշերականք. Յոբ. Ի. 13։ *Զի բոմբիւնք շուրջ զնովաւ պատեալ պարբերցուցանէին։ Բոմբիւնք սպառնալեաց միմեանց հոլովելոց. Իմ. ԺԷ. 14. 18։ *Բոմբիւնք սաստիկք, և ձայնք ահագինք յանդընդոց հնչէին. Փարպ։ *Բոմբիւն ահագին դղրդմանն. Անան. եկեղ։ Նաև բոմբիւնք՝ որպէս ծովին. Գր. տղ. ԵԷԺ։ *Բոմբիւն, թնդիւն. Հին բռ։

ԲՈՅԹ, բութի, թաց. } գ. Ἀντίχειρ. Pol-
ԲՈՅԹՆ, բթին, թանց. }

lex, hallus. Առաջին մասն ձեռաց և ոտից՝ լայն և կարճ քան զմիջինս. Բօուն, ձեռն մատը. պաշ փարմաղ. *Ձեռս կախեցին զբութայց. Երեմ. ող. 12: *Ծակոյթ իմ ստուար է քան զբոյթն հօր իմոյ. Եփր. համառ: *Կտրեցին զաջոյ ձեռին նորա ըզբոյթն ... կտրեցին զկոչ (այսինքն զկոճ) բութի նորա. Դ. Ա: *Զահեակ բոյթն. Զենոբ: *Առաջեաց բութամբն խաչ՝ օծանելով՝ի բութանէ աջոյ ձեռին մինչև ՝ի ցուցական մատն ձախոյ ձեռինն. և ՝ի բութանէ ահեկին մինչև ՝ի ցուցական աջոյ ձեռին ... Միջոցաւ բութին և ցուցականացն. Մաշտ. ճհկ: *Իսկ թռչնոյ կարթ ունել, և բոյթ. Վրդն. ղևտ: *Ի բութէ աջոյ ձեռին. Հ = Յ. Նոյ. ԻԷ: *Զայլս զբութոյ ոտիցն կախեսին. Եփր. Վկ. արևել:

Նմանութեամբ, Սեաղ նուագարանի՝ յոր ածեն թելք. որ և ԲՈՒԹՍԱԿ. *Զգէ ՝ի ձեռին ՝ի բոյթսն, և զթելսն ածել. Յհ. ղբմ: Իսկ Երզն. քեր. *Հեց, և բոյթ", գնին որպէս փաղանուանք:

ԲՈՅԺ, բուժի, ոք. գ. Արմատ Բուժելոյ. Բժշկութիւն. բուժանք, որպէս դեղ. հնարք. *Զայն ոչ այլ ինչ կարացի գիտել, բայց միայն ևեթ բուժօք. Պիտ: Իսկ Ոսկ. եփ. *Եւ զբոյժս սրտին շարժեալ սասանէր". (Թերևս գրելի է՝ զբոյնս. իսկ յն. զհիմունս:

ԲՈՅԼ, բոյլք, բուլից. գ. Πλῆθος, χορός, ἀγέλη, ևն. Multitudo, coetus, grex, ևն. Հօյլ, խումբ, ժողով, երամ, ջոկ, գունդ. սիւրիւ, պէօլիւք, ձիւմհիւր. աղայ. *Բոյլք անթուելիք երեւոց. Պիտ: *Զբոյլս վայրենի երեւոց: Զհետ բուլից եղջերուացն և եղանց ձիարձակ եղեալ. Փարպ: *Բոյլք բանակաց, կամ քաքքարաց: Զանգբանկացն բոյլ ՝ի միում խմբի բոլորեաց: Բոյլք զօրաց գառանց երջանկացն օրհնեցին զնա: Բոյլք կառուցման կարծրանիւթ մարմնոցն սեւից. Նար:

Իսկ Ոսկ. մ. ա. 14. *Ընորհեք հօտուոյն բաշխեալք, և կեանք պարգևեալ. ծանուցն ՝ի բոյլ անկեալ և կարծեալ". յն. լոկ. վերահասեալ. մասն որոյ և ՝ի հյ. թերևս վերծանելի, "Ի բաց անկեալ և կարծեալ":

ԲՈՅԼՔ. Բառ յունաց. ռմկ. Բօւլք. որպէս յն. Πλειάς. Plejades. Տ. ԲԱԶՄԱՍՏԵՂՔ:

ԲՈՅԾ. գ. որ գրի և ԲՈՒԾ. Արմատ Բուծանելոյ. Բուծումն. գարմանն. սնունդ. ձագաց. *Բոյծս գտանէ հերձուածողն: Բոյծս (կամ բուժս) իմն գտանեն հերձուածողացն աշակերտք. Սեբեր. Է. ԽԲ:

ԲՈՅՆ, բունոյ, ՝ի բունոյ, ոց. ՝ի բունէ, ՝ի բունի. գ. Νοσσιά, νεοττιά. Nidus. ․․․ և οἰκία, καλιά, σκήνωσις, ևն. Բնակարան կամ դադարք թռչնոց. ռմկ. էօվա. *Բոյն արագլի՝ տապանէն է նոցա: Անդ թռչունք երկնից բոյնս դիցեն: Եթէ դիպեսցիս բունոյ հաւուց: Եւ անդր ՝ի վերայ բունոյ իւրոյ նստեալ դադարեսցէ: Որպէս թռչուն որ թռանի ՝ի բունոյ իւրում: Աղաւնոյց որջք գան, և թռչնոց երկնից բոյնք, կամ դադարք. ևն: *Զբունոյն անկեալ յարմարութիւն ՝ի վայելչական արուեստ (աղաւնոյն). Պիտ: *Ի բունի իւրում. Վեցօր. Է: *Զոր նորափետուր թէ յառաջ քան զժամանակն ՝ի բունոյն ելանիցէ, զոյգն թեւքն բարձեալ ՝ի բոյնն տանի. Ոսկ. մ. Բ. 25: *Զշարժումն օդոյ գիտէ, որպէս ագռաւն, և բոյն կառուցանէ. Մխ. երեմ:

ԲՈՅՆ. լայնաբար, Դադարք այլոց կենդանեաց. որջ. խշտեաք. և Բնակարան մարդոյ. Κοίτη. Cubile, ևն. *Ի բոյն կորեանց իժից արկցէ զձեռն իւր. Ես. ժա. 9: *Եւ թէ դիցես ՝ի քարանձաւս զբոյնս քո... և թէ լիցի ՝ի բեռինք բոյն խարդախութեան քո. Թւոց. ԻԴ. 21. 22: *Ի ձմերանի որջիլ, կամ ՝ի բոյն մտանել. Մխ. երեմ: *Ի մէջ մորեաց բոյն առնուցու. Նեղս. ճոխ: *(Փափկութիւն) զմարմինն բոյն մեղաց (յն. թոյլ կամ մեղկ) առնէ. Ոսկ. մ. Բ. 10:

ԲՈՅՆ. Նմանութեամբ, խորշ. ծակ. *Բոյնս բոյնս արասցես զտապանն ... ծակք իմն և բոյնք՝ ասէ ... այլ բոյնք՝ ականջք ... մեծ քան զառաջին բոյնսն՝ բերանն: Զօրէն բունոց ոմանց. Փիլ. լին. Բ. 3:

ԲՈՅՍ. բուսոյ, ով, ոց, ովք. գ. (ըստ յն.) Ποή, φυτόν, βοτάνη. այլ առաւել, Βλαστός, τη. ἀνατολή, ἔκφυσις, և այլն. Germen, germinatio, pullulatio. Ամենայն դալարի բղխեալ ՝ի հողոյ. որպէս խոտ, բանջար, արմտիք, ծառք, ընձիւղ. շառաւիղ. Բռնս. պիթիգ, էկինլիք. օթլուգ, Փիլիզ. *Օրհնեսցէք ամենայն բոյսք երկրի զտէր: Զամենայն բոյս երկրին: Բոյս նորա և պտուղ նորա եղև ՝ի ջուրց բազմաց: Ի ցօղել նորա զուարթ եղիցի բոյս նորա: Ցամաքեսցի հանդերձ բուսովն և շառաւիղօք իւրովք: Եւ բոյս շուշանի (յօրինեալ) ՝ի վերայ նորա. ևն: *Բուսոցն որ բուսանին: Որ ՝ի յերկրէ ելանէ, նախ բոյս արձակի, ապա դալարի լինի, և յետոյ գայ լինի խոտ կատարեալ... Եւ եթէ ՝ի սերմանէ արձակեցէ բոյսն, գայ յետ նորին դալարին. և ապա կարգի ՝ի խոտ. Վեցօր. Է. Հայի ՝ի բուսն բղխեալն յերկրէ՝ ըստ բանին ծննդոց, Բղխեսցէ երկիր: *Նախ բանջար կոչի բոյսն, ապա դալարի, ապա խոտ. ապա յաղգին յորջորջի կոչումն՝ ցորեան կամ գարի: Արմատ առայ ՝ի վայր, և բոյս ՝ի վեր. Վրդն. ծն:

ԲՈՅՍ. Նմանութեամբ, որպէս ծննդոց մարդոց. *Քանզի ՝ի վայրի դալարք բուսանին և ծաղկին, այսպէս բոյս մարդոյն՝ իմանալի է. Փիլ. այլաբ:

Որպէս Ծնունդ մարդկան, սերունդ, զարմ, ծագումն տոհմի. *Բանական բուսոյ, կամ բուսոց: Զգարմ զաւակի մարդկաներմ բուսոյ: Իշխանական բուսոյ (այսինքն ՝ի շառաւիղէ). Նար. ոպէղ:

Իսկ Բ. Դ. ծէ. 17. *Ոչ այսր անդր սայթաքել, այլ հաստատուն զտօտ ՝ի բոյս հարկանել ... ընդել ՝ի պատուիրանս", իմա, տնկել որպէս ընդարմոյս բերմամբ, կամ ՝ի վերայ յարձակիլ. յն. ἐμφυέντες, կամ ἐμφέρεσθαι.

ԲՈՅՍ. մնունդ } որ և ԲԱՐՔ ԲՈՒՍՈՅ.
ԲՈՅՍ ԲԱՐՈՒՅ. } ԲՈՅՍՔ ԲՆՈՒԹԵԱՆ.
Ἦθος, ἔθος. Proprietas naturae, indoles, ingenium, mores. Ընդաբոյս բնաւորութ. բուն և բնածին սովորութիւն՝ որպէս բնութ. բարք. բնաւոր բերումն իրաց. Տօղիէթ, խույ, ադեթ. *Զպատուանեացն խակութիւն և զբոյս. Մագ. ղ: *Ոմանք ՝ի բուսոյ տոհմահատակին չարութիւն յերկարաձգեալ. Նար. ծա: *Զի ոչ եկն զբոյս բարուցն խլել, այլ ուղղել զբարսն: Մանաւանդ ՝ի սորին բուսոյ բարուց ծննդեանն եր. Ոսկ. հռ. ևն: *Բանաւորկուն ... մեղաւ՝ ոչ եթէ ՝ի ծննդենէ բուսոյ բարուցն, կամ ՝ի հարկէ. Կոչ. Բ: *Ըստ ընդաբոյս բնածին բարի բարուցն բուսոյ. Նար. խչ: *Բարք բուսոյ իւրոյն զայս վճռեա տային. Ոսկ. Բ. կոր: *Մարմնոյն բոյսք բնութեան՝ առար է յանխտռութեան, ցորչափ ժամանակս ցանկութեան ընտանի է. Փիլ. ղբ:

ԲՈՅՑՆ, բուտան. Տ. ԳՈՅՑՆ. պղուլ. (ըստ. և թ. բօթա.) *Երկաթի բուտանք հալել կապար. (հին ապ. պուտակօք.) Ագաթ:

ԲՈՅՐ. Արմատ Բուրելոյ. Տես ՝ի բառն ՀԱՄԲՈՅՐ:

ԲՈՆՈՍ, ի. } գ. Բառ յն. Βόνασος.
ԲՈՆԱՍՈՍ. } Վայրի ցուլ, կամ էրէ վայրի՝ նման ցլու, բաւաչօղ որպէս զեղն, և բաշաւոր որպէս զձի. իսկ եղջիւրքն դալարեալք ՝ի վայր կոյս, որ ոչ լինին նմա ՝ի պէտս զինու. որպէս կուն՝ այսինքն քակորն զոր ձգէ զհետ իւր ՝ի փախչելն, և այրէ զորսորդս. *Լինի ՝ի գաղմատիա գաւառն մի՝ որպէս զեզն, բոնոսոս անուն, որ զկոյն ձգէ որսականացն և այրէ. Խոր. Յ: Զնոյն երկրորդէ Վանականն. (այլ գրիչք վրիպակաւ ունին բնինոս, կամ բոնոնոս). *Իբրև զբոնոսն՝ նման եզին, ևն: Են կենդանիք՝ որ ՝ի ջրոյ ոչ ծախին, որպէս զեպնեկան ասեն, և զբոնոսոս գազանն. Վրդն. ծն. և Եւ:

ԲՈՇԽՆԵՄ, եցի. Ն. որ և ԸՄԲՈՇԽՆԵԼ. Վայելել իբրև ՝ի բարեաց սեղանոյ. (՝ի պ. բէշխօշ, կէֆէէյֆօշ, սեղան.) *Բոշխնել, վայելել, կամ ընդունել. Հին բռ: *Դիտել զայն՝ որ ոչն երևի, որ բոշխնի յաւիտենից. Եփր. Բ. կոր: *Զառաջին հաւատոն իւրեանց զճշմարիտ բոշխնել ինչ ոչ կարացին. Եփր. ա. գիմ: *Զի և ասա բոշխնիցեմք զպարգևն զգուշութեամբ. և անդ վայելեսցեմք ՝ի փառսն. Ոսկ. մ. ա. 24:

ԲՈՉՈՅ, կմ ԲՈՒՉՈՅ, ի, ից. գ. Ազգ ձիոյ, կամ քուռակ ձիոյ. *Զձիոյ՝ չէզոքն (այսինքն հասարակ արուի և իգի,) քուռակ, բաշահատ, մատակաձի. խեղակ, դզի, բոչոյ (այլ ձ. բաչոյ), անդրավար, փալանիկ. Մագ. ժէր. յորմէ և Երզն:

ԲՈՌ, ոյ, ոց. գ. Խշամեղու, կամ ազգ ինչ պիծակի չարաչար խայթիչ, և անգործ. Տես և ԳՈՌԵԽ, ԲԱԼՂԻՆՃ. իբր յն. Φύκος, φύκιον. Fucus. Բօրէխ. էշ-եան արըսը. *Նման է նա արջառոյ, որ ՝ի բոռոց կատաղեալ սաստ և անդր ընթանայցէ. Վրք հց. իԴ: *Բոռոյ նման է, որ ուտէ զվաստակս այլոց. Նեղոս: *Եւ ՝ի բանակն ճանճ, բոռ և մժեղ: Ոչ սողուն, ոչ ճանճ, ոչ բոռ. Մոքբէն:

ԲՈՍՈՐ. բայ. գ. Βοσόρ. Bosor. Բառ եբր. պօս, պաշէր. (ըստ. ընդ. թ. պօղ, պաս, պօղաժ.) Իբրու յատուկ անուն զանազան տեղեաց, և ստուգաբանեալ կուռք այգեաց, և հնձանահարութիւն. և որպէս կից ընդ եդոմ կմ ատոմ, առեալ որպէս կարմրագոյն. շառագոյն. գոյն արեան խաղողոյ. կարմիր մթին. ռմկ. պօղարագ. գըղըլ, գըրմըզը, ջիվա ուէնկի. *Իսկ այս ով է որ դիմեալ գայ յեդովմայ, կարմրութիւն ձորձոց իւրոց ՝ի Բոսորայ. ևն. Ես. կԳ. 1: *Բոսոր ՝ի յեբրայեցւոց բարբառէն թարգմանեալ կոչի ՝ի մեր լեզու՝ մուլթն", յն. κόκκινος, որդան կարմիր. քանզի բոսորն այնպիսի ինչ ունի առ եբրայեցիս մեկնութիւն. Կոչ. ժԳ: *Նոքա են կոչեցեալք ՝ի սպանողն զօհին բոսորոյ գինականցն: Ի թորմանէ բոսորոյ՝ կայլակք կաթուածոց. Նար. կԷ. և ժԲ: *Ով է սա թագաւոր փառաւոր դիմեալ յերկրէ, այսինքն յեդովմայ, շքեղ կարմրազգեստ՝ յազգէ բոսորոյ. Լմբ. հմբ: *Ի՛ զանձեղ թաթաւեալ ՝ի բոսոր, սազարթուն կարմրորակ իբր խնձոր, հարսն ագնիւ գոյ արեամբ քօղեալ. Շ. թղ:

ԲՈՍՈՐԱԲՈՒՂԽ. ա. Կարմրաբուղխ, արիւնաբուղխ. *Բոսորաբուղխ կայլակաց նշխարաց. (քն). Նար. խոս:

ԲՈՍՈՐԱԾ. ա. Իբր Բոսորացեալ, այսինքն կարմրացեալ. *Արեամբ բոսորած. Ճճ։

ԲՈՍՈՐԱԿԱՅԼԱԿ. ա. Բոսորագոյն կայլակօք՝ որպէս զչիթս արեան. *Ի գեղ պատկերի բոսորակայլակն ոսկի. Նար. խը։

ԲՈՍՈՐԱՑԻՆ, այնոյ. ա. Կարմրագոյն, կարմրայիին, կամ արիւնագոյն. *Ի նոր երանգ բոսորային՝ մածեր արիւն 'ի ցամաքի. Նար. կզ։ *Թաթաւեալ 'ի կարմրութե բոսորայքն բղխեալ աղբերն. Շար։

ԲՈՍՈՐԱՏԻՊ. ա. Արիւներանգ. կարմրորակ. *Մարմնոյ հանդերձ արիւնոտ զգեցեալ... բոսորատիպ գունովդ. Լմբ. հմբ։

ԲՈՍՈՐԵՐԱՆԳԵԱՆ. Տ. ԲՈՍՈՐԱՑԻՆ. *Բոսորերանգեան վայելչութբ արփացեալք. Նար. փող։

ԲՈՎ, ու կամ ոյ. գ. } Κάμινος.
ԲՈՎՔ. վուց, կամ վաց. } Caminus, fornax. Հնոց՝ ուր հալեն զհրահալելիս. փուռն, հալոց. քուրայ. օճագ, ֆուռուն. *Որպէս փորձի 'ի բովս արծաթ և ոսկի, նոյնպէս ընտրէ զսիրտս Տր. Առակ. ծէ. 3։ *Զոր օրինակ ձուլեսցի արծաթ 'ի մէջ բովոց (կամ բովուց), այնպէս ձուլեսջիք 'ի միջի նորա։ Յորժամ ելանէ նա 'ի բովէ անտի հրոյն. Եփր. համաբ։ *Այն ինչ ելեալ իցէ 'ի բովոյ, և փայլեսցէ. Ոսկ. եօ։ *Յետ առաջին բովացն ... իբրև բովովք ոմանք զոգին պայծառացուցանել. Նիւս. երգ։

Կամ Χωνευτήριον. Conflatorium, fornax fusoris. Վառարան և անօթ հալելոյ և ձուլելոյ. որ և տիրապէս հալոց, Բութակ, Քուրայ. ֆօթա. *Իբրև զոսկի 'ի բովս քննեաց զնոսա. Իմ. գ. 6։ *Եւ կշռեցին զվարձս իմ երեսուն արծաթի. և ասէ ցիս Տէր. արկ զդա զայդ 'ի բովս, և քննեամ թէ փորձ իցէ ... և արկի 'ի տուն տեառն 'ի բովս. Զաք. ժա. 13։

Եւ Χωνεία. Conflatura, fusio. Հալումն, ձուլումն 'ի բովս. *Չափաւոր բովք սրբեն զարծաթ. իսկ առաւելն կորուսանէ զնիւթն. Նեղոս։

ԲՈՎ, բովք. Նմանութբ. *Բով է նա մեզ 'ի քննութի. Եփր. համաբ։ *Բով փորձական։ Ի մաքուր բովս քո դիրոշմի. Ճճ։ *Բով էր նմա և փորձանքն։ Մի բով չարչարանաց տեառն բաւական եղև 'ի սրբել. Վրդն. ծն. և երգ։ *Արկցուք զնոսա 'ի բովս քո, և նովաւ փորձեսցուք զընտրութիւն. Լմբ. սփ։ *Ի բովսն փորձութե կացուցանէր։ Նախ զանձինս փորձեցին, և ապա եղեն բովք բոլոր աշխարհի։ Արկանել 'ի բովս խրատու, կմ վարդապետութե. Ագաթ։ Կոչում։ *Մաքրել յարեգակնային բովս. Մագ. հէ։

ԲՈՎ, բովք. որպէս Անօթ հրոյ. կրակարան. բուրվառ. և Կրակ. *Բառնայր զբովս կրակին, որով զխունկն բուրացուցանէին. Ասող. գ. 29։ *Որքան զեհէն, և բովք հրաբորբոքք տեղալ ունէին զանձամբ իմով. Բենիկ։

ԲՈՎՔ. Μέταλλον. Metallum, ut metalli fodina. Մետաղք, տեղի մետաղաց. հանք. իբր վառարան՝ ուր ընդ երկրաւ գոյանան հրահալելիք զօրութբ արեգական. Մադէն. *Թափեցին 'ի նոցանէ զբովսն, ուստի ոսկին և արծաթն հատանի. ա. Դ. է. 3։ և Խոր. բ. 2։ *Այն՝ որ արծաթոյ բովքն են և ոսկւոյ, երկրի (այսինքն հողոյ) է վաճառագոյն մասն. Փիլ. նխ. բ։

ԲՈՎԱԿԱՆ. Տ. ԲԱՒԱԿԱՆ. *Արդարև այս հինգ փոքր բովական էին տանն՝ գին թանձրացոյ կամ բազմանեաց. Վրք հց. յ. ուր ասէ. բովանդակ։ *Յամենայն տեղիս բովական է. Ոսկ. եօ. (այսինքն հասու է կամ ներկայ։)

ԲՈՎԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Իւրաքանչիւր յայնց անհասանող ... զբովականութիւն գիտէ ասահման. Ոսկ. մ. գ. 4։

ԲՈՎԱՄ, ացի. Տ. ԲԱՒԵԼ. *Եթէ ոք յանդգնի ... նզովեալ լիցի ... և հաղն օրհնութե մի բովասցէ. Ոսող. մն։

ԲՈՎԱՆԴԱԿ. Տ. ԲԱՒԱՆԴԱԿ. Ὅλος, ὁλόκληρος. Totus, integer. այսինքն Բոլոր, ողջոյն, ամբողջ, կատարեալ, համօրէն, ամենայն. պիւթիւն, հէփ. *Եօթն եօթներորդս բովանդակ թուեցես. Ղեւտ. իգ. 15։ *Բովանդակ առաքանին։ Բովանդակ բազմութե, կամ աշխարհացն։ Որոց բովանդակին զօրագլուխ էր. Փարպ։ *Եւ միոյն խօսից ոչ գոյ հնար զբովանդակ ըղձմտան գտանել. Ոսկ. յհ. բ. 4։ *Զբովանդակն յինքեանս ունէին ապաւորեալ. Արշ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿ. որպէս Բովական, այսինքն բաւական, հերիք. բազում. շատ. համբուստ մի. չօք, հէրիֆ, խէլ մը. *Եւ վասն այսորիկ այսչափ բովանդակ լիցի ասել։ Յառաջ կոյս անցեալ բովանդակ ասպարէզս։ Ամրանան երկաքին կողմանքն բովանդակ աւուրս։ Բովանդակ ժամանակս ընդ երեսս դաշտաց և լերանց այլակերպեալ շրջելով։ Փոփոխելով տեղի 'ի տեղւոջէ ցբովանդակ ամս. Խոր. ոփեղ։

Կամ Կարող. հասու. *Եւ ոչ տեսանել զնա բովանդակ է վասն բնութեն իւրոյ. Եփր. եւ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿ. մ. Ὅλως, τελείως, ὁλοσχερῶς. Totaliter, omnino, perfecte, profecto. որ և ԲՈՎԱՆԴԱԿԱԲԱՐ, ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՊԷՍ. Բոլորապէս, կատարելապէս. բոլորովին, ամենեւին, բնաւին, տիրապէս, լիով, խսպառ, առ հասարակ, ընդ ամենայն. պիւթիւն պիւթիւն, թամամ. *Բովանդակ պատասեցէք հասելոց ձեզ շնորհացն 'ի յայտնութեն յիսի քսի. ա. պետ. ա. 13։ *Քանզի նա բովանդակ փոխադրեաց և որ ինչ 'ի քարտէզս դիւանին եդեսիայ. Խոր. բ. 9։ *Բովանդակ (կամ բաւանդակ) ամենեւին չէ ոք, որ իմանալ կարիցէ զայս. Ոսկ. բ. 4։ *Հասանել նմա բովանդակ. Կոչում։ *Որ լինէին բովանդակ, սխտ բերելք ամաց։ Յանձնանձիշս կալ խրացն, բայց բովանդակ և ոչ միում ումեք ունել (զաթոռ տէրութե). Եղս. փր. ա։

Կամ Αὐτάρκως. Sufficienter, satis. Ըստ բաւականին, հերիք. *Յերեկի աւուրն բովանդակ 'ի մէնջ առ ձեզ ասացաւ։ Բովանդակ ասեմ, ոչ եթէ ըստ արժանի. Կոչ. բ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. ըստ առ նշ. իբր Ամբողջապէս. լիով. կամ Պարագրելով. պիւր թամամ. *Նահապետութի խորհրդոյ եկեղեցւոյ 'ի միջումն աշխարհի լցաւ բովանդակաբար. Յհ. կթ։ *Որ զանտանելին տարար բովանդակաբար յամծային որովայնիդ. Ճ. Գ։

Եւ ըստ առ նշ. Ἀρκούντως. Satis superque, pro virili parte. Բաւականաբար. ըստ բաւականին. ըստ կարի. հէրէֆ. *Բովանդակաբար զառ 'ի մէնջ առասցեալս համարին։ Զայս մեզ ըստ կարողութեան բովանդակաբար ասել (այսինքն ասացեալ գոլ) կարծեմ. Դիոն. երն։

ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՆԱԼ. չ. Ἀρκεῖσθαι. Satis ducere, satis esse. Շատ համարել. հերիքանալ, բաւական լինել. *Բովանդականալ՝ հասելոյն մխիթարի հանդերձակամբ, ոչ եւս և յամառանութե գալ. Սոկր։

ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՊԷՍ. Տ. ԲՈՎԱՆԴԱԿ, մ. ըստ առ նշ. *Բովանդակապէս զխնելացն եցոյց քեզ։ Ոչնի զամենայն բովանդակապէս. Փարպ։ *Մասամբ են ընդունակ շնորհաց ... և ոչ բովանդակապէս. Շ. ամենայն չար։

ԲՈՎԱՆԴԱԿԵՄ, եցի. ն. Περιέχω, περιλαμβάνω. Comprehendo, contineo. Զբովանդակն լինել պարփակել. պարագրել, ամփոփել, տեղաւորել, կամ մտօք. ճէլպ էթմէք, ուղղւենք. Տես և ԲԱՒԱՆԴԱԿԵԼ. *Զամենայն բովանդակէ, ոչ յումեքէ բովանդակի որդին Տր՝ որպէս զԱծ հայր. Աթ. է։ *Ոչ եթէ սահմանք ինչ զԱստուածն բովանդակեցին, որով լինի է ամենայն, և է յամենայնի, և 'ի վերայ ամենայնի։ Վասն մեր էջ 'ի չքաւորութիւն, և ամփոփեցաւ 'ի մարմին, բովանդակեցաւ ճշմարտութբ 'ի մարմնին. Ագաթ։ *Անմարմին բնութիւն 'ի տեղւոջ ոչ բովանդակի. Սարգ. բ. պ. բ։ *Որ ինձ անթիւն է, որք նեղեալ քում ձեռին բովանդակեալ է. Նար. ծէ։ *Բանիւ բովանդակել։ Ընդգրով բովանդակել. Փարպ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿԵԼ. Συνίστημι. Constituo. Ի մի վայր բերել զբովանդակն. հաւաքել. ժողովել 'ի մի, գումարել. ծօղլը. բօփ էթմէք, պիրիքտիրմէք, թէկմիլէմէք. *Զօր կազմեցին, և գունդ բովանդակեցին. ա. Դ. բ. 44։ *Գունդս կազմել, և զօրս բովանդակել, գումարել զզօրս աղուանից և վրաց. Ագաթ։ *Որով բովանդակեաց 'ի միասին զամենայն զօրութեցն զդերաղանցութե. Շ. բաշխ. որ ըստ և 'ի ա և գ նշ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿԵԼ. Ἀνακεφαλαιόομαι. In summam redigo, perficio. Վերածել 'ի մի ինչ գլխաւոր. գլխաւորել. յանգել. կնքել. *Բովանդակել զամենայն քսիւ, որ ինչ յերկինս, և որ ինչ յերկրի, 'ի նոյն. Եփես. ա. 10։ *Եւ եթէ այլ ինչ պատուիրան է, յայս բան բովանդակի, եթէ սիրեսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո. Հռ. ժգ. 9։ *Բովանդակի 'ի մասն. Վրդն. Բ. ասց։

ԲՈՎԱՆԴԱԿԵԼ. Συντελέω, ἀναπληρόω, περαιόω. Perficio, consummo, compleo, finio, termino. Զբովանդակն 'ի գլուխ հանել. կատարել լիով և անթերի. եզերել, վճարել, աւարտել. ընծնել, բիթիռել. պիթիրմէք, թամամլամագ, պիթիրմէք. կր. ընծնալ. պիթմէք. *Բովանդակեցէք զգործս ձեր ըստ հանապազորդ աւուրն։ Ընդէր ոչ բովանդակեցէք զաղիւսոյն ձերոց. Ել. ե. 13. 14։ *Յորժամ բովանդակիցէք զարդիւնս երկրին, տօնեսջիք տեառն զեօթն օր. Ղեւտ. իգ. 39։ *Բովանդակեաց զվարդապետութիւն առաջին աւելոց խմբացն. Խոր. գ. 60։ *Ցեղյեղմամբ բանիւ ... բովանդակեցից առ քեզ զխորհրդական պատմութի հարկիս. Արշ։ *Եհան մինչև առ ադամ, և ասաց. բայց ադամ յԱծ, և բովանդակեաց. Եփր. ղկ. ա. 7։ *Յառաջ քան զհունձս, յորժամ բովանդակեսցի ծաղիկն. Ես. ժէ. 5։ *Բովանդակեցաւ ամենայն գործն. գ. թգ. է. 51։ *Ամենայն լուսաւոր վարք՝ հաւատովք բովանդակին. Յճխ. ժա։ *Բովանդակեալ աւարտեցաւ. Պիտ։ *Ի սա (այսինքն 'ի շմաւոն) գիրքն մակաբայեցւոց բովանդակին։ Որովք բովանդակին ամք լզ. Եւս. քր. ա։ *Մեռան աւարտ 'ի վերայ եկեալ բովանդակի. Յհ. կմ. ափ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿԻԼ. պէսպէս առմամբք, որք վերածին 'ի նախանշանակեալ միտս. *Զի մի երկուց և երից միայն բովանդակեսցի ողորմածացն ողորմութի ,,. այսինքն ամ.

փոփոխեցի. Երզն. մթ: *Ցածումն կատարելութեան բովանդակեսցուք ››. այսինքն հաստեսցուք, լցցուք. Փարպ: *Ցոլովք իշխանեն յառաջադէմ, բայց ոչ յոլովք պատուին, այլ 'ի մի բովանդակի այն ››. այսինքն 'ի մին գլխաւորի. զի մի ոմն առնու զպատիւն. Ոսկ. ա. խոր:

ԲՈՎԱՆԴԱԿԻԼ. իբր Բաւականն լինել. բաւել. զօրել. *Այլ և ոչ այնորոս ոչ բովանդակի առնել. Ցճխ. ԺԲ. յ. ուր առ. կարէ առնել:

ԲՈՎԱՆԴԱԿԻՉ, կչի. Որ բովանդակէ՝ ըստ ամենայն նշ. *Բովանդակիչ բնութեանց բոլորից՝ պարագրի այսօր, ևն. Ճառ: *Հաստատութիւն հաւատոց՝ բովանդակիչ է նր սիրոյ. Ցճխ. ծա: *Դաշնիրայն անուանեալ՝ այլոցն որոց (այսինքն սրբութեանց) ամփոփական և բովանդակիչ ասիւր. Ճ. Քարոզ: *Ընդհանուր 'ի մի վայր բովանդակիչ անուանքս շաղաւղութեան նոցա բաժանմանց. Բրս. հղբ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԱԾ, ոյ, կմ ի. գ. Բովանդակումն, ամփոփ. *Կայ նոցա եղբ, ամփոփուած, և բովանդակուած. Ճէր:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Բովանդակելն, և բովանդակիլն՝ ըստ ամենայն նշ. որ և ասի ԲԱՒԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. որպէս Περίληψις. Comprehensio. Պարփակումն. պարագրութիւն. պարունակումն. և Պարունակիչ. *Տեղի է բովանդակութիւն պարագրողին. Նիւս. բն: *Ցուցէ անձկութիւն ամփոփմն 'ի բերումն բովանդակութեան արարչական բանին հանդստեան. Նար. խոստ: *Ո՛չ մեծութիւն, և ոչ փոքրութիւն, զի և ոչ բովանդակութիւն (լինի յնմ): Բովանդակութիւն անբովանդակելւոյն, պարագրող անպարագրելւոյն. Սկեւռ. աղ: *Անբաւելւոյն բովանդակութիւն, և պարագրութիւն անպարագրականի էութեան. Սարգ. աղ:

Որպէս Συντέλεια, τελειότης, συμπλήρωσις, συγκεφαλαίωσις. Consummatio, perfectio, complementum, complexio. Կատարումն, կատարումն. լրութիւն, լրումն. ամբողջութիւն. * Միով չափով. մի բովանդակութիւն քրովբէիցն. Գ. Թգ. Է. 25: *Եթէ ճշմարտութեամբ և բովանդակութեամբ (յն. կատարելութեամբ) արարէք. Դտ. Թ. 16. 29: Նոյն առաջին՝ և նոյն առ յապայ, անպատկառ բովանդակութեամբ թագաւորեալ: Ցաւելութիւն կենդանատարքին անպակաս բովանդակութիւն. Նար. կէ. ղգ: *Ինձ առնել գալ (գործն) 'ի բովանդակութիւն: Առանց բազմաջան աշխատանաց առարկի զբովանդակութիւն. Գիրք: *Առ բովանդակութիւն կատարման բոլոր անձինն. Փիլ. այլ: *Տեսանելեաց 'ի բովանդակութիւն իւրաքանչիւր կենաց մարդոյ. Եւս. քր. ա:

Եւ որպէս Πέρας. Terminus. Բաւ., սահման, եզր, աւարտ, ծայր. * Գիտութեան ամենայն եզր է, և յէսս ունի զբովանդակութիւն. Դիոն. ածայ: *Գիծ է երկայնութիւն առանց լայնութեան, և բովանդակութիւն ... յերկուս կէտս. Ոսկիփոր:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. Լրումն. կատարումն անթերի. *Քառասնան և ութն բովանդակումն պահոց 'ի պահս. Առ:

ԲՈՎԵՄ, եցի. չ. Բաւել, այսինքն կարել հասանել. ձեռնհաս լինել. Ժամանել. ... (իսկ ռմկ. ... կամ ..., է ...). *Ամէն գեղն. զի ոչ բովեաց, և ոչ եմուտ 'ի վանս. Վրք հց. ծա: *Զի մրջմուն և բոմբունքն, ... յափշտակողս հալածեսցեն 'ի հօտէ քումմէ (հովիւք). Ճ. Ա:

Եւ Հանդուրժել. տանել. համբերել. տանել. բերել. Φέρω. Fero, suffero. *Նախանձով չար գիւղացն յաղթեալ մարդ, վասն զի ոչ կարէր բովել բարկութեանցն և նենգաւորութեան գն. Դամասկ:

ԲՈՎԻՃԱՑՔ. գ. Խնկենիք առ հասարակ՝ անուշահոտք. որպէս Ἄρωμα. Aroma. պահարատ. *Լինի անդ ('ի հնդիկս) և ամենայն բովիճայք. հալուէ, փաղանգամուշկ: Լինի 'ի նմա ('ի տապրոբանէ) ... ակունք պատուականք, և բովիճայք. Խոր. Ա:

ԲՈՎՀՐԵԼ. ն. Արաւել ռմկ. որ և Քոհրէլ ասի. Խարանել՝ իբր 'ի բովս հրոյ. աղանձել (զարմանիս, ևն.) Գավուրմագ. * Դրոշմել մի պղղատուն և բաւհնի հաւնդ բովհրէ. Մխ. բժշ:

ԲՈՏՈՏ, ի, ից կամ աց. գ. Որդն կամ ճճի՝ ծնունդ փտութեան և ապականութեան, որ ծնանի 'ի փայտի, կամ 'ի փոյթի. եւ և ցեց, և ուտիչ. որպէս յն. Σκώληξ. Vermis. և Βρώμα. Rodens (ut tinea). ... * Որպէս բոտոտ, որ ուտէ զփայտ. Վրք հց. յ: * Գիւղք որովայնի բոտոտք ճապուկք շարժողականք ... որդունք աղեաց ... անիծք ... զաղջամթորմկք. Նար. կը: *Սողունք և բոտոտք և ցեցք և ճճիք. Թղթ. Քոր. (յն. լոկ, զեռունք երկրի):

ԲՈՏՈՏԱԿԵՐ. ա. և } Կերեալ 'ի բոտոտից. որդնակեր. որդնահար. ուտճահար.
ԲՈՏՈՏԱԿԵՐԵԱԼ. } * Իբրև ըղփայտեղէն պատկերացն՝ որդանց հարեալ, բոտոտակեր եղեալ մաշեն. Ագաթ: *Նոքին իսկ ածքն բոտոտակերք լինելոց են. Թղթ. Քոր. (յն. կերիչքն, կամ ճարակ լիցին ուտճից): *Ցեցակերեալք և բոտոտակերեալք ապականեսցին. Թղթ. Քոր. (յն. ..., որ է ուտիճ):

ԲՈՐ, ոյ, ով. գ. Λέπρα. Lepra. որ և ԲՈՐՈՏՈՒԹԻՒՆ. Ախտ փոխադրական կեղոյ 'ի մորթ մարմնոյ մարդոյ՝ գոյացեալ յապականութենէ արեան, սաստիկ մաղձամաշեցուցիչ. Քոր. ... *Զի որպէս հողւոյ ախտ 'ի նոսա փոփոխելով որպէս զբոր. Ճ. ... *Նախ արբէ զբոր մեղաց. Երզն. մթ:

ԲՈՐԱԿ, ի. ա. գ. Νίτρον. Nitrum. գրի և ԲՈՒՐԱԿ, ԲԱՒՐԱԿ, և ԲԱՐԱԿ. Հող հանքային՝ աղեղնման գունով և համով, մաքրիչ և կիզիչ. ... *Հրաման ետ բերել աղ և բորակ, և բարկ քացախ. Ագաթ: Նոյնպէս ճճ. ... (զի այգեգործք չփէին զմերս միջոյ ... առ ասաւել կակղեցուցանել): *Մերկացեալ նոսա 'ի ծով բորակին ... մինչև կեղեւեալ սեւացաւ մորթ և մարմինն նորա. Վրք հց. Է: *Նիտրոն, բորակ. Գաղիան:

ԲՈՐԲ, ի, կամ ոյ. ա. և գ. Թուի որ. Բորբոք բաւին, և անխառն երևի նշանակել զլուսաւորութիւն հրոյ և ծխոյ. ուստի ծագեն Ցորդաբորբ, և Խաւարաբորբ. *Գունդ բերարկ, որ գեղն կամ այլի ունի, ոչ կարէ հեղուլ բորբ շող լուսոյ. Ճէր: Իսկ 'ի Հին բռ. գրի. *Բորբ. խաւար ››:

ԲՈՐԲՈՍ, ի, կամ ոյ. գ. (լծ. ընդ բոր, բոյս, և բորբոք). Εὐρώς. Mucor, situs, caries. Գունդագոյն աղտատում երևեցեալ 'ի հին հացս, և 'ի փտեալ պտուղս, 'ի խոնաւ տեղիս, և յայլ փտած իրս խոնաւուտս, 'ի քարինս, ևն. որք և խոշորացեալ նկատեսցին՝ են անդրադէպ բոյսք մանրիկ. ... *Երրորդ ... զթանձր, զբորբոս, և զփտութիւն յայս առ-
նէ. Գէ. Ես: *Տեսանեմք զամենեսեան մի միմիր, մի գարշահոտութիւն, մի բորբոս մի որդն. Մաղք: և Ոսկեփոր: *Ճարժեալ զգոյն և զբանջարս, որոյ սկիզբն է բորբոս հողոյն: Սկսանի նախ բորբոս 'ի հողէ. և ապա արմատանայ, ևն. Վրդն. ... *Գիջութիւն և ջերմութիւն բորբոս առնէ 'ի հողն. Ոսկեփոր:

ԲՈՐԲՈՍԱՀԱՄ. ա. Ունող զհամ բորբոսի. ... *Աղեհամ և բորբոսահամ գինի. Վստ:

ԲՈՐԲՈՍԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Հոտ բորբոսի. ... *(Հիւսիսային հողմն) ցամաքեցուցանէ զաւուրն 'ի մահաբեր բորբոսահոտութենէ. Վստ:

ԲՈՐԲՈՍԱՑԻՆ. ա. Ուր իցէ հետք կամ նմանութիւն ինչ բորբոսոյ ըստ բժշկաց. ... *Այն աղբ ջերմն՝ որ պատճառքն գիջութիւնքն լինին, որք են չորս նիւթն, բորբոսային աղն: (Ջերմն) բորբոսային և անբորբոս, սուր և երկարօրեայ. Մխ. բժշ:

ԲՈՐԲՈՍԻՄ, եցայ. չ. Բորբոս կալեալ փտիլ. ապականիլ. խղխայթիլ. ... *Զի զգեստք և բորբոսեալ էին. ճճ: *Մի բորբոսեալ ախտիւն զգուարճունն խորհրդով փորես քեզ ջրհոր չարեաց: Մարմինս մաշեալս և բորբոսեալս աւանդեմ 'ի գերեզմանս: Որ առաջի աչաց ձերոց այսպիսի բորբոսեալ եմք, և մեռեալ. Մաղք: և Ոսկեփոր: *Բորբոսեալ նեխութեան վիրօք մարմնոյն. Երզն. մթ: *Քանզի զաղբադործք էին և բորբոսեալք յամենայն աղտեղութիւն. Վրդն. Էլ:

ԲՈՐԲՈՐԻԱՆՈՍ, ի, աց. Տ. ԲՈՐԲՈՐԻՏ, և ԲԱՐԲԱՐԻԱՆՈՍ. *Զանբարշտաց բորբորիանոսաց հերձուածն ամբաստանէ. 'ի սկմանէ (մոգէ) այսմ և նոցա առեալ սկիզբն, զմարմինն աղծեն ... ունեն զնիւթ և զխաւար. ևն. Ճ. յաս. Բ:

ԲՈՐԲՈՐԻՏ, կամ } ա. գրի և ԲՈՐ-
ԲՈՐԲՈՐԻՏՈՆ, ի, աց. } ԲԻՈՍ, ԲՈՐԲԻԱՆՈՍ. 'ի յն. բառէս Βόρβορος, որ է տիղմ, գայռ. որպէս Տղմաւէր, գարշ, աղտեղ. վավաշ. ... *Վաւաշն այն և բորբորիտոն շամիրամ. Խոր. ա. 14. ուր հին տպ. բորբորիտոն: *Հրամայէ քննել զժանդագործ բորբորիտոնսն. Խոր. Գ. 58: *Անուանողքն և վաւաշ շամբաւշ բորբորիտոն աղտեղն արմ. բառ (առաջնորդ թանգրանկեցւոց): Բազումն այն բորբորիտոն կալթոսքն՝ 'ի աղմատից տապակալքն մեղկեալք. Մագ. ա. Է: *Վաւաշ, բորբորիտոն, կալթոս, բող, այսք իգականացն անուն (կամ այսորէնկ իգականացն անուանադրութիւնք). Մագ. և Երզն. քեր: *Բորբիտոսք (կամ բորբորիտոսք), որ աւելին աղմայինք, զամենայն մեղս անխափ գործեն. Ոսկեփոր:

ԲՈՐԲՈՔ. ա. (լծ. հյ. բորբ. և յն. ..., որ է հուր). Վառումն, լուցումն. բոց. *Հողմ ուժգնակի շնչեցեալ՝ բորբոք արկանէր հրատին: Զբորբոք ահագին հրատին շիջուցանել. Լաստ. ծէ. ծԳ:

ԲՈՐԲՈՔ. ա. Վառեալ. լուցեալ. *Զխոնհականութեանց քո վառ և բորբոք պահելով զկայծակն: Զբանին վառ և բորբոք պահելով զկայծակն՝ անմահանամ. Խոր. ա. 1. և Եղիշ. առ արծր:

ԲՈՐԲՈՔԱԽԱՌՆ. } Բորբոքեալ. բո-
ԲՈՐԲՈՔԱԽՈՐ. ա. } ցախառն. *Հուր բորբոքախառն. Մծբ. ծԲ: *Հուր փայլակնեաւոր, բոց բորբոքաւոր. Գնձ:

ԲՈՐԲՈՔԵՄ, եցի. ն. Ἀνάπτω, καίω, ἀνακαίω, προσκαίω, φλέγω. Accendo, in-

cendo, uro, comburo, inflammo. Վառել. լուցանել. արծարծանել զհուր. սաստկացուցանել զբոց. փաղաղել. բոցակիզել. այրել. տոչորել. Եաքընլէմէք. հրահրէլ. երէլ. լօխլէլ. տէլ. Եագմագ, տութուշթուրմագ, գըզգըրտըրմագ. * Բորբոքեցից հուր ՚ի վերայ պարսպացն. Ամովս. Ա. 14: * Զփայտն բազմացուցից ... հուր բորբոքեցից, զի միսն հալեսցի. Եզեկ. ԻԴ. 10: * Այրեսցէ մինչև ՚ի դժոխս ներքինս. կերիցէ զերկիր և զարմտիս նորա. բորբոքեսցէ զհիմունս լերանց. Օրին. ԼԲ. 22: * Զբորբոքողսն կիզոյր. Խորենացի:

Նմանութ. ասի. * Զարծարծումն ցանկութեանց բորբոքէ խօսք կանանց. Նեղոս: * Բորբոքեաց զԹադաւորն իբրև զհուր անշիջանելի. Եղիշ. Է: * Առաւել զայն բարկութիւնն բորբոքեալ: Եւ զոր պարտ էր քահանայիցն յածուցանել, նոքա առաւել բորբոքէին. Մխ. Երեմ:

ԲՈՐԲՈՔԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ընդ վ. * Զի մի ՚ի բարկութեն զնա բորբոքեցուցանիցէ. ՃՃ: * Բորբոքեցոյց (կամ բորբոքեաց) հուր ՚ի սիոն. Ողբ. Դ. 11:

ԲՈՐԲՈՔԻՄ, եցայ. կ. և յ. Նոյնպէս և՛ի յն. և լծ. Վառիլ. արծարծանիլ, սաստկանալ բոցոյ. Եաքընիլ, հրահրիլ, ղալ...իլ. տութուշմագ, ալէվլէնմէք, եանմագ. * Եւ բորբոքեցաւ հուր ՚ի վիմէ անտի, և եկեր զպաղարջսն: Բորբոքեցաւ բոց հրոյն ՚ի վերայ փայտից սեղանոյն: Եւ հնոցն բորբոքէր եօթնպատիկ առաւել յոյժ: Հուր եկի արկանել յերկիր. և զի՞նչ. կամիմ թէ արդէն իսկ բորբոքէր: Աստղ մի մեծ՝ բորբոքեալ իբրև զլամբար: Առաջի նորա հուր ծախիչ, և վերջ նորա հուր բորբոքեալ: Ի հնոցն հրոյն բորբոքելոյ: Սրբեսցէ զնա հրով բորբոքելով: Եւ ոչ շիջցի բոցն բորբոքեալ: Եւ տեսիլ փառաց տեառն իբրև զհուր բորբոքեալ ՚ի վերայ գլխոյ լերինն: Եղբեմն ՚ի մէջ ջրոյն առաւել քան զզօրութիւն հրոյ բորբոքէր. ԻՆ: * Կրակ ՚ի բազում նիւթոց լինի, և ՚ի նոցունց աճեալ բորբոքի. Փարպ: * Աշտանակօք կմ՝ ջահիւք բորբոքելովք », այսինքն լուցելովք. Ագաթ: և Կոչումն: ՃՃ:

Կամ Այրիլ. կիզանիլ. տոչորիլ. բոցակէզ լինել. Եէնլ. * Եւ լեառն բորբոքէր հրով մինչև յերկինս. Օրին. Դ. 11: Է. 23: Թ. 15: * Զաւակ նոցա սատակեսցի ... կանայք նոցա բորբոքեցան հրով. Թուոց. ԻԱ. 30:

Նմանութ. ասի. * Բորբոքեցան ցանկութիւնք իւրեանց ՚ի միմեանս: Աննմանեն բորբոքեալ ՚ի սիրտ երիտասարդի: Հրով այրեսցէ, և բորբոքեսցին ամօթով իւրեանց. ԻՆ: * Ի տենչանս բորբոքէր. Խոր. հռետ.

Ասի և զբորբոտութէ, որպէս Ի վեր ելանել. ՚ի վեր երևիլ. ըստ յն. ՚ի դուրս ծաղկիլ. Ἐξανθέω. Effloresco, emergo. * Զի բորբոտութն է ընդ կեղոյն բորբոքեալ: Բորբոտութիւն բորբոքեալ է. Ղևտ. ԺԳ. 20. 57:

ԲՈՐԲՈՔԻՉ, քչի. ա. Որ բորբոքէ՝ ըստ ամենայն նշ. բորբոքող. վառող. լուցկիչ. * Բորբոքիչ հրոյ փայտ, և բորբոքիչ որովայնամոլութե՝ կերակուրք. Նեղոս: * Եթէ իցէ անդ բարեզացի ամն հուր, զբորբոքիչսն ծախեսցէ. Սրկ. հանգ:

ԲՈՐԲՈՔՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲՈՐԲՈՔՈՒՄՆ. * Ցորմէ ըստ հեղման շողոյն նրբեցելոյ բորբոքութե՝ տասցին զայրեցական գօտին. Խոր. Ե:

ԲՈՐԲՈՔՈՒՄՆ, քման, մանց. գ. Բորբոքելն. և իլն, ըստ ամ նշ. իրօք՝ կմ նմանութ. * Վառարան բորբոքման անշէջ կայծական: Աներևոյթ կրակարան տապոյ՝ բորբոքմամբ մեծաւ անզգամանալի: Իբրև զփայլուած բոցոյ բորբոքման: Ոմն և բորբոքմունք իւր: Բնաւորիւք բորբոքմամբք՝ մահաբեր երկամբք վնասեալ. Նար: * Փայլատակունք և բորբոքումն (կամ բորբոքմունք) ՚ի լերինն սինայ. Վրդն. ծն: * Չէ և չէ ինչ օգուտ բորբոքումն լուսոյ պկնի բերել. Սարգ. յկ. Է: * Կենդանի երանութե սրտոյն ոյ՝ էր, և է, բորբոքմամբ պարեաց: Բորբոքմամբ սրտոյն յորդեալք. Յճխ: * Յաւելեալ ՚ի բորբոքումն չարուեն՝ զոր ունէր ընդ սրբ. յուսկանն. Խոր. Գ. 10: * Բորբոքումն բարկութե. Նար. ԺԷ: * Բորբոքումն ախտաշարժութե. Գր. Հր:

ԲՈՐԵԱՆ, րենի, եց. գ.
ԲՈՐԵՆԻ, նւոյ, նոյ, նեաց.
ԲՈՐԷ կամ ԲՈՐԵՆ, ի, եց. } Ὕαινα. Hyena. Գազան գիշակեր, մարդախանձ, և գերեզմանափորիկ, խառն ՚ի նմանութէ գայլոյ, վարազու, և ընձու՝ ըստ ձևոյ և ըստ բարուց. Սըրթլան, Զըրթլան. * Միթէ այր բորենւոյ իցէ ժառանգութե իմ ինձ. Երեմ. ԺԲ. 9: * Որջք բորենից. Բառղ. Դ. 25: * Բորենի ընդ շան զի՞նչ հաւասարութե. Սիր. ԺԳ. 22: * Եգիտ զնա կերեալ ՚ի բորենոյն. Վրք հց. ԺԸ: * Էր ՚ի տեղւոջն յայն բորեան: Կասկածեմ ՚ի բորենւոյն: Եկն ՚ի վերայ նորա բորեանն .. և նորա եկեալ՝ ունելով կապեալ զբորեանն. Վրք հց. Յ: * Գիշերայածու գազան. գերեզմանակրկիտ բորէ. որ ոչ ոք (կամ որք) յաշխարհի են մեռեալ, ՚ի քոյդ մազլաց և ՚ի ժանեաց կարասցեն զերծանել. Մագ. ԺԷ: * Գող զբորէ ըմբռնեաց առիւծ. և նա ասէ. զմեռեալս ուտեմ. Մխ. առակ. ԽԳ: * Որջ բորենից իցէ ... գազանս այս զմեռեալս ուտէ՝ հանելով ՚ի գերեզմանաց: Ասի դարձեալ, թէ գարշահոտ է բորէ, և յորժամ մտանէ յորջ, կարծէ ՚ի տեղւոյն զչար հոտն լինել, և յաղագս այնր ՚ի բազում տեղիս փոխէ. Մխ. Երեմ: Բորեն գրի և ՚ի բառս Գաղիանոսի: Եւ զի սրբարացիք անխտիր զգայլն և զբորենին կոչեն Ալկին կամ Ալյեգ, ըստ նմին ՚ի Բժշկարանի եդեալ է նաև մն բորենւոյ՝ ԳԱՅԼ ՋՈՐԵԿ, հա և ՃԱԳԱՐ. որպէս և ՃԱԳՐԱ ՚ի բառս Գաղիանոսի:

ԲՈՐԿՈՆԻՄ. ի, աւ. գ. Βαρκηνείμ. βορκονείμ. Բառ եբր. զարէգանիք. Տեսակ ինչ սայրասուր փշոյ, կամ տատասկի. * Եւ ես քարշեցից զմարմինս ձեր փշովք անապատի, և բորկոնիմաւ (կմ բորկունիմաւ): Առ փուշս յանապատէ, և զբորկոնիմն, և քարշեաց նոքօք զարսն սոկքովթայ. Դատ. Ը. 7. 16:

ԲՈՐՈՏ, ի, եց. կամ ազ. ա. Λεπρός. Leprosus. Ունօղ զբոր. բորոտեալ. ուրուկ. գոդի. ֆաստ, Եարտս. ալաքէնլի, ճիգամ. * Եւ բորոտ՝ յորում իցէ արած, ալիղծ կոչեսցի: Եւ էին արք չորք բորոտք: Մատուցեալ բորոտ մի: Զբորոտս սրբեսցէք: Եւ եղև ձեռն նորա բորոտ իբրև զձիւն. ԻՆ: * Ուրկաց, և բորոտից. կմ բորոտաց. Յհ. ԿԲ: և Կանոն: (մբ. Եարսէփի, է չար. և գօնջի. բորոտ):

ԲՈՐՈՏԵՄ, եցի. ն. որ և
ԲՈՐՈՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. } Բորոտ առնել, տալ բորոտել. * Բամբասող իբրև զմարիամ (եղէ). և ոչ զանձն իմ բորոտեցեր. Երզն. աղ: * Զմարիամ բորոտեցուցեալ խայտառակեաց. Սարգ. յկ. Ի: * Զոմն բանիւք բորոտեցոյց. Ճ. Ա:

ԲՈՐՈՏԱՆԱՄ, ացայ. չ.
ԲՈՐՈՏԻՄ, եցայ. յ. } Λεπρῶμαι. Lepra afficior. Բորոտ լինել. ախտանալ զբորոտութե. Ճնյուզ օլմագ. * Նաաման ՚ի տան իւրում բորոտացեալ. Եփր. թագ: * Եւ այն հզօր զօրութ. էր, և բորոտեալ իբրև զձիւն: Եւ ահա մարիամ բորոտեալ էր իբրև զձիւն: Եւ ահա բորոտեալ էր ճակատն նորա. ԻՆ:

ԲՈՐՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Λέπρα. Lepra. Բոր. ախտ բորոտութե, և գոյն բորոտ կամ բորոտեալ. որոյ այլ և այլ տեսակք ճանաչին՝ Պիսակութե, Ուրկութե, Գոդութե, Քոսոտութե, և Ելեփանդական հիւանդութե. Ճնյուզլուգ, ճիւպամլըգ, եարա. * Արած բորոտութե է: Բորոտութե է: Ցանեսցէ ՚ի վերայ սրբելոյն ՚ի բորոտութէ: Երևեցաւ բորոտութի ՚ի ճակատն նորա: Առաքեսցէ զբորոտութիս: Այր մի լի բորոտութ.: Գնաց ՚ի նմանէ բորոտութիւն. ԻՆ:

ԲՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ընթերցիր կամ իմա Բորոտութի: Կիւրղ. ղևտ:

ԲՈՐՏ. գ. Անուն աստեղատան: Շիր:

ԲՈՑ. ոյ, ով. բոցք. գ. Φλόξ. Flamma. Փայլակնացեալ բորբոք հրոյ. պայծառագոյն և նրբագոյն մասն կրակի ցոլացեալ ՚ի վերոյ քան զայրելի նիւթն. Ալ. ալէվ. * Ելանէր բոց երկրին իբրև մրրիկ հնոցի: Եւ երևեցաւ նմա հրեշտակ տեառն բոցով հրոյ ՚ի միջոյ մորենւոյ: Եւ եղև ընդ ամբառնալ բոցոյն ՚ի վերուստ ՚ի սեղանոյն յերկինս՝ ամբարձաւ հրեշտակն տեառն բոցով սեղանոյն: Եւ մի ապրեցուսցեն զանձինս իւրեանց ՚ի բոցոյ անտի: Թուիցք նոքա իբրև զԹուխչս հրոյ բոցոյ: Խարուկածին բորբոքեալ բոցք. ԻՆ: * Շողի երկրի, և բոց հրոյ, քանզի Թեթևք են, ՚ի վեր կոզմն գնան. Եզնիկ: * Փայտ շատ յարուցանէ բոց մեծ. Նեղոս:

Ոճով ասի. * Բոց սատեղաց ՚ի գիշերի ». այսինքն սաստիկ պայծառութիւն, կամ նշոյլք լուսոյ. Իմ. Ժ. 17: * Բոցք հատանէին, և ահա հնոց ծխեալ. Ծն. ԺԵ. 17. յն. բոց լինէր: * Առ՞ի չածելոյ տան զուստր իւր կամ զդուստր զբոցով մեղքանայ. Դ. Թգ. ԻԳ. 11. յն. ընդ հուր:

Նմանութ., Եռանդն. հուր սրտոյ. լոյս հոգևոր, ԻՆ. * Ընկալար բոց, ընթացիր. ոչ գիտես՝ թէ յորում ժամանակի շիջանի, և խաւար քեզ հասցէ. Կլիմաք:

ԲՈՑԱԳՈՅՆ, գոյնք. ա. Որ ինչ է ՚ի գոյն բոցոյ. բոցանման. բոցատեսիլ. կարմրագոյն կամ շառագոյն. և ջերմ. ա. ալէվ ... * Զգեստս իւրեանց ՚ի բոցագոյնս դարձուցեալ. Եզ. ԺԳ. 8. յն. որպէս բոց: * Իբրև անթառամ և բոցագոյն ծաղկօք. Վրդն. ծն: * Եգօմ՝ առեալ ՚ի հայ լեզու՝ կոչի բոցագոյն, և կամ հողեղէն: Արիւն բոցագոյն: Բոցագոյն է աչումն. քանզի յետ տարերաբականին անցեալ կայ զհրաձևն ցրտացուցանելով: Առ զարմանային ժամանակեան բոցագոյն հարաւ առավօտեաց ՚ի վերայ անկանել. Փիլ:

ԲՈՑԱԴԻԶ. ա. Դիզացեալ կամ ծաւալեցեալ որպէս զբոց. կամ բազմաբոց. * Սիւնաձև լուսոյն, և բոցադէզ հրոյն ըմպաննալեօք. Ագաթ:

ԲՈՑԱԶԱՐԴ. ա. Բոցով զարդարեալ. բոցափայլ. * Երեսքն՝ որ ՚ի սինէական լերինն հիմունս ... բոցազարդ հրով տասանեցուցին. Պետր. սիւն:

ԲՈՑԱԶԳԵՍՏ, ի, եց. ա. Որ զգեցեալ է զիւրև զբոց. բոցեղէն. հրակերպ. * Երգեցէն բոցազգեստքն », այսինքն զուարթունքն. ՃՃ:

ԲՈՑԱԼԵԶՈՒ. ա. Բոցեղէն լեզուաւ.

ունօղ զհրեղէն լեզուաւ. *Եւ եզեկիէլի հրաշատեսիլ և բոցալեզու՝ աղբերք աղբերք կենդանարանք երևեցուցանէր. Եղնկ։

ԲՈՑԱԼՈՅՍ. ա. Որ ունի զլոյս բոցափայլ, կամ պայծառ յոյժ. *Ճշմարտութեան ջահ վառեալ բորբոքէ՝ բոցալոյսն անաղօտաբորբոք ճառագայթիւք. Խոր. հռիփս։

ԲՈՑԱԽԱՌՆ. ա. Բոցով խառնեալ. հրախառն. և հրկիզող. տօչորիչ. *Մառայլ և մառախուղ բոցախառն պատեալ շուրջ զերամբն. Վրդն. ծն։ և Տօնակ։ *Տապ բոցախառն. Ոսկ. հեբր.։ *Բոցախառն հրատապ տապոյ ժամանակաց ամառայնոյ։ Բոցախառն ճառագայթք արեգական. Վեցօր. է. յն. θέρος, ջեր. և πύρωσις, հրացումն։

ԲՈՑԱԽՄԲԵՑԵԱԼ. եղյ. ոց. Խմբեալ 'ի մէջ բոցոյ շուրջ պատելոյ. պարապեալ 'ի բոցոյ հնոցին. *Եւ զբոցախմբեցելոց ... զերից մանկանցն զօրհներգութիւն երգեմ. Մովս. ... կմ Խոր. էխէղ։

ԲՈՑԱԾԱԳՈՒՄՆ. գման. գ. Բոցեղէն ծագումն, հրափայլութիւն. *Անգ. երրորդութեան բոլոր գերակայ փառայն բոցածագումն. Խոր. Վրդվ։

ԲՈՑԱԾԱՒԱԼ. ա. Որ բոցս յուրմէ ծաւալեալ արձակէ. կամ Տարածեալ որպէս բոց մեծ, բոցալից. *Որ կամիցի զերծանել 'ի բոցածաւալ ծովէն ('ի գժոխոց), առ ծովացուցանէ զաչս իւր արտասուօք. Ցհ. գոռն։

ԲՈՑԱԾԻՆ. ա. Ի բոցոյ կամ 'ի մէջ բոցոյ ծնեալ. գժոխածին. *Հրով, և բոցածին որգամբք անմահապէս բոցակիզելին. Տօնակ։

ԲՈՑԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Բոցատեսիլ. բոցեղէն. հրակերպ. *Բոցակերպ պետութիւք. Ճ. Բ։

Ի և անուն աստեղատան առ Շիր։

ԲՈՑԱԿԵՐՊԵԱԼ. Բոցատեսիլ եղեալ, պայծառացեալ. *Բոցակերպեալ փայլեցան մարք։ Բոցակերպեալ ծածկոյթն արեամբն. Նար. յոհկ։

ԲՈՑԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Լինելն բոցանման. բոցափայլութիւն. *Թուուցեալ անձերի բոցակերպութեամբ. Գնձ։

ԲՈՑԱԿԻԶ. ա. Որ Բոցակիզող. կիզանող ով զբոց. տապագին. տօթագին. *Բոցակէզ հրոյն, կամ տոչորումն. Ցհ. կը։ Գնձ։ *Ընկեցան 'ի բոցակէզ աշխարհն արևելից. Եղիշ. է։ *Տապ բոցակէզ. Ճ. Գ։

Կամ Բոցով կիզեալ. կիզմամբ բոցոյ եղեալ. *Բոցակէզ պատարագաւ քեզ խաչակցեալ. Շար։

ԲՈՑԱԿԷԶ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Տ. ԲՈՑԱԿԻԶԵԼ, ԻԼ. *Զմօրուսն բոցակէզ առնէին 'ի ջերմութէ ջերմ արտասուացն. Վրք հց. ...։ *Հեղեղք ողողէ, և հրդեհութեամբ 'ի մանէ բոցակէզ առնէ. Ածխոփ. ...։ *Սոդոմայեցւոց գաւառն յառաջ քան զբոցակէզն լինել։ Ցարեգակնէ բոցակէզ եղեալ. Փիլ. լին. և էլ։

ԲՈՑԱԿԻԶԱԳՈՅՆ. ա. Φλογωδέστατος. Ardentissimus. Կարի բոցակիզող. տապացուցիչ. տօթագին յոյժ. *Արձակ. և բոցակիզագոյն օգ՝ ամառան. Փիլ. ...։

ԲՈՑԱԿԻԶԵՄ, եցի. ն. Φλέγω, φλογίζω, φλογέω. Inflammo, uro, cremo, ustulo. Բոցով կամ որպէս բոցով կիզուլ, տոչորել, հրդեհել, այրել, լափել. փաղաղել. խանձողել. ... *Բոցակիզէ զմեղաւորս։ Բոցակիզեալ ըզ... թշնամւոյն։ Որ հուր ածութեան ոչ բոցակիզեալ զքեզ ..., կամ ... քո՝ ածածին, եմ. Շար։ *Ոչ բոցակիզելոց ... կուսական մարմնոյն հուր աստուծութեն. Եփր. ...։ *Զգեստուցես զհուր աստուածային սիրոյն 'ի նոսա, և բոլորովիմբ բոցակիզեալս զնոսա. Վրք հց. ծա։ *Ոչ բոցակիզէ զգաստապատարեալ ըզմարտունս մեր արարիչն, այլ ինքն իսկ յորդորէ զմեզ, և տայ, առէք կերակուր. Ոսկ. Նոր կէր։

ԲՈՑԱԿԻԶԻՄ. կամ ԲՈՑԱԿԻԶՈՒՄ. կ. յ. Տոչորիլ 'ի բոցոյ. *Ի՞րր զխոտս կիզլի, և ոչ բոցակիզլին. Վրք հց. իէ։ Եւ նոքա մանաւանդ զպատարագն այսպէս բոցակիզեալ. Փիլ. ...։

Նմանութեամբ, Աղէկիզել. տոչորիլ սրտիւ. տապանալ. ... *Ո՞ր հայր մարմնական այնպէս բոցակիզի, յորժամ տեսանէր զորդի մեռեալ. Սարգ. ...։ *(Ղովտ 'ի տեսանելն զանօրէնութիւն սոդոմայ) բոցակիզէր չարեօքն. անդ. ...։ *Ընդ հիւանդս հիւանդանայր, ընդ գլորեալսն բոցակիզէր. Տօնակ։

ԲՈՑԱԿԻԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Բոցակիզելն՝ բառ ամենայն ոչ. *Բոցակիզութեամբ սրտից անձնացուցեալ տօչորին. Լմբ. ...։

ԲՈՑԱԿԻԾ. ա. Որ կծանէ որպէս ըզբոց՝ կիզելով և կսկծեցուցանելով. մարմաջեցուցիչ. մորմոքիչ. *Բիծք բոցակիծք. Նար. ...։ ուր ասի 'ի հին ...։ *Մաթիլն է այն մանրոջիլն. և կամ խաց և պխակ »։

ԲՈՑԱԿՆԱԳՈՅՆ. ա. Բոցափայլ աչօք. հրաշեայ. կայտառ յոյժ. *Հրաշեայ աս կոչի վասն առաւել պայծառերես և բոցակնագոյն իմն լինելոյ. Խոր. ... 11։ *Ցաւէտ իմն զուարթատեսիլ և բոցակնագոյն նա տեսողացն երևէր. Ցհ. կը։

ԲՈՑԱՁԵՒ. Տ. ԲՈՑԱՏԵՍԻԼ. Φλογοειδής. *Արեգակն՝ բոցաձև երևեցաւ՝ յարաժամու եղեալ։ Սրտմտութեն բոցաձև է և հրագոյն։ Այն՝ որ զօգն ձևացոյց, և առ հուր բոցաձև շրջեալ փոխեաց. Փիլ. լին. և ... բան։

ԲՈՑԱՃԱՃԱՆՉ. ա. Որոյ ճաճանչն է նման բոցոյ. ճառագայթեալ իբրու բոցով. բոցանիշ. բոցափայլ. լուսատու. պայծառ. *Բոցաճաճանչ հրաշիւք 'ի փայլումն նշողիցն համահաւաքեալ 'ի հոսանս ջուրցն. Շար։ *Բոցաճաճանչ փայլմամբ արեգակնայինցն յաղթէր ճառագայթիցն. Նխոր. ...։ և Շար։ *Բոցաճաճանչ փայլատակումն. Մծբ. ...։ *Բոցաճաճանչ նշուլիւք արտափայլեալ 'ի յերկիր. Լմբ. ...։ *Բոցաճաճանչ շքով. Նար. գնչ էխէղ։ *Ջահիւք, և բոցաճաճանչ պատուաք. Բ. Մ. ... 22. յն. ջահակրութեամբ և գոչմամբք. μετὰ δᾳδουχίας καὶ βοῶν.

ԲՈՑԱՅԻՆ. Տ. ԲՈՑԵՂԷՆ. *Բոցայինն 'ի բաց երթեալ 'ի նմանէ սուր. Ցհ. ...։

ԲՈՑԱՆԱՄ, ացայ. ն. Բոց լինել կիզանող. ով բոց ներգործել. այրել. *(Զօրագին) բարբառնի հնոցն՝ և բարբառոցի անօրինացն բոցանայր. Փարպ։

ԲՈՑԱՆԻՇ. Տ. ԲՈՑԱՃԱՃԱՆՉ. *Երևեալ նշան տէրունական խաչին բոցանիշ փայլմամբ։ Խաչ քո եղիցի մեզ պատուէն բոցանիշ փայլմամբ իւրով. Շար։

ԲՈՑԱՆԻՒԹ, ի, ից. ա. որ և ԲՈՑԵՂԷՆ. Հրեղէն. հրանիւթ. հրակերպ. լուսեղէն։ Մակդիր զուարթնոց աննիւթական հոգեղինաց՝ հայելով 'ի բան սաղմոսին՝ թէ *Արար զհրեշտակս իւր հոգիս, և զպաշտօնեայս իւր 'ի բոց հրոյ »։ որպէս և 'ի տեսիլս բազում անգամ փայլակնաձև երևէին. *Բոցանիւթ հրակերպք. Ճ. Գ։ *Հրակերպիցն ... բոցանիւթիցն, հոգեղինացն. Նար. ...։ *Պարապատեն զքեզ իւրեանց բոցանիւթ թևօք. Բենիկ։

ԲՈՑԱՆՄԱՆ. ա. Բոցոյ նման՝ ... պայծառութեան, բառ ջերմութեն. եմ. *Եւ այլք պայծառ՝ բոցանմանն. Շ. ... էղակ։

ԲՈՑԱՆՇԱՆ. ա. ն. Բոցանիշ. բոցաճաճանչ. *Բոցանշան բորբոքեալ մորենւոյն. Ագաթ։ *Զատակերն բոցանշան ունելով ահարեկ զտեսողս առնէր. Կաղնկտ։

ԲՈՑԱՆՇՈՅԼ. ա. Նշոյլս արձակող կամ շողշողեալ որպէս զբոց. բոցաճաճանչ, բոցափայլ. փայլակնացայտ. *Որում ոչն հանդուրժէին բոցանշոյլ սերովբէքն. Շար։ *Բոցանշոյլ յակնթաց։ Պատուար բոցանշոյլ. Նար. խչ. և կուս։

ԲՈՑԱՇԱՐԺ. ա. Շարժեալ որպէս զբոց. *Պատրաստէ թևս բոցաշարժս առ 'ի սլանալոյ յերկինս. Թէոփիլ. պհ։

ԲՈՑԱՇԱՒԵՂ. կմ ւիղ. ա. Որոյ շաւիղն և ընթացքն է բոցանման. *Ցանկարծահնչեաց ... հրաձուավառակ բոցաշաւեղ եռանդն (հոգւոյն սրբոյ). Նար. ...։

ԲՈՑԱՇՆՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Շնչումն բոցոյ. հրացայտութիւն. հրեղէն շունչ. ... կմ ... *Որում գողութեամբ մեծաւ սպասեն անմահականաց ահեղից լուսաբերան բոցաշնչութիւք »։ այսինքն բնութիւքն՝ որք զլոյս օրհնութեն և զբոց սիրոյ շնչեն. Նար. ...։ *Զօրութական բոցաշնչութեն հգօր կախարդին »։ այսինքն զպատիր աղդմունս գիւին. Նար. ...։

ԲՈՑԱՇՈՒՆՉ. ա. Շնչօղ զբոց. հրաշունչ. տօթագին. տապախառն. ... որպէս այրեցած գօտին. ... յն. Διακεκαυμένος. *Որ 'ի ստորին աշխարհին հարաւոյ բնակեալք իցեն՝ սահմանակիցք բոցաշունչ աշխարհին. Վեցօր. ...։

ԲՈՑԱՊԱՏ ԱՌՆԵԼ. Բոցով շուրջ պատել. *Սրովբէիւք բոցապատ արարեալ ... զգրախտն. Վրդն. ...։

ԲՈՑԱՍՆՈՅՑ. ա. Բոցով սնեալ, արծարծեալ, բորբոքեալ. կամ Սնուցիչ և բորբոքիչ բոցոյ. Φλογοτρόφος. *Պատկերագրեալ զբոցասնոյցն այն զհնոցն, զերանագոյն կատարումն նահատակին. Նիւս. Բէոդոր։

ԲՈՑԱՎԱՌԵԱԼ. Բոցով վառեալ, հրաբորբոք. *Թոյնքս մեր՝ որ բոցավառեալ գործէին զմուխ ժանիս մեր. Ոսկ. լուս։

ԲՈՑԱՏԱՊԱԳՈՅՆ. ա. Φλογώδης, φλογοειδής. Flammae similis, flammeus, igneus. Առաւել տապացուցիչ, կիզանողական որպէս զբոց. *Ցեառ շանն, յորժամ բոցատապագոյն է արեգակն. Փիլ. էլ։

ԲՈՑԱՏԵՍ. ա.
ԲՈՑԱՏԵՍԱԿ.
ԲՈՑԱՏԵՍԻԼ. } Բոցանման տեսլեամբ. բոցակերպ. բոցատիպ. բոցաձև. բոցանման. բոցեղէն. *Բոցատես և հրանիւթ ճառագայթիւք. Ճ. Թ։ և Տօնակ։ *Անօրանութ և բոցատեսակ գոյացութն՝ յեթերային բնութէն հրացեալն. Ածխոփ. ...։ *Զանբարժանելի զզօրութի 'ի բազումս բարժանեալ բոցատեսակս լեզուաց, 'ի վերայ իւրաքանչիւրոց ընտրելոց առանցն բերիւր. Գնձ։ *Հրանուտ և բոցատեսիլ. Զքր. կը։ *Բոցատեսիլ հրոյ երևումն առաբածանէր զնովաւ. Փիլ. էլ։ *Բոցատեսիլ սերովբէք. Գնձ։

ԲՈՑԱՏԵՐԵՒ. ա. Որ ունի զբոցափայլ կամ զկարմրափայլ տերևս. մակդիր վարդի. *Բոցատերև վարդն յանապական մարիամայ անապական ծաղկեաց. Ոսկ. յոհ։ *Այրել խնդրէր զանթառամ կուսութեն բոցատերև վարդն։ Բոցատերև վարդիւք։ Խոր. Վրդվ։

ԲՈՑԱՏԻՊ. ա. Բոցատեսիլ. հրեղէն. *Որ բոցատիպ լեզուօք ... իջեալ 'ի յերկ-

նից. Ճառ:

ԲՈՑԱՓԱՅԼ. ա. Փայլուն որպէս ըզ-
բոց. հրափայլ. բոցաճաճանչ. բոցանշոյլ.
*Բոցափայլ խարոյսխիւ հաստատեալ. Ա-
նան. եկեղ:

ԲՈՑԱՓԱՅԼԵՄ, եցի. չ. } Փայլել
ԲՈՑԱՓԱՅԼԻՄ, եցայ. չ. } որպէս զբոց.
լուսափայլել. պայծառանալ յոյժ յոյժ.
*Փայլակնաբորբոք ճառագայթիւք բոցա-
փայլեաց. Խոր. հռիփ: *Գերապանծ հըր-
ճուանօք զարդուց բոցափայլիւր. Պիտ:

ԲՈՑԵԱԼ. Բառ անստոյգ, որ ունէր
նշանակել՝ Բորբոքեալ որպէս բոց. *Ծով
հրեղէն՝ սառնապակէս եռացեալ, որոյ ա-
լիքն բոցեալ հասանէին մինչև յերկինս.
Վրք հց. ԻԸ. ըստ տպ. այլ ըստ ձ. ալիքն
բոցոյն հասանէին:

ԲՈՑԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Φλόγινος.
Flammeus. Ի բոցոյ կազմեալ, բոցանիւթ,
բոցային, հրեղէն, լուսեղէն. Խրոք կամ
նմանութբ. *Բոցեղէն սրոյ շուրջանակա-
պահել զճանապարհս ծառոյն կենաց.
Ծն. Գ. 24: *Որ և երկին վերին՝ բոցեղէն
և հրեղէն. Կոմբղ: *Բոցեղէն սուր, կամ
սրով: Եւ գրեթէ բոցեղէն յեղանակեալ
'ի մարմնի հողեղինի (զուարճարն լուսա-
զարդ). Նար: *Արբի զյորձանս բոցեղէն
գետոց. Բենիկ: *Բոցեղինաւ ցանկապա-
տեալ սերովբէիւ: Որ բոցեղէն սրոբէիւք
հրջափակեալ պահիւր. Զքր. կր: Ճառ:
*Բոցեղէնս կոչէ զնոսա (զհրեշտակս) վասն
սաստկութեն. Եզնիկ: *Բոցեղէն զուարթ-
նոցն, կամ պահապանացն (դրախտին).
Խոր. հռիփ: և Պիտ: *Բոցեղէն փայլ-
մամբ. Ճառ:

ԲՈՒ, բուոյ, ոց. գ. որ և ԲՈՒԷՃ. պ.
ար. դուհ, դուս. Γλαύξ. Ulula, noctua.
Թռչուն գիշերային՝ մեծագլուխ և ագեղ.
տխուր ձայնիւ, բազմատեսակ, բնակեալ
առաւել յաւերակս, կամ 'ի բարձր տանիս.
պայգուշ. Տես Ղևտ. ԺԱ. 16: Օրին. ԺԴ.
15: և Գաղիան: *Գիշերայածու բուն առ
արծիւն 'ի տուընջեան մրցի. Մագ. ԺԷ.
Խմա հեգնաբար. որպէս և յասելն առա-
կիս. *Բու հրեշտակ առաքեաց առ ար-
ծիւ, և խնդրեաց զդուստր նորա հարսն,
ասելով. դու տուընջեան քաջամարտիկ
ես, և ես գիշերոյ. պատշաճիմք 'ի խնա-
մութիւն. Մխ. առկ:

Կամ Νυκτικόραξ. Corvus nocturnus.
*Եղէ ես որպէս բու յաւերակի. Սղ. ՃԱ.
8. որ այլուր գնի 'ի մեզ Ագռաւ, կամ Քա-
ջահաւ: *Նմանեցուցանէ զինքն բուոյ յա-
ւերակի, քանզի և այս գիշերային հաւ է.
Լմբ. սղ:

ԲՈՒԷՃ. գ. Նոյն ընդ Բու, մեծ կամ
փոքր. այլ է և ԲՈՒԻՃԱԿ, զոր տեսցես.
*Անգեղք և բուէճք պատեսցեն զինև. Զե-
նոբ: *Փոխանակ քաղցրաձայնութե երգոյն՝
այժմ բուէճք և տատրակունք՝ դասա-
կլուխք են. Լաստ. Ճ:

ԲՈՒԹ, բըթի. ա. Ἀμβλύς. Obtusus,
hebes. Գուղ. պակասեալ 'ի սրութէ կամ
'ի սայրից. նմանութբ՝ Թանձրամիտ. գան-
գաղ. ծանր, և մեղկ. վատ. գուլ. գիւնփ,
փէսմէն, ողըր, հանտալ, փաղա. *Եւ թէ
մտօքդ ես բութ և գուղ, ջանիւ զուսու-
մըն կեր և կուլ. Ճ. այբուբ: *Զամուրն
(որպէս հուր), և զբութն (որպէս հող).
Նիւս. բն: *Հաստատելիքն՝ լուսաւորագոյն
և մաքրագոյն (այսինքն նուրբք) քան զճա-
շակելիս և զշօշափելիս, և բութ է և զգ-
ծուսարանական քան զտեսանելիս և զլսելիս.
Փիլ. լին: *Մեղկ ճառաբանութեն (այս-
ինքն արտասանութեն) առ բութ. Երզն. քեր.

որ հայի և 'ի յաջորդ նշ: (Իսկ հոլովքդ՝
բութի, կամ բութին, 'ի բութանէ, բու-
թանքս, են 'ի բառէս Բոյթ, կամ Բոյթն.
Տես 'ի վեր անդր):

ԲՈՒԹ. Βαρύς, (որ և Վաղ ձայն, այս-
ինքն ծանր). βαρεία. Gravis. Ըստ քե-
րականաց է մասն առոգանութե, այսինքն
ոլորակ հակադրեալ շեշտի՝ վայրաբերիչ
ձայնի ծանրութբ. և նշան նորա՝ որ նոյն-
պէս կոչի բութ, է այս (`). *Ոլորակք են
երեք. շեշտ, բութ, պարոյկ. Թր. քեր:
*Եւ զբարբառացն սաստկութիս ոլորմանցն՝
եօթն դէպ եղև գոլ. շեշտ, բութ, պա-
րոյկ, թաւ, սուղ, երկար, սուղ. Փիլ. այլաբ:

ԲՈՒԹ. Ἀμβλύς. Obtusus. Ըստ երկ-
րաչափից՝ առի անկիւնն այն՝ որ մեծ է կամ
լայն և բաց քան զուղիղ անկիւնն. կամ
որոյ չափ առաւելու քան զ90 աստիճանս.
*(Անկիւնն) թէ մեծ լինի քան զուղիղն՝
կոչի բութ. և թէ փոքր քան զուղիղն՝ կոչի
սուր. Եւկղէտ:

ԲՈՒԹԱԿ, ի, աց. գ. (որպէս թէ
բոյթ փոքրիկ). Սամիքն, կամ ծակ գոր-
ծին, զոր ագուցեալ 'ի սեպս նուագարա-
նաց, և պտուտեալ ընդ են կամ թուլա-
ցուցանեն զաղիս, կամ զլարս. սազի քու-
լաք. *(Քնարահարն) առեալ զպղնձի բու-
թակն 'ի ձեռն, և ձգէ 'ի ձեռին 'ի բոյթն,
և զթելսն ընդ է, և զյաւէտ ձիգսն թու-
լացուցանէ. Ցոկ. գրիմ:

ԲՈՒԹԱԿ. որպէս ռմկ. քօթա. Քուրայ,
այսինքն խեցեղէն անօթ՝ յորում հալեն ըզ-
հրահալելիս. *Ժողովեա զարծաթն և ըզ-
ժանգառն 'ի բութակ, և արկ 'ի ներքոյ
խարոյկ մեղմագին: Ա՛ռ զերկուս բութակս
կաւակերտս, և դիր 'ի վերայ հրոյ. Ոսկէփոր:

ԲՈՒԹԱՆԿԻՒՆ. ա. որ և ԲԹԱՆԿԻՒՆ.
Ըստ երկրաչափից՝ Ունօղ զբութ անկիւն.
Ἀμβλυγώνιος. Obtusangulus, obtusum
angulum habens. *Եռանկիւն բութան-
կիւն՝ այն, որ բութ ունի զանկիւնսն (կամ
զմի յանկեանց). Եւկղէտ:

ԲՈՒԹԻԿ. Տ. ՎԻԹԿ, որ և ՎԻԹ, ՎԹԻԿ.
*Բութէն՝ փոքր եղջերու. Հին բռ. Խրը
լու. vitulus cervi.

ԲՈՒԺԱԿ, ի, աց. ա. Բուժիչ, բժըշ-
կիչ. *Առաքինին՝ բժիշկ է ազգիս մերում,
և անշուշտ և ճշմարիտ բուժակ, չարահա-
լած. Փիլ. լին:

ԲՈՒԺ. (անստոյգ գրչութն). Տես 'ի
բառն ԲՈՅԺ:

ԲՈՒԺԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Φαρμακευτικός.
Բժշկողական, բուժիչ, բժշկարար, ապա-
քինարար. *Ի գեղոցն որ բուժականքն են՝
ներկայացուք են դիպականողացն ընտանա-
ցեալք 'ի մարմնում. Բրս. ծն: *Զածե-
ղէնն ընդձեռեալ բուժական դեղ հոգւոյ
և մարմնոյ. Մհկ. կր. տրմա: *Զբուժական
դեղն պատրաստէ. Լծ. կոչ: *Այն որ բու-
ժական մաքրութն լինի. Պղատ. փիլ: *Բու-
ժականք լինին ցաւոցն. Բրս. մրկ: *Բու-
ժական բանիւն ('ի խոր կարելով զեկա-
մուտ վնասս 'ի սրտից աշակերտացն. Տօնակ:

ԲՈՒԺԱԿԱՆՆ. գ. Φαρμάκεια. Դեղ.
*Զհիւանդութիւնն, որչափ մեծագոյն
վիշտս ոչ ունին, ոչ է պարտ բուժականաւն
գրգռել. Պղատ. փիլ:

ԲՈՒԺԱՆՔ, նաց. գ. Բուժումն. հը-
նարք առողջութե կամ բժշկութե. դեղ
բուժական. դարման. *Որպիսի՞ հնարե-
ցայց բուժանս. զո՞ր ապեղանիս կազմեցից
խոցոյ վիրաւորութեանս: Որպիսի՞ բուժանս
հնարեցայց անպատսպար չարեաց. Պիտ:

ԲՈՒԺԵՄ, եցի. ն. Ὑγιάζω. Sano.
διασώζω, salvo. Բժշկել, ապաքինել, ա-
ռողջացուցանել. փարատել զցաւ. տար.
ղուցնել, լաւցնել. շիֆա վերմէք. էյի էթմէք.
*Զոր ոչ կարացին բուժել արհեստաւոր
բժիշկքն. Խոր. Բ. 80: *Որբոցն պաշտ-
ցեալ զնա՝ օգնականութեան գտանէր բու-
ժելոյ 'ի չարէն (ըկանաց գեւի). Եզնիկ:
*Բժիշկ յայնժամ բուժէ զմարմին, յոր-
ժամ զփտուածն չբժշկեալ 'ի բաց կարիցէ:
Կարող գժուարակիր վիրացն բուժելոյ.
Ոսկ. մ. Բ. 19: և յհ. ա. 20: *Դուկաս
բժիշկ զաշխարհ ամենայն բուժէ յերա-
քանչիւրոցն ախտից. Պրոկղ. Նէրէ. վկ: *Թէ
ոչ կակղեցուցանող դեղօք ախտ աչացն բու-
ժեսցի, ոչ լուսաւորի. Ճ. ձգբ:

ԲՈՒԺԵԼ. Διασώζω, ἐξαρπάζω, ἀφαι-
ρέω, ἀφίημι. Salvo, servo, eripio, ad-
imo, aufero, libero. Ի բաց փարատել
զոր և է վնասս, և ապրեցուցանել. զեր-
ծուցանել, պահել և 'ի բաց թափել յա-
մենայն չարեաց. խալըսէլ, օգդել, օֆնել.
խելաս էթմէք, գուրթարմագ, գույրմագ, եարա-
մագ. *Ի պատանօղ գեղոց՝ որք 'ի ներգութէ
մարդկան կազմեցան, չև հասուցեալ՝ և ան-
դէն բուժէ (թերիակէն). Եզնիկ: *Արդ՝
փախուցեալ 'ի խորտակեալ սրտաշէր... և
նեղեալ յոյժ, բազում խոստմունս նախա-
րարացն առնէր, թէ որ բուժեսցէ զնա
յայնմանէ. Խոր. Բ. 71: *Ոչ զնոսա միայն
կամեցաւ բուժել յերկիւղէն, այլ և ըզ-
մտանիցն ածել յաղդութի. Ոսկ. մթ:
*Բուժել զմեզ 'ի պիղծ ձեռաց քոց: Բու-
ժեա զմեզ յառաջիկայ տանջանացն. ՃՃ:
*Տկար փայտ... ոչինչ բուժէ զմեղուն
յանձրևոյն և 'ի կաթոյն. Նիւս. էրգ:

Կր. Ապրել, ազատել, զերծանել. խուր-
տիլ. գուրթուլմագ. *Զոհեա՛, և բուժեա՛յ 'ի
տանջանացդ՝ որ պահեալ են քեզ: Խնայեցէք 'ի
ձեզ, և բուժեցարո՛ւք 'ի պատրաստելոցն
ձեզ չարեաց. ՃՃ: *Հազիւ յերկիւղէն
բուժեալք՝ ընդունէին զնա 'ի նաւն. Կիւրղ.
գանձ:

ԲՈՒԺԻՉ, իչք. ա. Բժշկիչ, բժիշկ.
բուժական. առողջարար. ապրեցուցիչ,
եւն. *Առաստաղէս կանոնք փարթամացու-
ցանել զկարգեալ բուժիչսն: Զբուժիչս 'ի
բժշկութե. Պիտ: *Իբրև զբուժիչ ախտից
հոգւոյ և մարմնոյ. Ցհ. կմ. ապ: *Բուժիչ
'ի մահուանէ. Եզնիկ: *Ի յաղթ բուժիչ
ախտացն արկածից. Նար. կ: *Սա է մեզ
բուժիչ, և պատճառ կենդանութեան. Ճ.
քարչը: Տես և ԳԱՐՇՕՆՆԵԱՑ. զի յն. θερα-
πεύων, է բուժիչ, և սպասաւորեայ:

ԲՈՒԺԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Բժշկութի,
և ազատութի. *Զխնդութի առթեցեր...
բուժկութեն. Թէոդոր. խչ:

ԲՈՒԺՈՒՄՆ, ժման. գ. Բժշկելն, և
բժշկելն. ազատութի. *Գիտացեալ զախ-
տի պատճառսն՝ հնարին այնուհետև առ
բուժումն. Նանայ: *Ի քէն է բուժումն
ախտից. Վանակ: *Նոյն իշխանութիւն՝ որ
զբուժումն ախտիցն գործէ, և զմեղսն հա-
լածէ. Կիւրղ. ղկ:

ԲՈՒԺՔ. Տ. ԲՈՅԺ:

ԲՈՒԻՃԱԿ, կամ ԲԸՒԻՃԱԿ, ի, աց.
գ. Կարծի լինել նոյն ընդ ԲՈՒԷՃ, որպէս
ազգ ինչ բուոյ. կամ թէ նոյն ընդ Կաւ-
կամ. (որպէս թէ՝ ձայնող, բու բու, ճա՛կ
ճակ, եւն.) *Բըւիճակ աղաղակէ կա՛. և
միւսն տայ՝ կա՛մ. առաջոյն ոչ կայ, այլ
թռուցեալ այլուր երթայ. Մխ. առկ:

ԲՈՒԻՃԵՆԻԿ. գ. Ազգ հաւուց
կամ խոնկեննեաց. պահար, կամ պահուր.
*Լինին 'ի ծննդոց աշխարհին՝ գառինճը-
նիկ... բուինճնիկ, և կաքաւ. Խոր. Ծ.
(այլ. բուենինճենիկ):

ԲՈՒԼ. գ. որ և ՎՈՒԼ. Բառ լտ. պուլլա. որպէս կոնդակ. *Եւ նոցա բաղում շնորհս, զորս բուլն պապային ցուցանէ. Մորթին:

ԲՈՒԽՏԱԿ. գ. Ազգ ծաղկան յերկնա-նիկ արաբիա: Խոր. Ճ:

ԲՈՒԾ, բծի, բծոց կամ ոց. գ. Ἀμνός. (լծ. ամեի. ամե. ամիկ.) Agnus. Գառն կամ ուլ գիւղիկ, ցորչափ բուծանի 'ի մօրէն կաթամբ. *Եւ բուծ մի տարե-ւոր անարատ արասցէ յողջակէզ տեառն. Եզեկ. խզ. 13: *Եւ փոխեաց զվարձս իմ զառան բծոցդ. Ծն. լա. 7. և 41: *Ան-խայեաց զանձն իւր յաշխատութէ բծոց. Եփր. եւ: *Մաքի, որոջ, այծ, խռակեան... իսկ չէզոքն (այսինքն հասարակ արուի և էգի) ալոչ, և բուծ. Երզն. քեր:

ԲՈՒԾԱՆԵՄ. բուծի, բոյծ. ն. Τρέφω, διατρέφω, ἀνατρέφω. Nutrio, alo. Սնուցանել. գարմանել. սածել. պարա-րել, և բուծել յամենայն մնասից. պա-հել, Եփել. գեօմլէ+, ... *Երկուս երկուս յամենայնէ մուծցես 'ի տապանն՝ բուծանել ընդ քեզ: Բուծանել զաւակ 'ի վերայ ամենայն երկրի. Ծն. զ. 19: է. 3: *Առաքեաց իշխանն՝ երամակս փղաց բուծա-նէր առ 'ի ձիամարտութէ: Իշս մեծամեծս բուծանէին: Թագաւորն առաքեալ կո-չեաց զբուծանօղսն. Փիլ: *Սովոր են թա-գաւորք առիւծս և յովազս և այլս 'ի գա-զանաց բուծանել. Մխ. էրէմ: *Զխայտ-նակին կերակրովք բուծանիցեն, և ակեղծ ձձեան է սուրբ ձկանեան սնանիցեն. Եղիշէ: *Բուծին համբուք զանձինս իւրեանց. Եզեկ. լդ. 8: *Եւ բուծցին աղքատք նովաւ. Ես. ծդ. 30: *Մի կորուսանէր զբուծեալս ա-րեամբ քո, և զբուծեալս սնեամբ քո. Նար. ծէ: *Բուծանի և կերակրի իմաստա-սիրին ոգի՝ ոչ այլով իւիք առաւել՝ քան կարելովն որպէս զախաւս. Փիլ. լն:

Նմանութբ ասի. *Իւր բուծանէ զաւա-կս հրոյ. Նեղոս: *Դեգերմամբ տեւա-լեան բուծեալ զյանկութին՝ առաքելոց 'ի ներքս յոգիսն զվէրն. Փիլ. ...:

ԲՈՒԾԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Տեղի կամ գործի բուծանելոյ. որպէս կերակուր՝ պարարիչ քմաց. *Ճաշակելով (յարգե-լեալ պտղոյ դրախտին) փարատէր տեւան. ուր և խարխի ահնոյր բուծարանս, որով կոկորդքն քաղցրանայ. Ճ. Գ:

ԲՈՒԾԵՄ, եցի. Տ. ԲՈՒԾԱՆԵՄ. *Կա-թամբ բուծեցաւ, զի զանմեղութէ ընկալ-ցուք. Կոչյ:

ԲՈՒԾՆ, կամ ԲՈՒԾԻՆ կամ ԲՈՒ-ԾՈՒՆ, բուծնոյ. գ. Θρυαλλίς. Ellychnium. Պատրոյգ բուծիչ ճրագի, կամ լապտերի. Փիլիլ. *Ըստ օրինակի պատ-րուկ ճրագի, կամ բուծնոյ, որ ծծեն քա-ման զիւղն առ 'ի կերակուր հրոյ. Վէց. օր. Գ:

ԲՈՒԾՈՒՄՆ, ծման. գ. Τρόφημα. Nutritio, alimentum. Դարման, սնունդ. *(Արարին) խրճիթս առ 'ի բուծումն աղքատաց. Ճ. Գ: *Մինչ զձեռս որբո-նոթաթափ առնելով, որ առ 'ի բուծումն էն գործարանքն. Գրիգ. ծն:

ԲՈՒՂԱՅ. գ. Բառ ռմկ. պաղող, որ է Ցուլ. *Արբեցողն գոռայ նման բուղայ զուարակին. Ոսկեփոր:

ԲՈՒՂԽ. գ. Արմատ Բղխելոյ. որպէս Բորբոք պղղոյ. *Ցառաջ քան զամենայն յորժամ կատարեցի ծաղիկն, և բուղխն ծաղկեցէ ծաղիկն աղխացեալ. Ոսկ. Ես. (գիրքն 'ի լուսանցս մեկնողաբարգնէ՝ բղխ-բղխ. իսկ 'ի բանն Եսայեայ ասի, Աղխս:)

ԲՈՒՃՈՒՃ, ոյ, ով. գ. Բառ ռմկ. որպէս փեճենկ. պատեան կմ՝ կեղև պտ-ղոյ. *Ա'ւ կաստանոյն՝ իւր վրայ բուճու-ճովն. որ զերգ ոզնի է. Վստկ. ճծգ:

ԲՈՒՆ, բնի, կամ բնոյ, իւ կամ աւ, ից, իւք. գ. սրս. պխտ. Στέλεχος. Truncus, stipes. καυλός, caulis, scapus. Հաստատուն անկոց և բուսոց՝ 'ի ներքին արմատոյ կամ 'ի կոճղէն մինչև ցբաժանումն ոստոց. հաս-տաղխատակ ծառոյն որպէս ձող կամ սիւ-նակ. ծղօտ կամ եղէգն բուսոց. կոճղ, և սաղն. *Բուն նորա 'ի հոսոյ ջրոյ ծաղ-կեսցի. Յոբ. ծդ. 8: *Շուռ յարժամ կորի 'ի բնէն: Ոչ արմատաքի խլեալ, այլ 'ի բնէ հատեալ: Ոմանք ասեն, 'ի մի արմատոյ և 'ի բնի երկուք էին ծառք. Իւ-ռֆոք: Վանակ. յոբ: Վրդն. ծն:

Նմանութբ Սիւնակ աշտանակի. ղանդա-նին կոճը պորտանդոնըլը. *Ճախարակեայ գործեսցես զաշտանակն, զի բունն և ստե-ղունքն անդաստին 'ի նմանէ իցէ: Զբունն և զստեղունս նորա: Եւ այս է կազմած աշ-տանակին, ձոյլ ոսկի բուն նորա. Ել. իէ. 31: լէ. 17: Թուոց. է. 4:

Եւ Κόντος. Hastile. Նիզակաբուն, տի-գաբուն. ձող գեղարդեան, և դրօշու, և խաչի, ևն. *Բուն գեղարդեան նորա իբրև զատորի ոստայնանկաց. Ա. Թգ. ծէ. 7: *Բնաւ նիզակին թուլադրյն կոփահարէր զգլուխ նորա. Մեսր. էրէզ: *Բուն խա-չին. Շ. Բղբ. և ...: *Բունն (սեղա-նոյ, այսինքն խարիսխն կամ պատուան-դանն) 'ի չորից կանգնոց, և 'ի բնէն 'ի վեր ցեղջիւրսն կանգուն մի, և բունն յերկո-տասան կանգնոյ ». եբր. ... (որ պէսպէս մեկնի). Եզեկ. խգ. 15. 16: *Սանդուխ իմանալ զառաքինութէ աս-տիճանն. իսկ բուն սանդխոյն (որպէս յենարան կամ կողմանքն) զոգիս մեր և զմարմինս. Վրք հց. ծդ:

ԲՈՒՆ. Φύσις. Natura. Բնութի. իս-կութիւն. և նմանութբ Սկիզբն, արմատ, պատճառ, հիմն, աղբիւր. ծայր. գլուխ. հին իրք. բնիկք. և նախնիք. *Ի բուն իսկ իւրացն իջեալ՝ գնէ օրէնս, և տայ մզհա. Ոսկ. մ. է. 26: *Բուն ապաւմայ հող է յեր-կրէ: Դարձաւ անդրէն 'ի հող 'ի բուն իւր առաջին. Մծբ. ի: *Որոյ հայհոյութիւնն 'ի բունն իսկ գնայ. Եղիշէ: *Նոքա, և որ բունքն հաստատուն կացեալ էին 'ի տե-ղոջն. Եղիշ. է: *(Ենովք) ասաց, բունքն մեր չեղեն հաճոյ ... Վրդն. ծն: *Ըստ նախանձայոյզ լինելոյ վասն բնոյն (այսինքն հին օրինաց) հալածեալ է իմ զաւետարա-նիչս նորոյն. Եփր. ...:

Ի ԲՈՒՆ. ՅԲՈՒՆ. իբր Ի գլուխ, կամ ցաւարտ. 'ի ծայր. 'ի սպառ. ցխախճան. (լծ. լտ. ...) *Զմիւս այլ շաբաթն 'ի բուն կատարէր աղօթս չորս. Վրք հց. ծի: *Զի անշուշտ մինչև 'ի բուն զհասա-տարիմ սէրն 'ի մէջ թագաւորութեանցն պահեսցեն. Ագաթ: *Իշխանութին հաս-տատուն եկաց 'ի բուն. Ոսկ. Ես: *Ուսաւ 'ի բուն իսկ զամենայն իմաստասիրական հանճարն. Հ = Յ. Յուլ. իէ: *Ոչ նոյնպէս կայր ցբուն: Զնոյն ունիցիմք մինչև ցբ-ուն. Ոսկ. մ. է. 6. և 7: *Առնել և նո-ցա անօթս ինչ, այլ ոչ եթէ յոչնչէ. և զոր առնենն ոչ եթէ զնոյն ցբուն պարհել կարիցեն, և ոչ սակաւ ինչ. Ոսկ. Ես: *Ոչ զի սկիզբն միայն առնիցեմք, այլ մինչև ցբ-ունն գնայցեմք. Ոսկ. Եփես:

Ի ԲՆԷ. Ἐκ φύσεως, φύσει, ἔκπαλαι, ἐκ μακροῦ, ἀρχῆθεν. Jam, jamdudum, ab initio, antiquitus, olim. այսինքն Անդրա-ուին 'ի բնութէ. 'ի բնաւսա. յարմատոյ. 'ի հիմանէ. 'ի սկզբանէ անտի. յառաջնմէ իսկ. 'ի վաղուց. ..., ..., ... *Որ 'ի բնէ անթլփատութին է: Որ ոչ էին 'ի բնէ ածք: Որոց դատաս-տանն 'ի բնէ ոչ դատարկանայ. Հռ. բ. 27: Գղ. դ. 8: բ. Պետ. բ. 3: *Անդատին 'ի բնէ ամենևին բառնայցեն կարծիքն. Ոսկ. ...: *Ի բնէ մինչև 'ի կատարած: Սի-րեր ես 'ի բնէ զվարս միանձնութէ. Եւս. պտմ. է. 8: զ. 9: *Առաքեալք և աշա-կերտք 'ի բնէ աւանդեցին: Որպէս և էր իսկ 'ի բնէ. Եւս. ...: *Հրէայքն 'ի բնէ և այժմ հայրաբար վարին. Ոսկ. հռ: *Ի բնէ չար, կամ հակառակորդ. Ագաթ: Նար: Բուզ: *Ի բնէ ունել. Եղիշէ: Եղիշ: *Լսել 'ի նմանէ զամենայն 'ի բնէ զմերոց իրաց ա-ճումն. Փարպ: *Որ էրն իսկ 'ի բնէ անբաժ: Անդատին իսկ 'ի բնէ և 'ի սկզբանէ. Նար: *Թերևս 'ի բնէ իսկ այնպէս կոչէր անուն տեղւոյն. Կիւրղ. բգ: *Մեք 'ի բնէ մերմէ երկիր եմք բարբոք. Եփր. համաբ:

Ի ԲՆՄԷ. } Նոյն ընդ վ. *Եւ զբան
Ի ԲՆՈՋԷ. } փչմանն յայանեցից. վասն զի 'ի բնմէն իսկ և զտարս յոյս յարութե ստորագրէ. Ոսկ. յոհ: *Հայր 'ի բնոջէ ոչ խոստովանելով զնա (մոլորեալքն), ա-սիցեն, թէ ած էր 'ի բնոջէ, բայց չև ևս հայր. Կիւրղ. գնդ:

ԲՈՒՆ. որպէս Բանակ կամ բնակութի. և Գունդ և աղխ բանակի. *Յանձն առնէին նոցա զկահ և զգրաստ, և զամենայն ինչս՝ որ մնացեալ էր 'ի բնի իւրեանց. Ա. Դ. ի. 35. (յն. զկահն զբազում): Տես և ԲՆԱ-ԴԻՐ: *Առեալ զամենայն զօրս իւր բնիւ, աղխիւ. Բուզ. դ. 21: *Եւ լքեալ ա-ռեալ զբունն՝ որ ընդ իւր ձեռամբն էր, փութայր հասանէր 'ի տեղի պատերազմին. Ագաթ:

ԲՈՒՆ. ա. Φυσικός, ὁ κατὰ φύσιν, γνήσιος, αὐτός. Naturalis, genuinus, ipse, idipsum. ἕτερος, socius, familiaris. καίριος, tempestivus, opportunus. Բը-նիկ. բնաւոր. բնական. որ ինչ է 'ի բնէ՝ 'ի բնութէ՝ 'ի ծնէ՝ 'ի բուսոյ բարուց. հին. վա-ղեմի. իսկ. իսկական. էական. հարազատ. ընտանի. ճշմարիտ. ճշգրիտ. գլխաւոր. նոյն իսկ ինքն. ... *Ի բուն ատեան ոչ խնայեաց: Ի բուն վայրենի ձկ-թենւոյ: Որ բունքն իսկ են: Զի մեք բուն հրէայք եմք: Ի բուն իսկ երկինս: Ի վե-րայ բուն իսկ գլխոյն: Ի բուն ճարտարա-պետ անդր հայր: Կարգեցաք զքեզ ընդ բուն բարեկամս մեր: Աղքատն և 'ի բուն բարեկամէ անտի քակի. ևն: *Զբուն ժա-մանակս յապաղել: Ոչ այժմ ինչ ասեմ, այլ և 'ի բնին իսկ 'ի զաւակի. Ոսկ. ես. և եփես: *Այսպէս իսկ էր նա 'ի բուն ծնէ իւրմէ: Ի բուն քաղաքն: Բուն իսկ նախ-նեաց. Եւս. պտմ. և ...: Իսկ Բ. Դ. ի. 1. *Դառնալ 'ի կողմանցն պարսից. քանզի էր երթեալ նա 'ի քաղաքն 'ի բուն նոցա ». յն. պարսկաքաղաք, կամ պէրսէպօլիս: *Բուն բարի. Փիլ: Վրդն. ծն: *Զհարա-զատ և զբուն՝ քան զպիտակն և զօտար: Եւ ոչ մի ինչ ոչ է ընտանի և բուն (այսինքն մերձաւոր) իմաստնոյ, բայց առաքինու-թիւնք: Առնէլ է զբունն յաղագս ստրա (այսինքն զյանկաւորս). Փիլ: *Ի բուն գիւղն. Կորիւն: *Ի բուն բնակութե. Նար: *Զբուն հնոց և զնախնեացն բանս. Խոր: *Զչորս զհնութս 'ի բուն յաւա-գացն. Եղիշ: *Որ բուն մերձաւորքն են: Մեք որ բուն անարգք եմք. Շ. Բղբ: *Թէ և բուն աղէտ է. Լմբ. ող: Իսկ Կամրջ. *Մինչև

'ի բուն կատարումն երգոյն ***. խմա՛, մինչև ցվերջին ։

ԲՈՒՆ. ն. Տիրապէս. բնաւին. *Մեկնի յանկենդան կենացն, և իսկապէս և բուն ասել 'ի կործանմանէն. Փիլ. լին ։ *Բուն 'ի ներս մտեա. Լմբ. պտրգ ։

ԲՈՒՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. որ և ԲՈՒՆԵԼ. Նստել 'ի բոյնս. որջանալ 'ի խշտիս, երբեք կամ նմանութեամբ. *Չորրորդ և մեծ քան զառաջին բոյնսն՝ բերանն, յորում դարձեալ բունանան (կամ բունանայ) ճաշակելիք ։ Իբրու թէ 'ի լանջս բունանալ արիւն. Փիլ. լին ։ *Բունանայ յամենայն կենդանիս, մանաւանդ 'ի մորթս փափկակեացս ։ Ցորս բազմացեալ ախտ նախանձուն՝ վասն բունանալոյն 'ի նմա չարին. Եւագր. [illegible] ։

ԲՈՒՆԱՒՈՐԻՄ. եցայ. չ. Նոյն ընդ վ. *Ջոռունն՝ յորում բունաւորէր (հարցուկ գէն), 'ի հիմանց կործանել. Սոկր ։

ԲՈՒՆԴՈՒՔ. կամ ԽՈՒՆԴ ԲՈՒՆԴՈՒՔ. Տ. ԽՆԴԲՈՒՆՔ ։

ԲՈՒՆԵՄ, եցի. ն. Ջեռեղել իբրև 'ի բոյն, որջացուցանել. բնակեցուցանել. *Յանձինս իւրեանց բունեալ զԹիւնս դառնութեան. Ճ. Ա ։ *Զնախանձ 'ի սիրտ բունելոցն. Ը. յհ. խղ ։

ԲՈՒՆԻՄ, եցի. չ. }
ԲՈՒՆԻՄ, եցայ. չ. } Νοσσεύω. Nidifico. որ և ԲՈՒՆԱՆԱԼ, ԲՈՒՆԱՒՈՐԻԼ. Նստել 'ի բոյն. բնակութիւն առնել. որջանալ. բնականալ. [illegible] *Իբրև զաղաւնիս բունեալք 'ի քարածերպս. Երեմ. խը. 28 ։ *Ընդ մարդկան 'ի հիման յաւիտենից բունեաց. Սիր. ա. 16 ։ *Ոչ այնուհետև 'ի նա մատնութեան օձն բունի. Կլիմաք ։ *Ժողովէ բերէ նմա զծուփս բազումս, և մտանեն բունին 'ի միտս նորա. Մծբ. ծր ։ *Որ եկեալ բունեացէ 'ի մերում ժողովարանս. Ահ. կբ. արձան ։ *Ամբարտաւանութիւն բունեալ 'ի հոգի ուրուք ։ Զի մի երբեք բունեալ 'ի մեզ զօրէն իժի՝ մահացուսցէ զհոգիս մեր. Սարգ. յկ. դ. և ա. գ. ծա ։ *Սատանայ 'ի հոգիս մեղաւորաց բունէ. Յհ. կմ. էկ ։ *Ի բերան և յաչս բունէին ։ Աղտք մարմնական գործոց բունեալ է յանձինս մեր. Լմբ. կմ. և ող ։ Ահ. կբ ։ *Երրորդ բոյնք՝ ընդգունք. 'ի սոսա բունեալ են հոտոտելիք. Փիլ. լին ։

ԲՈՒՆԻԿ. գ. Καλιά. Nidus, cavea. փոքրիկ կամ աղքատ բոյն. [illegible] *Ծիծառն յորժամ զոտառապանաց բունիկն կամիցի շինել. Վեցօր. է ։ *Ծիծառն զիւր վարանից բունիկն յարդարէ. Լաստ. ծէ ։

ԲՈՒՆԿԷՆ. ա. Իբր խորշս խորշս։ Հին բառ ։

ԲՈՒՆՊԱՆ, ի, աց. գ. որ և ԿՈՒՏՊԱՆ. Վերակացու երամակաց ձիոց. ձիապան. *Դերբենեկն 'ի բունպանաց ասպազէն խնդրեալ իւր սուր ձի, եհար զգունդն. Ուռհ ։

ԲՈՒՇՏ. բշտի, կամ տոյ. գ. Κύστης. Vesica. որպէս փամփուշտ. [illegible] *Ի ձեռն Թղթոյն զլմպելին առ երիկամունսն 'ի բուշտն մղել. Պղատ. օրէն ։

ԲՈՒՇՏ. ռմկ. [illegible] Pustula. Φλύκταινα. խապալատտ, պալար. [illegible] *Եղև մահատարաժամ... նախ 'ի մէջ ձեռացն (գուցէ՝ ցայլիցն) բուշտ երևէր. և այն էր նշանն. Մխ. [illegible] ։ *Հապարտութիւն նմանի բշտոյ լցեալ հողմով, որ գտանայ յոչինչ ընդ պայթնուլն. Առակ. ծող ։

ԲՈՒՌ, բռոյ կամ բռոյ, ով. գ. Κονία. Calx. Նիւթ բռելոյ, այսինքն ծեփելոյ. մանաւանդ սպիտակ ծեփոյ. զոր օրինակ կիր, [illegible]. *Բռեսցես զնոսա բռով ։ Բռեսջիք զնոսա բռով. Օր. իէ. 2. և 4 ։

կամ Γύψος. Gypsum. [illegible] ։ Գաղիան ։ Վստկ. իբ. [illegible] ուր և ծխէ գրի. *Յաղագս բռոյին, որ է ծխայն ***. Ի սոսին բերի ասելն. *Ի սպիտակին՝ ոմանք ձիւն են, և ոմանք բռոյ ։ Սպիտակին ոմն ձիւն է, և ոմն բռոյ. Սահմ. ծէ ։ *Սպիտակութիւն բռոյ. Սարկ. քհ ։ *Որպէս կաւթին և ձեան և բռոյ և կրոյ սպիտակ լինելն. Վրդն. [illegible] ։

Եւ որպէս Նօթ. Μίλτον, μίλτος. Minium, rubrica. [illegible] *Ծեփեաց բռով. և կարմրացոյց զգոյն նորա. Իմ. ծգ. 14 ։

Եւ որպէս Ապիկի. [illegible] *Ամանօք, որ և ծեփեալ էր բռով. ([illegible]) Վրք հց. է ։

ԲՈՒՌՆ, բռին կամ բռան, ամբ. բռունք, ռանց, ռամբք. գ. Δράξ. Pugillus, brancata. Ափ ձեռին ամփոփեալ. ձեռն բռնօղ կամ ըմբռնօղ զինչ. [illegible] *Որչափ բռամբ մի ալիւր 'ի սափորի ։ Առցէ բռամբ քահանայն 'ի զոհէ յիշատակի նորա ։ Լաւ է բռուն մի, կամ բարի է լնութիւն բռան միոյ՝ հանգստեամբ, քան զլնութիւն երկուց բռանց՝ ջանալով և յօժարութեամբ ոգւոյ. Գ. Թգ. ժէ. 12 ։ Թուոց. է. 26 ։ Ժող. դ. 6 ։ *Լնուլ զերկու բռունս. Լմբ. ծղ ։ *Զայս մի բռուն Թրջեալ սպասն կերակրիւր. Վրք հց. ծա ։ *Որպէս խոտ տանեաց, որ մինչչև 'ի բռուն եկեալ էր՝ չորացաւ. յորմէ ոչ լցաւ բռուն հնձողին. Լաստ. ճ ։ *Բախէր բռամբն ընդ կուրծսն իւր. Հ=Յ. յուն. ծդ ։

Նմանութ. Իշխանութիւն. կարողութիւն. տէրութիւն. որ և ԶՕՐՆ ասի. *Ընդ բռամբ արքայի 'ի սպաս զոհիցն պաշտել զայն. Բ. Ղ. զ. 6 ։ *Զերկիրս ամենայն 'ի բռին իւրում ունի. Կոչ. դ ։ *Որ զերկնիւք և զերկրաւ պարզէ 'ի բռին ունի. Խոսր ։ *Բարիքն յուսով եւեթ էին և յետ մահու, և կարիքն անդէն 'ի բռան. Ոսկ. եբր ։ *Իբրև 'ի բռան ունէր զճաշակ արեանն դառնութեան, որով ծարաւի էր (սասուզ), և ոչ գիտաց. Եփր. համաբ ։ *(Գողն) 'ի բռուն անկեալ՝ չլինիցի մահապարտ. Եղնիկ ։ *Նա ըմպէր գինի և անկանէր 'ի բռուն քնոյ ***. յն. տայր զանձն քնոյ. Ոսկ. ղկ ։

ԲՈՒՌՆ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Ἐπιλαμβάνομαι, ἀναλαμβάνομαι, περιλαμβάνω, ἅπτω. Apprehendo, suscipio, aggredior, tango. Ձեռն արկանել. ձեռնարկել. ըմբռնել, շօշափել. և Սկսանել. ձեռնամուխ լինել. յօժարիլ. ընդգրկել. յարիլ. զհետ լինել. [illegible] *Բռուն եհար զամոլաջլէ զլխոյ նորա ։ Բռուն եհար զինէն, և կացոյց 'ի վերայ սորին ։ Բռուն հարին զմորթ ոտարաց ։ Բռուն հար, կալ զձուկնդ ։ Բռուն եհար սամփսոն զերկուց սեանցն միջնոց ։ Անգամն բռուն եհար զբռոզկաց իւրոց ։ Բռուն եհար հրեշտակն զգագաթանէ նորա ։ Ոչ երբեք զհրեշտակաց բռուն հարկանէ, այլ զզաւակէն աբրահամու բռուն հարկանէ. ևն ։ *Զիրացդ բռուն հարէք ։ Բռուն հարկանէին զոտիցն. Փարպ ։ *Բռուն հարկանել զստանոյ օձին, կամ զճշմարտութենէ, զպատուիրանաց, զպարկեշտութենէ, զքրիստոնէութենէ, զմիաբանութենէ սիրոյ ։ Բռուն հարկանէ խնդալով ։ Զօրէն շղթայից զմտաց բռուն հարեալ ունին. Փիլ ։ *Բռուն հարի զգործոյ՝ որ 'ի վեր է քան զօրութիւն իմ. Լմբ. ող ։ *Բռուն հարկանել 'ի կէս, կամ 'ի սպիտակ նուէն. 'ի նա. յառաւելն. 'ի մեկնութիւն. Խոր ։ Ճ. Ա ։ Վրք հց. դ. իէ ։ Գէ. եռ ։ *Բռուն հարկանել առաքինի վարուց, կամ հնազանդութեան, կամ բանից. Ճ. Թ ։ Վրք հց. իէ ։ Ոսկ. լա ։ *Բռուն հարկանել զնոսա [illegible], կամ 'ի խիտ առ խիտ առաջացուցէ. կամ Ցորմէ բռուն հարեալ ։ Բռուն հարկանիցէ զմի 'ի յասաց ծառոյն. Իգն ։ Լմբ. պտրգ ։ Վրդն. պղմ ։ Սարգ. ա. յհ. է ։

Ի ԲՈՒՌՆ ԱՌՆՈՒԼ, կամ ԱՐԿԱՆԵԼ. }
ԶԲՌԱՄԲ ԱԾԵԼ, կամ ԱՐԿԱՆԵԼ. }
Καταλαμβάνω, συλλαμβάνω, χειρόω. Occupo, comprehendo, subigo, domo, ևն. Ի ձեռս բերել. ըմբռնել. բռուն հարկանել. իշխել. տիրել. [illegible] *Երթալ 'ի բռուն առնուլ զնոսա ։ Զամենայն քաղաքն 'ի բռուն առնոյր, կամ արկանէր. Ճ. Դ. ծդ. 39 ։ ա. Դ. է. 28 ։ *Զերուսաղէմ 'ի բռուն առնուլ. Փիլ. եւ. է. 115 ։ Խոր. գ. 58 ։ *Որպէս զանդորր տեղայ 'ի բռուն առցուք ։ Հրաման տայր 'ի բռուն առնուլ զնոսա. Խոր. ա. 26 ։ է. 18 ։ *Ի բռուն առնու զամբարշտական առաքինութիւն. Վրդն. ծն ։ *Որ զբռամբ ածել իսկ է զմեծ վիշապն. Յոբ. գ. 8 ։ *Զբռամբ ածել, զի լցէ զկամս ցանկութեան իւրոյ. Խոր. ա. 14 ։ *Զամենայն զբռամբ արկանել զնոսա. է. Դ. դ. 34 ։

Ի ԲՈՒՌՆ ՈՒՆԵԼ կամ ՏԱԼ ԶՈԳԻ. այսինքն 'ի վտանգ մահու դնել զանձն. *Զոգիս 'ի բռին ունել. և 'ի պատանութեան վտարերել. Ոսկ. եփես ։ *Կալեալ 'ի բռին զոգի իմ՝ 'ի բաց մերժեցի զերկիւղ Թագաւորաց. Փարպ ։

ԲՌՈՒՆ. գ. Βία, δύναμις, κράτος. Violentia, vis, injuria. և բայիւ. ἀναβιάζομαι, ἀδικέω, ևն. Բռնութիւն. հարստահարութիւն. զրկանք. և Ուժգնութիւն. սաստկութիւն. [illegible] *Բռուն է ինձ 'ի քէն ։ Բռուն առնես ժողովրդեան քում. Ծն. ծզ. 5 ։ Եւ. է. 16 ։ *Ոչ իշխէին բռուն ինչ գործել նմա. Ճ. Ա ։ *Սատակոյն հալածանօք բռուն 'ի վերայ եդեալ՝ զփախստեայսն առնէր. է. Դ. ծբ. 23 ։ *Եթէ 'ի բռուն սպառնան կամիցի լինել ***. այսինքն բռնանալ. Կանոն ։

Եւ ուղ Բռուն առնօղ. ասի ԲՌՈՒՆ ԼԻՆԵԼ, է Բռնանալ 'ի վերայ. հարստահարել. անիրաւել. զրկել. բռնի տիրել. նուաճել. նկուն առնել. *Մի բռուն լինիցիս անանկի. Առակ. իբ. 22 ։ իէ. 15 ։ *Բռուն եղեն արքայութեան հայոց իմոյ. ա. Դ. ծէ. 3 ։ *Եւ մարդոյ բռուն ոչ լինիցի ։ Ոչ եւս բռուն լիցին իշխանք որդւոցն Իսրայելի ժողովրդեան իմում. Եզեկ. ծը. 7 ։ իէ. 8 ։

ԲՌՈՒՆ, բռան, բռունք. ա. գ. Τύραννος. Tyrannus (լծ. հյ. [illegible]), dominator, imperator. Իշխօղ զօրութեամբ. իշխան, հզօր. Ճոխ և զօրաւոր [illegible]. բռնաւոր, բռնակալ. Թագաւոր. *Ո՛վ բռունդ, զիարդ, զի ոչ ունիս հանգիստ. Լմբ. իմ ։ *Առ ձեզ, ո՛վ բռունք, են բանք իմ ։ Բռունք ժողովրդոց ։ Բռունք տանկալիք ։ Բռունք ինձ ունէին զերկիր. ևն ։ *Որում ոչ ոք կարէր 'ի բռանց և յիշխանաց ընդդէմ դառնալ. Ոսկ. եա ։ *Ընդ երկրի բռունք բանադատեսցին փոքունց. Նար. ծբ ։

ԲՈՒՌՆ. Βιαστής, βίαιος, ἰσχυρός. Violentus, fortis. Հզօր. զօրեղ. կորովի. ուժեղ. ուժգին. սաստիկ. և Բռնական. կռբնձ, ռզօւլ, խիստ. զօռլու, Եամլում, գէօչլին. *Ան հզօր և բռուն. Փիլ. Էակն: *Զ յանդգնեալ զբռուն աղքայն սաստիկ զփարաւոն. Փ. Կ. Բ. Կ: *Այնպիսի գեղեցիկ. այնպիսի բռուն (այսինքն սաստիկ) կարաց յաղթել. Ոսկ. 'ի հեբր: *Զ բռունս աշխարհի, այսինքն զպատերազմօղս. Եփր. օրէն: *Բռուն մարտակցաց: Մոլորութեան բռուն վարդապետս. Նար: *Արքայութեան երկնից բռնադատի, և բռունք յափշտակեն զնա. Մտթ. ժա. 12: *Գեղեցիկ պատմուճանաւ, և բռուն զօրութբ. Եղ. կգ. 1: *Բռուն են յաւէտ քո. Երեմ. ն. 15: *Որպէս թէ բռուն են առն շրթունք իւր. Առակ. Է. 2: *Բռուն կազմութբ: Բռուն ռազմօղք. Ագաթ: *Բռուն կարդանօք նեղել. Փարպ: *Բռուն զաւազանին: Բռուն կաղանօք. Նար: *Բռուն մեռութեն. Լմբ. սղ: *Զսաստկալս բռուն զօրութբ ըստ թարգմանչացն ձայնից՝ իմանալի է մեզ կմ զօրաւոր զօրութբ, կամ ամենեւին զօրութբ, կմ սաստիկ զօրութբ. Վանակ. հոմբ: *Ցաղագս բռուն մահուան զոր ինչ պարտ է պատուհաս լինել՝ օրինադրեցաւ. Պղատ. օրէն. Ժ:

ԲՈՒՌՆ. մ. Բռնադատութիւն. ուժգին. զօրութիւն. ահեղ զօրութբ. և Բռնի. գժուարաւ. հարկաւ. զօռլու. կէօրաով. և զօռով, ձոռով. *Եւ ինքեանք բերեալ նեղմամբ լի բարկութբ ղաչս Թշնամեացն բռուն դեղ կալեալ առ հասարակ 'ի կուրութիւն դարձուցանէին. Բ. Մ. Ժ. 30: *Գեղով վայելուչ՝ բռուն ընթանայ անմարմնոցդ առաջի. Լմբ. հոմբ: *Առաւել ևս բռուն սաստի կեան. Ճ. Ա: *Ասէ ցնա Հրէայն (ըղձիչն). ոչ է հնար այժմ լինել. բռուն (այսինքն մեծ իմն է և դժուարին), թէ ելցէ հոգին քո 'ի քեզ այսօր. ՃՃ. Վէբ Բբս:

ԲՈՒՌՆԱԼԻՐ. ա. Որպէս Բռնալիր. որ ինչ լինի զբռուն ձեռին. *Բռունալիր որպէս խրձունք. Եփր. պհ:

ԲՈՒՍԱԲԵՐ, ի,ից կամ աց. ա. Որ բերէ՝ այսինքն բղխէ զբոյս. *Գարունն բուսաբեր: Ի գարունս բուսաբերս և ծաղկաբերս. Ագաթ: *Զերկիրս նորոգեցեր բուսաբեր ծաղկազարդ յօրինուածովք. Գնդ. (որ հայի և 'ի յաջորդ ն չ:)

Եւ ա. գ. Բերեալ այսինքն բղխեալ 'ի բուսոյ. բուսածին. և կամ Ծառ, տունկ, փայտ. *Ձիթաբերեալ ոչ միայն 'ի վերայ բուսաբեր արմատոյն (փայտի խաչին): Որ երարձ զփշաբեր անիծադրութի բուսաբերին (ծառոյն գիտութեն). Շար: *Ամենայն բուսաբերք՝ ժամանակաւ ունին բերել զպտուղս (այսինքն տունկք). Ագաթ:

ԲՈՒՍԱԶԳԵՍՏ, ի,ից. ա. մ. Զգեցեալ այսինքն զարդարեալ բուսովք և անկօք. *Զլեռնային և զդաշտային վայրս առ հասարակ բուսազգեստ և ծաղկազարդ գեղեցկացուցանէ. Պիտ:

ԲՈՒՍԱԾԻՆ, ծնի, նաց. ա. Ծնեալ 'ի բուսոյ. բուսաբեր. *Խօսէր 'ի մէջ բուսածին մարմնոյն. Թէոդոր. խչ:

ԲՈՒՍԱԿ, ի. աց. գ. Բուսուկ. բոյս. տունկ. ծառ. ոստ և շառաւիղ. դիբիլ, ֆիլիզ, ֆիդան, փաչ, ողամ. *Ցորենազանն վերաբերէի բուսակս: Քաղցրաճաշ բուսակօք հրճուէի: Իբրև զանարատաբոյն 'ի բուսակս 'ի գնացս ջուրց. Պիտ: *(Ըստ գիտակացն սամփսոնի) եղեն բուսակք նորագ և կենդանի՝ պտղաբեր եղեալ, 'ի գլխոյ ժողովրդեանն. Եղիշ. դփ:

ԲՈՒՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. լծ. յն. Βοτανικός, κή, κόν, ('ի βοή, բոյս.) Herbarius, botanicus, vegetabilis. Սեպհական բուսոց. անկական. որ ինչ բուսանի. և Իրք բուսեալք. *Սերմանեաց 'ի նմա ըղձ բուսական զօրութի կենացն հասաց. Եղիշ. դփ: *Զկնի բուսական խոտոյ և ծառոց. Վրդն. ծն: *Նիւթական աշխարհս յաւելուածութբ առ զկատարելութի իւր՝ նախ բուսականօքն. Արշ:

ԲՈՒՍԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συμφυός, σύμφυτος. Simul plantatus, insitus. Ի միասին բուսեալ. անկակից. բնակից. *Բըղնութեան տայ բուսոց և անկոց սիրել զաճեցին և զբուսակիցս, և առել. Ոսկիփոր: Վրդ հց. Յ: *Ան 'ի մարմնում ոչ առաւոյ գործովք, որպէս 'ի ձեռն մարգարէիցն. այլ բուսակից լինելեան և միաւորեալ ներկայացուցանելով զմարդն. Բրս. ծն. յորմէ և Առաջ. Գ. 21:

ԲՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Բուսակից գոլ. անկակցութիւն. *Ի մասց, 'ի հոգւոյ և 'ի մարմնոյ բուսակցութէ. Վրդն. ղևտ:

ԲՈՒՍԱՆԻՄ, սայ, սիր. չ. (լծ. յն. ֆիօ, ֆիոօ, լէօ, ևն.) Φύω, φύομαι, ἀναφύω, ἀναφύομαι, παραφύομαι, βλαστάνω, ἀναβλαστέω, ἀνατέλλω. Pullulo, germino, nascor, orior, ևն. Տալ զբոյս իւր 'ի դուրս. ընձիւղել. բողբոջել. բուսնիլ. պիթմէք. պ. վէյվիտէն. *Զամենայն խոտ վայրի՝ մինչև բուսեալ էր: Բուսաւ խոտն: Սերմանիքն բուսանիցին: Ընդ բուսանելն չորացաւ: Բուսցի 'ի նմա փուշ, կմ փայտ փշաբեր: Մի սերմանեսցի, և մի բուսցի: Թուփ առ թուփ բուսեալ. ևն:

Նմանութբ ասի. *Ի պտղոյ արդարութե բուսանի ծառ կենաց: Բուսցին իբրև զսէզ իրաւունք 'ի կորդ ագարակի: Ի բուսանել մեղաւորաց որպէս խոտ: Ճշմարտութիւն յերկրէ բուսաւ: Եւ ոչ 'ի լերանց բուսանիցին ցաւք. ևն: կմ *Մի ոք 'ի ձէնջ արմատ 'ի վեր բուսեալ դառնութե »: կամ *Սկսաւ մազ գլխոյ նորա բուսանել. ևն: *Բուսանել բուսանին մարմինք նոցա. Ագաթ:

Եւ ևս լայնաբար՝ իբր Ցառաջագայել. արտադրել. ծնանիլ. ծագել. 'ի վեր երևիլ. սերիլ. աճել. *Նոյնժամայն բուսաւ ցաւ յորովայնի նորա, և սկսաւ տապել. Եւս. պտմ. ա. 10: *Ի դադարել մարմնոյ 'ի ծփանաց ոգւոյն՝ ազգի ազգի ցնորք առ աչօք բուսանին. Կիւրղ. ԲԳ: *Որ մինչև ցլրհեղեղն բուսեալք եղեն (ծնունդք ադամայ): Բուսանի յայսմանէ և միւս ևս այլ մեծ չար: Յորմէ և ամենեցուն բուսանի դառն ամպարհաւանձուն: Մինչև թողեալ է, զոր առաջի արկեալ է՝ կախ, այլ բուսանի. Փիլ: *Բիւր չարիք բուսանին 'ի գրոց ազգիտութէ. Ոսկ. հռ: *Որ բուսանելոցն էր հակառակ ճշմարտութե. Վրդն. ծն: *Լեառն ուղղորդ 'ի յերկրէ բուսեալ. Խոր. ա. 11: *Ուր աղբիւրք բուսանին (այսինքն սկսանին բղխել). Ճ. Թ:

ԲՈՒՍԱՐՁԱԿ, ի, աց. ա. Որ բոյս արձակէ յինքն. բուսաբեր. և Ցուռթի. *Անդք բուսարձակք, և վիճակք պտղալիցք: Անդս բուսարձակս, և վիճակս պտղալիցս. Վեցօր. Բ: Տօնակ:

ԲՈՒՍԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Արձակելն զբոյս. բուսուցանելն, և բուսանելն. *Որպէս անձրև կանոնիս բուսուցանէ զարմատս, և անապատ սնուցանէ, նոյնպէս լուսն որդիքն խորայեալ զառաջինն (օրէնս) 'ի բուսարձակութե, և զերկրորդս 'ի սնունդ և 'ի պտղաբերութիւն. Վրդն. օրէն:

ԲՈՒՍՈՂ. Որպէս Բուսուցիչ. ծնօղ. *Հայրատանջ և մայրատանջ... 'ի սատակումն բուսողաց եկեալ. Փիլ. Նխ. ա:

ԲՈՒՍՈՂՕՐԷՆ. մ. Իբրև բուսմամբ. ըստ օրինի բուսականաց. *Աճեաց բուսողօրէն եօթնագլխակ հեր գլխոյ նորա. Եղիշ. դփ:

ԲՈՒՍՈՒԿ. գ. որ և ԲՈՒՍԱԿ. Բոյս և ծնունդ յոր և է կարգի. *Մինչև 'ի բուսուկ որ բուսանիցի յորմ. Եփր. ԲԳ: *Գլուխ նշանակ մնաց, և 'ի նմանէ յառաջ եկեալ բուսուկք իմաստից: Ողջակէզ պատարագէ ձոյ նախ զինքնածին բուսուկն, և ապա զայլն յանասնոցն և 'ի նիւթոցն. Վրդն. Բոոց: *Զամենայն առեւրդ բուսուկս որոմանցն չարութեան 'ի բաց խլէր. Վրդն. ԺԸ: Տօնակ: *Զաւելորդ զբուսուկսն 'ի բաց հատանել (հոգևոր թլփատութբ): Եւ աւելորդ բուսուկքն են սնոտի կարծիք. Փիլ. մն:

ԲՈՒՍՈՒՄՆ, սման, անց. ա. Βλαστή. Pullulatio, germinatio. Բուսանելն (ըստ ամենայն առման). *Թէ այդպէս էր, ընդմեռեալն փայտից 'ի բուսումն ածէր. Նիւս. կազմ: *Այգեաց ողխմունք, և ելք գետոց, և բուսմունք ծառոց. Արիստ. Ը: *Զկնի բուսոց և ծառք առին հրաման բուսման: Անգ՝ ուր ոսկին է ազնիւն, որ բուսմամբ է, զոր պահեն մրջմունք: Ոսկին եփազայ, որ բուսմամբ է՝ ազնիւ քան զամենայն ոսկի. Վրդն. ծն. և երգ: *Իսկ վիշապացն բուսումն է այս. Խոր. ա. 31:

ԲՈՒՍՈՒՑԱՆԵՄ, ուցի, ան. գ. Ἀνατέλλω, ἐξανατέλλω. Germinare facio, germino, produco. Տալ բուսանել. պատճառել զբուսումն որ և է օրինակաւ. բիթիրմէք. *Բուսոյց ևս տէր Աստ յերկրէ զամենայն ծառ. Ծն. Բ. 9: *Բուսուցեր զխոտ 'ի լերինս. Սղ. ՃԿ. 10: *Ընդ առաջ եկեալ ձեզ՝ խուռնաչիւր թևս բուսուցանէ. Եղիշ. Է:

Առաւել, Βλαστάνω. Profero. Ընձիւղել. բողբոջել և արտադրել յինքն զբոյս, և որ ինչ նման է բուսոյ. 'ի վեր բղխել կմ տալ. բուսընէլ. պիթիրմէք. *Փուշ և տատասկ բուսուսցէ քեզ: Բուսոյց երկիր զպտուղ իւր. ևն: *Ապականեաւ զհող, զի մի բուսուսցէ զդալարի. Եղիշ. Է: *Դալարի բուսուցանել: Ոչ ինչ բուսուցանել: Իբրև զքաջահող և արգաւանդ վայր երկրի բուսոյց առաքինութիւն և գեղեցիկ գործս: Ցուլք եղջիւրս բուսուցեալ՝ անգէն եղջիւր ածեն. Փիլ. Իմաստ:

ԲՈՒՍՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. որ ասի և ԲՈՒՍՈՂ. այսինքն Բուսուցանօղ. *Ո՛վ անսերմն երկրին, և բուսուցչի պտուղ փրկութե. Պրոկլ. Յ:

ԲՈՒՍՏ, կմ ՊԻՍՏ. գ. պ. Բուսդէր, պէսդ, պուսսէդ, մէրճան. Κοράλλιον. Corallium. Գոհար ծովային՝ իբր բոյս քարացեալ. մէրճան, սուրխ մէրճան: Բծշկէն: ուր և գրի *Պիստ, մարճանին տակն »:

ԲՈՒՏ, բտոյ, կամ բտի. գ. (յորմէ խոտաբուտ, Բտել, ևն. լծ. ընդ ուտ, խոտ, բուծ կամ բոյծ.) Ἔδεσμα, χόρτασμα. Esca, pabulum. Ճարակ. ուտելիք կենդանեաց. կեր. կերակուր. եէյէճէք, եէմ, գըթա. *Բուտ և ըմպելի և բժշկութիւն 'ի նոյն. Սիր. Լ. կմ ՃԳ. 25: *Անտորրի բուտ. Եռաչփ. Է: *Զչորադոյն և զանողորմ բուտն յանձին ստացեալ. Սոկր:

Նմանութբ իւիք ասի. *Զ բաժանումն առնել անխտիր, զկին յառնէ, և զայր 'ի կնոջէ. և զայն բուտն՝ վասն դաւճենանի

մխոյ ոչ․ այն է աղբուառ 'ի ձեռն կաշառոյ․ Զ+ր․ ծ•րծ•ր։ *Ետես 'ի ձոր մի բուռ քար, կարծեց թէ պանիր է . . . Մի անկանիր 'ի բուռն մեղաց․ Ոսկիփոր։

ԲՈՒՑ, կամ ԷԲՈՒՏ․ Գ․ Բառ անստոյգ և ռամկական․ Տ․ ՀԻՊԵՐԷՏ․ *կամ քորեպիսկոպոսն, կամ պերէտուան․ և պերեստուս է, որ այժմ է բուռ․ Մխ․ դտ․ (Իսկ Բուռատեք, տե՛ս 'ի բառն ԲՈՑՑՆ։)

ԲՈՒՐԱԶՈՒԱՐԹ․ ա․ Որոյ բուրումն է զուարթայուցիչ․ *Հոտ բուրազուարթ․ Նար․ փող։

ԲՈՒՐԱՆՈՑ, ի, աց․ Գ․ Անօթ բուրման խնկոց, որպէս սաշտ կամ բուրուառ․ դուտհուրրքան, դուտճէֆդար․ *Երկու բուրանոցք կայծակնեայք․ Նար․ Լ։

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ, ի, աց․ Գ․ Παράδεισος, κῆπος. Paradisus, hortus. Տեղի՝ ուր բուրեն 'ի ծաղկանց և 'ի պտղոց հոտք անուշից․ Նոյն ընդ ձայնիս Պարտէզ՝ ծառոց և ծաղկանց․ որ և ԴՐԱԽՏ․ յն․ բարադիսօս․ պ․ ֆիրտէվս, դուլիստան, պիւստան, պօստան․ *Իբրև զբուրաստանս առ գետովք։ Հոսեցուցեալ 'ի բուրաստանս․ Թուոց․ ԻԴ․ 26։ Երգ․ Զ․ 1։ *Որ պարտէզն է, նոյն և բուրաստան կոչի․ Նար․ Երգ։ *Զինչ է դրախտն․ Թաւ վայր, զոր ծաղկոց և բուրաստան կոչեն, ծաղկուտ վայրք, և բուրմունք անուշահոտ վայելմանց․ Վրդն․ ծն։ *Ազալէյան բուրաստանք ծաղկոցացն․ Եղիշ․ Է։ *Յարբուցմունս բուրաստանաց և ծաղկոցաց․ Խոր․ Ա․ 15։ *Սաղարթացեալ բուրաստանօք․ Մագ․ ծԷ։

Նմանութ(իւ)ն, Λειμών. Pratum. որ և ՄԱՐԳ․ *Բուրաստան տնկեալ աստեղաց բազմաց․ Պիտ։ *Տնկեալ յայսմ ամային բուրաստանիս (հարանցն վարուց)․ Վրք հց․ Ա։

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ ասի և Արուարձան քաղաքի, որպէս զյն․ բրօաստիոն․ Προάστιον. Suburbium. վարոշ, վարօշ․ *Տացեն ղևտացւոցն քաղաքս բնակութեան, և բուրաստանս շուրջ զքաղաքօք իւրեանց։ Եւ զնոսա, և զբուրաստանս իւրեանց․ Թուոց․ ԼԵ․ 2։

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆԱՏԵՍԱԿ, ի, աց․ ա․ Ունօղ զտեսիլ բուրաստանի․ նման դրախտի․ *Յաւետեացն տածակերպ բուրաստանատեսակ ժամանեալ աշխարհն։ Յառաջին տածակերպ բուրաստանատեսակն յեղանակել․ Խոր․ Հրտկ։ Մանբր։

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆԵԱԼ․ Որպէս բուրաստան ծաղկեալ․ *Զբուրաստանեալ աւետարանաւոր մանկունս եկեղեցւոյ։ Իմանալի է զեկեղեցւոյ բուրաստանեալ մանկունս․ Թէոդոր․ 'Ի խոյան։

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆԵԱՑՔ, եայց կամ եաց․ Իբր Բուրաստանք․ պարտէզք․ *Առեալ հօրն տապար՝ զծառս բուրաստանեացն հատեալ յերկիր ընկենոյր․ Խոսր․ պտրգ։

ԲՈՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի․ ն․ որ և ԲՈՒՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ․ Տալ բուրել․ ծխել․ բուրեցնել, խնկել․ *Բառնայր զբոլոր կրակին, որով զխունկն բուրացուցանէին․ Առղ․ Գ․ 29։

ԲՈՒՐԳՆ, բրգան, բրգունք, գանց․ Գ․ (որ և յն․ լտ․ բիւրգոս, պուրկուս․ թ․ պիւրճ, պուրճ, պիւրիւճ․) Πύργος (իբր հրաձև)․ Burgus. Աշտարակ․ և Շինուած բարձր 'ի նմանութիւն աշտարակի․ գոուլէ․ *Ընդ բրգունսն 'ի կողմանսն աղօթարաւ․ Ա․ Պ․ ծԶ․ 10։ *Զբարձրաբերձ զբուրգսն (պարիսպին)․ Եւս․ քր․ Ա։ *Յառաջ քան զբուրգն․ Խոր․ Ա․ 5։ *Ի լինել նախակործանն և վաղատասանական բրգան․ Նար․ խչ։ *Եւ 'ի վերայ բարձրաւանդակ բրգան միոջ․ Ճ․ Ա։ *Լերինք և բլուրք՝ հիմունք և բրգունք աշխարհի են․ Վրդն․ ծն։

Եւ Πυραμίς, ίδος. Pyramis. որ և ԲՈՒՐԱՄԻԴ ասի․ Կոթող բրգաձև կիմ հրաձև․ փիրամիտ դաշ, մեղար դաշը․ *Կանգնեցաւ 'ի վերայ նորա բրգունս դէմ ընդդէմ․ Ա․ Մ․ ծԶ․ 28։

ԲՈՒՐԴ, բրդոյ, ոց․ Գ․ Ἔριον. Lana. Ասր․ գեղմն․ գզաթ․ Թաւ մազ․ եռն, եւան, եափագ, եափաղը․ *Առեալ զարիւն՝ ջրով և բրդով որսկեաւց․ Եբր․ Թ․ 19։ *Դիր զհեն կարմրուսդ և զբուրդս (կամ զբուրդդ) ընդ անթովք․ Երէմ․ ԼԸ․ 12։ *Որպէս զբուրդ պարզեալ 'ի սանդրէ՝ յստակեցի․ Ոսկ․ գծ։

ԲՈՒՐԵՄ, եցի․ ն․ Տալ զբոյր կամ զբուրումն․ արտաքս ծաւալել զհոտ կամ զշոգի և զծուխ․ ըստ յն․ բղխել, և կաթեցուցանել․ Φύω, στάζω. *Բուրեն զանուշահոտութիւն, կամ զմուռս լուսութեան․ Երգ․ Է․ 13։ *Բանաւոր բուսոց բուրեալ զանուշահոտութիւն։ Զյարութիւն բուրել զհոտ․ Խոր․ հռիփս։

Իսկ Լ․ և Կ․ Բղխել և ծաւալիլ հոտոյ, և հոտաւէտ լինել․ ըստ յն․ 'ի վեր գալ, վերբերիլ․ Ἀναβαίνω, ἀνάγω. *Ելցէ շարաւ նորա, և բուրեսցէ հոտ նորա․ Յովէլ․ Բ․ 20։ *Յորմէ բուրէ և բուրի սաստիկ ժանդահոտութիւն․ Մանդ․ Ի։ *Ծխաշուրնչ կծուութիւն ինչ 'ի փորէ 'ի վեր բուրեցէ․ Ոսկ․ յհ․ Ա․ 1։ *Յորոց բուրէր հոտ անոյշ։ Հոտ բուրեաց։ Ի քէն բուրեաց․ Փարպ։ Խոր․ հռիփս։ Անյաղթ․ բարձր։ *Իբր զբուրեալ խունկն։ Յերեսս բոցոյ բուրելոյ խնկոցն։ Խնկեացի, բուրեացի․ Նար։ *Քանզի հոտ անուշից բուրեցայք 'ի քս․ Շար։ *Հաստատեալ եղեալ բուրեսցի հոտ կենաց քոց․ Մխ․ ատ։

ԲՈՒՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ․ Տ․ ԲՈՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, և ԲՈՒՐԵԼ․ ն․ *Զմարմինն խնկելով անուշահոտութեամբ բուրեցուցանէ․ Նիւս․ Երգ։ *Այնու օծանիմք, յորժամ մկրտեցաքն, գեղեցիկ իմն բուրել հոտ հոգեւոր անուշութեան․ և ես յառաջ բուրեցուցանել՝ մերոյ փութոյ գործ լինիցի․ Ոսկ․ Ա․ փիլ․ յն․ ἀποπνέω, 'ի գուրս շնչել։

ԲՈՒՐԻՉ․ Այսինքն Բուրօղ․ *Անուշահոտութեան բուրիչ։ Բանից աղօթից բուրիչ․ Եպիփ․ խչ։ Լմբ․ պտրգ։

ԲՈՒՐՈՒԱՌ, ի, աց․ Գ․ գրի և ԲՈՒՐՈՒՎԱՌ, ԲՈՒՐՎԱՌ․ լծ․ յն․ Πυρεῖον (կրակարան, վառարան․) Igniarium. Θυμιατήριον, thuribulum, acerra. φύαλη, φιάλη, phyala. Բուրանոց խնկոց՝ որ կէ ձեռով, մանաւանդ առկախեալն, որով լինի խնկարկութիւն 'ի տաճարին ած․ դուտխուրրքան, ծուճմէր, ծճմէրէն․ *Առեալ զիւրաքանչիւր բուրուառ՝ եդին 'ի նոսա հուր, և արկին խունկս։ Առցէ լի բուրուառաւ կայծականուս։ Ի բուրուառացն պղնձեաց։ Եւ 'ի ձեռին իւրում բուրուառն՝ ծխել զխունկս 'ի տաճարին։ Բուրվառ ոսկի լի խնկով, որ է աղօթք սրբոց․ Են։ *Բուրուառքն՝ խնկոց ամանք (էին)․ Փիլ․ Էլ։ *Որպէս բուրուառն, որ անուշահոտ խունկովք ուրախ առնէ զմերձաւորսն․ Յճխ․ Է։ *Իմանալի բուրվառ։ Բուրվառ հոգեւոր առնել զքերանն։ Բուրվառաւ կամեցա են․ Անյաղթ․ բարձր։ Խոսր։ Նար։ *Նուիրել քեզ երիս պատուական բուրուառս․ Ճ․ Ե։

ԲՈՒՐՈՒՄՆ, րման․ Գ․ Բուրելն, և բուրիլն․ *Բուրմամբ անուշահոտ խնկոց․ Են․ Շար։ *Լցաւ լեառն բուրմամբ անուշահոտութեամբ․ Խոր․ Գ․ 83։ *Բուրման անուշից։ Զբուրման կենացն բուրվառ։ Բուրմունք խնկոց։ Խնկապէս բուրմամբ։ Բուրմամբ հաւատոց։ Մահու և կենաց երկատեսակ բուրումն բարգեաց։ Բուրումն ինձ մահու ընդ կենացն քարոզ խառնէ․ Նար։ *Նմանեցան խնկոց, որ նախ անուշահոտ էր, և յետոյ արծարծմանքն 'ի բուրումն (անախորժ) փոխադրեցաւ․ Կլիմաք։

ԲՈՒՐՎԱՌ․ Տ․ ԲՈՒՐՈՒԱՌ։

ԲՈՒՐՔ, բուրից․ Գ․ որ և ԲՈՑՐՔ․ Արմատ Բուրելոյ՝ որպէս Բուրումն․ *Վարդ անթառամից, հոտ անոյշ բուրից․ Գնձ։

ԲՈՒՔ, բքոյ․ Գ․ Νιφάς. Nix contestim cadens, nimbus, nivium tempestas. Տարափ ձեան․ օդ ձիւնաբեր և ցրտաշունչ մրրկեալ․ Բիֆֆ, Բուֆան, Գար օղուրը․ *Զի մի ոք ցանկանայցէ իշխանութեան, յորժամ հայեցի յայնպիսի բուք բանսարկուացն․ Ոսկ․ փիփ։ *Գոռացէ բքոց 'ի լերինն կորդուաց․ Խոր․ Բ․ 33։ *Ընդդիմամարտ բքոցն շնչմամբք․ Պիտ։ *Եղեւ խաղաղութիւն հրամանաւ մեծին՝ ամենավարան բքոյս սաստմամբն․ Նար․ հա։

ԲՁԱԼ․ Տ․ ԲՆՁԵԼ․ *Եղն բչայ և ոգայ 'ի վերայ արեան եզին․ Առակ․ ձոլ։

ԲՁԵԼ, կամ ԲՋԵԼ․ Տ․ ԲՆՁԵԼ, ԲԱՌԱՉԵԼ․ Μυκάω. Mugio. *Երինջքն առ գութ որթուցն խանդաղատեալ բչէին զոչէին․ Ոսկ․ Մ․ Ա․ 6։ *Եւ եկն կովն բջելով և քրտալով․ Վրդն․ զփծ։

ԲՁԻՒՆ․ որ և ԲՁՈՒՄՆ․ Տ․ ԲՆՁՈՒՄՆ, և ԲԱՌԱՉ․ *Բչիւն երինջոց, և որթուցն իւրեանց․ Եփր․ Բ4։ *Գաղանաց և էրէոցն զգոչումն և զբչումն տրտմեցերելով․ Սհկ․ կբ․ արմա։

ԲՁՈՂԱԿԱՆ, կամ ԲՋՈՂԱԿԱՆ, ի, աց․ ա․ Μυκητικός. Mugiendi vim habens. Բառաչողական, առաջահական ձայնի արջառոյ և այլոց կենդանեաց․ *Առիւծուց ռնչմանց և երիվարաց ջոկովք լցեալ, և բչողականօք (կամ բջողականօք) որչնարանութիւնք, և հաւականաց երամակութիւնք․ Դիոն․ Երկն․ Է։ Շ․ հրէշ։ *Բջողական և բարբաջողական բարբառով․ Վրդն․ ծն։

ԲՋԵԼ․ Նոյն ընդ ԲՁԵԼ, ԲՆՁԵԼ։

ԲՋԻՋ, բջջի, ջաց․ որ և ԲՃԻՃ․ Գ․ Σύριγξ (որ և սրինգ)․ Fistula. Խորշ մաղի մեղուաց․ ծակոտի պանիր կամ խորսխի մեղու, վեցանկիւնի՝ արնդաձև կամ փողաձև․ գօզան կէօզլէրի՝ խանէսի՝ փէտէկ կամ պօտսա պէլէմէսի․ *Անուտելով 'ի մաղս զվեցանկիւնիսն, և զընդգրկմամբ բջջեան անկանելով։ Մեղուացն մաղքն աստղ ծանիլն յարմարեալ 'ի միմեանց վեցանկիւնի բջջօքն, և ընդգրկմագործութեամբքն․ Անձաք․ Նոր կէր․ Ն․ աա․ որս․ Է։ *Զքաղցրութեան ճաշակաց բանի յիւրն հաւաքելով խոհականն 'ի մասաց բջիջս․ Սկեւռ․ լմբ։

Նմանութ(եամ)բ, որպէս Բերան Թոքաց, խաչափող․ կամ երակք Թոքոց․ Σῆραγξ. Fissura, hiatus, և Fistula. (Որպէս պոռոռ, և պոռոտ 'ի ռմկ․ են ընդոց, նոյնպէս և բջիջ (արնդաձև), և բջել։) *Զթոքին տեսակն բնաւորեցին նախ իսկ կակուղ և առանց արեան, և ապա զբջիջսն, ներքոյ ունելով ծակոտեալ իբրև զմշտիկ (զսպունգ)․ Պղատ․ փիլ։

ԲՋՈՂԱԿԱՆ․ Տ․ ԲՁՈՂԱԿԱՆ․ *Մահման արջառոյ, բջողական, լծաբարձ չորքոտանի կճղակաւորն․ Ոսկիփոր։

ԲՋՋԱՆՔ, նաց․ Գ․ Բջջանք մեղուաց

'ի կաղմել անդ զմեղս 'ի բլինջան. *Գան 'ի մեղուանոցն, բլինջանզն յօրինեն զխորիսխն. Գր. տաղ. 'Ի չ։

ԲՌԱԾԵՓ. ա. Ծեփեալ բռով. բըռեալ. ոըլորեալ, պատպատեալ. *Տունն գերեզմանն էր բռածեփ, և հողին անդնդալից աղջամղջամ ճ. Ոսկ. ղչ։

ԲՌԵՄ. եցի. ն. Κονιάω. Dealbo. Բըռով ծեփել. կրով կամ գաճիւ սպիտակացուցանել. ոըլալմեփ, պատանել ... *Կանգնեսցես անդ քարինս մեծամեծս, և բռեսցես զնոսա բռով։ Բռեսջիք զնոսա բռով. Օր. իէ. 2. 4։ *Ի բռեալս անխ- բռութիւն։ Գրեցին 'ի վերայ բռելոյ որմոյ։ Որմ բռեալ (իբր կեղծաւոր)։ Նման էք գերեզմանաց բռելոց. Առակ. իա. 9։ Դան. Է. 5։ Գծ. իգ. 3։ Մտթ. իգ. 27։ *Զարտաքնայարդար՝ զբռեալ որմս գարշունակ. Նար. իէ։ *Որմ բռեալ՝ զմարմնաւոր փոյթն ասէ, զոր և ինքն իսկ քս գերեզմանս բռեալս ասէ զնոսա, զի զարտաքինն ասէ արդէք, եմ. Ոսկ. գծ։

ԲՌՆԱԲԱՐ. մ. Βιαίως, βίᾳ, μετὰ βίας. Violenter, vi, per vim. Բռնի. բռնութեամբ. բուռն ածելով. հարստահարելով զաղքատութիւն. պռօլ. ձուլոչնելով. պտ իկ, պրտ՝ ճկոր իկ. *Բռնաբար առնուլ զքաղաք, զզանձ, կամ ունել զիշխանութիւն. կամ նեղել, վարել, արգելուլ, առնել և պահել, տանել. քարշել. Եսա. փր. ա։ Եզնիկ։ Եղիշ։ Փարպ։ Մաշկ։ Լաստ. ծը։ *Ոչ բռնաբար ինչ ձգեցի 'ի վարչացն. Ոսկ. ես։ *Բռնաբար ննջեսցէ ընդ նմա. Օր. իբ. 25. 26։

Եւ Առ հարկի. ակամայ. բռնադատեալ. յոչ կամաց. *Բռնաբար գայր հասանէր իշխանութեանն. Եսա. փր. բ։

ԲՌՆԱԲԱՐԲԱՌ, ի, ից. ա. Բռնի և ոյժով երկբարբառ՝ արտաքոյ բուռն երկբարբառ տառից. *Բռնաբարբառք են երեք, էւ, իւ, ու. Թր. փէր. ըստ ոյ. ուր մն. ᾳ, ῃ, ῳ, ηυ, υι.

ԲՌՆԱԲԱՐԲԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Բռնաբարբառն գոլ. *Բռնաբարբառութիւնս ունի տարակուսանս 'ի հարստահարութէ ոմանց. Մագ. և Եղն. փէր.

ԲՌՆԱԲԱՐԵՄ, եցի. ն. Καταδυναστεύω. Vi opprimo. βιάζω, βιάζομαι, vim adfero, urgeo. Բուռն առնել. բռնաբար վարել կամ վարիլ. հարստահարել և բռնադատել. *Բռնաբարեալ վաճառեսցէ զնոսա։ Ամենեքեան՝ որ գերեցին զնոսա, բռնաբարեցին զնոսա, և ոչ կամէին արձակել զնոսա. Օր. իդ. 7։ Երեմ. ծ. 53։ *Ոչ զոք բռնաբարելով քարշեմ. Փարպ։ *Արքայութիւն այ աւետարանի, և ամենայն որ զնա բռնաբարէ. Ղկ. ժզ. 16. (յն. է հոմաձայն. որպէս ն. կմ'կ. առ նա բռնադատի, կամ բուռն առնէ։)

ԲՌՆԱԲԱՐՈՒ, ուք. ա. Բռնաբարող, և բուռն բարուք. *Արարածք իմ ոչ կարեն բռնաբարուք լինել. Ճ. Գ։ *Իբրև զաւիծ և զգայլ բռնաբարուք և պատառօղք էին. Բրս. մրկ։

ԲՌՆԱԳՈՅՆ, գունի, իցն. ա. Δυνατώτερος, ἰσχυρότερος. Potentior, fortior. Βιαιότερος. Violentior. Առաւել բուռն. զօրագոյն. հզօրագոյն. և Սաստկագոյն. ... Եւ ... թէ բռնագոյն քան զնա են։ Եւ ... բռնագոյնք քան զնոսա 'ի վերայ նո... Դփ. ծը. 26։ Երեմ. Լ. 21։ *Խոյ բռնագոյն և կենդանագոյն։ Շնչութն հող... բռնագոյն։ Ի բռնագունէ յաղթե... ցանելութէ։ Բռնագոյն սէր. Փիլ։

*Զնաւն ոչ փրկեաց, զի խմացին թէ յոր... պխսմ բռնագոյն վշտաց ծովապրեալք եղեն. Ոսկ. գծ։ *Բռնագոյն գազան, կամ տա... րելք, կամ հարստահարութի. Պիտ։

ԲՌՆԱԴԻԱՏ, ի, աց. ա. Τύραννος, βίαιος. Tyrannus, violentus. Բռնաւոր. բռնակալ. և Բռնաւորական. *Մարդ ընդ բռնադատին բուղայի գնել։ Զանգի... տեալ 'ի մախացող խորամանկութէ բռնադատին։ Մատնեսցին 'ի ձեռս հեթանոսական բռնադատացն. Ցհ. կբ։ *Իցէ ոք բռնաւոր և անիրաւ բռնադատ ». յն. բուռն բռնակալ. Ոսկ. յհ. բ. 20։ *Զի մի բռնադատ երևեսցի յաղթութեանն. Բուզ. ը. 8։

ԲՌՆԱԴԻԱՏԱԳՈՅՆ, գունի, եց. ա. Τυραννικός. Tyrannicus. Բռնաւորագոյն. բռնաւորական. *Դժուարագոյն և բռնադատագոյն չարչարանք (այսինքն ախտ) պաշտուճանաց. Ոսկ. յհ. բ. 42։

ԲՌՆԱԴԻԱՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Βιαζόμενος, βίαιος. Violens, violentus. Բռնադատեալ. բռնական. *Ոմն է դժուարին, և բռնադատական. Պղատ. փէմ։

ԲՌՆԱԴԻԱՏԵՄ, եցի. ն. Βιάζω, βιάζομαι, ἀναγκάζω. Vi compello, vim facio, cogo, insisto. Բուռն առնելով թախանձել. ստիպել. հարկեցուցանել. ճօ... ... *Բռնադատեցաց զնա, և էառ։ Բռնադատեաց զնա անկեր իւր և նոքա։ Թող բռնադատեսցուք զքեզ։ Բռնադատեաց տարաւ զմեզ։ Գինի՝ որ բռնադատէ զայս ամենայն գործել։ Արքայութիւն երկնից բռնադատի, և բռունք յափշտակեն զնա. են։ *Ոչ կամաւ, այլ բնութ բռնադատեալ (ասեն՝ 'ի չարն). Եղնիկ։ *Կամաւք յայն բռնադատի. Մաշկ։ *Բռնադատեալ ուսումն ոչ բնաւորեցաւ յարամնալ. Բրս. մխ։ *Եթէ հարկ ինչ բռնադատեսցէ. Փիլ. ծ. բան։ *Մի բռնադատեք մխիթարել զիս։ Զյանձնառութի բռնադատեք օրինաց. Փարպ։ *Բռնադատեցի զեւ ոչ ումեք ասել զայն ». այսինքն բուռն արարի անձին. ռմկ. բռնեմ, զօռեմ. Վրք հց. Է։ *Թէպէտ և բռնադատեսցես, չկարացաս պրեցուցանել զմիտս. Կիւրղ. ծն։

Եւ Καταδυναστεύω. Vi opprimo, subigo. Բռնաւորաբար նուաճել ընդ բըռամբ. հարստահարել. բռնաբարել. և Բռնի առնուլ. և Լլկել. բռնանալ 'ի վերայ. *Բռնադատել զորբն և զայրին. կամ զտնանկն, զնա, զմեզ. են. Երեմ. իբ. 3։ Եզեկ. իբ. 7։ Իմ. բ. 10։ ծէ. 14։ բ. Դ. ա. 28։ *Կամիս զկին իմ բռնադատել 'ի տան իմում. Եսթ. Է. 8։ *Վասն եպիսկոպոսի, որ զայլոյ իշխանութիւն բռնադատէ. Կանոն։ *Բռնադատիցէ զայն բան յայլ միտս (խեղաթիւրելով). Կիւրղ. ծն։

ԲՌՆԱԴԻԱՏԻՉ. ա. Որ բռնադատէ (ըստ ամենայն առման). *Զչարիսն՝ բռնադատիչս կամաց նորա գնեն. Եղնիկ։ *Են և յերկրի բռունք բռնադատիչք փոքունց. Նար. մծբ։ *Աղօթք՝ այ բռնադատիչ է. Կլիմք։

ԲՌՆԱԴԻԱՏՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ըստ տիպողական. հարկեցուցիչ. *Անձնիշխան կամօքն աղատանալ 'ի բռնադատողական հարկաւորութէ. Պիտ։

ԲՌՆԱԴԻԱՏՈՒ, ի, աց. ա. Բռնադատիչ. բուռն ձգօղ. Ὁλκός. Attractivus. *Սավորականն ձգօղ է և բռնադատօղ. Փիլ. փէտկն։

ԲՌՆԱԴԻԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Βία. Vis, violentia. ἀνάγκασμα, coactio, necessitas. Բռնադատելն, իլն. բռնութի ընդդէմ ազատութե. Հարկ. պօռ, զօրդ, ճէպր. *Ոչ ուրուք բռնադատութբ, բայց իւրովք իշխան կամօք կրեաց. Ագաթ։ *Ոչ յակամայ կամս, և ոչ 'ի հարկէ և կամ 'ի բռնադատութէ, այլ կամօք և անձնիշխանութբ. Սարգ. ա. դ. բ։ *Ոչ բռնադատութեամբ ինչ եթող յիւրմէ զկենդանութիւն. Կոչ. ծգ։

ԲՌՆԱԶԲՕՍԱԲԱՐ. մ. Բռնաբար. բռնութեամբ. ճէպրէն. *Բռնազբօսաբար տիրեր աշխարհի. Ցհ. կբ։

ԲՌՆԱԶԲՕՍԵՄ, եցի. ն. Βιάζω, ἐκβιάζομαι. Vim infero, vi adigo. բըռնաբարել. բռնադատել. բռնանալ, և բըռնութբ ձգել. *Բռնազբօսէ իւր զկորուստ. Առակ. ծզ. 26։ *Բռնազբօսեաց զնոսա՝ ցուցանել նմա զզանձն տնայնին. Խոր. տարծր։ *Ծառայեցեն գրոց, եթէ բռնազբօսեցես զգիրս. Սեբեր. Է։ *Որ բռնազբօսեացն տիրել, ոչ զօրեաց ունել, իբրև սոսյգն (բուռն տէրն) կոչեցաց. Իգն։ *Բըռնազբօսեցի ոք ամուր զօրութբ. Փիլ. լհ. ծբ։ *Պահեցին զաւանդն բռնազբօսելով 'ի նոսա համակ զվայելչականն՝ որ պահէր. Հ. մամ. տօկ։ *Զխօսեալ ոգեկունս և յայլոց յափշտակեալս՝ պարտ է առաջին խօսելոցն 'ի բաց տալ, թէպէտ և բռնազբօսեցան. Կանոն։

ԲՌՆԱԶԲՕՍԻԿ. ա. Իբր Բռնազբօսիչ. բռնադատիչ. *Ակամայ, և 'ի բըռնութենէ բռնազբօսիկ ինչ իրաց. Ոսկ. մ. ա. 15։

ԲՌՆԱԶԲՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. գրի և ԲՌՆԱՍԲՕՍՈՒԹԻՒՆ. Բռնաբարութիւն. բռնադատութի. բռնութի, և հարստահարութի. *Զենոյք ոչ բռնազբօսութբ առեալ 'ի կեանսն. Ագաթ։ *Կամաւ յայնոսիկ խոնարհէր (կիրս) տէրն, և ոչ եթէ բռնազբօսութբ զփրկչականն զիւրեամբք ածել կամէին զմարմինն. Ցհ. իմ. երա։ *Ոչ բռնազբօսութբ ինչ զենաւ. Կոչ. ծգ։ *Ցաղագս ամբարտաւանութե և բռնազբօսութե զօրավարաց. Ոսկ. ա. կոր։ *Զէ բռնազբօսութի ինչ բանից. Սեբեր. գ։ *Վասն զի բռնազբօսութբ զդէմ չկարէր ունել. Ցհ. կբ։ *Իմաստունն յանդիմանէ և զամենայն բռնազբօսութիւն, և յարգէ զպահօղս իրաւանց և արդարութե. Տօնակ։

ԲՌՆԱԶԳԵՑԻԿ. ա. Բռնութեամբ առեալ և զգեցեալ. յափշտակութեամբ ստացեալ. *Զնա (զաստանայ) 'ի բռնազգեցիկ փառացն կողոպտէր. Խոր. հռետ։

ԲՌՆԱԺԱՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. գ. Ὀδοντοτύραννος. Odontotyrannus. Որք բուռն են ժանիք. և առանձինն՝ Գազան միեղջիւր՝ մեծ քան զփիղ. *Այլն ցանկալի՝ արհամարհօղ գազանաց բռնաժանեաց. Թէոփիլ. դհ։ *Հասեալ անդր գազանի միոյ, որ մեծ էր քան զամենայն փիղս, որոյ անուն էր բռնաժանի. այլ արք քաջք 'ի մէնջ հարեալ սատակեցին զգազանն միեղջիւրի. Պղմ. աղէքս։

ԲՌՆԱԼԻՐ. մ. ա. Լի բռամբ. և Որ ինչ լնու զբուռն. ... *Բռնալիր լուանան զձեռս. Մրկ. Է. 3։ *Բռնալիր քարանցն ձգմամբ. Նար. ծդ։ *Բռնալիր նիզակօք. Արծր. բ. 3։

ԲՌՆԱԽՈՅԵԱՆ. Այսինքն Բուռն ախոյեան (որպէս գնի յայլ ձեռ.) *Ուժգնուի՝ գիմեցմանց, բռնախոյեան՝ գիւտց, փարատիչ ցաւոց. Նար. ղգ։

ԲՌՆԱԿԱԼ, ի. աց. ա. գ. Τύραννος, τυραννικός. Tyrannus, tyrannicus. Բռնաւոր, կամ զօրաւոր, որ բռնութբ կամ 'ի բանի կալեալ ունի զայլս՝ նուաճելով և

հարստահարելով. և Բռնաւորական. զօր_դօ պօշը, եօլօօղ. *Բռնակալ խստապարանոց, և յոյժ սաստիկ։ Զսերուսիղեօս սպան զկկիոս բռնակալ։ Վախճանեցան բռնակալքն աթենացւոց. Եւս. փր։ *Ի բաց կացեալ յիսմայելեան բռնակալացն. Յհ. կթ։

ԲՌՆԱԿԱԼ ԼԻՆԵԼ. } չ. ն. Τυραννέυω, δυναστεύω. Tyrannidem exerceo, impero, regno.
ԲՌՆԱԿԱԼԵՄ, եցի. }

Բռնանալ. իշխել. տիրել. տիրաբար կմ բռնութեամբ առնուլ, ունել. նուաճել՝ որպէս հզօր, կամ որպէս բռնաւոր հարստահարող. *Ամօղէոս զնա ամս բռնակալ լինէր. Եւս. փր։ *Բռնակալեաց 'ի վերայ արևելից։ Բռնակալեաց միահեծան ամենայն աշխարհն. Ճ. Ա։ *Զմեծ մասն երկրիս բռնակալեալ՝ անպհակառաբար իմն տիրէր։ Այլք ոմանք բռնակալեալ. Յհ. կթ։ *Յոլով ամեղիս բռնակալեալ... Եւ զդամասկոս բռնակալեալ. Վրդ. ոփ։ *Եհան զկապեալսն քաջութեամբ իւրով, զբռնակալեալսն 'ի գերեզմանս. Ոսկ. համբ։

ԲՌՆԱԿԱԼՈՒ, ուի, աց. ա. գ. Բռնակալօղ. բռնակալ. բռնաւոր. *Յերեւաց նորա խորտակլին ազգք՝ բռնակալուք՝ թագաւորք. որպէս փարաւոն և այլք, և սատանայ և դևք։ Զոր և 'ի սատանայ, և 'ի բռնակալուս պարտ է իմանալ. Աւգ։ *Եղեն բռնակալուք և զօրաւորք։ Որ զերևելի քաղաքս ունէին, պետացեալ՝ բռնակալուք եղեն. Առակ. ա. 5։ ե. 5։ *Բռնակալուք՝ պիտակապէս կոչեալ թագաւորք. Վրդ. յոյփն։

ԲՌՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Τυραννίς, τυραννία. Tyrannicus dominatus, imperium, regnum. Բռնակալելն. իշխելն տիրաբար կամ բռնութեամբ կամ ապստամբութեամբ. ակրութիւն. բռնաւորութիւն. Տես և ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ. Δυναστεία. Dynastia. *Յորմէ ասկաւին եւ երկնչէր պիղատոս, քակտեաց (յն) զբռնակալութեան զայն կարծիս։ Պիղատոս յերկիւղի էր, և զարհուրէր վասն բռնակալութեան. Ոսկ. յհ. ե. 36։ Բրս. մրկ։ *Նախծին որդին թագաւորէր՝ մինչև ցկխփսեղեայ բռնակալութիւնն. Եւս. փր. ա։ *Ամենայն հեթանոսք ծառայեալ բռնակալութեամբ. Աւգ։ *Պետք հարաւային բռնակալութեան. Ճ. Ա։

ԲՌՆԱԿԻՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ լինի բռնութեամբ. կամ Բռնուն և հարկեցուցիչ. (առաւել ըստ յեռին ոճոյ.) *Հարժումն այն է բռնական. Ի Փիլոն մոլ։

Եւ որպէս Բռնողական. պնդացուցիչ. զսպիչ. *Բժիշկք նախ զերկրպագութեամբ զհիւանդաց մաղձն արտաքս բերեն, և ապա բռնական դեղօք զախտն փարատեն և յառողջութիւն ածեն. Լծ. կոչ։

ԲՌՆԱԿՌՈՒԻ, ռուի, ուաց. ա. գ. Կռփամարտիկ. և Ազգի ազգի ըմբշամարտուելք. *Զայնոսիկ որք'ի ատաարանս բռնակռուացն նմանոզաց, ԵՆ. Բրս. ապաշխ։

ԲՌՆԱՀԱՐԵՄ, եցի. ն. Κρατέω, καταδυναστεύω. Detineo, vi subigo. Բռուն հարկանելով յինքն ձգել. ըմբռնել. պինդ ունել. բռնաբարել. լլկել. յաղթահարել. յափշտակել. *Բռնահարեաց, և բռնադատեաց զնա, և տառապեցոյց զնա. Ե. Բգ. ծգ. 14։ *Բռնահարէին զայնոսիկ՝ որ բնակեալ էին 'ի սահմանսն. Ճ. Բ։ *Բռնահարին 'ի գերողացն. Խոր. այսինքն յաղթին։ *Բռնահարեացուք զկեանսն յափշտենականս. Զքր. կթ։

Մերթ՝ Բռամբ կամ բռնցի հարկանել. կափել. *Այլք ապտակէին յաջ և յահեակ դէմսն՝ բռնահարելով զնա. Բրս. մկ։

ԲՌՆԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀντιλαβή. Apprehensio. Բռուն հարումն. ըմբռնումն. *Զերծեալք 'ի բռնահարութենէ որսողին. Խոր։ *Անմեղանչելիք մնան 'ի բռնահարութեան մերկ ձեռին՝ որպէս զգաւազանդ. Աւգ։

Եւ Λαβή. Ansa. Տեղի ըմբռնելոյ. առիթ. գուլփ. *Առանց գայթակղութեան լինել. այսինքն մի բռնահարութիւն ումեք տայցէք. Ոսկ. կոր։

Եւ Ἐπιβολή. Applicatio, impressio. Ըմբռնումն մտօք. տպաւորութիւն ուշոյ. *Ըստ կամացն նոցա հանդիպել ամս խօսքըն, գեղեցիկ ուշիւ նպատակի բռնահարութեք և սոցա ունկնդրութիւն. Փիլ. փէտակ։

ԲՌՆԱԶԳՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲՌՆԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. *Հարկ աստ ոչ զայլոցն գըրգութիւն և բռնաձգութիւն, այլ զճշմարտութեան նշաւակումն յոմանց. Սրկ. հանգ։

ԲՌՆԱՁԻԳ. ա. Բռուն կամ բռնի յինքն ձգօղ. և Տառապեցուցիչ. *Իւրաքանչիւր ոք ածօղ և բռնաձիգք, կորզօղ ունելով բնաւին. Փիլ. Իմաստ։ *Ոչ բռնաձիգ դահճացն ձեռօք յակամայս պարտաւորեալ. Նար. Մծէ։ *Ի տարակուսանս արկանել վտանգից (լեռնային վայրաց) բռնաձիգ չարութեամբն. Պիտ։

ԲՌՆԱՄԱՀ, ի, եց. ա. Βιοθάνατος. Qui violenta morte periit. Բռնի մահացեալ. սպանեալ՝ որպէս գազանակուր, արտախողխող, մեռեալ 'ի խաչի. 'ի մահ մատնեալ յայլոց, կամ անձամբ անձին, որպէս անձնասպան. *Զնշխարս բազում բռնամահ մարդկան (սպանելոց 'ի ցլագլուխ ձիոյ՝) տեսեալ՝ ողորմէր. Պտմ. աղէք։ *Վատապարծեալ 'ի բռնամահ վկայիցն համբերութենէ։ Մոլորին 'ի մարդ բռնամահ։ Զոր ասենն, թէ քն մարդ էր, և գաղարեաց ('ի կեալ) իբրև զբռնամահ, ասասցեն, որո՞յ մարդոյ բռնամահի աշակերտօք ամենայն երկիր լցաւ. որո՞յ մարդոյ բռնամահի անուամբ դևք ելանեն։ Զդիսեն, թէ բռնամահ է՝ որ իւրովք կամօք զինքն հանէ 'ի կենացս. ՃՃ։

ԲՌՆԱՄԱՀԻԿ. Նոյն ընդ վ. *Ի մարդ ունիս զյոյս քո, և մատնեցան 'ի բռնամահիկ. ՃՃ։

ԲՌՆԱՄԱՐՏ, ի. ա. գ. Բռնամարտիկ. ըմբիշ. և Բռնամարտկութեան. *Զգեալ լինէր 'ի գահճաց կոյսն բռնամարտի՝ փակեալ 'ի անենակ արքունիս. Խոր. հաբկս։ *Երիս կռիւս հանդիսանամ. կախ, և գօտեմարտ, և բռնամարտ. Կէշաս. աղէփ։

ԲՌՆԱՄԱՐՏԻԿ, տկի, կաց. ա. Ըմբիշ՝ որ կռուի բռնահարութեամբ և կռփահարութեամբ. ֆէհլիվան. և լայնաբար՝ Քաջ մարտիկ կամ նահատակ յասպարիսի խաղուց, կամ պատերազմաց. *Որպէս զբարի բռնամարտիկ անզգամս կալ զհայեցուածն. Բրս. 'ի հայեաց։ *Ի պիտաս զբռնամարտիկսն յաղթելով. Խոր. գ. 40։ *Ար բռնամարտիկ մերկամարզանակ ըմբիշս. Նար. ղգ։ *Յորժամ բռնամարտիկ զոք մեծահզօր յաղթական պսակեալ ուստեք լսիցեն. Ոսկ. յհ. նախերգ։ *Որք 'ի սկիզբն պատերազմաց զփորձ առեալ բռնութեան՝ յոլով բռնամարտիկս ժողովեն. Կոմբղ։ *Յորժամ պատերազմազացն Ճակատն և ռազմիկայ 'ի հաստատութեան, և կարի յոյժ բռնամարտկացն դժուարակաւելիք են. Իգն։ *Զգարշութիւնս անդառնելի մի իբր բռնամարտիկ վանեսցես. Նար. կը։ *Դժնդակ և բռնամարտիկ դևք 'ի քաղաքն ժողովեցան. Ոսկ. ես։

Մերթ որպէս Դժուարակաւելի. անհառիկ. *Որպէս'ի պատերազմունս զօրականքն առնեն, զբռնամարտիկ տեղի ինչ հնարգունից քաջամարտացն տալով. Ոսկ. գծ։

Իսկ Է. Դ. Ղ. 14. *Տեսին զանձինս իւրեանց 'ի մարզիչս և 'ի բռնամարտիկս». իմա՛ յասպարէզ խաղուց, ըստ յաջորդ նչ։

ԲՌՆԱՄԱՐՏԻԿՆ. և } գ. Πυγμή, πυγμαχία. Pugilatus.
ԲՌՆԱՄԱՐՏԻԿ ԿՌԻՒ. }
ԲՌՆԱՄԱՐՏԿՈՒԹԻՒՆ. }

πάλη, lucta. παλαίστρα, luctae locus. Ըմբշամարտութեան բռամբ կամ կռփահարութեամբ. Էօմրօգ՝ մուշթա փէօյլէշի. *Յաւելու մանկունս բռնամարտիկն։ Պիթագորաս սամէացի խոտեցաւ 'ի մանկանց բռնամարտիկին։ Ի բռնամարտիկ կռուին կոմէոս յաղթէր։ Ի մանկունս բռնամարտիկ կռուին յաղթէր. Եւս. փր. ա։ *Ի մանկութենէ արուեստապէս վարժութեան, բռնամարտկութեան, և այլոց հանդիսականաց ուսմանց. Սարկ. փհ։ Իսկ Մաք. ը. *Ունկեղէն ուռամբ բռնամարտիկ կռփան մակ կառուցին կարկատեալ». իմա՛ բռուն և սաստիկ հարմամբ կռփումն։

ԲՌՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Բռուն լինել և բռուն առնել այլոց. ըմբռնել և պինդ ունել. ընդ բռամբ առնուլ. բռնաբար կմ բռուն զօրութեամբ իշխել. զօրանալ 'ի վերայ այլոց. զօրաւոր գտանիլ, և բռնակալել. գռռողանալ. հարստահարել. յաղթահարել. որպէս Κρατέω, ἐπιτίθημι, καταδυναστεύω, βιάζω. Valeo, supero, impono, insisto. *Բռնանային 'ի վերայ գոգա. Եւ. ծէ. 11։ *Որք էին բռնացեալ զառաջինն. Նեէմ. ե. 15։ *Ի թագաւորէն զատինաց, որ առ եղիական պատերազմաւն բռնացաւ. Եւս. փր. ա։

Այլ առաւել որպէս Τυραννέω, δυναστεύω. Tyrannidem exerceo, impero. *Քանզի բռնանայի. Իմ. ծդ. 4։ *Բռասիրաս առ կազմածքն նեղօս գեաոյ բռանանայր։ Կլիփսեղոս կորնթացւոց բռանացաւ։ Պանեստիոս նախ 'ի սիկիլիա բռանացաւ։ Զբռնացելոյն երուսաղեմացւոց զտողոմնէ ասեն առաքեալ առ ար իրովմոս (այսինքն առ քիրամ, ասէ փինիկեցի գրիչն). Եւս. փր։

Ըստ ամենայն առմանցս իմա՛ և զբանս մատենագրաց մերոց. *Ի բռնանալն ասէ զբուանայ՝ ընդդիմացան նմա ափամին և յապստամբէ. Խոր. ա. 5։ *Զբռնացեալ հովիւսն հալածել. Պիտ։ *Բռնացեալ պահէր զկենդանական շունչն. Յհ. իմ. երն։ *Բռնանային 'ի վերայ բազում գաւառաց։ Բռնանայր 'ի վերայ՝ ունելով զթագաւորական տեղիսն։ Ինքն իսկ գեռ բռնացեալ ունէր զթագաւորական տեղիսն։ Անգէն մարդիկդ այդպէս բռնացան. Եղիշ։ *Ընդէ՞ր այսքան հակառակութիւն 'ի մէջ մեր բռնանալ. Լմբ. ափ։ *Զբռնացելոյ (մեղաց) ընդ հաւանականացն. Նար. իէ։

ԲՌՆԱՇՈՒՆՉ. ա. մ. Բռուն շնչօղ, և շնչելով. սաստկաշունչ. *Բռնութիւն հողմոց 'ի բռնաշունչ շնչելոյ. Վեցօր. է։

ԲՌՆԱՊՍԱԿ, ի, աց. ա. Բռնի պսակեալ. ընդգէմ կամաց կամ կանոնաց ամուսնացեալ. *Թէ պսակեալ, և թէ առանց պսակաց, ընդ բռնապսակին է. Մխ. դփ։

ԲՌՆԱՊՏԱԿՔ, կաց, կօք. գ. Բռնցի ապտակ. Էօմրօգ. *Զասուրբ կոյսն բռնապտակօք ձեռակոծել. Ճ. Բ։

ԲՌՆԱՎԱՐԵՄ. եցի. ն. Բռնի վարել. *Զոգիսն 'ի բաց պահանջիցիք, և բռնավարեալ տանիցի՝ խաւարային մեղումն մթա_

պատուել. Մանդ. Ժ՟ ։ *Ըստ վարից ոգւոյն վարելոյ բռնավարեալք 'ի վերայ յորձանացն. Ագաթ ։

ԲՌՆԱՏԵՂ. գ. Մեղեխ. խոթ. սաֆ. *Իջցէ քերմաւրիւնն, և թուլացուսցէ զբռնատեղն. Մխ ։

ԲՌՆԱՐԿԵԼ, եալ. ն. Բռնաւ հարկանել. ձեռնարկել. սկսանել. *Իսկ առաջին բռնարկեալս 'ի վեր է քան զմեր կարողութիւս. Յհ. իմ. էլ ։

ԲՌՆԱՒՈՐ, ի, աց. գ. ա. Τύραννος. և Τυραννῶν. որ և ըստ ոմանց՝ Κοίρανος, δυναστής, δυναστεύων, κατισχέυων. Tyrannus, dominator, imperator, և potens, dominans, եւն. Այր բռնաւ և բռնակալ. Թագաւոր, իշխան. գոռոզ. իշխող և տիրող՝ կամ քաջութբ, կամ բռնակալութբ, որ և ԲՌՈՒՆՔ ասին, և ամենայն ոք՝ որ բռնանայ 'ի վերայ ընկերայ. *Թագաւոր կամ բռնաւոր ։ Բռնաւորաց հրամանաւ ։ Զպետս և զբռնաւորս ։ Բռնաւորք խաղալիք նորա ։ Առաջէք ցթագաւորն և զբռնաւորսն ։ Երբեր նմա իշխանութիւն 'ի վերայ բռնաւորաց նորա ։ Ցագաւորութեան բռնաւորաց նորա. եւն ։ *Ի բռնաւորաց արդեօք 'ի հարկէ մեռանիցի ։ Տագնապեալք 'ի բռնաւորաց փրկութիւն արարեալ. Ագաթ ։ *Ոչ նա բռնաւոր, և սա ակար ոք. Եղիշ ։ *Յարուցէ յորդւոյ սատանայ բռնաւոր առաջնորդացոյն. Փարպ ։ *Հանողին զվերին հանգերձն՝ բռնաւորի ուրուք, մերկանալ և զմիւսն. Վրդն. Եւ ։

ԲՌՆԱՒՈՐ. ա. Βίαιος. Vehemens, violentus, եւն. Բռնաւ. սաստիկ. զօրաւոր ինչ. ուժգին, բռնական. բռնաւորական. *Զբռնաւոր հողմոցն և զալեացն զ'ի վերայ ընթացս համբերել. Բրս. յողջք ։ *Անհողմութիւն, և շունչս բռնաւորս ։ Ցաղագս բռնաւոր թշնամեաց, հարուածոյ, վիրաց ։ Բռնաւոր անհիւ հարկաւորաւ ։ Շունչն պատառեցելոյ, և բռնաւոր խզմամբ այար անդր ժողովեցելոյ. Փիլ ։ *Բռնաւոր չարժութեամբ. Արիստ. Ծ ։ *Բռնաւոր մահ անկանի. Ոսկ ։ *Դժան և բռնաւոր ծառայութբ ։ Ըստ բռնաւոր կամաց. Փարպ ։ *Քան զամենայն բռնութի բռնաւոր է հեզութի ». յն. զօրաւորն. Ոսկ. մ. Բ. 4 ։

ԲՌՆԱՒՈՐԱԲԱՐ. մ. Τυραννικῶς. Tyrannice. Իբրև զբռնաւոր զօրք. բռնաւորութբ. ծեդըեն. *Ոչ բռնաւորաբար հալել ։ Մինչև ցբո բռնաւորաբար 'ի նեղս վարելն. Դիոն. Եռէն. Ն Բղբ ։

ԲՌՆԱՒՈՐԱԳՈՅՆ, գունի, եց. ա. Κραταιότερος, βιαστικώτατος, δυνατώτερος. Potentior, vehementior, violentior. Առաւել բռնաւոր. բռնագոյն. զօրագոյն. ուժգնագոյն. առաւել հարկեցուցիչ կամ բռնական. *Հանդերձեալ իմ զայլ ևս բռնաւորագոյն քան զկռատանս զին կացուցանել. Յհ. կբ ։ *Եգն քան զորսն բռնաւորագոյն է. Փիլ. Լին ։ *(կին ակար) հարկեցուցանէ գոգցես զօրէն բռնաւորագոյն. Գիւ ։ *Ցամելով առաքինութիւն՝ քան զբռնութի բռնաւորագոյն է ։ Սովորութի՝ բռնաւորագունին իրաց՝ յաղթահարեալք. Փիլ. Ծ. բան ։ *Բռնաւորագոյն պատճառ և հարկեցուցիչ 'ի սէր. Գր. Հր ։ *Ոչ միայն բնական մահու, այլ և բռնաւորագունիւ ապականեալք են. Փիլ. փեսայն ։

ԲՌՆԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Τυραννικός. Tyrannicus. βίαιος, potens, violentus. Սեպհական բռնաւորի, և բռնութե. ուժաւոր. *Զբռնաւորականն ախտ

նէր ասեր մերկացեալ. Կիւրղ. Գնդ ։ *Ի բռնաւորական և յանժուժելի գիպուածոց. Գիւ ։ *Նուաճելն բռնաւորական բանիւ առաւել էր թագաւորին չնորհ. Խոր. Բ. 89 ։

ԲԻՌՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Բռնաւ առնել. բռնադատել. ստիպել. և Պինդ ունել զանձն իւր, կամ զայլ ինչ. *Բռնաւորէ հարկն խնդրել զպէտս իւր. Ոսկ. մ. Բ. 41. յն. բռնաւոր կամ զօրագոյն է հարկն ։ *Զի բռնաւորէք զմեզ. Ճ. Բ ։ *Բռնաւորեալ փոքր ինչ զմիտսդ ։ Բռնաւորեալ զինքն, և փոքր ինչ արգելեալ զարտասուսն. Վրք հց. Ժ՟ ։ *Բռնաւորեալ, և 'ի քեզ կորզեալ. Ոսկէփոր ։

ԲՌՆԱՒՈՐԻՄ. կ. Τυραννέυομαι. Tyrannide opprimor. Բռնութիւն կրել. անկանիլ ընդ բռնութբ. բռնաբարիլ. *Բռնաւորեալք լինելին ամենեքին 'ի թագաւորեալ մահուանէն. Ոսկ. հմ ։ *Ոչ սահման մահու, ոչ բռնութի բանաւորկութին, այլ կցորդութի առ մահկանացուս և բռնաւորեալս. Ան. Բ ։ *Հեշտութքն յամենայնէ որ ինչ և իցէ բռնաւորեալ. Մեկն. ղկւ ։

ԲՌՆԱՒՈՐԵԼ. յ. Τυραννέυω, τυραννέω, κατισχύω. Potior, domino, tyrannice ago. Բռնակալել. տիրել բռնաւ զօրութբ. բռնանալ. *Եկեացէ յաղթութբ, և բռնաւորեսցի թագաւորութեց. Դան. ծա. 21 ։ *Ցամառին, և բռնաւորին, և 'ի վայր ջանան արկանել քան զինչ արժէ վաճառն. Ոսկ. յհ. Բ. 14 ։

ԲՌՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Δυναστεία. որ և ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ. τυραννίς, βία. dominatus, imperium, tyrannis, vis, violentia. Բռնակալութի. և բռնութի (արարեալ, կամ կրեալ). *Գոռոզութեց և բռնակալութեց ցանկան. Փիլ. Ծ. բան ։ *Ամբարձ զձեռն ընդդէմ բռնաւորութեն բէլայ. Խոր. ա. 9 ։ *Որ զսատանայի բռնաւորութիւնն և զգիւաց օրինակեն. Արղ ։ *Զներգործութե զբռնաւորութեն հաւատոյ առաջի կացոյց 'ի ձեռն այնց, որով նմա՝ հակառակ այլայլցեալն էր բռնութի. Փիլ. ամեա ։ *Եղանին մեղքն մեղանչականացն 'ի բռնաւորութէ չարագործութեն ։ Ոչ ըստ սահմանելոյ ինչ հրամանի կատարածքն գործիցին, այլ 'ի բռնաւորութենէ հինին. Եղիշ ։ Իսկ Վրք հց. յ. *Բռնաւորութբ զառաջինութ գործեն ». իմա բռնաւորելով զանձինս, կամ բռնութի կրելով ։

ԲՌՆԱՔԱՐ, ի, աւ, րինք, րանց, րամբք. գ. Քար ձգելի բռամբ մարդոյ. *Բռնաքարս հարկանիցէ զնա ։ Նետիւք, և բռնաքարամբք գաշտին. Թուոց. Լէ. 47 ։ ա. Բգ. ծԴ. 14. ըստ յն. 'ի ձեռանէ քարամբ. կամ վիմաձգութբք ։ *Մէն մի բռնաքար առ այլ հրամայէին, զի բերցեն ընկեսցեն՝ չեղջ կուսել. Բուզ. Գ. 7 ։

ԲՌՆԵՄ, եցի. յ. Δράσσω, ἐγκρατέω. Prebendo, teneo. Ի բռնաւ առնուլ. բռամբ ալինդ ունել. ըմբռնել. արգելուլ. ունիմ, (կալայ). բռնել, դուրնակ. *Ցորժամ բռնիցես, մի թողուցուս զնա. Սիր. Է. 28 ։ *Որ ունիցի զնմանէ՝ որպէս որ բռնիցէ զիժ (կամ զկարիճ). անդ. իԶ. 10 ։ *Որ բռնիցէ զառուերէ. անդ. Լա. 2 ։ *Բռնեաց զձեռնն, և արտաքս քարշեաց։ Բռնեացէ զլեզու իւր. Վրք հց. յ ։ *Մի յաղթեսցիս, այլ բռնեսցես զքեզ՝ որչափ կարող ես, 'ի կարգ պահոց. Վրք հց. ծԴ ։ *Որ բռնելով զթևս՝ անալէկոծ անցուցէ զքեզ. Կիւմոս ։ *Ընդդէմ կալ, բռնել, և արգելել զսուրն. Դամասկ ։ *Արտասուաք

զձեռն բռնեսցէ. Մաշ ։ *Ցակոբ զգարշապարն եղաւ բռնեաց ։ Աջոյ ձեռին մերոյ բռնող ։ Հասանել և բռնել (այսինքն արգելուլ) զպատիժն. Վրդն. ծն. Եւ. օր ։ *Զոր ինչ սիրեմքն, բռնեմք. Գէ. Եւ ։ *Գարտականն ձեռ բռնեցէք զհայրն իմ. Լմբ. պփրգ ։ *Կորուսանէ սատանայ զպահողին, եթէ զանպարկեշտաբար բռնիցէ. Եփր. պհ ։ *Դադարեալ ասէ զայր առնուան չարիս բռնելով ». յն. գերաքննել. Բրս. 'ի հոյեալ ։

ԲՌՆԻ. Տ. ԲՌՆԱՔԱՐ ըստ ամենայն առմամբ. *Բռնի զսուրսւք մեք ոչ կերպարք և արբաք. Նեեմ. Է. 14. 18 ։ *Բռնի 'ի քուն հարկէ մտանել ։ Ի վայր կոյս բռնի քարշեալ ձգէ. Փիլ ։ *Ոչ եթէ բռնի ինչ վարելով ։ Բռնի կալցին և տարցին. Եղիշ ։ *Ձգեալ բռնի յերկար ։ Դարձոյց բռնի զվարդան. Փարպ ։

ԲՌՆԻՒ. } Նոյն ընդ վ. *Անուլին
Ի ԲՌՆԻ. } բռնիւ տասանորդս. Եսթ. Ժ. 20 ։ *Ի բռնի յափշտակեցին զմեզ. անդ. Է. 11 ։

ԲՌՆԽԷԹՔ. գ. Բռամբ կամ բռնցի խթելն. բռնաւ և սաէպ հարուածն, կռփումն. *Այլք և անդունդք զնաւորս նեղիցեն, ձմեռն և սառնամանիք զհողագործսն, և բռնխէթք զըմբշամարտիկսն. Ոսկ. մ. ա. 23. յն. δρημεῖαι πληγαί, բռնաւ հարուածք ։

ԲՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Τυραννίς, δυναστεία, βία. Vis, violentia, asperitas. Բռնաւ առնելն. բռնանալն. բռնաւորութի. հարստահարութի. բռնաբարութիւն ազատութ. հարկ. ոյժ, ղէշ, ձեռք. *Անմեղաց բռնութե ծառայէին մարդիկ ։ Հանից զձեզ 'ի բռնութենէ եգիպտացւոց ։ Քաղաք ամենեցին սուս, բռնութի 'ի մէջ նորա ։ Ցաղթահարել կամ վարել բռնութբ ։ Ածին զնոսա ոչ բռնութբ ։ Մեծաւ բռնութբ 'ի ձեռաց մերոց եհան. եւն ։ *Բռնութիք զիրաւունս ոչ ասեն ձանաչել. Փարպ ։ *Ազատել զմեզ 'ի ծառայութենէ բանաարկութին բռնութե. Յհ. իմ. Երև ։

ԲՌՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Սաստկութիւն. ուժգնութի. բռնաւ ոյժ. *Ի բռնութենէ հողմոյ արմատաքի խլեացի ։ Զբռնութիւս հողմոց ։ Հրոյ և ոչ մի բռնութի ։ Ցորդութի ջրոց հոսելոց բռնութբ ։ Կամ զջրոց բռնութիւս ։ Բռնութբ հրացան բարկութեցն ։ Լերինք խորտակեցան բռնութբ ։ Ի պտուտից բռնութենն ։ Ցեռին կողմն քակէր 'ի բռնութենէն. եւն ։

ԲՌՆՈՒՄՆ, նման. գ. Բռնելն. ըմբռնելն. *Բռնմամբք զնոցին մեծութիւս. Գիւ ։ *Սկիզբն բռնման և արգելլոյ զօրութեն այս ինչ է. Վրք հց. Բ ։

ԲՌՆՑԻ. մ. Πυγμή. Pugno. Բռամբ. կռփահարութբ. մուրցոցի. Ետմբռնելով, ձուղյա ղորնելով. եբր. ակոսֆ. որ է կռուփ, կռփով. *Հարկանիցէ ոք 'ի նոցանէ զընկեր իւր քարիւ, կամ բռնցի. Ել. իա. 18 ։ *Որպէս բռնցի խորտակէր. Վանակ. յոբ ։

ԲՌՇՈՊ. ա. Որպէս թէ Բռաւն շոպեալ, սաստիկ բրդեալ. խառնվայրայր. խառնակ. *Գումարէր զզօրսն իւր ըստ բռշոպ ժամանակին, որչափ և եկն 'ի ձեռն իւր. Բուզ. Է. 39 ։

ԲՌՉՈՑ. Տ. ԲՈՉՈՑ ։

ԲՏԵՄ, եցի. ն. (առաւել ռմկ.) Բռաւ տալով մնացանել՝ պարարել. բուծանել. *Հեշտասէրքն՝ որ բտէ զմարմինն որպէս զանասուն, հրոյ ժառանգ է ։ Բրուտեք զմարմինս ձեր հանգստեամբ և մե-

ղջք. Եփր. Հայլ: Ռ Ոսկեփոր:

ԲՏԿԱՆ, ի, աց. ա. Բռնեալ. բուծեալ. պարարակ. *Իբրև զբտկան անասուն պա_ րարին՝ Թայլ տալով նոյ. Վրդն. ող:

ԲՐԱԲԻՈՆ, ի, աց. գ. որ և ԲՐԱԲԻՈՎՆ. յն. վարձքն. լտ. պրամիում, և բրեմիում. Βραβεῖον. Bravium, praemium. Յաղթա_ նակ. մրցանակ. վարձ յաղթութեան յասպա_ րիսի. պսակ, արմաւենի, ձիթենի, գաւթի, ծաղիկ անթառամ, խելայ, ևն. *Ընկալեալ զբրաբիոնն յաղթանակ նահատակաց. Շար: *Զմարտ քո ոչ առնեմ առանց բրաբիոնի. ՃՃ: *Որք և ընկալանն իսկ զբրաբիոնն յաղ_ թութե: Առին զյաղթութե բրաբիոնն(մկայա_ կան մահուամբ). Ցհ. կը: *Հրեշտակա_ պետին բերեալ բրաբիոն կուսին՝ նշան յաղթութեան կրից աշխարհի. Շ. գանձ: *Կուսական բրաբիոնաւ ... Բրաբիոնիւ: Եռապատիկ սաղարթացեալ բրաբիոն. Մագ. ԽԷ. ԾԷ. ԿԷ: *Այս մկրտաց պետին իջեալ, ըզբրաբիոնն ստո մատուցեալ: Եւ ես նմա զպրսակն յայտնի՝ ըզբրաբիոնըն հրաշալի, որ 'ի յսառոց արմաւենի՝ հիւ_ սեալ ընտիր զարմանալի. Ներս. Ժող: *Հիւ_ սեր զառաւել բրաբիոնիւացն պայծառա_ կերպութի. Ճ. Ա: *Դաւիթ զգեցաւ զբրաբիոնն 'ի ձեռն խոստովանութեան. Վրք հոզ:

ԲՐԱԲԻՈՆ (ծաղիկ). Շուշան. շամպագ, սոսան, Բէղէր: Բծչիճ:

ԲՐԱԲԻՈՆԵԱՅ. ա. Ի բրաբիոնէ կազմեալ. յաղթողական. անթառամ. *Պսակ բրաբիոնեայ. Յայսմա. Հ:

ԲՐԱՁՈՀ ԱՌՆԵԼ. Մահու չափ բրա_ ծեծ առնել. *Զոմանս բրազոհ արարեալ եդին 'ի բանդի. Ճ. Բ:

ԲՐԱԾ, ի. գ. Բրումն. և Բրեալ տե_ ղին. քօրէնը, քօրած փեղը. *Քաջապէս առնէր զբրածն: Գնել առաջի բրածին: Ծածկեաց զպատանին 'ի ներքոյ բրածին. Ճ. Ա: *Խորագոյն լիցի բրածդ: Կատա_ րեցին զբրածն: Ի խորութեան բրածին. Լմբ. էր ըրդ էղէ: Հ=Ց. ոէրդ. ԽԴ:

ԲՐԱԾԵԾ, ծեծք. գ. } Բրով ծեծ.
ԲՐԱԾԵԾԳԱՆ, ի, ից. } քէօթէկ. փայագ. *Առ ոչինչ համարէր զբրածեծս գանիցն: Բրածեծ գանի համբերէ. Ճ. Ա. Թ: *Եւ ոչ զբրածեծ գանին գրեաց ինչ զմիշտս. Ագաթ: Իսկ Վրք հոզ. *Յուցանէին զբրա_ ծեծ մէրսն :: . իմն զմէրս՝ որ 'ի բրածեծ գանից:

ԲՐԱԾԵԾ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Ῥαβδίζω. Virgis caedo. Բրով ծեծել, իլ. գան հարկանել, իլ. ձաղկել, իլ. *Բրածեծ առնէին զանձն նորա 'ի կախաղանի անդ: Ոչ գրեալ ինչ զբրածեծն առնել՝ քաջա_ պէս համբերէր: Ի բրածեծ առնելն. Ճ. Ա: Ցհ. կը: Նար. Երգ: *Երկցս բրածեծ եղէ: Բրածեծ եղեալ քահանայապետան ծոյ. Ոսկ. Է. կոր: Բառղ. Գ. 12:

ԲՐԱԾՈՑ, ի, ից. ա. Բրելով շինեալ. հատուածին. *Շիրիմս քարակոփս, և տունս բրածոյս յօրինէ. Ցհ. կը. (եթէ չիցէ գրելի՝ Բռածոյ:)

ԲՐԱԾՈՑՔ. գ. Հանածոյք. հանք. մետաղք՝ որ բրելով գտանին. Մաքէն. *Զկենդանիս և զբոյսս, և զբրածոյս ակ_ նանկացուս. Ոսկեփոր:

ԲՐԱՋԱՐԴ ԱՌՆԵԼ. Բրօք խորտա_ կել: Մարթին:

ԲՐԱԽՈՐ, ի, աց. ա. Կրող 'ի ձեռին զբիր. քօպուզը. սօփալը. *Ամբոխիւ և բազում բրաւորօք եկեալ. Ոսկ. յհ. ա. 21: *Բազում մարդկօք բրաւորօք. Ճ. Ա:

ԲՐԴԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործելն զասր. մանկըն զբուրդ. *Զգատերսն ու_ սուցանել առնէր զբրդագործութիւն. Մարթին:

ԲՐԴԱԶԳԵԱՑ, զգեցի, եց. ա. Որ զգեցեալ ունի 'ի բնէ զբուրդ. բրդեղ. Բրդոփ, Բրդլու. *Բրդազգեաց կենդա_ նեաց նման էր. Վրք հց. ԽԴ:

ԲՐԴԱԳԶԵԱԼ, կամ } Ունօղ զհան_
ԲՐԴԱԳԶԵԱԼ. } գերձ պատա_ ռատուն՝ որպէս զբուրդ գզեալ. քճքճեալ. Գըրգըրլըմը՝ Քըճքըճմը հագարալըլը, Քըջէր հա_ գըմը. *Երիթացեալ և բրդագզեալ: Երի_ թացեալք և բրդագզեալք գողան. Սարգ. յհ. Դ: Կանոն:

ԲՐԴԵՂ (ոչխար). Տ. ԲՐԴԱԶԳԵԱՑ: Վրք. յէէ:

ԲՐԴԵԱՅ, դէի, եց. } ա. գ.
ԲՐԴԵՂԷՆ, ղինի, նաց. } Հանդերձ 'ի բրդէ. ասուեղէն. *Խոշոր բրդեայ ըզ_ գենուլին. Փարպ: *Բրդեկէնն. Վրդն. ղեւ: *Բրդեղէն բնաւ ոչ զգեցաւ, այլ միայն կտաւեղէն. Հ=Ց. հոկտ. ԽԴ:

ԲՐԴԵՄ, եցի. ն. Διαθρύπτω. Comminuo, contero, frango. Պատառել՝ մանրել՝ փշրել՝ գզել որպէս զբուրդ. ասի ա_ ռաւել զհացէ. որ և ԲԵԿԱՆԵԼ ԶՀԱՑ. Բըրդէլ, Ջարդէլ. փօղըրմագ, Քէսմէք. *Բա_ զարջ լինիցի, և բրդեսցես զայն պատառս պատառս: Բրդեա՛ քաղցելոց զհաց քո. Ղևտ. Է. 6: Ես. ԾԷ. 7: *Սովեցելում ոգւոյդ ոչ բրդեցեր զմարդասիրութեան հացն. Մաշկ: *Ամայն կտորոտի հանդերձ խնձորն, բաժանի, բրդի, դնի, դիզու 'ի բարձրաւանդակ վայրսն, զոր և ձիւն ա_ նուանեմք. Շիր:

Նմանութբ՝ Շարժել զոք 'ի ցասումն կամ 'ի կիրս սաստիկս. իր. Գրգռիլ. վա_ ռիլ. բորբոքիլ. որպէս թէ անձամբ զանձն պատառոտել. *Ի մեծ բարկութի բրդէին զառաջին տէրն ձեր. Եղիշ. Գ: *Որով բրդեցին զանբարկանալին ('ի բարկութի). Գնձ: *Ի սրտմտութի բրդեցաւ թագաւորն: Ի նախանձ բարկութե բրդեցաւ. Է. Դ. ԾԴ. 27: Ա. Դ. Է. 24: (ամկ. ասի Քըրթըլ:)

Լայնաբար ասի. *Ոչ սակաւ ինչ ձայն ամբոխի 'ի վերայ նորա ածեալ բրդեալ հեղոյր. Ցհ. կը:

ԲՐԴՈՒ. գ. Անուն թռչնոյ. *Այլ հաւ կայ, բրդու ասեն, որ զայն ձագն (ընկեցեալ յարծուոյ) առնու և սնուցա_ նէ. Վանակ. հց:

ԲՐԵՄ, եցի. ն. Ὀρύσσω, ττω. ἐξορύττω. Fodio (լծ. փորել), effodio. κατασκάπτω, suffodiendo everto, diruo. Բրով կամ բրչաւ փոս հատանել. փորել և հա_ նել զմիջինն. բանալ. ծակել. պեղել. յա_ տակել. քանդել. և Ի բաց կործել. քան_ դել. Գազըմագ, օյմագ. *Բրեա՛ զորմդ... և բրեցի զորմն: Խլել, և բրել: Քարինք ոլմոց նորա բրին (կամ յատակին): Բրե_ ցին շուրջ զսահմանօքն. ևն: կամ *Եթէ զաչս մեր բրեսցես, ոչ եկեսցուք առ քեզ: Բրեցին զաչս նորա. ևն: *Տիրոռ զերռուա_ ղէմ 'ի հիմանց բրեաց: Թերայեցիք յատա_ կաց բրեցան. Եսա. Քր. Է: *Բրել զերկիր. Ագաթ: Մաշկ. ևն: *Բրել զայգին: Բրեաց քարինս. Լմբ. պտրգ. Ռ ծղ: *Մինչև զոս_ կերս անգամ հարցն բրեաց 'ի գերեզման_ նացն. Խոր. Գ. 29: *Զթաղեալսն բրել, և յարկս ցամաքեցուցանել. Մխ. Էրէմ: *Բրել զաչս, կամ զականջս. Նար. ԿԴ: Ե_ ղէշ. Է:

ԲՐԵՐ. Որպէս Բիրք: Վրք. յա:

ԲՐԻՉԱԾ. ա. Թուի Ածօղ՝ կրօղ զբիր. բրաւոր. (Վաճառականք տուեալ ձիոնց) էին առք իբրև ութսուն՝ բրիզածք, և ըն_ տրեալք քաջութբ. Ոտան:

ԲՐԻՍԻՏ. գ. Բառ լտ. բրէսիտէ, կամ բրէսիտիտէ. Նախագահ. դատաւոր. *Կա_ լեալ զնա բրէսսէտն՝ չարչարեաց զա_ նա_ գոյն կատանօք. Հ. ԿԻՆԻ:

ԲՐԻՏ, բրիտի, տաց. գ. Σφήξ. Vespa. Ազգ պիծակի, որպէս բոռ, բոռեխ, գո_ ռեխ. Իշամեղու. Ճիտաաց. *Բրէտք վայ_ րենիք կերիցեն զմեզը ամբարշտաց. Եւագր. ծդ: *Զազգս մանանց և զանզօր թռչնոց զբրիտաց. Վէջօր. Է: *Պիծակ և գոռեխ, և մժեխ, և շանաճանճ, և բրէտ. Մխ. առակ. ճծդ: (Ի Հին բա. գրի, Կրէտ):

ԲՐԻՆՁ, բրնձոյ. գ. որ և ՈՐԻԶ. Ὄρυζα, ὄρυζον. Oryza. իտ. Rizo. ար. արուզ. Սպիտակ ադամանդ ջրարբի վայրաց. Բրինծ. Բիրինճ, պիրինճ, կիւրինճ: Գաղիան: *Զամ_ բէր նմա կերակուր, որ էր նմանութբ իբ_ րև բրինձ. Հ=Ց. մայիս. ԻԴ:

ԲՐԻՆՁ. բրնձի. գ. Բառ լա. բրինչիբէ. Princeps. իտ. Principe. այսինքն Իշխան. Ոտան: Գր. փղ: Վահր. ոփ: Հեթում պատմ:

ԲՐԻՉ, բրչի. չաւ. գ. Ἀξίνη, πέλεκυς. Securis, bipennis, ascia, dolabra. Եր_ կաթի գործի բրելոյ զերկիր. փայտատ. քէսսէր. գազմա. *Երկաթի բրիչ 'ի ձեռն առեալ՝ խոնջեալ աշխատին. Լաստ. Գ: *Վերակացուք մարդկան ունին բանիւն կակղել զխստութի մտաց իբրև բրչաւ. ԽԳ: *Թղթոյն գրչութեամբ իբրև բրչաւ զա_ մենայն մխատակարս բրեալ արմատովի խլե_ լեաց. Սարգ. Է. Դ. Գ:

ԲՐՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Μεταλλικός. Metallicus. Մետաղական ինչ՝ բրելով գտ_ անեալ. բրածոյք. *Տնկոյ, և կամ այլոյ բրո_ ղական, կամ շաղկապեալ տացուածոյ. Պղատ. օրին. Է:

ԲՐՈՒՏ, բրտի, տաց կամ տից. գ. Κεραμεύς. Figulus. Կաւագործ, որ ('ի բրա_ ծէ հողոյ) կազմէ անօթս խեցեղէնս. չէօ_ մլէքճի, չէօմլէքճի. *Իբրև զկաւ բրտի, զոր բրտուան կոխէ: Էր՛Ջ 'ի տուն բրտին: Իբրև զբրտուաց զայդ: Իբրև զկաւդ 'ի ձեռս բրտ_ տիդ: Ջեռագործք որդւոց բրտի (կամ բրտից): Անօթ բրտի: Ագարակ բրտի_ ևն: *Բովք բրտաց. Եղծ. մգթ:

ԲՐՂԱԿ. Տ. ԳՐՂԱԿ:

ԲՐՋԱՆ. ա. Բառ ռմկ. որ թուի Բրբ_ գուճ հացի. *Ընդ լուսանալն առնոյր 'ի մէնջ բաղարջ, և 'ի մակոյ յետոյ բրջանս ուտէր. Մխ. առակ:

ԲՐՏԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Σκληρότερος. Durior, rigidior. Առաւել կամ կարի բիրտ. խստագոյն. կարծրագոյն. *Ոչ 'ի սկզբանն կոչեաց զնա, մինչև տա_ կաւին բրտագոյն էր. Ոսկ. մ. Է. 5:

ԲՐՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Σκληρύνομαι. Duresco. ξηραίνομαι, areo, aresco. τυλοῦμαι, calleo. πήγνυμαι, pangor, algeo. Բիրտ լինել իրաց, այսինքն խիստ և պինդ կամ կարծր՝ որպէս բիր կամ փայտ. խըս_ տանալ. կոշտանալ. կարծրանալ. պնդա_ նալ. պաղիլ. չորանալ. քարկանալ. պէ_ փանալ, պինդնալ, կարծրնալ, տախտ քաշ կըրէլ. քէթըլէշմէք, նասր պաղլամագ. *Բրտ_ տացան նոքա, և եղեն իբրև զփայտ չորա_ ցեալ. Ողբ. Դ. 8: *Գաւազանն մակեւի բրտացեալ. Կոչ. ԾԲ: *Ի ցնցոտիս զոք ան_ սանէիր, և 'ի ցրտոյ բրտացեալ: Աչքն 'ի տքնութէն բրտանան. Ոսկ. մ. Բ. 25: Գ. 8: *Ի տօթոյն տապանաց, և 'ի ցրտոյ բրտանաց. Մանդ. Է: *Ցրտեամ մարմին բրտացցի (օձին), մերկանայ զմորթն (զխոր_ խոյն). Եփր. Ծրղ: *Ձեռք իւրեանց բր_

տացեալ էին 'ի հանապազորդ գործոյ անուի. Եղս. պտմ. Գ. 20: *Բրտացեալ էին ձեռք և ոտք մարդակեր գազանացն. Լաստ. ԺԷ:

ԲՐՏԱՎԶՈՒԹԻՒՆ. Գ. Խստապարանոցութիւն. բարձրավզութիւն. *Որպէս է իսկ մեր ազգիս հպարտութիւն և բրտավզութիւն. Գրչ. ստեփան:

ԲՐՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Տալ բրտանալ (ըստ ամենայն սաման). *Զմարմինս արևակէզ տանելով զօրէն լտրանեալ մշակի բրտացուցանէին. Պիտ: *(Անշնորհակալուն լինել) այնպէս բրտացուցանէ և կծկեցուցանէ զոգիս, որպէս սառն զմարմինս. Ոսկ. Մ. Ա. 25:

ԲՐՏԵԱՑ. ա. Կաւեղէն, խեցեղէն. 'ի բրտէ կազմեալ. (եթէ չիցէ գրելի Բրտուեայ). *Տապան բրտեայ. Զէնոբ:

ԲՐՏԵՐԱԽ. ա. Խստերախ, կարծրերախ. թէրս աղըզլը, կէմ կէմէզ, եասղաղ. *Երիվար բրտերախ. Ոսկ. յղ. ոգ:

ԲՐՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Բիրտն գոլ. բրտանալն. խստութիւն. անգութիւն. կարծրութիւն. կոշտութիւն. *Կակղէ զապառնումն բրտութիւն օգոյն հրոյն եռանդեամբ. Եզնկ. Բ: *Ի գործել զերկիրն, և 'ի կակղել զբրտութիւն նորա. Սարգ. յհ. Ժ:

ԲՔԱԲԵՐ, ի, եց. ա. Որ բերէ՝ առնէ՝ պատճառէ զբուք, զմրրիկ, զձիւնաբեր. *Հողմք բքաբերք (կմ՝ բքաբար). Խոր. Գ. 68: *Բքաբեր և աճարկու հողմոց. Արծր. Է. 11: *Բքաբեր հողմով. Նար. ԽԷ: *Ի զանազան հողմոց բքաբեր շնչմանց. Լմբ. Էկեղ:

Եւ Որ բերէ յինքեան զբուք. բքով լի. *Զբքաբեր լերամբք, զառապարացեալ դաշտօք: Բքաբեր կենցաղոյս. Սկևռ. աղ: Անան. էկեղ: *Ոչ 'ի ժամանակս ձմերայնին, և 'ի բքաբեր գիշերային հին օրինացն. Մխ. առակ:

ԲՔԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Գնալ ընդ մէջ բքոց և մրրկաց. *Փոխանակ բքագնաց լինելոյ տարցէ զձեզ տէր ած յառատագաստ անձանց փեսայիցն. Ճղ:

ԲՔԱԼԼՈՒԿ. ա. Մ. Լլկեալ կամ լլկելով յերեսաց բքոյ. *Ձիւնածեծ և բքալլուկ ժուժկալեալ. Հ=Ց. ունդ. Տ:

ԲՔԱԽԱՌՆ. ա. Ձիւնախառն. մրրկախառն. *Եւ զմեր բքախառն ձմեռն՝ առնէ նոցա քաղցրախառնութիւն. Վրդն. ծն: Տօմար:

ԲՔԱԽԵՂԴ ԱՌՆԵԼ. Բքով խեղդել. հեղձուցանել ձիւնաբեր հողմով. *Գոհանէժ, կամ բքախեղդ, գետակուր և ծովամոյն առնէ. Ի Գիրս խոստ:

ԲՔԱՅՈՅԶ. ա. Յուզեալ բքով. մրրկայոյզ. բքախառն. *Ի բքայոյզ և կամ յանձրևաց ժամանակի. Վեցօր. Է: Շիր:

ԲՔԱՅՈՐԴՈՐ. Նոյն ընդ վ. Որ իցէ յորդութիւն կամ շարժումն բքոյ. *Միգամածք, օդախիտ, բքայորդոր. Ցհ. կթ:

ԲՔԱՆԱՄ, ացայ. Չ. Մրրկիլ ձիւնախառն և անձրևային օդով. հողմակոծիլ բքովք հանդերձ. յուզիլ մրրկաց. *Ի փոթորկացն բքացելոց զերծանիլ. Ագաթ: *Մի՛ ալէկոծեր զբքացեալս. Նար. ԾԷ: *Ոչ ձեան բքացեալ, ոչ դաշտս սառնացին. Պր. հր:

ԲՔԱՇԱՐԺԱՐ. ա. Շարժարող և տագնապիչ որպէս զբուք. կամ Տագնապեալ բքով. մրրկայոյզ. *Բքաշարժար և հողմահրեալ պատուհասիւք. Վրդն. ող:

ԲՔԱՐԱՐ. Տ. ԲՔԱԲԵՐ. *Բազում հողմ բքարարս. Սարգ. Գ. յհ:

ԲՕԹ, ի, կամ ոյ. Գ. 'Αγγελία. Nuncium (sinistrum), rumor (malus). Վշտակի, և գրի բօլբէ. Լուր ձախող և տխուր. գոյժ. համբաւ չար և ցաւալի՝ զեղելոց և զլինելեաց. Գէշ՝ ևս՝ բօթ խապար. Փէնա խապէր. (իսկ ֆօթ՝ է կերպակարծ և խիթալի շարիք). *Բօթ լուայ, և գուլոց է. Եղիշ. Իտ. 7: *Քան զաւետիս զբօթ սիրեմք լսել, մանաւանդ զայլոց՝ քան զանձանց. Մանդ: *Լուեալ զբօթն. Ցհ. կթ: *Լսեմ և այլ բօթ մահու. Մաշկ:

ԲՕԹԱԲԵՐ, ի, ից կամ աց. ա. Գ. Բերող զբօթ. գուժկան. *Իբրև գերեցաւ տապանակն, եկն եհաս բօթաբերն՝ գոյժ տալ. Եփր. Բգ: *Ցորժամ բօթաբերն զերկեղ մահուն պատմէ. Մաշկ: *Բօթաբեր եղբօրն (այսինքն բերող զբօթ զեղբօրէն) աւետիս լուաւ զյարութեան. Մանդ: *Իբրև զբօթաբերան յոբայ. Ոսկիփոր:

Եւ Որ ինչ կրէ յինքեան զբօթ. որպէս բօթալի. *Լուրս բօթաբերս. Ճ. Ա:

ԲՕԹԱՁՐՈՅՑ. ա. Որ զրուցէն է բօթ. բօթաբեր. գուժատու. *Աւետաբերք են, թէ բօթազրոյցք. Եփր. տէր:

ԲՕԹԱԼԻ. } ա. Լի գուժիւ. տխրական. սգալի. *Բօթալի աւետիք. Ճ. Ա: *Բօթալից աւետիք. Հ=Յ. յունիս. ԺՏ: *Ծառայք եղէ հրէից՝ յօրս այս բօթալից. Գնձ:
ԲՕԹԱԼԻՑ. }

ԲՕԹԱՏՈՒ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԲՕԹԵԼ. *Ժողով առեալ քահանայիցն, և բօթատու միմեանց լինին. Ներս. Մոկ:

ԲՕԹԵՄ, եցի. Նր. Բօթի, եցաւ. Գոյժ տալ. Նր. գուժիլ. *Որպէս 'ի ձեռն կնոջն բօթեցաւ մահ, նոյնպէս և 'ի ձեռն արի կանանցն աւետեաց՝ կեանք յաւիտենականք. Բրս. Մրկ:

Գ.

Գ. Տառ բաղաձայն՝ 'ի կարգէ խապառաձայնից, անուանեալ Գիմ, որ 'ի յարելն ընդ ձայնաւոր՝ տայ հնչիւն փափկիկ, ուրոյն քան զգ, և թաւ քան զկ, այլ առաւել մերձաւոր ամին և լծորդ. մանաւանդ թէ զկնի ն տառի՝ գ հնչի կակուղ որպէս կ. վասն որոյ և անխտիր գրի, անգեան, անկեան. վանգ, վանկ. ժանգ, ժանկ. տունգ, տունկ. ևն. որպէս և գայթակղիմ, գայթագղիմ. կղերք, գղերք:

Գ. Ուրեք ուրեք լինի լծորդ և Ք. զոր օրինակ Թագչել. Թաքչել. չոքայ, չոգայ. փափագ, փափաք:

Գ. Ի տառադարձութեան զնի փոխանակ յն. գամմա. արաբ. ճիմ. եբր. կիմէլ. ասոր. կօմալ. լա. ձէ, կամ կա. զոր օրինակ. գաբրիէլ, գեհենն, գողգոթա, ևն:

Առ փափկութեան տառիս Գ. երբեմն յայլ լեզուս նոյն բառ գտանի առանց այսր տառի. զոր օրինակ, գառն, գարուն, գիտեմ, գինի. ըստ յն. առն, առին կամ առնիօն, էառ կամ ւէր. Իփէօ. Իփա, Ինօս, ևն:

Որպէս նշանակ թուոյ, Գ, Գ. է Երեք, կամ Երրորդ:

Խորհրդաւոր իմաստ տառիս՝ ըստ անուանն. *Գիմն զգրովք ածային՝ ուսուցանէ խորատել լեզուին: Գիմն գանձէ քեզ բիւր բարի, գրելով զիմաստս 'ի տախտակի. Շ. այբուբ:

ԳԱԲ, ի. Գ. ռմկ. գօբին փոլի: 'Ρέον βαρβαρικόν. Rhabarbarum. Արմատն գաբ ծլի կամ խաւարծլի, գեղ մաքրողական. որ և ՌԱՒԸՆԴԻԼ. ռէվէնտ: Գաղիան: Բժշկարան. ուր և տաք. *Ռաւանդ, գաբին տակն. և այլ ասեն, խործուլի չէ գաբ, այլ կուռանանի 'ի գաբն, և իւր ծլին մէջ փոքր, և ինքն զէտ անպակ գունդ ը.

ԳԱԲ ասի ռմկ. և Բերան գազանի, կամ գազանամիտ մարդոյ. իբրու յափշտակիչ:

ԳԱԲԵՂԿՆ, զինի, նաց. Գ. Երիճալ. բաղէն. վերարկու. էօֆանճա, ֆէֆէնէի. *Ետես մարգարէն զհրեշտակն զարդարեալ գաբեղինաւ. Դամասկ:

ԳԱԲՃԻԼ, ծլի. Գ. Ծիղ կամ ճիղ, այսինքն բոյս գաբի. որ և խաւարծիլ, թթու ախորժ. որոյ արմատն է ռէվէնտ. խործալէ, խործուլէ, գօբն. ըշխըն, իշղըն. Բժշկրն:

ԳԱԳԱԹՆ, թան, թունք, թանց. Գ. Κορυφή. Vertex. Վերին ծագ գլխոյ մարդոյն, և այլոց կենդանեաց. գօգօթ. դէփէ, չէկէտա. *Ի վերայ գագաթան փառաւորելոյն 'ի մէջ եղբարց. Օրէն. Լգ. 16: *Բուռն եհար հրեշտակն զգագաթանէ նորա. Դան. ԺԴ. 35: *Ոչ արասցեն ձեռք իմ խոյլ գագաթան անարժանի. Խոր. Բ. 31: *Զծերութիւն օձն 'ի բաց մերկանայ, զխորխն 'ի գագաթանէ գլխոյն մինչև 'ի տուտն մերկանալով. Փիլ. լին. Ա. 33:

Կամ Κρανίον. Cranium, calvaria. Սկաւառակ գլխոյ. գանկ. կառափն. պաշ չանաղը՝ թասը, գափա, ֆէլէկ. եբր. կուլկոլէթ. յորմէ գողգոթա, տեղի գագաթան, կմ կառափման. *Մանրեաց զգագաթն աբիմելէքայ. Դատ. Թ. 53: Տես և Դ. Թգ. Թ. 35: Ղկ. ԻԳ. 33: Ցհ. ԺԹ. 17:

Նմանութեամբ Կատար լերանց, բլրոց. և Վերին ծագ ամենայն իրաց. դէփէ. *Ի գագաթանց լերանց. Օր. ԼԳ. 15: *Զգագաթն լերին. Սարգ. Ա. յհ. յոդբ: *Ի գագաթան տեղւոյն. Շար: *Ի բարձրագոյն լերանց գագաթունս բնակելով. Պղատ. օրէն. Գ: *Ցորժամ զհասկիցն զկերպարանս 'ի գագաթունսն երևեցուցանեն. Լաստ. ԺԵ:

ԳԱԳԱԹՆԱԴԱՌ կամ ԳԱԳԱԹՆԱԴԱՌՆ. Գ. Κράνος, κόρυς. Galea, cassis. κορυφαῖον, verticale. Սաղաւարտ, իբր պահպանակ գլխոյ՝ անդարդ 'ի գագաթն. Գւխոտ, Գատ. Միւֆէր, դիրէկ թէլա. *Որպէս զօրականացն սաղաւարտն, զոր 'ի հին արտաքնոցն կոչման (յն. գօրիֆէօն) կոչեն, այսինքն գագաթնադարն, և առանց խաւոյ. Մագս:

ԳԱԳԱԹՆԱՆԱԼ, ացեալ. Չ. Վերանալ բարձրանալ իբրև զգագաթն, կամ մինչև ցգագաթն. *Ոչ կարացին բարձրանալ և գագաթնանալ: Զկնի քոյ բարձրացեալ եկաք ամենեքեան 'ի լեառն տեառն ած. գագաթնացեալք 'ի բարձրութեան վերին երուսաղէմի. Լաստ. ընթեր:

ԳԱԳԱՌԻՄ, եցայ, եալ. Չ. Δηρέω. Deliro, nugor. գրի և ԳՌՐԳԱՌԻԼ. Ցնորիլ. բանդագուշել. աղճատել. կակազել իբր զառամեալ. խամծգարել ուշոյ. դիվանէ օէօյլէմէք, հէրզէ էէմէք. *Եթէ եկր զառանցեալ (կամ զառամացեալ) ասէի, եթէ գագաչիս. ՃՃ. 'Ի ֆուկոս: *Զանարգեալն և զգագաչեալն. Փիլ. լին. Դ. 45: *Գիւտ գագաչեալ, և գերեզմանի գարշապար. և մահու մերձաւոր. Գնոմ. Բգլ. առ անյայտ: Իսկ հին բա. *Գարգա-

չել (կամ գարգաչել)․ խելագարել»։

ԳԱԳԱՇՈՏ, ի, աց․ ա․ Գագաշեալ, և պագշոտ․ յն․ Μοιχός, շուն․ *Առեալ անձն իմ․․․ զծեր գագաշոտ, և պակասեալ 'ի մտաց․ Սիր․ ԻԵ․ 4։

ԳԱԳԱՑԵՄ, եցի․ չ․ Կարկաչել, խօսել հանուռ․ կականալ․ *Սկսաւ ալքաղաղն ձենել, և գագացել, և բարձրավզել վասն յաղթութեան․ Ոսկեփոր։

ԳԱԴԻՐ, գջի․ գ․ Στοιβή. Acervus. Դէզ․ բարդ․ խուրձ որայից․ օրան․ և հունձք, կալ․ ելղէն, փոփէ․ ըստ եբր․ հոբմա, կոփեղ․ *Էջ 'ի կալն․․․ և չոգաւ ննջեաց առ եզերբ գադչին․ Հռութ․ Գ․ 6․ 7։ *Ժողովեցաւ որայն 'ի գադիչն․ Տօնակ։

ԳԱԶ, ի, իջ․ գ․ որ և այլազգերէն՝ կեզ, խէզ, խազ․ որպէս Անուն փշոյ, գուցէ նոյն ընդ Ոզող, Ակքան․ ըստ ոմանց և կնիւն, կամ խոտ չոր․ *Առ արկեր զգազիւ գիրկս․ բայց թէ ժողովել կարիցես, մեծ զարմանք իցեն․ Բուզ․ Ե․ 4։

ԳԱԶ կամ ԿԱԶ կոչի և Մոշի ծառն․ *Գազին ծառն՝ յորժամ 'ի լեառն բուսնի, նազար առեն․ և յորժամ ածուենիքն, խոլկու․ Բժշկրն։ Իսկ 'ի հին բա․ *Գազի պտուղ, ջողմալիձ»։ Տես և զկնի, ԳԱԶԻՒԻԺ։

ԳԱԶԱՂ, ի, աց․ գ․ գրի և ԳԱԶԱԽ․ Τέφρα, κόνις. Cinis, pulvis. Մոխիր․ աճիւն․ փոշ, խեղէյր, գաղիր․ ոտք և փէօղ՝ է գազաղ ջերմ և կայծախառն․ *Հող եմ և մոխիր․․․ աճիւն․․․ և գազաղ․ Փիլ․ Լին։ *Ոչ յանձն առնուլ զմոխիրն և զգազաղն ծեփել զերեսօքն։ Ածուխ, և մոխիր, և գազաղ է․ Ոսկ․ մ․ Բ․ 5։ *Քան զգազաղ և զփոշի, զոր տարաւ մրրիկ, առաւել անյայտ եղեն․ Սարգ․ յկ․ Բ։ *Զինչ է մարդ, գազաղ և փոշի։ Զայս՝ զոր առնանէք՝ զգազախս․ Մաշկ։

ԳԱԶԱՂԱԴԻՄ կմ ԳԱԶԱԽԱԴԻՄ․ ա․ Մոխրադէմ, որպիսի լինին պաշտօնեայք կրակի․ *Կրակն՝ 'ի կրել տրտաքս զաւելորդ թրքածս մոխրոցացն՝ ձանձրացուցանէ զգազախադէմ զկրողն պաշտօնեայս․ Փարպ։

ԳԱԶԱՂԱՆԱՄ, ացայ․ չ․ Մոխրիլ․ յաճիւն դառնալ, իրօք կամ նմանութեամբ․ *Երկնատեղացն գազախացան հրով․ Սկեւռ․ աղ։ *Կատարեաց 'ի հրաշալի ածաբանութիւն․․․ այնչափ կայծականաճաճանչեցուցեալ, որով գազաղացան մոգուցն լեզուք (այսինքն պապանձեցան)․ Խոր․ Գ․ 65։

ԳԱԶԱՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի․ ն․ Յաճիւն դարձուցանել․ Մոխիր դարձնել․ *Կիզանող հուր․․․ որ գազախացուցանէ զբողբոջս բարեպաշտութեան․ Սկեւռ․ աղ։

ԳԱԶԱՆ, ի, աց․ գ․ Θηρίον. Fera, bellua. Կենդանի վայրենի և պատառօղ․ որ և ԵՐԷ․ (լծ․ լտ․ ֆէրա․) որպիսի են չորքոտանիք առանձնակեացք՝ գժնեայք, ճիւրանաւորք, ժանեօրք, և կատաղիք յերեվայրիս․ ճանճար, ճանաչար, եէզան հայվանը․ *Գազանս երկրի․ Ծն․ Ա․ 24․ 25։ *Գազանք վասն պատառողութեան կոչին։ Գազանք՝ զի պատառողք (են)․ գէզն պատրաստեալ է․ Վրդն․ ող․ և ծն։

ԳԱԶԱՆ, առի առեալ զփղաց․ Տես Ա․ Դ․ Հ․ 36։ Բ․ Դ․ ԾԷ․ 21։ *Արկանէր զգազանօքն։ Զանձն իւր 'ի մէջ գազանացն թափուցեալ ասպրեցոյց․ Եղիշ․ Հ։

Որպէս և զօձից․ զվիշապ ձկանց, ևն․ *Օձն էր խորամանկագոյն քան զամենայն գազանս․ Ծն․ Գ․ 1։ *Զօրեց յուշկապարիկ գազանաց։ Ազգի ազգի գազանս միշապաց կերպիւ․ Եղս․ փր․ Ա։

նմանութեամբ և զմարդոյ, իբր Գոռոզ, գազանաբարոյ․ *Որ ոչ ունէք տուեալ յըստ աշխարհիս զօրաւորաց, կմ գազանաց լինելնակալաց․ Սարկ․ փհ։

ԳԱԶԱՆ ԱՌՆԵԼ կամ ԼԻՆԵԼ․ իբր ած․ ադղըն ընէլ կամ ըլլալ։ Վրդն․ Ծղ․ յա։ Տ․ ԳԱԶԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, ԳԱԶԱՆԱՆԱԼ։

ԳԱԶԱՆԱԲԱՐ․ մ․ Θηριωδῶς. Ferociter, ferino modo. Իբրև զգազան․ սաստկութեամբ․ անխնայ․ ահագինս․ *Գազանաբար կոտորել, կամ յարձակիլ․ Բ․ Դ․ Ճ․ 35։ ԾԲ․ ԾԷ։ Եղիշ․ Է։ *Գազանաբար գոչելով՝ առ հասարակ գոզացուցանէր․ Եղիշ․ Բ։ *Խօսէր մարդկօրէն, այլ կեղեքէր գազանաբար․ Մանդ․ ԺԱ։ *Հերքի հայրն նոցա ոչ սատանաց 'ի նոսա գազանաբար, այլ թոյլ և լոյծ բանիւք․ ՄԾԲ․ ԺԲ։

ԳԱԶԱՆԱԲԱՐՈՅ, ի, իջ․ } ա․ Θηριώδης.
ԳԱԶԱՆԱԲԱՐՈՒ, ի, աց․ } Ferus, belluinus, saevus. Բարոյիւք նըման գազանաց․ ունող զբարս գազանականս․ *Գազանաբարոյ մարդիկ, ազգք, գրոհք․ Եղիշ։ Եղնիկ։ Մխ․ Երեմ։ Ց4․ կԲ։ *Զարութեան իբր զի գազանաբարոյ է, դկլոթայ (որ է տիգրիս, և վագր) հաւասարեալ է․ Փիլ․ Լին։ *Գազանաբարոյից սատակումն․ Պիտ։ *Գազանաբարոյից ոմանց․ Լմբ․ տփ։ *Զի մի մնասիցի 'ի գազանաբարու օձտողաց․ Տօնակ։ *Զվայրագուն գազանաբարուացն սփոփէր․ Ճ․ Ա։

Եւ որպէս Գազանական, գազանային ինչ․ *Ուր գործք են գազանաբարոյք․ Զքր․ կԲ։ *Ահաւոր ցուցանէ զպատուազինութն նոցա, և գազանաբարոյս․ Մխ․ Երեմ։

ԳԱԶԱՆԱԲԱՐՈՅՈՒԹԻՒՆ․ } գ․ τὸ
ԳԱԶԱՆԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ․ } Θηριῶδες. Feritas. Գազանական բարք․ անգըթութիւն․ կատաղութիւն․ վահշիթ, աղըղնլգ․ *Ի բաց արարէք 'ի ձէնջ զամենայն զգազանաբարոյութիւն և զվատմտութիւն․ Ածազգ․ ԺԱ։ *Ի գազանաբարոյութեան նախանձեալք, և 'ի համազգիսն հուրք և մարդասպանք․ ՄԵԿ․ գնփ։ *Աղատելով 'ի հեթանոսական գազանաբարութենէն․ Ճ․ Ա։ *Առնի խմանամբ զընդդիմամարտին գազանաբարութիւն և զանյագութիւն․ Ը․ Ա․ պէփ․ հԲ։ *Խօսեցաւ զբանս, որ կարող էր զամենայն գազանաբարութիւն լուծանել․ Բրս․ մրկ։

ԳԱԶԱՆԱԲԱՐՔ, բուց․ ա․ գ․ Գազանաբարոյք, և Գազանաբարոյութիւն․ *Զխորամանկս՝ պարզամիտս գործէ, և ըզգազանաբարս՝ հեզս․ Ճ․ Թ։ և Տօնակ։

ԳԱԶԱՆԱԲԵԿ, ի, աց․ ա․ Θηριάλωτος. A feris captus, discerptus. Ի գազանէ բեկեալ, պատառեալ, գիշատեալ, խածեալ․ (եբր․ Թըրֆա, այսինքն գզեալ․) որ և ԳԱԶԱՆԱԳԻՐ, ԳԱԶԱՆԱԾԱԽ․ *Ըզգազանաբեկն ոչ բերի առ քեզ։ Զմիս գազանաբեկլին։ Ճարպ մեռելոտւոյ և գազանաբեկաց․ Ծն․ ԼԱ․ 38։ Ել․ ԻԲ․ 31։ Ղևտ․ Է․ 24․ ևն։ *Զուարակ կամ ոչխար գազանաբեկ․ Նեղոս։ Նար․ ԻԵ։ *Գազանաբեկն բժշկեսցի, տխտածեան ապաքինեսցի․ Սարկ․ աղ։ *Զգազանաբեկս ոչխարաց հոգան․ Մանդ․ Ը։ *Ապա թէ գազանաբեկ լինիցի (այսինքն գիշատեսցի), ածցէ վկայ 'ի գէշ անդր․ Ել․ ԻԲ․ 13։ *Ի հաւուկերի գնել, գազանաբեկս արարեալ (յն․ գազանաց արկեալ)․ Բ․ Դ․ Ը․ 15։

ԳԱԶԱՆԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Գազանաբեկն լինել․ *Ի նեղութեան բերեանց․․․ կամ 'ի գազանաբեկութեան․ Ճ․ Զ։

ԳԱԶԱՆԱԲՆԱԿ, ի, աց․ ա․ Ուր իցէ բնակութիւն գազանաց․ ճանաւար եաբաղը․ *Գազանաբնակ անապատ, կամ կոզմն ծովու․ Վրդ հց․ ԾԲ․ և ԻԷ։

Եւ Բնակեալն ընդ գազանս․ *Նա՝ որ գազանաբնակն էր ընդ աւուրս և Խ խնձս․ Նար․ Երգ։

ԳԱԶԱՆԱԲՆՈՒԹԻՒՆ․ ա․ Իբր ած․ գազանաբնոյթ․ Ունող զգազանական բնութիւն․ գազանաբարոյ․ *Գազանաբնութիւնն յուլիանոս Թագաւորեաց․ Հ = Ց․ Մարտ․ ԻԳ։

ԳԱԶԱՆԱԲՈՅԾ, բուծի, իջ․ ա․ Θηριοτρόφος, θηροτρόφος. Qui belluos alit. Որ բուծանէ զգազանս․ պահապան գազանաց․ *Եղին երկու գազանաբոյծք, և շողոքորթէին նմա, զի մտցէ 'ի գաւառակն իւր․ Ճ․ Ա։

ԳԱԶԱՆԱԳԻՐ․ ա․ Գիշատեալ կամ գիշատելի 'ի գազանաց․ գազանաբեկ․ *Ի սատակումն գազանագէշ հաւուկերի զծողովուրդն նուիրէին․ Փ․ Դ․ Հ․ 24։

ԳԱԶԱՆԱԳՈՅՆ, գունի, իջ․ ա․ Θηριωδέστερος, ἀγριώτερος. Efferatior, agrestior. Առաւելեալ 'ի գազանութեան․ առաւել ամեհի․ կատաղի․ վայրենագոյն․ զըժընդակագոյն․ և Սատակագոյն․ Եաւլաղ, հիւփփէթլի, վահշի․ *Գազանագոյն քան զամենայն կենդանիս վարազ, կամ առիւծ։ Ցաղագս գազանագունին կենդանւոյ վիշի․ Եղնիկ։ Փիլ․ Ճ․ բան․ և Լիւս։ *Ե՛ւս գազանագոյն այն զի և է։ Քան զամենայն գազան գազանագոյն լինի․ Ոսկ․ մ․ Բ․ 3․ և 12։ *Զկնաց մարմինս կեր գազանագոյն առնէր․ Վրք ով։

ԳԱԶԱՆԱԳՈՒՆԴ․ ա․ Խմբեալ 'ի գունդ գազանաց․ *Գազանագունդ փիղք․ Պնդ։

ԳԱԶԱՆԱԴԻՄ․ ա․ Ունող զդէմս կերպարանաց գազանի․ գազանակերպ․ *Գազանադէմք՝ խրթնազգեստք․ Թէոդոր․ Մայրագ։

ԳԱԶԱՆԱԽԱՌՆ․ ա․ Μιξόθηρ, μιξόθηρος. Ferae quasi permixtus, semifer, semiferus. Որոյ ծնունդն է խառն 'ի գազանէ․ կիսագազան․ *Եղև ծնանել գազանախառն, որ կոչի մինովտաւրոս․ Փիլ․ Ճ․ բան։

ԳԱԶԱՆԱԾԱԽ․ ա․ մ․ Ի գազանաց ծախեալ, պատառեալ, կոտորեալ․ գազանագէշ․ *Ե՛լ կնոջ տանն, տեսին գազանածախ սատակին․ Մագ․ ԾԷ։

ԳԱԶԱՆԱԾԱԿՔ, կու․ ց․ գ․ Ծակք, ծերպք, որջք գազանաց․ *Անկանել 'ի գուբ աղն գարեղէնից 'ի գազանածակսն․ Վրդն․ պղմ։

ԳԱԶԱՆԱԿ, ի, աց․ ա․ Գազան փոքրիկ․ գաղանիկ․ ճանավարճըք․ *Զգազանակս ծովային ծառայեցուցին․ Լմբ․ ող։

ԳԱԶԱՆԱԿԱՆ, ի, աց․ ա․ Θηριώδης. Ferus, belluinus, saevus. Գազանային․ սեպհական գազանաց․ վայրենի․ մոլեգին․ և նման գազանի․ վահշի, փէշիի, եաւլաղ․ *Գազանական արտմտութիւն, մախանք, սաստք, բարոյք, տխուք․ Սարգ․ Ց4․ կԲ․ Նար։ Սարկ։ *Գազանական հաւք, շունք, դեք․ Մագ։ Նար։

ԳԱԶԱՆԱԿԵԱՑ ԿԵԱՆՔ․ կեանք ըստ օրինակի գազանաց՝ հեռի 'ի բնակութենէ մարդկան․ *Յանապատ եղանէր, գազանակեաց կեանս 'ի լերինս անցուցանէր․ Բ․ Դ․ Է․ 27․ յն․ ըստ օրինակի գազանաց։

ԳԱԶԱՆԱԿԵՐ․ Տ․ ԳԱԶԱՆԱԿՈՒՐ․ *Զգազանակերսն (լինել) և զգազանակն հանդուրժեն 'ի հովուացն․ Ճ․ Դ։

ԳԱԶԱՆԱԿԵՐՊ, ի, եջ․ ա․ Θηριόμορφος. Belluinam formam habens. Ունօղ կերպի կամ կերպարանաց գազանի․ ճանա․

ձոր մտանէր. *Դիմէք գազանակերպ. Ճ. Ա: *Գազանակերպ ինչ պատկերք. Ոսկ. Մ. Բ. 24: *Անթառամ չորից՝ գազանակերպակից. Գնձ: *Ոչ ասիցեն անհնարինքն հեղձուցին զնա, և ոչ գազանակերպքն որ եկեալ զնա, պատականեաց և կորոյս. Ոսկ. ապաշխ. յն. և ոչ կեա վայրենագոյն քան զայլս:

ԳԱԶԱՆԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Θηρομορφία. Ferina forma. Կերպարան գազանի. և Երևումն 'ի նմանութիւն գազանաց. *Առնելոց գազանակերպութեան արտաքուստ: Այլ և գազանակերպութեամբ զնենգս: Երկնային իմացութեանց արտաքնոյ գազանակերպութեանն. Դիոն. Ն Ը. հրեշ:

ԳԱԶԱՆԱԿՈՒՑ. Տ. ԳԱԶԱՆՈՒՑ. Θηριώδης. *Ցանգանաց և 'ի գազանակուտ անտառս. Գրձ. աղէտ:

ԳԱԶԱՆԱԿՈՒՐ. ա. Θηριόβρωτος, θηριόβορος, θηριάλωτος. A feris comestus, devoratus, direptus. Կեր՝ այսինքն կերակուր եղեալ գազանի. յափշտակեալ և կլլեալ կամ գիշատեալ 'ի գազանաց. գազանակեր. գազանաբեկ. *Գազանակուր եղև, կամ լինել, կամ եղելոց. Ծն. խէ. 28: Աճառ. Գ. Ն Է: Խոր. Գ. 32. ևն: *Ցամաքի վայրէ գազանակուր արար զբազումս. Գրձ. աղէտ: *Զիս ըստ յոլովե փայ գազանակուր պատճառեալ. Մագ. ծժ: *Ի յարութեան խնդրէ զգազանակուրսն. Վրդն. ծն:

ԳԱԶԱՆԱԿՌՈՒԻՒ, կռուի, ուաց. ա. Որ կռուի ընդ գազանս. գազանամարտիկ. *Հայելութիւնք գազանակռուացն ապականեն. Ոսկ. ղ:

ԳԱԶԱՆԱՁԵՒ. Տ. ԳԱԶԱՆԱԿԵՐՊ. *Գազանաձև իմն էր. Նիւս. կազմ. Է: *Գազանաձև ազգ. Վրդն. ւս:

ԳԱԶԱՆԱՄԱՐՏ, ի, ից. ա. Θηριομάχος. Qui cum feris pugnat. Որ մարտնչի ընդ գազանս. գազանակռիւ. *Արդ մի գծնգակ, որոյ բազում գազանամարտս պատմեալ էր. Ճ. Ա: *Ի ասպարէզս և 'ի գազանամարտս մտանէն վասն ոսկւոյ. Ոսկ. Եբր:

գ. Θηριομαχία. Pugna cum belluis. Գազանամարտութիւն. *Ի գազանամարտս լեալ էի յեփեսոս. Ա. կոր. ԺԵ. 32: *Ցանձն առնուլ 'ի գազանամարտս. Փիլ. լիւս:

Մ. Իբր Գազանամարտութեամբ. 'ի գազանամարտ. *Գազանամարտս կատարեցար, և ծանունս հաց ոչ ստացար. Գնձ:

ԳԱԶԱՆԱՄԱՐՏ ԼԻՆԵԼ. Մարտնչել ընդ գազանս. *Ո՞չ դու այն ես՝ որ գազանամարտ եղեր յանտիոք. Ճ. Ա:

ԳԱԶԱՆԱՄԱՐՏԻԿ, տկի, կաց. ա. գ. Նոյն ընդ վ. ըստ ամենայն առմանն. *Ընկեց և զանասնականն՝ և զգազանամարտիկսն և զխաղալիկսն. Խոր. Բ. 85: *Բազումք 'ի մարդկանէ 'ի պաշտօն իւրեանց 'ի գազանամարտիկ ինչ կարգեալ են. Ոսկ. ապաշխ: *Նա գազանամարտիկ եղև: Ընթանալ յասպարէզ 'ի հանդէս, և գազանամարտիկ լինել. Լմբ. էինք. Ն ող:

Եւ Κυνηγία. Venatus, venatio. Որսորդութիւն գազանաց. *Ո՛չ ձիընթացիւքն մեծամեծս պարծիմք, և ոչ առասպելօք, և գազանամարտիկք. Առ որս. Է:

ԳԱԶԱՆԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Θηριομαχία. Pugna cum belluis. Մրցումն ընդ գազանս. *Թագաւորն Թրակացւոց ... գազանամարտութեան նահատակութիւն ... զնա. Ոսկիփոր:

ԳԱԶԱՆԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Վայրենամիտ. գազանաբարոյ. գազանական. ...: *Գազանամիտ արանց. Վրդն. ծն: *Զգազանամիտս անմարդուրս. Նար. հէ: *Ի գազանամիտ բարուցն բնութեան: Ըզ գազանամիտ և զվայրենագոյն զաշխարհաբնակն. Ագաթ: *Եթէ չարաբարոյ իցէ, առիւծ գազանամիտ է. եթէ յափշտակող իցէ, գայլ է: Զգազանամիտ բարս մարդկան կոչէ գայլս, և զզօնամիտս կոչէ գառինս. Ոսկ. ղյ. Ն Ես: *Զանասնացեալ և զգազանամիտ ազգ մարդկան շնորհօք առնոր որդիս եդ. Տօնակ:

ԳԱԶԱՆԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Θηριωδία. Feritas. Գազանամիտն գոլ. գազանութիւն. վայրագութիւն. կատաղութիւն. ... *Ցորպիսի գազանամտութեան զըրգեցաւ ազգ մարդկան: Առիւծ առ զնեռոն կոչէ վասն գազանամտութեանն. Ոսկ. Մ. Գ. 8: Ն Բ. փիլ: *Եւ արդ այս տակաւ ինչ գազանամտութեան նշանակ իցէ. Ոսկ. Ես: *Ուսեալ ընդ առաւօտս գազանամտութեամբ զանձինս անմեղաց. Լմբ. ծղ: *Ի վայր գիցէ զանասնաբար գազանամտութիւն. Բուզ. Գ. 10:

ԳԱԶԱՆԱՑԻՆ, յնոյ, ոց. Տ. ԳԱԶԱՆԱԿԱՆ. Θήριος, θηριώδης, θηριακός. Ferinus, belluinus. Գազանային չարութիւն, անմտութիւն, կիրք, անձն, դէմք, խումբ. Փիլ: Լմբ: Տօնակ: Ոսկ. յհ: Մագ. ծէ: Նար. ծբ: *Արամութիւն և ցանկութիւն՝ գազանայինք են. Փիլ. Լին: *Եթէ բնութիւն այդպիսի գազանային առեղծ զքեզ. Սարգ. յկ. Դ:

ԳԱԶԱՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Θηριόομαι, ἀγριαίνομαι. Ferocior, efferor, agrestis fio, saevio. Իբրև զգազան լինել. և Ցուցանել զգազանութիւն բնական. և Վայրենանալ. կատաղիլ. մոլեգնիլ. սրտմտիլ. ... *Գազանացի թագաւորն հարաւոյ: Գազանացեալ սրտիւ. Դան. ժա. 11: Բ. Դ. Է. 11: *Առ անընդելն գազանանան, և մահ գործեն. Ցճխ. Դ: *Որոց (նոյն և զանիէլի) ոչ գազանացան. Վրդն. ող: *Գազանացեալ զօրութեամբ յիրերաց յարձակէին. Եղիշ. Դ: *Առ գրեթէ ... միայն գազանանան. Առ որս. Ժ: *Առնել ևս գազանանալ ընդդէմ նորա. Սարգ. Բ. յհ. Բ: *Կարի գազանանային, և սպանանել խորհէին. Ոսկ. Մ. Բ. 14: *Գազանացաւ գաւիթ մեծաւ ցասմամբ. Եփր. Բգ:

ԳԱԶԱՆԱՆՄԱՆ. ա. Նմանեալ գազանի. գազանակերպ. *Ցարձակեալ գազանանման բարուք. Պիտ: *Թէպէտ յե... զանակաւ ոք գազանանման և արինաւէր ունիցի զձեռս. Մեկն. ղկտ:

ԳԱԶԱՆԱՊԻՍ. Տե՛ս ԳԱԶԱՆԱԲԱՐ. *Գազանապէս վարիլ, մռնչել, ուտել. Բ. Դ. Դ. 25: Ճ. Դ: Նոննոս: *Գազանապէս խորհէր, և ոչ մարդկապէս. Խոսրով:

ԳԱԶԱՆԱՇՈՒՆՉ. ա. Որոյ շունչն կամ շնչումն է գազանական. մոլեալ, և բուռն. *Եւ իբրև գազանաշունչ բնութեամբ զքարբնս պարսպին որպէս զխայտ այրէր. Ոսկ.:

ԳԱԶԱՆԱՍԻՐՏ. ա. Ունօղ զսիրտ անգութ որպէս գազանի. *Այնքան գազանասիրտք եղեն, զի ոչ մնացին ժամանակին. Վանակ. յոբ: *Գազանասիրտք քան զառիւծս 'ի կատարելն իւրեանց. Եփր. Բգ:

ԳԱԶԱՆԱՍՆՈՒՑ. ա. Որ սնուցանէ, կամ ունի յինքեան զգազանս. *Ցեզխնացոցն ընկզմին գազանասնոյց զետ. Ցհ. ... պատ:

ԳԱԶԱՆԱՏԵՍԱԿ. ի, աց. ա. Θηριώδης. Ferus, belluinus. Նման գազանի. գազանակերպ. *Հեթանոսն և գազանատեսակն ('ի կենդանիս) եղև յայնժամ, որ ոչ և միով վարին իմաստասիրութեամբ. Պղատ. փիլ:

ԳԱԶԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Θηριόω, ἐκθηρόω. Effero. ἐξαγριαίνω, exaspero. Գազան կացուցանել. վայրենացուցանել. կատաղեցուցանել. *Նա 'ի գազանացն զմեզ որոշեաց. իսկ մեք զմեզ ինքեանս գազանացուցանեմք. Աճառ. ...: *Գազանացուցանէր զսիրտս մարդկան (առնէր գեն). Ճ. Ա: *Վառել զփիղսն... գազանացուցեալս անապականս ». այլ Հ. գազանացեալս. յն. սրբեցուցեալս. Գ. Դ. Է. 1:

ԳԱԶԱՆԱՒԷՏ. Տ. ԳԱԶԱՆՈՒՑ. *Գլ... ...նաց յանմարդաբնակ և 'ի գազանաւէտ աշխարհ. Կեղծ. աղէտ:

ԳԱԶԱՆԵՂԷՆ. Տե՛ս ԳԱԶԱՆԱԿԱՆ. *Գազանեղէն զայրացումն, կամ մոլեգնութիւն: Արիւնապարտ մարմինն գազանեղինին. Արծր. Բ. 1: Դ. 11:

ԳԱԶԱՆԵՄ, եցի. չ. Տե՛ս ԳԱԶԱՆԱՆԱՄ. որ և ԳԱԶԱՆԻՄ. *Ցործեալ զոհիցն ինչ, գազանեն. և յորժամ զայլս զըրկեալս տեսանիցեն, մեղկին, իգանան, լըքանին. Ոսկ. Մ. Ա. 16:

ԳԱԶԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տե՛ս ԳԱԶԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ἐξαγριαίνω. Exaspero. *Արդ և դու մի գազանեցուցաներ զախտն. Բրս. յուղէփ:

ԳԱԶԱՆԸՆԿԷՑ ԱՌՆԵԼ. Ընկենուլ առաջի գազանաց. *Գազանընկէց արա, 'ի խորս ծովու ձգեա: Զոմանս 'ի նոցանէ գազանընկէց արար. ՃՃ:

ԳԱԶԱՆԻՄ, նեցայ. չ. Տ. ԳԱԶԱՆԱՆԱՄ. *Մի ինչ խռովեցիս և մի գազանիցիս, այլ մեղմով ասայցես պատասխանի: Ցասկոտ իցես, մեղմացն գազանեսցիր. Ոսկ. Մ. Ա. 13: Եփես. Բ:

ԳԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Θηριότης. Feritas. ὠμότης, crudelitas. θυμός, furor. Բնութիւն կամ բնաւորութիւն գազանի. և Գազանաբարոյութիւն. անգթութիւն. կատաղութիւն. սրտմտութիւն. ... *Գազանութիւն գազանաց. Իմ. Է. 20: *Բարք գազանութեան. Եղիշ: *Պատրաստեսջիր 'ի նմին գազանութեան զփիղսն. Գ. Դ. Է. 10: *Գազանութիւն թագաւորին. Անդ. Ն Է. 3: *Գազանութիւնք չարաց. Ը. Մակ. յովէ: *Զգազանութիւն կամաց մերոց զգաստացուցեալ. Լմբ. ող: *Մանչեալ առիւծաբար գազանութեամբ անտանելիւ. Խոր. Բ. 22: (Իսկ Սարգ. յկ. Դ. ըստ Հ. երկրիցս գրի Գազանութիւն. որպէս թէ գազանն իցէ իբր փուշ գայ՝ գզող և պատառօղ):

ԳԱԶԱՆՈՒՏ, ի, ից. ա. Ուր է բազմութիւն գազանաց. որ և ԳԱԶԱՆԱՒԷՏ, ԳԱԶԱՆԱԿՈՒՑ. *Ունի և տեղիս ինչ նորակերպ գազանուտս. Խոր. Ա:

ԳԱԶԱՆՕՐԷՆ. մ. ա. Գազանաբար, և Գազանակերպ. *Գազանօրէն վարի. Վանակ. յոբ: *Գազանօրէն բարք, արտաքութիւն. Փիլ: Պիտ:

ԳԱԶԱՐ, ի, աց. գ. ... Նոյն ընդ Սատեալէն. հաւան. կամ ընդ Ճանկաթեղ. ... *Գազար լուծանէ զորովայնն. Բժշկ:

ԳԱԶԵՐԲՈՒԱԿ. գ. Խուժնև ինչ 'ի հնդիկս: Խոր. Ա:

ԳԱԶԻ ԽԻԺ կամ ԽԷԺ կամ ԿՈՒԷԺ. գ. Τραγάκανθα (նոխազափուշ). Tragacanthum, hyrcina spina, gummi adraganthum. Ձիւթ փշոյ բուսոյ գազի՝ յարմարաւոր նաւին ձեղքերոյ. ... Բժշկ: Գաղիան:

ԳԱԶԳԷՆ, կմ ԳԱԶԱԳԷՆ. գ. ...

66

փողոլին, խողոլին. ռմկ. կեղենկիւողեայ, կե-ղենոզու. Ῥητίνη. Resina. Μάννα, ἀερόμελη. Manna. Ռետին քաղցր որպէս զմանանայ թանձրացեալ 'ի ցօղոյ երկնից 'ի վերայ տերևոց անկոց և բուսոց. Գուփրէն պաղը կամ հելվաօը, մընն. *Տարրաբերան ռետին և գաղղեն և մեղր. Խոր. Ե: *Որպէս մանանայն առատ իջանէ 'ի վերայ անապատին, զոր գաղաղէն կոչեմք. Ջէնոբ: *Գաղղէնն՝ որ իջանէր 'ի վիմացն վերայ. Վրդն. օրին: *Ռետինն կաղղինն է. Նչ. եզն:

ԳԱԼԱՐ, ի, ից. գ. Λύγισμα. Flexus. Ոլորք, որպէս օձի, աղեաց, մազապաթի, և նմանեաց նոյին. ճխլա, ղըվրըմ էկիր, էղի-լիք, գըվըրըլմըշ. *Օձն հինգ գալար առնու 'ի գնացսն, և ատամբն և գլխովն եօթն լինին. Ոսկեփոր: *Օձաձև է բնութիւս մեր՝ հինգ զգայարանօք զհինգ գալար օձին նըմանեալ. Վրդն. 'Ի յհ:

Նմանութեամբ, Գորով. ծռութիւն՝ գելութիւն սրտի. *Ե՛կ զու կշռեա զաղէտ գալարի ծընողացն. Վրք հց. ծԴ. այլ. գալարաղի: *Գալար ատնու լեարդն 'ի փորին. Ոսկեփոր:

ԳԱԼԱՐԱՓՈՂ, ոյ, ոց, կամ ից. գ. Փող գալարեալ. փանդիռն. *Ի ձայն մեծ գալարափողոցն զեւր գունդն առնուլեր. Եղիշ. Դ: *Էր մարիամ մագդաղենացին՝ գլուխ երգողաց գալարափողից. Գնձ:

ԳԱԼԱՐԵՄ, եցի. ն. Λυγίζω. Flecto, torqueo, complico. ἑλίττω, convolvo. Ոլորել. գելել կամ գլորել հոլովմամբ. բոլորել կուղ կուղ. փաթութել. և Գելուլ. գոռովել զաղխ, ծմլել զոլոր. ուրէն. խաթ խաթ թաբելն. գըվրըլմըք, էյրիլմէք. *Գալարեսցես զնոսա իբրև զհանդերձ, և գալարեսցին. Եբր. Ա. 12: *Գալարեսցին երկինք իբրև զմագաղաթ. Ես. ԼԴ. 4: *Գալարեսին աղիք նորա 'ի վերայ երկրին իւրոյ. Յոբ. ԽԶ. 30: *Ջերկինս գալարեսմ. Ոսկ. ճ. Բ. 28: *Ջաղխն գալարեն. Եղնիկ: *Ըզձիրս իմ գելու, և զորովայն իմ գալարէ. Մանդ. Ա: *Գալարէր իբրև զօձ. Եղիշ. Բ: *Գալարեցան աղիք նորա իբրև զմագաղաթ. Ոսկեփոր: *Մատեան է (մագաղաթեայ՝) գալարելով գրել զքարտն. Մխ. երեմ: *Իբրու շարժմամբ առ միմեանս՝ գալարելով զսոսա, և գալարեալ շուրջ զմիմեամբք և 'ի յիրար մտանելով. Պղատ. փիլ:

ԳԱԼԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Գալարեցուցանեն զաղխս իմ. Մանդ. Ը: *Գալարեցուցի զաղիս իմ կամաւ. Վրք հց. ծԱ:

ԳԱԼԱՐՈՒՄՆ, րման, անց. գ. Գալարելն, իլն. ոլորք. խառնուրդ. *Պէսպէս գոյնքս գալարմամբս այսուիկ լինելով. Պղատ. փիլ:

ԳԱԼԱՐՈՒՆ. ա. Որ ունէր կամ դիւրաւ գալարի. ոլոր մոլոր. *Որպէս զօձ, զի գալարուն է, և ծուռ. Սարգ. Բ. պ. Ա:

ԳԱԼԼՈՍ. գ. որ և ԳԱՂՂՈՍ. Γάλλος. Gallus, eviratus. Աքաղաղ. և հաւ կուռռ. խորօզ, ըղուըֆ. *Եթէ այժմ ծնցիս, գալլոս եղեցի կամ բազակոտր ծնունդն. Պղտ. աղէքս. ուր կէլտ. *Գոզի կամ խեղ":

ԳԱԼՈՒՍՏ, լստեան. գ. Παρουσία. Adventus. Գալն. եկաւորութիւն. գալըշ. կէլիշ. *Քոյոյ գալստեանն: Գալըստն որդւոյ մարդոյ: Ի գալստեանն տեառն, կամ իմում: Ի միւսանգամ գալստեան. Ա՟Ն: *Ի գալուստ առին միւսոյ զոր հաստատեր. ա. Դ. Ը. 28: *Մարգարէութ գալուստ փրկչին. Աթան. Է: *Նախնեացն մերոց յաշխարհն գալուստ. Եղիշ. Գր. Ա: *Բայց թէ յինչ պատճառանաց այսր գալուստ նորա, ոչ գիտեմ. Խոր. Բ. 54:

Ի կարգի եկեղեցական գրոց՝ Գալուստ ասի քրի, Մարդեղութիւն, Տեառնընդառաջն, Ծաղկազարդն, և կատարած աշխարհի. որպէս և Գալուստ հոգւոյն սրբոյ՝ Օրն պենտեկոստէից: Շար: ՃՃ: Տօնակ:

Անսովոր է յոգնականն. *(Արթնութեան և քուն) տեղի տան գալստեանց երկոցին միմեանց. Նիւս. կազմ: *Վասն երկուցս այսոցիկ գալստեանց ասէ մաղաքիա ժոյժ առնել. Կոչ. ԺԷ: *Նովին պատմութեամբ յայտնէ զերկուց գալստեանցն քրի, ծովագոլով աշխարհս. Տօնակ:

ԳԱՀ, ու, կամ ոյ, ուց, և ի, ից. գ. Καθέδρα, θρόνος. Cathedra, thronus, sedes. Բարձրագիր վայր քան զմերձակայ տեղիս, իբր բեմ, բեմբ. որպէս Աթոռ պատուոյ. բազմոց. և նմանութեամբ՝ Բարձ, պատիւ, իշխանութիւն. կէահ, թախտ, քիւրսի, մէքէր, մէջիր. *Ջայր այր յիւրաքանչիւր գահ հըրամայեր ստացուցանել. Գ. Դ. Է. 8: *Ի ժամ գահուն պատրաստութեան: Արութք և գահու 'ի վեր: Գահ երկրորդական: Գահուց հայրենականաց: Թագաւորական գահ: Որ էին 'ի գահուղ յայդմ: Աւագ գահու և աւուրբք: Գահ թագաւորութե, կամ զօրավարութե, կամ վարդապետութեան. Եղիշ: Խոր: Փարպ: Պիտ: *Յաջակողմն գահուն (տեառն). Աթան: *Ի բազմականս ամենապատիւս գահուց: Առ իշխանս երկրաւոր գահից: Ի բարձրութենէն գահի բազմեալք. Նար: *Գահ նահապետութեն կամ կուսակալութեն: Առ 'ի նմանէն մեծավայելուչ գահիւ պատուել առաւել քան զամենայն գահերէցս. Յհ. կթ: *Ըստ գահոյ էր ոք 'ի վեր. Փարպ: *Յառաջամասինն գահոյէ (կամ գահուէ). Խոր. Գ. 65:

ԳԱՀ, ի, ից. Κρημνός. Praecipitium, locus praeruptus. Դար. զառահայեաց տեղի. վախք. գահաւանդ. բարձրաւանդակ. եար, ուչուրում. *Դիմեաց երամակն 'ի գահէ անտի 'ի ծովակն. Ղկ. Է. 33: *Ի վերուստ իբրու թէ 'ի բարձունս առտեք 'ի գահից վիժի: Ի գահիցն վիժել, և 'ի վիհս անկանել. Փիլ. Էլ. և այլուր: *Ի բարձրագոյն հոսել բարձանց գահից. Պիտ: *Ի գահից և 'ի քարանձաւաց գահավէժ անկեալ. Լաստ. ԺԴ: *Ի գահից մղել. Բրս. մրկ: *Ի գահից ընկեցին, և ոչ մնասեցաւ. Հ. Կիլիկ: *Ե՛կ ողորմելի որդեակ, զոր գահից և լերանց և անապատից մնուցի. Աճառ. աղուաւոր:

ԳԱՀԱԳԼԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԱՀԵՐԷՑՈՒԹԻՒՆ. *Գահագլխութե (կամ գահագըլխութեց) աշխարհն. Պիտ: *Գահագլխութի խնդրել. Իգն: *Զամենայն ժամանակ և զհասակ պատուական վարկանելին վարդապետութե և գահագլխութե. Լծ. ՃԾաք:

ԳԱՀԱԳԼՈՒԽ. ա. Πρωτόθρονος. Primo loco sedens. Գահերէց. նախապատիւ. *Գահագլուխ քաղաքն հռովմայ: Թողեալ զաշխարհս իւր և զգաւառ, և ըզգահագլխութիւս մեծութիս. ՃՃ:

Գ. (առաւել յոգնակի). Πρωτοκλισία. Primus in convivio locus. Գահերիցութի. յառաջագահք. առաջին բարձ. *Խնդրել... զգահագլխութիս յընթրիս. Մրկ. ԺԲ. 39: *Զգահագլխութիս աթոռոցն կամէին ունել. Ոսկ. մթ:

ԳԱՀԱԿ, ի, աց. գ. Գահիկ, կամ գահաւորակ. բարձ պատուոյ. *Զորեքասան նահապետք 'ի մեծ գահակէ. Ուռհ. ծԴ: *Լծորդօքս չափեալ զբոյսս, և զբատուած գրոց փոփոխեալ. Սահակ, պահակ, գահակ. Ոսկեփոր:

ԳԱՀԱԿ. իբր կախ կամ գահեալ և ոլորեալ ինչ. աղխ. օղ. լանջք. Διατόνια. Circuli, annuli. *Զխոյակն... և զգահակս նոցա. Ել. ԼԸ. 11: (մերձագոյն է գրելն՝ զգահաւորակս):

ԳԱՀԱԿԱԼ, ի, աց. գ. Որ կալեալ ունի զգահ իշխանութե. իշխան. պետ. և փոխանորդ. *Ոչ պակասեսցին աթոռակալք և գահակալք յազգէն յուդայ մինչև 'ի քս. Վրդն. ծն: *Որք 'ի մեծութե գոյիցս գահակալք են՝ թագաւորք և իշխանք. Հանմ. աւ: *Գերակայ գնդին՝ գլուխ ընտրեալ հօտին, գահակալ քոյին, պետորոս հրաշալին. Գնձ:

ԳԱՀԱԿԱԼԵԼ, կամ ԳԱՀԱԿԱԼԻԼ. Ունել զաթոռ իշխանութե. *Որով ընկալեալ սորա զնա օծութեամբ՝ և այդր եւ գահակալեսցէ. Մագ: *Սուրբակայ աթոռակալեալ փոխանակ սրբոյն առաքելոյ գահակալել յաթոռն. Յհ. կթ:

ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Իշխանութի. աշխարհն պատուոյ. *Կայսերական աթոռոյ, և հայրապետական գահակալութեգ. Թղթ. Գագկայ առ տոման: *Իսկ եւ 'ի մեծագոյն ձգել գահակալութիս. Ճ. Ա:

ԳԱՀԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Գահակալութի, կամ գահակցութի. *Որ և էին իսկ 'ի հօր գահակայութե... իշխեց զնոյն յունայնութի. Պրղմ. ռ. յ. (այլ. գերագոյութիւն):

ԳԱՀԱԿԱՐԳԻԼ, գեալ. չ. Կարգիլ յաթոռ պատուոյ. *Գահակարգեալ եւ ընդ աջմէ աթոռոյն քահանայից. Յհ. կթ:

ԳԱՀԱԿԵՄ, եցի. ն. Ձգել կամ շուրջ արկանել (լարս, որոգայթս). *Կանայք նոքին յանցս ճանապարհաց՝ ծիր առեալ շուրջ զիւրեամբք, և լարս գահակեալ. Թղթ. Բարսղ. (յն. շուրջ եղեալ):

ԳԱՀԱԿԻՑ, կցի, ցաց. Տ. ԱԹՈՌԱԿԻՑ. *Ած էր բնութե, և գահակից հօր: Գահակից է նոյ, և համաթոռ ամենեցուն տիրողին. Պրղմ. ԼԸ:

ԳԱՀԱԿՑԻՄ, եցայ. չ. Աթոռակից լինել. *Համբարձեալ գահակցեցաւ 'ի սեպհականին ընդ հօր. Նիւս. խոստով: *Յընթրիսն հոգևոր ընդ բազմականին գահակցեալ. Անյ. ըԲ:

ԳԱՀԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱԹՈՌԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. *Եղբայր լինէաք հաշուեալ նոցա՝ պատուով և գահակցութբ. Փարպ:

ԳԱՀԱՄԵԾԱՐ. ա. Մեծարեալ գահու 'ի վեր քան զայլս. առաջանի. *Թագաւորն, և գահամեծար իշխանք. Յհ. կթ:

ԳԱՀԱՆՇԱՆ, ի, աց. ա. Նշանաւոր գահու. թագաւորաղն. *Արշակունեաց գահանշանաց. Նար. ծԲ:

ԳԱՀԱՆՍՏԻՄ, տեալ. չ. Προεδρεύω. Praesideo. Նստել յաթոռ պատուոյ՝ իբրև գլխաւոր. *Առաջին գահանստեալ լինիջիր՝ առաջին քոյով մարտիրոսական վըկայութեամբ. Ճ. Ա:

ԳԱՀԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Գլխաւոր գահակալ. նախաթոռ. *Ո՞ւր գահապետք գլխոյ գահին, ուր ճարտասանքն կոչէին. Գր. տղ. յէէմ:

ԳԱՀԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր բարձի և պատուոյ. իշխանասիրութի. *Քահանայք գահասիրութբ մի հակառակեսցեն ընդ միմեանս. Կանոն: *Ի փառասիրութե և 'ի գահասիրութե. Սարգ. յկ. Ե:

ԳԱՀԱՎԷԺ. ա. Ἀπόκρημνος. Praeceps, praecipitatus. Վիժեալ ընդ գահս. հոսեալ 'ի գարէ. և Գահավիժական. *Ոչ երբէք 'ի վայրի գալարուող, այլ գահավէժ, և 'ի մէջ փշոց. Մագ. ԾԴ: *Գահավէժ

ընդմամբ խորտակեալ 'ի վիհն. Լմբ:

ԳԱՀԱՎԻԺ ԱՌՆԵԼ, լինել. } Κα-
ԳԱՀԱՎԻԺԵՄ, վիժիմ. } τα-
κρημνίζω. Praecipito. Հանել, հոսել 'ի բարձանց կամ 'ի գագաթէ 'ի վայր. ուղղորդապէս աղողջ գլորմամբ՝ փիւշմէք. *Գահավէժ տանէին զնոսա 'ի ծայրից բարձրաւանդակին. Ք. Թ. ԻԷ. 12: *Ածին զնա մինչև յարտաքս լերինն... գահավէժ առնել զնա. Ղկ. Դ. 29: *Գահավէժք եղեալ մեռանէին. Յհ. Իմ. Երբ: *Զի մի գահավէժ լինիցի. Փիլ. Լին. Դ. 65: *Զայլս այլուր տարեալ գահավիժեաց. Վրդն. Ծն: Տօնակ: *Որ գահավիժեալ էր 'ի գնդաց յարօտս մահարաց. ՃՃ:

ԳԱՀԱՎԻԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Κατακρήμνησις. Praecipitantia, praecipitatio. Գահավէժն լինել. անկումն 'ի բարձանց. *Ցանդուղն բերմամբ զյանկարծագէպն յարձորդէ զգահավիժումն. Պիտ: *Ցրուեալք գահավիժութեամբք ըստ նմանութեան գեհերամարտ. Եղիշ. Տպն:

Եւ Κρημνός. Praecipitium. Գահաւանդ. գահավէժ վայր. գահ. գար. ուշուրտամ. *Զոչխարս հօտին մատնէ գայլոց և գահավիժութեանց. Ա. որս. ԺԳ: *Ցրուեալ անապատաց և գահավիժութեանց. Խոր. Գ. 68: *Գահավիժութիւնք և լինիք և ոսկք. Ճ. Գ:

ԳԱՀԱՒԱՆԴ. մանաւանդ } Κρημνός.
ԳԱՀԱՒԱՆԴԱԿ, ի, աց. գ. } Praecipitium. λοφία, cacumen. ('ի Յն գիրս՝ Ἰταβύριον, Իտաբիւրիոն. որ է ըստ եբր. Թաբոր լեառն. և Κάρταλλος, որ և կոչով սրածայր՝ որպէս զուռան և Թակարդ քուաւոր): Բարձրաւանդակ տեղի. գահ. գար. ծայրք և սայրք կամ գագաթունք լերանց. ուշուրտամ, վարրա. *Իբրև զվարմ ձգեալ 'ի վերայ գահաւանդի (լս. տաբիւրոն). Ովս. Ե. 1: *Առ իտաբիւրովն, կամ Թէ 'ի գլուխ գահաւանդի. Սարկ. ++: *Որպորդ կոչեսցի 'ի գլուխ գահաւանդի. Սեբ. ԺՌ. 32: *Իբրև զգահաւանդակ (կամ զգահաւանդ. լս. Թաբոր) 'ի լերինս. Երեմ. ԽԶ. 18: *Քան զորս գեր 'ի վերայ կայ այն եւան՝ երկուք գահաւանդակք բաժանեալ. Նիւս. Եբգ: *Որ բազում գահաւանդակօք բաժանեալ է: Զառաջին գահաւանդակն ելանիցէ: Եօթն գահաւանդակօք է բաժանեալ: Անցի զերիւք գահաւանդակօք. Սարգ. Ա. յհ. յ-Հբ. և ՀԶ:

ԳԱՀԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Պաշտօնեայ արքունի գահի. *(Կարգեաց) զարէլ պատուաւոր և գահաւոր. Խոր. Բ. 7: Ասող. Ա. 6: *Սպասաւորք, ատրհանդակք, գահաւորք, և սեննեկապանք. Եփր. աւէփար:

ԳԱՀԱՒՈՐ. գ. իբր Գահաւորակ. *Բազմեցաք 'ի միում գերահրաշ գահաւորի. Ագաթ:

ԳԱՀԱՒՈՐԱԿ, ի, աց. գ. Φορεῖον. (եբր. ափիրեյօն.) κλωτήρ. Ferculum, lectica, lectum, sella, thronus, thalamus. Գահոյք արքունի կամ իշխանական, իբրև հանգստարան և Նստարան. որպէս աԹոռ մեծ, մահճակալ հովանաւոր, և գեսպան կամ պատգարակ. Թախտ, սօֆֆա կմ՝ Թիգլինկ, և Թախտիրէվան. *Գահաւորակ արար իւր արքայ սողոմոն. Եբգ. Գ. 9: *Ոսկիապատ գահաւորակս հաստատեաց էին (կամ հանգստեան). Ագաթ: *Տինեալք կազմեալք... գրգեալք... 'ի գահաւորակս. Եղիշ. Է: *Գահաւորակ ձևացուցեալ մերձ առ անկողնն. Մագ. ԺԱ: *Զինաւորս գահաւորակս մարմնեղէն գոյութեան պահպանեսցէ. Նար. ԿԷ:

Մերթ՝ Ἐσχάρα. Craticula. (եբր. ուէղեթ.) Կառկառայ. բուխառ. *Եւ արարցես նմա (կրակարանի սեղանոյն) գահաւորակ վանդակակերպ պղնձի. և արասցես գահաւորակին չորս օղամաններս, ևն. Ել. ԻԷ. 4:

ԳԱՀԱՒՈՐԻՄ, եցայ. չ. Մեծարիլ գահու և պատուով. *Զգամաղիէլ, որ 'ի գործս առաքելոցն գեղեցիկ խորհրդականութեամբն շնորհաւորեալ գահաւորի. ՃՃ:

ԳԱՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատիւ գահու և իշխանութիւն. աշաւիճան պատուոյ. Մէրթէպէ, մանսապ. *Առա զանուն քո և ըղբախտ և զգահաւորութիւն ազգատոհմին քո: Նախագոյն զինուորութեան գահաւորութեան ժամանեալ. Ճ. Ա:

ԳԱՀԵՂՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. իբր Բարձրութիւն պատուոյ. *Վերամբերձիկ գահեղութիւն անկանի ընդ ախտից ծառայութեան (կամ Թիւ). Պիտ:

ԳԱՀԵՄ, եցի. ն. Ուժգին հարկանել՝ վերուստ 'ի վայր իջուցանելով զոուր. զգաւազան, զմորակ. և Մղել. ասմոգ, չարփմագ, հուրմագ, իթմէք. *Գահեցին զերբանս Նորա, որ լսաւ արկանէր. Ոսկեփոր: *Պաղովաւ Թրովն 'ի վերայ սաղաւարտին գահեաց: Գահեալ զերիվարն ուժգին. Ուռհ. ՀԲ. ԽԷ: *Ընդջուղն գէր և տղուար պխոտ՝ որ միս ունէնեայ, և ուժով կարշընէր գահեն, և բերեն ծանր պլատակերով. Վրդն. յՌ:

ԳԱՀԵՐԷՑ, երիցու, երէցք կամ երիցունք, ցանց. գ. ա. Πρόεδρος, προκαθήμενος. Praeses. Երէց գահու քան զայլս. նախագահ. առաջագոյն յոր և է կարգի. պաշ, րէիս, սէրտար. *Գահերիցունք և առաջնորդք. Ա. Եզր. Է. 63: *Գահերէցն 'ի Նոցանէ՝ լուծանէ և մեկնէ. Փիլ. փէսակն: *Զչորեսին գահերէցս իւրոյ տաճարին, որ բդեշխն կոչէին. Ագաթ: *Գահերէցք տանն արքայի. Յհ. կբ:

Իբր Նախագահական. նախապատիւ. *Գահերէց գլխաւորութիւն. Ոսկ. Մթ: Ակնա. յոր:

ԳԱՀԵՐԷՑՔ. գ. Յառաջագահք. նախապատուութի. *Անձանց ուշոս և ամօթ արարին, որ զգահերէցսն խնդրէին. Բրս. Մրկ:

ԳԱՀԵՐԷՑԱԳՈՅՆ կամ ԳԱՀԻՐԻՑԱԳՈՅՆ. ա. Առաջագոյն. Նախամեծար. *Ամենայն քաղաքաց յունաց գահերիցագոյն. Ճ. Բ:

ԳԱՀԵՐԷՑՈՒԹԻՒՆ, կամ ԳԱՀԻՐԻՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Προεδρεία. Jus praesidendi, principatus, prima sedes. Նախագահութիւն. նախապատուութիւն. առաջնութիւն. *Առաջնոցն առաջագոյն գոլ գահերիցութիւն. Պիտ: *Գահերիցութիւնք վերագրոսաղաց. Նար. գանձ Էկեղ: *Բարձ և պատիւ խնդրէն, և գահիրիցութիւն (կմ՝ գահերէցութիւն). Մանդ. Է:

Եւ Φιλόπρωτον. Studium primae sedis. Գահասիրութիւն. *Մի ևս հակառակել, և մի գահերիցութիւն խնդրել. Բրս. հց. ԺԷ: *Եւ մեք գահերիցութեան և իշխանասիրութեան ախտիւ միշտ տանջիմք. Խոսր. պտրգ:

ԳԱՀԸՆԿԱԼ. Տ. ԳԱՀԱԿԱԼ. *Ի միասին զզուգամանման պայազատեալ գահընկալ Թագաւորական զօրմ. Աւծր. Գ. 12:

ԳԱՀԸՆԿԱԼԻԼ. Տ. ԳԱՀԱԿԱԼԻԼ. *Զուէր առ կայսրն, և գեղեցկապէս առ 'ի նմանէն գահընկալեալ վայելչապէս գերապատուութիւն, ևն. Յհ. կբ:

ԳԱՀԻՆՔ. գ. Իբր Գահաւանդք. Κρημνός. Praecipitium. ուշուրտամ. *Եւ

մեք 'ի վախից ընդ գահինս վարեալ անկանիմք. Ոսկ. յհ. Ա. 38:

ԳԱՀՄՈՒՆՔ. Տ. ԳԱՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. *Որոյ առեալ զայրքան Թագաւորական գահմանն՝ յառաջադէմ ևս լինէր. Կաղնկտ:

ԳԱՀՈՂ, ոյ, ոց. գ. Գործի գահելոյ, կմ՝ գահակելոյ. որ և ԳԼՈՒԽ ԳԱՀԱՒԱՆԴԻ ասի. ըստ յն. Κάρταλλος. (կոչով 'ի սուր յանգեալ.) որպէս ազգ ինչ Թակարդաց որսորդաց. *Երադաշխելքն և գահողակն եղեալ 'ի յորս. Փարպ:

ԳԱՀՈՅԱՆԻ, Նւոյ կամ Նոյ. գ. Իբր գահոյք. Κλωτήρ, ρες. Sella, lae. *Ոմանք 'ի Նոցանէ ընդ գահոյանովքն մտանէին. Գրմ. աղէթս:

ԳԱՀՈՅՔ, ոյից. գ. Θρόνος. Thronus. Գահ, իբր ԱԹոռ արքունի, իշխանական, եպիսկոպոսական, ևս առաւելագոյն ծանական. Թախտ, Ճանէք, կէտհ. *Գահոյքն բազմոց է Թագաւորի, ուր երբեմն հանդչի՝ զգլուխն գնելով. քանզի մնարիս յիշատակումն առնէ 'ի գահոյսն սաղոմոնի. և երբեմն Նստի յաԹոռ դատաւոր արդարութեան. Վրդն. Եբգ: *Ցարուցեալ (արքայս) 'ի գահոյիցն. Խոր. Բ. 30: *Զթագաւորական գահոյսն. ևն. Յհ. Իմ. Երբ: *Արքայական, կամ կայսերական գահոյից: Բազմեալ (եպիսկոպոսն) 'ի գահոյս, ևն: Բարձրեալ աՀաւոր բազմեցաւ Նստաւ 'ի գերունական գահոյս. Նար: *Արկաւ սպաս յայս տաճար գահոյք ոյ. ԼԲ. տփ: *Ի յերկրի ամսանէին յաւանակի գահոյս արկեալ, Նստեալ 'ի վերայ. Գնձր:

Եւ Κλίνη. Lectum. Գահաւորակ. տախտ. անկողին. մահիճք. մահճակալ. սրսկապան. փէօշէկ, +էրեշէ+, ձիղինլի+. *Առ գահոյս մեր հովանաւոր. Եբգ. Ա. 15: *Երիզապատ պնդեցի զգահոյս իմ. Առակ. Է. 16: *Մտանիցեն (գորտք)... 'ի գահոյս քո. Ել. Է. 3: *Գահոյք Նորա՝ գահոյք երկաԹիք. Օր. Գ. 11:

Եւ Φορεῖον. Feretrum, ferculum, lectica. Բառնալիք. գեսպակ. պատգարակ. Թախտիրէվան, Թէձկէրէ. *Դագաղքն էին ոսկեղէնք, գահոյք և անկողինք բեհեզեայ... և զգահոյիւքն շուրջ որդիքն. Խոր. Բ. 57: *Եւ մեռաւ սա, և Թաղեցաւ 'ի գահոյս լիափննկեայս. Եփր. ծնդ:

ԳԱՂԱՁԵՄ. եցի. ն. Գուցէ իբր Քարկոծ առնել բանիւ, կամ կծանել. ('ի գաղատոս բառէն): *Ի խօսելն գաղաղէ և զայլսն (եղինսս). Վանակ. յոբ. ԼԲ. 18:

ԳԱՂԱՏՈՍ. ի, աց. գ. Որպէս Թէ Սալահատ. քարահատ. քարագործ. տաշագործ. Թաշճի, հէճճար, տէնջէն. *Գաղատոսաց և հիւսանց: Գաղատոսք շինօղք՝ շինեցին զտունն. Ա. Եզր. Է. 54. 58: *Գաղատոս յարծաԹոյ ողորկութիւն զատլս քերեալ. Նիւս. Բնութ: *Ի գործ կառագործութեան գաղատոս որմաշէնս. Բուզ. Ե. 4:

ԳԱՂԱՏՈՍԱՇԷՆ. ա. Շինեալ 'ի գաղատոսաց. քարաշէն. տաշաշէն. *Գաղատոսաշէն եկեղեցիք: Ի տաշածոյ վիմաց և 'ի քերածոյ քարանց գաղատոսաշէն իմն յարմարեալ. Ուռհ:

ԳԱՂԱՓԱՐ, ի, աց. գ. Τύπος. Forma, norma, formula, exemplar. Տիպ. նախատիպ. և Օրինակ. պատկեր. նմանութիւն. յարացոյց. կաղապար. խալիպ, փուլըզ, էօրնէկ, րէսմ, բիմաշ. *Գաղափարք և տիպք են կնիքքն: Նմանեցաւ մարմնոյ (միաքըն), զամենայն գաղափարս և տիպս ընդունելով: Ի գուշակութեան ինչ գաղափարս երևեցուցանել. Փիլ: *Գրիգորիոս քահանայից գաղափար. Ոսկ. Ա: *Որպէս գա-

ղափարաւ իւիք զմիաւորութեան ցուցանել յերդման. Պորփւր. Է: *Ըստ այսմ գաղափարի (այսինքն օրինակի). Ցհ. իմ. ոփ: *Եւ է գոյացութի, իբրու գաղափարաւ ասել (այսինքն, որպէս, օրինակաւ խօսելով.) մարդ, ձի: Հասկական իւրաքանչիւր ոք յայտնութեայ. իբր թէ գաղափարաւ ասել, որպէս առինչքն. Արիստ. ստորոգ: *Օրինակ անուանի, որ զգաղափար գոյին ունի, և ոչ զզօրութիւն. Լմբ. պտրգ: *Վատուամն մարմնոյն, որ է ամենածնին գաղափար. Տօնակ:

ԳԱՂԱՓԱՐԵՄ. եցի. ն. Τυπόω, ἐντυπόω, ἀνατυπόω. Formo, informo, figuro, imprimo, reformo. Տպաւորել. օրինակել. նմանեցուցանել. ձևացուցանել. Բեչտիւ՛ Բոտմէր էԲմէ+, գուբղլամոգ. *Կնիքդ թագուոր եութիւս 'ի կերպարանս իւր գաղափարելով. Փիլ. ել: *Որ ըստ համեմատութե ընդ եօթն աւուրս շաբաթուն գաղափարին. Ցհ. իմ. էկ: *Զմեռն զդժնեայ դառնութի դժոխոցն գաղափարեալ օրինակէ: Գաղափարես 'ի բոլորս զերեքանձնական տէրութիւն: Ի քեզ տպաւորեալ գաղափարեր մովսէս զգաւազանն. Զքր. կԲ: *Զչնորհան հոգւոյն սքյ և զօրութիւնն ջրով գաղափարէ. Նանայ: *Զորս (զհրեշտակս) գաղափարեն սարկաւագք, ևն. Լմբ. պտրգ: *Զնախատպին յինքեան գաղափարեացէ զնմանութիւն. Գր. հր: *Որք գաղափարեն զգիրս, ևն. Ցիշաթ. ոփէգ:

ԳԱՂԱՓԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Տպաւորութի. նմանութիւն. օրինակ. կերպ. *Ըստ գաղափարութե մանրամասն հիւզեի. Անան. էկեղ: *Ըստ նախկի գաղափարութե ». այսինքն ըստ նախաձեւեալ օրինակի. Նանայ. յոՉԲ: *Ըստ այսմ գաղափարութեան. Ոսկէփոր:

ԳԱՂԹ, ի, իւ. որ և ԳԱՂՈՒԹ, գաղթի. գ. (որպէս թէ գաղտերթ, կամ գաղոյթ. ըղձաւմն փախստեամբ.) Ἀποικία. Demigratio, transmigratio, colonia (ուստի կողոնիա). Զու. վտարանդուի. տարաբնակութի. բնակափոխութի. պանդխտութի. փախուստ. գերութի. անցք. հատուած. կէօչ, հիճրէԲ, գէչմէԲը. ԲէրԹի փէյար. *Եւ գաղթին փութայցուցանէր: Դառնիճն յայտնութի հոգեկան գաղթին է: Ի գոհութե գաղթիցն: Բնակափոխութեք գաղթից. Փիլ: *Յելս գաղթին փոյթ լինել: Տաղաւարն ոչ ունի հաստատութի, այլ վասն գաղթի. իսկ յորժամ գաղթն դառնայ, տապ երագ և փութապէս կործանի. Ճ. Թ. *Աւերի երկիրն 'ի գաղթէն: Որ գաղթին յերեսաց տարեստանւոյն. Գէ. եւ: *Ի հեղլենացոց լեզուն զատիկն փասեք կոչի կամ գաղթ. Տօնակ:

ԳԱՂԹ. 'ի Թանձրացեալն, իբր Գաղթական. վտարանդեալն. խումբ փախստէից. *Շուրջ զամրոցաւն, ուր գաղթ գաւառին ղօղեալ դադարէր: Զգաղթ ընտանեացն իւրոց 'ի ծործորս ամուր լերանցն թագուցանէր: Ոչ կարացին ժամանել անկանել յամրացեալ գաղթն: Առեալ ընդ իւր զգաղթն երազգաւորից: Զյետս կոյս մնացական գաղթն յաւարի առեալ. Ցհ. կԲ:

ԳԱՂԹ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԳԱՂԹԻԼ. *Առ 'ի գաղթ լինել բնաւ յաշխարհէս կենաց. Տօնակ:

ԳԱՂԹԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ἀνασωζόμενος. Servatus, fugitivus, peregrinus. Գաղթ 'ի թանձրացեալն. վտարական. վտարանդի. փախստեայ ապրեալ, զերծեալ. Գուֆքն. *Սատա թագաւորքն ոչ փոխանակեաց զգաղթական այրն իւր. Եփր. ծն. *Գաղթականք աշխարհին սպա[...] ռեցին զհամբարս մթերեալս. Ա. Դ. Հ. 53: *Զգաղթականսն' որ 'ի նա անկան. Մխ. Երեմ:

Գ. Ἀποικία. Colonia. Գաղթ 'ի վերացեալն, միանգամայն 'ի թանձրացեալն. հատուած. *Գաղթական էշ 'ի բերիախս, և 'ի պատարս: Ցունաց գաղթականն. յորս և զհամերոս ամանք պատմեն. Եւս. քր. Բ: *Ի պատառուածս նոյն ամբարտակի գետոյն' այժմ, որպէս լսեմք, մարդկի աշխարհին 'ի հէն և 'ի գաղթականս' փախըստեամբ ամրանան. Խոր. ա. 15:

ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԱՂԹ. Ἀποικία. Colonia. *Զօրավար գաղթականութեան: Ցունական գաղթականութիւնն: Առ յոնական գաղթականութեամբն. Եւս. քր. Ա. և Բ: *Յօրինակ եօթնօրեայ աշխարհիս տաղաւարաց և գաղթականութեանց. Կամրջ:

ԳԱՂԹԱՑՐ, աւն. գ. Գաղթեալ այր. գաղթական. *Ի գաղթէ՛ գաղթայր, և 'ի վանմանէ՛ վանեալ. Երզն. քեր:

ԳԱՂԹԵՄ. եցի. ն. Վտարել. վարել 'ի տեղւոջէն. *Զաշխարհն վասպուրական գաղթէ յասորեստան. Ասող. Գ. 5:

ԳԱՂԹԵՄ, եցի. չ. } Μετοικίζομαι,
ԳԱՂԹԻՄ, եցայ. յ. } ἀναχωρέω. Demigro, transferor, fugio, discedo. Գնալ վտարանդի իբրև հատուած. տարագնաց լինել 'ի հայրենի գաւառէն. փոխել զբնակութի այլուր. չուել. մեկնիլ. խոյս տալ. անկանիլ և պատսպարիլ. կէօչմէ+, ԲէրԹի փէյար էԲմէ+, ոբչըմագ. *Ի փութալն իւրում 'ի գաղթել' անկաւ և կաղացաւ. Բ. Թգ. Դ. 4: *Որդի պարթևին, որ 'ի կողմանս յունաց գաղթեաց. Ագաթ: *Ոգևոցս մերոց հանդերձեալ գաղթիլ առ աղգարութի. Փիլ. Եւ. ա. 12: *Ի գաղթելն հայոց յարտաշրէ' գաղթին և նոքա. Խոր. Բ. 75: *Գաղտնի նետուիք խոցոտէ զգաղթեալսն. Մագ. Ճ: *Փողով մազ առնել 'ի գաղթիլ. Մխ. Երեմ: *Ցորժամ ինքեանք գաղթեցին. Լմբ. իմ: *Գաղթեցաւ 'ի խոլչս լերինն: Ցերեսաց նոցա գաղթէին մարդիկ յամրոցս. Վրդն. պտմ: *Ոչ կարացեալ ապառապուռ գաղթիլ յամրոցսն. Ցհ. կԲ:

ԳԱՂՁՆ, ձին. գ. Քաղ. որ և նոյն կարծի ընդ Գայլխոտ. Մոլախոտ չնաստակար՛ ապականիչ այգեաց. *Եղիճն և պատաղիճն... որոմն, կայծուն, գաղձն չնաստակար. Ագաթ: Ճ. Բ: Սարգ. յկ. Ի: *Եկեր սուր զուաս քո. ըստ այլոյ թարգմանութե, զգաղձն ասէ. զի զայլս չնասէ. Մխ. Երեմ:

ԳԱՂՁՆԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Ունօղ յինքեան զգաղձն. *Այգի գաղձնաւոր, որթ որդնահար, պարտէզ փշաբեր. Նար. ծՂ:

ԳԱՂՃ, ԳԱՂՃԱՆԱԼ, ևն. Տ. ԳԱՂՋ, և այլն:

ԳԱՂՈՒԹ, գաղթի. Տ. ԳԱՂԹ, ի. Ἀποικία, μετάστασις. Demigratio, transmigratio, peregrinatio. *Զառաջին գաղութ բնակափոխութեան 'ի քաղդէացւոցն երկրէ 'ի խառանացւոցն աստ առնել: Գաւառ է նորա արփի և երկիր, և գաղութ' երկիր: Առաքեալ հանեն առ սքն և ամենայն տեղին զգաղութն. Փիլ: *Դաւիթ անց գնաց 'ի գաղութս, քանզի հանդերձ կանանմբք և որդւովք գնաց նա: Հատանն մնացին գաշտք խորայէլի, այսինքն 'ի գաղութ ելին 'ի բնակութենէ գեօղքն. Եփր. Թգ. ն ղփ:

ԳԱՂՋ. ի. իւ. ա. Χλιαρός, ἀλεεινός. Tepidus. Եղկ. թոյլ ջերմութիւ. անեկանգն. Գաղճ. ըլէփ, Իլը, ըլէմոփ. *Գաղջ ես, և ոչ ջերմ, և ոչ ցուրտ. Ցայտ. Գ. 16:

ԳԱՂՋԱՆԱՄ. ացայ. չ. Եղկանալ. Թուլանալ 'ի ջերմութէ. *Ո՛չ 'ի հրոյն ողջակիզեալ, այլ ներհակօքն գաղջացեալ. Շ. Վիպ: *Ի գիճութե մեղացն գաղջանան. Վանակ. յոԲ:

ԳԱՂՋԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. որ և ԳԱՂՃԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Եղկացուցանել. մեղմել զջերմութի. կամ մեղմ ջեռուցանել. *Որ 'ի բացեայն կայ ('ի հրոյ), ոչ եւ ճառագայթիցն նշոյլք զնա կիզցեն, այլ գաղճացուցեալք չափաւորապէս արծարծեացեն կենդանութիւն. Փիլ. Եւ:

ԳԱՂՏ. մ. Κρυφῆ, λάθρα, λαθραίως. Occulte, latenter, clam, clanculo, furtim. որ և ԳԱՂՏԱԲԱՐ. Գաղտաբար, 'ի ծածուկ. ծածկաբար. ղանխլաբար. լաելեայն. գողւոզ, գողունի. հիչճ, հիչճն, գուզ, հուշյիԲ. *Գաղտ խօսել, գալ, աղաչել, երդնուլ, լսել, կոչել. ևն. Ի ոՃ գիրս: *Գաղտ ուխտ իւր և խորհուրդ ընդ թագաւորին յունաց է: Գրել գաղտ զիրս փութայն: Գաղտ այլակերպեալ հետազօտիցէ. Փարպ:

Նխ. *Գաղտ յերանելի ապարապետէն վարդանայ. Փարպ: *Գաղտ 'ի մօրէն երթայր յեկեղեցին. Վրք հց. իՂ:

ԳԱՂՏԱԲԱՐ. մ. Տ. ԳԱՂՏ. *Գողք գաղտաբար եկեալք. Սոկր: *Իսկ գաղտաբար ընդէր, որ կարօղ էր յայտնապէս ելանել. Ոսկ. յհ. Բ. 1: *Գաղտաբար ունէնդրութիւն առնէր տասցելոցն. ՃՃ: *Առէ անօրէնն յունկն սքյն գաղտաբար. Հ=Ց. տէկփ. ծԳ: *Եղեալ գիշերի գաղտաբար: Գաղտաբար յինքն գրաւեալ: Գաղտաբար իմն զարևմտեայ կողմամբ լերինն պարառօղեալ. Ցհ. կԲ:

ԳԱՂՏԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Κρυφῆ ἀποτρέχω. Occulte secedo. Գաղտաբար չուել. խոյս տալ. *Ընդէր գաղտագնաց եղեր յինէն. Ծն. լա. 26: *Գաղտագնաց եղեալ 'ի ափխոխս. Ասող. Գ. 4: *Գաղտագնաց փախստեայ լինել. Ցհ. կԲ: Իսկ խոր. Բ. 81. *Առաքէ գաղտագնաց հեռաւոկս ». իմա՛ ածոյ. կամ մ. հեռաւակին:

ԳԱՂՏԱԳՈՂ. ա. Գաղտնի հանգոյն գողոյ. պատրուակեալ. *Աղանդաւոր գիտութեան կիւսոյ գաղտագող բաղբաղանաց. Մագ. ա:

ԳԱՂՏԱԳՈՂԱՑԵԱԼ. իբր մ. Λεληθότως. Furtive. Գաղտ իբրև զգող. զողելով. գուհ-ըրէլով, ծածկը-էլով. *Սատանգ գաղտագողացեալ մտանէին 'ի գեօղս. Բ. Դ. Է. 10:

ԳԱՂՏԱԳՈՂԱՑԻ. մ. Նոյն ընդ Վ. *Գաղտագողացի ընկեցաւ 'ի հեռաւոր օտարութի. Եղիշ. Է:

ԳԱՂՏԱԳՈՂԻ. մ. Նոյն ընդ վվ. Κεκρυμμένως, λάθρα. Occulte, in abscondito. Գաղտ իբրև զգող. ծածկաբար. ընէկ ճոջիկ. գողն 'ի գողը. սուս փուս. *Գաղտագողի ելանել, կամ երթալ, չըջիլ, լալ. Եզեկ. ծԲ. 6. 7. 12: Երեմ. ծԳ. 17: *Գաղտագողի փախչել, կամ մտանել, փախըստական լինել, կամ արձակել, առաքել, ևն. Ոսկ. մ. ա. 8: Ճ. Ա: Լմբ. պտրգ: Վրք ոսկ: *Գտեալ զմուտ բերդին' 'ի գիշերի գաղտագողի ելին 'ի նա. Ղևոնդ: *Զնոյն չարիս 'ի ծածուկ և գաղտագողի կատարէ. Լմբ. ոՀս: *Որպէս գաղտագողի հարանսք իբրև զանպիտանս գանէին. Փարպ:

ԳԱՂՏԱԳՈՂՕՆՔ. գ. Գաղտ գողութիւն. որպէս յն. սեղանակալութի. *Բազում գաղտագողունք լինէին զանձին 'ի

ձեռն լրակատարեալ. Է. Դ. Դ. 39։

Եւ Գաղտնի հնարք որպէս գողոց. *Տըր-փեալ լինէր . . . անկանէր 'ի գաղտագողոն, մինչ զի զնուն իւր կորուսցէ ուրանալ. Բուզ. Դ. 15։

ԳԱՂՏԱԶԷՆ. գ. Գաղտնի զէն. զէնք գաղեալ ընդ հանդերձիւ. *Սքեմ է նոցա զրաստ զինակիր, և գաղտազէնք 'ի կողպողս ուխտս. Մխ. դփ։

ԳԱՂՏԱԽԹԵՄ, եցի. ն. Գաղտ խըլ-թել, 'ի ծածուկ կշտամբել գրգռել. *Եւ այլ եւս կարասիս բարձեալ տարեալ միում միում նախարարաց նորա գաղտախթէր. Ցհ. կբ. այն է բանն Եղիշ. Գ. *Միում միում կշտամբ գաղտ խթէր ։

ԳԱՂՏԱԿԵԱՑ, կեցի, ցաց. ա. Որ գաղտ կեայ. անհամարձակ. ղօղեալ առանձին. *Թագուցեալքն և գաղտակեացք կամակորացն համարձակեցան (առ յուլիանոսիւ). Հ=Ց. Յուլ. ԺԳ։

ԳԱՂՏԱԿԵՐ, ի, աց. ա. Գաղտ կերող. 'ի ծածուկ ուտող. որպէս զնի 'ի յն. ἐσθίων λάθρα. Comedens latenter. *Իբրև զանանկ գաղտակեր. Առ. Գ. 14։

ԳԱՂՏԱԿԾԻԾ. ա. Որ գաղտ կծէ, կորզէ, շորթէ. կամ կծանէ, ննջէ, գաւէ հնարիւք. *Գողք էին գաղտակծիծք. Լմբ. առէն։

ԳԱՂՏԱԿԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գաղտ կծոտութի. նենգ. գաւ. գաւառանութիւն. մեքենայագործութի. *Գաղտակծութե իմն առաքէ գաւոզս 'ի վերայ նորա։ Ջընկերակիցս իւրեանց գաղտակծութե իմն իբրև զօձս 'ի սպանս վարեալ. Ցհ. կբ։

ԳԱՂՏԱԿՈՒՐ, կրի, րաց. գ. որ և ԳԱՂՏԱԿՐԱՑ. Κήρυξ, ὄστρεον. Murex (իբր curex), genus cochleae, vel conchae. խեցեմորթ ծովային. ժժմակ պատեանաւոր. (որպէս Ճպեա, սոփրէ, պինէ, սոփոճ; կոնքէղ. են.) (միապակաւ գրի և ԳԱՂՏԻԿՈՒՐ, զոր անսցես.) *խեցեմորթքն, որպէս կարկինոսքն, և գաղտակուրքն. Նիւս. բն. Է։ *Ծովային գաղտակուրք. Փիլ. լիւս։ *Գաղտակուրս սուրս որ լինին 'ի ծովու, արկանէին 'ի ներքոյ նորա. Եւս. պտմ. Դ. 15։ *Իբրև զմարգարիտ 'ի գաղտակրի. Ճ. Գ։ *Բերեալ մատուցին ինձ գաղտակուրս . . . և տանէր բաժակս վեց. Գրմ. ադէսս։

ԳԱՂՏԱԿՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական գաղտակրի, և եղեալն 'ի նմանէ. *Գաղտակրականն մարգարիտ. Ոսկ. յհ. ժէշ։

ԳԱՂՏԱԿՐԱՑ, ի, ից կամ այց. Տ. ԳԱՂՏԱԿՈՒՐ. *Ընկալարուք 'ի գաղտակրայէ մարգարիտս պատուականս. (կմ ըղ-մարգարիտս գեղեցիկս.) Արգ. յսպ. Գ. ժէշոփ. 'ի համառօտն։ *Եւ ոչ խեցի որպէս կրայից և գաղտակրայց ». լս. գաղտակրայից. Նիւս. բն. ա։

ԳԱՂՏԱԿՐԱՔԱՂ, ի, աց. ա. Որ քաղէ 'ի ծովէ զգաղտակրայս. *Զայն առեալ գաղտակրաքաղացն. Փիլ. լիւս։

ԳԱՂՏԱՁԻԳ. ա. Գաղտ ձգեալ. ծածուկ փեղոց նետած. ուսանի ասի, *Գաղտաձիգ նետք. Ցմբ. ԺԵ։ Մանդ. Է։ Արծր. Ա. 11։ Ցու. ոսկի։ Լմբ. սղ։

ԳԱՂՏԱՄԱՐՏ. ա. Որ գաղտ մարտնչի. ծածուկ նեղող կռուօղ. *Գաղտամարտ անիծք Թշնամի ընդ խաւար խոցոտող. Լմբ. պրզ։

ԳԱՂՏԱՄԵՐՏ. ա. մ. Որպէս թէ գաղտամերձ, կամ իբրև գաղտնի և անհատուս. գուղ, գէճ. այսինքն խարդախ, խարդախեալ. անհարազատ. զի յն. է

Νοθεύων. Adulterans. *Այր զընկեր կամ վարանեալ սպանանէ, և կամ գաղտամերտ ցանկանեցուցանէ ». այսինքն խարանօք ասատուրեցուցանէ, տեսանկացուցանէ. Իմ. ԺԴ. 24. (այլ ձ. գաղտամետս, գաղտամետաց, կամ գաղտապէս։)

ԳԱՂՏԱՇՈՒՐՋ. ա. Որ գաղտ շրջի. ծածուկ ծուռ եկօղ. *Աղտեղագործք, գաղտաշուրջք. Փարպ։

ԳԱՂՏԱՊԷՍ. մ. Գաղտ. գաղտաբար. *Եղեալ ընդ փոքր գուռն՝ գնաց գաղտապէս. ՃՃ։ *Եթէ առ ագարակին գաղտապէս սասցեալ իցէ. Գրոց. օրէն. ԺԷ։

ԳԱՂՏԱՌՈՒ, ի, աց. ա. Գաղտ առօղ, յափշտակօղ. զանխլաբար խածատօղ. *Հոտնք կատաղեալք և գաղտառուք, որոց վէրք ժանեաց դժուարակիր է 'ի բժըշկութե. Անյաղթ. Գ։ *Հունք գաղտառուք թագուցանեն զնենգութիւն. Հ. Յոբ։ *Ի չար առնէ, որպէս 'ի շանէ գաղտառուէ, 'ի լռելութէն պարտ է երկնչել առաւել քան 'ի ձայնէն. Ոսկէփոր։

ԳԱՂՏԱՍՈՑՐ. ա. Որ գաղտ սուրէ, սպրդի, յարամրի 'ի ներքս մտանէ. *Նենգութեն գաղտասողոյր որսողացն. Ղևոնդ։

ԳԱՂՏԻԿ. Տ. ԳԱՂՏՈՒԿ. *Ո՛չ տայր, այլ գաղտնիկ տայր աղքատաց. Ճ. Զ։

ԳԱՂՏԻԿՈՒՐ կամ ԳԱՂՏԻԿՈՒՌ, կռի. գ. (գրի և Գաղտակուռ, Գաղտակոր, Գաղտնակոր.) Βούγλωσσον, ἀρνόγλωσσον. Lingua bubula, plantago. Անուն բանջարոյ, որ կոչի և Ջղախոտ. եւս և Եզնալեզու. խոշոր տերևով, կմ Գառնալեզու՝ մանրատերևն. Եղան Լեզու. Լիսանի սէվր. Բուլկօսօ, պըլղլափան։ Բժշկրն։ Գաղխան։ որպէս և հէն բառ. *Բարակ գաղտիկուռ. տալունաթարատափիլ։ Գաղտիկառ տերև. պենալ համէ ».

ԳԱՂՏՆԱԳՆԱՑ. Տ. ԳԱՂՏԱԳՆԱՑ. *Գաղտնագնացս եղեալ ընդ անկոխ ճանապարհս. Արծր. Դ. 11։

ԳԱՂՏՆԱԳՈՐԾՔ. գ. Իբր Գործք գաղտնիք. *Յայտնի են առաջի քո ամենայն գաղտնագործք. Մծբ. ԺԲ։ Իսկ ԳԱՂՏՆԱԳՈՐԾ, է Գաղտ գործօղ։

ԳԱՂՏՆԱԾԱԾՈՒԿ. ա. Ծածկեալ ընդ գաղտնեօք. գաղտնի և ծածուկ. թաքուն յոյժ. *Զգաղտնածածուկն յայտնաբերեա։ Որոգայթքն գաղտնածածուկ սատանայականք. Նար. ԻԷ. և ղ։

ԳԱՂՏՆԱԿՈՒՐ. ա. Գաղտակեր. գաղտ կերող, կլանող, կրծող. *Որդունք աղեաց գաղտնակուրք. Նար. ԿԲ։

ԳԱՂՏՆԱՁԻԳ. Տ. ԳԱՂՏԱՁԻԳ. *Հարուածս նետից գաղտնաձիգ զինուց. Նար. ԿԳ։

ԳԱՂՏՆԱՄԱՐՏ. Տ. ԳԱՂՏԱՄԱՐՏ. *Գուպար գաղտնամարտ մտաց օտարաց. Նար. Ղ։

ԳԱՂՏՆԱՇՇՈՒՆՋ, կամ ԳԱՂՏՆԱՇՇՈՒՆՉ. Դաղտ շշնջող. քըթմնջող. փսփսօղ. ծածուկ խօսօղ. *Սոքա են զարտախօսք, գաղտնաշշունչք. Մծբ. ԺԲ։

ԳԱՂՏՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Ἀπόκρυφος, κρυπτός, κρύφιος, κρυφαῖος. Occultus, secretus, absconditus, latens, reconditus. Ծածուկ. թաքուն. ղօղեալ. անյայտ. Խըֆի, սագլը, սըր, գիզլի. *Յուցին նմա ըզգաղտնի գրուածս։ Յայտնէ զխորինս և զգաղտնիս. Դան. ԺԴ. 20։ Է. 22։ *Գաղտնի, որ ոչ ծանիցի. Մրկ. Դ. 26։ *Գաղտնի խորհուրդ, կամ հաց. Իմ. ԺԴ. 23։ Առակ. Թ. 17։ *Խմեցարուք զհացս գաղտնիս՝ գաղտ յերկրի պքանչելիք. Եղիշ. Բազմ։ *Որոգայթն գաղտնի և հնարագիրն անհնարակի։ Գանձ գաղտնիս. Նար։

ԳԱՂՏՆԻՔ. գ. τὰ Ἀπόκρυφα. Secreta, abscondita. Գաղտնի իրք, խորհուրդք. խորք. միրտ. *Ի գաղտնեաց իմոց մի՛ արան զիս տէր։ Նա քննէ զգաղտնիս արանց մեղաց։ Ի վերայ գաղտնեաց։ Գաղտնիք մարգկան, խաւարի, ամօթոյ. են։ *Տիրեսցէ 'ի վերայ գանձուց ոսկւոյ և արծաթոյ։ Դան. ԺԱ. 43։ *Ծածկագէտ, և ամենայն գաղտնեաց յայտնիչ. Ագաթ.

ԳԱՂՏՆԻ, ԳԱՂՏՆԵԱՒ. | մ. Κρυφίως.
ԳԱՂՏՆԵՕՔ, Ի ԳԱՂՏՆԻՍ. | Clam.

Գաղտ. գաղտաբար. 'ի ծածուկ. գաղտնի օրինակաւ. Խըֆյէն, սըրրէն. *Գնաց գաղտնի յայլ տեղի. Հ=Ց. Հոկտ. ԻԷ։ *Գաղտնի մխասողաց. Նար։ *Բուռն եհար զհանդերձից գաղտնեաւ. Ոսկ. ղէ։ *Գաղտնեօք մխասեցեն. Նար։ *Դարանել 'ի գաղտնիս։ Ձգել 'ի գաղտնիս. Սղ. Ժ. և ԿԳ։ *Իբր թէ 'ի պատճառս խաղաղութե. բայց 'ի գաղտնիս՝ օգնել անօրինաց. Խոր. Է. 18։

ԳԱՂՏՆՈՐՈԳԱՅԹ. ա. Ծածկեալ ընդ որոգայթիւ. ծածուկ մեքենայեալ. *Գաղտնորոգայթ անհրաւութեամբ . . . գարշութեա միզացս ջրգողեցեալ. Նար. ԾԷ։

ԳԱՂՏՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀπόκρυφον. Ծածկութի. և Գաղտնիք. աներևելի իրք. *Լուայ քեզ 'ի գաղտնութէ մրրկին. Սղ. Ձ. 18։ *Խոստովանութիւն գաղտնութեանց չարեաց։ Ջնկատակն խաւարային աղեղնաւորին գաղտնութե. Նար. ԻԲ. ՂԲ։

ԳԱՂՏՈՐՍԱԿ. ա. Գաղտ որսօղ. 'ի ծածուկ ըմբռնօղ. *Ջերկս չարեացս, որ հասին 'ի վերայ իմ 'ի գաղտորսակ որոգայթից թշնամեաց. Բէնիկ։

ԳԱՂՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԱՂՏՆՈՒԹԻՒՆ։

ԳԱՂՏՈՒԹԵԱՄԲ. իբր մ. Գաղտ. ծածկաբար. *Գաղտութե արասցուք, զի մի ոք գիտասցէ։ Պաշտէր գաղտութե զկուռս. ՃՃ։ *Ժողովեցան սաւուղեանքն 'ի վերայ դաւթի գաղտութե. Վրդն. սղ. ԾԳ։ *Գնացեալ գաղտութե եմուտ ընդ սատարոտ խորանին առ տեգրան. Մովս։

ԳԱՂՏՈՒԿ. մ. Λάθρα, λεληθότως, κρυφῇ. Latenter, clam, clanculum, occulte, secreto. Տ. ԳԱՂՏ. *Գաղտուկ երթալ, կամ երանել. Է. Դ. Է. 11։ Գ. Դ. Դ. 10։ *Գաղտուկ և 'ի ծածուկ (յն. միասին) գործին. Ոսկ. Ա. փիմ։ *Գաղտուկ զսպել, կամ հատանել. Փիլ. քհ. ԺԵ. և Ժ. բան։ *Ուսուցանէր գաղտուկ։ Սէր բարեկամութե գաղտուկ առնէր. Եւս. պտմ. Դ. 11։ Է. 15։ *Գնացին գաղտուկ. Բուզ. Դ. 20։ *Գողացան որդիքն քո գաղտուկ 'ի քէն. Եփր. Բգ։ Իսկ Վանակ. յոբ. *Ի գաղտուկ կռուի ընդ իս ». այսինքն 'ի ծածուկ։

ԳԱՄ, եկի, եկ, եկայք, եկեալ, գալ. Ἥκω, ἔρχομαι, βαίνω, πάρειμι. Venio, adsum, adeo, են. Եկաւորել. փոխիլ անտի այսր, 'ի հեռաւոր վայրէ 'ի մօտաւորն. Կէլմէք. *Ուստի՞ գաս, կամ գայք։ Զի՞ եկիք առ իս։ Գալով եկեսցեն։ Ե՛կ, և գայ։ Եկա՛յք առ իս, կամ զկնի իմ. են։

ՈՃք ձեռնան բազմապատիկ, յորժամ խնդիրն ո՛չ է բառ՝ տեղական, կամ է 'ի զանազան հոլովս, մանաւանդ 'ի պարառականն. զոր օրինակ.

ԳԱԼ Ի ՄԻՏՍ, կմ ՅԻՆՔՆ, կմ Ի ԽԵԼՍ, է Ուշաբերիլ. *Եկեալ 'ի միտս իւր ». յն. յինքն. Ղկ. ԺԵ. 17։ *Զարթիր, և ե՛կ 'ի միտս քո. Մանդ. ԻԴ։ *Սթափեցիր, և եկ 'ի քեզ. Մանդ. Ա։ և Ճ. Ժ։ *Եկի 'ի մտի խելամ. Վրք հց. ԻԱ։ *Ի խելս գամ. Ոսկէփ։

ԳԱԼ Ի ԶՂՋՈՒՄՆ, ՑՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ,

Ի ՔՆՈՅ, Ի ԾՆՈՒՆԴ, ՅԱՃՈՒՄՆ, Ի ՎԱԽՃԱՆ, Ի ԼՐՈՒՄՆ, Ի ՎՏԱՆԳ, Ի ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ, ևն. իբր Շարժիլ, փոխիլ, դառնալ, աճել, լրանալ, ևն։

ԳԱԼ Ի ԶԱՐՄԱՑՈՒՄՆ, Ի ՀԱՐՑՈՒՄՆ, Ի ԿԱՐԾԻՍ, Ի ԿԱՄՍ ՈՒՐՈՒՔ, ՅԱՂԹՐՍ, ևն. իբր Զարմանալ. հարցանել. միտաբանիլ. զիջանիլ։

ՎԿԱՅ ԳԱԼ, այսինքն Լինել։ Եղիշ. Է։

ԳԱԼ ԸՍՏ ԿԱՄԱՑ, կամ ԸՍՏ ԲԱՆԻ իմաստնոյն, այսինքն Վարիլ։ Եղնիկ։ *Իսկ ընդէր և ած գայցէ ըստ սատայի. Կիւրղ. ծն. իբր կուսակից լինել։

ԳԱԼ Ի ՄԷՋ. իբր Գոյանալ։ Երզն. մթ։ *Անմտաց 'ի ցանկութե գայ»։ այսինքն ցանկալի լինի. Իմ. ժէ. 5։

ԳԱԼ ԸՆԴ ԿՈՒՍԱԿԱՆ ԱՐԳԱՆԴ. այսինքն Ծնանիլ 'ի կուսէ։ Ոսկ. ա. մ. 2։ *Լաւ է թէ ոչ հասանէսցի, և ոչ եկեսցէ ('ի լոյս ծննդեամբ). Եփր. Եւ։

ԸՆԴ ԴԱՒԹԻ ԿԵԱՆՍ ԳԱԼ. այսինքն խորհել, անցանել մտածութիւն։ Ոսկ. մ. ա. 10։

ԳԱԼ. իբր "Ἔρχομαι. Gressor. Կռուիլ. ոգորիլ. ընդհարկանիլ. Խրաբա հէփ բինմաք. *Եղախկոյտք չեալխկողոսաց, և ուխտականք չուխտականաց, և ժողովուրդ ժողովրդականաց արեամբ չափ գայցեն. Կոչ. ժէ։

ԳԱԼ ԸՆԴ ԱՂԲ, ԸՆԴ ԾՈՒԽ, ԸՆԴ ՓՈՇԻ, ԸՆԴ ԱՊԱԽԱՌՍ. իբր Ընկեցիկ լինել, շաղախիլ։ Աղ. յփ. 11։ Խոսր։ Ճ. Ա։

ԳԱԼ զՆրով ուրուք կամ իրիք, և զմիմեամբք, զգրովք, զիւիք, ևն. որպէս Յարել, փարիլ, գեգերիլ, յածիլ, պատիլ. սիրով վառել, վարել, ևն. * Գալ զնորա սիրով. զատամբ. զպատուիրանօք. Առակ. Է. 19։ ժա. 29։ Գ. Թգ. Ա. 12։ *Զճշմարտութեն բանիւ։ Զխրատու. զիմաստութ. Եռս. փր. ա։ *Զառաքինութբն. զհոգևորօք. Ոսկ. մ. ա. 14. 15։ *Զարբեցութբ. զընչիւք. Մանդ. ժէ. ժը։ *Զմիմեամբք (սիրով կմ պատուով). զհերեանց կանամբք. զայլ արամբ, ևն. Ոսկ. Փիլիպ։ Նխ. ա. պէտր։ *Զգրովք հարցն եկեալ. Յհ. կը։ * Որպէս բիժ զակամբ եկեալ. Յճխ. Ի։ *Սարաաիւն գայ զոսկերօքն. Եղնիկ. այսինքն պատէ։ * Հազար ամ զմիմեամբք եկեալ գտանէ»։ այսինքն բովանդակեալ. Եռս. փր. ա։

ԳԱԼ. Իբր Թարմնաար և 'ի զարդ (որ գտանի և 'ի ամկ). *Կացի մնացի, եկն եբեր փուշ և տատասկ. Ոսկ. Ես։ * Ազնիւ ցորեան սերմանեմք, և գայ բերէ այլ կերպարանս. Վեցօր։

Ո'ՐՉԱՓ կամ Ո'ՐՔԱՆ ԳԱԼ, այսինքն Զեռնհաս լինել. ըստ կարի. Յէտ+էն էկմծին լսփ. * Որչափ իւր ինքեան գալ էր, զբովանդակն 'ի մէջոյ 'ի բաց կամեցաւ բառնալ. Պիտ։ * Ո՛րքան գալ է քեզ՝ մի՛ առներ պակաս. Վրդն. ող։

Ծ'Կ ԱՆՑՑՈՒՔ. Օ'Ն ԵԿԱ'ՑՔ և մեք, զի ընդ նմա մեռցուք»։ իբր Աղէ. հա՛յդէ։ ա. Թգ. ժբ. 1։ Յհ. ժա. 16։

ԵՐԵԿ. իբր աշխարհաբառ. այսինքն Եկն. * Երեկ (կամ երէկ) զկնի ձեր. Վրք հց. ժ. * Ոչ մարդ. երեկ, ոչ զդոյց եբեր։ Ոչ զդոյց երեկ. Մագ։

Ի ՎԵՐ կամ Ի ՎԵՐԱՅ ԳԱԼ. ՋՀԵՏ կմ ԶԿՆԻ ԳԱԼ. ՅԱՌԱՋ ԳԱԼ. ՇՈՒՐՋ ԳԱԼ, ևն. Տ. 'ի բառսն, Ի ՎԵՐ, Ի ՎԵՐԱՅ, ՋՀԵՏ, և այլն։

ԳԱԼՈՑ. Ἐρχόμενος, ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. Venturus. Անձն՝ որ հանդերձեալ է գալ. *Դու ես՝ որ գալոցն էր։ Նա՛ է եղիւ՝ որ գալոցն է. ևն։ կամ Ἐρχόμενον, τὸ μέλλον. Futurum. Հանդերձեալ. ապագայ. Չեւեւմեւ. * Եւ զգալոցն (յն. զգալոցսն) պատմեսցէ ձեզ. Յհ. ժզ. 13։

ԳԱՄ, գամոյ կմ մու, գամք, գամս. գ. Πόρος. Transitus, exitus, emolumentum, adjumentum. Անցք (ուղի), կամ Դէպ ինչ (եկեալ). դիւրութիւն. ելք. հայթայթանք. հնարք. Ճար. կռուան ուսից. անձի. Հովա, Չարէ, Իւիղիի, Վէիւէ. * Հովին յիւր շնորհն հզօր եկաց, և այլ գամք հնարից սամանի յաղթեցին. Փիլ. սամփ։ *Հեռահան, իբր թէ 'ի հեռ մնեալ իրաց՝ գամ և հնարս գտանեմ. Երզն. քեր։ * Գամս և հնարս և պատճառանս անհնարից գտանել. Նիւս. կազմ. ա։ *Ոսք խեցգեանոյն ոչ կարեն գամս գտանել յողորկ և 'ի սեպ պատուաէս զեռնոյն (տարբէի). Վեցօր. Է։ *Ոչ ինչ կարացին գամ և մուտ գտանել։ Այնպիսի զօրութիւն ետ մեզ ած, որում ոչ ինչ կարէ գամ գտանել չարութիւնն նոցա. Ոսկ. Ես։

Իսկ ԳԱՄ, ածկ. որպէս Բևեռ, վարի 'ի յանգս բարդութեանց իբր Զօդ. սեպ. Հեղոյս. Տ. ԵՐԿԱԹԱԳԱՄ. (լծ. ամձ. գամս, ԼԻԼԻ. լտ. գօմֆուս):

ԳԱՄ. Դէպք ժամանակի. այսինքն անգամ. Նուագ. հաղ. հէղ, փարքա, փրքա. փէրրէ, փէֆա. * Յառաջին գամոյն, յորժամ ելին պարսիկք։ Ի կարգի առաջին գամոյն. Լաստ. ժա. ժզ։ * Գամու միոջ լեալ այն գործ»։ այսինքն մի անգամ, յայլում նուագի. Բուզ. Է. 3։

ԳԱՄ ՄԻ. ՈՐ ԳԱՄ ՄԻ. ՈՐ ԻՆՉ ԳԱՄ ՄԻ. մ. Մի անգամ. երբէք. և Որ միանգամ. * Որովհետև գամ մի յանձն էառ զզոհսն, յանձին ունէր և զօրինակ զոհիցն օրինադրել. Կիւրղ. Թգ։ * Յորժամ գամ մի 'ի վեր եկեալք ըմբռնեսցին. Պիտ։ *Գամ մի չկարացեալք։ Որ գամ մի յիմում տանս կայ։ Որ գամ մի յիմում իշխանութեան է. Փարպ։ *Ոչ միայն ղառողջութիւնն տայր մարմնոյ, այլ որ գամ մի 'ի նա ձեռան մերձենային՝ զերծանէին 'ի հոգւոցն կապանաց. Ոսկ. Ես։ * Որ գամ մի յայնպիսի չարչարանս մատնեալ իցէ. Ոսկ. մ. գ. 4. (յն. երբէք)։ * Որ գամ մի մարմին զգեցեալ է. Սարգ. յկ. Է։ * Եւ որ ինչ գամ մի անցք անցին ընդ մեզ. ա. Եզր. ը. 87. յն. անցք ամենայն անցեալք ընդ մեզ։

ԳԱՄՈՒ ԳԱՄՈՒ. մ. Բազում անգամ. տակաւ տակաւ. հետ զհետէ. միշտ. լօֆ փէֆա. * Ոչ զի գամու գամու մատուցանել զանձն իւր պատարագանաց պատարագ այլոյ արեամբ... Գամու գամու բազում անգամ մեռանել. Եփր. Եբր։

ԳԱՄ ՔԱՆ ԶԳԱՄ. մ. յորմէ ածկ. հաճոյ հաճոյ. Κατὰ μικρόν. Paulatim. Առ փոքր փոքր. տակաւ. երթալով 'ի նուազէ 'ի նուազ. ... Էաէաէ Էաէաէ. *Գամ քան զգամ իբր առնն յառաջագէմ յաջողէին. Է. Դ. Է. 8։

ԳԱՄԱԳԻՏ կամ ԳԱՄԱԳԻՒՏ ԼԻՆԵԼ, կմ ԳԱՄԱԳԻԾ ԳՏԱՆԵԼ. Περιέειμι, ἰσχύω, λυμαίνομαι, ἀντίσταμαι. Supero, valeo, labefacto, resisto, ևն. Գամս գտանել, այսինքն անցս և ելս հնարից. կմ հնարս յաղթութե, կամ տեղի ըմբռնելոյ և վնասելոյ. սանձել. զդէմ ունել. Ճար ... *Չլինէր գամագիտ պաշարմանն. Եռս. փր. ա։ *Յամուրան ոչ կարացին լինել գամագիտ. Աւծր. Փ. 7։ *Թերևս վնասել ինչ կարեմք ... դիւրով կարեմք լինել գամագիտ. Փարպ։ *Աղքատութիւն ձգեաց նմա գործիս, և այնու կարծէր գամագիտ լինել։ Որում ոչ միայն ցեց, այլև ոչ մահ կարիցէ գամագիտ լինել։ Չլինիցի ինչ քեզ այնուհետև գամագիտ հուրն։ Զտայցէ գամագիտ լինել իւրն այն 'ի մկանաւնս մեր՝ ունելեացն նորա. Ոսկ. մ. տպեր։ * Յորս հպարտութիւն ամբարտաւանութե ոչ երբէք կարասցէ լինել գամագիտս. Մարկ. փհ։ *Ոչ այնու ինչ նախանձու կարէ մեզ գամագիտ լինել. Խոխ։ *Վահան, որում չէ հնար ումեք գամագիտ լինել. Ոսկ. Փիլիպ։ * Կարել գամագիծ գտանել. Լմբ. ող. ժզ. ծիզ։

ԳԱՄԱԿԵՏ, ի. աց. գ. Գնդասեղս. (լծ. լտ. գօմֆուս, որ է սեպ, և զունգ. Թ. ծէմ, ծիւմհիւր)։ * Գայր զանուն մեծ գամակեաց սպրակուացն (կամ սպրակացոյն) գնդին մանուկեան զօրացն. Բուզ. Է. 37։

ԳԱՄՓՈՒ. գ. Ըռուն մեծ. *Մին յական լաւ է քան զհազար գամփու շուն։ Տանուտէր մի եբեր շուն մի գամփու, և սաստիկ ուժեղ ... Ի գամփու շանէ միոյ զարհուրեալ երկեայ. Ոսկիփոր։

ԳԱՅԹ, ի. ից. գ. Գթութիւն. ըմբռնումն, և գայթագղութիւն. և Որոգայթ. խոչ ընդ ոտն. խութ. *Գայթ կոչէ զպղատուացն ածոց զծառայութիւն։ Ոչ իրբք լպրծի և գայթի առ ոտս պատահեսցելոյ. Փիլ. Եւ։ *Եւ այն եղև նոցա գայթ տակից 'ի գլորումն. Վրդն. ող։ * Յօրէնսն գայթ կոչեաց զգործս այլազգեացն, ևն. օրէնս՝ որք յօրէնս յանցեան. Երզն. մթ։

ԳԱՅԹ 'Ի ԳԱՅԹ, կմ ԳԱՅԹ 'Ի ԳԱՅԹԻ. մ. ա. Կաղ 'ի կաղս. անհաստատ. Խոյլ. Էյրէբէ. * Կեղակարծ և գայթ 'ի գայթ խոստովանութիւն. Յհ. իմ. Եբր։ *Գայթ 'ի գայթ զղջումն. Կանոն։ * Ի մէջ փորձանացն շրջի գայթ 'ի գայթ մտօք. Լմբ. ող. *Որ յառաջն իսկ գայթ 'ի գայթի (կամ գայթն 'ի գայթին) կային յօրէնսն. Փ. Դ. Ի. 16։

ԳԱՅԹԱԳՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Առիթ գայթագղութեն անձին կամ այլոց. *Զգայթագղականն, զպատրողականն. Նար. խէ։ * Յերևելիսդ մի՛ կացցես՝ գայթագղական. Երզն. ոփ. Եբն։

ԳԱՅԹԱԳՂԱԿԻՑ, կցի. ցաց. գ. Իբր Գայթագղեցուցիչ, որ պատճառ լինի գայթելոյ. *Տրամութեն գեն.. միշտ խորշնդական գայթակղակից եղեալ քեզ. Եւագր։

ԳԱՅԹԱԳՂԱՆՔ, նաց. Σκάνδαλισμός. Offensio. Տ. ԳԱՅԹԱԳՂՈՒԹԻՒՆ. * Ի գայթագղանս տարակուսի անկեալ. Փիլ. Նխ. Ի։ *Այնպիսի գայթակղանս գայթակղեն։ Զգայթագղանաց և զչնորական սոնն առնիցեն. Սեբեր. Փ. Է։ *Յետ գայթակղանաց 'ի խաչն քնի եղելոյ աշակերտացն. Բրս. Բղբ։

ԳԱՅԹԱԳՂԵՄ. ը. Տ. ԳԱՅԹԱԳՂԻՄ։
ԳԱՅԹԱԳՂԵՄ, կմ "ԿՂԵՄ. եցի. ն.
ԳԱՅԹԱԳՂԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի.
Σκανδαλίζω. Scandalizo, offendo. Տալ այլում գայթել և գլել. Թակարդել. կործանել յորոգայթ. գլորել 'ի մեղս. պղտորել և դանդաչեցուցանել զմիտս և զխիղճ. ... *Փոքրն այն գինի՝ որ գայթակղեաց զքեզ։ Ոչ գայթագղեցին զերգսայրն։ Եթէ գայթակղեսցէ զնա. Վրք հց. Ի. ժը. Ի. ևն։ *Շրջին զմտօք գիւք, թերևս հնարեսցին գայթագղել. Լմբ. ող։ *Եթէ աչն քո կամ ձեռն քո գայթագղեցուցանէ զքեզ՝ Մի՛ գայթագղեցուցանիցաք զնոսա։ Որ ոք գայթագղեցուցանէ զմի 'ի փոքրկանցս յայսցանէ. Մտթ. ևն։

Գայթակղեցուցանել. *Զամենայն զգայթակղեցի, բաղդատեմ մեղաց գուշան բացի. Ոսկեփոր: *Մի ելանիցէ 'ի վերայ ջրոյդ (սատանայ). զի կոչիցէ գայթակղեցուցանել զքեզ. Եփր. 'ի յհ. Վ:

ԳԱՅԹԱԳՂԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ գայթագղեցուցանէ. *Ոչ զի 'ի գայթագղեցուցչէն գթել լինի, է զի 'ի գայթագղեցելոյն գայթագղելն հանդիպի. Բրս. հց: *Խլել զմեղան գայթակղեցուցիչս յանձանց մերոց. Ագաթ: *Գայթակղեցուցիչ որոգայթ. Լմբ. ող: *Ոչ գայթագղեցուցին զնա կանայք պգծալիցք գայթագղեցուցիչք. Եփր. ծն: *Լուսահայրապետն զբանս գայթակղեցուցչացն' զհրապարակեանս. Տօնակ:

ԳԱՅԹԱԳՂԻՄ, եցայ. չ. որ և ԳԱՅԹԱԿՂԻՄ, եցի, ն. Σκανδαλίζομαι, προσκόπτω, ὑποσκελίζω. Scandalizor, labor, են. Գայթելով դլել, գթելով գլորիլ. ընդհարկանիլ ընդ խոչ և ընդ խութս, և կործանիլ մարմնով և հոգւով. Թակարթիլ յորոգայթ. պղտորիլ մտօք. մոլորիլ. խոտորիլ. ռահին, Գիւրտիլ. գայմագ, փիւշմէք, վարտամագ. *Եթէ ոք գնայ 'ի տուընջեան, ոչ գայթագղի. ապա թէ ոք գնայ գիշերի, գայթագղի: Երանեալ է, որ ոչ գայթագղեսցի յիս: Իբրև լուան զբանն, գայթագղեցին: Յայնժամ գայթագղեսցեն բազումք: Թէպէտ ամենեքեան գայթագղեսցին 'ի քեն, սակայն ես ոչ գայթագղեցայց: Գայթագղի, կմ գթէ. են: *Զգործեր, զուցէ գայթագղիցես զնովաւ. Սիր. իէ. 30: *Թէպէտ գայթագղեսցի, նա մի կործանեսցի: Սակաւիկ մի և գայթագղեալ էին գնացք. Սղ. ևը. 24: հբ. 2: *Եւ նոքա վասն իմ կեղծաւորեալ գայթագղեսցին. Բ. Պ. ջ. 25: *Առեալ ինչս բազումս' գայթագղեսցի առ կողմանն. Նոննոս: *Գործ գայթակղելի. Վրք հց. ծ:

ԳԱՅԹԱԳՂՈՏ կամ ԳԱՅԹԱԿՂՈՏ, ի, աց. ա. Գթոտ. գայթոտ, գիւրագայթ, դիւրակործան. և Մեղսասէր. *Երբ զեւ ծանիմ 'ի գայթագղոտ կենցաղոյս: Գայթագղոտ է բնութիս. Լմբ. ող. և առակ: 'Ի յողդողդ և 'ի գայթագղոտ կարծմանց թէն կանգնիլ. Վրդն. ծրղ. և Տօնակ:

ԳԱՅԹԱԳՂՈՒԹԻՒՆ կամ ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Σκάνδαλον. Scandalum, offendiculum, laqueus, offensio. որ և ԳԱՅԹԱԳՂԱՆՔ. Գայթումն. գթումն. և Որոգայթ. խոչ և խութ. և Չար օրինակ. Մեղք. պատճառութիւն. ութեց, ճաս, լոր օ. տրնըմի. ու թուղագ, եիլէւ, ֆէնա եորէմի. *Վայ աշխարհի 'ի գայթագղութեանց. հարկ է գալ գայթագղութեանց. բայց վայ մարդոյն այնմիկ' յորոյ ձեռն գայցէ գայթագղութիւն. Մտթ. ժը. 7: *Առաջի կուրին մի' դնիցես գայթակղութիւն. Ղևտ. ժթ. 14: *Լինիցին ձեզ յորոգայթս և 'ի գայթագղութիւն. Յես. իգ. 13. են: *Գինի' լուծութիւն ձեռաց, գայթակղութիւն ոտից. Յճխ. ի: *Յունականն զձառագայթս արեգականն' տեսանեմք 'ի հեռաւոր զգայթակղութիւն. Լմբ. ող: *Միշտ խոչ և գայթագղութիւն լինելոց են իշխանութեան մերոյ. Ղևոնդ: *Եւ արդ յորժամ կամիցիս' առանց գայթակղութեան եկ առ իս ո. այսինքն անհրիթուղ, անխափան. Վրք հց. ծբ:

ԳԱՅԹԱԳՂՈՒՄՆ, գղման, անց. գ. Գայթագղելն. գայթագղանք. գլորումն. կործանումն 'ի մեղս. սխալանք. *Զառաջնոյ պատահեալ գայթագղումն անտանելեաց: Այսամ մեծապէս ընկալաւ զգայթագղումն. Իսիդ: *Գայթակղումն մեղաց. Ճ. Գ: *Խնդրեսցէ վթողութիւն անցելոց գայթագղմանցն. Վրք հց. Է:

ԳԱՅԹԱՆՔ, նաց. Տ. ԳԱՅԹՈՒՄՆ. *Թէ 'ի վանացն գայթանք ոք առնէ. Կանոն:

ԳԱՅԹԵՄ, եցի. ն. } Πταίω, πτάω,

ԳԱՅԹԻՄ, եցայ. չ. } ὀλισθαίνω. Labor, offendo, vacillo, excido. Գթել. գայթագղիլ. դրդուիլ. սայթաքիլ. անկանիլ. ինչիրինն, տահին, ոխալնին. գայմագ, փիւշմէք. *Հարթեալք գայթեն. Փիլ. բագն: *Եթէ գայթեսցի, առաւել ևս կործանեսցեն զնա. Սիր. ծզ. 29: *Երանեալ է այր, որ ոչ գայթեաց բերանով իւրով. անդ. ծդ. 1: տես և ևա. 8: ղ. 20: *Գայթէ, և ունի չարն զձեռանէ նորա: Անօրէնք գայթեին և գայթագղին 'ի նոսա. Մծբ. ժը. և ծբ: *Գայթէ և տկարանայ յաղօթելն. Լմբ. պտրգ: *Զի մի անգայեցն փութով 'ի հասատանոցն և 'ի Ճշմարտապէս էիցն առաղակեալ գայթիցիմք. Նիւս. երգ:

ԳԱՅԹՈՏ, ի, աց. ա. Ὀλισθέων, πτάσημος. Labans, caducus, cadivus. Գլթոտ. դիւրագայթ. որ առէպ գայթէ. սխալական. *Զգայթոտ եղբայրն 'ի պատուականս հանել. Կանոն: *Զի միշտ գայթոտ եմք. Լմբ. ող: *Հայեցեալ 'ի գայթոտ և 'ի դիւրափոխանելի բնութիս. Սրգ. յհ. բ:

Եւ Լպրծոտ. ուր լինի գայթիլ. Ὀλισθηρός. Lubricus. *Ճանապարհս զգուշագոյնս թողլով 'ի մինս յայս խոտորիմք, որ այսպէս վրիպող և գայթոտ է. Առ որս. ծբ:

ԳԱՅԹՈՒՄՆ, թման. գ. Πταίσμα. Offensio, lapsus, calamitas. Գթումն. գայթակղումն. անկումն 'ի թշուառութիւն կամ 'ի սխալանս. *Խնդացեալք ընդ խմասանոյն գայթումն: Մի' երթալ 'ի վերայ գայթման այսպէսն միացելոյ ընդ աղգի: Գործ է սիրելեաց և ազգականաց թեթևացուցանել զգայթմունսն. Փիլ:

ԳԱՅԻՍՈՆ, ի, աւ. գ. Γαῖσον. Gaesum. Եղր. Գիւրձ. Գեղարդն. Նիզակ. տէգ. աշտեայ. մըղրագ, խըշդ. *Զգեամ զձեռն քո գայիսոնաւդ... և ձգեաց յեսու ըզգայիսոնն և զձեռս իւր 'ի վերայ քաղաքին. Յես. Է. 18. 26: *Գայիսոն գեղարդնն է. Կիւրղ. յես: *Ունէր զգայիսոնն, որ է նիզակն, 'ի ձեռին. Շ. Բարձր: *Վահանաւ և գայիսոնաւ. Մագ. ձա: *Գայիսոն նորոգկառուցեր: Գայիսոնն ընտիր հզօրին կամաց. Նար. խչ. և մբ:

ԳԱՅԻՍՈՆԱԲԱՐ. մ. Իբրև զգայիսոն: Անյաղթ. Բարձր:

ԳԱՅԻՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Բառ անյայտ, որպէս կեսարումն, և կամ գլխաւոր զաւառորութիւն. *Հայր սորա 'ի պալատին զգայիսութէ ունի զպատիւ, յորմէ անուան զաստուորք առաքին. Լաստ. ծ:

ԳԱՅԼ, ոյ կամ ու, ոց. գ. Λύκος. Lupus. Գազան պատառօղ' նման շան, յափշտակիչ զառանց և ոչխարաց. գուրդ, գէյուր, գուրդ, գըւգէնը, վէլէօ, վէշ. *Բենիամին գայլ յափշտակօղ: Գայլք և գառինք 'ի միասին Ճարակեսցին: Իբրև ոչխարս 'ի մէջ գայլոց. են: *Գայլք արաբացւոց ». այսինքն արագընթաց. Ամբ. ա. 8: Սոփ. գ. 4. որ և ՔԱՆԱՍԱՐ ԳԱՅԼ ասի: *Արբանեկութի գայլութն. Խոր. բ. 67: *Յանխնայ փողոտեալ յապականիչ գայլուէն. Վրք ոծաբ:

ԳԱՅԼ. Անուն որընթաց գետոյ յաւուրքն հայոց: Ագաթ: Նիւս. 'Ի Գր. ոտանց. են:

ԳԱՅԼ, ի, իւ. գ. Κημός. Camus, hamus. (լծ. կէմ, սանձ). և λύκος, lupatum, freni genus asperrimum. Իբր Գելոց, կմ 'ի նմանութէ գայլոյ ատամանց' որ մինոյ երբեմն բերանակապ անշարժ, Սանձ բերանոյ մարդոյն' երկաթեայ, փայտեղէն, կամ չուանեայ, կաշկանդիչ առ 'ի չկարելոյ ուտել և փակել կամ բանալ զբերանն. գէմէյլ. խազէմ. *Տարան զնա գայլ 'ի բերան: Գայլ 'ի բերան հարին, և տարան. Եզեկ. ժթ. 4. և 5: *Արկանել գայլ 'ի բերան նորա. Ագաթ: Իսկ բ. Պ. ջ. 18. *Ածեալ գայլ 'ի բերան աւուրէին ուտել խաղենի ». յն. բերանաբաց. ἀναχανῶν, hians.

ԳԱՅԼԱԲԱՐ. մ. Λυκιδής. Luporum more. Հանգոյն գայլոց. իբրև զգայլ. որ և ԳԱՅԼԱԳԷՍ. Գուրդ գիպի. *Գայլաբար կոտորել, կամ արշաւել, կամ օձոել զհօտ. Մանդ. Է: Աճր. մամի: Աստղ. գ. 19: Գր. տղ:

ԳԱՅԼԱԲԱՐՈՅ կամ ԳԱՅԼԱԲԱՐՈՒ. ա. Ունօղ զբարս գայլոյ. *Գայլաբարոյ քաննաւորին հերձուածողք. Տօնակ:

ԳԱՅԼԱԲԵՐԱՆ. ա. Որ բերանն է որպէս գայլոյ. *Քաննաւորեան գայլաբերան և խարդաւանող. Տօնակ:

ԳԱՅԼԱԳՈՒԱՅ. գ. Ազգ ինչ ագառաւու: Ոսկեփոր:

ԳԱՅԼԱԽԱԶ, ի, ից. գ. ա. զոր և ԳԱՅԼԱՀԱԶ. Σμυρίτης λίθος, ἀκρότομος, ψῆφος. Smyris, petra acuta, lapillus durus. Որձաքար վէմ կարծր. որ 'ի Նք գիրս լսա յն. անխափր զնի' քար, և սայրասուր վէմ, և ամրաեան քար (այն է սիւմաղէճ. զուցէ և կայծքար. չագմագ կամ ըխէայ դաշ). տես Եւ. դ. 25: Յես. է. 2: Յոբ. խա. 6: Իսկ 'ի բառս Գաղիանոսի ասի լինել Ազգ մարմարիոնի: *Ամենայն նիւթ ընդ գործով արուեստից անկանի Ճարտարաց. միայն գայլահազն անգործ մնայ. Կոմրղ. բ: *Թլփատեաց սրովք գայլախազիւք զորդիսն իսրայէլի. Ճճ:

ԳԱՅԼԱԽԱԶԵԱՅ. ա. Ἀκρότομος. Սայրասուր, կամ 'ի գայլախազ վիմէ հատեալ. *Սուրս քարեղէնս գայլախազեայս. Յես. է. 3: *Արար յեսու նաւակս գայլախազեայս. Եղիշ. յես: *Ի ձեռն գայլախազին զբրտաքին անդամս նոցա դրոշմէր, զի սիրաք նոցա գայլախազեայ' կակղասցին. Եփր. յես:

ԳԱՅԼԱԿԵՐ. ա. Կերեալ 'ի գայլոյ. *Ոչխարք ձեր գայլակերք. Ոսկ. ա:

ԳԱՅԼԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Նման գայլոյ. *Ի սեաւդէմ և 'ի գայլակերպս գազանաձև ազգաց. Վրդն. ա:

ԳԱՅԼԱԿՈՐԻՒՆ, րեան. գ. Կորիւն գայլոյ. գուրդ չաւրուսու. *Ա՛յ գայլակորիւն, յիշեցեր զբարս քո. Մանդ:

ԳԱՅԼԱՆԱՄ, ացայ. չ. Լինել իբրև զգայլ. 'ի գայլ փոխիլ. *Այս թէ գայլանայցեմք: Իսկ եթէ ոչ գայլանայցես. Ոսկ. մ. բ. 8: *Դառնաւորք գայլացեալք և գազանացեալք: Եւ քեզ պարտ է լինել նմանող քաջաց և առաքինեացն, և ոչ գայլացելոցն հովուաց. Մանդ. է. Է:

ԳԱՅԼԱՊԱՏԱՌ. ա. մ. Պատառեալ կամ պատառմամբ 'ի գայլոյ. *Ի ձեռս այլազգեացն գայլապատառ կորնչել. Ուռհ:

ԳԱՅԼԱՊԷՍ. Տ. ԳԱՅԼԱԲԱՐ. *Իժի նման ծնանէին, և գայլապէս կերակրէին. Մաղաք. աբեղ:

ԳԱՅԼԱՌ. ի, ից. ա. Ի գայլոյ առեալ, յափշտակեալ (գառն, ոչխար, են.) *Այլ վասն գայլառի, եթէ կենդանի ըմբռնեալ զենցեն, 'ի պէտս ածցեն. Կանոն:

ԳԱՅԼԱՎԱՏՆԵԱԼ. Ի գայլոց վատնեալ, կամ վայրավատին եղեալ, վարատեալ. *Խաշինք գայլավատնեալ ցրուեցան. Մանդ. Է:

ԳԱՅԼԵՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Λύκειος. Lupinus. Սեպհական գայլոյ. Գուրթա նախատ. *Զբարսն գայլենիս յայտնապէս ցուցանեն. Սարգ. Բ. պ. Փ։ *Գուցէ հանգերձս գառնենիս ունիցիս, և բարս գայլենիս. Մաշ։

ԳԱՅԼԵՆԻ. գ. Λυκέη, λυκῆ. Pellis lupina, tegmen e pelle lupina. Մորթ գայլոյ. Գուրթ փէրվուի՝ գուրթքու. *Զառնուբենիս և զգայլենիս ագանէր. Բուզ. Դ. 2.

ԳԱՅԼԻԿՈՆ, ի, աց կամ ոյ. գ. որ և գրի ԳՆԼԻԿԱՆ. Գործի ծակիչ որպէս հերիւն, և շաղափ, պիզ, պուրղու. *Զոմանս՝ գայլիկոնօք ծակէին զպճղունս նոցա, և զպատառանէին. Եփր. Ա. աբեկ։ *Գ.այլիկոնով կամ գրով ծակել (զառունկս). Վրդ. Յփ. Ծծ. Ճղփ։

ԳԱՅԼ ԽՈՏ. գ. Խոտ միատակ որպէս զգառղձն. որ 'ի Բժշկարանի կոչի Աղգուս գայլի. ըստ արաբ. գշուղ, գշուպ, ատշուռ. և ըստ Մենինսքեայ, գաւսգաւր։

ԳԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնութիւն կամ նմանութիւն գայլոյ. *Ի գառնութենէ 'ի գայլութիւն փոփոխման. Փարպ։

ԳԱՅՌ, ի, ից. գ. որ և ԳԱՌ, ԳԵՌ. ռմկ. նայռ. Βόρβορος, πηλός, ἰλύς. Coenum, caenum, lutum, limus. φορυτός, quisquiliae. Կաւ գռեհաց գարշահոտ. շաղախ. ցեխ. ցիխ. տիղմ. աղբ, իրօք կամ նմանութեամբ. չամուր, պալչըգ, չօրագ, մուրտարլըգ. (յն. վօրվօրօս. յորմէ բորբորիտ. են) *Գայռիւք լցեալ։ Խառնեալ ը գայռ իւղոցն անուշահոտութիւն. Ածաբ. աղք. և առ որս. ա։ *Եթէ գայռիւ ուրուք ձեռքն թաթախ էին։ Տեսանիցես բազում գայռ և աղտեղի վտակս կոյանոցաց. Ոսկ. մ. բ. 26: գ. 17։ *Ընդ գայռ և ընդ տիղմ թաւալեցուցանեմք. Սարգ. ա. պ. է։ *Որք զանձինս իւրեանց 'ի գայռ՝ 'ի զազրութիւն խառնակեցին. Բրս. մրկ։ *Ի տառուտս մեղաց, և 'ի գայռ ախտիցն, զոր փողոց անուանէ. Տօնակ։

ԳԱՅՌԱԳԵՂ. Տ. ԳԱՌԱԳԵՂ։

ԳԱՅՌԱԼԻՐ. ա. Տղմալից. գարշ. *Յերկինս բացեալ զգայռալիր բերանն... ածէր զլեզուն զերկրաւ. Արծր. ա. 14։

ԳԱՅՌԱՄ, ացի. } չ. որ և ԳԱՌԵԼ,
ԳԱՅՌԵՄ. եցի. } ԳԱՌԻԼ. Κοιμάω, κεῖμαι. Curbo, jaceo. Գառակիլ, (որպէս զգառն, կամ 'ի գայռի.) ընկողմանիլ. պառկիլ. եաթմագ. *Զիարդ իցեն թշնամիք մեռեալ, որոց այրն և արհամն, ուր 'ի միում արգանդի գայռացին։ Միմեանց թշնամիքն հեզութեամբ խաղաղին 'ի միում արգանդի գառէին. Եղիշ։ *Գուցէ անկեալ յորսայս գայռիցէ. Կոչ. ծէ։

ԳԱՅՌԱՆՈՑ, ի, աց. գ. որ և ԳԱՌԱՆՈՑ. Նստոյք. երասանաց. որբան. *Անորժէին աղբոյն գայռոցօք (կամ գայռոցիւք) խառնակել. Ոսկ. հռ։

ԳԱՅՏ, ի, ից. ա. խխա. հան. (յորմէ Անգայտ, նօսր, նուրբ). *Քառանկիւնս 'ի քուէն՝ առաջին միով հոլովմամբ գտեալ գայտ, հոյծ հարթութեամբ որակացեալ արտամադրեցաւ տիրապէս շարժեցեալ. Մագ. է։ (այլուր ընդ հակառակն, ասէ. *Խոշորս անհոյծս և անգայտս յանգէ.)

ԳԱՆ, ի, ից. գ. Πληγή, μάστιξ, βασάνος. Flagellum, verber, pulsatio. Ծեծ. ձաղկանք. հարուած գաւազանի, և այլ ատակի. վէր, և բախումն. պատուհաս. խըրատ. գէօթէկ, փայագ, չուբուղ, զօրք. *Թէ արժանի իցէ գանի։ Գանք և կշտամբանք անզգաստութեան։ Զառնջանաց և զգանից կրօնս աւրին։ Ասէր գանիւ հարցանել զնա. են։ *Զինչ տայցեմք ընդ գանին նորա. ա. Բգ. Դ. 4։ *Ի գանէ կամ 'ի սրոյ երկնչիցի. Եղիշ։ *Տարկինս եգեն կապանս, գանս, կոճեղս, բանտս. Եւս. քր. Բ։ *Լքուցանող է Ճանապարհորդին՝ կապանք (շղթայից). զի գան յերկաթոյն առնու՝ որչափ և քայլէ. Կլիմաք։ *Է ինչ փրկութիւն և կարեօք գանել կամ 'ի բժշկաց, կամ 'ի գանէ խրատուց. Ոսկ. եփ։ *Գանս անխրատաբար զնովաւ տարեալ նէին. Ոսկ. գծ։ *Ի ծառայէ առնուին գանիւ (այսինքն հարմամբ). Մագ. ա։ *Առեալ 'ի բուռն գրոտակ մի 'ի գրաստէն՝ արձակեաց գան յերեսս նորա. Ճ. Բ։ *Զայն 'ի ձեռն օդոյ և ուղղոյ գանիւ բացատրի. Պղատ. փիլ։ *Ձարչարի 'ի գանից խորհըրդոցն. Լմբ. ողբ։ *Եկեալ եցոյց զգանն (զնըշան գանից, զվէրն). Վրք հց. ա։ *Զնոսա 'ի գանիցն ('ի վիրաց) լուաց, և ինքն լուացեալ եղև 'ի մեղաց. Ոսկ. գծ։

ԳԱՆ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Φραγελλόω, δέρω. Flagello, verbero, caedo. Գանել. ծեծել. ձաղկել. տանջել. փէօյմէք. *Գան հարին զնա։ Առ պիղատոս գյա, և գան եհար։ Ի բանտն տայի, և գան հարկանէի։ Զայր հռովմայեցի և անպարտ պարտ իցէ ձեզ գան հարկանել. Են։ *Եւ պիղատոս գան եհար նմին. Գնձ։ *Ի սա գանս առհասարակ եհար միայն երկայնաձիգ աղօթելն առ ոտքեր. Կլիմաք։ Իսկ Յհ. կբ. *Կապէր զնա 'ի շղթայս, և գանիւ հարկանէր»։ տես և ՀԱՐԿԱՆԵԼ։

ԳԱՆ ԸՄՊԵԼ. չ. վերոյն. Δέρομαι. Vapulo. Ծեծ ուտել. գէօթէկ կամ փայագ եէմէք. *Արբցէ գան բազում.. արբցէ գան սակաւ. Ղկ. ժբ. 47. 48։ *Արբցէ գան սաստիկ. Ագաթ։ *Գան արբ երկուաշօքն իւրովք (ը կուրացաւ). Ոսկ. գծ։

ԳԱՆԱԲԵԿ. ա. Գանիւ խորտակեալ. գան սաստիկ արբեալ. *Տանջեցայք 'ի մէնջ գանաբեկք. Ճ.Ճ։

ԳԱՆԱԼԻ. Տ. ԳԱՆԱԼԻՑ. *Անգամնոց գանալի վիրօք լինել. Ճ. Ա։ *Գանալի վիրօք ապտակեալ 'ի բանսարկուէն. Բենիկ։

ԳԱՆԱԼԻՑ. ա. Լցեալ գանիւք. չարաչար հարեալ. խոշտանգեալ. *Գոշիք զնա անտի այտ գանալից չարաչարան. Բ. Մ. գ. 38։ *Մարմինք իւրեանց գանալիցք, և զայլոց վէրս ողջացուցանէին. Եղիշ. տառք։ *Թօթափեալ զգանալից մորթն իւրև զհանդերձ, և եղև ողջ կատարեալ. Հ = Յ. Տէկ. ժգ։ *Զվէրս գանալից մարմնոյ նոցա բժշկէր. Ճ. Ա։ *Գանալից հարուածովք, կամ քրքջովք. Լաստ. ժդ։ Ղևոնդ. Բ։ *Գանալից լիցի. Առակ. Բ. 2։ *Զոր սիրէ տէր՝ խրատէ. գանալից առնէ զորդի զոր յանձն առնու. Ագաթ։ Իսիւթ։ *Գանալից արարեալ թշնամանէ. Ոսկ. մ. ա. 9։ *Զիրան ուրանայ, և զբանտն գանալից առնես... այսինքն թշնամանես, կամակորես. Սեբեր. Է։

ԳԱՆԱԾԵՆ. ա. Գանիւք ծեծեալ. և Չարագան. *Վասն իմ հարուածեալ, և գանածեծ գանից համբերես. Զքր. կբ։

ԳԱՆԱՀԱՐ, ի, աց. ա. Որ գան հարկանէ. ծեծօղ. *Զթիկունս իմ ետու 'ի հարուածս. ապիկազն ասէ, վիրաւորչաց. այլքն՝ գանահարաց ասեն... այլքն՝ կոպողաց. Ոսկ. եփ։

ԳԱՆԱՀԱՐ ԼԻՆԵԼ. } Գան ըմպել.
ԳԱՆԱՀԱՐԻԼ. } հարուածիլ.
*Գանահար եղեալ՝ փախստական լինէին. Սարգ. ա. պ. ժբ։ *Գանահարեալ պահանջի պարտիս. Նեղոս։ *Ի պիղատոսէ գանահարեցաւ. Ոսկիփոր։

ԳԱՆԳ, կամ ԳԱՆԿ, ի, ից. գանկք, կամ գանգուկք. գ. Κρανίον. Cranium, calvaria. Ոսկրոտ գլխոյ. Տես և ԳԱԳԱԹՆ. չանագ, պաշ չանաղը՝ Թասը, գաֆա. *Ընդ գանգիւլըն, և որ առի խեւլապատուակ. Փիլ. լին։ *Կործեալ զգլուխսն՝ եփեաց 'ի թանն, և զգանգան գնէր 'ի բարձրութեան. Վրդն. պտմ։ *Գանին խորս, և 'ի ներքս գանգունս արանց և մանկանց. Սոկր։ Իսկ Պղատ. փիլ. *Որ բազկօքն են ոսկերք, և առ գանգուկքն. ընթերցիր կամ խիճ ըստ յունին արմկունսն։ Տես և ԳԱՆԳԻՒՆ.

ԳԱՆԳԱՋԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Գանգիւնս՝ գանչիւնս՝ արձագանգս տալ հանել. հնչեցուցանել. բախել. *Զգանգակին գանգաճեցուցանէ. Ոսկ. ա. փիլ։

ԳԱՆԳԱՏ. գ. Γογγυσμός. Murmur, mussitatio. ռմկ. գանկաթ. Տրնջիւն. քրթմնջիւն. տրտունջ. բողոք. մեղադրութիւն. շէքվա, շիքէեաթ. *Ի խաղիս որդւոյն 'ի գանգատ զնա. Մագ. առ Գագիկ։ *Զոր ծանուցէր փոքր 'ի շատէ՝ ձեզ ըզգանգատս իմ ըստ կարգի. Շ. Էդես։ *Գանգատ առնեմ ես ձեզ յաղագս. Գնձ։

ԳԱՆԳԱՏԻՄ, եցայ. չ. Γογγύζω. Murmuro, mussito. ռմկ. գանկթէլ. Տրնջել. քրթմնջել. տրանջել. գանգատ առնել. բողոքել. *Մարգարէքն գանգատին զիւրեալէ 'ի գիմաց այս. Լծ. նար։ *Զօրքն գանգատեցան, աղաղակ։ Նոյնպէս և զոյն գանգատեցաւ առաջի հայոց և վրաց իշխանացն. Մաղաք. աբ։ *Գանգատել. պատմաբանել, կամ կեղարջել. Հին բռ։

ԳԱՆԳԻՒՆ. գ. որ և ԳԱՆԳԻ, գից. Հնչիւն անշունչ իրաց. գանչիւն. ձայն. արձագանգք. *Գանգիւն բախման հասեալ. Մագ. առ աշխէնփ։ *Գետոց պարուր անարգել գանգիւք գեղածաւփեցէն. Ճ. ժ։ (Տես և ԳԱՆԳՈՒՐՔ։)

ԳԱՆԳՈՒՐ. ա. Οὖλος. Crispus, flexus. Ոլորեալ. կնճռեալ 'ի բնէ. գառուղ. գըվըրճըգ, գըվըր, գիւրքէ. *Աննմանք հերք նորա գանգուր էին. Եփր. ծն։ *Հեր գանգուր. Ճ. Ա։ Վրք հց։ *Զհերս գանգուրս. Ոսկն. Է։

ԳԱՆԳՈՒՐՔ. Ոլորք հերաց. խոպոպիք. *Զհայելին առեալ՝ շուրջ ծնգրիտս իմն նըշանակէս զգանգուրս վարսիցդ. Ոսկ. մ. ա. կե։
Այս և նմանօքն. *Բազմահոլով գեղոց յորձանտաոյդ պատոյտք՝ անարգել գանգրեօք գեղածփեալք. Թէոդոր. 'ի կոյսն։

ԳԱՆԳՈՒՐԱԳԵՂ. } Գեղեցիկ ըստ
ԳԱՆԳՐԱԳԵՂ. ա. } գանգուր հերաց. *Հեր գլխոյ նորա թխակերպ՝ գանգուրագեղ գիտութեամբ. Արծր. Է. 1։ *Զհերսն գանգրագեղոյ (կամ գանգրագեղս) 'ի բաց խզել. Բուզ. Դ. 3։

ԳԱՆԳՐԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել գանգուր. *Գանգրագոյն և ծնեալ հերքն բուսեալ լինին. Նիւս. կազմ։

ԳԱՆԳՐԱՀԵՐ. ա. Οὐλόθριξ. Crispos habens capillos, pilos. Գանգուր ըստ հերաց. գառուղ մազով. գըվըրճըգ. *Գանգրահեր նորա գեղեցիկ էր, և գանգրահեր. ՃՃ։ *Ողիւսես սևագոյն գանգրահեր. Պիտ. և Վեցօր. Ը։ Ճէր։ *Էր և անձամբ փոքրլուծ, գանգրահեր և գեղեցկատեսիլ. Արծր. Գ. ԺԹ։ *Հայրն 'ի հերան, թէ ձաղկահեր, կամ գանգրահեր իցէ. Սեբեր. Է։ *Այլ գեղագոյն գլխոյն գանգրահեր խառնէցար որպէս մեռելոյ. Գնձ։

ԳԱՆԳՐԱՋԵՒ. ա. Գանգուր ձևով. ոլորածոյ. խոպոպեան. *Ի վեր կոյս զգանգերձն ժողովեալ, գանգրաձև գեղեցիկ խոպոպաքաղ արարեալ՝ 'ի վերայ միմեանց

ծաղկանցն. Փիլ. փեսակն ։

ԳԱՆԳՐՈՒՍՏ. ա. Իբր Գանգուր, կմ գանգրաւոր. *Ջհեր գլխոյն գանգրաւոր մատանին հանդերձ ձևակառուն յարմարեր. Ճ. Գ ։

ԳԱՆԳՔ. գեց. Տ. ԳԱՆԳԻՒՆ ։

ԳԱՆԵՄ, եցի. ն. Τύπτω, αἰκίζω. Percutio, verberibus indigne afficio, caedo. Գան հարկանել. ձաղկել. խոշտանգել. չարչարել. հարկանել. բախել. ծեծել, զարնել. փէօյմէք, փայագ ուրմագ, փէօթէք պաւագ. *Ի խոշտանգանս տագնապի գանէին (կմ 'ի խոշտանգանս գանի տագնապէին.) Ճ. Գ. Ե. 1 ։ *Զպղծացեալ գանէ զնա սաստկապէս. Խոր. Բ. 60 ։ *Պատժեալ գանիւքն յանձանց. Փարպ ։ *Մի գաներ զհարուածեալս. Նար. ծէ ։ *Որպէս զհայր գանեցի զձեզ, և որպէս զորեր պատժեցի. Լմբ. ճառ ։ *Սալ գարբնաց որչափ գանելով գանի, նեղի ոչ մխսալի. Ճ. Ա ։ *Գերազանցութիւն լուսոյն հարեալ զաչսն՝ գանեաց զանձրանական տեսութիւն. Ոսկ. գծ ։ *Գանեալ զխիղճ ակարացն՝ 'ի քս մեղանչէ. Բրս. հց ։

ԳԱՆԵԼ. Πλήσσω. Pungo. Զարկել. թշնամանել. պատուհասել կշտամբանօք. կծանել. յանդիմանել. զզուել. (յորմէ ածկ. գանի՝ է զզուելի.) այըղլամագ, ազարլամագ. *Հենգներ զնոսա, և գաներ բանգամ ։ Քանզի գիտէր զի այն ուժգնապէս գաներ զնոսա, և խայթներ տաւելապէս. Ոսկ. յհ. Բ. 11 ։ *Այլ ոչ գաներ զնա և կակղացուցանէր բանիւս այս՝ ածել զնա 'ի գութ և 'ի զղջումն. Բրս. մէ ։ Իսկ Նար. ԻԲ. կտ. քերթ 'ի կրկին նշանակութիւնս ։

ԳԱՆԿ. Տ. ԳԱՆԳ ։

ԳԱՆՁ, ու, ուց. և ի, ից. գ. Γάζα. Gaza. Θησαυρός. Thesaurus. կամ Տուն գանձի. Γαζοφυλάκιον. Gazophylacium, aerarium. Մթերք և մթերանոց ընչից և մեծութեանց. գանձ. խազնէ. խազինէ, ջէնղ ջէնձ. *Բարձեալ զգանձս իւրեանց ։ Մարդ բարի 'ի բարի գանձուց սրտի իւրոյ հանէ զբարիս ։ Հանէ 'ի գանձէ իւրմէ զնոր և զհին ։ Ի գանձ տեառն մտցէ ։ Ի վերայ գանձուց արքայից ։ Ի գանձս արքունի ։ Տուն գանձին, կամ գանձուն ։ Զգանձի տամք ։ Գանձ բանից, պարգևս բաշխեր. եւ ։

Նմանութիւն. *Բացցէ քեզ տէր զգանձն բարութեան իւրոյ զերկինս. Օր. ԻԸ. 12 ։ *Զգանձս կարկտի տեսեալ իցես. Յոբ. ԼԸ. 22 ։ *Իմաստութիւն... զի անսպառ գանձ է նա մարդկան. Իմ. Է. 14 ։

ԳԱՆՁ կոչին Երգք և քարոզք, առեալ 'ի սկզբնաւորութենէ երգոց նախնեացն. *Գանձ լուսոյ. Գանձ բաղձալի. եւ ։ *Գանձ մեծի յարութեան ։ Գանձ Թաթարի ([illegible]). Գնձ ։

ԳԱՆՁ է և Անուն միոյ 'ի մատենից Կիւրղի աղեքսանդրացւոյ, որ ասէ 'ի յառաջաբանի. *Գանձ է անուն գրոցս, բազում ինչ ունելով յածայնոցն տեսութեանց գանձեալ մեքն զաղանսունս ։ Ուստի և Գէրմ. Բղբ. *Եւ յայս իմաստունն Կիւրեղ խրատէ զմեզ գանձին, այսպիսի ինչ ասելով ։ Եւ Ոլիվէր. *Ի գիրս պարապմանցն, և 'ի գիրս գանձին սոյն Կիւրղի ։

ԳԱՆՁԱԳԻՆ ԱՌՆԵԼ. Գանձիւ կամ ընչիւք գնել, մանաւանդ 'ի յիշատակ եկեղեցւոյ. *Սա գանձագին արար զգաւառն [illegible] յաղթէն կամսարականաց. Սեբ. Բ. 2 ։ *Զծովակն՝ որ էր իմ հայրենիք, գանձագին արարի ։ Գանձագին արարի հազարաւոր նոր ուխտս ։ Աւանդեցաք 'ի սա զեօզս և ագարակս գանձագինս. Ցէնլաթ. կամ ապյանագիր ։

ԳԱՆՁԱԳԻՆ. ա. Տ. ԱՐԾԱԹԱԳԻՆ. *Երբեմն ծառայ էի մարդոյ գանձագին, և այժմ ծառայ քմ. Հ = Ց. ֆէպր. ծէ ։

ԳԱՆՁԱԼԻՑ. ա. Լցեալ գանձիւք. *Զիմ զգանձալից զտապանակն պատրաստեաց. Ոսկ. ղէ ։

ԳԱՆՁԱԿ, ի, աց. ա. Մթերք կմ քըսակ փորոտեաց. ընդերք. աղիք. որովայն. փոր. *Եհար զորովայն և զգանձակ նորա, և անդէն սատակեաց. Եւս. պտմ. Ը. 41 ։ *Դներ 'ի ներքոյ զսուրն հանդէպ գանձակին. Պտմ. աղէքս ։ *Գանձակ է սիրտն՝ բանի". իբր պահարան. Վանակ. յոբ. Ը ։ (լծ. թ. էանծըգ, ֆէօկ. ամկ. գծծոյ ։)

ԳԱՆՁԱԿԱԼ, ի, աց. Տ. ԳԱՆՁԱՊԱՀ. *Հաւատարիմ ծառայ, պահապան, գանձակալ. Սարգ. ֆհ ։

ԳԱՆՁԱԿՈՂՈՊՈՒՏ. Տ. ԳԱՆՁԱՀԱՏ ։

ԳԱՆՁԱՀԱՏ, ի, աց կամ ից. ա. գ. Βαλαντιοτόμος, βαλαντιητόμος. Sector crumenarum, saccularius. Գող, որ հատանէ կամ կողոպտէ զգանձս, և զքըսակս. (յն. քսակահատ. էան քէսիճի, ֆէսիճի. խըրսըզ. *Գերեզմանակրկիւք, գանձահատք ։ Գանձակողոպուտ և գանձահատս կոչեմ զայնոսիկ, թէպէտև ոչ զգանձանակս հատանիցէ, զի տացէ ոսկի. Ոսկ. յհ. Բ. 12 ։ *Գանձահատք, զրկօղք. Բուզ. Դ. 12 ։

ԳԱՆՁԱՆԱԿ, ի, աց. գ. Γαζοφυλάκιον. Gazophylacium. Βαλάντιον. Marsupium. Θησαυρός, thesaurus, aerarium. Պահարան գանձուց կամ դրամոց. գանձարան. գանձ. տուն գանձու. արկղ. քսակ. խազնէ, փէքքինէ, սանտըգճա, ֆէսէ. *Ի մուտս տան տեառն՝ 'ի գանձանակի նաւթանայ ներքինւոյ արքայի ։ Տուն գանձանակին ։ Գանձանակ գանձուց ։ Ի գանձանակ տան տն. Դ. Թգ. ԺԳ. 11 ։ Նեեմ. Ժ. 37 ։ ԺԲ. 43 ։ ԺԳ. 12 ։ *Կայր յդ ընդդէմ գանձանակին. տեսանէր՝ զիարդ ժողովուրդն արկանէր պղղինձ 'ի գանձանակն. Մրկ. ԺԲ. 41 ։ *Թէպէտ և ոչ զգանձանակս (յն. զքսակս) հատանիցէ, զի տացէ ոսկի. Ոսկ. յհ. Բ. 11 ։ *Տիրացոյց զհազարապետս իւր 'ի վերայ ամենայն գանձանակին. Մծբ. ԺԲ ։ *Գանձանակ սիրոյ զօրութ ։ Գանձանակ սիրոյ իւրոյ կամացն. Ագաթ. ֆ ընդունարան ։

ԳԱՆՁԱՇԱՏ. ա. Որ իցէ գանձ կամ ինչք բազում. *Գերգեսացիքն խողաւէտ և գանձաշատ վաճառաշահ. Տօնակ ։

ԳԱՆՁԱՊԱՀ, ի, աց. ա. գ. Γαζοφύλαξ. Custos aerarii, quaestor. Պահապան գանձուց. գանձակալ. գանձաւոր. խազնադար. *Զխնամս... գանձապահացն. Ա. Ն. ԻԷ. 1 ։ *Որպէս զյովսէփ. ոչ գանձապահ էր իւրայոցն... այլ տնտեսէր մանաւանդ բոտ կամացն Այ. Բրս. հց ։

ԳԱՆՁԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտօն և գործ գանձապահաց. *Ցուցա ոչ եղև արտաքսեալ 'ի գործոյ գանձապետութենէ. Մարթին ։

ԳԱՆՁԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրող գանձուց. արծաթասէր. ընչաքաղց. զօշաքաղ. *Առաջնորդք գանձասէրք. Վրք հց. Բ ։ *Իբր գանձասէր յոյժ. Հ = Ց. ֆէպր ։

ԳԱՆՁԱՏՈՒՆ, տան. գ. Տուն գանձի. գանձարան. խազնէ. *Լցին զգանձատուն քո ոսկւով. Ճ. Բ ։ *Գոյր է զբանից գանձատուն պահել առաւել քան զընչից. Ոսկիփոր ։

ԳԱՆՁԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Ζάχχον. Cella. Θησάυρισμα, repositorium. Գանձատուն. տեղի պահեստի ընչից և մեծագին իրաց. գանձանակ. գանձ. մթերք. քսակ. սենեակ. շտեմարան. խազինէ, մախզէն, ամպար. եբր. կանղագ. *Զօրինակ տաճարին և սենեկաց նորա, և գանձարանաց նորա. Ա. Մն. ԻԸ. 11 ։ *Հաստարակաց պիտոյիցս գանձարան (հուր, և ջուր). Պիտ ։ *Գանձարան 'ի միասին եղիցի մեր". յն. քսակ. Առակ. Ա. 14 ։ *Գանձ և կարասի բազում 'ի գանձարանս ամրոցին պահիւր ։ Զգաղթ ընտանեաց իւրայոցն և զկապուտն գանձարանաց. Ցհ. կԲ ։

Նմանութիւն. *Լռութիւն՝ գանձարան բազում գիտութեան ։ Հարստութիւն և գանձարան կրօնաւորի՝ հնազանդութիւն է. Վրք հց. Փ. Ն. ԾԷ ։ *Գանձարան իմաստութեան, կամ կենաց պարգևաց, կուսութեան. եւ. Մագ. ԼԸ ։ Նար ։ Ճ. Ժ ։ *Ցիշողական խելացս՝ գանձարան միշտ ազգմանց քոց լիցի. Մխ. աղօթ ։ *Ցոյս է՝ անկարծելի, յառաջ քան զգանձարան, գանձարան. Կլիմ ։

ԳԱՆՁԱՐԱՆ. Գիրք գանձուց և քարոզից՝ որք նուագին յեկեղեցւոջ. *Սոացողի սորին՝ այս գանձարանին՝ յանցանքն ջնջին. Գնձ ։ *Գանձ գրիգորի ածարանին, 'ի գծողէ այսմ գանձարանիս՝ յանմիտ կարապետէ բաղխչեցոյ". այսինքն 'ի շարագրողէ. զի սկզբնատառքն յօդեն զանուն իւր. Գնձ ։

ԳԱՆՁԱՒՈՐ, ի. աց. ա. գ. Γαζόφυλαξ, θησαυρόφυλαξ. Thesauri custos. Վերակացու գանձուց. գանձապահ. գանձակալ. խազնադար. *Միթրիդատայ գանձաւորի իւրոյ ։ Հրամայեցի գանձաւորաց՝ որ են յասորեստանի ։ Իշխան գանձաւորաց. Ա. Եզր. Բ. 11 ։ Ը. 21. 47 ։ *Եւ ցասմանասար գանձաւոր. Բ. Եզր. Ե. 14 ։ *Գանձաւոր էր տեառն (յուդա). Զքր. կԲ ։

ԳԱՆՁԱՒՈՐ. Իբր Գանձող. *Մեծն պօղոս՝ յերկրի կողոպտօղն, և յերկինս գանձաւորն. Ճ. Գ ։

ԳԱՆՁԵՄ. եցի. ն. Θησαυρίζω. Thesaurizo, thesaurum congero. Ամբարել զգանձս. մթերել. ժողովել. պահել զինչս, և նմանութեամբ զամենայն ինչ՝ բարի կմ չար. գանծէլ, դիղէլ. խազնէ՝ ճալ էըլմագ, ազգլամագ. *Գանձել պարծանս և զոսկի. անձանց զչարիս. ուղղոց զփրկութիւն ։ Գանձեա անձին քում բարկութիւն ։ Գանձի արդարոց՝ մեծութիւն ամբարշտաց ։ Գանձս բարիս գանձեսցես քեզ յաւուրն կենաց քոց ։ Մի գանձէք ձեզ գանձս յերկրի ։ Ոչ պարտին որդիք հարց գանձել, այլ հարք որդւոց ։ Իբրև զհուր գանձեցէք աւուրցն յետնոց ։ Եւ այժմ երկինք և երկիր նովին բանիւ գանձեալ են, հրոյ պահեալք. եւ ։ *Արդարև քեզ են գանձեալ դաւիթքս այսոքիկ ։ Համարձակութիւն այսքանեաց փառաց սմին գանձեցաւ. Նար. Է. Ն. ԾԲ ։

ԳԱՆՁՈՒՆԱԿ. ա. Ունող զգանձ. բարեկից. բարեբեր. *Մի 'ի գանձունակ խորհրդեան տան տեառն է օրս այս. Տօնակ. (եթէ չիցէ գրելի Գանձանակ) ։

ԳԱՆՈՒՄՆ, գանման. գ. Գանելն, իլն. գան. ծեծ. տանջանք. խոշտանգանք. *Մինչ զի անհնար համարեալ զա 'ի մարդկանէ հարուածս այսպիսի իմն գանման տանջանաց գործել. Աթ. անփ ։

ԳԱՆՉԱԿ. Տ. ԳՈՆՉԱԿ ։

ԳԱՆՉԵՄ, կամ ԳԱՆՉԻԼ. Հնչել, և հնչիլ. հանչէն հանչըրտըն. *Ձայն է բազմապարտութեան գանչեցելոյ 'ի մեզ հագագի. [illegible] ։

ԳԱՆՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Գանչիւն, հնչումն. գոչումն. կանչիւն. *Ոչ արձագանք որձանաց 'ի խորոց ինչ գանչութեան՝ խիստ տուաքեցեալ. Նար. ղԲ ։

ԳԱՌԱԳԵՂ. գղի, ղիւ, ղաց. գ. գրի և ԳԱՑՌԱԳԻՂ, կամ գեղ, կամ գիւղ. Γαλεάγρα. Cavea ferrea, decipula, genus carceris. Վանդակ երկաթի. արգելարան և խշտի գազանաց. նմանութիւն՝ Բանտ. գաֆէս, գաֆան, գէֆէնկ, էաթագ, գիւմէս. *Գայլ 'ի բերան հարին, և տարան գառագղիւ (կամ գայռագղիւ). Եզեկ. ծԹ. 9: *Փակեաց զնոսա յամուր անել գառագիղն. Եղիշ. Է: *Մինչ 'ի գառագեղն էր գազանն. Շ. Բղբ: *Իբրև առիւծումն 'ի գառագիղս մունչէին: Ի գազանաց գայռագիղն. Լաստ. Փ. Ն ԻԷ: *Գազանքն յորժամ 'ի գառագիղն արգելուցուն. Վեցօր. Ը: *Ի գառագղացն զերծանիցի (գազանն). Ոսկ. մ. գ. 6: *Զոր օրինակ ոք զգազան չար 'ի գառագեղ արկանիցէ. Անան. 'Ի յհ. Դ: *Ելին կմ արձակեցան 'ի գառագղէ: Մտին կմ դարձան 'ի գառագիղ, 'ի գառագեղ, 'ի գառագեղսն. ՃՃ. ստէպ:

ԳԱՌԱԳԵՂԵՄ, եցի. ն. Դնել 'ի գառագեղ. փակել 'ի գառագղի. *Զբեւլիար կապեալ, և գառագեղեալ. Գնձ:

ԳԱՌԱԳՂԱՆՄԱՆ. ա. Նման գառագղի. *(Նաւաստիք) զօրէն անասնոց ակամայ բռնութեամբ արգելեալք գառագղանման նաւաւն. Պիտ:

ԳԱՌԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Κοιμίζω. Cubare facio. Տալ գառիլ, պառակիլ. կողմնեցուցանել. պառկեցնել. էաթըրմագ. *Չափեաց զնոսա՝ պառանօք, և գառացոյց զնոսա յերկիր. Բ. Թգ. Ը. 2. որ կ'ըսէ. *Ննջեցոյց զնոսա 'ի վերայ երկրին. այլ 'ի լուսանցս գնի, գառացոյց:

ԳԱՌԵՄ, կմ ԳԱՌԻՄ. Տ. ԳԱՑՌԵԼ:

ԳԱՌՆ, ռին, ռանց. գ. 'Αρὴν, ἀρνίον, ἀμνός, ἀμνὶς. Agnus, agna, agnellus. Նորածին ոչխար. ձագ ոգեաց կմ մաքեաց. գառ. գուզու, գուզի, պաղանա: Տես և ՈՐՈՋ, և ԱՄԻԿ, և ԲՈՒԾ: *Գառն անմեղ: Ի գառանց և յուլոց: Գառինք մաքեաց, կամ հօտից: Ճարպով գառանց խոյոց: Առաքեմ զձեզ իբրև զգառինս 'ի մէջ գայլոց: Արածեա զգառինս իմ: Գառն այ, որ բառնայ զմեղս աշխարհի. և այլն: *Գառանք երբեմն ելով այժմ հովիւ զքեզ կացուցին. Մագ. ծՂ: *Զինչ կոչեցից զքեզ. երբեմն գառն, և երբեմն գայլ. Մանդ. Ա:

ԳԱՌԻՆ ԾԱՂԻԿ. Ի բառս Գաղիանոսի, որպէս յն. խիրէ (բառ անյայտ):

ԳԱՌՆԱԴՄԱԿԻԿ. գ. որ և ԳԱՌՆԱԴՄԱԿ, ԳԱՌՆԴՄԱԿ. գ. Λειμώνιον. Limonium, sedum, semper vivum. Անուն բանջարոյ, և ծաղկի. որ և Թթուկիչ, Թթրանիչ, և Կաքաւու արօտ. հէյուղ հավէմ, հէր փէմ դողէ. Մրէ աշիքեան, գայս գօրուղուն և գուղու գուլազը: Բժշկրն: Վստկ. ԽՃ. ՂԷ: Ցաւելու Բժշկարանն. *Գառնալեզու, գառնադմակիկ այլ անուն: Լիմոնիոն, գառնալեզուին և գառնադմակին խոշորն է, զուզի զուլաղի »:

ԳԱՌՆԱՁԳԵՍՏ. ա. Որոյ զգեստն է իբրև զգառանց. *Սոքա են գայլք գառնազգեստք (կամ գառնզգեստք). Նեղոս: *Զգոյշ լերուք 'ի գառնազգեստ առնէ, և 'ի նորա աղանդագործ պղծութէ. Ոսկիփոր:

ԳԱՌՆԱՁԵՆ. ա. (գրի և ԳԱՌՆԱՁԵՆ.) Որ ինչ հայի 'ի զենումն զատկական գառին. *Գառնազեն արիւնաշաղախ դրօքն. Անյաղթ. բարէր: *Գառնազեն արիւնաշաղախ արեամբ դրոշմեալ զսեամս. Թէոդոր. Խչ: *Որ ըղխեաց 'ի գառնազեն կողեցն. Նար. յոհէդ: *Կատարել զգառնազեն սուրբերական մովսիսագիր օրէնսն. Ոսկիփոր: *(Գասք) զգառնազեն առնն ասէ. Տօնակ:

ԳԱՌՆԱՁԵՆ. գ. }
ԳԱՌՆԱՁԵՆՈՒԹԻՒՆ. } Զենումն զատկական գառին. պասեք. *Մեծին մովսէսի հրամայէ ած առնել յեգիպտոս 'ի չորեքտասանն նիսան գառնազեն. Տօնար: *Ցեղանելոյ անտի որդւոցն իսրայելի եղև գառնազենութիւնն այն 'ի կրօնս իսրայելի. Մխ. առակ:

ԳԱՌՆԱԼԵԶՈՒ, ի. գ. 'Αρνόγλωσσον. Plantago. Ազգ ընդարձակ մանրատերև. գուզու գուլաղը. արինլը էաֆրագ, լիսան իւլ համլ, զուզան իսզանի: Բժշկրն: *Գառնալեզուի ջրով զկուրծսն օծանէ. Մխ. բժշկ:

ԳԱՌՆԱԾԻՆ. ա. Ծնօղ գառին. ոչխար. մաքի. խոյ. *Ի զուգամարտակ երամոյ գառնածին հօտից առնն լաբանու. Նար. խչ:

ԳԱՌՆԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Ցածուն միտք և զգօն բարուք որպէս զգառն անմեղ. *Հեզք, և գառնամիտք, այս է զգօնամիտք. Վրդն. յայտն:

ԳԱՌՆԱՄՈԼՔ. գ. Ամոլք կամ զոյգ զոյգ գառանց. *Զմանկունսն իբրև զգառնամոլս զամենեսեան ջոկորեալ կացուցին առաջի թագաւորին. Ճ. Բ:

ԳԱՌՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Իբրև զգառն լինել. գուզուլաշ փէօն մէք. *Երբեմն գառնացեալ, և երբեմն գազանացեալ. Մանդ. ԻԲ: *Որպէս թէ ձայնն գառնացաւ, մնաց և եղև արու ոտրկոր. Վրդն. ծն:

ԳԱՌՆԵՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. գ. Որ ինչ է գառին, մանուանդ մորթն. τὸ προβάτον (ոչխարին). *Զհանդերձսն գառնենիս ունիցին, և զքարսն գայլենիս. Ոսկ. մ. Ա. 23: Ն Մաշ: *Որ գան առ ձեզ 'ի հանդերձս գառնենիս, և 'ի ներքոյ են գայլք յափշտակօղք. Եփր. համաբ: Ն Լաստ. ԻԲ:

ԳԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնութիւն կամ նմանութիւն գառին. գուզուլուգ. *Ի գառնութենէ 'ի գայլութիւն փոփոխման եղև պատճառ. Փարպ:

ԳԱՎԱՐՍ. ի, եց. գ. Κρανεία, κρανία. Cornus. Տունկ՝ որ բերէ զպտուղ կարմիր և թթու զովացուցիչ. այն է հոն. զողալ. չում. խըղըճըխ, գըզըճըգ աղաճը. (յն. գրանիա, որպէս թէ գագաթնական. զուցէ և 'ի մեղ՝ որպէս գագաթավարս.) *Գավարսից պտուղ ճաշակս զգոտորահանեն ուննի. Վեցօր. Է: Այլ է և ԳԱՒԱՐՍ:

ԳԱՒԻՆ. որ և ԳԱԻԻԿ, կմ ԳԱԻԿԱՑ. Տես և ՎԻՆ. Ազգ քնարի. որպէս յն. կիթառ. κιθάρα. *Գավին (կամ վին) հարկանել, և զքարինս զունչեցուցանել. Եռա. փր. Բ: *Գաւկայ արուեստն յարմարականք. Պղմ. աշէտ:

ԳԱՐ. ա. մ. կոր. ծուռ. թիւր. (արմատ բառիցս՝ խանգար, խելագար, ցաւագար. պ. կէր, կէրա. թ. կէրի. էկրի. յն. ղօրէօ. լտ. գուրվուս, Եըռվուս.) Ուստի ԳԱՐ կմ Ի ԳԱՐ ՀԱՑԵԼ, է խոժոռ նայել կմ ընդ ակամբ. ծոռ նայել. էյրի պագմագ. *Զեղջ և ապաշաւ լինիցի առ 'ի գար հայելոյ իւր յուզիղ յարարածսն, զոր ապաշաւեալ կամակորիցէ. Եզնիկ:

ԳԱՐԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Διάῤῥοια. Profluvium ventris, fluxus ventris lubricus. Խանգարումն աղեաց, որպէս որովայնալուծութիւն. փորհարութիւն. Ենապէ, սէդքէպ, բողալ. *Իբրու փախստական 'ի խառնվեալ քաղաքէ 'ի մարմնոյն արտաքս անկեալ գարաղութե և որոկաղութե համամայն որովայնին. Պղատ. փիժ:

ԳԱՐԱՒ. կամ ԳԱՐՈՒ. ի. գ. Շաղաճանճ. փիղ, կէնէ: Վստկ. յԺԲ. յլ:

ԳԱՐԳԱՇԵԱԼ. Իբր Գարգաչեալ. աղճատեալ. *Ահաւասիկ ատեանեսք քանզի ըստ բաղում մանկութե՝ եւ չար զծերս դարդաչեալս. Ոսկ. եբր. Է. (յն. լոկ. γέροντας, զծերս:)

ԳԱՐԳԱՓՈՒՄՆ. } Թնդիւն, դղրդիւն,
ԳԱՐԳԱՓՔ. գ. } գոփիւն, կափկափումն. ձայն տափատակաց կոխելոյ, կամ տոտոռանման կենդանեաց. *Գարգափմամբ տափատակացն և ճայթմամբ և թընդմամբ 'ի վերայ կոխելոյ յառաջոգոյն զեկուցանէ զզալուստն. Փիլ. նխ. Ը: *Ի հարսանիս՝ իբրև զուզոս 'ի գարգափս յարուցեալս անհեթեթ, իբրև զձիոյս անճահս որնզեն ». յն. լոկ, ոստոստեալս. σκιρτῶντας, saltantes. Ոսկ. խաղս:

ԳԱՐԳՄԱՆԱԿ, ի, աց. գ. Զարդ առ զաւարտի կամ խուրի. (զուցէ իբր յն. ղօրղօրձա. լտ. գըրփուա. թ. տօրղոսճ, չէլէնկ, խըռալիղտէ, խօլիէ.) *Գլխոյ պսակս գարգմանակ ոսկի արծաթոյ 'ի պսակս դըլխոյ 'ի վերայ գագաթանն 'ի թիկանց արծուոյն. Բառզ. Է. 38.

ԳԱՐԵԴԻՒԹ կամ ԳԱՐԷԴԻՒԹ, ի, ից. ա. գ. Կախարդ կամ հմայօղ, որ գիտէ 'ի ձեռն գարեաց. *Որպիսի ինչ ալիւրագիտութիւն և գարեդիտութիւն, և հարցուկք և այլ այսպիսիք, որպէս հնչել ակամբք, և մարմնոյ խաղալ. Մխ. երեմ: *Հարցուկք և կախարդք, և հաւահմայք, գարեգիտք, և այլ սոյնպիսիքն. Տօնակ:

ԳԱՐԵԼԻ կամ ԳԱՐՐԵԼԻ. ա. Ցաւալի. ցաւագին. տղորմ. տաղտապար. գար, թիւր, կամ խոժոռ. *(Ազգամ յելսն 'ի դրախտէն) գարրելի տեսութե 'ի ցանկալի թեանն հայեցեալ միշտ ընկալեալ զհառաչումն: Սակս որոյ գարելի և անողորմ վրիժուք մնկանծեա զմին (աբէլ) զկենցաղօգտակ հեշտութիւն. Պիտ:

ԳԱՐԵՀԱՏ կամ ԳԱՐԷՀԱՏ, ի, ու, աց կմ ից. գ. Հատ գարւոյ. և Չափ ծանրութե միոյ գարւոյ կամ ցորենոյ. կէտ. *Կերպան կորիզ եղջերուենոյ, որ է չորից գարեաց կշռոյ. և իզ կերպան լինի զչ գարէհատ. Շիր. կշռ. Ն ըստ: *Կանդաւն, և քայլ ասիւ, որ է թուեալ գարէհատի. Երզն. քէր:

ԳԱՐԵՀԱՏԱՁԵՒ. ա. Որ ունի զձև գարեհատի. *Անունն արևմտեայ կողոյն ուխրեռնիւ. և է գարեհատաձև. Խոր. ա:

ԳԱՐԵՀԱՑ, ի, ից. ա. Հաց 'ի գարւոյ. Նկանակ գարեղէն. գարի հաց. *Գարեհացիւ զօրամնեալ լինէր. Վրք հց. ԻԱ:

ԳԱՐԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Κρίθινος. Hordaceus. Որոյ նիւթն է գարի. գարիէ. արփաղան, կէմի. կէմին. *Ալիւր գարեղէն. Թուոց. Ե. 15: Փիլ. ծ. բան: *Նկանակ կմ նկան գարեղէն. Դատ. Է. 13: Դ. Թգ. Դ. 42: Եզեկ. Դ. 12: Յհ. Զ. 9. 13:

ԳԱՐԵՋՈՒՐ կմ ԳԱՐԷՋՈՒՐ, ջրոյ. գ. Ջուր գարւոյ. գարիի ջուր. արփա սույու, կէյմա. *Ի գարէջուր անգր՝ զոր ըմպէր. Ճ. Բ: *Միայն գարեջուր (կմ գարէջուր) չափով, և աակառակ մի հաց ճաշակէր. Հ=Յ. նոյ. ծԶ: *Գարեջուր խմէ սպիտակ շաքարով. Մխ. բժշկ:

ԳԱՐԷԱԼԻՒՐ. գ. Ալիւր գարւոյ: Վստկ. ճԻէ. յԼԵ:

ԳԱՐԷԿՈՐԿՈՏ. գ. Կորկոտ գարւոյ: Վստկ. Ը:

ԳԱՐԷՓՈԽԻՆԴ. գ. Փոխինդ գարւոյ: Վստկ. Ճ:

ԳԱՐԸՆԿԷՑ, ի, ից. ա. գ. Որ գարիս

ընկենու 'ի հնձոյն. գարեգլխեթ. *Զոմն 'ի հացուկան, և զոմն առ գարընկեցն. Կիւրղ. ղյ: *Ի հացուկէն, 'ի թուփէն, 'ի գարընկեցէն. Ոսկիփոր:

ԳԱՐԻ, րւոյ, րեաւ կամ րւով. րեաց կամբ րւոց, րեաց կմ րւովք. գ. Κριθή. Hordeum. Այգ արմտեաց ցորենանման, կոպիտ երկրորդ, և հաց նորա կերակուր աղքատաց. օրզօ, Քէհ, ճավ, շէյր, շայիրօ. երբ. սէյօրօ. *Գարին հասուն... զի գարին յոյժ կայր: Երկիր ցորենոյ և գարւոյ: Հնձոյն գարեաց: Լի գարեաւ. Եւ. ի. 31: Օր. ը. 8: Հռութ. բ. 23: ա. թ. ծա. 13:

ԳԱՐԻ ՁԳՈՒՂ. Հնձոյն գարընկեց լինե. լով. *Կինն որ գարիս ձգէ՝ որոշած է 'ի քնէ. Ոսկիփոր:

ԳԱՐԻ. որպէս Գարեհատ, չափ կշռոյ. *Զորից գարւոց կշռոյդ. Շիր: *Զորս գարի երգօրն լեցի, և երկու գարի քուերն. Մի. դփ:

ԳԱՐԻ. ա. որպէս Գարեղէն. *Գարեաւ հացիւ գարմանեալ. Ճ. Ա. *Ունել արմատոցն զօրութիւն գարւոյ հացի. Եղա. փր. ա:

ԳԱՐՆԱՑԻՆ, կամ ԳԱՐՆԱՆԱՑԻՆ. յնոյ. ԳԱՐՆԱՅՆԻ, կամ ԳԱՐՆԱՆԻ. նւոյ, նոյ. գ. ա. Ἔαρ. (ἔαρος). Ver, (veris). Ἐαρινός, όν. Vernus, vernalis, le. Գարուն, և որ ինչ ստացական է գարնան. պահար, պահարի. ըստ առաջնոյն սահ. *Աւուրք գարնայնոյ: Ծաղիկ գարնայնոյ. Թուոց. ծգ. 21: իմ. բ. 7: խոր. բ. 41: Փիլ. լիւս: *Բոյսք բողբոջոց գարնայնոյն: Ընդ գարնանոյն ժամանակս: Ի ժամանակս գարնայնոյ: Ցեռ լինելոյ գարնանւոյն. Ագաթ: Ճ. Ա: Ցհ. իմ. էէ: *Ի սկզբան գարնանոյն. Եղս. փր. ա: *Նշոյլ առաւօտու հօդւոյ գարնայնոյ: Մահ գարնայնոյն. Նար: *Ժամանակ ծաղկոցաց գարնանւոյն օդոյ չնչմանց: Ջաւուրս գարնանայնոյն. Փարպ:

Եւ ըստ երկրորդին սահ. *Զձմեռնային տխրութիւնն 'ի գարնային հրճուանս փոփոխեաց. Բրս. 'Ի Գորշ: *Ի գարնայնումն (կամ 'ի գարնանումն) ժամանակին. Փիլ. լին: *Զաւուրս գարնանային ամսոյն. Փարպ: *Գարնանային ժամանակ, կմ ծաղիկք, ծառք, կամ բարեխառնութիւն, յեղանակ, ցօղ, ևն. Եղիշ: Գնձ: Ցհ. կբ: Մագ: Նեղոս: Խոսր. Գնձ. *Ծիրանափայլ լուսով յարփինէ, երևեցայք 'ի գարնանայն ... իմն իբր 'ի գարնանայնոյ: *Որպէս ծաղիկս գարնանայնոց՝ սերքն ներկեան 'ի չարչարանաց ... իբր գարնայնոց:

ԳԱՐՆԱՅՆԻ, կամ Նոյ, կամ Նանի, կամ Նեաց. մ. Ի գարնան. Κατὰ τὸ ἔαρ. Vere. գահարէն. *Է՝ ինչ՝ որ ձմերայնի և գարնայնի բայս արձակէ: Ոմանք գարնայնի, և ոմանք աշնայնի. Փիլ: *Ի ձմերանի ցրտանալ, գարնանի ծաղկիմ. Շիր: *Օգտակարքն ծաղկիք յերկրեանց բնութեն անգր հատանին գարնայնոյն. Ագաթ: *Ի ձմերանի բայեցեալ անչափ կան, և գարնանւոց յառնեն. Կոչ. ծզ:

ԳԱՐՆԱՆԱԲԵՐ. ա. Բերող զգարուն, կամ յառաջ բերեալ 'ի գարնան. զոր օրինակ. *Գարնանաբեր ժամանակ, կմ հնչումն առաւօտին հողմոյ, կամ ծաղկանց, առաքեթ, հեղեղաց. Լաստ. Ֆ: Շար: Լաստ. Սիւն. ըմ: Շ. Եւէա:

ԳԱՐՆԱՆԱԲՈՅՍ. ա. } Ի գարնան
ԳԱՐՆԱՆԱԲՈՒՂԽ. } բուսեալ. բղխեալ, բողբոջեալ. *Զօրէն գարնանաբոյս ծաղկանց. Լաստ. ծէ: *Գարնանաբուղխ այլեւայլութեամբ ծաղկանց. Ոսկ. լս: *Գարնանաբուղխ ծաղկացն արգասաւորութեամբ ու. ռոք. Թէոփ. խ Դ:

ԳԱՐՆԱՆԱԳԵՂ. ա. Ունող զգեղ վայելչութեն գարնայնոյ. կանաչազեղ. *Բոցանշոյլ յակնթաց, գարնանազեղ զմրխտաց. Նար. խէ:

ԳԱՐՆԱՆԱԳՈՐԾ. գ. Որ գործէ կամ առնէ զգարուն. *Հարաւոյն, որ լոյս է և ջերմն և գարնանագործ, առօթէ գալ. Վրդն. Երգ:

ԳԱՐՆԱՆԱԳՈՒՇԱԿ. ա. Որ գուշակ լինի գարնան. *Գեղք հանդարտահեղք... գարնանագուշակք. Նար. առաք:

ԳԱՐՆԱՆԱԶԱՐԴ. ա. Զարդարեալ, ստացեալ, այսինքն յորդեալ, առատացեալ 'ի գարնան. *Գարնանազարդ դաշտ գետոց. Նար. ծզ:

ԳԱՐՆԱՆԱԿԱՆ. ա. Իբր Գարնանային. *Եւ քաղցրաշունչ օդոյ շնչման՝ գարնանականն. Երզն. ոփ. Երգ:

ԳԱՐՆԱՆԱՄՈՒՏ, մտի. գ. Մուտք գարնան 'ի մարտի 21. *Օրն և գիշերն հաւասար լինի 'ի գարնանամուտն. Երզն. Երգ:

ԳԱՐՆԱՆԱՑԻՆ. Տ. ԳԱՐՆԱՑԻՆ:

ԳԱՐՆԱՆԱՆԱՄ, կմ ԳԱՐՆԱՆԱՄ. չ. Ἐαρίζω. Verno. Գարուն լինել. փոխիլ 'ի գարուն. *Զմեռանց գարնանացելոց, և ամառայնոյ ձմեռնացելոյ: Զձմեռն 'ի գարնանալ սովորեաց (չոջել). Փիլ. Նխ. բ:

ԳԱՐՆԱՆԱՇԱՐԺ. ա. Շարժեալ յաւուրս գարնայնոյ. գարնանազայր. *Ծով գարնանաշարժ ալեօք. Գնձ: *Գարունանաբեր գարնանաշարժ գեղգեղելով երփնազարդեալ. Նար. փող:

ԳԱՐՆԱՆԻ. Տ. ԳԱՐՆԱՑԻՆ:

ԳԱՐՇ, ի, ից. ա. Βδελυκτός, ἐβδελυγμένος. Abominabilis, foedus. Խորշելի. զզուելի. զազիր. տգեղ. պիղծ. աղտեղի. գանէլու, Փէշ. Քիս, Մէքրուհ, Մինֆուր. *Այր գարշ և անօրէն. Ցոբ. ժե. 16: *Ո՛չ է գարշ օրինաւոր ամուսնութին. Աճառգ. ծբ: *Աղտեղի և պիղծ և գարշ համարեցան զիս: Աղտեղի և գարշ (ջուր). Ագաթ: *Զհեշտութիւնս գարշս և աղտեղիս. Փիլ. ճ. բան: *Գարշ ախտ, կամ մեղք: Գարշս առաքին բանս. Վրք հց: *Գարշ գոյութիւնք անմաքուր դեւանցն ապականողաց. Նար. դբ:

ԳԱՐՇՔ, շից. գ. Μίασμα. Inquinamentum. Գարշելի իրք կամ անձինք. գարշութին. պղծութին. Քէրահէթ. *Զգաւառացն վիրագս և գարշս սատակէին. Փիլ. ծ. բան: *Ամենայն գարշից և ապականութեանց. Ոսկ. ղէ:

ԳԱՐՇԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Αἰσχρολογία. Sermo turpis et obscoenus. Գարշ և աղտեղի կամ տգեղ զրոյց. զազրաբանութին. Փահշ. *Խեղկատակութիւնք և գարշաբանութիւնք. Ոսկ. յհ. ե կող. ծբ: Մանդ. ծե:

ԳԱՐՇԱԲԱՐ. մ. Αἰσχρῶς. Turpiter, foede. ἀσχημόνως, indecenter. Գարշելի օրինակաւ. անամօթաբար. *Բանսս զանձն քո լրբութեամբ և գարշաբար 'ի մէջ գաւեհից. Ոսկ. յհ. բ. 15: *Ի խառնակութեան ընդ միմեանս գարշաբար. Վրք հց. ծի:

ԳԱՐՇԱԳՈՅՆ. ա. Αἰσχρότερος. Turpior. Առաւել գարշ. տգեղագոյն. ամօթալի. *Ոչ գոյ ինչ վատթարագոյն քան զորովայնամոլութիւն, և ոչ գարշագոյն. Ոսկ. յհ. ա. 44:

ԳԱՐՇԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործ գարշութեան. մեղք. գործելն զանարժանս. *Եւ մի՛ վասն գարշագործութեան իմոյ զայրացեալ՝ արձակեսցես ամենայնաձեռն զիս. Սարկ. աղ:

ԳԱՐՇԱԽԱՌՆ. ա. Որ խառնի 'ի գարշս. աղտեղասէր. *Վարազաց... գարշախառն շամբուշ վաւաշացն. Մագ. կդ:

ԳԱՐՇԱԽՆԴԻՐ. ա. Որ 'ի խնդիր է գարշութեց. աղտեղասէր. *Հայելով ընթածաբար 'ի մեղսասէր գարշախնդիր կամս իմ. Սարկ. աղ:

ԳԱՐՇԱՀՈՏ, ի, ից. ա. Ժանտահոտ. ժահահոտ. չարահոտ. գէշ հոտով, հոտած. Քէնա գօգուլու. *Գարշահոտ պղծութի. Շ. Բղխ: *Ցորմէ վիժեալ թոյնք վիշապին, և գարշահոտ մահաբերին. Ցհ. օրբ: *Փախիկեսր մարդ տեսանելով զգարշահոտ ինչ՝ փախչի. Բրս. մրկ:

ԳԱՐՇԱՀՈՏ, ոյ. գ. Գարշ հոտ. պէս գօգու. *Մարթա զգարշահոտոյն յառաջագոյն ասէր. Լծ. կոչ:

ԳԱՐՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Հոտ գարշութե. ժանտահոտութին. ժահահոտութին. չարահոտութին. հոփածութիւն, գէշ հոփ, գէշութիւն. *Ոչ կարեմ 'ի գարշահոտութենէն տեսանել զնա. Վրք հց. ծբ: *Գարշահոտութին մեղաց, ախտից, գիւաց. Սարգ. յի. բ: Բրս. մրկ: Մաշկ:

ԳԱՐՇԱՆԱՄ, ացայ. չ. Βδελύσσομαι, μολύνομαι. Coinquinor, polluor. Պղծիլ. աղտեղանալ մարմնով կամ հոգւով. ապականիլ. խառնակիլ. Մէքրուհ օլմագ, նաբաքլանմագ. *Գարշացաւ յոյժ երթալ ընդ հետ գարշելեացն. գ. թգ. իա. 26: *Արաբածս ամենայն գարշանայր 'ի կռապաշտութէ. Ոսկ. պէտր. եէղ: *Ոչ գարշանալ և ոչ միով իւիք մեռելով. Բրս. աղ: *Ոչ իւիք աղտեղեօք տեսութեանցն (յն. տեսութեամբք) գարշանալ. Նիւս. Երգ: *Ընութիւն գարշանալ: Ընդ քեռս գարշանային. Սրգ. յհ. դ: և ա. պ. բ: *Աղտեղութե գարշանալ. Վրդն. Եւ: *Ամենայն երանք գարշացին խունկ. Եղիշ. է. 17:

ԳԱՐՇԱՆՔ, նաց. գ. Αἶσχος. Turpitudo, foeditas, dedecus. Գարշութիւն. գործ գարշելի. ամօթ. ամօթալի ինչ. *Գարշանս համարեցան զպղծութիւն քեռն իւրեանց՛՛. յն. գարշեցան. Ցուդթ. բ. 3: *Ի չարութե անօրութեն՝ 'ի գարշանս և 'ի տկարութիւնս հասցէ. Պղատ. օրին. ա: *Թէպէտև թագաւորի գուսար իցէ, չեն գարշանք այնպիսում (բանջարավաճառի) կին առնլ. Ոսկ. կող. ծբ:

ԳԱՐՇԱՊԱՐ, ի, աց. գ. Πτέρνα, νη, νης. Calx, calcaneus. πέλμα, planta pedis. Կրունկն ոտից՝ մինչև ցկէսն թաթից. և Ներքսան կոխող. և Հեռք կոխողին. կոճ, ոտից տապը. Էօքչէ, Տօփուգ, Թապան. *Սպասեսցես նորա գարշապարի: Ձեռն նորա ունէր զգարշապարէ եսաւայ: Գարշապար երիվարի: Խոչ 'ի գարշապարս ձեր: Զհետ գարշապարացն հօտից: Կամէր պատգամել զգարշապարս ոտից նորա. ևն: *Իւրոց գարշապարացն կոխելով զջուրսն սրբեաց. Ագաթ: *Ժառանգութիւն տեառն կոխեցաւ 'ի գարշապարաց պղծոց. Ցհ. կբ: *Որ միանգամ յաշխարհիս վարս զգարշապարս հատանէաց. Նիւս. խոս. (յն. հեռք): *Ցովհաննէս գարշապար է օրինացն... այլ քս՛ սկիզբն է նոր կտակարանացս. Եփր. համաբ: *Թեւոցն գարշապարաց կոխան առնէին (զօդս). Ագաթ: *Ում վայն սահ, պատուհաս ամենեցունց առ. եւեղ 'ի գարշապարս վայրին եկեսցեն 'ի վերայ. Ոսկ. յհ. ա. 2. այսինքն նոյն հետայն զինի հետոց վայրին. յն. անդէն վաղվաղակի:

ԳԱՐՇԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրող գարշութեց. *Իբրև զչունս գարշասերս 'ի ստացանգ խարհրդոցն ժամանեն. Կիւմոփ:

ԳԱՐՇԱՏԵՍԻԼ. ա. Գարշ տեսլեամբ. *Արամառութիւն ... տաղտկալի առնէ և գարշատեսիլ. Առ. ժն. ա. 25: *Գարշատեսիլ դիմօք. Ճ. Բ: *Գարշատեսիլ ժխժմանքն. Նիւս. կուս:

ԳԱՐՇԵԼԱԳԻՍ. Տ. ԳԱՐՇԱԲԱՐ. *Յորդունս զեռեալ, գարշելապէս և ողորմելաբար տանջանօք քակեալ զկենցաղն. Առ. գծ:

ԳԱՐՇԵԼԻ, լւոյ, լեաց, լեաց. ա. գ. Βδέλυγμα. Abominatio. Խորշելի. զզուելի. տաղտկալի. գարշ. զազիր. պիղծ. [illegible], մուրտառ, մէնֆուր. մանաւանդ իր գարշ կամ 'ի գարշութի համարեալ. գարշանք. (երբ. Բէօդա.) *Գարշելի է եգիպտացւոց ամենայն հովիւ խաշանց: Եթէ զոհիցեմք զգարշելիս եգիպտացւոց առաջի նոցա, քարկոծ առնեն զմեզ: Գարշելի է տեառն այ քում: Եւ մի տանիցես զգարշելին (այսինքն զկուռս) 'ի տուն քո: Աստարովթայ գարշելւոյ սիդոնացւոց, և մելքոմայ գարշելւոյ որդւոցն ամոնայ». երբ. դից կամ չաստ, ևն: *Գարշելի է ինձ թագս՝ որ է 'ի վերայ գլխոյ իմոյ. Եսթ. ծդ. 16. յն. գարշիմ 'ի թագէս: *Գարշելի առնել զժառանգութիւն». այսինքն մերժել յերեսաց. Ագաթ: *Գարշելի այն կոչի, որ կարի ատելի իցէ, ուստի զերեսս 'ի բաց դարձուցանեմք. Գէ. Եզ: *Լի եմ ամենայն գարշելեօք». այսինքն պղծութեամբք. Վրք հց. Ե: *Արիոս 'ի գարշելիսն ընկալաւ զատակումն». այսինքն յաղբիս. Խոր. Գ. 86:

ԳԱՐՇԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԱՐՇՈՒԹԻՒՆ. *Ջի մի ուսուցանիցեն ձեզ առնել զամենայն գարշելութիւնս (կամ գարշութիւնս) իւրեանց. Օր. Ի. 18:

ԳԱՐՇԵՄ, եցի. ն. չ. Գարշ համարել. խորշիլ իբրև 'ի պղծութէ. յն. տաղտկանալ. προσοχθίζω. *Գարշելով գարշեսցես, և պղծելով պղծեսցես զնոսա. Օր. Է. 26: Տես և ԳԱՐՇԻՄ:

ԳԱՐՇԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Βδελύσσομαι. Abominor. և μιαίνω, inquino, foedo. Գարշելի համարել, այսինքն գարշիլ, խորշել իբրև 'ի պղծոյ. ընդ պիղծս գրել. կամ գարշելի կացուցանել. զզուելի առնել. պղծել. աղտեղել. [illegible]. *Գարշեցուցանէին եգիպտացիքն զորդիսն իսրայէլի. Ել. Ա. 13: *Գարշեցուցես զկուռսն զարծաթապատս. Եսայ. Լ. 22: Տես և Օր. ԻԳ. 7: Սղ. ՃԵ. 40: Ամովս. Զ. 8: *Գարշեցուցէք զհոտ մեր առաջի փարաւոնի. Ել. Ե. 21: *Մի գարշեցուցանիցէք զանձինս ձեր ամենայն սողնովք. Ղևտ. Ժա. 43: *Ջի ես գարշեցուցեալ (բան սաղմոսին) հանապազ խայտառակէ. Նար. Կ: *Այն առաւել գարշեցոյց ըզմարդկային բնութիւնս. Սարգ. ա. յհ. Ը:

ԳԱՐՇԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Իբր Գարշ համարող, զզուող. որպէս յն. Βδελυσσόμενος. Abominans, qui execratur. *Ընդ առաւելս ձեր և ընդ գարշեցուցիչս. Եզ. ԻԶ. 5:

Եւ իբր Զզուեցուցիչ. գարշելի. որպէս յն. Βδελικός. Execrabilis. *Նեղքինն լի է հոտով նեխութեան և գարշեցուցիչ ախտիւ. Սարկ. քհ:

ԳԱՐՇԻՄ, եցայ. եալ կամ եցեալ. չ. Βδελύσσομαι, μυσάττομαι. Abominor, detestor, aversor, fastidio. Ցեսս քարշիլ իբրև 'ի գիշոյ, կամ խորշել. զզուել. տաղտկալ. նողկալ՝ գարշ և պիղծ համարելով. [illegible]. *Գարշիմ 'ի սմանէ որպէս 'ի կապարէ: Գարշեցայ 'ի նոցանէ: Գարշեցան յինէն: Ցամենայն կերակրոց գարշէին սիրտք նոցա, ևն: *Գարշեցան անձինք նոցա 'ի սեղանոյ նորա, որպէս և հարքն նոցա 'ի մանանայէ անտի. Եփր. համաբ: *Եմուտ յարգանդ կուսին, և ոչ գարշեցաւ. վասն զի ինքն է արարիչ ամենայնի. Ագաթ: *Գարշեցար յաղքատէն, գարշեսցի 'ի քէն՝ որ յաղագս աղքատին աղքատացաւ. Սարգ. յհ. Զ: *Գարշեցեալք և 'ի բաց կացեալք. Փիլ. Ծ. քան: *Ամենակալութիւնն ոչ գարշի զմեզ մշակել. Լմբ. ծղ:

Մերթ որպէս չէ. բայց Գարշեմ. այսինքն Գարշանալ. զզուելի լինել. պղծիլ. *Պղծեալ գարշեցեալ իբրև գաւառի և քաղաքի և գնդի մատնիչ և դաւիճ. Ե. Դ. Է. 8: *Ո՞վ ոք զազրացաւ, և ոչ ամաչեաց. ո՞վ ոք գարշեցաւ, և ոչ պատկառեաց: Որպէս զգարշեցեալ, որպէս զխոտան գտեալ: Խորտիկ խանգարեալ, ճաշակ գարշեցեալ. Նար: *Գարշեցայ անսրբական. Սկևռ. ալ:

ԳԱՐՇՈՒԹԻՒՆ. գ. Βδέλυγμα. Abominatio. Պղծութի. զազրութիւն. գարշանք. իրք գարշելիք. աղտեղութի. աղտ. [illegible]. *Յամենայն գարշութեանց: Ըստ գարշութե ազգացն: Եղեալ իցէ գարշութիւն 'ի ձեզ: Իւրեանց գարշութիւնքն տանջեցեր: Ի գարշութիւն համարեցաք նմա: Ոչ գտան իրք գարշութեան 'ի նմա. ևն: *Գարշութի մեղաց, կամ անառակ վարուց, կմ գունոց, կերակրոց, կռոց, ձուլածուին, գործոց, որդանց, ևն. Նար: *Որովայնն հաշեալ և հարեալ ընդ հարկաւոր ախտոյս գարշութեն խառն 'ի վայր վայթի». իբր աղբիք. Յհ. կբ:

ԳԱՐՇՈՒՄՆ. Տ. ԶԶՈՒՌՈՒՄՆ. գանիւք. *Կենցաղոյս գարշումն, և ատելութիւն նորա օծութեան է ներգործութիւն. Լմբ. ոզ:

ԳԱՐՇՈՒՆԱԿ. ա. Ունակ գարշութեան. գարշելի. գարշ. *Զբռեալ որմս գարշունակ. Նար. ԻԷ:

ԳԱՐՈՒՆ, գարնան. գ. որ և ԳԱՐՆԱՅԻՆ, այնոյ. Ἔαρ. Ver. Եղանակ տարւոյ բարեխառն՝ կանաչազարդ ծաղկաւէտ. [illegible]. *Ամառն և գարուն: Զգարուն և զամառն. Ծն. Ը. 22: Սղ. ՀԳ. 16: *Զամառն և զգարունն նոյնպէս եղիցի». յն. յամարան և 'ի գարնան. Զաք. Ժ. 8: Նոյնպէս առն իբրև ամս. *Որ գարունն 'ի հանգստեան կայ, ձմեռն 'ի սովայ և 'ի սառնամանեաց տառապի. Նեղոս: *Ցեղանակս գարնանն մօտ. Նար. ԻԷ:

ԳԱՐՈՒՆԱԲԵՐ. Տ. ԳԱՐՆԱՆԱԲԵՐ. *Զգարունաբեր բուսոցն. Ագաթ:

ԳԱՒԱԶ, ի. գ. պ. [illegible]. Փոքր բազէ. ձագ բաղէի. *Բաղէի արական ճուրակ (պրս. [illegible])... իսկ շահէնի և գաւազի՝ քուպին. Երզն. փէր:

ԳԱՒԱԶԱՆ, ի, աց. գ. Ῥάβδος. Virga. βακτηρία, baculus. σκῆπτρον, sceptrum. պ. [illegible], վարիչ արջառոյ. և ցէնեան, ցուպ խաղող կեռ 'ի գլուխն: Ի մեզ Ո՛ր և է ոստ, շառաւիղ. ցուպ. բիր. մահակ. մական. վարիչ հովուական. իշխանական, թագաւորական. [illegible]. և նմանութե՛ Շառաւիղ ազգի. զարմ. ոյ. և Իշխանութի. և Խրատ. գան. [illegible]. *Եւ առ յակոբ գաւազան... եբերծ զգաւարն 'ի գաւազանացն: Բղխեսցէ գաւազան յարմատոյն յեսսեայ: Դալարացաւ գաւազանն ահարոնի: Հարկանել գաւազանաւ զծառայ, զէշ, ևն: Հովուեսցես զնոսա գաւազանաւ երկաթեաւ: Գաւազան եղեգնեայ, ընկուզի: Զգեստ արքայութ. եւթեր զգաւազանն ոսկի: Որ խնայէ 'ի գաւազան, ատեայ զորդի իւր. ևն: Եւ *Գաւազան իշխանութէ եգիպտացւոց: Փոխու գաւազանի ցեղի իսրայէլի: Ըստ իշխանութեց ձերոց և գաւազանաց ձերոց: Երեքնամեայ գաւազան թագաւորութե. ևն: *Անկաւ գաւազան ինչ 'ի ծառայն. Վրք հց. Ի: *Գաւազանն՝ նշանակ խրատու. Մխ. երեմ: *Ցուպ՝ նեցուկ և գաւազան, մական տուեալ հաստատութե. Մագ. ոփ. խչ: *Գաւազան 'ի ձեռին ճանապարհորդի առ ամենայն ինչ օգտակար է. Նեղոս: *Մի՛ք քահանայագաւազանին յարգարեսցին լինել հօտ. Ցհ. իմ. ոփ: *Գաւազանիս խորհուրդ կրկինն ունի ցուցանել զճշմարտութիւնն. նախ հովուական, և ապա վարդապետական. Շ. Եօրէր: *Ազգք ընդ իւրեանց գաւազանաւ անկեալք. Բրս. յաղէփ:

ԳԱՒԱԶԱՆ առի և կարգ է ազնուական նահապետաց, թագաւորաց, իշխանաց, հայրապետաց, ևն: Վրք հց. ծա: Սամ. երէց: ՍԵԲԵՐ. ևն:

ԳԱՒԱԶԱՆԱԲՈՒՂԽ. ա. Որ բղխէ յիւրմէ զգաւազան շառաւիղեալ. *Ուրախ լեր մարիամ, ուղէշ գաւազանաբուղխ թագաւորութեն քոյ. Ճ. Գ:

ԳԱՒԱԶԱՆԱՀԵՐՁ. ա. Հարմար գաւազանի հերձեալ. *Ի գաւազանահերձ վիմէն զծարաւ նոցա արբուցանէր. Ճ. Թ:

ԳԱՒԱԶԱՆԱՀՄԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Գաւազանաւ հմայելն, գիւթելն. *Որպէս է քաղդէացւոցն հաւահմայութի և գաւազանահմայութի. Լմբ. ոփ:

ԳԱՒԱԶԱՆԱՁԵՒ. ա. Որ ինչ է 'ի ձև և 'ի նմանութե գաւազանի. *Գաւազանաձև երևեալ եգիպտական ազգին. Շար:

ԳԱՒԱԶԱՆԱՍԱՍՏ. ա. Ուր իցէ սաստն կամ սաստկութիւն բախման գաւազանի. *Գաւազանասաստ հերձմամբ զերծանեցեալ զկուտակումն ջուրցն 'ի կարծրութիւն փոխարկեալ վիմի. Շար:

ԳԱՒԱԶԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ունող կմ կրող գաւազանի՝ ըստ ամենայն առման. [illegible], տուլլը. *Դառն կշտամբութե գաւազանաւոր գործավար: Եւ անպատուօր գաւազանաւոր, հողեցոյց զինուոր. Նար. ԺԷ. և ԿԲ:

ԳԱՒԱԶԱՆԵՄ, եցի. ն. Գաւազանաւ հարկանել. ծեծել. [illegible]. *Նախ գաւազանել ըստ օրինաց... և յետ այսր 'ի խաչ հանիցեն. ՃՃ: *Ի գաւազանելն մի՛ խնայէր. Ոսկփ:

ԳԱՒԱԶԱՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս նուաթական թարգմանութի յն. բառիս՝ Ῥαβδῳδία, ῥαψῳδία. Rhapsodia, cantum cum virga in manu. Երգ՝ գաւազան կմ ոստ 'ի ձեռին. որ և 'ի մեզ՝ Հագներգութի. *Հագներգութի ըստ հոռոմին ըսէ գաւազաներգութի. վասն զի սարդենի գաւազանաւ՝ պար գալով ասացողնի երգեն զհոմերական քերթուածսն. Արգ. Ժ. Երզն. փէր:

ԳԱՒԱԹ. Տ. ԲԱԺԱԿ. Κύλιξ, Calix. *Զկծուագոյնս դեղոցն տալով ըմպել հիւանդաց (բժիշկք), մեղու բաղում անգամ զդառնութիւն օծանեն. Բրս. ող. Ա:

ԳԱՒԱԿ, ի, աց. ա. Ցետին կողմն իրանի և ամենայն չորքոտանեաց. ուստի ազդրն (լտ. [illegible]) բուսանի. [illegible]. *Ընդ գաւակ ձիոյն հարեալ. Խոր. Գ. 9: *Շունս չորեքմարգինս, որոց

ձեռայն իւրն զձեռնաց տառապեալ յերտոյ կուսէ 'ի գաւառականս արձակեցին. Եւս. ԺԲ. Ժ:

ԳԱՒԱՌ, ի, աց. գ. (ըծ. յն. խօրա) Χώρα, περίχωρος, ον. πατρία. Regio, provincia, patria. Նահանգ. աշխարհ առանձին. երեւելի մասն ինչ երկրի կամ տէրութեան, ուր են քաղաքք եւ գիւղք. կողմն աշխարհի, մանաւանդ հայրենի երկիր. Վիլայէթ, մէմլէքէթ, էյալէթ, Նահիյէ, սանճագ, թարաֆ, կազա. *Բնակչաց գաւառաց: Զգաւառս հեթանոսաց: Ի գաւառէ անտի: Ընդ ամենայն գաւառն: Շուրջ զգաւառաւն: Ոչ եցոյց նոքեր զազգն, եւ ոչ զգաւառն: Հայրենի գաւառին իմոյ: Եկեալ 'ի գաւառ իւր: Մարգարէ յիւրում գաւառի պատիւ ոչ ունի: Ցայտ առնեն, եթէ գաւառ իմն խնդրեն (յն. հայրենիս). ԵՆ. *Ցարածանէր ընդ գաւառս գաւառս աշխարհին՝ առ 'ի հանգիստ ձմերոցին. Եղիշ. Ե: *Մեկնեալք արագաթեւք ընդ գաւառին վերայ եւեթ կարեն շրջել. Եղիշ. ԴՓ: *Այրարատեան կամ Այրարատ կամ Այրարատու գաւառ. Փարպ:

Որպէս թեմ կամ իշխանութիւն եպիսկոպոսի. Παροικία. Paroecia. (ուստի իտալ. parocchia, ժողովրդապետութիւն.) *Քանիւ քրիստոնեայք են գաւառիս այսորիկ. Կոչ. ԾԳ:

ԳԱՒԱՌԱԿ, ի, աց. գ. յն. խօրիօն, Χωρίον. Գաւառ փոքրիկ. շէնք. ագարակք. գիւղք եւ աւանք. *Եւ զմնացեալ զաւերս ամենայն սահմանօքն, եւ գաւառական հանդերձ՝ որ շուրջ զնովաւ էր: Եւ զքրաքաչխս եւ զգլուգլուխս ամենայն գաւառակօքն հանդերձ. Բուզ. Գ. 4. և 8:

ԳԱՒԱՌԱԿԱԼ, ի, աց. ա. գ. Որ ընդ ձեռամբ ունի զգաւառ ինչ. կուսակալ. ոստիկան. այան, վէլի, մութէսէլլիմ. *Զիշխանս՝ որ գաւառակալք էին, 'ի նոյն հաստատեաց. Լաստ. Է: *Կացոյց զնոսա 'ի վերայ ամենայն գաւառակալաց եւ գործակալաց. Հ=Ց. Տէէփ. ԾԷ:

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Ἐγχώριος, αὐτοχθόνος. Indigena. Սեպհական գաւառի. գաւառային. մանաւանդ Բնակիչ գաւառին. որ եւ ասի ԲՈՒՆ ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ, ԲՆԱԿ. Եէրլիւ. Վիլայէթլի, Եէրլի. *Եւ դուք գաւառականք էք բնակչացս՝ որք 'ի միջի մերում. Ցեւ. Ի. 22: *Բազումք 'ի գաւառականաց վկայէին: Զբուն գաւառականօքս զանդուցանեմք. Փիլ. Լիւս. Ն իմաստ: *Ի սագրելոյ գաւառականացն. Խոր. Գ. 7:

Եւ Πάτριος. Patrius. Հայրենական. աշխարհի. կամ Ἐγχώριος. Domesticus, familiaris. Ազգային. բնածին. *Գրեաց զեւր գաւառական պատմութիւնն. Եւս. ԺԲ. Ժ: *Գաւառական շրջանումն հայրատութեան. Փիլ. ԺՀ. Ժ:

ԳԱՒԱՌԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. գ. Συμπατριώτης. Conterraneus, popularis. Որ է 'ի նմին հայրենի գաւառէ. փէյտէրլէ, հէմշէհրի. *Գաւառակից մեր է, եթէ հեռաւոր ոք. Ճ. Բ: *Գիտեն ամենայն գաւառակիցք նորա: Եկեալ իւրովք գաւառակօք. Փարպ:

ԳԱՒԱՌԱԿՈՂՄՆ, ման, մանց. գ. Կողմն եւ սահման գաւառի. *Զգեցաւ 'ի գաւառակողմանցն տարապատականի. Բուզ. Գ. 6:

ԳԱՒԱՌԱԿՈՅՏ. գ. Δημοτελής. Publicis expensis factus, publicus. Կուտեալ 'ի գաւառէ. հաւաքեալ հանգամանօք յերկրէն. *Գաւառակոյտ քաղաքավարօք ուրախութիւն լինէր. Ճ. Ղ. Ի. 1:

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. Տ. ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ. *Հայրենի եւ գաւառային սովորութիւնք. Պղատ. օրէն. Բ: *Եգիպտացիքն գաւառային սովորութիւն 'ի չորեքտասաներորդումն հասանելին Թլփատեն. Փիլ. Լին: *Ի գաւառայնոցն կէին ամն ծնաւ մանուկ. Գրմ. աղէւս:

ԳԱՒԱՌԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Ἐπίτροπος. Procurator. οἰκονόμος, dispensator. κωμάρχης, praefectus vici. Վերակացու գաւառի, աւանի, տան. հազարապետ. գործակալ. տնտես. գեղապետ. հաքիմ, էյալէթ, վէքիլխարճ, սու պաշի. տես Մտթ. Ի. 8: Գաղ. Դ. 2: Ա. Թ. ԺԲ. 9: Եսթ. Բ. 3: *Մատակարար իմն, եւ կամ գաւառապետ, կամ հազարապետ: Վերակացուի, եւ գաւառապետի, եւ խնամածուի. Փիլ. Լին: *Գովլի հաւատարիմ եւ իմաստուն գաւառապետն: Խնդիր է 'ի գաւառապետս, եթէ ոք հաւատարիմ գտցի. Նիւս. Երգ: *Որպէս Թագաւորին զգաւառապետսն ըզգործսն քննել պահանջէ: Որպէս ձեր գաւառապետքն ընդ ձեր հրամանաւ. Լմբ. Խմ:

ԳԱՒԱՌԱՊԵՏ (որբոց). Ἐπίτροπος. Adjutor. Հոգաբարձու կամ խնամակալ որբոց. Վասի. *Եթէ որբոց գաւառապետն վախճանեսցի, զայլ ոք կարգել՝ ներքոյ աւուրց տասանց... Մինչեւ հասատասցեն զմանկանցն գաւառապետսն. Պղատ. օրէն. Ժ: *Որոց մանկունք գաւառապետաց կարօտանան: Գաւառապետք մանկանցն: Եթէ այր եւ եթէ կին գաւառապետ գոլով: Եթէ պարտապան ոք իցէ 'ի գաւառապետացն, հանդիսարանն առնէ զընտրութիւն. անդ. ԺԱ:

ԳԱՒԱՌԱՊԵՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական գաւառապետաց եւ գաւառապետութեան. *Զգաւառապետական օրէնս յատկապէս գոլով՝ զանազանապէս դնել. Պղատ. օրէն. ԺԱ:

ԳԱՒԱՌԱՊԵՏԱԲԱՐ ՑԱԿԱՆԵԼ Ն. Բարւոք անօթել, խնամել, դարմանել. *Աշխարհս գեղեցիկ, եւ Թագաւորն (ԺԾ) պահէ զսա, եւ յիրաւի գաւառապետաբար յականէ. Փիլ. Իմաստն:

ԳԱՒԱՌԱՊԵՏԵՄ, եցի. չ.ն. Գաւառապետ լինել. խնամարկել, հոգալ զորբս, ԵՆ. *Գրեալ գաւառապետք մանկանցն կամաւ իսկ խոստացեալ իցեն գաւառապետել. Պղատ. օրէն. ԺԱ: *Եթէ վարկանի ոչ բարւոք գաւառապետել. անդ:

ԳԱՒԱՌԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπιτροπή, πεία. Procuratio, praefectura, եւ Tutela. Գործակալութիւն. տնտեսութիւն. եւ Վերակացութիւն որբոց. *Գործէր նա զգործս գաւառապետութեան 'ի վարձու միում ուրումն 'ի գլխաւորաց. Եւս. պտմ. Զ. 41: *Մինչեւ հնգետասանամեայ հասանելով գաւառապետութեանն: Ամենայն գաւառապետութիւն, եւ որբոցն փոյթ արասցեն օրինապահք. Պղատ. օրէն. ԺԱ:

ԳԱՒԱՌԱՍԻՐԵԼ. գ. Սիրել որպէս ըզգաւառ հայրենի. *Չոքան 'ի հռոմ, իբրեւ թէ գաւառասիրելով զանգին զայնոսիկ, ուստի արտաքս անկեալ եղեն յաւուրս կղզեաց. Ոսկ. ԳԾ:

ԳԱՒԱՌԱՏԵՍՈՒՉ. գ. Տեսուչ գաւառի 'ի կողմանէ եպիսկոպոսի. որ եւ ՔՈՐԵՊԻՍԿՈՊՈՍ. *Եպիսկոպոսք (էին երբեմն 'ի հայս) ԾԶ. փառաւորք, եւ գաւառատեսուչս 'ի վր ԾԶ Թեմի. Որոտ. ԾԺԷ:

ԳԱՒԱՌԱՏԷՐ, տեարք. գ. Տէր գաւառի իրիք: Կանոն:

ԳԱՒԱՌԱՑԻ, ցւոյ, ցեաց. գ. Πατριώτης. Patriota. Որ է 'ի նմին գաւառէ. գաւառական. գաւառակից. Եէրլիւ. Էէրլի. *Ոչ գաւառացիք միմեանց գոլն սոցա, զի ծառայեսցեն գիւրապէս. Պղատ. օրէն. Զ: *Իբրեւ զգաւառացի եւ զընտանի հաւատոյ օտարասիրել. Մագ. ԽԱ: *Եկին առ նոսա գաւառացիք նորա. Ճ. Ա: *Քաղաքակիցք իսկ, եւ գաւառացիք. Նիւս. 'ի Բնութ:

ԳԱՒԱՐՍ, ի, ից. գ. Կորեակ գեղնագոյն խոշոր. որ եւ ռմկ. Ճապարս. պ. ջէվջէրս. Թ. տարը, դարը. *Գարին եւ կորեակն եւ գաւարսն. Ագաթ: Իսկ 'ի Բժշկրն. *Կորեկ, կապարսն, տուխնդ:

ԳԱՒԵՂ. գ. Բառ ռմկ. Որոյ լայն եւ պարարտ է գաւակն. *Ճերմակ ձի գաւեղ եւ գէր. Շ. յառակս:

ԳԱՒԻԹ, ւթի, Թաց կամ Թից. գ. Αὐλή. Atrium. Բակ տան եւ ապարանից եւ տաճարի, ԵՆ. որմով պարսպեալ բացօթեայ կամ որահ՝ արձակավայր յարտաքին դրացցներքին դրունս բնակութեան. բաղ. հօյաւ, այաւ, ավլու. *Գաւիթ տանն արքունի: Գաւիթ Թագաւորին: Կոխել զգաւիթս իմ մի յաւելջիք: Նստէր արտաքոյ 'ի գաւթին: Գաւիթ քահանայապետին: Զգաւիթն՝ որ արտաքոյ տաճարին. ԵՆ: Իսկ *Արտաքին գաւիթ. Մրկ. ԺԴ. 68. ըստ յն. Նախագաւիթ. προαύλιον:

Եւ որպէս Փարախ. Ἀγέλη. Թ. աղըլ. գոմ. *Գաւիթ ոչխարաց: Որ ոչ են յայսմ գաւթէ. Յհ. Ժ. 1. 16:

Նմանութեամբ. Արքայութիւն. վերին յարկք. եւ Եկեղեցի. *Զինչ եղիցի հաւասար գաւթից յերկինս. Կիւրղ. Ղուկ: *Փափագ այնմ գաւթաց. Լմբ. Աղ: *Հեղլենացի փիլիսոփայիցն կարծիք (վասն աշխարհի) արտաքոյ է մերս գաւթաց: Այս կորուսանէ զանձնիշխանականն, եւ արտաքոյ է գաւթիցս մերոց. Լմբ. ԾՂ:

ԳԱՒԻԿ. Տես 'ի բառն ԳԱՎԻՆ:

ԳԲԱՑԻ, կամ ԳԲԵՑԻ, ցւոյ. ա. Բնակեալն 'ի գուբ (Ճգնաւորն յովհաննէս). Վրք հց. Ն ժմ. ըստ Յ: (տպ. գբնեցի:)

ԳԳՈՒԱՂԵԼ. Տ. ԳՐԳՈՒԱՂԵԼ:

ԳԳՈՒԱՆՔ, նաց. գ. որ եւ ԳԳՈՒՈՒՄՆ. Ողջագուրումն. *Ի մէջ դաստակաց ձեռաց որպէս զմանուկ զծերն հին աւուրց գգուանօք ընկալար. Նար. Յատ:

ԳԳՈՒԵՄ, եցի. ն. Ἀγκαλίζω, ἀγκαλίζομαι, παρακαλέω. Ulnis amplector, in ulnis gesto, recreo. τιθηνέω, nutrio, foveo. Ի գոգն կամ 'ի գիրկս փայփայել. սիրով գրկել. ողջագուրել. տածել մայրաբար կամ դայեկաբար. յանձանձել. փափկել. թօյթօյէ, լոյէ. օխշամագ, գուճագ, գուճագլամագ, սարըլմագ, պէսլէմէք. *Որպէս մայր՝ որ զմանուկ իւր գգուիցէ, այնպէս գգուեցից զձեզ. Ես. ԿԶ. 13: *Որ 'ի գիրկս գրգեալք եւ գգուեալք էին. Ողբ. Դ. 5: *Մի հոգիք նոցա գգուեալ պահին կենդանիք. Ագաթ: *Ի գիրկս սրբութեան գգուեալ. Խոր. հռիփս: *Զմանկագոյնս իբրեւ զորդիս սիրելիս գգուէր. Եղիշ. Ը: *Զիս գգուեաց որդի: Տղայական տիօք գգուեցայք: Աբրահամեան գոգոյն գըգուեալ. Նար: *Ի գիրկսն սիմէոնի գգուեցաւ: Գգուես սիրով աղաւնակերպ. Շար:

Նմանութեամբ, որպէս Մեծարել. *Զխորհուրդն որդւոյ գգուել մովսէսի արժան էր: Նմաց, զի գգուեսցէ զանձն իւր աւաղի ժողովրդեանն. Իփր. Եւ. Ն ԲԳ:

ԳԳՈՒԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Փայփայել. գրգել. մեղկել. *Ցանկութեամբք գգուեցուցանէ զնոսա. Մծբ. Զ:

ԳԳՈՒԻՉ. Գգուող. ողջագուրիչ. *Տոնիչ եւ գգուիչ էր զաւակաց նորա. Վրդն.

ղփմ : *Ապականիչ հուրն փոխանակ ապականելոյն եղև գգուիչ. Եփր. համաբ :

ԳԳՈՒՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ լինի գգուանօք կամ 'ի նշանակ գգուանաց. *Զխանդաղատականն, այսինքն զգգուողականն, և զփաղաքշականն. Մագ. Ւ. Երգն. ԺԵր:

ԳԳՈՒՈՒՄՆ. Տ. ԳԳՈՒԱՆՔ. *Ցիշելով զերբեմն մայրենի գրկայգ գգուումն որդոյ. Ը. Բղբ:

ԳԵԴԴՈՒՐ, այ. գ. Γεδδοὺρ. Բառ եբր. կէտուր, կէտօտ (իբր գարանակալ, պարառօղ. ևն.) Հէն. յելուզակ. հարկանօղ. աւապատակաւոր. մէկնակազէն. ջէթէձի, թէօլձի, ղոփփէր. *Պնդեցայց զկնի գեդդուրայն այնորիկ : Ի գեդդուրն յայն: Զգեդդուրն եկեալ 'ի վերայ մեր. ա. Թգ. Լ. 8. 15. 23 : (որ 'ի Ը. Ծ. ԾԷ. 21. գնի Հէն :)

ԳԵԶ. գ. որ և } խզումն. գզումն.

ԳԵԶՈՒԹԻՒՆ. } պատառուած. նշան ճեղքուածոյ. Տես և ԳԵԶ. (լծ. Թ. թէալ ձէթ, թէլ էլձէթ, որ է հատանել.) *Գաղան, զի պատառողք. գեզն պատռուած է. Վրդն. ծն : *Բուռն հարկանել զործաքար վիմաց ձեռօք, ուր ոչ գոյր գեզութի, և ճեղքել ըստ կամաց մեծ և փոքր. Խոր. Բ. 7 : *Իբրև զմարգարիտս պատուականս, որ ոչ ունի գեզութի բաժանման և րոյ ճաճանչաւոր լուսոյն. Ագաթ :

ԳԵԼ, գելք. ա. Նոյն ընդ ԳԱՅԼ. իբր գելարան. գելոց. թէմէլք. կէրկի. *Նորին կարթիցն գել արկեալ, նաև ըղծունկերն յօշոտեալ. Ը. Վեդ: *Դանդանաւանդս և գելս ծծային բերանոյգ. Շար :

ԳԵԼ. ա. արմատ Գելուլ բային, որպէս գելեալ. ոլորեալ. կոր, կամ պիրկ. *Այր չափ հասակաւ, հեր գանգուր, կարթք գելք, ծաւի. Ճ. Գ :

ԳԵԼԱԶԱՏ. Տ. ԳԵՂԱԶԱՏ:

ԳԵԼԱՆԻԼ, կամ ԳԵԼԱՐԱՆԻԼ. Գելեալ լինել գելոցօք. գելարանօք պրկիլ, տանջիլ. *Կարօղ եմք մեք և յանիւ մտանել և գելանիլ (կմ գելարանիլ), և այրիլ. Բրս. Խ Ա:

ԳԵԼԱՍ. ի. գ. ռմկ. կէլա, կէլէաշ Ծեծածն և խարակեալն և թրջածն կտաւատի, ուստի մզի իւղ 'ի պէտս ճրագի. *Թէ 'ի վերայ ծեծածոյ կի գելասի գտանիցին, խորտակեսցին ամանօքն հանդերձ. Կանոն :

ԳԵԼԱՐԱՆ, ի, աց. գ. որ և ԳԵԼՈՑ. իբր Στρεβλωτής. Tortura, eculeus, և corum ևն. Գործի, ոլորան. գործի և մեքենայ պրկիչ, և ոլորմամբ ճնշիչ և ճմլիչ. որպէս կոճղ, մամուլ, փոկ, լար, և այլ տանջանարան երկաթի կամ փայտեղէն. իւթէնճէ, չիթէնճէ. *Արկանել առասանս 'ի կապանս կրծիցն գելարանաց. Ագաթ : *Ի բանտս, 'ի տանջանս, 'ի գելարանս. Կոչիւն : *Չարչարանաց. գելարանաց և հարուածոց: Գանից և գելարանաց, և կապանաց, և խոշտանգանաց. Ցհ. կբ : *Հրամայեաց զսէն իջուցանել 'ի գելարանաց անուոյն. Ճ. Ա: *Գելարանն ('ի գիրս Ագաթ.) ոլորան է կրծիցն, որպէս մամուլ. Վանակ. հց :

ԳԵԼԻԿԱՆ, ի, աց. Նոյն ընդ Գայլիկոն. հերիւն, կամ շաղափ. պուրղու, պիր. *Զկիսոցն գելիկանօք ծակէին զպճղճութն, և սպանանէին. Ճ. Ժ:

ԳԵԼՈՑ, ի, աց. Տ. ԳԵԼԱՐԱՆ. *Տալ գելոցս կրծից նորա. Ագաթ : *Անհնարին գելոցօք խորտակէին զկողս և զոսկերս. Եփր. Ա. օրէնէ: *Գելոց կապարանաց արկեալ 'ի կզակն և 'ի պարանոց նորա: Ի կոճերս պնդել, և գելոցօք վարակել. Ցհ. կբ : *Եւ ընդ գելոց գելարանին զիմ ճմլեալ ցես որդւոց առ բարին. Ցհ. ոչ :

ԳԵԼՈՒՄ. գելի. է. Գելանիմ, գելայ. Στρεβλόω. Torqueo, contorqueo, distorqueo. στρέφω, flecto. σπαράσσω, lacero. Արգելուլ և փաղարել 'ի կապանս. պրկել. ոլորել. ճնշել. ճմլել զմարմինն կամ զանդամն. փըրըքլ, ճղձել, օքմէլ. Գրուգրլրօգ պաղլօճօգ, օգօճօգ, խնճիճձթ. *Գելուլ 'ի կոճեղ զոտս : Գելուլ երկաթեօք զձեռս. ՃՃ: *Ի ձեռն ուժգնագոյն գելլով (այսինքն գելլոյ) զջուրն 'ի հանդերձէն 'ի բաց ճնշեալ հանեն. Նիւս. կազմ: *Եգէլ զազիս նորա. Դատ. Է. 30 : *Աղխս գելու (այսինքն գելանի). Վրք աւէտս. Յ. : *Սիրտ իմ գելու : Սիրտ իմ գելաւ յիս. Երեմ. Դ. 19 : Ողբ. Ա. 20 : *Զսիրտ իմ գելու, և զորովայն իմ գալարէ. Եփր. խոստվ: *Ցաւք կողմն զպարանոցն գելեալ թիւրէր. Փիլ. Լիւս: *Գելոյր և տապալէր երկդիմի մտօք (որպէս օձ գալարեալ). Եղիշ. Բ : *Սրով գելուլ ըղպարանոց ». (որպէս Թ. չէմէք). Արծր. Է. 6 : *Խանդաղական ձայնիւ գորովէն (զողայս), և զխօսն գելուն ». իբր բեկբեկեն ոլորմամբ ձայնի և ողոքանօք. Վրք հց. Իշ:

ԳԵԼՈՒՄՆ, լման. գ. Գելուլն. ճըմշումն. ճմլումն. *Գելումն սրտին խոնարհեցուցանէ 'ի կարեկցութի. Խոսր : Սարգ :

ԳԵՀ. գ. Բառ եբր. կէ, կամ կէէ. Γαί, կամ γέ. Վիհ. գերեզման. կարկառակոյտ. որպէս և յատուկ անունն Գայի' ստուգաբանի կոյտ. *Ոսկր Թաղեննն 'ի գեհ 'ի գերեզմանին գովգայ. Եզեկ. ԼԹ. 11. 15 : *Գեհ. վիհ. Հին բա : *Որպէս որ 'ի գեհք վհի անկանի. Լմբ. ող. ծէ :

ԳԵՀ. որպէս Հօտ ոչխարաց : Վոփէ. ոճէ : Ն Ոսկէփոր: Որպէս և 'ի Հին թէր. օրինակ գնի բակձաձական անուան. *Տոհմ, պար, գեհ, հոյլ, չեղջ »:

ԳԵՀԵՄՆ. գ. Իբր Հնոց հասարակ. թթուլհան. *Հրով զյարկ տաննսոյ լուցանէին, և գեհեան հրոյն ունէր զբարբելոնական բոցոյն նմանութիւն. Ճ. Ը: Իսկ իբրև Գժոխք' ըստ ձեռագրաց հասարակօրէն գրի ԳԵՀԵՆ :

ԳԵՀԵՆ, ի, կամ այ, իւ. գ. Γεέννα. Gehenna. Բառ եբր. կէէննօմ. այսինքն վիհ ենոմայ, կամ ձոր որդուութեան, ուր խորայէլացիք զորդիս իւրեանց ընդ հուր անցուցանէին. ուստի 'ի նոր կտ. վարի որպէս Հնոց անշէջ, այն է Դժոխք. ճէհէննէմ, ճէհիմ, հէճիմ, և վէյլ. (իբր վիհ ձոր.) *Պարտաւոր լիցի 'ի գեհեն հրոյն : Երթալ 'ի գեհեն 'ի հուրն անշէջ: Որդի գեհենի : Ի դատաստանէ գեհենին. ևն: *Ո՛չ զգեհենն յայն սակս ասպանացաւ, զի 'ի գեհեն արկանիցէ, այլ զի 'ի գեհենէն ապրեցուցանիցէ. Կիւրղ. Եւ : *Դատաստանաւ գեհենին : Պահի անշէջ գեհենոյն. Փարպ: *Զհրոյ գեհենին: Քան զպատուհանս գեհենոյն. Մաշ: *Ի գեհենէն. . Գեհենիւն. Խոսր:

ԳԵՀԵՆԱԲՈՐԲՈՔ. ա. Բորբոքեալ իբրև զհնոց. անշէջ. գժոխային. կամ Բորբոքիչ հրոյ գժոխոց. *Շիջուցանել զգեհենաբորբոք պատուհասն : Ապրեցուցանել զինքն 'ի գեհենաբորբոք բարկութէն. Լմբ. ծա. ծն :

ԳԵՀԵՆԱԶԱՐԴ. ա. Որ զարդարէ զգեհեն, այսինքն առաւելու զհուր նորա. *Զի մի ընդ գեհենազարդ կորստական ճանապարհացն եղէց ժառանգորդ. Գնչ : Ն Մեսր. Երեց:

ԳԵՀԵՆԱԺԱՌԱՆԳ. ա. Որ բերի 'ի ժառանգել կմ տանել զգժոխս. *Ի վիհս անկանգնելի լինել կորստեան գեհենաժառանգ սատանայական. Աթան. էկեղ:

ԳԵՀԵՆԱԿԱՆ, ի. աց. ա. Դժոխական. *Դառնագոյն է քան զկիզանօղ հուրն գեհենական. Մագաղ : *Տանջանք գեհենական հրոյն. Մխ. ատաբ :

ԳԵՀԵՆԱԿԻՑ. ա. Պատժակից 'ի գժոխս. *Գեհենակից քեզ առնել. Ճ. Ա: *Գեհենակից իւր առնել. Սարգ. յուդ. Ա :

ԳԵՀԵՆԱՀՈՏ. ա. Ունօղ զհոտ կամ զնմանութի գժոխոց. *Մտեալ 'ի փորձ հնոցի գեհենահոտ հրոյն բորբոքման. Վրդն. ղփմ:

ԳԵՀՈՆ կամ ԳՈՀՈՆ. Բառ անյայտ. (այլ ձ. գեղհուկ. տալ. գեղակ.) Թերևս Շահէն' առդ բազէի. *Աղձնիք ունի և հաւ զգեհոն (կմ զգոհոն). Խոր. Ծ:

ԳԵՂ, ի, եց. Տ. ԳԻՒՂ. Κώμη. Pagus. (Թ. թէօյ.) *Եւ կամ այլ գեղ ուրեք էր : Զգեղսն և զքաղաքսն : Գեղէցն և քաղաքացն : Ագարակօք և գեղիւք: Ի գեղից: Ի գեղէ եկեալ եմ. Եսա. ԹԸ: Պէտ: Եղիշ: Ցհ. կբ: Վրք հց : *Գեղ առ գեղ, տուն առ տուն. Պղատ. օրէն. Ա :

ԳԵՂ, ոյ, ով. գ. (լծ. յն. գալլօ.) Κάλλος. Pulchritudo. Վայելչութի տեսոյ և դիմաց' հանդերձ համեմատութբ մասանց. որ և գեղեցկութի զգալի և մաւոր. կիւզէլլիք, թէշի, հիսն, ջէմալէթ, ճէլալէթ, լէտաֆէթ. *Անդրանիկ ցլու գեղ նորա: Վայելչութի և գեղոյ քոյ: Հանճար քո հանդերձ գեղովն քո: Զի զգեղ գեղով նորա: Ամենայն գեղ զարդու մարդոյ, ևն: *Գեղ երեսաց: Տեսիլ գեղոյ: Գեղն աննման: Ճշմարիտ գեղոյն (երկնաւորին). Ագաթ : *Կենդանագիր տեսակ գեղոյն : Տեառնագիր երեսաց մեր գեղովք. Նար : *Ցղացաւ զգեղ նորա 'ի ծածուկ տեսլեամբ, որպէս և որոյքն զգեղ գաւազանոյն. Եփր. ծն :

Իբր Դէմք գեղեցիկ. երեսք կամ կերպարան վայելուչ. փէօթ. *Ցուցմն գեղոյ. Ցհ. կբ : *Զուարթութի գեղոյն : Գեղ ծնկեալ: Ծովեալ գեղ: Միասցի 'ի գեղ տեսակիս. Նար :

ԳԵՂՆՄԱՆ. Նման գեղով իւիք. նմանութի ուրուական նկարեալ. օրինակ. պատկեր. սուրեթ. *Քանզի գեղնման են օրէնքն. այս զի ամենայն աւետիքն երկրաւորք գեղ նման են հանդերձելոյն բարեաց. Եփր. Եբր :

ԳԵՂԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. Գիւղաբնակ. բնակեալ 'ի գեղջ. Գեղջ նստօղ. թէօյլի. *Այր գեղաբնակ էր, այլ մեծատուն էր յոյժ. Վրք հց. ԺԶ :

ԳԵՂԱԳՈՅՆ. ա. Իբր Գեղեցկագոյն. աւելի աղուոր, փէօթօվ. *Վարազ են զօրագոյն... սերամարգ կարի են գեղագոյն. Ոսկ. Ժիւղ. Է:

ԳԵՂԱԳՈՒՆԱԿ. Տ. ԳԵՂԱԶԱՆ. *Ոչ տաճարք գեղազարդունակք. Ոսկ. պօղ:

ԳԵՂԱԳՐԵՄ. եցի. ն. Գեղեցիկ գրել. նկարել, յօրինել. *Գեղագրեցին 'ի զարդս պայծառս զքրիստոնէից եկեղեցի. Նոր. Իմ:

ԳԵՂԱԶԱՆ. ի. եց. } ա. Գեղեցիկ

ԳԵՂԱԶԱՆԱԿ. ի, աց. } տեսիլ, գեղազանութբ. պայծառ. վայելուչ. և Վայելչութի. *Այսօր ցնծան բնիկքն կցորդիւք, և գեղազանակ պարսինդուք երկնայինք և երկրաւորք. Գնչ : *Ի նիւթս վէհագունիցն և գեղազանիցն զանկին սափերաց. Նար. ծէ : *Երրայեցւոց անդուք ցուցանէն. . զխոստացրաց և ժամուց տուրև.

ռալից գեղապանծս. Մաշ. ջահ:

ԳԵՂԱՁԱՆԻՄ, եցայ. չ. Գեղեցիկ զարդարիլ. վայելչազարդիլ. *Նախատիպն (կամ նախատպին) կերպարանաւն գեղազանելաց. Լմբ. հանգ:

ԳԵՂԱՁԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեղեցկութիւն. վայելչութիւն. *Լուսաւորչաց գեղազանութեամբ. Ճռ. Հոռոմ:

ԳԵՂԱՁԱՅՏ, ի, աց. գ. Արու ձի ընտիր, իբր ազատ 'ի գեղջէ, կամ սեպհական ազատաց. ճինս աթ, քէհէյլան. *Արականք ձիոյ, յովատակ (կամ յովատակ), նժոյգ, փառհ, երիվար, գեղազատ (կամ գեղազատ). Մագ. ն Երզն. քեր:

ԳԵՂԱՁԱՐԴ, ի, ից. ա. Զարդարեալ գեղով. վայելչազարդ. պաճուճեալ. չքնաղ. չքեղ. *Գեղազարդ (կամ գեղեցկազարդ) ակնախանոս, կամ ալանն. Վրք հց: Վրդն. ծն: *Այ գեղազարդ մարմին ոյ՝ անշիջացար որպէս մեռելոյ. Գնձ: *Գեղազարդ խորհուրդ. Ճ. Ա: *Զփայլումն երկաց գեղազարդ (կամ գեղազարդութեն) մովսիսեան կերպին. Նար. առաք:

ԳԵՂԱՁԱՐԴԻԵՄ, եցի. ն. Զարդարել գեղով. պաճուճել. պճնել. կիւզէլ գօնմաք. *Զգեղազարդեալ աշխարհս ես զարդարեցի. ՃՃ: *Պսակապաճոյճ գեղազարդելոց: Ընդ նմին պատկանութեան գեղազարդեցին. Նար. լը. ն խշ: *Ինն ամսեայ ժամանակաւ գեղազարդեալ 'ի քում հոգենկար արգանդին. Թէոդոր. 'ի խաչն: *Հռիփսիմէ գեղազարդեալ կուսից պարծանք. Շ. թղ: *Գեղազարդեցին զորութիւն, և կամեցան պարել. Լմբ. ող:

ԳԵՂԱՁԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Զարդ գեղոյ. գեղեցկութիւն զարդուց և կարգաց. չքնաղութիւն. պայծառութիւն. վայելչութիւն. *Բարձրանալ 'ի փառս գերապայծառ պանծալի և վայելուչ գեղազարդութեն. Անան. եկեղ: *Մատուռակացն գեղազարդութեն: Փառք և գեղազարդութիւն: Որ 'ի նմա խնդութիւն՝ հայրապետաց նմանեցաւ, և գեղազարդութեն ժառանգաց՝ արքայական. Լմբ. ժղ. ն խմ: *Ընդ ամենայն տիեզերս հնչեցուցանելով զգեղազարդութիւն նորա. Ճ. Ա:

ԳԵՂԱԾԻԾԱՂ. ա. Զուարթագին տեսլեամբ, և զուարճալի. *Գետք ... գեղածիծաղ. Նար. առաք:

ԳԵՂԱԾՓԻՄ, եցայ. չ. Գեղեցիկ ծփմամբ ծածանիլ. *Բազմահոլով գետոց յորձանաւոյզ պտոյտք՝ անարգել գանգրոց գեղածփեալք. Թէոդոր. 'ի խաչն:

ԳԵՂԱԿ, ի, աց. գ. Գիւղ փոքրիկ. գեղիկ. քէօյճիւյէզ. *Այժմ գեղակ է անդէն. Վրդն. ա: *Պատահի 'ի գեղակն աղբիւր քաղցրահամ. Վարք. է:

ԳԵՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Շինականութիւն. գեղացութիւն. քէօյլիւլիւք. *Իբրև 'ի գեղականութէ 'ի սեպհական ազատութիւն և 'ի քաղաքականութեն փոխեցաւք. Միքայէլ. խչ:

ԳԵՂԱՂԻՇ. ա. որ գրի և ԳԵՂԵՂԻՇ. Գեղեցիկ յոյժ. գեղափայլ. պայծառ. կայտառ. վայելչագեղ. չքնաղ. աղուոր, աղուորիկ, սիրուն, ընտիր աղէկ. գիւզէլ, նազիք. *Գեղաղէշ ծաղիկ, կամ ... տեսիլ: Ծառայք և աղախինայք գեղեցկակերպք, և յոյժ գեղաղէշք. Փիլ: *Այս գեղաղէշս, այսպէս փայլեցեալս. Ոսկ. եփ. է: *Ցոյժ քան զԹրակացոց կուսանան ... գերազանցեալ գեղաղէշ պայծառութեամբ. Ոսկիփոր: *Գեղաղէշ երեսս ունիմ, և կամ ... եմ. Կանոն: *Գեղաղէշ մանուկն (ճանճիկ). Երզն. քեր: *Գեղաղէշ պատկերն (եւայի). Վրդն. ծն: *Գեղաղէշ գեղեցկութեն. Ցհ. կը: *Գեղաղէշ և վայելուչ գիտաւորութեն (տեսք Թռչնոց). Պիտ: *Գեղաղէշ անկոչք. Ճ. Ժ: Վրք հց. Ձ: *Զգեղեղէշ (զգեղաղէշ) արմաւն պղտորաբերեցեր որպէս 'ի ծառաստան երկրի. Թէոդոր. 'ի խաչն:

ԳԵՂԱՂԻՇԱԲԱՐ. մ. Գեղեցկապէս. կարի վայելչաբար. *Կերպարան գեղաղէշաբար գրեալ տեսեալ՝ ընդ սորա գրողն հրաշանամբ. Փիլ. նխ. ա:

ԳԵՂԱՂԻՇԱԳՈՅՆ. ա. Կարի գեղեցիկ. չքնաղագոյն. *Յոյժ գեղաղէշագոյն կենդանիս (եւայ). Փիլ. լին:

ԳԵՂԱՂԻՇԱԴԻՏԱԿ. ա. Գեղեցիկ յոյժ գիտակաւ կամ տեսլեամբ. *Ցանհըրպելին մերձենայր փայտ, և գեղաղէշադիտակ զխայրին կապտեր. Թէոդոր. մայրագ:

ԳԵՂԱՃԵՄԵՄ, եցի. չ. Գեղեցիկ ճեմել. *Վերաճայթեցին՝ խաղաղաշարժ գեղաճեմեալք. Թէոդոր. 'ի խաչն:

ԳԵՂԱՅԱՐՄԱՐ. ա. Գեղեցկայարմար. վայելուչ. վայելչագեղ. *Հասակաւ գեղայարմար, և չքնաղ տեսլեամբ. Մագ. խը: *Հրկէզ առնել զարքունիսն քսերքսի զգեղայարմարս. Գրմ. աղէք. յն. ամենագեղեցիկ. καλλιστος, optimus.

ԳԵՂԱՅՕՐԷՆ. ա. Գեղեցիկ յօրինեալ. գեղազարդ. *Հարսնապաճոյճ պանծանօք պճնել գեղայօրէն սուրբ վայելչութեամբ. Նար. ղգ:

ԳԵՂԱՆԻ, նւոյ. ա. Գեղաւոր. գեղեցիկ. գեղաղէշ. չքնաղ. կիւզէլ, գիւզէլ. *Գեղանին տիգրանուհի. Երզն. քեր: *Գեղանի կենդանիս (եւայ). Վրդն. ծն: *Պերճապաճոյճ և գեղանի նոյն բարիկ որդի անդոկայ. Ոռոտ:

ԳԵՂԱՆԻՏԱԿ. ա. Ուղղաբերձ. գեղեցկադիտակ. *Իբրու զոտունկ գեղաշիտակ: Համբուրելով զգեղաշիտակ գատակ երկայնաձիգ մատանցդ. Մագ. կգ. ն ծդ:

ԳԵՂԱՆՈՒՔ. ա. Գեղեցկաշուք. գեղեցիկ շքով. գեղեցկապանծ. *Ո՞ր փառոնակ փառացի գեղաշուք. Մագ. խէ:

ԳԵՂԱՊԱՃՈՅՃ. ա. Գեղով պաճուճեալ, պճնազարդ. գեղազարդ. *Պաշտել զգեղապաճոյճ պատկերն. Լմբ. խմ: *Գեղապաճոյճ աշտարակ կանգնեալ. Նար. գանձ եկեղ: *Գեղապաճոյճ փառօք զարդարեալ կողածնաւն 'ի դրախտն ադենայ. Շ. գանձ վերջոյն:

Իւ գեղեցիկ պաճուճօղ. որ գիտէ զունագեղել. *Գեղապաճոյճ նկարողաց սեւել զիս առան. Ցհ. կը:

ԳԵՂԱՊԱՆԾ. ա. որ գրի և ԳԵՂԱՊԱՆՉ. Գեղեցիկ և պանծալի. պանծալի գեղով. չքնաղ. գեղաղէշ. *Գոանիկ գեղապանծ. Նաւամ. գ. կ. յն. καλὴ καὶ ἐπίχαρις, գեղեցիկ և հաճոյական: *Գեղապանծ հարսն, կամ մայր. կմ թագուհի. Նար. խչ. ն մծբ: Ճ. Ժ: *Գեղապանծ վայելչութեն, կամ զարդ, կամ գեղ. Ագաթ: Շար: Վրք հց: Ճ. Ա:

Իսկ Եղիշ. ծէ. 15. *Գեղապանծ եղեր 'ի գեղ քո ». բնմ., պանծանօք վառահեցար:

ԳԵՂԱՊԱՆԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Շքեղութիւն. փառաւորութիւն. *Երգարանին մաքրեցելոյ բանին գեղապանծութեամբ. Զքր. կը:

ԳԵՂԱՊԱՏԻՒ. ա. Վայելչաշուք. գեղեցկայարմար. *Գեղապատիւ գաղափարութեամբ առ սարաւոփեալին միաւորիլ. Ոսկ. յհ. յէշտ:

ԳԵՂԱՊԱՏՇԱՃ. ա. Գեղեցկայարմար. վայելչագեղ. բարեյօդ. *Հայկ գեղապատշաճ և անձնեայ. Խոր. ա. ց:

ԳԵՂԱՊԱՐԵՄ, եցի. ն. և չ. Χορα-γέω, χοραγέομαι. Chorum duco, et in quocunque genere abundo, praeditus sum aliqua facultate. Գեղեցիկ պարուհրճուիլ և նուագել. *Գեղապարեցեր ընդ երջանիկ պարս: Ցնծական ձայնիւ գեղապարեսցէ սմա զյարմարական բանից պարոս. Պիտ: *Գեղապարելով համաձայնապէս ընդ սերովբէիցն զեռանհիւսակ սրբասացութիւն այ. Շ. հրեշտ: *(Միջակքն յարուեստից են՝) աղեղնաւորութիւն, գեղապարել. Երզն. քեր: *Գեղապարել ընդ նմա սրբերգող ձայնիւ. Ճ. Ա:

Մերթ՝ Ցառաջ խաղալ գեղեցիկ ընթացիւք իբր պարելով. յառաջագէմ լինել. զարգանալ. *Պանդուխտ է իմաստակութիւն, և 'ի ձեռն ներշնչանականցն գեղապարէ: Ի ներշնչանական խրատն բազում ինչ գեղապարեցէ այլ առաքինի: Որք ուղիղ խրատուք գեղապարեցին. Փիլ. լին. գ. ն ա: *Զգեղապարեալն ուսեալ ներշնչանականացն. Ցհ. իմ. առ:

ԳԵՂԱՊԱՐՈՅՐ. ա. Պարուրեալ գեղով. լի գեղեցկութեամբ. *Պաղոյն գեղեցկութեն զգեղապարոյր սատեղծուածն 'ի սատեղծուածէն իմացոյց. Ճ. Գ:

ԳԵՂԱՊԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Χορεία. Chorea. Գեղեցիկ պարաւորութիւն. պար, համերձ երգովք նուագաց. խօրօ, րագս, ահէնկ. *Ուր զուարճացելոցն ամենեցուն է բնակութիւն, և պարողացն զանգագար գեղապարութիւն. Անշ. 'ի կոյս: *Պարել զքաղցրահնչիւն գեղապարութիւն. Լմբ. ող: *Իմանալի գեղապարութեամբ զեռանհիւսակ սրբասացութիւնս յօրինէ. Ցհ. իմ. եկ: *Գեղապարութիւն երաժշտական ձայնիւ երգէն: Երգէն զհոգևորական գեղապարութիւն. Զքր. կը: *Գեղապարութիւն նոցա (զուարթնոց) և ամենայն ձայնիցն հնչմունք ... է զան օրհնել. Սարգ. ա. պ. է:

ԳԵՂԱՊՃՆԵԱԼ, ելոյ. Գեղեցիկ պճնեալ. գեղապաճոյճ. գեղազարդ. *Ի սոյն կամարի գեղապճնելոյ. Նար. խառ:

ԳԵՂԱՍԱՂԱՐԹ. ա. Վարսագեղ. գեղեցիկ ոստովք և տերևօք. *Ցնկեայ ծառս գեղասաղարթս. Նար. խչ:

ԳԵՂԱՍՏԱՆԵԱՅՔ, կամ ԳԵՕՂԱՍՏԵԱՅՔ. ԳԵՕՂԱՍՏԱՅՔ. Իբր Գիւղք, գիւղօրէք. կոյուածք. գէղէր. քէօյլէր. *Կոխեցին քանդեցին զգեղեցիկ սատացուածս այգեստանեացն և գեղաստանեացն: Հրամայեցին (տալ) նմա գեօղաստեայս ընծաբար ծառայութեան, և գետ ձկնորսաց: Որ միանգամ առաջին թագաւորացն աղուանից գեօղաստայք և սահմանք լեալ էին. Կաղկանտ:

ԳԵՂԱՍՏԱԽՏԱԿ. ա. Որ 'ի տախտակի նկարէ զգեղ գիմաց ուրուք. նկարիչ ճարտար. *Պատկերագործք նմանահանք, ճշգրտագործք, գեղաստախտակք. Ագաթ:

ԳԵՂԱՏԻՊ. ա. Գեղեցկատիպ. գեղեցկատեսիլ. *Ո՞ւր հրաշս հրատեսակ գեղատիպ. Մագ. խէ:

ԳԵՂԱՏԽՈՒՐ. ա. Տխուր գեղով. անշուք. մթագին. *Զնախնին խաւարն աշխարհատարած անզարդութեն՝ հինն նսեմութեն գեղատխուր անպատրաստութեան. Նար. գանձ հոգ:

ԳԵՂԱՐԴՆ, գեան, գեանց, կմ գան, գանց. գ. Δόρυ, λόγχη. Hasta, lancea. κοντός, contus. σειρομάστης, lanceola, jaculi genus. Արդն (գեղեցիկ կմ գելիչ). Նիզակ. տէգ. աշտեայ. սուին. գայիսոն. մզրագ, նիզէգ, հարպա, խըշտ, ...

* Սուսեր և գեղարդն։ Սրով և գեղար-դեամբ, կամ գեղարդեամբք։ Նորոց գե-ղարդեանց (կամ դանց)։ Գեղարդեամբս. զգեղարդունս. ԵՆ։ * Ոչ 'ի գեղարդանց վերաւորելով, և ոչ 'ի նիզակաց. Պիտ։ (յո-րոց մին մեծ կարծի, և միւսն փոքր)։ Ան-տուոր է գրութիւս. * Ո՞ւր գեղեարդն քո առքայ։ Զգեաց սաւուզ զգեղեարդն գաւ-թայ. Եփր. համաբ։

ԳԵՂԱՐԴՆԱԽՈՑ. ա.) գեղարդեամբ
ԳԵՂԱՐԴՆԱՊԱՏԱՌ.) խոցեալ, պա-տառեալ. տիգախոց. * Ճիւն օրհնութե, զոր ճմլեցին 'ի վերայ խաչին գեղարդնա-պատառ չարչարանօք. Ճ. Գ։ * Զեր խառ-նեցաւ արիւնն ընդ կողին՝ գեղարդնախոց արեան վըտակին. Գնձ։

ԳԵՂԱՐԴՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Տիգա-ւոր. նիզակաւոր. մզրագիւզ. * Մի գուցէ կարծեսցուք ... գեղարդնաւորս հրեշտա-կապետս. Շ. հրեշտ։ * Աղեղնաւորութի, և գեղարդնաւոր լինելն. Մագ. քեր։ * Եւ ղչաւուղ գեղարդնաւոր կոչէ. Կիւրղ. Բգ։

ԳԵՂԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Գեղանի. գե-ղեցիկ. կէօզէլ, գիւզէր. * Տգեղագոյնքն իբրև զգեղաւորս երևեին աքանչելիք, և գեղա-ւորք ըստ ժամանակին առ հասարակ գիւց-ազնացեալք։ Գեղաւոր կուսից համեմատ. Խոր. ա. 23։ բ. 39։ * Կամ Թագուհի յոյժ գեղաւոր. Շ. Եդես։

Եւ Գեղապարող. պարաւոր. * ժամա-նակ պատերազմի է, և դու զգեղաւորացն արուեստ առնուս 'ի ձեռն. Ոսկ. Եփես. ծէ։

ԳԵՂԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեղեցկութի. * Երթան 'ի կատարելութի և 'ի զօրութի հոգւոյ, յուրախութի և 'ի գեղաւորութի. Սարկ. քհ։ * Դրախտ փափկանոյց զանա-զանափթիթ բողբոջիւք, զանազան գեղա-ւորութբ. Թէոդոր. 'ի խոյն։ * Որոց զըստ բնութե ունին զարդս և գեղաւորութի հա-ճելի՝ (տունկք). Սարկ. հանգ։

ԳԵՂԱՔԱՂԱՔ, ի, աց. գ. Κωμόπο-λις. Oppidulum. Քաղաքագիւղ. աւան. գասապա. * Եկայք երթիցուք և յայլ մօտա-ւոր գեղաքաղաքսն. Մրկ. ա. 38։

ԳԵՂԳԵՂ. գ. Իբր արմատ Գեղգեղե-լոյ՝ է Գեղգեղանք, զոր տեսցես։ Այլ իբր Γελγὲλ, γὲλ γὲλ, Գելգել, ըստ եբր. կէն-կէն, է Գլումն, գլորումն, Թաւալ, հոլո-վումն. կամ Դիւրագլոր, գիւրաշրջիկ. * Եւ անուոցն անուն կոչեցաւ գեղգեղ. Եզեկ. Ժ. 13։ * Կոչեցաւ նոցա, որպէս ա-սէ եծաբանն (այսինքն մարգարէն), գեղ գեղ. և երկի այս ըստ եբրայեցւոց ձայնին վերաշրջումնս և վերայայտնութիւս. Գիրն. եբր. ծէ։ Ուստի ուղիղ գրի 'ի Հին բա. * գեղգեղ, հոլովումն ». Իսկ Տօնականն վերածէ 'ի հյ. ձայն, յասելն. * Անիւքն ազդակէին գեղգեղ, գե՛ղ և զանազան ». որպէս թէ գեղեցկաձայն, պէսպիսաձայն։

ԳԵՂԳԵՂԱՆՔ, նաց. գ. որ և ԳԵՂ-ԳԵՂՈՒՄՆ. Μελῳδία. Melodia. Խաղ ձայ-նից երգոց. եղանակ. բեկբեկումն կամ ո-լորք հնչման. քաղցրաձայնութի. մեղեդի. ահէնկի օէտա, գայտէ, նագամ, ապատ. * Գութ գեղգեղանացս յօրհնութեան իբ-րև վարդապետ իմն լինի ածել յուղղու-թիւնս. Ոսկ. Եա։

ԳԵՂԳԵՂԱՓԱՅԼ. ա. փայլուն՝ բեկ-բեկմամբ կամ ցոլացմամբ լուսոյ. կամ գե-ղեցկանշոյլ. * Գեղգեղափայլ քան զքիւ-րեղ. Կրլթ. օտ։

ԳԵՂԳԵՂԵՄ, եցի. չ. Μελῳδέω. Modulor, cano, laudo carmine. Բեկբեկ կմ խաղուն ձայնիւ երգել. եղանակել. Եւել-մաք, զէօլէք, ռէըէմ ճոգ. * Զարմանեալ պար-տիմք ընդ քաղցրանուագ բարբառ, զոր գեղգեղեալ յօրինէ ճպուռն։ Անգադար գեղգեղէ զբարբառն սաւուել քան զերգս արուեստականաց. Վեցօր. Է։ * Ընդ եղա-նակս արկեալ գեղգեղեն (գալիքք). Լմբ. պտրգ։ * Մատամբք յօրինէ և գեղգեղէ զնուագսն. Սեբեր. Է։ * Գեղգեղեսցէ զածայ-լին երգն։ Ճուռողումն գեղգեղեալ բար-բառոյ. Վրդն. ող. և ծն։ * Զեռահիւսակն գեղգեղեն սրբասացութի. Նանայ։ * Գեղ-գեղեալ գովեն զքեզ. Շար։

Մերթ իբր Գեղազարդել. * Անդաստան ծաղկաց ցցունազարդ գեղգեղեալ բազմա-գունակ երանգօք և յարազուարճ տատա-ցօղովք. Թէոդոր. 'ի խոյն։

ԳԵՂԳԵՂՈՒՄՆ, ղման. Տ. ԳԵՂԳԵ-ՂԱՆՔ. * Ո՞ւր քաղցրաձայն երաժշտի, կամ գեղգեղումն եղանակի. Շ. Եդես։ * Հրա-շաձայն եղանակօք՝ պէսպէս գեղգեղմամբ. Ճ. Ժ։

ԳԵՂԵՂԻՇ. Տ. ԳԵՂԱՂԻՇ։

ԳԵՂԵՐ. Իբր Գեղք, գիւղք. քէօյլէր. * Արուարձանեայք՝ շինանիստք գեղեր. Վրդն. Եսայ։

ԳԵՂԵՐԵՍԵՄ, եցի. չ. Գեղազար-դել զերեսս. պաճուճել, արծնել. * Փո-րագրեցին, գեղերեսեցին ... արձան պատ-մաբանական. Նար. խչ։

ԳԵՂԵՐՓՆԵԼ. ն. Գեղեցիկ երփնիւ կմ գունով զարդարել. վայելուչ նկարել, ներկել. * Ի քոյդ նշան գեղերփնեալ զու-ղէշ սիգնոնի. Նար. խչ։

ԳԵՂԵՑԻԿ, ցկի, կաց. ա. Καλός, λή, λόν. Pulcher, chra, rum; formosus. καλλίον, κάλλιστος, pulchrior, pulcherrimus. ὡραῖος, tempestivus, speciosus, decorus, venustus. Գեղաւոր. գեղանի. գեղա-ղէշ. չքնաղ. բարետեսիլ. համեմատ մա-սամբք՝ հանդերձ լաւութբ գունոյ. և լայ-նաբար՝ Վայելուչ, վայելչական, հաճոյա-կան, լաւ, ընտիր. ազնիւ, անոյշ, ախոր-ժելի, գովելի, զարմանալի, քաջ, ԵՆ. ա-ղուոր, սիրուն, աղէկ. ըտինպ. աղէկօք, փէօ-քօղ. կէօզէլ, գիւզէլ, խօշ էաքըլըգըլը, կէօզ. Բէկէնըլի, ճէօ էյի, ււտէճ. * Կոյս գեղեցիկ։ Երինջք գեղեցիկք։ Քաղաքս կամ տունս գեղեցիկս։ Գեղեցիկ ամղան, յօշուած, վէմ, դաշտ, արօտք։ Ծառ գեղեցիկ 'ի տե-սանել։ Գեղեցիկ էր երեսօք։ Գեղեցիկ տեսլեամբ յոյժ, կամ տեսանելով, ԵՆ։ * Զինուորիցիս նոքօք զգեղեցիկ զինուորու-թի. ա. տիմ. ա. 18։ * Զգեղեցիկ բանին եղ ճաշակեն ճաշակեցին. Եբր. Է. 14։ * Բե-կումն. մեծ եղիցի գեղեցկին և փափկացե-լոյն. Երեմ. Բ. 2։ * Դարձո զակնդ քո 'ի կնոջէ գեղեցկէ. Սիր. Թ. 8։ * Մինթէ և Թագաւորաց մարմինք խոտ իցեն, կամ կանանց գեղեցկաց, կամ սկայից անուա-նեաց. այս, ասէ. Ոսկ. Եա։ * Առաջնորդ գեղեցկացն, և վերնայնոյն առնել. Անաբ. ատ. * Ի ծերութենն գեղեցկի ». այսինքն 'ի բարւոք ծերութե. Փիլ։ * Օրհորդին գեղեց-կի։ Ի գեղեցկումն մասին երկրի։ Ի ձեռն գեղեցիկ խնդրոյս։ Գեղեցիկ մտածութբ։ Գեղեցիկ և չափաւոր մոլուք. Խոր։ * Գե-ղեցիկ վարուք. Ցծն։ * Գեղեցիկ խորհրդ-դովք։ Զգեղեցիկ հոգւոյն ձին ունիս շինու-թե աշխարհի. Եղիշ։ * Տուր ինձ հրաման՝ գեղեցիկ յանդգնութբս լինել եղբ 'ի միջի ձեռում. Լմբ. ատ։ * Հատանել զգեղեցիկ գեղեցիկ ատաղձս 'ի լեռնէն. Եաւ. քր. ա. յն. զամենագեղեցիկ նիւթ։

ԳԵՂԵՑԻԿ. մ. Καλῶς. Bene, optime. Գեղեցկաբար. վայելչապէս. բարւոք. 'ի դէպ. քաջ. ճէօ կիւզէլ էյիճէ, խօշճա.

* Իւրովք պատուիրանօք վառէ գեղեցիկ զմարդիկ. Եղնիկ։ * Գեղեցիկ իմն անդ կար-գելով զերկիրն։ Գեղեցիկ բարբառեցար։ Յոյժ գեղեցիկ երգէր ձեռամբ. Խոր. բ. 6. 12. 60։ * Գեղեցիկ յանդիմանիմք 'ի ձէնջ. Լմբ. ատ։ * Կարի քաջ գեղեցիկ ե-պիմարքեա ասէ, ԵՆ. Փիլ. լին։

ԳԵՂԵՑԿԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Վայել-չաբան. պերճախօս. ճէրէ ֆէճամ, ճապրո-ւէհ. * Զոր և գեղեցկաբանն տաղմանն խբա-սէ առաքեանն զմեզ. Տօնակ։

ԳԵՂԵՑԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Վայել-չաբանութի. պերճախօսութի. ոճ զար-դարուն, ողորկ. * Զպատմութիս դից հա-րեանցի պատմեցի, և ոչ գեղեցկաբանութբ. Սոկր։ * Զև մերոյ (յոյն) լեզուոյ ոչ հան-դիպի յարմարութե եբրայական գեղեցկա-բանութենն. Նիւս. Եբգ։ * Ուստի գեղեց-կաբանութի 'ի միոյ խօսօր լեզուէն. Վրդն. ծն։ * Լեզուաց և խօսից Թիւրութե 'ի գե-ղեցկաբանութէ. Երզն. քեր։

ԳԵՂԵՑԿԱԲԱՐ. Տ. ԳԵՂԵՑԻԿ, մ. * Գեղեցկաբար ասել, խորհել, առնել, հաւաքել (զի ձեռնարկել). Խոր. ա. 3։ Բրս. հց։ Փիլ։ Անյ. Վրդ. և ստհմ. բ։

ԳԵՂԵՑԿԱԲԱՐԲԱՌ. Տ. ԳԵՂԵՑԿԱ-ԲԱՆ. * Գեղեցկաբարբառ հարք. Ճ. Գ։

ԳԵՂԵՑԿԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Քա-ջաբարութիւն. լաւաբարոյութի. * Գաւթի բաշխեալ տուեալ առաքինութին այ՝ գե-ղեցկաբարութե. Փիլ. լին. գ. 8։

ԳԵՂԵՑԿԱԲՈՅԽ. Տ. ԲԱՐԵԲՈՅԽ. * Գեղեցկաբոյխ աղբերաց. Վրք հց. գ։

ԳԵՂԵՑԿԱԳԵՂ. ա. Վայելչագեղ. գեղեցկատեսիլ. * Գունդք գեղեցկագեղք. Նար. տաղ։

ԳԵՂԵՑԿԱԳԻՆ. ա. Կարի գեղեցիկ. գեղազեղէշ. աղօտրէկ, սիրուն. * Մանուկ խարտեաշ գեղեցկագին, հոգիս խաչանց անրան հօտին. Ցու. երգ։

ԳԵՂԵՑԿԱԳԻՐ. ա. Καλλιγράφος. Qui eleganter scribit. Որ գեղեցիկ գրէ. ճար-տար գրիչ. խօշնիւսխ, խաթթաթ. * Գեղեց-կագիր էր, և բերին եղբարքն մագաղաթս, և աղաչէին զնա գրել. Վրք հց. ծա։

ԳԵՂԵՑԿԱԳԻՐՏ. գ. Ճարտարահնար. պատուական. * Գեղեցկազարդ և գեղեցկա-գիւտ գունոյ գոյութի. Նար. խչ։

ԳԵՂԵՑԿԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Καλλίων, ίον, κάλλιστος. Pulchrior, melior, ius. εὐπρεπέστερος, decentior, ԵՆ. Առաւել կամ տիրապէս գեղեցիկ. լա-լաւագոյն. բարեվայելչագոյն. * Գեղեցկա-գոյն է նա քան զարեգակն. Իմ. է. 29։ * Գեղեցկագոյնք էիցս արեգակն և լուսին։ Զինչ է գեղեցկագոյն՝ քան զպաշտօն այ միաբան յամենեցունց կատարել. Փիլ. Եմոփն. և էլ։ * Զևացոյց տեսակս և Թլ-ւովք, ըստ որում հնար էր, քաջ գեղեց-կագունիւք. Պղատ. փեդ։ * Գեղեցիկք և մանկանցն առ բանաւորն բանքն, և քան զգեղեցկագոյնան գեղեցիկք. բայց գեղեց-կագոյնք և մօրն յորդորականք. Անաբ. Ճակոբ։ * Վարուք գեղեցկագունիւք. Ճ. Ա։ * Գեղեցիկ են սաէ բանքդ, այլ գեղեց-կագոյն է ոսկի. Բրս. ող։

մ. Κάλλιστα. Optime. Կարի գեղեցիկ կամ վայելչապէս. բարւոք. * Գեղեցկա-գոյն յօրինել. Ցծն. Է։ * Գեղեցկագոյն առնէ սկիզբն ճառիս. Սրգ. ա. յհ. Ը։ * Գե-ղեցկագոյն տասցէր, և ներել պարտ է ա-տուեց։ Գեղեցկագոյն տասցէր. որա-ցուք իսկ՝ իբրու ասեւգ. Պղատ. օրին. Ծ։

ԳԵՂԵՑԿԱԳՈՐԾ, ի, աց կմ ից. ա. Καλλοποιός. Pulchrificus. Գեղեցիկ գոր-

ծող. գեղեցկացուցիչ. *Աններկայթ և գեղեցկագործ վայելչութիւնն: Լուսաւոնական գեղեցկագործ բարեզարդութիւնն: Գեղեցկագործի և իշխանականին գեղեցկութե. Դիոն. Եւլն:

Եւ. Καλλίεργος. Pulchre fabricatus, adfabre factus. Գեղեցիկ գործեալ, յօրինեալ. ողէկ չինած. *Գեղեցկագործ մատեան. Ցհ. Ժմ. ոփ: Այլ 'ի կրկին միասնութի բերել աստն. *Զբիծ ամենայն ազգաց, որ խափան գեղեցկագործ տեսուէն լինի, մաքրել. Գր. հր:

ԳԵՂԵՑԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեղեցիկ գործելն. և Գործ գեղեցիկ. *Զինչ գեղեցկագոյն քան զսիրամարգ. զոր առ. 'ի ցուցանելոյ զգեղեցկագործութիւն արար. Եղնկ:

ԳԵՂԵՑԿԱԳՈՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐχροια. Bonus color, coloris venustas, elegantia. Ունել զգոյն գեղեցիկ. և Գոյն գեղեցիկ. *Գեղեցկագունութի ծաղկանց, ոսկւոյ և արծաթոյ, կամ ազաց, գինւոյ, պտղոց, անկոց զրախտին, տարերաց, են. Նիւս. երգ. ի կուսն: Պիտ: Սարգ. ա. գեր. Է: Պրոկ. Յ: Ոսկ. մտթ. Է: Ցհ. Ժմ. պաւլ: Անան. եկեղ:

ԳԵՂԵՑԿԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυταξία, ἐναρμοστία. Ordo, decentia. Գեղեցիկ դասաւորութի, կարգ. *Ո՞չ է իմաստութի ամենայն գեղեցկադասութիւն. Փիլ. Նխ. ա: *Ջինջ զարդարէ զովութիւն զատանանցն գեղեցկադասութի. Նիւս. երգ:

ԳԵՂԵՑԿԱԴԷՄ. ա. Καλοπρόσωπος, καλλίμορφος. Formosus. Գեղեցիկ դիմօք: Նիւս. խոս:

ԳԵՂԵՑԿԱԴԷՊ. ա. Կարի 'ի դէպ. Ճահաւոր. *Կամաւ յայն խոնարհեալ՝ որ եասսւել է գեղեցկադէպ և քաղցրաբարոյ. Սարկ. հանգ:

ԳԵՂԵՑԿԱԴԻՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυμορφία. Formositas. Գեղեցկութի դիմաց. *Մշտնջենաւոր 'ի նմա կայցէ մնասցէ գեղեցկադիմութիւն. Նիւս. երգ: *Զգեղեցկադիմութենն կերպարան 'ի չարաշուք գարշութենաց տեսիլ. Պիտ:

ԳԵՂԵՑԿԱԴԻՏԱԿ. ա. Գեղեցիկ հաւատալ և կերպարանօք. գեղեցկատեսիլ. *Զհոյս մի գեղեցկադիտակ. Խոր. Է. 75: *Զուարթադէմն երեսօք էին, և գեղեցկադիտակք. Ցհ. կբ: *Ոչ որպէս մեզ երևի գեղեցկադիտակ գոյն. Վրդն. ծն:

ԳԵՂԵՑԿԱԴԻՐ. ա. Գեղեցիկ դրիւք. գեղեցկայարմար. *Գեղեցկադիր յարմարութեան պատմութն, կամ բանից, կարգաց, շինուածոյ. Աթան: Թղթ. կհարզ: Ցհ. կբ: *Գեղեցկադիր բանիւն 'ի կարգ. Շ. յէջ. աւ: *Գեղեցկադիր պատկ ճառիս. Ճ. Բ:

ԳԵՂԵՑԿԱԵՐԱՆԳ կմ ԳԵՂԵՑԿԱԵՐԱՆԳ. ա. (Բառ անհարթ). Գեղեցիկ գունով. *Մեծամեծ և գեղեցկայերանգ վիմօք. Մաղաք. ոբ:

ԳԵՂԵՑԿԱԶԱՆ. Տ. ԳԵՂԵՑԿԱԿԵՐՊ. *Գեղեցկազան և վայելչակերպ ընթացք, բան, գրուած. Նար. ծբ: Երզն. փէր: Սրէֆ. սնան: *Որ մեզ հրաշագործեցեր զանճառելի հոգոյն... գեղեցկազան բանին ... զանազանութի. Թէոդոր. 'ի խոյսն:

ԳԵՂԵՑԿԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեղեցկակերպութի. և Բարեառնմութի. *Եղեկի արարածք՝ իւրեանց գեղեցկազանութեան զանկրկայթ արարիչն իւրեանց պատմեն. Եղիշ. ող: *Զի զուգել նորա ապականեալ զգեղեցկազանուն. Սարկ. լս:

ԳԵՂԵՑԿԱԶԱՐԴ, ի, ից. ա. Ἐυκοσμος. Concinnus, decorus, modestus. Գեղեցիկ զարդու. վայելչազարդ. բարեզարդ. գեղեցիկ. պատուական. *Գեղեցկազարդ խորհուրդ, գոյն, մատեան. Նար. ղգ. ի խչ: Վրք ոսկ: *Քահանայք երկուք գեղեցկազարդք. Վրք հց. ծբ:

ԳԵՂԵՑԿԱԶԱՐԴԵԼ. Գեղեցկութբ կամ գեղեցիկ զարդարել. *Նորափետուր հրաշիւք գեղեցկազարդեալք. Թէոդոր. 'ի խոյսն:

ԳԵՂԵՑԿԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυκοσμία. Decentia, modestia. Բարեզարդութի. վայելչութի. գեղեցկութիւն. համեստութի. *Ի կրօնս ժուժկալութե և գեղեցկազարդութե. Փիլ. Ծ. բան: *Զամենայն տեսողն զարմացուցանէր գեղեցկազարդութի պատկերի նորա. Ճ. Բ: *Շռայլիցն գեղեցկազարդութի. Լմբ. ծող: *(Այաւնի) բարգաւաճեալ գեղեցկազարդութեամբ. Պիտ: *Առ 'ի յարմարութեն գեղեցկազարդութե. Վրդն. ծն:

ԳԵՂԵՑԿԱԹՈՅՐ. ա. Գեղեցիկ գունով. երփնագեղ. *Ցաղագս գունոցն զանազանութե, և յոյժ հրաշափառ գեղեցկաթոյրն երևելոյ. Պիտ:

ԳԵՂԵՑԿԱԽԱՂԱՂ, կամ ԳԵՂԵՑԿԱԽԱՂԱՑ. ա. Միաբան՝ համեմատ (յառաջ խաղացեալ). *Համանակագրութիս շրջագայլին յոյժ գեղեցկախաղաղ. Արող. ա:

ԳԵՂԵՑԿԱԽԱՑՏՈՒՑ. ա. Որք խայտուցք են գեղեցիկ. Գէղէցիկ խաղացիկ. դէնկլէրի կէօզէլ. *Ինձք գեղեցկախայտուցք. Խոր. Ե:

ԳԵՂԵՑԿԱԽԱՌՆ. ա. Բարեխառն. բարեյարմար. *Տարերքս ... գեղեցկախառն յարմարութեամբ արարչին միաւորեալք. Արլ:

ԳԵՂԵՑԿԱԽՕՍ. ա. Վայելչաբան. քաղցրաբարբառ. քաղցրաբան. *Ցամենայն իրս պատշաճ և աչողակ; գեղեցկախօս. Ոսկ. ննջ:

ԳԵՂԵՑԿԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԵՂԵՑԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Շարժումն չնորհալի շրթանցն իբր զլար կարմիր ներկեալ գեղեցկախօսութբ: Արուեստ գեղեցկախօսութեան. Երզն. լուս. ի փէր:

ԳԵՂԵՑԿԱԾԱՂԻԿ. ա. Գեղեցիկ ծաղկօք, կամ ծաղկեալ. *Ի գեղեցկածաղիկ և 'ի նոր բուսուցանել կեանս (յարութբ). Պրպմ. ժբ: *Գեղեցկածաղիկ մանուկն, նորատիք արքայն. Արող. գ. 30: *Վախճանի եղբայր սորա գեղեցկածաղիկն իւանէ: Եւ 'ի կնութիւն գեղեցկածաղիկ իշխանին. Ուռհ:

ԳԵՂԵՑԿԱԾԱՒԱԼ. ա. Գեղեցիկ ծաւալեալ, տարածեալ. *Ի հոսանս գեղեցկածաւալն ջուրց. Պրոկղ. յայսն: *Գեղեցկածաւալ բղխմամբ ընթացեալ. Երզն. լուս:

ԳԵՂԵՑԿԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեղեցիկ կազմութի. Ճարտար յօրինուած, կերտուած. Գէղէցիկ չէնէ, տղաար օփէղծաւծ. *Հայել 'ի բոյսս, 'ի տունկս, 'ի մարգոյս գեղեցկակազմութիւն. Գր. հր: *Քաղաք բազմաժողով էր մարդկային բընութիւ՝ ամենայն գեղեցկակազմութեամբք զարդարեալ. Սկեւ. եռ:

ԳԵՂԵՑԿԱԿԱՐԳ. Տ. ԲԱՐԵԿԱՐԳ. *Գեղեցկակարգ նուագն յօրինմամբ. Պիտ: *Ամենայն բարեպաշտիկ պատուոյն գեղեցկակարգ սպասաւորութ. Սարկ. պտպ:

ԳԵՂԵՑԿԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. Ἐυταξία, են. Տ. ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ, և ԳԵՂԵՑԿԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. *Գեղեցկակարգութի աշխարհի, կամ քաղաքաց, կրօնից, քնարի, խնծորոց, հրեշտակաց. Փիլ: Պիտ: Առ. որս. Է: Նիւս. երգ: Սարգ. ա. յհ. ա:

ԳԵՂԵՑԿԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Εὔμορφος, εὐμορφότατος. Formosus, speciosus. Գեղեցիկ կերպարանօք. գեղեցկատեսիլ, գեղեցկազան. կէօզէլ, կէօզէլճէ. *Տեսի յերազի զոմն այծ գեղեցկակերպ՝ ալևոր հերով. Պղմ. աղէփ: *Շառաւիղք և ազախնայք գեղեցկակերպք. Փիլ. փեսակն: *Աղջիկ մի գեղեցկակերպ. Բրս. մրկ: *Ցուցանէ և գեղեցկակերպ կազմուածք. Վրք ոսկ: *Տարերց գեղեցկակերպից երկիր պագանել. Ցհ. Ժմ. պաւլ:

ԳԵՂԵՑԿԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυμορφία. Pulchritudo. Գեղեցկութի կերպարանաց. *Գեղեցկակերպութի տղայոց և կանանց, կամ մանկանց, կամ աբխաղոմայ. Փիլ: Պիտ: *Ըստ առասելում գեղեցկակերպութե, որ 'ի չափաւորութենէ մասանց և 'ի գեղեցկակերպութենէ (գունոց գեղեցկագունութենէ) գոյանայ: Իմաստուն արարչութ՝ աշխարհի գեղեցկակերպութի գործեաց. Փիլ:

ԳԵՂԵՑԿԱԿԵՐՏԵՄ, եցի. ն. Գեղեցիկ կերտել, շինել, կազմել. *Ցորմէ գահոյքն գեղեցկակերտեցան, զնիւթն անգոյն եալ: Գեղեցկակերտեալք 'ի տեղիս տեղիս տաճարք. Ցհ. Ժմ. Երկ. ի պաւլ: *Գեղեցկակերտեալ և կատարելագործեալ. Խոսրովիկ:

ԳԵՂԵՑԿԱՀԻՒՍ. Տ. ԳԵՂԵՑԿԱՀՐԱՇ. *Փշրեալ.. և զգուռն գեղեցկահիւս յօրինուածոյ. Ուռհ:

ԳԵՂԵՑԿԱՀՐԱՇ, ի, ից. ա. Հրաշալի գեղեցկութբ. հրաշագեղ. գեղեցկահիւս. *Զխմածին գեղեցկահրաշ զարմ գթով մնուցանէր. Պիտ:

ԳԵՂԵՑԿԱՁԱՅՆ, ի, ից. ա. Քաղցրաձայն. Գէղէցիկ ձանլը, ձանը տաթլը. խօշ նէֆէս. *(Ի թռչնոց) կէաքն գեղեցկաձայն. Վէյօր. Է: *Գեղեցկաձայն հաւուցն նուագաց նմանեցուցանելով. Ճ. Ժ: *Տաղաւարս կառուցանելով, և գեղեցկաձայն նմանողս 'ի ներքս մուծանելով. Պղտ. օրէն. Է:

ԳԵՂԵՑԿԱՁԱՅՆԵԱԼ. Գեղեցիկ հնչեցեալ. քաղցր եղանակեալ. *Որպէս թէ 'ի քնարէց ասոփ գեղեցկաձայնեալ. Ցհ. Ժմ. ոփ:

ԳԵՂԵՑԿԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυφωνία, καλλιφωνία. Vox bona, canora, pulchra; sonus elegans. Գեղեցիկ ձայնարձակութի. քաղցրաձայնութի. անորժ եղանակ կամ երգարանութի. *Գեղեցկաձայնութե քնարահարաց: Մինչ հանգերձ գեղեցկաձայնութբ զկեանս վարուց. Փիլ. այլոց. ի լին: *Կատարելով իմն և ըմբռնմանցն առ 'ի գեղեցկաձայնութի ինչ, կամ 'ի չարաձայնութի. Նիւս. բն: *Մի գեղեցկաձայնութե 'ի միոյ և յերկուց երեսաց. Բրս. հց: *Այլև գեղեցկաձայնութե ընդ որհնութիւն խառնեսցի: Որ է տիրապէս գեղեցկաձայնութ, և ոչ հաճելի. Լմբ. ող:

ԳԵՂԵՑԿԱՁԵՒ. ա. Գեղեցիկ ձևով. և Բարեձև. բարեկարգ. հէօսնիւլիւ, էօլլու էրքէնլը. *Զօրէն գեղեցկաձև կամարի յարմարեալ ծայրիւքն առ միմեանս. Պիտ: *Երթալ 'ի հօտն, այսինքն յընտանիս և 'ի մաքուրս 'ի գեղեցկաձևս, որ զարդարեն առաջատութիս. Փիլ. լին:

ԳԵՂԵՑԿԱՁԻ, ոյ. ա. Κάλλιππος, ἔυιππος. Bonum vel praestantem equum habens, et equitandi peritus. Ունող ըզձի գեղեցիկ. քաջաձի. քաջ հեծեալ. *Ներ գեղեցկաձիոցդ ձիդ ոչինչ ըստ ինքեան նշանակէ, որպէս ներ բանին՝ գեղե-

ցիկ ձի. Պէտրոս։ *Փանզի համանգամայն առացեալ՝ գեղեցկաձի, նշանակէ զոմն մարդ, որ ունէր գեղեցիկ ձի. Անյ. մեկն.։

ԳԵՂԵՑԿԱԶԻԳ. ա. Գեղեցիկ և անվրէպ ձգօղ. ուղէն նետօղ. նիշանճը. *Ի նետաձգութեն գեղեցկաձիգք. Փարպ.։

ԳԵՂԵՑԿԱՂԵՂՆ. ա. Քաջ աղեղնաւոր. քաջ նետաձիգ. *Ծնաւ զորդի իւր զախաշ... գեղեցկաղեղն. Խոր. ա. 11։

ԳԵՂԵՑԿԱՃԱՌԱԿ. ա. Քաղցրաճառ. քաղցրահամ. ատուզ. տաթլը. *Նաև գեղեցկաճաշակք 'ի պտղոց՝ զաժան կերակրով պատրաստին. Տօնակ.։

ԳԵՂԵՑԿԱՄԱՆՈՒԿ. Նկուռք. ա. գ. Որ ունի մանկունս գեղեցիկս. և Մանուկ գեղեցիկ. որպէս յն. Καλλίπαις. *Գեղեցկամանկունս և չաստակեացս սատացի. Վրդն. Ծննդ.։

ԳԵՂԵՑԿԱՄԱՍՆ. ա. Գեղեցիկ մասամբք, անդամօք. *(Մարգիկ զանազանց ձեն) հակառակ եդին լուրեանց գեղեցկամասն կազմածին. Փիլ. նխ.։

ԳԵՂԵՑԿԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեղեցիկ չափակցութիւն մասանց. *Ի բարեչափութէ հասակի. 'ի գեղեցկամասնութէ անդամոց. Սկեւռ. լմ։ *Ներբողել կամ պատմել զառաքինութեցն զգեղեցկամասնութե չնորհս. Տօնակ։

ԳԵՂԵՑԿԱՄԱՐՄԻՆ, մնոյ, ոց. ա. Գեղեցիկ մարմնով. *Ցաղատատոհմիկ գաւառաց (իմա՛ գաւառականաց) և 'ի գեղեցկամարմնոց. Փիլ. ծ. բան։

ԳԵՂԵՑԿԱՄՕՐՈՒ. ա. Ἐυγένειος. Bene barbatus, promissa barbâ. Գեղեցիկ մօրուօք. ծօրաւոր օէրտնի՝ աղէկ. էյի՝ կէօղէլ սագալլը. *Մելքիսոս՝ իբրու ձաղկահեր, և ոչ ամենևին գեղեցկամօրու, և արծըն-առունկն. Պղատ. եւթիփրոն։

ԳԵՂԵՑԿԱՅԱՐՄԱՐ. ա. Գեղայարմար. վայելչայարմար. գեղեցկաշէն. բարեձև, բարեկարգ. էօրուշտիւը. էօգէլէտիւը. *Գեղեցկայարմար շինուած, տաճար, կենդանի, կարգ, գնացք, բանք. Ղոր։ Ղևոնդ. դ։ Մեսր. Երէց։ Գանձ։ Ոսկեփոր։ ԺԺ։ Սարգ։ Յհ. կթ։ Ածբ։

ԳԵՂԵՑԿԱՅԱՐՄԱՐՈՒԹԻՒՆ.
ԳԵՂԵՑԿԱՅՕԴՈՒԹԻՒՆ. գ. } Διακόσμοσις. Decus. Ἐυαρμοστία. Bona harmonia. Գեղեցկայարմարն գոլ. բարեչափութի. *Ըստ իւրին լինելոյն գեղեցկայարմարութե օրինացն. Պղատ. օրէն. ն։ *Գերագոյն աղնիւն (ած) գեղեցիկ ամ որպէս ամենայն գեղեցկայօդութե և պայծառութե պատճառ. Դիոն. ածայ։

ԳԵՂԵՑԿԱՆԱԶ. ա. Նազելի գեղեցկութեք. գերապանծ. չքեղ. չքնաղ. *Նըք 'ի հեշտասուն գրգարանէ (դրախտին), 'ի հրաժեշտ գեղեցկանազ բարօրութեց. Պիփ։

ԳԵՂԵՑԿԱՆԱՄ, ացայ. չ. Καλλωπίζομαι. Decoror, ornor, և Glorior, mihi placeo. Գեղեցիկ լինել. զգենուլ զգեղեցկութի. աղուորնալ, աղէկ՝ օէրտնի՝ ն օէրէւն ըլալ. կէօղէլլէնմէք. տես Երգ. ա. 9։ դ. 10։ է. 1. և 7։ ե. Եզ. ա. 26։ *Ոսկին ինքն ըստ ինքեան գեղեցիկ է և վայելուչ. իսկ յետ աւել ընդ մարգարիտս կիտուածս արծաթոյ՝ եւս գեղեցկանայ. Սարգ. յկ. ն։ *Գեղեցկացաք և անուշահոտեցաք. Մաշ։ *Լեզու լեզուաւ գեղեցկանայ. Վրդն. ծն։ *Գեղեցկացան անապատք մարդոյ կրօնաւորութեամբ. Ղոր։

Ըստ յն. ածոյ, Պարծիլ. պերճանալ. ճոխանալ. *Գեղեցկանալ պարտ է բարիոք ծառայելով մանաւանդ՝ քան եթե բարիոք իշխելովն՝ նախ իսկ օրինացն. Պղատ. օրէն. ն։ *Եւ արդ ինքեանք գեղեցկանայր խակ, և պանծանայր Թերևս, եթէ զայսոսիկ գետնեն. Պղատ. սոկր։

ԳԵՂԵՑԿԱՆԻՍՏ. ա. Որ նիստն և դիրքն է գեղեցիկ. լայնանիստ. աղուոր նստոտծոն կամ դրրոն. *Առ ստորոտով.մի գեղեցկանիստ լերինն. Խոր. գ. 5։ *Թագույր զլերինս գեղեցկանիստս. Փարպ։

ԳԵՂԵՑԿԱՆՈՒԱԳ. ա. Քաղցր եղանակաւ. ախորժալուր. էղանալը օէրտնի. գօյփէօյ կէօղէլ, խօշէէլէ. *Կցուրդս գեղեցկանուագս. Յհ. իմ. ոփ։

ԳԵՂԵՑԿԱՆՈՒՆ. ա. Որոյ անունն է գեղեցիկ և խորհրդաւոր, կամ բարեհամբաւ. *Արևելեան քաղաքդ անի... գեղեցկանուն՝ զարմանալի. Ղ. Երէս։

ԳԵՂԵՑԿԱՆՍԻՀ. կամ է Գեղեցկանսաղ, և կամ Գեղեցկանարդ, եՆ. (այս. նէփէս, է կերպ. նաւին, կերպաս. նաւիղ, բախտ). *Որ այդքանում գեղեցկանսիհ և վայելուչ կարգի զհակառակն փութացաւ հասուցանել խախտումն. Պիփ։

ԳԵՂԵՑԿԱՇԷՆ. ա. Գեղեցիկ շինեալ. շէնէօր աղուոր, օէրտնի. *Գեղեցկաշէն եկեղեցի, տաճար, քաղաք։ Տունս գեղեցկաշէնս. Առակ. գ. 47։ Գնձ։ Կողլանփ։ Վրք հց. գ։

ԳԵՂԵՑԿԱՇՈՒՔ. ա. Գեղաշուք. շքեղ. փառացի. ֆուէէլլիֆ. *Գեղեցկաշուք զարդարանք, կերպարանք. Լաստ. ծ. և ծէ։

ԳԵՂԵՑԿԱՇՔԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Պանծալի զարդ և պատուականութիւն, որպէս մշտադալար անկոց։ Պիփ։

ԳԵՂԵՑԿԱՊԱՃՈՅՃ. ա. Գեղեցիկ պաճուճեալ, զարդարեալ. ֆուէէլլիֆ, ֆիդէյյէն. *Տունկ գեղեցկապաճոյճ. Զքր. կթ։ *Արուեստակն վարագուրաց, և փայլածուն գեղեցկապաճոյճ. Ոսկեփոր։ *Գեղեցկապաճոյճ բանք, ոչ նոցայն են. Պղատ. սոկր։

ԳԵՂԵՑԿԱՊԱՆԾ. Տ. ԳԵՂԱՊԱՆԾ. *Եւ ածքան զեա գեղեցկապանծ նոր պայծառութեք վայելչացուցին. Նար. խչ։ *Կացուրդ հոգևոր գեղեցկապանծ՝ ածայինն տուած (անցաք մեք ընդ հուր, եՆ). Գնձ։

ԳԵՂԵՑԿԱՊԱՏԻՐ. ա. Գեղեցկութեք պատրող. *Փոխանակ գեղեցկապատիր պղտողոյն. Խոր. հռիփս։

ԳԵՂԵՑԿԱՊԱՐԱՆՈՑ. ա. Որոյ պարանոցն է գեղեցիկ. կէօղէլ կէրտանլը. *Գեղեցկապարանոց, և չքնաղագեղ տեսլեամբ. Մագ. ծդ։

ԳԵՂԵՑԿԱՊԱՐԾԻԿ. ա. Առիթ գեղեցիկ պարծանաց. *Գեղեցկապարծիկ գործովք. Պարտաւ. լէ. յն. εὐχταιότατος, գեղեցկաբաղձիկ, կամ ցանկալի ծննդովք։

ԳԵՂԵՑԿԱՊԷՍ. մ. Καλῶς, εὖ. Pulchre, bene. Գեղեցկաբար. գեղեցիկ. բարւոք. վայելչապէս. կէօղէլ, խօշճա. *Գեղեցկապէս յարդարել. սանդուղ. յօրինել. կարգել. օրինադրել. կեալ. գանձել. խոստովանել. խորհրդածել. խմանալ կամ դասել. միաւորել. եՆ. Խոր։ Փարպ։ Անհաղ։ Փիլ։ Յհ. կթ։ Աթան։ Կամրջ։ Ղ. Եւսէբ։ Յհ. իմ։ *Գեղեցկապէս փութով փոխեցէք զմարմնաւոր Թմբկահարութիւն ընդ հոգևորն. Թէոդոր. 'ի նոյն։

ԳԵՂԵՑԿԱՊՏՈՒՂ. ա. Ἀγλαόκαρπος. Pulchros ferens fructus. Որ ունի զպտուղ գեղեցիկ. միյվէսի կէօղէլ. *Ծառս, կամ ողկոյզ գեղեցկապտուղ. Աճառ. հօ։ Ճ. Գ։

ԳԵՂԵՑԿԱՍԷՐ. սիրի, րաց. ա. Φιλόχαλος. Boni vel honesti amans. Որ սիրէ զիրս գեղեցիկս, և զգովելի գործս և զանձինս. *Ստաստաքեր և մարդասէր և գեղեցկասէր. Ածխեք. ածունյ։ *Փառասէր է ըզձնութիւն, կենսասէր, և գեղեցկասէր. Լծ. ող։ *Գեղեցկասիրաց դրոշմացն 'ի միտս՝ ամենահաշտ և Թագուն գեղեցկութիւն հայեցեաք, և անխառն տեսութ. Դիոն. էկեղ։

ԳԵՂԵՑԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէրն զգեղեցիկս. *Ցաղագս սերտապոյ գեղեցկասիրութեան. Նոննոս։

ԳԵՂԵՑԿԱՍՏԵՂՆ. ա. Որոյ ստեղն կամ բազուկն է գեղեցիկ. *Ի շառաւիղէ ելեալ, 'ի գեղեցկաստեղն ատոց ընձիւղեալ. Նար. մծէ։

ԳԵՂԵՑԿԱՎԱՅԵԼՈՒՉ. ա. Գեղեցիկ վայելչութք. բարեվայելուչ. *Գեղեցկավայելուչ ձև, կամ կերպարանք, կամ մեծարանք, ծագեալ զարդն, աղբայութեն աւթառ. Պղմ. աղէքս։ Պիփ։ Ոսկ. համբ. Կիւրղ. 'ի նոյն։ Իսկ Փիլ. լին. դ. 15. *Գեղեցկավայելուչ անուանն ". իմա, վայելչական ըստ կոչմանն։

ԳԵՂԵՑԿԱՏԱՐՓԵԼԻ. ա. Ցանկալի գեղեցկութք, կարի բաղձալի լաւութք. *Գեղեցկատարփելի իմն և յօրդաբուխ հրամանութեամբք. Պիփ։

ԳԵՂԵՑԿԱՏԵՍ. և
ԳԵՂԵՑԿԱՏԵՍԱԿ.
ԳԵՂԵՑԿԱՏԵՍԻԼ. } Καλλήμορφος. Formosus. Գեղեցիկ տեսանելով. վայելչագեղ. գեղեցկակերպ. աղուոր կամ օէրտնի գէօսէօղ. *Ոչ խնայէր անն նոցա 'ի գեղեցկատես պայծառագեղ մանկան հասակ արուի կամ իգի. Կողլանփ։ *Գեղեցկատես տաճար, պատուղ, ողկոյզ. Զքր. կթ։ Թէոփ. պհ։ Երզն. լս։ *Գեղեցկատեսակ շինուած, դրախտ, որդի, պատուիրան. Պիփ։ Ասլ։ Ճ. Բ։ Սարգ. ա. գ. դ։ *Գեղեցկատեսիլ երեսք, ծնօղք, գաղտասփիւռ. Մագ. իէ։ Փարպ։ Յհ. կթ։ Ափոփ։

Մերթ որպէս յն. Ἐυσύνοπτος. Conspicuus. Ցայտնատեսիլ. քաջայայտ. պայծառ. *Որպէս զի մեզ գեղեցկատես լիցի ամենայն բան. Դիոն. ածայ։ *Գեղեցկատեսիլ առաջ լուսաբեր ծանուցեալ, և մթացուցեալ երէկ. Պիոնդ։

ԳԵՂԵՑԿԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն զտեսիլ գեղեցիկ. գեղեցկութի. *Վայելչական գեղեցկատեսութի. Նար. երգ։

Եւ Ցանկութի տեսանելոյ զգեղեցիկս. *Զան ունիմք հեշտութեց, աչաց՝ գեղեցկատեսութե, որովայնի՝ պարարման. Լմբ. առակ։ *Ոչ երբեք զհեշտութեան զգայարանացն, աչացն՝ գեղեցկատեսութեն, եՆ. Ոսկեփոր։

ԳԵՂԵՑԿԱՏԻՊ. ա. Գեղատիպ. գեղեցկատեսիլ. գեղեցկակերպ. *Գեղեցկատիպ զգեստ, անկուած. Անան. էկեղ։ Նար. խչ։ *Ի հեռաւորս արձակէին զգեղեցկատիպն՝ որ ընտրէին. Ղ. Երէս։

ԳԵՂԵՑԿԱՐԱՐ. ա. Καλλόποιος. Pulchra efficiens. Որ առնէ գեղեցիկ, կամ ըզգեղեցիկս. գեղեցկագործ. աղնուարար. *Հաղորդութի գեղեցկարար պատճառին գեղեցկութե. Դիոն. ածայ։ *Զգեղեցկարարն զհոգին սուրբ բերէր և բերէ յոյսն. Վրդն. Երգ։

ԳԵՂԵՑԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեղեցկարարն լինել. *Գլխաւորել զգանս 'ի վերայ գեղեցկարարութեն այ. Լծ. ածոփ։

ԳԵՂԵՑԿԱՐՈՒԵՍՏ. ա. Καλλίτεχνος, εὔτεχνος. Pulchram artem facitans, pulchra artis opera edens. Որ ունի արուեստ գովելի, և գիտակ է արուեստին. քաջարուեստ. *Որպէս երկրագործ գեղեցկարուեստ. այլ գաւառացոց անդամոց նեխ. Պրմ. լէ։

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն.

Καλλιάω, ὡραιόω. Decoro, orno. Տալ գեղեցկանալ. վայելչացուցանել. պճնել. պաճուճել. զարդարել. կազմել. Աղեկցընել. կոկել. Արդեամբ՝ զարդարելով զգեղեցկացելոց... Սարգ. յհ. Եւ թէ այլ ոչ քան զմեզ, այլ յետ մեր գեղեցկացուցանել զնոյն. Լմբ. պտրգ.: Չհայելոյ... գեղեցկացուցանեն (զտանիկս). Նեղոս:

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ գեղեցկացուցանէ. գեղեցկարար. Հոգւոյն շնորհօք զարդարեալ, և զգեղեցկացուցիչ պատուականս իւր եա. Գր. հր:

ԳԵՂԵՑԿԱՓԱՅԼ. ա. Գեղեցիկ փայլեալ. պայծառափայլ. Գեղեցկափայլ ոսկեղէն ակնակապեալ զհոգւոյն սեղ զճառագայթս. Ոսկ. եփ. Գեղեցկափայլ երկնից փառաւորեալ. Վրք հց. ա:

ԳԵՂԵՑԿԱՔԱՆԴԱԿ. ա. Գեղեցիկ քանդակեալ, և քանդակաւ. Ամենաքնին ոսկի գեղեցկաքանդակս զարդեալք. Գրմ. ակնթ:

ԳԵՂԵՑԿՈՂԿՈՅԶ. ա. Καλλίβοτρος. Pulchras racemos habens. Որ ունի ողկոյզ գեղեցիկ. ողկոյզ գեղեցիկ. Գեղեցկողկոյզ որթ. Գրգմ. ււ:

ԳԵՂԵՑԿՈՏՆ. ա. Գեղեցիկ ոտիւք, և քայլիւք. Աւետարանիչ, և գեղեցկոտն. Խոր. ա. 23:

ԳԵՂԵՑԿՈՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն զգեղեցիկ ընթացս 'ի լաւ անդր. քաջութիւն. Ի հրաշափառ մնջութիւն ծայրագոյն առնման հաւր, որ 'ի գեղեցկութեան ժամանակ զարարչին անձնութիւն ... Կիւրղ:

ԳԵՂԵՑԿՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն որդիս գեղեցիկս. բարեծնութիւն. Ի տեսութեան զորութեան, յանմահութեան գեղեցկորդութիւն. Աս. որ. ծթ:

ԳԵՂԵՑԿՈՐՈՇԱԲԱՐ. մ. Εὐδιακρίτως. Distincte. Գեղեցիկ որոշմամբ. բաժանմամբ. Գեղեցկորոշաբար առանձնացեալ. Դիոն. ածայ:

ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Κάλλος, καλλονή. Pulchritudo. εὐμορφία, formositas. Գեղ. վայելչութիւն. բարեձեւութիւն և պայծառութիւն. լաւութիւն. պատուականութիւն... Բարեձեւութիւն անձանց հանդերձ վայելուչ զարդով գեղեցկութիւն առնէ մարմնոյ. Նիւս. բն. Գեղեցկութիւն չափաւորութեն մասանց մարմնոյ՝ հանդերձ բարւոք գունով. Ոսկեփոր. Գեղեցկութիւն մարդոյ, նոյն, նաւու, տան, վայրի, արարածոյն: Գեղեցկութիւն արարչութեան: Թուղ. գեղեցկութեան. հմն. խոր. Տոբ. ա. 23. Եւ նա տարիս մարդկային շնորհս և գեղեցկութիւն առաջին նախատիպոյն. յն. μορφή, forma, տեսք, իբր կերպարան հաճոյական: Գեղեցկութիւն հասակի, դիմաց, երկրի, քաղաքամանեկի. խոր. Եղիշ. Ցհ. խմ: Գեղեցկութեան վարդապետութեան, կամ մասունքուց: Գեղեցկութիւնք 'ի վանս. իբր լաւութիւն, բարեկարգութիւնք. Իգն: Եղիշ. Վրք հց. ծ: (Ցն. գրոց, է նոյն ընդ հյ. ձայնիս գեղ. այլ ... 'ի յունաց ... հին հանն 'ի ձայնիս գովեստ, որ է կոչել, բառ առնէ ...):

ԳԵՂԵՑԿՈՒՂԻՂ. Տ. ԳԵՂԵՑԿԱՆՍԵՂԱՆ. Նաև առաջ, ... գեղեցկուղիղ. Մագ. և Եղիշ. Եփր: Երկնից... գեղեցկուղիղ քաղաքաց. Վրք հց. խե:

ԳԵՂԵՑԿՈՐԷՆ. ա. մ. Գեղեցիկ. Որք բնութեամբ գեղեցկութեան ունեն կոչել ... գեղեցկութեան:

ԳԵՂՁ, ի, եց. գ. որ և ԳԵՂՁՈՒՄՆ. Ὄρεγμα, ὄρεξις. Extensio, appetitus, desiderium. Իղձ և բաղձանք ... գեղեցիկ ... Ախտաւորեալ գեղձ ... խոր. ...

ԳԵՂՁ. Ἀδήν. Glans, glandula, tonsilla. Ճիւղաւոր ... Ապակենաց գեղձք, շաղկապք ... գեղձք, որ 'ի խոճնձս ... Նիւս. բն. Ջ. Ե. խե:

ԳԵՂՁ. Σμίλαξ. Taxus, convolvulus. Անգ ... ծառոց ... 10 ... գեղձ ... Գիրք:

ԳԵՂՁԱԼ, ացայ. չ. } Սաստիկ ըղձալ.

ԳԵՂՁԻԼ, եցայ. յ. } մեծապէս բաղձալ, ձգտել, փափագել, փղձկիլ. Տես և ԳԵՂՁԵԼ. Աստ ... Գիրք. Ա. ... Գրմ. ակնթ:

ԳԵՂՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Ὄρεξις. Desiderium, appetentia. որ և ԳԵՂՁ. Ըղձ. ... փափագ. և Գորովութիւն, գեղձումն ... իղձ ... Ըղձականաց ... (կերակրոյ). Նիւս. ... Գեղձումն սիրոյ ... Փիլ. լին. գ. 24: Աղօթութեան գեղձման ... Փիլ: Բանք ... գեղձմունս ... 1 Թգ. պտրգ: ...

ԳԵՂՄՆ, ման, մանց. գ. Πόκος. Vellus, lana. Գզումն. բուրդ. ասր. ... Իբրեւ որպէս զանձրեւ 'ի վերայ գեղման. Սղ. հա. 6: Ի կենդ ... 'ի գեղմանց. խոր. գ. 20: Գեղմն ... Եփր. դատ. ... Եղիշ. ...

ԳԵՂՄՆԱԲԱՐՁ. ա. Որ բարձեալ ունի 'ի վերայ իւր զգեղմն. ... Իբրև զորոյ ... Նար. խոս:

ԳԵՂՄՆՈՒՈՐ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. Հարթիւր ... գեղմնաւորաց. Փ. Բ. Փ. 4. յն. ... գեղմնաւորք:

ԳԵՂՈՒՂԻՂ. Տես ԳԵՂԵՑԿՈՒՂԻՂ. Իսպեղին ... գեղուղիղ. Գիրք:

ԳԵՂՈՒՄ. Տ. ԳԵՂՈՒՄ, և ԳԵՂՑՈՒՄ:

ԳԵՂՁԱՅԻՆ, ... որ և ԳԵՂՁԵԱՑ, ԳԵՂՁՈՒԿ. Բնակ գեղջ. շինական. Գեղջոյ, Գեղի ... Ամենայն գեղջային ... Գեղջային ... Ա:

'ի գեօղն իւրեանց. Հ = Ց. ապր. իէ:

ԳԵՂՁԱՀԱԳ, ի. գ. Ըստաղնկամ ... գեղջ. Գեղջահագ՝ որ յագագս ... Ամ. կանոն:

ԳԵՂՋԵԱՑ, ջէի, եա. Տ. ԳԵՂՁԱՑ. ... Գեղջեաց և քաղաքացւոց. Գիրք. ... Գեղջկանց ... Ճճ: Ջոյն ... ԱԲ. ...

ԳԵՂՋԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ, եցի. ն. չ. Իբրև գեղջուկ կամ ռամկօրէն բարբառել. Բնակէ յամրոցին, որ այժմ զաղտլ (իբր ...) գեղջկաբանեն. Արծր. ա. 15:

ԳԵՂՋԿԱՊԷՍ. մ. Որպէս գեղջուկ. շինականօրէն. Գեղջոյն ... խորեացւոց. Մի գեղջկապէս հայհոյել. Կրլ. ...

ԳԵՂՋՈՒԿ, ջկի, ջկաց. ա. գ. Χωρίτης. Rusticus, rusticanus. ἰδιώτης, privatus, plebejus, unus e vulgo. որ և ԳԵՂՋԵԱՑ, ԳԵՂՋԱՑԻՆ. Գեղական. շինական. և Գանձի. ռամիկ. առական. անկիրթ. ... Գեղջուկք և Թագաւորք: Ցելեկացոյց ոչ միայն գեղջկաց, այլ և Թագաւորաց ... Ջգեղջուկս, և զաղաւոն. Տգէտ համարեցի է և գեղջուկ. Փիլ: Գեղջկաց ... Խոր. Է. 7: Քաղաքականաց, և գեղջկաց. Նար. Փ: Ոչ Թ գեղջկաց ... Ցհ. ... 'ի գեղջկացն ... Իգն:

Իբր Ռամկական. անշուք. Գեղջուկ բանիւ, կամ բանիւք: Գեղջուկ զգեստ. Ցհ. ... Սրգ. յհ. ա. Անյաղթ. ...

ԳԵՂՑԵԼ, կամ ԳԵՂՋԵԼ, եցի. ն. (կամ ներքոյն է գեղուլ, և գեղջէ է ...), որպէս Թէ կարի գեղուլ, զգալ, Թերել, ... բել. ... 'ի վերայ ընչից ... Սեր. իէ. 5: Տես և ԳԵՂՁԵԼ:

ԳԵՂՕՆ, ոնք. գ. Իբր Գեղգեղանք. և Գեղգեղելութիւն. Ὠδή. և Πόμπη. Ձայն նոյն գերգամ ... և զալելութիւն ... Ոսկ. եփես. Է: Խոր Ոսկ. ա. փէ. Է. Մի թէ 'ի գեղօ՞ն (կամ՝ 'ի գեղօն) յաղթեցին, և 'ի ... յն. ... εἰς πόμπης, իբր ... ձայնաք հանդիսի:

ԳԵՂՕՐԷՆ, էից. գ. Իբր Գիւղք. Գեղձ. ...

ԳԵՆԵՍԻՍ. Բառ յն. γνήσιέ μου. Ո՛վ հարազատ կամ մտերիմ իմ. Աղաչեմ ըզքեզ ... Եփր. ...

ԳԵՐԻ, ի, եց. գ. Իբր Գայլ. ... գերեց ... (ծ. Թ. ...). Ձգեալ ... Ճ. Գ:

ԳԵՐԱԹԱԹԱԽ. ա. Գայլուց Թաթախեալ. ... գերաթաթախ ... Գերաթաթախ ... 'ի մեղաց, և մարմնոյ 'ի գերաթաթախ ... Մանդ:

ԳԵՍՏՐԱՆ. գ. Θηρευτής, κυνηγέτης. Venator. Որսորդ. ... Ջենովբեայ ... որ Թարգմանի որսորդ, ... Վրք հց. յ.

*Գետաբերս գրեից (այսինքն կանկանց) եւ խորդակաց եաանկլինեաց, օգաճասեալ կատացմամբ։ Հիկեն գետաբերս հոսլաբեալ. Մագ. ծէ։

ԳԵՏ, ոյ, ոց. եւ Ե՛ ի, աւ. գ. Ποταμός. Flumen, fluvius, amnis. [illegible]

*Գետ ելանէր յեդեմայ։ [illegible]

ԳԵՏԱԲԱՄ. ն. Ποταμηδόν. Fluvii more. [illegible]

ԳԵՏԱԲՈՒՂԽ. ա. [illegible]

ԳԵՏԱԳՆԱՑ. ա. [illegible]

ԳԵՏԱԾԻՆ. ա. [illegible]

ԳԵՏԱԿՈՒՐ կամ ԳԵՏԱՀԵՂՁԻԿ } ԱՌՆԵԼ. [illegible]

ԳԵՏԱՀԵՏԵԼ, եա, եալ. [illegible]

ԳԵՏԱՀԵՐՁ. ա. [illegible]

ԳԵՏԱՀՈՍ. ա. [illegible]

ԳԵՏԱՀՈՍԵԼ. Տ. ԳԵՏԱՀԵՏԵԼ. [illegible]

ԳԵՏԱՄԵՌ. ա. [illegible] Καταποντισμός. [illegible]

ԳԵՏԱՄՈՅՆ. ա. [illegible]

ԳԵՏԱՅԱՐՈՅՑՔ. գ. [illegible]

ԳԵՏԱՅԵՂ. ա. [illegible]

ԳԵՏԱՅԻՆ, նոյ, ոց. ա. [illegible]

ԳԵՏԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. չ. [illegible]

ԳԵՏԱՊԱՏ. ա. [illegible]

ԳԵՏԱՍՈՅԶ ԱՌՆԵԼ ԼԻՆԵԼ. [illegible]

ԳԵՏԱՎԻԺ. ա. [illegible]

ԳԵՏԱՎԻԺ կամ ԳԵՏԱՎԻԺՍ ԱՌՆԵԼ ԼԻՆԵԼ. [illegible]

ԳԵՏԱՏԱՐ ԼԻՆԵԼ. [illegible]

ԳԵՏԱՐԾՈՒԻ, ծուոյ. գ. Ἁλιάετος. Haliaetum, aquila marina. [illegible]

ԳԵՏԱՓՆ, փին, փունք, փանց. գ. [illegible]

ԳԵՏԱՔԱՐ. գ. [illegible]

ԳԵՏԵԶՐ, զեր, երաց. գ. [illegible]

ԳԵՏԵԼ, եալ. չ. [illegible]

ԳԵՏԸՆԿԷՑ. Է. յ. [illegible]

ԳԵՏԸՆԿԵՑԻԿ. ն. [illegible]

ԳԵՏԻՆ, տնոյ, ոյ, 'ի գետնի. գ. Γῆ. Terra, solum, humus. [illegible]

ԶԳԵՏՆԻ, ԸՆԴ ԳԵՏԻՆ. } Իբր ն. Χαμαί, Ի ԳԵՏՆԻ, Ի ԳԵՏԻՆ. } χάτω. Humi, in terra, interram. [illegible]

ԳԵՏՆԻ ԳՑՈՒԿ, կամ ԳԵՏՆԻ ՈՂԻԿ. [illegible]

ԳԵՏՆԱԲԻՐ. ա. [illegible]

ԳԵՏՆԱԳՆԱՑ. ի, աց. ա. [illegible]

ԳԵՏՆԱԳՆԱՑ. ն. [illegible]

ԳԵՏՆԱԹԱԻԱԼ. ա. [illegible]

ԳԵՏՆԱԽՆՁՈՐ, ոյ. գ. Χαμαίμηλον. Chamaemalum, poma terrae. [illegible] Patata. [illegible]

ԳԵՏՆԱԽՇՏԵԱՑ. } Χαμαιεύνης, χαμαικοιτής, Humi cubans. ԳԵՏՆԱԽՇՏԻ. ա. } [illegible]

ԳԵՏՆԱԽՇՏԻ ԼԻՆԵԼ. Χαμαικοιτέω. Humi cubo, jaceo. [illegible]

ԳԵՏՆԱԽՇՏԻԿ ԼԻՆԵԼ. } Նոյն ընդ
ԳԵՏՆԱԽՇՏԻԼ. } վ. հ. ա.

ԳԵՏՆԱԽՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Χαμευνία, χαμαικοιτία. Chameunia, humi cubatio.

ԳԵՏՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա.

ԳԵՏՆԱՆԱԾԻՆ ՎԵՐԱՐԿՈՒ.

ԳԵՏՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա.

ԳԵՏՆԱԿՈՒԽ, և } ի, աց. ա.
ԳԵՏՆԱԿՈԽՈՂ. }

ԳԵՏՆԱԿՈՉ, ի, աց. գ. ԳԵՏՆԱՀՈՒՑ, ԳԵՏՆԱՁԱՅՆ. Ἀπὸ γῆς ἐκ τῆς γῆς φωνῶν. Hariolus, pytho.

ԳԵՏՆԱԿՈՉՈՒԹԻՒՆ. գ.

ԳԵՏՆԱՀԱՐՑ, ի, ից. } Նոյն ընդ վ.
ԳԵՏՆԱՁԱՅՆ, ի, աց. }

ԳԵՏՆԱՄԱԾԵԱԼ. Մածեալ ընդ գետնի.

ԳԵՏՆԱՄՈՒՏ. ա.

ԳԵՏՆԱՅԻՆ, յոյ, ոց. ա. Ἀπόγειος. Appogaeus, terrenus.

ԳԵՏՆԱՆԱԽԱՆՁ, ի,ից կամ աց. ա. որ և ԳԵՏՆԱՆԱԽԱՆՁ. Χαμαίζηλος. Humilis aemulans, humi repens, terrae adfixus, depressus, sordidus.

ԳԵՏՆԱՆԱԽԱՆՁՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Χαμαίζηλον. Terrae affixio, humi serpere.

ԳԵՏՆԱՆԱՄ, ացայ, ւ. Ἐδαφίζομαι. Terrae adaequor.

ԳԵՏՆԱՇԱՐԺ, ի, ից. գ. Σεισμός. Terraemotus.

ԳԵՏՆԱՇԱՐԺ. ա.

ԳԵՏՆԱՉԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Γεωμετρεία. Geometria.

ԳԵՏՆԱՌԻՒԾ, ու, ուց. գ. Χαμαιλέων. Chamaeleon.

ԳԵՏՆԱՍՈՂ. ա.

ԳԵՏՆԱՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԵՏՆԱՆԱԽԱՆՁՈՒԹԻՒՆ.

ԳԵՏՆԱՍՏՈՐ, րք. գ. Χαμαίστρωτον, τα. Teges, tapes.

ԳԵՏՆԱՏԱՐԱԾ. ա. Χαμαικλινής, χαμαιλεχής. Humi prostratus.

ԳԵՏՆԱՏԱՐԱԾ ԱՆԿՈՂԻՆ. } Χαμεύνη, χαμευνία. Stibadium humi stratum, humilis et vilis lectus, humi cubatio. Տ. ԳԵՏՆԱԽՇՏՈՒԹԻՒՆ.
ԳԵՏՆԱՏԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆ. }

ԳԵՏՆԱՏՈՒՆ, տան. գ.

ԳԵՏՆԱՏՐՏՈՒՆՋ ԼԻՆԵԼ. Շշնջել

ԳԵՏՆԱՓՈՐ. ա. Ὑπόγαιος, γλαφυρός, Subterraneus, cavus.

ԳԵՏՆԱՓՈՐՔ. գ. καταγώγιον, diversorium. Ὑπόνομοι. Cuniculus, cloaca.

ԳԵՏՆԱՔԱՐՇ, ի, ից. ա. Χαμαιφερής, χαμαιῤῥεπής. In terram vergens, humi repens.

ԳԵՏՆԱՔԱՐՇ ԼԻՆԵԼ. } Ընդ երկիր
ԳԵՏՆԱՔԱՐՇԻԼ, շեալ. } և ընդ երկ.

ԳԵՏՆԱՔԱՐՇՈՒԹԻՒՆ. գ.

ձ։ *Անասնական գետնաքարշութեան զերագոյն թևոցն յապաւեցին. Ը. ա. պ. կբ։

ԳԵՏՆԵՄ, եցի. Տ. ԶԳԵՏՆԵԼ. *Ըղթապաւորս խաղարկեալ ընդ ոտիւք գետնեցեր. Կեղա. աղէտ։

ԳԵՏՕՐԷՆ. Տ. ԳԵՏԱԲԱՐ. յն. զօրէն գետոց. Ποταμῶν δίκην. Fluminum more. *Լինչաբք (կզզեք) և եռանէ (լեառըն) հոսեն բազում անգամ զհուրն գետօրէն. Արիստ. Ծ։ *Գետօրէն յառաջ խաղայ (շնորհն). Սարգ. յէ. ճ։ *Վտակք որ գետօրէն ընթանան. Վրդն. օրին։

ԳԵՐ. նխ. հյց. խնդրով. Ὑπέρ. Super, supra. Ի վեր քան. գեր քան. գերագոյն. քան. առաւել քան. Վեր, առելի քան. գէլ . (պ. պեր. յն. իբեր. լտ. սուբեր, սուբրա.) *Գեր զմարդիկ։ Գեր զբնաւ։ Աղխտագոյն գեր զմահուն վտանգըս։ Աւելի գեր զասացեալս։ Գեր զբազումս, ևն. Պիտ։ *Գեր զասացեալս վատթարագոյն. Յհ. իմ. ապ. ես պատ։ *Գեր զոր 'ի մէասին զգառնահոսան ջրոցն ծորումն. Անան. եկեղ։ *Գեր զոր ոչ ինչ եղիցի այլ վերանցեալ սէր. Գործ։ *Ցաւէտ գեր զնա գեղեցկակերտեալ. Խոսրովիկ։ *Կենաց փայտ, և գեր ամբարձեալ զմայրոն լիբանանու. Հանձ. առակ։

Սեռ. խնդրով. *Գեր օրինացն անցանել։ Գեր մարդկան գասն սովաւ զօրացեալ. Լմբ. եկեղ։ *Որով զմարդիկ գեր գասեցեր վերնոցն. Գնձ։

Այլ և խնդրովք. որպէս Քան. *Ո՞րմ այլ ումեք իրաւացի առաւել՝ գեր զմա չափել հառուցումն. Պիտ։

Անխնդիր. Մ. ա. որպէս Գերագոյն. աւագ. *Գեր ելոց, և նուաստից։ Գեր 'ի վերնայինսն զնոր ժողովուրդ առ քեզ մատուցես. Նար. Փ. և գանձ իւղ։

ԳԵՐԱԲՂԽԵՄ, եցի. ն. Ὑπερβλύζω. Redundo, exubero. Առաւելութեամբ բղխել, յորդել, վեղուլ. *Ոչ նուազին հաւրդութք (պարգևքն այ), այլև յաւէտ գերաբղխել զմեծութիս զայս. Դիոն. ծծայ։

ԳԵՐԱԲՆԱԳՈՅՆ. գունի, ից. ա. Ὑπερφυέστατος. Omnino excedens naturae modum. Ամենևին գերաբուն. վերագոյն յոյժ քան զբնութիւն սովորայնոցս. *Արեգական և լուսին բառ զօրութեան և կայից գերաբնագունից։ Այսքան գերազանցեալ գերաբնագունիւք ընդդէմ պարագայութեամբք. Դիոն. Եղբ։

ԳԵՐԱԲՆԱԿԱՊԷՍ. մ. Գերագոյն բնակութք կամ բնութք. *Այլ նոյն ինքն գերաբնակապէս բանն հօր . . . զառ 'ի սորայս միջա ծոխացուցանելով հրաշացուցանէ . . . բնակութի. Անան. եկեղ։

ԳԵՐԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Երկնային օթևանք. *Գնայր յերկինս՝ յառաջանալով 'ի գերաբնակութին (կամ գերաբնաբնակութի) յանմատնելիսն. Ճ. Թ։

ԳԵՐԱԲՆԱՊԷՍ. մ. որ և ԳԵՐԲՆԱՊԷՍ. Ὑπερφυῶς. Supernaturaliter, excedendo consuetum naturae modum, eximie, mirifice. Ի վեր քան զբնութիւն հասարակաց. *Գերագոյն քան զէութիւն գերաբնապէս ունի զգերաբնութիւն։ Գերաբնապէս ամենայն բարեզարդութեան՝ յայտնէ։ Գերագոյն քան զմարդ ներգործէ զմարդոյ. և՞ յայտնէ զայս՝ կոյս գերաբնապէս ծնեալ. Դիոն։ *Գերաբնապէս նախապզեկուցեր. Նար. դֆ։ *Բան մարմին եղեալ գերաբնապէս 'ի բնաւորականսն մարդկութե երևեալ՝ գոտու հանգիստ հոգւոյն ոգւ. Վրդն. եբր։

ԳԵՐԱԲՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ὑπερφυές. Supernaturalitas. Գերագոյն բնութի. գերազանցութի քան զբնութի. *Գերաբնապէս ունի զգերաբնութիւն։ Այսորքիւք ունի զգերաբնութեանն գերագոյնութիւն. Դիոն։ *Որ ամենայնի գերաբնութեամբն յաղթէ. Սկևռ. լմբ։

ԳԵՐԱԲՈՒՂԽ, կամ ԳԵՐԱԲՈՒԽ. ա. Գերօրինակ բղխող կմ բղխեալ. յորդաբուխ. յորդառատ. *Գերաբուխ մարդասիրութք. Դիոն։ Երդն. մփբ։

ԳԵՐԱԲՈՒՆ, բնի, ից. ա. Ὑπερούσιος. Supernaturalis, naturae modum excedens, ևն. Գերագոյն քան զբնութի հասարակաց. գեր 'ի վերայ բնութեամբ կամ 'ի բնէ. չնաշխարհիկ. գերահրաշ. գերբնական իրք, կմ գերաստեղծան ոք. դաղթափէն խարիճ, ածանգ. *Ընդ գերաբունն լուսոյ անեղի. Ը. հրէշ։ *Ամենայն մեծամեծք են և գերաբունք որ 'ի հայր. Կիւրղ. գանձ։ *Հաւատալ զմեծ հայր՝ էութի ճշմարիտ, գերաբուն. Գր. հր։ *Որպէս զմիութի և միակ վտան պարզութեն և միուն գերաբուն անքաժանութեան։ Գերաբնից պարգևաց։ Գերաբնիցն աեսութի։ Գերաբնիւ զօրութք. Դիոն։ *Զգերաբունան ամայն նշանս. Գէրմ։ *Ցերևելիացս գերաբուն զարդուց։ Գերաբուն և ինքնակալ կայսր հաստոյեցուց. Յհ. կբ։ *Եղեւ յիմաստս գերաբունս. Ը. այբուբ. Փ։ *Այսօր ծնաւ յայտակիոք գերաբուն չքեղութիւ. Լմբ. աղ։ *Ընդ ամէն գերաբունն փառաց նովին մարմնով. Ճ. Գ։ *Ցերևաց գերաբուն ճշմարտութեանն. Հանձ. առակ։

ԳԵՐԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարձրութիւն գահի, աթոռոյ, պատուոյ. վեհմութիւն. *Նաև զայս ոչ անգիտանայ քոյին գերագահութիդ. Վրդ. առկ։

ԳԵՐԱԳԳՈՒԵՄ, եցի. ն. Գերօրինակ գգուել. *Զանհայրն մանուկ մայրդ որդեպէս գերագգուեցեր. Նար. կաա։

ԳԵՐԱԳԼՈՒԽ. գ. Գերագոյն գլուխ բոլորից՝ քս. *Հասոյ զաս անպարտութք 'ի գերագլուխդ՝ որ կայ ընդ աջմէ այ. Ճ. Ա։

ԳԵՐԱԳՈՅ, ի, իւ. ա. Ὑπερούσιος. Superessentialis. Գերագոյն էութք, գոյութք, գոյացութք քան զամենայն գոյս. գերագոյն խնկութք 'ի բնէ. *Ի գերագոյէն և յամենապատճառ ածութեէն բղխեալ։ Ամենեցուն պատճառին, և գերագոյն բարերարութէն։ Գերագոյ անստհմանութիւն. Դիոն։ *Գերագոյ է ած որպէս 'ի վեր քան զամենայն էութի. Մագս. Դ. տիոն։ *Գոյ կատարեալ, անեղ, գերաբուն, գերագոյ։ Ինքնագոյ և գերագոյ. Գր. հր։ Սկևռ. աղ։ *Ամենամեծին փոքրկութիւն, նուաստութիւնն գերագոյն. Սարկ. աղ։

ԳԵՐԱԳՈՅ. բայ. Գերագոյն է. գերազանցէ. *Քան զամենայն գերագոյ ած. Կիւրղ. գանձ. ճա։

ԳԵՐԱԳՈՅԱԲԱՐ. Տ. ԳԵՐԱԳՈՅԱՊԷՍ. *Ցամենեցունց համանգամայն գերագոյաբար սկզբանէն, և պատճառաւոր գոյացուցչէ. Դիոն։

ԳԵՐԱԳՈՅԱԿ. և } ա. Գերագոյ. և
ԳԵՐԱԳՈՅԱԿԱՆ. } Սեպհական կմ հաղորդ գերագոյին. *Ի գերագոյակն երրորդութիւն ունին զհայեցուածս անլոյծ անդութք. Յհ. իմ. էկ։ *Առեալ սոցա զինչխանութի փառաց 'ի գերագոյակն իշխանութէ. Ը. հրէշ։ *Գերագոյակ պատուոյ արժանացաւ կոյսն քան զամենեսեան իւրով մաքրութք. Ճ. Փ։ *Գերագոյական ծայրութի. Մագ. ծբ։ *Գերագոյական պետութի, տէրութիւն (այ)։ Գերագոյական զօրութք (երկնից). Բենիկ։ *Գերագոյականն էի (այ). Մագս. եկեղ։

ԳԵՐԱԳՈՅԱՊԷՍ. մ. Ὑπερουσίως. Superessentialiter. Որպէս գերագոյ. գերօրինակ խնկութք. անճառ և գերաբնական օրինակաւ. *Ամենեցունց գերագոյապէս անքաւութք միահամուռ ընքունօղ։ Քան զամենայն գերագոյապէս արտաքս որոշեալ։ Ամենայն էքս յաղթուէ և 'ի բարույն են, և ամենայն ոչ էքն գերագոյապէս 'ի յաղթուի և 'ի բարույն են (այսինքն գերազանցապէս փակին). ևն. Դիոն։ *Ցանճառն խնկութե և 'ի փառս գերագոյապէս հաստատեալ. Լմբ. պորգ։ *Անեղին եղանիլ . . . և մնալ՝ բառ որում էրն՝ գերագոյապէս յանհասութե. Սկևռ. Ես։

ԳԵՐԱԳՈՅՆ. գունի, ից. ա. Ὑπέρτερος, ὑπέρτατος. Superior, praestantior, summus, supremus, praestantissimus. Վերագոյն. վեհագոյն, ծայրագոյն. առաւելագոյն. գերազանց. գեր քան. ապմ, ալա, ուլա, էփլէր. *Գերագոյն լոյս, մաքրութի։ Ի գերագունեն էութք։ Գերագունիցն զօրութեց. ևն. Դիոն։ *Քան զամենայն գերագունին այ։ Ի գերագոյն քան զզօրութե հայեցուք լան. Կիւրղ. գնձ։ *Գերագոյն մխատակարութիւն, պարտաւանք, առաքանք. Պիտ։ Մագ. ծգ։ *Գերագոյն փառօք։ Գերագոյն քան զբնութե չարչարանօք. Շար։ *Քան զչափ կշռութեան բանի գերագոյնք։ Գերագունիցն կայից. Նար։

Սեռ. խնդրով, իբր գերազրական բառ. լտ. և լտ. *Գերագոյն երկնայնոցն, կամ երկնիցն։ Որդւոց գերագոյն. Անյաղթ. բորձր։ *Մարդարէից գերագոյն։ Գերագոյն ընտրելոց։ Գերագոյն քերովբէից, երկնից, ևն. Շար։

Իբր մ. նաև հանդերձ խնդրով. *Անճառնմանութիւնն՝ գերագոյն պարգևի (վերին զուարթնոց). Դիոն։ *Գերագոյն քերովբէից վերամբարձեալ 'ի յերրորդ խորանս երկնից։ Գերագոյն քան զբնաւ անճառելոյն հասիք երանութե. Շար։ *Գերագոյն քան զերիզովբէն փառն եզեքելայ՝ ըստ բանաւոր բելիարայ ասելոյ հարթեալ պատալեցեր։ Համբարձեալ վերագրեաց գերագոյն գրան. Նար. ղբ. և խչ։ *Ջերմն սիրոյն՝ զոր գերագոյն ընկերակցացն ունէր առ վարդապետն. Սկևռ. յոբ։

ԳԵՐԱԳՈՅՆՈՒԹԻՒՆ. փոխանակ գըրելոյ ԳԵՐԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ, զոր տեսցես։ Կիւրղ. գնձ։

ԳԵՐԱԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπερουσιότης, τὸ ὑπερούσιον, τὸ ὑπερέχον. Summa essentia, supersubstantialitas. Գերագոյն խնկութե 'ի վեր քան զամենայն գոյացութի. գերունակութե. *Գերագոյութե աստուածական։ Գերագոյապէս ունի զգերագոյութի։ Զգերաբնութեն գերագոյութի։ Քան զամենայն որքաղան բառ գերագոյութե արտաքս համբարձեալ. Դիոն։ *Զի որքան գոս զմեծութիւն էութեանց անհասս գերագոյութեամբք ամփոփեցեր, այսքան ներգործութք տեսանելի մեզ արարեր. Պիտոյ։

ԳԵՐԱԳՈՎ. ա. Գովեալ յոյժ յոյժ. *Գերագով կուսին՝ այլ ամենախաւին. Գնձ։

ԳԵՐԱԳՈՒՆԱԿ. ա. Իբր Գերագոյն. գերազանց. *Քան զամենայն է գերագունակ. Կիւրղ. գնձ։

ԳԵՐԱԳՈՒՆԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Գերագունական է այս կուսածին բոլոր բանս. Մագ. ւ։

ԳԵՐԱԳՈՒՆԱԿԱՊԷՍ. Տ. ԳԵՐԱ-

ՀԱՆՑԱԳԷՍ. *Զգերագոյնութիւն զմեծամտական... յամենայնէ որքան ինչ էքս են, գերագունականապէս 'ի բաց որոշել. Դիոն.։

ԳԵՐԱԳՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. } Ὑπεροχή. Ex-
ԳԵՐԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. } cellentia, praestantia, եւն. Գերագոյն գոլն. գերակայութիւն. գերագոյնութիւն. գերազանցութիւն. *Անձայնոյն բնութեան գերագունականութիւն։ Գերագունականութիւն քան զհրեշտակաց։ Ոչ որդի է միածին վասն գերագունականութեան առ որ աստուածն, այլ վասն առ 'ի հօրէ ծննդեանն. Կիւրղ. գնձ։ *Ըստ գերագունութեանն 'ի հրեշտակս հանճարոյ. Դիոն.։ *Հրեշտակք ըստ բանի բնութեան եւ առ ած բարեպաշտութեան ունին զգերագունութիւնն (քան զմեզ, եւ քան զմիմեանս)։ Որդին զածայնոյ եւ հայրական էութեան ունի յինքեան զիւրաք գերագունութիւն. Կիւրղ. գնձ։

ԳԵՐԱԴԱՍԵՄ, եցի. ն. ր. Վերադասել. նախապատուել. կ. վերագոյն գըտանիլ. *Հանդերձեալ դատաստանին երկիւղի գերադասել զասփանացն մեծանձնութեան. Ը. թ. յհ. հէ։ *Վերոյ այսոցիկ գերադասի։ Սակայն Ճշմարտութիւն անբաւութեք գերադասի. Լմբ. սղ. ճ. պտրգ։

ԳԵՐԱԴՐԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ὑπερθετικός. Superlativus, excellens. Գեր 'ի վերոյ եդեալ. գերաստիճան. վսեմ. վերին. գերապանծ. եւ Ցայտարար գերազանցութեան. *Առաջաստ գերադրական. փմ։ (Իսկ որ յարի. *Դու խորանեին գերադրականն, ըստ հ. այսինքն վերնոյ. անհիւթական։) *Գերադրական տունկ (խաչն). Թէոդոր. խչ։ *Ցայտ տանէ զիւր գերադրական փառսն, որ է խաչն. Տօնակ։ *Ի գերադրական փառս ելանել (որդին). Ճ. փ։ *Զմեծութիւն քո, զխնամանալին եւ զանպատմութիւն զգերադրական շնորհն. Հանմ. առաջ։ *Գերադրական անմահից ածոցն. Ճ. Ա։

ԳԵՐԱԴՐԱԿԱՆ ԶԱՅՆ ասի Կրկնութիւն բառի 'ի խտականն. զոր օրինակ, սրբն սրբց, տրռն տրռց, երգ երգոց։ Նխու. Եբգ։

ԳԵՐԱԴՐԱԿԱՆ ՄԱՍՆԻԿ ասի առ քերականս ըստ յն. տատօս կամ օտօս, եւ ըստ լտ. իսիմուս կամ իմուս, յանգ ածականաց. որ չէք 'ի մեզ, այլ վարեմք զգաղղիաականն, գոյն, կմ յառաջոյ գնեմք. եւս, ամենա". գեր". եւն. (ամկ. էն ձէնծը, էն պզտիկը.) Թր. ֆէր։

ԳԵՐԱԴՐԱԿԱՆ. իբր Ցարանուն՝ ըստ Թարգմանութեան բազմարատոյ ուրումն 'ի գործս գամանակացոյն. *Ածին գերադրական. որպէս 'ի քերականութէ քերական. եւն։

ԳԵՐԱԴՐԱԲԷՍ. մ. Գերաստիճանաբար. եգերաբնապէս. *Գերադրապէս պատուեալ պանծացան. Գնձ։ *Որք յամենութիւնն բնութարար եւ գերադրաբար են միաւորեալ. Դիոն.։ *Գերադրապէս փայլեալ անեղակք. Հ. կՍւ։

ԳԵՐԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Ի վեր դնել. վերակարգել. եւ Ի վերոյ դնել. *Ի խորոց մեղաց 'ի վեր հանեալ՝ խիկապէս առ ինքն գերադրէ. Վրք հց. ա։ *Ասիմ կենդանի (ըստ սերմն), եւ գերադրիմ 'ի վերինսն (որպէս բանական ըստ անասնոյն). Համմ. Ի ծէր. Երզն։ *Քերականն 'ի քերականութէ գերադրէ (յարանուանաբար), եւ երաժիշտն յերաժշտականէն. Դամաշ. ըստ Բոֆոր։

ԳԵՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπέρθεσις, Transpositio, abundantia, excellentia. Վերադրութիւն. յաւելուած, առաւելութիւն. յարադրութիւն. եւ Գերազանցութիւն. Փիլ. իմաստ։ Ան. Մէկն. տրբոց։ *Ոչ բաւականացուաւ գնելովն՝ յամենայն ժամ, այլ գերադրութեան առնէ ատացելոցն յաւելեալ. Լմբ. սղ։ *Կամ 'ի հաւատարութեան, եւ կամ 'ի գերադրութեան ձգտիլ յօժարէր. Սհկ. ղմբ։ *Գերադրականքն ունին զերկուս գերադրութիւն, որպէս քերականն զքերականութիւն, եւ արդարն զարդարութիւն. Դամաշ. ըստ Բոփոր։

ԳԵՐԱԶԱՆ. ա. Հրաշազան. աննման. *Ցերկնաւոր հարսանիս գերազան փեսայիդ. Բենիկ։

ԳԵՐԱԶԱՆՑ. ա. Ὑπερέχων, διαφόρος. Excellens, praestans, eximius. Գեր 'ի վեր զանցեալ. բարձրագոյն. վերագոյն. գերագոյն. վեհագոյն. վսեմագոյն, առաւելեալ. 'ի վեր քան. *Խոշոր (ասի), վասն ումեմն ('ի մասանցն) գերազանցն լինելոյն, եւ ումեմն՝ որ պակաս. Արիստ. որոշ։ *(Ծառ) գերազանց առ ամենեքումբք պտղաբերօքն. Պիտ։ *Գերազանց քան զզանազան սրբութեան. Նար։ *Զօրութիւն եւ խորհուրդ սորա գերազանց եղեւ քան զկամարն երկնից. Ը. Բուզնդ։ *Քան զամենայն միտս գերազանց։ Եւ մահու եղեն գերազանց. Շար։ *Գերազանց սահմանի, կամ չափոյ, գովութեան։ Երկրպագին հնարից գերազանց։ Աշակերտք գերազանցք օրինացն մովսէսի. Նար։ *Գերազանց յուսոյ՝ շնորհ։ Գերազանց եղանեմք երկիւղին. Լմբ։ *Գերազանց բանի՝ պարգեւ։ Ընդ առնօրէնս համարելն գերազանց է քան զչարչարելն եւ մեռանել. Սհկ։

ԳԵՐԱԶԱՆՑ. մ. } Գերազանց օ-
ԳԵՐԱԶԱՆՑԱԲԱՐ. } րինակաւ, առաւելութեամբ. *Աշանակերտ զերկուս բնութիւնս՝ գերազանց միաւորեալս 'ի վեր քան զմիտս եւ զբանս. Ձեռ. կը։ *Մարմնով գերազանց նմին բարձրացաւ. Նար. խոսս։ *Կարէ քան զասացեալս 'ի սոյն գերազանցաբար իմաստասիրել. Լմբ. սղ։

ԳԵՐԱԶԱՆՑԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել եւ յոյժ գերազանց. գերագոյն, եւ Ազնիւ. *Ցառ գերազանցագոյնն սոցա ումեք վերանալ. Ցհ. իմ. ատ։ *Այսպիսում պատուոյ՝ գերազանցագունի մնաց եւ բանի. Սոփ. աղ։ *Զգերազանցագոյնն ցանկայ, եւ անհնարիցն ըղձայ. Մխ. երեմ։ *Գերազանցագոյն է քան զհրեշտակս... Այնքան գերազանցագոյն համբարձեալ, որքան մեկնեալ է յեղականացս ած ըստ էութեան բանի. Կիւրղ. գնձ։

ԳԵՐԱԶԱՆՑԵՄ, եցի. ւ. Ὑπερβάλλω, ὑπερβαίνω, ὑπερέχω. Excello, excedo, supero, transcendo. Գերազանց լինել քան զայլս. յառաջել անցանել. առաւելուլ. եւ Զանցանել ըստ չափ. *Ցեր. կարանչիւրումն գերազանցէ ըստ լաւին։ Ըստ բազմութեան թուոց գերազանցեացէ. Փիլ։ *Գերազանցէ զմտօքն զիտութեամբ։ Քան զօրինակիս զօրութեան գերազանցելով. Կիւրղ. գնձ։ *Գերազանցեալ քան զամենայն, որք զայնու ժամանակաւ էին առաքելոց. Խոր. գ. 67։ *Զբոլորիւքն գերազանցեաց։ Բարեբախտութեամբ եւ շինութեամբ քաղ 'ի բաց գերազանցեացին զմիջերկրեայ զհիւսիսականաւր քաղաքօքն. Պիտ։ *Զախտ. ասար ախտս, եւ ոչ գերազանցեալ. Նիւս։ *Գերազանցէ քան զչնեղեղին յորդուժն։ Անդր քան զօրինակն գերազանցեաց Ճշմարտութիւնն 'ի նշանս, եւն։ Հօրն կրկին գերազանցեաց։ Անձառ եւ բանից, եւ գերազանցեալ քննութեանց. Նար։ *Աքանչելի է խորհուրդ փրկագործութեանն՝ ամենայն մտաց եւ բանի գերազանցեալ. (կամ գերազանցեաց). Սհկ. եւ։

ԳԵՐԱԶԱՆՑԻԿ. ա. Գերազանց, գերազանցեալ. *Զգերազանցիկ լուսոյն ըղձառապայծառ ծաւալեալ. Անան. եկեղ։ *Քան զձիու գերազանցիկ լինիցի։ Աշակերտքն քան զվարդապետն գերազանցիկ եղեն. Ոսկ. յհ. ա. 26. 34։

ԳԵՐԱԶԱՆՑԻՄ, եցայ. կամ անցայ. ձ. Տ. ԳԵՐԱԶԱՆՑԵՄ. *Ոչ կշռեցաւ ընկերին չափով, այլ հոգւոպէս գերազանցեցաւ. Նար. ղէ։ *Անթիւ հրաշից գործող ցուցար, մարմնաւորաց գերազանցեցար. Գնձ։

ԳԵՐԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπερβολή, ὑπερβολία, ὑπεροχή. Exsuperatio, excessus, excellentia. Անցումն զանցումն. գերագունութիւն. առաւելութիւն. մեծութիւն. անչափութիւն, կամ անցանելն ըստ չափ. *Ըստ մարմնոյ իշխանութեան եւ գերազանցութեան. Մագ. ա։ *Սրբութիւն սրբց զգերազանցութիւն փառաց խաչին կոչէ. Ը. Բուզնդ։ *Վասն գերազանցութեան մարդասիրութեան. Բրս. ծն։ *Բնութեան գերազանցութեան. Կիւրղ. գնձ։ *Որպէս գերազանցութեան ասացեալ, կենաց կեանս. Վրդն. ծն։ *Գերազանցութիւն եւ պակասութիւն։ Գերազանցութիւնք եւ նուաղութիւնք։ Ցաւէան կամ մեծն առաւելութիւն է եւ գերազանցութիւն. Փիլ։ Ար. որս։ Կիւրղ. գնձ։ *Գերազանցութիւն աստուածաստ չարեաց, կմ սնոտութեան, մեղանաց. եւն. Ոսկ. յհ։ Լմբ. սղ։ *Զախաւորութիւն, եւ գերազանցութիւն. Անյաղթ. հակ։ *Գերազանցութիւն ձայնից եւ կամ կերակրոց զլսելիս մտօքն կմ զմարմինս. Ար. որս. ա։

ԳԵՐԱԶԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. Իբր Գերազանցել. *Սրբ կոյսն եւ զհայրապետական կատարելութիւն գերազանցեցոյց. Ճ. Գ։

ԳԵՐԱԶԱՆՑՕՐԷՆ. մ. Գերազանց օրինակաւ. եւ Ինքնիշխանաբար՝ զանցանելով ըստ օրէնս. *Մի կարասցէ գերազանցօրէն փոփոխել ըստ կամաց իւրեանց. Խոր. գ. 65։

ԳԵՐԱԶԱՐԴ. ի, ից. ա. Ὑπερκόσμιος. Supermundanus, supermundialis. Առաւելեալ զարդուք. եւ վայելչազարդ, շքեղ. պանծալի. գերագոյն կարգաւ. մանաւանդ Գերաշխարհիկ, եւ չնաշխարհիկ. ըստ համաձայնութեան յունին, զի աշխարհ եւ զարդ՝ մի է ըստ յն. *Գերազարդ միտ, նմանութիւն։ Գերազարդից առ փեմանց գիտութիւնք։ Խորհրդոց գերազարդից Թագաւորութեան տեսութիւն. Դիոն. ուր Մաքսիմոս միշտ մեկնէ գերակարգ, եւ գերաշխարհիկ։ *Կամեցաւ զաթոռ իւր արկանել 'ի վերոյ գերազարդ ամպոցն. Նար. յովէբ։ *Ի տեղիս վեհիցն եւ գերազարդ քահանայապետութեանցն. Սհկ. ըմբ։ *Գերազարդիցդ հանդիսարանն". այսինքն իմանալեաց աշխարհ. Բենիկ։ *Բարձրագոյն քան զաւաջինն, եւ գերազարդ վայելչութեամբ. Շար։ *Մեծացուցանէ ('ի նոր օրէնս) գերազարդ պատուով եւ իշխանութեամբ զքահանայութեան խորհուրդ. Սարգ. ժհ։

ԳԵՐԱԶԱՐԴԱԲԱՐ. } մ. Ὑπερκοσμί-
ԳԵՐԱԶԱՐԴԱԳԷՍ. } ως. Supermundialiter. Գերագոյն վայելչութեամբ. շքեղագոյնս. փառօք. մանաւանդ Չնաշխարհիկ եւ գերաշխարհիկ կարգաւ, կամ օրինակաւ վերին զուարթնոց. *Եւ որքան այլ ինչ երկնայնոցն էութեանց է, գերազարդաբար մեզ օրինակաւ աւանդեցաւ։ Առ ածապետական նմանումն գերազարդաբար հասել. Դիոն.։ *Բարուք երեր 'ի վերոյ զգերազարդաբարն, այսինքն անմարմնապէս եւ աննիւթաբար. Մաքս. *Ի բարձրոյն կոյս գերազարդաբար վերաբերիլ. Ը.

հրէշտ ։ *Գերազարդապէս 'ի բարձրագոյն իմաստութիւն յառեալ. Լմբ. ող ։ *Անճառանքն է ինչ որ կենցաղապէս և օրինօք ստասանեն, և է ինչ որ գերազարդապէս և գիտողաբար. Դիոն ։

ԳԵՐԱԶԱՐԴԵԱԼ. Գերազարդ. գերաշխարհիկ. *Գերազարդեալ գեղեցկագունուք քան զադենական զրախտին զայն զծաղկափթիթ տնկոցն զարդարանս. Անան. Եկեղ ։ *Օրհնեալ ես փառօք գերազարդեալ ։ Գերազարդեալ տօն. Ճ. օգ. Քարոզ. և հրէշտ ։ *Գերազարդեալ փառօք պայծառացաւ սա եկեղեցի. Ճառ ։ *Գերազարդեալ փառօք մուծանէ 'ի լոյսն անստուեր. Վրք հց. ա ։

ԳԵՐԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Հրաշազարդ վայելչութիւն. գերաշխարհիկ զարդ. *Անդր ևս քան զբնաւս գերազանցեալ եծային շնորհացն գերազարդութեամբ. Անան. Եկեղ ։

ԳԵՐԱԶՕՐ. ա. Ὑπερδύναμος, ὑπερδυναμῶν. Praepotens, praevalens. Գեր 'ի վերոյ զօրութբ. մեծազօր. կարող ամենայնիւ. *Զգերազօրն ած օրհնաբանեմք որպէս ամենազօր. որպէս զերանելի և միայն հզօր. Դիոն ։ *Արդարութեն շնորհ որ և գերազօրն է 'ի վերայ մեղաց. Պաքամ. ժէ ։

ԳԵՐԱԹՌՉԻՄ. թռեայ. չ. Վերաթռիչ լինել. թռչել 'ի բարձունս. *Իբր գերաթռեար մտացաթև հանճարով. Թէոդոր. մայրագ ։

ԳԵՐԱԼԻՐ. լրի. ա. Ὑπερπλήρης. Superque plenus, copiosissimus, exuberans. Լի՝ գեր քան զամենայն. լիազեղուն. *Լի 'ի կարօտսն, գերալիր 'ի լիս ։ Գերալիր լուսով ։ Վասն գերալրին և գերագոյն քան զմիտս բարեկենդանութեն. Դիոն ։

ԳԵՐԱԼՈՅՍ. ա. Ὑπέρφωτος. Praelucidus. Որ 'ի վեր է քան զլոյս. ծայրագոյն պայծառութբ. *Անեղ, գերաբուն, գերալոյս. Գր. հր ։ *Լոյս լուսաւորիչ գերալոյս. Սլկու. աղ ։

ԳԵՐԱԼՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ὑπέρφωτον. Ծայրագոյն լուսաւորութիւն. լոյս գերազանց. *Ըստ գերալուսութեն . . . 'ի խաւարչոտ զգերերևակութիւնն վերափայլեալ. Դիոն ։

ԳԵՐԱԼՐԱԿԱՆ. ա. Գերալիր. լի և աննիաղ. *Գերալրական ակրութիւն (ածութեան). Բենէդ ։

ԳԵՐԱԼՐԱՊԷՍ. մ. Ծայրագոյն լրութբ. և Անթերի ճոխութբ. *Զերկնայինսն իմանամք խորհրդապէս քահանայապետութիս, յորս իջանէ ածականն լոյս գերալրապէս. Յհ. իմ. եկ ։ *Գերալրապէս թագաւորէն պճնութեամբ ։ Անդր քան զուշ խորհրդոյ իմաստից գերալրապէս բազմեցար. Նար. խչ ։

ԳԵՐԱԼՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ὑπερπληρὲς. Exuberans pleuitudo. Ծայրագոյն լրութիւն. լիազեղունն գոլ. գերագոյն կատարելութիւն, մեծութիւն. *Ոչինչ կրելով 'ի գերալրութեն իւր առ 'ի յանբարբառելոյն թափմանէ ։ Ըստ գերալրութեանն և ազբիւրեղէն պարգևաց նորա՝ զնոյն ունելին գերալրութիւ, և ոչ նուազին հաղորդութեն (հաղորդելով այլոց). Դիոն ։ *Գերալրութիւնն էութեն ած և 'ի սորինս կոյս ծանուցաւ. Նար. խչ ։ *Նկատեսցէ զանհաս մեծութեն գերալրութիւ. Բենէդ ։

ԳԵՐԱԽԱՆՁ. ա. Ὑπέρογκος. Supra modum tumidus, turgidus, valde fastosus. Կարի խանձեալ. փքացուցոյ. յախուռն. խրոխտ. մեծամիտ. ամբարտաւան, և ամբարտաւանական. *Զթագաւորացն զմեծամեծ և զգերախանձ բարեբախտութիւն ։ Իբրու թէ մեծ և գերախանձ ստացեալ իցէ բարի. Փիլ. ժ. բան ։ և Լին. 4. 25 ։ *Ի վերայ ամպոյ նստեալ 'ի գերախանձ հպարտութիւն՝ ինքնահաճոյ մարք. Վանակ. յոբ ։

ԳԵՐԱԾ. ա. Իբր Գերեալ կամ գերի ածեալ. Գերեալ. *Գերեաց զգերուն . . . և ընդէր սաէ, գերեալք և գերածք. քանզի սատանայ պատրանօք գերեաց. Լմբ. ող ։

ԳԵՐԱԾԱՒԱԼ. ա. Յոյժ ծաւալեալ. ճապաղեալ ընդ. ամենայն կողմն. *Գերօք հանդարտահեղք, գերածաւալք. Նար. առաք ։

ԳԵՐԱԿԱՅ, ի,ից. ա. Ὑπερκείμενος, προέχων, ὑπέροχος. Superjacens, supremus, emineus, praestans, praestantissimus. Որ կայ գեր 'ի վեր. կայանիւք կամ աստիճանաւ բարձր. ծայրագոյն. և Գերագոյն. գերազանց. *Ընդ գերակայ ծայրըս ծառոց ։ Գերակայ բարձրութբ ։ Զգերակայ անիրաւութեն տանի մրցանակս. Պիտ ։ *Ըստ գերակայ իւրում ճոխութեն ։ Զրկեալ 'ի գերակայ բարեացն. Յհ. իմ. օփ. և եկ ։ *Ի փափագումն ածէ տեսութե գերակայիցն բարեաց. Նիւս. Երգ ։ *Վայելչաբար մեկուսեալ և 'ի գերակայ մասին եդեալ զընտրեալսն 'ի քահանայագործութիւն. Մեկն. ղևտ ։ *Հանէ յիմաստս գերակայ. Ճ. այբուբ ։ *Խոնարհ են ճառքն, այլ գերակայք են առանդութիւնքն. Եփր. ածէպ ։

Հանդերձ խնդրով. *Քան զամենայն գոյութիւն գերակայ է ած. Դիոն ։ *Այնչափ քան զեզականացս բնութիւն՝ գերակայ ։ Եւ ոչ ըստ միոյ յեզանակի եղիցի գերակայ հայր քան զորդի, զնոյն ունելով էութիւն. Կիւրղ. գնձ ։ *Քան զայլսն ամենեսին յարուցեալ և գերակայ գոլք ով քաջասէրքդ թագաւորք. Պրպմ. լէ ։ *Գերակայ ապականութեն յայտնեցաւ ։ Գերակայ փորձութեանց գտեալ. Նար. ծբ ։ *Այժմ որ յոգունց գոլ գերակայ՝ նախ նստելոց յաթոռ նորայ. Յճ. օրբի ։

ԳԵՐԱԿԱՅՔ. գ. Վերինք. երկնայինք. ատեղք. զուարթունք. *Ի գերակայիցս զնոյս յանդիմանել զանզգամսն. Ածան. ծբ ։ *Ամփոփեալ 'ի տեղի գերակայիցն ։ Բարձրացուցեր 'ի սորայնոցս գերակայիցն կայանս. Ճառ ։ *Անդանօր հրաշապէս և ևս քան զէան գերակայից և որդիքն լուսոյ գաւանին. Նար. մծբ ։ Իսկ Նիւս. Երգ. *Վերնատունկ իմն է առաքինութիւն, և 'ի գերակայսն հայի ». իմա ըստ յն. 'ի գեր 'ի վերոյսն ։ Այլ Ճ. Եղեւ. *Եւ այս 'ի յամն էր ոչ սակաւ, այլ քառասուն՝ և գերակայ ». այսինքն աւելի, զանցեալ ։

ԳԵՐԱԿԱՅԱԲԱՐ. մ. Գերակայ լինելով. գերազանցաբար. Նախապատիւ աստիճանաւ. *Նախ քան զայս գերակայաբար կարգեն զհրեշտակապետականն զարգան ։ Բազում ինչ և յածայնոցն գերակայաբար գիտացեալ. Դիոն ։ *Յամենայն խոնարհ նուաստաւ ազատ համբարձեալ. . գերակայաբար կալով. Ճ. հրէշտ ։

ԳԵՐԱԿԱՅԱՑԵԱԼ. } Գերակայ եղեալ. գերազանց գտեալ. գերաստիճան. *Յառաջագոյն գերակայացեալք մտածութիւ. Մագ.
ԳԵՐԱԿԱՅԵԱԼ. }
իմ ։ *Ոչ բնական տեղակալութբ 'ի նմա գերակայեալ. Անան. Եկեղ ։ *Այնչափ առաւելութբ գերակայեալ ես քան զամենայն գոյս. Խոսր ։ *Գերակայեալն աշխարհիս մատանց. Նար. ծբ ։

ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπεροχή, ἐξοχή, προσοχή. Praestantia, eminentia, excellentia, summitas. Բարձրութիւն. գերազանցութիւն. պատիւ. *Յետինքն ոչ են հաղորդ նոցա գերակայութեն. Դիոն ։ *Մշտապայծառ փառաց գերակայութիւն. Խոր. Հռեմ ։ *Անճառելեաւ յիս յանբաւ գերակայութէգ քումմէ. Ճ. Ա ։ *Գերակայութիւն սիրոյ, կամ քահանայութե. Խոսր ։ *Ի լոյսն վերին անմատոյց գերակայութե անհասանելեացդ. Նար. դք ։ *Գեղեցկապէս 'ի նմանէն գահընկալեալ, վայելչապէս գերակայութբ. Յհ. կբ ։

ԳԵՐԱԿԱՆ. ա. մ. Վերագոյն. 'ի վեր. գեր. *Բայց փափագումն ոգւոյս բնական, սակայնեաց քան զդժըլս գերական. Ճ. խոսփ ։

ԳԵՐԱԿԱՏԱՐ. ա. Ὑπερτέλειος, ὑπερτέλεος, ὑpερτελής. Plusquam perfectus. Ամենայնիւ կատարեալ. գերազանց. գերածայրեալ. ծայրագոյն. և Վերամբարձ. *Գերակատար է և կատարողապէս որդի, որպէս պետ ամենայն կատարելութեան ։ Զայն զմեր ած և փրկիչ, զմիշտ կատարեալ և գերակատար. Մագ ։ *Գերակատար երիցս անձին. կատարողն արարածին. Յճ. օրբի ։ *Գերակատար փառք, կամ մատածութիւն, կամ իմաստութիւնք. Անան. յոհ ։ Մագ. ժէ ։ Ճ. օփ ։ *Յարուցին զնա գերակատար փառօք. Մխ. ապար ։ *Գերակատար կործանումն ». իբր ծայրագոյն, յետին. Մագ. ժե ։ *Գերակատար հունձք ». իմաստ հասունացեալք. Երգ. փէր ։ *Գերակատար գագաթն, կամ գերանց ». իբր բարձրակատար. Մագ. ժա ։ *Գերակատար ըստ փոփոխեցւոյն ». այսինքն փքացեալ, բարձրամիտ. Բրս. հց ։

ԳԵՐԱԿԱՏԱՐ (հանդերձ խնդրով). Իբր Վերագոյն քան. առաւել քան. յաղթող. *(Երկրատասանն) գերակատար առաւելութիւ առ քան զայլսն ցուցանի թիւս. Յհ. իմ. եկ ։ *Արութեն գերակատար բարձրանայ. Պիտ ։ *Գերակատար գոյից ։ Գերակատարդ իմաստից (կամ իմաստնոց) ։ Սրբազանդ և գերակատար բոլոր ճեմարանի ։ Երկնայինն գասու և զօրութեց գերակատար գտեալք. Մագ ։

ԳԵՐԱԿԱՏԱՐ ժամանակ բայից ըստ քերականաց՝ է Անցեալ կատարեալն որդէն իւրև 'ի վաղուց. զոր օրինակ, գործեալ էր իմ. որ ըստ յն. Ὑπερσυντελικός. Praeteritum plusquam perfectum. բայց մեկնիչք հյ. ոճով վերածեն 'ի պարզ կատարեալ. գործեցի, կոփեցի, կամ 'ի նորահնար ձևն անպէտ, էգործեցի, էկոփեցի ։ Թր. փէր և Քենէկ նորա ։

ԳԵՐԱԿԱՏԱՐԵՄ, եցի. ն. Գերօրինակ կամ առաւելապէս կատարել. *Եւ ինքն թէպէտև նահանջի, սակայն զզօրութիւն իւր գերակատարէ. Մագ. ււ ։

ԳԵՐԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Սրբազան կարգաւորութիւն. կատարողականութիւն. *Ցերիս չորս, և 'ի չորս երիս (այսինքն յինն) գերակատարութիւ զերկնայինսն իմանամք խորհրդապէս քահանայապետութիւնս. Յհ. իմ. եկ ։

ԳԵՐԱԿԱՐԳԵԱԼ. Որ է 'ի գերագոյն կամ 'ի ծայրագոյն կարգի. ըստ յն. գերաձգեալ. Ὑπερτετάμενος. *Այս է գերունակութիւնն ըստ արձակ և գերակարգեալ անպարունակ մեծութեն. Դիոն. ածոյ ։

ԳԵՐԱԿԱՑԵԱԼ ԱՆԴԱՄ. Այսինքն Գլուխ. *Զողխեցուցեալ զվեհագոյն և ըզգերակացեալն 'ի նոսա չարապաշտութեն անդամ. Յհ. իմ. պաւլ ։

ԳԵՐԱԿԵՆԴԱՆ. ա. Գեր 'ի վերոյ քան զամենայն կենդանութիւն. անմահ բուն էութեան. *Կեանք կենդանարար գերակենդան. Սէնե. աղ։

ԳԵՐԱԿՇԻՌ. ա. Գերագոյն քան զամենայն կշռութիւն. անչափ. անհամեմատ. *Անկշիռ կշռիչ գերակշիռ. Սէնե. աղ։

ԳԵՐԱԿՈԽԵԼ. ն. Ἐκβαίνω. Aggredior. Ի վերայ հասանել և կոխել. *Ոչ կարացէ յանձանց 'ի վեր ելանել, և զանձինս գերակոխել. Պղատ. փիլ։

ԳԵՐԱՀԵՂԵԱԼ. ա. Ὑπερχεόμενος. Superfusus. Զեղեալ յորդութեամբ. առատացեալ. *Քան զամենայն մեծութիւն առաւելոյ գերահեղեալ. Դիոն. ածայ։

ԳԵՐԱՀՆՉԵԱԼ. Համբաւեալ յոյժ. *Լուսցէ ամենայն զօրութիւն գերահնչեալ յաշխարհս. Անյաղթ. Բարչը։

ԳԵՐԱՀՌՉԱԿ. ա. Ὑπερεύφημος. Supercelebratus. Հռչակեալ յոյժ, մեծահամբաւ. *Զարմանալի և զգերահռչակ և ամենահռչակ ածպետութիւն. Դիոն. Եբր։ *Գերահռչակ առաքինութիւն, կամ գլուխ անուց. ՃՃ։ *Գերահռչակ ուխտ (այսինքն վանք), կամ քաղաք հռոմայեցւոց. Ղ. Բղ։ ՃՃ։ *Այսպէս գերահռչակ հրձուանօք անցեալ գայր յաշխարհն իւր. Կաղ. խոփ։

ԳԵՐԱՀՌՉԱԿԵՄ, եցի. ն. Բարեհամբաւել յոյժ հռչակաւ մեծաւ. Ներբողել. գովել. քարոզել. *Զանհասանելի զքո մեծութիւնդ, կամ զարժանապատիւ ձեր տէրութիւնդ գերահռչակել։ Գերահռչակեալ ես։ Չքնաղապէս գերահռչակելի. Նար. խոս. և առակ։ *Խնամատութիւն 'ի քաղաքաց աշխարհակս և 'ի գրոցն գերահռչակելի. Լմբ. առ։

ԳԵՐԱՀՐԱՇ, ի, ից. ա. Յոյժ հրաշալի. սքանչելի. հրաշափառագոյն. *Գերահրաշ զօրութեամբ։ Ո՛վ գերահրաշ ծաղիկ. Շար։ *Գերահրաշ բարունակք յէէն զարդարեալք և ծաղկեալք. Նար. գնձ տաղ. և մրգ։ *Ի միում գերահրաշ գահոյսի. Ագաթ։ Իսկ Մագ. ԻԷ. *Աքանչելեաց մակաստար, զարմանեաց գերահրաշ»։ Իբր գերագոյն և 'ի վեր քան ըղձ հրաշս։ Ալ. Ճ. Ա. *Պօղոս գերահրաշիւք յափշտակեալ»։ Իբր գերագոյն հրաշիւք, կամ 'ի հիացման մտաց։

ԳԵՐԱՀՐԱՇԱԳՈՅՆ. մ. գերահրաշ օրինակաւ. 'ի վեր քան զհրաշս. *(Հոյակապ չենուածք պէսպէս) մի քան զմի գերահրաշապէս փայլեն. Աւծբ. Է. 7։

ԳԵՐԱՀՐԱՇԱՑԵԱԼ. } Գերահրաշ
ԳԵՐԱՀՐԱՇԵԱԼ. } գանեալ. առաւել հրաշալի երեւեալ. *Հայրապետաց գերագոյն գանեալ, վարդապետաց գերահրաշացեալ. Գնձ։ *Ի ծոցն հօր, և 'ի ծոց կուսին, ոչ գերահրաշացեալ փառաց, և ոչ նուազեալ. Ճ. Գ։

ԳԵՐԱՃԱՃԱՆՉ. ա. Կարի ճաճանչեղ. լուսափայլ յոյժ յոյժ. *Գերաճաճանչ ճառագայթք. Գերաճաճանչ գագաթն. Դիոն։

ԳԵՐԱՃՈՒՄՆ. գ. Ὑπεραύξησις. Excessus, superlatio. Աճումն եւս քան զեւս. զարգացումն յոյժ. յաւելումն. *Զինչ է գերաճումն կրօնաւորի. ասէ ծերն. յաւելումն մտօք 'ի բարիս՝ խոնարհութեամբ է. Վրք հց. ճղ։

ԳԵՐԱՄԱՔՈՒՐ. ա. Ամենամաքուր. ամենասուրբ. *Գերամաքուրն յոյն, կամ սրբարարն ամենայնի. Կրլ. ոփ։ Սէնե. աղ։ *Սրբազան և գերամաքուր քո յարկի. Ա. նձ. Ժէ։ *Օրհնեալն 'ի կանայս մարիամ այց արար նոցա՝ կոչելով 'ի գերամաքուր չնորհս կուսութեան. Ճ. Ժ։

ԳԵՐԱՄԲԱՌՆԱՄ, բարձի, ձայ. ն. չ. Գեր 'ի վերոյ ամբառնալ. բարձրացուցանել կամ բարձրանալ գեր 'ի վեր. գերազանցել. *Որ ինքն զինքն գերամբառնայ. Երզն. քեր։ *Գերամբառնայ քան զմիտս և զբան. Սէնե. աղ։ *Գերամբարձեալ պարգև, կամ տօն. Նիսս. բն։ Զքր. կի։ *Խորհուրդ գերամբարձեալ. Սրկ. քհ։ *Ցիմանալիսն գերամբարձեալ. Նար. խչ։ *Գերամբարձեալն մարմնոյն տրամադրութեամբ»։ այսինքն բարձրահասակ. Յհ. կմ. պտւղ։

ԳԵՐԱՄԲԱՐՁ. ա. Իբր Գերամբարձեալ. բարձր յոյժ. գերակայ. գերագոյն. *Ի գերամբարձ լեառն Թաբոր. Մագ. ոփ։ *Գերամբարձ կոչարան. Անան. եկեղ։ *Գունակ գերամբարձ գնդին (գնտոյ երկնից). Առաք. Գ. 47։ *Խորհրդածութեան բան գերամբարձ իմն տեսանի։ Յոյժ գերամբարձք են և երկնայինք. Սարկ։ Սարգ։ *Գլուխ գերամբարձ մերոյ ազգիս (յկ. մծբ). Գնձ. (Իբր 'ի վեր ամբարձօղ)։

ԳԵՐԱՄԲԱՐՁԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ յոյժ գերամբարձ. *Գերամբարձագոյն շարժութիւն մտաց՝ առ ած սէրն է. Մագ։

ԳԵՐԱՄԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծայրագոյն բարձրութիւն. գերազանցութիւն. *Աճելով 'ի գրոց՝ կերպարանս ած և գէմս և տեսակ, գերամբարձութիւն է 'ի վեր քան զմարմինս արժանապէս ած իմն. Մագ։ *Ի վերայ սոցունց կարի անչափ է գերամբարձութիւն. Խոսր. պտրգ։ *Առ ամենայն անբաւ գերամբարձութիւն յաւէտ յառաջեալ. Նար. Ղ։

ԳԵՐԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Ամբառնալն 'ի վեր եւս քան զեւս. *Ոչ գոյ տեղի ընդդիմակայ գերամբարձման. Երզն. ոփ. երկն։

ԳԵՐԱՄԵԾԱՐ. ա. Յոյժ մեծարոյ. պատուական, պատկառելի. *Այր ամե լուսաւոր, և գերամեծար. Ճ. Ա։

ԳԵՐԱՅԱՅՏԵԼ. ն. Վերայայտնել. արտայայտել. կամ Նշանակել. *Զածեանն զկամս և զխորհուրդ գերայայտել ասէր. Մագ. եկեղ։

ԳԵՐԱՅԱՐՁԱԿԵԱԼ. ա. Ὑπερεκτεινόμενος. Supra expansus, supra omnia extensus. Իբր Գերածաւալ, ձգեալ անդր քան զամենայն տարածութիւն. *Երկայնութիւն (իմն) զգերայարձակեալ զօրութիւնն 'ի բոլորս։ Մեծ սուր ած... քան զամենայն մեծութիւն արտաքոյ գերահեղեալ և գերայարձակեալ. Դիոն. ածայ։

ԳԵՐԱՆ, ի, աւ կամ իւ, աց, օք կամ ովք. գ. Δοκός. Trabs, tignum. Հեծան. մարդակ. սասուար ձողք առաստաղաց. տաճկ. փիրէսի, ճէրտէկ, ֆրնկ. թի. րէր. եբր. գօրա. *Ընդ յարկաւ գերանաց իմոց։ Գերանք տանց մերոց մայրք։ Ի յատակէ տանն մինչև ցորմն և մինչև ցգերանսն։ Գնել քարինս, և փայտս 'ի գերանս։ Ի քում տեսանդ գերան կայ. Լն։ *Դու գերանիւք կուրացեալ ես. Երզն. մթթ։ *Իբրև զգերան հրեղէն. Վրդն. եւ։

ԳԵՐԱՆԱԼԻՑ կմ ԳԵՐԱՆԱԼԻՐ. ա. Գերանաւ լցեալ (աչք կեղծաւորի). *Գերանալից (կամ գերանալիր) աչօք եղեալ. Ղ. ընդհանր։

ԳԵՐԱՆԱԿԻՐ. ա. Որ կրէ յինքեան զգերան (աչք կեղծաւորի). *Գերանակիր ակնս թշուառացեալ. Նար. ԻԷ։ յոր. մէ և Լմբ։

ԳԵՐԱՆԱՁԵՒ. ա. } Ունօղ զձև կմ
ԳԵՐԱՆԱՑԵԱԼ. } զչափ գերանի. մեծացեալ իբրև զգերան. *Նկատեա՛ ճշգրիտ զգերանաձև մեղսդ 'ի քում ականդ։ Զանձին գերանացեալ մեղս ոչ տայ տեսանել. Խոսր. ժմ. և պտրգ։

ԳԵՐԱՆԱՒԵԼ. չ. Նաւել յաղթելով ալեաց, զանցեալ զկոհակօք. *Գերանաւեալ ընդ յորձանուս կոհակս կենցաղոյս. Անան. եկեղ։

ԳԵՐԱՆԲԱՒ. ա. Գեր 'ի վերոյ քան զամենայն անբաւութիւն. *Ոչ երբէք լինել կարողութիւն անբաւիցն և մականբաւիցն եկելոց յառաջ զօրութեանց բլչացուցանել ըզգերանբաւ զօրութիւն նորա ամենազօր զօրութեանն. Դիոն։

ԳԵՐԱՆԴԻԱԲԵՐ. ա. Δρεπανηφόρος. Տ. ԳԵՐԱՆԴԱՁԻՆ. *Ցարձակեցաւ կառօքն գերանդաբեր 'ի թշնամիսն սպառնալով. Պտմ. աղէք։

ԳԵՐԱՆԴԱՁԻՆ. ա. որ և ըստ յն. Գերանդաբեր կամ գերանդակիր. Δρεπανηφόρος. Falcifer, falcatus. Զինեալ գերանդեօք կամ մանգաղօք 'ի հնձել զզինապատահեալս. տըրէփանը. *Երեք հարիւր գերանդաձեն կառօք. Բ. Մ. ճԳ. 2։ *Գերանդաձէն կառքն՝ սուր ունէր 'ի նմանութիւն գերանդւոյ, մի յայս կողմ կառացն, և մի յայն... և յերկուս կողմանսն զզօրսն իբրև զորայն հնձէր. Կէղու. աղէք։

ԳԵՐԱՆԴԻ, դւոյ, դեաց. գ. Δρέπανον. Falx. Մանգաղ մեծ՝ երկայն մեղեխաւ, որ է իբրև զգերան ինչ, 'ի հնձել զխոտ. տըրփան. եբր. փէրդան. վարի և իբր փոքր մանգաղ հնձելոյ զցորեան, կմ կթելոյ զխաղող. օրագ, պաղ, փէոտգուէ. եբր. մաղէլ. տես. ա. Բգ. ճԳ. 20։ Յովէլ. Գ. 10։ Յայտ. ճԴ. 14=19։ Իսկ Զաք. Է. 1. և 2. *Գերանդի թռուցեալ», ոմանք ընթեռնուն յերր. մէկիլա, որ է մագաղաթ, մատեան։ *Վասն մեր (բուսոցս գաշտի) սուրք արին գերանդեաց. Մխ. առակ. ԼԳ։ *Ժիր մշակք քաղ սուր մանգաղաւ և գերանդեաւ զխոտ հարկանիցեն. Փարպ։ *Զարտորայս տարածամ հնձեալ գերանդիւք (կմ գեղք, որ գերանդեօք). Ցհ. կի։

ԳԵՐԱՆԾԱՆՕԹ. ա. Ὑπεράγνωστος. Plusquam incognitus. Ամենայնիւ անծանօթ. անհասելի մտօք. *Ուղղեա՛ զմեզ 'ի խորհրդականաց առացելոց գերանծանօթ և գերաճաճանչ և ծայրագոյն գագաթն. Դիոն։

ԳԵՐԱՆՁՆԱԿԱՆ. ա. Մեծանձնական. արիական. վսեմական. *Գերանձնական իմն զօրութիւն կատարելութեան. Վանակ. յոբ։

ԳԵՐԱՆՃԱՌ. ա. Անճառելի ամենայնիւ. *Էութիւն ճշմարիտ, գերալոյս, գերանճառ. Գր. հր։

ԳԵՐԱՆՄԱՀ. ա. Գերագոյն անմահութեամբ. Էապէս կենդանի՝ որպէս կեանք կենսատու. *Անմահ, անմահարար, գերանմահ. Սէնե. աղ։

ԳԵՐԱՆՈՒՆ. ա. Ὑπερώνυμος. Omne nomen superans. Որ 'ի վեր է քան զամենայն անուն կամ յորջորջումն. *Գերանուն բարերարութիւն. Դիոն. ածայ։

ԳԵՐԱՇԱՐԺ. ա. Գեր 'ի վերոյ քան զամենայն շարժումն. շարժօղ անշարժ. *Ինքնաշարժ յաւէտաշարժ. անշարժ, շարժօղ, գերաշարժ. Սէնե. աղ։

ԳԵՐԱՇԽԱՐՀԱՆ. ա. Ուր կայ աշխարհութիւն մեծ յոյժ. *Նիւթեղէն ներկայիս հայցմունք... 'ի գերաշխարհան առաքելին տեղեաց. Նար. ԽԷ։

ԳԵՐԱՇԽԱՐՀ, ի, ից. ա. } Որ ոք կամ
ԳԵՐԱՇԽԱՐՀԱԳՈՅՆ. } որ ինչ գեր
ԳԵՐԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ. } 'ի վերոյ է
ԳԵՐԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ. } քան զաշխարհ. աշխարհի և աշխարհականաց. և գերաշխարհիկ. չնաշխարհիկ. գերազարդ. *Զաշխարհայնոցն դիցուք օրէնս, և ոչ զգերաշխարհիցն (Հռմէոջոհ կրօնաւորաց). Ը. Ծրծ. *Միւսն առաւել գերաշխարհական (կամ գերաշխարհական). Վրդ. Հց. *Բա գերաշխարհայնոցն (վերնոց) սիրոյ տարփման: Պատարուսն զօրովինմաստութեան աշխարհայնով և գերաշխարհայնով. Ը. Եղբ. Ն. Եր.

ԳԵՐԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ. մ. Ὑπερκοσμίως. Supra mundum. Որպէս գեր 'ի վերոյ քան զաշխարհ և զաշխարհայինս. *Փոխադրեալ եղև մարմինն մեր (կուսին) գերաշխարհապէս 'ի տեղի մեծարգի և լուսապայծառ փառաց. Դիոն. Եղբ. Ճ. Ա. Տօնակ.

ԳԵՐԱՇԽԱՐՀԻԿ. ա. Ὑπερκόσμιος. Supermundanus, mundo sublimior, caelestis. որ և ԳԵՐԱՇԽԱՐՀ, ԳԵՐԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ. Որ գեր 'ի վերոյ է քան զաշխարհ. գերազարդ. երկնային. վերին. աստուածային. հրեշտակային. *Երրորդութեն Թագաւորական, փառաւորիչ, գերաշխարհիկ. Ածոց. *Որ ամենայն գերաշխարհիկ զօրութեանց է պատճառ: Ընդ ամենայն գերաշխարհիկ բնութեան. Նիւս. Երաժ. Ն. Եփ. *Գերաշխարհիկ զինուորութեանց. Սրգ. *Եւ Թէ 'ի հօրն գերաշխարհիկ մեծութիւն ամփոփ էաս, 'ի չափոն կալ զերգ. Համմ. *Այն կալեալ միայն գերաշխարհիկքն ամենայն (զուարթունք): Խառնիլն 'ի զաստ սեփականցն առ գերաշխարհիկ առնել. Տօ-նակ. *Գերաշխարհիկ քաղաքավարութեան, բարի. պղղոտոյ, ևն. Պիտ. *Գերաշխարհիկ խաղաղութեն, իշխանութեն. Ցհ. եւ. Սրգ. *Գերաշխարհիկ վարուք. Ը. Ըրծ. *Զխորհուրդն անպատմելի և գերաշխարհիկ զիրկութեան մերոյ գրաւական. Սարգ. *Եւ առղունք և Ներքոյ անկեալս, առ սերովբէս և գերաշխարհիկս (ազատս, կամ ազնուականս աշխարհի). Նար.

մ. Իբր գերաշխարհապէս. 'ի վեր քան զաշխարհ. *Մի երկրաւորօրէն (ասելն), այլ գերաշխարհիկ. Ածոթ. Ծն. *Ի սոսա ոչ պատուէին միայն գերաշխարհիկ ամբարձեալք. Ը. ա. Տ. հ.

ԳԵՐԱՉԱՐ. ա. Կարի չար. անօրէն. անզգամ. *Պատասխանի եսուն գերաչար անձինքն, և ասեն. 'ի վերայ գլխոց մերոց եղիցին պատուհասքն այն. Վրդ. ոսկ.

ԳԵՐԱՉԱՓ. ա. Զանազանց. անկարգ. *Թերևս մեկեալ կամ կենդանութեն, և կամ գերազանց ժրութ ըմբռնեալ. Պղատ. Փոք.

ԳԵՐԱՊԱՃՈՅՃ. ա. Գերօրինակ պաճուճեալ. գեղապանծ. *Ի վարդագոյն երկրաց Նորա գունագեղեալ և գերապաճոյճ. Զգր. իր. Ննջ. կոաս.

ԳԵՐԱՊԱՅԾԱՌ. ա. Ὑπέρλαμπρος. Valde splendidus, praeclarus. Առաւել պայծառութեն. շքեղ. շքնաղ. երևելի յոյժ. *Գերապայծառ լոյս աստուածութեան, կամ Ճոխութեն, կերպարանք, ծնունդք, տօն, մայր քաղաքաց, երեկեալ. Ըոռ: ՃՃ. Խոր. Բ. 85. Ն. Հովհ. Ը. Եղբ. Վրդ. Հց. ա.

ԳԵՐԱՊԱՅԾԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Լուսափայլութեն. շքեղութեն. *Այսպէս երկնային մարմինքն յետ գերապայծառութեն յաղջիկին. Ը. Բ. Գ. Ծն. *Զգաստասիրին գերապայծառութեն, և ոչ առաւելութեամբ յորդորելոյն. Սարգ. Լ. Ն. Գ. Ա. *Բնաւորական է (նմ) փառաւոր և պատուով գերապայծառութեն, և ոչ արտաքուստ յարկելոյն. Սրգ. հմն.

ԳԵՐԱՊԱՆԾ, ի, ից. ա. գրի և ԳԵՐԱՊԱՇԾ. Կարի պանծալի. փառաւոր. շքեղ. *Գերապանծ իշխանութե. Ըոռ. *Ի գերապանծ կրօնից քնքշաց. Ցհ. Խմ. պղ. *Երկրպագեմք գերապանծ և անճառ մեծամեծ եղելոյ. Մագ. Ծբ. Խոր. Բ. 67. *Գերապանծին պաշտամանութիւն առաքծոյն», մարմնի նշանակելով Նաև քաջին պանծացեալ:

ԳԵՐԱՊԱՆԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցոյժ պանծալի կամ պանծացօղն գոլ. *Զերկրպագելի ցուցեալ զերգերգօղն գերապանծութեան բարձրութիւն. Փիլ. Բագն.

ԳԵՐԱՊԱՏԻՒ. ա. Ὑπερτίμιος. Honoratissimus, magni pretii. Գերագոյն պատուոյ արժանի. նախապատիւ. յարգի. պատուականագոյն. մեծագին. *Ով գերապատիւ սիրելի. Վրդ. Հց. Է. *Գերապատիւ եղեալ 'ի փառս հրաշակերտ. Ըոռ. Եէէ. *Պանծային զգերապատիւն առնուլ ձիրս. Պիտ. *Գերապատիւ լինելոյ քան ըղ-սուրս անգղամաց. Լմբ. Ճաշ.

ԳԵՐԱՊԱՏՃԱՌ. ա. գ. Գերագոյն պատճառ. *Առաջին պատճառ երկնային տարփման ած է, որպէս հանգարձեալ և գերապատճառ. Մագ.

ԳԵՐԱՊԱՏՈՒԵԱԼ. Վերապատուեալ. մեծապէս մեծարեալ. մեծարոյ քան զայլս. *Գերապատուեալ կոմսութեն իշխանութ. Ճ. Ա. *Գերապատուեալ քան զքնաւս. Սաղ. ա. 1: *Գերապատուելոյ բնութե բառ գերազարդիցն վայելչութե: Պետութեք գերապատուեալք. Ը. Եղբ.

ԳԵՐԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Առաւելութե պատուոյ. ստոյգ գերազանցութե. *Պարունակող գերապատուութե ընդհանուր Թագաւորութեց. Ը. Եղբ. *Գօտիս (ունելն) սուրբ նա վասն բնական փառաւորութեն և գերապատուութեն. Լմբ. յայտ.

ԳԵՐԱՊԱՐԶ, ի. և } Ὑπερηπλώμενος.
ԳԵՐԱՊԱՐԶԵԱԼ } Simplicissimus. Ամենապարզ. գերագոյն պարզութե. գերամաքուր. *Տեսակքն իմացուածք գոլով պարզք գերապարզի և միոյն այ. Մագ. *Քան զամենայն պարզութե է գերապարզեալ ածային քան. Դիոն.

ԳԵՐԱՊԱՐԾ. ա. և } Կարի պարծելի'
ԳԵՐԱՊԱՐԾԵԼԻ } մեծաւանդ. Պարծեցօղ, պարծեցեալ. *Ծաղկազարդ երանգօքն պաճուճանաց, և գերապարծ հրճուանօք. Պիտ. *Գերապարծ ամբարհաւաճութե. Փիլ. Եւ. *Գերապարծեալ պատուով Թագաւորութեան. Նչ. Եղբ.

ԳԵՐԱՊԵՏԱԳՈՅՆ. ա. Վեհագոյն պետութե. գերիշխանական. *Գերապետագոյնն ծայրութե 'ի մէջ գերագունիցն զօրութեց գերագոյն հաստատեալ (գաս սերովբէից). Դիոն.

ԳԵՐԱՊԻՍ. մ. Գերագոյն օրինակաւ. *Զանձառելիսն գերապէս Նմա վարդապետեր. Ոսկ. Գծ.

ԳԵՐԱՌԱՒԵԼ. ա. և } Առաւելեալ
ԳԵՐԱՌԱՒԵԼԵԱԼ } յոյժ. կարի մեծ. յոյժ սաստիկ. *Մարտիրոսին լուծելոյ 'ի գերառաւել ասպնջակացն. Ճ. Ա. *Ցաղագս գերառաւելեալ խոնարհութե որդւոյ. Պրոկ. յայտն.

ԳԵՐԱՍԱՀՄԱՆ. ա. Ὑπερόριος. Ultra fines. Անցեալ քան զսահման. արտաքոյ սահմանաց. և Անչափ. *Հանգիստաւոր

գործք, գերասահման պատուհասք, խաղաղութե. Ածոց. Ճ. *Անսահման սահմանիչ գերասահման. Սխոլ. ոս.

ԳԵՐԱՍԵՐՏԻՄ. չեզոք. ա. Ὑπερβρύσθαι. Կարի սերտ լինել. միապէս միանալ կամ հաստատել. *Զգերագոյ միութեն գերասերտեալ ասէ մբ: Պատմածքն 'ի պատճառ ատուրեալս արտաքս հանգածանայ, և գերասերտ ի՛ եւրոյին նկարն բանի. Դիոն. *Անփոփոխանելի են գերասերտեալ. Ըէ.

ԳԵՐԱՍԿԶԲՆԱԳՈՅՆ. ա. Ὑπεράρχιος. Superoriginalis. Գեր 'ի վերոյ քան զամենայն սկիզբն. *Քան զամենայն սկիզբն գերագոյնապէս գերասկզբնագոյն սկիզբն: Ամենայն գոյութեն գերասկզբնագոյն սկիզբն և պատճառ: Ամենայն բարեզարդութեան գերասկզբնագոյն սկիզբն է բովանդակութեան. Դիոն.

ԳԵՐԱՍՏԻՃԱՆ. ա. մ. Որ ինչ է 'ի գերագոյն աստիճանի. և Բարձրագոյն. *Հանեա 'ի վեր գերաստիճան. Ժմ.

ԳԵՐԱՍՏԻՃԱՆԵԱԼ. Ամբարձեալ 'ի գերագոյն աստիճան. *Ցեսոյ սաս իւրն զմեհեագոյն գերաստիճանեալն 'ի նոցանէ եպիսկոպոսն. Ցհ. Խմ. ոս.

ԳԵՐԱՍՏՈՒԱԾ. ա. Ὑπέρθεος. Supraquam divinus, eminenter Deus. Իբր գերածային. ծայրագոյն յածեղէն կարգի. ած բարձրեալ. *Ուստի նախ սկիզբն ածն և գերածն' գերագոյապէս մի ած: Գերած ածութե, կամ ածութ. Դիոն.

ԳԵՐԱՍՔԱՆՉԵԼԻ. ա. Սքանչելի յոյժ. կարի հիանալի. գերահրաշ. *Գերասքանչելի քաղաքավարութե. Ճ. Ա.

ԳԵՐԱՎԱԽՃԱՆ. ա. Ὑπερτελής. Supraquam perfectus. Գերագոյն 'ի կարգի վախճանի. գերակատար. *Եւ է ամենայնի սկիզբն և բովանդակութե, գերակիզբն, և գերավախճան. Դիոն.

ԳԵՐԱՏԱՐԱԾ. ա. Ὑπερηπλώμενος. Supra extensus. Գերածաւալ. հանճարած. *Արեգակն ... գերատարած ունի զլոյսն յամենայն երկրի զարդ (այսինքն աշխարհ). Դիոն.

ԳԵՐԱՏԵՍԱԿ. ա. Ὑπὲρ εἶδος, կամ ὑπερειδής. Գերագոյն քան զամենայն տեսակ. և Գերահրաշ տեսլեամբ. *Անտեսակ 'ի տեսակս որպէս գերատեսակ. Դիոն. *Երիցս երանելւոյն զերգօրինա գերատեսակ փառօք զարդարեալ. Ոսկէբ.

ԳԵՐԱՏՐՈՀ. ա. Կարի տրտմեալ. Տեղացեալ ամենայնիւ. *Գերատրոհ ծով տառապանաց», այսինքն 'ի տառապանս. Նար. Ժբ.

ԳԵՐԱՐԺԱՆԻ. ա. Կարի արժանաւոր. գերյարգոյ. *Ցեա ծածկանելոյ սպասել հանդերձանք որպէս գերարժանի ընդ եղբարսն ժողովել. Կլեմէ.

ԳԵՐԱՐՏՕՍՐ. գ. Սաստիկ արտասուք. *Ընդ գերարտօսր արժանելով յաջաքեն իւրեանց յաղթանակաց հասելին. Եղիշ. Է.

ԳԵՐԱՐՏՕՍՐԱԼԻՑ. ա. Πανόδυρτος. Omnino flebilis, lamentabilis. Սաստիկ արտասուօք լի. յոյժ արտօսրալից. *Գերարտօսրալից զուամիս. Ք. Դ. Ը. ա.

ԳԵՐԱՐՓ, ի, ից. Տ. ԳԵՐԱՐՓԻ.

ԳԵՐԱՐՓԻ, փայլ. ա. Ὑπεραιθέριος, ὑπερουράνιος, ևն. Գերագոյն քան զարփի, այսինքն քան զեթեր, զերկինս, և զարեգակն. գերերկնային. գերափայլ. գերապայծառ. լուսեղէն. երկնաւոր. *Ածային ... վերացեալ որպէս փայլակն 'ի գերարփի յաւիտենականաց փառս վերին երանութեանն. Դիոն. Եղբ. *Որպէս գեր-

տրքին փայլեալ ։ Արեգակք գերարփիին. Ղուկ ։ *Գերարփիից նմանեալ, և ընդ. քնի թագաւորեալ. Սարգ. ա. պ. ծէ ։ *Վանական գովութիւ, գերարփի շնորհիւ. վեհագոյն գովով (եալխակապատ). Նար. խւ ։ *Գերարփի քան զծագն առաւեկայ. Ճ. Ջ ։

ԳԵՐԱՓԱՅԼ. ա. Ὑπερλάμπος, ὑπερλάμπρος. Praefulgens. Տ. ԳԵՐԱԳԱՑԾԱՌ. *Ի բարձր ընտրականութիւն գերափայլ յաճախ գիտութիւ. Նար. յա ։

ԳԵՐԱՓԱՅԼԵՄ. եալ. չ. Ὑπερλάμπω. Fulgore supero. Գեր 'ի վերոյ քան զայլս փայլել, պայծառանալ. *Հանապազ գերափայլէն 'ի յարկ նոր սիոնի ։ Յաւէտ գերափայլեալ քան զամենայն գերածառ նառագայթս արեգականն. Անան. եկեղ ։ *Աքանչելիք և գերափայլեալք 'ի վկայս ։. յն. գերափայլ. Նիւս. Բնութ ։ *Գերափայլեալ զատու 'ի գատս արդարոց. Սիօն ։

ԳԵՐԱՓԱՌ. ա. Փառաւոր կամ փառացն յոյժ. վեհափառ. հրաշափառ. գերապանծ. *Խորան լուսաւոր գերափառ՝ յաղթող մեռեալ ։ Նիւթից գերափառ ։ Գերափառ խաղ. Նար. ծբ. և ղա ։ *Գերափառ տաճարաց. Լաստ. իբ ։

ԳԵՐԱՓԱՌԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել գերափառ. գերաղանց. *Տէրունեան աւնից գերափառագոյն. Յհ. կթ. արձան ։

ԳԵՐԱՓԱՌԻՄ. եցայ. չ. Բարձրանալ 'ի փառս. փառաւոր գտանիլ յոյժ. *Ոմանք մարմնով գերափառեալքն, և այլք բաշխող հոգւոյն. Յհ. որդի ։

ԳԵՐԱՔԱՆՆԱԿ. ա. Ի վեր քան զքանակ և զչափ. *Անքանակ քանակիչ գերաքանակ. Սիս. աղ ։

ԳԵՐԲՆ. գ. Որպէս ջնջան. սրբիչ. ջնջոց. տուրձ. ֆուշարխա. *Կատուն եղև գերբն, և անկաւ 'ի յաղիւր տուն. գան մկուկքն, և ասեն. ով դու չար, քո հաւատովդ, (ոչ հաւատալք, թէ) դու գերբն ես. Վրդն. առակ ։

ԳԵՐԲՆԱԲԱՐ. մ. Գերբնապէս. 'ի վեր քան զբնութիւ. արտաքոյ բնութեան, կամ նիւթոյ, և բնական օրինի. մաթեմաթիգապէս. *Գերբնաբար (կամ գերբնաբար) ծնան ծանուցեալ ։ Զաս (զաստուածութիւն) ոչ 'ի գծէ գերբնաբար, այլ միութիւնն մակագրեն ։ Գերբնաբար 'ի գոյէ բնաւորեալ. Մագ. իը. ւ ։

ԳԵՐԲՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Վիճակ վերագոյն քան զբնական ակարութեան. *Վերարկն արծարծեալ ('ի լաւ անգղ փոխելով զոմն) 'ի գերբնականութիւն հասուցին յաքնաքաղաքն հանգիստն. Մագ. ղ ։ (այլ ձ. գերբնականութիւն, իբր երկնային քաղաքավարութիւն) ։

ԳԵՐԲՆԱԳԻՏ. Տ. ԳԵՐԲՆԱԲԱՐ. *Ցեն ակայք ունել ընդունելութիւն բազկացութեան գերբնապէս. Մագ. հգ ։

ԳԵՐԳՈՎԵԼԻ. Յոյժ կամ առաւել գովելի. *Անմարմնական զատուն վեհին մարմնով եղեր գերգովելի. Գնձ ։

ԳԵՐԴԱՍՏԱՆ. ի, աց. գ. Οἶκος, οἰκία, θεραπεία, ἀνδράποδα. Familia, famulatus, ministerium, comitatus. Որպէս ընտանեաց, այսինքն բնակարան հանդերձ բնակչօք և ամենայն ստացուածովք. Տուն, ըստ որում Տան ծառայք. ընդոծինք. կարգ պաշտօնէից. էնդուրք, այալ, էհլի պէյթ. *Տնեն... զոր կացոյց տէր իւր 'ի վերայ գերդաստանի իւրոյ՝ տալ 'ի ժամու զկերակուր. Ղկ. ծբ. 42 ։ *Տնտեսք տիրական, որ զզոյգ գերդաստան կերակրեն 'ի ժամու. Գնձ ։ *Գեօղս զնիցէ, և գերդաստանս ժողովիցէ ։ Գերդաստանացն բազմանալքն. Ոսկ. մ. ա. 23. և 20 ։ և Եփես. ի ։

Կամ Χρῆμα. Ինչք. մալ միւլք. *Տէր բերդից և գանձից և գերդաստանաց. Կոչ. է ։

Եւ կալուածք անդաստանաց. Միւք, ԲԷուրքուֆ. *Զշինանիստ շինուածս քաղաքաց և գաւառաց, գեօղից և գերդաստանաց ։ Շինեալ անդ գեօղս և գերդաստանս. Յհ. կթ ։ *Բռնիկս նոցա կարգեալ 'ի գեղից և 'ի գերդաստանաց ։ Գանձս և գերդաստանս առաջի մատուցանէին. Յհ. կթ ։

ԳԵՐԴԱՍՏԱԿԱՆ, ի, աց.
ԳԵՐԴԱՍՏԱՆԻԿ, նկի, կաց. } գ. Ընտանի, կամ աղախին տանուտեառն. խըզմէթքեար, ճարիյէ. *Ցիշեցուցանէ նմա զիւր աղնուականութիւն, որպէս զատեր միում թագաւորաց, որ յիւրոց գերդաստականացն երկնչիցի. Ոսկ. եւ ։ *Աղախին է, և ևս չար քան զգերդաստանիկսն. Ոսկ. եբր. իէ ։ *Աղախինն գարձեալ նոյնպէս 'ի մէջ գերդաստանկացն. Ոսկ. մ. գ. 4 ։ (զբածն, գերդաստանակցացն. իբր ծառայակցաց. բայց յն. δούλων, ծառայից) ։

ԳԵՐԵԱԿ. Իբր՝ Ո՞վ գերի ։ Վրք հց. յ ։

ԳԵՐԵԴԱՐՁ. գ. Դարձ գերեաց կամ գերութեան. ըստ յն. արձակումն, դարձ, եւն. *Գերեաց գերեդարձ ոչ արար. Ես. ծդ. 17 ։ *Գերեդարձ առնէին քաղաքին և տաճարին. Բ. Ա. Ճ. 1 ։ *Եւ այն արար նոցա գերեդարձ մնաց ։. ի զգօնացոյց զնոսա. Վրդն. ծն ։ *Գերեդարձ լիցի մեզ անդրէն 'ի հայրենի երկիրն մեր. Եղիշ. է ։

ԳԵՐԵԴԱՐՁ. ա. Դարձուցիչ գերեաց կամ գերութեան. *Գերեդարձն զմեզ յերկնից քաղաքն ածեալ ամրացոյց ։ Եղեն մեզ գերեդարձք և առաջնորդք. Լմբ. համբարձ. և այլն ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆ. ի, աց. գ. Τάφος, μνῆμα, μνημεῖον. Sepulchrum, monumentum. Տեղի թաղման. շիրիմ. տապան. դիր հանգստեան. Միզար, քպր, քէօրխանէ, բեշէմ, գօռր, Բուրդէ. *Սատակեալ գերեզմանի ։ Թաղեսցեն զնա 'ի գերեզմանի նոցա ։ Ճշէին առ գերեզմանօք մեռելոցն ։ Նման էք գերեզմանաց բռնելոյ ։ Եղիցի ինձ քաղաքն իմ գերեզման ։ Լինէր ինձ մայրն իմ գերեզման. եւն ։ *Գազանք վայրի և ընտանի՝ եղեն գերեզման գիականցն. Լաստ. իբ ։ *Ցեռ մահուն անուն գերեզմանաւն յիշատակի. Լմբ. ծղ ։ Տես և ՏԻՐԱՍՏԱԿԱՆՈՑ ։ *Լցցէ ինձ և երեմիաս զ'ի վերայ գերեզմանին բանն ։. յն. Ἐπιτάφιον, զգերեզմանականն. Ածաբ. մակաբ ։ *Այն որ պաշտեալ զյուղիան 'ի փոր ձկանն՝ գերեզման 'ի մէջ գերեզմանի (ծովու). Եփր. ծն ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱԲԱՑ. ա. Բացող զգերեզմանս. գերեզմանակրկիտ. *Զգերեզմանաբացն ոչ թաղել. Ոսկեփոր ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնակելն 'ի գերեզմանս. *Արբեցութիւն է գերեզմանաբնակութիւն, զնդան մեղաց. Կիւր. խր ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱԲՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բրելն զգերեզմանս իբրև գերեզմանակրկիտ. *Զանազանութիւն գիտապատութեանն՝ գերեզմանաբրութն պատճառ լինի. Ոսկ. յհ. բ. 38 ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Τάφιος, ταφήϊος, ἐπιτάφιος. Sepulchralis, funebris, funeralis. Որ ինչ անկ է գերեզմանի և թաղման, կամ առ 'ի վերայ գերեզմանի իբրև ձառ թաղման՝ ողբական և ներբողական. որ և ԱՐՁԱՆԱԿԱՆ. *Համբէս գերեզմանական արար (դարեհի) գերեզման դիւցազնական. Գրգ. աղէք ։ *Համբերձ հարանեացն եղև գերեզմանական պատանս. Ոսկեփոր ։ *Գերեզմանականն անշնչութեն ։. այսինքն մեռելութիւ. Մագ. ։ *Գերեզմանական ձայն, կամ բանաստեղծութիւ, ողբ, ձառ, բան. Ոսկ. գծ ։ և Ածաբ. իէ ։ Մագ ։ Բրս. մրչ ։ Լմբ. եկեղ ։ Վրք ածաբ ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱԿԱՆՔ. Եղեալքն 'ի գերեզմանս. մեռեալք. *Զգերեզմանականացն լմբոշխնելով կերպս. Սհկ. գալուս ։ *Ոչ ընդ կենդանեացն 'ի լոյս՝ քան թէ ընդ գերեզմանականսն 'ի խաւար. Նար. ւ ։ *Զօգս բարեխօսն վասն գերեզմանականացն մաղթեցեր ։ (կենդանեացն է) գերեզմանականացն՝ անյոյս. Լփ. պօրգ. և այլ ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱԿԻՑ. ա. Σύνταφος. Sepulchrum commune habens. Ի միասին թաղեալ 'ի գերեզմանի. թաղակից. *Արմ քեզ գերեզմանակից. Կեչառ. աղէքս ։ *Զաղչարակից լինել, խաչակից, գերեզմանակից. Կոմրղ ։ *Որք մահակիցք և գերեզմանակիցք եղեն նորա. Երզն. մթ ։ *Ի նորքս մկրտեալ՝ առաքինութեան գերեզմանակից լինել. Լծ. մծաբ ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱԿՈՒՐ. ա. Կոյր եղեալ գերեզմանի, կամ կլեալ 'ի նմանէ. թաղեալ և հողացեալ. *Զգերեզմանակուր հողս մասն յերկնից բնութիւ հատատեաց. Սեբեր. գ ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱԿՐԿԻՏ, կրկտի, տաց. ա. Τυμβωρύχος. Busta eruens, spoliator mortuorum, vespillator. Որ կրկտէ և բրէ կամ բանայ զգերեզմանս 'ի կողոպտել զզարդս մեռելոց, որպէս գողն. կամ վասն ունելոյ զգէշս, որպէս բորենի. *Լեռնախոյզք, գերեզմանակրկիտք. Փարպ ։ *Գերեզմանակրկիտք, գանձահատք. Ոսկ. յհ ։ *Մարդասպանաց, և գերեզմանակրկտաց. Ոսկ. մթ. և Սիս. աղ ։ *Գերեզմանակրկիտ բորէ. Մագ. ծէ ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՀԱՏ. Նոյն ընդ վ. *Դիեցուք՝ թէ ոչ գերեզմանահատք, և ոչ որդունք վասնեն զնա. Ոսկ. յհ. բ. 39 ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՄԵԾԱՐ. ա. Մեծարող գերեզմանին (յնի). *Կային և այլ կանայք այլով անուամբ գերեզմանամեծարք. Վրդն. խաղաղ ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Իբրու գերեզման լինել, կամ թաղել ընդ փոխանակօք. *Նորայքն ոմանք 'ի նմին շարժմանէ գերեզմանացան 'ի նմին. Ածբ. ջ. 4 ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՊԱՏԻՒ. ա. Պատուող գերեզմանին (յնի). *Գրել զանուանս ինկարկու կանանցն գերեզմանապատիւ. Վրդն. խաղաղ ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՍԷՐ. ա. Սիրող գերեզմանաց. փոյթ յայց առնել և 'ի զարդարել զշիրիմս. *Հանապազ գերեզմանասէրք էին. Մագ ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԵՂԻ, ղւոյ.
ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆ, տան. } գ. Տեղի գերեզմանի. գամբարան. շիրիմ. գերեզմանք. Գէրեզման, Բաղման փեր, Գէրեզմանոց. Միզարլըք. *Ի գերեզմանատեղւոջն յիրաւի կոչին մանկունն որդիք հաւաքելոյ. Ոսկ. մ. ա. 9 ։ *Օրհնութիւն գամբարանաց կամ շիրմաց, որ է գերեզմանատեղիք. այսինքն հողմայրք. Մաշտ. ՉՀկ ։ *Կոչեցաւ վանքն այն գերեզմանատուն նոր վարդապետաց. Ոսկ ։ *Հաստատեցի 'ի սահմանս սուրբ ածանիս, որ էր գերեզմանատուն նախնեաց մերոց, զոր կալթողիկէքս սահմանոյ 'ի ծնողաց իմոց գերեզմանատունս բազրատունեաց. Ցիրաւ ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԵՄ, եցի. ն. Թաղել 'ի գերեզմանի. *Անհոգ անցեալ էիր, հոգաց մահէ զքեզ. մինչև գայ օրն մահու՝ գե-

ըեղմանէ զգեզ. Գնձ.։

ԳԵՐԵԹԱՓ. ա. Որ թափէ զգերիս 'ի ձեռանէ թշնամեաց. *Գերեթափ, և ազատարար ամենեցուն. Որբէլ։

ԳԵՐԵԹԱՓ ԼԻՆԵԼ. Թափել զգերիս 'ի ձեռաց գերչաց. *Թէպէտ գուն գործեալ բազում ջանացին գերեթափ լինել, ոչ կարացին. Ուռհ.։

ԳԵՐԵԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συναιχμάλωτος. Concaptivus. Ընկեր գերութեան, և վշտաց. չարչարակից. *Ազգականաց իմոց, և գերեկցաց. Հռ. ժզ. 7։ *Լինէլով նոցին գերեկից. Ոսկ. ա. փիլ. ժդ։ *Գերեկից իւր լեալ բարսումայի ուրումն. Խոր. բ. 67։

ԳԵՐԵՀԱՆ. ա. Որ հանէ զայլս 'ի գերութենէ. ազատարար գերեաց. գերեթափ. *Սբդ. սարգիս գերեաց գերեհան. Ճառ.։

ԳԵՐԵՄ, եցի. ն. Αἰχμαλωτεύω, αἰχμαλωτίζω, ἀποικίζω. Captivo, captivum duco, in servitutem abduco, deporto. Գերի կամ 'ի գերութիւն վարել. ըմբռնել կալանաւորել 'ի պատերազմի. վտարել յօտարութիւն. բռնի ձգել 'ի ծառայութիւն. Եէսիրլէմէք կամ եէսիր էթմէք. թուրք. *Աւար առին զքաղաքն, և զկանայս նոցա գերեցին։ Ո՛չ սպանին զայր և զկին, այլ գերեցին։ Եւ երկոքին կանայքն դաւթի գերեցան։ Գերեցաւ յուդայ յերկրէ իւրմէ. ևն։ *Գերեցաւ յուդայ զվախճանեալ գերութիւն զկատարեալն հատուցմանց ". այսինքն յետին գերութբ լնալով. Երեմ. ժգ. 19։ *Հարին զյուդա, և գերեցին գերութիւն ". այսինքն զբազում գերիս. բ. մն. իը. 17։ *Գերեսցես զգերութիւն քո։ Գերեաց զգերութիւն ". խմմ գարձուցանել զգերեալս. Դատ. ե. 12. Սղ. կէ. 19։

Նմանութբ ասի. *Գերեալ զիս օրինօքն մեղաց։ Գերեմք զամենայն միտս 'ի հնազանդութիւն քնի. Հռ. է. 23։ բ. կոր. ժ. 5։ *Լսելեօք մարդիկ գերին 'ի լկտի երգս ձայնից. Եղիշ. խրատ։ *Գերեն զվաստակ և զքաղաքս նոցա (զմեղուաց). Վրդ. հց. է։

ԳԵՐԵՎԱՐ, ի, աց. գ. որ և ԳԵՐԻՎԱՐ, ԳԵՐԻՎԱՐ. Αἰχμαλωτεύων, αἰχμαλωτεύσας. *Վարող 'ի գերութիւն. գերիչ. գերող. Եէսիր էթիճի. *Եկին գերեվարք, և գերեցին զնոսա. Յոբ. ա. 15։ *Եւ եղիցին գերիք գերեվարք նոցա. Ես. ժդ. 2։ *Եղեն 'ի հպարտութիւն գերեվարաց պատերազմողաց. բ. մկ. ժը. 25. (յն. իբր գերեվարութեանց)։ *Զգերելոցն և զգերեվարացն. Վրդն. ծն։

ԳԵՐԵՎԱՐ ԼԻՆԵԼ. } Ի գերութիւն

ԳԵՐԵՎԱՐԻԼ. } վարիլ. գերիլ. *Որք գերեվարք լինին յանօրինաց. կանոն։ *Տեսեալ զանամօթ և զլրբենի բարս մատնչին գերեվար եղեալ 'ի սէր ընդ արծաթոյն. Ջրբ. կբ։ *Գերեվարեալ էին 'ի թշնամւոյն բազումք. Գէ. եռ։

ԳԵՐԵՐԻ. գ. Պտուղ ինչ, և ծառն. *Սիմնեք ... լինի 'ի նման գերերի (կամ գերերի) և նուռն. Խոր. Ճշ։

ԳԵՐԵՐԵՒԱԿ, ի, ագ. ա. Ὑπερφανής, ὑπερφαής. Superfulgens, lucidissimus. Երևելի յոյժ. գերապայծառ. լուսափայլ. *Գերերևակ ճառագայթք, կամ բարերարութիւն. Դիոն։ *Գերերևակ, և 'ի վեր քան զամենայն փառաւորութ. Պրպմ. լէ։

ԳԵՐԵՐԵՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Գերապայծառութիւն. լուսափայլութիւն. *Ի խաւարչուտ զգերերևակութիւն վերափայլեալ. Դիոն։

ԳԵՐԵՐԵՒԻՄ. եցայ. չ. Գերագոյն կամ վերագոյն երևիլ. *Զայլ մեծն և զգեր-երևելն. Մագ. էնէղ։

ԳԵՐԵՐՋԱՆԻԿ. ա. Երջանիկ յոյժ յոյժ. բարեբախտ ամենայնիւ. *Բազմածնունդ, և գերերջանիկ. Լամբ. ժէ։

ԳԵՐԸՆԴԱՐՁԱԿ. ա. Ὑπερευρεῖος. Latisssimus. Կարի յոյժ ընդարձակ. լայնածաւալ. *Լայնութիւն ածայլին ասելի է զգերընդարձակ յառաջձանապարհն ոյ 'ի վերայ ամենայնի. Դիոն։

ԳԵՐԻ, րւոյ, րեաց. ա. Αἰχμάλωτος. Captivus. Կալանաւոր վտարանդեալ յօտարութիւն, կամ յափշտակեալ 'ի սարկութիւն. որպէս և անասուն, և ինչք անկեալ 'ի ձեռս թշնամեաց, և մատնեալն 'ի ստրկութիւն. Եէսիր, Եասըր, Եսիր, Կոլտորմ, Ֆէօլէ. եբր. Կօլա, Խոլա, Շէպի. *Գերի վարեցաւ եղբայրն իւր զոմա։ Մինչև յանդրանիկ գերւոյն (իգական)։ Որ էր գերի եկեալ յերուսաղէմէ։ Գերի գայցէ։ Քարոզել գերեաց զթողութիւն։ Զամենայն ազատ ցանկալիս նոցա զոսկւոյ և զարծաթոյ գերի առեալ բերիցէ յեգիպտոս. ևն։

Նմանութբ. *Լո՛յծ զկապ պարանոցի քոյ գերիդ դուստր սիոնի. Ես. ծբ. 2։ *Մի՛ լար գերի՝ բազմաց ողբալի։ Չարեացս գերի։ Առ չարութիւն գերւոյս՝ բարութիւն քո։ Առ 'ի քաւութիւն գերւոյս. Նար։ *Գերի վարէ զբանն. Վրդն. ել։

ԳԵՐԻ. գ. Խումբ գերեաց. որ և ԳԵՐՈՒԹԻՒՆ ասի. և Գաղթականութիւն. ἀποικία, demigratio. *Դարձուցանել զամենայն գերին 'ի բաբելոնէ 'ի տեղիս յայս։ Թուղթ 'ի բաբելոն առ գերին. Երեմ. իը. 6. իթ. 1։ *Նստուցանել զգերին հրէից 'ի քաղաքին շամիրամայ։ Առաւել քան զարդողեան գերին ածէ 'ի հայս. Խոր. բ. 18. 50։

ԳԵՐԻ ԱՌՆՈՒԼ, ՎԱՐԵԼ, ՏԱՆԵԼ. ևն. Տ. ԳԵՐԵԼ. որ և Ի ԳԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԵԼ։

ԳԵՐԻՄԱՍՏ, ի, ից. ա. Ὑπέρσοφος. Supraquam sapiens. Գերագոյն իմաստութբ. ամենայն հանճարով լի. *Գերիմաստ և ամենիմաստ պատճառն (այծ)։ Ուսանել զգերիմաստ զճշմարտութիւն աստուածութեան մերոյ. Դիոն։ *Գերիմաստից բանաւորաց. Ճ. հրէշտ։ *Զգերիմաստ զմայրն իշխանին սիւնեաց. Յհ. կբ։ *Գերիմաստ հանճար. Մագ. կդ։

ԳԵՐԻՄԱՑ. ա. Ὁ ὑπὲρ νόησιν. Intelligentia superior. Գեր 'ի վերոյ քան զիմացումն. և Գերիմաստ. *Եշանեն 'ի ձեռն աննիւթի և անքածանելւոյ իմացման 'ի գերիմացն միութիւն. Դիոն։

ԳԵՐԻՄԱՑԱԿԱՆ. ա. Գերագոյն յիմացական և յիմանալի կարգի. *Գերիմացական քահանայապետութիւն. Ճ. հրէշտ։

ԳԵՐԻՄԱՑԵԱԼ. Գերիմաց. իբր 'ի վեր քան զմիտս. յն. գերամբարձ. Ὑπεραίρουσα. Sublimis. *Զգիրս զայս (յուսեթէոսի) որպէս գերիմացեալ անդրէն առաքեցեր. Դիոն։

ԳԵՐԻՇԽԱՆԱԿԱՆ. ա. Ὑπεράρχιος. Superprincipalis. Ի վեր քան զամենայն կարգ իշխանական. ամենիշխան. *Զիշխանականն և գերիշխանական ածպետութեան հօր լուսաւորութիւն. Դիոն։

ԳԵՐԻՉ, րչի, չաց. ա. Αἰχμαλωτίζων, αἰχμαλωτίσας. Captivator. Գերող. գերեվար. տես գ. թգ. 46. 50։ Սղ. ճէ. 46։ Նէեմ. դ. 4։ *Բանութիւն ոչ կարաց յայս գերչէս զերծանել զնա. Լմբ. ծղ։ *Յայամ կողմանէ գալոց էին գերիչքն. Մխ. երեմ։ *Այս է գերի գերիչ գերեվարաց իւրոց. Եփր. համաբ։

ԳԵՐԻՍ. գ. Թուփ կարոս. ֆէրէնկ.

*Աղխմոյ թարգմանեցին, և կէսք գերիսն (կամ գերիոն). և է սա բանջար աղէհամ, որ յուտելն լուծանէ զանգի հացի. Վստ. Նախ. յոբ։

ԳԵՐ 'Ի ՎԵՐՈՅ. նխ. սեռ. խնդրով. Ὑπέρ. Supra, prae, ևն. Վերագոյն. 'ի վեր քան. առաւել քան. Իւսթիւն, ըլիւ-փէ. *Սովորութիւն եղև ասել, որ գեր 'ի վերոյ գլխոյս է, 'ի վեր։ Ամենայն զօրութեան գեր 'ի վերոյ ածութիւն է. Փիլ. ձ. բան։ և եւ. բ. 68։ *Հոգեւորն՝ սորա գեր 'ի վերոյ է. Նիւս. կազմ. ը։ *Գեր 'ի վերոյ լինիցին ախոյանին. Եզնիկ։ *Գեր 'ի վերոյ մարդկայնոյս համբառնայցին բնութեան. Յհ. իմ. պաւլ։ *Զայս համապատ և միշտ խոկամք, զի ընկերին գեր 'ի վերոյ լինիցիմք. Խոսր. պտրգ։ *Որք կոյսք իցեն վասն այ, և գեր 'ի վերոյ գայցեն ամուսնացելոց, և ամ բարեհաւանիցեն. կանոն։ *Գեր 'ի վերոյ ծայրից լերանց, կամ ամ ծյն գոդգոթայ, ամենայն երկնի, կամ ալեաց ցանկութեան, քննուն, երկիւղի, ևն. Անան. եկեղ։ Ճառ։ Նար։ Մաշտ։ Լմբ։

Բացաւ. խնդրով իբր ածկ. *Ի զանգիտելոյ և 'ի պատկառանաց գեր 'ի վերոյ լինել. Ոսկ. եբր։

Տ. ա. *Գեր 'ի վերոյ տեսեալ զարարիչն եկեալ. Ճառ։ *Գեր 'ի վերոյ զօրութիւք. Սարգ. յկ. դ։ *Ի գեր 'ի վերոյն կացուցանել զնա. Մաշտ։ *Զգեր 'ի վերոյն է առ գովութեան մրցանակս. Պիտ։

ԳԵՐ Ի ՎԵՐՈՅ ՔԱՆ. նխ. Գեր, գեր քան. *Ճոխանամք նոքօք գեր 'ի վերոյ քան զարժանն. Ճառ։ *Գեր 'ի վերոյ եմք քան զյոլովս. Վրդն. ծն։ *Գեր 'ի վերոյ քան զբան սպասաւորութեան անօրինական գործոց. Սկեւռ. աղ։ *Ի գեր 'ի վերոյն քան զկարն իւր յանդգնիլ ձեռնարկել. Սրգ. յկ. յոշբ։

ԳԵՐԾԱՆԵՄ, ծի. } ն. Ξυράω, ξυρέω.

ԳԵՐԾԵՄ, ծեցի. } Rado, tondeo,

ԳԵՐԾՈՒՄ, ծի. } glabro. Քերել 'ի բաց. քերծել. յապաւել զհերս. սափրել. փոքրել. կարել. ածիլել, կամ կէրպով մը մաղը կօրէլ. Թրաշէթմէք, եօնմաք, գըրգմաք, գըրբմաք. *Գերծցէ (կամ գերծեսցէ) զամենայն զմազ իւր։ Զանձիլ մօրուաց մի գերծուցուն։ Յաւուրն եօթներորդի գերծցի։ Եգերծ զմօրուս նոցա, կամ զնոսա։ Ապա թէ գերծուցում (կր), մեկնեսցի յինէն զօրութիւն իմ։ Եգերծ զեօթանեսին գիսակս գլխոյ նորա։ Գերծիր, և կորեա 'ի վերայ փափուկ որդւոցն քոց. ևն։ *Եգիպտացիքն և զգրողն գերծուն զմարմինն, ուր ծածկէ և տուերացուցանէ մազն զմարմինն։ Որք ուսանին 'ի վարդապետացն, զանուանութիւն 'ի բաց գերծուն. Փիլ. լին։ *Մազ գլխոյ ոչ կարէ կալ առաջի սրբչի (այսինքն ածելւոյ), այլ վաղվաղակի գերծու (կր), և անկանի. Ոսկ. եւ։

ԳԵՐԾՈՒՄՆ, ծման. գ. Ξύρησις. Rasura, tonsura, calvitium. Սափրումն. ցտումն. և կնտութիւն. Թրաշ, ռաւ գըրգմաք. *Լալումն և կոծումն և աշխարումն և գերծումն. Ես. իբ. 12։

ԳԵՐՀՐԱՇԱՆԱՄ, ացեալ. չ. Գերահրաշ լինել. գերազանցել. *Օրհնեալ ես փայտ սուրբ զարդարեալ.. ազգին անկոյն գերհրաշացեալ. Ճ. ոփ. բորջր։

ԳԵՐՄԱԿ, ոյ. ա. Մանր, մանրեալ. բարակ. որպիսի է ալևոր ալիւր, որ և Նաշիհ. արաբ. ֆէրմէ. և Հացփափուկ. խաս, ինձէ, սիմիտ ունուն. *Երեսուն քոռ նաշհւոյ, և քառասուն քոռ ալեր գերմակոյ ". յն. սանդահարելոյ. գ. թգ. դ. 22։ *Բարձեալ

'ի վերայ գրաստու խուրձ հաց գերմակ ։ Եգին զգերմակ հացն 'ի կշիռն ։ Ե՛րգ յաւել 'ի գերմակգ յայդ ․ Վրք ․ մեփր ․ ձոփս ։ որ և կոչի անգ ․ *Սիղիգն, որ է գրաստ հացիկ ․․ (ըստ յն ․ սիլիգնիս ․ σίλιγνις, է ալիւր ազնիւ ․ և σιλιγνίτης ἄρτος, հաց կազմեալ յազնիւ ալերէ) ։ *Գերմակ հաց փչեալ խառնէ և ուտէ ․ Մխ ․ Բժշ ։

ԳԵՐՄԱԿ ․ որպէս ռմկ ․ Ճերմակ ․ այսինքն սպիտակ ․ * Կին մի մեծահասակ և տառապեալ գերմակ և գէր ․ Վրդն ․ առակ ։

ԳԵՐՄԱՍՏ, ոյ ․ որ և ԳԵՐՄԱՍՏՈՑ կմ ԳԵՐՄԱՍՏՈՑ ՊՏՈՒՂ ասի ․ Ընդեղէն ինչ ․ ըստ յն ․ թէրմոս, Θέρμος . Lupinus . Թէրմոս, Թիւրմուս, տուրմուլուր ։ Բժշկրն ։

ԳԵՐՈՒԹԻՒՆ ․ գ ․ Ἀιχμαλωσία, ἀποικία, μετοικεσία. Captivitas, demigratio, transmigratio, են ․ Գերի լինելն ․ վտարանդութի, աքսորութի ․ Թշուառութիւն ․ Էէսիրլիք ․ Մարդիկ գերեալք ․ գերիք ․ էէսիրլէր ․ *Ա՛ռ չհանդարտ աւարի գերութեանդ 'ի մարդոյ մինչև յանասուն ։ Մինչև ցօր գերութեն երկրին ։ Դարձուցէք անդրէն զգերութիւնդ, զոր գերեցէք դուք յեղբարց ձերոց ։ խնամակալութիւս արարից գերութե ․ են ։ *Գերութիւնք աշխարհաց հասցեն ․․ այսինքն գերմունք ․ Փարպ ։ *Ի վերայ այսքանեաց գերութեց ամենաթշուառ վտանգաւորիս ։ Ողորմութե քո լցցի դուրն իմ գերուէ (գերեզմանն) ․ Նար ․ ԻԷ ․ ԿԷ ։

Ի ԳԵՐՈՒԹԻՒՆ կամ Ի ԳԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԵԼ, ՏԱՆԻԼ, ՄԱՏՆԵԼ ․ ըստ յն ․ գերել, ել ․ վարել, ել ․ առնու թուոց ․ Ծն ․ 29 ։ Յօբ ․ ԺԲ ․ 17 ։ Եզ ․ Է ․ ԻԳ ․ ԽՂ ։ Ա ․ Դ ․ Ա ․ են ։ *Մի մատնեսցես իմօղ կամաց զաւակս հոգւոյս վարել 'ի գերութե ․ Նար ․ ԿԷ ։ *Ոչ վարին 'ի գերութի բնակիչք ․ Փարպ ։ *Պատերազմեալ 'ի գերութի ըմբռնեցաւ ․․ ռմկ ․ Գէրի ե․․․ ։ *Դիւրութե ըմբռնեալ լինէր 'ի գերութե ․ Մխ ․ Երէմ ։

ԳԵՐՈՒՄՆ, րման ․ գ ․ Գերելն, ելն ․ գերութիւն ․ *Հնազեալ յաւէտ մեղացն գերմամբ ․ Նար ․ ՂԳ ։ *Ընդ բազում սաղմոսիւ գերումն և գրումն մնաց ըծաւէցի ․ Գլխոյ ։

ԳԵՐՈՒՆԱԿ, ի, աց ․ ա ․ Ὑπέροχος, ὑπεροχικός . Eminens, praestans . Գերակայ ․ գերագոյն ․ գերազանց ․ *Մեծութե քան զամենայն գերունակ ։ Աներևոյթ գոլ քան զգերունակն երևութի (այսինքն գերագոյն պայծառութեն) ․ Դիոն ։ *Խաւն գերունակ (ածութին) ։ Գերունակ փառք ․ Հտէլ ։ *Գերունակ գոգոյգ ։ Գերունակ գորով ։ Ի գերունակին գաւհոյս ․ Նար ։

ԳԵՐՈՒՆԱԿ ԵՄ, ԼԻՆԻՄ ․ Ὑπερέχω . Excedo, praesto . Գերազանցել ․ գեր 'ի վերոյ գտանիլ ․ *Եթէ քան զամենայն գերունակ է անեղութին ։ Որպէս ամիւ գերունակ է քան զնոսա, նոյնպէս գերունակ երևի և այսու ․ են ․ Կիւրղ ․ Գնձ ։ *Ամենայն էութեանց գերունակ է՝ ոչ երրորդութեանն երևակայելս և փառաբանելոյ լինել ․ Խոսր ։

ԳԵՐՈՒՆԱԿԱԶԱՐԴ ․ ա ․ Գերազանց զարդուք ․ շքեղափայլ ․ *Գերունակազարդ փառօք գերազանցեալք հրաշանայիւ․ Անան ․ Եկեղ ։

ԳԵՐՈՒՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ․ գ ․ Գերունակ կայք, բարձրութի ․ *Զգահավիժեալս 'ի գերունակայութե անքանակին ․ Բենիկ ։

ԳԵՐՈՒՆԱԿԱԿԱՆ ․ } ա ․ Ὑπεροχικός .
ԳԵՐՈՒՆԱԿԱՆ, ի ․ } Exsuperans .
Գերազանցական ․ ծայրագոյն ․ գերունակ ․ *Ցուցանք զգերագոյն բարին, զգերագոյն ... և որքան ինչ գերունակականին 'ի բարձրման ․ Դիոն ։ *Այլ ամբարձցիս՝ յիմանալիս գերունական ․ Երզն ․ ․ ․ Երկն ։

ԳԵՐՈՒՆԱԿԱՊԷՍ ․ մ ․ Գերազանցապէս ․ ըստ գերունակութեան ․ *Ոչ ինչ 'ի զգալեացս (է) ամենայն զգալեացս գերունակապէս պատճառն ․ Դիոն ։

ԳԵՐՈՒՆԱԿԱՓԱՌ ․ ա ․ Գերունակ փառօք ․ գերափառ ․ *Գոյից պատճառն՝ գերունակափառ ․ Գնձ ։

ԳԵՐՈՒՆԱԿԵԱԼ ․ Ὑπερεχόμενος . Praestans . Գերունակ ․ բարձր ․ մեծ ․ *Քան զծայրսն սորա գերագոյն և գերունակեալ ։ Հաւասար գերագոյն, և հաւասար գերունակեալ ․ Պղատ ․ փմձ ։ *Առաքեցի քեզ գոչ (սան) գեղեցիկ գերունակեալ յինէթակայէն ․ Մագ ․ ՀԷ ։

ԳԵՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ․ գ ․ Ὑπεροχή . Praestantia, eminentia, excellentia, summitas. Գերազանցութի ․ մեծութի ․ վսեմութի ․ առաւելութի ․ ծայրութի ․ *Ոչինչ է յիմացականացն՝ ամենայն իմացականացն ըստ գերունակութե պատճառ ։ Այս է գերունակութին ըստ արժանի և գերակարգեալ անպարունակ մեծութեն ։ Ըստ ամենայն գերագոյ գերունակութե ․ Դիոն ։ *Գերունակութե է առէ սուրողին քան զառողին ․ Ար ․ Ժ ։ *Զիմաստ ոչ յաղթեսցէ քո (մկրաչին) անհամեմատիւք գերունակութք ։ Յանուանց և 'ի կատարմանցն գերունակութե առնէ զհամեմատութին ․ Կիւրղ ․ Գնձ ։ *Որպէս իմացականի գերունակութե ցուցումն հաւաստի երևեցուցեալ ․ Մէկն ․ ղեւ ։ *Ըստ մի իշխանութե զօրացեալ, և կամ ըստ փարթամութե գերունակութե տարբերեալ ․ Պղատ ․ օրէն ․ Ը ։ *Ըստ սրովբէականն գերունակութե ․ Մագ ․ Խե ։ *Ամբարձեալ գովեալ գերունակութք 'ի սորա վերինն վարագուրի ․ Նար ․ Խե ։ *Մարդիկ 'ի նուաստութե 'ի գերունակութե ելանելով կատարեալ ասին ․ Երզն ․ Ճգծ ։

ԳԵՐՉՈՒԹԻՒՆ ․ գ ․ Գերզօղութիւն ․ գերութիւն ․ *Նախ քան զկորստական գերչութե ժողովրդոց քոց ․ Ցհ ․ ԿԲ ։

ԳԵՐՊԱՐՈՒՆԱԿ ․ ա ․ Քաջ պարունակող ․ բարութե յինքն ամփոփիչ ․ *Բարունւոյ աղբեալ, հաւաքելով գերպարունակն եռեղ (զտակնրս ... քառասնից) ․ Գնձ ։

ԳԵՐՍՏՈՐԱԿԱՑ ․ ա ․ Գեր 'ի վերոյ քան զստորինս ․ երևելի 'ի ստորայինս ․ *Գերստորակայ զայս բանականացս պարգևել շնորհս ․ Պիտ ։

ԳԵՐՎԱՐԱԳՈՒՐԵՄ, եցի ․ ն ․ Քաջ անջրպետել քան զամենայն վարագոյր ընտիր ․ *Լայնատարած գրամբ ... գերվարագուրեաց ․ Նար ․ Խն ։

ԳԵՐՓԱՆՔ, նաց ․ գ ․ Գերփելն, և ելն ․ Եաղմա, ղարէթ ․ *Ոչ ինչ փոյթ երև ունէք հոգալ զուառէք արշաւանս և զգերփանս ։ Զբազում աւարհառութիս և ըզգերփանս հայոց աշխարհիս 'ի մերհուժանայ ։ Առնուլ վրէժս զգերփանացն և ըզսաստիկ արիւնհեղութեանցն ․ Արծր ․ Ա ․ 14 ․ 15 ։ Բ ․ 2 ։

ԳԵՐՓԱՌՈՒՆԱԿ ․ ա ․ մ ․ Մեծափառ ․ բարձրապատիւ ․ *Եւ երկոցունց աշխարհայնոյ, գերփառունակ պատուեցելոյ ․ Ը ․ Խոսրփ ։

ԳԵՐՓԵՄ, եցի ․ ն ․ Ἐκκόπτω . Excido, են ․ Բռնի չորթել, կողոպտել, կողոպտել ․ և գերութեամբ և աւարհառութեամբ աւերել, կործանել, քայքայել, հարկանել, ապականել ․ ջնջել ․ Յեաղմա՝ խարապ՝ ղարէթ էթմէք, պէրպատ էթմէք ․ ռմկ ․ Գէրէլ Գէրփէլ ․ *Գերփէին աւերէին զերկիրն ամենայն ․ Բուզ ․ Դ ․ 12 ։ *Գերփէին աւանսն գչէնս և զաւանս ։ Գերփեալ զինչս, և գերեալ զկանայս և զորդայս ․ Արծր ․ Ա ․ 14 ։ Գ ․ 10 ։ *Զընչից պատահեցելոցն աւարեալ գերփէր փարթամութեանն ․ Պիտ ։ *Գերփեաց զնոսա ձորն կիլանի ․ Եփր ․ Դփ ։ *Ոչ կարաց բազմամ ապաւել գերփել 'ի ձեռն ապառեղի արուեստագիտութեան խորոյ զչար և զօգուտ անօրէնութե ․ Եփր ․ Եւ ։ *Գերփել կործանել զեգեալ հիմունս լաւութե ․ Ցհ ․ ԿԲ ։ *Գերփեցին ջրհեղեղաւ պատերազմին ․ Եղս ․ Քր ․ Է ։ *Ողողեալ գերփեցաւ թանձրութե խաւարիս հողոյն ․ Իգն ։ *Որք իբրև զջուրց սաստկութե զօղեալ գերփեցան 'ի զօրացն բաբելացւոց ․ Լաստ ․ ԺԹԷրդ ։ *Գերփեցաւ 'ի մոլորութե անզգր տանն վաղեմնափանուի ․․ յն ․ վայրաքարշեցաւ ․ Եղս ․ պփմ ․ Է ․ 20 ։

ԳԵՐՓՈՒՄՆ, փման ․ գ ․ Գերփանք ․ գերփելն, ելն ․ *Գերփումն տանց ․ Խոր ․ Գ ․ 68 ։ *Աւերէր զերկիր գերփմամբ և յափշտակութեամբ ․ Ուռհ ։

ԳԵՐ ՔԱՆ ․ գ ․ Գեր ․ գեր 'ի վերոյ քան, 'ի վեր քան ․ *Գեր քան զամենայն ազինս նախինեաց ։ Մկրտեաց, և գեր քան զջուր ։ Զայն սաղմոսողին գեր քան զմորգարէութե ։ Կշռամբեալս գեր քան զծուփ ․ Նար ։ *Առատացուցանէ գեր քան զբան՝ զշնորհս անպարտ մահու նր 'ի վերայ պարտաւորացն ․ Սկեւ ․ Եւ ։ *Ի մեծ աղդմանէ այսր աղաղակի գեր քան 'ի վերնոցն՝ քանդեալ վերացաւ դրանդն ամրութեան կամաց ․ Նար ․ ՂԷ ։

ԳԵՐՕՐԻՆԱԿ ․ ա ․ գ ․ Իբրու Գերագոյն օրինակ ․ և Գեր 'ի վերոյ քան զօրինակ ․ *Գերօրինակ ցուցման տեսակի ածական կարգաց ծանուցար ․ Նար ․ Կոււ ։

ԳԵՒՂ ․ որ հնչի և գրի անխտիր ԳԻՒՂ, ԳԵՕՂ, ԳԵՂ ․ քեօյ ․ Κώμη . Pagus . *Տուն առ տուն՝ այնոցիկ, որ 'ի գեւղն իցեն ․ Պղատ ․ օրէն ․ Ա ։ *Գեւղիւք և ագարակօք ։ Զամենայն գեւղս և զաւանս ․ Եղիշ ։ *Զվանաց երեց գեաւղն ։ Ի գեօղ միում ։ Գեօղից լերանց ․ Փարպ ։

ԳԵՒՂԵԱՆ, կմ ԳԻՒՂԵԱՆ ․ Գիւղք ․ գիւղորայք ․ Քեղէր ․ քեօյլէր ․ *Բազում գեւղեան շնորհէր ․ Բուզ ․ Է ․ 4 ։

ԳԶԱԹ, ու, կամ ի ․ գ ․ Եզր ․ կէղ, կէղա ․ Πόκος. Vellus, lana . Բուրդ ․ գեղմն ․ եափաղը, եօն, էխծ ․ *Գզաթ մի առից ։ Անձրև 'ի վերայ գզաթուն ։ Էջ ցօղ 'ի գզաթէ անտի ։ Փորձեցից միւսանգամ գզաթուն, և եղիցի միւսանգամ ցամաքութի 'ի վերայ գզաթուն միայնոյ ․ Դատ ․ Զ ։ *Քամեաց զջուրն 'ի գզաթէ անտի ․ Եղիշ․ Դտ ։

ԳԶԵՄ, եցի ․ ն ․ (արմատն է Գեզ ․ լծ ․ և խզել) ․ Ξαίνω. Carmino, carpo. Պատառոտել ․ ծուատել ․ բրդել ․ բրդգզել ․ քըճքճել ․ Գըճել, Գըճէլ Գըմըրի կմ Բուրդի դէօ ․ Էխծ ․ *Սակաւ ինչ առնել օրինագրին զխաղաղական ինչ, զ'ի հուր գզելն, և բազումս այլս այսպիսիս անկատար գործեալս ․ Պղատ ․ օրէն ․ Ը ։ *Ի հուր գզէ, և 'ի ջուր աղայ ․ Եփր ․ Դհ ։ *Երկաթի եղնգամբք էր գզեալ ։ Գզեսցին մարմինք ․ Սարգ ․ Ա ․ Դ ․ ԾԲ ։ Բրս ․ Գործ ։ *Ղակոնացւոց երիտասարդացն գզեալ ուսքն քքովքն ․ Անան ․ Եկեղ ։ *Գզեցին խարազանօք զկուրծսն և զթիկունսն ։ Տանջեցին ուժգին, մինչև գզեցաւ մարմինն ։ Զարաչար գզեցին զմարմին նր ։ Արջառաջլօք զմարմինն գզեացեն ․ Հ = Յ ․ Յոփէմ ։

ԳԶԵՈՒԵՄ, եցի ․ ն ․ Իբրու գզելով յինքն ձգել ․ ճանկել ու քաշել ․ *Սերմն սկզբան (ընդ հողով) թուլանալ պատառել ․ խնդրս արկանել ... զերկրէն յոր եգաւ՝

զգեստուցեալ ձգել զնա առ ինքն. Վեցօր. Է։

ԳԶԻՐ, գզրի, րաւ. գ. Կնիւն, արտոս, նիւթ հիւսելոյ զամբիկս, այսինքն զկողովս, զկողով, եւն. հասըր օթու, հասըր տողը, գօճա. *Կողով թեթեւ հիւսեալ գզրաւ. Գնձ։

ԳԶՐՈՑ, ի, աց. գ. Γλωσσόκομον. Loculus, theca. Սապատակ հիւսեալ գզրաւ. արկղ փոքրիկ. տուփ. տապանակ. պահարան աղխից իրաց. սէփէթ, սանտըգ, սանտըգճա, գուտու. *Գզրոց մի լի ոսկւով. Սոկր։ *Գզրոցս եւ տուփս փղոսկրեայս. Պղտ. աշխ։ *Գզրոց արծաթի (պահարան խաչի)։ Գզրոց պղնձի (պահարան քշոցաց). ՃՃ։ *Զնշխարս եդեալ ՚ի պատուական գզրոցի. Ճ. Գ։ *Զպատուական գլուխն արտաքոյ ՚ի գզրոցի եդեալ. Ցհ. կլ։

ԳԶՐՈՑԻԿ, ցկան. գ. Գզրոց փոքրիկ. *Թողեալ յառաջնում իւրոյ քառածրագրի խաչակերպ փայտեղէն գզրոցկանն. Արծր. Դ. 11։

ԳԻԶ. գ. Նոյն ընդ ԳԻՋ. արմատ Գըզջելոյ. Գզեալ կամ գծեալ նիշ ՚ի բնէ. բիծ, արատ, իբր ձեղքուած կամ սպի. ... *Գունդ բիւրեղ, որ գէզն կամ սպի ունի, ոչ կարէ հեղուլ բորբ շող լուսոյ։ Այն որ գէզն երեւի ՚ի լուսինն. Շիր։ Իսկ Ոսկ. յհ. ա. 12. *Եւ մի՛ ինչ գէզ առ սակաւիկ ՚ի ներքս ծնանիցէ ». ՟Ա յն. տսի, եւ մի ինչ գծուծ վերարկուն արատ գիցէ նմա. (իբր ռմկ. ... խուղած)։ Այլ հին բռ. *Գէզ. երեւան ». գուցէ իբր ծակ կամ պատառուած, ընդ որ երեւի ինչ։

ԳԻԹ, կամ ԳԵԹ. շ. Καίτοιγε, τουλάχιστον, κἂν, ἀλλά, μόνον. Saltem. Գոնեա, գոնէ. եւ Միայն. եւեթ. եւ Եթէ. ... *Վարանականք են, ոյք ակամայ ընտրելի առնեն զերկրորդն. որգոն, գէթ, գոնէ, փարթար. Թր. ... *Եւ թէ օրհնել չօրհնիցես, գէ՛թ յանիծելոց լռեա. Ոսկ. մտ։ *Գէթ սակաւ ինչ մատուցանել զնա. Ագաթ։ *Թէեւ ոչ յիւրում եանեղ ... գէթ ՚ի կարգ ընկեցեալ ընդ այլ նախարարս թուեսցի. Խոր. Գ. 65։

Իսկ Ոսկ. յհ. Բ. 6. *Գէթ բան մի խօսեցար, եթէ զո՞ խնդրէք, եւ յետս յետս գնացեալ զարկան զգետնի ». իմա, միայն, եւեթ։ Եւ Ոսկ. մ. ա. 3. *Գէթ այնպէս առնիցեմք, բազում բարութեանն խոստացեալ մեզ ». իմա, եւ եթէ. միայն եթէ։

ԳԻԺ. Տ. ԳԻՋ։

ԳԻՆ. մ. կամ մզ. Ձայն երդմնական. նշանակ երդման. *Առ ՚ի հաճել զմիտս յոխորտացուն՝ գէն քո, ասէ, փարելի քո, մի՛ զայլ ինչ առեր, այլ զճշմարիտն՝ որ աւգարն է. Եփր. Բգ։ Տես եւ ԱՐԳԷՆ։

ԳԻՇ, գիշոյ, ոց կամ ուց, եւ ի. գ. Πτῶμα. Cadaver. τεθνεώς, mortuus. եւ Θήρα. Venatio. Մեռեալ մարմին, մեռելոտի. գի. շաղիկ. եւ Որս սպանեալ. ... Եւ. ԺԲ. 13։ Դա. ԺԴ. 8։ Յոբ. ԼԹ. 30։ Մտթ. ԻԴ. 28։ *Գէշ անկցին։ Գէշ անկեալ ». յն. գիշատեալ, որս եղեալ. Երեմ. Է. 16։ *Թողուլ զգիակունսն, զի լուծեալ անկցին գէշ. Խոր. Գ. 36։ *Գէշ դնէին թռչնոց։ Ամենեցունց մարմինքն եղեն գէշ թռչնոց. Եզնկ. Գ. Է։ *Իբրեւ ՚ի նեխելոյ գիշոյ փախչէին. Վրք հց. Բ։ *Զոգիս բարեկամացն տեսանեն անկեալս, եւ քան զգիշոյ ... գիշով ևս չար զանց առնեն. Ոսկ. Բ. ... *Ի վերայ գիշի կամ գիշուց իջանել. Ոսկ. ... Եփր. ... *Ինքն ինքեան գէշ տրկանէ (ախածն), եւ զայլոյն ոչ ուտէ (զգիշատեալն). Վրդն. Ծն։

Կմ խեչերանք իրաց անկելոց իբրեւ զգէշ. *Տարեալ զգէշ փշրանաց կառոցն, եւ ասէին, վա՛յ մեզ. Ճ. Ժ։

ԳԻ՛Շ. որպէս ռմկ. Ցոռի. գժպհի. վատթար. անախորժ. *Ցորժամ գոյն գէշ եւ թուխ զգենուն օդ եւ երկիր, գիշեր կոչի. Վրդն. Ծն։ *Ցուրտ, ջերմ. անոյշ, գէշ. դիւր, դժուար. Երզն. ...

ԳԻՇ ԳԻՇ. } մ. Յօշ յօշ. պատառ
ԳԻՇԱԳԻՇ. } պատառ. գիշատամամբ. ... *Գէշ գէշ պատառեցան (յն. լափեցան). Դան. ԺԴ. 41։ *Մանր մանր կոտորեալ զայս թռչնոց գէշագէշ (յն. մասն մասն) ջամբեսցես. Բ. Ղ. ԺԵ. 33։

ԳԻՇՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր ռամկօրէն՝ է Չարութիւն. *Անկարգման նշանակ՝ տարացոյց առ եղբօրն մոռացեալ ինչ իրոց ըզգէշութիւն. Բրս. Ճգն։ (գրեալ էր, զգուշութի։)

ԳԻՋ, գիջոյ, ոց, կամ ջի, ջաց. որ եւ ԳԷԺ. Ὑγρός. Humidus, humectus. Խոնաւ. նայ. թօնաւ. ... *Ի գէջ յամսս։ Ջուր ՚ի գիջոյն բերեալ արտաշնչութիւքն։ Առ միասս գիջոցն։ Գիջոյն մաքրագոյնն, եւ հրոյն նրբագոյնն. Փիլ։ Արիստ։ Նիւս. կազմ։ *Զընդդիմութիւնս ցրոյցն եւ զգիջոցն. Եփր. ...։ Իսկ «Նիստ ՚ի գիջի ». յն. ՚ի խոնաւութեան. Երեմ. ԽԸ. 18։

ԳԻՋ. Ἀκόλαστος. Intemperans, libidinosus, lascivus. Ցանկասէր. գիջասէր. վաւաշոտ. անառակ. անժոյժ. անխուզ. անարգել. ... *Վասն անարգել գիջոցն եւ կնամոլացն սաստելով։ Ի վերայ անխրատից եւ գիջոց։ Ի կանանց, ոյք պիղծք եւ գարշք եւ գէջք են։ Ի գէջ եւ յանամօթ կանանց ասեն։ Գէջ խառնակութի. Փիլ։ *Ա՛յլ են անխուզ գիջին երազք, եւ ա՛յլ համեստ պարկեշտին. Նիւս. կազմ. ԺԷ։ *Զգէջ այր։ Գէջ պղծութիւ։ Գէջ ախտից կամ ցանկութեան։ Զպղծասէր գէջսն. Նեղոս։ Ցձկ. Է։ Մխ. Երեմ։ Սկեւռ. աղ։ Վրդն. Տաղ։

ԳԻՍ, գիսոյ կամ սի, սոց, սուց, սաց. գ. ... Κόμη, τρίχωμα, στρεπτός, πλόκαμος. Crines, cirrus, circinnis, caesaries. Հերք երկայն ... մազ երկայնեալ. վարսք. եւ խոպոպիք. ... *Ոչ հիւսցին գէսք քո. Եզեկ. ԻԴ. 17։ *Ի գիսոց հերաց իւրոց. Եսթ. ԺԴ. 2։ *Զգէսս արձակեալ. Գ. Մ. Ա. 3։ *Գէսք փոխանակ զգեստու տուեալ են նմա. Ա. Կոր. ԺԱ. 15։ *Պառաւն զգէսսն փետէր. Փիլ. յոթ։ *Կալեալ զգիսոյ գլխոյ նորա. Ճ. Ա։ *Մարդս մերկս՝ ծածկեալք գիսովք իւրեանց. Վրք հց. Է։ *Ա՛յլ շնորհք տեսանին ՚ի սամփսոն ըստ թուոյ եօթներեակ գիսոց նորա. Եղիշ. Դփ։ *Զանկ... ՚ի գիսացն յապաւել. Լմբ. պտրգ։ *Զպատճառս գիսոյ կանանց ուսիք յառաքելոյ ... Ծածկեալ ունիցի զգլուխն գիսովք. Սահակ։

ԳԻՏ, գիտի, տաց, կամ տից. ա. գ. Արմատ Գիտելոյ՝ իբր Գիտակ. գիտուն. ... Γνωστικός. Conscius, peritus, gnostici. *Որ լոկ անուամբ են գէտք (գնոստիկեանք), եւ լի են ագիտութեամբ. Կղ. ԺԴ։ *Ի գիտից փիլիսոփայութեան ... Եւս. պտմ. Գ. 13։ *Բազմագէտք, եւ ամենայն լեզուաց գէտք. Երզն. ...

ԳԻՑ. Γνώσιμος. Notus, familiaris. Ծանօթ. բարեկամ. ծանօթ. ... *Ցարդարեցին զնա գէտք եւ ծանօթք իւր. Եւս. պտմ. Ա. 7։ Գ. 3. 14. 15։

ԳԻՑ. Γνώστης. Sciolus. ἐπωδός, incantator. μάντις, vates. Գիտակ մոգութեան. առուտ գուշակ. երազահան. քաղդէայ. ըղձապատում. հմայող. կախարդ. ... Եւ. Է. եւ Ժ։ Ղեւ. ԺԹ. Ի։ Ա. Թգ. Գ. 2։ ԻԵ. 3։ Դան. Ա. Բ. Է։ *Գիտաց եւ քաղդէից յառաջագոյն ասելով զայն. Փիլ. Ծ. բան։ *Առ քեզ ... գէտս մեռանելոյ եւ ... ոգւոց յետոյ նորա. Եփր. Թգ։

ԳԻՑ. իբր Գիտացեալ. գիտելի. *Հաւաք էին ըմբռնողականք ՚ի գէտս եւ յանգէտս. այսինքն ՚ի գիտելի եւ յանգիտելի մեզ. Սկեւռ. աղ։

ԳԻՐ, գիրի, րաց. ա. Πίων, λιπαρός. Pinguis. Պարարտ. պարարակ. Ճարպով լի. ... (հմմտ. ... որպէս եւ ՚ի գիրս Վրաստանից, ... գիր գուէր, որպէս գէր). *Պարարտն եւ գէրն. Յոբ. ԺԵ. 14։ *Զգէրն եւ զհզօրն. Եզեկ. ԼԴ. 16։ *Ցուլք գէրք. Սղ. ԻԱ. 13։ *Ըզգէրսն զենուլ. Սրկ. ... *Երկիր էր նա պարարտ եւ գէր։ Երկիր գէր պարարտ, ... կայն փուշս բուսուցեալ. Երզն. Մտթ։

ԳԻՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Իբր Գիրացուցանել. պարարտացուցանել. ... *Զմարմինս զարմանել եւ գէրացուցանել. Մաշկ։

ԳԻՐՈՒԹԻՒՆ. Իբր Գիրութիւն. *Ո՛ւր է գէրութին. Մաշկ։

ԳԹԱԲԱՐ. մ. Գթով, գթալով. գթածաբար. *Թէպէտ հարուն՝ ոչ ատելաբար, այլ հայրօրէն եւ գըթաբար. Շ. Եփես։ *Կախեալ կամաւ գթաբար զամենեսեան առ ինքն գումարէ զօրութեա. Ոսկիփոր։

ԳԹԱԳԻՆ. ա. Գթութեան լի. ողորմ. եւ Ողորմագին. ցաւագին. ողբերական. *Քաղցր բարբառով խօսիմք, եւ գթագին ողորմութեա։ Ի ձեռն աղօթից մաղթանաց, եւ գթագին արտասուօք։ Արտասուօք եւ գթագին հառաչանօք։ Գթագին պաղատանօք զքաւիչ մեղացն աղաչեսցուք. Մանդ։

ԳԹԱԼԻ. ա. Արժանի գթալոյ. ... եւ Գթալից. լի գթով. ... *Կրկնաբանելով զողորմութեն մաղթանաց՝ զխնդրուածան գթալի առնէ. Լմբ. ժղ։ *Բաժանեաց զմտերիմն գթալւո՝ ՚ի ջերմ հարազատաց. Մծբ. ԺԲ։

ԳԹԱԾ, ի, աց. ա. Οἰκτίρμων. Misericors, clemens. Որ գութ ածէ ՚ի վերայ այլոց. բարեգութ. ողորմած. ... Ելք. ԼԴ. 6։ Սղ. ՀԷ. 38։ Ղկ. Զ. 36։ *Ցեղ. բարեխիրութեն առ միմեանս գթածք. Հռ. ԺԲ. 10։ *Գթած առ ամենեսեան։ Առ ամենեսեան գթած քո. Ագաթ։ Շար։ *Գըթածդ յողորմութեն։ Հզօրդ գթածի։ Յանուն գթածիդ. Նար։ *Ցուցանեն զգըթութեն վերացն գթածի բժշկին. ոչ կան ՚ի բաց, մինչեւ առնուցուն զներհուածոցն հաստատուն առողջութիւ. Սարգ. հանգ։

Իբր Գթածական. *Գթած խնամօքն յանձնանձէ. Ցձկ. Է։ *Մխիթարութեն գթած քո բանից. Նար. ԺԷ։

ԳԹԱԾԱԲԱՐ. մ. Իբրեւ գթած. գթութեամբ. գթաբար. մարդասիրապէս. ... *Զմեր գթածաբար կամեցեալ փրկագործել զբնութիւն. Խոր. հռիփ։ *Երկնային ազատ գթածաբար զփրկուի կա-

մեցեալ նորոգործել. Անյ. Բուրէր։ *Գթածարար խանդաղակաւ. Անան. Դ պէտ։ *Գըթածարար առաջնորդութեամբ, կամ գրաւեալ կանեցեր. Նար. ծէ. ււ։ *Գթածարար ընդունել, կամ արտասուել. ցաւակից լինել. Վրք ոսկ։ Արգ. յէ. ծա։

ԳԹԱԾԱԳՈՅՆ. գունի, իցն. ա. Առաւել կամ կարի գթած. *Զինչ քան զայս գթածագոյն միտս մարթի յանձին կրել. Ոսկ. Ե. կոր։

ԳԹԱԾԱԳՈՐԾ. ա. Φιλόστοργος. Propensus ad amorem, indulgens. Գթով գործող 'ի քաղցր սիրոյ. գորովագութ. *Գթածագործ հայրն ընթացաւ և անկաւ 'ի վերայ պարանոցի նորա. Կոչ. ծա։

ԳԹԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գթած սիրտ. գթութիւն. *Ցուցանելով 'ի գթածութիւն բարերարութեանց քո. Խոր. Գ. 57։ *Թէ յիս ցուցցես զգթածութիւն լուծիչդ անիծից. Նար. յ։

ԳԹԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Գթագին. գըթած. *Զէապէս զգուշութեան եւս ժողովըրդեանն գթական սիրով. Լմբ. պտրգ։ *Փոխանակ գթական առաջնոց։ Զայս կաղկուղ և զգթական կենդանիս եւեւս. Մաշ։ *Ի քէն հայցեմք հայր մը գըթական. Գնձ։

ԳԹԱՄ, ացայ. ա. լինել և իբր ՚ածկ. գըթաց, գթացիր. չ. Οἰκτείρω. Miseror, commiseror. σπλαγχνίζομαι, visceribus, affectu misericordiae tangor. Ողորմել 'ի գութ. ազեկիզել. խնայել, ողորմել. գորովել. մարդասիրել. բահմ՝ բահմէթ՝ մէրհամէթ՝ էթմէք, էսիրկէմէք. եբր. ռիխէմ, խանաչ. *Գթալ 'ի նոսա. 'ի վերայ որբոց. 'ի ժողովուրդ, կամ 'ի վերայ ժողովրդեան. ևն։ *Գթալն արտին է, և անձնկալն՝ հոգւոյն. Սարգ. ա. դ. է։ *Որ գթացաւ առ հողանիւթեայս և անարգ բնութիւս. Յհ. խմ. էկ։ *Լուր աղաչանաց մերոց տէր մարդասէր, և գթա՛ 'ի մեզ. Ժմ։ *Գթացիր. Մագ. ոփ։ Ճ. Ա։ Մեսր. եբեց։ *Գըթաց։ Ոչ գթացին. Լմբ. պտրգ. և այլ։

ԳԹԱԼ. իբր Անձկալ. փափագել. իղձ լինել. *Գթամ յանկերպոյթ փառաց։ Յորժամ խոկումն մեր հաճի և գթայ 'ի յերկինս. Լմբ. այլ։

ԳԹԱԳԻՍ. Տ. ԳԹԱԲԱՐ. *Լուր գթագին աղօթից մերոց. Մաշտ։

ԳԹԱՍԷՐ. սիրի, րաց. ա. Φιλόστοργος. Որ սիրէ գթալ, կամ գթայ սիրով. գորովագութ. գթած սիրտ. *Գթասէր և ողորմած են արդարք. Գէ. եւ։ *Հայրն գթասէր. Լմբ. հանգ։ *Գթասէր հայր. Սիսա. ։ *Գթասէր արարիչն. Վրդն. ծն։

ԳԹԱՍԻՐԱԲԱՐ. մ. Մարդասիրաբար. կարեկցաբար. *Գթասիրաբար զգեցաւ ըզմեր մարմինս. Ածխափ. Նառատոփ։ *Զչառել... ընդ այնպիսոյ ածամարտին մերժման գթասիրաբար վարել աղգական. ութե. Արծր. ա. 15։

ԳԹԱՍԻՐԵԼ. չ. Սիրով գթալ. գթով խանդաղատել. գրգալ. *Ոչ գթասիրեալ երկնային հօրն. Յհ. խմ. *Անսասեցես զգթասիրել։ Գթասիրել 'ի ծնօղսն նորոգս. Նար. Է. ըգ։

ԳԹԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλοστοργία, Գութ և սէր. մարդասիրութիւն. ընտանեկութիւն. *Նման նմա գթասիրութեամբ լինել. Յճխ. Է։ *Զանց արարեալ զգթասիրութեան. Գաղատ. ժե։ *Ցընծութեամբ գթասիրութեան ստացեցուցանել 'ի մէջ արկեալ լինի. Գածէկ աո. ա։

ԳԹԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. } Գութ՝ այսինքն ամէրս
ԳԹԱՐԿՈՒՄՆ. կման. } արգանդի. պարղատանք. և Անկումն գթոյ

'ի սիրտ. գթասիրութիւն. *Քո առաջի տէր գթարկութիւնս գրեալս արտասուօք. Նար. ե։ *Զխորդ ոչ որպէս 'ի մեռեալ գթարկումն անկաւ 'ի սիրտ քո. Վրք հց. ֆ. յ։

ԳԹԵՄ, եցի. չ. Προσκόπτω, προσκοπταίω, κοπιάω. Impingo, offendo, labor. Գայթել. սայթաքել. գայթագղիլ. ընդհարկանիլ ընդ խոչ և ընդ խութ. և վտանգիլ 'ի կործանումն. խոտորիլ. մոլորիլ. յանցանել. անկանիլ. սահիլ, սկըրչիլ. Գայմագ, ֆիւշմէք, ձօւրալմագ, էանըլմագ. *Գթեցին նոքա առ վիմին գայթագղութեան։ Գայթագղի կամ գթէ. Հռ. Ժ. 32։ ծա. 21։ *Գըթեաց 'ի գնալն. ա. Բգ. ծէ. 39։ *Է որ որ գթէ, և ոչ մտօք. Սիր. ծԹ. 17։ *Յաճն գթեսցի։ Զվիմին գթել ոչ զգուշէր։ Դայզն ինչ գթեցին։ Ոչ ընթացաւ, որքան թէ գթեաց. Նար։ *Առաջնորդն նոցա գթեալ թիւրեցաւ յուղւոյն։ Թողութիւն շնորհեցէք ինձ եղբարք, զի գթեալ եմք։ Մոլէր գարձեալ 'ի կին իւր... գթէր առ կին իւր. Վրք հց. Է. Ղ։ *Ներեամ գթելոյն սոցա քում պատուիրանի։ Զգթելն մեզ 'ի պատուիրանաց քոց արբոց ներողութեամբ թողուլ. Լմբ. պտրգ։

ԳԹԵՄ, եցի. ն. } Սայթաքեցուցա-
ԳԹԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. } նել. գայթագղեցուցանել. կործանել՝ կմ խթելով, կամ խոչ և խութ առ ոտս դնելով. մոլորեցուցանել. յանցուցանել. Գայտըրմագ, փիւշիւրմէք. *Զպարզամիտսն գիւրաւ գթեսցէ. Ի Գէրս խոստ։ *Գթել զընկերն, զընտրեալս, ևն։ Գթեցաւ 'ի գլուխ իւրն զմարդ. Վրք հց։ *Ի ճանապարհին գթեցուցանէր (գէն) զգրաստն. Հ = Ց. նոյ. ա։ *Ի գրկացն քո հանեալ՝ յոտս ըսատմբակին գթեցոյց. Նար. խը։ *Զուղիղ բանն քո նախահօրն ձեր թիւր մեկնեալ՝ գթեցուցի. Լմբ. սփ։ *Գթեցուցանեմ 'ի ճանապարհէ կենաց. Վրք հց. ծԲ։

ԳԹԻՄ, եցայ. յ. Տ. ԳԹԵՄ. *Վաստաժարք գթին։ Գթեցայ յայս ինչ, թէ ոչ գթեցայ։ Բախեալ գթիցիս 'ի նա։ Ըոսրջ զգթեցելովք եղբարբք. Վրք հց։

ԳԹՈՏԻԼ. Իբր Կթոտիլ. տկարանալ. *Հասանելս իմ պանծալի գթոտեալ՝ թափեալ 'ի վայելչալի պերճութեանց. Կեչառ. աղէտս։

ԳԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Οἰκτιρμός, οἰκτείρημα, σπλάγχνα. Clementia, miseratio, pietas, viscera. Գութ. գթածութիւն. գորով. աղեկիզութիւն. կարեկցութիւն. մարդասիրութիւն. խնամ. սէր ընտանի. գթալն, խղճալն. ֆէրէմ, բահմ, շէֆգէթ, մէրհամէթ, Բէրահհիւմ, ածըմագլըգ. *Բազում են գըթութիւնք նորա։ Գթութիւն նորա 'ի վերայ ամենայն արարածոց իւրոց։ Դարձայց առ երուսաղէմ գթութեամբ։ Խնդրեսցին գթութիւն յայ երկնից։ Տացես զնոսա 'ի գթութիւն առաջի գերչաց իւրեանց։ Հայր գթութեանց. ևն։ *Գթութիւն խնամք է որ սիրոյն. Յճխ. ծա։ *Գթութիւն՝ ողորմութեան պտուղ է. Լմբ. այլ։ (զի զողորմութիւն առնու իբրև կարեկցութիւն, և զգթութիւն որպէս ձեռնտուութիւն)։ *Յաղագս առ մեզն գթութեան անբաւդատական կոչի քահանայապետ. Սրկ. ահ։

ԳԹՈՒՑԵԱԼ. Իբր Կթուցեալ, անդամալոյծ. կամ Գողխացեալ, ուրուկ. *Այլ ցնա զըթուցեալն, գնամ... Զի գթուցեալն հրեշտակ ասեաւն էր, և եկն փորձել զնա. Վրք հց. ծէ. յ։

ԳԹՕՐԷՆ. Տես ԳԹԱԲԱՐ. *Գթօրէն զորդեամբ վերատըշեալ լինէր բաղմութեան ջուրցն. Վահր. էէէ։

ԳԺԱՏ. գ. Թուփ որպէս ամկ. Կճատ. մոշենի. Ի բառս Գալիանոսի, իբր յոմպլիա. որ է մամ կակղեալ՝ ճնշեալ։ Տես և ԱՆԳԺԱՏ։

ԳԺԴՄԱԳՈՅՆ. ա. Խժագէմ յոյժ. խոժոռագոյն. աժգոյն. *Ուրախ լինել չարեն ուսաւ էր, որ միշտ խաւարին, և գժգմագոյն էր. Եղնիկ։

ԳԺԴՄԻՄ, եցայ. յ. Խոժոռիլ. դըժկամակիլ. կիւսէնմէք, փառըլմագ. որ և ԴԺԳՄԻԼ, և ԳԺԴՄՆԻԼ. *Այլ ցնա դարձեալ գժգմելով. Ճ. Զ։

ԳԺԴՄՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. խոժոռեցուցանել կամ խոյլշոմել. *Զևուէ զերեսս գժգմնեցուցանէ. Երզն. մխ։

ԳԺԴՄՆԻՄ, եցայ. յ. Δυσχεραίνω. Indigne, aegre fero. որ և ԳԺԴՄԻՄ, ԴՐԺԴՄԻՄ. խոժոռիլ. գժկամակիլ. և Տըժգունիլ. տխրիլ. կիւսէնմէք, ճահըլան օլմագ. *Թէ, զի զձեզ տրտմեցուցանիցեմք՝ զայս առնէաք, յիրաւի գժգմնէիք. Ոսկ. յհ. ա. 11։ *Ցայտ առնէ երկիր... և օգքն գըժգմնելովն և քամիելով. Եղնիկ։

ԳԺԴՄՆՈՒԹԻՒՆ. } Συννοία. Tri-
ԳԺԴՄՈՒԹԻՒՆ. գ. } stitia oris, aegra affectio. խոժոռութիւն. գժկամակութիւն. *Զգժոռութիւն, զգժգմնութիւն. Նար. խէ։ *Գժգմնութիւն և խոժոռութիւն անդէն զնա լի առնէ սկամայ. և անուն է ախտիս այսորիկ տրտմութիւն. Փիլ. ծ. բան։

ԳԺԻՌ. ա. Խոժոռ. խոշոր. գժնեայ. գժկամակելի. *Ոչ խիստ ինչ, և ոչ գժիռ բանս խօսեցաւ, այլ՝ թէ չար ինչ խօսեցայ, վկայէ վասն չարին. Ոսկ. եւ։ *Խօսեցաւ ոչ խիստ ինչ և գժիռ, այլ հեզութեամբ. Գէ. եւ։

ԳԺՏԵՄ, եցի. ն. խոժոռեցուցանել. տրտմեցուցանել. Բիզարէյլէ. կիւսէնտիրմէք. *Անարգեամ զմեռեալսն, և գժտեամ զնոսա. Վրք հց. ծա։

ԳԺՏԻՄ, եցայ. յ. Παροξύνομαι. Exacerbor. խոժոռիլ. գժկամակիլ. խռովիլ. կագել. Բիզարէլ, տարըլմագ. կիւսէնմէք, խտաըր գալմագ. *Ես և եղբայր իմ փոքր մի գըժտեցաք ընդ միմեանս։ Ոչ կարեմ բնակիլ ընդ եղբարս առանց գժտելոյ. Վրք հց. Ճ. ի Է։ *Այլ, յեռս երիթ սատանայ. և գըժտեցաւ նմա. Իւէր. հոմաբ։

ԳԺՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Παροξυσμός. Exacerbatio, concitatio, discordia. խոժոռութիւն. գժկամակութիւն. անմիաբանութիւն. խտաըր պօզղունլուղու, Բիզարլըգ. *Եւ եղև գժտութիւն 'ի մէջ նոցա. Գծ. ծէ. 39։ *Զգժտութիւն, զգժգմնութիւն. Նար. խէ։

ԳԻ, գիոյ, ոց. գ. ա. Ἀρκευθος, ἀρκεύθινος. Juniper, juniperinus. ամկ. Գիհի կամ գիհոյ ծառն, և փայտ նորա. Տունկ մշտադալար իւզային, անուշահոտ, խիտ և կարծր իբր անփուտ. որպէս վայրի կիպարիս կամ կարճ նոճի, սուր տերևօք. արճ գօտիկ, արտըճ. եբր. ըէրճ. *Զգին, և զփայտն իւղոյ. Ես. խա. 19։ *Ի փայտից գիոյ, կամ գիոց. Գ. Բգ. Զ. 31. 35։ *Սաղոյն, սօսն, յակրին, և գին. Ագաթ։ *Բողբոջեր հուրն 'ի գիւրածախ փայտէն մայրից և գիոց. Արծր. Գ. 8։ *Գեղեցիկ ուղեշն գի... 'ի միջէ ծառէ յայնմանէ գիոյն գոլ առեն զնա (զեկեղեցին որ 'ի Ծար առանի աղուանից). Մագ. ծա։ *Գիոյ պըտուղ. Գաղիան։ որպէս և 'ի Հին բռ. *Գիոյ պտուղ. ալոգհոլշ։

ԳԻՂ, գիլք. գ. Λίθος. Lapis, saxum. Քար (որպէս թէ գլեալ, ձգելի). բանաքար. վէրգ. տաշ. *Ոչ գիլս արձակեցին, ոչ զամուրսն փակեցին. ա. Դ. Է. 36։ խոկ 'ի տաղ Նար. *Ի գիլ գայր 'ի գիլ.

տայլեկն ածեալ գայր 'ի գիլն. խիմ. գլելով գլորելով անուոց՝ որպէս գեղ գեղ, զոր տեսցես ։

ԳԻԾ, գծի, ից կամ աց. և գծոյ, ոց. գ. Γραμμή. Linea. Շարունակեալ տող, նիշ ձգեալ գրչաւ կամ լարիւ. չիզի, չիզկի. խաթթ. Ըստ երկրաչափից առ եւկղիդեայ. *Գիծ՝ երկայնութիւն առանց լայնութեան, և բաւանդակութիւն իւր յերկուս կէտս ը. զի է լոկ իբր անընդհատ ձգումն կէտի. որ և նիշ, նշան կամ նշանակ ։ *Նշանակն ըստ միակի կարգեալ, իսկ գիծն ըստ երկակին, և երևութիւն ըստ եռակին, իսկ հաստատունն ըստ քառակին ։ Բոլորաձև գծոյ կազմեալ կերպարան. Փիլ. Եւ. և փէսակն ։ *Շարունակ (քանակ). որկէն, գիծ, մակերևոյթ, մարմին. Արիստ. ստոր ։

ԳԻԾ. Γραμμή, χαρακτήρ. Littera, character. Տառ դրոշմեալ. գիր. էալը, խաթթ. *Որպէս 'ի ձեան՝ վերջք գծին կատարեալ ունէր քարն. Խոր. գ. 53 ։ *Մի ջնջեսցին գիծք կենդանատուիդ 'ի քո գրեցեալս չընչոյ ։ Զմրաշարս գիծ. Նար. կէ. և կա ։ *Մեր տառագութիւն (կամ մերս տըւչութիւն) գծի ... յածուստ երևեալ. Մագ. թղ ։ *Ծարաւեցայ բանիցս անգիծ, և տարփացայ դրոշմել 'ի գիծ. Շ. յիշ. առկ ։

ԳԻԾ. Στίγμα. Nota. Բիծ. ապի. հետք. տպաւորութիւն. նշան մնացեալ. պէնկ, պէրէ. *Մնան յոգիս զկնչեցելոյն ապիք և սպիք և գիծք առաջին անիրաւութեցն. Փիլ. թհ. է ։ *Զոսպիքն և զգիծքն, և զխարանս հարուածոցն. Նար. յէ ։

ԳԻԾ. Ուղղութիւն ընթացից կամ գնացւոյ նպատակի. քանոն. տող. շարք անխատոր և անվրէպ. չիզի, թէրթիպ, չիզկէ. *Իբր 'ի վերայ գծի ընթանալով ուղղակի (ձիոց յասպարիզի) ։ Իբր ակօս ինձն ուղիղ 'ի միում գծի ձգաւեալ. Փիլ. լիւս ։ *Նաւեմ, և 'ի գիծն թուլանամ. Նար. ըա ։

ԳԻՂԱՀՄԱՅՔ. գ. Ազգ հմայից՝ գուցէ գիլս ։ քարինս ձգելով ։ Մանդ. իզ ։

ԳԻՃԱԳՈՅՆ. Տ. ԳԻՋԱԳՈՅՆ ։

ԳԻՆ, գնոյ. ոց. և ի, ից. գ. Τιμή. Pretium, aestimatio. Ցարգ իրին. արժողութիւն. պատուականութիւն. գըյմէթ, պահա, փէյէր, էրղէր. եար. էրգ. *Գնոց արծաթոյ ։ Տալ զգինս անձին իւրոյ ։ Տացուք քեզ զգինս (ջրոյն) ։ Գինք արեան են ։ Գընոց (յն. գնովք) գնեցայք. ևն ։ *Հաւատարիմ բարեկամի չիք գինք. Սիրաք. զ. 15 ։ *Առօրեայ բարութեն ափշեալ՝ մատնէր զվարդապետն գոյզն գնոյ զանանց գանձն. Համամ. առկ ։ *Թէ ոք զուռեքս գողացեալ ըննի զինչս. կամ խլեալ, կամ 'ի գինս վաճառոյ խաբեալ, 'ի տէրն դարձուսցէ. Ոսկէփոր ։ *Հրամայեաց զաւուրս տարւոյն համարել յորմէ հետէ գին լինիցի (գնեալիցէ. լինիցի). Կիւրղ. Եւ. *Բազում գըխով սառցայ զիշխանութիս, վոր զգնոյն աւեն նշանակել գլխովին. Ոսկ. գծ ։ *Գընոց գնեցեր (զմեզ,) ըղպատուական քո զարեանդ փրկանս տուեալ. Խոսր. պպրգ ։

ԳԻՆ. իբր Գնումն. փոխանակութիւն. տուրևառ. վաճառք. *Ո՛չ եղ, և ո՛չ մուտ, ոչ գին, և ոչ վաճառ. ա. Դ. ծգ. 49 ։ *Որպէս որք գին և վաճառ առնեն 'ի միմեանց. Բրս. մրկ ։ *Եւ 'ի թեկուսայ վաճառք արքայի, և ասնուին 'ի թեկուսայ գընովք. գ. Թգ. ժ. 28 ։ *Եա գինս, և եմուտ 'ի նա. Յովն. ա. 3. յն. նաւալ ։ *Սատացաւքն զայս եկեղեցի, ո՛չ վայրապար, այլ գընիւք. և գինն զինչ. իւր թգ և պատուական արիւնն. Լմբ. աղ ։ որ է վճարք կամ ինչք գնոց ։

Այլ իբրև ինչք գնեալ՝ առի. *Գինք արեան քո եմք ։ Զգինս արեան քո յիշեա. Շար ։ *Առնում 'ի գնէ նորա զպէտս իմ միայն. Վրք հց. իգ ։

ԳԻՆ ՀԱՏԱՆԵԼ կամ ԱՐԿԱՆԵԼ. Որոշել զգին. պահա քէսմէք ։ Ղևտ. իէ. 8. 12. 14 ։ Մթթ. իէ. 4 ։ Փիլ. թհ ։ Վրդն. Եւ ։ Իսկ *Անձանց նոցա գինս հատանէր ը. յն. 'ի վաճառ հանէր. բ. Դ. է. 14 ։

ԳՆՈՑ ԱՌՆՈՒԼ. իբր Գնել ։ Կող. դ. 5 ։ *Առ զնա գնոյ. Եփր. համաբ ։

ԳԻՆՍ ՏԱՆԵԼ, ԽՆԴՐԵԼ, իբր 'ի վճար, 'ի վարձ են. *Զնոսա բժշկութենց գինս առրաւ ։ Զբժշկեալն 'ի գլխովին գինս բժըշկութեն խնդրեցէ. Եղնիկ ։

ԳԻՆԱԾԱՂԻԿ. Տ. ԳԻՆԵԾԱՂԻԿ ։

ԳԻՆԱՎԱՃԱՌՈՒ. ա. Գնող և վաճառող, կամ գնոց վաճառող. *Գինավաճառու շնորհացն ոյ. Լմբ. էկէղ ։

ԳԻՆԱՐԲՈՒ, ի, աց. ա. Συμπότης. Compotor, conviva. Գինըմպու. արբեցող. սեղանակից. բարձակից 'ի կոչունս. *Ոմանք՝ որք 'ի չափաւորագունաց գոլ թուին գինարբուաց. Փիլ. փեսակն ։ *Զօրականք ... կողոպտիչք, գինարբուք. Խոր. գ. 68 ։ *Փութացուցանէին զմիտս գինարբուացն. Նար. էրգ. է. 2 ։

ԳԻՆԱՐԲՈՒՔ, ուաց. գ. Συμπόσιον, σια. Compotatio, convivium. գրի և ԳԻՆԵՐԲՈՒՔ, և ԳԻՆԱՐԲՈՒՆՔ. Ուտելն և ըմպելն. խնջոյք. խրախճանք. կոչունք. մէճլիսի շուրդ, սէօհպէթի մէրայ, շիւնխաշ, շէնլիքէթ, ջէմ. Տես Եսթ. է. 1 ։ Ժղ. 17 ։ Յուդթ. ծգ. 2 ։ Առակ. իգ. 36 ։ *Ի գինարբուսն հայկերութեաց ։ Որ յեղլագայ գինարբուք եղեն ։ Գինարբուացն որպէս պարտ և օրէն է լինել ։ Զգինէրբուս պատրաստել առ ոգւոց սփոփանս. ևն. Փիլ ։ *Կոչել յապագային սեղանոյ յանճառելի գինարբուս զուարճութե. Սարկ. թհ ։ *Հանդանակաւ կոչունս առնել կամ գինարբունս. Կանոն ։ Իսկ Շ. էթէս ։ Վրք հց ։ ՃՃ. գրի անխտիր՝ գինարբունս, և ըստ ընտիր օրինակաց՝ գինարբուս ։ Եւ Խոր. գ. 19. և Ար. որս. է. գինէրբուս, կմ գինարբուս ։

ԳԻՆԱՐԲՈՒԹԻՒՆ. } Նոյն ընդ վ. կմ
ԳԻՆԱՐԲՈՒՄՆ. գ. } իբր Արբեցումն.
*Եւ ոչ գինարբութե և ուրախութե հարսանեաց. Շ. ընդհանր ։ *Իսկ զգինարբումն և զարբեցութիւն ... ունէր անյագ և անթիւ. Վրք հց. ծբ ։ *Տեղի ճաշոց և ընթրեաց, և հանդամանակաւ գինարբութեան. Սարկ. հանգ ։

ԳԻՆԱՐԻԵՍ. ա. որ և ԳԻՆԵՐԻՏ. Ուր է առատութիւն գինւոյ կմ գինեբեր այգեաց. *Երկիր ցորենոյ և գինւոյ, հացաւէտ, և գինաւէտ (այլ ձ. այգաւէտ). Ես. լզ. 17. յն. հացի և այգեաց ։

ԳԻՆԴ, գնդի, դաց կամ դից. գ. որ և ԳԻՆՑ, գնտի. գ. Ἐνώτιον. Inauris, monile. Օղ 'ի զարդ ունկան, ուրեք ուրեք և քթի. է որ լոկ մանեկաձև կամ գնդաձև, և է որ հանդերձ մեծագին իրօք՝ որ կախին զօղամանեկէ նորա. թէնգէ, թէօգէ, մէնկէուշ. (ասեն. յունպուլա, է գինդ, և մատանի). Տես Ծն. իդ. 22. 47 ։ լե. 4 ։ Ել. լբ. 2 ։ լե. 22 ։ Դտ. ը. 24. 26 ։ Առակ. ծա. 22 ։ Եզեկ. ժզ. 12 ։ *Գինդս յերկոսին ականջսն ։ Բայց միայն յերկուց գնդացն. Խոր. բ. 44 ։ *Գինդք ձօնեալք զականջաց կախեցին կամ զարանց կմ զկանանց. ևն. Եղիշ. դփ ։ *Զոսկի ստարոսին՝ վասն կացըն զարդանու առէ, և վասն գնդացն՝ զոր եռ նոցա զարդ հեթանոսաբար. մինչ գեռ ողջակքն էին. Եփր. ծն ։ *Ունելով փոքրագոյն զարդ գնդից. Ճ. Ա ։ *Ընդ ունկանն գնդի վայելչականին զարդու զանաստուեր յիշատակ տէրունականդ ձայնի. Նար. լգ ։

Մերթ որպէս Մանեակ կամ գունտ որակիտ և լոյծ. վասն որոյ անխտիր գինդ և գունդ գրի առ Փիլոնի. Նխ. բ ։ Զի և 'ի յատուկ անուանս մարդկան անխտիր են ձայնքս գիւտ, գինտ, գինդ, գունդ ։

ԳԻՆԵԱԿ, նեկի, կաց. գ. Οἰνίχος. Villum. Սակաւիկ մի կամ գոյզն գինի. գինիէկ. շարապճըղող. *Այնչափ աղքատ, մինչ զի և գինեակն եա հատաւ. Սեբեր. է ։ *Սակաւիկ մի և գինեակ խառնեսջիր ա տասամոքսի. Ոսկ. ա. տիմ. և ՃՃ. 'ի տիմթ.

ԳԻՆԵԲԵՐ կամ ԳԻՆԷԲԵՐ, ի, աց. ա. Որ բերէ կամ բղխէ զգինի. գինաւէտ. գինաւէտ. *Տաշտախիլ եղեն որթք գինեբեր այգեաց նոցա. Եղիշ. է ։ *Անուշութե որթք գինեբերք. Եղիշ. էէց ։ *Որթ գինեբեր. Նար. էրգ ։ *Բազումս բազմաբերս և գինեբերս 'ի նմա անկեաց հօգնոս. Խոր. ա. 15 ։ *Զի գինեբեր էր գնդակն (որթոյ). Վրդն. ծն ։

ԳԻՆԵԲՈՒՂԽ, կամ ԳԻՆԵԲՈՒԽ. ա. Որ բղխէ զգինի. գինեբեր. *Այգի տաշտաւոր և ողկուզաբեր՝ գինեբուղխ, և ազարթաճեմ բարունակեալ. Թէոդոր. 'ի խոյսն ։ *Գինեբուխ որթ. Վեպ. կա ։

ԳԻՆԵԳՈՅՆ. ա. Ունող զգոյն գինւոյ. գինետեսիլ. գինիի գունով. շարապ ըէնկլիպէ. *Գինեգոյն է սուտակն. Վրդն. ծն. *Ցասպիս բազմագոյն և գինեգոյն. Տօնակ ։

ԳԻՆԵԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԻՆԵԶԻՆՈՒԹԻՒՆ ։

ԳԻՆԵԶԷՆ. ա. Οἰνώμενος. Vino captus, ևն. Գինւով զինեալ, այսինքն արբեալ կամ արբեցուցեալ. *Ոչ նոյնպէս պատերիս, յորժամ զգինեզէնն և զարբեալն տեսանիցես, որպէս զկին մարդ, զի կաքաւիցէ. Ոսկ. մ. բ. 23 ։ *Զփիղսն ... պատրաստեսցէ գինեզէնս խնկալիցս ... Գինեզէնս խնկալիցս զայրացուցեալ. գ. Մ. ժ. 1. և 5 ։

ԳԻՆԵԶԻՆԻՄ, զեցայ. չ. Գինւով զինիլ. արբենալ. գինոտիլ. *Գինեզինեալ (կամ գինէզէնեալ) 'ի խնջոյսն՝ վաւաշոտէր 'ի կին մի. Կողչնոփ ։

ԳԻՆԵԶԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Οἰνοφαγία. Vini voratio. Չարաչար արբեցութի. գինեկիզութի. (գրի երբեմն և գինեկանցութի) ։ Փիլ. լին. բ. 12. 18. 68 ։ Եւ. բ. 18 ։

ԳԻՆԵԼԻՑ. ա. Μεθύων, οἰνοπλήθης. Ebrius, vino plenus. Գինւով լցեալ. արբեալ. գինով հարբած. սարխօշ. *Յորժամ կառավարն գինելից իցէ, կառքն ընդ որ կամին՝ երթան. Ոսկ. ապաշխ. բ ։

ԳԻՆԵԽԱՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Οἰνοφλυγία. Vinolentia. Գինեկիզութի. գինեհարութի. արբեցութի խաղմզով. *Որովայն, որ 'ի գինեխաղութէն և 'ի խաչակերութէ ուռուցեալ. Փիլ. թհ. ծբ ։

ԳԻՆԵԽՄԵԼ. Բայ ած. որպէս Գինեզինեալ, արբեալ. *Եւ նոքա միաբան գինեխմեալ էին. Ուռհ ։

ԳԻՆԵԽՈՒՄ. ա. Բառ ած. Տ. ԳԻՆԸՄՊՈՒ. *Իբր մի կայ ու խնգն է ջրեր (գդում), հանց գինեխումն մարդ չէ անսեր. Շ. յառակս ։

ԳԻՆԵԾԱՂԻԿ. ա. որ ասի և ԳԻՆԱԾԱՂԻԿ, և ԳԻՆԻՈՅ ԾԱՂԻԿ. Οἰνάνθη. Flos vitis, oenanthe. որ և Flos labruscae. Խաղող ծաղկեալ. աղոխ նորաբոյս ։ Է և անուն թռչնոյ ։ Գաղիան ։

ԳԻՆԵԿԱՄԱՆ. գ. Կարաս գինւոյ. փիւչ ։ Վեպ. իա ։

ԳԻՆԵԿԻԶ, կիզի, զաց. ա. Οἰνόφλυξ. Qui vino bullit, vinosus. Որ գինեաւ կիզու, այրի տաչորի. արբեալ. գինեզեղց. գինեհար. *Գինեարբք և գինեկէզք ոչ զօրութեան հանդարտեցուցանեն, այլ չար ընդ չարեաց փոխանակեն. Բրս. յուղիփ։

ԳԻՆԵԿԻԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Οἰνοφλυγία. Vinolentia. Կիզումն և տոչորումն 'ի գինւոյ. արբեցութիւն. գինովլուգ, հարբածլուգ, խմս. սարհօշլուգ. *Խաչակերութիւնք և գինեկիզութիւնք կրթեցան. Փիլ. ծ. բան։ *Գինեկիզութիւն և խաչակերութիւն կուրանան. Լծ. կոչ։ *Անցեալ գինեկիզութիւնն տաժիքն ձգէ։ Զինչ հաւատարութիւն է գինեկիզութեան ընդ ժուժկալութեան. Ճ. Գ.։ *Ըղձքատասուն աւուրց պարտաւորութիւն պահողի և մաղթողի ծառային (այսինքն մովսէսի) անպատճառեցոյց մի գինեկիզութիւն. Բրս. պհ. ա։

ԳԻՆԵՀԱՄ. ա. Որ ունի զհամ գինւոյ. *Գինեհամ և կարմրատեսիլ. Զքր. կթ։ *Աղցի աղցի միրգք քաղցրահամք և գինեհամք. Եղիշ. էբեց։

ԳԻՆԵՀԱՆ. գ. Ἀντλητήριον. Vas ad hauriendum, haustrum. Անօթ հանելոյ զգինի 'ի կարասէ. *Կիւաթոն... անդլետերիոն՝ գինեհան է երկայնադաստակ որպէս զճաշակ վասն 'ի խորութէ կարասոյն զգինի հանելոյ. Շիր. շար և կշ։

ԳԻՆԵՀԱՏ. ա. Որ հատանէ զանձն կմ հրաժարէ 'ի գինւոյ. *Ոմանք գինեհատք միայն, և ոմանք թանահատք. Մանդ. գ։ Եփր. պհ։

ԳԻՆԵՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Հրաժարումն 'ի գինւոյ. գինիէն կտրուիլը. *Զախատոր արբշռմքն 'ի գինեհատութիւն (համարեալ լինիցիք առաջի այ). Եղիշ. հայր մեր։

ԳԻՆԵՀԱՐ. ա. Հարեալ 'ի գինւոյ. արբեալ. *Ի գինւոյ և յարբեցող կատաղմանց գինեհարացն. Հաւմ. առկ։

ԳԻՆԵՀԱՐԻՄ, եցայ. չ. Οἰνοπλήσσομαι. Vino percutior, inebrior. Հարկանիլ 'ի գինւոյ. մոլիլ գինեաւ. արբենալ. գինովնալ, գինին գլուխը զարնել. *Եկայք առցուք գինի, և գինեհարեսցուք արբեցուք. Ես. ծզ. 12։ *Զմի գինի արբեալք, ոմանք գինեհարին, իսկ ոմանք հեզանան. Ոսկեփոր։

ԳԻՆԵՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Οἰνοφλυγία. Vinolentia, temulentia. Արբեցութիւն. գինեխաղութիւն. գինեկիզութիւն. գինովութիւն, գինովլուգ. սեբխօշլուգ, պէքրիլմէ. *Գինեհարութիւնք, անառակութիւնք, արբեցութիւնք. ա. պ. դ. 3։ *Ի բաց մերժեսցէ՝ որպէս 'ի գինեհարութեն. Փիլ. ւին. դ. 218։

ԳԻՆԵՃԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Նոյն ընդ վ. ճանաչել և զգինոյն խորութեն, և զգինեճաշութեն որակայնամոլութ. Յհ. խմ. ափ։

ԳԻՆԵՄ, եցի. չ. Οἰνόω. Inebrio me, vinum facio. Զուարթանալ, կամ թմրիլ փոքր մի 'ի գինւոյ. ըսֆառ գինովնալ, գինին միտքը մնել, չնուիլ. չէնկէնմէք, պաշը տումանլանմագ. *Զարբենալն (նոյն) փոխանակ գինելոյ 'ի կիր առեալ է։ Գինելն, որ յիմաստութեն անկանի։ Ո՛չ բարբաջելով գինեզինութիւն, այլ միայն գինել. Փիլ. ւին. է. 68։

ԳԻՆԵՄԱՆ. գ. Οἰνοχοή. Trulla. Գինւոյ աման. շիշ. սափոր. տաշտ. ըսֆառ. *Մի 'ի գինեմանն հայիր՝ թէ նրբ անյայտացուցանես. Բրս. որբէեց։

ԳԻՆԵՄՈԼ, ի, աց. ա. Οἰνώμενος, πάροινος. Temulentus. Մոլեալ 'ի գինի. և գինեաւ արբեցող. արբեալ. պէքրի, ծխօ. *Բազմութիւն արանց գինեմոլաց. Եփր. թգ. 41։ *Մի գինեմոլս. Տիտ. բ. 3։ *Իբրև զթշնամանող և զգինեմոլ. Ոսկ. ծ. ժ. 23։

ԳԻՆԵՄՐՈՒՐ, մրրոյ. գ. Մրուր գինւոյ. շարապ փօշրթուսու. *Զոր գինեմրուր։ Եռացուցած գինեմրուրով չփել. Վստ. ծբ. ճգ. մղբ։

ԳԻՆԵՆԱՄ, եցայ. չ. Οἰνέομαι. Vino obruor, vinosus sum. Խայտալ արբենալ, և որպէս թէ 'ի գինի փոխիլ. գինիի մէջ թաթխուիլ գինի կտրել. *Ոմանք յանմտութենէ 'ի հինգ աւուրս պահոց գինենան. Ճ. Գ.։

ԳԻՆԵՊԱՇՏ ԼԻՆԵԼ. Οἰνοηθέω. Vinum colo, propino. Պաշտել այլում ըզգինի. մատուցանել. *Զգանիւմիդէս առեալ յափշտակեցին անդ՝ որմըզդի գինեպաշտ լինել. Փիլ. նխ. ժ։

ԳԻՆԵՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Οἰνοχοΐα. Munus pincernae. Մատռուակութիւն. մատակարարութիւն գինւոյ. *Ընտրութեն անուն կարգեցաւ, առ 'ի գինեպաշտութիւն բանին տաշտ լեալ. Նիւս. էրգ։

ԳԻՆԵՊԵՏ, ի, աց. գ. Վերակացու գինւոյ. տակառապետ. *(կարգեաց) զորթն՝ գինեպետ. Մխ. առակ. է։

ԳԻՆԵՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φίλοινος. Vini amans, cupidus. Սիրող գինւոյ և արբեցութեն. գինի կամ խմս սիրող. իչքիճի. *Մի գինեսէրս. ա. տիմ. գ. 8։ *Գինեսէրք են, որք յանդուգն ցանկութք զհետ գինւոյն շրջիցին, և 'ի նմին յամիցեն. Մանդ. ծզ։ *Բամբասէ զգաւն արբեցութիւս գինեսիրաց. Հաւմ. առկ։ *Առ արբեցողս այս բերեք զիս և գինեսէր. Վրք հց. բ։

ԳԻՆԵՎԱՃԱՌ, ի, աց. ա. գ. Οἰνοπώλης. Vini venditor. Վաճառական գինւոյ. գինի ծախող. մէխանէճի. *Գինեվաճառք ձեր խառնեն ջուր ընդ գինի. Ես. ա։ *Եկն 'ի գինեվաճառն, և առէ ցնա, տուր գինի, զի ուրախ լիցուք. Վրք հց. ծզ։ *Գինեվաճառ լինին, և բազում ագահութիւս ագանեն. Արգ. յոտ. ժ։ Իսկ անդ յասելն. *Մարթ էր նոցա այդպէս որնկել, 'ի գինեվաճառս հատանելո». իմա բերիլ 'ի գինեվաճառութի։

ԳԻՆԵՎԱՃԱՌԻԿ ԱՐՈՒԵՍՏ. Արուեստ վաճառելոյ զգինի. գինեվաճառութի 'ի պանդոկի. մէխանէճիլիք. յն. կապելայութի. Καπηλεία. Cauponitas. *Վասն գինեվաճառիկ արուեստի, և վասն արծաթսիրութե. Ոսկ. եւ։

ԳԻՆԵՏԵՍԱԿ. } ա. Ունօղ զտեսիլ
ԳԻՆԵՏԵՍԻԼ. } կամ զնմանութի գինւոյ. և գինեգոյն. *Զի նա էր պատուական և հին ոփկն, ոչ ժուժկալ գինետեսակ և ուրախացուցիչ բանից տեառն։ Նորոյլ սպիտակ 'ի միջին գինետեսիլ երեի. Տօնակ։

ԳԻՆԵՐԲՈՒ. Տ. ԳԻՆԱՐԲՈՒ. *Գինեբուսու (կամ գինեբրուաց) հացկերութիւք կախարդեալ հեշտացոյց. Պիտ։

ԳԻՆԵՐԲՈՒՔ կմ ԳԻՆԵՐԲՈՒՆՔ. Տ. ԳԻՆԱՐԲՈՒՔ. *Ի գիներբուս գինւոյ մի յանդիմաներ զմերձաւորն. Սիր. լա. 41։ *Գինեսէրք են... որք զխաւենն ուր գիներբուքն լինիցին. Մանդ. ծզ։

ԳԻՆԵՒԻՏ. ա. Ուր գտանի գինի յաւէտ. գինաւէտ. գինեբեր. *Գինեաւէտ գաւառին գողթան։ Գողթն գինեաւէտ. Խոր. ա. 29։ և ձա։

ԳԻՆԷԲԵՐ, ԳԻՆԷՀԱՐ, եհ. Տե՛ս 'ի վեր անդր զամենայն բարդութիւս ԳԻՆԵ"։

ԳԻՆԸՄՊԵԼԻՔ. Տ. ԳԻՆԱՐԲՈՒՔ. *Բազում իսկ յափշտակութիւք լի են այնպիսի գինըմպելեօք. Ոսկ. ծ. ժ. 23։ *Գինըմպելեօք լուս 'ի լալիս մի առաջին, աղխեաւ 'ի մերայ մեռելոյն մի որք առաջեցն. Կանոն։

ԳԻՆԸՄՊՈՂ, ի, աց. ա. Οἰνοπότης, οἰνοποτήρ. Vini potor. Ըմպող զգինի. Տ. և ԳԻՆԱՐԲՈՒ. գինի խմօղ. խմս սիրող. իչքիճի. *Այսօր գինըմպող, վաղիւն (լե՛ր) ջրըմպող. Ածաբ. նոր կիր։ *Մի այսօր ջրըմպող, և վաղիւն գինըմպող. Խոսր։

ԳԻՆԸՄՊՈՒՔ. գ. Տ. ԳԻՆԱՐԲՈՒՔ. *Բազումք և այժմ գինըմպողք լինին. թէպէտ յոլհանններս չպատահանեցի, այլ քահանայքն. Ոսկ. ծ. ժ. 23։ *Գնացեալ եցէ առ գինըմպողս. Կանոն։

ԳԻՆԸՄՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Ըմպելն զգինի. գինարբութի. խմս. իչքի. *Մանկագոյն քան զգրախտն գինըմպողութիւն։ Մի առնիցես գինըմպողութի. Ճ. Գ.։ *Անդ ոչ ցուցանի մոռակերութի, և ոչ գինըմպողութի. Ճ. Թ.։ *Որ գնաց 'ի գինըմպողութի. Կանոն։ *Այսպէս է կարգ գինըմպողութեանն. և յայս վարանեալ զատանիս աղքատացեալ. Լմբ. առակ։

ԳԻՆԻ, նւոյ, նեաց. գ. յորմէ վր. գինւոյ. յն. ինօս. լտ. վինում. Οἶνος. Vinum. Բեր որթոյ կամ այգւոյ. արիւն խաղողոյ. քաղցու կամ խաղողուղ լինելին եռացեալ. գինի և փոխանակ Գինարբութեն կամ արբեցութեն. շիրա, չէրազ, պադէ, սուֆի, խէմր, իչքի. *Ոչինչ է այլ գինի, բայց միայն ջուր յայգւոյ որակացեալ. Նիւս. բն. ա։ ուսանի և Լմբ. ափ։ *Արբ 'ի գինւոյն, և արբեցաւ։ Սթափեցաւ 'ի գինւոյ անտի։ Որպէս հզօր՝ զի թափէ զգինի (այսինքն սթափի)։ Գինւով (կամ գինեաւ) անօրէնութեն արբենան։ Զուարթացի սիրտն 'ի գինւոյ. ևն։ *Սուղ ինչ քացախ զբովանդակ հնձանս գինեաց ապականէ. Եփր. աւետար։ *Ո՛չ վարիչք, և ո՛չ դատաւորք, ներգործողք ելով, գինի ամենևին ճաշակել. Պղատ. օրէն. բ։

Որձով ասի. *Եւ ինքն 'ի գինւոջ էր. (յն. արբեալ, կամ ըմպող)։ Ընդ գինի մտեալ էր, և արբեալ. (յն. արբեալ և արբեցեալ էր). գ. թգ. ի. 12. 13։ *Իբրև ընդ գինիս եմուտ բաղտասար. Դան. է. 2. յն. 'ի ճաշակ գինւոյ։ *Իբրև ընդ գինիս մտին, հրամանս ետ թագաւորն. Աստեր։ *Ոչ արժան է նմա զգինեօք անկանել. Մծբ. ղ։ *Համարեցաւ զնա եթէ գինի կալեալ զխելս նորա. Եփր. թգ։

ԳԻՆՁ, գնձոյ, ոց. գ. ռմկ. քիշնիշ. Κόριον, κορίανον. Coriandrum. Համեմ. բոյսն և սերմն նորա բոլորակ իբրև զկիպ. քիշնիճ, գիշնիշ. *Մանր իբրև զգինձ։ Իբրև զսերմն գնձոյ սպիտակ. Ել. ժզ. 14. 31։ Թուոց. ժա. 7։ *Թէ ընդ քիթն (ձիոյ) արիւն գայ, կանաչ գնձի ջուր արկ 'ի քիթն 'ի վայր. Վստ։

ԳԻՆՈՏ, ի, աց. ա. Գինեաւ շաղախեալ. բուրող զհոտ գինւոյ. գինիոտ. *Եւ գոլ գինոտ և թանձր բերանովք պարծիս. Լծ. կոչ։

ԳԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Գինելն. գինարբութեն. գինովլուգ. սարխօշլուգ. *Գինութեն և արբեցութիւն է. Փիլ. լին։

ԳԻՆՏ. Տ. ԳԻՆԴ։

ԳԻՐՂ. Տ. ԳԷՐՂ. *Լինի նա գէր, և կերակուր գայլոց յափշտակողաց. Եփր. աւետար։

ԳԻՐՂԱԳԻՐՂ. Տ. ԳԷՐՂԱԳԷՐՂ. *Թշուառք մահապարտք գիրշագէշ պատառեն. Մանդ. ը։

ԳԻՐՇԱԽԱՆՁ կամ ԳԻՐՇԱԽԱՆԾ, ի, ից. ա. Σαρκοβόρος, ἀνθρωποβόρος. Carnivorus, hominum vorans. Խածանեալ կեր վառեալ 'ի գէշ, կամ խածանող զգէշ.

գիշակեր. շաղգակեր. *Առիւծ կամ արջ գիշախանձ: Իբրեւ շունք գիշախանձք: Գիշախանձ թռչնոց. Կոչ. Ծ: Վրք հոց. Յ: Ը. Եփր.: Լաստ. ԾԳ: Վրդն. Օրին:

ԳԻՇԱԽԱՆՁԵԱԼ. Գիշախանձ լինելով. *Իբրեւ զգայլս գիշախանձեալ. Լաստ. ԾԷ:

ԳԻՇԱԽՈՏ, ոյ կամ ի. գ. Անուն խոտոյ. *Զգիշախոտի տակն եփէ քաղ. Վստկ. ԺԷ:

ԳԻՇԱԿԵՐ. ի, աց. ա. Σαρκοβόρος, ἁρπατικός. Carnivorus, rapax. Կերօղ գիշոյ. ուտօղ զմեռելոտի. շաղղակեր. գիշախանձ. Էրլի է քը, Էէյէն. *Գիշակեր գազանք, կամ արծուիք, թռչունք կմ՛ հաւք. փորք: Յճխ. Ի: Եզնկ: Վեցօր. Է. ուր և սախ. *Բաց 'ի գիշակերացն, որ միշտ ուրոյն (կամ յորսոյն) կեան»: *Ոմանք գիշակերք, և ոմանք կաւակերք: Գիշակերքն կոր կտուց են. Վրդն. Ծն:

Եւ իբր Գիշակերական. *Առիւծք ջերմ էին 'ի սպանումն, և 'ի գիշակեր սովորութեան. Ոսկ. Նխն:

ԳԻՇԱՀՈՏ. ա. Ունօղ զհոտ գիշոյ: Վստկ. ԾԺԷ. ԼՆ: Մանի:

ԳԻՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Հոտ գիշոյ. ժահահոտութիւն: Վստկ:

ԳԻՇԱՄՈՒԽ. ա. Որ մխի 'ի գէշ անդր, կմ՛ յարձակի 'ի մեռեալ մարմինս. գիշախանձ. *Սովորութեն կալեալ գիշամուխ գազանացն. Յհ. ԿԲ:

ԳԻՇԱՏԵՄ, եցի. ն. Διασπάω, διασπάσσω. Discerpo, dilacero, dilanio. որ և ԳԻՇԵԼ. Գէշ գէշ պատառել. յօշատել. պատառոտել. Բըլչիփէլ. Ֆարալամագ, Էրլինագ. *Գայլք եղեալք զինքեան հօտս գիշատելով. Խոր. Գ. 68: *Գիշատեալ 'ի թռչնոց. Փարպ: *Մի կեղեքէր զգիշատեալս. Նար. ԺԷ: *Զժողովուրդան գիշատեմ: Գիշատի 'ի շանց: Գիշատել գիւաց զմտացն բերան, կամ զքանանական հոգին. ԵՆ. ԼՄ. պրգ. Խ ող: *Գիշատեալ էին կողք իւրեանց 'ի քարանց. Ճ. Փ:

ԳԻՇԱՏԵՍԱԿ. ա. Նման գիշոյ կամ գիշատելոյ. Ֆուլաթուճ, ԳԷՇ. *Զի է գիրս գիշատեսակ և զազիր. Յիշոփ:

ԳԻՇԱՔԱՐՇ ԱՌՆԵԼ. Քարշել ընկենուլ 'ի բաց իբրեւ զգէշ. *Զապականելի մարմինդ գիշաքարշ արարեալ իբրեւ զազիր մեռելոտի. Եղիշ. Ա:

ԳԻՇԵՄ, եցի. ն. Գիշատել. գզել. բրդզել. գիշաքարշ առնել. *Սատանայ առիւծ ասի վասն շաղղակերութեն, և գազանաբար կապտելոյն և գիշելոյն զկենդանիսն. Մխ. դփ: *Խմտատախտաբար 'ի քեզ ամփոփել (զբանս) և ոչ զնա ցիր և ցան գիշել գուեհկից. Մագ. ԼԲ:

ԳԻՇԵՐ. ի, աց, և ոյ. գ. Νύξ, սեռ. νυκτός. Nox, սեռ. noctis. Ցայգ. կէսն ամենայն աւուր անլոյս, ցորչափ արեգակն է ընդ կիսագնտիւ. գնի և փոխանակ խաւարի, մթութե, սեաւ և տխուր իրաց, որ ասի ամ. ԳԷՇ. *Ցորժամ գոյն գէշ և թուխ զգենուն օդ և երկիր, գիշեր կոչի. Վրդն. Ծն: (լաւ եւ՛ կիսէր. կէսն աւուր. լծ. և թ. կէճէ, կէճէ). *Կոչեաց Ած զլոյսն տիւ, և զխաւարն կոչեաց գիշեր: Մեկնել 'ի մէջ տուընջեան և 'ի մէջ գիշերոյ: Ի գիշերին յայնմիկ: Ցայնմ գիշերի: Ի մէջ գիշերի եղև բարբառ: Տիւք և գիշերք: Գիշեր գիշերի ցուցանէ զգիտութի. ԵՆ: *Ընդ մութ գիշերոյն. Եղիշ. Է: *Մինչդեռ կայր ևս գիշերոյ. Եղիշ. յար:

ԳԻՇԵՐԱՒ. իբր մ. ամկ. Գիճէրին. կէճէյին. *Հասին 'ի վերայ նորա գիշերաւ: Ընդ որ գիշերաւ անցին. Լաստ. ԽԱ:

ԶՀԱՍԱՐԱԿ ԳԻՇԵՐԱՒ. այսինքն Զկէս գիշերաւ. Ել. ԺԱ. 4: կամ *Ի հասարակ գիշերի. Ել. ԺԲ. 29: կէս Գիճէյին. Եարը կէճէրէ: *Զհասարակ գիշերաւ չափ. Եղիշ. Է. իբր 'ի կէս գիշերի:

ԶՏԻՒՆ ԱՄԵՆԱՅՆ, ԵՒ ԶԳԻՇԵՐՆ ԱՄԵՆԱՅՆ. այսինքն Զցայգ և զցերեկ: Ել. Ժ. 13: *Զտիւ և զգիշեր մի դադարեսցեն. Ծն. Է. 22: *Զամենայն գիշերս աշխատ եղեաք». Բուլոր Գիճէրը. պիւթիւն կէճէ: Ղկ. Ե. 5: *Եւ զգիշերս ելեալ ագանէր 'ի լերինն». նոյնպէս և յն. Գիճէրլէրը. կէճէլէրի: Ղկ. ԻԱ. 37:

ԳԻՇԵՐԻՒՈՑ, ԳԻՇԵՐԵԱՒ, են. գտանի գրեալ յոմանց՝ փոխանակ գրելոյ՝ Գիշերոյ, գիշերաւ. որպէս թէ ուղղականն լինիցի նաև Գիշերի. բայց սովորութի է գրչաց սակայ մուծանել զաւելորդ ւ 'ի բաւական բառս, որպէս և բազում անգամ 'ի բաց բառնալ առ գիւրութեն հնչման:

ԳԻՇԵՐԱԲՈՒ, կմ՛ ԳԻՇԵՐԱ ԲՈՒՆ. Գիշերաշրջիկ բու, կամ 'ի գիշերի բունեալ. կամ բուն գիշերային. *Գիշերաբուն բուլզարաց՝ ապխտակափառն գետարաս. Մագ. առ սարգ:

ԳԻՇԵՐԱԳՆԱՑ. ա. մ. Որ 'ի գիշերի գնայ՝ ընթանայ, և ընթանալով. Գիճէրնէրը ճալըշ. կէճէ կէզէն. *Լուսին՝ կիսալոյս, գիշերագնաց, խաւարասէր. Գէտփ. Բղբ. առ Վալէ: *Ցղեցաք գիշերագնաց զամն առ թագաւորն. Զէնոբ:

ԳԻՇԵՐԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Գիշերային գնալ. գաղտ խոյս տալ. *Գիշերագնաց եղեալ իբրև ծառայ փախուցեալ 'ի տեառնէ. Ը. Ընդհանր: *Գիշերագնաց եղեալ հինգ աւուրանցն, կմ՛ զօրն պարսից. Ճ. Բ: Լաստ. ԾԷ:

ԳԻՇԵՐԱԴԷՄ. ա. Սևադէմ. խաւարադէմ. մթագոյն. *Գիշերադէմ գոլով եմ՝ 'ի բնաւից պարսաւիմ. Մխ. առակ:

ԳԻՇԵՐԱԴԷՏ, դիտի, տաց. ա. գ. Դէտ գիշերոյ. գիշերապահ. *Առանց գիշերադիտաց էր քաղաքն. Լաստ. ԾԷ:

ԳԻՇԵՐԱԺԱՄ, ու. գ. Ժամ գիշերոյ. *Սևպտեմբեր ունի աւուրս Լ. գիշերաժամ ԺԲ. տիւն ԺԲ. Հ. Նիմի:

Եւ Գիշերային ժամերգութի. *Երևեցաւ ամենեցուն 'ի գիշերաժամուն՝ պաշտելով ընդ նոսա. Հ=Ց. յնվր. ԺԱ: *Ցամենայն ամի 'ի տօնի նորում 'ի գիշերաժամուն երևէր արքուհին փեթրոնիա. անդ. յունիս. ԻԷ:

ԳԻՇԵՐԱԽԱՌՆ. մ. Իբր Գիշերային. գիշերի. Νυκτός. Noctu, nocte. Գիճէրին. Գիճէրին. կէճէյին. *Գիշերախառն հասանէր 'ի վերայ յամենեցունցն: Զհրամանն արքունի գիշերախառն կատարեալ. Բ. Մ. ԺԲ. 9: Գ. Մ. Է. 10:

ԳԻՇԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Νυκτερινός. Nocturnus. Որ ինչ անկ է գիշերոյ. գիշերային. Գիճէրլիւ. կէճէլի, չէրի. *Արհաւիրք և բոմբիւնք գիշերականք: Թռեւ իբրև զամեհի գիշերականն: Զբազմամբք գիշերականաւ. Յոբ. Դ. 13: Է. 8: Ժ. 15: *Գիշերական պաշտօն, հսկումն, հսկմունք, հանդարտութի, փորձութիւնք, ցնորմունք. Լաստ: Տօնակ: Սարգ: Վրք հց. Յ: Բրս. հց. և Բղբ: *Արժանաւորեա՛ զմեզ՝ զգիշերական չափս անբծապէս անցուցանել, և անփորձ 'ի չարէ. Ճշ:

ԳԻՇԵՐԱԿԵՐՊ. ա. Իբր խաւարային. *Անկաւ գիշերակերպ գազանն այն երկրորդ. Կոչ. Ը: չէք յայնժամու յն:

ԳԻՇԵՐԱԿՈՑՐ. ա. Νυκτάλωψ. Luscicus. Որ 'ի գիշերի է իբր կոյր. անասուն տեսանօղ աչօք. հաւքոր. կէօղիւ...

...ռելէն լոքագիւ. *Եւ զարքառանիս վաճառեալ... մի գիշերակոյր, և մի անդամալոյծ 'ի կամրջի: Մի գիշերակոյր, և հարկանօղ իցէ. Մխ. դփ:

ԳԻՇԵՐԱԿՈՒԼ. ա. Որ կլանէ զգիշեր, և փարատէ զխաւար. *Արեգակն՝ գիշերակուլ, տուաստածին. Գէտփ. Բղբ. առ Վալէ:

ԳԻՇԵՐԱՂՈՒԷՍ. գ. Νυκταλώπηξ. Աղուէս գիշերաշրջիկ. կմ՛ անծանօթ կենդանի, որ ըստ ոմանց մուկն հնդկային ասի, որպէս ազգ անձռունի խլըդան. *Ընդ մտանել լուսնին գիշերաղուէսք յաւաղուն 'ի վեր վաղէին հինգկանդնեայք, և այլք ութկանդնեայք. Գրմ. ապէս:

ԳԻՇԵՐԱՄԱՐՏ, ի, ից. ա. Νυκτομάχος. Noctu pugnans. Որ գիշերային մարտնչի. *Գիշերամարտ մենակեալ (ակն ընդ յակոբայ). Ագաթ: *Գիշերամարտ դասք անկարգ հրոսակին. Առծր. Է. Ա: *Առաքեալք... ըստ նմանութե գիւաց գիշերամարտից. Նար. ԿԲ:

ԳԻՇԵՐԱՄԱՐՏ. գ. որ և ⎫ Νυκτο-

ԳԻՇԵՐԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. ⎭ μαχία. Pugna nocturna. Մարտ գիշերային. մարտնչելն գիշերոյն. *Անզխտանայ զմիրհաւորսն զոր օրինակ 'ի գիշերամարտի. Բրս. պհ. Թ: *Բազում անգամ 'ի գիշերամարտի լեալ հանդիպելին միմեանց. Վրք հոց. Յ: *Որպէս 'ի գիշերամարտութեան ըմբռնեալ էին. ՃՃ: *Իբրև 'ի գիշերամարտութեն գանդաչէին ոչ որոշելով զթշնամին և զբարեկամն. Սարգ. Թ. Դ. Է: *Զբանակն մագիստրոսաց խմառութի 'ի գիշերամարտութեն գերդէտնեան վարէր զօրութի. Պէփ: *Գիշերամարտութե եղելոյ 'ի սահմանան հաւանայեցւոց. Սոկր:

ԳԻՇԵՐԱՅԱԾ. ա. ⎫ Որ գիշերային

ԳԻՇԵՐԱՅԱԾՈՒ. ⎭ յածի շրջի, կամ ընդ մութն գանգատէ. *Լուսաւորեաց ըզգիշերայած միտս մարդկան. Նար. յղէր: *Գիշերայածու բուն առ արծիւն 'ի տուընջեան միջի: Գիշերայածու գազան, գերեզմանականդ բորէ. Մագ. ԾԷ:

ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Νύκτιος, νυκτερινός. Nocturnus. Գիշերական. և խաւարային. տխրական. Գիճէրուն. կէճէ+ի, չէրի. *Գիշերային ժամ, կամ զբօսութի, երկումն, ծննդ, մթութի. Փլ: Յճխ: Շար: Յա. որդի: Նար: *Նիկոդեմոս գիշերային ածապաշտն. Անձոբ. գանձ: *Ի ձեռն կերպարանաց և կարծեաց գիշերայնոց և տուընջենականաց. Պղատ. փլ: *Ցարհաւրաց, գիշերայնոց կմ՛ գիշերայնոյ: Գիշերային ոանալլիրծ մթին արհաւրաց. Նար: Իսկ Երզն. լուս. *Լուսինն գիշերայնոյ մխիթարիչ». նմա իբր գ. ժամանակի գիշերայնոյ:

ԳԻՇԵՐԱՅՆ. մ. Νυκτός, διὰ τῆς νυκτός, νυκτῶν. Noctu, nocte, de nocte. գրի և ԳԻՇԵՐԵԱՅՆ. Ի գիշերային ժամանակի. գիշերի. գիշերաւ. Գիճէրին, Գիճէրուն. կէճէյին. *Ցարեաւ փարաւոն գիշերայն: Կոչեաց գիշերայն. Ել. ԺԲ. 30. 31: *Գիշերայն զնաւահանգիստն հրձիգ արարին. Բ. Մ. ԺԲ. 6: Իսկ Գծ. ԺԷ. 10. և ԻԳ. 31. յայլ ձեռ. գիշերեայն: *Անկեալ գիշերայն 'ի վերայ քաղաքին. Լաստ. ԾԷ:

ԳԻՇԵՐԱՆԱԼ, ացայ. չ. Լինել իբրև զգիշեր. և հասանել գիշերոյ. Գիճէրլէնմէք. կէճէ օլմագ, գարանլըգ պասմագ. *Միջօրեայ աւուրն այնորիկ մեզ 'ի խաւար փոխարկեալ գիշերացաւ: Ի գիշերանալ մեզ աւուրն: Գիշերացաւ ժամն». (ամկ. Գիճէրը հոլոէց. կէճէյ հասաւ). Լաստ. ԾԱ. ԾԳ:

ԳԻՇԵՐԱՆՄԱՆ. ա. մ. Նման գիշերոյ.

գիշերակերյա. *Բղխեսցէ առաւօտ գիշերա-
նման. Ճառ. ՚ի Յն ոսկ.:

ԳԻՇԵՐԱՊԱՀ, ի, աց. ա. գ. Νυκτοφύλαξ. Nocturnus custos, excubitor. Պահապան գիշերոյ. ցայգապահ. գիշերապահ. պէքճի. *Կատարէր զգիշերապահ զգուշութիւն: Գիշերապահս և խորամանկապահս կացուցանել. Բ. Մ. ժԳ. 15: Գ. Մ. Է. 24: *Օրապահք և գիշերապահք. Փիլ. փհ. ժԲ: *Ունիս զաւրութիւն գիշերապահս. Բրս. Մրք: *Գիշերապահք և արթունք էին վասն իրացն. Ոսկ. մ. Գ. 31. այսինքն հսկէին գիշերայն: *Զայլ պահս գիշերապահս շուրջ զնոքօք զգուշութեամբ բուրաստանի ածէին ». Իմա պահպանութիւն գիշերային. Գ. Մ. Է. 3: Նոյնպէս աստ. *Կայցեն ՚ի գիշերապահս զգուշութեան. Ագաթ.:

ԳԻՇԵՐԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Գիշերային պահպանութիւն. որ և ԳԻՇԵՐԱՊԱՀՔ. *Միանգամ... ՚ի գիշերապահութեան ա-
նաշխատութեանն. Ագաթ.:

ԳԻՇԵՐԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԻՇԵՐԱՊԱՇՏՕՆ. *Զօր միաշաբաթին պայծառացուցանեն գիշերապաշտութեամբ. Յհ. իմ. էկ:

ԳԻՇԵՐԱՊԱՇՏՕՆ, տօնին. գ. Գիշերային պաշտօն, աղօթք, հսկումն. անքնապէշեր ... *Գիշերապաշտօն առնել, կմ՛ կատարել. Փիլ. փէօղան: Յհ. իմ. էկ: ճճ: *Մտանէ ՚ի ժամ գիշերապաշտօնին: Արժան է ՚ի գիշերապաշտօնին, եմ. ճճ: Յհ. իմ. էկ: *Տայր աղօթս առնել գիշերապաշտօնաւն. Որբէլ: *Քրմունքն պարտոնցանելով ՚ի գիշերապաշտօնսն (հեթանոսաց). Պէտ:

ԳԻՇԵՐԱՋԱՆ. ա. Ի գիշերի ջանա-
ցեալ. ՚ի տքնութեան աշխատասիրեալ. հրա-
հրողական. *Գիշերաջան արտասուօք և փառաւորութեամբ մերին զուարթնոցն նմա-
նեցի. Մագ. ժԳ:

ԳԻՇԵՐԱՍԷՐ. ա. Սիրող գիշերոյ. խաւարասէր. որպիսի է գիշերահաւն. *Խորամանկ թռչունն գիշերասէր. Պէտ:

ԳԻՇԵՐԱՎԱՐ, ի. գ. Ἕσπερος. Hesperus, vesper, stella vespertina. որ և Venus, Lucifer. Արուսեակն՝ ոչ ըստ այգն ծագեալ յարևելից, այլ ըստ երեկս երևեալ յարեւմուտս. վասն որոյ նաև Ե-րեկ ասի. ափշամ եըլտըզը, չօպան. *Զգի-շերավարն, և զայլսն. Յոբ. Լ. 9. և ԼԸ. 32: *Զինչ է արուսեակն, և կամ զինչ է գիշերավարն. Կոչ. Ղ. 1: *Երբեմն՝ որ գի-շերավարն է, առաւօտին առաջ լինի. Սրգ. յաղգ. Բ: *Արուսեակն՝ զկեցանելս ա-ռաւօտ է, և զկեցանելս՝ գիշերավար. Գիրք. Բղխ. առ վաղ: Իսկ Պղատ. օրէն. Ջ. ԻԲ. *Զլուսաբերն և զգիշերավարն ։։:

Նմանութեամբ. *Արուսեակն՝ յուզհանմնելս, գիշերավարն (աստղս, որ եղև) աղօթս. Վա-
րդ. փորէճ.: *Զգիշերավարն խաւարասէր՝ զհրամանիքն բարուոյն ոյ (աստղայել). Նար. ՀԵ: *Իբրև զգիշերավարն (կամ զգի-շերավան) պայծառացուցէք հոգւով խա-ւարային կողմ աշխարհիս. Նար. յաղէտ:

ԳԻՇԵՐԱՎԱՐ. ա. մ. Գիշերային վարելով. թռանելով ՚ի գիշերի. *Գնաց ըստ անա-պատին գիշերավար. իբրև եհաս նմա տիւն, եմ. Վրք հց. Յ:

Իբրաւ Գաղղիական Գիշերավար կոչի թէ խոնճ, իբր յն. աստերեռփօս. այն է աստղ, արուսեակ:

ԳԻՇԵՐԱՏԵՍ. և ԳԻՇԵՐԱՏԵՍԱԿ. } ա. Իբր Գիշերա-տեսիլ. գիշերա-
յին. տեսանակ. *Մերժեա յաղւոյս իմ զամպն՝ զգիշերատեսս գոյն ադռաւելն.

Յ՚՚ որդի: *Գիշերատեսակ հատուած. Մխթ. առ գէրմ:

ԳԻՇԵՐԱՑԻՒ. գ. Օր ժամանակեայ յաշխարհի առա բաղկացեալ ՚ի գիշերոյ և ՚ի տուընջենէ. *Եւ ոչ համեալ գիշերատիւ. այս օր է՝ առ որ ոչ մերձենայ խաւար. Լմբ. էկեղ:

ԳԻՇԵՐԱՑ. մ. Տ. ԳԻՇԵՐԻ. *Գիշե-րաց կանխէ ոգի իմ առ քեզ ած. Եսա. ԻԶ. 9: Կայ և ձեռ. ՚ի գիշերաց. յն. ՚ի գիշերոյ: Իսկ առ Յհ. իմ. էկ. գրի. *Գի-շերեաց կանխէ հոգի իմ ։։:

ԳԻՇԵՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Գի-շեր առնել. խաւարեցուցանել. *Յոր-ժամ սուսերան զմեզ գիշերացուցա-նէ. Ճէր:

ԳԻՇԵՐԸՆԹԱՑ. ա. Որ ընթանայ ՚ի գիշերի. *Մուկն կամ կատու, կամ այլ ինչ գիշերընթաց. Լմբ. իմ: *(Մոլորակք) արագադնացք, օգագնացք, գիշերընթացք. Երզ. փէր:

ԳԻՇԵՐԻ. մ. Νυκτός, νύκτα, νυκτί, և այլն. Noctu, nocte. Գիշերայն. գի-շերաւ. ՚ի գիշերի. ՚ի պահու գիշերոյ. գէճէլէին, գէճէրին գէճէրը. կէճէյին, կէճէ. *Գիշերի սատակեսցի, կամ կործանեսցի: Եկեալ աշակերտքն գիշերի: Սա եկն առ նա գիշերի: Պնդեցաւ զկնի նոցա գիշերի: Մտին առ քեզ գիշերի: Օր անտառ իբրև զգող՝ գիշերի (կամ ՚ի գիշերի) այնպէս հասանէ. եմ: *Նաւքն գիշերի այրէին. Եղս. փր. ա:

ԳԻՇԵՐՈՑՆ. նոյն ընդ վ. *Եւ եղև ընդ վաղայարոյցս լինելոյ գիշերոյն (կամ գիշերւոյն). Ղ. Բգ. Է. 24:

ԳԻՇԵՐՕԹԻՄ. թեալ. յ. Օթագայ-իլ գիշերայն. ագնիլ ՚ի բացի. *Եւ կամ պարտապան լինել՝ արտաքոյ գիշերօ-թեւալք. Փիլ. բագն:

ԳԻՇՈՒԹԻՒՆ. գ. իբր ռմկ. Գէշութիւն. Վատթարութիւն. *Անտի է պառաւանց յայրատութիւն, և աղջկամարդկացն գիշու-թիւն ։։. (գուցէ և գիջութիւն). Մանդ. ժԷ:

ԳԻՇՏ. գշտի, կմ՛ տոյ. գ. որ և ԳՏԱԿ, ՔՍԱԿ. Գլխարկ, որպէս զգիշերնոց. և Ա-գանելի արեգայից, ՚ի ցփսոյ կմ՛ ՚ի բրդէ. որ և ասի ԳԻՍԱԻՈՐԵԱԼ. որպէս յն. Πίλος, πιλίδιον. Pileus, galerus, tegmen. կէճէլիք, գալփաք, քէչէ քիւլահ, պօռէքէ, էաբաննէ. *Ի կարմրեղոս լերինց անապա-տացեալ ուղենեաւ գշտի. Առ. Վրէջ: *Եւ հագնիմ գիշտ. որպէս հալքատայ եպիս-կոպոսն: Եւ մատնեսցէ առաւօտ այս գշտով. Լմբ. առ ընտ:

ԳԻՋԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Կարի գէջ. խոնաւ. Թոյլ. տկար. և թուլա-մորթ. *Աչք լիայ գիջագոյնք ». երբ. Թոյլ. յն. տկար. Ծն. ԻԹ. 17: *Յորս պաճառաց... գիջագոյնքն յաւելացեալ են ». յն. իբր ռմկ. էարան էօղրաշ ամնէյօղ. Փիլ. խմուզն:

ԳԻՋԱԳՈՐԾ, ի, ից. ա. Իբր Գիջա-գոյն. գիջացեալ. *Ի գիջագործ ձուոց տեսեալ ես թռչունս, որոյ թևք և ոսկերք և ջիլք եղեալ էին. Կոչ. ժԴ:

ԳԻՋԱԼԻՑ. ա. Լի գիջութեամբ, խոնա-ւութեամբ, և անառողջութեամբ. *Վասն գիջա-լից (կամ գիճալից) լեառնէն և աղտեղու-թեան իւրոյ. Մծբ. ժա:

ԳԻՋԱԿԱՆ կմ՛ ԳԻՃԱԿԱՆ, ի, աց. ա. խոնաւական, և Վաւաշոտական. *Գի-ջական ախտ, կամ ցանկութիւն, խեններու-թիւն. Իգն: Ճ. Ճոր: Դամաս: *Զեգան և զգիջականան անձեցուցանէ. Վրդն. Եւ:

ԳԻՋԱԿՆ, կան, կունք, կանց. ա. գիր և ԳԻՃԱԿՆ, ԳԻՃԱԿՆ. Որոյ աչքն է զգա-ծեալ խոնաւութեամբ. բժարեր. չըչըլօծ ու-ծօղ, ճղլոփ. կէօզի պօղուգ՝ ըափագըը. *Գի-ջական է լիայ: Գիջական հարան. Վրդն. ծն. և Երգ: *Կուրացուցանէ արեգական զգիջա-կունան. Ոսկ. Բ. եօր. որ ՚ի Կոչ. ընծ. Ղ. 38. գրի ըստ ձ. *Կուրացուցանէ և արե-գակնս զգէճականս ։։:

ԳԻՋԱԿՆԵԱՑ. եայք. նոյն ընդ վ. Որք առաղջքն են տեսանելեօք. իսկ գիջակ-նեայքն (այլ. ձ. իսկ որ գիճակնեայք են) են. Վրք ոսկ:

ԳԻՋԱՀԱՄ կմ՛ ԳԻՃԱՀԱՄ գինի. Իբր ռմկ. ճէլած: Վարդ. ճհղ:

ԳԻՋԱՄՈԼԻ. ա. Մոլեալ ՚ի գիջութիւն ցանկութեան. *Վաւաշ բորբոքեալ գիջա-մոլի պոռնկին. Մագ. կա:

ԳԻՋԱՑԻՆ, ջնոյ, ոց. ա. Νοτερός, ὑγρός. Humidus, madidus. որ և ԳԻ-ՃԱՑԻՆ, ԳԻՋԻՆ. Գէջ. խոնաւ. և Ցան-կասէր. Բաց. ՆԷմ. *Զ ցամաքային բնութիւն ՚ի մէջ գիջային բնութեան է տեսանել. Ճ. Գ: *Ի ձեռն հրոյ արագութեան ամենեւին յափշտակեալ զգիջայինն. Պղատ. փէմ: *Օդ գիճային: Գիճային վայրք. Վրդն. Գ. և Ղ: *Փոփոխեաց զգիջային կենացն յա-րախութիւն և ՚ի զգուշութիւն. Դամաս: *Մի զգիջային և շփոթեալ զբաղմամբ զկեանս խնդրեսցուք, և զմիստական խորախճանու-թիւնս. Ոսկ. 4ծ:

ԳԻՋԱՆԱՄ կամ ԳԻՃԱՆԱՄ. ացայ. ւ. Ὑγραίνομαι, ὑγράζομαι. Humesco, madesco. խոնաւանալ. ամամկանալ. չըչըլիւ. *Ի լուսնէն գիջանամք. Լմբ. ող: *Աչք մեր գիճացեալ են արտասուօք ՚ի կծու-թէ ծխոյ. Եղիշ. Է: *Գիջացեալ աչօք ոչ խմանայր զոր ընթեռնոյր. Վրդն. ծն: *Ո-գոց՝ որ ՚ի գիջացեալ յերկրէ շնչեալք լի-նին. Արիստ. Յ:

ԳԻՋԱՆԱԼ. Թացանալ. անառակիլ. *Գիջացեալ է մարմնով, այլ ոչ անհաւատ հոգւով. Խոր. Գ. 63: փորձ: *Գուանկքն և գիճանան. Վրք հց. Բ:

ԳԻՋԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, կմ՛ ԳԻՃԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ὑγράζω, ὑγραίνω. Humecto, madefacio, mollio. խոնաւա-ցուցանել. ամամկացուցանել. և Մեղկա-ցուցանել. մեղմել. կակղել. *Զաչսն գի-ջացուցանէ արտասուօք և ձայնօք. Մանդ. ժԷ: *Խոնաւութիւն յարեգականէ է... ասի՝ եթէ քո գիջացուցանէ զմարմինս. վասն զի յանդիմանէ (այսինքն յերևան ածէ) զգիջութիւն նորա. Խոսր: *Արե-գակն գիճացուցանէ զմոմ. Վանակ. յոբ:

ԳԻՋԻՆ. Տ. ԳԻՋԱՑԻՆ. *Ի գիջին և ՚ի մառախղուտ տեղիս մայրեաց. Խոր. Բ. 6: *Զգաստ միտք լինին ՚ի ցամաքուտ վայրս. իսկ վայրք գիջինք ընկղմեն զմիտս. Նեղոս: *Ջուր՝ ցրտին և գիջին. օդ՝ ջերմին և գի-ջին. Լծ. տծաբ:

ԳԻՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑγρότης, ὑγρασία. Humiditas, humor, caligo. խոնաւութիւն. ամամկութիւն որպիսի և իցէ. և Կակղութիւն. մեղմութիւն. Բացութիւն. չըչըլօփութիւն. էօղալք, նէմլիք, նէմնագլըգ. *Ամենայն երանք աղա-կանեալն գիջութեամբ. Եզնկ. իա. 7. (կամ Է. 17. խոնաւութեամբ:) *Ցօղ է գիջութիւն ՚ի պարզոյ բերեալ ըստ անօսր բաղկացու-թեան. Արիստ. Յ: *Դու զամենայն զօրու-թիւն ՚ի գիջութիւն աշխարհի գործիւն կա-մէիր, զի մի ցամաքեալ ծաղկաթափ լիցի գգամենին. Փիլ. յոհ: *Արեգակունք բազ-մահոլովք՝ գիճութիւն չարեաց ցամաքեցու-ցէք. Նար. ատոտ: *Հեռացեալ լինի ... ռակայնութեան և բարուց գիջութեան ...

բերբերայութեն. Ագաթ. տապ.:

ԳԻՋՈՒԹԻՒՆ. Ἀσέλγεια, ἀκολασία, λαγνεία. Lascivia, libido. Ցանկասիրութիւն. պղծութիւն. վավաշոտութիւն. տես Իմաստ. ԺԴ. 26: Մրկ. Է. 22: Բ. Կոր. ԺԲ. 21: Ա. Պետ. Դ. 3: Բ. Պետ. Բ. 7. և 18: *Ցաղագս գիջութեան իւրոյ տարեալ զայլոյ կին: Ա. 'ի գիջութենէ և յանժուժկալութենէ. Եւ. Փիլ.: *Զինչ է պղծութիւն, և զինչ է գիջութիւն. Բրս. հց:

ԳԻՍԱԲՈՒՂԽ. ա. Որ բղխէ կամ բուսուցանէ յիւրմէ զգէս. *Զսամփսոն զգիսաբուղխն զվարսագեղն գերծոյր. Ոսկ. 'ի հերոդ:

ԳԻՍԱԳԵՐԾ. ա. Գերծեալ գիսովք կամ զգէսս. *'Ի ձեռն կնոջ զքաջ և զառաքինին զսամփսոնին գիսագերծ կուրացուցանէր. Ոսկ. 'ի հերոդ:

ԳԻՍԱԽՌՈՒԻ. ա. Որոյ գէսքն են որպէս զխռխռ. խռուացեալ (հերք. կամ հերոք). ծալափոփ մազերով. *Ընդ այսակիր անզգայելոցն ... քամհելի գիսախռուխ հերացն. Նար. ԾԷ:

ԳԻՍԱԿ, ի, աց. գ. Βόστρυχος, σειρά. Cincinni. Գէս. վարսք. հիւսք հերաց. ծամ. ֆէրչէմ. *Զեօթանեսին գիսակս գլխոյ. Դտ. ԺԶ. 13=19: *Զինչ է յեօթն մասունս բաժանումն գիսակաց նորա. Եղիշ. դփ: *Հանդերձ գիսակօքն և զզօրութեն 'ի բաց եհատ. Փիլ. սամփ.: *Ցմոտակայն հարցանես և ցվարսավիրայն, եթէ գեղեցիկս զգիսակսդ յօրինեաց: Խոնարհութեն այնր գլխոյ ոչ վարսք են, և ոչ գիսակք. Ոսկ. Մ. ա. Ն: Բ. 22: *Զարդարելով զգլուխ արանց գիսակօք՝ զօրէն կնականաց զարդու. Սահակ:

ԳԻՍԱԿԱԳԵՂ. ա. Ունօղ զգիսակս գեղեցիկս, գեղեցկատես. *Արջք գիսակագեղք սպիտակայեղցք որջացեալք 'ի պրակս. Աւծր. Ա. 14:

ԳԻՍԱԿԱԼ. գ. Իբր ծամակալ: Երզն. քեր:

ԳԻՍԱՃԱՊԱՂ. ա. Իբր հերարձակ: Երզն. քեր:

ԳԻՍԱՐՁԱԿ, ի, աց. ա. Հերարձակ. գիսաւոր. *Տեսանելով զհոնս՝ 'ի ձև իգական գիսարձակս. Կողբացի:

ԳԻՍԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Κομάων, πολύκομος. Comatus, crinitus. Ունօղ ընդ գէսս կամ զվարս երկայնեալս և հիւսեալս. գիսարձակ. հերարձակ. ֆէրչէմլի. ուզուն սաչլը. և Գեղմաւոր. բրդլու. եափաքլը. *Այր եթէ գիսաւոր է, անարգանք են նմա. բայց կին եթէ գիսաւոր է, փառք են նմա. Ա. Կոր. ԺԱ. 14: *Լինել զպատուհասն ազգի գիսաւոր (հոնաց): Գլխագերծաց և գիսաւորաց. Կողբացի: *Գիսաւոր նախազօք առաստաղոյց զոհս կրակին. Եղիշ. Ա:

ԳԻՍԱՒՈՐ. որպէս Ուխտաւոր ...(ոյ), որ ոչ կտրէ երբէք զհերս. ըստ նմին և վանական կարգ ինչ ըստ յունաց. *Որպէս գիսաւորն (կամ հերաւորն, 'ի լս.) սամուէլ յորժամ պարգևեաց (մօրոյց) զգաւառն. Մաշտ. ջհ: *Քահանայութեան, թեղենաւորին, և գիսաւորին. Գնձ. անփ. և ճգն:

ԳԻՍԱՒՈՐ. ա. գ. Κομήτης. Cometa. Վարսաւոր աստղ. վարսամ. և յն. բառիւ, կոմիտ. Գույրուգլու եըլտըզ. *Գիսաւոր աստղեալքն ... կոմիտք, որ են գիսաւորք. Աւետ. Ճ: *Երևեցաւ աստղ զարմանալի տեսլեամբ վարսաւոր ... զոր անուանեալ կոչէին աստղ գիսաւոր. Ղևոնդ:

ԳԻՍԱՒՈՐԵԱԼ. Իբր Բրդավերարկու. *Ըստ եղիայի յանձաւին գիսաւորեալ մաշկեաւն. Մագ. ԼԳ:

ԳԻՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն ընդ գէսս. *Հեր գլխոյ նորա (թխակերպ)՝ գանգուրագեղ գիսաւորութեամբ. Աւծր. Է. 11:

ԳԻՏԱԳՈՅՆ. տ. ԳԻՏՆԱԳՈՅՆ. *Ո՞ գիտագոյն է քեզ քան զիմաստունն. ո՞ օգտակարագոյն է քեզ քան զբարի. Սեբեր. Ժ:

ԳԻՏԱԿ, ի, աց. ա. Γνώστης, ἐγνωκώς. Conscius, cognitor, peritus. Գիտող. իրազեկ. տեղեակ. գիտուն. Գէօղ. պիլիճի, վագուֆ, աշնա. տես Դփ. Բ. 7: Գծ. ԻԶ. 3: Բ. Պետ. Ա. 20: Բ. 12: Բ. յհ. 1: *Մարդիկ յայտնեացն են գիտակ. իսկ ած և անյայտիցն յայտնապէս տեսանօղ. Փիլ. Ժ. բան: *Գիտակն ած հարցանէր իբրև զանգէտ. գիտակն զգիտակն (խիղճին) հարցանէր. Եփր. ծն: *Որ գիտակդ ես գաղտնեաց մարդկան. Շար: *Գիտակ էր ... և ոչ իւիք անտեղեակ: Գիտակ արարին զթագաւորն վասն ամէն գրիգորի. Ագաթ: *Գիտակ արարեալ (այսինքն եղեալ) զհակառակորդին չարէն. Կոչ. ԺԵ: *Ցիրաւի ասեն առակքն, թէ ինքեանց գիտակքն՝ իմաստունք են. Տօնակ: *Զոր գիտակքն մի արհամարհեսցեն. Խոսր:

ԳԻՏԱԿԱԿԻՑ. ա. Συνεγνωκώς, συνειδώς. Conscius. Գիտակ իմիք զոյգ ընդ այլում. կամ առանձինն. իրազեկ. տիրապէս գիտակ 'ի ներքուստ. *Գիտակակից հօր էութեան. Երզն. մթ: *Եթէ ոք գիտակակից եղև մեղաց ուրուք: Որք գիտակակիցքն են: Որք ոչ գիտակակիցքն էին մեղուցելոցն. Բրս. կանոն. և հց: Իսկ ՃՃ. *Գիտակակից լեր ինձ տէր. իմա գիտակ գոլով կարեկից լեր:

ԳԻՏԱԿԱԿԻՑ ՄԻՏՔ. Իբր Գիտակցութիւն կամ խիղճ մտաց. *Գիտակակից մտօքն ամաչել. Աճաբ. կարէփ:

ԳԻՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Γνωστικός. Cognoscendi facultate praeditus. Իբր Գիտնական, գէտ. և Տուօղ գիտել. և Գուշակական, որ և Գէտական. *Որ գիտական է և հանճարեղ իմաստասէր. Նար. յէւ: *Կենամոմնն ոչ միայն անուշահոտ է, այլ և դոյ և գիտական զօրութիւն 'ի նմա. զի ընդ քուն խօսել տայ. և յայտնէ զծածուկս արտի. Մխ. Երէմ: *Ցամենայն տեսակէ գիտականէ զերծեալ 'ի բաց դարձուցեալ, յած միայն հաւատացեալ. Փիլ. Լին: *Առ այսահարս ընթանան, զորս գիտական կոչեն. Կանոն:

ԳԻՏԱԿԱՆԱՄ, ացայ. չ. Գիտակ լինել. խելամուտ լինել. *Գիտականայր յիսկզբանցն, թէ, եւ. ՃՃ:

ԳԻՏԱԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Գիտակ առնել. տեղեկացուցանել. *Գիտակացուցանէր վասն այնորիկ. ՃՃ:

ԳԻՏԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Գիտակակից. իրազեկ. և Համախոհ. *Ոմանց 'ի գիտակցաց պարկեշտութեան նորա. Ճ. Գ: *Տանջանս կրելով յաղագս զեկուցանելոյ զգիտակիցսն. Փիլ. Նխ. Բ: *Գիտակից եմք ամենայն խորհրդոց ձերոց. Լծ. ածաբ: *Գիտակից էր կինն եղելոցն. Ոսկ. գծ:

ԳԻՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Գիտնականութիւն. հմտութիւն. *Ո՛չ 'ի գրոց՝ անձին իւրոյ էր գիտակութիւն. ՃՃ:

ԳԻՏԱԿՑԱՊԷՍ. մ. Տիրապէս իրազեկ գոլով, խելամտութեամբ. *Զներգործութիւն ընկալեալք գիտակցապէս. Շ. Ա. յհ. խն:

ԳԻՏԱԿՑԵՄ, եցի. ն. Քաջ գիտել. ակրաբար ճանաչել. *Ըստ որբազան բանին, եթէ գիտակցեմ զիմն, և գիտիմ յիմոցն. Ցիր. ոսկ. յհ:

ԳԻՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνείδησις, τὸ συνειδός. Conscientia. Գիտակից լինել անձամբ անձին. վկայութիւն խղճի. խիղճ մտաց. խղճմտանք. վիճտան, վէրտան, վամիր. *Աղաչեմ, հանդերձ գիտակցութեամբ ընդունել. Պրպմ: *Որ են սրտին գիտակցութեամբք՝ որ առ ած բարեաց խորհրդոց. Նար. Երգ: *Իւրաքանչիւր ոք 'ի մէնջ մտաց գիտակցութեամբ ճշմարտութեան բանիցս վկայէ. Լմբ. սղ:

ԳԻՏԱՀԱՐՑ, ի, ից. ա. Որ հարցանէ զգէտս, զմոգս, զկախարդս, կամ զգուշակական բանս. *Գիտահարցիցն և վասն երազատեսացն. Մծբ. ԺԵ:

ԳԻՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ὀχεύω, ὀχεύομαι, ὁμιλέω. Coeo, ineo, consuetudinem habeo. Զուգել խառն անկողնովք. խառնակիլ. տես և ԳԻՏԵԼ, և ԳԻՏՆԵԼ. *Որ գիջութեամբ պղծութեան վարին, գիտանալով անօրէն խառնակութեամբ: Ցաղագս առականայս գիտանալոյ: Գիտացան ընդ մարմն: Զանեղեխան որք գիտացանն (ընդ միմեանս). Փիլ.: *Գիտանալով ընդ նմա. Նոննոս: *Ընդ մեծի ումեմն գիտացաւ. և վիժեալ ծնաւ. Երզն. քեր:

Ուամկական է առելն ներգործաբար, Գիտացաւ, իբր գիտաց. Գէօրտու. *Ոչ ոք գիտացաւ, թէ ո՞ւր իցես. Ճ. Գ: Այլ առաւել գտանի, Գիտացիր, իբր գիտեա. Գէօրմէկ: Մանդ: Մաղ: կամ Գիտա: Աղ: Փիլ. Ժ. բան: ՃՃ: և Գիտացող. Գէօրօղ. իբր գիտօղ. *Ի ստոյգ գիտացողաց հաստատեալ զբերգաք. Փարպ:

ԳԻՏԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Տեղի գիտաց, հմայից, գուշակաց. բախտանոց. մեհեան. *Ո՛չ է նմա առնել պատասխանի 'ի գիտանոցի նորա. Պղմ. աղէփ:

ԳԻՏԱՆՔ. յորմէ ԶԳԻՏԱՆՔ, զոր տեսցես: Եզնկ:

ԳԻՏԱՑ ԱՌՆԵԼ. Ազդումն կամ իմաց առնել. *Շնորհն 'ի միտս գիտաց առնէ, թէ ընդունելի են աղօթք քո. Նար. խրատ:

ԳԻՏԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Հնարաւոր կամ յարմար 'ի գիտել. արժանի գիտելոյ. Գիտիլամ. պիլինէճէք. *Գոյր է գիտողին պատականել գիտելումն: Գիտող առեն զանձն, իսկ գիտելի զէնթակայ իրն: Ամենայն գիտելիքն, եւ. Սահմ. Ա:

ԳԻՏԵԼԻ. Արդէն գիտացեալ. ծանուցեալ ինչ. յայտնի. Գիլիմիշ, գիյլիշ. պիլինիր, պէլլի. *Ճառիդ գիտելի եղելոյ՝ յըլլաբանելի է այսպէս. Փիլ. լին: *Ամենայն գիտելի է նմա (ած). Խոսր: *Որ գիտելի է և ձեռուց իմաստութեան: Ի քում գիտելի նեոնից՝ յետ նախկի գրելոյն հարան յանձին. Շ. Բղբ: *Գիտելի էր սոցն: Գիտելի է քեզ: Վասն ամենեցուն այսպէս գիտելի լինելոյ շնորհիս. Լմբ. պտրգ. և Բղբ. և տօնոյ:

Կամ Ծանուցեալ ոք. ծանօթ. Գիֆտօ, ճանչւոր. աշնա, պիլիշիկ. *Ոչ միայն առ եղբարս գիտելիս և ծանօթս առնես. Շ. Գ. յհ. Գ:

ԳԻՏԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Տեղեկութիւն. ծանօթութիւն. հասողութիւն. գիտութիւն. *Եցոյց ինձ վերին կանխատեսութիւն գիտելութեան յանուրջս: Գիտելութեամբ բաշխէ զիւրաքանչիւր օգուտս: Այգ հրամանից գիտելութեան յայտնի է. Փարպ: *Ոչ առանց գիտելութեան նորա: Զգիտելոյն պարտ վճարել հրամայէ 'ի գիտելութենէ. Վրդն. Ել. և զևփ:

ԳԻՏԵՄ, տացի, տես, տօղ. ն. Εἰδέω, εἴδω, οἶδα. Scio, (novi). ἐπίδομαι, γινώσκω. Cognosco, conscius, peritus sum. (Զատանի և Գիտամ. տացիր, տացող.) ամե.

գիտնալ։ Ցե՛ս և ԳԻՏԵՆԱԼ. (լծ. եբր. եադա՛. յն. խդէօ, էդօ. յորմէ լա. վիդէօ, տեսանեմ.) Ճանաչել որպէս և էն. մտօք տեսանել իբր աչօք և ստուգութ՟. հասու, տեղեակ լինել. ըմբռնել. ծանուցեալ կամ ազդեցեալ լինել. պիլմէք, բանըլմագ, վագըֆ՝ վագըֆ աչէաւ օլմագ, փանիտըէն, փանիփէն. *Գիտէր ած։ Դուք ինքնին գիտէք։ Գիտեմ որդեակ, գիտեմ։ Գիտաց յմ զխորհուրդս նոցա։ Ոչ գիտէք զգիրս, և ոչ զզօրութիւն այ։ Ոչ գիտեմ զձեզ։ Ի՞ւ գիտացից։ Գիտելով գիտասջիք։ Ո՛չ գիտէ զամօթ։ Ոչ գիտեմ (խղճիւ) զանձին գործեալ զանպատեհս. ևն։ *Յառաջագոյն գիտէր զապառնայն, թէ թիւրելոց է։ Կանխաւ գիտէր զյակոբայ. Եղնկ։ *Հաւատեաւ գիտէ։ Քաջ գիտէր։ Դուք քաջագոյն գիտէք. փարպ։ *Ալեք 'ի փորձոյ գիտեն, իսկ ած բնութ՟. Մխ. երեմ։ *Զայն սա գիտէ բանս (ըստ պատմութեց) ընդ վիթխարի սկայիցն միաբանեալ. Ցհ. կլ։ *Ի միջէ որովայնէ ածայնոյն գիտէ զմեզ բանս (ըստ հաւատոց) վերստին ծնեալ. Մագ. խէ։

Կր. գուն ուրեք վարի. *Առաւել քան զոր երեխս մեզ, և գիտիս. Խոսր։ *Գիտութին միաւորիչ է գիտողացն և գիտեցելոցն. Դիոն. տծայ։

ԳԻՏԵԼ ասի տձամ իբր կարող լինել. սովոր լինել. ունիլ գանդաղել. ունելով յերկուանալ. պիլմէք, էյէ պիլմէք, էյէ պիլմէք. ևն. *Գիտէ տէր զածապաշտս փրկել 'ի փորձութէ։ Գիտէք պարգևս բարիս տալ որդւոց ձերոց։ Ոչ գիտեմ աչառել երեսաց. Բ. պետ. Բ. 9։ Մտթ. Է. 11։ Յոբ. լԲ. 22։ *Գիտեն գիրք և վասն անշնչիցն այսպէս ասել. Ոսկ. յհ. ա. 25։ *Վասն քո գիտեմ թողուլ զմեղս. Նար. ծԳ։ *Բաղում անգամ գիտէ սէրն զարհամարհութի ծնանել. Լմբ. սղ։

ԳԻՏԵԼ. իբր համարել. և հասկանալ. իմանալ. պիլմէք, զանն էթմէք, բանըլմագ. *Ես զձեզ ինձ բարեկամս գիտեմ. Ագաթ։ *Ոչ եթէ արդարս և արժանիս զմեզ գիտեմք. Խոսր։ *Զթուղթն բարուքայ՝ բարուքայ գիտելի է, և ոչ երեմիայի. Մխ. երեմ։ *Զգլխոյն՝ յոյնք ոչ զ'իսկզբանէն գիտեն, այլ կարծ 'ի կարծոյ. Կիւրղ. ծն։

ԳԻՏԵԼ. Γνώσκω. Agnosco. որպէս Մերձենալ զուգաւորութ՟. մտանել առ կին. ննջել. քունել։ Տե՛ս և ԳԻՏԱՆԱԼ, և ԳԻՏԵՆԱԼ. *Կոյս, զոր այր ոչ գիտէր։ Որ զայր ոչ գիտէին. Ծն. ԺԹ. 16։ ծԸ. 8։ *Եւ ոչ գիտէր զնա։ Քանզի զայր ոչ գիտեմ. Մտթ. ա. 25։ Ղկ. ա. 34։ *Եթէ կին գիտասցէ 'ի չորքոտանեաց. Փիլ. Ճ. բան։

ԳԻՏԵՆԱԼ. Ն. Որպէս ամկ. գիտէլ. այսինքն Գիտել. Ճանաչել. պիլմէք. *Գործ է խոհեմութեան գիտենալն զժամանակն. Ածէփ. ատոփ։ *Առ եղեալն առ ձեզ է այժմ նայել և գիտենալ. Պղատ. օրէն. Գ։ *Մարգարէութ՟ գիտենալ. Նիւս. կազմ. ծէ։ *Գիտենան գայրութիւս. Վրդն. օրէն։

ԳԻՏԵՆԱԼ. Լ. որպէս Գիտանալ. խառնակիլ. *Գիտենալ ընդ նմա. Նոննոս։ *Որ մերձենալն առականք և խայտառակութիւնք են, զոր և գիտենալ կոչեն. զի անգիտանալն անմերձենալի ասի. Վրդն. օրէն։

ԳԻՏՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել գիտուն. իմաստնագոյն. *Որ գիտնագոյն են քան զձեզ. Եղիշ. Է։ *Ասէ ցնա այլ ծեր գիտնագոյն (կամ գիտնականագոյն) քան զնա. Վրք հց. յ։

ԳԻՏՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական գիտնոց և գիտութեն. իմաստնական. իմացական. Ճանաչողական. իլմի, իլմ՝ իլըմէյէ մախսուս. *Գիտնական բանն, խորհուրդք. փարպ։ Պիտ։ *Կատարեալ փիլիսոփաս երկոքումբք կերպարանի. բարեաւն ասեմ, և գիտնականաւն, և կատարելեաւն։ Ի ձեռն տեսականին զգիտնական զօրութիւն հոգւոյն զարգարեսցէ. Սահմ. Դ. ե. ծԷ։ *Գիտնական զօրութիւնք ասին միտք, երևակայութի, զգայութի. ևն. Վրդն. ող։

ԳԻՏՆԱԿԱՆ. Գիտուն, գիտնաւոր. ալիմ. *Ոչ վայրապար քահանայի, այլ յոյժ երկիւղածի և գիտնականի, որ գիտէ հմտաբար, ևն. Սրգ. յն. ծա։ *Իմաստուն և գիտնական և երկիւղած 'ի տեառնէ քահանայից եղիցին նոցա ժողովուրդք. Շ. Բղթ։

ԳԻՏՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. Տ. ԳԻՏՆԱԳՈՅՆ։

ԳԻՏՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Գիտնաւորութի. հմտութի. իմաստութի. գիտութի. *Զյառաջատեալն կամօք և վարուք գիտնականութ՟. Շ. ա. յհ. հԸ։ *Զհնազանդութիւն գիտնականութ՟ գեղեցկացեալ՝ աստցին թշնամի մարմնոյն. Կլիմաք։

ԳԻՏՆԱՊԷՍ. մ. Որպէս գիտուն. հմտաբար. *Ոչ էին տեղեակ գիտնապէս ուսման. փարպ։

ԳԻՏՆԱԻՈՐ, ի, աց. ա. Գիտուն. գիտնական. իմաստուն. բանիբուն. ալիմ, էլիմաֆ. *Գիտացի, թէ արդարև գիտնաւոր է. Վրք հց. ԽԶ։ *Ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և ազգաց. Կաղանկ։

ԳԻՏՆԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԻՏՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Ցամենայն խնդիրս անկեալ վրիպեցան 'ի գիտնաւորութենէ իւրեանց. Վրք հց. ԽԶ։

ԳԻՏՈՂ, ի, աց. Այն՝ որ գիտէ կամ գիտաց, գիտացող. գիտցօղ. պիլիճի, պիլիր. և Գիտուն. *Ոչ են գիտող առնելոյ զբարիս. Լմբ. ծղ։ *Ամեն գիտողք իբրացն. Վրդն. օրէն։ *Գրական գիտողք. Անող. Գ. 7։

ԳԻՏՈՂ. մերթ որպէս Գէտ կամ գուշակ Ճշմարիտ. այսինքն մարգարէ. տեսանող. (որպէս և ըստ յն. տեսանել և գիտել է նոյն.) *Ասէ գիտողն 'ի սաղմոսարանի։ Գիտող մարգարէն։ Գիտողն ասէ։ Միւս գիտողն ասէ. Ագաթ։

ԳԻՏՈՂԱԲԱՐ. մ. Γνωστικῶς. Scite, scienter. որ և ԳԻՏՈՂԱՊԷՍ. Իբրև գիտող. գիտութ՟. հասողութ՟. *Զականջացն զօրութիւս ('ի հրեշտակս՝ իմա) ըղձաղորդականութիւն և գիտողաբար ընդունակութիւն ածպետականին փչման. Դիոն։

ԳԻՏՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Γνωστικός. Cognoscens. Ճանաչողական, զգացող. ըմբռնող. *Այսոցիկ են Ճաշակելիք՝ գիտողականք. Նիւս. բն։

ԳԻՏՈՂԱԿԱՆՆ. Գ. τὸ Γνωστικόν. Vis cognoscendi. կարողութի գիտելոյ. զօրութի Ճանաչողական. *Ուսուցանէ մակաճանութիւն քերովբէին զգիտողականն նոցա։ Առաջին զարդ (կամ դասակարգութիւն) հրեշտակաց, յաւէտ քան զամենեսեան ունի զգիտողականն ածայնոյն գերագունի լուսափայլութե հանճարոյ. Դիոն։

ԳԻՏՈՂԱՊԷՍ. Տ. ԳԻՏՈՂԱԲԱՐ. *Նմա փափագէ գիտողապէս. Դիոն։

ԳԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ. Գ. Գիտելն. Ճանաչողութի. գիտութի. ընտրողութի. *Ծածկեցաւ յինէն անվրէպ գիտողութի Ճշմարտութեանն հանդիպութե. Պիտ։ *Զփորձ առնէր նախագոյն իւրոյ գիտողութեան. ՃՃ։ *(Շօշափական իմա՛ 'ի հրեշտակս) զօգտակարին կամ զվնասակարին հանճարով գիտողութեն. Դիոն. յն. Διαγνωστικόν. Discretio.

ԳԻՏՈՒԱԾ, ոյ. Գ. Գիտելն. գիտութիւն. որոյ բացասականն է ԱԳԻՏՈՒԱԾ, Ἄγνοια. Ignorantia, այսինքն անգիտութի. *Եթէ ոք 'ի ձէնջ չգիտուածով առաջի մարդկան ուրացաւ. Կոչ. Գ. (հին օրի. գիտուածով, որ է սխալ)։

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Γνῶσις, ἐπιστήμη. Scientia, cognitio, notitia, peritia. Գիտելն. Ճանաչողութի ստոյգ. հասողութի միջնորդաւ կամ պատճառաւ. հմտութի. տեղեկութի. ուսումն. իմաստութի. ծանուցութի. պիլիշ պիլմի, իլմ, մարիֆէթ. *Ած գիտութեց տէր։ Նա ետ ինձ զանվրէպ գիտութի գոլեղինցս։ Ուսուցանէ մարդոյ ըզգիտութի։ Ընկալարուք զգիտութի քան զոսկի ընտիր։ Ցամենայն բանս իմաստութե և գիտութե. ևն։ *Ած յայլմէ ոչ ընդունի զգիտութի, այլ ինքն այլում շնորհէ. Կիւրղ. ծն։ *Իմաստասիրութի գիտութի էիցն է կամ էակաց։ Ընդհանուր և մասնական գիտութի։ Սուտ գիտութի. Սահմ. ափէղ։ *Գիտութ՟ և անգիտութ՟. Ճմ։

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԼԻՑԻ. Γνωστὸν ἔστω. Notum sit. իբր Գիտելի կամ յայտ լիցի. մալիւմ օլա, մալիւմինիզ օլսուն. *Գիտութի լիցի քեզ թագաւոր, կամ թագաւորիդ. Բ. Եզր. Դ. 13։ Է. 8։ *Գիտութի լիցի եղբայրութեդ. Ագաթ։ *Գիտութի լիցի իմաստութե ձերոյ. Շ. Բղթ։

ԳԻՏՈՒՄՆ, ման. Տ. ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. *Արար զամենայն, և կացոյց 'ի գիտման. Համմ. ատոկ։

ԳԻՏՈՒՆ, տնոյ, ոց. ա. Συνετός. Intelligens, sapiens. Ունակ գիտութե. գիտնական. ուսեալ. իմաստուն. հանճարեղ. բանիբուն. բան կամ ոստում գիտցօղ. էհ պիլիր, ալիմ, էլիմաֆ, արիֆ. եբր. խախամ. *Ծածկեցեր զայս յիմաստնոց և 'ի գիտնոց. Մտթ. ծա. 25։ Ղկ. 21։ *Երկնաւոր գիտնոցն. Ագաթ։ *Ցառաջ կոչել զագէտս 'ի գիտնոց. Եղիշ. Բ։ *Անցուցանէր զբազում գիտնովք. փարպ։ *Գիտուն է 'ի չարութի. Սեբեր. Ճ։ *Որ իմաստասիրելն առանց պիտակ ստորութեն է գիտունն». այսինքն գիտէ, ուսեալ է. Փիլ. Ճ. բան։ Ուստի և

ԳԻՏՈՒՆ. Ἐπιστήμων, εἰδώς. Peritus. Գիտակ. տեղեակ, հմուտ, ներհուն. խելամուտ. և խելամտական. վագըֆ, ալիմ. *Իբրև գիտուն խորհրդոց նոցա՝ յայտնէր զնոցա կասկածն. Արշ։ *Կամիմ, զի գիտունք լինիք եղբարք։ Նորին գիտուն սիրտն գիտասջիք որոշել և ընտրել ինչ որ լաւն իցէ. Եփր. թէսղ։ *Հմուտ ածային գրոց, և գիտուն կանոնաց. Հ = Ց. տէկեր. ծԲ։ *Տգէտքն տայցեն զկամս իւրեանց գիտնոյն ամենայնի. Երզն. մթ։ *Գիտուն առնել պատուիրանացն արարչութե. Ագաթ։ *Խոստէր զբանն ոգւոցն արթուն, արքայութեն առնէր գիտուն. Շ. խոստ։

ԳԻՏՈՒՆ. Գէտ, գուշակ. հմայող. պիւլիճի, ռաճըլ, մունէճճիմ. *Բազում գիտուն։ Զնջեցին յերկրէ զգիտունս և ըղձարցուկս. Եփր. յես. Ն. ԲԳ։

ԳԻՏՈՒՆ. Γνώριμος, ον. Cognitus, um. γνωστόν ἔστω, notum sit. Գիտելի. ծանօթ. յայտնի. յայտ. պէլլի, պիլինիր, մալիւմ. *Գիտուն լիցի քեզ տէր մեր. ա. Եզր. Բ. 18։ *Որում ամենայն ինչ ծանօթ է, և գիտուն։ Որ ինչ միանգամ ոչ ծանօթ և գիտուն 'ի բազմաց. Փիլ։ *Հաւատոյ գիտուն առնել զատուցեալն. Նիւս. կազմ։ *Զի և հեթանոսաց գիտուն արասցէ զանցն զորով որ առ նա. Նար. եր։ *Եւ զի ոչ իմացայք դուք զմարդկանն 'ի մարդկաչէսն, գիտուն արարաւ ձեզ 'ի չմարդ_

կապելոյ. Ագաթ.։

ԳԻՐ, գրոյ, ով, ոց, ովք. գ. (լծ. Վր. ծերիլի. հյ. ծիր, գիծ, քերթւած.) Γραμμὰ, γραφή, χαρακτήρ. Littera, character. Տառ գրոշմեալ. նշանագիր. արձանագիր. գրամագիր. գրուած որոշեալ և իցէ. որպէս և կանւայն 'ի մարմինի. եալբ, հարֆ, հիւրուֆ, խաթթ. (առնա. կէր, է ձայն, հրնչուին.) *Եւ գիրն գիր այս գրոշմեալ 'ի տախտակին. Ել. լբ. 16։ *Ոչ կարէին ըզգիրն ընթեռնուլ. Դան. Ե. 7. ևն։ *Կամ զգիր քո։ Ո՞յր է պատկերս այս կամ գիր։ Նորոգութեամբ հոգւոյն, և ոչ հնութեամբ գըրոյն. ևն։ *Յունարէն և գաղղիարէն և եբրայեցերէն գրով. Ղկ. Ի. 24։ *Ոչ գոյ հնար, որք ոչ ճանաչէին զգիրս, ընթեռնուլ զմատեանս. Կլմնտ։ *Պարսկական նաւն վարէին գրով։ Հոգալ զգիր գպրութեանն հայոց։ Կերպաձևեալ զգիրն առ ձեռն պատրաստ մեսրոպայ. Խոր. Գ. 52. 53։ *Գրեալ ոսկեղէն գրով. Փարպ։ *Եւ գիր կանեալ մի առնիցէք 'ի ձեզ. Ղևտ. ԺԹ։ 28։ *Կեկրոպս արար զգիրն յունաց, զոր ոմանք զկադմոս ասեն։ Դրոշմեցին նախ 'ի վերայ տախտակի, և ապա 'ի վերայ քարանց։ Գիր ասի, վասն զի քերելով կամ քանդակելով իւրն գաղափարի։ Ի կնիք մատանւոյ զգծեալ գիրն ընդունին մոմն. ևն. Երզն. քեր։ *Մինչև ցաս զօրոմայրեցայն գիր գտաք. Եաս. քր. ա։ *Խընդրէին 'ի մատեանսն 'ի գիրս հարցափորձից ». այսինքն 'ի յիշատակագրութիւնս. Բ. Ես. Բ. 13։ *Եւ ոկանս գրոյ 'ի գործ վակասին». յն. քանդակ կամ գրուագ. Ել. ԻԸ. 7։ *Յորժամ հանեալ գիրն (այսինքն գիծն) բոլորակ. Շիր։

ԳԻՐ. Ἐπιστολή. Epistola, litterae. որպէս Ողջունագիր. նամակ. թուղթ. հրովարտակ. բարևագիր. մէքթուպ, ֆէրման. *Եկն նմա գիր յեզեկիայէ մարգարէէ. Բ. Մն. ԻԱ. 12։ *Գրեցին գիր ասորերէն (այսինքն ասորի գրով զթուղթն). Բ. Եզր. Դ. 7։ *Ընկալեալ արքունի մեծի զգիրն. Խոր. Ա. 8։ *Ընթերցան զգիրն պաղատանաց աշխարհին հայոց. Եղիշ. Գ։ *Գիր սիրոյ, կամ հրամանի, կամ թախծանաց։ Գրեալ էր 'ի գիրս վասն մեր։ Էր 'ի գիրս ասացեալ. ևն. Ը. Բղբ։ *Եառուն նմա գիր վկայութեան, զի անծանօթ էր այրն. Ոսկ. Գծ։

ԳԻՐ, կամ } Βίβλος, βιβλίον. Liber, li-
ԳԻՐՔ. } bellus. Գրեան. գրեանք. մատեան ածաչութիւ, կամ արտաքին. քիթապ, քիթաբխանէ. կերէկ. եազը. ձէզվէ (յորմէ սոփեր). *Այս է գիր արարածոց։ Գրեա զայդ առ 'ի յիշատակ 'ի գիրս։ Գիր ուխտին. կամ օրինաց։ Վասն այնորիկ ասի 'ի գիրն, պատերազմ տեառն ևն. Թուոց. Իա. 14։ *Գիրք ծննդեան յոյի քնի։ Գիր կամ զայրութեան կենաց։ Ի գիրս սաղմոսաց, մարգարէից։ Եառուն նմա գիրս ըեսայեայ մարգարէի։ Երաց զգիրսն։ Խփեալ զգիրսն՝ ետ զպաշտօնէայն։ Կայ ինքն 'ի գրի. ևն։ *Որգւոյ անուամբ մեծարեաց զնա գիր. Խոր. Ա. 3։ *Բաղում անգամ գրովք զօրէնս գրոց լուծանեմք. Լմբ. սղ։

ԳԻՐ ԱՌՆԵԼ, ՀԱՆԵԼ, ՀԱՍՏԱՏԵԼ. Իբր Գրել. գրով դրոշմել կամ հրատարակել ըզբանն, ևն. *Գիր առնէր, և 'ի հրապարակս տայր տարածանել։ Գիր հաստատել. ևն. Գ. Թ. Է. 14։ *Գիր հանցէ ձեռամբ իւրով, թէ այ եմ ես. Ես. ԽԴ. 5։ *Գիր առնելով և պահպանեալս հնազանդեալս. Կանոն։

Ի ԳԻՐ ԱՐԿԱՆԵԼ, ՀԱՆԵԼ. } Գրել.
Ի ԳԻՐ կամ ԶԳԻՐ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. } արձանագրել. մատենագրել. գիր անցընել. եազմաք, բանալ զմատեանս (զմեծագիր), և 'ի գիր արկ։ Եթէ դու գրեսցես, առ ընջէ. իսկ եթէ դու ոչ գրեսցես, առ 'ի գիր արկանէ. Ոսկ. Յ. Բ. 16։ *Կնքեալ զնա՝ հրամայէ քահանայից 'ի գիր հանել զնա և զառաջնորդն (զկնքահայրն) նորա. Դիոն. Եկեղ։ *Եւ 'ի գրի հարեալ՝ մի ըստ միոջէ այսպէս պատմէ. Եւս. քր. ա։ *Պատշաճ համարեցայ 'ի գրի հարկանել. Խոր. պտրգ։ *Կամիմք 'ի ակզբանէ զթագաւորան մակեդոնացւոց զգրի հարկանել. Սամ. Երէց։

Ի ԳԻՐ կամ ԸՆԴ ԳՐՈՎ ԱՆԿԱՆԻԼ, և ԼԻՆԵԼ. Անցանել 'ի կարգ արձանագրութեան. եազըլմաք, դէֆթերէ կէչմէք. *Ոչ արժանաւորեցաւ մեծատունն ընդ աղքատին (ղազարու) 'ի գիր անկանել, ըստ մարգարէին, ընդ արդարս քո մի գրեսցին. Կիւրղ. ղկ։ *Բան է 'ի գիրս անկեալ յըստ մովսիսեանն աշխարհագործութեան. Փիլ. Ձ. բան։ *Երախայացուցանէ զնոսա՝ գրելով զանուանս նոցա, ըստ որում ասէ ընթերցուածք վարդապետութեան և 'ի գիր անկելոց. Տօնակ։ *Ի գիր անկանել, այսինքն (առ 'ի) կնիք առնուլ. Լծ. կոչ։ *Ջնջանակէլն գոլ, և զընդ գրով անկանել. Անյ. պերիարմ։ *Քանզի ընդ գրով չէն կրօնքն (աղանդոց), երբեմն զայս ասեն, և այնու խաբեն, և երբեմն զայն. Եզնիկ։

ԶԳՐՈՎ կամ ԶԳՐՈՎՔ ԳԱԼ. Դեգերիլ 'ի գիրս, կամ յածիլ. *Հրամայեաց հանապազ զգրով գալ, և աղօթից առեալ կալ. Խոսր. պտրգ։ *Զգրովք հարցն եկեալ՝ ծանօթս կացուցից. Յհ. կբ։

ԳԻՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Λιπαίνομαι. Pinguesco. Գէր լինել. պարարտանալ. պարարիլ. գիրնալ, էթ կապէլ. սէմիզլէնմէք, սէմիրմէք. *Գիրացաւ ստուարացաւ։ Գիրացան և փափկացան 'ի բարութիւս մեծամեծս. Օր. Բ. 15։ Նեեմ. Թ. 25։ *Գիրացեալ լինի զօրովայն մարմնոյն։ Որչափ գիրանայ մարմինն, այնչափ նուազի հոգին. Վրք հց. Բ. ծա։

ԳԻՐԱԳԱՐԱՐ. ա. Գիրութեամբ պարարեալ. գէր և պարարտ. *Ի գետինս գիրապարարս արգաւանդահողս. Նար. խչ։

ԳԻՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Պարարտացուցանել. պարարել. գիրացնել, գիրցընել. սէմիրթմէք. *Գիրացուցանես ըզմարմինդ քո թանձրութեամբ. Մաշ։

ԳԻՐԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ ինչ գիրացուցանէ. գիրցնօղ. որ և ՊԱՐԱՐԻՉ, ՊԱՐԱՐՏ. *Հրաժարեալ իմք 'ի մսոյ, և յամենայն գիրացուցչայն կերակրոց. Վրք հց. Բ։

ԳԻՐԳ. ա. Ἁπαλός, σπάταλος. Tener, mollis, delicatus. Իբրու Գիրուկ և փափուկ. փափկասուն. (ուստի Գրգանք, Գրգել.) նազիք, նազիք մինաղ, նազընին. *Գիրգ՝ գիրացեալն է և յղփացեալ. Ոսկ. Ա. փիլ։ *Գիրգն որ 'ի քեզ. և փափուկն յոյժ. Օր. ԻԸ. 54. և 56։ *Ոչ եւ յաւելուցուս կոչել գիրգ և փափուկ. Ես. ԽԷ. 1։ *Գիրգ այրին կենդանւոյն մեռեալ է. Ա. փիլ. Ե. 6։ *Մի է գիրգ լինելն և անցաւն. Լմբ. սղ։

ԳԻՐԹՈՂ. Ըստ մերի ստուգաբանութեան բառիս Քերթող. (որ է կերտող, արարօղ). յն. բիիտիս. *Հնարեցան ոմանք գիր առնել, որք և անուանեցան գիրթողք. Անյ. քեր։

ԳԻՐԿ. գրկի, կաւ. մենք. } Ἀγκάλη.
ԳԻՐԿՔ, գրկաց կօք. գ. } Gremius, sinus, ulna. Գոգ կամ ծոց բացեալ բազկօք տարածելովք. գօյուն, գուճագ, ասփըր. *Առ զմանուկն 'ի գրկաց իմոց. Գ. Թգ. Գ. 20։ *Առ ընկալաւ զնա 'ի գիրկս իւր. Ղկ. Բ. 28։ *Մի փարիր 'ի գիրկս, որ ոչ քո իցեն. Առակ. Ե. 20։ Տես և Ծն. Հ. 15։ Եսթ. ԺԷ. 11։ Աղ. Ճհ. 7։ *Իբրև զմանուկ 'ի գիրկս առեալ։ Ի գիրկս ըստ նմանութեան մանկամօր առեալ. Ագաթ.։ *Ի գրկաց հարց փախչէին։ Վառեցին զջուր 'ի կրակն որպէս 'ի գիրկս եղբօր. Փարպ։ *Ի մերկութեան գրկի փուշս ընդ չուչանաց ժողովեցից։ Ի գորովոյ գրկի։ Աղեղն լարեալ յաղթողին գրկաց. Նար. կ. խչ. և ծդ։

ԳԻՐԿ. Ἀργυιά. Ulna, passus. որպէս Գրկաչափ տարածումն՝ իբրու մարդաչափ. գուլաճ. որպէս և կէսն նորա՝ արշըն, էնդազէ. *Ընկեցեալ պգունգան՝ գտին գիրկս քսան... գիրկս հնգետասան. Գծ. ԻԷ. 28։ *Խորութիւն (ջրհորոյ) քսան գիրկ. Եւս. քր. ա։ *Ընկղմեալ 'ի խորութեան ծովուն իբրև գրկաւ միով. Ճ. Ա։

ԳԻՐԿՍ ԱՐԿԱՆԵԼ. Περιλαμβάνω, περιπλέκομαι. Complector, amplector. Փաթըթել, պատել զայլով. ընգրկել, և սիրով յարել. գուճագլամագ։ Ծն. ԻԹ. 13։ Խ. 4։ Առակ. Դ. 8։ Ժող. Գ. 5։ *Գիրկս արկանել զնովաւ, զքև. զնմանէ, նմա. փչոց, լինելոց. կենդանեղոյս սիրոյ. զերկայնմտութեամբ և զսիրով. Խոր. հովիւ։ ՃՃ։ Սարգ։ Նար։ Երագր. Ձ։ Որ և ասի ԳԻՐԿՍ ՏԱՐԱԾԵԼ. *Ոչ բանս ինչ ողոքս, և ոչ բարբառս ինչ աղերսականս լուեալ. այլ միայն տեսեալ, և գիրկս տարածեալ. Ոսկ. Ես։

ԸՆԴ ԳԻՐԿՍ ՄՏԱՆԵԼ. Լարել զաղեղն, յորոյ 'ի լիճն մտանէ կէսն գրկաց լարողին. ըստ յն. և լտ. ասի, ձգել կամ ձգեալ զաղեղն. եայ չէքմէք՝ փուսուրմագ. *Ընդ գիրկս եմուտ (յէոս), և եհար զյովրամ. Դ. Թգ. Թ. 24։ *Մուտ ընդ գիրկս իւր. Ողբ. Բ. 4։ Իսկ Դ. Թգ. ԺԳ. 16. ասի. *Մատնեալ ընդ աղեղն ձեռօքդ». Այլ ա. Գ. Թ. 47. *Այն ինչ լինէր զօգիսն 'ի գիրկս իւր թափել, և նա յեսա կոյս կործանեցուցանէ, յորժամ յոխնաթան զամենայն ոյժ եռ 'ի լարել զաղեղն և հարկանել զթագաւորն, յեսա կոյս ընկրկեցաւ։

ԳԻՐԿ ԸՆԴ ԳԻՐԿ ԽԱՌՆԻԼ. Պատել զմիմեամբք՝ սիրով, և 'ի գոտեմարտ. *Գիրկ ընդ գիրկ խառնեսցուք որ առ մեզ... շաղեալք պատեսցուք ընդ սէր. Վեցօր. Ե։ *Յորժամ գիրկ ընդ գիրկ խառնիցին, յուշանիցէ թէ որպէս պարտ իցէ կալնուլ և յաղթել. Ոսկ. Յ. ա. 13։

ԳԻՐԿ ԸՆԴ ԽԱՌՆ ԼԻՆԵԼ. Նոյն ընդ վերոյ իբր Գրկախառնիլ, և գոտեմարտիլ. *Յորժամ գիրկ ընդ խառն լինիցի (յուդա ընդ յոյի) 'ի համբուրել զնա, յայնժամ արկցէն 'ի նա զձեռս. Իգն։ *Գիրկ ընդ խառն եղեն (սամփսոն և առիւծ). Փիլ. ամփս։ *Մերկ ընդ մերկ 'ի թշնամւոյն կամէր լինել գիրկ ընդ խառն։ Վերոյք գիրկ ընդ խառն թշնամւոյն լինէր. Խոսր.։

Ուստի ԳԻՐԿ ԸՆԴ ԽԱՌՆ ԿՌԻՒ կամ ՄԱՐՏ. Գոտեմարտութիւն. կիւրէշ, քէհնէ ճանկը. *Մանկունքն՝ գիրկ ընդ խառն կռիւ։ Ի գիրկ ընդ խառն մարտին միոյն կռովատեալ (յաղթօղ). Եւս. քր. ա։

ԳԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Λίπος. Pinguedo, adeps. Պարարտութիւն. և Պարարտումն. սէմիզլիք. (իսկ գիրութ՝ ած. է ճարպ.) *Ճարպոյ բնութիւն՝ գիրութիւն մատուցանէ աղեացն. Փիլ. Եւ։ *Համակեալք 'ի գիրութիւն։ Սանձացեալք գիրութեամբ. Խոր. Գ. 59։ Փարպ։ *Ի մարմնոցն գիրութենէ ». իբր 'ի պարարտանէ. Սարգ. ա. գ. Ը։ *Եւ ոչ զհին վայելչութեան կարօտ գիրութեան ». իբր զատուածն, ևն. Լմբ. յայտ։

ԳԻՐՔ, գրոց. Տ. ԳԻՐ, և ԳՐԵԱՆ:

ԳԻՒՂ, գեղջ, ջէ, կամ ղէ, ղիւ, ղից, ղիւք կամ ղք. գ. Κώμη, χωρίον, φρούριον, ἀγρός. Vicus, pagus, castellum, villa, rus. գրի և ԳԵՒՂ, կամ ԳԵՕՒՂ, ԳԵՕՂ. մանաւանդ ԳԵՂ. քէօյ, քօյ, գաւիւէ, գօւրա. Ըէն. աւան. բնակութիւն 'ի վայրս անդաստանաց, հանդերձ ագարակօք և անդէովք. *Հաստանէր 'ի վերայ գիւղից և քաղաքաց. Ի. Վ. Ե. 6: *Ի բեթղեհէմ գեղջէ: Երթայք 'ի գեղդ (կամ գեաւղդ) որ առաջի ձեր է: Շրջէր յամ ընդ ամենայն քաղաքս և ընդ գեղս (կամ գիւղս, կամ գեաւղս): Կոչել գեաւղն այնմիկ .. գեաւղ արեան: Տեարք էին գեւղից: Խորել 'ի գնոց գեաւղջն. ևն: *Գիւղօք և ագարակօք. Փարպ: *Պաղատեբուսթիւք գեղջն ... Ի գեղջից. Ցհ. կը: *Բերէին նմա 'ի գեղջուց զպէտսն: Մինչ գային 'ի գիւղէ անտի. Վրք հց. Է. ծա: *Երթայք աւէ 'ի գեօղդ. գիւղ զառվանգակ անեղերս կոչէ, վասն գեղեցկագիր կարգաց աշխարհիս ... կամ զմբ եկեղեցի՝ որ գեղեցկացաւ 'ի հին ապերլութենէն. Եղն. մաբ:

ԳԻՒՂԱՔԱՂԱՔ. Տ. ԳԵՂԱՔԱՂԱՔ:

ԳԻՒՏ, ի, ից. և ոյ. կամ գտի, ից. գ. Εὕρημα, εὕρεσις. Inventio, inventum, commentum, quaestus, lucrum. Արմատ գտանելոյ, որպէս գտումն իրի կորուսելոյ կամ խնդրելոյ. և Հնարք. հանճար. ճարտարութի. և իրն գտեալ գիւտաւ, աշխատութե, կամ ճարտարութե. շահ. օգուտ. պուլուշ, իճատ, քեյֆա, իխթիրա, փէտր, ռիքէար. *Նղեցի քեզ անձն քո 'ի գիւտս: Տաց քեզ զանձն քո 'ի գիւտս ». այսինքն անկորուստ և անվնաս պահեսցիս. Երեմ. Է. 2. ԼԲ. 18. ԽԵ. 5: *Զփոխն իւրեւ զգիւտ համարեցան: Համարի եթէ գիւտս գտի: Տուր բարձրելոյն ըստ տրոց նորա, և առատ ակամբ զգիւտ ձեռաց: Սիրաք. ԻԸ. 4. և 7. ԼԶ. 12: *Առաջին կայ գիւտ և կորուստ: Ցուցով գիւտի կորուսելոյն: Գիւտ իրաց, կամ գրոյ. Փարպ: *Գիւտք իմաստից, կամ ժամանակաց. Խոր: *Զաշխարհս պատկեն նոր և չքնաղ գիւտիւք: Գիւտի անձանց: Զգիւտս աշխատութե մերոյ: Գիւտից խնդիր աշխատուն է. Ագաթ: *Գիւտ որպէս ձկանց. Արշ: *Եկեղեցիք ոչ են պարգևք թագաւորաց, և ոչ գիւտք իմաստնոց. Եղիշ. Բ: *Իմաստակաց են գիւտք: Վարեցեալ իմաստական գիւտիւք. Փիլ: *Ընդ գիւտս խորագիտութե նորա զարմանայր. Եփր. Եւ: *Գիւտք բանաստեղծաց, չարին, սատանայական. Նար: *Է՛ իսկ գիւտ՝ և կոչի, որ ոչ իւր ինչ իցէ, կամ ոչ ընդ վաստակոց գտցէ, այլ գիպուած ինչ բարւոյ լինիցի առանց աշխատութե և ակնկալեաց. Խոսր: *Ըստ գիւտոյ նիւթի և պատճառաւ. Վրդն. ծն: *Գտցեն չնորհս. այսպիսի գտիւք հարստացեալ երանելին գաւիթ. Հանձ. առձ:

ԳԻՒՏ. ա. իբր Գտեալ. գտանելի. դիւրագիւտ. դուլունար. *Հարկ եղև զայն ինչ ձէթ, որ գիւտ է յաշխարհն, 'ի նիւթ առնուլ մեռոնի. Շ. Թղթ: *Որ ոչն էր անկ մեզ, և գիւտ. Երզն. քեր: *Ի մէջ ազգաց ձիւռ օրհնութե. զնոյն զգիւտ ձիւն օրհնութե ճմլեալ. Հ. ԿԵՆԿ:

Եւ իբր Գտօղ. գտող. գտիչ. պուլուճու, իճատ ատիճի. *Որ այսքան չարեաց գիւտ է. Լծ. պորգ: *Խորհուրդ կալեալ, որով կարասցէ գիւտ լինել խնդրոյն. Կոչ. ֆռնփ:

ԳԻՒՏԱԿԱՆ. ա. Գիտական. գիւթական. *Գիւտական հարցմունքն ». յն, հնարք. Պղտ. տղէփս:

ԳԼԱԹԱՒԱԼ. ա. Իւրև զգիլս թաւալեալ. որպէս զքարինս հոլովեալ. *Որոց գիտակութիւքն գլաթաւալ 'ի վերայ միմեանց չեղջեալ. Լաստ. ծա:

ԳԼԱՆ, ի, ազ. գ. (լծ. յն. ԳԻՒԼԻՆ. տրօս.) Κύλινδρος. Cylindrus. Մարմին ողորկ սիւնաձև՝ որպէս քար գլելի և գլորելի. (լող քարն ողորկիչ տանեաց, և օխլավու 'ի բանալ զխմոր ևն.) օխլաղը, պէրձ. *Գունդ և քուէն և երկայն գունդ, և գլան. Աչխար. 20:

ԳԼԱՆԱԼ. չ. ռմկ. Գլնալ, Գոլնալ. Բթանալ, կամ խլանալ. *Ոսկի էր ըռընգացն ձայն խորդման, յորժամ խորագոյն գլացելոցն լինի. Փիլ. յոբ:

ԳԼԱՋԱՐԴ ԱՌՆԵԼ. Գլաւ՝ այսինքն քարամբ ջարդել. *Գլաջարդս առնէին զճակատս երիվարացն. Մաթէ: *Մեծամեծ վիմօք գլաջարդ առնէին. Լաստ. ծա:

ԳԼԳԼՈՒՆՔ. գ. Բառ ռմկ. որպէս Ձայն իրաց գլելոց սաստկութբ. խուռխուռ. *Աղուէս մի քաղցեաւ, և եգիտ զատն և զպաղ. սկսաւ ուտել, և աւէ, վայ ինձ, զի ահագին է գլգլունս և աղաղակս 'ի գլուխս և յատամունս իմ. Վրդն. առկ:

ԳԼԵԼ, եցի.ն. (լծ. յն. ԳԻՒԼԻՕ, ԳԻԼԻՆՕ. եբր. կուլուլ.) Κυλίω, κλίνω, ἀνατρέπω, καταβάλλω. Volvo, voluto, dejicio, averto. Հոլովել իբրև զգիլ, որ է քար ողորկ. գլորել. թաւալել. տապալել. հոսել. շրջել. գալարել. յեղաշրջել. կործանել. տապաստ արկանել. Գլօրփելէլ. եուվարլամագ, փեծիրմէք. *Եւ որ գլէ վէմ, յանձն իւր գլեսցէ. Առակ. ԻԷ. 27: *Զքարինն գլլեն ըղձևորակ. Ղ. Եղեւ: *Իբրև վէմն գլեալ առ 'ի վայրն սաստկէին. Կողբացի: *Այլ ումն 'ի բարձրաբերձ տանեաց 'ի վայր գիշերի գլեալ. Ցհ. կը: *Ի հակառակամարտ ախտից գլեալք տապալին. Փիլ. իմաստն: *Քարշէին զոմանս 'ի մարդկանէ, և 'ի խոր լիճ գլէին (կամ գլորէին). Վրք հց. ԽԷ: *Որփեայ քնար հարկանելով՝ զխուժադուժս անմիտութբ զուարճական բանիւ գլեաց: Գլեցին զգարեհի անուանն և զպարսից. Պղտ. աղէքս: *Պահոց և աղօթից առէպ կաց. բայց մի անչափ, զի մի գու ինքնին գլեսցես զքեզ. Աճառ. ծէ: *Ցայս վճիռ գլել զգաստատանք: Գլել (այսինքն գլիլ) 'ի գուլթ. Պիտ: *Փորձէր, թէ յոր կոյս գլեսցէ գուլթն, յինքն և յորդիս իւր, եթէ առ հիւրասիրութի, մարդասիրէին. Ոսկ. հէրով: *Զյունովք գլեալ խորհրդոյն ». այսինքն հակամիտեալ. Խոր. Գ. 63:

ԳԼԵԼ. ն. չ. որպէս 'ի Գուլ բառէ՝ Գըլացուցանել, բթացուցանել. յաղթել. յաղթահարել. վերագոյն հանդիսանալ. զօրել. ազդել. ըստ յն. առաւելուլ, կամ իշխել. Πλεονεκτέω, ἰσχύω, ևն. ուըւճբըլ, Թաղ. գէլէ իւսթիւնէ կէլմէք, էէնմէք, պէէսէր էթմէք. *Զի թէ ոչ գլէ (խաչն) զփայլումն սորա (արեգականն), զիարդ ինքն երևեսցի: Ցաղթեալ գլէր զլոյս արեգականն պայծառութիւն երեսացն: Գլէին առաքինութիւնք նորա (յորայ) զճառագայթս արեգականն. Եղն. մաբ: Վանակ. յոբ: *Քար առաւ և հարկանող 'ի համանման քարէ մաշի, և առաւելութիւնն գլէ. Կիւրղ: *Եթէ գլեալք գիտաց՝ զհանդերձեալսն գիտելով, գլեն և նոքա զմեզ՝ առաժամայն զաղատիժս կրելով: Այլ թերևս ասիցէ առաւելութբ (հզարութեամբ), և այնու ևս ան-

առաւելք գլեն: Ցորժամ հաղթողքն ոչ գլիցեն, զիարդ չեղեն 'ի վայր քան զանուանս: Մարդկան երկիւղն իմն կարի գլէ առ մեզ՝ քան գեհենի. Ոսկ. Մ. Բ. 11: Իբբ. Ե. և Ի: *Անապատն եգիպտացի ... գլէ յաղթէ քաղաքացն. Ոսկ. Եօ:

ԳԼԽԱԲԱՑԵԱԼ. Բացեալ գլխով. հոլանի. Գըլխը աչըգ. *Եւ էր պարապելի գլխաբացեալ, և բոկ ոտամբ. Վրք հց. Ղ:

ԳԼԽԱԳԱՐ, ի, ազ. ա. Խանգարեալ գլխով. և խանգարիչ գլխոյ. *Գլխագար անխարշութի. (կամ գլխակառ). Արծ. Ա. յհ. Ղ: *Գլխագար թմբրութի, կամ արբեցութիւն, կամ ծանրութիւն ». այն է գլխածանրութի 'ի գինւոյ. Ոսկ. Ա. փիլ. ծՂ: Ճ. Ճ: Սարգ. Գ. յհ:

ԳԼԽԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Խանգարումն գլխոյ. ցաւ գլխոյ. և Գլխածանրութիւն. պաշ ադըրըսը՝ ադըրլըղը. *Ռանսցաւութի, և գլխագարութի, և անբժշկելի ցաւք: Ոմանք իբր գլխագարութի առէին զմանէ 'ի սատանայէ եղեալ. Ոսկ. յհ. Ա. 21: Ի. Բ. Խորհ:

ԳԼԽԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս Գլխահարութի կամ գատապարտութի. Գըլըճա խոր. յանդ. պաշըն պէշի. *Այդ իսկ առաւել 'ի գլխագարութի բերէ զձեզ. Ոսկ. յհ. Ա. 20:

ԳԼԽԱԳԵՐԾ, ի, ազ. ա. Որոյ գերծեալ է գլուխ. ևս և Անպատկառ. *Աղգաւնէ ազգաց՝ գլխագերծաց, և գիտաւորաց. Կողբացի: *Լցեալ զտունն մոմօք. և գուսանօք, և խնձորիւք գլխագերծաց. Ոսկ. Մ. Բ. 23:

ԳԼԽԱԳԵՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գերծումն կամ գերծեալ գոլն գլխոյ. *Զինչ է գլխագերծութիւն. Ոսկիփոր:

ԳԼԽԱԳԻՐ, գրոյ. գ. ա. Գիր գրոշմեալ 'ի վերայ գլխոյ կամ 'ի վերայ քան զգլուխն. *Զմանկարար խանձարուրսն, զմարդկայէս գլխագիրն. Աճառ. ծԳ. յն. ἀπογραφή, կամ ἐπιγραφή.

ԳԼԽԱԳԻՐ. Գլխաւոր նշանագիր կամ տառ 'ի գլխաւոր հատուածս բանի. Գլխագիր, Պէնտ Գիր. Սէրլաու. *Ճանաչէ որիշ որիշ զգիրսն գլխագիր. Գրչ. ոըրթափ:

ԳԼԽԱԴԻՐ, դրի. գ. Ἐπίκρανον, τουπίκρανον. Velamen, capitis ligamen, vitta. Ծածկոյթ գլխոյ. գլխաշուք կանանց. և որ ինչ արկանի զգլխով և զպարանոցաւ. լաչակ. պաշըըրթ, եաշմագ, եօրթիւ, Նեգապ, հէճապ. *Զգլխադիրն 'ի բաց հանցէ (կինն), զի զատեալ լիցի մերկ գլխով. Փիլ. Ծ. բան: *Ծածկոյթն այն գլխադիր ինչ է. ...: Կամ որպէս յն. ἐπιβόλιον, վերաձգելին, վերարկու (գլխոյ). *Առնէին զգլխադիրս գլխոյ ամենայն հասակաց: Պատառեցից զգլխադիրսն ձեր. Եզեկ. ԺԳ. 18. 21. եբր. Մըսֆախօթ. (ըստ ոմանց՝ սաւանոց նման բարձիկներոյ): *Գլխադիրն ամենասրբուհւոյ ածածնին: Զմբ գլխադիրն. Հ=Ց. յուլ. Բ: *Օրհնութի գլխադրի կուսից. Մաշտ. ջհվ:

ԳԼԽԱԴԻՐ. Դիր հանդստեան, ուր պառնի գլուխն անձին. *Գլխադիրն յակոբայ փառաւորական (յերուսաղէմ). Գնձ:

ԳԼԽԱԾԱԾԿԵԱԼ. Ծածկեալ գլխով. Գըլըփըլ կամ Նըլը ծուծկուծ. պաշը էօրթիւլիւ. *Ոչ հոմանեաւոր անձամբ գլխածածկեալ երևեցի. Եղն. մաբ:

ԳԼԽԱԾԱՆՐԻԼ, րեալ. չ. Καρηβαρέω. Gravor capite. Կրել զծանրութի գլխոյ, կամ զգլխագարութիւն. *Եթէ արտաքոյ սահմանացն ըմպեա, վաղիւն գլխածանրեալ, ևն. Բրս. պհ. Ա: *Զոյս գիտէք գլխածանրեալս, լցանելով յանձնաբեկլուլ

նկրտուածս. Պիտ:

ԳԼԽԱԾԱՆՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Καρηβαρία. Gravedo capitis. Ծանրութիւն գլխոյ՝ յարբեցութէ, 'ի խօթութէ, ևն. որ և ասի ԾԱՆՐԱԳԼԽՈՒԹԻՒՆ, ԳԼԽԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆ: Գաղիան: *Արբեցութեցն գլխածանրութիւք. Բրս. պհ. ա:

ԳԼԽԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Կարգաւորութ բանից 'ի գլուխս գլուխս. բովանդակութիւն. ցանկ. ֆիհրիսթ. *Եդից քեզ գրով զգլխակարգութի հարցուածոց քոց. Վրք հց. Բ: *Հանդերձեալ բանք ունի և զմեր գլխակարգութես խնդրոյ. Գր. տղ.թղթ:

ԳԼԽԱԿՈՐԻՄ, եցայ. չ. Կորանալ գլխոյ. զերկիր նշմարել. անպատասխանի և ամօթապարտ գտանիլ. պատկառիլ. *Մոտք ապշեցան, գլխակորեցան (կամ գլխակորացան): Ամենայն ոք գլխակորեալ յերկիր. Ոսկ. յհ. ա. 16: *Ամաչեցեալ գլխակորեալ. Սհկ. աղ: *Առ իւր մի եկաց առ մարխամ մերձ՝ գլխակորեալ: Գլխակորեալ լինէր 'ի ժամ ուսելոյն, զի մի տեսանիցէ, ևն. Վրք հց. ԻԸ:

ԳԼԽԱՀԱՏԵԼ. ել. Տ. ԳԼԽԱՏԵԼ. *Եթէ լուծանել յանդգնեսցի, գլխահատեսցի. Մաքեն:

ԳԼԽԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԼԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. *Գլխահատութեամբ իրաւամբք դատապարտեսցի. Մխ. դտ: *Գլխահատութէ վճռաւ դատապարտեալ սպանին. Մաքեն:

ԳԼԽԱՀԱՐ, ի, աց. ա. Հարկանօղ գլխոյ. նեղիչ. բռնաւոր. պաթիշ. պաշ պէլա. *Զայնպիսի տէր գլխահար 'ի վերայ անձին իւրոյ կացուցանիցէ. Ոսկ. յհ. ա. 2:

ԳԼԽԱՀԱՐԿ. գ. Հարկ ըստ գլխոյ. և Մարդահարկ. խարաճ, ռուճան. *Ցիւրաքանչիւր անձնէ գլխահարկ պահանջէր. Մաքեն: *Առաքեցաւ կիւրինոս՝ գրել զազգն հրէից, և դնել գլխահարկս. Մխ. ասոր:

ԳԼԽԱՆԻ. նւոյ. Իբր գլուխք. Գլուխներ, գլխներ. պաշլար, քէլլէլէր. *Ոչ գոյր չափ գլխանոյն տխրանեացն, զոր բերեալ էր առաջի թագաւորին. Բուզ. Ե. 4:

ԳԼԽԱՆՈՑ, ի, աց. գ. որ և ԳԼԽԱՊԱՆ. Գլխարկ. փակեղ. սաղաւարտ. պաշ էօրթիւ, խոտ. *Գլխանոց ագուցեալ երկաթի. Խոր. ա. 10:

ԳԼԽԱՇՈՒՔ, շքի, ից. ա. գ. Շուք գլխոյ. գլխադիր. *Ընդ զերծման գլխաշուք կատարոյն՝ զանապականութէ վերարկուն. Նար. լգ:

ԳԼԽԱՊԱՀ, ի, աց. ա. Պահապան կարգեալ գլխոյ. թիկնապահ. անձնապահապետ. *Գլխապահ լինի թագաւորին. Վրդն. ող:

ԳԼԽԱՊԱՆ, ի, աց. գ. Պահպանակ գլխոյ. գլխանոց. սաղաւարտ. պէրկ քիւլահ, խոտ. *Լանջապահս, գլխապանս. Առծր. ա. 5:

ԳԼԽԱՊԱՏ, ի, ից. գ. Ծածկոյթ՝ որ պատէ զգլուխն. փակեղ. ապարօշ. խոյր. գտերինոց. գուցէ նաև Բարձ. թաղիոց. թօ-շալ, լաչա, սարըգ, ևն. *Զգլխապատն քակելով, և զվարսն հարթելով. Բրս. մրկ. Ը: *Ներքանոց, և վերմակ, և գլխապատ. Մագ. Ի. Երզն. տէր:

ԳԼԽԱՊԱՐՏ, ի, աց. ա. Գլխով չափ պարտաւոր, կամ պարտական գլխատման. մահապարտ. *Առնիցէք (զիս) գլխապարտ թագաւորին ". յն. պարտաւոր առնիցէք զգլուխ իմ թագաւորին. Դան. ա. 10: *Գլխապարտ գտանի. Եղիշ: *Որ յանկերին կին մտաբերեսցէ, գլխապարտ է. Ոսկ. Ես:

ԳԼԽԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Զօրապետութի. ազգապետութի. տանուտէրութի. *Եա բերել նմա ըստ օրինի գլխապետութե տանուտէրիշխանական, զօտի արքական, քուքէ խիզախողք, և երիվար բարձրավէզ. Առծր. Փ. 12:

ԳԼԽԱՊԻՆԴ ՎԱՐՇԱՄԱԿ. Գլխաշուք. գլխադիր. լաչակ. *Բուռն եհար զգլխապնդին վարշամակէն. Նոննոս:

ԳԼԽԱՏԵՄ, եցի. ն. Ἀποκεφαλίζω. Decollo, caput amputo. Հատանել զգլուխն. գլուխը կտրել. պաշըն քեսմէք. *Առաքեաց գլխատեաց զյովհաննէս 'ի բանտի: Զյովհաննէս ես գլխատեցի. Մթ. ԺԴ. 10: Ղկ. Թ. 9: *Ի հռոմ քաղաքի գլխատեցաւ. Եւս. քր. Բ: *Հրամայէր անդ գլխատել. Փարպ: *Գլխատեալ այսօր 'ի հերովդէ. Շար:

ԳԼԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. } Ἀποκεφαλισμός, μα. Decollatio, capitis amputatio. որ և ԳԼԽԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. Հատումն գլխոյ. պաշ քեսմէ. *Վճիռ տայր սէյն գլխատութե. Ճ. Ա: *Եւ ոչ 'ի գլխատութեն ժամ լալոց ինչ էր 'ի յանդիմանելոյ. Ոսկ. Մ. Բ. 23: *Զմկրտչին... զգլխատմանն կատարեմք այսօր զյիշատակ. Շար:
ԳԼԽԱՏՈՒՄՆ, տման. }

ԳԼԽԱՐԿ, ի, աց. գ. Որ ինչ արկանի զգլխով 'ի ծածկոյթ, խոյր. ևն. և գլխադիր. *Օրհնութի գլխարկի ... 'ի խոյրս յայս քահանայական զշնորհս քո ցողեա. Մաշտ: *Առնեն գլխարկ, և ուրարս. Մխ. ապար: *Իջցէ օրհնութի 'ի վերայ այսմիկ գլխարկիս, զոր աղախինս քո կամի արկանել զգլխով իւրով. Մաշտ. ՉՀԴ:

ԳԼԽԱՐԿԵԼ, ել, եալ. ն. Զգլուխն 'ի վայր կախել առ ծանրութէ, ամօթոյ, և պատկառանաց. գլխակորիլ. *Ի ծանրութէ հասկոյն գլխարկեալ (ցորեանն). Վեցօր. Է: *Մի տրտմեսցուք 'ի գլխարկելն և յարտասուելն. Մխ. այէլ: *Անսանական ունիք միտս, և ընդ երկիր գլխարկեալ էք. Իսիտ: *Եւ համան գնաց 'ի տուն իւր գլխարկեալ լի տրտմութբ. Եսթ. Զ. 12: որպէս և Ոսկ. ֆիլ. ԺԳ: Մծբ. Զ. Է: Եփր. ննն: Մանդ. Զ: Մաղ:

ԳԼԽԱՑԱՒ, ի, աց. ա. Κεφαλαλγής, γός, γικός. Cui caput dolet. Ունօղ զցաւ գլխոյ. Գլխու ցաւ տօղօղ. *Որ գլխացաւ է, առէ բժշկին զպատճառս գլխացաւութեն. Մաղ: *Եւ այլ ոչ ևս եղև գլխացաւ այնքայն. ՃՃ: *Եղև գլխացաւ, և 'ի բժշկաց ոչ եղև նմա օգուտ. Հ=Ց. [illegible]. ԺԲ:

ԳԼԽԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Κεφαλαλγία. Dolor capitis. Ցաւ գլխոյ. գլխացաւութի. պաշ աղրըսը. *Զգլխացաւութի թագաւորին՝ զոր ունէր, ոչ կարացին մոգքն բժշկել. Սոկր. Է. 8: *Իսկ որքինայն պատճառէ զգլխացաւութի. Եւագր. ԺԴ: *Զկրօնաւոր ոմն ժրաջան 'ի ժամ յառնելոյն յաղօթս՝ ունէր սարսուռ և գլխացաւութի. Վրք հց. Յ: *Ցերեկ ժամէն (աղօթից) դողումն և գլխացաւութի և ցերմ՝ ձանձրութի գնն առնէ. Կլիմաք:

ԳԼԽԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἀρχηγός, ἡγούμενος, πρῶτος, κορυφαῖος. Princeps, dux, capitalis, supremus. Երևելի և առաջին ոք յիմիք կարգի որպէս գլուխ. պարագլուխ. իշխան. աւագ. առաջնորդ. նախարար. ազնուական. պաշ, ֆէրզէ, պէյ, իշ աղա. *Արք գլխաւորք: Զամենայն գլխաւորս 'ի նոցանէ: Գլխաւորք ժողովրդեանն, կամ գնդիցն. Թուոց. ԺԴ. 3. և 4: ԺԴ. 2: Բ. Թգ. Ը. 2: Ղկ. ԺԹ. 47: *Պետրոս գլխաւորն և երկոտասանից ընտրանեացն ծայրութի. Դիոն. տծռ: *Այն են չորից չըն թագւոցն՝ որ անկաւ 'ի պետրոսէ գլխաւորէ. Կլիմաք: *Պատիւ արարեալ գլխաւորի առաքելոցն. Սհկ. յոբ: *Առեալ զամենայն գլխաւորսն: Երկուս 'ի գլխաւորաց իւրոց: Հանդերձ գլխաւորաւ նոցին զեանգիւ. Խոր: *Բաղումք 'ի գլխաւորացն պարսից: Մինչոյ գնդին կարգէր գլխաւոր զորն արծրունեաց. Փարպ: *Ցորժամ տեսանիցես զգլխաւորս քաղաքաց մարմնաւորս, անդամայաղթս. Ոսկ. Ես:

ԳԼԽԱՒՈՐ. Ἄκρον, κεφάλαιον. Excelsus, praecipuus. Երևելի և նշանաւոր ինչ. պաշ, պէյսի. *Ի վերայ լերանց գլխաւորաց: Քաղաք գլխաւոր. Առակ. Ը. 2: Բ. Պ. ԺԱ. 2: *Զգլխաւորն յիւրոց: Զօրան այժմ փոխանակ գլխաւորին էառ 'ի մէջ: Ցաւլագս գլխաւորացն (յօրէնս իմ՝ տան պատգամաց). Փիլ: *Շէնս գլխաւորս. Խոր. Բ. 7: *Հինգ ևս գլխաւորօք ('ի պատուիրանս). Ագլ: *Գլխաւոր թիւք անգամոց: Զմեղանացն գլխաւորաց. ևն. Նար:

ԳԼԽԱՒՈՐԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել գլխաւոր. մեծագոյն. առաւելագոյն. աւագագոյն. *Ընթանայ առ պետրոս որպէս առ գլխաւորագոյն և խոհեմագոյն. Նանայ: *Զգլխաւորագոյն և զգաջահաստատ քո զաշակերտան ընտրեցեր՝ հանելով 'ի լեառն բարձր. Գնձ: *Բոլոր աշխարհին մարդիկն, զորոց զգլխաւորագոյնսն յանուանէ կոչէ. Շ. Մթ: *(Զարգացելոցն՝) գլխաւորագոյն պատուիրանացն պէտք են. Բրս. հց: *Զգլխաւորագոյն իշխանութիւնն ետ 'ի ձեռս նոցա. Լմբ. Թ: *Գլխաւորագոյն գովութիւն, կամ պարսաւանք. Պիտ:

ԳԼԽԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Գլխաւոր. ծայրագոյն. *Մաքսաւորն և հոյհոյիչն՝ գլխաւորական չարք: Վասն այնորիկ և զգլխաւորականսն չարութեան ընտրեաց քն, զի մի իսպառ կորիցեն. Ոսկ. 'ի տնանօրէն: *Իսկ գլխաւորականն (միտքն) 'ի խելս ասեն ունել զհաստատութի բնակութեն. Փիլ. ել: *Ցասն բան պատուիրանացս գլխաւորականք են. Վրդն. ել:

Եւ Գլխաւորիչ. բովանդակիչ. Κεφαλαιωτικῶς. In summam redigens. *Վերջին, և առաջնոցն միահամուռ գլխաւորական կատարումն. Դիոն. էկ:

ԳԼԽԱՒՈՐԱՊԷՍ. մ. Ըստ գլխաւոր բանի. *Որք գլխաւորապէս ողջ քս էք, և յաղագս նոցունց և առ նոսին ամբոխիք. Առ որս. ԺԷ:

Եւ Բովանդակելով. Κεφαλαιωδῶς. Capitulatim, summatim. *Ցիւրաքանչիւր ինչ առ 'ի նոցանէ խնդիր եղելոց գլխաւորապէս ասել. Կիւրղ. գնձ:

ԳԼԽԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Κεφαλαιόω, ἐπικεφαλαιόω. Summatim attingo, in summam redigo, perficio. Ի գլուխ հանել. բովանդակել. կատարել. և Ի կարճոյ քաղելով աւարտել. վերածել 'ի մի. յանգել. գլխել. պաշը չըքարմագ. պիթիրմէք, թիմամ էթմէք, իխթիսար էթմէք. *Գլխաւորեսն զգան սահաւոք. Սիր. ԼԷ. 11: *Գլխաւորելով ըստ իւրաքանչիւր հասակացն զամենայն առաքինութի. Ցճխ. ԺԲ: *Ողջախոհութբ գլխաւորէր զկեանս իւր. Ճ. Ա: *Զգուշութբ գլխաւորել զնա պահս, կամ զհրամանն արքունի, ևն. ՃՃ: *Զամենայն չարիս, օրէնս ... յինէն գլխաւորեսցէ. Սեբ. 'ի յհ. Դ: *Գլխաւորեալ 'ի քեզ զիմանալեացն փարթամութի: Հիմն արկանէմ, և

ոչ գլխաւորեմ։ Ճշմարտապէս գլխաւորեցաւ. եմ. Նար. ՚ Իբրև գլխաւորի, զարձեալ սկիզբն առնու ՚ի չորից կանոնացն Ճռացելոց. Խոսր. ՚ Ո՛չ զամենայն առնել, զի անհնար է, այլ գլխաւորել համառօտ զամենայն. Բրս. հց. ՚ Մեք և զայսոսիկ գըլխաւորեսցուք՝ ՚ի թիւս բաժանել յառաջագոյն գիւղայնիշատակութենն. Առ որս. Է. ՚ Որ գումարեն զինն թիւ առնեն ՚ի միասին գլխաւորելով։ Գլխաւորեալս ՚ի մաթասուն և չորս. Փիլ. լին. ՚ Ջհամառօտն գլխաւորելով աստանօր. Նար. Ծթ.

ԳԼԽԱՒՈՐԻՄ, եցայ. չ. Առնուլ ըզգլխաւորութիւն, կամ զվերակացութիւն. մեծարիլ գահերիցութեամբ. ռմկ. օլմագ. ՚ Կոչի այդպիսին առաջարապետ. վասն զի ոչ զանձունչ նիւթոյ չինուածի ժառանգութիւն գլխաւորի, այլ զբանական կենդանեաց ժողովոյ. Սարկ. ք. հ. ՚ Գլխաւորեալ իշխան նախան պատուաւորութեամբ փառօք ՚ի փառս. Ղ. Երզն.

Իբր Գլուխ կայել, կամ սերմն համարեալ բանից. ՚ Ընդ բուսանել (խաշխաշի) և ՚ի լինելն բանջար... նմանապէս և ՚ի ծաղկելն, և ՚ի գլխաւորելն. Մխ. առակ.

ԳԼԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀρχή, πρωτεία. Principatus, primatus. Գահերիցութիւն. առաջին աստիճան պատուոյ. իշխանութիւն. ռմկ. օլմա, ՍՐՊՍՆՍՏԼ, ԲՍԼՍՐ. ԼԹ. ՚ Որում պահէին զգլխաւորութիւն, զի ոչ գոյր անդրանիկն ՚ի միջի. Ա. Մն. իդ. 10: ՚ Արծանեցուցաներ ՚ի գլխաւորութիւն ժողովրդոց. Ագաթ. ՚ Ի համեմ համագործել էր կարգել զաթոռ պետրոսի և պօղոսի, և զգլխաւորութիւն նոյ եկեղեցւոյ. Զքր. կթ. ՚ Ջերկնից գլխաւորութեանց կարգաւոր. Ճ. Ա. ՚ Պետական գլխաւորութիւնք մեհից (իբր գլխաւորք). Նար. Ծթ. ՚ Ընդ առաքելոց և ընդ պետրոսեանցն գլխաւորութեանց. Ի Գիրս խոսր.

Եւ Κεφαλαίωμα. Summa, conclusio. Բովանդակութիւն. կատարումն. լրումն. ԲՍԼՄԼ, ՍԻՀՍԼ. ՚ Կնիք գլխաւորութեան բանիս աւարտման. Ի ծագ գլխաւորութեան մասին սորա. Նար. Ծթ. Ե խմ. ՚ Կախէք զիս գլխիվայր, սակայն գլխաւորութիւն իմ մինչև յերկինս բարձրասցի. Ոսկ. ղա.

ԳԼԽԱՒՈՐՈՐԷՆ. մ. Κεφαλαιωδῶς. Summatim. Գլխաւորելով. կարճառօտիւ. բովանդակելով. ՚ Յաղագս այսոցիկ գլխաւորորէնս (կամ գլխորէնս) համառօտաբար այժմիկ ասասցուք։ Արդ այսուհետև յաղագս բոլորից չարունակող պատճառին գլխաւորորէն առնել պարտ է. Արիստ. ՚ Հ.

ԳԼԽԱՓԱՌԻՄ, եցայ. չ. Փառօք յանդգնել զգլխաւորութիւն. պատկերել ըստ աստիճանի պատուոյն. ՚ Նահատակեալ զըլխափառեցան յառաքելական աստիճանին. Թէոդոր. մայրագ.

ԳԼԽԵՄ, եցի. Տ. ԳԼԽԱՏԵԼ. ՚ Յորժամ ոչ գլխեմք զթիւն։ Ջթիւս տասանց գլխել. Լմբ. պտրգ. ՚ Ի նոյն առ բանն գլխի վերածին. Ոսկ. յհ. բ. 28:

ԳԼԽԻԲԱՑ. մ. Բացաւ գլխով. գլխաբացեալ. ռմկ. աչըգ. Nudo capite. ՚ Նմի գլխիբաց և բոկոտն. Վրք հց. Ն ճ. Բ. ՚ Գլխիբացք նստցին. Վեցօր. ղ.

ԳԼԽԻՎԱՅՐ. մ. Κατὰ κεφαλῆς. Inverso capite. Գլուխն ՚ի վայր գոլով, և ոտքն ՚ի վեր. ԳԼԽԻՎԱՐ, ԳԼՈՒԽԻՎԱՐ. ռմկ. աշաղը. ՚ Պետրոս խաչեցաւ գլխիվայր։ Պետրոս գլխիվայր լինէր կախեալ. Եւս. պտմ. Ոսկ. յհ. Լ. Ն պէտ. ՚ Շմաւոն քաղաքացւոյ երդմնեցոյց, զի գլխիվայր հանցէն զնա ՚ի խաչ. Եփր. համաբ. ՚ Կախել գլխիվայր զմիոյ ոտանէն։ Կայցէ կախեալ գլխիվայր. Ագաթ. ՚ Ի գլխիվայր կախաղանին ընդ այս խօսէր. Նար. Եզն. ՚ Ընդ երկիր անկեալք և արմատացեալք, և գլխիվայրք իբր ծառք եղեալք յառաջարի. Փիլ. լին.

ԳԼԽԻՎԱՅՐԵԱԼ. Իբր Գլխակորեալ. գլխարկեալ. ՚ Գլխիվայրեալ՝ ոչ հայէր ընդ նոսա. Եփր. նին. ՚ Տեսանէր զգեւս գըլխիվայրեալ. Վրք հց. չ.

ԳԼԽԻՎԵՐ. մ. Ի վեր ունելով զգըլուխն. ԳԼՈՒԽԸ ՎԵՐ, ՎԵՐԻ. ՚ Վասն այնորիկ յառաջանին գլխիվեր մկրատեմք. Վրդն. պտմ.

ԳԼԽՈՎԻՆ. } մ. Ինքնին՝ գլխով և
Ի ԳԼԽՈՎԻՆ. } անձամբ իւրով. ըստ յն. ինքն իսկ. զինքն կմ ինքեան անգամ (յետ դէմս և հոլովս). և տմ մասամբ. բոլորովին. և Տճ նա. ԲՈՒՆ ԻՆՔԸ, ԻՆՔԻՆ ԱՐ. ՔԷՆԴԻ ՊԻՆԷ, ՏՕՒՐՈՒ, ՊԻՆԷ. ՚ Նա ինքն գլխովին (է), որ զհեղեղօդորոսն շարժեաց և ըլկեաց։ Ջմատեանն ՚ի գլխովին։ Ինձ իսկ ՚ի գլխովին (կամ գլխովին). Բ. Կ. Դ. 1. Ն Բ. 33: Հռ. Ծէ. 2: ՚ Ջերանելիսն իսկ գլխովին յանգիման տեսանել։ Ջքո ինքնին զըլխովին զգեցան։ Ջաւէրն ինքնին գլխովին տեսաք. Ագաթ. ՚ Ջբազում սխրաժէտս բժշկեալ, և գլխովին զկին միհրանայ. Խոր. Բ. 83: ՚ Սուրբ վարէր առ թագաւորն ինքնին գլխովին։ Մեք իսկ գլխովին վարդապետքս ձեր զի՞նչ եմք. ո՞չ ահա պաշտօնեայք. Եփր. Ա. կոր. ՚ Գլխովին պարտ է հաւատալ. Ղ. Բարսղ. ՚ Ամենայն գիրք զորօրմածն եւ անուանակից տեսն, և գլխովին իսկ զողորմածն ած տեսն. Ոսկիփոր.

ԳԼԽՈՎԻՆ. մերթ՝ Գլխով հանդերձ (գրամոյ). ՚ Ո՞ր վասն վաշխից ժլատանայ, որ և գլխովին իսկ հանել փութայ ». յն. և զգլուխն. Ոսկ. ող. Լէ.

ԳԼԽՕՐԷՆ. Տ. ԳԼԽԱՒՈՐՈՐԷՆ.

ԳԼՈՐ. Իբր Գլորմամբ. Տ. ԹԱՒԱԼԳԼՈՐ. ՚ Թաւալ անկեալ գլոր խաղալին. Լամբ. ծէ.

ԳԼՈՐԱԿԱՄ. ա. Որ կամի գլորել զայլս. կամ Թիւրեալն կամօք. ՚ Սոքա են գէտք նենգաւորք, գլորակամք. Մծբ. ծբ.

ԳԼՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Գլորիչ. կործանական, կործանիչ. ՚ Արդ ըզմըրութեան վերջնական, արդեօք և զու՝ ըզգլորական. Ղ. Երէմ.

ԳԼՈՐԵՄ. եցի. ն. Ἀνατρέπω, ὀλισθαίνω, καταχρημνίζω. Subverto, prosterno, labefacto, praecipitor, labor. Գլել. թաւալել. տապալել. կործանել, շրջել, հոսել. ԳԼՈՐՓՐԸՆԼ, ՎԱՐ ՅԳԷԼ. ԲԷՎԷՐԼԷՄԷՔ, ՏԷՖԷ ԽՈՒԹԽՈՒՄԷ ՔԷԹԻՐՄԷՔ, ՓԻՈՒՇԽՈՒՐՄԷՔ, ԱԹՄԱԳ. ՚ Կապեաց զանիւս կառաց նոցա, գլորեաց զնոսա, և զարկոյց զնոսա. Ագաթ. ՚ Մի գլորեր զանկեալս. Նար. ծէ. ՚ Մի կամօք ձերովք ՚ի բարձր վիմաց գլորէք զանձինս ձեր. Ոսկ. յհ. ա. 17: ՚ Երկաթն երագէ քան զընթացս մրջեանն, և գլորէ զնա (յիւրմէ). Ճէր. ՚ Որ և զագամ գլորեալ. Վրդն. ծն.

Կր. Իբր չ. Անկանել. Πίπτω. Cado, են. ՚ Դրդուեցայ, և եղէ մերձ ՚ի գլորել. Սղ. ճժէ. 13: ՚ Ջի եթէ գլորեսցի մին, կանգնեսցէ զնա ընկեր իւր. և վա՜յ միումն՝ յորժամ գլորեսցի. Ժղ. Դ. 10: ՚ Ջանկանգնելին գլորեցան գլորումն. Խոսրովիկ։ ՚ Մարդն գլորեալ։ Մայրն գլորեալ։ Կանգնեցեր ՚ի գլորելոյ. Շար. ՚ Գլորեցելումն հօր ցուցեալ եղեր յարուցիչ. Անյ. բարձր. ՚ Ջի մի գործեալ ուրախականքն գլորեսցին։ Վասն ՚ի կուռսն գլորելոյ ». իբր գայթագղել. Մխ. երեմ.

ԳԼՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԳԼՈՐԵԼ. ՚ Ջահագին աշտարակն գլորեցուցանել. Խոսրով: ՚ Կէսք սուսերաց նորա զմնացորդացն արծիս վարագացն գլորեցուցեալ սպանանեն. Փարպ. ՚ Գըթեալ նորայն երիվար՝ գլորեցոյց զնա, սակայն ոչ կործանեցաւ. Կաղանկ.

ԳԼՈՐԵՑՈՒՑԻՉ. ցչի, չաց. ա. Կործանիչ. տապալիչ. ՚ Ապաշխարութեան գիւաց հալածիչ, բանսարկուին գլորեցուցիչ. Բրս. ապաշխ.

ԳԼՈՐԻՉ. Նոյն ընդ վ. ՚ Ոչ են գլորիչ, այլ կանգնիչ. Նար. ձԲ.

ԳԼՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. } Πτῶσις. Casus,
ԳԼՈՐՈՒՄՆ. րման. } ruina. Գլորելն. կործանումն. անկումն. ԲՈՒՇԻՒՇ, ԽՈՐՈՒՄ. ՚ Ջբնութեան կանգնեցեր ՚ի գլորմանէ։ Այլ կանգնեցայ ՚ի գլորութենէ. Գնձ. ՚ Ահա սա կայ ՚ի գլորումն և ՚ի կանգնումն բազմաց ՚ի մէջ իսրայէլի. Ղկ. Բ. 34: ՚ Յարուցին ՚ի գլորմանէ. Ագաթ. ՚ Նա ինչ եղև պատճառք գլորման ընկերին. Եղնիկ։ ՚ Զ՚ի մահ գլորմանն ցուցից կերպարան. Նար. Լբ.

Եւ Πρόσκομμα. Obstaculum in via, offendiculum, offensio. Խոչ ընդ ոտն. գայթագղութիւն. գայթումն. ԷՆԳԷԼ, ՏԱՆԷ. ՚ Վէմ գլորման, և վէմ գայթագղութեան. Ա. պետ. Բ. 8: ՚ Գեղեցկաւէ երեսաց քոց գլորումն է անհաստատից. Վրք հց. Խէ.

ԳԼՈՒԽ, գլխոյ, ով. գ. Κεφαλή. Caput. Վերին և երևելի մասն մարմնոյ մարդոյ, և ամենայն կենդանեաց. ռմկ. պաշ, պէր. ՊԷՕ. ԵՐԴ. ԲՕՇ, ԿՈՒՖՕՒԼԷԹ, եմ. ՚ Նա սպասեսցէ քում գլխոյ։ Ջգլուխն ոտիւքն հանգերձ։ Դիցես զխոյն ՚ի վերայ գլխոյ նորա։ Օծէր իւղով զգլուխ իմ։ Բազում եղին քան զհեր գլխոյ իմոյ։ Շարժեցին զգլուխս իւրեանց։ Ջգլուխս վիշապաց։ Ջգլուխ վիշապին. եմ.

ԳԼՈՒԽ. Նմանութբ, Κορυφή. Vertex, cacumen. Վերին ծայր և սկիզբն տմ իրաց. գագաթն. ՏԷՓԷ, ՈՒՃ. ՚ Գլուխք լերանց, սեանց։ Գլուխ լերին, բլրոյ, աշտարակի, սանդղոց, պարսպաց, քարանձաւի, անկեան, գաւազանի, թիկանց վակասին. եմ. ՚ Գլուխ բազմականին, կամ բարեաց, չարեաց, կամ գործոյն. Եղիշ. Մխ. երեմ. Ոսկ. յհ. ծէ. ՚ Ջոր (մեհեանն) առաջինքն կրեացուցող գլուխ մեհենեացն ունէին. Ճէր. ՚ Տեսանես անդստին ՚ի գլխոյն, որպիսի ինչ երևին աւետիքն. Ոսկ. մ. ա. 2: ՚ Ի գլուխս ամենայն ճանապարհաց ». յն. սկիզբն, առաջք. Եզեկ. ծզ. 25: ՚ Գլուխս ամսոց ». իբր ամսամուտս, նոր լուսինն. Սղ. չ. 3: Եզ. ա. 13: ՚ Ի միւս ևս ՚ի գլուխ տարւոյն. Ագաթ.

Կամ Ἄχρον. Extremum, summum. Ծագ յետին, կատարած. գլխաւորումն. ՚ Գլուխ ամենայնի, զի համամիտք լիցէ. ա. պետ. գ. 8: ՚ Առնէր զայն զուր օրն ՚ի գլուխ. Բ. Կ. Բ. 12: ՚ Հանէր զգիշերն ՚ի գլուխ յաղօթսն իւր. Ղկ. Զ. 12: ՚ Բանից գլուխ խօսեցաւ. Եբր. Է. 1: ՚ Այսօր ՚ի գլուխ գրեալ նոցին հովանացեալ արքայ կուսին. Շար. ՚ Եթէ ոք նախանձեսցի ընդ ընկերին, ո՞չ ՚ի գլուխ սիրեաց ». այսինքն ՚ի սպառ. Ոսկ. յհ. ա. 38:

ԳԼՈՒԽ. որպէս Պետ. իշխան. գլխաւոր. վերակացու. առաջնորդ. ռմկ. պաշ, րէիս. ՚ Եդեցի գլուխ ամենայն բնակչացս զաւառագաւ։ Եղեցես մեզ ՚ի գլուխ։ Կացուցին զնա ժողովրդեան ՚ի վերայ իւրեանց գլուխ և առաջնորդ. Դտ. ժ. ժա. ՚ Կացուցեր զիս գլուխ հեթանոսաց. Սղ. ժէ. 44: ՚ Գլուխ տրամադ գամաւոյս. եմ. Եզ. Է. 8: ՚ Կացուցաք գլուխ քահանայապետուե։ Կայ ՚ի գլուխ քահանայութեան. ա. Կ. Ժ. 20:

ծէ. ղ: *Զգլուխ առաքելոցն ըմբռնեցին. որով առաւել խմն կարծէին զայլսն զարհուրեցուցանել. Ոսկ. գծ: *Բազում գլուխք և ցեղապետք. Յհ. իժ. Էբր: *Կալ գլուխ կամ 'ի գլուխ: Կացելոց գլուխ ժողովրդեան. կամ ի գլուխս կացելոցն. Սրկ. ժհ:

ԳԼՈՒԽ. Մարդաթիւ. համար անձանց և իրաց. [illegible]. *Զամփոփ զգլուխս: Դրամ մի առ գլուխս: Ըստ գլխոց նոցա, կամ իւրեանց: Առցես հինգ սիկղ ըստ գլուխ. Ել. ծզ. 16: Ղէ. 25: Թուոց. ա. 2. 18. 20: գ. 47: *Կալ ըզթիւ գլխոց որդւոցն կահաթու. Թուոց. դ. 2: *Առ զգլուխս զաւարաց գերութեանն». այսինքն զհամար. Փիլ. այլաբ: *Քանզի գըլուխք պատժոց և պատուհասից են բուռական վասն քոյոյ ծուլութեն. Մանդ. է: *Հարկապահանջութի ըստ թուոյ գլխոցն. Կիւրղ. ղն:

ԳԼՈՒԽ. Κεφάλαιον. Summa pecuniae. Գումար դրամոյ. *Հատուսցէ ըստ յանցանացն զգլուխն. Թուոց. ե. 7: *Ես բազում գլխոց զզինուորութիւս զայս ստացայ. Գծ. իբ. 28: *Եղէ ստացօղ մի քանքարին, այլ կորուսի ըզգլուխ նորին. Յհ. ոսկ: *Հատուցանել ոչ զտոկոսիսն և ոչ զգլուխն. Պղատ. օրէն. է: *Տուր փոխ նմա (այ), որ առելի քան զգլուխն՝ զտոկոսիսն տայ: Քանի՞ են և որք զգլուխն կորուսին վասն տոկոսեաց. Ոսկ. մ. ա. 5: գ. 3: *Հատուցանեմ աչա 'ի ձեռս զգլուխս իւրեց լիապէս: Զոր ինչ և 'ի գլխոյն կամի սրբութե քո, թողցի. Վրք հց. ծէ:

ԳԼՈՒԽ. Κεφαλίς. Capitulum, capitellum. Գլխակարգութիւն գրոց, և բանից. Ճառ. յօդուած. մասն. հատուած. համար. որոշումն նիւթոյ խօսից. պապ, փասլ. *Ի գլուխս գրոց: Գլուխ մի գրոյ տոմարի. Սղ. լթ. 8: բ. Եզր. զ. 2: *Ի մատթէ գլուխ աւետարանի. Կոչ. ծէ: *Յայում յեօթն գլուխս կարգադրեալ. Եղիշ. ա: *Քան կանոնեալ գլխովք ժողովոյն: Սուղ ինչ գլուխս յինքենէ 'ի կանոնս ժողովոյն յաւելու. Խոր. բ. 87: *Ըստ իւրաքանչիւր գլխոց, և միոյ միոյ տանից (բանիցն). Փարպ: *Պարտ է գրեթէ յամենայն իրողութիւնս զչորս զայսոսիկ խնդրել գլուխս. Սահմ. յոլք: *Ըստ իւրաքանչիւր գլխոց զհինգացեալ զանկարգութիւն քաւեալ». այսինքն մի առ մի ըստ ծանուցեալ նիւթոց. Յհ. իմ. ատ:

Ի ԳԼՈՒԽ ՀԱՆԵԼ կամ ՏԱՆԵԼ, ԱԾԵԼ, ԲԵՐԵԼ. ն. *Գլխաւորել, բովանդակել. գլուխ հանել. [illegible]. *Ի գլուխ հանել զբան, զծով, զնաւարկութիւն, զհրաման, զօրէնս, զգործն. Եւս. քր: գ. Դ. ե. 15: Փարպ: *Ի գլուխ տանել զեր, զգործ մեծ. Եղիշ. ծգ. 3: Փարպ: *Ածել 'ի գլուխ զյաղթութի. զայս հանդէս. Լմբ. էկեղ: *Զառաջի արկեալս 'ի գլուխ բերել մեզ հոգևորական ջան. Յհ. իմ. ատ: *Զկամսն 'ի գլուխ աւարտեմք: Զփրկութիւն մեր 'ի գլուխ աւարտեն. Լմբ. աղ:

Ի ԳԼՈՒԽ ԵԼԱՆԵԼ, ՀԱՍԱՆԵԼ, ԳԱԼ, ԵՐԹԱԼ, ԿԱՏԱՐԻԼ. *Գլխաւորիլ. լրանալ, բովանդակիլ. [illegible]. *Ի գլուխ ելանէ հրամանն, մարգարէութիւն, վարքն առաքինութե. չարիքն. ամացն թիւ. ողորմութիւն, ամառն. Փարպ: Յճխ. է: Նար. խէ: Լմբ. ատ: Եւս. քր. ա. և բ: *Ի գլուխ կատարման հասեալ սակաւամանեայ կտակի. Նար. յէ: *Ի գլուխ եկեալ ամենայն գրոց. Ղ. Եփրեմ: *Եւ ոչ մի ինչ գործ պատերազմիս 'ի գլուխ երթեալ. Եղիշ. գ: *Որով փրկութիւն 'ի գլուխ կատարի. Լմբ. աղ: Իսկ Ոսկ. յհ. բ. 6. *Այսպէս զգօնութեամբ ընթեռնումք, և 'ի գլուխ ելանեմք, բազում օգուտս շահիմք անտի». իմա՛ 'ի գլուխ հանել. կատարել:

Տես և աւրինակ այլոց ասութեանց և բայից, Հող 'ի գլուխ լինել. Թագ 'ի գլուխ: Ամբառնալ զգլուխ. Հանել ընդ գլուխն կամ ընդ կառափն. Մերկ գլխով, են:

ԳԼՈՒՄՆ, գլման. գ. Կործանումն, խորտակումն 'ի մարտի. յաղթութեն, կամ պարտութի. *Հզօր գլման եղելոյ՝ 'ի փախուստ դիմեցին զօրքն պարսից. Պտմ. աղւ:

ԳԽՏՈՐ. Տ. ԳՂԹՈՐ. *Դեղ գրոց է արջասպ. և գխտոր, և կուիզ. Վրք. [illegible]:

ԳԽՏՈՐԱՀԱՄ. ա. Որոյ համն է տտխալ իբրև զգխտորի. *Ցերևել խաղողոյ յորթոյ ջուր թթու և տղտալ ունի, և յաղոխն թթու և գխտորահամ. Վէցօր. է:

ԳԾԱԳԻՐ, գրի, րաց. գ. Χαρακτήρ (լծ. հյ. խարան), τύπος, γραμμή. Character, nota impressa, lineamentum, exemplum, figura. որ և ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԾՐԱԳԻՐ. Գծով և գրով յօրինեալ պատկեր. կնիք, տառ, դրոշմ. նշանակ, օրինակ, տիպ, նմանութի. խատթ, րէսմ, [illegible]. *Զոր ինչ բանի պատմութիւն 'ի ձեռն լսելեաց ցուցանէ, զայս գծագիրն լռելով 'ի ձեռն նմանութե ցուցանէ. Բրս. խս Դ: *Գծագիրն կենդանեաց և [illegible] զպատկերն նշանակէ: Հին գծագիրն մարմնաւոր նորոգեցաւ քոյին. Լմբ. աղ: *Երկնից թագաւորութեանն որպէս գծագիր և նմանութի. Պրպմ. ղէ: *Գծագիր առ 'ի խնամակալութե ոգւոյն շնորհելով. Բրս. հց: *Եբրայեցւոցն իմաստնագոյնքն գծագրովքն իւրեանց (կամ իւրովք) զանծութեն պատուեցին. Առ որս. ե. յն. յատուկ նշանակօք:

Որպէս Նշանագիր. հարֆ. *Տառից և գծագրաց և սիղոբէից և բառից անծանօթից. Դիոն. ածայ: *Ըստ գծագրացն նմանութե, որ յայլփաբետայն. Նար. ղգ:

ԳԾԱԳԻՐ. ա. Գծագրեալ. ծրագրեալ. [illegible]. *Օրինակ է մարմնոյ՝ գծագիրն պատկեր, և այլ՝ արեգակն. Լմբ. պտրգ: *Պատկեր գծագիր պարտ եղելոյն 'ի մեզ միութե. Կիւրղ. գնյ: *Թուղթ գծագիր. Ճ. Ա:

Ով Գծագրող. ծրագրող. գրող. խատտատ, [illegible]. *Բարիոք գծագիրն յայնժամ առաւել պատուականագոյն գրեսցէ, յորժամ զգրիչն հետևեցուցանէ ընդ ուղիղ քանոնական գծին. Մխ. ապար: *Գրեսցէ և յաղագս այսպիսի հանդիպմանս գծագիրն կտակին. Պղատ. օրէն. ծա:

ԳԾԱԳՐԱԿԱՆ, ի. աց. ա. Ստուերագրական. և Ստորագրական. *Զի և երկարս, գծագրականս, և առակաւորս շարագրեցից բանաստեղծութիւնս. Նար. ղգ: *Գծագրական շարագրութի. ՃՃ:

ԳԾԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Διαγράφω. Describo. ἐγγλύφω, insculpo. Ծրագրել. ստուերագրել. նկարել. դրոշմել. կերպարանել. տպաւորել. ձևացուցանել. [illegible]. *Գծագրէ այսոքիւք որպէս պատկերօք. Դիոն. էկեղ: *Պատերազմաց քաջութիւնս ոմանք բանիւ զարդարեն, և ոմանք 'ի տախտակս գծագրեն. Բրս. խս Դ: *Ի փոքր բոլորակի զերկինս գծագրեն շուրջանակի. Կիւրղ. գնյ: *Գծագրեալ է 'ի սուտակին յուդա. Փիլ. այլաբ: *Յինքն գծագրէ: Մարմնոյ արդարութիւնք զճշմարտութիւնս գծագրել: Անկենդան յարացուցին գծագրօղն. Լմբ: *Զպատկեր նախ կազարով գծագրէ արուեստաւորն 'ի տախտակի. Տօնակ: *Գծագրեա՛ քո արեամբդ [illegible]: Գծագրել զաւետիս, կամ յաւետարանի: Զամօթն մշանջենաւոր ատտէն գծագրել: Որ 'ի սկզբանդ գծագրեցար. են. Նար: *Մեծ խոնութի 'ի հայս առաքեալ, և առ սահակ նամակ գըծագրեաց. Գնձ:

ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. դ. Ὑπογράμμος, χαρακτηρισμός, χαρακτήρ. Delineatio, denotatio, lineamentum, exemplar. Գծագրելն, և գծագիր, ստուերագրութի. տպաւորութի. նկարումն, օրինակումն. ևնկար. օրինակ. պատկեր. րէսմ, [illegible]. *Որպէս բազում կենդանագիրք զմիոյ երեսաց զգծագրութի գրեն, այսպէս առ 'ի միոյն նմանութի հայեցեալք՝ ամենեցուն նմանապէս բարի վարուցն գծագրութի ծագեսցէ. Բրս. ճգն: *Մուրացածոյին այնուիկ գծագրութեն (տառից). Խոր. գ. 52: *Գծագրութեն դեղոց՝ պատկեր նկարագրել. Լմբ. ատ: *Ըստ գծագրութե այսր օրինակի: Ի գծագրութեն անօրինակից գունակութե: Գծագրութեն ձեռամբ տեսութե կանխաւ դրոշմեցան: Զկնի գծագրութե պատմաբանութեն. Նար: *Ցուցեալ է բազում անգամ զեկեղեցիս 'ի գծագրութեն զասակարգութեան հրեշտակաց. Լմբ. պտրգ:

ԳԾԱԾՈՅ, ոց. գ. Χαρακτήρ. Character. Գծագիր. նշան. կնիք. տիպ. օրինակ. [illegible]. *Դի՛ր զմատանին զգծած խաչի քո 'ի մատին աջոյ. Փարպ: *Բանականին գծածք՝ ձայնից են նշանակք, և ձայնք՝ իմացմանց, իսկ իմացուածն՝ իրին. Տօնակ: *Եւ են ոմանք գծածք եղականք, և 'ի վերայ բազմաց ասացեալք, հէբար, տօհմ, պապ, ամբոխ. Թր. քեր:

ԳԾԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գծագրութի յար և նման. տպաւորութի. նկարագիր. *Որ է կերպարան էութե, և գծաւորութի ենթակայութեն նորա. Ճ. Գ: *Անպարագիր գծաւորութե. Թէոդոր. խչ: *Վարդապետ, բաւական իցէ տալ զիմաստս գծաւորութիւնս ոչ նշանապէս, այլ ամենայն մակացութե անծայրով. Սրկ. ժհ:

ԳԾԵՄ, եցի. ն. չ. Χαράσσω, ττω: ἐγγράφω, ἀναγράφω. Imprimo, inscribo. Գիծ ինչ առնել. նիշ թողուլ. [illegible]. *Ոչ կարացի զհետս իւր գծել 'ի վերայ վիմին. Սարգ. ա. պ. դ: *Ոչ գծեաց անդր երկաթ գործոյն. Ագաթ: *Ուր ոչ գծէին նետք. Խոր. բ. 82: *Ոչ գծեաց 'ի քար տաճարին մուրճ ինչ գործոյ. Նար. ղբ:

Եւ Գծագրել, գրել, արձանագրել. դրոշմել. [illegible]. *Մահուն մուրհակ գծեալ, և աւետեացն կտակ եղծեալ. Նար. դ: *Տասն բանից հինգ զառաջին գծեալսն յառաջնում տախտակին: Միւս 'ի նոյն հայելով յայտնի կերպարանս և տիպս 'ի մտքում միոս գծեալ կերպարանեսցուք: Տէրունեան 'ի գիրսն գծեցելոց: Նրբս և օրհնութիւնս գծեն. Փիլ:

ԳԾՈՒԾ. Տ. ԳՁՈՒՁ:

ԳԾՕՐԷՆ. մ. ա. Γραμμοειδῶς. Lineari specie. Ըստ օրինի գծի. որպէս ըղգիծ. բարակ և երկայն. [illegible]. *Ոմանք 'ի շանթից գծօրէն բերեալ լինին. Արիստ. [illegible]: *Զի յօշուածս կիտին... գծօրէն կտրատս (առնել). Մագ. ծբ:

ԳՁՈՒՁ, կամ ԳԾՈՒԾ. ա. } գձձոյ, կամ գծծի. Εὐτελής, σμικρός,

τενιχρός. Tenuis, vilis, frugalis, frivolus, rudis, pauperculus. (ըն. չյ. կոն. ծի. և արտ. խեղճ. խեղճուկ.) Անշուք. անպաճոյճ. աղքատիկ. որ ինչ լինի գոյն ծախուք. արհամարհ. փոքր. չնչին. փառաց. ...

«Մի՛ առնեք գձուձ զպատուղ ձեռաց ձերոց. Սիր. իէ. 10: Ցուցէք գձուձս: Համաձայն գձուձ: խարազնազգեստս, գձուձ և խոնարհ: Գձուձ կերպարանք: Ի գձուձ հանդերձի: Ի գձուձ քաղաքի ծնեալ. Փիլ. Նխ. Ոսկ. Ճ. Յոբ. Նար.: Յարդ հասարակաց, և գձուձ (կամ գձուձ) առաքինի. Խոր. Է. 60: Գձուձ և ամրագոյն կարստեանցն զկենցաղս անցուցանեն (ծայլք). Փիլ: Զձանձրալ կամ ունել զանձն խոնարհ և գձուձ. Սրգ. յլ. Է: Վրդ. ել.: Անարժանագունի, և գձուձ բան զորոյ մարդկան. Սահմ.: Լամ գխայտի երևարքով և գձուձք. Ածն. ... գձուձ գուզնաքեան. Փիլ. էլ. Է. 24: Ի գձուձ և 'ի փոքրագոյն ... Տօնակ.: Ազքատ գձուձ ... 'ի վաղեմցենի ... Կլիմաք.

ԳՁՁԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել գձուձ. անարգագոյն. նուաստագոյն. «Ո՛չն է գձձագոյն, այլ սաստ. մարմնոյն, եթէ կուսական արգանդն. Ճ. Գ.:

ԳՁՁԱՆԵՐԳ. ա. Նուաստ և անշուք բառ արտաքին ձայն. «Կիրակոս գձձանկերպ գիտնականն, որ վարուք առաւել քան թէ բանիւք փարթամացեալ. Առաք. Գ. 7:

ԳՁՁԱՏԻՐ. ա. որ և ԳՁՁԱՍԵՐ. Սէր ունողութեան. ... «Դաւիթ պարտակերպն և գձձասէր գիտնականն, որում մականուն կոչէին. Առաք. Գ. 7:

ԳՁՁԱՏԵՍԱԿ. ա. Գձձակերպ. անարգ. անարգական. «Ի մեծարգին պատուոյ գձձատեսակս ըմբռնելոցն եղեալ. Գիւ.:

ԳՁՁԵՄ, եցի. ն. } Εὐτελίζω, ομαι.
ԳՁՁԻՄ, եցայ. չ. } Floccifacio, vilipendo; contemno, or. Անշքացուցանել. անշքանալ. նուաստացուցանել. նուաստանալ. ... «Ցորժամ զնորա մեծութիւն կաթէ (զղզատանն պատուէն) գձձեցուցէ. Եւսեբ: Անկեալ 'ի փառաց հանդերձէ հրամանաւ առեալ գձձեալ, ընդ մարդոյ անկեալ. Է. Դ. Ե. 35: «Գձձեցաւ Թագաւորութիւնն ... Բուզ. Դ. 50: «Խառնութիւն (մերայնոց) հարեալ գձձեն օտարաց ... «Փառք են և գձձել ... Եզ. գն.:

ԳՁՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐτέλεια. Vilitas, tenuitas, humilitas, frugalitas, modestia. Անշքութիւն. նուաստութիւն. նուաստակերպութիւն. ... աղքատութիւն ... «Ա՛յլ որ զձձագոյն (մուղ ...) պատանեկանքն ... Գձձութիւն կերակրոյ ... Փիլ: «Անօթացեալ գձձութեամբ մերկ և կարօտեալ ... Ճ. Գ: «Իսկ ըստ կերպարանս գձձութեան: Յանձնարարութեան գձձութեան մերոյ. Ճչ. Տօնակ: «Գձձութիւն ... 'ի ... Ոսկ: «Փառաց և ողորմեամբ և գձձ. ... Ոսկ. հռ.:

ԳՂԵՐ, ի, գղերք, երց, րեւք. գ. որ և ԳՂՐՈՒԹ. Բառ յն. Գլէրոս, Κλῆρος. Clerus. Վիճակ. ժառանգութիւն. և գլէրի, Κλῆροι. Վիճակք, վիճակաւորք, ժառանգաւորք եկեղեցւոյ. բառ չյ. Ուխտ, և Ուխտի մանկունք. «Գղերք եկեղեցւոյն իւրոյ: Գղերց ... Գղերիկք եկեղեցւոյ. Ցհ. կթ.:

ԳՂԵՐԻԿՈՍ, ի, աց. գ. կղերիկոս. յն. Գլերիգօս. Κληρικός. Clericus. Վիճակաւոր. ժառանգաւոր եկեղեցւոյ. «Զբոլոր գղերիկոսս եկեղեցւոյն: Զվիճակաւոր գղերիկոսն: Եպիսկոպոսն որ համաձայն այլ ևս գղերիկոսացն. Ցհ. կթ.:

ԳՂՁԻԿ, կամ ԳՂՁՈՒԿ, զկոյ. գ. ... Γλυφίς. Incisura, crena, cocca. Գծիկ կամ հերձիք փոքրոյ նետին, որ յենու 'ի լարն աղեղան. ատամն ծայր նետի. «Ետ ... այլ գղձիկ աղեղան զբուլորս ցեղանս. այսինքն նետին յոբուղը. Փարպ.:

ԳՂԹՈՐ, ոյ կամ ի. որ և ԳԽԹՈՐ, ԳԽՏՈՐ. գ. Κηκίς. Galla. Բեղը վայրի կաղնեաց, զոր վարեն խաղախորդք, ներկարարք, և գեղավաճառք. ... «Աղձնիք ունին և գղթոր. Խոր. Ճ. «Գղթոր, և մազապուր. Մխ. Տպ.: «Որպէս 'ի գեղին գխաօրէ, և 'ի կանաչ յաղաւնանէ լինի սեաւ. Մխ. առաք.:

ԳՂՏՈՐԱՀԱՄ. Տ. ԳԽՏՈՐԱՀԱՄ. «Կաղնեաց և գավարոյք պտուղ ... ունին. Վ. Էջօլ. Է.:

ԳՃԻՄ, եցայ. չ. Ի գուշս անկանիլ. 'ի վերայ ծնգաց նստել. ծունր կրկնել. գնել. ... «(Զսպասն զիրէ) հրաշանակեր գճիլ 'ի լսառնին. Մխ. ... «Յոտին կանգնի գջնեն. Մխ. ... «Գան 'ի նոյն տեղին, գճին, և ասեն. ... 1 Թ. բեէ: «Գճի և համբուրէ զոտն սատանայի. Ոսկիփ.:

ԳՄԲԵԹ կամ ԳՄԲԻԹ. եթի, թեաց. գ. Κοῖλον. Cavum. զբե և եթր ... ԳՈՒՄԲԵԹ, ԿՄԲԵԹ. ... կամարաձև կամ վիտաձև գլուխ շինուածոյ գոգաւոր 'ի ներքոյ. փոքր կամ ծոց կամարի. (կամ թուղթիկ. այսինքն բոլորակ). «Զպղպջական, որ փչին բոլորին օրով ըստ օրինակի գմբեթացն. Վ. Էջօլ. Գ: «Գմբէթ սքզ կամ թողեկեքին որ 'ի վերայ ... Ցհ. կթ.: «Զգմբեթին վերամբարձութիւն. Նար. խլ.: «Ի գումբէթն եկեղեցւոյն: Ընկեց զնայն 'ի գումբէթէն. Ոսկ.:

ԳՄԲԵԹԱՁԵՒ. ա. Ի ձև գմբեթի. կամարաձև. վրանաձև. խորանայարկ. «Զգլուխ գմբեթաձև համատարած. Ճչ.: «Երկին գոգաւոր գմբեթաձև. Գէ. եւ.: «Գմբեթաձև խորանարդ բարձրացեալ (շինուած եկեղեցւոյ). Ցհ. իմ. եէ: «Որպէս խորան գումբեթաձև և կամարակերպ վերանամ բոլորիւք. Ջէք. կթ.: «Գումբեթաձև շինուած: Եկեղեցիս գումբեթաձև. Ճ. Ա. Ոսկ.: «Մի գեղարդն ... գմբեթաձև 'ի վեր քարշեալ գլուխ նորա, որպէս ... Ոսկիփ.:

ԳՄԲԵԹԱՑԱՐԴ. Տես ԳՄԲԵԹԱՐԴ. «Զխարդ ... 'ի վերայ գմբեթայարդ գլխոյն երկնից: Տեսանեմք 'ի բազմանիստ, զի 'ի ներքոյ փորուածն գմբեթայարդ է. Վ. Էջօլ. Գ: «Եկեղեցին ... գմբեթայարդ. Ոսկ.:

ԳՄԲԵԹԱՅԱՐԿ. ա. Որոյ յարկն կամ ծածկոյթն է գմբեթ. գմբեթաձև. «կամար երկնաձև գմբեթայարկ: Գայծառ և կեղեցի գմբեթայարկ. Ոսկ.: «Գմբեթայարկ խորան. Ոսկիփ.:

ԳՄԲԵԹԱՐԴ. ա. Որոյ արդն այսինքն ձևն է գմբեթաձև. գմբեթաձև. «Գմբեթարդ խորանաձև: Զգեաց զերկինս իբրև զխոնք գմբեթարդ. Վ. Էջօլ. Գ. և ա.: «Գմբեթարդ խորանայարկ: Եկեղեցի գմբեթարդ: Գմբեթարդ տաճար: Ի գլուխս գմբեթարդ տաճարաց. Սեր. Էէէ. Առաք. Գ. 9. Վ. Իւ. ծն.:

ԳՄԲԵԹԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ունակ գմբեթի. գոգաւորեալ. «Բնակէք 'ի տունս գմբեթաւորս. Տօնակ: «Եկեղեցի քարուկիր գումբեթաւոր. Ոսկ.:

ԳՄԲԵԹԱՒՈՐԵԼ, եալ. գ. Գմբեթ 'ի վերայ շինել. «Գմբեթաւորեալ (զեկեղեցին) բարձրագոյն յօրինուածով: Զի էր շինեալ զկամարաձևն որ բոլորակէ գմբեթաւորեալ. Առաք. Գ. 3:

ԳՄԲԵԹԵԱՑ. ա. Κοιλοστάθμος. Concavus. Գմբեթաւոր. գմբեթայարկ. գոգաւոր. «Բնակել 'ի տունս գմբեթեայս. Սիգ. ա. 4:

ԳՄԵՄ. եցի, կամ ԳՄԵՂԵՄ. ...; Բառ յն. ... Κοιμίζω, κοιμάω. In lecto colloco, sopio, opprimo. Կնջեցուցանել, ... քնել. ... Ականջ ... «Նախ թմբրեցուցեալ զնա անապատի, անդէն և 'ի մէջ ծնգաց իւրոց գմել զնա զգալ և զարի հակոյն. Եւին. Տպ. այսինքն ննջեցոյց. որպէս գնի Դաւ. ծն. 19:

ԳՄԻՐ. Բառ ... որպէս Զօրաւոր. «Ընտրեաց արս հազարս պատերազմողս և գմիրս. և կոչեաց մէլէս, այսինքն հազարապետս. Մաբին.:

ԳՆԱԼԻ. Ընդ որ լինի կամ գիւրին լինի, և կամ արժան է գնալ. ... «Զորս ... զորս լցուցանել հրամայէ արգահատութեամբ, զի գնալի լիցի ... Ճ. Գ.: «(Նանաղ ճարք) գնալիք մարգկան լինին. Գիր.: «Երկինք երկրաւորացս եղև գնալի. Եղիշ. Խոր.: «Ո՛չ է գնալի ըղձևռ ամենայն հարցն ... այլ նախանձաւոր զնոյ կամսն առնելի է. Մխ. Երեմ.:

ԳՆԱՆՈՑ, ի, եց. ա. Ὠνητός. Emtus, emptitius. Գնեալ. արծաթագին. գնեալ. գնեալ. «Տեառնէ որպէս գնանոյ ծառայ զնա 'ի յաղխարանս. Վ. բէ. ծէ: «Առ գլնանոյ ... Գրգ. ... է:

ԳՆԱՄ, գնացի, գնա, գնացեալ. ն. Πορεύομαι, ἀπέρχομαι, βαδίζω. Eo, vado, proficiscor, abeo. Երթալ. չուել. ճանապարհ առնել. անցանել. փոխել տեղւոջէ 'ի տեղի, յառաջ խաղալ. ... «Ելին գնալ յերկիրն քանանացւոց. Գնաց անդրէն, ուստի եկն. Գնա գու յերկիր բարձր: Գնացին յառս յառս: Գնացէք նա 'ի զօրութենէ 'ի զօրութիւն: Ե՛րթ գնա՛ 'ի մէջ: Ի բաց գնա յինէն: Տեսէք, որ է ճանապարհ բարի, և գնացէք ընդ այն: Մի՛ և լտուք յանդաս, և ընդ ճանապարհս մի՛ գնայք. եւ.:

ԳՆԱԼ. Περιπατέω. Ambulo, gradior. Զգնալ, երթալ, քայլել, շրջել. ընթանալ. ... և նմանութիւ. ... «Ոտս ունին, և ոչ գնան: Կայք գնան: Գնայցէ՛ք որ 'ի վերայ կայծակունց հրոյ: Տեսի ես զամենայն կենդանիս, որ գնան 'ի ներքոյ արեգական: Ի վերայ լանջաց և որովայնի քո գնասցես: Գնա՛ դու 'ի ճանապարհս արտի քոյ անդրէն: Գնալ 'ի չարս (որպէս չարեաց ...

տանիք) . կամ 'ի վերայ ձեռաց (որպէս կաղիկն) ։ Ըստ երկուանց նորա ոչ կամեցան գնալ ։ Գնացին նոքա ըստ կամս անձանց իւրեանց ։ Գնալ 'ի խորհուրդս ամպարշտաց , կամ յօրէնս տեառն , յարդարութեան կամ արդարութեան , 'ի ճշմարտութիւն կամ ճշմարտութեան . յամբծութեան , կամ ուղղութեան . ԵՆ ։ *Գնալ նենգանօք , խոտորնակս . ուղիղ մտօք . արժանի աւետարանին . ԵՆ ։ *Եւ ոչ առ մի որ ակնառութեան գնայ » . այսինքն վարի . Պիտ ։ *Գոանիկն մինչև այնպէս գնացէ » . այսինքն ցորչափ 'ի պատանկութեան կայ . Կանոն ։

ԳՆԱԼ ԶՃԱՆԱՊԱՐՀ կամ ՃԱՆԱՊԱՐՀ , կամ ԶՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅ , և ԶԿՈՂՄԱՄԲՔ . Երթալ 'ի ճանապարհ , կամ դէպ 'ի , կամ ընդ , շուրջ . և նմանութեամբ՝ Քաղաքավարիլ . *Գնայ զճանապարհս թիւրս ։ Գնացեալ է ճանապարհ հեռի ։ Եւ յակոբ գնաց զճանապարհս իւր ։ Կամ խորոյէլի զճանապարհս իմ գնացեալ էր . ԵՆ ։ *Սմա ոչ միով իւիք երկնչել դէպ լիցի գնացելոյն զայս ճանապարհ . Փիլ . Նմանի ։ *Ըզճանապարհաւ արքունի գնասցես . Վրք հց . ծա ։ *Գնալ զկողմամբք եկեղեաց , կամ տարոնոյ , կամ զլերամբն արեւելեան հիւսիսոյ . Խոր . ԵՆ ։

ԳՆԱԼ , ասի աճով . Հոսել խաղալ ջուրց , և Անցանել իրաց , կենաց , ժամանակի , կամ վախճանիլ . և Վարիլ 'ի պէտս , լինել , ԵՆ . *Ամենայն ուխք 'ի ծով գնան , ԵՆ . Ժող . Ա . 7 ։ *Յորում գնան ջուրք ոչ տակաւք . Խոր . Ա . 11 ։ *Ցապականութեն անցեալ գնայ ։ Իւանց գնաց , ԵՆ . Պիտ ։ *Ամենայն ցանկութիւն անձին քո գնաց 'ի քէն . Յայտ . ԺԸ . 14 ։ *Մի ապաշաւեր զգործս գնացեալս . Վրք հց . Է ։ *Ի գնացելում աւուրն ։ Երիկեան 'ի գնացելում աւուրն . Մամբր ։ Ջրց . ԿԲ ։ *Աւելորդ ծախքն բազում վնասս բերեն գիապատայն , իսկ գնացելոցն (այսինքն վախճանելոց) ոչինչ օգուտ . Ոսկ . յհ . Բ . ԵՆ ։ *Որ մատակարարիցէ զինչսն ըստ հրամանի գնացելոյն . Ը . ընդհանր ։ *Վերանայ մութն , գնայ գիշերն . Նար . ԽԱ . այսինքն անցեալ փարատի ։ *Ի գնալ է քաղաքս . Լաստ . Ծ . այսինքն ունի անցանել 'ի ձեռս այլոց ։ *Ոչ գնայր արուեստ նոցա » . ռմկ . չէր անցնէր . Վրք հց . ԾԸ ։ *Ոչինչ գնան առ նոսա բանք ապառնալեացն » . ռմկ . չէն անցնիր . այսինքն չազդեն . Եղիշ . Է ։ *Որոյ հայհոյութիւնն 'ի բունն իսկ գնայ . Եզնիկ . այսինքն բերի , հասանէ ։ *Քամոնք գնան ընդ անդամն . Եզնիկ . այսինքն բերին , լինին ։ *Ջի մի՛ յարհամարհանս պատիւ մեծի տանձարին գնասցէ . Բ . Կ . Գ . 18 . այսինքն բերիցի , շրջեսցի ։ *Ջի և ոչ փոխառուք կարոտականք ընդունին 'ի նմանէն ինչ՝ որ ոչ գնայ 'ի պէտս նոցա . Եփր . ատեպր . այսինքն ոչ լինի , ոչ վարի ։ *Յայդպիսի անկարգութեան բազում վնասք գնացին յաշխարհի . Կանոն . այսինքն եղեն , յաճախեցին ։

ԳՆԱԼ ԶԿՆԻ , կամ ԶՀԵՏ ԳՆԱԼ . Հետևիլ . և Հպատակել . պաշտել . [illegible] . տես Մտթ . Ը . 1 . 23 ։ Ժ . 9 . 19 ։ Ղկ . Ի . 20 . 22 . ԵՆ ։ *Տիեզերք ամենայն զկնի ուսման նոցա գնացին . Եղիշ . Գ ։ *Զհետ հրամանացն գնացեալ . Ագաթ ։ *Գնալ զհետ ապաշխարութեան . Փարպ ։

ԳՆԱՑԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Գնալի . դիւրագնալի . *(Նուաստութիւն) զանկարելին . . . կարելիս և գնայականս կացուցանէ ամենեցուն . Պիտ ։

ԳՆԱՑՈՒՆ . ա . Որ կարէ գնալ . քայլել , ընթանալ . շարժուն . շարժական . Փաւլոս . Եւագր . *Թռչունքդ օդայածք են , իսկ ջրայինքդ զուգին , և գնայունն են ցամաքայինքդ . Փիլ . Լիւս ։ *Եթէ ամենայն ինչ՝ որ գնայուն է , կենդանի իցէ , ապա և ջուրք՝ որ գնան , կենդանի համարեսցին . Եզնիկ ։ *Ե՞րբ տեսեր գու զկրակ գնայուն . Եղիշ . Է ։ *Աստեղք գնայունք ։ Գնայուն ջրոյ . ՃՃ ։ Մխ . Դփ ։ *(Մարդն 'ի հոգևորս է) գնայուն , և կայուն . Մագ ։ *Սափորիւ և արուսեակն՝ զի սերեցան և աճեցուցին որ ինչ արկեալ էր 'ի նոսա . և եղև խիստ տարրն անխոտելաց սափորոյն և արուսեկին՝ արմատք գնայունք և աճունք . Եփր . Եւ ։

ԳՆԱՑ . (Նախդրիւ) . } Գ . Πορεία, ὁδὸς, ἴχνος, ԵՆ . Profectio, gressus, gradus, iter, via, ԵՆ .
ԳՆԱՑՔ , ցից , ցիւք . }

Գնալն . երթ . ընթացք . շարժումն . ճանապարհորդութիւն . շու . հոսանք . անցք . ճանապարհ . հետք . [illegible] . *Այս են բանակեալ գնացից նոցա ։ Կարճեա՛ զգնացս ոտից ։ Ոչ գտանին նշմարանք գնացից (հաւուց) ։ Ի գնացս իւրեանց քարշէին զատորոտս իւրեանց ։ Գնացք գետոց ։ Ի գնացս ջուրց ։ Աւուր գնաց տեղի , աւուր գնաց անտի . ԵՆ ։ *Գնացն 'ի ձեռն երկոցուն (ոտից) շարժմանն կատարի ։ Գնաց ջրոյ . Փիլ ։ *Հրոյ գնացք . Նեղ ։ *Գնացք երակաց . Ոսկ . Եփես ։ *Գնացք լուսաւորաց . Եզնիկ ։ *Ջուրս ածեալ անյայտ գնացիւք . Խոր . Գ . 59 ։ *Իրազգած եղեալ այսպիսի խորհրդոյ , և գնացից յաշխարհէս հայոց զմեծ է ապարասեանն . Փարպ ։ *Բեւեռեալ զոտան և զձեռսն յազգս յանդուգն գնացիցն 'ի ծառն . Յհ . Իմ . ԵԿ ։

ԳՆԱՑՔ . Եւր ճեմելիք . Περίπατος. Ambularium . *Դէմ ընդդէմ պատուհանացն գնացք՝ 'ի տասն կանգնոյ լայնութիւն . ԵՆ . Եզեկ . ԽԲ . 4 = 12 ։

ԳՆԱՑՔ . Βίον . Vita . ἐπιτήδευμα, ἀναστροφή . institutum, conversatio . Ընթացք վարուց և գործոց . քաղաքավարութիւն՝ չար կամ բարի , և Տէրունեան . *Վասն չարութեան գնացից քոց ։ Ըստ գնացից երկրին քանանացւոց ։ Ճանապարհք քո և գնացք քո արարին քեզ զայդ ամենայն ։ Ուղիղ արարէք զճանապարհս ձեր և զգնացս ։ Դարձարուք 'ի գնացից ձերոց չարաց ։ Մեք յամենայն գնացս ձեր լինիջիք ։ Ջձեր պարկեշտ գնացս ։ Զձեր բարւոք գնացս 'ի քս ։ Օրինակ լինիջիր հաւատացելոց՝ բանիւք , գնացիւք , սիրով . ԵՆ ։ *Գնացք երկնաւորք . Եսա . դփ . Ա . 5 ։ *Մինչև 'ի յովհաննէս միայնիկ գան գնացք օրինացն ։ Ոչ 'ի գնաց ժամուցն լինիմք մեք գատեալ առաջի նորա . Եփր . համաբ ։ *Ըզսիրոյն մերոյ հորդելով առ քեզ զգնաց՝ անշիջանելի վառէ զջահս . Բրս . աղաչ ։

Եւ ըստ ամենայն առման ասի . *Յայլմէ յայլ փոփոխումն՝ գնացք են . Ա . Ձր . Է . յն . գնալ , կամ անցանել . Βαδίζειν .

ԳՆԱՑԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Գնացող . գնայուն . գաղթական . փախստական . ճանապարհորդ . վախճանեալ . *Գնացականքն նաև զմահճիճան իսկ բազում սատակութեան շարժիցեն . Ոսկ . Մ . Բ . 28 ։ *Կէսք ('ի կենդանեաց) անշարժք , և այլք գնացականք . Ա . Ձր . Է ։ *Մխաւանդամ գալ գնացականաց , զոր աղքանացիքն արձակեցին . Եւս . Քր . Ա ։ *Բազմացեալ են այսօր ծառայք գնացականք իւրաքանչիւր յերեսաց տեառն իւրոյ . Ա . Թգ . ԻԵ . 10 ։ *Եւ գուլաց իբրև զայնոսիկ , որք ուղարկեն զգնացականսն . Ոսկ . յհ . Բ . 15 ։ *Իբրև գնացական որ խօսէր ընդ նմա . Վրք հց . ԻԴ ։

ԳՆԱՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . Գ . Գնալն . երթ . *Հայրն տրբահամուն՝ (Թովմա) երևմամբն այս ոչ ուղեկցէր նորա գնացականութեանն , այլ վասն գթոյ մանկանցն . Ոսկ . Գծ ։

ԳՆԱՑԱԿԻՑ , կցի , ցաց . ա . Ընթացակից . ուղեկից . Եօլ . *Ոչ որ զինքն ինքեան կենակից առնիցէ , կամ գնացակից . Պղտ . ԻԷ ։

ԳՆԱՑԱՐԱՐ . ա . Որ առնէ այլում գնալ կամ քայլել . գնացուցիչ . *Կուրաց լուսատու , կաղաց գնացարար . Գնձ ։

ԳՆԱՑԻՂՈՒԹԻՒՆ . } Տ . ԳՆԱՑՔ . *Գետոյն գնացողութեն ջրոյն . Եղիշ . Գեր ։ *Կաղաց գնացումն . Ճ . Ա ։ *Ոտւոյ նորա առ ոտս մարդկան գնացումն . Խոսր ։ *Անդրիւրն զնոյն ունի աստէ զգնացումն ջրոյն , զմինչ բղխումն . Լծ . Ածաբ ։ *Որոշումն յաշխարհայնոց ամենեցունց , և յաշխարհէ գնացումն . Բրս . Բղխ ։ *Ազգի ազգի գաղթանացն գնացմունք . Կոչ . Ժ ։
ԳՆԱՑՈՒՄՆ , ցման . }

ԳՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ . ցուցի . ն . Տալ այլում գնալ . շարժել . ընթացուցանել . խաղացուցանել . [illegible] . *Ցերկիր անջրդի դեռ ոս գնացուցից . (յն . արարից) ։ Ընդ շաւիղս՝ զոր ոչ ճանաչէին , գնացուցից զնոսա (զկոյրս . յն . արարից կոխել) . Եսա . ԽԲ . 19 ։ Ղ ԽԶ . 16 ։ *Զկաղս գնացուցանել . Ագաթ ։ Վրք ուղղ ։ Լմ . ոսկ ։ *Հաւատոքն զմարդիկ 'ի ծովու ջուրցն վերայ թեթևացեալս գնացուցանեն . Կոչ . Է ։ *Զքեզ փրկենն հոգւք 'ի գնացուցանելն իւրեանց զջուրս . Եփր . համաբ ։

ԳՆԱՑՈՒՑԻՉ , ցչի , չաց . Որ գնացուցանէ . գնացարար . *Գորանին զարմանալ ոչ ընդ գնայունսն , այլ ընդ գնացուցիչն . Եզնիկ ։ *Դու կաղաց գնացուցիչ . Ոսկեփոր ։

ԳՆԴԱԾԱՂԻԿ կամ ԳՆՏԱԾԱՂԻԿ . ղկի . Գ . Ծաղիկ վայրի գնտաձև փոքր , որպէս բարձուենեակ . [illegible] . Բժշկր ։ *Զէթն եթէ ընդ կոչեցելումն գնդածաղիկ խառնեսցի , յայնժամ 'ի ջերմն փոխէ զյուրս . Անգործ ։ *Գնդածաղիկք , և սեղ , և նմանք սոցին (անկանին 'ի բերան գերանդւոյ) . Մխ . առակ ։

ԳՆԴԱԿ , կամ ԳՆՏԱԿ , ի , աց . Գ . Σφαῖρα, σφαιρίον . Sphaera, globus, globulus, palla, pila . Գունտ փոքրիկ . բոլորակ լի , իբրու կծիկ կամ բլիթ կամ կոշտ և կունտ մարմին բոլորչի . [illegible] . *Ի մականական խաղուն զգնդակն հանել . Խոր . Գ . 55 ։ *Մի թողուցուս խաղալ նոցին , որպէս մանկանց գնդակ խաղլին . Ցրտ ։ *Արար գնդակս , և եհար 'ի բերան վիշապին . Դան . ԺԴ . 26 ։ *Գնդակաւն սատեղակաւն » . այսինքն երկնագնդիւ . Խոր . Ե ։

ԳՆԴԱԿ . որպէս Ըրջանակ . պարունակ . պսակ . վանդակ . *Արասցես պսակս տանեաց քոց , և գնդակս շուրջ ածիցես . [illegible] . զոր և պսակն անուանէ . Կիւրղ . Ելից ։

ԳՆԴԱԿ ԱՇՏԱՆԱԿԻ . Σφαιρωτήρ. Sphaerula . Նռնաձև զարդ ։ Ել . ԻԵ . 31 ։ ԼԵ . 18 = 25 ։

ԳՆԴԱԿ ՈՐԹՈՅ . Ἕλιξ. Capreolus, volumen, involucrum . Թարունակ , սաս , կամ առէգն , որպէս և խիղքն ոլորեալ և պատատեալ և գնտացեալ ։ Ծն . ԽԶ . 11 ։ Վէցօր . Բ ։ Ջրց . ԿԲ ։ Փիլ . Լիւս ։ Նիւս . Երգ ։

ԳՆԴԱԿՔ . կոչին մասունք մարմնոյ մեծամեծ կետից և այլոց կենդանեաց . *Լեաթան գնդակքն արգելու զանն անդորր .

վանոյ. յոբ: *Եւ զխաւթանոյ ընդդէմ կացուցեալ զխըր մարմինն յորձանսն, և զգըն- դակօքն զհերձմանն ծածկէր զանգիս. Փիլ. յոբ: *Մեծն կէտոս ... գնդակօքն հեր- ձեալ զչափուածոյն (հասանս) թողլոյ 'ի վեր. Անան. յոբ:

ԳՆԴԱԿ. Χόρος. Chorus. Գունդ փոք- րիկ. պար մեղուաց. և հաւաքումն այլոց իրաց. ... *Գնդակ մեղուաց պարս առեալ էր 'ի բերան առիւծուն. Եփր. Դտ. *Փոխանակ գնդակի մեղուաց հրեշտակք երկնաւորք եկեալ առնէին. Եփր. Դտ.: *Տեսութիւն աւելի է քան զգիր՝ որչափ մեղրաւոր է գնդակին (յն. մասն է պարու) զգայարանացն. Անյաղթ. Ծ:

ԳՆԴԱԿԱԼ, ի, աց. գ. որ և ԳՆԴԱ- ՆՈՑ. Օղ կամ մանեակ, զորմէ կախի զինգ մեծագին. *Գնդակալ, և ոչ զինգ առվոր էին ունել, որ զանգի միոյ է. Վրդն. ծն:

ԳՆԴԱԿԱՆ, կամ ԳՆՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Σφαιρικός. Sphaericus. Գնտային. գնտանման. բոլորչի. բոլորակ. ... *Զորեքանկիւնեան ձև անկեալ ընդ գնդականին. Փիլ. լին. Է. 2: *Ըստ գնտական յայտնութեանց ... նմանութիւ գնդական պատկերին ». իբր աշխարհա- գունտ. Խոր. Ա:

ԳՆԴԱԿԵՄ, եցի. ն. Կապել կապով՝ որ լինի իբր կծիկ գնտաձև. *Գնդակեաց զոլթոյ զյաւանակն իւր, և 'ի բարունակ զորթի իւրոյ. Եփր. Գալստ:

ԳՆԴԱԿԻՑ. ա. Συγχωρευτής, συνουσία, եւ. Պարակից. դասակից. խառ- նեալ 'ի գունդն. *Գնդակից եղեն մար- գկի վերին զօրութեանց: Գնդակից լինել ընդ հրեշտակս, կամ հրեշտակապետաց. կամ քերովբէից, կամ ընդ քմի. Ոսկ. Եփ. Ա. Ճ. Ա. 19: Է. 12: Ա խոշոր. Գ:

ԳՆԴԱՁԵՒ կամ ԳՆՏԱՁԵՒ, ի, եց. ա. Σφαιροειδής, σφαιρόμορφος, σφαιρωτήρ, στρογγύλος. Sphaericus, globosus, pilaris, rotundus, teres. Գնդատեսակ. գնդատեսիլ. ունող զձև գնտոյ. բոլորակ. բոլորչի. ... *Ձև երկրիս գնտաձև է: Գնդաձև բոլորակ է աշխարհս. Նիւս. կազմ: Պրպ. ... Փիլ. Նխ. Է: *Սանդն և տապն և ունելիքն գնդաձև: Գնդաձև շուշանն (աշտանակի): Ընկոյզն գնդաձև ճախարակեալ. Փիլ. Եւ. Է: *Լու- սին է գնդաձև. Շիր: *Երկինն գնդաձև. ... Վրդն. ծն: Պիտ: *Ողնի՝ գնդաձև կերպարանօք. Եզնկ. ... *Ա... ոչ եթէ զբոլորակութիւն ինչ յայտ առ- նէ, և ոչ զգնդաձև ինչ կերպարանս. Ոսկ. Եփ:

Եւ Ἑλικοειδής. Tortuosus, obliquus. Կամարաձև. գալարածոյ. ըստ իմիք շըր- ջանաւոր. կոր. *Բոլանդակութիւն կոչեաց զնա, և ոչ վախճան, վասն գնդաձև գո- լոյն շարժութեան: Գնդաձև գնացք, որպէս ... Զգալեաց երկու զօլ տասց շար- ժմանս. 'ի շրջագայականն, և 'ի գնդաձևն, ... Մագ. 'ի գիրս:

ԳՆԴԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Բոլորա- կութիւն. ... *Պատշաճեալ ընդ բոլորակերս գնդաձևու- թեան երկրական անդատ հրոյ և լուսոյ. Նար. յոբ:

ԳՆԴԱՆԱՄ, ացայ. չ. Գնտիլ. գնտաձև լինել. *Որ ինչ մնացեալ յերկնի է. ա- ռայն ինչ գնդացեալ է, կատարեալ ձևոյն հասեալ. զոր օրինակ և աշխարհս. Փիլ. Եւ:

ԳՆԴԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Գինդք ական- ջաց, կամ գնդակալ. կանթ գնդաց. *Ի մրջնաախուծոց՝ ծիլ ոսկեքարոց՝ կոյս քեղ գընդանոյ: Զվարդապետաց քարոզքն սիւղ՝ զորս ընդունիս կոյս քեղ գընդանոց. Գնձ:

ԳՆԴԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Պետ գնդի զօրուն. զօրապետ միոյ գնդի. ... *Սպարապետ, գնդապետ, հազարա- պետ. Եղիշ. ...:

ԳՆԴԱՊԷՍ. մ. Σφαιρικῶς. Modo sphaerae, globi, pilae. Որպէս գունտ. պարունակաձև. *Հինգ տարերքս այսպէս առ հինգ վայրս գնդապէս կալով. Ա- րիստ. Ճ:

ԳՆԴԱՏԵՍԱԿ, ի, աց. ա. Σφαιροειδής. Sphaerae similis, pilae speciem gerens. որ և ԳՆԴԱՁԵՒ. Գնտաձև. բոլորա- ծիր. և կամարաձև. կոր. *Ամենայն աշ- խարհի, ընդ նմին և ընդ երկնի՝ գնդա- տեսակ գոլով. Արիստ. Ճ: *Ի գնդատե- սակ մարմնոյ զնա կապեցին: Ամենայն եր- կնի գնդատեսակ գոլով: Ի խոնարհ հեռա- ցեալ են հաւասար միջոյն վերջինք. Պղատ. ... *Տես զեռակի շարժութիւն, զշրջա- գայական, և զգնդատեսակն, և զուղիղն: Որպէս 'ի նշանէ ինչ կամ 'ի բևեռէ (այս- ինքն 'ի կենդրոնէ) կամայն ... շրջագայա- բար գոյացուցեալ զերկինս գնդատեսակ արարչագործութեն. Մագ. Ն...:

ԳՆԴԱՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἑλικοειδὲς. Obliquitas. Գնդաձևութիւն. և կամարաձևութեն. բոլորածիր կատարելու- թեն. *Շարժութե անշարժին այլ է իմանա- լի ... զգնդատեսակութիւնն, զհաստա- տութիւնն յառաջնաշնորհն, և զծննդա- գործն կայս. Դիոն. ...:

ԳՆԴԱՏԵՍԻԼ. ա. ԳՆԴԱՁԵՒ. *Ըստ ձևոյ գնդատեսիլ մարմնոյն. Նիւս. կազմ:

ԳՆԴԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. ԳՆԴԱՁԵՒ- ՈՒԹԻՒՆ. *Ցաղագս գնդատեսութեն եր- կրի. Մագ. Է:

ԳՆԴԵՄ, եցի. ն. Գնդաձև առնել. բոլորել. կծկել. խտացուցանել. սեղմել. ... գնդանալ. ... *Դէպ որ կարող են զօդս գնդել, և պարզել. Եզնկ: *Զջուրն իբր ոլոռն ոլոռն աստոյց գնդէ. Շիր: *Շուրջ արգելեալ փակի թողնոյն սիր- տըն ... գնդելով և ընդ նմա խառնելով, զարգելեալ 'ի փոթութածս զշունչն 'ի հար- կէ ճնշելով 'ի դուրս յղէ. Նիւս. կազմ: *Հուր յինքն գնդեալ խտացեալ: Երկուցն զատանի պատճառս շարժութե, երկնի՝ ան- դադար գնդելով և տանելով, և զերկիր անխախտ պահելով. Վրդն. ծն:

ԳՆԵՄ, եցի. ն. Ἀγοράζω, πρίαμαι, τιμάω, ὠνέομαι. Emo, paro, comparo. Գին տալով վաճառս առնուլ, ստանալ. ... *Գնել 'ի յովսեփայ (ցորեան): Գնեցէք մեզ սա- կաւ մի կերակուր: Տեսանէ զանդ գեղե- ցիկ, և գնէ զնա: Գնելով գնեցից արծա- թոյ, որքան արժիցէ: Եղիցի գնօղն իբրև զվաճառականն. եւ: Իսկ Եփ. Ժդ. 3. *Զաւակ գնողեցն ». յն. փոխարկող:

Նմանութեմբ ասի. *Մահուամբ սիրելեացն գնելով իւր պատիւ. Փիլ. Իմաստ: *Զան- ձանց պատիւն տասցուր, և զանձանց գնե- ցեր. Եղիշ. Է: *Աշխարհս ոչ է գնելի, այլ հրաժարելի առաւել. Սարգ. ...: *Գը- նեցէք զժամանակս. ամենայնի հանգերձե- ցէք, և այնպէս գնի ժամանակն. Ոսկ. Եփես:

ԳՆՁՈՒ, ի, աց. ա. Թլուատ. թոթով. կակազ. ... Որ ընդ քիմս խօսի. ... *Սկսեալ էր (լեզուն) այլայլել և խախտել 'ի գնչուև 'ի լեզուաւ, յատամնատ և 'ի շրթանց մարդ- կանէ. Վրդն. ծն: *Գնչուք և թոթովանք եղեալ ... ոչ կարէին ընթերութեն առնել լծորդացն առ միմեանս. Մագ. Ա Եղիշ. ...:

ԳՇԿՈՒՐ, կրոյ. գ. Քակոր. Թրիք չո- րացեալ. ... *Գախրեէ գշկուր ծխեն. Վստ. Է. ԾԷ. ԾԸ: Ուր և ծուխն նորա կոչի ԳՇԿՈՒՐՄՈՒԽ, գշկըր- մուխ. *(Ի կթեղն զմեղր) գշկուրմուխ պարտ է առնել: (Մժեխք) 'ի գշկրմխէն փախչին. յա. Ա ԾԶ:

ԳՈԲՂԱՑ, կամ ԳՈՒԲՈՂԱՑ, } ի,
ԳՈԲՈՂԱՑ, կամ ԳՈԲԱՂԱՑ, } եց.
գ. Թուփ բառ. եբր. կեղուղ, սահման, եզր. և կեղուլա, սահման նորա. կեղուլց, սահ- ման իւր. ... 'ի մեզ զայս անուն կրէ Բաժանումն սաղմոսաց յերկուս և յերիս կամ 'ի չորս, ուր ուրեք առ փառք հօր. վասն որոյ սաղմոսարանն ողջոյն ունի կա- նոնս Ը, գոբղայս ԾԶ. բայց առաջինք և զկանոնսն գոբողայս կոչէին՝ Է կամ Ը թուելով: Սաղմ. հյ: և Փարպ: Ցհ. իմ. եէ: Խոր: Մխ. դփ: Վանոյ: Վրդն. ող: Մաշտ:

Իսկ Տօնականն ասէ. *Գոբողայն ժողով ասի, երեք երեք սաղմոս 'ի մի հա- ւաքեալ, և յոլով իմաստս 'ի մի պարունա- կել՝ գոբողա ասի ». որպէս թէ ստուգա- բանելով որպէս լա. գէբուլա, լծակցուն:

ԳՈԲՈՂԱԲԱՐ. մ. Բոլորեալ՝ շուրջ պատելով որպէս զգոբողայ մի. *Զորդիս քրմացն զլինելեամբ կացուցանէր գոբողա- բար բակաւեալ բազմութե յոյժ. Կաղանկ:

ԳՈԳ, ոյ, ոց. գ. Κόλπος. (յորմէ ի- տալ. Golfo.) Sinus, gremium. Ծոց, գիրկ, փոր, որպէս փորոքեալ. գոգեալ. խորշ պորտոյ, և հանդերձի ամփոփելոյ. Ծոցաւոր ընդունարան կմ տեղի հանդըս- տեան. ... (եբր. ... յն. գօլբօս.) *Ա՛ռ զդա 'ի գոգ քո, որպէս առնուցու դայեակ զտանդիրաց: Ծրարեցէ ոք հուր 'ի գոգ, և զհանդերձսն ոչ այրիցէ: Ժողո- վեաց զհողմս 'ի գոգ իւր: Ուստի գոգով եղանել: Տացեն 'ի գոգս ձեր: Ի գոգն տարրահամու: Ի գոգ նորա հանգուցեալ. եւ: *Գոգօք զհօղն արտաքս կրէին. Ճ. Բ: *Տորոեցան գոգք նորա: Տորոեալ գոգոց նորա. Եղիշ. Է: Ցհ. կ...: *Ընդ ծոց և ընդ գոգ մատեալք (յն. գրկախառնեալք). Ոսկ. մ. ա. 23: *Վասն գթութեց ունիմ ա- սել, որ է գոգ հանգստեան: Գթութենական գոգոյդ. Ցնհ. ... Նար:

ԳՈԳ. նմանութ. իբր ծոց ծովու, երկրի, տարածութի, և այլոց իրաց. *Զգոգ մի նշմարէին, թէ ափն ծովուն իցէ. Գծ. ԻԷ. 39: *Զխորշս և զգոգս և զակածս ծովուց: Խորշք և գոգք են մեծի ծովուն: Զարծաթ և զոսկի գոգք երկրի բերեն. Վրդն. ծն. Ա ող: *Զխորշս գոգոցն՝ որեն յամենայն կողմանս երկրի. Շիր: *Գոգն ադրիականն ծովուն վենետկոյ. Ոսկէփոր. (ամփ. կօլֆօ:) *Այս ծով մեծ՝ բոլոր էից գոգ, անքոյթ ծոց: Գոգք ամփոփման ծո- ցոյն կազմածոյ (նաւի) անարգելցան. Նար: *Սպիտակ առագաստին գոգ գոր- ծեալ տանի զնա: Գոգս առեալ ուռու- ցեալ առագաստիւք. Վեցօր. Դ. Է: *Իբրև առագաստ նաւի հողմոցաւոյն գոգ ա- ռեալ. Ճ. Բ:

ԳՈԳ. ա. իբր Գոգեալ, գոգաւոր. *Զրացն բնութի 'ի գոգս ժողովեալ ծովս. Մագ: (Թ. չէօքիւրլիւ, չուգուր:)

ԳՈ՛Գ, գոգջիր, գոգցես, գոգցուք. գոգջիք, գոգցեն. Գակատուր բայ՝ ստա- կանն Ոգելոյ, այն է Ասել. որպէս

նոյն ընդ գոչել. տես Ես. խ. 6: Եզեկ. ՟Է. 5: ՟Ա. Մ. ՟Է. 35: *Գո՛գ... գոգջիր. Մծբ. ՟Է: *Գոգէք, այսինքն ասացէք. Մխ. Երեմ: *Ասացէք ցարքայ, գոգէք. Բուզ. ՟Է. 6: *Գոգջիք զձեզ ծառայս անպիտանս. Նար. ՀԷ: *Ի վերուստ գոգելով, զա՛ է որդի իմ սիրելի ». յն. գոչելով. Կիւրղ. Գնձ: *Ասիցեն և գոգցեն, եթէ վասն այնորիկ հաներ զնոսա յերկրէն եգիպտացւոց, եւն. Ոսկ. Ես: *Գոգցուք բնաւ՝ թէ ծարաւի իսկ էին. Եփր. Ղեւտ. որ լինի և Մ:

ԳՈԳ. մեծագոյն՝ / ԳՈԳՑԵՍ. և / ԳՈԳՑԵՍ ԹԷ. / ԳՈԳՑԵՍ ԻՄՆ. } իբր Մ. կամ Ն. Գրեա՛ թէ. գրեթէ. ասա՛ թէ. գիր թէ. իբր թէ. [illegible]. *Գո՛գ իբրև սոգատեալ իմն էր. Գաղ. ՟Է. 11: *Գոգցես յերկրին հայկազանց զայս լինել: Որպէս յածային գոգցես տեսչութենէ: Ածային իմն գոգցես տեսչութբ. Խոր. ՟Ա. 25: ՟Է. 28. 88: *Հրեշտակային իմն գոգցես թէ ազդմամբ. Յհ. Իմ. [illegible]: *Զոր գոգցես նմա պարգևեալ 'ի տեսչութէ շնորհացն ած: Ածային գոգցես պատշաճողութբ: Հողմ աճագին գոգցես իմն ածային հրամանաւ շնչեալ: Ածաստաս իմն գոգցես բարկութբ հարեալ. Յհ. ԿԲ:

ԳՈԳԱԾ. գ. Κόλπωμα. Sinuatum. Գոգուած, գոգաւորութիւն. գոգ. ծոց. [illegible]. *Գոգած խորութեան նորա. Եզեկ. ԽԳ. 13:

ԳՈԳԱԿԻՑ. ա. Ծոցակից. 'ի նոյն գոգ հանգուցեալ. *Աբրահամեան տեղւոյն գոգակից. Գնձ:

ԳՈԳԱՁԵՒ. ա. Որ ունի զձև գոգոյ. գոգաւոր. գոգեալ. [illegible]. *Գոգաձև փոքրիկ ցորենոյ, կամ հասկի. Վէգ. օր. Է: *Տաշտիւն, որ է ամանդ լինելոյ, գոգաձև, և ո՛չ խորագոյն: Ծովացան իբրև զդաշտս գոգաձևս հեզ և խոնարհ հոգւով. Վրդն. Երգ: *Գոգաձև միջոց, տեղի. Աճծր. ՟Գ. 17: ՟Դ. 11:

ԳՈԳԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. չ. Ունել զնմանութիւն գոգոյ կամ ծոցոյ. գոգիլ. [illegible]. *Ըմբռնեցելոյն յօրանջման շնչոյն, յորժամ կողկողելթն 'ի սաորագոյնն կողմն խուչափողիւքն գոգանայ. Նիւս. կազմ. ԺԵ: *Ուստի հեղեալ ջուրք ծովու գոգանայ. Լմբ. ող: *Իբրև զառագաստ նաւի հողմուոյց գոգացեալ. Ճ. Ա: *Եւ ինքն կատար լերինն հովտաձև գոգացեալ. Եղիշ. Երէց:

ԳՈԳԱԽՈՐ, ի, աց. ա. Որ ունի զգոգ. գոգեալ. [illegible]. *Թողլին լքին զառագաստս գոգաւորս. Ոսկ. տղայն. Է:

ԳՈԳԵՄ, եցի, եալ. ն. Գոգաձև առնել. խորել, փոսորակել. [illegible]. *Օդոյ փչեալ ուռուցեալ գոգեաց. Շիր: *Գոգեալ զառաղաստն՝ զգլխոյ ոսկրն 'ի ներքս մղեաց. Մաշկ: *Որ արար զերկինս, և մածոյց զնա... զի գոգեացն 'ի վերուստ վասն լոյծ ջուրցն: Երկինք իբրև զձեղուն ինչ գոգեալ զմբեթաձև 'ի վերուստ ձգեցան: Ընդէ՞ր այնպէս գոգեալ զմբեթաձև են երկինք, և ոչ իբրև զհարթ ինչ ձեղուն. Ոսկ. Ես:

ԳՈԳՈՒԼ. որպէս Գրկել 'ի գոգս, ամփոփել. իբր գուրում պատել. *Սակաւ բանիւքս այսօքիւք զամենայն... յինքեան գոգեալ ունի. Կոչ. Է: *Արար զծովս ձուլածոյ... գործ բոլորշի... և գոգեալք երեսուն և երեք կանգնովք պատէին զնա շուրջանակի. ՟Գ. Թգ. ՟Է. 23: *Զգէմս, (որպէս) զօգ և զերկին զվերաբեր բնութիւնսն գոգեալ պահպանագոյն ծածկեն. Փիլ. Իմաստն:

ԳՈԴԵՆԱՄ, եցայ. չ. Գոդի լինել. ուրկանալ. չարաչար բորոտիլ. [illegible]. *Այնքան մեծասակար է մնացեալ մեղքն, որ թէ մարդ ուտէ, գոդենայ. Լծ. Նար:

ԳՈԴԵՆՈՑ, ի, աց. գ. Ուրկանոց. հիւանդանոց բորոտաց. [illegible]. *Երթալ 'ի գոդենոցն, և վաստակել. թէ ազատ է, և 'ի գոդենոցն չերթիցէ. Կանոն:

ԳՈԴԻ, դւոյ, դեաց. գ. (լծ. արաբ. [illegible], [illegible].) Բորոտ. ուրուկ. [illegible]. *Գոդի ամն ընոյր, և ապր ջուր: Ոչ էարբ վասն գոդոյն գարշելւոյ. Վրք հց. Ճ: *Տարին մի աղասցէ գոդեայն. Կանոն: *Մտեալ առ ուրուկն՝ աղօթելով առ ած՝ արար ամէ զգոդին (կամ զգոթին). Հ=Յ. յնվր. ՟Ա: *Կաղմեաց և գոդեաց տունս. Յիշատ:

ԳՈԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Λέπρος. Lepra. Ուրկութն. բորոտութն. ելեփանդական ախտ. [illegible]. *Մարմին իւր գոդութբ ապականեցաւ. Լաստ. ԻԴ: *Գոդութիւք և բորոտութիւք. Ոսկ: *Գոդութիւն, պիսակոտութիւն. Կանոն: *Անկաւ 'ի գոդութի. Հեթում. պտմ:

ԳՈԶ. ի. գ. Բառ ռմկ. որպէս Մէզ. գումիզ. [illegible]: Վստկ. սահպ. ուր և յա. ԳՈԶԲԵՐԱՆ, իբր Անցք միզոյ:

ԳՈԶԵԼ. Տ. ՄԻԶԵԼ. *Առ զծեղն, և ձգէ յախոռն, որ գոզեն շատ 'ի վերայ. Վստկ. ԼԷ:

ԳՈԼ, ի. գ. Շող և տապ. շոգի և մըռայլ 'ի տօթի: Գնձ: կամ Ջերմութիւն. ջեր. *Եւ զքանս ես ջեռնլեացն սաէ հեգնելով, եթէ վա՛շ ինձ, զի ջեռայ, և տեսի զգոլ. Ոսկ. Ես:

ԳՈԼԱԽԱՌՆ. ա. Տօթագին միգամած. [illegible]. *Գոլախառն տապ արեգական. Եփր. [illegible]: *Ցամառն 'ի տապ գոլախառն. Գէ. Ես: *Երևեցաւ արեգակն առ գարութեն գոլախառն. ԾԾ:

ԳՈԼԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ջերմանալ. ջեռանիլ. *Զեն ինչ օգուտ հեշտական քաղցրախառն ոչք գարնայնոյ մարմնոյ՝ որ 'ի տապոյ ջերման գոլանայցէ: Ի տապ ջերման գոլացեալք. Ոսկ. Ես:

ԳՈԼՈՇԱՁԵՒ. ա. Նման գոլորշւոյ. [illegible]. *Գոլոշաձև հրացանութբն գիզանալով. Անան. Եկեղ:

ԳՈԼՈՇԱՏԵՍԱԿ կմ ԳՈԼՈՐՇԱՏԵՍԱԿ. Նոյն ընդ վ. *Ամպ է թանձրութեն գոլոշատեսակ (կմ գոլորշատեսակ) թաղկեալ՝ ծննդական ջրոյ. Աղէքս. Ճ:

ԳՈԼՈՇԱՆԱՄ, կմ ԳՈԼՈՐՇԱՆԱՄ, ացեալ. չ. Ἐξατμίζομαι. Exhalo. Ցնդիլ 'ի գոլորշի. *Յորժամ լցեալ պարունակքն լինին աճեամբն զոր գինին 'ի վեր գոլորշացեալ բերէ. Բրս. արբեց:

ԳՈԼՈՇԻ, կմ / ԳՈԼՈՐՇԻ, } շւոյ, շոյ. շեաց. գ. Ἀτμίς, ἀτμός. Vapor. ἀναθυμίασις, exhalatio. որ և ՇՈԳՈՒԻ. Շոգի ջերմ. գոլ և ոգի. մշուշ շողագին. ծուխ խոնաւութեց, և այլոց իրաց ցնդելոց յերեսաց ջերմութե. արտաշնչութի. [illegible]. *Ցառաջ քան զհուր՝ գոլոշիք հնոցի, և ծուխ. Սիր. ԻԲ. 30: *Ծախեսցէ զպարութիւն, իբրև զգոլոշի արեգակն. Յհ. Իմ. Եր: *Կամ 'ի ձեռն հոտոց, կմ 'ի ձեռն գոլոշեայ: Հիւթոց և գոլորշեաց վասն յերկրէ և 'ի ջրոյ գոլոշոյն (կմ գոլորշոյն) եւն. Փիլ: *Ի ներքուստ վերագնացութէ գոլոշոյն: Գոլոշմանքն. եւն. Նիւս. կազմ: *Որքի ուղեղ գլխոյն յաղագս գոլոշեացն. Վրք հց. Բ: *Գոլորշիք 'ի ամանէ վերաբերեալ լինին: Զոր, և խոնաւ գոլոշի. Աղէքս. Ճ: *Ի տարրուստ փոփոխեացն ցոլացեալ չարահոտ գոլոշիք. Պիտ: *Ի գոլորշոյն՝ որ 'ի սրտէ երկրին 'ի վեր ցոլանայ. Եղնիկ: *Ընդ քիթն և ընդ բերանն առհասարակ գոլորշի ջերմախառն ելանէր. Եղիշ. Է: *Ամբարձեալ գոլորշի տապոյ 'ի խելապատակն. Մագ. ԼԲ: *Կերակրոյն գոլորշիք. Լմբ. Ժղ: Իսկ Փիլ. Նխ. Է. Նոյն օրինակ և 'ի ջրոյ և յերկրէ 'ի վեր գոլոշի, որպէս 'ի բաղանիսն սովորեալ է լինել». կամ կայ այլ բայ զօրութբ, և կամ գոլոշի է բայ. իբր գոլորշանալ, 'ի վեր ցնդիլ:

ԳՈՀ. ա. Εὐχαριστατος, ἱκανός. Contentus, satisfactus, gratus (animus). Արժան գոհանալոյ, իբր գոհացեալ. շատացեալ. հաճ և հաւան՝ շնորհակալութբ հանդերձ. [illegible]. *Գոհ էի զվաստակոց քոց. Ագաթ: *Ամենեքին գոհ են զքէն. Եղնիկ: *Հարցէք ցաշխարհն, եթէ գո՞հ իցեն զքմանէ: Մեծապէս գոհ էր զաւանէս զայսմանէ. Եղիշ. Է. Է: *Բայց գու այժմու 'ի մէնջ պարգևիդ գո՛հ լեր. Փարպ: *Ոչ միայն նոքա գովեցին, այլ ած գոհ նովաւ լինիցի. Ոսկ. ՟Ա. Բե:

ԳՈՀԱԲԱՆ. ա. Իբր Գոհաբանօղ, գոհ և գովիչ. *Ընկա՛լ զաղաչօղս վաճառուր՝ գոհաբան՝ ընդ պահպանութբ թևոց հզօրիդ. Նար. ՟Ա: Բացերևապէս լինի գոհաբան, ասելով, օրհնեալ է փայտն. Նար. Խչ: *Այժմ պատուի լինին գոհաբան: Ըմբռնելի փրկութեանս գովքս ընդ մեզ գոհաբան լիցին. Լմբ. պտրգ. Խ ող:

ԳՈՀԱԲԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ վայել է յինքն զգոհաբանութե. *Գոհաբանական ձայնս նուիրական տացուք բանին [illegible]: Գոհաբանական գովեստ քոյ անուան. Գնձ:

ԳՈՀԱԲԱՆԱԿԻՑ. ա. Զոյգ ընդ այլում գոհաբանօղ. *Գոհաբանակից լինել ած սիրոյն որ առ մեզ. Նար. Երգ:

ԳՈՀԱԲԱՆԵՄ, եցի. չ. Εὐχαριστέω, ὑμνῳδέω. Gratias ago, laudo. Գոհանալ յայտնի և ուրախ բանիւ. գովել և փառաւորել գոհութբ. *Գոհաբանեմք զքեզ յաղթական երգով: Գոհաբանեմք և վերօրհնեմք. Շար: *Գոհաբանեմք զքն սրբամայրդ: Գոհաբանի առ 'ի նոցանէ [illegible] ածութեն. Նար. Խաչ: *Զայս և որ այլն նման գոհաբանէ աղօթիցս բան. Խոր: *Առ որ այսքան գոհաբանեաց. Լմբ. պտրգ:

ԳՈՀԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐχαριστία. Gratiarum actio. Բան գոհութեան և շնորհակալութե. գոհանալն և գովելն. *Անհատ բարբառով քեզ վերընծայել գոհաբանութիւն: Ըստ պօղոսի գոհաբանութեն: Ներքնապատուեալք գոհաբանութք: Գոհաբանութեն խնամոց. Նար. ԻԲ. ԻԷ. ԼԶ. Խ գանձ խչ: *Պէսպէս շնորհացն գոհաբանութիւք: Զշնորհն ած գոհաբանութբ նմին յուշածել. Լմբ. պտրգ:

ԳՈՀԱԲԱՐ. մ. Εὐχαρίστως. Grato animo. Գոհ սրտիւ. գոհանալով. գոհացողաբար. *Ո՞չ գոհաբար ընկալցիս զգոտակարութիւն. Բրս. Մխ:

ԳՈՀԱԿԱՆ. Տ. ԳՈՀԱՑՈՂԱԿԱՆ. *Փառս է մեզ գոհական ձայնիւք աւլեծայս ած զաղօթս մեր. Վրք հց. Բ:

ԳՈՀԱՆԱՄ, ացայ, ցեր. չ. Εὐχαρι-

στέω. Gratias ago. ἐξομολογέομαι, confiteor, glorifico. Գոհ սրտիւ շնորհ ունել բարերարին. շնորհակալ լինել. գոհանալ, և երախտապարտ զանձն խոստովանել. փոխանակ փառս, շնորհակալ լինել. շնորհ ունել. գոհացիր զքեզ մեր. *Ի վերայ ամենայնի այսորիկ գոհացուք զՏէր մեր. Մեծապէս գոհանամք զնմանէ: Գոհացայց զքեն ամենայն սրտիւ իմով: Գոհանամ զքեն Հայր. եւն. *Զայս միաբանեալ գոհացայց (երր. հոգոյ) զանուանէ. և կոչեսցէ զանուն Նորա յուզմա ». երր. նկատմամբ, այսինքն խոստովանութե, գոհութեան: *Մի է խոստովանելն և գոհանալն. յայտ է թէ երախտեացն յիշատակաւն զերախտն, և 'ի վերայ Նորա շնորհակալութե. Լմբ. սղ: *Ցորժամ կամիցիս խնդրել ինչ յՏեառնէ, նախ գոհացիր զորոց առեր: Գոհանալն շնորհակալութիւն է. Խոսր:

փոխանակ պատմականի բացառական խնդրով, (որ է անսովոր. իբր ումն.) *Գոհանալով 'ի շնորհողէն յաղթութե. Պէտ: *Գոհանայր յամենաբարի գթութէ նորա: Գոհացեալ 'ի նմանէ վասն բարի խրատուցն: Գոհացեալ լինէր յամենատեառնէն. Վրք հց:

Իսկ Մագ. ե. *Զորմէ գոհանայր՝ որ ընտրեացն, այսպէս. գոհ զգացութիւն որդի յեստ. եարյ ». խեա գոհ լինել՝ գովելով. խօշնոօփ ըլմօգ:

ԳՈՀԱՐ, ի, աց. գ. Λίθος, ὀφθαλμός. Gemma. Ակն կամ քար պատուական. գրի և ԳՈՒՀԱՐ, ԳՕՀԱՐ, ԳՈՒՀԱՐ. գեւհեր, կեւհեր, կէվհեր, ճէվհեր, ճէվահիր. (խառ. ճիօյա. լա. ճէմմա.) *Անգին գոհարքն... ապաքինոք. Թղթ. դաշ: *Կայծ և կանաչ յասպիս գաւհարի: Գաւհար մեծագին, մարգարիտ անգին. Գնձ: *Ակին զգանձս ոսկւոյ և արծաթոյ անհամարս, և գոհարս ականց պատուականաց. Կաղանք:

ԳՈՀԱՐ. ա. Ազնիւ ինչ. ազնուագոյն յիրաց. ողէկը. էլաոը, ոօյը. (զի և պրս. կէհվէր է գոյացականն, բուն լոյս.) *Գոհարն մարգարտին: Գոհարք հալուէից. Խոր. ծ: *Գոհար վարգն վառ առեալ. Նար. փող: *Գարունզ փակեալ՝ գաւհար շուշանին. Գնձ:

ԳՈՀԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Εὐχαριστήριον, որ և Գոհացողութի. Sacrarium, et sacramentum Eucharistiae. Տեղի գոհութե և շնորհակալութե. տաճար Տր. մատուցարան Տր հաղորդութե. *Փրկչին յաղթութե ծածկայնոյ գոհարան. Սոկր:

ԳՈՀԱՑՈՂԱԲԱՐ. մ. որ և ԳՈՀԱԲԱՐ. Գոհանալով. շնորհակալութբ. *Գոհացողաբար ընդունել զշնորհսն: Դաւիթ առ փրկիչն ձայնէր գոհացողաբար. Ճ. Գ:

ԳՈՀԱՑՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Յայտարար գոհութեան. *Գոհացողական բան, կամ ձայն, քարոզ, երգք. թուղթ, պատմութի. Փիլ: Կիւրղ. Ղկ: Անյ. Եարէր: Ցհ. իմ. եկ: Լաստ. իգ: Խոր. գ. 19: Լմբ. սղ:

ԳՈՀԱՑՈՂԱԿԻՑ. ա. Ձայնակից գոհութե. *Գոհացողակիցս իւր կոչէ զզաւակրս ուսաղէմի. Նար. երգ:

ԳՈՀԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐχαριστήριον. Gratiarum actio. χαριστήριον, gratitudo, munus quod datur gratiae causa. Գոհանալն. գոհութե. խոստովանութե. փոխարէնն երախտեաց. *Տացեն՝ փոխանակ գոհացողութեան: Այսպէս առաջիկք գոհացողութբ. Սիր. ծէ. 25: ղթ. 20: *Ձոր ինչ Տր գոհացողութե, եթէ 'ի բառնալ կարողացն եղեր. Ածաբ. աղչ: *Գոհացողութբ պաշտօն մարմնոյդ ընդունել. ճ. Ա: *Ընկալ զխոստովանութիւնս, զգոհացողութիւնս. Ցհ. իմ. եկ: *Գոհացողութիւն և մաղթանս առ Քեզ մատուցանեմք. Խոսր. ժմ: *Պատարագ՝ գոհացողութեան առեալցն պարգևաց: Գոհացողութիւն նուէր Տր մատուցանեմք. Խոսր. պտրգ: *Կրկնապատկեաց զգոհացողութիւնս ողորմած տեառնն: Զձայն օրհնութե գոհացողուե. Լմբ. սղ. և յոգ: *Գոհացողութենն երգս. Վանակ. յոբ:

ԳՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐχαριστία. Gratiarum actio, grati animi significatio. αἴνεσις, laus, laudatio. Շնորհակալութի. Նշանակք գոհ սրտի՝ կամ հաճութեան. գովութի կամ օրհնութի ընդ առելոց երախտեաց առ բարերարն. շիւքր, շուքիւր, մէննէթտարլըգ. *Ամենայն ուրեք շնորհակալ եմք քաջդ փելիքս ամենայն գոհութեամբ: Որ յօրինէին մեզ գոհութի Տր: Զի՞նչ կարեմք գոհութի մատուցանել Տր վասն ձեր: Գոհութի և պատիւ տեառն Տր մերոյ: Զոհ գոհութե. եւն: *Գոհութի Տր, որ յայտնէ, եւն. Ցհ. իմ. երա. (ումն. ֆառուք Տր): *Գանձ արժանի պարծանաց, և գոհութե զանուանէ (առաքինութիւնն է). Սրկ. ժհ: *Գոհութի ուրախութի է ծնունդ. Լմբ. սղ: *Գոհութի է շնորհակալութիւն յառեալ բարիս. Երզն. մթ:

ԳՈՀՈՒԹԻՒՆ. որ և ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԳՈՀՈՒԹԵԱՆ, է Սր հաղորդութեն ըստ յն. ոճոյ. էվխարիստիա, Εὐχαριστία. Eucharistia. *Հեռացեալ են 'ի գոհութենէ և յաղօթից, զի ոչ հաւատան գոհութեանն. որ է մարմին և արիւն փրկչին մերոյ յն քն. Ածաբ. ա: *Սրբազնական կմ սրբազնագոյն գոհութի: Ածայնոյն, կմ Սրբ գոհութի հաղորդութի (այսինքն մասնակցութիւն). Դիոն: *Ահագին խորհուրդքն գոհութի կոչին. քանզի բազում բարերարութեանց յիշատակք են, և գլուխ ամենայն խնամոցն Տր. Ոսկ. մ. ա. 25: *Հաղորդէր զամենեսեան 'ի խորհուրդն գոհութե. Ագաթ: *Գոհութե խորհրդոյն արժանի գտանէր հաղորդել. Ցհ. կթ: *Վայելելն յածայինն և Տր գոհութենն. Սարկ. ժհ: *Գոհութիւնն Տր, և միութն սրբարար. Լմբ. աղ:

ԳՈՂ, ոյ, ոց. ա. գ. Κλέπτης, φώρ. Fur. Որ գաղտ բառնայ զինչս այլոց ընդդէմ կամաց տեառնն. Խըրսըզ, օղրը, ֆիրիօ. *Մեացի գողն: Իբրև գողք գիշերոյ: Բաժանակից լինի գողոց: Գող է և աւազակ: Որ տեառն իբրև զգող գիշերի այնպէս հասանէ: Ահա գամ իբրև զգող, եւն: *Գողս գտանէր հարկի աշխարհին ». Եղիշ. է. այսինքն խորող՝ ըստ յունայի. Ցհ. ծէ. 6: *Զի գող է օրն այն, և երագ հասանէ. Ոսկէփոր:

Մերթ իբր Գողային. Κλοπιμαῖος. Furtivus. *Կողոպտել գող խարդախութբ. Առ որս. ժ:

ԳՈՂԱԲԱՐ. մ. Κλεπτικῶς, κλεμμοδὸν. Furtim, furtive. Իբրև զգող. գողութբ. գաղտագողի. գօղի դէօ. խըրսըզլայըն. *Գողաբար 'ի բաց զերծանել, կամ առնել, մտանել, եւն. Փիլ. Լին: Եղիշ. ը: Ը. Թղթ: Մագ. ծէ: Վանակ: Վրդն:

ԳՈՂԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συγκλέπτης, κοινωνός κλεπτῶν. Socius furti. Ընկեր գողոյ. մասնակից գողութե. շէրիք. *Իշխանք ձեր գողակիցք են գողոց. Ես. ա. 23: *Գողն և գողակիցն 'ի միում պատժի են. Ցճխ. ժ: *Ի գատաստանին գողոյ է և որ գողակիցն է գողոյն. Բրս. հց: *Հատուցանեմք, և գողակիցք գողոց. Սարկ. ժհ:

ԳՈՂԱԿՑԵԼ. ն. Գողակից լինել. *Գողանալով և գողակցելով. Սիսա. աղ:

ԳՈՂԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Գողակից լինել. *Աւազակութի և գողակցութի. Գր. ևբ:

ԳՈՂԱՀԱՆ. ա. գ. Այն ինչ զոր 'ի բաց ենհան գողն. գողօն. *Զգաղտնակերոն և զգողահանն առաժին 'ի հովուացն. Մանդ. ը:

ԳՈՂԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Զօրամիտ որպէս գող. որ խորէ ինչ. *Հաղարապետ գողամիտ. Նար. ծղ:

ԳՈՂԱՆԱՄ, ացայ. ն. Κλέπτω (լծ. հյ. կողոպտել.) κληποφορέω, κρύπτω, αἴρω. Furor, furtum facio, celo, tollo, եւն. Գաղտ բառնալ զինչս այլոց ընդդէմ կամաց նորա. գօղնալ. չալմագ, խըրսըզլըգ էթմէք. *Մի գողանայցես: Զխաղդ գողանայք 'ի տանէ տեառն քոյ արծաթ կմ ոսկի: Գողանայցի 'ի տանէ առնն: Գողութբ գողանայցէ 'ի նմանէ. եւն: Իսկ *Գողանալով գողացան զիս յերկրէն եբրայեցւոց: Գողացան զքեզ եղբարք մեր: Գողացաւ զնա 'ի միջոյ որդւոց արքայի սպանելոցն ». խեա անյայտաբար տանել, կամ յափշտակել: Ես. Երեմ. իգ. 30. *Գողանան զբանս իմ՝ իւրաքանչիւր յընկերէ իւրմէ ». կամ Ես. ե. 23. *Զիրաւունս գողանան զարդարոյն ». իբր որսալ, յափշտակել: *Գողանալ զայլոյ առաւնութի կմ զհարստնիս ». այսինքն չնալ. Եղնկ: Կանոն:

ԳՈՂԱՆԱԼ. որպէս Ղօղել, զուղակել, քօղարկել զիրս կամ զգնարս. խաբել. պատրելով զաւածանել. որսալ. գօղֆօւլ բան փէսնալ, ուսուլ բանեցնել, ձարդեպուշ խաբել. փէք էթմէք. *Գողացաւ յակոբ զսիրտ լաբանու: Ընդէր գաղտագնաց եղեր, և գողացար զիս. Ծն. խա. 20. 26: *Գողանալով գոհութի մատուցանէ. Եղիշ. գ: *Գողացեալ զաւածանեաց զիս. Զքր. կթ: *Թագուցանել զանձինս՝ գողանալ զնա: Անուամբ նորա հնարին գողանալ զբազումս. Իգն: *Գրովք զնա հնարէր գողանալ. Լմբ. օփող: *(Դևն) գողանայ զմիտս մեր՝ յիւրն միաւելով կամս. Ցհ. իմ. եկ: *(Հերովդէս) այն որ կամեցաւ զմիտսն զուարթնոցն գողանալ, գողացեալ եղև ինքն 'ի նենգեցելոց անտի. Եփր. համաբ: *Զի մի գյարութենն բան գողացեալ ինքեանք, զնոցա պղերգութի և քուն լինել պատճառս հանցեն անմահին մարմնոյ գողութե. Վահր. յոր: *Զմարգկային միտս գողանայ, և պատճառս զկանոնս ունի. Կանոն:

ԳՈՂԱՆԱԼ. Ի բաց բառնալ հնարիւք. կորզել, ճողոպրել. փախուցանել. անհետ առնել. *Զձանձրոյթ աշխատութի 'ի մեզաց ձերոց գողանալ: Վաղվաղակի համամարտքն գողացան զզաւս ախոյին: Գողացաւ զզաւս հօգւոց, և վաղվաղակի առողջացաւ. Ոսկ: ա ճճ: *Երկայնութի ժամանակաց գողանայր զմիտս մարդկան. Սարգ. ա. դ. ե: *Զի մի անդէն գողացեն զզանն 'ի լսելեաց: Խաբէութբ ծածկեալ գողանայ զինքն. Իգն: *Ասեն, թէ (առիւծն) կամելով զինքն գողանալ յորսորդացն՝ ձեռամբ ծածկէ զշաւիղս իւր, զի մի գիտասցեն. Մագ. 'ի տիոն: *Թերևս կարասցեն 'ի նեղութէն գողանալ զեղբարս իւրեանց. Եղիշ. գ: *Գողացաւ յակոբ զսիրտն լաբանու, այսինքն գողացաւ զանձն իւր յ'ղաբանայ, զի ճանապարհ՝ զոր ոչ գիտասցէ ղաբան, գնասցէ նա: Ոչ գողացաւ զնա ընչիւ, բայց յայսմ կարծով. գողացաւ զանձն իւր 'ի սրտէ անտի ղաբանու. Եփր. ծն:

Կամ Ծածկել. պատրուակել. գօյել. գափամագ, էօրթմէք. *Պատճառս յարմարել, և գողանալ զեղեռալն: Սակս գողա-

նալոյն զնչանման յանդգնաս լինելոյն ։ Գողանան զճշմարտութիւնն ․ Եմ ․ Նանայ ։

ԳՈՂԱՆՔ, նաց ․ գ ․ Իբր Գողօնք, և գողութիւն ․ *Զի մի՛ ՚ի տան գայցի, և իբր գողանք համարեալ պատուհասեսցին ․ Տօնակ ։ *Աղաման ոչ եթէ մեծ էին գողանքն, այլ հասին միոյ մրգոյ ․ Եփր ․ գող ։

ԳՈՂԱՐԱՐ ․ ա ․ Որ ինչ է իբր առարք գողութե ․ գաղտնահնար ․ *Գողարարապատարանօք ․ Վանակ ․ յոբ ։

ԳՈՂԱՑԻԿ ․ ա ․ Λαθραῖος ․ Clandestinus ․ Գողացմամբ եղեալն ․ գողունի ․ գաղտնածածուկ ․ *Գողացիկ ամուսնութիւ կարգիլցեն ։ Ոչ եթէ օրինօք ինչ ամուսնութեան, այլ գողացիկ խառնակութեամբ ․ Ոսկ ․ մ ․ ա ․ 1 ։

ԳՈՂԳՈԹԱՑ ․ Տե՛ս ՚ի բա ․ յոկ, ան ․ *Ի վերայ գողգոթայ, որ ասի կառափին ․ Լծ ․ կոչ ․ իմա՛ ըստ եբր ․ կուլկոլէթ, այսինքն գլուխք ․ տեղի գագաթան կամ կառափելոյ ․ որպէս և անդ ասի թաղեալ գլուխն ադամայ ըստ հարց ։

ԳՈՂԵՄ, եցի ․ ն ․ Իբր Քօղել ․ ջողել ․ ծածկել ․ որ և ասի ԳՈՂԱՆԱԼ ․ *Ադոնիա գողեաց զթագաւորութի ։ այսինքն զմիտս թագաւորելոյ իւրոյ ․ կամ հնարիւք կամեցաւ գողանալ ․ Մծբ ․ ծԲ ։ *Ունէր գգուամ լի գինւով ընդ թևովք իւրովք, և գնայր գողեալ ․ Վրք հց ․ ճ ։ *Եւ այլ անունս գողէին ․ Մխ ․ աա ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ․ գ ․ Κλοπή, κλέμμα, φώριον ․ Furtum ․ Գողանալն ․ գործ գողոց ․ ևս և Գողօնք ․ խըրսըզլըգ, օղուրլըգ ․ *Գողութի և նենգութի ։ Գողութիւք, սուտ վկայութիւք ։ Ոչ ապաշխարեցին ՚ի գողութէ իւրեանց ․ Եմ ։ *Որք զմեծամեծս գործեն գողութիւս ապրկեղշտ և պանծալի անուամբ իշխանութե և առաջաւորութեն ծածկելով ․ Փիլ ․ ճ ․ բան ։ *Այպա թէ ոչինչ գտանիցի նորա, վաճառեսցի փոխանակ գողութեանն իւրոյ ։ այսինքն իրին գողացելոյ ․ Ել ․ ԻԲ ․ 3 ։

Իբր Դաւաճանութիւն ․ *Կամիս գողութեամբ աւերել զամուրս խորհրդոց մերոց ․ Եղիշ ․ Է ։ *Գիտելով զգողութի բանից նորա ․ Խոխ ։

ԳՈՂՈՒՂԻ ․ գ ․ Գաղտնի ուղի՛ իբր ճանապարհ գաղոց ․ ծածուկ ճանճապ ․ *Զգողուղի կալաւ շնաւոն գնգիւն իւրով ․ ա ․ Ն ․ Ճ ․ 82 ։ *Գողուղի (կամ գողունի) հետևանաց արահետ ․ Պիտ ։

ԳՈՂՈՒՄՆ, ղման ․ գ ․ Գողանք ․ գողութի ․ և Գողօնք ․ *Հաւերեկա հրամայէր որդւոյն զգողումն օրհնութեցն կեղծաւորեալ կերակրանօքն ․ Ոսկ ․ եա ։ *Որ ոչ արբուցանէ զջուր գողման, հանդչին նա ՚ի վերայ աղբերին կենաց ․ Մծբ ․ Է ։ *Ի գողման վերայ անցեալ նաւին գողք ․ Փիլ ․ Լին ․ ա ․ 44 ։ *Մատուցանէ ղվասն գողման, նախ զգլուխն, և ապա զհինգերորդ մասն ՚ի վերայ ․ Եփր ․ Ել ։

ԳՈՂՈՒՆ ․ ա ․ Իբր Գողունի ․ *Ըստ իմաստնոյն՝ բանք և ջուրք գողունք՝ քաղցունք են ․ Մխ ․ առակ ։ Տե՛ս և ԳՈՂՕՆՔ, գ ․ որ գրի և ԳՈՂՈՒՆՔ ։

ԳՈՂՈՒՆԻ, նւոյ, նեաց կամ նէից ․ ա ․ Κλεψιμαῖος ․ Furtivus, furto ablatus, և իբր գ ․ κλοπή, furtum ․ Գողութե ՚ի ձեռս բերեալ ․ գաղտ բարձեալ ․ *Միթէ գողունի՞ է ․ ոչ են ինձ օրէն ուտել զգողունի ․ Տօբ ․ Բ ․ 21 ։ *Ջուր գողունի ․ Առակ ․ Թ ․ 17 ։ *Գանձ գողունի ․ Մծբ ․ ԺԲ ։ *Ի գողունեաց անտի մի՛ ոք իշխեսցէ յեկեղեցի ընծայել ․ Կանոն ։

Իբր Անհարազատ, շուն ․ *Մինչ բաւն հայր լինի որդւոց, և միւսն գողունի ․ Եզնիկ ։

ԳՈՂՏՐ ․ ա ․ որ և ԳՈՂՏՐԻԿ ․ Փափուկ և քաղցր (որ ըստ ջուղայ՛ ․) քօղցր ․ յն ․ Γλυκύς ․ հեշտալի ․ անոյշ ․ մեղմ ․ կակուղ ․ ա անուշ ․ իբր լա ․ Tener, tenellus, mollis, dulcis, placidus, Եմ ։ *Հեզիկ և գողտր բարբառով ․ Սարկ ․ լս ։ *Ըստ մարմնոյն վախտ և գողտր, և ըստ գունոյն չեկ կի՞ թուխ ․ Տօնակ ։ *Որպէս զցօղն առաւօտու ՚ի գողտր ժամանակս ․ Վանակ ․ յոբ ։

ԳՈՂՏՐԱԲԱՐԲԱՌ ․ ա ․ Քաղցրաբան ․ անուշ լեզու, կակուղ խօսող ․ *Քծնաբանք, գողտրաբարբառք ․ Թէոդոր ․ մայրագ ։

ԳՈՂՏՐԱԿԱՆ ․ Տ ․ ԳՈՂՏՐ ․ *Են և գողտրականք և պատուականագոյնք ․ Նար ․ խը ։

ԳՈՂՏՐԻԿ ․ ա ․ Փափկիկ ․ քաղցրիկ ․ ախորժելի ․ հեշտալի ․ մեղմ ․ կակուղիկ, անուշիկ ․ *Կերակուր գողտրիկ, հեշտ և սիրելի ։ Համո՛յ և գողտրիկ է այս ։ Հեշտ և գողտրիկ անուն գաւառականաց՝ քոյր ․ Փիլ ։ *Հում միս՝ գողտրիկ կերակուր (գազանաց) ․ Լծ ․ կոչ ։ *Գողտրիկ և խանդաղատական բանիւք ․ Խոր ։ *Զ քաղցր սէգ և և զգողտրիկ ՚ի ցուրտ և ՚ի ձմեռն փոխարկէ ․ Վանակ ․ յոբ ։ *Զօրէն գողտրիկ և քաղցրահամ անձրևաց ․ Տօնակ ։

ԳՈՂՕՆ, ի, գ ․ } Κλέμμα, κλοπή ․
ԳՈՂՕՆՔ, նից ․ } Furtum ․ գրի և ԳՈՂՕՆԻ, նիք, նէք ․ կա՞ ԳՈՂՈՒՆՔ ․ Գողունի ինչ ․ իրք գողացեալք ․ Գողցած բան ․ Խըրսըզ մալը, հարամ ․ *Ի գողօնս համարեալ լիցի ինձ ։ Եւ յանձնէ տուժէր զգողօնի (կամ զգողունի) տուրնջեան, և զգողօնի (կամ զգողօնս) գիշերոյ ․ Ծն ․ Լ ․ 33 ։ ԼԱ ․ 39 ։ *Եթէ գտցի ՚ի ձեռին նորա գողօնն, կրկին տուժեսցի ․ Ել ․ ԻԲ ․ 4 ։ *Գտեր ընդ գողոյն զգողօնսն ․ Եղիշ ․ յար ։ *Զի մի՛ գողօն իցէ ։ Գողօնն յամենայն ժամ դարձցի ։ Մի՛ հարկանող իցէ, և մի՛ գողօն ։ Բաց ՚ի գողօնէից ․ Մխ ․ դտ ։ *Եւ ՚ի գողոց գողունք խնդրին ․ Ցն ․ որդի ։ *Զ յափշտակեալսն և զգողունսն ոչ ընդունի ած ․ Սարկ ․ լս ։ *Երկեան ՚ի փոքր գողունեացն ․ Եփր ․ Բգ ։ *Զաւեղծուածս նորա պէսպէս կատանօք կատէին, և ՚ի գողօնս իւրեանց ըմբռնեցան ․ Երզն ․ մթ ։

ԳՈՂՕՐԷՆ ․ Տ ․ ԳՈՂԱԲԱՐ ․ *Գողօրէն գնացեալ ընդ լեառն ․ Ասող ․ Գ ․ 4 ։

ԳՈՃԱՋՄ, ի ․ գ ․ Λιγύριον ․ Lyncurius ․ Քար պատուական կապուտակ՝ անթափանց, ոսկեգոյն երակօք ․ կայ և գեղինն ։ Ել ․ ԻԸ ․ 19 ։ ԼԹ ․ 12 ․ ըստ եբր ․ Լէշմ ։ Իսկ Եզեկ ․ ԻԸ ․ 13 ․ ըստ եբր ․ Բարշիշ ։ յն ․ միշտ գնի ․ Լիղիրիօն ։ Տե՛ս ԼԻԳՈՒՐԻՈՆ կամ ԼԻԳԻՐՈՎՆ, և ՍՈՒՏԱԿ ․ *Գոճազմ կապոյտ է, և գտանի ՚ի սկիւթիայ մեծ ․ Վրդ ․ Ել ։

ԳՈՃԱՄՈՐՈՒՍ, կամ ԳՈՃՄՈՐՈՒ ․ Ի բժշկարանի մեկնի Քօշմօրուք, աֆթիմոն, հայֆարիւոն ․ և ՚ի բառս Գաղիանոսի երևի լինել անուն խոտի իրիք ։

ԳՈՃՄԱԿ ․ գ Անուն խոտոյ, որ պէսպէս մեկնի ։ Գաղիան ։

ԳՈՄ, գոս, գոյ, գոյր, գուցէ, գոլ, գոլով ․ Ὑπάρχω, εἰμί ․ Existo, sum ․ Բայ էական պակասաւոր, և այն առէալ վարի յերրորդ դէմս ․ Գտանել կամ լինել իրք ․ որ և ասի կայ, կայր, Եմ ․ է, էր ․ որպէս և ոչ գոյ, չգոյ, նոյն է ընդ Չիք, չկայ, չէ ․ վա՛ր ըմ, վա՛ր, ըմ, իմ, փիր ․ *Գուցէ ոչ գուցէ ածապաշտութի ՚ի տեղւոջս յայսմիկ ։ Գոն իմ վարձք առաջի քո ։ Միթէ գոյ ևս մեր այսուհետև բաժին ։ Գտանիցէք զանձն, թէ գուցէ ձեր եղբայր ։ Ոչ գուցէ ․ այր ոչն գուցէ ․ Եմ ։ *Այր ժամու է, և ոչ գոյ խօսել ընդ նմա ։ այսինքն ոչ լինի ․ ա ․ Բգ ․ ԻԷ ․ 17 ։ *Ոչ գոյ ասել ։ այսինքն չէ մարթ ․ Մխ ․ եբեմ ։ *Գոյ տեսանել ՚ի բնութեանս ․ Եղիշ ․ Գ ։ *Զի գոյ հաւատալ գրոյ ՚ի վերայ ջրոյ՝ քան մեծութե նոցա ՚ի վերայ նոցին ․ Սրգ ․ յկ ․ Բ ։ *Եթէ որդի էր, նմին նման գոյր ։ այսինքն լինէր, գտանիւր ․ Եզնիկ ։ *Զի գոյր տեսլեամբ հրեշտակական ։ այսինքն էր ․ Խոր ․ Գ ․ 67 ։ *Պարտ էր միշտ գոլ ինչ (անեղ) ․ զի այնոցիկ՝ որ ոչ էին, յել (այսինքն ՚ի գոլ) եկեսցեն ։ *Այն՝ որ յարևելից կողմանէն, ուր գոլ ասի աշխարհին մասունք (այսինքն ել, լինել) ․ Փիլ ․ նխ ․ ա ․ և լծ ․ ա ․ 7 ։ *Գոյ աստ այր մի ։ Ո՛չ գոյ չունչ ։ Վախճան ոչ գոյ ։ Գո՞յր ինձ հնար ։ Ո՛չ գոյր արգել ․ Եմ ․ Ագաթ ։ *Պետրոս ասէր, արծաթ և ոսկի ոչ գոյ իմ ․ (յն ․ ոչ գոյ ինձ ․) Ոսկ ․ գծ ։ *Թէ ասիցէ ոք, եթէ Եմ ... գոլ գոյ հաւանութի, բայց ոչ ճշմարտութի ․ Կիւրղ ․ Բգ ։ *Ո՞ր կին իցէ, որ գուցէ նմա զրամս տասն ․ Մծբ ․ ա ։

Գոյն ուրեք վարի յառաջին և յերկրորդ դէմս ․ *Ընդէ՞ր բնաւ եմք և գոմք ։ յն ․ փ բայ, կեամք ․ Ոսկ ․ յհ ․ ա ․ 11 ։ *Միթէ և ձկանց որսորդ գոս ․ Ոսկ ․ ղէ ։ *Առաւել բարձրագոյն գոս ․ Անյ ․ բարձր ։ *Ցանապատուութե գոս ․ Վրք հց ․ Դ ։ *Բազմականաց գոս բաղձալի ․ Ընդ քո՞ գոյք փառաւորեալք ․ Նար ․ Թ ․ և տաղ ։

ԳՈԼ ․ իբր Գալ, ըստ գաւառական հնչման (որպէս առ ջուղայեցիս) ․ *Ուսուցանէ և զայս իմաստաբար ածաբանութին, ՚ի ձեռն հրեշտակաց գոլ զնա յառաջ ՚ի մեզ ։ յն ․ ՚ի մեզ յառաջագայել ․ Դիոն ․ Երկն ․ ժհ ․ Դ ։ *Ցայտնի է բծից անիրաւութեց յերևելիս գոլով ․ Ցձ ․ Է ․ ։ *Սպասէին և ակնունէին առեալ իսկ ինքնին գալով ։ Թագաւոր գոլով քո յաշխարհս ․ Շար ։ *Այսօր գոլով ՚ի տաճարն՝ զօրէնսն կատարեցեր ․ Գնձ ։

ԳՈԼՈՎ, իբր յն ․ Գոյող, էող ․ այսինքն որ էն, որ էր ․ *Ὤν ․ *Ած գոլով մարդ եղև, և ո՛չ մարդ գոլով ած եղև ։ Ած խնդրեր զորդի յէութե գոլով հօր ․ Կիւրղ ․ գնյ ։ *Զի ողորմած և մարդասէր ես՝ ած գոլով ․ Պարգ ։ *Որ եռորդ միութիւն առաքելոց քոց սրբոց զհոգւոյդ քո գոլով ․ Շար ։

ԳՈԼԱՎ ․ իբր Գոլ ․ *Նեռն պատարագական նշանօքն խաբէ զմարդիկ՝ զինքն գոլով քս ․ Կիւրղ ․ ղէ ։

ԳՈԼ ․ իբր անուն, Գոյացութի ․ գոյութի ․ էակ գոյացոր ․ գոյակ իսկական ․ *Անհնար է յոչէիցն ՚ի գոլ գալ, յարժամ ոչ առցի յառաջագոյն պատճառք ինչ առ ՚ի լինելութի լինողացն ․ Փիլ ․ նխ ․ ա ։ *Ի մանողական գոլ ․ Պիտ ։ *Որոց հաւատացին (զնա) որդի քո, որ էրն իսկ ճշմարտութի գոլ ․ Սարկ ․ աղ ։

ԳՈՄ, ոյ, ոց ․ գ ․ Μάνδρα, τρυμαλιά, ἔπαυλις ․ Caula, ovile, stabulum ․ Փարախ ․ գաղարք հօտից ․ բակ ․ գաւիթ ախոռ ․ ևս և Գիւղ, որ ըստ յն ․ ասի գօմ ․ գէմալա, գէօյ, ադըր, ահըր, մանտրա ․ (որ է բառս յն ․) *Գոմս ՚ի լերինս ։ Ցայգս և ՚ի գոմս ։ Գոմս հօտից կամ խաշանց ․ Դր ․ Ռ ․ 2 ։ ա ․ Բգ ․ ԺԳ ․ 6 ։ Բ ․ Մն ․ ԼԲ ․ 28 ։ Ցարգմ ․ Բ ․ 16 ։ Սոփոն ․ Բ ․ 6 ։ *Գոմս զերկնաս տափարակն կազմելով ․ Խոր ․ Բ ․ 6 ։ *Գոմք և տունք և ապարանք ։ Գոմք և գիւղք ․ Փիլ ։ *Պականեցան հօտք ՚ի գոմնոց ․ Ոսկ ․ մէթ ․ այլ Ամբ ․ Գ ․ 17 ․ գնի հյ ․ և յն ․ ՚ի ճառակոյ ։

ԳՈՄԱԿԵՐՏ. ա. (եթէ չիցէ Մոմակերտ.) Կերտեալ իբրև զգոմս. *Զմաղձն մեղքին գոմակերտ գործով չինեալ յարգարէ, և 'ի խորս մանկերտ գբոցն համբարեալ գնէ. Վկ̃րք. Է̃. (յն. այլազգ.)

ԳՈՄԱՄՈՒՏ ԼԻՆԵԼ. Մտանել և փակել 'ի գոմս. *Արջառք յորժամ բազում ժամանակս գոմամուտ լիցին 'ի ձմեռնի. Վկ̃րք. Է̃:

ԳՈՄԷՇ, գոմշոյ, ոյց. և գոմեշոյ, մեշաց կամ մշաց. գ. որ և յն. բաւուլոս, Բուբալոս, Βούβαλος, λυς. Bubalus, la; bos vel vacca sylvestris. Անդ արջառոյ յաղթանդամ, չքնաղ, համարձակորէն սեւոտն, և գալարածոյ եղջերօք. ռմկ. «ճմճմ» կամ եօփիայի, ճամուշ, ճամխոշ. ջիամուշ, ջիամշիշ, մանդա. *Զայծեամն, և զգոմէշ. Օրին. ծդ̃. 5: *Լինի 'ի գաղղիա գոմէշ այլատեսակ և այլանման. Խոր. Ծ̃: *Քարշեցէք զգոմէշս 'ի նախիրսն. Հ=Յ. ապր. ի̃է̃: *Արածէր 'ի վայրի իբր անասուն ընդ գոմշաց (կմ̃ գոմեշաց, կամ գոմիշաց): Տեսի ջոկս գոմշաց. Վրք հց. ի̃ա̃: *Զփղաց և զգոմիշաց աւանն. Վրդն. ծն: *Իբրև երկու գոմէշք ծանրացեալք. Ոսկիփոր:

ԳՈՄՈՐ. գ. Γομὸρ, γόμορ. Gomer, homer. Բառ եբր. Խոմէր. յորմէ յն. կ́. մ̃. խօմէր. որ 'ի Նոր գիրս թարգմանի Չափ, գրիւ, քոռ, արգու. *Գոմոր, որ է արգու, ըստ հելլենացւոցն. ժե̃ մոդոյ չափ. Անան. կշռ. և չափ:

ԳՈՅ. ի. իւ(ց). գ. Ὤν, οὖσα, ὄν. Ens; qui, quae, quod est ens, exsistens. Որ գոյ իցէ. գոյակ. է. էակ. որ էն. ած. և Ամենայն ինչ նովաւ գոյացեալ. և Գոլ. գոյաւորութիւն. գոյութիւն. գոյացութիւն, իսկութիւն. իր. *Անեղ գոյից. Ղևոն: *Արդարև գոյն. Դիոն: *Միշտ գոյն միշտ գոյին զնմանն անմնանկ եղիցի. Կիւրղ. գնձ: *Ի գերագոյն գոյէն գոյացեալք. Եղիշ. տփ: *Զնմին բաւական մերձենալ յամենեցունց պատճառն, յէն, 'ի գոյն, 'ի միանգրեանւորն. Եզնիկ: *Կոչէ զգոյն իբրև զգոյ. Հռ. Դ̃. 17: *Ցուցէ 'ի գոյ եկեալ. Կիւրղ. ղէ: *Գոգցես թէ յանգոյութենէն զգոյն խնդրէ նկարել. Յհ. իմ. երև: *Բոլորից գոյից: Հոգւոց գոյից արարիչ: Զհամարելոց ընդ գոյս: Ի փոքր գոյս: Ամենայն տարերաց գոյից: Ի սուրբ գոյի: Ընդ ողնձոյս գոյի: Փոքու ներմանի գոյի: Զգոյիւ գագաթանս: Իշխանականին գոյիւ: Անկայուն գոյիւ զբաղեալ. ևն. Նար: *Բնութք առաւելին է գոյն (այսինքն գոյացութիւն), և վերլին՝ պատահմունքն. Անյ. պորփ:

Իսկ Մծբ. ծլ̃. *Ինքն էր գոյ անձին իւրոյ, և իշխանութէ իւրում ». իմա տիրապետ իշխող: Եւ Ճ. Ա. *Ամենայն գոյոյ ». իբր գոյի, գոյից:

ԳՈՅ, մանաւանդ ԳՈՅՔ. Ὕπαρξις, ὑπάρχοντα, οὐσία. Substantia, opes, possessio. Ինչ՝ զոր ստացեալ ունի ոք. ինչք. ստացուածք. մեծութիւն. վուրձք, ման ղեւու. *Ըստ գոյին ընդունելի է, և ոչ եթէ ըստ չգոյին. Բ̃. կոր. Է̃. 11. 12: *Զգոյսն իւր ոչ կարէ տալ խնդրողին ». ռմկ. ունեցած բանը. փարս: *Գոյիւ փարթամացեալ: Մարթառոր գոյիւք. Լմ̃. ող: *Հրաժարումն 'ի գոյից. Մաշ: *Եա՝ որ է անձն, և իմն՝ մարմինն, և խոյքն՝ գոյքն: Ըստ կարի և ըստ գոյի. Վրդն. ծն. և ել:

ԳՈՅԻՒ. կամ ԳՈՅԻՒ ԻՒՐՈՎ, կմ̃ ԳՈՅԻ ՉԱՓ. իբր մ. Պատշաճագրելով զինակութ. բովանդակապէս. լրիւ. լրութք. ամենայն մասամբք. ըստ բոլորին. *Ի նմանէ իւրեմ (առէ քո), ոչ նման մարդարէէ՝ ուսուցանել յէր, այլ իբրև գոյիւ տեսանել զնոս. Ոսկ. յհ. Բ̃. 3: *Անբաւ է մարդոյ տեսանել զած գոյիւ իւրով: Զած գոյիւ ոչ տեսեալ ուրուք. Ագաթ: *Մովսէս եթէ տեսանել զած գոյիւ իւրով խնդրէր: Զամենայն երկիրն խարայելացւոյ գոյիւ իւրով. Եփր. ել. Ն համար: *Զամենայն անդամսն գոյիւ ուտել. Ճ. Թ: *Լցից նոքօք զաշխարհ գոյիւ իւրով. Եզնիկ: *Զամենայն ինչ՝ զոր ունէր, արկ գոյիւ չափ զկեանս իւր ». յն. զբոլոր կեանս իւր. ռմկ. ունեցածը լմնցածը. Մրկ. ժբ̃. 44:

ԳՈՅԱԿ, ի, աց. Տ. ԳՈՅ. *Ընդ նախաղոտ գոյակին միացեալ. Նար. խոստ: *Ներգործեալ զիմանալեաց գոյակն. Ղևոն:

ԳՈՅԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Գոյաւոր. էական. հաստատուն. և Գոյակ. *Գոյական յաւէժութեան երկարաձիգ ամանակաւ. Պիտ: *Զգոյական զօրութիւնն՝ որ տեսանողաց (զուարթնոց) չնորհօք. Ղ. յաղ. Բ̃: *Քեզ փառք... 'ի յերկինս և 'ի յերկրէ, և յամենայն գոյականէ. Գնձ:

Իսկ Գոյական անուն հակադրեալ ածականի, առեալ է առ յեղինս 'ի լատ. բառէս Substantivum, որ է գոյացական. ըստ ոմանց ասի էական. և ըստ սիմոնի ջուղայեցւոյ՝ Ենթակայական: Այլ ըստ Հին քեր. Տես 'ի բառն ԻՍԿ: Որպէս և յասելն. Ոսկեփոր. *Ա. ձայնաւոր, և ձայնաւորաց առաջադիր, և ամենից սկիզբն գոյականաւ և թուականաւ ». իմա՛, ըստ իսկութեան կամ ըստ իրին. և թուով:

ԳՈՅԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Գոյութի. գոյացութի. իսկութի. *Ոչ ունկան գոյականութի, և արագապէս մնացեալ լսէ: Այս ծնորդ պարարտութէ՝ երկիր թանձրութեան՝ հողանիւթ գոյականութեան. Նար. ձէ̃. դէ̃:

ԳՈՅԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Ցածայինս՝ իբր համագոյ. էակից. իսկակից. միանջեանաւորակից. որպէս յն. Ὁμοούσιος, συνύπαρχων. Consubstantialis, coëxistens. *Վասն զի է բնութք ած, բնութք նոյ և հօր համագոյն և գոյակից. Կիւրղ. գնձ: *Գոյակից հօր իւրում: Նախ քան զամենայն յաւիտեանս գոյակից հանդիպեալ (այսինքն գտեալ) հօր իւրոյ. Աթ. Է̃: *Բանդ գոյակից հօր. Ղևոն: *Որդի նոյ, որ առաքեցեր զհոգին ամ̃ զգոյակից քո և ըղհանգիստապատիւ. Մաշ. աղ:

Իսկ յարարածս՝ իբր նմանօրինակ եղական. համարդակից 'ի միում տեսակի կամ սեռի, և միանգամայն ըստ ժամանակի՝ ուր իցէ բանն զյառաջութէ իրաց. Συνύπαρχων: συνών, συνοῦσα, συνόν. Cum alio existens. *Ոչ համարակականաց միայն մարդկութեան՝ հանց գոյակցաց: Մարմին նիւթական՝ քարի և հողոյ գոյակից. Նար. լա̃. հէ: *Որք գոյակիցք են (եղեալք), կցորդակից եղիցին 'ի փառաւորութեան. Վրդն. ող: *Ընդ արարածոց գոյակից է ամենայն իրօք նախախնամութին. Նիւս. բն. խա̃: *Ջերմութի 'ի հրոյ ծնեալ՝ միշտ գոյակից նմա: *(Արեգակն և լոյս իւր) ընթացակիցք և գոյակիցք միշտ երևեցին. Կիւրղ. գնձ:

ԳՈՅԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνύπαρξις. Coëxistentia. Գոյակիցն գոլ որով և է օ_ րինակաւ. (չփոխելի 'ի գրչաց և ընդ Գոյացութե.) *(Դէք հեթանոսաց) մեկնեալք են ըստ գոյակցութեցն. Ճ. Ա: *Ցամենայն տարրական գոյակցութիւ. Ճ. Զ: *Ամենայն արարածք նովաւ ընկալան զլինելութի և զգոյակցութիւն՝ հոգւոյ և մարմնոյ. Նանայ:

ԳՈՅԱՆԱՄ, ացայ. չ. Οὐσιοῦμαι, ἀφίστημι, συνίστημι. Essentiam accipio, substantiam assumo, consisto, consto. Գոյ լինել. եղանիլ. էանալ. գոյացութի առնուլ. ենթակայանալ. ստեղծանիլ. կայանալ. բաղկանալ. լինել. գոլ. *Ծննդեամբ գոյանան 'ի հակառակացն: Ի հողոյ գոյանայր: Ցերկրոտասանից 'ի մի վայր եկեալ գոյանալ կենդանեացն. Փիլ: *Աղ 'ի ջրոյ գոյանայ. Վրք հց. Բ̃: *Մարդս 'ի յերկուց բնութեց գոյացաւ, յոգւոյ և 'ի մարմնոյ. Ագաթ: *Որ զօրարշակից բանն գոյացեալ ստուգապէս (այսինքն զանեղն եղեալ) առ խարշի ծնաւր. Ղևոն: *Ըստ մեզ 'ի մէնջ բոլորովին և ճշմարտապէս գոյանալն գերագոյ բանին. Դիոն. տծայ: *Գոյացաւ անայլայլապէս. վասն զի մնաց ած. և գոյացաւ ըստ մեզ 'ի մէնջ բոլորովին. այսինքն մարմին և հոգի բանական ըստ ճշմարտութե ունելով. Մաշ: *(Ջեռութիւն բանին արկոս առէր) արարած և կրաւեր, և յետ ժամանակի գոյացեալ. Խոր. Բ̃. 86: *Զբոլոր գոյացելոցս տեսակս. Յհ. իմ. ատ: *Ոգի տիրական, յորմէ գոյացան (այսինքն ստեղծան) եղեալքս ամենայն. Նար. գնձ հոգ: *Եթէ ընդհանուր զիտութիւն է, ոչ կարէ գոյանալ 'ի միում անձին ». այսինքն ենթակայանալ, լինել, գոլ, գտանիլ. Սահմ. ա: *Ցատուկն, որ յատկապէս ումեք գոյանայ ». իբր անկ է, կամ ներգոյ. Սահմ. ղ: *Հրամայեալն գոյանայր առժամայն ». այսինքն լինէր, կատարիւր:

Իսկ Վրդն. ծն. *Բանականաց մարմինք եւս 'ի ջրոյ գոյանին », է անսովոր:

ԳՈՅԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Οὐσιωνυμία. Nomen existentis, vel existentiae. Իբր էական անուն՝ յայտարար գոյութեն նոյ. *Ցաղագս էի. փոխանցելի է մեզ այժմ յարգարև գոյն արդարև էին ածաբանական գոյանունութի. Դիոն. տծայ:

ԳՈՅԱՊԵՏ, ի. գ. Պետ գոյից. արարչապետ. *Թուականն՝ բաղմաց, բացարձակն՝ գոյապետին, անձնաւորին նոյ. Համամ. 'ի քեր. երգն:

ԳՈՅԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Οὐσιαρχία. Omnis substantiae principium. Արարչապետութի. *Զգոյարարութին 'ի յէսս ամենայն զածպետականին գոյապետութե յառաջձանապարհ օրհնել. Դիոն. տծայ:

ԳՈՅԱՊԷՍ. մ. Οὐσιωδῶς. Essentialiter. Էապէս. տիրապէս. *Որքան ինչ առնել (այսինքն առդնել, ներգոլ) առ հօր՝ բնութք և գոյապէս, այս ամենայն է որդի. Կիւրղ. գնձ: *Պատիժքն պատահման գոյապէս մթերեալք մնայցեն. Ոսկ. յհ. ա. 11:

ԳՈՅԱՐԱՆ, ի. գ. Բուն աղբիւր գոյութե. գոյացուցիչ. *Ստեղծիչ հրեշտակաց, գոյարան մտաց. Նար. յգ:

ԳՈՅԱՐԱՐ, ի. ա. գ. Οὐσιοποιός. Substantificus, creator. Արարիչ գոյից. պատճառ գոյութե. *Գոյանալոյ գոյացելոցն գոյարար. Եզնիկ:

ԳՈՅԱՐԱՐՈՂԱԿԱՆ. ա. Տ. ԱՐԱՐՉԱԿԱՆ. *Գոյարարողական զօրութք տեսանել վերածելոց 'ի նմանութիւն պատկերի. Եղիշ. տփ:

ԳՈՅԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Οὐσιοποιός. Vis creativa, creatio substantiae. Արարչագործութիւն. և Արարչագործ. *Զգոյարարութին 'ի յէսս ամենայն զածպետականին գոյապետութե յառաջձանապարհ օրհնել. Դիոն. տծայ:

ԳՈՅԱՑԱԲԱՐ. մ. Οὐσιωδῶς. Substantialiter. Ըստ բանի գոյացութե. էա_ [illegible]

պէս. *Այնոցիկ՝ որ գոյացաբար ստորոգին. Անյ. պերիերմ:

ԳՈՅԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ὀυσιώδης, ὑπαρκτικός. Ցայտարար կամ սեփհական գոյացութեան և գոյութեան. *Չարն ոչ է բնութիւն գոյացական. Ղ. ա՛մ լոր:

ԳՈՅԱՑՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Συστατικός. Constitutivus. Կացուցիչ կամ բաղկացուցիչ. *Սահման 'ի գոյացողականաց ձայնիցն առնու, և զգոյացութիւն (կամ զգոյութիւն) և զբնութիւն ենթակայ իրին յայտնէ: Գոյացողական այն է, որ առընթեր գոլով գոյացուցանէ, իսկ ոչ գոլով ապականէ. ԼՆ. Սահմ. գ:

ԳՈՅԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Գոյացութիւն. և Բաղկացուցիչ լինելութիւն. որպէս Ὀυσία, և σύστασις. Substantia, և constitutio. *Ստորագրական սահման է յայտնիչ գոյացողութեան բնութեան և պատահմանց ենթակայ իրողութեան: Գոյացողութիւն յորջորջեացի: Բնութիւն և գոյացողութիւն. Անյ. ստոր. ա. և դ:

ԳՈՅԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀυσία. Substantia, essentia. Գոյաւոր էութիւն. իսկութիւն և բնութիւն գոյակի. էակ ըստ ինքեան ենթակայացեալ՝ ենթակայ պատահմանց. և Գոյակք. իրք. *Ցաղագս գոյացութեանց: Գոյացութիւն է, ԼՆ. Արիստ. ստորոգ. ուր առաջին գոյացութիւն կոչէ զանհատն. և երկրորդ զտեսակն և զսեռն: *Ըզգոյացութիւն բաժանէ 'ի մարմին և յանմարմին. Սահմ. բ: *Որչափ 'ի գոյացութենէ առաքինութեան սխալեալք հանդիպիցին բազումք ». այսինքն 'ի բուն իսկութենէ. Պղատ. օրին. ժբ: *Որպէս հնոց ունին զգոյացութիւն և զորակութիւն բան, այսպէս և տարբերեալ տայցեն զներգործութիւնն. Կիւրղ. գնձ: *Գոյացութեամբ 'ի նմա, իսկ զօրութեամբ արտաքոյ: Այժմ 'ի մարմինս իմում իշխանական առաջնորդականն ըստ գոյացութեան է. իսկ ըստ զօրութեան յիտալիա կամ 'ի սիկիլիա. Փիլ. այլ: *Ը՞ ըստ բնութեան յերկուց՝ ածային և մարդկային, իսկ ըստ միաւորութեան մի . . . որպէս սն̄ բանիւքս ասէ, երկուց գոյացութեանց կատարեցելոց միաւորութիւն. Ցհ. իմ. երև: *Ո՞ր բան արժանապէս կարասցէ թարգմանել զ՚ի վերն քան զէղականացս գոյացութիւն ». յն. փիւսիս, φύσις. Ար. ժբ: *Բանն անեղական խոնարհեալ 'ի հողեղէն գոյացութիւն (մեր): Զարարածոց գոյացուցիս: Ի հողանիւթ գոյացութեանց. Շար:

ԳՈՅԱՑՈՒԹԻՒՆ. իբր Ենթակայութիւն. անձն. և Անձնաւոր. Ὑπόστασις. Subsistentia, hypostasis. Ἐνυπόστατος, ὑφεστηκός. *Ոչ գոյացութիւն ունի չարն, այլ առանց գոյացութեան է, բարւոյ աղագաւ՝ և ոչ ինքեան եղեալ. Դիոն. ածայ. դ: *Հանճար ոչ գոյացութիւն է, և ոչ կենդանի: Փրկչին զմշտնջենաւորութիւն իւրոյ գոյացութեանն նշանակելով ասէ, ես եմ ճշմարտութիւն: Գոյացութեամբք, այսինքն դիմօք. Կիւրղ. գնձ. առէպ. *Պարտ է զմի ածութիւն պահել, և զերիս դէմսն խոստովանել և կամ զերիս գոյացութիւնս. Ցհ. իմ. երև: *Մի կատարեալ անհաս գոյացութիւն և մի անձն և մի քն̄. Մխ. այր: Ըստ այսմ առ հին հռովմայեցիս իբր նոյն առեալ լինէր Substantia և Subsistentia, որպէս յն. իբօստասիս. այսինքն ենթակայութիւն, երբեմն որպէս բնութիւն և երբեմն որպէս անձն. այլ յետոյ որոշեցան նշանակութեամբք ձայնիցս 'ի փիլիսոփայութեան և յաստուածաբանութեան առ 'ի բարձումն ամենայն շփոթութեան:

ԳՈՅԱՑՈՒԹԻՒՆ. իբր Գոյաւորութիւն. գոյացողութիւն. արարչութիւն. և Արարուած, արարած. բաղկացութիւն. եղանութիւն. Σύστασις. Constitutio, factura. *Ո՞չ ահա ամենայն աշխարհս՝ արարչին բոլորեցուն է գոյացութիւն. Եղիշ. է: *Ոչ եկի 'ի բաց բառնալ խաղբանն զգոյացութեան շնորհ. Ցհ. իմ. երև: *Ցետ հրեշտակացն գոյացութեան, արարածս զգալի ստեղծանէ. Լմբ. պորգ: *Որպէս յառաջին գոյացութեանն՝ յանէութենէ 'ի լինելութիւն եկն փոփոխմամբ. Երզն. ծոք:

Կամ իբր Գոյութիւն. Ὕπαρξις. Existentia. *Ոմանք գոյացութիւն ունին . . . ոմանք երկրայաբար ունին զգոյացութիւն, ԼՆ. Սահմ. ա:

ԳՈՅԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. իբր Ստեղծումն. Ὀυσίωσις. Productio substantiae, effectio. *Արիանոսն զտէր տոացուն զիս՝ սակս գոյացման բանին ասէ, թէ որպէս արարու 'ի հօրէ. (որ է ուրանալ զանեղութիւն և զածութիւն բանին). Ար. է:

ԳՈՅԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ὀυσιόω, συνίστημι, ὑφίστημι. Essentiam do, facio, creo, constituo, substituo, compono. Տալ գոյանալ. 'ի գոյ ածել. ստեղծանել. հաստել. կացուցանել. բաղկացուցանել. *Գոյացուցեր, գոյս արարեր՝ զոյս չէին. Խոսր. պրգ: *Որ յանէից գոյացուցեր. Շար: *Որ զգոյսս գոյացոյց: Գոհարանի 'ի գոյիցս. Խոսր: *Ծնաւ յինքենէ զորդի, և ոչ արտաքուստ ('ի չգոյէ) գոյացոյց. Կիւրղ. գնձ: *Որք հաստատեալ գոյացուցին զնա (զտասն) սահմանք չորք են, միոյ և երկուց և երից և չորից. Փիլ. ձ. բան: *Սա (կիւրակէն) է սկիզբն զէակս գոյացուցանողացն աւուրց. Ցհ. իմ. ատ:

ԳՈՅԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. գ. Ὀυσιοποιός, ὑποστάτης, δημιουργός, ὑποστήσας. Effector, creator, substantificus. Գոյարար. էացուցիչ. արարիչ. և Բաղկացուցիչ. կացուցիչ. *Գոյացուցիչ պատճառ, բարերարութիւն, ԼՆ. Դիոն: *Գոյացուցիչն առ նոյնպէս գոլն միշտ հայի: Եթէ բարի է աշխարհս. և գոյացուցիչ սորա՝ բարի. Պղատ. տիմ: *Տէր տուընջեան, և գոյացուցիչ գիշերոյ. Ճմ: *Եղէգն մատուցեալ 'ի յաջ գոյացուցչին. Նար. կզ: *Զկարգ լցէ նորին գոյութեան՝ գոյացեալն բնութիւն առ գոյացուցիչն իւր: Որդին է՝ յոչէից գոյացուցչին համագոյ. Կիւրղ. գնձ: *Զօրութեամբ և մարդս գոյացուցիչ ամենայն արուեստից և խօսից. Երզն. քեր: *Մեծ է առաքինութիւն հաւատոցն և կարևոր, և գոյացուցիչ անյայտից իրաց ». իբր յանդիման կացուցիչ. Սարգ. ա. յհ. է:

ԳՈՅԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ὑπαρχών. Existens. Ունակ գոյութեան. գոյակ. գոյացեալ. *Չիք արարած գոյաւոր, որ ոչ է ստեղծուած ճշմարտին ած. Ղ. իղբ:

Եւ Ἐνυπόστατος, ἐνούσιος. Hypostatice vel essentialiter existens. Ենթակայացեալ. էական և անձնաւոր. *Բան գոլով գոյաւոր, և կենդանի 'ի կենդանի հօրէ: Քանզի է որդի կենդանի և գոյաւոր կամք հօր, և բանն նորա՝ որով զամենայն ինչ գործէ. Կիւրղ. գնձ:

ԳՈՅԱՒՈՐ. Ευπορώτερος. Opulentior. Ունող զգոյս ընչից. ընչեղ. մեծատուն. ունևոր. [illegible]. *Քան զմեծատունսն գոյաւորք հանդիպին. Ոսկ. յհ. բ. 31: *Պատուիրէ գոյաւորին՝ տալ չքաւորին. Ոսկ. ես: *Ի գոյաւորացն հացի՝ ողորմածութիւն (պահանջի). Փարպ: *Ի գոյաւոր հօրէ զայսպիսեացս պէտս պահանջէ. Խոսր: *Ի կարևորն գոյաւոր իցէ. Սարգ. յուդ. բ: *Ցորժամ ապահովութեան բազում ինչ յաճախէ գոյաւորացն, ապա և յառաջնոցն եւս արկանէ. Ոսկ. ես:

ԳՈՅԱՒՈՐԻՄ, եցայ. չ. Իբր Գոյանալ. *Ի ծովէ գոյաւորեալ (լորամարգին). Վրդն. ել:

ԳՈՅԱՒՈՐԻԼ. իբր Մեծանալ ընչիւք. *Որք միանգամ գոյաւորեալք ընչեղուքն յղփանան. Պիտ:

ԳՈՅԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπόστασις, ὕπαρξις. Exsistentia, subsistentia, substantia. Գոյացութիւն. ենթակայութիւն. իսկութիւն. գոյութիւն. *Զի քո գոյաւորութիւդ (յն. իբօստասիս) եցոյց առ քո որդիս զքաղցրութիւն. Իմաստ. ժզ. 21: *Գոյաւորութեամբ պերճազանցեալ. Պիտ: *Գոյաւորութիւն լուսոյ: Զգոյականաց գոյաւորութեանց. Նար. ծզ. իբ: *Ոչինչ աւելի ունել վայելչութիւն կամ գոյաւորութիւն քան ըզպայծառութիւն ծաղկին. Սրգ. յէ. ճ:

ԳՈՅԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. իբր Գոյք. ինչք. մեծութիւն. ունևորութիւն, ունէցուածք. [illegible]. [illegible]. *Պարտ է 'ի գոյաւորութենէն (յն. 'ի գոյից) և այլոց տալ. Ոսկ. մ. ա. 21: *Ցերկրաւոր գոյաւորութիւնս. Սարգ. ա. յհ. է: *Առէք ինձ պտուղ ըստ յօժարութեան սրտից, և գոյաւորութեան. Վրդն. ել:

ԳՈՅԵՂ, ի, ից. ա. Ὑπαρκτικός, οὐσιώδης. Substantivus, essentialis. Որ գոյ տիրապէս. անանջատ 'ի բնէ. յատուկ իմիք. էական. *Զանազանեալ է գոյացութիւն 'ի գոյեղէն. վասն զի գոյեղն և 'ի վերայ պատահման առնու: Սահմանք 'ի գոյեղիցն բաղկանան ձայնից, ԼՆ. Անյ. պորփ:

ԳՈՅԵՂԱԲԱՐ. մ. Ὑπαρκτικῶς, οὐσιωδῶς. Essentialiter. Իբրև գոյեղ. էապէս. անանջատաբար. *Ստորոգի գոյին սեփհականն գոյեղաբար: Որք նոյն տեսակի գոյեղաբար գոն. և ամենեցուն նմանեացն գոյեղաբար գոն. Անյ. պորփ:

ԳՈՅԵՂԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել գոյեղ. էականագոյն. յատկեղ. *Զգոյեղն պարտ է յաւելուլ, զի զգոյեղագոյնն յայտնեսցուք. Անյ. պորփ:

ԳՈՅԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Ὀυσιώδης. Essentialis, substantialis. Գոյաւոր. գոյեղ. էական. գոյացական. և Ենթակայացեալ. *Գոյեղէն և անձնաւոր գոլ: Տարբերութիւն գոյեղէն. Կիւրղ. գնձ: *Գոյեղինիւ և բնաւորական պատեհութեամբ: Որքան ինչ ըստ նորա մարդասիրութեանն գոյեղէն խորհուրդն է. Դիոն: *Ցորժամ բան լսիցես, էապէս և գոյեղէն իմասցիր զնա. Պրոկ. յ:

ԳՈՅԵՂԷՆՔ. գ. Գոյացեալ բնութիւնք. արարածք. եղականք. *Գերագոյն քան զգիտութիւն, և զամենեցունց գոյեղինացն գիտութեան և զօրութեանցն բովանդակութիւն. Դիոն: *Ամենայն լրմամբ գոյեղինացս: Ի մի բոլորեալ զամենայն գոյեղէնս: Զգործ ախտոյից վայելչութեան գոյեղինացս. Վրդ. աղ. և ծն:

ԳՈՅԵՂԻՆԱԲԱՐ. } մ. Ὀυσιωδῶς. Essentialiter,
ԳՈՅԵՂԻՆԱՊԷՍ. } substantialiter. Գոյացականապէս. որպէս գոյացութիւն. էապէս. իսկապէս. ըստ էութեան. *Գոյեղինաբար 'ի վերայ գնէ զպատճառաւորացս՝ պատճառականն. Դիոն: *Եթէ գոյեղինապէս ծնեալն ժառանգէ զծնողին էութիւն՝ ունելով զայս յինքեան, և ունի զամենայն ինչ զհօրն որդի, գոյեղինապէս ուրեմն ծնաւ. Կիւրղ. գնձ: *Ցանդգոյից գոյեղինապէս գոյացեալ (եղականն). Ա. նան. էկեղ:

ԳՈՅԵՂԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Գոյացութիւն. հաստատութիւն. կազմութիւն. *Եւ նա էութեամբ ես հաց, և գոյիւս գոյեղինութիւն. Մխ. առաք.

ԳՈՅԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Եղանութիւն. լինելութիւն. առեղծումն. ծնունդ. *Ի գոյեղութեան առնելով ուժին զերկնիւղն. Թէոդոր. ծայրագ.

ԳՈՅԵՂՈՒՏ, ղուտի կամ ղտի, ից. ա. որ և ԳՈՅԵՂ, ԳՈՅԵՂԷՆ. Գոյացական. էական. *Այս բան 'ի մտացդ 'ի ներս ծնեալ, իսկ անդ գոյեղուտ և անձնաւոր բան խնացեր 'ի հօրէ ծնեալ. Ճ. գ. *Զի՞նչ զանազանութիւն է գոյացութեան և գոյեղտին, պատճառին և մակագոյեղտին. Անյ. պորփ. *Գոյեղուտ որակութիւն. Քեր. թերթ.

ԳՈՅԺ, գուժի, ից. գ. գրի և ԳՈՒԺ, գուժոյ. Ἀγγελία, ἀκοή, ևն. Nuncium (molestum), rumor, auditus, ևն. Բօթ. լուր աղէտից. համբաւ չար. բան տխուր համեալ. ահ խաղաց. փէնտ խաղէր, բնհա. *Լուաւ զգոյժն: Լուիցէ գոյժ: Ի հասանել գուժին: Գոյժ եկն առ դաւիթ: Զայն գուժի եկեալ: Վայ 'ի վայի վերայ եկեսցէ, և գոյժ 'ի գուժի: Լուան զգոյժ քո. ևն: *Հնչեաց բարբառ գուժի նորա. Եղիշ. դպ: *Լսէր զձայն գուժոյն. Բուզ. դ. 18: *Եւ ոչ վէրս ընկալաւ զօրականն այ յայնչափ չարաչար գուժիցն. Իսիտ: *Նորան առ չժուժալ չարաչար գուժիցն՝ անձին արար. Եւս. քր. բ:

ԳՈՅԺ ԱՌՆԵԼ: Երեմ. ծա. 31: Բուզ. գ. 8: Զքր. կթ:

ԳՈՅԺ ԱՐԿԱՆԵԼ: ա. թգ. դ. 13: Երեմ. դ. 16: Եղիշ. գ:

ԳՈՅԺ ՏԱԼ: Երեմ. դ. 5: խբ. 4. 20: Եղէկ. իդ. 26:

ԳՈՅԺ. Κραυγή, κοπετός, θρῆνος. Vociferatio, planctus, lamentatio. որպէս կոծ, ճիչ և աղաղակ, կամ բողոք. ողբ և կականումն վասն ձախող անցից. վայնասուն, փիղան, գըյամէթ. *Զայն լալոյ և ձայն գուժի. Ես. կէ. 19: և փարպ: *Գուժիւ աղաղակաւ կոծով ճչելով: Չարաչար գուժիւ մորկացեալ: Գոյժ առնել. գ. Դ. գ. 3 = 6: *Բողոք գուժի: Զայնս գուժի: Վչատութեան գոյժ. Նար: *Գուժ աղմկի. Յհ. կթ:

ԳՈՅԻԲՈՒԱԿ. ա. Աղբ խնկոց 'ի հրեշտակս: Խոր. Ց:

ԳՈՅՆ, գունոյ, ոց. և գունի, ից. գ. Χρόα, χρῶμα. Color. Զգալի որակ մարմնոց՝ երևելի աչաց 'ի ձեռն լուսոյ. երանգ. երփն. և Ներկ. և Գունագոյն իրք. գոյն. կիոտ, կէօն, կիոնէ, կէօնէ, ընէնկ. և պոյա. և պօյալը չէյէր. *Կարմրայոյց զգոյն դարաւ զգոյն նորա: Պատկեր մենքենաւոր պէսպէս գունիւք. իմ. ժգ. 14: ժէ. 4: *Գոյն երեսացն. Է. Դ. գ. 16: *Օտարացաւ նա նոցա վասն գունոյ ճշմարիտ գեղոյ նորա. զի նոքօք փայլէր նա իբրու անգեղով. Եփր. համառ: *Փախչողն պարզէ գոյն. Բրս. պհ: *Գունովք գինեաց: Աղօթից գունից. Փիլ: *Յաղագս գունիցն: Բազմակերպ գունիւ. Պղատ. օրէն: *Ըստ խոտի գունոյ. Եւս. քր. ա: *Հիւանդն 'ի գունոյն յայտ է. Նէղոս: *Ոչ եղիցի գոյն 'ի գունի. Կիւրղ. գնձ: *Ի պէսպէս քարանց և 'ի գունից զարդարեալս: Մթերս գունոց և պէսպէս գունից. Խոր. ա. 15. և 23: *Բազմեռանդեայ կամ բազմափայլ գոյնս: Գոյնս աղջի աղջիս: Կարմրատեսակ գունոց: Սպիտակափայլ կամ ամպեղէն գունով. Փարպ: *Սևութիւն գունոյն: Ի սեւ գունոյն: Գունովք երանգաց: Ի գոյն այլ՝ գոյութեան նշանակիչ: Այլ գոյութեան զինչ է: Որ ինչ է, և զինչ է ած գոյութեան ասի: Ոչ այլ ինչ իմանալ, բայց 'ի գոյութեան այ և հօր զորդին ծնեալ. ևն. Առ. է: *Համագոյ քան զհամագոյ ոչ եղիցի մեծ ըստ գոյութեան բանի. Կիւրղ. գնձ: *Գոյուն լերգի կմ գրչաց, ևն. Նար: *Երրորդ յերկոցունցն միջին չարախառնեաց տեսակ գոյութեան. Պղատ. փեմ.

տրեան որակի. Նար: *Փոփոխին 'ի գունէն. Լմբ. աղ: *Ի ծնէ կոյրք ոչ կարեն յաղագս գունից (այլ. գունոց) շարադասել. վասն զի և ոչ գիտեն 'ի բնութենէ զգոյնս. Սահմ. ա:

Իսկ Օր. իէ. 12. *Հարցէ զքեզ տէր ջերմամբ, և խորշակաւ, և գունովն»․ խնմ գեղնութեն, դալուկն. յն. օխրա, ὤχρα. ուր գոյնն ասի խրժա:

ԳՈՅՆ. նխ. կամ մ. որ և ՀԱՆԳՈՅՆ, ԳՈՒՆԱԿ. Պէս. իբր. ըստ. նման. ըստ օրինակի. որգոն. որկէն. նէ կէօնէ, պու կէօնէ, օ կէօնէ, միւալը. դէնկլէր. (ասնա. կուլնո, որակութեն, լաւութեն). *Գրէ կամ միայնագրէ կամ ասէ զայս գոյն օրինակ, զայս գոյն օրինակի. Եւս. քր. ա. յն. τὸν τρόπον τοῦτον, hoc modo. οὕτω, ita, sic. *Գոյն նման ասէք հօր զորդին». յն. լոկ ὅμοιος, similis, նման. Կիւրղ. գնձ:

ԳՈՅՆԱԳՈՅՆ. ա. մ. Ποικίλος, παντοῖος. Varius, variegatus. որ և ԳՈՒՆԱԳՈՅՆ. Պէսպէս գունով. բազմերանգ. երփներփն. ազգի ազգի. զանազան. գունըզգուն. ընէնկ ընէնկ, կիւնակիւն, կէօնէ կէօնէ. *Գոյնագոյն Նկարօք և պատուական հանդերձիւք. Եսթ. ա. 6: *Ի գոյնագոյն ծաղիկս պատկերալք. գ. Դ. է. 11: *Ի գոյնագոյն երանիս: Զգոյնագոյն նարօտս պատանաց. Աֆոթ: *Ոսկի և արծաթ և գոյնագոյն պատմուճանք. Ոսկ. 'ի նէառ:

ԳՈ՛ՅՇ կամ ԳՈ՛ՒՇ.
ԳՈ՛ՅՇ ԹԷ.
ԳՈ՛ՅՇ ՈՒՐԵՔ.
մ. Ի ձայնէս Գուցէ, և արմատ բառիս Զգոյշ. իբր՝ Գուցէ թէ. մի գուցէ. մի՝ արդեօք ուրեք երբէք. զգուշալի՝ զի մի. ըըլըմ թէ, վախեմ որ, եա յանկարծ. աագըն, օլմայա քի, գաքըւ. *Գո՛յշ յաղթէ և գառնայ վաղիւ. Եփր. թգ: *Գո՛յշ թէ ամենեքին մեռանիցիմք. Մծբ. ժը: *Խափան ես առնէին մեզ, զի ընդ հեթանոսս մի խօսեսցուք զբանն այ, թէ գոյշ ուրեք (կամ ուրեայք) ապրեսցին. Եփր. ա. թես:

Իսկ 'ի Թր. քեր. Գո՛ւշ գնի իբր ըղձական, Իցէ թէ, օշ թէ. շփոթելով գրչաց ընդ Գուցէ թէ, որ է վարանական. *Գուշ՝ գուցէ լսի. ըստ այնմ, գուցէ մոլորիցիմք 'ի ճանապարհացն այ. Երզն. քեր: և Ես. Նշ. որ յաւելու. *Այլք զ՛գո՛յշն, օխ մեկնեցին»:

ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὕπαρξις. Existentia, subsistentia. և Σύστασις. Constitutio. Գոլն իրօք 'ի բնութեան իրաց. կալն. գտանիլն. իսկ զեղականաց ասի նաև իբր Գոյացումն, բաղկացութիւն. *Յաղագս գոյութեան և պատուոյ միջա էին: Ի տարերց, որք առ իմ գոյութիւս եղեն բաւական. Փիլ. ձ. բան: *Գոյութիւն 'ի գոլոյն ասի. Մագ. ին: *Ամենայն եղելոց՝ գոյութիւն բնութեանցն եկամուտ է. Յճխ. իբ: *Ոչ ուրեք զարգէն էին 'ի գոյութիւն ածէ, այլ զոչէն. Կիւրղ. գնձ. *Ոմանք աներկբայաբար ունին զգոյութիւն. որպէս մարգ, ձի, արծուի, որք խառնավանաբար գան. Սահմ. ա: *Նորոգ գոյութիւն երկնի և երկրի: Գործարան գոյութեան լուսաւոր մարգարտին. ևն. Նար:

ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ կամ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆՔ. իբր Գոյակ. գոյք. էակք գոյացեալք. *Ոչ էութեան հակառակ նմա, և ոչ գոյութիւն ընդդիմակաց. Եղնիկ: *Բաղում գոյութեանց պատուական նիւթոց. Նար. խչ: *Զարարիչն ամենայն գոյութեանց. Շ. թղթ: *Զամենայն տեսակս գոյութեանց. Ճ. Ա:

ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. իբր Οὐσία. Essentia, substantia. Գոյացութիւն. էութիւն. բնութիւն. իսկութիւն. *Զայնպ որպէս՝ ոչ է գոյութիւն, այլ՝ գոյութեան նշանակիչ: Այլ գոյութեան զինչ է: Որ ինչ է, և զինչ է ած գոյութեան ասի: Ոչ այլ ինչ իմանալ, բայց 'ի գոյութեան այ և հօր զորդին ծնեալ. ևն. Առ. է: *Համագոյ քան զհամագոյ ոչ եղիցի մեծ ըստ գոյութեան բանի. Կիւրղ. գնձ: *Գոյուն լերգի կմ գրչաց, ևն. Նար: *Երրորդ յերկոցունցն միջին չարախառնեաց տեսակ գոյութեան. Պղատ. փեմ:

ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. որպէս Ὑπόστασις. Subsistentia. Ենթակայութիւն, անձնաւորութիւն. *Զերիս գոյութիւնս ոչ միոյ խմանալ ժողովման: Զերիս դէմսն խոստովանել, և կամ զերիս գոյութիւնս. Առ. որ. է: և Յհ. իմ. Նրս:

ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. որպէս Էակ. որ էն. ած ածութիւն. *Եւ զպատարագն աղանդաւոր պղծեալ առաջի անթառոյն գոյութեան ոչ մատուցանեմ. Մծբ. ի:

ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. որպէս Գոյք, ինչք. *Ոչ ստացաւ խուզ, և ոչ բնաւ գոյութիւն ինչ. Վրք հց. յ:

ԳՈՅՈՒՄՆ. գ. Ὀντότης. Entitas. Գոյաւորութիւն, կամ գոյացութիւն անեղ, որպէս պատճառ լինելութեան եղականաց. *Որ էն՝ սկիզբն և չար յաւիտենից, և ժամանակաց գոյումն, և յաւիտեան էից. Դիոն:

ԳՈՅՔ, գոյից. Տ. ԳՈՅ, ի:

ԳՈ՛ՆԳ, ի. աց. գ. Γόγγος, γόγγη. Արմատ ինչ ուտելի. *Ի խաղս և 'ի շամբս գետոյն արմատոց ինչ ուտելեաց գտանելը, որոց անուն կոչիցին գոնգք. ունել արմատոցն զօրութն դարւոյ հացի. Եւս. քր. ա:

ԳՈՆԳԵՂ, ի, աց կամ ից. գ. Γογγύλη. Rapa, rapum rotundum. Շաղգամ. շողգամ. շալկամ, ճլճիմ. *Ուղտ զայրեցեալ մաղձ փսխէ՝ գոնգեղ ուտելով. Վրդն. ծն:

ԳՈՆԳԻԱՐԻՈՆ, ի, ից. գ. Բառ լտ. Congiarium, գօնճիարիօմ. յն. Γογγιάριον, ղօնղիարիօն. Անուն գրամոյ առ հռովմայեցիս՝ որպէս չափ ռոճկի բաշխելոյ զօրականին. *Նուամս պոմպիոսի զգօնգիարիոնն եա, տասարիա՝ փայտեղէն և խեցեղէն լումայս. Եւս. քր. բ:

ԳՈՆԴԻՍՏԱԳԼ. Տ. ԳՈՒՆԴՍՏԱԳԼ:

ԳՈՆԵԱ.
ԳՈՆԵԱՅ.
ԳՈՆԷ.
շղ. Τουλαχίστου. Ad minus. Καίτοι, καίτοιγε, κἄν, καὶ ἄν, μόνα, ἀλλά. Saltem. Գէթ. հիւ ոլ մէ նէ. պո՛րէ, հիւ ըլ. մոլըս. (լծ. յն. գէ՛ ան, գան, գէ՛ԹԻ, ևն.) *Տեսանել գոնեայ ընդ աղօտ. ա. պետ. ա. 12: *Գոնեայ յայսմ հետէ ըղձատացարո՛ւք. Եղիշ. է: *Գոնէ արգ պատմեա ինձ. Դատ. ժզ. 10: *Գոնէ 'ի քղանցս հանդերձի նորա մերձենայցեն: Գոնէ հովանին նորա հասցէ ումեք 'ի նոցանէ. Մրկ. զ. 56: Գծ. է. 15: *Վարանականք են, որք ականայ ընտրելի առնեն զերկորորդն. որգոն, գէթ, գոնէ, փարթար. Թր. քեր:

Եւ որպէս Թերևս. առաջքէն. իսկ. անգամ. դէււի, հէւէ, դիւէ. ևն. (որպէս և 'ի յն. կայ համաձայնութեն). *Գոնեա գու փախուցեր զնոսա 'ի քաղաքէս. Ճ. Բ: *Գոնեայ մեք արժանի ըստ մեղացն մերոց՝ զոր գործեցաքն, ընդունիմք. Կոչ. ժգ: *Եւ ոչ գոնեա թէ սակաւ բանիւք աշխատեցոյց զսեննեկապանն՝ որ չորքանն. Եփր. թգ: *Գոնեա թերևս զթերահաւատութեան իւրեանց պատրուակեալ ունելով. Ոսկ. յհ. ա. 1: *Ապաւինութեանք կործողականք. մինն՝ գոնէ, և միւսն՝ թերևս. Նար. լ: *Հրաժեշտ տուեալ է ամենեւին զհետ ընթանալ (երկրաւոր շահից)

գոնէ խորհրդոց մտաց. Սարկ. ժհ:

ԳՈՆՉԱԿ կամ ԳԱՆՉԱԿ. ի. աց. գ. Քօշիկ. խոյիկ. խօւէյ. պըշի խօչ. *Խոյ, գոնչակ, միգոն, գուսար, մալ. այսոքիկ ա-րականք ի վերայ հօտից առաջեւալ են նշա-նակութեամբք. Մագ. և Երզն. ժեր:

ԳՈՆՋ. ա. Խեղ. հաշմ. կմ քոստ. գո-գի. կեղտ. կուճռ. ևն. սագօք: Երզն. ժեր:

ԳՈՆՋԱՆԱԼ. ացեալ. չ. Խեղանալ. գօսանալ. կամ Քոստիլ. բորոտիլ. ու-նել զկեղ ի գլուխ, ևն. *Բորոտք, անգա-մալոյծք, գօսացեալք... գոնջացեալք, և պատագրոտք. Ագաթ: *Զգոնջացեալն և զկաղն հաւաքէր առ ինքն. Առաղ. Փ. 8:

ԳՈՆՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Խեղութիւն, կամ կնտութիւն կեղոյ. *Բորոտութիւն, պիսակու-թիւն, գիւահարութիւն, գոնջութիւն. Կանոն:

ԳՈՐՇ. ա. Որպէս Գորշ. Φαιός. Fuscus. պօղ, ըշնտաղի. *Են գորշք, չէկք, և կարմիրք: Մինչոց սպիտակին և սեւոյն կո-չեցի գորշ. Դամասկ: *Շէկ ի խարտեշի և ի գորշի խառնմանէ լինի, և գորշ ի սպիտակի և ի սեւոյ խառնմանէ. Պղատ. Փիլ: *Շէկ որ է խարտեաշ, և գորշ ի խառնմանէ լի-նի: Գորշ ի սեւէ և ի սպիտակէ լինի. Ոսկիփոր:

ԳՈՇ կամ ԳՕՇ. որպէս Քարժ. կարճ մօ-րուօք. ժէօսէ. (լծ. ընդ գօս. և քօշ). ուստի գրէ Կէր. պօմ. թէ Միհիթար գեակացին Գօշ կոչեցաւ, վասն զի սակէ հեղգագոյն եկին ալեք նորա:

ԳՈՉԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. ա. Γεγωνότερος. Valde sonorus, vel longe clarior. Քաջահնչօղ. մեծաձայն. բարձրագոչ. *Գո-չաւորագոյն զհնչումն գործէ. Նիւս. կազմ. Ճ:

ԳՈՉԵՄ, եցի. չ. Βοάω, ἀναβοάω, κράζω, κραυγάζω, ἀνακράζω. Clamo, exclamo, vociferor. ἠχέω, sono. κωκύω, ejulo, ևն. Սաստիկ կոչել. կարդալ. աղա-ղակել. հնչել. բողոքել. խրախուսել. ձայն արձակել. ճչել. մռնչել. և խոխոջել. կան-չել, կանչըռտել, պօռալ, պօռչալ, ճըւալ. չաղըրմագ, պաղըրմագ, հայգըրմագ. (սանս. հուչ, կարդալ, հնչել). *Գոչեաց. և սաեմ, զինչ գոչեցից: Զի գոչես առ իս: Գոչել առ ած: Ի մէջ արձագանգաց գոչեսցեն: Գոչել ուրախութեամբ: Դիմեսցեն իբրև զա-ռիւծունս: Գոչեսցեն և յարձակեսցին: Զոր օրինակ գոչեսցէ առիւծ: Գոչեցին և խառնեցան ջուրք նոցա: Գոչեսցեն ալիք նորա: Ձայն նոցա իբրև զծով գոչեսցէ: Մկանունք ազգաց բազմաց իբրև զջուր գո-չեսցեն, ևն: *Զհերս քո ճողէս, և խառնա-գոյն աղաղակաւ գոչես. Ոսկ. յհ. Բ. 16:

ԳՈՉԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἠχέω. Sonare facio. Տալ գոչել. հնչեցուցա-նել. *Խառնեմ զծով, և գոչեցուցանեմ զալիս նորա. Եւ. ծա. 15: *Հրամայէր ըզ-փողսն պղնձիս գոչեցուցանել. Խոր. Բ. 3:

ԳՈՉԻՒՆ. գ. որ և ԳՈՉՈՒՄՆ, չման. Φωνή, βοή, κραυγή. Vox, clamor, sonitus, ևն. Հնչիւն. ձայն աղաղակի. չաղըր-րըշ, պաղըրըշ, հայգըրըշ, սէս, սէտա. *Ե-հաս գոչիւն նոցա առ իս: Գոչիւն մատակ առիւծու: Ի գոչիւն փողոյ: Զգոչիւն ա-լեաց. Ա. Բգ. Ի. 16: Յոբ. Բ. 10: Բ. Մ. ծէ. 25: Երեմ. ծա. 56: *Զգոչիւնն հա-նապազ մեք լսեմք. Եղնիկ:

ԳՈՉՈՂ. Իբր Գոչեցուցիչ. *Ճանկնգեղ սաստիկ ամենևին է, և գոչող որոտմանն. Մխ. առակ. Ճ:

ԳՈՉՈՂԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Մեծա-բարբառ. հնչողական. *Գոչողական ձայ-նիւ: Ձայնք գոչողականք որոտմանց. Սարգ. Ա. պ. Ա: Վրդն. եւ:

ԳՈՉՈՒՄՆ. Տ. ԳՈՉԻՒՆ. *Գոչումն արեան եղբօր քո բողոքէ առ իս յերկրէ. Ծն. Դ. 10:

ԳՈՌ, գոռք. գ. Արմատ Գոռալոյ, և Գոռոզի. Գոռումն. գոչումն. գոռոց. խը-րոխտումն. յոյզք. գոգիւ մարտի. կռու-կռիւ, որգամ, կոփւ. կիւռիւլթիւ. *Մա-կեդոնացւոց գագարեալ գոռն. Խոր. Բ. 5: Առաղ. Ա. 6: *Դադարեցուցանել ըզ-գոռն պատրաստ. Լաստ. ծէ: *Ո՞ր Գոռակ-սա խիզախող ի մարտի, և մեծաձայն գոռս ունէր. Մագ. ԽԵ:

ԳՈՌ. ա. Խրոխտ. աճհնկէց. բուռն զինակաց. էօրքէլի. *Այր գոռ պատե-րազմու էր. Ա. Բգ. Է. 10: *Նա էր այր ժանդ և գոռ պատերազմու. Ղևոնդ. Փ:

ԳՈՌԱԿԱՆ. ա. Խիզախական. զինա-ղական. *Զոր և ի ձիոյ հրահանգս գոռա-կան ասպարիզացն անսանեմք. Ոսկ. Եւ:

ԳՈՌԱՄ, ացայ կամ ացի, ացիր. ա. չ. Ἐχθρεύω, φιλονεικέω, ἐγκαλέω. Contendo, altercor, ևն. Իբր Մռնչելով գըր-գռիլ ի մարտ. գոռոզանալ. խրոխտալ. խի-զախել ի կռիւ. մարտնչիլ. մաքառել. ջա-նալ յաղթահարել. մեծաբանել. գոչել կենդանեաց և ամպրոց. կիւռիւլտէմէք, խօրօզլանմագ. *Գոռայցեն զօրքն. Ա. Մ. ծա. 40: *Գոռայր և հակառակէր ընդ ա-ռաքինագգոյ զօրութեան: Կռուոյ վասն նոցին իրաց գոռալոյ. Եւս. Փր. Ա: *Գոռացեալ ընդ պարսից տէրութեան. Ագաթ: *Ի գո-ռալն արտաշէսի ընդ պոնտացիս. Խոր. Բ. 8: *Գոռալոյ (առառանայի) ընդ մարդոյն. Եղնիկ: *Գոռոզանայր, և գոռալով հողմն հանէր ընդ չորս կողմանս երկրի. Եղիշ. Ա: *Պարծանօք խրն և գոռալով ասիցէ, թէ զոր ես սպանի: Ո՛չ յախուռն ընդ ծե-րութեան ինչ գոռայցեմք. Ոսկ. Մ. Բ. 23: Եփր. Է: *Գոռաց հպարտութեամբ (սեննեքե-րիմ). Գէ. Եւ: *Արտաքնական բարկութեամբ իբրև զհօտաւս գեռոց գոռալ. Երզն. ժեր: *Մռնչեն իբրև զառիւծ, գոռան որպէս վիշապ. Վրդն. խրատ: *Արբեցողն գոռայ նման բուղայ զուարակի. Ոսկիփոր:

ԳՈՌԵԽ, կամ ԳՈՌԵՂ կամ ԳՈ-ՌՈԽ, կամ ԳՈՌՈՂ, ի, կամ ոյ. գ. Σφήξ. Vespa, crabro. Ազգ վայրի մե-ղուաց. իշամեղու. բոռ. բայլինջ. ձիա-ստաց. էշարի առըւը, ըշկպսը. *Ձկծեցու-ցանէ զմեզ գոռեխով, մնով, և մլամբ. Եղնիկ: *Գոռեղք և պիծակք, որք սովոր էին զխոզս վայրենիս ուտել. Վրք հց. Ի: *Մեղուք և գոռոխք. Ճ. Ա: *Պիծակք և գոռոխք. Հ = Ց. Սարգ. ԺԴ: *Գոռողք և պիծակք. անդ. յաւու. Փ:

ԳՈՌՈԶ. ի, աց կամ ից. գ. Τύραννος, κοίρανος. Tyrannus. Այր գոռ, խը-րոխտ. սէգ. բուռն և հզօր իշխեցօղ. բըռ-նաւոր. բռնակալ. որ սաի և ՀԱՐՈՒՍՏ. ճէպպար, զալիմ. *Թագաւորաց և գոռո-զաց: Թագաւոր ոք կամ գոռոզ: Ո՞ք գո-ռոզ: Որք բարեկամացն գոռոզացն բարե-պաշտութեամբք յաղթեցին. Փիլ: *Առ գո-ռոզս իշխանայն: Զեգիպտացւոցն գոռո-զէն: Սուզանելով ի յանդունդս հանդերձ ամբարհաւաճեալ գոռոզաւն. Պիտ: *Դո-ռոզն հռովմայեցւոց, ևն. Խոր. հայրն: *Կործեալ գոռոզին (ատառանայի): Գո-ռոզն սատանայ: Խորտակեսցի եղջիւր գո-ռոզին: Գոռոզն, և ապառաժէնք իւր: Ընդ գժնեայ գոռոզի մարմնոյս բռնութեան մար-տուցեալ. Նար: *Անկեղեայ զթեատրոնա-ցւոց գոռոզին. Յհ. իմ. ատ: *Փարթամաց և գոռոզից. Մագ. ԼԱ: *Իբրև զգոռոզս ճոխանան. Սարկ. ժհ:

ԳՈՌՈԶ. ա. Բուռն. խրոխտ. բռնա-ւորական. ամբարտաւանական. զալըմ, էօրքէլի. *Զգոռոզ թագաւորին (փարա-ւոնի) հրամանս. Պիտ: *Ուժգնակի գո-ռոզ բռնութ. Նար. ծէ: *Գոռոզ բանիւք: Գոռոզ ձայնիւ. Վրք հց. Բ. և ծէ:

ԳՈՌՈԶԱԲԱՐ. մ. Իբրև բռնաւոր. և Արհամարհանօք. փքացեալ. *Բռնաւո-րուն գոռոզաբար ածեալ էր մարդկային բնութեան. Կիւրղ. ղւ: *Գոռոզաբար ուժ-գնութեամբ հարին: Եւ ոչ գոռոզաբար ամ-բարձեալ միտք. Նար. կէ. և ԿԲ: *Ո՛չ է պարտ գոռոզաբար առնել զպախուխն, այլ ամենայն յօժարութեամբ. Ոսկ. յհ. Բ. 23: *Յաւանեակ նստար, ի ձի ոչ հեծար գու գոռոզաբար. Գնձ:

ԳՈՌՈԶԱԲԱՐՈՅ կամ ԳՈՌՈԶԱ-ԲԱՐՈՒ. ա. Գոռոզ բարուք. բռնաւոր. *Թոյլ ես գոռոզաբարոս ասպատակս գե-րել և գերփել. Երզն. ժեր:

ԳՈՌՈԶԱԳՈՅՆ. գունի, ից. ա. Ն-րեւելի ի գոռոզութեան կամ յիշխանութեան. փիղօր. և փիղէր. *Մի՛ առաւ և զզեստս մեր փոխեսցուք, յորժամ ի գոռոզագունից ի սոսութեան եկեսցուք. Բրս. հց:

ԳՈՌՈԶԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Բռնաւո-րական. և Ամբարտաւանական. *Գոռո-զական ըմպակցութիւն. Ճ. Թ:

ԳՈՌՈԶԱՀԱՐԻԼ. րեալ. Τυραννοῦμαι. Tyrannidem patior. Իբրու հարս-տահարիլ. կրել զբռնութիւն ի գոռոզաց. բռնադատիլ. *Գոռոզահարեալք յուսե-քէ. Պիտ: *Ի յոլովագունից գոռոզահա-րեալ. Առ որս. Է:

ԳՈՌՈԶԱՄԻՏ, մտի, աց. ա. Գո-ռոզ միտք. որ և ԳՈՌՈԶԱՍԻՐՏ. *Հասկ խոնարհական ոչ կայ ի ցօղոյ, այլպէս ա-մենայն գոռոզամիտք յորդար հատուցման. Վանակ. յոբ:

ԳՈՌՈԶԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ἐπαίρομαι. Efferor, effero me. περπερεύομαι, perperam vel temere ago, ostento. Փքանալ. բարձրամտիլ. խրոխտալ. ամբարտաւանիլ. պերճանալ իշխանութեամբ. բապ կօսէ պէյօւլէ ծօխէլ. խօրօզլանմագ, ժէօսէ ժիւրիււլէ էլ-մէք. *Զառաջնորդն մի գոռոզանալ պա-տուովն: Զի՞նչ է գոռոզանալն. ամենայն որ ոչ վասն պիտոյից, այլ վասն պաճու-ճանաց առնել, գոռոզութեան ունի անուա-նութիւն. Բրս. հց: *Կարօղք են գոռո-զանալ ի վերայ երկրորդացն և երրորդացն բարեաց. Փիլ. լին: *Գոռոզանայր, և գո-ռալով հողմն հանէր. Եղիշ. Ա: *Ուրա-ցութեամբ գոռոզացեալ ամբարհաւաճէին: Զառաքելուսն գոռոզացեալ առաքե-ցելոյն: Ի ժամանակս գոռոզացելոյ թշնա-մւոյն. Փարպ: *Ի գոռոզացեալ մարմնո, որք ոչ երբէք պարտանս ինքեանց առաջին խոնարհեցուցանէին. Կիւրղ. ղւ: *Փքա-ցայ, վերացայ... գոռոզացայ, բարձրա-ցայ. Նար. Է: *Ոմանք գոռոզանան, և կեան ընդ նոսա նախանձին. Երզն. մտթ:

ԳՈՌՈԶԱՍԻՐՏ. ա. Մեծամիտ. բար-ձրամիտ. մէնծօւիւ, հաւալու. մոլտեռապիւր. *Բարձրամիտ այրք, և ամենայն գոռոզա-սիրտք. Վանակ. յոբ:

ԳՈՌՈԶԱՍՊԱՆ. ի, աց. ա. Τυραννοκτόνος. Tyrannicida. Սպանօղ բռնաւորի, մանկգիր արամեացւոյ. *Դաւանդագոյն գո-ռոզասպան քար (կոչի գինս). քանզի քար եւս ուխս կռանոսի կլանել փոխանակ զևսի, գոռոզասպան եղև, կամ զի յարեաւ ի վերայ կռոնի (զևս). և սպան. Նոննոս:

ԳՈՌՈԶԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Τυραννοκτονία. Tyrannicidium. Բռնաւոյն ի

կենաց զգանուորն. *Ի գոռոզասպանութենէ և ղօղջայինն կորուսանել օրինաւոր է. Փիլ. նխ. Ե:

ԳՈՌՈԶԻԼ, ցեալ. Տ. ԳՈՌՈԶԱՆԱԼ. *Ընդէ՞ր յանդգնեալ ես անձն իմ գոռոզեալ. Վրք հց. Ե:

ԳՈՌՈԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Τυραννίς. Tyrannia, tyrannicus dominatus. Բռնաւորութիւն. բռնակալութիւն. բռնութիւն և խրոխտ իշխանութիւն. Թէղպ, զուլմ, ձէպպարլըգ. *Գոռոզութեանց և բռնաւորութեանց ցանկան։ Ի վերայ կալեալ 'ի գոռոզութեան։ Մի կարծեր անօգուտ 'ի ժամանակս ժամանակս զոլ գոռոզութեան. քանզի որպէս 'ի ժողովրդեանն գոռոզ, այսպէս յօրէնս պատուհասք. Փիլ։ *Ողջութեան սատանայով, և ձոխութեան, և գոռոզութեան. Գրիգ. օրէն. Ե։ *Արժանի գոռոզութեան. Գործ։ *Աղքայից գոռոզութեանց։ Ի սաստկագոյն գոռոզութենէ գիւցապաշտ ինքնակալութեան. Նար. Ժ. և խւ:

ԳՈՌՈԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Κῦδος, τύφος, ὑπεροχή, περπερεία. Fastus, elatio, tumor, temeritas. Ամբարտաւանութիւն. մեծացումն. *Գոռոզութիւն նոցա 'ի պարանոցէ ձեռնէ վերացի. Եզ. ԾԵ. 25։ *Զփարթամաց գոռոզութիւն, զհպարտելոց տառապանս. Վրք ծծաէ։ *Ամբարտաւանն ճանաչի 'ի գոռոզութեան խնդրելոյ։ Զի զյանդգնութեան ամանց ամբարհաւաճութեան և զգոռոզութեան կործանեսցէ։ Ախտ գոռոզութե, ԵՆ. Բրս. հց։ *Զամենայն ցոփութիւնս և զգոռոզութիւնս յանձանց թօթափել. Յճխ. ծէ։ *Ոչ ունին նենգութիւն և ոչ գոռոզութիւն, այլ ամենեքին հեզութիւն, հանդարտութիւն և ողորմութիւն. Նար. կԴ:

ԳՈՌՈԽ կամ ԳՈՌՈՂ. Տ. ԳՈՌԵԽ:

ԳՈՌՈՋ. գ. Կռառաչ. գոռումն. գոչիւն. գոռոց գոչումն. *Ոչ միայն ողբումն և գոռոչ, այլև գոչումն և սարսափ. Մաշթ:

ԳՈՌՈՒԹԻՒՆ. գ. } Ἆσθμα. Գռռալն.
ԳՈՌՈՒՄՆ. ռման. } և Գոռոզութիւն. խրոխտումն. սպառնումն. գրգիռ մարտի. մեծամեծս փքալն և փռնչելն. *Գաղանս անծանօթս փորձեցաք գոռութեան. Իմ. ԺԶ. 19։ *Ընդ նմա խաղ մարտիցուք գոռութեան բանիւք. Եղիշ։ *Մրցէր մարտական անկամբն ընդ գոռման գոռոզին. Մագ. ԼԳ:

ԳՈՍ, գոսեր, այսինքն գոսք. գ. Բառ հնդ. կոչ, տէօ. Թմբուկ մեծ, կամ միահեղեան. *Փող, և գոսերըս գոչէին, երկին ամպոց որոտային. Ը. Եդեսիա:

ԳՈՎ, ի, գովք, վաց. գ. Ἔπαινος, ἐγκώμιον, κλέος. Laus, encomium, honor. որ և ԳՈՎԵՍՏ. Ներբող. գովութիւն. բարեբանութիւն արժանաւոր բառ լաւութեան. բարեհռչակութիւն անուան, և փառք. պարծանք. Գովուլք, գովչսուք. էօյիւղ, մէտհ. (լծ. և լոլ, այսինքն հռչակ). *Մեծ գով արդարոյն։ Աւն բարւոյ՝ հայհոյութիւն օտար է, իսկ գովն ընտանեգոյն. Փիլ։ *Մինչ վասն իրուացէս բաշխելոյն զգաստատութեան՝ գով մեծ ընկալեալ։ Իցէ գով, և բան պատուական առնելով. Գրիգ. օրէն. Ա. և Ժ։ *Գործոյն կամ գով կամ պարսաւ հետեւի։ Գովութիւնք և գովք։ Ի վերայ պարտաւորեաց և գովեաց. Նիւս. բն։ *Ո՛չ արդարութիւն՝ որ 'ի նոսին, գով նոցա, կամ նուաղութիւնն պարսաւ. Լմբ. եր ընդ եղբ։ *Ամենայն գովք առաքինութեան յայտ արհամարհեալ էին 'ի նմանէ. Ճ. Ա։ *Յայտնէ զգովս բարուց իւրոց. Վանակ. յոբ։ *Մի առ 'ի ցոյցս առաւելուս զդարձն վասն գովից. քանզի գով բազմաց յարգարէ զյօժարութիւն յերկնել. Վրք հց. Ի. ըստ հին յ:

ԳՈՎԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Գովեստական. ներբողական. *Գովական բան, կամ բանիւ. Պիտ։

ԳՈՎԱՆՔ, նաց. գ. Գով. գովք. գովեստ. գովասանք. մէտհ. *Նման առաւ իմաստասիրութեան գովանաց մրցանակ. Պիտ։ *Ճնշի և անիրաւն, յորժամ արդարութեան գովանս կրէ ». յն. գովք. Փիլ. խնամոցն:

ԳՈՎԱՊԷՍ. մ. Գովելի օրինակաւ. գովութեամբ. *Եթէ կամեսցիս գովապէս աղօթել. Վրք հց. Յ:

ԳՈՎԱՍԱՆ, ի, իւ. ա. Ἐπαινετής. Laudator, autor laudis. Գով տաող. գովասաց. գովաբանող, բարեբանող. մէտհ էտիճի. *Փոյթ արար յառաջագոյն գասել ըզգովասանն (կամ զգովասանականն) արամադրդայ. Պիտ. օրէն. Ա։ *Գովասան և ներբողիչ լինի նմա օրհնութեամբ երգոյս. Լմբ. սղմ:

ԳՈՎԱՍՈՒՆ. գ. որպէս Գովասանութիւն. *Եւ զոր ակնարայ, զարձայց յիմոցը գովասան. Ը. իմ եղով:

ԳՈՎԱՍԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Գովեստական. գովական. ներբողական. *Գովասանական ձայնիւ, բանիւ. Շար։ Կիւրղ. խչ։ Սրգ. յի. Ժ:

ԳՈՎԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔπαινος, ἐγκώμιον. Laudatio, laus, praeconium. Ասելն զգով. և Ասացուած կամ ճառ գովութեան. գով. գովութիւն. գովեստ. ներբող. էօյիւղ, մէտհ, ութայիշ. *Այս է գովասանութիւն սքանչելի։ Գերազանցութիւն գովասանութեան. Պիտ. մնով։ *Յաղագս բարուցն գովասանութեան և պարսաւի. Պիտ. օրէն. Է։ *Զօրինակն անգիտանան գովասանութեան ». այսինքն ներբողելոյ. Մխ. առակ։ *Ոչ իսկ եմ արժանի գովասանութեան ». այսինքն խօսելոյ զճառ գովութեան. Մագ. ԾԴ։ *Զեռնարկել յածառանիցն այնոցիկ գովասանութեան։ Ներբողեանն գովասանութե վերակոչի. Ը. հռետ. և բարձր։ *Զգովասանութիւն թշնամութեան համարէր ինքեան. Վրք հց. ԾԷ։ *Մեծ է խոյել յանձնէ զգովասանութեան մարդկան. Կլիմաք։

ԳՈՎԱՍԱՑ. Տ. ԳՈՎԱՍԱՆ. *Երգեցիկս և գովասացս. Արծր. Գ. 9։

ԳՈՎԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳՈՎԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Գովասացութեան բանս առ թագաւորն ասացին. Սոկր։

ԳՈՎԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἀινεσός, ἐπαινετός. Laudabilis, ἐπαινετέον, laudandum (est). Արժանի կամ արժանաւոր գովութեան. գովելոյ. մէմտուհ, համտ. *Այր գեղեցիկ՝ գովելի յոյժ. Ե. Թգ. ԾԴ. 25։ *Գովելի, և առաւել գովելի, զի վասն կարեաց և ցանկալ. Թեց յաղթելոյ 'ի կերակրոցն կրօնաւորեցաւ. Եղիշ։ *Ապաշխարութի անիրաւութեանց գովելի է. Փիլ. ժհ. *Գովելի գունով և ձայնիւ. Արշ։

ԳՈՎԵՄ, եցի. ն. Ἐπαινέω, αἰνέω, ἐγκωμιάζω. Laudo. Դրուատել. ներբողել. օրհնել. փառաւորել. բարեբանել. մեծացուցանել. հռչակել զանուն և զգործ. երանել. քաջ է ասել. էօյմէք, մէտհ էթմէք, ավէրիւն օգունմագ. *Գովեսցին զնա առաջի փարաւոնի։ Գովեսցէ զքեզ ընկերն, և մի՛ քո բերան։ Գովեսցի՛ց զձեզ. յայդմ ո՛չ գովեմ։ Գովեցի ես զամենայն մեռեալսն քան զկենդանիսն։ Երթունք գովեսցեն զքեզ։ Գովեցից զանունն քո։ Գովեալ երուսաղէմ զօր. ԵՆ։ *Ոչ ոք այնպէս առնէ և անիրաւ խօսի իբրև զայն, որ գովէ զմեր գործս. Վրք հց. Ե։ *Զանօրինաց խորհրդաութիւն բամբասել զիշխանս, և ոչ գովողք կարեմք լինել այնմիկ՝ որ ածամարդն լինին. Եղիշ. Ե։ *Գովեալ, կամ գովեցեալ. Նար. ոգեղ։

ԳՈՎԻԼ. իբր Գանձալ, կամ պարծիլ. էօյիւնմէք. *Զի՞ գովիս մեղաւոր 'ի ցանկութեան անձին իւրոյ. որ զզեն, և նա գովի։ Գովեցարուք յանունն սուրբ նորա։ Գովեսցին մեք 'ի ժառանգութեան քում, ԵՆ։

ԳՈՎԵՍՏ, ի, իւ. Տ. ԳՈՎ. և ԳՈՎՈՒԹԻՒՆ. Ἔπαινος. Laus. *Ի գովեստ փառաց շնորհաց իւրոց։ Ի փառս և 'ի գովեստ այ. Եփես. Ա. 6. 12. 14։ Փիլիպ. Ա. 11։ *Պատմեաց իւրոց նախարարացն հանդերձ գովեստիւ։ Պատմութեանց, և ոչ գովեստից է ժամանակս. Խոր. Բ. 83. 89։ *Եթէ ած առանց մարմնոյ յաղթէր, զի՞նչ գովեստ լինէր նմա. Եփր. համաբ։ *Մաքրագունից գովեստ աղանդաւորացն նախատինք լինին. Նիւս. սքանչ։ *Օրհնութիւն՝ յեկեղց բարեաց մեր եղեալ այ բարեբանութիւն. և գովեստ՝ վասն հրաշիցն գովասանութիւն. Լմբ. սղմ։

Անսովոր է հոլովս՝ գովեստեամբ։ Եփր. համաբ։

ԳՈՎԵՍՏԱԲԱՆԵՄ. Տ. ԳՈՎԵՄ. *Որք զգանձին այ զինչ ուղղաբանութեան գովեստաբանեք. Կանոն։

ԳՈՎԻՉ, վչի, չաց. Այն՝ որ գովէ. գովող. գրուատող. և փառաբանիչ այ. *Գովիչք իմ ինն երգնութն. Սղ. ԾԱ. 9։ *Այր փորձի 'ի բերանոյ գովչաց իւրոց. Առակ. ԻԷ. 21։ *Կազմեաց զպաշտօնն ըզտօնիցն զքահանայիցն և զգովչացն. Եփր. ծնդ։ *Կուսիւք և գովչօք. Վրդն. սղ։ Իսկ Յճխ. Ի. *Գովիչք գոհութեան 'ի վերելանեն առ ած ». խմն գովասանականս։

ԳՈՎՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔπαινος, ἐγκώμιον, αἴνεσις. Laus, praeconium, laudatio, benedictio. Գով, գովելն, և գովիլն. գովեստ. գրուատ. ներբող. բան գովասանական, և օրհնութի. էօյիւղ, մէտհ, համտ, չաւք, շիւքր. *Փառք և գովութիւն առաջի երեսաց նորա։ Մեռեալք ո՛չ գովեսցեն։ Յիշատակ արդարոյ հանդերձ գովութեամբ։ Վերբերեցան յայն գովութեամբ և 'ի ներքին օրհնութեամբ։ Որոյ գովութիւնն ո՛չ է 'ի մարդկանէ, այլ յայ։ Լցցի բերան իմ գովութեամբ (այսինքն օրհնելով զայ)։ Բարձր առաւօտից զնա գովութեամբ. ԵՆ։ *Գովութիւն քո անպարգամք են ինձ. Ճ. Ա։ *Ի ծածուկ առ միմեանս ըզնոյն վկայութիւն գովութեանց տային. Եղիշ. Ե։ *Գովութի է արժանի։ Գովութիւն սուտ մատուցանէին. Փարպ։ *Մեծ ստորոտանք՝ սուտ և ունայն գովութիւն. Ը. Բղբ։

ԳՈՎՈՒՄՆ, վման. գ. Գովելն. գովութիւն. *Յոր առաջնորդն ուրախացաւ, գովմամբ 'ի գիրկս իւր ընկալաւ. Կրպց. ոփ։

ԳՈՐԳ. գ. Ոչ ուղ. տարը. այն է կապերտ. և որպէս ուղ. խալչէ. խալի. *Փողոցն աւր, կապերտ և գորգ, բիր և մահակ. Երզն. տէր։

ԳՈՐԴԱՑՔ, ցից. գ. որ և ԳՈՐՃԱՑՔ. Ի գաւառէն առեալ զանուն՝ Բնակիչք երկրին խեցբեկ բարբառոցք. (իբր ծուռ, կամ խորթ. որպէս և յն. ղորղօս է թիւր, և խոժոռ). *Ըստ գորդայեցն առաքելութե. Քէր. տէրբ։ *Գորդայիցն գաղափար է. զի գողքս որպէս ծկքելով 'ի հոմանուն լեզուէ 'ի խօսս. նմանապէս և հռոմին գորդի իմն անուանեալ լեզու, որպէս և գորդայեցն. Երզն. տէր։

ԳՈՐԾ, ոյ, ոց. գ. Ἔργον (լծ. հյ. երկ). ἐργασία (լծ. արդասիք), ἐργατεία (ուսափ թ. ըրղուպուէգ). Opus (operis), operatio, factum, actus, actio, factura. Արարուած. արարք. երկ. վաստակ. աշ-

խստութիւն, և պտուղ աշխատանաց. կերտուած. իշ, ամէլ, ըէար, չէար. * Անիծեալ լիցի երկիր 'ի գործս քո: Տուր նոցա ըստ գործոց նոցա. ըստ գործոց ձեռաց նոցա հատո՛ նոցա: Հատուսցէ իւրաքանչիւր ըստ գործս իւր: Անգամէքն ամենայն ոչ զնոյն գործ ունին: Ի գործ խաղաղութեան: Ցամենայն գործ գաւառաց. ևն: * Որպէս մշակք առ գործն, և զինաւորք առ պատերազմին զինեալք. Ցճխ. ճ: * Եդ զանձն 'ի գործ. Փարպ: * Բանք միայն դատարկ են, այլ գործ պիտոյ է ընդ բանին. Վրք հց. ծա:

ԳՈՐԾ. Ἔργον, πράγμα. Negotium, res, officium. Իրողութիւն. պաշտօն. պէտք. բան ըր, բան. խըզմէթ, իշ. * Գործ՝ զոր ոչ ոք գործէ՝ գործեցեր ընդ իս. Ծն. Ի. 9: * Կացուցեալ իմ զքեզ 'ի գործ քահանայապետութեան. ա. Դ. ծա. 57: * Ընդ հառամայեցուցն կալան գործ՝ երբեմն հնազանդութեան, և երբեմն պատերազմաւ: Եկաց 'ի գործ հազարապետութեան կայսեր. Խոր. Բ. 66. և 29: * Արդարև ոչ ըոց արժանի է գործն. Սարկ. քհ: * Կարի անարժան գործ էր և 'ի լուսնոյ 'ի վեր զամենայն ինչ անմահ համարել: Անոյթ կազմեալ պիտանացու 'ի գործ տեառն իւրոյ. Եղիշ: * Որպէս և գործիցի մոյթ 'ի գործ: Ցամենայն մաշկ գործոյ. Ղևտ. ծգ: (ումկ. բանի գալու):

ԳՈՐԾ. Ποίημα, ποίησις. Գործած. բանուածք, շինք. իշ. * Ըստ նմին օրինակի գործ անդստին 'ի նմանէ լինելոյ. Եւ. ԽԷ. 8: * Եւ բերան նորա գործ բոլորշի. Գ. Թգ. Է. 31: * Զատաշեղ գործոյն 'ի պատրաստութիւն կերակրոյ ծախեալ. Իմ. ծէ. 12:

ԳՈՐԾ. Πράξις. (յորմէ Պրակ). Acta. Գործողութիւն. ընթացք գործոց և վարուց. և գլուխ բանից. ամէլ. * Եւ մնացեալ բանքն աբիայ, և գործք նորա և խօսք նորա ահա գրեալ են. Բ. Մն. ծգ. 22: * Ընդէր ասի Գործք առաքելոց. առաքինութիւն. և ուղղութիւն ամենայն են. Սոկ. 4ծ:

ԱՅՐ ԳՈՐԾՈՑ. այսինքն Գործօնեայ. իշկիւզար: Գ. Թգ. ծա. 28:

ՕՐ ԳՈՐԾՈՑ. այսինքն Գործելոյ. իշ օր. իշ կիւնի: ա. Թգ. Ի. 18:

ԳՈՐԾՔ ասին ևս կմ տեառն՝ Ամենայն արարածք, և զոր ինչ ներգործէ 'ի նոսա. * Կատարեաց ած յաւուրն վեցերորդի զգործս իւր՝ զոր արար: Հանգեաւ յամենայն գործոց իւրոց: Օրհնեցէք ամենայն գործք տեառն զտէր: Որպէս զի մեծ են գործք քո տր. ևն: * Առաջին գովեստ արարչին այս է, զի գործեաց գործս. և երկրորդ այս, զի յայտնեաց զանձն իւր գործոց իւրոց. Եզն. հակաճ:

ԳՈՐԾՔ. որ և ԳՈՐԾԱՑՈՒՆՔ. Ցեառին մասունք հարցին, օրհնեցէք ամ գործք տեառն զտր. ևն. * Եւ այս յաղագս հարցին, և գործոցն, ողորմութեան, և տէր յերկնիցոյն. Ցհ. իմ. ապ: * Մատեալ յեկեղեցին՝ սկսանին զփոքր հարցն հանդերձ գործովքն. Մաշտ:

ԳՈՐԾ Է. Ἔργον. Hic opus, hic labor. Մեծ ինչ է. քաջութիւն է. դժուարին է. մեծ բան է, բանը ճէնէն է, վարդէփուլիւն՝ կօրճուլէ է. ագըշըխ՝ կիւճ մէջ վէր. * Զայր հաւատարիմ գործ է գտանել. Առակ. Ի. 6: * Զհայրն և զարարիչն ամենեցուն գտանել գործ է, և գտեալ՝ ամենեցուն պատմել անհնար է. Պղատ. փիմ: * Ընդ բնութեան, որպէս և ասաց ոմն, գործ է մարդկանն՝ չէլ: Իմաստուն գտանել մի միայն՝ գործ է. իսկ վատթարացն բազմութիւն անթուելի. Փիլ. ԻՄաստ. և այլուր:

ԳՈՐԾ ԱՌՆԵԼ. իբր Գուն գործել. փոյթ ունել. և Վարել 'ի գործ. ջանալ. և բանէցնել. ճալիշմագ, իշլէթմէք. * Ագահապանիր ունէր 'ի բերանն. իսկ աղուէսն գործ առնէր 'ի նմանէ հանել զպանիրն. Ոսկիփոր: * Գործ արասցուք զյամելն վճիռուց (առ յոյ), ամենևին յանհնարին առնլանացն ապրելոյ. Ոսկ. Ս. ա. 21. յն. κατα-χράομαι. utor. Որպէս և յաւելն. Վրդն. ծն. Դ. 1. * Գործ դնէր հողմոյ, և բեկոտեալ ցրուէր զշինուածն". իմա՛ 'ի գործ վարէր զհողմն:

ԳՈՐԾՈՑ ԼԻՆԵԼ. իբր Պարապել 'ի գործ. առնել զգործն արդեամբք. բանի հէփ ըլմագ. * Եւ ինքն 'ի հնգէն (կամ 'ի հնգից) գործոց լինէր, և 'ի հնգիցն ախտանայր. Վրք հց. Է:

Ի ԳՈՐԾ ԱԾԵԼ. Ի գործ դնել. առնել. գործականել. գործտըրէլ, գործէ գոյմագ, բանէցնել. իշլէթմէք. εἰς ἔργον εἰσάγω, exsequor. * Ի գործ ածեալ, և արդեամբք անդրէն կատարէր: Ի գործ ածել զխորհուրդն. Ոսկ. յհ: * Զխոստանացեալ միտսն 'ի գործ ածել բարւոյ. Ցճխ. Ը: * Զօրէնսն զոր ետ, պարտ է 'ի գործ ածել ամենայն զգուշութեամբ. Իգն: * Զիշխանութիւնս 'ի գործ ածելոյ. Լմբ. ող. ծա:

Ի ԳՈՐԾ ԱՆԿԱՆԻԼ. իբր կը. վերնոյն. Ի գործ դնիլ. εἰς ἔργον χωρεῖ. * Ի գործ անկանի, և կատարի առաջարն առ գարեհիւ. Եւս. քր. Բ:

Ի ԳՈՐԾ ԱՌՆԵԼ, և ԱՌՆՈՒԼ. Ի գործ դնել, և 'ի գործ արկանել. * Զասպ 'ի գործ արարեալ՝ կատարէր զարսն. Ղևոնդ: * Ընդարձակութի արտի 'ի գործ առեալ. Ցհ. կթ:

Ի ԳՈՐԾ ԱՐԿԱՆԵԼ. Վարել 'ի կիր առնուլ. և ըստ յն. վարիլ. Χράομαι. Utor, usurpo. բանէցնէլ, գործածէլ, բանի բէրէլ. իշլէթմէք, իշէ էօրթմագ. * Զկորդացեալ երկիր 'ի գործ արկանել. Մամբր: * Ի գործ արկանել զընչաւորս և զանշունչս: Զերկիր 'ի գործ արկանել. Ցճխ. Դ: * Ի գործ արկանել զխմաստութիւն, կամ զբարկութիւն, զչարութիւն: Սուր 'ի գործ արկանել. Լմբ. սաղմ: Մխ. երեմ: Իգն: * Բայց ես և ոչ զմի ինչ յայսցանէ արկի 'ի գործ. ա. կոր. Թ. 15: * Եթէ զպատուհաս իւր 'ի գործ ոչ արկանիցէ. Ցոբ. ԻԳ. 16:

Ի ԳՈՐԾ ՏԱՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. * Զճարպ մեռելոտւոյ տանել 'ի գործ ինչ արտաքին, այլ ոչ թէ 'ի կերակուր. Ղևտ. ա. 3:

ՁԵՌՆ Ի ԳՈՐԾ ԱՐԿԱՆԵԼ. } Ἐπιχειρέω,
ՁԵՌՆ Ի ԳՈՐԾ ԱՌՆԵԼ. } ἐγχειρίζω, δράσσομαι. Aggredior, caepi. Բուռն հարկանել, կամ ձեռնարկել. սկսանիլ. յէլ գուրնէլ, պաշլամագ, գոլ գոյմագ. * Երթեալ ձեռն 'ի գործ արկանել, և զտեղին շինել. Եւս. քր. ա: * Ձեռն 'ի գործ արկանէր: Զձեռն 'ի գործ արկեալ: Զձեռն արկեալ 'ի գործ. Փարպ: * Այն ինչ լինէր նոցա զանազան զանողորմ ձեռն պատերազմի 'ի գործ արկանել. Բ. Մ. Ճ. 29: * Սկսաւ ձեռն 'ի գործ առնել. Բ. Մ. Դ. 40: * Ձեռն 'ի գործ առնէին. ա. Մ. Դ. 14: Բ. Մ. Ճ. 29: ծԲ. 37: * Ձեռն 'ի գործ արար. Երեմ. ծա. 12:

ԸՆԴ ԳՈՐԾ ՄՏԱՆԵԼ. Կրթիլ կամ վարիլ 'ի գործ. բանէցուիլ, բանէցուած ըլմագ. իշլէնմէք. * Առցէ զերինջ մի յարջառոց, որ ընդ գործ չեցէ մտեալ. Օր. ԻԱ. 30. յն. որ չեցէ գործեցեալ. այսինքն բանէցուած ըլմայ՝ էրիէր վարէլ:

ԲԱՆ Ի ԳՈՐԾ ԱՌՆԵԼ. Տ. ԲԱՆ:

ԳՈՐԾՈՎ. իբր Արդեամբք. փորձով. իրօք. ամէլէն. * Գործով գիտասցէ և ծանիցէ զորոշումն գիտութեան բարւոյ և չարի. Եփր. ծն:

ԳՈՐԾ ԱՌ ԳՈՐԾՈՎ, կամ ԸՆԴ ԳՈՐԾՈՎ. իբր Ս. Παρέργως, πάρεργα. Obiter, negligenter, perfunctorie. Արտաքոյ բուն գործելի գործոյ. երկրորդապար. հարևանցի. վէր 'ի վերոյ. էյրէթի, իւոթիւն ինչ ու. * Վարկպարազի գործ առ գործով արարեալ զմեծ գործն: Պաշտել զած ոչ վարկպարազի և գործ առ գործով: Ոչ վարկպարազի և յանցի և գործ առ գործով. Փիլ. Ճ. բան. և բագն. և լին: * Այլ ոչքա վարկպարազի և գործ առ գործով մեզ հարցեալ փորձեցան. Նիւս. կազմ: * Այս ամենայն (հոգևորն) լիցի եղեալ գործ, և այն ամենայն (մարմնաւորն) գործ ընդ գործով. Ոսկ. Ս. ա. 1:

ԳՈՐԾԱԾ, ոյ. Գ. Ἔργον. Opus. Գործուած. շինուած. կերտուած. բանուածք, շինք. էսէրեմ, իշլէմէ. * Եւ ընդ ոսկիք նորա իբրև զգործած ադիւսոյ շափիղայ. Ել. ԻԴ. 10: * Եւ գործ անուացն իբրև զգործած անուոց կառաց. Գ. Թգ. Է. 35: * Ըմպեաց 'ի նմա բիւրազդի գործած ապարանից". յն. բնակութի. ա. Դ. ծգ. 48: * Արար նա կառս քանդակածոյս 'ի պէսպէս գունակ գործած ճարտարաց. Եփր. ճաշ: * Գործած ոյ. Վրդն. ծն:

ԳՈՐԾԱԿ, ի, աց. ա. Δημιουργός, ποιητικός. Auctor, effector. Գործօղ. գործիչ. հեղինակ. առիթ. պատճառ. էլ գոյըր, սաուեպ, էէր. * Ամբարշտութեան և բազում այլոց չարեաց գործակ է: Գործակքն ցանկութեան՝ ոսկի, արծաթ, փառք, պատիւք: Անպաճոյճն առ 'ի պէտս կերակրոց՝ առողջութեան է գործակ. Փիլ. Ճ. բան. և այլուր. և էլ: * Սա առաքինապէս իմաստութեան է գործակ: կենցաղօգուտ լինելոյն մեծ խաղաղութեան է գործակ. Գէթ:

ԳՈՐԾԱԿԱԼ, ի, աց. Գ. Τοπάρχης, ἡγεμὼν, ὁ ἐπ' ἐξουσειῶν. Praefectus, praeses, dux. Որ ունի զգործ վերակացութեան աշխարհի. ոստիկան. կուսակալ. տեղակալ, իշխան. և Տնտես. վերակացու. հօքիւմ էյալէթ, ժազա, բէկի, վէքիլխարճ. տես Ծն. Խա. 34: ա. Եզր. Է. 7: Դան. Գ. 2. և 3: * Գործակալաց և վերակացուաց աշխարհիս: Պարսիկ գործակալք. Խոր. ա. 20: Բ. 74: Փարպ: * Ամենեցուն գործավարաց և գործակալաց ('ի վանս) սկիզբն վերատին յերկիւղ տեառն լիցի. Ցճխ. ԻԴ:

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Գ. Վերակացութիւն. ոստիկանութիւն. * Որք կարգեալ են 'ի գործակալութիւն աստուոց. ա. Եզր. Է. 27: * Իշխանք որ իցեն յիւրաքանչիւր գործակալութեանց. Ագաթ: * Արքունի գործակալութե. Խոր. Գ. 65: * Ցինէն կալեալ է զայս գործակալութիւն. Փարպ: * Պայազատել զգործակալութիւն հայաստանեայցս. Ցհ. կթ:

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. իբր Գործառնութիւն. գործ. * Եդ ած զմեզ 'ի գործակալութիւն, և զգիշերն քնոյ 'ի գործածոյ ուղխաստութեան. Ցճխ. Է:

ԳՈՐԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. որ և ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ. Πρακτικός. Practicus, effectivus. Որ ինչ լինի կամ պարտի լինել գործով, և ոչ լոկ բանիւ կամ մտօք. ամէլի. * Քաղ կենացն գործականին և տեսականին: Ոմանք յարուեստից տեսականք են, այլ ոչ գործականք. առաքինութիւն և տեսական է և գործական. Փիլ: * Փիլիսոփայութեան ոմանք են բանականք, և ոմանք գործականք. Գէթ: * Գործական առաքինութիւն. Լմբ. ող:

*Վայելեսցուք 'ի բանական և 'ի գործական պայմանութեան արարչին. Վրդն. ժն: *Խորութեամբ խորհրդոց, և գործական շնուածոցդ. Արշ: *Բուռն հարկց զնորին գործական հրամանաց. Պիտ:

ԳՈՐԾԱԿԱՆ. Πρακτικός. Aptus ad agendum, agilis, efficax, expeditus. Արգեամբք գործօղ. գործօնեայ. աջողակ. ներգործական. *Գործական է գործիս այսնիւ... խոյմ. ըէ: *Զնաւավարացն գասս. և զոմանս 'ի գործականացն. Պիտ: *Գործական, իբրև զուարակ. Նար. առաք: *Գործական ձայնիւ աւերէ զերկիրս. Եղիշ. յէա:

ԳՈՐԾԱԿԱՆԵՄ, եցի. ն. Գործել արգեամբք. առնել իրօք. *Զերկինս գործականեցեր անձառապէս. Ճն:

ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Արարուած. կազմութիւն. գործ արուեստի. *Կազմուածոյ թմբկիս գործականութեան. Նար. ղգ: *Զունիմք արուեստ գործականութեան հնարից ինչ առ. 'ի պատրաստել նաքօք ըղպարէն ռոճկաց. Կանոն:

ԳՈՐԾԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συνεργός. Cooperator, cooperarius, socius. բայիւ, συνεργέω, συμπράττω, cooperor. Համագործ. օգնական. ձեռնտու. աջակից. վաստակակից. կցորդ գործոց այլոյ. սատար. պաշտօնեայ. հաղորդ. մասնակից. դէմէ էշէնի, եարտըմճը, ortaq. *Տիմոթէոս եղբայր և գործակից իմ: Պրիսկեայ և ակիւղեայ գործակցաց իմոց: Գործակից եմք շընորհացդ ձերոց: Գործակից լիցուք ճշմարտութեան: Ա՞յ գործակից եմք. ա՞յ արդիւն էք, ա՞յ շինած էք. ևն: *Գործակցաւն իւրեանց սատանայիւ. Ցճխ. ղ: *Զոր եգիտ սատանայ իւր գործակից: Համդերձ ամենայն գործակցօքն քովք. Եղիշ. ա. բ: *Որպէս զգործակցէ և զհաւատար ճգնողէ. Խոր. բ. 89: *Գործակից լինին այնոցիկ, որ մեղանչեն: Ո՛չ ընդ այնոսիկ որ մեղանչեն՝ գործակից լինել. Փիլ. ծ. բան: *Ամենայն արուեստաւոր այլոց գործակցաց կարօտանայ. Մխ. երէմ: *Բժշկացն պաշտօն զի՞նչ գործոյ գործակից հանդիսլիցի գոլով պաշտօնական. Պղատ. Էւթիփռոն:

Նմանութեամբ ասի. *Մանաւանդ զգիշեր ևս իւր օգնական գործակից գտանէր. Բ. Գ. է. 7: *Հաւատքն եղեն գործակից գործոց նորա. Յակ. բ. 22: *Անհնազանդքն և անառակքն գործակից են սպառնալեացն առեան ('ի վերայ իւրեանց). Ցճխ. է: *Ձեթ արեգական է գործակից ('ի գիշերի). Մանր:

ԳՈՐԾԱԿՑԱԲԱՐ. մ. Իբրև գործակից. կցորդակցութեամբ. *Աշեղէն մարմնոյն ըղպատուորեսցուք գործակցաբար. Սհկ. Գուլւ:

ԳՈՐԾԱԿՑԵՄ, եցի. ն. Συνεργέω. Confero, conduco, suppedito. Գործակից առնել. կցել. *Առ նա գործակցել յօժարութեամբ. Բրս. ճգն:

ԳՈՐԾԱԿՑԻՄ, եցայ. չ. Συνεργέω. Cooperor. Գործակից լինել. դէմէ էշէ. եարտըմ էթմէք. *Գործակցեալ հնարից մեքենայից. Նար. կ: և Մաղ: *Եկին որ վերակացուք են ախտից՝ դևքն, և գործակցեցան: Գործակցել մեզ 'ի մարմին. Լմ. ողչ:

ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνέργεια, συνεργία. Cooperatio, auxilium. Գործակից լինել. ձեռնտուութիւն. աջակցութիւն. եարտըմ. *Քարոզէին ընդ ամենայն երկիր՝ տեառն գործակցութեամբն. յն. գործակցելովն. Մրկ. ժզ. 20: *Աղբերս առանց մարդկան գործակցութեան բղխեցոյց 'ի վեր. Փիլ. լին: *Երկրաց գործակցութեամբ. Եղնիկ: *Պանծացեալ յայս գործակցութեանս: Փառաւորս արար զյառաջածանօթս իւրեան ընդ առաքելական գործակցութեամբն. Սարգ. գհ:

ԳՈՐԾԱՁԵՌՆ. տ. ՁԵՌԱԳՈՐԾ. *Խոլկուածն գրոց յամենայն ժամ, և աքնութիւն, և գործաձեռն. Մանդ:

ԳՈՐԾԱՄԽԻԼ, խեալ. չ. Ի գործ մըխիլ. *Մինչդեռ նոքա այսպէս քաջալերեալք աջով հզօրին գործամխեալք էին. Փարպ:

ԳՈՐԾԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Իբր Գործունեայ. այր գործոյ. էմէքտար. *Ցոյց զնա ճգնաւոր, և գործայնին գործոց բարութեան. Մաշտ:

ԳՈՐԾԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Գործարան. գործատուն. փէտտէխան, մէտէխան. *Հարկանէին զկանխման որպէս զչար խորհրդոց գործանոց. Ճ. Բ:

ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Πράξις, πράγμα, ἔργον. Opus, operatio, officium, negotium. Առնելութիւն գործոյ, և գործառնելի. յանձնառութիւն, և ուխտառութիւն. պաշտօն. ծառայութիւն. արարք. իրք. գործք. իշ, ամէլ, մաշղալա. *Գործառնութիւն գործէ քան զայն՝ յորոց 'ի սակս առացեալ է. Պղատ. փէմ: *Ցխկղեան մերոյ գործառնուէս. Խոր. ա. 2: *Գործառնութիւն բարեաց. Ցհ. կբ: *Զիք ինչ հոգևոր գործառնութիւն կամ բարեկարգութիւն, թէ առանց գրոց լինիցի. Խոսր. ժմ: *Տնտեսութիւն՝ գործառնութիւն է. վասն զի առ յանձն որդին ա՞յ զայս գործել, 'ի կուսէն որդի մարդոյ լինել. Խոսր. պտրգ: *Բանականին գործառնութիւնք: Հիացուցանելի գործառնութիւն: Ազատել զիս յայսպիսի գործառնութենէց: Զպատկառելիան գործառնութիւն (այսինքն գործելն). Մագ. քեր. և բղբ: *Գործառնութեան եղանակք. Արծր. դ. 11:

ԳՈՐԾԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Աշխատասէր. երկասէր. փոյթ. համարեա, էմէկ-ղար. *Գործասէրն մեղու. Աճառ. նոր կեր: *Զօրէն գործասէր մեղուի. Մագ. իէ: *Իր և գործասէր յոյժ, և առաւել յոլորմածութիւնս. Հ. կիւէ: *Ընդդիմագրեն օրինացն քնի գործասէրք մահու և կենաց: Ե՛րթ առ մեղուն գործասէրս, որք բժշկեցին զհիւանդութիւն բնութեան քաղցրախօս քարոզութեամբն. Համամ. առակ:

ԳՈՐԾԱՍԻՐԱԲԱՐ. մ. Աշխատասիրաբար. փութով. *Գործասիրաբար զաշխատութիւն բուռն հարկանել. Սարգ. հանգ:

ԳՈՐԾԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր և փոյթ գործոյ. աշխատասէրն լինել. վաստակասիրութիւն. համարեաւէգ. *Հնազանդութիւն, գործասիրութիւն: Փոյթ յառաքինութեան գործասիրութիւն: Անգործութեան՝ զգործասիրութիւն. Ցճխ. է. ժա. իբ: *Ուսանի մեղուացն և սարդիցն գործասիրութիւն. Ա. որս. է: *Ե՛րթ զօրաւորդ առ անզօրն (մրջիւն), և տես զիմաստութիւն գործասիրութեան նորա. Համամ. առակ: *Ընդդէմ դնելով պարապ կայոյն զգործասիրութիւնն. Ոսկեփոր: *Զի մի զփոյթն զգործասիրութեան խափանիցեմք. Բրս. հց:

ԳՈՐԾԱՍՏԱՑԻԿ. ա. Ἐργεπείκτης. Ad opus excitans, qui opus urget, instigator. Շարժիչ 'ի գործ. գործավար. իբր ասելոյ ստանալ շահ 'ի գործելոյ. *Արեգակն՝ հասարակացն ակն... հատանէ մինչ 'ի խորութիւնս ողմոյ... է հասարակաց գործատացիկ 'ի նեղըդ. Պետր:

ԳՈՐԾԱՎԱՐ, ի, աց. գ. Ἐργοδιώκτης, ἐπιστάτης. Qui urget opus, praefectus. Ոստիկան, որ յառաջ վարէ զգործն, կամ զգործաւորս 'ի գործ. վերակացու. հարկապահանջ. ևն. Ճօղուշը. տես Ել. ա. 11: է. 6. 7. 10. 13: ա. ծ. իգ. 4: բ. ծ. բ. 18: գ. *Եղև հաւատարութեան վարձուն. և զեմրդ բամբասեն զգործավարն իբրև զուգուն յանդուգնութեան: Ըստ ծանրաբարոյն փարաւոնի և զառն գործավարի». յն. գործատուի. Աճառ. Պրփ. և կորէփ: *Տեսուչք (վանաց) ուշ կալցին, որպէս ա՞յ գործավարք, և իմաստուն մըշակք: Ամենեցուն գործավարաց և գործակալաց ևն. Ցճխ. իգ: *Արդելեալ տեսանեմք զգործ մշակութեան 'ի բռնադոյն գործավար իշխեցողացն որ ընդ մեզ են եպիսկոպոսաց. Կանոն:

ԳՈՐԾԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտօն գործավարաց. *Աշխարհականաց խուժան և այլք չարութեան, այսինքն որք յաշխարհի զգործավարութիւն չարութեան ունին. Ոսկ. եփես:

ԳՈՐԾԱՏԵԱՑ. ա. Ἄεργος, μίσεργος. Otiosus, piger, laborum osor. Ատեցող զգործ աշխատութեան. դատարկասէր. անգործ. ծոյլ. թէմպէլ. *Անձն գործատեաց քաղցիցէ. Առակ. ժթ. 15:

ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ. գ. Որպէս թէ Տուն գործոյ. գործանոց. գործարան. տէրխանէ: Բայց Գործատունք կոչին Հարցին՝ քանի մի տունք չարականի 'ի վերայ այնր, օրհնեցէք ամենայն գործք տեառն, ևն: Ի Գիրս խոսր:

ԳՈՐԾԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Ἐργαστήριον. Officina, taberna. Գործանոց. տեղի իրիք գործոյ, արուեստի, վաճառի. և Ընդունարան. բնակարան. խանութ. փէտտէխան, տէրխանէ, և մէտէխան. *Եթէ ոք առ այն՝ որ զանուշահոտ խունկս կազմէ, անաշխատ մերձ նստի նորա 'ի գործարանին, ակամայ լցեալ լինի անուշահոտութեամբ: Ի ձիընթացսն ամենայն քաղաքին ընթանայր, և 'ի գործարանացն արդելոյին. Ոսկ. յհ. բ. 6: և անմ. գ: *Իւ զի՞նչ արդեօք (է) գործարան անասնութեան այսորիկ. ո՞յց կուսին մարմինն. Բրս. ծն. ծուխ: *Յարդանդին 'ի բնութեան գործարանի կենդանատեղծեն. Փիլ. ծ. բան: *Ի սրտին գործարանի երևեցաւ: Գործարան գոյութեան լուսաւոր մարգարտին. Խոր: Նար:

ԳՈՐԾԱՐԱՆ. Ὄργανον. Instrumentum. որպէս Գործի. գործէօ. ալէթ. *Արարեալ լինին մեծ արհեստքն 'ի ձեռն միոյ գործարանի. Արիստ. տս: *Ճախարակօք և այլով գործարանօք. Մագ. իէ. և քեր: *Որ առ բժշկական գործարանօք (ըստ յն. դդմովք) ոմանք՝ արեան կամ այլոց նիւթոց ձգտմունքն են. Պղատ. փէմ: *Գործարանօք և ձեռօք հայել. Կիւրղ. գանձ: *Ձեռք գործարան են մտաց և մարմնոց. Ցճխ. ժա: *Ի ձեռն գործարանաց նկատելով զնշոյլս արեգական. Խոր. տս: *Զձեռս իմ՝ որ է գործարանք բարեաց, չարեաց և մեղաց գործարան կազմեցի. Եփր. խոստով: *Զհոգին ոչ կարէ տեսանել, այլ զգործարանն նորա զմարմինն. Սահմ. ժա: *Ընթացից ձերոց գործարանք (ոտք). Նար. առաք: *Սուրբ սպանութեան է գործարան. Ճ. Թ: *Գործարան մահու (փայտ խաչին). Շար. Նար: Գնձրն:

ԳՈՐԾԱՐԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ὀργανικός. Organicus, instrumentalis. Իբրու Գործարանաւոր. ունակ գործիական կամ մեքենական մասանց. *Գործարանական մարմին. Նիւս. բն: Ա. Բ. դ:

Մերթ եւ՝ Πρακτικός. Operativus, effectivus. Գործական. գործողական: ԱԲ. Բ:

ԳՈՐԾԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Գործարան, կամ Ունելն զգործարանս. *Ի գործարանութէ (առնմանել), որպէս լայնեզընգութեն մարդոյ. Դամաս:

ԳՈՐԾԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Գործառնութիւն. և Ունելն գործարանս. *Գոչօղն (ձայն) նման է հասման 'ի ձեռն թքրանոյ և լեզուի 'ի բնական գործարարութենն լսելեաց յինքն ակեղեալ. Փիլ. Լխ:

ԳՈՐԾԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Ἐργαζόμενος, ποιῶν. Qui operatur, artifex, officialis. Գործօղ. շինօղ. արուեստաւոր. պաշտօնեայ. բանօղ, բանուոր, գործ մը ընօղ. իշճի, իշլէյէն. *Գործէր ամենայն իմաստուն արուեստ ընդ գործաւորսն զգործ խորանին: Տային զարծաթն՝ տալ գործաւորաց գործոյն. Ել. լզ. 8: Դ. Թգ. ժբ. 15: *Զգաստացին ամենայն գործաւորք 'ի ժամ աղօթիցն. Ցճխ. ԻԸ: *Ցամենայն արհեստաւոր գործաւորաց. Խոր. Ա. 15: Բ. 24:

ԳՈՐԾԱՒՈՐ. Γεωργός. Agricola, operarius. Երկրագործ. այգեգործ. արդիւնաբար. մշակ. որպէս և Թ. ըրղադ է բառն. էրղադի, այսինքն գործօղ. *Բնակիչքն հրէաստանի ամենայն քաղաքօքն իւրեանց և գործաւորօքն՝ յղփացին հօտիւքն. Երեմ. Լա. 24: *Ճարտարապետն, և գործաւորն՝ երթան և ապականին. Ոսկ. Ա. փիլ: *Գործաւորք երկրի, որ են մշակք. Մխ. Երեմ: *Անդաստանի գործաւոր աւէ զանձ. Լմբ. Ժող. Է. 8: Իսկ Փիլ. Նխ. Ա. *Օրինացն գործաւոր ՚՚. և Լմբ. պտրգ. *Հոգևորիս եմ գործաւոր ՚՚. և Վրք. հց. ԻԷ. *Զարութեն գործաւոր ՚՚. անխտիր հայի 'ի Նշ. Ա և Բ:

ԳՈՐԾԱՒՈՐ. Ἐνεργός. Efficax. Գործունեայ. ներգործական. աջողակ. զօրաւոր. աճէլէ, մուէսսիր. *Բանի ազգակից է խոյն. նախ առաջինն՝ զի արու է, և զի գործաւոր է. Փիլ. լին: *Ըստ իւրում առանձինն ընդելուզմանն յաջողեցելոց բնութենն՝ և միայն գործաւոր լինին: Ամենայն ուսանիք զնա գործաւոր գոլ ուժգնական զօրութեան՝ առեղծիչն մեր արար. Նիւս. կազմ:

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. ա. Ἐνεργέτερος. Efficacior. Ներգործականագոյն. զօրագոյն. և Ազդողագոյն, յայտնագոյն. *Լուացանին իւրու զամբարս հրոյ՝ արագաշարժագոյնք և գործաւորագոյնք զօրութիւնք՝ ջեռեալք. Փիլ. լին: *Գործաւորագոյն հաստատուն նշանակ. Նիւս. կազմ:

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀπεργαστικός. Efficiens. Արարողական. արարօղ. գործօղ. *Խաղաղութիւն է ամենայնի միաւորական, և ամենեցունց համամասնութեան և բնակցութեան ծնողական և գործաւորական. Դիոն. ածայ: *Կճղակաբաշխին մշտագնացութեան իմն ըստ ներգործութեան գործաւորականի նշանակ և տիպ. Մէկն. ղևտ: *Առաքինութեան՝ ունակութեան նախայօժարական, գործաւորական բարւոյ. Ոսկեփոր:

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱՊԷՍ. մ. Իբրև գործաւոր. երկասիրաբար. *Գործաւորապէս և աշխատութեամբ զխուզողականսն ճշմարիտ գիտութեամբ 'ի մտածութեանս շարժեցելոյն. Գէրմ:

ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔργον, ἐργασία. Opus, elaboratio, officium. Ներգործութիւն գործելոյ. գործառնութիւն. երկք. մշակութիւն. աշխատասիրութիւն. ծառայութիւն. պաշտօն. գործ. իշ, ամէլ, խըզմէթ. *Որչափ էր 'ի զօրութեն նոցա, ետուն 'ի կազմած գանձու գործաւորութեանն. Բ. Եզր. Բ. 69: *Որ զհետ երթայ գործաւորութեան, անկցի 'ի գատաստան. Սիր. ԻԸ. 26: *Ըմբռնեաց զնա 'ի գործաւորութեան. Դիոն: *Ձեռք 'ի խնամս ուսուցութեն գործաւորութեան առ 'ի պաշտպանութեան յարգարեսցին. Ցճխ. Է: *Ձեռք պատրաստեալք յառաջագոյն, որ նոցա անկ իցէ գործաւորութիւն. Փիլ. լին: *Մի և մի իւիք սխալեսցես յաշխատասէր գործաւորութէ. Ճ. Ա: *Հեղգացեալքն 'ի բարւոյն գործաւորութենէ. Եղծ. խրատ: *Քահանայութեան գործաւորութեան և պատիւ ոչ այլ ինչ քան զանօրէնութիւն հոգւոց առ 'ի փրկութիւն ունի գիտաւորութեան. Սարգ. ԺԳ: *Թէ յամուսնութէ, 'ի մսոյ և 'ի գինւոյ, ոչ վասն ճգնաւորութեան 'ի բաց մեկնի, այլ հայհոյելով անգոսնեսցէ զգործաւորութիւն. Կանոն:

Կամ որպէս Πρᾶξις. Գործ. գործ զըրաւոր. Ճառ. և Գրոց բանից. *Առաքինական գործաւորութիւնս. Արէոպ. նաւակ: և Անյ. պորփ: *Ընդ այսոսիկ հանդերձ առուծով և առաքինական գործաւորութեան. Սահմ. Ա:

Կամ որպէս Ἐνέργεια. Energia, efficacia, facultas, actio. Ներգործականութիւն. ազդուութիւն. կարողութիւն, և ներգործութիւն նորին. Բէէօլը. *Կրկնակ է 'ի գործուոյն (զգայարանաց) գործաւորութիւն. է որ առ գործաւորութիւն շնչոյն, և է որ առ ընդունելութիւն յարտաքուստ իմանալեաց: Կայ մնայ 'ի գործաւորութեան, յորում կարգեցաւ 'ի բնութենէն: Գործաւորութիւն իմն կենդանական: Զգայական գործաւորութիւն. Նիւս. կազմ:

ԳՈՐԾԵԱԿ. եկի. գ. Գործի նուաստ, ունական. *Որ յետին աղքատութեն նշանակ է պատառատուն գործեակն (առաքելոց). Տօնակ:

ԳՈՐԾԵԱՆ. Այսինքն Գործք. արարք երևելիք. մուշահաբ. *Այնպիսի գործեան վճարեաց նա. Փարպ:

ԳՈՐԾԵԼԱԿԱՆ. Տես ԳՈՐԾԱՐԱՆԱԿԱՆ. *Գործելական կազմեցաւ մարդոյն ձև առ 'ի բանին պէտս: Գործելականին այսմիկ պէտք եղեն կազմածոյ (առ 'ի յօդել զբարբառ). Նիւս. կազմ:

ԳՈՐԾԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Πρακτός. Qui agi potest, sub actionem cadens, agendus. Որ ինչ հանդերձեալ է գործել. առնելի. առաջիկայ. արժանի գործելոյ. *Ոչինչ 'ի գործելեացն առանց նորին (առաջնորդին) կամացն եղիցի. Ցճխ. ԻԳ: *Գործելեացն և հրաժարելեաց. Սարգ. ԺՀ: *Գործական խոհեցողականն՝ առհամանել գործելեացն զուղիղն բան. Նիւս. բն: *Ո՛չ զամենայն ինչ գործելի է որդւոց յերկիր հօրն. Փիլ. լին. Բ. 29:

• ԳՈՐԾԵԼԻ. որպէս Գործեցեալ. եղեալ. *Ի վերայ գործելեացն ուրախ եմք և ցնծամք. Փարպ: *Գործելեացն խմոց ընդ քեզ երախտեաց: Ի սուգ մեղաց գործելեաց. Նար. ԿԲ:

ԳՈՐԾԵԼԻ. Ποιῶν, πράσσων, δράσας. Faciens, operans. Իբր Գործօղ. կամ որոյ գործելն է զինչ. էփէն, իշլէյէն. *Ետուն զարծաթն զպատրաստեալն 'ի ձեռս գործելեաց զգործս կահու տանն տեառն. Դ. Թգ. ԻԲ. 11: *Գործն և գործելին առ հաւասարակ տանջեսցին. Իմ. ԺԴ. 10: *Ոչ միայն որ զայն առնեն, այլ և որ կամակիցն լինին գործելեացն. Հռ. Ա. 32: *Գործելեացն անիրաւութեն. Սիր. ԻԵ. 11: *Լուսաւորուցիչ ակն են ամենայն խորհրդոց հաւատք, և գործելի ամենայն իմաստութեան. Կոչ. Է: *Խօսէ կս զգործն և զգործելիս. Եղիշ:

ԳՈՐԾԵԼԻ. գ. Ածուխ, առաւել առ կօրէն վառի: Վարք. ԶԳ. ուր կայ և ԳՈՐԾԵԼԱԽԱԾ. իբր Ածխախառն: *Ըմպեցի գործելոյ կրակ, և գեցի 'ի բուրվառն. Մաշ. ՉՀԱ:

ԳՈՐԾԵԼԻԱԿԱՆ. ա. Յարմար առ 'ի գործել. մշակելի. բանեցնելու. *Զերկիր երևելի արար և գործելիական. Շ. Բ. պէտ. Ա:

ԳՈՐԾԵՄ, եցի, եա. ն. Ἐργάζομαι. Operor. Առնել զգործ. արդիւնացուցանել աշխատելով. մշակել. վճարել. կատարել. բանիլ. իշլէմէք. *Գործել զերկիր, զայգի, յայգւոջ: Գործել զերեսզ: Գործել ուռկանս, զրով: Գործել պատկեր: Գործել քանդակս, և շահել: Գործել զարդարութիւն, զանօրէնութիւն, զչարիս. Գործ մի բարի գործել: Ցայտնի լիցին գործք նորա, թէ աստուծով գործեցան: Ի վերայ անդոյն գործելոյ. ևն:

ԳՈՐԾԵԼ. Πράσσω, ττω. Ago, facio. Առնել ինչ պարզապէս, կամ այսպէս և այնպէս. ընել. ինեմէք, էյլէմէք. էր. իբր ընել. *Զինչ գործեցեր զայդ: Մի գիտասցէ ձախ քո, զինչ գործէ աջ քո: Բերան անդադար՝ գործէ խռովութիւն: Մի ինչ գործեր ընդ անձն քո չար: Ցորոց պահեալ զանձինս՝ բարւոք գործիցէք. ևն: *Ճաշ առեն գործեալ արգամանոյ 'ի պատիւ պատուաշէաջ: Բազում կարգս ուղղութեան գործեաց. Խոր. Ա. 29: Բ. 8: *Զինչ աղէտք տարակուսի են, որ ոչ գործին յերկրպագութենս. Եղիշ. Է: *Մեծամեծ գործէին իմաստք. Փարպ: *Զինչ օգուտ մեզ 'ի մարդկային առակարծ խորհրդոյ գործից. Սարգ. ԹՀ:

ԳՈՐԾԵԼ. Ἐνεργέω, ἀπεργάζομαι. Efficio, ևն. Առնել զինչ այսպիսի կամ այնպիսի. բացակատարել. կացուցանել. և Արտադրել. պատճառել. առթել. էթմէք, փիշիրմէք, էյլէմէք. *Անարատ գործեաց զորդւոցն: Զախտ ութն բժշկեալ՝ զաւղութն գործեսցես: Մի նիրհումն ապականութեան գործեսցէ. Նար: *Զի զապականեալ զբնութիւն ջրով նորոգ գործեսցէ. Շար: *Ըզմերկելի աշակերտին մտանիչ գործեաց. Վրդն. օրհն: *Առ ուսարսն խոնարհութիւնք նորա գործեն ազդակցութիւնս: Հեշտութիւնս անբաժ ամենայն իրօք գործէ, և աղախնութիւնս. Փիլ. Ժ. բան: *Ասէ, թէ 'ի միշտ կարում գեօղ ծովացաւ զկով գործեաց. Եղիշ: *Մի լիցի՝ որ ոչ ընդ իւրով ձեռօք քահանայ գործել զոք. Կանոն:

Կամ Ներգործել. ազդել. Բէէօլը էթմէք. *Ցամենաշնորհ Ջուրն առանց գործէր հուրն. Իմ. ԺԶ. 17: *Նոցա՝ որ ձայն առ ծովուն կային, ոչ կարէ ակն բաց 'ի ցանգս գործել. Եղիշ: *Ոչ գործէ 'ի նոսա ոչ արտաքական սուրն զաւթի, և ոչ հեզական խարազան փրկչին. Աթ: *Բժշկել ինչ յորժամ ոչ զօրանայցէ, զամն 'ի ներքս գործէ. Ոսկ. Եփ:

ԳՈՐԾԵՏՂ. գ. Տեղի գործելոյ. գործարան. *(Փոխեալ) զկատակերտ 'ի կենաց գործեալ. Անյ. բարեբ:

ԳՈՐԾԻ. ծւոյ, ծեաւ կմ ծւով. ծեաց կամ ծուոց, ծեաք կամ ծուովք. գ. Ἐργαλεῖον, ὄργανον, σκεῦος, ևն. Instrumentum. Սպաս կամ անօթ կամ կազմած՝ առ ստար գործելոյ իբրև որով. բնական գործին առաւել կոչի գործարան, իսկ արհեստականն՝ գործի. Գործիք. ալեթ, աէվանիչ, ... *Գործի ձկնորսաց, կամ հաւորսաց, պատերազմի, զինուորաց, մշակաց,

հովուութեն, նաւին ։ Ձեռաց գործի ։ Ա-մենայն կաց խորանին, և ամենայն գործի նորա ։ Գործեալք երկոյն (այսինքն նուա-գարանք) . Եծ ։ *Գործիս երկաքանչիւ-րոց փոքունց կազմել ։ Որս հեղգ արանց՝ գործեալ և ողոգայթեալ . Գրաւ . օրէն . ա. և է ։ *Գործի երաժշտական, արուեստա-գիտաց, առաջնանկութեն ։ Գործիք ատա-ղձանաց, ապանութեան, մահու ։ Գործի ապանման, և նոյն՝ գործի կենաց (խաչն) ։ Մեքենայից և հնարաւոր գործեաց ։ Բազ-մութի գործեաց գործուածք . Եծ . ԾԺ ։

ԳՈՐԾԻ՝ բնական . որպէս Գործարան . *Ընթացից գործի (ոտն) ։ Խօսականաց գործի (լեզու ։) Մարմին զէն գործի ։ Գոր-ծնականաց գործի . Նար ։ *Կատարեալ մա-սանց մարմնոյ զգայականօքն և այլ ևս գոր-ծեօքն . Փիլ . էլ . ա . 7 ։

ԳՈՐԾԻ՝ բարոյական . Միջնորդ, միջոց, առիթ . *Փորձանքն 'ի ձեռն որոց գոր-ծեաց ։ Գործուածք մարգարէութեն որսա-ցեալ եղև . Փիլ . Խնդր . և յաչ ։ *(Արա-րածն առանց անձնիշխանութե) Խրբե գոր-ծի մի էր արարչին . Եղնիկ ։ *Վերինք և ներքինք եղեն մեզ գործիք ատանջանաց . Եղիշ . Է ։ *Զորս 'ի ձեռն առեալ իբրև գործեաւ իւիք ած զպարերարութեանն 'ի մեզ հեղու զխնամս . Յհ . Իմ . պաւ . ։ *Յոր-մէ (այսինքն 'ի պատճառէ) իբր ած . և 'ի ձեռն որոյ (կամ որով), իբր զգործի . իսկ այյ գործի՝ բան է . Փիլ . Նխ . ա . (ուս-ափ աղանդ արիանոսաց զբանն ած գործի հօր գոլ հայհոյեր յարարչութե, և ոչ ա-րարչակից ։)

ԳՈՐԾԻԱԿԱՆ, ի, աց . ա . Ὀργανικός. Organicus, instrumentalis. Իբր Գործի-քական, և գործարանական, մեքենական . *Կայր 'ի սպասու օրապահեացն հանդերձ գործիական ատենջանարանօքն . Եղիշ . Է ։ *Գործիական, որպէս քնար երաժշտակա-նի . Վրդն . ծն ։ *Ոչ գործիական 'ի սկըս-մանն եղոյց (զլոյս յամենի արեգական) . Աճառ . Նոր կեր ։ *Ի նմանամասնեայցն զգոր-ծիականն, և 'ի գործիականացն զմարդ-կային մարմինս . Մագ . ծա ։ *Զամենայն գործիական անդամն . Վրդն . ծն ։ *Աղ-գակից է գործիական կենդանեացն շարժ-մանց . քանզի վեցկին գործիական մար-մինն բնաւորեցաւ շարժիլ, յառաջ և 'ի վերշ, 'ի վեր և 'ի վայր, յաջ և յահեակ . Փիլ . այլաբ ։

ԳՈՐԾԻԱԿԱՆ . Πρακτικός, ἐνεργικός. Practicus, activus, effectivus, efficax. Իբր Գործական, գործնական, և ներգործա-կան . ոչ անգործ, և ոչ լոկ տեսական . *Ո՞ այր իմն թէև որպէս զաղաւնոյ՝ թռչել 'ի գործիականն, և հանգչել 'ի տեսողա-կանութին խաղաղութե . Կլիմաք ։ *Գոր-ծիական է առաքինութին . ներգործէ և աճէ օրըստօրէ ։ Գործիական կամք, կամ ձեռք ։ Գործիական եղև (աճիւն այս) . Ը . ա . և է . յհ ։ *Տեսողականին պայծառա-նալ, և գործիականին պակասել ։ Գոր-ծիական առաքինի, առաքինութեն, վարք ։ Անասանել գործիականաւն . Լմբ . սղ . և սաղ . և ծղ . և իմ ։ *Մասց զօրապատա-րական կարգ բաշխեալ իւրաքանչիւր գոր-ծիականացն մասանց . Սրկ . ժհ ։

ԳՈՐԾԻԱԿԱՆ հոլով, չիք 'ի հին թէր . զի յն . և լտ . չունին զայն, այլ վարեն զնա խնդրակ այնք զպատճառականն անձնաւորաբ, կամ զներգործականն, և կամ կազմեն նա-խադրութեամբ 'ի ձեռն, διά, per.

ԳՈՐԾԻՄԱՆ . գ . Իբր Գործի բարոյա-կան . *Սատանայ առեալ գործիարան զօձն .

Մխ . առակ ։

ԳՈՐԾԻՉ . ա . գ . Πρακτήρ, πράκτης, ἐργάτης. Actor, operator, factor. Գործօղ . գործակ . իշլէյէն, էփին, էտիճը . *Բազմ-ցի 'ի միջոյ ձեռամբ կամ գործն, և կմ գոր-ծիչ գործոյն . Եփր . ա . կոր ։ *Գիջութեն և պղծութեն գործիչք . Փիլ . Լն ։ *Գոր-ծիչ այնպիսի անպատեհից ։ Բրուտն գոր-ծիչ է անօթոցն . Եղնիկ ։ *Ած գործիչ գործոց ալքանչելեաց . Սարգ . ա . յհ . ա ։ *Մարանչելն՝ առն . և գործելն՝ հրեշտա-կի . բայց գործիչն՝ ած . Եփր . ծն ։ *Զխարդ-ապրեցաւ 'ի պատժոց անառ գործիչն սատա-նան . անդ ։ *Զայն այսու յեղանակաւ գործիչ այր . Սարկ . ժհ ։

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ, ի, աց . Πρακτικός. Տ . ԳՈՐԾԱԿԱՆ, որ և ԳՈՐԾԻԱԿԱՆ՝ իբրու հա-կադրեալ Տեսականի . (որպէս թէ գոր-ծունէական .) *Գործնական և տեսական քննութիւն . Կլիմաք ։ *Ցեւկուս բաժանի իմաստասիրութի, 'ի տեսականն մասն, և 'ի գործնականն ։ Ի ձեռն տեսականին ըղ-ջիանական զօրութեան հոգւոյն զարդա-րեսցէ . իսկ 'ի ձեռն գործնականին զկեն-դանականն . Սահմ . ծէ ։ *Գործնականացն գործի սովորութեամբն կարեաց կապեալ ։ Զգործնականացն անօրինեալ զանազանու-թի . Նար . իգ . խղ ։ *Ի գործնական և 'ի տեսական ընթացիցն կառեալ . Սարգ . յովհ ։

ԳՈՐԾՈՅՔ, ոյից . գ . Որ ինչ է 'ի պէտս գործոց . *Արբութեց ինչ պատասարութե անօթս կամ թէ գործոյից . Իմ . ծէ . 7 . յն . անօթս գործոց ։

ԳՈՐԾՈՒԱԾ, ոյ, ոց . գ . Ποίησις, ἐργάσις. Factura, opus. Գործած . արա-րուած . յօրինուած . գործ . գործուած, չինք, քանոնած, բան . իշ, իշլէմէ . *Ըստ իւրում գործուածոյ ։ Ըստ ամենայն գոր-ծուածոյն ։ Ցաւուր գործուածոյ իւրոյ . Եւ . Ա . 5 ։ Բ . Բգ . ԺԷ . 10 ։ Եղնկ . Խգ . 18 ։ *Աղգի ազգի գործուածք իւրացն ։ Ած զգործուածն ամենեցուն գեղեցիկ գործէ . Եղնիկ ։ *Գործուածք ամբարշտաց ։ Գոր-ծուած սատանայի . Նար . Էրգ ։ Տօնակ ։

ԳՈՐԾՈՒՆ, } ի, աց կամ ից . ա . Ἐν-
ԳՈՐԾՕՆ, } εργός, ποίων. Activus, efficax, faciens. Ունակ գործոյ . ոչ ան-գործ . գործօղ . ներգործական . աշխոյժ . որ և ԳՈՐԾՈՒՆԵԱՑ . բան ընօղ, բան փէ-նօղ . ամէլ իւէ էփէն, իշլէյէն, մուէսսիր . *Գործուն և արդեակ ։ Զնծայինն զօրութի գործուն կամէր՝ թէ իցէ . Փիլ . սամս . և յաչ ։ *Ջերմ և գործուն և շարժուն . Նխա . կաղ ։ *Գործուն և հնազանդ . Վէցօր . ։ *Գործունաց գործոյն տացեն զայն . Ա . Բգ . ԺԵ . 14 ։ *Մին չար, և չարեաց գոր-ծօն . Եղնիկ ։ *Գործօն . . . գործօնք . Վրք հց . Յ ։ (ըստ յն . ón, է ընդունելութ՝ օղ ։)

Մերթ իբր Գործեալ (նը) . 'ի վար ար-կեալ . *Զոր օրինակ անձրև զի մի է առ եր-կիր գործուն, և առ անգործ . զի որ գոր-ծեալն է, բերէ արդիւն շահեկան . իսկ այն՝ որ անգործն է, բերէ փուշ և տա-տասկ . Եփր . Եբր ։

Եւ իբր Գործելի . գործական, աշխա-տելի . չէ՛ին, կէտճ . *Ամենայն ինչ գործ գոր-ծուն յայնմ աւուր մի գործիցի . Եփր . Եւ ։

ԳՈՐԾՈՒՆԵԱՑ, } նէի, եց, կմ նեայց,
ԳՈՐԾՕՆԵԱՑ, } նեաց . գ . Ἐργαζόμενος, ἐργατής. Operans, operarius. Նոյն ընդ վերինայն ըստ ած նշ . որպէս Գործօղ . գործաւոր . ժիր մշակ . կամանկատար . արաշ-եաց . աշխատաւոր . գործաւոր . գործիչ, կատարիչ . իշլէյիճի, իշճի, ըրղատ . *Գործօ-նեիցն, որք հատանէին զփայտն . Է . Ն . Է .

10 ։ *Եըրթ առ մեղուն, և ուսիր, զիարդ գործօնեայ (կամ գործօն) է . Առակ . Զ . 8 ։ *Եթէ զպատարագն տայցես, ո՞րչափ ևս առաւել գործօնեայս փղձական լինի . Ոսկ . Մ . Է . 14 ։ *Եղբայր մի՝ յոյժ փոյթ և գործունեայ (կամ գործօնեայ) . Վրք հց . Ժ ։ *Իբրև զգործունեայս և զժիր մշակս . Իգն ։ *Ճշմարտութեն է գործօնեայ ։ Գոր-ծօնեայ և պահապան առաքինութեց . Փիլ ։ *Գործօնեայ չարեաց, կամ արդարութե, գձնդականութեց, սատանայի, իմաստութե, այլքանեաց բարեաց . Եղնիկ ։ Պիտ ։ Նար ։ Սարգ ։ *Գործունեայք ըստ արժանեացն ընկալցին՝ ոմն պսակ, և ոմն պսակ . Խոսր ։ *Ձեռքն են գործօնեայ գործոց . Նար . Էրգ ։ *Այժ զմանուկն, որ էր գոր-ծունեայ իւր . Վրք հց . Ի ։ *Գործօնէիւքն կատարէ զխորհուրդս մեղացն . Ը . ա . յհ . խէ ։ *Ահ մեծ անկանէր 'ի վերայ գործօ-նէիցն և գործակալացն . Ճ . Գ ։

ԳՈՐՇ, ի, ից . ա . որ և ԳՈՇ . Φαιός. Fuscus, subniger, cinereus. Թխագոյն . մթնագոյն . ցորենագոյն կամ մոխրագոյն . պօզ . պօզարտ, էսմէր, պաղարայի, գահվէ րէնկի . *Զատօ 'ի միմեանց զամենայն ոչ-խար զխայտախարիւ և զգորշ . Ծն . Լ . 32 ։

ԳՈՐՇԱԽԱՅՏ, ի,ից . ա . Φαιός, διάλευκος. Fuscus, subalbus, եւ . Գորշ խառն ընդ սպիտակի և ընդ այլ գոյնս . (վասն ո-րոյ շփոթի ընդ Գորշ, և ընդ Պիսակ կամ խայտախարիւ .) *Գորշախայտ յօդեաց ։ Ծնանէին խաշինքն գորշախայտս և պի-սակս և խայտախարիւս . Ծն . Լ . 33 . 39 ։ Լա . 10 . 12 ։

ԳՈՐՇԱԽԱՐԻՒ, կամ ԳՈՐՇԱԽԱ-ՐՈՒ . Նոյն ընդ վ . *Ամենայն ոչխար որ գորշախարիւ և խայտաալիւսակ իցէ, այն յանկորս եղիցի . Եփր . ա-Էփաբ ։

ԳՈՐՇԱՊԱՀԱՆԳ, ի, աց . գ . Τροχίσκος, ἐνώτιον. Rotula, inauris. որ և գրի ԳՈՇԱՊԱՀԱՆԳ կամ ԳՈՇԱՊԱՐՀԱՆԳ . Իբր Պահպանակ ունկան (որ է պրս . կիօշ .) այս-ինքն օղ . մանեակ գնդի . գնդանոց . գինդ յարակից զարդուք գլխոյ . որպէս ա . քէն-կիօշ, կիօշվար, ալթըն կիօշ . (ըստ յն . ա-նուակ, օղամանեակ, և ունկանոց .) *Եդի քեզ գինդս, և գորշապահանգս յականջս քո . Եղեկ . ԺԶ . 12 ։ *Եւ զգորշապա-հանգս 'ի գլուխ իւր . Յուդթ . Ժ . 4 ։

ԳՈՐՈՎ, ոյ, ոց . և և ի, ից . գ . Πάθος, περιπάθησις. Amor vehemens, affectus, եւ . որպէս թէ խորովումն սրտի . գութ ջերմ սիրոյ, խանդաղատական, մայրենի, հայրենի, որդիական . գթասի-րութիւն . Ճմլումն սրտի, և փաղաքշանք . քծնումն . ճօ-հապղէլի, փոյլը, ճէրհավէլի . (ասեն . գորովանէս) . *Ի մեծարումն է բնական գորովոյ ։ Ախտ գորովոյ կրել ։ Անձառելի փափաքանօք գորովոյ զմանկանէն կախեալ էր ։ Ի խանդաղատանաց գորովոյն ։ Սիրով գորովոյ . Փիլ ։ *Ոչ խառովին աղիք իւր 'ի վերայ նորա, և գորովն ոչ տաշարէ զնա . Հց . ոբ . կիւրղ ։ *Ջերմագութ գորովով ա-ռաւել քան զհայր գթած խնամել և սի-րել . Մանդ ։ *Ջերմագութ գորովով . . . պահեսց զհաւատացեալս 'ի քեզ ։ Այնու գութ անձնականօք և 'ի գորով ածեալ . Խոսր . Էրգ ։ *Առնել գորովս գրգռանաց ։ Որ կա-րէ գորովոյ բանիւ էին . Արշ ։ *Ընդ գերու-թեան գորովոյն՝ ած ։ Գորովոյ գրկի . Նար . Խ . և Իւ ։ *Դայեակ (է քահանայքն) . 'ի զլերմն գորովոյ արկանել 'ի վերայ որդւոյցն 'ի քո զգութ . Սարկ . փհ ։ *Որ-դիական գորովով ձայնէր զմայրն . Տօնակ ։ *Ի գորովս միմեանց գաչէին . Մագ . *Ըռւնք

բաղում գորովս և միամտութիւս ցուցանէին առ ամուրս խորհրդոց. Վրք հց. ռսէ: *Ցասագորովին խոցոտէր զախոյեանն. Ճ. Ա:

ԳՈՐՈՎ. ա. Θελμηστρος. Mulcens. իբր Գորովիչ, Ճմլօղ. *Գորով ձայնիւ գոչեաց ասելով, հա՛յր մեղայ յերկինս և առաջի քո. Ոսկ. ղչ: *(Գոռնիկք) բարբառս նուաձեն գորովս լսելեաց քոց. Նեղոս:

ԳՈՐՈՎԱԳԻՆ. ա. Կարի գորովական. գորովագութ. մեղրաճեմիկ, բահմ լօփ. *Չէ դահիճ ապանող, այլ հայր գորովագին. Մանդ. (այլ ՅՆ. գորովագութ): *Գորովագին պաղատանօք զմեղս քաւել. Մանդ: *Գորովագին գգուանօք. Տօնակ:

ԳՈՐՈՎԱԳՈՅՆ. Նոյն ընդ վ. Φιλοστοργότατος. Amantissimus. *Գորովագոյն հայր. Փիլ. ԽՆամբ: *Գորովագոյն գգուանօք. Տօնակ:

ԳՈՐՈՎԱԳՈՒԹ. ա. Φιλοστόργος. Propensus ad amorem, indulgens. Ունօղ ընդ գորով գթոյ. գթած. բարեգութ. մեղրամեծմ. *Գորովագութ տէրն: Քան զամենայն հայր՝ գթած է, և քան զամենայն մայր՝ գորովագութ. Խոսր: *Ո՞ր հայր սիրելի, կամ ո՞ր մայր գորովագութ, որպէս պօղոս. Սարգ. ա. դ. ա: *Գորովագութ հայր պարծանաց՝ տէր գրիգորիոս. Շար:

Եւ իբր Գթասիրական. *Գորովագութ ողորմութեամբ ընկալցի զպաղատանս քոյոյ հեծութեան. Մանդ: *Ձի՞ առէ լայք, և ճմլէք զսիրտ իմ. ոչինչ գորովագութ սէր քան զայս է տեսանել... Տեսանէ՞ք զգորովագութ սէրն (աշակերտաց առ նա), զամենայն ինչ յոյժ աղատատան առնէին. Ոսկ. գծ:

ԳՈՐՈՎԱԼԻ. } ա. մ. Լի գորովով. գորովագին. *Գորովալի օրհնաբանէր զորդին իւր սիրելի. Եփր. ՚ի ծն: *Գորովալիր գութ, կամ ողբ. Ճ. Թ: Պիտ: *Գորովալիր տուողութեն. Խոսր: *Նորադրոյն առնէ զձայն իւր գորովալիր նուագանօք, և աղերսական զօրութեն շուրջ փարելով. Համամ. առակ: *Որո՞ց ծնօղք առ որդիս այսպէս գորովալիր միշտ ՚ի պատահեալսն լինին, որպէս նա առ աշակերտսն. Ոսկ. Բ. կոր: *Տեսանիցէք զքար, զի գոչեսցէ գորովալիր. Հ. նէնէ: *Գորովալից գութ, բան. Փարպ: Շ. հրեշտ: Իգն:
ԳՈՐՈՎԱԼԻՐ.
ԳՈՐՈՎԱԼԻՑ.

ԳՈՐՈՎԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ունակ գորովոյ. յայտարար գթոյ. խանդաղատական. խանդակաթ սիրով բերեալ. Գուրգուրօղ, հաւնօղ. *Կինն նորա ողորմած և գորովական էր յոյժ. Վրք հց. ծզ: *Գորովական բանք առ տղայս, կամ առ սիրելիս և առ եղբարս, երբեմն ՚ի կենդանութե, և երբեմն ՚ի մահու նոցա. Երզն. քեր: *Իւրաքանչիւրոց առ բազմազանսն իւր ունելով զգորովականն (բերումն). Պղատ. փիլ:

ԳՈՐՈՎԱՄ, ացի. Տ. ԳՈՐՈՎԵԼ. *Այնչափ միմեանց գորովայինն, մինչ զի էր յերկաքանչիւրսն. կամս՝ մի կամս. Նոննոս: *Ցնծալ, ստոմել. վառահանալ, երկնչել, ատել, գորովալ. Պղատ. օրին. Ժ:

ԳՈՐՈՎԱՄԱՅՐ. մարց. ա. Ունօղ ընդ գորով առ մայր իւր. *Սանդխացքն գորովամարք զաղբիւրս խնդրէին զկաթինն. Մաշկ:

Իսկ Ոսկ. տողաշխ. *Աղքատն գորովայ ձայնիւ աղերսէր»։ ընթերցի՛ր, գորովալի ձայնիւ, կամ գորովաձայնիւ:

ԳՈՐՈՎԱՄԵԾ. ա. Գորովագին. գորովալիր. *Գորովամեծ ողորմ ողորմիւ աղաչեցէք առ տէր վասն իմ. Մանդ:

ԳՈՐՈՎԱՆՔ, նաց. Տ. ԳՈՐՈՎ. *Ախտ գորովանաց. Փիլ. ԽՆամբ:

ԳՈՐՈՎԱՍԷՐ. սիրի, րաց. ա. Գթասէր. բարեգութ. գորովալից. *Չհարցն գորովասիրաց պահել սովորութի. Լմբ. պտրգ:

ԳՈՐՈՎԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գթասիրութի. գորով. *Առաւել քան զհայր գորովասիրութի ցուցանէր. Ոսկ. հռ:

ԳՈՐՈՎԵՄ, եցի. ն. ւ. } Φιλοστοργέω, στέγω. Ad amandum propensus sum, diligo, ԼՆ. Ցուցանել զգորով. բերել գորովանօք. խանդաղատել. գթասիրել. Գուրգուրալ գնալ. սիրող սիրել. կնծալ. *Հարք ՚ի վերայ որդւոց լային, մարք ընդդառերս գորովէին. Գնձ: *Տիկինն մեր յոյժ գորովէ և սգայ զսիրելի որդեակն իւր: Ի գթոյն ՚ի գիրկս առեալ գգուեն, և խանդաղական ձայնիւ գորովեն. Վրք հց. իդ: *Սիրական ձայնիւ գորովեն, բարբառ արգելում (կմ գելում). Եփր. պղջ: *Գրգեցեր, (այսինքն) դգուեցեր և գորովեցեր, և սիրով սնուցեր. Լծ. նար: *Որպէս մանուկ կարօտանալով գորովէ, և առ ՚ի ծնողացն փափագէ. Պղատ. օրին. Զ: *Գուցէ գորովեալ առ միմեանս ազգացն ըստ օրինի եղբարց (հաւատակցաց), ապստամբեսցին ՚ի մէնջ. Փարպ: *Խոնարհեալ գորովեցայք առ ՚ի բնութիւն վտանգաւ չարչարեալս և ողորմագինս. Բրս. ողորմ:
ԳՈՐՈՎԻՄ, եցայ. Յ.

ԳՈՐՈՎՈՒՄՆ, վման. գ. Գորովելն. խանդաղատումն. գթասիրութի. *Ի վերայ ադեաց և արեան գորովումն: Տեառն, այնմ՝ որ առաւել քան զմեզ գթայ, և տարաձիգ է նորայն զդգամս և գորովումն քան զհօր և զմօր. Մագ. իզ. կէ:

ԳՈՐՏ, ոյ, ից. կամ ի, ից. կամ ու, ուց. գ. Βάτραχος. Rana. Տգեղ և զազիր կենդանի փոքրիկ քառոտանի, կարկաչօղ, ջրային և ցամաքային. Գըրտղաղա, գուրղուղա, պուղա, ղուռ. *Հարից զամենայն սահմանս քո գորտովք: Բղխեսցէ գետդ գորտ: Բարձցին գորտքդ ՚ի քէն: Վասն ժամադրութեան գորտոյն: Եռաց յերկիր նոցա գորտ: Բղխեաց գետն բազմութի գորտոց. ԼՆ: *Ի ձեռն մունի և գորտի. Եղիշ. դփ: *Որպէս ինչ գորտոցդ առնեն աղգ. Ցհ. խմ. պաւլ: *Զազրութե գորտոցն. Լմբ. խմ: *Եպերականն, որպէս գորտուն և աղուեսուն, նապաստակացն և գորտուցն. Երզն. քեր:

ԳՈՒԲ, գբոյ, ոց, կամ գբի. գ. (լծ. քաղդ. խող, խօղ.) Λάκκος, φρέαρ, βόθυνος. Puteus, cisterna, fovea, fossa. Փոս խոր, կամ հոր՝ ջրալից, որ է ջրհոր. հոր. Գույու. և խորխորատ. վիհ. ԹՌՆ. չուգուր. որպէս և սանս. Գո՛ւպա, է գուբ, և փոս. *Ընկեսցուք ՚ի մի ՚ի գբոց աստի. և գուբն ունայն էր, և ջուր ոչ գոյր ՚ի նմա: Հանին զյովսէփ ՚ի գբոյ անտի: Ոչ եգիտ ՚ի գբի անգ: Ի գուբ հորոյն: Ի գբոյ տառապանաց: Ի գբի ներքնում: Ի գուբն առիւծուց: Ի մէջ գբին: Լցցին գուբքս: Արարէք զհեղեղատդ զայդ գուբս գուբս. ԼՆ: *Գուբ կրոյ. Ճ. Ա: *Տուաւ նմա բանալի գբոյն անդնդոց, և ելանէր ծուխ ՚ի գբոյն. Յայտ. Թ. 1: *Ընկենում ՚ի կորուստեան անդառնալի գուբ (կմ գուփ). Սրկ. քհ: *Գուփս խորխոս. Մաշկ:

Իսկ Վէյօր. Է. ասէ գնի Գուբք իբր Բլիլք, կամ խորշք խորսխի մեղուաց. յն. Քրէար, և օճրէնգօ, որ և Սրխօգ: Այլ Պղատ. օրին. Զ. *Ի միասին ժողովելով գբօք զջուրսն ամենեցուն առատացուցանեն»։ Իմա փողերակ. ՀՆին. յն. μεταλλεία, ductus subterraneus.

ԳՈՒԲՂԱՑ կամ ԳՈՒԲՈՂԱՑ. Տ. ԳՈԲՂԱՑ կամ ԳՈԲՈՂԱՑ:

ԳՈՒԳԱՋ, ի, աց. գ. Ամբոխ զօրաւ կամ քաղաք և հանդէսք. (լծ. յն. ղէղա. ւա. ինկա կամ ձինկա. հանդէս. վկՅիմարի.) *Գուգազ հանել յաշխարհէ. Բռնգ. Գ. 7. և 8:

ԳՈՒԶ ԳՈՒԶ. մ. Բառ անյայտ. որպէս ամկ. կուզ. խոնարհ. կամ կծկեալ իբր ՚ի գուճս անկեալ. կամ կող ՚ի կող. որպէս յն. ղինո. *Հաւաքեալք հանգարտակ հանգարտակ գուզ գուզ երթալով, և փոքր մի սակաւ ՚ի բաց Թռուցեալք, ԼՆ. Փիլ. լին:

ԳՈՒԹ, գթոյ, ոց. գ. Οἰκτιρμός, οἶκτος. Miseratio. մանաւանդ՝ Σπλάγχνα. Viscera. (որ են աղիք. խակ ըստ հյ. որպէս թէ խութ կամ խթումն և գալարումն աղեաց). Գորով. գթութի. ողորմութիւն. կարեկցութի. աղիք. սիրտ. անձուկ. սէր. բահմ, մեղրամեծ, գայղը, մահամղթ. *Ըզգութ, զողորմութի, զքաղցրութի: Անձկացեալ եմ առ ձեզ ամենեւին գթովքն քո՞ւ յոյժ: Փակեսցէ զգութս իւր առ ՚ի նմանէ: Գութք ո՞ւր քո հանգուցեալ են եղբայր (իբր աղիք կամ սիրտ): Ողորմութ և գթովք անանկաց: Արարէք գութ զգութ զայն ՚ի վերայ տեառն ձերոյ. ԼՆ: *Գութ խանդաղատանաց. Փիլ: *Գութ մարդասիրութե, կամ խնամոց. Ագաթ: *Տնտեսն (վանաց) որպէս մայրենի գթովք առ ամենեսեան լինիցի. Ցճխ. իգ: *Գորովալից գութ տարապելի. Փարպ: *Գութ առ ոծ և երկիւղ ունել, և ՚ի գթութե զնա յուսով ձգել. Խոսր. պրգ: *Զի այնու առաւել զնա ՚ի գութ ածիցեմք. Խոսր. ծմ: *Հայրենի, կամ մայրենի, կամ ծնողական գութք. Արշ: Սկեւ: Մաշկ: *Բնութե գթովք կատարեսի: Զբնութե զգութն առոյ յաղթեան ընդգունէին. Մաշկ: *Արիգէոս, զոր մակեդոնացիք՝ առ գութ փիղիպեան ազգին փիլիպոս անուանեցին. Եւս. քր. Ա: *Ցիմարեցաւ հողոփեանեսս ՚ի գութ երեսաց նորա. Յուդթ. ԺԲ. 16: *Գութ անկցի (սիրոյ), և զաւակ խառնեսցի. Բ. Մ. ԺԳ. 25: *Զախտ նախանձուն Թաքուցեալ, և արտաքին կերպ գութ արկեալ»։ այսինքն սէր ցուցեալ. Շ. ա. յհ. ծա: *Գութ առնէք ասկանի աղգակացացն. Բրս. ողորմ:

ԳՈՒԹ. Ἔλεος. Ողորմ, իբր ողորմագին արտի առաջարկութի. աղերս աղեաց. ողոք. պաղատանք. ըրճա, նիյազ, եօլւու. *Արկանեմք զգութս մեր առաջի քո: Արկանէի զգութս առաջի տեառն այ իմոյ վասն լերինն սրբոյ. Դան. Թ. 18. 20: Արկի գութս առաջի արքայի: Անկցի գութ մեր առաջի երեսաց քոց. Երեմ. ԼԶ. 26: ԽԲ. 2: *Արկանէր գութ առաջի արքայ. ցեալն վառանակայ: Գութս ողոքանաց արկանէին առաջի բարերարին. Եղիշ. Է. Է:

ԳՈՒԹՔ, գթաց. Այգ. գոթացւոց. տես ՚ի բա. յոկ. ան:

ԳՈՒԺ. Տ. ԳՈՑԺ, գուժի:

ԳՈՒԺԱԲԱՐ. մ. Իբրև զգուժկան. հանգոյն բօթաբերի. *Այր մի ամբոխեցի, և հող զգլխովն արկեալ՝ քրձազգած գուժաբար. Լծ. նոր:

ԳՈՒԺԱԲԵՐ, ի, ից կամ աց. ա. Բերող զգոյժ. գուժկան. բօթաբեր. *Վասն գուժաբերք հրեշտակացն. Եղիշ. Գ:

ԳՈՒԺԱՄ, ացի. Κράζω. Clamo. Տ. ԳՈՒԺԵԼ, ըստ որում կական և ճիչ բառնալ. *Գուժալով ձայնիւ մեծաւ՝ լալով և սգալով. Յայտ. ԺԸ. 19:

ԳՈՒԺԱԳԱՐՑ. ա. Արժանի գուժա֊լոյ. ողբալի. *Ո՜րմ պատմեցից զգուժա֊պատում չարիս. Պիտ.:

ԳՈՒԺԱՏԱՐ, ի, աց. ա. Որ տանի ըզ֊գոյժ. գուժաւոր. գուժկան. *Առ հա֊սարակ տառապեցան, և ոչ մնաց գուժա֊տար յաշխարհն մասցելոց. Կաղանկ.:

ԳՈՒԺԱՏՈՒ, ի, աց. ա. Տուող ըզ֊գոյժ, որպէս գուժաւորք, և որպէս գու֊շակող կամ պատճառող չարեաց. *Մա֊հու գասու գուժատու. Նար. խչ: *Գու֊ժատուքն աւետաւորք լինէին. Վրդն. ծն.: *Որոյ այս գուժատու արարիչ նորա՝ գը֊րութեա՛ն խնամոց եկն. Տօնակ.:

ԳՈՒԺԱՐԿ, ի, աց. } Որ գոյժ արկա֊
ԳՈՒԺԱՐԿՈՒ. ա. } նէ. գուժկան, և բոթաբերիչ. *Եկին առ նա գուժարկն, և ասէ. Վանակ. յոբ: *Հեծծեցի երիտա֊սարդքն նման գոլով խոյ՝ գուժարկու եղէ. Լաստ. ծէ: *Արիւն հզօրին եդ . . . յա֊ւէտ քան զհարեալն մահու՝ գուժարկու. Նար. հէ:

ԳՈՒԺԱԽՈՐ, ի, աց. ա. գ. Գուժկան. գուժաւոր. *Գուժաւոր հասանէր առ զօ֊րավարն հայոց. Բուզ. է. 43:

ԳՈՒԺԵՄ, եցի. ն. չ. Κράζω, κραυγάζω, βοάω, ἀλαλάζω. Clamo, exclamo, vociferor, ululo, ejulo. որ և ԳՈՒ֊ԺԱԼ. կածիլ. ճչել մեծաւ աղաղակաւ կամ գու֊ժից. կական բառնալ. լալագին գոչել. աշ֊խարել. բողոքել. *Գուժեա՛, աղաղակ բարձ: Գուժեցէք հովիւք և աղաղակեցէք. Երեմ. իբ. 20: իե. 35: *Գուժեաց եսե֊բոն: Գուժեցեն գառնապէս. Ես. ծէ. 4: Եզեկ. իէ. 30: *Կայր առ գուբս Թամա֊րոնին, և ձայն աղիողորմ գուժէր: Ի ձայ֊նէ աղաղակին՝ զոր գուժեաց, փախեաւ ազդեբանդրոս. Ճ. Ա: *Գուժիցէ (այս֊ինքն կոծեսցի) զչար գործն. Գէ. եօ:

ԳՈՒԺԵԼ. Ἀκούομαι. Audior. (այսինքն լսել.) Հնչել՝ գուժի և ճչոյ. լսելի լինել ձայնի ողբոց 'ի հեռաւորս. *Ձայն լալոյ նորա գուժեաց 'ի ճանապարհս իւր: Ձայն 'ի շրթանց գուժեաց լալոյ և աղաղա֊կանաց: Ձայն ողորմ գուժեաց 'ի սիոնէ. Երեմ. բ. 24: գ. 21: ը. 19: *Ձայն գու֊ժեաց 'ի հռամայ ». այսինքն մինչև 'ի հռա֊մա. Մտթ. բ. 18:

ԳՈՒԺԻԿ, ժկի, կաց. Տ. ԳՈՒԺԿԱՆ. *Մեք միայն մնացաք 'ի գուժկան յորդոյ֊փուրգ. (եթէ չէցէ գրելի, 'ի գուժկանաց:)

ԳՈՒԺԻՒՆ. գ. Κωκυτός, κώκυμα. Ejulatus, fletus. ճիչ. կոծ. որ ասի և ԳՈՅԺ. *Ձեռ անգ լսել ձայն ողբոց, և ոչ զճչիւն և զգուժիւն. Ոսկ. ա. փիլ. ծր:

ԳՈՒԺԿԱՆ, ի, աց. գ. Ἄγγελος, ἀγγέλλων, ἀνάγγελλων. Nuncius (tristis), annuncians, denuncians. Պատգամաւոր. որ բերէ զլուր չար գուժի. գուժաւոր, բո֊թաբեր. գուժաւոր. … իսկ չար խապար բե֊րօղ. *Եհաս գուժկան առ գաւիթ: Այլ գուժկանք հասանէին, և զգոյժս զայս … : Ձայն գուժկանի 'ի դանայ: Գուժ֊կան գուժկանի փութասցի՝ գոյժ տանել թա֊գաւորին. Ճ. բգ. ժէ. 13: ա. Դ. է. 14: Երեմ. դ. 15: ծա. 31: *Գուժկան հասա֊նէր յերկրէն հայոց. Եղիշ. գ:

ԳՈՒԺԿԱՆ. Βόων. Clamans. Գուժար֊կու. կական բարձող. *Լցաւ քաղաքդ գուժկանօք. Ես. իբ. 22:

ԳՈՒԺԿԱՆ. իբր Գոյժ, ցաւալի անցք. *Զայս գուժկան իբրև ուսաւ … Եղիշ. գ:

ԳՈՒԺՈՒՄՆ, ժման. գ. Ὀδυρμός. Ululatus, fletus. Կոծումն. աշխարումն. որ և ԳՈՒԺԻՒՆ. *Ողբումն և լալումն և գուժումն. Երեմ. լա. 15:

ԳՈՒԼ. Տ. ԲՈՒԹ. գոււլ, գէււլ. *(Ցեւան) որ առաւօտուն ըղձուրքն տայ, այլ ինքըն գուլ, և ոչ սրանայ: Եւ թէ մեղօքդ ես բութ և գուլ, ջանիւ զուսումըն կեր և կուլ. Ցու. … :

ԳՈՒԼՊԱ. կամ ԳՈՒԼՊԱՑ, ի. գ. որ և ԳՈՒՐՊԱ. Բառ ռմկ. նոյն ընդ թ. չօ֊րապ. ագանելիք սրունից և ոտից 'ի ներքոյ կօշկի. *կօշիկն, և գուլպան. Ոսկէփոր:

ԳՈՒՀ. գ. Իբր Ահ, կամ ահեկից. բուռն, կամ բուռմբ չափ հող. Տես ԳՈՒՂՁ. *Առ սակաւ հող՝ գուշն մի. Վլոփ. ճծ:

ԳՈՒՂՁ, գղձի. գ. } Βῶλος. Bolus,
ԳՈՒՂՁՆ, գղձան. } gleba, massa. Ջանգուած կամ կոշտ ինչ հողոյ. սակաւ մի հող՝ ձեռնաչափ, ոտնաչափ. … *Գուղձն հողոյ 'ի յատակէ տաճարի. Փիլ. ծ. բան: *Գուղձն հողոյ 'ի յատակէ խորանին. Վրդն. Թուոց: ուր սա գիրն Թուոց. է. 23. ունի այսպէս, *Ի հողոյ անտի՝ որ իցէ առ յատակաւ խո֊րանին »: Իսկ 'ի գիրս Վլոփ. լգ. և ծա. ռամկօրէն ասի. *Եթէ ցանէ ոք զգետինն, և 'ի հետ փորչով գայ և ծեծէ և զգուղձքն մանրէ, և զսերմն ծածկէ նա այն է լաւ: Ցանկնրցելն՝ զքուցն մանրել պարտ է ան֊հնար. զի գղձան փողին սնրցնօղ է և մեծ֊ցնօղ կուզլին և պտղին: Զփոշին՝ որ 'ի փոր֊չէն և 'ի գզցանն 'ի մանրելոյն ելնէ. ևն:

ԳՈՒՃ, գուճք. գ. Կռճն և ծալքն ծըն֊գաց. ծունկք. ծունր. ուստի Ի ԳՈՒՃՍ ԻՋԱՆԵԼ կմ ՀԱՐԿԱՆԻԼ, ԿԱԼ ևն, է խո֊նարհիլ ծունր կրկնելով. ծունր դնել. տա֊րածել զանձն կորացեալ անձամբ, գետնա֊մածեալ, ևն. Πίπτω. Procido. ὀκλακῶς, curvatus, procumbens, ևն. … ('ի պրս. …) … *Ի գուճս իջեալ աղաչէին, կամ երկիր պագանէին նմ. Ցուդթ. գ. 10: դ. 14: *Կայր 'ի գուճս 'ի վերայ ծնգաց իւրոց. գ. Բգ. ը. 54: *Ցերես անգր, կմ յերեսն 'ի գուճ իջեալ. Փիլ. Լիւս: *Ի գուճս անկանէր. Ոսկ. մ. ա. 25: *Զորքո֊տանիքն՝ որ ոչ իցեն գազանք, յորժամ 'ի գուճ հարկանիցին, զառաջին ոտսն ընդ պորտիւն ամփոփեն. Կիւրղ. ղևտ: *Ուտեն ումանք 'ի գուճս բստ նմանութեան ուղտուց, և կէսք նստելով. Ոսկէփոր: *Ամենայն որ 'ի գուճ հարեալ, զայն ուրոյն կացուսջիր. Եղիշ. դտ: *Թագաւորն 'ի գուճս հարեալ. Բուզ. դ. 13: *Տեսանէր զերանելին պաղատ 'ի գուճս հարեալ՝ կանգուն ունելով ըղ֊պատարանացն. Վրք հց. իդ: *Լայր և աղաչէր 'ի գուճ կալով: Կայր 'ի գուճն առ դուռ … Ճճ: *Ի գուճս կոյս եղեալ. Մագ. … : *Ի գուճս սողալով. Լաստ. ծա:

ԳՈՒՃԾ. ա. իբր Կծկեալ. կծծի. ճղճիմ. *Այր նիւաղ և գուճծ: Այր գուճծ և կծծե֊լի. Սիրաք. նոր 'Ի վերջ:

ԳՈՒՄ ԱՌՆԵԼ. Բառ անստոյգ. ռմկ. … *Գումն զզօրս իւրեանց … Ցհ. կթ. … գումարտակ… :

ԳՈՒՄԱՐ, ի, եց կամ աց. գ. Συλλεξις, συλλογή, συναγωγή, συνουσία. Collectio, congregatio, coetus. Հաւաքումն. ժողով. խումբ միահամուռ. համար բազ֊մութեան. … (իսկ Գի֊րոքէ, Լոկ. և …, համար, Թիւ.) *Գումարք միանձանց, կամ հայրապետաց, գասու ապաքէլոց: Գումարք խմբից գա֊սուց երջանկաց: Առ բոլոր գումարս քըրիս֊տոնէից: Զարին, կամ պյաականնացն գու֊մարք. Նար.: *Մէ կուսանացն գումար ա֊ռնեալ. Շար: *Գումար գումար, և գասս գասս վկայից. Ագաթ: *Երկնաժողով գու֊մարից. Բենիկ:

ԳՈՒՄԱՐԱՀՈՒԼՈՎ (կամ Գումարա֊յոլով). ա. Ցրբնահաւաք. բազմաղիմի. *Զենի գծագրութեն գումարահոլով պատ֊մաբանութենս. Նար. խչ:

ԳՈՒՄԱՐԵՄ, եցի. ն. Συνάγω. Congrego, colligo, cogo. Հաւաքել. ժողո֊վել. խմբել. բովանդակել. կուտել. 'ի մի վայր կոչել. պատրաստել 'ի պատերազմ, ևն. … *Ի գումարել ինձ զամպս 'ի վերայ երկրի: Ի գումարել երկ֊նաւորին ղթագաւորս 'ի վերայ նորա: Գու֊մարեաց սիսարա զամենայն կառս իւր: Գումարեցան 'ի ձորն աղի. ևն: *Զօր գու֊մարեա՛: Գումարեաց 'ի ձեռս նորա զօրս բազումս. Եղիշ: Ագաթ. ևն:

Այլ և զպատմական գրուածոց. *Զնախ֊նեաց պատմութիւն գումարեալ: Ի մի վայր գումարեաց զմատենագարանս: Զթագա֊ւորացն անուանս գումարել գումարէ. Եւս. քր. ա:

ԳՈՒՄԱՐԵԼ. Հաւաքել զամս և զժամա֊նակս և զթիւս. *Գումարեն իմն թիւ ամաց: Գումարէ ամս հնչ: Զթիւ ամացն գումարեն մինչև ցկայսրն: Զորք և վեց գու֊մարին 'ի տասն. Փիլ: Եւս. քր: Խոր. ա. 3: Յհ. իմ. ապ:

Իսկ Եփր. ծն. *Ջերիս աւուրսն գումա֊րեաց ատուգութեն զսուրն (զմահն) 'ի ժո֊ղովուրդ անգր ». իմա, 'ի վերայ եած, կամ բովանդակեաց:

ԳՈՒՄԱՐԻՄ. կր. պէսպէս ոճով. որպէս Պատրաստիլ 'ի մարտ, ագորիլ. բախիլ. ընդդէմ կալ. և խռովիլ յանձին, կմ ընդ անձին ագորիլ ամօթով. *Գումարեցայ ընդ քեռ իմում, և յաղթեցի. Ծն. լ. 8: Դու և ժողովուրդ քո գումարեալ էք զիս. Թուոց. ծդ. 11: *Ընդդէմ գումարի վասն մեր որ֊պէս մարդ, և յաղթէ ամպարոր: *Ընդ֊դէմ գումարի նոցա իմաստունն պօղոս. Գրգ. ու. … *Եւ թագաւորն գումարեալ պշուցեալ ընդ երկիր հայեր. Մեծ. Երեց: *Եւ գումարեալ՝ ոչ գիտէր թէ զինչ պա֊տասխանի տայցէ. Վրք հց. գ:

ԳՈՒՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. } Գումարելն
ԳՈՒՄԱՐՈՒՄՆ, րման. } և իլն՝ ըստ ամենայն առման, և գումար. *Գումարու֊թիւք նորա զոր գումարեցաւ. գ. բգ. ծէ. 13: *Գումարութի մարգարէից: Բազմա֊խուռն գումարութի ժողովրդոց: Զերա֊նելի անուանց գումարութի: Զեկեղեցա֊կան գրոց գումարութիւնն: Բազմացն գու֊մարութիւն: Գումարութեան բանական հօտից: Ըստ գծագրացն գումարութեան. Ագաթ: Կոչումն. Նար: *Ըստ եօթանասա֊նիցն գումարութեան ». այսինքն հա֊շուի կամ հաշուելոյ. Եւս. քր. ա: *Կամ ժողովոցըն գումարումն յաւուր տօնիցըն … Շ. եղեւ: *Այս են պատճառ֊ացն գումարումն 'ի գրի առաւ. Լմբ. առ… :

ԳՈՒՄԱՐՏԱԿ, ի. իւ կամ աւ, աց. գ. Τάγμα, στρατιά, πλῆθος. Agmen, exercitus, copiae. Գումար՝ մանաւանդ զօրու. բանակ. ճակատ. գասս. խումբ. և բազմութի. … *Գումարտակ 'ի միջերկրեայս առա֊քեալ. Խոր. գ. 19: *Ի վերայ պարսից գումարտակին: Ի գումարտակի որպէս 'ի

տան. փորձ: *Առաջի՛ է զնա գումարտակին զինու. Ցհ. կԹ: *Առ ոչինչ համարելով զպաշարապահան պարտից զգումարտակս. Կաղկանդ: *Առաջակայեան, և գումարտակք իւր: Գումարտակ զօրու, կամ երամոյ, հօտից, և պարգևաց. ևն. Նար: Գոտանի և յանսովոր հօլով. *Գումարտակին այնորիկ: Ի ձեռս գումարտակաց. Կաղկանդ:

ԳՈՒՄԱՐՏԱԿ. Գումար կմ փունջ պատուական իրաց. շար. շարք. ասկեշար կամ մարգարտաշար. փէղէ, դօֆ. *Զխոյրն ոսկեղէն դնէր 'ի վերայ, և զգինդան յականջս, և զգումարտակն 'ի պարանոցին. Եղիշ. Է: *Ի պատուական ականց գումարտակն՝ զյորքնաշահն և զյաճախագինն. Նար. Ծթ: *Գումարտակօք անգին գոհարօք. Թղթ. դաշ: *Եառուն նմա և զանգապանս մարգարտով, և գումարտակ նոյնգունակ շուրջ զպարանոցաւն. Կաղկանդ:

ԳՈՒՄԱՐՏԱԿ. ա. որպէս Գումարեալ. բազմախումբ. *Հանդերձ գումարտակ գընդիւ. Խոր. Գ. 26: *Հոյակապ և գումարտակ ժողովոյն երամ երամ իջելոց հրեշտակացն յերկիր. Թէոդոր. Խչ: Իսկ Նար. Խչ. *Բազմութիւն գնդաց գումարտակաց մարտկաց». լինի ա. և գ:

ԳՈՒՄԱՐՏԱԿ ԱՌՆԵԼ կմ ԴՆԵԼ, ԿԱԶՄԵԼ, ՍՓՌԵԼ, ևն. Գունդ կազմել, զօրս արձակել կամ խաղացուցանել. խմբել 'ի պատերազմ. ճակատել. բախել. տես ա. Դ. 35. 39: Խոր. Բ. 82: Ցհ. կԹ. ստէպ:

ԳՈՒՄԱՐՏԱԿԱՆ. ա. Իբր Գումարտական. համախումբ. *Գումարտական ժողով. Թէոդոր. Խչ:

ԳՈՒՄԱՐՏԱԿԵԼ. Տ. ԳՈՒՄԱՐՏԱԿ ԱՌՆԵԼ. *Երթեալ արքայորդին առ մեծ իշխանն վրաց գուրգէն, և զօրս բազումս առ 'ի նմանէ գումարտակեալ, դարձեալ դայր հասանէր 'ի վաղարշապատ քաղաք. Ցհ. կԹ:

ԳՈՒՄԲԷԹ. Տ. ԳՄԲԷԹ:

ԳՈՒՄԷԶ կամ ԳՈՒՄԻԶ. ի կամ ոյ. գ. պ. գէօմիզ. այսինքն Մէզ. Չրչամ. ճէօշիշ. *Ձեռք առանց գումիզի մի լուասցին»: Ուսուցի վկայակ է եզեալն 'ի Հինգ. *Գումէզն՝ օշնան խոտ է, զոր այլ գիրք օճառ ասէ լուալեաց»:

ԳՈՒՆ ԳՈՐԾԵԼ կմ ԴՆԵԼ. Σπουδάζω, πειράομαι, ἀσκέω, ևն. Operam do, studeo, molior, navo. Ջան, ճիգն, փոյթ 'ի մէջ առնուլ. ջանալ. հնարել. աշխատել. բուռն առնել. մրցել. (ըծ. լտ. գօ-նոր. և հյ. ջանալ. սանս. կոսնա, ոյժ, զօրութի.) ջանք ընել. ճահտ՝ ճիտտ՝ ֆիքիրք էթմէք, չալըշմագ. *Զաշտարակն պատեցին, և 'ի վերայ դրանն գուն գործեցին». յն. բուռն արարին. Բ. Դ. ծԴ. 41: *Գուն գործեալ ոգւովք չափոյ. յն. առաջիկեալ զանձն ևն. Փիլոն. Բ. 30: *Ո՞ղ զանձն 'ի մահ գնելով գուն գործիցէ. Եղիշ. Դ: *Յայնժամ գուն գործէ թշնամին, յորժամ միայնացեալ տեսանէ զմեզ յընկերաց. Ղ. Տթ. Դ. 1: *Գուն գործել 'ի խոնարհութիւն, կամ առ ընթացս պատուիրանին. Լծ. ող. Խ պղծ: *Գուն՝ մահու գործեալ, զձայն 'ի մենջ բարձեալ. Գնչ: *Գուն եդեալ յաճախել ընդդէմ ձեռն. Ոսկ. յհ: *Գուն եդեալ մեծաւ ճգնութեամբ քարոզեցին: Առաւել փութայր գուն եդեալ. Ագաթ: *Հանդերձ բազում զօրութեամբ գուն 'ի վերայ եդ. Փիլ: *Ի վաստակս բարեաց գուն եդեալ մարտնչիցին. Վեցօր. ա: *Գուն ջանից պարտ է առնուլ (առ 'ի չահելոյ զոգիս). Եղիշ. Տթ:

ԳՈՒՆԱԳԵՂ. ա. Գեղեցիկ գունով. երփնագեղ. գունագոյն. ալայիւ ֆուճ գունաշխոյն. բէնիկ բէնիկ, ալէնիկ. *Խօսուն քո ծաղկանց գունագեղ և գովելի վարուցդ. Եղիշ. Ա: *Ծաղիկք զանազանք և գունագեղ կերպարանօք. Տօնակ: *Գունագեղ անրեւով ապազայից տալով զգիրկեկան պատուելն 'ի ժամու. Մխ. այր: *Անգին գոհարօք, գունագեղ գնդօք. Թղթ. դաշ: *Տեգք մարտուաց նորա զօրէն մանուշակի ծաղկեալք 'ի վերայ գունագեղ այտից. Աճճր. Է. 11:

ԳՈՒՆԱԳԵՂԵԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Տերբագոյն պատկառոյն գունագեղեան արևամբ անմահին նախավկային առաքելոյս. Տօնակ:

ԳՈՒՆԱԳԵՂԵՄ, եցի. ն. Գունով գեղազարդել. գունազարդել. *Գունագեղէ և զերկիրորդն ըստ չափոյ զգալոյ և վերնահայեաց աչաց մարմնեղինաց: Գունագեղի յիւր մարմինն և յարիւնն կենսատու. Վրդն. ծն:

ԳՈՒՆԱԳՈՅՆ. ա. } Տ. ԳՈՅՆԱԳՈՅՆ.
ԳՈՒՆԱԳՈՒՆԱԿ. } Ֆոնգֆոն. *Գունագոյն ականցն հիւսելոց: Իբրև զվարդանուշահոտ գունագունակ գեղով ցուցեալ զգոյնս իւրեանց. Աճճր. Է. 11. Խ յեղափ:

ԳՈՒՆԱԶԱՆԱԳԵՂ. Տ. ԳՈՒՆԱԳԵՂ. *Որպէս 'ի գունազանագեղ վարդից և շուշանաց ... վարդագեղեալ ունիս հիւսակ. Թէոդոր. 'Ի կոյսն:

ԳՈՒՆԱԶԱՐԴԵՄ. Տ. ԳՈՒՆԱԳԵՂԵԼ. *Ոսկի արքայական մաքրազարդեալ, և գունազարդեալ. Պրոկղ. դէր:

ԳՈՒՆԱԿ. նխ. Τρόπον, οἷον. Modo, more, velut. Հանգոյն. պէս. որպէս. զօրէն. ըստ. ըստ օրինակի. կիպի, կիօրէ, դարզ, դէնլէր. *Գունակ արածանելոյ. Եսա. Է: *Պէս գունակ արգասայ բազրատունեաց. Խոր. Գ. 5: *Գունակ եղջօրն թշուառականի. Ճ. Ա: *Գունակ արիանոյացն: Հեղութեամբ համբերել գունակ տեառն մերոյ. Նանայ: *Գունակ նոցա դրել: Գունակ եղիայի գոլ կարապետ: Գունակ քո կրեալք զծերութի. Կիւրղ. ղկ: *Եւ ես գունակ ձեզ գիտեմ: Ոչ գունակ գիւղական առնիցն: Խայտա՛ դաւթի գունակ: Եւ նոքա գունակ քո. Լծ. ոծոն: *Ըանց գունակ: Գունակ սոցին: Գունակ խորին խնճոյից: Գունակ վեհ և մաքուր բնութեանց. Խոսր: Ճ. Գ: Նար: Սկիզբ. ետ:

ԳՈՒՆԱԿ. Տ. Իբր. որպէս, զոր օրինակ. այնէ, սանէ. *Ըահատակելով գունակ 'ի խաղս գնդակաց. Աճճր. Գ. 17:

ԳՈՒՆԱԿ, ի. ոց. գ. Գոյն. երանգ. որակ. կերպ. տեսակ. ազգ. և Զանազանութի. *Երփն երփն ամենայն գունակաց: Մծբ. ծՌ: *Յամենայն ադամեղուեց սա լինել, յամենայն օտար գունակէ: Ամենայն գունակք ձաղանաց. Սարգ. ա. յհ. Է. Խ Է: *Ցանուանէ զոմանս յիշեալ յամենայն գունակէ. Խոսր. պրգ: *Տեսանե՞ս զայլ և այլ գունակ մատուցելոցն. Ոսկ. Մ. Բ. 2: *Ի մի վայր գումարել զգունակ գունակս եզելոցն. Կիւրղ. ծն: Իսկ յասելն. *Յայլեայլ գունակ ցաւոց փութով առողջութի գտանել. Խոսր. պրգ. խմա՛ ածակ իբր յազգի ազգի ցաւոց:

ԳՈՒՆԱԿ ԳՈՒՆԱԿ. ա. Ποικίλος, διάφορος. Varius, diversus. Գունագոյն. պէսպէս. զանազան. ազգի ազգի. կէօնէ, դիւրլիւ դիւրլիւ. *Գունակ գունակ հանդերձիւքն փայլէին. Լաստ. ծԷ: *Գունակս գունակս. Յոբ. ծԷ. 15: *Գունակ գունակ է և ամենապատիկ: Որ 'ի գունակ գունակ կամակաց պայծառութիւն է. Փիլ: *Գունակ գունակ նուիրօք պաշտօն: Գունակ գունակ կերպարանաց. Ագաթ: *Զգունակ գունակ շուպառեխան. Խոսր: *Ոչ մի միայն է ճանապարհ կարգաւորեան, այլ բազում և գունակ գունակ: Աստ և զառաքինութեան ընծայեցուցանէ զգունակ գունակ կերպարանս. Ոսկ. Մ. Բ. 19. 20: *Զայս գունակ գունակ զպարգևան նշանակէ. Ոսկ. Եռ:

ԳՈՒՆԱԿ ԳՈՒՆԱԿ, կմ } Զանազանաբար. պէսպէս
ԳՈՒՆԱԿՍ ԳՈՒՆԱԿՍ. մ. } օրինակաւ. դիւրլիւ դէ դիւրլիւ. *Զայսն գունակ գունակ յեղուցանէ. Ոսկ. ա. փլ: *Գունակ գունակ խայտառակեալս. Կորիւն: *Գունակս գունակս յեղյեղու ըղձանն. Ոսկ. Մ. ա. 24:

ԳՈՒՆԱԿԱՒՈՐԵԱԼ. Գունագեղեալ. գեղազարդեալ գունովք. *Իբրև զնկարս գեղեցիկս զարդուց գունակաւորեալ և պայծառացեալ. Նար. յոհէդ: Նոյն է և ԳՈՒՆԱԿԵԱԼ. Ճճ:

ԳՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Գունաւորութի. որակութիւն. նմանութի. և պէսպէսութի, կամ գեղեցկութիւն. *Ընդունակ գունակութե: Գունակութ անճշմար լուսոյ. Նար. կԳ. Խ սառս: *Յօրինուածք պէսպէս և զանազան գունակութեացն. Անան. Եկեղ:

ԳՈՒՆԱՊԱՃՈՅՃ. ա. Պաճուճեալ գունովք. գունագեղեան. *Գունապաճոյճ զանազան սատամբք հրաշագեղ. Ճ. Գ:

ԳՈՒՆԱՏ. ա. Որոյ գոյնն է հատեալ. 'ի գունոյ հատեալ՝ պակասեալ. ածգոյն. ֆոնիր նէֆած, ֆոնսըզ, բէնկի սօլմըշ. *Տեսանեմ զքեզ ամենևին նուաղ և գունատ. ՃՃ: *Որպէս բոցն գունատք և երկթացեալք. Ոսկ. Եբր:

ԳՈՒՆԱՏԵՄ, եցի. ն. } Եղծանել
ԳՈՒՆԱՏԻՄ. եցայ. յ. } զգոյնն. առուել կր. Ի գունոյ հատանիլ, պակասիլ. ածգունիլ. գեղնիլ. ֆոնիր նէֆէլ. սօլմագ. *Ի ձեռն գեղոյ գունատեն զաւ անիլ երեսացն. Եղիշ. Տթ: *Եւ ոչ զերեսն անգամ գունատեալ այլայլեաց. ՃՃ: *Գունատեալք և ամօթալիցք: Իբրև ըզգիտակութեամբ գունատեալս. Ցհ. կԹ: *Գունատեալք և պարտասեալք գիմօք. ՃՃ: *Դանիէլ 'ի տեսիլ հրեշտակին գունատեր. Եղիշ. Տթ:

ԳՈՒՆԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Տժգունութի. այլայլութի գունոյ երեսաց. *Բազում գեղնութի և գունատութի հեղու զերեսօքն. Ոսկ. Մ. Բ. 9:

ԳՈՒՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. որ և ԳՈՒՆԵԱՆ. Ունօղ զգոյն. կարկեր և վայելուչ. գեղեցիկ գունով. բազմագունի. բէնկլի. *Ցանկութիւն ածանելոյն առնել գունաւորեալ գունաւոր թռչնոց. Վրդն. ծն: *Աշխարհս լի է գունաւոր պէսպէս ազգօք՝ չարեօք և բարեօք. Մծբ. ծՌ:

ԳՈՒՆԱՒՈՐ. Գուն գործօղ. ժիր. փոյթ. ճահտլը. չալըշղան. *Զին էր մեծ հասակաւ, և էր գունաւոր գնացօղ. Բռող. Է. 8:

ԳՈՒՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. } Գունով
ԳՈՒՆԱՒՈՐԻՄ, եցայ. յ. } գեղել. ներկել. բէնկ վէրմէք, պօյամագ. մանաւանդ կր. Գոյն առնուլ կամ զգենուլ. տարրանալ. տողաւորիլ. ձևանալ. բէնկ ալմագ, կէօրիւնմէք. *Բազում կերպարանս նմանն նմին գունաւորել դ. այսինքն զմոլորութիւն իւր ճշմարտութեան երևեցուցանել. Ոսկ. Մ. Բ. 21: *Գունաւորի որպէս ոսկեգոյն. Վանակ. յոբ: *Պետութիւն քահանայից անուամբ եւեթ գունաւորեալ. Սոկ. փհ: *Նշանականիշ ժամին 'ի վերայ գունաւորի: Մի գունաւորեսցի տեսան ամբար.

հաւանականութեան 'ի վերայ զուտ և մաքուր արծաթոյ. Սիր. աղ:

ԳՈՒՆԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐχροια. Bonus color. Ունելն զգոյն գեղեցիկ կամ զանազան. գոյն ընտիր, կամ լաւ. *Զմարմնոյն բարեխառնութիւն և գունաւորութիւն ձևացուցանէ. Բրս. հց: *Զանազան և փայլուն ծաղկացն գունաւորութիւն: Գեղեցիկ գունաւորութիւն ('ի կենդանիս): Փայլուն երփն երփն գունաւորութիւն. Պիտ: *(Ծաղիկ խոտոյ) երփն երփն գունաւորութեամբն զաչս ամենեցունց զօշաքեալ յինքն դարձուցանէ. Սրգ. յկ. Է:

ԳՈՒՆԱՓՈԽ ԼԻՆԵԼ. Փոխել զգոյնն. գունատիլ. ըէնկինի տէյիշտիրմէք. *Գունափոխ լինի յեսանանէ գառանց մաղձին. Վրդն. տն:

ԳՈՒՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՅԼԱԳՈՅՆՈՒԹԻՒՆ. *Գունափոխութիւն տեսանի 'ի Թաբոր: Յաւուրն գունափոխութեան 'ի լեառն Թաբոր. Վրդն. աղ. և երգ: Տօնակ:

ԳՈՒՆԴ, գնդոյ. որ և ԳՈՒՆՏ, գնտոյ, և գի, գիւ կամ գաւ. գ. Σφαίρα, στρέπτον, βολίς. Sphaera, globus, orbis, circulus, bolis. Նոյն ընդ ԳՆԴԱԿ. Զանգուած գլնգաձև՝ լի կամ դատարկ. բոլորակ. շրջանակ. կամար. խանթ, թեպաւ. կէնտէքէ, կէօլլէ, կիւլ, կիւյ, թէպէ, թօփ, թէլէ, շարգ. տոպ. խանթա. *Գունդք, և քուէ, և երկայն գունդ. Արիստ. ա: *Նմանութիւն պատերազմական 'ի գունդս մարտնչելով, և նետաձգութիւն: Հարծութիւն գնդին՝ ճախարակի նմանելով բերել. Պղատ. օրէն. է. ճ: *Պատարերայ գնդիւք կամ գնդօք հարկանել. ՃՃ: *Ընկեցեալ ընդ գունտան՝ զոհին գիրկս քաւան. Գծ. ԻԸ. 28: *Մանկունքն հային առ գունդս և անիւս և յայլ բազում խաղալիկս. Ոսկ. յհ: *Գունդ մի ամենի բոլոր. Փարպ: *Գունդ բիւրեղ. Շիր:

ԳՈՒՆԴ. Λαμπάς, λαμπάδιον. Գնդաձև ընդունարան 'ի ճրագարանի. լապտեր. զանգակ. միջնալարին աշտանակի. տես Զքր. դ. 2. 3: Ելից. ԻԵ. 5: *Գունդ 'ի միջի ճրագարանացն ասեղի ձիթոյ. Շ. Բուրդ: *Աշտանակ՝ կազմել՝ բուն 'ի մէջն, որ կոչի գունդ. Վրդն. ել:

ԳՈՒՆԴ. Σφαίρα. Sphaera. πόλος, polus. կամար երկնից, և շրջանակ՝ որպէս և մարմինն լուսաւորաց. տիեզերական գունտ. *Ի վերայ անմոլար գնդին: Արտաքնագոյն գունդն: Երկնային գնդին: Զև աշխարհիս 'ի տոտյգ գունդն յղկեալ. Փիլ: *Որպէս խորան զգունդն ձգեաց: Խորան տանց զգունդն արկեալ. Պիտ: *Երկին կողմն գնդի լուսնին: Կէս գնդին լուսնի: Ներքին կողմն գնդին, ևն. Շիր: *Ձևն գունդն է սոյլն. Գէ. եա:

ԳՈՒՆԴ, գնդի, գունդ, կամ գնդից. գ. Σπεῖρα. Cohors. τάξις, ordo. συναγωγή, δῆμος, coetus, plebs, ևն. Բովանդակութիւն. խումբ զաւանձին. դաս. հոյլք. ժողով. ամբոխ, մանաւանդ զինուորական. Պէօլիւք էօլիւ. ճեմէէթ. պէօլիւք, օրտու. *Գունդ մեղուաց: Գունդ լինէին: Որպէս առափելին ըստ ազգաց, ըստ գնդոց իւրեանց: Ըստ ցեղից իւրեանց: Գունդս հրեշտակաց: Զայն ամենայն յերկու գունդս բաժանէր: Եւ ... 'ի հազարապետս գնդին: Այլ ... գնդին ... զօրագլուխ հասարակ: Եւ ինքն իւրով գնդաւն 'ի վերայ ... հասանէր: Երկոցունց գնդացն ... կազմութեամբ. ևն: *Գունդ կայ՞ ... գնդովն: Այլ ամենայն գնդիւն:

Գունդք մարդկան: Ի գնդէ որ առաքելոցն. Փարպ: *Գունդ կամ գունդք մարտիրոսաց. մարգարէից: Գնդաւ երջանկաց: Գնդիւք վերնայնոցն: Ուսմկացն գնդովք: Զչարին հալածել զգունդ. Նար: *Որ 'ի արտէն բղխէ զգունդս չարութեան. Յճխ. Է:

ԳՈՒՆԴՔ. Իբր Գոթք, գոգք, գոթացիք. *Վկայեն պարսիկք և գունդք և ամենայն խուժադուժ ազգք հեթանոսաց. Կոչ. Ճ:

ԳՈՒՆԴ ԳՈՒՆԴ. Այլեւայլ խումբ, միաբան, կամ դէմ ընդդէմ. պէօլիւք պէօլիւք, պէօլիւք պէօլիւք. *Գունդ գունդ լինէին. Յհ. կը: *Գունդս գունդս գումարէին. Եղիշ. Է: *Իսկ մակաբէոս զզօրն ամենայն 'ի գունդս գունդս բաժանէր. Բ. Մ. ԺԲ. 20: *Ցարգարեցին, կամ կազմեցին գունդ առ գունդ, և ճակատ առ ճակատ. Ղևտ. Է. և Է: *Մի գունդս առ գունդս գործեսցեն հանելոյ զհէնն յաշխարհէ. Եղիշ:

Իբր ա. Գունդագունդ. *Ազգի ազգի դասուք զօրականաց, գունդ գունդ առպարակոզք. Ոսկ. ... :

ԳՈՒՆԴԱԳՈՒՆԴ. ա. մ. Դաս դաս եղեալ. յօգնախումբ. հոծութիւն. յորդութիւն. պէօլիւք պէօլիւք, հօտ հօտ. *Գունդագունդ հեծելազօք ազգաց բազմաց յոյժ. Եզեկ. ԻԶ. 7: *Դողացի զգունդագունդ բազմութիւն անօրինացս. Եղիշ. Գ: *Եւ այլ ևս կանայք մեծամեծք տեղեացն գային գունդագունդք գովել զնա ». յն. համագունդ գային, կամ զուգընթացային. Յովբ. ԺԵ. 15: *Արիւնն գունդագունդ արտաքս հոսէր ». յն. աղբերաբար. Բ. Մ. ԺԳ. 45:

ԳՈՒՆԴՍԱՂԱՐ. գ. Սալար գնդի. ապստամբլոր. զօրագլուխ. *Քանի՞ սալարք, և քանի՞ գունդսալարք իցեն: Դաւիթ գունդսալար. Արծր. Գ. 1. և 4:

ԳՈՒՆԴՍՏԱՊԼ, կամ ԳՈՆԴԸՍՏԱՊԼ. գ. Բառ լտ. և իտ. և գաղղ. որ թարգմանի կոմս ախոռոյ. այսինքն Ասպարապետ. խմրահօր. *Ընծայեցաւ թագաւորութեան կիպրոսի գունդստապլն. Լմբ. ... չեռն: Նոյնպէս և առ այլս 'ի յետնոց:

ԳՈՒՆԵԱՑ. ԳՈՒՆԵԱՆ. ԳՈՒՆԵՂ. } Տ. ԳՈՒՆԱՒՈՐ. Գունը տէկը, ալոտր գունով. *Զանձնապէսս և զերեսաւորս և զգունեղայս. Յհ. կը: *Եւ բուանդեանս ... երեսօք գունեանն. Խոր. Ա. 23: *Գունեան այլն և թեկնաւէտ. Յհ. կը: *Է գունեղ թաթաւեալ 'ի բոսոր՝ ... կարմրորակ էր խնձոր. Շ. փող: *Արտաքին երեսօքն վկայեն տաւղոց լինել և գունեղ. Վրդն. տն: *Գինի գունեղ ասէ զգեստ երեսաց մարդոյ. Ոսկ. Գծ:

ԳՈՒՆԵՄ. եցի. ն. Καταχρόω. Coloro, colore imbuo. Գունաւորել. գունեղել. ներկել. նկարել. գունա տալ. բէնկ վէրմէք, պօյամագ. *Ծաղկեցին և գունեղն և արծնեքն. Է. Դ. Է. 30: *Որպէս 'ի յատար զներկ իւնչ արկեալ, և գունեալ զնա. Պղատ. Ա: *Արեգակն առ ներու 'ի արծաթութեան զերկրագործեալն փոփոխեալ գունեալ ». յն. փոխագունեաց. Նիւս. Եւր: *Զլուսինն երանգաւ արեամբ գունեցեր: Հրաշազործ երանգաւ գունեալ: Թեկնոց գունեղոց: Գունեալն յարիւն խազողոյ. Նար: *Զաղիմն որ սակաւ գունեալ. Լմբ. աղ. Ճ: *(Հագեգ) ոչ գունեալ. և ոչ մարմնական պարտեր ընկալեալ. Բրս. հայեաց: *Զարգագանեայն ճառագայթիւն 'ի վերայ այնոցիկ գունեալ. Փիլ. ոստ: *Լուսինն յարիւն գունեցաւ. Տօնակ: *Անտառակ գունեղին. Վանակ. յոբ:

ԳՈՒՆԵԼ. Նմանութիւն՝ Զեւացուցանել, ձևանալ առ երեսս. պատրուակել առ 'ի պատրել. *Զարդ մարգ այն երեսել՝ զինչ և իցէ, և ոչ յայլ գունել. Խոսր. պրգ: *Զգայունին ոչ տեսութեան գունեալ վեր 'ի վերոյ... յերեսաց պատրանս խաբէութեան. Փիլ. լին: *Զ չարութեան բարեաւ գունեն. Շ. ա. յհ. կն: *Սուտ թեամբն գունեալ զբանին խաբեաց: Զչարն բարեաւ գունէ: Յայտնապէս գունեալ առ. գարութեամբ տեսանելի խորշել է արժան: Որոշել զչարն գունեալ 'ի տոտյգ բարւոյն. Լմբ. աղ. և ժող. և առակ:

ԳՈՒՆԵՐԱՆԳ. ա. Գունեալ երանգօք. գունագոյն. *Ի խղճմտութեամբ խոտոց արմատոց որդան կարմրութեամբ գունեալ բարձից. Նար. ԾԶ:

ԳՈՒՆՁ. ա. Կամ է գնչու, և կամ գոնջ. զորս տեսցես. *Որ յախտէն բերեն ... այսինքն 'ի կրիցն. տառապեալ, չարչարեալ, գունչ, քարց, արբեալ, քաղցեալ. Երզն. քեր:

ԳՈՒՆՏ. Տ. ԳՈՒՆԴ. և ԳՆԴԱԿ. (զի տ յարեալ 'ի ն, մեղմ հնչի որպէս գ:)

ԳՈՒՆՑ, կամ ԳՈՒՆՍ. Տ. ԿՈՄՍ. խա. գօնդէ. գաղղ. գօնդ. *Ում կամօք ... թեան պատիւ շնորհեալ. գունց և մարգիզ վերաձայնեալ. Վահր:

ԳՈՒՇ, ի. գ. Անօթ տաշտաձև 'ի միապաղաղ փայտէ. *Ո՞վ 'ի մարդկանէ զաման, կամ զգուշ, կամ զսկիհ էարբ. Նչ. խոտ:

ԳՈՒՇ. Տ. ԳՈՅՇ:

ԳՈՒՇԱԿ, ի, աց. գ. (արմատն է Ուշ. յորմէ և Գոյշ՝ իբր Գուշեն. և Զգոյշ.) Προγνώστης, προφήτης, μάντις. Vates, propheta. Որ կանխաւ նշանակէ զինչ՝ որպէս մարգարէ կամ գէտ, որպէս յուշարար կամ ազգարար, կամ մատնիչ. և պարզապէս՝ ինչ մի յայտարար. Նշանակ, ցուցակ. ճէյղամճըր, խապէր էրիծի, նիշան, տէլիլ. *Այսպէս խորհրդոց առ թշնամին անդր... մատն և գուշակ լինէր. Է. Դ. ԺԳ. 28: *Մի ունկնդրէք վասն նորա, որ գուշակն եղև. Ե. Կոր. Ծ. 28: *Զոմանս՝ մարգարէս, գուշակս ապառնեացն: Գուշակ ներկայիս: Գուշակ գարնայնոյ. Նար: *Լուսինն յարեմուտս թաղի. գուշակ թաղելոց, յարութե մեռելոց: Գուշակք ճշմարտութեան յաւիտենականի՝ որ գալոցն էր, լինիլն. Ագաթ: *Աստղն գուշակ (մոգուց). Ոսկ. Մ. Ա. 8: *Որ կենարար թաղման քո գուշակ զիւղոյն ծանուցեր զօրութեամբ. Շար:

ԳՈՒՇԱԿԱԿԱՆ. ա. Προγνωστικός. Յայտարար, նշանակիչ ըստ առաջարկաց ևն. *Սեաւ բնութիւն ասեն լինել յոյժ խնդութեան, երգեցողաց և գուսանաց՝ գուշակական. Երզն. ոփ. էրն:

ԳՈՒՇԱԿԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Δῆλος, κατάδηλος. Notus. Արդէն գուշակեալ. նախանշանակեալ. յայտնի. քաջայայտ. *Խելամուտ լինել առաքելութեան խորանին գուշակաւոր պատմութեանց. Եւս. քր. Ա: *Արտաքին պատմութիւնն նմանողք յարմարեալ կանուխ իմանալ լինին գուշակաւորք: Այնպէս յայտնի և գուշակաւոր, և քան զճառագայթս արեգական լուսաւորագոյն է. Ոսկ. Ծ. Ա. և 13:

ԳՈՒՇԱԿԵՄ. եցի. ն. Μαντεύομαι. Vaticinor. δηλόω, μηνύω, indico, significo. Գուշակ լինել. կանխաձայնել. մարգարէանալ. և կանխաւ նշան տալ. նշանակել, ծանուցանել. յայտ առնել. յուշել. յայտնել. զայնէ ...

մէյ․ խըտրէն՝ փէլալին՝ խըհար էնմէյ, փաղ․ ալըմաք․ *Գուշակէր 'ի նոսա (այսինքն նոքիմբք) հոգւոյն քնոյ․ յն․ յայտնէր․ ա․ ղէպ․ ա․ 11։ *Գուշակեսցէ զնմանէ, զի կայցէն զնա․ յն․ յուշ արասցէ․ Յհ․ ծա․ 56։ *Զորմէ յառաջագոյն գուշակեաց մովսէս․ Արշ։ *Զգուշակեալն քո ե․ սայեաւ․ Շար։ *Զոր մարգարէն կանխաւ գուշակեաց։ Վաղագնեկոյց ազգմամբ գու․ շակեցար՝ 'ի գրոյն նկարեալ։ Զմթերից գանձ մեծին գուշակեցի (յայտնեցի, ցու․ ցի)։ Զմկրտութեանն շնորհ գուշակէ։ Վտանգ սատակման մահու գուշակեն․ Նար։ *Այսորիկ զանմեղութիւն գուշակեն․ Ոսկ․ յհ։ *Սա զան գուշակեալ լինի․ Շար։ *Ի բժշկէն, որ յառաջագոյն գուշա․ կեաց նմա (զնմանն)։ Եթէ յառաջագոյն չէր գուշակեալ այ մարդոյն (զմահ)․ Եղնիկ։ *Նա ամենատես է բնութք, և ոչ կարօտի՝ եթէ գուշակեսցէ ոք․ Իգն։ *Իմանալ զխորհուրդ նենգութեան, և երթեալ գուշակել (այլոց)․ Ճ․ Գ։

ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Իբր Յայտ․ նութիւն մարգարէական․ նախաձայնու․ թիւն․ նէզա, ֆէյզամպէրլիք․ *Եւ ոչ ա․ րար պատասխանի նմա տէր երազովք, և գուշակութեամբք (յն․ յայտնութեք), և մարգարէիւք․ ա․ Թգ․ իէ․ 6։ *Որ զնա․ խագրեալն յառաջագոյն գուշակութք մարգարէիցն՝ կատարեցիր․ Շար։

Իբր Ցայտարարութիւն․ նշանակ․ ալամէթ, փէլալին, նիշան․ *Ի գուշակութիւն քումդ օրինակի 'ի կայս քառանկիւն կերպի հաս․ տատեցաւ․ Նար․ խչ։

Իբր Աղդարարութիւն գաղտնի․ զեկու․ ցումն մատնելոյ տակս․ խաղէր․ *Ի հրա․ պուրելոյ գուշակութեն նահապետացս մե․ րոց նոյնհետայն առաքէ զորդի իւր․ Խոր․ գ․ 50։

ԳՈՒՇԱԿՈՒՄՆ, կման․ Նոյն ընդ վ․ *Եզեկիել ածատես գուշակմամբն բարբա․ ռէր․ Վրթ․ ֆէրթ։ *Ըստ օրինին անտուստ գուշակմամբ 'ի խորանին։ Իբր 'ի գուշա․ կումն անուան խոստացեալն շնորհիս։ Ի Ճառս ազգման այսմ հովուի գուշակման։ Ի գուշակումն նշանակութեն քումդ խոր․ հրդոյ․ Նար։ Իսկ յասելն առ հոգին ՄՔ, *Հրամանատար գործոյն յմի, և անօրինա․ կանաց մեծին գուշակումն ››, իմա գու․ շակիչ, տուող գուշակել․ անդ։

ԳՈՒՇԱՆԱՄ․ Տ․ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ․ *Զինչ պէտք կանխատացութեն իցեն, յորժամ մեք գուշացեալ զգուշութք կեցցեմք․ Ոսկ․ եփ։

ԳՈՒԳԱՐ, ի, աց կամից․ գ․ որ և ԳՈՒԳԱՐԱԾ․ որպէս ռմկ․ խոր խորէ փոսը․ Մենամարտութի․ ազորումն․ մրր․ ցանք․ նահատակութի․ գումարումն 'ի մարտ․ ճէնկլէշմէ, ճէնկ, լաֆըլմա․ *Ըմբշացն մրցումն և գուպարք․ Փիլ․ լին։ *Ի գու․ պարս ըմբշաց։ Ի գուպար կռուոյ մտանել․ Պիտ։ *Զարին պատերազմի գուպար գաղտ․ նամարտ մտացս օգնելոց․ Նար․ կ։ *Յլումն գուպարից հերձուածողաց․ Ճ․ Ա։ *Ի տեսարանի աշխարհիս․․․ ոչ անմասնու․ թե խաղս, այլ․․․ առաքինութե գու․ պարս․ Սրկ․ կհ։ *Քև հերձուածողացն գուպարք 'ի բերանս եղեալ կարկեցան․ Բրս․ 'ի ապէք։ (Շփոթի երբեմն 'ի գրչաց ընդ ԳՈՒՄԱՐ․ որպէս և աստ․ գինադորէ է ջոկ։)

ԳՈՒԳԱՐ․ Βόθυνον. Scrobs. Անուն գիտաւոր աառեղ, որ իցէ խորանխաւ խո․ ռոչաւոր․ *Վարատաւորքն, և հեծանկքն, և գուպարքն, զանազան ձևքն, և յորջորջմունք նման ձևոյն․ Բրս․ ծն։

ԳՈՒՊԱՐԱԴԻՐ․ ա․ Իբր նահատակա․ դիր․ հանդիսադիր․ *Գուպարադիր և կմ աախթ լինել մարտին այնպիսոյ․ Փիլ․ նխ․ բ։

ԳՈՒՊԱՐԱԾ․ Տ․ ԳՈՒԳԱՐ․ *Գուպա․ րած եդեալ մաքառէր ընդ պօղոսի։ Սառա․ գին միայն մրցութի էր․ և տապա յետոյ և այլևս գուպարածքն մի ըստ միոջէ յաւելան։ Այնուհետև այլոցն գուպարած կայր վասն Թագաւորութեն փիլիպպեայ․ Եւս․ պտմ․ բ․ 23։ և ֆր․ ա։

ԳՈՒՊԱՐԱՅԱՂԹ․ ա․ Յաղթօղ 'ի գուպարս, 'ի մրցանս․ *Գուպարայաղթ նահատակ․ Գր․ փղ․ առ փափ։

ԳՈՒՊԱՐԵՄ, եցի․ կմ ԳՈՒՊԱՐԻՄ եցայ․ Մրցիլ․ ոգորիլ․ մաքառիլ․ *Ընդ առն հայհոյողի մի գուպարիցէ․ Մծբ․ ե։ *Յաղագս իրաց՝ որ ոչ քո իցեն, մի գու․ պարիր․ Սիր․ ծա․ 9։ *Ի բացեայ կայր, և ուչ ունէր մրցելոյն և գուպարելոյն․ Ոսկ․ եփ։

ԳՈՒՊԱՐՈՒՄՆ, րման․ գ․ Մրցումն․ ոգորումն․ *Եւ ոչ գաղանական գուպար․ մամբ կռուոյ․ Պիտ։

ԳՈՒՍԱՆ, ի, աց․ գ․ ա․ Ἀδών, ᾄδουσα. Cantor, cantatrix. Երգեցիկ․ երա․ ժիշտ․ խանէնտէ, խանէնտէ, կէօյչէնտէ․ *կամ թէ լսիցեմ տակաւին զձայն գու․ սանաց, և վարձակաց․ բ․ Թգ․ ժթ․ 35։ *Արարի ինձ գուսանս և երգեցիկս, արս և կանայս․ Ժող․ բ․ 8․ յորս ըստ յն․ գուսանն է արական, և վարձակն և երգե․ ցիկն իգական։

ԳՈՒՍԱՆ առի և կինն երգեցիկ կամ Թմբկահար․ *կանխեցին իշխանք հա․ նել զօրհնութիւն 'ի մէջ գուսանացն և փող․ չաց ››․ յն․ երիտասարդուհեաց Թմբկա․ հարաց․ (այլ ձ․ կուսանաց։) *Երաժիշտ էր, ուսուցանէր զգուսանս կանայս, և վարձ առնոյր․ Լծ․ ֆէլ։

ԳՈՒՍԱՆ․ Μῖμος, ὁ ἐπὶ σκηνῆς. Histrio scenicus. Միմոս․ կատակերգու․ խեղկա․ տակ․ խաղացողն կամ երգիչն 'ի Թատրոնս․ Խօֆլըփան, Խօգալլըգ․ *Սմն պարփիկոս վկայն էր գուսան երգեցիկ գիւական 'ի խաղս Թէատրոնի․ Հ = Յ․ նոյ․ է։ *Այլք 'ի գուսանաց և 'ի կաքաւչաց ընդ երկինս Թռեան։ Գուսանացն արուեստ։ Գուսան և հացակատակ լինի։ Ի հանդեր․ ձիցն՝ քան զգուսանացն ոչինչ լաւագոյն․ Ոսկ․ մտթ․ ֆէլիփ․ եհ։

ԳՈՒՍԱՆԱԿԱՆ, ի, աց․ ա․ Երաժշտա․ կան․ *Գուսանական գործիք, կամ երգք, կամ դայլայլիկք․ Եւս․ փր․ բ։ Բրս․ մրկ։ Երզն․ ֆէր։ Իսկ Խոր․ ա․ 13․ *Ի գուսա․ նականէն այս գաւառի ժողովեալ 'ի գիւանի արքունեաց ››․ իմա յերգոց արձանագրելոց։

Մերթ կատակերգական․ Խօգալըգ մու․ սուգ, Խօգալլըգ․ *Հեռի են 'ի քրիստո․ նէից գուսանական բանք․ Ոսկ․ եփես։ *Ցոյժ սիրէին զնա վասն գուսանական երգոյ նորա․ Հ = Յ․ դեկտ․ ծդ։

ԳՈՒՍԱՆԱՄՈԼ․ ա․ Մոլեալ 'ի գու․ սանական իրս․ *Անառակ և գուսանամոլ գինարբուքն, որք զեղխին և պակչոտին․ Մանդ․ ծէ․ կմ ը․ (ուր նոր ձ․ պարզելով դնէ, Գուսանասէր։)

ԳՈՒՍԱՆԱՄՈՒՏ ԼԻՆԵԼ․ Տալ մուտս գուսանաց 'ի տուն իւր․ և Մտանել 'ի տուն գուսանաց․ *Մի գուսանամուտ լինել քա․ հանայից, Թողեալ զերգս այ․ Կանոն։ *Մեղայ կատակերգութք, մեղայ գուսա․ նամուտ լինելով․ Մաշտ։

ԳՈՒՍԱՆԱՍԷՐ․ Տ․ ԳՈՒՍԱՆԱՄՈԼ։

ԳՈՒՍԱՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Երաժշտութի․ մանաւանդ Արհեստ գուսանական, իբր աշ․ խարհական երգոց և խաղուց 'ի Թատրոնս՝ խեղկատակութք հանդերձ․ Խօֆլըգ, խա․ նէնդէլիք, Խօգալըգ օյունու․ *Երգք գուսա․ նութե․ Երզն․ փէր։ *Թռչունքն կայենք գոլին՝ արքն զգուսանութե արուեստն, և կանայքն զանգոյր և զծաղիկ․ Վրդն․ ծն։ Երզն․ խոր։ Տօնակ։ *Գուսանութենն իւրովք պատոհր արուեստիւք զաղախնութեն նշա․ նակ գործէ 'ի տեսողս իւր․ Վէցօր․ գ։ *Ուստի իցեն, որ ամուսնութեց նենգու․ թիւս գործիցեն․ ոչ ապաքէն յայնմ գու․ սանութէ․ Ոսկ․ մ․ բ․ 12։ *Անառակութի, յղփութի, արբեցութի, գուսանութի․ Վրդ․ հդ․ բ։ *Գայթագղութի է և 'ի գործս և յարուեստս․․․ գուսանութի․ Բրս․ մկ։

ԳՈՒՐՇ․ գ․ Գուցէ Գոռ, որ է Թըլ․ բուկ մեծ․ փող․ *Խնդրեսցէ ձայնով, զի նա է գուրշ ուղտապանաց, և կամ քնար՝ որպէս յեբրայեցին ասէ․ Եփր․ ել։

ԳՈՒՐՊԱՅ, ի, ից․ գ․ որ և ԳՈՒԼՊԱՅ․ Զանկապան․ ներքին ծածկոյթ ոտից զը․ արունս․ ջօրապ, ջօլապ, չօրապ․ *Եւ ապա ադուցանեն պարեգօտս ասխաակս․․․ և գուրպայս յոտսն․ Մաշտ։ Իսկ Յհ․ ղրմ․ *Որպէս գուրպայ, սանեմք գուրպայարարտ․ Թերևս գրելի է, 'ի գուրպայէ գուրպայ․ արար։

ԳՈՒՑԷ, ԳՈՒՑԷ ԵՐԲԷՔ, ԳՈՒՑԷ ԹԷ․ մ․ Առեալ 'ի բայէս՝ Գոլ․ Ա․ նախնիս հաստատակօրէն նշանակէ, Մի գուցէ․ մի արդեօք․ զի մի․ զի մի երբէք․ զգուշալ, զի մի լիցի․ ըլլալ թէ․ սակըն, օլմասըն․ ոմ յն․ Μήπως, μή ποτε, μή. Ne. *Զերծիր 'ի լեառն, գուցէ ընդ նոսա ըմբռնիցիս։ Գուցէ երբէք յափշտակիցէ։ Զահի հա․ րեալ, թէ գուցէ։ Զգոյշ լերուք, գուցէ, են։ Երկնչիմ 'ի ձէնջ, գուցէ թէ են։

Գուն ուրեք վարի իբր երկրայական, Թերևս․ հէօտ ըլլալ որ․ պէլքի, օլա պիլիր թի․ Ἴσως, τάχα. Forte. *Գուցէ ուրեք անուա․ նեալ շարքն ոչ զատ 'ի մէնջ կարծեալ են նշանակիցեն․ Եւս․ փր․ ա։

ԳՈՐԳՈՒԱԼ․ չ․ ռմկ․ խօխալ․ կարկա․ չել ագռաւու, և Գոռալ իմն աղեաց․ խօխալ ընել․ *Վասն գագուալոյն՝ ագռաւ (առեմք)․ Յհ․ ղրմ։ *Ցաւի սիրոյն և փորն, և աղիքն գագռայ․ Ոսկփոր։

ԳՌԵԱՀ․ Տ․ ԳՌԵՀԻԿ․ *Հարին զհե․ տևակադօր գրոհն և զգռեհն։ Գարկա․ հայոց գռեհն խուժան արարեալ, գաղ․ տագնաց եղեալ․ Արծր․ գ․ 5․ 11։

ԳՌԵՀ, ի, ոց կամ ից․ գ․ Πλατεῖα, ἀγορά. Platea, forum. Քաղաքամէջ, որ․ պէս գայրոսս այսինքն ասպարէս առն՝ վասն բազմութե անցաւորաց․ հրապարակ․ պո․ ղոտայ․ փողոց․ շուկայ․ մէյտան, սօգագ, չարշու, սուգ․ *Որպէս կաւ գռեհաց կո․ խեսցից զնոսա․ Սղ․ ծէ․ 43։ *Ի մէջ գռե․ հից․ Ոսկ․ յհ։ *Կաւ գռեհից։ Գռեհից և Թատերաց․ ՃՃ։ *Գոհք՝ քաղաքաց բարե․ ձևութիւնք, գռեհից բարեկարգութի, անդ խաղաղութի․ Բրս․ պհ․ ա։ *Ի գռեհից և 'ի փողոցաց։ Ի ցանկոյ, 'ի գռեհից, և 'ի Ճանապարհակցաց․ Սարգ։

ԳՌԵՀԻԿ, հկի, կաց․ ա․ գ․ Ἀγοραῖος, ἀγόραιος. Plebejus, forensis. Ուամիկ՝ որ 'ի գռեհս շրջի․ ռամկական․ չքնական․ աշ․ խարհիկ․ անիմաստ․ պայալը, էպնա, սոգագ Խօպըլը, խօրէազ․ *Արս անառս գռեհիկս անօրէնս․ Գծ․ ծէ․ 5։ *Վասն չուառա․ կանաց․․․ և վասն այլոց գռեհիկ մարդ․ կան գործեա զգործն․ Ոսկ․ մ․ ա․ 20։ *Սկսանեին որք ընդ իւր գռեհիկքն գալ զնա։ Ուսանելով և ընկալելով, և խառն ընդ գռեհիկս կալով։ Եւ այս գռեհիկ եմ, և բանջարս գնեմ և ծախեմ։ Մերկացեալ

[illegible]

ԳՏԱԿ, ի, աց. գ. Εὑρετής, ἐφευρετής. Inventor, auctor. [illegible]

ԳՏԱՆԵՄ, [illegible] Εὑρίσκω. Invenio, reperio, comperio, assequor. [illegible]

ԳՏԱՆԵԼ. [illegible]

ԳՏԱՆՔ. [illegible]

ԳՏԻՉ. [illegible]

ԳՏՈՑԻԼ. [illegible] Εὑρεθήσεσθαι. [illegible]

ԳՏՈՒՄՆ, [illegible] Εὕρεσις, εὕρημα. Inventio, inventum. [illegible]

ԳՐԱԲԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. [illegible]

ԳՐԱԳԷՏ, [illegible] Ἐπιστάμενος γράμματα, πεπαιδευμένος. Literatus, eruditus. [illegible]

ԳՐԱԳԷՏՈՒԹԻՒՆ. [illegible]

ԳՐԱԳԻՐ, [illegible] Συγγραφεύς. Scriptor. γραμματεύς, scriba. [illegible]

ԳՐԱԳԻՐ. [illegible]

ԳՐԱԳԻՏ. [illegible]

ԳՐԱԴԱՐՁ, ի. գ. [illegible]

ԳՐԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. [illegible]

ԳՐԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ [illegible]

ԳՐԱԴԵՂ, ոյ. գ. Դեղ՝ այսինքն ներկ գրոյ. սևադեղ. սև. մելան. Թանաք. Միւրէքքէպ. *Իբր որպէս գրադեղ սինդ (որպէս եփեալ մելան)։ Աշխատեալ եղբարք, քանզի գրադեղով են, և վաստակաւ ջնջեն. Վրք հց. յ։

ԳՐԱԶԱՐԴ. ա. Գրով՝ այսինքն վկայութեամբ գրոց զարդարեալ. *Յոյժ ուրախացուցին զիս գրազարդ յիշատակս քո. Անյաղթ. ծ։

ԳՐԱԽԵՑ, ի. Տ. ՆՇԱՆԱԽԵՑ. *Միոյ գրախեցի անկատար մնալ. Իգն։

ԳՐԱԿ, ի, աց. գ. Στοιχεῖον. Elementum, և Versiculum. Գիր փոքրիկ կամ սակաւ. տարր գրոց. նշանագիր. հարֆ. և Ստիքս. տող. սաթըր. *Սակաւ գրակօք զամենայն հրամանսն հաւատոց 'ի ներքս առեալ. Կոչ. է։

ԳՐԱԿԱԼ, ի, աց. գ. Կազմած՝ որ բարձեալ ունի յինքեան զգիրս. ևս և Տախտակ՝ յորոյ վերայ գրեալ իցէ ինչ. *Գրեցաւ 'ի տախտակ վերնագրի գրակալն կենսաբեր խաչին. Մխ. այրար։

ԳՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Γραμματιστής. Elementorum praeceptor, magister. Գրագէտ. հմուտ գրոց. ուսեալ. և Ուսուցիչ քերականի. վարժապետ քերականութեան. մանկացու գրոց. *Այս ինձ ճառ՝ յաղագս գրականաց, համանգամայն և գրոց։ Ցեռ գրականին՝ փանդեռնահարն մեզ ասելի է. Պղատ. օրին. է։ *Գրական գիտողք. Առաք. գ. 7։

Եւ իբր Գրաւոր. գրչական. քերականական. *Գրական բանն է ձայն նշանական՝ 'ի բայից և 'ի փաղառութեանց ժողովեալ. Ոսկիփոր։ *Գրական արուեստս ձևանայ ըստ նմանութեան մարդոյ կենդանւոյ. Երզն. քեր։ *Ընդ գիր գրեալ, մարգարէացեալ... նոյն շնորհ գրական՝ նախանեացըն որդւոյն. Գնձ։

ԳՐԱԿԱՆ. մերթ՝ փորագրական. գծագրական. քերածոյ. դրօշեալ. քանդակեալ. իբր յն. γραφικός. *Գրական ծաղկովք պաճուճեալք. Բրս. ընչէղ։ *Կուռք, որոց գրական նկարչութիւն և ստեղծական՝ մտաւանկար արարիչք եղեն։ Գրական գործք և ստեղծականք յերկաքանչիւր արուեստի կազմեալք. Փիլ. ծ. բան. և խնամոփ։

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Γραμματεία, γραμματική. Litteratura, grammatica. Գրաւոր արհեստ. գրութիւն. քերականութիւն. Իլմ սարֆ. *Անուն իսկ քերականութենս գրականութիւն ասի. Մագ. քեր։ *Գրականութիւն հաստատեալն զքերականութիւն։ Եւ այսպէս գտեալ եղև գրականութիւն. Երզն. քեր։ *Զինչ է անուն քերականիս. գրականութիւն, քերթողութիւն, քերականութիւն. Հին քեր։

ԳՐԱԿԱՊ, ի. ից. գ. Կապ և հեգ գրոյ. *Հնդական առ գրակապի չարամանեալ հնգեկիւ. [illegible]։

ԳՐԱԿԱՐԴԱՑ, ի. գ. Ἀναγνώστης. Lector. Կարդացող գրոց. ընթերցող. վերծանող. դպիր. որ և յն. բառիւ Անագնոստ, որ 'ի վայր է քան զկիսասարկաւագ. Միւթէրրի. *Սաղմոսերգօղք և գրակարդաց իւրաքանչիւր կարգեալ. Եղիշ. է։ *Եպիսկոպոս, քահանայ, սարկաւագ, կէս սարկաւագ, գրակարդաց. Լմբ. պտրգ։ *Լսել 'ի ժամ ճաշոյն՝ գրակարդացին ('ի սեղանի). Բրս. հց։

ԳՐԱԿԱՐԴԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընթերցողութիւն. պաշտօն ընթերցողի. *Զատարի մի արգելեալ լիցի 'ի գրակարդացութենէ. Կանոն։

ԳՐԱԿԱՐԴԱՑՈՒՄՆ, ցման. Նոյն ը. *Ոչ է պարտ զաւաղմունս 'ի միմեանս յարել, այլ 'ի միջին գրակարդացութեան առնել. Կանոն։

ԳՐԱԿԷՍ. գ. Իբր կէս գրոյ. նշանախեց. գրախեց. որպիսի է առ եբր. Եօփ, կամ յովտ, փոքրագոյն նշանագիր՝ կատարակ այլոց տառից կարճեցեալ իբր չակերտ. և 'ի մեզ սիւնն (՛), կամ պարոյրն (՟). *Յովտ մի, որ է գրակէս, ոչ կորիցէ. Մատթ. ե։ *Խեցեկէչ մի, որ է գրակէս մի, ոչ կորիցէ յամենայն օրինաց և 'ի մարգարէից. Եփր. յղ. գող։ *Գրակէս մի 'ի պատուիրանացն այս պատուականագոյն է քան զերկինս և զերկիր. Խոսր։ *Գրակէս մի, որպէս պատիւն, որ զՏիւնն և զՐէն Փր առնէ. Տօնակ։

ԳՐԱԿՈՆՏԻԿՈՆ կամ ԴՐԱԿՈՆՏԻԿՈՆ, ի. գ. Բառ անյայտ ըստ ձայնին, յայտնի ըստ իրին. Ներ գունոյ գծագրեալ և գրոշմեալ հաստատութ 'ի վր իրիք 'ի բնէ կամ արուեստիւ ամ երակ ինչ. *Սակաւ ինչ արեան ներ ունելով յաչսն, որպէս գրակոնտիկոն 'ի վերայ ոսկւոյ. Խոր. ե. 49։ *Որպէս գրակոնտիկոն չարամանաբար մակ ոսկւոյ մածեալ մատուցանմբն. Մագ. ւ։ Իսկ 'ի Պղատ. փիմ. նոյն բառ գրի ԴՐՈԿՈՆՈՒԿՈՆ, 'ի տեղի յն. ἔγκαυμα, inustio. այսինքն խարանումն (կամ այրեցմամբ դրոշումն), այսպէս. *Բազում անգամ վերաբոյն հարցանելոյն՝ իբրու նշանակք ինչ գրոկոնուկոնով անջինջ գրոյ յարատեւականք եղեն առ իս բանքն ։։

ԳՐԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Որ տեսեալ հայի կամ գեգերի 'ի գիրս. *Գրահայեաց աչք (քահանայի կամ վարդապետի). Ոսկիփոր։

ԳՐԱՁԵՒ. ա. Որ ինչ ունի զձև գրոյ. և Գրով ձևացեալ. *Որ առաքէր ընդ ծով պատանդս, և թուղթս գրաձևս, 'ի վերայ ջուրց մկանայ. Ոսկ. ես։

ԳՐԱՄԱՏԻԿՈՍ, ի, աց. գ. ա. Բառ յն. գրամմադիգօս, Γραμματικός. Grammaticus. այսինքն Գրական. քերական. կիրթ 'ի քերականութեան. դպիր, գրագէտ. օգումուշ, էհլի իլմ սարֆ. *Արիստարքոս գրամատիկոս։ Բաշ գրամատիկոսք։ Քան զամենայն հռետորական անուանս... քան զգրամատիկոսացն, և զարուեստականացն. Եւս. քր։ Կոչ. ծէ։ Սեբեր. ղ։ *Գրամատիկոսաց և քերթողաց՝ կամ վերծանողաց. Մագ. ա. իէ։ Երզն. քեր։ Իսկ Սոփ. երեց. *Ամենայն իմաստասիրական և գրամատիկոս արհեստից ։։ իմա գրամատիկոսական։

ԳՐԱՄԱՏԻԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Արհեստ գրամատիկոսաց. քերականութիւն. քերթողութիւն. *Ստեղծանել բանս... գրամատիկութիւն անվթար յառաջբերութեամբ. Մագ. քեր։

ԳՐԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Βιβλιοθήκη. Bibliotheca. Տեղի գրոց. գրատուն. մատենադարան. որ և ԴԻՒԱՆ կամ ԱՐԿՂ ԳՐՈՑ ասի. Քիթապխանէ, Քիթապլըք. քիթապ փօլատը. *Պտղոմէոս՝ որ կոչեցաւ եղբայրասէր, գրանոց կազմեալ՝ ժողովել զամենայն գիրս։ Եհարց թագաւորն, քանի՞ գիրք ժողովեալ են 'ի գրանոցին. ԾԾ։ *Գտեալ 'ի հին գրանոցսն. Անյ. վերծ. արիստ։ *Ընկեցաւ 'ի խազս գրանոցիս։ Շրջելով առ եղբարս գրանոցիս. Արշ։ *Ի մեծ րոց գրանոցաց ուսցի քեզ սահմանադրութիւն կանոնաց. Մաշտ. ջհ։

ԳՐԱՊԱՀ ՏԵՂԻ կամ ՏՈՒՆ. Գրատուն. մատենադարան. գիւան. *Գրեաց և այլ գիրս, և եդան 'ի գրապահ տեղիս հռովմայեցւոց։ Եդիտ 'ի գրապահ տանն որ յարութեանն. Հ. նիւնկ։

ԳՐԱՊԱՆ, ի, աց. գ. Ὦα, ὤα. Ora vestis, fimbria. Եզր զգեստուց, որպէս զօձոց և զանդոց և զքղանցից. էթէք. Ելից. իը. 32։ ղթ. 21։ Սղ. ճբ. 2։

Եւ Ἐπωμίς. Humerale. Վակաս, ուսանոց. *Երկու գրապանք ընդ միմեանս խառնեալք։ Երկուց գրապանացն հարկ է միութեամբ յարմարել, և միաւորութեամբ յանհեկէ. Փիլ. եւ. ե. 10։ *Գրապանն (առն) վակասն է, ուսանոցն. Լծ. ծիւ։

ԳՐԱՊԱՆԱԿ, ի, աց. գ. Φυλακτήριον. Conservatorium, amuletum. Գրուած իբրև պահպանակ. հատուած բանից գրոց գրեալ և պահել զանձամբ. բաժանք. համայիլ. *Լայնեն զգրապանակս իւրեանց. Մտթ. իգ. 5։

Մերթ որպէս Գրապան, ըստ որում Վակաս քահանայապետին կից ընդ ասխատակի գատաստանաց՝ Բանակ կոչեցելոյ. *Առ ընդելուզման գրապանակին կազմի բանականն, ևն. Փիլ. եւ. ե. 110։

Եւ որպէս Աւդ. Գրպան. ճէպ. *Եհան գաղտ մազ մի 'ի գլխոյն, և եդ 'ի գրապանակ. Հ=Յ. յնւր. ծը։

ԳՐԱՍԷՐ. սիրի, րաց. ա. Սիրող գրոց, դպրութեան. ընթերցասէր. *Պտղոմէոս գրասէր։ Գրասէր արքայն։ Առ գրասիրաւն պտղոմէիւ. Տօնակ։ Գնձ։ Կէլտ. այլոց։

ԳՐԱՍՏ, ու, ուց. գ. Ὑποζύγιον, ὄνος, κτῆνος. Jumentum, subjugum, asinus. Անասուն, որ կրէ 'ի վերայ իւր զծանր կամ զբեռն. որպէս ձի, ջորի. և մանաւանդ էշ. տուրպէր, պէյզիր. *Տալ կերակուր գրաստու, կամ գրաստուց։ Եհան զնոսա 'ի գրաստս։ Տեառնեցես զգրաստ ընկերի քո անկեալ ընդ բեռամբ։ Արին գրաստուք զամենայն ակարս. ևն։ *Եւ օրինակ, թէ որպիսեօք գրաստուք զաշխատութիւն հանդուցանել պատշաճ է. Խոսր. պտրգ։ *Նստեալ 'ի գրաստին և յաւանակին, եկն 'ի տաճարին. Գնձ։ *Ո՛չ գրաստով, և ոչ մարդով. ՃԱ։ *Ի գրաստուէ (կամ 'ի գրաստէ) անկեալ. Վրք հց. յ։

Լայնաբար ասի. *Վիշապն՝ որ ինքն գրաստ է, այնու զի անասուն և անխօսուն է, զիարդ. որ ինքն գրաստ է, զայլ գրաստ վարիցէ. Եղնիկ։

Նմանութեամբ, Գրաստամիտ, անասնամիտ. *Ոչ ոք է այնպէս գրաստ, թէ անմիտք ոք զնա (զերկիր) և զծովս համարի ։։ յն. անմիտ. Ոսկ. յհ. ա. 2։

ԳՐԱՍՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական գրաստուց. *Անասնական, գրաստական, գազանական. Ոսկիփոր։

ԳՐԱՏ. գ. որ գրի և ԳՐԱՒՏ. Μανδύας. Mantella, vestis militaris. Հանդերձ երկայն զանձամբ. զգեստ. վերարկու զինուորական. տարատօսկ. վարապանակ. (ըստ Թ. գէրրագէ, Խըրգա). *Կարկեալ զգրատ (կամ զգրաստս) նոցա 'ի միջոյ մինչև ցերը. Բ. Թգ. ժ. 4։ *Դատս պարզասցուն. և զգեստ է նոցա՝ գրատք հաստիք... Եւ զգեստ է նոցա այծենի գրատք կարմիր, ևն. Մխ. դտ։ *Մանգիաւն՝ գրատք են. առ զգաւթոյ հրեշտակացն առէ.. եհան զգրօշակս հանդերձից նոցա. Կիւրղ. Եզ։

ԳՐԱՐԱՐ, ի, աց. գ. Որ առնէ գիր հնչից և կախարդանաց. *Ընթանեն առ գրարարս և առ այնպիսի ազանդս։ Թէ ոք թովիչ է և կամ ձեռն ինչ ոք առնէ յաշադոյ, և գրեղ հմայսանեն ջերմանն... և զգրարարսն, և զայլ ամ նայնպիսիս. Կանոն։

ԳՐԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Կախարդական գրութիւն, գրուածք. գրապանակ. *Ի գրա.

բարութիւ, յաստեղագիտութիւ, 'ի գի-տահարցութիւ. Մանդ. Իէ: * Ոչք գրաւաբութեամբ վարին, որոշեսցին յեկեղեցւոյ. Կանոն:

ԳՐԱՒ, ի, աց կմ ից. և ու, ուց. գ. ա. փիրէՆ յիրէՆ. Ἐνέχυρον, ἐνεχυρασμός, μα. Pignus, pigneratio. Իրն տուեալ 'ի փոխանակ ցփոխատուն յապահովումն պարտուցն. րէհին, դուլնու. եբր. աղօթ. տես Օրին. ԻԴ. 10=13: Եզեկ. ԺԸ. 7. 12. 16: ԼԳ. 15:

կամ բայիւ, Διεγγυάω. Oppignero. * Զանդաստանս մեր և զայգիս դնիցուք 'ի գրաւի, և առցուք ցորեան և կերիցուք. Նեեմ. Ե. 3:

ԳՐԱՒ. Ἀρραβών. Arrhabo, arrha. եբր. արապ, կամ արա. Գրաւական. ֆէյ, կմ վերեսիէ. * Գայմանեալ էր ապամաւ, և տուեալ էր գրաւ... Գրաւաւ ոչ աշխատի. Վրք հց. ԺԸ:

կամ Ապահովումն. Նշանակ հաւատարմութեան. առհաւատչեայ. և Փրկանք. * Խնդրէր 'ի նմանէ եպիսկոպոսն գրաւ հաւատոյն՝ զգիրս կախարդութեան նորա առաջի ժողովրդեան այրել. Ճ. Բ: * Գրաւ փրկութեան: Գրաւ հաշտութեան, թողութեան: Գրաւ աշխարհի. ԵՆ. Նար:

ԳՐԱՒ. Ὁμολογία, συνθήκη. Pactum, conventio. Դաշն ըստ բախտի. խոստաբանութիւն պայմանաւոր, և տուգանք դաշնադրութեան. պէս, գաւլլ, ահտ իւ ֆէյման. շարտ. * Ես առից այսօր ողորմութիւն 'ի նմանէ. և արարին ընդ նմա գրաւ. Վրք հց. ԺԴ: * Եթէ գրաւս պատճառաւ զմիմեանս շարժեն 'ի փոյթս: Ի պատճառս վայրապար գրաւուց, ԵՆ. Մխ. դպ: * Տուգան զգրաւին հատուսցէ: Որ յաղթեցաւն, լինու զորոշեալ գրաւն: Զայս արար սաստիկ, տուն՝ հատուցեալ նը զգրաւն. Փիլ. առակ:

ԳՐԱՒԱԴԻՐ, դրի, րաց. ա. Որ դնէ զգրաւ բախտի խոստաբանութը. պէս բանող. * Հաւատարիմ (լինել) գրաւադրացն. Փիլ. առակ:

ԳՐԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνθεσία. Pactio. Դաշնադրութիւն բախտի. պէս բռնէլ. * Գառապատաղոյն առ գրաւադրութիւն լինելին: Ի ժամանակի գրաւադրութեն. ԵՆ. Փիլ. առակ:

ԳՐԱՒԱԹԱՓ ԼԻՆԵԼ կմ ԱՌՆԵԼ. Λυτρόομαι. Redimo. Գրաւով թափել. ազատիչ լինել՝ տալով զգրաւ կամ զփրկանս. փրկանաւորել. * Գրաւաթափ գերելոցն ընտանեաց լինել: Գրաւաթափ իւրոյ տէրութեն լինել: Գրաւաթափ առնելով որք ըմբռնեալ իսկ էին 'ի ձեռս չար ոստիկանին. Ցհ. կը:

ԳՐԱՒԱԿԱՆ, ի. աց. գ. Ἀρραβών. Arrhabo, arrha, pignus. Իրն եդեալ 'ի գրաւի. տուեալ որպէս գրաւ. Նշանակ ապահովութեն խոստմանց և գաշանց. առհաւատչեայ, երաշխաւորութիւն. պատանդ. և Փրկանք. նիրէՎէան, ֆէյ. ֆէյման. ուստի լա. բիինաօ. (եբր. արաբ. էրէրվօն, ատաղօն. ուստի յն. լտ. ատառաւն, ատաղօ, ատտա). * Զինչ գրաւական տաց քեզ. և ասէ, զմատանիդ և զգինդդ և զգաւազանդ: Եւ առաքեաց յուղս ալ այծեաց, առնուլ զգրաւականն. Ծն. ԼԸ. 17=20: * Ա՛ռ զքո գրաւականն, և տո՛ւր ինձ զպարտսն. ԵՆ. Մխ. դպ: * (Տացէ) զորդի իւր գրաւական ինձ. Ցհ. կը:

Սակայ առի նմանութը. * Առնու 'ի նմանէ զսէրն գրաւական, և յանձն առնէ նմա զհօտն. Իգն: * Գրաւական աւետեացն շնորհաց, կամ խաղաղութեն, կենդանութեն, կամ սիրոյ, ԵՆ. Ցճխ: Նար: Արշ: * Ունիմ գրաւական զմեծ վարդապետն հեթանոսաց. Եղիշ. Է: * Եդին զանձինս գրաւականս բազմաց. Ճաշ:

ԳՐԱՒԱԿԱՆ ասի նաև Գրաւն բախտի. գրաւադրութիւն. Թերևս և գրաւադիրն. պէս, և պէս բանող. * Գրաւական եդեալ 'ի մէջ վը այսր բանիս. Բուզ. Դ. 10: * Ընդունին զգրաւականին զհրաւէր: Գրաւականին տուգանս հատուսցուք: Ըստ գրաւականին սահման անցանել: Զգրաւականին շահս, ԵՆ. Փիլ. առակ:

ԳՐԱՒԱԿԱՆԵՄ, եցի. Διεγγυάω. Oppignero. Իբրև գրաւ տալ. դնել 'ի գրաւի. և Փոխանակել. և Փրկանաւորել. * Ոչք գրաւականեցին, այնպէս եստուն. Մխ. դպ: * Գրաւականեսցես զմեծդ պարգև Է փոքու հաւատոցս (տուեալոց իբր գրաւ): Զփախուցեալս ... գրաւականեսցես գթածաբար. Նար. ԼԲ. ՃԶ:

ԳՐԱՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Դնելն և դնիլն 'ի գրաւ. * Դնէ առ նա գրաւական (զեզլինս) ... որք վաստակաւորքն են իւր, (կարէ) հանել 'ի գրաւականութենէն 'ի գործ իւր. Մխ. դպ:

ԳՐԱՒԱՀԱՐԿ, ի, աց. գ. ա. Հարկապահանջումն գրաւաւ. կմ Հարկաւ պահանջօղ զգրաւ. * Ոչ սարսեա 'ի բռնաւորացն բռնութէ, և ոչ 'ի գրաւահարկէ իշխանացն. Մանդ. Է. կամ Դ. ըստ նոր ձ. * Ի գրաւահարկ իշխանաց ». որ Թ Եփր. աղք. * Ի գրաւահար իշխանաց »: Իսկ Ագաթ. յաՂԲ. ըստ հին տպ. գրահարկ. և ըստ ձձ. գրաւահարկ:

ԳՐԱՒԱՀԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. } Ἀναδασμός τῆς
ԳՐԱՒԱՀԱՐԿՈՒՄՆ. գ. } γῆς. Divisio terrae, lex agraria. Բաժանումն գետնոյ. սահման անդաստանաց, և տուրք նոցին. * Որ ոչ հաւանին ընդ գրաւահարկութի, որոց քաղաքն՝ համանգամայն և օրէնքն պահանջեն հրամայէ. Պղատ. օրին. ԺԲ: * Ոչ շարժել զանշարժսն, և անէծս 'ի վերայ հատուցանել, զերկիր գրաւահարկումն պատմելով. Պղատ. օրին. Գ:

ԳՐԱՒԵՄ, եցի. ն. Ἐνεχυράζω. Pignus accipio, capio; pignero. Առնուլ զինչ իբրև գրաւ 'ի տեղի փոխոյն կմ առնլեաց. րեհին ալմագ. (սանս. կրահ, է առնուլ). տես Եւ. ԻԲ. 26: Օր. ԻԴ. 6. 17: Առակ. Ի. 16: Եզեկ. ԺԸ. 16: Յոբ. ԻԲ. 6:

Նմանութը, Սեպհականել զիրս օտարի. ըմբռնել. և Պինդ ունել որպէս կապով իւիք, տիրապետել. շուրջ փակել. զբաղմամբ ձգել. բուռն առնել, բռնադատել, ԵՆ. * Մի գրաւեսցէք 'ի ձեզ զխորհուրդս ձն այ մերոյ. Յոհբ. Է. 15: * Ճունչն գրաւեալ. Իմ. ԺԶ. 14: * Ի նոսա գրաւիցիք. Հռովմ. Թ. 13: * Սոփնական ախտն զամենայն շուրջանակի գրաւէ զմարմնոյն հասարակումն. Փիլ. Ճ. բան: * Ընդ բազում չարեօք գրաւեցաք զանձինս. Ոսկ. գաղ: * Ի սոյնս գրաւի և ամի՝ զոր կալաւ ողոմպիոս. Եւս. քր. Ա: * Գրաւէ յինքն զչէնս և զամենայն իշխանութիւն նոցա. Խոր. Բ. 48: * Ընդ մահու կորուստեամբ գրաւեալ: Աբրահամ գրաւեաց զՃծ 'ի պատրոս սիրով իւրով. Ցհ. Իմ. ԷԿԷՂ: * Ընդ սահմանաւ, կմ ընդ գրով, կամ ընդ մասամբք ախտից գրաւիլ: Ի մահ գրաւեցայ: Ճահավաճառութիւնք ողբոց զերկրինս գրաւեն: Գործովք միայն գրաւի, և ոչ սեռղծաբանութեամբ կաշառի. Նար:

ԳՐԱՒԻԼ. որպէս Գրաւականել. փոխանակել. փրկանաւորել. վարձել. * Մի ընդ հովանիս վշտաց հեծութեն զանխտական զկեանսն գրաւէր: Գրաւեալ զինս գաժանութի ընդ քում համեղութեան: Մի զգրաւեալս արեամբ հզօրիդ կորուսաներ: Զարծաթ փրկանաց անցաւոր վարձու ոչ գրաւեաց. Նար: * Հօգայ, և սմչակս գրաւէ: Հայրն Որէ ոչ գրաւէր ինչ, այլ առ ժամայն գնէր. Վրք հց. Գ. և ԺԸ:

ԳՐԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Γραπτός. Scriptus. Գրով աւանդեալ. գրեալ. գրած, գիրքը անցած. եազըլը. * Գրաւոր օրէնք, ԵՆ. Ոսկ. յհ: Լմբ. աղ:

ԳՐԱՒՈՐԱԲԱՐ. մ. Γραπτῶς. Litteraliter. Ըստ գրաւոր կամ հին օրինաց. նիւթապէս ըստ գրոյն. * Աւետարանապէս, այլ ոչ գրաւորաբար. Անթոք. պաւէք:

ԳՐԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Γραπτός, γραφικός. Scriptorius, litteralis. βιβλικός, biblicus. որ և ԳՐԱՒՈՐ. Գրով գրոշմեալ. մանաւանդ 'ի Նք գիրս. օրինական. մատենական. նշանագրական. * Գրաւորական վերծանութը, կմ կտակաւ: Գրաւորական դիրք խրատու, կամ յիշատակ. Խոր. Գ. 61: Պիտ: Սհկ. կը: * Տառ գրաւորական ձայնի՝ այք: Ի գրաւորական ձայնի տառս. Փիլ: * Գրաւորական անձայն տառիւք. Ցհ. կը: * Գրաւորական ժողովուրդն (հին օրինաց): Հրաման ընկալաք 'ի գրաւորականէն, և 'ի նորոգատուր ուսմանց: Գրաւորական գատապարտուն. Երզն. մտթ: Լծ. ածաբ: ՃԶ:

ԳՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Γραφή. Scriptura, scriptio. Գրութիւն. գրուած. գիր. * Ցետ ՃԾ եղէն մատանցն գրաւորութեան. Ճ. Բղբ: * Ի գրաւորութիւ գրոց վարդապետականաց. Առաք. Բ. 1: * Եթէ կամիցի ոք զՃԾ եղէն մեր գրաւորութիւն արհամարհել. Ճ. Ա: * Փութացայ առ 'ի նմանէ քեզ գրաւորութը վայելուչ առնել: Մոռացման դեղ, և յիշողութե օգնութի ունել զգրաւորութի կամեցեալ. Մագ. Էկէղ:

ԳՐԱՒՈՒՄՆ, ւման. գ. Գրաւելն, իլն. ըմբռնելն. տիրելն. * Տարակուսելի տրամութեն գրաւման պատշաճագոյն փարատիչ. Պիտ:

ԳՐԳԱՄ, ացայ կամ ացի. չ. Θάλπω, ἐπωάζω, κλώζω. Foveo, gloceo, glocito. որպէս ուկ. գուրգուրալ. Կղկաթիլ. խնամ տանել գթով, որպէս հաւ 'ի վերայ ձուոց և ձագուց. հովանի լինել. * Գրգայր 'ի վերայ նորա հոգին Ճշմարտութեն. Ճ. Ա: * Գրգայ և գթայ յարարածս իւր. Վրդն. Ծն: * Ընդունիս (զզղջացեալն), և գրգաս իբրև զհայր կաթոգին 'ի վերայ միածնի իւրոյ. Բենիկ: * Ոչ եթէ լոկ ինչ շրջէրն նշանակէ յեբրայեցի բարբառն, այլ՝ ողոքէր, գրգայր, շարժէր, շրջէր 'ի վերայ. Կիւրղ. Ծն: * Հոգի Ճյ շրջէր և գրգայր 'ի վերայ ջուրց. Եփր. Ծն:

ԳՐԳԱՆԱՄ, ացայ. չ. Գրգիլ. փափկանալ. յօրանալ. * Որով զուարճանան և գրգանան աշխարհատեսք. Գր. տղէ. 'Ի լուս:

ԳՐԳԱՆՔ, նաց. գ. Τρυφή, ἐντρύφημα. Deliciae, oblectamentum. Գրգելն և գրգիլն. փափկութի. * Եւ ունէր նիկանովր զյուզա գրգանօք փափկութը, և մտագիւր սիրով. Բ. Մ. ԺԴ. 24: * Որդի սիրելի իմ եղէ եփրեմ մանուկ գրգանաց. Երեմ. ԼԱ. 20: * Բարեանութի գրգանաց. Մեծաւ գրգանօք. Պիտ: * Ցանձանձեալ անչափ գրգանօք. Նար. Խէ: * Ոչ հեշտացան 'ի գրգանս փափկութե. Ճաշ: * Այն որ գրգանօքն լկտութը գրգէր և փափկանայր. Եփր. համաբ:

ԳՐԳԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Տեղի գրգանաց. վայր փափկութե. գրախտ եդեմա-

կան. *Հեշտասուն գրգարան: Եդեմական գրգարանին հեշտալից կերք. Պիտ:

ԳՐԳԵՄ, եցի. ն. Τροφέυω, περιφύχω, θεραπέυω, են. Foveo, curo, recreo, oblecto. Գիրգ և փափուկ պահել. գրգալով և գգուելով սածել, բուծանել. փայփայել. և Ամոքել. կակղել. անուշել. խոկ էր. գրգանալ, փափկանալ, են. ֆօֆօն ու նազլը պէսլէմէք. *Որ գրգէ զորդի իւր, պատեսցէ զվէրս նորա. Սիր. լ. 7: *Եւ զնոսա գրգել ըստ օրէնս նախնեաց իւրեանց. Բ. Մ. ծա. 25: *Գրգեցար 'ի գրգանս թագաւորութեան. Եղիշ. ծզ. 13: *Գրգել և սնուցանել. Փիլ. ծ. բան: *Գրգել զնոսա շնորհօք, կամ քաղցր բարբառով որդեակք կոչելով. Լմբ. օփոյ. և ող: *Գրգեյեր և խնամարկեյեր: Տածեալ գրգեցէք: Գրգեալ պարարես: Զ'ի ծոց իւր գրգեալս: Գրգեալս փափկութ: Գրգեալ տռնջօղ. Նար: *Զորս ինձ գրգեն և քաղցրացուցանեն. Լմբ. ող: *Զի գրգեսցին 'ի շնորհն սոյ: Զի գրգեսցին կամ զարհուրեսցին. Իգն:

ԳՐԳԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Նա 'ի բազմականս ամենապատիկս գահուց գրգեցուցանիցէ. Նար. հա:

ԳՐԳԻԼ. կամ ԳՐԳԵԼ. չ. Տ. ԳԸՐԳԱԼ. *Հոգին լիջանէ, և գրգի 'ի վերայ ջուրցն". այլ. գրգէ. Մծբ. գ: *Հոգին դրգէր և գթայր: Ի գթութիւն գրգելոյ հոգւոյն սոյ: Իբրև գրգելով 'ի վերայ ջրբջել զհոգւոյն սոյ աւէ. Եփր. ծն:

ԳՐԳԻՉ. Գրգօղ, տածօղ, գգուօղ գրգալով. ֆօյֆօյէլէն պահօղ. *Վերօրհնելոյն գրգիչ. Նար. կառ: *Գրգիչ կենդանեաց. Նար. գանձ հոգ: *Գրգիչ և փափկացուցիչ մտաց. Լմբ. ող: *Եթէ ոչ առնու 'ի նմանէ շունչս այս որ փչեալ է 'ի մեզ, և հանգչի յոյն 'ի գրգիչն. Եփր. ծն:

ԳՐԳԻՌ. գ. Իբր կրկնութ բառս Հեռ. որպէս ամկ. խըռախըռ. Դարձուածն 'ի կռիւ և 'ի յոյզս. հակառակութի. գրգռումն. որ և ԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆ. *Երթալ լռեսել զպազմութի զօրացն պարսից, և տալ գրգիռս, եթէ հնար իցէ. Փարպ:

Իսկ Բ. Կ. Ջ. 30. *Գրգիռ վայրի գիպելը". իմա ըստ յն. աղմկել, հակառակել:

ԳՐԳԼԵԱԿ, եկի, կաց. } գ. Ῥάκος.
ԳՐԳԼԻ, լեք, լեաց. } Lacera vestis, detritus panniculus. Հանդերձ աղքատի հին և գծուծ, կարկատուն, պատառոտեալ. կապերտ. փըլլաք, փաբչը. *Պատառատուն և աղտեղի գրգլեկօքն շրջի յանձրևի և յարևու. Սարգ. յհ. Է: *Սարսռայցեն խարազն և պատառատուն գրգլեկօքն (կամ գրգլեօքն). Աճառ. ողփոփ: *Տաս զանպիտան քեզ զգրգլին, և զանմահութե հանդերձն զգենուս. Մանդ. ծա: և Բրս. ողորմ: *Չհամարիս զամենայն երևելիսս քան զգրգլիս մուրացկին վատթարագոյնս. Ոսկ. մ. ա. 12:

ԳՐԳՌԱՂԵԼ. չ. գրի և ԳԳՌԱՂԵԼ. ԳՐԹՌԱՂԵԼ, կամ ԴԴՌԱՂԵԼ. Բառ անյայտ, իբր Գրգլեկօք շրջիլ. ցնցոտիս ըզգենուլ. հեռի լինել 'ի փափկութենէ. խեղճ օղուրմուշ հօգնիւն ըլմագ. *Պահք են և գրգռաղելն և գձձելն առանց լուանալոյ և օծանելոյ: Ամենայն մարմինքն (աղքատին) գգռաղեալք և երթեալք. Մանդ. Փ. և Է: *Ընդ ամենայն տխեղեալս գգռաղեալս թափառականք. Ոսկ. եա:

ԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπαλότης. Mollities. σκαπαλη, deliciae. որ և ԳՐԳԱՆՔ. Գիրգ և փափուկ գոլն, և պահելն. փափկութի. փայփայումն. *Վասն փափկութե իւրոյ և գրգութեն. Օր. իը. 56: *Ի գըրգութիւն ողոքանաց. Փ. Կ. Է. 19: *Վասն գրգութե այրին կենդանութեան մեռեալ. Բրս. հց: *Տուր յոյս քաղցրութե ... գրգութի խառնեալ ընդ աղերս. Նար. ղփ:

ԳՐԳՌԵՄ, եցի. ն. Ἐρεθίζω, ἐπισείω, παροξύνω. Irrito, provoco, commoveo, impello, acuo. Գրգիռ տալ կռուոյ և հակառակութե. շարժել և յուզել զկռիւ, կամ զայլս 'ի կռիւ. սադրել. գրգել 'ի բարկութի և յայլ կիրս. վառել. բորբոքել. գըշգըրդմագ, գըշգըրթմագ, ազդըրմագ. *Սկսաւ գրգռել զզօրսն. Ա. Կ. ծէ. 40: *Ո՞նախ գրգռեսցէ զպատերազմն. Փ. Բգ. Է. 14: *Գրգռեաց զդաւիթ 'ի նոսա. Բ. Բգ. իդ. 1: *Այր ազահ գրգռէ զհակառակութի. Առակ. իը. 25: *Այլ գրգռեսցին ևս զբանս սէրն իսրայելի. Ես. Է. 24: *Մեր ոչ գրգռի. Ա. կոր. ծգ. 5: *Ընդէր գրգռեցեր զպատերազմ 'ի մէջ իմ և կայսեր: Ցայտնի այնուհետև գրգռէր խազմն: Ի մարտ պատերազմի ընդ նմա գրգռելով: Գրգռեալ զնա կորստեանն իւրոյ՝ հալածեաց զտերենախանոս. Խոր. ա. 5. 28: Գ. 39. 42:

ԳՐԳՌԻՉ, ռչի. ա. Որ գրգռէ. գըրգռօղ. *Դրգիչ և գրգռիչ: Գրգռիչ չարեաց. Եղիշ: *Սատար, և գրգռիչ անօրէն իւրում չար մտածութեն. Փարպ: *Ցորժամ զգրգռիչսն գտանէ. Ոսկ. յհ. ա. 2: *Հանդերձեալ էր յանցանել առանց գրգռչին. Եփր. համաբ:

ԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔρις, ἐρίθεια, ἀντιλογία. Incitamentum, lis, contentio, controversia. Գրգիռ. հեռ. վէճ. հակառակութի. խըռախըռ. և Գրգռելն. *Ի մէջ դրգռութե և գրգռութե: Ամենայն գըրգռութի. Օր. ծէ. 8: և իա. 5: *Զինչ է հեռ, և զինչ է գրգռութի: Ոչինչ 'ի ցանկութէ գրգռութի ախտացեալ. Բրս. հց: *Գրգռութի ընդ միմեանս 'ի ձեռն կանանցն: Նախանձ բերելով ընդ նմա եղբարցն 'ի գրգռութէ կանանցն իւրեանց. Խոր. Բ. 46. 50:

ԳՐԴԱԼ. չ. Ձայն հանել խոշոր. որպէս խանչել խոզից, խոխոջալ ջուրց. *Ոչ նի խոզն և մասն գիւաց, զատանմանց կըրճտելն, և զգրգալն, և զաղբ ուտելն. Ոսկ. ղկ:

ԳՐԴԱՆՔ, նաց. գ. Ῥεῖθρον. Alveus, torrens. Հոսանք ջուրց. խոխոջանք. վազքուղիք. օէր. կէրփադ. *Ի գրդանս գետոյն սաստակէր. Եսա. փր. ա:

ԳՐԵԱ՝ ԹԷ. Տես 'ի բայն ԳՐԵԼ:

ԳՐԵԱՆ. գրենոյ. գ. Βίβλοι, βιβλία. Libri, codices. γράμματα, litterae. Ցոգնական բառիս Գիր, որպէս Գիրք. մատեանք. գիթէպլէր. *Առեալ զճարտարացն գրեան 'ի նոյն դիւանէն եղեսիոյ. Խոր. Գ. 53: Փարպ: *Զգրեանն ժողովեաց զկախարգաց. Ոսկ. կոր: *Գրեանն յամենայն աշխարհաց ժողովեցաւ: Եհարց թագաւորն, որում զգրեանն հաւատացեալ էր. ՃԾ: *Դիւրագիւտ լիցին միաք ճառից, որպէս և զայլ գրենոյն. Ոսկ. մ. ա. 1: *Եւ այլ ևս այնչափ գրեան... Եթէ մնացեալ էին գրեանն. Նար. երգ: *Քան զպաղեստինացոց գրեանն ևս ուղղագոյն. Ոսկ. եա:

Եւ որպէս Նշանագիրք. տառք. *Ճանապարհ ցուցանելով կարգադրութե գրենոյս: Կարդեալ զգիր գրենոյն". այսինքն զգրութի տառից. Փարպ:

ԳՐԵԱՆՔ, գրենաց, (կամ գրեանց). Կրկին յոգն. իբր Գիրք. մատեանք. գիթէպլէր. *Գրեանք բանային (յն. ...). և այլ գիրք (յն. ...) բացաւ կենաց. Յայտ. Ի. 12: *Ապականեցան և վատնեցան զըրեանքն. Եւս. պտմ. Է. 8: *Գրեանք աշխարհիս 'ի պարսից այրեցան. Լմբ. սփ: *Ոչ վասն օգտութե շահի արարին սատացումն գրենացն. Ոսկ. յհ. ա. 31: *Հաւաքեալ զպատմութե գրենոց. Վրդն. ող:

ԳՐԵԹԷ. Տես զկնի բայիս ԳՐԵԼ:

ԳՐԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Գրաւոր, գրեալ. գրածև. մագաղաթեայ. *Որ առաքէր ընդ ծով պատանդս, և թուղթս գրեղէն 'ի վերայ ջուրց մկանց... և թուղթս գրեղէնս 'ի վերայ ջուրց. Ոսկ. եա:

ԳՐԵՄ, եցի, եա. ն. Γράφω. Scribo. Դրոշմել զգիր 'ի վերայ թղթոյ, տախտակի, քարի, են. գծել, ծրել զնշանագիրս. շարագրել զբան գրաւոր. ընդ գրով արկանել զբան. եազմագ, եազըվէրմէք. պասմագ. պէօղրէ. ալմագ. պէօղլ. եազմագ. նօդլամագ. *Գրեաց մովսէս զամենայն պատգամսն տեառն: Տախտակս քարեղէնս գրեալս մատամբն այ: Գրեսցէ քահանայն 'ի մատեանն: Գրեալ է 'ի գիրս աղօթութեան: Գրել զբանս իմ դրշաւ երկաթեաւ: Գրեաց առ ամենայն ազգս. են. *Ոչ 'ի սիրտս գրեալ լինի: Ցորս պատուիրանն մատամբն այ գրի. Աւգ: *Գրիմ, և խոկոյն եղծանիմ. Նար. հա:

ԳՐԵԼ. Γλύφω, γράφω. Sculpo, incido. Փորագրել. քանդակել. դրոշմել. դրոշել. չըգլամագ, օյմագ. *Գրեաց դրշաւ քերոբս և արմաւենիս. Գ. Բգ. Զ. 29: *Առցես երկուս ակունս զմրուխտս, և գրեսցես 'ի նոսա զանուանս որդւոցն իսրայելի. Ել. իը. 9: *Գրել նոյնպէս եզնգամբք իւրովք արծուիս ('ի վերայ վիմի). Խոր. Բ. 7:

ԳՐԵԼ. որպէս Կենդանագրել. նկարել. նկարագրել. գծագրել. նաղշ, չիզմէք. *Ի պատկեր գրեալ գեղեցիկ նայեսցի. Կիւրղ. գանձ: ՃԾ: *Ըախոր զհարհուրդ եկեղեցւոյ գրեալ նկարէր. Եփր. յես:

ԳՐԵԼ. որպէս Վերագրել. ընծայել. յանուն ուրուք վերաբերել. տալ. *Հրեշտակ էր՝ որ խօսէրն, և այ գրին խօսքն, քանզի այս հրեշտակաւն խօսէր. Կիւրղ. ծգ:

ԳՐԵԼ. որպէս Վերագրել, այսինքն առգնել. համարել. դատել. դասել 'ի կարգ ինչ. առ մեծ կամ առ փոքր ունել զինչ. սէյըլմագ. սայմագ. *Հրամայէ գրել զնա արշակունի. Խոր. Բ. 80: *Գրել 'ի դատերս: Գրեցաւ յորդիս. Խոր. հռիփ: *Ոչ 'ի թիւս մարդկան գրիլ: Գրեալս ընդ անմարդիս: Որդիս թշնամի գրեցայ: Իբր զայր մի 'ի նզովս գրեալ: Զմիասան մեր քեզ գրեցեր: Զմիմեն գթել ոչ գրեցեր: Որ է այ մեծ գրեցեալ. են. Նար: *Ոչինչ գրել ըզցասս, զմիշտս, զայր են. Ցճխ: Ցհ. կե: Ը. մփն: *Զոգւոցն զխումբ ջերմագոյնս գըրեն. Փարպ: *Այն գիտէ զկամն որպէս ըզգործ գրել. Լմբ. ող: *Գրեսցուք թէ ըրբէայն յանձնէ խօսիցի սուտ. Եղիշ: *Գրեսջիր, թէ յինէն գայթագղեցէք: Գրեսջիր թէ նոքա վասն տառապութեանն կոչէին զանձինս". յն. լիցի. թող լիցի. Ոսկ. մ. Բ. 16: Եբր. իդ. են: *Գրեսջիր թէ զայլսն ամենեսեան ունէին իբրև զպատահողս մեղաց. յայս որդին զխմբ իշխեցեր ժտել: Գրեսջիր թէ զնա 'ի խաչ հանէք, 'ի կայսր զի՞ խրախուսէիք. Ոսկ. եա: Ուստի

ԳՐԷ՛, ԹԷ. իբր Գրեա՛ թէ. այսինքն համարեա՛, թէ. գիր, թէ. *Ո՛չ ... քան առ նա, և այն՝ գրէ, թէ վասն երկնղի հալածանացն. բայց.. են. Խոր. Բ. 77: *Գրէ, թէ 'ի թշնամեացն փախիցեն. յայս բարկութենէն ո՞ւր փախիցեն. Գէ. եա:

*Գրէ. թէ այնպէս ասաց, որպէս գուցէ կարծէք. զի՞նչ վնաս բերէ այդ. Երզն. մտթ.: *Գրէ իսկ թէ սոյյ քեզ այնչափ ժամանակս. և զի՞նչ օգուտ է քեզ. Ճ. Ժ.: Տես և զգոյս գինի:

ԳՐԷ. Իբր բայ հրամայական ածի. այսինքն Գրեա. *Գրէ գիր, և տուր կնքել թագաւորին. Լաստ. Ը.:

ԳՐԷ՛. ԳՐԷ՛ ԹԷ. ԳՐԷ՛ ԵԹԷ. ԳՐԵԹԷ. ԳՐԵԹԱ՛ ԹԷ՛. չ. Σχεδὸν. Fere, ferme, pene, prope. ὥστε, quasi. Իբրու. իբր թէ. գոգցես. ոչինչ ընդհատ. դէր բէ, ուէղէ որ. ասնփի, ապ տի, հէմէն հա. *Այլ գրէ՛ ամենայն երևակի. Խոր. Հռետ.: *Գրէ, զապականութեան յաղթեալ միջնակ. Պիտ.: *Եւ կամ գրեթէ որպէս զայլքունն գործակալութեան նմա հասարակեալ. Խոր. Գ. 65: *Գրեթէ ամենայն քաղաքն ժողովեցաւ. Գծ. ԺԳ. 44: և ԺԲ. 26: և Եբր. Թ. 22: *Մինչ գրեթէ մի իսկ լինել. Մրկ. Գ. 37: *Գրեթէ բոլոր աշխարհս կախեալ էր զնըմանէ. Եղիշ. Է: *Գրեթէ յաջորդմանէ հօրն զլինելոցն նախատեսեալ. Յհ. կմ. ապ: *Գրէ իսկ թէ զիս բախելով զարթուցեր. Պղատ. օրին. Բ: *Ըարժութիւնք և ձայնք սուրբ են, և գրէ թէ անժամանակաբար հնազանդին կամաց խորհրդոյն. Նիւս. Բն: *Հանապազ գրէ թէ արփենահասն յարուցանէն քրտունս. Պիտ: *Այսոսր ինչ թոթեալ, գրէ եթէ կերպարեան որակացեալ արտահօսեաց. Մագ. ԻԲ: *Գրէ եթէ ամենայն բանք մարգարէիցն յայս հայէին. Սարգ. ա. դ. Է:

ԳՐԻՔ կամ ԳՐՒՔ, հից. Նոյն է ընդ ձայնիս կառնակն. կռնկռնկը. լտ. չու. յն. ղէրանիօս. *Գեստրաս գրէից եւ խորգաղայք եռանդիւնեաց՝ օգահատեալ կառուցմամբ. Մագ. ԺԵ:

ԳՐԹԱՂ. ի, աց. ա. Բառ անյայտ, իբր ռ. ֆէրֆիֆէնր. խաբեբայ. մոլար. պատիր. գթեցուցիչ. կարթիչ. *Ընդվայրակոչեան գրթաղաց քարանցն և փայտից յիմարութիւն. Ագաթ. յոզբ. (մի ձեռ. գըրթախաղացք):

ԳՐԹԻ. Իբր նոյն ընդ վ. *Մի գուցէ 'ի քումմէ հրամանէ յանդուգն ոք հալածեալ գրթի քարանց իշխիցէ. Արշ. վէրք:

ԳՐԹԻՉ. Ἀπατέων. Deceptor. Նոյն է վ. կարթող. խաբող. պատրող. *Խաբեբայ և գրթիչ և կեղծաւոր կոչիցես. Ոսկ. եբր. ծա:

ԳՐԹՑԵՄ, եցի. ն. ('ի բառէս կըռթունք. թ. ռըբ. յորմէ ռմկ. կռթնիլ.) Διωθέω. Impello, perpello. Ուսովք կամ թիկամբք մղել, վանել, մերժել, խթել. թռ. հրել, ղարնել. թռ. դուրս ... *Կողմամբք և ուսովք ձեռօք գրթցէիք, և ոգորէիք... և 'ի բաց մերժէիք. Եզեկ. ԼԴ. 21: *Ո՞վ խաչինք գէրք, մի՛ ազդրովք, գրրթցէք, հարկանէք զհիւանդացեալսն. Մծբ. Է: *Որք գրթցեն և խեթկեն և խածանեն. Ոսկ. յհ. ա. 2: *Գրթցէիք, խեթկէիք, և առ ոտն հարկանէիք. Եփր. աւետար:

ԳՐԻՉ, գրչի, չաց. ա. գ. Γραμματεύς. Scriba. γραφεύς, scriptor. Գրող. ձարտար յարհեստ գրչութեան. նօտար. դպիր. ատենադպիր. և ընդօրինակող գրոց. ֆրանքէր. էօղըճը, ֆէանք. եբր. սօֆէր. Տես ա. Եզր. Է. 3: Բ. Եզր. Գ. 8. 17. 23: Է. 5. 10. 25: Նեեմ. Է. 1. 4. ևն: *Դիւան գրչի որմզդի. Ագաթ: *Գրիչ ամենահելլենական դպրութեան հռովմայեցւոց: Ուսուցանելով մանկունս գրիչս նախին դըպրութե. Կոչիւն: *Բազմաց գրեանց դասք գրչաց: Իբր թէ ձեռամբ գրչի ձարտարի գրեալ.

փորագրել. *Եւ էր ձեռագործ նորա գրիչն լեալ. Վրք հց. Գ: *Քննեալ արգասաւորացուցին զգրիչս, և եգին յառաջ քան զնկարիչս. Կողիմպ: *Ցիշեցէք զգրիչս: Տրուպ գրիչս. Ցիշ. օպէզ:

ԳՐԻՉ. ըստ յն. ոձոյ, որպէս Նկարիչ. *Ցորժամ աչքս՝ գրչաց, կամ ստեղծչաց գործս զբարուոք կազմեալս տեսանէ. Փիլ. այլաբ:

ԳՐԻՉ. գ. Κάλαμος. Calamus. Գործի գրելոյ. որ և ԵՂԵԳՆ կոչի. և Γραφίς, γραφεῖον. Graphium, stylus. Գրոց. երկաթեայ գործի գրութեան, և փորագրութեան կամ քանդակագործութեան. գալէմ. *Լեզու իմ որպէս գրիչ արագագիր դպրի. Սղ. ԽԴ. 2: *Ցուցանէին զքարտէսն պատկառեալ, և զգրիչսն մաշեալս. Գ. Ձ. Գ. 16: *Գրեա՛ 'ի նմա գրչաւ դպրի. Կոչիւն: *Պատճառ գծի գրոյ՝ գրողն. իսկ պատճառակից՝ գրիչ եղէգն. Պրոկղ. ըլ: *Գըրեալ գրչաւ երկաթեաւ. Յոբ. ԺԹ. 24: Երեմ. ԺԷ. 1: *Գրչաւ առն ճարտարի. Ես. Ը. 1: *Գրեաց գրչաւ քերթող և արմաւենիս. Գ. Թգ. Ը. 29: *Իբր գրչաւ զմոմ հարթեալ. Խոր. Ա. 15: *Երկաթի գրչօք ծակոտեցին զգագաթն. Հ = Ց. նոյ. ԽԲ: Իսկ Մաշտ. ջահկ. *Արքայէ զարիւն գրչաւն ոսկեղինաւ. Իմա, ոսկի եղեգամբ:

ԳՐԻՒ, գրուի, ուաց. գ. Μέτρον, σάτον, οἰφί. Mensura, satum, medimnus, modius. եբր. էֆա, սէա. Չափ արմտեաց՝ փոքր քան զարդու, որ փոքր է քան ըզքոռ. էօլչէք, էօլչիւ. Տես և ԳՐՈՒԱՆ. եբր. շինիկ. ըօղէնազ. (իսկ պրս. ղարի, և կէֆիզ, են այլ և այլ չափք): *Թըրեա՛ գըրիւս երիս ալեր: Երկու գրիւք գարւոյ: Ջատանորդ գրուի միոյ նաշիհ: Եւ չափն էր տասներորդ երից գրուաց. ևն: *Չափին գրուաւ իբր ցորեան. Դամասկ. բազպ:

ԳՐԿԱԲԵՐԵԼ. ն. Ի գիրկս բարձեալ բերել. *Ջաւախական կառակարանացն գրըկաբերեալ. Նար. յովէկ:

ԳՐԿԱԼԻՐ. ա. Լիով գրկաւ. գրկաւ չափ (լարեալ աղեղն, կամ տարածեալ գաւաթ սիրոյ). *Ի գրկալիր աղեղանց խառնեաց աշխարհն ամենայն ». յն. ձկեալ. Երեմ. Գ. 29: *Գրկալիր սիրով առ ինքն յանձանձէր ածել իբրև զորդի սիրելի. Յհ. կթ:

ԳՐԿԱԽԱՌՆ. ա. Որ իցէ խառնումն գրկաց ընդ միմեանս՝ սիրով կամ մրցելով. *Լանջակից և գրկախառն հօրն կացուցանէ. Վրք հց. ԽԳ: *Հոգալ գրկախառն գըրթովք. Վրդն. ող: *Գրկախառն սիրով ողջունել զմիմեանս, որպէս և քո գրկախառն մեզ եղև սիրով. Լծ. ածաբ: *Սոքա երկոքեան (հինն և նորն) ընդ միմեանս կապեալ, ընդ միմեանս գրկախառն են. Ոսկ. Մ. Բ. 22: *Անցանիցէ ոք 'ի կռիւն, և օծանիցի, և գրկախառն լինիցի. Ոսկ. Բ. փիլ: *Որք 'ի ժողովսն (մրցարանաց) ընդ միմեանս գրկախառն միաբանութեան եղեալ նահատակին. Փիլ. լին:

ԳՐԿԱԽԱՌՆԻՄ, եցայ. չ. Գրկախառն լինել. գիրկ ընդ գիրկ խառնիլ. *Բարք սիրելեաց այս են, զի զմիմեանս գրկախառնին. Ոսկ. Բ. կոր: *Կական բարձեալ մորմոքէին գրկախառնեալք: Գըրկախառնեալ 'ի մարտս զօրեկութեան. Վրդն. պտմ. և ծն: *Զօսաց՝ թէ գրկախառնեցայց (մարտիւ), այլ թէ սպառեցայց. Ոսկ. հա:

ԳՐԿԱԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրկախառնելն. *Աներկիւղ գրկախառնութիւնք զաւակաց յանկիցն մերկացուցանելով յարգարէ ըզգործ. Պիտ:

ԳՐԿԱԿԻՑ. Տ. ԳՐԿԱԽԱՌՆ. *Իբր գըրկակից, կամ հաղորդակից. Երզն. քեր:

ԳՐԿԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրկախառնութիւն սիրոյ, և ընտանութիւն. եւ և Բնութենակցութիւն յաւիտենից. *Ի գրկակցութենէ երրորդութեան անկայ կամաւ 'ի ժառանգս հնազանդեալ օձին: Գրկակցութիւն գերակայից ընդ գերալլական անկրունդ: Վասն գրկակցութեան գերագոյին ընդ անհաս էութեան առաքչին քո, և ներգործողին քո հոգւոյդ. Բենիկ:

ԳՐԿԱՆՔ, նաց. գ. Ընդգրկելն. ողջագուրելն. *Մեղայ գերունակ գոգոյդ գրկանաց. Նար. Խէ:

ԳՐԿԱՉԱՓ. գ. որ և ասի ԳԻՐԿ. Չափ գրկաց մարդոյ. գուլաճ. *Գտի ջրհոր մի ցամաք վաթսուն գրկաչափ խոր. Վրք հց. ԽՂ:

ԳՐԿԱՊԱՏ. ա. Պատեալ գրկաւ. գիրկ ընդ խառն. *Գրկապատ ընդ խառն շաղապատեալ. Պրծ. ողբ:

ԳՐԿԱՊԱՏԻԼ. տեալ. չ. Պատիլ գըրկաւ. ընդգրկել. փարիլ. *Կայր գրկապատեալ ոտիցն առհաւատոյ. Տաղ:

ԳՐԿԱՏԱՐԱԾ. ա. Տարածեալ կամ բացեալ զգիրկս. *Ցորժամ գառնայցեմք առ քեզ, ընդունիցիս զմեզ գրկատարած ձեռօք. Ոսկ. եա:

ԳՐԿԱՐԱՆ. ա. Ընդունարան գրկելոյ. գրկող. *Անբաւելին գրկարան. Նար. կաա:

ԳՐԿԸՆԴԽԱՌՆ. Տ. ԳՐԿԸՆԴԽԱՌՆ. *Գրկընդխառն եղեն (սամփսոն և առիւծ). Փիլ. սամփ: *Գրկընդխառն հարան. Յհ. կթ: *Ի փախուստ դառնալ 'ի գըրկընդխառն լինելոյ նորա թշնամւոյն. Ոսկ. մ. ա. 2:

ԳՐԿԸՆԿԱԼ. ա. Դեռ 'ի գիրկս ընկալեալն կամ բարձեալն. գուճագփո օլան ճախուրմ. *Ոչ զարհուրի առեն գրկընկալ մանուկ. Թէոդոր. մայրագ:

ԳՐԿՈՑՔ. } Βιβλαρίδιον. Libellus.
ԳՐԿՈՒՔ. } Փոխանակ ասելոյ՝ գըրքուկ, կամ գրքոյկ. այսինքն Գիրք փոքր. փիթապճըգ, փիթապճըղազ.
ԳՐԿՈՒՆՔ. }
*Ունէր 'ի ձեռին իւրում գրկոյք մի բացեալ: Ե՛րթ ա՛ռ զգրկոյն: Եւ առի զգըրկոյն. Յայտ. Ժ. 2 = 10: Լմբ. յայտ: *Գըրկուքս այս. Վրդն. ծն: *Ընծայեցի զփոքր զայս գրկունս, որ կոչի քերական: (Ի թուղթն հյ.) չիք. գրկեաւ գրկունքս. Երզն. քեր. յիշ:

ԳՐՈՀ, ի,ից. գ. գրի և ԳՐՈԽ. ա. Գիւրուհ, կիւրուհ. ժողովուրդ. ամբոխ. ազգ. խուճբ, խումբ, ձիւլբ. *Ի հայկականս գրոհի: Թորգոմեանս գրոհի: Գրոհի մերոյ: Մերոյս գրոհի: Հայրենի գրոհի: Գրոհք թշնամեաց. Յհ. կթ: *Զհեռաւոր գըրոխն: Այլատազգունդ սակաւաձեռն գրոխի. Արծր. Գ. 5. և 7:

Մերթ Ազգ, իբր ազգակից. *Երկու են կատարեալ առաքինութիւնք իբրև գրոհք և ամոլք. անախտութիւն և մարդասիրութիւն. Երզն. մտթ:

Եւ իբր Ազգ ազգ իրաց, կենդանի և անկենդան. *Վասն յաւանդ տուեալ գրոհից, թէ մեղուի կամ գողացի կամ գերի առցի. Նխ. եւ:

ԳՐՈՀ ՏԱԼ. գրի և ԳՌՈՀ ՏԱԼ. } (ըծ.
ԳՐՈՀԵԼ կամ ԳՌՈՀԵԼ. իլ. } և յն.
խոմոս.) Ամբոխիւ գիմել. խառն յարձակել. *Գրոհ տուեալ դիմեցին 'ի մահ: Գըրոհ տուեալ ընթանային 'ի հօտ ոչխարացն ժամանել: Գռոհ տուեալ անդր ընթանային. Եղիշ. Գ: Փարպ: Երզն. մտթ: *Զմիմեանք գրոհեալք՝ խնձոյս կացուցանէին. Ագաթ: *Գրոհեալ անթիւ և անհա-

մար բազմութբ գայքն. Ոսան ։

ԳՐՈՂ. Իբր Գրիչ. գաղիր. քերական. *Ցոլով գտանէս գրող, և ճարտասան. և մի ոչ՝ իմաստասէր. Լծ. սահմ ։

ԳՐՈՑ, ի, աց. գ. Γραφίς. Stylus. Գրիչ, և քերիչ. գործի քանդակելոյ, գուր, են. գալեմ. *Ուռանց և սալից, և գրոցաց, կարակնաց. Փիլ. ձ. բան ։

ԳՐՈՑ. որպէս Գրանոց. մատենադարան. և Մատեանք. գիթապխանէ. *Անեղ կեղ գրեմ 'ի գրոցէս հարցմամբ տայապխսի բանս. Մխ. առակ ։

ԳՐՈՒԱՀ. ա. Իբր Ցանցաւոր քրէական. *Գրուահ եղեն նոքա յիրս արքունի, և մահապարտ գտան. Եղիշ. է ։

ԳՐՈՒԱՆ, ի, աց. գ. Μόδιος. Modius. Աման՝ որ տանի գրիւ մի, կամ քանի մի գրիւս. անօթ չափելոյ զարմտիս. մոգ. *Դընեն ընդ գրուանաւ ։ Ընդ գրուանաւ գնիցի. Մտթ. է. 15 ։ Մրկ. դ. 21 ։ *Զի մի 'ի ներքոյ գրուանին սառրածածկեցայց. Նար. լէ ։

ԳՐՈՒԱՆԻԿ. Իբր նոյն ընդ վ. *Երիցուն կարգ այս լիցի. գրուանիկն չորս գրիւ ցորեանք.. և որ տուռսպեալն է՝ հացիդ ըղկէան տացէ. Կանոն ։

ԳՐՈՒԱՆՈՂ, ի. Ընդ գրուանաւ ծածկող. խուսափող. *Որջասոյզ և գրուանող. Մագ. ի ։

ԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրելն, ելն. գրեալ ինչ. *Անպակաս գրութբ. *Ի գրուն մատենի բանին ։ Գրութե նամակի ձեռում պատճենի ։ Ցարմարական գրութեգ ։ Ցամենայն գրութե աւետարանական պատմագրութեն. Նար ։

ԳՐՈՒԻՃ. գ. Ἀττέλαβος, ἄτταxος. Locustae species. Ազգ մարախոյ՝ փոքրիկ, որպէս խարագուլ. *Խաղաց իբրև զգըրուիճ. Նաւում. գ. 17 ։ *Զորեակն և զգըրուիճն և մարախն. Փիլ. այլոց ։ *Զմնացորդս ջորեկին եկեր գրուիճն. Յովէլ. ձա ։

ԳՐՈՒՄՆ. Տ. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. *Ասա լինէր յոմանց գրումն անյայտից. Արծր. դ. 1 ։

ԳՐՉԱԳԻՐ, գրոյ կամ գրի. ա. Գըրչաւ գրեալ. մանաւանդ իբր Բոլորագիր կամ Նօտրագիր. *Ո՛չ է միապէս ամենայն սաղմոսարան. որպէս յայտ է յերկաթագիրս և 'ի գրչագիրսն. և յայլ միջակսն ։ Պատմութիւնք 'ի մագաղաթ և 'ի թուղթ՝ երկաթագիր և գրչագիր. Մխ. առակ ։

ԳՐՉԱԿ. գ. Բառ ռմկ. իբր Նուաստ գրիչ ոք. *Զբազմամեղ գրչակս աղաչեմ յիշել յաղօթս. Ցիշոփ ։

ԳՐՉԱՄԱՆ, ի. գ. Աման պահելոյ ըղգրիչս կամ զեղեգունս գրելոյ. գալեմտիւէ, փիւիւգալեմ. *Գրիչն, գիր, գրչամանն, թանաք. Ոսկէփոր ։

ԳՐՉԱԽՈՐ, ի, աց. ա. Գրիչ, գրչակ. գրող. *Կեցուսցէ զմեղաւորս գրիգոր գըրչաւոր. Ցիշոփ ։

ԳՐՉԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրչութի. գըրութի. *Զբանս անպէտս և անուղղայս կարկատելով գրչաւորութբ. Գր. փղ. առ փոփ ։

ԳՐՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Արհեստ գրչաց կմ գրութի. գրելն. գրութի. Էազըմնլէք. *Հրաշալի արուեստիւ հելլեն գրչութե ։ Զարուեստ գրչութե ուսուցանել. Խոր. գ. 53 ։ *Երագագիր գպրի գրչութբ. Ցհ. կբ ։ *Զպատիւ գրչութեան աւետարանին տայր նմա ։ Զպատճառս գրչութեն գնէ առաջի, թէ վասն էր եկն 'ի գրել. Սարգ. ա. պ. ծէ ։ և է. պ. է ։ *Տառապեալ ներակս ... զքօսանս խմոյ զբաղմանցն առաջայ զվաստակ գրչութե 'ի մատեանս ածայինն. Լմբ. յեղ. Ի Համոփ. Էփր ։ *Ցարուեստ գըրչութե ։ Գրչութե գաւառն խրատու. Գրչ. աշխոփող ։

ԳՐՊԱԿԱՍ. ա. Բառ ռմկ. Պակասաւոր 'ի կարգի գրութեան. *Խոշորութն և սխալանաց մի մեղադրեր, զի օրինակն գրպակաս էր, և իմ կարն տյոչափ. Ցիշոփ ։

ԳՐՊԱՆ, ի. գ. Բառ ռմկ. Քսակ կարեալ ընդ հանդերձս. որ և ԳՐՊԱՆ. ճէպ, ճէյպ. Σάxxος. Saccus. Բծղկր ։

ԳՐՔԼԻ, եք. գ. Իբր Գրգլեակ. գրգլեք. ֆօսըլ. կմ քուրձ. *Հող 'ի գլուխ, և մոխիր զգրքլեք չըջեսցի. Ոսկ. Եբր. ծա. յա. լոկ, մոխիր ցանեալ ։

ԳՐՏԱԿ. գ. Եթէ չիցէ շփոթեալ 'ի գրչաց ընդ ԳԵՐՄԱԿ (զոր տեսցես,) երևի նշանակել Նկանակ. նկան. հացիկ. հաց մը. փօղաչա, սօմուն. *Առեալ 'ի բուռն գրտակ մի 'ի գրտակէն (կամ 'ի գրտակուէ անտի) արձակեաց ։ Մի գրտակ հացի ։ Մի գրտակ հացիկ. Վրք հց. ծդ ։ և ճճ ։

ԳՐՔՈՒԿ. Տ. ԳՐԿՈՑՔ ։

ԳՕՀ. Տ. ՔՕՀ. *Ագռաւարարացն տրտմուստուս, որ է գօշ. Եռս. բր. բ ։ Տես և ԳՈՀ ։

ԳՕՀԵՄ, եցի. ն. Կօշել, և Ցօշել. ահաւոր գուշմամբ 'ի վերայ յարձակել 'ի գիշատել. *Գազանաբար զչարդ գօշել աճեցեալ հաստ. Պիտ ։ *Գազանաբար խոխտանան գօշել և պատառել. Ցհ. խմ. պատ ։ *Մի կեղեքեր զգիշատեալս, մի գօշեր զմորմոքեալս. Նար. ծէ ։ *Պատեալ զյովհաննու (միշապացեալ գեն) գօշէր զմարմինն, և գոչէր. Վրք հց. խզ ։

ԳՕՍ, ի,ից. ա. Ξηρός. Siccus, aridus. Չոր, ցամաքեալ, խոզ կամ նմանութբ. ըրբյած. գուրամուղ. պ. խուշ. *Ւիւթ փայտից յորժամ ցամաք է և գօս և չոր, վաղվաղակի 'ի հրոյ ծախեալ լինի ։ Ախտից յղփացելոց և սնքացելոց՝ ապականեալ լինի ոգի. և տայրի՝ գօս և ցամաք սոցա եղելոց. Փիլ. լին ։ *Որ ոչ այրէր զդալարսն ... տոչորէր 'ի գօսսն, և այրէր զգօսացեալսն. Ագաթ ։ *Գօս և անպտուղ ։ Գօսք և անպխտունք. Ոսկ. մտթ ։ Իգն ։ Արգ ։ *Գօս գոլով տոհիցն՝ առողջացաւ 'ի ջրոյն զօրութէ. Վրքն. պղմ ։ *Զխեղ և զգօս և զլուծեալ անդամսն. Ոսկ. յհ. ա. 21 ։

ԳՕՍԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել գօս. յոյժ գօսացեալ. *Զնիւթ հասաքելով ցամաքեցուցանել գօսագոյն անսպառ. Պղոփ. օրին. զ ։

ԳՕՍԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Ընդ որս և ես փայտս անտառի և գօսական. Երզն. ոփ. Էրզն ։

ԳՕՍԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ξηραίνομαι. Arefacior, aresco. Գօս լինել. չորանալ. ցամաքիլ՝ փայտից, և անդամոց. ըրբյաչ. գուրումագ. *Ամենայն փայտ ադարակի գօսացաւ. Ցովէլ. ա. 12 ։ *Դալարեցուցանէ զչոր գօսացեալս ։ Զգօսացեալսն սփռեսցէ զանձրև փայլատականցն 'ի կիզուլ յայրել ։ Անդամալոյծք և գօսացեալք. Ագաթ ։ *Տունկս գօսացեալ ։ Խլեալ գօսասցի ։ Ոստ անկոյն բերկրութ, յորմէ գօսացայ. Նար ։ *Գօսացաւ ձեռն նորա ։ Որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր. Գ. Թգ. ժգ. 4 ։ Մրկ. գ. 1. և 3 ։ *Ոչ գօսանալ ձեռաց կափողացն հրամայեցեր ։ Կաշկանդեալ գօսացեալ 'ի կոր կործանմամբ ընդ կնոջն, եւ. Նար ։ *Ցուռդութն գալարութե գօսացելոց գխոց մարդկան. Փարպ ։

ԳՕՍԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ξηραίνω. Arefacio, sicco. Չորացուցանել. ըրբյծէլ. գուրութմագ. *Ա. 'ի չսալ բերել զպտուղն, նա և միանգամայն իսկ 'ի գօսացուցանել. Ագաթ ։ *Անօրէնութե չար գօսացուցանէ զանձն. Սեր. ծդ. 9 ։

ԳՕՍԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Այն որ գօսացուցանէ. պատճառ գօսանալոյ. ըրբյծօղ. *Գործել զնա և պահել, և արտաքս հանել զգօսացուցիչսն. Ցճառ ։

ԳՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Գօսանալն. չորանալն. *Զնորայն անկումն և գօսութիւն. Մագ. լգ ։

ԳՕՏԵԼԱԾ. ա. Իբր Գօտի ածեալ. գօտեւորեալ. փուշտուլու. *Ի ժամ օրինացն (հաղորդութեան) գօտելածք եղիցին. Վրք հց. ձ ։

ԳՕՏԵԼՈՅԾ. Տ. ԳՕՏԷԼՈՅԾ ։

ԳՕՏԵԽԱԾ. ա. Իբր Գօտիածու. կամ գօտի ածելն. *Եւ զգօտեածն հանգուցին ինն խորշաքարք. զպարե գօտի 'ի կուրծս ծողվեսցէ. Ոսկ. ա. փիմ. է. յն. գօտեաւ ։

ԳՕՏԵՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἐζωσμένος. Cinctus. Որ ունի զմիջով զգօտի. գուշագլը. *Ածեր գօտի ընդ մէջ... պերապուս և պաղոս երևին թէ գօտեւորք էին. Ոսկ. մ. ա. 10 ։

ԳՕՏԵՒՈՐԵՄ, եցի. ն. } Περιζώννυμι.
ԳՕՏԵՒՈՐԻՄ, եցայ. հ. } Praecingor.
Գօտի ածել ընդ մէջ. գօտի կապել. գուշագ դաղլամագ, գուշանմագ. *Փնգակապով ըղմէջսն գօտեւորեն. Նանայ ։ *Բէլ գօտեւորեալ զմէջսն. Խոր. ա. 10 ։ *Գօտեւորեալ առ սուսերքն գօտի ոսկեղէն ։ Գօտեւորեալք էին առ սուսերք խերեանց գօտիս ոսկեղէնս. Ցայտ. ա. 13 ։ ժէ. 6 ։

Նմանութբ, Սպառազինիլ. զըրհանլ. պատրաստիլ. սօֆրըլ. *Քև գօտեւորեալ միջապնդ. ամրութբ բանն մարմնացեալ. Նար. խշ ։ *Սակաւ մի կազդուրեալ, և գօտեւորեալ՝ չուեցի գնացի յաշխարհն տարօնոյ. Ցհ. կբ ։

ԳՕՏԷԼՈՅԾ. ա. մ. Ἄζωνος. Discinctus, sine zona. Լուծեալ 'ի գօտւոյ. անգօտի. գուշագսըզ. *Ի պաղատ թագաւորի ինքն միայն գօտէլոյծ 'ի գահոյսն բազմի ։ Գօտէլոյծ զգեստու ։ Գօտէլոյծ պճղնաւոր ունելին զպատմուճանան. Լմբ. պտրգ ։

ԳՕՏԷԿՈՒԻ ԼԻՆԵԼ. որ և ԳՕՏԷՄԱՐՏԻԼ. Ըմբշամարտիլ. մենամարտիլ. գիրկ ընդ խառն կռուել. կիւրէշ տութմագ, կիւրէշմէք. *Ցակոբ վասն գօտէկռիւն լինելոյ ընդ այ երանի. Ոսկ. 'Ի կոչմն ։ *Գօտէկռիւ լինէր յայնմ գիշերի. Զքր. կբ ։ Մագ. յ ։ *Ոչ ժուժկալեալ զէմ հրզօրիդ՝ գօտէկռիւ լեալ յակովբին. Ցռ. սրբ ։

ԳՕՏԷԿՌՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Գօտէկռիւն լինել. գօտեմարտութի. գիրկ ընդ խառն կռիւ. ըմբշամարտութիւն. կիւրէշ, կիւրշի, ֆէհլիվանլըգ. *Ցիշատակ հօրն գօտէկռուուե. Մագ. ժ ։ *Գրկախառնեալ 'ի մարտս գօտէկռուութե. Վրքն. ծն ։

ԳՕՏԷՄԱՐՏ. ա. գ. Որ գօտէկռիւ լինի. և Գօտէկռուութի. *Երիս կռիւս համգիտանամ. կռիւ, և գօտեմարտ, և բռնամարտ. Կէլաս. աղէգս ։

ԳՕՏԷՄԱՐՏ ԼԻՆԵԼ. } Տ. ԳՕՏԷԿՌՈՒԻ
ԳՕՏԷՄԱՐՏԻԼ. } ԼԻՆԵԼ. *Եւ գօտէմարտ (կամ գօտէմարտի) լինէլն. Վրքն. ծն ։ *Մարդ ընդ մարդ գօտէմարտիլ. Ոսկ. յհ. ա. 31 ։ *Գօտէմարտեալ յերեկոյին. Ցռ. սրբ ։ *Ցակոբ... ընդ անեղին գօտէմարտեաց ։ այսինքն գօտէմարտեցաւ. Գնձ ։

ԳՕՏԷՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳՕՏԷԿՌՈՒՈՒԹԻՒՆ. *Զայս տեսցուք զգօտէմարտութիս. Ոսկ. յհ. ա. 31 ։ *Որ 'ի գօտէմարտութե պանծացեալ է. Լմբ. ող ։ և Վրքն. ծն ։

ԳՕՏԷՊԻՆԴ կամ ԳՕՏԵՊԻՆԴ. ա.